Salgado
de Regia
Protectiõ.

P

D. FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,

TRACTATVS

DE REGIA PROTECTIONE

VI OPPRESSORUM APPELLANTIUM
à cauſis & Iudicibus Eccleſiaſticis.

D. FRANCISCI SALGADO DE SOMOZA,

JURIS UTRIUSQUE ANTECESSORIS,

& in Ampliſſimo Regióque Senatu Galleciæ Advocati,

TRACTATUS

DE REGIA PROTECTIONE

VI OPPRESSORUM APPELLANTIUM

à cauſis & Judicibus Eccleſiaſticis;

Vtrique Reipublicæ, tam Eccleſiaſticæ, quàm temporali, valde utilis : necnon ſupremis regalibus Prætoriis, cunctiſque Tribunalibus Eccleſiaſticis omnino neceſſarius.

In quo fœcundiſſima praxis, præcipuè Eccleſiaſtica & beneficialis, dilucidè continetur.

Opus equidem præſtantiſſimum, à pleriſque petitum, & ab omnibus in univerſum deſideratum : non ſine magno labore & experientia digeſtum, providéque & accuratè illuſtratum : anteà in duos Tomos diviſum, nunc verò in unum corpus redactum.

...m Summariis, ac duplici Indice; altero Partium & Capitum: altero rerum ſingularium locupletiſſimo.

EDITIO QUARTA.

LUGDUNI,

Sumptibus LAURENTII ANISSON.

M. DC. LXIX.

SUPERIORUM PERMISSU.

33-3-K-5

AVTHORIS PROTESTATIO.

Quidquid in tam utiliſsimo tractatu dixerim, ſancta matris Eccleſiæ, lima, correctioni, & cenſuræ, & me pariter ſubmitto. Quæ ſi aliud cenſeat, alitérve ſtatuat, idipſum ego cenſeo, & ab ſcriptis deſiſto, teſtórque magis me fragilitate humana tunc labi deceptum, cum ſana ſit intentio.

INDEX
PARTIUM, ET CAPITUM;
quæ in hoc Opere continentur.

PARS PRIMA.

Eplogus proœmialis. *pag.*1

CAP. I.

QUæ ſit ſupremi Principis poteſtas, quónam jure ſuſtineri valeat in adimenda vi, à judicibus Eccleſiaſticis illata, & de ejus origine, & principio; ubi plura fundaméta (tum utilia, tum protectionis juſtificationi omnino neceſſaria,) inſeruntur, hactenus à nemine conſiderata. 5

Præludium primum. 9

Præludium ſecundum. 12

Præludium tertium. 14

Præludium quartum. 28

Præludium quintum. 30

CAP. II.

De modo procedendi per regium Senatū in adimenda vi ab Eccleſiaſtico judice illata, non deferente juſtæ appellationi, & de variis formulis, quibus decreta cōcipiuntur, & quid ſi excommunicatū (pront rogatur) recuſet abſolvere, an ad id cogatur; & an actorum inſpectio in Senatu interim impediatur; & quid ſi ſecundæ juſſioni (quam *ſobrecarta* dicimus) non obtemperaverit. 49

Decretum formulæ. 67

§. I.

Per delationem; atque repoſitionē, an & quemadmodum regiæ proviſioni judicem Eccleſiaſticum ſatisfeciſſe dicatur; & quid ſi ſemel repoſitū revocaverit. 74

§. II.

De proviſione proceſſus non integri (*de autos diminutos* à pragmaticis dicta) & quando concedr, & quomodo concedenda. 78

§. III.

Quod jus, ſeu ſtylum, an Rotæ, an tribunalis Eccleſiaſtici, quámve opinionem Regius Senatus attendere debeat in articulus violentiæ; & an in dubio judicem vim feciſſe decernatur. 80

§. IV.

Proviſio expedita vigore decreti Regij, quo vim fieri eſt declaratū, quemadmodū intimanda ſit Iudici degenti in alterius tribunalis diſtrictu, & à duobus judicibus adinvicem procedentibus, exiſtentibus in diverſis tribunalium diſtrictibus, emiſſarū appellationum pro delatione quod tribunal adeundum. 83

§. V.

De his cauſis, & negotiis, quibus denegatur recurſus ad ſuprema Prætoria per hanc viā violentiæ. 84

CAP. III.

Appellanti ab aliquo gravamine, quo finem ſuæ judex juriſdictioni imponit, vel aliter expirarit; ita ut ea penitus ad reponendum careat, vel quando poſt gravamen illatum iudex abiit, vel obiit: quemadmodum ſupremus Senatus per viam violentiæ aditus; conſulere queat. 91

CAP. IV.

Ab Eccleſiaſtico judice aliquid reponente mandato & virtute proviſionis Regij Senatus ad quem per viam violentiæ itum eſt: appellationi emiſſæ non deferens an vim faciat. 101

CAP. V.

Oppreſſus qui uſus eſt regio decreto conditionali (quod pragmatici *tertium genus* vocant) an poſſit poſtmodum ſuam proſequi appellationem, & ejus virtute judex inhiberi inferior, ubi latè de natura decreti conditionalis, & quibus caſibus locum habeat. 103

CAP. VI.

Appellationis legitimæ denegata delatio, & attenuata exequutio, ſeu ad ulteriora proceſſus præcisè, an ſimul requirantur, ut violentiam adeſſe declaretur; & quid ſi adeſt ſubſequuta exequutio dumtaxat, præcédente tamen delatione appellationis; & quid in actis negativis. 112

CAP. VII.

Regia intimata ordinaria, & pendente recurſu ad Regē; an judex Eccleſiaſticus ſuperſedere teneatur; ita ut interim ab eo geſta, nulla, & attentata dicantur; & an termini interdum ſuſpendantur; in quo quid Rota cenſuerit refertur. 119

CAP. VIII.

Dato ſemel in Senatu decreto ſuper violentia ex actorum inſpectione, illis tamen diminutis: an poſtmodū eis integris, poſſit ejuſdem appellationis virtute, ſuper eodem articulo, & Regius iterum haberi recurſus per hanc viam volentiæ. 116

PARS SECUNDA.

CAP. I.

A Sententiis merè interloquutoriis, vel vim diffinitivæ, damnum irreparebile, vel præjudicium cauſæ principali habentibus: an, & quando judex Eccleſiaſticus vim facere dicatur, appellationi non deferens, ad clariorem intelligentiam legis Regiæ, & decreti Tridentini. 133

CAP. II.

Appellationi gravamen præcedenti, ut conditionali, niſi, &c. ſeu etiá minus legitimæ, ubi aliàs licitè interponi potuit: an judex non deferens vim faciat; & quo nunc decreti genere uti ſolet Senatus. 157

CAP. III.

Quando duo gravamina ita ſe habent, ut unū veniat in cōplemétum, effectum, ſeu exequutioné alterius, ſi eſt omiſſum appellari à primo, an à ſecūdo appellationi interjectæ judex non deferens vim faciat. 165

CAP. IV.

Quādo & quibus caſibus judex Eccleſiaſticus vim faciat: non deferens appellationi interpoſitæ à carceratione, ſeu detentatione, ut qualis ea injuſta ſit intelligatur, & quid ab ejus relaxatione. 167

De Indebita incarceratione perſonæ. 174

De injuſta detentatione ratione temporis. 177

De iniuſta detentatione ratione loci. 178

De injuſta carceratione tatione ordinis non ſervati. 179

De injuſta carcetarione ratione tei & cauſæ. 181

CAP. V.

Ab excommunicatione, ſuſpenſione, vel intetdicto,eorúmque relaxatione an judex committere dicatur appellationi emiſſæ non deferendo; & quid à ſuſpenſione vel depoſitione beneficij, vel tempralia reſpicientibus. 191

CAP. VI.

An judex Eccleſiaſticus vim faciat non deferens appellatioui interpoſitæ à ſententia interlocutoria lata ſupet articulis ejus cauſæ, à cujus diffiniriva prohibetur appellari. 202

CAP. VII.

A ſententia advetſam qualitatem habente, alia quæ ptohibet,appellationem permittens;ſi appellationi emiſſæ judex in totum non deferat:an violentiam facere dicatur,& quid quãdo una qualitas apponitur cõditionaliter ad aliã,aut etiã ſucceſſivè. 211

CAP. VIII.

A ſententia lata in caſibus, quibus à jure vel ab homine denegatur audientia,appellationi interpoſitæ:an iudex Eccleſiaſticus vim faciat,ſi non deferat; ubi de aliis diſpoſitionis vetbis,ſub quorum involucro tacitè apppellatio ſublata intelligatur. 225

CAP. IX.

A compoſitione,ſeu diffinitione,quam facit Ordinarius Eccleſiaſticos in cõtroverſia ſuper præcedentia in proceſſionibus,tumulãdis defunctis,cõfraternitatibus,& ſimilibus actibus appellationi emiſſæ, an ſi non deferatur,violentia fiat. 237

CAP. X.

A duobus judicibus delegatis,ſeu & aliis in eadem caoſa ſe invicẽ inhibentibua hinc inde appellationi emiſſæ quis eorũ non deferens,an vim faciat & quid ſi exiſtãt in diverſia Senatuum diſtrictibus, ad quem ſit recurtendũ,ut uter vim faciat,declaretur,& generaliter quid & quãdo à qualibet inhibitione,ſive perpetua,ſive tẽporali, appellario legitima dicatut. 247

CAP. XI.

A ſententia reddendæ rationis cõtra adminiſtrationem rei piæ,vel profanæ latæ, appellationi emiſſæ non defetens, an vim faciat. 257

CAP. XII.

A ſenteutia affirmativè, vel negativè lata ſuper attentatis appellationi delegatio denegari nunquid queat abſque metu violentiæ. 263

CAP. XIII.

Si à collatione,electione,confirmatione,præſentatione,inſtiturione beneficij aliiſve actibus extrajudicialibus appellationi intetpoſitæ judex Eccleſiaſticus non deferat; an & quando violentiam facere dicatur ubi exactè quãdo extrajudicialiter,vel judicialiter proceſſum fuiſſe, vel debuiſſe dicatur,in proviſione beneficiorum. 267

CAP. XIV.

A decretis Ordinarij, putà, ſuper alienatione rerum Eccleſiaſticorum,donatione juriſpatronatus, & & ſimilibus appellationi interpoſiræ:an ſi non deferat, judex vim faciat. 299

CAP. XV.

A mandato de teſidendo beneficium vel de ordinando de ordine ei neceſſario,ac etiam à viſitatione, an vis fiat,ſi appellationi interpoſiæ minimè ſit à iudice delatum. 304

CAP. XVI.

A ſeqoeſtro ejúſque relaxatione, ſive etiam à depoſito,vel ejus temotione, appellationi interpoſitæ, an non deferens vim judex faciat. 312

CAP. XVII.

A judice,coi à ſuperiore appellationis ſemel cauſa (etiam tacitè) remiſſa eſt,ad ulteriora procedente in cauſa principali,appellationi emiſſæ,vis an fiat haud deferendo; ubi an hodie ſtante Tridentini decreto, attribuente primam inſtantiam ordinariis, ſuperior valeat articulũ committere cum clauſula(vnà cum toto negotio principali,quã & quas)& ſimilibus. 321

CAP. XVIII.

A reſervarione,quam facit judex declinatotiæ,ſeu alterius atticuli incidẽtis,ſeu emergentis in cauſa,ad litis diſcutsũ, ſive diffinitivã; appellationi interpoſitæ,an,& quando ipſe deferte teneatur; ubi etiam obiter quid ab inotdinato proceſſu. 325

PARS TERTIA.

CAP. I.

SI virtute alicujus contractos, quo alimenta promiſſa ſunt, quibus judex ex officio dare jubet (putà filio à patre,patri à filio,& ſimilibus)agatur,à ſententia ſuper tali contractu lata appellationi uon deferens,an vim faciat; & quid generaliter à qualibet alimentorum ſententia,vel eorum,quæ celerem executiouem deſiderant. 332

CAP. II.

A ſententia teformãte alimenta,ſeu penſionem,& aſſignante congruam beneficiato,vel coadjutori dato illiterato, ſeu imperito Rectori, œconomóve vacanti Eccleſiæ nominato;ſeu etiam lata pro ſolutione decimarum, mercede famulorum, appellationi emiſſæ,an uon deferens vim faciat. 359

CAP. III.

Appellanti à ſententia,qoa qois condemnatur, ad ſolutionẽ penſionis ſuper ejus beneficio appoſiiæ:& an & quando ob denegatam delationem vis fiat. 350

CAP. IV.

A ſecunda ſeotentia revocatoria ptioris, ſive contra actorem, ſive contra teum lata in judeiio ſui natura privilegiato,& non admittente appellationem, an ei interpoſitæ non deferens judex vim faciat;& quid à prima lata contra ageutem,& eandem viam ptivilegiatam intentantem. 356

CAP. V.

A ſententia,ſeu compulſione, quam facit ordinarius Eccleſiaſticus Rectori,vel Parochianis in contributione pro cõſtructione Eccleſiæ dirutæ, ſeu etiam à ſentẽtia,qua juſſit, novã aliquam Eccleſiam Parochialẽ ædificari,eo quòd aliqui Parochiani uon poſſunt, vel proptet locorum diſtantiam, vel aquarum inundationem, aliámve probabilem difficultatem, matricem adire;an appellationi interpoſitæ uon deferens vim faciat. 364

CAP. VI.

Ab eo,quod ſit ſecundùm legis,& juris diſpoſitionem canonicas ſanctiones,aut decreta, à judicéquo eas exequente,ſeu ubi jua commune reſiſtit, aut ubi juris & de jure præſumptio adeſt,appellationi emiſſæ non deferendo, violentiam adeſſe an dicatur, ubi etiam exactè de appelationibus frivolis. 369

CAP. VII.

A ſentẽtia declarante, beneficium incõpatibile vacaſſe,mandátéq, providere perſonæ idoneæ,appellationi interpoſitæ an judex Eccleſiaſticus vim faciat non deferens procedénſque ad ejus exequutionẽ. 376.

CAP. VIII.

A ſententia,qua quis ſuſpenditur,privaturve officoi,

cio, velà nominatione muneris, authoritate & utilitate publici, ſive authoritate tantùm; appellationi interjectæ Regia Curia deferrl an mandabit. 384

CAP. IX.

Si in judiciis privilegiatis, ſeu alias inappellabilibus; ratio appellandi ſit in promptu, appellatiooi in ſententia emiſſæ an judex non deferens vim faciat; & ibi exactè quando appellandi ratio in promptu eſſe dicatur, præcipuè in proviſione beneficiorum, tam curatorum quàm ſimplicium. 387

CAP. X.

De jure Regio patronatus, & an, & quibus caſibua ab ordinario recuſante inſtituere præſentatum per Catholicam Majeſtatem, certante Regiæ coronæ jua patronatus, minimè pertinere, appellationi interjectæ non deferendo, vis fiat. 411

CAP. XI.

A proviſione beneficij ſive curati, ſive ſimplicis ſuperiorem facta jure devoluto, appellationi non deferens, an judex vim facere dicatur. 436

CAP. XII.

A ſententia lata io remedio adipiſcendæ ex l.fin. C.de edicto D.Adrian. aliiſve quibuſvis poſſeſſoriis remediis, an & quando judex Eccleſiaſticus vim faciat, appellationi non deferens, & quid à ſententia continente mixturam. 445

CAP. XIII.

A ſententia à judice ut bono viro arbitrante, vel arbitrio juris, vel in iis, quæ judicis arbittio regulato, vel etiā libero relinquuntur, ſeu etiam conſcientiæ, poteſtati, ejuſve mero officio, appellationi interpoſitæ nō deferēs vim an faciat, ubi etiam quid ab actibus, & ſententiis negativis. 454

CAP. XIV.

A ſententiâ lata in criminibus cauſis, an, & quibus caſibus judex non deferendo, violentiam facere dicatur, ubi etiam latè quid in notoriis, & quando. 463

CAP. XV.

A ſententia lata partim in ſavorem alicujus, partim verò contra, à qua ſolus provocavit, quatenua contra ſe erat, quoad cætera conſentiens; an pro parte acceptata tranſeat in rem jndicatam, ita ut à judice eam exequente appellationi emiſſæ, non declaretur, & quid in via executiva. 468

CAP. XVI.

Tertiæ appellationi per aliquem emiſſæ à ſententia, ſeu articulo cauſæ, aut etiam à tribus conformibus, an, & quando judex Eccleſiaſticus non defereos, vim faciat. 473

CAP. XVII.

A non admiſſione ſeu rejectione appellationis emiſſæ ſuper aliqua cauſa, ea putà; quia ſunt trea conformes, vel aliàs eſt cauſa inappellabilis; appellationi interjectæ iudex non deferens, violentiam facere an dicatur. 479

CAP. XVIII.

A judice deferente appellationi minimè deferēdæ, ſeu etiam ab eo revocāte delationem, procedenteq; ad ſuæ ſentētiæ executionē, ſeu ad ulteriora, appellationi interjectæ nō deferens, vim an faciat; & quid à declarante appellationem à diffinitiva deſertā. 484

PARS QVARTA

CAP. I.

A Præcepto, & expeditione executorialium, quidve in ea potiſſimum ſit ſervandum, ſeu etiam ab earum commiſſione facta executori; an & quando non deferens appellationi emiſſæ, vim commiſiſſe dicetur. *CAP. II.* 493

Quanto temporis ſpatio ſilentium executorialium vires ſeu minuat, ſeo penitus enervet, ubi ioter utrūque jus, & regium redditur diſcrimen. 502

CAP. III.

Executorū differentia quotuplex, & de ſingulorū lata demonſtratione, quādo ab eo emiſſæ appellationi denegata delatio vim detegat, ubi quid ſit exceſſus, quotuplex, quomodo, qootidie proponatur, aot etiā probetur, aut ab eo quoties appellari licebit. 508

CAP. IV.

Pro exequutoris exceſſus repoſitione, & appellationis cognitione, iudex ejus competens adeundus; & an ab ordinario, Eccleſiaſtico reponere volente exceſſum factum ab executore Apoſtolico, ſeu alterius judicis ſuperioris, appellationis interjectæ haud deferens, vim faciat. *CAP. V.* 517

Quid inter ſe diſtent quoad procedendi modum, exequutor ſpeciei certæ, & exequutor quantitatis, juriſve incorporalis, aut executor facti, hoc eſt, compulſor ad factum præciſum; & an, & quando ab eis abſque citatione procedentibus, ſeu excedentibus emiſſæ appellationi minimè deferētibus vis fiat. 531

CAP. VI.

Ab exequutore ſive ſuæ perſonæ, aut cōmiſſionis, ſive ſoperioris mandantis defectu, juriſdictione, & poteſtate carente, & ad ulteriora procedente, appellationi non deſerente, an, & qoando vis fiat, & an is de hujumodi incompetentia cognoſcere queat. 540

CAP. VII.

Ab exequutore rejiciēte legitimas exceptiones exequutorialium exequutioni oppoſitas, & admittendas, ſeu etiam admitente rejiciendas; an & quando appellationi interjectæ vim faciat non deferens, ut qualiter excedat, cognoſcatur. 547

CAP. VIII.

An, & quibus caſibus ab exequutore excedente, dum exequitur perſonas in executorialibus minimè nominatas, nec virtualiret comprehenſas, appellationi interpoſitæ non deferens vim faciat; & quales ij ſint caſus, ſpecificè monſtrantur. 561

CAP. IX.

Ab exequotore exequutionem faciente in quantitate, ſeo rebus minimè in executorialibus oominatis, aut taliter comprebenſas; an & quando appellationi denegans delationem, vim commiſiſſe dicatur; ubi plurimi caſus adnotatione digniſſimi inſeruntur. *CAP. X.* 595

Ab exceſſiva fructuum, damnorū expenſarum, intereſſe, pertinētiarum ac connexorū liquidatione, & taxatione facta per executorem appellationi emiſſæ non deferendo, an vis fiat, ubi exactè quomodo hoc caſu ſimplex gravamen ab exceſſu cognoſcatur. 613

CAP. XI.

Ab executore excedente de tempore ad tempus; an & quibus caſibus (ubi ſinguli valdè utiles annectuntur) appellationi emiſſæ noo deferens, vim faciat. *CAP. XII.* 627

Ab executore perperam ſenteociam interpretante, appellationi emiſſæ, an non deferens vim faciat; ubi latè & utiliter, quæ inrer precandum præ oculis haberi debeanr. *CAP. XIII.* 644

Ab executore ſententiæ ordinem præpoſterante, & omittente, an appellationi emiſſæ non deſerena violentiam commiſiſſe dicatur. 644

CAP. XIV. & ULT.

De effectibus repoſiti exceſſus & an tertio rei poſſeſſori non citato, etiā clerico afficiat, & an fructua non expreſſos comprehendat, & an exceſſus totam viriet executionem, vel is ſolus dumtaxat reponendus; & inſuper facta ſemel executione, ſi res iterum deveniat in poteſtatem condemnati, an aliæ exequutoriales novæ requirantur. 651

Approbatio

Approbatio Licentiati BERNARDI DE LUAZES *Senatoris in Regio Tribunali Gallecia digniſſimi.*

TRACTATUM de Regia Protectione vi oppreſſorum appellantium à cauſis & Iudicibus Eccleſiaſticis Auctore D. FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, ex commiſſione Domini, atque Domini Didaci Vela, Vicarij generalis Sereniſſimi Ferdinandi Infantis Archiepiſcopi Toletani, perlegi & examinavi, nihil in eo Catholicæ fidei, Romanæve Eccleſiæ, nec bonis moribus contrarium; quinimo multa eruditionis & doctrinæ plena, valdè utilis & neceſſaria, omnibúſque tribunalibus profutura inveni. Ideo non ſolùm typis poſſe, ſed etiam debere mandari cenſeo.

Licentiatus Bernardus de Luazes.

HE hecho ver el libro contenido en eſta certificacion, nó tiene coſa contre la fè y buenas coſtumbres; y por lo que a mi me toca ſe puede imprimir. En Madrid a 21. de Iunios 1623. años.

Don Diego de Vela.

Approbatio inſignis doctiſſimi, necnon nobiliſſimi D. DIDACI GONZALES DE CUENCA ET CONTRERAS, *digniſſimi Senatoris in ſupremo Indiarum Conſilio Catholici Regis* PHILIPPI IV.

HE viſto por comiſſion del Conſejo el libro de Regia Protectione vi oppreſſorum appellantium à cauſis & Iudicibus Eccleſiaſticis, que preſentò pidiendo licentia para imprimirle el Lic. D. FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, y no hallo coſa, que pida el darle la licentia, antes ſegun mi parecer ſe le deve dar, porque el libro es muy util, y la materia eſta muy exacta, docta, y agudamente tratada, de ſuerte que promete conoſcido fructo, y aſegura mejor, y mas plena intelligencia en ella. En Madrid a 2. de Noviembre de 1633.

Licentiado Don Diego Gonzales de Cuenca y Contreras.

IMPRIMENDI FACULTAS.

IOANNES Claudius Deville, in ſacra Theologia Magiſter, in Eccleſia S. Crucis Cuſtos, D.D. Alphonſi Ludovici du Pleſſis de Richelieu, Eminentiſſimi Cardinalis, ac Reverendiſſimi Archiepiſcopi Lugdunenſis Pro-Vicarius generalis: Librum inſcriptum, *Tractatus de Regia Protectione vi oppreſſorum appellantium à cauſis & Iudicibus Eccleſiaſticis*, Auctore D. FRANCISCO SALGADO DE SOMOZA, ante in duos Tomos diviſum, nunc verò in unum corpus compactum, in lucem edi facultatem concedimus. Lugduni die 2. Novembris 1646.

DEVILLE.

CONSENSUS.

LIbrum hunc inſcriptum, *Salgado de Regia Protectione, &c.* Auctore FRANCISCO SALGADO, typis mandari, & in lucem edi ſumptibus LAURENTII ANISSON, Bibliopolæ Lugdunenſis, Ego Regis Conſiliarius & Procurator in Lugdunenſi Præfectura, non impedio. Lugduni die 6. Novembris 1646.

LORIN.

PERMISSIO.

LIbrum qui inſcribitur, *Salgado de Regia Protectione*, à LAURENTIO ANISSON, typis mandari permittimus; ac ſimul, ne quis citra factam ei poteſtatem denuò excudat, interdicimus. Lugduni die 6. Novembris 1646.

SEVE.

INDEX

TRACTATVS DE REGIA PROTECTIONE VI OPPRESSORVM APPELLANTIVM.

EPILOGVS PROOEMIALIS.

CVM protectio: & ſubditorum defenſio cum ipſo ſit ſimul Regno ab origine orta, itaut Regni objectum ſit, & cauſa finalis *a*: Regnum ſiquidem propter protectionem vi oppreſſorum, non protectio propter Regnum, aut Regem creatum eſt à Rege Regum, & Domino dominantium Deo: ab ipſóque ſupremis Principibus temporalibus ita ſit datum *b*: efficit, ut Vaſſallorum defenſio providè meritóque proprium Regis officium dicatur *c*, attributum naturale inhærens viſceribus regiminis, & qualitas infixa oſſibus, ac ſubſtantiæ diadematis, ita ut regimen, & protectio unum ſit effectum continens, indiſſolubile, & inſeparabile, quæ nec à Rege tolli poſſunt, nec à regimine (cujus eſt anima) ſeparari, niſi ſimul & cum Regno eradicetur *d*; quia de regalibus eſt in ſignum competens ſupremæ poteſtatis, quam ſequitur ſicut umbra corpus, & qualitas ſubjectum *e*, quam Protectionem omni jure, naturali *f*, divino *g*, & poſitivo, tam Canonico, quàm Civili *h*, Rex ſupremus exhibere adſtringitur vaſſallis oppreſſis, non ſolùm laicis, ſed multo fortius Eccleſiaſticis perſonis *i*, tum tanquam Dei Miniſtris, & majori defenſione indigentibus, non utentibus materialibus armis, ſed ſpiritualibus tantùm; nempe, lacrymis, jejuniis, orationibus, carniſque maceratione, & ſui ipſorum abnegationem, necnon modeſtiam & charitatem profitentibus: tum etiam, quia ſunt pars populi, membra, & cives Reipublicæ temporalis in ordine ad defenſionem, & protectionem naturalem *k*, cujus privilegiis gaudent, & ut tales tenentur ad obſervantiam legis politicæ concernentis bonum publicum, ut univerſam laicorum ſimul, & Clericorum utilitatem ſeu conſervationem, non vi compulſiva, ſed vi directiva dumtaxat *l*, ad quorum defenſionem, & protectionem ex debito officij & merito charitatis *m*, & omni jure tenetur Rex, cujus manus murus eſt Eccleſiæ *n*, pax Clericorum, ſalus populi, vita vaſſallorum, caput ſubditorum, tutor Reipublicæ, & præſidium Chriſtianæ Religionis *o*: ad ipſum igitur omnes promiſcuè, tam Clerici, quàm Laïci neceſſitate adſtricti, & vi oppreſſi pro auxilio, & defenſione naturali meritò confugiunt *p*, ut propulſetur tollatúrque & levetur violentia ſibi illata à judice Eccleſiaſtico, denegante legitimæ appellationi delationem, ſuamque ſententiam indebitè, & jure reluctante exequente, ſuis bonis ſpoliante appellantem, carceréque, & cenſuris iniquè plectente; uſurpando ſuperioris juriſdictionem, & privando oppreſſum naturali defenſione; ne poſſit ad ſuperiorem recurrere pro medela ſuæ iniquitatis, & injuſtitiæ *q*; quia quemadmodum ipſi appellanti omni jure præcipuè naturali ſit permiſſum, ac licitum propulſare violentiam, & reſiſtere judici exequi volenti violenter & de facto contra jus ſuam ſententiam *r*: multò fortiùs ſibi licitum erit, imò urbaniùs faciet, ad Principem Supremum recurrere *ſ*; qui abſque ullo ſcandalo violentiæ reſiſtat, præſtet auxilium & defenſionem naturalem, cujus proprium officium eſt; ex hoc enim recurſu ad Regem nullatenus infringitur libertas Eccleſiaſtica, prout nec indirectè in minimo diminuitur, nec impeditur Eccleſiaſtica juriſdictio, ſed imò potiùs augetur, & ampliatur *t*, cùm finis hujus charitativi ſubſidij, & Regij recurſus in totum directè tendat, ac etiam præcipuè in ejus conſervationem, utilitatem & authorita-

a *Dixi latè cap. 1. hac part. 1. à n. 44. & à n. 53. 95. & c. 2. à n. 26. cum ſeqq.*
b *c. 1. præludio 1. à n. 40. uſque ad fin. præludij.*
c *à num 92. in d. cap. 1.*
d *d. ca. 1. à n. 53. & ſub n. 87. & n. 97. & à n. 310. & c. 2. à n. 37. cum pluribus ſeqq. & ſupr.*
e *cap. 1. num. 97. & cap. 2 à num. 32. & ſurſum.*
f *Agitur in d. c. 1. à num. 78. prælud. 3. per totum, & præcipuè à n. 79. & 88.*
g *à num. 99. cum ſeqq ibid.*
h *d cap. 1. à n. 96. cum plurib. ſeqq.*
i *d. c. 1. prælud. 2. à n. 57. & à n. 70.*
k *d. cap. 1. à n. 58. cum aliis pluribus. in d. præludio 2.*
l *Latè diximus d. cap. 1. à n. 59 uſque ad n. 60.*
m *à n. 95. ibid. & n. 84. & 88.*
n *d. cap. 1. à n. 70. & 75.*
o *De omnibus iis attributis latè in d. c. 1 præludio 2. à n 70. uſq. ad 77.*
p *Diſputatur in cap. 2. à n. 6.*
q *Latè præludio 4. d cap. 1. à n. 181. & ſeqq. & de ſupradictis prælud. 3. num. 84. & ſupra.*

tem,debitus ſuperiori Eccleſiaſtico honor deferatur;ne vilipendatur ex impedimento curſus negotiorum ad Sedem Apoſtolicam, utque omnia conſerventur in eodem ſtatu, quo repèriuntur tempore prolatæ ſententiæ (appellatione legitima pendente, & juriſdictione judicis ſuſpenſa) ne pax publica turbetur, & bonum publicum detrimentum patiatur.Ex quo colligitur,quod ipſe judex Eccleſiaſticus eſt qui juriſdictionem impedit *a*,vilipendit,atque infringit juriſdictionem Eccleſiaſticã,qui cùm ſuam habeat ſuſpenſam,velit ſuperioris uſurpare, eáque abutendo ulteriùs contra omnia juris canonici & Sanctorum Patrum decreta,necnon œcumenica concilia attentare, vi opprimendo;ad hoc enim exhibẽdum regium auxilium,& præbendam protectionem vi oppreſſo Rex nullatenus aliquo utitur veſtigio,ſeu umbra juriſdictionis *b*,ſed ſub meris limitibus defenſionis naturalis continetur; nihil enim in hujuſmodi cognitione reperietur juriſdictionale,quia eſt nuda poteſtas,naturalis defenſio,auxilium politicum, œconomica tuitio,permiſſa facultas,& licita vis, charitativa protectio , propugnaculum violẽtiæ , aſylum vi oppreſſorum,tutus acceſſus,legitimus recurſus,vis protectiva,ac propulſiva,qua vis injuſta à Principe Supremo propulſatur,atque repellitur *c*cuius proprium officium eſt,vi oppreſſus liberare,de facto quidem nullo juris,ſed judicij ordine ſervato:ſed extrajudicialiter per rei evidentiam *d* cuncta celeriter expediuntur *e*, cùm Principes & ejus ſupremi Senatores non cognoſcant de juſtitia,aut injuſtitia gravaminis,& ſententiæ *f*,ſed dumtaxat de natura,& qualitate appellationis:an legitima ſit,& à jure permiſſa,talis,ut utrumque retineat effectum devolutivum & ſuſpenſivum *g*,præſtétque judici impedimentum ulteriùs in cauſa procedẽdi,ad illúmque dumtaxat finem,ut tollatur violentia facta ab ipſo judice violenter exequendo , & attentando *h*. Interimque dum recurritur ad ſuperiorem pro juris remedio,conquieſcat in cauſa,donec ſibi illam ulteriùs remittat *i*, vel aliter ſuperior de jure cenſeat, cui tota cognitio ſuper eadem cauſa tam circa legitimitatem,admiſſibilitatem,vel repulſionem appellationis,quàm ſuper juſtitia negotij principalis reſervatur *k*,nullo habito reſpectu ad decretum tribunalis Regij,directum inferiori,quo ſive dictum ſit,vim non fieri in exequendo,ſive aliter,quia tale decretum reſpectu ſuperioris nihil adſtringit *l*,cùm imò in ejus favorem potiùs latum ſit,ut liberè,& abſque inferioris impedimento,queat in cauſa procedere,& dumtaxat ad illum effectum celerrimam illam Senatus adhibet extrajudicialem cognitionem,(duratarum momento *m*) ex actorum originalium *n* (quæ geſta fuiſſe appareant ab Eccleſiaſtico)& non aliorum quorumlibet *o* inſpectione,quantumvis legitimorum; non enim tale decretum etiam illius articuli violentiæ reſpectu, facit inſtantiam,nec tranſit in rem judicatam,ſed retinet propriam naturam actus extraiudicialis *p*. Aliter enim dicere,foret abſurdum,& attribuere juriſdictionem regio recurſui,qui nullo modo juriſdictionis,aut judicij capax eſt,nec illa ullò modo indiget,nec ſubjecta materia illam patitur,nec ratione materiæ,nec ratione formæ *q*.Ratione materiæ,quoniam admiſſibilitas,vel non admiſſibilitas appellationis,quatenus tangit judicem à quo,eſt quid facti, cujus cognitio juriſdictione non eget,nec circà hoc declaratio inferioris parat partibus præjudicium,nec tranſit in rem judicatam,quo minus judex ſuperior de appellatione cognoſcens,queat prout ſibi de jure viſum fuerit,revocare *r*;& ita de hoc decreto tribunalis judicandum eſt,quoad judicem ſuperiorem,ac ſi de facto ab ipſo geſtum ſit judice inferiori,ceſſante recurſu & regio decreto,maximè cùm ipſi faciendum ſemper remittat regius Senatus , ac inſuper quoniam repoſitionem attentati , & eorum, quæ geſta fuêre appellatione pendente, non eſt neceſſaria juriſdictio *ſ*,ſed factum ſufficit judicis attentatoris,juriſdictione carentis,mediante legitima appellatione ab eo interjecta,tum etiam quia Principibus temporalibus Chriſtianis protectio Clericorum . & Eccleſiæ commendata eſt à Deo,Summiſque Pontificibus,& ſic non juriſdictio *t*,cui enim commendata eſt alicujus protectio,non intelligitur conceſſa juriſdictio in eam,ſed defenſio ab oppreſſionibus dumtaxat. Hæc ſiquidem poteſtas in tollenda vi conſideratur in Principe , ac in tutore , cui minor non ſubeſt juriſdictionaliter , ſed quoad defenſionem , protectionem nudam *u* , in Patre reſpectu filiorum , in Domino reſpectu famulorum , quorum eſt poteſtas abſque juriſdictione *x*. Ratione formæ etiam hæc cognitio per viam violentiæ dicitur extrajudicialis , & abſque veſtigio ſeu umbra juriſdictionis à ſui principio uſque ad ſui finem , etenim ad ſimplicem oppreſſi libellum querimonialem , non criminalem (quia nec in punitione , ſed nuda protectione, & naturali defenſione concludit *y*) permiſſum tam clerico , quàm laico *z* : expeditur proviſio ordinaria *aa*, quæ certè quædam monitio eſt directa judici , ut iterum cauſa meliùs conſiderata, informetur de natura & qualitate appellationis , cui, legitimam ſi repererit, deferat,atque poſt eam,aut intra tempus ad appellandum geſta reponat *bb* , quod ſi ſecus putarit,proceſſum mittat originalem,integrum,& ſine diminutione *cc*,ex

cujus

r *D. c. 1. à n. 85.*
ſ *Ibidem à n. 90.*
t *Ibidem à n. 149. & à num. 239 & n. 306. & à n. 354.*
u *A n. 238. & 242.*
a *Ibidem à n. 723.*
b *D. in præludio 5. per totum à n. 193. cum ſequentibus uſque ad finem, & caſ. 2. à principio cum pluribus numeris ſeqq., ubi multa ſcitu digniſſima.*
c *De iis recurſus cognominibus & qualitatibus c. 2. num. 3.*
d *C. 2. à n. 95.*
e *Prout clarè apparet ex modo procedendi appoſito in c. 2. à principio, ubi ſæpe diximus à num. 121. n. 130. & 104.*
f *D. c. 2. à n. 104. & à num. 121. & à n. 180. cum ſeqq.*
g *Vt in locis proximè citatis ad num. 180. & à num. 217.*
h *D. c. 2. à n. 186. cum ſeqq.*
i *N. 198. & ſupr.*
k *A num. 183. & 188. & à n. 190. uſque ad n. 198. & c. 8. à n. 38.*
l *Ibid. à n. 194. & eadem 1. p. c. 8. à n. 41. & ſurſum.*
m *D. c. 2. à n. 104. & ſeqq. & n. 91. & n. 198. & ſupr.*
n *C. 2. à n. 95. cum plurimis ſeqq.*
o *Ibid. à n. 120.*
p *Loco citato à n. 191. & eadem 1. p. cap. 8. à n. 28. cum multis ſeqq.*
q *D. cap. 2. latè à num. 202.*
r *Cap. 1. à n. 211. cum multis ſeqq.*
ſ *D. c. 1. à n. 218. & c. 2. à n. 87. & latius 1. p. c. 3. à n. 10. uſque ad n. 23.*
t *Exactè probatur in d. c. 1. à n. 205. cum ſeqq.*
u *C. 1. à n. 203.*
x *C. 1. à n. 278. & ſuprà.*
y *D. c. 2. à n. 54. & ſurſum.*

cujus inſpectione manifeſtè & notoriè detegitur violentia judicis, *a*, quia quod ex eo apparet, notoriè apparere dicitur *b*, hæc enim actorum exportatio cùm fiat ad Curiæ inſtructionem, ad animúmque ſui motum informandum, jure dicitur extrajudicialis cognitio *c*, in qua nullius requiritur citatio *d*; quæ violentiæ probatio aliter deducenda non eſt, nec ullo pacto à Senatu Regio admittenda *e*; & eadem ordinariâ intimatur parti non in vim citationis *f*, quia illum non arctat, nec cauſa citationem requirit *g*, quia nullius allegatio, exceptio, teſtiúmque repulſio admitti poteſt *h*; ſed utriuſque partis juſtificatio ex actis geſtis jam coram Eccleſiaſtico judice detegenda eſt, quod parte abſente rectè geri poteſt; ſed eſt quædam certioratio, & monitio extrajudicialis *i*, & privata, ut ille certus ſit de traductione, & exportatione proceſſus ad Curiam, ut ſi ſua putaverit intereſſe, poſſit (ſi velit) ad eandem Curiam ròire, *k* quæ certioratio, & monitio adeò extrajudicialis eſt, ut etiam à judice carente juriſdictione, & aliàs incapace, reſpectu certiorati licitè geri poteſt *l*: proceſſúſque cùm ad Senatum perveniat, ſtatim, & abſque aliqua dilatione inſpicitur, ex eóque certiorantur Senatores de natura, & qualitate appellationis, an habeat utrumque effectum, vel non *m*, (ſecundùm quæ nos accuratè per varias quæſtiones in diſcurſu hujus tractatus, ubi plus centum, & quinquaginta quæſtiones, à nemine tactæ diſputantur) ex quo detegitur violentia, quia ſi appellatio ſuſpendat, ut legitima ejus juriſdictionem violenter exequitur, & attentat in procedendo; quare appellatio ipſa eſt præciſum, & neceſſarium principium ac fundamentum hujus Regij recurſus *n*, quia ubi deficit nun poteſt cadere nec appellationis delatio, nec delationis negatio, nec attentata exequutio, & per conſequens deficit violentia, ſuper quibus fundatur, cujus mediante non aliter, regia protectio invocatur, & auxilium exhibetur. Et licèt in exequutione, & attentato conſiſtat perfecta vis *o*; tamen ad hujuſmodi recurſum, regiam protectionem, & defenſionem naturalem invocandam, ſufficit timor ipſius exequutionis & attentati *p*, qui ſatis evidenter detegitur ex denegata delatione legitimæ appellationi, qui ex eo animi deliberatio cognoſcitur, quæ ſola facit licitam defenſionem & propulſionem violentiæ *q*; ſicque pats eſt, principium, & præparatio ad perfectam violentiam, & tandem proceſſu inſpecto multifariam decernunt Senatores, vel vim feciſſe, vel vim non feciſſe judicem Eccleſiaſticum, vel aliter ſecundùm ſtatum proceſſus, & quod ex eo juſtiùs queat colligi *r*, expeditur proviſio, quam judici Eccleſiaſtico intimatam ſtatim (prout jaceat) adimplere, & obedire tenetur cum effectu *ſ*, non verbaliter tantùm *t*, alias expeditur oppreſſo ſecunda juſſió cum comminatione amiſſionis, originis & bonorum temporalium *u*, quæ comminatio & multa exequitur in eum, ſi ulteriùs protervus fuerit & inobediens *x*, cùm Eccleſiaſtici tenenatur, omninò obtemperare mandatis Principum *y*. Quod ſi hujuſmodi pœnarum comminatio Principi permiſſa non fuiſſet: inutilis foret regij recurſus invocatio, quia raró aut nunquam deſiſteret judex à ſemel illata violentia *z*. Quare cùm ſit penitùs neceſſarium ad conſequendum permiſſum & ſalubrem finem hujus cognitionis & defenſionis naturalis; Principi per conſequens intelligitur conceſſa *aa* tum quia ſecundum Philoſophum natura non debet eſſe deſtituta remediis ad ſui conſervationem *bb*, tum etiam quia Chriſtus verus Deus, cujus opera perfecta ſunt, imò & quilibet prudens gubernator, qui committit vices ſuas alicui, vel ſuam poteſtatem delegat; conſequenter dat poteſtatem ad omnia, quæ neceſſaria ſunt ad illum finem perfectè conſequendum *cc*. Hic inſuper regius recurſus, dum provenit ex viſceribus, origine & fonte perenni & incommutabili juris naturalis, quo vim vi repellere licet; quatenus eſt vera defenſio, & nuda protectio ſi ſub limitibus legitimæ & naturalis defenſionis contineatur, atque cum moderamine inculpatæ tutelæ exerceatur *dd*; nec repugnat diſpoſitioni Concilij Tridentini *ee*, nec Bullæ in Cœna Domini *ff*, imò ſervata forma miró modo inventa, ab urgenti neceſſitate, & eminenti periculo *gg*, ſtatim ut meum & tuum fuit inter homines introductum, & per immemorialem conſuetudinem *hh* mixtam Clericorum, & laicorum à vi oppreſſis conſervatam *ii*. à plurimis Rotæ deciſionibus approbatus hic recurſus eſt, & licitè judicatus *kk*. Imò Martinus V. Pontifex Maximus anno ſui Pontificatus 12. expreſsè per Bullam declaravit ad inſtantiam Regis Francorum; hunc legitimum caſum protectionis & cognitionis per viam violentiæ, eſſe præſervatum à Bullarum cenſuris, quibus innodantur judices ſæculares cognoſcentes de cauſis clericorum *ll*, ac inſuper præſervata intelligitur conſuetudo immemorialis *mm*, quæ ſuper hoc ſteterit; quia potiùs declarativa eſt juris naturalis, quàm novi juris indu-

z Ibid. latè à numero 46. ubi diſputatur.
aa Ibid. à n. 82. & ſeqq.
bb Ad. 89. ibid.
cc Exactè tractatur hac 1. p. c. 2. §. 2 per totum, & c. 8. per totum.
a D. c. 2. à n. 95. cum pluribus ſeqq.
b Ibid. à n. 110. & 3. p. c. 9. à principio & per plures columnas.
c c. 1. prælud. 5. fundamento 4. à num. 215. & c. 2. à n. 137.
d. Latè d. c. 2. à n. 137. & ſeqq.
e Ibid. à num. 110. cum ſeqq. & ſupr. & 1. p. c. 3. à n. 29. cum multis ſeqq.
f C. 2. à n. 229. & ſeqq.
g Ibid. à n. 139. & ſurſum.
h D. c. 2. num. 140.
i D. c. 2. à num. 119 cum ſeqq.
k Ibid. à n. 133.
l Ibid. à n. 131.
m D. c. 2. à n. 180. & ſeqq.
n Ibid. à n. 64. cum aliis pluribus.
o Latè tract. in 1. p. c. 6. à prin. & præcipuè à n. 11.
p D. c. 6. à num. 12. cum multis ſeqq. & c. 1. n. 191.
q Diximus in d. c. 6. à n. 17. & ſeqq.
r Decretorum formulæ, quibus juxta caſuum varietatem utitur Senatus, plenè & fideliter ſunt deſcripta in d. c. 2. à num. 199. uſque ad n. 230. & inferius.
ſ D. c. 2. à n. 263. & ſeqq.
t Laiſſimè hac 1. p. c. 2. § 1. per totum.
u C. 2. à n. 63. cum multis ſeqq.
x Dixi exactè d. c. 2. à num. 273. & ſeqq.
y Ibid. à n. 267.
z Ibid. à num. 285. cum multis ſeqq.
aa Eodem c. 2. à

n. 289. ubi latè probatur. bb à n. 297. cc Ibidem. à num. 293. & ad propoſitum multa ſuperius & infra per multos numeros. dd c. 1. à n. 243. cum multis ſeqq. & c. 2. à n. 6. cum aliis & à n. 285. ee De quo c. 1 à n. 28 cui reſpondetur ibi à n. 222. cum ſeqq. ff De qua d. c. 1. n. 30. cui ſatisfit à n. 232. & à n. 309. & c. 2. à n. 280. gg c. 2. à n. 19. hh c. 1. 121. cum multis ſeqq. &

ctiva *a*. Et eodem modo ſatisfit cunctis difficultatibus, quæ in oppoſitum refragantur, ut procedant in Principe, & judice temporali procedente cum juriſdictione & in forma judicij in cauſis Clericorum, illam, uſurpante, & perturbante: non tamen in hoc charitativo ſubſidio, nuda defenſione, & protectione naturali *b*, in qua ſi quis (ſuadente diabolo) legitimos defenſionis modos exceſſerit, ſciat, ſe ſtatim incidere in Cenſuras Bullæ in Cœna Domini, prout expreſsè declaravit Rot. Romana *c*, & ex eadem Bulla claré detegitur, quod nimirum eſt, cùm in re hac defenſio naturalis, & Bulla Cœnæ Domini confines ſint, & utramque unus limes dividit, ſcilicet, legitimatis, & debitus protectionis modus, quo ſublato, unum fit contiguum *d*. Qui quidem regius recurſus per viam violentiæ illatæ ab Eccleſiaſticis judicibus non ſolùm in his Hiſpaniarum Rgnis practicatur, ſed & in cunctis Catholicæ religionis & Chriſtianæ Reipublicæ ditionibus uſitatus eſt *e*, nullibi tamen meliùs ac perfectiùs tractatur; ſicuti nec tractari poteſt iſthæc materia violentiæ, quàm in regio Senatu Galleco, ubi ſumma perfectione, & curioſitate, tum ob magnam harum cauſarum frequentiam; curſum & experientiam, tum ob continuum & perpetuum laborem Senatorum, & advocatorum ventilatur, & accuratè diſcutitur; prout in dies teſtantur Senatores, qui ibi adfuerunt, poſtmodúmque Cancellarias, & conſilia ſuprema occupant nunc, & retro; & ob id mirabiliter ibidem ſcitur, ac digeſtum reperitur univerſum jus Pontificium. Sine quo igitur recurſu magnas turbationes, injurias & ſcandala tota reſpublica univerſalis pateretur, valde utilis & ſaluberrimus in univerſum dictus, ſi cum moderamine inculpatæ tutelæ (hoc eſt, ſalva ſemper in omnibus reverentia ſanctæ Matris Eccleſiæ) præbeatur *f*. Caveant igitur ſupremi Senatores, ne prætextu poteſtatis licitæ atque permiſſæ, in reprobam & prohibitam cenſuris innodati incidant, cujus cauſa plerique infelices ſucceſſus & exemplaria horrenda in ſacris literis nobis referuntur, ut in 1. Regnum cap. 22. quo legimus de Rege Saül, qui occidi fecit Achimelech, & alios octoginta quatuor Sacerdotes, ac etiam ſe intromiſit in officio Samuëlis Sacerdotis, faciendo ſacrificium in Galgala, poſtmodum infelicem finem obtinuit 1. Regum cap. 13. & de Rege Ozias legitur Paralipomenon 2. cap. 23. relato *in cap. nos ſi. 2. quæſt. 7.* qui cùm voluiſſet uſurpare Sacerdotij officium, quod exercebat Azaras; lepra percuſſus fuit, & de Dinomaximo Iur. Conſult dicitur, fuiſſe revelatum cuidam Eremitæ (ut poſt Angel. & alios Didac. Perez *in l. 17. tit. 3. lib. 1. ordi. col.* 144) eſſe ad inferos damnatum, eo, quòd non faveret Chriſtianæ Religioni. Varia etiam exempla congerit Bobad. *in polit. lib. 2. c. c. 18. à num.* 8. Contineantur igitur judices in poteſtate permiſſa, ſcilicet; ubi dumtaxat violentiam notoriam ex actorum inſpectione repererint, & unum denique ſciendum; quòd licèt vis variis modis applicetur; tamen violentia propriùs quadrat oppreſſioni factæ à judice litiganti, juxta ea, quæ latè congerit Card. Tuſc. *practic. concluſ. litera V. concluſ.* 214 *à n. 1. & per totam, tom.* 8.

contra ipſam argumenta à n. 32.

ii *Ibidem latè à num.* 140.

kk *Referuntur plures in d. c. 1. à num.* 145 *& 2. à num. 13. vide etiam n. 31. in d. cap. 1. & iterum à n.* 234. *cum ſeqq. ubi plurima alia recenſentur.*

ll *c. 1. num.* 291. *& à n. 175. uſque ad num.* 298.

mm *D. c. 1. à n.* 154. *&* 314.

a *Ibid. à n.* 122.

b *D. c. 1. à n.* 324. *& apparet ex reſponſione ad argumenta, & quæ à n. 222. cum multis ſeqq.*

c *C. 1. præludio 5. à n. 220. & c. 2. à num. 6. & plurib. in locis eorumdem capp. & præcipuè in c. 1. in reſponſione ad 3 argum. num.* 254.

d *D. c. 2. à n.* 151.

e *Et de ſingulis adnotavimus c. 1. à num. 154. uſque ad num.* 174.

f *C. 2. à. num. 1. & ſeqq & c ... præludio 4. & pluribus aliis locis, ut ſuperiùs hoc procemio adnotavi.*

TRACTA

TRACTATVS DE REGIA PROTECTIONE VI OPPRESSORVM APPELLANTIVM.

PARS PRIMA.

CAPVT I.

Quæ ſit ſupremi Principis poteſtas, quónam jure ſuſtineri valeat in adimenda vi à Iudicibus Eccleſiaſticis illata, & de ejus origine, & principio; ubi plura fundamenta (tum utilia, tum protectionis juſtificationi omnino neceſſaria) inſeruntur, hactenus à nemine conſiderata.

SVMMARIVM.

Recurſus ad Regem. ſeu Senatores regios pro evitandis violentiis ab Eccleſiaſticis judicibus extortis, in triplici eſſe differentia tradit Author, n. 1.

*Recurſus ad Regem, ſeu Senatum Regium pro retentione Bullarum Apoſtolicarum in derogationem patronatus Regij. ſeu laicorum, & naturalitatis juris, ab exteris. ſeu naturalibus impetratarum fit, n.*2.

Recurſus ad Regem, & Senatum quoties Eccleſiaſticus de laico, & cauſa profana cognoſcere vult, quo caſu auto de legos *decernitur, n.* 3.

Caſus mixti fori, & quibus laicus judex de Eccleſiaſticis, vel Eccleſiaſticus de laicis cognoſcere poſſint, remiſſivè, num. 4.

Recurſus ad Regem, & Senatum, quoties judex Eccleſiaſticus vim fieri proponitur non deferens juſtæ & legitimæ appellationi, fit, n. 5.

Recurſus pro violentia in non deferendo appellationi juſtæ, eſt caſus intactus dubias continens quæſtiones, non tactas, & alias non hucuſque ſecundum recurſus iſtius naturam applicatas, n. 6.

Authoris inſtitutum præcipuum eſt de hac tertia violentiarum ſpecie tractare, n. 7.

Nullus hucuſque nec Iuriſta, nec Theologus materiam tangens deſinit in errore inveniri ſive in principiis, ſive in terminis, vel natura hujus cognitionis, n. 8.

Ea quæ domi fiunt, malè probantur per eos, qui à domo abfuerunt, ibidem.

Opus in ſex dividit partes Author, n. 9.

In prima parte agitur de materia, & forma hujus recurſus, juſtificatione, modo & ſtylo procedendi. & de his, quæ ad Senatum non trahuntur, ibidem

*In ſecunda parte de violentiis, quæ contingunt in denegata delatione appellationis ab interlocutoriis, n.*10.

In tertia parte tractatur de violentiis appellationis denegatæ à diffinitivis. & in 4 parte de violentiis appellationis negatæ in executivis, & executoribus, & eorum exceſſibus, num. 11.

In 5. parte de juſta Bullarum retentione. & quibus caſibus locum habeat & de violentiis admiſſis per conſervatores, ſive in procedendo, ſive in non deferendo juſtis appellationibus, & de violentiis tangentibus proceſſus, & executiones executorum Apoſtolicarum gratiarum, n. 12.

In 6. parte variarum, & practicabilium quæſtionum reſolutio tangentium materiam, de qua Author, continetur, num. 13.

Verb, l.36. titul.5: lib. 2. recop, notantur, & explicantur num. 14.

Hoc c.1. ad juſtificationem tantum hujus recurſus pertinet non ad modum procedendi, de quo c.2. Author ſcribit, num. 15.

Iure, & conſuetudine eſt attributa facultas, & poteſtas Regibus Hiſpaniæ propulſandi violentias & tollendi oppreſſiones a judicibus Eccleſiaſticis factas, n. 16.

Doctores materiam attingentes refert Author, ibid.

Sex annis ante Cevallos Author hæc ſcripta habebat, num. 17.

Ter eandemmet materiam tranſcripſit Cevallos, ibid.

Hujus Scripturæ teſtimonium, & quo tempore agitata ſit, invocat Author n. 18.

*Doctores licèt juſtificationem hujus recurſus pertractaverint: non tam amplè, quin plura neceſſaria, & à quibus tota dependet radix poteſtatis, omiſerint, n.*19.

*Quæſtiones (quibus ſpecialiter caſibus violentiam adeſſe cognoſcatur) Authores omnes omiſerunt, quas nimio labore, & doctiſſimorum ſuaſione Author devolvit n.*20.

Cevallos licèt aliquot violentiæ caſus tetigiſſet; tamen ad caſus de autos de legos*, dumtaxat, quos Author ad plures allegatos Doctores ſuperiùs remiſit, eóſque hìc omittit, nova inducens, n.* 21.

Scriptores debent apes imitari ex authoritate Senecæ, ibi, num. 22.

D. l.36. recop. declaratur, ut non ſit novi juris inductiva, num. 23.

*Qui declarat, nihil novi facit, ſed rei exiſtentiam demonſtrat, num.*24.

*Princeps ſæcularis non poteſt legem promulgare circa Eccleſiaſticas perſonas, aut res ſpirituales, ſed in corroborationem juris Canonici, & naturalis ſecus, n.*25.

L. Regia diſponit in auxilium juris Canonici, prohibentis violentas oppreſſiones ibidem.

Rex Hiſpaniæ eſt ſupremus Princeps non recognoſcens Superiorem, nec Imperio ſubeſt, n. 26.

Aſſertioni Regis Hiſpaniæ ſtandum eſt, cùm probet in facto proprio, ibidem.

Aſſertio Principis maxime in antiquis probat, etiam in præjudicium tertij, n. 27.

Doctori aſſerenti conſuetudinem, credendum eſt, ibid.

Contraria, quæ impugnant ſupremi Regis poteſtatem tollendis violentias ab Eccleſiaſticis factas, referuntur, n. 28.

Concil. Trid. ſeſſ 25. 13. verba narrantur, ibid, circa hunc regium recurſum.

*Concil. Trid. ſeſſ.25. c. 20. notatur, n.*29.

Bulla in Cœna Domini declarantur verba tangentia violentiarum recurſus, n. 30.

Locus Seſe ad intellectum dicta Bulla traditur, n. 31.

L. Regia refertur aſſerens conſuetudine immemoriali competere Regi poteſtatem tollendi violentias, n. 32.

Conſuetudo immemorialis habet vim tituli, & privilegij, quãdo non conſtat de injuſto ſeu invalido principio, ibid.

Iuris Canonici decreta diſponunt ut cauſæ clericorum, ſuper rebus ſuis temporalibus, ſpiritualibus, ad ſæculares judices non trahantur, n. 33.

Mala fides videtur conſiderari in Principe, & Senatoribus cognoſcentibus per viam violentiæ contra decreta Canonica, num. 34.

Laicus poſſidens ſpiritualia ſemper præſumitur eſſe malæ fidei, ibidem.

Conſuetudo immemorialis non habet effectum, ubi datur mala fides, ibidem.

Conſuetudo præjudicialis ſtatui Eccleſiaſtico, & contra libertatem Eccleſiæ, omni jure prohibita, & reprobata eſt, num. 35.

Conſuetudo immemorialis non ſuffragatur, ubi datur in præſcribente incapacitas, n 36.

Laicus non ſe intromittit in ſpiritualibus, & eis annexis niſi de licentia Pontificis, & in caſibus à jure conceſſis expreſſé, ibidem.

Lex, conſuetudo, ſeu ſtatutum regulatur à poteſtate inducentis conſuetudinem, n. 37.

Laici non poſſunt inducere legem, aut conſuetudinem contra Clericos ex defectu poteſtatis, & juriſdictionis, ibid.

Conſuetudo merè civilis non poteſt Clericos ad obſervantiã aſtringere, ibidem.

Immemorialis facit præſumere privilegium præceſſiſſe, & Principem conceſſiſſe, n. 38.

Privilegium ſponte conceſſum à Principe, poteſt illud revocare, ibidem.

L. Regiam 36. recop. nervosè defendit Author, & juris naturalis eſſe declaratoriam affirmat, jure etiam divino & Canonico fundatam, n. 39.

VIAS tuas Domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me: dirige me in veritate tua: & doce me: Pſal. 24. Hujus recurſus, & Regiæ protectionis extrajudicialem, & extraordinariam cognitionem (tot ſumma difficultate caſuum diverſorum frequentiæ reſpectu innodatam, & involutam) uſibus ſupremi regiminis, ad obviandas judicum Ec-
1 cleſiaſticorum violentias, attributam, & à neceſſitate mito modo inventam, in triplici eſſe generica differenſia, reperio.

Primo enim modo aditus, & recurſus conceditur ad Principem, ejúſque ſuprema tribunalia, pro Bullarum legitima detentione, quæ in derogationem juris Regij patronatus, aliorumq; laicorum, ac naturalitatis juris, extra ſummi Pontificis voluntatem, ſive ab exteris, ſive
2 à Regnicolis impetrantur, ne illis utantur, donec (præmiſſa legitima ab eiſdem ſupplicatione) ſummus Pontifex meliùs de veritate informatus quid ſẽſerit, quidve voluerit, aliud provideat, de qua violentiarum ſpecie variis quæſtionibus, & difficultatum reſolutionibus ornata, inferius ampliſſimé egimus, in 5 parte, à cap. 5 cum ſequentibus.

Secundo modo, iſte patet aditus, & ſalubre refugium ad ſupremã Majeſtatem; quoties judex Eccleſia-
3 ſticus mittens falcem in meſſem alienam, de mere laico, re ſimul merè profana cognoſcens, Regiam temporalem juriſdidictionem uſurpat, propriæ limitibus nõ contentus, quod querelam *de auto de legos*, practicè vocans, de qua violentiæ ſpecie cùm Doctiſſimus Caſtel. à Bobadilla in ſua politica, *lib. 2. cap. 17. & 18.* lariſſimè etiam per Martam, *tract. de juriſd. 2. p. per tot. & etiam 3. & 4. ac per totum tractatum*, qui alios plurimos referunt, præcipuè Bobadilla, qui cuncta cumulans, infiniſos penè caſus congeſſit, tum mixti fori, tum etiam & 4
quando, inter perſonas, ſeu res Eccleſiaſticas laicus judex cognoſcere poteſt, aut Eccleſiaſticus inter laicos, exactiſſimè, doctéque tractavit; ita ut vix aliquid in hujus articuli materia deſiderabis, quin ejus reſolutionem apud illum ſumma caſuum quorumlibet diſtinctione reperies, quapropter ut juſtiſſimè excuſatus ad eum te libentiſſimè remitto, quia ampliùs non tracto, videremur etenim jam tacta tranſcribere, & alienos labores ſurripere, quod à lectoris auribus abhorret, & docto viro alienum eſt, ſed nuvas difficultates ſubvertere, & alterare.

Tertio, & frequentiori modo, ad Regem, & ejus tri- 5
bunalia ſuprema recurritur per hanc viam violentiæ; quoties judex Eccleſiaſticus vim facit non deſerens appellationi ligitimæ, & jure Canonico approbatæ, interdum ea ſpreta, ſuperioris, & ſummi Pontificis juriſdictionem contemnens, contra jus exequitur, partes ſpoliando, & appellantem excommunicatione violenter plectendo, quæ violentiarum, & recurſus ſpecies, quam 6
utiles, & practicabiles quæſtiones, quàm ingentes difficultates complectatur, ſive quia quamplurimæ à Doctoribus ſunt omiſſæ, & intactæ (ut in diſcurſu hujus tractatus videbimus) ſive quia tactæ violentiarum principiis, regulis & naturæ non ſunt applicatæ, & coæquatæ, nemo qui vel judicando, vel patrocinando ſupremis tribunalibus in dies aſſiſtit, ignorare poteſt, cujus præ- 7
cipuus hic erit ſermo noſter, & utiliſſimus, ſumméque neceſſarius tractatus. cujus materiam (loquendo moraliter) impoſſibile eſt, ut alius quantum vis doctus vir, quàm qui longo uſu, & caſuum frequentium expertus, in ſupremis tribunalibus continuè verſatus militaverit, tractare poſſit, ejúſque ingẽtes difficultates, & naturam explicitè callet, prout experimento quotidie cognovimus. Vix etenim aliquis extra Senatores, vel advocatos Regalium tribunalium (ubi dumtaxat hæc materia violentiarum auditur, & verſatur) eam attigit, ſive Theo- 8
logus, ſive Juriſta, quin, vel in terminis, vel in principiis, & natura errarit, ac defuerit; eorum enim, quæ in domo fiunt, domi non ſtantes, quomodo legitimè teſtes eſſe poſſunt?

Hunc igitur noſtrum tractatum (ut cum diſtinctio- 9
ne, & ſumma claritate procedatur) in ſex partes dividere, melius, ac commodius cenſui. In prima enim tractatur de materia, & forma hujuſmodi violentiarum recurſus, hoc eſt, de ejus juſtificatione, de qua in hoc cap. 5. de modo, formáque, & ſtylo procedendi, & de difficultatibus, circa proceſſum oriundis, ac de iis, quæ ad ſuprema prætoria non vehuntur per hanc viam violentiæ à capite ſecundo, & ſequentibus. In ſecunda tra- 10
ctatus parte agitur de violentiis, quæ contingunt in denegata delatione appellationis emiſſæ præcipuè ab interloqutoriis.

In tertia autem parte tractatur de violentiis contin- 11
gentibus in denegata delatione appellationis. præcipuè à diffinitivis. In quarta autem diſcutiuntur violentiæ tangentes denegatam delationem appellationis ab exequutorialibus, exequutoribus, & eorum exceſſibus, materia quidem ſubtiliſſima, & nimis practicabilis, præcipuè in tribunalibus ſuperioribus, dilucidè tractata. In 12
quinta autem parte agitur (ut ſuperiùs dixi, ad principium) de juſta Bullarum retentione, & quibus caſibus locum habeat, ac etiam de violentiis admiſſis per judices conſervatores, ſive in procedendo, ſive in non defendendo, juſtis appellationibus; ac etiam de violentiis tangentibus proceſſus, & exequutiones exequuto- 13
rum Apoſtolicarum gratiarum. In ſexta autem & ultima hujus tractatus parte, variarum ac practicabilium quæſtiunum reſolutiones annectuntur, quæ materiam tangunt, & tractatum perficiunt, illúmque & utilem, & illuſtrem reddunt.

Et

Et pro totios operis introductione, ut clariùs co-
gnoſcanir, & juſtificatioois detur fuodamentum; præ-
mittenda ſunt mirabilis legis Regiæ 36 tit. lib. a. reco-
pilationis, verba, quæ ita tranſcripta recitantur.

14 *Por quanto aſſi por derecho como por coſtumbre imme-
morial, nos pertenece alçar las fuerças, que los juezes Ec-
cleſiaſticos, y otras perſonas hazen en las cauſas, de que co-
noſcen, no otorgando las appellaciones, que dellos legitima-
mente ſon interpueſtas. Porende mandamos à nueſtros Pre-
ſidentes, y Oidores de las nueſtras audiencias de Vallado-
lid, y Granada; que quando alguno viniere ante ellos, que-
xando ſe, que no ſe le otorga la appellacion, que juſtamente
interpone de algun juez Eccleſiaſtico, den nueſtras Cartas
en la forma acoſtumbrada en nueſtro Conſejo, para que ſe
otorgue la appellacion; y ſi el juez Eccleſiaſtico no la otor-
gare, manden traher à los dichas nueſtras audiencias el
proceſſo Eccleſiaſtico originalmente, el qual trahido, ſin
dilacion lo vean, y ſi por el les conſtare, que la appellacion
eſta legitimamente interpueſta, alçando la fuerça provean,
que el tal juez la otorgue*, &c. & alia proſequitur verba,
15 quæ magis pertinent ad modum procedendi in hac ex-
trajudiciali cognitione recurſus, quæ in prin. c. ſequen-
tis referentur, cujus proprius locus eſt, cùm hoc cap. de
juſtificatione tantùm, quatenus tangit ad Theoricam,
tractemus; & cum hac lege concordat l. 2. tit. 6. l. 1. &
l. 7. tit. 2. l. 3. recopil. comprobant etiam alia plura juris
Canonici decreta, quorum nomenclatura protinus re-
cenſenda erit.

16 Præcipuam igitur noſtræ legis Regiæ concluſionem;
ut Regibus Hiſpanis jure, & conſuetudine ſit attributa
facultas, & poteſtas propulſandi violentias, & oppreſſio-
nes factas à judicibus Eccleſiaſticis, ſive inter clericos,
ſive inter laicos, plurimi noſtri juris profeſſores, tam ex-
teri, quàm Regnicolæ ampliſſimè exornant juribus, &
rationibus, Aufrer. in additio. ad repeti. clem. 1. de off. ord.
gl. 2. fall. 30. Carol. de Graſſ. l. 1. regal. Francia, jure 7. Re-
buf. 3. tom. tit. de appell. tanquam ab abuſu, Montal. in re-
perto. verb. Rex, in fin. fol. 115. Martinus Nava. in cap. cum
contingat, rem. 1. col. 2. cum ſeqq. Idem Navarr. in manua-
li Latino, c. 27. n. 69. Avendan. in c. 1. prat. n. 32. l. 1. & c. 6.
n. 12. l. 2. Caſtel. in l. 49. Tauri, n. 3. Avileſſ. in cap. prator.
1. verbo mandamos, n. 8. cum ſeq. Villalo. in arario comm.
opinio. lit. C. n. 25. f. 26. defendit Chaqueria. in deciſ. Pe-
demont 30 per totam, latè Salced. in additio. ad prax.
Bern. Diaz, c. 102. lit. A. verb. violentia illatores, Paz in
praxi, tom. 1. temporis, c. 1. à n. 23 Greg. Lopez in l. 13. tit.
13. p. 1. verb. ninfuerça, latiſſimè Bartholo Humad in ea-
dem l. 3. d. verb. ninfuerça, gl. 4. ex n. 1. p. 2. fol. 37. pulchrè
Vivald. in candelabro Eccleſia, in explanatione Bulla Cœ-
na Domini, caſu 14. ex n. 102. & optimè caſu 16. n. 113.
Olan. antinomia jur. litera S. n. 76. Mexia ſuper l. Tolet. in
2. fund. 11. p. n. 47. f. 107. noſtras Ioan. Garcias, vir doctiſſi-
mus, omnique laude digniſſimus, in tr. de nobili. gl. 9. in
51. & ſeqq. Segur. in dictio. jud. 2. p. c. 7. n. 12. optimè Do-
minus Præſul Cov. in practi. quaſt. c. 35. verſ. caterum in
hac Regia, & Caſtellana, &c. cum ſeqq. & in verſ. 5. allegat
Marti. ab Aſpilqueta in d. c. cùm contingat, Ioan. Gutier.
pract. quaſt. civi. l. 1. q. 20. per totam. & idem de jurã. con-
firm. l. 1. c. 2. n. 26. Caſtel. à Bobadil. in ſua polit. l. 2. c. 16.
à n. 91. & ſeqq. Azeved. in l. 2. tit. 6. l. 1. recopil. Cæned. in
collecta ad decretal. collecta. 17. per totam, & idem ad de-
cret. collect. 5. Axia, de exhiben. auxil. fundam. 24. Oliva-
nus, de jure fiſci, c. 30. n. 136. & c. 11. n. 34. & 36. Seſe de in-
hibit. c. 7. §. 1. §. 2. §. 3. & §. 4. & noviſſimè in 2. tom. deciſ.
ſcribit unam Epiſtolam ad Regem per totam, & eodem
tom. deciſ. 114. per totam, latè etiam Pacianus conſ. 164. à
n. 23. cum pluribus ſeq. Fontanell. de pactis nuptia. & gl. 3.
p. 3. concl. 4. à n. 8. & n. 17. & gl. 13. clauſu. 14. p. 5. à n. 12.
cum ſeqq. Siman. de Cathol. inſtit. tit. 55. n. 43. Didac Pe-
rez, in l. 2. tit. 1. l. 1. in gl. pueden cognoſcer, pag. 196. princ.
Henriq. in ſum. l. 10. c. 3. n. 4. optimè Morla 1. p. tit. 2. q. 14.
n. 4. Hieronym. Llam. 1. p. method. c. 19. pag. 93. & in 3. p.
c. 12. §. 7. pag. 839. optimè etiã, & latè tractat noviſſimè
Torre-Blan. tract. de Magia, lib. 3. c. 26. per tot. Cæned. in
quaſt. can. 45. per totam, idem probat Carolus de Graſſis
in tractatu de effecti. cleric. effect. 1. num. 396. & ſeq.
& per Franchis deciſ. 193. num. 11. Carolus de Ta-
pia Regius Conſiliarius in compila. jur. reg. Neapol. ru-
bri. 4. tit. 11. lib. 3. fol. 27. & ſex jam tranſactis annis poſt 17
hæc ſcripta de hac recurſus iuſtificatione, quæ à Do-
ctoribus præfatis dicta erant, recitavit Cevall. idem,
quod in lucem ſemel, bis, ac iterum, prodiit; prima
enim vice, ſub 4. tom. ſuarum communium opinionum,
Hiſpano ſermone, quo Epiſtolam ad Regem vocat,
poſtmodum in eodem volumine, illummet de verbo
ad verbum tranſcribit, ex Hiſpano in Latinum ſermo-
nem traducendo, ſub nomine quæſtionis 897. quo
adhuc non contentus, iterum illud idem in 5. tom.
ſuarum opinionum repetit (mutato, & variato modo
duntaxat) per gloſſas & apoſtillas, ad d. l. Regiam 6.
diſtinguendo, quibus omnibus onum, & idem ſemper 18
repetitur. Omnia iſta igitur (multò poſt hæc ſcripta)
edita fuère, cuius veritatis teſtimoniũ ab omnibus ferè
huius regni iuriſperitis, huiuſque omnibus tribunali-
bus, ac nõnullis Valliſolerani, & etiam Regalis ſupremi
Conſilii Senatoribus, & advocatis teſtimonium petere
poſſumus; ſed ut cæteros taceam, omni exceptione
maior ad hoc eſſe poteſt, Dominus, ac ſemper Dominus
meus, non ſatis ab omnibus mundi linguis laudatus,
illuſtriſſimus, ac excellentiſſimus Comes de Monte
Rey, & de Fuentes, digniſſimus potentiſſimi Philippi
IV. Præſul ſupremi Italiæ Conſilii.

Igitur præcitati Doctores, licèt in genere, & in com- 19
muni de Regum recurſus iuſtificatione tractarint (de
qua nos in hoc cap. 1. duntaxat tractamus) tamen non
tam amplè, quin noſtræ continuæ meditationi labore
conſtrictæ, plurima ſervarent intacta fundamenta, tum
mirabilia, tum omni modo rei, de qua agimus, neceſſa-
ria, (prout ſuis locis adnotabo) quibúſque totum
huius operis pondus niti apparebit.

Cæteræ autem quæſtiones, & difficultates (quæ infi- 20
nitæ penè ſunt, & ingentes) materiam noſtram tangen-
tes, ſcilicet, quibus ſpecialiter caſibus violẽtiam adeſſe
cognoſcatur, ab omnibus Doctoribus omiſſæ ſunt,
tanti operis laborem aufugientibus; quod & ego feciſ-
ſem, ſi nimia plurium amicorum doctiſſimorum per-
ſuaſione indies non fuiſſem preſſus; nec immemorem
me arguat nemo, cùm Cevall. in d. 5. tom. communium
op. no. aliquos inſeruit caſus violentiæ, qui quidem per- 21
tinent duntaxat ad violentias de autos de legos, dictas
(prout ipſe in pauca ad principium teſtatur) quas, ut ſu-
perius dixi ad principium huius capitis, libenter omit-
to, ne videar Bobadillam, qui dilucidè illas in unum
congeſſit, & Martam poſt eum tract. de juriſd. 2. p. & 3.
& 4. ac etiam ferè per totum tractatum, tranſcribere; ſed
omnia nova inducere.

Et huius prioris capitis materiæ reſpectu, ita me ge- 22
ram, ut eo utar modo, quem tradit Seneca, in Epiſt. 85,
lib. 12, dum loquendo de Scriptoribus; in hæc inquit:
Nos quoque apes debemus imitari, & quæcumque
ex diverſa lectione congeſſimus, ſeparare; meliùs enim
diſtincta ſervãtur; deinde adhibita ingenii noſtri cura,
& facultate in unum ſaporem varia illa libaméta con-
fundere, ut etiamſi apparuerit, unde ſumptum ſit,
aliud tamen eſſe, quàm unde ſumptum eſt, appareat.
Quod in corpore noſtro videmus, ſine ullà operâ noſtrâ
facere naturam, alimenta, quæ accipimus, quandiu in
ſua qualitate perdurant, & ſolida innatant ſtomacho,
onera ſunt; at cùm ex eo quod erant, mutata ſunt, tunc
demum in vires, & in ſanguinem tranſeunt: idem in
his, quibus aluntur ingenia, præſtemus, quæcumque
hauſimus, non patiamur integra eſſe, ne aliena ſint, ſed
concoquamus illa, &c.

Et in primis pro noſtræ legis Regiæ iuſtificatione, 23

duo notanda ſunt, primum, quòd d.l.36. non eſt diſpo-
ſitio juris novi inductiva, ſed juris naturalis, & rei exi-
ſtens declarativa, cùm vergat ad directionem ſubdito-
rum, & vaſſallorum defenſionẽ Principis officio inhæ-
rentem, & jure naturali inductam, tradunt Alvar. Valaſ.
conſult. 100. Anton. de Petra *de poteſtate Principum, c.3.
quæſt.3.num.35.verſ.ex hoc patet.num.39*. Covar. *pract.
quæſt.c.1.n.* 2. & facit idem Valaſ. *conſ.73.num.* 5. Seſe
in deciſ. 113.*n.*2.*&* 3. ubi comprobat, qui enim decla-
24 rat, nihil novi inducit, ſed rei exiſtentiam demonſtrat;
& ſic ceſſat difficultas, quòd Princeps ſæcularis non
25 poteſt legem promulgare ſuper Eccleſiaſticas perſo-
nas, aut res ſpirituales; licèt verum ſit, quòd in corro-
borationem juris Canonici, & naturalis, & in ejus uti-
litatem valida erit lex, ut docent Morla, *in Empor. jur.
tit.de leg.num.*24.*&* 25. Ioan. Gutierr, *l.2.pract.q.1.n.14*.
& cùm hæc lex Regia diſponat in auxilium juris Ca-
nonici prohibentis violentas oppreſſiones, & ne judex
in contemptum ſuperioris exequatur ſententiam, pen-
dente legitima appellatione, ideo validè procedere di-
cetur, maximè cum, ut dixi, nihil novi inducat, facit *l.
adeo, §.cùm quis, ff.de acquir. rerum domi.* ibi, cùm enim
grana, quæ ſpicis continentur, perfectam habeant ſuam
ſpeciem, qui excuſſit ſpicas non novam ſpeciem facit,
ſed eam, quæ eſt detegit, & quæ in ejus comproba-
tionem latiſſimè nos deduzimus infrà, 4.p.cap.10. per
totum.

26 Secundò, notandum eſt, quòd cùm ſacra Catholica
Majeſtas ſupremus Princeps ſit, nullum in temporali-
bus recognoſcens ſuperiorem, nec etiam Imperatorem
quia ipſi non ſubeſt, ut latiſſimè probat plurimis Do-
ctoribus congeſtis Mart. *in tract.de juriſdict.1.p.cap.*26.
*num.*68. ubi etiam *à n.* 96. de regno Portugalliæ, & de
aliis ſigillatim regnis, & Regibus *ibi à n.* 68. Cardinal.
Tuſc. *practic.concl.litera R.concl.*345. & de Rege Por-
tugalliæ *concl.*348. & de Rege Aragonum *concl.* 341 &
de aliis Regibus *à concluſ.*338.*cum ſeqq.*

27 Ejus aſſertioni (ſcilicet Regibus Hiſpaniæ de jure,
& conſuetudine immemoriali competere poteſtatem
tollendi violentias ab Eccleſiaſticis judicibus illatas)
ſtandum eſt, qui probat etiam in facto proprio, ut per
text. *in clem.ſi ſummus Pontifex, de ſentent.excommunic.*
& poſt Quintilian. Mandoſ. & alios plures probat Me-
noch. *conſil.* 100. *num.* 24. maximè cùm ſimus in anti-
quis, in quibus Princeps fundat intentionem ſuam,
nam ejus aſſertio probat etiam in præiudicium tertii,
latè poſt alios plures Cravet. *in tract.de antiquit.tempor.
cap.2.num.*25. Mandoſ. *ad Lapum, allegatione* 7. latè pro-
ſequitur Maſcar. *de probat.3.tom.concluſ.*1228.*& per to-
tum*, & quid mirum, ſi etiam Doctoribus atteſtantibus
de conſuetudine ſit credendum, ut inferius dicetur, cùm
Princeps ſit lex viva?

*Argumenta contra recurſum
ad Regem.*

28 SEd contra eiuſdem legis Regiæ principalem inten-
tionem, ut ſcilicet ſupremis Principibus ſæculari-
bus, nec de jure, nec de conſuetudine competat, nec
competere poſſit huiuſmodi cognitio, & poteſtas tol-
lendi violentias ab Eccleſiaſticis perſonis, & iudicibus
commiſſas, fortia pugnant argumenta; & in primis diſ-
poſitio Concilii Tridentini *ſeſſ.25.c.3.* ibi: Nefas ſit ſæ-
culari cuilibet magiſtratui, prohibere Eccleſiaſtico ju-
dici, ne quem excommunicet, aut mãdare, ut latam ex-
communicationem revocet, ſub prætextu quòd con-
tenta in præſenti decreto non ſint obſervata, cùm non
ad ſæculares, ſed ad Eccleſiaſticos hæc cognitio perti-
neat, *&c.* Quæ quidem Concilii verba directò repu-
gnare videntur huic cognitioni per viam violentiæ, &
29 recurſus ad Regem noſtrum. Quod etiam confirmatur
ex d. Concil. Trid. *ſeſſ.25.c.*20. ubi hortatur Reges, &
Principes, ne permittant Eccleſiaſticos à iudicibus ſæ-
cularibus, in aliquo offendi, vel gravari.

Secundò, fortiùs urget Bulla in Cœna Domini, quo- 30
tannis promulgata Romæ in Cœna Domini, *ſcilicet
c.*14.15.*&* 16. & hujus caſus verba ſunt: Necnon qui
Archiepiſcopos, Epiſcopos, aliòſque ſuperiores, vel in-
feriores Prælatos, & omnes alios, quoſcunque iudi-
ces Eccleſiaſticos, ordinarios quomodolibet impe-
diunt, quominus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica contra
quoſcumque utantur, ſecundùm quod Canones, & ſa-
cræ conſtitutiones Eccleſiaſticæ, decreta Concilio-
rum generalium, & præſertim Tridentini ſtatuunt,
aut etiam eos, qui poſt ipſorum ordinariorum, vel
etiam ab eis delegatorum, quorumcunque ſententias,
& decreta, aut alias fori Eccleſiaſtici iudicium, illuden-
tes, ad Cancellarias, & alias curias ſæculares recurrunt,
& ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia or-
dinariis, aut delegatis prædictis, decerni, & contra il-
los exequi procurant; eos quoque, qui hæc decernunt,
& exequuntur, ſeu dant auxilium, conſilium, patroci-
nium, & favorem in eiſdem, *&c.*

Tertiò, fortiter pugnat Rotæ deciſio reſoluta an- 31
no 1599. quam referens ad literam tranſcribit Seſe *in
tract.de inhibit.juſtitia Aragon.c.8.§.3.n.*109. cuius ſunt
verba, *ibi*: Vtraque parte infirmante, ſuper dubio dato,
an Paulus Lecanus fuit excommunicatus ob recurſum
ad tribunal ſæculare iuſtitiæ Aragonum, in quo illius
procurator obtinuerat firmam iuris, ad inhibendum
iudici Eccleſiaſtico, ne (appellatione pendente) aliquid
innovaret; & ibi Domini reſponderunt, illum ipſo iu-
re incidiſſe in ſententiam excommunicationis, quia
recurrendo ad iudices ſæculares, cauſam præbuit, ut
immunitas Eccleſiaſtica violetur, §.16 Bullæ in Cœ-
na Domini, *&c.* Deinde quia hæc cognitio per viam
violentiæ non ſolùm iure non fundatur, & competit,
ut aſſeverat d.l. Regia 36. ſed imò infinita penè juris
Canonici decreta reſiſtunt, ut ſtatim; aliæ etiam pluri-
mæ ſunt deciſiones Rotæ eodem modo loquentes, quas
literaliter retulimus infrà à n.254. cum ſeqq.

Deinde, & quartò contra conſuetudinem immemo- 32
rialem, quâ eadem lex Regia affirmat hanc poteſtatem
tollendi violentias inter Eccleſiaſticas perſonas, com-
petere Regi noſtro; non minora repugnant juridica
fundamenta: etenim immemorialis conſuetudo, & præ-
ſcriptio licèt vim habeat tituli, veritatis, & privilegij,
quod ex tanti temporis curriculo præſumitur præceſ-
ſiſſe) tamen talis immemorialis non ſuffragatur, quo-
ties evidenter apparet de invalido, & de injuſto titulo,
& iniquo principio, quia cõſuetudo immemorialis nul-
lam inducit præſumptionem, quantumvis legitimè ſit
probata, ut veriſſimam concluſionem firmant latè poſt
alias, Mieres *in tract.de majoratu, 4.p.q.*21.*n.*58.*& ſuprà
à n.*49.*&* 52.*in* 2. *impreſſ.* Avenda. *in tract.de exequen.
manda.1.p.c.*12.*n.*6.*fol.*85. Pariſius *in tract.de confident.
q.*28. Hieronym. Gonzal. *in reg.8.de alterna.gl.*18.*n.* 48.
Triviſſa *deciſ.*55.*n.*69. Aloyſ. Ricc. *in pract. Eccleſ. juris
par, deciſ.*144 *num.*18. ubi teſtatur ſacram congregatio-
nem ita cenſuiſſe, Verall. *in deciſ.*314.*part.*3 Creſcent.
*deciſ.*21. *num.*4. *de prabend.* Cardin Put. *deciſ.*189.*n.*5.
*lib.*1.*& in deciſ.*222.*lib.*3.*& deciſ.*436. *lib.*2. Sed de in- 33
juſto titulo, & infecto principio apparet evidenter, &
notoriè per innumeroſa juris Canonici decreta, diſpo-
nentia, ut cauſæ clericorum ſuper eorum rebus, &
temporalibus, & ſpiritualibus, ad ſæcularia judicia
non trahantur, *c.at ſi clerici, de jud.c.ſi diligenti, c.ſi ju-
dex laicus, de ſententia excommunicationis lib.*6. imò &
cùm hæc cognitio per viam violentiæ procedat contra
jura illi reſiſtentia, jam in Principe, & ejus Senatori-
bus, neceſſariò datur mala fides, *juxta l.quemadmodum,* 34
C.de agricol.& cenſi lib. 10. *l.qui contra jura, ff.de regul.
jur.l.non dubium, C.de legib.cùm concordan.* Vnde laicus
poſſidens ſpiritualia, ſemper præſumitur eſſe in mala
fide

fide, ut dicit Innocen. *in c. cõſtitutus, de electio.* & Bal. *in l. ſuper long. col. 4. C. de præſcript. 30. ann.* Mart. *in tract. de juriſd. 4. p. cent. 1. caſu 47.* . 5. ſed conſuetudo immemorialis non habet juris effectum, nec locum habet, ubi datur mala fides, Minſinger. *cent. 1. obſerv. 30.* Iafred. *in deciſ. 69.* Balb. *de præſcript. p. 3. tit. de bona fide, q. 6.* Aloyſ. Ricci, *in prax. jur. patr. d. deciſ. 144. ſub n. 18. verſ. ſecundus eſt caſus*, & nos latius diximus *infrà 3. p. c. 10. verſ. ex quibus deducitur quòd licèt*, à *n. 182.* ergo hujuſmodi conſuetudo procedere non poteſt.

35 Quintò, quia hujuſmodi conſuetudo nimis eſt præjudicialis ſtatui Eccleſiaſtico; & contra libertatem Eccleſiæ, quæ quidem omni jure ſimilis conſuetudo reprobata eſt; quia cùm exemptio clericorum ſit jure divino (ſaltim in ſpiritualibus) introducta, nulla poteſt conſuetudine tolli, *c. clerici, de judiciis*, ibi, Non debet in hac parte Canonicis præjudicium generare, *&c.* text. *in c. cum terra, de electione*, ubi damnatur quædam conſuetudo contra Eccleſiam, *ibi*, quia in gravamen, & perniciem Eccleſiaſticæ libertatis redundat; text. *in c. cum inter*, text. *in c. ad noſtram, de conſuetud.* text. *in authent. Caſſa. C. de ſacroſ. Eccleſiis*, & quòd talis conſuetudo ſit nullius momenti, decidit Rota *deciſ. 804. de conſuetud. in antiq.* quod & probatur ex d. Bull. in Cœna Domini caſ. 15. *ibi*, ex quavis cauſa, & quovis quæſito colore, aut etiam prætextu cujuſvis conſuetudinis, aut privilegij, *&c.* ex qua reſultat, quòd non ſolùm prohibetur conſuetudo hoc caſu, ſed etiam revocatur privilegium quodlibet ei contrarium.

36 Sextò, quia ubi datur in præſcribente incapacitas, etiam conſuetudo immemorialis non ſuffragatur, latè proſequitur Marta *de juriſd. 4. part. cent. 2. caſu 47. per totum*, ubi alios allegat, quia laicus non poteſt ſe intromittere in ſpiritualibus, & eis annexis, niſi, aut de licentia Papæ, aut in caſibus à jure ſibi expreſſis, gl. *in c. fin. 13. q. 1.* quam ad id dicit ſingularem Marta ibi *n. 4.* ergo cùm in Principe ſæculari detur incapacitas; non procedet conſuetudo etiam immemorialis.

37 Septimò probatur, quia lex, conſuetudo, & ſtatutum regulatur à poteſtate inducentis conſuetudinem; ſed laici, qui non poſſunt inducere legem, aut conſuetudinem contra clericos, ex defectu juriſdictionis, & poteſtatis, ut latè plures citans argumentatur Mart. *de juriſd. 4. part. cent. 1. caſ. 64. per totum*; ergo cùm hujuſmodi conſuetudo cognoſcendi per viam violentiæ inter Eccleſiaſticos eſt inducta à laicorum Rege, & eorum judicibus, & tribunali ſupremo; ergo non debet valere, lege reſiſtente, & ex defectu poteſtatis, cùm talis conſuetudo ſit merè civilis, quæ clericos non poteſt ad ejus obſervantiam adſtringere, Covar. *pract. c. 31.* Azor. *inſtitut. moral. 1. tom. l. 5. c. 18. q. 12.* latè Carolus de Graſſis *in tract. de effectib. cleric. effectu 1. n. 130. & 131.* ubi de hoc articulo.

38 Octavò & ultimò facit, quoniam ſi aliqua ratione, hæc immemorabilis conſuetudo poteſt ſuſtineri in ſe ſui natura prohibitiva, maximè quia à jure inducitur, ac etiam facit præſumere præceſſiſſe privilegium, & Principem illum conceſſiſſe, ut probant Doctores *ſuperiùs citati ad 4. argumentum*; ſed privilegium ſponte conceſſum à Principe, poteſt illud revocare, ut notat poſt alios Marta *de jur. caſ. 52. num. 6.* ergo revocatum intelligitur, per Bullam in Cœna Domini, *d. caſu 15.* ibi, aut prætextu cujuſvis conſuetudinis, aut privilegij, *&c.*

39 Quibus tamen, & aliis infinitis penè, quæ conſultò omitto (cùm omnia & alia, quæ conſiderari poſſunt, ſub relatis tamen virtualiter comprehendantur) non obſtantibus, defendenda, & viribus omnibus tenenda eſt d. l. Regiæ 36. aſſertio, cùm ſit juris naturalis declaratoria, & ex principio rationis naturalis inducta, jure divino, Canonico, & poſitivo approbata, frequenti, & univerſali uſu recepta, ac immemoriali conſuetudine corroborata; ad cujus cognitionem, ut clarè, & diſtinctè procedamus, nonnulla neceſſariò, & utilia præmittenda ſunt.

PRÆLVDIUM I.

SVMMARIVM.

Dominus Deus noſter omnipotens vi oppreſſorum protector auxilium & recurſus dicitur ex ſacra pagina teſtimonio, n. 40.

Hæc poteſtas tollendi violentias, & protectio vi oppreſſorum à Domino Deo derivata, & in Reges non cognoſcentes ſuperiores in temporalibus gradatim transfuſa, n. 41.

Michaëli Archangelo poteſtas conceſſa fuit in cœlo propulſandi violentam ſuperbiam Luciferi thronum Dei altiſſimi occupare cupientis, ibidem.

Reges in temporalibus Vicarij Chriſti Domini noſtri electi fuère, ut in pace vaſſallos à violentiis defendant, ibidem.

Non eſt poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt, n. 42.

Regimen à Deo Reges non ſimpliciter acceperunt, ſed cum qualitate vi oppreſſorum protectionis naturaliter illis annexa, & inavviſibilis, n. 43.

Rex eſt imago Reipub. & quaſi Deus in terra, ibid.

Regis proprium officium eſt, vi oppreſſos liberare, ibid.

Objectum, & finis ſupremi regiminis eſt temporalis pax publica, & vaſſallorum tranquillitas, n. 44.

Ob bonum commune, & publicam ſubditorum utilitatem regimen creatum, & a Deo conceſſum eſt, ibidem.

Deus principem præfecit, ut homines malos compeſcat, & bonos tueatur ab oppreſſis, n. 45.

Dei potentiam, curare regna oriri, & mutare, Regéſque rejicere, alioſque creare, & vocare, ut ab aliorum tyrannide, & oppreſſione populum tueantur, ſacra pagina teſtimonio probatur, n. 46.

Suprema Principum poteſtas temporalium non recognoſcentium ſuperiorem in temporalibus, & eorum juriſdictio non data fuit eis à Pontifice, n. 47.

Ante adventum Domini noſtri Ieſu Chriſti; ſummamque Clavium poteſtatem traditam Pontifici, juriſdictio temporalis vigebat in Regibus immediatè data à Deo, num. 48. mediatè populo & cauſativè, ibid.

Principes tẽporales in principio non cognoſcentes ſuperiorẽ, omnia tam temporalia quàm ſpiritualia regebant, n. 49.

Exemptio clericorum à juriſdictione ſæculari fuit deducta à Regibus Chriſtianis, & conceſſa ob reverentiam ſanctæ Eccleſiæ, n. 50.

Privilegium exemptionis clericorum à tempore Conſtantini Imperatoris eſt conceſſum, n. 51.

Deus in univerſo duos conſtituit Vicarios, ut in tranquillitate & pace reſpublica gubernetur, n. 52.

Poteſtas temporalis habet ut objectum & finem, felicitatem humanam, hoc eſt juſtitiam & felicitatem vitæ temporalis, & ſic conſiderata, erit ab ſpirituali diſtincta, & ſeparata, n. 53.

Duæ poteſtates, ubi ſimul reperiuntur in Republica Chriſtiana, unum corpus faciunt, ſubeſt tamen temporalis ſpirituali, n. 54.

Summus Pontifex utramque habet poteſtatem, ſpiritualem, & temporalem; primam abſolutè, ſecundam in habitu, & potentia, n. 55.

Summus Pontifex ceſſante cauſa ſpirituali, non utitur poteſtate temporali contra regimen Regum, & Principum temporalium, n. 56.

REx Regum, & Dominus Dominantium, qui ſuperiorem nullum, nec in terra, nec in cœlo 40
recognoſcit, nec poteſt, imperator cæleſtis Deus, vi oppreſſorum protector, auxilium, & recurſus dicitur; cujus omnipotentiam fortem, ac potentiſſimum

mum brachium patientes violentias, & tribulationea implorare, & invocare, pluribus divinæ Scripturæ locis legimus, juxta illud Iſaiæ 38. cap. *Domine cùm patiar, reſponde pro me, &c.* Et illud Habacuc Prophetæ cap. 1. *Vſquequo Domine clamabo, & non exaudies: vociferabor ad te vim patiens, & non ſalvabis? &c. Et factum eſt judicium, & contradictio potentior. Propter hoc lacerata eſt lex, &c.* juncto Pſalm. 70. *Eſto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum,* & in Pſalm. 26. *Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo.* Sequitur & facit, *Si conſiſtant adverſus me caſtra, non timebit cor meum.* Et in Pſalm. 45. ibi, *Deus noſter refugium, & virtus, adjutor in tribulationibus,* & Pſalm. 17. *Deus meus, adjutor meus, & ſperabo in eum,* idem repetitur Pſalm, 27. & 29. Et ulteriùs idem probatur in Pſalm. 69. *Adjutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris,* & Pſalm. 21. *Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum à me, ad defenſionem meam conſpice.* Et Pſalm. 79. ibi, *Excita potentiam tuam, & veni ut ſalvos facias nos,* & Pſalm. 73. *Leva manus tuas in ſuperbias eorum in finem, quanta malignatus eſt inimicus in ſancto?* & in Pſalm. 30. *Accelera, ut eruas me eſto: mihi in Deum protectorem, & in domum refugii, ut ſalvum me facias, quoniam fortitudo, & refugium meum es tu,* & in Pſalm. 90. *Scuto circundabit te veritas ejus. &c.* Rectè convenit illud Pſalmi 33. *Iſte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum: & ex omnibus tribulationibus ejus ſalvavit eum,* juncto Pſalm. 34. *Eripiens inopem de manu fortiorum ejus: egenum, & Pauperem à diripientibus eum.* Et illud Iſaiæ Prophetæ cap. 25. *Super hoc laudabit te populus fortis, civitas gentium robuſtarum timebit te: quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione ſua: ſpes à turbine, umbraculum ab æſtu, &c.* Et convenit illud Exodi cap. 3. ibi: *Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, & clamorem ejus audivi propter duritiam eorum, qui præſunt operibus, & ſciens dolorem ejus, deſcendi, ut liberem eum de manibus Ægyptiorum, &c.* Sequitur, & facit: *Clamor ergo filiorum Iſraël venit ad me: vidique afflictionem, qua ab Ægyptiis opprimuntur. Sed veni,* &c.

41 Hanc defenſionis, & protectionis naturalis facultatem, ab ipſo omnipotentiſſimo Domino gradatim ad omnes Principes, & Reges non recognoſcentes ſuperiorem in temporalibus, derivatam, & originem traxiſſe apparet. Etenim in cœlo Michaëli Archangelo conceſſa fuit, ad propulſandam violentam ſuperbiam tumidi Luciferi, thronum Dei altiſſimi violenter occupare cupientis, deinde ſtatim poſt mundi, & hominis creationem, ut dicit Eccleſiaſticus c. 17. *Et dedit illi poteſtatem eorum, quæ ſunt ſuper terram, & poſuit timorem illius, ſuper omnem carnem, &c.* ob delictum ejus damnandi, defenſionem conceſſit, *c. de cauſ. poſſ. & propriet.* & ex eo in omnes mundi Reges continuata fuit per Dei conceſſionem, quos vicarios ſuos in temporalibus eligit, ut in pace vaſſallos à violentiis defendant, & in pace Rempublicam tueantur, ejúſque legitimi imitatores ſint, ut inquit Plutarc. *in libello ad Principem ineruditum:* Juſtitia finis legis eſt, lex autem officium Principis, at Princeps imago Dei eſt, omnia rectè conſtituentis, & diſponentis.

42 Non enim eſt poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt, ut inquit Paul. ad Roman. cap. 13. & infrà: *Dei enim miniſter eſt.* Et Sapient. cap. 6. dicitur: *Audite Reges, quoniam data eſt à Domino poteſtas vobis, & virtus ab altiſſimo:* & Daniel. 2. *Rex cœli regnum, & fortitudinem, & imperium dedit tibi,* & Proverbiorum 8. *Per me Reges regnant.* Et ſic Divus Auguſtinus *de Civitate Dei, 21. cap.* Non tribuamus dandi regni, & imperij poteſtatem, niſi Deo vero, ob quam rationem rectè dixit D. Paul. ad Rom. 13. *Non ſine cauſa gladium portat, Dei enim miniſter eſt, vindex in iram ei, qui malum agit.*

Vnde Daniel. cap. 2. *Illius eſt ſapientia & majeſtas, ille tempus, & horam mutat; ille Reges repudiat, & conſtituit,* Et probatur idem Proverb. cap. 16. & cap. 25. & Levit. cap. 18, & Sapient. cap. 5. *Malitia evertit ſedes potentium.* Et plures elegiſſe Deum Reges ob rectam, & tranquillam populi gubernationem, probatur *Exod. c. 3. Deuteron. c. 31. Joſue, c. 1. & Regum lib. 1. c. 3. c. 4. & c. 9. 10. & 15.*

Hoc inſuper regimen à Deo non ſimpliciter accepiſſe Reges, apparet, ſed cum qualitate, & attributo, naturaliter illi inhærente, ſcilicet; auxilio, & perfectione vi oppreſſorum, ita ut in Rege non recognoſcente ſuperiorem in temporalibus, unum, & idem ſit inſeparabile; & indiviſibile regimen, & refugium, pro quo allego text. *in authen. ut judices, ſine quoquo ſuffragio, in prin. col. 2.* ubi Imperator in hæc inquit: Omnes nobis dies ac noctes contingit, cum omni lucubratione, & cogitatione degere, ſemper volentibus, ut aliquid utile, & placens Deo à nobis collatoribus, præbeatur, & non in vano vigilias duximus, ſed eas in hujuſmodi conſilia expendimus, pernoctantibus, & noctibus ſub æqualitate dierum, attentis, ut noſtri ſubjecti, ſub omni quiete conſiſtant, *&c.* Et iterum *in verſ. oportet,* ibi, Et noſtros ſubjectos in quiete à provinciliabus judicibus conſervari, propterea feſtinabimus gratis adminiſtrationes eis dare, *&c. authen. de quæſtionibus, in prin.* ibi, Dei auxilio, ut ſubjecti ab ejus clementia nobis traditi illæſi ſerventur, *& in auth. conſtitutio, quæ de dignitatibus, in princ.* à Deo traditæ nobis Reipublicæ, *auth. de armis, in princ.* ibi, Subjectos omnes, quorum regimen nobis dedit Deus: text. etiam *in auth. de priv. dotis in prin. auth. ut differentes judices,* ibi, Ex quo nos Deus Romano præpoſuit imperio, & illius commiſſæ nobis à Deo reipublicæ. *&c.* Et jure noſtro Regio idem probatur, ut in proœmio p. 2. ibi: *E aſsi puſſo Dios en la tierra à los Reies y Emperadores, porque de otra ſuerte ſe turbaria la paz de la Republica, y ſe diſminuira la authoridad y poteſtad del Principe, en gran daño y diminucion de la Republica Chriſtiana.* hinc *l. 1. in fin. tit. 1. & l. 5. ead. p. 1.* dicitur, ibi, *Vicarios de Dios ſon los Reies cada uno en ſu Reyno, quanto à lo temporal.* Probatur etiam iterum *in l. 2. tit. 10. p. 2,* ibi: *Que pues el Principe es cabeça de todos, que ſe debe de doler del mal que reſciven aſſi como de ſus miembros.* Cui convenit, quod dicit Guiroud. *in tract. de Gabell. 1. p. n. 33.* quòd Rex eſt imago Reipublicæ, & quaſi Deus in terra. Idem Franchis Topius *in tract. de poteſt. prin. ſacu. §. 8. n. 14.* & Reges dicuntur Dei miniſtri, ſuæ voluntatis exequutores, probat Marta *tract. de juriſd. 1. p. c. 6. n. 18.* ergo cùm ſit Dei vicarius, & ejus vices gerens, illũ debet imitari in dies vigilando in protectione vi oppreſſorum; prout ipſe Deus facit, ut ſatis probatum reliquimus *ad principium hujus præludij,* aliàs Princeps naturale attributum amitter, cujus proprium officium eſt, vi oppreſſus liberare, & aliud geret, quàm Deus in terris, ut eleganter conſiderat Menoch. *l. 5. controv. illuſtr. c. 1. n. 10,* ut rectè poſſit dici, quòd iſte ſubſtitutus ſapit naturam ejus in cujus locum ſubrogatus eſt.

Objectum enim, & finis ſupremi regiminis temporalis, eſt pax publica, & vaſſallorum tranquillitas, Franch. 44
Top. *ubi proximè.* Bellat. *contr. 5. lib. 3. c. 6. n. 10.* Axia *de exhib. auxil.* ob cõmune enim bonum, & publicam ſubditorum utilitatem, omne regimen, & creatum, & à Deo conceſſum eſſe, ex hactenus dictis apparet, & probat B. *intr. de regim. civitatis, num. 27.* Bal. *in l. 2. § noviſſimè, ff. de origine juris, & in conſ. 333. n. 1. & in conſ. 327 n. 7. lib. 1.* Alberi, *in l. princepe legib. n. 8. ff. de legib. & in l. decernimus, C. de Sacr. Eccl. & in l. digna vox, n. 1. C. de leg.* Soc. *conſ. 279. in fin. l. 2.* Grammat. *voto 32 n. 16.* Natt. *conſ. 139. n. 13. l. 1.* Alph. Guer. *in theſauro Chriſtianæ relig. c. 54. n. 1.* Greg. Lop. *in l. 9. tit. 1. p. 1. ver. Ariſtoteles.* Ideoque Deus Principem præfecit, ut malos homines compeſcat, & bonos tueatur ab oppreſſis, ut dicit Fulg. *conſ. 20. circa fi.*

ubi

ubi teſtatur hanc eſſe communem omnium opinio-
nem; ſequitur Cardin. Tuſc. *practic. concluſ. lit. P. con-
cluſ.* 679. *n.* 19. *&* 21. 22. *&* 23. idem dicit Abb. *con-
ſil.* 20. *videtur, n.* 2. *in fin.* Roland. à Valle, *conſ.* 1. *n.* 101.
& ſeq. lib. 1. prout eòam docuit B. *in proœmio, ſeu pri-
ma conſtitutione. ff. in verb. omnem, n.* 3. *&* 7. ubi dicit,
quòd Princeps tenetur protegere, ac defendere ſubdi-
tos à violentiis, ſequitur etiam unico verbo Abb. *in c.
qualiter, & quando, n.* 8. *de iudiciis,* dicens, quòd Rex, ſi
Eccleſiaſticus aliquem gravet, debet monendo, vel ju-
vãdo relevare gravatum, quem ſequitur Seſe, *de inhibi.
c.* 8. *§.* 3. *n.* 60. ubi *n.* 58. quòd Principes, de jure divino,
& humano poſſint, imò teneantur; ad conſervatio-
nem pacis, & tranquillitatis Reipubl. Chriſtianæ tol-
lere violentias, & oppreſſiones, omnes violentias fa-
ctas, tam à clericis quàm à laïcis.

46 In pluribus inſuper divinarum literarum locis legi-
mus, ſæpiſſime Dei potentiam curaſſe, regna oriri mu-
tari, & interire Regéſq; dejicere, alios creare, & voca-
re, ut ab aliorum tyrannide, & oppreſſione populum
tueantur, & liberent, nec patitur tyrannos Reges, quos
ad caſtigationem ſceleſtorum pacem publicam turban-
tium vocaverat, ut ſuæ fuiſſent voluntatis miniſtri, ut *in
3. lib. Reg. c.* 12. *& Iſaia, cap.* 45. *& iterum eodem l.* 3.
Reg. c. 11. *& lib.* 2. *Paralip. c.* 9. *& c.* 10. *&* 3. *lib. Reg. c.* 13.
& 4. *lib. Reg. c.* 16. Hæc autem omnia ordinantur à Deo,
ad defenſionem & liberationem Reipublicæ vi oppreſ-
ſæ, ut probatur per Iſaiam, c. 45. *ibi,* Chriſto meo Cy-
ro, cujus apprehendi dexterã, ut ſubjiciam ante faciem
eius gentes, & dorſa Regum vertam, *&c.* Sequitur &
facit in verſiculo, Accinxi, & non cognoviſti me, quia
in bellando non habuiſti oculum ante Deum, ego ta-
men ordinavi ad liberationem populi mei, *&c.*

47 Ex quibus omnibus illud deducitur, quod ſuprema
Principum temporalium non recognoſcentium ſupe-
riorem in temporalibus, politica, & œconomica pote-
ſtas, & juriſdictio; illis non fuit conceſſa per Summum
Pontificem (ut minus bene exiſtimavit Azeved. *in l.* 11.
tit. 1. *n.* 16. *l.* 4. *recopil.* quem ſequitur Seſe, *de inhibitio.
c.* 8. *§.* 1. *n.* 2.) quoniam ante Domini noſtri Ieſu Chriſti
adventum, ſummámque clavium poteſtatem traditam
48 Pontifici, juriſdictio tẽporalis vigebat in Regibus im-
mediatè data à Deo, ut in quiete Rempublicam con-
ſervarent, ex hactenus adductis, & tradunt Lancellot.
Corrad. *in templo omnium judicum, l.* 1. *de Rom. Pont. c.* 2.
§. 1. *n.* 3. Parla. *l.* 2. *rerum quotid. c.* 1. *n.* 5. Axia, *de exhib.
auxil.* 6. *fund.* & mediatè à populo, *l.* 1. *ff. de conſtit. l.* 15.
tit. 13. *p.* 2. ibi: *Todo home debe ſer ſometidos a los Reies,
porque ſon pueſtos por mano de Dios, y el poderio que an de
lo reſciven.* Caſtro c. 1. *de leg. pœn. c.* 1. Cov. *inp. c.* 2. *n.* 2. *&*
6. Mol. *de iuſt. & iur.* 1. *tom. diſp.* 26. Bellarm. *de laic. lib.* 3.
c. 6. *in reſponſ. contra Venet. propoſ.* 6. & cõtra Seſe tenet
Cevall. *in epiſt. ad Regem, à n.* 12. idem etiam affirmat
Torre-Blanc. *de Mag. l.* 3. *c.* 26. *à n.* 55. *& c.* 4.

49 Et comprobatur, quia Principes temporales ſupe-
riorem non cognoſcentes à principio omnia regebant
& gubernabant, tam temporalia, quàm ſpiritualia, l. 6.
tit. 1. *p.* 2. ibi, *E porende los llaman Reyes, porque regian
tambien la eſpiritual como lo temporal.* Nav. *in cap. novit.
nota.* 3. *n.* 32. Ceval. *in cõtra. commun. l.* 2. *q.* 739. *n.* 31. *&* 32.
& l. 4. *q.* 1. *n. fin. & in epiſt. ad Reg. n.* 77. *& l.* 5. *in tract. de
cogn. per viam viol. in proœmio, cap.* 5. *n.* 8. *&* 9. *c.* 4. *n.* 17.
Morl. *in empor. jur. tit. de jur. q.* 14. *n.* 1. latè comprobat
Torre-Blanc. *de Mag. l.* 3. *c.* 26. *à n.* 95. *cum ſeqq.*

50 Et clariùs colligitur ex eo, quòd exemptio clerico-
rum à juriſdictione ſæculari ab ipſa poteſtate, & iuriſ-
dictione temporali fuit deducta, à Regibus Chriſtianis
conceſſa ob reverentiam ſanctæ Eccleſiæ, ut probat
l. 50. *tit.* 6. *p.* 1. ibi, *Frãquezas muchas han los clerigos mas
que otros homes, tãbien en las perſonas, como en ſus coſas
eſtas les dieron los Emperadores, e los Reyes por honrra y
reverencia de la ſancta Yglesia, c. bene quidem* 83. *d.* Axia,
de implorand. auxil. fundam. 24. ubi dicit, quòd civilis
magiſtratus cœpit tempore legis naturæ, à tempore
etenim Conſtantini Imperatoris, hoc privilegium
exemptionis à juriſdictione temporali clericis eſt con- 51
ceſſum, ut docet Almain. *in* 4. *q.* 1. *diſt.* 25. & Palac. *in* 4.
d. 25. *diſp.* 3. & conſtat ex *l.* 1. *C. de Epiſcop. & cleric. &
in l.* 1. *C. de Epiſcop. audi.* Baron. *anno* 130. *authent. Caſſa.
C. de ſacroſ. Eccleſ. authent. ſtatuimus, C. de Epiſcop. &
cleric. l.* 51. *tit.* 6. *p.* 1. *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *recopil.*

Et pro maiore perfectione hujus prioris præludij, &
ad clariorem intelligẽtiam ſequentium breviſſimè no-
tandum eſt; Deum in univerſo duos conſtituiſſe vica-
rios, ut in tranquillitate, & pace Reſpublica guber-
netur, ut teſtatur Gelaſ. Pap. ad Imperatorem Anaſta- 52
ſium: Duo ſunt quippe (inquit) Imperator Auguſte,
quibus principaliter is mundus regitur; authoritas ſa-
cra Pontificum, & regalis poteſtas.) refertur *in cap. duo
ſunt,* 96. *d.* & Leo IV. Pontifex ad Ludovic. Imper. *in. c.
humanũ,* 2. *d. c. cùm ad verum,* 96. *d. Auth. quomodo opor-
tet Epiſc. §.* 1. *in princ.* ibi, Sacerdotium, imperium, il-
lud divinis, hoc autem humanis, præſidens, *cap. nos ſi in-
competenter,* ibi, Sed notandum eſt, quòd duæ ſunt per-
ſonæ, quibus mundus ipſe regitur, Regalis videlicet, &
Sacerdotalis; ſicut Reges præſunt in cauſis ſæculi; ita
ſacerdotes in cauſis Dei, *& c. ſolita, de maiori. & obed.*
ibi, Fecit Deus duo magna luminaria, id eſt, duas digni-
tates, quæ ſunt Pontificalis authoritas, & Regalis pote-
ſtas, *l.* 3. *tit.* 1. *p.* 1. ibi, *per eſtas dos ſe governa el Mundo;*
Abb. *in d. c. ſolita, n.* 6. *&* 8. Fel. *n.* 4. & cæteri Canoniſtæ
Morl. *in emp. jur.* 1. *p. tit.* 2. *n.* 125. Caſſiod. *var. ep.* 3. Seſe,
de inhibit. in epiſt. ad Regem, à n. 1. *tom.* 1. *deciſ.*

Et licèt poteſtas temporalis habeat ut obiectum, & 53
finem, felicitatem humanam, hoc eſt, juſtitiam, ac felici-
tatem vitæ temporalis, ut dicunt omnes Theologi
prout latè doctiſſimus Inquiſitor Paramo, *tract. de origi-
ne genera. inquiſ. l.* 3. *q.* 1. *opin.* 4. *n.* 37. ita ut hoc modo
conſiderato hæc poteſtas temporalis cum ſuo imme-
diato fine felicitatis humanæ, integra erit Reſpublica
ab ſpirituali diſtincta, & ſeparata, & non depẽdens, ad
commodiorem, ac meliorem expeditionem politici, &
œconomici regiminis, ita latè Ludovic. Param. *ubi ſu-
prà n.* 38. Navarr. *in c. novit. not. n.* 58. *de judiciis,* Vi-
ctoria, *de poteſt. civi. n.* 8. Covar. 1. *p. c.* 1. *n.* 6. Molin.
de juſtit. & jur. 1. *tom. diſp.* 26. Bellarmin. *de laic. lib.* 3.
c. 3. & iterum *in reſponſ. contra Venet. propoſ.* 1. *fol.* 3. Pe-
trus à Mont. *de Monarchia concil. tit. de Imperat. in
princ. n.* 1. *in* 6. *vol.* tractat Cevall. *in contra. comm. l.* 4.
q. 899. *n.* 112. *& in epiſt. ad Regem, n.* 1. Seſe, *in epiſtol.
ad Regem, n.* 6. *&* 7. *& ſeqq.* dicentes, quòd ubi hæ duæ
poteſtates ſimul reperiuntur, ut in Republica Chri- 54
ſtiana; unum corpus faciunt, & unam Rempublicam
conſtituunt; tamen hoc ordine, ut ſubſit poteſtati ſpi-
rituali, prout poſt D. Thomam explicat Param. *ubi
proximè, à n.* 34. *cum ſeqq.*

Summus inſuper Pontifex utramque poteſtatem & 55
Eccleſiaſticam, & temporalem habet, illam ſcilicet ab-
ſolutè, abſque alterius participatione, & dependentia,
temporalem autem in habitu, & potentia in ordine
tantùm ad bonum ſpirituale animarum, & ad hunc ef-
fectum ea poteſt uti omni tempore, & occaſione ne-
ceſſaria, & adverſus quoſcumque fideles legis Evange-
licæ profeſſores, Io. Driedo *lib.* 1. *de liberta. Eccleſiaſti-
ca, c.* 15. *per totum,* Lud. Param. *in tract. de orig. inqui-
ſit. lib.* 3. *q.* 1. *opin.* 4. ubi refert quatuor opiniones. Na-
varr. *ubi ſuprà.* Covarr. *in reg. peccatum* 2. *p. §.* 1. *n.* 7. Pe-
lag. *de planct. Eccleſ. l.* 1. *n.* 37. Almarin. *de poteſt. Eccl.*
1. *p. c.* 9. Iacoba. *de Concil. l.* 5. *art.* 8. Menoch. *contr. illuſtr.
c.* 20. *à n.* 1. Bobadil. *in ſua Polit.* 2. *p. c.* 17. *n.* 6. qui ſic
ſunt intelligendi, Bellarm. *de Pontifice l.* 5. *verſ. tertia
ſententiam,* qua dicit communem opinionem Theolo-
gorum, & Iuriſtarum, & Enri. *quod l.* 6. *q.* 13. Dried. *l.* 2.
de libert. Chriſt. cap. 2. Victoria, *de poteſt. Eccleſ. q.* 2.

Soto

Soto, *in 4. d. 25. q. 2. art.* 1. Vivald. *lib. 2. doct. fid. art.* 3. *c.* 76. & 78. Cevall. *in Epiſt. ad Regem. n.* 6. *& ſeq.* Seſe, *in Epiſt. ad Regem, à n.* 9. *cum ſeqq.* ubi aliqua reddit, & mirabiles comparationes, ac exempla.

56 Ceſſante autem hac cauſa ſpirituali, Summus Pontifex non poteſt temporali poteſtate uti contra regimen Regum, & Principum politicum temporalium, Bellarm. *de laicis, lib.* 3. *c.* 3. Navarr. *d. c. novit. n.* 21. Molin. *de juſtit. & jur. tom.* 1. *diſput.* 29 Frater Franciſc. de Soſa, *contra incognitum, n.* 52. Maria, *de juriſd.* 1. *p. c.* 17. Cevall. & Seſe, *ubi proximè.*

Deficiente igitur in Pontifice uſu, & exercitio temporalis poteſtatis neceſſarium eſt, illam habere Reges, & Principes ſuppremos, non recognoſcentes ſuperiorem in temporalibus, ad bonum regimen, quietem, & tranquillitatem Reipublicæ, pacem, & conſervationem vaſſallorum, illos protegendo, tollendo violentias, & oppreſſiones quorum proprium officium eſt, & naturale attributum, inhærens oſſibus regiminis, & coronæ à Deo maximo ſibi ab origine traditæ, & à principio hujus præludij latè comprobatum reliquimus.

PRÆLVDIVM II.

SVMMARIVM.

Princeps temporalis non recognoſcens in temporalibus juriſdictionem, tenetur ita ad protectionem clericorum, ſicut laicorum, n. 57.

Clerici dicuntur cives, pars populi, & membra Reipublicæ, num. 58.

Civium appellatione etiam in ſtatutis clerici veniunt, ibid.

Parochus eſt de univerſitate & poteſt uti frui paſcuis, & nemoribus civitatis ſicut quilibet de univerſitate, n. 59.

Beatus Paulus civis populi Romani fuit nuncupatus, quia pater ejus cum Romanis civilitatem contraxit, n 60.

Prælatos Hiſpaniæ, & alias perſonas Eccleſiaſticas de conſuetudine teneri ad juramentum fidelitatis Regi præſtandum in recognitionem domini ac capitis in temporalibus, n. 61.

Ioannem Pontificem XXII. conceſſiſſe Regibus Hiſpaniæ privilegium jurandi Prelatos fidelitatem, ibidem.

Clerici non tam abſolutè exempti ſunt à juriſdictione Regia quin ratione ſubjectionis, & vicinitatis in temporalibus ſubſint Principi ſeculari in ordine ad bonum publicum, & rectum regimen, n 62.

Privilegium conceſſum terra, patria & Republica non ſolùm laicos ſed etiam clericos comprehendit, n. 63.

Clerici tenentur ad obſervantiam legis politicæ tangentis bonum univerſum, & publicum communitatis laicorum, & clericorum, n. 64.

Lex temporalis ratione directiva obligat etiam clericos, quatenus univerſaliter tangit bonum publicum clericorum, & laicorum, n. 65.

Leges Regias tangentes bonum totius communitatis tenentur obſervare clerici, cum non tendunt in præjudicium libertatis Eccleſiaſticæ, n. 66.

Clerici ſicut in ſpiritualibus tenentur jura canonica ſervare, ita in temporalibus à civilibus ſanctionibus concernentibus bonum publicum, diſcedere non poſſunt, ibidem.

Aliud eſt condere legem particularem circa bona clericorum; aliud generalem, quæ comprehendat temporalia tam laicorum quàm clericorum, cum prima non licet, ſecunda valet, n. 67.

Obſervantia talium legum eſt neceſſaria ad pacem Reipublicæ, ibidem.

Clerici tenentur ad obſervantiam pragmaticæ taxæ panis ſub pœna peccati, & reſtitutionis, n. 68.

Tamen quoad puniſionem, & pœnæ exactionem non judex ſecularis, ſed Eccleſiaſticus competens eſt, n. 69.

Supremus Princeps in temporalibus tenetur clericos ab oppreſſione, & violentia eis facta à judicibus Eccleſiaſticis deviare, quia murus eſt Eccleſiæ, n. 70

Principes temporales tenentur ex debito officij impartiri brachium, auxilium, & protectionem Eccleſiaſticis perſonis, num 71.

Rex, & Eccleſiaſtica perſona in tuto eſſe non poſſunt, niſi eas regia, & ſacerdotalis regat poteſtas, ibidem,

Reges ad hoc ſunt in terris dati à Deo, ut tueantur Eccleſiam univerſalem, & omnes Eccleſias, & Eccleſiaſticam libertatem, n. 72.

Eccleſia, & Eccleſiaſtici arma non exercent, & ideo indigent defenſione & protectione, ibid.

Imperator jurat auxilium, & protectionem Eccleſiæ exhibendam, ibidem.

Reges Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ reipublicæ ſupremi Principes ſunt protectores decretorum Concilii Tridentini, num. 73.

Reges Catholici tanquam Chriſtianæ religionis protectores poſſunt aſſiſtere per ſe & ſuos Legatos Concilio propter quietem reipublicæ, n. 74.

Non ſolum Principi, ſed cuilibet licet injurias, & oppreſſiones ſacerdotibus factas, vindicare, n. 75.

Principes ſunt tutores reipublicæ, n. 76.

Definitio tutelæ traditur, ibidem

Princeps ſupremus judex conſervator ſubditorum dicitur, num. 77.

Conſervatoris officium eſt, violentias & injurias notorias tollere, & reprimere, ibidem.

EX hactenus deductis ſequitur Principem tem- 57
poralem ſupremum in temporalibus eodem modo teneri ad protectionem vi oppreſſorum clericorum, ſicut laicorum, nam cùm clerici ſint pariter cives, pars populi, & membra reipublicæ tem-
poralis, docet B. *in l.* 1. *num.* 11. *ff. ad munici.* Bald. *in* 58
capit. de vaſſa'. qui arma bellica depoſuit. Oldrald. *conſil.* 22. Natt. *conſ.* 157. *num.* 8. Marſil. *in tract. de bannit. in verſ. civitate, n.* 116. Tiraq. *de primog. q.* 94. *n.* 9. & *q.* 44. *n.* 9. latè Petr. Surd. *in conſ.* 1. *n.* 7. *vol.* 3. Franc. Marc. *deciſ. Delphin.* 456. *n.* 9. *ſ.* 1. Vinc. de Franc. *deciſ.* 49. *n.* 4. & *n.* 5. *vol.* 1. Greg. Lop. *in l.* 1. *tit.* 10. *p.* 2. Cevall. *in epiſt. ad Reg. ſub n.* 22. Alvar. Valaſc. *conſult.* 100. *n.* 2. Bobad. *in Polit. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 67 & 181. & *num.* 308. Mart. *de juriſd.* 4 *p. caſ.* 1. *n.* 27. Domin. *in c. de his* 12. *diſt.* per text. ibi, dicés, quòd civium appellatione etiam in ſtatutis, clerici veniunt, refert Burg. de Paz. *in l.* 3. *Tauri, n* 40. *fol.* 222. alleg. text. quem bonum vocat *in l.* 5. *in princ. tit.* 1. *p.* 1. & *in c. ſi in adjutorium,* 11. *diſt.* Nat. *in tract. de ſtatuto excluſ. fam. in* 3 *q. pr. n. cap.* 1. *n.* 85. Cumiſſi. *ſuper ritibus Sicilia c.* 40. *n.* 280. Barba. *in c. Rodulph. n.* 137. *de reſcript.* latè Mart. *in tract. de juriſd.* 3. *p. cent.* 1. *caſ.* 49. *fol.* 133. *à n.* 7 latè Barthol. de Caſſan. *in con net. Burgundiæ, rubric.* 13. *de foreſt.* §. 5. *col.* 2. Lucas de Penna, *in l. c. vn. coh. Cod. de agricol. & cenſit. lib.* 10. & facit quod dicit Albert. *in l.* 1. *col.* 2. & 3 *ff. quod cujuſque univerſitatis nomine,* quòd clericus parochiæ ſit de univerſitate, & illam frui poſſe prout alios cives, paſcuis, & nemoribus univerſitatis, Oldrald, *conſil.* 32. quem refert, & ſequitur Boër *deciſ.* 26. *ad hoc,* 59
n. 21. idem Boër *in deciſ.* 260. *n.* 21. Ioan. Bece. *in conſuetud. Alverniæ, fol.* 235 *col.* 2. Abb *conſ.* 6. *caſus ſuper quo lit.* 1. plures alios refert Burg. de Paz, *ubi proximè, n.* 403, tenent etiam copioſè Bellarm. *de cleric. cap.* 28. *verſ. tertia propoſitio* Menoch. *conſ.* 1000. *n.* 27. *lib.* 10. & *conſ.* 800. *n.* 21 *lib.* 8. Aven. *de exequen.* 2 *p. c.* 14. *num.* 19. Ozaſc. *deciſ.* 181. Sarm. *lib.* 7. *ſelect cap.* 15. Bobad. *ubi ſupra, n.* 122. Farin. *tit. de inquiſition. q.* 8. *num.* 30. Covar. *reg. poſſeſſ.* 2. *p.* §. 4 *n.* 9. Ozaſc. *deciſ.* 28. *à n.* 6. Qui etiam probant ex hac ratione clericos teneri tanquam vaſſallos legem politicam in bonum publicum ſervare, Probant etiam Doctores, *in cap.* 1 *de vita & honeſtate cler.* & *in c. dilecti. de for. compet.* & *in l.* 1 *ad municip.*

ex

ex text. in auth. quæſtor, in prin. & quod dicit text. in §. plebiſcitum, inſtit. de jur. natur. gent. & civil. Greg. Lopez in l. 1. in verb. pueblo clamar, in fin. tit. 10. p. 2. & Thomas Granati. in deciſ. 10c. in cauſa univerſitatis, num. 18 & ob hanc rationem beatus Paulus ſe nuncupavit civem po-

60 puli Romani, quia ejus pater cum Romanis civilitatem contraxerat, c. ſi in adjutorium, 11. d. & ibi gloſ. & Doctores, Burg. de Paz. in l. 3. Tauri, n. 332. & quòd veniant clerici appellatione vaſſallorum Principis naturaliter, & originariè, latiſſimè comprobat Carolus de Graſſis, de effect. cleric. effectu 2. à n. 361. uſque ad n. 379. infinitos allegans, ubi plurima congerit, videndos.

61 Et ex hac ratione provenit laudabilis illa conſuetudo regni Hiſpaniæ, Prælatos ſcilicet, ac perſonas Eccleſiaſticas teneri ad juramentum fidelitatis Regi præſtandum in recognitionem Domini, ac capitis in temporalibus. Alvar. Vallaſ. conſul. 100. in fin. Franciſ. Top. de poteſtate Principis ſæcularis, §. 3. n. 13. & poſt Barda. en el fuero de prelatur. n. 10. Carolus de Graſſis in tract. de effectib. cleric. in præludio, n. 376. poſt Valaſcum ibi, n. 6. tenet Seſe in Epiſtol. ad Regem, n. 114. Olivan. de jure fiſci; cap. 7. n. 7. & eſt l. 5. tit. 15. part. 1. ibi: Ad eſte deben facer omenaje lo mas onrrados homes del Reyno que y fueren, aſſi como los Prelados, y Ricos homes, &c. & ibi Greg. ver. los prelados. Camil. Borrel. de Reg. Cath. præſt. c. 64. qui refert hoc etiam privilegium conceſſiſſe Joann. Pontificem XXII. Regibus Hiſpaniæ; ac ideo licèt clerici ſint exempti etiam in cauſis temporalibus à juriſdictione

62 Regia, nihilominus non tam abſolutè, quàm ratione ſubjectionis, & ut cives reipublicæ temporalis, ac membra illius, ſubſint Principi temporali in ordine ad bonũ publicum, & rectum regimen totius communitatis. Navar. in manual. c. 23. n. 88 Soto in 4. diſt. 25. q. 2. Molin. de juſt. & jur. 1. tom. diſput. 31. verſ. ſexta concl. Bellarm. lib. 1. de clericis, c. 28. Saleed. in addit. ad Bernard. Diaz, cap. 55. num. 5. Proſp. Farinac. in tract. criminum, tit. de inquiſit. q. 8. n. 30. ergo Princeps ſupremus tenetur Clericos defendere, & à violentiis protegere, quemadmodum cæteros judices, & Reipublicæ Vaſſallos.

63 Ea qua ratione provenit, quòd cùm clerici dicantur cives reipublicæ, privilegium conceſſum terræ, patriæ, & reipublicę, non ſolùm laicos, ſed etiam clericos comprehendat, Roma. in conſ. 180. num. 2. Feli. in cap. Eccleſ. S. M. num. 76. de inſtitut. Oldeald. in conſ. 32. Mart. de juriſd. 4. p. cent. 1. caſ. 63. ſub n. 5. & 6. latiſſimè Graſſis de effect. cleric. effectu 2. n. 381. & latè à n. 361.

64 Et ea hac doctrina, & ab omnibus recepta concluſione, ut clerici ſubjaceant Principi temporali, ut cives, & membrum reipublicæ; procedit, ipſos teneri ad obſervantiam legis politicæ tangentis bonum univerſum, & publicum communitatis laicorum, & clericorum, prout graviſſimi Doctores eam tenent, tam Theologi, quàm Juriſtæ, Menoch. conſil. 1000. Bellarm. lib. 1. de cleric. quæſt. 28. verſ. tertia propoſitio, Avenda. de exequend. mandat. 2. p. cap. 14. n. 19. Mexia ad pragmaticam Regiam, concl. 5. n. 41. Meochaca lib. 1. de ſucceſſ. creatio. §. 10. num. 648 & ita fuiſſe judicatum tenet Chaquer. deciſ. Pedemont. 181. Menoch. conſil. 800. n. 21. lib. 8. & probat lex 54. tit. 6. p. 1. & l. 52. tit. 6. p. 1. l. 1. tit. 25. l. 5. recipila, ibi: Clerigos y perſonas Eccleſiaſticas como ſeglares. Probant etiam DD. ſupra citati ſub. n. 59. latè plurà per Graſſis in tract. de effectib. cler. effectu 2. num. 130. & 131. & à num. 166. fol. 340. & iterum à n. 265. plurimos citat.

65 Quia lex temporalis ratione directiva obligat etiam clericos, quatenus univerſaliter tangit, & reſpicit bonum publicum, & commune laicorum, & clericorum, quia juſtum eſt, & rationi conſonum, ut pars ſubjiciatur conſervationi, & utilitati totius univerſi, prout eſt reſpublica temporalis, Covarr. in regul. poſſeſſor, 2. p. §. 9. verſ. 3. Menoch. d. conſil. 800. & conſil. 1000. Surd. conſ. 301. vol. 3. Gutier. lib. 2. 1. p. quæſt. fin. Sarmient. lib. 7. Selectar. cap. 13. num. 1. Mart. de juriſd. 4. p. q. 1. caſu. 7. Salgado de protect. Reg.

num. 6. Hieronym. Gabriel conſ. 37. num. 5. lib. 2. Vincent. de Franch. deciſ. 9. n. 3. ubi allegat Didacum Perea in l. 2. tit. 2. lib. 1 ordinam. & poſt Bernard. Diaz Bobadill. in polit. l. 2. c. 18. n. 122. cum ſeqq. & ſtatim citandi probant, & Graſſis in locis proximè citatis.

Quia licèt clerici exempti ſint à ſæculari Regia juriſdictione, ut notum eſt; tamen leges Regias reſpicientes bonum publicum totius communitatis tenentur obſervare vi directiva, dummodo non tendant in præjudicium libertatis, & immunitatis Eccleſiaſticæ; ita eleganter Victoria in relectione de poteſtate Eccleſiæ, num. 4. Morla in empor. jur. 1. p. tit. 1. de leg. n. 9. ubi fundant hanc doctrinam, tenet etiam Cevall. in tract. de cognitione per viam violentia, in proœmio, c. 4. in princ. & per totum, præcipuè à n. 10. ubi dicit, quòd ex eo quia clerici ſint cives reipublicæ temporales, tunc lex civilis, quæ reſpicit univerſum bonum, & commodum reipublicæ, ſervanda eſt ab omnibus, ut tradit Abb. in c. Eccleſ. n. 20. & 21. de conſt. Menoch. d. conſ. 1000. volum. 10. Pet. Surd. conſ. 1. num. 8. volum. 3. Et eſt ratio, quia ſicut clerici in ſpiritualibus tenentur jura Pontificia ſervare; ita in temporalibus, à civilibus ſanctionibus, concernentibus bonũ commune omnium civium, diſcedere non debent, ita Diodor. de doctri. Chriſtian. lib. 2. c. 1. propoſit. 4. S. Thom. de regim. Principum lib. 1. c. 12. Bellarm. l. 3. c. 6. Saleed. ad Bernard. Diaz, c. 55. verſ. ſed ut liberiùs dicam; leges enim, & ſtatuta, quæ fiunt ad Regni gubernationem, & conſervationem, etiam Clericos aſtringunt. Radin. de Majeſt. Princ. verb. non ſolum armis decoratam, 2. p. n. 166. cum ſeqq. Deci. in c. Eccleſ. ſancta Maria, n. 104. de conſt. Chriſtoph. de Paz de tenut. 2. p. c. 63. n. 14 plurimos citat Graſſis in locis nuper citatis, ubi eleganter plures congerit doctrinas, ad propoſitum videndus. 66

Quia aliud eſt condere legem particularem circa bona clericorum, vel generalem, quæ comprehendat omnia temporalia tam laicorum, quàm clericorum; nam in primo caſu procedit argumentum, & ratio illius; in ſecundo verò non, quia lex non reſpicit in particulari bona clericorum, ſed univerſa bona conſiſtentia in republica temporali, quæ ſunt ſub dominio, & protectione Regis, quoad bonum publicum totius communitatis, & ſic valida eſt talis diſpoſitio, & lex, cùm non concernat perſonas principaliter, nec acceſſoriè clericorum; ſed bonum publicum totius communitatis, ad eorum mutuam ſocietatem, & uniformitatẽ; & ſic in hoc caſo omnes clerici obligantur, quoad vim directivam, in quo omnes Catholici conveniunt, ut tradit Suarez ubi ſuprà, de leg. lib. 3. cap. 34. Et ratio eſt, quia uniformis obſervantia talium legum eſt neceſſaria ad pacem reipublicæ, & ad obſervandam inter cives æqualitatem, latiſſimè Graſſis de effectib. cleric. effectu 2. à n. 161. & 265. 67

Ea qua ratione tenendum eſt, clericos ad obſervationem pragmaticæ taxæ pania teneri ſub pœna peccati, & reſtitutionis, ut docet Joann. Gutier. lib. 2. 1. p. quæſt. 18. n. 1. Soto in 4. ſententia, diſtinct. 25. q. 2. art. 2. Morla in ſuo Empor. jur. tit. 2. de juriſd. q. 12. n. 12. & in tit. de legib. q. 16. n. 15. Franciſc. Vivius deciſ. 18. per totã, & Ceval. in Epiſt. ad Regem noſtrum, n. 23. & in lib. 4. com. q. 899. n. 147. quia illa lex obligat omnes ſive ea vi juriſdictionis, quia reſpicit bonum publicum, ſive ex vi rationis directivæ, vel ex utraque cauſa: latiſſimè proſequitur Alder. Maſcar. de interpret. ſtatu. concl. 1. limit. 6. à num. 340 cum ſeqq. 68

Et licèt contra hanc rationem, & fundamentum, reprobando Cevall. cenſeat aliud Seſe in Epiſt. ad Regem, n. 112. cum ſeqq nihilominus ut vera & recepta ab omnibus tenenda eſt, & licèt clericum obliget in vim rationis directivæ, tamen quoad punitionem, & pœnæ impoſitæ exactionem, judex ſæcularis non eſt competens, ſed Eccleſiaſticus, ita Bellarm. lib. 1 de cler. cap. 28. verſ. tertia propoſitio, Solſa ubi ſuprà, fol. 36. Covarr. in 69

prax.1.2.34.n.7. Saemien.*lib.1. Selectar. c.8.* Radin. *de majeſtate Principum, n.575.* Surd. *ſuprà, n.31.* Maeta *de juriſd 4. p cent.1. caſ.5. a num.33. & ſupra.* Vidè optime Graſſis *de effectiv. cler. effectu x. à n. 130. & 531.*

70 Et ex hac ratione præmiſſa, ut Princeps ſupremus in temporalibus alium non recognoſcens teneatur exhibere, & præſtare ſuum auxilium, & protectionem Eccleſiaſticis perſonis opreſſis, & violentee à ſuis judicibus affectis ſequitur, ut manus Regia murus ſit Eccleſiæ, ita eleganter Bellug. *in ſpecul. Princip. rubr. 51. §. tractandum,* & eſt tex. *in l.1. tit.3. lib.x. recopil.* ibi: *Y à los Reyes, y Principes encomendo Dios la defenſion de la ſanta Madre Yglesia,* &c. cui convenit *l. ſi quis in hoc genus, §. ſitque, C. de ſacroſ. Eccleſ.* ibi: Sit cunctis laudabile factas Sacerdotibus injurias, veluti crimen publicum proſequi, *l. Epiſcop. C. de Epiſc. audien.* Mart. *de juriſd. 5. p. c. 49. à n.15.* ubi citat *l. Sanctiſſimarum, propè fin. C. de Epiſcop. & cler.* ubi Iuſtin. mandat, omnibus ſubditis imperio ſub pœna, ut auxilium, & opem ferant Eccleſiaſticis perſonis, text. etiam *in c. cùm ad verum, 96 diſt.* text. *in c. Maximianus Epiſcopus 23.q.3.*

71 Ac ideo omnes Principes temporales tenentur ex debito officij impartiri brachium, auxilium, & protectionem Eccleſiaſticis perſonis, quia ipſi dicuntur Romanæ Eccleſiæ defenſores, ideo Catholicam religioné armis defendere tenétur, *cap. boni Principes, 96. diſt. add. cap. tributum, cap. Principes 23.q.8. cap. Chriſtian. 23.q.1.* & probatur etiam *in clem. 1. de jurejur.* ubi jurant adjutores Eccleſiæ Catholicæ, prout latè proſequitur multa adducens Maſta, *de iur. p.1. cap.49. fol.544.* & attributum Principis in protegendo vi oppreſſos, præſertim procedere in Eccleſiaſticis perſonis vi oppreſſis, dixit Mart. *de iuriſd. d.1. p. cap.48. ſub n. 26.* reddens rationem, quia res, & perſonæ Eccleſiaſticæ nequaquam in tuto eſſe poſſunt, niſi eas & Regia, & ſacerdotalis regat poteſtas, *cap. res 23.q.5. cap. fin. 95. d.* quapropter Rex rectè dicitur oppreſſorum recurſus, ut in lib. Regum cap. 22.

72 Reges itaque, Principes, & Imperatores debent tueri Eccleſiam univerſalem, ac ſingulas omnes Eccleſias, & Eccleſiaſticam libertatem, quia ad hoc ſunt in terris dati à Deo, ut per text. *in cap. ab Imperatoribus 23. q.3.* & per alia jura firmat Cardin. Toſc. *pract. c. concluſ. litera R. concluſ. 333. num.10.* & quòd defenſio potiùs conveniat Eccleſiæ, & Eccleſiaſticis perſonis, quia arma non exerceant, quàm aliis, & ideo quòd Princeps temporalis teneatur Eccleſiam, ſive particularem, ſive univerſalem, tueri; probat Marc. Anton. Genuenſis *tract. de Eccleſ. ſeu praxis Eccleſ. q. 63. n. 2. & 3.* ubi quòd ad hoc auxilium, & protectionem exhibendam jurat Imperator *ex clement 1. de jur. jur.*

73 Hinc eſt, quòd Reges Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ reipublicæ ſupremi Principes ſunt protectores decretorum Concilij Triden. ut ex eo patet *in ſeſſ.25. cap.20.* ibi, ad pietatem, religionem, Eccleſiarúmque protectionem exiſtant.) Et conſtat *ex d. l. fin. C. de ſumma Trinit, & fide Cathol. & in auth. quomodo oport. Epiſc. col.* quibus dicitur, Regiam poteſtatem ad hoc inter cætera eſſe inſtitutam, ut Sanctorum Patrum decreta ſaluberrima, executioni demandari faciant, & inviolabiliter obſervari; docet Bellarmin, *l.3. cap.18. de laicis fol.1343.*

74 Et hanc ob fundamentalem rationem, eleganter reſolvit Anton. Cuchus *lib.2. inſtitut. major. tit.3. de Concil. Oecumenico, n.36.* quòd Principes poſſunt per ſe, & ſuos legatos intereſſe, & aſſiſtere dicto Concilio, propter quietem, & tranquillitatē, ne reſpublica turbetur tanquam Chriſtianæ religionis protectores, cujus hæc ſunt verba *ibi*: Erúntque hæ Principum ſæcularium partes præcipuæ, ut Concilij quietem, & tranquillitatem authoritate, ac, ſi opus fuerit, armis tueantur, foveant, & tegant, turbatores longè ſubmoveant, cui ſi pax, & diſciplina Eccleſiæ ſolvatur, ille à Principibus rationem ſit exacturus, qui eorum poteſtati ſuam Eccleſiam commendavit.) Et quòd ſic obſervatum fuit in Conciliis Hiſpaniæ celebratis, ut in eis ad ejus protectionem adſtiterit Regum authoritas, ſingulorum Conciliorum verbis, & teſtimonio comprobat, & latiùs proſequitus Cevall. *in tractat. de cognatione per viam violentiæ, in proœmio, cap.9. à num.70. cum ſequentibus.* Sed præcæteris multis citatis rationibus, & authoritatibus exornat Valdeſ. *in tractatu de dignitate Regis Hiſpaniæ, cap.1. per totam, & n. 8.* Convocatos. Concilij Trident. Pij IV. *ſeſſ.16.* Eugubinus, *de reparatione fidei, lib. 5. ſigno 53. cap.8. cum ſequentibus.*

Si enim ex d. l. *hoc genus. §. ſitque. C. de ſacroſ. Eccl.* & Mart. *ſuprà* cunctis ſit licitum injurias, & oppreſſiones factas Sacerdotibus, (ut jus publicum) vindicare, & proſequi, quantò magis ipſi Regi hoc permittendum, cui proprium officium eſt, vi oppreſſos liberare, & ad 75 hoc, regimen à Deo fuit conceſſum, ut ſuprà diximus, cuique principaliter intereſt, ne hujuſmodi oppreſſiones fiant, probat text. *in l.2. tit.10 p.2* ibi: *Que pues el Principe es cabeça de todos, que ſe debe doler del mal, que reciben aſſi como de ſus miembros, y que entonces ſera ſumaro, y amparo de todos, & l.2. tit.1. p.2.* ibi: *Como quier que ſea Señor de todos los del Imperio, para ampararlos de fuerça è mantenerlos en juſtitia,* & probatur *in lib.26. tit. 14. p. x.* ibi: *El Rey es cabeça, vida, y mantenimiento de los vaſſalios, y el que no ſirvieſſe à ſu Rey, quitaria à Dios ſu Vicario, y al Reyne ſu cabeça, y al pueblo ſu vida.*

Principes enim ſunt tutores reipublicæ, ut dicit Se- 76 neca *lib.5. cap.4. de clement. ad Neronem,* & Franc. Top. *tract. de poteſt. Princ. ſecul. §.5. num.36.* Plinius Secund. *lib.10. Epiſt.* ſi enim tutor eſt, debet ei tutelæ definitio quadrare, de qua *in §.2. Inſt. de tutel.* ibi: *Eſt autem tutela* (ut Servius definit) *vis, ac poteſtas in capite libero ad tuendum eum, qui per ætatem ſe defendere nequit, &c.* ergo Rex tenetur tam clericos, & Eccleſias, quàm laicos tueri, cùm ſint pars, membra, & cives reipublicæ temporalis, quæ ſub tutela Regis eſt, imò & Princeps vaſſallos uti filios, & nepotes tractare debet, Ioann. de Platea *in l. neminem, in fin. C. de decarionib. lib.10.* gloſ. *in l. moveor, C. de ſerv. expor.* Rolan. à Valle *conſ.5. num. 114. lib.1.* Caevet. *conſil.9. num.33. & conſ.241. num.8.* Tuſc. *ubi proximè. num.26.* Princeps inſuper ſupremus judex conſervator dicitur, ad tollendas violentias, & injurias notorias ſuorum vaſſallorum, ita eleganter 77 Tuſchus *in tract. de viſitatione, cap.31. num.5.* ibi: Rex eſt judex conſervator ſuorum vaſſallorum, ut nemini injuria fiat, & ne aliis injuria inferatur.) Conſervatoris enim officium eſt violentias, & injurias notorias tollere, & reprimere, text. *in cap.1. & cap. fin. de off. delegati, in 6.* Concil. Trident. *ſeſſ.1. cap.5. & cap.14.* de quo latiùs erit agendum infra 5. p. c. ſexto, & meliùs probat ipſe Tuſchus *in lib.2. cap.21. num.15. & 16.* ex Geama. *deciſ 78. & aliis,* quem ſequitur noviſſimè Moneta *in tract. de conſervatoribus, cap.3. ſub num.2.* ubi alia adducit in propoſito, ut Princeps dicatur conſervator ſuorum vaſſallorum. Et quòd Principes teneantur defendere à violentiis judicū Eccleſias, Eccleſiaſticaſque perſonas, jure naturali, divino, canonico, & conſuetudine immemoriali, probabimus in ſequenti Præludio, quoniam ut ſuprà diximus, ex Belluga, manus Regia murus eſt Eccleſiæ, pax clericorum, ſalus populi, vita vaſſallorum, caput ſubditorum, tutor reipublicæ, propugnaculum, & præſidium Chriſtianæ religionis.

PRÆLVDIVM III.

SUMMARIUM.

Princeps temporalis ſupremus omni jure naturali, divino, & poſitivo, & conſuetudine immemoriali tenetur

à

à violentiis perſonas Eccleſiaſticas ſibi ſubditas protegere num. 78.

Verba l. 36. recop. por dorecho, de naturali intelligit, & defendit author n. 79.

Ius naturale dictat, ne alicui in judicio, & extra judicium vis fiat, n. 80.

Appellatio, quatenus eſt defenſio, a jure naturali provenit, num. 81.

Appellatio non denegatur excommunicato, quia eſt defenſio, ibid.

Formalitas, & ſolemnitas apppelationis eſt inducta à jure poſitivo, ibid.

Appellatio eſt præſidium innocentiæ inventa ad ſubveniendum oppreſſis, & corrigendam iniquitatem judicis n. 82.

Eccleſia Romana eſt refugium omnium oppreſſorum, ibidem.

Recurſus ad Regem pro violentia tollenda à nemine impediri valet, cum ſit ſpecies defenſionis, n. 83.

Prohibita appellatione non cenſetur prohibitus recurſus, num. 84

Regius recurſus dicitur charitativum auxilium, ibid.

Cuilibet licet vim repellere, & oppreſſus de facto poteſt judici injuſte volenti ſententiam exequi, non obſtante ſua legitima appellatione reſiſtere, n. 85.

Pontificis magis intereſt conſervatio recurſus ad Regẽ pro tollenda violentia, facta à judicibus Eccleſiaſticis, volentibus in contemptum appellationis ad ſummum Pontificem interpoſita, exequi ſententiam indebitè, n. 86.

Pro defenſione ſui vel ſuorum poteſt quis cõvocare ſamulos, ſervos, vel amicos, & extraneos, ſi aliter non poſſit ſe tueri, n. 87.

De jure naturali eſt oppreſſis conceſſum ob propugnandam violentiam, ſupremorum potentiam invocare, n. 88.

Ex debito ſui officij & charitatis tenetur Rex præſtare auxilium oppreſſis, ibid.

Quãdo aliquid fieri licet propria authoritate, ut, vim vi repellere, multo magis id licet facere per judicem, etiã in competentem, n. 89.

Vbi quis poteſt de facto judici Eccleſiaſtico exequi volenti ſententiam non obſtante legitima appellatione, reſiſtere: urbanius faciet, recurrendo ad regium Conſilium, ut violentia tollatur; ex Rota reſolvit Author, n. 90.

Exemptio Clericorum à poteſtate, & juriſdictione temporali in eorum utilitatem, non in damnum, & detrimentum eorum introducta, ut oppreſſi per judices Eccleſiaſticos non prohibeantur recurrere ad Regem pro violentia tollenda, n. 91.

Concurrentibus ex uno jure poſitivo, & ex altero jure naturali & divino, prævalet jus divinum & naturale tanquam potentius ibid.

Seſe in Epiſtola ad Regem à n. 112. 113. & 114. reprehenditur ab Authore ibid.

Text. in cap. dilecto, de ſentent. excommuni. lib. 6. declarat Author n. 92.

Princeps temporalis in defectum juriſdictionis Eccleſiaſticæ, tenetur auxilium ſuum præſtare, ibid.

Poteſtas ſæcularis tenetur negare auxilium imploratum à judice Eccleſiaſtico pro executione ſẽtẽtiæ appellabilis; & à qua legitimè appellatum eſt n. 93. & etiamſi appellatio non ſit admiſſa a ſuperiore judice Eccleſiaſtico, & de hoc conſtet ſæculari, dummodo de jure deberet admitti, num 94.

D. l. 36. recopil. in illis verbis por derecho, interpretatur de divino ab Authore, n 95. ubi plures ſacræ paginæ loci referuntur.

Princeps an peccet negando auxilium violentiæ, remiſſivè, ibidem in fin.

D. l. 36 ibi por derecho, ut de canonico etiam intelligatur, tradit Author n 96.

Cum de uno diſputatur, cætera ſupponi debent habilia, ibidem.

C. Regum officium, declaratur, n. 97.

Poteſtas cognoſcendi per viam violentiæ eſt de regalibus, & reſervatis Principi ſuperiori in ſignum ſupremæ poteſtatis. ibidem.

Suprema Regia tribunalia Principem repræſentant, & ideò eis hæc poteſtas cognoſcendi commiſſa eſt, ibid.

Lex loquens cum aliqua qualitate ad ſui intellectum trahit omnes alias quæ in illo propoſito ſimpliciter, aut generaliter loquuntur, n. 98.

Ad ea quæ frequentius accidunt, jura adaptantur, ibid.

Defenſio & protectio Clericorum, eſt cauſa pia, ibid.

C. Princeps ſæculi 23. q 5. declaratur, n 99.

Propter locorum diſtantiam, aut magnam difficultatem remedij conſequendi, adeò quod ad ſuperiorem recurri non poteſt, multa prohibita permittuntur, n. 100.

Ex mora regulariter periculum oritur, ibid.

Longinquitas accurrendi Romam dicitur, quando locus eſt ultra Italiam, n. 101.

Civitas oppreſſa poteſt alteri Domino ſe tradere defendendam n 102.

Neceſſitas caret lege, & legem non admittit, & illicitum licitum facit; judicem incompetentem facit legitimum, alteratque præcepta, etiam divina, & alia hujuſmodi, num. 103.

Rex poteſt adiri data judicis Eccleſiaſtici ſuperioris remiſſione, n. 104.

Recurſus ad ſuprema tribunalia pro tollenda violentia nititur maxima utilitate, ut experientia demonſtrat, numero 105.

Innocentes graviſſimè opprimerentur à judicibus Eccleſiaſticis, cum longe diſtet Curia Romana; ſi hoc non potirentur auxilio regio ibid.

Negantes auxilium vi oppreſſis videntur quodammodo Chriſtum Dominum noſtrum perſequi n. 106.

Regis auxilium implorare contra detinentes decimas, licitum eſt, ibid.

Reges & Imperatores tenentur præſtare auxiliũ Eccleſiæ, num. 107.

In Luſitania non ſolùm Regij auditores, ſed quilibet Prætor Regiæ Coronæ in ſua provincia cognoſcit de violentia inter Eccleſiaſticos de conſuetudine, obſervatúrque deciſio textus in c. petimus 11. q. 1. n. 108.

C. Adminiſtratores 23. q. 5. declaratur, n. 109.

C. Chriſtiani 11 q. 1 declaratur n. 110.

Violentia eſt inimica legibus, ibid.

C. Filiis vel nepotibus 16. q 7. declaratur, n. 111.

C. Quidam Monachi 16. q. 1. declaratur, n. 112.

L. fin C. de ſumma Trinitate, & fide Cath. declaratur, numero 113.

Manus Regia manus eſt Eccleſiæ ibid.

Reges defenſores Eccleſiæ, & religionis appellantur, ibidem.

Iudex ordinarius tenetur ſuos ſubditos defendere, numero 114.

Rex eſt ordinarius in ſuo Regno, cum omnes juriſdictiones ab eo effluxerint, ibid.

Licet Clericis auxilium legis Imperialis aſſumere, ſicut & Imperatorem ipſum & Principem, tanquam legem vivam, n. 115.

Eccleſiaſticis judicibus exequi volentibus abuſus notorios à ſe factos violenter reſiſtitur per privatam perſonam, num. 116.

Abuſus notorius dicitur quoties in actu, qui geritur, uſus nullus eſt ibidem in exemplis, n. 117.

Recurſus violentiæ juribus Regis fundatur, n. 118. & omnis juri conſonus eſt ex pluribus Authoribus n. 119.

L. 36. tit. 5. lib. 2. recop verb. por coſtumbre immemerial declarat Author. n. 120.

Aliud eſt acquirere jus, aliud acquiſitum conſervare, ibidem.

Conſuetudo immemorialis de qua in d. l. 36. eſt declarativa, & inductiva formalitatis, & modi defenſionis extrajudicialis, obſervati per longum tempus, ibid.

Actus determinatio, ubi non apparet, à conſuetudine regulatur, ibid.

Sicut lex poſitiva interpretatur legem divinam, ita & conſuetudo, n. 122.

Recurſus violentiæ ex immemoriali tempore indubitabilis efficitur, ibid.

Opinio Doctorum, cui conſuetudo adhæret, præferenda eſt, ibidem.

Conſuetudo eſt legum interpres, n. 123.

Principes Hiſpaniarum non uſi cognitione violentiarum niſi in ſpecie l. 56. tit. 5. recop. per tempus immemoriale, non impediuntur, quin poſſint in aliis cauſis violentiæ & oppreſſionis, uti citra immemorialem, ut etiam conſuetudo extendatur ad alias, n. 124.

Quãdo adeſt jus & cauſa univerſalis per uſum partis conſervatur jus in toto, & conſuetudo in parte extenditur ad totum genus illius ſpeciei, ibid.

Conſuetudo immemorialis ſufficiens erat ad procedendum per Principes, in cauſa violentiæ, n. 125.

Conſuetudo immemorialis habet vim tituli, privilegij, ac veritatis, & ſimilia attributa, n. 126,

Clerici ſunt exempti in ſpiritualibus jure divino, in temporalibus tamen poſitivo, n. 127.

Conſuetudo concedens laicis juriſdictionem in Clericos generaliter, licèt non valeat, valet tamen conſuetudo particularis reſpectu alicujus caſus particularis, n. 128.

Conſuetudo poteſt diſtinguendo, & declarando limitare jus divinum. n. 129.

Quod poteſt acquiri privilegio, poteſt etiam conſuetudine immemoriali, n. 130.

Pontifex poteſt in certis caſibus ob aliquam juſtam cauſam concedere laico privilegium cognoſcendi de Eccleſiaſticis perſonis, ibidem, & n. 131.

Conſuetudo immemorialis præſcripta, cum qua concurrit fama privilegij, habet vim privilegij Papalis, n. 132.

Si cum immemoriali, & fama, concurrat probatio Principis habẽtis majora alia privilegia ſuper Eccleſiis, præſumitur juſto principio fuiſſe introductam, n. 133.

Prælati ante Epiſcopatuum, & prælatiarum poſſeſſionem jurant Regi fidelitatem, n. 134.

Princeps Hiſpaniarum ſive Rex habet facultatem præſentandi Epiſcopatus, & beneficia conſiſtorialia, quæ aliàs erant Pontifici reſervata, & monaſteria virorum remiſſivè, n. 135. & percipiendi partem ſeu tertiam decimarum, n. 136.

Conſuetudo cognoſcendi per viam violentiæ eſt inducta per Clericos & laicos, & ideo mixta nuncupatur Clericorum & laicorum, & habet magnos effectus, n. 137. & 138.

In conſuetudine immemoriali cognoſcendi per viam violentiæ concurrit ſcientia tacita, & expreſſa Pontificis, numero 139.

Scientia officialium in præſcriptione juriſdictionis Principum, Pontificum, vel Dominorum, eis præjudicat, & ſufficiens eſt, ut eis præjudicium cauſetur, n. 140.

Multi Pontifices ex Hiſpaniarum Regnis, qui habuerunt ſcientiam cognitionis per viam violentiæ, n. 141.

Recurſus ad Regem per viam violentiæ approbatus pluribus Rotæ deciſionibus, n. 143. & 144.

Recurſus prædictus expreſsè approbatus à Pontifice eſt, numero 145.

Recurſus violentiæ non damnoſus libertati Eccleſiaſticæ, ſed utilis dicitur, n. 146.

Privilegium laicorum Clericis utile, præſumitur à Papa approbatum n. 147.

Patientia & tolerãtia Romanorum Pontificum, vel alterius Principis impedire potentis, inducit diſpenſationem, & confirmationem, n. 148.

Si Clericus poſſideat duas Eccleſias ſciente, & patiente Pontifice ſuperſtite, inducitur ex tali patientia unio dictarum Eccleſiarum & pœnæ remiſſio n. 149.

Tolerantia in eo quod à jure naturali non prohibetur, pro expreſſa diſpenſatione habetur. n. 150.

Præſumptus conſenſus ex ſcientia, & non contradictione, cum temporis diuturnitate inductus, conſenſu expreſſo fortior reputatur, n. 151.

Conſuetudo immemorialis hujus recurſus violentiæ ab initio quo meum & tuum ſibi uſurpare cæptum eſt, n. 152.

Conſuetudo immemorialis non cenſetur comprehenſa in qualibet Pontificia diſpoſitione, ubi conſuetudo ſublata eſt, num. 153.

Concil. Tridem. ſeſſ. 22. de reform. cap. 8. declaratur, n. 154.

Sublata poteſtate ſeu recurſu violentiarum ad Principes ſæculares, magnæ reipublicæ calamitates inſurgerent, numero 155.

Conſuetudo immemorialis cognoſcendi de violentiis ab omnibus approbata Doctoribus, n. 156.

Reges Chriſtianiſſimi & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ obedientes non tolerarent conſuetudinem cognoſcendi de violentiis ab Eccleſiaſticis perpetratis, ſi injuſtitiam contineret, nec eſt præſumendum, n. 157.

Corã juſtitia Aragonum in Camera ſui Conſilij fuiſſet congregatos triginta & ſeptẽ advocatos ex gravioribus Regni, & conſultos fuiſſe ſuper recurſibus, & formis, ne pendente appellatione violenter attententur a judice Eccleſiaſtico, & ab omnibus ſine ſcrupulo juſtum videri reſolvitur n. 158.

Cognitio extrajudicialis per viam violentiæ non eſt nova in Regnis Hiſpaniæ introductio, ſed in omnibus Regnis & Chriſtianæ religionis provinciis hæc agitatur defenſio, num. 159.

In Regno Portugalliæ id ſervatur, n. 160.

In Regno Borgeniæ idem, n. 161.

In Senatu Neapolitano, n. 162.

In Regno Franciæ num 163.

In Regno Aragonum, n. 164.

In Regno Navarræ, n. 165.

In Regno Sabaudiæ, n. 166.

In Regno Catalauniæ. n. 167.

In Senatu Sebuſiano, n. 168.

In Senatu Pedemontano, n. 169.

In Senatu Milanenſi, n. 170.

In Regno Galleciæ non ſolũ cognoſcitur per viam violentiæ à judicibus Eccleſiaſticis, non deferentibus juſtis appellationibus; ſed etiam de omnibus poſſeſſoriis ſuper rebus Eccleſiaſticis, ſeu ſpiritualibus, etiam inter Eccleſiaſticos, in ſolo tamen Regio Senatu illius Regni. prout cum aliis teſtatur Author, n. 171. & autohordinario vocatur, & de ejus natura remiſſivè, n. 172.

Maximilianus ab Auſtria Archiepiſcopus olim Compoſtellanus jam defunctus, voluit apud ſupremum Regis conſilium autohoedinario alterare, & avellere à Senatu Regni Galleco, n. 173.

Duo advocati doctiſſimi, quorum unus Pater Authoris laudabilis, Rogati ſcripſerunt pro defenſione decreti Ordinarij Senatus Galleciæ apud Conſiliũ contra Archiepiſcopum poſteàque dicta ſcriptura ampliata a quodam Senatore, ſimúlque ab Authore, n. 174.

Martinus Pontifex hanc extrajudicialem cognitionem per viam violentiæ inter Eccleſiaſticos approbavit, n. 175.

Nulla Pontificis cenſura generaliter promulgata intelligitur velle derogare juri cõpetenti Regiæ majeſtati, tam de jure, quàm de conſuetudine, n. 176.

Hæc cognitio per viam violentiæ fundatur jure divino, naturali & poſitivo, canonico, & civili, éſtque à Sede Apoſtolica tacitè. & expreſsè confirmata, & conſuetudine immemoriali uſitata, n. 178.

Doctori aſſerenti conſuetudinem ſtare credendum eſt, numero 179. maximè cùm nullus Doctor contrarium affirmans inveniatur, n. 180.

QVIA Eccleſiaſticæ perſonæ, quatenus ad protectionem tanquam cives reipublicæ temporalis, & pars, ac membra populi ſubſint Principi temporali, non recognoſcenti ſuperiorem in

in temporalibus,ab eo debent defendi,atque à violentiis,injuriis,& oppreſſionibus liberari, ac protegi, ex debito officij, ad quod tenentur, omni jure naturali, divino,& poſitivo,& conſuetudine immemoriali, vallato, frequentique uſu recepto, ſic enim intelligenda ſunt, & meritò interpretanda verba illa lib.36.tit.5. lib.2.recopil.ſuperiùs à nobis relata n.14.ibi: *Porquanto aſsi por derecho, como por coſtumbre inmemorial nos pertenoſce alcar las fuerças, que los juezes eccleſiaſticos y otras perſonas hazen en las cauſas que conoſcen, &c.*

Et illa verba por derecho, *de naturali intelligenda.*

79 ET hanc explicationem, ut ſcilicet jure naturali, hæc extraordinaria,& extrajudicialis cognitio pertineat Regi, probant omnes ferè Doctores ſuperius citati num.16.& exponit Olivan.de jur.fiſci,c 3. num.43. Seſe in epiſtol. ad Regem,num.70.in 2.tom.decif.ad prin. & poſt hæc Cevall.in epiſtol.ad Regem,num.19.in fin.& in tract. de cognitione per viam violent. in prologo,n.45. ubi ſe iterum refert ad gloſſ.6.num.135. & optime explicuit lex Purtugalliæ,quæ poſtquam in l.1.tit.9.§.12. ordin. dixerat his verbis: *Que en eſtos caſos, el Rey como Señor tiene obligacion de acudir, y defender à ſus vaſſallos*, exponit in l.2.tit.16.lib.1.ejuſdem ordin. ibi: *Facendo les fuerça, non gardando lles o dereito natural*,
80 &c jus enim naturale dictat,ut alicui, nec in judicio, nec extra judicium violentia fiat, eámque oppreſſus poſſit licitè propulſare,text. in c. jus naturale,in fin.1. d.ibi,violentiam per viam expulſio. l.ut vim. in fin. ubi communiter Doctores,ff.de juſtitia & jure.clem.paſtor. de re jud.text.in l.1.ubi,vim vi repellere licere Caſſius ſcribit, idque jus natura comparatur; apparet autem (inquit) ex eo armis repellere licere, &c.ff. de vi & vi arma. text. optimus & mirabilis ad hanc materiam, aureis literis deſcribendus in c. duello 1.in princ.ibi,cùm omnes leges, omniaque jura vim vi repellere, cunctiſque ſeſe defenſare permittant, & infrà de ſentent. excommunic.lib.6.cap. ſignificaſti 2.de homicid. cap.3.§. ſi verò in fin.de ſentent. excommunic. lib.2. tit.1.p.1.ibi: *Otro ſi ſon ſiente eſte derecho natural, que cada uno ſe pueda amparar de los,que deshonrra ò fuerça les quiſier en fazer*,lit.2.tit 8.p.7.ibi: *Cau natural coſſa es, è mui guiſſada, que todo home aya poder de amparar ſu perſona de muerte, queriendo alguna matar à el*, lib.3. tit.16.p.2 ibi, *offendiendole*: ubi Gregor. latè explicat ad noſtrum propoſitum.

81 Et ex hoc jure naturali provenit appellatio,quatenus eſt defenſio adverſùs oppreſſionem,injuſtitiam, & iniquitatem judicij,& ad ſubveniendum oppreſſis inventa,l 1.ff.de appellat.c.omnis oppreſſus 2.q.6.cap.ſuggeſtũ de appellat.Doctores communiter in rubr. de appella. in decreta,præſertim Panorm. 6 Mant.13 Philipp.Fran. n.24.verſ.ſed tamen dubitatur. Biſignet.deciſ.fin.n.3.de appella.Socin. conſ.39.capit.primo, n.9 lib.4.Alexander. conſ.113.viſo themate,num.5.lib.5.Marant.in ſpecul.6. p.§. verbo & quandoque appellatur,numero 247.fol.496. Paz,in praxi, in procemio, 6. part. tom.1. numero 6. & 7. Eſcacia de appella.quæſt.16. numero 4.& in eadem q.16. limita. 1.à numero 21 & quæſt.3.ſub numero 1.Damauder. in prax. cap. 229. numero 3. Rebuff. n 2. tom. de reſcript. in præfatione, numero 161.Covarr. in practica, cap. 23. numero 6. Pinel. in repetit.l.2. Cod. de reſcin. vendit 1. p.rubr. cap.2. numero 2. quæ quatenus eſt defenſionis ſpecies, non denegatur, etiam excommunicato,Eſcacia d.numero 21.verſ.primo quia, & plurimos citat quæſt.5. num.3.verſ.extat de tertio,qui omnes probant; appellationem quoad ſubſtantiam eſſe de jure naturali inductum, quatenus continet defenſionem, quoad ejus tamen formalitatem, & ſolemnitatem eſſe de jure poſitivo, ubi diſputant,quando per Principem

tolli poteſt appellatio; tandem dicitur fundamentum popularis libertatis,& defenſionis naturalis: ita tenet Marta de juriſd. 1. part.43. à numero primo.

Appellatio igitur eſt præſidium innocentiæ, text, 82
in d.cap.cùm ſpeciali,§. porrò,ibi,*ad præſidium innocentiæ*,optimè in procemio,tit.23. p.3. & eſt inventa ad ſubveniendum oppreſſis, & corrigendum iniquitatem judicis,ſcribit Socin in conſ. 39. cap.1. numero 9. lib.4. Rebuff.tit.de appellatione.in præfatione,num.17.& ſequentibus,tom.2.Eſcacia,de appellat.quæſt.3.ſub num.1. Cæſar Contar.in l.un ca.in ratione dubitandi, num.3. & 5. C.ſi de momenta.poſſ. & Divus Bernard. teſtatur in lib. de conſideratione ad Eugenium, appellationem eſſe grande,& generale bonum mundo,idque tam neceſſarium hominibus,quàm Sol mortalibus:nam Sol juſtitiæ eſt pandens,& redarguens opera tenebrarum,& Eccleſia Romana ad hunc effectum eſt refugium omnium oppreſſorum,inſtar David Regis,qui dicebatur oppreſſorum recurſus,lib.1.Regum cap.22.Omnis qui opprimebatur à Saüle.recurrebat ad David, & habetur in c, ad Romanam 2. q. 6. ubj ad Romanam Eccleſiam ab omnibus,maximè tamen ab oppreſſis appellandum, & concurrendum eſt, quaſi ad matrem, ut ejus uberibus nutriantur,authoritate defendantur, & à ſuis oppreſſionibus releventur,textus etiam in d.cap. omnis oppreſſus,eadem cauſa & quæſtione.

Qui quidem recurſus, cùm ſit ſpecies defenſionis 83
naturalis, à nemine impediri poteſt. Minodous deciſione 27.numero 2 optimè dicit Marta de juriſdiction.4. part. centur 1.caſu 56. numero 6. verſ. tamen non poſſit, ex quo inferas quod in noſtris terminis probat noviſſimè Torre-Blanca in tractatu de magia, lib.3. cap.26. numero 5. & ſequentibus,quòd hæc cognitio violentiæ, cùm fundetur in jure naturali immutabili, tolli non poteſt,ex qua etiam doctrina rectè infert Doctor Marta, & Minodous locis citatis,quòd probibita appella- 84
tione,non cenſeatur probibitus recurſus, idem Minodous in deciſio. Neapolitan.42.Abb in cap.1.de reſcrip. & latè per Lancelot.de attentat.tit.de attentata pendente recurſu,cap.19.ubi num.21.poſt alios teſtatur hanc eſſe magis communem opinionem, & per Menoch. etiam de arbitra. jud.c lib.1. quæſt.70 Igitur judicibus eccleſiaſticis impedientibus oppreſſo hunc recurſum ad ſanctam Sedem Apoſtolicam, & tam ſalubri remedio, & auxilio uti, adverſus iniquitatem ſuæ ſententiæ, & in contemptum ejuſdem ſedis, denegando delationem legitimæ, & juſtæ appellationi, intentantibus exequi, & interdum de facto,& attentatè exequentibus, uſurpando ſuperioris authoritatem, & juriſdictionem, cùm ſua per appellationem ſit ſuſpenſa, & in ſuperiorem tranſlata; juſtiſſimè poterit Princeps ſupremus, & ejus tribunalia reſiſtere, vim repellere, & violentiam propulſare, imò ad id tenetur occurrendo oppreſſioni ex debito officij, & charitatis, cujus auxilium charitativum dicitur.Ox .ſi.deciſ.116.Seſe de inhib.c.8.& 3.n.20. & profitentur Doct. ſupracit. n.16.

Quod & ex eo probatur, nam ſi ex principio juris naturalis cuilibet permittentis ſui,ac ſuorum defenſionem, & vim vi repellere,ut à principio hujus tenij præludij, poteſt oppreſſus de facto reſiſtere judici injuſtè & debitè exequi tentanti ſuam ſententiam,legitima appellatione ſuſpenſam,ut tradunt Bal.in l.add. Elos,n 2. C.de epiſcopali audient. Abb.in c.ſi quando, n.2.& Feli. num.2.verſ.fallit primo, Decius,num.13.Bellamerã n.1. verſ.tertio,de off.delegati,per text.& ibi B.in l. prohibitum, C de jur.fiſci, lib 10 & Barthol. Humad. in l.13. tit.1.p.2.gloſſ 3 num.2.ad n.e.1. Alphonſ.Azeved.in l 2. tit.11.ex n.3 l.2.novæ recopil. Avil in c 3.præt. in gloſſ. in verbo juriſdictio,n.13.in fin.pulchrè Lancel de attent.2. p.cap.12.ampliatio.20.& in l.uni.t.num.100 p.218. Marant. in diſp.1.n.38.Pruſper Farin.in tract.crimin.q.32. n.88.& q.33.num.108. Cæned. in quæſtionibus Canonic.

a. Salgado de protect. Reg.

p.45.n.22. Aloyſ.Ricc.*in tract.deciſ.implora.brach.ſacul. deciſ.312.ſub n.1.verſ. amplia rurſus*, à fortiori, & cum nullo ſcandalo, poterit judex eccleſiaſticus reſiſti, & impediri à poteſtate Regia (cum ex neceſſitate officij hoc incumbit) ne pendente appellatione legitima procedat ad effectum tollendi violentiam, nec alicui fiat injuria, cenſuris opprimendo, præjudicando, vim inferendo, & ſuperiori reverentiam denegando, vique oppreſſos liberandi à violentia, potentia judicum eccleſiaſticorum, ne pax publica turbetur, in maximum Reipublicæ,& Pontificis contemptum,& dedecus, do-
86 nec ſummus Pontifex debitum auxilium præſtet, mediante appellatione, cujus magis intereſt, ut hic ſaluberrimus recurſus conſervetur, juxta mirabilem text.*in l.1 ff.de iis,qui ſunt ſui, vel alieni juris*, dum ibi inquit Vlpian.Dominorum quidem poteſtatem in ſervos ſuos illibatam eſſe oportet,nec cuiquam hominum,jus ſuum detrahi, ſed Dominorum intereſt, ne auxilium contra ſævitiam,vel famem, vel intolerabilem injuriam denegetur iis, qui juſtè deprecantur, *&c.* quam rationem conſiderant omnes hanc violentiæ juſtificationem tractantes ſupra citati num.16.Cæned.*ubi proximè,& n.4.* poſt Didacum Perez.

87 Sed hoc argumentum aliter,noviter,& meliùs conſiderandum erit, nam vim paſſus, ſi per ſe non poteſt violentiæ,& oppreſſioni reſiſtere ex defectu potentiæ, licitè, ac jure permittēte,poterit ad eam propulſandam in auxilium convocare ſervos,amicos,familiares,& extraneos, in ſui,ac ſuorum defenſionem;hic eſt mirabilis text.*in c.dilecto,de ſent.excomm.*l.6.gloſ.*in l.3.§.cum igitur,de vi,& vi arma.*Bal.*in l.2.de procurato*,B.*in l.devo.ñ,C.de metal.*l.12.l.7.*tit.*10.*p.*7.ubi Greg.Lopez,Marant.*diſput.*1. ubi ducet idem etiam procedere contra clericos, & in terminis idem poſt alios probat Torreblanca *in tract.de magia,lib.3.c.26.n.*8. ergo à fortiori multo commodiùs & meliùs poterit invocare auxilium Regium,cujus authoritate omnes reprimūtur audaciæ, violentiæ levantur,& oppreſſi proteguntur,cujus proprium,& naturale officium eſt,infixum & inhærens regimini commiſſo, à quo avelli non poteſt, niſi ſublato regimine,quod ſequitur ſicut umbra corpus,viſus oculum, qualitas ſubjectum, eſt enim ſupremæ poteſtati qualitas naturalis, ſimultaneè orta, ab eadem origine, & fonte procedens.

88 Hinc etiam provenit,ut pariter naturale ſit omnibus vi oppreſſis ſupremorum potentiam invocare, juxta illud Iſaiæ c.38.Domine vim patior,reſponde,*&c.*& alia divinæ Scripturæ loca relata ſuprà in primo præludio, ad princip.& quotidie experimur, cùm orta diſſenſione inter quoſlibet, etiam pueros, oppreſſum Regis auxilium vocare dicentem, *à qui del Rey*, qui omnino ex debito charitatis,& omni jure, tenetur præſtare,& occurrere;text.eſt *in d.c.dilecto*,ibi. Et quidem cùm liceat cuilibet,ſuo vicino,vel proximo,pro repellenda ipſius injuria, ſuum impertiri auxilium,imò ſi poteſt, & negligit, videatur injuriantem ſovere, ac eſſe particeps ejus culpæ, *&c.*text.*in cap.inferenda.cap.4. & ibi gloſſ. de ſentent.excommunic.* ibi; & ad defenſionem clericorum, (quidquid dicas de laicis) quilibet tenetur, quia hoc pertinet ad publicum,*prima d.*& alios concordantes adducit gloſſ.*in d.cap.dilecto ubi vicino*, &c. & eſt mirabilis gloſſ.*in d. cap. dilecto*,verbo *ſibimet*,& verb. *utrumque*,maximè verb. *ſuffragari*,ibi, ſed hîc loquimur de exequutione ipſius gladij, (ſcilicet temporalis) non in modum juſtitiæ,ſed defenſionis,quæ ſunt aureis literis deſcribenda verba, de quo tamen inferiùs ſuo loco videbimus.

89 Et iis adde,quòd quando, aliquid fieri licet propria authoritate, ut vim vi repellere, & propulſare, multò magis licet illud facere per judicem incompetentem,ubi competentis copia haberi non poteſt, ut aliis relatis tradit Cancer.*a p.vari.cap.*10.*n.*31.Cæned.*canoni.q.*45.*n.*23. & cùm ob longam diſtantiam non poteſt haberi copia Romani Pontificis, ad quem magis frequenter appellatio interponitur, ut inhibeat judici inferiori, ne ad exequutionem violenter procedat illa pendente, & attentata reponat, ut inferiùs dicetur, legitimè fiet, hoc violentiæ levamen per Regalem poteſtatem, cui hoc munus competit.

Et in noſtris propriis terminis, quòd quando pars 90
poteſt judici eccleſiaſtico de facto exequi volenti, violentérque & indebitè (propria authoritate) reſiſtere,& defendere, ut urbaniùs facit, recurrendo ad Regium conſilium,ut protegatur, & faciat deferre appellationi interjectæ; pluries determinaſſe Rotam Romanam reperio,ut in una Salmanticenſ.canonicatus 24.Maij 1515. coram Blanqueto *ibi*.Non obſtat exceptio excommunicationis propter recurſum ad Conſilium Regium, nam iſte recurſus hoc caſu ad defēſionem propriæ poſſeſſionis, & appellationis admiſſionem,non eſt improbatus. Achil.*deciſ.36.de appell.*Vrbaniùs enim aget,cùm poſſit de facto judici procedenti de facto reſiſtere,Pariſ.*conſ. vit.lib.4.*& fuit dictum in illa Tarracon. Villæ de Reus coram R.P.D. meo Decano,*&c.*Hactenus de tam celebri,& mirabili deciſione,quam ad litteram adducit Seſe,aliud agens *in tract.de inhibit.cap.*8 §.3 *n.*174. aliam etiam in terminis adducit Achill.de Graſſ. *deciſ.*34.*attentare noluerunt,ſub.tit.de attenta.*Mand.*tract.de commiſſ. n* 14.*formul.commiſſ.attentate*, in verb.*revocandi q.*4.optimè,& mirabiliter Lancelot.Robert. *de attenta 2.p.c.4.de attent.lite penden.à n.36.& ſeqq.*ubi *n* 38.teſtatur ita fuiſſe declaratum per Rot.in una Cæſar-Auguſtana juris eligendi coram Oradino 7.Februarij 1561. & in aliis Vercellen. jactationis parochialis de Aldeo coram Paleoto 27.Junij 1561.ut eſt in recollectis, per eundem Paleot.*deciſ.*362.*incipit*, *Dubium erat*, &c. & nos latiùs dicemus inferiùs hoc eodem prælndio.

Cui convenit, quod per Olivanum dicit Seſe *in epiſtola ad Regem,ſub.n.70.in 2. tom. deciſ. ad princ.* quòd data in eccleſiaſticis judicibus, aut perſonis,violentia, ceſſant omnes juris regulæ,cùm tendat ad conſervationem pacis,& quietis Reipublicæ Chriſtianæ. Cui etiam convenit, quod Avendanus *de exequend. mandat.* 1 *.p. c.*1.*n* 32.dicit, quòd violentia illata à judicibus eccleſiaſticis Eccleſiis,aut perſonis eccleſiaſticis,& præſertim laicis,eſt cauſa,ut devolvatur juriſdictio ad judicem ſecularem,cujus proprium officium eſt violentias tollere, idem etiā affirmat Seſe *in tract,de inhibition.cap.*8.§.3. *n.*62. *& in d. epiſtol.ad Regem*, *n.* 71. & quod dicunt, *juriſdictio*,intellige poteſtas,& cognitio extrajudicialis abſque umbra juriſdictionis, ſed dumtaxat de facto.

Hoc etiam comprobant Anton.Oliva. *in tract.de ju-* 91
re fiſc.c.3.n.77. Petr. Greg Tholoſ.*in Syntag.jur.lib.47. n.12 & 15.*dicētes, quòd cùm ab origine creationis Regni ſit Regi à Deo commiſſa omnium Vaſſallorum defenſio,ad quam de jure naturali,& divino tenetur,à qua temporali juriſdictione deducta fuit exemptio clericorum,ut diximus latiùs in prælud.1.verſ. & comprobatur,quia Principes, *&c.*à n 49.& ſuprà à princip. quæ inducta fuit ad utilitatem cleri,& Eccleſiæ,non ad ejus ruinam,damnum,& detrimentum,prout contingeret, ſi per violentias gravatus, & vi oppreſſus à judicibus eccleſiaſticis, non haberet recurſum ad Regem,& Principem temporalem,ad cujus exhibitionem tenentur jure naturali,& divino,quod inviolabile eſt.Concurrentibus enim iis duobus præceptis, eccleſiaſtico petente exemptionem, divino autem, & naturali petente defenſionem contra violentias, & oppreſſiones; clarum eſt,quòd jus Pontificum, ut poſitivum cedet divino, & naturali,ut potentiori,& incommutabili,& ſic iſto caſu ceſſante fini,& intentione exemptionis poteſtas, & attributum illud naturale Regibus competens,dato caſu violentiæ eccleſiaſticorum judicum, redibit ad ſuum primum principium,& originem,unde deductum fuit,

&

& xd Rempublicam temporalem, cum n egra in illo caſu, authoritate, & poteſtate, quantæ ſcilicet ſit neceſſaria, xd naturalem defenſionem dumtaxar, prout eleganter comprobat poſt Olivar. & Petr. Gregor. Cevxll. *in epiſtol. ad Regem*, *n.76. & ſeqq.* ubi in comprobationem juridica exempla refert, & iterum *in tract. de cognit. per viam violent. in proœmio*, *c.4. n.15.* licèt contra ipſum inſurgat & Improbè, Seſe *in epiſt. ad Regem, à n.11x.113. & 114.*

92 Inſuper pro complemento hujus juris naturalis dicendum eſt, *ex c. dilecto, de ſent. excom.* .6. ibi, Sitque utrumque quodammodo gladium & temporalé, & eccleſiaſticum, alterum videlicet altero adjuvare, maximè, quia ij duo gladij conſueverunt (exigeote neceſſitate) ſibi invicem ſuffragari, & in juvxmen alterius ſubventione mutua frequentiùs exerceri, *&c.* qui textus loqúrur de propulſanda violentia, quæ Prinerps temporalis, ibi ob defectum, & impotentiam juriſdictionis eccleſiaſticæ, tenetur auxilium ſuum præſtare, gl. *in c. ſtat. in verbo poteſtatem de maled.* Bellug. *in ſpeculo Pr. n. rubr.* 11. § *tractandum*, *n.1.* Franc. Marc. *in deciſ.* x69. *in prir. p 1.* Unde dicir Innoc. & gl. *in c.1. de off. ord.* quòd per porentixm ſæcularem adjuvxri debet poteſtas eccleſiaſtica, ut voluit etiam text. *in c. adminiſtratores, cum ſeqq.* 23. *q.* 5. Archidi. *in c. de perſo. Presl.* 11. *q.* 1. Bal. *in l. C. de his qui la. occult.* Fel *in c. ſign ficaſti, de off. deleg. & in c. cùm ſit generale, 8. de for. compet.* Franc Marc. *d. deciſ.* 269. *i.* 3. *& deciſ.* 763. *p.* 1. Oldrad. *conſ* 86. 89. *&* 319. Feder. de Senis *conſ.* 251. *n.5.* latè proſequitur Aloyſ. Ricc. *in pract. deciſ. imp orut. brach. ſacul. dec.* 319. *per totam*, ubi poſt plurimos, quòd poteſtas temporalis ſuum auxilium omnino impertiri debet, & tenetur: ergo cùm judex eccleſiaſticus violat juriſdictionem eccleſiaſticam, ſuperioriſque, ad quem per legitimam appellationem devoluta eſt, uſurpet, vim faciendo, & partem gravxndo; bene poterit Princeps ſuperioris juriſdictionem adjuvando, & auxilium impartiendo, vim tollere, ut liberè ſuperior Eccleſiaſticus adiri poſſit.

93 Maximè quia judici eccleſiaſtico volenti exequi ſuam ſententiam, à qua legitimè appellatum eſſe conſtat, cujus virtute ſua juriſdictio ſuſpenſa remanſit; poteſt, imò tenetur ſæcularis poteſtas, ſuum auxilium denegare, tenet Oldrad. *in conſ.* 89. *n.3.* Marant. *diſput.* 1. *num.* 26. Franc. Marc. *deciſ.* 259. *ſub numero* 1. *in* 1. *p.* Alberic. *in l. Epiſcopale*, *num.* 3. & ibi Paol de Caſt. *ſub num* 4. *C. de Epiſc. audient.* S. Broz. *in tract. de vica. Epiſcop. lib.* 2. *c.* 590. *n.* 11. Gramatic. *conſ.* 509. *in cauſa vertente, n.* 57. *& per totum in civilibus.* Urſil. *in deciſ.* 24. *de materia, n.* 16. & Dec. *in c. ſignificaſti, n.* 15. *de off. delegat.* Gail. *obſervat.* 155. *n.* 4. *l.* 1. *practic. obſerv.* communem dicit, poſt Abb. & Fel. Afflict. *in proœm. conſt. Reg. ſub n* 54. Menoch. *de retinen. rem.* 3. *ſub n.* 360. ubi intelligit, quádo appellationi nihil obſtet. Navxrri. *in c. cùm contingat*, *rem.* 1. *ſub num.* 5. *de reſcript.* & Roland. à Valle, *conſ.* 37. *n.* 13. *vol.* 1. hoc extendit Alyoſ. Rice. *in prac. deciſ. implorat. brach. ſacul. deciſ.* 312. *n.* 1. *& x.*

94 ut procedat, etiamſi judex ſæcularis ſciret, xppellationem non eſſe receptam à ſuperiori eccleſiaſtico, cùm tamen eam de jure debebat recipere, & declaratum ita fuiſſe, teſtatur Afflict. *in proœmio conſtitut. Reg. ſub n.* 61. ergo illi poterit Princeps reſiſtere, exequenti injuſtè, abutendo poteſtate, & juriſdictione Eccleſiaſtica competente Pontifici, qui ob longam diſtantiam huic periculo occurrere non valet, eique poteſtas ſæcularis debet auxiliari, ut vis tollatur, debitus ordo ſervetur, & honor judicibus deferatur.

Por derecho, *de Divino interpretandum.*

95 NOn ſolùm de jure naturali pertinet ſupremis Principibus, violeotias tollere, & vi oppreſſos liberare, atque defendere; ſed etiam mero jure divino attributum reperitur, juxta illud Hieremiæ cap. 21. ubi Dominus loquens domui Regis Judæ inquit: Judicate manè judicium, & eruite vi oppreſſos de manu calumniantium. Et expreſſiùs diſponitur, ex eodem Hierem. c. 22. ibi: Audi Verbum Domini, Rex Juda, qui ſedes ſuper ſolium David, facite juſtitiam, & liberate vi oppreſſos de manu calumniatoris. Et comprobat illud David. Pſ 81. quo dicitur: Iudicate egeno, & pupillo, humilem, & pauperem juſtificate: Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate, & iterum in Pſal. 40. ibi: Beatus vir qui intelligit ſuper egenum, & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus: Dominus conſervet eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum ejus: Dominus opem ferat illi, *&c.*

Idem etiam docet S. Leo Papa *Sermone* x. *de jejunio* 10. *menſis, & collectis*, ibi, Studeamus viduarum defenſioni, pupillorum utilitati, lugentium conſolationi, diffidentium paci, ſuſcipiatur peregrinus, adjuvetur oppreſſus, ut quicumque noſtrorum de juſtis laboribus, authori bonorum omnium Deo, ſacrificium hujus pietatis obtulerit, ab eodem Regni cœleſtis præmium percipere mereatur, *&c.*

Probatur etiam per Iſaiam c. 45. ibi: Chriſto meo Cyro, cujus apprehendi dexteram, ut ſubjiciam ante faciem ejus gentes, & dorſa Regum vertam, *&c.* Sequitur, & facit in verſ. Accinxi te, & non cognoviſti me, quia in bellando non habuiſti oculum ante Deum, ego tamen totum ordinavi ad liberationem populi mei. Sed quid hic immoramur, hunc articulum latiſſimè comprobavi, ſuprà in prælud 1. per totum, adduceos ad idem plures ſacræ Scripturæ authoritates, probantes à Deo datum eſſe regimen Principibus ſupremis, hoc fine, hac qualitate, & attributo, ut populum, rempublicam, & vaſſallos defendant ab oppreſſionibus, & violentiis & in quiete, & pace conſervent, & tueantur, & facit *l.* 1. *in fin. tit.* 1. *p.* 2. *Que el Emperador es Vicario de Dios en el imperio, para hazer juſticia en lo temporal, aſſi bien como el Papa en lo ſpiritual.* &c. & probatur *in proœmio, p.* x. ibi, *è aſſi puſo Dios en la tierra a les Reyes è Emperadores, porque de otra ſuerte ſe turbaria la paz de la Republica*, & quòd Principes temporales teneantur de jure divino tollere violentias ſuæ reipublicæ etiam inter eccleſiaſticos, tenet Seſe *de inhibit. c.* 8. § 3. *n.* 60. *&* 58. Cov. *pract. q. cap.* 35. Greg. Lop. *in lib.* 13. *tit.* 13 *p.* 2. Azev. *in d. l.* 36. Gaſp. Rodr. *de annuis redditib. l.* 1. *q.* 17. *n.* 8. & ferè omnes Doctores, de re hac tractantes, & quòd Princeps cùm poſſit reſiſtere, & defendere oppreſſum, ſi non faciat, & deneget hoc charitativũ auxilium, peccet, conatur poſt hæc probare Cevall. *in tract. de cognitione per viam violentia, gloſſ.* 5. *à n.* 38 *& ſeqq.*

Probatur etiam Actuum Apoſtolor. c. 23. quo legimus, D. Paulum oppreſſum à Judæis timentem ab eis in ejus necem conſpiratis, occidi; miſiſſe adoleſcentem, qui indicaret Tribuno Judæorum conſilium perdendi & occidendi eum, ex quo dicit Mart. *de juriſ.* 1. *p. c.* 48. *num.* x8. quòd ubi datur moræ periculum, meliùs eſt haberi recurſum ad Regem; & alibi etiam evidentius apparet Actuum Apoſtolorum c. 25. quo docemur, ipſum Paulum, ob magnas violentias, injurias, & oppreſſiones, ſibi à Phariſæis illatas, potentiam Cæſaris convocaſſe, *ibi*, Ad Tribunal Cæſaris ſto. Eò authoritatem etiam Divi Petri, & Pauli adducunt Octav. Chap. *in deciſ. Pedem.* 3. *n.* 8. 9 *&* 10. Azev. *in l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *recop.*

Por derecho, *ulteriùs de canonico, & poſitivo interpretandum.*

NOn ſolùm ex principiis juris naturalis, ac etiam 96
divini, ſupremæ Regiæ Majeſtati facultas, & po-

teſtas tollendi violentias inter Eccleſiaſticas perſonas, & ab Eccleſiaſticis judicibus illatas, competit; ſed etiam jure poſitivo, & Canonico, ut teſtantur omnes Doctores ſupracitati in introductione hujus c. n.16. & in diſcurſu relati, & referendi, quorum fundamenta non erubeſcam referre, ut in hoc propoſito dixit Cæned *can.qq.q.45.ſub num.*3.tum quia ſunt utilia,& elegantia,tum etiam & præſertim,quoniam cùm de hujus materiæ caſibus particularibus, & individuis difficultatibus, ſit præcipuus ſermo,& tractatus noſter, neceſſitate ductus de juſtificatione poteſtatis Regiæ erit præmittendum, quia cùm de uno diſputatur, cætera ſupponi debent habilia, eſt text. *in c.cùm nuntius, de teſtib.Titius,ff.de obſequiis liber.*Mant.*tract.de contract. tom.1.lib.12. tit.22. n.9.* ubi unum diſponitur, aliquo ſuppoſito non verificatur diſpoſitio, niſi priùs verificetur ſuppoſitio.

97 Primò enim expendi ſolet à Doctoribus text. mirabilis *in cap.Regum officium* 23.q.5.illius determinationem uſque ad ſidera(debito modo)exclamantibus, quo ita dicitur: Regum officium eſt proprium facere judicium,atque juſtitiam,& liberare de manu calumniantium vi oppreſſos,& peregrinis, pupillis,& viduis, qui faciliùs opprimuntur à potentibus, præbere auxilium. (Ecce textum mirabilem,probantem poteſtatē Principi, præſtantem auxilium vi oppreſſis,ex quo textu junctis his,quæ latiſſimè in præludio primo,& cæteris diximus, ſatis deducitur proprium eſſe Principis tollere violentias,ne pax publica turbetur,ut adhæreat medullis regiminis, & coronæ, ita ut unum ſit effectum, inſeparabile, & indiviſibile, à quo nec avelli,nec tolli poteſt(etiam dempto jure,& conſuetudine)niſi ea cauſa,& ratione,qua poteſt Rex ſupremus Regno,& regimine privari, & tolli,non aliter; quia tunc tamquam quid connexum,vel potiùs eſſentiæ ei inhærens,& qualitas non accidentalis;ſed omnino naturalis deficit,ſublato principali, quia Regum officium eſt proprium, *&c.*ita ut hæc poteſtas cognoſcendi per viam violentiæ,ſit de Regalibus,& de reſervatis Principi ſuperiori in ſignum ſupremæ poteſtatis.Ita Camill.Bortel.*de Regis.Cathol.præſtant.c.5.n.7.& in n.26* à quo avelli non poteſt,nec uſurpari,niſi ejus nomine,& conceſſione faciat perſonam ipſius Principis repræſentans,(prout ſunt ſuprema tribunalia Regia) quibus hæc extrajudicialis cognitio commendata eſt,ex legibus Regiis, ut faciliùs,citiùs,& commodiùs,tolli poſſint violentiæ,ac præ manibus charitativum hoc refugium,auxilium,& protectionem, queant vi oppreſſi habere.

98 Nec obſtat quòd ille textus non loquitur de perſonis Eccleſiaſticis, prout de ſæcularibus, prout ſunt pupilli,viduæ,& peregrini,qui tantùm exprimūtur in d.text. quia ultra id, quòd alia jura canonica de clericis loquuntur,ſtanda, ſecundùm quæ hic textus intelligendus,quia quādo aliqua lex loquitur cū aliqua qualitate, ad ſui intellectum trahit omnes alias, quæ in illo propoſito ſimpliciter,ſeu generaliter loquuntur, Alber.de Roſl.*in l.ſi quis,in prin.titul n.x.in 2.oppoſ.ff.de legat.3.* quo Socin jun.*in l.cum filiofamil.verſ.venio ad apparatum gloſſa,n.46.de legat.1.*Card.Mant.*in tr.de contract. tom.1.l.4.tit.23.n.11.*Ulteriùs reſpondetur, quòd ratio illius textus eſt generaliſſima, & licèt Hieronymus ponat exemplum in peregrinis, pupillis, viduis,ex ratione,de qua in eodem text.*ibi*,peregrinis,pupillis, & viduis, qui faciliùs opprimuntur à potentibus.) Nam, ad ea quæ frequentiùs accidunt,jura adaptantur, non excluditur,quòd ſi inter Eccleſiaſticas perſonas oppreſſio, & violentiæ dentur,non poſſit Rex ſuum charitativum auxilium impertiri,ad defendendum vi oppreſſos, maximè,quia ut ſuperiùs latius probavimus, defenſio, & protectio clericorum eſt cauſa publica, *ex l. ſi quis in hoc gen. §.ſi quæ,C.de ſacroſ.Eccl.*ibi:Sit cunctis laudabile factas Sacerdotibus injurias, veluti crimen publicum proſequi, *&c.* quare *in d. text.* clerici excludi non poſſunt, cùm ejus ratio generalis ſit, nec Regi, cujus proprium officium eſt vi oppreſſos liberare, denegari,quod univerſis conceſſum eſt, & permiſſum, *ex d §.ſi quæ cunctis,&c.* cùm murus ſit Eccleſiæ, & protector Eccleſiaſticæ,& Catholicæ religionis, ut ſuprà diximus latiùs.

99 Secundò,& pro hac parte, expenditur text. *in cap. princeps ſæculi* 23.q.5.ubi dicitur,quòd Princeps ſæculi habet intra Eccleſiam poteſtatem, ut ſuperborum cervices comprimat, quando non eſt præ manibus Eccleſiaſticus, qui præbeat auxilium, ut inſinuant ejus verba: Ut qui intra Eccleſiam poſiti contra fidem, & diſciplinam agunt,rigore Principum conterantur,ipſámque diſciplinam, quam utilitas Eccleſiæ exercere non prævalet, cervicibus ſuperborum poteſtas principalis imponat, & ut venerationem mereatur, virtutem poteſtatis impartiatur.) Ex quo text. fatetur Marta, *in tract de juriſd 1.p.cap.48.à n.26. cum ſequentibus,* quòd quando facilis non poteſt haberi authoritas Sedis Apoſtolicæ, vel propter Pontificis multitudinem negotiorum,vel propter loci diſtantiam, recurri poteſt ad Regem; ubi loquitur de Eccleſiaſticis perſonis,tenet Sarmient. *proœmio regul.Cancellar.* quia proprium Regum officium eſt vi oppreſſos liberare.

100 Nam propter longam terrarum diſtantiam (unde abſque magna difficultate, ac ſpe oportuni remedij ad ſuperiorem recurri non poteſt,ad illud conſequendum,nempe ut miſerabiles tyrannica, & injurioſa oppreſſione laceſſiti tueantur)multa permittuntur, & licita judicantur,quæ aliàs nec permitterentur, nec licita dicerentur,quia dilatio,diſtantia, aut difficultas, ſeu impoſſibilitas recurſus, & medelæ, talem tribuunt effectum,cùm frequenter ex mora periculum ſoleat oriri,juxta text.*in cap.pudenda 24.quæſt.1.* ibi, nempe his mos antiquus fuit, ut quia pro longinquitate vel difficultate itineris ab Apoſtolico illis onerofum fuerat, ordinarij ipſi ſe invicem, *&c.* text. etiam *in cap.cum longè 63.d.*ibi, cùm longè latéque diffuſo tractatu terrarum commeantium impeditur celeritas nuntiorum, text.*in cap.1.29.d.*text. *in c.1.& 2.4.diſt.*text.etiam, *in leg.mediterranea,*ibi, ac plus haberet diſpendij tranſlatio, quàm devolutionis illatio, *C. de annon. & tribut. lib.* 10. quòd tunc dicitur longinquitas, & remotio à 101
curia Romana, quando locus eſt ultra Italiam, text.*in cap.nihil eſt,de electione*, & probat Gloſſ.*in d. cap.cùm longè, juxta verb. de longinquo,* & de Hiſpania, imò & etiam ſpecialiter de noſtra hac alma ac dulciſſima Patria Gallecia, expreſsè probat, & decidit text.*in dict. cap.cum longè.* Cæned. *in quæſt. canon* 45. *n.*33.

102 Qua de cauſa, poteſt Civitas oppreſſa alteri domino ſe defendendam tradere, juris naturalis permiſſione, B.*in l.Sodales,in lib.3. num.10. ff.de collegiis illicit.* Montanel.*in repertor ſuper l.Reg.verb.liga,*Aviles *in c.1. prætor.verb.juntaran*, & alij quos ipſe Montal. allegat, hac etiam ratione Monachis,Abbatem ſuum tyrannum detinere, & detrudere permittitur, aliíque non ſuo judici ſe ſubjicere,argum. text. *in cap.ab Eccleſiarum, juncta gloſ.de off. ordina.c. baptiſarem 5. d.gloſ.in cap. ſacro,§.caveat,ver.periculo moræ,de ſent.excomm.*tenent Archidiacon. Ancarr. & Philip.Franc. *in c.conſtitutiones,de verb.ſignif.in 6.*Innocen. *in c.olim,de teſtib.ſpoliato.*Card.*in clem.1 n.26.ad fin.de off.ordin.*latè Tiraq. *in legib. connub.gloſ.8 n.9* & idem Tiraq.*in tract.de retract.§.26.gloſ.1.n.18.* Doctiſſ. Navarr. *in cap. novit.3. notat.num.114.& 115.de judic.*Octavian.Chaquet.*deciſ. Pedemont.68.n.30.*Matienſ. *in gloſ.1.ar.n.10. & ſeqq. tit.10 lib.5.recopil.* quod etiam procedit in privato laico,adverſus laicum;vel etiam judice laico, contra clericum, ubi periculum eſt in mora,ut cum infinitis Doctoribus reſolvit Bobadill.*in polit. lib.* 2. & latè etiam proſequitur *cap.17.num.108.*

Neceſſitas

103 Neceſſitas enim ; & periculum moræ, caret lege ; legem non admittit; atque legem tribuit, licitum facit, quod non eſt, ac judicem incompetentem legitimum facit, multoties alterat; non ſolùm præcepta humana, ſed etiam divina, atque naturalia, *c. ſicut de conſec. d. 5. c. licèt, de feriis, c. d. ſepulchrorum, de cõſecr. d. 5. c. anni rumore, & c. ſi nulla neceſſitas 23. q. 8. c. ſecund. de obſervat. jejunij, cap. quanto de conſuetud. c. quod non eſt licitum, de regul. jur. in 6. l. nemine, C. de relig. & ſumpt. funer. l. 2. C. de patr. qui filios diſtrax. l. unica, & ibi gloſſ. expedire, ff. de off. conſul.* cum multis congeſtis à Tiraquell. *de retract. §. 1. gl. 9. n. 32.* & latiùs *§. 26. gloſſ. 1. n. 18. & ſeqq.* & iterum *in tract. de pœn. ſemper. cauſſa 33. per totam*, Caſſan. *in conſuetud. Burgun. rubr. 1. § 4 gloſſ. 1. n. 26. & §. 5. verb. ſi elle n'a grace, n. 15. & ſeqq.* Chaquer. *in deciſ. Pedemon. 68. n. 28.* alios citat Quell. *divers. q. c. 4. n. 3.* Petrus Greg. *in Syntag. jur. 1. p. lib. 3. cap. 8 n. 4.* la. è Camil. Gallin. *de verb. ſig. lib. 10. c. x. 21.* Bobad. *in polit. lib. 2. c. 18. n. 318.* & in noſtris terminis Cæned. *in q. can. 45. n. 26.*

Et quòd imminens periculum, & inſtans neceſſitas non recipiat dilationem, attribuat juriſdictionem, etiam non habenti, cùm tunc à juris regulis meritò recedatur, probat text. *in auth. defenſ. civit. §. audi, l. 2. tit. 9. p. 5.* Ab. *in c. cùm non ab hom. n. 15. cum ſequentibus, de jud.* & *in c. conſtitutus, n. 9. de appellatio.* Alex. & Imol. *in l. 2. ff. de juriſd. omni. jud.* & *in conſ. 62. d ſeruiſ. Doctor. vol. 4.* Suar. *in declaratio. l. 2. for. num. 47. & ſequentib.* poſt repetitio. *l. poſt rem, ff. de re jud.* Bernard. Diaz *in regul. 496.* Gregor. Lopez *in d. l. par. gloſſ. 2. deciſ. Pedemontan. 30. n. 14.* Tallad. *de carcere, cap. 11. §. 1. n. 2.* Caſtell. à Bobadil. *in polit. lib. 2. cap. 25. num. 71. & cap. 17. à n. 109. cum ſequentibus,* & iterum *d. lib. 2. c. 18. n. 318.* Mart. *in tractatu de juriſdict. 5. p. cap. 48. à n. 27.* ubi *à num. 28.* dicit quòd ob moræ periculum, aliquando quem ſubjici judici non ſuo, & ob id non ſit conſulendus ſummus Pontifex, Ab. *in c. non metus, col. penult. verſ. putarem. & col. ult. in verb. puto, de immunit. eccleſ.*

104 Quod & idem eſt, quando judicis eccleſiaſtici ſuperioris datur remiſſio, vel negligentia, quia tunc Rex poteſt adiri ; quia in Eccleſiaſticos poteſtatem habet, ut ex Alexan. Decian. Bellug. & aliis tenet Bobadil. *in in d. c. 18. num. 93.* & Mart. *ubi proximè, à num. 25* igitur cum in noſtro caſu longa ſit diſtantia, & aditus ad Romanam Curiam, ita ut ab ea defenſio adiri non poſſit ; ad impediendum judicem Eccleſiaſticum, ne ſententiam violenter, & attentatè exequatur, legitima appellatione ſuſpenſam, abſque imminenti periculo poterit recurri ad Principem temporalem, pro tollenda hac vi de facto, extrajudicialiter, & abſque juriſdictione, quia ut dicit Iſidor. *lib. 3. de ſum. bon. c. 35.* Principes ſæculi nonnunquam intra Eccleſiam poteſtatis adeptæ culmina tenent, ut per eandem poteſtatem, diſciplinam Eccleſiaſticam muniant.

105 Hic autem forenſis uſus, & praxis ; qua Regis conſiliarij utuntur, non ſolùm his rationibus juſtificatur, ſed præcipuè, propter maximam utilitatem, quæ Reipublicæ accedit, prout experientia rerum magiſtra docet, & vetuſtas antiquiſſima ſuadet, aliter enim, ſi hoc remedium, & auxilium adverſus judices Eccleſiaſticos nõ adhiberetur, graviſſimè opprimerentur innocentes à judicibus Eccleſiaſticis, qui à Romana Curia longè diſtant, & ſic interim contra Canonum ſtatuta, poteſtate, & juriſdictione Eccleſiaſtica abuterẽtur, exequendo ſuas ſententias juſtas ſeu injuſtas (ſpreta, & neglecta legitima appellatione) pro qua ſententia etiam expendo text. *in cap. ſi quis pecun. 79. d.* ibi, & humano auxilio, dixit Ceval. *in q. 889. n. 140. & 148.* tenet Navarr. *in c. cùm contingat, 1. not. f. 147. verſiculo ſecundò facit*, plura allegando optimè proſequitur Henriq. *l. 14. c. 12. num. 6. in gloſſ. in littera* S. Chaqueria *deciſ. 3. n. 14.* Cæned. eleganter *in pract. quæſt. can. 45. ſub num. 35.* cui addit, quòd dum remedium à Romano Pontifice adhiberetur, fideles periclitarentur, & ſcandalum ſubirent, ſe & amicos, vel vicinos excommunicatos, ubi etiam *n. 34.* refert Didac. perpulchrè dicentem, *in lib. 6. cap. 3. tit. 13. pag. 716.* & Princeps, & ejus ſacrum conſilium ſupplet defectum juſtitiæ inferiorum totius regni, ſive inferentes vim & oppreſſiones, ſint judices, Domini temporales, ſive Eccleſiaſtici, cùm non adeò celeriter ſit aditus ad Papam, pro violentia repellenda, & ſi interim de vi, ac violentia, Rex non cognoviſſet, ac opportunè (prout ſolet) providiſſet, plura mala, ac vexationes partium oppreſſarum ſequerentur, & ideo ne vis fiat (dicunt) ſemper recurrendum eſſe ad Coram Principis.

Tertiò comprobatur *ex c. omnis 7. q. 1.* ubi negantes 106 auxilium vi oppreſſis, vidẽtur quodammodo Chriſtum Dominum Deum noſtrum perſequi, *ibi*, omnis qui gemebat, & vexebatur à Saul, fugiebat, & veniebat ad David.) Si Rex piiſſimus David ſciret peccatum eſſe fugientes perſequutionem, & ſic proprium officium Regis eſt, vi oppreſſos, & eos qui perſecutionem patiuntur liberare, & defendere, cùm ſit talis defenſio naturalis, ut *in l. ut vim, ff. de juſtitia, & jure,* pro qua opinione eſt formalis text. *in c. poſtulaſti de homic.* ubi licitum eſt implorare Regis auxilium, contra detinentes decimas, *ibi*, quæſiviſti præterea utrùm contra quoſdam debitores Eccleſiæ decimas ſubſtrahentes, ubi Regiam implorare liceat poteſtatem, & licere ſupponit Pontifex ibi, idemque docet Leo Papa *in epiſtol. 75. ad Leonem Auguſtum*, ibi: Debes, inquit, Imperator, incunctanter advertere Regiam poteſtatem tibi non ſolùm ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium eſſe collatam, ut auſus nefarios comprimendo, & quæ bene ſunt ſtatuta defendas, & veram pacem, his, quæ ſunt turbata reſtituas, *&c.*

Quartò facit text. *in c. Maximianus 23. quæſt. 3.* 107 ubi Reges & Imperatores tenentur præſtare auxilium Eccleſiæ, *ibi*: Maximianus Epiſcopus Vaſienſis auxilium petiit ab Imperatore Chriſtiano, contra hoſtes Eccleſiæ, non tam ſui ulciſcendi cauſa, quàm tuendæ Eccleſiæ, ſibi creditæ, quòd ſi prætermiſiſſet, non ejus fuiſſet laudanda patientia, ſed negligentia meritò culpanda, quia manus Regia, & ejus auxilium eſt murus fortiſſimus Eccleſiæ, eſt pax clericorum, ſalus populi, propugnaculum, præſidium, & tutela Chriſtianæ religionis.

Quintò facit text. *in c. petimus 11. q. 1.* ibi: Ad que- 108 relam nondum laici, ſed etiam clerici pari violentiam à ſuo Prælato, poteſt rector Provinciæ, & defenſor civitatis ſuum officium imponere, ut conſtito de violentia reducat ſpoliatos, & vi oppreſſos ad ſuam poſſeſſionem.) Quod audivi ſervari, de conſuetudine in Regno Portugalliæ, ubi non ſolùm Regij auditores, ſed quilibet prætor Regiæ coronæ in ſua provincia cognoſcit de ſimilibus cauſis per viam violentiæ, quod eſſet maximè conveniens in hac noſtra Hiſpania, ne tot expenſis litigatores vexarentur recurrendo ad ſupremum Conſilium, vel ad Cãcellarias, ex partibus remotis, ſed jam durum eſſe, ab hac tam vetuſtiſſima praxi recedere, maximè quia illud tangit ſupremam juriſdictionem, & protectionem, quæ aliis judicibus inferioribus non conceditur.

Sextò aſtipulatur hæc opinio, & indubitata ſenten- 109 tia, ex text. *in c. adminiſtratores 13. quæſt. 3.* ibi: Adminiſtratores ſæculiariũ dignitatum, quia ad Eccleſiarum tuitionem, pupillorum, ac viduarum protectionem, rapaciumque refrænationem conſtituti proculdubio eſſe debent, quoties ab Epiſcopis, & Eccleſiaſticis viris conventi fuerint, eorum querimoniis auditis audiant, & ſecundùm quod neceſſitas expedierit, abſque negligentia examinent, & ſtudio diligenti corrigant.

Septimò

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

110 Septimò facit pro hac ſententia text. *in c. Chriſtianis* 11. *q.* 3. ibi: Deſervientibus beneficium negare non convenit, Sylveſter, atque Fauſtinian qui ſe à cunabulis clericos confitentur, à Theodora ſe opprimi per violentiam conqueruntur, & ibi & per authoritatem Regiam contra leges publicas, cùm clericali cingulo olim tenerentur aſtricti, per Archidiaconum urbis Grumentinæ eſſe conventos, cùm conſtat, eam qui eos eſtam militem pulſat, non mihi ejus forum debere ſectari, & ibi ſublimitatis tuæ tuitione vallaretur, ne quid illis, quod ſubreptio, aut inimica legibus violentia neceſſitatis imponat (ecce ubi violentia, de qua Rex poteſt cognoſcere, eſt Inimica legibus) & ſic juſtis de cauſis ad tollendam dictam violentiam, ut jus ſuum unicuique tribuatur, Rex noſter, & ſui graviſſimi, & integerrimi auditores cognoſcere poſſunt, in dictis cauſis ad tollendam vim ſine præjudicio cauſæ principalis, cujus cognitio pertinet ad judices Eccleſiaſticos, & non ſæculares.

111 Octavò confirmatur ex text. *in c. filiis, vel nepotibus* 16. *quæſt.* 7. ubi conſtat Epiſcopis, vel Archiepiſcopis negligentibus punitionem illorum qui bonis Eccleſiaſticis abutuntur, poſſe Regem adiri, ut illo malo medeatur, *ibi*: Quòd ſi alia Epiſcopus agere tentet, metropolitano ejus hæc inſinuari procurent, ſin autem metropolitanus talia gerat, Regis hæc auribus Intimari non differant.) Ubi gloſſa verbo *Regis* intelligit, ubi judex Eccleſiaſticus negligens eſt, quod contingit, quando non ſolùm propter negligentiam, ſed propter notoriam violentiam procedendo de facto, & contra jus cauſa defertur ad Regia tribunalia, ubi tollitur vis, donec cauſa principalis de jure coram Romano Pontifice ventiletur, in quo juriſdictio Eccleſiaſtica non læditur, imò potius augetur, ut ſuprà probatum eſt.

112 Nonò fulcitur iſta ſententia *in c. quidam Monachi* 16. *quæſt.* 1. ubi adverſus Monachos, qui ſine licentia ſuperioris vagantur, poteſt poteſtas ſæcularis procedere, præbendo auxilium, adverſus perturbationem tranquilitatis Eccleſiæ, *ibi*: Statuit igitur ſancta Synodus hos primùm commonere, ut exeant, ac inde per defenſorem compelli, ad ſua loca redeant.

Decimò etiam jure civili probatur, *ex l. fin. C. de ſum-*
113 *ma Trinit. & fid. Cathol.* ubi dicitur Regiam poteſtatẽ ad hoc inter cætera eſſe inſtitutam, ut ſanctorum Patrum decreta ſalubertima exequutioni demandari faciat, & inviolabiliter obſervari. Et hinc eſt quòd manus Regia manus eſt Eccleſiæ, ut optimè inquit Bellug. *in Specul. Princip. rubr.* 11. *§. tractandum*, & Ariſt. ad Alex. ſcripſit in hæc: Iuſtitia regentis utilior eſt ſubjectis, quàm fertilitas temporis, quem refert Roi. *in epitem. ſucceſſ. c.* 34. *num.* 10. & facit *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 2. *recopil.* ibi: *Ya los Reyes y Principes encomendo Dios la defenſion de la Santa Madre Yglesia.* Reges enim defenſores Eccleſiæ, & religionis appellantur, *in d. c. Princeps*, & ſecundùm Eſaiam c. 49. nutritij dicuntur, & facit illud Iudæ Regis, 4. Reg. cap 12. qui juſſit pecuniam ablatam ad tutelam templi erogari fabris, ac cæmentariis, quia Sacerdotes, quibus id commiſſum erat, negligentes in erogatione hac ſtetère.

114 Vndecimò probatur, quia ordinarius judex ſubditos ſuos defendere tenetur, *l. illicita, in prin. & in §. ne potentior*, & ibi Bald. *ff. de off. præſidis*, ubi notatur ad officium judicis ſpectare providere, ne alicui violentia fiat, nec potentiores minùs potentes opprimant, ubi Bald. *in fin.* inquit, quòd judex facit magnam eleemoſynam apud Deum, quando pauperes tuetur, ne opprimantur, & cùm Rex ſit ordinarius in regno ſuo, quia omnes ſæculares juriſdictiones ab ipſo fluunt, & ab ipſo defluunt, ſicut flumina ad mare, ut per plurimos Doctores latè comprobat Azeved. *in l.* 3. *gl.* 5. *tit.* 5. *l.* 3. *recopilat.* Sequitur inde eum debere violentias excutere, & in tuitione oppreſſos conſervare, & ſic in hoc apud Deum facit eleemoſynam, ex quo provenit, quòd hæc extrajudicialis protectio charitativum auxilium, & defenſio dicatur, ſecundùm Matthæum de Afflict. *in conſtitut. Reg. Siciliæ, rubr.* 67. *c. fin. num.* 11. *lib.* 3. Avenda. *de exequend. manda.* 1. *p. c.* 1. *n.* 32. *verſi. ulo nam pro violẽtiis, &c.* & per Afflict. & *d. c. porrexit.* 11. *quæſt.* 1. & *c. quidam Monachi.* 16. *q.* 1. idem dicit in terminis Mart. *tract. de juriſdict.* 4. *p. cent.* 1. *caſ.* 38. *n.* 20.

Duodecimò comprobatur, nam ſi licet clericis in 115 auxilium legis imperialis aſſumere ex textu *in cap. ſi in adverſ.* 11. *q.* 1. cur iiidem dicendum non eſt, ſibi licere, cúrque eis non permittendum, Imperatorem ipſum aliúmve quemlibet Principem adire, cùm ſit lex animata in terris *auth. de conſul. §. omnib.* & ibi gloſſa.

Decimò tertiò probatur, nam In abuſibus notoriis, à 116 judicibus Eccleſiaſticis factis, eis poteſt, ſi exequantur, per quamlibet perſonam privatam reſiſti, & obviari, text. *in l. prohibitum, l. defenſionis, C. de jur. fiſc. l.* 10. *c. ſi quando, de reſcript.* & tunc abuſus notorius dicitur, quo- 117 ties in actu qui geritur, uſus nullus ſtat, *l. ob quæ vitia, §. idem Pompon. ff. de ædilitii. edicto*, rectè conducunt per nos infrà 2. *p. cap.* 9. *à n.* 21. veluti contra naturam actus ſit, *l.* 1. *§. ſed ſecundum, eodem tit.* vel quando actus ſit à non habente poteſtatem; quia non poteſt eſſe major abuſus, vel nullitas, quàm defectus potentiæ, ſecundum Innocentium, & Doctores *in cap. cum olim, de cauſ. poſſ. & proprieta.* quod omne verificatur in noſtro caſu, cùm denegare oppreſſo appellationem in caſibus à jure permiſſis, contra jus eſt evidenter, tam, naturale, quàm poſitivum, cùm tollat defenſionem, ut latè diximus ad principium hujus præludij, & contra naturam cauſæ, cùm ſententiæ effectus jure ſuſpẽdatur per legitimam appellationis interpoſitionem, ita ut ejus exequutio impediatur, ut attentata, & violenta, *l.* 1. *& toto tit. ff. nihil novare appellatione pendente, c. non ſolùm, de appellation. l.* 6. & ſic aliter faciens judex Eccleſiaſticus, feciſſe dicitur abuſum notorium, in quo ſupremus Princeps poteſt manum Imponere, ſecundùm Carolum de Graſſal. *l.* 3. *Regal. Fran. jur.* 7. *pag.* 3 *in parvis*, & Rebuffum 3. *tom. conſt. Franc. tit. de app. tanquam ab abuſu, gl.* 1 quia violentia quædam eſt Navar. *ubi ſuprà verſiculo decimò facit.* Autrer. *de poteſt. ſæcular. ſuper Eccleſ. regul.* 2. *fol.* 30. & poſt Simanc. *de Catholicis inſtit. tit.* 45. *n.* 35. dicit Cœned. *Canon. q.* 45. *n.* 6.

Decimoquartò probatur jure noſtro Regio *in d. l.* 36. 118 37. *& 40. l.* 34 *tit.* 5. *l.* 2. *recop. l.* 18. *tit.* 7. *lib.* 1. *recopilat. in §.* 1. *l.* 8. *tit.* 10. *eodem lib. l.* 5. *l.* 2 *tit.* 1. *ordin. l.* 13. *tit.* 13. *p.* 2. ibi: *E para defenderlos que non reciban mal ninfuerça*, & *l.* 59. *tit.* 9. *part.* 1. cum aliis ſuperiùs hactenus allegatis.

Et quòd iſthæc extrajudicialis defenſio, & charita- 119 tiva protectio juri conſona ſit, & probabilis, affirmant Portoles *in ſcholiis ad Molinum, in §. appellatio. num.* 3. & optimè *in §. firma. n.* 101. *&* 172. ubi quam plurimis rationibus comprobat Navar. *in c. cùm contingat, de reſcript. rem.* 1. *per tot.* Didac. Perez, *lib.* 1 *tit.* 5. *l.* 5. *in gl. pueden conoſcer, pag.* 196. *in princ.* Henrie. *in ſum. lib.* 13. *cap.* 30. *num.* 4. Gundizal. de Paz *in prax.* 1. *p.* 2. *tom. c.* 6. *§.* 1. *ex num.* 34. optimè Morl. 1. *p. tit.* 2. *quæſt.* 14. *n.* 4. Bobadill. *lib.* 2. *c.* 18. *n.* 139. *in litera B.* Salced. *in additi. ad Diaz, in prax.* 102. *in litera A, C.* Michaël Azia *de exhiben. auxil. n.* 127. *fnodam. ex pag.* 112. *verſiculo hic poſſet aliquis*, Hieron. Llam. 1. *p. method. c.* 7. *§.* 19. *ex pag.* 93. *& in* 3. *p. cap.* 12. *§.* 7. *pag.* 839. Carol. Graſſal. *Regal. Franc. lib.* 2. *jur.* 7. ubi optimè id confirmat, & Afflict. *eccleſ.* 24. ubi pulchrè loquitur, & *in conſtitut. regni Siciliæ, in cõſtitut. Bavild. locorum, § de Burgenſaticis, lib.* 3. *rubr.* 67. Anton. Scap. *de jur. non ſcript. lib.* 1. *c.* 56. *ex n.* 2. Joan. Gutier. *de juram. confir* 1. *p. c.* 2. *n.* 28. & *in lib.* 1. *practic. quæſt.* 20. *ex n.* 1. Joan Garci, *de nobilit. gl.* 9. *ex n.* 51. Covar. *in practi. c.* 35. *n.* 2. Azeved. *l.* 1. *tit.* 6. *in d. l.* 2. ubi plura refert jura Divina, Canonica, Regia, & Civilia, in hujus rei comprobationem, authoritatibus

etiam

etiam Petri, & Pauli, conatur etiam hanc partem defendere Octavian. Chaquer. *in deciſ. Pedemont.* 30. *ex n.*8. *fol.*56. qui duo præſtantiſſimi viri latè fundamenta, & rationes hujus opinionis commemorant; eandem etiam opinionem tenet Menoch. *de retinend poſſ. rem.*3. *n.*356. Joann. Segura da Bal. *in direct.* 1. *p. cap.* 13. *n.* 51. & plures retuli *in* 1. *p. collecta.* 5. *num.* 3. *& in* 2. *p. collect.* 2. 57. *num.* 2. & tradit Didac. Perez *in d. gloſ. pueden conoſcer, pag.* 196 *poſt medium*, aſſerens, quòd ſi quilibet tenetur eripere oppreſſum, *ex cap. non inferendum* 23. *q.* 3. multò fortiùs tenebitur Rex, qui hoc facere officij ratione tenetur, *ex c. Regum officium* 23. *q.* 5. & habetus *in l.* 13. *part.* 2 & ibi ſingulariter Greg. Lopez *in gloſ. verbo mufuerça*, Mich. Axia. *de exhiben. auxi. in* 27. *fundam. verſiculo ergo oppreſſos, pag.* 111. Avenda. *lib.* 1. *de exequen. cap.* 1. *n.* 32. *verſiculo nam cum*, Morla 1. *p. tit.* 2. *q.* 14. *n.* 5. noviſſimè, & doctiſſimè Ioſeph. à Seſe regens Cancellariam regni Aragonum in ſuo eleganti tract. inhibitionum, & magiſtratus juſtitiæ Aragonum, *cap.* 8. §. 3. *n.* 25. Cæned. *in Canoni. q.* 43. *per totam*, & alij plures citati ſuprà in introductione hujus capit. n. 16.

Por coſtumbre immemorial.

120 NOn ſolùm titulis ſuperioribus, ſcilicet; jure naturali, divino, & poſitivo hoc jus, & extrajudicialis cognitio tollendi violentias, & liberandi vi oppreſſos ab Eccleſiaſticis judicibus, & inter Eccleſiaſticas perſonas; ſed etiam conſuetudine immemoriali, hoc etiam competere affirmat, *l.* 36. *tit.* 5. *lib.* 2. *recopil.* circa quam nonnulla obiter notanda ſunt. Et primò, quòd hæc conſuetudo non eſt juris novi inductiva, ſed juris naturalis, divini, & poſitivi, ſupremo Regis regimini inhærentis conſervativa, inter quæ longa eſt diſtantia, & differentia, *in l. una eſt via*, quia aliud eſt adquirere, aliud eſt jus competens conſervare, juxta text. *in l. una eſt via, ff. de ſervitut. ruſticor. prædior.* ubi gloſ. verb. *ſervat.* text, quem dicunt Doctores egregium *in lib.* 1. §. *hoc interdictum. ff. de itinere, actúque priva.* Gratus *conſ.* 61. *n.* 28 *lib.* 1. Veccios *conſ.* 217. *lib.* 1. *n.* 8. Decius *conſ.* 271. *num.* 7. optimè, latéque Ioann. Garc. *in tract. de nobilit. gloſ.* 7. *num.* 6. *& gloſ.* 1. § 1. *num.* 79. *ante fin.* Avendan. *de exequen. mand.* 1. *p. cap.* 1. *ſub num.* 25. Riminal, *conſil.* 338. *num.* 25. *lib.* 2. & nos diximus infrà 3. part. cap. 10 verſiculo ſecundò facit quòd Cæſarea, numero.... & verſiculo, inſuper & quinto ſufficit;
121 numero.... quem vide, eſtque hujuſmodi conſuetudo immemorialis declarativa, & inductiva formalitatis, & modi defenſionis extrajudicialis, obſervati per longum tempus, quoniam ubi actus determinatio non apparet, à conſuetudine regulatur, recipitque diſtinctam determinationem, ut latiſſimè per Mierez *in tract. de major.* 1. *part. quæſt.* 48. *à num.* 71. *uſque ad numerum* 77. omnino videndum, ad quem te libenter remitto.

122 Secundò, quia in caſu dubio, an aliquid ſit contra jus divinum, vel non, conſuetudini ſtudendum eſt, nam ſicut lex poſitiva modificat, & interpretatur legem divinam, ut notatur *in cap. quæ in Eccleſiis, de conſtitu.* idem poteſt conſuetudo, ita latè, & mirabiliter proſequitur Io. de Anani. *in c. in Civitate, colu* 6. *in fin. de uſur.* cujus verba omnino videnda refert Seſe *deciſ.* 113. *num.* 183. *&* 184. *tom.* 2. *& in tract. de inhibition. cap.* 8. §. 3. *à n.* 143. Cravet. *conſ.* 258. *num.* 8. Abb. *in cap. venerabilis. de conſuetud.* idem etiam firmant poſt Abb. Navarr. *in manual. c.* 27. *n.* 286. latè Azor. *inſtitutio. moral. lib* 2. *c.* 10. optimè proſequitur noviſſimè doctiſſimus Villalob *in ſumm. tract.* 1. *diffic.* 4. *n.* 3. & ſic quando hujuſmodi cognitio extrajudicialis per viam violentiæ, competens Principibus ſupremis, ex principiis juris naturalis, & omni jure admitteret aliquam probabilem dubitationem, per tam longum uſum, ac conſuetudinem immemorialem ceſſaret penitùs. Et illa Doctorum opinio, cui conſuetudo adhæret, omnino præferenda eſt; Duennas poſt Nevix. *in regul.* 100. *verſiculo ſed his primò*, latè plures recenſens Alphonſ. Ord. *de beneficiorum incompatibilit.* 1. *p. c.* 19. *num.* 46. Anton. Queſſa *diverſ. quæſt. cap.* 16. *n.* 5. *verſiculo & ita*, Iaſ. *in l. poſt dotem, num.* 100. *ſolut. matrimonio*, Decius *conſ.* 141. *juxta finem*- Decian. *ten.* 44. *colu* 2. *ex num.* 9 *& conſ.* 52. *volu.* 2. *ex num.* 1. Cavalin. *in milleloquio* 140. Pulchrè Burg. de Paz *in proœmio legum Tauri, ex num.* 225. optimè Cæned. *in quæſtio. Canon.* 8. *num.* 10 Gregor. Lopez *in lib.* 53. *tit.* 6. *part* 1. *gloſ.* 1. *in fin.* & ruſus l. 54 Molin. *lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 58. Rot. *deciſ.* 574. *n.* 3 *p.* 1. in noviſſimis, & ſubdit Decius *in cap. at ſi clerici*, quòd licèt inter Doctores dubium ſit, ſuper articulo etiam bonorum Eccleſiæ, valet conſuetudo, & opinio ei adhærens, ita mirè loquitur Hippolyt. de Marſi. *in cap. at ſi clerici, de iudi. num.* 205. Aretin *in conſ.* 11. Alexand. *conſ.* 207. *penult. col. lib.* 2 Rochus de Curt. *in repet. rubr. de conſuetud. q.* 4 *prin.* Decius *conſil.* 43. *colu.* 2 *in prin. & in cap. cùm M. Ferrar. de conſtitutio.* & noſtris in terminis poſt Parladon. *l.* 1 *rerum quotid.* 1. §. 11. *num.* 4. & Divum Thom. 2. 2. *quæſt.* 158, *ar.* 7. tenet Cæned. *in quæſt.* 45. *ſub num.* 29. Cùm con- 123 ſuetudo optima ſit legum interpres, *cap. cùm dilectus, de conſuetudine, l. ſi de interpretatione, & l. ſi minimè, ff. de leg.* Tiraquel. *de privil. cauſa piæ. privil.* 27. *n.* 3. *in fin.* Navarr. *in manuali Latino, cap.* 27. *n.* 286. ubi tradit Menoch. *lib.* 2. *de arbitr. quæſt.* 71. *ex n.* 3. *& in tract. de præſumptio. lib.* 2. *præſumpt.* 72. *num.* 22. idem Menoch. *conſ.* 187. *num.* 54. latè Gratian. *regul.* 94. Cæphal. *conſ.* 220. *volu.* 3. *ex n.* 31. relatus à Ioſepho Ludovico, *concl.* 38. *dilatione* 26. Antoni. Marcus Corrati, *lib.* 2. *commun. opinio. tit.* 9. *caſu* 18. *num.* 97.

Tertiò notandum eſt, quòd licèt Hiſpaniarum Prin- 124 cipes temporales non uterentur ſua facultate, & jure illis competente ad tollendas omnes violentias, & oppreſſiones; ſed duntaxat illa fuiſſent uſi per tempus immemoriale in hac ſpecie violentiæ, ſcilicet, de qua in lege Regia 36. *Alçar las fuerças que los juezes Eccleſiaſticos, y otras perſonas hazen en las cauſas, de que conoſcen no otorgando las appelaciones, &c. tit.* 5. *lib.* 2. adhuc tamen poſſet hujuſmodi conſuetudo extendi ad alias violentiæ ſpecies, quia quando adeſt jus, & cauſa univerſalis, per uſum partis conſervatur jus in toto, & tunc conſuetudo, ac præſcriptio in una juris ſpecie, extenditur ad alios caſus ejuſdem ſpeciei, de quo ampliſſimè uſque ad refectioonem plurimas, & elegantes doctrinas adducens tractavi infrà 3. p. cap. 10, poſt principium per aliquot columnas.

Quartò notandum eſt, quòd licèt Regi Catholico 125 non competeret hæc cognitio extrajudicialis jure naturali, divino, & poſitivo, (ut hactenus dictum eſt, & latiùs comprobavimus,) illi ſufficeret conſuetudo immemorialis, de qua teſtatur, cujus aſſeſtioni ſtandum eſt, (ut ſuperiùs diximus ad principium hujus capituli) quia immemorialis conſuetudo, quæ memoriam hominum excedit, habet vim tituli, privilegij, ac veritatis, per eámque licitè ſit, quod Princeps ex cauſa po- 126 terat concedere, titulúmque confert, cum majori cauſa, quàm conſiderari poſſet, ut poſt multos reſolvit Molina, *de primogeneis, l.* 2. Maſcar. *de probatio.* 3. *tom. concl.* 1372. Avenda. *de exequen. mand.* 1. *cap.* 4. 1. *p.* qui lepidè 1. *p. cap.* 6. *num* 8. quæ conſuetudo immemorialis plures ſub ſe continet effectus, quorum triginta enumerat Gaſpar Theſſaur. *in deciſ.* 17 aliquid per Ozaſe *in deciſ. Pedemon.* 101. Vincent. de Franch. *deciſ.* 166. Joſeph. Ludovicus *in deciſ. Peruſin.* 106. Alyoſ. Ricc. *in praxi deciſionum juriſpatronatus* 144. & in ſuperioribus, latiſſimè Mier. *in tract. de major.* 4 *p. quæſt.* 21. *à num.* 10. & pluribus numeris antecedentibus infinitos penè allegans, latè poſt plures Graſſis *de effect. clericatus, effectu* 1. *à num.* 382. *& à num.* 376 127

Et licèt clerici in ſpiritualibus exempti ſint à juriſdictione

ctione judicis jure divino, in temporalibus, tamen
jure poſitivo, ut latiſſimè per Covar. Seſe *de inhibitio.*
cap.8.§.3.à num.31.& ſuprà,& ampliſſimè infinitus re-
ferens pro utraque parte Cæned.*in q.Cano.4.per totam*,
& poſt hæc Cevall. *de cognitio.per viam violentiæ*, *in*
*proœmio,c.5.*ita ut nec Summus Pontifex poſſit in uni-
verſum tollere hanc exemptionem,*in practic. cap.31.n.*
*4.in fin.*Seſe *de inhibition.d.c.8 §.3.n.131.*ita ut conſue-
tudo dans laicis cognitionem in clericos, pariter non
valeat, etiam cum tolerantia Pontificis. Carolus de
Graſſis *ubi ſuprà,à n.383.*ubi plures citat videndus.

128 Tamen conſuetudo reſpectu alicujus caſus particu-
laris, valet, quia per talem conſuetudinem particula-
rem non impeditur finis exemptionis, ſcilicet; ne cle-
rici impediantur, & detrahantur à divinis officiis;
quia tunc ex cauſa publicæ utilitatis,tendentis ad con-
ſervationem, quietem, & pacem univerſalem, poteſt
adquiri juriſdictio per conſuetudinem limitatam ad
caſum particularem,ut per Iul.Clar.Covar. Jo. Garc.&
Gaſp.Rodrig probat, & latiſſimè proſequitur Seſe *in*
tract.de inhibition.c.8.d.§.3. à n.154. & ſuprà à n.146.
& à n.130.& quod conſuetudo in certis caſibus limita-
tis,non tamen univerſalis,& abſoluta, ſi ſit immemo-
rialis,attribuat juriſdictionem laicis in clericos, con-
currente fama privilegij,tenet poſt Feli. Marr.*in tract.*
de jur.34 p.cent.1.caſ.64.n.13. ubi dicit ita fuiſſe deci-
ſum per Rot. *in deciſ.127.p.3.lib.3. diverſo.* nam ſicut
Princeps poteſt jus divinum interpretari,& declarare,
ita ut illud jus ad aliquem caſum particularem non
extendi appareat,ex aliqua fundamentali, & probabili
ratione,plurimos citat Covar.*c.31.n.4. & 5* Seſe poſt
alios *de inhibition.cap.8.§.3.à n.151.* ubi poſt Decium,
quòd humana poteſtas poteſt interpretari, vel decla-
rare jus divinum in materia ſpectante ad ſuam juriſ-
dictionem, & poſt plures latè comprobat Graſſis *de*
effectib. cleric. effectu 1. à num.181. ubi quando alle-
gatur fama privilegij.

129 Ita etiam conſuetudo poteſt diſtinguendo, & de-
clarando limitare jus divinum in cauſa publicæ utili-
tatis,ita Roch de Curt. *in c.cum tanto,gl.1.n.6.& 8.* di-
cens quod in hoc nullus diſcrepat. Sequitur Seſe *d. §.*
*3.à num.152.*ergo in noſtro, immemorialis hæc con-
ſuetudo potuit ex cauſa publicæ utilitatis, ne pax pu-
blica turbetur,hunc caſum reſervare Principibus tem-
poralibus,dato caſu,quòd ad eos nos ſpectaret hæc ex-
trajudicialis violentiarum cognitio, ex principiis juris
naturalis.

130 Deinde quia,ut tradit Decius *conſ.589. num. 2. &*
*conſ.649.*ut illud quod eſt quæſibile privilegio, poſſit
acquiri conſuetudine immemoriali, ſi enim per privi-
legium poſſit Romanus Pontifex concedere Principi
laico capacitatẽ rerum ſpiritualium, in aliquibus cer-
tis,& limitatis caſibus ob rationabilem,& juſtam cau-
ſam,ut tradit Aufr. *de poteſtate ſæculari ſuper Eccleſia-*
ſticos, regul.1.fall.12 Grat.*conſ.61.num.22. & 23.col.1.*
obi dicit, quòd conſuetudo tribuit jus Principibus ſæ-
cularibus conferendi beneficia: ergo à fortiori poteſt
cauſare conſuetudo in hac cognitione per viam vio-
lentiæ inter perſonas Eccleſiaſticas,maximè cum illud
non ſit damnoſum libertati Eccleſiaſticæ,ſed valde uti-
le,ut expreſsè tenet Suar.*lib.4.de immunit. Eccleſ.c 34.*
n.43.in fin.& in ſimili conſetudine tradit Chaquet.*de-*
ciſ.30 num 15. obi citat Covarr. idem tradit Anton.
Theſſ. *deciſ.131. n.12.* & copioſè poſt plures Graſſis *de*
effectu cleric.effectu 1.à n.373.& à n.376. cum ſeqq.

131 Et ulteriùs, quoniam cùm Summus Pontifex poſſit
Principi ſæculari, vel alteri laico concedere privile-
gium procedẽdi contra clericos in aliquibus limitatim
caſibus, aut reſpectu certorum clericorum, aut etiam
delegare,ut teſtantur Decius *in cap.præterea, n.8.de off.*
deleg. & in cap.1. de jud civ. Alexan. *conſ.74. n.9.in 4.*
Menoch. *de retinen.rem.3.n.35* Pacian.*conſ.116.n.116.*
& 117. ubi loquuntur etiam de facultate excommu-
nicandi, & conferendi beneficia: ergo idem poterit
acquiri,tacito ejus conſenſu, conſuetudine immemo-
riali,cùm privilegium inducat, ut poſt Decium,Belleg.
Rolan. à Vall. Alexan. Pacian. & alios tenet Seſe *in*
epiſtola ad Regem, n.100. & n.46. & latiùs *in d §.3.à*
*n.152.*vide latiſſimè Graſſis *de effectib.cleric.effectu 1. à*
n.388.& ſuprà à n.383.

Qui quidem Seſe in epiſtola ad Regem *l.2. deciſio-* 132
num,ad prin.n.112 poſt plurimos reſolvit, quod quan-
du conſuetudo præſcripta eſt immemorialis,& cum ea
concurrit fama privilegij, *ut in d.l. Regia 36.* habet
vim ſicut privilegium papale, docet Puteus *deciſ. 365.*
Paci.*conſ.fin n.121.*Aufrer.*reg.1. num.20.verſiculo duo-*
decimò fallit,de poteſtate ſæculari,Benedict.*in c.Raynut.*
verbo,& uxorem nomine Adelaſiam, deciſ.3. n.169. Pa-
cian.*conſ.166.n.120.* Rot.*deciſ.215.p.1. noviſſima*: ubi
ſufficit fama privilegij vaga & incerta. Rip. *in c.2.n.*
penult. ad fin.de jud. primos pro hac doctrina citat
Carolus de Graſſis *in tract. de effectib.cleric.effectu 1.*
à n.381.cum ſeqq. & ſuprà.

Et idem quod fama, operatur probatio, Principem 133
habere alia majora, ſeu æqualia privilegia, ſuper Ec-
cleſiis,tunc enim cum immemoriali præſumitur talem
conſuetudinem legitimo initio eſſe, vel fuiſſe intro-
ductam, Benedict. *ubi ſuprà deciſ.2. n.117. verſiculo ex*
*quibus reſultat.*Roland à Vall.*23.in fin.lib.2.*latè proſe-
quitur Seſe *in d.epiſtol. n.112.* & cùm in ſacra Catho-
lica Majeſtate Hiſpaniarum Rege concurrant tot, tan-
táque alia privilegia,prout eſt, ut Prælati ante Epiſco- 134
patuum, & prælatiarum poſſeſſionem,jurent Regi fi-
delitatem,de quo ſuprà; item ut poſſint præſentare
omnes Epiſcopatus,ac beneficia conſiſtorialia, ſeu mo- 135
naſteria virorum,quæ ſunt Pontificis dignitati,& ejus
conſiſtorio reſervata, de quo latiùs infrà 3. p. cap.10.
per totum,& alia immemorialia, & de privilegio per- 136
cipiendi tertiam partem decimarum nonnullorum be-
neficiorum,quod *tertias* diximus,*lib.1. tit.21.lib.9. re-*
*copil.*Laſſar.*de gabel. cap.19.n.36.* Suar. *allegatione 28.*
Puteus *deciſ.419.l.3.* de quo per Cevall. *in contra com-*
mun. quæſt.822. à n.70. ergo nihil mirum, ut præſu-
matur juſto principio fuiſſe introductam.

Et inſuper,quoniam cùm iſthæc cognitio extrajudi- 137
cialis per viam violentiæ ſit recepta,& inducta per tam
longum uſum, activè, & paſſivè univerſaliter per cle-
ricos,& Prælatos Eccleſiæ,ac laicos;dicetur conſuetu-
do mixta,clericorum, & laicorum; quæ magnam vim
habet,etiam in rebus, & negotiis Eccleſiaſticis, ut per
text.inſignem *in cap.cùm veniſſent*, ibi: *Legi regni inni-*
tentes,de eo qui mit.in poſſ. & ibi Abb. *n.3.* text. *in cap.*
*cum cauſa,de re jud.*ubi Abb.*num.4.*Feli. *in cap. Eccleſia*
ſancta Maria,num.81.verſiculo ſecundus caſus,de conſti-
*tutio.*Rochus de Curte *in c.fin.ſection.8.n.65.de conſue-*
*tud.*Cov.*pract.quæſt.c.31.n.5.*& Decius *in c.ad noſtram,*
*n.3.de probatio.*Seſe *in epiſt. ad Regem, n.111.* latiſſimè
Joan.Garci.*de nobilit.gl.9.à n 35* & in ſimili mixta con-
ſuetudine clericorum,& laicorum, idem tenet Barboſ.
in l.Titia,num.33.verſiculo præterea, ff.ſolut. matrimon.
qui loquuntur in acquirenda juriſdictione; ergo à for-
tiori dicendum eſt de hac cognitione extrajudiciali per
viam violentiæ, ubi nulla ineſt juriſdictio, ſed nuda,
& abſoluta poteſtas Principis, quantum eſt neceſ-
ſaria dumtaxat ad tollendam violentiam,maximè cùm
ſit utilis Eccleſiæ,imò quod plus eſt, hæc conſuetudo
originaliter fuit introducta ab Eccleſiaſticis perſonis,
quæ verſantur in judiciis eccleſiaſticis, pro quorum
vexatione,& oppreſſione habent recurſum ad Regem,
pro quibus ulteriùs facit quæſtio,quam diſputat Marc.
Anton.Genuenſ. *in tract. de Eccleſ.ſeu prax. Eccleſ.q.*
669 quia poſt alios reſolvit, quòd quando conſuetu- 138
do fuit primitiva,ſeu inducta clericorum, & laicorum
dicitur mixta,quæ abſque dubio ligat clericos;ut latiùs
per

per eam poſt Anton. de Butr. Imol. Feli. & Picum latiſſimè comprobat poſt plurimos Carolus de Graſſis *d. effectu 2. à n. 2c 1. fol. 346.*

139 Maximè quoniam in hac immemoriali conſuetudine concurrit Romani Pontificis ſcientia, non ſolùm tacita, & præſumpta, ſed etiam expreſſa. Præſumpta, quoniã hujus cognitionis per viam violentiæ conſcij ſunt omnes Nuntij Sedis Apoſtolicæ, qui in curia Regis Chriſtianiſſimi, & prædeceſſorum reſidere ſolent, quibus notiſſimam eſſe nemo dubitabit, cum cauſæ coram eo vertentes in dies per hanc viam violentiæ protrahantur ad ſuum Regium Senatum ad quem recurrunt oppreſſi, in quo vim fieri declaratur, deferri, & reponi jubetur, & inſuper Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque Eccleſiaſticis Prælatis, totius Hiſpaniæ, eadẽ ratione, hæc cognitio per viam recurſus pluſquam notiſſima & manifeſta eſt abſque contradictione, & ulla repugnantia, & ab eis ad eoſdem Nuntios quotidie, & frequenter interponuntur appellationes, ad quos transportantur acta, quibus decreta Regij recurſus per viam violentiæ inſerta ſunt, & utroque modo ſcire debent Nuntij hanc Regiam protectionem, ut in ſimilibus terminis, juribus, & Doctoribus hoc probat Narbona, *de appellat. à Vic. Archi. 2. p. fundam. 5. n. 13.*

140 Unde ſequitur, quòd in præſcriptione contra Principem, & Summum Pontificem, ſcientia officialium ſufficiat ad illius præjudicium, Bal *in l. ſi publicanus, §. fin. num. 2. ff. de publica.* Aymo. *de ant. quæ. ſemper. 4. p.* abſolutiſſ. *num. 23.* Bal. *de præſcrip. 2. p. 5. ſ. q. 3. ſub num. 8.* Tiraq. *de nobili. c. 14. num. 3.* Covar. *in regul. poſſeſſor. 2. p. in initio, n. 8. verſi. tertio, circa fin.* Nicol. Garc *de benef. 5. p. c. 5. n. 136.* Rota Romana, in una Reatina beneficij *deciſio. 166. & deciſ. 600. n. 5. p. 1. diverſ.* & iterum teouiſſe Rotam, in una Mediolamen. præeminen. 15. Decemb. 1589. coram Bubal. firmat Nicol. Gar. *ubi proximè*, & ex Alexand. Decio, & aliis tenet Cardin. Tuſc. *practic. concl. litera C, conc. 196. n. 39.* Ioan. Narbon. *in tract. de appell. Vicarij ad conſ. Archi. Tolet. 2. p. fundam. 5. num. 10.* qui loquitur de præſcriptione contra Romanam Sedem in caſu difficili, quod fundamentum elegans eſt, quod nulli Doctorum hujus cognitionis juſtificationem tractantes attigerunt.

141 Et inducitur hæc Sedis Apoſtolicæ ſcientia, quia multi fuerunt Summi Pontifices ex Hiſpaniarum Regnis oriundi, ut de Damaſo I. Alexand. VI. Benedict. XIII. Calixto III. Ioanne XXII. qui tam ſalubrem uſum, & laudabilem conſuetudinem ſciebant, prout teſtatur Cæned. *in q. Cano. 45. n. 27. ad fin.* quos hanc ſcire præſumendum eſt; cùm ex hoc Regno orti eſſent, & tamen illud tolerarunt, hoc enim ita notabile non præſumitur Summos Pontifices ignoraſſe, argumento text. *in cap. cùm illorum, de ſentent. excomm.* maximè quoniam cum omni jure naturali, divino, tot Pontificum decretis, conformitate, & declaratione concordant, quæ omnia Pontificem non cenſetur ignoraſſe, quoniam jura in ſcrinio pectoris ſui cenſeatur habere, *c. 1. de conſtitutio. lib. 6.*

142 Et hanc conſuetudinem, ac ſalubrem recurſum ad Regem pro defenſione naturali ad tollendam violentiam, ut Iudex Eccleſiaſticus deferat, & reponat attentata, & violentiam factam, pluribus Rotæ Romanæ deciſionibus approbatum eſſe reperimus, & teſtatur eleganter videndus Lancelo *de attenta. 2. part. cap. 4. lite pendente, limi. 1. num. 36. cum ſeqq.* ut in una coram Proſpero, ut eſt deciſio in recollectis per Achil. de Graſſis *deciſio. 34. attentare noluerunt, ſub tit. de attentat.* quem etiam refert Mandeſ. *in tract. de commiſſ. in 14. formul. commiſſio. attent. in verbo revocandi. q. 4.* dummodo in hujuſmodi recurſu ad Regem modus defenſionis non excedatur, ut reſolutum fuit in una Cæſar-Auguſtana juris eligendi coram Domino Oradino 7. Februarij 1571. ſecundùm quam reſolutionem fuit deinde idem

Salgado de Protect. Reg.

tentum in alia Vercellenſi jactationis Parochialis de Aldea coram Paleoto ſub die 27. Junij 1561. ut eſt in recollectis per eundem Paleotum, *deciſ. 372.* incipit *divinum erat*; teſtatur Lancelot. *ubi proximè, n. 38.* & pluries etiam ſemper hanc conſuetudinem, & recurſum ad Regem per viam violentiæ, & extrajudicialis defenſionis amplexam eſſe per Rotam, & curiam Romanam teſtatur doctiſſimus Seſe, *in tractat. de inhibit. Magiſtrat. juſti. in Aragonium, cap. 8. §. 3. n. 171. cum ſequentibus*, ubi ad literam refert ſequentes deciſiones.

Et imprimis ita deciſum fuiſſe in una Tarraconenſi Villæ de Reus, 4. Decemb. 1592. coram R. P. D. Seraphino in hæc verba: Fuit per Dominos conſultum poſſeſſionem captam per Dominum Archiepiſcopum non fuiſſe attentatam, quia Archiepiſcopus habebat facultatẽ illam capiendi propria authoritate, ſibi conceſſam in brevi confirmationis. Unde licèt urbaniùs agendo fuerit aditus Judex ſæcularis pro aſſiſtentia, non tamen hoc fecit, quin voluerit uti facultate ſibi competenti. Pariſius *conſil. ult. lib. 4.* Achil. *deciſ. ult. de attenta.* per doctrinam Bar. *in lib. 2. numero 26. C. de pignor.* Ruin. *conſil. 252. numero 10. libro 4.* Socin. *conſil. 82. numero 8. lib. 5.* Decius *in l. ule, numero 5. Cod. de pactis.* Zuchar. *in lib. 1. numero 49. eodem titulo*, & univerſitas nõ poſſidebat, unde ceſſat doctrina allegata in contrarium. Bart. *in l. creditores, Cod. de pignor.* Nec obſtat inhibitio Rotalis, cùm data fuit juxta formam commiſſionis, quæ habet clauſulam ſine præjudicio exequutionis literarum Apoſtolicarum, Put. *deciſ. 323. lib. 3.* cum aliis allegatis per Modernos, Peruſ. *de attenta. poſt inhibitio. in 3. limit.* Nec obſtat quòd hæc clauſula ſit reſtituta, ita ut non impediat exequutores Apoſtolicos, quia non ideo cenſetur ablata facultas capiendi propria authoritate, cùm exequutio literarum Apoſtolicarum ſit ſimpliciter reſervata, ultra quod poſſeſſio ita poteſt ſuſtineri, tanquam data ab exequutoribus Apoſtolicis, quia à Domino Atnerino exequutore deputato in literis fuit expeditus proceſſus, fulminatus, directus omnibus, & ſingulis, qui fuit præſentatus Ioanni Sabales officiali Regio, ad quem univerſitas habuerat recurſum; & illius vigore potuit procedere, uti merus exequutor, ad notata *in c. fin. de præſumptio.* & ſic ceſſat quod dicitur inferiores citra titulum attentatorum non potuiſſe ſe in hujuſmodi exequutione intromittere, ex quo Papa dans ſpeciales exequutores videtur hanc exequutionem ad ſe advocaſſe, *juxta cap. ut noſtram, de appell.* Rot. *3. de appella. in noviſ.* Felin. *d. c. fi. n. 35.*

Et ulteriùs aliam etiam & mirabilem deciſionem refert Seſe ubi proximè *d. §. 3. à num. 174.* in una Salmantin. Canonicatus, 24. Maij 1594. coram illuſtriſſimo Domino Blanquero; qua determinatum fuiſſe per Rotam Roman. in hæc verba: Reſolutum fuit Antonium de Soria manutenendum, cùm enim per reſignationem Felicis factam in manibus ordinarij vacaret poſſeſſio Canonicatus, de quo agitur, Rot. *de renuntia. in antiquis.* Caſſad. *deciſione 4. num. 3. de reſtitut. ſpol.* potuit illius capere poſſeſſionem Antonius, & ejus poſſeſſio eſt manutenibilis.

Non obſtat quod acta non ſint integra, quo notarius teſtatur de continuato regiſtro fol. 42. non obſtat 144
exceptio excommunicationis propter recurſum ad conſilium Regium: nam iſte recurſus hoc caſu ad defenſionem propriæ poſſeſſionis, & appellationis admiſſionem non eſt improbatus, Achil. *deciſ. 36. de appellat.* urbaniùs enim egit, cum poteſt judici de facto procedenti, de facto etiam reſiſtere, Pariſ. *conſil. ult. libro 4.* & fuit dictum in illa Tarraconen. Villæ de Reus coram R. P. D. meo Decano; præterea excommunicatus auditur pro defenſione ſuæ poſſeſſionis, *cap. intellexim. us de judic.* Menoch. *de retinend. rem. 3. numero 72. & ſequent.*

Nec refragatur allegata ex defectu tituli, primò, quia in hoc judicio retinendæ non obſtat hujuſmodi defectus, ut fuit noviſſimè reſolutum, coram R. P. D. meo Corduba, in una Parmen. prioratus: ſecundò, quia hoc reſpicit petitorium: tertiò, quia cum prior ſecundo loco conſtitutus priùs reſignaverit, primus cenſetur revocatus, Caſſad. 2. *de appell.* Vant. *de nullita. ex defectu man dati*, n. 171. Poſſeſſio Didaci non venit conſideranda, cùm ſit mera turbatio, & judex nulliter ad ejus favorem proceſſerit, & Antonius numquam ſe habuit pro ſpoliato.

Idem etiam fuerat judicatum in alia deciſione Rotali, quæ eſt in recollectis per Roma. P. D. Achil. de Grali. ſacræ Rotæ auditorem præſtantiſſimum, *& deciſ. 36. ſub tit. de appellat.* cujus verba ſunt: Attentare illum noluerunt Domini in una Eluen. coram Domino Proſpero; qui poſt inhibitionem à Rota ivit ad conſilium Regium, pro manutentione poſſeſſionis ſuæ, quam poterat propria authoritate defendere, quia urbaniùs egit, per plura quæ ponit Pariſ. *conſil. ult. volum* 4.

145 Imò & quod magis eſt hujuſmodi cognitionem per viam violentiæ qua Principes temporales utuntur extrajudicialiter ad defenſionem vi oppreſſorum, expreſsè approbatam fuiſſe per Romanam ſedem tempore Martini Pontificis (cujus Bullam inferiùs referam) teſtatur Guido Pap. *q. Delphi.* 1. *&* q. 85. Seſe *in epiſtol. ad Regem*, n. 97.

Ex quibus Rotæ deciſionibus, quæ elegantiſſimæ ſunt, ſatis ſcientia Romanæ ſedis ac Dominorum Rotæ apparet, & dedocitur, & quia cùm Regna Chriſtianiſſimi Regis Hiſpaniarum ſint ampliſſima, ut refert eleganter Doctor Didacus à Morla 1. *p. alleg. pro Reg. extran. n.* 5. & Lancell. Corrad. *in templo omnium judicum* 1. *part. lib.* 1, *cap.* 2. §. 3. *ex n.* 14. & Cæned. *in collecta* 51. 1. *part. num.* 4. Camil. Borrel. *conſ.* 74. *volum.* 1. *num.* 37. & Bobadilla *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 212. & idem Cæned. *in quæſt.* 45. *numero* 29. & quotidie plures Regnicolæ in Curia Romana cauſas agentes aſſiſtunt, quæ cauſæ præſertim de partibus vehuntur ad Romanam Curiam, per viam appellationis, in quorum diſcurſu pluries ad ſuprema tribunalia Regia trahuntur per viam violentiæ, ut judices Eccleſiaſtici deferant, & reponant, cum quibus articulis, & decretis Regiis, in eis inſertis, dictæ cauſæ ad Curiam Romanam mittuntur. veriſimile quidem eſt, id non eſſe ignotum aliis Summis Pontificibus, & quia veriſimile præſumitur, imò talem recurſum cenſeantur approbare.

146 Quia cùm cognitio violentiæ, & ſalubris ad Regem recurſus non ſit damnoſus libertati Eccleſiaſticæ, ſed potiùs valdè illis utilis, ut in terminis tenet Suarez *l.* 4. *de immunit. Eccleſiar. cap.* 44. *num.* 43. & poſt hæc Cevall. *in tract. de cognitione per viam violentia, gloſſ.* 14. *ſub n.* 4. Carolus de Tapia *in compila. jur. reg. Neapol. l.* 3. *rubr.* 4. *ſuper cap.* 266. incipit *præcepti, num.* 8. *fol.* 28. alios citavi *infrà num.* 239. *& ſeqq.* Sequitur ut pri-
147 vilegium aliorum utile clericis, præſumatur à Papa approbatum. Hoſtienſ. *in cap. fin de cenſibus.* Abb. *in cap. Eccl. ſanctæ Mariæ, num.* 9. *de conſtitutio.* Sequitur Mart. *de juriſ.* 4. *part. cent.* 1. *caſ.* 59. *n.* 4. *&* 5. maximè ubi ex eo non reſultet juriſdictio ſæcularis, prout in hoc recurſu, ut declarat Mart. *ibi*, pro quo facit text. elegans *in l.* 1. §. *magiſtrum autem*, ibi, Cæterum ſi ſcit & paſſus eſt eum in nave magiſterio fungi, ipſe eum impoſuiſſe videtur, *ff. de exercitoria actione.*

148 Et comprobatur, nam patientia, & tolerantia Romanorum Pontificum, vel cujuſvis alterius Principis qui prohibere, vetare, ſive impedire potuit, diſpenſationem, confirmationem, & actus validitatem inducit, *l. quid ergo* 13. *verſiculo, certò, ff. de his, qui not. infam. l. cùm plures* 60. § *locator, ff. locati, l.* 1. §. *magiſtratum autem, ff. de exercit. actio. l. an in totum, C. de ædificiis privat. l.* 1. §. *ſcientiam, ff. de tributor. actio.* Felin. *in cap.* 1. §. *verſiculo lex nova, de treuga & pace*, Bar. Bal. Angel. & alii relati per Surd. *conſil.* 371. *n.* 58. *volum.* 3. *gl. fin.* ubi Abb. *n.* 8. Butr. *in cap. quia circa, de conſanguin. & affin.* Innoc. *in c. veniens*, 1. 4. *de filiis presbyter.* Alexan. *in l. fin. ff. ad l. Iul. de vi privat. & in l. fin. ff. de adult. & conſ.* 1. *num.* 45. *& conſ.* 107. *num.* 10. *lib.* 2. Ioan. de Anan. *in cap. ſicut Iudæi*, 9. *n.* 12 *de Iudæis*, ibidem Feli. *num.* 1. *& in c. quæ in Eccl. n.* 7 *de conſtitution. & in d. c.* 1. *de treuga & pace*, Decius *conſil.* 326. aliàs 327. incipit *viſo caſu propoſito n.* 3. *verſiculo* 4. *& ult.* Iaſ. *in l. omnes populi, n.* 48. *ff. de juſt. & jur. & in l. ubi pactum n.* 17. *C. de tranſact.* Guil. de Cun. *in l.* 1. *in princ. ff. de exercit. actione.* Nel. *in tract. bannito* 3 *p* 2. *temp. q.* 84 Hippolyt. Bonac. *quæſt. crimin. verb. de bannis, pag. mihi* 30. Ant. Sola *ubi ſuprà n.* 142 Hippolyt. de Marſil. *ſingul.* 77. *per totum*, Tiberi Decian. *conſ.* 124. *n.* 20. *volum.* 3. Aug. Beroïus *conſ.* 173. *num.* 61. *volum.* 1. Caſſanete *conſ.* 39. *num.* 23. *&* 40. Ant. Sala, *in conſtitutiones antiquas Ducatus Sabaudiæ, gloſſ.* 4. *proœmio*. *n.* 40. *&* 41. Gonzal. *in regul.* 8. *Cancell. gl.* 9. §. 2. *num.* 87. *& ſequent.* Flamin. Pariſ. alios referens *de confident. benef. quæſt.* 40. *ex num.* 16. & in terminis noſtris, quòd hæc ſententia, & tolerantia Romanorum Pontificum habeat vim diſpenſationis, tenent Guillelm. Benedict. *in cap. Raynut. in verb. & uxorem nomine Adelaſiam, num.* 58. *&* 59. optimè Menoch. *in conſ.* 1000. *n.* 67. Cæned. *in Canon. quæſt.* 45. *num* 28. ubi receptiſſimam ſententiam dicit.

Nec à propoſito noſtro diſſentit pulchra & celebris
Ancarani doctrina, *conſil.* 161. *ad fin.* dicens; quòd ſi 149
clericus poſſideat duas Eccleſias patiente ſuperiore ex hujuſmodi patientia dictarum Eccleſiarum unio facta, & ob id etiam remiſſa pœna præſumitur, uti refert Decian. *reſponſ.* 4. *num.* 24. *ad fin. volum.* 4. Ioan. Narbon. *in tract. de appellat. à Vicario ad conſil. Archiepiſcopi*
Toletani. 2 *part. fund* 5 *n.* 6. *& ſuprà*, & quia Summi Pon- 150
tificis tolerantia in eo quod à jure naturali non prohibetur, pro expreſſa diſpenſatione habetur, ut poſt Abbatem *in c. clerici el.* 2. *num.* 4. *de vita, & honeſt. clericor.* Loaz. *de matrim. dubit.* 12. *n.* 32. *in fin.* & Maſcard. *de probatio. volum.* 3. *concl.* 115. *n.* 1. tenet Cened. *in quæſt. Canon.* 45. *ſub n* 30.

Imò in caſu noſtro ſcientiam, & patientiam Summorum Pontificum conſenſu expreſſo fortiorem eſſe, ex quo ipſi diu tolerarunt, planè eſt, quia præſumptus
conſenſus ex ſcientia, & non contradictione cum tem- 151
poris diuturnitate inductus, conſenſu expreſſo fortior reputatur, ut eleganter reſpondit Cravet. *conſ.* 640. *n.* 10. *lib.* 4. quem ſequitur doctiſſimus Caſſanete *conſ.* 29. *n.* 40 Narbon. *ubi proximè, n.* 9.

Et pro hujus conſuetudinis immemorialis juſtificatione, illud erit notandum, quòd ejus initium hominum memoriam penitus excedit, quod ab eo ſumen-
dum eſſe neceſſarium eſt, à quo meum, & tuum, ſibi 152
uſurpationes, & violentiæ inter gentes inceptæ fuerunt ob eorum malitiam, exorbitantiam, & tyrannidem, ad quam excluſionem, & propulſionem, ac inferiorum defenſionem, Regna creata ſunt à Deo, juxta ea, quæ ampliſſimè principio hujus capituli dicta ſunt, ut de utriuſque rei initio, doctè, & exactè videre poteris apud Martam *de juriſd.* 1. *p. cap.* 1. 2. 3. *&* 4. *& ſequenti-*
bus, quæ conſuetudo talis eſt efficaciæ, prærogativæ, ex- 153
cellentiæ, & virtutis, ut in qualibet diſpoſitione Pontificia (qua ſublata eſt conſuetudo) non cenſeatur comprehenſa, nec excluſa, etiam quibuſcumque verbis generalibus utatur, ut docet gloſſa recepta *in cap.* 2. *de præſ. hoc lib.* gloſſ. *verbo præſcriptione in authentico ut de cætero commutat.* §. *de cætero*, & ibi Angel. *n.* 1. *collat.* 5. Rip. *in l. nemo poteſt, num.* 115. *ff. de leg.* 1. Carol. Ruin. *lib.* 2. *conſ.* 13. *n. fin.* Mathæus de Afflict. *deciſ.* 253. *n.* 5. Bertran. *conſil* 98. *num.* 12 Cravet. *de antiquit. tempor.* 4. *part.* §. *materia iſta, n.* 4. Boër. *dec.* 39. *n.* 12. Ruin. *conſ.* 13. *num.* 30.

num.30.lib. 2. Rochus de Curte *in cap. fin. de p.æſcrip. ſect 7.concluſ.6.num.*10. Tiraq. *de retratt. convent.* §.1. *gloſ.*1.*num.*11.Covarr.plures referens *lib.*3.*variar.reſolut.cap.*13.*num.*15. Avend. *reſponſ.*16.*num.* 1. Pelaëz de Mier. *de major.*4.*p.q.*20.*num.*51. Flores de Men. *q.* 10. *num.* 44. Emmanuël Rodrig. *quæſt.regul.*1.*tom.quæſt.*9. *art.*1. Anton.Gab. *lib.*3.*commun. opin. tit. de p.æſcriptio. concl.*1. .27.*verſiculo contrarium*, & cum aliis pluribus reſolvit Joan. Gutier. *practic.quæſt.lib* 3.*q.*7. *num.fin.* Tiber Decian. *tom.*2.*reſp.*44. .19. Rol.à Valle *conſ.*59. *n.*17.*lib.*34.Otalor *de nobilit.*3.*p.*4.7. *num.*11.Caſtan.*in conſuet.Burg.rub.*9.*de mains mortes*, §.2.*in verbo, porque el que laps de temps,n.*1 plures tradit Miſer. *de prota. concluſ.*1372.*n.* 45. *num ſeqq volu.*3.& h n. eſſe veriſſimam opinionem teſtatur Andr. Fachin. *lib.* 2. *conſ.* 87. *num.*22.*cum ſeqq* Narbon. *de appella.ad conſilium Archiepiſcopi Toletam.*2.*in fundam* 3 *n.*9.& 10.

354 Quorum omnium ſententia, vel ex eo ſolùm manifeſtè comprobatur, quòd ſcriptum eſt in Sacro ſancto Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *de reformatione*, *cap.*8. *ad finem*, ſub illis verbis: Non obſtãtibus quacumque conſuetudine, etiam immemoriali, privilegio, aut ſtatuto.) Quo in loco ſancta Synodus ad excludendam immemorialem conſuetudinem, non ſolùm ſcripſit, quacumque conſuetudine, quaſi his verbis, licèt generalibus, non comprehendatur, ſed etiam immemorialem expreſſit, ut videretur excluſa, ita & ſimiliter expendit Azeved. *l.*2 *titul.*25 *lib.*4. *recopilat. n* 10. facit declaratio Cardinalium de Sacroſanct. Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformatione*, *cap.* 20. ubi cùm ſancta Synodus diſpoſuiſſet, ut cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoſcantur, & non coram aliis, licèt quibuſcumque conſuetudinibus fuerint muniti, ſacra inquam congregatio decrevit d. S. Concil. Tridentin decretum generaliſſimis illis verbis immemorialem conſuetudinem minimè ſuſtuliſſe, quam declarationem ſæpiſſimè per Rotam obſervatam teſtatur Hieronym. Gonz. *regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 33. *num.* 5. Ex qua doctrina ſequitur, quòd licèt aliqua Pontificali diſpoſitione ſublata ſit conſuetudo, ut judices ſæculares ea non poſſint adquirere juriſdictionem in laicos, imò, & quod plus eſt, ut ex eadem doctrina colligitur, ſi expreſsè tollatur conſuetudo recurrendi ad Principes per viam violentiæ, non poteſt comprehendi hæc immemorialis.

355 Et ſi quis contendat à Principibus ſæcularibus hanc tollere poteſtatem ex ſententia Covarr. *in d.c.*35. *n.*3. *verſ.*5 non ſerò ſed ſtatim comperiet experimento manifeſtiſſimo, quantum calamitatis Reipublicæ Chriſtianæ invexerit, & intulerit, & idem aſſeverat Azeved. *in lib.*1 *titul.* 6. *libro* 2. *in verſiculo præſertim. pag.* 145. Cæned. *in Cano. quæſt.* 49. *num.* 35. & alij moderniores rem hanc tractantes; unde quamvis à viris ſapientiſſimis optatum eſt, ut ſumma Eccleſiæ poteſtas, id eſt, ſummus Pontifex, audita hac Regum praxi, & ratione determinet opportunum remedium pro communi pace & bona gubernatione, ut inquit Navarr *in man. cap.*27 *num.*69.& quos refert Henriq. *lib* 14 *c.*12. *num.*6 *in gloſſ.* 11. aſſerit tamen, quòd nullum hactenus inventum eſt aptius remedium, quàm, ut praxis hæc immemoriali conſuetudine confirmata conſervetur.

356 Et hanc conſuetudinem Hiſpaniæ immemorialem cognoſcendi inter Eccleſiaſticos ad tollendam vim, defenſionémque vi oppreſſorum, ut legitimam, & immemoriali uſu receptam, & à Sede Apoſtolica approbatam, probant, defendunt, & teſtantur plurimi graviſſimi Doctores, Avenda. *in capit. prætor.* 2. *part. num.*12. *verſiculo decimus caſus*, & *in* 1. *part. cap.*1 *n.*32. eam etiam conſuetudinem approbat Salced. *in praxi ad Ber-*

Salgado de Protect. Reg.

*nard. Diaz. cap.*102. *verſic. hinc etiam* doctiſſimus Navarr. *in manual.cap.*27.*à n.*69.& 70.Cordub. *in ſumma quæſt.*35.Azeved. *in l.*2.*titul.*6.*lib.*1.*de recopilat.à n.fin. verſiculo ſecùs vero* Lancelot. 3. *part. cap* 4. *n.*36. Ioann. Garc. *de nobilit. gloſ.*12 *n.* 54. Segur. de Habalos *in directer. judicum Eccleſiaſticorum*, 2 *p. cap.*13.*n.*52. Olan. *li era l, num.*77.& *litera C, n.* 34. noſtras Gaſp. Rodrig. *de annu. reddit. lib.*1 *quæſt.*17.*num.*61.& 63. Gutier. *l.* 1. *Cano. quæſt. cap.*34.*num.*25 Michaël Axia *de exhiben. auxil. fundam.*27 Anton. Oliban. *in tract. de jur. fiſci, c.*14. *num.* 15 doctiſſimus Caſtell. à Bobadill. *in ſua Polit. lib.*2.*c.*18. *n.*138.& *cap.*19.*num.*31. Vival. *in Candelab. aur. in bulla in Cœna Domini, caſu* 24 Caſtill. *in lib.* 49. *Tauri, n.*3. Parlador. *rer. quoti. differ.*9.*n.*24. Veg. *in ſumm. tom.*1.*cap.*29.*num.*1.*in fin. verſic. nota, que el Rey*, & *in cap.* 85. *caſu* 141. *verſiculo nota para eſto.* Meaia *ad l. Tolet fundam.*11.*part.*2.*num.*47. Gratian. *regul.* 9. *n.*15. optimè Seſe *de inhibitio. cap.*8 §.3.*num.* 158. & expreſſiùs *in numero* 45. ubi Allegat Avend. *d.* 1.*part.cap.*1. *à numero* 13. *cum ſequentibus*, & Aviles: idem etiam tenet Greg Lopez *in l.*13. *titul* 13.*part.*2. *in gloſſ. nin fuerça, litera E.* Humad. latiſſimè *in eadem l.* 13. *gloſſ* 4. *in verbo ninfuerça*, Covarr. *in practi.q.cap.*31. Morla, *in empor. jur.*1.*part. titul.*2.*quæſt.*14.*num.*5. Cæned. *in col ecta* 6. *jur. decretum*, & latiſſimè doctiſſiméque multa in comprobationem hujuſmodi conſuetudinis congerit in *Canon quæſt.* 45. *in num.* 27. *cum multis ſequentibus*, & poſt hæc Cevall. *in epiſtol ad Regem, à n.*66.& *in quæſt.* 897. *commun. contra comm. à n.*222.& iterum *in tract. de cognitione per viam violentia gloſ.*2.& talem conſuetudinem probat Marta *de juriſdict.*1.*part.c.*12.*n.*3.& 4. & noviſſimè Peguera *deciſ.* 9. *num.* 6. ubi bene illam defendit.

Nec eſt credendum, Reges Chriſtianiſſimos, fidei zelotes juſtiſſimos, & ſanctiſſimos Catholicæ Religionis conſervatores, Sedi ſanctæ Apoſtolicæ obedientes ſanguine proprio Hiſpaniam à faucibus inimicorum redimentes, ſi eam conſuetudinem injuſtam, & in Eccleſiæ præjudicium exiſtimaſſent, nunquam toleraſſent, nec peccato, & cenſuris ſe involviſſent, ſi juſta ratione moti non fuiſſent, cùm ſanctiſſimi ſint, & fuerint, laudabiliterque vixerint. Præſumendum igitur eſt, eos tali conſuetudine utentes, ſuiſque relicta poſteria, non caruiſſe fundamento, cui favet quod dicit Bobadill. *in Polit. lib.* 2. *cap.* 18. *numero* 139 & doctiſſimus Seſe *de inhibitio. cap* 8 § 4. *numero*.6. ſcilicet, 357 die 8. Iunij 1568. coram Domino Ioanne de la Naxa, in juſtitia Aragonum fuiſſe congregatos in Camera 158 ſui conſilij triginta, & ſeptem advocatos de gravioribus Regni, qui conſulti fuerant ſuper his recurſibus, & formis, ne pendente appellatione violenter attentetur à judice Eccleſiaſtico, & quaſi omnes dixiſſe firmat, pendente appellatione, abſque ſcrupulo provideri debere.

Et quod magis rem hanc, & cunctorum conſcientias ſecuras reddit, illud præcipuè, quòd hujuſmodi cognitio extrajudicialis per viam violentiæ non eſt nova horum Hiſpaniæ Regnorum introductio, quoniam 159 in omnibus ditionibus, Regnis, & Provinciis, & nationibus Catholicæ Chriſtianæ Religionis, eadem cognitio extrajudicialis, nudáque inter Eccleſiaſticas perſonas ab oppreſſionibus defenſio obſervaretur, ut teſtatur Covarr. *in pract. quæſt. c.*35. doctiſſimus Seſe *tract. de inhibitio. cap.*8. §.4. *num.*6. iterum §. 2.*num.* 5. & Bobadil. *lib.*2.*cap.*18. *n.* 139. & multo poſt hæc Cevall. *in epiſtol. ad Regem, n.*96.& iterum *in commun. contra commun.* 897.*n.*252.& ulteriùs *in tract. de cogni. per viam violen g.*4.*n.*7. prout ſervari in regno Portugalliæ teſta- 160 tur Navarr. *in c. cùm contingat de reſcript. rem.*1. idem in 161 regno Borgeniæ affirmat Boër. *deciſ.*69.*n.*23. hoc idem remedium in Senatu Neapolitano docet Afflict. *deciſ.*2. 162 & *deciſ.*24. Thomas Gramat. *deciſ.*78. *num.*2. Menoch.

de

de recupe poſſ.rem.15.n.180. & Chaquer. *dec. Pedemont.*
30. & Rebuff. *in commenta. Regal.conſt.Fran.cis.de poſſ.*
benefici.gl.1. §.Guill.Benedict. *in cap. Raynut.t.p.verb.*
& uxorem nomine Adelaſiam, num. 39. *de teſtam.* Na-
varr *d.rem.t.caſ.*16.Carol. de Graſſ. *Regal. Fran. lib.* 9.
163 *jur.*7.& in regno Franciæ teſtantur Rebuff. *ibid.* Oli-
van.*tract. de jur. fiſci, c.*3.*n.* 36. Michaël Axia *de exhi-*
164 *ben.auxil.fundam.* 24. Navarr. & Carol.de Graſſal. *ubi*
proximè, & in regno Aragonum teſtantur Seſe r.8.§.1.
*num.*5.*&* 36 Bobadill.*in Polit.lib.*2.*cap.*18.*à num.*319.
& cap. 19. *num.* 30.*cum ſequent.* Portoles *in ſcholiis ad*
Molinum §. *appellatio*, *num.* 35.Cæned.*in pract. Cano.*
quæſt. 45. *numero* 49. ſimilem conſuetudinem habere
165 Navarr.ex l.Regia confirmatam firmat Olanus *litera. I,*
num 77.*& litera C. n.* 33. idem in regno Sabaudiæ, ut
166 teſtatur Anton.de Herrer.*in informatione juris*, quam fe-
cit pro comite Stabilio *cap.* 36. *in fin.* & idem practi-
167 catis in regno Catalanniæ, teſtatur Olivan. *de jur. fiſci,*
*c.*3.*n.*36. Fontanel. *de pact. nuptial. gl.*3.*part.*3. *concl.*4.
168 *à num.*8.*& num.* 17. de Senatu Sebuſiano teſtatur An-
tonius Faber *in ſuo Cod.l.*7.*titul.*24 *de appellatio.* quem
169 ad id refert Fontanel.*loco citato*,3 *part.gloſſ.*13. *clauſ.*4.
numero 50. *in fin.* & in Senatu Pedemontano Menoch.
170 *de recuperan. rem* 15.*n.*520.*Pedemont.decis.*30. in Sena-
tu Milanenſi.Rebuff.*in comment. Regum Fran.*3.*tom.tit.*
*de poſſ.benefic.gloſſ.*2.*numero* 8. Guillel. Benedict. *in d.*
*cap.Raynut.*1.*part.verb. & uxorem, num.* 39. *de teſtam.*
Gaſpar Rodrig *de annu. redit. lib.*1.*quæſt.*17.*num.*71. &
171 idem ſervari in regno Galleciæ tam in violentiis com-
miſſis inter Eccleſiaſticas perſonas ſuper rebus tam Ec-
cleſiaſticis, ac ſpiritualibus, quàm in temporalibus poſ-
ſeſſoriis, & in violentiis factis à judicibus Eccleſiaſticis
ob non delatam appellationem, & ea pendente vio-
lenter attentantibus teſtatur noſtras Gaſpar Rodrig.
ubi proximè, & ego etiam teſtor, poſt Ioannem Gar-
ciam *ibi*, de quo nos teſtamur, ut pariter cognoſcatur,
in hoc ſupremo Senatu Galleco dari recurſus ad pro-
pulſandas per viam violentiæ illationes, ab Eccleſia-
ſticis, & Religioſis, non ſolùm in rebus profanis, ſed
& ſpiritualibus, quam cognitionem *autoordinario* pra-
172 gmatici vocant, de cujus natura, & qualitate, proceſ-
ſu, & executione, latè Rodrig. *ibi.* Et cùm 16.
Octobr. anno 1606 illuſtriſſimus, & religioſiſſimus,
& non ſatis laudatus Princeps Maximilianus de Au-
173 ſtria Archiepiſcopus Compoſtellanus, in conſilio Re-
gali voluit altercari, cupiens alterari, & avelli prædi-
ctum *autoordinario*, latiſſimè contra illud inſurgens, per
ſuos advocatos pro cujus decreti ordinarij de protectio-
174 ne à Senatu Galleco rogati fuêre doctiſſimi, acutiſſimi,
& expertiſſimi duo advocati, alter chariſſimus Geni-
tor meus, virtute, gravitate, & nobilitate præclarus,
cujus effigies omnium venerabilis eſt, licentiatus Gaſ-
par Lopez Salgado de Somoza, clarum ſpeculum, &
utile conſilium; alter Doctor doctiſſimus Camero del
Villar, ingenij fœcundia, & claritate præditus, cujus
ſcientia, continuus, & ſtudioſus labor cunctis notiſſi-
mus eſt, qui quidem in decreti ordinarij praxi, & ſtyli
juſtificatione, eruditiſſimè (ut aſſolent) licèt tempo-
ris brevitate, arctati, manum impoſuêre; poſtmodum
autem creſcente controverſia, illud ampliare fuit ne-
ceſſe, ut integraliter, à Conſilio Regio cognoſcere-
tur, quem laborem Senatus Gallecus meritò commen-
davit doctiſſimo viro licentiato Alvaro de Paz, & Qui-
nonez, ejuſdem tribunalis meritiſſimo Senatori, qui
poſtmodum ad regalem Cancellariam auditor convo-
lavit, de cujus literis, prudentia, & virtute am-
pliora confidi poterant (cui & ego labori etiam aſtiti)
is igitur, ampliſſimam informationem juribus, fortiſ-
ſimiſque rationibus fundatam, & authoritatibus or-
natam confecit, quæ typis tradita, præ manibus ha-
betur.
175 Hanc etiam conſuetudinem cognoſcendi Principes
ſupremos per modum defenſionis extrajudicialis, ad
tollendas violentias inter Eccleſiaſticos approbavit
Martin. Pontifex, cujus Bullam ad literam refert Gui-
do Papæ *in quæſt. Delphina quæſt.* 1. *& quæſtio.*85. &
Seſe *in epiſtola ad Regem, numero* 77. *quæ eſt in* 2.*tom.*
deciſ. in princ. qua declaravit, quòd nulla Pontificis
cenſura generaliter promulgata intelligatur, velle
derogare juri competenti Regiæ majeſtati, tam de
jure, quàm de conſuetudine, cùm non cenſeatur ad 176
æmulationem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, de qua nos 177
ad reſponſionem Bullæ in Cœna Domini *num.*291.*ubi*
ad literam refertur. 178

Maximè cum hæc conſuetudo fundata ſit in jure naturali, divino, poſitivo, Canonico, & civili, ne pax publica turbetur, & Reſpublica detrimentum patiatur, à Sede Pontificali tacitè, & expreſsè approbata & confirmata, cum tam longo uſu, cujus initium memoriam hominum excedit, ut teſtatur t.*d.l.Regia* 36.cujus aſſertioni ſtandum eſſe omnino probavi *ſuperius, poſt principium hujus cap.* de qua etiam teſtantur 101 tantique Doctores fide digni, & doctiſſimi viri, quorum aſſertionibus, & atteſtationibus conſuetudinem ſtare cre- 179
dendum eſt, tradit doctiſſimus, & ſtudioſiſſimus Solis, vir quondam hujus Galleciæ tribunalis auditor, *in tract. de cenſ.* 3. *p. cap.*3. *num.*9. Nevizan. *conſ.*66. *n.*35. Ceval.*in contra commun. lib.*1. *qu.*5 & iterum *q.*897.*& num.*253.& ampliùs de cognitione per viam violentiæ, *gloſſ.*4 *ſub n.*9. & repetit *in introductione* 38. Cavalli *in tract. de evictio.*§.5.*n.*39.Tobias Nonius *conſ.*45.*n.*11.*&*
conſ 48. *n.*12. Moheda. *deciſ.*206. *aliàs* 27. Blondedeus 180
*conſ.*550.*n.*19. *volu.*1.quod maximè procedit, cùm nullus Doctor de contraria conſuetudine diſponat, Gozadio. *conſil.*59. Aymon. Cravet. *conſil.*166. & dicit communem Curtius Iun. *conſil.* 60. Roland. à Valle *conſil.*71.

Sed quorſum tendimus, cum tam longa, ac profunda noſtræ conſuetudinis juſtificatione, cùm ferè omnes doctrinæ à principio præſertim adductæ loquantur in rigoroſis, & fortioribus terminis, ſcilicet; quando tractatur de acquirenda, & præſcribenda juriſdictione, contra clericos, per Principem temporalem, in aliquo caſu particulari; quod quantum à noſtra conſuetudine, atque intentione ſit alienum, & abſonum (cùm hic recurſus ad Regem, nec habeat, nec etiam indigeat aliqua juriſdictione; ſed de facto, & extrajudicialiter cognoſcantur) dilucidè ſummo labore, ac curioſitate, ampliſſimè videbis *infrà prælud.* 5.

PRÆLVDIVM IV.

SVMMARIVM.

*Vim facere judicem Eccleſiaſticum non deferentem appellationi legitimæ, & ea non obſtante procedentem ad executionem, concors omnium ſententia eſt, n.*181. *in hoc tamen nova Authoris conſideratio, ibid.*

*Plures ſunt in jure ſpecies violentiæ, eiſque variæ defenſionis ſpecies applicantur, n.*182.

Ad quatuor tamen reducit Author, ut in exemplis, ibid.

*Differentia inter ſpecies violentiæ juris communis, & ſpeciem hanc cognitionis per viam violentiæ traduntur, n.*183.

*Definitionis deſcriptio hujus ſpeciei violentiæ conſtituitur ab Authore, n.*184.

Lex lege Iulia 7.ff.ad leg.Iul.de vi pub. *declaratur in comprobationem violentiæ illatæ à judice in non deferenda legitimæ appellationi, declarat & exornat Auth. n.*185.

L.4.tit.10 p.86. *in eundẽ ſenſum trahit Author, n.*186.

Leges debent intelligi ſecundum rubricam ſub qua ſitu- ſunt. n. 187.

*Paria ſunt occidere innocentem, & occidere eum, qui confugit ad juſtam defenſionem, n.*188.

Doctores

Doctores mentionem facientes d.l. leg Julia, *referuntur, num.* 189.
Cavallos reprehendit Author affirmantem d.l. lege Julia *a nemine ponderatam, num.* 190.
*Vt habeat locum cognitio hac violentia, an requiratur, ut ſimul adſit & appellationis denegatio,& ea non obſtante attentatum,ſiu executio. traditur remiſſivè, n.*191.
*Hac ſpecies judicis violentia omnibus aliis violentiis major, & atrocior eſt, n.*192.

181 CONSTITO, Principibus ſupremi temporalibus competere facultatem tollendi quaſi bæc violentias ſuæ ditionis, & Reipublicæ, etiam inter Eccleſiaſticas perſonas, tanquam cives, & membra ipſius,
quia ſub Regia protectione eſſe dignoſcitur, & licèt
Doctores omnes de hujuſmodi cognitionis per viam
violentiæ juſtificatione tractantes, affirment, vim facere
judicem non deferendo appellationi legitimæ, & ejus
occaſione, procurantem ad exequutionem procedere,
juriſdictione ſuſpenſa, in quo omnium concors eſt
ſententia, quos citavimus *ſuprà, n* 6. & alii plures in
diſcurſu: tamen ſpecialiter nihil conferunt, ut individuò probetur, hoc caſu vim adeſſe ob appellationis
denegatam delationem: pro cujus declaratione cùm
materiæ & articulo, de quo loquimur, omnino ſit neceſſarium, plura à nemine hactenus de re hac tractante conſiderata & ponderata, noviter in medium proferam.

182 Et in primis, cùm reſpectu rerum, in jure plures
ſpecies violentiæ reperiantur, quibus variæ defenſionis
ſpecies applicantur, ad quatuor tamen reduci poſſe dicit gloſſ. celebris *in l. ex ſtat. gloſſ. fin. ff. quod metus cauſa
gloſ. x. in cap. ad audientiam, quod metus cauſa*, & poſt
Alciat. & alios tenet, & ſequitur Plot. Navar. *in repet.
leg. ſi quando, n.* 63. *cum multis ſequentibus, Cod. unde vi*,
prima dicitur vis expulſiva, ſecunda vis ablativa, tertia
dicitur vis inquietativa, de quibus latè Menoch. *in remediis poſſeſſoriis.*

183 Noſtra autem, de qua loquimur violentia, longè ab
illis differens eſt & diverſa ſpecies, ſiquidem illis actio,
& interdicta judicialiter exercenda deſignata ſunt,
huic nuda defenſio, nuda poteſtas, vis propulſiva, &
protectiva, extrajudicialiter à Principe interponenda,
illæ à privatis committuntur, iſta à judicibus tantùm,
illæ extra judicium in bonis, hæc in proceſſibus, & in
184 judicio inter cognoſcendum juriſdictionis prætextu,
quæ ita deſcribi valet, ut ſit damnoſa quædam, injurioſa & violenta oppreſſio, naturalis defenſionis impeditiva, per judicem illata.

Et in primis, quòd judex non deferendo appellationi legitimæ, & à jure deferendæ, & ejus occaſione tentans ſuſpenſam ſententiam exequi, committat vim; eſt
185 mirabilis, & famoſus textus *in l. lege Iulia 7. ff. ad l. Iuli.
de vi publica*, ibi, Lege Julia de vi publica tenetur, quicumque imperium poteſtatémve haberet, civem Romanum adverſus provocationem necaverit, verberaverit, juſſeritve aliquid fieri. Et illud verbum *civem
Romanum*, intelligi idem in quocumque homine libero, *juxta* §. 1. *de auxt.* Rebuff. proximè citandus, & gloſſ.
ibi, *verbo provocationem*, exponit, id eſt, qui appellaverat,
186 Reus ab ejus injuria, eſt etiam text. optimus *in l.* 4. *tit.*
10. *part.* 7. cujus elegantiſſima verba ſunt: *Siemenſe por
agraviados a las vegadas los omes de los juicios de los
judgatores è piden alçada para delante del Rey: è tales
juezes a que con gran ſoberbia, ò malicia que ay en ellos,
ò por ſer mui deſentendidos, que les no quieren dar alçada, antes los deſonrran diçiendo les mal, ò prendiendoles, è
porende deçimos, que qualquier judgador que ſobre tal raçon come eſta firieſſe, ò prendieſſe, ò mataſſe, ò deſonrraſſe
algun ome, que debe haver porende otra tal pena, como ſi
fiçieſſe fuerça con armas, porque muy fuertes armas han
para façer mal aquellos que tienen voz del Rey, quando
lo quieren uſar mal del lugar que tienen*, ecce mirabilia
non admittentia cavillationem, & jura expreſsè probantia judices vim facere, non deferentes legitimis
appellationibus, ſententias exequi curantes.

Quæ jura nihilominus quòd expreſsè id probant, 187
clariùs comprobatur, quia cùm ſint ſub titulis de violentiis tractantibus, ponit *dict. l. Iulia ſub rubr. de vi
publica, & d. l. partita ſ. b. i. de las fuerças*, ſecundùm
quas rubricas declarantur, quia leges debent intelligi
ſecundum rubricam ſub qua ſituatæ ſunt. Joan. Andr.
Immol. Anton. de Butr. & Panormit. citati & ſequuti ab
Everatd, *in locis legalibus, in loco à rubro, ad nigrum* 45.
ſ. 333. *vel ſi autem oratio*, quibus juribus mirabiliter
comprobatur *d. l.* 36. *tit.* 5. *lib.* 2. *recopil.* ibi: *Alçar las
fuerças que los juezes Eccleſiaſticos, y otras perſonas hazen en las cauſas de que cognoſcen, no otorgando las
apelaciones, que dellos legitimamente ſon interpueſtas*, &
ex determinatione *d. l. Iulia*, dicit Bald. *in l. addictos, C.
de Epiſcop. aud.* quòd paria ſint occidere innocentem, 188
& occidere qui confugit ad juſtam defenſionem.

Et ulteriùs quòd judex vim faciat non deferens ap- 189
pellationi legitimæ per eandem legem, *l. Iulia*, tenent
quamplurimi Doctores, Bart. *in d. l. Iul.* optimè & mirabiliter Guid. Papæ *in tract. de appella. q.* 60. *num.* 89.
& per eandem legem, idem tenet Rebuff. *in tractatu de
ſent. exequut. in præfatione, n. x. in comment. te. 2. fol. mihi* 307. Manſuer. *in prax. judic. in tit. de appell. col.* 16.
verſ. judex qui non permittit, fol. 1x3. & ſeqq. Lancelot.
Corrad. *de prator.* §. 2. *de off. prator. in cauſ. civil. tit. de
appell. n.* 6. & tradit per Joannem Fabrum *in l. à proconſul. C. de appell.* & Doctores *in l. fin. de variis & extraordin. cognitio.* & Aretin. & Fabr. *in prin. inſt. de oblig. qua
ex quaſi delicto*, ut Nicol. Boët. *deciſ.* 153. *judex pactl numer.* 4. & per eandem legem idem dicit Lancelot. Robert. *de attenta.* 3. *p. cap.* 31. *à num.* 24 a. *cum ſequentibus*,
ubi etiam allegat. Guid. Pap. *in d. tractatu de appell. q.* 2.
& quaſt. 120. *column.* 4. *verſ. quaro an appellatione interpoſita*. Eſcacia *de appell. q.* 13. *artic.* 13. *ſub num.* 100. Proſper. Farin. *in quaſtion. crim.* 3. *quaſt* 101. *ampliat.* 3. *numer.* 5. Clarius de Syſello *in repetition. l. ut vim nu.* 36.
de juſtit. & jur. ibi, quia judex malè procedendo etiam
facit vim, ut loquitur de exequente, appellatione legitima, & poſt hæc eadem lege citata idem dicit Seſe
tract. de inhibition cap. 8. §. 3 *num* 9. quia in noſtris terminis eam ponderat, & allegat, qui omnes ad hoc citant dictam legem *l. Iulia*; quod Lancel. *ubi proximè*
poſt Guid. Pap. *quaſt.* 93. idem intelligit, etiamſi appellatio ab amico interpoſita fuiſſet; & licèt multo poſt
hæc ſcripta viderim Cevall. *in tractatu de cognitio. per
viam violentia gloſſ* 6. *ſub num.* 9 allegantem, d.l. *l. Iul.*
nullis citatis authoritatibus, *in epiſtola ad regem*, nre *in* 190
quaſt. 897. qua epiſtolam tranſcripſit, ubi dicit dictam
legem a nemine hactenus eſſe ponderatam, in quo,
ut vides, deceptus eſt, cùm tot Doctorum catervam
retulimus illius legis intuitu affirmantium, vim committere judicem non deferentem legitimæ appellationi, curantémque ſententiam ſuam exequi, ut ex eis
patet.

An autem in hoc violentiarum recorſu, & cognitio- 191
ne, ad hoc ut declaretur vim fieri, utrumque ſimul requiratur, ſcilicet, appellationis denegata delatio, & ſententiæ attentata exequutio ſimul, *infrà hac* 1. *p. cap.* 6.
commodiùs tractandum eſt.

Igitur ſi judex hoc caſu infert vim; poterit legitimè oppreſſus ad Regem confugere, ut vis illa propulſetur, & vim paſſus protegatur, & defendatur, cæte- 192
ris etenim violentiis, hac quæ à judice fit, major eſt,
& atrocior, cùm ſub ſecuto, & ſuperioratis, ac juriſdictionis prætextu, facillimè deliberari poteſt, ad hujuſmodi vim inferendam, quò quidem tendunt & ponderari debent illa verba *d. l.* 4. *tit.* 10. *p.* 7. ibi, *Que debe*

haver otra tal pena como ſi ficieſſe fuerça con armas, porque muy fuer es armas han para fazer mal aquellos que tienen voz del Rey: quando quiſieren uſar mal del lugar que tienen. Cui cōſonat illud Eccleſiaſt. *cap.* 12. Judiciū, in quo aliquis condemnatus injuſtè, ſimile eſt violentiæ latronum, idem docet D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 69. *art* 4. ibi, Principes ejus in medio illius, quaſi lupi rapientes prædam ad effundendum ſanguinem; & ideo ſicut licet reſiſtere latronibus, ita licet reſiſtere in tali caſu malis Principibus. Et facit quod habetur *Pſal.* 103. *n.* 22. & meliùs illud David *Pſal.* 70. ibi, Eſto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum, ut ſalvum me facias: quoniam firmamentum meum, & refugium meum es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris contra legem agentis, & iniqui, *&c.* Igitur cùm judices tot intolerabiles violentias, & oppreſſiones ſuæ majoritatis, & juriſdictionis occaſione committant; juſtiſſimè multò fortiùs poterit Rex illis reſiſtere, & oppreſſis naturalem defenſionem præſtare, cujus proprium officium eſt, & facit, *l.* 2. *verſ. item aut.* ibi, Spectat autem ad nos injuria, quæ eis fit, qui vel poteſtati noſtræ vel affectui ſubjecti ſunt, *&c.* quibus applica, quæ hactenus dicta ſunt, cùm vera vis ſit.

PRÆLVDIVM V.

SVMMARIVM.

In cognit. violentiæ omnium concors ſententia eſt, ut extrajudicialiter, & ſine cognitione judiciali celeriter, & ſine juriſdictione procedatur, à nemine tamen comprobatur, num. 193.

Dicta Doctorum in hac cauſa cognitione extrajudiciali referuntur, n. 194.

Senatus Regius non ſe intromittit de his oppreſſionibus juriſdictionaliter, & in modo ordinariæ juriſdictionis, nec ut cauſam definiat, quæ ad ſe non pertinet, ſed per modum extraordinariæ cognitionis, ut vim repellat, & appellationi juſtæ deferatur, ibid.

Sola cognitio contentioſa in his prohibita eſt ſæculari, non verò extrajudicialis, quâ ſæcularis poteſtas contra violentiam judicum Eccleſiaſticorum providet, non juriſdictionem impedit, &c. *n.* 195.

Conſtito de violentia ſummariè nulla facta citatione per facti notoriam, non per cognitionalem indaginem, mandatur cum moderamine inculpatæ tutelæ Eccleſiaſtico, ut vis tollatur, n. 196.

Hæc cognitio debet eſſe extrajudicialis abſque eo, quòd Senatus ſe intromittat in meritis cauſæ principalis, ſed per viam extrajudicialis protectionis, n. 197.

Senatus in hac cognitione violentiæ nec directè, nec indirectè juriſdictionē habet principaliter nec acceſſoriè, n. 198.

Senatus non cognoſcit tanquam judex appellationis, nec habet juriſdictionem de meritis appellationis, & ejus juſtitia, n. 199.

Senatus Regius pronuntiat per modum cauſæ, ſcilicet, judicem Eccleſiaſticum feciſſe, vel non feciſſe vim in non deferendo appellationi; non verò juſtè, vel injuſtè proceſſiſſe, n. 200.

Gloſſ. in cap. dilecto, de ſent. excomm. lib 6. *in comprobationem prædictorum expenduntur, n.* 201.

Hujuſmodi recurſus nec ratione formæ, nec ratione materiæ juriſdictionem deſiderat, n. 202.

Vis protectiva in ordine ad tutelam, & defenſionem abſtrahitur, & conſideratur de per ſe extra juriſdictionem, num. 203.

Tutor eſt privata perſona, & ei pupillus non ſubeſt quoad juriſdictionem, ſed quoad tutelam, & defenſionem, & protectionem, n. 204.

Princeps ſupremus dicitur tutor vaſſallorum quoad protectionem, remiſſivè, ibid.

Principibus Chriſtianis commendata eſt à Deo, Sede Apoſtolica, & Romanis Pontificibus protectio clericorum, & Eccleſiarum, num. 205.

Commendata protectione per Summum Pontificem, aut alium Principem circa aliquid, non videtur in eo conceſſa juriſdictio, ſed ſolùm defenſio ab oppreſſoribus, n. 206.

Nec recommendatus dicitur exemptus à juriſdictione ſuorum judicum, nec ſubeſſe juriſdictioni protectoris, n. 207

C. ex parte de privileg. *declaratur, ibid. & n.* 208. *ad cauſam violentiæ extrajudicialem ponderatur ab Authore, ubi &* c. accepimus, eodem tit. *expenditur.*

Principes, quibus clericorum & Eccleſiarum defenſio, & protectio committitur, ultra defenſionis legitimos modos ad juriſdictionem Eccleſiaſticam non progrediantur, ne pœnis, & cenſuris Bullæ in Cœna Domini involvantur, n. 209.

Principes Chriſtiani ipſo jure ſunt protectores Eccleſiæ, etſi ſpecialiter à Pontifice illis tribuatur protectio alicujus ſpecialis loci, vel hoſpitalis, nec adquirunt juriſdictionem, nec ex tali protectione poſſunt inducere, aut probare ſuperioritatem in tali Hoſpitali, vel loco, & ejus bonis, num. 210.

Deferre, vel non deferre appellationi, vel abſtineri à receptione appellationis, vel deferri, eſt quid facti abſque adminiculo juriſdictionis, n. 211.

Iudex ad quem, non à quo, habet juriſdictionem pronuntiandi ſuper legitimitate appellationis, n. 212.

Iudex debet ad ſui ſolam inſtructionem cognoſcere de qualitate appellationis, non verò quoad partes pronuntiare, cùm ſit juriſdictionale, & ipſe judex à quo juriſdictione careat, n. 213.

Senatus aditus per viam violentiæ, ut appellatio deferatur, & innovata reponantur; ſolùm quoad ſui inſtructionem cognoſcit de qualitate appellationis, quod eſt facti, ut ſuprà, n. 214.

Quando informatio aſſumitur ad ſolam inſtructionem, & informationem Curiæ, Cognitio, & proceſſus eſt omninò extrajudicialis, n. 215.

Senatus non defert appellationi negatæ à judice Eccleſiaſtico ſed eum provocat, & incitat, ut deferat, quod eſt minus facto, n. 216.

Sæcularis judex de facto etiam rei ſpiritualis incidenter cognoſcit, n. 217. *ut in obſervatione juramenti, & in poſſeſſorio rei ſpiritualis, ibid.*

Iudex inordinatè procedens, & contra jus exequens ſuam ſententiam dicitur privata perſona, & ut privatus, & ſine juriſdictione procedit, n. 218.

Iudex de facto procedens, de facto, & ſine juriſdictione procedere, & reponere debet, n. 219.

Recurſus violentiæ à Rota approbatus eſt, n. 220. *&* 221.

Trid. ſeſſ. 25. cap. 3. *declaratur, n.* 222.

Clauſulis ſub generalibus Reges, & eorum Regia tribunalia non comprehenduntur, n. 223.

Salced. & Rodrig. in declaratione Trid. loci refelluntur, num. 224.

Trid. locus in d. c. 3 ſeſſ. 25. *noviter declaratur, n.* 225.

Trid. Concilium in multis diſpoſuit idem, quod jure communi erat diſpoſitum, n 226.

Confirmatoria lex recipit eandem limitationem, quam confirmationem, n. 227.

Lex loquens cum aliqua qualitate, ad ſui intellectum trahit omnes alias, quæ in illo propoſito ſimpliciter & generaliter loquuntur, n. 228.

Trid. d. c. 3. ſeſſ. 25. *ſi voluiſſet impedire cognitionem per viam violentiæ, id expreſſiſſet, ut intelligeretur, n.* 229.

Cevall. in Tridentini loci interpretatione reprehenditur, num. 230.

Tridentini decretum in d. c. 3. ſeſſ. 25 *non comprehendit recurſum violentiæ ex communi Doctorum, n* 231.

Bulla in Cœna Domini cap. 13. 14 15. & 16. *declaratur, num.* 232.

Impedientes de facto & contra juris diſpoſitionem, juriſdictionem

ctionem judicum Eccleſiaſticorum duntaxat, incurrunt in Bullam in Cœna Domini & ejus cenſuras,n 233.

Præſumere, verbum, poſitum in lege,præſupponit actum, n.234. idem de verbo audere, ibidem.

Recurſus ad Regem, & ejus tribunalia per viam violentiæ virtualiter approbatus in Bulla in Cœna Domini, refertur n.235.

Recurſus per viam violentiæ tanquam defenſio naturalis inductus eſt ad dirigendos judices Eccleſiaſticos,ut legitimæ juriſdictione Eccleſiaſtica ſecundum canones utantur,non vim facientes exequendo ſententiam,& non deferendo legitimis appellationibus, n.236.

Eccleſiaſtici judices incurrunt in Bullam Cœnæ Domini vim facientes & contra præcepta canonica procedentes ad executionem ſententiæ non obſtantibus legitimis appellationibus.237.

Miniſter eſt Eccleſiæ ſupremus Princeps, qui occaſione recurſus violentiæ injuriam tollit, & oppreſſos defendit, nam.238.

Princeps temporalis ſummo honore proſequitur Eccleſiaſticum judicem appellationis cùm tractet,ut ejus juriſdictio violentiam non patiatur,n 239.

Cognitio violentiæ non reputatur damnoſa libertati Eccleſiaſticæ ſed in totum favorabilis,n 240.

Violentiæ cognitio vergit in magnam utilitatem libertatis Eccleſiaſticæ,ejuſque reſpicit favorem,n. 241.

Princeps ſæcularis per cognitionem violentiæ interponit ſuum auxilium judici Eccleſiaſtico ſuperiori contra inferiores uſurpantes ejus juriſdictionem,in non devolvendis juſtis appellationibus,n 242.

Poteſtas ſæcularis ſolum tollit violentias per modum extrajudicialis & Chriſtianæ defenſionis, non judicialis, ideo nec incurrit cenſuras, nec adverſatur ſacris Canonibus,n.243.

Regalis poteſtas in tollenda violentia non ſe intromittit ut judex, & cum juriſdictione:ſed ut Canonum & legis miniſter,n. 44.

Principes ſæculares nec ejus conſiliarios nullus judex Eccleſiaſticus,nec Summus Pontifex ut excommunicatos habet per Bullam Cœna Domini,n.245.

Doctores utriuſque juris & ſacræ Theologiæ referuntur remiſſive defenſores hujus cognitionis violentiæ tot per ſæcula uſitatæ ab omnibus Chriſtianæ religionis Principibus,n.246.

Principes & Senatores ſi Summus Pontifex haberet excommunicatos,ut paſtor exhortaretur, & aliquando moneret, ut deſiſterent ab excommunicatione & cenſuris; imo in contrarium ſuam voluntatem declaravit, n. 247.

Recurſum Regium per viam violentiæ, nec Principes temporales comprehendi in cenſuris Bullæ in Cœna Domini teſtantur plurimi Theologi & Juriſtæ n.248.

Regium recurſum ad tollendam an poſſit expediri excommunicatio remiſſivè, 249.

Manuel.Rodrig.verba recenſentur in interpretatione Bullæ in Cœna Domini,n.250.

Principes ſæculares in multis caſibus habent poteſtatem ſuper Eccleſiaſticos n.251.

Eccleſiaſticos non recurri ad Principes ſæculares,cùm in jure dicitur intelligendum eſt,ubi non patiuntur violentiam ſecus oppreſſi n.252.

Recurſus per viam violentiæ etiamſi pateretur aliquod juris dubium ſtante communi Doctorum receptiſſima, & uſitata ſententia, ſine ſcrupulo uſitandus eſt etiam ſtante alia communi in contrarium,cum recurſui faveat conſuetudo n.253.

Reſpondetur ad deciſionem Rotæ declarantis recurrentem ad Principem incidere in cenſuras n.254.& ſeqq.

Cevall.reſponſio ad Rotæ deciſionem refertur,n 255.

Cevall reſponſio ad d Rotæ deciſionem reprobatur, n.256.

Seſe reſponſio ad Rotæ deciſionem approbatur,n.257.

Rotæ Auditores aliter cenſuêre de recurſu ad juſtitiã Aragonum,quàm praxis in rei veritate ſe habet, n.258.

Reſponſio vera ad Rotæ deciſionem aſſignatur? n. 259.

Rota Domini non habent excommunicatos recurrentes ad regem pro tollenda violentia,ſed ubi cum juriſdictione ſæculares procedere intelligunt,n.260.

Recurſum ad judices laicos ad nudam defenſionem ſuæ poſſeſſionis Rota ſemper approbavit n. 261.

Rota non intendit tollere recurſum ad judices ſæculares pro defenſione naturali,ſed ubi præſumit,tolli cum cauſa cognitione & juriſdictionaliter, n.262.

Cognitio per viam violentiæ ad illam extrajudicialiter tollendam eſt inducta,non ad cognoſcendum de cauſæ meritis,ut ne violenter aliquid fiat donec Summus Pontifex de remedio provideat,n.263.

Recurrentem ad Principes pro tollenda violentia ſupponente Rota procedi juriſdictionaliter,nihil mirum,ut declaret excommunicatum falſo fundamento exiſtente,n.264.

Caſus quamplurimi ſunt in jure,quibus clerici ſubjiciuntur juriſdictioni ſæculari abſque excommunicatione, atque immunitatis violatione,n.265.

Rotæ deciſio oppugnans recurſum regium adducitur, cui ſatisfit,at loquitur quando in tollenda violentia proceditur cum juriſdictione,n 266.

Recurſum per viam appellationis ad Regem juſtiſſimè damnavit Rota & eo utentem excommunicatum declarat, n.267.& 268.

Recurſu ad Regem per viam appellationis ſi aliquis uteretur,ſtatim Senatores remitterent cauſam judici Eccleſiaſtico abſque violentiæ cognitione n.269.

Rotæ deciſionis relatæ in caſu variè fuit declaratum,quandòque incurriſſe recurrentem, quandoque non incurriſſe, n.270.

Rotæ deciſionis relatæ caſu negato,quòd reprobaverint recurſum ad regem,ejus ſtandum non erit,cum in contrarium plures numero ſint illum approbantes,cui favet cõſuetudo,& Doctorum caterva n.271.

Rotæ in eligenda opinione magna eſt authoritas,imò communem facit n 272.

Rotam notare & diverſimodè aliquandò judicare qui dixerint ,n.273.

Rotæ tantum eſſe deferendum, quantum ratio ipſa urget, n.274.

Rotæ deciſio jus non facit, nec ad cauſarum determinationem eſt neceſſaria, n. 275.

Recurrentem ad Regem non ideo,quod Rota reprobet in aliquo caſu eo quod mutato ordine,& illicitè fuiſſet aliquis uſus,non erit ad licitos arguendum, n. 276.

Rotæ deciſio adducitur, quæ reprobat recurſum ad Regem judicialiter procedentem n.277.

An minus brevi termino appellationi non deferentem vim fieri declarat Senatus ibid.

Judices laici non poſſunt inhibere Eccleſiaſticis, cùm in eos nullam habeant juriſdictionem, .278

Judices laici non poſſunt prætextu violentiæ judicibus Eccleſiaſticis inhibere, ibid.

Recurſum ad Regem præſumi factum ad ejus inſtantiam, qui habet intereſſe in cauſa n.279.& 28.. & 281.

Procurator an poſſit recurrere ad Regem pro tollenda violentia virtute mandati generalis ad illam cauſam, quæ eſt clauſula ut queat adire Cancellariam,& pro poſtulandis quibuſvis proviſionibus, n.280.

Abſolutio generalis non ſuffragatur violatoribus Eccleſiaſticæ libertatis ibid.

Recurſus ad regem pro defendenda propria poſſeſſione Rota non damnat n. 81.

Recurſus ad Regem nunquam permiſit Rota tanquam ad judicem ad effectum obtinendi inhibitiones,ſed tanquam privatum & potentem,n.282.

Rotæ deciſio refertur, quæ recurrentes ad judices ſæculares excommunicatos declarat, cui reſpondetur, n 283.

Rotæ deciſio alia quæ de recurſu ad Regem loquitur refertur ibid.

Recurſus ad Regem,& ſententia reprobationis judicis Ec-

cleſiaſtici probant attentatum coram ſuperiore, num 284.

Rota deciſio refertur de recurſu ad Regem diſponens, num 285.

Rota deciſio refertur loquens de recurſu ad ſæculare, n. 286

Rota deciſio refertur loquens de recurſu ad ſæcularis, n 287

Rota deciſio refertur diſponens in recurſu ad ſæcularis, num. 288.

Reſpondetur ad præfatas Rotæ deciſiones, ut tunc prohibeant recurſum, quando ſupponunt tolli violentiam cum juriſdictione; non tamen extrajudicialiter, ibid.

Rota deciſio refertur, qua dicitur, licitum eſſe patronis laicis recurrere ad laicos pro tollenda vi, quod nos retencion de Bullas vocamus, n. 289.

Martinus V. declaravit, ſe non intelligere, excommunicare clericos recurrentes ad Regem in caſibus illi ſpectantibus tam de jure, quàm de conſuetudine immemorial, n. 290.

Martini Bulla refertur ad literam pro omnimoda ſatisfactione cognitionis per viam violentiæ n. 291.

Violentias tollendi in beneficiorum poſſeſſione ex immemoriali conſuetudine, aut jure, competens Regi approbat Summus Pontifex, n. 292.

Bulla Martini, licet fuerit emanata ad inſtantiam Regis Francorum, tamen ejus determinatio univerſalis eſt ad omnes Principes ſupremos conſuetudinem immemorialē habentes cognoſcendi in certis caſibus de perſonis Eccleſiaſticis num. 293.

Conſuetudines rationabiles & immemoriales tollendi violentiam non præſumitur, Pontificem velle tollere, n. 294.

Reges in ordine ad ſpiritualia ſubſunt Summo Pontifici, qui etiam temporalem juriſdictionem habet in ordine ad ſpiritualia, n. 295.

Princeps cum uni præſidi reſcribit, omnibus præſidibus ſcripſiſſe intelligitur, n. 296.

Legis ratio generalis licet uni præſidi directa, ad omnes extenditur, n 297.

Violentiam tollere ex immemoriali Principibus permittitur, dummodo non fiat in contemptum juriſdictionis Eccleſiaſticæ, num. 298.

Reſpondetur ad quartum argumentum ſuprà poſitum, n. 23. contra recurſum regium, n. 299.

Conſuetudo immemorialis, quæ comprobatur recurſus ad Regem; non habet injuſtum principium, ſed fundatum in jure naturali, divino & poſitivo, n. 300.

Iura prohibentia laicis ne de clericis cognoſcant, loquuntur de cognitione judiciali, non extrajudiciali, n. 301.

Reſpondetur ad quintum argumentum appoſitum ſuprà, n. 35. n. 302.

Exemptionem clericorum à juriſdictione temporali eſſe de jure divino, quam nec Summus Pontifex poteſt tollere in totum, n. 303.

Exemptionem in caſu limitato non habere locum, poteſt inducere conſuetudo, n. 304.

Iura loquentia de tollenda conſuetudine, in cognitione clericorum per laicos introducta, loquuntur de cognitione judiciali, & de præſcribenda juriſdictione, n. 305.

Conſuetudo tollendi violentias inter perſonas Eccleſiaſticas libertati Eccleſiaſticæ eſt favorabilis & utilis, n. 306.

Reſpondetur ad ſeptimum argumentum, de quo n. 39. pro contraria parte adductum, n. 307.

Conſuetudo mixta clericorum, & laicorum magnam vim habet etiam in negotiis Eccleſiaſticis, n. 308.

Reſpondetur ad octavum argumentum, n. 38 pro contraria parte adductum, n. 309.

Bulla in Cœna Domini in illis verbis (aut prætextu cujuſvis conſuetudinis, ſeu privilegij) interpretatur, ibid.

Cognitio & protectio naturalis vaſſallorum vi oppreſſorum non competit ſupremis Principibus privilegio Pontificalis ſed juris naturalis inſtinctu, & ratione, n. 310.

Cognitio per viam violentiæ, & defenſio naturalis, eſt attributum inhærens regimini, à quo avelli non poteſt niſi ſimul cum ipſo regimine, n. 311.

Defenſio naturalis, & extraiudicialis cognitio ſemper reſervata cenſetur in omnibus privilegiorum revocationibus n. 312.

Cognitio per viam violentiæ an revocari poſſit per Pontificem caſu, quo ex privilegio Principi competeret duntaxat, n 313.

Bulla in Cœna Domini quando loqueretur in Regia protectione, non intelligeretur ſublata conſuetudo immemorialis n. 314.

Bulla in Cœna quo anno incipit n. 315.

Et per quos Pontifices fuerit ampliata, & confirmata, ibidem.

Clauſula (ſub prætextu violentiæ) incipit à Bulla Adriani VI. anno 1523. n. 316.

L. Regni 36. tit. 1. lib. 2. recopil. fuit cōdita anno 1524. qua Reges Catholici affirmant habere jus cognoſcendi inter Eccleſiaſticos per viam violentiæ ex immemoriali retrò, num. 317.

Immemorialis ſupponit tempus infinitum, n. 318.

Interruptio & prohibitio non excludit immemorialem, numero 319.

Conſuetudo immemorialis cognoſcendi per viam violentiæ formata erat ante promulgationem Bullæ in Cœna n. 320

Bulla in Cœna reſpectu tollendæ violentiæ (caſu quo de ea loqueretur) non fuit recepta in omnibus Chriſtianæ religionis ditionibus uſitata ſemper cognitione hac, n. 321.

Lex uſu populi non recepta, ſed contrariis actibus rejecta, nec obligat, nec adſtringit, n. 322.

C. fin. de conſuetudine nō comprehendit tribunal, quo ante ejus promulgationem cōtraria conſuetudo vigebat, n. 323.

Recurſui ſui regio, & defenſioni naturali contraria omnia procedunt in judice ſæculari volente judicialiter cognoſcere: non tamen in Principe protegente ſubditos vi oppreſſos, n. 324.

Doctores Regiæ cognitionis per viam violentiæ terminos confundentes, & abutentes conteruntur, n. 325.

Doctores quandoque nonnulli hanc cognitionem extrajudicialem vocant juriſdictionem, nonnulli quandoque Principem habere præſcriptam juriſdictionem contra Eccleſiaſticos cognoſcendi per viam violentiæ, qui reprehenduntur ab Authore, n. 326.

Azorius qui ex proprio Marte inſurgit adverſus hanc regiam protectionem reprobatur, n. 327.

Azorius fundavit ſuam opinionem in falſo ſuppoſito & fundamento, nempe Regem in hac protectione vi oppreſſorum procedere cum juriſdictione, n. 328.

Proſper. Farin. reprobatur, n. 329.

A Cevallos cavendum utente loquendi modo ſcilicet; appellatur per viam violentiæ, n. 330.

Appellare per viam violentiæ, duo ſunt repugnantia, ſi enim appellare; quando per viam violentiæ? ſi per viam violentiæ: quomodo appellare? n. 331.

Cevallos aſſertio animadvertitur lapſi, n. 332.

Iudicialiter cognoſcere, nihil aliud eſt, quàm ſervatis judicii ſubſtantialibus procedere, n. 333.

Iudicialiter & extrajudicialiter ſunt contraria, unum affirmans, aliud negans, n. 334.

Cevallos animadvertitur, dum hanc protectionem extraiudicialem extraordinariam ſimpliciter vocat, n. 335.

Cevall. reprehenditur, dum aſſertionem Gregorij Lopez & aliorum reprobat, n. 336.

Lex regia fundat cognitionem per viam violentiæ in jure, & conſuetudine ſuis omnibus requiſitis vallata, & acquiſita, n. 337.

Conſuetudo in juribus incorporalibus requirit præciſè ſcientiam & patientiam ejus, contra quem introducitur; alias non habet principium unde cauſari poſſit, n. 338.

Patientia & tolerantia in juribus incorporalibus idem operatur, quod poſſeſſio in rebus corporalibus, n 339.

Cevallos idem quod modò reprobat in Gregorio Lopez, pluribus in locis fuit ſequutus n 340. & 342.

Cevallos reprehenditur, dum reprobat opinionem Dominici Bañez, num 342.

Qui

Qui proprio ore convincitur, n.343.
Doctores tractantes de recurſu per viam violentiæ ferè omnes de fama privilegij teſtantur, n.344.
Sixtum IV. fuiſſe conſultum ſuper hac violentiæ cognitione inſtante D. Fran. Gimen. Archiep. Tolet. eamque approbaſſe, qui affirmant, n.345.
Recurſum Regium ſi alieno privilegio juſtificamus, cur non melius tùm fama proprij? n. 346.
Cognitionem per viam violentiæ conſuetudine & jure vallatam, non erit inconveniens privilegio expreſſo confirmatam habere, n. 347.
Poſſidere quis poteſt ex pluribus cauſis, & ex utiliori juvari, n.348.
Privilegium Sedis Apoſtolicæ emanatum in confirmationem cognitionis per viam violentiæ, etſi poſtea revocetur; nihil Regis detrahit juri, n.349.
Iura duo ubi competunt, uno ſublato, alius alio ſuſtinetur, n. 350.
Iura plura in uno concurrentia uno ſublato, cætera cum eo non confunduntur, n.351.
Condemnatus ex una cauſſa; poteſt ex alia judicium movere ſuper eadem re, n.352.
Cognitio per viam violentiæ non ſolum fundatur in privilegio præſumpto ex immemoriali, ſed ex jure regali proveniente a radice & fonte juris naturalis, n.353.
Privilegium conceſſum à Sede Apoſtolica in comprobationem Regij recurſus an poſſit ab eadem Sede revocari, num.354.
Privilegium conceſſum in favorem Eccleſiæ, revocari à Principe non poteſt, n.355.
Privilegium conceſſum à Pontifice licèt revocetur, remanet Regi defenſio vaſſallorum, & cognitio per viam violentiæ extrajudicialis, cujus proprium officium eſt incommutabile, n.356.
Princeps licèt ſit Dominus univerſalis quoad protectionem, & juriſdictionem, non tamen quoad dominium particularium quod tollere nequit, n. 357.
Privilegium conceſſum non ſubdito revocari non poteſt, num.358.
Gregorij Sayrij aſſertio probatur, n. 359.
Ad defenſionem ſui licitum eſt, omnibus modis uti cum moderamine inculpatæ tutelæ, n. 360.
Defenſionibus pluribus uti nemo prohibetur, n.361.
Defenſionem eſt de genere prohibitorum, ut una via electa, altera tollatur n.362.
Textus optimus in cap. dilecto. de ſentent. excomm. l. 6. *refertur, n.363.*
Theorica hujus recurſus per viam violentiæ quia hoc capite dicta ſunt nota, quia à nemine ita conſiderata & ordinata hactenus fuêre, plurima eſſentialiſſima rationes, doctrinæque infinita penè ſunt noviter adducta, n.364.
Authoris proteſtatio, n.365.

MATERIA hujus Præludij cardo eſt, ſeu
potiùs columna fortiſſima, ſuper qua totum hujus recurſus pondus, onus, virtus,
eſſentia requieſcunt, eſtque totius contradictionis inſidiarum, ſeu argumentorum
fortiſſimus murus, conſtans propugnaculum, impenetrabile, & valida reſiſtentia, quáque omnibus penitus
ſatisfit adverſariis oppoſitionibus, in quo pariter omnes Doctores de juſtificatione hujus Regali recurſus,
tractantes obiter, & nimis genericè attingunt; eſt
etenim omnium Doctorum, quorum nomenclaturam
ſuprà ad principium hujus capitis, n. 16. & aliorum in
193 diſcurſu citavimus, concors, & receptiſſima ſententia,
ut ſcilicet in hac cognitione per viam violentiæ impartiatur defenſio vi oppreſſis, extrajudicialiter, celerrimè, & abſque juriſdictione, nihil ulteriùs probantes,
nec fundantes (prout eſſentialiter requiritur) verificantes à propugnatoribus hoc fundamentum evacuari
queat, indéque totum ædificium labatur.

Pro cujus declaratione quid in hoc dixerunt Docto 194
res præmittendum eſt, & in primis Olivan. *in tractatu
de jure fiſci, cap.* 1. n.50. poſt Covarr. & affl. *&* c. 14.
num. 1000. *cum ſequentibus*; quòd Regius Senatus non
ſe intromittit de his oppreſſionibus juriſdictionaliter,
& in modo ordinariæ juriſdictionis, nec ut cauſam definiat, quæ ad ſe fortè non pertinet, ſed per modum extraordinariæ defenſionis, ut vim repellat, propulſet, &
oppreſſum ſublevet, & eccleſiaſticum quodammodo reducat ad viam juſtitiæ & tramites legitimos, deferátque appellationi juſtæ: Ita Olivan. *num.* 54. ubi alios adlegat, eúmque referens ſequitur Seſe *de inhibitione cap.* 8.
§. *ſub n.*70. per quem dicit ulteriùs, quòd ſola cognitio 195
contentioſa de iis prohibita eſt ſæculari, non verò charitativa, & extrajudicialis, nam hæc ſæcularis poteſtas,
cautio, & proviſio contra violentiam, & oppreſſionem
judicum Eccleſiaſticorum, non juriſdictionem impedit
Eccleſiaſticam, non uſurpat, nihil de cauſa definit, non
cognoſcit, ſed pro quiete ſubditorum, pro tranquillo
ſtatu provinciæ, pro æquitate retinenda, pro injuriis, &
oppreſſionibus reprimendis interponitur, & cum ſumma reverentia Eccleſiæ debita, cum maturitate. & monitione permiſſa, & magis monendo quàm corrigendo
exercetur, ut per eundem Olivanum *num.* 56. quem ſequitur Seſe *ibi.* & *epiſtol. ad Regem, num* 22. *&* 73. poſt
Bobadil. & Lucam de Penna *in l. ſi coloris, colum.* 2. *C.
de agricol. & cenſit. lib.* 11. ubi hæc elegantiſſima verba
ſcribit: Nulla alia proinde citatione facta, conſtito de 196
violentia ſummariè per facti notorium, non per cognitionalem indaginem, mandatur per judicem ſæcularem
aſſiſti laico, vel clerico, *&c.* cum moderamine inculpatæ
tutelæ, *&c.* Idem etiam repetit Seſe *in d. epiſtol. num.* 54.
& 65. ubi optimè loquitur, quòd hæc cognitio debet 197
eſſe extrajudicialis abſque eo, quòd ſe poſſit Senatus
intromittere in terminis cauſæ principalis, ſed per viã
protectionis extrajudicialis, & œconomicæ poteſtatis,
ubi allegat Menoch & Pacia *conſ.* 164. *n.* 38. & quod Senatus in hujuſmodi protectione per viam violentiæ
non procedat authoritate judiciali, quia ad id nec habet, nec eſt neceſſe, tenet Born. de Lantreac. de caſibus in
quibus judex ſæcularis injicit manus in perſonas clericorum *n.* 32. Aufrer. *de poteſtate judiciali ſuper clericos,
reg.* 2. Carol. de Graſſis 1. 2. *regal Franc. c.* 26. *n fin.* Olivanus *de jur. fiſc. c.* 30. *n.* 30. ubi illos refert, *&* c. 8. *n.* 30. ubi 198
dicit, quòd Senatus in hac cognitione juriſdictionem
non habet, directè, nec indirectè, principaliter, nec acceſſariè. Sequitur Cevall. *in epiſtol. ad Regem, n.* 31. Michaël Axia *de exhiben. auxil. fur. d. n.* 26. & Idem dicit
Humad. *in l.* 13. *tit.* 13. *part.* 2. *in gloſ.* 4. *in verbo ninſuerça*, & Covarr. *cap.* 35. *num* 3. *verſiculo nec Regi*, quòd
Senatus non cognoſcunt tanquã judices appellationis, 199
& habentes juriſdictionem de juſtitia appellationis ad
Summum Pontificem deferendæ, ad hoc ut ab ipſis ſententia confirmetur, aut revocetur, quia in eo caſu violaretur immunitas eccleſiaſtica Eccleſiæ, juxta textum
in c. novit. & in c. gravem de ſentent. excommunic. ſed ſolùm recurritur ad ipſum, ut per modum extraordinariæ
& extrajudicialis defenſionis, ſuccurratur oppreſſis, &
ad finem ut tollatur vis illa, quæ à judice Eccleſiaſtico
injuſtiſſimè fit appellanti; quamplurimos ad idem refert
Cæned. *c. canonicarum qu.* 45. *num* 8. *& ſuprà, & iterum,
n.* 18. *verſic. cæterum*, poſt Afflict. qui in propoſito bene
loquitur, *deciſione* 24. & Lucam de Penna *ubi ſuprà*. Menoch. *de recuper. rem.* 15. *num.* 214. hoc idem tenent Simon. *de Cathol. inſtitut. c.* 45. *n* 35 Navar. *in d. c. cùm contingat, rem.* 1. Menoch. *de recuper. rem.* 3. *n.* 356. Segur de
Aval *in directo. jud. Eccleſiaſt.* 2. *p. cap.* 13. *n.* 51. Azeved.
in l. 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *recopil.* Gutier. *de juram. confirm.* 1 *p.
cap.* 2. *n.* 26. Humad *in d. l.* 13. *tit.* 13. *part.* 2. *gl.* 4. & ibi
Gregor. *gloſſ. verb. à fuerças.* Vivald. *in candelab. aureo in explicatione Bullæ in Cœna Domini, in caſ.* 34. *n.*
201. & idem Cæned. *ubi proximè in n.* 25. dicit quòd

judices

200 judices Regij pronuntiant per modum cauſæ, ſcilicet; judicem eccleſiaſticum vim feciſſe, vel non feciſſe, in eo quòd appellationi partis non detulerit, non autem pronuntiare, quod judex eccleſiaſticus juſtè, vel injuſtè proceſſerit, quod & eleganter declarat Navarr. *in cap. cùm contingat, pag. 149. verſ. 3. idem non obſtat*, & hoc jure utimur & quotidie practicamur.

Hæc ſunt, quæ de hoc articulo tractarunt Doctores uni alteros inſequentes ulteriùs non juſtificantes, nec corroborantes hunc articulum, quibus & tu addere 201 poteris celebrem gloſſam *in cap. dilecto, verb. ſibimet, & verb. utrumque maximè, verſ. ſuffragari*, ibi; ſed hic loquimur de exequutione ipſius gladij (ſcilicet temporalis.) non in modum juſtitiæ, ſed defenſionis, *&c.* quæ ſunt notabilia *de ſentent. excommunic. lib. 6.*

Quorum doctrina noviter à nobis altiùs, & alteriùs fundatur, quoniam hujuſmodi recurſus nec ratione 202 formæ, nec ratione materiæ, juriſdictionem deſiderat, nec poteſt, nec ea indiget, quia ſubjecta materia non patitur, nec etiam neceſſaria eſt; ratione formæ, & modi procedendi ipſa demonſtrat apertè, ut in ſæpe repetita lege Regia 36. & non latiùs *cap. ſeq.* & quia in clericos judex laicus exercere non poteſt, ut incapax.

Rationem materiæ ſic probo, primò quoniam hæc 203 cognitio eſt nuda defenſio & abſoluta Regis facultas, vis protectiva, & defenſiva: etenim vis protectiva in ordine ad tutelam, & defenſionem abſtrahitur, & conſideratur de per ſe, extra juriſdictionem, quod mihi probet eleganter textus *in §. 2. inſtitut. de* 204 *tutelis*; ubi tutela eſt jus, ac poteſtas in homine libero, ad ejus defenſionem, cui non ſubeſt, quoad juriſdictionem, quia tutor eſt privata perſona, ſed quoad tutelam, protectionem, & defenſionem, quod monſtrant illa verba; (in homine libero) quæ ſic interpretor, & intelliguntur (quod & noſtræ conſiderationi rectiùs arridet) ſi memineris, nos *ſuperiùs* probaſſe à *num.* 76. Principem ſupremum dici tutorem reipublicæ, & vaſſallorum in hoc ſenſu, ut ſub ejus protectione ſint, ne ab aliis vi opprimantur, nec vexentur: ergo ſequitur, quòd vis propulſiva, & protectiva, qua Princeps aliorum vim repellit, juriſdictione non indiget, & abſque illa eſſe poteſt, quod per Rotæ deciſionem ſtatim citandum ulteriùs corroboratur.

Secundò, quoniam Principibus Chriſtianis, à Deo, 205 Sede Apoſtolica, & Romanis Pontificibus, ac legibus poſitivis commendata eſt protectio clericorum, & Eccleſiarum, ut ex ſacro Concilio Tridentino & ex aliis pluribus juribus, & authoritatibus abundanter probavi *ſupra in prælud. 2. per totum*, quod non repeto; & faciunt etiam quæ diximus *in prælud. 1. à princ.* Sed 206 ſic eſt, quod cui protectio alicujus commendata eſt per Summum Pontificem, aut alium Principem, non ideo cenſetur conceſſa juriſdictio, ſed ſolùm defendere ab oppreſſionibus, ergo nec hîc Minorem elegantiſſimè, probat mihi Geminian. *in conſ. 81. per totum*, ubi dicit quòd protector alicujus univerſitatis, vel commendatæ tenetur recommendatum defendere, ſi injuſtè opprimatur, prout principes ſæculares, qui tenentur protegere Eccleſiam, & alia pia loca, ex quo infert, quòd habens aliquam recommendatum, vel ſub protectione, non dicitur habere ſub ſuo gubernio, vel juriſdictione, quæ eſt ſtupenda doctrina, ad noſtrum propoſitum, quam ad idem referens ſequitur Cardin. Tuſc. *practi. concluſ. tom. 6. littera P, n. 1. & 2.* ubi dicit idem de verbo ad verbum.

Et quòd quando aliquis ex privilegio Pontificali recommendatur protectioni alterius, non cenſeatur in protectorem tranſire ſimul juriſdictionem, ſed de- 207 fenſionem nudam ab oppreſſionibus, nec à juriſdictione ſuorum judicum intelligantur eximi; optimè notat gloſſ. *in leg. fin. de confirmatione utili, vel inutili*, & plenè per Bartol. *in l. 3. de excuſat. mun. lib.* 10. quos ſequitur Ioan. Petr. Ferrar. *in practi. tit. de forma appoſitio. contra inſtrum. §. aliis rationibus, & cauſis, num. 13. fol. mihi* 231. & eſt textus ſingularis *in cap. ex parte* 18. cujus ſunt verba: ex parte tua fuit quæſitum utrùm clerici, & laici, qui literas protectionis oſtendunt, in quibus perſonæ ſuæ expreſſo nomine, cum omnibus rebus ſuis, ſub Apoſtolica protectione conſiſtere declarantur, à juriſdictione Epiſcopi diœceſani ſint exempti: Nos autem reſpond. quòd per litteras hujuſmodi ab Epiſcoporum ſuorum poteſtate minimè ſubtrahuntur. Hactenus de inſigni textu de privilegiis in decretalibus.

Qui text. utramque noſtram intentionem probat, & 208 quòd per hujuſmodi protectionem clericorum Principibus temporalibus commendatam, non cenſeatur illorum juriſdictioni clericos ſubmittere, nec à juriſdictione eccleſiaſtica extrahere, prout noſtro in propoſito, in quo tantùm ad violentiam tollendam adhibetur cognitio extrajudicialis, an appellatio ſuſpendat vel non, ut violentia judicis detegatur, ob negatam debitam delationem appellationis, cujus cognitio, an juſta, vel injuſta ſit, tam appellationis, quàm ſententiæ ſuperiori eccleſiaſtico præſervata remanet; & eſt ſimilis text. *in cap. accepimus, in fin.* ibi, ſi verò ad judicium perceptæ protectionis, cenſus perſolvitur, non ex hoc juri 209 diœceſani Epiſcopi aliquid eſſe ſubtractum, *&c.*) *eodem tit. de privilegiis*, ergo Principes ſupremi, quibus recõmendata eſt protectio dumtaxat clericorum vi oppreſſorum, quoad defenſionem ſub protectionis limitibus contineri debent, nec excedendo legitimos protectionis & defenſionis modos, ad juriſdictionem eccleſiaſticam, & alienam ingrediantur, & inde in Bullam in Cœna Domini, maximè cùm ad tollendum violentias vis protectiva, & nuda Regia poteſtas ſufficiant, juxta ſubjectam materiam, quæ nec juriſdictionem patitur, neque ea indiget.

Et hoc eodem modo argumentatur Mar. Anton. Marcerat. *variar. reſolu. lib. 1. reſol. 6. n. 6.* poſt Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 4. caſu* 337. *n. 7.* Gabr. *conſ. 195. n. 1. cum ſequentibus*, ubi probat, quòd cùm Principes Chriſtiani ſint ipſo jure protectores Eccleſiæ, *clem. 1. §. ergo* 210 *de jur. iur.* ut alicujus etiam particularis Eccleſiæ, aut Hoſpitalis illis ſpecialiter protectio conceſſa à Summo Pontifice, neque acquirit juriſdictionem, nec illam tollit juriſdictionem ſuperioris eccleſiaſtici, nec ea poteſt Princeps inducere, aut probare ſuperioritatem aliquam circa eandem Eccleſiam, aut hoſpitale, & ejus bona aut jura, quod eſt notandum.

Tertio non minùs ſubtiliter hæc noſtra propoſitio 211 comprobatur, etenim admiſſibilitas ſeu non admiſſibilitas appellationis reſpectu judicis à quo, eſt quid facti, quia ipſe citra delationem, vel non delationem, appellationis juriſdictione caret, niſi prout eſt quid facti, nam abſtineri à receptione appellationis, vel ei deferri eſt quid facti, abſque adminiculo juriſdictionis: ita eleganter dicit Philipp. Franc. *in cap. conſtitutus 45. ſub n. 9. de appellat.* quem referens ſequitur Eſcacia *de appellat. quæſt. 11. art. 1. ſub n. 4. verſ. infero ex hac ſecunda*, quare non poteſt ſe intromittere in appellationis juſtificatione, vel in juſtitia, nec pronuntiare, quoad partes an ſit admittenda, vel non, ſed pronuntiare limitatè factum proprium; & reſpectu ſuæ perſonæ, tantum ſcilicet defero, vel non defero, admitto, vel non admitto appellationem, nam in univerſum pronuntiare, ut legitimam admittendam, vel non, pertinet judici ad quem, qui habet juriſdictionem, non ad eum qui ea caret, per 212 appellationis interpoſitæ effectum ſuſpenſivum; latiſſimè poſt Conrard. & alios proſequitur Eſcacia *ubi proximè à num. 1.*

Ex quo infert ipſe Eſcacia, ibi *ſub. n. 4. verſ. infero ex hac*, cum Philippo Fran. *in d. cap. conſtitutus ſub n. 19.* 213 *de appella.* quòd cùm judex debeat ac ſui ſolam inſtructionem

ctionem cognoſcere de qualitate appellationis, non debet quoad partes (ut faciat jus) pronuntiare, ſed quoad ſe dumtaxat, & ad ſui inſtructionem, quia non habet juriſdictionem, niſi pronè ſit admiſſibilitas, quid facti, dicendo defero, vel non defero, admitto, vel non admitto, ad quam cognitionem qualitatis appellationis, quoad ſui inſtructionem in hoc caſu (quę eſt quid facti) non indiget juriſdictione, nec eſt neceſſaria: quia nihilominus quòd caret juriſdictione ſuſpenſa per legitimam appellationem, tacitè à jure ſive ſit ab eo admiſſa ſive non: textus optimus *in l. 1. ibi* appellatione interpoſita, ſive ſit recepta, ſive non; medio tempore nihil novari oportet; ſiquidem fuerit recepta appellatio, quia recepta eſt, ſi verò non eſt recepta, ne præjudicium fiat ei, quoad deliberetur, ut tùm recipienda ſit appellatio, an non ſit, *ff. nihil novari appellatione pendente*. tamen cognoſcere poteſt de hac admiſſibilitate, & qualitate, ſive natura appellationis, an debeat, vel non deferre, & ſic extrajudicialiter.

Ex qua miraculoſa doctrina literis aureis deſcribenda, tres mirabiles & utiliſſimi oriuntur effectus, quoad
214 hanc noſtram cognitionem extrajudicialem per viam violentiæ, & ejus juſtificationem, cui libenter arridet. Primus; quòd cùm in Senatu adito per viam recurſus, ut deferat judex appellationi, & reponat attentata, agatur dumtaxat an appellationi debeat deferri vel non (interim dum ſuperior aditus aliud cenſeat) de cujus qualitate, & natura informatur, extrajudicialiter ad ſui inſtructionem, tantùm per actorum inſpectionem, quod eſt quid facti: ſequitur manifeſtè, ut juriſdictione non egeat, quia ſubjecta materia, nec patitur, nec illam deſiderat, etiam in eodem judice, qui ſententiam tulit, ex eodem Franc. & Eſcacia ſupra citatis.

Quartò fulcitur noſtra propoſitio ex ſecundo effectu proxime præcedentis doctrinæ; enimvero ſi à Se-
215 natu in hujuſmodi ſalutari recurſu cognitio adhibetur ad ſui inſtructionem, & animi informationem ex actorum inſpectione, ut appellationis natura cognoſcatur, ut dictum eſt, ergo ſequitur quòd procedit extrajudicialiter, quoniam incommutabilis eſt, & recepta doctrina; quòd quando informatio aſſumitur ad ſolam inſtructionem, & informationem Curiæ, cognitio & proceſſus eſt omnino extrajudicialis: & in ea, nec ſervatur, nec attenditur forma, nec ſolemnitas judicialis, quia totaliter extrajudicialiter, & abſque juriſdictione proceditur. Bal. *in l. 3. §. ſi tibi, col. 2. verſ. ſed pone, juncto verſ. ſed auiſta, ff. de cond. ob turp. cauſ.* Alberi, *de malef. in tractatu de teſtibus, cap. 7. poſt n. 38.* Angel. *tract. de malef. in verbo quod forma publica, n. 11.* Salicet. *in l. fi. in fin. D. de quæſt.* Marſil. *in l. de unoquoque, n. 35. verſ. dicas tamen, ff. de re judic. & poſt n. 81.* Bonif. de Vitall. *in clem. 2. n. 89.* Marant. *de ord. judic. 6. p. memb. 1. rubric. de citatio n. 20.* Maſcar. *tract. de probatio lib. 1. in præfatione, q. 5. num. 39. & lib. 3. concl. 1366. n. 6.* Flamin. Chartar. *in tractatu de exequut. ſentent. cap. fin. n. 175. & in practic. interrog reorum, lib. 3. c. 3. n. 61.* Bertazol. *conſil. 353. n. 4. verſ. ſecundo dato, lib. 2.* & videnda, quæ in hunc ſenſum congeſſit Mareſcot. *variar. reſolu. lib. 2. c. 1. n. 51.* poſt alios, de quo nos latiſſimè *infrà, 2. p. cap. 12. per totum, & etiam 13.* ubi plures doctrinas, & authoritates, in comprobationem reperies. Ergo de primo ad ultimum ſequitur ſubjectam materiam non pati juriſdictionem, nec ea indigere, cùm ſit quid facti, maximè quia reſpectu Sena-
216 tus multo inferior & debilior eſt hujus articuli cognitio, quàm in judice à quo, quia in ipſo non adhibetur ad effectum deferendi appellationi, vel non, quia ipſemet Senatus non defert, ſed provocat, & incitat judicem à quo, ut deferat deferendæ, quod longè minus eſt, & ſic multo minùs juriſdictione eget.

Tertius effectus ex prædicta doctrina Philippi Fran. & Eſcaciæ reſultans ille eſt, quòd cùm admiſſibilitas appellationis, vel non admiſſibilitas, hoc eſt deferendum, vel non deferendum, ſit quid facti, ut meritò Prin- 217
ceps ſæcularis cognoſcere poſſit, quia de facto etiam rei ſpiritualis judex ſæcularis incidenter cognoſcere queat; plures citat Covarr. *in 4. 2. p. cap. 8. §. 12. n. 3. & in practic. caſ. 35. num. 1. verſ. quibus,* Natt. *conſ. 411. num. 1.* Caſſan. *in conſuetudin. Burgund. rubric. 1. verſ. Eſdroc. de vellis, n. 109 in fin. colum. 8.* Vival. *in explicat. Bulla Cœnæ Domini n. 103.* Gutierr. *lib. 1. canonic. quæſt. c. 34. n. 17.* Cevail. *commun. contra quæſt. 403. ex num. 1.* Mier. *in tractatu de majora. 3. p. quæſt. 15. ex n. 16.* Cæned. *in quæſt. canon. 45. n. 17.* plures congerit Seſe *tractat. de inhibitio. c. 8. §. 3. à n. 4. cum ſequentibus, & n. 22. & n. 23.* noſtras Joan Garc. *de nobi it. gloſſ. 1. à num. 27.* hinc pro obſervatione juramenti judex laicus cognoſcit *cap. licèt de jur. l. 6.* & in poſſeſſorio rei ſpiritualis ut ipſi & alij latè probant, & noviſſimè Torre-blanca *in tract. de magi. 1. lib. 3. c. 26. à n. 9. & ſeqq.*

Quintò corroboratur noſtra principalis doctrina, & 218
propoſitio: nam ſi judex inordinatè procedit, & contra jus exequitur ſuam ſententiam, ut privatus procedere dicitur, & abſque juriſdictione, Avenda. *in cap. 2. prætor. cap. 12. & c. 11. num. 9.* Azeved. *in l. 31. tit. 6. lib. 3. recopil.* Mexia *ſuper l. Tolet. fundam. 2 p. 11. n. 34. & ſeqq. fol. 106.* vide quæ nos latiùs *infrà, hac 1. p. c. 3. à n. 12.* ubi magnam Doctorum catervam congeſſi, ubi judex qui de 219
facto proceſſit, de facto, & ſine juriſdictione reponere debet, quia ad repoſitionem attentatorum, quæ de facto facta ſunt, & finita jam juriſdictione; juriſdictio neceſſaria non eſt ex celebri doctrina Romani, *conſ. 320. incipit, hac iſtorum, n. 4. verſ. quo igitur, & eo ſin.* Card. Tuſc. *pract. concl. tom. 3. litera E, concl. 11. n. 12.* quos ſequutus ſum, & comprobavi *d. cap. 3. à numero 15. & ſuprà,* quia facta de facto reponuntur: ergo cùm in hujuſmodi ſalubri cognitione per viam violentiæ illud dumtaxat quęratur, ut appellationi legitimæ deferatur, & attentata violenter reponantur à judice, ſequitur, ut ad id juriſdictio neceſſaria non ſit, ſed politica Principis poteſtas, & nuda defenſio, cuius proprium officium eſt, ut repellatur violentia, prout quilibet privatus, & ipſa pars oppreſſa poterat licitè reſiſtendo facere, & ſibi jus dicere; quod ut urbaniùs fiat, & abſque ſcandalo recurritur ad Principem, ſecundùm ea, quæ exactiſſimè diximus in propoſito *ſuprà prælud. 3. per totum, & præcipuè in verſ. quod & ex eo probatur. à num. 85.* ergo ſequitur quòd Princeps in tollenda hac vi, extrajudicialiter procedat, & non cum juriſdictione aliqua, qua ſubjecta materia non eget.

Sextò hanc noſtram doctrinam mihi probat expreſſè Rot. Romana in una Oſcenſ. Canonicatus Veneris 1. Decemb. 1596 quam ad literam refert Seſe *de inhibitio. cap. 8. § 3. num. 109. fol. 399.* qua poſtquam reprobatus eſt recurſus ad Regem ad tollendam violen- 220
tiam, per modum juriſdictionis, & contentioſum judicium in hæc inquit; Neque deciſiones Rotales Achillis 6. de appellat. in impreſſis & R. P. D. Decani in illa Tarraconen. Villæ de Reus die 4. Decemb. 1592. & R. P. D Blancheti in Salmantin. canonicatus die 24 Maij proximè præteriti ſuffragabantur Paulo, quia licèt per illas deciſiones concederetur facultas, quandoque recurrendi ad judices laicos, & invocandi nudum eorum auxilium ad defendendum propugnandorum poſſeſſionem; qua quis de facto ſpoliatur, & quam quis propria etiam authoritate defendere poſſet; nuſquam tamen dicitur in eis; quòd talis recurſus fieri poſſit ad effectum obtinendi inhibitiones, & mandata contra prælatos, & judices Eccleſiaſticos, hoc enim nunquam docuit Rota, quæ optimè novit, judices laicos, nec actu nec habitu habere juriſdictionem in clericos, imò illius eſſe penitus incapaces, arg. c. cauſam, de reſcript. & canon. Sacerdotibus. 11 quæſt 1. & c. ex qua deciſione apertè probatur, quòd recurſus ad Regem inter eccleſiaſticas perſonas non eſt habilis, nec capax juriſdictionis,

ſed nuda defenſio, & auxilium ad propulſandam violentiam.

Hoc idem apertè probatur ex Rotæ deciſione in una
111 Cæſar-Auguſtana juris eligendi coram Domino Ordino 7. Februar. 1561. & alia Ver. jactationis Parochialis de Aldea coram Paleoto ſub die 27. Junij 1561. ut eſt in recollectis ejuſdem Paleoti, *deciſ. 372. incipit, dubium erat*, quas ſequitur & teſtatur Lancelot. Robert. *de attent. 2.p.cap.4.limit.1.n. 38.* quibus in terminis reſolutum fuit, quòd ſi Conſilium Regium, cujùs aditus fuit recurſus ad tollendam violentiam, ultra manutentionem poſſeſſionis (quod eſt merum factum) aliud faciat, puta ſequeſtrando, & ad manus Curiæ rem de qua agitur apprehendendo, nihil agit, quia tunc modus legitimæ defenſionis exceditur, & ad actus juriſdictionales ſe extendit, ut dictum eſt; quibus omnibus fundamentis ſatis comprobata remanet aliàs ſimplex & nuda Doctorum aſſertio (vera tamen propoſitio) ut in hac cognitione per viam recurſus & nudæ defenſionis ad liberandum vi oppreſſos per Eccleſiaſticos judices extrajudicialiter procedatur, abſque juriſdictione, nec umbra illius, quia ſubjecta materia nec ea indiget, nec illam appetat unquam, ut modus & forma procedendi, de qua *in cap. ſequenti* eſt agendum, evidenter demonſtrat.

Reſponſio argumentorum.

ET licèt ex his quinque Præludiis tam dilucidè comprobatis, ac diſtinctè & explicitè ordinatis, præ cæteris omnibus Doctoribus hujus juſtificationis articulum tangentibus, ut tibi ad oculum evidenter apparet; facillimè potes deducere, quid cunctis difficultatibus ſit reſpondendum, nihilominùs libet brevibus, & ſigillatim explanare.

Et in primis non obſtat primum argumentum pro
112 contraria parte *ſuprà* adductum à *n.8.* ex Concilij Trident. loco *de reformat.c.3.ſeſſ.25.* cui reſpondet Salced. *in additio. ad Bern. Diaz in practic. in c. 102. litera A. verſ. parique ratione*, ut procedat quando ſæculares magiſtratus tanquam judices appellationis, veluti juriſdictione ſpirituali utentes, intenderent excommunicationem revocare, aut temperare, ſecus autem (inquit ille) ſi ad tollendam vim ab Eccleſiſticis judicibus illatam dicto remedio, & recurſu, uterentur, quem intellectum non admittit noſtras Gaſpar Rodrig. *de annuis reditib. lib 1.cap.17.num.73. ad medium*, ex eo quòd hactenus auditum eſt, ſæcularem judicem in cauſis Eccleſiaſticis in appellationis inſtantia cognoviſſe: nec illa verba dicti Trid. *ibi*, aut mandare, ut latam excommunicationem revoces) cóvenire interlocutioni, in cauſa appellationis prolatæ, nam appellationis judex inferioris ſententiam revocat, non tamen præcipit, ut judex inferior revocet, quod verum eſt, & ideo reſpondet ipſe Rodrig. quòd ea verba videntur pertinere ad violentiæ decreta, niſi dixeris (inquit ille) verba Concilij non comprehendere ſuprema Regia tribunalia, ſed magiſtratus dumtaxat, & judices inferiores, quibus hæc cognitio per viam violentiæ jure non competit, ut ita intelligantur verba ejuſdem Concilij, *ibi*, nefas ſit ſæcula-
113 ri cuilibet magiſtratui.) quæ non videantur dirigi in Regiam majeſtatem, nec ejus ſuprema tribunalia, ex eo quòd Reges ſicut dignitatis altitudine præeminent, ſic prerogativa gratiæ ipſos convenit anteferri, *cap. fin. de off. delegat. in 6.* & ideo ſub clauſulis generalibus ſublimes non continentur. *argum. cap. ſedes. de reſcript. cap. de multa de prabendis*, Reb. *in pract. 1. parte ſignatu n.62.* facit regula Cancellar. 40. *de derogatione juris patronatus*, ubi in diſpoſitione generali non comprehenditur Rex. Mandoſ. *regul. 13. de reſervatione, quæſt. 15. n.3.*

114 Sed ſalva pace tantorum virorum utramque interpretationem ejuſdem Concilij verba expreſsè abhorrent, à quibus quidem alienam eſſe apparebit, quia Trident. nec loquitur de magiſtratu, & judice, ut ſuperiore cognoſcente de excommunicatione tanquam judice appellationis, ut putavit Salced. ex eo quòd in eum inſurgit (& bene) Rodrig. non quidem ex prima ejus ratione, quia debilis eſt, ſed ex ſecunda; nec etiam loquitur in cognitione per viam violentiæ, ut exiſtimat Rodrig. dum excipit Reges, & ſuprema tribunalia, ut dictum eſt.

Quorum Doctorum in modum miror tam clara diſpoſitione vel interpretari ſeu potiùs cavillari, & in 115
dubium redigere, vel contra text. *in l. ille aut ille 25. de leg.3.* quid ergo in illius textus litera obſcurum, aut intricatum invenère, ut quæſtioni locus foret; enim verò textus ille ſic ſimpliciter, & prout jacet adhuc in ſenſu literali nihil addito, nec detracto, intelligendus eſt: nã poſtquam normam excommunicandi judicibus tradit, ſequitur, & facit, nefas ſit ſæculari cuilibet magiſtratui prohibere Eccleſiaſtico judici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, ſub prætextu quòd contenta in præſenti decreto non ſunt obſervata; (reddit rationem) cùm nó ad ſæculares, ſed ad Eccleſiaſticos hæc cognitio pertineat; textus etenim generaliter loquitur, ut nullus judex de facto impediat, perturbet excommunicationem, non ut judex appellationis, ut putabat Salced. ſed quomodolibet impedire voluerit, quocumque genere impedimenti, & perturbationis; ſive occaſione juriſdictionis, ſive de facto mittendo falcem in meſſem alienam, aut juriſdictionem Eccleſiaſticam uſurpando, prout indicant illa verba Concilij *ibi*, cùm non ad ſæculares, ſed ad eccleſiaſticos, *&c.* ita ut illius textus deciſio non ſe reſtringat ad aliquam ſpeciem perturbationis, ſed generaliter loquitur, prohibendo ne ſe magiſtratus intromittat, quo decreto illud idem, quod jure communi diſpoſitum erat, generaliter; ut judex ſæculari non ſe inſerat in eccleſiaſticis cauſis, aut ſpiritualibus; ſpecialiter hoc decreto continetur, ſpectus excommunicationis, ut illam nullo modo impediat, non ſe reſtringendo ad aliquam ſpeciem perturbationis, ſed generaliter de 116
quibuslibet omnibus impedimentis; nec eſt novum ut Concilium Tridentinum diſponat idem, quod jus commune, ut illud noviter ſuſcitetur, renovetur, ac ſit in viridi obſervantia, ut conſtat ex plurimis decretis Tridentini, prout *in cap.4.ſeſſ.21.* quod continet idem quod *cap. ad audientiam, de eccleſ. ædifi. & in cap.4.ſeſſ.7. de reform.* idem diſponit, quod *cap. de multis* & ſic de aliis.

Et ſic ſub tanta verborum generalitate, non eſt comprehendendum tam ſalubre remedium, & charitativum ſubſidium, miſeris, & oppreſſis ſpecialiter à jure canonico ex ratione, & principiis juris naturalis, & divini permiſſum, longo uſu immemoriali cóſervatum, ſuper quo, cùm Tridentinum, nihil ſpecialiter inducat, ſed ge- 117
neraliter potiùs diſponat, hanc limitationem à jure approbatam debet accipere, quia lex nuva generaliter confirmatoria recipit eam limitationem, quam lex confirmata, juxta *l ſecundum, juncta gl. ibi, commun. notant Doctores ff. qui ſatiſd. cogan. & in l.3.C. de ſilentiariis lib 12. verbo decurionibus*, communiter approbatam, & *in l. hac conſultiſſima in princ. gl.3.C. qui teſtam. facere poſſ. B. in l. ſed & ſi poſteriores*, & ibi Joan. Oroſius *n.12. ff. de leg. & in l.1.n.33. de conſtitu. Princip.* poſt Iſ. *ibi n.16.* Mencha *de ſucceſſ. creat. §.3.n.10.* Covarr. *in rubr. de teſt. 2.p.n 19.* Mexia *in l. Regia Tolet. 2. p. in 6. fundam. n.18. cum ſequentibus*, Gutier. *practi. q. civil. 4.q.1.n.4.* Greg. Lopez *in l.7.tit.23.p.6.gl.9.* & quia quando aliqua lex
loquitur cum aliqua qualitate ad ſui intellectum, tra- 118
hit omnes alias, quæ in illo propoſito ſimpliciter, & generaliter loquũtur, Alberi. de Roſ *in l. ſi quis, in princ. tit. n.2. in ſecunda oppoſ. ff. de legat. 3.* Socin. jun. *in l. cum filio famil. verſ. venio ad apparatum gloſſ. n 46. de leg. 1.* dicit notabile Cardinal. Manti. *in tractatu de contract.*

tom. 1.

*tom.*1.*l.*4.*tit.*23.*n.*11.& ſic cùm Concilium generaliter de omnimodo impedimento loquatur, non debet intelligi in hoc ſaluberrimo recurſu ſpecialiter, à jure canonico pluribus decretis excepto, permiſſo, reſerva-

229 to, & exceptuato, ob bonum, & utilitatem reipublicæ Chriſtianæ, ne reſpublica turbetur, & bonum publicum detrimentum patiatur. Et ſi iſtud remedium, & charitativum ſubſidium voluiſſet Concilium Tridentinum comprehendere, & ſubvertere, expreſſiſſet utique; juxta text. *in cap. inter corporalia, verſ. unde*, ibi, unde ſi citra tranſlationem id fieri voluiſſet, quod de ceſſione dixerat, & de tranſlatione poterat; expreſſiſſet, *&c. de tranſlatione Epiſcopi*, textus optimus *in c. ad audientiam*, ibi, nam ſi intelligeremus tantùm de novalibus, ubi ponimus de laboribus, de novalibus, poneremus, *&c. de decimis*, text. *in l. antea, §. ſin autem ad deficientis*, ibi, nam ſi Concilium volebat, nulla erat difficultas conjunctim ea diſponere, *C. de caducis tol.* ita Cervantes *in l.* 3. *Tauri, n.* 84 per Bal. *in d. §. ſin autem*, latè Gutierr. *conſ.* 13. *n.* 17. & ex aliis doctiſſimus Caſtellus *quotidian. controv. l.* 2. *c.* 4. *à n.* 26.

230 Et hoc noſtro novo, & veriſſimo intellectu ad Concilium Tridentinum, venit reprobandus Ceval, *in q.* 897. *n.* 126. dum reſpondet ad idem Tridentinum, ut loquatur, quando judex ſæcularis vult cognoſcere de excommunicatione per viam appellationis principaliter, vel incidenter per modum juriſdictionis, an ſententia ſit juſta, vel non, an potuiſſet Eccleſiaſticus, vel non potuiſſet excommunicare, quod falſum eſt: nam ſi ille textus de illo impedimento tantùm loqueretur, ſequeretur abſurdum, quòd potuiſſet de ipſa cauſa cognoſcere quilibet judex ſæcularis, de quo loquitur Tridentinum, extrajudicialiter; ſed hoc eſt falſum, quia etiam extrajudicialiter alius quàm Princeps, & eius ſuprema tribunalia, quod idem eſt, cuius proprium officium eſt; non poteſt de huiuſmodi violentiis cognoſcere, ut diximus latiùs *in c. ſeq.* ergo dicendum eſt, ut Concilium Tridentinum loquatur de quolibet impedimento facto à iudice ſæculari, ſive judicialiter, ſive extraiudicialiter, & de facto quomodolibet ſe intromittente.

231 Et ſic cùm Concilium Tridentinum generaliter loquatur, nullo modo intelligitur, nec diſponit de hoc ſpecialiſſimò iuris remedio, & recurſu, nec talis defenſionis facultas omni iure Principi competens comprehenditur ſub tali decreto, tenent Azeved *in lib.* 5. *tit.* 6. *l.* 1. *recopil. verſiculo item & de uno quarto*, ubi latiſſimè Bobadill. *in Polit. l.* 5. *c.* 18. *n.* 159. *& c.* 16. *n.* 90. Humada *in l.* 13. *tit.* 13. *part.* 2. *in gloſ.* 4. *in verbo, mafuerço*, Vivald. *in explicatione Bullæ in Cœna Dom. n.* 109. & cum Azeved. Salced. & Bobad. idem dicit poſt hæc Cevall. *in Epiſtol. ad Regem, n.* 94. & iterum *in q.* 897. *n.* 133. & ſuprà idem tenet Vivald. *in Candel. aureo, in explicat. Bullæ in Cœna Domini, part.* 2. *caſ.* 16. *à n.* 114. Barboſ. *in remiſſ. ad Concil. Trident. d. c.* 3. *ſeſſ.* 25. *de reform. n.* 4. *ſuper verſiculo nefas autem ſit, &c.* Cæned. *in q. Cano.* 45. *n.* 2. *& præcipuè ſub n.* 7. *& ſub n.* 60.

232 Nec obſtat ſecundum argumentum contra noſtram cognitionem per hanc viam violentiæ *ſuperiùs* ad principium appoſitum *numero* 30. *ex Bulla in Cœna Domini, c.* 13. 14. 15. *&* 16. quæ magis in ſpecie videntur repugnare hujuſmodi Regio recurſui per hanc viam violentiæ, cui reſpondent omnes communiter Doctores tam Theologi, quàm Juriſtæ ſtatim citandi, ut procedat, & habeat locũ, quando Iudex ſæcularis, & ſuprema tribunalia volunt; iudices, & cum Iuriſdictione ſe intromittere in cognitione rerum ſpiritualium, aut aliàs Eccleſiaſticarum, hoc animo, & intentione, ut violetur libertas Eccleſiaſtica, & uſurpetur eius iuriſdictio ad effectum impediendi cognitionem, & proceſſus Iudicum Eccleſiaſticorum indebitè, & in caſibus à iure non permiſſis, quia tunc talis facientes in cenſuram eiuſdem Bullæ incidant, ut expreſſè probant *Salgado de protect. Reg.* eiuſdem Bullæ verba in caſu 14. *ibi*: Excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos, qui per ſe, vel per alios authoritate propria, ac de facto, *&c.* beneficiales, & decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, & ſpiritualibus annexas, ab auditoribus, & commiſſariis noſtris, aliiſve judicibus Eccleſiaſticis, avocant, illarúmve curſum, & audientiam, *&c.* cauſas ipſas proſequi volentes, impediunt, ac ſe de illarum cognitione tanquam judices interponunt, *&c.*) & iterum, *ibi*; vel alias compellunt, vel exequutionem literarum Apoſtolicarum, ſeu exequutorialium proceſſuum, ac decretorum prædictorum quomodolibet impediunt, *&c.*) ponderatis verbis ſupradictis, *ibi*, avocant.) & *ibi*, impediunt) & *ibi*, tanquam iudices.) quæ expreſsè denotant procedere in quibuſcumque perſonis, ut judicibus tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus de facto, ſeu ut iudicibus, ſe intromittentibus, & impedientibus curſum cauſarum cum Iuriſdictione, & per modum cognitionis, prout inſuper colligitur *ex eodem cap.* 14. *ad finem*, ibi: Etiamſi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacunque præfulgeant dignitate, aut Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Commendatarij, ſeu Vicarij fuerint, *&c.*) & probantur etiam manifeſtè *in d. caſ.* 15. *dictæ Bullæ*, ibi: Coram ſe ad ſuum tribunal, audientiam, Cancellariam, conſilium, vel Parlamentum, præter iuris Canonici diſpoſitionem trahunt, vel trahi faciunt; vel procurant directè, vel indirectè, quovis quæſito colore;) & *in caſu* 6. evidenter etiam probatur, *ibi*: Et omnes alios, quoſcunque judices Eccleſiaſticos ordinarios quomodolibet impediunt, quominus ſua Juriſdictione Eccleſiaſtica, contra quoſcunque utantur, ſecundùm quod Canones, & ſacræ conſtitutiones Eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præſertim Tridentini, ſtatuunt, ac etiam eos, qui poſt ipſorum ordinariorum &c. ſententias, & decreta, aut aliàs fori Eccleſiaſtici judicium illudentes ad Cancellarias, & alias Curias ſæculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia, *&c.*

Ex quibus quidem verbis clariſſimè conſtat, injuſtè 233
impedientes de facto, & contra juris diſpoſitionem impedientes Iuriſdictionem Iudicum Eccleſiaſticorum dumtaxat, incurrere in Bullæ cenſuras, volentes Iuriſdictionem Eccleſiaſticam uſurpare, ut benè declarat Seſe *de inhibitio. cap.* 8. *§.* 3. *num.* 102. ubi verba, quibus utitur Bulla, neceſſariò intelligenda ſunt de actionibus injuſtis & contra juris permiſſionem, & denotant etiam illa verba, præſumunt.) De quibus *in d. Bullæ, cap.* 13. *ad fin.* quæ præſupponunt dolum, ut per Feli. Marſi. Deci. Cravet. Turrec. & Plotum tenet Marcus Antonius Marcerat. *variar. reſolu. lib.* 3. *reſolutione* 19. *num.* 9. qui etiam idem dicunt de verbo, audeant.) At verò quando 234
Iuriſdictio Eccleſiaſtica non impeditur, prout non impeditur, ſed potiùs auxiliatur, & favetur, quando recurritur ad ſupremum Principem, & tribunalia pro tollenda violentia facta à judice Eccleſiaſtico, neque judex Eccleſiaſticus impediendo curſum appellationis legitimæ ad Sedem Apoſtolicam, exequatur ſuam ſententiam, reponúntque omnia attentata violenter, quo caſu Princeps non ut judex (ut dicit d. Bulla, *ibi*, tanquam judices. *&c.* & *ibi*, avocant,) quod non fit abſque Iuriſdictione, juriſdictionaliter, & in formæ judicij procedens; ſed extrajudicialiter, per nudam defenſionem, & abſolutam Principis poteſtatem, abſque umbra Juriſdictionis, quam forma procedendi, & ſubjecta materia excludit, quia Iuriſdictionis capax non eſt, nec ea indiget, de quo latiſſimè præ cæteris altiùs examinavi *ſuprà, prælud.* 3. *per totum.*

Quæ quidem extrajudicialis, & nuda defenſio omni 235
jure naturali, divino, Canonico, Civili, Regio, ac conſuetudine immemoriali Principi ſupremo commendata eſt, & attributa, ut de ſingulis latè *in prælud.* 3. *per totum*; ac ideo tantùm abeſt, quòd ſit à Bulla excluſa,

quinimo ſit virtualiter in ea approbata, ut apparet ex d. Bulla *caſ.15.*ibi: Ad tribunal, audientiam, Cancellariam, conſilium, vel Parlamentum, præter juris Canonici diſpoſitionem trahunt, *&c.*) ergo cùm hic recurſus ad Cancellariam Regiam ſit ſecundùm juris diſpoſitionem, non ſolùm Canonici, ſed etiam naturalis, & divini, *ibi*, non excluditur, ſed virtualiter, & quodam modo expreſsè permittitur,) ex quibus verbis expreſsè notat Card. Toletus, *in ſum.l.1.c.17.n.3.* quòd judex ſecularis, qui ſecundùm juris diſpoſitionem cognoſcit de Eccleſiaſtica perſona, in caſibus à jure ſibi permiſſis, non intelligitur per d. Bullam communicari.

Quod & etiam inſinuant illa verba d. Bullæ *caſu 16.* ibi, quomodolibet impediunt, quominus ſua Juriſdictione Eccleſiaſtica, contra quoſcunque utantur ſecundum quod Canones, & ſacræ conſtitutiones Eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præſertim
236 Tridentini ſtatuunt, *&c.*) quoniam hujuſmodi defenſio naturalis inducta eſt ad dirigendos judices Eccleſiaſticos, nequaquam utentes Juriſdictione Eccleſiaſtica, ut dicit d. Bulla, ſed ea potiùs abutentes, vim faciendo, non deferentes appellationi legitimæ, cui ab omni jure tenentur deferre, & ea pendente violenter, & iniquè exequentes ſuam ſententiam, quod omne non ſecundùm Canones eſt, ut dicit d. Bulla, ſed omnino, & directò illi contrarium, & repugnans in magnum vi oppreſſorum damnum, & Reipublicæ inquietem, & in ſuperioris Eccleſiaſtici dedecus, ac vilipendium, cui per hujuſmodi extrajudicialem, & nudam defenſionem obviare curant tribunalia, quæ dirigitur ad obſervationem juris Canonici, & non ad impediendam Juriſdictionem Eccleſiaſticam, quæ fuit Pontificis intentio, *in d. Bulla in Cœna Domini*, ut judices incurrant cenſuram, *ibi*, quomodolibet impedientes, & *ibi*, impediunt, *&c.* & pluries hoc utitur verbo.

237 Qui verò impediunt dictam juriſdictionem, ſunt ipſi judices Eccleſiaſtici, in quibus verificatur, quod dicitur, *& eand. Bulla, c.14. ad fin.* ibi: Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, *&c.*) qui cùm debeant procedere ſecundùm jus Canonicum indebitè non opprimendo litigātes cenſuris, & aliis violentiis, denegando illis appellationis debitam delationem, ac defenſionem naturalem, intentando, & pariter attentando ſententiæ exequutionem per appellationes ſuſpenſam, ideo ne ſuperiorem vilipendat, nec ejus debito honori aliquid detrahat, charitativa hæc protectio à Principe, ad quem
238 recurrit oppreſſus, interponitur, ne procedatur in cauſa, & quidem in his Princeps ſupremus Eccleſiæ miniſter eſt, qui injuriam nullam facit, ſed potiùs præſidio eſt miſeris, ne violentiam, & injuriam (quam Eccleſia non vult, ſed odit ratione indiſcreti judicis) patiantur, ut optimè tradit Llamas *3. p. §. 12. & §. 7. pag.* 839. Cæned. *in quaſt. Canc. 45. n.9.*

239 Quapropter ſi bene perpendatur eſſentia, verúſque effectus hujus defenſionis naturalis, judicem, ad quem appellatum eſt, ſummo honore proſequitur Princeps ſupremus, cùm reſiſtat violentiis in conſervationem eius Juriſdictionis, ne iudex à quo aliquid indebitè attentet, pendente appellatione ad ipſum, ut bene con-
240 ſiderat Cæned. *ubi proximè, ſub num.9.* & ideo hæc cognitio per viam violentiæ meritò damnoſa non reputatur libertati Eccleſiaſticæ, ſed imò illi valdè utilis, & in totum favorabilis eſt, ut in terminis dicit Suarez *l.4.*
241 *de immunit. Eccleſ. c.44. num.43.* Cæned. *quaſt.54. n.35.* imò vergit in eius ſummam utilitatem, eiuſque reſpicit favorem, tradit Morl. *in empor. jur. tit.2. de Juriſdict. quaſt.14. num.8.* Cæned. *ubi proximè, num. 9.* & poſt hæc cum Suarez *ubi proximè*, tenet Cevall. *in l.4. communi. contra communium. quaſt.897. ſub num.157.* & iterum *in tract. de cognitione per viam violent. 4, gloſ.4. ſub n.4.* & poſt Manuël. Roder. Navar. Covarr. Pacianum, & Chaquerian. probat noviſſimè Torre Blanca, *in tract. de magia, lib.3. cap.26. num. 32.* Carol. de Tapia *in compila. jur. reg. Neapol. lib.3. rub. 4. ſuſ. in c.266 incipit,* 242
finis præceptis, n.8. fol.28. unde etiam dicitur, Principem ſæcularem hoc caſu interponere, & impartiri ſuum auxilium ſuperioribus Eccleſiaſticis contra inferiores, nolentes deferre legitimis appellationibus illis devolventibus juris diſpoſitione Juriſdictionem, ab inferioribus ablatam, ut poſt alios optimè conſiderat Morla *in empor. jur. 1. part. tit. x. q.14. num.8.* Salced. *in additio. ad prax. Bernar. Diaz. 103 verſiculo prateroa rem hanc, pag.355.* quos referens ſequitur Cæned. *d. quaſt. 45. ſub n.9. ad fin.* quibus convenit, quod dicit Seſe *in tractat. de inhibitio. iuſtitia Aragon. cap.8. §. 4. à num.3.* quòd cùm fundamentum violentiæ id ſolùm operetur, & inducat, ut ſcilicet, ſæcularis poteſtas vim tollat extraju- 243
dicialiter, & per modum extrajudicialis, & Chriſtianæ defenſionis; aliqua tamen cognitione adhibita circa violentiam, non autem judicialis ordinariæ cognitionis, nullas incurrat cenſuras, cùm id fiat ad nudum auxilium dumtaxat, pro tollenda violentia, quod de jure naturali permiſſum eſt immutabili, & perpetuo, ob quod non videri praxim hanc adverſam eſſe Canonibus, & Pontificalibus conſtitutionibus, cùm hoc caſu Regalis 244
poteſtas non ſe interponat, ut judex cum Juriſdictione, ſed ut legis, & Canonum miniſter, teſtatur Seſe *ubi proximè, d. 8. §.4. n.5. & ſub n.6.*

Quare ſumma cum ratione nullus judex Eccleſiaſti- 245
cus habet hos Principes ſæculares, eorumve conſiliarios ut excōmunicatos, imò nec ipſe beatiſſimus Papa, nec ullus alius evitat illos, uti intelligendum eſt, Pontifices maximos noluiſſe tam ingens damnum per præfatas clauſulas ipſis inferre, ut optimè cōſiderat Vivald *in explicatio. Bulla in Cœna, n.107.* qui *ex n. 102.* refert quamplures juris utriuſque, ac ſacræ Theologiæ Do- 246
ctores hujus opinionis defenſores, per tot ſæcula uſitatæ, & receptæ ab omnibus Chriſtianæ Religionis Principibus. Si enim ex d. Bulla Summus Pontifex illos excommunicatos haberet, ut paſtor Eccleſiæ, & curator 247
animarum, illos exhortaretur aliquando, illos monendo, & ſuadendo, ut à cenſuris, & ab hac cognitione deſiſterent; imò in contrariam ſuam intentionem declaravit expreſsè (ut ſtatim dicam) ut ſcilicet illos non incidiſſe in cenſuras, præter hanc extrajudicialem cognitionem, in ordine ad tollendam violentiam.

Et quòd hic juſtus Regis recurſus non includatur in 248
d. Bulla, nec ſub cenſuris comprehendātur Principes, nec eorum conſiliarij; affirmant ultra citatos Salced *in additio. ad prax. Bernar. Diaz, in c.101. littera A, ex pag.353. & pag.346. in verſicula nec etiam*, Corduba *in tract. caſuum conſcientia, caſu 35. verſiculo lo ſegundo*, Himad. latiſſimè *in l.13. tit.13. part.1. in gloſſ.4. in verbo ninfuerça*, optimè Bobadill. *in Polit. lib.2. c.18. n.139. in gloſ. in litera C.* Vivald. *ubi ſuprà, num.109.* optimè Rodrig. *1. part. cap.156. n.8. & in additione ad Bullam, §.9. n.87.* Alphonſ. à Vrga *in ſumma, t.1. cap.29. caſu 1. in fin. verſiculo nota que el Rey. & in c.85. caſu 141.* pulchrè Azeved *in l.2. tit.6. l.1. recopi. ex verſiculo item & decimoquartò*, Martinus Nav. *in manuali Latino, c.27. n.69. & 70.* Cæned. *in collecta ad decretal. collecta. 17. & col. 4. n.1.* & iterum, & latè *quaſt. Canon.45. ſub num.2. & ſub n.7. & ſub n.9. n.61.* nonnullos etiam ad idem citat, & ſequitur Ioſephus Seſe, *tractatu de inhibit. iuſtit. Arag. c.8. §.3. ſub num.82. & 83. & à num.88. cum ſeqq.* & poſt hæc ſcripta cum eodē Seſe idem dicit Cevall. *in Epiſt. ad Regem, à num.92. & in q.897. à num.133.* & in cognitione per viam violentiæ pluribus in locis, qui *in d. Epiſtol. d. n.92.* tentavit probare, quòd cùm hic recur- 249
ſus ad Regem per viam violentiæ ſit fundatus in jure naturali, & in ejus principiis, ac iure divino, ac ideo nō poteſt contra illud induci, aut expediri excommunicatio iure poſitivo adversùs illum, quia lex inferioris, & ſic ius poſitivum, non poteſt revocare legem ſuperioris

rloris,prout eſt jus naturale,& divinum,quod ego mo-
dò non examino, ſed ſufficiat cognoſcere illa Bulla
non eſſe comprehenſum,nec loqui de hoc recurſu, &
250 nuda defenſione.
Et prędictis etiã addere poteris Manuël. Rodr. *in ad-
ditic. ad §.9. n.87.* ubi circa interpretationẽ Bullę Cœ-
næ in hæc verba ait: *Pero quando la perſona Eccleſiaſti-
ca, que ſu juez Eccleſiaſtico la haze agravio, y la oprime
puede recurrir ad juez ſeglar, para que le defienda, pues
251 vemos que en muchos caſos el Principe ſecular tiene poder
ſobre los Eccleſiaſticos, principalmente quãdo falta el Su-
perior Eccleſiaſtico por eſtar auſente, conforme lo que di-
zen los ſacros Canones, y eſto procede con mas razon, quã-
do ay peligro en la tardãza recurriendo al Superior, &c.*
& paulò pòſt: *Y anſi quando ſe dize en derecho, que los*
252 *Eccleſiaſticos no recurran à los tribunales ſeculares, ſe ha
de entender, ſalvo ſi recurren por ſu defenſion, y para que
indevidamente no ſean opprimidos; y eſto es lo que hizo
San Pablo, &c.*) & idem dicit idem Rodr. *in q. reg. q.6.
art* 8. ubi aſſerit ſine timore excommunicationis Bullę
poſſe Regis conſiliarios per viam violentiæ inter Ec-
cleſiaſticas perſonas extrajudicialiter cognoſcere. Tor-
re-Blança, *in tract. de magia, l.* 3. *c.* 26. *n.* 31. qui etiam ſa-
tisfacit dictæ Bullæ.
253 Igitur exiſtente hac communi Doctorum receptiſſi-
ma ſententia, etiamſi ea aliquod juris dubium accipe-
ret (quod non facit, quia eſt fundata in principiis juris
naturalis, & divini, ac poſitivi) cùm ſit adjuta conſue-
tudine, maximè immemoriali per tot ſæcula uſitata; ei
ſtandum erit intrepidè, & ſine ſcrupulo, & etiamſi alia
ſit in contrarium opinio, ut latiùs, & optimè probavi-
mus *ſuprà, prælud.* 3. circa juſtificationem conſuetudi-
nis immemorialis, ubi videre poteris à prin. pluribus
citatis Doctoribus; aliæ autem doctrinæ, quæ hujus ar-
gumenti reſpooſioni conducunt, videndæ ſunt in ſe-
quentibus.
254 Nec etiam obſtat tertium argumentum pro contraria
parte *ſuprà* adductum *n.* 31. ex Rotæ deciſione de anno
1596. quà ſtat declaratum recurrentem ad tribunal ſæ-
culare juſtitiæ Aragonum incidiſſe in excommunica-
255 tionem Bullæ in Cœna Deminl; cui conatur reſponde-
re poſt hæc Ceval *in epiſt. ad Regem*, quòd in illa deci-
ſione pars prævenit inhibitionem, anteà quàm judex
Eccleſiaſticus de cauſa principali cognoviſſet, nec vim,
aut gravamen aliquod intuliſſet, quo caſu (inquit ille)
juſtiſſimè fuiſſe per eam declaratum incurriſſe in Bul-
lam Cœnæ.
256 Sed miror tantum virum, veriſſimum illius deciſionis
ſenſum non calluiſſe, & claram ejus determinationis
intentionem ignoraſſe, cùm ad oculum ſit, contra cujus
reſponſionem directò multa notabilia, ac juridica con-
gerit doctiſſimus Seſe *in epiſtol. ad Regem, num.* 77. *cum
multis ſequentibus*, quem meritò carpit, ac evidenter
convincit, dicens deceptum fuiſſe, ubi refert illius Re-
gni praxim juris firmiæ, ne pendente juſta appellatione
Eccleſiaſticus exequatur, quæ ferè in nullo diſcrepat à
noſtra, prout videbimus latiùs *infrà, c. ſeq.*
257 Et pro illius deciſionis declaratione, & reſponſione
plora recenſet fundamenta Seſe *in tract. de inhibi. c.* 8.
§. 3. *à n.* 125. in comprobationem, & corroborationem
eorum, quæ referuntur in d. deciſione contra noſtrum
recurſum, & poſtmodum alia quamplurima contra il-
lam inſerit pro recurſus juſtificatione, & tandem om-
nibus ſatisfacit, & bene, quem tu videre poteris, quia
latiſſimè proſequitur juxta ea, quæ nos *ſuprà, in prælu-
diis* ſcripſimus.
258 Et pro ejus veriſſima ſatisfactione dicendum eſt, ut
ex ipſius deciſionis tenore ſatis apparet, Dominos de
Rota aliter ſenſiſſe de recurſu ad tribunal juſtitiæ Ara-
gonum, quàm praxis illius Regni in rei veritate ſe ha-
bet, ut benè conſiderat Cæned. *in q. Canon.* 45. *n.* 42. *in
prin.* licèt obiter. Supponitur enim in illa juſtitia Ara-
Salgado de protect. Reg.

gon: per hunc recurſum procedere cum plena cauſæ co-
gnitione judicialiter, & cum iuriſdictione Et enim cùm
proviſio Regia ordinaria, qua nos in Hiſpania utimur; 259
in illo regno inhibitio dicitur; ne lite pendente, *&c.*
quæ quidem inhibitio prima quidem facit, nomine at-
tento, ſonat in iuriſdictionem, quia anima inhibitionis
eſt iuriſdictio, quæ à iure Canonico, & Tridentino non
expeditur abſque legitima cauſæ cognitione; ab eo, qui
ſuper negotio juriſdictionem habet; ideo nihil mirum;
ut iuris principiis prima facie attentis, tot contra illam
applicarent Domini de Rota illa fundamenta, quæ ex-
preſſè conveniunt inhibitioni; & cognitioni juriſdi-
ctionali, non tamen nudæ defenſioni naturali, & Regiæ
protectioni extrajudiciali. Hunc intellectum mihi pro-
bant verba illius deciſionis *ibi*, dicebatur enim, talem
conſuetudinem, tanquam improbam, ſacris Canonibus
inimicam, quæ clericos juriſdictioni laicorum quando-
que ſupponit, non fuiſſe attendendã, *c. qualiter & quan-
do, de judiciis*, &c.) quod quidem aliud foret judicandum 260
par ipſam deciſionem, ſi cognoviſſent illi Domini de
Rota naturam, & effectũ illius juris firmiæ, & ejus pra-
xis, ut ſit quædam nuda defenſio, & extrajudicialis co-
gnitio abſque juriſdictione ad tollendam violentiam
dumtaxat, juxta quæ hactenus dicta ſunt in præludiis,
prout & manifeſtiſſimè adnotavit illa Rotæ deciſio *in-
feriùs* in hæc verba: Nec deciſiones Rotales Achill. 6. *de
appell. in impreſſis*, & R.P.D. Decani *in illa Tarracon. Vil-* 261
la de Reus die 4. *Decemb.* 1592. & R.P.D. Blancheri *in
Salmant. Canonicatus die* 24. *Maij proximè preteriti*,
ſuffragabantur Paulo, quia licèt per illas deciſiones
concederetur facultas quandoque recurrendi ad judices
laicos, & invocandi nudum eorum auxilium ad defen-
dendum propriam eorum poſſeſſionem, qua quis de fa-
cto ſpoliatur, & quam quis propria etiam authoritate
defẽdere poſſet: nuſquam tamen dicitur in eis, quòd ta-
lis recurſus fieri poſſet ad effectum obtinẽdi inhibitio-
nes, & mandata contra Prælatos, & judices Eccleſiaſti-
cos; hoc enim nunquam docuit Rota; quæ optimè novit
judices laicos, nec actu, nec habitu habere juriſdictio-
nem in clericos, imò illius eſſe penitus incapaces, *&c.*
Ex quibus quidem verbis claré, & evidenter appa- 262
ret, Rotam in eadem deciſione habuiſſe intentionem
tollendi, & reprobandi recurſum, & cognitionem ſæcu-
larium per formam judicialem; & juriſdictionalem,
prout ibi putavit, & concepit in illo caſu, ac ſupponit:
non tamen cognitionem extrajudicialem, & recurſum
ad ſuprema tribunalia per modum extrajudicialis, &
nudæ defenſionis, conformando ſe cum aliis ſimili-
bus Rotæ deciſionibus, in confirmationem Regij re-
curſus, & protectionis latis, de quibus nos *ſuperiùs, in
prælud.* 3. circa iuſtificationem conſuetudinis immemo-
rialis, & *in prælud.* 5. *in fundamento* 5. ubi latiùs funda-
vimus.
Hanc etiam noſtram interpretationem poſt hæc ſcri- 263
pta invenio ſentire doctiſſimum Seſe *tract. de inhibi. in
c.* 8. §. 3. qui poſt longam diſputationem ſuper funda-
mentis ipſius deciſionis *à n.* 199. *uſq. ad n.* 597. dicit *in n.*
171. illius deciſionis determinationem dubiam judi-
candam, & reddi per ab eo dicta; quia hic recurſus ad
Principem ratione violentiæ, quam committunt iudices
Eccleſiaſtici, attentando legitima appellatione penden-
te; cùm ſit extraiudicialis, ut tollatur violentia, non ad
cognoſcendum de cauſæ meritis, nec ad iubendum ali-
quid fieri, aut revocare, ut Rotalis illa deciſio opinatur,
ſed ſolùm ne aliquid fiat violenter in ſuperioris iudi-
cis vilipendium, donec à Romano Pontifice debitum
remedium provideatur, quod Curia Romana ſemper
amplexa eſt. Hæc ille, idem etiam tenet, & reſpondit
Cæned. *in q. Carett.* 45. *n.* 58.
Et cum hoc falſo ſuppoſito, quo opinatur in caſu, 264
de quo ibi, iuriſdictionaliter procedi; nihil mirum, ne
ad principium dixerit, illum incidiſſe in excommu-

nicationis ſententiam, quia recurrendo ad judices ſæculares cauſam præbuit, ut immunitas Eccleſiaſtica violaretur, quia licèt per juriſdictionalem cognitionem (quam ſupponitur violari) ſit fatendum; tamen per hanc cognitionem extrajudicialem, & nudam defenſionem, quæ eſt charitativa protectio, non ſolùm non violatur immunitas Eccleſiaſtica, ſed potiùs auxilliatur, & defenditur, ut latiùs in reſponſione ad ſecundum argumentum *ſuprà* diximus, & probavimus à *num* 289. & probat expreſsè Bulla Martini Papæ ſtatim referenda.

265 Et ideo bene reſpondet Cæned. *ubi proximè,n.52.& ſeqq.* quod illa ratio non urget, ſiquidem quamplurimi ſint caſus, in quibus Eccleſiaſticæ perſonæ, eorúmque bona Regiæ juriſdictioni optimo jure ſubjiciuntur, abſque illo cenſurarum incurſu, nec immunitatis Ecclaſiaſticæ violatione, ut videre licet per eundem *in collecta. ad decreta. 37. ex n.2.* & proſequitur latiſſimè Bobadil, *in polit. l.2.c.18.à n.50. per totum, & à prin.* quam rationem latiùs ibi inſequitur.

266 Minùs etiam obſtat alia Rotæ deciſio Oſcenſis Pœnitentiariæ Lunæ 10. April. 1595 coram Blancheto, quà determinatum fuit, recurrentem ad judicem laicum eſſe excommunicatum per Bullam Cœnæ, quam deciſionem ad literam refert Seſe *in tract. de inhibitio. juſt. Arago. cap.8.§.3.à n.187.* eam etiam refert Proſp. Farin. *in conſil.68. inter deciſiones cauſarum criminalium*, cui pariter ſatisfit etiam, prout in caſu ſupradictæ præcedentis deciſionis fuit reſponſum, ut inferiùs patebit, quæ loquitur, quando tribunal ſæculare procedit in tollenda vi per viam, & ordinem judicialem, ut ex ea patebit.

267 Et inſuper reſpondetur, quòd in caſu illius deciſionis non fuit interpoſita appellatio ad Papam, aut judicem Eccleſiaſticum, ſed ad ipſum judicem laicum, ut hac via tolleret violentiam, prout & ego vidi quandam querelam certi advocati ignari, & non experti in iis violentiarum cauſis (quia nunquam vixit in aliquo ſupremo tribunali, ubi dumtaxat ventilantur) qua dicebat: *T aviendo in parte interpueſtos ſu appellacion para delante vueſtra Señoria, el dicho juez Eccleſiaſtico no ſe la quiſo otorgar*, &c. & ſic nihil mirum, ut in deciſione huic ſimili advocatus petierit protectionem Regiam per viam appellationis, ut conſtat ex verbis ejuſdem deciſionis, *ibi*: Nec excuſari poteſt Paulus à tali recurſu, ex eo, quòd poſtea voluerit proſequi gravaminis cauſam coram Eccleſiaſtico, quia talis excuſatio non habet locum, quando recurri poteſt ad Eccleſiaſticum, qui tale gravamen impediat, prout poterat Paulus adeundo Metropolitanum, vel nuntium Apoſtolicum. & illum ad iſtum effectum non recurriſſe, eventus docuit; quia neutrum adduxit, proviſiones Regiæ multò magis hoc declarant, *&c.* Ecce verba clara, quibus dicitur in caſu, de quo ibi, per viam appellationis non ad Eccleſiaſticum, ſed ad ſæcularem recurriſſe, quod & manifeſtant verba, quæ ſtatim ſequuntur, *ibi*: Ex quibus nihil aliud inferri poteſt, niſi quòd ipſi judices volunt de cauſa Eccleſiaſtica cognoſcere, quod eſt admodum abſurdum, cùm judex laicus ſit incapax juriſdictionis in perſonas Eccleſiaſticas, & eorum cauſas, *&c.* Et hoc idem in terminis clarè colligitur ex eodem Proſpero Farinacio *in d.conſ.68.num.7.* qui ſic declaravit, & intellexit dictam Rotæ deciſionem in hæc verba, *ibi*: Et demum prolata ſententia non appellavit ad Papam, ejuſque ſanctam Sedem Apoſtolicam, prout regulariter appellari ſolet, & debet; ſed ad ſuperiores, volens intelligere de judicibus ſæcularibus, prout poſtea facto ſe declaravit affigendo Regias proviſiones in foribus Cathedralis Eccleſiæ.

268 Quo ſuppoſito, quid mirum, ut in eadem Rotæ deciſione incidiſſe in cenſuras Bullæ in cœna Domini, declaretur appellans, deviando legitimos modos recurſus, & nudæ defenſionis, quia Regius recurſus fundatur
dumtaxat in denegata delatione legitimæ appellatio-
nis interpoſitæ à judice Eccleſiaſtico, ad judicem ſimi-
liter Eccleſiaſticum ſuperiorem, ſive ut frequentiùs ac- 269
cidit, ad Sedem Apoſtolicam; in tantum quòd ſi con-
queſtus protraheret hac via proceſſum ad Curiam Re-
giam, illum ſtatim remitterent judici Eccleſiaſtico abſ-
que ulla violentiæ cognitione, judicantes Senatores
de hac appellatione, ac ſi appellatio nulla fuiſſet in-
terpoſita, decernendo non venire in ſtam, aut per de-
bitum ordinem, de quo nos latiùs *infrà cap.* 2.

Eſt inſuper adnotandum, quòd in caſu dictæ deci- 270
ſionis variè ſuper illo articulo incurſus cenſurarum
fuit determinatum, nam priùs ab auditore Rotæ, dein-
de à vicario urbis, in ſecunda inſtantia, poſtmodum ap-
pellante ipſo condemnato, & cauſa commiſſa ad quen-
dam auditorem cameræ, ſeu ejus locum tenentem Pro-
ſperum Farinacium in tertia inſtantia, is revocavit
duas ſententias ſupradictas, immunem eum declaran-
tem, ultima Iulij 1592. cujus ſententia tranſtulit in rem
judicatam, ut teſtatur, & adnotavit Seſe *de inhibitio. d. c.8.§.3.à n.182.cum ſeq.* ubi à *n.*185. dicit, quòd poſtmo-
dum anno 1593. occaſione alterius litis diverſæ illa ex-
ceptio fuit oppoſita, & declaratum, prout in d. deciſ.
Oſcenſ. de cujus declaratione hactenus tractavi, & de
vario illius deciſionis, & caſus progeſſu vide ipſum
Seſe ibi per multos numeros, ad quem te remitto.

Dato caſu (quem ego nego) quod illæ deciſiones 271
determinaverint contra noſtram conſuetudinem lau-
dabilem. & præſcriptam legitimè, & quòd in caſibus, de
quibus nos diximus, & probavimus evidenter ex eiſ-
dem, non loquerentur; adhuc eorum determinationi
ſtandum non eſſet, cùm plures magis numero alias de-
ciſiones in comprobationē hujus recurſus ad Regem
in modum defenſionis ad tollendam violentiam ſæpè
determinavit Rota, ut conſtat ex eis, quas nos congeſ-
ſimus *ſuprà, in prælud.* 3. circa juſtificationem conſue-
tudinis, & iterum *in prælud.* 4. & quando inter ipſas
deciſiones daretur æqualitas contrariæ, & oppoſitæ
opinionis (quòd non datur) illa longè verior, & ſe-
quenda foret, cui favet conſuetudo, de quo latiſſimè
plura dixi *ſuprà in d. prælud.* 3. circa juſtificationem
conſuetudinis à princ. maximè, quia pro recurſu ad Re-
gem pro tollenda violentia ſtat maxima Doctorum ca-
terva, & communis opinio nemine ferè dempto (uno
tantùm Azore) quos retuli *ſuprà, hoc c. n.* 56. & alios
plurimos in diſcurſu hujus capitis, & in terminis poſt
hæc ſcripta uno verbo dicit Seſe *de inhibition. cap.* 8.
§. 3. *numero* 95.

Imò facit, quod in terminis pro reſponſione dictæ 272
Rotæ deciſionis pulcherrimè conſideravit Cæned. *in
quæſt. Cano.45.n.50.& 51.* quòd licèt Rotæ in eligenda
opinione magna ſit authoritas, imò ipſa communem
opinionem faciat, tamen (dicit ipſe & non cautè)
Rotæ tribunal (ſub eorum venia) evenire aliquando
ſolet, ut errore decepti labantur (quod ego nun di-
xerim) ut adnotant Doctores citati à Neviz. *in libro* 5.
*Sylva Nuptial. num.*62. & Petr. Magdalen. *in tractatu de
nuncup. teſtam.p.2.cap.9.n.* 35. ubi allegat illud prover- 273
biale dictum, *Rota rotat*, vel diverſimodè aliquando ju-
dicat, & Rotæ tantum eſſe deferendum, quantum ratio
ipſa urget, ex Menoch. *lib.2.præſumpt.71.n.* 15. & pro-
bat inſuper ipſe Cæned. quòd licèt magna ſit authori- 274
tas, & probabilis; tamen ad deciſionem cauſarum non
eſt neceſſaria ejus deciſio, quia jus non facit, ex quo in-
fert ad reſponſionem prioris deciſionis Rotæ à nobis 275
adductæ, quòd licèt in illo caſu non legitimo modo
uſus fuiſſet appellans Regio recurſu, & in caſu non ſibi
licito, inde tamen non erit rectè inferendum, quòd
omnis recurſus ad Regem pro tollenda violentia illata 276
per Eccleſiaſticum ſit injuſtus.

Aliæ etiam nonnullæ Rotæ deciſiones, ſunt quæ

licèt videantur recurſum ad judices laicos reprobare; nihilominus eiſdem pariformiter reſpondetur, ut ſcilicet, recurſum ad Principem non excludant pro defenſione naturali, & pro tollenda violentia extrajudicialiter, & abſque Juriſdictione, ut ex eis evidenter apparet, & imprimis Rota 1 April. anno 1604. coram R.P.D.Penna, de qua teſtatur Turre-Blanca *in tractat. de Magia, lib.3. cap.26. à n.34.* quæ deciſio in ſequentibus verbis diſponit.

277 Cùm Martinus de Padilla Senior reſignaſſet benefi in manibus S.D.N.Clementis VIII. ad favorem Martini junioris anno 1596. & literis ſuper reſignatione expeditis, & coram Proviſore Lucenſ.earum executore præſentatis, oppoſuit ſe Petrus Gartis de eodem beneficio proviſus per obitum reſignantis, agentes Petri à præfinitione cujuſdam termini, quem nimis brevem eſſe prætendebant, appellarunt, & recurſum habuerunt ad Gubernatorem generalem Regni Galleciæ, & præmiſſa Narrativa, quòd ad ipſum pertinebat cognitio ſuper violentiam factam per judicem Eccleſiaſticum, quam amovere, & tollere debebat; obtinuerunt eidem proviſori mandari ſub pœna amiſſionis temporalitatum, quas habebat in dicto Regno, ut eidem Petro concederet appellationem, aut infra tres dies ſequentes tranſmitteret ſibi proceſſum, ut eo viſo provideret.

Cauſa in Rota introducta Petrus nulla facta mentione de recurſu, nec obtenta abſolutione ab excommunicatione pro prædicto recurſu idem beneficium à Sede Apoſtolica impetravit. Sed quia Martinus prætendebat gratiam a Petro obtentam, el non ſuffragari, dubitavi, an conſtaret de tali recurſu, quia ad prædictum effectum Petro obſtaret: & Rota, utraque parte informante ob recurſum obſtare cenſuit, quia recurrendo ad judicem laicum ipſo jure incidit in ſententiam excommunicationis, cùm cauſam præbuerit, ut Immunitas Eccleſiaſtica violaretur, *cap.noverit, c.gravamen, de ſent.excommun.* Et ex textu (quem ignorare non licet) in proceſſu in Bulla in Cœna Domini, quæ ſingulis annis ſolemniter publicatur in §. 16. gravi anathemate feriuntur, qui ad Cancellarias, & Curias ſæculares recurrunt pro obtinendis prohibitionibus, & mandatis contra Prælatos Eccleſiaſticos, cùm judices laici ſint incapaces Juriſdictionis in clericos exercendæ, *cap.Sacerdotibus, 11.q.1. c.ita Dominus.19.diſt.c.bene quidem, §.iſta ſcriptura, cap.denique, cap.ſi Imperator,*

278 *96.d.* & judicibus Eccleſiaſticis ſunt inferiores, *d.c.denique, Clem.Roman.de jur.* idcóque non poſſunt, nec debent Eccleſiaſticos corrigere, aut eis inhibere, aut alia præcepta facere, & præſertim pœnalia, prout in caſu propoſito. Abb. *in d.c. qualiter & quando, 2. de judi.* Mat.Socin. *in cap.ſi quis clericus, n.8. & in c.ſane 3.n.10. de for.compet.* Rot.*deciſ.10.de conſuetud.in antiq.* & dum prætextu violentiæ audent judices laici judicibus Eccleſiaſticis ſuperioris ordinis præcipere, aut inhibere, audent ſacris Canonibus, & perpetuo Eccleſiæ uſui (quæ ſemper hujuſmodi recurſus damnavit, & anathemate plectendos cenſuit) graviorem violentiam inferre. Et conſequenter Petrus non potuit acquirere beneficium impetratum, quorum gratia fuit ipſo jure nulla, *cap.poſtula.de clerico excommun.miniſt.cap.cum bona, de ætate, & qualit.ordin.* Innocent. *in cap.poſt electionem, n.25. de conceſſ. praben.* Selva *part.3. de benef. quæſt.4. n.22* facit Covar. *in c.alma mater, part.1. relect.§.3.n.3.* ubi teſtatur de communi.

279 Ad excuſationes datas per informantes pro Petro ſequentes reſponſiones dedit Rota: Ad primam, quòd recurſus fuerit habitus non ab ipſomet Petro, ſed Alphonſo ejus Patre, de cujus legitimo mandato non conſtabat, fuit reſponſum, primò iſtos recurſus ad judices ſæculares præſumi factos ad inſtantiam; & petitionem eorum; qui habent intereſſe in cauſa, ut fuit ſæpe in Rota deciſum, & ſignanter in cauſa Carthaginenſ. portionis die 14.Novembr.1594. coram R.P.D.Seraphino, & in cauſa civitatis Scholaſtriæ 24. Martii coram Pamphilio, & nuper coram me in cauſa Hiſpalenſ. beneficii die 22. Martii proximè præteriti.

Sed quia alii ex Dominis dicebant hoc non procedere, ubi agitur de incurrenda pœna inhabilitatis, quo caſu requirantur probationes concludentes, & quòd de mandato recurrentis habeatur fides, ut fuit concluſum in cauſa Vincent.Cantoriæ die 14. Julii 1650 coram Domino meo Litta, fuit 2. reſponſum; Petrum ſatis habuiſſe ſcientiam hujus recurſus, & illam ratam habuiſſe, primò quia recurſus fuit habitus, & proviſio à generali Gubernatore Galleciæ fuit obtenta in civitate Corunniæ die 1. Auguſti 1597. & tandem Petrus ſub die 18. Junii præcedentis ejuſdem anni 1597. dederat mandatum Petro de Lemos ſpecialiter ad hanc cauſam ad comparendum coram quibuſcunque judicibus in Regia Curia Valliſoleti, & Regni Galleciæ ad 280
obtinendum quaſcunque proviſiones. Secundò, fuit reſponſum Petrum uſum fuiſſe d. proviſione, quia die 3 Auguſti ejuſdem anni 1597. Notarius ad inſtantiam patris ejuſdem Petri notificavit dictam proviſionem Proviſori Lucenſi. Tertiò dicebatur oriri probationem ſufficientem ex propria comparitione ejuſdem Petri in loco judicii ſub die 14. Octobris ejuſdem anni, & ex decreto ſibi intimato, & ex acta comparitione cum clauſula, citra revocationem ſui procuratoris, & ex pluribus aliis comparitionibus, & actis per eundem Petrum factis, ex quibus dicitur ſufficienter conſtare de ſcientia recurſus, & cùm Petrus non reclamaverit, vel renuntiaverit proviſioni judicis ſæcularis, & reperiretur in proceſſu, ex tot actibus videbatur illam ſciviſſe, & ratam habuiſſe.

Ad ſecundam excuſationem deductam ex clauſula ſupplicationis, *ſi quæ abſolvemes*, quæ concedi conſuevit impetrantibus quaſcunque gratias ad effectum validitatis, & ſubſiſtentiæ illarum, informantes contra Petrum dicebant talem abſolutionem non prodeſſe impedientibus executionem literarum Apoſtolicarum, tanquam violatoribus libertatis Eccleſiaſticæ, & allegabant Felin. *in c.Apoſtolicæ, in prin.verſic.idem de abſolutione, de exceptionibus,* & Rebuff. *in prax.tit.de forma & declaratione nova proviſionis, verſiculo ſi quæ abſolventes, n.12. & 13.* Mandoſ. *tract.de ſignat.gratia, verſiculo abſolutio ab excommunicatione, ad fin.*

Sed hæc reſponſio non ſatisfecit Rotæ, quia Felin. fundavit ſe in concl Innocent.VIII. & Rebuff.in concluſ Julii III. & ſimiliter Mandoſ. in concluſ. tunc vigente, quæ per mortem conditorum expirarunt, & ideo amplexa fuit concluſ.65. S.D.N. Clement. PP. VIII. qua cavet, præteritam generalem abſolutionem à cenſuris Eccleſiaſticis non ſuffragari violatoribus Eccleſiaſticæ libertatis via facti auſu temerario Apoſtolico mandato non obtemperantibus, & Nuntios, vel executores Apoſtolicæ Sedis, & officialium eis commiſſa exequentes impedientibus, ſi propter præmiſſa, vel aliquod eorum excommunicati à jure, vel ab homine per quatuor menſes ſcienter excommunicationis ſententiam ſuſtinuerunt, cùm non vigente hac clauſula habitus fuerit recurſus, contra Petrum meritò fuit reſponſum.

Ad tertiam excuſationem pro Petro deductam, quòd 281
ille recurrerit in caſu licito, & permiſſo pro defendenda propria poſſeſſione, quem caſum nec Canones, nec deciſiones Rotales damnant, quin potiùs videntur permittere, ut apud Achillem *deciſio 36. de apella. in impreſſis*, & etiam in cauſa Tarraconenſ. Villæ de Reua die 4.Decembris 1592. coram D.Seraphino & in cauſa Salman. Cantoriæ die 24. Maii 1596. coram illuſtriſſimo Blanchetto, tunc Rotæ Auditore, fuit reſponſum, ſicut aliàs Rota reſponderat in cauſa Oxonenſ.

Salgado de protect. Reg.

die 1. Decemb. 1595. coram me per præfatas deciſiones non defendi recurſum ad judices laicos, & invocari eorum nudum auxilium ad defendendam propriam poſſeſſionem, qua quis de facto ſpoliatur, & qua quis etiam propria authoritate defendere poteſt, nuſquam tamen legitur in eis, quòd talis recurſus fieri poſſit ad tribunalia, ſive judices laicos, tanquam judices, ad effectum obtinendi inhibitiones, & mandata contra Prælatos, & judices Eccleſiaſticos, & præcepta pœnalia ut in caſu propoſito.

282 Cæterùm quia nihil eſt tam verè dictum, quod non poſſit ſiniſtrè interpretari, & informantes pro Petro uterentur etiam deciſione in dicta cauſa Oxonenſ. coram me, licèt clariſſimè hujuſmodi recurſus deteſtetur, & damnet, ideo ex ſententia Rotæ ad tollendam omnem difficultatem viſum fuit duo adjungere.

Primum, præfatas deciſiones nullam præbuiſſe, nec præbere iſtis recurſibus authoritatem, niſi in caſibus à jure Canonico expreſſis, quamvis Rudiores, qui præfatas deciſiones compilarunt, viſi interdum fuerint iſtis recurſibus deferre pro defendenda poſſeſſione, quam quis propria authoritate defendere poteſt, non quòd ad judices ſæculares tanquam judices, & ſuperiores recurrere liceat, ſed tanquam ad homines privatos, juvare tamen potentes, non ſecus ac ſiquis invocaret auxilium cujuſlibet tranſeuntis per vicos, vel plateas, ſi fortè de facto ab alio potentiore de propria domo depelleretur, non tamen ut poſſet à judicibus laicis defendi per citationes, & inhibitiones, & pœnarum comminationes contra judices Eccleſiaſticos, quia tales recurſus tanquam illicitos Rota ſacrorum Canonum cultrix, & obſervatrix nunquam probavit, aut toleravit, quia potiùs in ea re graviſſimè lapſum Cov. *practi. c.* 35. *num.* 3. & cæteros idem opinantes uno conſenſu ſemper cenſuit, & docuit. Alterum fuit, jam ſuperiore ſæculo viros pios tenuiſſe præfatam Achil. deciſionem poſſe ſuſtineri, ad id tamen anſam præbere non ſolùm Regibus, ſed etiam Dominis temporalibus quibuſvis circa negotia Rotalia (quæ ut plurimùm beneficialia exiſtunt) & circa Sacerdotia, & dignitates, ac perſonas Eccleſiaſticas ſe intromittendi, contra text. *in c. novit. de judic.* & Domini temporales iſta occaſione, ſeu prætextu manutentionum, ſeu defenſionum, ſe, & ſuos judices ſuper Sacerdotiis, & Sacerdotum juriſdictionibus, & Sacerdotibus, conſtituerunt. Et ego tempore meo propter iſtam cauſam ſemper Achillis deciſionem vidi haberi ſuſpectam.

Quod attinet ad deciſionem D. Cardinalis Blancheti in cauſa Salmantina, ſæpe fuit reprobata, & nulla ejus penitus habita ratione; atque ex his fuit concluſum, Petro obſtitiſſe recurſum, ut non potuerit tanquam excommunicatus acquirere beneficium, quod à Sede Apoſtolica impetravit. Hactenus de dicta deciſione.

283 Alia etiam eſt Rotæ deciſio in una Genuenſis Portionis Mercurij 3. Decemb. 1613. coram Buratto, de qua teſtatur Proſper Farinac, *part. 2. tom. 1. deciſ.* 491. *num.* 6. *fol.* 541. in hæc:

Accedebat recurſus habitus pro Gomeſio poſt ſententiam ordinarij, ad judices laicos in hac cauſa, quo fit, ut incideret in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini, & veniat à limine judicij repellendus, *c. exceptionem.* 12. *de exceptio.* ubi Doctores *c. 1. & Clem. 1. eodem tit.* & notat *in c. 1. de reſcrip. in* 6. & conſequenter deneganda remiſſoria. Rota in Toletan. Parochial. 2. Maij 1597 coram bon. mem. Litta, & cùm iſti recurſus ſint facti nomine Gomeſij habentes intereſſe, præſumuntur etiam de illius mãdato ad effectum denegandæ eidem audientiæ Rot. in Placent. beneficiorum decimonono Februarij, anno milleſimo ſexcenteſimo tertio, coram illuſtriſſimo Cardinale Mellino, & in Tuden. benef. 5. April. & vigeſimoquinto Iunij, anno milleſimo ſexcenteſimo quarto, coram bon. mem. Tenir, ex his præcipuè pro denegatione remiſſoriæ reſolutum.

Alia eſt deciſio Rotæ in una Pampilon. attentat. Mercurij primo Iulij, anno milleſimo ſexcenteſimo decimo quinto, coram Pirovan. de qua teſtatur Farinac. 2. *p. t.* 1. *deciſione* 751. in hæc verba: 284

Pro Nicolao Solo informante fuit reſolutum, nempe conſtare de attentatis, quæ veniant revocanda, quia cauſa pendente in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem tranſmiſſam judex delegatus, jam officio ſuo functus ſuper executione literarum Apoſtolicarum in ſpretum Juriſdictionis judicis ad quem, repoſuit Martinum ab omnibus decretis per eum factis, quod facere minimè poterat, ſtante pendentia cauſæ, & inhibitione, quæ omnino erat timenda, Achil. *deciſio.* 19. *de appell.* & coram Accorambon inter impreſſas poſt tractat. ſalu. D. Statilij, *deciſione* 60.

Non obſtat quòd ad prædictam attentatorum revocationem deveniendum non ſit, niſi priùs tranſportatis actis ad Curiam, ſine quibus Iuriſdictio non dicitur aperta judici, juxta decreta Concilij Tridentini, nam ultra quòd adſunt ſufficientia acta ad probandum attentata, nempe, recurſus ad Concilium, & ſententia repoſitionis contra propriam ſententiam jam latam pro Nicolao, fuit etiam dictum, ſtante impedimento præſtito per Conſilium inſtante procuratore Martini, ne acta poſſent tranſportari, ſolent in odium recurrentium haberi pro tranſportatis. Gabriel *de appella. concl.* 5. *num.* 5. & 9. & in his terminis aliàs fuit reſolutum in Calaguritana beneficij, undecimo Februarij, anno milleſimo ſexcenteſimo octavo, coram R. P. D. Domino Pamphilio.

Adverterunt tamen Domini, quòd omnia in Conſilio Regio geſta fuerunt per Gabrielem de Eguillis procuratorẽ Martini, de cujus mãdato non conſtat, quæ etſi acta in Corduben. Archidiaconatus de Caſtro, vigeſimoſeptimo Octobris, anno milleſimo ſexcenteſimo ſexto, coram Reverendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno, nihilominus ad declarationem cenſurarum majorem probationẽ expectare voluerunt, prout etiam dixerunt in cauſa Genuenſ. cenſus coram me 17. Iunij, anno milleſimo ſexcenteſimo tertio, ideo quòd ad cenſuras, ultra principalem pro revocandis attentatis, nihil voluerunt determinare, & ita fuit deciſum.

Et idem Farina. 1. *part. tom.* 2. *deciſione* 534 *fol.* 93. teſtatur de alia deciſione in una Placentin. benef. Mercurij vigeſimo, anno milleſimo ſexcenteſimo decimotertio, coram Vbaldo in hæc: 285

Fuit reſolutum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia de ejus validitate non controvertitur, & in ea intervenerunt omnia requiſita, de quibus Caputaq. *deciſ.* 260. *part.* 1. juſtitia verò deducitur, quia beneficium, de quo agitur, vacavit de menſe Februarij, qui ſtante altera conceſſa Epiſcopo, & ab eo acceptata, ſit ordinarius, & ideo collatio ab eo facta in perſona Bernardini valuit, gratia verò Ioannis fundata in prætenſa reſervatione ratione menſis corruit. Roma. *conſ* 335. *num.* 11. & 14. ut latiùs fuit deductum in deciſionibus in hac cauſa factis 29 Novemb. anno milleſimo ſexcenteſimo decimo, & 1. Iulij, anno milleſimo ſexcenteſimo undecimo, coram illuſtriſſimo Cardinale Lancelloto, à quo emanavit ſententia prædicta abſolutoria Bernardini.

Contra quam tamen in hodierna cauſæ propoſitione coram me adducebantur multa reſpicientia, tam inhabilitatem perſonæ Epiſcopi conferentis, quàm ipſius Bernardini, cui fuit facta collatio, & quoad Epiſcopum apponebatur ipſum fuiſſe excommunicatum, de tempore factæ collationis, propter recurſus ad judices laicos, & ideo collationem non valere, *cap.* 1. *de reſcript. in* 6. etiamſi excommunicatus eſſet occultus.

Cæſar

Cæſar de Graſſ. *deciſione* 191. *alias* 2. *n*. 12. *& ſeq. ac ſent. excom.* Sed fuit reſponſum, præterquam quòd non ſatis videbatur conſtare, quòd de mandato Epiſcopi fuiſſent habiti, & executioni demandati dicti recurſus, prout requirebatur mandatum ſpeciale, & in individuo, cùm alias nemo præſumitur habere mandatum ad delinquendum, *l. 4. §. ſi Procurator, ff. quod quiſque jur. l. ſi Procurator*, & ibi Bart. *ff. de cond. indeb.* Natt. *conſilio* 538. *num.* 15. *lib.* 3. & cùm agatur ad effectum incurrendi pœnam inhabilitatis Epiſcopi, requirantur probationes concludentes, & non ſufficiant tantùm præſumptiones mandati, ut fuit dictum in Tuden. beneficij quinto Aprilis, anno milleſimo ſexcenteſimo quarto, *verſiculo, ſed quia aliqui coram bonæ memoria Penia exempla allegarunt.*

Quicquid igitur ſit de hoc, reſpondebatur ulteriùs, quòd cùm Epiſcopus nunquam fuiſſet declaratus excommunicatus, nec pro tali habitus, geſta ab eo, quamvis vere fuiſſet talis, ratione publici officij ſuſtinentur, *l. Barbatius*, ubi Doctores, *ff. de offic. præt. cap. nonne* 8. *quæſt.* 4. *cap. ad probandum*, & ibi Abb. *num.* 3. *& num.* 14. *in fin. & ſeqq.* Felin. *num.* 3. *&* 6. *de re judic.* Innocent. *in cap. veniens, num.* 1. ibi, quod intelligendum videtur, *)* & ibi Bellamer. *num.* 22. Abb. *num.* 41. & cæteri Doctores *de dolo, & contum.* Covarr. *in cap. alma mater, part.* 1. *§.* 7. *ſub num.* 9. *verſiculo ideo, de ſentent. excommun. in* 6. Lap. *allegat.* 89. *num.* 11. *verſiculo propterea, & num.* 12. & ibi Mandoſ. *de commun. in verb. excommunicans*, Felin. *in cap. Rodulphus, num.* 39 *de reſcript.* & fuit in terminis dictum in cauſa Iacen. Archidiaconatus vigeſimatertia Iulij, anno milleſimo ſexcenteſimo primo, coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio, & hanc reſponſionem ſequuta eſt Rota in hac cauſa in dict. deciſio. 1. Iulij, anno milleſimo ſexcenteſimo undecimo, coram illuſtriſſimo Lanceloto, quæ etiam hodie placuit Dominis.

Non obſtat, quòd excommunicatio inflicta per Bullam in Cœna Domini ob dictos recurſus ſit notoria, quia bene reſpondetur in d. deciſione Iacen. ſufficere, quòd recurſus non ſint notorij, propter quos excommunicatio imponitur, *cap. cum ſecundum, de hæretic. lib.* 6. *&c.* (& ſequitur dicta deciſio, & facit.)

Contra perſonam verò Bernardini, pariter excipiebatur eum fuiſſe excommunicatum propter recurſum ad judices laicos, & propter declaratoriam Rotæ in alia cauſa contra eum latam, quoad recurſus non videbantur ſatis probati ad effectum, de quo agitur, qui eſt ut Bernardinus reddatur inhabilis ad beneficium conſequendum, quo caſu plena requiritur probatio, & non ſufficit præſumptiva, ut fuit dictum in d. Tuden. benefic. coram Penia; effertur enim aſſertio adverſarij Bernardini, quòd ſibi fuerunt ſublata acta ſuæ Bullæ ad inſtantiam Bernardini, quæ Bernardino non videtur potuiſſe præjudicare, *l. Seia mancipia emit, ff. ad Velleian.* necnon proviſio judicum laicorum, quæ apparet facta ad inſtantiam procuratoris Fiſcalis audientiæ Epiſcopalis, nec conſtat de mandato, vel ratificatione Bernardini, & quatenus etiam ipſe haberet aliquod intereſſe; tamen, ultra quòd in hac cauſa non admittitur iſta probatio præſumptiva, ut dictum eſt, nec etiam operatur contra aliquem, quando conſtat plures habuiſſe intereſſe; ut fuit dictum in Calaguritana fructuum 19. Martij, anno milleſimo ſexcenteſimo octavo, coram bon. mem. Scoto.

Nec obſtat, quòd à Bernardino fuerit petita abſolutio, quæ videtur ſupponere excommunicationem, quia potuit peti ad cautelam, Rot. *deciſione* 11. *de ſententia excommunication. in antiquis*, Cardinal. *in cap. perpendimus ſub. num.* 19. *verſ. quæro an ad probandum, de ſentent. excommunicat.*

186 Alia eſt Rotæ deciſio in una Abbatia de Salas Mercurij vigeſimo Novembris, anno milleſimo ſexcenteſimo decimotertio, coram Vbaldo, & eſt Farinacij 519. *num.* 4. *fol.* 87. *prima part. tomo ſecundo*, in hæc:

Et facit ad motivum ſupradictum ſimile de ſupplicationibus factis judici laico pro habendo brachio ſæculari adversùs judicem Eccleſiaſticum, quæ præſumitur porrecta ab eo, cujus intereſt, ut ſæpe dictum eſt in Rota; & ſignanter in cauſa Tuden. beneficij octavo Iunij anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo, coram Reverendiſſimo Domino meo Damaſceno; & tamen hæc præſumptio tendit ad ſupplicantem afficiendum pœna excommunicationis, unde multò magis videtur intrare dicta præſumptio, quòd ſupplicatio fuerit porrecta in hoc caſu ab eo, cujus intererat, ex quo tractatur de ejus lucro.

Idem Farinac. *in eodem tomo ſecundo, prima part. deciſione* 602. *folio* 179. in una Placentina benefic. Mercurij 187
21 1614 in hæc:

Impugnabatur deciſio in hac cauſa coram me facta die vigeſimaſeptima Novembris præteriti duobus potiſſimùm fundamentis; primum erat, quod videbantur ſufficienter probati recurſus Epiſcopi Placen. ad judices laicos ex mandato ſpeciali ad recurrendũ acceptatione, & ratificatione ipſius, & proinde tanquam excommunicatus non videbatur capax alternativæ, cujus vigore contulit beneficium, de quo agitur; nam alternativa, quam acceptaverat de tẽpore felic. record. Clementis VIII. expiraverat per obitum Papæ de anno milleſimo ſexcenteſimo quinto, & tempore alternativæ conceſſæ per ſanctiſſimum. D.N. quam Epiſcopus acceptavit de anno milleſimo ſexcenteſimo ſexto, jam erat excommunicatus propter dictos recurſus habitos de anno milleſimo ſexcenteſimo tertio, & aliàs certum eſt excommunicatum eſſe incapacem cujuſcunque gratiæ, & reſcripti, *cap.* 1. *de reſcript. in* 6. Butr. *in cap. ad probandum, n.* 21. *verſiculo* 29. *caſus*, Calder. *conſilio* 12. *de reg.* Roman. *conſ. in* 506. *n.* 12.

Secundò dicebatur ex teſtibus noviter examinatis probatum fuiſſe, Epiſcopum durante excommunicatione ordines ſacros cõtuliſſe, & dabatur etiam publicum inſtrumentum unius collationis, quo caſu Epiſcopus videbatur factus irregularis, *cap. ſi qui, 2. reſponſ. de ſentent. excomm. in* 6. *cum allegat.* quæ irregularitas inducit ſuſpenſionem, & ſuſpenſus, ſive occultè, ſive palam, prohibetur ab exercitio juriſdictionis, ſic à collatione beneficiorum, ut etiam diſtinguendo inter excommunicatum, & ſuſpenſum firmatur in d. deciſione hujus cauſæ coram me.

Verùm his non obſtantibus Domini non putarunt eſſe recedendum à prædicta deciſione 27. Novembr. in hac cauſa facta, ex fundamentis ibi relatis. Et quoad primum objectum conſiderabant, quo in effectu agitur, ut Epiſcopus propter dictos recurſus fuerit effectus inhabilis ad conferendum, & ulteriùs ab eo proviſi priventur jure ſibi quæſito, & ſic negari non poteſt, quin in utroque caſu agatur de pœna *lib.* 1. *Cod. de his, qui pœna nom.* Bald. *in repet. l. ſed & ſi poſt, ſub numero* 60. *ff. ſi quis cautio. in judic.* & ideo hoc caſu requiritur concludentiſſima probatio recurſuum, ut fuit firmatum in deciſ. Tudent Beneficij 5. April. 1604. & 25. Iunij ejuſdem anni coram bon. mem. Penia, & in d. deciſ. coram me.

Quo poſito, ſi examinentur, vel conjunctim, vel diviſim præſumptiones illæ, quæ aſſeruntur contra Epiſcopum, non putabant Domini eſſe tales, ex quibus Epiſcopus potuiſſet, vel poſſet hodie, ſi viveret, declarari excommunicatus, nam quoad mandatum illud, fuit generale ad faciendas quaſcunque requiſitiones, appellationes, & proteſtationes, in cauſa Epiſcopi cum Decano, & Capitulo, & ſic potuit intelligi in caſibus licitis, in quibus Eccleſiaſtici poſſunt impunè recurrere ad judices laicos, ut latè per Menoch. *de retinend. remed.* 3. *quæſt.* 52. *num.* 354. *& ſequentibus.*

Proviſiones Regiæ, quæ adducebantur, partim emanarunt ante dictam mandatum, partim petitæ fuerunt à diverſa perſona ab iis, quæ in mandato fuerunt expreſſæ, ut latiùs fuit oſtenſum per informantes, ſed quatenus etiam eſſent probati dicti recurſus, tamen cùm Epiſcopus nunquam fuerit declaratus excommunicatus, potuit conferre, cùm excommunicatus non privetur exercitio Juriſdictionis, antequam declaretur excommunicatus, per Navarr. *in man. cap. 27. ſub. n. 1. & num. 152. verſiculo dico*, & latiùs fuit deductum in deciſione hujus cauſæ.

Et idem Farinac. *in deciſione 686. num. 2. fol. 287. d. 2. tom. 1. p.* in hæc ibi :

188 Imò non ſolùm fuit probata ſcientia Rectorum, ſed manifeſta, & doloſa contumacia, ex quo ipſi habuerunt recurſum ad Concilium Regium, & ſub falſo prætextu, quòd proviſor careret Juriſdictione, extorſerunt proviſionem Regiam, in qua nihilominus refertur ſtatus cauſæ circa examen, quod per receptorem fiebat, *ſummario num. 4.* quo caſu, & qua ſtante contumacia non erat neceſſaria aliqua citatio, etiamſi aliàs de jure foret requiſita juxta text. *in c. 1. 2. de dol. & contumac. in 6.* Alexand. *in l. de unoquoque, numero 16. de re judic.* Gabriel. *de citat. conſilio 1. numero 299. & hinc* ceſſabat alia nullitas deducta *ex lib. 8. titulo 6. lib. 4. nov. re opilatio.* ubi antequam receptor literis utatur, illas debet notificare parti, ut ad locum receptoriæ accedat, & ibi Alphonſ. de Azeved. notat idem eſſe de jure communi, ſcilicet ſumptum *ex l. judices*, ubi Caſtrenſ. *in princ. & num. fin. Cod. de fid. inſtrument.* ille enim defectus fuit ſanatus ex ſupervenienti ſcientia Rectorum.

Quæ omnes deciſiones tunc prohibent recurſum ad judices ſæculares, quando ipſi judicialiter procedunt in tollenda violentia, prout ea eis evidenter apparet, quæ dum dicunt recurrentes ad judices laicos incurriſſe cenſuras, ſupponunt judicium, & Juriſdictionem in judicibus laicis, prout inhibitiones, & alia ſimilia profitentes omnes unanimiter, rectè poſſe recurri ad judices ſæculares pro tollenda violentia à judicibus Eccleſiaſticis illata, nullo dato juris ordine, ſed extrajudiciali cognitione dumtaxat, prout in noſtro recurſu ad Regem evidenter monſtravimus *ſuprà, prælud. tertio.*

189 Cui favet Rotæ deciſio in una Aurienſ. Parochial. de Pio Lunæ ſecundo Decembris 1606. coram D. Ludunenſe, dum permiſit Patronis laicis poſſe recurrere ad ſuprema tribunalia ; quem recurſum nos Bullarum retentionem dicimus, de qua deciſione teſtatur Proſperus Farinacius, *part. 2. tom. 1. deciſione 191. n. 5. fol. 205.* quæ in hæc inquit.

Non obſtant recurſus habiti ad judices laicos *ad Reg. deciſ. 7. de re judic. in nov.* quia hoc caſu non probantur, & ubi probarentur, potuerunt fieri per Patronos laicos, dum autem recurſus habere potuerunt à pluribus, non probant contra certum aliquem, niſi in illis eſſet nominatus, ut fuit dictum in cauſa Pampilonen. prioratus de Arguidas coram R.P.D. meo Ludovico 5. Martii 1613.

190 Et ut omnino tollatur in hoc caſu difficultas, ſciendum eſt Romanum Pontificem Martinum V. anno 12. ſui Pontificatus in una Bulla, ſeu Pontificali reſcripto declaraſſe ad inſtantiam Regis Francorum, ſe per illam ſuam ſanctionem, qua graves pœnas ſtatuerat adversùs clericos ſe conveniri patientes coram judicibus ſæcularibus; non intellexiſſe de caſibus pertinentibus Regi tam de jure, quàm de conſuetudine immemoriali inter clericos cognoſcendi, cùm eo jure non utatur ad æmulationem Juriſdictionis Eccleſiaſticæ ; quam refert ad literam Guid. Papæ *in quæſt. 1. Delphin. & in quæſt. 85.* & eam etiam ad noſtrum propoſitum refert Seſe *in Epiſtol. ad Regem, numero 97.* cujus etiam eſſentialem partem refert idem Seſe *tract. de inhibit. c. 8. §. 3. nu. 48. fol. 589.* quam hìc inſerere libuit pro noſtræ conſuetudinis, & cognitionis extrajudicialis defenſionis, ac cognitionis per viam violentiæ majori perfectione, ac claritate, quæ ſic ſe habet in hæc verba :

Bulla Martini V. Pontificis Maximi.

Martinus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Apoſtolicæ Sedis, à qua & circumſpecta proviſio quorumlibet jura, & tranquillitatem conſoveri ſatagens, cùm veriſimiliter timetur, ne cupiditas improba ſe à vetitis abſtinere neſciens ſtatutis, & ordinationibus à ſe hujuſmodi prodeuntibus laxato fræno rationis abutatur, nunc per proviſionis debitæ remedium, nunc verò per opportunæ declarationis officium nititur obviare, dudum ſiquidem providere conſiderantes, quòd licèt clerici, Eccleſiaſticæque perſonæ, quæ ſuas cauſas, & querelas in his præcipuè, quæ de jure, vel conſuetudine ad forum Eccleſiaſticum, pertinere noſcuntur, eo tamen derelicto, ſæcularibus negotiis ſe ſubmittere, ſeu partes ſibi adverſas ad forú de jure vetitum conveniri, vel trahere præſumebant, gravibus proinde pœnis tam in ſpiritualibus, quàm temporalibus, etiam jure diſponente alligarentur; pœnas tamen ipſas non ſine propriæ ſalutis periculo ſæpiùs habere videbantur in contemptum, nos qui ex debito paſtoralis officii ſalutem quærimus ſingulorum, ſuper his opportunè providere volẽtes, authoritate Apoſtolica ſtatuimus, & etiam ordinamus, quòd quicunque ex clericis, & perſonis eiſdem de cætero reus talis præſcriptionis exiſteret, niſi à præmiſſis deſiſteret, omni commodo careret, ipſéque in graves, tunc expreſſas, & alias juris pœnas incurreret, prout in dictis literis pleniùs continetur. Cùm autem ſicut pro parte chariſſimi in Chriſto Filii noſtri Caroli Regis Francorum illuſtris, nuper nobis fuit expoſitum, quòd à nonnullis vertitur in dubium, an per hujuſmodi noſtram conceſſionem derogare voluerimus juri, & Juriſdictioni Regiæ, præſertim in cauſa poſſeſſorii retinendæ poſſeſſionis ſuper ſuis Eccleſiis, & beneficiis Eccleſiaſticis ſuorum Regni Franciæ, & Delphinatus Viennenſis, per quam Juriſdictionem præfatus Rex ſibi aſſerit licere in omni caſu etiam juridicè tueri poſſeſſores: nos ad omne ambiguitatis tollendum dubium, ſuper his opportunè providere volentes, ejuſdem Regis in parte ſupplicationibus inclinati, authoritate Apoſtolica tenore præſentium declaramus, noſtræ intentionis non fuiſſe, nec eſſe, per dictam, aut quamcunque aliam conſtitutionem eidem Regi, & ejus Regiæ Juriſdictioni, per quam, ut aſſeritur, tam Rex, quàm ſui primogenitores ſuper hujuſmodi poſſeſſorio à tanto tempore, citra quod de eius contrario memoria hominum non exiſtit, conſueverunt cognoſcere, in aliquo derogare voluiſſe, aut velle quoquomodo, ipſóſque Reges, & judices decernentes partes moleſtas, ſuper earum conſervatione ad ſuorum beneficiorum poſſeſſionem ipſius Regis auxilium implorantes, dummodo in contemptum Juriſdictionis, & libertatis Eccleſiaſticæ, ut partes ſibi adverſas in rebus Eccleſiaſticis diutius perturbarent, 192
hoc non fecerint, pœnas in dicta noſtra conſtitutione contentas, nullatenus incurriſſe, aut debere incurrere, quovis modo, per hoc autem nullum jus, ſeu Juriſdictionem, in præmiſſis cognoſcendi, eidem Regi de novo acquiri volumus, ſed antiquum (ſi quod habeat) omni modo conſervari. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, conſtitutionis, & voluntatis infringere, & ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Ro-

mæ

mæ apud ſanctos Apoſtolos kalendis Maii Pontificatus
anno 12. Floruit anno 1431.
293 Cujus Bullæ determinatio attentè ponderanda eſt,
& ejus verba attendenda, quæ licèt ſpecialiter ſit in-
ducta in favorem Regum Franciæ; tamen ejus deciſio,
& determinatio generalis eſt, univerſaliter compre-
hendit omnes Reges, & Principes ſuperiores, ſimile
jus, & conſuetudinem immemorialem habentes cogno-
ſcendi in aliquibus caſibus inter perſonas Eccleſiaſti-
cas, ut tradit Guillel. Benedict. *in c. Raynut. verbo. & uxo-
rem nomine Adelaſiam, deciſ. 2. n. 117. de teſtament.* quem
ad idem ſequitur Fulvius Pacian. *conſ. fin. n. 12. & n. 29.*
& poſt Covar. idem tenet Seſe *tract. de inhibit. ca. 8.*
§. 3. num. 85. dum dicit generaliter loquendo ex ea-
dem Bulla Martini V. quod non præſumitur, Papam
294 velle tollere has immemoriales conſuetudines antiquas,
& rationabiles. Idem, & clariùs tenet *in eodem §. 3. n. 50*
quòd illius Bullæ determinatio extendatur ad illam
conſuetudinem ſimilem, quæ habetur in illo Regno
Aragonum, recurrendi ad Senatum per viam protectio-
nis, & tollendæ violentiæ, ubi allegat ad id Navarrum,
& Salcedum, per quos etiam *in num. 86. & 87.* affirmat,
quòd Romanus Pontifex per cenſuras generaliter à ſe
latas, non videtur velle derogare juri quæſito Majeſtati
Regiæ, ſive de jure, ſive de conſuetudine juxta illam
declarationem Martini relatam, & ſic omnes ex iden-
titate rationis (quæ generalis eſt) intelligunt illam Bul-
lam in omnibus Regibus, ſimile jus, & conſuetudinem
immemorialem habentibus, maximè Regibus Hiſpa-
niæ, qui cæteris ſunt præſtantiores, & maximo amore,
& privilegio ſunt ſemper à Sede Apoſtolica honorati,
prout debetur.
295 Prout & ulteriùs ratione de jure probatur, etenim
cùm ſimus in cenſurarum incurſione, ſeu abſolutione, &
ſic in ſpiritualibus, & rebus tangentibus animam, in
quorum reſpectu, & ordine omnes etiam Principes
Chriſtianæ religionis profeſſores ſubditi ſunt Romano
Pontifici, imò etiam in temporalibus in ordine ad ſpi-
ritualia, ut latè Joan. Driedo *lib. 1. de libertate Eccleſiaſt.
cap. 15. per totam,* Paramo *de origine inquiſitorum, l. 3. q. 1.
opin. 4.* Molin. *de juſti. & jur. tom. 2. diſp. 29.* Marta *de ju-
riſ. 1. p. cap. 17.* & nos alibi diximus; & noviſſimè pro-
bat Torre-Blanca *in tract. de magia, lib. 3. cap. 26. a n. 11.
cum ſeqq. & num. fin.*
296 Unde eſt, quod quando Princeps uni præſidi reſcri-
bit, per conſequentiam omnibus præſidibus ſcripſiſſe
intelligitur. Iſta eſt mirabilis doctrina B. *in l. relegato-
rum, § interdicere, ff. de interdict. & releg.* Paris de Put.
de Syndicatu §. officialis, cap. 1. num. 14. Iſt. *in l. 1. n. 7. ff. de
conſtit. princip.* Parlador. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. p.
§. 5n. num. 26. folio.* 258. ubi etiam, quod quando ra-
297 tio legis eſt generalis, uni tamen præſidi directa, ad om-
nes judices extenditur, & comprehenditur: ergo licèt
hæc Bulla ſpecialiter ſit directa ad Regem Franciæ, ta-
men cùm ejus ratio generalis ſit, ad ſimiles conſuetu-
dines, & caſus debet extendi, ubi identitas rationis con-
ſideratur.
Quare perpetuò attendenda eſt illius Bullæ celebris
298 determinatio, præcipuè in illis verbis *ibi*: Nos ad am-
biguitatem tollendam declaramus, noſtræ intentionis
non eſſe, per quamcunque conſuetudinem Regi, & Re-
gis juriſdictioni, per quam à tempore immemoriali cõ-
ſuevit ipſe, & ſui officiales cognoſcere ſuper omni poſ-
ſeſſorio; in aliquo derogare, ipſùmque Regem, & judi-
ces detinentes partes moleſtas, ſuper earum conſerva-
tione ad ſuorum bonorum poſſeſſionem Ipſius Regis
auxilium implorantes, dummodo in contemptum juriſ-
dictionis Eccleſiaſticæ, ut partes ſibi adverſas in rebus
Eccleſiaſticis diutius perturbarent; hoc non fecerint,
pœnas in dicta noſtra conſtitutione contentas nullate-
nus incurriſſe, nec incurrere quovis modo. Hactenus de
ſatisfactione tertij argumenti.

Nec obſtat quartum ſuperiùs appoſitum *num.* 32. 299
ubi quòd immemorialis conſuetudo non prodeſt, ubi
conſtat, & apparet de injuſto titulo, & principio, prout
in hac noſtra, quia omni jure eſt prohibitum Regi tem-
porali, de Eccleſiaſticis cauſis cognoſcere; quia reſpon- 300
detur, quòd huic conſuetudini non ſolùm non repu-
gnant jura, ſed imò cuncta favent, quia fundatur in jure
naturali, divino, & poſitivo, prout nos latiùs diximus, &
evidenter comprobatum reliquimus *ſuprà, prælud. 3. per
totum,* & jura prohibentia laicis, ne de clericis cognoſ-
cant, loquuntur de cognitione judiciali, & juriſdictio-
nali; quod veriſſimum eſt, non tamen de defenſione na-
turali, & protectione vi oppreſſorum appellantium abſ-
que umbra juriſdictionis, cujus cognitio ex materia, &
forma extrajudicialis eſt, ut præ cæteris diximus *ſuprà,* 301
prælud. 3. per totum: quare in hac conſuetudine non da-
tur injuſtum principium, ſed omnino juſtum, & omni
jure comprobatum, competens, & inhærens viſceribus
Regalis regiminis, cujus proprium officium eſt vi op-
preſſos liberare.
Minùs obſtat quintum argumentum, de quo ad prin- 302
cipium hujus *capitis, n. 35.* ubi quòd hujuſmodi conſue-
tudo eſt præjudicialis Eccleſiaſticæ libertati, & ideo
ſuſtineri non poteſt, & exemptio clericorum, quæ de
jure divino eſt, nulla conſuetudine etiam immemoriali
auferenda. Cui reſpondetur, quòd licèt verum ſit, à
jure divino in ſpiritualibus procedere exemptionem
clericorum, quam etiam Summus Pontifex tollere non 303
poteſt in univerſum; tamen in caſu particulari, & limi-
tato poteſt induci conſuetudo, prout & de aliis pluri-
bus doctrinis, quibus hæc opinio, & argumentum re-
pellitur, latiſſimè videre poteris ex his, quæ congeſ- 304
ſimus *ſuprà, prælud. 3.* circa juſtificationem hujus con-
ſuetudinis immemorialis *à n. 121.* prout paſſim in jure
videmus, plurimis in caſibus poſſe judicem ſæcularem
de clericis cognoſcere, & Eccleſiaſtica negotia tracta-
re, ut *ſuperiùs num. 251.*
Et inſuper reſpondetur, prout ſuperioribus argu- 305
mentis reſpondimus, ut omnia illa jura doctrinæ, & au-
thoritates, tam regulæ, quàm limitationes, de quibus
nos loco citato; procedunt, & loquuntur in juriſdictio-
ne præſcribenda, & in conſuetudine inducenda contra
clericos juriſdictionaliter, de quo nos non loquimur,
nec ſermo noſter eſt. ſed tantùm de nuda defenſione,
& protectione vi oppreſſorum, & auxilio Regio extra-
judicialiter implorantí exhibendo, prout adnotavi-
mus *ſuprà, prælud. 1. per totum.*
Et ideò minùs obſtat, quòd hæc conſuetudo ſit con- 306
tra libertatem Eccleſiaſticam, quia totaliter illi favora-
bilis eſt, nimiſque valdè utilis, ut notat Suarez *lib. 4. de
immunit. Eccleſiaſt. in cap. 44. num. 43.* Cæned. *in quæſt. ca-
non. 45. num. 9.* ubi optimè *& n. 35.* Morl. *in Empor. jur.
tit. 2. de juriſd. quæſt. 14. n. 8.* & probat expreſsè d. Bulla
Martini V. ſuperiùs relata ad reſponſionem tertij ar-
gumenti, & nos latiùs comprobavimus *ſuprà*, ad reſ-
ponſionem ſecundi, & poſt Manuëlem Roder. Navar.
Covar. Pacian. & Cacheria. tenet noviſſimè Torre-
Blanca *in tractatu de magia, lib. 3. cap. 26. n. 32.* alios
citavi ſurſum *à num. 239.*
Nec obſtat ſeptimum argumentum, de quo *ſuprà,
num. 37.* quo dicitur, quod laici non poſſunt inducere 307
conſuetudinem ligantem Eccleſiaſticas perſonas. Cui
reſpondetur, quòd hæc conſuetudo originaliter fuit
introducta ab Eccleſiaſticis perſonis, quorum frequen-
tia major eſt in tribunalibus Eccleſiaſticis, & ob id
magis frequenter violentias reportant, & ab illis oppri-
muntur etiam laici, & ſic activè, & paſſivè per longum
uſum à clericis, & ſæcularibus introducta fuit, & ideo
dicitur conſuetudo mixta clericorum, & laicorum,
quam magnam vim habere etiam in negotiis Eccleſia-
ſticis, ex Abbate, Felin. Dec. Covar. Ioan. Garc. Barboſ.
Butr. Immol. & Mart. Anton. Genueſ. latiùs diximus 308
ſuprà

ſuprà, prælud. 3. circa juſtificationem conſuetudinis, verſic. & inſuper quoniam cum iſthæc, à n. 140.

509 Nec obſtat octavum, & ultimum argumentum adductum *ſuprà, num.* 38. ex quo dicebatur, quòd privilegium præſumptum inductum ex conſuetudine, potuit tolli, & revocari à Romano Pontifice, prout in Bulla Cœnæ Domini *caſu* 15. ibi, aut prætextu cujuſvis conſuetudinis, ſeu privilegij, quia reſpondetur, primò, quod Bulla diſponit, ut nullus occaſione, & colore alicuius privilegij, aliquid faciat contra *ibi* diſpoſitum, ſed Bulla non loquitur, non procedit, nec aliquid diſponit ſuper hac cognitione extrajudiciali, & charitiva protectione, ac nuda vi oppreſſorum defenſione, omni jure naturali, divino, politivo, & conſuetudine permiſſa,
510 & pertinente Regibus ſupremis (prout latiùs vidimus in ſecundi argumenti reſponſione) & ſic à ſeparatis non fit illatio. Secundò reſpõdetur, quòd hæc cognitio, & naturalis defenſio ſubditorum non competit Regibus ſupremis ex aliquo privilegio Romani Pontificis, ſed ex juris naturalis inſtinctu, ratione, & principio, naturale attributum eſt, propriúmque Regis officium inhærens regimini, à quo avelli non poteſt, niſi ſimul, & iis cauſis, quibus regimen, & Regnum tolli poteſt, &
511 tunc non de per ſe tollitur, ſed tanquam ſubſtantia, medulla, anima, & qualitas ſui totius ſubjecti. Et quia hæc iſta cognitio, & extrajudicialis defenſio prove-
512 niens à nudo jure naturali, ſemper in omnibus privilegiorum revocationibus præſervata, cenſetur confirmata, & approbata ejúſque immemorialis conſuetudo, ut apparet expreſſe ex d. Bulla Martini V. & poſt hæc ſcripta vidimus Cevall. *in tractatu de cognitione per viã violentiæ, in proœmio, cap.* 10. *& gloſſ.* 6. *n.* 42. diſputantem, an dato caſu, quòd hæc cognitio pertineat Regi ex pri-
513 vilegio (cùm præcipuè competit mero jure ex officio regali, & ex fonte juris naturalis) poſſit per Pontificem revocari, & quòd tolli non poſſit probat Torre-Blanca *tractatu de magia, lib.* 3. *c.* 26. *à n.* 3. *cum ſeqq.*

Deinde quia in d. Bulla dumtaxat excommunicantur generaliter impedientes, & quoquo modo perturbantes libertatem eccleſiaſticam, ſuper quo tollitur conſuetudo, & privilegium, & caſu negato, quòd illa Bulla in
514 hac cognitione per modum extrajudicialis defenſionis loqueretur, conſuetudinem immemorialem noſtram non cenſeri ſublatam, diximus latiùs *ſuprà, d. prælud.* 3. *à num.* 155. circa juſtificationem conſuetudinis, & quia ut *ſuperius* diximus, non ſolùm non violatur ex protectione Regia libertas eccleſiaſtica, imò applicatur, & augetur, ut tutiori, & ſecuriori modo jus innocentis conſervetur.

515 Inſuper viam notandum eſt, quòd Bulla Cœnæ Domini incipit anno 1499. kalendis April. tempore Alex. & Martini V. in qua nulla fit mentio tollendæ violentiæ, ſed generaliter excommunicantur impedientes libertatem eccleſiaſticam, poſtea verò Sixtus Papa IV. Bullam Cœnæ ad antiquam illam formam Martini V. reduxit, & multas clauſulas à Paulo II. poſitas, abſtulit à prædicta Bulla, ut tradit Angel. *verb excommunicatio* 30. *caſ.* 31. Sylveſter *verbo excommunicatio* 7. *num* 77. *excommunicatione* 32. Tabien. *verb. excommunicatio* 6. §. 12. *verſ.* 15. ubi Sylveſter refert Bullam ejuſdem Sixti IV. ad Ducem Mediol. Galleaceum anno 1479. Novemb. 19. poſtea verò ſpecialiter, & in particulari fuit facta mentio in Bulla hujus prohibitionis, ſcilicet etiam ſub prætextu violentiæ) ut habetur in Bulla Adriani Papæ, & Sixti, ut tradit Caietan. *verb. excommunicatio, cap.* 30. idem habetur in Bulla Iullij Papæ III. ſecundùm Ledeſmam 2. *ſ. q.* 26. *art.* 2. idem habetur in Bulla Pauli IV. Soto *in* 4. *d.* 22. *quæſt.* 2. *art.* 3. & in
516 Bulla Gregorij XIII. anno 1584. tradit Navar. *in manual. cap.* 27. *n.* 69. & ſic dicta Bulla, & clauſula (etiam ſub prætextu violentiæ) incipit à Bulla Adrian VI. anno 1523.

Hæc adduxi, ut cognoſcatur, quòd quando dicta Bulla Cœnæ Domini comprehenderet (quod negamus) legitimam protectionem, & vi oppreſſorum naturalem defenſionem, & legitimam cognitionem, cùm non fuerit in Hiſpania, & in aliis ditionibus Chriſtianæ religionis recepta, non deberet officere. Et enim lex
Regni 36. *t.* 5. *lib.* 2. *recopil.* condita fuit anno 1525 517
quo tempore affirmant Reges Catholici Hiſpani, habere jus, & conſuetudinem immemorialem cognoſcendi per viam violentiæ in cauſis eccleſiaſticis, quibus eſt credendum (ut diximus *ſuprà prope principium hujus capitis*) quæ immemorialis ſupponi tempus infinitum, ut docet Corneus *conſ.* 22. *num* 5. *lib.* 1. ubi dicit, 518
quod interruptio, & prohibitio non excludit immemorialem. Sequitur Paul. Caſtr. *conſil.* 27. *num.* 84. *lib.* 1. 519
Molina *lib.* 1. *de primogeneis, cap.* 6 *à n* 47. *& cap.* 2. *n.* 20. & nos latiùs *ſuperius* diximus, & ſic ante prædictam Bullæ promulgationem cauſata erat, & formata conſuetudo immemorialis, quæ interrumpi non potuit per dictam Bullam, dato caſu (ut dixit) quòd loqueretur de hac violentia; quia reſpectu illarum clauſularum nun- 520
quam recepta fuit, non ſolùm in Hiſpania, ſed etiam in aliis Regnis Chriſtianorum Principum, imò poſt
ejus promulgationem minimè variatum, aut immuta- 521
tum fuit, continuata ſemper, & frequentata Regij recurſus extrajudiciali defenſione uſque ad præſens tem- 522
pus. Et ideo lex, ſeu conſtitutio, quæ uſu populi recepta non eſt, ſed imò contrariis actibus reluctantibus, nec obligat, nec aſtringit, quia vim legis promulgatæ leges non recipiunt, niſi dum à populo recipiuntur, & cõſenſu civium comprobantur, quam ſententiam tenuerunt gloſſa *in cap.* 1. *verb. frangere, de treuga, & pace*, cujus meminit Iſſ. *in l. rem non novã, C. de judic.* Enriq. Bot. *in tractatu de Synodo Epiſcoporum, art.* 2. *n.* 55. docent Abb. & communis relata à Felin. *in cap.* 1. *à numero* 69. *& num.* 12. *verſ. intellige* 4. *de treug. & pace*, Domini. *in c. in iſtis, §. leges,* 4. *d.* Aretin *in conſ.* 54. quem ſequitur Anton. Faber *in rubr. inſtit. de teſtamentis, num.* 15. Duen. *in regul.* 79. *ampliat.* 5. Martin. Navar. *in manual. cap.* 23. *n.* 41. *& lib.* 1. *conſilior. tit. de conſtitutio. q.* 5. Guill. Benedict. *in cap. Raynut. verb. & uxorem nomine Adelaſiam, n.* 229. Rebu. *in proœmio Regum Gallicor. tit.* 2. *num.* 51. *&* 52. communem dicit Covarr. *lib.* 2. *variar. cap.* 76. *n.* 6. *verſ. quinto ſunt*, Caietar. *verb. excommunicatio, c.* 75. §. *nota* 2. Manuël Rodr. *q. regul.* 1. *tom. quæſt.* 6. *art.* 50. Major. *in* 4. *d.* 14. *quæſt.* 4. §. *contra ſecundum*, Driedo *de libert. Chriſtian. lib.* 1. *c.* 9. *conſideratione* 22. Summa Armil. *verb. lex.* Manuël Saa *eodem verb. n.* 1. cum pluribus aliis relatis à Vaſquez 1. 2. *tom.* 2. *diſputat.* 156. *cap.* 5. *num.* 34. *cum ſequentibus*, latiſſimè comprobans Ioan. Narbon. *de appella. à vicar. ad conſil. Archiepiſcop. Toletan. p.* 2. *fur. da* 3. *à num.* 12 ubi in ſimilibus terminis hanc doctrinam applicat, dicens text. *in c. fin. de conſuetud.* quatenus prohibet conſuetudinem appellandi à Vicario ad Epiſco- 523
pum, cùm idem ſit tribunal non comprehendere illud tribunal, quo ante ejuſdem textus promulgationem conſuetudo contraria vigebat, & poſtmodum uſu receptus non fuit, quia ſemper in contrario uſu continuata fuit conſuetudo.

Et tandem ut dixit & eleganter Azeved. *in l.* 1. *tit.* 6.
verſ. nec huic conſuetudini, lib. 2. *recopila. pag.* 145. quem 524
referens, etiam ſequitur Cæned, *in practic. quæſtion. canonic.* 45. *n.* 60. omnia huic regio recurſui, & legitimæ defenſioni vi oppreſſorum contraria, procedunt in laico judice, ut judice judicialiter cognoſcere volente de cauſis clericorum, non tamen in Principe protegente ſubditos per hanc viam violentiæ, & extrajudicialis defenſionis, quo cunctis ſatisfit difficultatibus, quod & omnes ferè Doctores hactenus in diſcurſu citati, præcipuè *ſuprà, n.* 16. profitentur unanimiter.

Hinc obiter contemendi ſunt nonnulli Doctores, qui 525
non bene perpendentes hanc noſtram materiam cognitionis

gnitionis per viam violentiæ inadvertenter labuntur,
magis terminorum juridicorum ignari quàm corde, &
intentione peccantes, qui quidem legitimos, ac debitos
326 loquendi modos confundentes, vel hanc extrajudicia-
lem protectionem, & nudam defenſionem vocant ju-
riſdictionem. Vel aſſerunt etiam inadvertenter, judices
Regios habere præſcriptá juriſdictionem adverſus ec-
cleſiaſticos judices, ad cognoſcendum per viam violen-
tiæ, inter quos unus eſt Bobadill. *in polit. 2.p. cap.* 18.
num. 139 Segura de Habalos *in directorio judic. eccleſiaſt.*
cap. 13. *num.* 51. quia hic (ut ſæpe diximus, præcipuè
præl ud. 5. ubi latè probavi) nulla datur juriſdictio, ſed
vis protectiva, & propulſiva, nudum auxilium, & natu-
ralis defenſio, ac poteſtas politica, & œconomica ſine
umbra, aut veſtigio Juriſdictionis.
327 Hinc etiam Azor. *in Sũma inſtitutio. moral. lib.* 5. *c.* 14.
numero 1. (qui ex propoſito tenaciter ſoi proprij dum-
taxat opinione motus, contra hujuſmodi cognitionem
per viam violentiæ, & nimis juſtificatam protectionem
latè inſurgit, præcipuè contra Covarr.) meritò repro-
batus, reprehenditur per Seſe *tractatu de inhibitio. cap.* 8.
§. 3. *num.* 55. *&* 166. Juan. Pet. Fontanel. *in tractatu de*
pact. nuptial gloſſ. 13. *caſu* 14 *p.* 3. *à num.* 12. *cum ſequen-*
tibus, & eo non citato, Peguer. *in ſuis deciſ.* 92 & poſt
hæc Cevall. *in epiſt. ad Regem, num.* 9. *&* in lib. 4. com-
mun. opin. quaſt. 1. *à num.* 327. *&* *iterum numero* 273. &
amplius *in tractatu de cognitione per viam violent. gloſ.* 6.
numero. 56. qui falſo ſuppoſito fundamento totam ſuam
opinionem fundat, ſcilicet; ſupponendo Regem in hac
cognitione, & protectione procedere cum juriſdictio-
328 ne, & judicialiter, & in forma judicij, quod quàm fal-
ſum ſit, monſtravimus *ſuprà* longa manu præ cæteris *in*
præl ud. 3 ex quo multas doctrinas mirabiles in iſta ma-
teria reperies, quibus facillimè poteris evacuare hujus
Doctoris fundamenta, & ejus ſuppoſitionem falſam
oculis monſtrare; cujus fundamentis ſigillatim, & ex
profeſſo reſpondét præcitati Doctores, illum unanimi-
ter reprobantes, ad quos te remitto, quia altiori exami-
329 natione non indiget; idem etiam penè, quod Azor. &
contra Covarr. dicit Proſper. Farinacius *conſil.* 68. *inter*
deciſiones criminal. eodem falſo ſuppoſito, & funda-
mento juriſdictionis, cui pariter, ut *ſuperius* reſpon-
dendum, licèt ipſe duobus concurrentibus admittat
hujuſmodi recurſum ad Principem.
330 Eadem etiam ratione cavendum eſt à Cevall. dum *in*
epiſtol. ad Regem, num. 8. & in aliis pluribus ſui operis
partibus, hoc loquendi modo utitur, dum tractat de
recurſu Regio, dicit, poteſt, vel non poteſt in hoc caſu
331 appellare per viam violentiæ: miror certè tanti Docto-
ris, duo ad invicem repugnantia conjungere, etenim
ſi appellare, quomodo per viam violentiæ? ſi per viam
violentiæ, quomodo appellare? ex hac ergo nefanda
mixtura, quid poteſt oriri niſi horror, & ſcandalum
utrique reipublicæ, Eccleſiaſticæ, & temporali, idem
dicit *in gloſſa.* 9 *n.* 8. *ad fin.*
332 Hinc majori animadverſione dignus eſt Cevall. qui
alios reprobat minori cauſa, & occaſione) qui quidem
in tractatu de cognitione per viam violentiæ, in proœmio,
c. 1. *ſub. n.* 9. labitur peccans in legitimis juriſprudentiæ,
& hujus protectionis extrajudicialis terminis, illos pe-
nitùs confundens, inquit igitur, loquendo de viribus
legis Regiæ 36. *tit.* 5. *lib.* 2. *recopil.* in hæc: Et ſic nemo
poteſt de ejus viribus, & potentia dubitare, quia nihil
de rebus ad Eccleſiaſticum forum pertinentibus, diſpo-
333 nit, ſed ſolùm dat formam procedendi judicialiter in
defenſione ſubditorum per viam violentiæ, & extraor-
dinariæ cognitionis. Quid enim eſt judicialiter cognoſ-
cere, niſi figurâ, & formâ judicij procedere, omnibus ſer-
vatis terminis ſubſtãtialibus, & cum juriſdictione, quia
alius ea carens, ita procedere non poteſt. Sibi enim in-
vicem oppoſita ſunt duo hæc, judicialiter, & extrajudi-
334 cialiter, quia aliud affirmat, alterum verò negat, de quo-
rum natura, diſtinctione, & cognitione, quia latiſſimè
tractavimus *infrà, 2.p.c.* 13. *per totum*, ubi multa ſcitu
digniſſima reperies circa hunc modum loquendi, quo
lapſus uſus eſt Cevall. hîc omitto.
Quod ulteriùs declaravit *ibidem*, dum hanc prote- 335
ctionem, extraordinariam cognitionem ſimpliciter vo-
cavit, quia extraordinaria cognitio de per ſe nõ exclu-
dit judicialem cognitionem, nec ſubſtantialem formam
judicij, nec ab alio, quàm à judice, & juriſdictionem ha-
bente experiri poteſt, *toto tit. ff. de variis, & extraordina-*
riis cognitionibus, quia nõ dicitur extraordinaria reſpe-
ctu formæ & modi procedendi, ſed reſpectu caſuum;
quibus adhibetur, ut ex eodem titulo patet, & ex omni-
bus practicis Doctoribus, & ſic in hac materia non po-
teſt dici extraordinaria cognitio ſola, & de per ſe, ſed
adjuncta extrajudiciali.
Unum tamen diſſimulare non poſſum, quod poſt hæc 336
ſcripta vidi apud eundem Cevall. *in tractatu de cogni-*
tione per viam violentiæ. gloſ. 6. *n* 42. quo loco reprobat
opinionem doctiſſimi Gregorij Lopez, Avendan. Seſe,
Azeved. ex eo quòd inter confirmandam hanc natura-
lèm Principis defenſionem aſſeverant noſtram conſue-
tudinem, de qua *in d. l. Regia* 36. procedere ex præ-
ſumpta voluntate, & tolerantia Pontificis, qui propter
bonum publicum tolerant dictam conſuetudinem
cognoſcendi per hanc viam violentiæ. perperam enim
illos reprobare intendit.
Quæro quid tum docti viri dixère, quòd reprehen-
ſione digni poſſint ab aliquo iudicari? Si quidem illi (ut
aſſolent) juris notiſſima principia inſequuntur, imò & 337
lex 36. *tit.* 5. *lib.* 2 *recopil.* quæ fundatur in jure, & con-
ſuetudine, quam conſuetudinem aut non legitime, &
ſuis debitis requiſitis inductam, & acquiſitam fuiſſe fa-
tendum eſt, aut ſcientiam, vel præſumptam, ſeu inter-
pretativam, & tolerantiam Pontificis interveniſſe. Sed
illud eſt falſum, quia dicta conſuetudo omnibus ſuis
partibus conſtans eſt, & legitimis modis, & requiſitis
neceſſariis inducta, prout nos latiſſimè fundavimus *ſu-*
prà in præl ud. 3. circa iuſtificationem conſuetudinis,
& probat Doctorum caterva, quorum nomenclaturam
ibi adduximus *ad fin.* ergo remanet veriſſima illa Do-
ctorum aſſertio. Etenim notiſſimum iuris principium
eſt, quòd ad conſuetudinem introducendam, & forman- 338
dam in iuribus incorporalibus ſcientia, & patientia
eius, contra quem introducitur, præcisè, neceſſariò re-
quiritur, quia licentia huiuſmodi, & tolerantia deficien-
te, non habet principium, unde poſſit cauſari conſue-
tudo, quia in incorporalibus iuribus tolerantia habet
vim poſſeſſionis, ut in corporalibus, & ſic deficiente in
illis tolerantia deficit poſſeſſio, quare ſequitur, ut ſine 339
poſſeſſione præſcriptio non procedat, de quo articulo
quia plurima notatu digna tetigimus *infrà*, 3. *p. cap.* 50.
à princ. & ferè per totum, hîc ampliùs non repeto: ergo
cùm Rex noſter ſe fundet in conſuetudine, aſſertio
Gregorij Lopez, & ſequacium perperam, & nimis
præcipitanter, & inconſideratè fuit à Doctore Cevall.
reprobata ſine ratione, & ſine fundamento, maximè
quia illud idem, quod Gregor. Lopez, aſſeverant omnes
in univerſum Doctores de hac conſuetudine loquen-
tes, quod citavimus *d. præl ud.* 3. *circa conſuetudinis ju-*
ſtificationem, ad finem.
Sed quando hæc ita veriſſima, & notiſſima non fo- 340
rent, ad effectum tamen, ut cognoſcatur calumnioſa, &
iniqua reprobatio, quam illorum Doctorum fecit
Cevall. *ubi ſuprà*, ſufficiet pro comprobatione, quòd il-
lud idem, quod nunc reprobat, ipſe ſequutus fuit *pluri-*
bus in locis, etenim *in lib.* 4. *commun. opinion. quæſt.* 1.
num. 274. impugnando opinionem Azoris dicit in hæc:
Sed ſalva pace graviſſimi, & religioſiſſimi viri, ſua
opinio generaliter & indiſtinctè ſumpta, non eſt vera,
nec tenenda, cùm ſit ſingularis, & nullum habeat ſecta-
torem, & loquitur contra communem Doctorum opi-
nionem

nionem, & traditionem antiquiſſimam de jure com-
probatam, & confirmatam per tacitum Romanorum
Pontificum conſenſum. Hæc ille, qui proprio ore con-
341 vincitur, firmatque perperam reprobari Gregorium,&
idem Cevall.iterum hoc idem,quod Gregor. profitetur
efficaciùs *in eadem quæſt.1.n.251.* in hæc verba,*ibi*:Ma-
ximè cùm iſta conſuetudo fundetur etiam ex toleran-
tia Pontificis, qui cùm habeat omnia jura in ſcrutinio
ſui pectoris, & videat, & intelligat plures cauſas, de
quibus in Regiis conſiſtoriis cognoſcitur per viam vio-
lentiæ,videtur tolerare dictam cognitionem,etiamſi ali-
quantulum deviaret à tramite juris propter bonum
publicum, *&c.*Quæ verba formaliter ſunt eadem,quæ
Gregor. Azeved. Seſe,quos ipſe modò varius,& incon-
ſtans reprobat, palinodiam recantans.
342 Hinc & ulterius reprehenſione dignus eſt Cevall,
qui *in tractatu de cognit. per viam violentiæ,gloſ.6.n.57.*
Minùs doctè reprobat opinionem Dominici Bannez,eo
quòd *in 2. 2. quæſt.67.artic.1. dub.2.concl.* 6. dixerit,
Reges Hiſpaniæ habere privilegium Pontificis revo-
candi cauſas Eccleſiaſticas ad ſua tribunalia per viam
violentiæ;in quo enim iſte vir peccavit,ut reprobatio-
ne dignus ſit tam ignominioſo epitaphio, quo ſubſcri-
bit Cevall. *ibi*, opinio Dominici Bannez reprobatur?)
nónne conſuetudo immemorialis, quâ ſe fundat l. Re-
gia,quæ (ut diximus) cauſatur à jure naturali,& cor-
roboratur,ſeu perficitur Pontificis ſcientia,patientia,&
tolerantia, vim privilegij habet; præſumereque facit,
privilegium Pontificis, receſſiſſe, & ſimiles alios effe-
ctus,ut latiſſimè *ſuprà* probavimus *prælud.3.circa juſti-
ficationem conſuetudinis*; igitur Bannez nihil diſſonans
aſſeruit,ſed expreſſit illud,quod à jure tacitè ineſt,quia
ex immemoriali poteſt non ſolùm allegari privilegiũ,
ſed etiam quilibet alius titulus de mundo: plures ad
id citat Rotæ deciſiones, *ante medium*, quas literaliter
adducit Nicolaus Garcias,*de beneſ.5.p.cap.1.ſub n.452.
ante medium.*
Deinde quia ſoret ſcitum confundere Cevall. & re-
343 darguere,qui idem firmavit,*in eodem tractatu de violent.
gloſſ.4 num.* 6. ubi alios ſequutus in hæc dicit: Et poſt
hæc ſcripta doctiſſimus Seſe, *lib.2. deciſio. in Epiſtol.
Regia,verb. volentes,num.*112. ubi reſolvit,quod quan-
do conſuetudo præſcripta eſt immemorialis, & cum
ea concurrit fama privilegij (ut in noſtra lege Regni)
habet vim ſicut privilegium Papale,*&c.*(de quo & ego
latiùs *ſuprà*, *ſuo loco*) qui enim de fama privilegij te-
ſtatur, plus firmat, quàm Bannez. ſi enim adeſt fama
privilegij,quid illum redarguit, dicentem habere Re-
gem privilegium, cùm adſit immemorialis, quomodo
enim fama privilegij apparere poteſt. niſi ij, qui de re
hac tractaverint,teſtentur, imò omnes de eo mentionẽ
faciunt,& eos ſequutus Bannez; idem dicit Cæned. *in
quæſtion.canonic.45. num.18.& ſub num.27.* & eſt vide-
re per doctiſſimum Hunadam, *in l.1.tit.13.p.1.gloſſ.4.*
Vegam *in ſumma,tom.1.c.29.caſu 1.in fin.verſ.nota que*
344 *el Rey,& in cap.85.caſ.141. verſ.nota para eſta*; imò &
quod magis eſt, dicit Cæned. *ubi proximè,n.18.ad finem*,
in hæc: Imò quidem, ut referunt graviſſimi viri noſtri
Catholici Reges, ſuper hoc Summum Pontificem Six-
345 tum IV. conſuluerunt, inſtigante illuſtriſſimo memo-
riæ immortalis B.Franſcico Ximento,Toletano Archie-
piſcopo, Cardinali ſanctæ Balvinæ, & dictus Pontifex
vivæ vocis oraculo hanc conſuetudinem comprobavit,
conferunt conceſſiſſe Bullam ſuper hoc,*&c.* Hæc ille
Cevall. igitur contrarium quomodo comprobare pote-
rit,ſi iſti viri de actu affirmativo teſtantur? & quid mi-
rum, hoc ita fuiſſe, cùm in ſimili caſu ad inſtantiam
Regis Franciæ, qui pariter jure,& conſuetudine facul-
tatem habet tollendi violentias, Summus Pontifex
346 Martin. V. illi conceſſit Bullam, de qua *ſuprà*; qua ſi
nos juvamur (prout & ipſemet Cevall. *ubi proximè,in
proœmio, cap.10. num. 36.*) multò magis hanc conſue-
tudinem debemus tueri privilegio expreſſo, & ejus
fama.
Quod enim inconveniens eſſe poteſt hanc cognitio- 347
nem per viam violentiæ competentem Regi noſtro de
jure, & conſuetudine, privilegio expreſſo, confirma-
tam, & corroboratam habere? quæ enim abundant,
non nocent.Et quia certum eſt,poſſe quem ex pluribus 348
cauſis poſſidere,& ex utiliori juvari *l.poſſideri,§.ex plu-
ribus,ff.de acquir.poſſ.*ubi B.& Iſſ.textus etiam *in l.pater-
na*, & ibi Paulus, & Bald. *Cod.de re judi. hered.* tenet
Bartol. *in l.gerit, verſ.ad ſecundum,ff. de acquir.heredi.*
idem tenet Alexand. *in lib.2. C. quod metus cauſa, &
conſ.32.volum.3. & conſil.8.volum.* 3. pulchrè, & mul-
tùm ad noſtrum propoſitum noſtras Joann.Garc.*tract.
de nobilit.gloſ.12. à n.39. cum ſeqq.*
Nec eſt in conſideratione dicere, quòd privilegium 349
poſſit ab eodem Romano Pontifice iterum revocari;
quia reſpondetur, id parum urgere, non enim ex hoc
impediretur Regi recurſus, & naturalis hæc defenſio
competens jure naturæ,divino,& conſuetudine imme-
moriali, cujus proprium, & naturale officium eſt,& à
diademate inſeparabile; & ſic licèt ceſſet jus ex privi-
legio,non ceſſant aliæ cauſæ,& jura propria; quia ubi
concurrunt duo vincula, & jura, uno ſublato, actua ex
alio ſuſtinetur,*§.affinitatis,Inſtitutis de nuptiis,cum con-* 350
cordantibus,& quando plura jura in uno concurrunt ex
diverſis reſpectibus,uno ſublato,remanent alia,nec cũ
deficiente confunduntur; latiſſimè multa congerens in
propoſitum Tiraq *de retract.conventio.§.2.gloſ.unica,per* 351
*totam,& præcipuè à num.18.cum ſequentibus,& iterum à
numero 61.cum pluribus ſequentibus*,hinc victus in judi-
cio ex una cauſa, & jure ſuper aliqua re, poterit ex
alia cauſa, & jure rem iterum petere,& judicium mo 352
vere,*l.ſi mater,§. ſi quis autem.l.& ai eodem,& l.fin.cũ
aliis,ff.de except.rei judi.& d.l.ſi mater,§.ſi quis iter,l.2.
ff. eodem tit.* & nos latiùs ſuo loco diximus: ergo ſi
privilegium, quod contingat revocari, non ideo tolli-
tur Regi noſtro facultas extrajudicialiter defendendi
vi oppreſſos, cùm ſuſtineatur ex jure naturali,divino,
poſitivo,& immemoriali,quibus jure proprio competit;
quod remanet intactum,& illibatum;quæ juridica fun-
damenta,& rationes, cùm non conſideraſſet Cevall. ad
vincendum inconveniens revocationis privilegii,eo in-
debitè adſtrictus, & victus,motus fuit à vero aberrare,
negans abſolutè privilegium,de cujus fama plurimi te-
ſtantur, & ipſe etiam, cujus contrarium ipſe probare
non poterit, maximè cùm veriſimilius ſit adeſſe, imò
juris,& de jure præſumptione inducta ab immemoriali
præceſſiſſe confitendum eſt.
Quo ſuppoſito, meritò reprobabitur doctrina Suarez 353
lib.4.de immunitate Eccleſiarum,c.34.n. 33.ubi ſuppo-
nit Regem Hiſpaniæ non habere facultatem cognoſ-
cendi per viam violentiæ, nec ſuſtineri,niſi Pontificis
privilegio,& tolerantia, (quod idem eſt)cui reſponde-
tur, quòd hujuſmodi cognitio non fundatur dumtaxat
in privilegio Pontificis tacito, aut præſumpto ex imme-
moriali;ſed in jure Regali proveniente à radice,& fon-
te juris naturalis,quo jure proprium officium Regis eſt
vi oppreſſos liberare,& protegere.
Maximè quia rectè defendi poteſt tale privilegium 354
à Pontifice conceſſum,non poſſe à Sede Apoſtolica am-
pliùs revocari, quoniam hujuſmodi privilegium ma-
gis conceſſum eſt, & principaliter Eccleſiæ, & Eccle-
ſiaſticis perſonis, quoniam hæc cognitio illi eſt magis
favorabilis, & nimis valde utilis,quia per eam Juriſdi-
ctio Eccleſiaſtica augetur, & tuetur, & potiùs amplia-
tur, Pontificiſque, & aliorum judicum ſuperiorum de-
bitus conſervatur honor in tranquillitate,& rempubli-
cam utramque conſervans, ne pax publica turbetur,ut
ſæpiùs diximus, maximè *ſuprà*,in reſponſione ad quin-
tum principale argumentum, *verſ. & ideo minùs ob-
ſtat, à numero* 240.ſed privilegium conceſſum in favo- 355

rem Eccleſiæ revocari à Principe non poteſt, ut tenent Lucas de Penna *in l. fin. n. 64. C. de locand. prædiis civilib. lib. 11.* Innocent. *in c. novit.* pro quo Felin. *in cap. ad Apoſtolicam, numero 1. de ſimonia*, dicit, eſſe ibi de hoc caſum. J. *in l. non ampliùs §. ſi certum, n. 54. ff. de leg. 1.* dicens iſtam opinionem in conſulendo, & judicando eſſe tenendam; comprobat aliquibus rationibus Marta, *de juriſd. 4. p. cent. 1. caſu 5x. à n. 15. cum ſeqq.*

356 Probatur etiam, quia licet aliquando privilegium revocare poſſit Pontifex; tamen protectio, & defenſio naturalis remanet Regi, cujus proprium eſt, & immutabile ex jure naturali, & hoc, quod alicuius etiam privati proprium eſt, Princeps tollere non poteſt, quia Imperator, & Princeps, licèt ſit Dominus quoad protectionem, atque recognitionem univerſalem, juriſdictionem,
357 non autem quantum ad dominium particularium rerum, ad particularem ſpectans, de quo propterea diſponere non poteſt, ita in terminis, ut in uno plures referant, latè proſequitur, multa in propoſito adducens Marta, *tractatu de juriſd. 4 p. cent. x. caſu 5x5. à n. 10. uſque ad n. 17.* ubi quòd Princeps in his, aliquid alterare, nec mutare poteſt, ubi elegantiſſimè: ergo licet fateamur, aliqua juſta de cauſa privilegium poſſe revocari; tamen non jus proprium Regis proveniens ex viſceribus juris naturalis.

358 Deinde quia Rex Hiſpaniæ in temporalibus Pontifici non ſubeſt, quia ſunt duæ poteſtates ſeparatæ, & diſtrictæ, (ut notum eſt) ſed privilegium conceſſum non ſubdito, non poteſt revocari, ut ſingulariter voluerit Innoc. *in d. c. novit*, quem ſequitur B. *in l. qui ſe patris, C. unde liberi, & in l. ſi cum mihi. ff. de dolo*, Card. *in repe. c. perpendimus, in prin. de ſent. excom.* Archid. *in c. quicunque 11. q. 1.* Caſtrenſ. *in conſ. 317. viſo, & examinato punɛto, col. 3. verſ. conſtat autem, vol. 1.* Decius *in conſ. 186. n. 6.* Iſſ. *in conſ. 56. n. 2. vol. 5.* Ciſtr. *in l. digna vox, circa medium, verſ. nota pro terris Eccleſiæ, C. de legib.* Marta *ubi proximè, n. 20.* quem (poſt hæc viſus) de verbo ad verbum tranſcripſit Cevall. *de cognit. per viam viol. c. 10. in proœmio*, tacito tamen authore, apud quem alia etiam poteris videre ad hoc propoſitum fundamenta, pariter tranſcripto ipſo Marta, eo tamen non citato. Vide etiam nonnulla per Torre Blanca *in tract. de magia, lib. 3. c. 56. à n. 3. cum ſeqq.* ubi quòd hæc cognitio violentiæ tolli non poteſt, latè probat.

Miror igitur tanti Doctoris aliorum authoritatibus ex infeſto detrahentis apponendo epitaphia, & ignominioſas ſubſcriptiones, ut cunctis patens ſit, (reprobatur opinio N.) quod quidem alienum eſt à viro tam docto, maximè nobili, cujus magis propria, & naturalis modeſtia eſt, ſuaviſſimo artificio aliorum opiniones reprobare, & in receptum redigere, quantum ſit duntaxat neceſſarium ad veritatem eruendam.

359 Illud tamen tandem obiter prænotandum: non eſſe audiendum Gregor. Sayrium *in theſauro caſuum conſcientiæ, lib. 3. c. 18. n. 6.* ubi approbans noſtram cognitionem per viam violentiæ, ex juris naturalis principiis aſſerit ceſſare, quando alia via poſſit tolli violentia per Romanum Pontificem, ita ut dato recurſu ad Pontificem, ceſſare recurſum ad Regem, cui ut Theologo parcendum eſt libentiùs, quia ratione caret; etenim ſi oppreſſo per judicem, licita eſt ad ſui defenſionem non ſolùm propriæ perſonæ reſiſtentia; ſed ad idem amicos convocare, ut vim propulſent, & auxilientur; quantum ſecuriùs erit occurrere, & urbaniùs juſtitiæ miniſtrorum Regis ipſius (cujus proprium officium eſt) auxilium invocare, ut *ſuperiùs* latè diximus *prælud. 3. à princ.*

360 Et quia ad ſui defenſionem, & propulſandam vim licitum eſt omnibus modis, uti, dummodo in eis non excedatur modus legitimæ defenſionis, & inculpatæ
361 tutelæ (ut diximus latiùs *c. ſequenti, à princ.*) & probatur iuris regulis, & principiis dictantibus, quòd nemo pluribus uti defenſionibus prohibetur, ut in *l. nemo ff. de exceptio. & c. nullus pluribus, de regul. iur. in 6.* & quia defenſiones non ſunt de genere prohibitorum, ut una 362
via electa, excludatur altera, ut *in regul. cum quid, 84. eodem tit.* ergo oppreſſus non eſt culpandus, ſi duobus, vel utiliori, aut faciliori, & uberiori ex his remediis utatur ad ſui defenſionem, cùm talia remedia non ſint inter ſe contraria reſpectu ſinis: imò tendant ad eundem defenſionis, ſcilicet, & protectionis effectū, ut expreſsè probat text. optimus *in c. dilecto, de ſent. excom. lib. 6.* ibi: Sua 363
propria ſpirituali defenſione tueri, ſicque utrumque quodammodo gladium, & temporalem, & eccleſiaſticum, alterum videlicet altero adjuvare; maximè quia duo gladij conſueverunt, exigente neceſſitate, ad invicem ſuffragari, & in iuvamen alterius ſubventione mutua frequentibus exerceri, *&c.*) & ejuſdem Sayrij opinionem (poſt hæc ſcripta viſus) reprobat Cevall. *de cognit. per viam violent. gloſ. 56.*

Hactenus de theorica hujus ſaluberrimi, & charitativi recurſus, ſeu nudæ defenſionis naturalis, & ejus juſtificatione, quæ omnia nota, & attentè lege, quia à nemine hucuſque adeò explicitè, & diſtinctè omni reſecato ſuperfluo perpenſa fuère, plurima eſſentialiſſima addita, & mirabiliter, curioſéque applicata reperies, & quoniā quæ gravia ſunt, nec clauſis debent oculis prætereiri, ut inquit Pontifex *in c. conqueſtus, de ſent. excom.* Ideo in prædictorum progreſſu, & toto tractatu hoc, quidquid dixerim, ſanctæ matris Eccleſiæ, limæ, correctioni, & cenſuræ libentiſſimè, & me ſubmitto, quæ ſi aliud cenſeat, alitérve ſtatuat, id ipſum ego cenſeo, in 365
eáque ſcripta muto, acumentiſque deſiſto, & teſtor, magis humana, debilique fragilitate, & ignorantia tunc labi deceptum, quàm culpa, cùm ſana ſit intentio.

CAPVT II.

De modo procedendi per Regium Senatum in adimenda vi, ab eccleſiaſtico judice illata, non deferente juſtæ appellationi; & de variis formulis, quibus decreta concipiuntur; & quid ſi excommunicatum (prout rogatur) recuſet abſolvere, an ad id cogatur, & an actorum inſpectio in Senatu interim impediatur; & quid ſi ſecundæ juſſioni (quam *ſobre carta* dicimus) non obtemperaverit.

SVMMARIVM.

Theoricam cognitionis per viam violentiæ abundè præ cæteris tractavit Author in cap. præcedenti, n. 1.
Cognitio violentiæ fit extrajudicialiter abſque umbra, & veſtigio juriſdictionis. quam nec ſubjecta materia, nec forma procedendi patiuntur, n. 2.
Cognitio violentiæ nihil continet juriſdictionale, quia eſt nuda poteſtas,
Naturalis defenſio,
Auxilium politicum;
Oeconomica tuitio,
Permiſſa facultas,
Et licita vis, (num. 3.)
Charitativa protectio,
Propugnaculum violentiæ,
Aſylum vi oppreſſorum,
Tutus acceſſus,
Legitimus recurſus,
Vis protectiva, & propulſiva, quâ vis injuſta juſtè repellitur, & à principe populſatur, ibidem.
Violentiæ tractatus ingentes includit difficultates, n. 4.
Author à pluribus doctiſſimis viris Senatoribus, & advocatis fuit perſuaſus, in lucem edere hunc laborem, utilitatem

promittentibus; ut recta praxis in bonum dirigatur, & ne in poſterum ab advocatis ignaris inficiatur, n 5.

Defenſio naturalis adhibenda cum moderamine inculpatæ tutelæ n. 6.

Defenſionis legitimæ modus non exceditur, ſi id fit, ſine quo vis propulſari, nec periculum evitari poteſt, n. 7.

Princeps in tollenda vi non debet excedere limites legitimæ defenſionis naturalis, ſed cum moderamine inculpatæ tutelæ, n. 8.

Senatus in tollenda vi euſque ſuam interponat authoritatem dumtaxat, quantum ad id ſufficiat, alias ſi ad non neceſſe ſe extendat, non facit ſine ſcrupulo cenſurarum, n. 9.

Recurſus regij fundamentum eſt, vim tollere per viam extrajudicialis defenſionis, adhibita aliqua non judiciali cognitione, & tunc cenſurarum incurſus evitatur n. 10.

Defenſio ex ſuo genere omnibus licita eſt, ſi neceſſaria ſit, & debito modo fiat. n. 11.

Defenſio etiam contra Pontificem licita eſt Eccleſiæ, & Principibus, n. 12.

Rotæ deciſiones plures referuntur, quibus recurſus ad Regem legitimus dicitur, ad finem propulſandi vim extrajudicialiter, ſecus ſi debitus, & ſolitus excedatur modus, n. 13.

Bullæ in Cœna Domini cenſuras incidi per exceſſum legitimæ defenſionis, probant Rotæ deciſiones plures, numero 14.

Bulla in Cœna Domini, & defenſio naturalis vicinæ ſunt, & confines, quas ſola legitimitas diſtinguit, & ſeparat, num. 15.

Dictio (ſub prætextu) id eſt ſub colore & ſumpta occaſione caſus permiſſi, devenitur ad prohibitum, n. 16.

Prætextu æquitatis plerunque perniciosè erratur, n. 17.

Dictio (prætextu) eſt velamen quo quis ſimulat, ſe moveri ad aliquid faciendum, n. 18.

Neceſſitas, & utilitas mirabilem, & laudabilem modum præbendæ protectionis contentum ſub limitibus naturalis defenſionis induxêre, n. 19.

Remedium nullum hactenus aptius potuit inveniri, ad ſedandas judicum eccleſiaſticorum violentias ob denegatam delationem appellationi, quàm frequenter uſitatum, num. 20.

Inſtructio procedendi in cauſis violentiæ è conſilio Regio, & ejus ſtylo, cæteris fuit miſſa tribunalibus, n. 21.

Quam ad literam trahit præ.. ius Menterroſſ. ibid

Inſtructionis ſubſtantia qui meminerint Doctores n. 22.

Inſtructionis, & praxis ſubſtantiam procedendi in tollenda vi à judicibus eccleſiaſticis non deferentibus juſtæ appellationi, refert l. Regia 36. tit. 5. lib. 2. *cujus verba referuntur, n. 23.*

Sub l. Regiæ 36. *verbis multæ includuntur difficultates uſu frequentes, diluendæ per authorem, n. 24*

Violentiæ tollendæ an Principibus, & Dominis inferioribus poteſtas competere poſſit, n. 25.

C. Regium officium, *ponderatur in illis verbis,* (Regis proprium) *ut ſcilicet, aliis ſit alienum, n. 26.*

L. Regiæ 36. *verba ponderantur ibi,* nos pertenesce, *n. 27*

Vi opreſſos liberare eſt attributum naturale, inhærens viſceribus regiminis, & qualitas infixa oſſibus, & ſubſtantia diadematis, inſeparabilis, & indiviſibilis, n. 28.

Protectio, & regimen unum judicatur indiſſolubile, quæ à Rege tolli non poteſt, nec à regimine ſeparari, n. 29.

Defenſio ſubditorum ſimul eſt orta cum Regno, n. 30.

Protectio eſt objectum & cauſa finalis Regni, n. 31.

Protectio vaſſallorum à violentiis eſt de regalibus, Regi competens in ſignum ſupremæ poteſtatis, n. 32.

Dominis temporalibus, puta Ducibus, & Marchionibus, ſuperiorem recognoſcentibus poteſtas tollendæ violentiæ non poteſt competere, & de ratione, n. 33.

Princeps concedens aliis Dominis inferioribus juriſdictionem pleno jure, non intelligitur conceſſa poteſtas, & ſuperioritas inhærens regio diademati n. 34

Princeps a ſe non poteſt abdicare, quæ majeſtati ſuæ adhæret, n. 35.

Poteſtas caſtigandi, & judicandi eſt omnino imm... authoritati Principis reſpectu ſubditorum, n. 36.

Poteſtatem ſupremæ juriſdictionis, aut recurſus in caſibus violentiæ, nullus ſive ſæcularis, ſive eccleſiaſticus, acquirere poteſt titulo donationis, aut præſcriptionis adverſus Principes ſupremos, n. 37.

Regis majoria, aut Pontificis nullatenus à Rege alienari poteſt, n. 38.

Iuriſdictio ſuprema adhæret formaliter dominio Regiæ majeſtatis, & viſceribus intrinſecis regiminis, n. 39.

Subditum eſſe exemptum a ſuprema protection, revenientem a fonte perenni juris naturalis, impoſſibile videtur, n. 40.

Dignitas eſt immortalis, & licet Summus Pontifex moriatur, non tamen Summus Pontificatus, n. 41.

In Rege duæ ſignificationes, & perſonæ concurrunt, intellectualis, perſeverans ænigmaticè, & corporalis, ibid.

Rex licet deficiat quoad numerum, remanet perſona Regis quoad organum, quæ eſt publica, principaliter fundans actus, quæ potiùs attenditur, quàm virtus organica, n. 42.

Rex ſemper vivit quoad majeſtatem ſupremam, & protectionem ſubditorum quæ nullo facto avelli poteſt, n. 43.

Tribunalia ſuprema Regis perſonam, & imaginem repræſentant in adminiſtratione ſupremæ juriſdictionis, n. 44.

Præcepta ſupremorum Senatorum obſervanda ſunt, ac ſi ab ipſo Rege dimanarent, n. 45.

Recurſus pro tollenda violentia ab eccleſiaſticis judicibus illata habetur ad ſuprema tribunalia regia, n. 46.

L. 34. & 36. tit. 5. lib. 2. recopil. *ponderantur, n. 47.*

Iura & Rotæ deciſiones in contrariam partem moventes, referuntur, n. 48.

Eccleſiaſticæ perſonæ poſſunt ad Regē recurrere pro extrajudiciali defenſione a violētiis judicis eccleſiaſtici, & ibi querimoniam proponere, multa jura canonica ſuadēt n. 49.

Onias Summus Sacerdos ad Regem recurriſſe pro tollenda violenta ſeditione populi a Simone Sacerdote illata, legitur, n. 50.

Recurrere ad Regem pro protectione violentiæ permiſit Toletanum Concilium n. 51.

Recurſum ad Imperatorem Ludovicum habuit clericus, querimoniam proponendo de Leone Papa, n. 52.

Divus Paulus a Tribuno auxilium poſtulavit, n. 53.

Querela violentiæ non eſt accuſatoria, in pœna, aut caſtigatione concludens, ſeu certioratio querimonialis, in protectione naturali concludens, n 54.

Querela ſupponit judicem, querimonia autem privatam perſonam, n. 55.

Lex Regia 36. *in illis verbis* (ante ellos quexandoſe) *ponderatur, n. 56.*

Querela omnis dicitur remedium extraordinarium, & nomen commune, ibid.

Regi commendata eſt omni jure, maximè clericorum protectio, n. 57.

Princeps non poteſt protegere vi oppreſſos, ſi de violentiis notitiam non habet, n. 58.

Iura prohibentia, clericum recurrere ad judicia ſæcularia intelliguntur, ut cognoſcant de meritis cauſæ cum juriſdictione; non tamen pro tollenda violentia extrajudicialiter, n. 59.

In quo omnes Doctores tam Theologi, quàm Iuriſtæ conveniunt, n. 60.

Bulla in Cœna ſi maturè perpendatur, nullibi loquitur de parte recurrente pro tollenda violentia illata à judice eccleſiaſtico, ut illum tueatur, n. 61.

Aloyſ. Riccius aſſerens, recurrere pro tollenda violentia ad Regem eſſe contra canonicas ſanctiones reprobatur, n 62.

Querela tenor ob non delatam legitimam appellationem refertur, n. 63.

Appellatio eſt neceſſaria, ad fundandum recurſum per viam violentiæ, n. 64.

Recurſus fundamentum deficit, deficiente appellatione, quia non eſt debile ſubjectum habile, quo cognitio & decretum juſſu cadere, num. 65.

Recurſu , finis & intentio ceſſant deficiente appellatione ; n. 66.

Qualitas, quâ fundatur juriſdictio, in primis apparere debet , n.67.

Suppoſitum debet verificari priùs , n.68.

Recurſus violentiæ in decretis laïcorum declinatoriam appellationem , aut proteſtationem aliquam non requirit ; quia tunc principaliter præjudicium Regis attenditur , num. 69.

Cevall. reprobatur, qui pariformiter ad violentiæ recurſum requirit proteſtationem, ſicut appellationem, n.70.

Proteſtatio violentiæ exprimitur in appellatione ab eccleſiaſtico ad ejus terrorem, & trepidationem, & ad appellantis animi declarationem , & ex ſuperabundanti, non tamen de neceſſitate , n. 71.

Oppreſſus etiamſi expreſsè renuntiet recurſui violentiæ ; illi denegandus non eſt, ibid.

Vi oppreſſum defenſuri advocati velociter confugiunt ad appellationem. quomodo ſit formata, n.72.

Et ſi appellatio non adeſt , vel minus legitima, quod remedium ſit adhibendum, ibid.

Appellatione conditionaliter propoſita (niſi concedas, &c.) non expectata judicis interlocutoria, ad Senatum confugiens regium , quod decretum reportabit , & quomodo conſulendus, n.73.

Recurſus ad Regem pro delatione appellationis à ſententia non intimatâ ex tunc ejus ſcientiam arguit , n. 74.

Querela violentiæ propoſita , & ejus ordinaria expedita ante gravamen à judice eccleſiaſtico illatum (juſtè timeatur tamen) ſuſtinetur , n. 75.

Occurrere ante tempus melius eſt , quàm poſt illatum damnum remedium quærere, n. 76.

Violentiæ remedium de facto eſt poſtulanti exhibendum pro inſtante ; aut præſumpto periculo, n.77.

Princeps in cauſis neceſſitatis extra ordinem occurrit, n.78.

Ius ſuperveniens lite pendente an proſit, remiſſivè, n.79.

Recurſus adhibitus ante gravamen , & ſententiam latam non arguet notitiam ejus, ut currat tempus ad appellandum, n. 80.

Proviſio ordinaria oblata violentiæ querela , ſtatim expeditur illa inſerta, & quid contineat , n.81.

Proviſio ordinaria ſola ; & ex ſimplici querela expeditur, num. 82.

Proviſio ordinaria non arctat ad deferendum , ſed eſt exhortatoria, & monitoria, quâ ſuſcitatur judex ad denuò ſe informandum de natura appellationis , n. 83.

Clericus juſto timore ductus poteſt recurrere ad Regem, & literas impetrare, ne ſuus judex eum moleſtet, nec ex obrutto procedat , n. 84.

Proviſio prima ordinaria monitoria , ut deſiſtat à violentia judex, nullum illi præjudicium infert , ſed ejus libertati relinquit, n.85.

Oppreſſus ad obtinendum regiam proviſionem juris præſumptionem pro ſe habet, cum omnibus appellationibus ſit regulariter deferendum, n. 86.

Proviſio ordinaria potiùs dici poteſt juris exhortatio ; ibid.

Iudex ad reponendum attentata , etiam poſt appellationem , & functus officio ſuo ; liberam habet facultatem, n. 87.

Proviſione ordinaria intimata judici Eccleſiaſtico ſi deferre recuſet, ſecundum ejus partem conditionaliter ſibi appoſitam adimplebit , ſcilicet mittere proceſſum originalem ad Senatum, n. 88.

Violentiæ cognitionem evitare in libera facultate judicis Eccleſiaſtici eſt, ſcilicet, deferendo, n. 89.

Proviſio ordinaria, cognitio & prorſus miſſio non eſt præciſa, ſed cauſativa, n.90

Cognitio per viam violentiæ tantùm durat , quantum violentia, non ampliùs n. 91.

L. Regia 36. *interpretatur in illis verbis* para que ſe otorgue la appellacion *n.92.*

Proviſioni ordinariæ ſatisfacit judex per ſolam delationem appellationis abſque repoſitione, ubi quid reponendum non ſit. Secùs ſi adſit attentatum, n 93.

Denegata delatio legitimæ ſicut tacitè conſecutivum habet ſententiæ executionem ; ita legitima delatio executionis repoſitionem ; n. 94.

Proviſio ordinaria cum non ſit arctatoria ſed provocatoria. licet ad ſolam partis libellum expediatur : tamen ad effectum adſtringendi judicem , ut reſiſtat à violentia, extrajudicialiter violentia per rei evidentiam , & notoriè debet conſtare , n. 95.

Proceſſum originalem, ad effectum cognoſcendi ex eo de violentia, poſſe ad ſe exportari facere Principem, n.96.

Principem auxilium præbendo ex abrupto, antequam ſibi de violentia conſtet , paſſim contingeret ; illud opprimenti præſtare , & vim vi addere, n. 97.

Proceſſus originalis exportatio ad Senatum, & inde inſtructio, & informatio eſt actus extrajudicialis, n.98.

Informatio etiam ex teſtibus , ſumenda ex ſimplici eorum aſſertione ad inſtructionem Curiæ, eſt actus extrajudicialis. n,99. remiſſivè.

Natura humana, nec qualibet ingenij fœcunditas quantumvis experta poterit alium modum ad cognoſcendum de violentia aptiorem reperire, quam hactenus inventum, & practicatum , n. 100.

Acta faciunt rem notoriam , & quod ex eorum inſpectione apparet , dicitur notoriè conſtare, n. 101.

Ex forma procedendi in tollenda violentia inventa maxima omnibus oritur utilitas, & feſtinanter occurritur oppreſſis neceſſitati, n.102.

Probatio violentiæ per teſtes, etiam de notorietate probantes, incongrua foret naturæ negotij quia per negationem offuſcaretur notorietas, & evacuaretur, n. 103.

Proceſſus originalis non tranſſumptus vehi ad Senatum jubetur, ut brevitati conſulatur. & expenſis, cum proceſſus non ſit retinendus hoc caſu in Senatu, ſed per momentum. num.104.

Proceſſus violentiæ ſtatim, & ſine dilatione ante alios fori ſæcularis inſpiciuntur, n.105.

Senatus cognoſcens de violentia nullum libellum (dempta querimonia) exceptionem, conteſtationem, receptionem teſtium ſcripturam, nec aliorum actorum præſentationem admittit, cum omnia ad violentiæ cognitionem neceſſaria detegantur notoriè ex actorum inſpectione. n.106.

Ordo juris non ſervatur in notoriis, ſed ordo eſt, ordinem non ſervare. n.10 .

Periculum inſtans non recipit dilationem, legem non admittit. atque legem tribuit, n.108.

L. 36. *ibi*, el qual trahido ſin dilacion lo vean, *omnia juris principia favent, n.109. & ſurſum.*

Iudicis iniquitatis inter procedendum probatio eſt actorum inſpectio, n 110. & 114.

L. 36. *ibi*, y ſi del les conſtare, *&c. interpretatur, n.111.*

Princeps ſolet in neceſſitatibus, non ſervato ordine ſubvenire , n. 112.

Princeps ex publica utilitate poteſt in aliquo caſu novum genus probationis inducere , aliis etiam alias licitis reprobatis, n.113.

Exceſſus , violentia , & judicis iniquitas inter procedendum ſi arguatur ; ex actorum inſpectione detegenda eſt, n.114.

Violentia requiſita, puta, denegata delatio, ſuſpecta executio, appellatio an legitima, & legitimè interjecta &c. non aliter poteſt conſtare(moraliter loquendo quam ex eiſdem actis n.115.

Privilegiatum judicium , & ſui natura inappellabile , aut executivum in dies alteratur, & variatur ex modo proponendi , aut proſequendi, & efficitur appellabile, & è converſo, n. 116

Gallecia Senatoribus, & advocatis Regij Senatus hæc violentiæ materia præ cæteris patet, & qua de cauſa, n.117.

Delatio appellationis legitima denegata ex actis apparere debet, n. 118.

Negativa coarctata ad acta certa ex eiſdem probatur, & quod ibi non reperitur, præſumitur non adfuiſſe, n. 119.

Acta ea, quæ præſentata non fuère coram Eccleſiaſtico judice, etiam appellationis juſtificationi neceſſaria, ad violentiæ remedium nihil proſunt, nec in Senatu admittuntur, n. 120.

Acta coram judice à quo non viſa, non proſunt coram judice ad quem, ad juſtificandam appellationem ab interloquutoria, quia ex antiquis, non autem novis gravamen detegendum eſt, n. 121.

L.36.*ibi*, el qual trahido ſin dilacion lo vean, y ſi por el les conſtare, *&c.*) *interpretatur, n.*122.

Acta noviter quando præſentari debent coram judice Eccleſiaſtico ad effectum reponendi ſuum gravamen, & adhærendi interjectæ appellationi, & traducendi ad Senatum eadem acta, n. 123.

Proviſionis ordinariæ ſi judex neutram partem adimpleat, ſecunda juſſio (dicta ſobre carta) *expeditur, n.*124.

Secunda juſſio, nempe, ſobre carta, *expeditur aliquando (raro tamen) cum expenſarum mulctu ſolvendarum, ſive à judice, ſive à notario, per quemlibet ſteterit, proceſſum non mittere, n.* 115.

*Nuntio adducenti proceſſum ad Senatum in eo ſalarium taxatum præſtari jubetur procuratori querelantis, n.*126.

*Expenſis actum petentis quod petitur faciendum eſt, n.*127.

Expenſis appellantis fit actorum tranſportatio ad ſuperiorem, quin ille tenetur ad expenſas actus, qui inſtat pro illo actu, n. 128.

Proviſione ordinaria aſſignatur brevis terminus judici, & tabellioni ad mittendum proceſſum, & quod certioretur pars adverſa de actorum exportatione, ut intra illum terminum in Senatu compareat, ſi ſibi viſum fuerit, ad informandum, &c. *n.* 129.

Proviſionis intimatio facta parti non eſt citatio, ſed certioratio, non arctans ad comparendum, quia ejus perſona in hac cognitione extrajudiciali non eſt neceſſaria, n. 130.

Monitionem ſimplicem quilibet ſæcularis judex facere poteſt clerico, ut de aliquo certioretur, ut conſtituatur in mala fide, aut mora, & ut certioratio illi præſtet præjudicium, num. 131.

Monitio à citatione differt, quia illa nullam arguit ſuperioritatem monentis, & ſic à judice laico fieri poteſt clerico, num. 132.

Citatio, ſi ſuâ putaverit intereſſe, poteſt à judice laico fieri clerico, n. 133.

*Clericus comparens virtute citationis (ſi ſuâ putaverit intereſſe) quæ potiùs eſt incitatoria, & certioratoria, judicis laici judicio & ſententiæ ſtare cogitur, n.*134.

Clericus citatus (ſi ſua putaverit, &c.) *comparens, & docens de ſuo intereſſe, & poſſeſſione, an efficiatur reus neceſſarius, remiſſivè, n.* 135.

*Inventarij in confectione poſſunt inter alios legatarij clerici citari per judicem laicum, n.*136.

Informatio ad Curiæ inſtructionem duntaxat eſt extrajudicialis, etiamſi ex teſtium aſſertione ſit facienda, quæ nec citationem requirit, n. 137.

In informatione ad Curiæ inſtructionem nullam non proceditur juriſdictionaliter, ſed formâ juris omiſſâ, n. 138.

Citatio partis non eſt neceſſaria, quando judex aliquid facit ad ſui inſtructionem, n. 139.

*Citare non eſt neceſſe eum, qui præſens juſtè non poteſt contradicere, nec aliquam poteſt defenſionem allegare, n.*140.

Citatio non eſt neceſſaria, quando Princeps extrajudicialiter procedit, n. 141.

*Intimatio proviſionis ordinariæ abſque ſcrupulo faciẽdũ eſt, quòd nõ ſit citatio, ſed ſimplex monitio non ſupponens juriſdictionẽ monẽtis, & à quolibet judice facienda, n.*142.

Proceſſus inſpectio in Senatu ſuſpenditur durante termino proviſionis regiæ, donec pars certiorata veniat intra illum vel mittat legitimum procuratorem, n. 143.

Proceſſus inſpectio ſuſpenditur, quouſque pars querelata veniat durante termino proviſionis, quo tranſacto parte appellante præſente, & inſtante inſpicitur proceſſus, ſi ſit traductus, n. 144.

Proviſione ordinaria intimata parti appellatæ ipſi comparenti & tranſacto termino, ſi querelans ſit abſens, & ſecum habeat ordinariam, quomodo conſulatur, ut ſit ſemper ſecurus, n. 145.

Et quomodo ei hoc caſu interim ſint reficienda expenſa, ab adverſario præſtanda, n. 146.

*Querelans de violentia ſi malitioſè nolit uti proviſione ordinaria, mirificè conſulitur adverſario comparenti per aliam proviſionem, & quid contineat, n.*147.

Remedium ad præſidium innocentium inventum, non debet eſſe præſidium iniquitatis, n. 148.

Iudex Eccleſiaſticus rogatur à Senatu, ut per terminum 60. *dierum abſolvat excommunicatos, interim dum articulus violentiæ decernitur, n.* 149.

Cognitio violentiæ, & proceſſus inſpectio an ſit ſuſpendenda nolente Eccleſiaſtico abſolvere, n. 150.

Appellare licet etiam excommunicato, uti reo neceſſario in appellatione, n. 151.

Extrajudiciali appellatione uti non poteſt excommunicatus, n. 152.

Recurſus ad Regem eſt actus extrajudicialis, n. 153.

Rogatus Principis, & ſuperioris inducit mandatum, & præciſam neceſſitatem, n. 154.

*Inſpectionem proceſſus non ſuſpendi ob denegatam abſolutionem virilius defenditur, & an cogi poſſit præciſe Eccleſiaſticus adimplere rogatum abſolutionis, .*155.

Excommunicatio poſt legitimam appellationem eſt nulla ipſo jure, n. 156.

Excommunicare poteſt judex illegitimè appellantem pro executione ſuæ ſententiæ, n. 157.

Senatus non poteſt ante actorum inſpectionem adſtringere Eccleſiaſticum, ut excommunicatum abſolvat, quia interim de violenta excommunicatione non conſtat, n. 158.

Senatus judicem Eccleſiaſticum nolentem deferre virtute proviſionis ordinariæ ad id non cogit, cum nondum de violentia conſtet, n. 159.

Concil. Trident. ſeſſ.25 de reform. c.3. *ponderatur, n.*160.

Defenſionis legitimæ modus exceditur ſi fiat id ſine quo vis tolli poſſit, & periculum evitari, n. 161.

Abſolutio excommunicati nec conſequenter, nec antecedenter eſt neceſſaria, ad tollendam violentiam, nec in aliquo eſt impedimentum ejus negatio, n. 162.

Defendendo ſe etiam in judicio admittitur excommunicatus, n. 163.

Excommunicatus ad appellationem judicialem admittitur, quatenus eſt ſpecies defenſionis, n. 164.

Recurſu Regio pro nuda defenſione violentiæ poſſe excommunicatum uti, determinavit Roſa, n. 165.

Recurſus Regius ſummus eſt gradus defenſionis naturalis, appellatio autem extrajudicialis vim habet conventionis, num. 166.

Excommunicatus ſicut non poteſt agere, & convenire; ita nec appellare extrajudicialiter, n. 167.

Excommunicatus poteſt appellare extrajudicialiter à judice, ſecùs à parte, n. 168.

Rogitus Principis, & ſuperioris inducit mandatum in iis, in quibus poteſt mandare, non in aliis, n. 169.

Iudex Eccleſiaſticus anteaquam conſtet notoriè de violentia per actorum inſpectionem, non poteſt cogi, excommunicatum abſolvere, n. 170.

Rogitus in proviſione ordinaria ſuam literalem ſignificationem retinet, nec aliam patitur natura negotij, n. 171.

Rogitus abſolutionis inducit præceptum poſt actorum inſpectionem, & dato decreto violentiæ, n. 172.

Vrbanitas, & rogantium honor debitus adſtringit judicem ad abſolutionem, & uti liberalitate propria, n. 173.

Proviſio de ruego *ad abſolvendum ubi ſit periculum quando, & quomodo concedendum, n.* 174.

Poteſtati judicis non quidquid relinquitur, ſubmittitur juris neceſſitati, n. 175.

Pœnarum

Pœnarum inſertio foret contra ſubſtantiam, & naturam proviſionis de ruego ſuo primo mobili repugnans, n. 176.

Senatores, quibus moveantur ad expediendam proviſionem de ruego, & quibus etiam ex urbanitate Eccleſiaſticus implere adſtringatur, n. 177.

Proviſio de ruego quando ſimulata negatione abſolutionis denegetur, & ad proceſſus inſpectionem deveniat Senatus, num. 178.

Proviſio de ruego alia expediri ſolet, quando ſemel abſolutionis lapſus eſt terminus ante actorum inſpectionem, & articuli violentia terminationem, n. 179.

D. l. Regia 36. ibi: Y ſi por el les conſtare, que la appellacion eſta legitimamente interpueſta, alçando la fuerça, provean, &c. interpretatur, & multa difficultates reſolvuntur, n. 180.

Senatores in tollenda violentia, non ſe intromittum in cauſa, & negotio principali, nec circa juſtitiam, aut injuſtitiam appellationis, ſed de illa apparente notoriè actorum inſpectione, n. 181.

Cognitio, an appellationi ſit deferendum reſpectu judicis à quo, eſt quid facti ſeparatum a cauſa principali, n. 182.

Cognitio, an ſit deferendum reſpectu judicis a quo, non requirit juriſdictionem, n. 183.

Index à quo juris miniſterio, etiam non deferens juſta appellationi inhibetur, n. 184.

Senatores longè minorem cognitionem extrajudicialem habent, quàm judex à quo carente juriſdictione, quia iſte defert, Senatores præcipiunt deferendum ab alio, n. 185.

Recurſus Regij finis eſt, ut jura, & decreta Canonica ſerventur, quo opprimentis impetus detineatur, interim quòd ſecurus queat ſuperiorem adire oppreſſus, n. 186.

Cognitio vera ſuper appellatione, & executione attentata propria eſt ſuperioris, ad quem eſt appellatum, n. 187.

Deferre, vel non deferre appellationi, non facit jus inter partes, nec quoad judicem ad quem, n. 188.

Senatores ſupremi in tollenda violentia ſunt miniſtri Eccleſiæ, dirigendo judices indiſcretos per legitimos juris tramites, n. 189.

Decretum violentiæ, quo vim non fieri declaratur, non impedit judici ſuperiori appellationis, cognoſcere de attentata executione, & circa illã de jure pronuntiare, n. 190.

Decretum violentiæ non facit inſtantiam, nec tranſit in rem judicatam ſed ei ſtatur, donec ſuperior aliud causâ cognitâ cenſeat, n. 191.

Senatus non ſe intromittit in cognitione juſtitiæ, aut injuſtitia cauſæ principalis, quæ illibata ſemper remanet ſuperiori, n. 192.

D. l. 36. ibi: Porque las partes puedan ſeguir ſu juſticia ante quien, y como devan, verus ſenſus, ibid.

A ſuperiore gravante in revocatione executionis facta ab executore (ſive ſuper illa ſit aditus Senatus ſive non) poteſt appellari, & pro violentia hac nova recurri ad tribunal ſub cujus diſtrictu hic ſuperior deget, n. 193

A Cevallos cavendum eſt, dum allucinari videtur, quòd ſuperior non poſſit revocare executionem ſtante decreto Regio, n. 194.

Decretum Regium ſuper articulo violentiæ non eſt in conſideratione; quominus ſuperior, poſtquam eſt aditus, poſſit de juſtitia executionis, & attentati inferioris cognoſcere, n. 195.

Finis dum habetur non extratur de medio, n. 196.

Cognitio ſuperioris ſuper attentata executione inferioris novus eſt articulus, nova perſona, novum factum, & novum gravamẽ quo nova interpellatione opus eſt, n. 197.

Decreti violentiæ effectus durat, donec aditus ſuperior iterum remittat cauſam inferiori, quo ulteriùs non ligatur; & multò minùs ſuperior, cui non eſt directum, n. 198.

Decretorum violentiæ ob non delatam appellationem quintuplex genus reperitur duntaxat ſive judex ſit delegatus, conſervator, executor aut ordinarius, n. 199.

Decretorum violentiæ primum genus locum habet: quando judex non obſtante legitima appellatione, utrumque effectum habente, exequi vult, & negat delationem, n. 200.

Hujus decreti forma inſeritur, n. 201.

Senatus Regij non pronuntiant principaliter de juſtitia appellationis, ſed cauſativè, n. 202.

Decretorum violentiæ ſecundum genus datur, ubi reperitur appellationem non ritè, aut non rectè interjectam, & etiam in caſu privilegiato, ſi tamen ejus ſit ex progreſſu natura alterata, & variata, n. 203.

Decreti ſecundi generis forma inſeritur, n. 204.

Decretorum violentiæ tertium genus eſt conditionale, ſeu mixtum, participans ex primo, & ſecundo, conditionaliter tamen, n. 205.

Decreti conditionalis forma inſeritur, n. 206.

Decreti conditionalis materia, remiſſivè, n. 207.

Decreto conditionali non dicitur; judicem vim facere ob non impletum id, quod conditionaliter ſibi apponatur, n. 208.

Decreto conditionali ut locus ſit; debet pro conditione apponi id, quod etiam ceſſante decreto judex poterat de jure facere licitè, n. 209.

Decreto violentiæ conditionali ut locus ſit, neceſſaria eſt legitima appellatio à gravamine, ſuſpendens de jure ejus executionem, n. 210.

Decreti violentiæ quartum genus decernitur, quando deficit appellatio, quæ eſt fundamentum eſſentiale, quo fundatur violentia, & recurſus, ſuper quo nihil decernit Senatus, n. 211.

Decreti violentiæ quarti generis forma, n. 212.

Decreti violentiæ quintum genus datur, quando viſo proceſſu reperitur ordinariam non fuiſſe intimatam parti, aut judici, n. 213.

Hoc concipiatur decretum que no viene en eſtado, ibid.

Decretum, que por agora no aze fuerça, y ſe buelvan los autos al notario, &c. quibus caſibus detur, n. 214.

Cevallum communiter Senatores, & advocati conterum ſuper conceptione decretorum à ſe facta, n. 215.

Decretum abſolutum (vim non fieri) & decretum, el proceſſo no eſta en eſtado, multum diſſimilia ſunt, & non idem: ut putavit Cevallus, n. 216.

Et de ratione differentiæ latè diſcutitur, ibid.

Cevallos reprehenditur dicens, quòd Senatus revocat executionis acta caſu, quo executio non debuit fieri pendente appellatione, n. 217.

Decreta violentiæ, quæ de legos dicuntur, annullanda decernunt geſta à judice Eccleſiaſtico contra Laicum, & quare, n. 218.

Cevallos reprobatur, n. 219.

Cevallos in interpretatione l. Regiæ 36. ibi, alçando la fuerça, reprobatur, n. 220.

Cevallos in conceptione decreti, de quo ibi, maximum præbuit ſcandalum Senatoribus, & peritis advocatis, n. 221. 222. 223. 224 & n. 225.

Iudicibus duobus ſe adinvicem inhibentibus ſuper competentia juriſdictionis, quemadmodum eſt recurrendum ad Senatum per viam violentiæ, & quod decretum detur, num. 226.

Cevallos reprobatur in conceptione decreti ſuper appellatione à delatione appellationis in via executiva, n. 227. & ſeqq.

A delatione appellationis in via executiva regulariter appellatio eſt legitima, & quem pariat effectum, n. 228.

Decretorum tertium genus datur in appellatione à delatione appellationis in cauſa executiva, n. 229.

Decretorum violentiæ conceptorum per Cevallos vix aliquo vitio caret, n. 230.

Decretorum violentiæ nullum genus appellationem, ſupplicationem, etiam ad Principem, nec aliquem recurſum admittit, n. 231.

L. 25. tit. l. 2. recop. refertur prohibens ſupplicari, aut appellari ad Cancellariam Valliſoletanam a decretis latis in Senatu Galleciæ ſuper cognitione per viã violẽtiæ, n. 232.

Decreta violentiæ non admittunt reviſionem, ſicut nec appellationem, quia æquiparantur, n. 253.

Decreta violentiæ non admittunt nullitatis allegationem, num. 234.

Cevallos reprobatur in ratione aſſignata, quare à decretis violentiæ non datur appellatio, n. 235.

Ab actibus extrajudicialibus & a judice extrajudicialiter procedente datur appellatio, n. 236.

Decretum violentiæ quorum proviſio expediatur, & quorum ſufficiat certificatio Secretarij Regij tribunalis, numero 237.

Lex Regia, ibi, con condemnacion de coſtas, ſi los pareſciere, *interpretatur, n.* 238.

Expenſarum condemnatio tunc fieri poteſt duntaxat, quando Senatus declarat, vim nullam feciſſe judicem Eccleſiaſticum, & de ratione, n. 239. *&* 240.

Expenſarum mulcta eſt quid conſequutivum, & acceſſorium ad cognitionem extrajudicialis defenſionis, & ad illius perfectionem, n. 241.

Iudex ſe incompetentem declarans, poteſt in expenſis condemnare, n. 242.

Iudex Eccleſiaſticus, qui vim intulit; an poſſit expenſis mulctari, n. 243.

Qui partem affirmativam tenuerunt, n. 244.

Iudicem Eccleſiaſticum vim inferentem non poſſe in expenſis mulctari; verius oſtenditur, n. 245.

Expenſarum condemnationem fiendam in decretis violētiæ nullibi ſcriptum reperitur, niſi in d.l.36 quæ, ut exorbitans non extenditur ultra caſum, de quo loquitur, n. 246.

L.36. Regia, quæ de expenſarum condemnatione loquitur, habet locum contra partem, n. 247.

Iudex ſecularis poteſt condēnare in expenſis clericum vim inferentem, & ſpoliantem, cujus cognitio in pluribus Chriſtianorum ditionibus practicatur, remiſſive, n. 248.

Iudex Eccleſiaſticus inobediens proviſionibus Regis, ſive ordinaria, ſive à la ſobre carta *mulctatur in expenſis, num.* 249.

Clericus ſi doloſè petat auxilium violentiæ, an poſſit in expenſis mulctari. n. 250.

Expenſarum condemnatio ſupponit juriſdictionem, n. 251.

Clericus ſi uſque ad diffinitivam diſtulit declarare, quis judex, an idem ſecularis, an Eccleſiaſticus damnabit in expenſis, n. 252.

Clericum abutentem Regio recurſu poſſe in expenſis mulctari; probabilius reſolvitur, n. 253.

In laicorum decreto locum habet expenſarum condemnatio, num. 254.

Proviſio de autos diminutos, *quando concedatur cum termino, & expenſarum mulcta, niſi adducantur intra illum, num.* 255.

Proviſione intimata parti appellatæ, & ultra terminum comparens, & reperiens abſentem querelantem, quando expenſarum refectionem petere poterit, n. 256.

Regij Senatores poſſunt damnare in expenſis impetrantes beneficia injuſte, n. 257.

Expenſarum præſtatio tunc reſpicit juriſdictionem, quando judicio formato fit earum condemnatio, ſecùs extrajudicialiter, n. 258.

Iudex incapax non poteſt clericum differentem declinatoriam in expenſis condemnare, n. 259.

Articuli veſtiuntur natura cauſæ principalis, quæ ſi eſt ſummaria, & illi etiam ſunt ſummarij, & inappellabiles, num. 260.

Appellatio ſui naturâ ſupponit judicium, ſi tamen interponatur a judice extrajudicialiter procedente, dicitur extrajudicialis, & diſtincta à judiciali, n. 261.

Cevallos opinio reprobatur, n. 262.

Proviſioni Regiæ inſerto decreto violentiæ intimata tenetur judex, libenter adimplere, deferre, & reponere, numero 263.

Proviſioni Regiæ inſerto decreto conditionali judex obtemperet cui licebit alterum ex alternativis eligere, n. 264.

Iuſſio ſecunda, dicta ſobre carta, *quando expediatur, & cum quibus comminationibus, & expenſis, n.* 265.

Proviſioni ſecundæ, dictæ ſobre carta, *ſi judex non pareat, tertia expeditur, ut ſi adhuc ſit contumax, compareat in Senatu, & proceditur uſque ad ejus temporalitatum, & originis amiſſionem, n.* 266.

Proviſionibus, & mandatis Regiis tenentur obedire clerici, & Prælati Eccleſiaſtici, n. 267.

Regibus ſubſunt Eccleſiaſticæ perſonæ in iis, quæ tangunt regimen, & ordinem poteſtatis, & ad eorum invocationem tenentur accedere, n. 268. *& n.* 272.

Regi tenentur Eccleſiaſtici Prælati obedientiam, fidelitatem, & reverentiam obſervare, n. 269.

Regi ratione domicilij Eccleſiaſticæ perſonæ ſubditæ ſunt, num. 270.

Conſilium ſupremum Regis ſolet præcipere Epiſcopis, Monachis, & aliis Eccleſiaſticis perſonis coram Senatu comparere, n. 271.

Principi potiùs, quam Archiepiſcopo tenentur Epiſcopi obedire, cùm ſint Regij Conſiliarij, n. 272.

Proviſionibus mediantibus Rex interponit auxilium ſuum, & nudam defenſionem ad elevandam vim, n 273.

Proviſionibus Regiis violentiæ ſi judex adeo ſit protervus, & rebellis, ut non obtemperet, poteſt Rex illi jubere, ut à ſuis Regnis exeat, & in amiſſionem originis, & temporalitatum condemnare, n. 274.

Quod in omnibus ditionibus Chriſtianæ religionis practicari teſtantur Doctores citati, n. 275.

Rex in executione protectionis naturalis, & nudæ defenſionis non procedit ex potentia juriſdictionis contentioſa, ſed poteſtatis politicæ, & œconomicæ, n. 276.

Rex ſupremus poteſt à Regno ſuo expellere clericos vim notoriam inferentes ſuis vaſſallis, & turbatores pacis publicæ, & juriſdictionis, & præcipere, ne ad ſua Regna accedant, n. 277.

Pater, , ſeu dominus privatus poteſt filium, ſeu famulum ſuum clericum è domo ejicere ob ejus pacem, & quietem virtute poteſtatis politicæ, n. 278.

L. unica, Cod. de emendatio. propinquorum, *ponderatur, num.* 279.

Navarri opinio refertur circa interpretationem Bullæ in Cœna Domini, n. 280.

Proteſtatio Authoris, n. 281.

Bulla in Cœna Domini interpretatur, & declaratur circa expulſionem clericorum à Regno, n. 282.

Verbum (ejicientes) quo utitur Bulla in Cœna Domini: intelligitur de violenta, & tyrannica eiectione, numero 283.

Vna pars alternativa alteram declarat, n. 284.

Defenſionis modus, quo utuntur ſuprema tribunalia, continetur ſub limitibus protectionis naturalis, n. 285.

Text mirabilis in c. ut famæ, de ſent. excommun. *ponderatur, ibidem.*

Moderamen inculpatæ tutelæ tunc ſervatur, quoties id fit, quo omiſſo vis tolli non poteſt, n. 286:

Modo magis ſuavi, ac politico, minuſque damnoſo Eccleſiaſticæ libertati uti Rex non poteſt, ad tollendam violentiam cum effectu, ſi judex ſit rebellis, cùm illum per carcerem compellere non poteſt, n. 287.

Imputari non poteſt facienti id, ſi aliter violentiam tollere non poterat, n. 288.

Principi conceſſa violentiarum propulſatione, & vi oppreſſorum, etiam Eccleſiaſticorum protectione naturali, ſibi intelliguntur conceſſa omnia ad id neceſſaria, n. 289.

Finis cui conceditur, conceſſa intelliguntur omnia per quæ devenitur ad finem, n, 290.

Conceſſio extenditur ad ea, quæ conſequutivè veniunt ad diſpoſitionem, n. 291.

Iuriſdictione conceſſa, conceſſa cenſentur omnia, ſine quibus exerceri non poteſt, n. 292

Regnum cui conceditur, neceſſariò conceduntur omnia, ſine quibus gubernari non poteſt, n. 293.

Principali conceſſo, conceſſum intelligitur quod venit ex natura actus, de quo diſpoſitio loquitur, n. 294.

Princi

Principali conceſſo cenſetur conceſſum quod venit conſecutivè, & acceſſoriè ad illud, n.295.

Principi conceſſa facultas levandi violentias, de vento ſerviret, ſi debitum non haberet exitum, & careret effectu, n.296.

Formam qui dat, & ea dat, quæ conſequuntur ad ipſam ſecundum Philoſophum, n.297.

Natura humana non poteſt eſſe deſtituta remediis ad ſui conſervationem neceſſariis, n.298.

Fine ex bono bona præordinatio præſumitur, n.299.

Cevalli opinio reprobatur aſſerentis, Senatores Regios poſſe uti juriſdictione, quando foret neceſſaria ad expediendum articulum violentiæ, n.300.

Reponere, & deferre ſunt neceſſaria ad tollendam violentiam, quæ in illis conſiſtit, n.301.

Iudici Eccleſiaſtico remittit Senatus delationem, & reprobationem faciendam, cui hoc competit, n.302.

Violentia licet remaneat, & adhuc ſubſiſtat ob judicis proterviam; tamen Princeps non ſe intromittit in ea tollenda, deferendo, & reponendo, licet judex è Regno extrahendus, n.303.

Cevallos opinio ſi foret vera, omnia in comprobationem cognitionis per viam violentiæ ſubverterentur, n.304.

Temporalitates clericorum quæ dicantur, ut occupari poſſint, ob eorum proterviam & contumaciam, n.305.

Senatores in executione violentiæ decreti, & pœnarum, ſumma procedant præmeditatione, moderatione, ac modeſta conſideratione, ne excedendo juſtæ defenſionis limites incidant in cenſuras Bullæ, n.306.

1 DE theorica noſtræ Regiæ cognitionis per viam violentiæ ampliſſimè, & dilucidè *ſuprà, cap. præcedenti*, præ omnibus tractavi, quo probavi, præcipuè *præludio* 3. in ea non procedi judicialiter, ſed ex-
2 trajudicialiter, & abſque umbra, ſeu veſtigio juriſdictionis, quam non patitur, nec indiget ſubjecta materia, & res de qua agimus, vel potiùs ſuper qua cadit cognitio, nec forma, ne modus procedendi omnibus judicii ſubſtantialibus, & apparato deſtitutus, illam admittit, prout de cætero monſtrabimus, nihil enim in ea reperitur juriſdictionale, quia eſt nuda poteſtas, naturalis defenſio, auxilium politicũ, œconomica tuitio, permiſſa facultas, & licita vis, charitativa protectio, propugnaculum violentiæ, aſylum vi oppreſſurum, tutus acceſſus, legitimus recurſus, & vis protectiva, & propulſiva, quâ vis injuſta juſtè repellitur, ac a Principe ſupremo propulſatur, cujus proprium officium eſt, vi oppreſſos liberare; non quidem judicii ordine ſervatu; ſed
4 de facto, & per rei evidentiam, ut praxis vulgaris obſervat, de qua, & eius difficultatibus (quæ ingentes ſunt, & innumerabiles penè) *hoc in cap. ıe, & tota hac prima parte* erit explicitè tractanduo, & quidquid nocibile fuerit ſectatum ab aliquibus, eadem praxi, horúmque negotiorum curſu carentibus, & ſtyli ignaris reſecandum & damnandum, ne aliquando forſan noſtrum ſaluhrem receptum, & juſtiſſimum procedendi modum inficiat, & detrectet: cujus inventione, & legitima cauſa à pluribus doctiſſimis, providis, & expertis viris, Senatoribus, & advocatis fui perſuaſus, ut noſtrum nunc in
5 publicum ederem laborem, utiliſſimum, & proficuum fore toti Chriſtianæ Religioni, & utrique Reipublicæ Eccleſiaſticæ, & temporali, atque omnium ſubditorum paci, & quieti, judicantibus.

Cùm igitur naturalis defenſio debeat adhiberi cum moderamine inculpatæ tutelæ, non excedendo limites, & modum legitimæ defenſionis; quod tunc accidit, quando id fit, ſine quo vis propulſari non poteſt, nec
7 aliter periculum evitari, gloſſ. *in c. ſignificaſti, 2. de homicid.* Bart. *in l. 1. C. ut de vi*, Abb. *in cap. olim, n. 15. de reſtit. ſpol.* prout latè proſequitur plures referens Proſperus Farin. *conſ. crimi. 35. numero 31. cum ſeqq.* & nonnulla Tiraquel. *in tract. de pœnis temper. à n. 7.* ideo ut hæc noſtra cognitio, & naturalis defenſio legitima ſit in Principe protegente populos ſibi ſubjectos, & oppreſſos 8
injuſtè à judicibus Eccleſiaſticis, pariter eſſe debet cum moderamine inculpatæ tutelæ, non excedendo limites, & permiſſos modos legitimæ defenſionis, & protectionis: id eſt, ſalva ſemper in omnibus Summi Pontificis authoritate, in terminis probant Simanc. *de Cathol. inſtitu. tit. 45. num. 35.* Cænec. *in collect. ad decret. colum. 5. num. 3. 1.* & iterum pulchrè *in quæſt. Canon. 45. num. 6. & num. 25.* idem probat Seſe *in tract. de inhibit. cap. 8. § 4. num 3. 12. 13 & 24.* ubi dicit quod judex repellens violentiam, non excedat modum inculpatæ tu- 9
telæ; ita ut in repellenda vi debeat contentari, & euſque ſuam authoritatem interponere dumtaxat, quantum ſufficit ad tollendam vim, alias autem ſi ultra quàm ad id neceſſe ſit, ſe intromittens cauſam tractet per omnes judicii tramites, non bene faceret, nec ſine ſcrupulo incurſus cenſurarum Bullæ in Cœna Domini. Sicut ſecùs eſſet (inquit ille) quando tantum cognitionis adhiberet, quantum neceſſe eſſet, ad tollendam vim, & ad reſtituendum negotium, de quo agitur; ad pacificum ſtatum, in quo ante vim erat; qui iterum *d. numero 3.* dixerat, fundamentum violentiæ id ſolùm operari, & inducere, ut ſcilicet, ſæcularis vim tollat extrajudicialiter, & per modum extrajudicialis, & 10
charitativæ defenſionis, aliqua tamen cognitione adhibita circa violentiam, non autem judiciali, inferens ex hoc poſt alios, qui intra juſtos limites hos recurſum habuerint ad ſæcularem, ad nudum auxilium dumtaxat nullas incurrere cenſuras, idem tenet *in § 3. ſub n. 85.* & Navarr. *in manuali Latino, cap. 27. numero 69.* hoc idem dixit Suarez *in lib. 4. de immunita. Eccleſiaſt. de defenſio. fid. Cathol. cap. 34. à num. 30.* ibi: Sexta, & ultima excuſatio eſt, juſta defenſio Regni, aut innocentium, vel propria. Et hæc eſt valde uſuata in Regiis tribunalibus, quia per ſe, & generatim ſpectata habet magnam quandam ſpeciem illius naturalis æquitatis, quâm vim vi repellere licet, nam defenſio ex ſuo 11
genere omnibus licita eſt, ſi neceſſaria ſit, & debito modo fiat, unde etiam contra Papam licitam eſſe Regi- 12
bus, vel Eccleſiæ, cum Caietano *in opuſculo de poteſtate Papæ, c. 27.* & Victoria *relectione 1. de poteſt. Eccleſiæ, n. 8. ſeu propoſit. 8.* Covar. & multis modernis ſcriptoribus Hiſpaniæ. Hæc ille.

Hanc etiam noſtram concluſionem probant expreſsè 13
plures Rotæ deciſiones, ut in una Cæſar-Auguſtana juris eligendi coram Oradino 7. Februarii 1561. & idem fuit tentum in alia Vercellenſi jactationis Parochialis de Aldea coram Paleoto ſub die 27 Junii 1561. ut eſt in recollectis per eumdem Paleotum *deciſ. 372. in Princ. dubium erat*, quibus dictum fuit, quòd recurſus ad Regium Conſilium legitimus eſt, ad finem dumtaxat propulſandæ violentiæ, extrajudicialiter procedendo; ſecùs ſi in auxilio præſtando debitus modus, & ſolitus excedatur, procedendo ad actus juriſdictionales; quas referens ſequitur ad idem Lancel. Robert. *de ſecunda 2. part. cap. 4. lim. 1. num. 38.* videndus *à num. 36.* & magis clarè, ac expreſſiùs hoc idem probatur in aliis Rotæ deciſionibus citatis *ſuprà c. 1. in reſponſione ad 9. argum.* 14
à n. 254 & etiam per aliqua *in prælud. 5.* quibus dicitur, quòd per hujuſmodi defenſionis legitimæ exceſſum inciditur in cenſuras Bullæ in Cœna Domini.

Et quid mirum, quia in re hac defenſio naturalis, 15
& Bulla Cœnæ Domini vicinæ ſunt, & contiguæ, & una cum altera continuat, & utraque ſub uno, & eodem limite eſt, ſcilicet; legitimus, & debitus modus, quo utraque diſtinguitur, & ſeparatur, quæ legitimos limites defenſionis excedens indubitabile eſt, ut ingrediatur, & incidat in cenſuras Bullæ, & expreſsè probant ejus verba *cap. 14. ibi*, ſi ſub prætextu violentiæ prohibendæ, &c.) hoc eſt, ſi ſub colore violentiæ tollendæ,

& propulſandæ juriſdictio Eccleſiaſtica uſurpetur, turbetur, aut impediatur, cenſuris involvantur, & innodentur excedentes Senatores: nam dicto *ſub prætextu*,
16 qua otitur Bulla, idem ſignificat, quod ſub colore, aut ſub velamine, quando, ſcilicet, ſumpta occaſione caſus permiſſi, drvenimus ad prohibitum; text. *in l. ſub prætextu 19. & l. ſub prætexta 29. C. de tranſaction. & l. prætextu, C. de hæreticis & officiis*, text. *in c. inter monaſterium 20.* ibi, ſub prætextu novorom inſtrumentorum (*c. ſuborta ad fin.* ibi, prætextu privilegii.) *de ſent. & re judicata*. & hanc dictionem *ſub prætextu*, ita etiam exponit Hieron. Gonzal. *in regul. de menſ. & alternat. gl. 57. n. 2.* & facit *l. ſi ſervum 91. alias ſervum filii. §. quæritur, ff. de verbor. obligat.* & quod per eam bene dicit Joan. Garc. *tract. de nobili. gloſſ. 1. n. 32.* ubi quòd prætextu æquitatis
17 plerumque perniciosè erratur. Huc conducit, quod per Villalob. *in ſua eleganti ſumma 1. part. tr. 19. difficul. 61. ſub num. 60. ante fi.* quod dictio, *prætextu*, eſt velamen,
18 quo quis ſimulat, ſe moveri ad aliquid faciendum, idem affirmat Souſa *in explicatione Bullæ Cœnæ Domini. concl. 30.* & bene conducunt alia, quæ ibi ipſi Doctores citati congerunt.

19 Quare mirabilem & laudabilem modum præbendæ protectionis imploratæ inter Eccleſiaſticos neceſſitas, & utilitas induxere omnimodo contentum ſub limitibus legitimæ defenſionis, & auxilii naturalis juxta illud celebre Marci Tullii in oratione pro Milone, in hæc: Hoc & ratio doctis, & neceſſitas barbaris, & moa gentibus, & feris natura ipſa præſcripſit, ut omnem ſemper vim, quacunque ope poſſent, à corpore, à capite, & à vita ſua propulſarent; quem refert Valenzuela *diſcurſu ſtatus, & villi. 2. part. conſideratio 7. n. 11.* Imò ut dicit Enriq. *lib. 14. cap. 12. num. 6. gloſſ. 1. & 2.* Azeved. Covarr. & alii ſequuti, & citati per Cæned *in practi. Canon. 45. ſub n. 57. & n. 36.* Humad *in l. 13. tit. 13.*
20 *part. 2. gloſſ. 4. numer. 5.* ut hactenus nullum aptios potuit inveniri remedium ad ſedandas, & propulſandas judicum Eccleſiaſticorum violentias, negantium appellantibus juſtam delationem, quàm quod praxis induxit & frequenter utimur.

21 Cujus inſtructio deducta fuit ab ſtylo Regii Conſilii ſupremi, tribunalibus cæteris miſſa, ut meminère *l. 5. tit. 1. lib. 3. ordinam. & l. 36. titul. 5. lib. 2. nova recopil.* Præſul, doctiſſimus Covarr. *practi. quæſt. cap. 35. num. 1. verſiculo cæterum*, Salced. *in additio. ad praxim Bernard. Diaz, c. 102. litera A. verſiculo pro quorum interpret. ad med.* eandemque inſtructionem literaliter refert practicus ille Monterroſ. *c. 2. de la Remiſſion de los pleytos Eccleſiaſticos, y de la inſtrucion, que con ella ſe invia*, quam ibi per te videre poteris.

22 Cujus quidem formam, & ſubſtantiam ſcriptam ejuſdem etiam inſtructionis, & praxis meminère Navar. *in c. cùm contingat, rem. 1. in prin. fol. 154.* Paz, *in prax. 1. p. t. tom. 1. temp. num. 24.* Gaſpar. Rodriq. *de an. reddit. lib. 1. c. 28. n. 66.* idem Monterroſ. *in tract. practi. Cancell. c. 2. de la ſecunda manera, en que ſe traben los pleytos por via de fuerça, fol. 94.* habemus *in l. Regia 36. tit. 5. lib. 2. nova recopilat.* cujus verba ſunt quæ ſequuntur:

23 *Porquanto aſſi por derecho, como por coſtũbre immemorial nos pertenſce, alçar las fuerças, que los juezes Eccleſiaſticos, y otras perſonas hazen las cauſas, de que conoſcen, no otorgando las appellaciones, que dellos legitimamente ſon interpueſtas. Porende mandamos à los nueſtros Preſidentes, y Oydores de las nueſtras Audiencias de Valladolid, y Granada, que quandò alguno veniere ante ellos, quexando ſe, que no ſe le otorga la appellacion, que juſtamente interpone de algun juez Eccleſiaſtico, den nueſtras cartas en la forma acoſtumbrada en nueſtro conſejo, para que ſe otorgue la appellacion, y ſi el juez Eccleſiaſtico no la otorgare manden traher à las dichas nueſtras Audiencias el proceſſo Eccleſiaſtico originalmente, el qual trahido, ſin dilacion lo vean, y ſi por el les conſtare, que la appellacion eſta legitimamente interpueſta, alçando la fuerça provean, que el tal juez la otorgue; porque las partes puedan ſeguir ſu juſticia ante quien y como devan, y repongan lo que deſpuez della vuieren hecho, y ſi por el dicho proceſſo pareſciere la dicha appellacion no ſer juſta, y legitimamente interpueſta, remitan luego el tal proceſſo al juez Eccleſiaſtico con condemnacion de coſtas, ſi les pareſciere, para que el proceda, y haga juſticia.* Hactenus de mirabili lege Regia, ſub quorum verborum involucro multæ mirabiles, & uſu frequentes difficultates continentur, quas ſigillatim libet diluere, & extirpare.

Et licèt circa juſtificationem prioris partis hujus le- 24
gis (ſcilicet de facultate, & Regia poteſtate in admittenda vi ab Eccleſiaſticis illata, quia illi tanquam cives, & membra reipublicæ temporalis ſubſunt, quoad protectionem, & defenſionem naturalem, cujus proprium officium eſt, vi oppreſſos liberare) ampliſſimè præ omnibus egerim *c. præcedenti*; tamen hic primitus, & an-
teaquam ad praxim eveniam, indagare utile cenſui, an 25
hæc protectio aliis etiam principibus, & Dominis inferioribus, hocque jus, & facultas competat.

Quod brevibus reſolvam negativè, pro quo primò 26
pondero textum *in c. Regum officium 23. quæſt. 5.* ibi Regum officium proprium eſt liberare de manu calumniantium vi oppreſſos (in illis verbis (Regis proprium) quæ maximum in ſe claudunt myſterium, ac ſi dixiſſet, ut aliis ſit alienum; quoniam duo non poſſunt eſſe ejuſdem rei inſolidum domini, nec rem inſolidum poſ-
ſidere; quo etiam loquendi modo utitur noſtra l. 36. ibi: 27
Y por coſtumbre immemorial nos pertenece alçar las fuerças, &c. quaſi dicat, aliis non pertinet, non jure, quia eo ſcriptum non reperitur, non conſuetudine, quia non egreditur perſonam præſcribentis, nec ad aliam exten-
ditur (ut eſt vulgare) & conducunt, quæ latè *in cap. præ-* 28
cedenti à prin. ubi docuimus hoc ita proprium Regis eſſe officium, ut ſit attributum naturale inhærens viſceribus regiminis, & qualitas infixa oſſibus, & ſubſtantiæ diademæ, inſeparabilis, & indiviſibilis, ita ut prote-
ctio, & regimen unum, & idem judicetur indiſſolubile, 29
quod à Rege tolli non poteſt, nec à regimine ſeparari, niſi Regnum tollatur, cùm protectio, & defenſio ſubdi-
torum ſimul cum Regno orta eſt, imò protectio obje- 30
ctum eſt, & cauſa finalis Regni; Regnum enim propter
protectionem vi oppreſſorum, non protectio propter 31
Regnum, aut Regem, datum eſt à Deo ſupremis Principibus temporalibus, prout videbis latiſſimè *d. c. 1. prælud. 1. & ſeq.*

Et hinc eſt, ut hæc Regia protectio & naturalis ſub- 32
ditorum defenſio à violentiis, ejúſque extrajudicialis cognitio Regi ſoli pertineat: etenim eſt de regalibus, Regi pertinens in ſignum ſupremæ poteſtatis, ita Camill. Borrell. *de Regis Cathol. præſtant. c. 5. n. 7. & n. 26.* & idem dicit cum Didac. Perez, *in l. 2. tit. 1. l. 3. ord. gl. 1. verſiculo quæro ſi eſt dubium*, ubi allegat Palac. Rubeum, & cum Azevedio etiam *in l. 3. in fin. tit. 21. l. 4. recop.* tenet noſtras Gaſp. Rodr. *de ann. reddit. l. 1. q. 17. n. 1. ad fin.* póſtque Covarr. & Afflict. pulchrè dicit Seſe *in tr. de inhibitio. c. 8. §. 3. ſub n. 70. propè principium.*

Quare hoc jus tollendi violentias Duces, Marchio- 33
nes, & alii Domini temporales recognoſcentes ſuperiorem in eorum ditionibus, non habent, quoniam quamvis hæc conſuetudo tollendi has violentias, & oppreſſiones vigeat, & toleretur in perſona Regis, & ejus ſupremorum Senatorum (quorum tribunal Regis perſonam repræſentat) ex jure proprio, & principiis juris naturalis, ac divini, tamen non habet, nec poteſt habere locum in aliis Dominis inferioribus, in quibus illa jura non militant, nec rationes, ita Avend. *lib. 1. de exequen. manda. cap. 1. num. 31. verſiculo & cum hæc conſuetudo.* Bobadill. *in Polit. lib. 2. cap. 16. num. 90.* Cæned. *in pract. quæſt. Can. 45. num. 61. poſt medium*, quia Principes ſupremi non recognoſcentes ſuperiorem in

tempora

temporibus, habent hanc cognitionem per viam vio-
lentiæ, & protectiunis jure proprio regali.
34 Quod in tantum procedit, quòd etiamſi Princeps
inferioribus Dominis concedat juriſdictionem pleno
jure, cum mero mixto imperio, non cenſebitur conceſſa
hæc ſuperioritas, quæ hæret ipſi Regio diademati, in
ſignum Regiæ Majeſtatis, quia in Principe adhuc re-
manet hic recurſus, per quem ſubditi liberantur a vi
& oppreſſione, quia cùm (ut diximus) proprium ſit vim
tollere, non poteſt hæc proprietas ad alium pertinere
in damnum ſubditorum, qui ſint ſub protectione, &
tutela regali, nec ipſe Princeps, quod Majeſtati ſuæ
35 adhæret, a ſe poteſt abdicare, *c. ſuper quam. §. porrò, de
off. delegat. c. etſi contra unum, § ult. eod. tit. l. 6.* Parlador.
l. 1. rerum quoti. c. 1. num. 15. Leſſius *de juſtitia, & jur.
lib. 2. cap. 6. dubitatione* 12. ubi dicit, quòd poteſtas caſti-
36 gandi, & judicandi eſt omnino intrinſeca authoritas
Principis reſpectu ſubditorum, tenet etiam Ceval. *in
tractatu de cognit. per viam violent. in proœmio, cap.* 10.
num. 38. *&* 39.
37 Et ob hanc rationem nullus poteſt ſive Eccleſiaſti-
cus, ſive ſæcularis titulo donationis, vel præſcriptionis,
illam ſupremam juriſdictionem acquirere in caſibus
violentiæ, & appellationis, ſeu recurſus protectivi ad-
versùs Reges & Principes ſupremos, nec in alios tranſ-
ferri poteſt etiam per donationem quantumcunque
ampliſſimis cautelis fulcitam, quia ab ejus diademate
Regio, cui infixa eſt, nullo modo avelli poteſt, ut tradũt
Lucas de Penna *l. quicunque* 2 *C. de omni agro deſerto,
l.* 51. Peregri. *conſ.* 1. *n.* 13. *col.* 1. Bobad. *in Polit. l.* 2. *c.* 16. *n.*
83. *&* 117. *&* 196. Eſcacia *tract. de appell. q.* ... *n.* 111. *verſi-*
38 *culo oppono ſecundò*, dicentes, quod majoria Regis nullo
modo à Rege alienari poteſt, & loquendo in Pontifi-
ce idem tenet Decius *conſ.* 307. *col.* 3. Guillel. Benedict.
*in c. Raynut. de teſtam. verb. & uxorẽ nomine Adelaſiam,
in* 2. *deciſ. n.* 319. Carol. de Graſſal. *lib.* 2. *Regal. Fran. jur.*
14. Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immunit. in c. de indultis,
§. Epiſcopi, n.* 29 quia illa ſuprema juriſdictio adhæret
39 formaliter, & eſſentialiter dominio Regiæ majeſtatis,
& viſceribus intrinſecis regiminis, & ideo videbitur im-
poſſibile ſubditum eſſe exemptum, & immunem ab illa
40 ſuprema juriſdictione; & protectione, quæ procedit à
fonte perenni, & origine juris naturalis, *l. ut vim, ff. de
juſtitia, & jur.* juxta text. *in d. c. Regum officium* 23. *q.* 5.
Navarr. *in c. novit, de jud.* Covar. *in pract. c.* 1. *n.* 6. Fulvius
Pacian. *conſ. fin. n.* 61. gl. *in c. cùm nõ liceat* 12. *de præſcript.*
docet Lucas de Penna *in l. ſacris, col.* 3. *C. de prox. agror.
ſcriniar. l.* 11. pro quo facit *l.* 1. *tit.* 15 *l.* 4. *recopilat.* quam
declarat Guttier. *lib.* 1. *practicar. quæſt.*
41 Cui convenit, quòd pulchrè, & ſubtiliter dicit Bal.
conſ. 159. *n.* 5. *vol.* 3. quòd dignitas, ſeu imperium eſt im-
mortale, & licèt Summus Pontifex moriatur, non mo-
ritur Summus Pontificatus, & quòd in Rege concur-
runt duæ perſonæ, & ſignificationes, & quòd ipſa ſigni-
ficatio (quæ eſt quid intellectuale) ſemper eſt perſeve-
rans ænigmaticè, licèt non corporaliter, & ob hãc cau-
ſam licèt Rex deficiat quoad rumbum, remanet perſo-
42 na Regis quoad organum, & inſtrumentũ, & illius per-
ſona intellectualis, & publica eſt, quę principaliter fun-
dat actus, unde magis attẽditur actus principalis, quàm
virtus organica; & quemadmodum mundus non mo-
ritur, ſed diſpoſitiones mundi, arg. text. *l. proponebatur,*
43 ubi Alberi. *ff. de judic.* ſic Rex ſemper vivit quoad ma-
jeſtatem ſupremam, & protectionem circa ſubditos,
quæ nullo jure, nec facto avelli poteſt à Regia majeſta-
te, quia aliàs moreretur Rex quoad effectum ſupremæ
poteſtatis, juriſdictionis, & protectionis, quod deviat à
tramite juris, & veritatis, de qua Baldi doctrina plures
adducens mirabiles, & ſubtiliſſimas doctrinas exactiſ-
ſimè tractavi *ſuprà, hac* 1, *p. c.* 3.
Quare meritò à Principis ſupremi perſona non rece-
44 ditur, *l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. l. fin. Cod. de contra-
hẽda empt. l. in compromiſſis, ff. de arbitr. l. fin. ff. de conditio.
& demonſtra. l. ſi ſo ita, ff. pro ſocio,* cujus ſuprema tribu-
nalia (cùm ejus vices in ſupremæ poteſtatis adminiſtra-
tione, juſtitiæ, ac regimine provinciarum gerunt) per-
ſonam, & imaginem repræſentant, unúmque, & idem
faciunt cõſiſtorium, juxta text. *in l. omnium*, ibi: Inter tot
nobiles & probatas perſonas, quæ conſcientiam Prin-
cipis tenent, &c. *C. de teſtam.* quorum itaque præcepta
ita ſunt obtemperanda, ac ſi ab ipſo Rege dimanaſſent, 45
Caſſanæus *in Catalogo gloriæ mund.* 7. *p. conſid.* 9. Avend.
in dictionar. verb. Oydores, Azeved. *in l.* 29. *tit.* 1. *l.* 2. *re-* 46
copilat. ideo meritò ad ipſa ſuprema tribunalia recur-
rendum eſſe pro tollenda violentia à judicibus Ec-
cleſiaſticis illata, docent omnes Doctores de juſtifica-
tione hujus recurſus tractantes, *ſuprà* citati *c.* 1. *n.* 26.
& alij in diſcurſu, & probant inſuper expreſſè *l.* 34. ibi:
*Y mandamos à los Preſidentes, y Oydores de las audien-
cias, que aſſi lo cumplan, y guarden y que en los dichos pro-
ceſſos Eccleſiaſticos den las proviſiones y guarden la or-
den ſegun que haſta agora ſea acoſtumbrado, dar en nue-
ſtro Conſejo, &c.* & idem probat noſtra l. 36. ibi: *Porende
mandamos à los nueſtros Preſidentes, y Oydores de las
nueſtras audiencias de Valladolid, y Granada, que quando
alguno viniere ante ellos quexandoſe, que no ſe otorga la
appellacion, que juſtamente enterpoſo, &c. t.* 5. *l.* 2. *recopil.*
Ex quibus verbis *ante ellos quexandoſe*, oritur diffi- 47
cultas; an omnes indiſtinctè tam clerici, quàm laici,
poſſint hujuſmodi querelam coram ſupremo Regio tri-
bunali proponere, & quòd clericis hæc ſit denegata fa-
cultas, ut non poſſint recurrere ad ſæcularem, in nego-
tiis vertentibus coram judicibus Eccleſiaſticis, probat
text. *in cap.* 1. *&* 2. 11. *quæſt.* 1. cujus ratio ibi aſſignatur;
Quia de Eccleſia malè ſentire; & judicare videtur is,
qui à ſæculari judice auxilium poſtulat, text. *in c. ſi quis* 48
21. *q.* 8. *cum pluribus aliis, ubi per gloſſam citatis,* ubi puni-
tur clericus, qui contempto judice Eccleſiaſtico, ad Im-
peratorem confugit; de quo etiam latè 11. *q.* 1. *per to-
tam*: ergo clericis hæc querelandi facultas denegata
cenſetur, quod etiam tenet Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.*
407. 2. *p. poſt medium verſ. poteſt* 14. *fol. mihi* 222. dicens,
hoc eſſe contra Canones, & pro hac parte faciũt eſſe in
terminis deciſiones Rotæ adductæ *ſuprà, c.* 1. *num.* 31. &
ad reſponſionem tertij argumenti appoſiti *à n.* 254. qui-
bus declaratum fuiſſe apparet, clericum recurrẽtem ad
Regia tribunalia pro tollenda vi; incidiſſe in excom-
municationem Bullæ in Cœna Domini: ergo *d. l.* 36. ſub
illis verbis generalibus non debet comprehendere Ec-
cleſiaſticas perſonas.
Sed contrarium verius eſt in noſtro caſu dicendum, 49
ut pro extrajudiciali defenſione, ad tollendam vim il-
latam à judice Eccleſiaſtico, liceat etiam clerico ad
Principem temporalem recurrere, & querimoniam
proponere: text. eſt optimus *in c. adminiſtratores*, ibi: Eo-
rum querimonias attentiùs audiant, & ſecundùm quod
neceſſitas expetierit, &c. 23. *q.* 5. text. *in c. filius, vel nepo-
tibus* 16. *q.* 7. *cap. ſi in adjutorium* 10. *d. cap. petimus* 11.
quæſt. 1. *cap. nos incompetenter* 2. *quæſt.* 6.
Hinc *lib.* 2. *Machabæor. c.* 4. legitur, Oniam ſummum 50
Sacerdotem Jeruſalem recurriſſe ad Regem, ut propul-
ſaret violentiam, ac ſeditioſam inquietem in populo
cauſatam, & illatam à Simone pariter Sacerdote ami-
corum convocatione, judicantem ſummè neceſſarium
ad Regale auxilium, & protectionem confugere, ut pax
publica turbata quieſceret, *ibi:* Ad Regem ſe contulit,
non ut civium accuſator, ſed communem utilitatem
apud ſemetipſum univerſæ multitudinis conſiderans;
videbat enim ſine Regali providentia impoſſibile eſ-
ſe, pacem rebus dare, *&c.* & in Tolet. Concil. XIII. *c.* 12. 51
permittitur ad Metropolitanos judices, vel Regios re-
currere, ut protegantur, & à vi oppreſſionibus defen-
dantur, quæ latè congerit doctiſſimus Bobadil. *in ſua
Polit. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 140. *ad fin* ubi etiam illud aſſerit, quòd 52
ad

ad Imperatorem Ludovicum confugiſſet quidam cle-
ricus querimoniam proponendo de Leone Papa.
53 Cæterùm quia D.Paulus metuens inſtans periculum,
& conſpirationem,& oppreſſionem Phariſæorum, licet
Eccleſiaſticus auxilium a Tribuno poſtulavit, ut tutus
periculum poſſit evadere,Bobad.*in polit.l.2.c.* 18. *n*.24.
*& lib.2.c.*13.Mexia *in pragm.panis,concl.*5.*n*.55. Mol.
*in empor.tr.*1.*p.*111.2.*q.*12 Cæned.*in q.Cano.*45 *ſub.n.*9.
Manuël Roder. *in add.*1.*ad.*§.9.*n*.87.& legimus actuum
Apoſtolor.*c.*25 25.& 26 & *ibi*:Ad tribunal Cæſaris ſto,
& *c*.28.ait:Contradicentibus autem Iudæis coactus ſum
appellare Cæſarem.
54 Quoniam iſthæc querela non eſt accuſatoria,nec in
pœna, aut caſtigatione concludit, ſed eſt quædam cer-
tioratio querimonialis, concludens in mera protectio-
ne,& in nuda defenſione naturali,& extrajudiciali;quia
hæc eſt differentia inter querelam, & querimoniam ſe-
55 cundùm vulgarem loquendi uſum(à quo rectum ſumi-
mus argumentum ex juribus vulgaribus) quia querela
ſupponit,& reſpicit judicium, & judicem; querimonia
autem privatam perſonam, & extrajudicialiter latam,
ut bene colligitur ex *d.c.* 14. *Machabæor.lib.*2. *ib.*: Ad
Regem ſe contulit,non ut civium accuſator, ſed com-
munem utilitatem,&c.*& in d.c.adminiſtratores*,ibi:Eo-
rum querimonias,*&c.*quo loquendi modo conſultè uſa
eſt noſtra lex Regia 36.*ſuprà* relata,ibi, *ante ellos que-*
56 *xando ſe,&c*,non dicit *querelando ſe*,quia reſpicit accu-
ſationem, quæ omnimodo ab hoc inſtituto aliena eſt.Et
quia querela eſt nomen generale , commune civili , &
criminali cauſæ,omnémque querelam dici extraordina-
rium remedium,affirmat Cravera *conſ.*469.*in fin.*& Cu-
man.*conſ.*42.*viſo proceſſu,circa fin* Iul. Clar.§. *teſtamen-*
*tum,q.*40.Angel.*conſ.pro deciſione,n.*4.*verſ.ſed remediũ*,
Card. Tuſc.*practi.litera Q, concl.* 38.*n.*1.*&* 3. Si enim
Regi permiſſa eſt , & commendata omni jure maximè
57 clericorum protectio,ut latiùs diximus *ſuprà,c.*1.*à prin.*
& probatur *in l.*51.*titul.*6.*p.*1.ibi: *E como quier que todos*
los homes de la tierra por derecho deben ſer ſeguros,mucho
*mas debea haver eſta ſeguridad los clericos.*Oliva.*de iur.*
*fiſci,c.*11.*n.*50.*&c.*14.*num.*100.Pacian.*conſ.fin.num.*42.
quomodo poterit auxilium ſuum interponere,ac pro-
58 prium officium exercere,ſi violentiæ notitiam non ha-
bet , & ſi Regi licitum eſt protegere,multò magis lici-
tum eſt protectionem in neceſſitate poſtulare: argum.
text.*in c.debitores,de jur. jur.*
59 Hinc non obſtant iura in contrarium,quibus prohi-
betur clericis ad Regem confugere in cauſis pendenti-
bus coram ſuis judicibus;quia procedunt,& loquuntur,
quando,occurrit ad ſæcularem, ut cognoſcat de cauſa
principali judicialiter,& cum juriſdictione;non tamen
quando confugit pro tollenda violentia illata ab Ec-
cleſiaſtico judice,eo quòd debitæ appellationi non de-
tulit certaus ſententiam exequi , quia tunc valde lici-
tum eſt protectionem , & defenſionem naturalem Re-
giam invocare , ita pulchrè tenet, & reſpondet Ozaſc.
*deciſ. Pedemont.*30.*n.*4. *&* 19. ubi refert Covar.*c.* 35.
numero 5a pulchrè etiam & poſt eum tenet Seſe *tract.*
*de inhibit.c.*8. §.3. *numero* 105.*cum duobus ſeqq.* bene
etiam probant Afflict.*deciſio.*24.Carol.de Graſſal.*lib.*2.
Regal.Francia, jur. 7. Didac. Perez, *lib.* 3.*ordin. tit.*3.
*pag.*718.Navar.*in c.cùm contingat,de reſcript.*1.*rem.cauſ.*
16. Fulvian. Parian. *conſ. fin per totum, præſertim n.*42.
Bartholom.Humad *in l.*13. *tit.* 13 *part.*2. Lancelot. *de*
*attenta.*2.*part.*5.*declaratio. num.* 36. noſtras Gaſp. Ro-
drig.*de anna.reddi i.lib.*1.*q.*17. *numero* 71. Cæned. *in q.*
*Can.*45.*ſub.n.*9.*& n.*13 poſt Achil. *deciſ.*36.*de appellat.*
& faciunt pulchra verba Manuëlis Roderici *in additio.*
60 *ad* §. 9.*n.* 87. ubi circa interpretationem Bullæ Cœnæ
Dom.in hæc inquit: *Pero quando la perſona Eccleſiaſtica*
vee,que ſu juez Eccleſiaſtico le haze agravio,y le oprime,
puede recurrir al juez ſeglar,para que le defienda,&c.&
iterum paulò poſt: *Y aſſi quando ſi dize en derecho,que los*
Eccleſiaſticos no recurran à los tribunales ſeglares,ſe à de
entender,ſalvo ſi recurren por ſu defenſion,y para que in-
devidamente no ſean opprimido,y eſto es lo que hizo San
*Pablo,&c.*in qua doctrina omnes tam Theologi,quàm
Iuriſtæ de hac re tractantes unanimiter conveniunt ,
quorum nomenclatura *ſuperiùs, c.*1. *n.* 16.*&* conſonat
Cæned.*ubi proximè,n.* 13. quod ſi Bulla maturè conſi- 61
deretur,nullibi loquitur de parte,quæ ad evitandam in-
juriam judicis Eccleſiaſtici recurrit ad laicum,ut illum
tueatur à tali injuria,animo recurrendi ad ſuperiorem
Eccleſiaſticum, ad quem appellavit. Hinc venit repro-
bandus Aloyſ.Ricci.pro contraria parte *ſuprà* citatus,
ubi referens noſtram doctrinam ex Ozaſco ipſe dicit,
non ſequi,cùm ſit contra Canones,quia ſecundùm Ca- 62
nonicas ſanctiones citatas hoc procedere verius eſſe ,
oſtendi,ac propterea veriùs,rectéque procedit noſtra l.
Regia 36.ibi: *Que quando alguno viniere ante ellos que-*
xando ſe,que no ſe le otorga la appellacion,que juſtamente
*interpone de algun juez Eccleſiaſtico,&c.*quæ querimo-
nia forma ſequenti proponenda erit :
Titius Procuratorio nomine Sempronij coram Alti- 63
tudine Veſtra comparendo, querello de Licentiato N.
Proviſore, ac vicario generali talis diœceſis,aut de Li-
centiato N.Canonico talis Eccleſiæ Cathed. judice de-
legato,vel executore Sedis Apoſtolicæ,*&c.*dico partem
meam coram ſupradicto judice litem tractaſſe adver-
ſante F. Clerico beneficiato talis diœceſis(vel laico,va-
riata propoſitione)ſuper tali beneficio, vel illa re, *&c.*
præfatus judex in ea tale gravamen parti meæ intulit ,
vel talem protulit ſententiam, à qua ſentiens ſe nimis
gravatum, legitimè ad Sedem Apoſtolicam appellavit,
cui præfatus judex non defert, nihilominus ea utrum-
que habente effectum in d.cauſa procedit, & pro ſen-
tentiæ,vel gravaminis executione magnis Sempronium
afficit cenſuris ; uſque ad Eccleſiaſticum interdictum ,
quo ita facto notoriam vim , ac evidentem commiſit
injuriã,ab Altitudine Veſtra peto,ac ſupplico,ut ſuble-
vando,& amovendo vim parti meæ det Regiam provi-
ſionem,ac cartam, ut præd. judex appellationi, ſeu ap-
pellationibus in hac cauſa interpoſitis deferat omnino,
geſtúmque poſt appellationem legitimè emiſſam , vel
intra terminum ad appellandum reponat; quod ſi non
fecerit.ipſe,aut tabellio,ſive notarius acta proceſſus ha-
bens,ea originaliter ad Regiam veſtram mittat audien-
tiã,ut eo viſo fiat juſtitia,& interim Altitudo Veſtra ei
jubeat;excommunicatos abſolvat per terminum Veſtræ
Altitudinis placitum,cum cæteris in prædicta proviſio-
ne ordinaria expreſſis, *&c.*
Ex cujus querimoniæ conceptione illud præ oculis 64
ſemper habendum eſt , ut legitima appellatio debeat
præcedere , interpoſita à judice Eccleſiaſtico : etenim
cùm vis hoc caſu conſiſtat in denegata juſta delatione
appellationis,ſuſpendẽtis judicis juriſdictionem,ne in
poſterum exequatur,ſecundum ea,quæ latè adduximus
*ſuprà,c.*1.*prelud.* 5.*à prin.*ſequitur,ut debeat adeſſe ap-
pellatio ; quia aliter non entis nullæ ſunt qualitates, &
delatio,quæ à judice petitur,debet ſupponere appella-
tionem,qua deficiente,non poteſt dari ſubjectum habi-
le,nec materia,ſuper qua cadere poſſit violẽtia:nec fũ-
dari hæc extrajudicialis cognitio,nec decretum,*otorgue* 65
y reponga , quia non eſt cui deferendum appellationi,
nec eſt quid reponẽdum, quia deficiente appellatione,
cùm ſententia tranſit in rem judicatam,licitè procedi-
tur ad exequutionem,in quo non cadit violentia, quia
ad exequutionem proceditur jure permittente, & quia
quando eſt omiſſum appellari à primo gravamine, non
auditur poſtmodum conquerens, de cujus exequutione
agitur,ut latiſſimè plures,& curioſas doctrinas conge-
rens dixi *infrà,*2.*p.c.*3.*per totum*, tunc enim ceſſat finis
huius charitativæ protectionis , ut ſit tollere impedi- 66
mentum oppoſitum per Eccleſiaſticum , ut liberè op-
preſſus poſſit adire ſuperiorem ſuum, & coram eo ap-
pella

pellationem proſequi, quod verificari non poteſt deſi-
ciente appellatione, in quo Doctores unanimiter con-
veniunt, & probant, quos retulimus *ſupr. 2. c. 1. n. 16.* &
67 in diſcurſu, prout enim videmus juriſdictione fundata,
& permiſſa ſuper aliqua qualitate, putà; notoria, aut
68 manifeſta injuria, *&c.* de qua in primis conſtare, & ap-
parere debet, Farin. 1. *tom. q. 8. n. 16. & q. 21. n. 87. & con-
ſil. 10. n. 26.* & nos ſæpe diximus, & quando unum diſpo-
nitur, & alterum ſupponitur, non procedit diſpoſi..
niſi priùs appareat ſuppoſitio, quo fit ut cùm plure-
ignari advocati, & negligentes litigantes hoc non præ-
miſſo neceſſario fundamentu, & angulari lapide, pro-
ponunt querimoniam, & poſtmodum traducto proceſ-
ſu originali, & viſo in Senatu, juſtiſſimè declaratur, non
venire per ordinem, aut in ſtatu, de quo *inferiùs*.

69 Ex iis omnimodo cavendus eſt Cevall. *in tractat. de
cogn. per viam violent. gl. 16. ſub n.* 20. qui poſtquam di-
xerat, quòd in recuſu ad Regem ſuper decretis laïco-
rum, hoc eſt, quando judex Eccleſiaſticus facit vim co-
gnoſcẽdo de merè laico ſuper cauſa, & re merè profa-
na, ut non ſit neceſſaria apellatio, nec proteſtatio à ju-
dice Eccleſiaſtico, nec ulla declinatoria, qui omnibus
iis deficientibus datur recurſus, & cognitio violentiæ
(quod verum eſt *per gl. in cap. imperial. §. prætereà. de
prohib. feu. ali. per Feder. B. in l. 1 § poſt operis, n. 8. de novi
oper. nun* . pro quo facit *l. 4. tit. 7. p. 3. l. conſulta divalia, C.
de teſtamento*, & tradit Guillelmus Benedict. *in cap. Ray-
nutius, verſiculo ſi abſque liberis, el. 2. de teſtament. n. 49.*
& in terminis noſtris noſtras Gaſp. Rodrig. *l. 1. c. 17. ver-
ſiculo his tamen, de annu. redd.* quia tunc principale con-
ſideratur præjudicium, & intereſſe Regis; tamen conſti-
70 tuendo differentiam ſubdit ipſe Cevall. *ibi*; Si verò cau-
ſa ſit Eccleſiaſtica, vel inter perſonas Eccleſiaſticas; ne-
ceſſaria eſt appellatio; & proteſtatio, ut ſuprà dictum
eſt,) Ex quibus verbis clarè voluit imponere æqualem
neceſſitatem proteſtationi, ſicut appellationi, quod qui-
dem abſonum eſt; quia ad hunc recurſum ſola appella-
tio, tanquam præciſum fundamentum eſt neceſſaria,
proteſtatio autem coram Eccleſiaſtico nullo modo, nec
hactenus viſum, nec auditum eſt; defectum proteſtatio-
nis impediſſe cognitionem, & determinationem ſuper
71 articulo violentiæ, quia illud apponi ſolet in appella-
tionibus à judicibus Eccleſiaſticis, ad animi appellantis
declarationem, & judicis timorem, & trepidationem, ex
ſuperabundanti; imò, ut ego opinor) etiamſi expreſsè
ipſe oppreſſus huic recurſui renuntiaverit; illi denegan-
dus non erit; quia eſt defenſio naturalis, ac etiam rema-
net jus, & intereſſe Principis, cujus proprium officium
eſt inter vaſſallos vim non pati, & ſic ſola appellatio
eſt præciſa, ut dictum eſt.

72 Quare cauti advocati defenſori vi oppreſſum, viſuri
proceſſum inprimis confugiunt, velociter inquirentes
appellationem, quomodo ſit formata, an legitimè in-
terpoſita; ſi autem ipſam deficere, & minimè interpoſi-
tam repererint; ſtatim perſuadent oppoſitum, ut omni
brevitate mittat ad judicem Eccleſiaſticum, ut coram
illo appellatio prorumpatur, ita demum ſi ſit poſſibile,
illam interponere intra terminum juris, datum ad ap-
pellandum, aliter enim inutile erit conſilium, non pro-
futurum.

73 Illud inſuper animadvertentes, ut cùm multoties
ſoleat proponi appellatio conditionaliter, ſcilicet; ſi
hoc non feceris, appello, vel peto terminum, & ſi non
conceſſeris, appello, & alia, non expectata judicis decla-
ratione, confugiunt ad regale tribunal per viam violẽ-
tiæ, ubi viſo proceſſu, juſtiſſimè declaratur, *por agora
no haze fuerça* (de quo exactè explicitè multa dicta ſunt
utiliſſima *infra, 2. p. c. 2.* ad quæ te remitto pro majori
intelligentia proponendæ doctrinæ ex eo, quia deficit
gravamen, & ſententia, ſuper qua poſſit cadere appel-
latio nec poſtmodum ſequuto gravamine ipſe poterit
illa ſe appellatione juvare appellans, ſecundum quæ *ibi*
diximus; & ideo litigans debet redire ad Eccleſiaſticum
& expectare gravamen, vel ipſo inſtante pro determi-
natione articuli, & ſi neget à ſe petitum, novam inter-
ponat appellationem omnino; quia prior nunquam
profuit, & noviter etiam conquerendus eſt in Senatu,
ubi pluribus citatis prob...

Et inſuper attende, quòd ſi jam illata ſententia, nec 74
fuit intimata gravato, nec aliter ex proceſſu detegatur
ejus notitia, & ſcientia; querela in Senatu ab eo propo-
ſita illi ad hoc nocebit, quoniam cum debeat referre la-
tam ſententiam, & ab ea appellationem interjectam, ut
in violentia, & defenſione concludatur; evenit, ut ex
tunc arguitur ejus notitia, & gravaminis, ſeu ſententiæ
ſcientia,

Sed quid dicendum de ea querela, & ejus virtute ex- 75
pedita ordinaria, poſtulata à parte, antea quàm grava-
men, ſeu ſententia ſit lata ab Eccleſiaſtico judice, & per
conſequens, etiam antea quam ipſa pars interpoſuerit
ſuam appellationem? quia hoc remedio ſolent uti plures
timentes periculum futurum, ſcilicet, judicem Eccleſia-
ſticum illos injuſtè condemnaturum, aut gravaturum,
ac de facto, ſive nõ expectata appellatione, ſive eâ etiam
legitimâ ſpretâ violenter exequi; & opprimere, cui for-
tè periculo opportunè non occurrum ob diſtantiam
Regij tribunalis; ideo præventam cuſtodiunt ordina-
riam, & ſtatim latâ ſententiâ feſtinant, appellationem
proponere, & ſimul ordinariam intimare, ut judex debi-
to ſervato honore Regi protectori, urbanitatis non
oblitus, conquieſcat; ut communiter in dies practicari
videmus, & teſtatur Gondizalu. de Paz, *in prax. 1. p. 1. 1.
temp. 1. n. 24. & 34.* & poſt hæc ſcripta per eum idem
dicit Cevall. *in comm. contra comm. t. 4. q. 1. n* 464. quo- 76
niam melius eſt ante tempus occurrere damno, quàm
poſt illatum, remedium quærere, *l. 1. C. quando liceat ſine
judice ſe vindicare*; alias etiam rationes reddit Paz, *ibi*:
Sed meliùs dicas, quoniam licèt de jure à futuro grava-
mine non detur appellatio (de quo latiùs nos *infra, 2. p.
c. 2.*) tamen id procedit in appellatione, tanquam reme-
dio ordinario, quod juris ſuos terminos habet, in quo
aliud inſtans periculum non timetur, ſed cum nos ſi-
mus in remedio extrajudiciali, & de facto exhibendo 77
poſtulanti pro inſtanti, aut præſumpto periculo occur-
rendo, & ſimus in extrajudicialibus, in quibus omnia
ordo juris poſtponitur, nam ubi timetur periculum op-
preſſionis, ſoli ſuſpenſioni, aut minæ occurrendum eſt,
non expectato periculi effectu, & operatione, ut latiùs
hac 1. p. c. 6. diximus, & probavimus. Ex qua ratione pro-
venit, quod in actibus extrajudicialibus permittitur ap-
pellatio à futuro, gravamine, quando quis timet gravare
latè probavi *infra, 2. p. c. 13, à n. 297. & ſeq.* & facit, quia
in neceſſitatibus nõ ſervato ordine juris occurrit text.
optimus *in l. ... § ex hoc reſcripto, verſ. extra ordinem*, ibi:
Extra ordinem Princeps in cauſis neceſſitatis ſubvenit,
&c. *ff. de ventre inſpiciendo*, arg. text *in l. 2.* ibi: Damnum
infectum eſt, damnũ nondum factum, ſed quod futurum
veretur. *junct. l. 1 ff. de dam. infect.* quia dãnum timenti
ſuccurritur per fidejuſſionis præſtationem. Et facit, quia
etiam in judicialibus actio ſuperveniens poſt judicium
cœptum, ſine quo expetierat actor, illi prodeſt, *l. ſi à Ti-
tio 73. ff. de rei vendic.* facit text. *in l. cùm res. C. ſi res ali. 79
pignor. dat. fuer* & ibi gl. alia jura allegans, de quo vide
exactiſſimè Giurbã *deciſ. 17. per tot.* Ex quo prævento re-
medio, quo uſus eſt oppreſſus, conſtito per ejuſdem, &
ſententiæ datã præceſſiſſe gravamen, & ſentẽtiam; non 80
arguetur ſcientia ſententiæ, ad effectum currendi termi-
num, excuſatus maximè continuo, & frequenti ſtylo.

Porrecto igitur, & oblato huius querimoniæ libello
in Senatu, proviſio poſtulata (quam *ordinariã* pragmati- 81
ci vocant) ſtatim expeditur, & conceditur inſerta præ-
dicto libello de verbo ad verbum, quâ exhortatur iu-
dex Eccleſiaſticus, ut appellationi ab eo emiſſæ, ſi legi-
tima ſit, deferat, omniáque attentata poſt illã, aut intra

tempus

82 tempus appellandi reponat : ſi autem non deferendum putaverit, mittat proceſſum originaliter, *&c.* quæ ordinaria proviſio ex ſimplici querela expeditur, ut poſt Cov. *int.* 35. *n.* 3. *verſ. cæterum*, & Ioan. Gutier. *pract. qq. lib.* 1. *q.* 21. *n.* 7. Bobadil. *in polit.* l. 2. c. 18. *n.* 139. refert, & ſequitur Cæned. *in q. Canon.* 45 *n.* 39. & eſt praxis uſitata, de qua noſtra l. 36. ibi: *Quexãdo ſe que no ſe le otorga la appellacion, que juſtamente interpone del juez Eccleſiaſtico, den nueſtras cartas en la forma acoſtumbrada en nueſtro conſejo, para que ſe otorgue la appellacion, &c.*

Quæ proviſio ordinaria ita facilè expeditur, alio non 83 cognito, tum, quia ea non arctatur judex ad deferendum, ſed ejus arbitrio, & facultati relinquitur deliberatio, quia non eſt arctatoria, ſed exhortatoria & monitoria, quà ſuſcitatur judex Eccleſiaſticus, ad hoc, ut denuo informetur de natura, & qualitate appellationis, & ſi legitimam eſſe invenerit, reducatur ad viam juſtitiæ, & juris legitimos tramites, deſiſtendo à violentia, & deferendo appellationi coram ſuperiore judice proſequendæ, ut dicit Olivan, *de jur. fiſc.* c. 11. *n.* 54. ubi alios allegat Seſe *de inhibi.* c. 8. §. 3. *ſub n.* 7.

Hæcque proviſio ordinaria juſtificatur ex doctrina 84 Octaviani *deciſ. Pedem.* 30. *n.* 25. Salced *in additio. ad praxim Bern. Diaz, litera A, verſ. qua abſque adeo, f.* 326. affirmantium, quòd ſi clericus juſto timore ductus non audens coram ſuo Prælato comparere, poteſt ad Principem recurrere, ejuſque conſiliarios, & ab eo literas Regias poſtulare, ne judex Eccleſiaſticus illũ indebitè opprimat, nec injuriis violenter afficiat, ſed nec ex obruto juris ordine poſtpoſito procedat, per Bal. *in l fin. col.* 1. *C. de edicto Divi Adr. & ex auth. de ſanctiſſ. epiſc.* §. *omnibus.*

85 Tum etiam quia ex iſta prima monitione directa indici, ut deſiſtat, illi nullum præjudicium infertur, cùm ejus libertati relinquatur, ut bene advertit Seſe *in epiſt. ad Regem, n.* 78. quæ eſt in 2 *tom. deciſ. ad Princ.* & quia 86 oppreſſus conquerens juris præſumptionem omnimodam pro ſe habet, cùm in omnibus appellatio admittenda eſt, *l. & in majorib. C. de appell.* cui in dubio deferendum, ut vulgare eſt, & ſic exhortatio juris eſt potiùs dicenda, cùm Princeps ſæcularis in hoc dicatur miniſter juris (ut *cap. ſuperiori* dixi) qua proviſione Regia judici Eccleſiaſtico intimata, quandoque facit, quòd ea exhortatus eſt, meliùs perpendendo negotium, & deferendo appellationi; omnia injuſtè attentata (ſi quæ ſint) repo-87 nit, prout de iure tenetur, etiamſi iam functus ſit officio judicis, quia ad reponendum à ſe attentata poſt appellationem legitimam liberam facultatem habet; de quo nos latiùs multa congerentes ſcitu digna *infrà, c.* 3. *à n.* 10 *uſque ad num.* 23. *& ferè per totum*, pro quo expendo textum famoſum *in c. qualiter, el* 2 *de accuſat.* ibi: Nec inde naſcantur injuriæ, unde iura naſcuntur, idéoque mandamus, quatenus ad conſcientiæ veſtræ judicium recurrentes, ſi contra præſcriptum ordinem, tanquam homines exceſſiſtis, non pudeat vos errorem veſtrum corrigere, qui poſiti eſtis, ut aliorum corrigatis errorem, *&c.* quem in revocatione exceſſus exequutoris adduxi *infrà*, 4. *p. c.* 14. *ad fin.*

88 At ſi iudex, ut minùs legitimæ appellationi non eſſe deferendum putaverit, debet proviſionis ordinariæ ſecundam partem adimplere, quæ ſibi conditionaliter eſt apoſita, ibi: *E ſi el juez Eccleſiaſtico no la otorgare, manden traher à las nueſtras audiẽcias el proceſſo Eccleſiaſtico originalmente*, quare ex eiſdẽ verbis clarè colligitur, ut *ſuperiùs* probavimus nuperrimè, in facultate iudicis eſſe, evitare cognitionem violentiæ, & proceſſus expoſtulationem, cùm eius electioni appoſitum ſit, violentiam tollere, ſcilicet; deferendo appellationi legitimæ ad ſuperiorem, ac omnia in eius præjudicium attentata 89 reponendo, quoniam (ut *ſuperiùs* probavi) iſthæc violentiæ cognitio conſiſtit, & fundatur in notoria violentia, ut circa per delationem, & conſequutivè repoſitionem (ſi quid eſt quod reponatur) a violentia deſtitiſſe judicem evidenter apparet, meritò cognitio ceſſabit, quia ceſſante cauſa cognitionis, ceſſabit cognitio, *c. cum ceſſante cauſa, de app.* & probatur in d. verbis. ibi: *E ſi juez Eccleſiaſtico no la otorgare la appellacion, &c.*

Quare (ut *ſuperius* dixi) iſta proviſio ordinaria, & cognitio, aut proceſſus remiſſio, non eſt præciſa, ſed 90 cauſativa in judicis poſita facultate, ſcilicet aut deſiſtat ab illata violentia, aut remittat originalem proceſſum, ut & poſt hæc conſiderat pulchrè Seſe *in tract. de inhibitio.* c. 8. §. 1. *n.* 34 *&* §. 3. *n.* 19. poſt Afflict. *deciſ.* 24. Menoch. *de recuper. rem.* 15. Fulvium Pacian. *conſ.* 164. ubi dicit, quod tantùm durat iſthæc cognitio per viam vio- 91 lentiæ & recurſus, quantum violentia, non ampliùs, & multò poſt hæc idem ſentit Cevall. *in tract. de cognitio. per viam viol. gl.* 10. *n.* 3. nullo tamen citato Doctore.

Verum tamen ex eiſdem verbis legis Regiæ notabis, 92 ibi: *Para que ſe otorgue la appellacion*, & iterum: *E ſi el juez Eccleſiaſtico no la otorgare, &c.* quibus videtur probari ſufficere judicem Eccleſiaſticum deferre abſque eo, quod reponat, & eo tantùm ſatisfacere proviſioni Regiæ; quæ verba debet ſubintelligere, quando non eſt quid reponat, putà, quia iudex ad exequutionem non proceſſit, quia tunc ſufficiet deferre, quod ſecùs erit, 93 quando aliquid exequutioni tradiderit, quia tunc conſequutivè debet illud reponere, quia aliter non ſatisfaciet intentioni proviſionis, ut dicit Cevall. *ubi proxim. d. n.* 1. tradit etiam Villa Diego *in ſua politica, c.* 4. *n.* 39. *&* 32. *f.* 78 ioan Guttierr. *l.* 1. *Canon. quaſt. c.* 1. *n.* 90 quæ lex ita debet declarari ex poſteriori parte ipſius, ibi: *Y repongan lo que deſpues della uvieren hecho*, quia non eſt novũ, ut una pars legis inſtrumenti, aut teſtamenti, alteriúſve diſpoſitionis, ex alia ejus parte declaretur (quod non curo probare) maximè quia ſicut appellationi tanquam non legitimæ denegata delatio habet tacitè conſequutivum, exequutionem ſententiæ, ita etiam per 94 contrarium ejus delatio habet etiam conſequutivum attentatum declarare, & reponere *c. cùm teneamur, de appell. cap. non ſolùm, eodem tit. in* 6. de quo, & nos latiùs examininavimus *infrà, hac* 1. *p. c.* 6.

95 Et licèt ad expediendam ordinariam, quæ, ut monitoria, & exhortatoria, non arctatoria ex nulla præcedente cauſæ cognitione, ſed ſolùm ad ſimplicis partis aſſertionem concedatur; tamen ad effectum adſtringendi, & arctandi judicem Eccleſiaſticum deſiſtere à violentia, & ut protectio, & extrajudicialis defenſio per Principem præſtetur, non ſola libelli protectio ſufficit, ſed priùs debet de ea (non quoquomodo, ſed notoriè, & per rei evidentiam) conſtare, Afflict. *in conſtit. de Burgenſat. n.* 3. *verſic. ſed pro declaratio. col.* 2. *rubr.* 67. *de ſacram. praſt. l.* 1. Salicet. *in l. ad creditor. n.* 30. *C. de pign.* Alexan. *conſ.* 131. *n.* 8. *l.* 4. Pacian. *conſ. fin. n.* 69. pulchrè Seſe *in epiſtol. ad Regem, n.* 77. *&* 78. & omnes etiam Doctores allegati *ſuprà, c.* 6. *n.* 16. citati eandem probant concluſionem, ideo dicitur in d. l. *Manden traher à las nueſtras audiencias el proceſſo Eccleſiaſtico originalmente, el qual trahido ſin dilacion lo vean.*

Quam actorum originalium exportationem, ad effe- 96 ctũ cognoſcendi ex eis an violentia facta ſit, quòd fieri poſſit licitè per Principem temporalem, probant Octavian. *deciſ. Pedemon.* 30. *n.* 18. *verſ. non enim, ante fin. n.* 25. & Bobad. *in Politic. l.* 2. *c.* 18. *n.* 239. Gutier. *in pract. lib.* 1. *p.* 20. *n.* 7. Cæned. *in pract. q. Cano.* 45. *ſub n.* 3. *verſic. obſervandum tamen eſt*, non enim ita facilè ſe movere debet aliter de violentia non apparendo, forétque potiùs illam inferre: ſic ex obruto auxilium impetriri, & mul- 97 toties contingeret, vi oppreſſum ampliùs affirere, & opprimere, & offendentem protegere, & ſic an ſit violentia, perquirat. Iuxta text. *in c. licèt Eli.* ibi: Deſcendã inquit Dominus) & videbo utrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, *&c.* & iterum non facilè credere debet, nec ad vindictam accedere, cùm res eſt (incognita, ſed coram ſenioribus diligenter eſt veritas

periciu

perſcrutanda,&c.de ſimonia,& Deuter c.3.quære ſol-
licitè,& diligenter rei veritate perſpecta, ſi inveneris
certum eſſe,quod dicitur,&c.textus in cap.inter hæc 1.
de pœnis, d.3.Clem.paſtor. §.rerum,de ſent. & de jud.
text.in c.ſi verò,86.d.ibi:Si verò de quocunque clerico
ad aures tuas pervenerit, quod te juſte poſſit offende-
re,facilè non credas, nec ad vindictam, &c.optimus
text.c.Deus omnipotens 2.q.1.& pulcher text.ad propo-
ſitum in c.nos ſi, in princip. 2.q.7. quem citant, & per
eundem aſſerunt pedem,ubi proximè n.13. Bobad. d.c.
98 18.n.140. hæc enim proceſſus exportatio, & ex eo in-
ſtructio,& informatio actus eſt extrajudicialis,cùm ad-
huc quando Curiæ inſtructionem,& animi motum, eſt
99 deducenda informatio ex teſtibus cum aſſertione ſim-
plici tamen,& abſque juramento, & extrajudicialiter
fieri, certum eſt,& abſque partis citatione, ut latiùs
probavimus infrà,verſiculo quod & ex eo verum cognoſ-
citur, à num 137. ergo à fortiori dicendum eſt in hac
actorum exportatione, & nuda inſpectione.
100 Nullum igitur humana natura, nec ingenii fœcundi-
tas,& acumen,quantumcunque ornatum literis, & ex-
perientia inſtructum, meliorem poterit modum magis
æquum,ſuavem,œconomicum,ac politicum naturæ ne-
gotii (quod gerimus) inveſtigare,& reperire,quàm qui
ab hac inſtructione, & praxi eſt hactenus inventus, ſi
101 quidem acta faciunt rem notoriam, & quod ex eorum
inſpectione apparet, notoriè & evidenter conſtare di-
citur;Ruin.conſ.78.lib.4.Guid.Papæ deciſ.50.Menoch.
conſil.110.n.72.l.2.Covarr.in pract.3.p.c.15.n.3.Avend.
reſp.26.n.10.Otalora.de nobil.3 p.c.5.n.3. Didac.Perez.
in.l.2.tit.15.l.3 ordinamen.gl.1.verſ. intellige, & limita.
Mexia,in l.Toleti, in reſponſ. ad prima part.2. fundam.
n.15.Azeved.in l.2.tit.17.n.30,cum ſeq.libr.4 recopilat.
Guttier.practic.quaſt.l.1.quaſt.56. à num.5.Ozaſc. de-
ciſ.Pedemon.142.num.33. Cæſ. Barz. deciſ. Bononi.55.
num.5.Rot.deciſ.100.num.12.p.1. diverſ. Caputaq. de-
ciſ.166.p.2. Petr.Surd. conſ 405.num.11.in fin. Cæned.
in termin.practi. quaſt.canonic.45.n.14. Mareſcot. vari.
lib.1.c.86 à num.28. & cap.87. à n.29. de qua veritate
infiniti penè Doctores teſtantur, quorum nomenclatu-
ram congeſſimus infrà, 3.p.c.9. à princ. & per aliquot
columnas, ubi plurimas doctrinas hujus juſtificationis
valde utiles reperies.
102 Ex hac enim mirifica forma extrajudiciali inventa
omnibus oritur utilitas,nam per eam diligenter occur-
ritur inſtanti neceſſitati vi oppreſſi,cui non retardatur
defenſio & protectio, quam celerem requirit pericu-
lum inſtans, pro quo accuratè & latè conſideravimus
ſuprà cap.1.prælud.3. circa juſtificationem juris poſitivi,
ſecundo fundamento, verſ.nam propter longam diſtan-
tiam à n.100. cum pluribus ſeqq.
103 Nam ſi probatio per teſtes expectaretur,etiam pro-
bantes de notorietate (quod hoc caſu foret difficile)
per impugnationem alterius partis offuſcaretur noto-
rietas,& eſſentia notorii evacuaretur, quouſque juris
terminis ſervatis agnoſcatur notorietas,ut poſt Abbat.
Cardin,Gramat & Gandin.teſtatur Foller. in practi cri-
min.verbo item quod eſt notorii, n.14.Decian. conſ.283.
num.27. Carrer. in practi crimin.tit.de appella.§.ſecun-
dus eric caſus, à n.111.Boſſ.& alii, quos citat. Farinac.
in tract.crimin.1. com.quaſt.21. num.116. & Maſcar. de
probatio.conſ.1101. à prin. & ſic maximum ſequeretur
inconveniens, excederetúrque modus legitimæ extra-
104 judicialis defenſionis, cùm potiùs judicialis eo modo
dici poſſit, quod abſit, & eadem intentione conſultò
jubetur, proceſſum originaliter exportari, ut partium
commoditati,& utilitati,expenſis, & dilationibus con-
ſulatur, quæ ſupervacaneæ forent,cùm proceſſus non
exportetur, ut in Senatu retineatur ad cognoſcendum
in cauſa appellationis, ſed de nullo illo articulo natu-
ralis defenſionis,quod momento durat,ut in d.l.,6. ibi:
El qual trabido ſin dilacion lo vean;cui conſonat l.24.
Salgado de protect. Reg.

tit.5.lib.2 recopil.ibi: Se veanantes y primero que otros 105
pleitos algunos,ſin embarga de las ordonnanças,que ſobre
eſto ay que en quanto diſpenſamos con ellas, &c.adeò ut
nullus libellus (dempta querela) exceptio,conteſtatio,
teſtium receptio, ſcriptura, aut aliorum actorum præ-
ſentatio,repulſio,aut impugnatio, admittitur; ſed cun- 106
cta, quæ cogitari poſſunt, ea inſpectione proceſſus
deteguntur,alio juris ordine attento,nec ſervato,quem
notorietas ex actorum inſpectione reſultans, non pa-
titur.
Et meritò quia in notoriis ordo juris non ſervatur, 107
ſed ordo eſt ordinem non ſervare, c.perveni, de teſti-
bus, c. conſuluit, de appell.cap.ad noſtram ſecundo, de
jur.jur.c.bona 2.de electione,cap. manifeſta,de pœnitent.
& remiſſ.c.tum dilectus,de purgatione canon.c.olim,1.de
reſtit.ſpoliat.c.ſuper eo,de teſt.cogend.c.quante,de tranſl.
prælato.Bald.in l. Presbyteri,col.penult.C.de Epiſcop.&
cleric.Marſil.conſil.5.n.2.& ſingul.511.Decian.conſ.544.
n.6.Pariſ.conſil.111.n.8.l.41. Capr.in tractatu de notor.
membr.4.n.2.& 40. Gramat. deciſ.36.n.41.& 56.& de-
ciſ.45.n.55. Menoch.de recuper.poſſ.rem.14. n.160.Fol-
ler.in pract. verb.item quod commiſſum crimen notorii,
n.1.Boſſ.in tractatu quomodo procedatur in crimine noto-
rio,Ant. Gomez.l.3.de delict.c.1.ſub n 42.Clar.in pract.
quaſt.9.in princ.Corrad.in pract.crimin.tit. de notor.cri-
mine,n.1 in princ. & in fin. Anton.de Butr. in tract. de
notor. art.4. à num.5.
Neceſſitas enim inſtans,& moræ imminens pericu- 108
lum (quod hoc caſu conſideravimus exactè ſuprà, c.1.
prælud.3.à n.100.circa juſtificationem juris canonici; &
poſitivi,fundam 2.) non recipit dilationem, cùm tunc
à juris regulis meritò recedatur, legem non admittit,
atque legem tribuit,licitum facit aliàs illicitum, text.
in cap.cui defenſ. civit.§.audio,l.2. tit.9.p.5. cap. ſicut,
de conſecrat. d.1. cap.licèt,de feriis, cap. diſcipulos, de
conſecratio.d.5.c.ſi nulla neceſſitas 23.q 8.l.2.C.de patr.
qui filios diſtrax.l.unica,& ibi gl.expeditè,ff.de off.con-
ſulis,l.nemine,C.de relig.& ſumptib.funer.Tiraq.de re-
tract.c.§.1.gl.9.n.82.& latiùs §.26.gl.1.n.18.& ſequen-
tib.& in tractatu de pœn.temper.cauſ.33.per totam.Caſ-
ſan.in conſuetud.Burg.rubr.1.§.4.gl.1.n.26. Caquer. de-
ciſ.Pedemont.68.n.28.alios citat Queſada diverſ.quaſt.
c.2.n.3.Bernard.Diaz. in reg.496. Greg.Lopez in d.l.2.
gl.5. Bobadill. lib.2.cap.1.num 71. & c.17.à n.169.cum
ſequentibus,& iterum lib.2.cap.18.n.318.Mart. tractatu
de juriſd.1.p.cap.48. à n.27.& 28.& ſequentibus; qui
quidem alios plurimos referunt: ergo meritò dictus
juris ordo omittitur, quia negotium, de quo agimus,
non patitur,quare meritò affirmandum eſt noſtræ l.Re- 109
giæ 36:omnia juris principia favere, omnimodáque
juſtificatione procedere, in prædictis verbis: El qual
trabido ſin dilacion lo vean.
Cùm enim in hujuſmodi extrajudiciali cognitione 110
tractetur de detegenda violentia, & iniquitate judicis:
ac de ejus calumnioſa oppreſſione inter cognoſcendum
de aliqua cauſa; aliter legitimè apparere non pote-
rit, ſed propria, vera, & indubitata probatio illa eſt,
quæ fit per actorum inſpectionem, & ideò meritò ap-
poſita ſunt in d.l.36.illa verba,y ſi del les conſtare,ac ſi 111
dixiſſet non aliter conſtet,quia etiamſi alio modo poſ-
ſit conſtare, id nos non pertinet, nec noſtros conſilia-
rios,ſed in hoc caſu hæc ſit permiſſa, dumtaxat legiti-
ma dicatur probatio,aliis probationis modis,& formu-
lis excluſis, quoniam in neceſſitatibus ſolet Princeps
non ſervato ordine ſubvenire: textus eſt in l.ibi, ex-
tra ordinem Princeps in cauſis neceſſitatis ſubvenit. 112
ff.de ventre inſpiciendo, de quorum verborum intelle-
ctu, & interpretatione latiùs egimus infrà, hac 1.part.
c.3.à n.29 cum pluribus ſequentibus, ubi probavimus,
aliud genus probationis ex illis verbis eſſe exclu-
ſum, poſſéque Principem ex publica utilitate novum
in aliquo caſu probationis modum inducere, ita ut 113
F aliter

aliter probatum, etiam aliàs legitimè, nec admittatur,
nec licitum dicatur, de quo articulo accuratè ibi actum
eſt, ad quæ te remitto circa interpretationem prædictæ
l. Regia 36. in verbis relatis.

114 Quod & ex eo comprobatur noſtra l. Regia, etenim
iſte modus probationis directus eſt, & concludens cæ-
teris longè certior; quoniam quando judicis dolus, &
iniquitas in procedendo arguitur, idem proceſſus, ea-
démque acta per ipſum geſta inſpicienda ſunt, ut inju-
rioſa iniquitas, exceſſus, & violentia detegatur, iſta eſt
B. doctrina *in l. ſocietatem, § arbitrorum, num. 26. ff. pro
ſocio*, Abb. *in conſil. 2. lib. 1.* Butrigar. *conſil. 24. colum. 5.*
Salicet. *in l. cùm antea, colum. penult. verſ. quæro octavò,
C. de arbitr.* Alex. *conſ. 101. in fin. l. 2.* Oria. *in tractatu de
arbitr. col. 4* Menoch. *in tract. de arbitr. judicum, l. 1. q. 72.*
ubi adducit fundamenta.

115 Et quia denegata delatio appellationi, & inde ſuſce-
pta exequutio, an appellatio ſit legitima, legitiméque
interjecta, non aliter conſtare, nec apparere poteſt (mo-
raliter loquendo) quàm ex actorum inſpectione, etenim
ex eis deducitur, quæ actionis natura intenta ſit, & an
in ejus proſequutione juris ordo, ac ſolemnitas ſit ſer-
vata, ſolet enim (prout in dies, immò paſſim accidit)
aliqua privilegiata via intentari, ut alimentorum, exe-
quutionis, aut ex inſtrumento guarentigiato, ſive ex
exequutorialibus remediis, *ex l. fin. C. de edicto Divi*
116 *Adrian.* petitio, quæ ſui primæva natura attenta, non
admittit appellationē ſuſpenſivam, & per conſequens,
nec judex denegans delationem vim facit: accidit ta-
men ex variis cauſarum figuris, ex ordine, modóque
procedendi, intentandi, aut excipiendi (prout in diſcur-
ſu hujus tractatus paſſim reperies) alterari, & variari
naturam judicii, & qualitatem appellationis mutari, &
ex privilegiata, & inappellabili ſententia, & judicio,
non privilegiatam, & appellabilem effici, ut ex judicio
ſui natura appellabili, inappellabile ex proceſſus pro-
greſſu ſit effectum, & violentia in non denegata appel-
latione detegatur, quod nec novum eſt, nec raro, ſed
per momentum, in diéſque contingit; quia nihil ſtudio-
ſis occultum eſt, maximè Senatoribus, & advocatis Se-
117 natus Regii Gallecia, quibus certè præ cæteris hæc
violentiarum materia (tum ob ejus frequentiam, & ma-
ximum concurſum; tum ob continuum eorum labo-
rem, & ingenii acumen) clariùs, & efficaciùs patet, prout
fatentur omnes Senatores, & advocati ex eo Senatu ad
alios, & conſilia convocati.

118 Hæc igitur omnia impoſſibile penè judicandum eſt,
ut aliter (ſcilicet per teſtes) quàm ipſius proceſſus (& il-
le integer) inſpectionem queat apparere, & juſtificari;
& quia hæc negativa, nempe, delatio denegata eſt juſtæ
119 appellationi, ex actis debet conſtare; etenim negativa
coarctata ad certa acta, per inſpectionem oculorum eſt
probanda, id namque, quod non reperitur in eis, præ-
ſumitur non factum, nec adfuiſſe: bonus textus *in cap.
cum ad ſedem, de reſtit. ſpolia. cap. 1. de lit. conteſtat. l. fin.
Cod. de rebus credit.* ubi communiter Doctores, Decius
conſ. 426. præponitur, colum. fin. lib. 3, Felin. *in cap. illud, in
fin. de præſumpt.* Alex. *conſil 123. ſcripſit, col. 9. verſiculo
præterea, lib. 4.* Caſſiad. *decis. 8. num. 2. ſuper regulis*, Petr.
de Ancarran. *conſ. 207. in quæſt. col. 2.* Angel. *conſil. 138.
viſis, col. 2.* Lap. *allegat. 55. in 2. col. circa fin.* & poſt Bart.
Abb. Bald. & alios plures, probat Vant. *in tract. de nullit.
ſentent. tit. à quo, & quibus modis*, &c. *n. 28. & à num. 12.
cum pluribus ſeqq.* & iterum *tit. de inhabilit. ſeu defectu
mandati*, &c. *num. 62.* & ſuprà Afflict. *deciſ. 43. num 5.*
& Mar. de Fan. *in tractatu de probanda negativa, tom. 3.*
Beſc. *conſ. 40. n. 2:* Herculan. *in tractatu de probanda ne-
gativa, num. 123. & num. 176.* Petr. Surd. *deciſ. 21. num. 1.*
Marcus Anton. Marcerat. *variar. reſolut. lib. 3. reſolut. 1.
num. 45* de cujus genere probationis exactè, & accuratè
plura congeſſimus *infrà, 4 part. cap. 3. verſ. quemadmo-
dum autem iſte exceſſus ſit probandus*, à *num. 163. cum
ſeqq.* ubi egimus, ut hoc modo ſit probandus exequu-
toris exceſſus.

Ex quibus omnibus illud in praxi valdè utile dedu- 120
cendum venit, quod ea acta, quæ coram judice Eccleſia-
ſtico præſentata non fuerunt, non poſſunt ad tribuna-
lia trahi, quantumvis neceſſaria ſint, & utilia ad ap-
pellationis juſtificationem, vel impugnationem, ut
etiam in terminis advertit Gaſp Rodrig. *de ann. redd.
lib. 1. q. 17. ſub num. 66. ad medium*, quoniam cùm ipſe
illa non viderit, non poteſt redargui, cur aliter judica-
vit, quod in fortioribus terminis procedit in judice, ad
quem ab aliquo gravamine, & interloquutoria eſt ap-
pellatum, quoniam gravamen debet verificari actis 121
antiquis geſtis, & præſentatis coram judice à quo,
non autem ex novis ſcripturis, ſeu actis illi incognitis,
& poſt modum coram ipſo judice ad quem exhibitis,
pulchrè Bald. *in l. ſocietatem, §. arbitror, n. 16. ff. pro ſocio*,
Abb. *conſ. 2. num. 2. lib. 1.* Butrigar. *conſ. 24. col. 5* Salicet.
in l. cùm antea, col. penult. verſ. quæro octavò, C. de arbitr.
Alexand. *conſ. 101. in fin. lib. 2.* Orian. *tract. de arbitr. co-
lum. 4.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæſt. 72.* & poſt Joan.
Andr. *in rubr. de conſuetud.* & alios, quos citat, ita tenet
Rolan. à Val. *conſ. 48. n. 16. & 23. fol. 173.* & alibi paſſim
per Doctores, quantò magis hoc erit verificandum in
iſta extrajudiciali cognitione, in qua nec adhuc datur
interloquutoria, immò ipſa appellationis delatio inter-
loquutoria dicitur, de quo nos *infrà, 3. p. c. 17. ad princ.
& cap. 18. pariter ad princ.* in qua (prout pluries dixi-
mus) non datur cognitio ſuper juſtitia, vel injuſtitia ap-
pellationis, nec ad effectum revocandi ſententiam, nec
etiam annullandi; quare nihil mirum, ut dumtaxat
acta geſta, & cognita judici Eccleſiaſtico attendantur
in Senatu Regio, omnimodo expluſa aliorum acto-
rum, ſeu ſcripturarum admiſſione, ex hactenus dictis,
prout communiter practicatur, & ad unguem obſer- 122
vatur, cui conveniunt ponderanda verba noſtræ legis
Regiæ, ibi: *El qual traido ſin dilacion lo vean, y ſi
por el les conſtare*, &c. ut tranſportatio, ſeu adventus
actorum, & inſpectio unum ſit continuum, nullo me-
diante, nullóque admiſſo dilationis veſtigio; & fateor
tamen, quòd ſi ſimus in appellatione ab iis gravamini- 123
bus, quæ judicis facultati relinquitur, revocare, juxta
notata *in cap. cum ceſſante, de app.* & quæ nos latiùs *in-
frà, hac 1. p. cap. 5.* quòd poterit gravatus, & conqueſtus
nova acta coram eodem judice Eccleſiaſtico præſenta-
re, petendo ſui gravaminis revocationem, adhærens
appellationi propoſitæ à denegata revocatione, &
illhæc acta exportari etiam poſſunt ad tribunalia, pro-
ut fieri aſſolet in caſu, de quo loquimur.

Circa quam proviſionem ordinariam nonnulla adno- 124
tanda ſunt neceſſaria in praxi. Et primò quòd ſi judex
Eccleſiaſticus neutram ejus partem adimpleat, ſcilicet,
nec deferat, & reponat (prout dictum eſt) nec mittat
proceſſum originalem ad partis inſtantiam; ſecunda
proviſio expeditur (quæ *ſobre carta* dicitur) & quando-
que cum expenſarum condemnatione, ſolvendarum, ſi-
ve à judice, ſive à tabellione, per quem ſteterit proceſ- 125
ſum mittere, quia ejus culpâ factæ ſunt, & cauſatæ vi
oppreſſo, quia ob inobedientiam Regiæ proviſioni ſive
priori, ſive ſecundæ, & ulterioribus ſoleat ipſe judex
Eccleſiaſticus aliquando mulctari in expenſis, probant
Joan. Gutier. *pract. quæſt. civ. l. 2. q. 21. ad fin. fol. 64. verſ.
ſecundò conſidera*, idem firmat Practic. Monterroſ. *in
praxi de Cancell. c. 2. de la ſeconda manera de los pleytos
Eccleſiaſticos, que ſe traben por via de fuerça, fol. 94.* de
quo nos *infer ius*, quod & rarò contingit.

Secundò notandum eſt, quòd in dicta proviſione or- 126
dinaria jubetur judici, & tabellioni (& huic ſub certa
pœna, in illa inſerta) ut mittat proceſſum originalem
integrum per nuntium, cui in Senatu ſtatim ſalarium,
& ſtipendium taxatum, ſecundùm tempus, & loci di-
ſtantiam præſtari, mandatur procuratori querelantis, &
quidem

quidem juſtiſſimè, nam regula generalis eſt, quòd quo-
127 ties aliquid fieri petitur, expenſis petentis faciendum
eſt, textus expreſſus *in l. quoni am liber*, ibi, vel aliis, per
quos fuerint poſtulati ſumptus competentes dari præ-
cipiat. *C. de teſtib*. B. *in l. 3. §. defendi*, *ff. in quibus cauſſ. in*
poſſ. eatur, Afflict. *decif*. 177. ubi Vrſill. *n*. 2. Vincent. de
Franch. *decif*. 332. *num*. 3. idem B. *in l. poſtulavit, in princ.*
de adult. Bal. *in l. generaliter, §. ii de præſen. C. de reb. cre-*
dit. Joan. Andr. *in additio. ad Specul. tit. de inſtrum. edi-*
tione, §. 7. in additio. mag. verb. accerimus, in 3. colum. verſ.
ſi talis ſcriptura, Hiero. Campa *diverſ. jur. canon. rub. 7.*
c. 6. à num 132 uſque ad 134. præcipuè ſi fortè contige-
rit, poſtulantem à Principe hanc protectionem in ex-
penſis condemnari per Senatum, quod fieri poterit,
quando violentiam nullam feciſſe judicem eccleſiaſti-
cum reperiatur ex proceſſus inſpectione, ſi Senatui
128 viſum fuerit, ut noſtra probat l. Regia *ad fin*. de quo
nos etiam *inferiùs* dicemus, & loquendo in tranſporta-
tione proceſſus ad ſuperiorem, ut appellantis expenſis
debeat fieri, quoniam ille tenetur ad expenſas actus,
qui inſtat pro illo actu; probat poſt alios Sigiſmund.
Eſcac. *tractatu de appell. q. 10. num* 10, *& l. 1. cauſ. civi. &*
crim. c. 8. à n 851. cum pluribus ſequentibus, qui quidem
ad plures caſus in ſpecie inferuni.

129 Tertiò notandum eſt, quòd cùm in dicta proviſione
apponitur certus terminus judici, & tabellioni, ut in-
tra illum mittat proceſſum prædictum, dicitur etiam
in ea, ut pars appellata (in cujus favorem judex vim
fecit non deferendo) certioretur de actorum exporta-
tione, ut intra illummet terminum in Senatu compa-
reat, ſi ſibi viſum fuerit, ad informandum de appella-
tionis natura, & qualitate, aut mittat procuratorem ad
130 idem inſtructum. Circa quam intimationem unum non
omittam omnino neceſſarium in hac materia, ut illa
non ſit citatio, ſed quædam ſimplex intimatio, & cer-
tioratio, quæ nec arctat ad comparendum, nec circum-
ducitur, nec accuſatur non comparentis contumacia,
quia ejus perſona in hac cognitione extrajudiciali non
eſt neceſſaria, quia cùm articulus violentiæ examinetur
per actorum inſpectionem, & rei evidentiam, ac noto-
rium facti permanentis, quapropter (ut hactenus dixi-
mus) nulla admittitur allegatio, exceptio, inſtrumento-
rum, ſeu teſtiũ præſentatio, aut redargutio, conteſtatio,
nec concluſio, ſed inſpectio extrajudicialiter expeditur,
ideo alicujus partis præſentia, nec ejus procuratoris
neceſſaria eſt.

131 Ideóque meritò ſimplex certioratio eſt, ut hujus
actorum tranſportationis notitiam habeat, quam qui-
dem quilibet judex ſæcularis facere poteſt, ita elegan-
ter docet Jacob. Butriga. Paul. & Bal. *in teſtamenta om-*
nia, per textum ibi *C. de teſtam*. Bal. *in l. præſcriptione, C.*
ſi contra jus, vel utili. publ. Felio. *in c. cùm inter, colu. 8 de*
exceptio. Iafred. Lanfranc. Balb. *in ſuis obſervatio. decif.*
323. *inc pit, citatio*. Marant. *de ord. judicio. 4. p. d.* 11.
num. 36. pulchrè Bobadill. *in polit. lib. 2. c.* 18. *n*. 131. ubi
affirmant, quòd ſi quis compareat coram judice ſæcula-
ri dicens, juri ſuo eſſe conſonum, ut aliquid intimaretur
alicui clerico, ut certiorato præjudicium fiat, aut in-
terpellatus conſtituatur in mora, ſeu mala fide, quo-
niam ad hunc effectum prædictã intimationem, & cer-
tiorationem licitè poteſt facere judex ſæcularis; quod
valde notabile eſt ad noſtrum propoſitum, in quo nul-
lum ferè præiudicium illi, etiam ex non certioratione
cauſatur, ut diri.

132 Pro quo facit celebris gloſſa *in c. cùm cauſſ. de off. dele-*
gat: quæ pulchrè conſiderat differentiam inter citatio-
nem, & monitionem, ut monitio, cùm nullã arguat ſu-
perioritatem monẽtis, rectè à judice ſæculari inter cle-
ricos fieri valet, quam gloſſã in noſtris terminis refert,
& ſequitur Matth. de Afflict *in decif. Neapol. 24. n. 8.* &
idem tenet Paul. Caſtr *conſ. 44. incipit in cauſſa Ægidij*,
cõvenit quod Maria Soc. *in tract. de citat. art. 5 verſ. 23.*

Et inſuper facit, quoniam quando clericus per laicũ 133
non ſimpliciter citatur, ſed dumtaxat ut compareat, ſi
ſuã putaverit intereſſe, etiam in judicialibus poteſt hu-
iuſmodi citatio per iudicẽ laicum expediri; ex eo, quo- 134
niam huiuſmodi citatio potiùs dicitur incitatoria, &
certioratoria, quàm arctatoria; qui clericus, ſi coram di-
cto iudice compareat laico, illius quoque iudicio, ac
ſententiæ ſtare cogitur. Bald. *in d. l. teſt. col. fi. C. de teſte.*
Cæpol. *cautel*. 68. *n*. 3. Cotta *in memorab. verb. clerici non*
poſſunt conveniri, pag. mihi 129. Marant. *in ſpecul. in 4 p.*
in 7. diſtin. iudicio. in fin. & hoc latè comprobat Roland.
conſ. 29, *n*. 1. *& ſeqq. vol*. 2. Ioſeph. Ludovi. *concluſ. 5. verſ.*
ampliantur ſuprad. ſte, &c. in communi opinione, l. 1. Pro-
ſper. Farin. poſt alios *loco citato* tractat, quid dicendum, 135
quando ita citatus clericus comparet, & docet de iure,
& intereſſe ſuo, putà, de poſſeſſione; an efficaciter reus
neceſſarius; & Farina. *ibi, num*. 89. late etiam tractat,
quod in confectione inventarii citandi legatarii, poſ- 136
ſunt etiam aliqui legatarii clerici per laicum citari,
quare evidenter patet, ut iſthæc proviſionis intima-
tio non ſit citatio, ſed monitio, exhortatio, & cer-
tioratio.

Quod & ex eo iterum cognoſcitur, quia ſubiecta ma- 137
teria, & res, de qua agimus, citationis non eſt capax, nec
eam requirit, quia cum cognitio ex actorum inſpectio-
ne fiat dumtaxat ad nudam Curiæ inſtructionem, & ſui
animi informationem, & motum, extraiudicialiter fieri
dicitur, adeò ut etiamſi ad illam teſtium aſſertio ſit ex-
pectanda, nulla citatio neceſſaria eſt, Bal. *in l. 3. §. ſi tibi,*
colum. 2. verſ. ſed pone, iuncto verſic. ſed ante, ff. de condi-
ctio. ob turpem cauſ. Alberi. *de malef. in tractatu de teſti.*
cap. 7. poſt num. 38. Angel. *tractatu de malef. in verb.*
quod forma publica, n. 11. Salicet. *in l. fin. in fin. C. de quæ-*
ſtio. Marſill. *in l. de unoquoque, n. 35. verſ. dicas tamen. ff. de*
re iudi. & poſt n. 81 Bonif. de Vitalli. *in clem. 2. num*. 89.
Marãt. *de ord. jud. 6. p. memb. 1. rubr. de citatione, num*. 20.
Maſcar. *tractatu de probatio. lib. 1. in præfatione, q. 5. n*. 39.
& lib. 3. conſ. 1366. *num*. 6. Flami. Cartar. *in tractatu de*
executione ſententiæ, c fin. n. 375. *& in pract. interrogatio-*
reorum, l. 3. cap. 3. num. 61. Bertazol. *conſil. 533. num. 4. lib.* 138
2. de quo nos latiùs in alio propoſito (ut ſcilicet, hoc
caſu non procedatur iuriſdictionaliter, ſed extraiudi-
cialiter, non ſervata iuris forma, & ordine (*ſuprà, præ-*
lud. 5. fundam. 4. à n 215.

Et inſuper quòd quando iudex aliquid facit ad ſui 139
inſtructionem, & informationem, ut citatio partis non
requiratur, probant Bald. *in l. non dubium, verſ. juxta*
hoc quære, C. de legib. Innocentius, Hoſtienſis, & Ioan.
Andr. *in cap. fin. de præſcriptio*. Rom. *in repert. rubric. ff. de*
arbitr. verſic. item in officio judicis, Barb. *in repert. cap.*
teſtimonium, de teſt. Bal. *in c. 1, §. ſi dux. de pace tenẽda, &*
ejus viol. Hippolyt. *in l. de unoquoque. ff. de re jud*. Maria.
Soci. *in tractat. de citatio. in 10. caſ*. Milis *in reperto. verb.*
citatio non requiritur, quando judex, Nicell. *in tractatu*
de concord. gloſſ. 52. fall. 43. & poſt alios Anton. Gabri.
commun. opinio. l. 2. tit. de citation. b. concl. 1. n. 329.

Vlteriùs, quia etiam in iudicialibus, ubi pars ſi fuiſ- 140
ſet præſens, non potuiſſet actum impedire, nec ei iuſtè
contradicere, quia nullam poteſt allegare defenſio-
nem, citatio non requiritur, Rot. *decif. 58. in novis*, Milis
in reperto. verb. citari non oportet ad actum; Albert. Brun,
conſ. 1. Curti. *conſ*. 41. Hippolyt. *in rubr. de probatio*. Nicell.
in concor. gloſſ. 52. fall. 16. *&* 26. Gozadi. *conſ* 92. Abb. *in*
c. cùm olim, de re jud. Olrald. *cõſil. 95 in fin*. Paul. Caſtr.
in l. quia poterat, in fin. princ. ff. ad tabel. Felin. *in cap. qua-*
liter, & quando, de accuſa. Rom. *in conſ*. 212. Carder. *in*
conſil. 8 tit. de conſtit. Hippolyt. *ſingul. 30. incipit in ſciis*,
& idem Hippolyt. *in l. 1. verſ. fiat etiam, ff. de quæſtio*.
Marian. Socin. *in tractatu de citatio in ſecundo, & 7. caſu*.
Pariſ. *conſil. 5. vol. 4*. Maria Junior *conſ. 77. num. 110. vol. 1.*
Grat. *conſ* 1. *volum*. 1. Hanc infiniti penè tenent con-
cluſionem, quos ne in unu referam, ſequitur Ant. Gabr.

141 *lib.2 comm.opinio.ut.citation. n.* 332. qui *in pri*-*n.*20.
probat non requiri citationem; quando Princeps pro-
cedit extrajudicialiter, poſt Pariſ. *conſ*, 1. *vel.* 1. *& in con-
ſil.* 101. *eodem volum deciſ. Neapol.* 69.

142 Hæc adduxi, ut depoſito omni ſcrupulo, & difficul-
tate liberè fateatur, ut hæc imitatio non ſit citatio,
ſupponens juriſdictionem, & judicialem cognitionem,
ſed nuda monitio, certioratio, & incitatio extrajudicia-
lis, quam etiam judex ſæcularis expedire poteſt ex ha-
ctenus probatis.

141 Quartò notandum eſt, quòd hujuſmodi ordinariæ
intimatione facta, adhuc expectanda eſt in Senatu pars
appellata, vel ejus procurator, per illum, ſcilicet, termi-
num appoſitum in d. ordinaria, pro exportatione, &
immiſſione proceſſus, etiamſi hîc pervenerit, eo non-
dum tranſacto, quia illud idem tempus aſſignatum eſt
dictæ parti appellatæ, interimque ſuſpenditur proceſ-
ſus inſpectio, quod communiter practicamus.

144 At ſi pars appellata poſt ordinariæ intimationem
pervenerit ad Senatum, ſi querelans abſens ſit, pariter
per illummet terminum expectatur, & actorum viſio,
at eo tranſacto, ſi omnia acta in Senatum venerint, &
proviſio cum omnibus diligentiis; ſcilicet, judicis,
& tabellionis intimatione, inſtante parte appellata,
ſtatim (etiam querelante abſente,) inſpicitur pro-
145 ceſſus. Si autem dicto termino tranſacto querelans
non ſit præſens, & ſecum habeat dictam proviſionem
ordinariam, ſolet Senatus, petente parte præſente, aliam
Regiam ei proviſionem concedere, ut conquerenti in-
timetur, quòd ſua ordinaria utatur, & articuli vio-
lentiæ cognitio ſuſpendatur, donec eidem appellatæ
parti iterum ordinariæ fiat nova intimatio, aut aliquã-
do (rarò tamen) ut illi reficiantur interim expenſæ, præ-
ſtandæ per querelantem, juxta ea, quæ *inferius* dicenda
146 ſunt circa declarationem noſtræ legis 36. *in fin.* ibi: *Con
condemnacion de coſtas ſi les pareſciere*, & quandoque
etiam utrumque conceditur.

147 Si tamen conquerens in Senatu noluerit uti provi-
ſione ordinaria ſibi conceſſa, hoc animo, & intentio-
ne differendi, ſcilicet; hac via recurſus, & impedien-
di curſum negotij coram eccleſiaſtico; tunc ſi appella-
tus, in cujus favorem judex dicitur vim feciſſe, compa-
reat in Senatu hoc idem proponẽs per libellum, ſolet
ei dari proviſio, querelanti intimãda, ut ordinaria ſua
utatur intra brevem terminum aſſignatum: *Con aper-
cibimiento, que ſi dentro del no uſare della, ſe bolveran los
autos al notario eccleſiaſtico*, & aliquando ſolum dicitur,
con apercibimiento tantum, alio non expreſſo. Sed licèt
non exprimatur, tacitè ſubintelligitur, ut ſcilicet, tran-
ſacto termino ſibi aſſignato, non utatur dicta ordinaria
ad petitionem partis indubitanter reddi jubentur acta
eccleſiaſtica Notario, abſque eorum inſpectione, cogni-
tione violentiæ, nec determinatione ut judex eccle-
ſiaſticus in cauſa procedat, quod juſtiſſimum eſt; ex
eo namque conſulitur celeri expeditioni cognitionis
per viam violentiæ, juxta noſtram l. Regiam: *El qual
148 trahido ſin dilacion lo vean*, cujus intentioni hoc modo
rectè ſatisfit; tum etiam commodè malitioſis querimo-
niis obviatur, ne tam ſalubri recurſu Regio abutan-
tur, neque remedium adpræſidium innocentium in-
ventum, ſit vinculum iniquitatis: textus eſt *in cap. ſug-
geſtum*, & ibi Philip. Franc. *notab.* 2. & cæteri Doctores
de appellatio. Scacia *eodem tractatu de appel. q.* 3. *ſub n.* 1.
& hoc jure utimur.

Sed ſucceſſivè quæro, data proviſione ordinaria, qua
judex eccleſiaſticus cogatur, ut per terminum 60. die-
149 rum abſolvat excommunicatum appellantem, interim
dum proceſſus trahitur, & inſpicitur in Senatu ſuper
articulo violentiæ, & extrajudicialis defenſionis, &
protectionis, (de qua praxi etiam teſtatur Covar. *in
pract. quæſt. c.* 35. *ſub. n* 3. *in princ. verſ. & rogatur judex*,
Gutier. *de jur. confir.* 1. *p. cap.* 2. *n.* 26. Llamas 1. *p. method.*
cap. 7. §. 29. ſubdens, hæc non eſſe cõtra libertatem Ec-
cleſiæ, Cæned, *in canon. q.* 45. *num.* 20. Bobadill. *in polit.
lib.* 2. *c.* 18, *num* 63. Navarr. *in cap. cum contingat, rem.* 1.
in princ. verſ. pro hoc remedio, &c. an judice hujuſmodi
abſolutionem recuſante, aut etiam differente, aut ne-
gante, ſuſpendatur in Senatu actorum inſpectio, & vio- 150
lentiæ cognitio, donec abſolutionem concedat: inſu-
per an ad id cogi poſſit judex eccleſiaſticus, & vide-
tur quòd ſic. Primò quoniam excommunicatus nec
in judicio, nec extra judicium eſt communicandus, &
participans cum excommunicato declarato incurrit
excommunicationem, & ideo in judicio non audi-
tur maximè agendo, prout hîc, quia ipſe proponit
querelam, ac ideo actoris vices ſuſtinere videtur: er-
go interim hoc ſtante impedimento, violentiæ cogni-
tio erit ſuſpendenda.

Secundò, & ulteriùs comprobatur, quia licèt appel- 151
latio judicialis ſit defenſio, & per conſequens etiam ſit
excommunicato interponere, uti reo neceſſario, lici-
tum, ut probat Sigiſmund. Scacia *tractatu cauſar. civil.
& crimini. lib.* 1. *c.* 2. *à n.* 179. *& c.* 9. *n.* 1024. *& in tra-
ctatu de appellatio q.* 5. *num* 6. tamen in appellatione ex- 152
trajudiciali non procedit, quia ea uti, excommunicato
prohibetur, probant Abb. *in c. bona memoria* 51. *num.* 10.
different. 8. Philip. Fran. *n.* 25. *verſ. undecimò licèt*, Card.
Alex. *ſub. num.* 54. *differen.* 2. Decius *num.* 29. *differen.* 8.
de appellat. Rebuff. *in tractatu de appel. in præfatio. n.* 61.
tom 3. *fol.* 480. Gregor. Tholoſ. *in tractatu de appell. lib.* 1.
cap. 11. *num.* 3. *different.* 11. *fol.* 91. & Scacia *locis proxi-
me citatis*, ergo à fortiori dicendum eſt in noſtro caſu,
ubi datur recurſus ad Regem, quem eſſe remedium ex- 153
trajudiciale, nemo dubitabit, & nos probavimus *ſuprà*,
cap. 1. *prælud.* 5. *per totum*, ideo excommunicatus; nec
eo uti poterit, nec proceſſus inſpectio facienda eſt, in-
terim dum non abſolvitur ab excommunicatione.

Tertiò deinde & fortiter repugnat, nam is judex ec- 154
cleſiaſticus, licèt exhortetur ad abſolutionem per viam
Rogitus, ſcilicet; *Rogamos, y encargamos*, & non per
viam præcepti, ſit concepta proviſio Regia; nihilomi-
nus ad relaxationem excommunicationis adſtringi vi-
detur; quia Rogitus Principis, & Superioris inducit
mandatum, & præciſam neceſſitatem, Salicet. *in l. ſi ve-
ro, C. de adulter.* Abb. *in c. fin. de for. compet.* facit gloſſ. *in
clem. paſtoral. verb. de more, de re judicata*, gl. *in verb. pi-
gnora, in l. unica, C. ſi rector provinciæ*, gl. *verb. quemadmo-
dum, in l.* 1. *ff. quod quiſque jur.* ſingularis ſecundum B. *in
tractatu de tyrannid. n.* 23. Innocent. *c. per tuo. de jurejur.*
Andr. de Iſnet. *in cap. ſi quis miles, de feud. ſine culp. non
amit.* Iſſ. *in* §. *quadrupli. n.* 58. *Inſtit. de actio* Alex. *conſ.*
124. *vol.* 1. *n.* 4. Barb. *conſ.* 60. *colum.* 6. *verſ. ſic capio nunc*,
vol. 1. Avil. *in cap. prætor. verbo mandamientos. n.* 7. Tiraq.
de pœn. temperan. cap. 35. *num.* 1. *cum ſeqq.* ſimilis gloſſ. *in
l.* 1. § *quæ onerandæ, verb. metu ſol. ff. quarum rerum actio
non detur, & ibi additio. & in clem.* 1. *verbo exhortamur, de
teſtibus*, facit text. *in c. beatus* 7. *quæſt.* 1. *c. Rogo* 11. *q.* 3.
Azeved. *in l.* 2. *tit.* 3. *l.* 4. *nova recopil. in fin.* Rebuff. *in con-
cordat. in rub. de collation.* §. *volumus, in princip. pag.* 413.
Bartholom. Hum. *in l.* 49. *tit.* 6. *pag.* 1. *gl.* 5. *numero* 7. *in
prin.* Afflict. *deciſ.* 69. *n.* 5. Bobadill. *in polití. lib.* 2. *cap.* 18,
n. 63. Menoch. *de arbitra. caſ.* 344. *n.* 13. Cæned. *in q. canõ.
q.* 45. *num.* 20. quoniam ſcilicet Bobadil. & Cæned. item
& Henr. in Summa poſt alios *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 6. *lite-
ra C*, tenent in hac proviſione, qua rogatur abſolvi, er-
go ſequitur, quòd cùm teneatur præciſè judex, adim-
plere Rogitum, debeat etiam expectari, ac ſuſpendi ar-
ticulus violentiæ.

Contrariam tamen ſententiam in utroque eſſe ve- 155
riorem, exiſtimo de jure, & ſtylo, & in primis ſupponen-
dum eſt, quòd licèt excommunicatio lata poſt legiti-
mam appellationem à judice eccleſiaſtico interjecta, ſit
nulla ipſo jure, textus eſt *in c. ad præſentiam*, & ibi Phi-
lip. Frãc. *de appellat. & in c. ſæpe, in gloſſ. verb. rat. num.* 3.

& in

156 *& inc.per venit, in 3.nota, eodem tit.* Angel.*conſ.*188.Lap.
*allegatio.*1.*n.*2.Philip.Franc.*in c.ſolet, de ſentent.ex am.*
*l.*6.Rot.*deciſ.*10.*de appellat.id novis*, Lancelot.*de attent.*
2.*p.c.*12.*amplia.*8.*n.* 3. de quo nos latiùs *alibi ſuo loco*
tractavimus.

157 Tamen ubi appellatio legitima non eſt, nec utrumque
effectum habens, cùm tunc judici permittatur à
jure ſententiam ſuam exequi, poterit licitè, contumacem
condemnatum pro ejus exequutione excommunicare,
forma Tridentini ſervata, *c.*1. *&* 2 *de adulteriis, cap.ex literis, cap.ficut, & cap.requiſivit, de ſponſal.*
cap.de illis, c.ex literis, & Felin.*in c.*1. *num.* 12. *de pace*,
alios citat Rota noviſſ. 25 per totum *in recolleſt. per*
*Proſper.Farin.fol.*10.Thom.Sanch. *in matr.lib.*5.*diſp.*19.
Ioan.Garci.*de matrim.*2.*p.c.* 55.*a princ.* Franc.Cardin.
Manti.*tractatu de contract.tom.*2.*l.*3.*tit* 18.Lancelot.*de*
*attent.*2.*p.cap.*12.*lim.*50. *num.*118. *&* 119.Nicol. Garcias
*de benef.*1.*p.c.*5.*num.*586 Cæſar.Contar.*ſu d.num.lim.*16.*in fin.& num.*20.*C.ſi de momen.poſſ.*Galleſ.ad formam
Cameræ oblig.*in.*2 *p.*3.*prin.in cap.reliqua, de proceſſu, n.*43.*junctis ut, q. à ſcribit num* 38. *& ſeqq.fol.*363.
Marchelſa.*de commiſ.*1.*p.c.*13.*n.*1. Cardin.Tuſc. *practi.*
concluſ.litera A, *conc.*4010.*n.*9 qui loquuntur in primo
caſu Concilij Trid.*ſeſſ.*23.*de reformat.c.*5.*ante fin.&*
*ſeſſ.*25.*de reformat.c.* 3 *per totum*, Marta *de juriſd.*3.*p.c.*
4.*à num.*55.*& ſeqq.*

158 Quo ſuppoſito, cenſeo dictam ordinariam conſultò
in verbis Rogitus, quoniam cùm vis, & poteſtas
hujus defenſionis naturalis conſiſtat in violentia notoria,
& evidenti, quæ aliter non apparet, quam
per inſpectionem actorum (ut hactenus diximus) ideo
non poteſt Senatus, interim dum proceſſus non inſpicitur)
y ſi por ellos conſtare que la appellacion eſta legitimamente, &c. juxta noſtram legem Regiam 36 adſtringere
judicem eccleſiaſticum, ut ab excommunicatione
(quæ violenta non conſtat) deſiſtat, quia tunc foret
excedere modum legitimæ defenſionis, & limites
inculpatæ tutelæ.

159 Et clariùs hoc idem ex eo colligitur, quia etiam eadem
ordinaria, quia jubetur judici, ut deferat, ſi juſtam
appellationem repererit, illum tamen ad id non adſtringit,
ſed ejus meræ facultati relinquit, nec in
illum denegantem delationem emittitur ſecunda juſſio
(quæ *ſobre carta* dicitur) ex eo, quia cùm non conſtat
de violentia, non poteſt illi præcipi, ſed exhortari, &
monere (ut latiùs ad princ. diximus poſt alios Doctores)
160 ergo minùs in abſolutione excommunicationis
juxta Concilium Tridentinum *ſeſſ.*25. *de reformat.c.*3.
ibi: Prohibere judici eccleſiaſtico, ne quem excommunicet,
aut mandare, vt latam excommunicationem revocet,
&c. quod procedere diximus; quando non
ſervatur modus legitimæ defenſionis.

161 Deinde quoniam tunc non ſervari modum legitimæ
defenſionis, & excedi limites inculpatæ tutelæ; diximus
ſuprà, ad princ. hujus cap. quando id fit ſine quo
poterat vis tolli, & periculum evitari: gl. celebris
in cap.ſignificaſti, 2.*de homic.*Bart.*in l.*5.*C.unde vi*, Abb.
in cap.olim, *c.*15 *de reſtit.ſpolia.l.ſciendum*, §.*qui cùm aliter, ff.ad l. Aquil.* Bal.Cyn. & communiter omnes Doctores
*in l.*1.*Cod unde vi*, Bart.*in l.furem, in fin.ff.de ſicariis*, communiter per Doctores *in leg.ut vim, ff.de juſt.&*
*jur.& in l.*1.§.*vim, ff.de vi, & vi arma.* Angel.*in tract.de*
malef.in gloſſ.verbo defendendo, plenè proſequitur Proſ.
Farin.*in conſ.cr.*35 *n.*31.*cum ſeqq.* & latiùs probavimus
ſuprà, à princ.hujus cap. quæ omnia hic applica;

Sed hæc excommunicati abſolutio; de qua judex
162 eccleſiaſticus rogatur, nec eſt neceſſaria ad tollendam
violentiam, nec in aliquo poteſt eſſe impedimentum antecedenter,
nec conſequenter, quominus cognitio, &
inſpectio proceſſus per Senatores fiat: ergo illam concedere
judex adſtringendus non eſt, quia foret excedere
limites defenſionis.

Quòd non ſit neceſſaria, nec impedimentum, probatur
quoniam (ut ſæpe diximus præcipuè *c.* 1. *prælud.* 5. 163
& 1.) hic recurſus Regius eſt naturalis, & nuda defenſio,
ſed excommunicatus defendendo, etiam in judicio, admittendus
eſt, nec illum communicans neceſſitate negotij
ligatur, *c.exceptionem, de exceptio.* quod & ideo ad 164
appellationem judicialem, quatenus eſt ſpecies defenſionis,
admittitur excommunicatus, ut probant
Scacia, Abbas, Philip.Frác.Gregor.Tholoſ.Dec. Rebuff.
& Cardin Alexand.*ſupra citati in* 3.*arg. contrariæ partis* (quidquid
ſit in extrajudiciali, ut ſtatim) & in noſtri 165
terminis, ut excommunicatus poſſit uti recurſu Regis
pro nuda defenſione violentiæ ſibi illatæ, probat Rot.
in una Salmanti. anno 1595. quam citat Proſper. Farin.
68.*num.*13.*&* 14.*in deciſ.cauſar.criminal.* quam adduximus
ad literam *ſuprà*, *c.*5.ad reſponſionem tertij argumenti;
quæ in fin.ita ait: Præterea excommunicatus auditur
pro defenſione ſuæ poſſeſſionis, *c.intelleximus, de*
judic. Menoch.*de retuien.rem.*3.*n.*751.*cum ſeq.* ergo cùm
non ſit neceſſaria abſolutio ad hujuſmodi defenſionē,
& Regium auxilium, impartiendum, nec ſuſpendenda
eſt actorum inſpectio, & violentiæ cognitio, nec judex
eccleſiaſticus ad illam præſtandam recuſans cogendus
eſt.

Nec huic obſtat, quod *ſuprà* diximus in ſecundo argumento
contrariæ partis, ſcilicet; appellatione extrajudiciali
uti non poſſe excommunicatum, quia facilis
patet, & elegans reſponſio rationis imparitate, quæ 166
inter illam, & noſtrum Regium recurſum viget. Etenim
iſte ſummus eſt gradus naturalis defenſionis; illa autem
& ſic appellatio extrajudicialis nihil habet defenſionis,
ſed vim habet conventionis, ut ex Abb. &
Gail. probat Scacia *tractatu de appell.d.quæſt.* 5.*ſub d.*
*num.*6.*verſ.confirmatur, quæſt.*2.*art.* 3. *n.*46. *differ.* 11.
*& quæſt.*7.*num.*52.*& quæſt.*5 *ampliat.*12.*num.*43.*&* 44.
& cùm excómunicatus non poſſit convenire, & agere,
ergo nec ita appellare extra judicialiter, ut argumentatur 167
Scac.*d.num.*6.& maximè, quoniam tota hæc doctrina
procedit, quando appellatur extrajudicialiter à
parte; quia tunc vim habet conventionis, & citationis,
quia dicitur provocatio; ſecùs autem quando appellator
à judice extrajudicialiter, quia tunc permittitur ex- 168
communicato, tanquam defenſio, ita latè Scacia *in d.*
*q.*5.*n.*7.*& q.*2.*n.*46.*& alis locis citatis*; ubi alios plures
citat, quibus direct. & legitimè ſatisfactum eſt 1, & 2.
argumento contrariæ partis.

Nec obſtat tertium, & ultimum, quo dicebamus,
Rogitum Principis inducere præceptum, & manda- 169
tum; quia reſpondetur, verum eſſe, & procedere in
ijs caſibus, in quibus ſuperior poteſt præcipere, & mandare,
non verò in alteris: ita diſtinguendum eſſe in hoc
articulo, eleganter docet Caſtell.à Bobadill.*in polit.lib.*
2.*cap.*18.*num.* 56. *ad. fin.* ſed in iſto caſu particulari
(quando ſcilicet rogatur judex eccleſiaſticus, abſolve- 170
re ante actorum inſpectionem, & anteaquam de violentia
per evidentiam, atque notoriè appareat ceſſat
poteſtas Principis, quæ ad ſolos limites neceſſariæ, &
legitimæ defenſionis limitata eſt, quia tunc non contineret
ſub meris liminibus defenſionis, ſed aliud faceret,
quàm quod ad protectionem, & propulſandam
vim, fuiſſet neceſſarium (ut probatum eſt) ergo verbum,
rogo, in dicta proviſione odinaria ſuam pro- 171
priam literalem retinet ſignificationem, cùm aliam nō
patiatur natura negotij, & ſubjecta materia, ac Bulla
in cœna Domini *cap.* 14. ibi, ſub prætextu violentiæ
prohibendæ,) de quo nos *ſuprà, à princ. hujus capitis*
& ideo ad Cœned.Henri.& Bobadill.*in fin.*3.*arg.* citatos
reſpondetur, ut procedant, & loquantur in provi- 172
ſione, quæ poſt inſpectionem actorum inſerto decreto,
quo vim fieri, declaratur, & excommunicationum abſolutionē
rogatur judex, quia tūc cùm ceſſent prædicta
inconvenientia, & Princeps ex debito officij teneatur,

obviare, reſiſtere, & præcipere judici Eccleſiaſtico, ut
omnino deſiſtat à violentia, Rogitus tunc præceptum
inducit, *inferiùs* apparebit.

173 Fateor tamen, quòd iudex Eccleſiaſticus urbanitate
adſtrictus, & ut debitus honor tanti Principis regali-
bus ſupremis tribunalibus deferatur, teneretur Regio
Rogitu moveri, & propria liberalitate uti ad abſo-
lutionem præſtandam, non ſecùs ac ſi privatim per li-
teras miſſivas (prout revera ſunt hæ proviſiones *de
ruege*) id ei fuiſſet poſtulatum, à quo urbanitas nec li-
berat, nec excuſat, quoniam ad illum rogandum ex-
peditur.

174 Quare vulgaris praxis, & ſtylus in hoc caſu obtinuit,
ut denegata abſolutione, & ſuſpenſione interdictorum
ad reincidentiam, de quo iudex rogabatur, ſi fortè pe-
riculum eſt in mora, ſecunda ſolet proviſio) vulgò di-
cta *ſebre carta de ruege*) ad eundem effectum, per viam
Rogitus, poſtulanti concedi, non tamen ſub aliqua
comminatione, nec etiam expenſarum, quia non quid-
quid judicis poteſtati relinquitur, id ſubmittitur juris
175 neceſſitati, *l. non quidquid, ff. de judic.* & quia liberalitas
nullo iure cogitur, *l. donatio, ff. de reg. jur. arg. leg. rem le-*
176 *gat. ff. de adimen. legat. & leg. in re mandata, Cod. mãdati.*
& ideo pœnarum inſertio foret contra ſubſtantiam, &
naturam actus, & ejus primo mobili, & fundamen-
to repugnaret, quod meritò vitari debet, *argum. l. cum
precario*, quæ ibi notant gloſſ. & Doctores, *ff. de precar.*
& hoc modo per viam Rogitus moti fuère Senatores,
reſcribere Eccleſiaſtico, præcipuè propter ſemetipſos,
177 cùm poſſent forſan facilè excedere permiſſos, & ne-
ceſſarios communicationis cum excommunicato ter-
minos, & juridicos limites, attendentes etiam tutius,
& ſecurius eſſe, eundem etiam defendentes, vitari,
ne in tribunali degat ſic interdictus, & excommuni-
catus, forſan cum aliorum circumſtantium ſcrupulo,
& ſcandalo, quibus quidem rationibus moveri om-
nino debet judex Eccleſiaſticus, ad hujuſmodi abſo-
lutionem ſibi rogatam, non negandam, ſaltim (ut
dixi) ex urbanitate. De qua etiam praxi teſtatur ille
Practi. Monterroſſ. *in 5. tractatu de Chancell. cap. 2. de
la ſecunda manera en que ſe traben, &c. §. ſi notificanda
eſta proviſion, ad med. fol. 93.* attamen ſi periculum
non eſt in mora, præſertim ſi iam proceſſus Eccleſia-
178 ſticus ad Curiam pervenerit, ſolet aliquando ſimulari,
ita ut viciſſim, ſecunda proviſio negetur, viciſſim au-
tem pro temporum, perſonarum, ac negotiorum qua-
litate conceditur, & ut plurimùm ſimulata negatione
abſolutionis proceditur ad inſpectionem proceſſus, &
ſecundùm quæ ex eo colligitur, diſcernitur articulus
violentiæ, quam praxim pariter teſtatur ipſe Monter.
loco citato.

179 Alia etiam proviſio (*de ruege* vulgò dicta) concedi
ſolet poſtulanti excommunicato, quæ principaliter
tendit ad abſolutionem rogandam, interim dum pro-
ceſſus inſpicitur, & articulo violentiæ extrajudicialis
cognitio adhibetur, ac denique terminatur, facta ac-
ceſſoriè, & obiter principalis articuli relatione, de-
monſtrationis gratiâ dumtaxat, quod tunc etiam ac-
cidit, quando, ſcilicet, tempus, pro quo ad reinci-
dentiam ſemel vitute ordinariæ abſolutus fuerat, lap-
ſum fuiſſet ante actorum inſpectionem, & articuli ter-
minationem, ex eo præcipuè, quia terminatio dilata
eſt, vel quia hæc dilatio contingit culpâ negligentis
notarij non mittentis acta originalia, aut etiam judicis
Eccleſiaſtici, vel ob concurſum negotiorum litigan-
tium in Senatu, aut negotii difficultatem, & ejus diffi-
cilem reſolutionem maturè conſiderandam, & ſic alia
iuſta de cauſa, nova hæc proviſio conceditur, & ſe-
cundùm proximè ſuperiorem diſtinctionẽ etiam ſolet
dari, vel etiam negari ſecunda proviſio eiuſdem, nem-
pe; *ſebre carta*, & ex eiſdem cauſis, & qualitatibus
cum eadem ſit in effectu.

Quibus ſi celeriter, omnique dempta, & ſublata 180
dilatione, expeditis, inſpicitur proceſſus à Senatori-
bus: *Y ſi por el les conſtare, que la appellacion eſta le-
gitimamente interpueſta, alçando la fuerça, provean, que
el tal juez la otorgue, porque las partes puedan ſeguir ſu
juſticia ante quien, y como devan,* quæ ſunt verba noſtræ
legis Regiæ. 36. quæ quidem verba magna includit
utiliſſima, ex quibus quidem plura deducenda ſunt no-
tabilia in praxi.

Et primùm ut ex eiſdem colligitur, Regij Conſilia- 181
rij in hac violentiæ extrajudiciali cognitione non ſe
intromittunt in cauſa, & negotio principali, nec circa
juſtitiam, aut injuſtitiam ſententiæ, à qua eſt appella-
tum, ad hoc, ut ab ipſis ſententia confirmetur, vel revo-
cetur, nec de iuſtitia, aut injuſtitia appellationis defe-
rendæ ad Summum Pontificem; ſed dumtaxat de natu-
ra, & qualitate appellationis, notoriè apparentibus ex
actorum inſpectione, an utrumque habeat effectum
ſuſpendendi, ſcilicet ſententiæ exequutionem; & de-
volvendi ad ſuperiorem, vel unum tantùm effectum
devolutivum, ſcilicet, ita ut iudex Eccleſiaſticus licitè
ad exequutionem queat procedere, ad hoc ut inde de-
tegatur violentia, an judex illam commiſerit, non de-
ferendo, & exequendo, utque eadem vis tollatur, quæ
adversùs ſacros Canones, & authoritatem Sedis Apo-
ſtolicæ infertur appellanti, Martin. Navarr. *in cap. cùm
contingat, rem. 1. verſicule 7.* Covarr. *practic. quæſt. cap. 35.
ſub numero 3. circa prin. & verſiculo nec Regij Cõſiliarii,*
Gaſpar Rodriguez *de annu. reddit. libro 1. cap. 17. n. 74.*
Olivan. *tractatu de iur. fiſc. cap. 11. à num. 50. uſque ad 54.*
Seſe *de inhibitio. cap. 8. §. 3. ſub. num. 70.* & ulteriùs *in
Epiſtol. ad Regem, num. 72. & 73. num 54. & 65.* & idem
Olivan. *d. tractatu de iur. fiſc. cap. 30. num. 80. & cap. 8.
num 30.* Bartholom. Hum. *in lib. 13. tit. 15. p. 2. in gloſ. 4.
in verb. ninfuerça,* Michaël. Axia *de exhibend. auxil. fun-
da. 26.* Cœned. *in q. can. 45. num. 8.* imò hoc idem pro-
bat Doctorum caterva de hujus cognitionis iuſtifica-
tione tractantium, quorum nomenclaturam adiunximus
ſupr. c. 1. num. 16.

Huius enim articuli cognitio, an appellationi ſit de- 182
ferendum, vel non deferendum reſpectu iudicis à quo,
nihil juris habet, ſed eſt quid facti, ſeparatum à cauſa
principali. Iſtud eſt pulchrum dictum Philip. Fran. *in
capit. conſtitutus 45. ſub num. 9. de appellatio.* quem re-
ferens ſequitur Sigiſmundus Scacia *tractat. de appella-
tio. quæſtione 11. articulo 1. ſub num. 4. verſicul. infero ex
hac ſecunda,* quod cùm hæc admiſſibilitas appellationis
reſpectu iudicis à quo, ſit quid facti, & ſeparatũ à cau- 183
ſa principali appellationis, licitè geri poteſt per judicẽ
à quo, etiam carente iuriſdictione, ſuſpenſa tacitè iu-
re operante, à quo ſtatim inhibetur, etiamſi non de-
ferat: ex textu *in l. 1 ff. nihil novari appellatione pendente,*
cuius articuli cognitio, & decretum non facit ius in-
ter partes, nec perpetuum præiudicium, quominus iu- 184
dex ſuperior de appellatione cogniturus, quid ſibi de
iure videatur, decernere queat, ut latè probant Phi-
lip. Franch, & Scaci. *locis citatis*, & vide quæ nos la-
tius *cap. 1. prælud. 9. à princ. & præcipuè fundam. 3. à
num. 211.* ubi etiam quòd iudex à quo, quoad ſui in-
ſtructionem, & animi deliberationem adhibet cogni-
tionem circa naturam appellationis, ad effectum ut ip-
ſe deferat.

Secundò notandum eſt, quod circa hanc admiſſibi- 185
litatem appellationis, quod eſt qui facti (ut dixi) nihi-
lominus ſe intromittunt Regij Conſiliarij, quàm iudex
à quo carente iuriſdictione, quia iſte ad ſui inſtructio-
nem cognoſcit, aut ipſemet ſit delaturus, vel non dela-
turus, illi autẽ ad hunc effectum non cognoſcunt, quia
ipſi non decernunt deferendo appellationi, vel dela-
tionem denegando; ſed dumtaxat, an judex à quo de-
beat, vel non debeat, deferre, & ſic an vim intule-
rit denegando delationem, exequendo appellatione
pendente

pendente ad Summum Pontificem, quod quidem (ut
vides) adhuc eſt multùm diſtinctum,& ſeparatum tam
à cauſa principali, quam ab illa facti cognitione, per-
miſſa judici à quo carenti juriſdictione juris miniſte-
rio, cujus longè minus eſt, ac ideo per Senatum ſibi
ipſi remittitur cauſa ad deferendum ex noſtra l.Regia,
ibi: *Provean que el tal juez la otorgue*,&c.de quorũ ver-
borum mirabili intellectu,& interpretatione latiùs egi-
mus *infrà 2. cap. 4. per totum.*

186 Tertiò notandum eſt, quòd cùm finis, & intentio
hujus charitativæ protectionis, & recurſus Regij illud
reſpiciat,ut jura,& decreta canonica ſerventur, nihil-
que contra jus violenter fiat, quo detinetur impetus
judicis Eccleſiaſtici,ut liberè oppreſſus appellans queat
ſecurus adire ſuperiorem, interimque omnia ſint in eo
ſtatu,quo erant tempore appelationis, donec judex ſu-
perior (cujus juriſdictio, & authoritas contempta de-
fenditur,& juvatur) de debito remedio provideat,ad-
mittendo, vel non admittendo appellationem, infir-
mando per viam attentati,vel confirmando exequutio-
187 nem,appellatione pendente,factam, cujus vera, & pro-
pria cognitio eſt ex juribus vulgaribus,ut dicit Cæned.
in quaſt.canonic 45.*ſub numero* 22.*ad fin.*Olivan.*de jur.*
*fiſc.*1. *num.*54.Seſe *de inhibitio.cap.*8.§.3.*ſub num.*70.&
omnes Doctores citati *ſuprà,notab.*1. quoniam (ut mo-
dò dicebamus)admiſſibilitas,vel non admiſſibilitas ap-
188 pellationis, delatio conceſſa,vel denegata per judicem
è quo, non facit jus inter partes reſpectu judicis ad
quem,ut poſt Philipp.Franc.Cæſ.Contar.& alios tenet
Scacia *ubi proximè* citatus *notabil.*1.*n.*184. Etenim hac
in cognitione, & recurſu, ſupremi Conſiliarij miniſtri
189 ſunt Eccleſiæ,dirigentes judices indiſcretos per legiti-
mos juris tramites,ut dicunt Cæned. *ubi proximè.n.* 9.
Llam. 1.*part.method.*3.*p.c.*12.§.7.*pag.*839.Seſc,& Oliv.
modò citati.

190 Sequitur,ut hoc remedium violentiæ, & ejus decre-
tum non ſit impedimento, quominus judex ſuperior
dum de appellatione cognoſcit,queat illud judicare, &
terminare,ſecundùm quod ſibi de jure videatur,ita ut ſi
ipſe declaret tanquam attentata revocanda geſta ab in-
feriore poſt apellationem (non obſtante decreto tri-
bunalis Regij vim non fieri cernentis) nihilominus re-
191 ponenda ſunt ex ſupradictis, & quia tribunalis decre-
tum non eſt ſententia, quæ faciat inſtantiam, ſed eſt
actus quidam extrajudicialis, extrajudicialiter actum,
quod quidem nunquam tranſit in rem judicatam, ſed
interim ei ſtatur,donec ſuperior de cauſa cognoſcens,
aliud cenſeat,ita docent Immol.*in cap.fin.& 12.de præ-
ſumpt.*ubi Abb.*ſub.n.*15.*poſt princ.*optimè Lapus *allega-
tio.*61.*num.*4.*verſic.& extrajudicialis*,Cardinal.Tuſchus
*practic.conclus.littera E,concl.*503. *num* 7.*per notata in
dict. cap.fin.*Rebuff.*in tractatu de appellatio.in præfatione
n.* 69.*&*. 70. *tom.* 3.*fol.* 468. idem Abb. *in cap.*1. *n.* 13.
*poſt princ.de iis quæ fiunt à majori parte Capit.*Cardinal.
*conſil.*140.*factum tale eſt magiſter*,Felin *in d. c.fin.ſub
numero* 33. *ad finem.*Hieronymus Gõzal.*de menſ.& al-
ter. gloſſ* 9. *in adnotatio. numero* 31. & quia in ea co-
192 gnitione Senatus non ſe intromittit circa iuſtitiam,
aut injuſtitiam, appellationis, & negotij principa-
lia, quia ipſa reſervata, & illibata ſemper remanet ſu-
periori,prout probant noſtræ legis verba,ibi: *Provean
que el tal juez la otorgue,porque las partes puedan ſeguir
ſu juſticia ante quien,y como devan*, quæ hoc modo in-
terpretanda ſunt,& intelligenda, quorum verus ſenſus
eſt iſte.

193 Illo tamen addito,quòd ſi judex ſuperior injuſtè re-
vocaverit hanc inferioris exequutionem (ſive circa il-
lam per viam violentiæ aditus fuiſſet Senatus,ſive non,
ſed illam fecerit ex proprio motu)licitè poterit grava-
tus appellare,& eius vigore ad illum Senatũ recurrere
per hanc viam violentiæ,ſub cuius diſtrictu degerit ſu-
perior,quo declarabitur ſecundùm naturam,& qualita-
tem appellationis, an iuſta,vel iniuſta fuerit ab illo gra-
vamine interpoſitæ, & hoc iure utimur.

Ex iis igitur(quæ veriſſima ſunt, uſu recepta, & in 194
dies practicata)cavendus eſt,vel potiùs cautè legendus,
Cevall.(quem poſt hæc vidi) *in tractatu de cognition.per
viam violentiæ,2.p. quaſt.*74.*n.*74. *& ſequentibus*, dum
(ſub obſcuris tamen verbis) videtur contrarium allu-
cinari, & ſentire,quia imò caſus per eum relatus mul-
tùm conformis eſt noſtræ doctrinæ,opinioni, & praxi,
de qua dubium nullum eſſe poteſt, quia omnibus iuris,
& Regij recurſus naturæ,& principiis cõſona eſt;quia
poſtquam ſuperior eſt aditus de cauſa cogniturus, & 195
eius iuſtitia principali,non eſt in cõſideratione decre-
tum tribunalis eo reſpectu,ut poſſit deſinere de viribus
gravaminis,& attentati cognoſcere,quia dum finis ha- 196
betur,non curatur de medio,*l.mulier.ff.ad Trebell.*Seſe
*deciſ.*125.*num.*7.*tom.*2. quia tunc novus eſt articulus,
nova perſona, novum gravamen, & novum factum,
quare (ut dixi) nova appellatione opus eſt, ſi fortè 197
ipſe ſuperior iniuſtè revocavit,ut attentatum, geſta ab
inferiori, & ita de novo poteſt etiam pars gravata ap-
pellare, ut dictum eſt.

Quod clarè, & pulchrè inſinuat Cæned. *in canonic.* 198
*quaſt.*45.*numero.*48.ubi dicit,quòd cùm hic recurſus ſit
inventus,ut judex conquieſcat,donec ſuperior,ad quem
appellatũ eſt, aliud iudicet, cognoſcens de juſtitia cau-
ſæ principalis, quo cognito, ſi iterum illam remittat
judici à quo,tollitur affectus decreti Regalis, quo illi
juſſum fuerat deferre,& reponere;quæ doctrina elegãs
eſt,per conſequens multò magis intelligenda eſt in ju-
dice ſuperiore,cum quo decretum Regium non loqui-
tur.

Decretum Formula.

IN hac igitur extrajudiciali cognitione per viam vio- 199
lentiæ,ubi ſcilicet,adeſſe aſſeritur ob denegatam de-
lationem appellationis, & ejus exequutionem, tunc
poſt actorum inſpectionem, multifariam ſolent Sena-
tores Regij decernere.Etenim licèt iudex Eccleſiaſticus
(de cujus violentia conqueritur in Senatu ob denega-
tam delationem appellationis ab eo interpoſitæ)ſit or-
dinarius,ſive delegatus,ſive exequutor, ſive conſerva-
tor,quintuplex reperitur genus decretorum dumtaxat. 200
Et primum genus eſt,quando inſpecto proceſſu: *Y ſi por
el les conſtare que la appellacion eſta legitimamente inter-
pueſta,alçãdo la fuerça,proveã,que el tal juez la otorgue,
porque las partes puedan ſeguir ſu juſticia ante quien, y
como devan,y repongan lo que deſpues della viniere hecho*;
quam formam dat noſtra l.Regia 36. cujus dicta verba
ſunt,ex quibus colligitur,quòd ſi natura appellationis,
& qualitas bene perſpecta,non alterata,nec variata per
modum,& formam procedendi,aut proponendi dictet,
& poſtulet utrumque etiam ſuſpenſivum, & devoluti-
vum affectum, ita ut ſuſpendat affectum ſententiæ ſive
diffinitivæ,ſive interloquutoriæ(caſibus,quibus legiti-
mè appellatur quoad utrumque effectum,de quibus di-
ximus *infrà*,2 *part.cap.*1.*& ferè per totam.*2.*part.&*.4.)
ſive judicialis, ſive extrajudicialis de quibus omnibus
ſuis locis diximus quominus iudex Eccleſiaſticus illam
queat exequi de iure;meritò vim fieri in Senatu decla- 201
ratur hoc modo: *Dixeron,que el juez Eccleſiaſtico en no
otorgar la appellacion al dicho N.haze fuerça,la qual al-
cando,y quitando,mandaron,dar proviſion,para que el di-
cho juez otorgue la dicha appellacion para que el dicho N.
la pueda ſeguir quien debe,y reponga todo lo por el echo, y
executado deſpues de la legitima appellacion,y en el tiem-
po que ſe puedo interponer*,&c.

Ex qua decreti conceptione evidenter colligitur,
Senatores Regios, non pronuntiare principaliter in 202
cauſa,ſed cauſativè,& per modum cauſæ, ut eleganter
conſiderat Navar. *in d.repetit.cap. cùm contingat, verſ.*

*tertiò ideo non obſtat,pa.194.de reſcript.reia.5.Cæoed.in pract.quaſt.canonic.45.a.15.*eóque decreto ſimul iubetur iudici,ut rollat cenſuras,& excommunicatos abſolvat pro illa cauſa ligatos.

203 Secundum genus decretorum dari ſolet,quando appellatio non tiiè, aut recte ſeu intra legitimum iuris terminum, ac aliquo iuris defectu,non ſervatis debitis ſolemnitatibus,eſt interiecta,vel quando ſui natura,& qualitas aliàs poſtulat ſuſpenſivum effectum dumtaxat, quia a iure privilegiata eſt.Quia ſi ejus privilegium ex progreſſu litis,ac modo proponendæ actionis fuerit alteratum, variatum, & amiſſum,quia tunc eùm licitam faciat,& permiſſivam exequutionem,viio non fieri declarandum eſt,juxta noſtram leg.Regiam 36.ibi:*Y ſi por el dicho proceſſo pareſciere la dicha appellacion no ſer juſta, y legitimamente interpueſta, remitan luego el tal proceſſo al juez Eccleſiaſtico con condemnacion de coſtas ſi les pareſciere, para que el proceda y haga juſticia*, &c. in hunc modum:

204 *Dixeron,que el dicho juez no haze fuerça en no otorgar la appella i n en eſta cauſa, interpueſta por la parte de N.y le remitien la cauſa, y proceſſo,para que proceda eſt ella, y haga juſticia;*aliquando in hoc genere decretorum negativo fit expenſarum condemnatio ſecundùm *d.l.& inferius* dicenda.

205 Tertium genus decretorum hac cognitione per viam violentiæ, in non deferendo appellationi ſolet dari, quod conditionale eſt, aut etiam mixtum dici poteſt, participans ex duobus prædictis;quia in eo decernitur (conditionaliter tamen,) judicem vim non feciſſe,aut vim feciſſe ob denegatam appellationi delationem,
206 quod in hunc modum concipitur: *Dixeron, que el dicho juez Eccleſiaſtico oſtende de nuevo,ò dando termino à la parte, ò recivierdo el negotio aprueba, ò admitiendole la excepcion,que oppone,&c.*.(quæ omnia loco exempli ponuntur)*y reponiendo todo lo hecho deſpues de la appellació,no haze fuerça,y ſe le remite el proceſſo,y no lo haziẽdo, la haze,y otorgue la appellacion,y reponga lo hecho,*
207 &c.de cuius decreti natura,quæ latè,& accuratè(prout eius natura requirit) *infrà,hac 1.part.cap.5.*hîc omitto ad illud remittens.

208 Non enim dicitur in hoc decreto, vim facere, non adimplere,id,quod ſibi pro conditione impoſitum eſt, ſed caſu,quo illud non faciat,vim facit,non deferendo appellationi à ſe interpoſitæ, pro quo duo notare debes quæ omnimodo neceſſaria ſunt,ut præcisè concurrant, ut huic decreti conditionalis,generi locus ſit de jure. Pimum ut id, quod iudici pro conditione appoſitum
209 eſt,ſit ejus naturæ,& qualitatis,quod ipſemet iudex ceſſāte decreto,licitè de per ſe potuiſſet facere,ut accidit in iis gravaminibus,& interloquutionibus, quæ iudici licitum eſt reponere, & revocare:juxta textum *in cap. cùm ceſſante,de appella.l.quod iuſſit,ff.de re iudi.*

210 Secundum eſt, ut ſi appellatio,cui delationem negaverat, interpoſita ab eodem gravamine,fuerit de iure licita,& permiſſa quoad utrumque effectum,& ſuſpenſivum & devolutivum,& per conſequens ex actorū inſpectione evidenter appareat, vim feciſſe iudicem,illi non deferendo,& ita iudices ſupremi iuſtiſſima de cauſa moti Eccleſiaſtico dant modum ſuaviſſimum,quo ille ſua utens iuris facultate,poſſit deſiſtere à violentia, & juriſdictionem, cauſæque cognitionem reaſſumere, prout ipſe(ut dixi)licitè poterat facere etiam à principio,ceſſante decreto Regio,eoque modo partium ſumptibus,laboribus,& dilationibus conſulitur,ſi judex (cujus arbitrio,electioni,& poteſtati hoc relinquitur) priori decreti parti acquieſcens, conditionem adimpleat,&tunc ceſſat violentia,cùm ceſſet appellatio ceſſante gravamine, cauſa coram eodem proſequitur, prout nos latiſſimè,& utiliter de hoc diximus *infrâ, 1. p.d. cap. 5.à princ.*

211 Quartum genus decretorum in hac ſpecie violentiæ illud eſt,quādo ſcilicet nihil decernitur ſuper articulo principali violentiæ,ſuper quo adims fuit Senatus; ſed dumtaxat decernitur, proceſſum non venire per ordinem (hoc eſt) legitima via, juxta ordinem, & inſtructionem, & hoc tunc locum habet; quando deficit in proceſſu appellatio. Etenim, cùm in hac materia vis nulla eſſe poteſt,ubi deficit appellatio, quia ſuper eius denegatam delationem, & eius virtute ſuſpenſæ ſententiæ exequutionem, fundatur,& conſiſtit violentia.
& recurſus(ut *ſuperius* diximus)ideo deficiente primo 212
mobili, & fundamento neceſſario, nulla vis adeſt, nec ex eorum inſpectione detegitur, ac propterea nihil decernit Senatus ſuper ea,ſed hoc modo: *Dixeron que el dicho proceſſo no viene por la orden,y ſe buelua al notario de la cauſa.*

Quintum, & ultimum genus decretorum duobus 213
modis ſolet incipi,aliquando dicendo: *Dixeron,que el dicho proceſſo no viene en eſtado,*quod tunc accidit,quādo proceſſus inſpicitur, & repetitur proviſionem ordinariam non fuiſſe judici, aut parti intimatam. Secundo modo iſtud decretum concipitur, quando ſcilicet eſt appellatio conditionaliter, & à gravamine nondum per judicem illato, ut putà ſi non me admiſeris ad probandum,vel,ſi non mihi terminum conceſſeris, & aliis in caſibus,quos latè congeſſimus *infrà,2.part.c.2. per totum*, quibus non expectat appellans judicis declarationem,aut determinationem petiti,vel aliquibus
ſimilibus aliis caſibus, & tunc ita decernitur: *Dixeron,* 214
que por agora no haze fuerça,y ſe buelvan los autos al notario,para que el juez haga juſticia,& promiſcuè etiam hoc caſu decernitur:*Por agora no viene en ſtado*&c. & iſte verus eſt decretorum ſtylus,& praxis, quam omnes Senatores, & advocati ſupremorū tribunaliū experti, imò & moderni etiā hoc ſciūt,&aliter dicere foret praxim ignorare.uſitatum ſtylum confundere,&deſtruere.

Hinc Senatores & aduocati communiter conterunt 215
Cevall.qui(poſt hæc ſcripta) aſſerit *in epiſtola ad Regem.n.80.ad fin.*in hæc:*Y deſte principio naſce boluerſo à remitir muchos proceſſos al tribunal eccleſiaſtico decretādo que no haze fuerça,ò que no viene el proceſſo en ſtado, que es lo miſmo que dezir,que no ha lugar,* cui quidem vulgaris praxis,juris principio,& Senatorum, & advocatorum petitia reſiſtit falſum eſſe probantium.

Etenim multum diverſum eſt decretum,quo dicitur 216
abſolutè,vim non fieri,aut *el proceſſo no eſta en eſtado,* quoniam in priori caſu ſuper eodem articulo non poteſt iterum aliquis haberi recurſus ad Senatum Regium;in ſecundo autem ſic,putà, intimata poſtmodum proviſione ordinariæ parti,aut judici, aut etiam poſtea facto gravamine per judicem cum effectu, & etiam quando declaratur non venire per ordinem, eò quia non apparuit appllatio ex actorum inſpectione,quia licèt tunc in actis non adfuerit, potuit legitimo tempore interponi,& in rei veritate adeſſe; ac propterea quando poſtea appareat,quis dubitat poſſe iterum ejus virtute ad Senatum per viam violentiæ recurrere? prout in dies fit; quod etiam idem poteſt contingere, quando appellatio revera interpoſita non eſt coram eccleſiaſtico,ſed tamen poteſt eſſe gravamen intra terminum ad appellandum,vel à die intimationis ſententiæ;vel ab ejus notitia,intra quem poſtea licet interiecta appellatione,ad Senatum recurrere, quod oppoſitum totum eſt in primo genere decreti,putà; quando declaratur vim non fieri, quia tunc nullū habet recurſum conquerens,nec appellationem, nec ſupplicationem,nec nullitatem.& ut tibi clariùs pateat, cupis videre,quæ inter hæc duo decreta ſit differentia, quanta inter ſententiam diffinitivam abſolutoriam, ſententiam interloquutoriam ab obſervatione judicij,ſeu inſtantiæ,putà,quia ineptus libellus fuit propoſitus, quia prima perpetuum parat præjudicium, ſecunda autem donec rectè denuo proponatur libellus.

Pariter

Pariter & iterum ipſe Cevall. corripiendus, dum *in*
217 *quæſtione 897. ſub num. 142.* auſus eſt in hæc ſcribere;
Et ſi facta fuit violentia in cauſa per judicem Eccleſia-
ſticum, exequendo ſententiam ſuam, non obſtante ap-
pellatione (in caſibus, in quibus non erat exequenda)
tunc revocantur acta exequutionis, & declaratur vim
fuiſſe factam, &c.) *Si que otorgue, y reponga y de por nin-
guno todo lo hecho deſpues de la dicha appellacion, y en el
tiempo que ſe pudo appellar.* Hæc ille, qui nũquam vidit,
nec audivit tam reprobum ſtylum; nonne hactenus nos
fuimus profeſſi, catervam Doctorum ſequuti, ut Sena-
tores non ſe intromittant in declaratione cauſæ prin-
cipalis, juſtitia, aut injuſtitia ſententiæ, aut appellatio-
nis; ſed dumtaxat circa qualitatem, & naturam appel-
lationis, quantum ſufficiat ad detegẽdam vim in dene-
gata delatione, & ſententiæ exequutione; cur igitur
modò Cevall. aſſeverat acta annullanda declarare Se-
218 natum? ipſe autem terminos juris, & decretorum ge-
nera confundit, ſiquidem in decretis laicorum, hoc
eſt, *en los autos de legos*, quando ſcilicet, judex Eccle-
ſiaſticus ſe intromittit cognoſcere de laico reo ſu-
per re merè profana, quia tunc cùm licitè inhibe-
ri poteſt a Regio Senatu, qui ab illo in totum tunc
amovet cauſæ illius cognitionem, & remittit judici
laico competenti, ac ideo meritò decernitur annul-
landa acta, tanquam, ſcilicet, facta à judice incompe-
tente, & carente juriſdictione temporali, quia fidem
non faciunt, at ubi pro violentia ob non delatam ap-
pellationem in cauſa ad ſe pertinente, aditur Senatus,
illa non militant, ſed penitus ceſſant, ac ideò abſurdum
foret, acta annullanda declarare contra principia, &
fundamenta hujuſmodi cognitionis extrajudicialis per
viam violentiæ, quod & iterum dixiſſe reperio, *in
tractat. de cognitione per viam violentiæ, gloſſ. 18. ſub nu-
mero 171. in ſecundo decreto &c.* quod pariter deiendum
219 eſt, tanquam omni ſtylo, & rationi juridicæ repu-
gnans.

In eundem errorẽ lapſus eſt *in gloſſ. 12. ſub. n. 5.* ubi
220 verba illa noſtræ legis Regiæ 36. ibi: *Alçando la fuer-
ça,* exponit ille, id eſt, revocando tradita exequutioni,
provean que el tal juez la otorgue, &c. error enim gemi-
natus indulgentiæ non eſt dignus, ſciant cuncti, ꝗ nun-
quam tale genus decreti ita fuit conceptum, ut hacte-
nus ſuperioribus dixi.

Sed, aliud ipſe Cevall. *d. gloſſ. 18. ſub n. 171. in ſexta*
221 *formula decretorum*, refert decretũ, ex cujus conceptio-
ne longè majus ortum eſt ſcandalum Senatoribus, &
peritis advocatis tribunalium, cujus epitaphium ità di-
cit: *Auto entre dos juezes Eccleſiaſticos, y que una parte
declina y otra ſentencia y cognoſce.* Sequitur, & facit.

*Dixeron que el dicho juez Eccleſiaſtico conſervador, ò
Apoſtolico en recognoſcer en la dicha cauſa haze fuerça, la
qual alçando, y quitando, remitieron el dicho proceſſo y co-
noſmiciento al dicho vicario, para que haga juſticia, y re-
vocarõ, y dieron por ninguno todo lo hecho por el dicho juez
Eccleſiaſtico, ò Apoſtolico, y que alce las cenſuras, y quite
el entre dicho,* advertit ipſe ibidem dicens: *Y ſi la cauſa
fuere del conſervador remitir ſela y declararan, que haze
fuerça el ordinario.* Hactenus de tam nefãdo decreto. Si
enim ex propoſito aliquis dolo, & malitia tumidus vo-
luiſſet formare aliquod decretum repugnans ex diame-
tro iuſtificationi huius Regij recurſus, certè aliter non
poſſet concipere, quàm forma relata: illi etenim hujus
cuncta cognitionis principia, & elemẽta reſiſtunt, con-
222 tra quod, & ſingulas eius partes, tot poſſem ſuſcitare
fundamenta, quin hoc omne volumen caperent: ſed bre-
viter directionis gratiâ obiter advertam pauca.

Quid enim ex eo decreto reſervatur ſuperiori Ec-
223 cleſiaſtico, terminaturo articulum, cùm totus principa-
lis ibi per tale decretũ eſt omnino terminatus? Nõnne
ſuperior Eccleſiaſticus poterit aliter definire, & ſenten-
tiare, quantumcumque iuriſdictione prærogativa uta-
tur? ibi enim declaratur, judicem conſervatorem non
potuiſſe procedere, & cognoſcere: ibi remittitur cauſa,
& ejus cognitio ordinario: ibi revocatur, & nullum de-
claratur omne in ea geſtum per conſervatorem, quia
enim talem juriſdictionem Eccleſiaſticam dedit Princi-
pibus ſæcularibus? Quis enim Princeps ſæcularis Chri-
ſtianus ſaltem Hiſpanus, ejuſque Conſiliarij, tam repro-
bam intentionem habuère, ut vellent Eccleſiaſticam
juriſdictionem tam publicè uſurparet? Quo Hiſpaniarũ 224
tribunali hactenus eſt auditum, tale decretum ita fuiſſe
unquam formatum? ex eo enim tota cognitionis extra-
judicialis per viam violentiæ, atque defenſionis, & pro-
tectionis naturalis (quæ abſque umbra juriſdictionis
Principibus ſupremis dumtaxat eſt omni jure conceſſa)
juſtificatio ſubverteretur, cujus primum principium eſt,
& præcipuum fundamentum in hac materia, quo tot
impugnationibus ſatisfit, Principem non ſe intromitte-
re in juſtitia, aut injuſtitia, cauſæ principalis, nec 225
in juſtitia, aut injuſtitia appellationis, ſed in cogni-
tione violentiæ per qualitatem appellationis, an de-
beat ferre, vel non, quod eſt merum factum, & hoc
extrajudicialiter, & abſque juriſdictione, de quo latiùs
*ſuprà, cap. 1 prælud. 5. & ferè per totum illud, & præſens
capitulum.*

Igitur pro junioribus advertendum, quod quoties 226
inter duos judices, putà, conſervatorem, & ordinarium
eſt differentia ſuper cognitione alicujus cauſæ, qui ad-
invicem ſe inhibent, & excommunicant, & uterque co-
gnuſcit, & in cauſa conatur procedere, & utriuſque ju-
riſdictio declinatur, tunc hujus articuli cognitio im-
poſſibile eſt, ut ad Senatum Regium poſſit venire, niſi
per viam violentiæ, interpoſita præcisè appellatione, &
tunc ſi uterque appellat ab alterius proceſſu, & cogni-
tione, uterque poteſt querelare, & ad Principem recur-
rere, & tunc ex actorum inſpectione quis vim faciat
detegitur, quia conſtat ex eiſdem abſque juriſdictione,
& per conſequens nulliter procedere, & tunc eundem
vim facere, non deferendo appellationi ab eo interje-
ctæ, deferat, & reponat, decernitur: alterum autẽ judi-
cem, puta, ordinarium in denegando delationem ap-
pellationi ab eo interpoſitæ nullam vim feciſſe, pro-
ceſſuſque ſibi remittitur, & ſic juxta primum, & ſecun-
dum genus decretorum ſimpliciter declaratur in hoc
caſu.

Aliam etiam decreti conceptionem apponit ipſe Ce- 227
vall. *d. n. 171.* quod eſt 12. in ordine, circa cujus impu-
gnationem plura in medium adduci poſſent, qui in
Summario præmittit: *Auto quando ſe appella de otorgar
la appellacion en la vis executiva.* Sequitur & facit: *Dixe-
ron, que no uvo lugar de vir como vino, y ſe buelva el pro-
ceſſo al notario* quis enim in hoc caſu hoc genus decreti 228
prudens concipere poterit; Siquidem in hoc caſu quan-
do appellatur, à delatione appellationis in via exequu-
tiva; ut plurimùm, & regulariter violentia adeſt, quia
appellatio legitima eſt, & illum habet effectum, ut ju-
dex, qui contra jus detulit appellationi non ſuſpenſivæ
puterit per actoris contradictionem, & ſic per ejus ap-
pellationem revocando delationem, reaſſumere juriſ-
dictionem, & in cauſa ad ſuæ ſententiæ privilegiatæ
exequutionem liberè procedere, alio non exiſtente de-
fectu, & impedimento, prout nos dilucidè, & ampliſſi-
mè probavimus poſt innumeras Rotæ, & Doctorum
authoritates & doctrinas *infrà, 3. p. cap. 18. per totum, &
etiam cap. 17.*

Quare minùs rectè percepit Cevallos decretum il- 229
lud in hoc caſu, cùm potiùs regulariter in eo concipiẽ-
dum ſit ex tertio genere decretorum, putà: *Dixeron, que
reaſumiendo la juriſdiction, y reponiẽdo lo hecho, no hazer
fuerça, y ſe lo remitte, y no lo haziendo la haze, otorgue y
reponga, &c.* & ita tenendũ eſt, quia omni juri congruũ 230
eſt, & conſonum ſecundùm quæ nos congeſſimus *di-
ctis capitibus 18. & 17.* & tandẽ cave omnino ab illius
praxi

praxi, & decretis, quoniam vix aliquod ſcripſit, quod
vitio careat, ut ex eorum inſpectione manifeſtè cogno-
ſces.

Aliud inſuper meminiſſe juvabit, ut à neutro horum
decretorum genere in Senatu admittitur ſupplicatio,
231 nec appellatio etiam ad Principem, nec alius datur ullo
modo recurſus, ut probant Avenda. *de exequen. manda.*
c. 1. num. 32. verſicu. & quia proviſio, in prima parte, No-
ſtras Gaſp. Rodrig. *de anna. reddit. lib. 1. quaſt. 17. n. 73.*
Practicus Monterroſ *in 5. tract. de Cancellar. tit. Signeſe*
el tercero proceſſo, que es Ecleſiaſtico, &c. ad fin. fol. 93.
232 *& ſequent. ad fin. fol. 94.* & eſt expreſſa *l. 35. tit. 5. lib. 2. re-*
copil. ubi cautum eſt: *Que los pleytos Eccleſiaſticos, y nego-*
cios, que los Alcaldes maiores del Reyno de Gallicia man-
darē traher ante ſi por via de fuerça, ſobre otorgar, y repo-
ner, ò remitir, que ſi de lo que en ellos, ò en cada uno dellos,
determinaren, ſe appellare por alguna de las partes para
la nueſtra Real audiencia de Valladolid, que Preſiden-
te, y Oydores de la dicha audiencia no ſe entremetan à co-
noſcer, ni conoſcan de las tales cauſas por appellacion; ni
en otra manera alguna, ni den proviſiones, para que los ta-
les pleytos vengan à la dicha audiencia, & ita communi-
233 ter practicatur, & ad unguē ſervari, certum eſt ubique
tribunalium ſupremorum, quibus nullatenus tentatur
hujuſmodi decretis ſupplicari; & ſi non poteſt ſupplica-
ri, nec poterit appellari, quia reviſio appellationi æqui-
paratur. Lācell. *de attemp. 2. p. c. 19. n. 8.* Gaſp. Rodrig. *de*
ann. ubi proximè, d. n. 73. quia hæc reviſio, & ſupplica-
234 tio de ſeipſo ad ſeipſum, prout eleganter probat Mier.
de major. 3. part. quaſt. 25. num. 26. & à n. 24. & ſuprà. imò
dicit Rodrig. *ibi*, ex hoc etiam nullitatis allegationem
removeri, ex regula *l. 4. tit. 17. lib. 4. recopil.*

Hinc audiendus non eſt Cevall. (poſt hæc viſus) *in*
235 *tractatu de cognitione per viam violentia, gloſſ. 9. ſub n. 10.*
verſiculo, y en confirmacion deſta verdad, dum aſſerit,
quod à decreto violentiæ, nec ſupplicatur, nec appel-
latur (nullo citato authore, ſed notata per Anaſtaſ.
Germon. *de ſacr. immunit. lib. 2. cap. 13. num. 17.*) ex
eo quia in hac cognitione proceditur extrajudiciali-
ter, quod ſecùs fuerit (inquit) ſi foret cognitio judi-
cialis; quia rationi huic totius juris principia repugnāt,
cùm indubitatum ſit, ab actibus extrajudicialibus, &
judice extrajudicialiter procedente abſque umbra ju-
236 dicij appellare permitti, quæ dicitur ſimiliter appel-
latio extrajudicialis, de qua latiſſimè nos egimus *infra,*
lib. 2. cap. 13. à princip. quo quidem ejus ratio eva-
cuatur.

Quare meritò dictis decretis latis expeditur proviſio
237 Regia; ſcilicet primi, & tertij generis, ejus tenore inſer-
to; alio autem, cùm ſcribantur quandoque ad crapulas
ejuſdem proceſſ. proviſio expediri non ſolet, quia cum
proceſſu redeunt ad judicem Eccleſiaſticum, ſi autem
ibi non ſint adſcripta, per Secretarium tribunalis dari
ſolet ad petitionem partis certificatio, decreti tenore
inſerto, ut judex Eccleſiaſticus certioretur, quia in iiſ-
dem decretis nihil judici Eccleſiaſtico petitur facien-
dum, cùm per ea ſibi proceſſus remittatur.

Memineris tamen noſtræ l. Regiæ 36. ad finem, ibi: *Y*
ſi por el dicho proceſſo pareſciere in dicha appellacion no
ſer juſta, y legitimamente interpueſta, remitan luego el tal
proceſſo al juez Eccleſiaſtico con condemnacion de coſtas,
ſi les pareſciere, para que el proceda, &c. ex quibus verbis
clariſſimè apparet, hoc genere decreti fieri expēſarum
238 cōdemnationem dumtaxat, ſcilicet; quando in denega-
ta appellatione judicem vim minimè commiſiſſe dece-
239 gitur, quaſi temerè, perperam, & perluſoriè conquerens
cauſam calumnioſè protrahi fecit ad Regium Senatum,
abutens ſaluberrimo recurſu ad præſidium innocentiæ
invento, & illum in vinculum, & tutamen malitioſæ
iniquitatis aſſumēdo, juxta text. *in cap. ſuggeſtum, de ap-*
pellat. cùm clauſula in fine poſita debeat ad proxima re-
ferri, maxime quia in medio unius orationis ſit, quia
tunc illi dumtaxat clauſula appoſita videtur, ut notum
eſt, & in terminis bene adnotat Ioan. Gutier. *practi. q. ci-*
vil. lib. 5. q. 20. num. 7. ad fin. quod veriſſimum exiſtimo,
& quod in hac violentiæ extrajudiciali cognitione poſ- 240
ſit fieri expenſarum multa, & condēnatio, tenent Gre-
gor. Lopez *in l. 53. tit. 53. verb. ni nfuerça, in ſia. part. 2.*
verſiculo dubitari tamen vidi in Regali Cācellaria, quem
ſequitur Avenda. *de exequen. mand. 5. part. cap. 5. n. 32.*
verſicule nam pro violentiis, ubi etiam ad idem allegat
Guillel. Bened. Avil. *in cap. prætor, c. 1. gloſſ. mandamen-*
tos, n. 51. & cum Caſſaneo *in conſuetud. Burgund. rub. 1.*
§ 5. n. 82. tenet Salced. *in addit. ad prax. Bernard. Diaz,*
cap. 102. verſicule quod aſque adeo, Azev. *in l. 2. in fin. ver-*
ſicule & ſolent aliquando partem, tit. 6. lib. 2. recopil. Gaſp.
Rodrig. *de annu. reddit. lib. 5. cap. 17. ſub n. 73. verſicule*
& quandoquidem, Seſe *in tract. de inhibitio. juſtit. Arag.*
cap. 8. §. 3. n. 96. Cæned. *in quaſt. Canon 45. in fin.*

Ex eo probantes, quoniam hoc provenit ex origine,
& perfectione illius extrajudicialis cognitionis, & no- 241
dæ defenſionis, tanquam quid illius conſequutivum, &
acceſſorium, & quia ubi quis aditur, ut judex compe-
tens, licèt ſe pronuntiet incompetentem, condemnat
agentē in expenſis, *l. fin. § quoniam vero*, ubi Platea *Cod.* 242
de re militari, & poſt Ana. Anani. & Fel. tenet Marani.
de ordine jud. 4. part. prin. d. 8. n. 4. fol. 183. & in terminis
etiam conſiderant Gregor. Lopez, Avend. Seſe, Cæned.
locis proxime citatis, & Ioan. Gutierr. *lib. 1 quaſt. 20. à*
num. 20.

Sed ſtat difficultas; an judex Eccleſiaſticus, qui vim
intuliſſe decernitur, poſſit juxta noſtram l. Regiam in 243
expenſis condemnari. Et partem affirmativam videtur
tenere Guillel. Benedict. *in cap. Raynut. verb. & uxorem*
nomine Adelaſ. n. 320. & cum Gregor. Lop. & Avenda. 244
idem tenet Salced. *in additio. ad prax. Bernard. Diaz, d.*
cap. 101. verſicule quod uſque adeò, ubi dicit, quòd hæc
expenſarum condemnatio locum habet contra vim in-
ferentem, qui autem vim facit, judex eſt Eccleſiaſticus
juxta noſtram l. 36. imò ita in Senatus decreto expreſſè
declaratur, ergo ipſe mulctari poteſt in expēſis ex ipſis
Doctoribus. Eodem etiam loquendi modo utitur, & re-
ſolvit Cæned. *d. quaſt. 45. in fin.* & ut poſſit Eccleſiaſti-
cum vim facientem in expenſis condēnare, firmat Seſe
in tract. de inhibitio. cap. 8. §. 3. n. 96. ad princ. & in termi-
nis, ut judex Eccleſiaſticus queat condēnari in expen-
ſis expreſſè dixit Gaſpar Rodrig. *de anna. reddit. l. 1. q. 7.*
ſub num. 73. ubi ita intelligit Cæned. poſt alios modò
citatos.

Sed contrariam ſententiam, & opinionem longè ve-
riorem eſſe exiſtimo, & à praxi receptam; ut ſcilicèt ju- 245
dex Eccleſiaſticus eo quòd vim intuliſſe decernatur, in
expēſis non mulctetur, pro qua expreſſa videtur noſtra
l. Regia 36. quia cùm utrumque caſum decernat, putà,
quādo judex Eccleſiaſticus vim faciat non deferens, &
quando vim non facere, non deferendo appellationi,
tanquam minùs legitimæ compertum eſt, decretum:
huic tantùm caſui poſuit expenſarum condemnationis
facultatem, prout *ſuperius* ex Gutierr. ponderavimus.
Ex quo ſequitur evidenter, ut judex Eccleſiaſticus, non
ſit expenſis mulctandus, ſed pars, quæ malitioſè con-
queſta eſt, aſſerens ſe vim pati, & cùm nullibi invenia-
mus hanc cōdemnationem expenſarum faciendam, ni- 246
ſi in iſta lege (loquor, quando ob non delatam appel-
lationem aditur Senatus juxta terminos d. l. 36.) in qua
dumtaxat ſit earum condemnatio, quando reperitur ju-
dex, vim non feciſſe, & ſic eo, quod abhorret Princeps,
ut ujus auxilium doloſè, perperam, & fraudulenter im-
ploretur, abutendo tam ſalubri remedio, partem ipſam,
quæ doloſè ſe fingit oppreſſam, & vim paſſam, mulcta-
ri permittit in expenſis; cujus legis novum, & mirabi-
lem intellectum, tanquam veriſſimum perpetuò tene
menti, quæ tanquam exorbitans, non poteſt extra ca-
ſum, quo loquitur, extendi.

Quare

247 Quare quòd hujuſmodi condemnatio habeat locum
contra partem, tenet expreſsè Azeved. *in d. l. 2. tit. 6. 2*
recopil. in fin. ibi: Et ſolent aliquando partem unam in
expenſis condemnare, & quod iudex Eccleſiaſticus non
ſit in expenſis condemnandus, tenet expreſsè Gregor.
Lopez *in d. l. 13. tit 13. part. 2. verb. ninfuerça, ad fin* &
quòd dicta l. 36. Regia circa expenſas non loquatur, nec
procedat in judice, etiam vim faciente, tenet, & declarat
optimè Doctor Ioan. Gutierr. *in pract. q. civil. lib. 1. q. 20.*
numero 7. ad fin. licèt ob inobebientiam ſic (ut mox
dicemus.)

248 Nec obſtant Doctores in contrarium citati, ſcilicet
Seſe, Rodrig. & Salced. quia, vel intelligendi ſunt ſe-
cundùm Benedictum, cujus doctrina fundatur, ſcilicet;
quádo judex ſæcular. cognoſcit de aliquo clerico vio-
lenter ſpoliante alterum, ſive clericum, ſive ſæcularem,
cujus cognitio in plurimis Chriſtianorum regnis ex
conſuetudine pertinet Principibus ſupremis, prout latè
videre eſt, & copioſè per Gaſpar. Rodrig. *de annu. redd.*
lib. 1. qu. 17. a n. 25. cum pluribus ſeqq. quo caſu bene
procedunt Doctores aſſerentes, contra vim facientem
expenſarum fieri condemnationem.

249 Vel etiam ſunt intelligendi, quando judex Eccleſia-
ſticus ob contumaciam, & inobedientiam Regiis pro-
viſionibus mulctatur in expenſis, ſive proviſioni ordi-
nariæ, ſive ſecūdæ iuſſioni dictæ, *ſobre carta*, quia tunc
bene procedere firmat Doctor Ioan. Gutierr. *d. q. 20.*
ad fin. verſiculo ſecundò conſidera & pro praxi idem te-
ſtatur Practic. Monterroſ. *in practic. de Cancellar. cap. 2*
de la ſegũda manera en los pleytos, que ſe trahen por via
de fuerça, fol. 94. & ultra hos caſus, Doctores loquentes
audiendi non ſunt, quia d. l. Regia non procedit in ju-
dice, ſed in parte, & tunc non ſemper, ſed quando do-
loſè, ac ob calumniam invocavit auxilium Regium, &
quod judex Eccleſ. inobediens Regiis proviſionibus
poſſit per Senatores mulctari, probat Torre-Blanca *in*
tract. de magia, lib. 3, cap. 26. n. 30.

250 Sed cùm *d. l. Regia* 36. (ut diximus) loquatur in parte
condemnanda in expenſis, quæro, an procedat etiam, ſi
pars quæ abuſa eſt hoc recurſu, ſit clericus, & videtur
negativè dicendum, tum quia expenſarum condemna-
tio ſupponit judicialem, & juriſdictionalem cognitio-
251 nem, *l. ſancimus, Cod. de judiciis, c. calumniam de pœn.*
Afflict. *decis. Neapolita.* 24. qua juriſdictione, & judiciali
cognitione caret Princeps in hoc recurſu per viã vio-
lentiæ, ut latiùs probavimus *ſuprà, c. 1 prælud. 5. & ferè*
per totum e. à princ. ergo in perſonas Eccleſiaſticas ex-
penſarum condemnatio facienda non eſt.

252 Deinde quia licet clericus conventus coram ſæculari
judice, quando ob malitiam diſtulit declinatoriam uſ-
que ad finem litis, & ſententiam, poſſit condemnari in
expenſis, tamen judex ſæcularis earum condemnatio-
nem facere non poteſt, ſed judex Eccleſiaſticus tantùm.
Abb. *in c. ſi diligenti, de for. compet. col. penult.* Bald. *in l. 2*
C. de. Epiſcopali audi. & in l ſi ex aliena, column. ff. de ju-
dic. Decius *conſil.* 241. Covar. pro utraque parte diſpu-
tans *pract. q. c. 35 n. 2. & à princ.* plures etiam pro utra-
que adducens idem tenet Salced. *in addition. ad Bern. in*
pract. crim. cap. 62. num. 6. fol. 222. Rolan. à Vall. *conſil.* 12
n. 38. volum. 2. Gramat. *voto 18. n. 17.* Mart. *tract. de ju-*
riſd. caſ. 102. num. 18. Proſper. Farin. *in pract. crim quæſt.*
8. n. 17. ergo hujuſmodi condemnatio facienda non eſt
contra clericum.

253 Sed contrarium verius eſſe exiſtimo, tum quia in
parte (quæcũque ſit) nullus ex ſupradictis Doctoribus,
hactenus de hac re tractans dubitavit, imò ex om-
nium mente eſt, ut in perſona Eccleſiaſtica cadat hæc
mulcta, quia proponunt difficultatem ſupradictam, &
nihilominus ſolvunt, non procedi in earum condem-
natione cum juriſdictione, ſed extrajudicialiter, tan-
quam conſequutivum, & ſic loquuntur in Eccleſiaſtica
perſona; quoniã inter laicos, & ſuper re merè profana
& Reo laico datur decretum laicorum, in quo ut ha- 254
beat locum hæc condemnatio; nemo dubitat, ſed pro-
bat Greg. Lop. *in d. l. 13. tit. 13. par. 1. verb. ninfuerça,*
in fin. deinde quia dum prædicti Doctores excipiunt tã-
tùm judicem Eccleſiaſticum, firmãt regulam in cæteris
tum etiam quia communiter practicatur in dies, ut ſi 255
aliqua perſona Eccleſiaſtica petat proviſionẽ, *de autos*
dominoſos, in hac cognitione per viam violentiæ, & Se-
natus ſuſpicetur fortè calũniosè petitam eſſe, ad finem
dumtaxat (prout aſſolet) ſuſpendendi cognitionem, &
proceſſus inſpectionem, ſolet concedere illam cum li-
mitatione, quòd ſi acta, quæ defeciſſe aſſerit intra aſſi-
gnatum terminum non adducat, præſtet tot denarios
parti adverſæ pro expenſis, item & idem ſervatur, con-
querẽte intimante ordinariam parti appellatæ qua cõ- 256
parẽte termino tranſacto, non adeſt querelans in Sena-
tu, tunc pars appellata oritur remedio (de quo nos la-
tiùs *ſupra hoc cap.* diximus) & petit ut ſibi reficiantur
impenſæ, & plurics ſic jubetur; ergo à fortiori dicendũ
eſt in calumnia ſuper principali, & probatur expreſsè
ex doctrina Flores de Mena *pract. qu. lib. 2. q. 12. n. 8.* 257
ubi dicit poſſe Regios Senatores cõdemnare in expen-
ſis injuſte impetrantem Bullas Apoſtolicas, quando
ad illos recurritur per viam violentiæ, ut detinean-
tur; quia putà, eſt in derogationem juriſpatron. Regij,
vel laicorum, quas alius, quàm clericus non impetrat,
& ſic idem in noſtro caſu reſolvendum ſine dubio.

Nec obſtat, quod in contrarium adduximus, quia ex- 258
penſarum præſtatio ſui natura attenta non exigit juriſ-
dictionem, quia etiam inter privatos poteſt in pactum
deduci, & ab arbitris, ſeu arbitratoribus etiam poteſt
condẽnatio earum fieri; ſed tunc exigit juriſdictionem,
quando in Judicio formato petuntur, & condemnatio
fit, prout loquuntur, contraria; at cùm hæc cognitio ſit
extrajudicialis; ad ejus perfectionem tanquam quid cõ-
ſequutivũ poteſt fieri mulcta hæc: nec obſtat, quod ex
Covarr. Dec. Rolan. Mart. Fari. & aliis proximè citatis, 259
ut ſæcularis non poſſit condẽnare in expenſis clericũ
differentem declinatoriam; quia ibi judex eſt incapax
articuli principalis, de quo non poteſt cognoſcere, & ſic
nec de acceſſorio, quia deficit fundamentum, quia qua-
litas non poteſt eſſe ſine ſubjecto, ut expreſsè dicunt
Doctores præcitati, quæ ratio non procedit in noſtro
caſu, quoniam Principi competit cognitio extraju-
dicialis per viam violentiæ omni jure, & ſic multo
fortiùs ſibi cõpetens ſuper acceſſorio pariter extraju-
dicialiter, ut in arbitro, & ſimilibus, quia articuli inci- 260
dentes veſtiuntur, & aſſumunt naturã cauſæ principa-
lis, & ita ſi hæc eſt ſummaria, omnes ejus articuli ſunt
ſummarij, ſi eſt inappellabilis, & ejus articuli efficiun-
tur inappellabiles, & cauſa exequutiva ſuper principa-
li, etiam efficitur exequutiva ſuper acceſſorio, de qui-
bus latiſſimè égimus *infrà, 2. part. cap 6. per totum*, &
aliis pluribus locis hujus tractatus, & ecce comproba-
tur, quia licèt appellatio, ſuã naturã attentã, ſupponit 261
judicium, & ſententiam juriſdictionaliter latam; & ta-
mẽ ſi interponatur ab actu extrajudicialiter celebrato
& iudice extrajudicialiter procedente, ejus natura ve-
ſtitur, & pariter eſt appellatio extrajudicialis, in pluri-
mis diſtincta à judiciali, de quibus nos latè *infra, 2. p.*
c. 13. à princ. ergo idem dicendum eſt in noſtro caſu;
quare audiendũ non eſt Ceval (quem poſt hæc ſcripta
vidi) *in tract. de cognitio per viã violent. gloſ. 16. n. 7. &* 8 262
in hoc articulo contrariũ ſentiens, motus ex d. doctri-
na Decij Rolan. Farin. & aliorum, cui nunc congruam
reſponſionem tradimus: ubi etiam aſſerit ſuam opinio-
nem eſſe de mẽte Ioan. Gutierr. & Gregor. Lopez, quia
contrarium eſt verius, imò eorum, & cæterorum om-
nium intentio meam fovet omnino.

Igitur expedita præfata proviſione Regia, inſerto de 263
verbo ad verbum decreto tribunalis, ſuper articulo
violentiæ, intimato judici Eccleſiaſtico ſtatim tenetur
obtem

obtemperare, & deſiſtendo à violentia, omnia in eo
contenta debet libenter adimplere; quod ſi deferre,&
deponere jubetur, utrumque faciet, de quo latiùs *in hoc*
c. infra, §. 1 Si autem decretum ſit conditionale (quod
264 tertium genus vocamus) ſibi liber, alterum ex alterna-
tivis eligere, quod etiam illico complere debet, quæ fa-
cere ſi recuſet; expeditur ſecunda juſſio (quæ *ſobre carta*
265 dicitur) in qua fit comminatio amiſſionis naturalitatis,
temporalitatum, quas his regnis habet, & aliquando fit
in hac expenſarum condemnatio ſtatim, ut ex Gutier. &
266 aliis diximus *ſuperiùs, verſiculo, vel etiam ſunt intelligē-*
di, n. 249 cui ſi non pareat, expeditur tertia proviſio, &
ſi adhuc contumax ſit, & rebellis, jubetur ut compareat
in Senatu uſque ad amiſſionē originis, & privationem
temporalitatum.

267 Quòd non ſolum vaſſalli ſæculares, ſed etiam clerici,
Epiſcopi, Archiepiſcopi, & alij Prælati Eccleſiaſtici re-
nentur obedire, & obtemperare mandatis, & proviſio-
nibus Regis *l. 29. tit. 4. lib. 2. recopil. & l. 13. tit. 3. lib. 4.*
recopil. eadem recopil. ubi Azeved. qui ſi non præſtiterint
eis obedientiam, in eos exequitur pœna amiſſionis
268 temporalitatum, & originis; generale ſiquidem verum
eſt, Eccleſiaſticas perſonas, quatenus tangit Regem, re-
gimen, regnum, atque ordinem poteſtatis, Regibus ſu-
beſſe, & ad eorum invocationem accedere, *c. petimus* 11.
quæſt. 1. cap. Princepi, & cap. admi iſtratores 23. *quæſt. 5.*
c. tributum, & ibi gloſſ 23. *q.* 8. Petr. Antibol. *in tractatu*
muner. 3. part. num 97. Dec. *conſ. 72. n. 3. in fin. & n. 4. l.*
ti. 5. p. 1 verb. la quinta, & ibi Gregor. *verb. el Rey, & l. 2*
& 8. tit. 7. part. 3. & l. 13. tit. 3. lib. 4. recopil. l. 11. ti. 10.
verb. y mandamos al Maeſtre Eſcuela, lib. 5. recopilat. &
ibi Marienſ. *gloſ. 7. l. 29. tit. 4. l. 2. recopilat.* Azeved. *in l. 1*
n. 5. tit. 1. lib. 4. recopil. & idem Azeved. *in l. 13. num. 5.*
269 *ibid.* 13. *lib. 4. recopilat.* quia tenetur obſervare obe-
dientiam, fidelitatem, reverentiam, & venerationem
Regi, & domino ſuo, atque tranquilitatem, & pacem
publicam, optimè Duraud. *de mod. concil. general. celebr.*
270 *rubric.* 71. & quia ipſæ Eccleſiaſticæ perſonæ ſubditi
Regum ſunt ratione domicilij, ut probant Gregor.
Lopez *in l. 4. tit. 15. part. 4. gloſſ. magna, ad fin.* Azęved.
in d. l. 13. num. 5. Bobadill. *in Polit. lib. 2. cap.* 18. *n.* 62.
ad med.

271 A quo ſine dubio videtur, ortam fuiſſe practicā ho-
diernam, quâ utitur conſilium ſupremum Regium, præ-
cipere clericis, Epiſcopis, Monachis, & aliis Eccleſiaſti-
cis perſonis apud Senatum comparere, ut adnotat Ca-
ſtell. à Bobad. *in Polit. lib.* 2. *c.* 18. *n* 61. ubi etiam latè
272 comprobat, Epiſcopos potiùs teneri, obedire Principi
ſupremo, quàm Archiepiſcopo, cùm ſint ipſi conſiliarij
Regis, quoniam (ut diximus) in his, quæ tangunt Re-
gem, regimen, & ordinem poteſtatis Regiæ, Regi obe-
diendū eſt. Divus Thom. 1. 2. *q.* 96. *art.* 4. Soto *de juſt. &*
jur. q. 4. art. 2. col. 2. in fin. cum ſeqq. Rodec. Suar. *in repe-*
tit. l. quoniam, in prior. limit. 2. l. regni, num. 14. ad fin. C. de
inofficioſo teſtam Navar *in manual. c. 25. n. 9.* Azeved. *in*
l. 13. n. 6. tit 3. lib. 4 recopil. Bobad. *ubi proximè.*

273 Quibus quidem fundamentalibus rationibus jure
procedere videtur quotidianā praxim, ut ſi judex Ec-
cleſiaſticus adeò cōtumax ſit, & rebellis, ut à vi illa no-
lit deſiſtere, imò protervus, & inobediens monſtretur
Regiis proviſionibus, & mandatis, quibus mediantibus
ad violentiam elevandam, interponitur à Rege prote-
ctio nuda, & naturalis defenſio, cujus proprium offi-
cium eſt, ex quo pax publica turbatur, & læſa cenſetur
authoritas Regia, & Regis ſubditi violentiam patiun-
tur: poteſt Rex, illi jubere, ut à ſuis regnis, & ditio-
nibus exeat, ipsúmque in amiſſione originis, & tempo-
274 ralitatum condemnare ejúſque bona temporalia occu-
pare in pœnam inobedientiæ, ex juribus, & authorita-
tibus, in ſpecie eam hanc tractantes Doctores fulcire
conantur *ex l. fin. ff. de off. procuratoris Cæſaris, l. minimè*
ff. de religioſ. & ſumpt. funer. §. ſi clericus, verſic. ſi antē,
de pace tenenda in uſibus feud. ubi Bald. *& l. qui neque*
ubi eleganter Paul. de Caſtr. *C. de Epiſcop. & cler c. l.* 18.
tit. 9. part. 5. & 8 tit. 7. p. 3. 1. part. & 2. tit. 5. l. 11. tit 8. lib. 5.
recopil. lib. 4. tit. 1. l. 13. tit. 3. lib 4. recopilat. Archid. *in*
c. de form. 22. q. 5. pulchrè Paul. Caſtr. *in l. addictos ſup-*
plicie, num. 6. Cod. de Epiſcop. audien. Guilelm. Benedict.
in c. Raynut. verbo & uxorem nomine Adelaſ. deciſ. 2.
num 155. *ad fin. & n.* 161 *cum ſeqq. de teſtam.* Caſſan. *in*
Catalog. gloria mund. 5. part. conſid. 24. caſ. 1338. fol 517.
Avend. *in cap. 6. prætor. num. 10. verſiculo decimus caſus,*
2. p. Montalb. *in repert. l. Reg. verb. arma, fol.* 10. Avil. *in*
c. prætor. c. 3. gloſſ. verb. juriſdict. n. 3. Covar. *in pract. c.* 35.
n. 3. verſic adverſus, Gregor. Lopez *in l. 13. tit. 13. part. 2.*
verb. mufuerça, in fin. & l. 57. gl. que ſe la dio, verſ. an au-
tem Princeps tit. 6. p. 1. Jul. Clar. *in pract. crim. §. fin q.* 38
num. 24. noſtras Ioan. Garcias *in tract. de nobil. gl. 9 n.* 35.
& 32. in fin. & ſeq. & fol. 226. verſiculo, ſexta concluſio, Se-
gue. *in direct. judicum, 2. p. c. 13, num.* 53. pulchrè Salced. *in*
pract. Bernard. Diaz, cap. 102 littera A, pag. 353. Barth.
Humad. *in ſcholiis ad Gregor. Lopez, in l. 65. tit. 5. part. 1.*
gloſſ. 8. n. 7. Petr. Cæoed. *in collecta. ad decre'um, cap.* 37.
num. 9. fol. 54. Azeved. *in l. 13. num. 10. tit. 1. lib. 4. recopil.*
Mexia *in pragm. taxa pan. concl. 5. num.* 37. & idem *ſuper*
l. Tolet. 2. fund. 11. part. n. 47. in fin. 108. Caſtel. à Bobadill.
in Politic. lib. 2. cap. 10. n. 63. noſtras Gaſpar Rodrig. *de*
annu. reddit. lib. 1. c. 17. n. 67. Octavic. *in deciſ. Pedem.* 30.
num. fin. ad fin, Carol. de Graſſal. *lib. 2. regal. Fran. jur. 7.*
col. penult. idem Bobadill. *in Politic. lib. 12. c. 18, à n.* 60.
cum ſeqq. Corſet. *in tract. de poteſt. regal. 3. p. q. 34. n.* 60.
Boër. *in tract. de ſeditio. cap. 1. colum.* 1. Caſſan. *in conſue-*
tud. Burgund. rub. 1 § 5. gloſſ. ſi el, num 81. & de hac noſtræ
Hiſpaniæ praxi teſtatur Marta *de juriſd. 2. part. cap. 34.*
n. 42. licèt ipſe (ut aſſolet) aliud cenſeat, Joan. Guttierr.
pract. quæſt. lib. 2 q. 20. latè Seſe *tract. de inhibitio. cap.* 8.
§ 3. à n 48. cum ſeqq. & idem Seſe *in cap. 9. §. 1. à n.* 11.
Olivan. *in tract. de jur. fiſc. c. 11. n. 27. cum ſeqq.* Hieronym.
Portol. *in ſcholiis ad Molinum, in §. appel. manifeſtationis,*
ex num. 10. Cæned. *q. Canon.* 45. *num.* 62. Cevall. poſt
hæc (paucis tamen ex iis citatis) *in cognitione per viam*
viol. gloſſ. 16. num. 10. qui quidem omnes, idem in aliis
ditionibus, & regnis Chriſtianæ Religionis practicari
teſtantur, prout & ego jam ſemel vidi practicatum in 275
Regio Senatu Galleciæ, quibus adde noviſſimè Torre-
Blanca *tract. de magia, lib. 3. cap. 26 à n 30. & ſuprà.*

In hoc enim modo exequendæ protectionis natura- 276
lis, non procedit Rex ex vi, & potentia juriſdictionis
contentioſæ, & juriſdictionalis (quam in clericos exer-
cere non poteſt) ſed ex virtute poteſtatis politicæ, &
œconomicæ, prout Avend. Azeved. Carol. de Graſſal.
Guttier. Salced. Joſeph. Seſe, Oliva. & Cæned. poſt
alios, *locis proximè citatis*, aſſerentes ex vi hujus œcono-
micæ, & politicæ poteſtatis poſſe Principem ſupremum
clericos inobedientes vim notoriam inferentes vaſſal- 277
lis ſuis, ac turbatores reipublicæ, pacis, & juriſdictionis,
à ſuis ditionibus expellere, & ut extraneos habere, illiſ-
que præcipere, ne ad ſua regna accedant, juxta mira-
bilem text. *in d. l. fin. de off. procurat. Cæſaris.*

Nam ſicut ex vi hujus œconomicæ poteſtatis poteſt 278
pater, vel dominus quilibet privatus filium clericum,
aut familiarem Eccleſiaſticum ſibi inobedientem, è do-
mo ſua expellere, & ejicere ob ejus pacem, & quietem,
ita ejus exemplo poteſt Rex temporalis ejicere à re-
gno ſuo, & Republica (cujus pater, caput, & tutor
eſt, ut diximus & probavimus latè *ſuprà, cap.* 1.) cle-
ricum turbatorem pacis, & inquietum, rebellem, &
inobedientem juſtis juſſibus regalibus, tanquam
membrum putridum, & infectum, ſecundùm illud
D. Hieronymi *in c. reſecande, & in c. ecce* 24. *quæſt.* 3.
Hoc exemplum, & ſimilitudinem mirabiliter con-
ſideravit Carol. de Graſſal. *lib. 2. regal. Franc. jur.* 16.
eandem etiam faciunt Gregor. Lopez *in l. 57. gloſſ.* 2.
in fin. tit. 6. part. 1. Azeved. *in l. 4. num. 11. tit. 1. lib. 4.*

reco, ó

recopilat.Caſtell.à Bubadill.*in Polit.lib.2.cap.*18.*n*.62.
ad medium.

279 Pro qua doctrina facit *l.unica.C.de emendatio.propin-*
quorum,ibi : In corrigendis minoribus per qualitatem
delicti ſenioribus propinquis tribuimus facultatem, ut
quos ad vitæ decora domeſticæ laudis exêpla non pro-
vocant, ſaltim correctionis medecina compellat. , &
iterum ibi: Nec tamen nos in puniendis vitiis poteſta-
tem in immenſum extendi volumus,ſed iure patrio au-
thoritas corrigit erratum , & privata animadverſione
compeſcat , *&c.*

280 Et quamvis inſignis Martinus Navarr. *in manual.*
*cap.*27. *num.* 67. putavit , *exc.*10. *Bulla Cœna Domini*
diffinitum eſſe,non licere ſæcularibus judicibus, Epiſ-
copis comparentibus,ſuis juſſibus præcipere, ut à reg-
nis exeant ſub cenſurarum incurſu,quod ſecùs eſſe(di-
cit) ſi jubeant eos à curia Regis exire, vel alio loco ,
qui non ſit eorum diœceſis , quia tunc non ligarentur
dictis cenſuris.

281 Nihilominus(ſalva ſemper correctione, & authori-
tate ſanctæ Matris Eccleſiæ,cujus limæ, cenſuræ cuncta
mea ſcripta ſubmitto, quæ millies revocabo , ſi ſemel
aliud cenſeat,quia id ipſum pariter ego conſeo)reſpon-
dendum eſt,prout reſpôdent Salced.*in additio.ad prax.*
*Bernard.Diaz,in practi.crimin.Canon.cap.*192.*litera A.*
poſt princ. quem etiam ſequitur Bobadill *in Polit.l.* 2.
cap. 18.*num.* 62.*litera A,ad fin.* noſtras Gaſp.Rodrig.
de annu. reddit.lib. 1. *cap.* 17. *numero* 73. *ad medium* ,
Ioſeph. Seſe *in tractatu de inhibitio. c.*3.*§.*...*ſub n.*100.
& ſequentibus ,idem etiam tenet Cæned.*in quaeſt. Ca-*
non 45 *n.*61.Bartholom. Humad.*in l.*65.*titul.*5.*part.* 1.
282 *gloſſ.*8. *numero* 3.dicentes , dictam Bullam nihil pote-
ſtati Regiæ detrahere , aut derogare, ſed tantùm pro-
cedere , quando Prælati injuſtè , & ſine legitima cau-
ſa expelluntur; ſecùs tamen quando jure permittente,
prout quando occurritur vi oppreſſis , quod facere
Princeps tenetur ex debito officij, cujus proprium eſt,
illos protegere per modum naturalis defenſionis , &
extrajudicialis cognitionis , œconomicæ , ac politicæ
poteſtatis , ut declarat idem Navarr. *n.*69.*verſ.*3.quod
283 & indicat illud verbum (eiicientes) ejuſdem Bullæ ,
quod debet intelligi de electione violenta , & injuſta ,
ſeu tyrannica , ſicut à principio ejuſdem capitis ſentit
Romanus Pontifex,dum loquitur contra percutientes,
verberantes,& hoſtiliter inſequentes ſanctæ Romanæ
284 Eccleſiæ Cardinales,Patriarchas, *&c.*& protinus con-
tinuativè ſubjungit(aut eos deiicientes, *&c.*) nam cer-
tum eſt,quòd una pars alternativæ alteram declarat,*l.*1.
ff.de rebus dubiis,prout pulchrè in terminis conſidera-
vit Seſe *ubi proximè, n.* 103.pro quo expendo text.(qui
ſimili ſtylo utitur,& ſic communiter intelligitur,& in-
terpretatur per ſcribentes ibi, *in clem.*1.*de pœnis*, ibi :
Iniurioſè,vel temerè percuſſerit,aut eiecerit,ſeu banni-
verit,vel hæc mandaverit fieri, aut facta, *&c.*) quibus
adde quæ *ſuprà* diximus *cap. præced. poſt §. prælud.* ad
reſponſionem ſecundi,& tertij argumenti.

285 Hic enim defenſionis modus, quo utuntur ſuprema
tribunalia,continetur ſub limitibus protectionis natu-
ralis,& nudæ defenſionis,text.optimus *in cap. ut famæ,*
ibi : Dum tamen non ampliùs eorum violentia ſe ex-
tendat, quàm defenſio,vel rebellio exigit clericorum,)
de ſentent.excommun.cap.olim.de reſt.ſpol.c.ſignificaſti,de
*homicidio,l.*1.*C.unde vi*, quia tunc ſervari moderamen
286 inculpatæ tutelæ dicitur,quando id ſit, quo omiſſo re-
pelli vis non poteſt, prout latè *ad princip.huius cap.*di-
ximus.Ex quo enim judici Eccleſiaſtico nimia ſuavita-
te,& amore prima, & ſecunda monitio per Principem
miſſa eſt , ut à violentia notoria patente ex actis deſi-
287 ſtat,deferendo & reponendo, ac abſolutionem excom-
municatis præſtãdo;ſi adhuc rebellis eſt,& inobediens,
quo modo magis politico,minùſque libertati Eccleſia-
ſticæ præiudiciali poterit Princeps temporalis uti , ad

Salgado de protect. Reg.

tollendam violentiam,& ut ab illa deſiſtat compellen-
dam,ut queat oppreſſo cum effectu occurrere; cùm il-
lum nolit, nec poſſit per corporalem compulſionem ,
putà;carcerem cujus perſona exempta eſt,dirigere , &
ſic ut tædio affectus à protervia deſiſtat ; occupantur 288
temporalia,quæ ſubſunt Regi, nulli ſiquidem imputa-
tur,ut faciat aliquid,ſi aliter ſe defendere, & repellere
injuriam non poteſt,juxta text.*in l.ſciendum,§.quo cum*
aliter, ff. ad l. Aquil.

Si enim Principibus ſupremis omni iure naturali, di- 289
vino,Canonico,& conſuetudine immemoriali compe-
tit protectio vi oppreſſorum, ac violentiarum propul-
ſatio,tam inter clericos tãquam eorum ſubditos quoad
protectionem & membra,ac cives Reipublicæ tem po-
ralis,quàm inter laicos (in quo nemo dubitare poteſt ,
ut latiùs *ſuprà,cap.*1. *à princip.* probavimus; multò ma-
gis ſibi intelliguntur permiſſa omnia ea,quæ neceſſaria
ſunt ad ipſam violentiam effectivè repellendam intra
limites ejuſdem naturalis defenſionis,quia cui conce-
ditur finis,conceſſa cenſentur ea,per quæ devenitur ad 290
finem, & cui conceditur antecedens, conceditur etiam
conſequens,*l.*1.*§.*1 *ff. ſi uſusfruct.petat,l.*3.*§.qui habet*,
& ibi præſertim Paulus Caſtrenſ *ff.de ſerv in.*... *prę-*
*dio.l.refectionis gratia,& ibi gl. ff.communia præd o.l.*2.
& ibi Cynus & alij, *ff. de iuriſdict.omni. iudi.l.* 2. *§.* 1. *in-*
ſpectio.ff.quemadmod. teſtam. aper.l. ad rem mobilem. ff.
de procurator.l. ad legatũ,eodem cap.quoniam,de ſen e .
*excommunic.lib.*6.*§.eidem juris,inſti.qui & in quibus cauſ.*
manumit.non poſſe. cap.cùm infirmitas, de pœniten.& re-
*miſſio.l.*3. *§.non perpetuo,ff.de ſepulchro viola.*latè Eve-
rar. *in loco de conceſſ.antecedent. ad conceſſionem conſe-*
quentis , num 10.*& per totum*, Ripa *in l.ſi conſtante,nu-*
mero 76. *ff.ſolut. matrim.*Crot.*in repeti.l. omnis popul.*
*n.*179.*in fin.concluſ.ff.de juſt.& iur.*Aymon Cravet.*de*
*antiq.tempor.*4 *part.in princ.à n.*67.*cum ſeqq.*idem Crot.
*co ſil.*1.*§ num.*36.*lib* 1.ubi quòd conceſſio extenditur 291
ad ea,quæ conſecutivè veniunt ad diſpoſitionem , Vil-
lagut.*in tract.de extenſione,l.rubrica,de exten.leg.correct.*
*n.*17.*fallent.*9.Proſper.Farinac.*fragment.crimin.*1.*part.*
num. 228. *fol.* 170. quæ jura , & Doctores plures deci-
dunt in propoſito caſus particulares, inter quos quòd 292
conceſſa iuriſdictione , videntur omnia conceſſa, ſine
quibus iuriſdictio exerceri non poteſt , Cephal. *conſi-*
lio 406. *numero* 20. *volum* 3. Morl. *in empor.iur.* 1 *part.*
*titul.*2.*de legibus , num.*28.*verſiculo quia cum regnum*,ubi
dicit , quòd cui conceditur regnum , neceſſariò omnia 293
cenſentur conceſſa,ſine quibus regnum gubernari non
poteſt , Suarez *de immunit. Eccleſ.& defenſ.fidei Ca-*
*thol.adverſ.error. Angliæ, lib.*3 *cap.* 2 *num.*2.*in fin.* ubi
dicit quòd non ſolùm Chriſtus verus Deus,cuius ope-
ra perfecta ſunt, ſed etiam quilibet prudens guberna-
tor , quia vices ſuas alicui commiſit,vel ſuam poteſta-
tem delegat conſequenter dat poteſtatem ad omnia ,
quæ ad finem talis commiſſionis neceſſaria ſunt , ut
prudens ratio naturalis,& jura civilia, & Canonica di-
ſponunt.

Cui enim conceditur principale,cenſetur etiam con- 294
ceſſum id, quod venit ex natura actus,de quo diſpoſi-
tio loquitur , latè Aymon.*de antiq.tempor.*4 *p.in princ.*
numero 70.Farinac.*ubi proximè,numero* 233.& cui con-
ceditur principale, intelligitur concedi id, quod con- 295
ſequutivè , & acceſſoriè venit ad illud principale, *cap.*
prudentiam , §. ſi verò,& ibi communiter Doctores *de*
*officio deleg.*Alberi.*in l.cùm principalis,ff.de regul.jur.*B.
Bald. Iaſ. & Rochus de Curte , quos referens ad idem
ſequitur Aymon.*de antiquit.tempo.*4.*part.in princ.n* 67.
cum ſequentibus,& ... Everard.*in loco à conceſſ.anteced.*
*ad conceſſ.conſequent.n.*2 *l.final.Cod.de fruu.verbis Con-*
ſtant,& ibi Bart.& Platea *lib* 11. plures citat Villagut.
*in tractatu de exten.leg.correct.& pœnal.ſimul,à n.*266.
cum ſequentibus.

Igitur dicendum erit , quòd cùm Principi ſit con- 296

ceſſa facultas, omni jure, præcipuè naturali, liberandi vi oppreſſos, & tollendi violentias extrajudicialiter, debet illi concedi, & permitti omne quod ad illius expeditionem, exequutionẽ & perfectionem eſt neceſſarium intra limites protectionis naturalis, & juxta naturam principalis conceſſionis, cui includitur ex ſupradictis, quia aliàs ſupervacanea, & fruſtratoria eſſet, & de vento ſerviret cognitionis extrajudicialis per viã vio-
297 lentiæ cognitio, ſi debitum non haberet exitum, & neceſſario careret effectu; nam, ut inquit Philoſoph. qui dat formam, dat ea, quæ conſequuntur ad ipſam, maxi-
298 mè ut quia pulchrè inquit Suarez *lib. 3. de primatu Summi Pontif. cap. 1. numero 4. in fin.* quòd humana natura non poteſt eſſe deſtituta remediis ad ſui conſervationem neceſſariis, & cùm prædictus modus exequendi decretum, & violentiæ tollendæ ſit ultimum remedium; magis contentum intra limites naturalis, & extrajudicialis defenſionis, quod pro ſuo objecto, & fine habet defenſionem vi oppreſſorum provenientem ex viſceribus iuris naturalis; debet haberi probo, quia ex bono fine bona præordinatio præſumitur. *l. ſi quis, C.*
299 *de adult.* Felin. *in cap. 1. c. 14. de præſumpti.* Rain. *conſ. 1. cum ſeqq. volum. 5.* Nell. *tractatu de banni. 2. part. 2. temp. quæſt. 13.* H. *conſ. 20. colum. fin. & conſil. 86. colum. 1 volum. 3.* Alexand. *conſil. 111. volum. 1.* Cravet. *conſ. 4. n. 15.* Mart. Antoni. Marcerat. *varia. reſolut. lib. 3. reſolut. 19. num. 11. & 12.* qui adducunt bona exemplaria: itaque neceſſariò fatendum eſt, ad conſequendum illum finem, exercitium dictæ cognitionis permiſſæ inter clericos, ut Princeps poſſit exercere omne neceſſarium, ſine quo regalis protectio & vi oppreſſorum defenſio redderetur inutilis, & fruſtratoria.

300 Unum tamen tolerare non poſſum, quod Cevallos (què poſt hæc ſcripta vidi) *in tractatu de cogni. per viam vio. gl. 18. ſub. n. 148. verſiculo nec obſtat decimum argumen.* ubi excedendo limites Bullæ in Cœna Domini: dixit, quod in hac cognitione nullus actus iuriſdictionis exercetur, ſed merus actus defenſionis, & licèt inquit ille) eſſet neceſſarius actus juriſdictionalis, poſſent Senatores Regij illos exercere, ſi aliter articulus violentiæ non poſſet experiri.) horribile verbum, quod abſit à nobis & penitus delendum, qui quidem evidenter convincitur.

301 Etenim defenſio, & protectio regalis in nullo alio conſiſtit, quàm in delatione, & repoſitione attentati, quia in iis etiam conſiſtit violentia, quæ quidem omnino ſunt neceſſaria immediatè ad tollẽdam illam vim illatam, ut conſtat ex noſtra l. Regia, vel etiam quando cõditionaliter apponitur aliquid ad faciẽdum per eumdem judicem, per quod violentia tollitur, vel in decreto conditionali, de quo *ſuprà*, (quod tertium genus vocamus, & tamen, cùm id pertineat judici Eccleſiaſti-
302 co, non ſe in illud intromittit Princeps, imò ad illud reponendum eidem judici Eccleſiaſtico remittit, ne videatur juriſdictionem Eccleſiaſticam uſurpare, ut probat noſtra l. Regia, & hactenus latè diximus, & communiter practicamus ergo Princeps ſæcularis uti non poterit juriſdictione in clericos, etiamſi de neceſſitate finis, ſit neceſſaria ad tollendam violentiam.

303 Quod & in tantum procedit, nam etiamſi violentia non remaneat ſublata, ſed imò ſubſiſtat, tolli non poteſt directò, per ipſum Principem facta, ſcilicet, per eam revocatione, & delatione appellationis, quod evidenter probo. Etenim ſi judex Eccleſiaſticus adeò protervus ſit, & inobediens Regiæ proviſioni, ut nec à violẽtia deſiſtere velit, nec reponere, & deferre, licèt Princeps ſupremus temporalis vindicet eius inobedientiam, judicem expellendo à ſuis ditionibus (ut hactenus vidimus) tamen quamvis iudex Eccleſiaſticus nolit tollere violẽtiam, ipſe Princeps ad illam tollendam, deferendo, & reponendo, non ſe intromittit, ut hactenus evidenter vidimus; quia nolit, nec poteſt Eccleſiaſticam poteſtatem uſurpare, etiamſi violentia non tollatur; ergo licèt ad tollendam violentiam ſit neceſſaria juriſdictio, ea inter clericos uti non poteſt Princeps temporalis.

Deinde quia ſi doctrina Cevall. (quod abſit) vera fuiſſet, omnia, quæ à Doctoribus dicta ſunt in expoſi- 304
tionem Bullæ in Cœna Domini, Concilij Tridentini, & Rotæ deciſionum, de quibus ampliſſimè *ſupra, cap. 1. in reſponſione ad 1. 2. & 3. argum.* ſubverſa, & falſa forent; ſiquidem Doctores omnes reſpondent, procedere in hac extrajudiciali cognitione, & abſque juriſdictione, habere tamen locum, quando in ea excederetur modus, utendo, & procedendo juriſdictionaliter, de quo, & nos etiam copioſè *ſuprà, hoc cap. à princ.* ergo fatendum eſt, ut ſi articulus violentiæ iuriſdictione indigeat, ad ejus expeditionem, & rectum finem, ea uti non poſſet, nec nollet Princeps, maximè quia illi permiſſa eſt cognitio rei, quæ nec ex forma, nec ex ſubjecta materia juriſdictionem appetit, nec eget, & ita tenendum.

Quæ autem in hoc caſu dicantur temporalitates cle- 305
ricorum, ut ob eorum proterviam, & inobedientiam poſſint occupari, an mobilia, & utenſilia domus, an fructus præbendarum comprehendantur, & de aliis vide Guilielm. Benedict. *in cap. Raynut. verb. & uxorem nomine Adelaſ. à n. 332 cum pluribus ſeqq.* Fiorer de Men. *variar. quæſt. lib. 1. quæſt. 8. §. 1. n. 25.* Azeved. *in l. 1. per tot. tit. 5. lib. 1. recopila.* Ioſeph Seſe *tract. de i. Lib. c. 9. § 1. num. 22.*

In his tamen exequendi modis animadvertant Se- 306
natores, qua juſtificatione procedunt, caveant, ne in cenſuram Bullæ labantur, quod facilè facere poſſunt, quia quantum materia hæc periculum contineat, nemo ignoret, in illum errorem ne incidant, excedendo legitimos, ac permiſſos nudæ defenſionis modos, cuncta tractantes cum moderamine inculpatæ tutelæ, attento animo, nimia præmeditatione, ac modeſtiſſima conſideratione, quantum gravitas, & periculum rei exigit, prout etiam prudenter advertit Seſe *de inhibitio. c. 8. §. 3. num. 104.* & Bobadil. *in Polit. lib. 2. c. 18 n. 60.*

---

§. I.

Per delationem, atque repoſitionem, an, & quemadmodum Regiæ proviſioni judicem Eccleſiaſticum ſatisfeciſſe dicetur, & quid ſi ſemel repoſitum revocaverit.

SUMMARIUM.

Reponere tenetur judex Eccleſiaſticus virtute decreti Senatus inſerti in proviſione Regia, omnia attentata poſt appellationem & intra terminum ad appellandum, & omnia compellere ad unguem, n. 1.

Reponere ſe, & deferre, ſi reſpondeat judex proviſioni Regiæ; an dicetur ſatisfeciſſe, n. 2.

Reponere verbaliter, cum actus revocatione ſufficiet, ſi attentatum ſit verbale, n. 3.

Repoſitio cum effectu requiritur, quando attentatum conſiſtit in facto, quia non ſufficiet tunc verbalis, numero 4.

Verba proviſionis Regia debent intelligi cum effectu reſpectu proviſionis, n. 5.

Sententia judicis, & verbalis juſſio non tollit, nec tradit poſſeſſionem, ſed actualis executio requiritur, numero 6.

Poſſeſſio, qua conſiſtit in facto, non transfertur ex ſententia actualiter non executa, cùm non tranſeat dominium conſiſtens in jure, n. 7.

Facto ubi opus eſt, verba non ſufficiunt, n. 8.

Factum ubi lex requirit, & actualem redditionem, non ſtatur aſſertioni, n. 9.
Verba (demiſſione) debent intelligi cum effectu, n. 10.
Reponere cum effectu, ſi judex recuſet, datur oppreſſo ſobre carta, *ut adimpleat proviſionem cum effectu, n. 11.*
Caſus de facto mirabilis refertur, n. 12.
Reponat ſi judex in parte, partim vero non; an proviſioni Regiæ ſatisfeciſſe dicatur, n. 13.
Factum non dicitur, ubi aliquod remanet faciendum, n. 14.
Repoſitum non dicitur attentatum, ſi propoſitio non fiat in priſtinum ſtatum uſque ad unum nummum, n. 15.
Repoſitum ſemel cum effectu vigore proviſionis Regiæ, ſi iterum judex revocet, an nova appellatio & novus recurſus ſit neceſſarius, an vero ſufficiat ſecunda juſſio, n. 16.
Repoſitionem ſi incontinenti revocet judex ipſe, ſecunda juſſio ſufficit, hoc eſt, ſobre carta, *n. 17.*
Factum non dicitur, quod non durat factum, n. 18.
Executione ſemel facta ſi res iterum auferatur, poteſt idem executor ejuſdem ſententiæ virtute rem reſtituere, n. 19.
Defendiſſe non ſufficit ſi defenſio non durat, n. 20.
Repoſitionis revocatio ſi proveniat à novo articulo incidenti in diſcurſum litis, ſecunda juſſio denegatur in Senatu; quia nova appellatione, & recurſu opus eſt; n. 21.
Reponere an debeat indiſtinctè judex Eccleſiaſticus vigore Regiæ proviſionis omnia a ſe geſta poſt appellationem; etiam quæ aliàs ſibi licebat facere ea pendente, & deferente, n. 22.
Cognitio per viam violentiæ fuit inducta, ne judex Eccleſiaſticus aliquem violenter vexet contra jus, n. 23.
Princeps in tollenda vi juris eſt miniſter, & ſic non poteſt judicem adſtringere, ut reponat, quod ſecundum jus fecit; num. 24.
Recurſus ad Regem limitatus eſt ad ſolam violentiam, quam adeſſe eſt impoſſibile, ubi jure proceditur, n. 25.
Recurſus Regius non poteſt plus operari, quàm inhibitio Canonica è ſuperiori emanata, n. 26.
Recurſus ad Regem nunquam cauſat attentatum, n. 27.
Recurſus Regius dirigitur ad juvamen juriſdictionis ſuperioris, ut nihil in ejus præjudicium interim contra jus fiat, num. 28.
Inhibitio Canonica non inficit, nec impedit, quæ jure permittente, judex inferior facere poteſt appellatione pendente, n. 29
Inhibitio operatur in his quæ ſunt contra jus, & appellationem, n. 30.
Iudex inferior quæ gerere poteſt, appellatione pendente remiſſivè, n. 31.
Proviſio Regia, ſi ſub repoſitione comprehenderet licitè geſta per judicem Eccleſiaſticum, vinculum iniquitatis, non præſidium innocentiæ diceretur, n. 32.
Verba quantumcunque præciſa recipiunt interpretationem de jure, n. 33.
Et ad terminos ſuæ poteſtatis reſtringuntur, n. 34.
Verba generalia reſtringuntur, ut abſurdum evitetur, n. 35.
Verba ſententiæ improprientur, ut ad juris intellectum reducantur, n. 36.
Principis voluntas talis præſumitur, qualis legis ſcriptæ, & naturalis rationis, n. 37.
Verba proviſionis Regiæ debent recipere interpretationem de jure, ne limites protectionis naturalis, & ſuæ poteſtatis excedant, n. 38.
Verbum reſpiciens plura determinabilia, ea determinat, prout uniuſcujuſque natura convenit, n. 39.
Determinatio una reſpiciens plura determinabilia pariformiter tunc determinat, ſi in omnibus eadem ſit ratio determinandi, n. 40.
Proviſione Regia intimata, an judex Eccleſiaſticus poſſit taxare expenſas contentas in ſententia, à qua eſt appellatum, n. 41.
Iuſſio ſecunda dicta ſobre carta, *deneganda erit in iis, quæ judex poterat appellatione pendente licitè facere, numero 42.*
Reponere tenetur etiam judex; vigore Regiæ proviſionis cenſuras, & abſolvere, quod non repugnat diſpoſitioni Concil. Trident. n. 43.
Abſolutio quando data dicatur cum effectu: & an per procuratorem, aut litteras ſufficiat. & an cenſura aliter quàm per abſolutionem tolli poſſint, n. 44.
Abſolutio ad reincidentiam ad tempus poteſt dari, n. 45.
Abſolutus ad reincidentiam virtute proviſionis, de fuego; *per ſexaginta dies, ſi intra illos decretum violentiæ detur, an illis tranſactis abſolutione egeat, n. 46.*
Abſolutus ad reincidentiam per ſexaginta dies ſi violentiam adeſſe ob non delatam appellationem declaretur intra illud tempus, nova abſolutione indiget, n. 47.
Superior etiamſi revocet geſta ab inferiori, vel ipſe excommunicatum abſolvit, vel remittit inferiori abſolutionem, num. 48.
Abſolutus per ſexaginta dies virtute querelæ laicorum, an ſi vim fieri intra illos ſit decretum, termino tranſacto indigeat nova abſolutione, n. 49.
Abſolutus per tempus ad reincidentiam, ſi intra illud ſolvere no potuit, an eo tranſacto incidat in cenſuras, n. 50.
Proviſioni Regiæ quoties judex non ſatisfecerit cum effectu; integrè reponendo ſemper in Senatu, ſecunda juſſio, hoc eſt, ſobre carta, *conceditur. n. 51.*
Cognitio violentiæ, & protectio naturalis tantum durat quantum ipſa violentia, n. 52.

SI autem judex Eccleſiaſticus (prout pro- 1
tinus tenetur) regiis proviſionibus ob-
temperat, ſciat omnia, prout in decreto
dictæ proviſionis ſcripta ſunt, complere
tenetur, ſcilicet, de ſorte, & reponere omnia attentata,
& geſta poſt appellationem emiſſam, vel intra termi-
num, quo potuit interponi, *juxta c. non ſolum, de appell
l. 6. cum concord.* abſolvendóque excommunicatos,
cenſuras, ac interdicta levare, de quibus *in hoc* §. *s.*
videndum erit.
Et in primis unum valde utile animadvertam, an ju- 2
dex Eccleſiaſticus, qui ſtatim proviſioni Regiæ ſibi in-
timatæ reſpondet; ſeu etiam poſtmodum per ſuam in-
terloquutoriam, quod refert appellationi, atque omnia
geſta poſt eam, *& c.* prout in proviſione jubetur, repo-
nit, ſatisfeciſſe dicatur proviſioni præfatæ, prout affir-
mativè videtur evidenter.
Sed adverte, quòd multi ignari litigantes, & advoca- 3
ti in hoc in dies decipiuntur, quare in hoc diſtinguen-
dum eſt, nam aut attentatum eſt verbale; putà; quia poſt
appellationem legitimam proceſſit ad aliquem actum
judicialem, aſſignando terminum; admittendo ſcriptu-
ras, vel probationem cauſæ principalis, teſtes, aut eo-
rùm repulſas, aut aliquam ſententiam interloquutoriam,
vel deffinitivam proferendo, aut alia ſimilia, tunc ver-
balis repoſitio ſufficiet, & eorum revocatio; quia nihil
tam naturale eſt, quàm eodem modo quodque diſſolvi, 4
quo colligatum eſt; aut attentatum non conſiſtit ſolùm
in verbis, ſed etiam in facto, putà; quia ad exequutio-
nem de facto proceſſit, tradendo poſſeſſionem benefi-
cij, aut alterius rei actualiter alicui, ſive vacuam, ſive ab
altero occupatam, quem violenter ſpoliavit, ut alteri
traderet in exequutionem ſuæ ſententiæ; & tunc non
ſufficit verbalis repoſitio; ſed omnino debet fieri cum
effectu: hic eſt text. mirabilis *in cap. ſi à judice* 10. ibi, &
ipſe in termino gravamen revocaverit cum effectu; *de
appella. c. 1. de eo qui mittitur in poſſ. cauſſ. rei ſer. cap. ad
Apoſtolica, verſiculo eraique parata, de ſentent. & re judi.
lib. 6.* unde dicit gloſſ. mirabilis *in d. cap. ſi à judice, verb.
cum effectu,* quòd ſi gravamen fuit verbale, revocatio
ſufficiat verbalis, ubi ad hoc allegat ibi Archid. & Joan.
Andr. quare judex debet ad actualem ſuæ interloqu-
tionis exequutionem procedere, quia verba ejus, & pro- 5
viſiones Regiæ debent intelligi præcisè, & cum effectu,
l. 3. § hac autē verba, ff quod quiſque jur. l. ſi per alium, § de

cere, ff. ne quis eum, qui in ius vocat, cap relatum, de cler.
non reſide. Decius *conſ.* 385. *col. pen. t. verſic. iis tamen*
non obſtant, idem Decius, & Curtius Iun. *in d. §. hac au-*
tem, verb. latè Beccius *conſ* 14. *num.* 31. Petr. Surd. *deciſ.*
303. *num.* 5. Tiraquell. *in repet. l. boves. §. hoc ſe mone,*
l. m. 1. 6. 4. Card. Tuſ. *practi. concluſ litera V. concl.* 9 *per*
totam, & n. 13. & 17.

6 Et quia per verbalem repoſitionem nec redditur poſ-
ſeſſio vi oppreſſo, nec adimitur à detentatore, quia
ſola ſententia judicis, & ejus verbalis juſſiu nec tradit,
nec aufert poſſeſſionem, niſi actualis traditio, & exe-
quutio ſubſequatur, *gl. in § fin. inſtit. de off. iud.* latè An-
ton. Gomez *in l.* 40. *Tauri, num.* 24. Aviles *in c.* 1. *prato.*
gloſſ. verb. à las partes, pulchrè etiã Ioan. Garcias *tract. de*
nobilit. gloſſ. 8. §. 1 *a num.* 3. dicentes actualem ſententiæ
exequutionem, quæ fit per rei actualem traditionem,
eſſe neceſſariam, *ex l.* 1 *Cod. de exequut rei jud. l. ab exe-*
quutione, C. quorum appell. non recip. l. cum, §. miſſus, ff. ut
in poſſ. legat. Doctores *in l. miles. §. qui judicati, ff. de re*
judicat. l. qui reſtituere. ibi, manu militari, *de rei vindicat. l.*
traditionibus, ff de pact. juncta l. quemadmodum, ff. de ac-
quir. vel amit. poſſeſſione, & ſi ex ſententia judicis non
transfertur dominium, quod conſiſtit in jure, ut pro-
7 bant latè Doctores citati, & Ioan. Garc. *à num.* 1. multò
minùs transfertur poſſeſſio, non ſequuta actuali exe-
quutione, quæ conſiſtit in facto text. optimus *in l. cùm*
heredes, ff. de acquir. poſſ. & l. traditionibus.

8 Ergo per actualem exequutionem, non autem verba-
lem repoſitionem in iis ſatisfiet Regiæ proviſioni, quia
ubi facto opus eſt, verba non ſufficiunt, *l. qui de. em. §.* 1.
verſiculo idõ reſponſum, ff. de ſolut. & l. ait prator, §. ſi quis,
ff. de novi oper. nuntia. alia plura in cõprobationem ad-
ducit Tiraq. *de retract. §.* 1. *gloſſ.* 20. *ſub n.* 6 *fol. mihi* 131.
Rolãd. à Valle *conſ* 49. *n.* 52. *vol.* 1. qui ex hoc dicit *n.* 51.
9 quod quando lex requirit factum, & actualem redditio-
nem, non ſtatur aſſertioni, per text. *in l. ſi fortè, ff. de ca-*
ſtrenſ. peculio, & Cardin. Tuſc. *practi. concl.* 90. *n.* 13. & 17.
ubi verba (demiſſione) debeant intelligi cum effectu,
10 quare ſi cum effectu non reponat judex, recurrit op-
preſſus ad Senatum Regium, & ſibi datur ſecunda juſ-
ſio (dicta *ſobre carta*) ut cum effectu reponat, & effecti-
vè proviſionem adimpleat.

11 In quo ut nullus negligens ſit deinceps, hîc obiter
in propoſito unum elegantem referam caſum, quem de
facto habui, vacante beneficio curato merè collativo
12 edictis affixis, duo comparuêre oppoſitores examinan-
di, uni facta eſt collatio per ſententiam judicialem, &
conſequutivè poſſeſſio beneficij traditi, alter à ſenten-
tia appellativa, uſus eſt Regio recurſu, & vim feciſſe
judicem ordinarium, ut deferat, & reponat, decretum
fuit, judex intimatæ proviſioni reſpondet, quòd liben-
ter defert appellationi, & reponit omnia poſtea geſta
& attentata. Poſt aliquod tempus quidam tertius im-
petravit beneficium prædictum, tanquam Sedi Apoſto-
licæ reſervatum, qui in ejus menſe vacaret; exequutor
Brevis cameralis, acceptata commiſſione, cùm vacuam
poſſeſſionem beneficij invenerat, & à nemine occupa-
tam, verificatà narrativà, & extrajudicialiter proce-
dens, nemine citato, quia non aderat (ut dixi) poſ-
ſeſſor, poſſeſſionem beneficij tradidit proviſo Apoſto-
lico vigore fulgoris, prout eſt Brevis cameralis. Ille,
cui ordinarius contulerat præfatum beneficium, com-
paruit coram exequutore, dicens, poſſeſſionem ab eo
datam eſſe reponendam, ex eo, quia ipſe non fuerat
citatus, prout debuerat, quis habeat jus ad illud ex
collatione ordinarij, & ſimilia, cujus exequutione ap-
pellans invocat Regiam protectionem, adducto pro-
ceſſu, me informante, cùm cognoviſſem ex ejus inſpe-
ctione, & relatione petitionis querelantis, legitimè
proceſſiſſe exequutorem, cùm non teneatur aliquem
non poſſeſſorem citare, nec aſſumere partes judicis, niſi
aliud in Brevi ſit contrarium (juxta ea, quæ *infrà* Deo
dante dicenda latiùs *ſ. p. tom.* 3.) aſtrictus fui Intentiùs
in negotio penſare, & inveni repoſitionis decretum re-
gale verbaliter tantùm fuiſſe repoſitum, nulla præmiſſa
actuali exequutione, & avocatione priùs traditæ bene-
ficij poſſeſſionis, perperam proceſſiſſe exequutorem
Brevis omittentem citationem hujus poſſeſſoris, quem
omnino perquirere debebat, & ad id iſſ mere tenebá-
tur partes judicis, ac judicialiter procedere, viriliter
defendens, vim feciſſe declaratum fuit, ſeu potiùs ter-
tium genus decreti, ſcilicet; *Que oyendo de nuevo, y*
citando al querelante y repuniendo, &c. y no lo haziendo
la haze, otorgue y repenga, &c.

Et inſuper quæro, quod ſi repoſuit partim effectivè, 13
partim verò non, an proviſioni Regiæ ſatisfeciſſe di-
catur; & dicendum eſt quòd non, quia non dicitur fa-
ctum, ubi aliquid remanet faciendum, *l. cùm Syllanian. in* 14
fi. Cod. de his quibus ut indignis, ubi Bald. *numero* 2. *l.*
ſecund. ff. de verbor. ſignifica. cap. 1. *de baptiſmo, cum bil.* 7.
quæſt. 1. nec dicitur actus perfectus, quando partim eſt
factus, partim verò non, *l.* 2. ibi: Quia ipſi animadver-
tunt aliquid deeſſe, *ff. de orig. iur.* Hieronym. Gonzal. *in*
regul. de menſ. & alter. gloſſ. 63. *à n.* 24. & adde quæ la-
tius dixi poſt alios *ſupra, q. .* 14. *à n.* 252. & *à n.* 248.

Nec dicitur purgatum, nec repoſitum attentatum, 15
niſi omnia ſint purgata, uſque ad unum nummum in
priſtinum ſtatum facta repoſitio. Achil. de Graſſ. *deciſ.*
17. *de reſtitut. ſpol.* Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 150. *n.* 4. & 8 *p.* 1.
& *deciſ.* 270. *p.* 2 *n* 5 & *deciſ.* 171. & *deciſ.* 176. *p.* 3. Put.
deciſ. 56. *n.* 12. *lib.* 1. & *deciſ.* 298. *lib.* 2. cum aliis per Lan-
celot. Robert. *de a tent.* 3. *part. cap. fin. n.* 78 85. & 176. &
num. 151. quare rectè poterit oppreſſus iterum recurre-
re ad tribunal Regium pro ſecunda juſſione, hoc eſt, *ſo-*
bre carta, ut in totum reponat, & adimpleat proviſio-
nem.

Eſt ulteriùs, quid ſi judex ſemel repoſuerit juxta te- 16
norem proviſionis effectivè, iterum tamen repoſitio-
nem revocando, idemmet fecit attentatum; an neceſſa-
ria nova ſit appellatio, ejus vigore novus ad Regem re-
curſus, an ſufficiat ejuſdem proviſionis ſecunda juſſio.
In qua quæſtione, & difficultate reſolutivè dico, quòd
ſi ipſe judex ſtatim repoſitionem revocavit, abſque no- 17
vi articuli cognitione, ut putà; quia ſimus in appella-
tione à ſententia diffinitiva, quam violenter appellatio-
ne legitima pendente fuerat exequutus, tunc nullum
dubium erit, quòd ſufficiet ſecunda juſſiu, hoc eſt, *ſo-*
bre carta, virtute prioris, quia non dicitur factum, quod 18
non durat factum, *l. eadem, §. ſi ex toto, ff. quod cujuſque uni-*
verſit. nom. l. ſi pro parte, §. vel iam, ibi gloſſ. citat concor-
dantes, *ff. de in rem verſ. l.* 3. *§ ſi quis ita*, ubi Immol. *ff. de*
ha ed. inſtit. Socin. *conſil.* 91 *n.* 2. *vol.* 1. Petr. Surd. *conſil.*
145. *num.* 11. *part.* 1. nec videtur feciſſe quod parum du-
ravit. Ioan. Andr & Panorm. per illum text. *in cap. nam*
& *ego, de verbor ſigni.* ubi gloſſ. *cap. Raynei.* Alvar. Mar-
tin. Lauden. Cardin. Alexand. & cæteri ſcribentes poſt
gloſſ. *in cap.* 1. *§ quin etiam, in verbo non admittantur, it.*
Epiſcop. vel Abbat. pulchrè, & latè Hyppolit de Marſil.
in repetit. l. ultim. num. 155. & *mult. ſeqq. ff. de juriſdict. om.*
judi. & *in l. x. in fin. ff quibus ex cauſ. in poſſ. eatur*, facit
l. qui ſic, ff. de ſolutio.

Et comprobatur, quòd ſi quis ſit condemnatus ad 19
rei reſtitutionem, facta ſemel exequutione, iterum
illi auferatur res, poterit exequutor virtute earun-
dem exequutorialium, & ſententiæ iterum illi rem re-
ſtituere, tanquam nondum facta exequutione, ita te-
nent Immol. Paulus Caſtr. Alexand. & alij recentiores,
in l. permiſceri, §. ſpec es, ff. de acquir. poſſ. Paul Rom. Ale-
xand. & Iaſ. *in l ſed & ſi poſſeſſ. ff. de iur. iur.* per text. *ibi*,
Caſtrenſ. *in l. Titio centum, in princip. ff. de condition. &*
demonſtr. Franc. de Aretin. *in l. ſi fide juſſ. § meminiſſe,*
col. fin. ff. de legat. 1. Corneus *conſil.* 59. *places in hac*
conſultatione, col. 1 *lib.* 3. Bar. & alij citati per Tiraquell.
in repet. l. ſi unquam, ver. ſuſceperit liberos, num. 18

3.

de quo nos ampliſſimè egimus plura hinc inde addu-
centes *infrà,4.p.cap.14.à num.217 q.ventil.per totam;*
quare hoc caſu ſufficere ſecundam juſſionem dubium
20 non eſt,omnino concedendam;quia non ſufficit defen-
diſſe,ſi defenſio non durat:textus *in l.1.§.an prætor,tit ff.quorum legat.*ita inquit eleganter Hippolyt.de Mar-
ſill. *in l. 2. in fin.ff. quibus cauſ. in poſ. eatur.*

21 Si autem iſthæc repoſitionis revocatio proveniat,&
deſcēdat à novo articulo,in diſcurſu proceſſus contin-
gente, putà;quando judex ex juris rationibus reaſſum-
pſit cauſam, vel quia in tribunali datum eſt tertium
genus, vel fortè ſuperior de appellatione cognoſcens
ſibi remiſit cauſam, & ſimilibus; tunc cùm ſemper in
novis articulis ejuſdem litis pro appellationis delatio-
ne ſit ad Senatum recurrendum,de novo, novæ quere-
læ virtute, eſt iterum inſpiciendus proceſſus; quia il-
luto articulum poterit judex ex variis cauſarum figuris
juſtificare; ideo nova interpellatione opus eſt, ita ut
ſecunda juſſio omnino deneganda ſit,& ita communi-
ter practicatur. Vide quæ nos *ſuprà, cap.2.num.198.&
ſurſum.*

22 Ampliùs quæri poteſt, an judex Eccleſiaſticus, ad
quem deferres & reponere inſerto decreto Regia pro-
viſio dirigitur,an diſtinctè omnia a ſe geſta poſt appel-
lationem legitimam, ſeu tempus ad appellandum da-
tum, reponere teneatur,etiam ea quæ ſibi aliàs licitè
juris permiſſione,& etiam delata appellatione,poterat
ipſe judex facere.Et videtur quòd ſic,quia proviſio in-
diſtinctè loquitur: *Que reponga lo hecho deſpues de la
appellacion*, &c. ergo ſi quid poſt eam factum reperia-
tur, debet ſub repoſitione includi, quia oratio indif-
finita æquipollet univerſali, ut vulgare eſt.

23 Sed contrarium verius eſſe de jure exiſtimo,ex prin-
cipiis, & fundamentalibus rationibus hujus cognitio-
nis extrajudicialis per viam recurſus,quia ut evidenter
apparet,& ſæpe diximus *hoc capite, & ſuperiori*;hanc
cognitionem ortam fuiſſe, & habere locum contra ju-
dicem Eccleſiaſticum vexantem, & opprimentem ali-
quem contra jus,ac contra diſpoſitiones,& decreta ca-
nonica, ut ille hac via ad juſtos juris tramites reduca-
tur, quia Princeps in hac re juris miniſter eſt, & ju-
dicis ſuperioris:igitur nō poterit facere,ut idem repo-
24 nat,quod ipſe,jure permittente,ac juris diſpoſitione,ſi-
bi permittitur,& ut plurimum ad faciliorem cauſę ex-
peditionem,etiam appellatione pendente,juxta text. *in
cap.cùm teneamur de appella.*quoniam,ut ſępe diximus,
hæc Principis extrajudicialis cognitio limitata eſt ad
ſolam violentiam dumtaxat, imò in ſola violentia ha-
25 bet fundamentum, ut hactenus dixi *hoc c. & cap.præ-
cedenti*, & in iis,in quibus jure proceſſit judex Eccle-
ſiaſticus,impoſſibile eſt,ut violentia reperiatur,ut pro-
bat expreſsè noſtra lex Regia 36. & ad oculum patet,
ergo ea reponenda non ſunt. Vide quę nos probavimus
2.p.c.4.à n.253.cum ſeqq.

26 Inſuper probatur evidentiùs, iſte Regius recurſus
non poteſt,pluſquam inhibitio canonica à judice ſupe-
riore legitimè expedita, operari, tum quia iſta ſtatim
tollit juriſdictionem inferioris,etiam ubi alias appella-
tio devolutivum effectum habeat dumtaxat, & cauſat
attentata,*cap.nō ſolùm.§.fin.autem.de appellatio.l.6.cum
vulgatis*, recurſus autem nunquam cauſat attentatum,
ut *infrà* diximus latiùs *c.7.*itē recurſus dirigitur ad ju-
27 vamen juriſdictionis ſuperioris,ut nihil in ejus præju-
dicium interim contra jus violēter fiat per inferiorem
28 Eccleſiaſticum,latè *ſuprà,c.1.prælud.5.à princ.*& pluri-
bus aliis locis, & ſic plus influit cauſa in ſeipſa,quàm
in accuſato.

29 Sed inhibitio canonica,à ſuperiori emanata,non re-
vocat,inficit,nec comprehendit ea, quæ judex inferior
jure permittente facere poteſt, appellatione pendente,
imò & poſt ipſam inhibitionem poſſunt licitè per eum
geri,ut poſt Anton.de Butr.& Federic.de Sen.*in conſ.93.*

tradit eleganter Franch. *in cap.cùm teneamur,colum. 4.
verſ.ſecundus intellectus, num. 21.de appellatio.*ſubdens
rationem,quia inhibitio operatur in iis, quæ ſunt con-
tra jus, & appellationem,ſecùs in iis, quæ ſunt in fa- 30
vorem, quia ad ea non ſe extendit inhibitio, ſequitur
Veſtr.*in praxi Roma. Cur.lib.8.cap.4.num.7. verſ.nec eo
minus*; pulchrè Lancelot. *de attenta. 2.p.cap. 20.de at-
tent.poſt inhibitio.limi.4.per totam*,quot ſequitur,& trā-
ſcribit Eſcacia *de appellatio.q.3.à num.34.* qui *à n. 20.
cum pluribus ſequentibus*; & Lancelot. *ubi proximè*, &
iterum latiùs *ead.2.p cap.12.de attenta.appella. pendent.
limi.4.princ.*latiſſimè congerunt plures caſus, qui poſt 31
appellationem; & inhibitionem canonicam geri poſ-
ſunt per inferiorem, ad faciliorem exitum appellatio-
nis, quos omnes per te videre poteris, ergo multò
minus poterit proviſio Regia ſimiles caſus, licitè 32
factos, & non contra jus, nec violenter, comprehen-
dere, quia tunc talis recurſus non præſidium inno-
centiæ, ſed vinculum potiùs iniquitatis diceretur.

Deinde quia verba, quantumcunque præciſa, reci- 33
piunt congruam interpretationem de jure; latè Mieres
de majorat. 1 p. q. 10. à num. 153. & ad terminos ſuæ 34
poteſtatis reſtringuntur ibi *à n. 158.* atque etiam ver-
ba generalia reſtringunt, ut abſurdum evitetur, ipſe 35
Mieres *d.q.10.n.283.& n.298.* & iterum *1.p.quæſt.60.
à numero 21.& 33.*imò verba ſententiæ impropriantur, 36
ut ad intellectum juris reducantur, ipſe Mier. *d.q. 1.
n.269.*quibus locis copioſè agit,& *d.q.60.à num.9.*pro-
bat,quòd talis præſumitur voluntas Principis,qualis eſt 37
legis ſcriptę,& naturalis rationis.Bald.*in cap.1.colum.2.
n.3.apud quem,vel ad quos*,& idem Bald.*in l.honorum,C.
qui admitti.* Innocent.Ioan.Andr.& Anton.*in cap. du-
dū, de decimis*, Decius *conſ.33.n.14. & conſil. 124.n.4.* 38
ergo verba proviſionis quantumcunque generalia, de-
bent recipere interpretationem de jure,ne aliàs ſequa-
tur abſurdum contra naturam rei geſtæ, rationem fun-
damentalem naturalis protectionis,utque non excedat
terminos permiſſos ſuæ poteſtatis,ut geſta contra jus &
violenter comprehendat, non autem quæ ſecundùm
illud & ejus permiſſione geſta reperiantur.

Deinde quia verbum appoſitum reſpiciens plura 39
determinabilia,ea determinat,prout uniuſcujuſque na-
turæ convenit; *c.cùm dilectus*,ubi Cardin. & Abb. *de
conſuetud. cap. olim de reſcript.* notant DD. *in l. contra
majores,n.10.de in officioſ. teſt.* Simon de Præt.*de inter-
pret.d.ſtinct.volunt.lib.2.interpret. 4.dubita.2. ſolut.2.n.
267.fol.173.*Mier.*tractatu de majora.1.p.quæſt.22.n.221.*
qui *à num.* 220. infinitos penè citat ad limitationem
illius regulæ, qua docemur, quòd una determinatio
reſpiciens plura determinabilia, ut omnia debeat pari-
formiter determinare,ut ſcilicet, procedat, quando in 40
omnibus eadem eſt ratio determinandi: igitur verba
generalia noſtræ proviſionis Regiæ, ſcilicèt, *Reponga
lo hecho deſpues de la appellacion*, &c.licèt reſpiciat
illicita, & violenter geſta, atque etiam permiſſa, &
juſtè facta, quæ ſunt diverſæ naturæ,& rationis, circa
illa operentur,non autem circa hæc.

Et poſt hæc ſcripta in terminis noſtris hanc quæ- 41
ſtionem tetigiſſe reperi Cæned. *in collect. ad decretal.
collecta 17. in fin.* ubi ponit caſum, poſtquam judici
Eccleſiaſtico intimata fuit proviſio,an poſſit taxare ex-
penſas, in quibus appellantem in ſententia, à qua ap-
pellavit, condemnaverat, qui quidem dicit, pro reſo-
lutione recurrendum eſſe ad Capel.Tholoſ. *deciſ.465.*
Felin.*conſ.13.n.2.*Marant.*de ordin.judic.6.p.§.& quādo-
que appellatur,n.197.*Anton.Gabr.*l.3.communi.opini.tit.
de regul.jur.concl.3.n.54.*Guid.Papæ *ſing.549.* latiſſimè
Lancelot.*de attenta.2.part.c.12 limit.11.per totum*, qui
quidem tractant, quando licitum eſt judici procedere
ad ea,quæ tendunt in exitum appellationis, etiam ipſa
pendente,de quibus nos hactenus;ergo manifeſtè ſentit
ipſe Cæned.ut judex ſcilicet, ſtante proviſione Regia,

42 non impediatur ea facere, quæ aliàs ſibi de jure lice-
bat, & quæ etiam ipſe judex ſuperior de cauſa cogni-
turus, non debebit, nec poterit revocare de jure: quare
veriſſimè puto de iſtis geſtis non intelligatur proviſio
Regia, ac per conſequens deneganda eſt ſecunda
ejus juſſio.

Ex iis etiam patet, teneri judicem in repoſſeſſione,
43 abſolvere excommunicatos, & levare cenſuras, tum quia
etiam ſibi exprimitur in proviſione Regia; tum quia
ad id tenetur, etiamſi non exprimatur, quia eſt attenta-
tum, & quid conſequutivum ad delationem appellatio-
nis, & ejus acceſſorium, quod non repugnat diſpoſitio-
ni Concilii Trident. quia de hac excommunicatione
non cognoſcit Princeps principaliter, nec per modum
juriſdictionis, ſed extrajudicialis protectionis natura-
lis, & nudæ defenſionis, cujus excommunicationis ſim-
plex factum duntaxat in ejus conſequentiam, & ac-
ceſſoriè venit cauſativè, cum tractatur de principali
articulo violentiæ, quod quantum diſtet à determina-
tione Concilii Tridentini, latè poſt alios diximus *ſuprà
cap. 1. ad reſponſionem primi argumenti*.

44 Quemadmodum autem hæc abſolutio danda ſit, ut
eum effectu dicatur adimpleri proviſio Regia, & an, &
quando per procuratorem, aut etiam per literas, vide
pluribus citatis, Zerol. *in prax. 2. p. verb. abſolutio, q. 16.*
& vide etiam *1. p. eodem verbo, in prin.* & aliter quàm
per abſolutionem cenſuræ tolli poſſunt. Vide latè poſt
alios Juriſtas, & Theologos Villalob. noviſſimè *in ſum.
tractatu 16. difficult. 17. per totam.*

45 Et cùm abſolutio ab excommunicatione poſſit, ob
aliquam cauſam, & rationem, per tempus limitatum
dari à judice ad reincidentiam, ut latè Villalob. *ubi pro-
ximè, difficult. 23.* & Covar. *in c. alma mater, 1. p. §. 11.
n. 6.* dubitatur nunc, an oppreſſus, qui virtute ordinariæ
46 *de ruego* abſolutus fuit per octoginta dies ad reinci-
dentiam, an poſtmodum intra illum terminum, ſi decla-
ratur in Senatu, vim intuliſſe judicem; an tranſacto
dicto termino nihilominus reincidat in excommuni-
cationem prædictam, ita ut egeat abſolutione. In quo
47 duo caſus diſtinguuntur. Primus, quando recurritur ad
Senatum pro tollenda violentia ob non delatam ap-
pellationem legitimam; & tunc nullum dubium eſſe
poteſt, ut abſolutione egeat, quia decretum tribunalis
nihil ponit in eſſe circa juſtitiam cenſurarum, ſed de-
clarat ab extra, vim feciſſe judicem, cui tollenda remit-
titur, ut videmus, ut etiamſi ſuperior revocet ſenten-
48 tiam excommunicationis inferioris, & omnia ab eo
proceſſa, nihilominus indiget abſolutione, quam vel
ipſe præſtat, vel judici à quo remittit præſtandam: tex-
tus *in c. per tuas, de ſent. excomm.* Farin. *quaſt. crim. 101.
n. 68.* Eſcacia *de appella. quaſt. 17. limi. 22. à n. 34. & 35.*

49 Secundus caſus eſt, quando recurrit laicus, de quo
reo ſuper cauſa merè profana judex Eccleſiaſticus vult
cognoſcere, & oppreſſit cenſuris, qui virtute ordinariæ
de ruego fuit ad reincidentiam abſolutus, & declara-
tum eſt in Senatu intra terminum abſolutionis, vim
feciſſe judicem Eccleſiaſticum in procedendo, & co-
gnoſcendo, ac propterea annullantur omnia acta, & rei
cognitio remittitur ad competentem ſæcularem; an
poſtmodum reincidat tranſacto termino, ita ut abſolu-
tione egeat, Bobadill. *in politic. cap. 19. n. 46.* firmat abſo-
lutionem neceſſariam eſſe. Cevall. autem *in tractatu de
cognitio per viam violentiæ, quaſt. 59. prope finem,* contra-
rium tenet dicens, quod pendente abſolutione, cùm
cauſæ cognitio remiſſa fuit judici ſæculari, inhibito
Eccleſiaſtico nulliter procedente, poſtmodum adve-
niente termino non reincidit, quia nec eſt contumacia,
nec peccatum, & ſic nec materia, ſuper qua cedere poſ-
ſit excommunicatio.

50 Cujus reſolutio mihi difficilis videtur, cùm negotii
remiſſio, vel retentio non fuerit appoſita pro cauſa ab-
ſolutionis, prout & in minùs dubitabili caſu videbi-
mus. Etenim quando datur abſolutio ad reincidentiam
per certum terminum, intra quem pars ſatisfacere non
potuit; hoc caſu dixit Suar. *tract. de cenſur. diſp. 7. ſect. 8.
num. 27.* ſibi videri, de novo incurrere, quia ad id non
eſt neceſſaria nova culpa, nec nova contumacia (ſicut
quando fit abſolutio ad aliquem actum, quia illa, mo-
raliter loquendo, eadem eſt. Villalob. autem *in Sum.
tract. 16. difficult. 13. n. 6.* dicit hanc ſententiam proba-
bilem, ac etiam contrariam; quia hic terminus fuit
datus, ut ſatisfaciat, & quando non poteſt, ad id non
eſt obligatus; quare in noſtra difficultate tutiorem eſſe
abſolutionem cenſeo.

Et pro complemento hujus §. primi illud tandem 51
adnotabis, ut quoties per judicem Eccleſiaſticum non
fuiſſet ſatisfactum proviſioni, & decreto Regio, vel in-
tegrè, aut cum effectu non adimpleat ſecundùm doctri-
nas, quæ hactenus ſcripſimus; poteſt recurri ad Sena-
tum pro ſecunda, & ulteriori juſſione, donec integra-
liter, & cum effectu adimpleat; quia tunc adhuc vio-
lentia durat, quæ in Senatu denegari nunquam ſolet;
quoniam hujus extrajudicialis cognitio, nuda prote-
ctio, & naturalis defenſio tantùm durat, quantùm 52
violentia, non ampliùs, prout eleganter conſideravit
Fulvius Pacian. *conſ. 164.* & ex Seſe adnotavimus *ſupe-
riùs*, & quia non ſufficit defendiſſe, ſi defenſio non du-
rat, juxta textum *in l. 1. ait prætor, ff. quorum legat.* Hip-
polyt. de Marſil. *in l. 2. in fin. ff. ex quibus cauſ. in poſſ.
eatur,* & hoc jure utimur, & eſt textus mirabilis *in c. ut
fama, de ſenten. excommunic.* & ea quæ nos *ſuprà, cap. 2.
à num. 285. cum ſeqq.*

---

§. II.

De proviſione proceſſus non integri (*de autos diminutos* à pragmaticis dicta) & quando concedi, & quomodo concedenda.

SUMMARIUM.

Acta omnia ſunt neceſſaria, ut de iniquitate judicis procedentis appareat, n. 1.

Acta integra ſunt neceſſaria geſta à judice, quia aliter veritas apparere non poteſt, n. 2.

Actorum partem non ſufficit tranſportare, n. 3.

Acta omnia ſunt exportanda, n. 4.

Nullitatem allegans tenetur, omnia acta exhibere, ut poſſit argui contra ſententiam, n. 5.

Violentiæ cognitio aliam ab extra probationem non admittit, ultra proceſſum, n. 6.

Aſſerenti acta eſſe diminuta, & diſmembrata, proviſio da autos diminutos *dicta conceditur in Senatu, n. 7.*

Actus præſumitur perfectus, ſi aliud è converſo non appareat, n. 8.

Acta integra præſumuntur tranſportata, quandiu de contrario non docetur, n. 9.

Acta integra non eſſe, ſed diminuta aſſerenti incumbit onus probandi, n. 10.

Acta intitulata à Notario ſic (copia omnium Doctorum) præſumuntur integra, n. 11.

Etiamſi ex lectura proceſſus appareat aliquid deficere num. 12.

Proviſio de autos diminutos *quando inſpicitur proceſſus, petitur, vel in cauſa proxima eſt inſpiciendi, quando ſit reſervanda eidem inſpectioni, n. 13.*

Proviſio denegatur ſi ex inſpectione proceſſus conſpiciatur, vel non deficere, vel deficere non eſſentialia ad articulum violentiæ, & proceditur ad ejus decretum, n. 14.

Proviſio de autos diminutos *quando concedatur cum termino limitato, & expenſis adverſario præſtandis, caſu, quod non defecerint alia acta, n. 15.*

Proviſio

Proviſio de autos diminutos *conceditur poſtulanti, quando inſpecto proceſſu detegitur, deficere appellationem, & ſimul datur decretum proceſſum non venire per ordinem, num.16.*

Acta omnia tranſportare in cauſa appellationis, ſive à diffinitiva ſive ab interloquutoria, quis teneatur, n.17. remiſſivè.

1 VT de iniquitate judicis perperam procedentis appareat, acta omnia ſunt neceſſaria, quia ex eorum inſpectione apparere, *ſupra* diximus latè, & inſuper facit *l. eos, §. ſuper his, C. de app cap. cupientes 16. verſ. cum omnibus actis juribus electio. in 6.* Rota coram Gipſio in una Placentina adminiſtrationis Sacram. 1. Decembr. 1567. de qua teſtatur Gratian. *diſcept. foren. capite 121. numero 9.* B. *in authent. de his qui ingred. ad app. in prin. n. 19. col. 3. & in l. hi qui, ſub n. 4. C. de app.* Capell. Tholoſ. *deciſ. 341. ad med. verſ. aut utraque pars,* Guido Papæ *q. 436. n. 9. concl. 7.* Papienſ. *in form. appell verb. & in quantum, n. 6.* Maſcardus *de probat. concl. 115. n. 5.* optimè Bald. *in l. 2. is apud quem, verſic. ex quo rot.; C. de edendo,* & ad effectum cognoſcendi naturam appellationis, an admitti debeat, vel non, tenet Anton. à Sola *in comment. ad novas conſtit. Sabaud. tit. 28. gl. 7. ſub n. 2.* optimè Craver. *conſ. 273. nobilis, n. 5. volum. 2.* Veronenſ. *conſ. 35. verſ. ſecundò principaliter,* text. *in cap. cupientes* ibi omnibus actis, *de electio. l. nec cauſas, l. à proconſulibus, l. præcipimus, leg. eos, §. ſuper his, C. de appellatio.*

2 Ideò integra omnia acta ab eodem judice geſta ſunt omnino neceſſaria, quia aliter veritas certè apparere non poteſt, prout expreſsè probat Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c. 20. §. præterea:* aliter autem Inſpectio, & geſta actis diminotis, ac diſmembratis, & non integris penitus corruunt, ut poſt Rotæ deciſ. & Marqueſſ. tenet pulchrè Ioan. Hieronym. Campa. *divers. jur. cano. rub. 11. cap. 13. ſub n. 314. verſ. & ſi non integraliter exportaverit.* Vbi teſtatur Rotam iteratis vicibus, ita terminaſſe, ut teſtatur Plat. in una Cortonenſi bonor. de Scitillo Merentij 28. Iunij 1589. quæ inter congeſtas à Proſpero Farinac. eſt deciſio 104. deciſ. Fiviz 1. *num. 13. p. 3.* & quòd acta integraliter ſunt tráſferenda, quia aliter non poteſt cauſa rectè percipi, nec cognoſci, tenet Marian. Ant. Marcerat. *varia. reſolu. 50. n. 55.* ubi allegat Trid. & deciſionem Rotæ 64, *n. 7. p. 1. in noviſſimis.* Marqueſſan. *tractatu de commiſſ. de volut. cauſ. ad Rom. cur. 2. p. cap. 11. num. 11. fol. 592.* & quòd non ſufficiat productio actorum, niſi integrè facta fuerit, probat Gratian. *diſcepta. foren. 1. p. cap. 121. num. 28.* per Rot. coram Cardin. Millin. Placent. Caſtri 4. Iulij 1601. plores citat Giurba *deciſ. 29. per totam*, & probant jura *ſuprà* allegata.

Et quòd omnia acta ſunt exportanda, adeò quod non ſufficeret tranſportatio partis actorum, etiam fa-
3 cientium contra appellantem, tenent Vantius *de nullita. ſentent. rubr. à quo & quibus &c ſub num. 20, & 21.* Sequitur Eſcacia *tractatu de appellatio. quaſt. 20. num. 8. in prin.* & quòd omnia acta debeant exportari tenuit Rota
4 per Cardin. Seraphin. Immoleñ. Caſtror. 16. Martij 1576. quam referens ſequitur Gratian. *diſceptat. forenſ. 21. ſub n. 8. in fin. & 9.* per quam dicit, quòd allegans nollitaté tenetur exhibere omnia acta, ut poſſit argui con-
5 tra ſententiam, citat Vanti. ubi etiam *n. 10.* dicit, ita ſervari in omnibus curiis, ſive ſimus in ſententiis diſfinitivis, ſive interloquutoriis, ut teſtatur Ranchin. *in addit. ad Guid. Pap. quaſt. 20.* & idem etiam quod Gratian. *d. n.* tenent idem Ranchin Capell. Tholoſ. *deciſ. 91. & 341.* Guid. Papæ *deciſ. 431.* & per eandem Rotæ deciſionem Molendin. idem dicit Aloyſ. Ricc. *in prax. Eccleſ. deciſ. Archiep. Neapol appellationum deciſ. 510. num. 7. & per totam,* tenet etiam Mareſcot. *variar. reſol. lib. 1. cap. 43. n. 1.* quare cùm acta omnia ſint omnino neceſſaria non diminuta; ſed integra, ut queat cogno- 6
ſci de iniquitate, violentia judicis, præcipuè in hac èxtraiudiciali cognitione, ubi alia ab extra probatio non admittitur, meritò aſſerenti acta diminuta, & 7
diſmembrata, proviſio, quæ *de autos diminutos* dicitur, conceditur, quia incivile eſt niſi tota lege perſpecta judicare, *l. incivile ff. de legib.* quia multoties talis poteſt particula proceſſus deficere, quæ reſpectu articuli violentiæ ſit multùm neceſſaria, quæ vel juſtificet, vel alteret, & variet naturam, aut privilegium appellationis.

Sed cùm in dubio regula generalis ſit, quòd actus 8
præſumatur perfectus, ſi aliud econverſo nõ appareat, *l. ſi is qui,* ubi Bal. & Imol. *ff. de teſtam. III. n rub. ff. de novi oper. nuntia. in fin.* inde ſimiliter acta tranſportata integra eſſe præſumitur, quandio aliud non doceatur, ita 9
tenet Aymon. Cravet. *de antiquit. tempor. p. 2. n. 15.* Marqueſſ. *tractatu de commiſſ. d. 2. p. cap. 11. num. 11.* Gratian. *in diſcepta. foren. d. c. 121. num. 28.* allegat ad id Rotæ deciſionem Mareſcot. *variar. reſolu. d. l. 2. cap. 43. num. 6.* Farinac. *deciſ. 884. n. 2.* Giurba *deciſ. 29. num. 3.*

Adeò ut aſſerenti acta non eſſe integra ſed diminuta, 10
incumbit onus probandi, tenent ipſi Doctores proximè citati, & fuiſſe dictum in una Senogalienſi Silvæ 24, Maij 1577. coram Cotta teſtatur Mareſcot. *ubi proximè*, & in alia Mediolanen. bonorum Emphyteoti. 10. Ianuarij 1602. coram Domi. Ludovic. pariter teſtatur Gratian. *d. cap. 121. n. 29.* idem tenet Eſcac. *de appellat. quaſt. 20. num. 15.* ubi per Cravet. teſtatur de communi opini. & ita teſtatur etiam latè Rot. Roma. *deciſ. 64. fuit reſolutum n. 3. in fin. & n. 4. & 7. p. 2. diverſ.* Rota *deciſ. 63. n. 4. p. 1. diverſ.* Marqueſſan. *ſuprà, n. 12.* Giurba *ubi proximè,* ubi extra hos alios citat.

Quod maximè procedit, quando ſumus in copia acto- 11
rum, & eſſet adnotatio intitulata(copia omnium actorum) prout ita practicari firmat Eſcacia *ubi proximè, n. 16.* qui ulteriùs *n. 17.* hoc extendit, etiamſi ex lectura proceſſus appareat, aliquid deficere, quia adhuc aſſe- 12
renti diminutiònem actorum incumbit onus illam probandi, & extare alia acta non tranſportata, Rota *deciſ. 64. num. 8. verſ. quimmo.* 13

Quare cùm in Senatu aliqua non poteſt admitti probatio, ne differendi occaſio detur, aliter conſulitur malitiis, & cavilloſis dilationibus: etenim ſi quando tribunal incepit inſpicere proceſſum, vel præſto eſt, aliqua pars aſſerat, acta deficere, & eſſe diminuta, nihilominus non ſuſpenditur Inſpectio, ſed illi reſervatur proviſio petita, etſi proceſſu inſpecto cognoſcatur malitia petentis, ſola differendi cauſa moti, quia vel non 14
deficiunt acta aliqua; vel quæ deficiunt, nihil tangant violentiæ articulum, illique nec proſint, nec noceant, ut tenet Scacia *ubi proximè, n. 13.* textus optimus *in l. argentar. §. edi autem,* edi autem ratio ita intelligitur, ſi à capite edatur, nam ratio niſi à capite inſpiciatur, intelligi non poteſt (& iterum; ſed ut ea ſola pars, quæ ad inſtruendum aliquem pertineat, inſpiciatur, & deſcribatur, *&c. ff. de edendo,* tunc denegata tacitè, vel expreſsè proviſione *de autos diminutos* petita, proceditur ad decretum. 15

Si autem tempore, quo petitur proviſio hæc, præ manibus non habentur proceſſus, ut quando petitur die, quo non ſolent violentiæ inſpici, & Senatus præſumit malitiam, & dilationis cauſam, vel quando aliàs eſt dubius per proceſſus inſpectionem, an ſint alia acta, vel non, ſolet concedere prædictam proviſionem ad brevem, & limitatum terminum, intra quem ſi acta, quæ deficere aſſerit, non adducat, ſolvat expenſarum nomine alteri parti tot drachmas in dies, & inſuper termino tranſacto inſpicietur proceſſus.

At verò poſt inſpectionem proceſſus cognoſcat Se- 16
natus deficere appellationem, decernitur cauſam non venire per ordinem, datique jubetur parti inſiſtenti & poſtulanti, proviſionem *de autos diminutos*, qua

intimata judici Eccleſiaſtico, & tabellioni, integraliter omnibus actis inſpectis, iterum in Senatu datur novum decretum, an violentia facta fuiſſet, vel non, & hoc jure utimur.

17 Quis autem in cauſa appellationis ſive ab interlocutoria, ſive a diffinitiva teneatur omnia acta primæ inſtãtiæ exportare, & quorum expenſis, & an diſpoſitio Tridentini procedat in omnibus judicibus tam delegatis, quàm ordinariis, ultra Epiſcopos, de quibus loquitur, & de pluribus aliis mirabilibus difficultatibus hujus materiæ exportationem actorum ſpectantibus, latiſſimè & copiosè videre poteris per omnes Doctores modernos in *hoc* § 2, citatos, apud quos etiam plenè; an ſententia lata, & proceſſus geſtus per ſuperiorem actis non integrè exportatis teneat, vide per eos, præcipuè Scaciam, Mareſcot. Gratianum, & Ioan. Hierony. Campanill. & alios ab eis citatos, de quo nos *infrà, hac 1. p. cap.* 7. Marius Giurba *deciſ.* 29. *à princ.*

---

§. III.

Quod jus, ſeu ſtylum, an Rotæ, an tribunalis Eccleſiaſtici, quámve opinionem, Regius Senatus attendere debeat in articulo violentiæ, & an in dubio judicem vim feciſſe, decernat.

SVMMARIVM

Senatores inter cognoſcendum de violentia articulo, præ oculis habere debent jus Canonicum, concilia, & decreta Eccleſiaſtica, n. 1.

Iudex ſuperior inter cognoſcendum, an inferior bene, vel malè proceſſerit, attendit ſtatuta, & ſtylum tribunalis judicis inferioris, n. 2, *&* 3.

Cauſa Eccleſiaſtica ut uſura, juramentum, &c. ſi tractetur coram judice ſæculari, decidenda erit ſecundum jus canonicum, non civile, n. 4.

Laicus litigans coram judice Eccleſiaſtico, jure canonico, & tribunalis ſtylo adſtringitur, & è converſo, n. 5.

Iudex Eccleſiaſticus ſubrogatus in locum judicis ſæcularis eodem modo procedit, quo judex ſæcularis procedere debebat, n. 6.

Appellationis delatio, ſeu non eſt de appendicibus primæ inſtantiæ, & ideo ejus ſtatutis, & ſtylo ſubjacet, n. 7.

Appellatio eſt de ordinatoriis judiciis, & ideo ſtylus & jus illius, à quo proponitur, eſt attendendus, n. 8.

Articulus, an appellationi ſit deferendum, vel non, non reſpicit ordinatoria judicij, n. 9.

Ordo, & ſtylus tribunalis, ubi proponitur appellatio, attenditur in poſſibilitate appellandi, n. 10.

Quod multò magis procedit in appellatione ab interlocutoria ante diffinitivam, n. 11.

Stylum. ſtatuta, & conſtitutiones judicij inferioris, tenetur attendere ſuperior, inter cognoſcendum, an ſit deferendum appellationi, n. 12.

Senatus inter cognoſcendum, an ſit deferendum, attendere debet jus canonicum, & conſtitutiones Synodales, ſed & ſtylum illius judicij Eccleſiaſtici, a quo eſt appellatio emiſſa, n. [illegible]

Senatores [illegible]*ernendum violentiæ articulum deficiente jure canonico, an potiùs attendere debeant jus civile, quam Regium, n.* 14.

Qui teneant affirmativè, ibidem.

Iudex Eccleſiaſticus deficiente jure canonico potiùs debet attendere jus Regni, quàm jus civile, & è converſo, n. 15.

Laicorum leges non ligant clericos, n. 16.

Et quando ſecus, ibidem.

Laicorum lex ſi eſt, vel approbata per Papam, vel tacitè recepta, debet attendi in foro Eccleſiaſtico, n. 17.

Stylus tribunalium Regalium multoties practicatur in foro Eccleſiaſtico, & approbatur per Rotam, n. 18.

Senatus in cognitione per viam violentiæ an potiùs attendere debeat ſtylum Romanæ Curiæ, quam illius tribunalis, de cujus violentia conqueritur n. 19

Stylus de partibus etiam contrarius ſtylo Rotæ in ipſa attenditur in litibus, quæ transportantur ad Curiam, n. 20.

Stylum judicis à quo in ordinatoriis judicij. Rota, & quilibet ſuperior tenetur obſervare, etiam contrarium ſtylo ſui tribunalis, n. 21.

Senatus inter decernendum articulum violentiæ quam opinionem ſervare debet, n. 22.

Opinio communis Doctorum ſive in lecturis, ſive in tractatibus, vel in conſiliis, ſequenda eſt per judicem, n. 23.

Opinio quæ plurimorum authoritate comprobatur, præſumitur verior, n. 24.

Nec ab ea recedendum in judicando, & conſulendo, ibid.

Senatus inter decernendum articulum violentiæ adhærere debet communi Doctorum, quam neglexit judex Eccleſiaſticus, n. 25.

Opinionibus duabus contrariis æquè probabilibus, ſeu communibus, jn. ex Eccleſiaſticus poteſt, quam maluerit eligere, n. .6.

Etiam in foro conſcientiæ, n. 27.

Senatus præcisè tenetur inhærere ei opinioni, quam de jure potuit judex Eccleſiaſticus eligere, n. 28.

Vim feciſſe declarabit Senatus in dubio conſiſtente in ſubtilitate juris, aut facti intricatione, &c. n. 29.

Violentia ſapit odium, & delictum, n. 30.

Appellationi in dubio deferendum eſt, n. 31.

Innovare non debet judex ſed ſ. perſeare in executione, ubi eſt dubium juris, vel facti, an appellatio teneat, n. 32.

Delationi appellationis ſi patiatur an. inm, etiam ubi regulariter eſt prohibita, deferendum eſt, n. 33.

Prohibitio appellationis in poſſeſſorio, &c. eſt limitatio regulæ, & per admiſſionem in ea in dubio redimus ad eandem regulam, n. 34.

Cauſis duabus concurrentibus, alia permiſſiva, alia prohibitiva appellationis, hæc ut fortior attenditur, quando conſtat apertè de prohibitione, ſecus ſi dubiè, n. 35.

Recurſus ad Regem eſt favorabilis omnino, & omni jure permiſſus, ſub limitibus defenſionis naturalis contentus, num. 36.

Recurſus ad Regem vergit in utilitatem utriuſque reipublicæ, & juriſdictionis Eccleſiaſticæ, n. 37. *& ſeqq.*

In violentiæ cognitione non tractatur de imponenda pœna juris ſed an ſit deferendum, vel non, n. 38.

LICET in ſpecie Doctores tractantes de 1 hujus Recurſus ad Regem per viam violentiæ materia, nihil de propoſitis difficultatibus attingant, ex omnium tamen mente clariſſimè apparet, quòd Senatores inter cognoſcendum de hoc violentiæ articulo, teneantur reſpicere jus canonicum, ſtatuta, & concilia, & decreta Eccleſiaſtica. Omnes etenim dicti Doctores aſſerunt, Principem poſſe uti hac protectione, quoties judex Eccleſiaſticus contra decreta Eccleſiaſtica, & ſacros canones vim facit, denegando appellationi permiſſæ, & violenter eadem pendente exequendo.

Sed ut articulus iſte magis in ſpecie tibi liqueat, no- 2 tare debes, primò, quòd quando agitur coram alio judice de proceſſu alterius, an malè, vel bene proceſſerit, judex ſuperior debet attendere, & conſiderare dumtaxat, an inferior ſervaverit ſtatuta, & ſtylum ſui tribunalis, ubi judicavit: ita tenet Alexand. *conſil.* 164. *circa dubitationem, num.* 3. *& ſequentibus, & n.* 8. *l.* 6. Scacia, *de appella. quæſt.* 18. *ſub num.* 10. *verſiculo infero ſecundò*, & poſt Ioan. Andr. *in rubr. de conſuetud.* & ex aliis idẽ firmat Roland. à Vall. *conſil.* 48. *n.* 16. *&* 23 *fol.* 173. nam in his, quæ reſpiciunt proceſſum, ſuperior debet atten- 3 dere ſtatuta, & ſtylum judicis inferioris. Bal. *in Margar.*

ad

ad literent. in verb. judex appell. ſequitur Guid. Pap. *tract. de appell. q. 52. ſub n. 40. tom. 5. fol. 59.* Rebuff. *tract. de appell. art. ult. gl. unic. n. 44.* Natt. *conſ. 353 cum quidem, n. 10.* & quibus caſibus dicatur legem, ſeu ſtatutum reſpicere ordinatoria, vel deciſoria judicij, vide latè Graſſis *de effect. cleric. effectu 2. à n. 133. cum ſequentib.*

4 Hinc eſt, quòd ſi de re eccleſiaſtica agatur coram judice ſæculari; prout uſura, juramento, & ſimilibus; tunc cauſa decidi debet ſecundùm jus canonicum, non ſecundùm jus civile, text. gloſſ. & communiter Doctores *in c. canonum ſtatuta 1. in ord. de conſtit.* per quem text. ita ibi adnotavit Abb. Socin. *in conſ. 77. n. 20. vol. 1.* Marant. *de ord. judicio. in 3. p. n. 73.* cum aliis latè per Felin. *in c. cum cauſ. n. 1. de teſtib.* Afflict. *deciſ. 322.* ubi Urſill Cifuent. *in l. 3. Tauri, n. 3.* Auil. *in cap. prat. c. 19. gl. guardar, n. 3.* Montalb. *in l. 4 tit. 5. lib. 1. fori, verb. acuerd.* Villalob *in antino. jur. c. 1. n. 14. & 15.* Plac. *de delict. cap. 1. n. 24.* Didac. Perez. *in proœmio legum ordin. q. 3.* Bernard. Diaz *in pract. c. 60. n. 7.* Burgos de Paz *in l. 1. Tauri, n. 602.* Ioannes Gutier. *de juramen. confirm. 3. p. cap. 17.*

5 *numero* 8. qui alios allegant, Marta *de juriſd. 4. p. cent. 1. caſ. 50. n. 5.* de quo habetur *in c. fin. de præſcript.* Hinc eſt ut laicus litigans coram eccleſiaſtico judice, adſtringitur juris canonici diſpoſitionibus, & judicij eccleſiaſtici ſtylo, ſicut econverſo, Philipp. Franc. *in cap. ſi duobus 7. §. denique, num. 2. verſic. quid autem ſi laicus, & numero 3. & 4. de appellatio.* Aretinus *in cap. quod clericis 11. num. 9. & 10 de foro compet.* Decius *in cap. Eccleſia ſancta Maria, n. 151. verſ. ex præmiſſ. & num. ſequentibus, de conſtitut.* & eſſe communem omnium opinionem refert, & ſequitur Cæſar Contard. *in lege unica, lim. 4 numero 6. Cod. ſi de momenta. poſſ.*

6 Et facit, quia nam ſi judex eccleſiaſticus ſubrogatur in locum judicis ſæcularis debet procedere eodem modo, & eadem forma, quà ſæcularis procedere debebat, docet Abb. *in d. c. Eccleſ. ſancta Maria, n. 31. de conſtit.* Rebuff. *in tract. de nominat. n. 23. pag. 140.* Mandoſ. *conſ. 65 n. 16.* Mier. *in de ma or. 3. p. q. 11. n. 19.* in noviori impreſſ. ergo econverſo ex identitate rationis.

7 Et magis in terminis facit elegans doctrina, quia appellationis admiſſio, ſeu non admiſſio, ſcilicet; an ſit deferendum, vel non, eſt de appendiciis illius inſtantiæ, cujus eſt ſententia, à qua appellatur, & ideo ſubjacet ſtatuto, & ſtylo illius loci, & judicij, in quo eſt lata ſententia, Rota Romar. *deciſ. 330. ſeu 6 v ruit*

8 *Domini, n. 1. & 2. part. 2. diverſ.* & quòd appellatio ſit de ordinatoriis judicij, & propterea in articulo, an cauſa ſit appellabilis, vel non appellabilis, tanquam pariter ordinatoria, ſit attendendus ſtylus, jus, & ſtatutum judicii, à quo lis tractata fuit, tenuit, & ſæpius Rota, ut teſtatur Achill. de Graſſis *deciſ. 12. alias 238. appellationem eſſe, num. 1. de appellatio. fol. 08.* quam refert, & ſequitur Marquesſan. *tractatu de commiſſ. part. 1. de commiſſ. appellat. ſuper d verſ. cap. 28. numero 5. fol. 208 in ſecunda impreſſione*, & dixit eadem Rot. *deciſ. 181. cauſ. Parmenenſ. ſub num. 6. part. 3. lib. 2 diverſ.* Scacia *tractatu de appellatio. quaſt. 18. numero 5.* ubi etiam dicit,

9 quòd articulus, an ſit appellationi deferendum, vel non deferendum, reſpicit ordinatoria judicij, ſecundùm opinionem magis communem, receptam, & conſequenter litigantes in Rota, etiamſi in temporalibus nullo modo eſſent ſubjecti Papæ ligentur conſtitutione Ægidiana, diſponente ſuper delatione appellationis in poſſeſſorio deneganda, idem tenet Cæſar Contard. *in l. unica, in quibus Egidia. quaſi. 6. ſub n. 6. & 7. Cod. ſi de momen. poſſ.*

10 Et quod in poſſibilitate appellandi attendatur ſtylus, & ordo tribunalis, ubi proponitur, Baldus *in lege 1. verſicul. extra quæritur, num. 10. Cod. ne liceat tertiò provoc.* Alexand. *in lib. 1. ſub numero 14. verſiculo extra gloſſ. ibi, deinde Bart. & ubi num. 18. verſus fin. & n. 19. ff. de legat. 2.* Felian. *c. ſuper his 16. num. 13. lim. 7.*

ſed contrarium de accuſati. quod multò magis procedit, 11
in appellatione ab interloquutoria ante diffinitivam, ſcribunt Archidiac. *in ca. non ita 18. 2. q. 6.* Abb. *in cap. Eccleſ. ſancta Maria, n. 1. repet. ſub n. 23. de conſtit.* Philip. Fran. *in c. ſi duobus 7. §. denique, ſub n. 4. de appella.* & poſt Decium. Scac. *de appella. q. 20. n. 7. & n. 10.* & quod 12
judex de gravamine appellationis cognoſcens, an ſit, deferendum, vel non, & ſimilibus, quæ reſpiciunt ordinatoria judicii, debeat ſequi, & attendere ſtatuta, ſtylum, & conſtitutiones judicis à quo, vide latè per eundem Scaciam *ibi, à numero 1.* ergo ſequitur evidenter, quòd cum in hac extrajudiciali cognitione per viam violentiæ tractetur, an judex à quo illam 13
commiſerit, denegando delationem appellationi, & ea pendente violenter proceſſerit ad exequutionem; non ſolùm jus canonicum in genere, ſed in ſpecie ſtatuta, conſtitutiones Synodales, & ſtylum illius judicij eccleſiaſtici, debeat Senatus inter decernendum vio- 14
lentiam omnino, & præciſe attendere, & præ oculis habere.

Sed quid ſi deficit jus canonicum, quod in illo caſu ſpecialiter nihil determinat, an recurrendum erit potiùs ad jus civile, quàm Regium? Videtur, quod ſic; prout in terminis ſimilibus dicit Præpoſ. *in c. cum venerabilis de t. d. n. 3 & Petr. de Ravenna in ſua habetur aurea in allegat. in materia conſuetud. num, in prin. n. 5. col. ad fin.* quòd in Hiſpania judex Eccleſiaſticus potius debeat judicare ſecundùm leges Imperiales, quàm ſecundùm leges Regni, ergo Senatus in detegenda violentia, cum debeat attendere jus, quod ſequitur judex Eccleſiaſticus, videtur debere attendere jus civile, non Regni.

Sed contrarium verius eſt de jure, in utroque caſu, 15
immò quòd judex eccleſiaſticus, deficiente iure canonico debeat omnino recurrere potius ad ius Regni, (quod eſt ius commune ipſius) quàm ad ius civile, & leges Imperiales, ſive converſo ex ſententia Bal. *in l. 1. C. de reſcis. honor.* Ant. & Abb. *in c. licet, de foro compe.* ex noſtratibus latiùs Palac. Rub. *in introduct. ad rub. de do. at. inter vir. 15. & 16.* Villal. *in antinom. iur. litera ... 6. 1 n. 14.* Didac. Perez, *in legib. ordin. in q. 3. proœmial.* Paſſador. *in Seſquicentur. differ. 52. à n. 1. & 2.* ubi alios contrarium tenentes recenſet, hanc tamen veriorem dicit, eam etiam poſt Palac. Rub. & Doctor. Villadieg. tenet etiam, & bene probat Salced. *in additio. ad Bernard. Diaz, in practic. crim. canon. c. 66 ſub n. 7. fol 245.*

Et comprobatur etiam, quia licèt leges laicorum 16
non ligent clericos (prout tenent nonnulli citati per Marta *de juriſd. 4 p. cent. 1. caſ. 50. à n. 1.*) tamen id non procedit, primò, quando deficit providentia Iuris canonici, quia tunc recurritur ad leges laicorum; text. *in c. 1 de novi oper. nuntia.* & ea quæ hactenus diximus.

Secondò etiamſi non deficiat; tamen lex laicorum 17
vel eſt approbata per Papam vel tacitè recepta, quia tunc debet attendi in foro Eccleſiaſtico, ut firmat ipſe Marta *ibi n. 3.* & hinc eſt, quòd quotidie videmus, ſtylum tribunalium Regalium ſervari, & practicari pariter In judiciis Eccleſiaſticis, quamvis licè deviet à jure, & ſtylo 18
Romanæ Curiæ; nihilominus ſuſtinetur, & approbatur per Rotam Romanam, prout plures deciſiones citavimus ad idem *infra, 3. par. c. 9. ante fin. à n. 233.* ubi latè. Et pro hac parte facit *l. 1. in fin. tit. 18. l. b. 6. recopil.* quia leges Regni, quando practicantur in utroque foro, debent omnino ſervari, nec à tali praxi recedendum. Comian. *ſuper Ritu magna Cur. c. 40. n. 279.* plures citat Carpan. *ſuper ſtatu. Mediolan. in præludii, n. 600. & 601.* Alciat. *in tract. de præſump. reg. 3. præſumpt. 44. n. 17.* Graſſ. *de effect. cler. eff. 2. n. 233.*

Igitur cùm, ut *ſuperius* probatum eſt, Senatus debeat 19
attendere jus, & ſtylū judicis, & fori Eccleſiaſtici, quæro, an potiùs debeat attendere ſtylum Romanæ Curiæ provenientem tanquam à fonte, & origine juris perennia; an verò ſtylum particularem tribunalis judicis, de

de cujus violentia conquetitur. In quo breviter,& re-
ſolutivè dico,etiam in eſſentialibus judicij teneri Sena-
tum potiùs præ oculis habere ſtylum,& praxim judicis
eccleſiaſtici, quàm Romanæ Curiæ,etenim ipſe judex
Eccleſiaſticus ſui tribunalis ſtylum tenetur ſervare, in
tantum, quòd etiam in litibus, quæ de partibus tranſ-
portantur ad Curiam,etiam in Rota attenditur, & ap-
probatur, quantumvis contrarius ſit ejuſdem, ſcilicet;
20 Rotæ ſtylo,& etiam in eſſentialibus, ut pluries,indieſ-
que terminavit Rota, ſecundùm varietatem caſuum, ut
in una Pampilonenſi Parochiali 14.April.1577.ut teſta-
tur Lancel. *de attent.2.p.c.4.in præfatio.n.*312.& in una
Corduben. decimarum 14. Ian 1534.coram Seraphino,
& in alia Calagur.oblatio.26.Maij 1590.coram Comi-
tulo,& in alia Toletana decimarum,de Sarre 18.Febr.
coram Pamphilo, & aliàs ſæpiùs, de quibus teſtatur
Hieron. Gonzal.*in reg.de menſ.& alterna.l.9 §.1.ir.ad-
notatio.n.*55.Cæſar de Graſſ.*deciſ.6.n.6 de ſentent.& re
judic.*Capitaquen.*deciſ.165.p* 3.& fuiſſe determinatum
in una Calaguritan.juris votandi 19 Januar.anno 1590.
Coram Orano,teſtatur Hieron.Gonzal. *ubi proxime,n.*
115.*& à n.*154.*& à n.*117.idem affirmat fuiſſe per Ro-
tam determinatum,in alia Burgenſ, concedendæ licen-
tiæ, Coram Orano de anno 1585. & in alia Pampilo-
nenſi Parochiali 13. Iunij 1600. idem firmat Pute.
deciſ. 258. *n.*3 *lib* 1.

21 Quam concluſionem probant, Cæſ. Contar. *in l.uni.*
quibus Ægidiana *q* 6.*ſub n.*6.*&* 7. *C.ſi de momen. poſſ.*
Rot. Rom.*deciſ.*530.*reſolverunt,à princ. uſque ad* 143.
*p.*2.*diverſ.*Scacia *de appell.q.*18.*n.*6.9.*&* 10.& ſatis cla-
rè probant omnes DD.*ſuperius* à princ.hujus §.3. dum
affirmant,quòd in ordinatoriis judicij Rota,& quilibet
alius judex appellationis tenetur ſervare ſtylum judi-
cis à quo,etiamſi ſit contrarius ſtylo ſui tribunalis,apud
quos videre poteris; ſed quia de hoc articulo in multis
caſibus ſpecialibus, & ſcitu digniſſimis plura diximus
*infrà,*3.*p.c.*9.*propè fin.verſic. illud tamen valde utiliſſi-
mum, à n.*233.*uſque ad fin.* & nonnulla etiam 4. *part.*
*c.ip.*1.*ante fin.verſ. at verò notandum eſt,à n.*86. ideo ad
ea libenter te remitto.

22 Quid autem ubi contraria eſt DD. oppinio, quando
alij faciunt articulum appellabilem, alij verò non ap-
pellabilem, & tunc prima erit concluſio, quòd quando
in aliqua difficultate reperiuntur Doctores contrariæ,
& repugnantis ſententiæ,ſive id in lecturis,tractatibus,
vel conſiliis contingat,illa opinio regulariter præferri
debet,quæ communis dicitur,vel quæ plurimorum Do-
23 ctorum authoritatibus corroboratur, ut tradit Ber-
nar.Diaz *in regul.*107,ubi Salced.*in addit.*lit.*in authent.*
*noviſ.n.*22.*C.de in offic.teſt.& in auth.ſi qua mulier,n.*12.
*C.de ſacroſ.Eccleſ.*Abb.*in c.prudentiam,n.*4.*de off.deleg.*
Decius *conſ.*422.*ex prin. & conſ.*441.*n.*14. plures refert
Ioan.Garcia, *regul.*252.pulchrè, & latiſſimè Alphonſ.
Oieda *de beneſ.*2.*p.c.*1.*ex n.*16. Anton.Corrat. *in tract.*
*comm.opin.in præfatio.ex n.*27.Montier *in præfat.deciſ..*
*n.*31.Tiraq.*de pœnis temp.n.*51.*& n.*64. ubi optimè de-
cidit,quòd quando variæ ſunt opiniones,illam eſſe eli-
24 gendam & tenendam,quæ plurimorum Doctorum au-
thoritate comprobatur;præſumitur enim verior ex Me-
nochio *de præſumption.l.*2. *præſumptio.*71. *n.*2. Cervan-
tes *in l.*1.*Tauri, n.*1. Humad. *in ſchol.ad Greg. Lop. in
prolog.partit.gl.*18.*n.*1.Maſc.*de prob.concl.*138.*n.*4 *&* 8.
Cæned.*in collect.*2.*p.collect.*84.*n* 4. ubi plures refert *in
noviſſ. in quæſt.canon. q.*8.*n.*10. ab eaque communi opi-
nione recedere non debemus, nec in judicando, nec in
conſulendo. Morla *in Empor.jur.*1.*p.tit.*2.*q.*5.*n.*6.Burg.
de Paz, *in proœm. legum Tauri,n.*251.Ceval. *in proœm.
pract.quæſt.ex n.*30.Dec.*conſ.*131.*in fin.*Roland.*conſ.*60.
*n.*40.*vol.*1.*& conſ.*16.*ex n.*22.*vol.*3.ſubdens fatuum eſſe
recedere ab ipſa communi; & poſt plures alios tenet
Cæned.*d.quæſtione* 8 *ſub num.* 10.quare ſi judex eccle-
25 ſiaſticus hanc communem DD. neglexerit, ſupremus
Senatus de articulo violentiæ cognoſcens, illi inhæ-
rendo (prout tenetur) juxta illam decernet, cùm ſit
communis.

Si autem in aliquo articulo duæ ſint Doctorum opi- 26
niones,alia permittens appellationis delationem, alia
autem negans; utraque tamen opinio probabilis ſit,
vel æquè communis; tunc cùm judex Eccleſiaſticus
poſſit quam maluèrit, licitè eligere propter dubium
exiſtens, & authoritatem Doctorum unamquanque
tenentium,ut ex Gutier.*in l.*1.*ca.* . *quæſt.*.13.*n.*23.
Mercad.Sot.& alij citati,& ſequuti à Cæned.*in* 1.*p.col-
lecta* 28.*n.*17.Salon.2.2.*q* 63.*art.*4.*controverſ.*2. *colum.*
1093.& ex Neviz.& aliis reſolvit Cæned.*in d.q.*8.*n.*22.
videnda ſunt,quæ Villalob.*noviſſ.in Summa,tract.in* 1.
*difficult.*5.poſt Azor,& alios dicentes omnes, hanc do-
ctrinam procedere etiam in foro conſcientiæ: quare
hoc caſu præcisè,& neceſſariò tenetur Senatus. eidem 27
opinioni per judicem Eccleſiaſticum electæ inhibere,
quoniam nullo modo poteſt de iniquitate redargui:
ceſſat enim violentia,ubi jus aſſiſtit,licitè enim,& ſibi 28
permiſſum gerit ille judex, de quo dumtaxat quæritur
in detegenda violentia; ánne contra jus denegavit
delationem appellationis, & ita tenendum eſt.

Et pro complemento hujus §.3. quid dicendum,ubi 29
ceſſant prædicta,ſed dubietas aliunde provenit, puta;
ex ſubtilitate juris,aut ex intricatione proceſſus, & ſi
quæ ſint alia;an in dubio Senatus debet declarare,vio-
lentiam judicem feciſſe in non deferendo, & partem 30
negativam urget, quia violentia ſapit odium, & deli-
ctum, *l. ſi quis in tantam furoris pervenerit auda-
ciam,C.unde vi,l.Iulia.ff.de vi publica,*qui eſt text. ex-
preſſus,ergo in dubio vim non feciſſe decernendum.

Sed contrarium verius eſt, & ſequendum, immò in 31
dubio vim feciſſe judicem non deferentem appellatio-
ni,cui de jure in dubio deferendū eſt,probant Speculat.
*tit.de appellat.§.nunc dicamus,n.*2.*in fin.& ſub n.*6.*& n.*
8.*l.*2.*fol.*194.Philip.Franc.*in c.de priori* 31.*ibi,aut ſumus
in dubio, & in c.conſtitutus* 45.*n.* 18. *& in c. ut debitus,
ſub n.*43. *verſ. in eadem ibi in tali dubio, de app.* Card.
Alexand.*in c.cum ſpeciali* 61.*§.porrò ſub n.*16.*eodem tit.*
Rebuff.*de ſentent.exequut.art.*7.*gl.*1.*n.*3.*fol.*359.Alexan.
*in l.*1.*ff.ſi quis cautio* Socin.*conſ.*39.*n.*1.*vol.*4.Matant.*de
ordin.jud.tit.de appel.*6.*p.n.*262.Tiraq.*tract.de mort ſai-
ſit.p.*6.*declar.*6.*n.*10.*f.*120.Anguriſ.*conſ.*76. *de trib.ſub
n.*1. *&* 2.*l.*6. Nevizanus *conſ.*44. *n.*9. Crot. *conſil.*124.
*n.*51. Roland. à Valle *conſ.*34.*n.*3. *vol.* 3. Vincent. de
Franc.*deciſ.*120. *n.*4.Cornaz.*in deciſion. Rot. Lucen. de-
ciſ.*193.*n.*1.Tiber.Decia.*conſ.*44.*n.*32.*vol.*1,Fulu.Pacian.
*conſil.*127.*n.*1.*&* 18.Proſp Farin.*deciſ.*418,*&* 870. Petr.
Surd.*tract.de alimen.tit.*18.*priv.*60.*ſub n.*1.*&* 2.& idem
*in conſ.*163. *arbitror. n.*5. *verſ.*3. *ubi l.*2. & iterum ipſe
Surd.*conſ.*271.*n.*17.*& in deciſ.*36.*n.*2.Marquellan.*tract.
de commiſſ.p.*2.*de commiſſ.appellatio.p...cap.*1.*n.*7. *fol.*5.
& quòd in dubio fiat interpretatio,quòd appellatio de-
feratur,Alexan.*conſil.*113. *viſo themate, num.*2. *lib.*5. &
quòd ubi de jure, vel de facto eſt dubium, nunquid 32
appellatio teneat; tunc judex à quo debeat ſuperſe-
dere in exequutione, ita ut nihil debeat innovate,
ſcribunt Specul. *d.§. nunc dicamus, n.*8. Ioan. Andr. *in
c.paſtoral.*28 *n.*10.*in fin.de off. & poteſt.jud. deleg.* Phi-
lip.Franc. *in c.conſtit.*45.*ſub n.*18 Sigiſmund.Scacia *ap-
pella.q.*17. *amplia.*10. *n.*60.

Quod procedit etiam in caſu, in quo appellatio ſit 33
regulariter prohibita, putà, in cauſa poſſeſſoria, quia
nihilominus ſi adſit dubitatio circa delationem, vel
non delationem appellationis, debet admitti. Cæſ.
Contar. *in l.unica,limit.*27.*n.*1.*& ſequentibus*, & idem
*in quæſt.*1 *num.*43. *in fin. & num.*44. *Cod.ſi de momen.
poſſ* Scacia *ubi proximè, d q.*17. *amplia.* 16. *n.* 64. Petr.
Surdus *conſ.*163.*arbitror n.*6.*lib.*2.

Nec obſtat, quod in dubio regulæ eſt inhærendum 34
quoniam in cauſis poſſeſſoriis prohibitio appellationis
eſt

eſt limitatio regulæ generalis, permiſſivæ in omnibus regulariter, & per admiſſionem in dubio, redimus ad regulam, prout etiam dicit Scacia *ubi proximè, num. 64.* ubi etiam ſatisfacit illi difficultati, quòd concurrenti-
35 bus duabus cauſis, permiſſiva ſcilicet, & prohibitiva, hæc ut fortior attendenda (de quo nos latiùs ampliſſimè *infrà, 2. p. cap. 7. per totum, & 3. p. cap. 1.*) quia procedit, quando conſtat apertè de prohibitione, ſecùs quando eſt dubium, quia tunc debemus regulæ adhærere permiſſivæ, ut dictum eſt: igitur evidenter fatendum eſt in dubio deferendum, & reponendum debere decernere Senatum.

36 Nec obſtat quòd ſimus in odioſis, quia imò tota iſta hæc extrajudicialis cognitio, & recurſus ad regem, ſi ſub limitibus defenſionis naturalis contineatur, eſt favorabilis, & ab omni jure, naturali, divino & poſitivo proveniens, & permiſſus; quare valde utilem dicit Suarez *l. 1. de immun. Eccleſiaſt. c. 44. n. 43.* Cevall. *in tract. de cognit. per viam viol. gl. 4. ſub. n. 4. & in q. 897. ſub n. 152.*
37 Cæned. *in q. canon. 45. n. 935. & num. 45.* Morl *in empor. jur. tit. 2. de juriſd. quæſt. 14. num. 8.* qui affirmant, quòd cùm vergat in utilitatem reipublicæ utriuſque, ideo dicitur favorabilis. Nec obſtat, quòd puniatur judex, quia in hac extrajudiciali cognitione, nihil de pœna juris tractatur imponenda, ſed dumtaxat de nulla delatione, an debuerit judex deferre, vel non, & ita tenendum eſt. Et
38 quòd hic recurſus ad Regem ſit favorabilis, & utilis juriſdictioni Eccleſiaſticæ, tenet poſt Manuel. Roder. Navarr. Covarr. Pacian. & Chaqueri. noviſſimè Torre-Blanca *tractatu de magia, l. 3. c. 26. num. 32.*

---

§ IV.

Proviſio expedita vigore decreti Regij, quo vim fieri eſt declaratum, quemadmodum intimanda ſit judici degenti in alterius tribunalis diſtrictu, & à duobus judicibus adinvicem procedentibus, exiſtentibus in diverſis tribunalium diſtrictibus, emiſſarum appellationum, pro delatione quod tribunal adeundum.

SUMMARIUM.

Leg. Regiæ 36. tit. 5. l. 2. recopil. *verba inſeruntur, diſponentia tribunal, ſub cujus diſtrictu degit judex Eccleſiaſticus vim inferens adeundum eſſe pro illa tollenda, n. 1.*

Dicta Regia determinatio providè obviat pluribus inconvenientibus conſideratis, n. 2.

Violentia tempore, & etiam querela, & decreti ſi judex Eccleſiaſticus degat ſub uno diſtrictu, & ad proviſionis intimationem in diſtrictu alterius tribunalis abſens reperiatur quomodo intimatio ſit facienda, n. 3.

Citatio ab uno territorio emanata non poteſt fieri degenti in alio, niſi per litteras requiſitorias, n. 4.

Actus extrajudiciales ubique geri poſſunt, judiciales niſi intra territorium, n. 5.

Proviſionis Regiæ intimatio non eſt citatio, ſed monitio, & certioratio extrajudicialis, quæ geri poteſt etiam per judicem incapacem, n. 6.

Iudex laicus poteſt aliquid intimare clerico, ut certioratio pareat præjudicium, aut conſtituatur in mora, aut mala fide, num. 7.

Proviſionem Regiam ab uno tribunali legitimè cognoſcente de violentia, ut intimetur judici poſtea degenti in diſtrictu alterius, tutius erit præſentari in altero tribunali n. 8.

Proviſione Regia intimata judici Eccleſiaſtico in alio diſtrictu non obtemperanti, ubi petenda eſt ſecunda, & tertia juſſio ac pœna comminata temporalitatum exequenda n. 9.

Tribunal quod adeundum ſi à duobus judicibus adinvicem ſe inhibentibus eſt appellatum, degentibus in diverſis diſtrictibus Senatuum, n. 10.

Senatus is eſt adeundus pro tollenda violentia, ubi degit judex, à quo appellatur, eo quòd dedit ſe pro inhibito, n. 11.

Senatus is eſt adeundus, ubi degit judex inhibens, à cujus gravamine, & inhibitione appellatur, n. 12.

Senatus quis adeundus, quando eſt appellatum à facto utriuſque judicis inhibentis, & invicem inhibentium, degentium in diverſis diſtrictibus, n. 13.

Iudex uterque eſt competens ad cognoſcendum de eo, qui exiſtens in uno territorio occidit alium exiſtentem in altero territorio cum ſclopo, n. 14.

Senatus uterque ſi à qualibet parte appellante, & concurrente adhiberetur, maxima ſequeretur repugnantia, contrarietas, & abſurdum, alienum à natura Regiæ protectionis, num. 15.

Et pro huius §. breviſſima reſolutione primitus ſupponenda ſunt verba l. 39. tit. 5. l. 2. recopil. cuius hæc ſunt: *Otroſi porque ſuele ſucceder diferencia, à qual de las audiencias han de ir los proceſſos, que ſe mandan llevar por via de fuerça quando los juezes Eccleſiaſticos que proceden, eſtan o reſiden allende, ò aquende de Tajo, havemos por bien declarar, y declaramos, que los tales proceſſos vayan à cada una de las dichas audiencias, de baxo de cuyos eſtuviere el juez Eccleſiaſtico, y alla ſe determinen por los oydores dellas, ſin embargo de otra qualquier cedula que ſe aya dado para que fueſſen à la audiencia, ſo cuyos limites fueſſe el Reo.* 1

Neceſſaria fuit valde huius legis tam provida deter- 2
minatio, ſiquidem unaquæque audientia ſuprema certos habet limites, & notorios, aliter enim ſi liberum fuiſſet oppreſſo, quamlibet adire Regiam audientiam ad ſui electionem; intricabilis foret labyrinthus, & inextricabilis confuſio. Siquidem duo appellantes, puta; ab eadem ſententia (quod poſſunt inquantum contra, prout alibi ſuo loco latiùs) unuſquiſque eligeret tribunal, & ſe invicem impedirent cognitionem, vel magnam parando dilationem, vel ſimul concurrendo cum proviſionibus ordinariis, requirentes notarios pro proceſſus exportatione. Hinc ſi Reus originarius in cauſa appellationis fiat actor, & an appellans actor, fiat Reus inde etiam præventionum diſcordiæ quotidie orirentur, & aliæ innumerabiles confuſiones, & inconvenientia, quæ tacitè ſenſit l. Regia ibi, *Suele ſucceder diferencia.*

Hac enim nova determinatione, quæ longè utilior eſt, prædictis difficultatibus obviàs, unuſquiſque facillimè, & ſine controverſia aliqua poteſt, ſi vel opprimatur à judice Eccleſiaſtico, illud adire tribunal, ſub quo deget judex ipſe, in qua quidem inſuper duas difficultates 3
ſubſiſtere reperio, prima quid ſi tempore intimandæ proviſionis unius tribunalis Regij, judex Eccleſiaſticus abſens inveniatur in diſtrictu alterius, quid faciendum, aut quomodo intimanda, quia juxta diſpoſitionem text. *in l. à D. Pio, §. ſententiam Romæ dictam, ff. de re judi.* & latè Cov. *in pract. q. c. 10. n. 7. & clem. Paſtoralis, §. deſpiceret, de re iud. l. fin. ff. de juriſd. omni. iud.* Rebuff. *in tract. de liter. requiſit. à prin.* qui plurimos citant, Paz *in prax. 4. p. 1. tom. cap. 2. num. 10. & per totum cap.* Parlador. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 6. p. num. fin. l. 21. tit. 21. lib. 4. recopil. l. 5.*
tit. 27. p. 3. quòd ſi citatio facienda eſt ei, qui ſub diſtrictu, 4
& diverſa juriſdictione alterius judicis exiſtit, debet per requiſitorias literas fieri; item executio ſententiæ alibi latæ: ergo idem dicendum videtur in noſtro caſu, ut nullatenus ei intimari debet hæc proviſio, niſi ad requiſitorias literas, ſeu ſupplicatorias tribunalis, de violentia cognoſcentis.

Sed contrarium in noſtro caſu verius eſſe exiſtimo; 5
tum quia dictus §. *ſentent. Romæ*, procedit in juriſdictionalibus actibus, exercendis in aliena juriſdictione; nos autem loquimur in actibus extrajudicialibus, qui ubique geri poſſunt, ut probatur etiam à ratione ceſſante

d. §.

d. §. *ſent. Romæ*, quam Doctores citati reddunt, tum etiam
quoniam proviſionis intimatio non eſt citatio, nec
aliquid juriſdictionale continet, ſed eſt quædam mo-
6 nitio, & certioratio monitorialis, quæ nullam arguit,
nec ſupponit ſuperioritatem, ac proterea à quocun-
que judice, carente juriſdictione etiam alias incapace
laico, ſcilicet, fieri poteſt clerico, tanquam actus extra-
judicialis; ita probat gl. celebris *in c. cum cauſſ. de off.
de eg.* (quæ inter utramque citationem hanc ponit dif-
ferentiam) Matthæus de Afflict. *in deciſ. Neapol.* 14. *n.* 8.
docent Iacob Butriga. Paul. & Bald. *in l. teſtamenta omnia*,
per text. *ibi*, *C. de teſtam.* Bal. *in l. præſcriptio. C. ſi contra
jus, vel util. publ.* Feli. *in c. cum inter, col.* 8. *de exceptio.* Ia-
ſicd Lanfr. Balb. *in ſuis obſervatio. deciſ.* 323. *incipit, cita-
tio*, Marant. *de ord. judicio.* 4 *p. d.* 11. *n.* 36. ubi pulchrè Bo-
bad. *in polit. l.* 2. *c.* 8. *n.* 131. qui affirmant, quòd ſi quis
compareat coram judice ſæculari dicens, juri ſuo eſſe
7 commodum, ut aliquid intimaretur alicui clerico, ut cer-
tiorato præjudicium fiat, aut interpellatus conſtituatur
in mora, ſeu mala fide, ut ad hunc effectum prædictus
judex ſæcularis licitè poteſt facere dictam intimatio-
nem, & certiorationem, ſeu monitionem, de quo nos la-
tiſſime *ſuprà, hoc cap. à n.* 129 tractavimus, circa intima-
tionem proviſionis ordinariæ: ergo ſequitur manifeſtè,
ut ad illam proviſionis Regiæ intimationem non ſint
neceſſariæ requiſitoriæ literæ, maximè ut evitentur
dilationes, quas violentia pendens non patitur, prout
ſuperius diximus *hoc cap.*

8 Tutius tamen erit, ut ipſa proviſio præſentetur in
eodem tribunali Regio; ubi deget judex vi opprimens,
ſcilicet, *en el acuerdo*, cum petitione negotij facta rela-
tione, ut jubeat cuilibet tabellioni illam intimare, ſi in-
timatione facta, proviſioni non obtemperet, ſecunda
juſſio ab eadem audientia Regia, à qua prima emanavit
9 poſtuletur, & illi prout *ſuprà* intimata, ulteriùs illo re-
cuſante à violentia deſiſtere, tertia juſſio cum tempora-
litatum occupatione (prout *ſuperiùs*) expediatur, ad
hanc autem exequendam utile judicarem, ut tribunal
per quod expeditur, reſeribat (non per viam requiſito-
riæ, ſed ſimpliciter cum urbanitate, facta negotij ſim-
plici relatione) alteri tribunali Regio, ut comminatas
pœnas exequatur.

10 Secunda autem difficultas, quæ oritur ex d. l. Regia
ſuprà citata ad principium hujus §. illa ſit, an duobus
judicibus degentibus in diverſis limitibus dictorum
tribunalium Regalium, ſe invicem inhibentibus, & à
quolibet ſit emiſſa appellatio, ad quod tribunal pro
tollenda violentia ſit recurrendum, quam quæſtionem
dilucidè tractavimus *infrà*, 2. *p. cap.* 10. *verſ. his*, *& ordi-
ne ſucceſſivo difficilis*, *&c. à n.* 52. *cum multis ſequen-
tibus*, *in ſimili propoſito*, *& n. fin.* ex cujus doctrinis re-
ctè ad hanc noſtram tollẽdam difficultatem inferri po-
teſt, ubi enim propoſuimus illam quæſtionem, ſi judex
in uno degens diſtrictu, expediat literas inhibitorias
contra alium judicem, in alio diſtrictu degentem, à qua
datur inhibitione appellatio, quòd horum tribunal pro
illius delatione per viam violentiæ adeundum ſit, in
11 quo tres caſus diſtinximus: quod aut appellatio emitti-
tur à judice inhibito, eo quod ſe dedit pro inhibito, cer-
tans appellans ab eo, ut debeat reaſſumere juriſdictio-
nem, quia minùs juſtè inhibitioni non legitimæ ac-
quievit, & tunc cùm appellatio debeat interponi co-
ram hoc judice gravante, ſine dubio ad illud tribunal
recurrendum eſt, ſub cujus limitibus reperitur judex
opprimens, à quo appellatur, juxta noſtram l. Regiam
ad principium hujus §. citatam.

12 Secundus caſus ſit, quando appellatur ab expedi-
tione inhibitionis, & ſic à facto, & gravamine judi-
cis inhibentis, & tunc ſimiliter non eſt dubium, ut id
tribunal pro tollenda violentia ſit adeundum, ſub cu-
jus diſtrictu inhibens deget, prout hoc diſtinctionis
membrum, & *ſuperius* late pluribus doctrinis applica-
tis *in d. c.* 10. comprobavi, pro quibus mirabilis eſt do-
ctrina Aloiſij Riccij *in prax. deciſ.* 326. *per totam*, & op-
timè vide quæ nos *infrà*, 4. *p. c.* 4. *à n.* 41.

Tertius caſus eſt, quando à facto, & à gravaminibus 13
utriuſque iudicis, & ſic ab expeditione inhibitioni, &
à iudice inferiori, dante ſe pro inhibito, ſimul eſt ap-
pellatio emiſſa, & tunc probavimus, & reſolvimus, ut
cùm iſtæ cauſæ ſint effectæ unum continens, ac proptè-
rea dividi non poſſint, tum quælibet Regalis Curia pro
tollenda violentia ſuper toto negotio adiri poterit,
quod ex identitate rationis idem diximus *in d. c.* 10. *ad
fin.* procedere in duobus iudicibus, adinvicem ſe inhi-
bentibus, à quorũ ſingulis inhibitionibus, utraque pars
appellavit, quia ut dictum eſt, continentia cauſæ dividi
non poteſt, & ideo cuilibet Curiæ pertinet cognitio ſu-
per violentia ob denegatam delationem utrique appel-
lationi, ſi utraque pars appellans conquereretur, ex ratio-
nibus fundamentalibus *ibidem* adductis, juxta ſimilem
doctrinã, de qua per Ioan. Andr. & Philipp. Fran. *in reg.
in obſc. de regul. jur. in* 6. Abb. *in c. fi. n.* 25. *de for. compet.*
Bal. *in l. ſi quis non dicam rapere*, *col.* 3. *C. de Epiſc. & cler.*
Marſi. *in l. uni. n.* 100. *C. de rapt. virg. & in l. fin. n.* 110. *C. de
jur. om. n. jud.* dum tractant de eo, qui exiſtens in uno ter- 14
ritorio emiſit ſagittam, ſive ſclopum, & occidit aliquem
in alio territorio exiſtentem, ut hoc caſu uterque judex
ſit judex competens, ne continentia cauſæ dividatur,
quam doctrinam eſſe communem teſtatur Abb. *d. n.* 25.
Alberi. *in* 4. *p. ſtatuto. q.* 79. Nell. *de bannit. in* 2. *p.* 1. *temp.
d. q.* 8. Clar. *d. q.* 27. *verſ. item poſſe*, Practi. Corrad. *tit. de
inquiſit. or.* 18. *verſ. Ab. tamen, uſque ad n.* 17 Proſp. Far. 15
in pract. crim. tom. 1. *de inquiſ. q.* 7. *n.* 46. aliàs enim ma-
ximum ſequeretur abſurdum, ſi ad utrumque tribunal
recurri poſſet, & deberet, quoniam diverſa, & contraria
decreta utraque pars reportaret, & pro exequutione
magna ſequeretur repugnantia, aliena à natura hujus
cognitionis extrajudicialis, nudæ protectionis, & de-
fenſionis naturalis, vide latiùs *in d. c.* 10. & pro omni-
bus iis caſibus vide mirabiles doctrinas, de quibus nos
infrà, 4. *p. cap.* 4 *prope finem*, *verſ. ultimò pro neceſſario
fundamento*, *à n.* 41.

---

§. V.

De his cauſis, & negotiis, quibus denegatur recurſus ad ſuprema prætoria per hanc viam violentiæ.

SVMMARIVM.

*Iudicare unum ex pluribus cùm Prætor vetat, cætera com-
mittere videtur, n.* 1.

Exceptio firmat regulam in contrarium, n. 2.

*Regalia ſpecificata quadam in venditione alicujus terræ à
Rege facta, & aliqua excepta, omnia regalia ultra exce-
pta veniunt, n.* 3.

*Caſus nonnulli juris rationibus ſunt excepti, ut trahi
non poſſint ad Regia prætoria per viam violentiæ, qui-
dam abſolutè, & quidam deficiente demum qualitate,
num.* 4.

*Cauſæ ſpectantes cognitioni ſancti officij ſive civiles, ſive
criminales, non trahuntur per viam violentiæ ad Regia
tribunalia, n.* 5.

*In Regno Aragonum juris firmia denegatur in cauſis tan-
gentibus ſancto officio, n.* 6.

*Manifeſtatio perſonæ occultæ non datur in Regno Ara-
gonum in cauſis ſpectantibus ſancto officio, n.* 7.

*Cauſæ inquiſitionis plus ſcandali, quàm utilitatis affer-
rent ſi contra earum naturam & ſigillum ad regia præ-
toria traherentur, n.* 8

Opprimi potiùs, quàm protegi fideles debent, n. 9.

*Regularium utriuſque ſexus cauſæ ſuper correctione, & vi-
ſitatione*

ſitatione Monachorum regularium & Monialium non venit ad tribunalia , n. 10.

Abbates,& Prelati in ſuos Religioſos,quorum ſunt judices Ordinarij ,juriſdictionem ordinariam habent , & de eorum cauſis cognoſcunt , num. 11.

Indecens eſſet religioſorum exceſſus in tribunalibus recitari, num. 12.

Religioſorum correctio , & qualibet ſententia Prelati, non recipit appellationem regulariter, & ubi admittitur non ſuſpendit , n. 13.

Religioſorum Prelati vim excquendo non faciunt , quia eorum ſententia non ſuſpenduntur per appellationem , numero 14.

Religioſi appellantes a correctione ſui Prelati non poſſunt in Francia recurrere ad Parlamentum, n.15.

Religioſi non poſſunt appellare, n. 16.

A Prelato excedente modum correctionis , & viſitationis licita eſt appellatio, n. 18.

Cevallos varius, & perplexus an cauſa religioſorum trahantur per viam violentia, reprobatur, n.19.& 20.

Religioſorum cauſas etiam ſuper electionibus geſtas à Prioribus generalibus , & aliis Superioribus inter Monachos, hactenus eſt inauditum, trahi ad tribunalia per viam violentia , n. 21.

Lex Regia , prohibens cauſas religioſorum trahi per viam violentia , interpretatur, n. 22.

Actus ubi determinatio non apparet, ab uſu , & conſuetudine informatur , n. 23.

Religioſorum cauſæ qualibet , qua ex Tridentino tractari poſſunt coram ordinariis , per viam violentia ad Regia pratoria trahi poſſunt , n. 24.

Idem in cauſis contentioſis pendentibus coram religioſorum conſervatoribus , & aliis judicibus , n. 25.

Concil.Trid.ſeſſ.21.cap.8. *explanatur.n. 26.& ſeqq.*

Ordinarius , quando in defectum ſuperioris per eum admoniti ſuos religioſos non viſitantis & corrigentis poteſt viſitare , an ob denegatam appellationem ab ordinario poſſint religioſi ad Senatum recurrere per viam violentia , n. 27.

Subrogatus an debeat ſervare ſtatuta ejus , in cujus locum ſubrogatur , an propria , n. 28.

Epiſcopus viſitans religioſos in defectum ſuperioris juxta Trid. obſervat eorum inſtituta prout ſuperior , n,29.

Cauſa , Bullam Cruciata , ſubſidium , & excuſatum tangentes quomodolibet ; non trahuntur per viam violentia ad Senatum , n. 30.

Apoſtolica tres gratia, ſcilicet , Cruciata, ſubſidy,&c.*conceſſa ſunt , ut exercitus Regius fortis reddatur in defenſionem Eccleſia , n. 31.*

Commiſſarius generalis Cruciata quomodo in dictarum gratiarum executione ſe habeat,& quam,& à quibus juriſdictionem habeat , n. 32.

Commiſſary generales, Miniſtri, & ſubdelegati,coram quo ſunt convenienti in caſibus tãgentibus ſuum munus,n.33.

Doctor Perez de Lara Senator ab Authore laudatur,n.34.

Commiſſarius Cruciata tenetur in ſingulis diœceſibus ſubdelegatos nominare , & cujas qualitatis , & de quibus poſſint cognoſcere , & quomodo , n. 35. & 36.

Tribunalia ſuprema ſunt inhibita,ut nullatenus poſſint cognoſcere, etiam per viam violentia de cauſis vertentibus coram Commiſſario Cruciata,& eorum ſubdelegatis,n.37.

Subſidy repartitio non ſuſpenditur per appellationem , nec contradictionem, ſed ejus ſtatim fit executio , n.38.

Subſidij recollectio , & ſolutio non recipit appellationem , numero 39.

Subſidium charitativum pro alimentis etiam impoſitum ab Epiſcopo non recipit appellationem , n. 40.

Scholaſticorum cauſa vertentes coram Magiſtro ſcholarum Salmantino,& ejus locumtenente,non trahuntur ad tribunalia per viam violentia , n. 41.

Scholaſticus , reus , an poſſit conveniri coram judice ordinario , ſi degat ultra duas dietas , n.42.

Dieta quid ſit,& a quo incipiat loco, & uſque ad quem finiatur , & quid ſit ſtadium, n. 43. remiſſivè.

Lex Regia de dieta appoſita intelligitur reſpectu ſcholaſtici alium invenientis coram Magiſtro ſchola,n.44.& 45.

Scholaſtico Salmantino in remotis degenti convento coram Ordinario dantur conſervatoria litera per ſuum Magiſtrum ſcholarum , ut remittatur , n. 46. & 47.

Caſus de facto referuntur circa declinatoriam ſcholaſticorum , & eorum remiſſionem ad Magiſtrum ſcholarum , numero 48.

Scholarium cauſa pendentes coram delegato à Magiſtro ſcholarum in remotis,an partes trahi nequeant ad ſuprema pratoria per viam violentia , n. 49.

A ſubdelegato delegati cum clauſula(appellatione poſtpoſita) licet appellare , n. 50.

Cauſa ſui natura exequibilis ad quemcunque vadat delegata : tranſit cum ſua qualitate , n. 51.

Qualitas rei inharens cum ea tranſit , quocunque vadat , numero 52.

Scholaſticorum privilegium non propter Magiſtrum ſcholaſticorum, ſed propter ipſos ſcholaſticos datum eſt,n.53.

Privilegij durante cauſa ipſum debet durare, n. 54.

Senatus Regius à Salmantino Magiſtro ob incompetentiam, vel ab alio judice Eccleſiaſtico excommunicatus , poteſt cognoſcere de cauſa violentia ad petitionem fiſcalis Regij ejuſdem tribunalis , n. 55.

Secus ſi judex excommunicans ſit ſub alterius tribunalis diſtrictu, quia ad idem erit recurrendum , ibid.

Cauſa , qua non abſolutè.ſed deficiente qualitate ad Senatum non trahuntur per viam violentia; qua ſint, n. 56.

Et de ratione , n. 57.

Qualitas attribuens juriſdictionem priùs debet conſtare , numero 58.

CVm prætor unum ex pluribus judicare 1
vetat,cætera committere videtur. Verba
ſunt Pauli Iuriſcon.*lib.*17.ad edictum re-
lata *in l.cùm prator,ff.de judic.*etenim per
cognitionem earum cauſarum , & nego-
tiorum , quæ ad tribunalia ſuprema non vehuntur per
viam violentiæ , facilè cognoſcendum , quæ jure trahi
queant; cùm exceptio firmet regulam in contrarium, *l.* 2
*nam quod liquidè,§.fin.*1.*reſponſ.ff.de pæn.legat.l.quaſitũ,*
*§.denique,in fin.ff.de fũdo inſtructo,*text.junct.gloſſ.*in authent.de non alien.vel permut.rebus Eccleſia,collat.*2.*c.*2.
de conjug. lepros. cum aliis , ita ut caſus ſpecialiter ab
hac regula non exceptus à lege , ſub ea comprehendi,
dubitabit nemo.Cùm enim Princeps hoc regale ſupre-
mis ſuis tribunalibus conceſſiſſet,à quibus aliquos ex-
preſſim caſus excepit,cæteri omnes cenſetur commiſ-
ſi ultra exceptos, ex Ludovico Romano *in ſuo eleganti*
conſilio 271.*incipiente Vie tota*,ubi dicit,quod in vendi- 3
tione terræ ſancti Luſidij facta per Ladiſlaum Regem
Vngariæ,veneunt gabellæ,& jura exituræ,quæ ſunt re-
galia,ex quo in venditione quædam regalia ſunt ſpeci-
ficata,& poſtea quædam excepta,quæ exceptio firmat
regulam in non exceptis ex ſupradictis juribus, quem
refert Everard.*in locis legali.loco ab exceptione ad regul.*
fol. mihi 55. *in priac.*

Et quamvis hucuſque dictum ſit, defenſionis reme- 4
dium,& recurſum ſalubetrimum, & præſtantiſſimum
eſſe ad propulſandas, & ſedandas injurias judicum Ec-
cleſiaſticorum juſtis appellationibus non deferentium:
tamen jure noſtro Regio meritò,juſtiſque,& legitimis
rationibus aliqui ſunt caſus excepti , quibus inhibitæ
ſunt Cancellariæ ſupremæ,ne ad eas per hanc viam vio-
lentiæ traherentur;quidam tamen abſolutè,& ſine ali-
qua diſtinctione,quidam tamen non abſolutè,ſed defi-
ciente qualitate ex priori genere.

Primus ille eſt,in cauſis,nempè tam civilibus, quàm 5
criminalibus , quarum cognitio pertinet ad Inquiſi-
tores Hæreticæ pravitatis , & ad judices bonorum

publicatorum, etiam ſub prætextu ſublevandi vi op-
preſſos, ſed qui appellare voluerint in ſupraſcriptis
cauſis, adire tenētur ſacroſanctum Senatum ſupremum
ſanctæ Inquiſitionis, quod ita ex Rrgiis decretis prohi-
bitum extat, ut poſt Jacobum Simancas *de Catholicis
inſtitu. cap.* 36. *num.* 2. tradit Salced. *in additio. ad prax.
crim. Bern. Diaz, c.* 102. *litera A. pag. mihi* 327. *column.* 1.
ubi refert Regium decretum circa hoc edictum Burg.
die 7. Martij anno 1508. renovatum 1553. circa quod
6 legendus eſt d. Simancas, Cæned. *in collecta, ad decreta,
column.* 17. *num.* 4. *fol.* 128. ubi dicit in his caſibus in Re-
gno etiam Aragonum, nec juris firmiam etiam penden-
te appellatione, dari, idem tenet Seſe *in tractat. de inhib.
cap.* 30. §. 1. *à num.* 44. *cum ſeqq.* ubi etiam dicit in illo
7 Regno non habere locum manifeſtationem perſonæ,
qua uti ſolet juſtitia Aragonum ſuper manifeſtanda
qualibet perſona occultata, ſeu aliter injuſtè detenta à
quolibet judice, & quod in iis cauſis ſpectantibus
Inquiſitorum cognitioni; non habeat locum cogni-
tio per viam violentiæ, tenet idem Seſe noviter *in
epiſtol. ad Regem, numero* 99. quæ eſt in primo to-
8 mo deciſ. ad princ Rodrig. *de annu. redd. l.* 1. *quæſt.* 17.
num 75. nam cùm in illis negotiis tanto procedatur ſe-
creto, ut nec idem parti teſtium copia detur, nefas eſ-
ſet, & minùs rationi congruum, tales lites contra ipſo-
rum naturam, rectúmque, & neceſſarium procedendi
modum præ oculis tantorum, diverſorum generum,
tantique perſonarum concurſus, in ſupremis regalibus
Cancellariis degentibus, publicè referre, imò ſcandali
plus afferret, quàm utilitatis; pro quo bene facit text.
in cap. reſecanda 24. *q.* 3. cuius verba ſunt: Reſecandæ
ſunt putridæ carnes, & ſcabioſa ovis à caulis repellen-
da, ne tota domus, maſſa, corpus, & pecora ardeant, cor-
9 rumpantur, putreſcant, & intereant. Arrius in Alexan-
dria una ſcintilla fuit, ſed quoniam non ſtatim oppreſ-
ſus eſt, per totum orbem ejus flamma populata eſt.)
ecce text. qui hujuſmodi perſonarum genus potiùs op-
primi, quàm defendi permittit.

10 Secundus caſus eadem fermè ratione fundatur, &
non venit ad tribunalia, nempè; à correctione, & viſita-
tione monachorum regularium, & monialium, ut pro-
bat l. Regia 40. *titul.* 5. *l.* 2. *recopil.* in hæc verba: *Porque
ſomos informados, que los negocios Eccleſiaſticos, tocan-
tes à viſitacion, y correcion de religioſos, y religioſas, que ſe
hazen por ſus ſuperiores, trahe inconvenientes, traherſe por
via de fuerça à las audiencias, aſſi por razon del Secreto,
que conviene tenerſe, de lo que ellos ſe trata, y por el bre-
ve deſpacho y otras cauſas: porende mãdamos à los Pre-
ſidentes, y Oydores de las audiencias, que no ſe entromet-
tan, à conoſcer de ſemejantes negocios, ni mandar traher
ante ellos tales proceſſos por via de fuerça in manera al-
guna, porque quãdo en eſto uviere que proveer, los del nue-
ſtro Conſejo proveeran.* Noſtras Rodrigu. *de reddit q.* 17.
11 *l.* 2, *n.* 75. nam cùm à ſuo judice ordinario, nẽpe Abba-
tibus, & Prælatis, qui abſque dubio in eos religioſos
ſingulos juriſdictionem ordinariam, non verò delegan-
tem habent, qui de eorum religioſorum ſubditorum
cauſis cognoſcunt, quemadmodum & clerici Epiſco-
pum, & proviſorem ejus, ut relato Emanuële Rodr. *t.
titul. quæſt. Regularium, q.* 65. *art.* 13. tenet Joan. Guttier.
12 *pract. q. civil.* 4. *q.* 64 *n.* 2. *verſiculo pro quorum, & poſtmo-
dum in verſiculo, in* 2. *caſu principali*; imò in eos religio-
ſos majorem poteſtatem habent, quàm Domini in ſer-
vos, ut latè comprobat Philip. Francb. *in cap.* 3. *circa
princ. de appell.* multùm enim indecẽs videretur. exceſ-
ſus religioſorum) quibus honeſtas, & exemplum magis,
quam cæteris commendatum eſt) in tribunalibus coram
ruſticis, & idiotis plurimis ibi frequenter aſſiſtentibus,
recitari, quod abſque ſcandalo id fieri nullo modo poſ-
ſet. Et quia ad effectum hujus recurſus, & remedij, nul-
lum appellantibus religioſis per Senatum præſtari po-
tuerat, quoniam nihilominus quòd regulariter prohi-
bita ſit appellatio à quacunque ſententia lata per Præ-
latos & Abbates in ſuos ſubditos, & quando ui aliquo
caſu permittitur, non ſuſpendit effectum ſententiæ, 13
imò ea non obſtante poteſt procedere ad exequutio-
nem, ex text. expreſſo *in cap. ad noſtram* 3. *in ordin. de ap-
pella.* ex ratione adducta. Quia verò remedium appel-
lationis non eſt inventum ut alicui à religionis, & or-
dinis obſervantia exorbitanti debeat in ſua nequitia
patrocinium exhibere, *&c.* ubi Abb. late, & Philip. Fran.
num. 3. & quia talis appellatio fruſtratoria judicatur,
ut ex Lancelot. *de attenta.* 2. *part. cap.* 12. *lim.* 18. *nu-
mero* 8. ea propter, cùm à tribunalibus iſti Prælati non
poſſunt juberi deferre, cùm nullam vim committant 14
exequendo; fruſtra traherentur proceſſus, & meritò ad
eos trahendos proviſio negatur, propter circuitus vi-
tandos; agitur *clem. audis de reſcrip.* & ita tenet Rodrig.
ubi proxim. & eadẽ ratione idem dicit ſervari in Fran-
cia circa appellationem, tanquam ab abuſu non admit-
tatur à Senatu, ſeu Parlamento. Rebuff. *in* 3. *tractatuum,
titul de appellat. tanquam ab abuſu, art.* 1. *gl.* 1. *n.* 23.
24. *&* 25 *folio* 936.

Et quòd in Francia non poſſint Religioſi appellantes 15
à correctione ſui ſuperioris Prælati recurrere ad Parla-
mentum Rrgium, tanquam ab abuſu; ſed imò potiùs
appellatione non obſtante, poſſit Prælatus exequi te-
net Scacia *de appella. quæſt* 27. *lim.* 26. *num.* 9. *&* 10. *ver-
ſiculo ego non diſcedo*, Gregor. Tholoſa. *in tract. de appel-
la. l.* 2. *cap.* 10. *n.* 7. *verſic. in Gallia. fol.* 156. & quod Re- 16
ligioſi non poſſunt appellare, tenet Covar. *in pract. q.
cap.* 23. *ſub n.* 6. *verſicul.* 8. idem tenet Domini. à Soto
lib. 5. *de juſti. & jur. quæſt.* 6. *art.* 3. dicentes, ſanctè, ac reli-
gioſè in religionibus Monachorum appellandi uſum 17
ſublatum fuiſſe, nam etiamſi poſſet accidere, Mona-
chum aliquem injuria læſum affligi à Prælato; tamen
multa damna ex appellationibus ſequerentur, quæ reli-
gionis nervum, & decus potiſſimum macularent: idem
tenent Manuël Rodrig. *quæſt. regul. quæſt.* 29. *art.* 2. Ara-
gon. 2. 2. *q.* 69. *artic.* 3. Cerol. *in prax.* 2. *part. verb. regula-
res, verſic.* 6. idem Manuë. Rodrig. *tom.* 1 *quæſt.* 29. *art.* 3.
& in ſumma, in fin. tit. de ord. judic cap. 13. *num.* 5. idem te-
ſtatur Seſe *tract. de inhibitio. c.* 29. §. 1. *ſub n.* 44. & idem
in epiſtol. ad Regem, n. 99. & ſic ex utraque ratione, tam
ratione ſcandali vitandi, de quo in l. Regia, quàm ra-
tione appellationis prohibitæ nullo modo admittitur
Religioſus in correctione ad recurſum Regium. Hoc
jure utimur, nam ad ea quæ frequentiùs accidunt, jura
adaptantur. *l. nam ad ea, ff. de legibus.*

Sed dictam tamen regulam, quam ut firmiſſimam 18
hactenus firmavimus, appellari non poſſe à Prælato re-
ligioſo gravante, & opprimente ſuum ſubditum reli-
gioſum; imitandam eſſe, quando in correctione, & viſi-
tatione Prælatus modum exceſſit, quia tunc poteſt lici-
tè appellare Specula. *tit. de appel at.* §. *in quibus autẽ ca-
ſibus*, Franch. *in c. de prior n.* 31. *ſub n.* 1. *de appellat*, Card.
Alexand. *in d. c. ad noſtram, l.* 3. *n.* 3. *verſiculo nota* 2. &
Decius *n.* 1. *& ſeqq.* Marant. *de ord. judic.* 6. *part. actu* 2.
prin. verb. & quandoque appellatur, lim. 27. *ſub n.* 333.
Gregor. Tholoſ. *de appellat. lib.* 2. *c.* 10. & apertiùs *à n.* 8.
fol. 151. Ruginel. *eodem tract.* §. 2. *c.* 3. *n.* 229. Scacia *de
appella q.* 17. *limi.* 26. *num.* 12. & de exceſſu Prælati in
viſitatione, vide multa per Pavin. *tract. de viſit.* 1. *p.
quæſt.* 10 *per totam, fol.* 189. *& ſequentibus*, & ita intelli-
guntur, prout loquuntur, Navarr. *l.* 2. *conſ. tit. de appell.
conſ.* 4. *n.* 5. *& in cap. nullam* 18. *q* 2. *n.* 51. prout & illum
intelligit, & ſequitur Cæned, *in Canoni. q.* 26. *ſub n.* 22.
verſ. advertendum tamen eſt.

Quæ limitatio probatur ex text *in cap. de prior.* 31. *de* 19
appell. quem ita ibi intelligunt, & interpretantur Do-
ctores citati, & eſt optima gloſſa ibi *verb. contempſerit*, &
eſt text. *in cap. licet, de off. ordin.* & ita illum etiam intel-
ligunt Doctores communiter *ibi*. Calderi. *conſil.* 3. *ſub
titul. de appell.* Anchara. *cõſ.* 42. Abb. *in d. cap. ad noſtram,
num.* 7.

num.7.& ibi Felin.*n.7.* Decius *in n.1. de appellat.* quære dicendum eſt, perperam intellexiſſe illum Ceval. *de cognitio. per viam viol. 2. p. quæſt. 93. à prin.* quo motus, nimis variat in huius articuli typis cognitæ reſolutione, ac inſuper ad ſubvertendam l. Regiæ, & communis, ac incommutabilis praxis determinationem, qui quidem *à num. 1. uſque ad n. 20.* de verbo verbum tranſcripſit (nullo addito, vel dempto verbo) Cæned. *in quæſt. canon. 16. à n. 19. per quatuor columnas*, eo tamen non citato, & quod ipſe ultimo loco addit ex ſuo Marte vulgari praxi repugnat.

20 Siquidem *in d. q. ad prin.* dicit vim facere religioſos Prælatos, ſuas in ſubditos ſententias exequi, appellatione remota, & poſtmodum, poſtquam in articulo nullam firmam aſſumpſit reſolutionem, an debeat admitti appellatio in cauſis religioſorum, nécne, quia modò unum, modò aliud interminatè ſentit: tandem *in n. 20. & ſeqq.* reſolvit, quòd ſi appellatione non obſtante mandetur exequutioni ſententia ſuperioris, erit articulus violentiæ, & inſuper dicit non obſtare ſuæ reſolutioni noſtram l. Regiam 4. *tit. 5. lib. 2. recopil.* quia (dicit) loqui in cauſis viſitationis, & correctionis religioſorum, & poſtmodum continuatiuè *n. 24.* dicit) & ſic non eſt permiſſa appellatio, nec cognitio per viam violentiæ, niſi judex excedat modum) ſed miror tanti viri, ex quo ſi attentè legatur, nulla poterit firma reſolutio deduci, quia in tota quæſtione variè, & contrariè loquutus eſt.

21 Sed tu, ne fortè decipiaris, ſcias, cauſæ religioſorum quæ fiunt, & geruntur per eorum ſuperiores, Priores, Guardianos, Rectores, Generales, Provinciales, & ſimiles, quia ſive directè, ſive indirectè, ſemper tendunt ad correctionem, & regimen religioſorum: nullo modo poſſunt trahi ad ſuprema prætoria per viam violentiæ, ſive in eis prohibita ſit appellatio (prout regulariter prohibetur) ſive permiſſa ſit (prout quando exceditur) nec hactenus viſum, nec auditum fuit inter practicos, & expertos tribunalium advocatos, & Senatores hujuſmodi perſonarum cauſas ad illa exportati per hanc viam; imò nec in gravaminibus & exceſſibus ſuper electionibus, nec ſuper aliis rebus, quæ (ut dixi) geruntur inter religioſos per eorum ſuperiores; trahi, unquam permiſſum eſt, & ſic non video, quomodo ipſe Cevall. deviare auſus eſt à tam frequenti, & omnibus tribunalium etiam minimis officialibus notoria, & uſitata praxi.

22 Et quia dicta lex Regia non ſe fundat tantum in permiſſione, aut prohibitione appellationis in ſimilibus cauſis (quia hæc ratio illius fuit ſubintellecta) ſed in pace, quiete, & conſervatione ſtatus religioſi, cùm illius nervus, atque decus conſiſtat in eo, ut ne facilè cauſæ ſuæ extra religionis ambitus deducantur, ex quo non levia jurgia, ac perturbationes orirentur in graviſſimum religionum detrimentum, prout conſiderant Soto, & Covar. *ubi ſuprà*, & quando circa hoc d. l. pateretur aliquam difficultatem, univerſalis, perpetua, & firmiſſima, juſtiſſimáque ab uſu, & praxi recepta conſuetudo ſufficiens fuit, illam legem intelligere, interpreta-

23 ri, & declarare, quia actus, ubi determinatio non appareret, abuſu, & conſuetudine informatur, & regulatur, latiſſimè plura congerens adducit Mier. *tractat. de major. 1. p. quæſt. 48. à n. 71. uſque ad num. 77.* Seſe *deciſ. 113. num. 183. & 184. tom. 1.* & idem *in tract. de inhibitio. cap. 8 §. 3. à n. 143.* Parlador. *l. b. 1. rer. quoti. cap. 1. §. 11. n. 4.* Cæned. *in q. canon. 45. ſub n. 29.* & nos latiſſimè plures congeſſimus *ſuprà, c. 1. circa juſtificationem conſuetudinis immemorialis, à prin.* ergo ſi hoc obſervat incommutabilis, & juſtiſſima praxis, cur temerè d. Cevall. contrarium firmaturus erit? quia minimè ſunt mutanda, quæ certam interpretationem ſemper habuerunt ex quibus vulgaribus.

24 Unum tamen eſt, quòd in iis caſibus, in quibus per

Salgado de protect. Reg.

Concil. Tridentinum permiſſum eſt ordinariis, de cauſis religioſorum cognuſcere (de quibus dilucidè per Cæned. *in canon. quæſt. 26.* & alios, de quibus nos latiùs *infra, 3. tom. 6. p.*) poterit licitè per religioſos recurrere ad Regium Senatum per viam violentiæ, qua ſunt oppreſſi ab eiſdem ordinariis; quia tunc jam dictæ cauſæ exeunt ambitum, & clauſtra religionis, & in illis ceſſat ratio noſtræ legis; item etiam idem dicendum erit, & à fortiori in cauſis, de quibus cognoſcunt religionum 25
conſervatores in foro contentioſo, juxta Trid. *ſeſſ. 14 c. 5.* & nos ſuo loco dicemus *infrà, tom. 3. 5. p. c. 6.* ac etiam alius quilibet judex extra religioſum, cognoſcens de qualibet religionis cauſa ex identitate rationis, & ita practicatur.

Sed quid dicendum circa diſpoſitionem Concilij 26
Trident. *ſeſſ. 21. c. 8.* dum loquendo de religionibus, in hæc inquit: Et ſi in eis vigeret obſervantia regularis, provideant Epiſcopi paternis admonitionibus, ut eorum regularium ſuperiores juxta eorum regularia inſtituta, debitam vivendi rationem obſervent, obſervari faciant, & ſibi ſubditos in officio contineant, & moderentur. Quòd ſi admoniti intra ſex menſes non viſitaverint, vel correxerint, tunc iidem Epiſcopi etiam ut delegati Sedis Apoſtolicæ eos viſitare poſſint, & corrigere, prout ipſi ſuperiores poſſunt, juxta eorum inſtituta, quibuſcumque appellationibus, privilegiis, & exemptionibus penitùs remotis, & non obſtantibus, *&c.* an 27
tunc data contumacia procedente ordinario in religioſorum correctione, poterunt ob negatam delationem appellationi ab eo interpoſitæ confugere religioſi ad Regium Senatum pro violentia tollenda.

Et videtur quòd ſic, per doctrinam Bald. *in l. certum,* 28
cap. 5. ſub n. 22. verſiculo item dubitatur, verſus fin. Cod. unde legiti. & unde cog. quem refert, & ſequitur Socin. *conſ. 195. circa primum, ſub n. 1. verſ. & præmiſſis, l. 2.* dicentes, quòd ſi per ſtatutum ſit aſſignatum unum tempus Capitaneo, & aliud poteſtati, & in aliquo caſu poteſtas ſit ſubſtituta Capitaneo, debet poteſtas judicare ſecundùm ordinamenta poteſtatis, & non ſecundùm ordinamenta Capitanei, quia ſubrogatus non tenetur ſervare ſtatuta ejus, in cujus locū ſubrogatur, ſed propria. Sequitur Scacia *de appell. quæſt. 18. num. 15.* ergo tenetur Epiſcopus admittere appellationem, ſicut in cæteris cauſis, & religioſi poterunt uti Regio recurſu.

Sed contrarium verius eſt, tum juxta verba dicti 29
Concilij *ibi*: Prout ipſi ſuperiores poſſunt, juxta eorum inſtituta, quæ enervant vires doctrinæ Bald. hujus caſus reſpectu, & ſic cum omnibus ſuis qualitatibus debet correctionem, & viſitationem gerere, prout religioſi ſuperiores, attenta cauſarum natura propria; tum etiam quia in eadem correctione eadem viget ratio fundamentalis noſtræ legis Regiæ 40. propter quam, in iis religioſorum cauſis recurſus impeditur, & ita firmiter tenendum eſt in præſentis difficultatis reſolutione.

Tertius caſus eſt in omnibus cauſis, & negotiis attingentibus quoquo modo, vel attingere valentibus 30
tres gratias, ſeu conceſſiones à Pontificibus conceſſas, multis confirmationibus vallatas, Principibus Catholicis Hiſpaniarum Regibus, nempe Bullam ſanctæ Cruciatæ, ſubſidium, & excuſatum, eò motis, quoniam cùm ipſi Catholici Reges proprium ſuum patrimonium pro Eccleſia, tam devoto zelo conſumpſiſſent, ut proterui, & infideles, hæretici, & idololatræ ad Eccleſiæ communionem, & conſortium reducerentur, juxta ea, quæ Iuſtinian. Imperator inquit in 25. conſtitutione de contributariorum indulgentiis, *ibi*: Nam ærarium cùm multis prægravatum debitis, & ad extremam redactum inveniremus inopiam, ære alieno in nos ſuſcepto onere pariter, & magna difficultate ſublevavimus, & rem militarem, quæ jam neceſſarium rerum in opia defluxerat, ut undique republica Barbarorum labefa-

ĉtaretur irruptionibus. Meliùs dici poteſt, hunc exer-
citum,& prælium Eccleſiæ potiùs, & Eccleſiaſtici ſta-
tus, quàm Principia ſæcularis, cum fiat ad exaltationem
& augmentum fidei.

31 Igitur ne Eccleſia, Chriſtianáque reſpublica mole-
ſtiis,& incorſiones inimicorum ſanĉtæ fidei pateretur,
tres prædiĉtæ gratiæ eis à ſanĉta Sede conceſſæ fuère,
ut ex proceſſo,& produĉto ab eis,atque ſimul ex Regio
patrimodo fortis reddatur Catholicus exercitus, &
vincat Leo.

32 Ad exequutionem harum conceſſionum, & gratia-
rum Commiſſarius eſt quidam generalis, qui præeſt
omnibus cauſis, & negotiis eas attingentibus, iſtéque
Commiſſarius Eccleſiaſticam, & ſpiritualem juriſdi-
ĉtionem exercet, delegatum ſcilicet per Summum Pon-
tificem, cùm res,& perſonas Eccleſiaſticas, & ſpiritua-
les comprehendant gratiæ hæ, & temporalem etiam à
noſtro inviĉtiſſimo Rege conceſſam, ſic per vim auxilij,
& brachij ſæcularis illam direĉtè, & realiter ſibi dan-
te, & attribuente, ut in conſilio, quod vocamus *de la
Cruzada*, cauſas dirimat temporales, quæ coram ipſo
frequenter inter ſæculares traĉtantur, in quibus potuiſ-
ſet juriſdiĉtio declinari, qiò licèt præſit d. conſilio Cru-
ciatæ, non appellatur Præſes, ſed Commiſſarius genera-
lis, ſicque diĉtus, quia commiſſam ſibi juriſdiĉtionem,
& delegatam à Papa, & Rege exercet, & Generalis ad
33 differentiam cæterorum Commiſſariorum inferiorum
ſubdelegatorum, quibus ipſe immediatè præeſt; qui
etiam alibi conveniri non poteſt, quàm coram Summo
Pontifice, ac pariter ejus miniſtri in his, quæ ſua reſpi-
ciunt officia, & munera, alibi conveniri non queunt,
niſi coram ipſo Commiſſario generali, ut in eadem con-
ceſſionis Bulla,& gratia dicitur,& refertur in compen-
34 dio 3. gratiarum edito per doĉtiſſimum virum ſcientia,
& experientia decoratum, magnáque ingenij facilitate,
& claritate prælitum, omni laude, ac ſublimi præmio
digniſſimū, Licen. Perez de Lat. *fol. 66. in prin. tit. de los
privilegios y eſentiones*, &c. *l. 1.* & ibi *fol. 16. tit. del offi-
cio del Commiſſario General*, multa de tali officio vide-
bis, & invenies.

35 Iſte Commiſſarius generalis tenetur ſuam commiſ-
ſionem ſubdelegare in ſingulis diœceſibus & capitibus
Provinciæ, ſive partiri his, qui in Cathedralibus Eccle-
ſiis præbendas habuerunt, magiſtratus, & Doĉtoratus,
aut inquiſitoribus, ſi ibi ſint,& in eorum omnium ſub-
delegatorum abſentia, vel impedimento alios ſubdele-
gatos nominet ipſe Commiſſarius Generalis, qui qui-
dem ſint periti, & literati, graduatíque, ac intemeratæ
conſcientiæ, & opinionis, dummodo iſti Commiſſarij
ſubdelegati in ſingulis diœceſibus duos numero non
excedant, juxta *l. 12. §. 2. in titul 10. lib. 1. recopilat.*& in
concordia regnorum Caſtellæ,& Leonis ſuper excuſa-
to, quam tranſaĉtionem acceptavit Rex noſter, relata
in d. cōpendio trium gratiarum *lib. 2. del excuſado, fol.
66. § itemque por los reverēdiſſimos juezes Commiſſarios*,
&c. qui quidem ſubdelegati cognoſcunt de omnibus
cauſis quomodolibet contingentibus bona,& admini-
ſtrationem eorum,& rationem diĉtarum gratiarum, &
compoſitionem Bullarum, bonáque etiam eorum, qui
ab inteſtato decedunt, ſine conſanguineo intra quar-
tum gradum, & ea, quæ deperdita,& pro dereliĉtis ha-
bentur, & ſine proprij Domini cognitione ſunt) quæ
nos *monſtrenços* dicimus) quæ ſimul annexa,& applicata
ſunt Cruciatæ, de quo, & de modo procedendi in his
cauſis,& in bonis,& in applicatione bonorum deper-
ditorum, ſive *monſtrençorum*, & ab inteſtato venien-
tium, vide latiſſimè, & omnia de materia require *d.
compendium, lib. 1. fol. 276. cum ſeqq.* ubi ad amuſſim
inſtruĉtiones procedendi, his ſubdelegatis datas, & ad
quæ earum extendatur cognitio refert, multáque de iis
mentio fit *in l. 10. tit. 10. 1. lib. recopil.*

36 Quarum omnium cauſarum cognitio ad eos priva-
tivè pertinet: ita ut Præſidentes, & Auditores omnium
in univerſum Cancellarium, cæterarúmque audien-
tiarum regalium inhibiti ſunt expreſsé, *in l. 9. tit. 10. l. 1.
recopil.* ita ut de eiſdem cauſis, & negotiis cognoſcere
non poſſint, nec recipere ſupplicationem, ſeu appella-
tiones à ſententiis, decretis, ſeu juſſibus,& compulſio-
nibus interpoſitas, quas ſi forſan recepiſſent, ſtatim ad
d. Commiſſarium generalem, ſeu ejus ſubdelegatos re-
mittant, nec de his ſententiis,& decretis recurſum ali-
quem etiam per viam ſupplicationis, gravaminis, nec
nullitatis ad ea tribunalia eatur, nec ad alia etiam in-
feriora, ſed tantùm ad ſupradiĉtum Commiſſarium ge-
neralem, ad quem diĉtorum tantùm cognitio pertinet
ex d. l. 9.

Quod adeò verum eſt, ut diĉta inhibitio etiam ad 37
noſtrum caſum extendatur, ita ut nullo modo cauſæ
prædiĉtæ quomodolibet coram d. Commiſſario gene-
rali, ſeu ejus Commiſſariis,& ſubdelegatis traĉtare con-
tigerit, ad prædiĉta ſuprema tribunalia per viam vio-
lentiæ remittantur, *juxta l. 8. d. tit. 10. lib. 1. recopilat*:
quod idem diſponit circa quartas Regibus pertinen-
tes, ibi: *Apedimiento de algunas perſonas mandan traher
los proceſſos*,&c. *ſean ſecho y tratado ante el juez Cōmiſ-
ſario y executor general, y ante ſus ſubdelegados à las di-
chas mis audiencias Reales por via de fuerça, y que cogno-
ſcen dellos, y que les mādan otorgar las appellaciones, que
ante ponen de los dichos Commiſſarios, y juezes generales,
particulares, y que los compellen, y appremian à eſto, y
porque eſt podria ſer en gran daño, y per judicio de las di-
chas Bulla, y ſubſidio*, &c. *mandamos à los dichos Pre-
ſidētes, y Oydores, que nivos entrometais, à conoſcer por via
de fuerça, ni otra manera alguna de cauſa proceſſo, ni
diſerencia tocanto à las dichas Cruzada Bullas, y quar-
tas, y ſubſidios, y quentas dello, ni admitais peticiones*,
&c. idem tenet Bobadill. *in Polit. l. 2. cap. 16. num. 9.*
Rudrig. *de annu. reddit. lib. 1. quæſt. 17. num. 75.* Aze-
ved. *in l. 2. tit. 6. lib. 1. recopil. fol. 146. in prin.* refertur
etiam *in d. compend. lib. 2. del ſubſidio, titul. de concor. de
Caſtill. y Leo, fol. 10. verſic. otroſi que ſun à geſtad ad fin.*
Joſeph. *traĉt. de inhibit. cap. 30. §. 1. ſub num. 44.* & ite-
rum *in epiſt. ad Regem, num. 99. quæ eſt in 2. tom. deciſ.
ad prin.*

Imò cauſis ſubſidij, nempe circa reparationem, 38
quæ fit per repartitores cujuſcunque Eccleſiæ, & diœ-
ceſis, ſtatim talis repartitio exequitur, vehitúrque ad
debitam exequutionem abſque aliqua dilatione, non
obſtante quacunque contradiĉtione, aut appellatione,
nec poſſint dari proviſiones Domini Commiſſarij ge-
neralis ad effeĉtum impediendi prædiĉtam partitio-
nem, faĉtam exaĉtionem, nec exequutionem ejus, quod
ſi in contrarium faĉtum ſit, & dari proviſiones tales
contigerit, obducuntur,& non adimplētur, nec eis ob-
ſtantibus ceſſat diĉta repartitio, exequutio, nec recolle-
ĉtio ejus, ut conſtat *ex diĉta concordia regni Caſtella, &
Leon*, de qua *in d. compendio, ubi proximè, fol. 11. verſ.
otroſi el repartimiēto que ſe hiziere del dicho ſubſidio, &c.*
ita etiam in eorum exequutione, & collectione proce-
ditur appellatione propoſita, & remota, ut probatur
ibi *f. 6. §. en la Cobranza del ſubſidio*, quod etiam jure 39
communi videtur probari: nam cùm hic agitur de col-
leĉtione rerum in ſubſidium militiæ conceſſarum: cùm
non requirat altiorem indaginem in eis, recipienda ap-
pellatio non eſt, ad effeĉtum demorandi exequutionem
collectionis, quoad effeĉtum ſuſpenſivum ſaltim: de
rebus etenim eſt, quæ dilationem non patiuntur; ex-
pendo ad propoſitum text. firmè expreſſum *in l. ſi res
dilationem, fin.* ibi: Si res dilationem non recipiat, non
permittitur appellare, veluti nec teſtamentum aperia-
tur, ut D. Adrianus conſtituit, nec frumentum in uſum mili-
tum in annonæ ſubſidia contrahatur, *&c.*) qui text. ad
propoſitum elegans eſt, & quia cùm hoc reſpiciat
militum alimenta, & ſuſtentationem, & ad id ſolùm

conceſ

conceſſum eſt à Pontificibus ad ſuſtentationem, & allmoniam 100.galerarum,& triremium contra perfidos, & ideo dicitur,& appellatum eſt ſubſidium,ut expreſ-
40 sè dicitur *in d.compend.l.2.del ſubſidio eques ea la gracia, y cõceſſion del ſubſidio,fol.3.ad fin.& fol.1.*quo caſu quòd charitativum ſubſidium pro alimentorum,nempe,neceſſitate etiam ab Epiſcopo impoſitum habet hoc idem privilegium,ut in eo minimè appellatio admittatur, ut expreſſe tenet Bellêcin,*in tract.de charitativo ſubſid o, q.55.* Gui[...] *de penſi.q.93.n.4.* igitur ſi in his cauſis poteſt judex,lege permittente,& abſque vitio attentati ſuam ſententiam exequi , non obſtante appellatione ; fruſtra quæreret hoc defenſionis auxilium appellans , cùm judex nullam vim facit , nec injuriam exequendò ſententiam privilegiatam , & ſui natura exequibilem, *arg.regul.qui jure ſuo,de reg.jur.*quorũ proceſſuum traductio ad ſuprema tribunalia maneret illuſoria , quod evitare judices,& jura debent, ex textu *in cap.cauſſam quæ,*ubi omnes Doctores communiter ſolent adnotare *l.3.§.plus dicit,ff.ad exhibendum, & in §.interdum,* ibi: Quia vindicare non poſſum,nec ad exhibendum experiri, *&c.*nec tali appellanti prodeſt proteſtatio violentiæ coram judice Commiſſario generali,vel ejus ſubdelegato, quia proteſtatio de illo actu facta, cujus eventus nihil operatur,nihil valet,nec verenda eſt, *l.hac ſtipulatio.§.divus,ff.ut legator.nomine cav. l.non cõtẽdum, §.fin ff.de procur.*omnes Doctores *in l. non ſolum,§.morte,ff.de oper.nov.& in c.cum M.Ferrar.de conſtitutio.*

41 His & proximus quartus caſus eſt,& ab hac regula ſuprapoſita,exceptus, cauſæ nempe, quælibet attingentes conſervatores Salmantinæ univerſitatis , nam ab eo quòd Magiſter ſcholarum, & ejus locum tenẽtes pronuntiant,decernunt,& declarant,ſi appellationibus ſuper ipſo interpoſitis non detulerint,nec deferãt,ſed his propoſitis ad ſententiarũ executionẽ procedunt,prohibitum ſtat proviſiones ordinarias à Cancellariis , & audientiis ſupremis dari,ut ad eas proceſſus trahantur ut conſtat *ex l.Regia 18.tit.tit.7.l.1.recop.*Boba.*in Poli. l.2.c.16.n.9.*& alij ex rationibus *in d.c.1.l.Regia,*à ſcriptis cæteris motivis ad privilegium ſtudentibus cõceſſũ.

42 Vnum tamen diſſimulare non poſſum,quod frequenter in tribunalibus verſatur,ſæpéque de eo dubitari vidi;an *l.20. eod.tit.7 lib.1.* dum diſponit , & reſtringit juriſdictionem Magiſtri ſcholæ ad duas dietas tantùm,reſtringénſque *l.18 §.2.*quia quatuor dietæ concedebantur,procedat,& habeat locum non ſolùm quando ſcholaſticus eſt actor , & vult trahere ad d. judicem ſuum alium , putà , ſæcularem ; ſed etiam procedat , quando ſcholaſticus reus eſt,ita ut ſcholaſticus Salmanticæ matriculatus , & in quo qualitates requiſitæ concurrunt ad utendum hoc privilegio, ſi extra duas prædictas dietas degat,& ibi conveniatur,& accuſetur coram judice ordinario, cuius iuriſdictionem declinaverit,an remittatur ad Magiſtrum ſcholarum.Quid autem
43 ſit dieta, quæ ſtadia comprehendat , & iſtæ duæ dietæ à quo incipiant numerari , & uſque ad quem locum , vide latiſſimè,& ex aliis per Azeved.*in d.l.* 20.

44 Et brevibus ſolvendo dico,& ſuppono *ex d.l Regia,* ſcholaſticum poſſe trahere ad ſuum Magiſtrum ſcholarum reum quemlibet;etiam ſæcularem,vel alium ſuum debitorem , ut conſtat *ex d. l.* 18.& ibi Azeved. itaque omnes dietæ , de quibus loquitur jus Canonicum *in c. nonnulli de reſcript.& in cap.ſtatutum,§.cùm verò,& §. cùm autem, eod.tit.in 6.& in c.olim.7. de exceptio* & in conſervatoriis , & legibus Regiis, non limitatæ fuere; nec eſſet neceſſarium.niſi quando aliquis in prima vel ſecunda inſtantia extrahitur à proprio foro, & diœceſi contra regulam iuris,quæ habet,quòd actor forum rei ſequi debet; & quia privilegium,quod contra hanc iuris regulam habet ſcholaſticus,ut tradit Rebuff. *in tract. de privil. ſcholaſt. privil.* 61.& 62.indiſtinctè,& abſque limitatione diſtantiæ nimis eſſet ipſis reis damnoſum,&

Salgado de protect. Reg.

ſic *in d.§.2 lib.* 18. cùm neceſſarium , & rationi congruum viſum fuit jubetur ut Magiſter ſcholarum , ſeu ejus locumtenens minimè poſſet ad ſe trahere perſonam aliquam ultra dictas dietas, quæ referenda ſunt ad ſcholaſticum; qui ut actor trahit reum ad ſuum judicem, ex gloſ. expreſſa *in c.ſi diligenti , verbo pertrahi , de for. compet.* quæ allegans *cap.inolita* 11. *q.* 1. dicit referendum ad actorem,ex cuius propria verbi ſignificatione *d.c.ſi diligenti , & c nonnulli ; cap.olim,* ſuprà allegata *authent.habita,* ibid: *trahere temaverint,* quia reum trahit invitum actor,ut ex Rebuffo *in l.* 111 *de verbor.ſignifi.*

Sicque d.l.videtur loqui in ſcholaſtico,ut actore tra- 45
here volente alium extra duas dietas coram ſuo judice ſcholaſtico, & ita eſt communis praxis Salmantina.At quoties contigerit ſcholaſticum, etiam in remotis; conveniri ſive in civilibus,ſive in criminalibus coram iudice ordinario illius provinciæ; à ſuo ſcholaſtico ſtatim ut ipſe poſtulet,ſibi dantur conſervatoriæ in certis conſtitutionibus univerſitatis, & clauſulis Bullæ Innocentij,relatæ ad literam per Azeved.*in d.l.*20.ubi per te
videre poteris.d.autem l.20.ſolùm venit ad reſtringen- 46
dum quatuor dietas prædictas, de quibus *in d.l.18.c.7.* ad ſolas duas,ut inquit Azeved *in d.l.20,à princip.* ubi dicit,ſtudentes ſuos trahere debitores uſque ad quatuor dietas , idem dicit Rebuff *ubi proximè , privil.*161.ubi allegat noſtram legem Regiam , dicitque Innocent. VIII. has dietas reduxiſſe ad jus Canonicum decretalium;nempe, *cap.nonnulli* 28.*de reſcript.*& ſic intelligi , prout intelligenda eſt d.l.Regia Hiſpana Bulla,& conſervatoria , quas refert, quando ſcholaſticus actor eſt , & in privil.165.& 177 mentionem facit de tranſactione concord. & pacto ſanctæ fidei , de qua *in dicta lege* 18.

Et ſit reſolutio,ut ſcholaſticum Salmantinum in uni- 47
verſitate matriculatum, in quo cætera requiſita *in d.l.* 18.concurrunt,quocunque vadat , & ubique locorum , comitatur ſuum privilegium fori , & ſequitur , ſicut umbra corpus,itaut ſi conveniatur,vel accuſetur civiliter, vel criminaliter coram judice ordinario etiam extra prædictas duas dietas opponens fori exceptionem, ad Magiſtrũ ſuum remitti neceſſariò debet cum elogio *l.non dubium,* ibi:Illud à quibuſdam obſervari ſolet,ut eùm cognoverit,& conſtiterit,remittat illum cum elogio ad eum , qui provinciæ præeſt , unde is homo eſt, quod ex cauſa faciendum eſt,*ff.de custo.& exhi.reorum;* ut in milite *l.de militib.* ibi:Ita ſervatur, ut ad eum remittantur,ſi quid deliquerint, ſub quo militant, &c. *ff. eod.l.deſertorem,cum aliis pluribus de re milita.& in clerico;c.ſi judex laicus,de ſent.excomm.in* 6.&alibi paſſim; & ita communis ſtylus dietæ univerſitatis Salmantinæ d.l Reg.interpretatus eſt.& declaravit,ſecundùm quam declarationem , & ſtylum vidi judicatum fuiſſe in hac alma aula , & Galleco tribunali, ubi ſcholaſticus extra dictas dietas delinquens,& accuſatus hic , oppoſuit fo-
ri exceptionem: replicãte verò adverſario ipſum ſcho- 48
laſticum degere ultra dictas dietas,& nihilominus poſt hinc inde longam diſputationem , & controverſiam negotij Senatus ſe incompetentem declaravit,dictúmque ſcholaſticum uti in hoc caſu ſuo privilegio, & ſic remittendum eſſe ad Magiſtrum ſcholarum , vel ejus locumtenentem , & in alio negotio huic ſimili Pinſiana Cancellaria , dum Burgenſi erat , declaravit & in alio negotio cuiuſdam conſanguinei mei ,idem declaravit eadem Cancellaria,licèt antea in hoc Senatu Galleco in eodem negotio,ſcholaſtico abſente , & contumace,contraria ſententia lata fuit, licèt enim poſtmodum contingens in priori caſu,magis cognito de cauſa,ſe non judices declaravère.

Illud tamen rei , de qua agimus , utiliſſimum non 49
omittendum eſt , an cauſæ , & negotia agitata coram delegato Magiſtri ſcholarum ad partes remotas dari

ſolito eadem prærogativa fungantur, qua gandet ipſe Magiſter, ne poſſint per viam violentiæ ad Senatũ trahi, exemplo res fuit manifeſta, nempe, in caſu ſupradicto, vel quando ſcholaris extra Salmantinam Univerſitatem degit, & ibi deliquit, accuſatur coram Cancellaria, vel Regia audientia, vel alio judice, Magiſter ſcholarum emittit inhibitionem, vel ſupplicatoriam cum comminatione cenſurarum, & ut ad eam reſpondeat Procurator Regius fiſcalis, vel judex, commodiùs ſolet dictus Magiſter delegare cauſam ſuper illa exceptione declinatoria, alicui in illo eodem loco, ut declaret, an gaudere debeat ſcholaris privilegio, vel non, judicibúſque, & tribunali imponat cenſuras, & interdicta; nunc quæro igitur, an ſi judex à declaratione, & interdicto appellaverit, & poteſtatus eſſet auxilium Regium hoc, an eo uti poſſet, & ſic an cauſæ hujuſmodi judicia delegati poſſint trahi ad Cancellariam per viam violen-
50 tiæ, quæſtio eſt à nemine tacta, videtur quod ſic: Primò, quoniam quando cauſæ committuntur alicui cum clauſula, recurſu, val appellatione remota, ſi eam ſubdelegaverit, nihilominus a ſubdelegati pronuntiatione, ſententia vel gravamine licet appellare, & habet pars ipſa gravata recurſum, licèt à delegantis ſententia, vel gravamine nullum haberet: text. eſt *in c. ſuper quæſtio. §. nos autem, de off. & poteſt. jud. delegat.* ergo licèt per *d. l.* 18. Magiſtro ſcholarum hæc ſit attributa poteſtas, ut ab eorum violentiis, & gravaminibus non habeatur recurſus ad regalia, & ſuprema tribunalia per viam violentiæ, non debet hæc ipſa ad delegatos transferri, & tranſmitti.

51 Contrarium tamen de jure verius exiſtimo, eo fortiſſimo fundamẽto, quoniam quando in cauſa ex natura ſua, & ſui jure communi eſt exequibilis, & non appellabilis; tunc in quemcunque delegatum cum illa qualitate tranſit, quia qualitas rei non alteratur ex perſona ſucceſſoris; text. eſt *in l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig.* quia omnis res tranſit cum ſua cauſa, & quia qualitas, quæ
52 inhæret rei, tranſit cum ea in quemcunque ſucceſſorem, *l. Imperatores, ff. de veſtig. & commiſſ.* juxta quam doctrinam intelligenda ſunt, quæ Abb. *in c. ſignif. n. 25. circa med. de for. compet. & in c. cùm in veteri, de electio.* tradidit, quòd delegatus debet cognoſcere de cauſa eo modo, & forma, quâ fuiſſet cognita, facta non eſſet delegatio, ſed apud delegantem retenta; nam ſi ſententia quæ meretur exequutionem, alicui committatur, vel delegetur, minimè ab hoc delegato appellatur, quemadmodum nec poſſet ab ipſo delegante, *l. ab executio. C. de appell. ab executo. ff. eod.* quia hoc provenit ex natura rei commiſſæ, à qua non datur appellatio, niſi in certis, & limitatis cauſis in d. juribus expreſſis Sed his cauſis ſcholaſticorum (de quibus agimus) ea ſua propria natura, eo quòd à jure illa eſt qualitas inventa, ut pro eorum violentiis
53 ad ſuprema tribunalia non eatur, non propter ipſos Magiſtros ſcholarum, ſed propter ipſos ſcholaſticos tantum & univerſitatẽ ut probatur expreſsè *in d. l. 18. i. Que nos place, por hazer favor à la dicha univerſidad, y perſonas della,* & iterum ibi: *no mandeis ſobreſcer la dicha execucion, ni traher ante vos los proceſſos, como ſe ſuele hazer en las otras fuerças, &c. in l. eadem, in* §. 1. ideo dicit, concedi debere privilegium, quia aliter: *Los eſtudiantes del dicho ſtudio dexan de eſtudiar y han los Doctores de leer, y Cathedraticos ſus Cathedras por ir à poner recaudo en ſus Pleytos, y cauſas, &c.* bonus text. *in l. 4. Cod. de ſilent. l. 12. auth. habita, Cod. ne fil. pro pat.* & Innoc. VIII. *in ſua conſervatoria, f. 17* l. inter conſtitutiones Salmantinas. Rebuff. *privi.* 83. ergo cùm hoc privilegium ipſis ſcholaribus tantùm abſque alterius contemplatione ſit conceſſum, & ipſi ſunt qui litigant coram delegato: ergo coram ipſo durare debet, *arg. c. cum perſona, de privil.*
54 *in 6.* quia cùm adhuc duret cauſa privilegij, cum ea debet negotium ad delegatum tranſire, *l. ſi convenerit, §. ſi fundus,* ibi: Manere cauſam pignoris conſtitit, quia cum ſua cauſa fundus tranſeat.) *ff. de pignor. actio.* durat enim non autem ceſſat ratio finalis ipſius leg. *arg. cap. cum ceſſante, de appella. l. adigere, § quamvis, de jur. patr. l. 1. §. huius rei, de off. ejus, cui mand. eſt jur. l. quod dictum, ff. de pact. cum aliis.* Ad argumentum autem reſpondetur; quòd procedit in proviſione, & diſpoſitione hominis, non legis, quod paſſim, ac frequenter ſolet variari, mutari, & alteri, & pro comprobatione hujus difficultatis, & reſolutionis, vide quæ latiſſimè in ſimilibus terminis multa dicta comprobantes congeſſimus *infrà, 3. parte, cap. 11. per totum,* quæ omnino hic conducunt.

Aliud tamen obiter animadvertere libet, quòd quan- 55
do hi judices decernunt cenſuras, vel interdictum contra Auditores alicuius tribunalis ſupremi, vel alij, etiam quilibet judices Eccleſiaſtici pro eo, quod ſcholaſticum, vel qui ſe clericum dicit, idem tribunal detinet, negátque relaxandum, à quibus cenſuris, & interdicto, Regius fiſcalis ipſius Audientiæ, vel Cancellariæ defenſor juriſdictionis regalis, appellet, & proteſtetur auxilium violentiæ, praxis obtinuit, & obtinebit, ipſum idem tribunal cognoſcere de hac eadem vi, ſi ſub ejus diſtrictu eſt judex Eccleſiaſticus, qui idem excommunicavit, vel interdixit, ſin autem, id eſt, non ſit ſub ejus diſtrictu, puto recurrendum eſſe ex parte fiſcalis, ad id tribunal, ſub cujus diſtrictu judex deget, *juxta l. 39. tit. 5. l. 2. nova recopil. fol. 64.*

Hactenus de his cauſis, & negotiis, quæ reperiuntur abſolutè prohibita, protrahi ad ſuprema prætoria per viam violentiæ, atque in eis à principio denegantur proviſiones ordinariæ, prout videre eſt ex iis, quæ hactenus dicta ſunt.

Aliæ autem ſunt cauſæ, quæ non abſolutè ſunt pro- 56
hibitæ (ut diximus *ad princ. hujus §.*) ſed deficiente qualitate, prout ſunt appellationes à ſententia merè interloquutoria, quæ nec habet vim diffinitivæ nec continet damnum irreparabile, nec præjudicium parat cauſæ principali, de quo *in l. 38. titul. 5. lib. 2. recopil.* ibi: *Para que no otorguen las appellaciones de autos interlocutorios y eſtos en grande agravio de las partes, y ſe impide la viſta de otros muchos negocios, mandamos à los Preſidentes, y Oydores de las dichas Audiencias, que de aquì adelante no libren cartas para traher por via de fuerça proceſſos algunos Eccleſiaſticos de autos interlocutorios, ſalvo ſi fueren tales, que tengan fuerça de definitiva, y que en ella no ſe pueda reparar.*

Et cùm difficile ſit propter varietatem, & intricatio- 57
nem cauſarum, in quarum diſcurſu rei natura, & qualitas alteri aſſolet, docere de hujuſmodi qualitate, quâ fundatur Regia poteſtas, nec aliter directè, nec indirectè, poſſit conſtare legitimè, quàm per ipſorum actorum inſpectionem; ideo neceſſe eſt, ut acta exportentur ad tribunalia, ut inde deducatur, an ſit appellatum à ſententia, aliquam ex dictis qualitatibus habente, prout aliàs videmus etiam in juriſdictionalibus, ubi qualitas attribuens juriſdictionem, priùs debet conſtare, *l. 2. §.*
ſed ſi dubitatur, ff. de jud. l. ſi quis aliena, eodẽ tit. l. 1. §. ait 58
prætor, ff. ne quid in flumine publico, l. prætor. §. docere, ff. vi bonorum rapto. B. *in l. multum, ff. de condict. & dem. & in l. ſi finita, §. Iulianus, ff. de dãno infecto,* Pariſ. *de ſyndicat. §. judices puras, col. 3 verſiculo judice ſemper n. 13.* cum aliis relatis ab Andrea Gaill. *in tract. de pace pub. c. 13. n. 12. & ſeqq. libr. 1.* plurima notanda in propoſito congerit Proſper. Fari. *in tract. crim. tit. de inquiſ. quæſt. 8. num. 85. & ſeq. & quæſt. 1. n. 87. & n. 10. à n. 26.* & maximè ubi non auditur contradictio, nec in contrarium allegatio, ut hìc, de quo latè Fari. *ibi,* Matt. *de jur. 4. p. cent. 2. caſ. 129. à n. 20. fol. 215. & caſu. 145. n. 34. &* 8. quare proceſſu adducto cognoſcitur, & inſpicitur in Senatu natura, & qualitas appellationis verè, & evidenter, & ſecundùm eandem decernere ſolent, vel deferre jubere, vel in totum remittere, & ita cõmuniter practicatur

dicta

dicta lex Regia 37. quia ſtylus, & uſus optimus eſt legum interpres.

CAPVT III.

Appellanti ab aliquo gravamine, quo finem ſuæ judex juriſdictioni imponit, vel aliter expirarit, ita ut ea penitùs ad reponendum careat, vel quando poſt gravamen illatum judex abiit, vel obiit: quemadmodum ſupremus Senatus per viam violentiæ aditus, conſulere queat.

SVMMARIVM.

A declaratione judicis ſe non judicem declarantis, vel ſe inhibentis, legitimè appellatur, & Senatus Regius appellationi deferendum decernit, vel tertium genus decreti expedit, & ibi exemplum, n. 1.

Iudex Eccleſiaſticus proviſioni Regia ſibi intimata reſpondens, juriſdictione carere, ut pluribus caſibus ibi relatis; quid faciendum, ne inane ſit decretum Regium, n. 2.

Iudex referens appellationi alias non legitime, ſeu non deferenda, abdicat a ſe omnimodam juriſdictionem, n. 3.

Iudex inhibitus ad inhibitionem ſuperioris, vel ſe inhibens, caret juriſdictione, nec aliquid decernit in ſententia executione, etiam privilegiata, n. 4.

Et idem in judice ſe declarante non judicem remiſſivè, num. 5.

Iudex, qui functus eſt officio ſuo, non poteſt ſe in cauſa intromittere, n. 6.

Repoſitio actorum, ſeu aliij actus juriſdictionales geri non poſſunt ab alio, quam a judice non privato, ſeu juriſdictione carente, n. 7.

Omnis res per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur, ibid.

Solemnitas qua requiritur in conſtruendo, requiritur in deſtruendo, ibidem.

Valet argumentum de contractu ad diſtractum, ibid.

Iudex Eccleſiaſticus non debet adſtringi per proviſionem Regiam ad faciendum id, quod ſibi jure prohibitum eſt, n. 8.

Revocare, & reponere attentata appellatione pendente pertinet ad judicem ad quem, non ad alium. n. 9.

Secunda juſſio, vulgò ſobre carta, *decernitur in Senatu contra judices Eccleſiaſticos volentes evitare repoſitionem attentatorum reſpondentes proviſionibus Regiis non poſſe attentata revocare, quia carent juriſdictione, n. 10.*

Iuriſdictio neceſſaria non eſt ad effectum reponendi attentata, n. 11.

Iudex procedens juris ordine non ſervato reputatur privata perſona, & ſine juriſdictione. n. 12.

Qua de facto fiunt à judice, de facto per eum revocari jus eſt, n. 13.

Iudex qui permiſſo juris ordine, & ſine citatione poſſeſſionem abſtulit, poterit de facto eam revocare, n. 14.

Iudex facilis in concedendo, ita debet eſſe in reponendo, ibidem.

Iudex qui tenutam, & poſſeſſionem abſtulit alicui non citato; illam eidem reſtituere poteſt, nec ſibi obſtat quòd officio ſuo functus ſit. n. 15.

Iudex revocando poſſeſſionem nulliter datam procedit tanquam perſona privata, & præſumitur facere modo, quo facere poteſt. n. 16.

Iuriſdictio non requiritur ad revocandum ea, quæ de facto fiunt à judice, n. 17.

Attentata licèt regulariter ad judicem ad quem revocare pertineat, tamen, poteſt etiam judex à quo attentata poſt appellationem à ſeipſo revocare. n. 18.

Attentatum a parte, & attentatum à judice à pari procedunt ad hoc, ut judex attentans poſſit revocare, ibid.

Libera facultas conceditur à jure judici à quo ad revocandum attentata cùm ſit ad faciliorem cauſæ exitum, n. 19.

Interlocutoriam executioni mandatam non revocat judex, niſi nulla ſit, nam tunc revocat, & executionem reponit, n. 20. & 21.

Propoſitionibus Regijs quotidie jubetur judici Eccleſiaſtico vim inferenti, appellationi deferre, & attentata omnia reponere per ſeipſum, ipſeque reponit cum effectu, n. 22

Violentiarum cognitio inanis eſſet, ſi judex, qui attentavit, non poſſit reponere attentatum, prout ſibi jubetur à Senatu, n. 23.

Iudex Eccleſiaſticus ad reponendum non eget juriſdictione, & ideo contra eum ſecunda juſſio, vulgò ſobro carta *expedienda, ad reponendum cum effectu, ibid.*

Executor, vel alius judex delegatus Pontificis, ſeu Nuntij ad aliquam cauſam ſi attentat, & dum pars gravata accedit ad Senatum, abiit in longinquo ſecum acta proceſſus aſportando: pars gravata debet occurrere ad ſuperiorem judicem ipſius gravantis, n. 24. & non ad Senatum, n. 25

Acta proceſſus ſunt neceſſaria, ut violentia in Senatu detegatur, n. 26.

Violentia, ſeu iniquitas judicis allegata in procedendo ex actis ab eo geſtis conſtare debet, n. 27. & 29.

Defectus proceſſus ex actis ejus conſtare debet, n. 28.

Princeps, & ejus Regia tribunalia in elevanda vi illata à judice Eccleſiaſtico, ſine juriſdictione, & extrajudicialiter procedunt, & ideo recipere teſtes, nec alia judicilia facere abſonum eſſet, d. n. 29.

L. 36. tit. 5. lib. 2. recopil. *explicatur ibidem in illis verbis,* el proceſſo originalmente el qual trahido ſin dilacion, &c.

Ablativus abſolutus importat conditionem, & formam ſine qua non habet locum diſpoſitio, n. 30.

Proceſſu originali non adducto, non cognoſcitur de violentia in Senatu, ibid.

Dictio, ſi in diſpoſitione appoſita; illam reddit conditionalem, qua deficiente non verificatur diſpoſitio, n. 31.

Lex requirens aliquod genus, ſeu modum probationis in aliquo actu, debet adimpleri ſpeſificè, & aliter probari nullomodo poteſt, n. 32.

Lex, ſeu ſtatutum poteſt occurrente aliqua utilitate, aut evidente cauſa (ut hic) facere, ut probatio valida, & perfecta in aliquo actu, ſit invalida & imperfecta, n. 33.

Lex, vel ſtatutum factum ob publicam utilitatem ſi requirat certum genus probationis, non admittitur alia probatio ſimul cum requiſita, n. 34.

Senatores abſtinere debent à violentia, & cognitione, cùm ex defectu proceſſus ſibi apparere non poſſit, cùm nihil certum decernere poſſint, n. 35.

Lex abſentis, de pœnis, *declaratur, ibid.*

Cognitio violentia proceſſu originali adducto ad tribunal Regium rectè procedit, & decretum tribunali, prout ex actis adductis colligitur, n. 36.

Decretum expeditum in Senatu in cauſa violentia quomodo exequendum; ſi judex Eccleſiaſticus, contra quem datum eſt, abſit, remiſſivè, n. 37.

Notarius apud quem adſint acta geſta per judicem Eccleſiaſticum, contra quem violentia intentata eſt in Senatu, etiam abſentem, compellendus eſt ad exhibenda, n. 38.

Tabellio debet regiſtrum, ſeu protocollum inſtrumentorum actuum judicialium, & extrajudicialium ſecũ retinere, & non poteſt tradere partibus niſi judicis præcepto, n. 39.

Regium tribunal quemadmodum ſe habere poſſit ad executionem decreti violentia lati contra judicem Eccleſiaſticum poſt gravamen illatum abſentem & abeuntem n. 40.

D. l. 36. tit. 5 lib. 2. recop. *ponderatur, n 41 in illis verbis,* provean que el tal juez la otorgue, *&c.*

Iudice Eccleſiaſtico vim inferente mortuo ante repoſitionem, an evaneſcere decretum violentia debeat, cùm ipſe ſit gravans & attentans, & contra eum oppreſſus in Senatu querelam obtulit, & decretum contra eum dirigitur, n. 42.

Morte omnia ceſſare debent, cùm culpa ſit extincta, n.43.

Decretum Regij tribunalis an intelligatur tam judice ſubrogato, & ſucceſſore in tribunali, & juriſdictione judicis vim inferentis: & ad delationem appellationis, & repoſitionem attentatorum cogi poſſit ipſe ſubrogatus, vel ſucceſſor virtute dicti decreti ibid.

Alia eſt vis defuncti, alia violentia ſucceſſoris, adeò ut ſententia lata contra defunctum pro violentia ab eo allata non exequitur contra ſucceſſorem, & heredem, n.44.

Aliud eſt factum defuncti, aliud factum ſucceſſoris, ibid.

Subrogatus non ſapit naturam prædeceſſoris, quando militat diverſa ratio in ſubrogato, & in eo, in cujus locum ſubrogatur, n.45.

Facinus ſuos habet authores, quos pœna nullo modo egreditur, n.6.

Violentia facinus continet, ibid.

Violentiâ latâ læditur majeſtas judicis, & ſuperioris, n. 47.

Contra illum judicem per viam querelæ agitur, quæ ſuum authorem comitatur, n .48.

Pœna judicis eſt attentatorum repoſitio, n. 49.

Reſignatarius non tenetur purgare attentata facta à prædeceſſore reſignante, quia ille in nullo deliquit, ibid.

Subrogatus non ſapit naturam principalis, nec fit extenſio ad illum, qui verè non ſit talis ſed fictè & repræſentativè tantum in pœnalibus, & odioſis n.50.

Caſus pœnales non recipiunt interpretationem extenſivam, ſeu ſimilitudinariam, n.51.

Decretum violentiæ non cantans de judice ſubrogato, vel ſucceſſore ejus, qui vim intulit, an exequatur contra eum, num.52.

Iudex ſucceſſor in juriſdictione, ſeu tribunali judicis vim inferentis omnino tenetur proviſionem Regij Senatus adimplere, & attentata à ſuo prædeceſſore, reponere cum effectu, & appellationi deferre, n.53.

Eadem res eſſe cenſetur, quantumcumque circa ipſam materiam aliqua commutatio contigerit, n. 54.

Si plures dati ſint judices in aliqua cauſa, & poſtea aliqui, vel etiam omnes immutati fuerint, nihilominus eadem dicitur cauſa, n. 55.

Mutatione judicis eadem non diverſa manet juriſdictio, eademmet cauſa, idemque judicium, & idem tribunal, num.56.

Mutatione, & ratione perſonarum, qualitatis, vel accidentis non mutatur res ut de Civitate, Collegio, Eccleſia, dignitate & præbenda, circa declarationem l.proponebatur, de judiciis, *n.57.*

Iudex ſucceſſor in juriſdictione, & tribunali alterius idem reputatur ac prædeceſſor cùm in ejus locum ſubrogetur, & poteſt idem facere, quod poterat ille, cujus loco fuit ſubrogatus n.58.

Terminus, & tempora præſtituta primo judici ad cauſam determinandam, eadem cenſebuntur præſtituta ſucceſſori, & ſubrogato n.59.

Iudex non tanquam perſona privata conſideratur, ſed tanquam miniſter juſtitiæ, quam gerit, & adminiſtrator dignitatis, & tribunalis, quod repræſentat, quiſquis ſit etiam in infinitum, n.60.

Quamvis in appellatione requiratur expreſſio nominis judicis à quo, tamen ſatis eſt, ut contineat nomen dignitatis judicis prout eſt, appello ab Auditore Cameræ &c n.61.

In appellatione licèt requiratur expreſſio nominis judicis ad quem, tamen ſufficit nomen dignitatis exprimere, ut in exemplis, ibid.

Dignitas, & tribunal, cùm juriſdictio cohæret, potiùs attendi debet, quàm perſona adminiſtratoris, n.62.

Iudex datus loco demortui illum non repræſentat, ſed tantùm dignitatem, quæ eſt corpus quoddam fictum, quod comprehendit ſubjecta tanquam membra illius corporis ficti n.63.

Quandiu ſupereſt forma corporis ficti, ſemper cenſebitur idem corpus, licet partes mutentur, n.64.

Tutor, vel Curator minoris datus in loco demortui Tutoris, vel Procuratoris non gerit vices demortui, nec ejus perſonam repræſentat, ſed duntaxat pupillum, aut Dominum conſtituentem Procuratorem n.65.

Iudex prædeceſſor, & ſucceſſor quamvis diverſi ſint perſonarum reſpectu, eo tamen habito ad dignitatem, & adminiſtrationem, & coæqualitatem poteſtatis, verè idem ſunt, n.66.

Iudex ſucceſſor verè idem judex ac prædeceſſor reputatur, præcipuè quando judex accipitur pro juriſdictione, vel tribunali, n.67.

Iudex ſucceſſor poteſt taxare expenſas reſervatas taxari in ſententia prædeceſſoris, n.68.

Iudex ſucceſſor poteſt ſententiam dubiam prædeceſſoris interpretari, ibid.

Statutum à decurionibus editum, ab eorum ſucceſſoribus, vel à populo eſt declarandum, n. 69.

Ius declarandi, ſeu interpretandi ad heredem, & ſucceſſorem non tranſit, cùm ex arbitrio diſponentis pendeat, num.70.

Ius concedit facultatem declarandi ſucceſſoribus in officio vel juriſdictione, ibid.

Iudex ſucceſſor, vel aliter loco alterius datus, cauſam aſſumit in eodem ſtatu, eámque determinat ex eiſdem actis, num.71.

Iudex ſucceſſor procedit eo modo, quo & prædeceſſor proceſſit n.72.

Acta facta coram uno judice, fidem faciunt coram alio, ſi ſit ſucceſſor in eodem tribunali n.73.

Acta facta in uno judicio in caſibus, quibus probant in alio, intelligi debet ſi reproducantur, n.74.

Actorum reproductio non requiritur coram judice ſubrogato, ſeu ſucceſſore, ſed viſio duntaxat ipſorum actorum, num.75.

Acta coram uno arbitro geſta probant coram ſucceſſore in quem partes compromiſerunt, quando acta ſunt publica, & actum reſpiciunt, n.76.

Executor ſucceſſor perficit exequutionem, quam inceptam reliquit prædeceſſor. n.77.

Decima, ſeu emolumentum executionis cui executori debeatur, ſucceſſori, aut prædeceſſori executionem incipienti, ibid.

Iudex ſucceſſor vel in alterius locum ſubrogatus, poteſt ea omnia facere, quæ poterat illius prædeceſſor, n.78.

Iudex ſucceſſor ordinarius poteſt in integrum reſtituere contra factum ſui prædeceſſoris, n.79.

Iudex ſucceſſor poteſt abſolvere ab excommunicatione decreta per prædeceſſorem, n.80.

Iudex prædeceſſor poteſt reponere attentata à ſe geſta, & eodem modo ſucceſſor, n.81. & 84

Iudex a quo in caſibus, quibus reponit attentata à ſe, vel alio facta, poterit idem ſucceſſor, n.82.

Non ſolùm judex cujus fuit læſa majeſtas, revocat attentata; ſed etiam ejus ſucceſſor, & ſubrogatus cùm læſio dicta non perſonæ, ſed dignitati (quæ nunquam moritur) cohæret, n.83.

Quod ampliat ſive ſubrogatus ſit expreſsè ab homine ſive tacitè à jure, ibid.

Succeſſor in beneficio per reſignationem tenetur purgare attentata per prædeceſſorum reſignantem, n.85.

Attentatis non purgatis per ſucceſſorem in beneficio per reſignationem attentantis, non eſt procedendum in cauſa, ibidem.

Præceptum impoſitum prætori, ut tali, & ratione officij, impoſitum eſt, & ſucceſſori taliter, quod tenetur adimplere, num.86.

Iudice ab officio remoto, poterit ſucceſſor ejus attentata revocare ex ſuo mero officio ibid

Epiſcopus debet adimplere mandatum factum prædeceſſori ſub nomine dignitatis, n.87.

Et idem in executore, n.88.

Succeſſor tenetur exequi mandatum factum per Papam ſuo prædeſſori, n.89.

Literas

Literas directas Epiſcopo prædeceſſori mortuo ſub nomine dignitatis, & habito reſpectu ad officium, tenetur exequi ſucceſſor, n. 90.

Succeſſor, vel novus executor poteſt exequi mandatum ſui prædeceſſoris ſine novo mandato, n. 91.

L.d.36.recopilat.*declaratur*, ibid. & n. 93. & 95. *in illis verbis* provean que el tal juex la otorgue, *&c.*

Ad ea quæ frequentius accidunt, jura adaptantur, n. 92.

Triſtes eventus non ſunt in conſideratione, ibid.

Violentiæ cognitio in procedendo eſt extraordinaria, & irregularis, pariter & ejus executio, n. 94.

Iudex vim inferens mortuus, impoſſibile eſt, ut reponere queat, n. 96.

Caſus omiſſus juris diſpoſitioni relinquitur, ibid.

Sententia, quæ non poteſt ſecundum ejus tenorem exequi propter maximam difficultatem, aut interdum impoſſibilitatem; exequi debet eo modo, quo poteſt, ne judicium reddatur illuſorium, n. 97.

Condemnatus, ut conſervet indemnem Titium ab obligatione ſi interim extinguatur obligatio, quia compulſus Titius ſolvit; debet Titius ipſe relaxari indemnis ut ſibi reſtituatur ſolutum, quamvis hoc non contineatur in ſententia, n. 98.

Condemnatus ad tradendum debitori inſtrumentum debiti, ſi non reperiatur, cogitur creditor eauem ſententia debitorem liberare, n. 99.

Verba adaptantur implicitè, n. 100.

Sententia continens rem, vel animal, vel quid ſimile, ſi propter interitum non poſſit exequi in ipſa re, vel animali; exequitur in alia re coæquali, aut æquivalenti, n. 101.

Attentatorum repoſitio, ſeu revocatio eſt actus favorabilis, & privilegiatus, n. 102.

Cognitio violentiæ eſt remedium favorabile, & charitativum ſubſidium, quo agitur de vi oppreſſos liberando, num. 103.

Extenſio ſit ad ſubrogatos in cauſis favorabilibus. ibid.

Executor ſententiæ pœnalis non participat de illius pœna ſed honoris, & poteſtatis judicis ſuperioris, n. 104.

Senatus Regius non ſe intromittit in exequenda pœna appoſita judici pro attentatis a ſe factis, n. 105.

Pœna non tranſit in ſucceſſorem, vel hæredem; ſed tantùm damnorum ſatisfactio de eo quod ad hæredem pervenit, num. 106.

Attentatum a judice eſt qualitas, quæ liti inhæret, ab eaque dependet, ſine quo attentata non dantur, n. 107.

Subrogatus ad litem poteſt dicere de attentatis, quemadmodum ejus prædeceſſor, n. 108.

Alia eſt poſſeſſio defuncti, alia hæredis, in quem licèt omnia jura tranſeant, non tamen poſſeſſio, n. 109.

Poſſeſſio hæredis eſt nova poſſeſſio, & non continuata cum poſſeſſione defuncti, ibid.

Poſſeſſio juriſdictionis tribunalis, Eccleſiæ univerſitatis, & populi, non finitur morte poſſeſſoris, ſed in ſucceſſore continuatur, cùm perſona ficta poſſideat, n. 110.

Succeſſor adminiſtrationis non accipit novam poſſeſſionem rerum univerſitatis, n. 111.

Poſſeſſio rerum Eccleſiæ non vacat mortuo Prælato, n. 112. & 117.

Poſſeſſio Eccleſiæ in Eccleſia continuatur etiam mortuo Prælato; & dicitur ſimul cum occupatore poſſidere, & eſſe in ſummariiſſimo poſſeſſorio, nec attentat Eccleſia poſſidendo, n. 113.

Prælatus Eccleſiæ non ſuccedit tanquam Dominus, ſed tanquam Procurator Eccleſiæ, n. 114.

Poſſeſſio juris patronatus competens alicui ratione dignitatis, villæ, caſtri, majoratus, aut Eccleſiæ, retinetur per ipſam dignitatem villam, caſtrum, majoratum, aut Eccleſiam, etiam mortuo Prælato, & adminiſtratore, n. 115.

Novus poſſeſſor caſtri, villæ, ſeu majoratus, ratione cujus competit jus præſentandi, licèt nunquam præſentaverit, poteſt præſentare, n. 116.

Poſſeſſio juris præſentandi continuatur in ſucceſſore dignitatis caſtri, villæ, vel comitatus, ſeu majoratus ſine nova apprehenſione, ibid.

Succeſſor ſingularis judicis attentantis reponit attentata, num. 118.

Sententia ſicut contractus non comprehendit non nominatos in ea, n. 119.

Proviſio regalis Senatus in cauſa violentiæ directa judici comprehendit ſucceſſorem non nominatum in ea, ibid.

Et ipſi intimata tenetur reponere; alias ſecunda juſſio vulgo ſobre carta *contra eum decernitur*, n. 120.

Collega judicis mortui vel abſentis, ſi procedere non valeat (mediante clauſula reſcripti) occurrit pars gravata ad ſuperiorem, ut alius judex loco mortui ſubrogetur, eique intimari debet proviſio Regia, ut attentata reponat, numero 121. 122. & 123.

Subrogatoria commiſſio dicitur, cùm alius judex in locum demortui impediti, vel abſentis ſubrogatur, tenetúrque cauſam in eodem ſtatu manentem proſequi, n. 124.

Subrogatoriæ commiſſiones frequenter dari, animadverti tamen debere an in eo pore includatur clauſula alterans primum ſtatum litis, quia tunc nova citatio erit neceſſaria, num. 125.

PERDIFFICILEM hujus capituli materiam, ac doctiſſimis viris eius reſolutionem incognitam, ſummis difficultatibus involutam, accuratè adeò tractare intendo: ut deinceps, dubitatio omnis penitùs amputetur. Et circa priorem eius partem attendendum eſt, ſæpiſſimè contingere, ut iudex executor executorialium, ſeu alicuius Brevis Cameralis, putà; admittendum aliquem in poſſeſſionem alicuius beneficij, id exequitur (juris ordine prætermiſſo) vel abſque citatione poſſidentis beneficium, qui poſtmodum comparens ſuas allegat legitimas exceptiones, & ab omni eius proceſſu, & à non reponenda executione appellat, ipſe autem iudex vel ipſi appellationi, vel proviſioni Regiæ reſpondet, ſe functum eſſe ſuo officio, & ad reponendum iuriſdictione carere. Vel etiam aliter hoc contingere poteſt: iudex ſive ordinarius, ſive delegatus (latâ ſententiâ diffinitivâ, vel interloquutoriâ) appellationi iuſtæ, & legitimè interpoſitæ (prout debebat) detulit: & inſuper, vel minatur, vel vult exequi, aut de facto exequitur, eandem ſententiam: ſupremus Senatus aditus per viam violentiæ declarat; vim facere, quòd deferat, & reponat: iudex autem Regiæ proviſioni reſpondet, ſe carere iuriſdictione, cùm illam à ſe omnimodam per delationem abdicaverat, ac ideo reponere executionem non poſſe. Vel alio etiam caſu reddi poteſt exemplum: Iudex Eccleſiaſticus declaravir ſe non iudicem, & inſuper ad executionem proceſſit, aut dedit ſe pro inhibito, à qua delatione, ut legiti- 1
mæ appellationi emiſſæ ſupremus Senatus deferendum decrevit, & reponendum. Vel (ut frequentiùs accidit) hoc caſu tertium genus decreti expediunt, nempe judicem reaſſumendo iterum iuriſdictionem, & reponendo attentata, vim nullam facere: non deferentem autem eidem appellationi, nec reaſſumendo iuriſdictionem, vim facere: deferat, & reponat, *&c.* ipſe autem iudex ſe iuriſdictione carere ad reponendum reſpondet Regiæ proviſioni ſibi intimatæ. Quibus quidem caſibus, & multis aliis ſimilibus, in quibus reddi 2
poſſunt exempla, inanis, inutilis, & ſine effectu videtur remanere Regia cognitio, & decretum violentiæ, cùm ad effectum perduci non poſſe appareat. Siquidem in dictis caſibus fortis eſt, & efficax reputatur à jure judicis reſponſio, juréque coueludens; etenim per delationem appellationis etiam aliàs non legitimæ, & non deferendæ, omnimodam à ſe judex abdicat juriſdictio- 3
nem, & in ſuperiorem transfert: text. eſt *in cap. cum appellat. frivolis, de appell. lib.* 6. Philip. Franc. *cap. Romana, §. ſin autem, num. 5. de appellat. lib.* 6. Carrerius *in practic. crimin.*

crimin 1.p.2.verbo & ſi non confitebuntur, n.66. Aufrerius *in additio. ad capell. Tholoſa. deciſ.* 176. *ad medium*.Roland. à Valle *conſilio 77.viſo,num.1.& ſequentibus lib.2*.Antonius Gomez *variar. reſolut. lii.3.c.13*. Ozaſcos *deciſ.Pedemont*.131.*n*.10 Paritius *conſil*.106 *à num.5.& à num.24.lib.4*.Proſperus Farin.*in practu criminal.quaſt*.101.*num*.106. *tom*. 3. de quo latius egimus *in lib.3.cap.19. circa appella ionem à delatione, a principio*.

4 Hoc etiam à pari procedit in judice dante ſe pro inhibito, qui poſtqoam à ſuperiori emanavit inhibitio, cùm careat juriſdictione, non poteſt exequi ſententiam etiam aliàs merentem executionem, ut privilegiatam,text. *in cap.Romana,§. ſin autem,de appell.lib 6*. notatur *in cap.non ſolùm,eodem tit*.latè mults ad propo-
5 ſitum diximus *d. lib. 3. cap.19. verſ. in delati ne autem ſimpliciter facta*,&c.& de judice declarante ſe non judicem,vide ibi *fol.4.ad princ*.& eſt textus *in cap.ſignificantibus,de offic.deleg.cap.judex,eodem tit.lib.6.leg.dicere,ff.de arbitris*.

6 Quod & idem eſt, quando judex functus eſt officio ſuo, quia iterum in cauſa ſe non poteſt intromittere: textus *in leg. judex poſteaquam ſemel dixit ſententiam,ff.*
7 *de juriſdict.omnium judicum*, cum concordantibus. Sed actus juriſdictionales, prout eſt repoſitio ab alio, quàm à judice non privato, nec juriſdictione carente geri nó poſſunt,quemadmodum nec ipſa executio,quia omnis res per quaſcunq; cauſas naſcitur,& per eaſdem diſſolvitur,ſolemnitáſque,quæ requiritur conſtruendo, requiritur in deſtruendo:& valet argumentum de con-
8 tractu ad diſtractum, ut vulgare eſt:ergo per proviſionem Regiam Eccleſiaſticus judex aſtringi non poteſt, ut faciat quod ſibi ab omni jure eſt prohibitum, quod omnino,atque præcisè ſupremus Senatus attendere debet, ut *capitibus præcedentibus* latè diximus.

9 Hinc eſt,quòd ad nullum alium,quàm ad judicem,ad quem,pertinet revocare,& reponere attẽtata facta(appellatione pendente) cùm ejus ſit læſa majeſtas: textus *in cap.non ſolùm,de appellat.lib*.6. textus optimus *in c. ſolitudinem,de appell*.ubi Franc.*n.3 & in dict.cap.non ſolùm*,Lancel.Corra.*de prætore,§.2.de offic prætor.in cauſa civil.in c.de appellat n.24*. poſt plures,quos allegat,dicit communem Covarr.*practic.quaſt.cap.2,ſub num.1. verſ.prima igitur ſit interpretatio*.Beroi.*conſil* 71.*ſub n.4. in fine,lib.3*.communem etiam dicit Vivius *communium opinio.lib.2.opin.30.incipit attentata,poſt princ*.Maſuer.*in praxi judiciali, tit.de appellat.col.13.verſ.item ſi agatur una cum art.appellationis*,&c.latiſſimè etiam Lancelot. Robert.*de atten.3.p.c.27.à n.34.cum pluribus ſequentibus,& ſuprà*; ergo ſequitur evidenter, ut nullo modo judex Eccleſiaſticus attentana, appellatione pendente, poſſit in hoc caſo reponere compelli, cùm ejus ſit ſuſpenſa juriſdictio.

10 Quibus quidem fortibus(apparenter tamen)rationibus intentavére nonnulli judices Eccleſiaſtici, ita reſpondentes proviſionibus Regiis evitare repoſitionem attentatorum. Sed ut non omnino concludentes viſæ iterum in eodem tribunali ſecunda juſſio paſſim conceditur,quæ *ſobre carta* dicitur (de qua *cap.præcedenti*) & quidem meritò; quoniam ad hunc effectum reponendi attentata, juriſdictio neceſſaria non eſt: tum ex
11 rationibus *ſuperiùs* adductis, quia omnis res per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur.

Tum etiam:quia judex quando procedit juris ordine non ſervato,de facto attentando,& excedendo:procedit tunc non ut judex,ſed tanqoam privata quædam
12 perſona ſine juriſdictione,Gramati,*conſ.civi*.150.Bart. *in l.prohibitum,C.de jure fiſci*,per illum text.*lib.10*.idem Bart.*in l.devotum*,& ibi Io.de Plat. per illum text. *C.de metallar.lib.12*.& per Caſſaneum ita tenet Anton.Gab. *commun.opinion.tit de citat.concl.1.num*.433.Avendan. *in cap.2.prat.cap.12.& cap.11.n.9*.Azeved.*in gl. 31.tit.* 6.*lib.3.recopil*.Mexia *ſuper l.Tolet.fundam.2.p.11.n.34.& ſequentibus, fol*. 106. ultra infinitos penè, quos in unum congeſſimus,videndos *infrà, 4 p.c.4.poſt princ. à n.18.cum ſequentibus*: ergo ut privata perſona debebit reponere, nec juriſdictio neceſſaria eſt.

Quoniam quæ à judice de facto facta ſunt; de facto 13
etiam & per eundem revocari, jus eſt,gloſſ. *in l.minor, verbo Sejus,ff.de evict*.Maria Socin.*in tract.de cita.caſu* 20.Angel.*in l.ea quæ,C.quomodo,& quando judex*, Bald. *in l.ſi pacto quo pœnam,C.de pactis*,Angel.& Immola.*in l.de unoquoque,ff.de re jud*.plenè Alexand.*conſil*.179.*lib.1*.Caſtro *conſil*.412.*viſis punctis,volum.1.2.lib.2*.Gemin. *conſil.43.n.4*.Romanus *ſingul*.786 *& conſ*.69. Alexand. & Iaſ.*in d.l.ſi pacto quo pœnam*,Bald.*in l.2.verſicul.quartò quæro,C.de ſervitutibus,& aqua, & in l.ſale pactũ,§.qui provocavi,ff.de pactis*.Innocẽ.*in c.querelam,de electione*,Anton.de Butrio *in c.cum ceſſante,de appell.in l.1.§. nunciatio,ff.de operis novi num*. 24. Roma.*conſ*.220.*& conſ*.68.Calcaneus *conſ*.126.Nicel *in concor. gloſ.concor*. 52.*fallen* 30.Staphil.*de liter.grat.a.& juſt.fol*.151 Felin. *in c.qualiter,& quando,de accuſa*.Rebuff.*in l.quod juſſit, n.60.ff.de re judic in primo nota*. Hippol.*conſ*.38. *n*.14. Bertran.*conſ*.172.*volum.1.& in conſ* 178.*volum.1*.Ricc. *cõſil*.209.*vol*.1.Gramati.*conſ*.85.*& ſequentibus*,Felin *in cap.49.num.15*.plures congerit,& de communi teſtatur Anton.Gabr.*commun.opinion.tit.de citat.concl.1. à num*. 430.Tiraquel.*in tractatu res inter alios act.limit*.39.Aſinius *in praxi,§.7.c.5.limit*.134. Lancelot. Rober. *de atten.3.p.c.25.a num*.44. inferentes ex hac doctrina ferè omnes,quòd ſi judex juris ordine prætermiſſo, & abſque citatione poſſeſſionem abſtulit, & in alium attentando tranſtulit, quòd poterit,& iterum de facto, & abſque citatione illius,in quem tranſtulit, poſſeſſionem eandem revocare; quia ſicut judex fuit facilis in 14
concedendo,ita debet eſſe facilis in reponendo: plurimos ad id congerit Cardin.Tuſc.*pract. concluſ. tom.3. lit. F, concl*. 11. *n*. 9.

His magis in ſpecie accedit; quod eleganter dicit Romanus *conſ.320.incipit hac iſtorum, à num.4.verſ.quo igitur & col.fin*. ut judex,qui tenutam,& poſſeſſionem 15
abſtulit alicui abſque citatione; eodem modo poteſt illam illi reſtituere, eam a detentatore revocando,abſque eo, quod illi obſtet, ut functus jam fuerit officio ſuo: quin poteſt ut privata perſona hoc facere,& præſumitur facere eodem modo, quo poteſt, eundem Roman.referens ſequitur Cardin.Tuſc.*pract.cõcluſ.d.tom*. 16
3.*littera F,concl.11.n*.12. quò pertinet, quod nuper dicebamus, judicem procedentem de facto, non procedere ut judicem, ſed ut privatam perſonam, & eodem modo de facto ab eo facta poſſe revocare,in quo juriſdictio neceſſaria non eſt.Facit inſuper,quia licèt irre- 17
gulariter attentata poſt appellationem revocet judex ad quem,*c.non ſolùm,de appel.lib*.6. & ea,quæ latiùs in contrarium *ſupra* adduximus;tamen ſi ipſe judex à quo aliquid attentat, (non obſtante quòd per appellationem ejus ſit ſuſpenſa juriſdictio) poteſt nihilominus 18
actum à ſe attentatum reponere,& revocare,ráque revocatio licitè ſibi permittitur:textus eſt *in cap.venientes,in fin.de jure,jur*. & notat Philip.Franc.*in d.c.non ſolùm,in 1.not verſ.2.de appell.in 6*.ſequitur Lanc.Rober. *de attent.3.p.c.27.n*.48. optimè etiam explicat,comprobátque Covarr.*pract,q.c.23.ſub n.1.verſ prima igitur ſit interpretatio*, plures allegans, ubi quod ad hoc à pari procedit attentatum à parte, & attentatum à judice.

Quia ad revocandum attentata poſt appellationem 19
libera facultas conceditur à jure judici à quo,quia tendit in faciliorem cauſæ expeditionem: textus *in cap. cum teneamur,de appell*.obi latè Philip.Franc.& cæteri Doctores, & alibi paſſim.

Et comprobatur etiam, quia etſi interloquutoria, 20
quæ exequutioni mandata eſt à judice,vel jure,aut parte,non poſſit à judice revocari;tamen ſi nulla eſt, eam

revocat,

revocat,& reponit executionem judex à quo,quantum-
vis juriſdictione caruerit , prout loquendo in judice
legitimè inhibito,probant Philipp. Franc. *in c.cum ceſ-
ſante,n.17.verſ.ampliùs intellige,de appellat.* Lancelot.*de
attenta. 2.p.c.12. limi.1 ſub n.22. verſ. etiam intellige,
fol.* 358. Eſcacia *de appell.quæſt. 17.limi 47.membro 1.*
21 *num.*72. prout aliàs etiam regulare eſt , ut judex licèt
non poſſit exequutam interlocutoriam reponere : ta-
men,ſi nulla eſt,poteſt Eſcacia *ubi proximè.n.*69.Lance-
lot.*n.* 21. Hoſtienſ. *in cap. cùm ceſſante* , & Cardinalis
Alexand. *n.40.fall.* 10.*de appellat.* Felin.*in cap.qualiter
& quando,el.* 1.*fallen.*4.*ſub num.*14.*de accuſa.* quod in
attentatis verificatur, cùm ſint nulla.

22 Quod etiam & nos quotidie practicatum videmus
in omnibus Regiis proviſionibus, in quibus judici Ec-
cleſiaſtico vim inferenti jubetur apppellationi deferre,
& attentata omnia reponere : nam ipſe ſtatim ſibi in-
timata proviſione , verbaliter defert , & nihilominus
poſtea cum effectu reponit attentata,prout tenetur or-
dine literæ attento ; foret enim abſurdum , ſi delatio
illi ſrepoſitionem impediret,&foret penitùs inanis vio-
23 lentiarum cognitio,& proviſio decreti,cùm nullum ef-
fectum ſortiri potuiſſet;quibus quidem ſatisfactum re-
manet rationibus, & difficultatibus in contrarium ad-
ductis : & illis minimè obſtantibus nervosè affirman-
dum eſt , ut judex Eccleſiaſticus ad reponendum juriſ-
dictione non egeat,& ſecunda juſſio contra eum expe-
dienda eſt, ut cum effectu reponat.

24 In ſecunda autem capituli parte, nempe,quando ju-
dex poſt gravamen illatum abiit,minor eſt difficultas,
id quod conſiderandum venit : nam quandoque judex
executor , vel alius à Romana Curia, vel Reverendiſ-
ſimo Nuntio Sedis Apoſtolicæ ad remotas partes ac-
cedit , ad aliquid exequendum , aut de aliquo alio co-
gnoſcendum, & ſimilibus, & poſtquam inordinatè at-
tentando , gravamen parti intulit , & interim dum ad
25 Regium tribunal pro protectione accedit gravatus,ju-
dex abiit ſecum acta proceſſus aſportando,tunc igitur
affirmandum erit, ut ſolus ſuperior Eccleſiaſticus pro
gravaminis repoſitione adeundus ſit , Senatus quippe
Regius non poteſt , parti gravatæ hoc caſu in aliquo
relevare , & conſulere , cùm acta proceſſus deficiant:
26 ſunt etenim omnino neceſſaria , ut violentia , de qua
quæritur, detegatur, probat *l.36.tit.5.lib.2.recopil.* ibi:
*Y ſi el juez Eccleſiaſtico no la otorgare,manden traher à
las dichas nueſtras audiencias el proceſſo Eccleſiaſtico*
27 *originalmente*,&c.& inſuper probatur, quia ubi judicis
iniquitas,& violentia in procedendo arguitur,ex actis
ab eo geſtis non aliter conſtare debet , latè poſt alios
Menoch.*de arbit.lib.*1.*quæſt.*72.prout & generale eſt de
quolibet defectu proceſſus , qui per ejus inſpectionem
debet apparere, Vantius *de nullitate ſententia,tit.à quo,*
28 *& quibus modis , à numero* 18,*& infrà , à numero* 12.
de quo nos latè.

Deinde quia non quælibet probatio ſufficit hoc ca-
ſu , nam cùm ſuprema tribunalia tractent de levanda
violentia notoria , requiruntur acta , cùm hæc noto-
29 rietas aliter , quàm ex actis integrè perfectè apparere
non poſſit , latè diximus *cap.præcedenti, & numero* 95.
cum ſequentibus, & à num. 129. *& ſequentibus* , latiùs
etiam diximus *infrà,4.p.c.3.à n.167.& ſuprà*,cùm Prin-
ceps (prout notum diximus *ſuprà , cap.* 1.) hoc caſu
abſque juriſdictione procedat,non judicialiter,ſed ex-
trajudicialiter tantùm,teſtes recipere , foret abſonum,
& rei, de qua quæritur, impertinens & imperfectum,&
inſuper ſi attentiùs *d.l.36.recopil.*legamus,eam ferè ex-
preſſam inveniemus huic caſui,inquit autem:*Y ſi el juez
Eccleſiaſtico no la otorgare , manden traher à las dichas
nueſtras audiencias el proceſſo originalmente Eccleſiaſti-
co , el qual trahido ſin dilacion lo vean,y ſi por el les con-
ſtare ; que la appellacion eſta legitimamente interpueſta ,
alçando la fuerça,provean que el tal juez la otorgue*,&c.
*y ſi por el dicho proceſſo pareſciere,la dicha appellacion no
ſer*,&c.ex quibus verbis nonnulla præcisè ponderanda
ſunt,& in primis: *el qual trahido*, &c.Quod eſt ablati-
vus abſolutus,qui importat conditionem , & formam,
ſine qua non habet locum diſpoſitio *l.ab emptione,ff.de* 30
*pactis,l.evictis,ff.de evictione,l.à teſtatore,ff.de conditio.
& demonſt.*Pedem.*deciſ.*165.*n.*12.Roland à Valle *conſ.
30.n.*12.*vol.*4.Surd.*deciſio.*268.*num.* 11.*& deciſ.* 331.*n.*
11. ita ut proceſſu originali non adducto non cognoſ-
ceretur de violentia.

Et ulteriùs magis clarè colligitur ex aliis verbis,ibi: 31
Y ſi por el les conſtare,&c.& iterum,*Y ſi por el dicho pro-
ceſſo pareſciere*, &c.ita ut ſit ſenſus , quòd ſi non con-
ſtiterit ex dicto proceſſu originali, nihil decerni poſſe,
quamvis aliter queat apparere,nam dictio,*ſi*, in diſpo-
ſitione appoſita,illam reddit conditionalem,(qua defi-
ciente)non verificatur diſpoſitio:jura ſunt expreſſa,*l.in
conditionalibus*.19,*in princ. & §.hac ſcriptura,l.multum
intereſt,*21.*l.hac ſcriptura* 26.*l.hac conditio,*29.*l.filia ſua,
l.filiofamil.* 42.*l.ſi cum libertas* 49.latè gloſſ.fin.*in l.à te-
ſtatore* 108.& ferè omnes leges,*ff.de conditionib.& demõſt.*

Inſuper quoniam quando lex requirit , & de novo 32
inducit aliquod genus & , modum probationis in ali-
quo actu,aliter probari nullo modo poteſt, Æguid.*de-
ciſ.*432.*& deciſ.*611.*&* 746. Caſſiador.*de præbend. de-
ciſ.*20.*n.*21.Bal.*in l.fin.n.*14.*de re jud.*Maſcar.*concl.*,393.
hinc eſt quod concurrente publica utilitate,aut eviden-
te cauſa (ut hic) poteſt etiam per ſtatutum, aut con-
ſuetudinem effici,ut probatio aliàs regulariter valida,& 33
perfecta , in aliquo actu ſit invalida, & imperfecta, ita
Ioan. de Immola , & alij *in cap.* 2. *de probat.* Alexand.
*conſ.*170.*viſis ſtatutis prædictis, circa princ.l.*7.Iaſ.*in l.ad-
monendi , de jurejuran.* Alexand. *conſil.*68.*viſo proceſſu,
lib.*3.*num.*1.*& per totum*,Caſtr.*conſ.*271.*viſis,n.*2. *lib.* 2.
ubi Apoſtilla plures citat.Imò & quando hoc ſtatutum 34
fuit ob publicam utilitatem,alia probatio ultra requi-
ſitam , etiam ſimul admittenda non eſt , Iaſ.*in l.certi,
§.quoniam,n.*10.*& n.*11.*ff.ſi certum petatur*,Purpu.*in ad-
ditio.ad ipſum, d.num.*10.Alexand.*conſ* 68.*viſo proceſſu,
lib.*3.*n.*2.3.*& ſequentibus*,quod reperitur *lib* 6.*conſ.*36.
Card.Tuſc. latè *pract. concl.litera S.concl.*637 *à num.*9.
*& à princ.*nimis enim abſurdum foret,ſi in re tam gra-
vi,ac periculoſa extra acta proceſſus extrinſecùs teſtes
admitterentur ad violentiam detegendam , ac ideo ex
quo non poteſt de hujuſmodi notorietate legitimè con-
ſtare ob defectum proceſſus,cùm nihil certum poſſint 35
Senatores aliter decernere ; juſtiſſimè etiam abſtinent
à violentiæ cognitione, cùm de violentia ſibi non ap-
pareat, & quidem meritò, juxta textum *in l.abſentem,
ff.de pœnis* , ibi : Satius enim eſſe impunitum relinqui
facinus nocentis ; quàm innocentem damnare , *&c.*)
& ſic ita oppreſſus aliud quærat remedium apud ſu-
periorem Eccleſiaſticum , de cauſa , & gravamine
cogniturum.

Si autem judex abiit (relicto tamen proceſſu)rectè 36
procedit cognitio violentiæ,cùm eo adducto,ad tribu-
nal Regium decretum expeditur , prout ex illo injuſtiùs
colligetur , quis autem , quonammodo , hoc decretum
exequendum, cùm judex abſit ; latiùs ex mox dicendis
in ultima particula hujus capitis conſtabit.Animadver- 37
te tamen , quòd judice abeunte , notarius coram quo
acta fuere facta, remanſerit; ad ea dimittenda,& exhi-
benda cogendus & compellendus eſt. ſi ſunt acta,quæ
de neceſſitate apud eum debeant remanere, juxta tex- 38
tum *in auth.de tabellionib.§.fin.& l.6.tit 19. p. 3.& in
l.2.tit.8.lib.1 fori,& in l.12.& 13.tit.25. lib. 4. recopil.*
ubi gloſſa,& Didac.Perez,*in l.2.tit.5.lib.2.ordin.verſic.
eſt ſexta alia dubitatio*,& ex aliis optimè Paz,*in praxi,
in principio.annotatione ult.n.*8. ubi probat quòd tabel-
lio debet regiſtrum, ſeu protocollum inſtrumentorum,
actuum judicialium,& extrajudicialium,ſecum retine- 39
re,nec partibus concedendum,niſi ex judicis præcepto,
ex

ex Doctoribus, & juribus eitatis, optime etiam & de
hoc articulo latè per Aviles *in cap. prætor cap. 36. gloſſ.
pub. ſean gnardados, per totam*, prout & ego paſſim
practicari vidi.

Ad tertiam autem, & difficillimam hujus capitis par-
tem, nempe, quando judex Eccleſiaſticus poſt grava-
men illatum obiit; accedo, an & quomodo conſuli poſ-
ſit per ſupremum tribunal Regium, ad quod confugit
oppreſſus pro tollenda vi, ubi eam feciſſe, & eſſe re-
40 ponendam, fuit decretum: in qua difficultare nullo
poſſe juvari remedio hunc oppreſſum, videtur dicen-
dum primò eo iure, quo nos utimur, de quo *in l. 36.
tit. 5. lib. 2. recopilat.* & Doctorum caterva *ſuprà* addu-
cta *capitibus præcedentibus*, quibus latè probavimus, &
expreſsè apparet, ut idem iudex, qui vim intulit, &
41 attentavit; ipſemet reponere ſit cogendus, ut *in d. l. 36.*
ibi: *Alçando la fuerça, provean que el tal juez la otorgue,
porque las partes pueda ſeguir ſu juſticia ante quien y co-
mo devan, y repōga lo que deſpues della uvieſſe hecho*, &c.)
ergo ipſo iudice mortuo evaneſcere debet decretum
violentiæ; quia cùm ad id ejus ſit perſona electa à jure,
ut ex d. l. Regia ibi *el tal juez*, &c. ab ea minimè eſſe re-
42 cedendum probat text. *in l. fin. quis arbitratu 43. ff. de
verborū obligat. l. in cōpromiſſis, ff. de arbi. l. fin. C. de con-
trahenda emp. l. in teſtamento, l. multa, de condition. & de-
monſtr. l. ſi cor ff. pro ſocio*, & quia ipſe iudex eſt, qui gra-
vavit, & attentavit, de ipſo querelam obtulit oppreſſus,
& cum eo decretum loquitur, & proviſio repoſitionis
dirigitur: ergo eius morte omnia ceſſare debent, cùm
43 culpa ſit extincta *l. 1.* ibi, vita functus eſt, ac per hoc cri-
men in perſona ejus ſit extinctum, &c.) *& toto tit. C. ſi
reus, vel accuſator mortuus fuerit*, & tandem jam eſt
impoſſibile ab eo repoſitionem expectare.

Nec cum eius ſubrogato, & ſucceſſore in tribunali,
& iuriſdictione eadem ſive ordinaria ſive delegata, de-
cretum violentiæ, & proviſio hæc poteſt intelligi, nec
ad delationem appellationis, & repoſitionem cogi; quia
ſucceſſor nullam intulit violentiam; nec oppreſſus de
eo eſt conqueſtus: ſed de mortuo, de quo tantùm que-
44 relam obtulit. Et alia eſt vis defuncti, alia verò violen-
tia ſucceſſoris: adeò ut ſententia lata contra defunctum
pro violentia ab eo illata non exequitur contra ſucceſ-
ſorem, & hæredem, Innocent. *in cap. Abbate, colum. 2.
de verborum ſignificat.* Butr. Ioan. Andr. & Bald. *in l. de eo,
§. heres, ff. ad exhibend.* Joan. Faber *in §. hac, num. 13. verſ.
in interdicto nihil, inſtitut. de actio.* Affl. *deciſ. 145. &
deciſ. 345.* Capiclus *deciſ. 1. & n. 1.* Rebuff. *in commentar.
ad reg. conſtit. Gall. tomo 3. tit. de accuſ. poſſ. benefi. art. 11.
gloſ. 1.* Pariſius *in cap. veniens, de præſcriptio.* Menoch. *in
tractatu de retin. poſſeſſ. rem. 3. à n.* 828. Rodrig. *de an-
nuis redditi. lib. 1. cap. 17. n. 44. ad fin.* Vincent. de Fran-
chis *deciſ. Neapolit. 199. per totam*, 1. p. ex prædicta ra-
tione; quia alia eſt vis defuncti, alia ſucceſſoris, & aliud
factum illius, aliud verò factum ſucceſſoris.

Quò pertinet, quòd ſubrogatus non ſapit naturam
45 prædeceſſoris, quando militat diverſa ratio in ſubroga-
to, & in eo, in cujus locum ſubrogatur, Gomeſius *in §.
fuerat, in lim. 4. inſtitut. de actioni.* Barba *in c. ab excom-
municato, n. 33. de reſcript.* Anton. Gabriel *communium
opinionum lib. 6. tit. de regul. juris, concl. 2. n. 76.*

46 Deſuper probatur, quia facinus ſuos habet autho-
res, quos pœna nullo modo egreditur, Farinac. *practi.
quæſt. crimin. 1. tomo, quæſt. 24. in princ.* ſed violentia, quæ
47 facinus continet, *l. quoniam*, ubi multa facinora ſub uno
violentiæ nomine continentur, &c. *C. ad. l. titul. de vi
publi.* quia & judicis ſuperioris læſa maieſtas conſide-
ratur, ex his quæ latè *ſuprà, ad princ. hujus cap. n. 9.* &
48 contra illum iudicem per viam querelæ agitur, quòd
eum authorem comitatur, *l. 1. & toto tit. C. ſi reus, vel ac-
cuſator mortuus fuerit*, ejus pœna, prout eſt attentato-
rum repoſitio quatenus nullitatem continet, *cap. ſi reli-
49 gioſus, ibi, in pœnam, de electione, l. 6. ſenatus, ff. de con-
trah. empt.* Bart. *in l. turpia, ff. de lega. 1. & in l. prætor ait, ff.
de novi oper. nun. l. 1. ff. de his quæ pro non ſcriptis*, Bart. *in
l. nemo martyres, C. de ſacroſ. & in l. non dubium, C. de le-
gibus*, Lucè Felin. *in c. 2. volum. 1. de teſtam.* poſt Abb. *in c.
cognoſcentes, colum. 2. de conſtitut.* latiùs Vantius *tractatu
de nullit. ſenten. tit. quid ſit nullitas, num. 14. & 15.* nullo
modo poteſt authorem definitum egredi, & ſucceſſo-
rem ſubrogatum cōprehendere: hoc etiam argumento
utitur Flamin. Pariſ. *de reſig. benef. lib. 1. quæſt. 16. n. 39.* ad
hoc, ut reſignatarius non teneatur purgare attentata fa-
cta à prædeceſſore reſignante, quia ille in nullo deliquit,
& per conſequens pœnam non meretur. 50

Cæterum & evidentiùs probatur, quoniam in pœ-
nalibus & odioſis ſubrogatus non ſapit naturam prin-
cipalis, nec fit extenſio ad illum, qui verè non ſit talis,
ſed fictè & repræſentativè tātùm, textus eſt *in l. multa,
ff. de conditio. & demōſt.* Anton. Gabriel *commun. opinion.
tit. de regul. jur. concl. 2. à n. 59. lib. 6.* Proſper. Farinac. *pra-
ctic. quæſt. crim. 1. tomo, quæſt. 24. à n. 28.* Roland. à Valle,
conſ. 59. à num. 52. vol. 3. fol. 229. & dicit Bald. *in l. cum
propo. circa fin. Cod. de hared. inſtitu.* dicens quòd caſus 51
pœnales non recipiunt interpretationem extenſivam,
ſeu ſimilitudinariā, *per d. l. multa, & l. in teſtam. ff. de con-
dition. & demonſtr.* Alex. *conſil. 113. col. fin. vol. 2.* Decius
*conſ. 290. col. penult. & rurſus conſ. 273. colum. fin. in prin.
& in conſil. 406. in fin.* Curtius junior *conſ. 119. colum.
penult.* optimè etiam idem Bald. *in l. Gal. §. & quid ſi tā-
tum, colum. 3. verſ. ex hoc infero, ff. de liber. & poſthum.* &
poſt alios Aimon. *de antiquitat. temp. 4. p. n. 77.* Riccius
conſ. 143. volum. 5. ergo ad judicem ſucceſſorem, & ſu-
brogatum in locum demortui, cùm in rei veritate non
ſit, qui gravamen, & violentiam intulit, ſed per fictio-
nem, & repræſentativè; extendi non debet decretum
violentiæ, & regalis proviſio.

Et ultimò pro hac parte facit: nam in tribunali Re- 52
gio nulla de hoc ſucceſſore mentio facta eſt, ſicuti fie-
ri nec debet, nec eſt neceſſe: cùm ipſe non attentavit,
nec decretum violentiæ de eo loquitur, nec proviſio
ejus virtute expedita iudici gravanti intimanda de ſuc-
ceſſore mentionem facit, nec cantat: ergo in ipſum ex-
equi nefas eſt, & omni iure oppoſitum, Corneus *conſ.
131. in hac conſultatione lib. 4. in principio*, plenè Iaſ. *in l.
Iulian. in fine prin. ff. de verb. obligat.* Bal. *in cap. per vene-
rabilem, de electione*, Alex. *conſil. 52. n. 13. lib. 4.* Curtius
Senior *conſilio 55. num. 23.* Iaſſ. *conſil. 29. colum. fin lib. 3.*
latè Boërius *deciſ. 221. n. 4.* Bald. *in c. Rodulph. de reſcript.*
Angel. *in l. fin. C. de falſa cauſa adjecta l.* Card. Tuſc.
lit. 1. concl. 240. n. 48 & 49. & 55. cum ſequentibus, extra
quos plures alios adduximus *infrà, 4. part. c. 8. à numero
42. cum ſequentibus, & à principio per totum illud caput*
de re hac agitur, ubi multa ad propoſitum videnda:
ergo iſte ſucceſſor, & ſubrogatus virtute decreti vio-
lentiæ, & proviſionis Regiæ compelli non poteſt ad
reponendum ea, quæ ſuus prædeceſſor attentavit;
cùm de eo non cantet, nec mentionem aliquam faciat
proviſio.

Contrariam tamen ſententiam, & opinionem; imò 53
quòd judex ſucceſſor in iuriſdictione, tribunali, ſeu in-
dicio omnino teneatur tenorem proviſionis Regiæ ad-
implere, attentáque à ſuo prædeceſſore, reponere cum
effectu; & appellationi deferre, libenter amplector, &
ut veriorem probabo, tum ex philoſophica, & funda-
mentali illa ratione, quam ad plurimos caſus deciden-
dos conſideravit acutè Iuriſconſultus *in l. proponeba-
tur 76. ff. de judiciis*, nempe; quod cuius rei ſpecies ea-
dem eſt (hoc eſt, forma, ut explicat gloſ. fin. ibi) eadem
res eſſe cenſetur; quantumcunque circa ipſam mate-
riam aliqua commutatio contigerit, hincque decidit
ipſe Iurecōſultus; quod ſi plures dati ſint iudices in ali- 54
qua cauſa, & poſtea aliquid, vel etiā omnes mutati fue-
rint, nihilominus eadem dicitur cauſa, *ibi*: Ex his iudi-
cibus, qui in eadem re dati eſſent, nonnullos (cauſā
auditā)

auditâ ; excuſatos eſſe , inque eorum locum alios eſſe
ſumptos, & quærebatur ſingulorum judicum mutatio;
eandem rem,an aliud judicem feciſſet : reſpondi non
55 modò, ſi unus , aut alter, ſed ſi omnes judices mutati
eſſent , tamen & rem eandem, & judicium idem, quod
antea fuiſſet , permanere,nec in hoc ſolùm evenire,ut
(partibus commutatis eadem res eſſe exiſtimaretur,ſed
& in multis cæteris rebus , &c. circa quam rationem
pulchrè exornat Alciatus *lib.6. Parergon.cap. 17.* Ari-
ſtot. *lib.3. polit. cap.2.* Cicero *lib.2.academicarum quæ-
ſtio.* Plutarch. *de ſera numin. vindicta,& in Theſeo.* Ca-
gnolus *in l.2.num.257. de pactis inter emp.o. & vendi.*
gloſſ. & Doctores communiter *in d. l.proponebatur , &
in l.properandum §.ſin autem utraque , ad medium,C.de
judiciis.& in leg.fin.Cod. de ſent. & re jud.* Bart *in l.2.
num.1.C.de action.& obligat.& in l.ab executore,n.9.ff.
de appella.* latè,& optime Petrus Barboſa , *in commen-
tar.ad titul. ff. de judici. circa interpretationem d.l.pro-
ponebatur,* Burgos de Paz *in l.1. Tauri,num.427.* Lance-
lot Robert. *in tract. de attenta. 3.p.cap.27.n.52. & ſe-
quentibus* Milanenſ.*deciſ.Siciliæ 2.num.27.& 29.* Felix
56 Phœbus *conſ.118.num 2 crimi.* qui quidem & infiniti
penè alij ſtatim citandi hanc probant concluſionem;ut
per mutationem judicis eadem, non diverſa manet ju-
riſdictio,eademmet cauſa,idémque iudicium , & idem
tribunal,ſicut & in aliis pluribus exemplis hoc ipſum,
& iſthæc identitas conſideratur, ut per mutationem,
& variationem perſonarum,qualitatis , vel accidentis,
non mutetur res , ut de civitate, collegio , Eccleſia, di-
57 gnitate, & præbenda *per d.l.propone.atur,* probant Ni-
conic. *in rubr à n.14.ff de novi oper.nuntia.* Mandoſ.*conſ.
91.n.5.& 6.* Alvarat.*in cap.1 §.1.n.1.ad fin de alienatione
feudi,* Bart.*in leg.quibus,de n.14 ff.de legibus,& l.1.n.9.ff.
de jurisd. omnium judi.* Roman. *conſ.406.num.8* Paulus
Caſtrenſ. *conſil 389. col.2.poſt princ. lib.1.* Felin.*in cap.
conſuluit, n.1.de Iudæis,* Bald.*in cap.publicato, n.12. de
electione;* Gregor. Lopez *in l. 5.tit. 15. part.2.* Emanu.
Rod.*quæſt.Regular.q.26.art.1.ad fin.*& ſingillatim Bar-
boſa *in d.leg.proponebatur,* Menoch. *conſil.219.num.14.
lib.3,* facit *l.quid tamen, §. 1. quibus modis uſusfructus
amittatur,leg.grege,d.l.& ſi grege, ſi ita legatum,§.fin.
ff. de leg. 1.*
58 Qui quidem aſſerunt ; Quòd judex ſucceſſor in ju-
riſdictione, & tribunali idem reputatur , ac prædeceſ-
ſor,cùm in ejus locum ſubſtituatur,& ſubrogetur,& ob
id poteſt is judex idem facere, quod poterat ille,cuius
loco fuit ſubrogatus,*l.2.C.de eo,qui vicem alterius gerit,*
exornat Alex.*in l.1.num.53.de off.e;n,* Petrus Barboſ.*in
commen ad tit.de jud.in l. ſi longius 18.in prin.*per text.
ibi *num. 43. & 44* & poſt alios in bono caſu probat
Covar. *pract.q.cap 11 ſub n.2.ad fin.verſ.poſtremo illud,
& ſuprà, à n. 1.*
59 Et ideo termini,& tempora præſtituta primo judi-
ci ad cauſam determinandam,*juxta l.2.§.ſed ſi judex, de
judi.* eadem cēlebûtur præſtituta ſucceſſori,& ſubroga-
to *l.judex 32.ff.de judiciis,* non enim judex tãquam pri-
60 vata perſona attenditur, & conſideratur, ſed tanquam
miniſter juſtitiæ, quam gerit, & tanquam adminiſtrator
dignitatis,& tribunalis,quod repræſentat, quiſquis au-
tem ſit etiam in infinitum omnes ejuſdem rei admini-
ſtratores ſunt, nam remmet,alienam tamen gerentes,
quippe tribunal,dumtaxat,(quod ſemper durat & per-
manet)& eſt in conſideratione.
61 Prout videmus; quòd licèt in appellatione requira-
tur expreſſio nominis judicis à quo tamen ſatis eſt , ut
contineat nomen dignitatis judicis , putà,appello ab
auditore Cameræ,ab Epiſcopo, Salmantino , *&c.* B. *in
l.1.§ fin.n.6. verſ.ſuper ſecundo ,* Rebuff. *in tract.de ap-
pellat. in præfatione, n.29 t.3. fol.477.* Geminian.*in cap.
Roman.§. cùm autem , de appellat.in 6.* Sigiſmund. Eſ-
cacia *in tractatu de appellat. quæſt. 6. à num 43.* qui à
num. 49. & 50. dicit ; quòd licèt ſit neceſſarium , ut
Salgado de protect.Reg.

In appellatione exprimatur nomen judicis , ad quem
appellatur ; tamen ſubſtinetur appellatio,ſi contineat
nomen dignitatis, & tribunalis , putà , appello ad Ar-
chiepiſcopum Compoſtellanum , ad Archiepiſcopum
Toletanum,*&c.* quia tribunal,& dignitas,cui juriſdictio 62
cohæret,& propria eſt,potiùs attendi debet,quàm per-
ſona adminiſtratoris, Geminian. & Philipp. *cum verò ,
n.1. de appell. in 6. lib.*
Hinc infertur ; quòd judex datus loco demortui , 63
minimè illum repræſentat , ſed tantùm dignitatem ,
quæ eſt corpus quoddam fictum , quod comprehendit
ſubjecta , tamquam membra illius corporis ficti, *l.mor-
tuo. ff. de fideiuſſoribus,* Bart.*in l.aut facta. §. fin.n.3.ff.
de pœnis,* Barb.*in d. l.proponebatur,num 24 & ſequentib.*
quandiu igitur ſupereſt forma illius corporis ficti,ſem-
per cenſebitur idem corpus , licèt partes mutentur, ut
dictum , eſt & probatur *in leg. grege , & leg.& ſi grege,* 64
ff. de legat. Barboſ. *dict. num. 24.* quapropter licet ju-
dicis demortui locum occupet novus iudex , illum ta-
men non repræſentat , quia iuris ſui nulla reliquit ve-
ſtigia , ſed tribunal , quod nunquam moritur , cuius 65
vices gerit , & iuriſdictionem adminiſtrat , prout vi-
demus in tutore minori dato , aut in procuratore ,
quem dominus conſtituerat , quo mortuo , & alio ſu-
brogato in locum demortui , non tamen eius gerit vi-
ces, nec repræſentat , ſed dumtaxat pupillum, aut do-
minum viventem, nec gerit res, & negotia pupilli tan-
quam res tutoris mortui ; & licèt æqualem , imò ean-
dem poteſtatem recipiat ſucceſſor , non tamen a mor-
tuo recipit,cùm jam ſua ſit extincta, ſed à domino &
tribunali , cuius oſſibus radicata eſt , & viget : opti-
mè faciunt quæ Covarruvias *var. reſolut. lib.2.cap. 15.
ſub num. 6. verſic.ego verò conſiderandum , & ſequen-
tibus.*
Et ideo licèt iudex prædeceſſor, & ſucceſſor diverſi 66
ſint perſonarum reſpectu : eo tamen habito ad admi-
niſtrationem , & ad coæqualitatem poteſtatis , verè
idem ſunt, & reputantur,attenta veritate,& rerum na-
tura,notat Bart.*in l.ab executore , num.9. ff.de appellat.*
per quem idem Barboſ. *in d.l.proponebatur,ſub num.16.*
& per eundem Bart. meliùs Burgos de Paz *in l.1.Tau-
ri,n. 427.* ubi dicit quod ſucceſſor verè idem judex re- 67
putatur , & per eundem Bart. idem afirmat optimè
Aviles *in cap.1. præto. num. 20. verſ.ſed in contrarium,*
ubi dicit,quòd quando accipimus judicem pro juriſdi-
ctione , ſeu tribunali , ut in his caſibus , verè eundem
eſſe iudicem,& iudicium, quia hoc non competit ſuc-
ceſſori , & ſubrogato , ut privato , ſed iudici , ad dif-
ferentiam hæredis, qui non eſt vere idem quod defun-
ctus,ſed ficte.
Ex qua ratione provenit ; quòd judex ſucceſſor po- 68
teſt taxare expenſas , quas ſibi taxandas iudex præde-
ceſſor in ſententia à ſe lata reſervavit ; item & eun-
dem ſucceſſorem poſſe dubiam prædeceſſoris ſenten-
tiam interpretari , ut docet Bart. *in d.l.ab executore,*cui
plerique alij conſentiunt,quorum illic Alexand.*in addi-
tionibus,* memor eſt, & ſingulariter idem Alexand. *in l.
ſtipulantem,§.1.ff.de verbo.oblig.colum.3.q* 10 loco recē-
ſet tenentem contrariam ſententiam, quaſque nititur
conciliare Burgos de Paz *in l. 1. Tauri , ſub num.427.*
tenet etiam Ioãnes Ferrarienſis *in tractatu de appellat.
cap.5. numer. 53. & numer. 57.* cuius eſt farinæ , ſtatu-
tum à Decurionibus editum , ab eorum ſucceſſoribus, 69
vel à populo eſſe explicandum , & declarandum , ita
docet Bard. *in l. omnes populi 3.q.6.prin.*& Ibidem pa-
lam placet Ioanni Franciſc. de Ripa *in l. ex facto , co-
lum.2.ff.de vulgar.*ad quod allegant text.*in leg.ab exe-
cutore.ff.de appellat.*& eis lucidè adhæret Carulus Rui-
nus *in conſilio 38.num.9.lib.1.* Burgos de Paz *in l.1.Tau-
ri, num. 425.*
Qui quidem *in num.426.verſ.ſed tamen ,* cum Bart. 70
*in l.ab executione in principio,col.3.ff.de appell.*reſpondit
I mitabili

mirabiliter, ad illam difficultatem ortam ex illa regu-
la, quòd jus declarandi, ſeu interpretandi ad hæredem
& ſucceſſorem non tranſit, cùm ex arbitrio diſponen-
tis pendeat, ut *in l. inter ſtipulantem, §. Stichum, de ver-
bo. obl. g.* quia cùm hoc jus declarandi non pertineat ad
judicem ſucceſſorem, ut privatam perſonam, ſed tan-
tùm ut officialem juſtitiæ miniſtrum, & judicem, hoc
enim ſolùm ſucceſſoribus officium gerentibus, jure
concedi videtur, quia ſucceſſor verè idem judex repu-
tatur, quod & eandem reſponſionem repetit *ſub nu-
mer. 427. verſ. nec obſtant jura*, in hæc? Nec obſtant
jura, quibus cavetur declarandi jus ad hæredes non
tranſire; quia non obtinent, cùm jure proprio hæredi-
bus, vel ſucceſſoribus, jus ipſum declarandi competit,
ut *in d. l. ab executore*, quam doctrinam nota, quia mi-
rabilis eſt.

Ex quo fonte fluit, quòd judex ſucceſſor, ſeu aliter
datus loco alterius, & in ejus defectum, cauſam aſſumit
in eodem ſtatu, eámque determinat ex eiſdem actis,
71 textus eſt *in l. mortuo judice*, ibi, idem eum, qui ſubdi-
tus eſt ſequi oportet, *&c. ff. de judi* & ibi tenet gloſſ.
verbo idem, text. *in l. ſi* & ibi gl. optima *Cod de ſenten. &
re judic. c. ſi quis Epiſcopum, 2. q. 3.* gloſſa *in l. ſi ut propo-
nis, verbo denuo, Cod. quomodo, & quando judex*, gloſſ. fin.
in l. ſi expreſſim, ff. de appell. Iacobinus *in l. ſi longius, in
prin. num. 4.* Immola *in leg. cum quærebatur, n. 10 ff. de
re judic.* Angel. Aretin. *in l. ſi expreſſim, num. 45. de appell.*
plura jura allegat Odofredus *in d. l. mortuo judice*, &
eleganter proſequitur Briſſonius *in tract. formularum,
lib. pag. 513.* Barboſ. *in d. ſi longius, in princ. num. 45.*
optimè Marqueſſ. *de commiſſ. 1. p. c. 3. à num. 33.* Decius
conſ. 449 n. 20. & facit in terminis Conc. Trid. *ſeſſ. 24.
de reformat. cap. 20.* & quæ in ejus comprobationem
adduxi *4. p. c. 2. à n. 65.* & Zerola *in praxi Epiſc. 1. p.
verbo inſtantia, § 4.*

Et eodem modo procedit ſucceſſor, quo proceſſit
72 prædeceſſor *leg. properandum, Cod de judiciis*, Lancelot.
Robert. *de attent. 3. part. cap. 27 numer. 53.* quia acta
facta coram uno judice fidem faciunt coram alio, ſi ſit
ſucceſſor in eodem tribunali: ita plures referens ſe-
73 quitur Petrus Philipp. Corneus *in leg. geſta, numer. 5.
Cod. de re judi.* Chriſtophorus de Paz *in tractatu de at-
tentat. 3. p. 3 a. num 40.* cui conducit, quòd acta facta co-
ram uno judice, in caſibus, quibus probant, & fidem
74 faciunt coram alio; ſemper debent intelligi, ſi repro-
ducantur, aliàs non ſecundum Alex. *conſ. 82. verſ. 2.
num. 4. & 5. lib. 1.* Apoſtilla *ad deciſionem Capella
75 Tholoſ. 198.* intelligitur, ut coram ſubrogato judice
non requiratur hujuſmodi productio, ſed juſſio dum-
taxat ipſorum actorum, ſecundùm Iaſ. *in l. 2. num. 14.
verſ. ex tertia lectura, C. de edendo*, ſequitur Cardin
Tuſc. *pract. concluſ. tom. 1. litera A, concluſ. 91. num. 5.*
qui etiam *ibi numer. 1.* poſſ. Bald *conſilio 147. inventa-
rium hæredis in fin. verſiculo ſequitur videre, lib. 4.* in-
76 quit; quòd acta coram uno arbitro geſta, probant co-
ram ſucceſſore, in quem partes compromiſerunt;
quando acta ſunt publica, & actum reſpiciunt, quare
judex executor ſucceſſor perficit executionem, quam
77 inceptam reliquit ſuus prædeceſſor, ſecundùm Baldum
in leg. fin. Cod. de fructib. & litium expenſ. Bartolus *in leg.
ſucceſſores, Cod. de ſuſcepto. & arcar lib. 10.* Avenda. *in
leg. Fabiana, ff. de manumiſ.* Guido Papæ *deciſ. 535.*
Montalb 69. *in l. 4. titulo 17. libro 4. Fori.* Bald. Immola,
& Alexand, *in leg. fin. ff. de juriſdictione omnium judic.* Iaſ.
in leg. more, num. 22. eodem. Decius *conſil. 492. num. 5.
volum. 4.* Boërius *deciſ. 5. num. 18.* Avil. *in cap. prato. cap.
15 num. 35.* Avenda *in eodem tractatu, 1. p. c. 17. num. 10.*
Parlad. *rerum quoti. l. 2. c. fin. 6. p §. unico, à num. 34.* qui
etiam diſputant, quis eorum prædeceſſor, an ſucceſſor
executor debeat habere, & percipere decimam, & emo-
lumenta ipſius executionis, qui illam incepit, aut qui
illam perfecit: hinc meritò judex ſucceſſor, vel aliter
loco alterius ſubrogatus, poterit ea omnia facere, quæ
poterat ille, cujus fuit loco ſubrogatus, *l. 2. Cod. de eo,* 78
qui vicem alter. gerit, Alexand. *in l. 1. n. 53. ff. de off. ejus
cui mandata eſt*, Petrus Barboſa. *in l. ſi longius, in princ.
n. 44. ff. de judiciis*, & facit regul. *is qui in jus ſuccedit al-
terius, de regulis juris.*

Hinc eſt quod ſucceſſor ordinarius, & prædeceſſor, 79
(cùm idem judex reputetur) poteſt ſucceſſor reſtituere
in integrum, contra factum ſui prædeceſſoris, Specula-
tor *titul. de reſtitut. in integrum, § videndum reſtat, n. 4.*
quem referens ſequitur Sigiſmund. Eſcacia *in tractatu
de appel. quæſt. 19 rem. 2. num. 32.* & abſolvere ab ex- 80
communicatione emiſſa per prædeceſſorem & ſubdele-
gantem, ita Felinus per textum *ibi in cap. paſtoralis, in
principio, ſub numero 11. de officio, & poteſtate judicis
delegati.*

Cùm igitur judex prædeceſſor poteſt reponere at-
tentata à ſe geſta juxta text. *in c. venientes, in fin. de jure-
jurand.* & per Philip. Francum, Covar. Lancelot, & alios 81
ſuprà citatos ad priorem partem hujus capitis, ubi la-
tiùs de hac re nihil mirum, ut ſucceſſor in idem tribu-
nal, inſtantiam & juriſdictionem, ac poteſtatem, queat
illa ſimiliter reponere.

Et in ſpecie probatur, quia in omnibus caſibus, in
quibus judex à quo poteſt reponere attentata ſive à ſe, 82
ſive ab aliquo facta, pariter & ejus ſucceſſor poterit illa
reponere, & revocare, quia eodem modo procedit
ſucceſſor, quo prædeceſſor, ita tradit poſt Innocentium
ibi Anton. Burius *in cap. cum M. Ferrarien. in c. 58. co-
lum. antepenult. in princ. de conſtitut.* Lancelot. Rober. *de
attentatis, 3. p. cap. 27. num 53.* & Facit Rota *deciſ. 55.*
alias 389. *ſi appelletur, de appel. in novis.* Milis *in reper-
torio, verbo, attentata, lite pendente, fol. 3. ac in verbo ju-
dex appellationis à gravamine, fol. 175.* & idem latè, &
optimè Marqueſſan. *tractatu de commiſſio. 1. p. cap. 29. à
num. 40.*

Item & bene Lancelot, *ubi proximè, num. 52. cum ſe-
quentibus*, dicit; quòd non ſolùm judex, cujus fuit læ-
ſa majeſtas, hanc revocationem attentatorum facere
poſſit, verùm etiam ejus ſucceſſor, & ſubrogatus;
cùm hæc majeſtatis læſio non dicatur facta perſonæ,
nec cohærere perſonæ ipſius judicis, ſed dignitati,
quæ nunquam moritur, cùm repræſentativè ſemper
duret idem judex, *juxta leg. proponebatur, ff. de judiciis,* 83
qui num. 56. & hoc ampliat, ut non ſolùm procedat,
quando huiuſmodi ſubrogatio facta fuerit expreſsè ab
homine; verùm etiam ſi ſit facta tacitè à jure, *ex dict.
Rota deciſione.*

Et quòd ſucceſſor tenetur reponere, & purgare at- 84
tentata à ſuo prædeceſſore facta, tenet latè Flamin. Pa-
riſ. *reſig. lib. 1. quæſt. 16. à num. 39. & ſequentibus*, ubi
reſolvit pro veriori opinione, quòd ſuccedens in be-
neficio per reſignationem, tenetur purgare attentata
per prædeceſſorem reſignantem, & ita tenuiſſe Ro- 85
tam in una Ariminen. nullitatis, & attentationem co-
ram Acorambon. 27. Aprilis 1556. teſtatur, qua deci-
ditur; non eſſe procedendum in cauſis niſi purgatis
per eum attentatis: teſtatur de ea deciſione Lancelot.
Robert. *in tractatu de attent. cap. 4. ampliatione 5 n. 3.
& cap. 29. numer. 102.* & iterum tenuit Rota in una
Camaricenſi Archidiaconatus ſub die 13. Novembris
1558. teſte Cardin. Paleoto *deciſione 116. incipit Guti.*
quem allegat Pariſi. *ubi ſuprà, num 42.* ergo judex
ſucceſſor in tribunali, aut iuriſdictione, iuſtiſſimè
poterit reponere attentata à prædeceſſore facta, quem-
admodum, & iſte poterat revocare prædeceſſor, ma-
ximè virtute proviſionis Regiæ, quia huiuſmodi at-
tentatorum repoſitio iubetur poſt actorum inſpectio-
nem.

Et ulteriùs hæc pars comprobatur, quia quando 86
præceptum eſt aliquid prætori, ut prætori, putà, & ra-
tione officij, tranſit in ſucceſſorem, qui omnino tenetur
adimple

adimplere, ita tenet Bald. *in leg. tale pactum, ff. de pactis, leg. ſi communis ſervus, ff. de ſtipulat. ſervo.* idem tenet Bart. *in leg. à filio, in fin. de alimen. & cibariis legatis.* Speculator *in titulo de inſtrum. editione, §. nunc aliqu d, verſiculo ſed quid erit,* & idem tranſit gloſſ. *in cap. pe ult. de teſtam. in* 6. Rota *deciſ. 412. in novis*, probat pulchrè Covarrn. *in practic. quæſt. cap. 11. à num 1.* & præcipue *num. 2. verſiculo ſecundò hoc ipſum probatur,* bene etiam Mintica *de conc. & ambig. conventio. lib. 7. tit. 23. num. 49. & 50.* & nos latiùs *infra, 4. p. cap. 6. in ultima difficultate, verſ. circa quod nunc primo quæro, &c. à n. 66.* quibus facit ferè in terminis, quæ Marquell. *tract. de commiſ. 1. p. p. 29. n. 40.* dom inquit; quod judice ab officio cemoto, alter ei ſuccedat, tunc quia non perſona, ſed dignitas officij, vel majeſtas, in ſucceſſore eadem exiſtens fuit læſa, quia repræſentativè ſemper durat eadem perſona, & judex, *ex d. leg. proponebatur:* poterit ex ſuo mero officio attentata à prædeceſſore reponere. *Rota deciſ. 2.*
87 *de reſtit. ſpolia. in novis, & 3. num. 3. ut lite penden. in antiq. & in d. deciſ. 412 fuit determinatum,* ubi dicitur, quòd Epiſcopus debet adimplere mandatum factum prædeceſſori, ſub nomine dignitatis, ita per Abb. ibi; tenet etiam Felin. *in c. quoniam,* Abb. *n. 10. de off. dele-*
88 *gat,* qui cum Speculatore *ubi proximè*, idem intelligit in executore; cui convenit, quod dicunt Redoanus *in pract. de rebus Eccleſi. q. 57. n. 9.* & Zerola *in praxi*
89 *Epiſcop. 1. p. verbo ſucceſſor, §. 5. fol mihi 334.* quòd ſucceſſor tenetur exequi mandatum factum per Papam ſuo prædeceſſori.

90 Hinc etiam eſt, quòd literæ directæ Epiſcopo prædeceſſori mortuo, ſub nomine dignitatis, & habito reſpectu ad officium, illas tenetur ſucceſſor exequi, & implere, ita tenet Flores de Mena *practic. quæſt. q. 4 num. fin.* & eſt text expreſſus *in authent. ut nulli judic. liceat habere loci ſervato. §. ex hoc verò jubemus*, cujus ſunt mirabilia verba. Ex hoc verò jubemus obſervari ab omni adminiſtratore, ut ſi contigerit, in ſcriptis noſtram juſſionem fieri ad aliquem judicem, & interea iſte quieſcat ab adminiſtratione: is qui poſt illum ſuſceperit dignitatem, accipiat eam, & inſinuet: & ſiquidem privata eſt cauſa, & implere eam, & aſſequi, quemadmodum ad eum promeruit reſcriptum, &c. qui text. mirabilis eſt, & expreſſus huic difficultati, ubi gloſſa etiam mirabiliter explicat.

Hinc etiam eſt, quod eleganter doctiſſimus Avendan. *in tract. de exequen. mandat. c. 17. ſub n. 10. verſ. & novus executor,* poſt Angelum *in auth. ut nulli judicum, §. & hoc, col. 9.* & Felin. *in c. cùm contingat, de foro comp. t.*
91 & per notata per Doctores *in l. fundum, in princ. ff. de acquir. poſſ.* quòd ſucceſſor & novus executor virtute primi mandati, dati ſuo anteceſſori, poteſt illud exequi abſque alio novo mandato.

Et prædictis igitur evidenter colligitur, tuendam eſſe, & tenendam in praxi, prout ego tantum vidi aliquoties; ut ſucceſſor in juriſdictionem ſibi proviſionis Regiæ facta intimatione, teneatur reponere attentata per ſuum prædeceſſorem; quo ſuppoſito, non obſtant fundamenta pro contraria parte adducta.

Nec enim obſtat primum deductum ex *d. l. 36.* ibi in illis verbis, *provean que el tal juez la otorgue,* &c. cui multipliciter reſpondetur, tum quia ideo de eodem judice loquitur, quia aſſiduè ipſemet reponit, tardò autem,
92 imò & rariſſimè, contingit, ut ipſe moriatur, eo litis ſtatu, & ſic nihil mirum, ut de eo loqueretur l. Regia, cùm ad ea quæ frequentiùs accidunt, jura adaptantur, & triſtes eventus non ſunt conſiderandi.

Vel aliter & ſecundò, & meo videri rectè, reſpondetur ad d. l. Regiam, ut ideo dicit, *el tal juez*, ut declaretur, quòd non idemmet tribunal Regium, quod decretum protulit violentiæ, ipſum debeat cum effectu exequi (prout juris regulæ alias in cæteris cauſis poſtulant) nec alius quibus judex alterius tribunalis, ſed ipſemet dumtaxat, qui de cauſa cognoſcit, decretum exequatur, reponendo attentata, ad demonſtrandum, quòd cùm violentiæ cognitio in procedendo ſit extraordinaria, 94
& irregularis, pariter & ejus executio extra ordinem etiam eſſe debebit.

Et ulteriùs reſpondetur, ut illa verba, *el tal juez*, intelligantur, id eſt, judex talis tribunalis, ut comprehendatur etiam ſucceſſor, cum ſucceſſor & prædeceſſor idem judex reputetur, ut latiùs *ſuperius* probatum reliqui- 95
mus, *juxta dict. l. propon. batur, de jud. & cætera juxta,* maximè cùm ita de jure ſit, ut præceptum factum prædeceſſori, ut judici, debeat ſucceſſor exequi, & implere, cùm in eo rectè repoſitio verificetur, ut paulò antè latè probavimus, præcipuè cùm ſimus in favorabilibus, & privilegiatis, prout eſt attentatorum repoſitio, ut ſtatim dicetur.

Deinde, quia cùm ille judex, qui vim intulit, deceſſe- 96
rit; impoſſibile eſt, ut reponere queat, qui eſt caſus non præventus, nec deciſus à d. l. Regia, & ſic relictus diſpoſitioni juris communis, dictamus, quòd quando ſententia non poteſt ſecundùm ejus tenorem exequi propter maximam difficultatem, aut interdum impoſſibilitatem, exequi debet eo modo, quo poteſt, ne judicium 97
reddatur illuſorium, & remaneat ſine effectu, latè, & elegãter Angel. Aretin. *conſ 136 in themate. n. 4. & ſeqq. uſque ad fin.* qui loquitur in optimo caſu, ſcilicet, quando quis condemnatur, ut conſervet indemnem Titium, 98
ab obligatione Caij, ſi interior obligatio extincta fuit, quia Titius fuit compulſus ſolvere, debet Titius relaxari indemnis, eodem modo, quo poteſt, ut ſolutum ſibi reſtituatur, & idem Aretin. *in d. conſil. 1, 6. à num. 3.* conſtituit aliud exemplum, ſcilicet, quando quis con- 99
demnatus eſt ad tradendum debitori inſtrumentum debiti, quod ſi non reperiatur, cogitur creditor debitorem liberare, & plura ſimilia exempla adducit ibi, quem ſequitur Card. Tuſc. *practic. concl. to. 7. litera S. concl. 126. à n. 125. uſque ad num. 129.* quia verba adaptantur ſaltim implicitè: Bertachi. *in tractatu de Gabellis 2.* 100
membro 8. part. pri. de Gabellis rerum animatarum, ſecundùm gloſſ. quam dicit notabilem *in auth. general. ter,* & ibi Bald. *C. de Epiſco. & cleri. & per l. ſi ita fide juſſorem accepero, ff. de fide juſſorib.* unde evenit, quòd ſi ſententia non poteſt exequi propter maximam difficultatem, quia ſervus, vel res, ad quam fuit quis condẽnatus, ea ablata 101
eſt, aut periit, mortua, aut extincta eſt, loco ejus exequitur in alia re coæquali, aut æquivalenti, & ſic in ejus valore, aut intereſſe, text. eſt *in leg. qui reſtituere, ff. de vind. l. Iulianus ff. de co ſeſſ. s, leg. ſi ſervus, §. fin. ff. de verbo. obligatione, leg. ſi longius. Cod. de exequutione rei iud. ca. l. 5. ante medium, tit. 27. part. 3. l. 3. tit. 14. part. 5.* Palacius Rubius *in l. 63. Tauri, n. 32.* Parladorus *lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 5. p. § 2. n. 7. & in lib. 1 cap. 6 n. 13.* Caſtillo *in l. 63 Tauri, fol. 129 columna 3. ad fin. & column. 4.* Franc. *deciſ. 229 n. 12.* Gregorius Lopez *in dictis legibus Regiis*, & in cæteris communiter Doctores, de quo nos latè egimus *infrà, in 4 part. cap. 5. à num. 33. & cap. 9. à num. 206.* ergo à fortiori idem dicendum eſt in noſtro caſu, ut judex ſubrogatus loco primi demortui, teneatur exequi, & Regiam proviſionem adimplere, ne illuſorium remaneat tot ſalubre violentiarum remedium.

Nec obſtant, quòd in pœnalibus, & odioſis non ſit extenſio ad ſubrogatos, & quod facinus ſuos habet authores, quos pœna non egreditur; quia reſpondetur, quòd in præſenti non ſumus in odioſis, & pœnalibus, 102
ſed in re merè favorabili, & privilegiata, prout eſt attentatorum repoſitio, & revocatio: quo remedio, nullum favorabilius in iure reperitur, Franch. *in cap. bonæ, n. 13. & ſub n. 15. de appellationibus.* Alexand. *conſil. 89. diligenter in fin. lib. 1* Decius *in cap. ex parte el ſecundo, columna fin. verſic. 4. concl. de reſcript.* Rota *deciſ. 2. aliàs 14 ſuit dubitatum, n. 3. de reſtitut. ſpoli.* Franc. *in*

c. conſti'nit,el.2.n.8 de appell. Alexand.*conſ.99.viſus,n.4.*
lib 5 Pet.de Anchara.*in c.1. ut lite pendente , in fin.* Ol-
drald.*conſ.199 pro fundamento, in prin.* poſt Innoc. Ri-
pam,*in d.c.co ſuluit, ſub n.10.*Eguid.*deciſ.49.agens, &*
deciſ.294.ad autem, Stephan.Aufrer. *in add s. ad deci-*
ſionem Capella Tholoſ 55.ad fin. Ruin. *conſ.76. in prin.*
*lib.5.*Ioann.Crot.*conſ.102.viſo puncto,num.3.*Menoch.*de*
recupera . p ſſ.rem.17. n. 25. Achill de Graſſis *deciſ.24.*
attentatorum cauſa ſub rubr. de attentatis , latiſſimè
proſequitur Lancelot.*de atten.3.p.c.30.tit.de privilegiis*
attentatorum , per totum.

103 Et ex alio colligitur eſſe privilegiatum,& favorabile,
prout eſt hoc charitativum ſubſidium , & recurſus ad
tribunal Regium,quo agitur de liberando vi oppreſſos
à manu calumnlantium , & ut ſuperioris authoritas ,
quæ per attentaotem contempta erat,reſtituatur , libe-
réque,& ſine impedimenao gravatus illum queat adire,
ex his,quæ latè nos adduximus *capitibus præcedentibus,*
præcipuè *c.1.1 n.149 239.& 306.& à n.354. & in epi-*
logo proœmiali,infrà,& ita cùm hîc non agatur de cauſa
pœnali,ſed privilegiata,& favorabili, ſequitur,ut argu-
mentum retorquearur , & ut faciat ſenſum ,quòd cùm
104 ſimus in favorabilibus , fiat extenſio ad ſubrogatos : &
inſuper quia judex ſucceſſor tantum abeſt , ut aliqua
affligatur pœna , ſed ut Regij tribunalis miniſtro ſibi
cauſa medenda committatur , exequutor enim , cui
ſententia pœnalis exequenda committitur , non parti-
cipat de illius pœna, ſed honoris, & poteſtatis judicis
ſuperioris , non enim hîc agitur de exequenda pœna,
appoſita à judice prædeceſſori judici, pro attentatis à
ſe factis, in judicem ſucceſſorem , nec in hoc ſe poteſt
105 intromittere Senatus, prout diximus *infrà,hac 1.p.c.6.*
à num.12. quia ſi hoc eſſet , rectè procederet argu-
mentum contrarium ; ſed ſumus in longè nimis diſ-
ſimili caſu , ut dictum eſt.

Imò etiam & adhuc in pœnalibus , & odioſis, licet
pœna noo tranſeat ad ſucceſſorem & hæredem (cùm
106 morte ſit extincta)tranſit tamen damnorum ſatisfactio,
in quantum ad eum pervenit:bonus eſt text. *in l.1.C.ex*
delictis defunctorum, in quantum hæredes conveniri , ibi,
quo vim fecit,*&c.*defuncto ſucceſſoris ejus in ſolidum,
alioquin inquantum ad eos pervenit,convenlri valet,)
cùm ut latè *ſuperiùs* dixi,in ſucceſſorem tranſeat judi-
107 cium,juriſdictio,inſtantia,acta,& lis, cujus pars eſt, at-
tentatum à judice, quod eſt qualitas , quæ liti inhæret,
ab eóque dependet, ſine quo attentata non dantur, ſe-
cundùm Caſſiadorum *deciſ.6.n.2.ſuper Regul.*& dictum
fuit id una Nolanienſ. Abbatiæ coram Iunio, 20. Oct.
1557 & in alia Mediolanenſ. Capellaniæ coram Chi-
ſanen 28 Iunij 1557.& in alia nullius, ſeu Pennen. co-
ram Robuſterio, 31. Maij 1568. ut teſtatur Lancelot.
Robert. *de attenta.3.p.cap.22.à num.41. & ſeqq.* ubi ex
108 hoc infert , quod ſubrogatus ad litem , poteſt dari de
attentatis ; quemadmodum ejus prædeceſſor , ſequitur
evidenter, quòd etiamſi eſſemus in pœnalibus , nihi-
lominus , ſucceſſor tenebatur revocare parti damnum,
quod fit per attentatorum repoſitionem , quibus qui-
dem rationibus, omnia ferè ceſſant argumenta contra-
riæ partis.

Nec enim obſtat ; quòd ſententia lata contra vim
inferentem non exequatur contra ſucceſſorem hæ-
redem, quia alia eſt vis defuncti, alia hæredis , & ſuc-
ceſſoris , quia omiſſa alia reſponſione , quæ dari po-
teſt , & colligitur ex his , quæ latè diximus *infrà* , *in*
tract. de exec. cap.8. de exceſſu de perſona ad perſonam,
à n.247.

109 Dices,quòd id procedit in hæredibus, ex ea ratione,
quia alia eſt poſſeſſio defuncti,alia hæredis, ſucceſſoris,
in quem licèt omnia jura tranſeant(adita hæreditate,)
non tamen poſſeſſio, quæ extincta jam fuit, *l.cùm hære-*
des,de acqui.poſſeſſ.& poſſeſſio hæredis eſt nova poſſeſ-
ſio, non autem continuata a defuncto , per cujus mor-
tem fuit extincta , ut dicunt Doctores pro contrario
adduct ; ſed non procedit in juriſdictionis, tribunalis,
univerſitatis,dignitatis,Eccleſiæ, populi, & aliorum ſi-
milium ſucceſſore , io quibus non datur hujuſmodi
poſſeſſionis extinctio , & variatio : quoniam ipſa uni-
verſitas , & perſona facta eſt,quæ poſſidet , & ſemper
eandem poſſeſſionem retinet, quia nunquam moritur, 110
ſed ſemper eadem eſt, & per variationem, & mutatio-
nem,ſeu mortem adminiſtrantis non mutatur,variatur,
aut in aliquo alteratur univerſitatis poſſeſſio , quæ
nunquam vacat mortuo adminiſtratore.

Et ideo ſucceſſor adminiſtrationis non indiget de
novo accipere poſſeſſionem rerum univerſitatis : opti- 111
mè & latè B. *in l.1.§.municipes,ff.de acquir.poſſ.& in l.*
cùm hæredes,ff.de acquir.poſſ. per Innocen. *in c. cum in*
officiis,de teſtam.& loquendo de Eccleſia,quæ cùm nun-
quam moriatur, *cap liberti 12.q.2.* ita nec poſſeſſio re- 112
rum Eccleſiæ dicatur vacare, etiam mortuo Prælato, ex
quo ipſe poſſidet; docent Bal. *in l.fin.C.de edicto Div.*
*Adr. a .tol.& in l.unica,in p.i .Cod.de caduc.tollen.*Pa-
riſius *conſil.24. .7.vol 1.*Burgnl. Cavalcan. *deciſ.56. n*
prin.n 5 & in addit.n.54.& dec.74.n.105 p.1.& dec.28.
n.12.p.3. ubi ex hoc infert, quòd cùm poſſeſſio Eccle- 113
ſiæ in Eccleſia continuatur (etiam mortuo Prælato) di-
citur ſimul cum occupatore poſſidere , & eſſe in ſum-
mariiſſimo poſſeſſorio , nec dicitur attentare Eccleſia
poſſidendo. Sequitur Brexianus *in repet.c. ad eundem*
Cavalca. verbo poſſeſſio Eccleſia continuatur. Marta *in*
tractatu de juriſdictione , 4. part. cent. c. ſu 17. à n.10.
ubi dicit , quòd Prælatus ſucceſſor non ſuccedit tan- 114
quam dominus , ſed tanquam procurator Eccleſiæ *c.2.*
*de donat.*ubi ad plura ipſe infert , quæ huc conducunt.

Hinc eſt , ut poſſeſſio juris patronatus competens
alicui ratione dignitatis , villæ , caſtri, majoratus , aut 115
Eccleſiæ , retinetur per ipſam dignitatem , villam, ca-
ſtrum, majoratum, aut Eccleſiam, (etiam mortuo Præ-
lato,& adminiſtratore)Rota *deciſ.1.de jure patron.*aliàs
140.*in novis.*Bellamera *deciſ.70.* Paul.*de citat.* Dinus *de*
jure patron. 6. p.art.3. n.64. Lamber. *eodem tractatu 2.*
part. 1. lib.q.9. art.3. num.81 ad fin. & 3.p.q.5. 2. lib.
quæſt.3.art.5. num.9. poſt Card.*in c.ex literis,1.oppoſit.*
per illum text.(quem ſic intelligit)*de jure patr.*Cajetan.
in repetitio. c.fin. de electione in 6. Nicol. Garcias *de be-*
*neficiis,5 p.c.5.n.9.*qui etiam dicunt ; quod novus poſ-
ſeſſor caſtri,villæ,ſeu comitatos, ratione cujus compe-
tit jus præſentaodi,licèt ounquam antea præſentaverit, 116
poteſt præſentare; quia ipſa dignitas,aut comitatur,vi-
detur hoc jus patronatus ſemper retinuiſſe, quia quaſi
poſſeſſio juris præſentandi , quæ erat apud anteceſſo-
rem ratione dignitatis, beneficij , caſtri, villæ , vel co-
mitatus continuatur in ſucceſſorem , etiam abſque alia
nova ejus apprehenſione , d. Rota *deciſ.5.* aliàs 140. *in*
*novis.*Achil. *deciſ.105.ſeu 5.de cauſa poſſ.n.8.* Tiraq.*in*
*tract. le mort ſaiſit,in præfatione,declaratione 5.*facit *de-*
ciſ. Rotæ 9 de cauſa poſſ. in antiq. latiſſimè proſequitur
Nicolaos Garcias *ubi proximè, à n.37.cum ſequentibus,*
*& ſuprà à n.33.*reddens rationem; quia poſſeſſio reti- 117
netur per Eccleſiam , ſeu dignitatem , etiam mortuo
Prælato, ut per Felin.*in cap.conſtitutum, num.19. de re-*
*ſcriptis,*Rota *deciſ.1 n.14.de reſtitutione ſpoliatorum , in*
*novis,*Caſſiador. *deciſione 7.num.13. de cauſa poſſ.* Rota
deciſ.390 part.1.& deciſ.19.n.9.part 2. diverſorum, de
quo etiam bene per Peregrinum *in tractatu de fide*
*art.48.n.79.*cum pluribus Doctoribus,ubi advertit dif-
ferentiam inter poſſeſſionem hæredis , & ſucceſſoris
Prælati , & inter dignitatem, ſeu Eccleſiam, & ſic non
obſtat argumentum in contrarium adductum. Maximè
quia nos ſumus in longè diverſo caſu , & extra termi-
nos Doctorum in dicto argumento allegatos, quia ſu- 118
mus in attentatis,in quibus etiam ſucceſſor ſingularis
illius , qui attentavit, & etiam judex, ut latè probavi-
mus *ſuprà.*

Nec

Nec obſtat ultimum argumentum, quo dicitur: quòd cùm proviſio Regia de ſucceſſore non loquitur, de eo non debet intelligi: quia doctrinæ ibi adductæ loquuntur in condemnatis per ſententiam, & obligatis 119 per ſcripturam, quia cùm non nominentur in ea, non debet contra illos exequi, nos autem loquimur, in proviſione directa judici, qui etiam verificatur in ſucceſſore in eandem juriſdictionem, cùm idem reputatur ſecundùm text. *in c. quoniam Abb. de off. delegati, & in l. proponebatur, de judiciis*, & ea quæ longa manu *ſuprà* congeſſimus pro hujus partis fundamentis, quibus ſuppoſitis, licitè poterit pars, in cujus favorem data 120 eſt proviſio Regia, ut judex Eccleſiaſticus deferat, & reponat, recurrere ad judicem ſucceſſorem, ſive in delegatam, ſive ordinariam juriſdictionem; ſive ſit datus ab homine, ſive tacitè à jure; eique intimet proviſionem prædictam, quàm ſi non adimpleverit, ad tribunal recurratur pro ſecunda juſſione, quæ dicitur vulgò *ſobre carta*, & ita practicatur; & aliquando in praxi receptum vidi. Præ oculis tamen habeat pars, ut animadvertat, an collega virtute commiſſionis, & reſcripti poſſit cauſam ab alio, vel mortuo, vel legitimè impedito iam inceptam aſſumere, & cognoſcere, quod ex ſerie, & tenore clauſularum reſcripti facilè colligetur, 121 juxta text. *in cap. cùm plures, de off. delegati, in 6. cap. prudentiam in fine, de off. delegati*, & alia plura jura *in titulis de off. & poteſt. jud. delegati, & de reſcripti. in decretal. in 6.* ac etiam in jure civili, & ubique latè per Doctores, & ſi fortè collega procedere non poteſt, recurrat pars ad ſuperiorem, ut alium loco mortui, judicem nominet, *juxta l. mortuo judice, ff. de judiciis, l. fin. Cod. de ſententia, & re judicata*, vel loco impediti, vel abſentis, juxta text. *in l. ſi longius, ff. de judiciis*, ubi latiſſimè per Doctores, & præcipuè per Petrum 122 Barboſam, ubi latè agit quòd loco judicis abſentis, vel impediti, delegati, vel ordinarij, dandus eſt ſucceſſor, ubi quando impedimentum eſt perpetuum, vel tem-123 porale & de aliis pluribus difficultatibus; hinc articulum concernentibus, adeò ut quiſquis ſubrogetur, in cauſa loco mortui judicis, abſentis vel impediti, poteſt, & tenetur virtute Regiæ proviſionis attentata à prædeceſſore reponere, appellationique deferre, & hoc iure utimur.

124 Et advertit quod iſta talis dicitur ſubrogatoria commiſſio, quando ſcilicet abſente judice iam dato, ſuſpecto, impedito, ſive mortuo, alter in ejus locum datur & ſubrogatur, cauſam ei in eiſdem ſtatuet terminis, quibus reperitur demandando, Decius *conſil.* 449. *num.* 11. ubique talem commiſſionem eſſe receptam, paſſimque concedi teſtatur Marqueſſa. *de commiſſion.* 1. *parte, cap.* 3. *num.* 43 animadvertens, & bene circumſpectè, has ſubrogatorias commiſſiones dandas fore, & 125 ſimpliciter attendendo, ne in corpore inſerantur clauſulæ ſtatum cauſæ alterantes, maximè circa ſubſtantialia, quia partis citatio tunc foret neceſſaria, & ab iſta praxi antiqua non eſſe recedendum; teſtatur poſt Cravetam *conſil.* 91. *num.* 7. Roland. à Valle *conſil.* 4. *num.* 24. *volum.* 3. Bald. *in l. quicumque. num.* 26. *Cod. de ſervis fugitivis*, pro quo facit quæ *ſuperiùs, num.* 69. diximus judicem ſubrogatum, & taliter ſucceſſorem aſſumere negotium, & cauſam, in eodem ſtatu, eámque ex eiſdem actis determinare, quare ſimplicem ſubrogationem, & non aliud continere debet commiſſio, cui aſſiſtit jus commune, cùm ſubrogatus ad inſtar anteceſſoris habetur, dicit Marqueſſa. *ubi proximè, d. c.* 45.

CAPVT IV.

Ab Eccleſiaſtico judice aliquid reponente mandato, & virtute proviſionis Regij Senatus, ad quem per viam violentiæ itum eſt, appellationi emiſſæ non deferens, an vim faciat.

SVMMARIVM

Appellare licet à repoſitione, vel delatione appellationis, quemadmodum à repoſitione alicujus articuli, n. 1.

Tribunalia Regia jus imitantur, & ideo eorum proviſiones jubent judicibus Eccleſiaſticis, ut reponant, ea quæ ipſi de jure reponere debeant, n. 2.

Pactum accidens ultra ſtatutum, quo quis jam tenebatur, non mutat qualitatem, vel naturam obligationis, n. 3.

Iudex Eccleſiaſticus aſtringitur præcepto tribunalis Regij ſub pœnarum incurſu, attenta reponere, & appellationi deferre, n. 4.

Appellare non licet à judice faciente id, ad quod præcisè faciendum compellitur, n. 5.

Appellari non poteſt à permiſſione data à judice requiſito per literas alterius, ut in ſua juriſdictione aliquid exequatur, n. 6. *&* 7.

Faciens aliquid voluntariè, ad quod præcisè faciendum poterat compelli dicitur neceſſitate coactus facere, n. 8.

Sola potentia cogendi ad actum, quamvis ad actum coactionis non ſit deventum, inducit coactionem, n. 9.

Facienti aliquid coactè, & contrà ſuam voluntatem ſibi non imputatur, n. 10.

Repoſitio attentatorum facta à judice Eccleſiaſtico, eſt in executionem decreti Regij Senatus, vim fieri declarantis & ibi de intellectu d. l. 36. recop. *n.* 11.

Appellari non poteſt, nec ſupplicari à decreto Regij Senatus vim fieri declarantis, vel negantis, nec alius datur recurſus, n. 12.

L. 36. tit. 5. lib. 2. recop. *declaratur ibid.*

Appellari non poteſt ab executione decreti Regij Senatus; & ejus executore, qui eſt judex Eccleſiaſticus, cui decretum dirigitur exequendum, n. 13.

Executio non gravat plus quàm ſententia, quæ exequitur, num. 14.

Appellari non poteſt ab actu, à quo executio emanat, ſicuti nec ab executione; ibid.

Actus duo quando ita ſe habent, ut unus veniat in executionem alterius ſi non poteſt appellari à primo, nec poterit à ſecundo, n. 15.

Iudex Eccleſiaſticus reponendo attentata virtute decreti Regij Senatus ita mandatis, non eſt qui gravat; ſed ipſe Senatus, cujus decretum exequitur, n. 16.

Actus non attribuitur gerenti ſed mandanti, & ordinanti, num. 17.

Leges Regiæ in caſibus violentiæ veniunt ad evitandum fraudes, n. 18.

Quod unà vià prohibetur, alicui, ad id aliâ non debet admitti, ibid.

Senatus Regius vim non facere judicem Eccleſiaſticum declarat, non admittentem appellationem interpoſitam à repoſitione facta virtute alias Regij decreti, n. 19.

Appellatio à repoſitione attentatorum non admittitur quoad ſuſpenſivum remiſſivè, n 20.

Iudex Eccleſiaſticus ſuperior adhibitus licitè poterit, ſi viſis actibus juſtum viſum fuerit, revocare repoſitionem factam ab inferiore virtute Regij Senatus decreti, cùm ad hoc impediendum non ſe extendat, n. 21.

Appellare poſſe partem, quæ ab huiuſmodi repoſitione, & delatione appellationis cenſetur gravata, licitè videtur, quemadmodum, & aliis caſibus, 1

quibus à repoſitione alicuius articuli ſibi eſt permiſ-
ſum à iure, ſecundùm Rotam in deciſ.12. aliàs 362. ſicut
auditor de probat. in novis, Capuaquen. 1. part. deciſ. 265.
incipit judex repoſuit. optimè declarat Lancel. Rober. de
atten. 2. part. cap. 12. limi. 1. 7. 14. & ſupra, à num. 12. cùm
ipſe judex Eccleſiaſticus eſt, qui reponit, & qui partem
ex repoſitione gravat: ergo ab eo poteſt appellare, ma-
ximè quia licèt hoc faciat virtute proviſionis Regiæ,
nihilominus ipſe poterat illud ſua ſponte facere, quia
ſi non potuiſſet ipſe abſque Regio decreto, non etiam
2 potuiſſet, eo mediante, quia tribunalia Regia imitan-
tur jus, & id præcipiunt judici, quod ipſe poterat face-
re aliàs ſine decreto, & ſic haberi debet, ac ſi ipſe feciſ-
3 ſet abſque proviſione Regia; quin pactum accedens ul-
tra ſtatutum, pro quis tenebatur jam, non immutat
qualitatem, vel naturam obligationis, l. qui mutuam, ff.
manda. l. qua dubitationis, de regul. jur. l. teſtam. C. de teſ-
tamentis.

Sed contrarium, ut appellationi à repoſitione, quam
facit judex Eccleſiaſticus virtute proviſionis Regiæ ſi-
bi intimatæ, non ſit deferendum, verius de jore & ſtylo
eſſe cenſui. Et primò quia judex Eccleſiaſticus illud at-
4 tentatum reponit, quia ita ſibi jubetur per tribunal Re-
gium, & ejus præcepto aſtringitur ſub pœnarum com-
minatione, ut ſupra, cap. 2. diximus latè, & ut plurimum
contra ſuam voluntatem id facit, & ſic ab eo non po-
5 teſt appellari, quoniam à judice faciente id, quod præ-
ciſè faciendum compelli, cogique poteſt, non licèt ap-
pellare. Collect. Innoc. & Abb. Panormit. c. cùm jure, de
off. delegati. Aufrer. in deciſ. Tholoſa. quaſt. 42. requiſitus,
idem tenet Rebuffus in commentariis. 2. part. titul. de li-
teris requiſitoriis, gloſſa 3. num. 10. ubi dicit, quòd à judice
6 requiſito per literas alterius judicis permittente, ut illæ
exequantur in ſua juriſdictione, non poterit pars ab
hac permiſſione, & conſenſu appellare, quia judex re-
quiſitus tenetur omnino obtemperare requiſitioni
7 juſtè factæ, & ad id poteſt compelli per ſuperio-
rem.

8 Deinde qoia faciens aliquid ad quod neceſſariò po-
terat compelli, dicitur neceſſitate coactus facere, ta-
metſi id ſponte faciat, ut per Decium in conſil. 22. l. no-
viſſimè, ff. quod falſo tutore. & per eundem pleniſſimè in
cap. cum. M. Ferrarienſ. num. 34. colum. 10. verſiculo ſed
iſta differentia de conſtitution. Areti. in conſ. 14. quatuor
dubia. optimè Phanuti in tract. de lucro dotis. gloſſ. 8. n. 56.
fol. mihi 349. in parv. facit l. velle non creditur, ff. de reg.
jur. imò ſufficit potentia cogendi, quamvis ad actum
9 coactionis non ſit deventum, ut per multa probat Are-
ti. omoino videndus in d. conſ. 24. num. 9. verſ. præterea,
Decius in auth. præterea, num. 10. verſ. finaliter tamen,
Cod. unde vir. & uxor, Felin. in cap. cum M. Ferrari colum.
11. de conſtitut. Marſil. in l. quaſtion 1. num. 20. ff. de quæ-
ſtioni. Menoch. conſ. 175. num. 20. Gabriel conſ. 92. num. 5.
volum. 1. Roland. a Valle conſ. 2. n. 72. vol. 1. Petrus Surd.
in tract. de alimētis, tit. 6. quaſt. 8. n. 60. & idem Surdus in
deciſ. 305. n. 28. cum ſequentibus, Gratia in diſceptat. fo-
renſi. tom. 2. c. 227. per totum, ad quod eſt text. in l. noviſ-
ſimè, ff. quod falſo tutore auctore.

10 Hinc eſt, quòd facienti aliquid coactè, & contra
ſuam volūtatem, ſibi non imputatur: text. in c. 1. c. 2. &
c. 3. c. itáne. 32. quaſt. 5. & eſt bonus textus in l. cura. ff. de
muneribus, & honoribus, Bal. in l. eam quam, colum. 8. Cod.
de fideicomm. idem Bald. in l. ſi qua illuſtris, in verſiculo
quod ſi mater, C. ad Orficianum, Hoſtienſ. in c. inimicus, de
accuſationibus, Bart. in l. poſt legatum, §. his verò, in final.
verbis, ff. quibus ut indig. Ang. in l. 1. removit, ff. de poſthu.
Ludovicus Romanus conſ. 252. pro deciſione in fin. gl. in
l. 1. Cod. in quibus cauſis, col.... lib. 11. Ioan. de Anania, in
c. 3. colum. 2. de furtis, Hoſtienſ. in cap. ſuper eo, de uſuris,
& ibi Doctores, Archidiaconus in cap. movetur 12. q. 1.
& in cap. ſi quis uſuram 20. q. 4. Petrus de Ancarrano in
cle. 1. de uſuris, & Joann. de Immola in cap. debitores, de
jurejurand. Alexand. conſilio 1. col. 2. volum. 2. & conſ. 107.
col. 2. volum. 1. Ioan. de Anani. in cap. ſuper eo, de uſuris,
colum 2. optimè Bald. in authentica item nulla commu-
nitas, Cod. de Epiſcopis, & clericis in fino, idem Ioannes de
Anania in cap. excommunicationi, colum. penult. de rapto.
Oldradus conſ. 35. incipit factum tale eſt, quidam Ioan-
nes, &c. Barto. in l. ſi dolum, §. ſi cōpromiſſoro, ff. de evictio.
Innocentius in cap. inter monaſterium, de re jud. Ioannes
de Immol. in l. quidam conſulebant, de re judic. Angelus
in l. ſi quis major, circa princ. Cod. de tranſactio. Alexand.
in l. debitori, in princ. Cod. de pactis, Paulus de Caſtro in l.
fin, §. ſervi, ff. de publica. Angel. in l. quid ſi fugitivus, in
princ. ff. de ædili. edi. & Bald. in l. 1. Cod. de naufrag. l. 11. &
ibi etiam Bart. Ludovi. Roman. in repetitione, l. ſi verò,
§. de viro. fallentia 54. verſiculo 23. probatur, &c. ff. ſo-
luto matri. Angelus in l. fin. §. ſi propter, ff. de republica-
nis, Aretinus conſil. 87. in præmiſſa conſultatione, &c. cir-
ca medium. exactiſſimè, & valdè eleganter per Hippo-
lytum de Marſil. in titul. de quaſtionibus, in l. prima, §. præ-
terea, à num. 11. uſque ad num. 35. fol. 31. & ſequentib. ubi
varia, & infinita congeſſit exempla, & authoritates in
comprobationem noſtræ doctrinæ omnino videndus,
quia omnia conducunt ad propoſitum. Nonnulla etiam
congeſſit Petrus Surdus deciſ. 305. à n. 28. cum pluribus
ſequentibus, ergo ſi judex Eccleſiaſticus coactè reponit,
nihil ſibi imputatur, & ſic nec ab eo debet appellari,
juxta Aufrerium, Rebuffum, & alios ad principium
allegatos.

Et inſuper evidentiùs probatur, quoniam illa repoſi- 11
tio fit in executionem decreti Regij Senatus declaran-
tis vim fieri, ad reponendum, juxta l. 36. titul. 5. lib. 2. re-
capilat. ibi: Manden traher à las dichas nueſtras audien-
cias el proceſſo Eccleſiaſtico originalmente, el qual traido
ſin dilacion lo vean, y ſi por el los conſtare, que la appella-
cion eſta legitimamente interpueſta, alçando la fuerça pro
vean, que el tal juez la otorgue, &c. à quo decreto ſicut 12
non poteſt appellari, nec ſupplicari, nec alios recurſus
haberi, juxta l. 35. eodem titul. & lib. Avenda. de exequen-
dis mand. cap. 1. n. 32. verſ. & quia proviſio. 1. p. Gaſpar. Ro-
driquez de annuis reddit. lib. 1. q. 17. n. 75. & alibi paſſim 13
per Doctores, pariter nec poterit appellari ab ejus exe-
cutione, ſeu executore, qui eſt judex eccleſiaſticus: ita
argumentatur Geminianus in cōſ. 99. Guido Papæ conſ.
574. Corneus conſ. 71. lib. 1. & in conſ. 221. in fine, lib. 4.
Areti. in l. 5. in prin. n. 3. circa medium, de verborum oblig.
Alex. conſ. 95. l. 2. Socinus in regul. 26. appellare, Felinus
in cap. quoad conſultationem, n. 14 & 15. de re judicata.
Ruinus conſ. 78. n. 2. Socinus Iunior conſ. 138. n. 6. lib. 3.
Gratus reſponſo 16. colum 1. n. 2. Rolandus à Valle conſ.
43. n. 5. in prin. Rota deciſ. 100. 1. par diverſorum. Et ratio
eſt, quia ipſa executio plus non gravat, & ſic ab ea non
appellatur, ſicuti nec ab actu, à quo emanat, ita hanc ra-
tionem reddunt Angel. in l. ſi cum exceptione, §. hæc au- 14
tem actio, ff. de eo, quod metus cauſa. Ioannes Andreas in
additio. ad Speculato. tit. de appellat. §. in quibus, verſ. 5.
Eſcacia de appell. q. 17. lim. 10. num. 12. & num. 6. Felinus
in c. quoad conſultationem, de ſent. & re judic. n. 14. poſt
med. Rebuff. in tract. de apell. art. 9. gloſſ. unic. n. 8. & ſeqq.
fol. 507. Rolandus à Valle dicto conſ. 43. n. 3. & tenent
etiam omnes Doctores mox citati:

Facit etiam elegans illa doctrina, quòd quando duo 15
actus ita ſe habent, ut unus veniat in executionem al-
teriùs, ſi non poteſt appellari à primo, pariter nec po-
terit appellari à ſecundo: ita docet Bald. in dict. l. ſi cum
exceptione, §. hoc autem actio, Felinus in d. cap. quoad con-
ſultationem, numero 14. ante fin. Sigiſmundos Eſca-
cia. d. lim. 10. numero 11. Capicius deciſione prima, n.
17. & numero 23. Lancelotus Robertus de attenta-
tis, 2. parte, capite 12. limitatione 53. numero 36.
Cæſar Contardus in repetitione, l. unico, Cod. ſi de mo-
menti. limit. 19. num. 16. ſed repoſitio facta per jodicem
Eccleſiaſticum, venit in executionem decreti Regij,
quo

quo jubetur ita fieri ; ergo quemadmodum ab iſto ooo appellatur, ita nec poterit à repoſitione.

16 Deinde quia iſte judex reponendo non eſt qui gravat , ſed tribunal à quo juſſus , & decretum emanavit, ita conſiderat Craveta *conſil.* 273. *nobilis Domini , colum.* 2.*num.* 1. *verſiculo* 2.*quia verſiculo nec obſtat*,Rebuffus *in tractat. de appellat. art.* 7. *gloſſa* 2. *num.* 15. *verſic. quintus , tom.* 3. *fol.* 903. Abb. *in cap.de catero ,*
17 *num.* 10. *de re judicata.* Philippus Francus *in cap.* *ovie. in princip. de appellat.* ſi enim admitteretur ab hac repoſitione appellatio , potiùs diceretur interpoſita à Senatu Regio , quàm à judice Ecclefiaſtico ; quoniam actus noo attribuitur gerenti , ſed mandanti , & ordinanti,*cap. cum aliquibus de reſcript.* Petr. Surd. *de alimentis , tit.* 8. *privileg.*56. *num.* 83. Pelaëz à Mieres *in tract. de majoratu*, 1.*pars. quaſt.*48.*num.* 26 *&* 27.*in noviori impreſſione*, Palacius Rubius , *in rub. de donat.inter ,* §.30. *à num.*7. *cum ſeqq. fol.*83. *l.item corum.*, §. *ſi decuriones*,*ff.quod cujuſque univerſitatis nomine*,*per cap. cum aliquibus , de reſcript. lib.*6 ubi DD. Antron. Craveta. *conſ.* 144. *num.*3. Tiraquel. *in l.connubial.gloſſ.*8. *n.*184.*&* 194.Petr. Surd.latè *conſ.*29. .3. *tom.*1. & iterum,*deciſ.*8. *n.*23.*& deciſ.* 292.*à n.*9.quod foret abſonum,quoniam ab hujuſmodi decreto violentiæ,& proviſionis expeditæ per ſupremum tribunal (lege prohibente) nullum , nec appellationis , nec ſupplicationis
18 datur remedium,|nec recurſus.

Deinde quoniam ſi hujuſmodi appellationes à repoſitionibus virtute proviſionis Regiæ factis , permitterentur, manifeſta aperiretur via fraudibus , & hæc admitteretur via , quòd tot juſtiſſimis rationibus leges Regiæ vetant , quibus fraus fieret , quod non eſt permittendum , quia quod una via prohibetur alicui , ad id alia non debet admitti , *juxta l.quod una via , ff. de*
19 *reg.jur.l.oratio, ff.de ſponſalibus,cum ſimilibus.*

Et ideo quoties pro hujuſmodi appellationis à repoſitione, delatione recurritur ad Senatum Regium , declaratur vim nullam fieri , cauſáque iterum remittitur eidem judici,& ampliùs etiam hoc decretum negativum juſtum redditur, nam appellatio interponitur à
20 revocatione , & repoſitione attentatorum , à qua , ut privilegiata , licitam non eſſe appellationem , quoad ſuſpenſivum , diximus latè *infrà , in* 2.*part.cap.*12. *de appellationibus attentatis*, ubi latè per te vide poteris , & ita communiter practicatur io tribunalibus minimè
21 permittentibus hujuſmodi appellationes.

Sed non negamus poſſe judicem Eccleſiaſticum ſuperiorem,de cauſa ut competentem, cogniturum , licitè, liberéque hujuſmodi repoſitionem revocare, quæ, ut dixi , licèt non habeat ſuſpenſivum , devolutivum tamen habet , ſive alio quovis juris legitimo remedio , & ideo poſtqoam ſuperior ipſe (cauſa cognita)reperit repoſitionem revocandam fore , id omnino ſequendum eſſe, hoc enim charitativum violentiæ remedium , non eſt inventum, niſi ſuperioris authoritas & juriſdictio conſervetur , ut judex à qoo interim nihil attentet, donec judex ſuperior de caoſa appellationis cognoſcat , & quid in ea ſit agendum decernat , ut *ſuprà* latè , *in cap.* 1.*&* 2.dictum reliquimus *à num.* 194. *& infrà , cap.* 8. *à num.* 41. *& ſuprà , & in epilogo proœmiali.*

Nos tamen loquimur in tribunalibus Regiis , quæ appellationi à repoſitione facta de eorum mandato non eſſe deferendom ; juſtè decernunt , cùm careat ſuſpenſivo , & aliis rationibus , & fundamentis in re hac conſideratis hactenus.

CAPUT V.

Oppreſſus,qui uſus eſt Regio decreto conditionali (quod pragmatici, tertium genus; vocant) an poſſit poſtmodum ſuam proſequi appellationē,& ejus virtute judex inhiberi inferior,ubi latè de natura decreti cōditionalis , & in quibus caſibus locum habeat.

SUMMARIUM.

De natura decreti conditionalis , quod vulgò (tertium genus) nominatur, & quomodo concipiatur , n. 1.

Decretum hoc conditionale locum habet dumtaxat in iis , quæ libera facultati , & poteſtati judicis jure relinquuntur , num. 2.

Actus jure reprobatus,& à jure judici non permiſſus,nullatenus poteſt in Regio decreto conditionaliter apponi , num. 3.

Decretum conditionale à Senatu Regio expediri non poteſt,niſi his caſibus , in quibus juſte appellatur, vimque fieri denegatur. num. 4.

L. quod juſſu , ff. de re judic.& cap. cùm ceſſante de appellat. *declaratur, num.* 5.

Iudex quandoque etiam poſt decem dies datos ad appellandum poteſt revocare interlocutoriam , dummodo ante diffinitivam , n. 6.

Sententia interlocutoria licèt quoad partes non appellantes tranſit in rem judicatam, non tamen quoad judicem , ibidem.

Iudex ſive ſit ordinarius , ſive delegatus , ſuam interlocutoriam revocaret, num. 7.

Iudex executor mixtas revocat etiam ſuam interlocutoriam , n. 8.*&* *arbiter, n.* 9.

Iudex licèt non poſſit actum facere niſi ad petitionem partis,poteſt tamen iis invitis , & contradicentibus ſententiam interlocutoriam revocare, n. 10.

Iudex an poſſit revocare non ſolum interlocutoriam , ſed etiam ipſam revocationem , ſeu revocatoriam interlocutoria , num. 11.

Iudex an ſemel , vel pluries poſſit ſententiam interlocutoriam revocare, num. 12.

*Iudex ſemel , & iterùm tantùm poteſt interlocutoriam revocare , & opiniones communes contraria conciliantur; n.*13. *& exemplum doctrina , n.* 14.

*Et ut magis communis opinio reſolvitur, n.*15.

Illato gravamine per judicem ſi ab eo pars appellet,& judex appellantem reponat ; videtur reponendo , gravamen revocare , & ſi reponendo altera pars gravetur, à tali repoſitione licitè appellatur , n. 16.

Doctrina relata procedit, non ſolùm quando judex expreſsè revocavit interlocutoriam , ſed etiam tacitè , nempe, faciendo actum contrarium. n. 17.

Iudex, ſi poſt factam publicationem teſtium, ſi tacita parte ante didicita teſtificata admittat novos teſtes , cenſetur revocare publicationem , & idem ſi poſt concluſionem admittit jura , cenſetur revocare concluſionem , num. 18. *&* 19.

*Provocatio interlocutoria facta à judice à quo irritat & annullat proceſſum per judicem ad quem medio tempore factum , num.*20.

Decretum conditionale , aliàs tertium genus poteſt decerni à Senatu Regio in caſibus , quibus judex Eccleſiaſticus poteſt revocare interlocutoriam , ut in exemplis, num. 21.

Conditio , quæ juri repugnat , aut illi reſiſtit, in diſpoſitionibus apponi non patitur , & appoſita aut vitiat , vel vitiatur , num. 22.

Conditio juri contraria dicitur impoſſibilis , n. 23.

Remedium violentia jus, & neceſſitas induxit, ad ſedandam violentiam, quam contra jus judex Eccleſiaſticus perpetraret, n. 24.

Senatores caveant in cauſis violentiæ, ne decreta conditionalia perpendant in iis, in quibus jus non relinquit judicis poteſtati, & facere non permittit, ut in ſententiis diffinitivis, quas revocare non poteſt, numer. 25.

Sententiam interlocutoriam vim diffinitivæ habentem judex non revocat, n. 26.

Declara tamen in interlocutoria, quæ aliam diffinitivam expectat poſt ſe, n. 27.

Sententiam interlocutoriam habentem vim difinitivæ, ſi aliam diffinitivam expectat poſt ſe, rectè judex revocat, n. 28.

Sententiam interlocutoriam vim diffinitivæ habentem revocat judex, ſi per partem gravatam fuerit appellatum ab ea, n. 29.

Interlocutoriam per quam judicis offi ium, ſeu juriſdictio finitur, veluti ſi judex ſe non judicem pronuntiat, vel appellationem eſſe deſertam, & ſimilia exempla ibi: non poterit revocare, nec reponendo eam juriſdictionem reaſſumere, n. 30.

Iudex qui ſe incompetentem pronuntiavit, non poteſt ipſam pronuntiationem revocare, n. 31. & de ſi facto revocat, non valet revocatio, n. 32.

Iudex delegatus etiam de partium conſenſu non poteſt interlocutoriam, qua ſe non judicem pronuntiavit, revocare, n. 33.

Secus in ordinario, qui poteſt revocare, n. 34.

Iudex delegatus, qui ſe incompetentem declaravit in articulo dependenti à principali, & non in ipſo principali, poteſt revocare dictam declaratoriam, quia ſibi remanet juriſdictio, n. 35.

Iudex delegatus revocat interlocutoriam, per quam finitur juriſdictio, ſi ab ea fuerit appellatum, n. 36.

Iudex, qui detulit appellationi interpoſitæ ab interlocutoria, non poterit eam revocare, n. 37.

Negatio, ſeu non donatio Apoſtolorum vim habet delationis, n. 38.

Iudex poſtquam detulit appellationi, poteſt de conſenſu partium revocare gravamen, n. 39.

Iudex à quo poſtquam detulit appellationi, poteſt (re integra) vel de conceſſu partium revocare gravamen, numero 40.

Iudex poſtquam detulit appellationi, aliàs non deferenda, ſi a tali delatione eſt appellatum, licitè revocat delationem, & gravamen, n. 41.

Iudex a quo poſt inhibitionem ſibi delatam non poteſt interlocutoriam revocare, n. 42.

Iudex inhibitus ſi inhibitio eſt nulla, & minus legitima poteſt (ea non obſtante) revocare interlocutoriam, numero 43.

Iudex inhibitus poſt inhibitionem revocat interlocutoriam à ſe latam, ſi eſt nulla, n. 44.

Iudex non revocat interlocutoriam executioni mandatam, num. 45.

Iudex qui oppoſita exceptione contra mandatum legitimum, Procuratorem declaravit, & ut talis lis conteſtata eſt, non poteſt talem declarationem revocare, numer. 46.

Iudex pronuntians dandum eſſe fidejuſſorem per interlocutoriam, eo dato, non revocat dictam interlocutoriam, niſi de partium conſenſu, n. 47.

I[illegible]iam mandatam executioni à judice, vel à par[illegible] non revocat, numero 48. vel ſi ſit talis, qua [illegible]cto hominis habeat ſecum executionem, numer. 49.

Iudex revocat interlocutoriam executioni mandatam de conſenſu partium, n. 50.

Iudex revocat interlocutoriam executioni traditam cum cauſa cognitione, n. 51.

Appellatio eſt licita à revocatione interloquutoria executioni mandata, abſque cauſa cognitione facta, n. 52.

Iudex revocat interloquutoriam executioni traditam, ſi ſit nulla ex aliquo defectu, n. 53.

Iudex revocat interlocutoriam latam officio judicis mercenario actioni deſerviente, non tamen offi io judicis nobili, ut in decretis interponendis, & ſimilibus, n. 54.

Alias limitationes, & declarationes ad regulam l. quod juſſit, *remiſſivè, n. 55.*

Decretum conditionale, ſive tertium genus, non imponitur judici Eccleſiaſtico in caſibus, quibus ipſe de jure revocare, vel reponere, à ſe facta non poſſit, alias ſic, n. 56.

Decretum conditionale non datur, niſi in caſibus, in quibus appellatio ab interlocutoria legitima ſit, n. 57. & ea legitima non appellante, tribunal proceſſum ſtatim remittit ad judicem Eccleſiaſticum, n. 58.

Principis cognitio fundata eſt in ſola violentia orta ex denegata delatione appellationis legitimæ, ibid.

Quando appellatio ab interlocutoria legitima eſt, commodius remedium eſt decretum conditionale, ſeu tertium genus proferre à Senatu Regio, quàm ſimplex violentiæ decretum, n. 59.

Decreto conditionali à Senatu, in arbitrio judicis Eccleſiaſtici eſt, adimplere conditionem, & uti juriſdictione, vel ab ea ſe abſtinere, deferendo appellationi in totum & acta reponendo, n. 60.

Cui licet quod plus eſt, licet utique quod eſt minus, n. 61.

In majore ineſt quod eſt minus, ibid.

Cui permittitur reponere ſententiam interlocutoriam, multo fortiùs licebit illam declarare, & interpretari, quod eſt minus, n. 62.

Magis honorificum eſt judici Eccleſiaſtico decretum conditionale, ut ſit in electione ejus, an velit procedere, & reaſſumere, n. 63.

Minus verecundum eſt corrigere ſeipſum, quàm corrigi ab alio, ibidem.

Sapientis eſt mutare conſilium in melius, ibid.

Non poteſt notari de levitate utens ſuo conſilio, revocando quod malè fecit, ibidem.

Decretum conditionale imitator eſt juris, quia non adſtringit judicem præciſè ad reponendum, cùm jure fieri nequit, n. 64.

Non quidquid judicis poteſtati relinquitur, id juris neceſſitati ſubmittitur, ibidem.

Iudex quamvis poſſit interlocutoriam a ſe latam revocare; ad id præciſè cogi non poteſt, n. 65.

Decretum conditionale duplicem judici Eccleſiaſtico oſtendit viam, ut qua malit, utatur, utrique tamen jus aſſiſtit, ibid.

Decretum conditionale decernitur in Senatu contra judicem Apoſtolicum, ſeu executorem gratiæ nulliter procedentem contra non citatos in caſibus, quibus deberent citari, præviámque cauſæ cognitionem adhiberi, n. 66.

Iudex executor data poſſeſſione abſque citatione citandorum, & ſine cauſæ cognitione ſi ampliùs audiat, & de novo citet, debet priùs & poſſeſſionem, & attentata antea facta reponere, n. 67.

Iudex, qui aliàs non poteſt revocare ſuam interlocutoriam, ut in caſibus relatis, ſi nulla ſit, quocunque modo revocare poteſt, n. 68.

Iudex delegatus, ſive ordinarius, & non alius, cognoſcit de nullitate interlocutoriæ à ſe latæ, etiam vim diffinitivæ habentis, n. 69.

Continentia cauſæ dividi non debet, ibid.

Iudex poteſt revocare ſententiam diffinitivam, quæ non tranſit in rem judicatam, n. 70.

Appellatio ſequitur executionem & acta, ac ea tantùm dicuntur attentata, quæ fiunt poſt appellationem, aut intra tempus ad appellandum, n. 71.

Tempus ad appellandum currit à die ſcientiæ, vel notitiæ, quæ non præſumitur, niſi probetur, ibidem.

Legitimus contradictor comparens ad allegandum de jure ſuo,

ſuo, petit repoſitionem actorum ob defectum citationis, & inſuper appellat a geſtis, n. 72.

Geſta per judicem ſine partis citatione dicuntur attentata; facta intra tempus ad appellandum, n. 73.

Decretum conditionale poſtquam eſt judici Eccleſiaſtico intimatum, an poſſit ipſe judex inhiberi virtute appellationis ab interlocutoria, pro cujus delatione oppreſſus occurrit ad Senatum, n. 74.

Iuriſdictio eſt anima inhibitionis, & ſine ea inhibitio prolata eſt nulla, & minus canonice expedita, numero 75.

Appellatio cenſetur renuntiata per comparationem appellantis coram judice à quo, num. 76. etiamſi judex nihil provideat, num. 77. declara ut infra, numero 80. & 81.

Cùm principale non ſubſiſtit, nec ea, quæ ſequuntur, locum habent, ibid.

Intimato decreto conditionali, & actorum repoſitione, ſecuta, acta per judicem ad quem remanent irrita, & nulla, num. 78.

Inhibitio rectè procedit, ſi decreto conditionali intimato judici Eccleſiaſtico nihil agat, & medio tempore ipſi inhibitio intimetur, n. 79.

Appellatio non videtur renuntiata per comparitionem appellantis coram judice à quo, gravam n reponi petentis; quia non agit actum contrarium, n. 80. & 85.

Comparitio appellantis coram judice à quo, pro repoſitione gravaminis, tendit in augmentum deſiderij appellantis, num. 81.

Revocatio attentorum facta virtute decreti conditionalis; vel ſimplicis Senatus Regij, nullam requirit cauſa cognitionem, num. 82

Appellatio non dicitur renuntiari per comparitionem appellantis, ſi comparitio admiſſa non fuerit, n. 83.

Appellatio quando cenſeatur per comparitionem renuntiari, vide plures caſus remiſſivè, n. 84.

Appellatus comparens coram judice à quo ad intimandum decretum conditionale, non renuntiat appellationi interpoſita, nec facit actum præjudicij, n. 86.

Inhibitio eſt nulla & ſine effectu intimata judici Eccleſiaſtico poſt repoſitionem interlocutoria & attentatorum, virtute Regij decreti factam, n. 87.

Gravamen eſt cauſa appellationis, quo ceſſante ceſſat & ipſa appellatio, ibid.

Acta per judicem appellationis ab interlocutoria nulla ſunt revocata interlocutoria vigore decreti Senatus, & judex à quo rectè procedit in cauſa, n. 88.

Limita, ſi repoſitio facta ſit ante intimationem inhibitionis, n. 89. non ſi poſt intimationem, nec repoſitio, nec proceſſus geſtus valent, n. 90.

Iudex Eccleſiaſticus inhibitus ante repoſitionem virtute decreti conditionalis, non poterit ampliùs uti alternativis ejus decreti, n. 91.

Sed ultimam partem decreti, y no lo haziendo otorgue y reponga, debet adimplere, cùm id non tollatur per inhibitionem, n. 92.

Perempta una re ex alternativè debitis, remanet obligatio in alia præcisè, num. 93.

Repoſitio virtute decreti Senatus facta, ſuos tollendæ appellationis effectus operatur, nec judex aliter, quam adimplere poteſt, n. 94.

Senatus Regius poſt actorum inſpectionem decretum conditionale decernens, prævidiſſe, & cognoviſſe omnes difficultates, quæ oriri poſſent, cenſetur, n. 95.

Appellans ſicut in multis caſibus poteſt tacitè appellationi renuntiare, ita & ejus procurator, licèt expreſſè non poſſit, n. 96. & 101.

Prælatus Eccleſiaſticus poteſt tacitè non expreſſè appellationi renuntiare, n. 97.

Nec Syndicus, n 98.

Renuntiare eſt donare, ibid.

Procuratores, Syndicos & Prælatos ſine ſpeciali mandato ad renuntiandum; renuntiare non poſſe, traditur, numero 99.

Si cauſa ſit talis, ex qua veriſimiliter colligatur, dominum renuntiaturum, in ea poteſt procurator expreſſè renuntiare, n. 100.

Vera contumacia procuratoris non nocet Domino, quo minus poſſit appellare à ſententia lata contra procuratorem contumacem, n. 102.

Debet tamen Dominus expreſſè intra terminum ad appellandum appellationem interponere à die latæ ſententiæ, & non notitia connumerandum, n. 103.

Procurator appellans, ſi compareat coram judice à quo poſt appellationem petens id ex quo renuntiatio inducitur; Domino præjudicat, & appellationi videtur tacitè renuntiaſſe, n. 104.

PRINCIPALIS capituli difficultas, ut 1
veram conſequatur ſolutionem, operæ pretium duxi, de natura decreti conditionalis (quod pragmatici vocant tertium genus decretorum, nonnulla, quæ & utilia: & neceſſaria ſunt prætermittere: & in primis hoc decretum conditionale hoc modo concipi dixerunt, ut judex Eccleſiaſticus audiens denuo partem, & 2
factù reponendo, nõ facit vim, ſibique cauſa remittitur, illud autem non faciens, vim infert, deferat, & reponat, &c. & ſic de aliis ſimilibus ex variis cauſarum figuris; circa quod tres ſunt proponendæ concluſiones, & ſit

Prima concluſio: Regale decretum conditionale locum habet dumtaxat in iis, quæ liberæ poteſtati, & facultati judicis jure relinquuntur, & permittuntur: ita ut conditio ſit poteſtativa; hoc eſt, ut aliàs licitè ipſe judex poterat facere, ſi voluiſſet, etiam decreto ceſſante juris permiſſione. Hæc concluſio juſtificabitur ex iis, quæ in comprobationem ſecundæ dicenda ſunt.

Secunda ſit concluſio, huic directò contraria: Actus 3
jure reprobatus, & à jure judici non permiſſus, nullatenus poteſt in Regio decreto conditionaliter ſibi apponi.

Tertia & ultima ſit concluſio: Decretum conditio- 4
nale à ſupremo Senatu expediri non poteſt, niſi in his caſibus, in quibus oppreſſum juſtè, & legitimè appellaſſe, & vim ſibi fuiſſe factam, detegatur.

Quibus ſuppoſitis, ad ſingularum concluſionum 5
exempla devenire utiliſſimum erit valdè.

Et ut à priori incipiamus, ſcire convenit, quod juſſit, vetuitve prætor, contrario imperio tollere, vel remittere poteſt, licèt de ſententiis contra l. quod juſſit, ff. de re jud. text. in c. cùm ceſſante 60. de appell. ibi: Statuimus, ut ſive judex ordinarius ſive delegatus, aliquid comminãdo, ſive interloquẽdo, protulerit, quo executionis mandato alter litigantium gravaretur, & ſano uſus conſilio ab hujuſmodi interlocutionis, vel comminationis effectu deſtiterit, liberè in cauſæ cognitione procedat, non obſtante, ſi à tali comminatione, vel interlocutione fuerit apppellatum &c.) l. dicetur, §. fin. cum l. ſequ. ff. de arb. text. optimus in c. ſi à judice de appell. l. 6. text. in c. qualiter, & quando el primero, de accuſ. c. fin. de appell. in 6. l. poſt ſententiam, ubi Doctores, C. de ſent. & interl. judi. & communiter Doctores in dd. jurib. gloſ. in c. fin. de appell. in 6. Præpoſitus in dicto c. cùm ceſſante, a prin. & Ripa in dicta l. quod juſſit, n. 8. & 9. Cardin. in clo. ſæpè, §. & quia in 7. nota de verbor. ſign. Decius conſ. 84. in fin. Angel. in d. l. quidquid adſtringenda, in fin. de verbor. oblig. Anto. de Burrio, in dicto c. cùm ceſſante, ſub n. 10. & per totum, Abb. Cardin. Alexan. Dec. Philipp. Fran. de appell. B. Imola, Alexan. Iaſ. Ripa, Rebuf. latiſſimè in repetit. l. quod juſſit, ff. de re judicata, Feli. in c. qualiter & quando, n. 18. & ſuprà, de accuſat. Corneus conſ. 117. col. 1. vol. 4. Alexan. in l. arbitrio, n. 3. ff. qui ſatiſd. cogan. Bertr. conſ. 136. n. 9 vol. 8. Cravetta, conſ. 23. n. 8. Bald. in l. 2. q. 2. C. ſententiã reſcindi non poſſe, Card. Zaba. conſ. 32. n. 2. & 3. verſic. ad ſecundũ.

Alex.

Alex.plenè *conſ.84.conſideratis n 9. & ſequentibus, l.4. & ſequentib.* Alexand. *conſil.99. lib.5.* Capella Tholoſ. *deciſ.185.& ibi addit.* Caſtreuſ.*conſ.9e.in cauſa appell. n.11.& in conſ.119.videtur dicendum,in prin.lib.*2.Aug. de Peruſio *conſ.* 200. *in civitate Lucanu, n. 5.* Zabar. *conſ.72.n.13.* latiſſimè proſequitur per exempla, & declarationes Card. Tuſc.*pract. conclu.litera S,concl.115. in n. 7.* Sigiſmundus Eſcacia *tract. de appell. quæſt. 19. remed.1. concl.5. à n.13. cum ſequentib.& q.17. lim.47. membr.1.a n.30.*Maranta *in Speculo aureo, 6. p. verſ. & demum fertur ſententia, n.7. & 8.*Latè Lancel. Robert. *de atte.2.p. c.12. lim. 1. à n.52. cum ſequentib.* Petrus Surdus *conſil.167.per totum,tomo 2.*idem Surdus *in conſ. 88.a n.12 & ſequentib. tomo* 2. Pariſius *conſ.107 n.103. volum. 3.* Beroius *conſ.19. n. 23 & 27. volum. 3. & in conſ. 60. n.13. vol. 2.* Natta *conſ. 336. n. 5. & in conſ. ſequen.*,Gratianus *in diſceptatio.foren.1. tom. cap.147. à n. 7. cum ſequentibus , & c.155. à n. 16.* qui quidem omnes illud unanimiter profitentur, ut judex quando-

6 cunque, etiam poſt decem dies datos ad appellandum poſſit revocare, & reponere ſuam interlocutoriam , inte diffinitivam,quia licet quoad partes tranſeat in rem judicatam,quoad ipſum judicem tamen nullo modo , & hoc non ſolùm judex ordinarius, verùm etiam delega-

7 tus ſuam interlocutoriam reponere poteſt,omnes fatentur : & eſt textus expreſſus in *dicto c. cùm ceſſante.* pariter etiam, & id facere poteſt judex executor mixtus, ſecundùm Ripam *in d.l.ult l. quod juſſit , ſub n. 24. am-*

8 *pliat.3.*Eſcacia *de appella. quæſt.19 remedio 1.concl. ſub n.22.fol.55.*& etiam arbiter *l.dicere ,§ fin.cum l.ſequen. ff. de arbi.* & etiam illam interlocutoriam revocare

9 poteſt invitis, renuentibus , & contradicentibus partibus,in tis nempe caſibus, quibus ſibi revocare licet de jure,licèt aliàs dicatur , quòd judex nullũ poſſit actum

10 facere, niſi ad petitionem partis,quod per text.*in dicto cap.cùm ceſſante*, ibi *liberè* probat latè Philippus Francus ibi *notavi,l.6.n.4.* & per eundem textum Bar. *in l. quod juſſit* , & Bald. *in l.5. Cod. ſententiam reſcindi non poſſe*,Eſcacia *de appell.q.16.reme.1.concluſ.5. .17.*Gratianus *diſcept.foren.1.tomo, d.cap.155.n.22.* Petrus Surdus *conſil .167.ſub n.18.tomo* 2.&alibi paſſim.

11 Sed eſt dubium,an judex poſſit, non ſolùm revocare ipſam interlocutoriam,ſed etiam poſſit poſtmodum revocare ipſam revocationem , & ſic deinceps , & quòd non poſſit eam revocare,niſi ſemel,tenet,Petrus Vezu, *in l.quod juſſit*,quem refert ibi Iaſ.*ſub n.33. verſiculo 3. fuit*,qui dicit ſuſtenabilem in jure:refert etiam Tiraq. *in l.vobis,§ hoc ſermone , n.45.*

12 Secunda eſt opinio, ut non ſolùm ſemel , ſed etiam pluries,& ſi millies poſſit judex ſuam interlocutoriam revocare,tenuerũt Ang.& aliquos refert Iaſ.*in d.l.quod juſſit,ſub n.43.verſic. ſecunda*, refert etiam Tiraquel. *in dicto §.hoc ſermone,n.43.*& ita hanc ſervare opinionem auditorem cameræ Apoſtolicæ de ejus ſtylo , teſtantur Veſtrius *in praxi.l.8.c.pen.ut lite pend.* Galrſius *ad formam cameræ obligat.rubric.reliqua de proceſſu,n.29.10.6. part.2.fol.358.*Lancelotus *de attent.2.p.c.12.lim.1.n.13. & 14* Sigiſmundus Eſcacia *de appell.q.17 n.31.*& quod pluries poſſit interlocutoriam revocare per Angelum, & alios tenet Petrus Surdus *conſ.288. n.15.*hanc ſequitur Cumanus *in l.quod juſſit, n. 4 verſicul.item quæris, de re jud.* & veriorem eſſe opinionem teſtatur Mandoſius *in forma 9.commiſſio.in verb.admittit,in fine*, & Monteſ. *deciſ. Arag.3.per totam*,ubi latè, quos etiam referens ſequitur Gratianus *in d.ſcept.u.foren.cap.147.n.11.*& iterum *cap.155.n.16. & ſequentibus.*

13 Sed harum opinionum neutram mihi ſequendam debere videtur, non primam , tanquam nimis reſtringentem,verbum *poteſt* poſitum *in l.quod juſſit,de re jud.* nec ſecundam,multùm laxantem & abutentem facultate juris ; ſed mediam inter ipſas,ut judex ſemel,& iterum duntaxat poſſit interlocutoriam revocare,ita ut ſi

à gravamine appelletur, illud reponat , & ſi ab altera 14
parte a repoſitione appellatio interponatur,iterum repoſitionem revocare poſſit,iſta eſt ſententia Bart.*in d.l. quod juſſit , n. 17. col . 3. verſiculo quæro an judex poſſit*, & aliorum ibi,Salicetus poſt Dinum *in l.poſt ſententiam, col.ult.verſiculo 5.quæro quoties,C.de ſentent.* Antonius *in cap.fraternitatis, col.penul.verſiculo quintò quæro, de frigid.& malefic.* poſt gloſſam ibi *in verbo fornicatio, in fin.* hanc opinionem communiter tenent Canoniſtæ *in cap. cùm ceſſante, de appella.*, ut dicit Tiraquell. *in d. §. hoc ſermone , n.44.* qui licèt referat dictas tres opiniones , nullam tamen elegit. Socin. *in d.l.quod juſſit,n.60. & 61* Rebuff. *in l. unica , nota.1. n.6. Cod.de ſentent. quæ pro eo quod intereſt, fol.356.* hancque eſſe commu- 15
nem , & magis communem opinionem , & Canoniſtas eam ſequi, teſtatur Iaſon *in dict. l.quod juſſit , num 43. verſic quarto quæris , & num . 46. in fin.* eamut magis communem ſequitur Sigiſmundus Eſcacia *tract.de appell.quæſt.19.rem.1. concluſione 6. num.63. verſiculo infero ex hac concluſione , & n.51.* nec ab ea recedendum dicit , ibi, *verſiculo non recedas ab illa opinione, fol.563.* & hanc opinionem latè defendit poſt Doctores *in d. cap. cùm ceſſante*, Iaſſced. *deciſione 194.* & hanc opinionem videtur tenere Lancelotus Robertus *de atten. ſecunda parte,cap.12. lim.1. n.13. & 14.* dum dicit, quòd illato gravamine per judicem , ab eo pars appellet, & judex 16
appellantem reponat , videtur reponendo revocare illatum gravamen , quod ſi reponendo Iudex aliorum partem gravet : poteſt illa à repoſitione appellare , de qua repoſitione dicit loqui Rotam *deciſione 12. aliàs 362.ſi auditor,de prob. in novis*, Caputaq.*1.p. deciſ.265. incipit judex repoſuit*, non enim ipſe Lancelotus loquitur niſi de bina revocatione tantùm , & remiſſivè ad Iaſon.*ubi proximè*, idem tenet Cardinal.Tuſchus *pract. concluſ. litera S, concluſ.155.n.8.tom.7.*

Quæ concluſio , & doctrina hucuſque comprobata 17
procedit non ſolùm , quando judex expreſsè revocavit interlocutoriam ; ſed etiam quando tacitè,nempe ſi faciat actum ei contrarium:ita Cardinal.Zabar.*conſil.32. num.3.*pleniſſimè Alexand.*in conſil.84 conſideratis,n.9. & ſeque .verſ.3.principaliter*, Cardin.Tuſchus *in pract. concluſ.10. litera S,concluſione 115.à num.*a ubi per nu- 18
meros ſequentes plura conſtituit hujus doctrinæ exempla ſequendo, vel potiùs tranſcribendo , Alexand. *ubi proximè* ; apud quos videbis de judice faciente publicationem teſtium , & probationum , ſi citata parte antequam ſint dicta teſtificata , admittat novos teſtes, 19
cenſetur revocare , ut quando poſt concluſionem , ſi citata parte , admittit jura , cenſetur revocare concluſionem.

Et his adde quòd hujuſmodi revocatio irritat,& an- 20
nullat proceſſum per judicem ad quem medio tempore factum, nam ſi poſt appellationem , judex impetretur, & is in cauſa procedat , talis proceſſus (ſubſecuta demum revocatione interlocutoriæ per primum judicem) geſtus dicitur eſſe nullus , ut poſt alios tradit Nicolaus Boërius *deciſione 256.poſt princip.* Lancelot. Robert. *de attent.2.part.c.12.lim....num.55. & ſequentibus* , Sigiſmundus Eſcacia *de appellat.quæſt.17. n.30.*his igitur, & aliis caſibus, de quibus latiſſimè poteris per te videre, per Doctores hucuſque relatos,poterit in tribunalibus 21
Regiis expediri decretum conditionale, prout diximus in concluſione.

Secunda autem,quã diximus, actum à jure reproba- 22
tum, & à jure judici non permiſſum, non poſſe in Regio decreto conditionaliter apponi,eo verificatur,quoniam conditio,quæ juri repugnat,aut illi reſiſtit, in diſpoſitionibus apponi non patitur,& appoſita,vel vitiat, vel vitiatur,ſecundùm ſubjectam materiam ultimæ voluntatis,aut aliarum diſpoſitionum text.*in l.conditiones ta 2 14.* ibi : Conditiones contra edicta Imperatorum, aut contra leges,aut quæ legis vicem obtinent ſcriptæ, vel

vel quæ contra bonos mores, &c. pro non ſcriptis ha-
beátur, ſic.text. in l.conditio, ea, la 1. filius 25 num plurib-
bus alius,ff.de conditio.& demonſt.l.3.tit.4.& ibi latè Gre-
gor.p.6.tit.21. n § impoſſibilis,inſtit.de har.inſt.Antonius
Gom.2 tomo 1. var.arum,c.12.n.66. latè Petrus Surdus
23 deciſ.68 per totam,hæc eo.m conditio iuri contraria di-
citur impoſſibilis, ſecundùm iura,& Doctores relatos,
hujuſmodi enim actus, quem jus judicis poteſtati non
permittit, ſi ei in conditionem apponeretur, omnino
24 repugnat fini,origini,& rationi,hujus charitativi ſubſi-
dij, quod jus & neceſſitas induxit ad ſedandam violen-
tiam, quam contra jus judex perpetraret; foret enim
potiùs judicem Eccleſiaſticum provocare,& cogere ad
25 violentas oppreſſiones,quàm ad eas elevandas.Caveant
igitur judices ſupremi de violentiis hujuſmodi cogni-
turi,ut nullo modo expediant decreta conditionalia in
iis,in quibus judicis facultati,& poteſtati aliàs jus non
relinquit, & facere non permittit, prout eſt in ſenten-
tiis diffinitivis, quas reponere, & revocare non poteſt
ipſe judex.qui ea protulit,l.quod.iuſſit,ff.de re jud. ibi,
Licèt de ſententiis contra.;& eſt omnium ſcribentium
ibi,& in d. .cùm ceſſante, de appell. notiſſima concluſio
omnium eſt.

Pariter etiam ſententiam interlocutoriam habentem
26 vim diffinitivæ judex revocare poteſt.Ph.Fran.in c.cùm
ceſſante,num 6.verſiculo ſed tamen, limita. 1.de appellat.
Lancelot. Conradus in tract de prato.§.2.de officio præ-
tor in cauſa civili,in cap.de ſententia,verſiculo niſi in ter-
locutoria.gl.in cap.ult verbo inanis,de appel'at. in 6.An-
to. de Butr.in d.cap.cùm ceſſante,ſub num.10. verſic. d
primo. Alexand.in l quod iuſſit,num.71.fall.4.Socin.n.16.
colu.9.l.ſſ ſub.num 10. lim.9.& Ripa n.27.fo .8. Felin.
in d.cap.qua i er,& quando 17.num. 7.fal. 1. de accuſa.
Roma.conſil.358.in præſen. Thomaſ. Triviſ.deciſione 4.
in una juſſit. Neape.num.28,verſiculo ultra quod, l.b.1.
Breded.in tract.de appell.part.2. itul.3.colum.53. verſi-
culo,ſed tamen,lit.B & quod ita teneant omnes,teſtatur
Abb.in d.c.cùm ceſſante,num.11.verſiculo hac regula fal-
lit,quam ſequitur Decius numero 16. Miran. de ordine
jud.6.p.actu 1.titul.& demum fertur ſententia, num. 32.
folio mihi 408.& alias 438.Cardin. Tuſc. pract.conclu.
27 tom.7.lit.S,concluſ.115.à n.19.& ſequentibus,poſt alios;
quæ tamen doctrina intelligenda eſt de interlocutoria,
quæ aliam diffinitivam non expectat poſt ſe,ſecundùm
exempla ſtatim apponenda in verſiculo,& ex hoc fonte
fluit, ut interlocutoriam &c.

Secùs autem ſi aliam ſententiam diffinitivam expe-
28 ctet poſt ſe, quia tunc interlocutoriam habentem vim
diffinitivæ litam ante eaodem diffinitivam,licet judici
revocare: ita Alea.in d.l.quod iuſſit,fall.4.ſub.n.7.verſ.
di-obat,Soci.numero 68.& 69 Miran.in ſuo Speculo 6.p.
actu 1.in tit.& demum fertur ſententia,num. 46.fol.436.
& in noviter additis fol.403.Eſcacia tract.de app.q.19.
reme.1.concl 5.num.34.fol.560 & idem Eſcac.in tract.
de jud.c.97 ſub num.105.verſ.non obſtant,Felin.in c.qua-
liter,& quando.num.8.verſicul.2.limita iſtam, Geminia.
in cap.fin de electione,lib.6.Imola,in d.cap cùm ceſſante,
Ioan.Andr.in cap. pervenit,de appellat. Ripa.in d.l.quod
29 juſſit,num.28 & ibi Iaſ.n 10. latè, & optimè, ubi de ra-
tione videndus Petrus Surdus conſ. 189. numero 2.& 3.
tomo 1.fol. 636.quæ tamen concluſio limitatur, ut non
procedat, quando ab hujuſmodi interlocutoria vim
deffinitivæ habente fuerit per gravatum appellatum,
quoniam tunc poteſt illam revocare, cùm tunc appel-
latio addit robur ad revocandum, & procedendum in
cauſa, ut eleganter conſiderat Capicius in deciſione 1.
incipit,in cauſa,numero 27.& 29.Lancelot.Rober.de at-
tent.2.p.cap 11.limi.1. n 18. & 53.& hæc fallentiæ exa-
ctè corroborabitur ex proximè dicendis.

Et ex hoc fonte fluit,ut interlocutoriam, per quam
30 finitur juriſdictio, & judicis officium non poteſt idem
judex revocare,& reponendo juriſdictionem reaſſume-
re, & in cauſa procedere, veluti ſi ſe judicem in-
competentem declarat, aut appellationem eſſe de-
ſertam, aut non judicem, aut quòd ſuper libello
non ſit procedendum, vel quando reus abſolvitur ab
obſervatione judicii; ita Caſtrenſ. conſ. 182. in cau-
ſa iſta,num. 2.verſ. uam.imò dicitur, lib. 1.& conſ.283.
num.6. eod. lib. Romanus plenè conſ. 358. in proſentis,
per totum,Cardin. Tuſc.pract.conclu.d.10.7.litera S.concl.
115.num.35.& ſequentibus, Bal.conſ.144. in prin.lib. 4.
Ang.conſ.200.in civitate Lucanae.5.verſ.ad ſecundum,
qui reddunt rationem, quia habet vim diffinitivæ, &
poſt Bar.& Abb.tenet Phi. Fran. in d. cùm ceſſante, li-
mit. 2. numero 11. B. in l.quod juſſit,numero 9. ubi Iaſ.
& Alexand. qui multa in corroborationem confert,
numero 15.ff.de re jud. & eſt text. in c. ſignificaſti. de
offic.delegati.

Et loquendò in judice pronuntiante ſe eſſe incom- 31
petentem,ut ipſam interlocutoriam non poſſit revoca-
re,tenent Abb.in d.c.cùm ceſſante,ſub n.11.& 12.Card.
Alea.ſub.n.50.fall.2. Feli in c.qualiter, & quando 17 el
primero,ſub num.9 fall. Guido Papæ tract. de
appell.q.80.n.53. tom.5.fol. 59.Bar.in repetitione ſecunda
ex quacùnque,ſub.n.53.ff.ſi quis in jus vocatus non ierit,&
idem in d.l.quod juſſit,communiter ſequi omnes teſtan-
tur, Iaſon ibi,n.25.verſ. ſecundum exemplum, & Ripa
n.16.verſ.limita primò ita ut ſi judex de facto revocet
prædictam interlocutoriam, nulliter revocare dicitur: 32
ita Guido Papæ in loco citato,numero præcedenti,Eſcacia
de appella.q.10.remedio 1.concluſ.6. num 52.& ſuprà,
qui num.53. hoc extendit in delegato, qui non poteſt 33
revocare prædictam interlocutoriam,etiam de partium
conſenſu, ſecundum Iaſ.in d.l.quod juſſit,n. 26. verſic.
iſtam concluſionem,in fin.Philipp.Francus in d.c.cùm ceſ-
ſante, ſub n. 11.

Iſthæc tamen doctrina procedit, in judice delegato 34
non tamen in ordinario, quoniam ordinarius poteſt
præfatam interlocutoriam revocare; ita tenet Alex in
d.l.quod juſſit,n.27.fallent.12. Philipp.Franc. in cap.ex
ratione 8.n.82.verſic.ſecundò quæritur, & Cardin.Alea.
n.48.verſic. quinta eſt quæſt. de app.idem Francus in d.c.
cùm ceſſante.ſub n 11.lim.2.verſ.ſ.adverto,& ibi Card.
Alexan.ſub n.40.fallen. 1.& Decius num.43.ibi prædicta
limitatio,& in hac declaratione reſidet Bart.in repetitio-
ne 2.ex quacumque,ſub num. 13.ff.ſi quis in jus vocatus
non ierit,Iaſ.ſub num.38.verſ.2.limita, quando ipſemet
Sigiſmundus Eſcacia de appella.c.19.remedio 1.concl.6.
à numero 55 fol.563.qui alios refert contrarium tenen-
tes,& iſtam doctrinam latè defendit,& explicat Rebuff.
in repetitione,l.quod juſſit numero 106.de re jud nos exa-
ctiſſimè infra, 3. p. in c. 18. de appellatione à delatione,
verſiculo ultim, & quoad hunc articolum,ubi plurimos
pro hac doctrina congeſſimus, quos omnino videas, &
tenet Tuſchus pract.concl.10.7.litera S.concl.115 num.44.
cum Romano conſ.358.in fin.ubi Apoſtillæ dat concor-
dantes,& ipſe Eſcacia poſt alios numero 57.declarat ite-
rum ſupradictam concluſionem, ut procedat, quando 35
delegatus declaravit ſe incompetentem ſuper cauſa
principali, non tamen,quando declaravit ſuper aliquo
articulo dependenti à principali, quia tunc, cùm non
expiravit juriſdictio, poterit revocare cum Ripa,
Alexand. & Felin.

Hoc autem quod dicimus, ut delegatus non poſſit 36
revocare interlocutoriam,per quam finitur juriſdictio,
non intelligitur quando ab ea interlocutoria fuerit ap-
pellatum,quoniam tunc poterit revocare:ita Decius in
cap.cùm ceſſante,de appell. num.41.& 42.Anton. de Bu-
trio ibi, num.10.colum.4. Abb.ſub. num.12. Card. Ale-
xand.ſub numero 4.Francus in cap. ex ratione,num.81.&
Cardin. Alexand.num.48.de appella.Felin.in c.qualiter,
el primero, ſub num. 8.de accuſatio. Capicius deciſ. 1.
numero 27. & 29.Lancelotus de attent. 2. part cap.12.
limi.1, num. 18. Eſcacia de appellationibus, ut ſuprà,
num.59.

num.59. ubi cum Decio dixit communem,& quia tunc tendit in faciliorem cauſæ expeditionem,& per Rotam *dec.ſ.42 de appellat.in antiq.aliàs* 455.& duplicatur *in novis,eodem titulo.deciſione* 12, *alias* 86.Cardin.Tuſch. *pract.concluſ.tomo 7.litera S, concl.*115.*n.*38.Aufrerius *in deciſi. in Capella Toloſa. quaſt.* 185. Rebuffus *in repetitione,l. quod juſſit,n.*106.& ultra hos Doctores, plures adduximus *infra, à d. cap.de delatione 3.p.c.*18. de quo etiam latè per Ioannem Garciam *in tr. ct.de nobilit.gl.*1.*à n.*24.*& ſeqq.fol.* 28.

37 Quò etiam pertinet, ut judex, qui appellationem ab interlocutoria detulit,cùm à ſe abdicet juriſdictionem, ſaltim quoad exercitium, non poteſt ſententiam ipſam revocare, & reponendo reaſſumere juriſdictionem ſemel abdicatam,Abb.*in c.cùm ceſſante,numero* 15.Philip. Francus *numero* 14.*lim.* 5. Cardinal. Alexand.*ſub n.*40. *fall.*6.& Decius *numero* 50.*fall.*6.Geminia.*in c.ut ſuper* 4.*ſub numero* 6. *de appella. in* 6. Alexand. *in d. l. quod juſſit,fallen.*3.*num.* 16 Iaſ.*ſub num.* 36. Felin. *in c.qualiter,& quando,num.*24.*de accuſa.* Lancel. Rubertus *de atten.2 p.c.*12 *lim.*1. *numero* 20. Lancel. Conradus *de pratore,§.*2 *de offic.prator.in cauſa civili,in c.de ſententia. lim.*6. Sigiſmundus Eſcacia *de appell.q.*18.*à numer.* 42. *cum ſ. quenitibus*,qui cum Geminiano,& aliis intelligit, ſive ante traditionem Apoſtolorum delatoriorum, ſive poſt Benintend.*deciſ* 1.*circa fin.verſ.ſi verò ſumus Roma,*
38 *verſ.*5c2.*per totam*,Cardinal.Tuſchus *pract. concluſion. tome* 7.*litera S, concluſion:* 115.*num.*28.*&* 29.*& ibi in verſicul. ,ſubextende ſecundo*,hoc ampliat etiam poſt tẽpus dandorum Apoſtolorum , quorum eorum negatio, aut non datio vim habet delationis , dicit ipſe Eſcacia.

39 Iudex tamen poſtquam detulit appellationi ab interlocutoria , poterit de conſenſu partium revocare gravamen,Cardin.Alexand.*d.num.*40. qui de communi teſtatur,Decius,& Franchus *ubi proximè*, & Lancelotus *d.lim.*1 *ſub num.*74. & Eſcacia poſt alios *num.* 44 ubi etiam ampliat tam ad ordinarios , quàm ad delegatos, quod fallit, quando res eſt integra,quia tunc poteſt illam judex revocare, Philippus Francus *in d.c. cum ceſſante,numero* 25. *lim.*5.*ampliùs per pradicta,lim.de appel.* Eſcacia *ubi proximè , numero* 46 Lancelotus *d. lim.*1.
40 *num.*74 per Fran.& Iacob.Henricum *in conſ.*34.*utrium jud:x.libr.*3.*per totam* , ubi eleganter hanc opinionem tuetur , quòd judex à quo poſtquam detulit ; poteſt re integra,vel de conſenſu partium procedere,præſertim *num.* 17 Alexand.*in conſil.*133.*circa executionem,in fin. lib.*6.Cardinal Tuſchus *pract.concl, tom.*7. *littera S,concluſio.*125. *num* 48.

41 Quibus autem caſibus diximus , judicem poſt delationem appellationis ab interlocutoria,non poſſe reponere eandem,fallit,quando deferre non debuit , & minùs legitimè,& ab hujuſmodi delatione fuerit appellatum,& quia tunc poteſt,& delationem,& gravamen reponere , & in cauſa procedere, quod & nos latiſſimè examinavimus *infrà,p.*3.*cap.de appellatione à delatione in gloſſa* 18.*& per totum capitulum*, ad quod te remitto, & faciunt ea, quæ hactenus diximus *à verſiculo pariter etiam uſque nunc.*

42 Inſuper quando poſtquam judex ad quem inhibuerit judicem à quo , minimè poterit ſuam interlocutoriam revocare Hoſtienſ. Ioan. Andr. & Imola.Federicus de Senis *conſil.*237 *incipit ſi à ſententia,in d.cap.cùm ceſſante* , & Cardinal.Alexand.*ſub num* 40. *fallentia* 10. *de appella.*Felinus *in d.cap.qualiter,& quando el primer. fallen* 4.*ſub num.* 14.*de accuſat.* Lancelotus *de atten.*2. *part.cap.*12.*lim.*1.*numero* 11.Lancelotus Conradus *de pratore,§.*2 *de officio pratoris in cauſa civili,in cap.de ſententia. lim.*6. *num.* 16 qui alios allegat , Lanfrancus *deciſio* 459. *incipit appellatione*,licèt contrarium tenuerunt, licèt ſub dubio Abb.*in d.cap. cùm ceſſante , num.* 16. & tenet(reſpondendo contrariis)Philippus Francus *n.*16. ubi dicit poſſe revocare non ſolùm poſt inhibitionem, ſed & poſt citationem,Decius *ſub.n.* 51.& licèt utramque opinionem videatur approbare Eſcacia *de appella. q* 17. *n.* 59. priori tamen videtur inclinari.

Illam tamen dupliciter limita , ut non procedat , 43
quando inhibitio minùs legitima eſt,quia tunc(ea non obſtante) revocare poterit interlocutoriam, ut poſt Marantam tenet Lancel.Robertus *ubi proximè,n.* 22.Eſcacia,*ubi modò,verſ. ſubſtringe,*

Secundò limitatur,quando interlocutoria eſſet vali- 44
da , ſecùs autem ſi eſſet nulla,quia tunc judex eam poterit revocare , non obſtante inhibitione , Philippus Francus *in d.c. cum ceſſante,numero* 17.*verſiculo amplias intellige*,Capicius *deciſ.*1.*in cauſa,num.* 30. Lancelotus *d.lim.*1.*num.*22.Eſcacia *d.q.*17.*num.*69. *verſiculo ſubſtringe* 2.& faciunt quæ Felin.*in cap.qualiter,& quando el primo,fallen.*5. *num.*15. *lib.*3.*de accuſ.*Iaſ. *in l.quod juſſit,ſub n.*32.*verſiculo limita, & intellige, ff. de re jud.* Lancelotus *ubi proxime,num.*27.& nos *inferius.*

Vlteriùs ſupradictis adde,quod tum non poterit ju- 45
dex revocare interlocutoriam,poſtquam fuerit executioni mandata , Ba. *in l. quod juſſit , num.* 16. *verſiculo quaero an invenies*,Alexand.*d.num.*24. *lim.*9. Socinus *numero* 30.*& num.*55.Iaſ.*ſub num.*32. Ripa *ſub n.*29.*ff.de re jud.*Philippus Francus *in dicto cap. cum ceſſante, limi* 9.*num,*24.ubi reddit exemplum, ubi contra mandatum procuratoris opponit adverſarius, & judex legitimum
procuratorem pronuntiat , cum quo uti tali , conte- 46
ſtata eſt lis,quod eſt declarationis executio,tunc judex ampliùs declaratoinem revocare nequit , & in ſpecie Socin.*ſuprà, num.* 56. & Francus *ubi proximè, num.*20. Exemplificat inſuper, in judice interloquente dandum
eſſe fideiuſſorem,quo dato ampliùs non revocat,niſi de 47
partium conſenſu, Cardin.Alexand.*in d.c.cùm ceſſante, ſub num.*40 *fall.*12.Decius *num.*60.Romanus *conſ.*226. *altera predicta,in prin.*Felin.*in rubrica,ſub num.*15.*verſ. non obſtat gl. de ſententia,& re jud.& in d.c.qualiter,& quando,de accuſ fall.*5.*num.*15.Iaſ *in l.ſervi electione* 5. *num* 13 *ff.de legat.*1.Eſcacia *in tract.de appell.quaſt.* 17. *num* 58.*& ſequentibus* ,Lancelotus *de atten.*2.*part.c.*12, *lim.*1,*num.*23. Brededo *in tract.de appell.part.*2 *tit.* 3. *colum.*58.59. Menochius *in tractatu de retinenda poſ-*
ſeſſione ult. quaſt. 21. *num.* 56. *&* 57. communem opi- 48
nionem teſtatur Cardin. Alexand.& Ripa citati, plurimos alios allegat Card. Tuſchus *pract. concluſ. tom.*7. *litera S.concluſ.*115.*num* 45.quæ ampliatur ſive ſit executioni mandata à judice , ſive à parte,Cardinal.Alex, Eſcacia,Francus,& Lancelotus *ubi proximè*,vel etiamſi talis ſit,quæ abſque facto hominis ſecum traheret exe-
cutionem,quia eam judex revocare non poteſt, Cardi. 49
Alexand.*in d.cap.cùm ceſſante , num.*40. *fall.*13. Alex. *in d.l.quod juſſit,num.*24. *fall.*9.Iaſ.*num.*32.Eſcacia *ubi proximè, num.*62.*cum ſequentibus*, ubi reddit exempla, & eſt gl.*in l.*1 *§.ultim.in verbo vel adde*, & ibi Rainerius,quam dicit ſingularem exclamatam à Bar.& Bald. *ib.ff.de prator,ſtipulat.*Raine.& Imola *in l.penal.eodem titul.*Roman.qui & eam dicit ſingularem *conſil.*226.*ultra pridie allegata,in princip.*Panorm.*in d.c.cùm ceſſante colum.ultima per gloſſam,ibi*, Philippus *col.* 8. Paul. Caſtrenſ.*in d.l.quod juſſit*,Iaſ.*in l.cum procurator,§.ſi Dominus,column.fin.*& iterum *in l.ſi opus, column,* 1.*de operis novi nunt.*Felin.*in cap.ſi clerici,§.de adulteriis,colum.*2. *verſiculo fallit* 1.*de judiciis*,Francus Aretinus *in l.ſi quis ex pluribus,ff.de verborum obligat.*Tiraquel.*in repetitione,l.ſi unquam,verbo revertatur, num,*309.& conducunt quæ ipſe ibi, *à n.* 307.

Quæ tamen propoſitio limitatur , quia poteſt de 50
partium conſenſu revocari,etiamſi ſit executioni mandata,ex iis,quos latè Eſcacia *ubi proximè,num.*66.Lan-
celot. *de attentat.d.limi.prima,num.* 24.& 25.& tenent 51
plures ex allegatis *ſuperius* ; fallit etiam niſi revocaretur cum cauſæ cognitione , quia tunc poſſit pariter

revocari, ſecundùm B. Socin Iaſ. Felin. Cardin. Alexand.
Decium, Bero. Eſcaciam *in locis allegatis*, & Lancelot.
n.25. ut aliter ſit quando revocaverit prædictam ſen-
52 tentiam executioni mãdatam abſque cauſæ cognitione,
quia tunc, à tali revocatione permittitur appellatio,
ut ex Innocentio refert, & ſequitur Phili. Francus *ubi
ſuprà, limitatione 9 ſub numero 10. & 22.* Eſcacia *ubi
proximè, numero 68.*
53 Et limitatur ultimò, ut non procedat, quando ipſa
interlocutoria executioni mandata nulla eſſet, & inva-
lida, ut putà, ſi fuiſſet lata ſine cauſæ cognitione, & ſine
citatione, aut alium juris defectum pateretur, quia tunc
ipſam poterit judex revocare, quàtumvis ſit executio-
ni tradita, ita Felin. *in d. cap. qualiter, & quando el primi-
ro. fallen. 5. num. 15. lim. 3. de accuſa.* Iaſ. *in d. l. quod juſ-
ſit, ſub n. 32. verſiculo limita, & intellige*, Eſcacia *de ap-
pella. d. quaſt. 57. ſub num. 68 fol. 484.* Auguſtin. Berni.
conſilio 16. in cauſa, num. 25. lib. 3. prout etiam poterit
54 judex revocare huiuſmodi interlocutoriam, latam offi-
cio judicis mercenario propoſitæ actioni deſerviente,
non tamen, quando officio judicis nobili putà ſuper
decretis interponendis, ut per Francum, & alios dicit
Eſcacia *de appella. quaſt. 19. rem. 1. conclu. 6. numero 33.
folio 560.*
55 Et circa alias limitationes, & ſublimitationes, am-
pliationes, & exemplificationes hujus materiæ vide
Doctores omnes præcipuè Socin. Iaſ. & Rebuf. *in l. quod
juſſit, de re jud.* ampliſſimè etiam Philip Fran. Cardinal.
Alex & cõmuniter omnes Doctores *in d. c. cùm ceſſan-
te appell.* Felin. *in c. qualiter, & quando el primero, in or-
dine 57. de accuſat.* Eſcaciã *de appella. q. 19. rem. 1. conc. 6.
à n. 13. & cum ſequentibus, fol. 559* & iterum *q. 17. à n. 30.
cum pluribus ſequentibus fol. 477.* (quem poſt hæc ſcripta
vidi) Lancelotum *de atten. 2. part. cap. 12. limi. à n. 52.* &
Card. Tuſchum *pract. concl. 10. 7. litera S, concluſione 155.*
56 *per totam.* interdum tamen hæc ſufficiunt, frequentiora,
pro exemplis ſecundæ concluſionis, ut in iis caſibus, in
quibus judex non poteſt revocare, nec ſibi permittitur,
minimè ei eſt repoſitio ipſorum pro conditione in de-
cretis Regiis apponenda, in aliis verò ſic, juxta prio-
rem concluſionem.
57 Tertia autem concluſio *ſuperiùs* appoſita, nempe,
ut hujuſmodi decretum conditionale, non poſſit expe-
diri, niſi in caſibus, in quibus appellatio ab interlocu-
toria legitima reperitur, & violentia detegitur, omni-
modo neceſſaria eſt, & præ oculis habenda, nam ubi
appellatio, pro cujus delatione confugit oppreſſus ad
Regem; minùs legitima reperitur, & extra caſus à jure
permiſſos, ſecundùm ea, quæ nos latè *alibi* ſcripſimus,
58 ſuo loco; Regium tribunal nullatenus ſe ampliùs in
cauſa intromittere poteſt, ſed ſtatim eſt remittenda ad
judicem Eccleſiaſticum l. 36. ibi: *Y ſi por el tal proceſſo
pareſciere la dicha appellacion no ſer juſta, remitan luego
al tal proceſſo al juez Eccleſiaſtico.* &c. *tit. 5. l. 2. nova re-
copilat.* quoniam in ſola violentia, quæ oritur ex dene-
gata delatione legitimæ appellationis fundata eſt Prin-
cipis poteſtas; & hoc ſalutiferum remedium, ſecun-
dùm *d. l. 36. à princ.* & quæ nos latè ad *cap. primam, &
ſecundum hujus primæ partis.*

At quando appellatio juſta eſt, & legitimè interpo-
ſita, cùm tribunal Regium poſſit præcipiendo judici,
ut deferat, & reponat, auferre illi juriſdictionem, ut
pars oppreſſa poſſit juſtitiam ſuam conſequi, coram
ſuperiore juxta d. l. 36. ibi: *Alçãdo la fuerça provean, que
el tal juez la otorgue, porque las partes puedan ſeguir ſu
juſticia, ante quien, y como devan*, &c. meliùs ſibi licebit,
59 decretum hoc conditionale expedire, quò commodiùs
conſulitur laboribus, & expenſis litigantis, ne pro quo-
libet gravamine, cogatur cõſequi executoriales, abſens
60 à ſuo domicilio, & domo, tot incommoditatibus op-
preſſus: quare in maximâ æquitate fundatum apparet
hujuſmodi conditionale decretum, cùm in facultate,

& electione judicis Eccleſiaſtici relinquatur, velit, néc-
ne, uti juriſdictione, & procedere in cauſa, quod non
potuiſſet, ſi decretum Regium purè ſcilicet, deferat,
& reponat, &c. expediretur, cùm per delationem amit-
tat omnino juriſdictionẽ, ac ideo tribunali Regio, cui
licet quod eſt plus, licet utique quod eſt minus, *l. in* 61
actionibus, §. 1. ubi Alexand. *ff. de in litem juran. cap. cui
licet, de Regul. jur. in 6.* ubi Dinus *l. non debet*, ubi De-
cius *ff. eod. in tit.* & majori ineſt quod eſt minus, *c. cùm
in cunctis*, ubi gloſſ. Ioannes Andr. Abb. Imola, & alij *de
electione, c. quemadmodũ, de jurejuran.* Everard. *loco 65. in
prin.* ubi alios, & per hanc rationem dicunt Doctores
quòd cui permittitur reponere ſententiam interlocu- 62
toriam, multò fortiùs licebit illam declarare, & inter-
pretari, quod eſt minus, ut cum B. Ang. Imola, & Ca-
ſtrẽſ. *in l. ab executore, ff. eo.* latè proſequitur Petrus Sur-
dus *conſil. 288. tom. 2. à n. 9. & ſuprà, fol. 633.*

Fundatur etiam in maxima urbanitate, orta ex juris
principiis, dum judicis Eccleſiaſtici liberæ electioni 63
committat, velit ne (juriſdictionem reaſſumendo) pro-
cedere ulteriùs: imò & ipſi judici nimis honorificum
judicari debet, cùm minùs verecundum ſit corrigere ſe-
ipſum, quàm ab alio corrigi, *authentica de nuptiis, circa
princ. c. qualiter, & quando, de accuſa. el. 2. ubi gloſ.* ſapien-
tis enim eſt mutare propoſitum in meliùs, text. eſt *in c.
cùm ceſſante de appellat.* hinc dicitur quis uti ſano con-
ſilio, revocando quod malè fecit, nec poteſt notari de
levitate, imò potiùs commendandus de ſapientia, text.
*cap. magna 2. 2. quaſt. 4. d. ll. c. qualiter, & quando, & d. c.
cùm ceſſante*, ubi Philip. Franc. *nota. 3. ſub numero 3.* De-
cius *nota. 5, numero 21. & 19 & 22.* Petrus Surdus *conſ.
288. ſub num. 12. tomo 2. fol. 633.* & meliùs in *conſ. 167.
numero 9. eodem tomo 2.*

Hoc inſuper conditionale decretum imitator eſt ju- 64
ris; quia non aſtringit judicem ad præcisè reponen-
dum, cùm jure fieri nequit, juxta text. *in l. quod juſſit*, ibi
poteſt, &c. & *d. cap. cùm ceſſante. de appella. & cap. ſi à ju-
dice, eodem titulo in 6.* & non quidquid judicis poteſtati re-
linquitur, id ſubjicitur juris neceſſitati, *l. non quidquid,
ff. de judiciis*, & quod judex, qui interlocutoriam tulit, 65
quam poteſt, ſi vult, revocare, id ſed facere non poſſit
cogi, ut ex Bal. *in l. quod juſſit, n. 13.* tenet Grat. *in diſcepta.
foren. tom. 1. cap. 149. n. 3.* & iterũ *c. 155. n. 23.* Petrus Sur-
dus *conſil. 288. n. 17. lib. 2.* cum declaratione, de qua *ibi*,
per eum, duplex tantùm illi juris oſtenditur via, ut
quamlibet eligat, utrique tamen jus aſſiſtit.

Unum tamen neceſſarium, & utile in hac materia
omittendum non eſt, nempe, quòd judex Apoſtolicus,
ſeu executor gratiæ, qui non citatis præcisè, & de jure
citandis, & ſic, nec diffinitivè pronuntiavit, nec legiti-
ma cauſæ cognitione, ſecundùm ea, quæ latè per Flores
de Mena *pract. quaſt. 7. 14. num. 35. 42. 44. & 59 & quaſt.
12 à numero 9. & 12.* Doctores *in c. 1. de præſũptio-
nib.* latiſſimè infinitos refert, & explicat Nicolaus Garſ.
de beneficiis, 6 p. cap. 2. à numero 110 gratiam exequitur,
à cuius proceſſu appellat poſtmodum legitimus cõtra-
dictor, & pro delatione confugiens ad Senatum obti- 66
net, prout ibi frequentius eſt, decretum conditionale,
nempe: *Que repõiẽdo lo hecho y oiendo de nuevo no haze
fuerça*, alias etiam faciat, deferat, & reponat, quia judex
executor data poſſeſſione abſque citatione citandi, &
abſque cauſæ cognitione, ſi ipſum audiat, & citet de no-
vo, priùs debet poſſeſſionem, & acta, quæ nulla ſunt,
& attentata reponere, ut per Cardinalem *conſilio 75.* & 67
aliàs Rotæ deciſionẽ declaravit ipſa Rota in una Ma-
juricenſi Parochia de Campanato 23. Ianuarij 1591.
quam ad literam refert Nicolaus Garſ. *de benefi. 6. part.
cap. 2. num. 125.* Roma. *conſ. 320. incipit hec iſtorum, verſi-
culo quo igitur, & col. fin.* Cardin. Tuſchus *pract. cõcluſiõ.
tomo 3. litera F, concluſione 11 n. 22.* & latè quæ diximus
*ſuprà, p. 1. cap. 3. de judice carente juriſdictione ad re-
ponendum.*

Pro quo etiam ſacit quoniam judex interlocuto-
riam à ſe latàm, ſive merè interlocutoriam, ſive vim
68 diſſinitivè habentem, ſeu aliis caſibus, quibus hacte-
nus diximus; in prima & ſecunda cócluſione, non poſſe
reponere, non procedit, qnando ipſa interlocutoria
nulla eſt, & quia tunc licitè poteſt revocare, ita Felin.
in d. cap. qualiter, & quando, el. 1. de accuſa. fall. 5. n. 15.
limi. 1. Jaſ. in l. quod juſſit, ſub num. 32. verſiculo limita, &
intelligo de re judi. Philippus Francus in cap. cùm ceſſã-
te, n. 17. verſiculo amplius intellige, de appella. Lancelo-
tus Robert. de attent. 1. part. cap. 12. limit. 1. ſub num. 27.
& n. 22. Sigiſmundus Eſcacia in tract. de appell. quaſt.
17. num. 72. & 68. verſicul. tertius caſus eſt. fol. 484. &
ſequentibus.

69 Et rurſus, quoniam de nullitate interlocutoriæ, tam
delegatus, & ordinarius cognoſcit, imò nullus alius
judex, nec continentia cauſæ dividatur, & judicandum
eſt ex eiſdem actis, ubi dicitur; etiã ſi habeat vim diffi-
nitivæ, ita Philipp. Franc. in cap. dilecto 63. ſub num. 67.
& loquendo de utroque judice Cardinal. Alexand. ibi
n. 58. & 59. Vantius in tractatu de nullitate ſentẽtiarum,
rubrica coram quo poſſit, n. 2. & 3. fol. 374. dicens, quòd
in omnibus, præterquam in diffinitivis, poteſt, & debet,
tam ordinarius quàm delegatus, iterum reponere,
quod minùs ritè fecerat: ſequitur Eſcacia de appellat.
70 quaſt. 19. remedio 1. concluſione 6. à n. 11. & ſupra, à n. 2.
ubi copioſè de hoc articulo: Imò, & adhuc ſententiam
diffinitivam, quæ non tranſit in rem judicatam, poteſt
judex revocare, juxta textum in l. 4. §. condemnatum, de
re judi. cap. later. de re jud. Philipp. Francus in d. cap. cùm
ceſſante, de appellation. columna 3. verſiculo. 2. limit.
niſi eſſet talis ſententia, quæ non tranſiſſet in rem
judicatam.

Hoc autem conditionale decretum illud patitur du-
71 bium, quoniam appellatio ſequitur exequutionem, &
acta ad ea tantùm dicuntur attentata, quæ fiunt poſt
appellationem, aut intra tempus ad appellandum jux-
ta textum in cap. non ſolum, de appellat. lib. 6. & ſic non
veniunt reponenda; quam difficultatem facillimè evita-
re poteris, ſi conſideras, quòd poſſeſſio, & acta ab hu-
juſmodi executore, ſequuntur appellationem, ſeu ſal-
tim geſta ſint intra tempus ad appellandum; notum eſt
enim, ut tempus ad appellandum non currat gravato à
die, quo fulminatur, ſed à die intimationis, ſeu noti-
tiæ, & ſententiæ; quæ nunquam præſumitur niſi pro-
betur, at contradictor legitimus quando comparet, de
jure ſuo allegans petit repoſitionem ob defectum ci-
72 tationis, & inſuper appellat ea de cauſa, à toto proceſ-
ſu, & juſtè facit, quæ hujuſmodi appellatio capit illum
primum actum, quod fieri ſolet poſt citationem, qui
quidem cùm ob defectum citationis nullus eſt, & ab eo
legitima appellatio, ac ideo cùm gravatus nunquam
fuit citatus, ſemper reperitur, intra tempus ad appel-
landum, poſtquam venerit ad ſuam notitiam grava-
men, quare omnia deinceps per judicem geſta juſtiſ-
73 ſimè dicuntur nulla, & attentata, facta intra tempus
ad appellandum, ideo, ut talia, cuncta debet revoca-
re, & reponere negotium in illo ſtatu, quo gravatus de-
bebat audiri, & citari, juxta Doctores, & doctrinas ha-
ctenus applicatas.

74 Quibus ſic ſuppoſitis, faciliùs invenimus reſolutio-
nem principalis partis hujus capituli, quo eſt quæſi-
tum, an poſtquam intimatu eſt conditionale hoc
decretum judici Eccleſiaſtico, poſſit poſtmodum inhi-
beri, vigore appellationis ab interlocutoria, pro cu-
jus delatione oppreſſus confugit ad Senatum: in quo
partem negativam, nempe, quòd minimè poſſit inhiberi
abſolutè, probari breviter quoniam juriſdictio eſt ani-
75 ma inhibitionis; ita ut abſque ea inhibitio nulla eſt, &
minus canonicè expedita. Socinus conſilio 109. lib. 3.
ubi alios allegat: latè Auguſt. Biſo. conſil. 117. ex ultima,
num. 2. lib. 3. latiùs Lancelot. Robert. de attent. 2. part.
cap. 10. à num. 22. cum ſequentibus, ſed appellatio, cujus
vigore ſuperior habet juriſdictionem in cauſa, cenſetur 76
tacitè renuntiata per comparitionem appellantis, co-
ram judice à quo, eſt textus in cap gratum, de officio de-
legati, textus in cap. ſollicitudinẽ, de appell. Philipp. Fran.
in cap. cùm teneamur 17. ſub num. 4. & in cap. ſollicitudi-
nem, quaſt. 6. n. 10. de appell. Rebuffus in tractatu de ap-
pellat. art. 15. gloſſa 1. numero 7. verſiculo tacitè, tomo 3.
f. 517. Maranta in ſpeculo, part. 6. actu 2. princ. in verbo &
quandoque appellatur, limit. 29. num. 342. verſic. 2. modo,
& numero 424. caſu 30. Antonius Gabriel in concl. lib. 2.
titulo de appellat. concluſ. 2. numero 1. Caputaq. deciſ. 29.
appellationi, num. 1. 1. part. Lancelotus Robert. tractatu
de attent. 2. part. cap. 12. in præfatione, num. 13. & ſequen-
tibus, & ampli. 2. princ. numero 4. & 5. Ruginellus tra-
ctatu de appel. §. 9. gloſſ. 1. cap. 1. numero 41. Cæſar. Bar.
in deciſ. Bono. deciſ. 154. alia, numero 2. Montal. Neapol.
tractatu de exception. articulo 24. contra appellationes,
n. 10. tomo. 3. part. 1. folio 120. quod procedit etiamſi 77
judex nihil fecerit, cùm ſufficiat ſola comparitio appel-
lantis coram eo, ut cenſeatur appellationi renuntiare,
ut ex Felin. in cap. cùm ſit Romana, ſub numero 10. ver-
ſiculo 3. conſidera, de appellation. Antonius Gabriel d.
concluſ. 2. ampliat. 2. numero 3. folio 264. ergo inhibitio
non debet effectum operari (appellatione pendente)
quia cùm principale non ſubſiſtit, nec ea quæ ſequun-
tur locum habent.

Deinde comprobatur hæc pars, Quoniam per inti- 78
mationem decreti conditionalis, & ejus virtute repoſi-
tionem, in tantum deficit appellatio, juxta textum in
cap. cùm ceſſante, de appellation. & cap. ſi a judice, eo-
dem titulo, libro 6. Tiraquell. in tractatu, ceſſante cauſa ceſſat effectus,
numero 41. ut omnia acta per judicem ad quem vigore
ipſius appellationis, nulla, & irrita remaneant, poſt
alios Nicolaus Boër. deciſ. 256. latè Lancel. de attent.
2. p. cap 12. lim. 1. n. 15. & ſequentibus, & nos poſt
alios diximus ſuprà, hoc cap.

Harum difficultatum occaſione diſtinctè proceden- 79
dum eſt, capienda eſt prior earum pars, ſcilicet quan-
do appellãs comparuit, & intimavit decretum Senatus,
ipſe tamen judex nihil geſſit, & tunc dico regulariter
verius eſſe, ut inhibitio (ſi aliàs legitima ſit) operetur
effectum ſuum, quoniam oppreſſus appellans compa-
ret coram judice à quo, ut gravamẽ reponat, qua com-
paritione non inducitur tacita renuntiatio, quoniam 80
non agit actum contrarium ſuæ appellationi, cùm tam
ipſa, quàm comparitio tendant ad unum, & eundem fi-
nem, & intentionem, ſcilicet ad reponendum grava-
men appellationi, N. in fin. de renunciatione, in novis,
Philipp. Franc. in cap. ſollicitudinem. 54. ſub numero 13.
limit. 4. de appellat. Felin. in cap. gratum 20. ſub num. 8.
verſiculo 2. limita, de officio, & poteſtate judicis delegati,
Aufrerius ad Capell. Tholoſ. deciſ 194. an pars gravata,
ſub numero 4. fall. 6. & 7. Anton. Gabriel communium
concluſ. tit. de appella. lib. 2. concl. 2. limit 3. numero 14. ubi
alios allegat, & hanc eſſe communem opinionem ſe-
quitur, & teſtatur, Socin. conſil. 21. abundè, & diffusè ſub
numero 3. libro 4. & Decius in cap. ſollicitudinem 54. no-
tabili 6. ſub numero 13. de appellat. Sigiſmundus Eſcacia
de appellat. quaſt. 17. lim. 2. à numero 21. fol. 193. imò iſte 81
actus comparitionis pro revocatione gravaminis ten-
dit in augmentum deſiderij appellantis, ſecundùm Fe-
linum ubi proximè. Hanc etiam opinionem tenuit Ro-
ta, ut ſcribit Achilles de Graſſ. deciſ. 21. aliàs 247. appel-
lationi num. 1. de appell. qui n. 2. & ſequentibus, reddit
rationem fol. 113. Lancelot. Robert. de attenta. 2. p.
cap. 12. de attent. appella penult. amp. prin. 2. num. 11 & in
hoc caſu limitatur doctrina, quæ de renuntiatione ap-
pellationis ob comparitionem loquitur, de qua ſuprà. 82
in primo fundamento contrariæ partis, maximè cum
hujuſmodi revocatio, cum fiat virtute decreti Senatus
Regij, nullam requirit cognitionem cauſæ, nec ulteriùs
&

& citationem, ſed de facto tantùm, ut quotidie vide-
mus, & practicamus, cui conducunt, quæ adduxit poſt
Anton. Gabriel. Achillem de Graſ. Aufrerium, Felin.
Rot. & alios, Eſcacia *de appellat. quæſt.17. limit.2. n.12.
& 23. fol.293.*
83 Et ulteriùs quoniam dum comparitio appellantis
gravati (etiam in caſibus, in quibus videtur aliàs re-
nuntiari appellationi, per comparitionem) non fue-
rit recepta, non cenſetur appellationi ſuæ renuntiaſſe;
ita limitatur text. *in d.cap. ſollicitudinem, de appellat. &
cap. gratum, de officio delegati*, ut teſtatur Anto. de But.
in d.cap. gratum, notab.4. in fin. optima gloſſ. *in cap.
cùm veniſſent, in verbo obtinuit, de eo qui mit. in poſſ.
cauſa rei ſerv.* Romanus *conſ.792.* Abb. *in d. cap. cùm
veniſſent, num.8.* Felin. *in d cap. gratum 4. limit.* & ibi
Decius *in 3. limi.* Philipp. Franc. *in cap. ſollicitudinem,
de appellat.* Felin. *in cap. capitulum verſiculo confirmatur
iſta ſexta, de reſcript.* idem Felin. *in cap. cùm veniſſent,
in verſic. in gloſſ.2. in prin. de teſti.* Additio. *ad deciſio-
nem Toloſ.193. in 24 fallen.* Socinus *in Regula 25. in 1.
fallen.* Bald. *in d. cap. veniſſent, num.7. & 8. de eo qui
mitti.* Joannes Cro. *in cap.1. nota.2. de conſtitut. lib.6.*
Millis *in Repert. verbo appellationi renuntiaſſe*, Barbatia
Apoſtilla ad Bal. in l. ad ſolutionem, C. de re judi. optimè
Anton. Gabriel, *communium concl. lib.2. tit. de appellat.
concluſ.2. num.19.* qui quidem per totam illam conclu-
ſionem adducit multas alias ampliationes, & limita-
tiones ad Regulam generalem, quando per compari-
84 tionem cenſeatur appellationi renuntiari, vel non, &
etiam per Eſcaciam *in tractatu de appellat. quæſt.17.
limi.2. à nu.12. cum pluribus ſequentibus*, ad quos, & ad
ſuperiùs citatos Doctores poteris recurrere, quæ pro
nunc non tracto, quoniam ultra prædicta propoſitæ
difficultati non conveniunt, & ita conclude, quòd per
85 comparitionem appellantis, & intimantis decretum Se-
natus judici Eccleſiaſtico, & petentis repoſitionem
gravaminis, non cenſetur appellationi interpoſitæ re-
nuntiare, & ex ſupradictis, & per conſequens inhibitio
ejus virtute emanata, legitima ex hoc capite dicenda
eſt, maximè interim dum recipitur comparitio, &
petitio.
86 Hæc autem reſolutio quæ loquitur in appellante,
multò fortiùs procedit in appellato; in cujus favorem
interlocutoria appellata lata fuit, comparens coram
judice à quo, intimans eidem decretum conditionale
Senatus, quoniam in eo ceſſant omnia inconvenien-
tia, & pericula ſupradicta, quæ tantùm attenduntur, &
conſiderantur in appellante, *ex d.cap. gratum de officio
delegati, & dict. cap. ſollicitudinem; de appellation.* &
Doctores allegati.
87 Quid autem quando judex virtute decreti ſibi inti-
mati repoſuit gravamen, diſcutiamus, in quo illud re-
gulariter affirmandum eſſe cenſeo, ut tunc inhibitio
virtute appellationis reddatur nulla, & evacuata, ex
rationibus, & doctrinis in ſecundo fundamento, con-
trariæ partis adductis, quoniam gravamen eſt cauſa
appellationis, quo per revocationem ceſſante; ceſſat
appellationis effectus, textus *in d.c. cùm ceſſante, de ap-
pellat. cap. ſi à judice, de appell. libro 6.* Philipp. Franc.
Abb. & cæteri communiter *in d. cap. cùm ceſſante*, Ti-
raquell. *in tractatu cauſa ceſſante, num.41.* & Doctorum
caterva adducta ad primam concluſionem hujus capi-
tis, & etiam ad ſecundam, ita ut de cætero liberè po-
88 teſt judex à quo in cauſa procedere, ut latè *ibi* dixi-
mus, adeò ut omnia geſta per judicem interim impe-
tratum vigore appellationis prædictæ reddantur nul-
la, repoſitione gravaminis ſubſecuta, ut poſt alios Ni-
colaus Boërius *deciſ.256. poſt princ.* Lancelot. *de at-
tent. 2. part. cap.12. limi.1 à numero 5. cum ſequentibus*,
Sigiſmundus Eſcacia *de appellat. quæſtione 17 num.30.*
quæ doctrina procedit, tam in appellante, quàm in
89 appellato intimante decretum. Hanc tamen reſolu-
Salgado de protect. Reg.

tionem limitandam eſſe opinor, ut procedat, quando
judex à quo repoſuit virtute decreti, antequam ſibi 90
ſit ſuperioris inhibitio intimata, ſecùs autem erit,
quando inhibitio præceſſit revocationem gravaminis,
quoniam cùm per inhibitionem tollatur judici à quo
facultas, & potentia à jure conceſſa reponendi, inter-
locutoriam appellatam, & reaſſumendi juriſdictionem
ſecundùm Lancelotum Conradum *de prætore, § 2. de
officio prætor. in cauſ.x. vil. in cap. decentia, limit.6. nu-
mero 26.* Lanfranc. *deciſ.459. incipit, appellationem.*
Lancelot. *de attent. 2. cap.12. limit.1. num.21.* & alios,
quos citavimus *ſub ſecunda concluſione, numero 42.
verſ. inſuper poſtquam, judex ad quem inhibuerit, &c.*
cum limitationibus, & declarationibus ibi poſitis,
jam igitur non eſt in ſua facultate alterum ex alter-
nativis decretis eligere, cùm unum ex eis jam ſit ſu-
blatum, & ſic è decreto etiam tollitur illa facultas & 91
conditio, quoniam cùm ſit judici ablata juriſdictio;
nullo modo poteſt ea uti, cùm illa ſupponat, ut ulteriùs
queat judex in cauſa procedere, cui jam locus non eſt
propter inhibitionem.
Alterum autem ex alternativis poſitis in decreto 92
Senatus, nempe: *Y no lo haziendo otorgue y reponga*, &c.
ex ipſo decreto remanet, cui præciſè obtemperare
debet, & implere judex Eccleſiaſticus; tunc quoniam
cùm ſupponatur appellatio legitima, ei debet deferri,
(ſublata maximè juſta judicis inhibitione & attentata
poſt eam reponenda ad faciliorem cauſæ expeditio-
num, *juxta cap. cùm teneamur, de appellat.* tunc etiam
quoniam perempta una re ex alternativè debitis, re-
manet obligatio in alia, & illa tenetur præciſè adim-
plere, textus eſt *in l. Stichum, aut Pamphilum, ff. de ſolu-* 93
tio, textus *in l. non utique, ff. de eo quod certo loco*, textus
in l. cum his, ff. de condict. indebit. text. *in l. ſtatu liberum,
§. Stichum aut Pamphilum. ff. de legatis 2.* & idem diſpo-
nit *l.23, tit.11. p.5.* latè poſt alios Anton. Gomez *tomo 2.
vari. c.12. à n.40.*
Unum tamen judex Eccleſiaſticus attendat attente: 94
ut hujuſmodi repoſitio virtute decreti Senatus facta,
ſuos tollendæ appellationis effectus operetur, licèt
aliàs ipſi videatur, ut illud decreverit Senatus in caſu,
quo aliàs judici repoſitio permiſſa non ſit, ſecundùm
ea quæ diximus *ſuprà*, in concluſione prima, & ſecun-
da, quibus caſus retuli, quoniam ad ſe non pertinet
illud inquirere, ſed huic eſt tantùm omnino parêre,
maximè quoniam cùm Senatus poſt actorum inſpectio- 95
nem ita decreverit conditionaliter, nemini dubium
eſſe poterit, prævidiſſe omnes difficultates; cogno-
viſſéque, ſic poſſe licitè expediri. Illud obiter tamen
memineris quæſo, quod in iis caſibus, in quibus ap-
pellans poteſt tacitè appellationi ſuæ renuntiare, ſe-
cundùm ea, quæ latè per ampliationes, & limitationes
tractant Doctores *in cap. gratum, de officio delegati &* 96
cap. ſollicitudinem, de appel. in l. ad ſolutionem, C. de app.
exactiſſimè per Anton. Gabriel. *communium concluſ.
lib.1. tit. de appellat. concluſ.2. per totam*, & Eſcaciam
*de appellat. quæſt.17. limit.2. à numero 12. cum ſequenti-
bus*, iis etiam poterit ejus procurator: nam licèt, ſi
procurator non poſſit expreſsè appellationi renuntia-
re, ſcribunt Bald. *in l. fin. § fin. num.7. de temp. appellat.*
Philippus Franc *in cap. ex ratione 8. num.42. &* Cardin.
Alexand. *num.18. de appellat.* idem Franc. *in cap.
Nicolao 64. quæſt.7. ſub numero 13.* & iterum *in cap.
interpoſita 10. §. ille denique, quæſt.6. num.9. de appell.*
Urſill. *in adnotat. ad Afflict. deciſ.78. in cauſa Firmana
ſub num.9.* Caſſiador. poſt Felin. *deciſ.3. ſæpè contingit,
ſub num.5. de reſcript.* etiamſi ipſam appellationem,
ipſe procurator interpoſuiſſet. Philipp. Franc. *loco pro-
ximè citato*, & etiamſi ſit effectus dominus litis, Fran.
in d. § ille denique, num.9. quod etiam extenditur ad
Prælatos Eccleſiaſticos, qui habent medium inter pro-
curatorem ſimplicem, & dominum, quia nec ipſi poſ-

ſunt expreſsè appellationi renunriare, ita tenet Bald.
in leg. fin.§.fin.ſub num.7. verſic. ſed nunquid Procurator, C. *de temp. appell.* quam referens ſequitur Fran.
in dict.cap.ex ratione, ſub numero 24. *& in cap. interpoſita* 70.§. *ille denique, quaſtione* 6 *num.*9. *de appell.*
Eſcàcia *de appell.quaſt*,17.*limit.*2.*num.*89.*& ſupra*, qui
98 *num.*88.hoc extendit etiam ad Syndicos, ut nec poſſint
expreſsè appellationi renuntiare, quia eſt donare, ita
Ruginell.*in tractatu de appell.*§.9.*gloſſ.*1.*c.*1. *num.*13.
verſiculo Syndicus.

99 Omnes igitur hujuſmodi procuratores, & adminiſtratores requirunt ſpeciale mandatum ad expreſsè renuntiandum. Mohed.*deciſ.*3.*aliàs* 89.*contra capitulum, verſ.finem de appell.*& per Cardin. Alex.ita tenet Eſcacia *ubi proximè,ſub num.*90.ubi inter alias limitationes hanc adnectit *in verſ. quartus caſus eſt*,quòd eſt nova, & magna,& juſta cauſa,quæ ſit talis,quæ veriſimiliter
100 dominus renuntiaret, poterit etiam expreſsè appellationi renuntiari, tenet etiam Cardin. Alexand. *in cap. ex ratione* 8.*ſub num.*18. *verſ.ex prædictis, de appellat.* Philip. Franc. *in dict. cap. interpoſita* 70. §.*illo denique*, q.6.*n.*9. *in fin.de appellat.*

101 Generaliter tamen tacitè poteſt procurator appellationi renuntiare Philip.Franc.*in d.c.ex ratione,nu.*40. *verſ.circa quartum impedimentum,& ſub num.*32.Card. Alex.*ubi num.*18.*verſ.ex prædictis*, idem Franc. *in cap. Nicolao.quaſt.*7.*num.*13.*de appell.*ut loquantur,quando apparet renuntiare non proſequendo appellationem. Urſill. *in adnotat.ad Afflict. deciſ.*78. *in cauſa Firmani, n.*9.*in fin.* dicens poſſe tacitè rrenuntiare permittendo labi tempus .Eſcacia *de appel. q.*17. *limit.*2. *n.*71 .ubi etiam quòd poteſt renuntiare tacitè non appellando, infra decem dies,& paſſus eſt labi terminus, quia tunc pariter præjudicat domino, ut & ipſe,90. *verſ. tertius caſus*,& Philip.Franc.*in dict.cap.interpoſita*,§. *ille denique, quaſt.*6.*n.*9. tenent Speculator *in titul. de appellat.* §.1.*num.*6.*lib.*2.*fol.*184. Salicet *in authent. hodie,n.*1.*C. de appellat.* Felin. *in cap.*1. *ſub n.*6.*ut lite non conteſtat.* Nicell. *tractatu de concord.gloſſ.concord.*6.*fall.*18.*n.*54. *& ſequentibus,tom.*18.*fol.*193.Afflict.*deciſ.*144.*fuit dubitatum,num.*1. Lancel. *de attent.*2. *parte,c.*12.*limit.*50. *n.*9.*& ſequentibus*,Cephalus, *conſ.*185.*in cauſa n.*34. & aliquibus objectis hanc opinionem tuetur Eſcacia *de appella.q.*12.*à n.*188.

102 His convenit quòd licèt vera contumacia procuratoris in cauſa non noceat domino, quominus poſſit appellare à ſententia,contra eundem contumacem lata,quia dominum hoc beneficio non privat tamen,debet ipſe dominus appellare, & infrà decem dies à die
103 latæ ſententiæ, & non à die ſcientiæ, & notitiæ, ſecundùm Rotam *deciſione* 27. *aliàs* 313. *nota quòd ubi procurator, verſus fin.de appellat. in antiquis*, Franc. *in dict,cap.Nicolao,ſub num.*19. Speculator *ubi proximè.* Nicellus *ubi proximè, & n* 57.Afflict.*de deciſ.*314 *n.*2. Roland.à Valle *conſ.*91.*n.*8.*& ſupra, lib.*4. Lanceloc. *de atten.d.limi.*50.*n.*8.latè,& optimè proſequitur Eſca-
104 cia *d.q.*12.*à num.*120.

Et hucuſque dictis,ſatis comprobatur, poſſe procuratorem tacitè renuntiare appellationi,ſi poſt ejus interpoſitionem comparuerit coram judice à quo,ita ut domino præjudicet,ita tenet in ſpecie Bellam.137.*procurator*, quem ſequitur Ant. Gabriel *communium concl. lib.*2.*tit.de appellat.concl.*2.*ampli.*3 *num.*4.Felin. *in cap. quoad conſultationem* 15.*ſub numero* 7.*de ſententia,& re jud.*Antonius Gabriel. *ubi prox. concl.*3. *num.*2. *à n.*19. *&* 18.contrà hac in ſpecie tenent Caputaq.*dec.*19.*n.*1. *&* 2 *part.*1. Urſil. *ad Afflict.deciſ.*87.*num.*9.

CAPUT VI.

Appellationis legitimæ denegata delatio, & attentata exequutio, ſeu ad ulteriora proceſſus,præciſè,an ſimul requirantur,ut violentiam adeſſe declaretur, & quid ſi adeſt ſubſequuta exequutio dumtaxat: præcedente tamen delatione appellationis; & quid in actis negativis.

SUMMARIUM.

*Vim facit, & lege Iulia de vi tenetur, qui provocationa dente ſententiam exequitur, n.*1.

L.lege Julia,ff.ad l.Juliam, de vi public.*refertur, ibid.*

L.4.tit.10.p.7. *verba adducuntur, n.*2.

Cap.quoties Epiſcopi 2.quæſt 6.*verba recenſentur, n.*3.

Recurſus an denegetur in denegata delatione appellationis ab actibus negativis, n 4.

*Cevallos refertur aſſerens violentiam conſiſtere in denegata appellatione, & executione, n.*5.

Decretum violentia que otorgue y reponga,*an poſſit verificari,ubi deficit quid reponendum, num.*6.*& num,*49. *& ſequentibus.*

*Diſpoſitio eſt interpretanda ut quodlibet verbum aliquid operetur, ne videatur fruſtra appoſitum., n.*7.

Verbis diſpoſitionis in dubio eſt ſerviendum, n 8.

*Recurſus, ut locum habeat ſolam denegatam delationem legitima appellationis ſufficere abſque executione,veriùs oſtenditur, n.*9.

*Vis non ſolùm conſiſtit in hominum vulneratione, n.*10.

*Delatio denegata non eſt violentia perfecta, ſed principium,præparatio,& animi deliberatio ad illam committendam, num.*11.

*Pœna appoſita à re judici exequenti appellatione pendente, ut infligatur, debet expectari exequutio, & actus conſummatio, n.*12.

L.lege Iulia,ff.ad l.Iul.de vi publ. *interpretatur, ibidem, & num.*30.

*Recurſus Regius non eſt introductus ad imponendam pœnam judici Eccleſiaſtico vim inferenti, n.*13.

*Finis recurſus eſt dumtaxat protectio nuda,& naturalis,ne quis vi opprimatur à judico Eccleſiaſtico, n.*14.

Defenſio, ut licita dicatur non eſt expectandus violentia effectus; ſed ſufficit animi determinatio, & propoſitum, numero 15.

*Defenſio licita eſt à violentia, quando probabiliter de periculo dubitari poteſt, n.*16.

*Animus exequendi, & ad ulteriora procedendi appellatione non obſtante,ſatis detegitur ex denegata delatione,n.*17.

Delationem denegare ubi judici permittitur, tacitè permittitur ei ſententiam exequi appellatione non obſtante, numero 18.

*Iudex inferior tacitè eſt inhibitus à jure interpoſita legitima appellatione, etiamſi non inferat, n.*19.

*Delatio denegata eſt pars integralis violentia,& animi deliberatio apta ad invocandum auxilium Regium, n.*20.

L.Regia 36.& 37.tit.5.l.2. recopila.*ponderantur, ut ad invocandam Regiam protectionem ſola ſufficiat appellationis denegata delatio abſque executione,n.*21.

*Damno à principio reſiſtere, quàm poſt illatum remedium quærere, melius eſt, n.*22.

*Recurſus regius, ut locum habeat, ſolus timor futura executionis, ubi denegatur delatio legitima appellationi, ſufficit, n.*23.

*Violentia committitur, quando legitima pendente appellatione judex exequitur,vel quando timetur exequi,quoad auxilium invocandum, n.*24.

L.36.tit 5.lib.2.recopil.*ibi*, para que el proceda, *ponderatur, n.*25.

Vim

Vim ſi non adeſſe reperiatur proceſſus inſpectione, judici remittitur, n.26.

Proviſioni Regia non ſatisfiet per ſolam delationem appellationis. ſi ſit quid attentatum, ſecus ſi aliquid non ſit, quia tunc per ſolam delationem ſatisfit, n.27.

Cevallos varius adnotatur, n.28.

Recurſus violentia non ſolùm eſt inductus in favorem vì oppreſſi, ſed juriſdictionis Eccleſiaſtica ſuperioris, nè illius authoritas vilipendatur, n.29.

L.4.titul.10.p.7.& l.Jul. *interpretatur, n.30.*

C.quoties Epiſcopi 2.q.6. *interpretatur, n.31.*

Judici exequi volenti ſuam ſententiam appellatione pendente, poteſt pars reſiſtere, urbanius tamen Principi, cujus proprium officium eſt, n.32.

Recurſus locum habet in actis negativis, ubì non datur executio, ſed ſola ſufficit legitima appellationis denegata delatio, n.33.

Auxilium imploratum ab Eccleſiaſtico negante appellatur, & adhibetur Senatus per viam violentia, n.34.

Appellatio eſt legitima ab Epiſcopo viſitante exēptū, n 35.

Ab Epiſcopo excommunicante judicem laicum nolentem praſtare ſuum auxilium injuſtè petitum, denegantéque cenſurarum abſolutionem, licet appellare, & adire Senatum per viam violentia, n.36.

Recurſum denegare in actis negativis, ubi appellatio ſui natura utrumque habet effectum, foret abſurdum, n.37.

Attentata appellatione pendente plurima ſunt, alia extra ſententia executionem, ut in exemplis, n.38.

Appellatio legitima ſuſpendit effectum ſententia, & juriſdictionem etiam in ſententia ſecum habente executionem, num 39.

Recurſus ſi conceditur in non delatis appellationibus ab actis affirmativis, quia timetur executio, multò magis eſt concedendus in actis negativis, quia illam ſecum trahant, num 40.

Cauſa plus influit in ſeipſa, quàm in cauſato, n 41.

Cevallos vulgariter reprehenſus ab Authore explicatur, numero 42.

Executionem petitam à judice denegante, appellationique deferente; & non exequente, vim non fieri in Senatu declaratur, n.43.

Delatio ubi adeſt & deficit executio, fundamentum recurſus deficit, n.44.

Ab executione inſtrumenti, puta, injuſtè denegata, licita eſt appellatio; & quem producat effectum, n.45.

Et quo decreti genere hoc caſu utatur Senatus, n.46.

Judex Eccleſiaſticus inhibens ſaculari, ne exequatur inſtrumentum, dum cognoſcit de ejus uſura, ſi illud non eſſe uſurarium declaret, & ut ſacularis poſſit procedere, an appellatione ſubſequuta in hac ſententia ſacularis procedet, n.47.

In ſententia appellabili ſui natura facta condemnatione & in fine mandare relaxari executoriales; eſt attentatum pendente termino ad appellandum, n.48.

Decreti violentia verba que otorgue y reponga, *& comprehendat attentata, ſi qua ſint, non ſunt ſine effectu quid operandi, n 49.*

Decreti verba, otorgue y reponga, *ſtant conditionaliter, ibidem.*

Decreti verba, abſuelba los deſcomulgados, *intelliguntur. ſi adſint excommunicati, n.50.*

Decreti verba, otorgue y reponga, *veniunt in declarationem ejus, quod tacitè inerat, n.51.*

Verba non dicuntur ſuperflua, ſi apponantur ad majorem declarationem, n.52.

Recurſum ad invocandum ſufficit ſolus timor attentati, nec ſimul exequutionem Doctores omnes requirunt, n.53.

Delatio appellationis licèt adſit, ſi tamen judex ad ulteriora procedat, vis eſt perfecta & dabilis eſt recurſus, num.54. & 55.

Delatum ubi eſt appellationi, longè major violentia eſt, quia duplici cauſa judicis eſt ſuſpenſa juriſdictio, n.56.

Delatio ubi datur interveniente inſuper attentato, ſi non admitteret recurſum, duo abſurda darentur, n.57.

Recurſus ſi ob ſolam delationem negatam ob timorem attentati datur, multò magis in ipſo attentato, & executione ſubſecuta, n.58.

Cauſa plus operatur in ſe ipſa, quàm in cauſato, n.59.

Recurſus regius duo copulata jubet judici facienda, deferre & reponere, & ſic requirit concurſum copulatorum, n.60.

Querela violentia quemadmodum concipienda, quando judex detulit tamen ante, vel poſt attentavit, & noluit reponere, n.61.

Ubi ponuntur duo remedia mirabilia, & n.62.

Cevallos propoſitio reprobatur, cùm ipſe includat duo abſurda intolerabilia, n.61. 62. & 63.

Deferre; vel negare delationem, an cenſeatur, ſi judex appellationi reſpondeat, auditur, quantum de jure, &c. an ſufficiat invocandum regium auxilium, n.64.

Senatus tunc decretum dat, que por agora no haze fuerça.) *quando appellationi propoſita nihil reſpondit, nec poſtea proviſioni ordinaria, ſed mandavit notario, ut mittat acta, n.65.*

Et quid. quando in hoc caſu proviſioni reſpondit appellationem eſſe minùs legitimam, &c. an id ſit attendendum, ut cognoſcatur ſuper articulo violentia, n.66.

VTILISSIMA eſt hujus quæſtionis reſolutio; in ea ſiquidem nonnullos, juris peritiſſimos lapſos fuiſſe, vidimus: in eaque varios; licèt quid verum ſit tandem fuerint amplexi; ideóque ut penitùs dubitatio deinceps amputetur; eam accuratè examinabo ad partes.

Et pro negativa: ut ſcilicet nullam vim eſſe poſſe in ſola denegata appellationis legitimæ delatione; ſed ſimul debeat concurrere exequutio, attentatum, ſeu ad ulteriora proceſſus; fortiſſima urgent fundamenta, & in primis expendo textum ferè expreſſum *in l. lege Julia,* 1
in hæc verba: Lege Julia ubi publica tenetur, qui cùm imperium, poteſtatémve haberet; civem Romanum adversùs provocationem necaverit, verberaverit, juſſeritve aliquid fieri, &c.) *ff. ad l. Jul. de vi public.* ecce igitur violentiam, non ſolùm conſiſtere in denegata delatione appellationis, ſed ſententiæ exequutione potiſſimùm.

Secundò & pro eadem parte non minùs expreſſus 2
eſt text. *in l 4. tit. 10. p. 7.* cujus verba ſunt: *Sientenſe por agraviados algunos vegadas los homes de los juizios de los judgadores, è piden alçada para delante el Rey, è tales juezes ho, que con gran ſoberbia, ò malicia que ay en ellos, ò por ſer muy deſentēdidos que les non quieren dar alçada antes los deshōrran, diziendoles mal, ò prendiendoles, è por eſſo deximos que qualquiera judgador que ſobre tal razon como eſta fizieſſe, ò prendieſſe, ò mataſſe, ò deſhonraſſe, algun home, que debe haver, porende otra tal pena, como ſi fizieſſe fuerça con armas,* &c. ecce textum apertum, requirentem ſententiæ exequutionem, ut violentiam adeſſe dicatur.

Tertiò facit etiam bonus textus *in c. quoties Epiſc. 2.* 3
q. 6 ibi: Et dum prædictam Romanam Eccleſiam appellaverint, ut ab ea ſe audiri popoſcerint; nullus eos aut excommunicare, aut eorum ſedes ſurripere, aut res eorum auferre, aut aliquam vim eis inferre, præſumat quàm amborum cauſæ Romani Pontificis authoritate terminetur, quod ſi aliter à quoquam præſumptum fuerit, nihil erit, ſed viribus caruit.) Ex quibus verbis apertè colligitur: vim conſiſtere, non denegata delatione appellationis, ſed in eo, quòd, ea pendente, in Rom. Curia exequitur: ergo aliter Regius recurſus interponi non poteſt.

Quartò, & pro hac parte fortiter urget, etenim ſi ali- 4
qua ratione in actis negativis denegatur recurſus ad Regem ea potiſſimùm, quia in eis non datur attentatū, exequutio, necnon quid reponatur, ut poſt hæc tenet

Ceval. *n 9.897.n.902.cum ſeqq.* ubi ponit caſum in de-
negata exequutione, petita vigore guarintigiati inſtru-
menti, aut ſententiæ tranſactæ in rem judicatam, ut ap-
pellans ab hac denegatione non poſſit ad Regem re-
currere, quia nulla adeſt violentia, nec quid exequen-
dum, & per conſequens, nec quid reponendum, & ita
Cevall. ibi ad hoc communiter allegatur inter omnes
5 advocatos, & augetur difficultas ex eo, quòd ipſemet
Cevallus nunc *in gl.6.ſub n.90.* ſcripſit, in hæc: Et ratio
eſt, quia tota vis, & poteſtas hujus cognitionis per viam
violentiæ conſiſtit in non admittenda appellatione ad
ſuperiorem, & in exequenda appellatione remota in
caſibus, quibus de jure admittenda eſt. Hæc ille; ergo
altero deficiente, ſive denegata delatione, ſive ejus exe-
quutione penitùs ceſſat recurſus ad Regem; cùm ejus
deficiat fundamentum.

6 Quintò, & ultimò facit: nam aliquo prædictorum de-
ficiente, impoſſibile eſt, ut poſſit nec Regium decre-
tum, nec ejus proviſio, verificari, concipitur enim, *que
otorgue y reponga lo hecho*, &c. & ſic ubi non eſt, quid
reponatur, ſuperflua forent, quod negandum eſt; quia in
qualibet diſpoſitione verba non debent eſſe ſine effe-
ctu aliquid operandi, imò potiùs debemus præcisè in-
terpretari, ut quodlibet verbum aliquid operetur, ne
videatur fuiſſe fruſtra poſitum *l. ait prætor, la primera*, &
ibi Paul. Caſtr. & Alexand. & Jaſ. *ff. de jur. jur. leg. poſt-
liminium, §. ul. ff. de capti. & poſtlimin. reverſ. cap. paſto-
ral. & ibi not. de app.* & in ſimilibus terminis dicit Ti-
raq. *in repet. leg. ſi unquam. verb. omnia, vel partem ali-
quam, n. 10. Cod. de revocand. donat.* & quia in re dubia
verbis diſpoſitionis eſt ſerviendum poſt alios Tiraq.
ibi, verbo libertis, ſub n.4. ergo manifeſtè ſequitur; hanc
8 partem negativam probabilem eſſe, ut utrumque tam
denegata delatio, quàm exequutio, & attentatum ſit de
eſſentia hujus Regii recurſus, ita ut altero deficiente,
vim non fieri decernatur.

Quibus tamen, & aliis non obſtantibus, contrariam
9 ſententiam, & opinionem, imò utrumque non requiri,
ſimul ad invocandam Regiam protectionem, ſed ſola
ſufficiat denegata delatio, veriorem, atque receptiorem
eſſe manifeſtè, probabo, & primò ex verbis Juriſconſ.
in leg. penult. ibi: Cùm Matri dixerit, vim nullam feci,
Cæſar dixit; Tu vim putas eſſe ſolùm, ſi homines vul-
nerentur, *ff. ad leg. Jul. de vi priva.* eademmet etiã verba
10 repetuntur *in l. extat, ff. de eo, quod metus cauſa*, quapro-
pter dicendum eſt, ut ea quæ dicta ſunt *in d. l. leg. Jul. &
l. 4 part.* loco exempli apponuntur, non ut aliter vio-
lentia non dicatur, & eſt textus expreſſus *in leg. fin. ff.
quod metus cauſa*; ubi timenti violentiam permittitur
adire poteſtatem, ut prohibeat vim pati, de quo poſt
alios Moneta, *de conſervato, cap. 3. ſub n 2.*

11 Secundò probatur ex indiſſolubili ratione, illo ſup-
poſito priùs, quòd delatio denegata non eſt violentia
perfecta, ſed principium, pars, præparatio, & animi deli-
beratio ad illam committendam, quare licèt ad impoſi-
tionem pœnæ impoſitam à jure judici, violenter exe-
quenti, ſit neceſſariò expectanda exequutio, ut cognoſ-
12 catur qualitas, & quantitas delicti; ut pœna menſura-
bilis applicetur, cùm aliter in civilibus, aliter in crimi-
nalibus, & in iſtis etiam variè puniatur judex, ideo ex-
pectandus eſt effectus, & actus conſummatio, quia re-
gulariter in delictis non punitur affectus, animus, &
voluntas, niſi ſequatur effectus voluntatis, & animi
exequutio, prout apud omnes criminaliſtas notum eſt:
ac propterea ad imponendam dictam pœnam, facta eſt
mentio exequutionis actualis *in d. l. leg. Jul. & in d. l.
partita*, de cujus pœnæ impoſitione in hoc Regio re-
curſu non tractatur, nec violentiæ cognitio ad illum
13 eſt effectum introducta, quia id voluntati, & arbitrio
judicis Eccleſiaſtici ſuperioris liberè relinquitur, qui
de juſtitia cauſæ principalis, gravaminis ſententiæ, &
appellationis cogniturus eſt.

At finis hujus cognitionis extrajudicialis longè alius
eſt, & diverſus, quia dumtaxat tendit ad nudam pro- 14
tectionem vi oppreſſi, quæ conſiſtit in defenſione
naturali, ne aliquis vi opprimatur à judice Eccleſiaſti-
co, de quo latè diximus *c. 1. in prælud. 5. & ferè per to-
tum c. à prin.* & ulteriùs *in c. 2. à prin.* quæ omnia ibi
ſcripta huc conducunt, & applica: ergo ad defenſionem
interponendam ſufficit violentiæ animi determinatio;
& deliberatio, quæ ex denegata delatione apertè col-
ligitur, ut ſtatim probabimus.

Quod quidem argumentum evidenter fulcitur, nam 15
ut defenſio licita, & juſta dicatur, & à jure permitta-
tur, non eſt expectandus violentiæ effectus, & conſum-
matio: ſed ſufficit dumtaxat animi determinatio, &
propoſitum vim inferendi, ut ipſa violentia licitè pro-
pulſari queat: iſta eſt elegans Bartoli doctrina, per text.
ibi *in l. ſed & ſi quemcumque, ff. ad leg. Aquil. & in l. ſi
ex plagiis, §. tabernarius, ff. eodem tit.* Bal. *in l. 3. ff. ad l.
Cornel. de ſicar.* Flori. poſt Ramer. *in l. 1. § cum arietes,
ff. ſi quadru. paup. feciſ. dica.* quem refert, & ſequitur Cæ-
pol. poſt Felin. & alios *conſ. 28. & 29.* & Gramat. *conſ. 18.
ad fin. in cr.* & poſt Bal. qui pulchrè loquitur *in l. multa.
ad fin. C. de liberal. cauſ.* & alios Alex. *conſ. 66. & conſ.
129. lib. 1* Cornel. *conſ. 107 col. 2. n. 7. & ſeq. & conſ. 162.
col. 3. l. 1* & latè Moderni *in l. ut vim*, & maximè Jaſ. *col.
2. & 3.* Dec. *conſ. 676. & 670. l. 4.* Soci. Jun. *conſ. 117. n. 13.
l. 3.* Marti. *in pract. cri. §. quoniam, col. 12. verſ. ulterius
etiam judex, n. 62.* Boſſ. & alii citati, quos referens ſe-
quitur, ubi pulchrè loquitur, Proſper. Farin. *in conſ. crim.
35. à n. 15. cum ſeq. f. 189. & ſeq.* ergo cùm judex dene-
gando appellationis delationem animum ſuum dete-
gat, vim inferendi effectivè: ſequitur, ut illa ſola ſufficiat
ad invocandam Regiam protectionem, & defenſionem
naturalem, ut illam propulſet, & vi repellat.

Quæ quidem doctrina non ſolùm procedit, quando 16
detectus eſt animus vim inferendi, ſed etiam quando
probabiliter de periculo dubitari poteſt, quia tunc li-
cita eſt pariter defenſio, ac violentiæ propulſatio, ita
docet Innoc. *in c. ſi verò, de ſentent. excommun.* & Angel.
Areti. *in §. jus autem gentium, inſtitu. de jur. natur. gen. &
civil.* quem refert, & ſequitur Gramat *d. conſ. 18. n. 5. &
conſ. 29. n. 2.* Marſil. *conſ. 425. & 81.* & Proſper. Farin. *d.
conſil. 35. n. 22.* qui *n 23.* adducit plures, ut idem ſit quan-
do imminet periculum.

Iſthæc enim animi determinatio exequendi, ſeu ali- 17
ter ulteriùs in cauſa procedendi, appellatione non ob-
ſtante, ſatis evidenter, & manifeſtè detegitur ex dene-
gata delatione. Siquidem in iis cauſis, in quibus judici
permittitur denegare delationem, ei tacitè permittitur
ad ulteriora procedere, & exequi, quia eſt conſequuti-
vum, & effectus denegatæ delationis, quia cùm non ab-
dicavit à ſe juriſdictionem, illam retinet, qua mediante
ulteriùs in cauſa procedere quit. Vitalli *in tract. clauſ.* 18
nihil novar. appell. pend. in princ. in prima limit. plures
citat Lancelot. Robert. *tract. de attent. 2. p. r. 12. lim. 25.
& lim. 17. per totam*, Scaci. *de appell. q. 17. limit. 6. memb. 2.
ſub num. 15. fol. 334. & limi. 22. num. 23. verſ. ſubextende
primò.* Petr. Surd. *deciſ. 225. num. 14.* Menoch. *de retinen.
poſſ. rem. 3. n. 849.* Mier. *in tract. de majora. 3. p. q. 24. n. 62.
ad fin.* Cæſ. Contard. *in l. uni. q. 12. num. 6. pag. 549. C. ſi
de mom. poſſ.*

Igitur eadem quidem intentione nolit judex, à ſe fa- 19
cto proprio abdicare juriſdictionem per delationem,
eam uſurpando à ſuperiore, in quem tacitè à jure tran-
ſlata eſt, & judex inferior per legitimam appellationem
juris miniſterio eſt inhibitus. text. *in l. 1. ff. nihil novar.
appel. pend.* igitur de primo ad ultimum ſequitur, quòd
ea denegata delatione juſtæ appellationi, manifeſtè de-
ducta, dicitur judicis deliberatio, & determinatio vim
cum effectu inferendi, ac propterea, & quòd ipſa dene-
gatio ſit violentiæ pars integralis, & principium vio- 20
lentiæ ſufficiens ad auxilium, & Regiam protectionem

invo

invocandum, non ſecùs ac ſi in rixa aliquis apponat
enſi manum, aut illum requirat, ſeu palium brachio
involvere incipiat, necnon galerum in capite colloca-
verit, ejúſque verticem levaret, ex iis enim præparatio
ad offenſam colligitur evidenter.

21 Tertiò pro hac parte expendo textum expreſſum (qui
prorſus omnimodam cavillationem excludit) in l.36.
tit.5.lib.2.recopil. ibi: *Por quanto, aſſi por derecho como
por coſtumbre immemorial nos pertenesce, alçar las fuer-
ças, que los juezes Eccleſiaſticos, y otras perſonas hazen,
en las cauſas que cognoſcen, no otorgando las appellacio-
nes, que dellos legitimamente ſon interpueſtas* &c. (& ite-
rum ibi: *Quexandoſe, que no ſolo otorga la appellacion,*
&c.) *den nueſtras cartas en la forma acoſtumbrada,* &c.)
para que ſe otorgue la appellacion &c. (& in l.37. & ſeqq.
ibi: *Que a las audiencias ſe traben por via de fuerça
muchos proceſſos,* &c.) *porque no otorgan las appellacio-
nes,* &c.) ecce jura apertè probantia noſtram opinionem
veriſſimam, ut ad invocandam protectionem Regiam,
& nudam defenſionem, ſolius juſtæ appellationis at-
tendatur denegata delatio, non etiam expectetur exe-
quutio; quæ quidé jura providè diſponunt in præbenda
protectione, cùm natura defenſionis ſit; ut præſtetur
ante damnum, & vim illatam, & cùm de periculo time-
tur; quid enim prodeſt jam occiſo defenſio; quomodo
etiam occurritur in periculo, jam incidenti, & pereunti
in illo imminati enim periculo, & damno infecto occur-
rendum & reſiſtendum eſt, *juxta tot.tit.ff.de damno in-*
22 *fecto;* quia melius ſiquidem eſt, in principio damno re-
ſiſtere, & occurrere; quàm poſt illatum, remedium quæ-
rere, *l.1.Cod.quando liceat ſine judi.vind.* quarum legum
genuina ratio legitimè deducitur ex iis, quæ hactenus
diximus circa naturam defenſionis naturalis.

23 Quartò, & pro harum legum Regiarum, & noſtræ
doctrinæ declaratione, facit mirabilis doctrina Fulvii
Pacian. *in conſ.164.n.38.* Seſſe *in tractatu de inhibit.c.8.§.1.
n.4.* & ulteriùs *in deciſ.154.n.4.tom.1.fol.92.* qui quidem
affirmant; quòd ad hujuſmodi Regium recurſum, tunc
vim adeſſe, dicetur; quando ſumus in appellatione quæ
utrumque habet effectum, devolutivum, & ſuſpenſi-
vum, etenim ſi timetur, quòd judex à quo vult, non ob-
ſtante appellatione procedere, vim infert, & poteſt Se-
natus Regius ſe intromittere, vim tollendo, & oppreſ-
ſum protegendo, impediendoque judicem, ne indebitè
exequatur: ergo ſolus timor exequendi ſufficiet, ad au-
24 xilium poſtulandum: ideo benè dicit ipſe Seſſe *d.§.1.
ſub n.4.* utrumque caſum ampiectens, ſcilicet; quando
indebitè appellatione ſuſpenſiva non obſtante, proceſ-
ſerit, vel procedere timeatur, ut in tali caſu dicatur in-
ferre vim, ad invocandam Regiam protectionem, qui
quidem Doctores rectè calluerunt hujus recurſus na-
turam & ſubſtantiam, quia ex hac denegata delatione
judex minatur exequutionem, & procedere ad ulte-
riora tacitè proponit, quia eſt vera præparatio ad
illam.

25 Quintò hæc etiam pars ex aliis ipſius l.36. verbis in
fin. probatur ibi: *Y ſi por el dicho proceſſo pareſciere, la
dicha appellacion no ſer juſta, y legitimamente inter-
pueſta, remitan luego el tal proceſſo al juez Eccleſiaſti-
co,* &c. *para que el proceda,* &c.) quæ verba indicant ante
exequutionem ſententiæ, recurſum Regium fuiſſe im-
ploratum, necnon poſſe licitè implorari, quoniam ſi
facta foret jam exequutio, quid procedere nihil habe-
ret ampliùs, & ſic non poſſent illa verba, in ſententia
diffinitiva, verificari; quia exequutione ſemel facta fun-
ctus eſſet judex officio ſuo, quod eodem modo elegan-
26 ter explicuit Cæned. *in quæſt.canon.45.ſub n.39.* ubi di-
cit, quòd ſi ex adducto proceſſu ad Regium Senatum
fuerit compertum, apellationem eſſe frivolam, cauſa ad
eundem judicem remittitur, ut exequatur ſententiam:
ergo non requiritur, ut facta exequutione, & attentato
conducatur proceſſus ad Regium prætorium.

Pro quo ſextò etiam urget intellectus, quem aſſigna-
vimus *ſuprà, hac 1.p.c.2.ad d.l. Regiam 36. in prin.* in
illis verbis ibi: *E ſi el juez Eccleſiaſtico no le otorga-* 27
re, &c.) ut ſcilicet ſubintelligantur, quando non ſit ali-
quid exequutioni traditum, quia tunc ſecundùm d.l.
ſufficiet ſola delatio appellationis ad tollendam vio-
lentiam, & proviſioni Regiæ ſatisfaciendum. Secùs au-
tem ſi aliquid exequutioni judex tradiderit, qui tunc
per ſolam delationem non ſatisfiet ordinariæ Regiæ
proviſioni. Sequitur Villadiego *in ſua polit.c.4.n.39.&
42.fol.78.* Joan. Gutierr. *lib.1. canon.q.c.n.9.* & poſt hæc
etiam dicit Ceval. *in gloſſ.6. ſub n.1. & 2.* ex quo qui-
dem intellectu apertiſſimè conſtat; ad invocandum au-
xilium, & Regiam defenſionem, ſufficere ſolam dene-
gatam delationem appellationis; & non ſimul exequu-
tionem, nec ulteriùs proceſſum requiri, quo quidem 28
varius ipſe redditur Ceval. dum *in gloſ.6.ſub n.90.*
(quem citavimus pro contraria parte *ſuprà, in fundam.
ad fin.*) aliud cenſeat.

Septimò comprobatur ampliùs, quoniam hæc Regis 29
protectio ea potiſſimùm ratione in hoc genere vio-
lentiæ fuit inducta, non ſolùm, ut oppreſſo appellanti
occurratur, ſed etiam ut judicis ſuperioris authoritas
conſervetur, ejuſque adjuvetur juriſdictio: neque ipſius
honor vilipendatur probibendo appellanti, ne ad illú
recurrat, claudendo illi januam juſtæ defenſionis, ne
poſſit oppreſſus coram ſuperiore appellationem proſe-
qui, impediendo curſum negotii, & juriſdictionis, à ſe
juris miniſterio abdicatæ; ne ad ſuperiorem tranſmitta-
tur, illam uſurpans, & occupans per delationis nega-
tionem, prout ſæpe diximus *c.1. & c.2. ſuprà,* & paſſim
probant DD. de hac materia tractantes, quos retulimus
ſuprà.c.1.n.16. Sed hoc penitus verificatur in ſola dela-
tione appellationis legitimæ negata, ut *ſuperiùs* proba-
tum eſt, & ad oculum patet; ergo in ſola denegata de-
latione conſiſtit violentia ad hoc ſaltim, ut Regius ha-
beri poſſit recurſus.

Ex quibus clarè conſtat, quòd licet ad imponendam 30
pœnam condignam generi attentati, requiratur, & ex-
pectetur exequutio effectiva, & actualis attentio, quia
non ponitur affectus, niſi ſequatur effectus. (ut *ſuperiùs*
dictum eſt) tamen ad invocandam Regiam protectio-
nem, animi determinatio ſufficit, quia in ea non proce-
ditur ad dictæ pœnæ impoſitionem, quod quidem
etiam eſt ex mente *d.l.4.p. ſupracitata pro 2. fundamento
contrariæ partis,* quæ ſi attente legatur videbimus, quòd
dum in principio de denegata delatione, loquitur, nihil
de executione apponit, tamen poſtmodum ad pœnæ
applicationem præmittit ſententiæ exequutionem, cui
quidem, & *& d.l. Iulia* adductæ *ſuprà, in prin.* pro primo
fundamento contrariæ partis reſpondendum eſt, ut
procedant, & loquantur quoad pœnæ condignæ impo-
ſitionem, ut ad hunc effectum expectanda ſit quantitas,
& qualitas exequutionis, cùm non ſit de delictis, in
quibus punitur affectus, & animi determinatio, etiamſi
non ſequatur effectus, nos autem loquimur de defen-
ſione naturali præſtanda, ad impediendam violentiam,
& vim propulſandam, ad quod animi determinatio, nec
non ſolus timor inſpicitur, ut dictum eſt.

Hoc idem inſinuat text. *in d.c. quoties Epiſcopi 2.q.6.* 31
quem adduximus pro contrariæ partis tertio funda-
mento, quo non agitur de impoſitione pœnæ vim in-
ferenti judici, ſed de actorum annullatione, ac propter-
ea ſola præſumptio, & affectus illo text. prohibetur, &
inhibetur, *ibi*, aut aliquam vim eis inferre præſumant,)
& iterum *ibi*, quod ſi aliquid à quoquam præſumptum
fuerit, nihil erit, ſed viribus carebit,) & ita ubi non
agitur de pœna corporali, obviatur initio, & præſum-
ptioni, & animi deliberationi vim inferendi appellanti,
cujus germanus eſt intellectus, & noſtræ doctrinæ con-
onos.

Octavò pro hac parte pugnat ratio, quam communi- 32

ter adducunt Doctores in juſtificationem hujus Regii
recurſus, quos citavimus *ſuprà, c.1. n.16.* quòd licitum
ſit parti reſiſtere, & probibere judici volenti exequi
ſuam ſententiam appellatione ſuſpenſam. Eodem mo-
do. & urbaniùs poterit ipſe Princeps, cujus proprium
officium eſt, vi oppreſſos liberare, prohibere, reſiſtere,
& propulſare: ne procedat appellatione pendente, ſci-
licet eo tempore, quo poterat oppreſſus, nempe vo-
lenti exequi, & ultra dictos Doctores, vide poſt alios
Cæned. *in q. canon. 45 num. 22. & num. 60. & ſuprà, n. 4.*
ergo intentioni, & animi deliberationi judicis à prin-
cipio eſt reſiſtendum, ex ipſorum Doctorum aſſer-
tione, ſatis clarè patet, ut hoc intelligant ante factam
exequutionem, & vide quæ nos *ſuprà. c. 1. præl. 3. propè
principium, verſ. quod & ex eo probatur*, à n. 85. ubi ex-
preſsè docuimus.

Nonò, ampliùs noſtra reſolutio comprobatur, quo-
33 niam in actis, & ſententiis negativis nulla datur exe-
quutio facto judicis, & tamen ob ſolam denegatam de-
lationem emiſſæ appellationi (in caſibus, quibus legi-
tima ſui natura reputatur) fundatur violentia, & recur-
ſus Regius per viam violentiæ, ita in terminis poſt
Covar. *pract. q. c. 10. n. 1. verſ. eadem ratione.* Avil. *in c. 20.
prato, verb. uſurpan. n. 21.* Villalob. *in ærario com. opin. lit.
I. num. 165.* probant polchrè Bobadill. *in polit. lib. 2. c. 17.
ſub num. 129.* doctiſ. Azeved. *in l. 15. tit. 1. num. 10. & 21.
lib. 4. recopi'.* qui quidem affirmant, quòd ſi in caſu ne-
ceſſario judex ſæcularis imploraverit auxilum à judice
34 Eccleſiaſtico, & ipſe, ut tenetur præſtare recuſet, pote-
rit talis ſæcularis ab iſta protervia, & negato auxilio ad
ſuperiorem appellare, & ſi deferre recuſet, poterit re-
curri ad regia prætoria ſuprema per viam violentiæ,
prout econverſo etiamſi coërceatur ſæcularis judex ab
35 Eccleſiaſtico per cenſuras, petente auxilium à laico ad-
versùs eum, qui prætendens ſe exemptum appellavit
ab Epiſcopi viſitatione ex cauſa probabili; quia (cùm
tunc ſæcularis non teneatur auxilium ſuum impartiri;
ut tradit Michaël Axia *de exhiben. auxil. in 8. col. in 3.
caſ. ex. pag. 156.* Cæned. *canon. quæſt. 36. n. 14.*) ideo poſt-
quam compareat coram Eccleſiaſtico petens revoca-
36 tionem cenſurarum, & ut abſolvat eum, quòd ſi facere
recuſet, ab hac denegata abſolutione, & cenſurarum
revocatione petita, poterit appellare judex ſæcularis,
eo quòd non tenetur jure, impartiri brachium ſuum
petitum, uſque quo videat juſtè petitum fuiſſe, & ſi ap-
pellationi hujuſmodi non detulerit, poterit pro tollen-
da violentia recurrere ad Regium Senatum, qui decla-
rabit, vim feciſſe, & deferre appellationi, ita etiam te-
net Azeved. *ubi proximè, in d. l. 15. tit. 1. n. 12. lib. 4. reco-
pil.* quem exaggerans ſequitur, & benè explicat Cæned.
in quæſt. canon. 36. n. 14. videndus.

Abſurdum enim foret, dicere, quòd appellationis
denegatæ delatione ab actibus negativis, non poſſet ad
37 Regem per viam violentiæ recurri, ſi aliàs ſui natura
appellatio licita eſt, & utrumque effectum habens; non
ſolùm enim in hac violentiæ cognitione conſideranda
eſt duntaxat exequutio ejuſdem ſententiæ, & gravami-
nis, à quo appellatum eſt; ſed etiam alia attentata, quæ
deſuper committi poſſunt extra ipſam ſententiam: plu-
38 rima enim attentatorum genera reperiuntur etiam ap-
pellatione pendente, licèt directò non ſit in favorem
ſententiæ. Finge, peto à judice, ut mihi terminum con-
cedat, vel me recipiat ad probandum, interloquitur ne-
gativè, mihi eſt licita iſthæc appellatio quoad utrumq;
effectum (prout de eis, & aliis pluribus actis negativis
probavi latiſſimè *infrà, 2. p. c. 1. per totam*) judex illam
ſententiam exequi non poteſt, quia tanquam negativa
non indiget facto hominis, quia non entis nullæ ſunt
qualitates; tamen ſi vim non feciſſe declaretur in dene-
gata delatione; poſſet ad ulteriora procedere, & exclu-
ſis, necnon negatis mihi legitimis defenſionibus, pote-
rit liberè cauſam proſequi, uſque ad diffinitivam ſen-
tentiam, & eam ſui ad libitum proferre: ſi igitur appel-
latio eſt legitima, & à jure approbata, ab iis actis nega-
tivis ſuſpendit juriſdictionem judicis à quo, ejuſque
manus ligat, ita ut ad ulteriora procedere nequit; qua-
re ſi proceſſerit, omne erit attentatum, quia geſtum ap-
pellatione pendente, *c. 1. & toto tit. ff. nihil. novari app.
pend. cum vulgar.* igitur non valet conſequentia, Senten-
tia negativa non poteſt exequi, ergo ab ea legitima ap-
pellatio non cauſat attentata, nec quòd poſt ejus appel- 39
lationē pendentem non detur attentatus proceſſus, quia
falſum foret; quia certum eſt; quòd appellatio legitima
ſuſpendit effectum ſententiæ, & juriſdictionem judicis,
etiamſi ipſa ſententia ſecum trahat exequutionem, no-
tabile dictum vocat Sigiſm. Scacia *tract. de appell. q. 3.
n. 18. & 74.* pulchrè Phil. Fran. *in c. ad hæc quoniā, ſub n.
2. & ſub n. 5. de app.* aliàs etiam mirabiles deciſiones, &
doctrinas in his terminis videndas omninò adduxi *2. p.
c. 13. à n. 206.* ubi quòd hujuſmodi appellatio denegata
inſtitutione ſuſpendat, & cauſet attentata.

Igitur ſi appellatio ab actibus negativis poteſt cau-
ſare attentata, quando interponitur ab actibus, licitè ap-
pellationem permittentibus, & appellatio adeſt legiti-
ma, cur recurſu ſaluberrimo ad Regiam curiam eſt pri-
vandus vi oppreſſus? Imò etiamſi aliud non timeretur
attentatum, ſola denegata delatio appellationi ab actu
negativo fortior eſt cauſa, ut ad Regem hæ cauſæ per 40
viam violentiæ trahantur, quoniam ſi ob ſolam dene-
gatam appellationi licitæ delationem in ſententia af-
firmativa datur recurſus, quia ex ea juſtè timetur ſen-
tentiæ exequutio, cur fortiùs non erit concedendus in
ſentētia, quæ ſecum trahit exequutionē? Quia plus gra-
vat, plus ſi quidem influit cauſa in ſeipſa, quam in cau- 41
ſato, *clem. 1. de reliquiis, & venerat. ſancto.* aut multò ma-
gis *C. de ſacroſan. Eccleſ.* propter unum enim quodque
tale, & illud magis. Sed quia de hoc articulo latiſſimè
egi *infrà, 3. p. c. 13. verſ. hinc incidit excludendus, dam-
nandúſque error, à n. 74. uſque ad finem capitis, & ſuperiùs*
per plures numeros; quo loci tam explicitè, quàm re-
miſſivè congeſſimus innumeros caſus negativos, à qui-
bus licita eſt appellatio quoad utrumque effectum, ſuſ-
penſivum, & devolutivum, tam ab interloquutoriis,
quàm a diffinitivis; & inde inferentes, validiſſimiſque
fundamentis comprobantes, nullo modo denegandum
recurſum Regium licitè appellantibus, prout ibi latè
videre poteris, ac propterea hìc omitto.

Hinc audiendus non eſt Hieron. Cevall. (quem pro
contraria parte citavimus in quarto argumento *q. 897.* 42
n. 902. cum ſeqq. qui contrarium videtur ſentire, ſi vulgò
credamus, prout à pluribus advocatis, & Senatoribus in
hoc Senatu communiter citatur, & intelligitur; ut ſci-
licet in actis negativis ſit denegatus recurſus per viam
violentiæ, omniúmque communi calculo reprobatur.
Sed certè ſi attentiùs legatur Cevall. *in d. loco,* non pro-
bat id, ad quod (ut dixi) ſolet allegari, quapropter illi
debitus reddendus eſt honor, ille enim loquitur in
caſu veriſſimo, adeò ut (prout jacet) indubitabilis ſit, &
ſine umbra difficultatis, nempe, quando vigore inſtru-
menti guarentigiati actor petit exequutionem, & judex 43
illam denegat, ab hac denegatione actor appellationem
interponit, judex illi detulit, nec non exequutionem
ſententiæ negavit, quia non erat quid exequendum, cùm
ſit actus negativus; loquitur igitur hoc caſu tunc, ſi ad
ſuprema prætoria recurratur per viam violentiæ, nul-
lam adeſſe decerni; quia tunc, ut inquit Seſe *de inhib.
c. 8. §. 1. n. 5.* deficit fundamentum, deficit appellationis
denegata delatio, & etiam exequutio, ipſe inſuper judex 44
Eccleſiaſticus ad primam proviſionem ordinariam po-
teſt reſpondere, ut detulit, & inſuper defert libenter,
& omnia (ſi quæ ſunt) reponit.

Sed adhuc iſte caſus ſic abſolutè intellectus ab ipſo 45
Cevall. non magno caret ſcrupulo ex ſupradictis, tum
quia licèt judex ipſe deferat appellationi, & actus ſit
exequutio

exequutionis negativus; tamen cùm à denegato juris beneficio, & privilegio, putà, exequutione debita guarentigio ſit licita appellatio, prout latè diximus *in d. c.53.p.3.& eadem 3.p.c.4.à prin.* quibus locis plura reddidimus exemplaria, tunc ſuſpenſa remanet judicis juriſdictio, & poteſt de *facto* ad alios actus ultra exequutionem procedere, & devenire, ideo recurſus pro repoſitione attentatorum neceſſarius eſt, maximè cum ex *inferiùs* dicendis apparebit, etiam ubi adeſt delatio appellationis, dari poteſt ad Regem recurſus per viam violentiæ: tum etiam quia iſte actor, cui ex guarentigio denegata eſt exequutio, ſtatim quòd in judicio inſtrumentum præſentatum eſt, poterit licitè ab hujuſmodi denegatione appellare (ut dixi) & maximi eſt effectus, quia cùm ſit actus interloquutorius, poterit judex reaſſumere juriſdictionem, appellatione mediante, & in cauſa procedere, juxtà doctrinam Fel. *in conſultas de off.*
46 *deleg.* per text. *ibi*, & quæ nos *ſuprà c. præced* diximus, & ſæpe in ſuis locis, ac ideo recurri poteſt ad Senatum delatione denegata, & ſi inveniatur perperam denegaſſe exequutionē inſtrumento debitam, ſolea dari decretum tertii generis, putà, *que reponendo lo hecho, y oyendo de nuevo no haze fuerça*, &c. Sed quid erit dicendum, quando ipſe judex cauſa petitæ exequutionis cognita, & auditis partibus revocando exequutionem, negavit ſententiam addictionis, quam dicimus, *de remate*? an idem ſit dicendum, colliges ex iis quæ diximus *d. c. præc.* ubi latè, quando judex poſſit interloquutoriam habentem vim diffinitivæ revocare, & ob interjectam appellationem juriſdictionem reaſſumere, & ſimilia.

47 Ex noſtra doctrina, quæ circa acta negativa ſcripta eſt, illud notabile inſero, quòd ſi judex Eccleſiaſticus cognoſcendo, an inſtrumentum ſit uſurarium, & inhibuerit judici ſæculari, ne interim ad ejus exequutionem procedat, poſtmodum ſi ipſe judex Eccleſiaſticus negativè pronuntiet, non adeſſe uſuram, nec contractum eſſe uſurarium, mandátque judici ſæculari: ut ad ulteriorem exequutionem queat procedere; ſi pars, quæ egit de uſura, appellat à ſententia hujuſmodi, petitque, revocari revocationem inhibitionis incluſæ in ſententia diffinitiva, & mandari judici ſæculari, quòd ſuperſedeat; debet ipſe judex Eccleſiaſticus hoc facere, cùm ipſe nullatenus debeat revocare illam inhibitionem, pendente appellatione ab ejus ſententia, vel termino pendente ad appellandum, ab ea iſta eſt pulchra doctrina Philip. Fran. *in c. cùm teneamur 17. n.24. de appell.* explicat, & ſequitur Scacia *de appel. q.3. n.24.* ecce legitimam appellationem ab actu negativo, & attentatum ea pendente repoſitione dignum, licèt ipſa ſententia negativa principalis nihil habeat exequutionis, facto judicis: & ideo pro delatione, & repoſitione poterit licitè (ut diximus) recurrere ad Regia prætoria ſuprema per viam violentiæ tollendæ.

48 Ex qua doctrina pulchrè infert Scacia *ubi proximè, num.25.* malam eſſe formulam ſententiarum, qua aliqui utuntur judices in prima inſtantia, & cauſa appellabili ſui natura, condemnando reum, addunt in fine ſententiæ, quòd etiam relaxant; & decernunt quodcunque mandatum neceſſarium, & opportunum, quia hoc eſt, attentare, & decernere exequutionem pendente termino ad appellandum, quod facere non poſſunt, ut dicit Phil. Franc. *ubi ſuprà*, & ideo illud uti attentatum eſſe reponendum, & revocandum, dicit Rota, quam referens ſequitur Lancelot. Robert. *de attenta. 2. p. c. 11. de attent. pendente termi. ad appell. ſub n.42. verſ. octava regula* Scacia *ubi proxi.* quo loco inſuper advertit, quod judex, ipſe debet appellante inſtante, illud decretum incluſum revocare, dummodo appellaverit infra legitima tempora, ex iis, quæ ipſe ibi *effect.4. num.57. verſic. ſtringo.*

Cum quibus ſimul remanet reſponſum quarto argumento, *ſuperiùs* pro contraria parte principalis quæſtionis appoſito, ut ſcilicet, falſum ſit aſſirmare, in actus negativis non dari recurſum, ubi aliàs ab eis licita legitima, & permiſſa eſt appellatio ſuſpendens juriſdictionem judicis, illam ſiſtentis: aliis autem argumentis, ſcilicet, primo, 2. & 3. *ſuperiùs* etiam directò ſatisfecimus.

Reſtat tamen reſpondere quinto, & ultimo argu- 49
mento, cui facilis patet reſponſio, quoniam prædicta verba, quibus concipitur decretum Regium: *Que otorgue y reponga lo hecho deſpues de la appellacion, &c.* ex quo reſpiciant, & comprehendant attentata, ſi quæ ſint, non poſſunt dici eſſe ſine effectu aliquid operandi, quæ tunc dicerentur talia, quando aliquid reperiatur attentatum, & denegaretur ejus repoſitio, exiſtentibus dictis verbis: nam cùm attentatorum repoſitio ſit conſequutivum, & dependens neceſſarium à delatione appellationis legitimæ, & ejus præciſus effectus *cap. non ſolùm, de appell. in 6.* & ſæpè diximus; ideo illis verbis datur fœcunda providentia, ut ſi quid fortè judex attentaverit, reponat; de quo enim ſerviret decernere, vim adeſſe, ſi vis non tollatur ex integro, & ſic illa verba ſtant conditionaliter, ſi adſit attentatum, ut videmus etiam in eodem decreto, quo ſolet poni clauſula (ut leventur cenſuræ, & excommunicati abſolvantur) quia 50
intelligitur, ſi fortè excommunicati ſint, ut bene per Cæned. *in q. Canon.45 ſub num.39.* & ut plurimum nulla adeſt excommunicatio. Et quidem in jure talium ſententiarum conceptio non eſt nova, ſiquidem videmus, in rei facta condemnatione cum fructibus, & tamen poteſt eſſe, ut fructus nulli debeantur, nec fuerint percepti, & in remed. *l. fin. Cod. de edict. divi Adri.* quæ abſolutè judex mandat hæredem mitti in poſſeſſionem omnium bonorum, quæ remanſerint tempore mortis teſtatoris, & tamen intelligitur conditionaliter quæ remanſerint, operatur enim, & verificatur, ſi fructus ſunt percepti, & bona aliqua remanſerint.

Deinde quia declarante Senatu, vim factam, & ap- 51
pellationi deferendum, tacitè ſubintelligitur attentatorum repoſitio (ſi quæ ſint) prout ex Villadiego, Joan. Gutier. & Cevall. diximus *ſuprà in 6. fundam. hujus reſolutionis, num.27.* & ideo illa verba decreti, *otorgue y reponga*, veniunt in ejus declarationem, & verba non poſſunt dici ſuperflua, ſi apponantur ad majorem ſpecificationem, & ſatis operari dicuntur, ſi tollunt dubita-
tionem, & magis declarant, Alexand. *conſil.33. viſo the-* 52
mate, num.5 lib.1. Cravet. *conſil.35. num.3.* Roland. *conſil.56. n.29. lib.3* Ruin. *conſ.136 num.10 lib.3.* Tiraquell. *de retract. §.1. gloſſ.2. num.28.* Cravet. *conſil.70. num.29. verſiculo ſi dicatur.* Cardi. Tuſc. *pract. concluſ. litera V. concluſ.87. n.73.*

Ex prædictis igitur conſtans illa elicitur concluſio, ut ſola denegata legitimæ appellationis delatio, etiam antea quàm judex devenerit ad attentatum, & exequutionem, nempe; ex ſolo timore attentandi, ſufficiat ad invocandam Regiam protectionem, necnon ut decernatur, vim fieri, cùm ad licitam defenſionem interponendam animi deliberatio judicis (quæ colligitur apertè ex denegata delatione) duntaxat ſufficiat; quæ con-
cluſio ex mente eſt omnium Doctorum citator. *ſupra.* 53
cap.1. num.16. qui quidem, ut plurimum, & frequentiùs loquuntur, vim judicem facere, non deferendo appellationi legitimæ, ideò ut nullus ad recurſum invocandum requiri, firmet attentatum, & exequutionem præcedere (dempto uno Cevall. *loco citato ſuprà, ad prin. arg.4.*) & pro hac concluſione magis clarè loquitur pulchrè Seſe *tract. de inhib. cap.8. §.3. n.70.* & meliùs *cap.8. §.1. n.14.* & iterum optimè idem Seſe *tom.2. deciſion. num.124.* Pacian. *conſ.164. ſub n.4.* bene etiam ſentit Cæned. *in quæſt. Canon.45. n.39. & ſub n.48. & 49. & ſub num.22.*

Quod autem dicendum eſt è converſo, quando adeſt
attentatum geſtum præmiſſa delatione legitimæ ap- 54
pellationis

pellationis, an recurri poſſit ad Senatum per viam
violentiæ, & facit difficultas, quia ſi detulit, non poſ-
ſunt verificari verba decreti, *que otorgue*, ex quo ap-
paret delatum. Sed contrarium verius eſt, ut licèt defe-
rat appellationi, ſi tamen attentet, & exequatur, po-
teſt vim fieri, declarari ex iis, quæ *à prin. hujus quæ-
ſtionis* diximus, quia licèt delationis negatio ſit apta
ad hujuſmodi Regium recurſum poſtulandum; tamen
non eſt violentia perfecta, ſed eſt principium, & pars
illius, quia eſt actus per quem detegitur voluntas judi-
cis, violentiam inferendi; at vera vis tunc fit, quando
exequitur injuſtè; ſcilicet, legitima appellatione pen-
dente, quia tunc illa eſt perfecta violentia, ac ideo dum
adeſt violentia, durat recurſus, quia non ſufficit ver-
baliter deferre, niſi ſimul reponat, quia ubi facto
opus eſt, verba non ſufficiunt, & propterea videmus
dari ſecundam juſſionem, ut cum effectu reponat, cùm
aliter non tollatur vis, ut *ſuprà* diximus laté *cap*. 2. §. 1.
& ſic quouſque reponat recurſus, locum habet.
55 Si enim aliter dici poſſet, ſequeretur, quòd delatio
quæ per Senatum fieri jubetur ad favorem oppreſſi, ut
abdicata à ſe per eam juriſdictione, non deveniat ad
attentata, illàque reponat: in ejus damnum retorquere-
tur, & contrarium effectum, operaretur; imò potiùs de-
latio ipſa deſerviret, ut poſſet ſecurè attentare abſque
metu, & ſpe Regii recurſus, ſicque inductum ad om-
nem finem contrarium effectum operaretur, *juxta l.
quod favor, Cod. de legib.* hac enim fraudis via aperta,
aſſiduè ea poſſent uti judices Eccleſiaſtici, ſcilicet, defe-
rendo appellationi, ut ſine impedimento poſſent ſecuri
devenire ad ſuæ ſententiæ exequutionem, & foret ver-
bis non rebus legem imponere, cui locus dandus non
eſt, nec via fraudibus aperienda, cùm potiùs hoc ca-
56 ſu, quando poſt appellationem admiſſam, & delatam
judex attentavit, longè major violentia ſit, quia duplici
via ejus eſt ſuſpenſa juriſdictio, tum juris diſpoſitione,
ex l. 1. ff. nihil novari appell. pendent. tum ex potentia de-
lationis, per quam omnimodam à ſe abdicavit juriſ-
dictionem, etiamſi aliàs ipſe licitè potuiſſet in cauſa,
procedere, *cap. cum appellationib. frivol. de appell. libr.* 6
& quæ nos *infrà*, 3. *part. cap.* 17. *& cap.* 18. *per totum*, *&
alibi paſſim*; ergo multò fortiùs hoc caſu locus eſt Re-
gio recurſui, quia per attentata, & ulteriorem proceſ-
ſum, quantum in ſe eſt, certat de revocanda delatione
per contrarium actum, *juxta l. quod juſſit, ff. de re jud.
cap. cùm ceſſante, de appellat.* prout dicimus de judice,
qui poſt concluſionem in cauſa recepit teſtes, vel poſt
actum contrarium exceptioni, ut videatur contra illam
pronuntiare tacitè, & ſimilibus.
57 Sequerentur inde inſuper duo abſurda, primum, quod
poſtquam vigore Regiæ proviſionis detulit appellatio-
ni, non teneretur reponere, tum quia vis ſola diceretur
conſiſtere in delatione negata, tum etiam quia poſt-
quam detulit, non habet juriſdictionem ad reponen-
dum, de quo nos latiùs egimus *ſuprà, cap.* 3. *à princ.*
58 Deinde quia ſi per ſolam denegatam delationem da-
tur recurſus ad Regem, ex eo, quia per illam timetur
ne deveniat judex ad violentiam, & ſic ad exequutio-
nem, & attentata, quod eſt finis Regiæ protectionis, &
ſic propter illa & ejus cauſa, multò magis debet con-
cedi ipſi attentato, & exequutioni, quia cauſa magis
59 influit, & operatur in ſe ipſa, quàm in cauſato, *l. & ſi
non ſint clavi* 21. *§. perveniamus, ff. de auro. & argento
legat. l. navis onuſta, in* 2. *reſponſ. ff. ad l. Rhodi. de pact. l.
tempus* 29. *ff. de re judi.* omne enim jus potentiùs ope-
ratur in cauſa, quàm in cauſato, Caſtrenſ. *conſil.* 129.
volum. 1. ubi allegat *l. digna vox, Cod. de leg.* Felin. *in
cap. audiitis, num.* 20. *de praeſcript.* deciſ. Gen. 128. *num.* 2
Doctiſſimus (omni laude, & honorabili præmio dig-
niſſimus Regius Senator in Galleco Senatu) Perez de
Lar. *inſigni ſuo tractatu de anniver. & capell. l.* 1. *cap.* 24.
60 *à num.* 1. *cum ſeqq.* & ulteriùs quòd hic Regius re-
curſus in propulſanda violentia duo copulativè jubet
judici opprimenti fienda, ut ſcilicet; deferat, & re-
ponat, & ſic non ſufficit unam tantùm partem adim-
plere, ſed requirit concurſum copulatorum, *l. ſi hæ-
redi plures. ff. de condit. inſtitut.* Theſaur. *deciſ.* 189.
num. 1. Moron. *in tractat. de pace, quæſt.* 447. *num.* 1.
& 2. *fol.* 330. Felin. *in cap.* 2 *num.* 32. *in verſiculo co-
pula, de reſcript.* Mandoſ. *in gloſſ. facult. §. ac etiam in
verb. pro tempore, fol.* 247 *col.* 1. Plot. *de in litem juran. §.* 6.
num. 33. *fol.* 84. quare concludendum eſt, quòd quan-
tumvis judex detulerit, ſi tamen vel ante delationem 61
attentaverit, vel poſt delationem, & nolit reponere,
licitè & abſque dubio poterit recurri ad Regia præto-
ria ſuprema, pro tollenda violentia: hoc modo conque-
ratur, ut cùm legitimè appellaſſet, nolit judex deſerre,
& ad ulteriora attentanda violenter procedit, datur
ordinaria, qua dicitur, *que otorgue y reponga*, ſi ipſe re-
ſpondeat, ſe detuliſſe, & nolit reponere, debet acta om-
nino remittere, vel erit conqueſto in Senatu iterum
danda ſecunda juſſio, ut reponat cum effectu, ſicut in
ordinaria continetur, & ita communiter utitur, & pra-
cticatur apud omnia Regia prætoria; & alia etiam via
poterit ad Senatum recurri, ſcilicet; comparendo co-
ram judice Eccleſiaſtico, & ratificata priori appella- 62
tione; noviter etiam toto à proceſſu, & attentato ap-
pellare, & adducto proceſſu ad Senatum per viam vio-
lentiæ, totum reponi mandatur, quia cùm ſint facta
tempore, quo ipſe appellans potuit appellare à primo
actu judicis, totum ut nullum venit in repoſitione;
prout *alib.* dixi.
Et dum hæc typis dabantur, perlegi Cevall. *in com- 63
mun. contra commun. tom* 4. *q.* 897. *num.* 902. *fol.* 166. qui
in hæc inquit: Quàm violentiam cùm ipſa conſiſtat in
exequendo appellatione remota, non verò in exequen-
do appellatione admiſſa.) à qua aſſertione cavendum
eſt, quia intolerabilia duo in ſe vitia includit, vulgatiſ-
ſimo ſtylo, & praxi, necnon juris diſpoſitioni repug-
nantia: alterum dum dicit, quod violentia conſiſtit in
exequendo, appellatione remota, quaſi dicat, quòd ſola
appellationis denegata delatio, non exiſtente, nec ſe-
quuta exequutione non poterit habere locum hæc co-
gnitio per viam violentiæ, quod quàm ingens ſit abſur-
dum, evidenter probavimus *a principio hujus capitis.*
Imò & ipſe ex ipſo convincitur, dum *in eadem q.* 897. 64
n. 464. ſequutus Gondizal. de Paz, *in prax.* 1. *p.* 1. *tom.* 1.
temp. num. 14. quòd locum habet hic recurſus, & poteſt
quando timetur de exequutione, & violentia judicis
Eccleſiaſtici, eo uti, anteaquam gravetur, & querimo-
niæ libello in Senatu præſentato poſtulare ordinariam,
ut judex deferat, & reponat, ex eo, quia melius eſt ante
tempus recurrere, quàm poſt cauſam vulneratam reme-
dium quærere, *juxta l.* 1. *Cod. quando liceat ſine judicio
ſe vind.* de quo nos alibi latiùs diximus *ſuprà, cap.* 2.
à nu. 75. quod quidem in fortioribus terminis procedit. 65
Secundum autem dum dicit; è converſo, quòd violen-
tia non conſiſtit in exequutione, appellatione admiſſa,
quaſi dicat, quòd dum judex admiſerit appellationem,
& ei detulerit, licèt exequatur ſententiam ſuam non
erit locus recurſui, quia violentia non adeſt, quod
tum à veritate, & à praxi frequenti aberraverit, hacte-
nus docuimus, quia, quando detulerit, major violentia
adeſt, ſi attentaverit; quia majorem juriſdictionis defe-
ctum habet, cùm per delationem omnimodam à ſe ab-
dicavit juriſdictionem, & hæc attende.
Adverte denique, aliquando ad tribunalia exportari 66
appellationem legitimam à judice interpoſitam cum
proceſſu, cùm ipſe judex reſpondit, auditur, quan-
tum de jure locus eſt, & aliqui putarunt, hoc eſſe idem,
quod dicere defero, ſi & in quantum, *&c.* ſed decipiun-
tur, quia hæc clarè admittit ſecundùm juris diſpoſitio-
nem, illa autem ſub verbis ambiguis potiùs rejicere in-
telligitur, ac propterea quoad violentiam tollendam,
de

de ea judicandum erit, ac ſi negaverit, & ſic communiter practicantur in ſupremis tribunalibus, cum vigore ordinariæ, cui ipſe reſpondere tenetur, animum ſuum detegit, & declarat, de quo ſenſerit, an deferat, vel non, & ſic quoad hunc effectum invocandi auxilium Regium, ſufficit dicto modo reſpondiſſe.

Aliquando etiam appellans nimis properè, & ante tempus præcurrit ad Regiam protectionem, dum legitimè appellat à judicis ſententia, tamen præſentato coram judice appellationis libello, nihil illi reſpondet judex, & poſtmodum viſo in tribunali, ſolet declarari, *que por agora no haze fuerça, y ſe le remite*; ſed tu adverte, quòd hoc decreti genus tunc procedet, quando judex proviſioni ordinariæ ſimpliciter dixit, quòd intime ut tabellioni, ut mittat proceſſum: at ſi reſpondit, appellationem non eſſe legitimam, & minus dignam delationis, vel quòd non poteſt illi deferre, tunc ſine dubio de ea reſponſione judicandum erit, ac ſi à principio delationem denegaſſet, ac ideo in Senatu idem attẽdendum eſt, ut directò decernatur, an violentia ad ſit, vel non, ſecundum quæ per actorum inſpectionem repererint appellationem eſſe, vel non eſſe legitimam.

CAPVT VII.

Regia intimata ordinaria, & pẽdente recurſu ad Regem, an judex Eccleſiaſticus ſuperſedere teneatur, ita ut interim ab eo geſta nulla, & attentata dicantur, & an termini interdum ſuſpendantur, in quo quid cenſuerit Rota, refertur.

SVMMARIVM.

Superſedere tenetur judex interim, dum articulus incidens terminatur ab alio judice, cui cognitio competit. n.1.

Principe apponente manum in cauſa, judex inferior debet ſuperſedere, aliàs attentat, n.2.

L.36.tit 5. lib.2.recop.*ibi*, para que el proceda, &c. *acutè ponderatur, n.3.*

Recurſu ad Regem pendente, judicem non poſſe ad executionem procedere ſententiæ, qui teneant, n.4.11.& 44.

Quod maximè procedit, quando recurſus intimatus eſt parti. & ſuper eo citata, n.5 & à n.44.

Proceſſus originalis exportatio ad Senatum, fit ad ejus inſtructionem & informationem, n.6.

Relatione ad Principem pendente an interim geſta per inferiorem nulla dicantur, n.7.

Aſſertione Octaviani Pedem, dicentis in hoc recurſu ſuſpendi judicis juriſdictionem; nunquam fuiſſe ablatam, num. 8.

Cevallos opinio refertur aſſerentis pendente recurſu ad Regem, & facta ordinaria intimatione, attentatum eſſe, & nullum factum à judice Eccleſiaſtico n.9. & à n.51.

Recurſu ad Regem pendente, & intimata ordinaria, non eſſe nulla, & attentata quæ gerit judex Eccleſiaſticus, veriorem, & receptiorem opinionem eſſe claré oſtenditur, n.10. & n.44.

Recurſu pendente ad judicem; non impedit executionem ſententiæ nec cauſat attentata, n.11.

Recurſus ad Regem, & ſupplicatio à pari procedunt, & pariter in utroque inferioris non ſuſpenditur juriſdictio, ſed licitè exequitur, n. 12.

Recurſus, quando provenit ex ſuprema juriſdictione, ſi non ſuſpendit juriſdictionem inferioris: ergo multò minus quando extrajudicialiter protegit per viam defenſionis naturaliter, n.13.

Querela ad Principem pendente pro tollenda injuſtitia, juriſdictio inferioris non ſuſpenditur, quominus ad executionem procedat, n.14.

Querela, & actio nullitatis à pari procedunt, & neutra ſuſpendit ſententiæ executionem, n.15.

Recurſus ad Principem non cenſetur prohibitus, ubi prohibetur appellatio n.16.

Recurſus pro tollenda violentia eſt quid diſtinctum, & omnino ſeparatum è juſtitia cauſæ principalis, n.17.

Iuriſdictionis ad ſuſpenſionem nullus actus fortior appellatione, n.18.

Appellatio, ubi extrajudicialiter opponitur, ſuſpenſivo effectu caret, n.19.

Recurſus ad Regem totus eſt extrajudicialis, abſque ſpe, ut aliqua via poſſit fieri judicialis, n.20.

Recurſu pendente ad Regem ſi geſta à judice forent attentata, Senatus ante actorum inſpectionem ſuper articulo violentiæ, revocaret, n.21.

Recurſu ad Regem pendente geſta inſum in articulo principali violentiæ, de quibus pariter judicatur, ac de geſtis ante ordinaria intimationem, n.22.

Revocatio eorum, quæ geruntur poſt ordinaria intimationẽ, pendet à futuro eventu, & ſic regulatur à juſtificatione appellationis, n.23 & ſeqq.

Geſta poſt appellationem ex natura ipſius dicuntur provenire, & eorum revocatio pendet à futuro eventu, n. 25. vide ibi.

Incertitudo, quæ verificari, & declarari poteſt ex futuro eventu ſuſtinetur, n.26.

De attentatis geſtis interim dum diſceptatur, an appellatio ſit admittenda, vel non, idem judicatur, ac de cæteris, n.27.

Recurſu pendente ad Regem geſta ſi fuiſſent nulla, etiam quolibet decreto Regio lato, remanerent nulla, n.28.

Attentata durant etiam poſt appellationis deſertionem, aut illius renuntiationem tacitam, vel expreſſam. n.29.

Decretum violentiæ non facit inſtantiam quominus judex ſuperior de appellationis admiſſione, vel non admiſſione cognoſcat n.30.

Decretum violentiæ arctat inferiorem, cùm ejus virtute deferendo abdicavit à ſe juriſdictionem, n.31.

Acta recurſu pendente ad Regem, ſi fuiſſent nulla, ſive Senatus, ſive ſuperior Eccleſiaſticus reponeret ſemper, quod tamen hactenus nec auditum, nec practicatum eſt, ſed pendet à determinatione articuli violentiæ, n.32.

Ordinaria intimata proviſione, an judex Eccleſiaſticus poſſit taxare expenſas, in quibus reum condemnavit, n.33.

Ordinaria intimata, judex Eccleſiaſticus licèt de rigore juris non teneatur ſuperſedere, tamen ex urbanitate ob decorem debitum tantæ majeſtati, tenetur, n.34.

Recurſu pendente ad Regem geſta licèt vitio attentatorum non ſubjaceant, nec annullentur, tamen mulctari ſolet judex ob ejus irreverentiam, n.35.

Pendente recurſu, & actis originaliter tranſportatis ad Senatum, ſi judex actum gerat, requirentem cauſæ cognitionem, nullus erit non ex capite pendentis recurſus, ſed defectu cauſæ cognitionis, n.36.

Qui comprehenditur ſub repoſitione vigore decreti violentiæ poſtea lati, n.37.

Recurſu pendente, & actis ad Senatum tranſportatis, ſi judex procedat ad actum requirentem cauſæ cognitionem, quo conſulatur litigans, ſi Senatus decreverit ſuper articulo violentiæ illam non feciſſe judicem, n. 38.

L. Regia 36.tit.4.l.2.recopil.*ibi*, remitan luego *&c.* para que el proceda, *mirabiliter interpretatur, & ponderatur, n.39 & 43.*

Recurſu pendente ad Regem actis traductis differtur juriſdictionis exercitium, non jure operante, ſed accidentia facti, n.40.

Recurſus ad Regem non eſt articulus præjudicialis cauſæ principali, ſed favorabilis ad ejus faciliorem expeditionem, n.41.

Advocatione Principis juriſdictio tollitur, n. 42.

L.36.tit.5.lib 2.*ibi*. para que el proceda, *ulteriùs interpretatur, n.43.*

Recurſu

Recurſu pendente ad Regem non ſuſpendi juriſdictionem veriorem eſſe opinionem, n.44.

Recurſus ad Regem ſuper injuſtitia ſui primava natura attentata, non facit, litem, n.45.

Attentata regulariter non dantur ſine lite, n 46.

Recurſus ob injuſtitiam natura alteratur per citationem, quia efficitur lis, n. 47.

Recurſus violentia quomodolibet varietur, etiam per intimationem ordinaria (qua non eſt citatio) nullatenus poteſt effici judicialis n.48.

Proceſſus remiſſio ad Senatum nullatenus adaptatur natura relationis facta per inferiorem Principi, n. 49.

Relatione pendente ad Regem, non ſuſpendi referentis juriſdictionem, patrio jure inductum eſt; niſi Princeps expreſsè dicat, n.50.

Cevallos aſſerens intimata ordinaria, & pendente recurſu ad Regem, eſſe multa geſta per Eccleſiaſticum, reprehenditur, n.51. & ſeqq.

Recurſus ad Regem ob injuſtitiam fundatur in circumventione adverſarij, recurſus verò violentia in vi oppreſſione judicis, n. 52.

Recurſus ad Regem ob injuſtitiam revidetur ex novis productionibus, & noviter deductis actis: at recurſus violentia ex eorundem inſpectione dumtaxat nullis aliis admiſſis, n. 43.

Recurſus ob injuſtitiam, licèt citatione ſequuta, efficitur judicialis recurſus autem violentia nihil unquam judicialitatis recipit, nec poteſt, n. 54.

Recurſu. ob injuſtitiam provenit ex potētia ſuprema juriſdictionis, recurſus violentia ex poteſtate politica, & oeconomica abſque veſtigio juriſdictionis, n.55.

Recurſus ob injuſtitiam proponendus eſt intra terminū ad appellandum (juxta unam opinionem) recurſus violentia uno termino circumſcriptus reperitur, n. 56.

Cevallos ſibi contrarius, & varius notatur, n. 57.

Terminus parti à jure, vel judice aſſignatus ad aliquid gerendum non currit pendente recurſu ad Regem, n.58.

Terminus partis, vel judici non curris dum diſceptatur ſuper aliquo articulo, n. 59.

Terminus non currit appellanti, dum diſceptatur, an appellatio ſit nulla, n. 59.

Terminus novem dierum, ad retrahendum rem patrimonialem, non currit durante diſceptatione ſuper venditione, num. 61.

Terminus decem dierum ad appellandum non currit dum diſceptatur de nullitate appellationis propoſita, n.62.

Maximè ſi nullitas provenit ex attentatis, n. 63.

Dilationes dua provenientes ex eodem fonte diverſis cauſis ad invicem, non confundatur, ſed ſucceſſivè utraque operatur, n. 64.

Impedito agere non currit terminus, n. 65.

Terminus conficiendi inventarium non currit impedito, num. 66.

Impedimentum excuſat à pœna, contumacia, deſertione, ſolutione canonis, & ab obligatione accedendi ad Conſilium, n. 67.

Propter impedimentum receditur à forma, n. 68.

Impedito de facto judicis non curris tempus, n. 69.

Impedimentum proveniens ex facto Principis excuſat, num. 70.

Violentia excuſat à temporis curſu vim paſſo, n.71.

Terminum non currere pendente recurſu ad Regium conſilium, expreſsè terminavit Rota Romana, n. 72.

Impedimentum ob recurſum ad Regem evidens eſt, & patens ex actis, quantum tempus duraverit, n. 73.

Cevallos opinio reprobatur aſſerentis ut terminus ſuſpenſus per Regium recurſum, iterum ſit parti intimandus, ut de novo curat, n. 74.

Terminus remanet ſuſpenſus in hoc ſtatu, quo ſupervenit impedimentum, & tantum temporis ſuppletur, quantum abſtulit impedimentum, n.75.

Terminus informationis in via executiva ſuſpenditur ex impedimento partis, quo ſublato alius ſuppletur, quantum abſtulit impedimentum; n. 76.

QVAM ingentem, & inextricabilem difficultatem includat hæc quæſtio, ex utriuſque partis fundamentis apparebit, Et prò affirmativa, ut poſtquam judici Eccleſiaſtico ſit intimata proviſio, & in Senatu regio pendeat recurſus, ut debeat in cauſa ſuperſedere, ita nulla, & attentata omnia ab eo geſta 1
dicantur; probatur primò, quando pro articulo decernendo, & determinando incidente in diſcurſu alicuius cauſæ, ſit recurrendum ad alium diverſum judicem, in tantum debet, in principali ſuperſederi, ut interim omnia geſta ut nulla, & attentata revocentur, text. eſt *in cap. lator, cum concordantibus.* & quæ ibi communiter Doctores, *qui filij ſint legitimi*, ergo pariter, & eodem modo dum recurritur ad Regem per viam recurſus, cujus eſt violentiæ cognitio, & proprium officium; judex non debet procedere abſque reatu attentati.

Secundò probatur, quia quando Princeps apponit 2
manus ſuas in aliqua cauſa, judex. qui de ea cognoſcebat, adeò debet ſuperſedere; ut geſta nulla ſint, & attentata, text. eſt *in c. ut noſtram, de appellat.* text. *in c. paſtoralis, de off. deleg.* latiſſimè comprobat, & proſequitur (ut in uno plures referam) Lancelot. Robert. *de attent. 2. part. cap. 10. à princ.* ſed Princeps ſupremus, ubi adeſt violentia judicis, interponit ſuum brachium, & Regiam manum pro illa tollenda, & propulſanda; ergo interim geſta nulla dicenda ſunt.

Tertiò, & pro hac parte expendo *l. 36. titul. 5. lib. 2.* 3
recopil. in fin. qua videtur probari, ut judex Eccleſiaſticus interdū debeat ſuperſedere ibi: *Y ſi por el dicho proceſſo pareſciere la dicha appellacion no ſer juſta, y legitimamente interpueſta, remitan luego el tal proceſſo al juez Eccleſiaſtico*, &c. *para que el proceda, y haga juſticia*, quę verba indicant manifeſtè, ut interim ligatas habebat manus, & illi erat impedimentum appoſitum per recurſus pendentiam, ne poſſet in cauſa procedere, donec ſibi remittatur.

Quartò fortiter urget, nam recurſu ad Regem pen- 4
dente, judicis juriſdictio ſuſpenſa remanet, qui quidem in cauſa & ſententiæ exequutione quieſcere, & ſuperſedere debet, ac ſi fuiſſet appellatio, docet Bald. *in cap. ſancimus, ſub num. 3. quo tempore miles inveſt. petere deb. in uſibus feudorum*, cujus opinionis videtur etiam eſſe Menoch. *de arbitr. judi lib. 1. quaſt. 7. num. 18.* & videtur etiam ſubſcripſiſſe Cephal. *in conſil. 180. incipit anno. num. 19 lib. 2.* Afflict. *deciſ. 231.* & *deciſ. 348. num. 8. & 9.* Caravita *ſuper Ritu magna Curia 252. n. 5.* quod maximè procedit, quando ipſe recurſus ad Regem fuit
parti intimatus, vel pars ſuper eo citata; ita tradit 5
Franc. Marc. *in quaſtio. Delphinal. 83. n. 2* ergo cùm recurſus ad Regem ſui natura ſuſpendat juriſdictionem judicis, præcipuè facta illi intimatione proviſionis ordinariæ, è curia emanata, debet præcisè in cauſa ſuperſedere.

Quintò, ulteriùs probatur, nam illa actorum origi- 6
nalium remiſſio, & exportatio ad Curiam Regiā, facta per judicem Eccleſiaſticum, poſtquam ſibi eſt intimata ordinaria, qua continetur, ut videat, ſi appellatio eſt legitima, & illi deferat: quid aliud eſt, niſi quædam relatio, & informatio facta ab ipſo judice, ut Curia inſtruatur de natura, & qualitate appellationis, & videat ex eiſdem, ſe juſte recuſaſſe delationem; ſed ſic eſt, quod relatione ad Principem pendente, omnia geſta dicuntur
nulla, & attentata, ut latè per Lancel. *de attent. 2. part.* 7
c. 8. relatione pendente, falso 163. ergo in noſtro caſu data paritate rationis, debent interim ab Eccleſiaſtico judice facta attentata judicari.

Sextò, & pro hac parte facit in terminis doctrina 8
Octavia. *in deciſ. Pedem. 30. num. 18. ad fin.* dicentis in hoc

hoc recurſu judicis Eccleſiaſtici eſſe dilatam juriſdictionem, licèt non ablatam, quia quod differtur non aufertur, *ex l. quoties, Cod. de precibus Imperatori offeren.*

9 Et hanc partem audacter tenet Cevall. nulla ferè adducta ratione, fundamento, nec authoritate (quem multò poſt hæc ſcripta vidi) in cognitione per viam violent. *2. part. quæſt. 14. à n. 41. præcipuè num. fin. fol. 168.* cujus hæc ſunt verba: Ex qua reſolutione colligitur in practica, circa cognitionem per viam violent. *Que deſpues de notificada al juez Eccleſiaſtic. ò ſeglar la proviſion Real de fuerça, no pueden innovar en la cauſa ni hazer autos en ella, y todo lo que ſe innovare,* pendente recurſu, & facta notificatione, *ſera nullo*, idem etiā, & iterum, repetere inveni *in gloſſ. 9. n. 9. fol. 91.* ibi: Advertte tamen, quòd pendente recurſu ad Regia tribunalia, non eſt innovandum per judicem ordinarium Eccleſiaſticum, ut tradit Francīſ. Mar. *deciſ. 83. n. 1.* quem non citavimus *ſuprà in 4. fundam.* Ex quibus quidem urgentibus fundamentis ſatis comprobata videtur hæc pars affirmativa, ita ut ab ea non videatur recedendum. Vide

10 *infrà, à num. 51. cum ſeqq.*

Sed iis, & aliis non obſtantibus, contrariam ſententiam, & opinionem veriorem eſſe, & de jure probabiliorem, nec non communi uſu, & praxi, uniformique Senatorum, & advocatorum calculo receptam, & ut ſecuriorem, certioremque amplexam eſſe, ut ſcilicet, intimata ordinaria, & pendente recurſu ad Regem, non ſint nulla, & attentata, quæ gerit judex Eccleſiaſticus, quæ quidem juridicis, veris, & fortiſſimis fundamentis fulcitur. Primò, quia pendente recurſu ad Regem, juriſdictio inferioris nec ſuſpenſa remanet, nec in exequutione ſententiæ tenetur ſuperſedere, ac inſuper geſta interim attentata non dicuntur: quia hæc eſt una ex differentiis inter appellationem, & recurſum,

11 ſeu etiam ſupplicationem, ut notant omnes Doctores communiter in authentica, *quæ ſupplicatio*, & meliùs *in l. ſi quis adverſus, Cod. de precib. Imperat. offerend.* præſertim Iaſ. *ſub num. 2. verſiculo qui to. nota.* tenet Capic. *deciſ. 28. in cauſa n. 11.* pulchrè Guid. Papæ *deciſio. 50. quia hac Curia, in pr.* Afflict. *deciſ. 213 dicta Regia, & dec. 358. ſub num. 2.* & idem videtur ſentire *in deciſ. 269. judices, ſub n. 3. & deciſ. 341. lata.* & iterum *cap. 53. in conſ. ſub num. 2.* quam concluſionem ſequitur etiam expreſsè Marant. *in Specul. 3 p. 6. p. princ. quæſt. 1. num. 26.* Menoch. *ubi ſuprà num. 19. & nu. 23.* poſt Curtium *in l. admonendi, ff. de jur. jur.* Iaſ. *in d. l. ſi quis adverſus,* Corrad. *in prælud. l. naturalis. §. nihil commune, ff. de acqui. poſſ.* & Ioan. de Neviz. *in conſil. 70. num. 1.* quibus adde Francīſ. Mar. *d. deciſ. 63. num. 2.* ubi teſtatur de ſtylo, & Minſinger. *ſingul. obſer. cent. 1. deciſio. 48. incipit poſtulata, in fin.* plenè per Ioan. Baptiſt. & Afyn. *in prax. jud. §. 31. c. 2. in 9. amplìat. verſiculo nono amp iatur*, ubi plurimos allegat alios Iacobi. Henrich. *conſil. 38. quoniam, num. 3. & 43.* & hanc opinionem uti veriorem dicit amplectendam; quam optimè comprobat Lancelot. Robert. *de attent. cap. 19. à num. 16. cum multis ſeqq.* ubi contrariis eleganter reſpondet, eam etiam amplectitur Scaccia *tractat. de*

12 *appellat. quæſt. 19. rem. 3. num. 30. & num. 33.* ubi dicit quod à pari procedunt, recurſus ad Regem, & ſupplicatio, de qua *in d. authentica quæ ſupplicatio,* & quemadmodum in iſta non ſuſpenditur judicis inferioris juriſdictio, nec impeditur ſententiæ exequutio, prout latè ipſe ibi *numer. 27. & ſeqq.* ita pariter nec recurſu debet ſuſpendere, nec cauſare attentata. Si igitur ubi Princeps procedit cum ſuprema juriſdictione, recurſus

13 ad illum non ſuſpendit juriſdictionem ſui inferioris; multò fortiùs dicendum eſt, ubi Princeps procedit extrajudicialiter, ad nudam defenſionem, & propulſandam vim abſque umbra, & veſtigio juriſdictionis.

14 Secondò, & pro hac parte facit, nam querela oblata Principi pro tollenda injuſtitia judicis inferioris

Salgado de protect. Reg.

non ſuſpendit interim, dum Princeps de ea cognoſcit, juriſdictionem ejuſdem judicis, nec impedit ad ulteriora proceſſum, atque exequutionem ſententiæ, tenet Achil. Perſonal. *in tractatu de adipiſcen. poſſ. num. 349. verſic. vel & licet, & iterum ſub. n. 350. verſic. & ſupplicatio, & n. 351. tom. 3. p. 2. fol. 370. diverſ.* ſequitur Sigiſmun. Scacia *tract. de appell. d. rem. 3. n. 30.* qui quidem 15 *num 31* dicit idem dicendum eſſe de querela, quod de actione nullitatis, quæ non ſuſpendit ſententiæ exequutionem, juxta quæ ipſe ibi *num. 40. & nullit. & prob.* Felin. *in c. in litteris 9. ſub nu. 5. declarat. 4. verſiculo & nota de off. & poteſtate judicis deleg.* ubi dicit quòd paria ſunt dicere de nullitate, & adire per viam querelæ.

Quod & pulchra ratione comprobo, nam recurſus, 16 & querela ad regem locum habet, ubi ſententia tranſlata ſit in rem judicatam, & ubi appellationi locus non eſt, quia ubi prohibetur appellatio, non tamen per hoc eſt prohibitus recurſus ad Principem, & querela, ita per gloſſ. *in cap. ſtatutum, § acceſſorem, de reſcript. in 6.* tenet Curt. Senior, *in l. admonendi, numer. 179. ff. de jur. jur.* Angel. *de malef. verb. praſente d. Caio, &c. num. 32.* Socrius *deciſione 384. à nu. 20. cum ſequentibus,* Menoch. (qui dicit, magis communem) *de arbitrar. quæſt. 70. à num. 18. & ſeqq. lib. 1.* Anchara. Regien. *quæſt. familiar. 5. n. 8. verſ. ulterius quoque dixi,* Boſſ. *in prax. criminum, tit. de mult. n. 4.* & poſt plures antiquiores de hac regula generali teſtatur Rolan. à Valle *conſ. 94. à n. 1. cum ſeqq. libr. 1.* Contard. *in l. 1. q. 8 per totam. C. ſi de momen. poſſ.* Lancelot. Robert. *de attentat. appell. pend. c. 19. n. 21. & 25.* Cæned. *in pract. qu. Cano. 45. n. 59. pag. 392.* Mart. *tract. de juriſd. 4. part cent. 1. caſ. 56. n. 7. folio 119.* pulchrè Proſper. Farin. *in prax. crim. quæſt. 17. num. 32. & 33. tom. 1.* Minadou. *deciſione Neapol. 12. & deciſ. 42.* Igitur ſi in querela ad Principem, qua tractatur de viſceribus juſtitiæ, & cauſæ principalis, ad ejus revocationē non ſuſpenditur juriſdictio judicis inferioris, quominus in cauſa licitè procedere queat, ergo à fortiori idē dicendum eſt in querela, & recurſu, de quo agimus, ubi 17 quid diſtinctum, & penitùs ſeparatum à cauſa principali, agitur, & quidem extrajudicialiter, & abſque veſtigio, ſub umbra juriſdictionis, quam Princeps nec exercet, nec poteſt, nec indiget in hoc caſu, ut ſæpe dixi *ſuprà c. 1. & c. 2.*

Tertiò, & indiſſolubili fundamento probatur, quia 18 ad effectum ſuſpendendi, & cauſandi attentata, & nullitatem, nullus actus in jure fortior, efficacior, & potentior eſt appellatione, & inhibitione, *cap. non ſolùm, de appellat l. 1. & toto tit. ff. nihil novari appell.* prout vulgare eſt, & probant Doctores citati *ſuprà, a d princ. 4. arg. contraria partis;* qui plurimos adducūt. Sed appellatio quando extrajudicialiter proponitur, hoc caret 19 effectu ſuſpenſivo, ita ut judex licitè procedit in cauſa *c. 1 de appell. c. conſtitutus, el. 2. cod. tit.* & nos latiſſimè diximus *infra 2. p. c. 13. per tot.* Lancelot. *de attenta. 2. p. c. 12. lim. 3. prin. à prin.* at hic recurſus ad Regē per viā 20 violentiæ totus eſt actus extrajudicialis, & abſque ſpe, aut aliqua via, & occaſione fieri queat judicialis, prout latè diximus *ſuprà, cap. 1. per totum, præcipuè prælud. 5. & c. 2. à princ.* igitur nullo modo poteſt cauſare attentata, & nullitatem ejus pendentia.

Quartò, & pro hac parte fortiter pugnat evidenter, 21 quoniam ſi pendente hoc recurſu Regio, geſta à judice Eccleſiaſtico attentata, & nulla forent; ſtatim antequā deveniretur ad inſpectionem actorum ſuper articulo principali violentiæ, & ante omnia per ipſum tribunal Regium revocaretur, & ut violenter factum reponere juberet, quia hoc eſt privilegium attentati, ut in primis, & ante omnia ſuſpenſo principali negotio ſive juſto, ſive injuſto, de eo cognoſcatur, & in priſtinum ſtatum reponatur: text. *in l. ex illo, l. nemine, C. de appellat. l. 1. C. de bon. poſſ. ſecundum tabul. l. 1. ff. nihil novari appellat. pend. cap. non ſit appellat. cap. bona memoria, de con-*

L *firmat.*

firmat.uti, §.*ſciendum*, *ff. de appellat.recip.c.non ſolùm, de appellat.lib.*6. Covart. *in praƈt.quaſt cap.*23.*per totum* , *& cap* 24.plurimos citat Lancelot.*de attentat*. 3. *part. cap.*21. *a numero* 14. *&* 3. *part. cap.* 30. *numero* 33. *&*
22 *per totum*, ſed ſic eſt, quòd hactenus nec viſũ, nec auditum eſt, ut in aliquo Hiſpaniæ tribunali hæc cognitio, & attentati revocatio præcederet articulum principalem violentiæ, ſed ſemper cum eodem articulo principali, quo virtualiter ineſt, decernitur, de quo attentato quidem judicatur pariter, ac de aliis, quæ geſſit judex Eccleſiaſticus ante recurſum Regium invocatum, & ante ordinariam intimatam, ejúſque revocatio pendet à futuro eventu, & regulatur à natura, & quali-
23 tate appellationis. Etenim ſi appellatio legitimè propoſita reperiatur in Senatu per actorum inſpectionem; cùm declaratur, vim fieri, deferíque, & reponi, quæ poſt appellationem judex fecerit, hæc attentata tanquam geſta poſt eam includuntur, & eodem jure reponuntur quo alia attentata, antea geſta, non virtute recurſus pendentis, quia id nec operatur, nec poteſt (ut hactenus ſatis evidenter probavimus) ſed vigore appellationis legitimæ, quæ tacitè illum produxit effectum ſuſpendendi, & faciendi illicita cuncta, quæ poſt eam geſta fuère.
24 Quia cùm ultra appellationem nihil extrinſecùs accedat, quod de juris rigore ſuſpendat juriſdictionem Judicis Eccleſiaſtici, cùm hoc nullo modo operetur querela, ſeu recurſus ad Regem (prout dictum eſt) debent hujuſmodi proceſſus interim per eum geſti juſtitia vel injuſtitia, a natura, & potentia appellationis pendere: quia ut eleganter dicit Innocent. *in c. dilecti, el.* 3. *de appellatio*. quòd geſta poſt appellationem, dicuntur
25 provenire ex natura ipſius appellationis, quod menti tenendum dicit Philip. Franc. *ibi num.* 1. *q.* 1. notabile dicit Lancelot *de attenta.* 3. *p. c.* 2. *n.* 27. quare nihil mirum ut eorum revocatio pendeat à futuro eventu, ut in ſimilibus terminis docuit Rot. *deciſ.* 28. *aliàs* 187. licèt fictè *de apellat. in noviſ. & deciſione* 13. *aliàs* 94. *ſi judex de appel. in novis, & deciſione* 40. *alias* 451. *not. ſi judex, de appellat. in antiquis*, & poſt alios Philipp. Franc. *in cap. perſonas, ſub n.* 4. *verſiculo ſeptimò aliquando judex, de appellat.* Lanf. *deciſione* 30. *incipit ſi appellans*, Lancelot. Robert. *de attenta.* 3. *p. d. cap.* 21. *à n.* 29. *& ſeqq.* ubi dicunt, quòd ſi judex præfixit terminum appellanti, ad proſequendum, & docendum de proſequutione, & ille juſto impedimento ceſſante, infra terminum non docuit, quia exequutio per judicem interim facta non revocatur per viam attentati, ſed beneficio juſtitiæ, & expectatur eventus cauſæ appellationis; quia ſi obtinuerit, infirmari ſententiam, caſſabitur exequutio.
26 Interim tamen dum non diſcernitur articulus violentiæ, hic proceſſus per judicem geſtus eſt in indifferenti, & in incerto quod mirum non eſt; quia incertitudo, quæ verificari, ac declarari poteſt ex futuro eventu ſuſtineri non eſt dubium: text. eſt *in l. quidam relegati. ff de rebus dubiis*, ubi gl. B. & communiter Doctores, & *in l. id quod pauperibus, C. de Epiſcop. & clericis*, quapropter verè affirmandum eſt, ut recurſus Regij pendentia de per ſe non poſſit operari virtutem inducendi attentatum, & nullitatem. Et quia ideo etiam modò
27 judicatur de iis attentatis, quæ fiunt interdum, medio tempore dum diſceptatur, an appellatio ſit admitteńda, ac de iis, quæ intra terminum ad appellandum, & poſt appellationem geſta fuère, text. *in l. unic. in prin. ff. nihil novar appel. pend.* ibi, quoad deliberetur, utrùm recipienda ſit appellatio, an non. per quem text. gloſſ. *in l. appellatione, in verbo deliberationis, C. de tempor. appell.* Bald. & poſt eum Iaſ. *in l.* 2. *n.* 1. *not.* 1. *C. de bonor. poſſ. ſecund. tabul.* Lancelot poſt alios *de attenta.* 2. *p. c.* 12. *ampl a.* 19. *n.* 1. ergo eodem tempore reponenda ſimul.
Quintò. & ultimò pro hac parte facit elegans ratio,
28 quoniam ſi propter Regij recurſus pendentiam alio non conſiderato, ſcilicet; abſtractam à natura, & effectu appellationis; proceſſus factus ab Eccleſiaſtico nullus fuiſſet, & attentatus; ſequeretur exinde, ut etiam quolibet decreto lato per Senatum, etiam vim non fieri; adhuc ille actus remaneret nullus (prout diximus de attentatis pendente appellatione) quia etiam poſt illius deſertionem durant, vel etiam poſt illius renunciationem tacitam, vel expreſſam appellationis & ut talia attentata reponi, peti poteſt: latè Lancel. *de attent.* 2. 29
p. c. 12. *ampliat.* 1. *à princip. & ampliat.* 2. *per totam*, vide etiam *ampliation.* 3. quod in noſtro caſu minus dubium foret, quia Senatus decretum non facit inſtantiam circa admiſſibilitatem appellationis (quia de ejus juſtitia non ſe intromittit) reſpectu judicis ad quem, quo- 30
minus queat jure ſuper illius admiſſione, vel non admiſſione diſceptare; ſed tantùm reſpectu judicis à quo, qui virtute ejuſdem Regij decreti detulit appellationi, & per delationem, ſive juſtam, ſive injuſtam, abdicavit à ſe juriſdictionem *cap. cum appellat. frivol. de appellat. libro* 6. ac ideo donec ſibi à ſuperiori cauſa re- 31
mittatur iterum, non poterit in ea procedere (ut *alibi* latiùs explicuimus) ac ideo ſi à principio ejus reſpectu fuiſſet nullus, ſemper nullus remanſit, nec potuit tractu temporis convaleſcere, juxta juris regulam.
Et ſic ſive Senatus, tanquam factum in ejus contem- 32
ptum, illum potuiſſet nihilominus reponere, vel ſaltem judex Eccleſiaſticus ſuperior, ad quem pro appellatione proſequenda recurritur; potuiſſet utique tanquam nullum ipſo jure annullare, & revocare, & de eo imprimis cognoſcere ad hunc effectum: ſed horum neutrum hucuſque auditum, viſum, nec practicatum eſt, nec in ſupremis Regiis prætoriis, nec in tribunalibus Eccleſiaſticis de eo articulo dubitatur, opponitur, aut diſceptatur: ergo manifeſtè ſequitur de primo ad ultimum, ut geſtum recurſu pendente per judicem Eccleſiaſticum, nec ſit nullum de jure, nec recurſus de per ſe ſolus cõſideratus poteſt juriſdictionis inducere ſuſpenſionem; ſed totum relinquitur, & attribuitur articulo principali, hoc eſt, qualitati appellationis, ut ſi juſta, & legitima reperiatur, & vim fieri decernatur; hoc idem tanquam poſt illam geſtum ſub repoſitionis decreto includatur: è converſo autem non. Et ita tenendum, prout communiter tenetur, practicatur, & firmiter obſervatur apud omnia ſuprema Regis tribunalia Hiſpaniarum, à qua tot fulcita invincibilibus fundamentis, á nque juri conſona recedendum non eſt.
Hoc idem ſentire reperio Cæned. *in collecta. ad decretal. collect.* 17. *in fin.* ubi tractat, ad judici intimata or- 33
dinaria Regia proviſione, poſſit nihilominus taxare expenſas, in quibus reum condemnaverat in ſententia, qui quidem dicit, pro reſolutione recurrendum eſſe ad Capel. Thulnſ. *deci.* 495. *n.* 2. Anto. Gabriel *lib.* 3. *comm. opinion. ſécul. de reg. jur. conc* 3. *n.* 50. Maran. Guid. Papæ & Lancelot. *de attent.* 2. *p. cap.* 12. *ampl.* 11. *per totam*, ubi latè tractant poſt plures alios, an, & quando judex poſſit, appellatione pendente, expenſas hujuſmodi taxare abſque vitio attentati, ergo clarè ſentit ipſe Cæned. quòd ad judicandum, an geſta ordinaria intimata, ſint regulanda ex negotio principali, & natura, atque qualitate appellationis; non autem attribui hanc poteſtatem pendenti Regio recurſui; quod verum eſt, prout probavimus hactenus.
Unum tamen ſcias, quòd licèt proceſſus à judice Eccleſiaſtico factus, poſtquam ſibi intimata eſt prædicta 34
proviſio Regia, non ſit nullus, nec ut attentatus de per ſe, & principaliter revocetur, ſed pendeat ex futuro evẽtu (ut dixi, quia ejus juriſdictio nullo pacto poteſt dici ſuſpenſa de rigore juris loquendo:) tamen de urbanitate ipſe judex tenetur acquieſcere, & ſuperſedere, poſtquam Princeps manum ſuper violentiæ cognitione appoſuerit propter decorem, & honorem tantæ majeſtatis præſentiæ debitum, quod ſi aliter fecerit, licèt

geſta

geſta non ſubjaceant periculo attentatorum,nec nt ta-
lia reponantur ſtatim,nec revoceutur, tamen frequen-
ter ſolet Senatus ſupremus judicem mulctare propter
ejus irreverentiam , & andaciam, decorem proprium,
& reſpectum amiſſuio vindicandi cauſa,prout ego non
ſemel practicatum vidi in hoc Regio Galleco Senatu,
quod juſtiſſima ratione fit. Etenim ſi inter duos rixan-
tes quidam nobilis occurrxt enſem , & pacem oppo-
nendo , ſi inſuper aliquis eorum prolixè perſiſtat , at-
que tenxciter perſeveret in alterius iniurix, & oppreſ-
ſione in dedecorem manum,& pacem apponentis,juſtè
poterit illi nobilis iraſci,& omiſſa principali rixa , &
propriam iniuriam vindicando,audacem percutere , &
caſtigare;prout in dies contingere ſulet: xc ideo iudex
Eccleſiaſticus , licèt de iure ejus non ſit ſuſpenſx juriſ-
dictio ; tamen ex urbanitate ipſe ſe continere debet,
ſéque ipſe eadem debet adſtringere,& ligare.

36 Ulteriùs etiam notandum erit , nt in uno caſu poſſet
iſte iudicis Eccleſiaſtici proceſſus pendente recurſu,
nullus fieri,putà,quxndo omnia acta integraliter, fuiſ-
ſent traducta iam ad Regium Senatum (ut aſſolet ori-
ginaliter) & judex illis non viſis ; proceſſerit ad ali-
quem actum, qui de neceſſitate requirit cauſæ cogni-
tionem,& actorum inſpectionem , puta ad ſententiam
diffinitivam, vel quid ſimile, quia tunc non viſis actis
(cum præ mxnibus non habeat)ſententia eſt nullx ipſo
iure,non ex capite recurſus pendentis , ſed ex defectu
actorum,& cauſæ cognitionis, Jaſ.*in l.judices,n.2.C.de
judic.*Federi.Senenſ.*in tract.de ſent.à n.3.* Alexan.*con-
ſil.1x3.n.x4.l.4.* pulchrè & latè Vant. *de null.ſent.c.pe-
nult.n.3x.& 33.*exactè Anto.Gabriel.*tit.de ſent.concl.6.
n.5.& 6.*Achil.*deciſ.x.n.4 de filiis presbyt.*Put.*dec.344.
l.1.*Avil.*in cap.5.prat.gl verb.trabaje,n.8,& 9.* qui alios
37 plures allegant,qui in fortioribus terminis loquuntur,
quando iudex protulit ſententixm in tam brevi tem-
pore,& tanta feſtinatiooe , ut veriſimiliter poſſit diei,
illam tuliſſe non viſis actis, ac propterea nulla eſt ipſo
iure , ac ideo ſi vim fieri deceruat Senatus , etiam hæc
ſententia reponenda eſt , ſicut alia acta facta poſt ap-
pellationem , ut *ſuprà* diximus.

38 Attamen ſuper hac nullitate nihil tunc ſe poteſt in-
tromittere Senatus,quando declaravit , vim non intu-
liſſe in articulo viulentiæ,qui tunc pendebat:quix nul-
la via poteſt , de illius repoſitione tractare, ſed omni-
no ſpectat iudici ſuperiori , licèt ſit nulla , & pars,
contra quam eſt lata , comparens coram eodem Ec-
cleſiaſtico judice , ob nullitatem ab ea appellabit , &
proteſtatus auxilium violentiæ , iterum traducto de-
nuo proceſſu vim feciſſe, non deferendo indubitanter
declarabitur , quoniam ſententia nulla non meretur
exequutionem.

39 Et ad terminos huius proximæ doctrinæ reducenda
eſt l.Regix 36.*titul.5.lib.x.recopilat. ſuprà* adducta pro
fundamento 3. contrariæ partis in illis verbis : *Para
que el proceda , y haga juſticia* , quoniam licèt de jure
non ſit illius ſuſpenſa iuriſdictio;tamen de facto impe-
ditum eſt eius exercitium,quia deficientibus actis , &
abſentibus, non poterat procedere in cauſa,nec facere
iuſtitiam partibus,non ſecùs ac ſi tabellio,vel litigans,
ſeu quidam alius proceſſum detineat, & occultet , ita
ut etixm compulſus nolit exhibere ; quia hoc impedi-
mentum , quod de facto provenit,ſufficiens eſt ad dif-
ferendum curſum negotii , quia actis non viſis ferre
non poteſt ſententiam (ut dictum eſt) eius tamen pro-
pterex iuriſdictio non eſt ſuſpenſa, & ſic rectè dicit *d.
l.remitan luego el proceſſo al juez,*&c. *para que el proce-
da* , &c. hoc eſt , ut amplius actorum defectus non illi
impediat procedere, quæ optima eſt xd illam legem de-
claratio,ultra alixm,quam ad argumentorum reſpon-
ſionem reddemus.

40 Quo etiam ſenſu accipiendus eſt Ozaſc.*d.deciſ. Pe-
dem.30.n 18.ad fin.*quem citavimus *ſuprà* , in 6. *argu-*

Salgado de protect. Reg.

ment.contraria partis,qui dicit quod ex hoc recurſu, &
actorum traductione ad Senatum non aufertur judici
iuriſdictio,licet differatur; quia illius differtur exerci-
tium,non iure operante, ſed xccidentia facti , quia illo
medio tempore , quo abſunt acta,non poteſt ad omnea
actus indiſtinctè procedere , qua ut plurimùm requi-
runt eorum inſpectionem ; quo ſatiſfactum remanet
ſextum argumentum contrariæ partis.

Quibus ſic ſuppoſitis , non obſtant argumenta pro 41
contrarix parte adducta. Et non primum *ex cap.lator.
qui filii ſint legitim i.*Cui reſpondetur,quod illa ſuſpen-
ſio cauſæ principalis provenit ex natura articuli inci-
dentis, qui tanquam præiudicialis operatur ſuſpenſio-
nem cauſæ principalis , etiamſi idem iudex de eo ſit
cogniturus,de quo nos exactiſſimè egimus *infrà,2.part.
cap.18.à princip.* ubi multa ſcitu digna congeſſimus
in propoſito ; at iſte articulus violentiæ non eſt præci-
ſus,ſed eſt in voluntate partis,illo uti,ſi voluerit, ideo
non ſuſpendit cauſam principalem,nec illi eſt præiu-
dicialis,ſed multùm favorabilis , quia tendit in faci-
liorem cauſæ expeditionem , ut ſæpè diximus *ex d.c.
paſtoral.*

Nec obſtat ſecundum *ex d.c.paſtoral. & d.cap.ut no-* 42
ſtrum:quia loquuntur in avocatione juriſdictionis fx-
cta per principem à ſuo judice inferiori,quia judicium
ſolvitur vetante eo,qui iudicare juſſerat , *l.judic.ſo vi.
ff.d.juriſdict. omni jud.* ac propterex cùm inferior ex
xvocatione juriſdictiooe careat,nihil mirum, ut ab ea
geſta ſubjiciantur vitio attentatorum,ut latè Lancelot.
*loco citato in d.arg.*1. quod multùm aberrat à natura
noſtri Regii recurſus.

Nec obſtat tertium *ex d.l.Regia 36.*in illis verbis,ibi: 43
Para que el proceda,y haga juſticia,quia ultra congrux
declarationem,quam illi nuperrimè aſſignavimus *in
n.30.& 40.*ampliùs reſpondetur, quòd cum in hoc ar-
ticulo violentiæ non aliud tractetur,niſi an judex iure
proceſſerit,pendente xppellatione ab eo interiecta , vel
an illi ſit in poſterum impediendns proceſſus,obſtante
d.appellatione; ideo oihil mirum,ut illa minùs legiti-
ma reperta,reddxtur proceſſus, ut procedat, quia nul-
lum eſt inventum impedimentum , non tamen ex hoc
ſequitur,quòd interim ſuſpenſa ejus fuerit juriſdictio,
ut *ſuprà* diximus

Nec obſtat quartum,de recurſu ad regem penden- 44
ti , ut ſuſpendat ſecundum Doctores in eo allegatos;
quoniam contrxria opinio, ut ſcilicet;non ſuſpendat,
longè verior eſt,& receptior,prout diximus, & proba-
vimus *ſuprà,in 1.fundam.huius x.p.& reſolutionis, n.*10.

Nec obſtat quod ibi diximus ex Fran. Mar. *d.deciſ.*
83. *num.*1.& 2. ut facta citatione ſuſpendatur judicis
juriſdictio;quia verum eſt,ſuppoſito priùs,quòd recur-
ſus ſui primæva natura attenta,non facit litem , ut te-
ſtatur ipſe Franc.Mar. *in q.Delphi. deciſ.*624. *quaritur* 45
*ſuper literis num.*7. poſt Bald.*in auth. qua ſupplicatio,
Cod.de preci.Imper.offer.*& alios per eum citatos:idem
etiam tenet Lancel.Rober *de attent.2.p.c.19.n.19.& 20.*
ac ideo non conſiderantur attentata , quæ regulariter 46
ſine lite non dantur. Lancel. *ibi*.Caſſiad.*deciſ.6.vel ne-
rans Domini,n.x.ſuper regul.Cancell.* & neceſſariò præ-
ſupponit litẽ ſtare Paleor.*deciſ.*x2x. *Marti ad med.* at
cùm per citationẽ illius alteretur natura,quia per eam
proculdubio regulariter inducatur litis pendentix, ex
his,quæ Lancel. *de attent.x.p.c.4.de atten. lite penden.
in præfatio.n.*x8.& nos latiùs diximus *infrà.x.p.cap.*13. 47
in diſcurſu,ideo ex hac rxtione dicit ipſe Lancel. *d.x.
p.c.20.num.*30.& 14.probabilem eſſe opinionem Fran-
ciſ.Mar . quæ quidem ratio nullo modo unquam quo-
modocunque varietur recurſus ad Regem,poteſt adap-
tari in hac extrajudiciali omnimodo protectione , & 48
cognitione per viam violentiæ , & ut *ſuprà , cap.*2. la-
tiùs probavimus , intimxtio ordinxriæ non eſt citatio,
ſed ſimplex quædam monitio , quæ fieri poteſt licitè à

judice quolibet, carente aliàs juriſdictione, ſed reſpectu
moniti, & certiorati incapace; quare cùm hæc extraju-
dicialis cognitio remaneat ſemper in meris terminis
nudi recurſus extrajudicialis, non poteſt adaptari limi-
tatio caſu, quo ipſa ſine ſcrupulo vera dici poſſit.
49 Minùs etiam obſtat quintum de relatione ad Princi-
pem pendente, quia illa proceſſus remiſſio, nec qua-
drat, nec poteſt convenire aliquo modo naturæ, & qua-
litati relationis, quam judex inferior facit Principi,
prout latè videre eſt ex eodem Lancel. *d.2.part.cap.8.à
princip.* deinde quia d. relatio, de qua ibi loquitur, reſpi-
cit merita, & eſſentiam, ſeu ſubſtantiam cauſæ princi-
palis, cujus judicialis, atque juriſdictionalis deter-
minatio expectatur à Rege, & ideo nihil mirum, ut
ſuſpendat juriſdictionem inferioris, interim dum
illa cauſa iterum remittitur, aut reſolutio expectatur,
quod quantum à noſtro recurſu diſtet, nemo eſt, qui
non videat; imò ulteriùs habemus legem Regiam ex-
preſſam *9. titulo 14. libro 4. recopilation.* ubi diſponitur,
50 quod quando Princeps mandat judici inferiori, aut tri-
bunali, ut illi mittat relationem ſuper ſtatu alicujus
negotii, non propterea debeat, in eo ſuperſedere, niſi
fortè aliquando ipſe Princeps ſuperſedere mandet
ſimul.
51 Quibus ſuppoſitis, audiendus non erit Cevall. dum
contrariam partem audacter, ac temerè ſectatur, quia
loquitur contra omnia juridica principia, & notiſſi-
mam omnium tribunalium ſupremorum praxim, ac
propterea communi Senatorum, & advocatorum cal-
culo reprehenditur quotidie; fundatur enim in falſa
opinione, tenente, recurſum ſuſpendere, quia ut vi-
diſti, non eſt vera, & adhuc dato caſu, quod vera
52 foret, nihilominus ex ea non potuiſſet inferri ad re-
curſum Regium, de quo loquimur, quia longè abſi-
milis eſt, quoniam querela fundatur in errore par-
tium, & circumventione adverſarii. Greg. Tholoſ. *tra-
ctatu de appellat. libro 1. cap.6. num.10.* Scacia *tractatu
de appellat. quæſt.19. rem.3. ſub numero 34.* hic noſter
fundatur in ſola violentia, & vi oppreſſione judicis (ut
ſæpè dictum eſt) ille recurſus, & querela revidetur
53 etiam ex novis actis, & noviter repertis, ac novis
productionibus, Gregor. Tholoſ. *ubi proximè, num.11.*
& Scacia *ſub d. numero 34.* at noſter recurſus & que-
rela ex eorundem actorum inſpectione dumtaxat nul-
lo modo aliis admiſſis detegitur, ut probat *l.36. titu-
lo 5. libro 2. recopilat.* & nos latè probavimus *ſuprà,
54 cap.2.* Deinde ille recurſus licèt ſit a principio extraju-
dicialis, tamen in ejus cognitione, ſequuta (ut re-
quiritur) citatione, efficitur judicialis; & litis penden-
tia, ut nuper *in reſponſione ad quartum argumentum,
num.45.* poſt Fran. Mar. Lancelotum, & alios diximus:
at noſter recurſus à ſui principio uſque ad ejus finem
nihil judicialitatis recipit, nec recipere poteſt, ſed
in eo proceditur abſque ſpe illam in minimo reci-
piendi, ut ſæpè *ſuo loco* diximus, ille recurſus, &
querela provenit ut potentia meræ, & ſupremæ ju-
55 riſdictionis, ut manifeſtè apparet ex Doctoribus de illo
tractantibus, quos citavimus hactenus: at iſte noſter
ex ſola poteſtate politica, & œconomica, & etiam
charitativa abſque veſtigio, ſeu umbra juriſdictionis,
quam rei qualitas, & ſubjecta materia nullo modo
56 patitur: item an ille recurſus ad appellandum intra
terminum datum eſt proponendus, ſi credimus in-
genti Doctorum catervæ, quos congerit Lancelot. *de
attentat. 2. parte, cap.19. numero 11.* (quem tamen pro
reſolutione vide) à *num.24. & 25.* & vide etiam Scaci.
*ubi ſuprà, ſub num.27. verſiculo ſubdeclara primò, &
num.28.* at noſter recurſus nullo termino, aut tempore
circumſcriptus reperitur. Ex quibus omnibus claré
patet, quòd quando fortè verum foret, recurſum ad
Principem habere effectum ſuſpenſivum, tamen ex ra-
tionis diſparitate non potuiſſet, de illo ad noſtrum
argui, à contrario autem, ſcilicet; retenta veriori opi-
nione negativa, quæ habet carere ſuſpenſivo, rectè pro-
cedit argumentatio de illo ad noſtrum, per argumen-
tum à fortiori, quo nos uſi fuimus *ſuperiùs.*
Et notandum eſt, quòd ipſemet Cevallus contra- 57
rium firmavit *in tractatu de cogni. per viam viol. gl.15.
num.1. fol.97.* ubi loquendo de via exequutiva, ut ju-
dex licitè poteſt in ea procedere, in hæc inquit: Tunc
non eſt reponendum, quod exequutioni traditum eſt,
imò non obſtante appellatione, & invocatione au-
xilii regalis; judex Eccleſiaſticus licitè procedit in
cauſa, *&c.* Ecce igitur manifeſtè ſentire, quòd re-
curſu pendente ad Regem proceſſum non fieri nul-
lum, & attentatum ex hoc capite, ſed pendere ex
natura, & qualitate appellationis principalis; quæ
ſi careat ſuſpenſivo, ille etiam geſtus recurſu pen-
dente, ſit licitus, & non reponendus, prout *ſuperius*
reſolvimus: nam ſi ex capite pendentis recurſus
Regii fuiſſet attentatus, & nullus, nullo modo po-
tuiſſet validus reddi, nec reviviſcere, ut *ſuprà* pro-
bavi.
Quoad ſecundam partem noſtri capituli, ſcilicet; an 58
pendente recurſu ad Regem, ſuſpendantur, vel currant
termini, parti, vel partibus aſſignati ad aliquem arti-
culum à jure, ſeu à judice: & licèt hinc inde plurima
poſſem conferre, breviter tamen dicendum arbitror,
terminos non currere. Finge, receptæ ſunt partes ad
probandum cum certo termino aſſignato, una pars
vel appellavit à ſententia probationis receptæ, vel
interim in diſcurſu appoſuit contra teſtem legiti-
mam objectionem, & à non admiſſione, vel ab ad-
miſſione ex adverſo fuit appellatum; vel quis fuit
vigore inſtrumenti exequutus; cui intimatus fuit
decem dierum terminus, interim ob aliquam cauſam
appellans, & iis caſibus, & aliis ſimilibus ad Sena-
tum Regium recurritur per viam violentiæ, interim
dum in Senatu diſceptatur, & cognoſcitur de quali-
tate appellationis, ſuſpenduntur dicti termini; quia
proceſſus originalis defectu impeditur ejus curſus, &
partes occupati ſunt, & impediti, dum aſſiſtunt in
diſceptatione articuli violentiæ in Senatu Regio: qua-
re illis non debet obeſſe terminorum curſus. Primò, 59
quoniam dum ſuper aliqua re diſceptatur, ut ipſa
diſceptatione pendente terminus non currit partibus,
nec etiam judici: ita eleganter in pulchro caſu obti-
nuiſſe teſtatur Joan. Baptiſt. Gener. B. *in tractatu de ar-
bitr. lib.33. cap.2. num.8. &* 9. latè proſequitur Lancelot.
*de attenta. 2. part. cap.12. ampliat.20. à numero 4. & ſu-
prà,* qui *in numero 6. & in 3. part. cap.30. in privileg.10.*
firmat fatalia non currere appellanti, donec diſcepta- 60
tor, an appellatio ſit nulla, poſt Paul. Caſtrenſ. *conſ.231.
viſis actis, numero 2. lib.1.* Jaſ. *in l. contra majores, Cod. de
inoffic. teſtam. & in cap. ex ratione, de appellat.* & poſt
Bald. *in l.1. Codic. ſi penden. appellat. mors interv. in fin.*
tradit Bartol. Socinus *in conſilio 122. præſtantiſſimè, n.4.
libr.1.* quia legitimum reputatur impedimentum: ergo
hic dum diſceptatur coram Principe de legitimitate, &
potentia, ſeu effectibus appellationis, debet ſuſpendi
terminus.
Cui convenit, quod dicunt Montab. *in l.13. titul.10.* 61
lib.3. fori, quem referens ſequitur Ciſuent. *in lib.70.
Tauri,* & per eos Mieres *in tractat. de major. 3. part. quæ-
ſtio 26. num.60. in noviori impreſſione;* quòd novem
dierum termini, qui dantur ad retrahendam rem vendi-
tam, non currunt, durante diſceptatione ſuper ipſa re,
& ejus venditione.
Pro quo fortiùs urget, quòd quando condemnatus 62
uſus eſt remedio nullitatis, interim dum de ipſa diſ-
ceptatur non currunt ei decem dies ad appellandum,
etiamſi in nullitate ſuccumbat, Cynus *in l. contra ma-
jores 16. numer.7. Cod. de inofficioſ. teſtament.* Franc. *in
cap. dilecto 63. quæſt.6. num.11. de appellat.* Hippolyt. de
Marſil.

Marſil. ſing. 152. ſuccumbens, quem referens ſequitur
Thom. Follan. conſilio 10. inſtantis, num. 8. & 10. & adver-
ſus Guid. Papæ, & Lancelot. hanc ſequitur opinionem
Scacia de appellat. quæſt. 52. num. 169. & iterum quæſt. 15.
ſub num. 91. & 98. & num. 95. poſt Joan. de Amicis
conſil 6. ſacr. Regio, à num. 29. cum ſequentibus, & ſub
num. 35. ubi de communi omnium conſenſu procede-
re, ubi nullitas provenit ex attentatis. Igitur idem
63 dicendum venit in noſtro caſu, quòd dum pendet re-
medium, & cognitio violentiæ, quo aliquis oppreſſus
uſus eſt; non debet currere terminus, nec aliquod
64 partibus præjudicium generare. Et hinc etiam prove-
nit, quòd quando duæ dilationes ex diverſis cauſis, ſeu
actionibus procedunt, una alteram non confundit, ſed
ſucceſſivè prodeſt, una poſt alteram finitam, latè pro-
ſequitur Tiraquell. de retract. conventio. §. 1. gloſſ. 1. &
unica, gloſſ. 18. cum ſequentibus, & iterum à num. 61.
cum multis ſequentibus, de quo nos alibi diximus latiùs
in materia exceſſus.
65 Hinc eſt, ut impedito agere, non currit tempus,
l. 1. §. fin. ff. de annal. except. l. ut perfecti, C. de annal. ex-
ceptio. Jaſon. in l. contra majores, num. 6. Cod. de inofficioſo
teſtam. Riminal. conſil. 21. numero 29. libr. 1. Decius
conſil. 358. column. penult. Cravet. conſil. 271. libr. 1.
Menoch. conſil. 38. numero 35. volum. 1. Bert. quæſt. fa-
mil. 40. & 65 Bard. de temp. util. & contin. cap. 7. & 8.
cum ſeqq. Joan. de Lignan. de cenſur. Eccleſiaſt. §. 14.
numero 17. ex quo inferunt Rom. conſil. 433. incipit
quoad primum. Felin. in cap. cùm dilecto, co num. 21. ver-
ſiculo limita 7. num. 13. de reſcript. Rip. tractat. de peſte, 3.
part. quæſt. 6. Hierony. Prævid. in tractatu de peſt. ver-
ſiculo vidimus, num. 2. Caſſ. deciſ. 1. de dilat. & ſuper re-
gul. Cancell. deciſ. 22. Sarn. de publicat. quæſt. 3. numer. 2.
Rebuff. in ead. regul. Marſ. in l. 1. §. propterea, num. 131.
ff. de quæſtio. Moder. Florent. de fortuit. caſib. part. 2.
quæſt. 6. Cardin. Pariſ. conſ. 143. column. 1. volum. 4. Na-
varr. conſ. 3. num. 3. de renunt. Caputaq. deciſ. 73. part. 2.
Flami. Pariſ. de reſignat. lib. 11. tom. 2. quæſt. 13. à num. 1.
& num. 33. qui loquuntur de impedimento, quod
ſuſpendit tempus publicandi reſignationem, & ipſe
66 Flami. Pariſ. ibi à num. 50. quòd impedito non currit
terminus conficiendi inventarium, & quòd impedi-
mentum excuſat à pœna, à contumacia, à deſertione, à
ſolutione canonis debiti, ab emphyteuta, ab obligatio-
67 ne accedendi ad Concilium ſive generale, ſive provin-
ciale, & alijs pluribus, ubi latiſſimè, & dilucidè
proſequitur hanc materiam. Hinc eſt, ut propter impe-
68 dimentum receditur à forma, Cardin. Pariſ. conſ. 32.
num. 11. 14. & 16. & conſ. 33. num. 32. 15. & 31. volum. 2.
Cravet. conſ. 52. volum. 2. Burſat. conſ. 74. num. 157. vo-
lum. 1. quia non videtur formæ, ac legi contravenire,
Jaſ. in l. ſi quis, nu. 7. ff. juriſd. omni. jud. Ægui. Boſſ. in
pract. crim. tit. de neceſ. fidejuſſ. num. 47. Flamin. ubi
proximè, num. 3. & 5
69 Hinc eſt, quòd impedito ex facto judicis non currit
tempus, Pariſ. conſ. 124. præſentis numeri 1. lib. 1. Bald.
tractat. de præſcriptio. in 1. p. 4 p. princip. quæſt. 6. num. 4.
tom. 17. fol. 71. Scacia de appellat. q. 15. num. 124. &
à num. 122. cum ſequentibus, ubi plurimos allegat; plu-
res etiam citat Flami. Pariſ. de reſign. lib. 11. tom. 2. q. 13.
num. 120. & num 95. & facit ad propoſitum quod ipſe
Flami. num. 131. poſt Sarner. de public. quæſt. 13. nume-
ro 3. Rip. in tract. de peſt. in 3. p. q. 6. quòd ſi literæ de-
tineantur à judice, & tranſeat tempus, excuſatur à
publicatione.
70 Hinc eſt, ut impedimentum proveniens ex facto Prin-
cipis excuſat, ut teſtatur Decius in cap. ex ratione, n. 22.
verſic. ſecundus caſus, Scacia de appell. quæſt. 15. ſub
num. 114. verſ. adverte unum, ad finem: imò etiam vio-
71 lentia excuſat, & eſt cauſa, ut tempus non currat vim
paſſo, ita poſt alios Flami. Pariſ. ubi proximè, à num. 95
cum ſequentibus, ubi etiam de impedimento provenien-
. . . Salgado de protect. Reg.

te ex facto adverſarii, quæ omnia optimè conducunt
reſolutioni noſtræ propoſitæ difficultatis.

Et in noſtris terminis, quòd termini, & tempora 72
jure præſcripta non currunt propter recurſum ad Re-
gem per hanc viam violentiæ, expreſsè determinavit
Rot. Romana in una Longionen. Præſtimon. 27. No-
vemb. 1592. coram Pamphilo, quam ad literam refert
Nicol. Garc. tract. de benef. 6 p. cap. 4. ſub nu. 44. fol. 819.
in qua poſtquam latè tractaverit, an lapſus fuerit ter-
minus exequendi executoriales quaſdam, poſt me-
dium ita dicitur: Maximè cùm taciturnitas fuerit cau-
ſata ex impedimentis præſtitis per Alvarum mediante
recurſu ad conſilium regium, per quod curavit auferri
executoriales, &c. quæ mirabilis eſt ad propoſitum, &
ita etiam declaratum fuit, & practicatum in hoc Sena-
tu Gallo-Græco, maximè quia hujuſmodi impedimen- 73
tum eſt notorium, evidens, & manifeſtum, probatum ex
eiſdem actis, quibus apparet quantum tempus ipſum
duraverit. ex iis, quæ latè proſequitur Flamin. ubi ſuprà,
à n. 22. cum ſeqq. & à n. 119.

Et nullo adducto fundamento, nec authoritate (mul-
tò poſt ſcripta) legimus Cevall. in tractatu de cognitio.
per viam violent. gl. 14. n. fin. ad fin. tenentem hanc par-
tem, qui in hoc articulo ita ait: Y los terminos de la
prueva eſtan ſuſpenſos, durante que el proceſſo no ſe vuel-
ve a remitir al Eccleſiaſtico, y ſi fuere executiva la cau-
ſa no corren los diez dias de la opoſicion, ſi no que à de
volver à notificar el termino, ſi el proceſſo fuere remitido
a ordinario ſobre algun articulo y aſſi lo he viſto y practi-
cado: quia impedito agere non currit tempus, l. 5. §. fin. 74
Cod. de annal. excep. & eſt regula juris dicentis, quod per
me non ſtat, mihi imputari non debet. Hæc ille in hoc
articulo dicit; quantum autem aſſerit, quòd denuò ſit
terminus oppoſitionis intimandus, ita ut de novo inci-
piat currere, ratione, & fundamento caret; nam termi-
nus ſuſpenditur, & remanet in eo ſtatu, quo ſupervenit
impedimentum, ita ut pars termini jam tranſacti non
renovetur, ſed dumtaxat tollitur de medio illud tem-
pus, quo impedimentum duravit: ita Flami. Pariſ. poſt
alios ubi ſuprà, à num. 127. & ſeq. & n. 119. pulchrè & 75
plenè Roman conſ. 443. quoad primum in prin. Calderi.
conſ. 119. aliàs 4. de appell. circa med. verſ. & eſt danda,
Gemini. conſ. 42. num. 10. verſ. impedimentum plurimam
comprobationem, Roman. conſ. 496. primus, num. 9. & ſeq.
verſ. quoad ſecundum, Cardin. Tuſc. pract. concl. littera T,
concl. 29. num. 8. & n. 21. tom. 4. & alibi paſſim per Do-
ctores: aliàs enim maximæ potuiſſent oriri & intole-
rabiles fraudes ad renovandum terminum tranſactum,
quibus locus dandus non eſt, & nos pro hac opinione
plures citavimus 2. p. cap. 13. à num. 253. & eam inſu-
per ſequuntur Bald. & ejus addit. in authen. clericus,
num. 9. cod. de Epiſcop. & cleric. Amedæ. de ſyndic. num.
76. fol. 48. Catal. eodem tract. quæſt. 75. n. 44. & ſeqq.
fol. 15. Pui. eodem tract. verb. inſtantia ſyndicat. cap. 4.
fol. 194. Caſtel. in l. 64. verb. paſſados, fol. 192. col. 3. in fin.
& ibi P. lac. Rub. num. 5. fol. 126. in leg. Taur. Avenda.
reſponſ. 2. fol. 118. concl. 6. Didac. Perez. in l. 5. tit. 8. lib. 3.
ordin. col. 1111. verſ. intelligendu, Azeved. in addit. ad
Curi. Piſan. lib. 4 cap. 6. n. 87. fol. 103. & in d. l. 7. n. 81. in
fin. & ſeq. tit. 18. lib. 4. recop. facit regul. imputari de re-
gul. jur. in 6. & l. 1. & tit. ff. de eo per quem factum erit.

Et in terminis quando in via executiva ob impedi- 76
mentum partis non potuit fieri informatio per debito-
rem, ei non aſſignetur novus terminus ex integro, ſed
ſuppleatur tantum, quantum abſtulit impedimentum,
probat poſt nonnullos ex allegatis Bobadilla in polit.
lib. 3. c. 8. n. 153.

CAPUT VIII.

Dato ſemel in Senatu decreto ſuper violentia ex actorum inſpectione, illis tamen diminutis: an poſtmodum eis integris, poſſit, ejuſdem appellationis virtute, ſuper eodem articulo Regius iterum haberi recurſus per hanc viam violentiæ.

SUMMARIUM.

Decretum violentiæ per viam nullitatis, appellationis, aut reviſionis, revocari non poteſt, num.1.

Cevallos refertur aſſerens decretum violentiæ tranſire in rem judicatam, quoad Senatum inferiorem, non tamen quoad conſilium ſupremum, quia illud poteſt reformare, & revocare, num.2. vide num.36.

Sententia lata contra rem judicatam eſt nulla ipſo jure, numero 3.

Decretum violentiæ, que no viene por la orden ò en eſtado, *non impedit, ut iterum ordinato proceſſu, queat oppreſſus ſuper eodem articulo, & appellatione ad Senatum recurrere, n.4.*

Sententia abſolutoria ob ineptum libellum non impedit alium bene conceptum noviter proponere, n.5.

Succumbens ex actione ineptè propoſita iterum aptè agens auditur, n.6.

Decretum violentiæ, que por agora no haze fuerça, *&c. non impedit, quominus oppreſſus accedente poſtea violentia, queat ſuper eodem articulo ad Senatum recurrere, num.7.*

Agens ad debitum conditione non impleta, & ſuccumbens poterit illa impleta iterum agere, n.8.

Succumbens ob non probatam rei poſſeſſionem in adverſario, contra illum demum poſſidentem poteſt iterum agere, num.9.

Cauſa defenſionis limitata limitatos producit effectus, numero 10.

Decreto, vim non fieri, lato ſemel in Senatu, eſſentialibus tamen actis deficientibus, poſtea tamen integris, poſſe ejuſdem violentiæ reſpectu iterum haberi recurſum, defendit Author, n.11.

Acta integra facta à judice Eccleſiaſtico, de eſſentia ſunt recurſus regii, ut vis detegi poſſit, num.12.

Sententia lata actis non integris, ſed diminutè tranſportatis, eſt nulla ipſo jure, & quæ executionem non meretur, num.13.

Et hæc nullitas non excuſatur præſumptione boni juris, numero 14.

Exceptio proceſſus non integri ante omnia per judicem examinanda, num.15.

Gratianus reprobatur, & varius arguitur, n.16.

Decretum violentiæ latum actis non integris, legis forma, & ordo omittitur, n.17.

L. Regia 36. tit. 5. l. 2. recopi. *ibi,* en la forma acoſtumbrada, *&c. &* manden traher el proceſſo, *&c. ponderatur, & interpretatur, ibidem.*

Sententia actis diminutis dicitur lata ordine perturbato, numero 18.

Actis non viſis, vel eis non integris, ſed diminutis, ſententiam ferre, idem eſt, n.19.

Cauſa vera ubi requiritur ad ſubſtantiam actus, non ſufficit eam habere pro ſubſiſtente, n.20.

Factum malè, aut minus plenè ex integro eſt agendum, num.21.

Diſpoſitio licet intelligatur de primo actu, non tamen de nullo, & inutiliter geſto, quia iterum utiliter geri poteſt, num.22.

Diſpoſitio licèt intelligatur de primo actu, ſi ex eo non ſatis ſit intentioni diſponentis, alius fiat, ut ex integro ſatisfiat, num.23.

Per decretum violentiæ actis non integris latum, non ſatisfiet fini, & intentioni Principis, juris divini, naturalis, & Canonici, dum vis ſubſiſtat, n.24.

Diſpoſitio pro certa cauſa (prout violentiæ repulſio) durat durante cauſa, n.25.

Cauſa durante ſemper durat, quod ob cauſam introductum eſt, numero 26.

Per decretum violentiæ, ſcilicet illam non adeſſe, non integris actis latum, major judici datur occaſio violentiæ inſiſtendi, n.27.

Decretum violentiæ nunquam tranſit in rem judicatam, numero 28.

Extrajudicialis actus licèt poſt decem dies per appellationem non revocetur, tamen ſic quandocunque per viam recurſus, & querela, n.29.

Actus extrajudicialis nunquam tranſit in rem judicatam, numero 30.

Condemnatus per tres conformes ſententias, quæ non tranſeunt in rem judicatam, non auditur ulterius appellans, numero 31.

Deſertio appellationis ab actu extrajudiciali non præcludit viam querelæ, n.32.

Decreto (vim nõ fieri) ſemel dato ex actis, nõ integris, poteſt oppreſſus eis ſimultaneis ad Senatum recurrere ſuper eodem articulo violentiæ, tamen cum limitationibus, n.33.

Decreto violentiæ ſemel dato actis non integris non adiit oppreſſus Senatum iterum per viam appellationis, nullitatis aut reviſionis, ſed extrajudicialiter, ac ſi nunquam datum ſit decretum, n.34.

Remedium ſalubre violentiæ non eſt credendum, velle Principem fictè, & apparenter præbere, manente adhuc vi, numero 35.

Cevallos reprobatur aſſerens decretum violentiæ tranſire in rem judicatam, n.36.

Cevallos reprobatur aſſerens, conſilium ſupremum revocare, & reformare decretum violentiæ latum à Cancellaria, vel alia audientia inferiori, n.37. & ſeqq.

Cevallos reprobatur aſſerens, Nuntium de appellatione cognoſcentem non poſſe ſententiam ferre contrariam decreto violentiæ directo ordinario inferiori, n.38.

Decretum violentiæ non facit inſtantiam, nec præjudicium partibus, nec tranſit in rem judicatam, n.39.

Cognitio ſuper juſtitia cauſæ principalis remanet ſalva ſuperiori per decretum violentiæ, quod cum ſuperiore nec loquitur, nec intelligitur, n.40.

Index ſuperior cauſa cognita poteſt ſuper ſententiæ executione & attentatis terminare, nullo habito reſpectu ad decretum violentiæ directum inferiori, n.41.

Deferendum, vel non, licet ad ſui inſtructionem poſſit cognoſcere judex inferior, tamen ſuperior non impeditur, ſuper admittenda, vel rejicienda appellatione, & attentatis, terminare, n.42.

Superioris interloquutio ſuper admittẽda, vel non admittenda appellatione, & revocatione attentatorũ, etiam ſtante decreto directo regio inferiori eſt novum gravamen, & diverſa perſona oppreſſa, diverſus judex, & nova violentia, & ſic nova appellatione, & recurſu indiget, n.43.

Auxilio novo indigent quæ de novo emergunt, n.44.

Diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, quæ propter ſupervenientiam nova cauſa alteratur, n.45.

Decreto violentiæ ſi judex ipſe per litis diſcurſum contrariam ferat ſententiam, nova appellatio, & novus recurſus eſt neceſſarius, quia nova eſt vis, n. 46.

Conſilium ſupremum ſe intromiſiſſe unquam in reformatione decretorum violentiæ Regii tribunalis inferioris, nec viſum, nec hactenus auditum eſt, n.47.

Decreto violentiæ ſemel dato, actis tamen diminutis, tunc ad Senatum iterum poteſt recurri, ſi acta quæ deficiebant erant omnino eſſentialia ad detegendam violentiæ exiſtentiam, non alias, n.48.

Oppreſſ.,

Oppreſſus, qui ex actis diminutis ſemel obtinuit decretum contrà ſe, licèt vim non fieri, poteſt eis integris, iterum recurrere, ſecus autem appellans, n.49.

Pars appellata, qua contra ſe reportavit decretum in Senatu vim fieri actis diminutis; non poteſt eis integris ulteriùs recurrere, quia caret appellatione, & ſic fundamento, quo violentia fundatur, n.50

Violentia committitur in non deferenda legitima appel-
1 *latione, non tamen in deferenda non deferenda, numero 51.*

Iudex non deferens juſta appellationi punitur, numero 52.

Iudex deferens appellationi minùs legitima non punitur, num.63.

Oppreſſus affirmans in Senatu acta eſſe integra, non auditur poſtea ex capite proceſſus diminuti, volens noviter recurrere ad Senatum ſuper eodem articulo, numero 54.

Oppreſſus ut iterum poſſit recurrere ad Senatum ſuper eodem articulo ex capite proceſſus non integri, debet de hoc conſtare notoriè, & evidenter ex actorum inſpectione, âliter non auditur, n.55.

Et quomodo conſulatur oppreſſus ut hoc modo notoriè appareat, ibid.

Notarii fidei ſtandum eſt aſſerentis alia acta non eſſe ad reſponſionem proviſionis de autos diminutos, *quoad proceſſus inſpectionem ſuper violentia procedit Senatus, num.56.*

Actis novis apparentibus facit variare fidem Notarii, contrarium aſſerentis, & ſi eſt laicus, punitur à Senatu, num.57.

Giurba diſtinctio an ſi ſententia ſit nulla ob acta non integra, reprobatur, n.58.

1 INGENUUS fateor, in hac quæſtione plus diſcere, quàm docere me velle: ſiquidem dato ſemel decreto vigore unius appellationis quoquo modo acta acceſſerint ad tribunal, ſi iterum prætextu proceſſus non integri, velit oppreſſus, alia nova non accedente violentia, ad idem confugere, pro alio decreto obtinendo: videretur potiùs accedere pro prioris revocatione, & ſaltim quaſi per viam nullitatis petere reviſionem iterum, quod nullo modo patitur, ut poſt Avenda *de exequen. mand. cap.1.n.32.verſ. & quia proviſio, in prima parte.* Gaſp. Rodrig. *tractatu de annu. reddit. lib.1.quæſt.17.n.73.* Practic. Monter. *in 3. tractatu de Cancell. ſic. Signeſe el tercero proceſſo que es Eccleſiaſtico, ad fin. fol.99. & ſeqq. ad fin. fol.94. & l.35. lib.2. recop.* latiùs diximus *ſuo loco*, à neutro decretorum genere in articulo violentiæ dari appellationem, ſupplicationem, nec etiam permitti nullitatem, aut alium recurſum: ergo dicendum eſt in hoc caſu: ut nullo modo iterum admittatur oppreſſus, quantumcunque de actorum diminutione, ac diſmembratione dixerit.

2 Ulteriùs & pro hac parte negativa facit, quoniam licèt tribunalis Regii inferioris ſuper cognitione per viam violentiæ reſpectu conſilii ſupremi propter ejus ſoveraniam; nunquam tranſeat in rem judicatam; quominus queat ſuper eodem articulo violentiæ datum decretum per Cancellariam, aut aliam Regiam audientiam reformare, revocare, ſeu in melius reponere: tamen reſpectu ejuſdem tribunalis, & Cancellariæ, quæ decretum violentiæ protulit, ſive juſtum, ſive iniquum, eo non admittitur appellatio, ſupplicatio, aut alius recurſus: quia reſpectu ſui tranſivit decretum in rem judicatam, ita hanc conſiderationem latè proſequitur Cevall. (quem multò poſt hæc vidi) *in tractatu de cognit. per viam viol. 2.q.74. à n.24. uſque ad fin.* ubi caſum, & exemplar recenſet *fol.*283. igitur oppreſſo ſemel dato uno decreto in tribunali, oſtium penitùs claudendum eſt, ne aliter recurrere poſſit, cùm decretum jam tranſierit in rem judicatam; quia ſententia lata contra rem judicatam eſt nulla ipſo jure. Bald. *in l.1.*
col.2.n.5.verſ. ex prædictis, C. quã do provo. non eſt neceſ- 3
ſe, & in cap. ſi à nobis, 65. & ibi Philipp. Franc. *num.12. verſ.3. ſed quæritur, de appellat.* & hanc eſſe communem opinionem teſtatur, & ſequitur Franc. *in c. dilecto 63. quæſt.41. ſub num.94. de appell.* latè proſequitur Scacia *de appell. q.11. à n.194. cum pluribus ſeqq.*

Sed nihilominus ut in re tam gravi, atque difficili 4
cum diſtinctione procedamus; Tres caſus diſtinguendi ſunt: Primus quando in Senatu poſt actorum inſpectione n decretum fuit, proceſſum non venire per ordinem debitum, & ſtatum, putà, quia deficit appellatio, & tunc dubium non eſt, ut iterum ſuper eodem articulo, & ejuſdem appellationis cauſa, & occaſione, poſſe iterum ad eundem Senatum recurri, quando proceſſus conduci poſſit ordinatè, ac debitò, ſeu legitimo modo, quia ex eo decreto nihil ſuper articulo violentiæ decretum fuerat, ad ſimilitudinem ſententiæ abſolutoriæ ab obſervatione judicii, vel ab inſtantia, putà; propter
ineptum libellum, ut poſſit iterum eadem cauſa in ju- 5
dicium refricari, bene concepto libello, ut probant text. *in leg. ſed & ſi pupillus, §. ſi inſtitoria,* & ibi gl. Bal. & expreſſius Alberi. & Salic. *ff. de inſtitu. & in l. Mavius, in fin.* & ibi quoque Alber. *ff. de pact. dotal. & c. coram,* & ibi Petr. Ancar. *in 4. not. de reſcript. & cap. examin. de reſcrip.* Signorol. *conſ.142. in quæſt. vertente, col.2. verſ. præterea in ſimili*, ubi alia jura citat Ancaran. *in*
cap. ne captanda, col.1. in 3. de conceſſ. præbend. lib.6. bo- 6
nus textus *in clem.* & ibi Cardin. Flor. *in 2. notab.* & alii *de appello.* latè Tiraq. *in leg. boves, §. hoc ſermone, limit.1. à n.26.* qui dicunt, quòd ille, qui actionem, aut libellum ineptum propoſuit, & ob id fuit repulſus, vel ſuccubuit, debet iterum aptè agens audiri de novo.

Secundus caſus eſt præcedenti ſimilis, putà; quando 7
decretum eſt in Senatu, *que por agora no haze fuerça y ſe le remite,* &c. quod tunc contingit, quando reperitur in actis, judicem nihil appellationi reſpondiſſe, an deferebat, vel non; vel quando conqueritur de exequutore nolente deferre appellationi per aliquem interjectæ, eo, putà; quia eum citavit, certantem non eſſe comprehenſum, coram quo oppoſuerat exceptionem legitimam, & nihil contra eam judex dixerit. Vel quando eſt appellatum ab aliquo judice conditionaliter, niſi me admiſeris ad probandum, vel conceſſeris terminum, &c. & non expectata determinatione, & gravamine judicis, recurrit ad Senatum per viam violentiæ, & pluribus aliis, de quibus per diſcurſum hujus operis: quoniam poſtmodum facta, & accedente violentia ſuper eodem articulo, poterit abſque dubio, iterum ad Senatum confugere, ut in caſu ſuperiori, & ex identitate rationis.

Pro quo facit, nam qui nondum conditione impleta, 8
egit ad debitum, & ob id ſuccumbit; tamen ea conditione poſtea impleta, denuo iterum poteſt agere, *l. grege, ff. ſi ſub conditione, ff. de ædilitio edicto, l. mater, §. eodem, verſ. & ideo ſi fortè ſub conditio. ff. de exequutione rei judi.* Tiraq. *in d. §. hoc ſermone, limit.1.n.16.* & meliùs facit,
nam ſi actor ideo à judice ſit repulſus, quia rem pe- 9
titam reus non poſſideret, poterit licitè iterum agere, ſi reus inceperit poſſidere, *l. quoties, §. ult. l. ſed & ſi poſtea, ff. de noxal. act. l. ſi à te, in princ. & l. rem meam, & l. ſi quis ad exhibendum, ff. de excep. rei jud. l. procurator ad exhibendum, in princ. ff. rem ratam haberi, l. neque 3. ff. ad exhibend.* latiùs comprobat Tiraq. *in repeti. l. boves, § hoc ſermone, limi.1. num.17. ff. de verb. ſignific. fol.232.* & quia hoc idem dictat, & indicat ſimilium Do-
ctorum conceptio, quia eſt limitata, ac ideo limitata 10
cauſa defenſionis limitatos producit effectus. Maria. Socin. *conſ.26. ex iis quæ in facto, colum.2. verſiculo poſtremo poſito, lib.1.* Tiraquel. *in tractatu cauſa ceſſante, ſub num.147.* ubi per totum latè comprobat regulam

generalem, quòd cauſa limitata limitatos producit ef-
fectûs.

11 Tertius, & difficillimus caſus eſt, quando directè
latum eſt in Senatu decretum ſuper articulo violentiæ.
putà; vim non fieri, ſed tamen deficientibus aliquibus
eſſentialibus actibus, quæ ſine dubio ſi ſimul ſtarent
cum aliis, penitùs appellationem juſtificarent, manife-
ſtámque violentiam detegerent: & tunc ſi poſtmodum
apparuerint cum proceſſi, opinor, poſſe denuo iterum
ejuſdem appellationis virtute, & ſuper eodem articulo
ad eundem Regium Senatum, ſeu audientiam per hanc
viam violentiæ recurri, ad quod moveor ſequen-
tibus.

12 Primò, quoniam ad hujuſmodi extrajudicialem co-
gnitionem per viam violentiæ omnimodo ſunt eſſen-
tialia omnia acta integra, quæ facta fuêre coram judice
Eccleſiaſtico, ut aliter veritas rei, qualitas & natura ap-
pellationis detegi non poterit, nec violentia judicis
apparere, ut latiſſimè *ſuprà, c.2. & præcipuè in §.1. à
princip.* adeò ut etiam in judicialibus ſi ſuperior actis
non integris, ſed cum diminutione, & diſmembratione
tranſportatis ſententiam ferat, nihil agere videtur, ſed
ipſa ſententia eſt nulla ipſo jure, adeò ut exequutioni
mandari non poſſit, ita determinavit Rot. Rom. in una
13 Cortonen. bonorum de Sectilo Mercurii 28. Junii 1589.
quæ inter relatas per Proſper. Farinac. eſt *deciſ.104. re-
ſolverunt, & deciſ.107. num.2.* alteram etiam Rotæ deci-
ſionem, quam poſt Marqueſ. citat, & ſequitur Joan.
Hieronym. Campanil. *diverſ. jur. canon. rubr.11. cap.13.
ſub num.314. fol.367.* Fivix. *deciſ.11. n.53. p.3. & per l.2.*
ubi gloſſ. & B. *num 1. &* Jaſ. *num.15* Decius *numero 33.
C. de edend.* Felin. qui communem dicit *in cap. Eccleſia
ſancta Maria, ante num.17. de conſtitut.* tenet eleganter
Mareſcotus *variar. reſolut. lib.2 cap.43 à numero 1. cum
ſeqq.* maximè hodie ſtante Trid. *ſeſſ.24. de reformat.
cap.20. §. præterea,* quod habet decretum irritans, quæ
14 nullitas non excuſatur præſumptione boni juris. So-
cin. Jun. *conſ.8. num.3. lib.2.* ſed imò parte opponente
priùs judex de ea cognoſcere debet. Pote. *deciſ.72.
15 num.6. lib 3.* optimè Mareſcot. *ubi proximè, num.3.* ubi
teſtatur ſæpe ita tenuiſſe Rot. ut in una Patavina deci-
marum 4. Julii 1576. coram Graſſ. & in Verulla. Spo-
lii 3. Maii 1586. coram Plat. & in alia Venet. legiti-
mitatis 26 Febr. 1597. coram Penia: etiamſi adſit in
commiſſione clauſula (quam, & quas, &c.) quia poſt
Tridentin. Signatura, & Rota intelligunt, ut non ope-
retur, niſi tranſportato proceſſu, prout fuiſſe tentum
in una Valenti. Parochial. 13. Januarii, 1580. coram
Blanchetto, teſtatur Mareſcot. *d. l.2. cap.43. n.4.* qui *n.5.*
ampliat hanc doctrinam, & quòd hujuſmodi ſententia
lata actis non integris ſit nulla ipſo jure; tenet poſt
Bal. Purpurat. & alios, Anton. Gabr. *commun. concl. lib.2.
tit. de appellat. concluſ.5. in fin.* & poſt Bart. *in l.2. is apud
quem, num.5. verſ. tertio modo,* & ibi Bald. *n.5. verſ. ex quo
nota, C. de edendo,* tenet Caſſiad. *deciſ.2 n 10. de appellat.*
Cæſar. de Graſſ. *deciſ.73. alioqui 9 opponebatur, num.5.
de cauſ. poſſ. & propriet.* quos ſequitur Sigiſmun. Scacia,
de appell. quæſt.20. num.8. 11. & ſeqq. qui *d. n.11.* teſtator,
ita fuiſſe deciſum in Rot. die 13. Februar. 1609. in una
Anconita. pecuniar. coram Sacrat. ex quibus quidem
clarè convincitur Gratianus *diſcept. for. cap.121. nu.26.
16 & 27.* qui in totum non eſſe nullum putavit. Igitur ſi
primum decretum latum non viſis actis integris, defi-
cientibúſque eſſentialibus penitùs ad articulum, nul-
lum reparatur, nihilque ex eo actum videatur: licitè
poterit de novo ad Senatum recurri, quia non præſtat
impedimentum, quod de jure non ſortitur effectum ex
regula juris. Et adverte quod ipſe Gratian. *4. part.
c.p.95. num.28.* noſtram opinionem tenet abſolu-
tè poſt plures Rotæ deciſiones Farinacii, quas allegat;
vide etiam quæ contra Giurbam dixi ad finem hujus
cap.

Secundò facit, etenim lato decreto actis non inte-
gris non eſt ſervata forma, & ordo datus à l. Regia 36.
tit.5. lib.2. recopil. ibi: *en la forma acoſtumbrada,* & ibi:
Manden traher à las dichas nueſtras audiencias el pro- 17
*ceſſo Eccleſiaſtico originalmente, el qual trahido, ſin dila-
cion lo vean, y ſi por el les conſtare que la appellacion eſta
legitimamente,* &c. quæ verba intelligi debent de inte-
gro, quia ita juris intellectus ſuadet, ut latè diximus
ſuprà, cap.2. §.1. à princ. & quia rei appellatione tota
continetur, quare per diminutionem actorum decretum 18
latum dicitur ordinis perturbatio: ita docet Bald. *in l. is,
apud quem 2 n.5. verſ. ex quo nota, Cod. de edendo,* ſequi-
tur Scacia *de appell. quæſt. 10. ſub n.8. ad princ.* Farinac.
deciſ. crimin.521. num.4. Purpurat. & Bal. *n.6. in l.2. C. de
edend.* Marius Giurba *deciſ.29. ſub num.1.* qui etiam di-
cunt, quòd idem eſt ſententiam ferre non viſis actis,
vel illis non integris, ſeu eſſentialibus diminutis, prout 19
promiſcuè ſic loquuntur Doctores ſupracitati *in primo
fundamento,* præcipuè videndus Scacia *d. num.8. cum
ſequentibus,* poſt alios ibi: Ergo judicandum eſt, ac ſi
nunquam veniſſet, cùm forma non ſit ſervata, quia
quoties vera cauſa requiritur ad ſubſtantiam actus,
non ſufficit, eam habere pro ſubſiſtente, *l. ſi fortè, ff. de* 20
Caſtrenſ. pecul. ibi, veritatem enim ſpectamus, non
quod quis finxit. Alexand. *conſ.27. numero 50. volum.1.*
tenet Perez de Lara (doctiſſimus, & peritiſſimus quon-
dam advocatus; nunc meritiſſimus Senator, necnon in-
tegerrimus judex) *in tractatu anniver. & Capell. lib.2. c.4.
num.109.*

Tertiò eſt textus optimus *in l. ſi maritus, §. fin.* cujus 21
mirabilia verba ſunt: Si quis adulterum, & adulteram
ſimul detulerit, nihil agit, poteritque quaſi neutrum
detulerit, rurſus à quo velit, initium facere, quia nil
prima delatione egit) *ff. ad leg. Iul. de adult.* quem text.
in ſimili propoſito Tiraqu. *in leg. boves, §. hoc ſermone, 1.
ſub num.2.* qui *ibidem, num.20.* pulchrè inquit, ut id quod
malè fit aut minùs plenè, ex integro eſt agendum cujus
dictum fuit gloſſæ *in cap. Diabertum 7. quæſt.1.* & ipſe
Tiraq *ibi n.20. & 21.* mirabiliter hoc comprobat ex eo,
quòd ſi in baptiſmo, vel in ordinibus non eſt ſervata
forma, atque inutiliter ſemel fiant, licèt ſint Sacramen-
ta nullatenus reiterabilia; tamen poteſt, iterum denuo
ſolemniter ritè, & rectè celebrari, ac confici, ubi pluri-
ma in comprobationem adducit.

Hinc eſt, ut diſpoſitio loquens de actu, licèt intelli- 22
gatur de primo *l. boves, §. hoc ſermone, ff. de verbor. ſigni.*
tamen non intelligitur de primo actu nullo, invalido,
ſine effectu, & aliàs inutili, quia tunc iterum abſque
impedimento alius actus utilis fieri poteſt, ita latiſſimè
poſt alios quamplurimas doctrinas multùm conducen-
tes huic propoſito congerit Tiraqu. *dict. §. hoc ſermone,
limitat.1. à n.1. uſque ad finem.*

Quartò, & pro hac parte facit, quia licèt omnis diſ- 23
poſitio ſimpliciter loquens, debeat intelligi de primo
actu, & prima vice, ita ut iterum reiterari, aut repeti
non poſſit, tamen ſi in primo actu non eſt ſatisfactum
legis, aut diſponentis intentioni, licitè poteſt iterum
fieri, & celebrari, iſque actus repeti, ut ex integro ſa-
tisfaciat diſponenti, ita ſcribit Bald. *in l. fideicommiſſa,
§. ſi quis alicui decem, ff. de legat.3.* & idem Bald. poſt
Cyn. *in leg. veluti, §. hac vox,* per illum textum, & ibi
quoque Alex. Jaſ. & Jacob. de S. Georg. *ff. de edend.* & ipſe
Bal. *in l. qui per ſalutem, in fin. nova lectura,* per illum
textum, & ibi etiam Alex. & Jaſ. *ff. de jur. jur.* latiſſimè
proſequitur pluribus doctrinis, & exemplaribus com-
probans Tiraq. *in d. l. boves, §. hoc ſermone, limit.6. per to-
tam,* & poſt Roman. Nat. Felin. Dec. Gramat. Tiraq. &
plures alios refert, & ſequitur Anton. Gabr. *lib.2. comm.
opinion. tit. de leg. & conſtitut. concl.2 limit.2. n.28.* Me-
noch. *conſ.85. n.154. volum.1.* Barboſ. *in l. divor. §. quod
in anno, nu.21. ff. ſolut. matri.* acutiſſimus Perez de Lara
in tractatu de anniverſ. & Capella lib.1. cap.3. n.28. Igi-
tur,

24 tur cum ex decreto lato in Senatu, actis integris non
viſis, non ſatisfiat Principis, & legis tam regiæ, quam
naturalis, divinæ, ac canonicæ intentioni, dictanti;
ut vi oppreſſus defendatur, & vis tollatur, ubi judi-
cem Eccleſiaſticum perperam proceſſiſſe, ex actorum
inſpectione fuerit compertum; etenim certum eſt de-
ficientibus eſſentialibus actis (quibus natura appella-
tionis detegitur, ſive juſtificata, ſive etiam alterata)
quandoque decerni vim non eſſe, ubi vis adeſt evi-
dens ex integris actis, quandoque verò vim adeſſe;
ubi ex eiſdem nullam fuiſſe apparet: ergo ex integro
Principis intentioni ſatisfaciendum eſt, ne violentia
ſubſiſtar.

25 Quintò hæc pars probatur, nam hæc cognitio per
viam violentiæ inventa eſt, & introducta pro certa, &
detetmioata cauſa, ſcilicet; pro tollenda violentia, ut
notum eſt: ſed diſpoſitio pro certa, & determinata cau-
ſa, non iotelligitur pro primo actu, & prima vice dum-
taxat, ſed durat durante cauſa, ut tenet Felin. *in cap. 2. de
trenga, & pace, limi 4.* poſt Bal. *in l. 1. col. fin. ff. ad lul. ma-
jeſt. arg. leg. continuus, §. qui irſnl. ff. de verb. oblig. 'ey. ve-
teres, cum l. ſeq. ff. de itinere, actúque priva.* Angel. *in l.
utimur, ad fin. verſ. item adde. ff. de ſepulchro violato*, Pa-
norm. *in d. c. 2. in fin.* Joan. de Plat. *in l. 1. col. 2. verſ. &
ſimplex, & determinata, Cod. de navic. lib. 11.* & Greg. Nat.
in repet. clem. ſape, in princ. col. 6. verſ. mihi magis placet,
26 *de verbor. ſignific.* Decius *conſ 562. viſo puncto. colum. 1.
verſ. ad idem facit*, Tiraquell. *in d. §. hoc ſermone, lim t. 5.*
ubi *nn. 2.* ponit pro regula generali, quòd durante cau-
ſa; debet ſemper durare id, quod ob cauſam introdu-
ctum eſt, & conceſſum, *l. ſemper. § negotiator. ff. de jur.
immunita. & l. ſi cui, §. 1 ff. ex quibus cauſ. major. l. 2. §.
omnes, ff. de judic. l. Titia, §. uſuras, ff. de legat. 2. l. qui om-
nibus, ff. de adminiſt. tuto.* per quæ iura ita tenet Signot.
Homodeus *conſil. 133. Paterfamil. col. 1. n. 6.* Tiraquell.
in tractatu cauſa ceſſante, 1. part. nn. 17. incipit, & illud:
27 ergo cùm poſt dictum decretum inutiliter latum rema-
neat, & ſubſiſtat violentia, ab eáque oon deſiſtat judex
Eccleſiaſticus: imò ex decreto, quo dictum fuit, vim oon
feciſſe, ei datur major occaſio illi inſiſtendi, & in ea
perſeverandi cootra naturam, & principalem, ac hone-
ſtiſſimum finem charitativæ protectionis, & cognitionis
per hanc viam violentiæ; ergo recurſus denegandus
non eſt; quouſque vis tollatur cum effectu.

28 Sextò, & pro hac opinione fortiter urget, etenim hoc
decretum nunquam tranſit in rem judicatam, quia vio-
lentiæ cognitio à ſua origine uſque ad finem eſt peni-
tus extrajudicialis, prout ſæpè diximus, & latiſſimè
ſuis locis probavimus; ſed actus extrajudicialis nun-
quam tranſit in rem judicatam, imò etiam poſt decem
dies, licèt via appellandi ſit ſecluſa, tamen per viam
aditus, & querelæ; & recurſus quandocunque con-
29 ſtiterit de illius iniquitate, poteſt denuo peti, revoca-
ri, ac reponi: text. *in cap. concertationi, de appellat. lib. 6.*
probant Imnol. *in cap. fin. num. 5. & 12. de præſum ptio.*
ubi Abb. *ſub num. 5. poſt princ.* pulchrè Lapus *alleg. 61.
num. 4. verſ. & extrajudicialis*, Cardin. Tuſchus *practic.
concluſ. litera E, concl. 503. num. 7. tom. 3.* Rebuff. *tractatu
de appellat. in præfation. num. 69. & 70. tomo 3. fol. 468.*
Idem Abb. *in cap. 1. num. 13. poſt princ. de his, quæ fiunt à
major. part. cap.* Cardin. *conſ. 140. factū tale eſt magiſter,*
& poſt alios Felin. *in cap. fin. ſub num 33. ad fin. de præ-
ſumptio.* Hieronym. Gonzal. *in regul. de menſ. & alter.
gloſſ. 9. in annotat. nu. 51.* faciunt etiam notata per Lan-
celot. *de attent. 2. part. cap. 12. limit. 3. numero 1. & 2.* &
nos latè diximus *infrà, 5. part. cap. 13. verſic. quo cognito*
30 *nihil mirum, à num. 21. cum ſequentibus*: & quòd actus
extrajudicialis nunquam tranſeat io rem judicatam, &
ideo poſſint quandocunque etiam poſt decem dies re-
tractari, licèt ſit appellationis remedium ſublatum, te-
net Scacia *de appellat. quæſt. 19. rem. 3. num. 19.* & poſt
Franc. & Lancelot. idem *in quæſt. 17. num. 41. declara. 3.*
igitur prohibitio appellationis in hoc decreto per
viam violentiæ oon eſt in conſideratione, quominus
iterum hac juſta, & legitima cauſa poterit denuo ad
Senatum recurrere.

Quod comprobatur, & conſonat, nam licèt ſimus in 31
ſententiis, quæ nunquam tranſeunt in rem judicatam,
& aliquis fuiſſet per tres ſententias conformes con-
demnatus, non poſſit ulteriùs audiri per viam appella-
tionis, quia tertiò appellare oon licèt, ut loquendo in
matrimonio Surd. *conſ. 223. publicatis, num. 3. lib. 2.* plu-
res citat Anton. Gabr. *commun. concluſ. lib. 2. tit. de exe-
quut. rei judi. concl. 1. ampliat. 6. num. 5.* & etiam in actis
extrajudicialibus, quæ non tranſeunt in rem judicatam.
Si tamen deferatur appellatio extrajudicialis, licèt per
viam appellationis non audiatur ulteriùs, ut ex Abb. 32
refert Philipp. Franc. *in cap. cùm ſit Romanà 5. colum. 3.
num. 15. de appellat.* & iterum *in cap. directè 39. ſub n. 8.
concl. 6. verſus finem, de appellatio.* Scacia *de appellat.
quæſt. 17. limi. 1. num. 6 & 7.* tamen alia via, ſcilicet; que-
relæ, poterit gravatus, de iniquitate actus docere, & au-
diri, docent Abb. *in cap. fraternitatis, ſub num. 2. verſ.
ultimò ponderabis, de frigid. & maleficia.* & hac via po-
terit cauſam denuo inchoare: idem Ab. *in cap. ſua nobis,
ſub num. 7.* & Philipp. Franc. *ſub num. 10. de appellat.*
Antonius de Butr. *in cap. later. 7. verſus finem, de ſent. &
re judic.* pulchrè Ruio. *conſ. 79. quæritur 1. num. 1. libr. 5.*
Scacia *de appellat. quæſt. 17. 'smi. 1. n. 8.* qui dicunt, non
obſtante appellationis prohibitione, poſſe hoc modo,
negotium inchoar: igitur cùm hoc decretum per viam
violentiæ, tanquam extrajudiciale ſuapte natura, non
tranſeat in rem judicatam, à prohibitione appellatio-
ois, non poterit argumentari ad recurſum novum ex
tam juſtiſſima cauſa poſtulatum, ut violentia adhuc
exiſtens propulſemr.

His igitur ſuppoſitis, opinor, hanc partem affirmati- 33
vam fore amplectendam, nempe; ſemel dato decreto in
Senatu Regio ſuper articulo violeotiæ, ex proceſſu ta-
meo non integro, atque deficientibus aliquibus actis
omnioo neceſſariis, ex quibus veritas rei, & violentia
detegi poſſit, ſcilicet judicem vim feciſſe: poſſit iterum
oppreſſus virtute ejuſdem denegatæ delationis ſuæ ap-
pellationi, adire Senatum querelam denuo proponen-
do, & ordinariam poſtulando, & ejus virtute omnia acta
integra aſportari facere, & ea eis veritas detegenda, &
novum decretum dandum, juxta quæ ex novis & ſimul-
taneis actis legitimè, atque juridicè viſum fuerit, cum
limitationibus, & declarationibus, de quibus *inferiùs*, à
n. 48. & ſequentibus.

Nec obſtat primum argumentum contrariæ partis, 34
ſcilicet, quòd eſt prohibita reviſio, appellatio, & nulli-
tas in iſtis cognitionibus per viam violentiæ, quia hoc
eſt verum; ſed hac via nec Senatus adimit per viam ap-
pellationis, oullitatis, aut reviſionis, ſed denuo extra-
judicialiter pariter aditur, ac ſi nunquam fuiſſet de illo
articulo cognitum, ſicut de aliis decretis, quibus non
veoire in ſtatu, aut per ordinem decretum eſt, quia
primum decretum fingitur non factum, imò caret oo-
mine, & effectu *l. 4. §. condemn. ff. de re jud.* illúdque oec
eſt in conſideratione, nec impedimenti: quoniam non
eſt credendum, ut tam ſalubre remedium, ad propulſan- 35
dam vim, velit jus, & Princeps, ut fictè atque inutiliter
præbeatur, & dumtaxat apparenter, remanente adhuc
violentia, quod præſumendum non eſt, quia eſſet verbis
impoſitam eſſe legem, noo rebus.

Minùs obſtat ſecundum ex doctrina Cevall. dicen- 36
tis decretum ſuper articulo violentiæ tranſire lo rem
judicatam, quia certè præcipitanter loquutus eſt, imme-
mor ejus, quod ipſe pluries dixerit, *in eodem tract. de co-
gnit. per viam violentia*, hanc cognitionem à ſui princi-
pio uſque ad finem eſſe extrajudicialem, & nihil judi-
cialitatis habere, quod nec ipſe, oec alius negare pote-
rit, ex iis, quæ latè diximus pluries *ſuo loco*: ſi ergo
eſt

eſt extrajudicialis,quomodo poteſt compati,ot tranſeat
decretum in rem judicatam,cùm actus extrajudiciales
nunquam tranſire in rem judicatam,probavimus bene
*ſupra, ſundam.*6 pro hac parte ; implicat enim actum
eſſe extrajudicialem,& tranſire in rem judicatam,juxta
ea,quæ nos copioſè,*infrà*,2.*part.cap*.13.*à princip* . quia
non ex eo,quòd non poſſit appellari , nec ſupplicari,
nec de nullitate dici,aſſeverandum eſt, tranſire decre-
tum in rem judicatam.

37 Sed & quod pejus eſt, aliud majori reprehenſio-
ne dignum temerè affirmat ille Cevall. *d.quæſt*.74. *à
num* 24. 2.*p*. ut ſcilicet , Conſilium ſupremum poſſit
reformare , revocare, aut corrigere decreta ſuper ar-
ticulo violentiæ lata per Cancellariam , aut aliam au-
dientiam regalem , quæ quidem aſſertio aliena eſt, &
indigna tam docto viro , ipſe enim motus eſt quadam
facti contingentia , cujus varietate proceſſus temera-
riam valde rationem conquiſivit , qua difficultatem
evadere potuiſſet , ſed mehercle in alias ingentiores
incidit. Et ut ibi , docte lector , rei veritas luceſcat;
facti ſpeciem breviter referam, prout Ceval,ibi : Viſi-
tator Eccleſiaſticus privavit adminiſtratorem officio
adminiſtrationis , & ſtatim exequutus ſententiam ,
ad illam altero admiſſo, privatus appellavit, & ob de-
negatam delationem recurrit ad Cancellariam Re-
giam;cognita cauſæ qualitate per actorum inſpectio-
nem,decretum fuit vim non facere viſitatorem,ſibique
remiſſum proceſſum ; condemnatus coram Nuntio
Apoſtolico proſequutus fuit ſuam appellationem , qui
cauſa cognita , citatis partibus , & expedita tempo-
rali inhibitione,revocavit exequutionem per viam at-
tentati , tanquam factam legitima appellatione pen-
dente , Patroni dicti Hoſpitalis ab hac ſententia Nun-
tii ad Romanam Sedem appellavère , & ob ſibi dene-
gatam delationem confugère ad Regium Conſilium
ſupremum per viam violentiæ, ubi Senatus ſupre-
mus , vim non feciſſe Nuntium Apoſtolicum , decre-
vit.

38 Ex hac igitur facti ſpecie, quæ facillima eſt, & fre-
quenter uſitata , indubitabilis , tot doctrinas à juris
principiis alienas inducit Ceval.ibi , quæ certè lecto-
ris aures offendunt , & in primis ſententiam Nuntii,
qui cauſa cognita ſententiavit, eſſe contrariam decre-
to Regio,ac ideo non poſſe ipſum de eo articulo co-
gnoſcere,ſuper quo jam ſemel judicatum eſt per viam
violentiæ.Sed evidenter labitur , ſiquidem notiſſimum
eſt principium , ut finis hujus cognitionis extrajudi-
cialis nullus alius ſit , niſi ut judex inferior non exe-
quatur , nec attentet contra jus, ſed omnia deſinat in
eo ſtatu , quo ſunt tempore prolatæ ſententiæ, donec
appellans ad ſuperiorem recurrat pro remedio , deti-
nendo interim judicem , donec conſequatur hic finis,
& ut liberè cauſa in eo ſtatu ad ſuperiorem vadat , ut
39 poſſit de ea judicare , ſecundùm quod de jure viſum
fuerit. Etenim decretum Regium nullam facit inſtan-
tiam , nec præjudicium tam partibus , quàm ſuperiori,
nec tranſit in rem judicatam ; ſed certat dumtaxat , ut
tota juriſdictio , & cauſæ cognitio integraliter (prout
de jure) aſcendat ad Superiorem , cuius favorem hu-
juſmodi decretum Regium reſpicit. Tribunal autem
de nudo illo facto , an appellatio ſit deferibilis , vel
non , cognoſcit, ad prædictum finem dumtaxat , ita ut
tota cognitio ſuper juſtitia articulorum pertinentium
ad cauſam ſalva remaneat ipſi ſuperiori, cum quo nec
40 intelligitur , nec loquitur decretum Senatus , de qui-
bus , ſæpe diximus *ſuprà , cap* 1. *&* 2. *à numero* 183.
& omnes Doctores de cognitione per viam vio-
lentiæ tractantes , uno ore profitentur , nemine dem-
pto.

Igitur ſuperior poſtquam de cauſa cognoverit , po-
41 terit ſuper illa (prout ſibi de iure videbitur) judicare,
nullo habito reſpectu ad decretum Regium , dire-
ctum inferiori , & de articulo exequutionis , ſeu at-
tentati cognoſcere , non ſecùs , ac ſi ipſe judex ſuo
proprio motu , & abſque decreto Regio aliquid geſ-
ſerit,quod & latiùs probavimus *ſuprà , cap*.2.*verſiculo
tertiò notandum eſt , quòd cùm finis , & intentio , &c.
à num*.186. & comprobatur expreſſè, quia licèt judex
inferior quoad ſe poſſet de nudo facto cognoſcere ad
ſui inſtructionem , an appellationi delaturus ſit , vel 42
non:tamen iſta declaratio non facit ius quoad partes,
nec reſpectu iudicis ad quem , quominus ipſe iterum
poſſit,(prout ſibi de jure viſum fuerit,an ſit admitten-
da appellatio,vel non admittenda)de iure pronuntiare:
iſta eſt mirabilis doctrina Philipp.Franc. *in cap.conſti-
tutus,num*.19.*&* *n*.9.*de appellat*.& poſt Contardum,&
alios tenet Scacia *de appellatio.quæſt*.11. *à num*.1. *cum
ſequentibus*.

At ſi aliquis ex litigatoribus ſenſerit ſe gravatum ex 43
ſententia,& pronunciatione ſuperioris, poterit appel-
lationem prorumpere ab illa,cui ſi non deferatur , po-
terit liberè recurrere ad Senatum Regium , ſub cuius
diſtrictu degat ipſe ſuperior , quo declarabitur vio-
lentiam eſſe , vel non , ſecundùm quod per actorum
inſpectionem repererit : hic enim novus eſt articulus,
nova violentia , & à diverſo iudice , noviter perpe-
trata , diverſus oppreſſus , & nova adhibita cauſæ co-
gnitio. Igitur quid mirum , ut eo modo , quo poteſt,
& debet de novo appellare ab hoc novo gravamine;
& articulo , poſſit etiam liberè eius vigore recurrere
ad Senatum Regium per hanc viam violentiæ, in quo
nihil attenditur primum decretum Regium , ſed qua-
litas huius appellationis , & eius legitimitas detegenda
eſt , & verificanda ex actis omnibus tam geſtis in pri-
ma inſtantia , quàm & præcipuè ex geſtis per ſupe-
riorem , de appellationis cauſa cognoſcentem ; quo-
niam quæ de novo emergunt , novo indigent auxilio,
l de ætate ex cauſa , ff.de interrogat. actio.cap.paſtoralis, 44
de exceptioni. notatur per Romanum *in leg.ſi verò,§.de
viro,ff.ſolut.matrim*. Barb. *in rubr.Cod.qui admitti. nu-
mero* 19. Deci. *in d.cap. paſtoral.numero* 5 Hippolyt. *in
l*.1.*§.ult.n*.5.*de quæſtio. & ſingulari* 233.*& ſingul*.503.
& 512. *&* 619. Palaëz.à Mier.*in tractatu de major*.1.*p*.
q.21.*numero* 18. qui etiam *num*.17. dicit , omnem diſ-
poſitionem ſemper intelligi rebus ſic ſtantibus , &
propter ſupervenientiam novæ cauſæ alterari , *leg.
quod Servius,ff.de condict.ob cauſam* , ubi latè Jaſ. qui
plura adducit *cap.ſuggeſtum de decimis, l* 43. *titulo* 18. 45
part.3.imò & etiamſi ipſemet iudex Inferior , in quem
directum eſt decretum Regium ex intervallo, per diſ-
curſum litis , inter cognoſcendum de cauſa ; aliquam
ſententiam tulerit , oppoſitam decreto Regio ſemel
dato , neceſſariò debet de novo recurri ad Senatum 46
eundem vigore novæ appellationis non admiſſæ , nec
delatæ ab eo novo gravamine : prout latiùs diximus,
& probavimus *ſuprà,cap*.2.*§*.1.*verſic. & ulteriùs quid
ſi judex oppoſuerit , à num*.16. *& ſequentibus* , & hæc
nova violentia ex noviter agitatis per eundem iudi-
cem, præcipuè detegenda eſt, & verificanda, quæ qui-
dem in dies contingit , & communiter hæc praxis præ
manibus habetur.

Ex quibus deducitur, minùs bene putaſſe Cevallum
ubi ſuprà , Senatum in ſpecie illius caſus , à ſe relati,
cognoviſſe per viam ſoveraniæ, putánſque , quòd eius
reſpectu non tranſeunt in rem iudicatam hæc decreta
ſuper articulo violentiæ , ſicut nec aliæ ſententiæ , ab
aliis tribunalibus latæ : quia (ut diximus) in illo caſu
recurſum fuit ad Senatum ſupremum , eodem modo,
quo recurreretur ad eundem Senatum , & audientiam
Regiam inferiorem,ſi ſuperior Eccleſiaſticus,aut Nun-
tius, qui de appellatione cognoſcit , degeret ſub eius
diſtrictu, prout quotidie accidit in iudicibus delegatis
Synodalibus, ſeu aliis, ad quos dirigitur delegata cau-
ſa appellationis, ſive à Romana Curia , ſive à Nuntio
Hiſpaniæ:

Hiſpaniæ:& hoc jure utimue,& communiter practicatur:alia enim via ſcilicet ad effectum reformandi decreta per viam violentiæ lata in audientiis, aut Can-
47 cellariis Regiis,hactenus nec viſum eſt, nec auditum, audiri Senatum ſupremum , nec hectenus in ſimilibus caſibus ſe ipſe intromiſit unquam,nec ego audivi , ab aliquo etiam intentatum , quia qualitas rei, & natura nogotij hoc abhorret, imò in contrarium quam pluriṁæ ſunt Regiæ proviſiones apud Cancellarias,& Regias audientias, emanatas ab ipſo Rege , quare mirur unde Cevallos deduxit tam ridiculam praxim.

48 Præfatam autem noſtram reſolutionem , qua diximus, poſſe oppreſſum,iterum recurrere ad Senatum prætextu integri proceſſus , ut limites , & declares, verum ; tunc procedere, quando acta,quæ deficiebant, omnino eſſentialia erant qualitati appellationis ,ex eiſque detegi evidenter appellationem eſſe legitimam, quæque ſi adfuiſſent tempore lati decreti Regij , vim feciſſe judicem decerneretur indubiè : aliàs autem ſi ita eſſentialia non ſunt , non debet admitti oppreſſus noviter conqueſtus ex hoc capite proceſſus non integri,pro quo facit doctrina Sigiſmundi Scaciæ *tractatu de appellationibus, quæſtione 20. numero* 13. ubi dicit,ut tunc ſententia diceiur nulla ex defectu proceſſus non integri ,quando acta , quæ defecerunt , erant talia , ut ſui natura apta ſunt reddere ſententiam nullam , non aliàs. Eſcaciam etiam ſequitur Giurba *deciſione 29. numero 5. ad fin.* poſt Rotæ deciſionem.

49 Secundò limitanda eſt , ut procedat dumtaxat in oppreſſo appellante , qui ex actis diminutis , & non integris ſemel decretum obtinuit in Senatu contra ſe; ſcilicet,vim judicem non feciſſe,ejus appellationi minimè deferentem; quia tunc iterum prætextu proceſſus non integri rectè poterit recurrere : ſecus autem in appellato,in cujus favorem attentaverat judex. Et ratio differentiæ eſt evidens : etenim oppreſſus redit ad Senatum virtute ſuæ appellationis non delatæ , & fortè exequutionis ſubſequutæ , quo fundatur violentia , & finis hujus cognitionis extrajudicialis , quia deficiente appellatione ceſſat vis , & per conſequens recurſus , prout latiùs *ſuo loco* diximus , & tunc non habetur reſpectus ad ſemel datum decretum in Senatu , quia illud fingitur nunquam adeſſe , nec eſt impedimentum , ut hactenus probavimus , quare dum ſubſiſtit vis , hac de cauſa poteſt iterum recurrere.

50 At econverſo, quando ſcilicet decretum ſemel latum eſt contra appellatum , quia declaratum in Senatu eſt , vim fieri non deferendo appellationi , cum re vera,ſi integra acta adfuiſſent, clarè pateret,appellationi ut minùs legitimæ non eſſe deferendum : eſt aliter affirmandum; quia in deferendo judex vim nullam fecit, & quia nulla adeſt appellatio,ſuper qua cadat vis,& ſic non poteſt conqueri in Senatu,quia non habet fundamentum, quo poſſit illud redire, cùm non accedat,nec poſſit per viam violentiæ appellatione deficiente:quare,ſi ille admitteretur ad reclamationem,directè foret illi permittere viam iuris, & juriſdictionalem,ſcilicet,querelæ,& nullitatis,reviſionis,aut ſupplicationis,quod omnino abſit,ut à noſtro inſtituto meritò alienum,quia materia ſubjecta nec patitur, nec eſt capax illius.

51 Et clariùs comprobatur : quia multò majus damnum , & inconveniens conſideratur in denegata delatione appellationi legitimæ & ea pendente exequi & attentare , quia committitur vis notoria,pro qua propulſanda aditur Rex: quàm in deferendo appellationi minimè deferendæ: quia tunc ex ea non committitur
52 violentia,quia judex non deferens juſtæ appellationi punitur. Specula. *titul. de appellatio. § nunc dicamus numero 1. libro 2. fol. 193.* Philippus Francus *in cap. paſtoralis 53. ſub numero 5. verſiculo quinto operatur , & in cap. ut debitus 59. numero 42. verſicul. in gloſſ. in verb. ex rationali, & ſub num. 43.* & clarius *in cap. de priori 31. in princ. de appellationib.* Eſcacia *de appellationibus, quæſtio. 13. a numero 100.* (ubi latè de diverſis pœnis, quibus puniatur , Geminian. *in cap. ut ſuper , 4. numero 5. verſicul. quæro an non tradat , de appellat. in 6.* Marant. *in ſpeculo 6. part. actu 2. principali in verbo, quandoque appellatur , numero 210. fol. 487 & numero 399. in 6. quæſtione principali, fo. 514.* Lancelotus Robertus *de attentatis, cap. ult. de pœnis attent. numero 250. & 251 fol. 465.* Guid. Pap. *tractatu de appellationib. quæſt ione 2. numero 11. fol. 58. & quæſtione 120. numero 89. & 94 fo. 61.* Cæſar Contardus *in leg. uni. quæſt one 19. numero 3. verſiculo item punitur,* & iterum *in limitatione 27. numero 8. C. ſi de momentan. poſſeſſio.* qui etiam tractat , quomodo puniatur jure civili, aut Canonico.

Et tamen ſi deferat appellationi,minimè deferendæ, 53
& minùs legitimæ;non punitur. Philipp. Franc. *in cap. ut debitus, ſub numero 43. verſiculo in eadem. & in dicto cap. de priori in princ. de appellationibus,* Scacia, *tract. tu de appellationibus , quæſtione 17. ampliatione 16. numero 61. fol. 281* Cæſar Contardus *in dict. leg. unica. limitatione 27. numero* 8. *Cod. ſi de momentanea poſſeſſione* ,& ſic cùm inter utrumque caſum tanta detur diſtantia , & diſparitas rationis , nihil mirum , ut oppreſſus ſui appellationis non delatæ vigore iterum , ſint jam integra,ad Senatum recurrere queat per viam violentiæ , quæ durat , non ſine inconveniente , & ſcandalo : appellatus autem nullam habet viam , quâ poſſit redire , quia illi vis illata non eſt , & cùm per viam violentiæ non recurrit , aliter Senatum adire nullo modo poterit in cauſis vertentibus coram judice Eccleſiaſtico , quod quidem veriſſimum eſt.

Tertiò limitanda eſt , ut non procedat,quando ipſe 54
oppreſſus in Senatu firmavit , atque etiam aſſeruit , acta eſſe integra , quia poſtmodum etiamſi diminuta reperiantur , nullatenus audietur , ſi vellet iterum recurrere ex capite proceſſus non integri , prout bene probat Scacia *dicto cap. 20. numero* 14. ubi dicit hunc talem non audiri poſtmodum , volentem dicere ſententiam nullam ex cauſa proceſſus non integri.

Quartò limitanda eſt , ut tunc procedat vera, quan- 55
do ex eiſdem actis evidenter,& manifeſtè apparet, illa eſſentialia acta defeciſſe , atque non adeſſe tempore primi decreti , & in hoc cautus debet eſſe oppreſſus , ut illa acta ita de novo aggregentur liti , eoque modo & aſtutia , ut ex ejus petitione , & judicis , aut notarij reſponſione , tunc defeciſſe notoriè appareat in Senatu , ex actorum inſpectione ; quoniam cùm in Senatu nulla ſit admittenda extrinſecùs probatio de eorum actorum defectu , ſicuti nec de aliis ad violentiam attingentibus: ſed omnia notoriè , & evidenter patere debent ex eiſdem actis, ut latiſſimè diximus , & probavimus *ſuprà , cap.* 2. ideo aliter oppreſſus audiendus non eſt : quare caveant Senatores , ne aliter illum admittant , ſed ſi ita manifeſtè ex actis non conſtiterit (prout dixi) ſtatim alio non declarato faciant reddi proceſſum notario Eccleſiaſtico.

Vnum tamen in hac materia attendere debes,quòd 56
ſi in priori decreto petita eſt , & obtenta proviſio *de autos diminutos*, de qua latiùs *ſuprà , cap.* 2 §. 2. & intimata notario fidem faciat,alia non eſſe acta , ſed miſiſſe ſe proceſſum integrum , & non diminutum. Tunc ſtandum eſt ejus aſſertioni & certificationi , quia in contrarium alia probatio in Senatu non admittitur (niſi fiat coram judice Eccleſiaſtico,prout poteſt)

teſt) & ſic ad proceſſus inſpectionem deveniendum eſt: ita tenuit Rota Romana in una Salmantina Canonicat. 24. Maij 1595. coram Dom. Blanchero ibi: Non obſtat, quòd acta non ſint integra, quia notarius teſtatur de continuato regiſtro, fol. 24. *&c.* quam deciſionem adducit ad literã Joſeph. Seſe *in tractatu de inhibition. cap.* 8. §.3. *ſub numero* 174. eandem etiam ad literam refert Proſperus Farinacius *conſilio* 68. *in deciſ. cauſar. crimin. numero* 13. *&* 14. Bene etiam facit doctrina Sigiſmundi Scaciæ *tractatu de appellatio. quæſtione* 20. *n.* 16. dum dicit, in tantum incumbat onus probandi, acta non eſſe integra, aſſerenti, ut maximè procedat, quando copia proceſſus eſſet à notario intitulata hoc modo (Copia omnium actorum) tenet etiam obiter Giurba *deciſ.* 29 *ſub n.* 13.

57 At tum receditur à fide tabellionis, cùm poſtmodum in eodem proceſſu appareant alia acta, quæ verè defuerant, tunc enim oppreſſus non indiget alia probatione, cùm ipſa quidem faciat variare fidem tabellionis, contra quem, cùm ſit laicus, poterit tribunal ob falſitatem procedere, & convictum punire, & graviter animadvertere, niſi aliter de ſua innocentia vel appareat, vel doceat, ſcilicet, quia illa acta penes judicem remanſiſſe, eo tamen inſcio.

58 Obiter tamen ex ſupraſcriptis unum non omittam, quod diſtinguendo aſſerit Giurba *deciſ.* 29. 7. *cum ſequentibus*, ſequutus Muſcatellum *de appel. part.* 1. *gloſſa proſequendum, num.* 57 58. *&* 59. quòd tunc erit nulla ſententia ex actorum diminuta tranſportatione; ſi appellans ſit in dolo, ſecùs ſi in dolo non ſit: ſed miror tantos viros loqui adverſùs communem, & abſolutam Doctorum, & Rotæ deciſionum receptam ſententiam, de qua nos *ſuprà, verſiculo primò quoniam, à num* 12. qui omnes profitentur, ſententiam ex capite actorum non integrorũ eſſe nullam indiſtinctè ex rationibus de quibus nos *ſuprà, c.* 2. §. 2 *à princ.* obi etiam quia abſque integris actis veritas deduci non poteſt; ergo ſententia nulla dicenda erit: & quia ſi etiam omnibus actis integris judex ferat ſententiam in tam brevi tempore, quòd præſumatur acta non vidiſſe, eſt nulla, ut diximus *infrà*, 3. *part. cap.* 9. *à numero* 214 abſque diſtinctione, an adſit dolus, nécne; multò fortiùs ubi jura non inſpiciuntur, quia deficiunt; & quia paſſim videmus in jure, ſententiam eſſe nullam ex defectu cujuſlibet ſubſtantialis actus abſque diſtinctione, an adſit dolus, vel non. Fateor etiam quòd ſi adeſt dolus appellantis, etiam ex hoc capite ſimul dici nullam ſententiam ex non integris actis, non tamen eſt neceſſarius, & ita prædictorum Doctorum opinio nullatenus admittenda erit ratione carens.

TRACTATVS DE REGIA PROTECTIONE Vi Oppreſſorum Appellantium.

PARS SECVNDA.

CAPVT I.

A ſententiis merè interlocutoriis, vel vim diffinitivæ,damnum irreparabile,vel præjudicium cauſæ principali habentibus;an, & quando judex Eccleſiaſticus vim facere dicatur, appellationi non deferens, ad clariorem intelligentiam legis Regiæ, & decreti Tridentini.

SVMMARIVM.

Lex Regia 37 tit.5.lib.2.recop. *declaratur, n.1.*

Appellatio à merè interlocutoria ſententia omni jure prohibita eſt, n. 2.

Appellatur de jure canonico non ſolum à diffinitiva vim habente ſententia, & damnum irreparabile continente, aut cauſa principali præjudiciali; verùm etiam à merè interlocutoria, n. 3,

Hodie attenta diſpoſitione Concilij Triden. ſeſſ.24. de reform.c. 20. *non appellatur à merè interlocutoria,ſed à diffinitiva vim habente,damnum irreparabile continente, vel præjudicium gerente cauſa principali, n. 4.*

Idem in cauſis criminalibus diſpoſuit Conc.Trid ſeſſ. 13.de reform.c.1.in fin. *n.5.*

Diſpoſitio Concil Triden. cap.20. *procedit in interlocutoria lata tam à judice ordinario, quàm à delegato, & tam in prima; quàm in ſecunda inſtantia, n. 6.*

Omnis diſpoſitio, per quam redactum eſt ad jus commune, favorabilis eſt, & amplianda, ibid.

Appellare non licet de jure civili., & regio ab interlocutoria; niſi à diffinitiva, & diffinitiva vim habente, vel damnum irreparabile continente, n. 7.

Regia majeſtas veſtigiis ſemper Concilij Tridentini decretorum, maximè in violentiarum cognitione, inhæret, num. 8.

Appellatione interpoſita ab interlocutoria vim diffinitiva habente,vel damnum irreparabile continente, vel præjudiciali cauſa principali non ſit delata,proceſſus trahitur ad Senatum permiſſu legis Regiæ dicta 37. ibid.

Appellare non licet à citatione valida verbali, etiam jure civili, n. 9.

Appellare non licet à citatione virtute reſcripti emanata, ſed præciſè citatus tenetur per ſe, vel per procuratorem comparere,ſuas exceptiones allegando, n.10.

Citatio realis dicitur captura perſonæ n. 11.

Quæ in cauſa civili non niſi in caſibus remiſſivè poſitis fertur, ibid.

Appellatio à citatione reali non datur ſaltim quoad effectum ſuſpenſivum, n. 12.

Alia eſt appellatio à captura,alia à præcepto de capiendo, quod eſt ipſa citatio realis, ibid.

Appellatio nullatenus erit admittenda à præcepto de capiendo,ſeu incarcerando ad effectum ſuſpendendi executionem ipſius, n. 13.

Iudex, qui reum incarcerare jubet, non obſtante ejus appellatione, non innovat,ſed jus publicum, ut delicta puniantur, conſervat, n. 14.

Appellatio ſi reum relaxaret à captura, fruſtratorium eſſet, carceres ædificare, n. 15.

Quod dilationem non patitur, non ſuſpenditur per appellationem, n. 16.

Captura non recipit dilationem, quia periculum eſſet in mora.Fuga periculum ſufficiens eſt ad impediendam,& excuſandam citationem, n. 17.

Citatio eſt de jure naturali & divino; ibid.

Appellatio datur à malè formata inquiſitione, videlicet, in caſu, quo non debuit formari; ſecus eſt ſi ex capite ignorantiæ malè formata dicatur,à qua non appellatur, num. 18.

Appellare licet a citatione civili continente breviorem terminum, quàm oportebat concedi; n.19.

Citatio continens ita nimis brevem terminum,ut intra eum non poſſit comparere citatus, nulla eſt, & citatum non arctat, ibid.

Appellare licet à citatione verbali,vel civili peremptoria, qua dilationes abbreviantur, n. 20.

Appellare licet à citatione verbali facta ad locum non tutum, n. 21.

Appellare licet à citatione reali, vel captura, quando captus dicitur in locum ſuſpectum, & non tutum, n.22.

Locus dicitur non tutus, quando quis citatur ad locum peſte,vel aeris contagio corruptum, n. 23.

Exceptio citationis loci non tuti poteſt allegari à quocunque nomine gravati ſine mandato, vel ſatiſdatione, ibid.

Appellare licet à citatione verbali, à non citando. veluti quando delegatus cognoſcens virtute reſcripti contra unum in eo contentum,citat alium non contentum,etiam virtualiter ibid.

Iudex tenetur admittere exceptiones dilatorias,vel peremptorias, n. 24.

Appellare licet à judice non admittente legitimas exceptiones, ibid.

Gravamen vexationis,ſeu fatigationis dicitur, quando judex declarat,exceptionibus oppoſitis non obſtantibus,ad ulteriora procedendum, ſive ſit declaratio tacita, ſive expreſſa, n.25.& quòd in hoc caſu legitimè appellatur, n. 31. & 32.

Iudex cogens litigare tempore indebite,facit gravamen irreparabile per appellationem à diffinitiva,n.26.

Factum infectum eſſe non poteſt.n.27.

A judice pronuntiante nullam ex exceptionibus oppoſitis eſſe admittendam, legitimè appellatur, ibid.

A judice rejiciente exceptionem peremptoriam licitè appellatur, quia talis ſententia vim habet diffinitivæ, numer. 28.

Opponens exceptionem litis pendentiæ, ſeu præventionis,

juriſdictionis, vel ſimilium, ſi non admittatur, legitimè appellat, n. 30.

Non minus eſt facere, quàm dicere, n 32.

Proceſſus eſt nullus ſi judex rejiciendo exceptionem oppoſitam, procedit ad ulteriora ſine cauſa cognitione dictæ exceptionis, n. 33. ut in exceptione declinatoria, n. 34.

Si judex oppoſita exceptione ſtatim ad ulteriora procedat, ut temporis brevitati videatur non adhibuiſſe cauſæ cognitionem, noviter procedit, n. 35.

A reſervatione exceptionum oppoſitarum in finem litis, licitè appellatur, n. 36.

Iudex non poteſt cognoſcere ſimul de emergenti, & negotio principali, quia eſſet confundere proceſſum, n. 37.

A declaratione judicis ſuper exceptione incompetentiæ, vel juriſdictionis defectu, licitè appellatur, quia habet vim diffinitivæ, n. 38. & 39.

Quod etiam in cauſis ſcholarium procedit, n. 40.

A rejectione exceptionis libelli inepti in quacunque cauſa licitè appellatur, n. 41.

Libello inepto, pars non tenetur reſpondere, & à judice contrarium declarante licitè appellatur, n. 42.

Idem in libello obſcuro, & generali reſolvitur, n. 43. quia eſt ſententia interlocutoria habens vim diffinitivæ, n. 44.

A ſententia, quâ judex reum abſolvit à conteſtatione libelli, cùm vim diffinitivæ habeat, licitè appellatur, n. 45.

A ſententia lata ſuper exceptione legitimationis perſonæ, ſive affirmativè, ſive negativè lata, ut in exemplis ibi, licitè appellatur, n. 46.

Iudex vim facit non deferens appellationi ſuper articulo præjudiciali interpoſita in cauſis etiam ſummariis, n. 47.

Appellatio admittitur in articulo præjudiciali, quando contingit ſive in litis proceſſu, ſive in executione, n. 48.

Iudex vim facit non deferens appellationi interpoſitæ ab interlocutoria præjudiciali negotio principali, n. 49

Et ab interlocutoria, quæ cauſatur difficultas circa cauſæ deciſionem, n. 50.

Ab interlocutoria, quâ judex declarat fidejuſſores idoneos, vel minùs idoneos licitè appellatur, & appellatione non delata vim fieri declaratur, n. 51.

Ab interlocutoria, quâ judex compellit ſive principaliter, ſive in conſequentiam debitorum, ſolvere pecuniam debitam minori, ſine tutoris, aut curatoris authoritate, licitè appellatur, n. 52.

A pronuntiatione judicis declarantis, aliquem minorem, majorem, ſervum, habilem vel inhabilem appellationi emiſſa ſi judex non deferat, vim facit, n. 53.

A ſententia, quâ judex pronuntiat, aliquem non minorem, vel ei non eſſe concedendam reſtitutionem, appellationi interpoſita non deferens vim facit, n. 54.

Idem quando pronuntiat, Procuratorem eſſe vel non eſſe legitimum, n. 55.

Appellatio licita eſt à non admiſſa exceptione defectus mandati, ibid.

Appellatio licita etiam ab interlocutoria, quâ declaratur, tutorem eſſe vel non eſſe legitimum, n. 56.

Appellare licet à declaratione judicis dicentis aliquem eſſe hæredem, vel non, cum beneficio legis inventarij, aut ſine eo, n. 57.

Quod intellige in ſententia, quæ incidenter hoc declarat, ibid.

Appellatio licita à ſententia, quâ judex incidenter declarat, teſtamentum, inſtrumentum, vel proceſſum, vel actum nullum, etſi principaliter declaratur, dicitur diffinitiva, n. 58.

Appellatio legitima à declaratione ordinarij declarantis in proviſione beneficij ſeu capellaniæ proximioribus conſanguineis conferendæ ex ipſa fundatione, non eſſe oppoſitorem propinquiorem, vel in eo non adeſſe qualitates requiſitas à fundatore, & non delata, vim fieri Senatus Regius declarat, n. 59.

Appellationi interpoſita à denegatione copiæ actorum ſi non deferat judex vim facere declaratur, n. 60.

Acta judicij tanquam publica, & communia utrique parti edi debent, ut ſe defendat, ibid.

Sententia quâ judex pronuntiat, clericum remittendum, vel remittit ad judicem ſuum Eccleſiaſticum interlocutoria habens vim diffinitivæ dicitur, & ab ea appellatione emiſſa non delata vis fieri declaratur, n 61.

Sententia lata ſuper exceptionibus peremptoriis, de quibus dicitur interlocutoria habens vim diffinitivæ, & ab ea licitè appellatur, n 62. quod declara, ſi incidenter proponantur exceptiones dictæ, aliàs ſi principaliter, dicetur diffinitiva ibid.

Appellatur licitè a ſententia, quâ exceptiones oppoſita à tutore nominato ad ſe excuſandum, rejiciuntur, eique non deferens judex vim facit, n. 63.

Ab omni decreto, quo rejicitur beneficium à jure conceſſum, licitè appellatur, n. 64.

Sententia, quâ judex declarat tutorem interim non adminiſtrare, eſt interlocutoria, & non appellabilis, n. 65.

Appellare an liceat à nominatione tutelæ remiſſivè, n. 66.

Appellatio an licita ſit ab exceptionibus oppoſitis remiſſivè, n. 57.

Exceptio relevans dicitur, cum provenit à cauſa, juſtam cauſante appellandi, n. 68.

Exceptio relevans an ſit, arbitrio judicis relinquitur, ibid.

Appellans à rejectione exceptionis tenetur eam juſtificare, & probare alias gravamen non judicatur, n. 69.

Veritate exceptionis non probata, negotium ad judicem appellationis non devolvitur, n. 70.

Si veritas exceptionis de per ſe patet, non indiget comprobatione, n. 71.

Appellatio dicitur juſtificata à denegatione induciarum deliberatoriarum, ibid. a denegatione copiæ actorum communium, n. 72.

Appellatio legitima dicitur à proceſſu ad ulteriora per judicem recuſatum, & juſtificata, licet cauſa recuſationis probata non ſit, n. 73.

Appellatio juſtificata dicitur à rejectione exceptionis oppoſitæ, & incontinenti ejus probatione oblata, num. 74. & 75.

Appellatio interponitur non ſolùm à rejectione exceptionis, verùm etiam non admiſſa ejus probatione, n. 76.

Appellatio juſtificata dicitur a rejectione exceptionis peremptoriæ, cujus probatio incontinenti oblata fuit, numero 77.

Appellatio à rejectione exceptionis, cujus probatio oblata fuit, ſuſpendit, devolvit, & attentata inducit, n. 78.

Sententia diffinitiva, & proceſſus factus à judice poſt exceptionem legitimam oppoſitam, & ejus probationem ob eam dicitur attentatum, n. 79.

Appellatio non erit legitima in caſibus, quibus in arbitrio judicis eſt exceptionem oppoſitam reſervare, licet ejus probatio incontinenti offeratur, n. 80.

Iudex poteſt reſervare exceptionem oppoſitam contra teſtem, quod ſit infamis, vel criminoſus ad plublicationem, etiamſi probatio incontinenti offeratur, & appellatio non erit juſtificata, n. 81. quia tenetur juſtificare, & probare coram ſuperiore, n. 82.

Merus executor non recipit probationes exceptionis oblata, n. 83.

Appellatio interpoſita 4. gravamine illato juris præſumptione, putà, à ſequeſtro (etiam non expreſſa cauſa) legitima, & juſtificata eſt, n. 84.

Sequeſtratio regulariter prohibita eſt, ibid.

Appellatio interpoſita cauſa probabili, & veroſimili, legitima eſt, n. 85.

Appellatio legitima eſt à rejectione exceptionis recuſationis, & a proceſſu ad ulteriora recuſatione oppoſita facto, n. 86.

Sententia, quâ judex ſe recuſatum, vel non ſuſpectum declarat, dicitur interlocutoria, n. 87.

Recuſatio, & appellatio ab interlocutoria æquiparantur reſpectu formæ; ſecùs tamen quoad alios effectus, n. 88.

Ad

Ad ſuſpenſionem juriſdictionis adæquatur appellatio, recuſatio, & relatio, ibid.

Facta à judice recuſato an ſint nulla, vel annullanda, remiſſivè, n.89.

A proceſſu ad ulteriora facto per judicem recuſat um legitimè appellatur, n.90.

A ſententia arbitrorum juris negativa, ſcilicet, recuſationem non eſſe admittendam, aut cauſam non eſſe legitimam, appellatio legitima, n.91.

Periculoſum eſt coram judice ſuſpecto litigare, ibid.

Ab articulo præjudiciali cauſæ principali licita eſt appellatio, n.92.

Supplicatio habet locum in cauſa recuſationis Senatorum, num.93.

In recuſatione judices Eccleſiaſtici arbitri eliguntur, qui de cauſis recuſationum cognoſcunt, n.94.

Appellare licet ab arbitris juris, n.95.

A ſententia arbitrorum juris affirmativa, videlicet, judicem legitimè recuſatum, non appellatur, n.96.

A ſententia arbitrorum, quâ judex legitime recuſatus declaratur, poteſt ipſemet judex recuſatus appellare, n.97.

Recuſatus judex, quando poſſit ſine metu attentati, & nullitatis ad ulteriora procedere, remiſſivè, ibid.

Pronuntiatio de torquendo reo eſt interlocutoria, n.98.

Continet tamen damnum irreparabile, & ab ea appellatur, & tali appellationi non deferentem judicem vim facere declarat Senatus, n.99.

Sive decretum contineat torturam ſuper principali negotio, ſive ad habendam reſponſionem affirmativam, vel negativam, n.100.

Iudex appoſita appellatione à decreto torturæ ſuperſedere debet in cauſa, etiamſi non ſit inhibitus, vel inhibitio præſentata, n.101.

Idem ante appellationem ab eo, dum tamen ſit intra tempus datum ad appellandum, n.102.

Confeſſio emanata à reo extorta per judicem poſt appellationem à decreto torturæ, eſt nulla, & inefficax ad condemnandum, n.103.

Appellatio à decreto negativo torturæ licita an ſit, & non deferre, vim fieri declaratur, n.104.

In judiciis actor, & reus æquiparantur, & quod licet reo, actori idem licere debet, n.105.

Appellare non licere à decreto negativo torturæ, reſolvitur à nonnullis, n.106.

Iudex hodie rarò pronuntiat, reum non torquendum, n.107.

Appellare licere à decreto negativo torturæ pro veriori opinione, reſolvit Author, n.108.

Appellatio omni jure licita eſt à quibuſcunque interlocutoriis reſpicientibus merita cauſæ, & negotium principale, n.109.

Appellatio à torturæ decreto interpoſita tempore executionis, quò ad notitiam pervenit condemnati, an ſuſpendat, affirmant nonnulli, n.110. & contrarium Author, n.111.

Appellatio à comminatione torturæ licita eſt, ibid. & n.112.

Appellatio legitima à ſententia interlocutoria quæ ſecum trahit paratam executionem, de jure eſt, n.113.

Appellatio legitima à ſententia excommunicationis per decretum interlocutorium prolata, n.114.

Appellatio legitima à ſententia, quâ pronuntiatur ſuper compromittendo, vel non ex forma ſtatuti, ibid.

Appellatio ab interlocutoria gravamen continente reparabile ſi tamen cum difficultate magna reparatur, n.115.

Idem ſi per appellationem à diffinitiva non reparetur in totum, nec perfectè, n.116.

Appellatio legitima ab interlocutoria tangente negotium principale, vel ſubſtantiam ipſius, n.117.

Sententia, quâ terminus aſſignatur ſeu dilatio, eſt interlocutoria, n.118.

Appellatio legitima ab hac ſententia terminum brevem, ſeu, minùs longum aſſignante, n.119.

A ſententia nimis longa dilationem concedente appellatur, ſi excedat terminum inſtantiæ, ſecus ſi non excedat, n.120.

Appellatur legitime à conceſſione termini, ſi cauſativè pars gravatur, ibid.

Secunda dilatio in ſummariis non datur, nec ſine cauſæ cognitione, alias nulla legitimè appellatur, n.121.

Appellatur legitimè à denegatione termini ad probandum, & tali appellationi non deferentem judicem vim fieri declarat Senatus, n.122.

Appellatio legitima à denegatione dilationis petita per Procuratorem, nomine filii patrimonialis ſe opponentis beneficio patrimoniali vocato ad certiorandum, cùm ſit in longinquis, ut veniat ad examen, n.123.

Appellatio legitima à coarctatione terminorum à jure præſcriptorum, veluti ad præſentandum patrono datum, vel conſanguineo ad retrahendam rem patrimonialem, vel ſimilia, n.124.

Appellatio generaliter licita ab abbreviatione termini ſine cauſæ expreſſione, n.125.

Dilationem non petenti judex dare non tenetur, n.126.

Parti imputatur non appellanti à denegatione dilationis petita, n.127.

Dilatione minùs brevi conceſſa non datur nullitatis, ſed appellationis remedium, cùm dilatio non ſit ordinis ſubſtantialis judicii, n.128.

Appellare licet à decreto revocatorio dilationis, cùm revocari valet, ſi non appelletur, n.129.

Appellatio legitima ab injuſta rejectione probationis, vel non admiſſione ad probandum, n.130.

Res per negationem efficitur dubia, ibid.

Iudex cui nihil conſtat, nihil diſcernere poteſt, n.131.

Iudex condemnans non admiſſis probationibus, dicitur in dolo, n.132.

In quocunque judicio etiam ſummario, requiritur plena probatio, ibid.

Papa, nec alius condemnat abſque debita probatione, cùm ſit contra jus naturale, n.133.

Non probans dicitur carere jure, n.134.

Iudice non admittente probationes, ſed ſine eis judicante, nullum dicitur judicatum, n.135.

Procedit tamen ſi à tali denegatione admiſſionis probationis appelletur, aliàs tenet judicium, n.136.

A judice negante beneficium legis licitam eſſe appellationem, ibid.

Sententia ſuper admittenda, vel rejicienda probatione, eſt interlocutoria, n.137.

Ab interlocutoria, quia judex partem excludit à probando, licitè appellatur, n.138.

A nimis brevi termino dato ad probandum licitè appellatur, n.139.

In probationibus ſtat tota virtus cauſæ, ibid.

Sententia lata ſuper admittendis, vel rejiciendis articulis eſt interlocutoria, n.140.

A rejectione vel admiſſione articulorum pertinentium, vel impertinentium, licitè appellatur, tanquam à præjudiciali, n.141.

Articulus eſt actus præparatorius ad probationem, ſicque de ipſo judicandum eſt, ac de ipſa probatione, n.142.

Circa articulos, & probationes impertinentes rejectas non cadit appellatio, ibid.

Articulorum copia danda eſt ei, contra quem teſtes producuntur, non tamen copia interrogatoriorum danda eſt producenti teſtes, n.143.

Appellatio licita à judice dante copiam articulorum producenti teſtes, n.144.

Appellare licet à denegata remiſſoria ad teſtes examinandos, n.145.

Appellare non licet à conceſſione remiſſoria ad examinandos teſtes in civilibus cauſis, n.146.

Appellare licet à tali conceſſione remiſſoria in cauſis criminalibus, n.147.

Appellare non licet à tali conceſſione remiſſoria in caſibus, quibus judex concedere poteſt, ſecùs in caſibus, quibus non poteſt, n.148. & quales iſti ſint, remiſſivè, n.149.

Appellatio licita ab admiſſione, vel rejectione teſtium, an ſcilicet tales teſtes admittendi, vel non admittendi, num. 150. quia eſt interlocutoria continens damnum irreparabile, n. 151.

Appellatio prohibita diffinitiva non cenſetur prohibita ab interlocutoria rejiciente teſtes, vel admittente, n. 152.

Licita eſt appellatio in omnibus caſibus, in quibus judex ſuâ interlocutoriâ admittit teſtes poſt lapſum termini probatorii, vel teſtes inhabiles, n. 153.

In poſſeſſoriis, vel aliis cauſis, in quibus non datur appellâtio, ab admiſſione teſtium poſt terminum, vel inhabilium legitima eſt, n. 154.

Appellatio emiſſa à judice non admittente exceptiones, vel repulſas contra perſonas teſtium, maximè ſi eſſent admittenda, legitima eſt, n. 155.

Publicatio atteſtationum interlocutoria eſt, n. 156. & publicationem proceſſus eſſe, de ſubſtantialibus proceſſus, n. 157.

Sententia, non facta publicatione lata non valet, ibid.

Appellatio legitima à denegatione publicationis teſtium, num. 158.

Appellatione interpoſita à negata publicatione, ſententia eſt nulla, ſecùs ſi appellatio non ſit interpoſita, n. 159.

Publicatio reſpectu partis dicitur de ordine juſtitia, non de ordine ſubſtantiali judicii, ibid.

A denegatione tacita, vel expreſſa appellare licet, n. 160.

A denegatione copia proceſſus publicati legitimè appellatur, n. 161.

A receptione teſtium, & probationum poſt concluſionem in cauſa appellatio legitima, n. 162.

Parte non opponente, valet receptio teſtium poſt publicationem, ibid.

Appellatio admittenda eſt à receptione teſtium facta poſt publicationem partis oppoſitione non obſtante ibid.

Iuramentum in litem quando, & quomodo in quibus caſibus locum habeat, remiſſivè, n. 163.

A juramenti in litem delatione, an liceat appellare, ibid. & affirmativa proponitur, n. 164.

A delatione juramenti delati parti de utriuſque conſenſu an liceat appellare, n. 165.

L. generaliter 12. §. ſed juramento, C. de rebus creditis, & in §. ſibi, *declaratur, n. 166.*

Appellare non licet ab eo, quod quis procuravit fieri, ibid.

Appellatio non admittitur in relatione juramenti, & ſententia diffinitiva ſuper ea lata, quando actor defert juramentum reo, & reus recuſans id juramentum actori refert, n. 167.

Appellare licet à delatione, vel relatione juramenti à parte parti delati, quando exceptiones legitima opponuntur ad non deferendum, ſeu referendum, & tamen compellitur deferre, vel referre, n. 168.

Ab actu, quo non appellatur regulariter conceditur appellatio allegantì exceptiones legitimas ad illum actum ne deveniatur, ibid.

A juramenti delationis negatione, cùm in locum ſuccedat probationis, legitimè appellatur, n. 169.

A juramenti calumnia delatione non appellatur, n. 170.

A pracepto judicis de recognoſcenda ſcriptura non appellatur, nec appellationi non deferens judex Eccleſiaſticus, non vim facit, n. 171.

Appellatio legitima ab intricatione proceſſus, & prapoſteratione ordinis judicialis, n. 172.

Poſſeſſorium priùs debet terminari, quàm petitorium, ibid.

Quoties concurrunt dua cauſa criminalis videlicet, & civilis, priùs de criminali cognoſci, & determinari debet, n. 173.

Cauſa ſtatus, ſeu natalis, & cauſa hareditatis concurrentibus, priùs de ea, qua alteram perimit, & ei prajudicium generat, cognoſcendum eſt, ibid.

Priùs de hareditate, rei vendicatione, vel pro ſocio actionibus, cognoſcendum, quàm de diviſorio judicio ſi poſſeſſor coharens, ſeu conſocius ab alio negetur, n. 174.

Ordo juris eſt, creditorem priùs principalem debitorem, quam fidejuſſorem, eo non excuſſo, convenire, n. 175

Priùs mandatores, & fidejuſſores excutiendi ſunt, antequam deveniatur ad tertios pignorum poſſeſſores, n. 176.

Appellatur ab interlocutoria ſuper comparatione literarum facienda, vel non, cùm concernat articulum probationis admittenda, n. 177.

Diſcordiam ortam inter judices duos ſuper juriſdictione, ſi ſuperior, vel arbitri electi componant, & decernant, à tali pronunciatione non appellatur, n. 178.

Aliud tamen in arbitris ſuper recuſatione declarantibus, dicendum eſt, ibid. remiſſivè.

Ab interlocutoria, quâ quis admittitur ad ceſſionem bonorum in caſibus, quibus non debet: licitè appellatur, & quales iſti ſint, remiſſivè, n. 179.

Ab interlocutoria revocatoria alterius legitimè appellatur, ut in exemplo, ibid. n. 180.

Mandatum executorium virtute ſententia, vel inſtrumenti guarentigii, eſt ſententia interlocutoria habens vim diffinitiva, n. 181. & an ab eo appelletur, remiſſivè, ibid.

Appellatio remittitur à decreto expeditionis executorialium ſententia tranſlata in rem judicatam, breviter tamen contradictio diſcutitur, ibid.

Sententia mulcta eſt interlocutoria, qua habet vim diffinitiva, qua revocari non poteſt, licèt alii contrà, remittitur tamen ob paupertatem, n. 182.

A ſententia mulcta, vel ejus exceſſu licet appellare, remiſſivè, ibid.

Sententia deſertionis eſt interlocutoria, qua habet vim diffinitiva, & lata ſuper ſententia diffinitiva, diffinitiva eſt, & an ab ea appelletur, remiſſive, n. 183.

Sententia ſuper inſtantia perempta lata, & interlocutoria, qua habet vim diffinitiva, n. 184. & ab ea appellatur licitè, ibid.

Sententia ſuper attentatis, an ſit interlocutoria habens vim diffinitiva diſcutitur, & an ab ea licet appellare remiſſive, ibid.

Sententia interlocutoria ab obſervatione judicii an habeat vim diffinitiva, diſcutitur, n. 185.

Sententia, quâ quis in expenſis damnatur, eſt interlocutoria habens vim diffinitiva, ſi ſeparatim à diffiniva proferatur, ſecùs ſi in diffinitiva, n. 186. & ab iſta interlocutoria expenſarum appellatur, ib.

Appellatio ab interlocutoria annotationis bonorum legitima eſt, n. 187.

Reus abſens cujus bona deſcripta, & annotata fuerunt, comparens licitè appellat à tali annotatione, ib.

Contumax non auditur appellans, ib.

Sequeſtratio prohibita eſt, deſcriptio tamen permiſſa, ib.

Revocatio pracepti de non adificando dicitur interlocutoria habens vim diffinitiva, à qua licet appellare, n. 188.

A pracepto de agendo contra nominatum, non datur appellatio, n. 189.

Praceptum inhibitorium de non ſolvendo factum debitori non valet, niſi pro rata, & concurrenti quantitate creditoris, & ultra partem crediti ejus, in cujus favorem praceptum inhibitorium relaxatum eſt, non intereſt, numer. 190.

Exactio pracepti inhibitorii virtute facta, totius debiti ſi impediatur, licitè appellatur, n. 191.

A cumulatione litium, & proceſſuum an liceat appellare, remiſſivè, n. 192.

Accumulatio proceſſuum, quando habeat locum remiſſivè, ibid.

A ſententia permittente appellationem in caſu prohibito, an liceat appellare, remiſſivè, n. 193.

Sententia, quâ declaratur valere appellationem, ſeu poſſe appellare, eſt interlocutoria, habens vim diffinitiva, ibid.

A rejectione, vel admiſſione appellationis, an admittatur appellatio, remiſſivè, ibidem, & admitti reſolvitur, num. 194.

Et diſtinctio proponitur remiſſivè, ibid.

Ab actu, in quo ſententia non profertur, & ex eo pars gravatur, licet appellare, n. 195.

Velut

Veluti à tarditate judicis in non proferendo, vel procedende, ibid.

Index, qui ter monitus, & requiſitus aliquid facere nihil reſpondeat; videtur negare, & à tali denegatione juſtitia licitè appellatur, n. 196.

Agravamine illato in non faciendo licitè appellatur, numer. 197.

Qui non loquitur, & obmuteſcit, videtur juſtitiam denegare, n. 198.

Monitio, ſeu requiſitio unica, vel trina diverſis vicibus, aut trina uno contextu facta judici an ſit neceſſaria, ut videatur juſtitiam denegare, remiſſivè, n. 199.

Index poteſt ſuam interlocutoriam revocare ſive ab ea appellatum ſit ſive non, n. 200.

A revocatione interlocutoria, ſeu gravaminis an licita ſit appellatio, diſputatur, n. 201.

Revocatio interlocutoria, ſeu gravaminis interlocutoria eſt, ibid. & n. 202. contra, n. 205.

Quod eſt de genere prohibitorum, de eo idem judicandum eſt, quod de ipſo genere, n. 203.

Regula quòd in dubio cenſeatur appellatio permiſſa declaratur, quando ſumus in caſibus permiſſivis appellationis, ſecùs in caſibus prohibitis ejus, nam tunc in dubio prohibita cenſetur ut in exemplis, ibid. n. 204.

Si pars à gravamine revocato poterat appellare, poterit contrarius à gravaminis revocatione, cum idem jus ſervetur in ejus repoſitione, quod in revocatione, n. 206.

Valet argumentum de contractu ad diſtractum & conſtitutio, ſtatutum, ſeu diſpoſitio loquens de contractu, habet etiam locum in diſtractu, ibid.

Contractus, & diſtractus judicantur ejuſdem natura, numer. 207.

Quando contractus eſt bona fidei, eo caſu diſtractus ſeu contractus liberatio erit bona fidei ſimiliter, n. 208.

Habitus ſi eſt bona fidei, ſimiliter erit privatio, n. 209.

Solemnitas requiſita in contractu, eadem requiritur in diſtractu, ibid.

Neceſſaria in actu producendo, ſeu conficiendo, eadem requiritur in eo ſolvendo, vel deſtruendo, n. 210.

Legitimum eſt argumentum de facto ad diſtractum, ibid.

Quando militat eadem ratio in ſententia interlocutoria, qua in revocatione ejus, legitimè appellatur ab utraque, num. 211.

Appellare licet ab interlocutoria ſive negativa, ſive affirmativa, concurrentibus qualitatibus Concil. Trident, ſeſſ. 24. c. 20. ut in exemplis, ibid. n. 212. & 213.

Argumentum de contractu ad diſtractum validum eſt, cùm identitas rationis concurrit in utroque, etſi res alias diverſiſſima ſint, n. 214

A revocatoria interlocutoria gravaminis appellatur; quando ex tali revocatoria oritur gravamen prajudiciale, non in ipſo gravamine, ut in exemplis ibid, n. 215. & 216.

A ſententia lata negativa ſuper recuſatione licet appellare, ſecùs ab affirmativa ibid.

Arbitri juris pronuntiantes cauſam recuſationis non eſſe legitimã, ſi revocant poſtea talem pronuntiationem à tali revocatione non licet appellare ſecus è converſo, ſi declarantes legitimam recuſationem, declarationem revocant, à tali appellatur, n. 217. & 218.

Arbitri juris poſſunt revocare ſuam interlocutoriam, ibidem.

Appellatur legitimè à repoſitione, ſeu revocatoria judicis non valentis revocare, d. n. 218.

Senatus vim non fieri declarat, quando judex Eccleſiaſticus non detulit appellationi interpoſita à revocatoria, quando in ea non concurrunt cauſa gravaminis, aut repoſitionis, de quibus ſuprà, n. 219.

Iudex ſe non judicem declarans mediante appellatione interpoſita, à tali declaratione juriſdictionem reaſſumit & videtur revocare declarationem, qua vim habet diffinitiva. n. 220.

Deciſio Rotæ 36. in novis *declaratur, n. 221:*
Salgado de protect. Reg.

Senatus qualiter ſe habere debet, quoad negotium per viam violentia appellationis non delata à repoſitione, ſeu revocatione gravaminis, n. 222.

Appellatio ab interlocutoria eximit appellantem à juriſdictione judicis à quo, n. 223.

Iudex à quo ſine metu attentati procedit ad ulteriora; non obſtante appellatione ab interlocutoria, quouſque ſit inhabitus canonicè, n. 224.

Appellatio à lege reprobata non juvat appellantem, nec manus ligat judicis à quo n. 225 & a proceſſu ejus non appellatur ibid.

Appellatio ab interlocutoria mera non ſuſpendit juriſdictionem judicis à quo, ut ſuprà, ſecùs ſi non ſit merè interlocutoria, ſed qualificata qualitatibus Concilij, ſuprà, quia tunc ſuſpendit, n. 226. & habet utrumque effectum; n. 227. & n. 234.

Appellans à ſententia interlocutoria vim diffinitiva habente, tenetur ſervare formam cap. cordi. *ſicut appellans à diffinitiva, n. 228.*

Statutum prohibens appellationem ab interlocutoria non cenſetur prohibere ab habente vim diffinitiva, n. 229.

Appellatio ab interlocutoria continente damnum irreparabile per diffinitivam ſuſpendit juriſdictionem, & cauſat attentatum n. 230. idem ſi contineat damnum irreparabile cum difficultate tamen, n. 231.

Per appellationem ab interlocutoria continente damnum irreparabile vel reparabile cum magna difficultate, taliter ſuſpenditur judicis à quo juriſdictio, ut non ſit neceſſaria inhibitio, n. 232.

Iudice à quo procedente non abſtante appellatione ab interlocutoria damnum irreparabile continente poteſt puniri, & impunè reſiſti, n. 233.

Decretum Senatus primum ſcilicet, que otorgue y reponga, &c. *continet, judicem debere omnia reponere facta tempore ad appellandum, uſque ad tempus, quo reponit, n. 235.*

Qui omne dicit, nihil excludit, n. 236.

Dictio, omne, *vulgò* todo *univerſalis eſt, & cuncta comprehendens, n. 237.*

Et continet in ſe univerſalem ſignificationem, n. 238.

Verba decreti Regij deſpues de la appellacion, *comprehendunt omnia attentata qua ipſam appellationem ſubſequuntur, n. 239. & qua attentavit judex jam, & repoſuit iterum attentans, ibid.*

Qua in continenti fiunt cenſentur ineſſe, ibid.

Nihil feciſſe dicitur judex, qui reponit, & ſtatim attentat, ibid.

Decretum Regium non ſe extendit ad ea qua judex inter procedendum gravavit poſt effectualem repoſitionem virtute decreti, n. 240.

Diſpoſitio adiecta verbo vel participio, debet intelligi ſecundùm tempus verbi ſeu participij n. 241.

Lex, vel ſtatutum utens verbo de praterito, non extenditur ad futurum n. 142.

Qua de novo emergunt, novo indigent auxilio, ibidem, & nova res novum exigit remedium, ibid.

Recurri ad Senatum poſſe appellantem, etiamſi appellatio delata ſit, dummodo ea non obſtante judex innovat circa intellectum l. 36. tit. 5. lib. 1. recop. *numer. 243. 244. & n. 245.*

Violentia conſiſtit non ſolùm in appellatione non deferendo, ſed etiam in ea ſpreta procedendo, & intellectu legis l. Iulia l. 1. *ibid.*

Appellatio ab attentatis legitima, & ideo ea interponenda de novo poſt appellationem à diffinitiva, & ut reponi poſſit Senatum Regium adire, cautela traditur, n. 245.

Alia plures interlocutoria, quarum appellationes an recipi debeant, proponuntur, remiſſivè, n. 246.

Declaratio ſacra Congregationis refertur plura diſponens circa appellationem ante diffinitivam, n. 247.

SVPERIVS *cap.2.part.5.* caſus congeſ-
ſimus exceptos, & ſpecialiter à l.Regia
:orum prohibita cognitio, per hãc viam
violentiæ: præſentem autem, de quo nunc
agimus, cùm latiorem examinationem
exigit, commodiori loco reſervabimus, circa quem in
1 hæc formalia verba diſponit lex Regia 37.tit.5. lib.2.
recopil. *Po que ſomos informados, que de las aud en:oas
ſe traē por via de fuerça muchos proceſſos Eccleſiaſticos,
por que no otorgan las appellacio es, de autos interl. cuto-
rios, y eſto es en grãds agr vio de las partes, y ſe impide la
viſta de otros muchos negocios: mandamos à los Preſiden-
tes, y O.d.res de las dichas audiencias, que de aqui ade-
lante no libren cartas para traher por via de fuerça pro-
c:ſſos algunos Eccleſiaſticos de autos interlocutorios ſalvo
ſi fueren tales, que tengan fuerça de diffinitiva, y que en
ella no ſe puedan repatar, &c.* quod quidem juſtiſſimè
2 ſancitum fuiſſe, apparet ex rationibus adductis *ſuperiùs,
cap* 2. ubi alias fallentias retulimus, & inter alias hæc
eſt: quia omni jure tam civili, quàm Canonico prohi-
bita extat appellatio à merè interlocutoria ſententia, ut
bene advertit Gaſpar Rodriguez *de annuis redditibus,
lib. 1. c. 57. n 75.*

3 Et licèt jure Canonico poteſt appellari, non ſolùm,
à ſententia habente vim diffinitivæ, damnum irrepara-
bile continente, ut cauſæ principali præjudiciali; ſed
etiam à merè interlocutoria, & quocunque gravamine
c.ſuper eo, ſ *.2. de appella. cap.1. eodem tit. in 6.* Petrus de
Bellaper. *in l. unica, n.9. verſicul. caveat* ſ *, ff. nihil innovari
appella: pendente, & in l. invitus, num.15. in fine, Cod de
procura.* Cynus *in l. ante ſententia,* & Paulus de Caſtro
num.1. Cod. quorum appellat. non recipiant. Bald. *in l. 2.
num.4. verſiculo quarto modò, Cod. de Epiſcop. audienti s,*
Angel. Areti. *in l.2. num.23 ff. de appellat. recipien.* Franc.
*in rubrica de appellat. ſub num.17. & in d.c. ſuper eo, ſub
n.14. & n.16. verſiculo ex prædictis de appellat.* & Maran-
ta *in ſuo Speculo, p.6. actu 2. princ. verbo, & quandoque ap-
pellatur, limit.14. n.303. & 306. fol.504.* Capella Tholoſ.
deciſione fin, n.2. Veſtrius *in praxi lib.7. cap.3. ſub n.1* &
Gravat. *in adnotat. ad eum l.3. cap. 10. n.6.* Caravita *in
ritu 264. n.6.* & Contard. *in l. unic. in 3. oppoſitione, ſub n.
4. & limit.3 n.1. C. ſi de moment. poſſeſſ.*

4 Tamen noviori diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ.24.
de refor. c.20* ad Ius civile redactum fuit, & utrumque
judicium, tam Eccleſiaſticum, quàm ſæculare, in hoc ad-
æquatum eſt, ex eodem Trident. decreto, per quod pa-
riter in foro Eccleſiaſtico ſublata eſt appellatio à ſen-
tentia merè interlocotoria, niſi habeat vim diffinitivæ,
vel contineat gravamen irreparabile, per diffinitivam,
5 vel à diffinitiva non liceat appellari: quod & ad cauſas
criminales extendendum eſſe, diſponit idem Trident.
ſeſſ.13. de refor. cap.1. in fin. & circa decretum 10. Con-
cilij Trident *ſeſſ.24. de reform.* Videndi ſunt Zerola *in
praxi Epiſcop.1 part. verbo appellat. §.1. pagi.19* Gondi-
zalvus de Paz, *in prax, tomo 1. part. 6. in procemis, n.25.*
Barboſa *ſuper remiſſione ad idem Concilium, c 20. n.5.* aſſe-
6 rentes, hoc decretum procedere, tam in interlocutoriis
latis, tam à judice ordinario, quàm à delegato, tam in
prima inſtantia, quàm in ſecunda; quia non eſt corre-
ctorium juris communis, ſed potiùs declaratorium, &
omnis diſpoſitio, per quam redactum eſt ad id jus com-
mone, favorabilis eſt, & amplianda. Et nonnulla in
comprobationem adducit Paz *ubi proximè,* Marqoeſſa.
comm ſſ.5. p.c.12. n. 17. & 18. & n.52.

Iure etenim communi, & Regio hoc extat diſpoſi-
tum, ut à merè interlocutoria emiſſæ appellationi non
ſit regulariter deferendum, *l. apertiſſimi, Cod. de judiciis,
l. ante ſententia.* & ibi gloſſa, Cynus, B. Paulus Caſtr. om-
nes *num.1. Cod. quorum appellat. non recipiant.* Speculator
in titulo de appel. §. in quibus, verſic.54 ſub. num.15. Bar-
tol. *in l.2. num 2. ff. de appellat. recipien. vel non,* Bald. *in l.
arbitrio. ſub n.4. ff. qui ſatiſd. cogan.* Papienſ. *in pract. in
forma appellat. à ſententia diffiniti. in gloſſ. coram vobis,
ſub num.9 folio 405.* Franc *in rubrica, verſiculo 2. eſt præ-
mittendum, de appello.* Socinos *in regul.24. appellatio in
qualibet cauſa, fallen.1* Nicellus *tractatu de concord. gloſſ.
fallent.10. num. 40 fol 592.* Caravita *Ritu 264. num. 7.*
Aſinios *in prax. §. 1. num.26. folio 6.* Maranta, & Ve-
ſtrius *ubi proximè,* niſi dicta interlocutoria contineat 7
damnum irreparabile per appellationem à diffinitiva,
vel ejus vim habuerit, aut ſit cauſæ principali præjudi-
cialis, *l.2. de appellat. recipien. l. ante ſententia, Cod. quo-
rum appellatio. non recipian. l.13. tit.32. p.3. & in l.3. ti-
tulo 18. lib.4. recopilat. l.10. titulo 7. lib.2. eadem compilat.*
quæ diſponit ſuper interlocutoriis in cauſis criminali-
bus, tenet B. *in d. l.1 ff. de appellat. recipien.* Peruſinus
num. 2. Præpoſit. *n.9. in cap. ſuper eo, col 2. de appellatio.*
Bald. *in l.2. n.5. Codic de Epiſcopali audientia,* Coſmas *in
pragmatica ſanctione, titul. de cauſis, verſiculo nec quidem.
column.3.* Alexand. Stiaticus *in pract. judi. cap.4.* & com-
muniter Doctores ſcribentes *in d. l. ante ſententia, & in
d. l. 1. & 2.* Rebuffus *in rep. l. quod juſſit, n.76. verſ 3. quan-
do damnum,* Paz, *in praxi, 6 part. tom.1. in procemio n. 20.
cum ſequentibus.* Cardin. Tuſc. *pract. concl. on 2. litera A,
concl....* & alij plurimi in diſcurſu paſſim videndi.

Sed quia *in d. l.35. titulo 5. lib.2. recopilat.* ad imitatio- 8
nem Concilij Tridentini (cujus veſtigiis ſemper in om-
nibus Regia Catholica Majeſtas, & præcipuè in vio-
lentiarum harum cognitione inhæret permittitur hu-
juſmodi appellationis ab interlocutoria proceſſum tra-
hi ad ſuprema poſſe tribunalia, ſi talis ſententia habeat
vim diffinitivæ. contineátve damnom irreparabile per
diffinitivam; nam cùm ipſis non delatis, vim committi
certum ſit: & utile, & neceſſarium erit tunc Principem
ſuo officio uti ad eam ſublevandam, & tollendam: juxta
*c. Regũ officium 23. quæſt.5. & cap. adminiſtratore, eadem
cauſa, & q.c. protinus 11. q.5.* cum iis, quæ *ſuperiùs* retu-
limus latè *in cap. 1. & 2.* quapropter non inutile judi-
cavi; quæ hæ ſic qualificatæ ſint interlocutoriæ ſen-
tentiæ in medium proferre. Et imprimis à citatione
verbali, vel reali videndum erit, quando ſit appellatio- 9
ni deferendum, & amplectens citationem verbalem,
hoc eſt, civilem; affirmandum eſſe, regulariter non
eſſe deferendum appellationi interjectæ à citatione
valida, etiam jure civili: tum, quia eſt merè interlo-
cutoria, tum quia ejus gravamen reparabile eſt per ap-
pellationem à diffinitiva, ita docet Bart. *in l.2. quæſt.2.
num. 12. verſus fin. ff. de appellat. recipien* quem refe-
rens ſequitur Bellamer. *in cap. ſuper eo, quæſt.13. num.
16 de appella.* Ruginellus *in tractatu de appellatio. §.2.
c p.3. num. 184.* Zerola *in praxi Epiſcop.2. p. verbo ap-
pellat. quæſt.6.* Rebuffus *tomo 3. tractatu de ſentent. exe-* 10
cut. in princ. num.3. fol 218. ubi exemplificat in reſcri-
pto, cujus virtute quis citatur, quia ab hoc ſolùm non
poterit appellare, ſed debet per ſe, ſive per ſuum pro-
curatorem comparere, & exceptiones opponere, & al-
legare, & generaliter veram eſſe hanc doctrinam in
omnibus cauſis civilibus, dicit Rebuffus *ubi proximè,
gloſ. 3. fol. 232.*

A citatione autem reali) quæ importat capturam 11
perſonæ, ſecundùm gloſſam Bartol. Alexan. & Doctores
*in l.2. de juriſd. omnium jud. & in l. conſentaneum, C.
quomodo & quando judex,* quæ regulariter non fit in ci-
vilibus, niſi in aliquibus caſibus cõgeſtis à Maran *de or-
dine judicio. in 6. part. in prin. n.58. & ſequē ibi fol. mihi
365.*) appellatio interpoſita non ſuſpēdit ejus effectum,
(non loquor hac in parte de appellatione ab ipſa ca- 12
ptura, & citatione reali, quæ jam ſortita eſt effectum, de
qua nos *alibi* commodiùs egimus) ſed loquor de ap-
pellatione dumtaxat à præcepto de capiendo, & incar-
cerando expedito à judice, ſaltim ad hunc effectum, 13
ut captura ſuſpendatur, cùm appellatio nullatenus
erit admittenda, ut ſuſpendat capturam, & quominus
delinquens carceribus mancipetur, quod obiter tenet
Gaſp.

Gaſp.Rodriguez *de annuis redditibus, l.1.c.17. num.52.* ex Alciato *conſ.16. num.14 lib.7.* & Lancelot. *de attent. 2 part. cap. 12. lim. 4.num.16.* Iul. Clar. *in pract.crim. quaſt. 46. numero 2.* ubi dicit, quòd ſi reus videns ſe ad carceres conduci, appellet, de jure dici poſſe (ſtante
14 appellatione) non eſſe carcerandum, quia nihil novari appellatione pendente: tamen verum, & certum eſſe de conſuetudine contrarium ſervari, ut etiam teſtatur Guido Papæ *in deciſione Delphinal. 215.* quem refert Franciſ.Marc. *deciſio.915 incipit, quæro an pendente, nu-*
15 *mero 4.* nec dicitur judicem, qui delinquentem jubet carcerari, aliquid contra eum innovare; ſed potiùs videtur jus publicum, & ſuum tueri, ne ille fugiat, pœnámque delicti evadat. Et certè ſi appellatio delinquentem relaxaret, fruſtratorium eſſet carceres ædificare, ut inquit Iulius Clarus, *ubi proximè*, cum quo tranſit Cardinal.Tuſchus *practi. concluſionum litera A, concluſione 101. num. 11.* mihi autem videtur, & conſuetudine, & jure defendi poſſe, tum quia, quòd dilatio-
16 nem non patitur, non ſuſpenditur per appellationem, *l.fin. ff. de appella. recipien.* ſed hæc captura non recipit dilationem, quia periculum eſt in mora, ſecundùm Alexand. & Iaſon. *in l.fin. ſi a uxor, §. ſi ſatis datũ, column. 1. ff. qui ſatiſdare cogantur*, Alexand *in l. de unoquoque,*
17 *co num. 2.* deinde quia hoc fugæ periculum ſufficiens eſt ad impediendam, & excuſandam citationem, ſecundùm Bald. *in l. ſi quis curialis in primo notabili, Cod. de Epiſcop. & cler cit*, idem *in l. ſi ſtipso, in fin. ff. ſoluto matrimon.*, Marant. Robert. *de ordine judicio. 6. p. titulo de citatione, num. 15. folio 317.* & alibi paſſim per Doctores, quæ eſt de jure naturali & divino, ergo nihil mirum, ut appellatio etiam minimè admittatur hoc caſu, ſaltim quoad effectum ſuſpendendi capturam. Quod etiam, & idem procedit in inquiſitione malè
18 formata, id eſt, in caſu, quo non debuit formari, quia tunc datur appellatio, ſecus ſi ex *cap. innocentia* malè formata, dicatur, ex Bald. *in l.2.n.10.quaſtio.4. Codic. de Epiſc. audien.* ſequitur Ang. Aretinus *in l. 1. n. 31. ff. de appellat. recipien.*

19 Hæc autem concluſio, quæ dictat, à citatione civili minimè appelletur, fallit, quando quis appellat à citatione continente breviorem terminum, quam oportebat concedi, quia talis citatio nulla eſt, & minime citatum arctat ad comparendum, nec etiam poſt ipſum terminum, ut ex Caſſiadoro *deciſio 6. de dolo, & contumacia*, & per ea, quæ tradit Afflictis *in conſtitutione, incip. ſi quis veſtrum, n. 7. colum. libr. 1. conſtitu. Regal. folio 182.* & ſic cùm præbeat juſtam cauſam appellandi, vim faciet judex Eccleſiaſticus; ſi appellationem ut legitimam non admiſerit, Anto.de But. *in cap. 1, ac d lat.* Boniſa. *in clem. 5. column. 2. 6. notab. de judiciis*, & ex Dominicis, & aliis ita deciſum fuiſſe à Rota, teſtatur Puteus *deciſione 150. n. 3. & ſequentibus, lib. 3* Hieronymus Gonzalez *in regul. de menſis, & alterna. gloſſa 9. §. 1. titulo de nullita. aſſenta. in cauſ. benefic. numero 193.* Zerola *in prax. Epiſcopa. ſecunda parte, ve ſienio appellatio, quaſtio. 6.* ubi idem dicit; quando citatio eſt peremptoria, quà abbreviantur dilationes, quòd & idem firmat Caputaquenſ. *deciſione 38. capit. 1.* & ibi gloſſ.
20 & Abb. *num. 7. verſiculo venio ad gloſſam, & n.8. verſiculo circa prædicta*, & latiùs *n. 10. verſiculo 2. principaliter de di atio.* Gregor.Tholoſ. *tractatu de appella. lib. 1. cap. 11 ſub num. 2. verſicula ſi quis vocetur.* B. *in l. 2. quaſt. 2 n. 12. ff de appellat. recipien.* Rebuffus *in tractatu de ſentent. execut. articulo 7. gloſſ. 5. num. 4 tomo 1.* poſt hæc Sigiſmund. Eſcacia *de appellat. quaſt. 17. limit. 47. membr. 1. ſub num. 7.*

21 Secundò fallit, quando quis citatur ad locum non tutum, quia ab ea citatione rectè poteſt appellari, *cap. ex parte, el, 1. 47. in ordine de appellat. cap accedens, el. 2. ut lite non conteſtata.* Hieronymus Gonzal. *ubi proximè, num. 194.* Zerola *d. quaſt. 6.* Ancharra. *conſilio 158. num. 29. & ſequentibus.* Cardinal. Tuſchus *pract. concluſ. tomo 1. concluſione 397. numer. 8.* ubi hanc limitationem ſublimitat, & in tantum hæc appellatio eſt le- 22
gitima à citatione ad locum non tutum; ut procedat etiam in citatione reali, hoc eſt, quando perſonaliter dicitur ad locum ſuſpectum, ut poſſit etiam de jure civili appellare, ſecundùm Bartol quem referens ſequitur Bellamera *in cap. ſuper eo, quaſtio 13. num. 16. de appella.* Bald. *in l 2. verſiculo Canoniſta dicunt. de Epiſcopali audientia*, Eſcacia *de appella. quaſtio. 17. limit. 47.* 23
membr. 1. numero 22. ubi reddit exemplum, ut tunc locus non dicitur tutus, quando quis fuit citatus ad locum peſtis, aut aëris intemperie contagioſum, Franch. *in cap. ex parte tua, num. 23. verſiculo ultimò quæritur, de appellat.* Hieronymus Præve *tractatu de peſte, & ejus privilegiis, rubrica de judiciis, num. 1. & ſequentibus, tomo 8. folio 176. in fine, num. 17.* gloſſ. Afflictis, Gail. & alij citati, & ſecuti ab Eſcacia *libr. 1. cap. 32. num. 33.* & iſthæc exceptio poteſt allegari per quemcunque, abſque alio mandato, & ſatiſdatione, ut poſt diſputationem concludit Franch. *ubi proximè, n. 15 quaſt. 2.* & ut veriorem ſequitur Eſcacia *in d. libro 1. tractatu de cauſ. civil. & criminal. cap. 9. num. 1912.* vide Gabr. *in pract. concluſ. l. 2. tit. de except. concluſ. 3.*

Quæ concluſio ulteriùs limitatur, ut quando quis citatur non citandus, putà, quando judex delegatus, cognoſcendo contra expreſſum in reſcripto, vult citare non expreſſum, nec aliter comprehenſum, etiam virtualiter. Guido Papæ *tractatu de appellat. quaſtio. 49. ſub numero 39* Gregor. Tholoſ. *in tractatu de appellat. libro 1 cap. 11 ſub numero 2. verſiculo ſi quis vocetur, folio 86.* Eſcacia *de appellat. quaſtio. 17. lim. 47. membro 1. numero 24.*

Poſtquam autem citatus in judicium venerit, ſolet 24
variis ſe tueri exceptionibus, quas, ſi legitimæ fuerint, ſive dilatoriæ, ſive peremptoriæ, tenetur judex admittere, quod ſi non fecerit, poterit ab eo licitè appellari, ex capite irreparabilis gravaminis; nam ſi judex tunc oppoſitis exceptionibus interloquatur, ad ulteriora eſſe procedendum, vel reſpondendum, poteſt appellari, quia gravamen litiganti illatum non poteſt tolli per appellationem à diffinitiva, Bartol. *in l. 2. quaſt. 4. num. 16. ff. de appellat. recipi.* Bellamera *in cap. 12. ſuper eas quaſt. 15. ſub n. 16. de appellat.* Bald. *in l. 2 q. 5. num. 11. Cod. de Epiſcopal. audien.* Felin. *in cap. ſuborta 21. ſub n. 4. colum. 4. de ſententia, & re judi.* Guido Papæ *deciſione 75. ſed circa. num. 3.* idem Guido Papæ *in tract. de appellat. quaſt. 70. n. 45. folio 59.* Ruginell. *in tractatu de appellat. §. 2 cap. 3. n. 57.* Franc. *in cap ſignificantibus 49. in ſummario. & in n. 3. de appellat. & num. 7.* Bartol. & Paulus de Caſtro *in l. eius qui, num 1. & ſequentibus, ff.* 25
de appel. recipien. idem Bartol *in l. ante ſententiam 2. verſiculo 3. quæro, num. 17.* quia hoc dicitur gravamen vexationis, & fatigationis, & irreparabile per diffinitivá, ſive vexatio hæc tacita ſit, ſive expreſſa per proceſ- 26
ſum ad ulteriora, ut probant prædicti Doctores, & Eſcacia *in tractatu de appellat. q. 17. limitatione 47. memb. 1. num. 90. & ſequentibus*, affirmantes poſſe appellari, ſi exceptio, quæ apponebatur, erat legitima, ut tale gravamen ſit irreparabile, ſi enim judex cogit me litigare tempore quo non debeo, talis moleſtia non poterit tolli per appellationem à diffinitiva, quia continet gravamen conſiſtens in facto, cohærénſque perſonæ, Bellamera *cap. ſuper eo 12. quaſt. 16 num. 16 in fine*, & clariùs *quaſt. 18. de appellat.* Fulvi. Pacianus *tractatu de approbationibus, lib. 1. c. 58. ſub num. 40. verſiculo ſed ad hoc, & n. 41. & 42.* Ruginellus *in tractatu de appellat.* 27
§. 2. cap. 3 n. 290 quia cùm hoc gravamen conſiſtat in facto, & factum infectum eſſe non poſſit, ideo irreparabile cenſetur, tenet Bal. *in l. 2. quaſt. 5 n. 11. C. de Epiſcopal. audien.* Felin. *ubi ſuprà*, & Guido Papæ *d. deciſ. 75. n. 3.* Rebuff. *in tract. de ſententiarum executione, art. 10.*

gl.1.num.3.verſic.1.Lancelot. de attent 2 p.12.lim.n.96.
& ideo,quãdo judex pronuntiat,nullam de exceptio-
nibus oppoſitis eſſe admittendam,poſſit ab hoc grava-
28 mine appellari,ſcribit Speculator titulo de appellat.§.in
quibus . num 30 verſiculo cæterum, lib.2.& quod ſi ad-
mittatur,vel rejiciatur exceptio perẽptoria,poſſit ap-
pellari,quia eſt interlocutoria habens vim diffinitivæ,
ſcribit Maranta in ſuo Speculo in 3.part.ſexta partis, in
verbo,& deinde fertur ſententia,num 44.fol.438. Eſcacia
de appellat.quæſt.17.lim.47 membr.1.num 94. qui n. 95.
pariter loquitur tam in oppoſita exceptione dilatoria,
quàm peremptoria,quia ſi poſtmodum judex pronun-
tiet , eſſe procedendum ad ulteriora, ab hac pronun-
tiatione datur appellatio , ut de exceptione dilatoria
29 ſcribit Angel.Areti.in l.2.num.36. verſiculo quæro ſi op-
ponatur,ff.de appellationib.,e.ipien & ſtatim multa hujus
doɛtrinæ redduntur exẽpla prout eſt in pronuntiatio-
ne ſuper competentia judicis, & juriſdiɛtionis & in
pronuntiatione ſuper mandato,& legitimitate procu-
ratoris, aut tutoris, & alia plurima, de quibus in diſ-
30 curſu, & loquendo in non admiſſione exceptionis li-
tis pendentiæ, ſeu præventionis juriſdiɛtionis(ut ejus
oppoſitione non obſtante)poſſit is, qui eam oppoſuit
appellare,ut refert, & ſequitur Eſcacia in tract.cau-
ſarum civil.& crim.l.1 c.12 n.71 & iterum ubi proximè,
n.103.& Marque. in tract.de commiſſ. 1 p.c.12.n 62. lo-
quens de tacita , & expreſſa rejeɛtione.
31 Quæ doɛtrina non ſolùm procedit , quando judex
rejiciendo exceptiones legitimas, expreſsè declarat ,
eſſe ad ulteriora procedendum;ſed etiam quando taci-
tè id facit, procedendo, ſcilicet, ad ulteriora, nam in
utroque caſu licitam eſſe appellationem ob neglectam
exceptionem oppoſitam;ſufficit enim quòd tacitè reji-
32 ciat procedendo ad ulteriora , licèt verbo judex nihil
loquatur,ſed dumtaxat facto cõpellat,quia non minus
eſt facere,quàm dicere.Philip. Franc. in c.ex parte 67.
nota.5.n.4.& 8.de appellat.communem dicit Gallec.ad
form.Cam.obliga.p.3.c deliqui. ſub num.18 f 361. Eſcac.
d.membr 1.n.96 qui num.99 hoc ampliat , ut non ſo-
lùm hoc caſu detur appellatio ut diɛtum eſt;ſed etiam
33 caſu quo ipſe judex (neglecta exceptione) procederet
ad ulteriora,non adhibita cauſæ cognitione ſuper ea-
dem exceptione oppoſita , quia proceſſus erit nullus,
& loquendo de exceptione declinatoria,& incompe-
tentiæ oppoſita , ſi non cognoviſſet judex,non cenſe-
tur pronũtiaſſe ſuper ea,& ideo proceſſus ad ulteriora
erit nullus,Iaſ in l 2 ſub num.46. versùs finem,ff. ſi quis
in jus vocatus non ierit Philip.Franc.in cap.ex parte M.
34 67 ſub num.9.ibi Ideo ſi quæſtio emergens ſit ſuper ju-
riſdiɛtione,& in cap ſi duobus,column.penultima, ſub nu-
mero 30. ibi , Intellige , quando judex de exceptio-
ne cognovit : ubi ſic declarat Innocentium in c. præ-
terea de dilationibus Et quando judex exceptione op-
poſita incontinenti procedat ad ulteriora,ita,quòd de
illa exceptione, in tanta temporis brevitate veriſimi-
liter cognoſcere non potuerit ; dicetur ſuper ea non
pronuntiaſſe,& proceſſus ab eo geſtus nullus,uti fac-
35 tus ſine cauſæ cognitione. quæ eſt de ſubſtantialibus
judicij docet Franc.in d. cap. ex parte 67 ſub num. 10.
ibi,Super hac difficultate poteſt ſic concludi. Eſcacia
de appel.q.17.lim.6.membr.7.n.60.fol.380.
36 Et tunc præcipuè poterit ab iſta pronuntiatione de
procedendo ad ulteriora appellari,quando judex op-
poſitas exceptiones in finem litis reſervaret , ſcribunt
Abb.conſil 14 individua Trinitatis verſiculo 2. probatur,
num.2 lib.1. Fulvius Pacianus tractat. de probationibus.
lib.1.cap.58 n.50. Ruginellus in tractat. de appell. §. 2.
cap. 3 num 30. & ex Felino,quem refert,& ſequitur
Eſcacia cauſar.civil. & crimin.lib 1.cap.102.n.2. & ite-
rum in tractatu de appellat. quæſt.17. lim.47. membro 1.
37 num.9 .fol.498.qui num. 98. rationem reddit, quia de
emergente præjudiciali exceptione,& de negotio prin-
cipali ſimul tractare non poteſt,quia eſſet confunde-
re,& inordinare proceſſum, quæ confuſio, & inordi-
natio proceſſus non poteſt reparari per appellationem
à diffinitiva,Bald.in authentica habita,num. 8. verſiculo
quæro numquid ab iſta,circa medium Cod. ne ſi ius pro pa-
tre, & aliquos refert & ſequitur Decius conſ. 31. quod
appellari,ſub.n 2.de quo nos latè diximus hac 2.parte c.
ſi.,vide etiam infra,n.8 .cum ſeqq.
Ex quo fonte fluit quòd ſi citatus poſt comparitio-
nem allegat in primis exceptionem incompetentiæ
judicis,aut juriſdiɛtionis defectus:tunc ſi judex pro-
nuntiaverit ſe judicem competentem , vel etiam in-
competentem ab iſta interlocutoria , quæ diffinitivæ 38
vim habet, gloſſ. ſingularis in authentica habita , in fin.
Cod.ne filius pro patre,ſecundùm Roma.ſing.129.Aufr.
in deciſ. Capellæ Tholoſ. quæſt.48. Guido. Papæ in deciſ.
Delphinal. .10. ſi judex, Corſetum ſingul.5.incipit ſen-
tentia. Felinum in cap.qualiter,el.1.colum.5. de accuſati.
Ant.Trim.in addit.ad Vbert.de Bonacurte,in cap. perve-
nit in ſecundo de impedimentis , & exceptionibus , fol. 55.
& 99 Decium in c.pervenit,in 2.de appellat.in fine.Do-
ɛtores in c.ſignificantibus , de officio deleg. Iaſon. in l. 2.
n. 38. ff ſi quis in jus vocatus non ierit. Bartol. in l.2.de
appell.recipiend.Felin.in rubrica de ſententia & re judic.
Rebuff in l. quod juſſit in præfatione,num.43.ff. de re ju-
di. quidquid Petrus Ferrar. in practic. in forma ſent.int.
interlocuto ſuper incompet. diſtinguens inter judicem
pronuntiantem ſe incompetentem , & ſe pronuntian-
tem competentem, ut in hoc ultimo caſu merè inter-
locutoria ſit , qui audiendus non eſt, cùm in utroque
diſſinitivæ vim habere,ut ultra ſupradiɛtos Doɛtores,
ex aliis pluribus advertit Valaſc.conſultatione 47.& eſt
expreſſa l.3.tit.18.lib.4 recopil.
Ab hac propterea pronuntiatione expreſſa,vel tacita 39
appellationi interpoſitæ,uti legitimæ,judex non defe-
rens vim facit,c.ex parte 5.8.de appella.cap.ſignificaſtis
de officio delegati, l.ait prætor, §. permittitur, ff.de minori-
bus.l.3.tit.18.l.4.recopilat.Ruinus conſil.1.lib.4.n.4 cum
aliis per Menochium de adipiſcenda poſſ. rem.4. n.822.
& 823.Anton.Gravatium in addit.ad praxim Veſtry,l.3.
cap 10. ſub num. 6. verſiculo ſimiliter quando quis ju-
dicem competentem, Bald.conſil.2.viſa petitione. Cardin.
Tuſchum pract.conclusionum tomo 1.litera A, concluſione
359. n. 17. Rebuffum 3.tomo titul.de ſententiarum exe-
cutione . articulo 53 gloſſ.1. num.9. fol.142.& poſt An-
gelum,& alios firmat Berta.in repertorio,verbo appellat.
ab interlocutoria , n. 15. poſt princip.num.1. Fulvius Pa-
cianus de probationibus,lib.1.cap.58.num.47. & de com-
muni teſtatur Beccius conſil. 21. dubitatum fuit in fine ,
num. 41. & conſil. 31. quod appellari num.2. & 3. lib.1.
Ruginellus in tractatu de appel. §.2.c.3. in verbo compe-
tentia, ſub. n.186. fol.84. Eſcacia de appell.quæſt.17.lim.
6 principali, memb. 8 à n. 47. cum ſequentibus. ubi co-
pioſè proſequitur.Rolandus à Valle conſilio 33.num.1.
in fin. & num.2 & 7.lib.4.Mynſing.cent. 3. obſervation.
n.35. Guido Papæ d.deciſione 10. Valaſcus conſultatione
53.tom. 1. Barboſa in remiſſione ad Tridentinum , ſeſſione
24.de reformat cap.10.num.7. Aloyſius Riccius in colle- 40
cta deciſio part.4. collect. 1306. quod etiam procedit in
cauſis ſcholarium , ut per textum in authentica habita,
Cod.ne filius pro patre,reſolvit poſt Abbatem Rebuffus
in tractatu de privil.ſcholaſti.priv.163.Hieronym Gon-
zal.in regula de menſis,& alternativis gloſſ 9.§.tit.de nul-
litat.attent.in cauſ.benefic.n 196.& ſequent.
Si autem pars oppoſuerit contra libellum ineptum, 41
quam exceptionem judex non admiſerit, poteſt à tali
rejeɛtione appellari in quacumque etiam cauſa;tenet
Bald.conſilio 217.verbo libelli,num.2.lib.2. Cardin.Tuſ- 42
chus ubi proximè, concluſio. 359. num. 38.idem ſi judex
ipſe mandet ſuper tali libello inepto procedere quo-
niam pars non tenetur ei reſpondere , & idem eſt af-
firmandum in libello obſcuro, & generali, ſuper quo 43
judex

judex emandat procedi, litem conteſtari, & reſponderi,
quia tunc legitima reputatur appellatio. Paul. Caſtr.
conſ. 194. in princ. lib. 1. & iterum conſ. 335. num. 3. & ſe-
quentibus, lib. 1. in principio conſilii. Cardin. Tuſchus
ubi proximè, num. 37. & ſequent. quoniam hoc facit præ-
judicium cauſæ principali, ſecundùm Bald. l. 2. num. 12.
ff. de appellat. recipien. Felin. in c. ſuborta, ſub num. 4. &
de re jud. Guido Papæ tract. de appell. quæſt. 60. num. 65.
deciſ. 75. num. 3. Ruginellum tract. de appella. §. 2. cap. 3.
44 n. 57. & faciunt ea, quæ latè ſuprà diximus, à n. 24 & quia
hæc declaratio eſt interlocutoria habens vim diffinitivæ,
non teneatur reus reſpondere libello tanquam inepto,
ut notant Panor. & alii in c. examinare, in fin. de jud.
per textum in l. metum, §. ſed quod prætor, ff. quod metus
cauſa ubi Bald. Romanus in rubr. ff. de re jud. idem Bald.
in l. 2. q. 5. C. de Epiſcop. audien. Joan. de Anani conſil. 93.
viſo proceſſu, & ibi in addit. ad eum Nicol. Nell. in reper-
torio, verbo ſentent. q. 12. Paul. Caſtr. in conſ. 65 viſo quo-
dam, in prim. volum. Rebuff. ubi proximè, n. 44. quæ de ma-
teria hujus declarationis videre poteris ibi n. 86. ad fin.
45 Similiter vis fiet, ſi judex non deferat appellationi à
ſententia, quâ abſolvit reum à conteſtatione libelli,
quia talis ſententia, licèt ſit interlocutoria, habet tamen
vim diffinitivæ, ut tenet Angel. in conſil. 297. incipit con-
ſtitutio, in princip. Philip. Franc. in c. cùm ceſſante, col. ulti.
verſ. 24. dubitatur, fol. 74. de appellatio.
46 Pariter etiam, ſi pars oppoſuerit de legitimatione
perſonarum, putà, non eſſe quem tutorem, non procura-
torem, aut legitimo mandato carentem, non filium, &
ſimilia, quia licèt ſententia lata ſuper hac exceptione,
ſive affirmativè, ſive negativè lata, ſit interlocutoria
ſecundùm Bald. in l. 2. q. 8. Cod. de Epiſcop. audien. cap. ex
parte 3. de appellat. ubi Præpoſitus, Angel. Socinus, & Jaſ.
in l. arbitria, colum. 1. ff. qui ſatiſdare cogantur. Petrus
Ferrarien. in praxi in forma interlocutoriæ ſuper legitim.
perſonæ. Joan. de Ana. conſ. 93. viſo proceſſu, Philip. Franc.
in d. c. cùm ceſſante, in fin. de appell. Salicet. in l. poſt ſen-
tentiam, col. 2. verſ. ad quartum. C. de ſententiis, & interlo-
cutionib. Jaſ. in l. nemo poteſt, n. 58. in 2. lectu. de legatis 1.
fol. 92. Paul. Caſtr. in d. l. arbitrio, Philip. Franc. in cap. ex
47 parte de appellat. Natta conſ. 43. num. 7. per totum, fol. 106.
tamen ex c. articuli præjudicialis permittitur ab ea ap-
pellari, quâ interpoſitâ vim judex faciet non deferens
etiam in quibuſcunque ſummariis judiciis (de quo alio
loco copiosè diximus) tenet Bal. in d. l. 2. num. 14. & in
Margarita decreta. verbo appell. q. 8. Petrus Dueñas in
regul. 52. fall. 6. Capel. Tholoſa. dec. 38. Barboſ. in remiſſ.
ad Trident. ſeſſ. 24. de reform. 20. num. 6. Gama deciſ. 159.
n. 2. Vivius deciſ. 302. Meno. de adipiſc. poſſ. rem. 4. n. 824.
& 825. Ant. Gravat. in addit. ad praxim Veſtrii lib. 3. c. 10.
ſub num. 6. verſiculo item admittitur appellatio. Pacia in
tract. de prob. lib. 1. cap. 58. ſub num. 47. Sigiſmun. Eſca. in
48 tract. de appell. q. 17. lim. 6. memb. 7. num. 73. poſt Bald. ubi
dicit non ſolùm procedere hanc concluſionem, quan-
do declaratio iſta contingit in litis proceſſu, ſed etiam
in executione, in qua admittitur appellatio hæc. Quod
ideo procedit, quia regula generalis eſt, quòd quan-
49 do articulus interlocutoriæ præjudicialis eſſet negotio
principali, de quo agitur, judex violentiam committet,
ſi à qualibet declaratione interpoſitæ appellationi non
detulerit, cùm jure permiſſa ſit, text. in l. intra utile,
ubi Bart. ff. de minoribus, Bald. in l. arbitr. n. 6. ff. qui ſatiſ-
dare cogantur, Feli. in c. cùm cauſam, n. 6. verſ. limit. quar-
tò, de ſent. & re jud. Magon. in deciſio Lucana 23 num. 6.
50 Bal. in l. fin. n. 5. verſ. ſecundus eſt actus, Cod. de relatio. ubi
idem dicit, quando interlocutoria infert difficultatem
circa cauſæ deciſionem, Gregor. Lopez in lib. 23 part. 3.
gloſſ. à Menos de Gran. ad fin. Hiero. Gonzalez in regul.
de alternativis, gl. 9. §. 1. in annotat. n. 178. f. 228. quia teſte
Baldo dicitur gravamen irreparabile, in Margaritis,
quæſt. 8. quem refert Rebuff. 3. tomo, titul. de ſententiarum
executione, art. 53 gloſſ. 1. num. 5. fol. 242. cujus doctrinæ

varia invenies exempla, circa caſus ſpeciales in diſcur-
ſu hujus capitis, & nonnulla jam ſuperiùs ſcripta ma-
nent. Inde itaque fluit ex hoc eodem capite, poſſe quem 51
appellare ab interlocutoria judicis, quâ declarat fide-
juſſores idoneos eſſe, vel minùs idoneos; quia eſt irre-
parabile gravamen, text. eſt in l. in arbitrio, ibi, perinde,
ab eo atque judicibus appellare licet.) text. in l. ſi arbi-
trio, ibi, cùm poterit querela ad competentem judicem
deferri, & gloſſ. ibi verb. querela inquit, id eſt appellatio,
ff. qui ſatiſdare cogantur, Bald. ubi ſuprà, Rebuff. in d. 1.
tomo, titulo de ſentent. executione d. num. 5. Bald. in l. 1. ſub
num. 15. ff. de appellationibus recipien. Cæſar. Contar.
in l. unica, lim. 4. ſub num. 13. Cod. ſi de momentanea poſ-
ſeſſ. Guido Papæ deciſ. 74. num. 1. Rebuff. in eodem tra-
ctat. de ſentent. executione, art. 10. gl. 1. num. 5. Fulv. Pacia- 52
nus tractatu de probat. lib. 1. cap. 58. ſub num 47. cui ſi
judex non detulerit, violentiam utique facit. Idem
puto dicendum, ſi judex compellat, ſive principaliter,
ſive per conſequentiam, vel incidentiam debitorem
minoris, ut ei pecuniam debitam ſine tutoris, aut cu-
ratoris authoritate tradat, l. ait prætor, §. permittitur,
ibi, niſi fortè quaſi adversùs injuriam appellandum
quis ei putet.) ff. de minoribus, & ultra Bal. & Rebuff. d.
art. 10. gloſſ. 1. num. 5. tenet Guido Papæ, deciſio. Delphi-
na. q. 52. incipit circa, & deciſ. 75 ſub n. 2. idem Bald. in
l. 2 ſub num. 15. de appell. recipien.
Hinc etiam eſt, quòd à judice pronuntiante, aliquem 53
eſſe minorem, vel majorem prodigum, mente captum,
ſervum habilem, vel inhabilem, appellationi emiſſæ de-
ferre judex tenetur, alias autem violentiam facit, hæc
quippe pronuntiatio, negotium, & factum principale
tangit, & ſubſtantiam ejus, textus & gloſſ. in leg. intra
utile ff. de minorib. Bartol. l. 2 ff. de app. recip. Salicet. in l.
poſt ſentent. columna 3. verſic. ſed ego, C. de ſentent. & in-
terlocut. &c. & tradunt Doctores, in l. is qui, ff. de verbo-
rum obligationibus, vel quia habet vim diffinitivæ hæc
pronunciatio, ut dicit Rebuffus in dict. leg. quod juſſit, in 54
præfatione, num. 45. de re jud. & utraque ratio poteſt eſſe
vera, cùm in iſto caſu concurrat, & idem etiam eſt de
ſententia, quâ judex pronuntiavit aliquem non eſſe
minorem, vel non habere reſtitutionem, à qua poſſe
appellari, affirmant Barboſ. in remiſſio. ad Concil. um
ſeſſ. 24. de reformat. cap. 20. num. 6. Gamma deciſ. 159.
num. 2. Vivius deciſ. 301.
Et ſimiliter, quando judex interloquitur, procurato- 55
rem eſſe, vel non eſſe legitimum, quia ab iſta interlocu-
toria, tanquam à gravamine irreparabili appellatio ad-
mittitur, Bart. in leg. 2. num. 15 ff. de appellat. recipiend.
Bald. in l. 2. num. 14. Cod. de Epiſcop. audien. Bellapertica
in c. ſuper eo, q. 15. ſub num. 15. de appell. Sigiſm. Eſcac. in
tractatu de appellat. q. 17. limita. 6. principali. memb. 7.
n. 67. Menoch. de adipiſcenda poſſ. rem. 4. n. 824. Fulvius
Pacianus tractatu de probationibus, lib. 1. cap. 58. n. 47.
Ruginell. in tractatu de appell. §. 2. c. 3. num. 63. fol. 74.
ubi quod à non admiſſa exceptione defectus mandati
licita eſt appellatio, Cæſar. Contar. in l. unica, lim. 5. ſub
num. 13. verſ. reliquum eſt, Cod. ſi de mom. poſſ. textus eſt,
& ibi Doctores in c. ſignificavit 48. de appellat. Philip.
Franc. in cap. ex parte, nota 5. num. 4. & 5. de appella- 56
tion. qui quidem etiam ibi tractant, & affirmant, idem
eſſe in interlocutoria, tutorem eſſe, vel non eſſe legiti-
mum, uti latè per eos.
Idem eſt, ut omnino admittere debeat appellationem 57
judex à declaratione ejus, an quis ſit hæres, vel non, vel
an cum beneficio legis, ſeu inventarii, vel ſine ipſo,
quia hæc ſententia interlocutoria nimis præjudicialis
eſt cauſæ principali, imò. & multis aliis, quæ accidere
poſſunt, loquor de ea ſententia, quæ incidenter hoc de-
clarat, ex Bald. conſil. 378. pro parte cujuſdam, lib. 3.
Cardin. Tuſch. d. tomo 1. concluſ. 359. litera A, num. 47. 58
& idem dicendum eſſe, quando interloquitur judex, te-
ſtamentum, proceſſum, vel inſtrumentum, ſententiam
ut

ut nullam eſſe incidenter, licet non principaliter (quia tunc eſſet diffinitiva & ſic ab hac etiam poterit appellari, quoniam eodem modo, & præjudicialis eſt, & vim diffinitivæ habet, Panormit. *in c. aud. colum. 2. de procurat.* Nicolaus Milius *in verbo, ſententia, qu. 18.* Guido Papæ *in dec. ſ. Delphinali, quaeſt. 16. incipit, judex, quaeſt. 220. & conſ. 78. in cauſa*, Felin. *in cap. cauſam, col. 2 de reſcriptis*, Rebuffus *ubi ſuprà, num. 57.* quia etiam *fin.* hoc cum Roma *in rubr. ff. de re judic. colum. 4.* intelligit, quando incidenter hæc prolata fuit interlocutoria, enimverò ſi principaliter, tunc eſſet diffinitiva.

59 Qod pertinet, quòd ſi eſſet interpoſita appellatio à declaratione, vel non declaratione, quòd aliquis ex oppoſitoribus ad aliquod beneficium, vel capellaniam juris patronatus, inter conſanguineos proximioris gradus, Patroni fundatoris præſentatos, declaretur, ſe non eſſe filium patrimonialem, vel non eſſe proximiorem, aut aliàs perſonam legitimam, quia ei non conveniunt qualitates, & conditiones requiſitæ ad beneficium illud: neceſſariò admittenda eſt talis appellatio, aliter atque vim facere in tribunalibus judicem pronuntiabitur, Bal. *in l. 2. C. de Epiſcopali audientia, num. 14. & in margarita decretalium, verbo appellatio, quaeſt. 3.* Petrus Dueñas *reg. 52. fall. 8.* Anton. Gravati. *in additione ad praxim Veſtrii, n. 6. verſiculo etiam admittitur appell.* Hierony. Gonzal. *in Regula de alterna. gloſſ. 9. §. 1. tit. de nullitate attentatorum*, n. 188.

60 Cui & contiguum eſt, quòd ſi judex negaverit copiam actorum, quia à tali denegatione appellationi delationem negare, vis eſt, cùm a juſto gravamine emiſſa intelligatur, textus eſt *in l. 2. Cod. ut lite pendent.* &c, ibi, niſi vel actorum communium, vel pronuntiationis editio denegetur, &c.) Eſcacia *in tractatu cauſ. civilium, & crimin. lib. 1. cap. 100. num. 9.* Petrus Dueñas *in Regul. 52. fallen. 5.* Antonius Gravatius *ubi ſuprà*, Azeved. *in l. 3. titul. 18. lib. 4. recopila.* Gonzal. *ubi proximè, n. 198.* Rebuffus *in 3. tomo, titul. de ſentent. executione, artic. 53. gloſſ. 1. fol. 242. num. 5.* quoniam ea, quæ fiunt in judicio & aguntur, & publicanda ſunt, & uti communia utrique parti edi debent, ut hinc inde, quæ juſtitiæ ſuæ defenſionem tangant, allegent, *cap. ſi perpetuus, de fide inſtrum.* & ibi gloſſa, & Doctores, *& in d. l. 2.* circa quod videndus Maranta *de ord. jud. 6. part. actu. à n. 53. cum ſequentibus, 485. & ſequentib.*

61 Inſuper ſi judex pronuntiat remittendum, & remittat clericum ad ſuum Eccleſiaſticum judicem, cùm hæc talis ſententia interlocutoria eſt habens vim diffinitivæ, *cap. ſi judex laicus, de ſententia excommun. lib. 6.* & notant Doctores, *& in c. tuam, de ordine cognit. lator, qui filii ſint legitimi*; Doctores *in l. Titia, ff. ſoluto matrim. & l. quoties, C. de judiciis.* Feder. *conſ. 198. caſus talis*, Moderni omnes *in rub. ff. de jud.* Præpoſitus *in cap. tua nobis, in 5. notabi. de appellatio.* Guido Papæ *conſ. 100. pro declaratione in quarto dubio*, ac ideo in hujus appellatione vis committitur.

62 Quod idem dicendum erit in ſententiis interlocutoriis, quæ feruntur ſuper exceptionibus peremptoriis, putà, rei judicatæ, pacti de non petendo, præſcriptionis, tranſactionis, & ſimilium, vim habent diffinitivæ, gloſſ. 2 *in clementina fin. de appellat.* textus *in c. fin. il. tit. 6. lib.* Doctores *in leg. quod juſſit, ff. de re judi.* Bart. *in d. l. 2. quaeſt. 5. de appellat. recip.* Bald. *in leg. eleganter*, Roma. *in rubr. ff. de teſtibus, §. ſi quis, poſt col. penult. ff. de condictione indebiti.* Ancarcha. *conſ... de jurib. Romanis*, cujus ratio ea eſſe poteſt, quia non finit directò negotium principale, ſed partem ſubſtantialem cauſative, & ſecundariò, & ſic cùm tangat, & referatur ad diffinitivam & ad primam actionem, de qua agebatur, contendebaturque, non ad exceptiones naturæ diffinitivæ ſunt, Aufrer. *in dec. Capell. Tholoſa. quaeſt. 48. idem*, &c. *de ſentent. & quaeſt. 363.* Cardina. *conſ. 72. Titius, num. 25. in 5. dubio*, Alexand. *conſ. 182. in cauſa, volum. 6.* Corneus *conſ. 262. pro evidentia*, Præpoſitus, & Philip. Franc. *in d. cap. cum ceſſante, de appellation.* Felinus *in cap. qualiter, & quando. colum. 5. de accuſatio.* quod velim intelligas, quando hujuſmodi exceptiones non principaliter, ſed incidenter in judicio ſunt propoſitæ, quia aliàs merè diffinitivæ ſunt, ut bene advertit Felin. *in rubric. de re jud. col. 6. ut in clem. 1. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.*

Item etiamſi judex juſtas tutoris (quem ad tutelam adminiſtrandam nominavit) exceptiones non admiſerit, ab hac rejectione emiſſæ appellationi non deferens vim facit, & gravamen, text. eſt *in l. 1. §. ſi quis tutor*, ibi, excuſationem allegandam habet, & ſi fuerit repulſa, tum demum appellare debebit.) *ff. quando appelland. ſit, l. excuſationis*, ibi, nec à decreto provocaveris, intelligis parendum eſſe ſententiæ.) *de excuſatio. tutorum, l. quicunque, eodem tit. cum aliis pluribus*, Rebuffus, *d. 3. tomo, de ſentent. executione, art. 53. gloſſ. 1. fol. 242. num. 5.* cujus ratio ea eſſe poteſt, prout pro regula generali traditur in hac materia; quòd quando rejicitur beneficium conceſſum per jus commune, licita eſt appellatio, quoniam ubi denegatur obſervantia juris communis, ibi infertur gravamen, quapropter appellare licet, ita eleganter dicit Speculator *§. in quibus, num. 30. verſ. cæterum ſi judex*, & ibi idem, *num. 7.* ubi etiam additionator per text. *in l. 1. in fine, C. de in integrum reſtitutione, l. ſi quis provocatione, C. de appellat. l. ait prætor. §. permittitur, ff. de minoribus*, Bald. *conſil. 378. num. 2. lib. 3.* Cardin. Tuſc. *practica. concluſionem litera A, concl. 359. tomo 1.* ergo cùm iſthæc immunitas à tutelis aliquibus, & privatis caſibus ſit inducta, & conceſſa à jure communi (ut *ex toto tit. ff. & Cod. de excuſationibus tute. & curato.*) appellatio admittitur. Si autem judex interloquitur, tutorem interim non debere adminiſtrare, cùm ſit interlocutoria, quia aliam poſt ſe expectat, ut dicit Corneus *conſ. 281. in 2. quaeſt. vol. 1.* Rebuff. *in repetitione legis quod juſſit, in præfatione, num. 9. ff. de re jud.* puto non poſſe appellari ab ea, *ex regul. ante ſententiam, Cod. de appell.* maximè ſi ſe intra tempus a jure præſtitum excuſaverit. An autem ab ipſa nominatione, & datione tutelæ liceat per tutorem appellari *inferiùs* diximus *2. p. cap. 8.* 63 64 65

An, & quando, ab exceptionibus oppoſitis licita ſit appellatio, vide Philipp. Franc. *in cap. ex parte, col. 2 de appellat.* & nos nonnulla diximus, *ſuprà, hoc eodem capite.* & inſuper dicemus in diſcurſo, & iterum *infrà, hac 2. parte, cap. ſi, per totum*, vide Marqueſſ. *de commiſſ. 1. part. cap. 12. n. 62.* 66

Unum obiter attende, quòd exceptio, ut admittatur, 67 debet eſſe relevans, & tunc relevans, & legitima dicetur, quando provenit à cauſa, quæ juſtam præbet cauſam appellandi. Oldr. *conſ. 223. circa primum, in princ.* 68 Federic. de Senis *conſ. 90. verſ. dixi. & dico*, Cardin. Tuſchus *pract. tomo 3. litera E. concl. 378. à num. 1. & in concl. 377 à princ.* Ancarrha. *conſil. 416. plures, num. 4. verſic. quarta exceptio*, B. *in l. ſi pupilla, §. videamus, ff. de negot. geſtis & in leg. ſi unus, §. ante omnia, ff. de pactis*, & quæ exceptio relevãs dicatur, arbitrio judicis relinqui dicit Cardin. Tuſchus *d. concl. 378. numero fin.* poſt Joan. de Anania *conſil. 26. num. 10. verſic. ultimo, circa intellectum ſtatuti*, Marqueſſ. *de commiſſ. 1. p. cap. 16. num. 44.* optimè explicat Mareſcot. *varia. reſolutio. l. 1. cap. 87. à n. 44. cum ſequentibus, verb. quæ dicatur exceptio relevans, & quæ non.*

Quibus adde, quòd quando quis opponit aliquam 69 exceptionem, quam judex non admittit, & à rejectione gravata pars appellat, tunc appellans tenetur juſtificare, & probare veritatem exceptionis, quando judex à quo non admiſit, quà non probatà, non poteſt dici, quòd judex ex ſola non admiſſione exceptionis illum gravavit, textus eſt *in cap. interpoſita 70. de appella.* ubi Anton. de Butr. *numero 1. & ſub num. 5. & ſub n. 30.*

Abb. num. 1. Philipp. Franc. n. 1. verſ. tene menti primò,
& verſiculo tenementi a lem, & Decius num. 1. & conſe-
70 quenter non devolvitur negotium ad judicem appella-
tionis, niſi probetur veritas exceptionis. Cardin. Alex.
in d. cap. interpoſita, nota 1. n. 1. etiamſi exceptio legiti-
ma videatur, quia licèt rejectio exceptionis apparen-
ter legitimæ, ſit juſta cauſa appellandi, tamen ex illa
ſola rejectione non probatur gravamen juſtificati-
vum appellationis, niſi aliter doceatur de veritate
ipſius exceptionis. Anton. de Butr. in d. cap. interpoſita,
ſub n. 10. col. 3. verſiculo oppono quòd ſolo exceptionis obje-
cto, & Philipp. Franc. ſub. n. 1. verſ. 3. tene menti, & com-
muniter cæteri Canoniſtæ, & Abb. ibi nota. 1. num. 2. &
But. num. 10. dicunt, poſſe reum opponere exceptionem
in ſe legitimam, ſed tamen fictam, & non exiſtentem
in caſu ſuo, & ſic foret oppoſitio calumnioſa, & tunc
judex non ſolum non gravat, ſed prudenter rejicit ſuſ-
picatus calumniam.

71 Hæc tamen vera concluſio limitationem patitur, ut
non procedat in caſibus, in quibus de veritate exceptio-
nis oppoſitæ per ſe patet abſque alia probatione facien-
da, quia tunc appellatio dicitur juſtificata ex ſola appel-
lationis rejectione, prout, quando judex denegat indu-
cias deliberatorias, & pars ab hujuſmodi denegatione
appellat, quia tunc appellatio dicitur juſtificata abſque
alia probatione Anton. de But. ubi proximè, ſub n. 9. opp.
3. Philipp. Franc. ſub n. 2 limit. 2.

72 Item & quando judex negat copiam actorum, vel in-
ſtrumentorum communium, (de quo ſuprà dixi,) An-
ton. de Butrio, & Franc. ubi ſuprà, & Decius ibi ſub n. 1.
verſiculo 2. iſta prima regula, & tunc etiamſi de veritate
exceptionis conſtet, ſolummodo præſumptivè, Franc.
ubi ſuprà, n. 2. limit. 3. Decius ſub num. 2. Cardin. Alex.
ſub num. 3. fall. 4. qui varia hujus doctrinæ exempla ad-
ducunt.

73 Secundò etiam d. concluſio limitatur, ut non proce-
dat in exceptione recuſationis, quia quando recuſatur
judex, oppoſita legitima cauſa recuſationis, ſi ea non
obſtante, judex procedat in cauſa principali, appel-
latio ex hoc cenſetur juſtificata, licèt pars non probet
cauſas recuſationis coram judice appellationis, Franc.
d. c. interpoſita, num. 2. verſiculo in gloſſ. 2. Card. Alex.
ſub numero 3. fall. 2. de appella. Eſcacia de appellatione,
quaſt. 11. numero 67.

74 At quando quis opponit exceptionem, & inſuper
offert ſe incontinenti illam probaturum, & poſtmo-
dum, propter exceptionem oblatam probationem il-
lius non admiſſam appellat, ſtatim & ipſo facto cenſe-
tur juſtificata appellatio, ita quod ſufficiet coram judi-
ce appellationis probare fuiſſe propoſitam legitimam
exceptionem, & oblatam probationem, & iudicem
noluiſſe admittere, d. cap. interpoſita, in fin. prin. & ibi
Abb. nota. fin. num. 3. Franc. ſub num. 1. colum. 1. verſiculo
quarto, & ultimo, & communiter cæteri Canoniſtæ de
appellat. Lancelotus tractatu de attent. 2. p. cap. 12. lim. 1.
n. 40. & 41. nam iſto caſu appellatio iuſtificatur, (con-
ſtito duntaxat, quòd probatio fuit oblata, & non ad-
miſſa) Lancel ibi num. 38. & 39. & Franc. ubi proximè. Et
ratio eſt, quia iudex à quo non admittendo legitimæ
75 exceptionis probationem, in continenti oblatam, non
poteſt excuſari, quod non gravaverit, quia præſumpta
malitia contra excipiétem purgatur ex oblata proba-
tione in continenti, quam iudex reiiciendo (ipſo facto)
detegit iniquitatem ſuam, & ideo ſive exceptio ſit
vera, ſive falſa, judex jam gravavit, ut ſcribit Abb. in d.
cap. interpoſita, num. 4. & Franc. ſub n. 1. verſiculo quarto,
& ult. columna 2. de appellat. qui ſub d. num. 4. limi. 9.
unum advertit, ut ſimul ſit hoc caſu appellandum, à
non admiſſa probatione incontinenti, & à reiecta ex-
76 ceptione, quæ concluſio declaratur, ut procedat, quãdo
exceptio requirit altiorem indaginem, non admittitur,
quia tunc ad juſtificationem appellationis, ad eiúſque
probationis oblationem incõtinenti, adſtringitur op-
ponens, ſecùs autem ubi talis exceptio non admittitur,
quia tunc ſufficit ad appellationis juſtificationem of-
ferre probationem incontinenti, ut ſuprà diximus, &
latè probat Sigiſmund. Eſcacia de appella. q. 11. n. 80.
Franc. ubi proximè, ſub dict. num. 4. Prælata concluſio 77
amplatur, ut habeat locum, non ſolùm in exceptioni-
bus dilatoriis, ſed etiam in peremptoriis, quia ſi oppo-
natur exceptio peremptoria, & offeratur illius proba-
tio incontinẽti, & à non admiſſione appelletur, appel-
latio iuſtificata dicetur, Anton. de Butrio in d. c. interpo-
ſita, ſub num. 10. ibi ſecundò, quòd exceptio, & Philipp.
Franc. n. 4. verſic. in gloſſo. verbo ſi efferens de appellatio.

Quibus quidem caſibus; & limitationibus, ſuperius 78
adſcriptis, appellationem ob probationis rejectæ ob-
lationem, adeò juſtificata dicitur appellatio, ut tan-
quam legitima devolvit, ſuſpendit, & cauſat attenta-
ta, Anton. de But. ubi proximè, n. 7. & ſub num. 10. fallen.
3. Fran. ſub num. 4. colum. 4. lim. 7. Felin. in cap. 1. ſub n.
1. de appella. ſentit Abb. in cap. interpoſita, ſub n. 6. de
communi teſtatur Dec. ibi n. 10. Cardin. Alex. ſub n. 4.
fallen. 8. Lancelot. Robert. de atten 2. p. cap. 12. limit. 1.
num. 1. 38. & 39 & 44. & reddit rationem numero 37.
& 38. hinc eſt, quòd ſi reus opponat exceptionem 79
peremptoriam, & offerat illius probationem (debito
tempore) & judex non admittat, ſed in ò ſtatim profe-
rat ſententiam diffinitivam, reus ab hoc gravamine, li-
cèt à non admiſſione exceptionis, & probationis ap-
pellet, ſententia, & proceſſus tanquam attentata revo-
cantur, Fran. d. c. interpoſita, ſub numero 4 limit 8. co-
lumna 4. in fin. & Cardin Alex. ſub numero 4. fallen. 9.
de appell.

Et ulteriùs prædicta concluſio declaratur, ſeu po- 80
tiùs limitatur, ut non procedat in omnibus caſibus, qui-
bus poteſt judex reſervare exceptiones oppoſitas ad
merita cauſæ, & litis diſcurſum, quia tunc licèt op-
ponens exceptionem, offerat incontinenti illius pro-
bationem, & à rejectione appellet, tamen ex hoc ſolo
non dicitur juſtificata appellatio, Fran. in d. cap. inter-
poſita, ſub num. 4. lim. 2. & Card. Alex. ſub n. 4 fallen. 2.
& 3. colum. 3. de appellat. ſequitur Sigiſmun. Eſcacia tra-
ctatu de appell. quaſt. 11. numero 76. qui omnes ponunt 81
exemplum, quando opponitur exceptio contra teſtem,
quòd ſit infamis, vel criminoſus, & offertur proba-
tio incontinenti, quia tunc ſi judex non admittat, & ob
hoc appelletur, debet in cauſa appellationis de veritate
ſuæ exceptionis probare, quia judex ſi vult, non
tenetur recipere exceptiones contra perſonas te-
ſtium, ſed poteſt eas reſervare in tempus publicationis
teſtium; de quo nos latè dicemus infra, c. 18. de appella-
tione à reſervatione: quia quoties exceptio proban- 82
da relinquitur arbitrio judicis, an ſit admittenda,
vel non admittenda, quia in jure non ſit determina-
tum, ſi judex non admittat, tenetur juſtificare exce-
ptiones coram ſuperiori. Fran. d. c. interpoſita, ſub n. 4.
limit. 4. Cardinalis Alex, ſub n. 4. fall. 4. colum. 3. de ap-
pellatio. Eſcacia ubi proximè, num. 37. qui etiam n. 74.
dicit, quòd coram mero executore non dicitur juſtifi- 83
cata appellatio, per oblationem probationis inconti-
nenti tanquam inutiliter factam, quia executor me-
rus non tenetur recipere probationes, poſt Franch. d. c.
interpoſita, ſub n. 4. limit. 3. Decium num. 7. exemplo 2.
vide ſuprà, à num. 36.

Et unum te admoneo, quòd quando de gravamine, 84
quod infertur per interlocutoriam, conſtat juris præ-
ſumptione, ut putà, quia judex mandat rem aliquam ſe-
queſtrari, ut tunc poſſit appellari, etiam non expreſ-
ſa cauſa. Bal. in l. minoribus, 6. num. 5. & num. 6. verſiculo
item ſequeſtratio, C. de his, quibus ut indignis, dicens ſe-
queſtrationem eſſe regulariter prohibitam, ideo quod
in re tam aperta, ſupervacuam eſſe expreſſionem cau-
ſæ, Philipp. Franch. in c. ut debitus 59. q. 11. num. 21.
ut

& Cardin. Alex. ſub num. 41. verſ. ſtat ergo regula, fallen.
3. de appell. & rurſus Franc. in c. 1. ſub n. 7. verſicul. 4.
limita, de appell. in 6. ubi de appellatione à ſequeſtro,
& à tortura, Eſcacia tractatu de appella. q. 17. limit. 47.
85 membro 1. n. 216. & hinc eſt quod dicit poſt alios Ca-
valca. deciſ. 33. parte 2. quòd appellatio dicitur legiti-
ma, quando interponitur ex cauſa probabili, & vero-
ſimili.

86 Inſuper exceptionem recuſationis contra judicem à
parte oppoſitam, ſi ipſe non admittat, poterit a rejectio-
ne, & a proceſſu licitè appellari, tenet Philipp. Franch.
in cap. novit. 43. nota. 3. num. 5. & in cap. ut debitus honor,
59. quæſt. 2. ſub num. 9. verſiculo quarto eadem, de appella.
Corneus conſilio 80. in deciſion. ſub num. 3. lib. 1. Eſcacia
de appell. q. 5. num. 116. & iterum lib. 1. cap. 66 num. 13 &
ſequentibus, & 1. 101. num. 16. & num. 20. & ſequentibus,
ubi latè de materia hujus articuli, & eſt textus in cap.
ſuper quæſt. §. fin. de off. de leg. ubi DD.

87 Quid autem de ipſa interlocutoria, quâ judex decla-
ratur, juſtè forte recuſatum, vel non, eſſe, vel non ſuſpe-
ctum, nam ea eſt interlocutoria, ſecundùm Archidia-
conum in c. judex, de officio delegati, lib. 6. in fin. Bald.
& alij in leg. apertiſſimè, C. de judiciis, Præpoſitus, & Pe
ruſinus in c. cùm ceſſante, de appell. Philipp. Franc. ibi col.
antepen. verſiculo quartò ſententia, Rebuff. in præfatione
legis quod juſſit, numero 86. Octavius (poſt Alexan-
drum conſil. 89. colum. 2. verſic. ad ſecundum argumentum
reſponde,) in deciſion. Pedem. 84. n. 13. cum aliis tenet,
88 quòd reſpectu formæ, recuſatio æquiparatur appella-
tioni, ab interlocutoria; quia ſicut appellatio ab in-
terlocutoria debet in ſcriptis proponi, & cum injectio-
ne cauſarum, c. 1. de appell. in 6. ſecùs tamen quoad alios
effectus, & quoad juriſdictionem ſuſpendendam, circa
quod adæquantur appellatio, recuſatio, & relatio, ut
ipſe ex Bal. Salic. Ioanne Andrea, & aliis per eum cita-
tis, Paulus de Caſtro in l. quia poterit ad Trebellianum,
Geminianus in cap. legitima, col. 2. de appella. in 6. Ma-
ranta de ordine judicior.

89 Et licèt variæ referantur opiniones per Doctores,
quorum meminit ipſe Ozuſeus in d. deciſ. 84. per totam,
(an facta à judice recuſato recuſatione propoſita, aut
pendente, ſint ipſo jure nulla, vel annullanda, de cu-
jus reſolutione conſule Lancelotum Rob. de attenta 2.
p. cap. 6. de attent. poſt recuſ.) omnes tamen, etiam contra-
rium tenentes, in unum conſentiunt, poſſe ab hoc
90 proceſſu ad ulteriora appellari, appellationémque
utrumque trahere effectum, devolutivum, & ſuſpen-
ſivum, quod indubitati juris eſt, ut tenent omnes Do-
ctores citati à Lanceloto ubi proximè, & Parlador. 3. to-
mo, differen. inter ſententiam nullam, vel injuſtam.

Item etiam à ſententia lata ab arbitris negativa, ſci-
licet recuſationem non eſſe admittendam, aut cau-
ſam non eſſe legitimam, appellari poſſe arbitror, ex illa
ratione, quia talis eſt ſententia præjudicialis cauſæ
91 principali, & ejus proſequutioni: nihil enim tam peri-
culoſum eſt, quàm coram judice ſuſpecto litigare, c. quod
ſuſpecti 3. quæſt. 5. c. ſuprà quæſtionum, §. fin. de officio dele-
92 gati, cap. cum ſpeciale, de appell. & ſic cùm ex hoc capite
articuli præjudicialis cauſæ principali liceat ab inter-
locutoria appellari, ex Cōc. Trid. ſeſſ. 24. de reformation.
cap. 10. & in regula 36. Cancellaria, l. 3. tit. 28. lib. 4. reco-
pilat. Petr. Dueñas regula 52. limitatione 3. Hieronym.
Gonz. in regula de alterna. gl. 9. §. 1. tit. de nullita, & at-
tent. n. 189. & ea, quæ hucuſque in propoſitum adduxi-
mus, & per diſcurſum etiam adducenda copioſè pro-
bant, & ſic reſpectu ipſius recuſantis, in cujus favorem
tot ſunt à jure attributa recuſationi privilegia, ratione
tam imminentis periculi, & præjudicij; poterit à dicta
93 ſententia negativa appellari, prout etiam probatur in l.
7. tit. 10. l. 2. recopila. ubi etiam in recuſatione Præſulis
ſive prætorio præfecti, & Senatorum, ut ab hac negati-
va habeat locum ſupplicatio, idem probatur in libr. 15.

eodem titulo, ergo à fortiori in judicibus inferioribus
etiam Eccleſiaſticis, ad quorum recuſationes examina- 94
tionum arbitri eliguntur, juxta textum in cap. cum ſpe-
ciali, in princ. de appella. c. ſi quis contra clericum, de foro
competenti, cap. ſuſpicionis, de officio delegati, cap. judex ab
Apoſtolica, eodem tit. in 6. ubi gloſſ. & DD. communiter,
& ea quæ latè adducunt Cov. practicarum quæſtio. cap.
26. & Pedemon. in dict. deciſ. 84. in princ. ideo ab eiſ- 95
dem arbitris, cùm ſint arbitri juris, licitè appellari poſſe
diximus, & probabimus in terminis infrà, parte 3. c. 3.
à num. 25. verſiculo quid autem de arbitris juris, & ver-
ſiculo quare ab iſtis arbitris appellari licitum eſt, ad
quem te remitto.

Quod periculum, & præjudicium negotij principalis 96
cùm omnino ceſſet in ſententia affirmativa, quâ in-
terloquitur judicem legitimè recuſatum, puto non poſ-
ſe alteram partem ab ea appellare, ſi unus quippe amo-
vetur judex, alius ſibi datur, quem ſi ſibi ſuſpectum ju-
dicaverit, liberè recuſabit; interim tamen cùm hæc
ſententia ſit merè interlocutoria, non poterit ab ea ap-
pellari, nec negata delatione violentia fiet, ex iis quæ
ſuprà dicta ſunt, cùm à ratione ceſſante, quæ interlocu-
toriam reddit appellabilem; in hoc appellante non mi-
litet, regulæ interlocutoriarum inhærendum eſt, in cu-
jus opinionis juſtificationem multa poteris in propoſi-
tum adducere, quæ latè Lancelot. Robert. de attent. 3.
part. c. 28. n. 43. cum ſequentibus. Ab hac tamen ſenten-
tia, qua judex, ut recuſatus datur, ipſemet valet ap-
pellare, ſi poteſt aliquod conſiderabile intereſſe præ- 97
tendere, ut eleganter tenet Mandelus de Alba in conſil.
92. in priori, num. 4 & ſequentibus, Lancelot. ubi ſuprà,
num. 54 & per Mandel. Petrus Surd. conſ. 271. num. 20.
lib. 2. Gratian. in diſceptatio. foren. tomo 1. cap. 100. n. 48.
& an, & quando judex recuſatus poſſit ad ulteriora
procedere abſque reatu attentati, & nullitatis, videndus
eſt Lancelot. ubi proximè, à num. 53.

Inſuper pronuntiatio, de torquendo reo, eſt interlo- 98
cutoria ſententia; tum quia per eam non finitur, nec
terminatur cauſa principalis, & quia convenit cæteris
tum omnibus qualitatibus interlocutoriæ ſententiæ, &
ex verbis apparebit l. 2. ff. de appel. recipien. mox refe-
rendis; tum etiam ex iis, quæ dicit, ex pluribus Pro-
ſperus Farin. in praxi crim. tomo 2. quæſt. 38. n. 11. & 16.
tamen cùm trahat ſecum damnum irreparabile, per
appellationem à diffinitiva, hoc torturæ decretum, ſine
dubio ab illo appellationi emiſſæ deferendum eſſe, vim-
que fieri meritò declarant tribunalia: textus eſt in l. 2.
ff. de appell. recip. ibi: Anne à ſententia appellari po-
teſt; ſi quæſtionem in civili negotio habendus judex in-
terlocutus ſit, vel in criminali, ſi contra leges judex hoc
faciat.) per quem textum ſic expreſsè affirmarunt Bart. 99
Bald. Angel. & Alberi. & communiter Doctores ibi,
gloſſ. ordinaria, ut etiam communiter Doctores in l. pe-
nult. in verbo diſcuſſore. verſ. ſed fallit in caſu, Cod. quo-
rum appella. non recipian. gloſſ. in l. 2. verbo cauſa, ubi
pariter concurſus Doctorum, Cod. de Epiſcop. audien.
Guid de Suxar. in tractatu de indiciis, & tortura, n. 23.
in medio, Carrerius in pract. crimin. in 2. tractatu de ind.
& tortur. §. circa quintum, num. 11. Marſilius in pract. §.
nunc videndum, n. 2. & in §. expedita, num 70. & in l. 1.
in princ. num. 14. & num. 42. ff. de quæſtio. Catellia. Cota
in memoral. in verbo appellatione interpoſita nihil, Fol-
ler. in praxi crim. in verbo, & ſi confitebuntur, in 3. p. 3.
partis, n. 50. Ant. Gomez 3. tomo variar. cap. de tortu. reo-
rum, n. 23. Brunor. de indiciis, & tort. 2. p. quæſt. 5. n. 53. ver-
ſiculo & ab iſta pronuntiat. quæſt. 9. n. 20. verbo ſed ſi non
erunt purgata, Aron. d. ſingulari 39. Franc. Marcus deciſ.
60. incipit quæritur qualiter ſit perveniendum, n. 5.

Quod in tantum à DD. ut verum receptum eſt, ut 100
etiam extendatur, non ſolùm quando judex pronun-
tiat reum fore torquendum ſuper principali delicto,
ſed etiam quando torquetur ad habendam reſponſio-
nem

nem affirmativam, vel negativam, ut tenet Franc. Marcus *in d. dec. 60. n. 5.* Caravit. *in ritu magna curia, rit. 259. num. 12.* Proſper. Farinac. *in praxi crimin. 2. tomo, q. 28. num. 52. ad fi.* qui ibi *à num. 11.* dicit, quòd interpoſita
101 appellatione à decreto torturæ judicem debere ſuperſedere in cauſa, & ſententiæ executione, etiam antequam ſit inhibitus, nec inhibitio præſentata; & idem
102 ante appellationem, intra tempus tamen ad appellandum, ut ex Lancelloto, & aliis pluribus, ibi dicit, *& n. 17.* etiam confeſſionem à reo per judicem interim extortam prorſus nullam, irritam, & inefficacem eſſe ad
103 condemnandum, ex Bald. *in rubrica, Cod. comminatio Epiſc.* Catelia, Cota, Foller. Anton. Gom. & aliis *ſuprà.*

Illa hinc quæſtio reſolutionem requirens ad nos accedit difficilis, an quemadmodum tribunalia ſuprema vim fieri declarant, ac etiam deferendum eſſe appellationi à tortura, an idem declarare tenentur in appellatione à decreto de non torquendo, vel à denegatione, ſeu diſſimulatione judicis nolentis, per fiſcalem promotorem, vel accuſatorem emiſſa, Bald. *in l. penult. n. 2.*
104 & ibi Salicet. *in prima oppoſitione pariter, n. 2. C. quorum appell. non recip.* tenent, quòd ſic, quia eis licet appellare, quos refert, & ſequitur Anton. Gomez. *3. tomo variarum. cap. 13. de tortu. reorum, poſt n. 23. verſ. ex quo infertur,* ubi reddunt rationem, & quia ſi hoc licet reo, eo-
105 dem modo deber licere actori, cùm in materia judiciorum, actor & reus æquiparentur, *l. 3. ff. de re jud. l. ſolutum, ff. de officio proconſulis.*

Contrariam autem partem & opinionem ſecus eſt Aret. *in l. 2. ff. de appel. recip.* quem referens ſequitur
106 Brunus *de indiciis, & tortu 2. p. quaſt. 5. nu. 53. in fin. verſ. ſed quid ſi pronuntiabitur, non eſſe torquendum, & q. 9. num. 50.* quam etiam veriorem de jure reputat Farinac. *in d. q. 38. n. 20.* ea moti ratione, quia hoc gravamen poteſt reparari per appellationem à diffinitiva, quapropter denegatur ab interlocutoria, quod non accidere dicunt in decreto de torquendo, cùm torturæ jam illatæ afflictio non tollatur per quamcunque appellationem à diffinitiva, per quam, & per alias rationes contrariis reſpondens, hanc partem ſuſtinet Auber. de Antramonia *in tractatu de quaſt. & tortu.* poſitos inter tractatus criminum diverſorum, Zileti. *fol. 450. num. 27.* & quem allegat Proſperus *ſuprà.* Et quia hodie cauti
107 judices raro pronuntiant reum non torquendum; nec requiſiti animum ſuum detegunt, niſi ſimul reum abſolventes, quo caſu accuſatoribus eſt conſultum per appellationem ab ipſa ſententia, abſque eo, quòd priùs ſibi appellare liceat.

In qua contrarietate priori opinioni, ut veriori de jure, magiſque probabili, & juris regulis conformi, & adhæreo, & inſiſto: nam licèt veriſſimum ſit, quòd illud
108 decretum negativum torturæ minimè contineat gravamen irreparabile, ut affirmativum continet: non ideo ſequitur, ab eo minimè appellari licere, quoniam ſi ex capite gravaminis irreparabilis, & ex ea ratione in hac interlocutoria daremus appellationem, utique profiteremur contrariam opinionem ex ſuo fundamento; ſed eam ex alio capite nos appellabilem facimus, eo ſcilicet, quia torquere reum reſpicit merita cauſæ principalis, cùm per torturam, vel non torturam deveniatur in cognitionem delicti, de quo agitur, ideo ejus appellationi utique deferendum eſſe, juſtitia appetit, ut ex hac ratione hanc partem veriorem reputarunt Bal. & B. Salicet. *in l. ante ſententia, C. quorum appellat. non recip.* quoniam in hac materia regula generalis eſt, de jure omni licere appellare à quibuſcunque interlocutoriis reſpicientibus merita cauſæ, & negotium principale, ſecundùm Bald. & Salicet. *ibi, & in l. 1. Cod. ſi de moment.*
109 *poſſ. n. 4.* Felin. *in rubr. de re jud. n. 3.* Ripa. *in leg. quod juſſit, num. 127. ff. eodem;* Ruinus *conſil. 157. n. 20. & 21. l. 5.* cum aliis allegatis à Contardo *in d. l. 1. C. de mom. poſſ. limitatio. 1. num. 82. & in 3. limit. n. 7. & ſequentibus,*

Salgado de protect. Reg.

Proſperus Farinacius *ubi ſuprà, d. quaſt. 38. num. 19.* & faciunt ea, quæ *inferius* circa probationum, vel teſtium rejectionem dicta ſunt, Marqueſſ. *de commiſſ. 1. p. cap. 12. num 51. & 15.*

Huic, & alia proxima ſuccedit quæſtio, (cui varietas 110
Doctorum non minorem attribuit difficultatem) an per judicem vis fiat, non deferentem appellationi à decreto torturæ latæ ab eo, non palam reu audiente, ſed ſecretè, quod judex differt in tempus, quo reus incipit ſe ſpoliare, ut torqueatur, & quòd appellationi tunc emiſſæ non ſit deferendum, nec ejus virtute executio ſuſpendenda, tenet Julius Clarus *in praxi crimin. §. fin. quaſt. 64. n. 27. & 35.* referens Maran. *in ſpeculo, 6. p. in actu 13. rubr. de quaſtio. num. 14* quos referens ſequitur Cardin. Tuſch. *tomo. 1. concl.* 101. *num. 11.* & hunc caſum ſemel in praxi habuiſſe, teſtatur Fran. Perſonal. *in tract. de Indiciis; & tortura; num. 11. in fin.* Joſeph. Cum. *de ſyndicatu, cap. 25 rubr. de tortura, num. 12.* quos refert, & ſequitur Flamin. Cartar. *in praxi interroga. reorum, l. 4. c. 1. num. 68. 69. & 77 in fin.* ubi teſtatur etiam ita in ſtatu Eccleſiaſtico ſervari.

Sed hæc opinio, quia deſtituta eſt ratione, & funda- 111
mento, jure caret, ni fallor, quam (nemine viſo) damnavi, eò namque ſi indubitatum eſt, à decreto torturæ licere appellari, & ab ejus comminatione, ex his, quos *ſuprà,* citavimus, adeò ut interim ſuſpendatur executio: cur idem effectus negandus eſt à Doctoribus prædictis, ei appellationi, quam emiſit delinquens, quando intellexit, vel ſuſpicatus eſt, ſe torquendum, vel quia ſibi videt comminari torturam; nedum quando videt ſe duci ad locum torturæ, & ibidem, vel ſpoliari, vel ligari, ſive per alios actus exteriores, per quos comminatur reus, deducitque ſe torquendum fore: & cur tunc judicis manus non erunt ligatæ, cùm etiam à comminatione appellatio emiſſa eas ligat, ſecundùm Ang. & Angelum *de malefic. verb. quod fama publica, num. 100. verſ. advertas. tamen.* Brunus *tr. de indiciis, & tortu. 2. p. q. 5. n. 14.* ubi allegat gloſſ. *in c. cùm in contemplatione, ex reg. jur.* Caravita *ſuper d. ritu magna curia 259. n. 14.* Guido *dec. 136. n. 15. verſ. 7.* ubi dicit, quòd ſicut per appellatio-
nem à decreto de torquendo ligantur manus judicis, 112
ita etiam per appellationem à comminatione, & ita quotidie apud eum ſervari, & practicari teſtatur, & idem etiam tenet Grama. *ſuper c. regni, fol. 533. n. 4. in fin.* prout illum citat Clarus *ubi ſuprà*. ſequitur Brunor. à Sole *in conſ. cr. n. 172.* Catill. *in ſumma crim. partici. 3. rubr. 31. de appell. §. 2. n. 3. verſ. idem fieri poteſt, fol. 169. col. 2.* idem tenet Card. Tuſch. *concl.* 101. *num. 11. tomo 5.* Pax. *in praxi, 6. p. tom. 2. in proœmio, n. 21.* Rebuff. *3. tomo, titul. de ſententiarum executione, art. 53. gl. 1. fol. 242. n. 2.* Guido Papæ *quaſt. Delphi. q. 75. ſed circa*, ergo cùm nulla detur diſcriminis, & differentiæ ratio inter utramque appellationem, malè facient judices, qui hac inefficaci cautela, & nullibi juris approbata, imò temerario auſu voluerint auferre permiſſos defenſionis, & appellationis hujuſmodi effectus delere, & in re tam gravi attentare, & poſtquam hanc opinionem contra prædictos authores electam habui, ut magis juris rationi, & regulis conſonantem perlegi Proſperum Farinac. *in pract. crim. 2. tom. q. 38. n. 21. & 22.* allegantem Armon. *in ſingul. 39.* & Baiard. *in addi. & Cla. ubi ſuprà, n. 65.* pariter contrariam rejicientes, & hanc noſtram ſectantes, vide Proſperum *ibi.*

Recurſus à ſententia interlocutoria, quæ ſecum trahit 113
executionem, etiam jure civili libet appellari, Federicus de Senis *conſ. 66. incipit cùm ſecundum, in princ.* ubi allegat Anchar. *conſ. 372. n. 9. & ſequenti.* Tuſchum *tomo primo, lit. A. conſ. 350. n. 15.* & propterea à ſententia excommunicationis per decretum interlocutorium prolatæ, minimè denegatur appellatio, ſine reatu violen-
tiæ, quia irreparabilis eſt per diffinitivæ appellationem, 114
Bernard. Diaz *in praxi regul. 39.* Petrus Dueñas *in*

regula 52.fall.2.Rebuff. ad Concordata Franciæ, titul.de
frivolis appell.in rubr.ſub gloſſ.1.in fin.verſ.fall. quando
gravamen, folio mihi 688.& probatur ex c. paſtoralis,
de appellat. quia habet executionem ſecum, & idem
Rebuff. in d.3.tom.proximè relato.d. n.6. ubi dicit, ſic
fuiſſe in Senatu pronuntiatum,contra quendam officia-
lem,& ex eadem etiam ratione dicit ipſe ibidem, & in
d.l.quod juſſit.in præfatione,nu.55.quòd à ſententia,quà
pronuntiatur ſuper compromittendo,vel non,in aliqua
lite ex forma ſtatuti ita dictantis,& requirentis ſenten-
tiam dici,habere vim diffinitivæ, ex Bald.in l.1. col.2.
Cod.ſi quacunque prædiens poteſtat. Philip.Franc.in cap.
cum ceſſante,de appellationibus,Socin.conſ.71.circà n.21.
in 4.colum.& vidend.Cuman.conſ.17. incipit. Hieron.in
fin.Barb.conſ.85.in medium colum.penult.volum.3. cujus
appellationi ex regula Concilii Trident.& Doctorum
in principio hujus capitis,deferendum pronuntiabit Se-
natus.

115 Idem dicendum eſt ſi gravamen poſſit reparari, ſed
magna cùm difficultate,aut præjudicio partis,quia tunc
de ea idem eſt judicandum,ac ſi omninò reparationem
non haberet,Panormitan. in c.ſuper eo 2.de appell. Sa-
licet.in leg.penult.Cod.quorum appell.non recip. Bart. in
l.1.§.quæſitum,per textum ibi:ſub n.6.in fin.ff.de appell.
Felin.in cap.accepimus,n.5.verſ.hinc eſt de fide inſtrum.
Gregor.Lopez per textum ibi,in l.3 in gloſſa amenos de
116 gran daño.titul.23.part.3. Dueñas in d.Reg.52. lim.10.
Rebuff.ubi ſupra,in d.tit.de execut.ſententiarum, n.11.
Idem eſt ſi poteſt reparari per diffinitivæ appellatio-
nem,ſed non ex toto,nec ita perfectè,quin aliquod re-
maneat præjudicium parti, Gonzal, ad Reg.8. Cancell.
gloſſ.9.§.1.num.117. Bernard.Græv. ad pract. Camer.
Imperia. l.1. concluſ.129. num.6. Aloyſ. Ricc. in praxi
Curiæ Archiepiſc. Neap. deciſ.93. quia tunc etiam ap-
pellationi deſerendum eſt per Senatum,cùm ab ea ſen-
tentia (licet ſit interlocutoria mera) juſtificata dicitur
appellatio,ex dd.Doctoribus,& Felin.in cap.cum ſuper,
ſub num.17.de ſententia.& re jud. Petro Surdo deciſion.
Mantuana 36.num.14.Felin.in d.cap.accepimus, de fide
inſtrum.

117 Alia etiam concluſio ſit,quando interlocutoria fer-
tur ſuper articulo,à quo pendet tota cauſa principalis,
tangit factum principale,ſeu ſubſtantiam negotii prin-
cipalis,quia tunc cùm ſit omnino præjudicialis,admit-
titur appellatio,Paul.Caſtren.in l.2.n.1.in fin.de appell.
recip. Maranta in ſpecul.3. p.6.p.princ. verbo & demum
fertur ſententia,ſub num.44. verſic.tertia concl. fol.438.
Rebuffus in tractat.de ſentent. exec.art.10.gloſſ.1.nu.4.
tom.1.fol.403.Contar. in leg.uni. limit.5.n.7.verſiculo...
limit.2.Cod.ſi de moment.poſſeſſ.Eſca.de appell.quæſt.17.
limit.47.membro 1.num.168. Petrus Dueñas regula 52.
limit.3.Hieron.Gonzal.in regul.de alter.gl.9.in annotat.
§.1.num.189. cujus doctrinæ plurima exempla in ſpe-
cie reddidimus in diſcurſu hujus capitis, & ſpecialiter
num.109.

118 Ex eodem fonte fluit ſententia, quâ terminus, vel
dilatio aſſignatur, quoniam licet ſit interlocutoria,
l.à procedente,Cod.de dilation.ubi communiter notatur
c.1.extra.illo tit.Socinus conſ.99.col.8. in primum proba-
tur,n.12.incipit.Sereniſſimus, vol.3. Rebuff.in præfatione
119 l.quod juſſit,num.90.& nihilominus, ſi ex aſſignatione
termini pars aliqua ſenſerit ſe gravatam, appellationi
deferendum.Ricard.Malumb.in conſ.71 ſatis videre in-
ter conſilia Federici de Senis:vel à nimis magna dilatio-
ne conceſſa à judice,ſi per eam impediatur,ne lis finia-
tur, utpotè,quia excedit tempus inſtantiæ, quia hoc
gravamen eſt irreparabile,ſecùs ſi non excedat tempus
120 inſtantiæ,ut ex Bart.& Bald.tenet Guido Papæ in dec.
Delphin.quæſt.336.num.68. & ſuprà,num.67. vel etiam
quando ex aſſignatione termini cauſativè pars grave-
tur,ita ut(lapſo termino)excludatur, Paulus Caſtrenſ.
conſ.237.viſo proceſſu,nu.2.verſ. dicitur etiam primò per
totum, lib.2. Cardin. Tuſc. concluſ.359.num.21.& 22.
tom.1.Idipſum dicendum erit, quando judex in cauſa
ſummaria ſemel aſſignavit terminum, quarum partium 121
altera non probavit intentionem ſuam, alia ſic, vel
quomodo petat aliquam ſecundam dilationem; eáque
concedatur abſque cauſæ cognitione,quia cum ſit talis
conceſſio nulla,& contra jus,ut probatur in l.fin. ff. de
feriis & ibi latè adducunt Doctores, meritò appellatio
permittitur, & deferendum eſſe declarandum eſt,Bart.
conſil.97. lib.1 & conſil.115.lib 5. Cardin. Tuſchus ubi
proximè, n.43.

Idem etiam declarabit Senatus, quoties coram ipſo 122
conqueratur de judice non deferente appellationi, à
denegatione termini ad probandum, Fulgoſius conſi-
lio 165.Tuſc.mox relatus num.40. & alibi paſſim, quo
fit, ut ſi tempore vacationis beneficii alicujus, & unus
ex filiis patrimonialibus in longinquis partibus abſens
ſit,vel in loco remoto,& illius procurator, (cujus no-
mine ſe oppoſuit,) peteret(ſecluſa,& ceſſante fraude,)
terminum, & dilationem competentem, ad certioran-
dum dictum abſentem, ut venire, & accedere poſſit
perſonaliter ad ſe examini ſubjiciendum, & ſubeun-
dum,in eventum, quòd ordinarius, vel nolit, vel non
poſſit remittere examen ad locum, ubi abſens tunc
deget,aliàs appellaret, & dictus ordinarius non ob- 123
ſtante appellatione denegando tacitè, vel expreſsè di-
lationem, procederet ad ulteriora, juſta appellatio hæc
judicanda eſt,ex eo,quod diximus; adeò,ut omnia ge-
ſta poſt eam erunt attentata,& nulla,ut fuit reſolutum
in una cauſa Conchenenſi Capellaniæ 16. Octobris
coram Fabio Peregrino, quæ eſt 265. incipit eadem
die,n.1.2.& 7.& per totam, lib.3. 3.p. diverſorum, &
refert Gonzales in reg.de alternat. gl.6.n.123. & gl.9.
§.5. titul.de nullit. alias ſimiles deciſiones Rotales ad
propoſitum hoc refert.

Vim etiam committi verum eſt,ſi appellationi emiſ- 124
ſæ per partem aliquam à coarctatione dilationum, &
terminorum à jure præſcriptorum (prout in diverſis
cauſis contingit, vel in patrono datis ad præſentan-
dum,capitulis ad eligendum, conſanguineo ad retra-
ctandam rem, & generaliter in cæteris omnibus) quia
cum tali caſu appellatio ab interlocutoria ſit legitima,
attentata,& nulla eſſent omnia: quæ poſt eam ritè in-
terpoſitam facta fuère à judice: latè per Bertachi. in re-
perto. verb.dilatio ex æquitate, ſub num.4.poſt princ. &
fuit reſolutum in Rota, teſte Caputaquenſe deciſ.38.
p.1.& dec.37.n.1.per totam 3.idem dicit Hieron.Gonz.
proximiori loco relatus n.192. ubi idem dicit de ap-
pellatione à brevi termino dato in citatione, ut ad
princip.hujus capitis dixi; idem etiam dico appellari
poſſe generaliter ab abbreviatione termini ſine cauſæ
expreſſione, Veral.deciſ.32.lib.1. Tuſchus d.concl.359. 125
tom.1. n.30. litt.A.

Circa hæc tamen advertendum eſt, quod ſi dilatio-
nes non fuerint petitæ, non eſſe quid imputandum ju-
dici,quoniam non petenti dilationem, judex dare non 126
teneatur,text,in l...ibi,poſtulanti dare convenit.)& ibi
Bald,de dilatio.& probatur in l.2.C.ut intra certũ temp.
ubi Bald.& alii.Si verò fuiſſet petitæ,& denegatæ,pro- 127
cedũt,quæ ſupra diximus;ut tunc poſſit appellari, aliàs
autem parti imputatur,quæ non appellando acquievit,
prout concludit Bart.in l.prolatam, C. de ſententiis, &
contra Bald. & gl.ibi; defendit ex rationibus per eum
adductis,Vantius de nullitate ſent. ex defectu proceſſus,
n.42.qui(Bal. & gloſſa)videntur ſentire contrarium, &
inſuper,ſi dilationes poſtquam petitæ ſunt,non dentur,
vel dentur nimis breves,non nullitatis remedium con-
tra ſententiam latam proditum eſt, ſed appellationis, 128
quoniam dilatio non eſt de ordine ſubſtantiali judicii,
ex c.1.de dilationibus,& ex rationibus per dictum Van-
tium adductis,Marqueſſ,de commiſſ.1.par.c.12.à n.59.

Item licebit etiam appellare, ſi judex datam dila 129
tionem

tionem revocaverit,& valet revocatio, ſi non appella-
tur,ſecundùm Ioan.de Immol, in cap.ſignificante,de ap-
pella.Innoc.in c.ſacro in fin.de ſentent.excommun.gl.in c.
excommun.de electíon.lib.6.Berthacin.in reper.verbo di-
la io c.ſ.an ex aquitate. ſub n.40. affirmans hoc omni
caſu verum eſſe,& procedere.

131 Inſuper tribunalia ſuprema declarant appellationi
deferendum ab injuſta rejectione probationis,hoc eſt,
non admittendo partes ad probationem ſuæ intentio-
nis, quoniam poſtquam per negationem partis, res
efficitur dubia,ut in l.ſi quis liber.atē,Cod. quibus ad li-
bert.proclamare licet,l.nemo,C.de acquirend.poſſeſſ.judex
cui nihil conſtat, nihil decernere poteſt, ut probatur
in l.1.ubi gl.C.de ſecund. tabul. quem textum in pro-
132 poſitum adducit Bald.in leg.falſus,col.7.verſ.item dubi-
catur,in fin.Cod.de furtis, imò ſi(nullis præcedentibus
probationibus) judex aliquem condemnaret, dicere-
tur in dolo verſari,ut voluit Bald.in l.1.colum.8.C.de his
qua pœna nom.criminalis,de quibus per Alex.conſ.10 131.
incip.in caſu,colum.penult.verſiculo probatur etiam,lib.2.
ideo in quocunque judicio etiam poſſeſſorio, & quan-
tumvis ſummario; requiritur plena probatio, ut vo-
luit gloſſ.communiter approbata in l.1. in verſiculo fi-
lium.Cod.quorum bonorum, prout atteſtatur Alex.conſ.
133 139.circa fin. lib. 9. quod nec ipſe Papa poſſet facere,
nempe, condemnare aliquem abſque debita probatio-
ne,cùm eſſet contra jus naturale,vel gentium, & eradi-
care naturalem juſtitiam, ut inquit Alex. conſ.2.colum.
1.verſ.& eſt ratio,lib.2quem ſequitur deciſio Neap.91.
134 & qui non probat, dicitur carere jure, tenet Vantius
de nullitate ſentent.ex defectu proceſſ.n.38.& ſive ſint de
ordine ſubſtantiali judicij, ſive de ſubſtantia, & or-
dine juſtitiæ, ut late ibi diſputat Vantius ad annulla-
tionem ſententiæ, tamen quod ad nos attinet, in-
dubitati juris eſt, quod quando judex probationes
admittere nolit, ſed illis non obſtantibus, ad cauſæ
135 deciſionem, & expeditionem procedat, adhuc, hoc
caſu, ſententia poteſt dici nulla, prout declarat Ale-
xand.poſt Bald.in conſ.105.col.2.verſ.accedit,lib.5. pu-
tat tamen Vantius ibi,num.39. à tali denegatione ad-
136 miſſionis probationum hujuſmodi appellari debere,
aliàs ſententia teneret ipſo jure, concludunt Anto-
nius,Calderinus,Dominicus,Felin, & alij in c. Eccleſia
ſancta Maria,de conſt tut.per textum in leg.argentar.ors
§.cùm autem, verſiculo ſi non probaveris, ff. de edend.
leg.poſthumus,§.ſi quis ex his,ff. de inofficioſo teſtament.
leg. cum putare, ff. familia erciſc. ita concludit deciſio.
Neapolit.deciſ.47.incipit fuerunt, latè Phillip. Franch.
exactè in c.dilectoſquæſt.one 55.de appellatio, Capicius
deciſione 10.columna 9.verſiculo ſecundo quod dictum:&
alij plures ſtatim referendi,& probatur etiam ex regu-
la, quam ſuprà, ut veram ſcriptam reliquimus, quod
à judice negante beneficium jure communi, conceſ-
ſum, licita eſt appellatio, quam ad hoc propoſitum
trahit Bal. conſ.378. num. 2. lib. 3. Tuſchus ubi ſuprà;
num.36.

137 Et quamvis ſententia prolata ſuper admittenda, vel
reiicienda juſta probatione, ſit interlocutoria,text. in
cap.ſignificantibus,de operis novi nunciatio.Card.in clem.
fin. quæſtione 2. de appellat. Ioannes de Anania conſi-
lio 63.viſo in addit.ad Bald. idem Bald. in Margarita,
verbo ſententia,quæſt.20.in l.2.Cod.de Epiſcopa.audien.
ante fin.leg.ante, in fin.Cod.quorū appellatio non recipia-
tur,Marquell.ubi proximè,d.1.part. cap. 12 à num.59.
Tamen ab hac interlocutoria,quia judex partem exclu-
138 dit à probando,ejúſque probationem reiicit,licita eſſe
appellationem,extra citatos Doctores num.36. firmant
Bal.in leg.arbitrio 7,ſub numero 4.verſ.Tu ergo ſcies, ff.
qui ſatiſdare cogantur,idem Baldus in Margarita ad In-
nocentium,in verbo appellatur ab interlocutoria.Ozaſcus
deciſione Pedemonta.23. verbo inteſtato, ſub numero 14.
verſiculo contrarium, Eſcacia de appellatio.quæſtione 17.
Salgado de protect.Reg.

limit.6.membro 7.ſub num.43.verſiculo & quod ab inter-
locutoria, Petrus Surdus deciſ.36 Stephanus Gratian.in
deſceptatio.foren.cap.77. num 11. & ſequentibus, alios
citantes.Barboſa in remiſſio.ad Trid.ſeſſ.24.de reformat.
cap.20.ſub num.6.& Marquell.de commiſſ.1.p.12.n.59.
ubi optimè & 57.

Et ex eadem ratione,idem venit dicendum, in nimis 139
brevi termino dato ad probandum, quia ab eo licita
eſt appellatio,teſtatur Bal. in l.2.numero 8.verſ. ſed hic
quæritur,in fin.C. de Epiſcopali audien.dicens; quod in
probationibus ſtat tota virtus cauſæ,ideóque ille, qui
nimis arctatur,poteſt appellare;quia eſt gravamen præ-
judiciale, ſequitur Signor. Eſcacia de appell.quæſt. 17.
lim.47.principali memb.1.ſub.n.26.

Similiter ſententia,quâ judex declarat admittendos 140
eſſe articulos; vel non admittendos, licèt interlocuto-
ria ſit,ex gl.& ibi Bal. in leg.poſt ſentent. in verſ. inter-
locutiones.Cod.de ſenten.& interlocutione,Iaſon in leg. ſi
opus,in fin.ff.de novi operis nunciatione, Rebuff. in leg.
quod juſſit,in præfatio.n.97.ff. de re judic. tamen eadem
ratione, qua ſuprà admittenda ex appellatio à reje-
ctione eorum,ſi legitimi ſint,vel etiam ab admiſſione, 141
ſi fuerint impertinentes; Bal. in l.poſt ſentent.9.num.4.
in fin.Cod.de ſentent & interlocutio.omnium jud.verſicu-
lo pone ergo quod eſt appellatum; Paul.Caſtren. in leg.
ab executo. 4. numero 2.ff. de appel. Ruginell. tractatu
de apellat.§.2.cap.3.num.85.& 166.& 167 Eſcacia tra-
ctatu de appellat.quæſt.17.limit.47.memb.1. à num. 137.
& 140. Natta conſ.172.numero 2. Hierony.Gonzal. in
regula de menſis,gloſſ. 9. in annotatio.num. 90. Geminia.
conſ.24.num.11.& loquendo,in rejectione articulorum
revelantium, Paul.Caſtr. conſ. 335. viſa appellatione,
lib.1. vide quæ Cardi. Tuſ. practi. concluſionum tomo 1.
littera A.concl.359.num.32.& loquendo in appellatione
ab injuſta admiſſione articulorum, tanquam repellente
exceptiones partis,Rota in novis,de teſtib.deciſ.8.Gonz.
ubi proximè,& Tuſch.n.52.Rota.deciſ.44.ſub.n.3 appel-
lationib.in novis. Philipp.Francus in cap.interpoſita, ſub
n.4.verſiculo 7.de appella.Lancelot.Rober.de attēta.2.p
cap.14.limit.1.num 42.& 45.in noviori impreſſione,Cor-
neus conſ.35.volum.1.Petrus Surdus in deciſ.Mantuana
36.ex n.17. & inferius,numero 267. Barboſa in remiſſio.
ad Concilium,ſeſſione 24.de reformat.cap.20.num.6,ad fi-
nem.Stephanus Gratianus in diſceptatio. forenſi.cap.77.
numero 15.optime Maſcardus de probatio.1.tomo, concl.
131.& 132.& concl.325.num.4.ubi latè tractat, quando
ab admiſſione, vel rejectione articulorum licita ſit ap-
pellatio,ubi multa notatu digna,& facit,quia cùm arti-
culus ſit actus præparatorius ad probationem,idem de 142
ipſo judicandum eſt, quod de ipſa probatione, éſtque
pars ejus participans naturæ totius. Qui quidem præ-
fati Doctores meritò loquuntur;& affirmāt procedere,
quando articuli ſunt omnino impertinentes, quia cir-
ca probationes omnino impertinentes non cadit appel-
latio,Ruginellus tractatu de appellat.§.2.cap.3. n. 169.
fol.82.& multò magis hoc procedere affirmat in appel-
latione ab injuſta interlocutoria non admittendorum
articulorum.

Hinc fit,quòd quemadmodum pars producens teſtes
dat articulos ad examinandum illos,pars autem, con- 143
tra quam producuntur, dat interrogatorios ad eoſdem
teſtes interrogandos, quare licèt articulorum copia
danda ſit ei, contra quem teſtes producuntur, non ta-
men illos producenti eſt danda copia interrogatorio-
rum; ſi enim hoc fieret, eſſet ipſi occaſionem dare
ad teſtes ſubornandos,ad gloſſam in cap.præſentium, in
verbo, interrogatoria, littera N.verſiculo & hæc interro-
gatoria, ubi quod ita eſt de jure, & ita ſervatur de
conſuetudine, & ibi Philippus Francus poſt numer. 6.
de teſtibus in 6. Innocent. in cap. per tuas 2. de teſti-
bus, ubi dicit famam eſſe partem, quæ id conſentiat:
magis communiter dixerunt Auctores in d. cap. per

tna , ubi Dereſa Pudoſ. poſt num. 5. verſiculo de inter-
rogat. verò, Ioannes Andr. numero 7. Bald. numero 11.
Bella, numero 2. in prima quaſt. Butr. poſt numerum 6. im-
mola n. 3. in fin. Anchar. n. 4. Abb. n. 2. Veſtrius in pract.
l. 6. c. 2. rubr. de teſtim. & eorum inductione, num. 53. Prac.
Corra. rubr. de interrogatio. numero 1. & numer. 3. Luca
Præt. in pract. capitol. lib. 2. c. 5. num. 16. Gail. obſervatio-
ne 95. num. 6. l. 1. Virg. Boccac. in tractatu de literis remi.
c. 63. ſub num. 55. ubi teſtatur de ſtylo nunquam parti
producenti teſtes ſolere dari copiam intereogatorio-
rum, ſive contineat exceptiones contea teſtes, & eorum
dicta, ſive etiam intentionem dantis interrogatoria.
144 Et ideo ſi judex vellet dare hanc interrogatoriorum
copiam parti producenti , licitè poterit pars dans
interrogatoria ab eo appellare ; idem tenet Abb. d.
cap. per tuas, num. 2. & ibi addentes litera C. in verbo in-
terrogat rium, & Felin. num. 3. quos referens ſequitur
Proſperus Farinacius in tractatu de teſtibus, quaſt. 73.
ſub numero 19. ubi latè de hac materia per totam quæ-
ſtionem.

Quibus finitimum eſt, quod ſi judex in cauſa civili
145 denegaverit remiſſoriales ad examinandos teſtes, pote-
rit pars à tali remiſſoriæ denegatione appellare ; ſe-
cundùm veriorem opinionem, ut Præveoien. poſt Affli-
ctum, quē allegat deciſione 74. n. 1. ad medium Severol.
de remiſſio. cap. 18. numero 3. in fin. ubi quod ſi ſine juſta
cauſa denegaverit remiſſoriales illas petenti , ſuccur-
ritur remedio appellationis , & reſtitutionis in inte-
grum, & idem dicit in cap. 1. numero 3. in fin, & cap. 12.
numero 3. & ſequenti, Farin. in tractatu de teſtibus, q. 77.
numero 4. & Gratianus in diſcepta. forenſi. tomo 2. c. 199.
num. 2. Econverſo autem , à conceſſione remiſſoriæ ,
quam pars prætendit non eſſe concedendam, ab iſto de-
146 creto non dari appellationem in civilibus, teſtantur Se-
verol. in tractatu de remiſſoriali. c. 21. n. 3. Proſper. Fari.
ubi proximè, ſub d. num. 4. Gratia. d. c. 199. n. 3. qui quidē
omnes affirmant in criminalibus admitti appellatio-
nem ab hujuſmodi decreto conceſſæ remiſſoriæ, in caſu
quo pars minimè concedendam prætendit , Montiſe.
147 in tractatu de teſtibus, in verbo examinat o teſtiū an de-
legabilis in civilibus , columna 3. numero 3. qui omnes
affirmant appellationem non eſſe recipiendam à de-
creto concedendæ remiſſoriæ in his caſibus , quibus
poteſt , vel debet per judicem concedi ; ut ſecus ſit à
decreto concedente remiſſoriales caſibus, quibus non
148 poſſunt remiſſoriales concedi, ot tunc licita ſit, & legi-
tima appellatio.

Caſus autem, quibus poteſt judex , vel non, conce-
dere remiſſoriales ad examinandos teſtes extra locum
judicij, copiosè , & exactiſſimè legi poſſunt apud Feli-
num, & alios in c. cum cauſā, de teſtibus, Doctores in l. ſi
quis teſtium, eodē titulo, Menoch. de recuper. poſſ reme. 15.
q. 26. n. 336. uſque ad n. 363 & latius apud eundem Men.
in tract. de arbitriis, in addit. ad caſum. 250. num. 1. uſque
ad n. 18. bene etiam Gratia in diſceptatio. forenſ. c. 199.
149 per totum. Severol. in proprio tractatu de remiſſio. Virgin.
Bocc. de literis remiſſoriali. latè , & optimè etiam Fari-
nac. de oppoſit. contra dicta teſtium, quaſt. 77. à numero 1.
uſque ad numerum 174. apud quos latè , quando in
civilibus , aut criminalibus dicta ſit remiſſoria conce-
denda.

Inſuper vim fieri aſſeverandum eſt , quoties judex
nō defert appellationi interiectæ ab admiſſione, vel re-
150 jectione teſtium : an tales teſtes admittendi ſint , vel
non admittendi: nam licèt adhuc ſit interlocutoria jux-
ta gl. in l. poſt ſententiam, Cod. de ſententiis, & interlocutio-
nibus, & ibi Bal. & Salicet. idem Bald in margarita, q. 89.
verſ. ſententia. & idem in l. 1. colum. 3. Cod. de ordine ju-
diciorum, & iterum conſ. 352 tria pronuntiantur , in 4.
volum. Angel. in leg. arbitro, columna fin. ff. qui ſatiſdare
coguntur, authentica ſi teſtes productos, §. ſi verò dicantur,
151 de teſtamentis , nihilominùs ab ea interlocutoria licita
eſt appellatio , tanquam à gravamine irreparabili : ita
conſuluit Corneus conſil. 35. circa primum, in princ. vol 1.
Rebuffus in 3. tomo, titul. de ſententiarum execut. art. 10.
gloſſ. 1. n. 7. & per Bald. in leg. poſt ſentē. 9. in fin. n. 4 verſic,
pone ergo quòd eſt appellat. Cod. de ſētēt. & interlocutio.
& per Bernard Diaz, Dueñas, & Menochium tenet Gra-
tianus in diſceptatio forenſ. cap 77. ſub num. 13. & cap. 74.
ſub n. 15. Angel. conſilio 46. ſtatuto civitatis, in fin. Oza-
ſcus deciſion. Pedemon. 25. numero. 14. verſiculo contra-
rium tamē, Auſterius ad Capell. Tholoſ. deciſ. fin verſicu-
lo idem ſi judex, num. 8. affirmantes omnes, ab injuſta re-
jectione teſtium admittendorum licitam eſſe appella-
tionem.

Quod etiam procedit in his cauſis in quibus appel- 152
latio prohibita eſt à diffinitiva, quia etiam in his, ab hu-
juſmodi injuſta rejectione, vel admiſſione teſtium pro-
cedit appellatio; tenet Corneus conſ. 35. lib. 1. quem re-
fert, & ſequitur Petrus Dueñas regula 58. fall. 9. idem te-
net Bartholom. Socinus in regula 22. poſt Bald. l. per
hanc, C. de temporibus appellationū. & per notata in cap.
interpoſita, de appellat. Gravatios in additionib. ad praxim
Veſtrij, cap. 10. n. 6. l. 3. verſiculo rurſus, & per Bald. Due-
ñam, & alios tenet Petr. Surd. dec. 37. n. 18. Gratiā d. c. 77.
n. 10. & 11. tom. 1.

Et quemadmodum indiſtinctè , in omnibus caſibus 153
loquendo , licita eſt appellatio ab interlocutoria , quâ
judex admittit teſtes poſt lapſum termini probatorij ,
vel teſtes inhabiles, quia ejus gravamen non poteſt re-
parari, ut probant Bartol. in leg. 1. num. 25. ff. de appellat.
recipien. Bald. in l. 2. num. 29. Cod. de Epiſcop audien Bel-
lam. in cap. ſuper eo, num. 23. de appel. Pacianus in tracta-
tu de proba. lib. 2. cap. 58. num. 42. in fin. & ſub num. 147.
& quod appellatio licita ſit à judice admittente teſtes,
& probationes, latè pertractat videndus Maſcar. de pro-
batio. 2. tomo , verbo probatio, concluſ. 1230. num. 5 & per
totam.

Ita in cauſis poſſeſſoriis , aliis in quibus non ad- 154
mittitur appellatio , tamen ab admiſſione teſtium in-
habilium, vel poſt terminum probatorium licita repu-
tatur, ut tenent Bald. leg. poſt ſentent. n. 7. & 8. verſicu-
lo pone ergo, Cod. de ſententiis, & interlocutio. Auſterius
ad Capellā Tholoſ. deciſione fin. num. 3. Ozaſcus deciſ 25.
mortuo inteſtato, ſub num. 14. verſiculo contrarium , Ve-
ſtrius in praxi, l. 7. cap. 3. ſub num. 8 verſiculo & quamvis,
Cæſar Contar. in l. unica, limi. 5. ſub num. 13. C. ſi momen-
tanea poſſeſſ. & poſt hæc viſus Sigiſmund. Eſcacia tracta-
tu de appellat. quaſt. 27. limi. 6. principali memb. 6. num. 41.
fol. 383.

Rurſus ex eodem fonte fluit , ut Senatus utique de-
clarabit , omnino deferendum eſſe appellationi emiſſæ
ab aliquo ex litigantibus, ex eo quòd judex immeritò
non admiſerit exceptiones , & repulſas contra teſtium 155
perſonas, & etiamſi tales repulſæ eſſent generales, ma-
ximè ſi eſſent inimicitiæ, cùm debuiſſent admitti, Pau-
lus Caſtrenſis conſ. 325. num. 2. lib. 1. quem referens ſe-
quitur Cardin. Tuſchus d. 1. tom litera A, concl. 359. n. 22.
ex ratione eadem, quam ſuperiori caſui adaptavi, conſi-
derato eodem præjudicio.

Similiter, & eodem modo judicandum eſt in publica- 156
tione atteſtationum, quæ licet interlocutoria ſit, ex Bal.
in l. publicate, quaſt. 5. Cod. de teſtam. & authentica ſed ſi
quis C. de teſtibus, colū penult. Rebuff. in præfatione ad l.
quod juſſit, numero 91. ff. de re judicata, tamen quoniam,
ut aliqui ; publicationem proceſſus de ſubſtan-
tialibus proceſſus , & ſic ejus , & teſtium requiri, adeò
ut ſi judex eam non fecerit , ad ulterioraque procedat, 157
ſententia ſecundùm ipſos non valeret, ut voluit Hoſt.
in Summa, de ſent. § qualiter, colu. 3. verbo duodecimus, &
eſt gl. quæ dicitur ſingularis in c. fin. in verbo judici , de
hæreticis , lib. 6. quam in propoſito ſingularem vocat
Alexan. in l. divus, col. 1. de re jud. quod examinat la-
tius Vantius , in tractatu de nullitate ſententiarum ex
defectu

158 *defectu proceſſus,n.4.* ab hoc tamen noſtro propoſito nemo deviare audet,ut à denegata publicatione rectè poſſit appellari,qua pendente , ſententiam prolatam nullam reputatis;ſecùs autem ſi non appellaverit pars , ex eo,quia proceſſus reſpectu judicis , ſemper dicitur pu-
159 blicatus,& reſpectu partium publicatio dicitur de ordine juſtitiæ non de ordine ſubſtãtiali judicij,ut eſt celebre dictum Innocentij *in c.cum I.& A.de re jud.* quẽ DD.ibi communiter ſequuntur,& Immola *in d.l.D.vus,* idem tenet Abb.*in cap.cum dilecti,de fide inſtr.*& Bart. *in l.prelatam,C.de ſententiis,*Bal.*in c.1.col. 3.ſi de inveſtit.inter domiñ,& vaſſallum,*& latè per duas columnas ponit Feli *in d.c.cum I.& A.*& Angel.*in d.l. prolatam,*Lanfranc.*in element.ſæpe, ſuper verbo defenſionis, num.15.de verborum ſignif.*& tenet Guido Papæ *quaſt. Delph.36.quæritur,& quaſt.369.qua sũt,in fin.*Capicius *deciſ.1.col.9.volum.2.incipit , quod dictum ;* Alex. *conſil. 1.in viſo proceſſu,n.7.lib.7.*Caſſiadn.*deciſ.6.n.2.de appellat.*optime Aucharra. *conſ. 53.commiſſio publicationis* , ubi dicit,ſic practicaſſe,& quòd non vitiatur ſententia
160 (teſtibus non publicatis),niſi à non publicatione fuerit appellatum;nam ſi denegatio,& interlocutio tacita vel expreſſa ſit,appellet pars ab ea,argumento *cap. ex parte de appell.l.1.Cod ſi ſæpe integ.reſt.poſ.*ibi,appellare debuiſtis,ſi ſententia vobis diſplicebat.)& probat Bart. *in leg.à procedente,Cod.de dilatio.*cui omnino judex tenetur deferre,aliàs in Senatu violentiam feciſſe meritò
161 declarabitur,quod indubitati juris eſt,Et eodem modo licitè admittenda eſt appellatio à denegatione copiæ proceſſus publicati,ut probatur expreſsè *in leg.3.tit.18 lib.4.recopil,*ibi,*y el juzgador,que ſe à tenido de otorgar al alcada,*&c.)& ibi gloſſa,Marqueſſ.*de commiſſio. 1. p. cap.12. num. 56.* ubi de denegata publicatione teſtium examinatorum.

162 Et huic illud etiam convenit , ut à receptione teſtium,& probationum facta poſt concluſionem in cauſa , appellationi emiſſæ omnino deferendum.Etenim ; teſtibus poſt publicationem receptis, parte non opponente licèt valeat,ita ut non ſit ipſo jure nulla,& conſenſus partis,idem operatur tacitus,quod expreſſus,ſecundùm Hoſtienſem *in cap.fraternitatis,num.5.de teſtibus,*ratione:,& Doctores allegati per Aretinum *ibidem, num.38.verſ.ſed quæritur,juncto num.29.*Marian.Socin. *num.188.*tamẽ ſi contra hanc receptionem pars opponat,& ſi nihilominus teſtes admittantur,appellaverit , appellatio admittenda eſt, docet Marian Socin.*d.n.188.* Felic.*in eodem cap.fraternitatis,num.6.*Pariſius,*num.54. uſque ad num.61.in d.cap.fraternitatis,*ubi latè comprobat.Immola *in clement. 2. numer.8. poſt medium, verſ. item intellige* Bonifac.*numer.9.& numer. 141. verſiculo fatetur tamen,*Crotus *in tractatu de teſtibus,poſt n.263. & ſequentibus,*ubi quòd ita tenent communiter Doctores, & quinque fundamentis hanc probat opinionem Ant, Gabr.*titul.de teſtibus , concluſ. 21. numer. 74. verſiculo contrarium tamen,juncto verſic.ſed tenendo primũ,*Alex. Stiat.*in pract.judiciar.c.18.n.38.verſicul.& quod etiam,* Montizellus *in repertorio teſtium,rubr.teſtes prod.public. atteſtat.folio 121.columna 2.verſiculo 4.*Proſperus Farinacius *in tractatu de teſtibus,quaſt. 25. num. 182.* qui *numer.183.* nonnullos Doctores recenſet affirmantes , nullam eſſe hujuſmodi teſtium receptionem,ipſo jure, etiam parte non opponente.

163 An autem à juramento in litem,vel ejus delatione ; de quo *in titulo; ff.& Cod.de in litem juran.* (de cujus qualitate,& quid ad idem requiratur , & quando procedat, & deferatur , vide Marantam *de ordine judic. 6. part.§.nonus actus, titulo de juramento,folio 466.n. 16.*) liceat nunquid appellare,in quo articulo Doctores admodum confuſè loquuntur,partem affirmativam favet text.*in l.Creditor, §. juſſus à judice* , ibi , reſpondit nihil proponi , cui denegandum eſſet appellandi auxilium) *ff. de appellatio.* cujus minimè Doctores mentionem fecère,Bart.obſcuram diſtinctionem attribuit ; *in leg. in actionibus , num. 26. ff. de in litem juran.* ex quo Jaſ.ibi deducit *num.47.* quòd ab hoc juramento in litem non licet appellare ante ſententiam, poſt autem eam latam , bene , cujus B. doctrinam ſequuntur Salicet.& Moderni,*ibi,*Innocentius *in cap.fin.quod metus cauſa,*& ibi Antonius de But.*in ultim. column.* & Ioannes de Immola *in 8.& 9.column.*& hoc eſt de jure civili ut bene advertit Iaſ.*ibi,* non verò de jure Canonico , quia hoc jure licebat appellare à quocunque gravamine.

Contrarium tamen,ut à delatione juramẽti in litem 164
liceat appellare,quia defertur juramẽtum à parte parti authoritate legis , quia eſt interlocutoria lata virtute juramenti neceſſarij , tenet Ruginellus *in tractatu de appell.§.2.c.3,num. 522.* Gregor. Tholoſ. *in tractatu de appell.lib.2.cap.13.num.3.verſ.quando verò,* Sigiſmund. Eſcacia *tract.de appell.q.17.limit 34.n.7.& 8* Menoch. *conſil.227.exiſtimaverim,ſub.num.25.lib.3.*Seraph.*tract. de privil. juram.privileg.102.num.15. limit. 4.* Minſing. *centuria.1.obſervatione. 39.* Lancelot. *de attent. 2. part. c.12.limit.50.n.190* Gonzalez *ad reg.8. Cancell.gloſſ. 9. in annotat.num. 195.* Barboſa *in remiſſio. ad Concilium , ſeſſ.24.de reformatione,cap.20. ſub. n. 6.* qui etiam probant,pariter à ſententia diffinitiva lata ſuper juramento in litem facto,licitam eſſe appellationem,in quo dubium non eſt,quo caſu loquitur textus *in d. l. creditor. §.juſſus à judice.*

Quid autem erit dicendum à delatione juramenti 165
præſtiti à reo , vel ab actore mutuo eorum conſenſu , ſcilicet,altero eorum deferente,qui à tali delatione acceptata,aut à ſentẽtia ſuper ea lata,voluerit appellare, in quo breviter dicendum erit , in neutro caſu audiendum eſſe,*l.non erit quinta.§.dato.ff.de jurejuran,& l.generaliter.12.§.ſed juramẽt.*& ibi Doctores *Cod.de rebus credit.1,* ibi : Quis enim ferendus eſt, ad appellationis veniens auxilium,in his,quæ ipſe facienda procuravit) 166
& paulò poſt,*in §.ſibi autẽ,*ibi:Cùm nimis crudele eſt parti,quæ hoc detulit,propter hoc ipſum , quòd judex ejus petitionem ſecutus eſt,ſupereſſe provocationem,) Maranta *in Speculo, parte 6. actu 2. princip. in verb. & quandoque appellatur, limit.26.num.332.fol.507.*Ruginellus *in tractat.de appellat.§.2.cap.3.in verbo juramentum.n.512.& ſequentibus.*Eſcacia *de appellat. quaſt. 17. limit.34.num.1.*Menochius *conſil. 227.exiſtimaverim , ſub n.7.& ſequentibus,& num.21.& ſequentibus, lib. 3.* Seraph.*tract.de privilegiis juram. privilegio 102. à n. 1.* & in terminis hujus doctrinæ, quando juramentum eſt omnino voluntarium,procedunt ea quæ dicit Ozaſcus *deciſione 61.actor juramentum,in principio,& num. 1. & ſequentibus , uſque ad numerum quintum.* Generaliter enim verum eſt , ut ab eo, quod quis procuravit fieri, non poſſit appellari,*ex d.§.ſibi autem,*docent Speculator *tit de appellat.§.in quaſtionibus,n.23.lib. 2. fol. 186.* Nicell.*tractat.de concor.gloſſ.concor.6.fol. 63.n. 104. & n. 195.*Gregor.Tholoſ.*tract.de appellat.lib.2.cap 27.n.1.* Ruginel.*tract.de appellat.§.2.cap.3. num. 394. in verbo factum,*Eſcacia *eod.tractat. quaſt. 17. limit. 39. num. 1. fol.492.*& cæteri Doctores modò citati.

Quæ quidem doctrina ex identitate rationis locum 167
habet in relatione juramenti , & ſententia diffinitiva , ſuper ea lata,ut pariter neutro caſu admittatur appellatio,quod tunc procedit,quando actor defert juramentum reo,& reus recuſat,& ipſum juramẽtum actori refert,quia à tali delatione,ut dictum eſt , appellare non poteſt,teſte Maranta *in ſuo Speculo.6.part.actu 2.princ. in verbo , & quandoque appellatur,limit. 26.num. 332. fol.507.*& ſequitur Eſcacia *ubi proximè,d.limit 44.n.3. per totam* , licèt contrarium tenuerit Seraph.*ubi ſuprà, limit.3.num.14.*quem meritò ipſe reprobat ; & conducunt quæ Ruginell. *in tractatu de appell.§.2.c.3.n.514. verſus finem,*Menochius *ubi ſuprà.ſub n. 19.*

168 Hæc tamen concluſio limitanda eſt, ut non proce-
dat, quando is,cui defertur juramentum, allegat ratio-
nabiles cauſas,& exceptiones, quare non teneatur ju-
rare,nec referre, quibus relectis, ſi nihilominus judex
præcipit jurari; vel referri, poterit appellari ab illo
præcepto, & à rejectione exceptionum, l. generaliter,
§.ſed juramento.verſiculo ipſe autem.C.de rebus creditis,
Menoch.d.tractat de appellat.§.9 gloſſ.2.ſub n.42.verſi-
culo appellari.Eſcacia ubi proximè,ſub n.3.verſic. acce-
dat, quòd is,& n.3. ubi pro fundamento adducit,quòd
licèt quis non poſſit appellare ab aliquo actu,tamen ſi
alleget exceptiones legitimas; ne deveniatur ad illum
actum, poteſt appellare,de quibus rationibus; & legi-
timis exceptionibus, ac etiam excuſationibus, videre
poteris Marantam locis citatis, nonnullas alias limita-
tiones videbis per Eſcaciam ubi ſuprà.

169 Ab ipſius tamen delationis juramenti negatione,pò-
terit licitè appellari,ut ſcilicet quando aliqua pars pu-
tat ſibi centum deberi,quæ petit,& ſimul adverſario ju-
dex deferat juramentum, an hoc ſibi debere verum ſit,
quod judex deferre negaverit, & recuſaverit, juſtum
gravamen eſt, aptúmque ad appellandum, nam cùm
hoc juramentum ſit inductum, & directum ad proba-
tionem rei dubiæ,ut expreſsè probatur in d.l. generali-
ter,in pr.n.ibi:Neceſſitate itaque rerum coacti, & pro-
bationibus pinguibus ſubvenientes,ad hujuſmodi veni-
mus ſanctionem, &c. (l. in bona fidei,ibi : Inopia pro-
bationum, per judicem jureiurando cauſa cognita res
decidi oportet.) Cod. eodem titulo, de rebus credi. cum
aliis,à judice namque negante probationem admittere,
vel teſtes, licitum eſt appellare, ut tenent Antonius,
Dominicus,Feli.& alij in cap.Eccleſia ſancta Maria, de
conſtitutionibus, per text. In l.argentarios,§. cùm autem,
verſiculo ſi non probaverit,ff.de edendo;l. poſthumus,§.ſi
quis ex his,ff.de inofficioſo teſtam.cum aliis deciſ.Neapo-
lita.47.incipit fuerunt la·a, Philipp. Franchus exactè in
c.dilecto, quaſt.65. de appell.Capicius deciſ.1. colum.9.
& ex Vantio, & aliis concluſimus ſuprà,quia aliàs im-
pediretur examen proceſſus,ut in appellatione à negata
tortura dicunt Bald.& Sali.& alij, in l.ante ſententia,n.
2. C.quorum appellat.non recip.

170 Aliud autem erit dicendum de iuramento calumniæ,
quia ab ejus delatione à neutra parte appellari poteſt,
nec ejus appellationi deferendum, ex iis, quæ tradunt
Doctores in rubrica,Cod.quorum appell.non recipi. præ-
ſertim Salicetus ibi, num.2. ubi etiam, an à diffinitiva
appellari poſſet, dubitatur, de quo alibi videmus, fa-
ciunt etiam ea,quæ Maranta congeſſit in 6.part.1.actu,
à princ.fol.423.& Vantius de nullitate ſententiarum, ti-
tulo ex defectu proceſſus, n.29.fol. mihi 633.

171 Simul etiam,& obiter notabis,vim nullatenus com-
mitti poſſe per judicem Eccleſiaſticum,ſi non detulerit
appellationi emiſſæ à mandato de recognoſcenda ſcri-
ptura,an iurans, vel alius de ejus mandato ſubſcripſe-
rit eam, quia eſt ſententia interlocutoria merè. Bald.
conſ.335.mandato in ſcriptis,lib.4. latè per Avendanum
de exequend.mand.2.part.c.30.n.2.videndus Gutierrez
quaſt.civili,lib.1.quaſt.124. num.6.pag.226.idem etiam
probat in terminis Burgnin.Cavalca.deciſione 27.n.56.
part.2.ubi alios citat, vide n.177.

172 At verò ſi appelletur ab intricatione proceſſus, & à
præpoſteratione ordinis iudicialis, tunc ab hac intri-
catione, & præpoſteratione appellationi emiſſæ defe-
rendum Senatus iubebit, cùm iure legitima reputetur,
tenet Ricardus Malumbra conſil.71.incipit ſatis videre,
ſuprà relatus inter conſilia Federici de Senis, quem
referens ſequitur Cardin.Tuſchus, ubi ſuprà,d. tomo 1.
littera A, concluſ.359.num. 21.Et hinc eſt, quòd cùm
ordinarij iuris ſit, ut poſſeſſorium priùs debeat termi-
nari,quàm petitorium, iuxta text. in l.ordinari.Cod. de
rei vindica.l.incerti,Cod de interdictis,l.ſi de vi,ff.de judi-
ciis,l.fin.C.quorum bonorum,maximè ubi ageretur actio-
ne ſpolij, quæ ut priùs cognoſcatur, privilegiata eſt,
cap.ſuper ſpoliatione, de ordine cognitio.& 3.q.3.& 9.2.
per totam, ſi talis ordo, cùm ſit de juſtitia, ſi perverta-
tur,&pars excipiat,audiri debet,Marqueſſa.de commiſſio.
2.p.c.12.n.51.poſt alios per eum citatos.

Similiter ſi duæ eſſent quæſtiones, & cauſæ, qua- 173
rum una eſſet major, vel alteri præjudicialis, ut dici
conſuevit de quæſtione criminali, & civili, quoniam
quæſtio criminaliter mota ratione majoritatis, priùs
quàm civilis cognoſci, & determinari debet, ut l.fin.
Cod.de ordine judiciorum; aut foret quæſtio libertatis,
ſeu natalium,& quæſtio hæreditatis, nam illa, quæ al-
teram perimit,priùs terminari debet, cùm ex illius de-
ciſione altera multoties decidatur,ut in cap.tuam,de or-
dine cognitionum,c.lator,qui filij ſint legitimi,l.unica,cum
ibi notatis,Cod.quando civilis,aut crimina.præjudic.c.1.&
per totum Cod. de ordine cognit. quod omne ponit,& ad-
ducit Bald. in l.1.n.2.Cod.qui accuſare non poſſ. Aymon.
conſil.79.incipit,quadam Catharina,col.3.verſiculo.3.red-
ditur nulla, Ancharanus conſil.62. incipit duplicem, per
totum. Idem etiam foret, quando aliquis non poſſeſſor, 174
cohæres,vel Dominus,aut conſocius negaretur ab alio,
priùs enim petitione hæreditatis, rei vindicatione, ſeu
actione pro ſocio contra poſſeſſorem, quàm diviſorio
judicio agere oportet,text.eſt in l.1.ff. familia erciſcun-
da,l.fundi quem,ff.de exceptionibus,adducunt communi-
ter gl. & Doctores in l.ſi mancipium. ff. de evictionibus,
Alexan.conſ.95. viſis accuratè, col.penult. verſiculo ergo 175
eſt,lib.1.Et ſimiliter ſi creditor vellet agere contra fide-
juſſorem,non excuſſo principali debitore,quia ordo eſt,
ut priùs agat contra principalem,ſi præſens eſt,authen-
tica præſente, Cod. de fidejuſſoribus, prout etiam priùs
mandatores,& fidejuſſores,excutiendi ſunt; priuſquam 176
ad tertios poſſeſſores pignorum deveniatur, authentica
ſed hodie,Cod.de actionibus,& obligatio.Alexand. conſil.
137.in cauſa,column.3.in princ.lib.2. In omnibus igitur
ac ſimilibus, de quibus per §. præjudiciales,& ibi latè
Ang.& cæteri,Inſt.de actio. à præpoſteratione,& intri-
catione,appellationi interpoſitæ minimè deneganda eſt
delatio abſque reatu violentiæ, ut tenet Ricardus de
Malumb.&Tuſchus ubi proximè,& ex his quæ latè tra-
dit Vantius de nullitate ſentent. ex defectu proceſſus, à
n.42.cum ſequentibus, & ſuprà,& n.49. de cuius mate-
ria,& quando ab intricatione proceſſus licita ſit appel-
latio,latè diximus infrà, hac ſecundà p.cap fin.& latiùs
4.part. c.13.per totum.

Ab interlocutoria lata ſuper comparitione literarum 177
facienda,vel non facienda, licitam eſſe appellationem,
quia ex ea reſultat, vel non reſultat probatio, unde
concernit articulum probationis amittendæ,vel negan-
dæ;refert,& ſequitur Ruginel. tractat.de appell.cap. 3.
n.185.in fin.fol.84.Eſcacia eodem tractat.quaſt.17.limit.
47. memb. 1.n. 142. & iſthæc doctrina fraternizat cum
illa, quam ſcripſimus n, 171.

Quando autem orta eſt diſcordia,inter duos judices, 178
ordinarios, vel delegatos, ſuperiórque,vel arbitri ele-
cti ſuper iſta diſcordia pronuntiant, quis eorum ſit
competens, ab hac pronuntiatione partes non poſſe
appellare. Angel.in l.2.num 8.verſiculo,& an ab hac,ff.
ſi quis in jus vocatus,Paul.Anton.del Bene ſingulari 13.
à ſententia,Eſcacia de appellat.quaſt.17.limi.6.memb.7.
n.66.& alij, quos refert, & ſequitur Ruginell.tractatu
de appellat.§.2.cap.3.num.188. qua doctrina limitatur
illa ſupraproſita,n.38.& ſequentibus;aliud tamen in ar-
bitris ſuper recuſatione declarantibus, de quo ſuprà,
num. 91.

Similiter ab interlocutoria, quâ quis admittitur ad 179
ceſſionem bonorum in caſibus, quibus quis redditur
indignus bonorum ceſſione(qui plures ſunt) appellari
licitè poteſt, quia pars gravatur,& habet vim diffini-
tivæ,Ruginell.tractatu de appellat.§.2.cap.3. num.183.
& §. 6. gloſſ.7.cap. 244. caſu 40. Pariſius conſil. 80.

in

in hac cauſ:,& controverſin,num.49 lib.1. Marqueſ. de commiſſio. 1. p. in commiſſione dilatat. mor. cap.2. n.42. fol.142.in fin.Eſcæ.ubi proximè, n.197. & ſequenti.

180 Non minus deferendum eſt appellationi interpoſitæ a merè interlocutoria revocatoria alterius, à qua provocavit gravatus, nam ſi primus judex noluit deferre appellationi ab interlocutoria per eum lata emiſſæ, cùm putà, non ſit de his, quæ hucuſque diximus, quibus jure deferri debet, & proceſſit in cauſa, uſque ad diffinitivam incluſivè, altera autem pars gravata ſuam appellationem rejectam, & refutatam interim proſequens; & obtineat alteram revocatoriam, prima interlocutoria, hoc caſu redditur ratio nulla, omnéque geſtum per inferiorem:quòd ſi diffinitiva ſententia eſt lata in favorem appellati,poterit appellare ab interlocutoria revocatororia lata per ſuperiorem in favorem appellantis, cùm ex ea perdat primam ſententiam obtentam in cauſa principali, ita eleganter tenet Ancharan. conſil.372.num. & ſequenti. quem referens ſequitur Cardinalis Tuſchus 1. tomo, concluſ.356.n.18. cui ſi judex Eccleſiaſticus non detulerit, vim maximam committit, & quid quando ipſe judex inferior revocat ſuperioris interlocutoriam, & quando à revocatione liceat appellari, diximus multa ſuprà,c.5. & etiam c.4. in prima parte.

181 Supradictis adjunges præceptum, ſive mandatum executorium,virtute ſententiæ,vel alicujus inſtrumenti guarentigiati eſſe ſententiam interlocutoriam, habentem tamen vim diffinitivæ,ita tenet B.& Bald. in l. ab executione,colum.1.cum ſequentibus, Cod.quorum appellat. non recipi.& in l.actori,colum.2.de rebus creditis, Alexand.in l.1.colum.3 ff.de verborum obligat. Iacob.in l.1.in fin.in 2. lectura,de juriſdictione omnium judicum, Barba. in rubrica,ff.de re judica.col.11. Angel.n.115.inquiramus,Cardin.conſil.72.in cauſa,in 7. volum. Socin, conſil.63.in cauſa,col.fin.4.volum. Guido Papæ conſ.47. circa diffinitionem, conſ.49. pro declaratione, in 3.dubio, conſil.83.non poteſt Dominus,n.4. & conſ.117. ex actis, col.penult.conſ.178.n.4. & conſ.197.ſi litera, Aretinus conſil,20.in quæſtione,colum.2.& Felin.in cap. quod conſultationem,col.9.n.3.de re jud.licèt Guido in ſuis quæſtionibus,quæſt.12.præceptum, quæſt.220.locum tenens,& quæſt.74.an judex, in fin. teneat contrarium, videlicet eſſe merè interlocutoriam. Ang.conſil. 114. quidam petit,Areti.conſ.75.diligenter,colum.2. & alij, ſed priorem partem, & opinionem, ut veriorem tenet,& ſequitur Rebuffus in præfatione,l.quod juſſit,num.56.ff.de re jud. ſed ab iſta interlocutoria admittatur appellatio quoad utrumque effectum, traduot Doctores in d. l.ab executione,Cod.quorum appellat. non recip. & nos alibi dicemus,4.part.c.1. à num.9. & poſt hæc latè examinat Eſcacia, de appellat.quæſt.17.limit.47.membr.1.à n.191.

182 Verum tamen eſt,à decreto executorialium expediendarum ſententiæ tranſlatæ in rem judicatam, rationabiliſ appellatio interpoſita expeditionem ſuſpendit, breviter tamen contradictio examinanda eſt, ita obſervat Rota in noviſſ. part.3.lib.3. deciſ.228. num.5. Cardin.Tuſchus in d.1.tomo, conſ.359.n.49. & ita practicatur in hoc Regio Senatu, & etiam Valliſoleti à Cancellaria; de quo vide infrà,4.p.cap.1.per totum.

Supradictis addendum eſt, ſcientia, quâ quis mulctatur, quæ licèt ſit interlocutoria,ut probat Bald. in l.2.§ hoc autem judicium,ff.ſi quis jus dicenti non obtemperaverit, juncta clem.appellanti, de appell. & ibi Alex. §.fin. colum.1. tamen habet vim diffinitivæ, quia definit negotium ipſum inobedientiæ, propter quam irrogatur,nec ſubeſt aliquod principale,quod expectet poſt ſe juxta notata per gloſſam in clem.fin.de app.ll.B.in l. Titia,ff.de accuſatio & l.ſi cum exceptione,§.hac autem actio,ff.quod metus cauſa, & per doctores in rubrica de re judi.latè Antonius de Butrio conſ.6.ſententia lata, & Bald in l.1. Cod.quando provocare non eſt neceſſ. Innoc. in cap.cùm ceſſante,de appellation. quoniam,ex quo hæc talis mulctæ ſententia continet aliquid dari, vel fieri, habet vim diffinitivæ,quæ revocari non poteſt, juxta Doctores allegatos, & eſt communis concluſio, quam ſuperius retulimus, & tenet Abb. in cap. cùm ceſſante, colum.2.in fin & ibi etiam Philip.Franc.in 4.colum.verſ. ſed tamen limita,de appell.& Bartol.in d. l.Titia, in fin. & hanc eſſe interlocotoriam vim diffinitivæ habentem tenet etiam expreſſè Maranta de ordine cognit. ſexta partis 2. prima de ſententia, n.31.cum ſeqq.folio 515. quem vide;tenet etiam Marcus Anton.Natta conſil.92. per totum,& Maren.ibi,reſpondet ad difficultatem, videlicet, hanc poſſe revocari, quia dicit non procedere ex capite interlocutoriæ,ſed ex ipſius natura, quia irrogatur ſecundùm divitias, ſeu paupertatem contumacis, indò nec revocatur, ſed remittitur ob paupertatem,ut ex l.illicitas,§.fin.ff. de officio præſidis, imò regulator ſecundùm diffinitivam, ut probat Natta ibi. Circa hunc articulum vide multa per Farinacium quæſt.101. amp.7.à n.16. ubi latè,quod licèt à mulctæ impoſitione, & ejus exceſſu appellare.

Appellationi autem interpoſitæ à ſententia lata ſuper deſertione,licèt ſit interlocutoria(ex his quæ allegat Gregorius Lopez in l.2.titulo 22.part.3. gloſſ.4. deferendum eſt,poſt princ.) habet tamen vim diffinitivæ, gl. in clem. vel de appell.in verbo repul.& Bologni. in ſecundis interpretationibus, eam notat Bald. etiam in authentica ſi quis litigantium,col.ult.& in l.2. quæſt.14. C.de Epiſcopali aud.& in l.ante ſententiam tempus,in fin. Cod.quor.app.non. recip. & in Margarita. verbo ſententia,quæſt.53.& conſ.344 ſuper eodem in primo volumine, 183
ubi dicit eam eſſe interlocutoriam, habere tamen vim diffinitivæ,natura,ratione,& effectu.Feder.in conſ.198. caſus,in fin. Guido conſil.38. nedum inferiores, n.8. & conſil.69.pro declaratione, & conſ.77.& 124. col.2. circa,& conſ.154.de anno Domini,& conſil.146.egregius, colum. 2. Oldraldus conſil. 106. quod litera executoria. Corneus conſil.14.in hac conſultatione.& conſil.262.pro evidentia,litera G,in 4.volum.Barbat.conſil.31.bene, in 3.volum.Aret.conſil.106 Mateſi. nota.39.nota. quòd ab interlocutoria, Lanfran.in repetit.cap.quoniam,in verſ. interlocutiones, conſil.29. in magna impreſſion. de probation.Nicol.in repert.in verbo,ſententia,quæſt.11.Domini de Rota deciſ.86.ſi à pronuntiatione, & deciſ.417.fuit dubitatum,in noviſ.& deciſ.125 in antiq. & 455. deciſ. 191.in antiquis,Ægidius de Bellamera deciſ. 103. Aufrerius in ſuis deciſionibus,q.363.item,&c. an ſententia. Goido Papæ in ſuis deciſionibus,quæſt.11.utrùm ſententia,& quæſt.220.locum tenens, & ſingulari 13.ſententia ſuper deſertione,quo in loco illud aſſerit,ſententiam latam ſuper deſertione non eſſe pure interlocutoriam, quia expectat aliam ſententiam diffinitivâ poſt ſe;non eſſe etiam purè diffinitivam,quia non eſt lata ſuper negotio principali(cui per eam non imponitur finis) ſed ſuper proceſſu,Henr. Boërius in ſingul. incipit appellat. quæſt.15. Bonifac. Vitalinus in clem. appellanti, n.71. de appellat. quia aliàs ſuper una re duæ poſſent ferri ſententiæ,quod eſſet abſurdum,l.1.C.quando provoc.non eſt neceſſ.l.nam & poſtea,§.ſi dimetur,ff.de jure jur.Felin. in rubrica,de re jud.colum.3.ubi multa vide, quam doctrinam poteſt limitare, quando talis ſententia pronuntiatur ſuper deſertione appellationis à diffinitiva, quia tunc diffinitiva eſſet, ut ex aliis multis notat Rebuff.in d.præfatione,num.32. & an,& quando liceat appellare,vide Eſcaciam de appell. quæſt. 17.limit. 47. membr.1.à n 185.& nos diximus latè infra.l.3. c.18.

Idem etiam judicandum eſt de ſententia interlocutoria(quam ſic vocat Gregorius Lopez in l.2 gloſſ.4. 184
titulo 22 part.3.)quâ declaratur inſtantiam eſſe peremptam, quoniam hæc vim diffinitivæ habet ex eadem ratione, quæ in ſuperiori caſu,tenet Bald in l.fin.Cod. ſi tutor, vel curator, Imola in l.ſi finitur.§.non autem,

colum.2.ff.de damno infecto, Barb. in rubrica hujus tituli, colum.10. Romanus in rubrica ff. de re jud. Bald. cõſ. 344. ſuper eodem in primo volumine, col. 1. Ioannes de Anania conſ. 93. viſo proceſſu, colum.3. Rebuff. ubi proximè, n.54. quapropter regula ſuccedit, vim fieri a non deferente tali appellationi ab hac ſententia emiſſæ.

Similiter ſententiam interlocutoriam ſuper attentatis, nonnulli vim diffinitivæ habere contendunt, ut videre eſt ex deciſione Rot. in deciſione 13. ſi judex, & deciſione 85. ſi à ſententia in novis, & deciſ. 215. nota quod ſententia. & deciſ. 474. notu ſi attentata, in antiquis, Ægidius Bellamera deciſione 103. & ſententia, Nicolaus de Milis in repertorio, verb. ſententia, quæſt. 10. Gardin. conſil. 72. Titius, in 6. dubio, num. 24. Felinus in rubrica de re jud. colum. 3 & in cap. qualiter n. 2. colum. 5. de accuſatio. Rebuff. in præfatione, l. quod juſſit ff. de re jud. num. 46. Quod tamen non ita ſimpliciter, & abſolutè verum eſt, ſed poſt hujus articuli longam diſputationem, varias inter ſe pugnantes refert Doctorum opiniones Lancelot. de attentat. 3. part. cap. 28. de ſententia in cauſa attentat. ferenda, à principio, quas cum variis, & proliais diſtinctionibus, licèt veris, ad concordiam, & amicitiam redigit, ex cujus reſolutione conſtat, an à tali ſententia, & quando liceat appellari, ut & nos ſuo loco exactè examinabimus.

185 Cui etiam proximum eſt, ſententia interlocutoria ab obſervatione judicij, an habeat vim diffinitivæ, & talem eſſe tenet gl. in l. harum, ff. ſi ſervitus vindicetur, l. Iulianus de condictione indebiti, in princ. magna gloſſ. & gloſſ. in authen. de exhibendis reis, collat. 5. in verſiculo repetente. Bartol. in l. Titia, columm. 1. de accuſatio. Bald. in l. 2. quæſt. 8. Cod. de Epiſcopali aud. & l. properandum, §. ſi quidem, column. penult. de judiciis, authentica qui ſemel, Cod. quomodo, & quando judex, colum. 4. & ult. Bald. in Marg. in verbo ſententia, quæſt. 119. Mateli notabili 39. Roman. in rubr. ff. de re jud. column. penult. Doctores in c. examinata, extra de judiciis, Immola in l. ſi finita, §. non autem ff. de damno infecto. Barba. in addit. ad Bal. in l. minoribus, ff. de his, quibus ut indignis, Felin. in rubr. de re jud. col. penul. Petrus de Anchar. conſil. 16. viſo proceſſu. Contrarium tenet Ang. conſ. 106. in præſenti, &c. columm. 2. ubi dicit eam mere interlocutoriam eſſe, & conſil. 115. in præſenti conſultat. hæc Angeli opinio cõmunis eſt, idem in conſil. 115. primò inquiramus in fin. conſil. 190. in fin. Ioannes de Anania conſilio 93. viſo proceſſu, & ibi in addit. ad cum, Guido Papæ conſil. 77 in cauſa column. 2. & conſil. 146. & conſil. 69. pro declaratione, col. 2. & conſil. 154. de anno Domini, col. 3. Paolus cõſ. 272 viſis, in fine, vol. 1. Alex. in l. 5. col. 2. de verborum obligat. Nicolaus Mill. in repertorio, verbo ſententia, §. 17. Guido Papæ in deciſionibus Delphin. quæſt. 16. judex, & quæſt. 220. locum tenens, hanc etiam ſequitur Rebuff. in præfatione, l. quod juſſit, n. 48. ff. de re jud. Robert. Maran. de ordine jud. 6. p. fol. 515. n. 33. quia non definit negotium principale, quod patet, quia de novo poteſt judicium inchoari, gl. 1. in l. & harum, ff. ſi ſervitus vindicetur. & Bal. in l. properandum, §. & ſi quidem, C. de judiciis, & in l. 2. C. de Epiſcopali audientia, & pulchrè declarat Philip. Franc. in d. cap. cùm ceſſante, col. fin. de appell. ubi etiam exponit, quando talis abſolutoria poteſt eſſe diffinitiva, & etiam Rebuff. ubi proximè, & eſt item de mente Bartol. in l. Titia. ff. de accuſat. Abb. in c. examinata de judiciis, in ult. colum. & ibi Ioannes Andreas, & Anton. de Butrio. Felinus in c. qualiter, & quando, verſic. 5. falli; ubi index. num. 34.

186 His adjunges ſententiam, quâ quis in expenſis damnatur, hæc enim eſt interlocutoria habens vim diffinitivæ; Doctores in cap. audiſis, de procuratoribus, cap. fin. de dolo, Innocent. in cap. ſacro, de ſententia excommunicationis, Bald. in l. 1. verſiculo extra quæro, C. ſentẽtiam reſcindi non poſſe, & ibi Salicetus, Præpoſitus in cap. cùm ceſſante, col. 7. Romanus conſil. 358. in præſenti, Guido Papæ conſil. 154. de anno Domini, column. 3. verſicula nec obſtat, & conſ. 69. pro declaratione, & conſ. 76 circa Anton. de Tremin additionibus ad Aubertum, in rubrica de imped. execut. in verbo, ſire ſcriptis, fol. 99. Alex. in l. errore, col. ult. C. de teſtam. hoc tamen cum diſtinctione accipias, ut intelligatur, quando ſeparatim à ſententia diffinitiva profert hæc interlocutoria, expenſarum condemnatoria, ſecùs autem erit, ſi in ipſa diffinitiva earum condemnatio fieret, quia tunc pars eſſet diffinitivæ, gloſſ. in l. qui agnitus ff. de except. in verbo præcept. Angel. in l. 1. §. 1 ff. de uſuris; Præpoſitus, & alij, in d. cap. cùm ceſſante column. 6. Roman. in rubr. ff. de re jud. idem conſil. 358. in præſent. Guido d. conſil. 154. col. 3. Salicetus in l. poſt ſententiam, C. de ſententiis & quando fuiſſent petitæ principaliter, Felin. in rubr. de re jud. column. 8. ubi dicit eam eſſe in hunc caſum diffinitivam, Petrus de Anchar. conſil. 182. videretur prima facie, ac propterea ejus appellationi deferendum eſt.

Si judex Eccleſiaſticus non detolerit appellationi ab interlocutoria, annotationis bonorum interpoſitæ vim faciet, ut nempe, quando propter contumaciam delinquentis fieri jubet judex deſcriptionem, & inventarium bonorum, de qua in l. 2. C. ſi pendente appellatione mors interveniat, ubi gloſſ. & Doctores, & l. 1. & toto tit. ff. de requir. reis, nam poſtquam comparuerit, poteſt ab hac ſententia appellare, & ſic intelligo d. l. 2. ubi n. 2. ad fin. Salicetum, ubi num. 1. reddit rationem, & fundat, quare hæc interlocutoria appellationem mereatur, aliàs autem, dum eſt contumax, cùm non audiatur, ut probatur in textu, & gloſſa ſingulari in l. ſed & ſi per prætorem, §. ſed & ſi dum, ff. ex quibus cauſis majores, & ibi Ang. idem tenet plenè Iaſ. in l. juſjurandum, & ad pecunias, §. ait prætor, in ſecundo nota. ff. de jurejuran. & Bald. ibi. Robertus Maranta de ordine jud. 6. part. 1. membr. tit. de contumacia, n. 15. folio 39. quo caſu, etiam permittitur appellare Iaſ. in l. 1. §. ſed & ſi is cui, ubi omnes ff. de novi oper. nuntia. Rebuff. 3. tomo tit. de appell. art. 8. gloſſ. 12. n. 36. in 37. & poſt Vantium tract. de nulli. ſententiarum ex defectu mandat. tenet Lancelot. Robert. de attent. 3. part. cap. 28. n. 78. & 79. ergo illa jura intelligenda ſunt, poſt comparitionem ipſius annotari delinquentis, & nota, quòd licèt ſequeſtratio ſit prohibita, ut toto titulo, Cod. de prohibita ſequeſtr. deſcriptio tamen ſemper intelligitur conceſſa, ut per Bart. & Salicetum in d. l. 1. C. de prohibita ſequeſtratione bonorum. Bart. & Angel. & Moderni in l. Imperatores §. fin. ff. de appell. & quod ex practica communi tenet Picus in l. poſt contractum, n. 96. cum ſequentibus, ff. de donation. Curtius tractatu de ſequeſtr. n. 5. & 16. Jacobus de Raven. de ſequeſtr. num. 20. Aufrerius ad quæſtiones Tholoſanas, quæſt. 477. quam ſemper poſſe fieri, ait Corneus conſ. 267. n. n. 6. volum. 4. Rebuff. in conſtit. reg. lib. 1. de ſequeſtr. & commiſſ. art 1. gloſſ. 2. n. 9. Pedem. Octavianus Cacher. deciſ. 68. n. 26. & ſequent. Burſatus conſ. 43. n. 29. vide etiam quæ ſcribit poſt alios Lancelot. de attentat. 2. part. c. 3. n. 21. fol. 154. 188

Item etiam licitum erit, appellare à revocatione præcepti de non ædificando, cùm ſit ſententia interlocutoria, habens vim diffinitivæ, ut teſtatur poſt alios Bor- 189
gninus Cavalca. deciſione 23. num. 2. part. 2. non tamen licita erit appellatio a pronuntiatione de agendo contra nominatum, idem Borgni. Cavalca. deciſ. 45. n. 74. part. 1.

Præceptum autem inhibitorium de non ſolvendo fa- 190
ctum alicui, putà debitori, cùm non valeat, niſi pro ſua rata, & concurrenti quantitate, quia ultra ſuam partem crediti ejus, in cujus favorem præceptum inhibitorium relaxatum eſt, non intereſt, at teſtatur poſt alios Bor- 191
gninus Caval. deciſ. 31. num. 41. part. 3. & Brixianus in ejus repertorio, verbo, præceptum inhibitorium, ideo ſi præcepti vigore exactio totius debiti, & pecuniæ impediatur, hoc eſt in eo, quod excedit creditum, (cùm præceptum in exceſſu nullum ſit (ab hujuſmodi

gravamine

gravamine licita erit appellatio , juxta regulam legis
quartæ,§.*condamnatum.ff.de re judi.*
An autem à cumulatione litium ; & proceſſuum li-
192 cear appellare,vide Villadiego *in Polit.c.4.n.19.ad fin.*
fol.76.& an,& quando,quibuſve caſibus actorum , ſeu
proceſſuum fieri debeat accumulatio,vide Parl.*lib.2.re-*
*rum,quoti.c.9.per totum.*vide etiam latè per Marqueſ.*de*
commiſ.2.p.c.13. per totum.
Quid autem dicendum eſt in appellatione interpoſi-
193 ta à ſententia interlocutoria , qua pronuntiatur poſſe
appellari ab aliqua ſententia,vel non quod contingit,
quando aliquando prohibetur appellari à jure,vel non
licet tertiò provocare,*&c.* videndi ſunt Petrus Philipp.
Corneus *conſilio* 14.& Bartol.& alij poſt Marantam *de*
ordine judiciorum ſexta partis, 2. part. titul. de ſentent.
n.26.fol.512.colum.4. quæ ſententia licèt ſit interlocu-
toria,habet tamen vim diffinitivæ,ita tenet Bal.*in l. 2.*
colum.p.nult.in fin. Cod de Epiſcop. audientia. Bart. *con-*
ſil 220.*appellatum.*Guido Papæ *conſil.*15.*in fin.* Calderi.
*conſ.*6.Ioannes de Anania *conſil.93.viſ.*& ibi in additio-
nibus,Corneus *conſil.*14.*in hac col.2.& conſil* 262.*in 4.*
*volum.*Bald.*in l.unica,col.3.C.ne liceat tertiò provocare ,*
Aufrerius *in deciſionibus Capel'a Tholoſana, queſtio*.48.
Ioannes Montachus *in ca.cupientes,in gloſſ.magna de ele-*
*ctione,in 6. provinciale omnium Eccleſia.fol.*26. Cardin.
*in clem.fin.de appella.*Roma *in rubrica,ff. de re judi.co-*
lum.2.c.ſua nobis,& ibi Bald.*de appellat.*Franchus *in c.*
cùm ceſſante,colum. 14.Felin.*col.7.ex eodem in rubrica ,*
Rebuffus *in rubrica præfatione,l.quod juſſit,ff.de re judi.*
*num.*53.& ſic an à rejectione appellationis , vel ab ad-
miſſione ejus admittatur appellatio,vide ultra aliquos,
& ſuprà dictos Aſinium *in praxi,§. 31.cap.18. limit. 4.*
Ruginell.*in tractatu de appella.§.2.ca.3.num.74.*Bartol.
*in l.1.in fin.ſub num.3.quorum appellat.*Philip.*in cap.cum*
*ſpeciali 61 § porrò,num.8.in fi.de appellat.*Capicium *deci-*
*ſio.34.in cauſa magnifici,num.5.& num.6.& 7.*Angel.de
Peru.*in l.1.in fin. C. quorum appellatio. non recipiantur.*
Nattá *conſ.528.judex Eccleſiaſticus,n,30.*Angel. Areti-
num *in l. ejus qui 4.n.9 ff.appell.recipi.* Cardinal. Ale-
xandri.*cap.59 ut debitus.num.11.verſiculo,& ſic haberis*
*de appellat.*Cæſar.Contard.*in l.unica,qu 1. an cauſa ap-*
pellationis,ſub.n.30.verſiculo poſſent tamen,Cod.ſi de mo-
men.poſſeſ. & poſt hæc Sigiſmun.Eſcac.*tractatu de ap-*
pell. queſt.17.lim.47.membr.1.num.106.& 107.& iterum
*num.*166.qui generaliter,& indiſtinctè dicunt,appellari
194 licere,ſive à receptione appellationis, ſive ab ejus reje-
ctione.De hoc tamen articulo vide *infrà,lib.3.c.17.*ubi
copioſè de mirabili diſtinctione,ad quam Doctores iſti
referendi ſunt.
Supradictis adde,ut poſſet appellari , non ſolùm à
195 ſententia,quæ gravamen inferat,ſed etiam à non ſen-
tentia,quando, eo ; quod ſententia non profertur , in-
fertur gravamẽ;quare poteſt appellari à tarditate judi-
cis non procedentis,quia judex ter humiliter congruo
loco,& tempore,requiſitus facere,ſi non facit , dicitur
denegare juſtitiam , licèt non reſpondeat , & ideo po-
teſt appellari à denegata juſtitia,Ioan.Andr,*in cap.63.*
196 *dilecto,ſub numero 3.ibi , ſed quid ſi judex ſemper eſt in*
deliberando, de appellat. Abb. *in cap.67.ex parte,cl. 2.*
num.3.ibi , quid autem ſi judex,& Dec.*ſub num.11.ibi,*
*& idem ſi judex tertiò,eodem titul.*Felin.*in cap.11.paſto-*
ralis,ſub num. 6.verſ.conſidero tertio,ibi , & ubi Epiſco-
pus ter requiſitus , de offic. judic. ordin. & alij plures ;
quos refert , & ſequitur Nevia. *conſ.97.quia intelligo ,*
ſub numero 15.& 16. verſiculo 7.facit , ibi quod puto pro-
*cedere.*Ozaſc.*decif.12.appellans,verſ.in contrarium , nu-*
mero 6 Rot. *diverſ. deciſ. 514. dub tati de validitate ,*
n.4 part. 1. quæ eſt ſuperfluè duplicata *in deciſio. 259.*
*part.2.*Gregor.Tholoſ. *tractat.de appellat.lib.2. cap. 28.*
num.1 & 2.fol.265.& Ruginell.*tractat.de appellat.§. 2.*
cap.3.n.73.verſi .à quocunque , & ita intelligas Franc.
in cap.8.ex ratione,num.60.ibi, non tamen propter hoc de
*appell.*ubi etſi prima facie videatur loqui ſine determi- 197
natione,tamen in effectu tenet poſſe appellari à grava-
mine illato in non faciendo,ſubdens,& teneas, ut dixi,
ſic etiam intelligas Cardin.Alexand.*in eodem cap.8. ex*
*ratione.n.23.verſ.ſed opera pretium*dum adductis cõtra-
riis ſolvit ; pro iſta ampliatione majores eſſe auctori-
tates,& majori etiam niti ratione,præſertim de jure ca-
nonico,inquit enim Bald.*in cap.unico,num.1. verſ. nota*
*quòd de milit.vaſſal.qui contum.eſt.*qui non loquitur,&
obmuteſcit;juſtitiam denegare videtur,& ex Bald. re-
fert,& ſequitur Franch.*in d.cap.ex ratione, n* 49.dicens 198
quod ſi judex eſt requiſitus,de juſtitia,aut de expeditio-
ne,& ipſe nihil reſpõdet,aut obmuteſcit,aut nihil facit
ad propoſitum, dicitur tunc juſtitiam denegare, de quo
nos *cap.17.infrà,hac 2.parte.*
Et an ſufficiat unica monitio,ſeu requiſitio judicis; 199
vel trina ſit neceſſaria ; diverſis vicibus, vel an ſuffi-
ciat triplex requiſitio unico contexto facta, ad hoc ut
appareat de tarditate judicis,& de negatione juſtitiæ ,
vide Eſcaciam *de appell.quaſt.17.amplia.16.d.num. 46.*
*fol.*280.
Pro majori rei, de qua agimus,perfectione,unum dif-
ficile,& frequens,& utile diſputare libet,quod quidem 200
materiam interlocutoriarum illuſtrem, & claram red-
det,& datò pro conſtanti,judicem poſſe ſuam interlo-
cutoriam ſententiam revocare ; ſive ab ea appellatum
fuerit,ſive non,ex text. *in l. quod juſſit,ff.de judi.c. cum*
ceſſante,de appell.& utrobique claſſici omnes,& repetẽ-
tes,*& in cap.ſi à judice,de appell.in 6.* qui ſimul regulæ
limitationes plures aſcribunt ; multas etiam ampliatio-
nes,& limitationes potes videre per Lancelot. Rober-
tum *ubi ſuprà,in d.limi.1.num.12.& ſequentibus,*de quo
nos exactè *ſuprà,1.part. c.4. per totum.*
Quæſtio igitur ea eſt an à tali revocatione gravami- 201
nis,ſeu repoſitione licita ſit apellatio, cui ut tali in Se-
natu vim fieri deferendum,aut non deferendum decla-
retur,& pars negativa,nempe;non licere ab ea appella-
ri,ex eo fulcitur,nam revocatio, & repoſitio gravami-
num dicitur interlocutoria, tenent Doctores *in l.quod*
*juſſit,ff.de re judi.*Dominicus *in cap.ut ſuper,colum.2.de*
*appellat.o.in 6.argumen.ca.ſi à judice,illo titulo.*Barbatia
*in rubrica extra,de re jud.colũ.9.*Rebuffus *in repetitione*
*d.l.quod juſſit,in princip.n 96.*qui dicit hoc verum eſſe,
etiamſi quodlibet gravamen non ſit interlocutoria , 202
cap. cum qui,de dolo, l. 6. & reddit rationem gl.magna
circa finem *in c.non ſolùm,de appellatio.in 6.*ubi Docto-
res,& Doc.Flo.*in clem.appellantur, eodem titulo. in fin*
Philip.Franch.*in d.cap.cum ceſſante,de apell,colum.ante-*
penult.verſ.novò ſentẽtia fertur ſuper revocatione,fol.mi-
hi 73. ergo à tali repoſitione appellationem prohibi-
tam eſſe conſtat,*ex d.l.ante ſententia tempus, C. de ap-*
pella. recipi. & d.Concilio Trid.
Rurſus ,quia cùm ſit interlocutoria , eſt de genere 203
prohibitorum ; ideo idem de ea judicandum eſt quod
de ipſo genere ,cùm hoc valeat argumentum, text. *in*
l.ſi quid eorum,§. intercmptum , & ibi notat gl. Bartol.
& Doctores *ff.de leg.1.3.*& per gloſſam cujus , Bart.&
Angel. Bald. Paul.de Caſtro , & alios Doctores *in l.*
*fin.Codic.de jure reſt.un.*latè Everar. *in loc.legat.in loco*
*ab ſpecie ad genus.*Quo caſu tali appellationi deferen-
dum non eſſe,ac vim non fieri per judicem Eccleſiaſti-
cum , Senatus declarabit ; illa enim regula quæ ha-
bet , quod in dubio appellationi deferendum ſit , in-
telligenda eſt , quando ſumus in caſibus ; in quibus
regulariter eſt permiſſa ; ſecus tamen eſt in illis ,
quibus regulariter eſt prohibita ; quia in dubio de-
bet cenſeri prohibita , ut in executione, *&c.* Et quia
licèt regula prohibitiva in aliquibus caſibus , non 204
procedat, in dubio tamen debet cenſeri prohibita , ſe-
cundùm regulam , non autem permiſſa ſecundùm fal-
lentias , ut poſt Decium adducit Alciatus *in conſi-*
lio 68. gubernatorem ; ſub numero 8. *lib.* 6.Lancelot.
Robert.

Robert.*de attenta.a.part.cap.ta.ampla tone 5 .n.13.15. & 17.*

205 Contrariam tamen ſententiam , imò generaliter à qualibet gravaminis repoſitione appellari poſſe cõſtat, nam talis repoſitio(ut *ſuprà* diximus)quamvis ſit interlocutoria,habet tam: vim diffinitivæ, putant nonnulli, Rota *deciſi.8.0nciptr,item ſi à pronuntiatione,alias ſi à ſententia,in novis*, per notata *in d.clem.fin.de appellat.* quam in genere refert Philipp.Franc.*in d.c. ceſſante,d. col.a.ſuper.verſic.nonò ſortentia fertur ſuper revocatione de appellationibus*,ergo cùm ſuccedat regulæ limitatio, vim fieri , & à tali repoſitione appellationi emiſſæ per judicem Eccleſiaſticum deferendũ eſſe,declarare debet tribunal,& à repoſitione,ſeu revocatione gravaminis , appellari poſſe,generaliter præſupponit Lancelotus *ubi ſuprà,d.c.li.lim t.r.t4.*

206 Quod quidem maximè procedet, quando à gravamine revocato pars,in cujus præjudicium erat,poterat ab eo appellare,quoniam idem jus ſervandũ,& admittendum eſt,in ejus repoſitione,& revocatione,valet enim argumentum de contractu ad ejus diſtractum,& conſtitutio,ſtatutum,ſeu diſpoſitio loquens de contractu , habet etiam locum in diſtractu , tex. eſt notabilis *in l. item veniunt,in pri.,juncto §.t ff.de petit.heredit.*text.*in c.de illis primo,in pr.de deſponſ.impubc. juncto c.unico,§. idem quoque,eod.tit.in 6.*cum utrobique notatis,& ſétit g'ſingularis *in l.3.§.contrariũ.ff.de contr.& utili actione tut.*Bal.*in rubr.extra.de jur* & idem Bald.*in l.pactum in a t.qu.C.de collatio*,Bart.Bald Aug.& Salic.Iaſon,& Doctores *in authent.ſacramenta puberum,C.ſi adverſus*

207 *venditionem* , quia contractus,& diſtractus judicantur ejuſdem naturæ , ut affirmat Bartol.*in l.video,in princ. ff.de cõditione furtiva*,& inde eſt,quod eo caſu,quo cõtractus eſt bonæ fidei,eo etiã caſu diſtractus , ſeu liberatio ab eo contractu eſt bonæ fidei,text.eſt *in l.ab emptione*,& ibi Bartol.Bald.Angel.& communiter Doctores notant *ff.de pactis*,bonus text.*in l.t.C. quando licet*

208 *ab emp.diſced.*& ibi Bald.& Paul.de Caſtro dicẽs,quòd ubi habitus eſt bonæ fidei, ſimiliter ejus privatio , ſic etiam ſolemnitas requiſita in contractu,regulariter re-

209 quiritur in diſtractu,*l.nihil tam naturale,ff.de regul.jur. ſi ut proponis,C.de nuptiis,l.prout quiſque,ff.de ſolutio.*& hinc etiam quæ ſunt neceſſaria in acquiſitione, ſeu in actu producendo,vel conficiendo,ſunt etiam neceſſaria

210 in eo reſolvẽdo,vel deſtruendo,tex t.eſt ſingularis *in l. tria prædia*,& ibi notata per gl.Bart.Angel.Paul & Doctores *ff.de ſervitutib.*& facit *l.quemadmodum,ff.de acquir.poſſeſſ.*quæ omnia ex eo procedunt,quòd legitimũ eſt argumentum,de facto ad diſtractum ex ſupracitatis.

211 Vides igitur pro utraque parte fortiſſima fundamẽta,quæ meritò variare faciunt quæſtionis iſtius reſolutionem,qua in re (ſi mea expectatur opinio) quæ pro utraque dicta ſunt,vera eſſe,tractabor , adhibita diſtinctione juridica;aut enim eadem,vel alia appellandi ratio,de quibus,per d.Concil.Trid.*ſeſſ.24.de reform.c.*20. militat in ſententia interlocutoria,quæ in ejus revocatione,& tunc ab utraque poterit appellari;quod procedet,quando licet appellari tam à negativa,quàm ab affirmativa interlocutoria,ſuper aliquo articulo lata , eo quia in utraque eadem , vel aliqua ex limitationibus

212 Concilij concurrit, putà,quia aut ſententia affirmativa continet gravamen irreparabile,vel reparabile cũ magna difficultate,aut habet vim diffinitivæ,aut ſentẽtiæ diffinitiva prohibita eſt appellatio,& ſimilibus,& in ſẽtẽtia negativa,ſuper eodem articulo aliquod etiam horum gravaminum contineat. Exemplum ſit in ſententia tã affirmativa,quàm negativa lata ſuper legitimatione perſonarum, vel ſuper repulſione , vel admiſſione teſtium,vel probationis,aut articulorum , ex quibus , & aliis *ſuperius* exempla reliquimus , in quibus quondam in utraque datur cauſa appellandi , quam ibi redidimus , tunc ſi judex pronuntiat , putà , perſonam legitimam , & poſtmodum hanc interlocutionem repoſuerit, contrario videlicet imperio, altera pars, in cujus damnum revocata eſt poterit appellare ab hac repoſitione , quemadmodum ſibi licebat , ſi à principio negativam ſententiam judex protuliſſet , quia pariter in utraque viget ratio appellandi, & quod petierit pars

negatur,& hujus appellationis juſtificatio,& legitima- 213
tio regulatur à natura interlocutoriæ reponentis , ita tamen,ut de ea judicetur , ac ſi à principio non conceſſum, ſed negatum ſit , quod à parte , in cujus damnum revocatio fit,fuiſſet petitum,& hoc caſu procedit ultimum quæſtionis noſtræ fundamentum , ex argumento,de contractu ad diſtractum.Enim vero tunc de- 214
mum talis procedit argumentatio,quoties identitas rationis concurrit in utroque,et ſi res alias diverſiſſimæ ſint,*l.non poſſunt cum l.ſequentis,ff.de legibus*,quo utitur Alexand,*3.in c.a.de trenga,& pace*,& ibi Abb.antiquus, Ioan.And.Ant.de Butrio,& Ioannes de Immol. & Everar.*in locis legalibus , in loco de contractu ad diſtractum in princ. & in verſiculo procedit hoc argumentatio a contractu*. &c.

Aut enim cauſa appellandi concurrit in gravaminis 215
repoſitione , putà ; quia ex tali repoſitione infertur parti gravamen præjudiciale,vel irreparabile,non autem in ipſo gravamine,vel è contra,& tunc licebit appellari ab ipſa repoſitione,licèt non potuiſſet alia pars à priori gravamine,quod accidere poteſt , quando ſuper eodem articulo interlocutoria affirmativa , & negativa diverſimodè ſe habent,quoad cauſam appellandi. Exemplo res fiet manifeſta , & ſic de recuſatione , 216
à cujus ſententia negativa appellationi deferre jubetur in Senatu;ab affirmativæ verò legitimam eſſe recuſationem dictante , nullatenus ; ex diverſitate rationis , quam *ſuprà* tradidimus : nam ſi arbitri pronuntiant cauſam recuſationis non eſſe legitimam , poſtreaque eandem interlocutoriam repoſuerunt quod facere poſſunt , etiam arbitri , ut tenet Ioannes Baptiſta Gener Bartol.*in tractatu de arbitr.libro 9.capite.15.numero 14.* & Lancelotus *in dict.limita.t.numero 17.*) tunc à tali 217
repoſitione non licebit appellari , cùm etiam non potuiſſet, ſi à principio ipſi arbitri declararent affirmativè , nempe recuſationi locum fore , & licet etiam à cõtrario ſenſu exempli,à repoſitione liciuſſet appellari , ut putà, arbitri recuſationem legitimam declararunt, poſtmodum id revocent,ab hac namque revocatione,& repoſitione licebit appellari, quemadmodum , & licebat eidem eſt in effectu ; quam contrarietatem , 218
tulillent;quia idem eſt in effectu;quam contrarietatem & varietaté in eodem articulo diverſitas rationis operatur,ut circa diſtractum , ad contractum conſiderat Everar *ubi proximè,verſiculo ubi autem non concurrit*,& tenet Ioan.Audr.*in additionibus ad Speculatorem,in titul.de inſtrum.editione,§.porrò , verſiculo item nota* , & per Salicetum *in l.ſãcimus,in princip.C.de donationibus* Et hæc doctrina procedit etiam in his caſibus , in quibus non poteſt judex reponere actum(quos retulimus *ſuprà,c.5.t.part.* prout eſt quãdo ſententiæ habet vim diffinitivæ,vel ſit inhibitus judex, &c.quia tunc legitimè,poterit à repoſitione appellari,ut & bene declarat, & intellexit Marqueſſa.*tractatu de commiſſio. 1.p.c. 29. num.26.*

Aut enim in neutro caſu tam gravaminis,quàm ejus 219
repoſitionis appellandi ratio viget , & tunc vim non fieri per Senatum declarabitur , ex ſupradicta regula Concilij Tridentini , & lege *ante ſententia*, de quibus *ſuprà,ad principium hujus capitis* , quia eſt interlocutoria generaliter ſumpta , ex Barb. Reb. & aliis diximus *ad principium quæſtionis*.Poteſt tamen habere vim diffinitivæ ſecundum caſum, cui adiicitur , & magis inca- 220
leſcit,varixta propoſitione,ut putà;quando judex pronuntiat ſe non judicem, & quo appellatur reaſſumendo juriſdictionem ipſa appellatione mediante, juxta text.

in c.conſultationibus, de officio delegat. reponit interlo-
cutionem, vel etiam è contra, tunc vim habebit diffini-
tivæ hæc repoſitio, quia talis effectum operatur, & ſic
de aliis exemplis.
221 Ea quo venit intelligenda d. deciſio Rotæ 86. in no-
vis, ſuprà, allegata, quæ nihil probat, ſed decidit quando
judex ſuperior, qui appellationem deſertam pronuntia-
vit, poſſit hanc ſententiam reponere, & recuſare, quia
habet vim diffinitivæ ipſa interlocutio, non autem di-
cit, de ipſa repoſitione, & ita Philip. Franc. qui eam al-
legavit intelligendus eſt, ſecundum hanc noſtram di-
ſtinctionem. Marqueſſa. de commiſſio 1. p. cap. 12 num. 12.
poſt Veral.
222 Similiter Lancelot. ubi ſuprà relatus, & alii, qui ab-
ſolutè loquuti fuerint, appellari poſſe à repoſitione ali-
cujus gravaminis, intelligendi ſunt, ſecundùm diſtin-
ctionem per nos traditam. Sicque hoc in articulo at-
tendere debebit Senatus, quoties ad id per viam violen-
tiæ lis trahatur, ſuper repoſitione, ut ſi in ea gravamen
ſit irreparabile, per diffinitivam appellationem, vel re-
parabile cum magna difficultate, vel habeat vim diffi-
nitivæ, vel quando à diffinitiva prohibita ſit appella-
tio, quia tunc vim fieri per judicem non deferentem,
ubi autem gravamen non eſt ita qualificatum, ſecus
declarabit, & juridicum, & æquum eſt: ad quam etiam
diſtinctionem omnimodo reducenda ſunt, & intelli-
genda ea, quæ ſuperiùs diximus 1. p. c. 5. à n. 15. & c. 4.
n. 1. Veral. dec. 265. p. 1.
223 Unum tamen diſſimulare non poſſum valde utile, &
neceſſarium ad ea omnia, quæ dicta ſunt hoc capite, ut
ſcilicet appellatio ab interlocutoria exivit appellan-
tem à juriſdictione judicis à quo, c. ad audientiam, c.
224 dilectus de appell. c. suas de ſententia excommun. c. licèt,
eodem tit. in 6. Craveta conſ. 103. viſis, num. 6. l. 1. nihilo-
minus tamen in cauſa bene poteſt procedere abſque
metu attentati, ſaltim quouſque ſit legitimè, ac cano-
nicè inhibitus text. in c. non ſolùm de appell. in 6. Guido
Papæ deciſ. 437. n. 9. verſic. 2. quaro. Fran. in c. ſuper eo,
n. 6. & ſequentib. poſt Antonium de Butrio contra Pa-
normit. ibi de appell. & ex Lanfran. & aliis tradit Joan-
nes de Neviſan. in conſ. 6. non declines, n. 15. & Aug. Beroïus
conſ. 106 quatuor, n. 8. & ſeqq. lib. 3. & poſt Socin. in re-
gula 21. tradit. Lancel. Conrad. de prætore, § 2. de offic.
prætor. in cauſa civili, in cap. de app. n. 11. Felin. in c. quo-
niam frequenter, n. 19. & ſeqq. ut lite non conteſt. Rota
dec. 2. alias 59. nota de teſtibus, in ant. Lancel. de atten. 2.
p. c. 12. limi. 1. à n. 1 ſeqq.
225 Nam ex quo appellatio non juvat appellantem, eò
quòd ut non legitima eſt à lege reprobata, ex l. ante ſen-
tentia, & Concil. Trid. & his, quæ ſuprà, in princ. diximus
non ſuſpendit judicis juriſdictionem, nec ejus manus
ligat, ac ideo rectè dicetur procedere, propterea à pro-
cedente eo appellationi vim non fieri declarabitur.
Circa hunc articulum; vide etiam quæ nos ex aliis
auctoribus diximus infrà, lib. 3. c. 18.
226 Quod tamen non ita indiſtincte & abſolutè à te ve-
lim intelligi, ut cuncta ea quæ diximus ſurſum, deſtrue-
re, & confundere videar, ſed ut hæc doctrina tantum
procedat in meris, & ſimplicibus interlocutoriis, qui-
bus non quadrant limitationes, & qualitates Concilii
Tridentini ſuprà ſcriptæ, in quibus judex poteſt liberè
in cauſa procedere ex ſuprà citatis Doctoribus: at verò
appellatio emiſſa ab iis interlocutoriis, quibus aliquæ
ex qualitatibus requiſitis, & limitationibus Concilii,
& juris civilis conveniunt, utrumque habet effectum,
& devolutivum & ſuſpenſivum, tanquam à jure appro-
bata, & ideo in omnibus interlocutoriis, & his caſibus,
227 quos hucuſque hoc capite retulimus, appellabiles eſſe
& appellationem apetere, nullatenus hæc doctrina
locum habet, imò poſt appellationem ſuſpenſa rema-
net judicis juriſdictio, ut ultra non procedat, cùm ha-
beat utrumque effectum, & ita de appellatione ab in-
terlocutoria habente vim diffinitivæ, expreſſè tenet
Lancel. ubi ſuprà num. 51. qui num. 56. interpretatur
Guido Papæ in conſ. 124. circa materiam, ubi n. 3. firma-
re videtur attentata, de quibus ibi poſt appellationem
ab interlocutòria, etiam ibi habente vim diffinitivæ
non revocari: nam hæ ſententiæ interlocutoriæ haben-
tes vim diffinitivæ regulantur generaliter ſecundùm
naturam diffinitivæ, ut tradit poſt alios Alexand. in con-
ſil. 182. in princ. lib. 6. & poſt Socin. in regula 21. tradit
ex recentioribus Lancelot, Conrad. ubi proximè, ſub
n. 21. verſ. 20. quando. And. Barb. conſ. 31. bene cuncta ge-
runtur, num. 3 lib. 3. Natta conſil. 92. motivum, num. 2. 228
lib. 1. & qui appellat à ſententia interlocutoria, vim dif-
finitivæ habente, tenetur ſervare formam capitis cordi.
de appellatio. in 6. ſicut appellans à diffinitiva, Milius in
verbo appellans ab interloc. vim diffin. habente, fol. 13. &
ibi additio elegans Mateſila. in notabili 39. incipit nota,
quod ab interlocutoria; & ſtatutum prohibens appella- 229
tionem ab interlocutaria, non intelligitur de interlo-
cutoria habente vim diffinitivæ, tenent Bartol. & alii
in l. Titia, ff. de accuſat. Bald. & alii, quos refert Alcia-
tus in conſ. 12. Togatus, num. 5. lib. 7. Lancelot. proximè,
num. 55.
Item etiam in ſententiis merè interlocutoriis conti- 230
nentibus gravamen irreparabile per diffinitivam, quo-
rum appellationi deferendum eſſe ex Concilio Triden-
tino, & aliis auctoritatibus, diximus ; ſuprà, quæ qui-
dem cùm utrumque ſortiatur effectum, ſuſpendit judi-
cis à quo juriſdictionem, ita ut omnia poſt illam à ju-
dice geſta, & attentata ut talia revocantur, abſque alia
inhibitione, ut tradit Maranta in ſpeculo, quæſtio. 2. 3.
partis, princ. n. 201. Bald. in l. generaliter, §. ſed juramento,
colum. 2. verſ. ſed quid ſi eſt talis interlocutoria, C. de
rebus creditis, & jurejur. & tradit Petrus Dueñas in
regula 52. limi. 1. ubi reddit rationem; quod etiam ex- 231
tenditur, non ſolùm ad gravamen irreparabile, verùm
etiam ad reparabile, ſed illud cum magna difficultate,
ut etiam appellatione ab eo pendente, judex nihil de-
beat innovare, nec in cauſa procedere, ita dicit Bart.
in l. 1. §. quaſitum, de appell. & in l. 2. Cod. de appellat.
recipien. quem ſequitur Felinus in cap. accepimus, n. 5.
de fide inſtrument. ut refert Petrus Dueñas in d. regu-
la 52. in 13. limitat. numero 13. & Menoch. de adipiſcen.
poſſeſſ. reme. 4. quæſt. 100. num 866. & in tantum hoc etiam 232
caſu ligatæ ſunt manus judicis à quo, ut non ſit ex-
pectandum, quòd judex ad quem inhibeat, ut per
Marant. ubi ſuprà, n. 21. & eleganter Catelianus Cota
in memorabilibus, in verbo appellationes interpoſit. poſt Bal.
in rubrica, Cod. Comminat. epiſt. Veronenſis cautela 325.
ſi quis timet. & Jaſon. in l. 1 colum. 19. circa fin. ff. de offic.
ejus, & in l. de pupill. § ſi quis rives ff. de novi operis nun-
tiatione. Quo etiam caſu volenti ad executionem pro- 233
cedere (ſpreta appellatione) poteſt impunè reſiſti, ut
mirificè dicit Angel. in l. additos, Cod. de appel. & ut ta-
lem celebrat Veronenſis cautela 6. poteſt adhibere, &
Felinus in cap. quærenti, col. penult. poſt princip. de officio
deleg. quos ſequitur Cota in memorabilibus verbo appel-
latione inter. nihil innova, fol. 39. & Lanc. Rob. de attent.
2. p. c. 13. limit. 1. à n. 92.
Igitur in hoc articulo ea eliciatur concluſio, quòd à 234
ſententiis merè interlocutoriis appellatio non ſuſpen-
dat judicis juriſdictionem, quominus in cauſa proce-
dat; à ſententiis autem interlocutoriis habentibus vim
diffinitivæ, vel damnum continentibus irreparabile per
diffinitivam; vel à quorum diffinitiva non poteſt ap-
pellari, appellatio pendens ſuſpendat judicis juriſdi-
ctionem, & ejus manus ligat, ne ultra in cauſa proce-
dere queat abſque reatu attentati ex præcitatis autho-
ribus.
Similiter animadvertendum eſt in hoc articulo, quòd
quemadmodum diverſimodè proceſſus ad tribunalia
ſuprema per viam violentiæ trahitur, diverſimodè
etiam

etiam ſortitur effectum decretum Regium in ea expe-
ditum, nam quandoque omnia innovata reponuntur,
quandoque autem non omnia, quæ tempora diſtin-
guenda, & conſideranda ſunt, nam ſi ab interlocuto-
ria legitimæ appellationis virtute, in Senatu obtineat
235 gravatus primum decretorum genus, ſcilicet, *que haze
fuerça otorgue, y reponga*; hoc caſu certum eſt hujuſmodi
decreti virtute, debere judicem cum effectu reponere
omnia facta intra terminum ad appellandùm, & ea
quæ poſt appellationem attentavit, uſque ad id tem-
pus, quo ſibi decretum, & Regia proviſio intimatur, ut
inſinuant decreti verba generaliter concepta, nempè,
236 *todo lo que à hecho deſpues de la appellacion*, &c. quæ
comprehendunt prædicta tempora, nam qui omne di-
cit nihil excludit, *l. teſtatorem* 38. *in princ. ff. de legatis* 3.
l. poſt contrarium, ff. de donationibus, Curtius Senior
conſilio 49. Aymon. *conſilio* 294. Joannes Gutierrez *nu-
mero* 4 & 5. Felinus *in capit. de quarta, numero* 15. *de
præſcript.* Creſcent. *deciſione* 1. *de privileg.* Gomez. *in
regul. de triennali, quæſtio* 2. *verſiculo tamen his*, Cæſar. de
Graſſis *deciſione* 1. *numero* 1. 5. & 6. *deciſione* 2. *nume-
ro* 3. & 4.

237 Rurſus quia dictio, *todo*, de qua *in d. decreto*, quod
Latinè, *omne*, eſt univerſalis, cuncta, comprehendens,
l. omnes populi, & ibi tradunt DD. *ff. de juſt. & jur. l. Gal-
lus*, §. *in omnib. ff. de lib. & poſthumis*, & continet in ſe
238 enixam, & univerſalem ſignificationem, Abb. *in cap.
qualiter, & quando*, el. 2. *num.* 8. *de accuſat.* Alexand. *con-
ſil.* 72. *viſis, n.* 2. *poſt princ. lib.* 2. Rolan. à Valle *conſil.* 84.
num. 22. *lib.* 1. & alii, quos allegat Hieronym. Gonzal.
de alterna. gloſſ. 6. *num.* 20. & 21. & illa alia verba ejuſ-
239 dem decreti, ibi, *deſpues de la appellacion*, comprehen-
dunt omnia attentata, quæ ipſam appellationem ſubſe-
quuntur, *l. ſi cui legetur, in verbo poſt biennium*, & ibi
Franciſc. Aret. *colum.* 2. *ff. de legatis* 3. imò etiam (ſumma
cum ratione) comprehendunt ea, quæ judex ſemel re-
poſuit vigore Regiæ proviſionis, idémque iterum atten-
tavit in eodemmet articulo, quia cùm in continenti
fiunt, cenſetur ineſſe, & ſic non dicitur cum effectu
(ut tenebatur) repoſuiſſe, imò nihil feciſſe videtur, ſi à
ſe repoſitum, iterùm repoſuerit, juxta *l. qui ſic, ff. de ſo-
lutio.* & ea quæ nos latiſſimè congeſſimus, *infrà*, 4.
*part. cap. fin. ante finem, verſiculo ſed contrariam par-
tem, imò quòd condemnatus, hac ſententia, à nume-
ro* 225. *& pluribus ſequentibus*, ubi multa ad propo-
ſitum reperies, & magis ad propoſitum dixi *ſuprà*,
1. *p. cap.* 3. §. 1.

240 Ad ea autem, ad quæ circa diverſos articulos ejuſ-
dem cauſæ judex poſt effectualem repoſitionem, inter
procedendum gravavit, ſeu etiam attentavit, non ex-
tenditur proviſio, & decretum, cùm loquatur expreſsè
de his tantùm, quæ attentata fuère à judice, ibi, *todo lo
241 hecho* &c. & ſic circa jam facta, non verò facienda pro-
videt, quia diſpoſitio adjecta verbo, vel participio,
debet intelligi ſecundùm tempus verbi, vel participii,
l. in delicti, §. *ſi extraneus, ff. noxalibus, l. ex facto*, §. *pe-
nult. ff. ad Trebel.* Decius *conſil.* 662. *num.* 13. Craveta
conſ. 212. *num.* 3. Cumanus *conſ.* 166. Gutierrez *conſ.* 1.
num. 14. Cevallos *pract. commun. opinionum, lib.* 6. *q.* 653.
242 *num.* 19. quare ſi lex vel ſtatutum utitur verbo, de præ-
terito tempore, non extenditur ad futurum, ſed ad ea
tantùm, quæ præterita ſunt, & perfecta, ex proprio
ſignificato, *l. cum lex*, ubi B. & alii, *ff. de legibus*, ut
per Jacobum Butrigar. Bart. Paul. Alexand. & alios latè
dixit Jaſ. *in l. ſi quis id quod, numero* 25. *ff. de juriſd.
omnium jud.* & propterea alia, & nova interpellatione
opus eſt, argumento text. *in l. non poteſt videri, ff. de ju-
dicis*, & ſic aliter ad Senatum non trahetur proceſſus,
niſi virtute novæ appellationis, à noviter attentatis,
quia quæ poſtea emergunt, novo indigent auxilio,
l. de ætate, §. *ex cauſa, ff. de interrogatoriis actionibus*,
& nova res novum exigit remedium, *l.* 2. *in princip. de
ventre inſpiciendo*, & vide quæ latè dixi *ſuprà*, 1 *part.
cap.* 2. §. 1.

Ut quando pars appellans ſive ab interlocutoria, 243
ſive à diffinitiva, ad tribunal non accedit pro delatione
appellationis nanciſcenda, putà, quia judex jam ei
detulit, ſed quia poſtmodum in cauſa judex proceſſit,
ſpreto effectu appellationis, cupit attentata revocari,
& reponi, quo caſu licèt aliàs videatur minimè poſſe
tribunal adiri, quia deficit appellatio, cujus virtute
pro ejus delatione ad idem recurritur, ſecundùm ea,
quæ latè diximus *ſuprà, cap.* 2. *part.* 1. tamen arbitror,
virtute ejuſdem appellationis jam delatæ, ſi poſtmo-
dum attentavit, poſſe ad tribunal accedere gravatus,
quia violentia non ſolùm conſiſtit in denegata appel-
lationis delatione, ſecundùm legem 36. *titulo* 5. *lib.* 1.
recopilat. ibi: *Alçar las fuerças, que los juezes Eccleſiaſti-
cos, y otras perſonas hazen en las cauſas, que conoſcen no
otorgando las appellaciones, que dellas legitimamente ſon
interpueſtas*, & ibi, *den nueſtras cartas en la forma aco-
ſtumbrada en nueſtro Conſejo, para que ſe otorgue la ap-
lacion*, & ibi iterum, *y ſi por ellos conſtare que la appel-
lacion eſta legitimamente interpueſta, alçando la fuerça,
provean que el tal juez lo otorque*, &c.

Sed etiam eadem violentia conſiſtit in his, quæ 244
(...reta appellatione, eáque pendente) judex atten-
tando exequitur, juxta text. mirabilem *in l. lege Julia, la
primera*, cujus ſunt verba: Lege Julia de vi publica te-
netur, qui cùm Imperium, poteſtatémve haberet, civem
Romanum adversùs provocationem necaverit, verbe-
raverit, juſſeritve quid fieri, aut quid in collum injece-
rit, ut torqueatur, &c. *ff. ad legem Juliam, de vi public.*
de quo nos latiùs *in prima parte, cap.* 1. & 2. diximus:
tenet etiam per eandem legem Reb. *in tractatu de ſen-
tentiarum executione, in præfatione, num.* 22. *tomo* 1. *folio
mihi* 307. ſicque cautela erit, ut oppreſſus conquera- 245
tur in tribunali de judice non deferente (cùm re vera
effectivè non detuliſſe dici poteſt, qui nihilominos at-
tentavit, ſaltim quoad hunc effectum tollendæ vio-
lentiæ, & pro ea recurrendi ad ſuprema prætoria)
quod mihi veriſſimum videtur; de qua difficultate vide
quæ latiſſimè dixi *prima parte, capite ſexto, per totum*
licèt etiam cautum erit ab attentatis noviter appellare,
& pro ejus delatione, & repoſitione adhiberi Senatus,
cùm utique ab attentatis appellatio legitima ſit, ſecun-
dùm Lancelot. *de attent.* 2. *parte, cap.* 8. *num.* 7. & 3.
part. cap. 1. *num.* 10. & *num.* 25. & nos latiùs *ſuo loco*
diximus.

Aliæ autem plures interlocutoriæ ſunt, quæ altio- 246
rem, & difficiliorem expeditionem exigunt, ut cognoſ-
catur, an ab eis interpoſitæ appellationi, deferendum
ſit, vel non, de quibus in diſcurſu totius hujus ſecundæ
partis ſigillatim apponuntur.

Et pro complemento hujus materiæ, quid Congre- 247
gatio cenſuerit circa diſpoſitionem Concilii Trident.
an & quibus caſibus ab interlocutoria ſit licita appel-
latio: unam referam declarationem Congregationis
anno 1600. relatam per Quarantam *in ſumma Bull. in
verb. Archiepiſcopi authoritas*, Piaſec. *in praxi Epiſcopa-
li, p.* 2. *c.* 4. *num.* 191. Aloyſ. Ricc. *in praxi Eccleſiaſtica
appellationum, deciſ.* 504. *a num.* 1. *fol.* 533. quæ declaratio
tenoris ſequentis eſt.

Ad tollendas ambiguitates, & controverſias juriſdi-
ctionales, quæ inter appellationum, & priores inſtan-
tiæ judices non ſine partium diſpendio, curſúſque ju-
ſtitiæ impedimento, & ſæpe cum ſcandalo oriuntur,
ſacra Congregatio cum Epiſcoporum præpoſito, facta
priùs relatione Sanct. D. N. Clement. VIII. ac de
Sanctitatis ſuæ mandato vivæ vocis oraculo deſuper
habito in hunc, qui ſequitur modum, ab omnibus, ad
quos ſpectat in poſterum fieri, ac ſervari debere, man-
davit, & mandat, Metropolitani, Archiepiſcopi, Pri-
mates, Patriarchæ, Suffraganeos, eorúmque ſubditos

non

non judicent, niſi in caſibus à jure expreſſis. Item nec alij Superiores, etiam Nuntij, vel Legati de latere ſpecificam facultatem majorem non habentes, cauſas in Curiis ordinariorum, vel aliorum inferiorum judicum pendentes, ad ſe advocent, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum tribunalia deferantur, túncque appellantes ab inferiorum juriſdictionibus, quoad alias cauſas eximere non poſſunt.

Appellationes nunquam recipiantur, niſi per publica documenta, quæ realiter exhibentur, priùs conſtiterit appellationem à ſententia diffinitiva, vel habente vim diffinitivæ, aut à gravamine, quod per diffinitivam ſententiam reparari non poſſit, in caſibus à jure non prohibitis per legitimam perſonam; & intra debita tempora fuiſſe interpoſitam, ac proſecutam.

Nec dum cauſæ coram inferioribus judicibus pendent, ante diffinitivam ſententiam, vel habentem vim diffinitivæ, de gravamine illato Superiores cognoſcere valeant, licèt intra præjudicium curſus cauſarum, ſe id facere conteſtentur, nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut ſimpliciter mandare, ut ipſis copia proceſſus tranſmittatur etiam expenſis appellantis.

Inhibitiones poſt appellationem, ſicut præmittitur, receptam non concedantur, niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ, ut decreti diffinitivi, aut vim diffinitivi habentis, vel damnum per diffinitivam irreparabile continentis, aliàs inhibitiones, & proceſſus, & inde ſequuta quæcunque ſunt ipſo jure nulla, eiſque impunè non parere liceat.

Si appellans aſſerat ſententiam, aut appellationis exemplum culpâ judicis, vel actuarij habere non poſſe, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, ſed eis tantùm, ad quos pertinet, injungi poterit, ut ſoluta condigna mercede actorum, exemplum authenticum appellanti intra brevem aliquem competentem terminum tradatur.

Ab executione decretorum Sacr. Concil. Trident. aut viſitationis Apoſtolicæ appellationes à Metropolitanis non recipiantur, nec ſi Epiſcopi virtute ejuſdem Sacr. Concil. procedant uti Sedis Apoſtolicę delegati in cauſis, quæ ſub eorum juriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalva tamen in hoc caſu Legatorum, & Nuntiorum Apoſtolicorum authoritate.

In cauſis verò viſitationis ordinariorum, aut correctionis morum, quoad effectum devolutivum tantùm admittantur, niſi de gravamine per diffinitivam irreparabile agatur, vel cùm viſitator citata parte, & adhibita cauſæ cognitione judicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit, etiam quoad effectum ſuſpenſivum.

Cum gravamine, quod per diffinitivam reparari nequit, ut indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis etiam comminatæ appellatur, nonniſi viſis actis, ex quibus evidenter appareat de gravamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel proviſio aliqua procedatur.

Cauſa appellationis pendente, appellans in eodem, quo reperitur carcere permanebit, quoad judex, ad quem appellatum eſt, viſis actis, & cauſa cognita aliter decreverit, & tunc ſi à judicis ad quem decreto vim diffinitivæ habente, fuerit appellatum, nihil mandare, aut pro ſui decreti executione attentare poterit, donec per judicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum.

Acta originalia proceſſus primæ inſtantiæ ad judicem appellationis Notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpectu incidat, quæ judicialiter objiciatur, & tunc terminata cauſa remittenda ſunt ad ordinarium, ut in ſuo Archivo conſerventur.

Cenſura Eccleſiaſtica in appellantem prolata relaxari, aut nulla declarari per judicem appellationis non poſſit, niſi auditis partibus, & causâ cognitâ, túncque ſi conſtiterit eam juſtam eſſe, ad judicem, qui excommunicavit, appellans remittendus eſt, ut ab ipſo, juxta ſacros Canones beneficium abſolutionis, ſi humiliter petierit, debitámque emendationem præſtiterit, obtineat: ſi verò injuſta eſſe, clarè appareat, ſuperior abſolutionem impendat, ſi dubitetur, honeſtius eſt, ut ad excommunicatorem intra brevem aliquem competentem terminum eidem præfigendum, abſolvendum remittatur, licèt etiam ſuperior hoc caſu id ipſum per ſe præſtare jure poſſit.

Abſolutio ad cautelam, non niſi parte citata, & viſis actis cùm dubitatur de nullitate excommunicationis ab homine prolata, vel à jure ſi occurrat dubium facti, vel probabile dubium juris, concedenda erit, túncque ad tempus breve cum reincidentia, & præſtita per excommunicatum cautione de ſtando juri, & parendo mandatis Eccleſiæ tantùm: & ſi ob contumaciam manifeſtam, expenſas pariter ſatisfacere, & cavere de judicio ſiſti coram excommunicatore quis tenebitur priùs, quàm ad cautelam abſolvatur.

A ſententia etiam diffinitiva contra verum contumacem prolata, & appellatio non recipiatur, nec inhibitio, aut alia quævis proviſio, quandiu appellans in hujuſmodi vera contumacia perſtiterit, concedatur. Romæ in ſacra Congregatione die 13. Octobr. 1600. Alex. Card. Florent.

CAPUT II.

Appellationi gravamen præcedenti, aut conditionali, niſi, &c. ſeu etiam minùs legitimæ, ubi aliàs licitè interponi potuit, an judex non deferens, vim faciet, & quo tunc decreti genere uti ſolet Senatus.

SUMMARIUM.

Advocatorum error damnatur appellantium conditionaliter, peto hoc, & quatenus non concedas, appello. & judicis non expectata determinatione recurrunt ad Senatum per viam violentiæ, n. 1. & 6.

Decreti genere quo tunc utatur Senatus, n. 2.

Appellatio conditionaliter, & à nondum illato gravamine non tenet, n. 3.

Exceptionem oppono, & ſi non admiſeris, appello appellatio legitima non eſt, n. 4.

Exceptionem antequam judex, vel admittat, vel rejiciat, pars non dicitur gravata, n. 5.

Petens aliquid fieri, & quatenus non fiat, appellat ſtatim non valet appellatio, n. 6.

Gravamen eſt cauſa fundamentalis, & finalis, appellationis, n. 7.

Gravaminis ceſſante cauſa, ceſſat appellatio, n. 8.

Appellare non poteſt non gravatus, n. 9.

Gravat judex tacitè procedendo ad actum quod non compatitur cum jure partis, & eo quod petit, n. 10.

Gravamen præcedere appellationem, non econverſo, & exceptionis tacita, vel expreſſa expectanda determinatio, num. 11.

Præpoſteratio vitiat, & annullat actum, n. 12.

Gravaminis cauſa expreſſè eſt proponenda appellatione ab interlocutoria, n. 13.

Appellare à gravamine, & pro ejus cauſa aſſignare omnes, quæ ex actis poſſent colligi, non ſufficit, n. 14.

Cauſa talis debet appellatione proponi, quæ ſi foret probata, reputaretur legitima, aliàs non tenet, n. 15.

Conditionaliter appellatio emiſſa non tenet, quia nulla cauſa gravaminis poteſt in ea exprimi, n. 16.

Conditionaliter emiſſa appellatio dicitur à futuro gravamine, quæ non admittitur, n. 17.

Conditionalis appellatio (ſi contrarium feceris) non devolvit cauſam ad ſuperiorem, n. 18.

Conditionalis appellatio non impedit, quominus judex queat ad ulterioriora procedere, n. 19.

Conditionalis appellationis virtute aditus Senatus, vel decernit, vim non fieri, vel proprius por agora no haze fuerça, n. 10.

Conditionali appellationi propoſita ſi ſubſequatur gravamen, an ſit deferẽdum, vel alia novu ſit neceſſaria, n. 21.

Conditionalem appellationem ſubſequuto gravamine alia non indigere, qui teneant, n. 22. & 29.

Conditionalis actus trahitur retro purificatu conditione, ac ſi à principio fuiſſet purus, n. 23.

Conditionalis appellatio accedente gravamine, an devolvat cauſam, & currat appellanti tempus ad proſequendum, n. 24.

Conditionalem appellationem ſubſecuto gravamine non ſufficere, ſed nova alia appellatio ſit neceſſaria, verius putat Author, n. 25.

Conditionalis appellatio non devolvit, nec cauſat attentatum, nec poſtmodum convaleſcit, n. 26. & 2 .

Conditionalis appellatio non ſufficit, ſi poſt eam judex per ſententiam negaverit, quod in appellatione petebatur, ſed nova eſt neceſſaria, n. 28.

Secundum communem opinionem, n. 29.

Abbas ſibi contrarius arguitur ibid.

Iudicium non debet eſſe in pendenti, n. 30.

Prohibitum fieri principaliter, non poteſt fieri per viam conditionis, ibid.

Conditio ut retrotrahatur ad tempus diſpoſitionis, debet adeſſe habilitas extremorum, n. 31.

Fictio tranſlativa duo requirit habilia, tempus à quo, & tempus ad quod, n. 32.

Fictio extenſiva non poteſt dari in appellatione conditionali, quoad ſui convaleſcentiam, n. 33.

Lex non fingit ſuper impoſſibili de natura, & de jure, ne ſibi repugnet, n. 34.

Præſũptio ad id, quod fieri non poteſt, non porrigitur, n. 35.

Ius non fingit, quod ſibi ipſi contrarium eſt, n. 36.

Principale ſi non ſubſiſtat precarium, conditio, & alia acceſſoria evaneſcunt, n. 37.

Conditionalis appellatio (ſi me gravaveris, &c.) non convaleſcit, etiãſi dicat: Apello ex nunc, prout ex tunc, n. 38.

Conditionalis appellatio in extrajudicialibus non impedit tranſlativam fictionem adveniente gravamine, n. 39.

Conditionalis appellatio ab actibus extrajudicialibus ſuſtinetur, n. 40.

Conditionalis appellatio in extrajudicialibus, non devolvit cauſam, antequam ſubſequatur gravamen, etiam cum clauſula, ex nunc, prout ex tunc, n. 41.

Conditionalis appellationis præcedentis virtute ſubſequuto gravamine non recurritur ad Senatum, & quomodo tunc decernat, n. 42.

Appellatione deficiente non eſt dabilis recurſus ad Senatũ, etiam in iis caſibus, quibus alias de jure licitu foret, n. 43.

Appellatio, peto revocationem gravaminis, & non niſi revocet, appello, tenet, ſi ſuper legitimo gravamine interponatur, n. 44.

Gravaminis revocatio petita eſt relevatio, denegatio præcedens eſt gravamen, à quo tunc appellatur, n. 45.

Gravamen futurum quando trahit originem à gravamine illato, appellatio ratione utriuſque valet, n. 46.

A gravamine comminato poteſt appellari, ibid.

Conditionalis ſententia licet interim non poſſit exequi, tamen quoad appellandum tempus currit ſtatim à tempore ſententiæ, n. 47.

Condemnatus per ſententiam ſub conditione ante ejus eventum ſi efficiatur diverſi fori, ligatur priori adveniente conditione, n. 48.

Condemnatus per laicum in relegationem, effectus interim clericus ſi frangat illam, an per ſæcularem puniatur, n. 49.

Et quid è converſo ſi clericus relegatus efficiatur laicus. ibidem.

Conditionalis ſententiæ tempus licet currat ad appellandum, non expectata conditione, non tamen quoad alios juris effectus, n. 50.

Appellationi etiã in caſibus aliàs permiſſis, ſi nulliter proponatur, non defertur, & quomodo Senatus decernat, n. 51.

Appellatio juris ſolemnitatibus carens, nec dicitur appellatio, omnibuſque juris effectibus evacuatur, n. 52.

Delatio ſupponit appellationem, ſuper quã tanquam cauſa materiali firmatur, n. 53.

Qualitas non poteſt eſſe ſine ſubjecto, n. 54.

Appellatio nulla ſicut caret effectu, ita & nomine, n. 55.

Terminus ad appellandum, ut currat à tempore notitiæ, debet condemnatus illam habere, quomodo ſententia ſit lata, n. 56.

Condemnatus debet certificari de tenore, & qualitate ſententiæ, ut currat tempus ad appellandum, n. 57.

Condemnatus donec potuerit habere copiam ſententiæ, non currit tempus appellandi, n. 58.

Condemnatus ſemper dicitur eſſe infra decem dies à tempore notitiæ, ſi ſcientia ſententiæ non probetur, n. 59.

Appellans abſens ſi poſt viginti dies a tempore latæ ſententiæ appellat, præſumitur eſſe intra decem, n. 60.

Scientia abſque ſententiæ intimatione ſufficit, ut currat tempus, n. 61.

Notitia ficta, & præſumpta, prout notificatio ad domum, non ſufficit ut currat tempus condemnato, n. 62.

Citatio ad ſententiam facta ad domum, ſufficit poſtea ſententiam intimari ad domum, ut currat tempus, n. 63.

Condemnatus, ſi dum notarius ſe præparat ad intimandam ſententiam, non vult audire, alia intimatio non requiritur, n. 64.

Citandus habetur pro citato ſi non patitur, ut ad illum perveniat citatio, vel aufugiat, n. 65.

Citandus ſi aufugiat, dum citans ad legendum ſe præparet, habetur pro citato, n. 66.

Ratificatio appellationis emiſſæ per falſum procuratorem debet fieri intra decem dies, n. 67.

Procuratori præſenti, vel alij facta ſententiæ intimatione, currunt & domino decem dies ad appellandum, n. 68.

Procuratore negligente in appellando reſtituitur dominus in integrum, ſi procurator non ſit ſolvendo, n. 69.

Et ipſi domino tunc currit tempus à die notitiæ, ibid.

Procuratore doloſo in appellatione, ſuccurritur domino, num. 70.

Appellari poteſt petendo revocationem gravaminis, & à denegata appellari, etiam ultra decem dies a tempore gravaminis, n. 71.

Appellans in extrajudicialibus debet omnino appellationem interponere intra decem dies, n. 72.

Ab appellatione excluſus in actibus extrajudicialibus ob lapſum decem dierum datur querelæ remedium, n. 73.

Caſus, in quibus poſt decem dies poteſt appellari per limitationes, & ampliationes remiſſivè, n. 74.

Appellatio ſive ab interlocutoria, ſive à diffinitiva requiritur in ſcriptis, n. 75.

Extrajudicialis appellatio in ſcriptis requiritur, n. 76.

Appellatio non dicitur in ſcriptis, ſi ad intimationem ſententiæ reſpondeat condemnatus, quòd appellat, & quòd tabellio illud in ſcriptis redigat, n. 77.

Appellatio ad intimationem ſententiæ aliter in ſcriptis non præſentata, non cauſat attentatum, nec impedit executionem, n. 78.

Senatus, in appellationibus ad ſe devolutis interjectis ad intimationem ſentẽtiæ tantum declarat, por no debuelto, & in cognitione per viam violentiæ, vim non fieri, n. 79.

Libellus appellationis non ſufficit porrigi coram notario dumtaxat, & non coram judice, n. 80.

Et tunc pronuntiatur non devolutam, ibid.

Libellus appellationis ut legatur judici, non eſt neceſſarium, licèt ſit, ut coram ipſo præſentetur, n. 81.

Recognitio

Recognitio ſcripturæ privatæ coram notario, ſeu Algnazello de commiſſione judicis dicitur confeſſio in judicio, quæ executionem meretur, n.81.& 83.

Appellatio viva voce coram judice, niſi incontinenti adhuc ſedente pro tribunali non prodeſt, n.84.

Notarius intimans ſententiam de mandato judicis, nullam recipit jurisdictionem, n.85.

Appellatio illegitimè, & nuliter interjecta quando dicatur remiſſivè, n.86.

1 PASSIM contingit inter interponendas
appellationes à gravaminibus, decipi
advocatos: aliqui namque proponendo
aliquam exceptionem, ſtatim ſimul &
appellationem emittunt, nempe oppono
ſubreptionis exceptionem contra reſcriptum: &
quatenus judex procedit in cauſa; appello: aliqui
verò conditionaliter hoc modo, peto terminum, & ſi
illum negaveris appello, vel ſi hoc feceris, vel ſi illud
negaveris, appello, & ſimiliter & ſtatim alia judicis
ſuper petitis non expectata expreſſa, vel tacita
pronunciatione, confugiunt ad Senatum pro remedio
violentiæ, quo quidem poſt actorum inſpectionem Se-
2 natores juſtiſſime ſolent decernere, quòd vim judex nõ
facit, & interdum, vel quòd pro nunc violentiam non
intulit, vel quod minimè per debitum ordinem venit
ad Senatum (hoc eſt, *no vien por la orden*) & quòd
judici remittitur ſecundùm caſus veritatem, de quorum
ſingulis, breviſſimè tamen, noſter erit nunc ſermo.
Talis etenim appellatio conditionaliter, vel à
3 nondum illato gravamine, ſed inferendo interpoſita:
nulla eſt, non valet, nec tenet, ita docent Phili: Franc.
in c.ut debi tus honor 9.de appella.quæſt.2.ſub n.9. & in c.dilecto 63.nota 3.ſub n.1. Cor. *conſil.80.in do.iſtis, ſub n.3.lib.1.* qui mirabiliter rem hanc tractant, Innocent. *in c.ſuper eo 1.de appella.* & ibi Joan. Andr. Immol. etiam
in eodem cap.ſuper eo, Speculat. *in tit. de appella.§.qualiter columna 1.in fin. verſiculo item quod faciat judicem,* & ibi Bald. *in additionib. verſiculo dubium facit an ſi dicto,* &c. *columna 12.* idem Bald. *in leg ante ſententia.C. quorum appella: col.2. verſiculo quæro an ab interlocutoria* gloſſ. Joan. Andr. & Panor. *in princ. in c.1. ut lite non conteſtat.* Innoc. Panor. Joan. Andr. & Immol.
in c.ſignificaverunt, de teſtibus, Lap. & Geminian. *in c.1. in fin. principii de conceſſ. praben. l.6.* Joan. Andr. & Panor.
in d.c.dilecto, & ibi plenè Innocent. Geminian. *in c.1.§. quod ſi appellatur, ſub n.4.de appell. in 6.* Eſcacia *tract. de appell.q.5.art.2.num.103.* Guido Papæ *tractatu de appell.quæſt.26.ſub num.26.* Ruginellus *in tractatu de appell.§.2.c.3.ſub n.71.* qui omnes affirmant, non poſſe
4 quem hoc modo appellare, oppono hanc exceptionem,
quam ſi non admiſeris, vel ad ulteriora procedas;
vel illud facias, & ſi facere recuſaveris, appello: non
eſt legitima appellatio, ſed nulla, & inefficax; quoniam
opponens exceptionem, debet prius expectare, an judex
5 admittitur, vel rejiciat exceptionem, & poſtmodum
ab illato gravamine appellare, quia antequam judex
admittat, vel non admittat, pars non habet gravamen,
de quo poſſit conqueri, & eſt textus oppreſſus *in c. dilecto 63.de appella.* ubi latè Doctores, & poſt Innocentium
in d.cap.ſignificaverunt, num.3. verſiculo nota, quòd ab interlocutoriis, & Angelum *conſilio 188.ſed nunc videndum in princ.* dicit Cardin Tuſchus *pract.concluſ. tomo 1.litera A, concluſ.361. num 6.* quod appellatio à
gravamine inferendo non tenet, & ideo ille, qui petit
6 aliquid fieri. & ſi illud non fiat, appellat, non valet appellatio.
Idem etiam & mirabiliter tenuit pluries Rota
Romana, ut teſtatur Jacobus de Puteo *in deciſ.311.* &
deciſ.313.p.3. Achilles de Graſſis *deciſ.14.de appella.* &
per eundem Achillem idem tenet Lancelot. Robert. *de attent.2.p.c.12.limi.50.à num.192.uſque ad 195.* Marta
in compilatione deciſionum, tomo 1. tit.de appella.c.93.
& Geminian. Cravet. Phili. Franc. Eſcacia *locis ſuperius citatis,* & alii per eos allegati dicunt, ignaros advocatos
hujuſmodi appellationes proponere ſolere, non expectato
gravamine à judice inferendo.

Quæ concluſio veriſſima eſt, & eo fundata, nam gra- 7
vamen eſt cauſa finalis, & fundamentalis appellationis,
& hæc propter illud conceſſa eſt, & introducta à jure,
c.ut debi n 59.de appell. adeò ut gravaminis ceſſante
cauſa, ceſſet appellatio, *cap.cum ceſſante, de appella.* 8
Tiraquell. *in tractatu ceſſante cauſa, num.41.in princ. tractatus,* & ideo non poteſt appellare non gravatus.
Bal. *in l.unic. ſub num.7.C.ne liceat una eiſdemque cauſis,*
Philip. Franc. *in cap.ſi duobus 7.num.1.de appell.* Abb. *in* 9
c.interpoſito n.76.nota ulti.ſub n.3.de appell. Alex. *conſil.89.n.8.lib.1.* Doctores *in cap.ut debitus honor,* per illum
textum. & eſt text. *in cap.omnis oppreſſus 2. quæſt.6.*
Cardin. Tuſchus *pract.concl.tomo 1.litera A, concl 361. num.1.& ſequentibus, concluſione 402. num.15.& 16. concluſ.347.n.11.* Bald. *in leg.poſt ſententiam, num.4.verſiculo, illud eſto, Cod.de ſentent. & interloc. omnium jud. & in leg.fin.n.2.verſiculo ſed hoc falſum, C.quando provocare non eſt neceſſe.* Innoc. *in cap brevi de jur.* Nicellos
in tract.de concord.gloſſ.concord.6.fal.n.43.num.84 tomo 18.fol.194. Gregor. Tholoſ. *tract.de appella.lib.5.c.1, num.1 fol.461.* Ozaſc. *deciſ 61 num.1.* Cæſar. Barz. *deciſ. Bonon.deciſ.62.lata fuit, n.10.* & hinc dicunt But. *in c. quoad conſultationem, columna 3 poſt medium, num.16.de re judic.* Petrus Surdus *conſilio 405. num 26. lib.3.* Gratian.
in diſceptatio. foren.1.tomo, cap.170. num.11. & cap.39: quod appellatio ſolùm conceditur à conſtito
de gravamine per judicem illato, quod procedit ſive 10
gravamen ſit expreſſum, ſive tacitè illatum, ut quia judex
procedit ad id, quod non compatitur cum jure partis,
& eo, quod à judice petit. Bald. *in l. ante ſententiam num.6.verſiculo quæro; an ab interlocutoria, Cod.quorum appellat.* quam refert, & ſequitur Francus *in c.ut debitus, quæſt.2.ſub num.9.verſiculo 3.hanc ſententiam, de appell.*
Eſcacia *tract.de appella: q.5.articul.2.n 107.* & poſt Bal.
& Jaſ. Mena tenet Philip. Corneus *conſ.80.ſub num.6. ad medium, volum.1.* & facit Putei *deciſio 311.num.3. p.3.* ergo à gravamine nondum illato inanis eſt appel-
latio. 11

Probatur ſecundò, quoniam gravamen debet præcedere
appellationem, non appellatio gravamen, &
priùs debet exceptio proponi, atque judicis determinatio
expreſſa, vel tacita expectari, ut dicunt omnes Do-
ctores hactenus citati, & in ſpecie optimè Phili. Franc. 12
in d.cap.dilecto, per textum ibi *notab.3.* ubi etiam vocat
hujuſmodi appellationem conditionalem ineptam ob
præpoſterationem, ſed ubi præpoſteratio datur, ibi
annullatur & vitiatur actus ſecundùm ea, quæ latiſſimè
adduximus *infrà.4.p.c.13.per totum,* ubi de hoc articulo,
& conducunt in ſpecie, quæ poſt alios congeſſit
Card. Tuſchus *pract.concluſ tomo 6.liter. P.concl.515.n.4. & 5.& n.15.* ergo etiam ex hoc capite meritò nulla di-
cenda eſt hujuſmodi appellatio conditionalis. 13

Tertiò probatur, quia cauſa gravaminis debet neceſſariò,
& præcisè in appellatione ab interlocutoria exprimi,
& aliter appellatio non tenet, & hoc non in genere,
ſed in ſpecie, Speculator *titulo de appella.§.qualiter autem, ſub.n.2 verſiculo hæc eſt una differentia, lib. 2. folio 190.* Philippus Francus *in cap.conſuluit 18.col.2.n.1. & 3.& in cap.cum in Eccleſia 38.n.4 & in d.c.ut debitus, quæſt.8.num.17.& in c.cum cauſam, in fin.ſub. n.30. de appella.& in c.1.n.3.in fin.* & Geminian *n. 3. de appella.in 6.* Abb. *in d.cap.cum Eccleſiæ, ſub num. 6.* & Lucas
Pæt. *in pract.cap...lib.5.c 6.num.3 & 4.* Maranta *in
Speculatore, 6.p.actu 2.princ.in verbo & quandoque ap-* 14
pellatur, ſub n.153. nec ſufficit, dicere appello ab iniquitate
ſententiæ. & pro cauſa gravaminis allego omnes
cauſas, quæ ex actis colligi poſſēt, Rota *deciſ.2.alias 7. ſi appell. tur, de appella.in novis, ſub.num.1.* Maranta *ubi*

proximè. Lucæ Pæt. *dict. num.* c. Franc. *in d. cap. conſu* nit. *n.* 3. *& in c.* 1 *num* 6. *de appella. in* 6. Lancelot. *de atent. p. ſ. cap.* 12. *limi.* 53. *n.* 44. & *limit.* 1. *ſub num.* 44. Capicius *deciſ.* 1. *nu.* 20 latè Cardin. Tuſchus *practic. concluſ.*
15 *tomo* 1. *litera A, concluſ.* 360. ubi plurimos adduxit, & talis cauſa debet exprimi in appellatione ab interlocutoria, quæ ſi fuerit probata, reputaretur legitima, aliàs ipſa appellatio non tenet, nec admittitur Philipp. Fran. *in c. ut debitus honor, num.* 1 *verſiculo.* 2. *ſeno n. enti, de appella* quem etiam ſequitur Sigiſmund. Eſcacia *tractatu de appellat. q.* 2. *ſub n.* 48. ſed gravaminis nondum illati nulla poteſt certa, & legitima cauſa exprimi in
16 appellatione: quia non entis nullæ ſunt qualitates, ergo talis appellatio conditionaliter emiſſa à gravamine inferendo, nulla juſtè reputatur: ita in terminis argumentantur Philip. Fran. *in d. c. ut debitus, quæſt.* 2. *ſub n.* 9. *& in d. c. dilecto, to. a* 3 *ſub n.* 3. *de appell.* Corneus *in conſilio* 8 *incipit in dei ſiv ... no num.* 3. *ubi antequam illatum gravamen, lib.* 1. Eſcacia *tract. de appell. q.* 5 *articulo* 2. *ſub num.* 103. qui omnes dicunt, hujuſmo-
17 di appellationem nullam ex hac ratione, & inſuper etiam ex ea, quoniam iſthæc appellatio conditionalis à nondum gravamine illato, ſed inferendo interponi, dicitur a futuro gravamine, quæ nimimè admitti debet, comprobant inſuper ex hac ultima ratione omnes Doctores *ſuperiùs* citati *in prin. c. pio hu us capitis.*

Quare cùm hæc conditionalis appellatio, ſi contrarium feceris, vel à gravamine nondum illato, ſit nulla,
18 pariter nullos juris effectus operatur, tum quia cauſam non devulvit ad ſuperiorem, ita in terminis tenent Puteus *deciſ.* 311. *&* 313. *p* 3. Achilles de Graſſis *deciſ.* 14 *de appellat.* Marta *in compilatione, deciſ.* 1. *tomo, titul.*
1 *de appella. c.* 93. ac propterea nec impedit hujuſmodi appellatio judicem, quominus validè poſſit ad ulteriora procedere in cauſa, abſque reatu attentati, ita docet Innoc. *in c. ſignificaverunt, ſub num.* 3. *verſ. ſed ſi monachi de teſtibus,* Sigiſmundus Eſcacia *tractatu de appella. q.* 5. *articulo* 2. *nu.* 108. optimè Lancelot. Robert. *de attent.* 2. *p. c.* 12. *limi.* 50. *à num.* 192. Achill. de Graſſis *deciſ.* 14. *de appel.* & ita Rotam tenuiſſe in una Bacar. Monaſ. coram Junio, 15. Decembr. 1597. teſtatur Lan-
20 celot. *ubi proximè, n.* 194. juxta juris regulam, quia non præſtat impedimentum, quod de lure non ſortitur effectum, quo attento meritò per Senatum, ad quem itur per hanc viam violentiæ, declaratur, vel vim non fieri, vel ut plurimum pro nunc vim non feciſſe judicem hoc eſt, *dixe. en que por agora no haze fuerça, y ſo remite*, &c. cùm adhuc gravamen, ſuper quo cadere poſſit appellatio, non apparet.

Sed major extat difficultas; an interpoſita appellatio
21 conditionalis, vel à gravamine inferendo, ſi gravamen poſtmodum ſubſequatur per judicem illatum; prædicta appellatio præcedens roboretur, ita ut ei deferre teneatur judex, vel an erit neceſſe, aliam de novo à ſubſecuto gravamine interponere, & quòd hujuſmodi appellatio conditionalis, ſi me gravaveris, appello, ſi illud non facias, *&c.* ſi valida, & teneat ex eo, quòd non poteſt dici à futuro gravamine, ſed potius à præte-
22 rito: quia cùm ſit conditionalis, adveniente conditione trahitur ad tempus exiſtentis conditionis & habetur, ac ſi appellatio interponeretur poſt gravamen ut affirmant Abb. Panormit. *in c. ſignificaverunt, num.* 10. *&* 11. *de teſtibus*, argumento *cap. ſi propter*, & ibi gloſſa *de reſcriptis, lib.* 6. & idem nititur tenere Decius *in c. dilecto* 63. *ſub num.* 5. *verſ. ſed tamen iis remotis, & n.* 6.
23 *&* 7. *de appell.* pro quo facit, quoniam actus conditionalis purificata conditione trahitur in præteritum, & habetur perinde, ac ſi à principio fuiſſet purè celebratus, *l. neceſſario, verſiculo quod ſi pendēte conditione, ff. de actio. empti.* textus *in leg. ſi re ſolum, ff. de hæred. inſtit. leg. ſi pupill. ff. de condit. o. inſt. t. l. ſed & ſi de ſententia, §. fin. de equi. hæredit. leg. ſi a reo, §. ſub diverſis, ff. de fidejuſſ. l. fin. ff. de verborum*, notabilis text. *in l. potior, verſiculo fin. ff. qui potior. hab. leg. qui balneum, verſiculo fin. eodem titul. l. nec ſcrip o, ff. de cont. emen. au. ſtt. l. ſi quis uxori, §. fin. ff. de furtis, leg. ſub conditione, ff. de ſolutio.* & utrobique Doctores citati. Tiraquell. *de retract. g. agi. §. fin. gloſſ.* 2. *n.* 27. *fol. mihi* 34. latiſſimè, & optimè proſequitur Anton. Gomez. *tom.* 2. *vari. c.* 11. *a n.* 30. igitur accedente gravamine, prior appellatio tenet, & aliam noviter interponi non eſt neceſſe, quia gravamen, quod pro conditione erat appoſitum, retrotrahitur.

Secundò probatur hæc pars, quoniam appellatio 24
conditionalis, puta, ſi contrarium feceris, *&c.* adveniente conditione, hoc eſt, gravamine illato per judicem, devolvit cauſam ad ſuperiorem, & ex eo tempore, quo accedit gravamen, & conditio, currit appellanti tempus ad illam proſequendum; ita tenet in terminis Puteus *deciſ.* 111. & meliùs *deciſ.* 113. Achilles de Graſſis *deciſ.* 14. *de appell.* & illis citatis, idem videtur dicere Marta *in compilatione, deciſ. tom.* 1. *tit. de appel. c.* 95. ergo evidenter apparet, aliam novam appellationem non eſſe neceſſariam à ſubſecuto gravamine.

Sed nihilominus contrariam opinionem, imò quòd 25
conditione, & gravamine ſuperveniente, non reviviſcat, nec convaleſcat appellatio præcedens, imò quòd alia ſit neceſſaria à dicto gravamine poſtmodum interponenda, ut veriorem amplector, quoniam omnes 26
Doctores *ſuperiùs ad principium* citati ex rationibus, quas in fundamentis ſurſum adduximus, unanimiter fatentur, appellationem conditionalem, & à gravamine non illato, ſed inferendo, eſſe nullam, non devolvere, nec cauſare attentatum, tanquam nullam: ergo poſtmodum, nec poterit convaleſcere, quia quod à principio non valet, tractu temporis non firmatur, *l.* 27
quod in in. t. c. vitioſum. & leg. penul. ff. de regulis. iu. & utrobique latiſſimè Philippus Decius plures doctrinas, & exempla in comprobationem adducunt, regula *non firmatur, de regulis jur. in* 6. *§* 1. *inſtitut. de exæredat. liber. cap.* 1. *de deſpon. impuber. cap.* 1. *§.* 1. *de prohibi. feud. alien.* ergo per acceſſum conditionis non debet convalidari, prout ad reſponſionem contrariam clariùs apparebit.

Et in terminis, quòd alia appellatio ſit neceſſaria, pro- 28
bat Innoc. *in d. c. ſignificaverunt*, 6 *num.* 3 *verſiculo ſed ſi monach, de teſtibus*, quem ſequitur Sigiſmund. Eſcacia *tractatu de appell. quæſt.* 1. *art.* 1. *a n.* 168. dum dicunt, quòd hujuſmodi appellationes conditionales non impediunt, quin valeat, quidquid fit poſt eas, etiamſi judex poſtea per ſententiam deneget, quod appellans petierat in appellatione conditionali, quia tunc appellans debet rurſus appellare poſt denegationem, quia in ea nullum gravamen, vel cauſa ſuberat, tempore primæ appellationis, quod quidem etiam de mente eſt omnium Doctorum *ſuperiùs* citatorum in principio hujus capituli, ex quibus quidem non obſcurè colligitur, & apparet.

Quibus ſuppoſitis, non obſtant in contrarium ad- 29
ducta fundamenta. Non primum ex doctrina Abbatis, quia eſt contra communem opinionem ab omnibus receptam, de qua *ſuprà ad prin.* eam communem etiam teſtatur Felin. *in d. c. ſignificaverunt, ſub n.* 9. *verſ. extra gloſſam*, & quòd communiter ſequatur per Doctores, & ſoleat pro notabili allegari ab omnibus, teſtatur ipſe Abb. *in d. c. ſignificaverunt, ſub n.* 10. *verſ. ſed quæro quid*, communem etiam dicit Philipp. Franc. *in cap. ut debitus honor, q.* 2 *ſub n.* 9 *verſ. quartò eardem, poſt medium, verſ. & ideo tenenda videtur cōmunis opinio de qua ſuprà*, qui etiā ibi tenet adverſus Abbatem, & ſequitur Eſcacia *de appella. q.* 5 *art.* 2. *n.* 105. & pariter Abbatem reprobat Aymon. *conſ.* 80. *num.* 7. *tomo* 1. ubi & *ibidem* illum arguit de contrarietate ſui ipſius, cùm aliàs ipſe Abb. affirmaſſet *in cap. dilecto, in prin. de appella.* & ſic tam Abb. ſibi inconſtans, quàm Decius audiendi non

non ſunt, quia contra communem jure fundatam ſe-
ctari voluêre.
30 Nec obſtat ſecundum, quod conditio ſuperveniens
retrotrahitur, & facit actum purum à principio juris
fictione, quæ etiam eſt ratio Abb: cui reſpondet Franc.
ubi proximè, quod cùm appellatio à futuro gravamine
nondum illato non valeat, judicium non debet eſſe in
pendenti, *l. quemadmodum ; ff. de judici.* & quia ubi
aliquid prohibetur, fieri per viam principalis diſpo-
ſitionis, nec etiam poteſt fieri per modum conditio-
nis, juxta textum *in leg. Sejus, & Angerius, ff. ad leg. falc.*
& ibi B. & ipſe Franc. *ibi.*
31 Ulteriùs reſpondetur magis in ſpecie: nam ad hoc ut
conditio retrotrahatur ad tempus principalis diſpo-
ſitionis, debet concurrere habilitas extremorum, ſecùs
autem quando aliquod extremum reperiatur inhabile;
ſive ex parte perſonæ, ſive ex parte rei in diſpoſitione
deductæ, quia tunc non retrotrahitur. Enimverò in ma-
teria fictionis, hoc eſt principale, & ſubſtantiale re-
32 quiſitum, quòd omnis fictio tranſlativa de tempore
ad tempus, duo deſiderat extrema habilia ſcilicet; tem-
pus ad quod extenditur, & tempus à quo incipit exten-
ſio: textus eſt *juncta gl. in leg. donationes, quas parentes, in
fi. Cod. de donat. inter virum, & uxorem*, textus *in lib. 2.
Cod. de inoffic. donatio.* & ibi gloſſa not. *verbo familiæ er-
ciſcunda*, & ibi communiter Doctores *l. 1. §. ſi pater filio,
ff. de uſucap. pro donato, juncta gloſſ. fi. gl. & l. talis ſcri-
ptura, § fin. gl. fin. ff. de lega. 1.* text. etiam *juncta gl. in l.
Gallus, §. ſic jus, ff. de lib. & poſt.* & ibi notant B. & cō-
muniter DD. *l. obſervare, §. fin. ff. de offi. proconſulis, &
leg.* & ibi Bald. & Alberi. *ex. de extremo à quo prob.* text.
notab. *in l. quoties, ff. de nov.* quem text. ibi ad hoc notat
& commendat Bart. Paul. Imnola, & communiter DD.
text. *in leg. neceſſario, verſiculo ſanè, gl. 1. ff. de peric. &
commodo rei vendi.* textus *in l. cum qui, §. fin. ff. de verbo-
rum oblig.* text. *in leg. cùm heredes, §. 1. ff. de acquir. poſſ.*
text. *in leg. huic ſcriptura, ff. ad l. Aquil. leg. ejus qui, ff. de
teſtam.* & utrobique B. & communiter DD. latè proſe-
quitur & ad plures inde inferens mirabiles doctrinas,
& quæſtiones Ant. Gomez. *lib. 2. var. c. 11. ſub n. 30. verſ.
3. & principaliter limita*, per tres columnas.
Itaque ſequitur, ut in noſtro caſu non poteſt dari
33 hæc fictio tranſlativa de tempore ad tempus; quia ex-
tremum, ad quod extenditur, reperitur inhabile, & à
jure reprobatum, cujus principio jus reſiſtit, appella-
tionémque conditionalem, & à ferendo gravamine ir-
ritans, & annullans *ex dict. c. dilecto, & capite debitus
honor. de appell.* & ex iis, quæ hactenus latè probavimus:
at propterea impoſſibile eſt ut utrumque extremum
conjungatur: cùm alterum non ſubſiſtat juris reſiſtentia;
34 quoniam ſicut lex non poteſt fingere ſuper impoſſibili
de facto, vel de natura, ita nec ſub impoſſibili de jure,
quia aliàs jus ſibi ipſi repugnaret, fingendo valere, id
quod aliàs improbat, & annullat, ut notat Paul. de Ca-
ſtro, ſingulare dicens *in d. l. talis ſcriptura, col. fin. de
leg. 1.* Iaſon *ibi colum. antepenult. n. 26* & Bald. *in leg. fin.
C. de uſucapi. pro donato, col. 2. & in leg. ſive poſſidetur. C.
de probatio. col. 2. & in cap. innotuit, de electio. e, columna,*
35 *2.* pro quo eſt textus *in leg. ex contrario, ff. de acquir.
poſſeſ.* ſecundùm communem intellectum, optimè Ant.
Gumez. *ubi proximè, ſub d. n. 30. verſ. ex quo deducitur;
& infertur, &c.* & idem dicendum eſt de præſumptione,
quæ ad id, quod de jure fieri non poteſt, non porrigitur;
Signoro. *conſ. 259. n. 2.* Corneus *conſil. 81, num. 38. lib. 1.*
Areti. *in d. l. 1. § ex contrario, nota 1. & ibi* Soci. *num. 2.
ff. de acquir. poſſ.* Roma. *in leg. ſi donatione, n. 24. verſiculo
cùm ergo non poſſit, Cod. de collatio* Mantic. *de contract. 2.
tomo, lib. 13. à n. 20. cum ſequentibus*, & facit *l. 1. C. de
natura. lib. & in l. 3. Cod. de de notat. inter.* qui etiam
dicunt, quod jus non fingit, quod juri contrarium eſt:
36 faciunt etiam quæ Maſcard. *de probationib. tom. 2. concl.
605. n. 2. & à princ.*
Salgado de protect. Reg.

Et eo inſuper, nam cùm principalis diſpoſitio, hoc 37
eſt, ipſa appellatio à futuro gravamine, ſeu conditio-
nalis non ſubſiſtat, & annulletur, nec ea, quæ ſequun-
tur, locum habent; ideóque conditiu, precarium,
ſtatulia evaneſcunt, *l. nihil dolo, §. cùm principalis; leg.
cùm principalis, ff. de regulis jur* & ibi latè Philipp. De-
cius *§. liberis injuſtu. de vulg. & pup. §. ſervus inſtitut.
de lega. l. 2. ff de pecul. lega. leg. Julius ff qui potior. in pign.
hab. leg. Aurelius, §. legatum, de liber. lega. l. non dubium,
C. de leg. c. acceſſorium, de regul. jur.* gloſſ. *in l. ſi patronus,
§. ſi patronum, ſi quid in fraudem patro.* Bald. *in l. ex te-
ſtam. leg. de fideicomm.* Alex. *conſ. 81. lecto & diſcuſſo, col.
4. lib. 2.* B. *in leg. remo poteſt, de leg. 1.* Roma. *conſ. 246.
clariſſimè acceſſor.* & idem Roma. *conſ. 15. viſo co. pro-
miſſo, dubio 2.* Iaſ. *in l. 1. Cod. de judi. & in leg. hujuſmodi;
§. legatum, de leg. 1.* Hippoly. de Marſi. *ſingul. 17 & ſin-
gul. 125.* Scē n. *conſi. 61. in praſe. de conjulia tione, col. 6.
volum. 4.* Ancharr. *in repetitione d. c. acceſſorium*, & ſic
certiſſimum eſt, ut in noſtro caſu utrumque extrem. in
deficiat; & ideo meritò dicta conditionalis appellatio
non valet, & ſi in ea dicatur appello, ſi me gravaveris.
vel ſi hoc feceris, ex nunc prout ex tunc, docent, Bald. 38
*in additio. ad Specula. titulo de appell. col. 12. verſiculo
dubium fuit, an ſi dico appello ſecundò* Innocent. *in cap.
ſignificaverunt, de teſt. l. ut*, Philippus Franch. *in d. c. ne
debitus honor, quæſtione 2 ſub n. 9 verſ. 2. quæritur, poſt
prin. c. de appellat.* optimè Philip. Corneus *in conſilio 8.
ſub n. 6. lib. 1.* Achil. de Graſſis *deciſione 14. de appellat.
n. 6. in fin. & 7.*
Nec obſtat ultimum fundamentum contrariæ partis 39
ex Puteo; Iacobo de Graſſis, & Marta, quoniam lo-
quuntur in appellatione conditionali interpoſita in
extrajudicialibus, in quibus cùm non detur aliquod ex-
tremum inhabile, cùm jure permiſſum ſit, à futuro gra-
vamine appellari in extrajudicialibus (ut ſtatim pro-
babo) appellatiò ſit à principio valida, pendens à fu-
turo eventu; ideo adveniente gravamine non impedi-
tur tranſlativa fictio de uno tempore ad aliud, nec con-
jungi extrema, quæ habilia ſunt. Et quòd in extraju- 40
dicialibus appellatio admittatur, & teneat à futuro
gravamine, probant expreſsè dictæ deciſiones citatæ
n. 24. & per d. deciſionem Achill. de Graſſis *de appell.
14.* aliàs *240. n. 3.* tenet Sgiſmundus Eſcacia *in tractatu
de appell. quæſt. 5. art. 2.* dicens etiam, quòd conditio- 41
nalis appellatio in extrajudicialibus devolvit cauſam
niſi ſecuto gravamine, quoniam cùm ſit conditionalis,
nihil ponit in eſſe, niſi ſecuta conditione, etiam in-
terpoſita cum clauſula, *ex nunc prout ex tunc*, & Pu-
teus *in d. deciſ.* idem dicit, & ad hunc ſenſum referen-
dus eſt Lancelotus *de attent. 2 p. c. 12. limit. 50. n. 192. &
ſequentibus*, dum ex deciſ. de Graſſis, generaliter, & in-
diſtinctè loquitur, & ſic ſecundùm Doctorem, quem
allegat, & in quo fundatur, debet omninò intelligi, &
quòd in extrajudicialibus teneat appellatio hæc Narta
conſ. 106. approbo, in fin. n. 14. idem Philippus Franc. *in c.
conſuluit, col. 2. ſub n. 4. verſ. quid autem ſit*, & iterum *in c.
dilecto, 23. notab. 3. verſ. de quo tamen appell.* Cæſar Con-
tard, *in repetitione leg. unica, limit. 25. ſub n. 2. Cod. ſi de
momen. poſſ.* ex quibus quidem cōprobata remanet hæc
opinio, & concluſio, ut in judicialibus actibus prima
appellatio conditionalis, vel à nondum gravamine illa-
to non valeat, nec teneat, & ſi poſtmodum gravamen
ſequatur, debet omnino poſt gravamen ab illo de novo
appellare, aliàs ſi virtute prioris appellationis cōditio-
nalis ad Senatum recurratur per hanc viam violentiæ; 42
vim non fieri, vel non venire per ordinem, declarabi-
tur, & juſtiſſimè, ut ex hactenus dictis apparet. Et qui-
bus manifeſtè inſuper conſtat, hoc procedere, etiamſi
aliàs gravamen ſit tale, quod ab eo legitimè valeat ap-
pellari; quia vel habet vim diffinitivæ, vel continet
damnum irreparabile, vel præjudiciale ſit cauſæ prin-
cipali, de quorum ſingulis *ſuo loco* diximus, quia cùm 43

appellatio non ſubſiſtat, nec teneat, nec devolvat, nec ſuſpendat, nec eſt cui deferatur, cùm non entia nullæ ſint qualitates: ideo deficiente appellatione, ad Senatum trahi prohibetur.

Sed quid dicendum, quando pars terminum, aut
44 aliquid fieri, petit à judice, qui declarat non faciendum, & pars comparet, & petit revocari illud gravamen, & niſi revocaverit, appellat; an hujuſmodi appellatio tanquam conditionalis teneat, & ſit deferendum, ſi ſuper legitimo gravamine ſit interjecta. Quam difficultatem rectè explicat Innoc. *in d.c. ſignificaverunt*, *ſub n.3. de teſtibus*, quem ibi refert, & ſequitur Abb. *ſub n.* 10. Eſcacia *de appell. d.q.5. art. 2. n.* 109. Ioan. Andreas *in d.c. ſignificaverunt*, Speculator *in tit. de appellat. §. qualiter, colum.* 1. *in fine, verſ. item quod faciat judicem*, Immola etiam *in d.c. ſignificaverunt*, Philip. Franc. *in d. c. ut debitus, ſub n.* 9. *ibi quando autem judex denegaſſet, de appellat.* dum affirmant, quòd hujuſmodi appellatio valet, cùm in effectu interpoſita ſit à gravamine illa-
45 to, non ab inferendo, & futuro, & quòd revocatio, quæ petitur, (quæ eſt de futuro) non eſt gravamen, ſed eſt relevatio gravaminis, illa enim denegatio præcedens fuit gravamen, à quo potuit appellari, & in majorem judicis reverentiam, & decorem petitur revocatio: &
46 facit, quòd quando futurum gravamen trahit originem à gravamine jam illato, & appellatio interponitur ratione utriuſque, valet, & tenet appellatio. Franc. *ubi proximè, ſub n.9. limit.* 2. Eſcacia *n.* 113. qui aliàs ſcribunt limitationes, prout eſt in gravamine comminato, ut tunc poſſit appellari.

Et præfata doctrina adjuvari poteſt, ea eo, quòd li-
47 cèt ſententia lata ſub conditione interim non poſſit exequi, quia nullum producit effectum, ea pendente, quia in ſuſpenſo eſt, & pendet à futuro eventu, tamen ab ea ſtatim appellatur, & à tempore intimationis, vel ſcientiæ currit tempus ad appellandum, quia licèt effectus eſt de futuro, tamen gravamen conſideratur de præſenti, à quo trahit originem, *l.1. §. biduum, ff. quando appellandum ſit, cap. biduum, in princ.* 29.6. & hanc rationem reddunt B. & alij *in d. §. biduum*, Nicol. Neapol. *in leg. ſi cui legatur, §. 1. ff. de leg.* 1. bene Iaſ. *in dict. leg. 1. columna ultima.* Bald. *in leg. non dubium, colum. 5. opposit. 5. C. de legib. per l. generaliter, poſt princ. C. de rebus creditis*, gloſ. *in leg. ſi quis iniquum* 3. §. 1. *verbo expeditur, ff. quod quiſque jur.* ubi Bald. eam notat Bald. poſt Innoc. *in c. quoad conſultatio nem, colum. 2. verſ. ulterius nota, de re jud.* Panorm. *in c. præterea, col. 4. verſic. & quamvis hac opinio*, ubi Philippus Francus *col. 3. de appellat.* & ibi cæteri Doctores: affirmat Ozaſc. *deciſ. Pedemont.* 146. optimè poſt Franc. & alios, Lancelot. Robert. *de attent. 2. p. c. 12. limit. 50. à n. 104. cum ſequentibus.* latè proſequitur Tiraquell. *de retractu lignag. §. 1. gloſſ. 10. n. 44.* & iterum *à n. 51. cum ſequentib.* qui *n. 54.*
48 affirmat: quòd in tantum ſententia conditionalis lædit de præſenti, ut ſi condemnatus, etiam ante conditionis eventum efficiatur de foro alterius judicis; tamen adveniente conditione manet ligatus, ut tenuit Barthol. Bria. *in quæſtionibus venera. quæſt.* 42. de quo tamen & ſimilibus vide gloſſam *in c. à nobis. col. 1. in verbo non niſi ſubditi*: & ibi Panorm. *de ſent. excommun.* & *in c. Solenitana, verbo ſub excommunicationis* 63. *d.* Archid. *in cap. 2. de conſtitut. lib. 6.* Ioan. Andr. *in cap. cùm ſunt, de reg. jur. eodem lib.* Bald. *in d. cap. præterea, col. 2. verſ. quæro pendente*, & ibi Card. Alex. *col. 2. verſ. quod ſi lata, de appell.* Lapus *alleg.* 48. Magiſter *columna* 2. Panorm. *in c. fin. colum. penult.* & ibi quoque Ant. *de offic. deleg.* & Petrus de Anchar. *in conſ.* 158. *ex nar-*
49 *ratis, col. fin.* & an jam condemnatus per laïcum ad relegationem efficiatur clericus, ſi illam frangat, an debeat per ſæcularem puniri, vide Vincent. de Franc. *deciſ.* 95. Marc. Anton. Genue. *in praxi curia Archiepiſc. cap. 9 à princ.* qui negativè reſolvunt: facit Valaſc. *conſult. 48. tom. 1.* & quid è converſo ſi clericus relegatus efficiatur laicus ex identitate rationis; Franchis dicit puniendum à ſæculari. Contrarium tenet ea ſtylo Neapolitano Genuenſ. *ibi*, quod noſtri non eſt examinare nunc.

Unum tamen obiter (quia huc convenit) non omit- 5
tam, quod licèt quoad appellandum ſententiæ conditionalis tempus ſtatim currat, non expectata conditione; tamen quoad alios affectus tempus non currit ante conditionis implementum, ut in pulchro caſu ſingulariter voluit Bald. *in leg. data, columna antepenultima, verſiculo ſed pone aliquis fuit, Cod. qui accuſare non poſſunt*, Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 10. n. 54. ad fin.*

Et ea ſupradictis pariformiter univerſalis deducitur 5
regula, & concluſio, firmiſſimè tenenda: ut etiam in iis caſibus, in quibus juris permiſſione appellatori jus defert, & ſit à judice deferendum, ſi ipſa appellatio minùs legitimè, minúſve ſolemniter, vel aliàs nulliter interponatur, cùm ut non interpoſita judicetur, delationem non meretur: & ejus virtute aditus ſupremus Senatus, vel vim non fieri declarat, vel non venire per ordinem, cauſáque judici iterum remitti jubetur: appellatio etenim, quæ juris ſolemnitatibus caret, vitiúmque nullitatis patitur, non dicitur appellatio, nec judicis juriſdictionem ſuſpendit, nec cauſat attentatum, aliiſque omnibus juris effectibus evacuatur, notat Philipp. Franc. *in cap. ut debitus, num. 47. de appellation.* Guido Papæ *deciſione* 213. 52
ſtatuta, num. 6. & deciſione 436. de appellation. numero 21. & in conſilio 124, circa materiam, num. 3. verſiculo ad ſecundum, & iterum idem Guido Papæ *in tractatu de appellation. quæſtione 12. n 18.* Sebaſtianus Vantius *in tractatu de nullita. quando, & intra qua tempora, num. 48. & in titulo de nullitate ex defectu juriſdictio. ordina. n.* 142. Vitali. *in tract. de clauſul. in clauſul. nihil novari appellatio. pendent. n.* 4. ubi poſt Ioann. Monachum *in cap. cupientes, §. dirigentur*, ſubtiliter, & eleganter poſuit Bald. *in conſilio 367. ad evidentiam, in prin. lib. 1.* Stephanus Aufreri. *in addition. ad deciſion. Tholoſ. deciſione ultima, circa medium*, Socinus *in conſilio 45. viſa ſub numero 13. verſiculo 8. dubitatio, lib. 1.* Natta *in conſil o 606. appro bo. lib. 3. num. 3.* & Pariſius *conſil. 108. de bono jure, n. 26. lib. 1.* Ioannes de Anania *conſil. 51.* Roman. *conſil 2.* Corneus *in conſilio 25. attentat. litera C. lib. 3* & iterum *in conſilio 43. in hac conſultatione poſt principium, eodem lib.* Ruinus *in conſilio 83. lib. 5.* latè Manfred. *lib. 2. practicar. concluſionum, ſuper attentat. concluſione* 177. proſequitur latè Lancel. Rober. *de attent. 2. p. cap. 12. limit 52. à princ. & à n. 205. & n. 213.* Rota *deciſ 3. aliàs 11. fuit dubitatum, in ſecunda addit. in princ. de appel at. in novis*, Sigiſmund. Iofred. *in conſ. 20. in cauſa notab. num. 13* idem Manfred. *ubi proximè, concl. 188* Rota *deciſ. 30. aliàs 190 quoad revocationem, de appellat. in novis*, Port. Immolen. *in conſ. 172. poſtea vero, n. 4. lib. 4.* Cæpola *conſ. 64. concl. 1. in fin.*

Delatio enim ſupponit appellationem tanquam ſub- 53
jectum neceſſarium, & præciſum, & ubi deficit appellatio, judex nullo modo poteſt deferre, cùm deficiat hoc
caſu cauſa materialis, ſuper qua delatio poſſet ſe fir- 54
mare, ſiquidem qualitas ſine ſubjecto ſtare non poſſit, *l. 2. ff. de uſufruct. cum ſimilibus*, ita conſideravit Lancel. Robert. *de attent. 2 p. cap. 12. limit. 3. n. 38.* & vide quæ nos *infrà, 3. part. cap. 3. num.* ... appellatio enim
nulla ſicut caret effectu ea ſupradictis, ita & nomine 55
appellationis evacuatur, *ut per lib. 4. §. condemnatum, ff. de re jud. l. non putavit. §. non quævis, ff. de bonorum poſſ. contra tab.* latiſſimè proſequitur Tiraq. *in tr. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 2. à n. 5.* & Petrus Surdus *conſ. 3. n. 12. cum pluribus ſequentibus*, & iterum *in deciſione 122. à n. 5.* multos citavi *infrà, 4. p. c. 9. à princ. & ad finem*: non enim ſufficit, quod appellatio à jure permiſſa ſit in

aliquo

áliquo caſo,niſi & ipſa appellatio ſolemniter legitimè,
& abſque juris defectu proponatur,ex ſupradictis Do-
ctoribus.
56 Et ex hac regula & concluſione inferri poteſt ad ali-
qua utilia uſu frequentia. Et primò quod decem dies
dati ad appellandum currunt ſive a die notificationis ,
& intimationis ſententiæ latæ . ſive à die habitæ noti-
tiæ, quæ notitia non ſufficit,ut condemnatus ſciat la-
tam ſcotentiam fuiſſe,ſed requiritur,ut ſciat quomodo
fuiſſet lata , aut pro eo,aut contra eum, & donec hoc
ſciat , dicti decem dies ad appellandum non currunt.
Speculat.*in titulo de appellat.§.1.verſ.illud autem 2.fol-*
184.Rebuffus *in tractatu de appell.in præfatione.n.69.ar.*
*1.gloſſ.1.ſub. 3 fol.*480 & 482.Cardin.Alexand. *in cap.*
*perſonis 4 ſub.n.3.ubi,nec ſufficit ut ſciat,de appell.*Felin.
in cap.quoad to ſuita.n.22.verſ.poſtremè circa curſum,&
clarius *n.22.verſiculo duodecima conclusio, de ſententia,*
*& re judi.*Afflict.*in tractatu de jure promiſ.§ 2.num. 4.*
tomo 17.fol.7.& Vonc.*§.7.n.17.fol.44* Maran.*in ſpeculo,*
6.p.actu 2 pri.c.tit. & quandoque appellatur.q.3. prin
*cip.verſ.ſimata,num.215 fol.*488. Natta *conſilio 51.viſo*
*proceſſu,n.1.lib.1.& conſ.348.videtur 1.n.1.& 2.lib.*ubi
57 quòd debet certificari de tenore,& qualitate ipſius ſẽ-
tentiæ.Marc.Anton.Bald.*tractatu de temp.util.cap 3.ſub*
*n.1.verſ.hoc autẽ,in fin.tomo 5.fol.*212. & Doctores *tra-*
*ctatus de reſtitutione in int.q.69.art.1.n.2.in fin.*Lãcelot.
Robert.*de atten.2.part.c.12.limi.5.num.*158.& ideo do-
nec potuerit habere copiam ſententiæ , tempus ad ap-
pellandum non currit , Francus *in c. ex ratione 8. ſub*
58 *num.2. de appell.* & quando intimatio fit cum authori-
tate judicis,ſufficit intimare,ſenteutiam eſſe latam con-
tra eum,licèt tenor ſententiæ non inſeratur , ſecùs ve-
rò,quando fit abſque authoritate judicis,teſte Natta *d.*
*conſ.348.num.2.in fin & n.3 l.2.*quem referens ſequitur
Lancel.*limi.50.n.160.& 161.*
59 Et ita ſcientia,& notitia non præſumitur , niſi pro-
betur per appellatum,cùm in dubio præſumatur igno-
rantia,& ſic ſemper appellaſſe intra decem dies,à tem-
pore habitæ notitiæ.Philip.Franc.*in c.bona memoria 51.*
*num.10.de appell.*Rota *deciſ.55.fuit concluſum,in fin.3.*
p.1.diverſorum. Marqueſſan. *tract. de commiſſio.1.p. de*
cõmiſſ.appell.ſuper diverſis,c.28.n.64.fol.304.in ſecunda
60 *impreſſione*,quare abſens,qui poſt viginti dies à tempo-
re latæ ſententiæ appellat,præſumitur appellaſſe infra
decem dies à tempore ſcientiæ , quæ cùm non præſu-
mitur,ſemper intelligitur ſtare intra dictos decem dies,
dum ſibi contrarium non probatur : latè proſequitur
Eſcacia *de appell.q.12.à n.24.*& tenet Bellam.*deciſ.349.*
*ſicut præſumitur, n.1.*Felin *in d.c.quoad conſultationem,*
61 *ſub n 25.verſiculo ſecunda concluſio,in fin.*Menochius *in*
tr.de præſumptio l.2.præſu.95 verſic.declaratur 2.n. 7. &
quod ſufficit ſcientia alias abſque intimatione.Lancel.
ubi proximè,d.limit.50.n.162 Franc.*in c.ſi quis in. 46.*
verſic.ulterius dubitatur, de appell. & non ſufficit noti-
62 tia ficta,& præſumpta,prout eſt, quæ oritur ex intima-
tione ad domum,ſed eſt neceſſaria notitia vera,ita Phi-
lip.Franc,*in d.c.bona memoria,n 21.& 22.*Eſcacia *ubi ſu-*
63 *prà,ſub.d.n.24.*ubi aliud eſſe,quando ad ſententiá quis
fuit citatus ad domum , & poſtea intimatio ſententiæ
iterum facta eſt ad domum.
Sufficit tamen , quòd dum quis ſe præparat ad inti-
mandam ſententiam , adverſarius , cui eſt intimanda ,
non vult audire,tunc alia intimatio non eſt neceſſaria,
64 ei enim tunc imputatur, ex quo per eum . & non per
denunciantem ſteterit, quominus intimatio fieret , Eſca-
cia *ubi ſuprà , num. 34.* per Philip. Franc. *in cap. fin.*
65 *num.47.verſiculo quid autem ſi quis , de appellat.*prout
& generale eſt.quòd quando quis non patitur , ut cita-
tio ad eum perveniat ,vel aufugiat , habetur pro cita-
to : textus *in c.quoniam . §.porro ut lite non conteſt ita,*
& voluit Cardin.Flo.poſt Eleaz. *in quæſt 13.in clemẽt.*
cauſam,de electione,& ibi Barba. *columna 12.in parvis,*
verſiculo ſed quid ſi tu vis, Rebuff. *in tractatu nomina-*
tionum,in 4.quæſt.n.85 latè Tiraqueil. *in tr. de retract.*
lignagi.§.1.gloſſ.num. 105. qui etiam loquitur , quan-
do quis ad legendum ſe præpararet,& intimandus con- 66
tinuò aufugeret , facit textus cum gloſſa *in leg. Labeo*
ſcripſit ff.de contrahend. emptio.
Hinc cum facultas appellandi non veniat ultra di-
ctos decem dies ; & facta nulla ſit ex ſupradictis DD.
pariformiter appellationem emiſſam à falſo procura- 67
tore,ſi dominus voluerit ratificare,facere tenetur intra
dictos decem dies,aliàs ratificatio non valebit , ut poſt
Innoc.tradit Millis *in repert. verbo ratificatio,verſ.2.fol.*
338.ſentit Innocent.*in authentica hodie,n.4 C. de appel.*
conſuluit Guido Papæ *conſ. 124 circa materiam , ſub*
num.7.verſ. ad ſextum ; poſt Hoſtienſ. Ioan. Monach.
& alios ; per eum allegatos.& idem *in tract.de appell.*
quæſt.8.de appell. ; Socinus *conſ.45. viſa appellatione,*
*ſub num.10.verſic 5. probatur,*Corneus , *conſ. 292. vi-*
ſis,colum 2.lib.3 Lancelot.Robert.*de attenta.2. p. c. 12.*
limit.50.n.53.& ſequentibus, Anton.Gomez. *tomo 2.*
variarum,c.11.ſub num.30. verſiculo 1. quod ſi quis ap-
*pellavit,*per ſingularem textum *in leg.bonorum ff.rem ra-*
*tam haberi,*ubi adducit plures ſimiles,& valde practi-
cabiles caſus,& etiam videndus Tiraquell.*de retract.li-*
gnag.§ 1 gloſſa 10.à n.87.cum pluribus ſequentibus, fol.
mihi 176.
Et adverte,quòd hi decem dies currunt procuratori 68
præſenti,vel cui facta eſt ſeotentiæ iotimatio,cum quo
lis agitata fuit,etiam domino abſenti & ignoranti,& ſi
prædictus procurator infra illud tempus non appellet,
præjudicat iuri domini,& ſenteotia tranſit in rem ju- 69
dicatam,licèt verum ſit,quod ſi Procurator non eſt ſol-
vendo,ſuccurritur domino per reſtitutionem in inte-
grum,& tunc currit tempus à die notitiæ ſententiæ ipſi
domino,vel etiam ei ſuccurritur , quando procurator 70
fuit in dolo:latiſſimè per ampliationes,& limitationes
proſequitur hunc articulum Lancel. Rob. *de attent. 2.*
*par.c.12.limit.50.à n.80.cum pluribus ſequentibus,*Eſcacia
(poſt hæc ſcripta viſus)*in tr,de appell.q.12.à n.118.cum*
ſequentibus.
Vnam tamen cautelam in propoſito non omittam , 71
quòd cùm terminus ad appellandum currat,etiam inta-
ctis interlocutoriis,qui incipit,putà,à rejectione exce-
ptionis per proceſſum ad ulteriora , & aliis tacitis in-
terlocutoriis,ſive expreſſis,in quibus,ſi volueris appel-
lare extra decem dies,petas à judice repoſitioné gra-
vaminis , & à denegatiooe poteris appellare ultra di-
ctos decem dies à tempore primi gravaminis,& inter-
locutoriæ,intra decem tamen dies à tempore denega-
tæ repoſitionis computandos , ut docet Paulus de Ca-
ſtro *in conſ.334.viſa appellat.n.6.lib.1.*& eſt ex mente
Millis poſt Paulum,Abb & Anton,*in c.dilectus el. 2. de*
*electione,*tenet Lancelot.Robert.*de attẽ .2.part.c.21.li-*
mit.50.à n.66.& ſuprà facit Rota *deciſ.5.* aliàs 29. *fuit*
dubitatum,de reſcriptis in novis , quoad temporn, ut per
ipſum Lancel.*ibi.*
Attendeſ etiam, quòd hujuſmodi decem dierum ter- 72
minus uniformiter procedit in omni appellatione ,
etiam extrajudiciali,quia qui uti hoc remedio appella-
tionis voluerit in extrajudicialibus,debet illam omni-
no interponere infra dictos decem dies,text.expreſſus
in c.concertationi 8.de appel.lib 6.& ibi Anchara.*n.1.no-*
*tab.2.*Abb.*in c.bona memoria 51.ſub.n.10.different. 13.*&
Philip.Franc.*ſub num.19.verſic.8. de appell. com.* curſus
idem Franc. *in cap. cùm ſit Romana 5. verſiculo ultimo*
nota,n.5.& in c.1.ſub n.10.verſiculo ſed dic notabiliter,
*de appel.*Minſinger.*ſingula.obſervat.centu.3.obſervatio-*
ne 11.ſolum . ſub num. 1. Maranta *in Speculo , 6. part.*
actu 2.princ.titulo & quandoque appellatur.q.3. princ.n.
213.in fin.fol 488 Ruginelius *tract.de appella.§.2.cap.3*
*n.13.15 & 16.*Natta *conſ.606.n.1.* Gondizalvus de Paz
in praxi,6.p.tomo.1.in proœmio , n. 16 .fol. 188. Eſcacia

de appella.q.22.n.115.ubi & benè reprobat Rebuffum, tract.de appellat.in præfat. ·.69.& 70.tome.3.fol.408. & Lancelot.de attentat.limi.50.n.137. & nos alibi ſuo loco diximus. Veruntamen excluſus ab appellatione gravatus in extrajudicialibus propter lapſum decem dierum, poterit recurrere ad remedium querelæ,ut bene declarat Fran.in loco ſuprà proximè citatis,& Eſcacia d.n.105. ad fin.

Et de pluribus aliis caſibus,in quibus poteſt,vel non
74 appellari extra decem dies ſtrictiſſimè per ampliationes, & limitationes poteris recurrere ad Lancelotum de attentat.2.par.12.limit.2.à n.37.cum multis ſequentibus,& per Eſcaciam poſt hæc omnia ſcripta viſum) in tracta u de app.q.17.12.per totam.

75 Ex alio etiam capite poteſt dici appellationem nullam,& minùs legitimam, eo ſcilicet ; quòd non eſt interpoſita in ſcriptis:nam ſive ſit diffinitiva, ſive interlocutoria , niſi in ſcriptis emittatur,nulla redditur, ut de appellatione à diffinitiva probat Pract. Papien. in fo m· appellatio.à ſentent.diffinitiva,in gl.in his ſcriptis, n.1.fol.414.Franc.in c.cùm Eccleſia,n.12.de appel.Guido Papæ tract.de appell.concluſ.8.n.6. Nicellos in tract. tu conco ·gloſſ.·orcor.foll.69.·.10 tomo 18.fol. 169 Lucas Pæt.in pract c i capitol.lib.5. cap.1. n. 1. Cæſar Cont. in repet lumnca,limit.25.·.4. · fin C.ſi de momē·.poſſ.Rugineil.tract.de appe'l.in præfat.·.38.fol.6. & loquendo de jure Canonico de communi teſtatur Franc. in cap. ut debitus 59.quæſt.2.p inc.n 21.· o·ſ.2.quæritur de appell. de ſententia interlocutoria,ut pariter requiratur appellatio in ſcriptis,tenent Specula.in titul.de appell.§.qualiter autem,num.1.in fin.l.2.fol.190.Phili.Franc.in d.c.ut debitus,q.7.n.16.de appell.& in c.1.ſub num.5.in gloſſ.in ſcriptis,de appel.in 6.& Lucas Pæt.in practi.capitol.l. 5.
76 cap 6.num.2.& 3.& tam de jure Canonico,quàm civili procedere poſt alios dicit Eſcacia de appell.q.3.n.9.qui n.4.dicit poſt plures ab eo citatos, procedere etiam in extrajudiciali appellatione.

77 Hinc eſt,ut non ſufficiat,ſi condemnatus voce dicat, appello,or putà;ad intimationem ſententiæ ſibi factam per tabellionem,& ipſe pro reſponſione dicat,quòd appellat à dicta intimata ſententia,faciſque, & requirat notarium, ut illam appellationem , reſponſioneio in ſcriptis redigat incontinenti , quia non dicitur in ſcriptis facta appellatio, cùm aliud ſit quod quis teneatur appellare in ſcriptis , aliud verò quod appellatio voce facta,per alium redigatur in ſcriptis:ita docet Jacobus de Aren.in leg.preces,ſub n.1.ff. de re judic. Phili.Franc. in cap.ut debitus 59.n 2.prin·c.quæſt.3.num.12.de appell. & in cap.1.ſub.num.10.verſi ulo ſecundò advertite,de appell.in 6.Manſuer.in additio.ad practic.Papien.in forma appell.à ſentent. diffinit. in gl. in his ſcriptis folio 415. Rugineil.in tract.de appell.in præfatione , n. 38. & 39. optimè Eſcacia de appe'l.quæſt.4 n. 5. qui dicunt ulte-
78 riùs , quòd hæc appellatio ut non legitimè interjecta non impedit executionem, nam ante omnia debet appellatio eſſe dictata,ſcripta,& data, atque præſentata, priuſquam notarius de ea ſit,vel eſſe poſſit,rogatus,& propterea meritò Eſcacia ubi proximè , poſt Angelum Areti.in leg.1.§.fin.num.11.verſiculo unum.tamen nota,ff. de appellat. invehunt in errorem aliquorum notariorum, qui dicunt,ſe rogatos de appellatione in ſcriptis interpoſita,& dicunt parti,dabis eam poſtea mihi,& ita
79 ego multoties practicari vidi in hoc noſtro Senatu Gallecò, tam in cauſis civilibus,& criminalibus , quæ directò ad illum appellantur,in quibus paſſim declaratur,cauſam,& negotium non devolutum,quàm in his , quæ ad eundem trahuntur à tribunalibus Eccleſiaſticis per hanc viam violentiæ, in quibus quidem quotidie declarari ſolet,vim non fieri , cauſámque remitti iterum.

80 Quod & ex eo adjuvatur,nam etiam libellus appellationis non ſufficit dari,& porrigi appellationem coram tabellione duntaxat,& non coram judice,quia talis appellatio nec admittitur, nec valida dicitur,ut teſtatur additio. Capellæ Tholoſ. deciſ 429 & tum pronuntiandum eſſe , nec devolutam , nec admittendam eſſe,ſecundùm Rebuffum in t t. de appellat, articulo 5. gl.unica , num. 10. & pluries ita declaratam vidiſſe in tribunali hoc Gallecò,teſtatur Gondizalvus de Paz in praxi. 6. p. omo 1. in proœm. ſub num.53.fol. 192. tum etiam quia de neceſſitate libellus appellationis debet porrigi coram judice à quo,ut probat text. in clem. 1. ibi coram ipſo,de app.Rota deciſ. 50.de appell.in novis, Innoc.relatus à Baldo in cap.cùm olim,colum. 1. de dolo, & contumacia, & teſtatur communem opinionem Navarre in relect. c.cùm contingat ; de reſcriptis in 6. cauſa muti n.10.Peruſius in c.ſi ſolemnia 4.de appellatio. Paz, 81
& Rebuffus ubi proximè,Gutierrez,lib.1.practic. quæſt. quæſt.102. .t. & 2. non tamen eſt neceſſarium, quòd dictus libellus appellationis legatur,ſed recitetur judici Franc.in d.cl. c.58.cùm ii Eccleſia verſus finem,& in t p.fin. .29,de appell. Papien. in practic t in f r appellati . à ſent. diffinit. in ·l.in his ſcriptis , num.1. in fin. fol.414.Lucas Pæ.sa tract.capi.ol.lib.5.cap.1.n.22. Rugineil.in tract. de ·pp.in præfa io·e, n.40. plures adducit Lancel.de attent. 2. p.cap.12. limi. 5 à . 189 ſed ſufficit ſola præſentatio , & exhibitio appellationis in ſcriptis.Franc.ubi proximè, d·c.fin. n. 29. & in c.appell. n.2.eodem tit.de appell.in 6. vide quæ infrà, c.16. hac 2.· n·erſ. & licet de mo·e tribunali.

Sed præfatæ noſtræ doctrinæ,quâ diximus, appellationem voce interpoſitam per condemnatum ad intimationem ſententiæ coram Tabellione , non eſſe vali- 82
dam,fortiter obſtare videtur ; nam recognitio ſchedulæ privatæ facta per debitorem coram notario , aut Alguazello de commiſſione judicis,pro confeſſione facta in judicio reputatur,quæ executionem meretur, ut per l.6.titulo 21.lib.4.recopil. dicit Gondizal. de Paz in praxi,5.p.tomo 1.c.1.n.24.fol.95. ergo idem dicendum venit in hujuſmodi appellatione.

Quoniam reſpondetur , longè diverſum eſſe unum caſum ab alio ; etenim confeſſio non requirit ſcripturam , ſed tantùm,ut viva voce in judicio fiat, & cùm 83
Alguazellus , ſeu tabellio habeat à judice commiſſionem ad recipiendam illam debitoris confeſſionem, ut in judicio facta teneat : at verò noſtra appellatio non ſolùm requiritur , ut fiat coram judice à quo, ut deliberetur,an ſit illi deferendum,vel non ; ſed requirit 84
ſcripturam, hoc eſt, ut in ſcriptis à parte præſentetur, & etiam coram judice in voce prorumpatur in judicio, non ſufficit ex ſupradictis Doctoribus, niſi ſit incontinenti,adhuc ſedente judice pro tribunali , & aliud eſt, quòd quis teneatur appellare in ſcriptis , aliud verò appellare in voce,& facere ut per alium in ſcriptis redigatur ; ut ſuperius diximos,verſ. Hinc eſt,ut non ſufficit,& c.à n.77.& tabellio licèt, etiamſi de mandato judicis intimet ſententiam ; non tamen ullam recipit ju- 85
riſdictionem , ſed nudum,& ſimplex exercet miniſterium, ut in caſu converſo , de quo in argumento diximus n.82.& ſupponit Pax expreſsè,quare meritò non obſtare ſatis conſtat,& vide quæ nos 1.p.e a. à n.130.

Et pro nunc hæc tibi pro exemplis ſufficiant; ſi autem alios caſus requiras,in quibus appellatio illegitima,& nulla dicitur, latiſſimè & uſque ad refectionem 86
poteris videre Lancel. Rob. de attent.p.2.c.12. limit.50. per totam, Sigiſm. Eſcac. in tract.de appell.quæſt.4 per totam,& quæſt. 12.& quæſt.5.q.6 & q.7.& Card. Tuſc. practi.concl.lit.A, concl.496. ubi ad plures alias concluſiones ipſe ſe remittit , de hujuſmodi nullitatibus appellationum tractantes , apud quos omnes , & alios per eoſdem allegatos,varios reperire poteris,& practicabiles caſus,quos mei non eſt tranſcribere,nos latiùs infrà,3.p.c.9.per totum ubi multa.

CAPUT

CAPUT III.

Quando duo gravamina ita ſe habent, ut unum veniat in complementum, effectum, ſeu executionem alterius, ſi eſt omiſſum appellari à pcimo: an à ſecundo appellationi interjectæ judex non deferens vim faciat.

SUMMARIUM.

Pro delatione appellationis à gravamine effectuato, omiſſa tamen ab eo illato, recurri ſolet ad Senatum, n.1.

Appellatio ſi eſt omiſſa à judice mandante deferri juramentum parti, an ab ipſa delatione poterit appellari, num.2. 10. 11. & 17.

Opponens exceptionem, ſeu articulos admittendos, ſi omittat appellare à proceſſu ad ulteriora, & poſtea inſtet pro admiſſione illorum a tacita, vel expreſſa rejectione, an poterit appellare n.3.

Ab interlocutoria ſi non eſt appellatum aut à denegata ejus revocatione petita poterit appellari, n.4.

Contractus aliud eſt, aliud promiſſio de contrahendo, aliud promiſſio de profitendo, alius ipſa profeſſio, n.5.

Gravamina diverſa diverſo jure cenſentur, n.6.

Actus duo, ubi ita ſe habent, ut unus veniat in complementum & executionem alterius, ſi eſt omiſſum appellari à primo, non poterit appellari a ſecundo, n.7.

Actus ſecundus alterum ad effectum perducens, non eſt, qui gravat; ſed primus, n.8.

Ab interlocutoria de admittendis articulis ſi non eſt appellatum, non poteſt poſtea appellari ab ipſa actuali admiſſione, n.9.

A delatione juramenti ſi non eſt appellatum intra terminum, non poterit poſtea appellari ab ipſo actuali juramento, n.10. & 11.

Omittens appellare à ſententia intra decendium, à citatione ad videndum ſe declarari, & denuntiari, non poterit appellare, n.12.

A cenſuris fulminatis per executorem executorialium in earum executionem non appellatur, licèt alias appelletur ab excommunicatione, n.13.

A captura in executionem rei judicatæ, aut obligationis in forma cameræ non appellatur, licèt alias licita ſit à captura, n.14.

Appellari ſi non poteſt à prima ſententia, ita nec à ſecunda idem continente, n.15.

Qualitas prioris actus gravantis, non ſecundi in ejus effectum geſtus inſpicitur ad appellandum, n.16.

Reſpondetur ad Caill. in ſpeciali caſu loquentem de ſtylo, non de jure, n.17. & 18.

Sententia interlocutoria quoad judicem non tranſit in rem judicatam, quò minùs queat revocare, n.19.

A repoſitione gravaminis injuſtè denegata licet appellari, num. 20.

Ita tamen quòd appelletur à cauſa gravaminis de præſenti, non de præterito, & ſic ab ipſa denegatione, n.21.

Appellans à carceratione poſt decendium, debet allegare cauſam gravaminis de præſenti, non de præterito, n.22.

Promiſſio de vendendo obligat de futuro ad venditionem faciendam, n.23.

Effectus, & executio ejuſdem non eſt ab illo diverſa, ſed reſpectu alterius ſic, n.24

1 EX vera ejus difficultatis reſolutione, non parum aliæ ingentes evinci quidem poſſunt: contingit viciſſim diſputati inter litigatores, an teſtes, probationes, articuli, & ſimilia ſint admittenda. Judex interloquendo, admittenda eſſe dicit, à quo gravamine pars omittit appellare, poſtmodum verò quando in effectum teſtes præſentantur, & probationes, ipſa pars gravata ſolet ab admiſſione appellare, & ob denegatam hujuſmodi appellationis delationem ad ſupremum Senatum confugiunt, ut violentiam tolli declaretur.

Et pro parte affirmativa, quòd vim faciat, non deferendo, cùm appellatio legitima videatur, Primòquoniam ſi judex alteri parti deferat juramentum, licèt is contra quem juratur, ſtatim non appellet intra decendium ſed eo elapſo, pars, cui delatum fuit juramentum, parata ſit jurare, & tunc ſi pars gravata appellaverit ab hujuſmodi delatione juramenti, appellatio recipitur, eique deferendum eſſe, teſtatur Minſinger. *ſingula. obſer. centu. 1. deciſione 39. incipit quando a judice*, & eundem referens in propoſito ſequitur Lancelot. Robert. *in tractatu de attent. 2. part. cap. 12. limit. 50. n. 175. folio* 282. ergo ſequitur evidenter, quòd licèt non appelletur à priori gravamine, poterit appellari à ſecundo, quod veniat in complementum, & executionem ejuſdem. 2

Secundò, & pro hac parte pugnat; nam ſi quis opponat exceptionem, ſeu articulos, & petat admittendos, 3 judex per proceſſum ad ulteriora contrarium videtur pronuntiare, ſi pars omittat appellare intra decendium ab hac tacita rejectione, & gravamine, poſtmodum ſi inſtiterit pro iterum admiſſione exceptionum, & articulorum, judex vel tacitè, vel expreſsè iterum illos rejiciat, poterit appellare ab hac ultima rejectione, etiamſi à prima non poſſit appellari, ob lapſum decem dierum, incipiendo ab illa priori, ita docet Paul. de Caſtro *in conſil. 334 viſa appellatione, num. 6. lib. 1.* & iterum juvatur hoc argumentum ex eo, quòd dicit, poſt Innocent. *in cap. fin. de novi oper. nuntia.* Gui- 4 do. Papæ *in tract. de appell. q.* 108 quòd ſi quis ab interlocutoria non appellet, ſed petat tantummodo eam contrario imperio revocari, & judex illam non revocet, ſed confirmet, ab hujuſmodi confirmatoria poteſt appellari, etiam poſt decem dies incipiendos, & enumerandos à die primæ interlocutoriæ, & quòd per talem interlocutoriam tota cauſa devolvitur ad judicem ad quem, qui poterit cognoſcere de illa interlocutoria, quâ non fuerat appellatum: ergo in noſtro caſu idem dicendum eſt.

Tertiò, & ultimò urget, quoniam pronuntiare teſtes 5 admitti debere, vel non, vel articulos admittendos, diverſum gravamen eſt ab ipſa actuali admiſſione, poſtmodum facta, ſicut aliud eſt contractus, aliud promiſſio de contrahendo, aliud eſt promiſſio de profitendo, aliud ipſa profeſſio. ut per text. *in l. quod ſi nolit, verſiculo illud plenè, ff. de ædilitio edicto, l. non omnes, §. ſi, ff. de re milit.* & ut in uno plures taceam, magnam doctrinarum, & Doctorum catervam congeſſit Tiraquell. *de retract. conventio. ad fin. tit. à num. 42. cum multis ſequen-* 6 *tibus*. ergo ſi ſunt diverſa gravamina, diverſo jure cenſeri, & judicari debent, & de uno ad aliud non eſt facienda illatio, *l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquir. poſſ.* quia à ſeparatis non eſt facienda illatio, ubi etenim non datur identitas, non obſtat res judicata, *l. & an eadem, cum ſequentibus, ff. de re jud.*

His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam, 7 & opinionem longè de jure veriorem eſſe exiſtimo; imò, quòd ubi duo actus ita ſe habent, ut unus veniat in complementum, perfectionem, effectum, ſeu executionem alterius, ſi non poteſt appellari à primo, putà; quia vel prohibitum eſt à jure, vel ob tranſitum in rem judicatam, quia lapſus fuerit terminus ad appellandum: pariter nec poterit appellari à ſecundo, quoniam primus eſt, qui gravat, non ſecundus, qui ad effectum perducit alterum, ita eleganter docet Bald. *in l. ſi cum exceptione, §. hæc autem actio, ff. de eo quod metus cauſa*, Felin. *in capite quoniam contra ſul. actionem, n. 14. ante fin. de ſententia, & re jud.* c. Eſcacia *tractatu de appellat. quæſt. 17.* 8 *limit. 10.*

limit.0. num.11. & poſt Bald. & Felin.tenet Capicius
*deciſio 1.num.23.*Lancelot.Robert, *de atten . 2. part.*
cap.1.limit.53.n.36.fol. 293. & iterum ipſe Lancelot.
in d.cap.limit.50.n.118.& ſequentibus , Cæſar Contar.
*in repet.l.uni C.ſi de momen.poſſ.limit.19 num.16.*optimè
Eſcobar.a Meinez *in tract.de ratiocin.is,c.33. ſub num.*
25 poſt med um.

9 Et ea hac doctrina rectè infert Paul. de Caſtro *in l.*
ab executore 4.ff. de appellat. recip. num. 2. quòd ſi ju-
dex pronuntiat articulos eſſe admittendos, & poſtmo-
dum illos admittit actualiter,ſi non fuit(inquit)appel-
latum à pronuntiatione de admittendo , non poterit
poſtea appellari ab ipſa admiſſione , cùm admiſſio ſit
executio interlocutoriæ prioris, & prima eſt, quæ gra-
vat,non autem ſecunda,ſequitur etiam Ruginell. *in tr.*
de appell.§.2.c.3.n.85.& n.167.& meliùs poſt alios,quos
ipſe ibi citat *in n.168.* tenet etiam Sigiſmūdus Eſcacia
in tr.de appell.q.17.limi 47.n.140.fol.502.& ibi etiam *n.*
137. & ea eodem Paulo Caſtr.& notata *in c.dilecti 4 de*
*re nuntiatione,*tenet Ioan.Ferrari.*in tr.de appell.c.5.n.50.*
Ea eodem etiam fonte fluit , ut ſi judex deferat jura-
10 mentum alicui ex litigantibus,ſi alter,contra quem ju-
ratur,non appellaverit ab hujuſmodi interlocutoria,&
gravamine delationis juramenti intra terminum decem
dierum,& poſt illos pars parata ſit jurare, ita ut ad ef-
fectum perducatur interlocutoria probationis jura-
toriæ minimè poterit appellari ab hac admiſſione;quia
eſt in executionem prioris, à qua quemadmodum non
poteſt nunc appellari, quia extra terminum , ita nec
ab admiſſione,ita tenet Eſcacia *in d. tractatu de appel-*
lat.q.17 limita.34.n. 8. Seraph. *in tract. de privil. jura*
privileg.102.n.6.& 7.

11 Nec obſtat Andreas Gaill.*in ſingula.obſer.centu.1.de-*
ciſio. 39. incipit quando à judice , contrarium tenens in
terminis , cui reſpondemus *inferiùs* ad reſponſionem
primi argumenti.

12 Inde inſuper ex noſtra principali doctrina infertur ,
quòd ſi judex tulerit aliquam ſententiam,ſive interlo-
cutoriam,ſive diffinitivam,cujus lapſi ſunt decem dies,
demum citat illum, cui officit ſententia, ad videndum
ſe declarari,& denuntiari tunc ab iſta citatione, & mo-
nitione non poterit validè appellari poſt lapſum decē
dierum, à die principalis gravaminis,& ſententiæ,cùm
iſta veniat in illius executionem,ita conſuluit Andreas
Barba. *in conſil.7 viſis dubii colum.2. in prin. l. 3.* poſt
Angelum,& alios per eum citans , ſequitur Lancelot.
Robert.*de attent.2.p.c.12.limita.50.n.119.*tenet etiam
Nicolaus Gar. *de beneficiis , 1.part. c. 1. n.586.* Cæſar.
Con. *in repetitione,l.unica,lim.19 n.20.* Galleſ. ad for-
mam Camer.oblig.*in 2.part.3.princ.in c.reliqua de pro-*
*ceſſu,*junctis iis quæ ſcribit *n.38.& ſeqq.fol. 363.* Mar-
quella,*de commiſſ.p.c.13.num.1.*& vide omnino quæ la-
tiùs in optimo caſu dixi (aliis citatis Doctoribus)*infrà,*
4.part.c.5.quod inter ſe diſtent, à n.68. cum ſeqq. verſi-
13 *culo ſed contrariam ſententiam, & opin. &c.* ubi aliqua
utiliſſima : ubi quòd licèt aliàs à cenſuris liceat ap-
pellari, non tamen à cenſuris fulminatis per executo-
rem in complementum executorialium brevis , aut
obligationis cameralis , quia ejus veſtiuntur natura,&
privilegio.

Et idem dicimus de captura, à qua licet aliàs liceat
14 appellari,tamen à facta in executionem rei judicatæ ,
aut brevis cam , aut obligationis in formam cam,mi-
nimé poterit apellari,ſicuti nec à re judicata. Eſcacia
de appell.quaſt.17.limit.47.memb.1. num. 160. & vide
quæ nos *2.p.c.5.à.n.37.& ſuprà.*Ad quod etiam condu-
cit,quod poſt Bal.tradit Felin.*in cap. quoad conſultatio-*
15 *nem,n.14.de re jud.*Quòd ſi à prima ſententia appellari
non poteſt,nec etiam à ſecunda continente idem quod
prima,Contar.*in l.unic.C.ſi dom.limi.9.num.16.*Migon.
deciſione Lucenſ. 48. num. 4. Gonzal. *regul.8.gl. 6.ſub*
num.183.

Et omnium ratio illa eſt potiſſimùm , quoniam iſte
actus , qui venit in complementum prioris:non eſt qui 16
gravat , ſed prior,& ſic ad appellationem interponen-
dam ille prior actus,ejus qualitas , tempus , & natura
(qui eſt cauſa gravaminis,ſuper quo fundatur appella-
tio de neceſſitate *cap cum ceſſante,de appellat.*)inſpici,
& attendi debet,non iſte ſecundus , Guido Papæ *conſi-*
lio 574 Corneus *conſil.71.n.20.lib.1.*Felinus *in c. quoad*
*conſultationem,num.14.& 15.de re jud.*Gratus *reſpon.16.*
*colum.1.n.1.*Rolan.à Valle *conſ.43.n.5.in prin.*Rota *dec.*
100.ex novem,p.1. diverſo & circa hunc articulum &
principalem opinionem , & doctrinam multa adduxi-
mus *infrà,4 part.c.1.poſt princip.*quæ utiliter conducunt
ad propoſitum.

Quibus ſic ſuppoſitis , non obſtant in contrarium 17
adducta fundamenta.Non primum deductum ex An-
drea Gaill.quia loquitur de ſtylo Cameræ Imperialis ;
non tamen de jure communi , & ejus diſpoſitione , ut
eodem patet,& reſpondet Eſcacia *in tract.de appella.*
quaſt.12.num.161.fol.171.& eundem allegans Lancelo-
tus Robert.loco,de quo in argumento *d.num.175.*ſpe-
cialiter loquitur de dicto ſtylo Cameræ Imperialis, ut
ſecùs ſit de jure,prout ipſe Lancelot. profitetur *eadem*
limita.50.num.118.cum ſequentibus,& limit.53.n.36.&
*eadem 2.p.cap.12.*pro quo facit, quæ nos diximus ha-
ctenus.

Nec obſtat ſecundum ex Paulo de Caſtro,& Guido 18
Papæ , quoniam quando eorum aſſertio , & doctrina
procederet abſolutè,& ſine limitatione,& ſcrupulo,de
quo per Lancelotum Robertum *in d.tr.de attent. 2.*
part.c.12.limit.50.n.66.cum ſequentibus , & iterùm *in-*
*feriùs,à n.158.*tamen longè diverſum eſt a noſtro caſu,
quoniam illic non appellatur à ſecundo gravamine,ve-
niente in executionem prioris , ut in noſtro caſu; ſed
dumtaxat appellatur ab alio de novo illato à judice,eo
quòd petita fuit repoſitio ejus gravaminis , quod ipſe
poterat revocare,quia quoad ipſum judicem interlo- 19
cutoria non tranſit in rem judicatam , quominus eam
poſſit,quandocunque reponere , & revocare contrario
imperio,juxta text.*in l.quod juſſit,ff.de re jud.*ubi laſ.Ti-
raquell,& cæteris& Fran.Abb. & omnes Canoniſtæ *in*
*cap.cum ceſſante, de appella.*Felinus *in cap. qualiter, &*
quando,de accuſat. & nos latè ſuprà,*c.præcedenti,*& ita
cùm injuſtè fuiſſet gravata pars,iſtéque petierit repoſi-
tionem,judici jure permiſſam, à denegatione interpo- 20
nitur appellatio , licèt reperiatur extra decem dies à
tempore prioris gravaminis,dummodo emittatur intra
illos computandos à die denegatæ repoſitionis,in tan- 21
tum quòd iſte appellans debet eſſe cautus, ut non ap-
pellet à cauſa,& gravamine de præterito , ſed de præ-
ſenti tantùm,hoc eſt,à denegata repoſitione,ut in ſimi-
li caſu dicit Phili.Fran.*in c.ex parte sua 47.ſub n.9. de*
*appell.*quem ſequitur Eſcacia *de appell.quaſt.12,n. 149.*
ubi poſtquam dixerunt , quòd à carceratione poteſt
quandocunque appellari , etiam poſt decem dies , quia
carcer ſemper,& continuo,ac quotidie gravat,limitant, 22
ut non procedat,quando appellaret carceratus de præ-
terito gravamine,ſive allegaret cauſam gravaminis de
præterito , quia tunc non poſſet appellare poſt lapſos
decem dies, & ſic cautè debet appellari à cauſa grava-
minis de præſenti:ſic cum iſthæc negata repoſitio non
ſit executio actualis prioris gravaminis,quia ipſa aliter
fit ; ſed aliud & novum gravamen,ideo non officit no-
ſtræ doctrinæ, & reſolutioni.

Nec obſtat tertium,& ultimum *d.l.quod ſi nolit, ver-*
ſic.illud plenè,ff.de ædilit edict.l.non omnes,§.fin ff.de re
milit.1.&Tiraquell.*de retract convent.ad fin.titul.à n.42.*
quibus dicitur aliud eſſe promiſſionem de vendendo ,
aliud ipſam venditionem,quia ipſa venditio obligat de 23
præſenti,& promiſſio de vendendo obligat de futuro ,
hoc eſt,ad compellendum obligatum ad venditionem
ſibi faciendam,ut latè ipſe Tiraquell.*ibi, num. 42.* poſt
alios ;

alios:quia reſpondetur, quòd non, propterea unaquæque eſt diverſa in ſe ipſa reſpectu illius effectus, quem de jure operatur, ac ideo executio ipſius obligationis de vendendo, non eſt aliud, quod ipſa promiſſio, quia executio eſt pars diſpoſitionis principalis, quæ illi inhæret, ſecũdùm ea, quæ exactiùs diximus *infra, 4. part. cap. 1. poſt princ.* ubi aliqua (quæ, & utilia, & neceſſaria ſunt) adduxi ad hujus capituli materiam; & ideo aliud eſt exeutio, & effectus, ſeu complemẽtum unius contractus ſui ipſius, & reſpectu ejuſdem: aliud verò ipſe contractus reſpectu alterius diverſi, quapropter a ſeparatis non fit bona illatio.

CAPVT IV.

Quãdo, & quibus caſibus judex Eccleſiaſticus vim faciat, non deferens appellationi interpoſitę à carceratione, ſeu detentatione, ut qualis ea injuſta ſit, intelligatur: & quid ab ejus relaxatione.

SVMMARIVM.

Carceris attributa, n. 1.

Carcer eſt inventus ad cuſtodiam, ut delicta non maneant impunita, n. 2.

A carceratione juſta appellationi non deferentem vim non facere, decernit Senatus, n. 3.

A carceratione injuſta, & minus legitimè facta appellationi deferendum, decernit Senatus, n. 4.

Carcerationis gravamen continet damnum irreparabile per diffinitivam, n. 5.

A carceratione injuſta licet appellare interim reo manente in carceribus judicis à quo, donec ſuperior aliud cenſeat, ibid. & n. 6.

Carceratio ex quot cauſis injuſta dicatur, n. 7.

Carceratio injuſta eſt facta per judicem incompetentem, aut aliàs juriſdictione carentem, n. 8.

Carceratio ab incompetenti facta ad effectũ remittendi ſuo judici non tamen cognoſcẽdi, juſta dicitur, n. 9. 10. & 11.

Carcerare poteſt judex incompetens ad effectum remittendi, etiamſi non ſit periculum in mora, n. 12.

Carcerare poteſt ſæcularis judex clericum repertum in flagranti, vel in cauſa proxima ad delinquendum, & remittendum ſuo judici, n. 13.

Capi poteſt miles à judice ordinario ad effectum remittendi, n. 14.

Vicarius foraneus non eſt ordinarius, ſed delegatus, n. 15.

Vicario generali quando cenſeantur commiſſa cauſa criminales, & aliæ requirentes ſpeciale mandatum, n. 16.

Vicarius foraneus licèt de cauſis criminalibus non cognoſcat, tamen poteſt carcerare adhibita informatione ad effectum remittendi, n. 17.

A vicario foraneo carcerante clericum, ut remittat appellationi emiſſa, Senatus vel non fieri, vel, remitiendo no haze fuerça, &c. *decernit, n. 18.*

A carceratione facta per delegatum appellationi deferendum, declaratur, n. 19.

Carcerare poteſt delegatus, quando de fuga timetur, n. 20.

Carceratio per judicem non habentem merum imperium dicitur injuſta, n. 21.

Carceratio eſt meri imperii, quo caret delegatus etiam poſt litem conteſtatam, n. 22.

Delegare poteſt Princeps cauſas meri, & mixti imperij, num. 23.

Imperij meri quot ſint genera & quæ delegabilia, n. 24.

Coercitionem modicam quilibet delegatus, vel ordinarius recipit, n. 25.

Delegatoria ſunt quæ competunt jure magiſtratus de jure civili, n. 26.

Cauſa meri, & mixti imperij de jure canonico delegari poſſunt, etiam per inferiorem à Papa, n. 27.

Carcerare non poteſt delegatus de jure civili cum limitationibus, ſecùs de jure canonico, n. 28. 29. & 30.

Delegatus in civilibus an poſſit teſtem vacillantem torquere, n. 31.

Et an tamen illum capere poſſit, 32. & 33.

Carceratio dicitur injuſta facta à privato, n. 34.

Et quando quis incidat in pœnam privati carceris, n. 35. remiſſivè.

Carceratio dicitur injuſta à judice Eccleſiaſtico laici ſine brachio ſæculari, etiam in cauſis, quibus de illo poteſt cognoſcere, n. 36. & 37.

Iudex Eccleſiaſticus licèt in ſpiritualibus habeat in laicos juriſdictionem, intelligatur quoad excommunicationem, & remedia Eccleſiaſtica, non carcerem, niſi invocato auxilio, n. 38.

Carceratio in laicos per Eccleſiaſticum abſque auxilio dicitur injuſta, & nulla, & recurſus ad Regem legitimus, num. 39.

Et quibus remediis, ibid. n. 40. & 41.

Carceratio dicitur injuſta facta per judicem habentem juriſdictionem ſuper qualitate, de qua tamen non conſtat, num. 42.

Qualitas, quæ defert juriſdictionem, ante omnia diſcuti, & probari debet, n. 43. & 44.

Iuriſdictionis exercitium, ut attribuatur, ſatis eſt qualitatem in libello deducere, licèt de ea queat dubitari, n. 45.

Qualitas tamen illa ſi à principio negetur, debet conſtare ſummariè, plenè tamen, n. 46.

Concubinam clerici ut capiat Eccleſiaſticus, ſi ſit uxorata, debet eſſe concubinatus notorius, n. 47.

Iudex ſæcularis ut de concubinam cognoſcat, debet eſſe notorius, n. 48.

Carcerari non poteſt habens ſalvum conductum à Principe, num. 49.

Salvus conductus in epiſtola Principis habet vim legis, n. 50. & 51.

Captus ſub ſalvo conducto ita debet in priſtinum relaxari, ut ampliùs capi non poſſit, n. 52.

Captus in Eccleſia ita debet relaxari, ut iterum capi non poſſit, n. 53.

Relaxare obligatus debet captum ponere extra ſuum territorium in loco quo capi non poſſit n. 54.

Et ut difficilis ſit ejus perſecutio, 55.

Salvus conductus infringitur per novum delictum, & etiam reſpectu antiqui, n. 56. & 58.

Princeps ſatis offenditur per delictum, n. 57.

Clericus incarcerari non poteſt pro debito civili, n. 59.

Secundùm magis, & probabiliorem communem, n. 60.

Clerici non conveniuntur, ultrà quàm facere poſſint, n. 61.

Clericus pauper nec carceratur, nec bonis cedere cogitur ſed cautionem juratoriàm præſtat, n. 62.

Fructus beneficij ſequeſtrantur ob debitum clerici, ut ſatisfiant creditores ad congrua præſtanda clerico, n. 63.

Ludovici Gomeſij opinio reprobatur, n. 64.

Clericus obligatus in forma Cameræ, an poſſit licitè pro debito incarcerari, n. 65.

Clericus ut gaudeat privilegio C. Odoardus, *debet eſſe in ſacris, aut altari, ſeu miniſterio Eccleſiæ deſerviẽs, n. 66.*

Clericus pro debito ante ordinum ſuſceptionem an poſſit carcerari, n. 67.

Clericus etiam in ſacris pro debito poteſt capi, ſi ſubſit ſugæ ſuſpicio, & exportat res ſuas, n. 68.

Clericus ut reddat depoſitum poteſt incarcerari, n. 69.

Clericus juſtè capitur pro debito ex delicto etiam civiliter tractato, n. 70.

Clericum conductorem Regij vectigalis poſſe carcerari, & in carcere ſæculari, n. 71.

Monachus pro debito civili capi non poteſt, n. 72.

Et

Et quid quando ingreſſus ſit religionem in fraudem creditorum, vel poſt ejus capturam, vel poſtquam jam petita ſit in eam executio, n.73. remiſſivè.

Advocatus Licentiatus, Doctor aut etiam Baccalaureus an pro debito civili poſſit incarcerari, n.74 & 75.

Et in Doctore, qui nec legit, nec advocationis officium exercet, n 76. & 77.

Tutor pro debito ſui pupilli capi non poteſt, n.78.

Tutor capi poteſt pro debito pupilli, ſi nolit exhibere illius bona ut fiat executio n.79.

Pupill .s pro debito non poteſt carcerari, n. 80.

Minor viginti quinque annis pubes an pro debito poſſit capi, n.81. & 82.

Mulier pro debito merè civili non carceratur, n. 83.

Mulier capi non poteſt pro debito publico, aut fiſcali, numer.84.

Mulier ſuccedens laico pro debito fiſcali an capi poſſit remiſſivè, n.85.

Mulier ratione tutelæ incarcerari non poteſt, n.86.

Mulier pro debito deſcendente ex delicto capi poteſt, n.87.

Mulier meretrix & perſonaliter in judicio comparet. & pro debito carceratur, n.88. & quid in meretrice maritata, n.89.

Mulier non cogitur perſonaliter in judicio comparere, ſed per Procuratorem n. 90.

Et quid quando judicium abſque illa exerceri non poteſt, num 91

Mulier pro ferendo teſtimonio in cauſa criminali perſonaliter comparere cogi poteſt, n. 92.

Capi non poſſunt, qui inviti non vocantur in judicio, & quales ſint, n.93.

Capi non poſſunt, qui ultra quàm facere poſſint, non tenentur, n 94.

Capi non poſſunt pro debito, qui per infortunium, naufragium, ſeu incendium bona ſua amiſere n.95.

Ruſticus quo tempore capi non poſſit, n.96.

Nobilis pro ære alieno non incarceratur, n.97.

Nobilis conductor vectigalis pro debito carceratur, n.98.

Carcerari non debet graviter infirmus, etiam pro delicto, n 99. etiam pro debito civili, n.100.

Vulneratus non carceratur, ſed præſtat fidejuſſores, alias cuſtodias ei opponit judex ſuis expenſis, n.101.

Incarcerari nequit die feriato ob honorem Dei pro debito civili, n.102. & quando pro delicto, n. ſeq.

Debitor ſuſpectus de fuga carcerari poteſt, n.103.

Hæres durante tempore conficiendi inventarium capi non poteſt n.105. qui ultra inventarium tenetur, ſi bona in eo contenta abſcondat, ibidem.

Hæres obligatione quoad factum perſonale, quâ tenebatur defunctus, capi non poteſt, n.106.

Debitor habens literas dilatorias a partibus, vel à judice, intra illum terminum capi non poteſt, n. 107.

Dilatio & mora à judice quando debitori dari poſſit, numer.108.

Literarum dilatoriarum debitoribus conceſſarum qualis ſit effectus, n.109. & n.110.

Creditorum major pars ſi inducias det debitori, interim non carceratur, n 111.

Literæ dilatoriæ generales an intelligantur in debito jurato, & debitis fiſcalibus, & debitis privilegiatis & an extendantur ad fidejuſſores affidati, n. 112. remiſſivè.

Confugiens ad locum, quo jure, vel conſuetudine capi non poteſt, relaxandus eſt, n. 113.

Captus in Eccleſia eidem relaxatus reſtituitur, ibidem, & num.114.

Ab Eccleſia extrahens delinquentes publicè excommunicatur & omnia reſtituere tenetur, & vim facere declarat Senatus, ibid.

Clericus ab Eccleſia invitus extrahi non poteſt, ſicut nec laicus, n. 115.

Ab Eccleſia plures particulari ratione extrahi, & capi poſſunt. n. 116. remiſſivè.

Immunitate Eccleſiæ ſententia non gaudentes ſi appellent ab extractione, vim non fieri, decernit Senatus, n.117.

Captus in Eccleſia an ſit detinendus in carcere, interim dum quæſtio ſuper reſtitutione ad illā, decidatur, n. 118.

Immunitati Eccleſiæ an invitis rectoribus ejus poſſit aliquis renuntiare, n. 119.

Carceratio dicitur injuſta ſi fiat in carcere obſcuro, & arcto & quando ita dicatur, n.120. & 121.

Carceres ſubterranei dicti, Sotanos, *ob quæ, & quando ſint prohibiti, ibid.*

Carcer ita eſſe debet, ut carceratus pœnam non patiatur, num.122.

Carceratus quando poſſit detineri in vinculis ſimul, n. 123.

Salvus conductus quanto tempore, & locis duret. n. 124.

Carceratio injuſta dicitur ratione ordinis nō ſervati, n.125

Cauſa civilis à captura incipi non poteſt, niſi debitum ſit ex re judicata, n.126.

Capturam pro debito debet præcedere citatio, cauſæ cognitio & ſententia tranſlata in rem judicatam, n. 127.

Ante capturam quod non eſt deductum, non poteſt deduci ad ejus juſtificationem, ibid.

Debitor captus omiſſo juris ordine an ſit relaxandus, ſi verè debitor apparet, n.128.

Carceratus pro debito falſo, an poſſit pro vero detineri, num. 129. & 130.

Debitor ex publico inſtrumento non carceratur, niſi habeat clauſulam guarentigiatam, & ſit liquidum, n.131.

Capturam debent præcedere legitima indicia, n. 132.

Indicia ad capturam qualia legitima ſint, n.133.

Iudicis arbitrium circa capturam debet ſubjacere juris regulis, n.134

Captura ante informationem, & teſtium receptionem in ſcriptis, eſt injuſta, n.135. & ſeq.

Ad capturam in delictis gravibus, & pœnam corporis afflictivam habentibus levia indicia ſufficiunt, n. 137.

Informatione non recepta in ſcriptis, ſed extrajudiciali, non poteſt in quolibet delicto ad capturam procedi, n.138.

Niſi tribus concurrentibus, quia tunc cum extrajudiciali informatione capi poteſt delinquens, n. 139.

Quod procedit, ſi procedatur ex officio, ſecùs ſi procedatur ex querela partis, niſi duo tunc concurrunt, n.140.

Confeſſio vulnerati graviter quando ſufficiat ad capturam delinquentium, n.141.

Captus pro uno debito, quando poſſit pro alio recommendari, n 142.

Obligatus realiter duntaxat non tamen perſonaliter, carcerari non poteſt, n.143. & ſeqq.

Hypothecans pro alio rem ſuam, & non perſonam, dicitur debitor reſpectu rei exhibitæ tantùm, n.144. & 145.

Actio perſonalis limitata ad capturam non extenditur, n.146. & 147.

Praxis hodierna tabellionum y me obligo con mi perſona y bienes, *unde ortum habuit, n.148.*

Caſus de facto refertur. quo executor ſententiæ quâ dicebatur capi bona, proceſſit ad capturam perſonæ, & vim facere decrevit Senatus aditus per viam violentiæ n.149.

Obligatus realiter tantùm tunc capi poteſt, ſi bona deſiit poſſidere dolosè, n. 150.

Ita ſi rem attrivit, vel conſumpſit, n. 151.

Carceratio injuſta dicitur ratione rei, & cauſæ, n.152.

Captus pro delicto non infligente pœnam corporalem, relaxandus eſt ſub fidejuſſione oblata, n. 153.

Aliàs appellationi eſſe deferendum decernit Senatus aditus per viam violentiæ, n.154.

Clericus captus pro delicto non infligente pœnam corporalem ſub fidejuſſoribus relaxatur, n.155. & 156.

Captus pro delicto merente pœnam corporis afflictivam etiam ſub fidejuſſoribus non relaxatur, n.157.

Quod etiam obtinet in clericis, n. 158.

Delictum enorme in clerico quale dicatur, n. 159.

Clericus non relaxatur ſub fidejuſſoribus, ubi habet locum de poſſeſſionis pœna, n.160.

Clericus captus non relaxatur ſi crimen habeat pœnam corporalem, vel delictum ſit grave, n.161. & 162.

Clericus non relaxatur captus pro delicto, in quo jure civili etiam ſub fidejuſſoribus non relaxatur, n.163.

Captus pro delicto, quo eſt appoſitum exilium, an ſit relaxandus, n.164.

Qui teneant partem negativam, ibid.

Pœnam exilii eſſe corporis afflictivam, qui teneant, numero 165.

Et quid jure regio & canonico ſervandum, n.166 & 167.

Captus pro delicto, cui opponitur pœna indignationis principis, an ſit ſub fidejuſſoribus relaxandus, n.168.

Captus pro delicto exigente pœnam palinodia, non eſt ſub fidejuſſoribus relaxandus, n.169.

Palinodia pœna non poteſt exequi in abſentem, ſed in perſonam, n.170.

Palinodia pœna clericus ſicut nec nobilis non plectitur, num.171.

Cauſa omnis tangens famam dicitur gravis, n.172.

Palinodia pœna eſt infamatoria, ibid.

Indicians ad torturam ſive in civilibus, ſive in criminalibus non eſt ſub fidejuſſoribus relaxandus, n.173.

Tortura quando poteſt dari ad eruendam veritatem à teſtibus etiam in cauſis pecuniariis, carceratus non eſt ſub fidejuſſoribus relaxandus, n.174. & 175.

Carceratus pro crimine falſi, etiam ubi eſt pœna pecuniaria, non relaxatur ſub fidejuſſoribus, & quid de jure canonico, n.176.

Captus in flagranti, etiam ubi pœna eſt pecuniaria, non relaxatur ſub fidejuſſoribus, n.177.

Et quid in reperto de nocte cum armis, n.178.

Confeſſus delictum etiam in pœna pecuniaria an relaxetur ſub fidejuſſoribus, n.179.

Et quid in ſolo convicto licet non ſit confeſſus, n.180.

Condemnatus reus non relaxatur ſub fidejuſſoribus, ſed ſolutione liberatur, n.181.

Condemnatus ad rem, vel poſſeſſionem tradendam, non liberatur praſtando fidejuſſores, n.182.

Condemnatus ad pecuniam appellans relaxatur, ſi deponat pecuniam, n.183. & 184.

Condemnatus ad pœnam pecuniariam appellans quando ſub fidejuſſione, aut depoſito ſit relaxandus hodie ex Bulla Pii V., n.185.

Captus non relaxatur ſub fidejuſſoribus, quando cauſa in termino eſt determinationis, ſi hunc uſque detulit fidejuſſores praſtare, n.186.

Captus etiam pro delicto corporis pœnam afflictivam merente relaxatur poſt conclusionem, ſi ex actis appareat de ejus innocentia, n.187.

Reum ſine fidejuſſoribus relaxatum tempore ferenda ſententia poteſt judex in carcerem revocare, n.188.

Carceri ſe offerens an debeat ſub fidejuſſoribus relaxari, num.189.

Pœna corporalis quando veniat in defectum pecuniaria, an reus ſit ſub fidejuſſoribus relaxandus, num.190. 191 & 192.

Pœna ubi relicta eſt arbitrio judicis, an captus ſub fidejuſſoribus ſit relaxandus, & quando non, n.193.

Reus confugiens à carcere non eſt ſub fidejuſſoribus relaxandus, etiam ubi aliàs relaxaretur, n.194.

Aufugiens ad ſuperiorem non dicitur carcerem, homagium, aut juramentum frangere, quia talis fuga non eſt punibilis, n.195.

Illuſtris etiam in quolibet delicto, vel multum dives, & alias nobilis, quando ſit relaxandus ſub fidejuſſoribus, vel cuſtodibus, vel domus, palatium, civitas pro carcere ſit aſſignanda, vel quando ſub juratoria cautione, n.196. remiſſivè.

Captus quando ſit relaxandus ſub fidejuſſoribus commentarienſibus, n.197. remiſſivè, & 198. ubi de praxi.

Debitor adjiciendus creditori torque ferreo, an ſit ſub fidejuſſoribus relaxandus, n.199. & 200.

Captus pro delicto caſu commiſſo, an relaxandus ſub fidejuſſoribus, ibid.

Pœna verberum, aut fuſtigationis an permittat relaxationem ſub fidejuſſoribus, n.201. & ſeq.

Infamia ſola de per ſe non admittit relaxationem fidejuſſorum, n.202.

Pœna dicta de verguenza, *eſt corporis afflictiva, n.203.*

Pœna mitra, quam ſolet apponere judex Eccleſiaſticus, eſt corporis afflictiva, n.204.

Pœna perpetui carceris dicitur corporis afflictiva, & an de jure civili, aut Regio imponi poſſit, n.205.

Pœna carceris, quibus caſibus jure Regio imponi poteſt num.206.

Pœna carceris quando imponitur ſub fidejuſſoribus, reus non relaxatur, n.207.

Pœna candentis ferri appoſitionis apponenda ſecundò nubentis vivente uxore relaxat ſub fidejuſſoribus, n.208.

Et hac pœna jure canonico locum habet, n.209.

Judex Eccleſiaſticus pœnam infligentem membri mutilationem, vel ſanguinem, non poteſt imponere, aliam tamen pœnam corporalem bene imponere quit, n.210.

Fuſtigationis pœnam imponit judex Eccleſiaſticus, ibid.

Exilii pœnam judex Eccleſiaſticus imponit, n.211.

Item detruſionis in monaſterium, ibid.

Item, & perpetui carceris, & de aliis, ibid.

Pœna ſuſpenſionis ab officio, ſeu beneficio non admittit relaxationem ſub fidejuſſoribus, n.212.

Carceratio etiam pro delicto corporis pœnam afflictivam merente relaxatur, ſi ſit graviter infirmus, & commodè in carcere non quit curari, n.213.

Et quando ſecus, n.214.

Et quid ſi infirmus non habet fidejuſſores, vel minus idoneos, & ſit incarceratus pro delicto civili, n.215. & 216.

Fidejuſſores ſub quibus ſit carceratus relaxandus, obligandi erunt repraſentare reum, ſtando juri, ac judicato ſolvendo, n.21 .

Fidejuſſor ad relaxationem ab innocentiam, de qua conſtat, ſufficit obligari de repraſentando, n.218.

Fidejuſſorem, ſi reus non inveniat, & pignus offerat, eſt audiendus, cum melius conſulatur fiſco, n.219.

Fidejuſſores ſi non invenit carceratus, non relaxatur, n.220.

Fidejuſſores dandi ſunt in loco judicii, niſi ibi non reperiat, quia alibi recipiuntur, dummodo in loco ſubjecto judici, num.221.

Fidejuſſores non habens, quando ſub cautione juratoria relaxatur reus de conſuetudine, n.222.

Relaxatus à judice ſimpliciter dicens ſub fidejuſſoribus, ad quid iſti teneatur, n.223.

Fidejuſſores, ſi non recipiantur, tabellio & judex quando parti teneatur ad intereſſe, n.224.

Fidejuſſor non poteſt obligari pro pœna corporali, quia non eſt dominus membrorum ſuorum, n.225.

Reus eadem cauſa quâ in prima inſtantia non relaxatur, vel relaxatur ſub fidejuſſoribus, pariter & in ſecunda, & ulterioribus, n.226.

Carceratio, ubi à jure admittitur, appellatio licita non eſt, num.227.

Appellatio ab injuſta incarceratione quandocunque etiam poſt decendium admittitur, n.228.

Carceratio, cùm quotidie gravet, ſemper carceratus dicitur eſſe intra decendium, n.229.

A carceratione ex eadem cauſa, & ab eodem judice, non niſi ſemel licet appellare, n.230. & 231.

Carceratum eſſe legitimè, ubi eſt declaratum, debet carceratus appellare ab hac declaratione infra decem dies, n.232.

Carceratus in appellatione à carceratione injuſta ex una cauſa, ſi ſuccumbat; poterit poſtea ex alia appellare, iterum ab ipſa carceratione, n.233. & 234.

Relaxatus ſub fidejuſſoribus de ſolvendo, vel redeundo ad carcerem, non appellat à carceratione, n.235.

Carceratus pro cauſa ſui natura inappellabili; ut pro executione rei judicata, non poteſt appellare, n.236.

A carceratione appellans poſt decem dies debet allegare cauſam gravaminis de præſenti non de præterito, n.237.

Relaxatio carceris an ſuſpendatur per appellationem, numero 238.

Contrariorum eadem eſt diſpoſitio, n.239.

Carceratio non ſuſpenditur per appellationem à reo interpoſitam, n.240.

Jus idem eſt in actu conficiendo, quod in deſtruendo, n.241.

A relaxatione excommunicationis, non licet appellare, numero 242.

Relaxationem carceris ſuſpendi per appellationem, imò vim fieri declarandam, defenditur, n.243.

Ab articulo præjudiciali cauſa principali licita eſt appellatio, n.244.

Prohibitam qui dicit appellationem, tenetur probare, ibid.

Carceratio juſta à principio, pariter & in cauſa appellationis ab ea, n.245.

Relaxationis carceris revocatio per ſuperiorem fuiſſet illuſoria, ſi relaxatus reus fuiſſet, appellatione pendente, & aufugiſſet, n.246.

Ratio quæ vincit regulam contrariam, multò fortiùs eam, quæ pro ratione facit, n.247.

Ratio prohibendi appellationem à captura durat, & in ejus relaxatione, n.248.

Excommunicationis abſolutio non ſuſpenditur per appellationem, quia periculum eſt in mora, carceris autem relaxatio trahit periculum in feſtinatione, n.249. & 250.

A relaxatione carceris appellationi niſi deferat judex vim facere, decernit Senatus, n.251.

Quæ doctrina limitatur in relaxatione carceris facta per ſuprema tribunalia, quæ non ſuſpenditur per appellationem, num.252.

Relaxatio rei ob innocentiam non ſuſpenditur per appellationem, n.253.

Decretum Senatus, quo vim fieri decernitur ob non delatam appellationē ab injuſta carceratione, an arreſtet judicē deferre & ſimul relaxare reum à carceribus, n.254.

Appellatio à mandato de capiendo non ſuſpendit capturam faciendam, n.255.

Captura poſt appellationem à mandato de carcerando tendit in faciliorem cauſæ expeditionem, n.256.

Geſtum in faciliorem cauſæ expeditionem non venit ut attentatum revocandum, n.257.

A carceratione injuſta appellationi deferendum decernit declaratio Cardinalium, reo tamen interim manente in carcere judicis inferioris, n.258.

Appellatio à carceratione jam facta illum non reddit attentatam, nec ea pendente reus relaxatur, n.259.

Condemnatus jam, an & quando eſt relaxandus appellans, num.260.

Natura appellationis eſt omnia in præſenti ſtatu conſervare, num.261.

Geſtum præcedens appellationem, & ejus tempus ad appellandum, non dicitur attentatum, n.262.

Relaxio carceris appellatione pendente eſt attentatum, num.263.

Proviſio Regia, & ejus decretum non comprehendit in repoſitione, niſi attentata injuſtè facta, n.264.

Carceratus appellans ſi virtute Regii decreti relaxaretur, interim de nihilo ſerviret deferre, cùm appellatio gravamine ceſſante evaneſcat, & ſic nihil ſuperiori relinqueretur cognoſcendum, n.265. 266. & 267.

Gravaminis cognitio, & revocatio pertinet ſuperiori Eccleſiaſtico, non autem Senatui Regio, cui tantum ſpectat determinatio ſuper vi, & delatione, n.268. & 269.

CUſtos ille, ſepulchrum vivorum, qui in omnibus mortui videntur, conſummatio bo- 1 norum, conſolatio inimicorum, & experientia amicorum, ſpecies torturæ, mortis ſimilitudo, mala manſio, purgatorium hujus vitæ, & locus horribilis, carcer, tum propter privationem converſationis, tum etiam propter ſqualo- 2 rem, & immunditiam, quæ in carceribus reperitur, aſſignetur à jure delinquentibus, ut ibi detenti cuſtodiantur, ne fugientes ſui facinoris condignam pœnam poſſint evitare; nempe delicta maneant impunita. *l.1. & toto titulo ff. & C. de cuſtodia reorum*, & omnes crimina- 3 liſtæ: quapropter ſi juſtè à judice facta ſit carceratio, eo quòd eſt mera interlocutio, à jure permiſſa, & cauſæ neceſſaria, ſi ab ipſa per carceratum emittatur appellatio, non cogit Senatus judicem Eccleſiaſticum illam deferre, quia vim non facit, imò ſibi cauſa remittenda eſt, cùm & jus delationem neget, nec tunc gravat carceratio, ita tenet Philip. *in c. ſuper eo, el.2 de appellat. in in c. ex parte, el.1. col.2. eod. tit.* & Zerola *in prax. Epiſcopali, 1.p. verbo appellatio, in q.6. verſiculo ad primum dicitur quod non*, & alibi paſſim per Doctores, argumento text. *in l. ante ſententiæ tempus, C. quorum app. non recipi.* & Conc. Trid. *ſeſſ.24. de reform. c.20.* & ea, quæ in ejus declarationem adduximus *ſuprà, p... c.3. in princip.* Camp. *d.v. jur. rubr.11. cap.13. n.312.*

Quæ doctrina tunc vera eſt, & indubitata, quotieſ- 4 cunque carceratio juſta eſt, & debitis ſolemnitatibus facta ſit, non tamen quando injuſta eſt, quia tunc meritò ſuprema tribunalia vim fieri declarant, ſi judex juſtæ huic appellationi non detulerit, quia continet damnum irreparabile, ita cenſuit declaratio Cardinalium circa *d. c.20.* Conc. Trid. *d. ſeſſ.24. de reform. c.20. verſ. ab iſta reparari nequeat*, ibi: Intelligitur etiam de gravamine indebitæ carcerationis, & ordinarius tenetur huic appellationi deferre, & ſinere proceſſum: interim tamen reo remanente in carceribus, donec judex appellationis causâ cognitâ aliud juſſerit.) Hactenus de declaratione: & idem deciſum fuit per interpretes Concilii Trid. *4.p. dec. noviſſimarum*, quæ cum declarationibus Cardinalium ſunt *dec.224. dec.87.* ibi: Congregatio 5 Concilii cenſuit gravamen indebitæ carcerationis eſſe ex his, quæ per appellationem à diffinitiva reparari nequeunt, ideóque ab eo ante diffinitivam appellare licere ex decreto *c.20. circa principium*: & ordinarium teneri huic appellationi deferre, & ſinere proceſſum transferri ad judicem appellationis: interim tamen reo remanente in carceribus; donec judex appellationis cauſa cognita aliud juſſerit, &c.) Vide igitur injuſtam carcerationem cauſam præſtare appellationi, ut ex pluribus Anton. Gomez. *3. tomo, variar. cap.10. num.10.* uterque Barboſa, alter *in l.2. in princ. parte 2. num.33.* alter verò *in remiſſio. ad Trid. ſeſſ.24. de reformat. cap.20. n.10.* Caldas Pereira *in l. ſi curatorem habens, verbo per quod, num.31.* Soarez, & Donat. à Fin. *tomo 2. communium opinio. lib.9. tit.3. num.2.* Mainard. *deciſ.25 lib.2.* Aloyſi. Ricci. *in collect. deciſ. p.3. colum.542. verſic. primo.* Proſp. de Aug. *in additio. ad Quarant. in ſumma Bullarii, verbo Archiepiſcopi authoritas, verſ.28. authoritas, n.20. littera H. pag.64. & 71.* ubi refert prædictam Cardinalium congregationem, Franc. *in c. ſuper 12. n.2. & 3. eod. de appell.* Bal. *in l.2. verſ. ſed incidenter, n.6. C. de Epiſc. audien.* Aug. Areti. *in l.2. n.27. ff. appell. reci.* & idem Angel. *in tr. de maleficiis, verbo præſente dicto Caio, n.16. verſ. quæro an app.* Guido Papæ *tr. de app. q.30. n.29. tom.5. fol.58.* Lanc. *tr. de attent. 2.p. c.12. lim.33. n.4.* qui quidem, & alii plurimi affirmant, & Camp. *ubi ſuprà*, ne quando à carceratione propter injuſtè factam, putà, appellatur, ei deferendum ſit; reo tamen in carcere ma- 6 nente, donec ſuperior aliud præcipiat, ad cujus delationem, & judicem omnino teneri, quapropter ut in hoc nullus decipiatur, diligenter feſtinandum, & declarandum eſt, quibus caſibus carceratio injuſta ſit, in ejus appellatione vim judex facere dicatur, de quo vide poſt alios Marq. *de com. 1. p. c.12. n.53.* Dueñas *reg.52. limi.1.*

Et ad majorem claritatem, & diſtinctionem captura 7 dicitur injuſta, aut ratione juriſdictionis, aut ratione perſonæ, aut ratione temporis, aut ratione loci, aut

ratione

ratione ordinis non ſervati, aut ratione cauſæ, & rei, de
qua agitur, quorum vera, & exacta cognitio tibi advo-
cato, & honorem, & lucrum, hoc in miniſterio noſtro
8 degenti in tribunalibus ſupremis præſtabit. In priori
igitur, quoad primum dicitur injuſtus carcer, ſive in eo
detentatio ratione juriſdictionis, & ſic ille, qui non ha-
bet juriſdictionem, vel eam habet, ſed eſt incompetens
judex, carcerare non poteſt; quod ſi fecerit, carceratio
ab ipſo decreta, & invalida, & injuſta reputabitur, ita
concludit Bald. *conſ. 285. vol. 1. col. 1. & conſil. 318. col. 4.
& in c. cauſā matrimonii, circa fi. de off. delegat.* Proſper.
Farin. *in praxi crimi. lib. 2. q. 27. n. 3.* adeò ut faciens car-
cerare aliquem per judicem incompetentem, perdit
cauſam, ſecundùm Paridem de Puteo *in tract. ſyndic. ver-
bo capturæ, c. 5. n. 6. fol. 128.* Socinum *conſ. 99. col. 2. vol. 3.*
Decianum *conſ. 75. col. fin.* Ananiam *conſ. 55. colum. 2.* &
ibi Bolognin. Doctores Curt. Juni. Purpu. & Jacob. de
S. Georgio *in l. magiſtratibus, & in l. cui juriſdictio ff. de
juriſdict. omni. jud.* Curt. *in tract. de ſequeſtr. q. 27.* Iaſ.
*in §. 1. n. 95. inſt. de actionibus, & in l. 2. col. 6. in fin. verſic.
nota tamen delegantur, ff. de juriſd. omn. jud.* Roch. Curt. *in
c. ut ſi clerici, in 3. nota de judi.* Roland. *conſil. 65. n. 6. ver-
ſiculo ſed præmiſſis non obſtan. vol. 3.* quæ communis opi-
nio eſt ſecundùm Bonacoſam, de qua tenetur *in 1. p. ſua-
rum communi. opinio. verſic. captura ad hoc, in fin. pag. 19.
colum. 2.* ſecundùm quorum intelligentiam, & doctri-
nam appellationem juſtam eſſe conſtat, vimque fieri à
non deferente, eo quòd detentatio injuſta eſt.

9 Quæ tamen regula licèt in ſe vera ſit, non tamen
ita procedit, quando judex incompetens aliquem cape-
ret, non ad effectum cognoſcendi de ipſa cauſa, ſed ad
remittendum captum ſuo judici competenti, quo caſu,
cùm nec poſſit de incompetentia judicis allegari, &
opponi, juſtè meritò dicitur carceratio, ut notat Bart. *in
d. l. magiſtratibus, 2. q.* receptus communiter ibi cæteris
Doctoribus, qui dicit municipales magiſtratus non ha-
10 bentes poteſtatem cognoſcendi cauſas majores, in qui-
bus corporis, ac ſanguinis pœna imponitur de jure,
poſſe delinquentes etiam majori, & corporali pœna di-
gnos, incarcerare, & ad majorem remittere judicem,
11 text. *inſ. ult. in auth. defenſoribus civi. collatione 3.* qui
quamvis loquatur in defenſoribus generaliter, intelli-
gendus tamen eſt in omnibus judicibus, ut tenet B. *in*
12 *d. l. magiſtratibus.* ubi Purpu. *n. 8. & 9.* qui ampliat, etiámſi
non ſit periculum in mora, *ff. de juriſdictione omnium ju-
di.* idem B. *in l. ſi quis in ſervitute, ff. de furtis,* per text. *in
l. fin. ff. de offic. præfecti vigilum,* Boërius *d. deciſ. 15. n. 54. ad
medium, verſ. & ſic, Dominus de Caſtellario.* Proſper. Fa-
rin. *in 3. tomo pract. crimi. q. 27. n. 5.* ubi adducit ſimile de
13 judice ſæculari carcerante clericum deprehenſum in
flagranti, ſcilicet, vel cauſa proxima ad effectum illum
remittendi ad judicem ſuum Eccleſiaſticum, de quo per
14 ipſum *in 1. tomo, q. 8. à n. 116.* & Bobad. *in Polit. l. 2. c. ...* &
facit etiam, quoad de milite delinquéte dicimus, captoque
à judice ordinario ad effectum illum remittendi
ad ſuum judicem militarem, juxta text. *in l. de militibus,
& l. non dubium,* & ibi gloſſ. & communiter Doctores, *ff.
de cuſtodia reorum.*

Ex quibus etiam inferri poteſt ad vicarios foraneos,
15 judices non ordinarios, ſed delegatos ad univerſitatem
cauſarum, ut ex aliis dicit Zerola *in praxi Epiſcopali, §.
vicarius, 1. p. verſic. 2.* juxta gloſſam *in clem. 2. verbo fora-
neo, de reſcriptis.* & ea, quæ ibi communiter Doctores, &
quod not. *in l. 1. §. 1. ff. quis, à quo appellan.* quibus inter
16 aliquas cauſas, criminalis non committitur ab Epiſco-
pis; imò aliquando ſpecialiter prohibita, ut praxis ob-
ſervat, & an & vicario generali hæ cauſæ criminales
ſub clauſula generali intelligantur commiſſæ ab Epi-
ſcopo, addita ſaltim aliqua particulari cauſa requiren-
te ſpeciale mandatum expreſſa, ut eſt matrimonialis,
beneficialis, *&c.* ſecundùm Maran. *4. p. d. 5. num. 16.* vide
prò reſolutione Zerolam. *ubi proximè, verſ. tertium du-
bium*, ubi affirmativè reſolvit poſt diſputationem in
prædictis vicariis generalibus Diœceſis. Igitur vicarij
foranei, ubi juriſdictionem non habeant in cauſis cri-
minalibus, ad hoc, ut de eis queant cognoſcere, pote- 17
runt tamen delinquentem carceribus detinere poſt in-
quiſitionem, ſeu informationem adductam, non ad effe-
ctum cognoſcendi de cauſa, ſed remittendi ad vicarium
generalem Diœceſis, juxta doctrinam proximè à nobis
relatam, & ſtylum, praximque vulgarem, à qua detenta- 18
tione ſi delinquens detentus à carceratione appellave-
rit, auxiliúmque violentiæ proteſtatus, minimè in tribu-
nali audiendus eſt, ſed judici remittẽdus, vel ſaltim hoc
caſu puto, tertium genus violentiæ dandum eſſe népe:
*Remitiendo lo al juez de que del puedo cognoſcer no haze
fuerça, y no lo remitiendo*, vim facit, deferat, & reponat, &
hoc caſu hoc decreti genus, & cógruius, & ſecurius eſt.

Ruſus & ex hoc eodem capite, nempe juriſdictionis 19
defectu fluit injuſtam dici detentationẽ, ſeu incarcera-
tionem, ſi fiat à judice delegato, qui cùm non habeat
merum imperium; ad ejus genus tangit carceratio ab
ipſo facta, propterea nulla, & injuſta reputatur, ex de-
fectu juriſdictionis, gl. celebris *in l. conſentaneum,* & ibi.
Bal. *in l. 3. col. verſic. quæro nunquid delegatus, C. quomodo
& quando jud. auth. de exhibendis reis. §. ſi verò etiam, col-
la. 5. & in authent. res, qui jurat,* ubi Bald. *col. 5. verſ. item
nota,* & Bar. *1. notab. C. de bonis author. jud. poſſid.* & per
Doctores *in l. plerique, ff. de in jus vocando,* idem Bal. *in
auth. omnino, col. 3. verſic. circa perſonam judicis, C. ne uxor
pro marito.* Alex. *in l. jubemus, col. 2. ff. de juriſd. omnium
jud.* Purpur. *in l. cui juris, col. .. num. 6. ff. eodem,* Marſi. *in
praxi crim. §. attingam, in fin. n. 78.* & idem *tract. de bānitis, in verbo capti, n. 51.* Boërius *deciſ. 215. n. 34.* Conradus
*in praxi, tit. de captura, n. 21. ut ſic, hinc eſt, quod captura,
pag. 266. col. 1.* communem dicit Iaſ. *in l. cui juriſdictio,
n. 13.* & ibi Curtius Iunior. *n. 18. ff. de juriſd. omnium jud.*
Diaz *in regula 179. incipit delegatus inferioris.* Villalo-
bos *in communib. opin. litera D. pag. 218. incipit delegatus
inferioris à parte, num. 27.* Quod limitat ex aliis ibi, niſi
timeatur de fuga, idem tenet Bonacoſa *commun. op. n. 1. p.* 20
*fol. 18. verſic. 2. incipit, c. non poteſt facere quilibet delega-
tus, &c.*

Quam quidem doctrinam ex eo fundant Doctores 21
prædicti, & dicendi quòd cùm carceratio dicatur regu-
lariter injuſta, ſi fiat judicis mandato non habentis me-
rum imperium, & non exiſtentis in majori magiſtratu,
ſed ſimplicem tantùm juriſdictionem habentis, ut te-
nẽt Paul. de Caſtro *in l. cùm proponas. C. de bonis author.
judi. poſſid.* quem ſequitur Hippolytus de Marſi, *in
pract. crimi. §. attingam. num 77. & in tract. de bannitis, in
verbo capti, n. 51.* ubi allegat. text. *in l. 2. ff. de orig. juris,* &
Doctores *in l. imperium, ff. de jur. omni. judi.* ubi latè hanc
materiam, & differentiam juriſdictionum, præcipuè
meri imperij adducũt. Boër. *d. deciſ. 215. ſub. n. 34.* refe-
rẽs Purpur. *in d. l. imperium, n. 226.* facerẽque dicit text.
*in l. 2. § fin. ſecundùm ultimam lecturam gloſſæ, ff. de judi-
ciis,* Conrad. *in d. pract. d. tit. de captura, n. 1. verſ. nec du-
bium erit, fol. 266.* ubi declarat Decianus *in tract. crim.
tom. 2. lib. 7. c. 10. n. 23.* & cùm delegatus non habet, nec
habere poteſt prædictum merum imperium, de cujus
genere eſt citatio realis, ſeu perſonalis, qualis eſt carce- 22
ratio, ſecundùm Doctores relatos, meritò talem incar-
cerationem à ſimili judice factam, indebitã eſſe ob de-
fectum juriſdictionis, profitetur communis, & extendi-
tur, ſive ante litis conteſtationem, ſive poſt ex eiſdem
Doctoribus, præcipuè Iaſ. & Villalobos ibi.

Quæ doctrina ſic ſimpliciter, & indiſtinctè acce-
pta, nihil mirum, ut intellectum obſcurum reddat, ſi
quidem videmus paſſim, delegatos cognoſcere de ali-
quibus criminibus, delinquentéſque detrudunt in car- 23
cerem: Quam difficultatem ut evites, dicẽdum eſt; quod
Princeps abſque dubio poteſt cauſas meri, & mixti
imperij, delegare indiſtinctè *lib. 1.* & ibi gloſſ. & DD.

C. qui pro ſua juriſdictione, & etiã Iaſ. in l. 1. in prin. ff. de
offic. ejus cui, & DD. in l. imperium. ff. de juriſd. omn. jud.
& in c. quod ſedem, de off. ordinar. ubi per alios Abb. n. 8.
& Iaſ. in d. l. 1. in prin. ff. de offic. ejus, diſputant, an delega-
tus principis poſſit has cauſas ſubdelegare, quod hoc
utroque jure, civili autem, ex modis, quibus Bartol. di-
viſit merum imperium in l. imper. & ubi Iaſon, & alij,
Abb. in d. c. quod ſedem, n. 5. verſic. tertia regula, nempe:
in imperium maximum, ſecundum, merum imperium
majus tertium, merum imperium magnum, quartum,
merum imperium parvum, quintum, merum imperium
minus, ſextum, minimum imperium, quorum omnium
24 exempla ibi exactè videre poteris, & iſta duo ultima
poſſunt delegare judices inferiores à principe etiam de
jure civili, prout eſt merum imperium minus, quod eſt
modica coërcitio competens cuilibet magiſtratui, id
eſt cuilibet habenti ordinariam juſdictionem, quia ju-
riſdictio ſine modica coërcitione nulla eſſet, magiſtra-
tibus, ff. de iuriſd. omni. iud. l. fin. ff. de offic. ejus, c. ex literis
de offic. delega. c. paſtoralis, eod. tit. Vnde eo ipſo, quòd
25 quis recipit poteſtatem ordinariam, vel delegatam, ha-
bet hanc modicam coërcitionem. Alterum eſt merum
imperium minimum, quod conſiſtit in leviter mulctan-
do ex l. fin. C. de mo. mulctarum, l. 2. Cod. de ſponſ. & iſta
duo ultima poſſunt delegari de jure civili, quia compe-
tunt cuilibet magiſtratui, & ea, quæ competunt iure
26 magiſtratus, ſunt delegabilia de iure civili, ut in d. l. 1. ff.
de off. ejus, ſuperiora autem communiter tenent Docto-
res, quòd non ſunt delegabilia de jure civili propter
gravitatem præiudicii, niſi propter neceſſariam abſen-
tiam, de quo latè in d. l. 1. & in authent. de collatio. §. ad
hæc, & ubi ſuprà locis iam relatis, de qua materia vide-
re licet aliquantulum remiſſivè per Covar. lib. 3. var.
cap. 20. num. 1.

27 De iure autem Canonico cauſæ meri, & mixti impe-
rii delegari poſſunt etiam per inferiores à Papa, unde
Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & alii Prælati, & iudices Ec-
cleſiaſtici merum, & mixtum imperium habentes, po-
terunt illa alteri committere, & delegare, ſicuti aſſerunt
gloſſa in c. in Archiepiſcopatu, de raptoribus, gl. in d. c. q.
ſedem, item gloſſa in cap. provenit, 95. d. quarum ſenten-
tiarum communem eſſe fatentur Panorm. Imola, &
Alciatus num. 76. in d. c. quod ſedem, & iuniores in d. l. 1.
præſertim Curtius Iunior num. 26. Alec. Iaſ. Purp. n. 492.
& Iacob. de Nigris colum. 13. citantes text. in d. c. in Ar-
chiepiſcopatu de rapto. text. in c. aqua de cõſervatione Ec-
cleſia, vel alia, c. vel in clem. vel n. o. 3. in 6. clem. 1. §. 1. de hære.
cap. licet, de offic. vicarii, cap. cùm opus, de offic. ordi. in 6.
quibus juribus diligenter curat reſpondere Cov. ubi
proximè, quam opinionem communem prædictam nec
ei placere, nec diſplicere videtur, ſed in ejus reſolutio-
ne, & electione tepidum eſſe.

Igitur hac diſtinctione ſuppoſita, ſecundùm eam in-
28 telligenda eſt, & reducenda concluſio, abſolutè relata
ſupra nempe: delegatum non poſſe aliquem carcerare,
cùm non habeat, nec poteſt merum imperium; ut pro-
cedat jure civili, cum ſuis tamen limitationibus, nem-
pe abſentiæ & quo caſu cauſæ meri imperij delegantur
ex dd. Doctoribus ubi proximè, iure autem Canonico
29 indiſtinctè non procedit, attenta communi opinione,
iuxta quam merum imperium uſique delegatur, & ideo
ſi eo iure Eccleſiaſtico cõmittatur, vel delegatur cauſa
aliqua criminalis, cui lex permittit carcerationem, ab
ipſa appellatio emiſſa iniuſta, & frivola reputanda eſt
in Senatu, quo vim haud fieri, cauſamque iudici Eccle-
ſiaſtico remittendam, declarandam eſſe, jus eſt, cùm
ius Canonicum, quo uti debet iudex Eccleſiaſticus, at-
30 tendendum ſemper eſt per Senatum circa has oppreſ-
ſiones, & violentias tollendas, & levandas, ut ſuprà,
1. part. 3. c. latiùs diximus, & probavimus, & meliùs
31 ſuprà, c. 2. §. 3. per totum.

Quid autem dicendum eſt, quando ſis vera reſolutio
illius quæſtionis, quam Doctores diſputant in l. nullum,
C. de teſtibus, & Iaſ. in l. 1. § ſi ff. de offic. ejus, ut delegatus
in civilibus poſſis teſtem vacillantem torquere: an tunc
poſſit ipſũ capere, & in carcere detinere ad illum effe-
ctum. In quo affirmativè opinor; tum quia ubi eſt peri-
culum fugæ, ut hîc, poteſt timeri de teſte torquendo, po- 32
teſt etiam inferioris delegatus capere, ut tenet Villalo-
bos communium opinio. litera D. fol. 218. incipit delegatus
inferior. à princ. n. 27. Iaſ. in l. imperium, n. 15. ubi Romanus
ff. de jur. omnium, Petrus de Auch. in conſ. 184. aliàs 192.
incipit in auxilium veritatis, quem allegat Alex. in d. l.
imperium. Et vide in confirmatione, quæ latè dicit Iaſ. 33
ubi, tum etiam quia hæc tortura ad indagandam verita-
tem ſi delegato permittitur, neceſſaria eſt carceratio, ad
eandem deveniendum, ac ideo cenſetur conceſſa, l. cui
iuriſdictio, ff. de iuriſd. omnium, l. fin. in fin. ff. de offic. eius
cui mandata, c. præterea, c. ſuſpicionis, de offic. delega. l. 3. §.
fin. in fin. ff. de pœnis leg. l. veteres, ff. de itinere actuque, ſtc-
que talem capturam debitam eſſe arbitror.

Rurſus dicitur carceratio indebita, & injuſta, ſi ſit à 34
privato facta, de qua regula, & limitationibus, viden-
di ſunt omnino infiniti authores, quos in comproba-
tionem adducit Proſper Farinac. in 3. tomo praxi cri.
q. 27. à n. ubi etiam agis, quando quis incidat, vel non 35
in pœnam privati carceris, de quo non curo, quia no-
ſtram materiam, & intentionem nihil tangit.

Deinde injuſta dicitur detentatio ex hoc etiam ca- 36
pite juriſdictionis defectus, quoties carceratio ſit à ju-
dice Eccleſiaſtico in laicos, etiam in his caſibus, quibus
competens judex eſt, ſive in criminalibus, ſive in civi-
libus, ſive in ſpiritualibus, vel eis connexis (quos ſumma 37
cum diligentia congeſſit doctiſſi. Bobab. in Pol. lib. 2.
cap. 17. per totum,) abſque invocatione auxilij brachij
ſæcularis, Regiæque juriſdictionis: nam licèt prædicti
judices Eccleſiaſtici habeant juriſdictionem in prædi-
ctis caſibus in laicos, hoc intelligitur, quantum attinet
ad cenſuras excommunicationis, & alia remedia Eccle- 38
ſiaſtica, ita tenet elegãter Aufrerius in cle. 1. n. 98. cum. 3.
ſequentibus de offic. ordi. Rober. ubi proximè, n. 167. & alij
infrà referendi; at quoad gladium temporalem, quantũ
ad uſum, & exercitium, ut reſidet penes poteſtatem ſæ-
cularem, non poſſunt ipſi judices Eccleſiaſtici, nullis
in caſibus capere perſonas laicas, & eas incarcerare, niſi
priùs invocaverint auxilium prædictum brachij ſecu-
laris, text. eſt in capite 1. de offic. ordinar. cap. poſtulaſti,
de judæis, capite poſtulaſti, de homicidio, capite cum
Epiſcopus, de offic. ordinarij, in 6. l. 59. in fin. titulo 6.
part. 1. l. 14. & 15. tit. 2. lib. 4. & l. 6. tit. 4. lib. 1. recopil.
& ultra ordinarios in d. locis latè hanc doctrinam com-
probant Boërius deciſ. 217. num. 11. Aufre. in d. clem. 1.
num. 93. cum ſequentibus, de ordinarij, Lanfran. in clem.
diſpendio, num. 9. de judiciis, Alexand. conſil. 130. num. 3.
volum. 4. Montal. in reperto. titul. regal. verbo iudex Eccle-
ſiaſticus, folio 61. columna. 4. latè Palac Rub. ſuper cap. per
veſtras, §. 4. nota. 2. incipit ſed eſt pulchra dubitatio, n. 17.
& ſequentibus, pag. 499. de donationibus inter virum, &
uxorem, Covar. in pract. quæſt. c. 10. num. 2. & ſequentibus,
Mencha. de ſucceſ. creand. §. 22. num. 37. Avenda. in cap. 1.
prætor. num. 22. Auiles in cap. 20. prætorum, gl. uſurpa. n. 14.
cum ſequentibus, Redin. de majeſtate Princ. verſiculo ſed
etiam per legitimos tramites, n. 143. & ſequentibus, fol. 32.
Iulius Clar. in pract. crimi. §. fin. quæſt. 37. numero 8. qui
dicit hanc communem opinionem, Dida. Perez in l. 4.
tit. 1. gl. in verbo, que la ayuda del braço ſeglar, col. 473. l.
ordinam idem in l. 49. in additione, titul. 19. lib. 8. ordin.
pag. 396. Rolandus cõſil. 37. num. 4. volum. 4. Paz in praxi,
2. tomo, prælud. 2. num. 55. & ſequentibus, & plures refert
Salzedo ſuper pract. Bern. Diaz, c. 222. litera A. verſicu-
lo illud etiam, folio 410. in cap. 151. num. 1. & ſequentibus,
& num. 16. pag. 504. & ſequentibus, & idem Sal. ad re-
gulam ejuſdem Bernar. Diaz, in reg. 399. verſic. nonũ du-
bium, Michaël Timoth. de viſitan. Eccleſ. lib. 3. tract. 1.
verſicu

verſiculo ſecundum eſt, Ioan Garc. *de nob.gloſſ. 9. n. 53. verſic. 6.concl.* Ioann. Guttierr. *lib. 1. practic. q. q. 45. fol* 106.*per totam*, & infinitos alios relatus à Bobad. *in d. Polit.lib.2.cap.17.n* 167.*litera F.*

39 Hujus igitur auxilij invocationis omiſſio nullam, injuſtam, & indebitam reddit carcerationem, pro cujus violentia adhiberi poſſe ſuprema tribunalia, ut tenet Joannes Garcia *de nobilitate , d. gloſſ 9.n. 32. in fin. & num.53.verſiculo ſexta concluſio*,& Bobadilla *ubi proximè,d.n.*167. quod dupliciter accidere poteſt : vel ut ſibi deferat appellationi à tali incarceratione propoſitæ, quem emittere legitimè poſſe arbitror,tum propter ea, quæ diximus *ſuprà, ad princ. hujus §.* ex deciſion. Rotæ de declaratione Cardinalium ibi relatis,permittentibus appellationem ab injuſta carceratione,ut iſta eſt, tum etiam ex his, quæ *inferius* dicenda ſunt , circa illam partem de carceratione facta non ſervato ordine, quo caſu deferendum eſſe tribunal dicit.

40 Aliâ etiam viâ poteſt accedere captus, quâ ſibi præſtantiùs conſuletur;nempe:petendo actum, ſive decretum laicorum , quod vocant pragmatici, *ante de legos*, & quoe vim fieri declarant Senatores , remittentéque cauſam , & captum ad ſuum judicem competentem, ſe ipſo carcerato valentem cognoſcere , vel etiam multoties retinetur apud ipſummet tribunal , ſi cauſa talis eſt,in qua incompetens Eccleſiaſticus judex eſt omnino, vel eſt mixti fori , ſed tamen præventa à judice laico,ſecundùm ea , quæ latè dicit cum pluribus Bobad.*ubi ſuprà.num.*163.*cum tribus ſequentibus*. Si verò

41 cauſa carcerationis eſt omnino Eccleſiaſtica,vel mixti fori,& non præventa à judice laico, tunc à tali captura facta ſine auxilio brachij ſæcularis , appellationi ſimiliter delationem attribuet decretum , ſive actum tribunalis,ut *ſuprà* diximus.

42 Similiter dicetur injuſta, & indebita carceratio facta à judice, & habente juriſdictionem,ea tamen fundata ſuper aliqua qualitate putà,notorietate, manifeſto,& ſimilibus,ſi priùs de ipſa qualitate non conſtat, ſaltim per informationem ſummariam : carceratio facta non tenet,etiamſi aliàs de ipſo delicto conſtet , deficiente tamen ejus qualitate , tanquam fundamento ſuæ juriſdictionis : nam regula generalis eſt, quòd ju-

43 riſdictio fundata in aliqua qualitate,ipſa non apparente,evaneſcit, quod quidem latè examinant , multis relatis , Abb.*in cap. ſi clericus, de foro compe ent*. & melius plures opiniones diverſas,& contrarias refert Marianus Socin.*ubi,verſicul.circa undecimum articulum,de*

44 *quo ſimiliter in rubr.*&c.*per multas columnas*, qualitas enim,quæ juriſdictionem defert,ante omnia diſcuti,& probari debet,*l.2.ſed ſi dubitatur,ff.de judiciis,l.ſi quis aliena,cod.tit.l.1.§.ut prætor,ff. ne quid in flumine publ. l.prætor,§.docere, ff.de vi bonorum rapto*.Bart *in l.multum ff.de cond.& demonſtr.& in l. ſi finita,§.Julianus, ff. de damno infecto*,Paris de Put.*de ſyndic.§.judices puras,column.3.verſ.judices ſemper,n.*12.cū aliis relatis per Andream Gaill.*in tract.de pace publ. cap.* 13. *num.* 12. *& ſequentibus,lib.* 1. Proſper. Farinac. *tom.* 1. *quæſtion.* 8. *num.* 86. *& quæſt.* 11. *num.* 87. *& conſilio* 10. *num.* 26. Lapum *alleg.* 59. *num.* 3. *verſiculo item Innocent.* Vant. *de nullitat.ſentent.de defectu juris,num.* 53. multa congeſſit Cardin.Tuſc.*practic.concluſionum tom.6.litera Q. concluſ.*18 *a num.*1.

45 Et licèt ad tribuendum juriſdictionis exercitium,ſatis ſit, quòd in libello deducatur qualitas juriſdictionem attribuens ; licèt de ejus veritate dubitari poſſit, prout notat Antonius de Butrio *in cap. cæterum , verſic.venio ad gloſſam,de judiciis* , quem ſequitur Millis *in repertorio,verbo judex quā vult procedere*,Lapus *dicta alleg.*59.*in Dei nomine , verſic. quæro tamen,& allegat.* 65. *incipit nunquid , poſt princ.*Angel.*conſil.*6.*ut pu dictum ſtatutum,num.*2.Anton.de But.*in cap.ſi clericus laicum, num.*3.*de foro competent*.& ibi Abb.*num.*12. *verſ. redeo* Salgado de protect. Reg.

ad dicta,Innocent.*in cap. cum ſit generale. de for. compet*.Roma. *conſil.*208. *hæc interpretatio, in fin*. Farin. *d. quæſt.8.ſub num.* 86. Tuſchus *de concluſ.* 18. *num.* 10.) tamen ſi à principio ex adverſo ipſa qualitas negetur, 46
ad impediendam juriſdictionem, debet ſaltem ſummariè ; plenè tamen probari , & de ea conſtare , ſecundùm communem Doctorum opinionem , de qua teſtatur Alexand. *conſil.1. num.*8 *l.5.* Felin. *in cap. ſi clericus laicum, columna 2.verſic. prima concluſio , de foro compe ente*,Aymon.*conſ.*196.*& ſi abundè , column. 2. in fin.* Afflict. *deciſ.* 197. *in ip. plures*,Antoo.de But.Farinac.& Card.Tuſch.*locis proximè citatis*.

Et an illa dicetur injuſta carceratio,& captura con- 47
cubinæ alicujus clerici facta à judice Eccleſiaſticonam ſi ipſa concubina uxorata,& maritata eſt,ad hoc,ut de ea queat cognoſcere,debet eſſe concubinatus notorius aliàs autem non,juxta Concilium Tridentinum *ſeſſ.*24. *c.*8.& ea quæ latè adducit Bobad. *ubi ſuprà, à num.* 53. *& 54.* & quando dicetur notorius ſeu publicus concubinarius,vide latè Tiberium Decian. *tom.2.crim.lib. 6. cap.*11.*n.*9. quem vide omnino.

Quò pertinet etiam , ut judex ſæcularis , licèt poſſit 48
cognoſcere de concubinariis , hoc tamen intelligas contra concubinantem non occultè,ſed publicè,& manifeſtè,ſive ſint ſoluti,ſive conjugati, &c.*l.1.2.& 3. titulo* 19.*lib* 8. *recopil*. Boërius *deciſ.*7*2.column.*1. *num.* 2. *cum ſequen ibus*,poſt Ancharran.*in regul.ea quæ, n.* 28. *verſiculo ego tunc diſtinxi , de regul. jur.in* 6. Avend. *in cap.*26.*prætor.*2.*part. num.* 7. Anton Gomez. *in lib.* 80. *Tauri , num.* 20. *& 21.* plures per Salcedum *in praxi Bernard. Diaz.cap.*79.*litera B. pag.* 278. *verſic. & non ſolum*, Cænedum *in columna ad decreta fol.* 154 *num.* 3. & ut cæteros taceam , vide Bobadillam , *ubi ſuprà , n.* 54.*litera C.*

Dicitur etiam injuſta,& indebita carceratio,ſi fiat à 49
judice aliquo in aliqua perſona habente ſalvum conductum à Principe conceſſum, nam tunc eo mediante, incarcerari,ac moleſtari nemo poteſt,Cynus *in leg.præſentes,Cod.de his q i ad Eccleſ. im confugiunt*,Angel. *de maleſic.in verbo quod fama publica precedente, & n.*60. *verſiculo Cynus verè,&c*.Nellus *in tract.de banni.2.p.2. tempore,quæſt.*11.*verſ.& circa primum*,ubi plura adducit jura,in quibus de tali ſecuritate tractatur, *& verſic. Cynus vero poſt Petrum indiſtinctè*, eandem ſecuritatem ſervari debere, concludit Pariſius *conſilio* 68.*num.*178. *lib.* 4 Paulus Caſtrenſ.*conſilio* 432.*in* 5. *dubio , columna penult.,num.*9 . *verſiculo venio ad quintum,lib.* 4. Jacob. Novell.*regul.*182.*incipit,ſalvus conductus, in princ.* ubi alios adduxit concordantes Cagnolus *in leg.ea eſt naturæ cavillationis,num.*19. *ff. de regul. jur.* Nicolaus Mo- 50
ron.*in tract. in de fide treng. & pace , q.* 105. *num.* 10. dicens.quòd quando ſalvus conductus reperitur conceſſus,ſub epiſtola Principis, habere debet vim legis, per *l.1.ff.de conſtitutionibus Principum*, Franc.Herctl. *in tract. de cauſ. non offenden. titulo de ſalvo conductu , c.* 37. *num.* 10. *& num.* 11. qui etiam dici obtinere in ſalvo conducto non ſolùm ad tempus , ſed etiam perpetuo conceſſo , ut etiam de magis communi teſtatur Bertazz. *in conſilio* 359. *num.* 1. *& ſequentibus* : quod 51
etiam procedit non ſolùm in ſalvo conducto obtento circa delicta atrociſſima,ut de magis communi opinione contra alios contrariam tenacitèr amplectentes teſtatur Proſperus Farin ac. *in praxi crimin. quæſt.* 19. *à num.*4 *u ſq.* 3.& alij plures ab ipſo relati , apud quem rationes hinc inde [illegible] ctas videre latè poteris, quam doctrinam etiam *n.* [illegible] 6. ampliat ex Guido Pap.Bertazz. Burſat.Mrno. & al [illegible] ſalvum conductum, & ſecuritatem factam,& co [illegible] Tam hoſti,& in ſequentibus numeris alias latè p [illegible] quitur ampliationes , ad quem ſufficiet lectoren [illegible] mittere.

Unum tamen [illegible] Farinac. & utile non omittam , nempe, [illegible] ſalvo conducto, eo quod & injuſtè,

incarceratus eſt, non ſolùm relaxari debet, & ad priſti-
nam libertatem reduci, ſed etiam taliter relaxari, ut
capi iterum non poſſit, aliter namque non dicetur li-
beratus, nec relaxatus, ut tenet Bart. *in l. 1. §. omnia, ff. de*
acquir. rerum domi. quem allegat Marſi. *in tractatu de*
53 *bannitis, in verbo capti, n. 7. verſiculo utr poterit capi,*
ubi infert ad captum in Eccleſia, qui debuit relaxari
tanquam non bene captus, quòd relaxatus non poterit
iterum capi, & nos dicemus *infrà, hoc in cap.* circa car-
cerationem injuſtam ratione loci; idem Bart. *in l. 1.* per
illum textum *verſiculo venio ad verſiculum venientes,*
&c. de navicula lib. 11. Archidia. *in cap. major. 17. quæſt. 4.*
Felin. *in c. ego N. eo ùna fin. verſiculo item infert, de ju-*
54 *reju.* dicit etiam Gui. *in tractatu de crimine læſa ma. eſta-*
tis, lib. 1. titulo quis tr. & à quibus crimen læſa majeſt.
tam tra. n. quæſt. 10. num. 27. rationem reddentes, quo-
niam, qui tenetur aliquem relaxare, ſeu ad priſtinam
libertatem reſtituere, non dicitur obligationi ſatisfeciſ-
ſe: niſi illum non ſolùm relaxaret, ſed etiam eum faciat
conducere extra ſuum territorium, ad locum, quòd ibi
poſſit ſecurè ſtare, ut per Abb. & alios *in cap. accedens,*
in 3. nota. & in gl. ex r. de procurato. Cagnol. *in leg. li-*
bertas, n. 3. ff. de regul. jur. Franc. Hercul. *in tract. de can-*
telis, de non offen. n. 37. rubr. de ſalvo conducto, n. 24 Brun.
der. ſ. Bononienſ. in 11. q. 4. qu. prin. rubr. miles an accedat.
bonis n. 39. in fin. ante quos tenet Paris de Put. *in tract.*
55 *de ſyndica. verbo captura, cap. 4. n. 3.* ubi dicit quòd in-
debitè captus, debet taliter relaxari, ut difficilis ſit ejus
perſecutio, ſecundùm Bartolum *in leg. naturaliter, in*
prin. ff. de aquir. rerum domi. & in leg. qui nec, ff. de verb.
ſignific. idem Paris de Put. *verbo ſalvus conductus, cap. 1.*
poſt n. 5. & faciunt quæ dicit Farin. *ubi ſuprà, q. 33. in*
2. ampliat. num. 5.

56 Hæc tamen, quæ diximus de ſalvo conducto obſer-
vando, non habent locum, non ſolùm in delictis futu-
ris, quibus commiſſis, de novo infringitur ſalvus con-
ductus, non ſolùm ad ipſa delicta noviter perpetrata,
verùm etiam, ad delicta antiqua, quorum ſalvus condu-
ctus conceditur, non tenetur obſervari, quoniam ſal-
vus conductus habet tacitam conditionem in ſe, niſi
aſſecuratus concedentem offenderit, vel alias offenſio-
nis cauſam præbuerit, *leg. quæro, §. interlocutor, ff. locu-*
ti, l. quid ergo, §. ſi hæres, ff. de legat. 1. tradit Magalott. *in*
pract. de ſalvo conducto, in 2. p. col. 4. verſ. ſed hoc limita-
tur, Menoch. *conſ. 244. n. 31. & 38. ſeq. vol. 3.* Angelus *de*
maleſ. in verbo quod fama publica, &c. n. 68. in fin. Roma-
nus *in l. poſſideri, §. ſi ſervus,* ſatis autem dicitur offendi
57 concedens per delictum commiſſum, ab aſſecurato, cùm
per delictum offendatur Princeps, & Reſpublica, *leg. ſi*
quis ingenuũ, §. in civilibus, ff. de captivis, & poſtlimin. re-
ver. l. ita vulneratũ, ff. ad leg. Aquil. ac propterea captu-
ra hoc in caſu injuſta non dicetur, ex his quæ ſcripſit
58 Hippolyt. Rimi. *in conſil. 490. n. 24. vol. 5.* ubi dicit, quòd
ſecuritas ſemper in ſe tacitam habet conditionem, niſi
per aſſecuratum aliquid committatur, propter quod
adverſus eum lex permittat capturam, *leg. qui ſervum,*
ubi B. & Iaſ. *in 2. nota. ff. de verborum obligat.* Burſa. *d. ct.*
conſil. 345. n. 34. l. 4. Quintilia Mando, *in pract. commiſſ. in*
tract. de ſignatura gratia, rubr. de ſalvo conducto, verſ. li-
mita, quam et veram contra alios reſolvit Farin. *3. tom.*
crimin. q. 39. n. 34. & ſequentibus, ubi plures alias limi-
tationes proſequitur.

De indebita incarceratione perſona.

59 SEcundò, & principaliter dicitur indebita, & injuſta
incarceratio ratione perſonæ; ſcilicet, quãdo cleri-
cum pro debito civili à judice incarcerari contingit,
quod omni jure meritò reprobatum eſt, ut aſſeverat
Anton. Butrigarius *conſ. 41. incipit ſatis puto, &c. in fin.*
Regia l. 118. ſtyli, Roderi. Xuarez *ad l. 2. lib. 2. fin tit. de*
los Goviernos, n. 14. & jure noſtro Regio probari, cleri-
cum pro debito civili nullatenus in carcerem detru-
dendum eſſe, tenet Celſ. *in judice Regiarum conſti. verbo*
de arra gar. f. 25 Caſtellus *lib. 6. T or. num. 120. verſ. ex*
quo infero, quod pro civili notat Ioannes Andreas per
textum *ibi, in c. ſi clericum, de ſent. excomm. lib. 6.* dixit
communem Roderic. Xuarez *ubi proximè, quæſt. 6. col.*
7 verſ. idem dicendum ſcribit Mateſilanus, &c. hanc ta-
men opinionem, clericum ob æs alienum capi non
poſſe, etiamſi inops ſit, probat idem Mateſil. *in leg. con-*
ſentaneum, columna 2. verſ. prædicta omnia fallunt, C. quo-
modo, & quã de judex, Nicol. Mili. *in Reperto verbo cle-*
ricus, verſ. 6. Doctores *in c. dilectis, de appell. poſt gloſſ. 2.*
ibi, Innoc. *in c. cum fama. gloſſa verbo prælatorum, de ſen-*
tent. & excommun. Philippus Decius poſt Peruſinum *in*
d. c. cap. dilectis, num. 1. nota. Calderinus *in c. 1. de off.*
ordina. Matſil. *in tract. de bannitis, in verbo carcerari,*
n. 11. & in pract. §. attingam, n. 70. Menoch. *de arbit. lib. 2.*
q. 88. n. 8 & cum Iaſone, Angelo & Caccialupo idem af-
firmat Parlad. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. part. § 7. n. 24.* 60
licèt non deſint contrariam opinionem ſectantes, con-
tra quos validis rationibus, & fundamentis de magis
communi, magiſque juridica hac noſtra teſtatur opi-
nione, Baëça *de inops debitore creditori addicendo, c. 27.*
n. 2 fo. 199. col. 4.

Nam cùm clerici habeant privilegium à jure, nec 61
conveniri queant in plus, quàm facere poſſint, gl. B. Iaſ.
col. 3. Ripa *num. 7. §. in leg. in le, ff. de re jud. gl. in cap.*
ſtudeat, 50. diſt. Capella Thol. *deciſ. 246.* ubi Aufrer *in*
addit. Felin. *in cap. cum ex offic.* & reprobata Caſtenſis,
& Mateſila, contrar. opin. hanc communem vocat, &
defendit Covar. *lib. 2. variar. reſ. l. cap. 1. n. 9. poſt princ.*
Parlad. *ubi proximè,* Paz *in praxi, 2. tomo, 3. p. c. unico, n. 6.*
Gutierrez *de jur. confir. 1. p. 17. n. 34.* propterea ſi præ-
dicti clerici pro debito civili conveniantur, quod qui- 62
dem haud ſolvere queunt, nec capiuntur, nec in carce-
rem mittuntur, nec coguntur bonis cedere, ſed jurato-
ria tantùm cautio ab eiſdem præſtanda exigitur, ut id
ipſum ſolvant, cùm ad pinguiorem devenerint fortu-
nam, juxta textum expreſſum *in cap. Odoardus,* & ibi
Abb. Immola, & Anchar *de ſolut.* & de hac etiã magis
communi contra alios teſtatur idem Cov. *loco proximè*
citato, ſequitur Menoch. *de arbitr. c. ſu 185. n. 29. lib. 2.*
Anton. Gomez, *tomo 2. variar. c. 13 n. 18. in fin.* idem te-
ſtatur ex aliis Baëça *ubi ſupra,* Proſper Farin. *d. 3. tomo*
crim. q. 27 à n. 60 qui n. 68. teſtatur de praxi, quòd quan- 63
do clericus convenitur pro debito civili, ſequeſtrantur
fructus beneficij, qui creditoribus aſſignantur uſque ad
debitam, & integralem ſatisfactionem, reſervata tamen
eidem clerico congrua portione pro alimentis, & ejus
ſuſtentatione, habita conſideratione, ne egeat, in op-
probrium ordinis Eccleſiaſtici mendicando poſtmo-
dum, per argumentum text, *in cap. pervenit, extra, de fi-*
de, juſſo. allegans Aufrer. *in addit. ad Capellam Tholoſ.*
diſt. 245 quem ſequuntur etiam Cov. *ubi ſuprà,* & Me-
noch. *d. c. ſu 183. n. 30. l. 1.* ſi igitur judex Eccleſiaſticus
non detulerit appellationi ab hac injuſta detentatione,
in carcerem, vim fieri, notabilémque oppreſſionem de-
clarabit tribunal, ut vides.

Hnc tamen veriſſimam reſolutionem voluit limi- 64
tare Ludovicus Gomeſius *in compendia utriuſque ſig na-*
tura, col. fin. affirmantem, clericum inopem, qui tribus
ſententiis conformibus fuerit ſolvere damnatus, non
poſſe allegare beneficium clericis conceſſum, relatum
ex diſpoſitione *c. Odoardus,* atque etiam idipſum eſſet
intelligendum, quoties jureiurando ſolutionem cleri-
cus promiſit, imò his caſibus non obſtante præfato
privilegio incarcerari, & capi clericum poſſe, quem
meritò reprobant Cov. *ubi ſuprà. n. 9.* & Baëça *num. 6.*
& 8. Farinac. *num. 70.* qui efficacem reddunt pro ſua
opinione rationem contra Gomeſium, licèt Proſperus
Farinac. ibi eam ſequatur, ſtante obligatione camerali,
cujus clauſularum virtute poſſe capi clericum dicit, 65
cùm

cùm in ea apponatur ſpecialiter,&hæc ut poſſit obli-
gatus carcerari,& detineri,de quo pacto & quando de
jure valeat,latè Maſſa,*de obligat.cameral.3.partic.q.46,*
*& 7.*idcirco dicit Proſperus communiter practicari,cle-
ricus ita obligatos in forma Cameræ poſſe capi,&deti-
neri,de juréque veriſſimum eſſe dicit.

Advertendum tamen eſt,hanc, quam *ſuprà* firmavi
regulam,nempe;clericum non incarcerari pro debito
66 civili,nec teneri ultra quæ facere poſſit,*&c.*ex privile-
gio *cap.Odoardus,de ſolutionibus,*intelligendā eſſe,de-
bere de clerico ſacris majoribus ordinibus initiato,vel
altari,vel Eccleſiæ,proprio miniſterio ſerviēte,non ta-
men de eo clerico,qui tantùm minoribus eſt ordinibus
initiatus;hic nāque ut laicus cenſendus eſt quoad hoc
privilegium,ita docet Cov. *var.reſolut.lib.2.cap.1.n.9.*
*verſ.propter quorum,*Menoc.*de arb.caſu 583.in fin.n.30.*
lib.2 Farinac.*in d.quaſt.27.n.69.*Baëça *in d.c.17.n.20.&*
67 *ſequenti.* Vbi etiam dici putat, an idem ſit in debito
contracto ante ordinum ſuſceptionem, in quo plura
cumulat.

Ego autem tùnc conſentiam,probabóque, clericum
ſacris majoribus ordinibus inſignitum, ob æs alienum
poſſe carceribus mancipari, etiam pro debito civili,
quando ſubeſt ſuſpicio de fuga, & exportat res ſuas,
tunc etiam ex dolo capi poterit,ex Cov. *ubi ſuprà,*Fa-
rin. Baëça, & aliis *ſuprà proximè* citatis, & B. paſta
68 Sanfeu.*in tract. de debito, ſuſpicione,& fuga,quaſt.6.5.*
*quaſt.princ.*imò etiamſi non eſſet ſuſpectus de fuga,ſed
tantùm probaretur ipſum bona occultare,nam ex ipſo
dolo, qui delictum eſt, & clericus ex delicto, verùm
etiam,& ex debito,ſeu pecunia,ex delicto deſcendenti,
69 vel quia contrectavit depoſitum,poteſt incarcerari,*c.1.*
depoſito, & ibi doctores expoſitores Mareſila. *ſingulari*
*60.incipit nota quòd clerici,*latè Hippolyt.*in practic.cri-*
*minal,§ attingam,n.70.*Butriga.*conſ.41.*Boërius*dec.347.*
n.11. vel etiam quando de delicto civiliter tractatur,
70 nam & tunc juſtam, debitámque dici capturam,& de-
tentationem in carcerem,tradunt per textum *in cap.di-*
lectus,& ibi Abb.Philip.Franc.&Decius *in 1.notab.*tra-
dit etiam Diaz *in pract. crimin. verbo capi, caſ.314.in*
*pri. c.*ſequitur Fuller.*in pract.crim.canonic.verbo & car-*
ceribus mancipari,cap.12.n.2.& ſequenti,& aliis citatis
à Baëça *ſuprà,n.11.& ſequenti.*Farin.etiam *n.75.*
71 Vnum tamen diſſimulare non poſſum ex eo, quòd
utile ſit in noſtro Regno,ſcilicet,clericum conducto-
rem Regij vectigalis poſſe juſtè carcerari,non ſolùm in
carcere Eccleſiaſtico,ſed etiā in Regio,ex l.Regia,quæ
apud nos extat 118. in legibus ſtili hoc expreſſe diſpo-
nens,cuius meminit Baëça *d.cap.7. n.15.* qui ſatisfacit
diſtinctioni,& intellectui Caſtelli *in l.66. Tauri, verbo*
deſſe arraigar,column.9.verſiculo niſi dicas,& optima ra-
tione.

72 Injuſta etiam,& indebita dicitur captura ex hoc eo-
dem capite,& ratione perſonæ,ſi fiat namque in mo-
nacho,qui quidem pro debito civili haud valet carce-
rari,nec detineri,cujus doctrinæ author eſt Bald.*in au-*
then.cauſa qua ſit cum monacho,col.2.n.3.verſic. quar-
eum conſiderandum,Cod.de Epiſcopis,& clericis, Abb.*in*
cap.cùm I.& A.n.27.de re judic. Rodericus Xuarez *in*
l.2.titul.de los Govicrnos,in 5.quaſt.verſ.idem dicendum,
& Baëça *ubi proximè,num.72.*qui ibi & pluribus diſpu-
73 tat,an hoc procedat, quando ingreſſus ſit Religionem
fraudandorum creditorum gratia,& quando ingreſſus
eſt, poſtquam creditor illum cepit, vel adverſus eum
executionem petivit.

Ex hoc eodem capite, nempe ratione perſonæ inju-
ſta eſt carceratio,facta à judice pro debito civili in per-
ſonam Advocati,ſive Doctor ſit, ſive Licentiatus, ſive
74 tantùm Baccalaureus, dummodo advocationis officio
actualiter fungatur;in quo nulla, imò captus relaxan-
dus omnino eſt, etiam non præſtito, nec petito fide-
juſſore, Doctorum controverſia eſt,ut videre eſt apud
Bald.*in l.s.ff.ſolu.matr.*Iaſ.*in l.filia licet,C.de collationi-*
*bus,*Antilo.*de muneribus,3.p.§.1.n.56.*communem teſta-
tur Petrus Lenauderij *in tract. de Doctoribus 4.p.q.3.*
&,ut cæteros taceam,tenet Baëça *de inope debitore,c.16.*
num.137.& num. 147. cum pluribus ſequentibus, ubi in
favorem advocatorum plura cumulat ad hoc propoſi-
tum,Parlad. *rerum quotid. lib 2.cap. fin.§ 7.à num. 20.*
Farin.*d.quaſt.27.num.83.* ubi hanc opinionem noviſſi-
mè ſimul cum fundamentis adducunt plures,quod idem 75
intelligunt & magis indubitanter in Doctoribus me-
dicinæ,& legum actualiter legentibus, docentibúſque
juvenes. Quæſtio tamen eſt, inter noſtri juris profeſ-
ſores,valdè altercata, & pro utraque parte fortiſſima
argumenta adducta, an idem intelligendum ſit,& ad-
mittendum in Doctore, qui nec legit, nec actualiter 76
advocationis officium exercet. Negativam cum pluri-
bus ſequacibus tenaciter validis argumentis defendit,
eámque veriorem profitetur,Baëça *ubi proximè,à n.*
127.cum pluribus ſequentibus. Affirmativam autem de
jure veriorem eſſe, magíſque uſu receptam, defendit
cum pluribus Doctoribus antiquis,& modernis, Farin.
ubi ſuprà,à n.83.& à Parlador.qui abſq; ullo ſcrupulo
univerſaliter de Advocatis, Doctoribus, Baccalaureis,
legentibus,vel non,opinionem hanc admittit,dubia eſt
ex varietate Doctorum; ſed quidquid ſit, ego autem
nunquam vidi Doctorem,niſi non legentem pro debi-
to civili carceratum, quod Parlad. *ibi, n.21.* intelligit 77
procedere non ſolùm, in Doctoribus, & Licentiatis
Salmanticenſis, Pincianis, Complutenſibus, & Bono-
nienſis collegij: ſed & in aliquibus omnibus, apud
quaſcunque alias Academias lauream ſortientibus ex
ratione ibi.

Ex hoc etiam capite fit injuſta detentatio, ſeu ca- 78
ptura in perſonam tutoris pro debito ſui pupilli, ex
textu *in l.1.Cod.quādo fiſcus,vel privatus,*text.*in l.ſi ſe*
*non obtulit,§.tutor,ff.de re judicata,*niſi forſan tunc car-
ceri mancipetur, eo,quòd nolit exhibere bona, quæ 79
pupilli eſſe probantur, ut in eis executio fieri poſſit,
quæ tunc carceratio juſta cenſenda eſt, ex Bald.*in d.l.*
1. Cod. quando fiſcus, vel priva. cæteri ſcribentes *ibi,*
idem tenet Parlador.*rerum quotidianar.lib.2.cap. fin.§*
par.§.6.num.14.

Ex hoc eodem capite minor facit injuſtam carcera- 80
tionem, ſi pro debito civili in carcerem trudatur: de
pupillari ætate nulla dubitatio eſt, & probatur argum.
in l.nec impuberes, ff.de in jus voca. & ibi not. B.Bald.
Ruma. Paulus,& Alex. Iaſ.& Iacobinus, Baptiſta San-
ſever.*in tractatu de debi.ſuſ. & fugi. in 5.quaſt. princ.*
Speculator *in titulo de conſtumacia, § ſi* .Ang.*in l.nemo*
*carcerem.Cod.de exactor.tribut.lib.10.*Rumanus *conſ.120.*
*column.2. num.3. cum ſequentibus,*Boërius *in repeti. leg.*
conſentaneum.n.365.C.quomodo, & quando jud.& dicit
Iacobinus *in d.l. nec impuberes,*Caſtellus *in l.66.Tauri,*
*verbo deſſe arraigar, col.fi. not.*Bald.*in l.1.20. Cod.qui*
bonis cedere poſſunt, Roderic.Xuar *in l.2.tit. de los Go-*
viernos,lib.2.fori.colum.fin.verſ. limita 6.& alibi paſſim
per Doctores.

In minore autem pubeſcente maxima difficultas eſt, 81
& inter noſtros in contrarias itum eſt ſententias; qui-
dam namque minorem 25. annis pro debito civili in-
carcerari non poſſe, plures affirmant: quidam autem
bene poſſe, ut videre eſt poſt longam diſputationem
apud Gregorium Lopez *in leg.1. titul.15.p.5.verbo to-*
*do,*Caſſanæum *in conſuet.Burgun. titul.des droits, rubr.*
5.§ 2. Dueñas *gloſ. 269.* Caſtellum *ubi proximè,*Socin.
regul. 46 fall. 13. & in d. l.nec impuberes, column. 1.
Roderic. Xuarez *ubi proximè,*Iaſ.*in d. leg.nec impube-*
*res, col. 1.& 2.*in cujus controverſiæ varietate, & il- 82
lud,de jure,conſuetudinéque approbante, verius eſſe
cenſeo: nempe ſcilicèt; minorem 25.annis puberem jure
poſſe incarcerari,quando ſuarum rerum habet admini-
ſtrationem ſive curatore; ſi secùs autem,carcerari non

debet, quod etiã placuit Caecialup. *in tract. de deb. fugit, quæſt. 5.* Mariano Socin *in rubr. de dilatio. 5. p. quæſt.*
20. Parladue *rerum quotid. l. 2. c. fin. quinta part. §. 7. n. 15*,
ad quod eeducenda ſunt ea, quæ dicit etiam Baëça *ubi*
ſuprà, n. 14. verſ. cæterum quidquid de jure communi, &
n. 16. qui hanc rem ampliat, & limitat.
83 Rattoue perſonæ dicetur etiam injuſta, indebita
incarceratio: quando nempe peo debito meee civili
mulier carceeatur: text. *in l. 1. Cod. ut omnes Iudices, authent. novo jure, Cod. de cuſtodia reorũ*, & apud nos *l. Reg. a 61. Tauri, & l. fin. tit. 3. lib. 5. recop.* Bal. *in l. omo deinceps, C. de Epiſc. op. et dic t a*, Roderi. Xuarez *ubi ſuprà*,
Anton. Gomez *in d. l. 62. Tauri*, Baëça *de inope debitore,*
c. 15. n. 3. Dueñas *reg. 6.* Parlad. *ubi ſuprà, n. 13.* Dueñas
reg. 312. in princ. Cov. *variar. reſolutio. lib. 2. c. 10. n. 3.*
verſ. fœmina tamen prodicam vitam agente, Petr. à Placa,
in epito. del. lib. 1. cap. 34. n. 10 Menoch. *de arbit. lib. 2.*
quæſt. 88. num. 10.
84 Quod etiam habet locum, non ſolùm in debito privatæ perſonæ, ſed etiam pro debito publico & fiſcali,
mulier nullo modo incarceeaei poteſt, ita probatur *in*
d. l. 1. & in authent. ſed hodie, ibi, peo fiſcalibus, vel privatis debitis, *C. de officio diverſorũ jud. d. authent. hodie novo jure*; ibi, pro pecuniaria, fiſeali, ſeu privata cauſa, *C.*
de cuſtodia reorum, & in §. neceſſarium, ibi, ſi quidem pro
fiſcalibus debitis, aut privatis pulſetur, *auth. ut nulli*
judices, tenent etiam B. & Ioannes de Platea *in l. nemo*
carcerem. C. de exactor. tri. lib. 10. Ioannes Baptiſt. de S.
Sever. *in tract. de deb. ſuſp. & fugit. d. q. 5. n. 22.* Afflictis *in cap. unico, verſ. condemnatorum, n. 62. tit. quæ ſint*
Regalia, Nicolaus Boërius *in repet. l. conſentaneum, n. 139*
C. quomodo, & quando, Gearna. *deciſ. 33. n. 9.* Dueñas *d.*
Reg. 312. in 2. ampli. Placa, & Meno. *ubi proximè*, Cifuentes *in l. 62. Tauri.*
85 Quid autem dicendum eſt, quando molier ſuccedit
debitoei fiſcali, an tunc ipſa hæres carceranda eſt, quemadmodum carcerareiur maſculus, cui ſuceeſſit, qoam
quæſtionem anxiè, & accuratè diſputatam diffinit Men-
86 cha, *de ſucceſſio. creatione 1. par. lib. 1. §. 6. n. 38.* Baëça *d.*
c. 15. n. 4. His adde, quòd mulice etiam ratione tutelæ
capi, & careerari non poteſt, Roder. Xuarez *in d. l. 2. tit.*
de los Goviernos, q. 4. col. 4. verſ. ſecund. cauſa, & verſ. additis, & contra alios teoet ibi Baëça *n. 13. & ſequentibus,*
& in tract. decima inoris, c. 4. n. 46. Ioan. Bapt. de Santo
Sever. *ubi ſuprà, n. 26* Marſil. *in pract. §. attingam, n. 65.*
Dueñas *d. Reg. 312. verſ. dico tamẽ*, Placa *ubi ſuprà, n. 12.*
& alij plures hanc partem tuentes, quos refert, & ſequitur Proſperus Farin. *3. tomo pract. crim. q. 26. n. 62. &*
ſequentibus, ubi dicit, ab eá nullatenus in judicaodo, &
conſulendo recedi poſſe, tanquam fundata, & jùre probabiliori, contea alios Doctoees, quos ipſe *n. 61.* eefert
conteariam ſectantes.
87 Fallit tamen præfata regula, quando mulier careeratur peo debito civili deſcendente ex delicto, in quo
nemo eſt, qui dubitet, poſſe tunc eaceeri maneipari, &
ut cæteros taceam, Baëça *ubi ſuprà, n. 7. & c. 16. n. 26. &*
27. omnes Tauriſtæ *in l. 62. Tauri*, per textum *ibi*, Placa
in epito. delicto. l. 1. cap. 34. n. 12. Dueñas, & alij, *ubi ſuprà.*
Fallit inſuper in muliere meretrice, vel inhoneſtè, &
88 luxorioſè vivẽte, quæ ad judiciũ ad perſonalitee comparendum vocari poteſt, & pro quacunque eauſa, tam
civili, quàm criminali eareeri, ut ex Dueñas, Socino,
Marſilio, Paulo Guielano, Petro à Pach, & aliis pluribus reſolvit Proſperus *ubi ſuprà, num. 55.* & an idem
89 ſit in meretrice maritata, hinc inde duas contrarias
opiniones, pluribus authoritatibus fulcitas, refert Proſper, Farina *in d. q. 27. n. 56. cum ſequentibus*, ex mente
plurimorum authorum, ibi eelatorum pro concordia,
& earum amicitia diſtinguit: an maritus ſciat, & cognoſcat inhoneſtam, & meretriciam vitam ſuæ uxoris, &
tunc carcerari mulier poteſt: aut maritus eſt ignorans,
nec particeps meretriciæ, ac inhoneſtæ vitæ ſuæ uxoris, & tunc illa carcerari non valet ob mariti reverentiam, imò idem eſſe judicandum de eà, ac de
honeſta, & matrefamilias dicit, quem & multa de hoc
videre poteris, & ad idem requiee Baëçam *d. c. 15. n. 18.*
& ſupra.
Supradictis addere unum potes, pro animadverſio- 90
ne; nempe mulieeem dictis caſibus non ſolùm ooo poſſe carcerari, ſed nec etiam poſſe cogi ad peeſonaliter
comparendum in judicio, quia debet per procuratorem
audiri, ot probatur *in d. § neceſſarium, in auth. ut nulli*
jud. in prin. ibi, ſed ſiquidẽ pro fiſcalibus debitis pulſetor ſecũdùm legem mulier, aut per virum ſuum per ſe,
aut pee quam vuluerit peeſonam legimè reſpondeat,
& tranſigat eem. Quæ verba tranſceipta ſunt, & eepezita *in d. authent. ſed hodie novo, C. de officio diverſorum*
jud. & in auth. hodie novo jure. poſt l. quoniam, C. de cuſtod. reorum, Socinus *regul. 159.* Dueñas *reg. 312. in 1. ampliatione*, etiam quando judicium ſine mulieris præſentia tractari, ac expediri non poteſt, ſed judex ad eam
accedere debet, vel nuntium mittere, *C. mulieres, de judiciis, in 6.* & poſt Bart. *in d. §. neceſſarium*, tradit Boërius *in d. leg. conſentaneum, n. 137. Cod. quomodo, & quando*, eejecta Argeli, & ſequacium contraeia opinione, relata per Meno. *de arb. lib. 1. quæſt. 80. n. 11.* Proſperum Farin. *in d. quæſt. 27. num. 48. & 49.* qui *num. 51.* dicit poſſe
cugi mulierem, ad perſonaliter compaeendum pro ferendo teſtimonio in eauſa ceiminali, ex gloſſ. *in c. 1. de* 92
teſtibus cogendis, Socin. *d. regula 259. in 3. fallen.* ubi rationem reddunt. Vide quæ nos *infrà, hac 2 p. c. 5. n. 113.*
& ſequentibus.
Injuſta dicitor etiam eareeratio, facta in illos, qoi in 93
jus inviti non vocãtur, (quales verò ij ſint refert *l. 2. &*
ſequentibus, ff. de in jus vocando) quorũ perſonæ pro debito civili eapi, & incarceeari non queaot, ſi credimus
Maran. *in ſpeculo, in titul. de executione, n. 56* Parladoro
lib. 2. rerum quotidianar. lib. 2. cap. fin. 5. p. §. 7. n. 16. quo
quidem caſu, ſi fiat carceeatio à judice, vim faciet,
quemadmodom & in ſuperioribus jam relatis.
Iojuſta, & indebita dicitur ſimiliter careeratio, & de- 94
tentatio, ſi à judiee fieei tentetue in peeſonas eorum,
qui jnee immunes, & privilegiati ſunt, ut ne poſſint
cũveniri pro æee alieno in plus, quàm faceee poſſunt,
quales ſunt Pater, Mater, Avus, Avia, Socer, Mulier, Pateonus, Donatores, & Miles, &c. *l. Parentes, ff. ſolu. matr.*
leg. ſunt qui, l. inter eos, ff. de re judicata, § fin. cum duobus
ſequentibus, ff. ſoluto ma. l. 1. tit. 15. p. 5. leg. in cõdemnatione, ff. de reg. jur. & quod ij, & alij qui non in ſolidum,
ſed in quantum facere poſſuot, eapi peeſonaliter non
poſſiut peo debito civili, tenet Areti. *in leg. marit. §.*
eleganter, ff. ſoluto matr. Angel. *in §. ſed & ſi quis, n. 1.*
inſtit. de actio. Roderic. Xuarez *in d. tit. de los Goviernos, quæſt. 6. n. 4.* Covar. *lib. 2. variar. cap. 1. num. 4.* Avenda
reſponſ. 8. n. 7. Azeved. *in l. 1. titulo 21. lib. 4. recopil.* Baëça *de inope debitore, d. cap. 17. num. 33. & c. 3. num. 2. &*
ſequentibus, ubi latiùs hanc eem tractat, & Parlador. *ubi*
ſuprà, num. 17. & 18. qui etiam *num. 19.* ibi dicit con- 95
numerandum eſſe inter hos illom, qui non ſuâ culpâ,
ſeu vitio, ſed per infoetunium aliquod; bellum, putà;
naufragium, incendium, & ſimiles caſus, qui humanis
rebus ſolent aeeidere, ex Ioanne Fabro *in §. fin. n. 10.*
inſtit. de actioni. & Baëça *ubi ſuprà, n. 4. per totum*, latè
de hoe oltimo tractat, & *numeris ſequentibus*, accuratè
qui ſint ij, qui ultrà quàm facere poſſint, oon teneantue conveneri, quem videre poteris pro hujus articuli expeditione.
Dicitur etiam indebita captura pro ære alieno facta,
in perſonam roſtici, & in eebus ruſticis occupatam
tempore meſſium, & vindemiarum, ut ſcriptum relliquit Guillielmus Bened. *in c. Raynutius, verbo & uxorẽ,*
n. 906. arguendo de rebus ad peeſonam; ait namque,
ſi eei ruſticæ inſtrumentis hoc conceditur, ne pro debito capiantur; multò magis perſonis ruſticorum id
conce

concedendum, eſt quæ opinio apud nos ſtat, & probata
eſt *l. Reg. a 25. tit. 13. l. 8. recop.* quod hodie parum ob-
ſervari videmus, ut benè advertit Parla. *ubi ſuprà, n. 25.*
Hodie tamen novâ pragmaticâ renovatum extat, ut
pro debito civili nullo tempore capi poſſint.

97 Dicitur inſuper indebita captura facta in nobilem,
is enim ob æs alienum in carcerem non detruditur: ut
argumento *l. medicos, C. de profeſſo. & med. lib. 10. l. mi-
les, ff. de judi.* docuit Alex. *in leg. centurio, num. 25. ff. de
vulg. & pur.* Bald. *in d. l. miles,* Bald. *in l. circa fin. C. qui
bon. cedere poſſ.* & alij citati à Baëc. *de inop. deb. c. 16. n. 7.
& ſequentibus,* idem tenet Parlad. *rerum quotid. lib. 2.
c. fin. 5. p. §. 6. n. 9.* & apud nos extat lex regia 4. & 5.
tit. 2. lib. 4. ordi. l. 79. Tauri, l. 4. titulo 2. lib. 6. recopila. &
Iaſ. & Doctores citati, præcipuè Tauriſtæ hanc rem
extendunt, quæ limitatur in nobili conductore rega-
98 lium vectigalium, nam tunc rectè carcerari poſſe
dicunt plores citati à Baëça *ibi n. 77.* cum aliis, & di-
ximus *ſuprà* etiam de clerico.

Ex hoc etiam capite, & ſic ratione perſonæ dicitur
99 injuſta, & indebita carceratio, facta in perſonam gravi
infirmitate jacentem, quam quidem etiamſi de crimine
agatur, carcerari non debere, conſuluit Gramati. *in
eo ſ. 55. n. 9. & ſequentibus,* ut de illo, quem curia mit-
tit capiendum, qui tamen vulneratus eſt, incarcerari-
que nequit abſque ſuæ vitæ periculo, & dicit, quod
100 judex hoc caſu debet ſe aſſecurare per fidejuſſoriam
cautionem, quam ſi infirmus non haberet, adhibere de-
bet judex cuſtodias ſumptibus, & expenſis ipſius vul-
nerati, quouſque convaleſcat, argumento text. *in l. 4.
C. finium regundor. & l. pœna, Cod. de ſtatu liber.* & in
terminis tradit Paris de Put. *de ſyndicatu, in verbo car-
cer. cap. 4. n. 3. in fin. verſ. ſin autem ipſu cuſtodia,* & ita
practicari ſe vidiſſe in urbe, & extra, profitetur Proſp.
101 Farin. *in d. 3. tom. crim. q. 27. n. 87.* ubi dicit idem intel-
ligendum eſſe in cauſa civili: pro cujus executione exe-
cutores euntes invenire reum executatum in lecto
graviter infirmum, ſoleréque his caſibus judices Chri-
ſtiana pietates motos, concedere eiſdem debitoribus
inhibitionem ad tempus, intra quod poſſint domi
conquieſcentes convaleſcere, quod & pium, & Chri-
ſtianum eſt hac juſta cauſa factum.

De injuſta detentatione ratione temporis.

102 TErtiò, & principaliter dicitur indebita, & injuſta
detentatio, ſeu carceratio; nempe ratione tempo-
ris, quod contingere poteſt, quando quis capitur pro
debito civili in die feriato in honorem Dei, ut probat
text. *in l. fin.* & ibi Claſſici, & expoſitores omnes, *C. de
feriis,* Paris de Puteo *in tractatu de ſyndicatu, verbo
captura, c. 5. incip. captus illicitè, n. 5. fol.* 158. Bald. *in tr. de
carc. n. 1. 6. & 9.* ubi etiam loquitur in feriis inductis ob
utilitatem hominum, ut meſſium, vindemiarum, *&c.* de
quibus *ſuprà* diximus: tenet etiam Farina: *tom. crim.
q. 27. n. 105. & ſeq.* qui refert, quod id decretum Pij V.
Papæ renovantis diſpoſitionem *d. l. fi.:* in deſuetudi-
103 nem abeuntis. Quæ doctrina minimè procedit in debi-
tore ſuſpecto de fuga, qui etiam eo tempore capi po-
teſt; nec etiam ultra caſum; nempe, debitum civile:
nam pro delicto poteſt quis capi etiam die feriato ob
104 honorem Dei, ſi tamen delictum eſt grave, & enorme,
atróxve, ſecùs ſi ſit delictum leve, ut latè videre po-
teris per Farinacium *ubi proximè.*

Et hoc eodem capite dicitur injuſta captura facta in
105 perſonam hæredis durante tempore conficiendi inven-
tarium, ut poſt idem confectum, ſi bona hæreditaria
non ſufficiant, non enim in plus tenetur, nec pro de-
bitis defuncti debebit duci in carcerem, niſi fortè abſ-
condet bona in inventario confecto contenta: tunc
enim ex propria culpa capi rectè poterit, ut notat Bald.
in leg. fin. §. & ſi præfatam, n. 3. & ibi Corneus *Cod. de ju-
re deliberan.* Beroïus *q. 57. col. 3. ibi,* Socin. *conſ. 20. n. 18.
lib. 1.* Bald. *in dict. §. & ſi præfatam,* Salicetus *ibi n. 22.*
Alex. *in l. poſtulante, n. 4.* Baëca plura referens *de inope
deb. tre. c. 6. à n. 17. & ſuprà, à n. 15.* idem etiam dicitur,
quando hæres etiam non conficiens inventarium, etiam-
ſi defunctus bona reliquit, qui tenebatur ex obligatio-
ne ad factum aliquod perſonale, perſonæ cohærens,
pro quo hæres carcerandus non eſt, ut notat Bald. An- 106
gel. & Iaſ. *n. 3. in l. ſi deceſſerint,* per text. *ibi, ff. qui ſa-
tiſd. cogun.* & Baëca *loco citato, n. 18.*

Ratione temporis indebita dicitur detentatio, facta 107
in perſonam ejus, qui obtinuit literas dilatorias à par-
te, vel à judice, ut intra tantum temporis ſpatium, putà
biennium, quinquennium, ſeu menſem, à ſuis credito-
ribus non moleſtetur, nec conveniatur pro debitis, quæ
quidem literæ omnino obſervari debent à judicibus,
itaut debitor ea dilatione pendente nullo modo capi
poſſit, probat text. *in §. ſed nec, in auth. de mand. Princi-
pum,* qui licèt loquatur in ſecuritate, & dilatione con-
ceſſa à parte parti ſecundùm B. *in l. is qui reus, n. 12. ff. de
publicis judi.* idem dicendum eſt in dilatione conceſſa à
judice, qui pro bono publico eandem ſecuritatem con-
cedit, ſicuti declarat Menoch. *de arbitr. jud. l. 2. q. 71. n. 6.*
& licèt in cauſis civilibus moratorias literas, ſeu fidu-
ciam, minimè eſſe concedendam, ex qua damnum, ſeu
injuria poſſit oriri creditoribus, arg. text. *in c. cùm dile-
cta, de confir. util. & in l. 2. §. merito, & §. ſi quid, ff. ne
quid in loco publ. co,* quæ jura dubitationis loco ducit Pa-
ris de Puteo *de ſyndic. in verbo ſalvus conductus, c. 1. n. 1.
verſ. dic, quod poteſt, &c.* quando autem judex conceſſit 108
hanc ſecuritatem, & dilationem, aliqua juſta cauſa ani-
mum ſuum movente, & ad breve tempus, putà, 30. dies,
in d. §. ſed nec, in auth. de manda. Principum, omnis ceſſare
debet injuria, & damnum creditoris, quo caſu à judice
conceſſa dilatio, & mora utique ſervanda eſt, ut dicit
Puteus *d. n. 1. & 2. verſ. quæ nota;* nec judex tenetur in
ſyndicatu, licèt debitor affidatus veniat ad civitatem
intra illud tempus, nec ſolvat creditori, ut tenet Iacob.
Novell. *gl. 182. ſalvis conductis à ſolo Principe, & in pri-
ma, & ſecunda ampliatione,* ubi Alex. Dec. Marſil. & alios
plures hanc doctrinā adducit affirmantes, quos allegat
etiam Far. *in 3. to. pract. cr. q. 39. n. 20. & 21.* tu adde Re-
buff. *3. tom. tit. de literis dilato. annuli. quinque. &c.* & ibi
in art. 1. gl. 1. à n. 70. fol. 375. & ſeqq. inquit effectum ha-
rum literarum dilatoriarum eſſe, dilatione, & termino 109
pendente nihil innovari debere, quemadmodùm & di-
latione, & appellatione pendente tunc poterit nec
perſona, nec bona debitoris capi, quod idem dicit pro-
cedere pendente verificatione ipſarum literarum, quia
idem judicandum eſt de ipſo tempore, ſicut & de prin-
cipali poſt verificationem, per arg. text. *in c. non ſolùm,
de app. in 6.* & intra id tempus ipſa captura, tanquam
attentata revocanda eſt, ut ſervari affirmat Boërius *in
dec. Burdega. q. 296. col. 2.* per text. *in l. fin. C. qui bon. ce-* 110
dere poſſ. nec ita captus tenetur præſtare fidejuſſorem,
quia abſque eis debet relaxari, cùm jam fuiſſet indebitè
captus Bald. *in l. per diverſas, q. 15. C. mandati,* & Reb. *ubi
proximè,* ubi latè agit de natura harum literarum, & à
quibus poſſint impetrari, & quibus judicibus dirigi, &
alias plures quæſtiones, quas per te vide.

Idem dicendum, ſi major pars creditorum inducias 111
illi indulſerit, *juxta l. cum major, cum ſequentibus, ff.
de pactis, l. fin. C. de ceſſ. bon. l. 5. tit. 15. p. 5.* quarum intel-
lectum elucidat Afflict. *dec. 278.* Parlad. *rerum quotid.
lib. 2. c. fin. 5. p. § 7. n. 8.*

An autem hæ literæ dilatoriæ procedant in debito 112
jurato, & ad debita ex cauſa delicti, eò quòd ſolùm de
debitis in genere loquantur, & an extendatur ad fide-
juſſores debitoris affidati, & aſſecurati, & an ad debi-
ta fiſcalia, & ad debita privilegiata, ut eſt id, quod de-
betur ex cauſa locationis, vel conductionis, vel Ec-
cleſiæ, & pupillare, vel ad debitum de recenti contra-
ctum

ctum, paulò ante eaſdem literas, & an ſaltim ipſa di-
latione pendente, cogi poſſit debitor ſatiſdationem
præſtare, & quæ ſufficiet, vide Proſper. Farin. *d. 3. tom.*
in pract. c. crim. q. 39. n. 22. 23. 24, 25. uſque ad trigeſimum
octavum, & an judex inferior à parte poſſit concedere
ſalvum conductum in criminalibus, & poſt ſententiam
latam, & quando adeundum, *n. 79. cum ſeqq.* & vide de
aliis utilibus quæſtionibus.

De injuſta detentatione ratione loci.

113 QUartò, & principaliter dicitur injuſta carceratio
ratione loci: generale namque eſt, quod in locis,
in quibus jus, vel ſtatutum, etiam municipale, conſue-
tudóve (quæ lex eſt) prohibuerit capturam fieri, ut
indebitam, eſt relaxandus, qui ad eundem confugerit,
aut quomodolibet reperiatur: ita docet Paris de Puteo,
de ſyndic. in verbo captura, c. 5. incipit captus illicitè. n. 6.
verſ. & non ſolum capite impugnatur ratione loci, f. 138. B.
in l. ſi quis ſit fugitivus, §. Labeonem, ff. de ædilitio, & in l.
præſenti, in princ. C. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt, &
in l. 1. §. 1. ff. de acquir. rerum domin. & in l. ſi cui. §. ... col. 1.
verſ. 2. quæro, ff. de accuſat. quibus in locis addit captum
in locis, quibus de jure capi poteſt, debere relaxari. Idē
dicit Bald. *in l. ſicuti, § Ariſt. ff. ſi ſervitus vindicetur, &*
in leg. requirendi, in 2. colum. C. de ſervis fugi. Hippolit.
in Marſil. *in tractatu de bannitis, verbo capti, num. 6.* ex
quo utiliter inferri poteſt, quòd captus in Eccleſia, vel
ab ea extractus, ſtatim debet relaxari tanquam indebitè
captus, *l. præſenti, C. de his, qui ad Eccleſiam confug.* ibi,
nullos penitùs cujuſcunque conditionis de ſacroſanctis
Eccleſiis orthodoxæ fidei expelli, aut trahi, vel pro-
trahi confugas: textus etiam, *in cap. ſicut antiquitus 17.*
quæſt. 4. cap. de raptoribus 36. quæſt. 1. cap. inter alia, de
immunitate Eccleſiarum, imò ſic extractus eidem Eccle-
ſiæ protinus reſtituendus eſt, tanquam ſpoliatæ, *cap.*
ſane de reſtit. ſpoliat. B. *in d. l. præſenti*, Marſilius poſt La-
pum Oldrad, & Abb. *in tractatu de bannitis, verbo capti,*
num. 7. Angel *de maleſ. in verbo quod fama publica præ-*
cedente, num. 59. & ibi in additis, litera B. Boëtius *de-*
ciſ. 109. n. 3 Iodoc. *in prax. crim. tit. de citat. reali, id*
eſt captura. c. 15. n. 19. Joan. Mar. de Monticell. *in tract.*
cr. regul. 12. n. 12. Nicol. Moron. *in tr. de fide, trenga, &*
pace. q. 103. n. 1. & ſeq. Dueñas *regul. 228 in princ.* Petr.
à Placha, *in epitome delictorum, c. 34. l. 1. n. 15.* ubi alios
adducit Maria. Soc. *in tract. de cit. in 17. art. prin.* Boſſius
in tract. de captura, n. 21. quæ opinio communiter ap-
114 probata eſt per Canoniſtas, & Legiſtas, ut teſtatur Ma-
ran. Gumez, Remig. relati à Iulio Claro, *in pract. crim.*
q 10. quem pariter refert, & ſequitur Bonacoſ. *in com-*
muni opinione, 1. p. verſ. Eccl. habet immunitatem, fol. 59.
Cov. *variar. reſol. lib. 2. cap. 20. n. 2.* Menoch. *de præſump.*
lib. 5. præſumpt. 10. n. 1 Decian. *in tractat. criminal. 2. p.*
lib. 6 cap 25. rubr. de extrahendis ab Eccleſia, num. 1.
& ſequentibus, adeò ut ipſi extrahentes publici latro-
nes habendi ſunt, & excommunicandi, donec reſipiſ-
centes damnum omne reſarciant, & ablata per pœni-
tentiam reſtituant, ut declarat bene Iod. *in pract. crim.*
rubr. de violat. templ. ac propterea evidentem, & no-
toriam vim faciet judex Eccleſiaſticus, ſi confugientem
ad Eccleſiam vi exemerit, ab hácque carceratione, tan-
quam ab injuſta emiſſæ appellationi deferendum eſſe
tribunal ſupremum; cujus auxilium violentiæ prote-
ſtatur, declaravit.

115 Quòd extende non ſolùm ad laicum confugientem
ad Eccleſiam verùm etiam ut habeat locum in clerico,
ut iſte ab ea invitus extrahi, & capi nec poſſit, tenet
Bernard. Diaz, *in praxi crim. canon. cap. 115.* Ioan. de
Viſchis, *in tractatu de immunit. Eccleſiarum*, ab ipſo ci-
tato, & ex Decian, Cov. Diaz, Claro, & infinitis aliis
latè fundat, limitat, & extendit Proſp. Farin. *3. tom.*
crim. q. 28. num 7. & 8.

Et ut cætera in hoc articulo taceam, dico; quòd mul- 116
ti ſunt ad Eccleſiam confugientes, quibus peculiari ra-
tione ejus immunitas non favet: imò jure juſtè, & lege
permittente, ab ea capi, extrahique poſſunt inviti, qua-
les ij ſunt, accurratè in unum redegit Remigius, *tracta-*
tu de immunit. Eccleſiarum Decian *in tractatu crim. 2.*
part. lib. 6. cap. 15. rubr. de extrahend. ab Eccleſia, Cou.
lib. 2. variar. cap. 20. Farin. *in 3. tom. praxi crim. q. 28.*
Bobad. *in polit. lib. 2. c. ... rubr. à quales delinquentes noval.*
la Ygleſia, & ideo omnes ij, qui non gaudent immuni- 117
tate Eccleſiarum, juſtè, & debitè à judice capi poſſunt,
& ab Eccleſia extrahi, quia appellaverint, ſiutque
protęſtati regium auxilium violentiæ, cauſa ad ipſum
judicem remittenda eſt, & vim non fieri declarandum, 118
& an ſaltim confugientes ad Eccleſiam detinendi ſint
in vinculis, donec quæſtio, cauſáque decidatur, an gau-
dere debeant immunitate nunc, nec fugiant, contrariæ
ſunt opiniones Doctorum, pro quarum reſolutione, vi-
de Farin. *ubi proximè, n. 9. & 10.* & Decian. ad quem re- 119
mittit, *lib. 6. c. 28. n. 25. in fin. verſ. ac inſurgit*, & an huic
privilegio immunitatis per confugientem renuntiari
poſſit, invitis Rectoribus Eccleſiæ, vide ibi, *c. 26. n. 12.*

Ex hoc etiam capite injuſta dicitur carceratio, & per
conſequens juſta, & legitima appellatio, interpoſita à
detento in carcere obſcuro, & tetro, non claro, nec il- 120
luminato, ſaltim uſurpata luce, & lumine: ſed ſi forſan
adveniēte nocte ad majorem cautelam, & tutiorem cu-
ſtodiam in obſcuro carcere claudi contigerit, orta ta-
men luce, clareſcente die inde deduci, & ad clariorem
carcerem reddi: ita probat textus, *in l. 1. C. de cuſtodia*
reorum, ibi, nec verò ſedis intimæ tenebras pati debe-
bit incluſus, ſed uſurpata luce vegetari: id eſt, ſuble-
vari, & ut nox geminaverit cuſtodiam, in veſtibulis
carcerum, & ſalubribus locis recipiatur, ac revertente
iterum die, ad primum ſolis ortum illico ad publicum
lumen reduci, nec pœnis carcerum permittatur, quod
innocentibus miſerum, noxiis non ſatis ſecurum
eſſe dignoſcitur, per quem textum affirmat Cardin. *in*
clem. 1. q. 7. de pœnit & remiſſ. quòd Prælati qui in tetro 121
carcere clericum, ſeu alium delinquentem claudunt, ef-
ficiuntur irregulares, & reputantur homicidæ, quem re-
fert Proſ. *ubi proximè, q. 27. n. 97.* per quem textum, &
per legem, *nemo carcerem, Cod. de cuſtod. reorum. lib. 10.*
l. aut factum, §. ſolent, ff. de pœnis, & per alia jura gene-
ralem conſtituunt regulam Doctores: genus illud erga-
ſtulorum, quod apud nos *Suetanos* dicitur, carceréſque
ſubterraneos, ac caveas, in quibus veriſimiliter cognoſ-
ci poteſt, carceratos humiditate, calore, & frigore, ſiti-
que marceſcere, vel vitam periclitari, omnino eſſe
prohibitos, Corneus, *conſ. 325. n. 4. lib. 4.* Boniſac. de
Vital. *in titu. de carcere priv. num. 2. verſ. nec debet in-*
cludi, Marſil. *in tract. de bannit. in verbo carcerati, n. 45.*
tibi poſt Cardin, & Anchara. *in d. clem. 1.* idem tradit
Foller, *in pract. crim. in 1. p. 2. p. prin. verſ. vel carcerente-*
tur. num. 2. Parla. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. p. § 6.*
num. 5. & 4. Iod. *in pract. crim. cap. 7. tit. de carcerariis,*
ſeu commentar. num. 9. Boſſius, *in pract. crim. tit. de car-*
cer. n. 3. quæ opinio, & charitati, & humanitati, ac 122
Chriſtianæ religioni conſona eſt, & conſors, nam car-
cer non ad pœnam inventus eſt, ſed ſolùm ad cuſto-
diam, & ſic talis eſſe debet, ut carceratus pœnam non
patiatur, *d. l. aut damnum, §. ſolent, ff. de pœnis*, Iaſ. *in l. ſi*
vitium, num. 1. ff. de re jud. Puteus, *in tract. de ſyndica.*
verbo carceratus, cap. 5. incip. licèt dicatur, num. 1. An-
gel. *de maleſic. in verba quod fama publica præcedente*
& verſic. tenetur mentis, num. 80. & ibi Hieronym. *in*
addition. Pariſ. *conſil. 2. num. 184. lib. 4.* Iodoc. *in prax.*
criminal. tit. de carceribus, cap. 16. num. 3. Foller. *in pract.*
crim. verbo vel carceratur, num. 1. fol. 158. Paul. Ghirl.
in tract. de relax. carcerat. in rubrica, de ſentent. & pœ-
narum executione, num. 5. Boſſius, *in tit. de carcere, n. 2.*
Conradus, in *practicar. titul. de carcere, num. 1. fol. 173.*

Menoch. *de arbit. caſu* 305. *num.* 2. *lib.* 2. & alibi paſſim per Doctores. An autem carceratum in carceribus poſſit judex, obtinere in vinculis, compedibus, vel manicis
123 ferreis † pro utraque parte ſectatores refert Proſper. Farin. *in d. 3. tomo, quæſtione* 27. *n.* 98. *& ſequenti*, ubi arbitrium judicis in hoc maximè attenditur, qui ex qualitate perſonæ, vel delicti hoc diſcernere debet, ubi ad hoc ponit regulas, quibus animus judicis omnino reduci, & moveri debet, quem omnino vide, quoniam ad hunc articulum multa adducit neceſſaria: vide etiam Parlad. *ubi proximè*.

124 Ex eodem capite indebita dicitur incarceratio, facta in perſonam illius, qui habet ſalvum conductum legitimè obtentum, pro eundo; vel veniendo ad aliquem locum, & capiatur, vel in itinere acceſſus, vel receſſus, vel etiam domi ſuæ, ubi eſt præparans ſe ad iter, etiamſi id expreſſum non ſit: ſed generaliter pro eundo, vel redeundo, ſibi ſit ſalvus conductus conceſſus. Et hoc quia ſalvus conductus vim ſuam obtinet à die conceſſionis, & ex aliis rationibus efficaciter à Doctoribus adductis, *l. legato, & l. qui mittuntur*, §. *ſed & ſi*, ubi gloſſ. *in verb. agere*, ubi iidem DD. *ff. ex quibus cauſis majores*, ita aſſerit cum Angel. *conſ.* 363. *incipit quidquid addo*, & Menoch. *de arbitr. quæſt. lib.* 2. *caſu* 336. *nu.* 18. *& plurimis ſeqq.* Afflictis *in conſtit. Reg. lib.* 3. *rubr.* 35. *de fide mercatorum, in verbo pœnas, in fin.* Franc. Hercuia. *in tract. de cautela, de non offendendo, num.* 4. Jacob. Novell. *regul.* 84. *in prima amplia.* Boſſi. *in tractat. de remedio ex ſola clemen. prin.* Brun. *in tractatu de deciſione bon. in* 11. *quæſt.* 4. *quæſt. princ. n.* 34. Aleaand. *conſ.* 46. *lib.* 2. Gozadi. *conſ.* 27. *n.* 23. Jul. Ferrer. *in tract. de gabellis, & publ. num.* 95. & multa ad propoſitum vide per Menoch. *ibi*, & Farinac. *d. quæſt.* 39. *num.* 58. *uſque ad num.* 57.

De injuſta carceratione ratione ordinis non ſervati.

125 QUintò principaliter indebita, & injuſta dicitur incarceratio, ſeu detentatio, cum propterea juſta, & legitima appellatio emiſſa ratione ordinis non ſervati, in ipſa enimverò captura facta, non ſervato juris ordine, & indebita eſt, & à judice relaxanda, ut probant Fran. Caſon. *in tractatu de tormentis, in fine tract. c.* 9. *tit. de captura, & carcere, num.* 23. Boërius poſt Bal. quem allegat *in deciſ.* 213. *n.* 34. Marſil. *in tractatu de ban. in verbo carcerati, n.* 24. ſequens Ananiam, Gemini. Aug. & Areti quos ipſe allegat, quos pariter ſequitur Bruno. à Sole *in ſuis quæſtionibus, q.* 30. *n.* 39. Cov. *l.* 1. *variarum reſ. cap.* 1. *n.* 15. *verſiculo ego ſanè hanc opinionem*. & ſuprà Proſp. Farinac. *in* 3. *tom. quæſt. crim. quæſt.* 28. *n.* 115. *& q.* 30. *n.* 130. *& quæſt.* 32. *num.* 97. *cum ſequentibus*, cui quidem appellationi, ſi pro ejus delatione ſuprema curia adeatur, vim fieri omnimodo, eique deferendum, utique juſtiſſimè declarabit.

126 Ex quo capite juſta dicitur appellatio, & injuſta carceratio, ſi ab ipſamet in cauſa civili judex inceperit, quod fieri minimè poteſt, niſi debitum debeatur jam ex cauſa judicati, probat text. *in lib.* 5. & ibi gloſſ. fin. *C. de ceſſione bonorum*, gloſſ. *in rubr. ff. eodem tit. & in leg. fin. C. eodem*, docet Bart. *in l. cum eo, ff. ad leg. Jul. pecul.* Angel. & Paul. *in d. l.* 5. *Cod. qui bon. cede.* Bald. *conſil.* 90. *lib.* 1. Roderic. Xuarez *titulo de los Goviernos, in l.* 2. *columna* 1. *lib.* 3. *fori*, Ripa *in l. obligatione generali*, *n.* 25. *verſ. & ſi ratatus, ff. de pignoribus*, debet enim citatio,
127 cauſæ cognitio, & ſententia tranſlata in rem judicatá præcedere, ad hoc ut debitor capi, & incarcerari poſſit, *leg. conſentaneum*, ubi notat B. *quod quomodo, & quando*, B. *in l. fin. ff. ad l. Juliam peculat.* Rom. *conſ.* 224. *incipit iſta captura facta*, debita enim ſumma probanda ante omnia eſt, poſtmodum ſequenda eſt ſententia ejus declaratoria. Nam quod ante capturam non eſt deductum, nec probatum, non poteſt poſtea ad ipſam juſtificandam deduci, quoniá injuriatum nulla eſt confirmatio, *l. ſi cùm nulla, ff. de re jud.* ita not. Bal. *conſ.* 318. *iſta captura*, *l.* 4. Ripa *in d. l. oblig. n.* 25. *ff. de re jud.* Romanus *conſ.* 241. *incipit ſpectabilis dominus, col.* 2. Dec. *conſ.* 75. *pro tenui, col.* 1. *verſ. & ideo*, iterò tenet Baëça, *de inop. deb. c.* 1. *n.* 30.

Nec obſtat contra hanc noſtram propoſitam regu- 128
lam, illa, quam etiam frequenter deducunt Doctores *in leg. fin.* §. *fin. ff. quod metus cauſa*, nempe debitorum captum non ſervato juris ordine, non eſſe dimittendum, & relaxandum, ſi revera debitor eſt; quam patrocinatur Bal. *in c. tuæ, in fin. ut lite non conteſta. & in c. conquerente, de reſti. ſpoli.* Paul. *conſ.* 472. *in cauſa capturæ*, Jacob. *l.* 1. *ad finem*, Gomez. Arias *in l.* 60. *Tauri, n.* 11. Alex. *nulla, n.* 8. *de re judicata*.

Quo etiam fit incarceratum pro debito falſo, poſſe 129
detineri pro vero debito, *ut in d. l. fin.* §. *fin. ff. quod metus cauſa, l.* 2. & ibi B. *Cod. de exact. tribut. l.* 10. B. *in l.* 2. §. *qui exhibendi, ff. de cuſtodia reorum*, Gomez. Arias ſupracitatus, licet plures contrariam ſententiam tenentes referat Farin. *d.* 3. *tom. q.* 27. *n.* 152. licèt non ſequatur *n.* 53. nec videmus hoc admiſſú, imò quomodolibet captum judices detinent pro vero debito, vel delicto; & ita ſervatur quotidie, imò non dubitatur unquam, ubi bene etiam advertit Farin. *ubi*, licèt duas communes contrarias in hoc referat Farin. *ubi ſuprà n.* 151. *& ſequent.* qui ſe inclinat parti contrariæ, & ſic ut judex hoc in caſu non teneatur in ſyndicatu, in qua opinione animus meus, & intellectus minimè acquieſcit, quo-
niam, utcunque ſit, jam judex, quantum ad ſe pertinet, 130
habuit injuſtum principium, quia juris ordinem non ſervavit, & contra legem proceſſit, quæ utique ſervari debet, ex vulgatis, contra quam opinionem multa poſſem infingere, quæ omitto, quia noſtri non eſt inſtituti, diſcutere. Cui reſpondetur; quoniam etiam probato carcere: non ideo dicetur juſta prior carceratio, quia nullo modo juſtificatur ex ſequenti probatione: imò non ideo minùs judex deſinit eſſe in culpa, & teneri in ſyndicatu, ut *infrà* videbimus, & ipſa captura tenet, non ex vi prioris præcepti; ſed poſtea ex vi ſecundi præcepti, tacitè per detentationem, vel expreſsè per declarationem inducti probato vero debito, vel ſententia tranſacta in rem judicatam, vel ex obligatione, & inſtrumento guarentigiato, ut in ſimili notavit Alex. *in l.* 1. *col.* 2. *C. de Carb. edicto*, B. *in leg. creditores, in* 5. *q. princ. de pign.* Baëça *de inop. debitore, c.* 10. *n.* 30.

Quæ concluſio *ſuprà* poſita, ut debitor capi non poſ- 131
ſit, niſi ex cauſa judicati: adeò vera eſt, ut inſtrumentú publicum capturam hanc juſtam reddere non poteſt, niſi habeat clauſulam guarentigiatam, & liquidum ſit, ut latè comprobat Roderic. Xuarez *in l. poſt rem, in declaratione l. regiæ* 4. *&* 5. *tit.* 8. *lib.* 3. *ordin. l.* 64. *Tauri*, ubi omnes *l.* 1. *&* 2. *tit.* 11. *lib.* 4. *recopil.* Milius *in l.* 5. *tit.* 21. *l.* 4. *recopil.* Segura, *in repetit. leg. ſi ex legati cauſa, n.* 78. *ff. de verborum obligat.* Covar. *var. reſolutio. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 3. *verſ. illud ſanè*, utrumque etiam latè comprobat Baëça *ubi proximè, n.* 31. vide etiam Parlad. *lib.* 2. *rerum quotidian. cap. fin.* 1 *par.* §. 11. *per totum*.

Ex hoc eodem capite dicitur juſta appellatio, & in-
juſta carceratio, ſi fiat à judice ex obruio, de facto & 132
ſua propria cervice, & in vindictam nullis præcedentibus indiciis, præſumptione, vel diffamatione delicti: ſed quia in hoc variæ ſunt Doctorum opiniones, quam communis praxis hodierna ſervat, hîc ex opinionibus colligam, & ſic generale eſt; ut ad capturam debent procedere legitima indicia, & ita locum habet opinio illorum, quia hoc aſſeveraverunt, de quorum genere, & opinione eſt Marſil. *in practi. crim.* §. *conſtante, num.* 1. ubi allegat Doctores *in clem.* 1. *de homicidio*, & text. *in l.* 1. *in princ.* ubi hoc idem not. Marſil. *ff. de quæſt.* & *in l. penul.*

ubi

ubi gloſ. Cod. eodem. Marſil. refert, & ſequitur Conrad.
in pra.tic. titulo de captura, num.2. Angel. *de maleſi. in*
verbo fama publica, num.4. Roland. *conſ.17. num.2. col.3.*
Novell. *in pract. crim. §.5. incipit ſuperioribus annis, nu-*
mer.27. fol.25. ubi etiam adducit plures hoc idem te-
nentes, & ipſe teſtatur de communi, de qua etiam per
Bonacoſ. *in commun. opin. 1. verſiculo carceratio, & reten-*
tio, pag.21. col.1. Clarum *in pract. §. fin. q.28. verſ. ſcias*
autem, Angel. de Caſtro *inter conſilia crimin. diverſorum*
conſilio 94. num.2. lib.1. Marcum Anton. Eugenium
Peruſinum *in conſ.64. num.14.* licet hæc opinio æmulos
non paucos habeat, & verior, & communis, & æquior
eſt, & in praxi magis recepta, quam etiam ſequitur Fa-
rinac. *in 3. to. no pract. crimin. q.26. num.114.* quem vide
à n.112.

Hic tamen labor eſt: qualia ſint hæc indicia, ut eis
mediantibus rectè poſſit judex ad capturam devenire
in quo varios Authores, varias opiniones ſectantes re-
fert *ubi proximè,* Farin. nam alii levia indicia ſufficere.
133 alii præſumptionem, alii verò ſuſpicionem, alii etiam
alia dicunt, aut diffamationem; ego autem omnia vera
eſſe poſſe affirmo, ſecundùm caſus varietatem, & diver-
ſitatem, attentáque cauſæ, negotii, & perſonæ qualita-
te, quod maximè diſcreti judicis arbitrio conſtitutum
eſt, textus *in l.1. ff. de cuſtodia, & exhibi. reorum,* ibi:
Proconſulem exiſtimare ſolere, utrum in carcerem re-
cipienda ſit perſona, an militi tradenda, an fidejuſſori-
bus committenda, vel etiam ſibi: hoc autem vel pro
criminis, (quod objicitur) qualitate, vel propter ho-
norem, vel propter ampliſſimas facultates, vel pro in-
nocentia perſonæ, vel pro dignitate ejus, qui accuſatur,
facere ſolet: per quem textum ita firmat Laurent. Kirco
in commun. opinione contraria 4. concluſione 130. ante
fin. verſiculo cæterum, &c. & verſiculo quæ quidem regu-
la, ſequitur Clarus *in pract. crim. §... ad finem,* quem re-
fert Bonacoſa *in commun. opinione, 1. part. pag.16. verſ.*
captura ad hoc ut committatur, &c. in diſcurſu, F. Umbert.
Loc. *in practica judiciaria inquiſitorum, in verbo captus*
verſiculo in criminalibus tamen relinquitur arbitrio judi-
cis, &c. quod etiam videtur eſſe de mente Paridis de
Puteo *de ſyndica. verbo captura, cap.1. incipit an judex,*
n.12. nec diſſentit Blanch. *in practi. crim. §. pro cognitione*
itaque hujus partis, fol.126. cui etiam adhæret Proſper.
134 Farinac. *ubi proximè, num.127. & ſequentibus, & ſuprà,*
qui dicit hoc judicis arbitrium non erit abſolutum,
quin juris regulis (quas referunt Doctores, & ipſe pro-
ſequitur latè) debeat ſubjicere.

135 Ex quo etiam capite juſta dicitur appellatio, & per
conſequens injuſta captura, & detentatio facta à judi-
ce, anteaquam redigant indicia, præſumptiones, vel ea
alia, quæ inſurgunt contra inquiſitum, vel accuſatum,
136 in ſcriptum; ante omnia namque judex debet examina-
re teſtes, ſubminiſtrantes iodicia contra capiendum: ita
tenet, & teſtatur de communi conſuetudine totius Ita-
liæ Angel. de Caſtro *inter conſilia criminum diverſo-*
rum, conſ.94 n.2. lib.1. quem refert Iulius Clarus *in prax.*
crimin. §. fin. q.28. verſiculo ſcias autem, circa medium, ubi
etiam allegat Blanch. *in pract. fol.25. n.68. in fin.* & com-
muniter ita fieri; teſtatur pariter Hippolyt. de Marſil. *in*
d. §. conſtante, num.11. redeundo modò ad propoſitum, qui
etiam ponit modum examinandi teſtes, & hanc magis
communem opinionem, & veriorem eſſe affirmat, teſta-
turque Marcus Anton. Eugeni. Peruſ. *in ſuo conſilio 64.*
n.54. & ſeqq.

137 Quod etiam extende, & declara, quod in delictis gra-
vibus, & inferentibus pœnam corporis afflictivam, ad
capturam ſufficit quale quale judicium, & qualis qualis
informatio: ſi verò delictum leve eſt, ut dictam pœnam
non inferat, verum eſt, ut ad capturam non procedatur,
niſi extantibus indiciis, ſaltem ad inquirendum ſuffi-
cientibus; ſic enim diſtinguendo declarant opinionem
plurium relatam à Farinac. *ubi ſuprà, n.123.* Brunus
in tr. de ind. & tortu. 2. part. quæſt.9. n.6. ſequitur Joan.
Mar. Monticell. *in pract. crim. de reg. 52. num.7. verſic.*
in hac re, fol.266. column.2. Angel. *de maleſic. in verbo*
judex commiſit, num.4. Clarus *in pract. crim. d. q.28. verſ.*
ſcias tamen, prope finem, & relata à Bruno à Sole, *d. q.30.*
n.10. ſequitur, licèt confusè Farin. relatus *n.127. verſ.*
adverteas primò.

Extende inſuper, quod in quocunque delicto, ſive
gravi, ſive enormi, & contra quaſlibet perſonas, nobi-
les pauperes, ſeu viles, captura nec ſolet, nec debet, de- 138
cerni informatione extrajudiciali, & in ſcriptis non re-
dacta, ut ex Marſil. *in pract. §. conſtante, n.6. & ſingula-*
ri 93. incipit judex licet ſine indiciis; allegante text. *in c.*
ſi clericus, de ſenten. excomm. in 6. Monticel. *in d. Reg.12.*
n.6. Conrado *in pract. tit. de captura, n.3. verſ. ſic ſecun-*
dùm eum, fo.266. col.1. Fran. Caſſon. *in quæſt. tit. de ca-*
ptura, & carce. c.9. n.1. Bruno *de ind. & tort. 2. p. q.9. in fin.*
Foller. *in pract. verbo ſtudeat ſe onerare n.58.* Rolan. *con-*
ſil.17. n.6. vol.3 Novell. *in practic. crim. in prin. §. ſuperio-*
ribus annis, n.23 in fin. & ex Bonacoſa, Boſſio, Mando-
ſio, Blanch. Julio Claro, & Bruno à Sole, & aliis relatis
à Farin. *ubi proximè, n.123.* tenet ipſe *n.130.* niſi tribus
concurrentibus: delictum grave, & enorme, carceran- 139
dus ſit ſuſpectus de fuga, & ſic quod ſit periculum,
quod aufugiet, dum teſtes in ſcriptis rediguntur, tertiò,
quòd judex ſit ſecutus teſtes venire, poſtmodum, ad ſe
examinandos, ut ex Claro ibi dicit Proſperus Farinac.
& hoc quando procedit judex ex officio.

Ex ſola autem quærela partis, nunquam etiam deve- 140
nitur ad capturam in quovis genere delicti, & perſo-
næ, niſi duobus concurrentibus, nempe, ſi accuſans, vel
quærelans probat ſummariè, querelatum, ſuſpectum
eſſe de fuga, & poſt cautionem, ſeu ſi dives eſt, ſe obli-
gaverit de reficiendo expenſas, damna, & intereſſe in
caſu non verificatæ querelæ, ut tenent Julius Clarus
in pract. q.28. ſub verſ. ſcias autem, Foller. *in pract. crim. in*
verſ. ſtudeant ſe onerare, num.58. quos refert Farinac. *in*
dict. tomo pract. crim. quæſt.27. num.122. & ſequitur eam
num.128. ſecundum hanc declarationem, & cum his
duobus requiſitis, non aliàs, volo, & intelligas, & ac-
cipias opinionem Doctorum, affirmantium ſimpliciter,
poſſe judicem ad capturam pervenire, etiam non ex-
tantibus indiciis, nec informatione in actis, quoties
timetur de fuga delinquentis, & multò magis, quando
eſt in fuga, cum ſola, & ſimplici informatione capien-
dum eſſe ſuſpectum de fuga, cujus authores, & ſequa-
ces ſunt Marſil. Joan. Mar. Monticel. Jacob de Bellovi-
ſo, Bruo. Blanch. Ang. Gram. & alii infiniti relati à
Proſper. Farin. *ubi prox. n.125.*

Unum tamen eſt, quòd ſi cùm querela priùs concur- 141
rit infirmitas querelantis, graviter in lecto vulnerati
jacentis nam ſi coram tabellione ipſe declaret ab uno,
vel à pluribus vulneratum: ſufficiet hæc aſſertio ſola ad
capturam, ut videmus quotidie, quia iſto caſu non po-
teſt dici, ſolam eſſe querelam, cùm concurrat cum ea
infirmitas vulnerati, quæ pro ſe maximam habere præ-
ſumptionem veritatis referendæ, latè comprobant re-
lati à Farin. *ubi ſupra, in n.128.* ubi poteris videre alia,
quæ articulum hunc tangant, *& n.154 uſque ad fin.* an 142
& quando captus pro uno debito, poſſit atteſtari, ſeu
commendari pro alio, vel pro delicto, & quid de capto
delicto an poſſit recommendari pro debito.

Ex hoc eodem capite legitimam eſſe appellationem 143
alio, cum injuſta ſit, & indebita carceratio, facta in per-
ſonam illius, qui tãtùm realiter, non autem perſonali-
ter obligatus eſt: is namque in carcerem conjici nullo
modo poteſt, not. Jaſ. *in l.4. §. ſi actor n.25. ff. de re jud.* &
tenet Baëça *de inope debitore, c.10. n.5* & confirmatur ex
doctrina Saliceti *in leg.5. n.2. verſ. & eſt ratio, Cod. qui*
bonis cedere poſſ. ubi dicit quòd ideo debitor tributi nõ
poteſt capi, quia tributa imponuntur rebus, vel perſo-
næ propter res, *l. indictiones, Cod. de annon. & trib.* & inde
eſt,

144 eſt, quòd qui hypothecat pro alio rem ſuam, & non
obligat perſonam ſuam, ſolùm eſt debitor reſpectu rei,
quam hypothecat, & ſi eam exhibeat, certè capi non
poteſt: ita dicit Salicetus *in l. 1. ff. ſi certum petatur*, ſic-
que obligatus ratione oneris realis liberatur, relin-
145 quendo ipſam rem oneratam, *cap. de terris de judæis*, cu-
jus etiam farinæ eſt, quòd actio perſonalis limitata, non
præſtat jus capiendi debitorem, ſicuti diximus de hære-
de conficiente inventarium, quoniam cùm fecerit in-
ventarium, non tenetur ultra vires hæreditatis, nec ul-
146 tra bona, & res in eo contentas; & ſic eſt debitor reſpe-
ctu illorum bonorum, & rerum contentarum in inven-
tario, ideo capi non poteſt ejus perſona, niſi bona abſ-
condat, ut *ſuprà* probavi late. Igitur quantò magis ille,
qui non obligat perſonam ſuam, ſed bona tantùm, ut
147 & rectè infert Baëça *de inop. debitore, d. cap. 1. n. 5. à re-
medium, & in num. 1. in princ.* dicit quòd ille, qui non te-
netur actione perſonali, puta, is, qui res ſuas mihi, non
perſonam obligavit, non poteſt capi, ibi per totum ca-
put hanc materiam defendit, & tuetur, & pro hac parte
facit etiá lex ſtyli 134. cuius verba ſunt: *Es à ſaver, quel
fiador no ſe à dado por preſſo maguer los ſus bienes no
cumplan à pagar el delicto, ſalvo, ſi no obligo ſu perſona, y
bienes*, & ſic textus eſt expreſſus, ad hoc; quod ubi
bona tantùm obligantur, non perſona, ipſa capien-
da, & carceranda non eſt, ut indicant verba, *ſalvo ſi no
obligo ſu perſona, y bienes*, & ibi, *no ſe à dado por preſſo*,
&c. & ex hoc oritur frequens praxis, qua ſolent uti
tabelliones in conficiendis obligationibus dicentes:
148 *Y me obligo con mi perſona, y bienes*, ut hac cautela per-
ſona obligata ſimul; cum bonis eius capi poſſit, hoc
carens recurſu: & ſtatim poſt hæc ſcripta, hodie decla-
ratum fuit in ſupremo hoc noſtro Galleco, & Regio
Tribunali, declaratùmque vim fieri per iudicem quen-
149 dam commiſſarium, ſeu executorem cuinſdam ſenten-
tiæ Reverendiſſimi Nuntij, reſcriptúmque, ſive com-
miſſio tantùm continebat, ut executor caperet bona
condemnati, & in eis feciſſet executionem, nihil de per-
ſona loquens, & clariſſimus, ac dilectiſſimus genitor
meus, & praxi, & theorica, pariter & prudentia, provi-
dus, cùm eſſet Patronus in cauſa vim fieri, fundavit ex
exceſſu de perſona ad perſonam, ut nos latè Deo dante
dicemus *infrà, lib. 4.* & ex his, quæ diximus, poſſit etiam
juſtificare ſuam intentionem.

Vnum tamen eſt, quod ſi iſte, qui tantùm realiter ob-
ligatus eſt; putá; quia bona ſua pro alio hypothecavit,
vel bona obligavit, non verò perſonam, licèt ipſa non
150 capiatur, hoc tamen fallit: ſi rem ipſam, ſeu bona dolo
deſierit poſſidere, qui tunc non capitur ex obligatione
reali, nec ex hypotheca, ſed ex dolo, *l. pro poſſeſſore, ff. de
reg. jur. l. penult. ff. de dolo*, & licèt etiam ex re judicata
conveniatur: juſtè defendi poſſe, dicit Baëça *ubi proxi.
relatus, n. 9.* ut nec poſſit capi ſi rem obligavit, non per-
ſonam, ut probatur *in d. l. 134. ſtyli*, quoniam creditor
ſolum videtur ſequi fidem hypothecantis reſpectu
rei hypothecatæ; cam nimirum ſolum obligat, non per-
151 ſonam, & ita ſi rem conſumpſit, attrivit, & corrupit; vel
abſcondit, ex dolo ipſo ejus perſona obligata eſt, &
ideo carcerari valet, ex contumacia, licèt aliàs capi non
potuiſſet. B. *in lib. penul. ff. de ceſſione bonorũ*, & latè Baë-
ça *ſuprà, n. 10.* & ex alijs *in cap. 16. n. 19. & 7. & c. 17. à
n. 11.* & *ſuprà* tetigimus etiam circa articulum de inju-
ſta detentione ratione perſonæ in particula de hærede,
ubi vide.

*De injuſta carceratione rei,
& cauſa.*

152 SExtò principaliter dicitur injuſta detentatio, & car-
ceratio ratione rei, & cauſæ, de qua agitur, & ſic
in ea quandoque rei ſub fideiuſſoribus relaxandi ſunt:
Salgado de protect. Reg.

quandoque autem ratione ipſius cauſæ ſub eis rela-
xandi non ſunt: qui articulus latè in genere ventilatus
eſt, & examinatur per Rodericum Xuarez *in tractat. de
fideiuſſ. in cauſa crim. ſuper l. 4. titulo 3. lib. 2. fori*, concilian-
do, & interpretando leges, quæ in hac materia, mo-
dò variæ, modò contrariæ videntur apparere, ideo con-
cluſionem, & regulam, quæ ex ejus, & aliorum diſpu-
tatione reſultat, ſcribam: & loco exempli in ſpecie ac-
curatè inſeram caſus, quibus carceratio, carcerum fi-
dejuſſores admittantur, regulæ doctrinam limitans. Et
quoniam hic punctus, ſicut & ſuperiores, adeò frequens
eſt in tribunalibus, veniens ad ea per viam violentiæ,
quàm citiùs potuerim, examinabo. In quo duas eli-
cio concluſiones, & regulas. Prima ſit, appellatio legi-
tima eſt à detentatione in carcerem in delictis non re-
quirentibus pœnam corporalem, ſed pecuniariam, 153
contempta obligatione fidejuſſionis, quoniam in omni-
bus delictis, in quibus à jure non infertur pœna cor-
poralis, ſeu corporis afflictiva, reus captus omnino rela-
xandus eſt ſub fidejuſſoria cautione ab ipſo oblata: text.
eſt capitalis *in l. divus ff. de cuſtodia reorum*, text. *in l. 1.
eodem*, in quorum intellectu, & concordia aliis pluri-
bus relatis, longum fecit progreſſum Roder. Xuarez *ſu-
prà* citatus *in d. l. 1. ſtyli*, eandem comprobat B. *in d. lib. 1.
n. 1. in fin.* ubi gloſſ. Bald. *in l. nullus, n. 3. Cod. de exhi-
bendis reis, & in l. ſed ſi is, n. 1. verſiculo aut enim imponẽ-
da pœna pecuniaria, ff. de in jus vocando*, Angel. *in d. ſic.
in verbo quod fama publica, poſt num. 66 verſiculo ſi autẽ
pœna non ſit corporalis, & in verbo pro quibus Amõ. fide-
juſſio, num. 11.* Bouſſ. de Vital. *in oper. malefici ſub titul.
de carceribus priva. n. 2. & 11.* Ghirland. *de relaxa. car-
cer. ſub titulo de fidejuſſo. reorum, n. 1. & 7.* Conradus *in
practica titul. de carcera. n. 6. in fin. fol. 274.* Roder. Xuarez
ubi ſuprà, Bert. *conſil. 12. num. 1. & conſil. 13. num. 1.* Co-
varr. *var. reſol. l. 2. cap. 8. num. 8* & communem dicit
Anton. Gomez, qui pro ea plura adducit jura concor-
dantia, 3. *tomo var. reſol. cap. 9 de captura reorum, n. 8. in
princ.* idem tenet Boſſ. *in titulo de carcerat. fidejuſſ. com-
mitten. n. 1. & 2.* Meno. *de arbit. quæſt. lib. 2. ca. 303. n. 3.*
ubi etiam, & pluribus Doctoribus de communi teſtatur,
idem tenet Marſ. *in pract. §. attingam, num. 3. & in ru-
brica de fidejuſſ. num. 247.* Iul. Clar. *in practic. crim. §. fin.
quæſt. 46. verſiculo in hac autem materia*, Bonacoſ. *in ſuis
commun. op. 1. f. verbo carceratus ubicumque, fol. 20. col. 2.*
& ita practicatur quotidie in omnibus tribunalibus,
& in cauſis, quæ ad ſuprema trahuntur per viam vio- 154
lentiæ, eo quòd judices nolunt appellationibus hujuſ-
modi interpoſitis, cùm juſtæ ſint, deferre, attenditúrque
per Senatores ſemper, an pœna ſit corporis non affli-
ctiva, quia tunc abſque dilatione, ſeu retardatione vim
fieri, & appellationi deferendum, declaratur; quia 155
hæc concluſio multò magis procedit in clericis, qui
quidem, ſi offerant fidejuſſores in delicto non appe-
tente pœnam corporis afflictivam, relaxari debent; ita
tenet Foller. *in practic. crim. cano. in verbo, & in carceribus
mancipatus, cap. 12. n. 6.* c2 Felin. *in cap. deprobatur, in princ.
n. 1. de majorit. & obed.* quod difficultatem non habet;
ad capturam enim clericorum majori maturitate, majo- 156
rique cum temperamento, deveniendum eſt, ita tenet
Ber. Diaz *in practic. crim. ca. 0. verbo eos citari perſonali-
ter, cap. 13. in princip.* & Foller. *ubi proximè, num. 3. & ali-
bi paſſim.*

Secunda pars hujus regulæ, & concluſionis ea ſit: ut
appellatio interpoſita per carceratum à detentatio- 157
ne in carcere pro crimine, & delicto gravi, ſeu atroci,
requirente pœnam corporis afflictivam, etiam oblata
fidejuſſ. & cautione, ut non legitima admittenda
non eſt, nec tunc judex non deferens ei, vim faciet,
cùm hoc caſu carceratio juſta, debita, & à jure permiſſa
dicatur: text. *in d. l. divus, ff. de cuſto. reorum*, per quem
hanc regulam, & concluſionem affirmarunt B. *in l. b. 1.
ff. eodem titulo*, Buſſ. Cou. Conra. Rod. Xuarez, Mar.

Pu. Buni. & Vitall. Ghirian. & alij relati in ſuperiori
concluſione, item tenet Oſaſ. deciſ. Pedemon. 18. num. 4.
Quintil. Manduſ. relatus per Bonacoſam in communi
opini. 2. part. verſiculo fidejuſſ. non admittitur, fol. 29. col.
2. in fin. licèt hæc concluſio non fuerit à calũniatoribus
oblata, prout videre eſt per Meno. de arbit. q. caſu 303.
n 20. in fin. non tamen ab ea recedẽdum eſt: pro qua fa-
cit concordant. Bullæ Pij V. incipit. cùm ſicut accepimus.
in ordine 184. in 2. part. Bullarij, fol. 639. Vbi Summus
Pontifex aufert facultatem excarcerandi, ſeu relaxandi
reos ſub fidejuſſoribus, non ſolùm judicibus, ſed etiam
carcerum viſitatoribus, quando agitur de capitali deli-
cto, ex quibus regulis multi ſe nobis caſus dubij, qui ex
concluſione ſubſtantiam rapiunt, offerunt examinandos
& ad hanc, & ſuperiorem concluſionem plures citat
Bald. in addit. ad Roder. Xuar. ad titul. de fid. in cauſa
crim. n. 1. litera A. fol. 72.

158 Quæ concluſio non ſolùm locum habet in laicis, ſed
etiam in clericis: quoniam ubi agitur de pœna corpora-
li, certum eſt eum non eſſe fidejuſſoribus committen-
dum, text. eſt in cap. ſi clericus, de ſentent. excommun. in 6.
ibi: Eoſdem quoque clericos, ſi de parendo juri, tibi fi-
dejuſſoriam dederint cautionem, detinere non debes,
(niſi exceſſus enormitas, vel alia cauſa rationabilis eos
ſuaſerit detinendos.) & Doctores ibi explicant, illud
159 enorme dici delictum, ſi pro eo clericus curiæ ſeculari
tradatur, ut eſt crimen falſificationis literarum apoſto-
licarum hæreſis, & homicidij in perſonam ſui Epiſcopi,
ex quibus per Farina. in 1. tomo prim. q. 8. titul. de inqui-
ſitione, à num. 75. & Joan. Andr. in d. cap. ſi clericus, col. 1.
verbo enormi, ubi Arcbidi. poſt. num. 3. Franc. num 15 &
Germinia 9. Boſſius titul. de carcer. fid. commit. num. 13.
Fuller. in pract. crim. c. verbo, & in carceribus mancipa-
tis, c. 32. verſiculo ſed ſi veniret imponẽda pœna corpora-
lis, allegans text. in cap. cùm homo 23. quæſt. 5. gloſſ. in cap.
arguta 2. q. 6. Felin. in c. legebatur, in princ. de majorit. &
obed. & in cap. ex parte, n. 3. de reſcriptis, & ubi habet lo-
160 cum, depoſitionem relaxat, ut tenet Cal. conſil. 21. titul.
de trenga, & quando imponatur, vide Abb. in c. at ſi cle-
rici, in princip. col. 12. de judi. eſt enim depoſitio quædam
degradatio verbalis, c. qualiter, el. 2. & ibi Abb. de accuſ.
Alexand. in conſ 174. volum. 1. ponit pro quibus crimini-
bus fiat depoſitio. Decius in conſil. 143. colum. 1. & 2.
ubi quando clericus ſit commit. fidejuſſo. ubi quando
pœna detruſionis venit in monaſterium, vel in carce-
rem perpetuum, & pro declaratione cap. ſi clericus,
161 quando dicant crimen enorme, vide Abb. in cap. tuæ,
de pœnis, & ſic duo ſunt conſideranda in hac materia
circa clericos. Primum, an inferatur pœna corporalis
(non dico ſanguinis, quia illo jure nun admittitur, c.
ſententiam ſanguinis, de cler. vel mon.) ita tenet Decius
162 d. conſil. 143. Secundò an ſit grave crimen, vel non, ita
ut in hoc videtur jus canonicum ſecurius civili, cùm
hoc ſolùm requirat pœnam corporalem, ut tenet Boſ-
ſius ubi proximè.

Ego autem ex mente Doctorum, præcipuè Foller.
163 ſupra & Farina. in 3 tomo, quæſt 33. num. 58. pro evitan-
da dubitatione dicam, in hoc articulo attendendum eſt,
an delictum, pro quo clericus detinetur, de his ſit, in
quibus jus civile fidejuſſores ad relaxationem admitte-
ret, vel non, licèt jure canonico pœna ſãguinis non ſit,
adeſt tamen corporis afflictiva, adeò ut regula in hoc
ſcripta procedat in clericis.

164 Ex quo capite imprimis inſurgit, an juſta ſit, & legi-
tima appellatio, emiſſa per carceratum à detentatione
in carcerem pro delicto pœnæ auxilij, & relegationis
infringente, oblata per eum fidejuſſoria cautione. Et vi-
detur affirmativè dicendum, quoniam pœnam exilij
non eſſe corporalem, nec corporis afflictivam, & ideo
captum pro delicto eam irrogante ſub fidejuſſoribus
relaxari debere affirmat Azeved. latè hãc rem agens in
lib 8. titul. 18. l. 4 recop lat. & in l. 2. titul. 19. lib. 8. per
text. ibi, quem ad ſuum propoſitum expreſſum vocat;
ibi: No à dellevar pœna corporal, ſi no de dem. rec., y deſti-
erro, & idè in additio. ad Curi. Piſ. l. 4. c. 6. n. 14. & idem
videtur tenere Iodoc. in practic. crim. c. 19. de relax. carc.
n. 4. verſiculo it idem &c. contrarium tamen, imò in pœna 165
exilij non relaxari ſub fidejuſſoribus: quoniam talis
pœna corporalis eſt, tenet ut expertus Egidius Boſſius
in titul. de carcer. ſub fide. relax num. 7. imò ſi exilium
ſit perpetuum, capitalem pœnam cenſet, dixit com-
munem Emman. Soarez. in collecta. commun. opinio. verbo
capitalis, n. 8. & ideo detentum pro delicto tali pœna di-
gno, non relaxari ſub fidejuſſoribus, dixit Caſon. poſt 166
tractat. de indi. & tort. cap. 9. rubr. de captura, & carcer.
num. 8. verſiculo & advertendum eſt, &c. & idem affirmat
Boſſius ibi, numero 7. & 8. & ab hac ultima opinione
non recedendum fore admonet Proſp. Farin. 3. tomo
prax. crim. quæſt. 33. num. 55. & 56. quid dicendum;
multum ſuadet authoritas horum Doctorum, ſed ma- 167
jor authoritas eſt noſtræ l. regni, hanc difficultatem
omni modo excludens, & priorem opinionem expreſsè
probans, quæ nullam reſponſionem habet; maximè, ſi
tota legatur, & eam, ejùſque opinionem latè fundat
Azeved. ibi & ſic dico vim judicem facere Eccleſiaſti-
cum, ſi non detulerit appellationi, ab hac detentatione
interpoſitæ oblatis fidejuſſoribus, quoniam hoc jus no-
ſtrum commune Regium, ipſe debet obſervare, cùm in
hoc jus canonicum deficiat, ſecundùm quæ ſuprà dixi-
mus 1. p. in cap. 2. §. 3.

Quid autem dicendum eſt in capto pro delicto, cui 168
per l. pœna indignationis Regis, ſeu Principis impoſita
eſt? Et breviter dico, quòd appellatio à detentatione,
etiam fidejuſſoribus oblatis, non juvabit carceratum:
quoniam hæc pœna iræ, & indignationis Principis pœ-
na mortis judicatur: juxta textũ in l. nihil intereſt, in fin.
princ. ff. de adulter. & inducit privationem beneficiorum
ſecũdùm Barbo conſ. 11. colum. 5. in fin. volum. 1. Azeved.
in l. 2. titul. 1. lib. 4. recopilat. n. 18. & 19.

Similiter nec admittenda eſt appellatio, interpoſita 169
à detentatione pro delicto, exigente pœnam palino-
diæ cantandæ: juxta text. in l. 2. titul. 11. lib. 8. recopilat.
quam latè exornat Parla. lib. 1. rerum quotidi. cap. 17.
per totum, quoniam talis palinodiæ pœna, & ſevera, &
perquam dura eſt; ſiquidem is, qui cantat palinodiam,
toto exauctoratur honore, etiam quantumvis dignitate
præfulgeat, ut oſtendit l. 8. titul. 3. part. 7. l. 5. part. 7.
& l. 2. titul. 8. recopilat. & cùm hæc pœna exequi in ab-
ſentem non poſſit, proinde hujus criminis reus, etiam 170
datis fidejuſſoribus non eſt carcere relaxandus, ut tradit
Maran. in ſpeculo aureo, 4 part. num. 10 & Parla. in d. c. 17
num 47. & ita practicatur ubi num. 31. & 32. ex aliis
probat clericum, ſicut nobilem hac ignominioſa pœna 171
non plecti; & generaliter idem dicendum eſt in pœna
infamiæ, ut tenet Boſſ. in titul. de carcera. fidejuſſ. commit.
num. 7. & 8. eum referens Farina. ubi ſuprà d. 3. tomo
crim. cap. 33. num. 55. ad medium, quia omnis cauſa tan-
gens famam dicitur gravis, l. ſi inimicitiæ, ff. de his qui-
bus ut indignis, Azeved. in l. 2. titul. 10. lib. 8. recopilat.
num. 233. & ideo cùm hæc contradictionis, ſive palino- 172
diæ cantandæ pœna ſit infamatoria, & diſdicens ſit in-
famis, ſub fidejuſſoribus relaxandus non eſt, ut etiam
tenet Avenda. in titul. de las injurias, numero 17. Secun-
dum quem num 25. & 26. hæc pœna eſt corporis affli-
ctiva, nec per alium impleri poteſt, quæ excludunt fide-
juſſorem, & idem tenet etiam Aviles in proœmio, cap.
prætorum, n. 20. & Placa de delictis, c. 1. n. 22.

Inſuper indebitam eſſe, & legitimam appellationem
emiſſam à carcerato, qui ſive in civilibus, ſive in crimi- 173
nalibus indiciatus eſt ad torturam, affirmo; is enim an-
te torturam inflictam, minimè relaxandus eſt ſub fide-
juſſoribus, ut docet Bald. in l. ſi quis poſt, verſiculo item
eſt detinendus ubicunque eſt torquendus, ff. de teſt. per
text. in lib. 2. C. de cuſto. reorum, ibi, donec reperiatur co-

gnido celebrata:idem Bald.*in l.nemo deinceps,n.6.in fin. verſiculo quandoque qui detinetur non ratione pœna, ſed ratione torturæ,C.d.de Epiſcopali audien.* dicens, quòd
quando rei ad eruendã veritatem ſunt torquendi,nul-
lo modo relaxantur,etiam oblatis fidejuſſoribus: idem
dicit noſter Xuarez *in d.tract.de fidejuſſ.in cauſa crim.
num.18.verſiculo itẽ eſt detinendus,ut torqueatur*: ex qua
doctrina idem dicendum eſt in teſtibus,à quibus veri-
174 tas inquirenda eſt; recuſantibus ipſam manifeſtare,
quo caſu torquendi ſunt, & tunc minimè ſub fidejuſ-
ſoria hac cautione relaxandi,ut tenet Meno.*de arbit.q.
lib.2.caſu 303.n.15. & 26.* pro quibus & faciunt, quæ
adducit Paris de Puteo *de ſyndic.verbo carcer, & carcera.num.2.an poteſtas,n.2.fol.*140.Afflict. *in conſ. ſi humanitate,ſub rubrica qui de fideiuſſ.dare poſſ.n.17.& in
2.part.*Paul.Ghirlan.*in tract. de relax.carcerato.rubrica
de fideiuſſ.reorum*,& licèt Afflict.Paris de Put.& Ghirl.
in locis allegatis videantur loqui in criminibus pœnam
corporis afflictivam exigentibus, idem tamen eſſe ex
identitate, & generalitate rationis utriuſque caſus,
175 etiam in pœnis pecuniariis,ſi ſunt de caſibus, in qui-
bus tortura poteſt dari, de quibus per Farin. *in 3.tomo
praxis crim.lib.r.2.ſub titulo de indiciis,& tortura*, qui
hanc noſtram principalem opinionẽ tuentur *in d.3.tom.
q.33.n.38.& 39.ad fin.*allegat BullamPauli IV.in ordi-
ne 50 *incipit licet ex ſacris p. Bullarij.f.*639.ubi expreſ-
sè prohibet relaxationẽ carcerati ſub fidejuſſione,ne-
dum quando certum eſt locum fore torturæ, verùm
etiam,quando de hoc dubitatur,& diſputator.

Similiter vim judex Eccleſiaſticus non faciet non
relaxans carceratum ab hoc appellantem, etiam in
cauſa pecuniariæ pœnæ, ſeu corporis non afflictivæ,
non habentem nec præſtantem fidejuſſorem,ut dictum
eſt *in d.1.cõcluſione*,ut tenet,& firmat.Bald.*in l.ſed & ſi
is,in prin.ff.de in jus vocando,& in l.ſi quis poſt,ff.de iuſtam.*Amad,*in tract.ſyndic.n.*210.Angel.*in l.nullus,n.3.
in fin.C.de exhibend.reis*,Angel.*de maleſi.verbo pro quibus
Anto.fidejuſſit,num.*16,& ibi Angel.*in additio,& in ſequente verbo qui judex dictum Caium detineri,& carcerari juſſit,n.4.*Ghirlan.*ubi ſuprà,q.1.n.2* Iodoc.*in pract.
crim.cap.20.num.3*.Rodc.Xuarez *ubi ſuprà,num.3.verſiculo aut non inveniunt fidejuſſorem*,Conra.*in pract.tit.
de appellat.n.21.fol.*207. qui loquitur etiam procede-
re in cauſa appellationis,per text.*in l.eos,§.ſuper his,&
l.minimè,in fin.Cod.de appellat.*& plures ad hoc ulti-
mum concordantes adducit Rob.Lancelot. *de attenta.
c p.12.limi.33.num.1. & ſequentibus*, Clarus *in prax.
§ fin.quaſt.46.verſic.in hac autem materia,in fin.*

Idem etiam verum eſſe cenſeo,appellationem admit-
tendam eſſe à carcerato pro crimine falſi, quoties ejus
pœna eſt pecuniaria: quia nec tunc poteſt ſub fidejuſ-
ſoribus relaxari,ut defendit Foller,*in practic.crim. verbo examinati ſub fidejuſſ.n.59.verſiculo tu autem adde.*
Decius *cõſ.143.num.5.volum.1.*Farina,*d.3.tomo practic.
crim.quaſt.33.n.30. & ſequenti.* qui omnes tenent hanc
opinionem, & defendunt contra Marſilium *in practica
crim.§ attingam,num.7.*addo etiam Ferrant. Gargiar. *in
crim.diverſ.125.num.25.volum.1.*Grama.*conſil.civi.* 109.
Hierony.Magon.*deciſione Lucenſi 42.n. 1.& 2.fact.* 5.
& fundat ſe ipſe Marſil.quoniam in hoc crimine multa
ſpecialia à jure inducta ſunt, quia eſt delictum atrox,
& enorme,ut ipſe dicit etiam *in ſingul.ſingu.163.incipit
crimen falſi*,& Nellus *in tract.de bannit.in 3.part.2.temporis,in quaſt.12.*& idem Marſi.*in l.1.§.ſi ſervus,in 3.colum.in fin.ff.de quæſtio.*quæ ratio non ſatisfacit,cùm pœ-
na eſt pecuniaria, quæ in abſentem reum exequi po-
teſt,vel in ejus fidejuſſorem, per quem excluditur me-
tus aufugiendi,& condignæ pœnæ evitandæ,& cætera
alia,per quam rationem,ſeu occaſionem rei in carceri-
bus cuſtodiuntur.
176 Quæ tamen doctrina, & opinio ſuperior Foller. &
Farin.locum habet de jure civili,nõ de jure canonico,

Salgado de protect. Reg.

quod intueri, & attendere debemus omnino in hoc
genere violentiarum:contrarium foret dicendum, imò
opinio Marſilij, & aliorum ſervari deberet, quia jure
civili magis verior eſt; nam canonico ad detentatio-
nem in carcerem ſufficit, ut delictum ſit enorme non
tamen pœna attenditur,ex text.*in cap.ſi clericos,de ſẽt.
excomm.in 6.*de quo *ſuperius* latiùs diximus. Et ſic cùm
falſitatis delictum enorme ſit, meritò jure canonico,
etiãſi pœna ejus ſit pecuniaria ex forma ſtatuti;delin-
quens non foret ſub fidejuſſor, relaxandus, nec judex
delationem appellationis abnegans eſſet in culpa.

Appellatio autem emiſſa à carcerato invento in fla-
granti,caſibus,quibus delictum ita eſt manifeſtum, vel 177
notoriũ,licèt in eis pœna pecuniaria imponatur: tunc
namque ſub fidejuſſoribus non relaxantur, ut per
Angel.de Aret.*in addit.ad Angel.de maleſic.verbo fama
publica, folio 11. in ipſ. tu autem in hac materia adde
primo,&c.*elegãter Bald.*in l.ſed & ſi is,ff.de in jus vocã.*
hanc limitationẽ ad ſupradictam concluſionem ponit
Hippolyt.de Marſi *in pract. § attingam. n.5.& ſequent.*
& faciunt dicta per Innocent.*in cap.ut fama,de ſentent.
excomm:* per Flor.*in l.4. ff. ad l. Aquil.* & per Angel.
Felin.Alexand.& alios, quos ipſe Hippolyt.ibi refert:
idem tenet Fran.Caſon *poſt tractat.de indiciis,& tortura in quaſtionibus,cap 9.rubrica de captura, & carcere,
n.11.verſiculo ſi repertus eſt in flagranti*, Foller.*in pract.
in verb.examinati liberẽtur ſub fidejuſſ.n.7.& 8*Menoch.
de arbitr.quaſt.lib.2 caſ. 303.n.12 & 13. Repertus ta-
men cum armis,ubi vel nocte,vel die prohibita ſunt,ſi
in flagranti reperiatur,evitat carcerem,nec ad eum ve- 178
hitur,ſi offerat ſi fidejuſſores de præſẽtãdo,ut tenet An-
gel.*in l.verò pro condemnato,§.5 n.1.in fin.ff. qui ſatiſda cogant.*idem tenet Auguſt.ad Angel.*de malef. verbo
pro quibus Anton.fidejuſſit,num.9.*allegans Bald.& An-
gel.idem,tenet Rode.Xuarez *in ſuo tractatu de fid. in
cauſa crim. n.3.& 4.*quod verius eſt, in cæteris autem
venire eſt, quod *ſuperius* diximus.

Deinde juſtè neganda eſt appellationis delatio ei, 178
qui vel confeſſus eſt delictum, vel legitimè convictus
eſt:nam etſi id ipſum exigat pœnam pecuniariam, vel
aliàs corporis non afflictivam, juſtè tamen in carceri-
bus detinetur,ad cujus relaxationem non fidejuſſione,
ſed ſolutione opus eſt; nullæ enim hoc in caſu ſunt
partes judicis ampliùs,quàm vel abſolvere,vel condẽ-
nare,textus eſt *in lib.ſi confeſſus, ff. de cuſtodia reorum*,
cujus ſunt verba: Si confeſſus fuerit reus, donec de eo
pronuntietur in vincula publica detinendus eſt, per
quem text.hanc doctrinam ut veram firmat B. *in lib.1.
numero 1.ff.de cuſto.reorum* Bald.*in l.nullus,num.3. C.de
exhibendis reis*.Marſi.*in practic.crim.verbo attingam,n. 4.*
Rode. Xuarez *ubi proxi num. 4. verſiculo quod limita,
niſi accuſatus confiteri crimen*.Paris de Puteo *in tractat.
de ſyndi.verbo fidejuſſor.officialium,c 3. ſi judex maleficiorum,n.11.*Auguſtinus in Angel. *de malef.ubi ſuprà,d.
verbo pro quibus Anto.fidejuſſit,poſt princip.*idem ſecun-
dùm Bald.Franc.Caſon.*ubi ſuprà n. 11.* Paul. Ghirlan.
*in tractatu de relaxa.car. rub ic.de fide.reorum, n. 1 &
n.6.in fin.* Foller. *in practic. crim. verbo examinati liberentur ſub fidejuſſ.n.2.& 12.*Iodoc.*in practic.crim.c.20.
numero 1.*Conra.*in practic.rubr.de carcer.num.13.in fin.
fol.*176.idem tenet Farina,*in 3. tomo pract. crim. q. 33.
num.9.*idem tenet Menoch.*d.caſu.303.n.4. & ſequent.*

Quæ doctrina habet locum non ſolùm in confeſſo,
ſed etiam in ſolo convicto, ut per Ghirl.Iod.Foller.&
alios in relatis locis,& in confeſſo non ſolùm ſponta-
neo, ſed etiam in confeſſo per torturam, dummodo 180
confeſſio ſponte ſit ratificata: ut probat Farina proxi-
mè relatus à *numer.11.*qui meminit Bullæ Pauli IV.de
qua *in prima parte Bullarij,conſtitutione 40.incipit:licèt
ex juris communis diſpoſitione, verſiculo nullus etiam,
qui crimen in judicio confeſſus fuerit, folio* 639. & alte-
rius Pij V. *in eodem Bullario 2. part.conſtitutione* 184.

*incip.1 cum ſicut accepimus,verſiculo in levioribus autem delictis, fol.*1189. quæ hanc noſtram expreſsè comprobant,& approbant doctrinam,& vide per eundem Fari. *à n.*15.an,& quando hæc confeſſio ſufficiat extrajudicialis, vel non.

181 Inſuper appellatio admittenda non eſt, quando reus jam eſt condemnatus, quia non fidejuſſoribus relaxandus eſt.ſed ſolutione tantùm liberatur, argumento text.*in l.4.§.ait prætor,ff.de re judic.* ubi dicitur condemnatum ſolvere,non liberari dando idoneos expromiſſores,*l.quod ſi non ſolvere,ff.de pignorat.actione,l.ita liberatur,§.qui paratus,ff.quibus mod.pig.vel.hypoth.ſol.* 182 ubi pariter diffinitur condemnatum ad poſſeſſioné tradendam minimè liberari fidejuſſores præſtantem, & idem firmat Petrus à Placha,*in epitome delictorum,lib.*1. *cap.*2.*n*18.*in princ.verſ.huic intellectui facit*:nam ſi confeſſus, vel convictus ſimpliciter non relaxatur propter proximam ſpectatam condemnationem : multò minùs poſt ipſam condemnationem,& ſentétiam,& idem tenet Proſper.Farin.*d.quaſt.*33.*num.*19.quod ego intelli- 183 go non appellante ab ipſa ſententia, vel ipſa in rem judicatam tranſacta,ſecus autem dicédum eſt appellatione ab ea interpoſita:nam túc fidejuſſoribus relaxandum eſſe condemnatum,probat text.argument.*in l,eos, Cod.de appellat.in §.ſuper iis*,ibi,ut inopia idonei fidejuſſoris in cuſtodia retenti,&c.*& in l.minimè in fi*.ibi, fidejuſſoris idonei copiam non habet,*Cod. eodem titul.* 184 ſed quidquid de jure communi ſit ſecundùm Farina, proximè relatum,jure noſtro Regio illud ſtat diſpoſitum *in l.fin.tit.*18.*lib.*4.*recopil*.ubi dicitur: *Que quando alguno fuere preſſo por cauſa pecuniaria, no ſiendo la cauſa criminal,ſi appellare de la ſententia,que contra el fuere* 185 *dada,que depoſitando la quantidad,en que fuere condemnado,o dãdo fianças baſtãtes por ella ſea ſuelto de la priſiõ,para que pueda proſeguir ſeu appellaciõ*,& ſic in cauſa civili jure Regio fidejuſſor admittitur ; in cauſa autem criminali nullo modo,ut indicát illa verba *no ſiendo la cauſa criminal*,circa quod facere videtur etiã quæ adducit Lanceloc.*de atton.lib.*2.*cap.*12,*ampliat.*4.*n.*21. *& ſeqq.&* 23.*limit. num.* 3. in ſtatu autem Eccleſiaſtico (quod nos intueri debemus) omnem difficultatem ſublatam eſſe teſtatur Farin.*d.c.*33.*num.*23.ex Bulla Pij V.aliarum Bullarum declaratoriâ,de qua *in Bullario* 2. *part.fol.*1182. & eſt in ordine conſtitutio 180. qua cavetur: quòd ſi reus carceratus,vel etiam non carceratus (generaliter dicit loqui Bullam) condemnatus ſit per judicem ex ſua propria confeſſione, & tunc nullatenus executionem condemnationis impediat, ex quacunque appellatione interpoſita fidejuſſione, ſeu cautione oblata ; ſed ſi ipſe reus appellans confeſſus non ſit, in appellatione audiatur ſi dives eſt, facto actuali depoſito, ſi pauper, quod judicis arbitrio remittitur præſtita idonea cautione in forma depoſita,de ſolvẽdo pœnam,in qua condemnatus extitit, ſeu reſpectivè de ſe repræſentando toties ; quæ nulla in cauſis criminalibus locum habet, cùm loquatur de pœna, qua reus condemnatur, *&c.* & ideo hanc Bullam Romæ, & in omni ſtatu Eccleſiaſtico obſervandam eſſe advertit Farina.*ibi*, & ſic ſi proceſſus ad curiam per viam violétiæ veniat,vim fieri declarabitur, ſi judex non deferet appellationi, per carceratum interpoſitæ, & offerentem in hoc caſu, ſeu depoſitum,ſeu fidejuſſores ſecundùm prædictam ſententiam.

186 Cæterùm nec appellatio juvat appellantem carceratum pro cauſa,ſeu delicto corporis afflictivam pœnam non exigente ex eo, quod ſibi ad relaxationem non admittuntur fidejuſſores ; quando de proximo ſperatur ſententia, & cauſa eſt in termino determinationis, quos antea ipſe carceratus vel diſtulit, vel recuſavit dare uſque ad id tempus, quo ſub eorum fidejuſſorum oblatione relaxationem obtineret, ut tenet Angel. *in li .*2. *column.*1 *in princ.Cod de exhiben.rei*, per textum, quem allegat *in.l.*1.*§.*1 *& in l.ſi quis, ff.de cuſtodia reorum*,dicens, aliàs admittendos eſſe fidejuſſores, ſi non eſſet cauſa eo ſtatu ferendæ ſententiæ. Angelum ſequũtur Auguſt.*in additio. ad Angel. de maleſi. in verbo pro quibus, Anton.fidejuſſit,ia* 1 *additione,in princ.*&hanc limitationem ad illam concluſionem primam à nobis *ſuprà* relatam, expreſsè propoſuit Hippolyt.de Marſil.*in pract.crim.§.attingam.n.*3.ubi,inter alia fundamenta allegat text.*in c.*1.ibi-quia ſi proclamare voluit, cur tandiu tacuit,*de frigid.& maleſic.*ubi etiam plures adducit ad hanc rem Doctores,Rode.Xuarez *in d.tract. de fidejuſſ.in cauſa crim.n.*4.*verſiculo in tantum quod ſi*,& rationem reddens,quoniam in articulo ferédæ ſententiæ, jam conſtat carceratum reum eſſe fiſci debitorem, hoc idem tenet Franc.Caſou.*in d.tractat.de indi.& tort.in fin.tractat.in quaſt.c.*9.*rubr.de captura,& carcere,n.* 11. *verſ.*1.idem Menoch.*de arbitr.d.caſu* 303.*n.*8.

Huic & proximum illud eſſe,quando ſcilicet,detentus pro delicto, etiam pœnam corporalem exigente, appellat:eo quòd judex eum non relaxat, quando ex actis conſtat poſt proceſſus publicationem, potà ; de ipſius innocentia,& abſolutione debita, quod judex facere tenetur,etiam non ſpectata ſententia, ut notabiliter dicit Bald.*in l.ſed ſi is.ff.de in jus vocan.*allegãs text. *in l.nullus,C.de exiben.reis, in verſiculo donec repererit, &c.*idem Bal.*in l.ſi quis poſt accuſationem,ff.de ſeſta.*pro quo bonus eſt text.*ia l.pro pœna, §.* 1. *ff. de manum.* & idem dicit Ludovicus Roma.*in ſing,*413.*incip.accuſatus de crimine capitali*, io quo optime loquitur videndus Hippolytus.*ubi proximè n.*16.ubi plures de facto vidiſſe &obtinuiſſe etiam dicit judicem relaxare reum hoc caſu teneri,quãdo ex proceſſu de innocentia ejus cõſtat: idem tenet Iaſ.*in l.naturaliter,in princip.*22.*colum. verſiculo ſi confirma.concluſionem B. ff.de acquir. poſſ.* ubi plura alia pro hujus doctrinæ affirmatione adducit Paris de Puteo *de ſyndica.verſic.fidejuſſor.officialium,c.*3.*ſi judex maleficiorum.n.*12.*fol.*188.Paul Ghirl.*in tract. de relax.carcer.rubrica de fide.reorum,q.*1.*n.* 4. *&* 8. Cyril. *in ſua crimin.*1 *part.rubrica* 12.*de cuſto.reorum.§.*1.2.3. *in fin.* plures etiam allegat Boſſ. *in tract.de carcer. fidejuſ.commit.num.*25.*ad fin.*Xuarez *ubi ſuprà, num.* 25.& Menoch.*n.*34.Julius Clar.*in practic.crim. quaſt.* 46. pariter etiam & communem vocant Bonacoſ.allegatus in Hieron. Mago. *deciſ. Lucenſ.*42.*num.*12.*& ſeqq.* Bertazo,*conſ.*367.*num.*1.*lib.*2.quæ relaxatio cum fidejuſſoria cautione eſſe debet,non aliter,ut contra alios tenet Boſſ.*in titul.de ſentent.n.*61.Iul.Clarus *ubi proximè*, ubi plures allegat,& idem dicũt ferè omnes citati Doctores, & vide Farina.*ubi ſuprà,d.quaſt.*33. *à num.* 67. alias annotationes ad hanc doctrinam deſcribentem. Illam non omittam,quam *n.*68.firmat cum Iulio Claro, 188 in omnem,ſcilicet eventum, & cauſam tempore ferendæ ſententiæ diffinitivæ reum ſub fidejuſſoribus relaxatum,ut judex revocet in carcerem,ne fortè ſecuta pœna corporali aufugiendo ipſam evitet,dicens, ita paſſim ſe vidiſſe ; & ego etiam in hoc noſtro tribunali multoties.An autem & quando, qui ſe pro aliquo crimine in carcerem offert,& præſentat, cenſeatur inno- 189 cens,& ao tunc ſit ſub fidejuſſoribus relaxandus,quando crimen requirat pœnam corporis afflictivam, vide Bobadil.*in Politic.lib.*3.*c.*15.*n.*109.

Vis tamen nulla eſſe poteſt, ubi judex non deferat appellationi à detentione in carcerem pro delicto, in 190 quo pœna corporalis veniet in defectum pecuniariæ, ut putà,quia ſic diſpoſitum ſit ex forma ſtatuti,dictantis : quòd ſi reus intra tot tempus tot non ſolvat, ad triremes tranſmittatur, vel quid ſimile : quod tamen ita intelligas, quando ita diſpoſuit ſtatutum per verba denotantia actum ſolvendi, puta; quæ ſi non ſolverit, ad triremes tranſmittatur, &c. tunc enim cùm requirat actualem ſolutionem, cùm pœna ſequuta eſt, 191 non ſufficit ſatiſdatio fidejuſſoria, nec pignoratitia,

l. ita

hita liberatur,§.qui paratus,ff.quib.mod.pign.l.ſolutum,
ff.de ſolutio.l.ſolutionis verbo, ff.de verborum ſignif. ſe-
192 cùs ſi ſtatutum loqueretur per verba denotantia non
actum ſolutionis : ſed potentiam ſolvendi , & aſſecu-
rationem ; ut putà ; quam ſi ſolvere non potuerit ,
tranſmittatur, &c. tunc enim carceratum poſſe ſub fi-
dejuſſoribus relaxari ; quia jam debitum aſſecuratur
per idoneos fidejuſſores,ſecundùm B. in d.l. item libe-
ratur,§. qui paratus,n.3.& ibi etiam Salicet. quem ſe-
quitur Ioan.de Anania conſil.21. & ibi Ludovicus Bo-
logni.in addi.ad Angel. de maleſic. in verbo quod fama
publica præcedente poteſt n.67.verſic.nam in d. quæſt. &
in verbo,quas ſi non ſolveris,n.9.verſ.quid autem,Felin.
in c.ad noſtram.n.12.de jurejur.Alca.in l.ſi ſe non obtu-
lit,§.ſi ex conventione,1. nota.ff.de re jud.Jaſ.conſ.9.n.9.
lib.1.Petra ſingulari.63.n.3.Rod. Xuarez. in tractat. de
fid.in cauſa crim.n.23.in fin. verſ. ſed hoc intelligo eſſe
verum,idem tenet Ozaſc. deciſione Pedem.18 n 4.ver-
ſiculo in contrarium verò facit ; n.5. qui cum eleganti
fundamento hanc diſtinctionem non verbalem , ſed
realiter , & jure veram eſſe , demonſtrat ; ſecundùm
quam Senatum judicaſſe, quem referens ſequitur Me-
noch.de arbitr.lib.2.d.caſu 303.n.36. Hieron. Magon:
deciſ.Lucenſ.42.n.3. r.p. & hanc diſtinctionem com-
munem eſſe,& receptam reſtatur.Farin.d.3.tomo pract.
crim.quæſt.33. n 51.cum ſeqq. ſecundùm quam partim
vim fieri, partim non fieri conſtat.

193 Pariter nec vis ulla eſſe poteſt:ſi nec deferatur ap-
pellationi à detentatione pro delicto,cujus pœna reli-
cta eſt à jure,vel ſtatuto judicis arbitrio, qui ſi aliqua
cauſa præviderit,locum etiam pœnæ corporali,non pe-
cuniariæ,ſub fidejuſſoribus eum relaxare non debet,li-
cèt(ut dico)pœna corporalis determinata nõ ſit.Secùs
autem erit ſi expreſsè judex veriſimiliter videat huic
pœnæ locum non fore, ſed pecuniariæ, quæ diſtinctio
originalis ex Bald.in l.nullus , in 2.col. poſt n.3. verſic.
aut pœna eſt arbitraria,Cod.de exhibend. reis, quem ſe-
quuntur Paris de Put.in tractatu de ſyndi. verbo fide-
juſſores officialium , c.3. ſi judex maleficiorum., n.11.fol.
118.Paul.Ghirlan. in tract. de rela.carcer. titul. de fide-
juſſ.reorum.q.1.n.5.& 7.Xuarez ubi proximè,n.4.in fin.
verſic.ſed quid ſi pœna ſit arbitraria,& n.25.Conrad.in
practic.titul.de carcerat.n.4.in fin.Hippolyt.de Marſil.
in tit.de fidejuſſo.n.247.in fin.Grama. conſil.15. num.5.
& 7.Menoch. de arbitr. ubi ſuprà,n.39.& ſequentibus:
nam ſi hoc caſu judex ſub fidejuſſoribus relaxet car-
ceratum, animum ſuum detegit , & declarat.

194 Simili modo nec dicitur legitima appellatio,à deten-
tatione,etiam in his cauſis, quibus alias ſub fidejuſſo-
ribus relaxatur;quando nempe reus in carcere vel ſim-
pliciter, vel ſub juratoria cautione,ſeu ſub fidejuſſo-
ria,relaxatus, vel aliàs à carcere pro tali;vel ſimili de-
licto detentus in ea aufugiſſet; nam tum indignum ſe
reddit relaxatione:alia ita notanter dixit gloſſ.in l.lege
Cornelia,ff.ad Syllanianum,quã exaggerat Ludov.Ro-
manus, & valde notab.dixit eam Alex. in l.1.ff.de cu-
ſtodia reorum, in 1. apoſtilla, Aug.in additio. ad Ange-
lum,de maleſic.in d.verbo pro quibus Anton.fidejuſſit,in
1.additio.Bart. & Bald.in l.3.de Epiſcop.aud. & illam
gloſſam referens ſequitur Angel.de Areti.in d.tractatu
de maleſic.verbo fama publica , in 13. carta,in verſic.4.
notandum, & ibi etiam Auguſt. additio. & hanc limi-
tationem ad dictam concluſionem generalem ſupra-
poſitam aſſignavit Hippolytus de Marſil.in pract.crim.
§.attingam, n.7. Xuarez in dict. tractat. de fidejuſſ. in
cauſa crimin.n. 33. & ſeqq. qui hanc doctrinam bene
comprobat,quam etiam firmant Paris de Puteo de ſyn-
dicatu,verbo carcer.& carceratus,cap.1.judex poteſt de
plano , num.2. fol.140. colum.1. & in verbo fidejuſſor.
officialium,cap.3.n.15.Francus Caſon.poſt tract.de indi-
ciis, & tortu.in quæſtionibus,c.9. rubrica de captura , &
carcere.num.11.Boërius deciſione 215.n.22.ante medium,
Salgado de protect. Reg.

Foller. in practic.in verbo examinati liberantur fidejuſſo-
ribus, n.18. Tiraquell. de pœn.temp.cauſa 31. num.14.
ubi ampliat ; etiamſi reus ſit nobilis, Boſſ. d. tract. de
car.fide.com:n.15. in fin.Maſcar. de probat. concl.1003. 195
n.52.lib.2.& Menoch. de arbitr. lib.2. d.caſu 303.n.9.
dicens non ideo arbitrium judicis hoc in caſu eſſe ſu-
blatum, quod non procedit , quando carceratus aufu-
git ad ſuperiorem,& coram eo ſe præſentat, quoniam
fuga talis non eſt punibilis , nec damnata, nec dicitur
carcerem, homagium,nec juramentum fregiſſe, ut te-
net Bellug.in ſpeculo Principum, rubr. 33. §. quamvis
carcer.n.8.verſic.ſed pone miles.Boba.in Polit.lib.3.c.15.
n.10. ad medium.

Quando autem perſona eſt nobilis , & multum di- 196
ves,& etiam in criminalibus pœnam corporalem exi-
gentibus,debeat ſub fidejuſſoribus relaxari:vel quando
illuſtris perſona ſub juratoria cautione , vel quando
pro carcere publico domus,palatium, camera,vel ci-
vitas cum cuſtodibus , vel ſine cuſtodibus nobilibus,
ſeu illuſtribus,judex aſſignare debeat:vide quæ ex plu-
ribus Doctoribus latè ſcribit Proſp.Fari.in 3.tomo pra-
ctic.crim.q.33.à n.60.Boba in Polit.l.1 ... à n. ... rela- 197
xare reum judicem teneri : quando fidejuſſores tan-
quam commentarienſes , & cuſtodes carceratum reci-
piant ſub eorum cuſtodia , egregiè dicit Menoch. de
arbitr.lib.2.d. caſu 303. n.37. juxta Saliceti doctrinam
in l.ad commentarienſ.n.3.C.de cuſtodia reorum;Cepola
conſ. crim.25. Boſſius tract.de carcer. fidejuſſ. commiſ.
n.62.& alij per Hippolyt.Rimi,in conſ.crim.diverſ.82.
n.4.& ſeqq.juncto n.20. & ſeqq. & quòd hoc caſu de-
beat relaxari captus,etiamſi ejus delictum exigat pœ-
nam corporalem,tenent Xuarez ubi ſuprà, n.26.verſic.
5.conſidera. & n.28. Menoch. d.caſu 303. n.37: quam 198
tamen doctrinam nunquam in hoc Senatu practica-
tam vidi,uti & aliàs hujus praxim pariter negat Fari-
nacius 3. tom. crim. quæſt.33.num. 76. ad fin. ex Iulio
Claro in pract.crim.§.fin.q.46.verſiculo ſed nunquid in
fin. licèt Xuarez ubi proximè , dicit ſe de facto illam
vidiſſe ſervari.

Vim autem tunc haud fieri affirmó, ſi appellationi 199
non admittatur à reo debitore emiſſæ,carcere detento,
qui jure adjiciendus eſt creditori torque ferreo pro
debiti ſatisfactione,quando bona non habet:quoniam
hæc adjectio,& ignominioſa bonorum ceſſio cenſetur
à Doctoribus pœna corporalis,ut ſcribit Petrus Iaco-
bus tract. de ceſſione bonorum , col.2.in praxi , Paris de
Puteo de ſyndi.§.quia,n.10.Cardi.Florenti. conſ.94. in
prin.Guido Papæ deciſ. Delphinal.343.cujus ſenſum ex-
plicat additio litera D.Tiraq.in repetit.l.ſi unquam,n.9.
C.de revo.donatio. Ioannes Paponius in conſuet. Borbo.
tit.ceſſion.bonor.§.72.prope fin. Bæça de inope debitore,
c.2.à n.35.& c.4. n.16. Qui omnes Doctores ſcribunt
ceſſionem ignominioſam,loco pœnæ corporalis habe-
ri;tanta enim eſt debitorum miſeria, ut creditori ad- 200
jiciatur torques ferreus collo adjectus,ut latè compro-
bat ibi Bart. & ideo cùm corporis afflictivam pœnam
reus debitor pati debeat, indebitè relaxari poſtulat.

Econverſo autem puto dicendum in carcerato, pro
delicto caſu commiſſo , étenim ei , quia ita deliquit,
pœnam corporalem minimè inponendam eſſe probat
lis §.divus,ff.ad legem Corn.de ſicar.l.abſentem, §.fin.l.
Metrodorum,l.reſpiciendum, §.delinquunt, ff. de pœnis,
comprobat Ioan.Andr.in reg.pro poſſeſſore,col.2. de re-
gul iur.in 6.Decius in l.cognoſcentes, col.11. de conſtit.B.
in l.1.§.1.ff.quis teſt.liber eſſe ius,Bal.& Iaſ.col.5. in l.in
actionibus,ff.de in litem iur.Paul.Salicet.& Alexan.in l.
& ſi ſeverior,C.quibus ex cauſis.infam.irroge.Alexand.
conſil.109. viſis, col.4.l.1. & conſil.140. colum.2. lib.2.
Bæça de inope debitore,cap.4 n 17.ergo vim notoriam
judex faciet , ſi appellationi non deferat , in carcere
detento pro delicto caſu commiſſo,quomodo in Curia
declarandum cenſeo.

201 Si autem pro delicto pœna verberum, fuſtigationis,
ſeu flagelli imponatur, captus non poteſt à detentatio-
ne appellare: quia licèt hæc pœna capitalis non ſit ſe-
cundùm communem, de qua poſt Bart. & Marantam te-
ſtatur Iul.Clar. *in pract.§.fin.q.70.verſiculo eſt etiam pœ-
na, in fin.* nihilominus pœna eſt corporalis, & corporis
afflictiva, & multùm ignominioſa, ut ad ſenſum patet,
ut per Diaz *in practica crimin. canon. c.133.n.4.* Clarum
d.q.8.verſ. mitra quoque impoſitio, quæ pœna non ſolùm
corporis afflictiva eſt, & corporalis, ſed etiam valdè
ignominioſa, & infamatoria, cùm nonniſi pro turpibus
202 ſoleat irrogari: ita probat text. *in l.ictus fuſtium, ff.de his
qui not.infamia,* ut ubi de pœna infamiam ſolam attri-
buente, non relaxatur carceratus, ut *ſuprà* cum Boſſ.di-
ximus, & Farin. multò minùs, ubi ea admixta eſt cum
corporali, ut fuſtigatio eſt, & ita in terminis noſtris de-
cidit Bald. *in l.ſi quis poſt, in 1 annot.ff.de teſtament.* quem
etiam text.notabilem dixit Xuarez *in tractatu de fide.in
cauſa crim.n.18.verſ.facit notabilis textus,* Menoch. *de
arb.d.c. ſu 303. num. 25.* Proſp. Fari.*in 3.tomo pract.
crim. q.33.n. 57.* quod verum, & judicum eſt.

203 Qua etiam ratione pœnam corporalem, & infama-
toriam eſſe illam, quam nos verecundiæ dicimus; qua
quis condemnatur, ut publicè per urbem jumento mu-
lóve impoſitus circumeat, & in publico præcone ejus
delictum pandatur, ac manifeſtetur, quam vocamus, *pe-
na de verguença,* imponi ſolitam pro delictis turpibus,
& hæc pœna loco corporalis habetur ut notat Baëça *de
inopo debitore, cap.2.num.35.* qui licèt aliam authorita-
tem non trahit (ſuâ demptâ) ea cum veritate juris (ut
apparet) ſufficiet: ac ideo captus tali pœna damnandus,
indebitè conquereretur de detentatione, à qua ſi appella-
verit Eccleſiaſticus judex deferre per curiam non co-
gatur.

204 Similiter, & ex eodem fonte fluit pœna mitræ, quam
ſolet apponere judex Eccleſiaſticus, tenet Diaz *in pra-
ctic.crimin.c.143. verbo corporalibus n. 1.circa fin.* nam
hæc quidem pœna corporalis, ſeu corporis afflictiva di-
citur; imò major in ea patitur infamia, quàm in proxi-
mè præcedente, ut tenet Iul. Clar.*in pract. crim.d.qu.8.
verſiculo mitræ quoque impoſitio,* & Proſperus Farina.obi-
ter, ubi proximè allegatus *num. 57. verſ. negari tamen
non poteſt,* quam pœnam corporalem eſſe dicit etiam
Card. *conſ.94. hæc eſt quædam, &c.* quia continet corpo-
ris coërcitionem, Diaz proximè citatus, & vide Ioan-
nem de Annania *in c. inquiſitionis, col.2. de accuſ.* diſcu-
tem quòd iſti, qui fuſtigantur, mitrantur, vel ponuntur
ad catenam, vel quid ſimile, ſint infames.

205 Quoties autem pro aliquo delicto pœna carceris, ſi-
ve temporalis, ſive perpetui aſſignatur (quam Eccleſia-
ſticus abſque dubio imponere poteſt, quidquid ſit de
jure civili, & Regio) ut tenent Innoc. *in cap.qualiter,
el ſecundo, de accuſatio.col.penul.verſic. & ſunt,* latè Ber-
nard.Diaz *in pract.crim.cano.verbo ac in perpetuum car-
cerem, c.137.* Avileſ.*in c.18.prætorum, gl.carcer.n.1.ad fin.*
Oroſius *in l.imperium, n.29.col.543.de juriſd.omnium ju-
dicum, c.forus, de verborum ſigni.c.quamvis, de pœnis in 6.*
206 licèt etiam jure noſtro Regio carcer pro pœna aſſigna-
ri poteſt, & debet, ut in caſu & delicto blaſphemiæ *ex
l.5.tit.4.l.8.recop.* Azeu.*in l.15.tit.6.n.11.& 13.l.3.reco-
pil.& in caſu judi.l.2.2.& 3.tit.7.l.8.recopil.* aut in caſu
reſiſtentiæ aut injuriæ judici factæ *l. 4.& 5.tit. 22. l. 8.*
207 *recopilat.* quos enumerat Bobad. *in Polit.lib.3.c.15.n.8.*
quibus in caſibus, & in cæteris aliis, quibus hæc carce-
ris pœna adiicitur, & debetur, non eſt ſub fidejuſſoribus
relaxandus reus; quod etiam in nobilibus obtinet, &
procedit, & an ſaltim nobilibus, advocatis, & judicibus,
ſit domus, capitulum, & alius locus pro carcere laxior
dandus, vide Boba. *ibi n. 11.*

208 Similiter nec appellatio juſta erit à detentatione
pro delicto merente, ut publicè ſibi imponatur in fron-
te, ſeu facie litera, vel ſignum aliud candenti ferro,
de qua dignus judicari ſolet, qui ſecundas nuptias con-
traxit vivente prima uxore, juxta *l.6.tit.1.15.lib.8.ordi-
namen.* quam pœnam praxis hujus regni adhuc retinet,
ut affirmat Covar.*in epito.de ſponſalibus, 2.p.c.7.§.3.n.7.*
Anton.Gomez.*in l.80.Tauri, n.27.* & licet hæc pœna ca-
pitalis non ſit, nec ſanguinis, & ideo in ea tranſigi poſ-
ſe, advertit Meneſius *in l.tranſigere, n.14.C.de tranſactio.*
nihilominus non deſinet pœnam eſſe corporalem, uti
vocat Anto. Gomez *ubi proximè, verſ. hodie tamen iſte
talis punitur corporaliter iſto modo, &c.* & hæc pœna fa- 209
ciei candenti ferro maculandæ jure canonico locum ha-
bet, & Eccleſiaſticus valet uti, text.*in cap.ad audien.ubi:
In ſignum maleficij characterem aliquem imprimi facias,
quo inter alios cognoſcatur, &c. de crim. falſi,* ex quo tex.
hanc pœnam corporalem eſſe per argumentum ab ex-
ceptione probatur, & ea poſſe uti Eccleſiaſticum, tenet
Meneſius *in d.l.tranſigere, numer.14.ad fin.* Quia licèt
Eccleſiaſticus judex pœnam corporalem membri mu-
tilationum, vel ſanguinis imponere non poſſit, ut pro-
batur *in cap. ſententiam ſanguinis ne clerici vel Mona-
chi,* & alibi paſſim per Doctores: tamen corporali pœ- 210
na, illud ipſum non dictante, rectè uti valet, ut proba-
tur *in dict. cap. ad audientiam, de crimine falſi,* & ideo
etiam fuſtigatio permittitur *cap. in Archiepiſcopatu, de
raptoribus, & in cap. nullus clericus 11. quæſtio. 1. cap.
cùm Beatus 45.diſtinct.* & eſt Conciliũ Bracharenſe III.
in canone 6. & in c. 1. & fin. 35. diſtinctione, & tenet
cum aliis Bernard.Diaz, *in pract. crim.cano.verbo verbe-
rari.ſuprà,* inde etiam, & pœna exilij juxta text.*in. c. 1.* 211
*de calumniatoribus, & in d.cap.ad audiens.& in c penult.
de pœnit.cap.his qui 3.q.4.& c.cùm Beatus, 45.d.* & Diaz
*ubi proximè, verbo in exilium mitti, quæſt.134. detruſio in
monaſterium, cap. Sacerdos, 81.d.* & licèt Diaz *in c.136.*
dicat ab uſu receſſiſſe hanc pœnam: ego non conſentio,
quoniam de practica teſtor, & vidiſſe affirmo in quo-
dam canonico Compoſtellano. Item & perpetui carce-
ris pœna (licèt capitalis ſit) ut probatur *in cap.penult.
de hæreti.& in cap.novimus de verborum ſigni.extravag.
divinis exemplis,* quæ eſt *ſub titulo de pœnis in extravag.
communibus* de qua vide quos allegat Diaz *ſuprà, c.137.
verbo ac in perpetuum carcerem damnatum,* de cujus qua-
litate vide Salcedum *ibi in additio.litera A,* Item & mi-
træ impoſitio, de quo *ſuprà* diximus. Item & ad trire-
mes damnare, ut tenet Diaz relatus *quæſt. 143. verbo
corporalibus,* & ejus additionator Salcedus *litera A,*
Nava.referens & alios, ubi diſputant an, & quando cle-
ricis, & Sacerdotibus ſit imponenda. Quas pœnas cor-
porales, & alias, quas prudens, ſciénſque judex appli-
care poterit delinquenti, ſive clerico, ſive laïco, dum-
modo ſanguinis effuſionem, aut mutilationem mem-
bri non contineant: item quibus ſic condemnandus eſt,
ex ſupradicta concluſione, minimè ſub fidejuſſoribus
relaxandus. Item etiam idem eſt dicendum pro delicto, 212
cui ſuſpenſio ab officio, ſeu beneficio à judice impo-
nenda eſt, & etiam in crimine exigente beneficii priva-
tionem, cùm hæc pœna non niſi pro delictis gravibus,
& atrocibus à jure imponatur: ut eſt videre latè per
Bernar.Diaz *in pract.crim. c.130. verbo ſuſpendi.& cap.
ſequenti, verbo beneficiis privari,* & utrobique ejus
additionator Salcedus.

Deſuper carceratus etiam pro delicto gravi, & cor- 213
poris afflictivam pœnam merente, ſi infirmus eſt, &
commodè in carcere curari, ac convaleſcere non poſ-
ſit; debet ſub fidejuſſoribus relaxari, habita peiùs fide
de medico, & fideiuſſor erit, de redeundo recuperata
ſalute, & convaleſcentia, ita tenet Foller. *in practic.
crim. verbo vel carcerentur, num. 16. in fin.* quod ita
tenet practicari, vidiſſe concurrente gravi infirmitate, 214
& periculo vitæ, niſi graviſſimi criminis qualitas, vel
indiciorum multitudo repugnaret, Proſp.Farinac. *in 3.
tom.cri.q.33.n.78* Lud.Gomez. *in practic. ſuper reg.can-
cell. regula de infir. reſignam. in privilegio 78.*

Si

215 Si autem carceratus pro debito civili ſit infirmus,
fidejuſſores non habet, vel habet, ſed non idoneos,
dicit Hippolyt. de Marſil. in practic. crimin. §. attingam,
n. 74. ubi plures allegat, & Foller. in d. pract. crim. verbo
notatos rapiat de perſona, n. 30. in fin. ut ſcilicet judex
intimare faciat creditori, ut illum in ejus domo, & cu-
ſtodia recipiat: quod ſi recuſet illum mittat, vel ad Ho-
ſpitale, vel fidejuſſoribus, etiam non idoneis conſignet.
216 Iure autem canonico, quod ſervare debemus in violen-
tiarum cognitione, ſtat Bulla Pij V. in Bullario 2. parte,
fol. 1197. conſt. 189. verſic. 4 in caſu infirmitatis, &c. illud
diſponens in iſto caſu, ut debitori per creditorem ali-
menta, & medicamenta præſtentur, aliàs autem recipit
ab ipſo debitore infirmo ſola juratoria cautione, de re-
deundo habita convaleſcentia, relaxetur abſque fide-
juſſoris petitione.
217 Et cùm hucuſque longum nos fecerimus progreſ-
ſum de his, quibus fidejuſſoribus relaxandi ſint, vel
non, per concluſionem; & fallentias, tunc videre li-
bet, qui iſti debeant eſſe fidejuſſores. Et omiſſa diſpu-
tatione dico verius eſſe, debere; ut obligentur ad re-
præſentandum reum de ſtando juri, & judicato ſol-
vendo, ut ſcripſit Bald. in l. nullus, poſt num. 3. verſiculo
qui erunt fidejuſſores, &c & verſiculo aut non confitetur,
&c. C. de exhibēdis reis, Baldi opinionem pluribus com-
probat Paulus Ghirlan. de relaxatione carcerato. titulo de
fidejuſſo. reorum, num. 7. Roderic. Xuarez in d. tract. de fi-
dejuſſ. in cauſa crim. n. 4. verſiculo qui fidejuſſores debent
promittere, & facit gloſſ. in l. 1. verbo vel ſibi, ff. de cuſtodia
reorū, dum allegat l. cum clericus, §. 1. & §. ipſe verò, C. de
Epiſcop. & cleri. qui text. ſi bene inſpiciatur, & attēda-
tur, loquitur in fidejuſſore de ſe repræſentando, & de
ſtando juri, & judicatum ſolvendo, ut bene conſiderat
Iodoc. in hoc ſibi contrarius in practica crim. cap. 20.
n. 10. verſiculo aut ſi non confiteantur. Baldum etiam ſe-
quitur Boni. de Vitalis in rubrica de captura pri. n. 2. ver-
ſiculo ſi autem confiteantur, n. 11. & Iul. Clar. in d. practica
crimin. quæſt. 46. verſiculo ubi verò, &c. quando au-
tem ex cauſa innocentiæ, quæ ex actis videtur conſta-
218 re (ſecundùm quæ latiùs dictum reliquimus) tunc fide-
juſſorem ſufficere de repræſentando, ad relaxationem
dicit. Proſper. Farinac. tom. 3. crim. quæſtione 33. nu-
mer. 5. ubi numer. 6. latè cum pluribus comprobat his
caſibus, quando debet relaxari reus ſub fidejuſſoribus;
219 quia argumentatur de pœna pecuniaria, ſi carceratus
non habeat, nec inveniat fidejuſſores, & pignus offe-
rat, ſub eo debeat relaxari, cùm per id magis conſu-
latur fiſco.

Si autem ſic relaxandus ſub fidejuſſoria cautione, fi-
dejuſſores aut non obtulerit, aut non habuerit: nulla-
220 tenus excarcerandus eſt, nec relaxandus. Bald. in l. ſed
etſi is, in princ. verſic. aut non invenerit fidejuſſorem, &c.
ff. de in jus vocando, & in l. ſi quis poſt. verſic. item ſemper
eſt detinendus, ff. de teſtam. Amad. in tractatu ſyndi. n. 20.
verſi. & quia non invenerit fidejuſſorem, Ang. in l. nullus,
numer. 3. in fin. Cod. de exhibend. reis, pro quo facit text.
in l. eos, §. ſuper iis, & in l. minimè, in fin. Cod. de appell. &
in l. 2. in princ. ff. de cuſtod. reorum, Angel. de maleſic. verbo
pro quibus Anton. fidejuſſit, num. 16. Ghirland. in tract. de
relāx. carcer. rubrica de fide. reorū, quæſt. 1. num. 2. verſicu-
lo fallit, Iodoc. in d. practica crim. cap. 20. numer. 3. Ro-
dericus Xuarez in d. tractatu, num. 3. verſiculo aut non
invenerit fidejuſſorē, Conrad. in pract. tit. de appell. n. 22.
verſiculo 3. ſi condemnatus de crimine, & plures concor-
dantes adducit etiam in cauſa appellationis, Lancelot.
Rob. de atten. cap. 12. limit. 33. à num. 1. Jul. Clar. in pra-
§. fin. quæſt. 46. verſiculo in hac autem materia; imò tales
fidejuſſores tenetur præſtare in loco judicij, non au-
221 tem in alio, niſi data impotentia, & difficultate repe-
riendi eos in loco judicij, & carceris, dummodo talis
locus ſubſit juriſdictioni, & poteſtati ejuſdem Princi-
pis, non autem in extraneo loco alteri Principi ſub-
jecto, ut declarat Farin. ubi ſuprà, n. 41. cum ſeqq. quo
loci etiam & hodie, & quando de conſuetudine, non
habens fideiuſſores, relaxatur in criminalibus ſub cau- 222
tione iuratoria.

Et ſecundùm hæc, quæ diximus, invenies difficul- 223
tatem; & ambiguitatem, quæ ſolet cauſari ex iudicis,
ſive ſupremorum tribunalium decreto, dum generali-
ter concipi ſolent in incarceratorum excarceratione:
dicitur enim, relaxetur ſub fideiuſſoribus ſimpliciter, &
abſque declaratione qualitatis fideiuſſorum, ut debeat
præſtari fideiuſſor, de repræſentando judicio ſiſti, &
judicatum ſolvi, juxta Doctores ſuprà allegatos, quia
cùm non tractetur, niſi de aſſeveranda pœna pecunia-
ria, & pro ea tantùm mittitur in aſſeveratam cuſto-
diam, ſeu carcerem, non autem pro pœna, Inde eſt, ut
intentio judicis, & ejus verba generalia debeant referri
ad jus, & ſecundùm ejus intentionem regulari, & tunc
ſi principalis aufugiat, rectè in bonis fideiuſſoris exe- 224
quitur pœna pecuniaria, & in caſibus quibus fideiuſſo-
res admittantur, ij debeant eſſe idonei, aliàs non debere
relaxari reum, & ſi non idonei admittantur, an & quan-
do judex, vel tabellio teneatur ad intereſſe, vide Fari.
ubi proximè, à numer. 76. cum pluribus ſeqq. quæ ratio
non concurrit, ubi pœna eſt corporalis, ſeu corporis af-
flictiva: quia cùm ad eam fidejuſſor nullo modo poſſit
obligari: enim vero dominus non eſt membrorum ſuo- 225
rum, ideo reus non relaxatur ſub eo, quia ſi aufugere
contigit, nullus reſtat, qui pœnam corporalem patia-
tur, & ſic judicium redditur illuſorium, & delictum
impunitum. l. liber homo, ubi B. & alij, ad l. Aquil. B. in
l. ſi quis reum, C. de cuſtod. reorum, & in ſpecie ita con-
cludit Romanus ſingulari 129. incipit in ſtis quod in
cauſa, Paul. Ghirlan. de rela. carc. titul. de fid. reorum, n. 3. in
fin. Hippoly. de Marſil. in pract. § attingam, n. 2. & latiùs
in rubrica de fidejuſſ. n. 143. & ſequentibus, n. 29. Cepo-
la conſilio crimin. 39. num. 36. Nevix. conſ. 61. n. 22. Fran.
Caſon. poſt tit. de indiciis, & tortu. quæſtion. cap. 9. rubrica
de captu. & carcere, n. 9. & 10. Iodoc. in pract. crim. c. 30.
num. 4. & 6. Anton. Gomez. variar. reſolut. 3. tom. c. 9. n. 8.
ad medium. Gloſſ. in cap. cùm homo, verbo ſupplicium 23.
quæſt. 5. Covarr. vari. reſolut. c. 8. Clarus. in practic. §. fin.
quæſt. 46. verſiculo ſed nunquid poterit. Late Rod. Xuarez
in d. tractatu de fide, in cauſa crimi. 21. & ſequentibus,
Bonacoſa in commun. opini. 1. part. fol. 70. Meno. de arbit.
lib. 2. d. caſu 303. num. 16. & 21 cum ſequentibus, & ſic
cùm pœnæ executio facienda ſit in perſona delinquen-
tis, ipſa cuſtodienda eſt, & carceribus detinenda, juxta
prædictos Doctores, & l. 16. tit. 7. part. 7. ibi: Si el hierro
ſobre que fue accuſado de tal natura, que ſi le fuere proba-
do, debe recivir muerte, ò perder miembro, ò recivir otra pena
en el cuerpo: el judgador debe catar, que el accuſado ſea
guardado, de manera que ſe pueda cumplir en ello juſticia,
&c. quæ lex celebris, & elegans eſt ad propoſitum.

Similiter cùm hæc ultima doctrina, & ejus ratio vi- 226
geat pariter, tam in primo judicio, quàm in 2. & ſic in
ſecunda, & cæteris inſtantiis: propterea ſicut in prima
inſtantia reus non relaxatur ſub fidejuſſoribus, quando
pœna eſt corporalis, ſecùs ſi pecuniaria eſt; ita pariter
erit in ſecunda inſtantia, & ſic in cauſa appellationis
repetendum, & intelligendum, ita tradit Boſſius in tit.
de carcerato ſub fide juſſ. comm. n. 1. verſ. qua concl. alle-
gans Ananiam conſ. 10. circa princ. Bal. 2. vol. conſ. 337.
in fin. & Calderinum in tit. de appell. conſ. 3. Menoch.
de arb. lib. 2. d. caſu 303. n. 3. in fin. & ita ſe vidiſſe
ſervari dicit Farin. ubi ſuprà, n. 14.

Igitur ex his, quæ hucuſque diximus, colligere po- 227
tes, appellationem juſtam eſſe, & legitimam his in ca-
ſibus, quibus captura, ſeu detentatio injuſta, & indebita
eſt, cui utique deferendum in Curia declarant; in caſi-
bus autem, quibus captura, & carceratio à jure admitti-
tur, & approbata eſt: illegitima & non admittenda red-
ditur appellatio ipſa, cui nec judex Eccleſiaſticus de-

 ferret,

ferret, nec ab eo deferendum, imò potiùs vim non
fieri, ſuprema prætoria decernunt ad imitationem
Concilij Trident.*ſeſſ.24.de reformatione,cap.*20.& con-
gregationis Cardinalium, in ejus declarationem edi-
tæ *circa verſiculum, ab iſtu reparari nequeat*,& per in-
terpretes ejus d. Concilij, *4. part. deciſionum noviſſi-
marum deciſ.*224.*fol.*87. quæ ſimul ſtant cum declara-
tionibus Cardin. quæ in illis appellationem permit-
tunt,in his prohibent:de qua latè egimus *ad prin.hujus
cap.*

225 Quod adeò verum eſt, ab injuſta carceratione ap-
pellationem à detentatione legitimam reputari,ut om-
ni tempore, & die poſſit eam carceratus emittere, &
interponere: quia cùm omni die dicatur gravari, &
gravamen de his ſit, quæ habent tractum ſucceſſivum
inde eſt,ut tempus datum à jure ad appellandum cur-
rens à tempore ſententiæ, ſeu gravaminis non proce-
dit,nec intelligitur in appellatione à gravamine carce-
rationis: quæ emitti poteſt, non ſolùm intra decem
dies datos ad appellandum à die capturæ: ſed etiam
poſt eos, etiamſi ſint lapſi 30.anni,quia cùm omni die
dicitur gravari,omni etiam die,tanquam à novo grava-
229 mine poteſt appellari: enim vero ſic gravatus ſemper
intra tempus ad appellandum eſſe, conſideratur à jure,
ita tenēt Specula. *in titulo de appell.in §.reſtat,verſic.&
notat,& verſic.& quid dices,&c.*& in ſimili voluit gloſ.
& Doctores *in l.*2. *Cod.de ſervitu. & aq.* Bald.*in lib.*2.
*in col.*2.*in fin.verſic.ſecundò quæro, C.de Epiſcopali au-
dientia,& in l.*1.*C.ſententiam reſcin. non poſſ.* B.*in l.*2.*ff.
ſi quis in jus voca. non ierit*, idem Bart. *in ſuo tractatu
de carcer.in* 2.*colum. in princ.*Bald. *in additio.ad Specu-
la.tit.de appella.verſic.in gravamine,& verſic. ſi judex,
&c.*& per eundem *in cap.de teſtibus,tit.de teſt.*Anton.
& Ioan.de Imoola *in cap.ſan.de electione*,& Joan.Andr.
in cap.dilectus el 2.*de rapto.*Angel. *in authentica hodie,
C.de appellat.*Anton.*in c.fin.*4.*colum.de feriis*, latè Ale-
xand.*in l.inficiendo,§.infans,ff.de furtis,& in l.*1.*§* 1.*ff.
de feriis,& in l.cū qui,§.in popularibus*, ubi Paul.Caſtr.
poſt gloſſam *ff.de jurejuru.*Angel. Aret. *in tractatu de
maleſic.verbo qui judex dictum Caium detineri,& car-
cerari juſſerat,in penult.col.verſicul.quæro aliquis captus
eſt*,&c. Card.Alexand.*in c.ex parte tua, n* 1.*&* 2. *col.de
appellat.*Iaſ.*in l.erigendi,in* 3.*colu m.de procur.*Felin.*in c.
exceptio.en* 7.*col. verſi.ulo fallit* 3. *de exceptio.* & ipſe
*in c.acceden ,el.*2.*colum.*7.*ut lite non conteſtata*,qui plu-
ra ſimilia adducit.Philipp.Fran. *in c.ſuper eo,el.*2. *nu.*4.
verſiculo ſecundo nota, ex text.*de appella.*Hippolyt.de
Marſil.*in practica crim. §.attingam, nu.*19.Anton.Go-
mez,*lib.*3.*var.c.*10.*n.*10.Lancel. *tractat.de attent.* 2.*p.
cap.*12.*limit.*50.*n.*131.Ducñas *regul.*52. *limit.*1. Marq.
*tract.de comm.ſ.*1.*p.*1.*c.*12.*à n* 53.*fol.*251.& iterū ipſe
Marq.*cap.*28.*à* 21.*&* 72.*fol.*305. *in* 2. *impreſſio.* Eſca-
cia *tract.de appella .quæſt.*12.*n.*145.*& ſeqq.* Ruginell.
tr.de app.§ 2.*c.*3.*n.*17.*fol* 83.Nicol.*tr.de concord.u gloſſ.
cōcord.*6.*full.*27.*n.*69.Caſtr.*conſil.*334.*viſa appellat.n.*4.
*lib.*1.Franc.*in cap.ex parte tua,n.*9. *de appell.*Veſtrius *in
praxi,lib.*7 *cap.*3. *n.*23 Cæſar Barz.*deciſ.Bonon.*47.*n.*29.
& 34 & ſic hoc caſu quocunque tempore emiſſa appel-
latio ab injuſta detentatione,ſeu etiam captura legiti-
mè interpoſita,dicetur,etiam poſt decem dies ex dictis
authoribus.

Nec ideo intelligas (ut aliqui ex hoc putarunt)
poſſe captum pluries ab eodem carcerationis gravami-
230 ne,& ab eodem judice appellare, ſed ſemel tantùm:
nam ſi captus appellavit ab injuſta captura ratione per-
ſonæ,putà; dicens, capi non poſſe, & appellationem
proſecutus eſt coram ſuperioribus ex ea cauſa, & ite-
rum remittatur judici inferiori:non poterit iterum ex
eadem cauſa,&ratione ab eodem judice appellare:quia
ex quo à ſuperiori juſta declarata eſt detentatio, juſta
erit cenſenda,& tranſit in rem judicatam, quoad illud
genus gravaminis,ſi iterum potuiſſet appellare,redde-
retur judicium illuſorium,contra text.*in c.*..*de foro cō-
petente*, fruſtra igitur ſpectaretur judicis ſuperioris in
hoc caſu determinatio, ut conſtat ex eadem Concilij
declaratione, & congregatione Cardinalium *ad princ.
hujus cap.* relata, *ibi*, donec judex appellationis cauſa 231
cognita aliud juſſerit,&c.imò nullibi hoc apud Docto-
rem aliquem invenitur ſcriptū,ut pluries poſſit appel-
lari;imò eſſet contra juris regulam,& principia,ſed ſo-
lùm ipſi omnes dicunt,in hoc ſolùm eſſe huius articuli
privilegium:ut appellationis emiſſio non arctetur ter-
mino à iure aſſignato, intra quem appellatio debeat
proponi,ſed etiam poſt multos dies: in cæteris autem
(à iure hoc dempto caſu omiſſis) libera remanet iuris
communis diſpoſitio:adeò ut in forma proponendæ, in
forma proſequendæ,in cæteriſque nihil innovatum ſit.
Et probatur ex ſimilitudinibus,& comparationibus ad-
ductis à DD.*ſuprà* relatis,præcipuè Felin. & Hippolyt.
dicentibus citatum tempore feriarum, qui in prima
comparitione non oppoſuit, poſſe tamen in ſecunda
opponere de feriis,quia ſecundùm eos habet gravamen
continuum:ergo ſemel oppoſita hac exceptione iterum
opponi non poſſe: ergo eodem modo ſemel appellans
à quodam genere gravaminis capturæ,iterum ab ipſo
eadem ratione,nec ab eodem iudice valebit appellare;
ſed in eadem victus debet acquieſcere, & facit quod
paulò ante dicebamus:carcerationem in prima inſtan-
tia legitimè reputatam, debere in ſecunda,& aliis in-
ſtantiis ſimiliter haberi.

Hinc eſt quòd quando quis declaratur ſemel legiti- 232
mè carceratus,tunc ipſe carceratus debet appellare in-
fra decem dies à tempore declarationis huiuſmodi, ut
ſcribunt Franc *in d.cap.ſuper eo,el.*2.*& d.cap.ex parte,
el.*1,*ſub n.*9.*de appell.*Eſcac.*ubi proximè,d.qu.*12.*n.*146.
Gravat.*in additio.ad praxim Veſtrij, li.*7.*cap.*3.56.Ru-
ginel.*d.§.*2.*c.*3.*n.*176.Lancelot.*d.limit.*50.*n.*134.*ibi ſe-
cundò inſi.*

Aliter itaque dicendum eſt, ſi ex alio capite, & ex 233
alia cauſa diverſa à prima appellatione,iterum,præten-
dat ſe iniuſtè captum,& ex hoc iterum appellaverit,ut-
put:ſi priùs appellavi à detentatione ex ratione per-
ſonæ,quia non eram capiendus, licèt ſuccumbam, &
vincar:nihilominus ex alio capite, ſic ratione rei, de
qua agitur,poſſum dicere capturam injuſtam, & ab ea
iterum appellare;quia nullus pluribus uti defēſionibus
prohibetur,*c.nullus de regul.jur in* 6.& cùm ſit diverſa 234
cauſa,pro qua captus appellat,victus in una non præiu-
dicat ſibi ex alia appellanti.text.eſt *in l.& un eadē cau-
ſa petere cum ſui.,§.*5.*ff.de executio.e rei judicatæ.l. ſi
mater,§.eandem,ff.eodem titulo*,ſi autem omnes eaſdem
cauſas in principali appellatione deduxit, obſtabit ſibi
rei judicatæ exceptio,volenti poſtea ex aliqua earum à
detentatione appellare juxta ſupradicta jura, & alia
plura.

Et Inſuper notandum,ut tunc non poterit carceratus 235
appellare à carceratione:quando dediſſet fidejuſſores de
ſolvendo,vel de redeundo ad carceres,quia ſic cōſentit
carcerationi.Bar.*in q.*6.Lapus *ſub n.*18.*verſ.*2.*caſu*,ideò
que non diceretur gravatus.Soci.*conſ.*113.*quoniam,n.* 3.
*in fin.& *4.*lib.*3.Ruginell.*tract.de appell.§.*2.*cap.n.*177.
Eſcac.*de appellat.q.*12.*n.*147.*fol.*170.Magon. *in Floren.
dec.*126.*n.*2.

Pariter nec poterit appellari:quando quis carceratus 236
fuerit pro cauſa ſui natura Inappellabili,ut pro execu-
tione rei judicatæ, aut obligationis in forma Cameræ
(ubi aliàs de jure permiſſa ſit captura pro ejus execu-
tione) Rug.*d.c,*3.*n.*178.Eſcac.*d.cap.*12.*n.*148. vide quæ
nos latè *ſuprà,hac ſecunda part.c.*3.*per totum*, & vide
*à n.*10.

Inſuper etiam advertendum eſt: quod appellans à 237
carceratione iniuſta poſt decem dies appellet,allegans
tamen cauſam gravaminis de præſenti, non de præte-
rito, quia præterito gravamine non admittitur
appellatio

appellatio poſt decem dies. Philp. Franc. *in cap. ex parte ina 47. ſuiv. n 9. de appellation. de* Eſeacia *appellatior. q. 52. num. 549.*

238 Videtur tamen quæſtionem ancipitem, & difficilem ad nos, reſolutionem quærentem accedere, quam apud neminem (ex his, quos in hac materia prælegi) tactam vidi, an judex Eccleſiaſticus vim faciat, non deferens appellationi emiſſæ à relaxatione carcerati, procedéſque ea non obſtante ad actualem, & effectivam ſententiæ executionem, & ſic ad relaxationem carcerati detenti, & quòd non obſtante appellatione poſſit carceratus nihilominus relaxati, probatur primò; nam contrariorum eadem eſt diſpoſitio, *l. & ſi contra, in fin. ff. de vulg & pupil. l. pen.* & ibi Bald. *de ſalut. num vulga.* &
239 ex his, quæ in hujus argumenti comprobationé adducit latè Everard. *in loc. leg. in loco ae cõtrariis ad diver. pugnam, ſeu oppoſit.* ubi inter alia dicit Abb. hoc uti argumento, *in cap. de prior. 2. notabili, de appell.* ad probandum, quòd ſicut punitur judex non deferens appel-
240 lationi juſtæ *ex l. judicis, Cod. de appellat.* ita etiam puniri debet deferens appellationi frivolæ, *cap. de appell. in 6.* quia contrariorum eadem eſt diſpoſitio, & alias plures doctrinas, quas per te videre poteris: ſed ſic eſt, quod captura rei non differtur propter appellationem ab ea emiſſam, imò ea ipſa in carcerem mittitur reus, vt ex Iulio Claro, *in pract. crim. quæſt. 46. num. 2.* Guid Papæ, *quæſt. Delphinal. decif. 232.* Relato à Marco, *deciſion 915. incip. quæro an pendente, num. 4.* Cardinal. Tuſc. *conſil. 101. num 11* & aliis probavimus *ſuprà, cap præcedenti*, circa citationem realem, ergo eodem modo mandatum relaxationis ſuſpendi non debet per appellationem ſubſequentem inſuper, quia non debet actori licere, quod reo licitum non exiſtat, *regul. non debet, de regul. jur. in 6.* ergo vel appellatio à reo emiſſa à captura eá debebit ſuſpédere, vel emiſſa ab actore non debebit relaxationem impedire, ut idem jus de-
241 tur in utroque. Deinde probatur, quia idem jus eſſe debet de aliquo actu faciendo, quod de ipſo deſtruendo, & diſpoſitum in uno diſpoſitum cenſetur in alio, *l. item veniunt, in princ. juncto §. 1. ff. de petitione hæredit.* textus, *in cap. de illis, in princip. de deſponſatione impuber. juncto cap. unico, §. idem quoque, eodem titul. lib. 6.* gloſſ. *in lib. 3. §. contrarium, ff. de contraria, & utili actione tutela*, igitur pariter dicendum eſt, quòd quemadmodum appellatio non ſuſpendit mandatum capturæ faciendæ, nec etiam ſuſpendat mandatum carcerati relaxandi.

242 Cæterùm & pro hac parte facit, excommunicatio etenim, & captura à pari procedunt, nam ſicut illa animam detinet alligatam, ita & hæc corpus. & eodem modo appellatio ab excommunicatione non ſuſpendit ejus effectum, ut notatur. *in cap. præterea, de appell.* & nos latè egimus Deo dante, *in cap. ſequenti*, à relaxatione autem excommunicationis emiſſa appellatio ejus effectivá executionem non impedit, ut ibi probavimus: ergo eodé modo dicédú eſt in relaxatione carcerationis.

243 Contraria tamen ſententia appellatione pendente, à relaxatione capti, ad ejus actualem executionem non eſſe procedendum, imò notoriam vim fieri, & deferendum, declarandum fore per Senatum, & jure, & ratione verior eſt. Primò, quia ſi hoc caſu appellationem permittimus (ut debemus) quia relaxato reo aufugien-
244 do, nullus eſt in quem executio ſequutæ pœnæ queat fieri, & ſic illuſorium remanet judicium, & delictum impunitum, ac propterea carcer inventus eſt propter præſumptionem fugæ; ut ſæpè *hoc cap.* dixi, & ſic cùm poſſit oriri ex relaxatione præjudicium cauſæ principali, regula eſt, ut ab ea liceat appellari. Corneus *conſil. 35. circa primum in prin. volum. 1.* Rebuff. *in 3. tom. tit. de ſent. executoria num. 7.* Petrus Dueñas *in regul. 52. fal. er. 9.* Barthol. Socinus, *in regul. 22.* poſt Bald. *in l. fin. Cod. de tempor. appellat. & nota in cap. interpoſita, de appellat.* Gravat. *in addit. ad praxim Veſtrij, cap. 10. num 6. l. b. 3. verſ. rurſus*, Pedemont. *deciſ. 25. n. 14.* Iacob. Menoch. *in tract. de adipiſcend. rem. 4. num. 8. 7.* Ioſeph. Ludovic. *in deciſionibus Peruſi. deciſion. 38. num. 2. 4. & ſeqq.* & faciunt, quæ circa appellationem à tortura negata, & teſtibus non admiſſis *ſuperiori cap.* dixi. Ergo ſuccedit regula, ut ea pendente nihil ſit innovandum, nec ad executionem procedendum, *l. 1. ubi, indiget enim ſtatus, &c. & tit. ff. nihil novari appellat. pendente*; ſed omnia debent in eodem ſtatu manere, *c. 1. appell. pendẽte nihil innovetur cap. 1. de re judicata, cap. venientes*, ibi ſententias appellatione ſuſpenſas, *de jurejur.* inſuper quia nullibi reperitur in hoc caſu appellationis effectus aliquis prohibitus, & qui dicit appellari non poſſe, tenetur probare, Gloſſ. *in l. qui reſtituere. ff. de re vindicat.* Philipp. Franc. *in rubr. de appellat. colum. 4. verſ. 3. præmitto*, Socin. *conſil. 39. lib. 4.* & alij per Lancelotum Robert. *de attenta. 2. p. cap. 12. ampliat. 5. n. 9. & ſeq.*

Et quia eadem ratio, quæ militat in caſu concurſo, 245
ut appellatione non obſtante detineantur in carcere ſcilicet; ad faciliorem cauſæ expeditionem, cùm aliàs potuiſſent aufugiendo pœnam evitare: & ſi antea juſta erat captura, pariter in appellatione debet reputari, ut tenet Alciat. *conſ. 16.* Rober. *de attent. 2. p. cap. 12. ampliat. 4. num. 21. & 4. limit. num. 16.* Guid. Papæ, *deciſion. 235 ſi quis incarceretur, & appell.* Bald. *in l. 2. verſic. ſed incidenti, Cod. de Epiſcopali audient.* Speculator *in tit. de appellat. §. noviſſimè, colum. 1. verſic. 39.* Farinac. *tom. 2. pract. crim. q. 33. num. 21.* quæ ratio etiam 246
militat in hoc caſu, ſcilicet, in relaxatione, quam ſi ſuperior injuſtam eſſe dixerit, & aufugerit, judicium redditur illuſorium, & impunitum delictum, & ſic hæc ratio operatur contra regulam juris, dictantem appella- 247
tione pendente nihil eſſe innovandum, ut in caſu capturæ: à fortiori, ubi per ea regula juris eſt, ſicut in noſtro caſu, & ita ratio, quæ vincit regulam juris, & ipſam etiam contrariam ad ſe trahit, multò magis ad ſe trahit eam, quæ pro ſe facit, ipſámque coadjuvat.

Quid dicendum in hac contrarietate? quod ſi veritaté amamus, hæc ultima, & poſterior pars jure verior eſt, & probabilior, ejúſque regulis magis inhæret, & ego ei, ex rationibus adductis, & adſcriptis fundamentis, & ſic ea retenta, non obſtant in contrarium adducta. Non 248
primum ex ratione, *l. ſed & ſi contra, in fin. ff. de vulgari & l. penult. C. de ſolut.* nec ſecũdum, & tertium, quia reſpondeo, contraria fatendo argumenta, quæ procedunt, ubi militat eadem ratio contrarietatis. Everard. *ibi*, & ſic cùm illa, propter quam non obſtante appellatione à captura reus detinetur in carcere, ſit perpetua, & duret adhuc in caſu converſo relaxationis: nihil mirum, ut duret ejus comparatio, maximè quando conformatur cum jure communi, & ſic appellatione emiſſa à relaxatione detineatur in carcere.

Nec obſtat ultimum ex æquiparatione de excom- 249
municatione ad capturam, quoniam & ſi eam admittamus in genere: nihilominus quoad relaxationem utriuſque multùm abſimilis ratio facit, & nihil mirum ut eadem varietur, variata propoſitione, & contrarium operetur in utroque; nam in illa periculum eſt in mora, quia cùm quotidie morimur, & quolibet momento ſimus in hoc periculo mortis; inde eſt, ut per appellationem non ſuſpendatur relaxatio excommunicationis nec abſolutio, ut latè *in cap. ſequent.* probabimus, Deo dante, & ſic cùm periculum eſt in mora, recedimus
à regulis juris, ut ibi: at verò in appellatione à rela- 250
xatione capturæ periculum eſt feſtinatione, & anterioritate: nam ſi anteaquam cauſa per appellationem terminetur, relaxatur reus, poteſt aufugiendo, pœnam eludere, & evitare, & propterea contraria contrariis
curantur, ſicque concluſio ſit judicem Eccleſiaſticum, 251
non deferentem appellationi à relaxione carceris, ad

executio

execucioooem effectivam procedentem, notociam vim
facere, & protectatus Regium, & ſalubre auxilium
violentiæ, obtinere debebit, nempe, vim fieri, & in-
oovata reponere. Limita tamen hanc regulam, ut
252 procedat in foro Eccleſiaſtico indiſtinctè, & in ſæ-
culari quoad judices inferiores: ſecùs tamen quoad
ſupremæ tribunalia, Regiáque prætoria, in quibus
praxis, & conſuetudo obtinuit, ut decretum relaxa-
tionis carcerati non ſuſpendatur per ſupplicationem
emiſſam, imò ea non obſtante reus ſolet relaxari,
& hoc jure utimur, licèt juris regulæ ſint in oppo-
ſitum.

Ego autem hanc concluſionem libenter limitarem
253 ſecundò, etiam in judice Eccleſiaſtico, & ſæcularibus
inferioribus, ut minimè procedat, quando reus re-
laxatur ex capite innocentiæ ſecundùm ea, quæ *ſuprà,
hoc in capite* diximus *ex leg. nullus, Cod. de exhibendis
re s, lég. 2. o qua pœna, §. 1. ff. de manumiſſionibus*, Hyp-
polyt. de Marſil. *in pract. crim. §. attingam, num. 16.*
Paride de Puteo *de ſyndic. verſiculo fidejuſſor. officia-
lium, cap. 3. ſi judex maleficiorum, numero 52.* Roderico
Xuarez *in tractatu de fide. in cauſa crim. num. 25.* &
pluribus relatis à Menach. *de arbitr. caſu 303. num 36.*
Iulio Claro *in practic. crim. quæſt. 46. verbo pariter, &c.*
& ex aliis ſurſum adductis: nam ſi concluſa cauſa, &
didicita teſtificata in judicio reus innocens ex actis
ipſis evidenter conſtat, & apparet innocens, quid
ſpectandum eſt, niſi ut ipſe ſtatim relaxetur? Poſt-
quam tam clarè de ſua innocentia docuit, in quo ceſ-
ſat periculum fugæ, & pœnæ evitandæ, cùm ſit in
cauſa abſolutionis potiùs, quàm condemnationis, quod
æquum & humanum eſt. Si autem alio capite, aliáve
ratione, puta, juriſdictionis, perſonæ, ordinis, &c.
relatus fuerit, procedat concluſio in regula prædicta,
in quibus juris rigor eſt ſervandus.

Eorum autem, quæ hucuſque diximus, non inutili-
ter hoc in loco praxim offeram, & in dubium revoca-
254 bo: an ſi in caſibus, in quibus appellare poſſe diximus
ab injuſta carceratione, & detentatione, quibus omnino
debet judex Eccleſiaſticus deferre, quòd ſi ſecùs fece-
rit, & per viam violentiæ ad curiam cauſa hæc traha-
tur, indubitabile eſt, eſſe declarandum, vim facere, de-
ferátque, & reponat omnia facta poſt appellationem,
& intra tempus ad appellandum, an judex ipſe Eccle-
ſiaſticus, cui Regia proviſio ordinaria hujus decreti
virtute facta intimatur, ſimul cum delatione de-
beat captum reponere, ſic carceratum appellantem
relaxare, & facit dubium: nam cùm hoc genus grava-
minis habeat tractum ſucceſſivum, & quotidie gravet,
inde eſt, ut etiam poſt appellationem ab injuſta carce-
ratione emiſſam gravamen duret, & ita illud, tanquam
innovatum, & attentatum, debeat reponere, & relaxare,
255 ex qua ratione non defuit, qui hanc partem veram eſſe
dixerit.

Quod tutum mihi nullo modo videtur, nec jure
probabile, ad quod ſuppono, quòd aut appellationem
ab injuſta carceratione conſideramus, antequam man-
datum de capiendo effectum habeat, & iſto caſu ſpe-
ciale eſt, ut non obſtante appellatione ab ipſo mandato
captura ſequatur, nec tunc dicitur aliquid judicē cō-
tra eum novare, nec attentare, ex eo quòd jus publi-
cum, & ſuum tueri videtur. Guido Papæ *in deciſionibus
Delphina. deciſ. 235.* Franc. Marc. *deciſ. 915. incip. quæro
an pendente, num. 4.* Cardin. Tuſchus *concluſ. 101. num. 51.*
& titulum *nihil nova in appellatione pendente*, hoc in caſo
ex conſuetudine locum non habere, tenet Iulius Cla-
rus *in pract. crim. q. 46. num. 5.* & favent ea, quæ dixi-
mus *cap. præcedenti*, circa appellationem à citatione
reali, ubi plures alios recitavi: ita illum titulum limitat
etiam Guido Papæ *deciſion. 25. ſi quis incarceraretur*, di-
cens, quòd licet carceratus non conſervetur in eo ſtatu
libertatis, in quo erat tempore appellationis, non ideo

ſecutá capturá innovatum eſt, nec ut tale venit revo-
candum: idem tenet Lancel. *de attent. 2. part. cap. 12.
limit. 33. poſt num. 4.* idem Lancelotus *ibid. dict. cap. 52.
amplia. 4. in præfatione, num. 15. & 22.* & talis captura, & 256
detentatio poſt appellationem contendit ad faciliorem
ejus, & cauſæ expeditionem, ut bene advertit Alciatus
conſilio 16. incipit licuerit, ſub n. 4. lib. 7. & idem Lan-
celotus *ubi proximè, d. amplıatione 4. numero 22.* Proſp.
Farinacius *lib. 2. pract. crim. quæſt. 33. num. 21.* ubi
plures refert.

Et quando judex aliquid poſt appellationem fece-
rit, quod in faciliorem cauſæ, & appellationis tendat, 257
nec eſt attentatum, nec ut tale venit revocandum, imò
jure optimo ſibi permiſſum eſt, textus eſt *in cap. cum
teneamur, de appell.* Petrus Dueñas *in regul. 42. limi. 17.*
Franc. *in d. c. cùm teneamur, in 2. nota.* Auguſt. Beroïus
conſilio 45. in cauſa, n. 2. lib. 3. textus & reg. *in verbo di-
ſtinctus, in c. 2. de matrimonio cōtra interd. Eccleſiæ.* & ibi
Abb. *in ult. nota.* & Ioan. Andr. facit text. *in c. tua*, & ibi
Abb. *num. 2. de ſponſa duorum*, Franchus *in c. ſollicitudi-
nem, num. 3. de appellatio.* Pariſius *n. 54. incipit in iſto ju-
dicio. num. 2. lib. 3.* Rota *dec. 4. alias 390. ſi deferatur, de
ſequeſtr. poſſeſſ. & ſi in Ant. novis, & deciſione 11. alias 349.
nota quod ſi deferatur*, ergo cùm non ſit hæc ſecuta ca-
ptura, attentatum, nec innovatum, juxta quæ dicta ſunt
nec aliquo modo revocatur à jure; imò ab eo permiſ-
ſum eſt, minùs rectè dicemus, ut virtute proviſionis or-
dinariæ debeat reus relaxando reponi, cum intentio
proviſionis non tendat, niſi ad attentata, & innovata in
præjudicium appellationis facta, contra canonum, &
Conciliorum ſtatuta, & decreta, ut probavimus *in pri-
mo, & 2. c. primæ partis*, & vide quæ in ſpecie hujus dif-
ficultatis latè dixi *ſuprà, prima part. cap. 2. §. 1. à n. 22.
cum pluribus ſequentibus.*

Pro quo facit declaratio Cardinalium ſuper Conci-
lio Trident. *ſeſſ. 24. de reformatione, c. 20. verſicul. ab iſta* 258
reparari nequeat, ibi: Intelligitur etiā de gravamine in-
debitæ carcerationis, & ordinarius tenetur huic appel-
lationi deferre, & ſiſtere proceſſum, interim tamen reo
remanente in carceribus, donec judex appellationis
cauſâ cognitâ aliud juſſerit. Idem deciſum fuit per in-
terpretes Concilij Trident. *4. parte deciſionum noviſſi-
marum*, quæ ſimul ſunt inter declarationes Cardin.
ibi: Congregatio Concilij cenſuit gravamen indebitæ
carcerationis eſſe ex his, quæ per appellationem à dif-
finitiva reparari nequeunt: ideoque ab eo ante diffini-
tivam appellare licere, *ex decreto, cap. 20. circa prin-
cip.* & ordinarium teneri huic appellationi deferre, in-
terim tamen reo manente in carceribus, donec judex
appellationis cauſâ cognitâ, aliud juſſerit, *&c.* quæ
adinvicem videntur tranſcriptæ, & pondera, quia ſi-
mul & deferre, & detinere jubent, cujus ſpecialitas,
& intentio ex ſupradictis pendet, & vide Eſcaciam *de
appellatio. quæſt. 17. memb. 5. num. 165. & quæſt. 20. n. 26.*

Aut enim appellationē conſideramus emiſſam poſt-
quam eſt decretum capturæ in defectum deductum, & 259
ſic ab ipſa detentatione injuſtæ, poſtquam ipſe ap-
pellans captus fuit, effectivè: tunc enim minùs dicēda
eſt captura attentata, & ideo poſt appellationem reus
relaxandus non eſt, ut tenet Speculator *in titulo de
appellat. § noviſſimè, in princ. verſiculo tertius ſi cōdemna-
tus*, quem ſequuntur Vitalis *in tract. de clauſu. in clauſ.
nihil novari appellat. pend. in princ. verſiculo item fallit*
Maranta *in ſpecu. 103. parte 6. p. 16. princip. quæſtion. 2.
n. 186. verſiculo. 1. limita.* Allegans Bartol. *in leg. ab exe-
cutione, Cod. quorū appellationes non recip.* & Bald. *in l. 2.
Cod. de Epiſcop. aud.* Petrus Dueñas *in reg. 42. n. 11.
verſ. 11. fallit.* Lancelot. Conrad. *de prætor. §. 2. de offic.
prætor in cauſa civili, cap. de appellat. ſub nū. 21. verſicu-
lo 1. ſi condemnatum*, & per Lancel. tenet Eſcac. *de ap-
pellat. quæſt. 17. limit. 47. membr. 1. num. 161.* ubi *n. 162.* 260
tractat, quòd quando quis eſt jam condemnatus, an

&

& quando ſit relaxandus appellans : hoc tamen velim intelligas , procedere non jure ſpeciali ex rationibus, de quibus in cauſa ſuperiori, ſed jure ordinario,ut ita
261 dicam, & communi, ex eo quia natura appellationis ea eſt,ut omnia conſervet in eodẽ ſtatu,quo erat tempore appellationis emiſſæ,textus *in l.1.* ibi, integer enim ſtatus,*& c.ff.nihil novari appellatione*,textus,*in dict.c.1. ut lite pendent nihil novari appellatione*,textus *in dict.c. 2.ut lite pendent.nihil inn.c.1.de re judicata,ca.venientes, de jurejurando* , ergo cum appellans tempore appellationis, ſe incarceratum invenit , à quo emiſit appellationem , ſula ipſa appellatiu non erit ſufficiens , & talis potentiæ,ut factum inficiat abſque ſuperioris cognitione, & opere,ut ex pluribus aliis dicit Proſp. Farinac.*d.2.tomo,quæſt.33.nu.21.* nulli enim appellationi hæc eſt attributa poteſtas , ut ante eam geſta attentata jus vocet, nec ex ea cauſa revocet, niſi per viam ordinariam appellationis ſecutæ , coram ſuperiori benè
262 appellatum, & malè judicatum decidatur , & quando factum præcedit appellationem , vel tempus ejus proponendæ, non dicitur attentatum: text. *in cap. non ſo-*
263 *lum , de appellat. in 6.* & ideo cùm captura præcedat appellationem , juxta regulaa juris in eodem ſtatu eſſe debet,quia attentatum non eſt : imò ſi poſt appellationem hoc caſu captus appellãs relaxetur à carcere,iſta relaxatio reſpectu promotoris fiſcalis, vel accuſatoris erit attentatum , & innovatum, cùm alteretur natura appellationis, omnia in eodem ſtatu conſervantia , ut poſt hæc ita ſcripta conſiderata inveni Lancelot. Robertum hæc limitantem *in tr. de attent. 2.part. cap.12. lim.33.n.3.* qui non immeritò damnat Doctores *ſuprà* relatos,putantes,hoc etiam procedere jure, & ratione ſpeciali , idemque adſcribentes pro fallentia ad regul. *nihil novari appellatione pendente* , cùm primò potiùs detentio in carcere poſt appellationem ab eo emiſſam prædictam regulam per omnia imitetur , quod verum eſt,vide etiam Eſca.*de app.q.17.q.57.lim.57.memb.1 n. 162.fol.* 494.

264 Si igitur ut vides , in utroque caſu detentio incarcerati poſt appellationem ab injuſta captura emiſſam, nec attentatum , nec ſpecies ejus dicatur : ſed proveniat ex juris præcepto,& natura appellationis ejuſdẽ, in ea nullo modo poterit verificari proviſio ordinaria in illa particula,*y reponga lo hecho deſpues de appellation*,&c.cùm de attentatis intelligatur non aliter,quod ſi ſecus putaret verum , magnum abſurdum ſequeretur ; nam ſi apellans relaxatur ex curiæ decreto , ad quid deferre appellationi à captura jubet? quid poſſet ex ea ulterius conſequi coram ſuperiori , & ad quem
265 effectum delatam appellationẽ proſecuturus eſt, cùm nullum ex ea poteſt fructum conſequi ? & talis appellatio nec admittenda,nec proſequẽda eſt,quia revocato gravamine, à quo appelletur per judicem inferio-
266 rem,non intereſt appellantis appellationem proſequi, textus *in c.ſi à judice*,ibi,& ipſe in termino gravamen revocaverit cum effectu,poterit ex tunc libere in cauſa procedere,ac ſi appellatio interpoſita non,fuiſſet.) *de*
267 *appell.in* 6.dicit ibi gloſſ.*verbo non fuiſſet*,quia ceſſante gravamine ceſſare debet appellatio text. *in c. cùm ceſſãte,de appell.* quia intereſſe non habet:ita eleganter loquitur Philip.Franc.*in d.c.cùm ceſſante, 5.limit.ad finẽ*
268 *verſ.amplius intellige omnia præcedẽtia fol.71.à tergo*,generale enim eſt,ut appellatio emiſſa per eum,cuiosnon intereſt,dicatur frivola:ita tenet Fulg.*conſ.165. n. 2.* ubi latè Card.Tuſch.*conſ.*396.

269 Cæterùm aliud& intolerabile abſurdum,ut ſuperioris juriſdictio hac via uſurpetur,intromittentis ſe de meritis cauſæ,& ejus juſtitia directè cognoſcere; quod à nobis abſit :hujus etenim cognitio ad ſuperiorem de appellatione cognoſcẽtem pertinet omni jure, & ei in curia attentè reſervãda eſt,ut indicant illa verba prædictæ declarationis Card.& deciſionis Rotæ *ibi* teneri huic appellationi deferre,interim tamen reo manente in carceribus, donec judex appellationis cauſâ cognitâ, aliud juſſerit , & ſic ſupremi auditores de appellationis delatione curent , non autem de relaxatione cauti, quia hæc debet à ſuperiori appellationis judice pendere. Laus Deo.

CAPUT V.

Ab excommunicatione, ſuſpenſione, vel interdicto, eorúmque relaxatione: an judex vim committere dicetur , appellationi emiſſæ non deferendo , & quid à ſuſpenſione, vel depoſitione beneficij, vel temporalia reſpicientibus,

SUMMARIUM.

Excommunicatio ſuſpenſio , & interdictum ſub cenſura verbo comprehenduntur, n.1.

Excommunicationis ſententia dicitur interlocutoria , num. 2.

Ab excommunicatione appellatio non ſuſpendit ejus effectum quia ſecum executionem,& ligamen trahit,n.3.

Declaratio præcedentis excommunicationis etiam poſt appellationem fieri poteſt,n.4.

In prohibenda appellatione ab excommunicatione variè loquuntur Doctores,& cautè legendi,n 5.

Appellatio ab excommunicatione, & aliis cenſuris non ſuſpendit,ſed devolvit,& quid devolutio operetur,n.6.& 7.

Excommunicationis ſententia conditionalis ſuſpenditur per appellationem ſubſecutam, n.8.

Etiam poſtea accedente conditione , quia excommunicatus appellans non ligatur,n 9.& 10.

Dictio niſi *poſita in ſententia illam reddit conditionalem num.11.*

Excommunicati declaratio, & publicatio fieri poteſt poſt appellationem ab excommunicatione pura,n.12.

Denuntiatio eſt acceſſoria , & conſecutiva ad excommunicationem , & ſic fieri poteſt appellatione pendente , num. 13.

Excommunicatus purè per denuntiationem ampliùs non intelligitur,nec excommunicationi aliquid addit,n.14

Denuntiationis praxis,& affigendi latrones , & zedulones Romana Curia,n.15.remiſſivè.

Denuntiationem , per quam excommunicatus appellans plus ligetur,prout aggravatio , & reaggravatio,facere judex requirit,n.16.& 17.

A præcepto ſub pœna excommunicationis licita eſt appellatio ſuſpenſiva,n.18.

A comminata excommunicatione licet ſuſpenſivè appellare,n.19.

A comminatione judicis exetutiva gravaminis illati appellatur ſuſpenſivè, n.20.

Excommunicatio poſt appellationem legitimam eſt nulla,& attentata,n.21.

Excommunicatio poſt legitimam appellationem, cùm nulla ſit,poteſt clericus celebrare abſque irregularitate, n. 22

Appellatio à cenſuris nullis licita eſt n 23.

A monitoriis datis ubi danda non ſint , appellatur licitè, quia ſit actus,per quem futurum deſignatur gravamen, num.24.

A repoſitione petita & negata, & cenſuris nullis licita eſt appellatio,n.25.

Excommunicatio & alia cenſura, quibus caſibus dicantur nulla,aut injuſta,n.26.remiſſivè.

Excommunicatio actus eſt executivus , n. 27.

Excommunicatio nulla non ligat,& recipit appellationem num.28.

A monitorialibus literis ad effectum revelationis denegatis licet appellare, n.29.

Monitoriales literæ ad effectum revelationis quinque requirunt requiſita,ut queant relaxari,n.30.

Monito

Monitorialium literarum ad effectum revelationis, materiam qui tractent, n. 31.

A declaratoria excommunicationis appellatio ſuſpendit, nec appellans interim vitandus eſt, nec publicandus, n. 32

A declaratoria aliquem incidiſſe in excommunicationem eſt licita appellatio, n. 33.

A declaratoria appellatio, & ab ipſa excommunicatione in quo differant, n. 34

A declaratoria incurſus cenſurarum appellatio impedit denuntiationem & publicationem & cauſat attentatum, & vim fieri decernendum n. 35. & 36.

A declaratoria ſuper facto notorio, aut in executionem obligationis Cameralis, aut rei judicata appellatio non ſuſpendit, n. 38.

A declaratoria incurſus cenſurarum in executionem obligationis cameralis appellatio non impedit denuntiationem, & publicationem, & delationem. n. 39.

Interdictum Eccleſiaſticum quomodo, & quibus interponatur, n. 40.

Interdicta Eccleſiaſtica quibus privent, n. 41.

Interdictum ingreſſus Eccleſiæ, quod, & cujus effectus, n. 42

Interdictum ingreſſus Eccleſiæ an impediat exercitium juriſdictionis, n. 43.

Interdictum ingreſſus Eccleſiæ quando pro contumacia aut pro crimine imponatur, & an ex eo denegetur ſepultura, n. 44.

Suſpenſio an major ſit interdicto ingreſſus Eccleſiæ, n. 45

Suſpenſio quando abſque citatione ſicut monitione ferenda non eſt, n. 46.

Suſpenſio impoſita pro delicto, neceſſaria pro alimentis ex beneficio præſtantur ſuſpenſo, non tamen quando pro contumacia, n. 47.

Suſpenſus ab uſu ordinis an poſſit cætera exercere, n. 48.

A ſuſpenſione, & interdicto ſicut & ab excommunicatione admittitur appellatio. n. 49.

Suſpenſio, interdictum, & excommunicatio, æquiparantur à jure quoad appellationis prohibitionem, aut admiſſionem, & alios effectus, n. 50. & quales, n. 51.

Abſolutio, & relaxatio ad cautelam poteſt fieri in omni ſententia cenſuræ, n. 52.

Excommunicatio fertur in perſonam, non in locum, n. 53.

Suſpenſio, & interdictum quoad appellationis effectum eaſdem ampliationes, & limitationes patiuntur, quas excommunicatio, n. 54.

Caſus duo æquiparati, à jure diſpoſitum in uno, in altero cenſetur diſpoſitum, etiam in materia quantumcunque odioſa, n. 55.

Æquiparatorum idem eſt jus, ubi militat eadem ratio, num. 56.

Suſpenſio, aut interdictum conditionale ſuſpenduntur per appellationem, & impedit executionem, n. 57. & 58.

Conditio non trahitur retrò, quando aliquid reſultat contra juris diſpoſitionem, n. 59.

Excommunicatum, ſuſpenſum, aut interdictum poteſt judex appellatione pendente fructibus & diſtributionibus privare, & an veniant in repoſitione virtute decreti Regij, n. 60. redditur ratio, n. 61.

Fructus ſuos non facit excommunicatus, n. 62.

Etiamſi in ſententia cenſurarum nihil ſit de fructibus dictum, quia adhuc judex excommunicatum illis privare poteſt, n. 63.

Excommunicatus privatus fructibus appellatione pendente illos non recuperat per viam attentati, ſed querela, etiamſi obtineat excommunicationẽ fuiſſe injuſtã, n. 64.

Delegatus poſtquam detulit appellationi à cenſuris, non poteſt procedere ad denuntiationem, nec fructuum privationem, ſeu declarationem, vel poſtquam ſuperior appellationem admiſit, n. 65.

Abſolutio cenſurarum non ſuſpenditur per appellationem, n. 66. & 67.

Per abſolutionem ab excommunicatione magis conſulitur adverſario, quia præſtatur ei cautio, n. 68.

Abſolutio, & excommunicatio pari paſſu ambulant, n. 69. & 70.

Naturale eſt quidquid eo modo diſſolvitur, quo colligatum eſt, n. 71.

Periculum ubi eſt in mora, appellatio non ſuſpendit, n. 72.

Mori diutius quis præſumitur propter peccatum, n. 73.

Mori certius, quàm naſci, n. 74.

Mors omni momento ſperanda eſt, n. 75.

Mortem ſacra ſcriptura vocat fulgur, n. 76. & 77.

A vitiis celeriter exire debemus, n. 78.

Hieremiæ locus c. 51. ponderatur & interpretatur, n. 79.

Peccator in mundo eodem periculo eſt ſuppoſitus, quo navis in medio tempeſtatis, n. 80. & 81.

Chriſtus cùm nolit mortem peccatorum, nec delectetur in viventium perditione, præſto eſt infundere gratiæ dulcedinem, n. 82.

Alimentorum ſententia non ſuſpenditur per appellationem, n. 83.

Per abſolutionem ab excommunicatione habilitatur quis ad alimenta animæ quibus erat privatus, n. 84.

Alimenta corporalia non directò, ſicut alimenta ſpiritualia vitam præſtant directò, n. 85. & 86.

Plura ſacræ Scripturæ loca adjiciuntur in comprobationem, n. 87.

Inter cibum ſpiritualem, & corporalem differentia redduntur, n. 88. & 89.

Panis, de quo in oratione Dominicali, de ſpirituali intelligitur, n. 90.

Panis ſpiritualis quotidie aſſumendus, ut quotidie proſit, num. 91.

Ad cibum ſpiritualem majori alacritate eſt accedendum, quam infantes mammillas arripiunt, n. 92.

Alimento ſpirituali animam privari, major eſt dolor, quàm corporali corpus privare, n. 93.

Belli ſubſidium non ſuſpenditur per appellationem, n. 94.

Homo in perpetuo, & in continuo bello eſt, n. 95.

Inimici ſpiritus quot, n. 96.

Vincenti dabo edere de ligno vitæ, dicit Dominus n. 97 ubi quod eſt figura ſacramenti Euchariſtiæ, & n. 98

Euchariſtia ſacramentum proprium ſubſidium eſt, & defenſio contra animæ inimicos, n. 99.

Cibus ſpiritualis eſt neceſſarius ad prælium ſpiritus, quia robur, & vim tribuit, n. 100.

Abſolutio ab excommunicatione, quæ conſequenter alimenta animæ ad bellum ſpirituale, non ſuſpenditur per appellationem, n. 101.

Abſolutio à ſuſpenſione, & interdicto per appellationem non ſuſpenditur ſicut nec ab excommunicatione, numero 102.

Abſolutio præſtita cautione non eſt differenda per appellationem, n. 103. & 104.

Quod extenditur, & n. 105.

Abſolvere ad cautelam quando poſſit judex appellationis, n. 106.

Abſolvere ad cautelam an poſſit delegatus, & quando præſtanda iſta abſolutio cum cautione ſola de ſtando juri, & de aliis, n. 107.

Superſeſſoria ad effectum abſolvendi quomodo expeditur ex praxi hodierna, n. 108.

Abſolvere ſuperior an poſſit viſis actis, n. 109. & 110.

Abſolvere poteſt judex ad quem data contumacia tranſportandi ad ſe acta, n. 111.

Acta quando gratis tranſportanda ſint ad ſuperiorem, & quando non: ubi decreta Concilij adducuntur, n. 112.

Mulier an cogi poſſet perſonaliter comparere pro abſolutione, n. 113.

Mulier pro ferendo teſtimonio, vel alia cauſa non cogitur comparere perſonaliter, ſed ad eam mittitur tabellio, vel alia perſona: n. 114. & 115.

Mulier incidens in canonem, ſi quis ſuadente, non cogitur pro abſolutione adire Romam, ſed ordinarius abſolvat, num. 116.

Abſolutio

Abſolutionem ab excommunicatione alteri poteſt committere judex Eccleſiaſticus n.117.
Abſolutio ab excommunicatione delegata non ſubdelegatur, n. 118.
Delegabile eſt quidquid eſt cognoſcibile jure canon n.119.
Mulier non cogitur abſens ad locum judicij pro abſolutione accedere, n.120.
Mulieri eſt privilegium juris communis, ne cogatur perſonaliter comparere, ſed per maritum, aut procuratorem audiri debet, n. 121.
Beneficium juris communis à judice denegante licita eſt appellatio n.122.
Suſpenſio, vel interdictum reſpiciens temporalia ſuſpenduntur per appellationem, n.123.
Interdictum ingreſſus civitatis, vel palatij, vel ſuſpenſus à beneficio ſuſpenditur per appellationem, n. 124
Suſpenſus ab uſu pallij appellatione pendente poteſt eo uti, n.125.
Suſpenſus ab uſu pallij celebrando nullam irregularitatem incurrit, n.126, & 127.

CUm excommunicatio, ſuſpenſio & in-
1 terdictum ſub eadem verbi ſignificatio-
ne, ſcilicet, cenſuræ à comprehendantur
juxta textum *in cap. quærenti, de verborum
ſig.* Philipp. Franc. *in cap. ad hæc quoniam, de
appellat.* & ibi Hoſtienſ. & Ioan. Andr. *in cap. cupientes,
§. cæterùm. verbo ſuſpenſus, de ſentent. excommunic.*
communiter approbata à Panormi. & aliis Doctoribus
in cap. nuper, de ſentēt. excommun. Zuarez *de cenſuris, diſputat. 7. ſeſſ. 3. num. 2.* Villalobos *in ſum. tomo 1. tract. 17
difficult. 18 ſub num. 4.* Azeved. *in l. 1. num. 18. cum ſequentibus, titulo 5. lib. 8. recopil* dicentes, quòd cùm iſtæ
omnes ſint pœnæ ſpirituales, meritò ſub uno vocabulo
ſcilicet, cenſura, omnes tres ſententiæ contineantur,
quæ quidem eiſdem ferè regulis, & limitationibus ſubjiciuntur,
ac ideo pariter illas tres ſub uno capitulo
deſcribendas, & tractandas, eſſe cenſui.

2 Et ut cum diſtinctione procedamus, de ſingulis tractemus,
& priùs de excommunicatione, cujus ſententia
licèt interlocutoria ſit, videatúrque appellationem admittere,
quia continet gravamen irreparabile, ut teſtantur
Bernard. Diaz *in regul. 39.* Petrus Dueñas *in
reg 52. fallen. 2.* Azevedius *in d. l. 1. n. 18.* dicentes quòd
hæc ſententia magis accedit interlocutoriæ naturæ,
& eſſe ſententiam interlocutoriam dicunt gloſſ. *in
ſumma 2. q. 1.* Felin *in rubr. de re judi. col. 9.* Marant. *9.
part. titul. de ſentētiis, n. 40.* Abbas *in dict. rubrica de ſent.
& re jud. & in rubrica de ſententia excommunicationis*
Geminia. *in cap. 2. verſiculo nota ergo, de conſtitutio. lib. 6*
ex Immola, Lapo, & Ioan. Andr. & ex communi opinione
ibi relata.

3 Nihilòminus tamen peculiari quadam ratione à jure
attenta, appellatio emiſſa à ſententia excommunicationis
ipſius effectum non ſuſpendit, quominus excommunicatus
appellans ea interim ligetur, quia ſecū
executionem trahit, dicunt Abb. *in c. cùm in contemplatione,
n. 4. de reg.* Maran. *6. p. tit. de app. n. 216.* Ioannes Andr.
in c. dilectus, col. 2. de reſcriptis, Philipp. Franc. *c. ſuper
eo, col. 2. de appellat. directo. um inquiſit. 3. part. num. 152.*
Specul *in titulo de appellatio. § in quibus, ſub num. 16.
verſiculo 17. di. 2. fol. 186.* Decius *in c. reprehenſibilis 26.
numer. 20. de appell.* idem Maran. *in d. 6. part. actu. 2
principali, d. tit. & quandoque appellatur, limi. 31. n. 351
fol. 509 & limi. 5. num. 278. cum ſequentibus, fol. 454.* Nicell.
*in tractatu de concordia, gloſſ. concord. 6. fall. 31. n. 73.
fol. 194.* Philipp. Franc. *in rubrica de appellat. num. 32 ibi
ſed adverte,* & iterum *in cap. ad hæc quoniam, n. 1. & ſequentibus.
& in cap. Paſtoral. 53 §. verum, n. 1. nota. 1. de
appell.* Eſcacia *de appell. quæſt. 17. limi. 22. n. 1. & ſequentibus,*
Bernard. Diaz *in d. reg. 39.* Petrus Dueñas *reg. 52.
fallen. 2* Rebuffus *ad concordata Franciæ, titulo de frivolis*
Salgado de Protect. Reg.
*lis app. in rubr. ſub gl. 2. in fin. verſiculo facit quando gravamen,
fol. m. h 688.* & idem Rebuffus *3. tomo. titul. de
ſententiarum executione, articulo 53. Gloſſ. 1. n. 6. fol. 242.*
Hieron. Gonzales *in reg. de alternat. gloſſ. 9 §. 1. in annotatio.
nu. 197.* Barboſa *in remiſſio ad Concilium, ſeſſ. 24.
de reformat. cap. 20. num. 12.* Cappella Tholoſana *quæſt.
298.* & ibi addit. Zerola *in pract. Epiſcopalis, 1. part. verbo
appellatio § ad ſeptimum reſpondetur,* idem Zerola *2 p.
verbo appellatio, verſiculo nonò quæritur,* ubi meliùs Roland.
à Valle *conſilio 77. num. 22. volum. 2.* poſt Innocent.
Simanc. *de Cathol. inſtit. titulo 65. n. 10.* Mart. *in tractatu
de juriſdictione, 3. p. cap. 12. num. 6.* Villalobos *in ſumma,
tractatu 16. difficult. 13. num. 1.* & probant jura expreſſa
text. *in cap. paſtoralis, §. verum, & in cap. ad hæc, de
appell. cap. ad reprimendam, de officio ordinarij, & in cap.
bis qui, §. fin. de ſentent. excommun. lib. 6 lex 21. tit. 9. p. 1.*
ubi Gregor. Lopez, quod adeò verum eſt, ut etiam poſt 4
appellationem emiſſam declaratio ſubſequi poſſit (ut
ſtatim videbimus.) Proſper. Farinac. *in practic. crimi.
q. 101. lim. 13. n 66. & 68.* Campanill. *div. jur. rubr. 11.
c. 15 à n. 41. cum ſeqq.*

Admonendi tamen ſunt, qui præfatos Doctores 5
perlegerint, ut illos cautè intelligant, etenim nonnulli
ipſorum dicunt, appellationem ab excommunicatione,
& aliis cenſuris eſſe licitam; alij verò non eſſe admittendam,
alij non ſuſpendere effectum ſententiæ;
quo minùs appellans ligetur. Omnes tamen in unum,
eundémque finem tendunt, ut ſcilicet appellatio admittatur 6
quoad devolutivum effectum, ut cauſa
transferatur ad ſuperiorem, apud quem de injuſta
conquerens excommunicatione, poterit cautione præſtita,
de parendo mandatis excommunicatoris à ſuperiore
abſolvi, ut ſuper cenſurarum injuſtitia audiri poſſit:
quoad ſuſpenſivum verò effectum non eſſe admit- 7
tendam appellationem, omnes teſtantur, prout plurimi
ex eiſdem Doctoribus ita diſtinctè pariter loquuntur
ex ſpecialitate rationis cenſuræ, quæ ideo ſecum trahit
executionem, quia cenſurarum ſententiæ ſunt medicinales,
& veniunt principaliter ad corrigēdum, unde
ne prætextu frivolæ appellationis impediatur correctio,
fuit in eis inducta iſta ſpecialitas ſecūdùm prædictos
Doctores, præcipuè Abb. *in cap. ſæpè, ſub n. 15.* &
ibi Philipp. Franch. *n 33 de appell.*

Prædicta tamen regula aliquibus modis limitatur, & 8
primò, ut non procedat in ſententia excommunicationis
lata ſub conditione; ut puta; quando judex ita interloquitur:
Excommunico te, niſi ſolveris creditori
decem infra triduum, vel menſem, quia interim cùm
pendente conditione, vel termino non ſit ligatus:
pariter intra illud tempus, vel conditionis pendentiam,
appellatio emiſſa, effectum ipſius excommunicationis
ſuſpendit, textus eſt *in cap. præterea, de appellat.* ubi expreſsè
hic modus ſententiæ conditionalis ponitur, ubi
Abb. Philipp. Franc. & cæteri Doctores, contra gloſſam
*in leg. obligationem ferè, §. placet, ff. de obligationibus, &
actio.* loquentem contra textum expreſſum *in dict. cap.
præterea,* quo probatur emiſſa appellatione ante eventum
conditionis, ſub qua excommunicatio lata eſt, 9
ejus ſuſpendit effectum, & ſtatum appellantis conſervat,
ut interim non ſit excommunicatus, non ſolùm
ipſa conditione pendente; ſed etiam appellatione, ut
probatur *in dict. cap. præterea,* ibi, in diem ſtatutum minimè
ſatisfecerit. (& ibi, ſententiam appellationis 10
obſtaculum debeat impedire, *&c.*) quod notandum
dicit Franch. *ibi numero 4. ultim. nota.* pro cenſuris
latis in curia Romana, ubi ferè ſemper ſolent ferri
excommunicationes, niſi ad primam diem paruerit;
vel infra tres dies, ut tradit etiam ipſe Franch.
in cap. paſtoralis, num. 5. §. verum, de appellat. Ioannes
Andreas *in cap. is cui, de ſentētia excommunicationis, l. 6.* 11
Lancelot. *de attentatis, 2. part. cap. 12. in præfatione, num.
203. cum ſequentibus,* & per eum Eſcacia *de appellat.*

11 q.17 limitat.22.num 13.Marta de juriſd.3.p.capit.14.
num.32 fol.328.Qui omnes dicunt hanc dictionem,
niſi,poſitam in ſententiis, facere eas conditionales,
ſecúdùm Decium in d.cap.præterea,notabili.5 per illum
textum Lapum allegatione 73.n.4.Rotam dec.9.in.fin.
alias.444.extra Rotam in finalibus verbis de dolo,& contumaciâ,in novis.

Secundò limitatur, quòd licèt judex Eccleſiaſticus
poſſit(etiam pendente appellatione ab excommunica-
tione purè lata,quâ eſt excommunicatus ligatus,ut di-
12 ctum eſt)devenire ad denuntiationem,& ejus publica-
tionem,nec tunc dicetur attentare:juxta textum in cap.
paſtoralis,§.verum,ibi,ipſum excommunicatum denun-
tiare poteſt,ut ab aliis evitetur,de appellationibus, ubi
latè Philipp.Franc.num.3.& per totum,& cæteri Docto-
res,Speculat.titulo de appellat.§.noviſſimè,Lancelot.Cõ-
rad.de prætore,§.2.de officio prætor.in cauſis civ lib.cap.de
appellat. num.20. verſiculo 5. quando excommunicatus,
Rota deciſione 36.alias 426. ſi Decanus,§.ex eodem facto de procur.in novis, & poſt Abbatem, & Franchum
in d.§.verum, & Ioannem Andream in cap. venerabilibus, de ſententia excommunic.in 6.tenet Marant. in ſpeculo, quæſtione 2.3 part. principali,numero 167. Petrus
Dueñas regul 42.numero 8. verſiculo octavo fallit, in 1.
part.Lancelot.Robert.de attentatis,2.part.cap 1 aliàs.
tat.21. num 8. & à principio, Ægidius deciſione 411.
denuntiatio partis,Joãnes Baptiſta Aſinius in praxi judiciali,§.7 cap 5.limit.136. verſicul.136. citatio, num.2.
Romanus conſ.482.n.5.incipit in caſu præmiſſo,Coſmas
in pragmat.Sanct.o.Gallicana,ſuper extravaganti ad vitanda ſcãdala,in verbo ſpecialiter,varias omnes reddẽ-
tes rationes, tum quia denuntiatio eſt conſecutiva, &
13 acceſſoria ad excommunicationem,& ex eo etiam in-
terpoſita appellatio ab excõmunicatione poteſt ferri:
tum etiam quia cùm excommunicatio pura ſecum tra-
14 hit executionem,excommunicatus per denuntiationem
ampliùs non ligatur, & nihil ad executionem addat,
cùm reſpectu ipſius excommunicati, cenſura repellit
eum à cõmunicatione,celebratione,cæteriſque actibus
excommunicato vetitis, ut notat Feli. in cap. Rodulphus,n,38.ad finem,de reſcrip.Cov in cap.alma mater,3.
p.relectionis,§.2.numero 11.Ioan.Guttierez, ca canonicarum
15 quæſtionum c.1.n. 36. cum ſequentibus, ubi ad hoc
propoſitum alia plura adducit,& à num.35. latè appo-
nit ſtylum, modúmque proferendi hujuſmodi decla-
rationes,& denuntiationes, & affigendi latrones, ſeu
xedulones Romanæ Curiæ. Vide Marqueſſan. de commiſſ.1.p.cap 19. n.17.

Tamen judex Eccleſiaſticus non debet expedire de-
16 clarationem,& aggravationem,per quam pars plus li-
getur,& gravetur, ultra excommunicationem jam la-
tã,prout eſt aggravatio,& reaggravatio, & illa denun-
tiatio,de qua in cap.tua,de ſentent.excommun.ubi incẽ-
diarij,& alij,de quibus ſibi per denuntiationem in eo
plus gravantur,quia facta publicatione, ab alio quàm
à Papa abſolvi nequeunt, & ideo à tali declaratio-
ne licita erit appellatio,tanquam exceſſiva,ex quo tunc
ceſſat ratio textus in d.§.verum,ut ex doctrina Immolæ
tenet Philippus Fran.ibi numero 25.verſiculo 4.quæritur,
quam opinionem ut tutiorem, & veriorem contra
deciſionem Rotæ, & Miles ibi citatos tenet Lancelot.
de attentatis, 2.part.cap.12.limit.11.numero 14 & 15.
Eſcacia tractatu de appellat.quæſt.17.limit.22.ſub nu 6.
& num.12.& Ita Intelligendus(qui aliquantulum intri-
catè loquitur)Marta de juriſdictione, 3.part.cap.13.per
totum Multa de hac limitatione Hieronym.Campanil.
diver.jur.rubrica 11.cap.15.n.42. poſt Gutierr. Marium,
Alter,& alios.

Et idem erit in ignoranter excommunicato, nam
17 ſi talis à die notitiæ appellet, appellatione pendente
non poteſt fieri denuntiatio, ſeu publicatio, juxta
formam textus in cap. illud, & cap. penult. de clerico
excommunicato miniſtrante,& ideo judex attentare dici-
tur,ut tenent poſt Ioannem Andream,Immolam,Gemi-
nian,& Lapum.Franc.in d.§.verum,quæſt.5.n.26. quem
referens ſequitur Lancelot. ubi ſuprà, 2.p. cap.12. limit.11.n.20.

Tertia limitatio erit, ut licita ſit appellatio, quo- 18
ties emittitur à præcepto facto ſub pœna excommu-
nicationis, quia ab ejuſmodi præcepto poteſt appellari
judicialiter,& extrajudicialiter,&appellatio ſuſpendit,
in tantum,quod ſi judex excommunicaret,aut declara-
ret,excommunicatio eſſet nulla, textus in cap. dilecti 52.de appellati. & ibi Abb.not.1.n. 2.idem Abb. in
cap 18.conſuluit,n.8.verſiculo ex his,eodem titulo,de appellat.Ang.1.conſ.88.& Maran.in ſpecu.p.6.act.2.princ.
en verbo & quandoque appellatur,limit.5.n.181.fol.434
& quod poſſit appellari à ſententia ferenda, & ſic à
comminata excommunicatione, & appellatio ſuſpen-
dat,referunt,& ſequuntur Eſcacia de app.q.17.limit.22 19
n.47 Proſperus Farin.in pract.crim.q.101. n.70.Marta
de juriſdictione,3.p.cap.12.n.3.& 2.fol.323 ubi alios al-
legat,& quòd à comminatione iudicis executiva gra-
vaminis jam illati de præterito, puta; quando judex
præcepit parti, ut aliquid daret, vel faceret ſub pœna
excommunicationis,poſſit appellari, ſcribit Philipp. 20
Franc.in cap.cùm ceſſante 60.not.ultim.ſub.n.6.de appell.
& facit Cardin.Alexand.in c.dilecto 63.n.9.verſ.& per
iſtum textum, de appell.

Quarta erit limitatio, ut tunc ſit nulla excommuni-
catio,& declaratio,ſeu ejus denuntiatio, lata poſt legi-
timam interpoſitam appellationem, quia appellatio
præcedens ſententias cenſuræ ſuſpendit ejus effectus, 21
eámque nullam reddit,textus eſt in cap.per tuas,de ſen-
tent.excommun.ubi omnes.Philipp.Franc in cap.ad præ-
ſentiam,n.3.4 & 5.de appell.& in cap.dilecti 55.nota.
ultim.n.12.13.& 14.de appellat.& idem Franch.in cap.
qua fronte 25.n.29. & in c.ſæpe 44.ſub n.3. verſiculo in
gloſſ.in verſiculo rapta,de appell. & idem Franc. in cap.
adhac quoniam,n.2.in fin.eodẽ tit.& in c.dilecti filij 52.
n.2.& n.3.nota 3.de appell.Navarr. in c.cùm contingat,
fol.184.multa in propoſitum adducens. Eſcacia tractatu de appell.q.17.lim.42.n.54.Villalobos in ſumma,tractatu 16.difficultate 13.n 3 & 4.per textum in c.dilectis
de appell & in c.per tuas,de ſentent.excommunic.& c.ad
præſentiam,de appell.

Adeò ut excommunicatus, aut alia cenſura affectus, 22
ſi clericus eſt, poteſt eadem appellatione pendente,
abſque aliqua irregularitate celebrare,&proſequi offi-
cium ſuum in divinis,tenet Eſcacia ubi proximè,Franc.
in d.c.cap.præſentiam,n.3.4 & 5. Lancelot. de attent.2.
p.cap.11.limit num 5. & poſt Panormitanum in c.
paſtoralis §. verum,de appell. Dominicũ in c.ſolet, Feli.
in c.Rodulphus, n.43 de reſcriptis, tenet Villalobos ubi
ſuprà.num.3.adducẽs fundamentum,quare eandem ex-
communicationem,& inſuper ſubſecutam declaratio-
nem,ut attentata reponenda, meritò firmant prædicti 23
Doctores,imò potiùs ab ipſa excommunicatione, &
cenſuris,quæ ſuum non operantur effectum, appella-
tioni ut legitimæ deferendum eſt,juxta regulam legis
quartæ,§.condemnatum,ff.de re judicata, & ea quæ nos
latè in ejus comprobationem congeſſimus infrà.3.p.
cap.9.

Quinta limitatio ſit,ut ſi monitoria concederentur, 24
ubi concedenda non ſint,appellatio licita eſt, quia fit
actus,per quem deſignatur futurum gravamen. Feli. in
c.ſignificaverunt,n.9.de teſtibus,Marta in tractatu de juriſdict.3.part.c.12.n.4,qui poſt Lancelotum in tractatu
de attentatis,2.p.cap.12 limit.50.n.71 conſuluit, ut non
appellet gravatus ab illo actu, tanquam ab illato gra-
vamine,ſed petat illud revocari, & ſi non revocetur, 25
poterit à non revocatione appellari,& per textum in c.
facto.de ſentent.excommunic.dixit ipſe Marta eadem 3.
p.cap.14.num. 2. quòd ſi excommunicatio,ſeu cenſuræ
ſint

ſint nullæ, poterit gravatus ab excommunicatione pe-
tere,ut cenſuras reponat,& à non repoſitione appella-
re poterit.
26 Quæ limitatio georaliter vera eſt, poteſt verifica-
ri in quibuſvis cenſuris, nulliter, non canonicè, mi-
núſque ſolemniter,aut jure reſiſtente expeditis, quos
omnes caſus,quando ſcilicet excommunicatio, & aliæ
cenſuræ ſint injuſtæ, aut nullæ ipſo jure, ſingulatim
congerit Marta *de juriſdictione, d.3.p.c.14. per tot.* qui
n.15. adducit diſpoſitionem Concilii Tridenti. *ſeſſ. 25.*
capite 3.excommunicationes pro cauſa pecuniaria nun
niſi in ſubſidium relaxari jubentur,& pro ultimo reme-
27 dio executionis apponitur,cum ipſa excommunicatio,
& cenſura via ſit executiva, & extraordinaria;ut poſt
alios dixit ipſe Marta *d.cap.18. n.21.*ubi per totum ca-
pitulum per te videre poteris,ſpeciales caſus,qui nulli
cedduntur ex defectu ſive ſolemnitatis, ſive poteſtatis,
ſive jure reſiſtentiæ,ad quos te libenter remitto,in qui-
28 bus omnibus paritee licitam eſſe appellationem om-
nino affirmandum eſt, quia quod eſt nullum,executio-
nem non meretur,nec tunc excommunicatio ligat,jux-
ta dicta in antecedenti limitatione.
29 Sexta erit limitatio, ut ſi Epiſcopus denegaret lite-
ras monitoriales, ad finem revelationis ſub pœna ex-
communicationis,quæ fiunt ad finem revelationis,po-
terit à tali denegatione appellare ad Metropolitanum,
quamvis reſideat in ejus arbitrio eas concedere, te-
nent Proſper. de Auguſtino *in additio. ad Quarantam,*
in ſumma Bullarii,verbo excõmunicatio,ad finem revela-
tionis,pagina 232.& verbo Archiepiſcopi authoritas,ver-
*ſiculo 19.authoritas,in fine,pagina mihi 77.*Borſol.*in re-*
30 *miſſia.ad Concilium, ſeſſione 25.de reformatione, cap. 3.*
*ſub numero.*1 ubi congerit nonnullos doctores de hu-
juſmodi literis monitorialibus ad finem revelationis
tractatores, per quos quinque requiſita neceſſaria, ut
illæ relaxentur,pernotat,ultra quos etiam de hac mate-
ria latè tractant Xuarez *tomo 5. diſputa.20. ſeſſ. 3. re-*
*gul.2.*Marcus Antonius Genueuſ.*in praxi Curia Archie-*
31 *piſcopalis, c.2.per totum,* & plures alios adducit Giurba
*dec.94.per totam,*ubi latiſſimè tractat de hac materia,&
copioſe etiam per Hieron. Campan. *div. jur. rubr. 11.*
c. 11 à num.93.cum pluribus ſeqq.
32 Et ſit ſeptima limitatio;nempe;appellationem à præ-
dicta ſententia declaratoria interpoſita omnino ſuſ-
pendere effectum ejus,adeò ut interim appellans non
debeat vitari,nec adhuc publicari, quod dictũ attribuit
Lapo Cardinalis *in clement. 5. §.ſi quis, quæſt.15.de ſe-*
queſt. poſſeſſ.& fruct. & eam valde commendat Felinus
*in capit. Rodulphus, columna penultima, de reſcriptis.*De-
cius *in cap. pervenit 5. columna 2. de appellatio.* & ante
omnes Ioannes Andr.*in d. cl. §. verum,cap. paſtoralis,* eo
fundamento, nam licèt à pœna legis appellari non
poſſit,*leg.ſi qua pœna,ff.de verborum ſignif cap.quia nos,*
ubi gloſſa communiter recepta *de appellat.* gloſſ.*in cap.*
*ſuper his,de accuſatio.verbo arbitrarium,*Grati.*diſcep. fo-*
ren.c. 232.à n.19.& ſeqq. Roman. *ſingula.256. à pœna*
legis,& ibi additionator Franc.*in c.pervenit,in fin.n. 14.*
& in c.conſuluit,29.n.4.de appellatio. Feli.*in c.cum non*
ab homine,ſub num.12. verſiculo nota,quòd de judiciis,&
in cap.præterea, limit. 4.ſub n.6. de deſponſatio. Decius
in cap. cum ceſſante 60. numero 30. de appellat. Nicellus
tractatu de concord.gloſſa concord.6 fallentia 36.num.78.
*fol.194.*Cornaz.*in Lucenſi deciſ.193.in cauſa N.ſub nu-*
mero 5.verſiculo 6. Farinac.*in practic. crim.qu.101.limi-*
tat.52. num. 61. Capicius *deciſione 1.num. 19.* à decla-
ratione tamen aliquem in eam incidiſſe, vel non,&
juſta,& ut legitima admittitur, gloſſ.*in cap. cupientes,§.*
33 *inſuper,verbo privates,de electione, libro 6.* communitee
ibi recepta.Ludovicus Romanus *ſingular. 253.à pœna,*
Felinus *in dict. cap. Rodulphus*, Panorm. cum Paroſi-
no, & Decio *in dict. cap. pervenit*, idem Panormi.*in*
cap.ſuper his,de cauſa,colum.fin.& cæteri adducti à Gu-

tierrez *conſ.10. n. 15.*& tenent etiam mox citandi om-
nes Doctores:latè,& optimè proſequitur Hiero. Cam-
pa.*diver. jur. rubr. 11. c.15.à n.43,*plures citans.
Et hinc dicit Cardin.*in d.qu.11.*& Bonifa.*ibi* poſt La- 34
pum, nempe majoris virtutis eſſe appellationem à de-
claratoria,quoad vitãdam evitationem ejus,qui decla-
ratus appellavit,quàm appellationem præcedentem ab
ipſa excommunicatione, quoniam hæc ſolùm efficit,
ut non debeat vitari in extrajudicialibus, ut latè per
Franc. *in d. §. verum*, declaratoria autem ſenten-
tia efficit, ut appellans non vitetur etiam in judiciali-
bus. Quam concluſionem longè pulcherrimam, &
à nemine recentiorum animadverſam dicit Navarr.
in prælect.cap.cum contingat 15. cauſa nullitatis,ante fi-
nem, & a princ. de appellatione ab hac declaratoria, quo
caſu cùm appellatio utique juſta, & legitima ſit, ſi pro
ejus delatione ſupremum tribunal adeatur, vim fieri
deferre, & reponere declarabit. Vide quæ latè Hiero-
nym. Campan. *ubi proximè*,poſt Covarr. Navar. Vgol.
& alio.
Quæ cùm omnino ſuſpendat effectum excommuni- 35
cationis, non poterit in ejus præjudicium interim ex-
communicatum denuntiare, interim enim ligatus non
eſt,& ſic denuntiatio,& publicatio ſuper ea ſuccedens
eſt nulla, & innovatum, & attentatum eſſet evidens,
& notorium, quia id impedit appellatio. Petrus Due-
ñas *regul.45.num. 8.*Maranta *ubi ſuprà,6.part. actu 2.*
princ. verſo & qua doque appellatur, limit.5.num. 180.
ſupra, numero 169. Felin. *in cap. cùm non ab homine,*
*colum.fin.num.12.de judic.*poſt Romanum, & alios per
eum allegatos. Put. *deciſione 271. Papa, num.1. & 4.*
*lib.3.*Rota *diverſorum deciſ.100.ex novis, num.3.& 31.*
in fin.p 1. Lancelot.*de attenta. 2 p.c.12.limit. 21.n.22.&*
*ſeqq.*Proſper Farin.*ubi ſuprà,dict.qu.181.n.67.* Franch.
*in d.c.Paſtoralis,n.27.col.fin.q.6.*qui allegat textum *in c.*
*pervenit,el.1.de appellat.*Capicius *dec.5. n cauſa domini*
*Comitis,n,19.*Anton.Gabriel.*comm.opinio. lib.6.de regul.*
*jur.concluſ.3.n.59.*Navarr.*ubi proximè*,qui omnes hanc
firmant concluſionem,ex ratione,de qua *ſuprà*,nempe;
appellationem à declaratoria ſententia ejus effectum
ſuſpendere,& ſic nuntiationem, & publicationem ex-
communicationis(quæ non eſt)nullam eſſe poſſe, quia
qualitas non poteſt eſſe ſine ſubjecto, ac ideo cùm ſit 36
innovatum,& attentatum,reponere judex debet virtu-
te proviſionis ordinariæ.
Quod fallit tribus modis; ſcilicet: quando factum 37
eſt notorium, & in declaratoria ſententia, quæ fit in
obligationibus in forma Cameræ, & in declaratoria 38
facta vigore executorialium,& rei judicatæ,quibus ca-
ſibus poteſt ad denuntiationem devenire pendente ap-
pellatione à declaratoria ſententia,quos ſcribit omnes
Lancelot. qui Rotæ deciſionem allegat *in tractatu de*
attenta 2.p.cap.12. limit. 25.n.25. cum ſequentibus, Cæ-
ſar Contar.*in leg.uni lim.19. num.19.in fin,& n.20. C.ſi*
de momen. poſſ.
Quæ quidem limitatio procedit etiam in declarato- 39
ria incurſus cenſurarum contra obligatum in forma
cameræ, quia appellatio à declaratoria iſto caſu non
ſuſpendit denuntiationem, & publicationem facien-
dam, quia cùm ab ipſa executione non poteſt appel-
lari, ita nec ab hac declaratione incurſus cenſurarum,
quæ pars executionis eſt.Sigiſmund. Eſcacia *de appel-*
*la quæſt.17.limit.42.à numero 43.& ſequentibus,*Galle-
ſius *ad formam Cameræ obli.in 2.part.3 prin.in c.reliqua,*
de proceſſu,num.43. junctis n.58.& ſequentibus,fol.163.
quem refert, & ſequitur Lancelot.*d. limit 21. num 26.*
quem vide *c.12. limit. 50.n.118 & 119.* & nos diximus
latiùs *infrà,in 4.p c. 5.à n.68 & in hac 2.par.3. per to-*
tum, & præcipuè à n.12.
Nunc autem ſuccedit,inquirere;an à ſententia inter-
dicti, vel ſuſpenſionis emiſſæ appellationi,ſit deferen- 40
dum,Pro cujus ſatisfactione, brevibus dicendum eſt,

quòd cum excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum
ſit cenſura Eccleſiaſtica, ut probatur *in d.c.quærenti, de
verborum ſign.* & ex authoritatibus *infrà* adducendis
41 apparebit, & *ad princ. hujus cap.* diximus, interdictum
enim duplici modo fieri ſolet, & emitti, aut in locum,
populum, vel civitatem propter aliquam perſonam, &
tunc ſuſpenduntur divina officia, Sacramentorúmque
activa, & paſſiva celebratio, prohibens Eccleſiaſtica ſe-
pultura, de quo interdicto latè videre poteris per Cov.
in c. alma mater, 2.p. pro electio. §. 1. *à n.* 2. & Zerolam *in
praxi Epiſcopal., p.* 1. *verbo interdictum.*

42 Aliud etiam eſt interdictum ingreſſus Eccleſiæ, &
qui hoc genus interdicti patitur, ſibi cenſetur in ipſa
Eccleſia celebratio divinorum interdicta, qui irregula-
ris efficitur, ſi contra hoc interdictum in ea Eccleſia ſe
divinis ingerat, & ſicut antea ſuum officium miniſtra-
verit, ut probatur *in cap. is cui, de ſententia excommu-
nicationis, lib.* 6. Domi. ibi poſt Calderi. Sylveſt. *in
verbo interdictũ*, §. 6. apud quos de materia multa ſcitu
digna cognoſces, & cui ingreſſus Eccleſiæ interdictus
eſt, juriſdictionem Eccleſiaſticam exercere poſſe, ea
43 etenim ſuſpenſus non eſt, gloſſ. eſt memorabilis *in cap.
ſacro. in verbo interdictum, de ſententia excommun.* quam
ibi communiter Doctores ſequuntur, Abb. *in c. ab ex-
communic. 4. col. de reſcriptis*, Milis *in repertorio in verbo
44 ſuſpenſus*, Salced. *in addit. in practic. cr. Bernard. Diaz, c.*
129. *verbo ab ingreſſu Eccleſiæ interd. lit. A*, quod inter-
dictum pro contumacia ſicut excommunicatio, & pro
crimine etiam imponi poteſt, & quando in interdicto
negatur ſepultura, vide Bernard. Diaz *ubi proximè*, Cov.
meliùs in c. Alma mater, §. 1. 2. *p.* apud quos vide de ma-
teria hujus interdicti ingreſſus, & de interdicto locali
latiſſimè rem hanc attingentes.

45 Pœna autem ſuſpenſionis major eſt, & illa interdicti,
de qua diximus, ut notat Bernard. Diaz *ubi proximè, in
princ.* per hanc namque ſuſpéditur, vel interdicitur of-
ficium, vel exercitium competens alicui perſonæ Eccle-
ſiaſticæ, quæ ſuſpenſio aliquando à jure, aliquando verò
46 à judice fit. In qua inferenda judex advertere debet,
ſi eam imponat in pœnam delicti, monitio non eſt ne-
ceſſaria; quando autem pro contumacia fertur, abſque
ea, ſicut in excommunicatione ferenda non eſt, tenent
Abb. *in c. reprehenſibilis, de appell.* per Innocentium,
in cap 1. *de exceſſibus Prælatorum*, Cardin. *in clem. fin.
de pœnis*, Sylveſt. *in ſumma, verbo ſuſpenſio*, §. 4. &
quòd propter delictum ferri poſſit ſuſpenſio, probat
textus *in cap. tam literis, de teſtibus, in c. ... in loco 5. quæſt.*
4. & Abb. *ubi ſuprà*, & quando pro crimine, & delicto
hac pœna imponitur, providendum eſt ſuſpenſo à be-
47 neficio, ne cogatur mendicare, quando autem pro con-
tumacia infertur, nullo modo, cùm poſſit ſibi provi-
dere, ſatisfaciendo, ita notant Abb. *in cap. paſtoralis*, §.
verum, col. penult. de appellat. & ubi etiam Philipp. Fran.
ſic intelligentes gl. *in cap. cum Vintonienſis, de electione*,
& de aliis qualitatibus, quas judex in infligenda hac
pœna ſuſpenſionis præ oculis debeat habere, & quod
48 aliquando eam emittat temporalem, & aliquando per-
petuam, & pro quibus criminibus ſit imponenda, & an
ſuſpenſus ab unius ordinis; putà, ſacerdotalis exercitio
poſſit ſuſpenſus cætera exercere, vide Bernardinum
Diaz *ubi ſuprà, in cap.* 130. *verbo ſuſpendi*, & ibi ejus ad-
ditionator Salced. ubi alios in materia allegatos, apud
quem pluribus, & utiliſſimis quæſtionibus videre po-
teris, quas omitto, quia ad nos non pertinent; vide
etiam Zerolam *in praxi Epiſcopali*, 1. *part. verbo ſuſpen-
ſio per totum.*

49 Cùm igitur hæc tria, excommunicatio, ſuſpenſio, &
interdictum inter ſe cognationem quandam habere
videantur, in omnibus jus quoad appellationis effe-
ctum pariter diſponit, & ideo appellationem à ſuſ-
penſione, ac interdicto admittendam non eſſe, eo mo-
do, quo ab excommunicatione, diximus *ſuperiùs*, ex
paritate, & identitate rationis, cùm ſanè ſicut ex-
communicatio, ſic ab officio, vel ab ingreſſu Eccle-
ſiæ, lata ſuſpēſio, ipſiúſque effectus per appellationem
ſequentem minimè ſuſpenditur. Verba ſunt text. *in
cap. is cui*, §. *ſanè ſicut excõmunicatio, de ſententia excom-
municationis, lib.* 6. Adhæc, quoniam ſub interdicto ali-
qui conſtituti appellant, & deinde illud ſervare con-
temnont, quid in hoc caſu ſervādum ſit, conſulere vo-
luiſti, *&c.* ut inquit text. *in c. ad hæc quoniam, de appell.*
quæ jura illud decrevère, appellationem emiſſam à
purè lata ſententia interdicti, ſeu ſuſpenſionis non eſſe
talis potentiæ, & efficaciæ, ut queat impedire effectum,
& executionem, quam ſecum ipſa trahit, adinſtar ex-
communicationis, Speculator *titulo de appellatio.* §. *in
quibus, ſub num.* 16. *verſ.* 17. *lib.* 2. *fol.* 186, Decius *in
c. reprehenſi, de appellat* Nicellus *tract. de concord. gloſſ.
concord.* 6. *fall.* 31. *n.* 73. *fol.* 194. Maran. *in ſpeculo* 6. *partis*,
2. *pr. verb. & quandoque appellatur, n.* 351. *& n.* 178. Eſca
de appella. c. 3. *n.* 65. *&* 77 *& q.* 17 *lim.* 42. *à n.* 1. Proſp.
Fari. *in practi. crim. q.* 101 *lim.* 13. *n.* 66. *&* 69 & probant
communiter DD. *in d.c. adhæc, & in d.c. is cui*, & præci-
puè Phil. Fran. idem dicit Bald. *in Marga.* Innoc. *verbo
interdictum*, Guida Papæ *qu. cit. num.* 86. Zerola *in praxi
Epiſcopali verbo appell.* 1. *p.* §. *ad undecimũ dico, poſt me-
dium*, Nicolaus Milis *in verbo appellatio*, Lancelot. Ro-
bert. *de attentatis, 2. p. cap.* 12. *in præfatione, num.* 104. facit
gl. & omnes præcitati DD. hucuſque relati, qui promiſ-
cuè loquuntur de excommunicatione, & ſuſpenſione; 50
ſeu interdicto; quia in omnibus parificantur, & facit gl.
in d.c. adhæc. ibi, æquiparantur, ſuper qua dicit Inno-
cent. quòd hujus ſententiæ cenſuræ æquiparantur in-
ter ſe primò ibi, in text. *d. cap. adhæc*, quia ſicut appel-
latio non ſuſpendit executionem, ita nec interdictum,
& ſuſpenſionem; & *in d. c. is cui.* Secundò æquipa-
rantur, quia ſicut excommunicatio lata poſt appella-
tionem legitimam eſt nulla, *ex cap. per tuas, de ſent.
excommun.* ita ſuſpenſio, & interdictum, ut per textum *in
cap. dilectus, de appellationibus.* Tertiò, quia omnes hæ
ſententiæ cenſuræ requirunt monitionem præcedere, 51
cap. reprehenſibilis, de appela. ubi notatur. Quartò æqui-
parantur, quia quilibet excommunicatus, ſuſpenſus,
vel interdictus à divinis, vel ſpiritalibus, ut *ſuprà*, ce-
lebrans interim in divinis, remanet irregularis, ut pro-
batur *in d. cap. is cui. & cap.* 3 *de clerico excommunicato*,
à qua irregularitate ſolus Papa abſolvit, *ut in d.c.* 1. *&
in cap. clerici, de cleri. excommun.* Quintò, quia in om- 52
nibus pariter fit abſolutio præſtito juramento de pa-
rendo mandatis Eccleſiæ, *cap. venerabili, de ſentent. ex-
commun.* Deinde quia in omni ſententia cenſuræ poteſt
fieri relaxatio, & abſolutio ad cautelam *in d. cap. vene-
rabili, & in gloſſ. dict. cap. adhæc deſuper*, quia omnes
ligant, ſive juſtæ, ſive injuſtæ, *cap.* 1. *cap. ſi quis preſ-
byter, c. ſi Epiſcop.* 11. *q.* 3. ſaltim in omnibus æquipa-
rantur, ut notat Philip. Franch. *in d c. adhæc, circa prin.*
& poſt Innoc. licèt in aliquibus differant caſibus; quia 53
excommunicatio fertur in perſonam non in locum, ut
c. Romana, §. *in univerſitatem, de ſent. excommun. lib.*
6. ſed interdictum poteſt fieri tam in perſonam, quàm
in loca, text. *in c. non eſt, de ſponſa. cap. fin de ſentent.
excomm. lib.* 6 & alias dictas differentias videre poteris
per Franc. ibi.

Et ideo non ſine fundamento dicit Lancel. *de atten- 54
ta. ubi proximè, limitatione* 23. *n.* 10 ea omnia, quæ *ſuprà*
diximus in limitationem, & ampliationem circa ap-
pellationem ab excõmunicatione intelligenda eſſe, &
repetēda etiam pendente appellatione à ſententia ſuſ-
penſionis, & interdicti, & in quibus *ſuprà* diximus vim
fieri erga excommunicationem, & nos dicimus id repe-
tens in ſuſpenſione, & interdicto; nam ſicut æquipa-
rantur, ut non ſuſpendatur effectus per appellationem,
ita debent, & in limitationibus æquiparari, quod
probabile eſt, quia non apparet diverſitatis ratio,

ubi

55 ubi per Lancelotum. Et probatur etiam, quia quando
duo caſus æquipatantur à jure, diſpoſitum in uno cen-
ſetur tacitè in alio diſpoſitum, etiam in materia quan-
tumcunque odioſa, & correctoria, textus eſt *in l. ſi
quis ſerve, juncta gloſſ. fin. Cod. de furtis*, & ibi commu-
nis textus *in cap. filius, de pœnis in 6.* ubi communis,
56 ut latè per Antonium Gomezium *in leg. 4. Tauri, num.
penultimo, & ultim. & paſſim alibi*, quia æquiparato-
rum idem jus eſt, maximè ubi militat eadem ratio, ex
quibus vulgaribus, & ea his, quæ latè Everardus *in lo-
cis legalib. loco à pari, folio* 404. Imò potiùs, omnes
limitationes, & doctrinæ, quæ hactenus dictæ ſunt, pa-
riter procedunt, & loquuntur in ſuſpenſione, & inter-
dicto, prout expreſsè loquuntur Doctores.

Et ex hac æquiparatione reſultat, quòd quemadmo-
dum appellatio ab excommunicatione lata ſub condi-
tione ſuſpendat omnes effectus ejus, (ut *ſuprà* diximus
adeo ut nec ad denuntiationem perveniri poteſt, juxta
ea, quæ latè adducit Lancelot. *de attentatis*, 2. *part.
cap.* 12. *limit.* a. *à num.* 30. ubi Innovatum, & attenta-
57 tum, ex pluribus probat eſſe, quidquid ea pendente ju-
dex geſſerit; ita & eodem modo ad ejus ſimilitudi-
nem appellatio emiſſa à ſententia ſuſpenſionis, vel in-
terdicti, ſub conditione lata, ſuſpendit omnem effe-
ctum ejus, ita ut interim nec interdictus, nec ſuſpen-
ſus appellans ſit; ſed poteſt ſicut priùs, ſe divinis
ingerere, quia tunc ſententia non trahit ſecum exe-
58 cutionem, ita probat textus expreſſus *in d. cap. præter-
ea de appellat.* adeò ut etiam poſt conditionis even-
tum non liget, dum ea pendente appelletur, ex quo
enim nondum injecerat vinculum ex impedimento
conditionis, quo etiam tempore appellatio proponitur
ante perfectum gravamen, nihil mirum, ſi poſtea con-
ditione adveniente, non retrotrahatur ad principium
gravaminis, & ſic ad extremum à quo, quia idem in-
venit inhabile prout ſuſpenſum per appellationem, ar-
gumento text. *in c. venientes, de jurejur.* & in ſimili eſt
text. *in c. quamvis, de reſcriptis in* 6. ut dicit, & reſpõdet
Philipp. Franc. *in d. cap. adhæc*, ubi reſpondet ad aliqua
jura in contrarium 2. *col. verſiculo in eadem gloſſ. ibi lex
potior, &c.* ubi etiam dicit poſt Baldum, quòd conditio
59 non trahitur retrò, quando aliquid reſultat contra ju-
ris diſpoſitionem, *ex l. talis ſcriptura* & ibi per gloſſam
ff. de leg. 1. & gl. & Doctores *in c. ſi propter, de reſcriptis*
6. idem tenent Lapus *allegat.* 7. Prælatus *n.* 4. ante quos
Ioan Andr. *in d. l. c. in tit. de ſentent. excommunic. lib.* 6.
num. 4. Rota *decis.* 19. *aliàs* 444. extra Rotam *in ſinalibus
verbi, de dolo, & contum. in novis*, Lancelot. *ubi proximè*.
Qui omnes hanc tenent concluſionem, quòd in ſen-
tentiis cenſurarum per appellationem nullum habent
effectum, nec poſſunt interim ligare, nec etiam conditio
tunc trahitur retrò. Et ſic etiam omnia geſta à judice
poſt appellationem, vel intra tempus ad appellandum à
cenſuris conditionalibus ſimul cum delatione, debent
reponi virtute proviſionis ordinariæ à Curia ſuprema
emanatæ, prout etiam latè *ſuprà* diximus de appellatio-
ne ab excommunicatione conditionali, quia omnes
Doctores pariter loquuntur in interdicto, & ſuſpen-
ſione, quæ ſub cenſura continentur.

60 Ex hac etiam cenſurarum cognatione infertur, judi-
cem pendente appellatione à ſententia purè lata ex-
communicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, virtute
proviſionis ordinariæ non teneri reponere privatio-
nem fructuum, ad quam devenit ea pendente, qua non
obſtãte dubium non eſt poſſe judicem abſque metu, &
pœna attentati ſic excommunicatum, ſuſpenſum, vel
interdictum fructibus beneficij, & diſtributionibus
quotidianis privare, eſt text. *in cap. paſtoralis, §. ve-
61 rum*, ubi Abb. Imola, & Fran. *n.* 20. *& ſeq. de appellat.* Ra-
tio autem ea eſt, nam ex quo eſt diviſus à communione
Eccleſiæ, ejus præceptis contumax, & inobediens, non
debet fructibus Eccleſiæ alimentari. Quam rationem
rectè reddit Maranta *in ſpeculo, q.* 2. 3. *partis* 6. *part. limi.
num.* 168. Petrus Dueñas *in reg.* a. *num.* 8, Pro quo etiam
facit, quod dicitur excommunicatum non facere fru- 62
ctus ſuos, ut tenet Puteus *deciſione* 1. *in titul. de ſent. ex-
communi. in cap. excommun.* & alia Capella Tholoſa. *deci-
ſione* 28. *in c. pueris ante Brixien.* Rota *decis.* 36. quam alle-
gat Milius *in repertorio. verbo attentata poſt executionem*
idem Marant. *ead.* 6 *part. actu* 2. *prin. verbo, & quandoque
appellatur, limi.* 5. *num.* 179. *fol.* 484 Lancelot. *de attent.* 2.
part. cap. 12. *limi.* 21, *num.* 1. & fuſiùs *limit.* 22. *num.* 1. *&
ſeqq.* Abb. *in cap. paſtoralis* 53. *§. verum, nota. ultim. n.* 6.
& per omnem Præpoſitum Martam *de juriſd.* 3. *p. c.* 14.
num. 1.

Quod procedit, & extenditur, etiamſi in ſententia 63
cenſuræ nihil de fructibus dictum ſit, Abb. *in dict. cap.
paſtoralis, §. verum, ſub. num.* 17. Maran. *d. limit.* 5. *n.* 179.
fol. 584. Eſcac. *de appell. quæſt.* 17. *limit.* 42. *num.* 8. *&* 9.
& videndus *quæſt.* 3. *à num.* 76. & facit etiam diſtinctio-
nem *ſuprà* à nobis traditam in ſententia ſuſpenſionis,
ut ſi pro pœna delicti imponatur, interim providetur
& aliter ex fructibus beneficij, ſi clericus ſit ſuſpenſus,
ne cogatur mendicare, ſin verò & pro contumacia pro-
ponatur nullo modo aliter, nec providetur ex ratione à
Doctoribus, quos ibi adduximus.

Quæ doctrina adeò vera eſt, ut hac via privatus be- 64
neficij fructibus, eos non obtineat, nec conſequatur
per viam attentati, etiamſi obtinuerit in proceſſu cau-
ſæ, & declaretur excommunicationem fuiſſe injuſtam,
ut tenet Franc. *in d. §. verum, num.* 21. Lancelot. *de at-
tentat.* 2. *part. c.* 12. *lim* 22. *n.* 4. per viam autem querelæ
bene poteſt eos recuperare, ut per eos ibi, & deciſio.
Tho. de Tan. 26. *in cap. in una*, ubi voluit injuſtè ex-
communicatum fructus recuperare; quod intelligen-
dum eſt per aliam viam, quàm attentati, quia illa priva-
tio, & innovatio fuit legitimè facta & ea permiſſione
juris, ut *in dict. cap. verum*, quæ intelligenda ſunt in ex-
communicatione injuſta, at in excommunicatione, ſuſ-
penſione, vel interdicto nullo, juxta ea quæ adducit
Nav. *in prælectione, cap. cùm contingat in oppoſitiori. n.*, *à
princ.* & præcipuè *in verſic. decimo infertur*, nullo, be-
neficiorum fructus abſtrahi, *&c.*

Omnia ſic prædicta, quibus diximus, & probavimus, 65
poſſe judicem non obſtante appellatione à ſententia
cenſuræ, putà; excommunicationis, ſuſpenſionis, &
interdicti innovare, & devenire ad denuntiationem,
fructuum privationem, & ſimilia, cum ſuis declaratio-
nibus, de quibus *ſuo loco* adduxi, non procedunt, nec
locum habent in judice delegato, poſtquam hujuſmodi
appellationi à ſententia ſuſpenſionis, excommunica-
tionis, vel interdicti detulit, vel poſtquam ſuperior ab
ipſo appellationem admiſit, licèt ei non fuiſſet per in-
feriorem delatum, argumento *cap. paſtoralis, §. præterea,
de officio delegat.* quia quando judex delegatus appella-
tioni defert, omnimodam juriſdictionem, à ſe dicitur
abdicaſſe, & hanc limitationem adſcribunt Philipp.
Franch. poſt. Innocentium per eum relatum *in d. §. ve-
rum, quæſt.* 7. *num.* 28. & eos referens ſequitur Lancelot.
Robert. *de attent.* 2. *part. cap.* 12. *lim.* 21. *num.* 10. *& n.* 20.
& 29. & nos latè Deo lucente *ſub loco* tractabimus *in-
frà*, 3. *p. hujus operis*, dum tractabimus de delatione ap-
pellationis latè forſan.

Succedit nunc ſolvenda difficultas, an judex vim fa- 66
ciat non deferens appellationi interpoſitæ à relaxatio-
ne excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, &
ea non obſtante poſſit, ad effectualem executionem, &
ſic ad abſolutionem devenire, in quo articulo omiſſa
diſputatione ita dico, hoc caſu vim nullam eſſe poſſe,
cùm ea appellatione non obſtãte abſolutio acceleratur,
etiamſi pars, quæ ab hujuſmodi ſententia, qua quia
abſolvendus declaratur, appellans allegaverit, ſe ſatiſ-
factam non eſſe, vel aliam injuſtitiam, ut probatur ex
text. *in c. quæ fronte*, ibi, judex (ne in excommunicatione

decedat) abſolvere poterit, etiamſi pars adverſa, ne
abſolvat, appelationis obſtaculum interponat, &c.
appellat. x5 in 1r tine, ubi gloſſa, & omnes hanc fir-
mant concluſionem, præcipue Philipp. Franc col. 5. ver-
ſicul. ex prædictis omnibus tene menti, & iterum col. 7. q. 4.
num. 35. Lancelot. de atten. 2. part. c. 12. limit. 23. nume-
ro 3. Marant. de ordine judiciorum, 6. part. prin. 3. part. q. x.
numer. 180. qui clarè loquitur, licèt neget Laocelot. ibi,
poſt Ioan. Andream in cap. venerabilem, §. tamen, de ſen-
tent. excommun. in 6. Petrus Dueñas regula 4x. num. 8.
verſic. 8. fallit in pri. p. regul. Alciatus de judic. tit. de
67 appellat. §. in quibus caſibus, & ex quibus cauſis appell.
poſſit. &c. n 8. idē Lancelot. ibi limit. x1. in princ. Zerola
in praxi Epiſcopali, 2. parte, verbo appellatio, §. 4. ſi quis
namque excommunicatus ſi pro manifeſta offenſa, vel
contumacia, qui ad hoc, ut debeat abſolvi, debet im-
pēdere aliquam ſatisfactionem, qua etiamſi non facta,
voluerit judex illum abſolvere, & antea quam is abſol-
vatur, adverſarius ab hoc gravamine appellet legitimè,
nihilominus judex à quo abſolutionem poteſt imper-
tire abſque metu, & reatu attentati, ut probat Zerola,
& Lancelotus, cæteſique omnes ibi, & quod à ſenten-
tia abſolutionis non detur appellatio ultra relatos,
idem probat Guido Papæ in tract. de appell. q. 110. verſi-
culo ſed an à ſententia, poſt Innocent. in cap. ab excōmu-
nicato, de reſcript. Aoton. Nicellus de concor. gl. num. 105.
Rota dec. 8 de ſent. excomm. in novis, Matta de juriſd. 3.
part. cap. 14 n. 33. & 34. Rota dec. 8. n. x. de ſent. excomm.
in novis, Philipp. Franc. in c. paſtoralis, §. verum, in q. fin.
per illum text. de appell. Abb. in d. c. qua fronte, ſub n. 5.
Decius ſub n. 17. plures allegat Rug. in tract. de appell.
§. x. c. 3. n. 6 & poſt hæc viſus Sigiſmund. Eſcac. tract. de
appell. q. 17. lim. 4x. à n. x0. & cap. 3. à n. 39. cujus doctri-
næ oonnullas declarationes, & extenſiones ſtatim adii-
ciendas fore.

68 Rationem hujus doctrinæ reddit gloſſ. in d. cap. qua
fronte, verbo decedat, quòd judex à quo ideo abſolvit,
cùm nihil pereat adverſaſio, imò magis ei conſulitur
per præſtationem cautionis, quam abſolvendus præ-
ſtare tenetur (de qua dicemus poſtmodum.) Hāc ratio-
nem approbat Philipp Franc. ibi 3. colum verſicu o 3. ra-
69 tio coll gl. Rota in deciſione 7. aliàs 199. ſi promittitur, de
ſent. excommun. in novis, facit etiam, quia ſicut excom-
municatio etiam injuſtè lata, ligat etiam pendente ap-
pellatione, ergo eodem modo abſolutio licèt injuſta,
debet idem operari, & permitti ea non obſtante, abſo-
lutio enim, & excommunicatio pari paſſu ambulant, ut
70 dicit Lancelot, in d. limit. 23. n. 5. imò favorabilior actus
eſt abſolutio, quàm excommunicatio, vel interdi-
ctum, &c. & ut talis magis ſuſtinendus l. Arrianus, ff. de
act. e. & oblig. cum aliis, ideoque pariter debet operari
abſolutionis ſententia, quia nihil tam naturale eſt, eo-
dem modo quodque diſſolvi, quo colligatum eſt, l. nihil
71 tam naturale, ff. de reg. juris, cap. 2. de reg. juris inde crim.
text. in §. fin. inſt. quibus modis tol. ann oblig l. 1. C. quando
licet ab emptione diſced. l. prout quiſque, ff. de ſolutionibus
authentica contra filij, C. de re jud. in fin. ergo quemadmo-
dum appellatiooe non obſtaote ligatur quis ſententia
excommuoicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, & eo-
dem modo debet diſſolvi ipſa non obſtante.

Et licet hæc ratio jure probetur efficacior eſt, quam
72 reddit text. in d. cap. qua fronte, Ibi, ne in excommunica-
tione decedat, &c. quæ confudatur; nam ubi periculum
eſt in mora, appellatio emiſſa non ſuſpendit effectum
ſententiæ, text. eſt in l. fin. ff. de appellat. recipi. vel non,
text. in cap. et qui, §. diffinitivo, & §. ſi querū, verſiculo ſi
quis auſus 2. quaſt. 6. l. ult. C. de ſepulchro violato, & tunc
enim receditur à juris communis regulis, d. l. ult. & l. s.
§ ſed excipiuntur l. eadem, & l. ſolet. ff. de feriis, & dilatio-
nibus, de quo nos latiùs infrà ſuo loco diximus. Sed hoc
caſu periculum eſt in mora (non intelligendo hoc peri-
culū, prout intellexit gl. ibi in d. c. qua fronte, ſequuta à

Franc. ubi ſupra, ocinpe; quia propter peccatum diu- 73
tius homo mori præſumitur, ut ubi comprobat tex. al-
quibus juribus) ſed quia cùm morte nihil certius ſit ho-
minibus, imò magis certius, quàm naſci ut ſacra Scri- 74
ptura clamans dicit: Statutum eſt hominibus omnibus ſe-
mel mori, Hebræo 9. quādo autem incertum, & ſic quo-
tidie, & omni momento ſpectanda eſt, juxta illud Ioan-
nis: Sobrij eſtote, & vigilate, quia neſcitis qua die, nec 75
hora Dominus veſter venturus eſt, & illud divi Grego-
rij lib. 6. Moralium, dicentis: Audire ergo debemus toni-
truum ſacra Scriptura, dicens ubi te invenero, ibi te
judicabo. Et inter hanc certitudinem, & incertitudi-
nem, per quam periculum eſt quo uppreſſus David
Pſalmo 101 dicit: Paucitatem dierum meorum nun-
tia mihi. Solet namque ſubitò Deus venire, juxta illud,
quod legimus quotidie: Viſitas eum diluculo, & ſubitò
probas il ū, Iob. 7. cap. Scriptura enim ſancta vocat mor-
tem fulgur. Matthæi 24. c. Sicut exit fulgur in oriente, 76
& bene advertit Franc. Anton. de Rampelo. in figuris
Biblia, titulo de morte, ſuper illis verbis ſicut exit ful-
gur, &c. littera E, fol. 109. fiunt enim ſubitò, & improvi- 77
sù fulgura, & tonitrua, quos autem extra domos pœ-
nitentiæ reperiunt vagantes, per agros vanitatis vitæ
præſentis putreſcentes, deſcendit ſuper eos repentinæ
mortis tempeſtas, & ſubitò extinguuntur, & à dæmoni-
bus eis Inſidiātibus rapiuntur in hora mortis, ut inquit
divus Gregorius in d. lib. 6. Moralium, relatus à Franc.
Antonio ubi proximè, ante finem, ergo cùm mors ſit ful-
gur, ſubitò, & repentè veniat, abſolutio excommunica-
tionis differenda non eſt per appellationem, ne fortè
eum inveniat extra domos pœnitentiæ, Eccleſiam, & |
communionem fidelium, qua excommunicatio eum
privat, & tradit dæmoni, juxta illud Apoſtoli: Tradidi
eum Satana, &c. & iſte eſt verus ſenſus illorum verbo-
rum text. in d. cap. qua fronte, ibi, ne in excommunica-
tione decebat, judex abſolvere poteſt, &c. quia peri- 78
culum eſt in mora, dilationem non patitur abſolutio;
imò acceleranda eſt, cùm à vitiis, & malis celeriter exi-
re debeamus. Probatur Eccleſiaſtici 5. Non tardes con-
verti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Pro
quo facit illud S. Ioan. Chryſoſt. in homilia 2x, in 2.
Corinth. in Moralib. Ne tardes converti ad Dominum, &
ne differas de die in diem: neſcis enim quid paritura ſit
ſupervenitura dies: periculum enim, & metus eſt in
differente, ſalus verò certa, ac ſecura, ſi nulla ſit di-
latio. Et lib. Eccleſiaſtici cap. 5. legimus ibi: Non tar-
des converti ad Dominum, & ne differas de die in diem,
ſubitò enim veniet ira illius, & in tempore vindicta diſ-
perdet te, &c.

Ad quod pondero illud Hieremiæ Prophetæ 51. qui 79
poſtquam de vitiis, culpis, & mundo loquutus eſt: Fu-
gite (inquit) de medio Babylonis; non enim dixit exi,
vel abi, de medio Babylonis, ne peccatori videre-
tur permiſſa dilatio, quam exitus à malis, & culpis, nul-
lo modo patitur, cùm periculum ſit in mora: quia neſci-
tis qua die ac hora, &c. ſed ſubitò, ut fulgur mors venit,
ſecundùm quæ jam diximus, & ideo meritò uſus eſt
Propheta illo verbo, fugite; ſuæ intentioni, & brevitati
rei neceſſario, cùm omnem curſum præſtitum, omni-
modámque celeritatem ſignificet, quod confirmatur,
nullum enim in mundo majus poteſt conſiderari peri-
culum, quàm navis in medio maris tempeſtate laceſ-
ſitæ, quam undæ tumidæ ſorbere videntur, eodem 80
etiam periculo peccatorem expoſitum eſſe, dicitur: Ve-
ni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me,
Pſalmo 68. & ita divus Iſidor. de ſummo bono in-
quit: Poſtquam peccato obligavimus nos in operibus
Diaboli, jam noſtra virtute ſurgere non volemus; ſed 81
ſicut navis fracto gubernaculo illuc ducitur, ubi
venti tempeſtas eam devolverit: ſic homo divina gra-
tia auxilio perdito, non quod vult, agit, ſed quod
Diabolus perſuadet: & niſi valida manus Chriſti ipſum
inde

inde extraxtris , uſque ad mor em in pece uerum ſuo-
rum ſordibus , & v nculis permanebit : & inde cùm is,
qui eſt in hoc periculo , ſubitò poteſt perire , ſubjiò
etiam,& ſine dilatione auailium ei præſtandum eſt ; ut
82 ibi proſequitur Iſidor.dicens: *Sed Chriſtus qui non vult*
mortem peccatorum , nec delectatur in predttione viven-
tium , praſto eſt , infundere hujus gratia dulcedi em ,
ut peccatorum extrahat à peccatorum ſuorum profundo :
igitur peeratori excommunicato , qui tot periculis ex-
poſitus eſt, impedimeoto appellationis abſolutio dif-
ferenda non eſt.

83 Hæc etiam pars inſuper probatur;etenim ſi verò eſt;
quòd ſententia,quâ alimenta corpori humano præſtan-
da fore,jubetur;per non appellationem non ſuſpenda-
tur , quominus interim debeant alimenta præſtari , ea
nempe ratione, ne fame moriatur,& perire poſſit, *l. 1.*
ff.ubi pupillus educari debea ,gloſſ.verbo alimenta,in l.1.
ff.de feriis,& dilatio.& ex his,quę latè adducit Bald.No-
vell.*de dote,parte 9.privileg.7*.Ozaſc. *deciſ*, *Pedem*. 25.
n.20.Menochius *de adipiſcen.poſſeſſ.rem*. 4. *num*. 829.
& ex Lancelot.Lara,Surdo,Gigante, & aliis , dicemus
84 latè *infrà* ſuo loco commodiori ; ergo à fortiori idem
dicendum eſt, & privilegium concedendum in abſolu-
tione ab excommunicatione , quâ quis habilitatur ad
participationem Euchariſtiæ,& cæterorum Sacramen-
torum , qua privatus erat per excommunicationem,vel
interdictum , quæ ſunt cibus , alimenta animæ ei vi-
tam præſtantiorem præſtaotia.

85 Nam ſi alimenta corporalia ordinata fuerunt ad vi-
vendum,quæ non directò vitam præſtant , ſed offerun-
tur calori naturali, ut in eis occupatus, & detentus,his
durantibus,interim non devetiat conſumpturus humi-
dum radicale , cujus exiſtentia vita durat ; at alimen-
tum , & cibus ſpiritualis directò, & immediatè vitam,
86 confert, & ideo dicit Dominus Ioan. 6. cap. *Caro mea*
verè eſt cibus,& ſanguis meus verè eſt potus : & iterum:
87 *Qui manducat hunc panem , vivet in æternum , Qui*
manducat meam carnem , & bibit meum ſanguinem ,
in me manet & ego in illo. Et facit illud divi Baſilij ,
ad Cæſaream Patritiam : *Participare de ſacro corpore,*
& ſanguine Chriſti pulchrum eſt , & valde utile , ipſo
manifeſtè dicente,qui manducat meam carnem , & bibit
meum ſanguinem, habet vitam æternam, &c. & ad idem
88 divus Ambroſius *lib.5.de Sacram.cap*. 4.ibi , & panem
iſtum vitæ,*&c*.Et ſic meritò differentiam inter utrum-
que eſum,& cibum corporalem,& ſpiritualem adnotat
divus Gregor.homil.6.ſuper Evangel. *Hoc diſtare*, fra-
tre (inquit) chariſſimi , *inter delicias corporis, & cordis*
ſolet , quòd corporales deliciæ cùm non habentur , grave
deſiderium in ſe accendunt , cùm verò habita eduntur ,
comedentes potius in faſtidium per ſaturitatem ver-
tunt : at contrà ſpirituales deliciæ , cùm non haben-
tur , in faſtidio ſunt , cùm vero habentur , in deſiderio ,
tantoque à comedente amplius eſuriuntur , quantò ab
eſuriente amplius comeduntur. Et ibi iterum : *In illis*
appetitus ſaturitatem , ſaturitas faſtidium generat , in
89 *iſtis autem appetitus ſaturitatem , ſaturitas appetitum*
parit , augent enim ſpirituales deliciæ deſiderium in
mente,dum ſatiant. Et paritec Eccleſiaſt. 24. *Qui edunt*
me, adhuc eſurient, & qui bibunt me , adhuc ſitient. Et
quia ſuperſubſtantialis panis eſt ex Matthæi 6. *Pa-*
nem noſtrum ſuperſubſtantialem da nobis hodie. Sed quid
mirum , ut hæc , & aliæ plures conſtituantur differen-
tiæ inter cibum corpocalem , & ſpiritualem , cùm
iſte ſit paois , qoi de cœlo deſcendit , & panis Ange-
lorum , & tandem ſacrum convivium , in quo Chri-
ſtus ſumitur , ut inquit Eccleſia in officio Corporis
Chriſti , Antiphona ad Magnificat , & Paul 1. Co-
rinth. 10. *Panis , quem frangimus , nónne participatio*
90 *corporis Domini eſt* ? & dicitur panis quotidianus,quem
petere nos docet Chriſtus Redemptor noſter in oratio-
ne Dominica,quæ incipit : *Pater noſter,&c*. ſecundùm
Lucam 11. *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie;*
qui panis de hoc ſpirituali intelligitur , abſque quo
anima ſicut corporali corpus ſuſtineri , & vivere non
poteſt , & ita quotidianus dicitur in Oratione hic pa-
nis,qui de ſpirituali intelligendus eſt ſecundum divum
Hiero. *Matth*. 6 *& lib.3. adverſus Pelagium*,divus Au-
guſt.*ſer.28.de verbis Domini,& epiſtola* 121. *ad Probā,*
c.11 & de bono perſeverantia,c.4.divus Cypriaous *lib.de*
oratione Dominica,Divus Chryſoſtomus *homil.9.ex va-*
riis in Matth.to.2.& homil.de oratione Dominica,tom.5.
Divus Ambroſius *l 4 de Sacram.c.4*. Divus Anaſt. *in l.1.*
de incarnatione,Tertul.*lib.de oratione*,Victo.*lib.3.adver-* 91
ſus Arri & ideo dicit divus Ambroſ.l.5.de Sacram.c.4.
Si quotidianus eſt panis , cur poſt annum illum ſumis ?
quotidie accipe , ut quotidie tibi proſit , & poſtquam
idem dixerat divus Auguſtin. *ſerm one* 28. *de verbis Do-*
mini,c. .20 inquit : *Sic vive, ut quotidie merearis acci-*
pere. Ergo cum hic panis ſit pane corporali ſuperſub-
ſtantialis, & cibus,ſeu alimenta animæ,ei per apellatio-
nem ſuſpendenda non ſunt per appellationis obſtacu-
lum , & non ſolùm ſicut in alimentis majoribus præ-
ſtandis, ſed etiam in cibariis,& educationibus,quæ pu-
pillis , & infantibus præſtari jubentur, juxta. *in l.1.&*
toto titulo,ff.& Cod. ubi pupillus educari,vel morari de-
beat,ut conſtat ex exemplo divi Chryſoſtomi *homil*. 53. 92
ſuper Matth.tom.2.ibi: *Non videtis quāta infantes animi*
alacritate mamillas arripiunt ? Qua preſſione papillis
infigunt labia ? Non minori cupiditate nos quoque ad
hanc menſam,& ad hujus calicis accedamus ſpiritualem
papillam: imò verò majori deſiderio, quaſi lactentes pueri
gratiā ſpiritus ſugamus,unus ſit nobis dolor,una triſtitia,
ſi hoc alimento ſpirituali privemur. Ecce igitur divum
Chryſoſtomum dicentem , majorem eſſe dolorem ali-
mento ſpirituali privari hominem , quàm infantem la-
cte:ergo eodem modo,& à fortiori dicendum eſt,quòd
quemadmodum appellatio non eſt impedimentum,quo-
minus alimenta infantibus , & majoribus interim præ-
ſtentur,nec ſententiæ effectus ſuſpendatur,ita in abſo-
lutione ab excommunicatiooe,cùm per eam permitta-
tur alimenta ſpiritualia veſci.

Hinc etiam hæc noſtra fulcitur , & corroboratur 93
opinio , nempe judicem Eccleſiaſticum vim non facere
non deferendo appellationi emiſſæ à ſententia , quâ
quis abſolvi jubetur ab excommunicatione, vel inter-
dicti vinculo:nam ſi ſubſidium,& auxilium,quod ad hu-
manum bellum mitti , per ſententiam jubetur : non
ſuſpenditur ejus effectus per appellationem ſubſequen-
tem pariter *in.l.fin.de appellat.recipi*. ibi,ne frumentum 94
in uſum militum , in annonæ ſubſidium contrahatur ,
&c. quoniam hæc res dilationem non patitur ea ipſa
lege,ad quod videnda ſunt,quæ circa ſubſidium chari-
tativum *ſuprà* diximus *cap*.2. ſed ſic eſt,hominem eſſe 95
in continuo, & perpetuo prælio ſpiritus adverſus car-
nem,caro autem adverſus ſpiritum,ſpiritus promptus,
caro autem infirma;tres enim ſunt animæ fortiſſimi ini-
mici continuò in ſtatera parati,ſcilicet mundus, diabo-
lus,& caro,qui inſidiis ipſam minātur quique frequen-
ter captivant ſpiritum in lege peccari. Mundus nun-
quam ſolus præliatur,ſed ducit ſecum carnem , & dia-
bolum, & hi tres ſimul , & ſemel contra ſpiritum pu-
gnant,de quibus per Eccleſiaſt. 25.cap. *Tres* (inquit) *ſpe-* 96
cies odit anima mea , pauperem ſuperbum, divitem men-
dacem,& ſenem fatuum,& inſenſatum;pro quibus intel-
ligit,& optimè , diabolum , mundum , & carnem , ut
ibi latiùs explicatur,à quibus oppreſſus & defeſſus , &
laceſſitus David Propheta Pſalmo 37. *Inimici autem*
mei vivunt , & confirmati ſunt ſuper me , & multiplica-
ti ſunt , qui oderunt me inique. Auxilium Dei in hoc
prælio neceſſarium invocans , inquit ibi : *Ne derelin-*
quas me, Domine Deus meus, ne diſceſſeris à me : quod
auxilium præſtat Dominus viriliter ſe gerenti , juxta
illud Pſalmi 36. *Viriliter age , & confortetur cor tuum,*

97 & ideo dicit Dominus in Apocalypſi c. 2. n. 7. *Vincenti*
dabo edere de ligno vitæ, quod lignum vitæ eſt figura hu-
jus ſancti Sacramenti Euchariſtiæ, corporis, & ſangui-
nis Chriſti, ut ex his, quæ in hoc adducit Fran. Dida.
Muril. *in ſuis diſcurſibus prædicabilibus, ſermone primo,*
de las figuras del Sacramento de la Euchariſtia, ſuper illis
98 verbis: *Caro mea verè eſt cibus*, &c. *ante fin. colum.* 282.
quapropter, quia noſter primus Pater Adam non ſe
geſſit in hoc prælio viriliter, ſed victus eſt à dæmone,
cùm exulavit à Domino, qui dixit: *Ne fortè mittat ma-*
num ſuam, & ſumat de ligno vitæ, & comedat, & vivat in
æternum, Geneſis 3. n. 22.

99 Cujus quidem prælij contra hos inimicos pro-
prium ſubſidium eſt, tutela, & defenſio, Euchariſtiæ
Sacramentum, ut probat divus Cyprianus in *epiſtola* 2.
ad Cornel. ibi; *Communicatio danda eſt à nobis, ut quos*
excitamus, & exhortamur ad prælium, non inermes re-
linquamus, ſed protectione ſanguinis, & corporis
Chriſti muniamus, & cum ad hoc fiat Euchariſtia, ut
poſſit accipientibus eſſe tutela, quos tutos eſſe contra
adverſarios volumus, munimento Dominicæ ſaturi-
tatis armemus, &c. Et quemadmodum alimenta, &
alia cibaria temporalia admodum neceſſaria ſunt ad
bellum, ad victoriam, & ad fortes reddendos homi-
nes humanos: *Panis cor hominum confirmat*, Pſal-
100 mo 103. Ita in hoc bello ſpirituali ad idem neceſſa-
rius eſt cibus corporis, & ſanguinis Chriſti, cujus
præcipuus eſt effectus, animum, & vim attribuere,
juxta illud David Pſalmo 22. *Paraſti in conſpectu meo*
menſam adverſus eos, qui tribulant me, & divi Ignatij
Epiſtol. ad Epheſios: *Date operam, ut crebriùs con-*
gregemini ad Euchariſtiam, & gloriam Dei: quando
enim ſæpius in idem loci convenitur, labefactantur vires
Satanæ, &c. & D. Paul. ad Hebræos cap. 13. num. 9.
Sicque legitime certantibus, victoribuſque, & gratiam
merentibus, per abſolutionem peccatorum offerenda eſt
Euchariſtia, ad quod facit illud S. Marci Anachoretæ
in lib. de Melchiſedech poſtquam retulit illud Melchiſe-
dech, qui panem dedit, & vinum Abrahæ, ſimul cum
abſolutione, poſtquam è bello, quod cum Regibus ha-
101 bebat, victor rediit, ut advertit S. Cyrill. *lib.* 2. *in Ge-*
neſin, (quod eſt figura hujus Sacramenti Euchariſtiæ,
ut advertit S. Marc. ibi.) dicit ſic: *Chriſtus redeuntibus ex*
bello ſpirituali, dat panem ſanctificatum, dicens, acci-
pite, & manducate de eo omnes, &c. ergo dicendum
eſt, quòd cùm anima ſit in perpetuo prælio cum forti-
bus inimicis, à quibus vera defenſio, verumque ſubſi-
dium, & alimentum eſt Euchariſtia, quæ conſequitur
per abſolutionem ab excommunicatione, vel interdi-
cto, minimè differenda, nec ſuſpendenda eſt per appel-
lationem ab ipſa, vel à ſententia, qua ipſa fieri jubetur;
quemadmodum non defertur, nec demoratur ſubſidium
prælio temporali mittendum, *per d. l. fin. ff. de app. recip.*
vel non, imò à fortiori in noſtro caſu, cùm majus peri-
culum immineat.

102 Et hæc doctrina, nempe; poſſe iudicem excommuni-
catum relaxare non obſtante appellatione; procedit
etiam in interdicto, & ſuſpenſione ex æqualitate, &
æquiparatione à nobis *ſuprà* probata, & etiam ex his
fundamentis hîc adductis, & deſuper idem dicit Lan-
celot. *de atten. 2. part. cap. 12. limit. 23. à num.* 10. ubi di-
cit, quod illæ tres limitationes, quas ſcripſerat ibi
limit. 21. 22. & 23. nempe denuntiationem, fructus pri-
vationem, & abſolutionem, de quibus etiam nos dixi-
mus latiùs *hoc eodem capite*, quas ipſe in 3. capitibus di-
viſit, dicit procedere, & habere locum in ſuſpenſio-
ne, interdicto, quemadmodum & in excommunicatio-
ne, ſequuntur etiam omnes Doctores ſupracitati, qui de
abſolutione à quacunque cenſura expreſsè loquun-
tur.

103 Quæ doctrina, & reſolutio in tantum vera eſt, ut à
fortiori procedat, ut non poſſit appellari à ſententia
qua dictum ſit, excommunicatum præſtita cautione eſſe
abſolvendum. Cardinal. Alexand. *in cap. qua fronte, nu-*
mero 10. *ubi not. ubi de appellat.* Ruginell. *in tract. de ap-*
pellat. §. 2. *cap.* 3. *num.* 7. Eſcacia *de appellatio. quæſt.* 17.
limit. 42. *numero* 21. & non ſolum quando appellatio
ſubſequitur abſolutionem, ſed etiam quando præcedit
eandem abſolutionem, ut tenet Lancelot. *de attent.* 2. 104
p. cap. 12. *præfatione, n.* 115. *limit.* 3. & idem Lancelot.
in eadem 2. *p. cap.* 12. *limit.* 23. *ſub. n.* 2 ubi etiam loqui-
tur, quando quis eſt excommunicatus, & inſtat pro ab-
ſolutione, & adverſarius replicat, non eſſe abſolven-
dum, Decius *in c. qua fronte, ſub n.* 17. *de appellat.* qui
loquitur, quando quis excommunicatur, & petit abſo-
lutionem ab eodem judice, qui eum excommunicavit:
adverſarius opponit, quòd cùm offenſa ſit manifeſta,
abſolutio concedi non debet, etiamſi excommunica-
tus velit præſtare cautionem de parendo juri, juxta
cap. ex parte 24. *de verb. ſign.* judex rejicit oppoſitionem, 105
& adverſarius appellat, nihilominus judex, non ob-
ſtante appellatione, abſolvi; quia licèt abſolutio ſit in-
juſta, tamen tenet appellatione pendente, licèt uti ta-
lis poteſt per ſuperiorem reſcindi. Franc. *in d. c. qua*
fronte, quæſt. 4. *n.* 35. & *ſub n.* 38. Lancelot *dict. c. p. ta.*
lim. 21. *n.* 36. & 37. & *d. limit.* 23. *ſub. n.* 3. & vide
Eſcac. *ubi proximè, à n.* 22. *cum ſeqq.* qui poſt Lance-
lotum, & Philipp. Franchum aliquibus modis ampliat,
& limitat hanc doctrinam.

An, & quando judex ſuperior, ad quem appellatum 106
ſit, abſolvere excommunicatum poſſit, & debeat ad
cautelam (ſi & in quantum indigeat) ad tollendum
murmur, & ſcandalum populi, vel quoquomodo: text.
in c. ſolet, & text. *in cap. venerabilibus cum ſuis*, §. *de*
ſententia excommunic. lib. 6. & quæ ibi adducunt gloſſa,
& Doctores, de interdicto, vel ſuſpenſione, vide text.
in c. Apoſtolicæ, ubi Abb. Felin. & cæteri latè *de exceptio-*
nibus, & vide latè Covar. *in prælectione, c. alma mater, de* 107
ſentent. excommun. lib. 6. 1. *p.* §. 12. *per totum*, ubi etiam an
delegatus poſſit ad cautelam abſolvere, & an, & quan-
do abſolutio eadem debeat eſſe cum ſola juratoria cau-
tione, de ſtando juri, & caſus in quibus fidejuſſoria re-
quiratur, vide text. & ibi Phil. Fran. & cæteri *in dict.*
cap. qua fronte, de appel.

Vnum tamen advertere libet, quòd cùm ſuperiores 108
judices ſic ad cautelam abſolvebant; & habilitabant
excommunicatos appellantes, ipſi indiſtinctè non ſo-
lum in judicialibus, ſed & in cæteris communicantes
cum omnibus non exiſtimantes cenſuras, & in contem-
ptum ſuffraganeorum, quod periculoſum erat, ideo
praxis obſervat, ut judex ad quem recepta appellatio-
ne, inhibeat judici à quo, ut per aliquos dies non pro-
cedat ad ulteriora, & in cauſa ſuperſedeat (quam nos
ſobre cefforia, appellamus vulgariter) & ut ſimul acta
tranſmittat, ex quibus ſuperior informatus poteſt ju-
dicare, ſervatâ formâ text. *in d. cap. venerabilibus*, &
aliorum allegatorum jam: & ſi inveniat bene appel-
latum, & malè judicatum, poteſt vel ipſe abſolvere, vel
ad inferiorem remittere abſolvendum; ſi autem malè
appellatum inveniat, reum remittit ad eum; ſi autem
dubium ſit, in arbitrio judicis eſt vel abſolvere, vel
remittere, ut tenet Aucharan. *in d. cap. ſolet de ſententia*
excommun. l. 6 & Abb. *in c. per tuas, de ſentēt. excommun.*
numero 2. & hac praxi utitur, quando appellatur poſt
excommunicationem; ſi verò antequam incurſa ſit ex-
communicatio, facienda eſt inhibitio eo modo, quo
ſurſum poſuimus, & cognito de juſtitia appellantis,
eum remittit ad inferiorem, ut iterum in cauſa proce-
dere queat, quæ praxis ortum, & fundamentum habet
à doctrina Abb. *in cap. per tuas, n.* 3 *de ſententia excom-*
mun. quam ſe multoties vidiſſe practicari teſtatur Ze-
rola *in praxi Ep.* 1 *part. verbo appellatio*, §. *ad ſecundam*,
cap. venerabilibus, &c. de qua videndus tamen eſt Cov.
in cap. alma mater, 2. *part.* §. *ult. à n.* 7. gloſſ. *in c* 1. *verbo*

præter

*præmiſſa,de foro compet.lib.*6.& gloſſ. *in cap.ut debi-*
tus honor,verſiculo alioquin de appell.& in cap.Romana,
§.ſi.autem. de appell. in 6. ubi Geminianus *verſiculo*
quæro, an excommunicatus.

109 Superior igitur non poterit abſolvere excommuni-
catum,niſi prius viſis actibus,& facta inhibitione præ-
cipiens , ut ad ipſum tranſmittantur, poſtmodúmque,
prout juris eſt, judicare, ad ipſum namque juriſdictio
non devolvitur, niſi priùs probatâ causâ verâ, & legi-
timâ appellationis,ut ſecundùm Innoc.*in c.per tuas,de*
*ſent.excommun.num.*4. tenet Zerola *in d.prax. Epiſc.*2
part.verſiculo appellatio,§.nono quæritur,&c.& per Ho-
ſtienſ.*in ſumma titul.de offic.deleg §.& qualiter finiatur,*
dicentem,malè facere aliquos ſuperiores metropolita-
nos abſolventes excommunicatum appellantem,antea
quam inhibeant inferiori, ut ne procedat per aliquot
dies, ſecundùm formam iam dictam , & tranſmittat
acta,quod in criminali cauſa loquendo ,confirmat , &
approbat ſacrum Concilium Trident.*ſeſſ.*13.*de reform.*
*cap.*3 ibi,coram judice ad quem appellavit,acta primæ
inſtantiæ omnino producat, & judex niſi illis viſis, ad
ejus abſolutionem minimè procedat; & in declaratio-
ne Card.eiuſdem *cap.* 3.4. *parte folio* 254. *verbo cauſâ*
*appellationis.&c.*Congregatio cenſuit Epiſcopum , ad
110 quem appellatum fuerit, excommunicatum coram ſe
comparentem ad cautelam,poſſe abſolvere,viſis actis,
quibus iuriſdictio ſua fundetur,quamvis aliàs de meri-
tis cauſæ non cognoſcat , diffinitivè tamen , niſi viſis
omnibus actis primæ inſtantiæ , non poſſe iuxta huc
caput ſententiam ferre.

Conſtito autem de contumacia iudicis à quo recu-
111 ſantis exhibere acta,partes erunt iudicis,ad quē appel-
latum eſt,abſolvere partem appellantem à moleſtatio-
nibus, & pronuntiare acta , & ſententiam iudicis à
quo,ſi unquam repetiuntur caſſa ,& vana :ita loquitur
eadem declaratio *in princip.ver.acta primæ inſtantia,ibi*
ſecundum diſpoſitionem cap.ibi:is autē à quo appel-
latum fuerit,intra trigiota dies acta ipſa poſtulanti
gratis exhibeat,alioqui cauſa appellationis huiuſmo-
di,prout iuſtitia ſuaſerit terminetur:& ad illud quod
idem Concilium dicit(appellanti gratis exhibeat,*&c.)*
intelligenda ſunt de actis in criminali cauſa confectis
per iudicem,vel ſaltim per Cācellarium eius Epiſcopi,
112 vel qui acta tunc exhibere debet gratis;non tamen in-
telligendum eſt de notario actuario, cum omnino ſol-
venda eſt merces,iuxta alia Concilij decreta *ſeſſione* 24
*de reform.cap.*20 &alibi paſſim.& declaravit Congre-
gatio *ubi proximè, verſiculo gratis exhibeat.*

113 Hic non inutile videbitur, examinare illam quæ-
ſtionem,an iudex Eccleſiaſticus vim faciat, non defe-
rens appellationi interpoſitæ per mulierem , quam ad
abſolvendum, vel quia ad idem tenetur de iure,vel quia
iubetur per ſuperiorē,vel rogatur à tribunali)eo quod
perſonaliter ad abſolutionem nanciſcendam cogit,&
compellit,comparere coram ſe,de qua quæſtione ſemel
de facto vidi dubitari,licèt apud neminem,necdum ta-
ctam ,& à iudice vim fieri conſtat,nam cùm iure pro-
hibitum ſit,ut mulieres nequaquam debeant à iudice
perſonaliter trahi invitæ,nec evocari cauſa ferendi te-
ſtimonij, aut alia quælibet, quæ in iure non invenitur
114 expreſsè deciſa,etiā authoritate literarum Sedis Apo-
ſtolicæ,vel legatorum ipſius,aut alia quacunque;ſed te-
netur ad eundem tabellionem, aut aliam perſonā ido-
neam tranſmittere,vel ipſe iudex requirente qualitate
negotii,text.eſt expreſſius *in c.mulieres,*(quas vagari nō
convenit,nec virorum cœtibus immiſceri)*de judiciis,*
*lib.*6.text.etiam *in auth.ut nulli iudicum,in princ.*ibi,ſed
ſiquidem pro fiſcalibus debitis patietur ſecundùm le-
gem mulierum, aut per virum ſuum, aut per ſe , aut
per quam voluerit perſonam legitimè reſpondeat , &
tranſigat rem,*&c.*& eadem verba ſcripta ſunt *in auth.*
ſed novo jure,C. de offic diverſorum judicum,poſt l.quo-
niam,C.de cuſtod.a reorum,cum a'iis,& latè probavimus 115
*ſuprà,hac eadem p.c.*4.*à num* 90.circa carceratos ratio-
ne perſonæ,quod ibi de muliere dixi , ubi ex pluribus
comprobavi,quod etiamſi perſona mulieris neceſſaria
ſit ad judicium , ad id vocanda non eſt perſonali-
ter , ſed ad eam debet judex aliquam perſonam mitte-
re , juxta text. diſpoſit.*in d. cap. mulieres* , ſecundùm
quem,cùm in jure non inveniamus expreſſum ad ab-
ſolutionem nanciſcendam perſonalem requiri præſen-
tiam mulieris , ferè contrarium diſponitur , argum. 116
text.*in c.mulieres,de ſentent. excommun. in decreta.* ubi
dicitur,quod mulieres , quæ incidunt in canonem , *ſi*
quis ſuadente, ne cogantur Romanam Curiam adire
pro abſolutione , abſolvantur à diœceſano ſuo , er-
go judex debet presbytero eam committere , & dele-
gare.

Et quod judex Eccleſiaſticus alij poſſit cuilibet cō- 117
mittere abſolutionem,ſibi etiam jure ſpeciali compe-
tentem in caſibus majoribus , probat text. *in c.fin. de*
offic ordinarij,ibi , his quibus ex officio in certis caſibus
competit illos abſolvere, qui per violentam manuum
injectionem incidunt in canonem ſententiæ promul-
gatæ,licet aliis hujuſmodi abſolutionem committere,
cùm viderint expedire.) hactenus,quem text.exornat
Cov.& alij ab eo relati *in lib.*3.*var.reſ.c.*20.*n.*5.& gl.&
Doctores *in d.cap.fin.de off.ord.*text.*in c.fin.de off.& pot.* 118
*jud.deleg.*loquentem in his,quibus nudum miniſterium
commiſſum eſt,qui ſubdelegare non poſſunt,ut ibi ; &
quòd excommunicatio delegari poſſit,probant com-
muniter DD.*in c.quod.ſedem,de of.ordinarij,& in l. im-*
*perium,ff.de juriſd.omnium iud.*ergo ſimiliter& à fortio-
ri abſolutio , & relaxatio,quæ eſt magis favorabilior
cauſa,ut *ſuprà, hoc cap.*diximus.

Inſuper , nam , quia jure canonico quidquid eſt co- 119
gnoſcibile,eſt delegabile,ſive cauſæ ſint mixti,ſive me-
ri imperij , quemadmodum & ſimplicis juriſdictionis,
gloſſ.*in c.in Archiepiſcopatu,de raptoribus*, gloſſ. *in d.*
cap.quod ſedem,gloſſ.*in cap.pervenit.*95 *diſt* quam com-
munem dicunt Panormi.Imnola, & Alciatus *num.* 76.
in d. cap.quod ſedem. juniores *in l.*1.*ff.de offic. ejus cui*
*mandata eſt iur.*præſertim Curtius Iunior *n.* 26. Alex.
Iaſ.& Purpur.*num.*492.& Iacobus de Nigris *colum.* 13.
per text.*in cap.in Archiepiſcopatu,de raptoribus*,textus
in cap.aqua.de conſecratione Eccleſiæ,vel altaris.c.vel nulli
ut Monachus in 6.*item.c.*§.1.*de hæreticis,cap.licet,de of-*
ficio Vicarij,cap.cum Epiſc.de officio ordin. in 6 Covar.
in libr. 3. *variar. reſolut. cap.* 20. *à princ.* & nos latiùs
hunc articulum examinavimus *ſuprà,p.*1.*c.* 4.*poſt prin-* 120
*cip.*ergo cùm jure non prohibita ſit abſolutionis de-
legatio,imò ſit permiſſa , debet judex Eccleſiaſticus al-
teri eam committere,ne cogatur mulierem perſonaliter
accedere , maximè ſi mulier ſit nobilis , & habitet ex-
tra civitatem,& locum judicij , quia peculiari quadam
ratione honeſtatis hoc eſt beneficium , & privilegium
à jure mulieribus inter alia conceſſum,juxta utrumque
d.cap.mulieres,de judiciis in 6.*de ſent.excom.in decret.* &
text,*in d.auth.ut nulli judicum,in pr.& d. auth.ſed novo*
jure,C.de off.diverſorum jud.cum aliis.

Quæ omnia ſatis comprobare videntur noſtram
hanc opinionem , deteguntque hac in quæſtione vio- 121
lentiam fieri evidentem à jure,non deferendo appella-
tioni interpoſitæ à muliere, juſſa perſonaliter compa-
rere pro abſolutione nanciſcenda.Quoniam hoc grava-
men talis eſt naturæ,ut ab eo licita ſit appellatio:nam
cùm hoc beneficium à jure communi ſit conceſſum, ut
pro his cauſis civilibus nullo modo debeat in judicium
trahi perſonaliter,ſed per maritum, vel procuratorem
quemlibet legitimè conſtitutum,audiatur , & ſi cauſæ
qualitas hoc requirat,ut perſona ejus neceſſaria ſit; de-
bet judex,vel ire,vel mittere tabellionem , vel perſo-
nam idoneam,ut actus perfectè expediatur, ſecundùm 122
text.& gl.*in d.c.mulieres , de judiciis in* 6.nam à judice
negante,

negante, vel non admittente juris communis beneficium, alicui cóceſſum, licita eſt, & legitima appellatio: ita dicit eleganter Bald. *in conſ.378 nu.2. lib.3.* Cardin. Tuſc. *s 10, concluſione 359.* ſui dicti reddentes rationem, quod ubi denegatur obſervátia juris communis, ibi inferri dicitur gravamen, à quo licita eſt appellatio, & probatur ex text. *in l.1. §. ſi quis tutor excuſationem, ff. quando appellandum ſit, l. executionis, l. quicunque, Cod. de excuſationibus tutorum*, ut probatur appellari rectè poſſe à judicijs decreto, quo aliquem tutorem, vel curatorem minoris nominat non admiſſo beneficio excuſationis legitimæ, à jure ſibi conceſſæ, ut diximus *ſuprà, hac part. cap.* 1. circa articulum exceptionum, ubi de tutoris nominatione dixi, & quando poſſit ab ea appellari.

123 Ultimo loco dicendum eſt, ea quæ diximus circa effectum, ſententiæ ſuſpenſionis, vel interdicti, intelligi debere in ſpiritualibus, & divinis officiis, & in his, quæ concernunt animam, ſecùs autem eſt dicendum, ſi interdictum, vel ſuſpenſio alia officia, vel alia temporalia reſpiceret: tūc enim appellatio emiſſa à tali interdicto, vel ſuſpenſionis ſententia ſuſpenderet omnino ejus effectum, ita tenet Philipp. Franc. *in cap. adhac quoniam, in princ. de appell.* ubi etiam Abb. & alij, latè Emanuël
124 Rodriguez *in qu. regul. quaſt. 39. art. c. 5. tomo* 1 qui dicūt, quòd ſi judex interdixit alicui ingreſſum civitatis, ſeu palatij, vel ingreſſum alicujus poſſeſſionis; appellante ipſo ab eo interdicto, ſuſpenditur effectus ſententiæ, quod idem dicendum eſt in ſentētia ſuſpenſionis, vel interdicti à beneficio, ut per argumentum ab ſpeciali text. *in c. is cui, de ſentent. excommun. lib.6.* tenet gloſſ. *ibi verbo ſequentē*, ubi eam ſequitur Archidiaconus, & Joann. Andr. quam gloſſ. inenti tenendam dixit Philipp. Franch. & Abb. *ubi ſuprà*, quam ad hoc omnino vide, quoniam ſingularis eſt ſine dubio, qui omnes hanc partem tenent contra Innocentium, qui contrarium inſinuare videbatur *in dict. cap. adhac*, vide etiam Lancelot. *de attentat. 2. parte, cap. 12. in præfatione. n.*86. qui confusè multum loquitur, & poſt Philippum Fran. *in cap. adhac quoniam, ſub nu. 5. de appellat.* dicit Eſcac. *de appellat. quaſt. à num. 67. & quaſt. 17. limit. 42. numero fin.*

125 Qui omnes Doctores ſimiliter idem intelligunt, & probant in ſuſpenſione, vel interdicto ab uſu pallij, ſeu à Pontificalibus, cujus effectus per appellationem ſubſequentem omnimodo ſuſpenderetur, qua pendente, & pallio, & Pontificalibus uti poterit, cæteráque omnia facere ex doctrina Innocent. *in c. 1. de ſentent excommu-*
126 *nic. in* 6. & ex Speculatore loco per Abb & Franc. relato, & poſt Franch Eſcac. *d. quaſt. 3. n.*68. ubi quòd ſic ſuſpenſus ab uſu pallij in divinis celebrans non incurrit aliquam irregularitatem.

127 Pariter etiam idem dicendum affirmant Lancelot. *ubi proximè, nu.84. & 85.* ex Decio *conſil. 204. in cauſa cathedrali, per totum*, & alij, in Epiſcopo, ſeu alio clerico diſpoſito, quia interim appellatione à talis diſpoſitionis ſententia pendente, nihil innovatur integer appellantis ſtatus, imò conſervatur, ut antea: igitur omnes concludunt reg. text. *in dict. cap. is cui*, & aliorum *ſuperiùs* adductorum, ſolùm habere locum in his ſuſpenſionibus, & interdictis, quæ concernunt animam, & ſpiritualia, ſecùs autem in cæteris tēporalitatem, & profana reſpicientibus, in quibus judex Eccleſiaſticus omnino vim fieri declarabitur in tribunalibus ſupremis, ſi recuſet deferre appellationi interpoſitæ à tali ſententia ſuſpenſionis, vel interdicti, omniáque in poſterum geſta reponere.

CAPUT VI.

An judex Eccleſiaſticus vim faciat, non deferens appellationi interpoſitæ à ſententia interloquutoria, lata ſuper articulis ejus cauſæ, à cujus diffinitiva prohibetur appellari.

SUMMARIUM.

A diffinitiva prohibita appellatio ſive quoad unum tantum, ſive quoad utrumque effectum ſimul, an prohibita intelligatur ab interlocutoria, n.1.

Quod non prohibetur, cenſetur conceſſum, n.2.

Analogum per ſe ſumptum ſtat pro potiori ſignificato, numero 3.

Sententia appellatione de diffinitiva intelligitur, n.4.

Appellatio prohibita à ſententia intelligitur à diffinitiva non ab interlocutoria, n.5

Statutum prohibens appellationem à ſententia poteſtatis, intelligitur de diffinitiva ſtrictè, n.6.

Prohibitio compromittendi ſuper cauſa, intelligitur ſuper Principali, non ſuper articulis incidentibus, n.7.

Appellatio prohibita hæretico, quoad diffinitivam duntaxat intelligitur, non quoad interlocutoriam, n.8.

Interlocutoria non reparabilis per appellationem à diffinitiva, recipit appellationem, n.9.

Gravamen non poteſt reparari, quando non poteſt appellari a diffinitiva, n. 10.

A ſyndicatu licèt non appelletur; tamen ab interlocutoria incidenti licere qui aiant, n.11.

Prohibita licèt ſit appellatio in remedio l. fin. de edicto Divi Adria. & l. uni. Cod. ſi de moment. poſſ. *ab interlocutoria incidenti qui teneant, n.12.*

A diffinitiva licèt prohibita ſit appellatio, admittitur tamen ab inordinato proceſſu, n.13.

Appellatio ubi a diffinitiva prohibita eſt, pariter cenſeri prohibitam ab interlocutoria, & emergenti, defenditur, n.14.

Pactum inter partes, ne appelletur in cauſa, intelligitur etiam prohibitio ab interlocutoria, n. 15.

Clauſula (appellatione remota) intelligitur etiam reſpectu interlocutoria, n.16.

Summaria ubi eſt cauſa, omnes ejus articuli ſummarij ſunt, n.17. & 24.

Cauſa, & ratio prohibitiva appellationis in cauſa appellationis militat etiam in interlocutoria, n.18.

Statutum prohibens appellationem à diffinitiva, intelligitur & in interlocutoria, ubi militat eadem ratio, n.19.

Statutum prohibens de nullitate dici, intelligitur etiam in interlocutoria, n.20.

In cauſa qua conveniunt, debent & in effectu convenire, num.21.

Caſus, quos nectit æquitatis, & rationis identitas, non ſunt quoad juris diſpoſitionem ſeparandi, n.22.

Ab interlocutoria facilius jus appellationem tollit, n. 23

Natura eadem eſt quaſtionis incidentis in cauſa principali, qua de ipſo principali, n.24. & 27.

De parte quoad partem idem eſt, quod de toto quoad totum, n. 25.

Prohibita appellatio à cauſa principali, prohibitur etiam ab acceſſoriis, n.26.

Appellatio ubi eſt prohibita ex natura cauſa prout alimentis, &c. intelligitur prohibita ab incidentibus, n. 27.

Prohibetur cùm quid, cenſetur etiam prohibitum omne, per quod pervenitur ad illud, n.28.

Per interlocutoriam pervenitur ad diffinitivam, n.29.

Appellatio ſi eſt prohibita à laudo, ita prohibetur à præambula compulſione, n.30.

Ap

Appellatio ubi eſt probibita à principali , an ita intelligatur ab interlocutoria, varij varia dixêre, n. 31.

Abbatis opinio refertur, n. 32.

Angeli diſtinctio refertur, n. 33.

Ægidij Boſſij diſtinctio refertur, n. 34.

Decij diſtinctio refertur, num. 35.

Rebuffi opinio refertur, n. 36.

Achil. Perſonal. diſtinctio refertur, n. 37.

Scacia opinio refertur tenentis abſolutè probibitam appellationem in cauſa principali, cenſeri probibitam ab interlocutoria, n. 38.

Appellatio ubi admittitur quoad devolutivum , non poteſt dici, quod interlocutoria non poſſit reparari per appellationem à diffinitiva, n. 39.

Gravamen in poſſeſſorio reparatur in petitorio. ſecus ſi ſuper petitorio, judicium non expectatur, n. 40.

Doctorum omnium reſolutio in quæſtione propoſita, & diſtinctiones non integrè ſatisfaciunt, n. 41.

Authoris diſtinctio refertur in propoſita quæſtione, n. 42.

Appellatione probibita quoad ſuſpenſivum tantùm in cauſa principali, cenſetur probibita ab interlocutoria ſuper incidenti , aut emergenti articulo, n. 43.

Statutum generaliter probibens appellationem à tali cauſa intelligitur probibere a qualibet ejus interlocutoria, n. 44.

Idem in ſtatuto probibente compromiſſum, n. 45.

Oratio indefinita negativè concepta univerſalem ſignificationem habet, n. 46.

Negatio appoſita ſubjecto, aut termino communi , facit orationem univerſalem, n. 47.

Statutum probibens appellationem ſpecialiter à ſententia, intelligitur de diffinitiva , non de interlocutoria, cùm ſit ſtricti juris, n. 48.

Statutum probibens appellationem, eſt odioſum, & reſtringendum, ut minùs lædat jus commune, n. 49.

Ratio per quam ſtatuto probibetur appellari à ſententia , ſi militet etiam in interlocutoria , de ipſa intelligitur, licèt ſit ſtrictè interpretandum, n. 50. & 51.

Probibita appellatione in cauſa principali, probibetur ab interlocutoria, etiamſi aliàs ab ipſa licuiſſet appellare, n. 52.

A competentia, vel incompetentia appellatio admittitur etiam ubi ſit probibita a diffinitiva, quoad ſuſpenſivum tamen, n. 53.

A competẽtia, ſeu incõpetentia non cenſetur probibita appellatio quãdocunque probibetur ab interlocutoria, n. 54.

Incompetentiæ exceptio quandoque opponitur , ad impediendam ſententiæ executionem, n. 55.

Probibita appellatio per ſtatutum non intelligitur probibita a ſententia ſuper incompetentia, n. 56.

Iuriſdictionis defectus exceptio non cenſetur excluſa à diſpoſitione probibente omnes exceptiones, n. 57.

Interlocutoria ſuper legitimatione perſonarum an admittat appellationem, ubi cauſa principalis illam non recipit, puta; quia eſt executiva, n. 58.

Legitimatio perſonarum in quocunque judicio neceſſaria eſt , n. 59.

Exceptionem incapacitatis , in quolibet judicio executivo admittendam, n. 60.

Legitimè actor , & reus debent comparere in quolibet judicio n. 61.

Legitimitatis exceptio non cenſetur excluſa à quolibet ſtatuto , omnes exceptiones adverſus inſtrumentum excludente, num. 62.

Legitimitatis exceptio etiam poſt tres ſententias poteſt opponi, n. 63.

In judicio ex l. fin. Codice de edicto divi Adriani, *interlocutoria procuratorem legitimum non eſſe, vel aliquem non habere legitimam perſonam ſtandi in judicio, recipit appellationem, n. 64.*

Et in pronuntiatione, quem eſſe, vel non eſſe tutorem, n. 65.

Beneficij curati proviſio non recipit appellationem, & proceditur ſummariè, num. 66.

Oppoſitor, ſi declaretur eſſe, vel non eſſe filium patrimonialem , aut alias perſonam legitimam ; licitè appellat in proviſione curati, n. 67.

Appellatio permittitur ab ordinato proceſſu , etiamſi in cauſa principali non admittatur quoad diffinitivam, num. 68. & 69.

Hieronymi Gonzalez opinio reprobatur, n. 70.

A judice procedente ordinariè , cùm debeat procedere ſummariè, tanquam ab inordinato proceſſu licet appellare , num. 71.

A judice procedente ſummariè, aut executivè, ubi ordinariè debuit procedere, licet appellare, n. 72.

Niſi quando ſummariè procedere , relinquitur judicis poteſtati , n. 73.

Ordinem judiciarium ſervare, non poteſt nocere, n. 74.

A judice non faciente quod ejus poteſtati relinquitur ; non licet appellare, n. 75.

Ad teſtium inhabilium , ſeu poſt terminum probatorium admiſſionem appellatio admittitur , etiam ubi à diffinitiva probibetur quoad ſuſpenſivum, n. 76.

Sententia interlocutoria , ſi per dolum , aut injuriam feratur , appellationem recipit , etiam ubi à diffinitiva probibetur, n. 77.

Idem eſt in ſententia , quæ fertur per latam culpam , cùm dolo æquiparetur, ibid.

Sententia lata per dolum judicis nulla eſt , nec tranſit in rem judicatam num. 78.

Sententia nulla executionem non meretur, n. 79.

A diffinitiva probibita appellatio quoad utrumque effectum cenſetur permiſſa à qualibet interlocutoria incidenti, n. 80.

Ab interlocutoria appellatur , quando per appellationem à diffinitiva reparari nequit, n. 81.

Gravamẽ dicitur irreparabile per appellationẽ à diffinitiva, quando nullo modo ab ea permittitur appellare, n. 82.

Appellatio devolutiva ubi a diffinitiva datur , non poteſt dici , gravamen interlocutoriæ non poſſe reparari per appellationem à diffinitiva, n. 83.

Concil. Trid. ſeſſ. 13. de reform. c. 13. *ponderatur, n. 84. & ſeqq.*

Appellatio , ubi ſimpliciter à iure reperitur probibita ; intelligitur quoad utrumque effectum, n. 85.

Principis à voluntate quæ pendent , impoſſibilia judicantur , num. 86.

Appellatio ubi probibetur in delictis , non intelligitur probibita ab incidentibus, n. 87

Iura adaptantur ad ea, quæ frequentiùs accidunt, n. 88.

Gravamen non reparari per appellationem à diffinitiva verificatur, quando ab ea eſt probibita, quoad utrumque effectum, non quoad ſuſpenſionem tantùm, n. 89.

Hæretico licèt probibeatur appellatio à diffinitiva , non tamen ab interlocutoria & quare, n. 90. & 91.

L. 1 §. quæſitum ff. de appellatio. *verba ponderãtur, n. 92*

Probibita appellatione à diffinitiva in cauſa principali quoad ſuſpenſivum, appellationi à qualibet interlocutoria regulariter deferendum non eſt n. 93.

Probibita appellatione à cauſa principali quoad utrumque effectum, admittenda eſt à quolibet gravamine incidenti, n. 94.

A poſſeſſoriis an ſit appellatio probibita quoad unum , vel utrumque effectum duæ ſunt contrariæ opiniones , n. 95.

A poſſeſſorio ſi fuiſſet appellatio probibita quoad utrumque (ut plurimi putarunt) verum foret, permiſſam eſſe a qualibet interlocutoria, ibid.

HUjus quæſtionis, ut debitum conſequa-
mur exitum , in duas cogimur jus imitan- 1
tes , partes dividere , atque diſtinguere , ſci-
licet ; in appellationes ab interlocutoriis latis in
cauſa , cujus diffinitiva prohibetur appellatio , quoad
effectum ſuſpenſivum tantùm , & in appellationes,
quæ emittuntur ab interlocutoriis , in cauſis , &
negotiis negantibus à diffinitiva appellationem
quoad

quoad utrumque,& ſuſp nſivum & devolutivum ſimul de quo ad reſolutionem quæſtionis propoſitæ apparebit.& pro parte affirmativa, nempe ; vim judicem facere hujuſmodi appellationi non deferentem. Probatur primò.

2 Quoniam quod non prohibetur,cenſeri permiſſum, *l.1.& text in l.ex eo,ff.de teſtib.*text.*in l. inter ſocerum, §.cùm inter,ff.de pactis dotal.*ſed appellatio ab interlocutoria non invenitur prohibita hoc caſu;quando prohibetur à diffinitiva:ergo cenſeri debet permiſſa,& admittenda,& quia analogum per ſe ſumptum debet referri ad potius ſignificatum,*§.jus civile,inſtit.de jure na-*
3 *tur.*& id in terminis dixit Franch. *in c.eam appell.§.ſi verè,n.3.de appell.in 6.*Abb.*in c.paſtoralis,n.6.de appell.*
4 quoniam appellatione ſententiæ,intelligitur de diffinitiva,text.eſt *in l.quod juſſit,ff.de re jud.*ibi,licet de ſententiis contra,*&c.*notat gloſſ.*in c.cum olim.de teſtibus,* & pariter ex text.*in c.venientes,de jurejur.*ibi, cùm leges etiam ſæculares poſt ſententiam etiam beneficium appellationis non denegent à gravatis,&c.;*juncta l. ante ſententia tempus,*& ibi Cynus *n.fin.C.quorum app.non recip.*ubi ab interlocutoria prohibetur,& non à diffinitiva,idem docet Bald.*in l.ſi ex cauſa,§.nunc videndũ.* & ibi Albericus *ff.de minoribus*, poſt Gulielmum Cumum, quod prohibita appellatione à ſententia intelli-
5 gitur a diffinitiva, non autem ab interlocutoria,idem Bald.*in l.1.in princ.ff.de off.præfecti præto.& in additio. ad Specul.tit.de ſentent.* Socin.*conſil.39.capio primum, num.12.lib.4.*Alexand.*conſil.50.viſis actis ſub numer.2.*
6 *lib.2.*ubi quòd licet ſtatutum prohibeat appellationem à ſententia poteſtatis,debet intelligi de ſententia, quæ eſt ſtrictè diffinitiva : ergo quando appellatio removetur à diffinitiva ſententia,non debet extendi ad interlocutoriam.

7 Facit inſuper quoniam quando in aliqua cauſa, qua per legem,vel ſtatutum prohibitum ſit, compromittere,intelligi debere quoad cauſam principalem, & ſubſtantiam negotij,non tamen intelligi quoad articulum emergentem in eo : docet Bald. *in l. cum proponas, in fin. de rebus cred tis*, quod etiam affirmant nonnulli Doctores relati à Socino ſeniori *conſilio 300.column.3. verſiculo circa tertiam.l.2.*Huc pertinet,quod ſcriptum reliquêre Archidia Ioan Andr. & Geminianus *in c. in-*
8 *quiſitionis,de hæreticis,l.6.*quo loci illud affirmant,quod licèt hæretico prohibitum ſit appellare, intelligitur quoad ſententiam diffinitivam,non autem quoad ſententiam interlocutoriam.

9 Ulteriùs probatur, quoniam quando interlocutoria non poteſt per appellationem à diffinitiva reparari,licitè admittit appellationem,*ſuprà,capite primo,*latè diximus,Sed ubi prohibetur appellatio in cauſa principali,gravamẽ interlocutoriæ reparari nequit,ergo ab in-
10 terlocutoria iis caſibus admitti debet appellatio:ita loquendo de poſſeſſorio argumentatur Ozaſch. *dec. 25. mortuo inteſtato,ſub n.14.*Contard.*in d.cta l.unicn,lim.5. n.3. verſ.ſed ea ratio*, &c.

11 Deinde, & hæc pars fulcitur, quoniam licèt à ſententia lata in ſyndicatu contra Officialem appellari nõ liceat, quoniam ea pendente executio fit : tamen bene poterit appellari ab interlocutoria ſententia, ſeu gravamine incidenti,quoniam ab eo officialis in ſyndicatu rectè quit appellare, quamvis ſibi à diffinitiva prohibeatur, ut per Paridem de Puteo *in tract. de ſyndicatu, verbo appellatio,in verſiculo ſyndicatus,& verſiculo à ſẽtentia lata,*Modernos *in anaot.ad Ægidium,numer.195.* Maranian *in Speculo advocat 6.part.princ 2.actu,titul.de appellat.num.193.* & alios citatos à Lancel. Roberto *de attent.2.p.cap.12.lim.20.num.4.* quibus pariter aſſentire videtur.

Cæterùm, & hæc pars tuetur ex his, quæ adducunt Innocen.*in cap.ſignificaverunt,verbo appellaſſe, de teſtibus,*Angel.*in conſilio 46.ſtatuto civitatis Florentiæ,col.fin. verſiculo præterea*, quem ſequuti ſunt Nicellus *in tract. de concord.g off.ſub num.23.verſiculo 4.moderatur,*Stephanus Autrer.*in additio. ad deciſiones Capellæ Tholoſ.* Decius *in cap.paſtoralis numero 4.de appellat.*Blanchus *in tractatu de compromi.4.quæſtione, princip.numero 21. verſiculo quartò deducitur,*Lancelotus Robertus *ubi ſuprà,d.limi.20.n.4.*Contard *in l.un ca, limit. 5. numer.1 & ſequentibus,& quæſtione 20.num.1.Cod ſi de momen. poſſeſ.*Veſtrius,Gravatius,quos citat Eſcacia *lib.1. cauſa.civil.& crimin. cap.97.ſub n.981.* Petrus Dueñas *in regul.44.fall.3.*Bald. & Albericus poſt Guillelmum de Cunis *in l.ſi ex cauſa,§.nunc.videndum.ff.de minoribus* Zuchard.*in l.fin Cod.de edicto Divi Adrian.num 436.* illud omnes affirmantes,quòd licèt à ſententia lata in 12
poſſeſſorio,*ex l.1.Cod.ſi de momentanea poſſeſſione* ſimiliter,&in remedio legis,finalis *C.de edicto divi Adriani tollendo*,non admittatur appellatio, imò prohibita ſit; nihilominus ab interlocutoria lata ſuper articulis emergentibus in cauſa,& ejus diſcuſſu appellatio admittitur undique.

Pariter,& illud hanc partem affirmativam defen- 13
dit;ſcilicet,quoniam in his, & aliis caſibus, in quibus non permittitur appellatio quoad merita, & ſubſtantiam cauſæ,admittitur tamen ab inordinato proceſſu, & ſic à gravamine articuli emergentis,ita docuit Bald. *cap.ex conquæſtione,n.2.de reſtitutione ſpoliat.*Iaſ. *n l.1. numer.5.verſica'o limita 2.de bonorum poſſeſſio.ſecundum tabulas,*& ibi Decius *num.6.verſiculo quinto, & ab inordinato,&c.*idem Decius *in dict.l.fin.C.de edicto Divi Adri.num 47.verſiculo ſed poſſet.*Covarruvi.*in pract.qq. cap.23.n.8.verſ.cæterùm licèt,*Natta *conſil.121.n.4 lib.1.* Ioſeph.Ludovi.*deciſ.39.n.8.*Zuchard.*in dict.fin.Cod. de edicto Divi Adri.n.436.*Bellam.*deciſ.347* Feli.*in c.ſuborta,n.4.lim.1.de re jud.*Veral.*deciſione 6.vel.60.num.5. & 6.pars.1.*Marqueſſa.*de commiſſio.1.part.cap.12.n.31.* & de hac re latiſſimè agemus *infrà,4.Part.c.13.per totum,*ubi plures doctrinas congeſſimus:Quæ pars,& rationibus,& authoritatibus ſatis comprobata videtur, ut firmare queat aliquis regulam generalem, appellationem,nempe, prohibitam in cauſa principali non cenſeri prohibitam in interlocutoriis prolatis ſuper articulis incidentibus, ſeu emergentibus, & per conſequens judicem,qui ei deferre recuſat,vim facere manifeſtam,ſibi nec per Senatum cauſam remittendam eſſe videri.

Et licèt præfatis Doctoribus hæc & tibi,lector can- 14
dide,placeat,multis tamen opinio aliis diſplicet, probantibus hoc caſu,hacque quæſtione,vim nullam judicem cõmittere, ſi noluerit deferre appellationi emiſſæ à ſententia interlocutoria, vel à gravamine incidenti ante diffinitivam ſententiam, à qua prohibita eſſet appellatio. Quoniam eo caſu appellationem admitti non debere,ſicut nec à diffinitiva, dicunt. Quod ex eo probatur,primò,quia ſi inter partes litigantes pactum fiat,ut à ſententia in cauſa lata non appelletur, intel- 15
ligitur etiam ab interlocutoria hæc prohibitio facta, ita tenent Bald & Salicetus *in l.fin.§.fin.C.de temporibus appellationum*, quos ſequutus eſt Gregorius Lopez *in l.13.tit.23.part.3.in gloſſ.6.*allegat ad hoc text.*in l.1. §.ſi quis ante ſententiam profeſſus, ff.à quibus appellare non liceat,*ibi, indubitatè appellandi auxilium perdit, *&c.*

Similiter quia quando Princeps prohibet appella- 16
tionem,putà,quando committit cauſam,ea remota, intelligitur etiam ab interlocutoria remota,atque prohibita,ita contra Bart.tenent Angel.& Immola *in d.l...§. fin.ff.à quibus appellare non licet,*Gregor Lop.*in d.l.13, titul.23.part.3.gloſſ.9.* rationem reddentes ; quia eadem ratio militat in utroque,Lancelot.*de attent.1.part.c.12. limit.8.n.20.& 21.*

Deinde facit pro hac eadem parte,quia quando cau-
ſa eſt ſummaria, omnes ejus cauſæ articuli ſummarij 17
eſſe

eſſe debent ut notat B. *in extravag. ad rep ime-dum, in verbo ſumm. aria*, quem ſequuntur Doctores *in cle. ſæpè de verborum ſig-if.* & latè explicat Iaſon *in l. 2. Cod. de edicto Divi Adrian. tol.* quibus addendus Petrus Anchar. *in cl. diſpend. 5. nota. de ind.* optimè per Ant. Natram *conſ. 121. q. 12. lib. 1.* ergo eodem modo dicendum eſt, quòd quando in aliqua cauſa appellatio prohibe-
18 tur, intelligit etiam debet à quolibet ejus articulo.

Deſuper, quoniam appellatio in cauſa prohibita, ſive ratione cauſæ, putaſquia celeritatem, celerémque executionem requirit, ſive propter authoritatem judicis de ea cognoſcentis, quæ eſt ratio magis frequens, ac fundamentalis, quâ regulariter appellatio eſt prohibita, ut patet ex juribus, & authoribus rem hanc attingentibus, ut videbimus in diſcurſu hujus libri: ſed hæc ratio pariter militat in ſententia interlocutoria, ſicut & diffinitiva; ut etiam conſiderat Benedictus à Plumbino *in l. etiam, §. abſens, ff. de manumiſſ. vi. dicta*. Menoch. *in tract. de adipiſcenda poſſeſſ. rem. 4. n. 813*, & pe. Angel. & Imolain *in l. 1. §. fin. ff. à quibus appellare non licet*, ita docet Gregorius Lopez, *in l. 13. tit. 23. part. 3. gloſſ. 9.* Alexand. *conſil. 50. viſis actibus, num. 121 l. 3.* latius Felin. *in cap. cauſam quæ, ſub num. 27. verſiculo dum dicit de reſcriptis*. Aquiles Perſonal. *tractatu de adipiſcen. poſſeſſ. n. 336. verſiculo ego bene fateor,*
19 & quod ſtatutum loquens de appellatione à diffinitiva militet in interlocutoria, quando in caſu eſt eadem ratio, tenet poſt Paul. Caſtrenſ. Franch. *in c. paſtoralis, quæſt. 6. n. 14. de appell.* Rota *dec. 110. num. 20. p. 1. diverſorum*, Cæſar Contard. *in l. unica, lim. 5. num. 4. verſiculo lim. modo, Cod. ſi de momen. poſſeſſio*, & facit
20 Puteus *dec. 274. die 5. Maij num. 3. l. 3.* quem ſequitur Contard. dicens, *ubi proximè, num. 6.* quòd ſtatutum prohibens dici de nullitate, interlocutoriam comprehendit: ergo idem, quod in diffinitiva dicêdum eſt, quia ubicumque eſt eadem ratio, eadem eſt juris
21 diſpoſitio, *l. illud, ad l. Aquiliam, l. actio. ff. de verborum oblig.* & quæ in cauſa conveniunt, debent & in effectu convenire, *l. de quibus*, ubi Ang. & Doct. notant, *ff. de legib.* caſu namque, quos nectit paritas æquitatis, & identitas rationis, non ſunt quoad juris diſpoſitionem
22 ſeparandi, *d. l. illud*, cum ibi notatis per Bald. & Oldrad. & eſt originale verbum Ciceronis *in Topicis*: maximè, quia faciliùs jus tollit appellationem ab interlocutoria, cùm ſit minoris præjudicij, tenet in terminis
23 Cæſar Contard. *in repetit. l. unica, lim. 5. num. 4. C. ſi de mom. poſſ.* appellationem ab interlocutoria, quàm à diffinitiva potiùs tolli quoad appellandi genus, & materiam, in illa regula eſt negativa, ſecundùm textum *in l. ante ſententiam tempus, Cod. quorum appel. non recipi.* in iſta autem, & ſic in diffinitiva regula eſt affirmativa, *leg. & in a. rivus*, cùm aliis.

24 Quæ pars iterum corroboratur, quoniam eadem natura eſſe ſolet quæſtionis incidentis, & emergentis in cauſa principali, quæ eſt ipſius cauſæ principalis, *clem. diſpendioſam, de judicijs*, not. Bald. *in l. ſoles, n. 8. ff. de alim. & cibariis leg.* Iaſ. *in l. 2. n. 6. C. de edicto divi. Adri. tol.* Dec. *in cap. paſtoralis, n. 4. in fin. de appell.* latè Menoch. *de arbitr. jud. l. 1. quæſt. 45. num. 9. & 10.* & pulchrè ſcribit ad rem hanc Socinus ſenior *conſil. 30. columna 3. l. 2.* & idem Menoch. ad propoſitum noſtrum *in d. tl. tractatu de adipiſcen. poſſ. rem. 4. num. 815.* cùm ergo in cauſa principali, atque ita à diffinitiva appellare non liceat, non etiam ab incidentibus, quòd pertinet illud vulgaris regulæ, quod idem eſt de parte quoad partem, quod de toto quoad totum textus *in l.*
25 *quæ de tota*, ubi gl. B & Doctores notant, *ff. de rei vindicatione*, bonus textus *in l. juris gentium, §. adeò*, ubi per Iaſon. *ff. de pactis*, textus *in l. ſi unus, §. ſi cum tibi, cum ſeq. eodem tit. text. in l. ſi cui in pri. c. verſiculo proinde, ff. de le. t. text. in l. ares tutoris, in pr. ff. de adminiſtratione tutorum*, bonus etiam text. *in c. ſuper quæſtionem, §. fin.* Salgado de protect. Reg.

& in cap. paſtoralis, §. item cum totum, de officio delegati, c. ſi diligenti, de præſcript. cum aliis, ergo dicendum eſt; quòd cùm non appellatur à ſententia totius cauſæ, & ſuper tota cauſa principali, nec debebit admitti à lata in ipſis parte, & articulis emergentibus, vel incidentibus, & facit quod dicit Egidius Boſſius *in tractat. var. crim. titulo de appell. r. 10.* ex doctrina Alexand. *in l. patris, & filij, ff. de vulgari, & pupillari, column. 2.* & per 26
B. *in d. leg. ſolem*, dicens, quòd quando prohibetur appellatio à principali, etiam intelligitur prohibita ab acceſſoriis, & impenſis, & idem tenet omne Lancelot. ſibi contrarius *3. p. c. 16. à n. 130. cum ſeqq.*

Cæterùm hæc pars defenditur, quia acceſſorium 27
debet ſequi naturam ſui principalis, *ex reg. vulg. acceſſorium, de reg. jur. in 6.* & ideo dicit Card. Tuſchus *1. tome, concl. 359. n. 44. & 45.* ſequutus Angelum *conſil. 186.* quòd ubi appellatio prohibetur in aliqua cauſa ex ipſius natura, ut in momentanea poſſeſſione, alimentis, & ſimilibus, pariter nec admittenda eſſe ab interlocutoria ejuſdem cauſæ.

Quò pertinet illa vulgaris regula, qua in propoſito 28
utuntur promiſcuè referendi Doctores, ſcilicet; cùm quid prohibetur, etiam probibitum cenſetur omne, per quod pervenitur ad illud: juxta textum *in l. oratio, ff. de ſponſalibus*, & quod ibi addunt communiter Doctores, & *in leg. ſicut certo, § ſi*, & ibi gl. *verbo dominium, ff. commodati*, igitur cùm à diffinitiva appellare 29
non licet, ergo neque ab interlocutoria, per quam ad diffinitivam pervenire, & devenire ſolemus, ita in ſpecie hoc argumento ad hujus partis negativæ defenſionem utuntur, Bald. *in l. unica, n. 4. Cod. ſi de momenti poſſ. fuerit appell.* quo loci rejicit opinionem illam Guillelmi Cun. *in leg. ſi ex cauſa, § nunc videndum, ff. de minoribus*, quam pro contraria parte *ſuprà* ab eodem 30
Baldo ſibi parum conſtante, adduximus; eo etiam uſus eſt Menoch. *ubi ſuprà, d. rem. 4. n. 816.* & huc ſpectat Ancharani doctrina *conſ. 78.* dicentis, quòd, ubicunque non datur appellatio à negotio principali, prout à laudo lato inter conſanguineos vigore ſtatuti alicujus, ita nec dari à ſententia præambulæ compulſionis, quam referens ſequitur Cardin. Tuſc. *in tomo 1. concl. 101. poſt num. 11.* ergo ſimiliter affirmandum eſt in hac quæſtione.

Jam vides, jámque colligere potes, ex tanta rationum, auctoritatúmque varietate, & contrarietate ſi- 31
mul, quàm ſit anceps, quámque difficilis quæſtio hæc, cujus veram, & practicandam jure reſolutionem pollicemur, in qua tradenda, & reſolvenda varij varia dixêre, & affirmarunt: in primis namque Abb. *in cap. paſtoralis, n. 6. de appellat.* dicit; quòd ubicunque per ſtatutum removetur appellatio à ſententia alicujus officialis; putà, poteſtatis, intelligi ſolùm remotam appellationem à diffinitiva, non autem ab interlocutoria, 32
quia appellatione ſententiæ intelligi diffinitivam; & quia ſtatutum debet intelligi in ſtrictiori modo, ſecùs autem (inquit Ipſe) ubi ſimpliciter cavetur ſtatuto, ut à poteſtate non poſſit appellari, tunc namque intelligi de qualibet ſententia, ſeu præcepto, per argumentum *leg. prima, Cod. de officio præfecti prætorio*, & ita Bald. conſuluiſſe dicit, licet conſilium non alleget.

Aliam, & ſecundam huic contrariam, & diverſam 33
omnino diſtinctionem tradit Cardin. Tuſc. per Angel. *conſil. 188*, citatus *ubi ſuprà, d. 1. tomo, concluſ. 369 poſt numerum 11. n. 44. & 45.* quòd quando appellatio prohibetur ob reverentiam judicis, tunc admitti appellationem ab interlocutoria; quando autem eadem prohibita eſt ex natura cauſæ, ut in momentanea poſſeſſione, admittendam tunc appellationé non eſſe putant.

Tertiam Egi Boſſ. *in d. tractatibus variis crim. tit. de appella. n. 11. & 12* diſtinguentem inter cauſas, & 34
negotia civilia, & criminalia, ut in prioribus appellationem prohibitam à diffinitiva, eſſe ſimul & ab

interlocutoria prohibitam,ex doctrina Alexandri poſt Imolam *in leg. patris, & filij, ff. de vulgar. & pupill. ſubſ.* & Bart.*in d.leg.ſolent, ff. de aliment. & cibarijs legatis*,Bald.*in l.arbitrium,in princ.ff.qui ſatiſdare cogant.*

35 Quarta diſtinctio fuit Decij *in cap.paſtoralis,num.4. verſ.ad conſiderandum eſt appellatio.* ſcribentis , quòd tunc diſpoſitio prohibens appellationem, non prohiber ab interlocutoria , cùm ſimpliciter de ſententia loquitur, ut ſi dicat,quòd à lata ſententia in cauſa alimentorum,vel ſimili, non liceat appellari : nam tunc appellatione ſententiæ intelligitur de diffinitiva,ut de potentiori;tum etiam, quia minùs læditur jus commune,quod in dubio admittitur appellatio , ut potè quia defenſionem continet:at ſecus eſt(inquit ipſe Decius) cùm diſpoſitio abſolutè,& ſimpliciter prohibet tali in cauſa appellari,tunc enim dicitur probibita appellatio etiam ab interlocutoria.

36 Alij autem Doctores ſimpliciter cum parte negativa,ſcilicet ; appellationi non deferentem ab interlocutoria vim haud fieri,& ultra *ſuprà* relatos, ita affirmant ,Rebuff. *in commentar. ad Regias conſtitutiones Gall. a,tomo 3.titulo de appellat. in præfatione , num.13.* latè Menoch. (cum tamen tribus declarationibus , & aliquibus ex fundamentis , de quibus nos in diſputatione mentionem fecimus) *in dict. tract. de adipiſcen. poſſeſſ.rem.4.à n. 807.cum ſeqq.*

37 Quintam diſtinctionem ſcribit Achilles Perſonal. *tract.de adipiſcen.ſub.n.334. verſiculo ego autem*,quem ſequitur Ruginell.*tractatu de appellat. §. 2. c. 3.ſub n.645.verſiculo ab interlocutoria,in fin. fol.118.*

38 Et poſt hæc ſcripta vidi Eſcaciam *de appell. q. 17. lim.6.memb. 6. à n.18. cum ſeqq.* qui utriuſque partis aliquos ex Doctoribus , eorúmque rationes , ac fundamenta refert, & abſolutè huic poſteriori parti , & opinioni inhæret , & amplectitur , quam *numero 36. & 37.* non ſolùm eſſe affirmat veram , ſed ſervari etiam in praxi,& poſt Menoch. *de arbit. lib. 1. qu. 45. num. 9.* & Zucard. Angel. Ancbara. Paulum, & alios, hanc etiam partem negativam ſequitur Marc. Anton. Peregri. *tract.de fideicommiſſ.articulo 46. num. 50.* ubi referens aliquos Doctores contrariam opinionem tenentes,ſemper ſibi dubitabilem fuiſſe eorum aſſertionem,& plures , ex hactenus relatis Doctoribus , hanc partem negativam abſolutè. & ſine diſtinctione , tenent cum aliquibus tamen limitationibus , de quibus ſtatim,&in alimentis idem repetit Eſcacia *quæſt.17.limit.7. n. 11. & 13.*

39 Qui quidem poſt Paol Caſtr *ſuprà , in conſilio 39 quò l à ſententia lata*,l.a.Decium *in l.fin.n. 30.Cod. de edicto d.vi Adr.* Menoch.*tractatu de adipiſc.poſſeſ. rem.4. q.99.ſub num.817 & 818.* dicunt , quòd ubi appellatio à diffinitiva admittitur quoad eff ctum devolutivum, non poteſt dici , quòd interlocutoria non poſſit reparari per eandem appellationem. Et tacitè videntur innuere , quòd ubi datur prohibitio appellationis quoad utrumque effectum , tunc irreparabilem

40 eſſe interlocutoriam,& cum Bald.Zucar.Meno. & Marzan. *locis ſuperius citatis* dicunt, etiam in poſſeſſorio ceſſare hanc irreparabilitatis conſiderationem , cùm adhuc remaneat judicium petitorij,quo gravamen per interlocutoriam illatum reparatur , & ſic reſpondent argumentis in contrarium adductis , & ſecùs foret, quando ſuper proprietate non expectatur aliud judicium,ut poſt Bald.Peregri.*ub. proximè.n.48.*

41 Sed verùm, nos amantes cognoſcimus , harum diſtinctionum neutram adeò eſſe univerſalem, & completam,quin difficultates infinitas quælibet admittat, quas ſigillatim in ſpecie,ne prolixius videar, non demonſtro,quas quilibet poterit per ſui diſcurſum facillimè nanciſci,quid ſit dicendum in tam utili , ac quotidiana quæſtione.

42 Ego autem ex mente omnium Doctorum diſtinctionem unam ſui meditatus,quæ & copioſa,& univerſalis videtur , cunctas vincens difficultates , & omnia comprehendens,quæ intellectum, & humilem & quietum redditura cenſeo : Aut enim loquitur in cauſa , à qua prohibetur appellatio, quoad unum eff ctum tantum ; nempe,ſuſpenſivum;aut loquitur de cauſa , quâ appellatio prohibita eſt quoad utrumque,ſuſpenſivum, & devolutivum ſimul,ut in priori libenter admittamus opinionem illorum , qui affirmant , & abſolutè tenent 43 appellatione prohibita in cauſa principali , intelligi etiam prohibitam ab incidenti in eam, vel emergenti gravamine, quos retulimus in poſteriori parte quæſtionis , cujus rationes , & fundamenta huic primo diſtinctionis membro quadrant , atque conveniunt , & ex his etiam adducendis in ſecundo.

Quo caſu judex nullam vim faciet , ſi hujuſmodi appellationi negaverit delationem , & per Senatum hoc ita declarandum , cauſam ſibi remittendam eſſe , prout quotidie declaratur, & communiter practicatur, quod extende etiam ad ſtatutum diſponens tamen in 44 genere,&abſolutè,ut ſi dicat,non appelletur à poteſtate,vel à præfecto prætorio , vel non appelletur in tali cauſa;nam tunc etiam ab incidentibus , & emergentibus,& alia qualibet interlocutoria ſententia , vel præcepto cenſetur appellatio prohibita,argumento text.*in l.1.Cod.de officio præfecti prætorio*, quia tunc tangit ejus diſpoſitio univerſaliter omnes cauſæ articulos , ut per Bart.*in leg.ſolent,ff.de aliment.lega.*Bald.*in l.1. in princ. Cod.de ſent.præfecti prætorio*.idem Bald.*in cap.paſtoralis,§.fin.de officio delegati* , ſibi contrarius *in leg.ſi ex cauſa,§.nunc videndum,ff.de minoribus*,idem tenet Abb *in cap.paſtoralis , anu.6 de appellat.* Philipp. Franch. *in cap.interpoſita.§.illc,col.5.verſic.quintò pone quod pars , vel partes renunt.&c.de appellat.* quo loci mordet Bald. 45 *in cap.cauſam quæ, col.fin. ante fin.de reſcript.* & ſimilè conſiderationè in ſtatuto prohibente compromiſſum , facit Soci.ſenior *conſi io 300.columna 3.ad finem,l.2.*

Quod etiam probatur, nam oratio indefinita negativè concepta univerſalem ſignificationem habere, & 46 intelligentiam,dixit textus *in leg.qui ducenta,§.utrùm, ff.de rebus dubiis* , & gloſſ quam ibi notant Fulgo. *in leg.veris geſtum,§.ſed ſi fraudandi,ff.de pactis*, Decius *conſilio 3.columna.4.* idem *in conſilio 490.column.3.* Philip.Probus *in cap.ſi circa de electione in 6.*Hieron. Cagnol.*in l.1.n.8.ff.de regul.jur.s.*Decius *in rubrica ejuſdem tituli num.8.*& eſt ratio , quia negatio appoſita ſubjecto , aut termino communi, facit orationem univerſa- 47 lem,ut comprobat Covarr.*lib.1.var.cap 13.n.7.*

Si autem ſtatutum non ita abſolutè , & generaliter loquatur in appellatione neganda,ſed magis in ſpecie, ut putà,à ſententia poteſtatis,*&c.*tunc ſolùm intelligi negatam appellationem à diffinitiva , non ab interlo- 48 cutoria , quia cùm ſtatutum ſit ſtricti juris, ita ſtrictè interpretandum eſſe in ſtrictiori,& ſic in potiori ſignificato,prout eſt diffinitiva ; & quia ſtatutum appellationem prohibens eſt odioſum,& ſic non ampliandum ut comprehendat laxiorem ſignificationem , & tunc 49 etiam quia minus læditur jus commune , per quod regulariter permittitur appellatio,quæ defenſionem continet,ut in ſpecie : ita hanc limitationem latè comprobant omnes Doctores relati,ultra quos , ita etiam affirmant Florin.*in l.proinde,§.notandum,ff.ad leg. Aquil.* Bald.*in additio.ad Speculato.tit. de ſententiis,colum. 2. verſic.nomine ſententia*,Alex.*in l. a.ff. de appella.recip.& in conſil.1.2.p.*Angel.*in l.fin. in prin. de leg. 1. & in leg. ſtipulationes non dividuntur,de verborum obliga.& in reporto,in verbo arbiter,ſi ex forma ſtatuti* , & hæc extenſio non procedit extra terminos ſtatuti , de quo loquitur , cùm nt diximus,ſit ſtricti juris , non autem in alia 50 juris diſpoſitione,quod adhuc etiam declara,niſi identitas rationis aliud ſuadeat,nam ſi ratio, propter quam appellatio prohibetur,per ſtatutum à diffinitiva , ſeu

ſententia

51 ſenten:ia in cauſa, millrar, & vig:t in interlocutoria,
ut putà; quia n m recipit dilationem, vel ſit periculum
in mora, vel alia ſimilia : tunc etiam ſtatuto prædicto
in ſpecie diſponente, appellationis prohibitio exten-
denda eſt ad interlocutorias,& ad totam cauſam,ac ſi
generaliter, & abſolutè diſpoſuiſſet, ut in ſpecie hanc
declarationem & limitationem ponit Fel. *in d.cap. cau-
ſam quæ,colum.ſi.circa fin.de reſcr.ptis*,ſecundum Bene-
dictum de Plumbino *in l.etiam,§. abſens, ff. de m inu-
miſſis e ndicta*.propter gloſſam *in c.1. in verbo ſent. de
re jud.*& per Alex.*in l. 1.ad finem prin. ff. quod quiſque
juris*, & allegat Paul.Caſtrenſ. *conſ.* 23. dicentem, &
late probantem, ſtatutum Paduanum loquens de ſen-
tentia,habere locum etiam in interlocutoria ob omni-
modam paritatem rationis, quod conſilium ego non
inveni in meis:tamen doctrina, & limitatio Felini op-
tima,& juridica eſt, quam nota.

Secundò extende,& declara ſupradictam reſolutio-
nem, quâ diximus appellationem prohibitam per le-
gem,ſtatutum, vel pactum, aliâve quavis diſpoſitione
cenſeri etiam prohibitam ab incidenti, & emergen-
ti,aliâve quavis interlocutoria : ut intelligatur non ſo-
lùm de ea interlocutoria ſimplici,& à qua aliàs non ad-
52 mittitur appellatio, *ex leg.ante ſ.n cntia tempus, Cod.
quorum appel. non recipi. & ex Conci. Trident. ſeſſ. 4.
de reformatio c 20.& ex eodem Concilio c.2.de reforma-
tione ſeſſ.13.*ſed etiam de ea interlocutoria, à qua aliàs
permiſſum eſt appellare,de quibus *in d.capitul.Concil.
Trident.* latiùs per nos *in cap. 1. ſuprà hac 2. p.* ex ra-
tionibus,& fundamentis,quæ adduximus, ad corrobo-
rationem poſterioris partis noſtræ quæſtionis,quæ om-
nia hîc ſupplere poteſt,& quia eſſet alias inanis, & ſi-
ne dubio ferè Doctorum, diſputatio quæſtionis, quod
etiam probatur ex Menoch.*in 2.rem. 4. de adipiſcenda.
poſſeſſ.num.820.& 867.*dicente,hanc doctrinam ſupra-
dictam procedere etiam in interlocutoria,quæ ſapit, &
habet vim diffinitivæ ex Zuchardo *in repetitione, l. fin.
Cod.de edict.Divi Adri.col.num.*439.& ex Bald.*in leg.
unica,C.ſi de momenta,poſſ. fuerit appellat.* & Angel. *in
l.fin.§.penult.ff.de appellat.*(licèt rationes, quas ipſe ibi
adducit,non multum ſatisfaciant.(Marant.*in ſpec.6. p.
actu 2.verbo & quandoque appellatur,num.312.fol.505.*
Ozaſcus *deciſ.25.num.8.* Eſcacia *de appellat. quæſt 17.
limit.6.membr.9 à n.5. & ſequentibus, f.* 399. & eſt de
mente omnium Doctorum, de re hac tractantium abſ-
que aliqua difficultate Marqueſſan.*de commiſſ.1.p.c* 21.
*n.54.*poſt Rebuff.Contard.& alios.

Illis tamen Doctoribus aſſerentibus appellari poſſe
ab interlocutoria,licèt non appelletur à diffinitiva lata
in poſſeſſorio,ſatis reſpondetur *infra.p.3.c. 15. ad fin.
verſiculo qui autem contrarium,&c.*quòd vide.

Hoc tamen primum diſtinctionis membrum, quo
dicimus, vim nullam eſſe poſſe ; ſi judex non detulerit
appellationi ab interlocutoria,in cauſa,à cujus diffini-
tiva prohibetur quoad ſuſpenſivum tantùm, limitan-
53 dum eſt. Primò, ut non procedat interlocutoria lata
ſuper competentia,vel incompetentia judicis, quia ab
hoc caſu etiam in cauſis, & judiciis privilegiatis ap-
pellationem ut legitimam fore admittendam, dicit
in noſtris terminis Iacob.Menoch.*de adipiſcend.poſſ.d.
rem 4.num.* 822. ſi quidem non cenſetur rejecta appel-
latio à ſimili interlocutoria. quanquam regulariter ab
54 interlocutoria non recipiatur, ut per Angel. *conſi-
lio* 195. *Domina Guillielmina*,idem docuit Bald.*in l.2.
num.13.Cod.de Epiſcop. audi*, ex textu *in authent. habi-
ta*,ubi gl.*Cod.ne filius pro patre & cap.ſignificantibus,de
officio deleg.*& idem tradit Decius *conſil.49. col.2.ver-
ſiculo tertio facit*,Guido Papæ *quæſt.*10.Iaſ.*in leg. quod
juſſit,num.25.de re judicata*, Ruinus *conſilio* 1.*num.* 4.
lib 4 Curtius Iun. *conſilio* 124. *numero* 13. Minſing. *in
55 ſuis obſervationibus,centuria 3.obſervat.*35. Granut. *in
annota ad Veſtrium.lib.3.cap.* 10.*num.* 6. & ideo hæc

Salgado de protect. Reg.

incompetentiæ exceptio quandocunque opponi po-
teſt, ſententiæ ad executionem impediendam, ſive ea
procedat ex vi judicati,ſive ſtatuti, vel pacti inter par-
tes initi, tam in actibus judicialibus quàm voluntariæ
juriſdictionis ita ut aliter faciens cedat à cauſa,ac jure
ſuo privetur,& proceſſus ſit ipſo jure nullus, quamvis
prohibeatur appellatio, quia non cenſetur prohibita
illa, quæ interponitur à judice incompetente ; prout
latè deducit, & ſeriatim explicat Coler.*de proceſſibus
execut.cap.1.p.2.num.7.uſque ad numerum 16. & c. 1.
p. 4. n. 54. uſque ad n.66* Gratian.*diſceptation.forenſ.1.
tom. cap.54. numer.9.* & magis in ſpecie etiam, quòd 56
quando ſtatutum prohibet appellari, non comprehen-
dat appellationem ab incompetentiæ judicis ſenten-
tia,ſed imò eo non obſtante, appellatio licita repute-
tur,probant Federicus *conſilio 66. numero 1. incip. cùm
ſecundum*,ſequitur Decius *conſ. 49. col. fin. ad medium.
verſ.tertiò facit*.concludit etiam Ang.*conſ.* 195. *Domi-
na Guillielm.in fin.*Roland.*conſ.33.num. 6.lib.* 4. & ab
aliquibus fundamentis contrariis hanc excipit, & pro-
bat opinionem Gratian. *in d. diſcepta. forenſ. 1. tome,
cap. 77. à princ.* licèt de hac limitatione dubitet poſt
hæc Eſcacia *de appellat.quæſt.17. limit. 6. membro 7. à
n.47.fol.*584.

Et quoniam juriſdictionis defectus, exceptio, & im- 57
pedimentum cætera omnia excedit,& in generali legis
prohibitione,vel excluſione exceptionis, hæc quæ ex
juriſdictione provenit, ut magis favorabilis, & magis
privilegiata non cenſetur prohibita, nec dempta.Car-
dinal.& Immol.*in clem.1. de ſequeſtratione poſſ. & fru-
ctuum*,per gloſſam ibi, *verbo non obſtante*, ad idem eſt
optima gloſſa *in cap.noſtra,verbo momenti,de procur.* &
ſimilis gl.*in cap.exceptionem,verbo condemnatus, de ex-
ceptionibus*,Barb.*in cap.jurabit,column.3.de prob.*Domi.
*con.24.column.5.in cap.ea quæ,col.2.de re jud. & in cap.
paſtoralis, col 4. de exceptio.* Alexand.*in conſilio 77.n.8.
lib.2.* Ant.Corſet.*in ſuo ſingula.in verbo ſtatutum incip.
ſtatuto cavetur*, Bald. *in l. generaliter column. 1. C. de
Epiſcop. & Clericis*, Romanus *conſ.* 42. *& conſ.* 115.
Paul Caſtrenſ.*conſil.99.lib.2* Hipp.*in ſingulari* 10. idem
in l.ult.n.49 ff. de juriſd. om. jud. Ludovic. Gomez *in
tractat.utriuſque ſignatura n.75.*Decius *conſilio 8.n.6.&
conſil.38.num.7.*Pariſ.*conſilio 45.numero 28. lib. 1. con-
ſi .24.numero 102.lib.2.*& copioſè Vantius *in tractatu
de nullita.ſententiar.titulo de nullitat.ex defectu juriſd.
à prin.*Covarr.*in practic.quæſt.cap. 25. num* 4. ex qui-
bus omnibus conſtat ſimul, tale objectum juriſdictio-
nis, talis eſſe potentiæ, ut impediat executionem
trium ſententiarum conformium, ergo multò magis
impediet executionem ſententiæ primæ, quæ ſuper eo
lata eſt,& per conſequens vim fieri, & omnino repo-
nendum fore tribunal per viam violentiæ additum,de-
clarabit.

Secundò limitãdum eſt,& hic non inutile erit exa-
minare illam celebrem,frequentémque, & quotidianã 58
quæſtionem ; an judex Eccleſiaſticus vim faciat, non
deferens appellationi interpoſitæ à ſententia interlo-
cutoria,lata ſuper legitimatione perſonarum, an tu-
tor, procurator, hæres, & ſimiles ſint legitimæ per-
ſonæ, vel non, ſive ſit in judiciis ſummariis, execu-
tivis & quæ celeritatem requirunt,ſive aliis, à quorum
principali ſẽtentia non licet appellare,quoad effectum
ſuſpendendi, & omiſſa diſputatione brevitatem profi-
tentes in præſenti quæſtione affirmativè dicimus : vim 59
hoc caſu judicem facere, quoniam ab hoc gravami-
ne,juſta & legitima reputatur appellatur, ſupponendo, 60
quòd in judiciis,quantumvis ſummariis,& executivis,
& extraordinariis perſonas litigatorum legitimare ne-
ceſſe eſſe.Bald. *in leg fin. Cod. de edicto Divi Adri. tol-
len.quæſt.5 princ.verſ.*8.Parlador. *lib.1. rerum quotidia.
cap.fin.3.par.§.1.num* 8. & ideo in eis judiciis incapa-
citatis exceptionem legitimam eſſe, & obſtaturam

lariſſimè proſequitur *in remedio leg.fin.C.de edicto Divi Adri.*& explicat Menoch.*de adipiſcenda poſſ.rem.* 4 *à*
61 *n.*757.pluribus Doctoribus relatis, Pedem. *deciſ.* 1. *à n.* 35. dixit, quòd in quocumque judicio, etiam ſummariiſſimo, & ſub quavis forma agitato actor, & reus debent legitimè comparere, *ex l.licet, C. de procurato.* Bart.*in extravag.ad reprimendum, in verbo vel legitimè,* per text.*in l.quidam referunt ff.de jure codicillorũ*, cum aliis allegatis à Vantio *de nullitate ſentent.tit.de nullit. ſententia ex defectu inhabilita*.Roland à Valle *conſ.*46. *n.*1,*&* 2.*volum.*2. & alij plures relati à Pedemont. *ubi proximè*, ubi hanc regulam dupliciter limitat, quem vide, de quibus Deo dante *infrà, videbimus* 4. *p.*
62 Quæ exceptio, & objectio talis eſt naturæ, & cæteras exceptiones limitamut non intelligantur excluſæ ab ſtatuto, quo exceptiones omnes adversùs inſtrumentum & etiam guarentigiatum excluduntur, ut ſcriptum eſt à Bartol.*in l.*1.*§.& parvi refert.ff.quod vi, aut clam*, *n.* 6. quam ſententiam Bartoli apud omnes probatam eſſe teſtatur Parla.*d.l.*2.*rerum quotidia.c. fin.* 3.
63 *p.* §. 1. *numero* 8. quapropter quandocumque opponi poteſt, & etiam poſt tres ſententias *l.licet, C. de procur.* Hippolyt. *in leg. ſi quis, ff. de quaſt.n.* 10. Macanta *de ord.jud.*4.*p.in* 9.*d.r.*38. *& in eadem parte, d. ult. n.* 10. poſt Bald. Alexand. & Jaſonem per eum allegatos, latè proſequitur Sebaſtian. Vanti. *ubi proximè & in titulo an qualibet ſententia poſſit dici nulla, nu.*16. ubi dicit, hoc procedere, etiamſi cauſa coram Principe ageretur, idem Pedemont. *ubi ſuprà n.* 26. itaque nihil mirum, ut etiam hoc in ea cauſa ſit exceptum.
64 Et in ſpecie quando judex pronuntiat per ſuam interlocutoriam, procuratorem legitimum non eſſe; vel principalem non habere legitimam perſonam ſtandi in judicio à ſimili interlocutoria licere appellare, loquendo in remedio ſummariiſſimo *l. fin. Cod. de edict. Divi Adri.* in quo non poteſt appellare, ita limitat Iacobus Menoch. *de adipiſc rem.* 4. *n.* 824. *&* 825. ex doctrina
65 Bald. *in l.*2.*ſi clericus, num.*4. *C. de Epiſcop. audientia*, & ex Signorolo, *conſilio* 14.*num.*5. dicente, appellari poſſe ab ea interlocutoria, qua pronuntiatum fuit, aliquem eſſe, vel non eſſe tutorem, argumento *authent. habita, C.ne filius pro patre*, & eam eſſe rationem Bald. & Signor. ſentiunt, quòd ſecum executionem trahit, nec alia diffinitiva ſperatur, ita etiã ſolere concedit appellare ab interlocutione lata ſuper legitimatione perſonarum, ſcribunt Petrus Dueñas *in reg* 52. *fall.* 1. & Nicol. Anton. Granu. *in annotatione ad Veſtrium*, *lib.* 3. *cap.*10.*n.*7. ultra quos idem tenet Angel. Soci. & Iaſ. *in l.arbiter colum.*2.*ff.qui ſatiſdare cogantur*, Petr. Ferrarienſis *in praxi in forma interlocutoria ſuper legitimatione perſona*, Ioan. de Anania *conſ.*93. *viſo proceſſu*, Philipp. Franc. per textum ibi *in cap.ex parte,*3.*de appellat*, *col.*2.*& in c. p. ſtum ceſſante, in fin de appella.* Salicetus *in leg.poſt ſententiam, colum.*2.*verſ.ad* 4.*Cod.de ſentent.* & nos diximus *ſuprà, cap.*1.*à n.*46. *cum ſequentibus, in hac* 2.*p.*
66 Et ideò dixit in beneficio Curato, (in quo proceditur ſummariè ſecundum *Clem. diſpendioſam de judiciis*, & non admittitur in ejus proviſione appellatio ex Conc. Trid. *ſeſſ.*24.*de reformatione, c.*18.*& ſeſſ.*7.*c.*13.) inquit igitur Hieronym. Gonzal. *in reg. reſerva. titulo in annotatio. nulli, & attent. in cauſis benefi. num.* 187. *&* 188. quòd hoc caſu admittitur appellatio, ſi interponatur à declaratione, vel non declaratione, quòd aliquis ex oppoſitoribus ſit, vel non ſit filius patrimo-
67 nialis, aut aliàs perſona legitima, ex Men. *ubi proximè*, & Antonio Gravatio, Petro Dueñas *ſuprà* relatis, & Bald. *in Margarita decretalium verbo appellat.q.*8. qui Gonzal. ita loquitur retento themate *n.* 187. ubi loquutus eſt de Parochiali, & beneficio curam animarum habente; & ideò in quæſtione concludo, vim facere judicem, non admittentem appellationem ab interlocutoria; ſuper legitimatione perſonæ, etiam in cauſis ſummariis, & executivis, & aliis, à quorum diffinitiva non appellatur quoad effectum ſuſpenſivum.

Iterum & nunc alia ſe offert tollenda difficultas, quæ ſolet oriri ex illa quæſtione, an in his caſibus, & cauſis à quarum diffinitiva non licet appellare, quoad ſuſpenſivum ſaltim, ſi appellatio non admittatur ab
inordinato proceſſu, vis fiat à judice. Et notabilis ori- 68
tur difficultas, imò augetur ex reſolutione principalis noſtræ quæſtionis, quam ſurſum veram vocavimus, ac probavimus etiam, appellationem ſcilicet non admittendam ſuper incidentibus, vel emergentibus, in ſimili cauſa non appellabili, ad quam pariter, quod in præcedenti reſpondeo, vim fieri, ſcilicet quoniam hoc caſu appellationem permiſſam eſſe, omnes fatentur, ſiquidem Zuch. *in l.fin.Cod.de edicto Divi Adria. col.n.*436.
affirmat, quòd licèt in judiciis poſſeſſoriis, aliiſque 69
ſimilibus caſibus non recipiatur appellatio, quoad cauſæ merita, & ſubſtantiam, hoc eſt, quoad ſententiam diffinitivam, & finalem cauſæ deciſionem; nihilominus tamen & ab inordinato proceſſu recipitur.

Idem quod Zuch. antè docuère Bald. *in cap. ex conquaſtione, num.*1.*de reſtitutione ſpolia.* cujus originaliter fuit doctrina hæc, ubi reputat notabile dignum, Iaſon *in l.*1.*n.*5 *verſiculo limita* 2. qui ſingulare commendat *C.de bonorum poſſ.ſecundùm tab.* ubi Decius *num.*6. *verſiculo* 5.*& ab ordinario*, idem Decius *in d.l.un. fin. n.*47. *verſiculo ſed poſſet*, Bart. *in l.*2.*colum.*2.*ff.de appell.recipi.* idem affirmant Catelianus Cota *in ſuis memoralibus. verbo appellari non licet.* Covarr. *in practic. quaſt. c.* 23. *num.*8.*verſiculo caterùm licet*. Natta *conſilio* 121.*num.*4. *lib.*2. Ioſeph. Ludovicus *deciſ.* 39. *num.* 8. & idem dicit Ozaſcus *deciſ.* 25. *num.* 14. Petrus Surd. *deciſione Mantua* 16 *num.*16.*&* 17. Hieronym. Gonzal. *in regul. reſerva o poſt gloſſam.*9.§.1.*in annotation.contra nullius. & attenta. in cauſis benef.n.*202.*& gloſſ.*6.*n.*224.*&* 225. de quo articulo quia latè tractavimus *infrà.*4.*p.cap.*13. *per totum*, hic omitto.

Nec eſt ferendus Gonzalez ibi, qui *numer.* 222. *cum* 70
ſequenti, hac ſumpta occaſione appellationis ab inordinato proceſſu, de quo loquuntur Doctores, ad gravamina alia voluit eam extendere, citatis aliquibus ex ſupradictis autoribus, qui omnes ſolùm loquuntur uno ore in inordinati proceſſus gravamine, ſicque in aliis ab ejus doctrina cavendum eſt, cùm ſupradictis omninu repugnet: quod autem de appellatione ab incompetentia judicis dicit, admittendus eſt ea his, quæ paulò ante diximus, quod veritas eſt, quod nota, ne decipiaris vide etiam quæ nos *ſuprà, c.*1.*n.*46.*& ſequentibus, in hac.* 2.*p.* diximus.

Ex qua reſolutione infero, vim fieri à judice non ad- 71
mittente, ſeu deferente appellationi ab eo potiùs, eò quòd ubi debeat procedere ſummariè contra text. *in clem.ſape de verborum ſignifi.* & ſervare ordinẽ ibi traditum procedit ordinariè, ſervato juris ordine, & terminis, altera partium contradicente: quia cùm tunc id facere, nec ſic procedere valeat, argumento text. celebris *in d.clem. ſape*, ibi, tamen in præmiſſis caſibus ſolemnis ordo judiciarius in toto, vel in parte non contradicentibus partibus obſervetur, non erit proceſſus propter hoc irritus, nec etiam irritãdus.) & ponderando illa verba, (partibus non contradicentibus) quoniam ſi contradicunt, proceſſus erit irritus. Quam etiam conſiderationem exigit gl. ibi *verb. ſolemnis ordo, & verbo non contradicentibus, in verbo partibus*, ubi circa hæc multa dubia præponens, reſoluit; omnino videnda ad propoſitum, quam ſequuntur ibi Cardi. Petrus Ancarra. Immola, & noviſſimè repetentes, & latè Marant. *in* 4.*diſp.per totam*, quapropter ab hoc gravamine appellari licere, appellationémque legitimam eſſe, rectè affirmat Marc. Anton. *in celeberrimo ſuo conſilio* 121. *num.* 3.*tomo* 1. rationem deducens *num. ſequenti*.

ſequenti,ex doctrina , quam mox diximus , quia etiam
io judiciis ſummariis , in quibus licet aliàs non poſſit
appellari,tamen appellare permitti ab inordinato pro-
72 ceſſu , & quòd etiam idem dicendum eſt, judicem in
viis executivis judicij ordinem perturbantem,& pro-
cedere velit ordinarie;& idem ego intelligo à fortiori
in caſibus econtra, quando debuiſſet ordinariè proce-
dere, vel ſummariâ vel executivâ viâ rem cognoſcat,
ut notatur in d.gl.& dicti Doctores, bene probat Bar-
tol.*in conſt.ad reprimendum inter tractatus r,us verbo*
ſummariè,n.33.& ſuprà.

73 Aliterque dicendum erit,quando ita vel à jure , ju-
dice,vel a Papa procedere jubetur, ſecundum *dict.cle-*
*ment.ſæpè,in princ.*non tamen quando judicis poteſtati
hoc relinquitur ,ut poſſit ſic procedere , juxta textum
in clement.diſpendioſam,de judiciis,& ibi dicit *verbo vo-*
lens,gloſſ.quia tunc etiam partibus reluctâtibus poteſt
ordinarie procedere,ut firmat gloſſ.*verb.non contradi-*
cētibus, in princ.& clem.ſæpè,quia quidquid judicis po-
teſtati relinquitur,id ſubjicitur juris neceſſitati,*leg.non*
quidquid,ff.de judiciis & tenet Catelianus Cota *in me-*
moralibus,verbo arbiter,cui data eſt poteſtas.per Baldum
i. leg.nuil. circa fin.ff.de legibus argumento illius text.
& eorum,quæ tractat Innoc.*in cap.novit,in 1. columna,*
poſt princ de judiciis,& ex aliis dicentes,quòd arbiter,
74 cui data eſt poteſtas procedêdi ſummariè,& de plano,
poteſt nihilominus procedere ordinariè , & ejus pro-
ceſſus valebit,quoniam ſervare ordinem judiciarium,
non poteſt nocere,& idem tenet Maranta *in d.4.diſp.*
quapropter cùm nullum poteſt gravamen conſiderari;
appellatio inanis cenſenda eſt,nec admittêda, quia ge-
nerale eſt in omnibus caſibus,in quibus aliquid com-
mittitur à lege,vel à ſuperiori in poteſtate judicis, &
non in neceſſitate,ut quia poteſt aliquid facere,ſi vult,
non tamen tenetur,*juxta d.l.non quidquid* , quia tunc
ſi judex illud non facit,non poteſt ab eo appellari, ex
quo facere non debebat,ſecundum Felinum *in cap.ſu-*
75 *per his,n.5.de accuſatio* Marant.*de ordine judicio 6. p.*
titulo de appell.n.354 pro cujus appellationis delatio-
ne,ſi curia adeatur,vim non fieri,judicique cauſam re-
mittendam declarabitur,prout etiam & nos latè pro-
bavimus *infra,3.p.c.13.per totum.*

76 Aliam etiam noſtra reſolutio patitur limitationem,
ut ſcilicet in ſummariis , & poſſeſſoriis, aliiſque judi-
ciis;à cujus diffinitiva non admittitur ſuſpenſiva ap-
pellatio,tamen ab admiſſione teſtium inhabilium, vel
poſt terminum probatorium licitam eſſe,ex Bald. Au-
ferio,Ozaſco,Veſtrio , Contard. & aliis probavimus
ſuprà, cap.1.num.154.hac.2.p.& ſuprà

77 Vlteriùs limitatur, quando ſententia eſſet lata per
injuriam,ſeu dolum, quia tunc poteſt appellare ab ea-
dem interlocutoria. Bald. *conſilio 217.verba libelli.in*
*fin.ſub. .9.verſiculo concludendo,lib.2.*Nicellus *de con-*
cordia,gloſſa concord.6.verſ.ſub,n.26. fol. 191. Rebuff.
tractatu de ſent.execut. articulo 9 g'.5.num.9. verſ. fallit
quando,Marant.*in ſpeculo,p.6.actu 2. prin. in verbo &*
quandoque appella lim.10.num.315. fol. 505. Eſcac. *de*
appella.quæſt.17.limi.6.membro.7.à num.76 & ſequen-
tibus,fol. 38. Brededo *tractat de appell. part. 1.tit. 11.*
verbo lex.columna 23.latiſſimè Cæſar. Contard. *in leg.*
nunc limi.10.num.1.2.3.& ſequentibus,qui *n.1.& ſub n.2.*
quem ſequitur Eſcacia *num.77* hoc ampliat in ſenten-
tia lata par latam culpam,quæ dolo æquiparatur, quæ
nota,quia jam ſic practicavi.

78 Et ratio hujus limitationis ea eſt, quia ſententia la-
ta per dolum judicis, nulla eſt,adeò ut non tranſeat in
rem judicatam,Contard.*ſuprà,num.7*, & Eſcacia *n. 78.*
eſt ergo univerſalis , & communis limitatio ad om-
nes ſententias merentes executionem , ut illam omni-
modo admittant,quando ſententia ex aliquo juris de-
79 fectu nulla eſt. vel quando ſententia eſt evidenter in-
juſta,quæ nulli æquiparetur , quia quod nullum eſt,
executionem non meretur.textus eſt.*in l.4 §. condem-*
*natum.ff.de re judic.*Bald.*l.nunc.columna 2. num. 5. verſ.*
*denuo quæro,Cod.ſi de moment.poſſeſſ.*Abb.*conſilio 15 de*
*cauſa qua paulò poſt,in princ.lib.2.*Marant.*in ſuo ſpecu-*
lo,part 6.actu 2.princ.in verbo & quandoque appellatio,
*limi 6.n.321.fol.505.*Veſtrius *in practi.lib 7.cap.3. ver-*
ſiculo ad ubi,ſub n.6.fol.195. Eſca.*ubi proximè,n. 79.&*
*ſequentib.*Lancelot.Robert.*de attent.1.p.c.12.limit.25.*
*num.1c.*Achilles Perſonal. *tractatu de adipiſ. poſſeſſ. n.*
334.& 347.verſiculo præterea dato tomo.3.p. 2. fol. 269.
Ioan. Baptiſt.Pontanus *tract.de ſpol o lib.4.*& ex Bart.
mête tenet latè Cæſar Contard.*in dict. leg.unica,limi 9.*
num.2. Cod ſi de moment. poſſ. Zuch.*in l. fin. num.447.*
*C. de edicto Divi Adri.*Menoch.*de adipiſ.poſſ.tom 4.*
quæſt 100.num.850. quia diſpoſitio generalis non tra-
hitur ad ea in quibus eſt evidens iniquitas. Plurimos
citat Contard.ibi *d.limi. 9 nu. 4 & 14.*& nos dicimus
latè *infrà,3. part. cap.9.per totum*,& variis etiam in lo-
cis ubi quam plures alios Doctores congeſſimus.

Secundo autem diſtinctionis membro quæſtionis
principalis propoſitæ,nempe ; quando ſumus in cau-
ſis à cujus diffinitiva ſententia appellatio prohibita eſt
quoad utrumque effectum,& devolutivum , & ſuſpen-
ſivum ſimul, admitto libentiſſimè opinionem illorum 80
affirmantium, prohibitam appellationem à diffinitiva
in aliqua cauſa,prohibitam non cenſeri ab interlocu-
toria,lata ſuper incidentibus,vel emergêtibus articulis
in ea,etiamſi ſit quodlibet gravamen,& non qualifica-
tum,utpote;ut non habeat ejus interlocutoria vim diſ-
finitivæ , nec ſit præjudicialis cauſæ principali ; quod
probo hoc ſolido & evidenti fundamento : quoniam
tunc permittitur ab interlocutoria mera appellari ante
diffinitivam: inter alias limitationes,nempe , quando 81
gravamen per Interlocutoriam illatum,non poteſt re-
parari per appellationē à diffinitiva,probatur in Con-
cilio Trident.*ſeſſ. 24.de reformat c. 20.* ibi,niſi à diffi-
nitiva,vel à diffinitivæ vim habentē,vel ejus gravamē
per appellationem à diffinitiva reparari nequeat, *&c.)*
text. etiam *in l.2 ff de appellat recipi.l.13.tit. 22.part.3.*
l.3.titulo 18.lib.4.recopil Bartol.*in d.l.2.*ubi omnes cæ-
teri Doctores.*in leg.Cod.de Epiſcopal. audient.* Rebuff.
in repetit.leg.quod.iuſſit , num. 76. verſiculo. 3. quando
damnum,&c. Card. Tuſcbus 1.*tomo , conſilio 359.* Paz
in praxi.6.part.tomo.1.in proœmio.num. 20. *cum ſequen-*
tibus,Carret *in practica crimin.in 2. tractatu de indiciis,*
& tortur.§ circa quintum,nu 21. Marſil. *in pract.§ nunc*
videndum,num.2 & in §.expedita,num.70. & in l. 1. in
princ.num 14.Catelianus Cota *in memor. verſiculo ap-*
*pellatione interpoſita nihil innova.*Anton.Gomez. *3. to-*
*mo variarum,c.de tortura reorum,n.13*Franc. Marc. *de-*
ciſ.60.incip.quæ qualiter ſit proveniendum, n. 5. Proſ-
perus Farinac.*in praxi crimin.quæſt.38.num.12.cum ſe-*
quentibus, Bernard. Diaz *regul.39.* Petrus Dueñas *reg.*
*52.fall.2.*Rebuff.*ad concordata Franciæ , titulo de fri-*
volis appell.in rubr.ſub.gl.prima,in fin verſ.fallit quādo
gravamen.fol.mihi 688.Lancelot.Robert *de attenta. 2.*
p.c.12.limi.1.n.92. cum aliis exactiſſimè adductis in
ſpecie *ſuprà hac 2.p.c. 3.*ubi allegavi quamplurimos
Doctores alios ultra hic citatos. *in princ.*

Ergo in caſibus in quibus nullo modo à diffinitiva
permittitur appellare; gravamen illatum abſque dubio 82
dicêdum eſt irreparabile,per appellationem à diffini-
tiva , cùm nulla expectetur appellatio , nec remedium
aliud,quæ ratio non convenit:ubi tantùm prohibetur
appellatio quoad effectum ſuſpenſivum , cui nihil de-
trahitur , quominus poſſit de ſua juſtitia,& injuſtitia,
ſeu gravaminibus,ſibi factis in prima inſtātia, à judice
inferiore, pars docere coram judice ad quem , pro-
ſe quando ſuam appellationem, ut omnia vel annullē-
tur,reſcindantur,vel revocentur, licèt iterum ſenten-
tia diffinitiva ad executionem trahatur, non ideo im-
peditur appellatio , & ejus proſecutio, Et ſic non

poſſumus dicere tali caſu, non eſſe appellationem, quâ
poſſit quodlibet gravamen reparari, quia quoad id,
83 integra manet appellandi permiſſio, ſed tantùm quoad
executionem ſententiæ, quod eſt multùm diverſum,
& nullum inconveniens, quominus appellatio ab ipſa
interpoſita, deſinat reparare præcedens gravamen;
prout probant manifeſtè Doctores ſupracitati pro
parte negativa hujus quæſtionis principalis, ubi quam
plurimos retuli, hoc ipſum evidenter ſentire, dum
firmant quòd ubi datur appellatio devolutiva, non
dici gravamen irreparabile, per appellationem à diſ-
finitiva, ut ſecus eſſe videatur, quando quoad utrun-
que effectum appellatio eſt prohibita. Vide quæ dixi-
mus *ſuprà, à n.39. cum ſequentibus, hoc cap.*
84 Et hanc noſtram opinionem fert Concilium Trid.
ſeſſ.13. de reform.c.13. (quod hactenus numquam vidi
ponderatum, nec etiam allegatum ad propoſitum.)
quod poſtquam diſpoſuerat, ut ne in cauſis criminali-
bus appelletur ab interlocutoriis, ſequitur dicens (niſi
gravamen hujuſmodi per diffinitivam ſententiam re-
parari. vel ab ipſa diffinitiva appellari non poſſit qui
Concil. Tridentin. locus intelligendus eſt, quando
nullo modo appellari poteſt à diffinitiva, nec quoad
ſuſpenſivum, nec quoad devolutivum: non tamen quan-
do appellatio non ſuſpendit effectum ſententiæ, & ad-
mittitur quoad devolutivum, quia tunc non poteſt di-
ci, non poſſe appellari, ex his, quæ jam dicta ſunt.
85 Et quoniam Concilium Trident. dixit (vel ab ipſa
diffinitiva appellari non poſſit & ubi in jure, vel
diſpoſitione invenimus, appellari non poſſe; intelli-
gere debemus de utroque effectu eſſe prohibitionem,
tam devolutivo, quam ſuſpenſivo, ſimul & ſemel;
non tamen ſuſpenſivo tantùm, ita eleganter tenet
Decius *in rubr. de appella.n.5.* Rol. à Valle *conſilio 77.
viſo, n.16. lib.2.* Abb. *in cap. ad reprimendum, de officio
ordinarij,* quos referens ſequitur Lancelot Rob. *de at-
tentat. 2. p. cap. 12. limi. 25. num. 29.* & idem *in ea-
dem. 2. p. cap. 12. limi. 53. n. 38* & hoc idem non obſ-
curè ſentit Petrus Surdus *de c. 36. n. 21. & 22. cum
ſequentibus,* qui expreſsè loquitur, quando omnino de-
negatur appellationis recurſus, ubi diſputat, quid
quando datur ad Principem ſupplicatio, quo caſu ab
86 emergentibus pariter dicit appellationem eſſe permit-
tendam, quia ſupplicatio pendet à voluntate Principis,
quod impoſſibile reputatur, *juxta l. apud Julia. §. fin. de
lega. 1. l. quis cum major. in prin. ff. de bonis l.* quem om-
nino vide per totam deciſionem; ergo de appellatio-
ne omnimodo & abſolutè prohibita intelligendum eſt
Concilium. Vide quod annotavimus *infrà, num. hoc
cap.*
Quod Tridentinum Concilium non ſine myſterio
id decidit in criminalibus cauſis, ut ex eo patet, in
quibus quando appellatio prohibetur, rarò, aut nun-
quam prohibetur, quoad effectum ſuſpenſivum tan-
tùm, ſed quoad utrumque ſimul, ut in duce ſeditionum,
notorio crimiuoſo, convicto confeſſo, virginem rap-
tore, & ſimilibus *ſuo loco, infrà, 3. p.* dicendis, & ſic de
his prohibitionibus intelligendum eſt.
Quo etiam ſenſu intelligendus eſt Egidius Boſſius
in tractatibus variis crimi. titulo de appell. n. 10. & 11.
ubi dicit, quòd licèt ubi prohibetur appellatio à prin-
cipali, non etiam intelligitur prohibita ab acceſſoriis
87 & impenſis, ex Doctoribus *ibi* adductis per eum. Vbi
autem prohibetur appellatio in delictis, non intelligi-
tur prohibita ab incidentibus, ſeu emergentibus, ex
88 Bart. *in l. arbitrio. in primis verbis, ff. qui ſatiſdare cogan-
tur,* quoniam quando in iſtis prohibetur, ſemper ferè
eſt quoad utrumque effectum, & ſic ad ea, quæ fre-
quentiùs accidunt, jura adaptari debent, *l. nam ad ea, de
legibus.*
Quo etiam ſenſu intelligendi ſunt Ang. *conſil. 46.
incip. viſo puncto, n.7. verſ. licèt autem. & conſil. 188.*
incipit ſed nunc num. 2. Marant. *in praxi. 6. part. tit.
de appellat. n. 355.* Hieronym. Gonzal. *in regul. reſer-
va. gl. 9. §. 1. tit. de nullit. & art. 1. n. 201.* dicentes, ab
interlocutoria ſumma cum ratione poſſe appellari; 89
quando à diffinitiva prohibitum eſt, rationem redden-
tes, quia gravamen interlocutoriæ non ſperatur poſſe
reparari, per appellationem à diffinitiva, cùm ab illa
non poſſit appellari: quæ ratio nullo modo convenit
ei appellationi, quæ poteſt interponi, & ſequi coram
ſuperiori, licèt inferior ſententia exequatur, cui ap-
pellationi nihil detrahitur quoad hunc effectum, ut
poſſit reparare gravamen, ita plures DD. intelli-
gendi ſunt, non aliter, ut *ſuprà* diximus.
Quo etiam modo intelligitur quod dicunt Archi- 90
di. Ioan. Anton. & Geminian. *in c. ut inquiſitionis, de
haret. l. 6.* dicentes, quòd licèt hæreticus non poſſit
appellare à diffinitiva; poterit tamen appellare ab
interlocutoria, in eadem cauſa lata, quia cùm bis in
caſibus appellatio prohibita ſit, quoad utrumque effe-
ctum, nimirum; gravato per interlocutoriam permit-
tatur appellatio, quia ex quo nullum habet recurſum
poſt ſententiam diffinitivam, æquitas, quam in hujus
quæſtionis membri reſolutione ſequutus fui, ſimul
cum juris ratione ſuadet, ut omnes cauſæ particulæ ri-
mentur, & iterum ac iterum inſpiciantur, & juſtifi-
centur eo modo, ut quando deveniatur ad diffiniti-
vam, veritas eluceſcat, & nullum dubium, & obſcuri-
tatem habeat, eáque prolata, ſine ſcrupulo ad execu-
tionem, non admiſſa appellatione, queat deveniri; pro 91
quo expendo textum famoſum *in l. ne cauſas, Cod. de
appella.* ibi, quoniam verendum eſt, ne lis incognito
negotio dirimatur, adempta copia conquerendi, *&c.*
(*juncta l. 1. ff. à quibus appellare non licet,* quæ notant
gl. & Doctores *in d. leg. ne cauſa,* idcóque prædictorum
omnium Doctorum Doctrina procedit; quando ſibi
aliquo appellationis remedio gravato non poteſt pro-
videri; ſecus autem eſſet, ſi eo providere valuiſſet; ut
benè reſpondet, & intelligit Menoch. *de adiſpiſcen. poſſ.
rem. 4. n. 817.* & præcipuè *n. 819.* quem vide.
Et tandem hæc noſtra opinio probatur ex text. ar- 92
gumento *in l. 1. §. quæſitum, ff. de appellat.* ibi, ſi quis
forte interloquutus fuerit Principem ſe conſulturum;
cum poſſit poſt reſcriptum provocare) per quem text.
& per l. 2. ubi gloſſ. & B. *de appell. recip.* & Bald. *in l. 2.
C. de Epiſcopa. aud.* dixit Anton. Natta *in conſ. 121.
n. 4.* quod omnino dicitur gravamen irreparabile per
appellationem à diffinitiva illud, à cujus diffinitiva
non appelletur, quia eſt prohibitum, & ita à prædicto
gravamine appellari poſſe.
Igitur in quæſtione principali duæ ſunt regulæ con- 93
ſtituendæ. Prima regula ſit, judicem Eccleſiaſticum
vim non facere, non deferentem appellationi emiſſæ
ab interlocutoria, lata ſuper articulis incidentibus, vel
emergentibus in cauſa, à cujus diffinitiva, ſeu negotio
principali non admittitur appellatio quoad unum ef-
fectum, ſuſpenſivum ſcilicet; quam regulam admittas
cum declarationibus ſuprapoſitis in primo diſtinctio- 94
nis membro quæſtionis principalis. Secunda regula
ſit, judicem Eccleſiaſticum vim evidentem facere, ſi
negaverit, recuſaveritve deferre appellationi ab inter-
locutoria, quovis alio gravamine, emiſſæ in cauſæ
proſecutione, à cujus diffinitiva nullo modo admit-
titur appellatio, nec quoad effectum ſuſpenſivum, nec
etiam quoad devolutivum: quæ regula colligitur ex
ſecundo membro diſtinctionis præfatæ quæſtionis no-
ſtræ.
Et ad complementum, atque omnimodam perfe- 95
ctionem noſtræ reſolutionis, illud debes annotare,
quòd inter noſtros, in quas itum eſt ſententias, alij ut
in poſſeſſoriis de jure civili appellatio ſit prohibita,
quoad ſuſpenſivum effectum dumtaxat, alij verò dire-
ctò contrariam opinionem tenuere, ut ſcilicet ſit pro-
hibita

hibita quoad utrumque effectum, & devolutivum, & ſuſpenſivum ſimul, quam magna Doctorum caterva ſuit amplexa, quorum nomenclaturam recenſemus, *ſupra 3 p. c. 12. v. eſ. ultra quos hanc, inſuper, a num 63.* quam communem, & magis communem eſſe quamplures affirmarunt, de quo ibidem ibi: qua opinione attenta nihil mirum, ut nonnulli Doctores aſſeveraſſent, à ſententia interlocutoria lata in poſſeſſorio appellationem habere utrumque effectum, ex eo moti, quia à diffinitiva prohibita extat (ut plurimi putarunt) quoad utrumque effectum, & ſic hac opinione attenta, illi Doctores in noſtra quæſtione rectè procedunt, & loqui dicendum erit, juxta ea, quæ hactenus dicta ſunt, & quæ nos advertimus *d. c. 12. in d. 3. p.*

CAPVT VII.

A ſententia adverſam qualitatem habente, alia quæ prohibet, alia appellationem permittens, ſi appellationi emiſſæ judex in totum non deferat: an violentiam facere dicatur? & quid quando una qualitas apponitur conditionaliter ad aliam, aut etiam ſucceſſivè.

SVMMARIVM.

Appellationi à tota ſententia an ſit deferendum, qua partim prohibet, partim permittit appellare, n. 1.
Favor & odium ubi concurrunt, diſpoſitio an cenſeatur odioſa in totum, n. 2.
Sententia, qua partim prohibet appellationem, partim verò permittit, continet favorem & odium, n. 3.
Regula negativa, & permiſſiva ubi concurrunt, qua ſit ſequenda, n. 4.
Privilegiis duobus concurrentibus, alio permiſſivo, alio prohibitivo, quid attendendum, n. 5.
Obligationes dua ubi concurrunt in eadem perſona, potentior alteram vincit, & perimit, n. 6.
Negativum potentius eſt affirmativo n. 7.
Negatio plus negat, quam affirmat affirmatio, n. 8.
Magis dignum trahit ad ſe minùs dignum, n. 9.
Negativa pracepta magis efficaciùs obligant, & adſtringunt, quam affirmativa, n. 10.
Qualitas potentior praponderat, & pradominatur, numero 11.
Res à potentiori denominatur, n. 12.
Feudum ex gratia, & pecunia, ſi gratia praponderat pecunia, gratioſum dicitur, n. 13.
Qualitatis virtus eſt, rei naturam immutare, n. 14.
Eamque in diverſam ſpeciem convertit, n. 14. & 15.
Qualitas adveniens enti, reponit illud in diverſam naturam, n. 16.
Qualitas formam oſtendit, n. 17.
Alienationis immobilium prohibitio, & mobilium permiſſio, ſi ſimul conjungantur, prohibitio ad ſe trahit permiſſionem, n. 18.
Hareditas quid eſt univerſum, apta comprehendere mobilia, & immobilia, n. 19.
Tutor an ſine decreto poſſit alienare, & repudiare hareditatem, qua habet mobilia, & immobilia, n. 20.
Sententia eſt individua, n. 21.
Sententia non poteſt pro parte valere, & pro parte non valere, n. 22.
Res una non poteſt diverſo jure cenſeri, n. 23.
Res una non poteſt contrarios effectus operari, n. 24.
Cauſa dicitur criminalis, ſi pœna pecuniaria applicatur fiſco, n. 25.
Prohibitione appellationis, & permiſſione ſimul in ſententia concurrentibus, in totum eſſe appellationem prohibitam, qui cenſeant, n. 26.
Mixtura ratione appellatio multoties permittitur à tota ſententia, n. 27. & n. 28.
Prohibitio appellationis, & permiſſio ſi in ſententia concurrant; in totum eſſe deferendum, probatur, num. 28 & ſeqq.
Cap. ſuper quæſtio. ſi verò, §. de officio deleg. *ponderatur. ibid. & n. 122*
Clauſula (appellatione remota) non tranſit in ſubdelegatum, n. 29.
Compoſitum ex diverſis ſpeciebus non habens certam naturam quandoque recipit naturam unius, quandoque alterius aſſumit, n. 30.
Qualitas naturalis, & accidentalis ubi concurrunt, illa hanc trahit, n. 31.
Pupillo, cui ſupervenit furor, non eſt dandus curator, numero 32.
Appellationis permiſſio ubi qualitas naturalis eſt cujuſque cauſa, n. 33.
Appellationem non eſſe permiſſam in aliquo caſu, qui aſſerit probare tenetur, n. 34.
Favor, & odium quando ſimul concurrunt, an diſpoſitio tota judicetur favorabilis, n. 35.
L. 1. §. veteris, ff. de acquir. poſſeſſ. *interpretatur, n. 36. & 37.*
Qualitas contraria ubi concurrit, an attendatur potiùs permiſſiva, n. 38.
Et quid ſi concurrant in diverſis ſubjectis. numero 39. & 40.
Statuto diſponente non poſſe inquiri contra advocatum, alio autem, quod contra militem inquiratur, ſi aliquis miles, & advocatus, an delinquens patiatur inquiſitionem, n. 41.
Qualitas negativa appellationis, & permiſſiva ubi ſint complicata, eſſe in utraque admittendam, qui teneant, num. 42.
Mixtura ratione in cauſa poſſeſſorio in totum admittitur appellatio, n. 43.
Cauſa negativa, & permiſſiva appellationis concurrentes in ſententia, an ſit in totum deferendum, variè, & confuſe loquuntur Doctores, n. 44.
Qualitas negativa, & permiſſiva appellationis concurrens circa idem inſeparabile, in totum denegatur appellatio, num. 45.
Qualitatis diverſitas affirmativa, & negativa appellationis concurrens circa diverſa ſententia, & ſeparabilia capitula, unaquaque ſuum effectum operatur, n 46.
Qualitatis diverſitas appellationis permiſſiva, & prohibitiva, quando circa idem concurrat, ut appellatio in totum admittatur, redduntur exempla, numero 47. 48. & n. 49.
Qualitates contraria circa idem ſuos effectus operari, monſtruoſum eſt, n. 50.
Res una circa ſeipſam non poteſt diverſa jure cenſeri, numero 51.
Qualitas debitor cedit potentiori, ubi utraque concurrit, num. 52.
Sententia tot, quot capitula, & quando, n. 53.
Retractatus an locum habeant, ubi ſimul venduntur res immobiles. n 54.
Condemnatus ad ſalarium, & aliam rem, exequitur ſententia pro ſalario, & non ſuper re, n. 55.
Appellatio à ſententia reſpectu poſſeſſionis ex log. fin. Cod. de edicto Divi Adri. *non admittitur, reſpectu autem fructuum & intereſſe ſic, numero 56. & 57.*
Doctoris dicta debent intelligi ſecundum jura ab eo citata, n. 58.
Fructuum, damni, aut intereſſe reſpectu ſententia ſuper poſſeſſorio non ſuſpenditur per appellationem, ſed reſpectu poſſeſſorii duntaxat, n. 60.
Qua opinio communis, & verior eſt. n. 61.

Appellationi à ſententia reſpectu poſſeſſionis momentaneæ minimè defertur, licet reſpectu fructuum ſit, n.62.

Quod extenditur etiam reſpectu fructuum futurorum, ut in exemplo, n.63.

Sententiæ tot ſunt, quot cauſæ, & capitula ſeparabilia, num.64.

Stipulationes tot ſunt, quot ſpecies ſeparatæ, n 65.

Qualitas utraque prohibitiva, & permiſſiva appellationis operatur in ſuo capitulo ſententiæ diverſo, n. 66.

Sententia poteſt pro parte valere, & pro parte non, ubi ſunt plura capitula ſeparata, n.67.

Summæ ex diverſis cauſis an coacerventur, ut faciant ſententiam appellabilem, n. 68.

Sententiæ tot ſunt, quot ſummæ ex diverſis cauſis debitæ, n.69. ubi de exemplo.

Sententiæ tot ſunt, quot annuæ penſiones, & diſtinctæ in petitione, n. 70.

Statuto ſtante, ut bannitus pro centum offendatur, an duæ cauſæ diverſæ poſſint coniungi, ut faciant centum, & queat offendi, n. 71.

Fructus, aut intereſſe non computatur in ſorte principali ut aſcendat ad ſummam appellabilem, & commiſſibilem per Rotam, n.72.

Summæ plures petitæ ex eadem cauſa, & obligatione ſimul coacervantur, ut aſcendant ad ſummam appellabilem, num.73.

Utile non vitiatur per inutile in rebus diverſis, n. 74.

Favor, & odium ubi concurrunt circa idem, an tota diſpoſitio judicetur favorabilis, n.75.

Qualitas favorabilis, & odioſa qualitas concurrentes circa ſeparabilia, unaquaque ſuum effectum operatur, num. 76.

Diſpoſitio una reſpiciens plures perſonas ex diverſis capitibus, favorabilis, & odioſa extenditur, & reſtringitur juxta ſuum caput, n. 77.

L.generaliter ſ.ff.de fidejuſ. *interpretatur, n. 78.*

Illatio non fit à ſeparatis, & diverſis, n.79.

Communio diſſenſionem præſtat, & pacem turbat, n 80.

Res eadē diverſorū reſpectu poteſt diverſo jure cēſeri, n.81

Contraria poſſunt ex eadem re procedere ex diverſis reſpectibus, n. 82.

Cauſa eadem interdum eſt diverſorum effectuum diverſis rationibus, n. 83.

Reprobare poſſumus, quod approbavimus diverſis reſpectibus, n.84.

Dānū & præmiū poteſt quis conſequi ex eodē facto, n. 85.

Appellationi à ſententia adverſam qualitatem habente circa idem, non eſſe deferendum à neutra parte ſententiæ, regula conſtituitur, n.86.

Appellationi à ſententia adverſam qualitatem habente circa diverſa capitula, partim deferendum, & partim non, juxta uniuſcujuſque qualitatis naturam; regula proponitur, n.77.

Mixtura ſuper poſſeſſorio, & proprietate recipit in totum appellationem, n. 88 & ſeqq.

Cauſa proprietatis abſorbet, & ſupprimit cauſam poſſeſſionis, n.89.

Sententia denominatur à potentiori, cui magis incaleſcit, n. 90.

Mixtura poſſeſſionis, & proprietatis in ſententia, ſive proveniat ex natura poſſeſſorij, ſive extrinſecùs; quia permittitur agi de proprietate; appellationem permittit in totum, n. 91.

Poſſeſſionis cauſam quando abſorbeat cauſa proprietatis, remiſſivè, ibid

Mixtura poſſeſſorij, & petitorij quatuor modis poteſt conſiderari n 92.

Mixtura ut admittat appellationem, attenditur ſententia dumtaxat, n.93.

Mixtura quæ contingit in ſententia, tripliciter conſideratur, ibid.

Sententia lata in poſſeſſorio pro actore turbato, & ſuper proprietate pro reo an ſententia poſſeſſorij ſit exequenda, n.94 & quid in præſenti, n 95 & 96.

Sententia in beneficialibus lata ſuper poſſeſſorio pro actore turbato, & ſuper petitorio pro reo ſi ſuper utroq; eſt actū an ſententia ſuper poſſeſſorio ſit exequenda, n.97. & 98

Sententia lata pro reo turbante ſuper poſſeſſorio, & pro actore ſuper petitorio; an ſententia ſuper poſſeſſorio ſit exequenda, n.99. & 100.

Qualitatum diverſitas prohibitiva, & permiſſiva appellationis ſi cōcurrat circa principale, & acceſſorium, attēditur cauſa principalis, a qua regulatur acceſſorium, n.101.

Sententia lata ſuper principali, & fructibus rei, ſi res non recipiat appellationem, nec fructus, aut intereſſe, ibidem, & n.102.

Appellatio prohibita ſuper principali; intelligitur etiam prohibita ſuper acceſſorio cōtēto in eadē ſentētia, n.103.

Articulus incidens regulatur juxta naturam principalis cauſæ, n. 104

Mixtura poſſeſſorij, & petitorij recipit appellationem, quia petitoriū uti majus ad ſe trahit poſſeſſoriū. n. 105.

Poſſeſſorium venit acceſſoriè ad cauſam proprietatis, ubi ſimul tractantur, n.106.

Mixtura non operatur permiſſionem appellationi, quando petitorium incidenter tractatur in poſſeſſorio n. 107.

Titulus, aut dominium quando limitate deducitur ad poſſeſſionis juſtificationem tantùm, appellatio non ſuſpendit poſſeſſorium, n.108.

Mixtum non dicitur poſſeſſorium ſed merum, quando titulus deducitur ad juſtificationem ejus n.109.

Petitorium imētare aliud eſt, aliud verò poſſeſſorium juſtificare cum titulo, ubi cauſæ natura ita poſtulat, n.110.

Mixturæ ratio ceſſat, ubi nullitas acceſſoriè continetur in ſententia, n.111.

Appellabilitas pendet ab eo quod principaliter agitur non ab acceſſorio, n.112.

Principaliter quod agitur, ſemper attenditur, non quod ſtat acceſſoriè, & conſecutivè n. 113.

Liquidationis articulus veſtitur natura executivi judicij, cui incidit, n 114.

Acceſſoria cauſa non debet mutare naturam principalis, ſed econverſo, n.115.

Prohibito aliquo, prohibentur omnia, per quæ pervenitur ad illud n. 116.

De acceſſoriis idem eſt judicium, quod de principali, etiam in iis, quæ ſunt ſtricti juris, n.117.

Fructuum in poſſeſſorio, quo non veniunt, ut in leg. fin. Cod.de edicto. Divi Adri. *facta condemnatione, veniunt æquè principaliter, non acceſſoriè n.118.*

Fructus ſuapte natura exigunt interdicta, n. 119.

Et in iis fructus veniunt acceſſoriè, n. 120.

Fructus ſequuntur naturam judicij poſſeſſorij, quando veniunt acceſſoriè ad illud, n.121.

Fructuum à condēnatione non ſuſpendit appellatio poſſeſſorium, quando in diverſis capituli ſunt appoſiti, ibid.

Cap.ſuper quæſtionum. ſ. ſi vero de officio delegati, *interpretatur, n. 122. & ſeqq.*

Permittitur appellatio, quādo cum judice à quo non poteſt appellari; ſimul judicat alter, à quo appellatur, n. 123.

Ab alimentorum ſententia continente exceſſivam taxaſionem, an appelletur, n.124. remiſſivè, & n.125.

Liquidum ſententiæ, aut inſtrumenti guarentigiati exequitur ſuſpenſo illiquido, n.126.

Tertius, cujus exceptiones jure regio examinantur in via ordinaria, an poſſit impedire appellans executionem ſententiæ de remate *lata, non obſtantibus tertij oppoſitionibus, n.127.128 & 129.*

Qualitatum diverſitas concurrens circa diverſas perſonas, operatur unaquaque juxta ſuam naturam, n.130.

Sentētia addictionis lata contra debitorem, executio ſuſpenditur reſpectu tertij oppoſitoris, qui ab ea appel. n.131.

Qualitatum diverſitas prohibitiva, & permiſſiva appellationis concurrens ſucceſſivè, quæ ſit attendenda, n. 132.

Exhibendi

Exhibendi ſententia non recipit appellationem, ibid.

Subrogatum ſortitur naturam ejus, in cujus locum ſubrogatur n.133.

Sententia ſubrogati in locum ejus, à cujus ſententia non appellatur, an recipiat appellationem, n. 134.

Stipulatio aliquid faciendum, eſt individua, n.135.

Subdelegatus à delegato cum clauſula (appellatione remota) non poteſt cum eadem clauſula procedere, à num 136.

Stipulatio, navem facere promitto, & ſi non fecero, centum, dua ſtipulationes ſunt, n.137.

Qualitas appellationis appoſita conditionaliter ad aliam diverſa dicitur, tamen una ab altera dependens, pura prior, conditionalis ſecunda, n.138.

Qualitate priori oppoſita conditionaliter in ſententia non purificata, ſola ſecunda remanet in ſententia, quæ ſola attenditur, n.139.

Cauſa perempta qualitas ei injuncta non ſubſiſtit, n. 140.

Sententia ita concepta, (ſi non exhibeat, tot ſolvat) eſt conditio poteſtativa, cujus defectus per appellationem manifeſtatur, n.141.

Qualitas, quæ ob defectum conditionis ſola remanet in ſententia; attenditur quoad prohibitionem, vel admiſſionem appellationis n. 142.

Natura ejus alternativi, quod ſolum remanet in diſpoſitione, attenditur, ibid.

Petitorium abſorbens poſſeſſorium attenditur ad effectum appellandi, n.143.

Qualitates diverſæ appoſitæ in ſententia operatura una poſt alteram, diverſis temporibus, & reſpectibus attenduntur, & operantur, n.144.

Sententia, qua miſſio in poſſeſſionem ex lege fin. *datur, additurque, ut ea apprehenſa pro indiviſo fiat partitio inter cohæredes, non dicitur mixturam continere,* n.145.

Iudex non poteſt eſſe ſubrogatus, qui principaliter non poteſt eſſe, n.146.

Subrogati ut idem ſit jus, requiritur paritas rationis in utroque, n. 147

Exhibere condemnatus, & in defectum juretur in litem, poteſt appellare, n.148. & 149.

Sententia an poſſit exequi pro pœna appoſita in caſu non paritionis, n.150.

Pœna corporalis commutatio ob defectum pecuniaria, an ſit exequenda, n.151.

Pœna commutatio ob defectum pecuniaria quando ſit facienda, n.152.

Qualitas quæ remanet in ſententia, exequitur qualis illa ſit, ſi ſententia ſit tranſacta in rem judicatam, n. 153.

Sententia ad centum; quæ ſi non ſolvat intra menſem, condemnes ad triremes, tranſacto termino fiet executio in pœna corporali, n.154.

Qualitatis diverſitas, ſeu mixtura circa admiſſibilitatem appellationis appoſita in libello non attenditur, ſed in ſententia, n.155.

A ſententia data ſuper poſſeſſorio non appellatur, licèt actum fuerit ſimul de petitorio, n.156.

Poſſeſſorium recuperandæ dumtaxat ſi ſit intentatum, & judex pronunciet ſuper l. ſi quis in tantam, *licèt appellari,* n. 157.

Qualitas extra ſententiam attenditur, quando lata ſit ſimpliciter ſuper remedio poſſeſſorio habente indiviſibiliter cauſam proprietatis annexam, n.158.

Sententia lata generaliter reſtringitur ad proſequuta, numero 159.

Sententia in poſſeſſorio regulatur à petitione, quando poteſt recipere petitionem juxta formam libelli, n.160.

Qualitas ſententiæ non attenditur, quando appellatio ſemel fuit facta appellabilis, n. 161.

Doctores vix tangunt quæſtionem, an ſit appellandum à ſententia continente diverſam qualitatem generaliter, ſed ſpecialiter tantum in uno articulo, ſcilicet, mixtura poſſeſſorij, & petitorij, n.162.

CVM hanc quæſtionem loco regulæ ſcri-
bamus, quæ omnibus ſententiarum ſpe- 1
ciebus valet convenire: ideò nec in-
conveniens, nec inutile erit, neque ordinem
perturbaſſe videbitur, ſi eam hoc loco inſeramos, &
ad partes diſputemus. Et pro negativa: judicem Ec-
cleſiaſticum vim nullam facere, ſi appellationi hujuſ-
modi recuſaret, deferre in totum etiam ab ea parte,
a qua appellatio permiſſa, eſt, probatur primò, quando
in aliqua diſpoſitione concurrunt favor, & odium, ea
cenſetur ſimpliciter odioſa: tenet Ioannes Andr. *in c.*
n c. ſuper gl. ſſ. 5. qua eſt in verbo ſimilibus, & ibi quoque 2
Petrus Ancharra Domini Philipp. Franc. *ſuper eadem*
gl. ſſ. de verb. ſigni lib. 6. Bald. Bald. *in l. 1. col. 1. verſiculo*
etiam nota quòd privilegium, ff. de conſti. Principum,
Nicol. Millis *in ſuo reperto. in verbo vel dicitur favora-*
bilis, & iterum *in verbo privilegium ſi unam*, ſed ſenten-
tia, qua concurrunt appellationis permiſſio, & prohi-
bitio, odium & favorem concurrere conſtat, favorem
nempe; ex parte permiſſionis, odium verò ex parte
prohibitionis, ut vulgare eſt; ergo hæc prohibitio ſim- 3
pliciter, & in totum ſequenda eſt, ac propterea in to-
tum eſſe ſententiam inappellabilem, & per conſequens
vim nullam, ſi non deferatur.

Secundò & pro hac eadem parte fortiter facit: nam
ubi reperiuntur duæ regulæ, una affirmativa, & alia ne-
gativa, hanc potiùs ſequendam, & attendendam eſſe, 4
probat textus *in l. inter quoq; 3. in ordine, §. liberti, ver-*
ſiculo ſed ſi patronum ſuum. ff. de ſuſpectis tutoribus, jun-
cta l. 1. § conſequens, eodem tit. per quæ jura ita tradunt
hanc doctrinã Jacob. de Areti. Dinus, & Bart. *in priori*
lectura, quod etiam ſequitur Alex. *in l. ſi convenerit, col.*
1. ff. de re jud. & ibi concurrunt duo privilegia, aliud
prohibitorium, aliud permiſſivum, illud potiùs præva-
lere, & ſequendum eſſe, *l. ſi Ruffin. vir clariſſimus*, & ibi 5
Bald. *in princ.* Raphaëlis Fulgo. Alex. Franc. Areti. &
Jaſ. *Cod. de teſtam. militis*, & idem eſſe in duobus ſtatu-
tis affirmat Socin. *conſil. 79. ſi eſſemus in terminis, col. 4.*
verſic. confirmatur, quia h c, l. 4 Rebuff. *in repet. l. boves,*
§ hoc ſermone, 7. limit. n. 6. ergo in noſtro caſu ſimili-
ter dicendum eſt, prohibitionis ſententiæ, non permiſ-
ſionis eſſe inhærendum.

Probatur tertiò, quando duæ obligationes, vel ſen-
tentiæ concurrunt in eadem perſona circa idem, po- 6
tentior alteram vincit, & perimit: text. eſt *in l. genera-*
liter, ibi, quia rei obligatio plenior eſt, *quinta in ordi-*
ne. ff. de fidejuſſ. & mandatori. cum aliis. Sed robur nega-
tivæ viribus multò fortius eſt, & potentius quàm ro- 7
bur affirmativæ, ſive permiſſivæ, ut dicunt Alberi. &
Paul. de Caſtro *in l. hoc genus, ff. de conditio & demonſt.*
Philip. Dec. *in c. nam concupiſcentiam, de conſt. col. 1.*
in 3. nota. in 1. lectura, quia plus negat negatio, quàm
affirmat affirmatio, *l. quidquid adſtringenda, l. luminum* 8
§. ult. ff. de ſervi. urbanor. prædi. & quod habetur *in l. is,*
quis ducenta, §. ſed utrùm, ff. de rebus dubiis, & l. filius
familias donare, §. penult. ff. de dona. juncta l. alienarum, §.
donationis, & ibi gloſſ. *ff. de verb. ſignif. l. 1. §. editione*, &
ibi Bald. poſt Raine. *ff. de edendo, l. eum qui, §. ſi libertus*
de jureiur. juncta l. ſi juravero, ff. de jure patrona, & vo-
luit gloſſ. *in cap. cum dilectus, in verbo ſuſpenſis, verſic.*
alij dicunt, & melius, & ibi Anton. *de conſuetudine*, Bald.
in proœmio decretalium, col. 4. verſic. item petentius, ubi
& ad hoc allegat legem *Sabinus, ff. communi dividun-*
do, Socinus, *in l. ſervi electione, col. ult. ff. de leg. 1.* Iaſ. *in*
l. ſi arrogator, col. antepenult. verſic. 3. contra deciſ. & ibi
ad idem contra, *ff. de adoptionibus*, Auguſt. Bero. *in c. 1.*
col. 1. de rebus Eccleſ. non alienan. ergo pars negativa, &
prohibitiva, in ſententia ut fortior, atque potentior, in
totum debet opprimere, & confundere partem permiſ-
ſivam, & affirmantem appellationis.

Quartò & huic parti proderit, quia magis dignum
trahit ad ſe minùs dignum, text. *in cap. per tuas, cap.*

conting

contingit, de arbi. c.2. de conſecratione Eccleſ. vel alta.
Gonzal. in reg. de reſer. gloſſ. 18. n. 9. juxta ea quæ addu-
10 cit Covar. in practi. q. cap. 36. n. 5. verſiculo tertio oppor-
tune quæritur, ſed præcepta negativa magis diguiora
ſunt affirmativis, cùm potentiùs, & efficaciùs obligent,
& magis præciſe adſtringant, quam præcepta affirma-
tiva, ut tenet Archidiac. in c. ſi peccaverit 2 q. 1. quem
ſequitur Panormitan. in cap. novit. col. 12 verſ. ſecundò
quæritur, an quolibet, de judiciis, & quod ſcribit Raph.
Fulgo. in l. juriſgentium, §. ſed ſi fraudandi, per gloſſ.
ibi, ff. de pactis, & quod notatur in c. in circa, de electio.
in 6. & per Bart. in l. ſi pluribus, ff. de lega. 2. & eſt text.
in l. ſi ſervi ff. de ſervitut. urbanorum prædiorum.
11 Quibus accedit, quòd qualitas major, & potentior
præponderat, & dominatur, ut latè per Hierony. Gon-
zales ubi ſuprà, n. 15. cum ſeqq. & major pars prædo-
minans, magis attenditur, l. quæritur, ff. de ſtatu homi-
num, argumento l. quod mater, ff. ad municipalem, l. ſed &
ſi rem, §. l. quidquid. §. fin. ff. de acquirendo rerum domi.
& quia res diverſæ qualitatis ſemper à potentiori deno-
12 minatur, text. in d. l. quæritur, Iaſ. in l. i. in prin. n. 21. ff. de
verborum obliga. Roland. à Valle conſil. 23. ex num. 26.
vol. 1. ubi ex Bald. & aliis dicit: quòd feudum con-
ceſſum ea gratia, & pecunia, ſi gratia præponderat pe-
cuniæ ſolutæ, dicitur gratia, & beneficium, quia alia ad
propoſitum trahit, ergo ſententia debet prænominari
13 a prohibitione, ut potentiori, & eam omnino inappel-
labilem, & prohibitivam reddere, maximè cùm hæc
ſit virtus qualitatis cujuſvis, quæ ſi adiecta ſit rei, imi-
tatur ejus naturam, cap. debitores, c. cùm contingat, de
jure jurando, l. quamvis, C. de pactis, Rota dec. 32 num. 8. de
præb. in anti. Afflict. dec. 112. n. 5. & dec 248. nume-
ro 8. poſt plures, quos allegat Alexand. 8. conſ. 19. n. 2
14 libr. 1. Brunus conſil. 112. ſub num. 6. Ruin. conſil. 20.
num. 7. lib. 1. cùmque in diverſam ſpeciem reponit, l. jus
civile ff. de juſt. & jure, ubi habetur, quòd ſi jus poſitivū
additur juri naturali, facit illud deſinere jus naturale,
& eſſe jus poſitivum, & civile, l. 1. §. ſi quis ſimpliciter,
verſiculo cum additur, ff. de verb. oblig. ubi notat Iaſ.
n. 4. Bald. conſil. 328. n. 8. lib. 1. l. quæſitum, §. illud. ff.
15 de legat. 3. l. 1. ff. de donatio. Abb. in cap. conſuluit, num. 2.
de Iudæis, Andr. Barb. in tract. de præſtantia Card. parte
1. quæſt. 1. num. 12. cum ſequē. Natta conſil. 139. num. 6.
Aymon. Cravetta conſil. 24. num. 54. Gozadi conſil. 84.
num. 12. Gonzalez in regul. de menſib. & altern. gloſ. 92.
n. 8 cum ſequenti. Pariter qualitas adveniens enti, re-
ponit illud in diverſam naturam, cap. ſtatutum, de elect.
16 in 6. Bart. Iaſ. & cæteri in d. l. jus autem civile, de juſti-
tia & jure, Meno. de arbit. lib. 1. quæſt. 11 num. 13. cum
ſequentib. qualitatem namque dicimus, quæ formam
oſtendit, ut bonitat, vitium, &c. quas qualitates eſſe
17 diximus l. certum, ubi gloſſ. & Doctores ff. ſi certum
petat. & in l. ſtipula, cum l. ſequenti de verbor. obligat. &
hanc qualitatem, naturam noſtri aliquando appellant,
Bald. l. etiam, Cod. de. executione rei judi. ex quibus
omnibus ſatis probatum eſt, appellationi à ſententia,
ſeu cauſis, diverſam qualitatem habentibus, alia, quæ
prohibet, altera, quæ permittit appellationē, vim non
fieri poſſe, ſi judex Eccleſiaſticus nullo modo deferat.
18 Et quintò probatur, quia prohibitio alienationis in
immobilibus, & permiſſio in mobilibus, cùm ſimul
permiſcentur in unum. prohibitio trahit ad ſe permiſ-
ſionem, & omnia cenſentur prohibita, ut tenet Cornel.
conſil. 236. diligenter, col. penult. verſic. nec etiam obſtat,
junctis præcedent. libro 4. quapropter cùm tutori pro-
19 hibitum ſit, alienare bona immobilia ſine decreto, &
permiſſum mobilia, C. de prædi. mi. per totum, & ff. de re-
bus eorum, & pupillo deferatur hæreditas: quæ eſt quæ-
dam univerſitas apta comprehendere mobilia, & im-
mobilia: non poteſt ſine decreto repodiare, & reperi-
20 tur eadē ſolēnitas ex natura propriæ aptitudinis, ut ad
verbum ſcribit Bald. in l. bonorum, in 3. q. C. qui admitti,
ex Bart. in l. tutor. ff. de bonorum poſſeſſ. de quo etiam per
Cornel. ſuprà alias relat. conſil. 11. hic lib. 3. ergo pro-
hibitio omnino alterat naturam permiſſionis, ſi in
unum concurrant.
Quæ pars fortior, & evidentior redditur; maximè 21
cùm ipſa ſententia non queat dividi, ad hoc ut pro par-
te admittatur appellatio, & partim rejiciatur, quia ſen-
tētia eſt individua, ſecundùm Bart. in l. 1. circa medium,
C. ſi in commun. eadémque cauſ. integra eſt 1. & in l. 1. ſi
unus ex pluribus appellat, idem in l. 1. C. ſi adverſus rem
judi. in prima col. & Bertachi. in reperto verbo ſententia
prima n. 10. & ideo dici ſolet, ſententiam non poſſe 22
pro parte valere, & pro parte non valere, text. expreſ-
ſus in l. in hoc judicio, ibi, quia non poteſt ex uno, eo-
démque judicio, res judicata in parte valere, in parte
non valere, ff. familiæ erciſ. unde, & faciunt quæ addu-
cit Tiraq. de utroque tract. ad fin. n. 144.
Probatur deinde, quia una & eadem res non poteſt 23
diverſo jure cēſeri, l. cum qui ædes, ff. de uſucapio. l. 1. ver-
ſiculo nec ratio patitur, ff. de rerū permutatione, l. pater,
§. ſi ſervus, ff. de caſtrēſi peculio, c. cognoſcimus, in fin. 12.
quæſt. 2. de electione, l. jam hoc jure ff. de vulgari, & pupi.
l. Titia, ff. de conditio. & demonſtr. & multò minùs pote-
rit duplici, & contrario jure cenſeri: quia unum &
idem non quit contrarios effectus operari, l. jus noſtrū, 24
ff. de regul. juris, l. 1. C. de lat. lib. tol. cap. ſi. quis cum in
agriendi c. 58. diſt. not. cap. 2. verſic. ſed adhuc, & ibi gl.
verbo incomparabilia de Baptiſmo, ſed ab una, eadémque
ſententia admittere appellationem, & rejicere contra-
rium, eſt minimè admittendum.
Et hanc partem ſequi videtur Papien. in forma li- 25
bell. quo agi de turba poſſeſſ. col. 2. & Alex. in conſil. 82.
colum. 1. ad fin. quos refert Egid. Boſſ. in tr. de variis cri-
minib. de appellat. num. 8. cum ſeqq. ubi dicit, quòd ſtan-
te ſtatuto prohibente appellationem in cauſis crimina-
libus, (ſuppoſita tamen vera, atque vulgari doctrina, de
qua per Doctores paſſim: cauſam, cui imponitur pœna
pecuniaria applicata fiſco, dici criminalem, non ci- 26
vilem) ideo ſi in ſententia, quis ad pecuniam condem-
netur, partim parti applicata litiganti; partim verò fiſ-
co, tunc in totum (affirmat Boſſius ubi proximò) appel-
lationem non prohibitam eſſe, ex eo, quia magis po-
tens trahit ad ſe minùs potens ex d. l. cùm quæritur, de
ſtatu hominum, quos in noſtris terminis loqui patet, &
idem probant Alex. conſ. 123 n. 2. vel num. 5. Bald. conſil.
141. verſ. illud & in omnibus, l. 1. Franch. in cap. ſi duo-
bus. num. 7 de appellatio. Capicius deciſ. 34. verſ. judex,
Michel dec. 34. & deciſ. 17. Veral. deciſ. 131. p. 2. Marq.
de commiſſio. p. 1. cap. 21. num. 65. fol. 239. qui dicunt, 27
quòd ſi ab uno capitulo denegetur appellatio, tamen
extante unione, & connexitate alterius, multoties per-
mittitur appellatio ab utroque ratione miaturæ, de
quo inferius, à n. 88. cum ſeqq.
Contrariam tamen opinionem, imò appellationi à
ſententia diverſam qualitatem habente; appellationis
prohibitivam, & permiſſivam, penitùs & in totum de-
ferendum eſſe non minùs fortia, ingentia, & indiſſolu- 28
bilia fundamenta urgent, pro qua & primò expendo
text. in c. ſuper quæſt. §. ſi verò duo ſunt, de off. & pote-
ſtate judicis deleg. ubi dicitur, quòd ſi duo ſunt à Prin-
cipe judices delegati cum clauſula (appellatione remo-
ta) & unus impeditus alteri ſubdeleget cauſam) nam
cùm generaliter in ſubdelegatum non transferatur d.
clauſula (appellatione remota) ut ex §. nos autem ejuſ- 29
dem, c. ſuper quæſt.) pariter inquit text. non poſſe hunc
judicem ſubdelegatū & delegatum à Principe appel-
latione poſtpoſita procedere, licèt aliàs ut delegatus
potuiſſet, ibi, quia quod poteſt ex ſola juriſdictione ſi-
bi à Principe delegata, non poteſt cū juriſdictione ſibi
à condelegato commiſſa. (& ibi ſuprà ille nec poteſt,
nec debet appellatione remota procedere, &c) Ex quo
evidenter probatur, quòd quando in eodem ſubjecto
concurrit

concurrit prohibitio & permiſſio, hæc in totum illi præfertur, & attenditur, ex quo text. dicit Abb. Pa-
30 normit. *ibi num.* 4. quòd compoſitum ex diverſis ſpeciebus non habẽs per ſe certam naturam, ſeu determinationem, quandoque recipit naturam unius, quandoque alterius ex ſpeciebus, ex quibus componitur: ergo in noſtro caſu idem dicendum eſt, qualitatem illam appellationis permiſſoriam, in totum eſſe attendendam.

31 Secundò facit, quia quoties diverſitas qualitatum concurrit in eodem ſubjecto, potiùs naturalis trahit ad ſe accidentalem, & in ſuam naturam convertit eam, ut in pupillo, cui ſupervenit furor, non eſt ei dandus
32 curator juxta titulum, *ff. & Cod. de curatore furioſi*, ſed ſolùm tutor, qui utriq; qualitati deſerviat, ex text. *in l. qui habebat. ff. de tutelis*, ſed appellationis permiſſio eſt qualitas naturalis, in quacunque ſententia, à qua in
33 dubio regulariter appellatur, *l. & in majoribus*, ubi Doctores *Cod. de appellat. & nos in l. à ſententia, ff. de appellat.* & imò inducta à jure naturali, quatenus eſt defẽſio, ut probat text. *in c. cùm ſpeciali, §. porrò, de appellat. cap. omnes oppreſſus 2. q. 6 cap. ſuggeſtum, de appellat. l. 1. ff. de appellat. nuttis, cum l. ut vim, ff. de juſtit. & jure & c. paſtoralis de re jud.* ejus tamen prohibitio eſt acci-
34 dentalis, alicujus particularis rationis motu, quam qui allegerat in aliquo caſu non creditur: ſed tenetur probare; quia habet regulam permiſſivam, & genericam contra textum, juxta gl. *in l. qui reſtituere. ff. de rei vindic.* Franc. *in rubric. de appella. colum.* 4. *verſiculo* 3. *præmiſ. 4*, Socinum *conſ.* 39. *lib.* 4. & quos allegat Lancelot. *de atten. ta. 2 part. cap.* 12. *ampli. 5. num.* 9. *& ſequenti*, & nos *ſuperius* latiùs diximus, ergo naturalis, hoc eſt, permiſſiva qualitas in ſuam naturam qualitatem prohibitivam debet transferre, & ad ſe trahere.

Tertiò hæc pars probatur, quando in aliqua diſpo-
35 ſitione concurrunt favor, & odium, ea diſpoſitio ſimpliciter cẽſetur favorabilis, tradit Bald. *in l. 2. C. qui non poſſ. ad liber pervenire*, Petrus de Anchara *conſ.* 37. Contra Ioannem poſt medium, per multa ibi allegata, & iterum *conſ.* 215. *ſcripſit Papa, colum.* 2. *verſiculo in contrarium*, & faciunt quę adducit Tiraq. *de retract. lign. eg. in p. aſa ione, num.* 56. Panorm. *in cap. in literis, num.* 34. *de reſt. ſpoliat.* ubi allegat text. *in l. 2. C. de in jus vocando*, & dicit, quòd in dubiis via æquior eſt eligẽda, *ex l. placuit. Cod. de jud. & ius, regula, odia reſtring. gl. de regulis juris in* 6. quæ adducit circa illam quæſtionem, de duobus fratribus habentibus domum communem, an propter delictũ unius venit domus deſtruenda, ubi multa vide circa eam, & in apoſtillis ad ipſum ibi: ergo quando appellationis prohibitio, & permiſſio in eadem ſententia concurrunt, hæc ut favorabilis, non illa, ut odioſa attendenda eſt.

36 Quartò fortiter urget text. difficilis *in l. 1 §. veteres, ff. de acquir. vel admit. poſſeſſ.* ubi dicitur, quòd per ſervum hæreditarium acquirere quod ſit ejuſdem hæreditatis, nec quoad poſſeſſionem, nec quoad proprietatem poſſit, licèt per non hæreditatem poſſit quis ea acquirere, *l. quis abſenti, §. fin. ff. eodem titul.* ſed legatus non tamen hæreditarius ſic, quando autem partim eſt hæreditarius ſervus, & partim non, quia erat communis teſtatoris, putà, & hæredis, vel quia erat partim hæreditarius, & partim eidem hæredi legatus, tunc
37 inquit text. (ſi ex parte hæredi inſtitutus ſervus legatus ſit propter partem, quam ex cauſa legati habet, acquiret fundi hæreditarij poſſeſſionem, & idem dicendum eſt, ſi ſervum communem juſſero, adire hæreditatem, quia propter meam partem acquiro.) ubi gloſſ. *verbo acquiro*, dicit totam hæreditatem, ex quo text. *ibi. num.* 4. Iaſ. *num.* 4. *verſiculo* 3. *in verſiculo ſi ex parte.* & Socin. *colum.* 2. *verſiculo* 3. *not. in verſiculo ut ſi plu-*
38 *res*, illam deducunt regulam, quòd ubi concurrunt in eodem ſubjecto utraque qualitas, potiùs attẽditur permiſſiva, quàm prohibitiva: ultra quos facit etiam illud Geminia. *in cap. ſtatutũ, §. cùm verò, per gloſſ. ibi in verſiculo ejuſdem c. ſtatuti, de reſcript. in* 6. dicentis, quòd ubi in perſona unius reſultat diſpoſitio affirmativa, & reſpectu alterius prohibitiva, attendenda eſt diſpoſitio affirmativa, quoad verificationẽ diſpoſitionis principalis, & idem dicendum eſſe, ſi hę qualitates concurrant in diverſis ſubjectis, ut per text. *in l. ſi is, qui duos,* 39
de liberatione legata. notat Iaſ. *ubi proximè*, rationem reddẽs: quia qualitas permiſſiva tollit obſtaculum prohibitionis per gloſſam ibi, & quod in ſimili dicit Bartol. *in l. ſi quis in gravi, §. fin. ff. ad Senat. conſul. Silania. & lege 3. §. ſi quis palam, de jure fiſci.*

Cui Bart. aſſerenti *in l. 3. in princip.* per illum text. *ff. de ſuſpectis tutoribus*, quòd quando ſunt duæ regulæ alia permiſſiva, alia prohibitiva, potiùs attenditur prohibitiva; quod ſic ipſe probat: Regula eſt, quòd quilibet poteſt accuſare tutorẽ de ſuſpecto, *l. 1. §. conſequens eodem titulo*, & alia eſt, quod libertus non poteſt accu- 40
ſare patronum, *l. qui accuſare, ff. de accuſat.* & hæ ſimul tutoris, & patroni concurrẽtes in eodẽ ſubjecto, prohibitiva prævalet, ut ibi per eundẽ Bart. quem pro contraria parte retulimus: cui igitur Iaſ. *in d. §. veteres*, reſpondet dicens, ſemper eum reprehẽdiſſe; nam ibi ideo id accidit, ex alio capite, ſcilicet: quia iſtud de liberto eſt ſpeciale; alia verò regula eſt generalis, & generi per ſpeciẽ derogatur, *l. uxorẽ, §. feliciſſimò, de legatis 3. cap. quamvis tibi, & c. dudum, circa medium, de præbend. in* 6. quibus etiam junge, quod ſcribit Bald. *in l. ſi quis decurio in ulti. colum.* per illum text *Cod. ad leg. Corneli. de falſis*, quem ſequuntur Petrus de Anchara *in comment. c. canonũ ſtatuta, de conſtit. in verſiculo quæro de ſtatuto, quo cavetur quod contra decretum*, Alesãd. *in* 100. *conſ.* 3. *vel. incip. ex inſpectione autem dictorum ſtatutorum, ad fin.* affirmantes, quòd ſi ſtatutum diſponat, quòd contra advocatum non poſſit inquiri, quæ eſt regula pro- 41
hibitiva; aliud ſtatutum diſponat, quòd contra militem poſſit inquiri, ſi aliquis fortè ſit advocatus, & miles, ſi deliquerit, poterit adverſùs eum inquiri; tanquã contra militem ſolum, & ſic regula affirmativa ſequatur, & prævaleat. Baldum etiam, & ſequaces comitatur Iaſ. *in d. §. veteres, d. l. 1. ff. de acquir. poſſ. n.* 7. *verſiculo limita ex eo quod notabiliter decidit. Bal.* Rebuff. *in repet. l. boves. §. hoc ſermone, ſimil.* 7. *n* 7. vocat notabilem text. *in d. l. 1. §. veteres*, ad prædictorum doctrinam, inter quam & contrariã videtur eſſe in differenti: ergo eodem modo in caſu præſentis quæſtionis affirmandum eſt, regulam affirmativã perimere negativam, & prohibitivam.

Hanc partem, & opinionem non deſunt auctores, 42
qui in terminis noſtræ quæſtionis ſequantur, & apprehendant, ſiquidem Bald. *conſ.* 141. *incip. præmiſſis, colum. ul. verſicu. illud etiam non omitto, lib.* 1. affirmat, quod ubi duæ cauſæ complicatæ ſunt, & una admittit appellationem, altera non eſſe in utraque admittenda, & idem etiam ſentit ipſe Bald. *conſil.* 153. *incip. novum dubium d.* 1. per quem dicit Meno *de recuper. poſſ. rem.* 9. *num.* 321. quòd ſic appellatur à ſententia in poſſeſſorio, quando una ſimul cum poſſeſſionis cauſa lata eſt ſententia ſuper reſtitutione fructuum, allegans ad hoc Bart. *in l. creditor, §. juſſus ff. de appellat.* & Bald. *in l. unica, Cod. ſi de moment. poſſeſſ. fuerit appella.* & alios, qui id non probant, ut protinus citabuntur.

Pro qua etiam facit, quod communiter tenent Doctores, quòd cùm à poſſeſſorio non appellatur. *ex l. unica, Cod. ſi de moment. poſſeſſ. fuerit appellat.* à proprie- 43
tate ſic, ut eſt vulgare: at quando judicium poſſeſſoriùm cõtinet admixtam cauſam proprietatis, *juxta l. ſi quis in tantam, Cod. unde vi*, quo caſu concurrit regula prohibitiva, & affirmativa, tamen hæc attẽditur, & præponderat. adeò, ut etiam à poſſeſſorio appellatur, ita tenet gloſſ. *in d. l. unica, in gloſſ.* 2 & ibi Bart. Cynus, Butrios, Albert. & communiter Doctores Anton. Gomez *in l.* 45. *Tauri, n.* 194. *verſiculo quod tamen notabiliter limita.*

&,

& alibi paſſim per Doctores, gluſſ. *in d. l. ſi quis in tan-*
tum, quam communem teſtatur Ripa *in cap. ſape, col.*
ult. verſiculo ſecunda fuit opin. Bald. *conſ.* 541. *premiſſis*
verbis ejuſdem ſtatuti, col. ult. verſic. & prædicta facit,
l. 1. & idem ſentire videtur Federi de Senis *conſ.* 76.
Domino auditori, in fin. clarè Decius *conſil.* 28. *n.* 2. *verſi-*
culo hoc in ſimili probatur, Angel. *in l. incerti, Cod. de in-*
terdictis, Socin. *in tractatu fallentia. reg.* 24. *fallen.* 50.
Beroius *in rubric. de judiciis, n.* 55. *verſ. hinc etiam vide-*
mus, Menoch. *de recupe. poſſeſſ. rem* 9. *n.* 316. *cum. ſeqq.*
& alibi paſſim. Cota *in memoralibus, verbo mixtum*,
Benintend. *decis.* 79. Polido. Ripa *in tract. de noctur.*
temp. c. 4. 96. & 97. & *ſeqq.*

44 In tanta Doctorum, opinionum, fundamentorum,
& authoritatum varietate, quod ut ipſimet cognoſcũt,
adeò intricatè in hoc fuiſſe loquutos articulo, ut vix
quid certum ſit, & juridicum, deducatur, quid dicen-
dum? ego ſubſiſto: etenim utriuſque partis argumenta
multùm ancipitem, & dubiam admodum reddunt
quæſtionem propoſitam, quæ ex difficilioribus eſt, quæ
in jure poteſt reperiri, cui noſtra diligentia ex mente
omnium; non contemnendam adapta juridicam di-
ſtinctionem, per modum duplicis regulæ cum ſuis de-
clarationibus, ſeu limitationibus; quas totam hanc
materiam exponere apparebit, enimverò aut diverſitas
45 qualitatum prohibitivæ, & permiſſivæ concurrit circa
unum & idem, unam, & eadem cauſam inſeparabilem,
& indiviſibilem, & tunc primam partem, & opinio-
nem procedere, obtinere, & habere locum; ut in totum
judex Eccleſiaſticus queat, appellationi delationem
negare, nullámque vim faciet omnino, ſed iterum ipſi
cauſam fore remittendam: aut verò diverſitas qualita-
tum affirmativæ, & prohibitivæ concurrit circa plu-
res cauſas, res diverſas, & ſeparabiles, ſeu diverſas, &
ſeparabilia capitula, & tunc dicendum verè puto; quòd
unaquæque qualitas in ſua cauſa, vel re juxta ſuæ na-
turæ effectum operetur: ita ut qualitas negativa impe-
46 diens appellationem, juſtificet ſententiæ executionem,
in illa cauſa tantùm, ſeu capitulo, circa quod diſponit:
qualitas autem affirmativa circa ſuam cauſam, & capi-
tulum ſententiæ diſponens, in illo tantùm admitten-
dam eſſe appellationem, cui ſi non deferatur, vim fieri
monſtrat, de quo diſtinctionis membro tractatur *à*
. 53. *cum ſequentibus.*

De primo diſtinctionis membro, ad claritatem e-
47 xempla, & rationem reddamus: tunc enim dicetur qua-
litatum diverſitatem concurrere circa idem, atque
eandem cauſam, quando ſcilicet, per aliquod ſtatutum
prohibetur, ut in cauſis criminalibus non appelletur,
per aliud autem, ut in civilibus appellare liceat, con-
demnatur quis ad cẽtum partim fiſco, partim parti ap-
plicata, tunc in tota centum appellationem prohibi-
tam cenſeri; quia tota eſt una, & eadem cauſa, ex do-
ctrina, quæ ita intellecta vera eſt, Papienſ. *in forma li-*
belli, quo agitur de turba poſſeſ. col. 2. Alexand. *conſ.* 82.
col. 1. *ad finem*, non ex rationibus, quibus ipſi moven-
tur, ſed ex relatis per nos in prima hujus quæſtionis
parte, & mox conſignandis, quas ſi excogitaret Egid.
Boſſ. *in d. tractat. de variis crimin. titu. de appell. poſt*
nu. 8. vix contra illos reſolviſſet. Aliud ad idem exem-
48 plum, ſit, ubi per unum ſtatutum prohibetur advocato
appellatio, & per aliud ſtatutum militi permittatur, &
aliquis ſit miles, & advocatus, tunc prohibitiva in to-
tum attenditur, non affirmativa qualitas; quia diverſi-
tas ipſarum concurrit circa unum, & idem Cõtra Bart.
qui in ſimili circa inquiſitionẽ contrariũ firmat, Bald.
dixit *in l. ſi quis decurio, ult. col. Cod. ad leg. Cornel. de*
falſis, quem ſequitur Alexand. *in conſil.* 500. 3. *vol. inci-*
pit ex inſpectu autem dictorum ſtatutorum ad fin quos
ſuprà citavimus *in poſteriori parte quæſtionis, ad fin.* Et
ut exemplis res fiat manifeſta, aliud pono, quod ſi in
49 aliquo ſtatuto clericus permittatur appellare, laicus
verò prohibeatur, & uterque rem habeat communem,
pro qua conveniuntur, & condemnantur, prohibitio
attenditur in totum, quia una, & eadem eſt cauſa, &
res, ſuper qua ſola diverſitas qualitatum concurrit,
vel quando prohibetur appellare in actionibus perſo-
nalibus, & permittatur in realibus, & quis utraque
agat ad rem petendam: quia tunc eadem ratione id
cogimur dicendum, hæc doctrina poteſt exemplificari
in alio caſu per nos adducto *infrà*, 3. *p. cap.* 1. *per totum*,
& in alio, de quo *in d.* 3. *part. cap.* 2.

Alia plura ſunt exẽpla, quibus potuiſſemus verifica-
re noſtram doctrinam: quã affirmamus, quando diver-
ſitas qualitatum affirmativæ, & prohibitivæ concur-
rit circa unum, & idem inſeparabile, & indiviſibile,
unam, & eandem cauſam, ſeu capitulum ſententię, pro-
hibitivam attendi, quia cùm tunc illo caſu ſententia
ſit individua, ex his quæ *ſuprà* ex Bartol. & Bartachi.
diximus (non tamen quando plures ſunt res diverſæ
in ſententia, & ſeparabilia capitula ejus, ut mox mon-
ſtrabo) tunc, cùm neceſſarium ſit, ut una ſola qualitas 50
earundẽ tantùm operetur, & effectum ſuum ſortiatur:
quia ambæ non poſſunt, quia eſſet monſtruoſum, ut
unum, & idem circa ſeipſum diverſum, ſeu adhuc con-
trarium operetur, conſtatext. *in l. jus noſtrum ff. de re-*
gul juris, l. 1. § 1. *C. de lati liber. cap. ſi quis cum in agritu-*
dine, 58. *diſt. c.* 2. *verſicul. ſed adhuc*, & ibi gloſſ. *verbo in-*
compaſſibilia, de baptiſmo, & quia una, & eadem res non
debet circa ſeipſam diverſo jure cẽſeri. *l. cum, qui ades,* 51
ff. de uſucapio l. 1. *verſi. nec ratio patitur, ff. de rerum per-*
mutatione, l. pater, § ſi ſervus ff. de caſtrenſi peculio. cum
aliis *ſuprà*, quas ante fin. prioris partis quæſtionis ad-
diximus: tunc neceſſarium eſt, ut debilior qualitas ce-
dat potentiori, juxta text. *in l. generaliter § in ordine, ff.*
de fidejuſſor. & mandato, prout eſt negativa, cujus ro- 52
bur magis fortius, multóque potentius ſit affirmativæ,
ſeu permiſſivæ robore, juxta ea, quæ *ſuprà* dixi ex Al-
berico & Paulo Caſtr. *in l. hoc. genus, ff. de conducit &*
demonſtratio. Philippo Decio *in cap. nam concupiſcen-*
tiam, de conſtitutio. col. 2. *in* 3. *notab.* præcipuè *in* 3. & 4
fundamento prioris partis noſtra quæſtionis, & in cæte-
ris omnibus, quæ locum habent. & procedunt in caſu,
de quo loquimur, ad quem Doctores, & doctrinæ re-
latæ reducendæ ſunt.

Secundò autem diſtinctionis membro, nempe, quan-
do diverſitas qualitatum affirmativæ, & prohibitivæ
concurrit circa plures cauſas, & res ſeparabiles, & di-
verſas, ſeu ſeparabilia ſententiæ capitula: ut tunc una-
quæque qualitas in ſua re, vel cauſa juxta ſuam natu-
ram effectum operetur, ita ut affirmativa in eo, quod
diſponit, in tãtùm faciat appellabile, prohibitiva verò
in ſuo prohibito locum habet tantùm, ut eſt de men-
te Doctorum, quos citat Menoch. *de recip. rem.* 9. *n.* 327.
qui cum Decio *conſ.* 344. *n.* 3. *verſic. tertius caſus*, dixit,
l. Camelliam Pia. ff. de jure patro. & cætera jura, quæ *ſu-* 53
prà citavi probantia, ſententiam eſſe dividuam, & tot
eſſe ſententias, quot ejus capita; dici intelligi, & lo-
qui, cùm plura ſimul per copulam in ſententia ponun-
tur, quæ re ipſa ſeparationem oſtendunt.

Facit quod in ſimili dicit Tiraquel. citandus, quando 54
concurrunt mobilia, & immobilia in hæreditate ven-
dita, cùm detur in illis retractus permiſſio, in iſtis re-
tractus prohibitio, utraque qualitas tunc ſuo jure cen-
ſetur, ut retractus pro immobilibus permittatur, pro
mobilibus verò ſecus, ita poſt diſputationem reſolvit
Tiraq. *de retract. lign.* § 1. *gloſ. n* 84. *cum ſequenti.* argu-
mento *l. hereditatis, in fin.* & ibi gloſſ & Doctores, *C. de*
petitione haredi. & ex eo, quod in ſimili voluit Bald. *in*
ipſo retractatu in tractatu protomiſcos, col ult. verſic. item
pone quod quis, & per alium ſimilem Guill. Cu. *in con-*
ſuetud. Burdegalen. 12. *de feudis*, § 24. ad quod bene
facit text. *in l. tutor*, § *curator, ff. de minoribus.* Et plu-
res elegantes doctrinas mirificè comprobantes hoc
membrum

membrum vide omnino *infrà 3 p.16. verſic. exami e-mni nunc, à n.29.* quas omnes hic applica, quia probant expreſsè.

Pro quo magis in ſpecie facit, quod in propoſito
55 dixit Rebuff. *in tractatu de ſententiis proviſio. art.3. gl. 7. n.6.* determinare Senatum, quòd licèt cauſa mercedis, & ſalarij non admittat appellationem (ut per nos latè *infrà.3. p. ad fin.*) ſi tamen quis fuerit condemnatus in una ſententia; ad ſalarium, & ad aliam rem, quod in ſalario exequetur ſententia, ſed non quoad aliam rem infavorabilem, ſed poſtulantem appellationem, quod nota, quia eſt elegans doctrina in noſtræ opinionis comprobationem.

56 Facit, quæ Doctores dicunt in terminis, & remedio legis finalis *Cod. de edicto Divi Adriani tollen.* in quo non admittitur appellatio ex *infrà* citatis Doctoribus, & his, quæ *ſuo loco* probabimus, in quo nec intereſſe, nec fructus ullo modo veniunt, ut *ibi* dicemus, ſed ad eos via ordinaria agendum eſt, ſi tamen lata fuerit ſententia cum fructuum condemnatione, & reſtitutione,
57 vel intereſſe, tunc enim non ratione poſſeſſionis (dicunt Doctores) admittendam eſſe appellationem, ſed ratione fructuum, vel intereſſe, recipiendam eſſe, Doctorum magnus concurſus affirmat, quæ doctrina originalis eſt Bald. *in l. unica, C. ſi de mom. poſſeſſ. fuerit appell. n.6. verſ. ſed pone, & n. 9.* qui non eſt intelligendus, prout cenſuit Salicet. *ibi in fin.* ſcribens ratione fructuum licere etiā appellare à poſſeſſorio, ſed ſolùm dixit appellari poſſe à ſententia reſtitutionis fructuum ut ejus ratio demonſtrat, prout declarat Menoch. citandus ſtatim. Quo circa dicendum eſt, à ſententia lata in judicio poſſeſſorio cum fructuum, vel intereſſe reſtitutione, poſſe reſpectu fructuum, vel intereſſe appellari, non autem reſpectu poſſeſſionis, ita Bald. intellexit. Afflictis *deciſ.77. ad finem.* clariùs Ripa *in c. ſæpe, colum. n.11. verſic. propter hoc reſtitutio ſpolia.* Rolandus à Valle *conſ.87. n.13. lib.2.* ita etiam Bald. interpretati ſunt doctiſſimus Covar. *in practicis quaſt. cap.23. n.8. verſ. idem erit quoties*, Franciſcus Sarmien. *in tract. de redditibus Eccleſ. 3. part. cap.2. n.28.* quo loci rectè reprehendit Auguſtinum Beroium *in ſuis quaſtio. qu.91. n. 4.* quem reddidit Bald. *præcitato loco* ſcripſiſſe licere appellare etiam ratione poſſeſſionis, quod cauſa mixta eſt. Bald. etiā, & Salicetus malè intellexit Nicol. *in tractatu de concordia, gloſſa concord.1. n.16. verſiculo ſecundò moderatur*, non etenim ita, ſed ut præfatorum Doctorum authoritas ſuadet, ipſe intelligendus eſt. Saliceti doctrinam minùs rectam vocat Ripa *in d.c. ſæpe*, & Menoch. *de adipiſcen. poſſ. rem.4. n.871.* qui *ſuprà, à n.869.* hanc partem tuetur, & viribus defendit, qui licèt ibi *tract. de recuper. rem. 9. n 321.* in hæc dixiſſet (ſi appellatur à ſententia in poſſeſſorio, quando una ſimul cum poſſeſſionis cauſa lata eſt ſententia ſuper reſtitutione fructuum, ubi ad hoc idem Bald. Afflictis, Covarr. Roland. & alios, quos mox citavimus: tamen *in d. rem.4. n 870. ante fin.* poſtquam relatos Doctores retulit, hæc addit (quos ſequutus ſum *in tractatu de recuper. poſſ. rem.9. n.321.* quo loci viſus ſum ſcribere, appellari etiam ratione poſſeſſionis, ſed verè dicere volui, appellari poſſe à ſententia lata in poſſeſſorio, ratione fructuum, cùm Bald. & jam citatos retulerim, & dictum
58 Doctoris intelligi debet, ſecundùm jura ab eo allegata, ut inquit Bart. *in l. non ſolùm § liberationis verbo, n. 10. de liberatio. legata*) hactenus Men. quo loci ut vides, libentiſſimè diſcedit ab opinione contraria, quam ſequi videbatur *in d. rem.9.* de qua nos mentionem fecimus in diſputatione quæſtionis noſtræ ad fin. poſterioris partis, & hujus doctrinæ origo licèt Bald. attribuatur; jam tamen idem docuerat. Bart. *in lib 2. n.19. ff de appell. recipiend.* ut bene advertit Men *in d. rem.4. n.870.* & iterum Bartol *in l. ſi creditor. §. juſſus, ff de appell. n.1.* dem Bald. *in conſil. 141. ad fin. & in conſ. 330, n,8. &*

Salgado deprotect. Reg.

conſ.331. in princ. lib.1. Hieron. Gra. *conſ.35. n.3.* author commun. opinionum *lib.7. tit.27. n.6.* refert Cæſar Urſil. ad Afflictum, *ubi proximè, & deciſione 269. n.1.* Iaſ. *conſil.187. n.1. lib.3.* Petrus Surd. *conſ.102. n.12. l.1.* Statilius Pacificus *de Salviano interdicto, inſpectione 4. cap.2. n.4.* Anton. Gomez. *in lib.45. Tauri, n.194 verſic. limit.2.* Matien. *in l.9. tit.7. lib.5. compil. gl.2. n 4.* idem *in l.9. tit.7. lib.5 à n.3.* Cæſar Contard. *in l. unica, C. ſi de moment. poſſ. n.6. & 9. & ex n. 23. uſque ad 36. limit.1. principali*, eandem doctrinam, & opinionem ſequitur poſt alios Marant. *de ord. jud. 6. p. tit. de appellati.*
n.298. quòd poteſt appellari à fructuum, damni, & in- 59
tereſſe condemnatione in ſententia poſſeſſorij, & tunc eorum reſpectu ſententia ſuſpendatur, non autem reſpectu poſſeſſorij; quia appellatio executionem poſſeſſorij non ſuſpendit, Socin. *reg.18. fall. ult. additio ad Capel. Tholoſ. ult.* Iaſ. *conſ.178 col.2. verſ. item quando*, & cum Ripa. Bal. Rolan. & Menochio Chriſtophorus de Paz *in tractatu de tenuta, cap.17. n.61. & n.2.* Peregrinus *de fideicommiſſ. art. 46. n.49.*

Qui omnes præcipuè Rolan. Afflictis, & Covarr. & 60
Maranta, & denique omnes citati advertunt, interim hoc caſu ſuſpendendam eſſe executionem ſententiæ pro ea parte, ex qua fructuum reſtitutionem tangit; rectè tamen eam exequendam eſſe pro ea parte, quatenus nudam poſſeſſionem tangit, & idem, quod de fructibus Doctores dicunt in intereſſe, & de utroque poſt Creſcentium *deciſ.5. aliàs 120, de appell.* Marqueſſanum *tract. de commiſſ. 2. p c.2. ſub n. 60.* Ruginellum *tract. de appellat. §.2. c.3. n.713. verſ. in domini*, Cæſar. Baiz. *in deciſione Bonemier, n.1. & 2.* ſequutus multitudinem, & Machinam, Contardus *in l. unica, lim.1. n.28. & ſub n.36.* & alios, hanc ſequutus eſt opinionem Si-
giſmund. Eſcacia *de appell. quaſt.17. limit.6. memb.9. n.* 61
23. qui *à n.22.* refert in hoc articulo tres Doctorum contrarias opiniones, tamen *n.31.* hanc noſtram veriorem dixit, & communem, à qua in judicando recedendum non eſſe, quia habet æquitatem, & eſt favorabilis ad decurtandas lites, dixitque *n.23.* poſt Contardum,
ubi proximè, n. 29. & n.30. refert ita obtinuiſſe Rotæ 62
ſtylum, ut appellationi à ſententia lata in cauſa poſſeſſionis momentaneæ, minimè deferatur, reſpectu autem condemnationis fructuum, & intereſſe appellationi deferendum eſſe executa ſententia poſſeſſionis, idem tenet poſt alios, quos citat, Marqueſ. *in tract. de commiſſio. 1. p. cap.21. à n.32. cum ſequentibus. fol.236.* pro quo vide, quæ latè *infrà, à n.118.* ubi hæc communis opinio declaratur.

Quæ doctrina, & opinio ampliatur, ut procedat 63
etiam reſpectu fructuum futurorum, quia ſi quis ita mittatur in poſſeſſionem, ut interim lucretur fructus, poteſt adverſarius appellare. Eſcacia *ubi proximè, n.34.* Angel. *conſil. 251. viſis ſtatutis ſub n. 2.* Maranta *in Specul. p.6. actu 2 principal. in verbo, & quandoque appellat. lim. 8. n.113. fol.305.* Minſing. *in ſingular. obſerv. centu.6. obſervat.13. n.8.* Achil. Perſonalis *tract. de adipiſc. poſſ. n.343. verſiculo redeundo, f. 269.* Ruginel. *tract. de appellat. §.2. cap.3. ſub n.649. verſ. appellabitur quoque, in fin.*

Quorum omnium virorum graviſſimorum autho- 64
ritas me movit ad hujus diſtinctionis membrum, licèt rationem nullam reddant, ſed ſic ſimpliciter uni poſt alios transeunt, ego autem ea potiſſimùm motus fui: nam quando in eadem ſententia plures ſunt cauſæ, & capitula ſeparabilia, & diſtincta, tot ſunt ſententiæ, quot capitula & cauſæ diverſæ, *l. quadam mulier ff. famil. erciſcunda*, quæ iiſdem verbis tranſcribitur *in l. Camelia Pia, ff. de jure patron. & l. etiamſi à patre, § 1.* & ibi Alber. *ff. de minorib. cap. cum tempore, & ibi gl. in verbo capitulis*, Innocentius, Hoſtienſis, & alij *de arbitris, & cap. dilectus, el. primo*, & ibi quoque gloſſ. & alij, *de præben.* voluêre gloſſa, Cynus, Bartol. Bal. Salicetus,

Angel.& aliij in l 2.Codice de re iudicata,gloſſ.in cap.ſi
quis in pluribus.in verbo quedam 2.quaſt.ſexta. Albet.in
l.Lalec,poſt princ.ff.de arbitr.& in l.nec cominus circa
medium C.de procura e. Cardinal. Fiorent.conſ.74. Do-
minicus Abb. column. ult. cum concordatis adductis à
Rom.in l.1.§ ſi ſtipulanti,& ibi Barba col.14.verſ.nunc
inducitur ex cæteris recentioribus,ff.de verbo,obligatio.&
idem Rumanus conſ.195 in caſu præmiſſo,ad fi. .& Car-
dinal.Alexand.in dict.c.dilecte.colum. ult.in 17.q.de ap-
pell.Auſterius deciſ.Tholeſ.q.215.item fuit quæſitum. ſi
65 fuerunt ab aliquo,& aliàs diximus de obligatione,quia
tot ſunt ſtipulationes, quot ſunt ſpecies ſeparatæ, &
diverſæ, & alteri non cohærentes, ex l.ſcire debemus,
ff. de verborum oblig.

Ideò cùm diverſitas qualitatum non concurrit in
66 uno ſubjecto tantùm,ſed in pluribus diſtinctis,& ſepa-
rabilibus ſententiis,inde eſſe poteſt;ut utraque & pro-
hibitiva, & permiſſiva verificetur circa ſuum diſpoſi-
tum, & ambæ procedant juxta uniuſcuiuſque naturæ
motum, quia tunc ſententia principalis non dicitur
individua, ſed dividua; quia tot ſunt ſententiæ, quot
capitula diverſa tenet gloſſ. in l.in hoc judicio. verbo non
valere, ff. familia erciſcundæ. & hoc reſpectu, ſenten-
67 tia poteſt, pro parte valere, & pro parte non valere
ut tenet ex dict. l. Camelia Pia, & cæteris juribus ſu-
prà allegatis, & authoritatibus Tiraquell. de retractu
conventionali, ad fin.num. 142. verſicul. vigeſimaquinta
quæſtio, at verò unumquodque capitulum diverſum eſt
individuum, & ſic illius reſpectu ſententia eſt indivi-
dua,vel quando ſententia principalis unum capitulum
contineat tantùm;tunc enim dicitur individua,ut clarè
probatur dict. l.in hoc jud. ibi,quia non poteſt ex uno
eodémque judicio res judicata in parte valere,in parte
non valere,junctis iis,quæ ſuperiùs diximus;alio etiam
modo conſiderant ſententiam dividuam Bartol. in l.s.
circa medium,Cod.ſi in communi,eadémque cauſa in in-
tegrum.reſtitut.& in l.1.Socinus ex pluribus appellat.&
in l.1.Cod.ſi adverſus rem jud. in prima col.& Bartachi.
verbo ſententia. in princ. n.10.apud quos qui voluerit,
videre poterit.

68 Hinc eſt,quòd ſi quis unica ſententia condemnetur
pro una cauſa ad aliquam ſummam inappellabilem,&
pro alia cauſa,ſeu actione ad aliam ſummam, licet ſi-
mul coacervatæ faciant cauſam appellabilem; quia
aſcendunt ad ſummam, de qua poteſt ſuperior co-
gnoſcere; tamen non poterit appellari, nec ad id ſit
coacervatio, ita tenent Rebuff in tractatu de ſentent.
executione,art.13.verſiculo quæro, quid ſi quis, tomo 2.
folio 409. quem referens ſequitus Caravita ſuper ritu
magnæ Curiæ 257 n.12. & 13. quæſtio. 4. Eſcacia de ap-
pell.a. q.17.lim. 6.membr. 9.n. 32. rationem reddunt,
quia tot ſunt ſententiæ, quot ſunt capita ſeparata,ſeu
69 ſummæ ex diverſis cauſis, ſeu actionibus debitæ. Ex
qua ratione deducunt Reb.in d.tractatu de ſententiarū
executione. art.6.gloſſ.1.num. 2.tom.1.folio 417. quod ſi
ego locaverim tibi domum pro tribus annis, & an-
nua penſione ſcutorum novem pro quolibet anno, &
in fine triennij petiero à te penſionem integram trien-
nij, videlicet, ſcutos 27. & ſit ſtatutum diſponens,
quòd in cauſis non excedentibus valorem ſcutorum
decem,non detur appellatio,& ego in libello diſtinxe-
rim novem pro primo, novem pro ſecundo,& novem
pro tertio anno,& judex unica ſententia condemnave-
70 rit ad integram ſummam 27. ſcutorū, quod non dabi-
tur appellatio, cùm tunc cenſetur tot ſententiæ, quot
ſunt anni,& penſiones diſtinctæ in petitione, & ideo
à dicta ſententia non dabitur appellatio, ſed manda-
bitur executioni pro integra ſumma, quia quot ſunt
termini ſolutiones,tot ſunt actiones, & ideo tot ſunt
neceſſariæ præſcriptiones,ut ex aliis dicit ibi Eſcacia,
pro quo facit quod dicit Iul. Clar. libr.1.recep. ſentent.
71 §.homicidium, verſ. ſed quæritur, qui teſtatur de com-
muni dicens, quòd ſi extat ſtatutum,quod bannitus in
centum poſſit impune offendi,& unus ex una cauſa ſit
bannitus in quinquaginta, & ex alia cauſa diverſa in
aliis 50. non poterit offendi,idem dicit Alex.conſ.113.
ſub n.3. viſo themate lib.5.

Facit inſuper,quia ſi ſumma principalis, contenta
in ſententia, non ſit appellabilis, aut commiſſibilis in 72
Rota, quia non aſcendit ad ſummam ad id requiſitam:
non efficitur appellabilis per cumulationem,ſeu coa-
cervationem fructuum,aut expēſarum,quæ in ſenten-
tia continentur;quia non cumulantur, aut coacervan-
tur tanquam res a principali ſeparatæ,ita tenent Mar-
queſſanus in tractatu de commiſſione, p.1. in commiſſione
appell.ſuper diver.cap.28.n.30.folio.30.in 2.impreſſione,
Eſcacia ubi ſuprà,ſub n.37.& n.32.in fin.Caravita ſuper
ritu 257.n.4.in fin.verſ.2. & n.5.

Facit etiam,quod dicit Cæſar Barz. in d.Bononien.de-
ciſione 45.poſita,num.1 & 2.dum dicit,quod licèt ſen-
tentiæ continerent condemnationem fructuum, nihil- 73
ominus reſpectu poſſeſſionis non dabitur ulteriùs ap-
pellatio,reddit rationē; quia omni caſu ſeparationem
recipiunt; quod quidem ſecus eſt dicendum, quando
ſummæ plures ſunt petitæ, ex eadem tamen cauſa,
actione,& obligatione debitæ,quia tunc licèt de per ſe
quælibet non aſcendat ad ſummam appellabilem,coa-
cervatæ tamen excedant:coacervantur,ut poſſit appel-
lari;text.eſt in l.ſi quis ſeparat in 10.§.ſi quis cum ma.&
ibi gloſſ.in verbo & poterit & Petrus Bellaper. num.10.
ff.de appell. Lucas Pæt.in praxi Capitel.l.4...6.n 4. Eſc.
ubi ſuprà,n. 25.& n.32.

Quò pertinet quod ſolemus dicere:utile per inutile
non vitiari in cōtractibus: id locum non habere in re-
bus dividuis l.ſăcimus,§.ſi quis autem,C.de donat.l.pe- 74
cunia,& l.placuit,ff.de uſuris, ex his, quæ adducit Ti-
raq.ubi proximè,n.143.& ſequenti,ea ratione,quia circa
diverſa utrumque poteſt procedere,& operari,& mul-
ta etiam alia hanc favent diſtinctionem noſtram,quæ
in ſatisfactione contrariorum ei obſtantium clarius
apparebunt.

Cui non obſtet illa Doctorum contrarietas,de qua
in primo fundamento prioris partis, & in tertio po- 75
ſterioris,alij affirmantes; quod ubi concurrunt odium
& favor, odium attendi, alij verò contra putantes;
quia reſpondeo, quòd licet eorum quæſtio ventiletur
inter ipſos, quando hæc duo circa unum, & idem in-
ſeparabile concurrunt,ut ex eis apparet, in qua prio-
rem partem,ut veriorem prævalere firmavimus,tamen
nulla diſceptatio eſt inter eos:quando circa diverſa,& 76
ſeparabilia capitula, ſeu cauſas concurrunt favor, &
odium:nam tunc unamquamque qualitatem in ſua di-
ſpoſitione operari,latè affirmant Alciat.in l.2.per text.
ibi folio 205.verſiculo. Accurſus aliam quoque rationem
affert,Cod.de in jus vocādo,ubi plura exempla adducit,
idem tenet Iaſ.in dict.l.2 numero 3.verſiculo ex ſecunda
parte collige, ubi dicit quòd una, & eadem diſpoſitio
reſpiciens diverſas perſonas ex uno capite cenſetur fa- 77
vorabilis, & ſic extendenda, ex alio capite cenſetur
odioſa,& ſic reſtringenda,ubi adducit quatuor gloſſas
ſimiles gloſſ.in l.ſed ſi hac,§.fin.in verſic.interveniat.ff.
de in jus vocan.& l.apud.Celſum,§.adverſus,in gloſſ.vel
in verſiculo exhiberi,ff.de exceptione doli,& in l.qui bona
§.ſi aliquo,in verſic. debet jurare.ff.de damno infecto,&
gloſſ.in §.pœnalis verſiculo in jus vocaſſet,circa fin.inſt.
de actio. & ſic illa argumenta non ſolùm neutri diſtin-
ctionis noſtræ membro adverſantur, ſed imò potiùs
utrique,& proſunt. 78

Minùs etiam oberit tertium fundamentum prioris
partis, d.leg. generaliter 5.ff. fidejuſſoribus,quia loqui-
tur, quando in eadem perſona, & ſubjecto ſe inve-
niunt, tunc potentior qualitas alteram confundit, &
vincit; non autem quando circa diverſas cauſas, &
ſubjecta,nam tunc non poſſunt, vires ſuas exprobrare

quali

qualitates præfatæ *ut l.1.2.& ſequentibus,ff.& C.de fide,iſſor. & mandato. juncta l.generaliter*, quia diverſæ
79 ſuor , & ſepatatæ , à quibus noo fit illatio de uno ad
aliud,*l.fi. ubi not.ff.de calumniato.l.nec natales, Cod.de proba.l.naturaliter,§.nihil commune,ff.de acquirend.poſſeſſione*, & alibi paſſim notatur ; deficit enim tunc illa cauſa propinqua, prout eſt communio, quæ inter illas contrarias qualitates diſſenſionem cauſat , & pacem
80 turbat,per textum *in ratione ſui,in l.in hoc judicium 14. §.ſi convenias.ff.communi.divi.l.nulla ſocietatis 71.ff.pro ſocio,l.cum pater,§.dulciſſimis,de legat.2.l.ſácimus 34.§. ne autem,C.de donatio.*& explicat Antonius Pichardus *in rubrica inſtitution.de rerum divi.num.3.& 4.*copioſè Tiraquel.*de retract. §.23. gloſſ.1. numero 7.& num.14* & ideo unaquæque qualitas in ſuo ſe continet ſubjecto, *ex dict. §. nihil commune habet,l.naturaliter* , quæ omnia in totum potiùs noſtram diſtinctionem comprobant.

Nec obſtat illud fundamentum poſterioris partis , *ex l.eum, qui ædes,ff. uſucapio. l.1.§.nec r.to patitur, ff.de rerum permutatione, dict.cap cognoſcimus,& dict.c. cum in tua*,& aliis pluribus dictantibus,unam & eandē
81 rem non poſſe diverſo jure cenſeri;quia reſpondeo,rectè in ſe ſola procedere , & circa unum , & idem , at diverſarum cauſarum , rationum , & capitulorum reſpectu , diverſo quit jure recte cenſeri , ut probatur *in l. miles , §.pro patre,ff.de legat.* 2. docuit Calderic. per eum text.*in l.filium quem, colum.3.in 4.oppoſitione,*
82 *Cod famil.a erciſcun.*& Panormit. *in dict.c.cum in tua, paulo ante fin. de de.l nit*,quin ex re eadem duo contraria poſſe procedere ex diverſis reſpectibus tradit gloſſ. *in c.2.in verbo, ex civilis,in fin.*& Roch.Curt.*colum.24. verſic. limita 3.de conſuetudine*,& Dominicus,qui multa ejus rei exempla appoſuit *in cap.illud,12.diſtinct.*cui aſtipulatur Ariſtot. *libro 3.Phyſicorum*,tradens eandem
83 cauſam intecdum eſſe contrariorum effectuum,diverſis cationibus,& Galen. *lib.3.de ſimplicibus medic.cap. 13. & ſequenti.* quod & admittunt Bartol. *in l. ſi pupil. in*
84 *princ.in 2.oppoſ.*& ibi Angel.& Paul.Caſtrenſ.*ff.ad legē Falc.* Hinc reprobare poſſumus , quod approbavimus diverſis reſpectibus, *l. Pompo. ff. de negot. geſtis, l.1. §. alii ff.rem ratam haberi,& l.cùm interdicta.Cod. arbitrium tutelæ*,per quæ jura ita tenet Bald.*in c.cum Vintonienſis, paulò ante fin.de electione*,& quis ex eodem facto poteſt præmium & damnum conſequi diverſo reſpectu, *c.in-*
85 *ter opera,de ſponſ.di. juncto cap.maritum,33.diſtin.*& declarat Joan. Andr. *in cap. imputari, de reg. jur.in 6. in mercu* Tiraquell.*in tractatu de utroque retract. titul. de retract. lignag.§.1.gloſſ.* 18.*&* 23.& alias ad propoſitum vide *num.21. &* 22.ex quibus etiam dictis aliis fundamentis,quæ in contrarium opponantur,rectè valet reſponderi.

86 Quo ſuppoſito , jam in lucem duplex poteſt edi regula.Prima ſit,judex Eccleſiaſticus vim nullam faciet, quando diverſitas qoalitarum affirmativæ , & prohibitivæ appellationis concurrit circa unum , & idem , unam & eandem cauſam , ſeu ſententiæ capitulum , indiviſibile & inſeparabile,in utraque qualitate, & ſic in tota cauſa ſi appellationi deferre recuſarit,& ita declarandum eſſe , causámque ſibi iterum eſſe remittendam per Senatum.

87 Secuoda regula ſit in hac quæſtione , quòd quando diverſitas qualitatum affirmativæ, & prohibitivæ concurrit circa plures cauſas,ſeu res ſeparabiles,& diverſas , ſeparabiliáve ſententiæ capitula , judex Eccleſiaſticus vim non facit, ſi uniuſcujuſque qualitatis naturam in ſuo diſpoſito ſequatur,& imitetur: ita ut ſi reſpectu rei,vel capituli, quia prohibetur appellatio , ei non deferat,& exequatur, cujus reſpectu etiā ſibi cauſa ipſa remittenda eſt;reſpectu verò cauſæ,vel capituli, pro quo ea permittitur, vim fieri manifeſtā, ſi illi haud deferat, & ita declarandum eſſe in tribunali ſupremo

per viam adito violentiæ,deſerre ſimul,& reponere veritas ſuadet.

Iſtas tamen regulas primò limitari libet in cauſis 88
poſſeſſoriis,quæ habent annexam,& admixtam cauſam proprietatis *juxta l.ſi quis in tant.Cod.unde vi.*(de pluribus interdictis habentibus cauſam proprietatis annexam,per te vide omnino apud Molin.*de primogen.lib.3. c.13.a n.9.cum pluribus ſequentibus, & authoritatibus.*) nam tunc nec ſecundum primam regulam,nec ſecundùm ſecundam regulantur ; ſed omnino , & in totum admittatur appellatio,tam ſuper poſſeſſorio;quàm ſuper petitorio ut tenent Antoni. Gomez , Ripa , Socinus, Menoch. & alij plures , quos *ſupra , in poſteriori* 89
parte quæſtionis , ad fin. adduximus , & idem tenet Petrus Benintend. *deciſ.*79. Et ſpecialitatis ratio eſt , quia cauſa proprietatis abſorbet, & ſupprimit cauſam poſſeſſionis , quæ effectum nullum tunc quit ſortiri , nec poteſt executioni mitti,juxta text.*in cap.cùm ſuper,* & quæ ibi communiter adducuntur per Doctores *de cauſ.poſſeſſ.& proprietat.*& per Bartol.& Doctores *in l. naturaliter,§.nihil cōmune,ff.de acqui.poſſeſſ.& in l.ordinarij, Cod.de rei vindicatione*, idirco ſententia deno- 90
minatur à potentiori, cui magis incaleſcit,*l.quæritur.ff. de ſtatu hom* & efficitur acceſſoria cauſæ proprietatis; quia tunc omnino ſequi debet naturam ſui principalis, ut mox dicemus , & ſic in totum admittendam eſſe debere apellationem, tenent Bald. *conſilio 330. incipit ſtatuto caut. libr.1.*Tiraquell.*in tractatu le mor.6.parte declaratione 6. num. 1 cum ſequent.*Molin.*de Hiſpan. primogen.lib.3.cap 13.à num.17.cum ſequentibus*,Mieres *tractatu de majoratu, 3.part.c.24.à n.54. cum pluribus ſequentibus*,ubi alios ad idem citat,& latè proſequitur, & per Decian.*conſil.o 45.num.1.*Auguſt.*conſil.2. num.6.* & alios , quos allegat Peregrio. *de fideicomm. artic.46. num.47.*Bald.*in l. unic. num.8.verſic.quæro quid per acceſſorium, & ſub num.16. Cod.ſi de moment.poſſeſſ.* Nicell.*tractatu de concord.gloſſ.concord.6.fall.6.numer.27. tomo 18.folio 192.*latè ſcribit Contacd. *in dict.l.unica , limit.2.& limit. 24.*Ruginell. *tractatu de appellat. §.2. cap.3.numer.168.verſiculo prout etiam*, & eos ſequutus latè proſequitur Eſcacia *de appellat.quæſtio.17. limit.6. membr.9.per totum*,Corneus.*conſilio 20.præſuppoſito ſtatuto,num.3.& n.4.& lib.4* Rota *deciſione 34.concluſum, num.5.& 8.parte 2.diverſorum , & deciſione 356. domini erant,ſub numero 9. parte 1.diverſorum.* Quod idem 91
dicendum eſt in cæteris cauſis poſſeſſoriis, etiam ſui natura non habentibus admixtam , & connexam cauſam proprietatis , ſed ſimul de utraque accidentaliter actum eſt in judicio , non reluctante ſpoliato , & de utraque lata eſt ſententia:nam quando, & quoties hoc in caſu cauſa poſſeſſionis abſorbetur à cauſa proprietatis, qualitas (quam hæc habeat) ſive negativa , ſive affirmativa appellationis, & prævalere, & ſequi debet, (quibus autem caſibus cauſa proprietatis abſorbeat cauſam poſſeſſionis,vide omnino Doctores *in dict. §. naturaliter, & in d. l.ordinarij , & in dict. capite cùm ſuper* , & alibi paſſim , & probant multi ex Doctoribus citatis,) & hanc doctrinam latè proſequitur poſt 92
Rugioellum, & Contardum. Eſcacia *ubi proximè*, quo loci explicat , hanc mixturam quatuor modis poſſe conſiderari.Primò,per modum cumulationis.Secundò, per modum mixti judicij.Tertiò,per modum exceptionis. Quartò, per modum mutuæ petitionis, & reconventionis. Tamen quoad hunc effectum reddendi cauſam appellabilem mixtura ſolùm conſideratur in ſententia, & hujuſmodi mixtura , quæ contingit in ſententia tripliciter conſideratur,prout Eſcacia poſt Contard.latiſſimè proſequitur *d.mem.ſol.*402.quem videbis 93
per te.

Hinc eſt , quòd ſi ſimul poſſeſſorio & petitorio eſt actum , & una , eadémque fertur ſententia pro re turbante in petitorio judicio , in poſſeſſorio verò in

favorem actoris turbati lata fuerit, an judex vim faciet
non deferens appellationi ab utroque, putà, reo tur-
bante, & actore turbato, in quantum contra ſe erat
lata, non ampliùs, nec alias, vel an interim poſſit, ad
executionem ejuſdem ſententiæ poſſeſſorij devenire,
Et noſtram doctrinam imitantes duo caſus diſtinguun-
94 tur: nam cùm de rebus profanis agitur, & lata ſit di-
cta ſententia pro reo turbante in petitorio, quoniam
actor turbatus nihil de proprietatis jure ſuo docuit,
vel probavit, & vis non fit; quia tunc ſententia lata
ſuper poſſeſſorio poterit jure executioni mandari; nam
præfata appellatio non ſuſpendit prædictæ ſententiæ
effectum, cùm non ſervatur per ſententiam latam in
petitorio, nihil ſubeſt, quod executioni huic repu-
gnet, ita tenent Butriga. *in dict. cap. cùm dilectus, nume-
ro* 15. poſt Jo. Calde. ab eo relatum *de cauſa poſſeſſ. &
95 propr.* quos referẽs ſequitur Menoch. *de reti. poſſ. rem. 3.
quæſt.* 105. ſi tamen pariter, & in profanis lata ſit ſen-
tentia in petitorio pro reo turbante, probantéque de
jure ſuæ proprietatis, tunc ſententia lata in poſſeſſo-
rio pro reo turbato exequenda minimè eſt: ita tenent
Alberi. & Butri. *in dict. cap. cùm dilectus, n.* 55. ex autho-
ritate, & doctrina Speculatoris *titulo de petito. & poſ-
ſeſſ. §. 1. verſiculo quid ſi pro uno,* & Ioan. Cal. *in dict. cap.
cùm dilectus,* Menoch. *ubi prox. me, num.* 847. rationem
reddẽtes, quoniam hoc modo lata ſuper petitorio ſen-
tentia illud facit pondus, *leg. uſusfru. ff. ſi uſusfructus pe-
96 tatur,* quinimò dicit Menoch. *ibi,* adeò habere rem præfer-
ri in ſua proprietate, ut ſuſpenſa executione poſſeſſo-
rij, petitorij ſententia exequenda eſt, intellige ſi ejus
ſit naturæ, & privilegij, ut appellatione non obſtante
exequatur, vel, quando ab ea nulla eſt appellatio emiſ-
ſa, vel ultima ſit ſententia.

In beneficialibus autem aliter dicendum eſt; nam ſi
lata eſt ſententia in proprietate pro reo turbante poſ-
ſeſſionem, ſive quia actor nihil probavit, vel quia jus
97 ipſe habet, vel non, atque dato, quòd actor nihil de
jure ſuo probavit, executio poſſeſſorij pro eodem la-
ta retardatur, & tunc judex debet deferre, ut affir-
mant Calder, & Butri. *in dict. cap. cùm ſuper,* & Menoc.
ubi ſuprà, cujus rei ratio eſt: quoniam cùm benefi-
cium ſine canonica inſtitutione obtineri non poteſt,
nec poſſideri, atque ſine ea injuſtè procedatur, *cap. 2.
de inſtit. cap. 1. de regulis juris in* 6. latiſſimè Menoch.
de recuperen. poſſeſſione, remed. 15. *quæſt.* 36. ubi multa ad-
ducit, & cùm reus ſuper inſtitutione canonica habeat
ſententiam pro ſe, jus meritò reſiſtit, & obſtat actori
deſideranti executionem ſententiæ poſſeſſorij in ſui
98 favorem datæ; & licèt præfati Doctores loquantur in
judicio redintegrandæ, eorum ratio, & doctrina per-
tinet judicio retinendæ poſſeſſionis, quo caſu in hac
omni quæſtione, & proximè ſequenti loquuntur Do-
ctores.

Secundò quæro an ſententia lata pro reo turbante
in petitorio, & in poſſeſſorio pro actore turbato, qui
99 à ſententia petitorij appellavit: an hæc appellatio ſu-
ſpendat effectum ſententiæ poſſeſſorij, adeò ut eam
exequi non poſſit judex? Et hæc quæſtio à ſuperiori
diſtat: quia ibi à poſſeſſorio appellavit reus, imò utro-
que ab ea parte ſententiæ, quæ contra ſe faciebat: in
præſenti autem ſolum appellatum eſt à ſententia,
quatenus tangit proprietatem ab actore, contra quem
fertur.

In qua ita breviter reſpondeo, quòd cùm lata eſt
100 ſententia pro reo in petitorio, quia actor non probavit
ſe Dominum, tunc ſententiæ poſſeſſorij executionem
minimè impediri, tenent omnes Doctores *ſuprà* re-
lati, quos vide pro ratione. Quando verò ipſe reus
probavit ſe Dominum eſſe, duæ ſunt opiniones con-
trariæ, an poſſeſſorij ſententia ſit exequenda obſtante
appellatione emiſſa in petitorio, & eſſe exequendam
tenent Butri. *in dict. cap. cùm dilectus, ad fin.* ante

quem Iacob. de Belloviſu relatus ab Alberico *in l. ordi-
narij, Codice de rei vindic.* contrarium opinionem ſectã-
te ex authoritate Ioan. Andreæ, & Odofredi, à quibus,
eorúmque ratione diſcedit Menoch. *d. tract. de retin. poſ-
ſeſſ. remedio* 3. *n.* 840. videndus.

Secundò, & principaliter ſupradictæ regulæ limi- 101
tantur, quando diverſitas qualitatum prohibitivæ, &
permiſſivæ concurrit circa principale, & acceſſorium,
ut putà; ſuper rem, & ejus fructus, ſeu intereſſe, quando
veniunt acceſſoriè: nam tunc idem de acceſſorio ju-
dicandum eſt, quia acceſſorium ſequitur naturam
qualitatis ſui principalis, ut ſi in principali concurrit
qualitas negativa, & prohibitiva, ad ſe trahit quali-
tatem degentem in acceſſoriis, ut tenent, & ita pro-
bant Egidius Boſſius *in tract. de variis crimin. titulo de
appellatio. numer.* 10 ex doctrina Alexand. *in l. patris, &
filij, ff. de vulg. & pupil.* & per Bartol. *in l. ſi lum. ff. de ali-
ment. & cib. legat.* quem Egid. ſequitur Lancelot. Ro-
bert. *de attentat. 3 parte, cap. 28. num.* 130. *cum ſequentibus;*
ut de fructibus reſpectu rei principalis, dixit Ni-
col. Mil. *in verbo appellari non poteſt a ſententia lata ſuper* 102
fructibus, fol. 17 *in ſi.* poſt Antonium *in c. quia avallis, co-
lum. antepenult. verſic. ſed eſt dubium, de urejur.* dicentes
quòd quando non appellatur a cauſa principali, non
poteſt appellari à ſententia lata ſuper fructibus, & ex-
penſis, ut tenent iterum idem de Millis *in verbo appel-
lari non poteſt à eodem anione, folio* 15. & è converſo, ut
per Lapum *allegatione 2. diſputat. n.* 12. & Lancel. *ſupra
num.* 133.

Et in ſpecie, quòd appellatio prohibita à ſententia
lata ſuper principali, intelligitur etiam prohibita ab
acceſſorio, contento in ipſa ſententia, probant Anton. 103
de Bute. *in c. quintavallis* 23. *ſub. num* 48. *verſiculo ſed eſt
dubium, de jure iur.* Alex *in l. patris, ſub num. 4. ff. de vul-
gari.* & per Boſſ. *in tractatu crimin. titulo de appellat. nu-
mero* 10. Cæſar Contard. *l. unica, limi.* 1. *n.* 24. *cod. ſi de
moment. poſſeſſ.* & multa cumulat Regin. *tractatu de ap-
pellat. §. duodecimo, gloſſ.* 2. *c.* 3. Ex ea ratione, quia acceſ- 104
ſorium ſequitur naturam ſui principalis, & quia articu-
lus incidens, & acceſſorius, regulatur ſecundum natu-
ram ſui principalis, & ideo, ſi cauſa principalis eſt ſum-
maria, omnes ejus articuli debent eſſe ſummarij. Cont.
in l. 1. *num.* 25. Mirtil. *ſingu.* 17. *acceſſo. num.* 2 Biriol. *in l.
ſolent, num.* 16 *ff. de aliment. & cib. legat.* Caſtrenſ. *conſi-
lio* 21. *num.* 14. *volum.* 1. Rip. *in l. damnum, numer.* 4. *ff. de
damno infecto* Petrus Surd *deciſione* 27. *numero* 2. Natta
conſilio 122. *n cauſa poſſeſſorij, num.* 12 *lib.*... Carpan. *de
ſtatu Mediolan. cap.* 25 *num.* 18. *fol.* 35 & nos variis in
locis diximus.

Facit inſuper ratio tradita à pluribus Doctoribus, 105
tenentibus, à ſententia continente mixturam poſſeſſio-
nis, & proprietatis, dari appellationem a tota, ex eo ſci-
licet; quia cauſa proprietatis uti major trahit ad ſe cau-
ſam poſſeſſionis, uti minorem. Bald. *in l. unica, Cod. ſi de
momentar. poſſeſſ. n.* 8. & quia ubi agitur de poſſeſſo-
rio, & petitorio ſimul, cauſa poſſeſſionis venit ac-
ceſſoriè ad cauſam proprietatis & quòd ideo ſequitur
naturam petitorij, quod eſt cauſa principalis. Hanc 106
reddunt Contard. *in dict. l. unica, limit.* 2. *in princip. nu-
mer.* 19. & 20. Eſcacia *de appellat. d. quæſtio.* 17. *limit.* 6.
membr. 9 *ſub numer.* 1. *verſiculo ratio hujus ſublimitatis
eſt, &c.* Cujus rationis doctrina veriſſima eſt, ex qua 107
idem jus obſervandum erit in caſu cõverſo, ut eleganter
ter docet Paulus de Caſtro *conſilio* 39. *incipit quod à
ſententia lata, libr.* 1. poſt plures per eum citatos, ubi
affirmant, quòd licèt à ſententia mixturæ poſſeſ-
ſorij, & petitorij licitè appelletur, tamen fallit,
quando mixtura, & ſic cauſa proprietatis inciden-
ter, & acceſſoriè tractetur, non æquè principali-
ter, quia tunc non appellatur ratione mixturæ. Ca-
ſtrenſem referens ſequitur Polidor. Ripa *in tractatu
de nocturno tempor. cap* 4. *numero* 100. de quo plura
dixi

dial *infrà, 3. p. cap. 12. à numero 105. cum multis ſequentibus.*

108 Pro quo ex identitate rationis facit, quod quando dominium, ſeu titulus incidenter, & limitatè deducatur reſpectu poſſeſſionis, & ad eam juſtificandam, & pro ejus colore, tunc appellatio non admittatur à ſententia lata in poſſeſſorio, tenet Rota, ut per Achil. de Graſſis *deciſ. 20. aliàs 246. appellationi in poſſeſſorio de appellat. fol. 112.* Cæſar. Contard. *in l. unica, Cod. ſi de momentan. 2. §. 8. n. 21. in fin. verſ. quibus, & n. 22. 27. 28. & 29.* Eſcac. *de appell. q. 17. lim. 6. membr. 9. à n. 109. &*

109 *ſupra* Pute. (qui loquitur in Euguidia) *dec. 202. in cauſa Placen. in fin. n. 6. l. 2.* dicentes tunc hoc poſſeſſorium non eſſe mixtum, ſed ſimplex, & merum, & Eſc. *ubi proximè*, atque Contar. *d. §. 8. n. 14.* dicunt, quòd poſſeſ-

110 ſorium in cauſis beneficialibus non eſt ſui natura mixtum, quia in eis commiſcetur quædam juſtificatio, ſeu color ipſius poſſeſſionis, quod non facit judicium poſſeſſorium deſinere eſſe merum: aliud enim eſt intentare remedium petitorium, & aliud poſſeſſionem juſtificare cum titulo, ubi natura requirit, probat Rota *diverſorum deciſ. 34. concluſum fuit, n. 16. in fin. & n. 17. part. 2.* & latiùs proſequimur.

Quò pertinet, quod in caſu, quo nullitas contineatur

111 acceſſoriè in ſententia, victus non poſſit appellare, quia tunc ceſſat ratio mixturæ, ſeu compilationis cauſarum, inter quas non datur concurſus ad prohiben-

112 dam, vel admittendam appellationem, tenet Contard. *in l. unica, C. ſi de momen. poſſeſſ. limit. 24. ſub n. 38.* quia appellabilitas ſententiæ pendet ab eo, quod principaliter agitur, & non ab eo, quod venit incidenter, ſeu acceſſoriè, docet Paul. de Caſtro *conſ. 39. quod à ſent. verſ. ex quibus tollitur, l. 1.* Eſcacia *in tract. de appell. q. 77. limit. 6. memb. 9. à n. 67.*

113 Reddentes rationem, quia ſemper attendi debet, quod principaliter agitur, & non quod ſtat acceſſoriè, conſecutivè, & in conſequentiam *l. ſi quis nec cauſam*, 4. & exornat Jaſon *n. 3. & ſequentibus, ff. ſi certum petatur*, Tiraquell. *in rubr. res inter alios acta, column. 1. & 2. verſiculo ſic & ſemper, cum ſequentibus, & fol. 104.* Eſcacia *tractatu cauſarum civil. & crim. cap. 2. n. 173. & 296.* facit lex *cum ex oratione, §. ſi. ff. de excuſat. tutor.* Bald. *in l. 1. n. 5. Cod. de legibus, & in leg. quod favore, Cod. eodem, in 7. oppoſitio.* gloſſ. notabilis *in cap. quamvis, de pactis in 6.* quam advertit Geminian. *ibi*, Decius poſt plures

114 alios *in d. l. ſi quis nec cauſam*, Peregrin. *in tractatu de fideicommiſſ. art. 37. n. 4.* & facit ex hac eadem ratione, quæ de articulo liquidationis incidentis in ſententiæ executionem exactè diximus *infrà, 4. p. c. 10. per totum*, ubi quòd ejus executionis natura veſtitur; & pariter appellationem ſuſpenſivam non admittit.

115 Nec cauſa acceſſoria debet mutare naturam principalis, *leg. nuda*, C. *de contrahenda ſtipul.* & in ſimili propoſito adducit Menochius *de adipiſcend. remedio 4.* ſed potiùs ipſum acceſſorium à principalis natura immutatur, ex dictis juribus *leg. ſi plures, in fin. ff. de pactis*, cui rectè conducunt ea, quæ adduxit Everard. plures allegans *in locis legalibus in loco à generalitate, fol. 34. verſ. à de regula fallit quando illud, &c.*

116 Quia cùm quid prohibetur, prohibentur omnia, quæ ſequuntur ex illo, *regul. cum quid prohibetur, de regul. jur. in 6. leg. cui pacto, ff. de ſervis export. cap. demque, 4. diſt.* bonus textus *in c. paſtoralis, in fin. de appellat.* de acceſſoriis enim idem eſt judicium, quod de principali, etiam in his, quæ ſunt ſtricti juris, *cap. de prudentia, de donatio. inter vir. & uxor. l. nihil tol. §. cum princ palis, l. cum principalis, ff. de reg. jur. cap. & hac diximus 16. quaſt. 7. l. non dubium, Cod. de legib. reg. acceſſorium, de reg. jur. in 6.* cum vulgaribus.

Nec enim intelligas, immemorem me eſſe illius doctrinæ quam modò ſectatus ſum *ſuperiùs, à n. 56* ingenii Doctorum authoritate fulcitam, cùm in poſſeſſorio

fructuum, vel intereſſe condemnatio fit, licèt à poſſeſſorio non appelletur, à fructuum tantùm, & intereſſe condemnatione omnino permittatur, & ſic non ſequuntur naturam ſui principalis contra præcedentem limitationem.

Sed pro ſatisfactione attende, quòd dicta Doctorum ſententia, & doctrina procedit in illo poſſeſſorio, in quo ſui natura non patitur fructuum condemnationem, *ut in rem. l. fin. C. de edicto D. vi Adri. toll.* ut ibi omnes repetentes latè notant, qui non eo judicio ſummariiſſimo, ſed alio ordinario petantur, ut conſequitur Hinc eſt, ut non acceſſorium ſint, ſed æquè principale capitulum ſententiæ, quo ipſi veniunt. At verò nos loquimur in his cauſis, quæ ſuapte natura fructus trahunt, ac ideo cùm in interdictis veniant fructus ex eorum natura, *l. 1. §. ex de, ff. de vi, & vi arma. l. is qui ſuntam, §. quod ait Prætor, ff. quod vi aut clam, l. 3. cum ibi nota, ff. de interdictis, l. videamus de 2. §. in Fabiana, in fin. ff. de uſuris, cap. gravis, de reſtitutione ſpoliat. leg. ſi duo, §. n. 1. ff. uti poſſide. ibi, quanti ea res eſt*, ſicut tradunt relati à Menoch. *de recup. poſſ. in rem. 1. n. 6. cum ſequentibus, & de retinen. rem. 3. à n. 286. & de adipiſcen. rem. 4. n. 872.* 118 119 120

Moli. *de primogenit. lib. 3. cap. 13. nu. 69.* alios referens, alioquin enim ſequeretur abſurdum, ut in omnibus remediis, ferè poſſeſſoriis, & interdictis admitteretur appellatio, ſi pariter intelligerentur fructus venire in eis æquè principaliter, quod non eſt dicendum, nec affirmandum, ut tenent Franciſc. Sarmi. *de reſti. Eccleſ. 3. p. c. a. n. 27. & 28.* omnino videndus, quia loquitur eleganter ad propoſitum, quem per totam illam columnam tranſcripſit verbaliter Chriſtophorus de Paz *in tractatu de tenuta, cap. 13. n. 62.* & Menoch. *d. rem. 4. n. 872.* qui meritò Auguſtinum Beroium aliud ſententem reprehendunt, quibus convenit, quod dicit Cæſar Contard *in repetitione l. unica, C. ſi de momen. poſſ. limit. 1. ſub n. 25. verſiculo in hac quoque*, quòd fructus ſequuntur naturam judicij poſſeſſorij, quando veniunt acceſſoriè ad illud.

Quò etiam pertinet, quod illa communiter recepta reſolutio, quæ habet, quòd in poſſeſſorio appellatio à fructuum condemnatione, aut intereſſe non ſuſpendat poſſeſſorium, ſed fructuum condemnationem tantùm; procedit, quando utrumque per capitula ſeparata appoſitum eſt in ſententia: ita Veſtrius *in praxi, lib. 7. c. 3. ſub n. 8. verſiculo adde*, quem refert, & ſequitur Rugiell. *de appellatio. §. 2. c. 3. ſub n. 223. verſiculo rationes*, & aperte Contard. *in l. unica, limi. 1. ſub n. 3. & n. 31. & 32.* 121

Tertiò principaliter limitantur præfatæ regulæ, ut nec procedant in caſu, texi. *in cap. ſuper quæſtionum, §. ſi verò duo, de officio. & poteſtate jud. deleg.* (cujus *ſupra, in princ. ſecu. da partis quæſtionis præc.* mentionem fecimus) ubi qualitas affirmativa omnino debet prævalere qualitati negativæ, ſeu prohibitivæ, quamtumvis utraque concurrat in una, & eadem perſona, propter maximum abſurdum vitandum, quod optimè conſideravit Abb. Panormit. *ibi n. 5. verſic. ſed quare cur, &c.*, poſt Hoſtienſ. quem ibi allegat; ſolemus enim à juris regulis deviare propter abſurdum vitandum: textus *in l. fin. C. de arbitr. praſt. l. fi. C. per quas perſonas nobis acquir. & in l. unica, §. pro ſecundo, C. de caducis toll. leg. ſi quis jus jurandum, & l. generaliter, C. de rebus credi. §. fin. inſtit. qui & ex quibus cauſis*, & ea quæ adducit Everard. *in locis leg dibus in loco ab abſurdo.* 122

Cui quidem & illud conveniens eſt, quod quando cum judice à quo, ex aliqua juris diſpoſitione appellari non poteſt, alter judex ſimul judicaret, à quo poſſit appellari, tunc quoad potentiam appellationis attenditur perſona hujus judicis, à quo appellari poteſt, tenet Sigiſmund. Eſcacia *in tract. de appellat. quaſt. 16. imit. 24. ſub n. 3.* Rebuff. *in tra. de privil. ſcholarium, priv. 106. verſ. 16. numer. 36. fol. 53.* ubi loquitur in ſententia lata 123

ab arbitrio juris,à quo poteſt appellari, ut diai *infrà,*
lib.3.cap.de arbitris,& ab altero judiee,à quo appellari
poieſt.

124 Pro complemento autem hujus quæſtionis, & mate-
riæ illud ei anneaum non ominitam,quod etſi à ſenten-
tia alimentorum non licet appellari,tamen ſi ſimul eo-
rum præſtandorum fiat condemnatio, & eorundem
taxatio, tamen reſpectu taxationis quantitatis alimen-
torum tantùm, ſi nimis taxatur, habet locum appella-
tio, ut notat Speculator *in tit.de app.§.in quibus, verſ.*
8.Avéd.*in dictio litera G,verbo.govierno,verſ.quintò pro-
cedit d.reg.fol.*389.

Unum tamen eſt notandum ſecundũm iſtos, ut ſen-
tentia ſuper alimentis non exequitur, ſed ſuſpenditur
executio, quouſque ſuper taxatione articulus termine-
tur in gradu appellationis, & hoc non alia quàm hac
ratione,quia cùm ſententia non ſit liquida, non poteſt
exequi,ex his quæ latè adduxit Covarr.*l.2. variar. reſ.*
c.11.per totum,ac ideo neceſſarium eſt, ut ejus executio
pendeat à futuro eventu,& per conſequens in id tem-
pus ſuſpendatur.

125 Sed an iſthæc Avédani doctrina vera ſit,latiùs exa-
minabimus i*frà,3.part.c.1.ante fin.à n.50.cum ſeqq.*ubi
late iſte articulus examinatur.

126 Secundo infero ex dictis regulis, concluſionibus
præcipuè ex ſecunda, ut quando in aliqua ſententia,
putà;privilegiata,vel confeſſione partis,vel inſtrumen-
to guarentigio, detur alicujus quantitatis pars liquida,
& alia pars non liquida,tunc cùm concurrat diverſitas
qualitatum prohibitivæ, & permiſſivæ appellationis
circa diverſa, & ſeparata,exequatur liquidum;non au-
tem illiquidum,ſecundum formam,& tenoré de regu-
læ ſecundæ *ſuprà* à nobis traditæ,ita voluit Socin.*con-
ſil.24.col.11.verſ.& primo,vol.1.& conſ.256.col. 3. verſ.*
*aliquando,vol.*2 Eſcobar. *de ratiocinijs,c.31.n.7.*& text.
eſt *in leg.quidam exiſtimaverunt,de rebus creditis, & l.*
ſi certum petatur. & ideo judex Eccleſiaſticus exequen-
do partem liquidam tantùm non obſtante appellatio-
ne vim non facit.

127 Et ex noſtra diſtinctione deduces rationem illius
difficilis,& frequentis quæſtionis, quòd quando judex
in eadem ſententia pronuntiat in executione inſtru-
menti procedendum, pronuntiando ſententiam addi-
ctionis(quam nos *de remate* dicimus)& ſimul in eadem
ſẽtentia declaret;non obſtate exceptiones à tertio op-
poſitore,pro ſuo intereſſe comparente; oppoſitas, ſu-
per quibus cognitum eſt in via ordinaria, *juxta l. 41.*
tit 4 lib.3.rec.p.& latè Guttierrez *in pract.quæſtio.lib.1.*
*quæſt.114.per totam,*Caſtellus *in l.64.Tauri,gl.ſ'alleque,*
*per totam,*Paz *in praxi,4.p.1.tom.1 4.num.* 7. Parlador.
lib.2 rerum quotid.cap.fin.3.p.§.10.num 22.quo caſu di-
128 viduntur qualitates,nam tertiùs poteſt appellare à di-
cta ſententia, licèt non poſſit debitor executatus, &
contra quem lata eſt dicta ſententia, *de remate*:ita eru-
ditè tenet Caſtell.*ubi proximè, verſiculo ſi tamẽ tertius,*
*& verſiculo ſequenti,*videndus omnino, & Parlado.qui
eum ſequitur *ubi ſuprà,c.fin.3.p.§.15.num.2.& 3.* & ex
129 his,quæ latè adducit Azev.*in d.l.41.*& Guttierrez *loco*
*jam relato,*reprobata communiter in tribunalibus om-
nibus doctrina Gondizalui de Paz *in praxi,d.4.p.1.to-*
*mo,cap.4.num.7.*contrarium tenentis: nam cùm diver-
ſitas ipſa qualitatum concurrat circa diverſa, hoc eſt,
circa diverſas perſonas;prohibitiva,ſcilicet, circa per-
ſonam debitoris,contra quem ſententia addictionis la-
130 ta eſt:permiſſiva verò circa tertium oppoſitorem exe-
cutioni, cum pro non intelligitur appellationis remo-
tio,ut latè præcitati authores comprobant, ultra quos
Guttier.*in d.pract.q.l.12.q. 118.per totam*, unaquæque
qualitas in ſuo diſpoſito operatur,& ſortitur effectum,
juxta ſecundam regulam,& ejus doctrinam à nobis *ſu-
prà* traditam.

131 Unum tamen nota, quòd licèt judex Eccleſiaſticus
non debeat deferre appellationi à debitore emiſſæ; ta-
men ſententia addictionis non exequitur interim, ſed
ſuſpenditur,quouſque terminetur in grado appellatio-
nis cauſà oppoſitoris,ut probant Doctores *ubi proximè,*
quoniam ei eſſet maximè præjudiciale interim eam
exequi;& hoc jure utimur.

Ultimo loco ſuccedit tollenda difficultas,quæ viget 132
in illa celebri, & intacta quæſtione,an judex vim fa-
ciat,non deferens appellationi à tota ſententia, quan-
do circa eam concurrit diverſitas qualitatum prohibi-
tivæ, & permiſſivæ appellationis, & una conditiona-
liter ad aliam,ut putà;judex cõdemnat aliquem,ut ex-
hibeat ſervum,inſtrumentum,aliúdve quid,quod ſi non
exhibuiſſet,eum condemnat in centum, nam ab exhi-
bitione non appellatur. Speculator *l.2. titulo de appel.*
*§.in quibus autem caſibus,verſiculo ſed nunquid in actio-
ne ad exhibendum.n.12.ex l.3.§. ibidem,ad exhibendum,*
juxta text.*in l.fin.ff.de appellat.recip endis.* Gregor.Lo-
pez *in l.2.titulo 2.p.3.gl.5.* à centum autem condemna-
tione utique permiſſum eſt, ex regulis, à juribus vul-
gatis.

Et quod ſecunda qualitas, poſita conditionaliter ad 133
aliam, aſſumere debeat ejus naturam: probatur pri-
mò,quia ſubrogatum ſortitur eandem vim,& naturam
illius, in cujus locum ſubrogatum eſt, *l.ſi eum,§.inju-
riarum,ff.ſi quis cautio. cap.Eccleſia 1.ut lite pendente,*
*clem.1.de ſupplen.negli.Prælat.cum ſimilibus.*Paul.Caſt.
conſ.73.repetito.conſ.265.licèt iſta Domina Liſa, ante fin.
*lib.1.*Philippus Decius *conſ. 190. circa primum dubium,*
*col.3.verſic.quartò hoc idem.& conſil.543. in caſu propo-
ſito,colum.2.verſiculo tertiò hoc confirmatur.*Ioan.Andr.
poſt Ricard.*in additio.ad Specula.p. 2.§.nunc breviter.*
verſiculo licet autem detur annus, Alexand.*in l ne quis,*
*col.2.in fin.ff.de feriis,*idem *cõſilio 42.in cauſa,& lite,co-
lum.1.verſ.& latè tempus,l.2.*latè Felin.*in c.illud,col.2.*
*verſicul.circa civiles,de præſcriptio.*Iſſ.*in § pœnalis,n.111.*
inſtit.de actio.& in leg.nemo poteſt,in ſecũda lectura,col.
*ante penult.ad fin.de leg.1.*Baldus *de præſcr.q.28.princ.4.*
partis,4.item partis,princ.& quos diligenter, congeſſit
Tiraquell.*de retractu lignagier,§.1 gloſſ.10.n.79. & 80.*
ſed ſecunda qualitas deficiente prima ſubrogatur in
ejus locum: ergo debet effici ejuſdem naturæ ſimul
cum prima.

Secundò magis in ſpecie probatur, quoniam à ſen- 134
tentia judicis ſubrogati, in locum ejus, à quo non ap-
pellatur,pariter appellatio nec admittenda eſt, ita ex
doctrina Bar.*in l 3.§.equidem,ff.ad Tertullian.* & Ioan.
Andr.*in additio ad Speculatorem,in titulo de appellat.§.*
*in quibus,verſiculo quid ſi convenerit,*affirmat latè Ale-
xand.*conſil.20.colum.penult.verſiculo ex quibus mihi vi-
detur,uſque ad fin.l.4.*dicens,quod licet renuntiatio ap-
pellationis,& reductio ad arbitrium boni viri,facta in-
ter partes concernat ſententiam ferendam ab arbi-
tro,ſeu arbitratore: tamen idem eſſe dicendum in ſen-
tentia,lata à judice ſubrogato in locum arbitri,vel ar-
bitratoris,argumento *l.ſi eum, §.injuriarum, ff. ſi quis*
*cautio.*ergo in noſtro caſu idem eſſe dicendum,& affir-
mandum videtur.

Contrarium tamen videtur ſuadere textus diſpoſi- 135
tio *in l.ſtipulationes non dividũtur,in princ.ff.de verbor.*
*obligat.*ubi dicitur,quod ſtipulatio(aliquid faciendum)
eſt indiviſa,& *in verſicul. Celſus,*dicit(ubi quid fieri ſti-
pulemur,ſi non fuerit factum,pecuniam dari oportere,
ideòque etiam in hoc genere dividi ſtipulationem) ex
quo patet quòd ſecunda qualitas conditionaliter ſub-
rogata primæ non mutat ſuam naturam.

Secundò facit text.*in cap.ſuper quæſtionum,§.nos au-
tem de officio deleg.* ubi delegatus datus cum clauſula
(appellatione remota) ſi ſubdelegat, ſubdelegatus 136
non procedit in cauſa cum illa clauſula, *ſed emiſſa*
appellationi deferre tenetur, licèt ſit in ejus locum
ſubrogatus, & idem probat text.*§.ſi verò duo,ejuſdem*

cap.

cap. ſuper quæſtionum, ubi notat Abb. quod ibi eſt caſus,
ſubrogatum non aſſumere naturam ejus, in cujus lo-
cum ſubrogatum eſt: ergo pariter, & eodem modo di-
cendum eſt in noſtra quæſtione, ut qualitas ſubrogata
conditionaliter in locum alterius, ejus naturam non
capiat, nec ſumat propriam immutando.
137 Tertiò, quoties aliqua diſpoſitio, ſeu ſtipulatio ita
concipitur: Si navem facere promitto, & ſi non fecero
centum, duæ ſtipulationes ſunt, ſeu obligationes: tex-
tus eſt *in leg. obligationum ferè, §. ſi ita ſti, ulatus, verſic.
ſed ſi navem, ff. de obliga. & actio.* ſed juxta doctrinam
ſecundæ regulæ in quæſtione principali à nobis tradi-
tam, ut nempe; quando diverſitas qualitatum concurrit
circa diverſa, & ſeparabilia ſententiæ capitula, unaquæ-
que qualitas in ſua operetur diſpoſitione; ergo cùm
ſententia hoc modo concepta duplex cenſeatur, utra-
que qualitas prohibitiva, & permiſſiva, ſortitur effe-
ctum ſuum, & naturam.
138 Quid putas, in tam ancipiti quæſtione dicendum
eſſe? illud verius judicio meo; ut ab ultima qualitate
ſententiæ appellationi emiſſæ deferatur: nam licèt duo
capitula ſint ſententiæ, tamen unum eſt ab alio de-
pendens, & connexum, unum purum, aliud conditiona-
le: purum prius, conditionale autem poſterius, & unius
defectus eſt cauſa, ut alterum ſubſiſtat, & ſic ex cor-
ruptione unius, alterum generatur: cùm enim prima
139 qualitas ponatur pro conditione ſecundæ, hinc eſt, ut
ea deficiente, ſola ſecunda maneat in ſententia, probat
text. in argumento *in d. l. obligationum ferè, §. ſi. ff.
de obliga. & actio.* ad hoc igitur, ut ſecunda qualitas
attendatur, & vires ſuas habeat, neceſſe eſt, ut prima,
quæ eſt poſita in conditione ſecundæ, deficiat. Cùm
igitur prior cauſa pereat, qualitas ei adjuncta non
ſubſiſtit; quia non entis nullæ ſunt qualitates, nec hæ
140 poſſunt eſſe ſine ſubjecto, quo caſu ſecunda diſpoſitio,
conditionis exiſtentia impletur, quod omnimodo con-
tingit, ſi condemnatus appellat, ſi quidem quando ita
ſententia concipitur: Si non exhibeat, contra eum ju-
141 retur in litem, vel 100 ſolvat &c. eſt conditio poteſtati-
va, collata in condemnati poteſtatem, & voluntatem:
quam per appellationem demonſtrat, & manifeſtat, ut
ei ſtare non vult, nec parère, textus *in l. 1. & toto tit.
ff. & C. & decretalibus de appellat.* firmat Natta *conſil.
108. viſo themate, n. 2. & ſequentibus*, Ruinus *conſilio* 84.
quæri ut mihi, ſub num. 3. lib. 5. & eſt textus *in l. 1.* ibi,
appellare enim debuiſtis, ſi ſententia vobis diſplicebat,
C. ſi ſæpius in integr. reſt. poſtu. unde cum voluntas per
142 contrarium actum primæ qualitati opponatur, ſecun-
da, quæ ejus defectum ſuperat, ut convaleſcat, & adim-
pleatur, ſola manet in ſententia (prima perēpta) *ex dict.
§. fin. cum juribus vulgaribus*. Ideoque effectus ſecundæ
qualitatis attendendus eſt, ut ſiquidem prohibitionem
dictet, prohibitionem operetur; tamen ſi appellatio-
nis permiſſionem, ei deferatur. Quæ reſolutio miri-
ficè comprobatur ex illa doctrina, quòd quando actio
competit minori ad mobilia, & immobilia alternativè,
attenditur finis, & effectus, ad hoc, ut in ejus alienatio-
ne decretum requiratur, & ſic an debitor malit ſolvere
immobile, ac mobile, quia exitus, finis, & effectus at-
tenditur: ita reſolvit B. Albert. Angel. Iſſ. & cæteri *in l.
ſi ſic legatum, §. fin. de legat. 1.* Aretin. *in l. 1. C. ſi adver.
tranſact.* B. *in l. ſi ex legati cauſa, num. 6. de verbor. oblig.*
Alexan. *in l. à Divo Pio, §. in venditione, not. 1. de re jud.*
Card. Alban. *in lucubratio. in B. ad d. l. ſi ſic. §. fin.* Alexā.
conſ. 126. viſis, lib. 1. & conſ. 53. lib. 3. Turzan. *in ſuis
comm. opin. 2. & per B. in l. ex re, ff. de fundo dota.* Tiraquell.
*tract. de utroque retract. in pro. p. retract. conventio. in fin.
n. 22.* optimè Simoncellus *tract. de decretis, l. 1. tit. 4. n. 5.*
attenditur igitur natura ejus alternativi, quod ſolùm
remanet in diſpoſitione.
143 Quæ doctrina ſatis etiam comprobatur ex his, quæ
ſuprà hoc cap. to adduximus circa poſſeſſorium habens
cauſam proprietatis annexam, & poſſeſſorium ſimul
una ſententia cum petitorio terminatum: quando hoc
illi abſorbet, ex authoritatibus ibi relatis, quia in præ-
ſenti quæſtione una ſola qualitas, & ſic conditionalis,
poſterior nempe; quæ ſub conditione concipitur, in
ſententia remanet, ambæ enim minimè ſimul vigere,
& prævalere poſſunt, ſed conditionalis tantùm, puta
deficiente. Quam reſolutionem veram eſſe quæſtio-
ni tam difficili, & intactæ propoſitæ, arbitror uni-
formem doctrinis hoc in capite relatis, quam volo, ut
extendas ad cæteras quáſvis ſententias, quibus diver-
ſitas qualitatum ſit oppoſita, & una pro conditione al-
terius, vide *infer. in, a n. 148.* ubi alia adducuntur in
comprobationem.
Ex ea hucuſque dictis, & præcipuè ex reſolutione
hujus difficultatis, alia frequens vinci poteſt, ex parita-
te, & identitate rationis, ut ſcilicet, idem ſit dicendum,
quando una qualitas ponitur, non alternativè con- 144
ditionaliter ad aliam: ita ut una duntaxat habitura
ſit effectum (ut modò diximus,) ſed quando duæ qua-
litates apponuntur in ſententia, ita ut utraque ſortitu-
ra ſit effectum, ſucceſſivè tamen, una poſt aliam, ut
putà; quando in remedio *l. fin. Cod. de edicto Div. Adri-
ani* lata eſt ſententia, ut hæredes mittantur in poſſeſſionem
pro indiviſo, eáque facta cum effectu inter cohæredes,
ſeu obligantes, fiat bonorum partitio, ſeu diviſio,
quia tunc cùm unaquæque qualitas ſola exiſtat de per 145
ſe, diverſiſque temporibus, & reſpectibus operatura, &
circa diverſa capitula, unaquæque etiam operatur re-
ſpectu appellationis, ſecundùm uniuſcujuſque juris
dictamen, ut appellatio à poſſeſſione non ſuſpendat
executionem, à petitione autem illam ſuſpendat; quia
tunc nulla datur mixtura, ſed omnimodo diverſitas; &
ita communiter practicatur, prout practicari videmus
quotidie.
Non igitur obſtant quæ *ſuprà*, de ſubrogatione di-
ximus, cui uno verbo reſponderi poteſt; ſcilicet: ut
illa doctrina procedat, quando in utroque datur ha- 146
bilitas, & cùm in altero ex his adeſt prohibitio appel-
lationis, non habilitatur per ſubrogationem; qui enim
non poteſt eſſe judex principaliter, nec eſſe poteſt per
ſubrogationem alterius, ita tenent Ioan. Andr. & Gemi-
nian. *in cap. ſtatutum, §. p nullo, de reſcript. in 6* Felin *in
c. olim, de exceptioni, in verſiculo allegat.* idem Felin. *in c.
ſi pro debilitate, de officio delegat. in 1. col. verſiculo quæro
utrùm delegat. n. 2.* & aliqui per Doctores, & ſic paritas
rationis requiritur in ſubrogato, & in eo, in cujus lo- 147
cum ſubrogatur, ut ejus naturam ſapiat, & ſortiatur,
adeò ut ſi ſubrogatus in aliquo diſcreparet, in eo non
ſortitur naturam eandem, licèt in aliis ſit, ita dicit Paul.
de Caſtro *conſilio 73. repetito, conſil. 265. incipit, licèt iſta
Domina Liſa, paulò ante fin lib. 1.* Philippus Dec. *conſi-
lio 190. circa primum dubium, colu. 3. verſiculo 4. hoc idē,
& conſilio 543. incipit, in caſu propoſito, column. 2. verſic. 3.
hoc confirmatur.* Tiraquell. *in tract. de retract. lignag. § 1.
gloſſ. 10 num.* 80 & ideo nihil mirum, ut cùm hæ duæ
qualitates, una in locum alterius ſubrogata conditiona-
liter, inter ſe in omnibus diſcrepent, ut contrariæ, quia
unam prohibitio regit, alij permiſſio prædominetur, al-
terius naturam non ſapiat, nec participet, ſed in ſuæ
propriæ meris limitibus contineantur.
Et noſtram reſolutionem *ſuprà* traditam quæſtioni 148
à num. 138. videtur probare text. qui ſic poteſt intel-
ligi *in leg. creditor. §. juſſus* (omnino videndus) *ff. de app.
l. 9. tit. 23 p. 3. verſic. pero ſi el demādado*, ibi: *O mas fueſſe
deſmandado en no moſtrar, ò no entregar aquella coſa, que
le demādavā en juicio, empero lo cōdenaſſe el juzgador en
tāto quanto juraſſe la otra parte, que el menoſcabava por
no le ſer moſtrada, ò entregada aquella coſa, aſſi como le
mādavan, ſi de tal juicio, como eſte aquel contra quien es
dado, ſe quiſieſſe alçar, bien lo puede fazer, &c.* ubi dicit
Greg Lopez *gl. 7.* per text. ibi, quod ſi, qui non exhibe- 149

ret, condemnatur ad intereſſe, procederet appellatio,
referens Immolam *in d.l.creditor,ſir.§.juſſus, colum.fin.*
ff.de appell. idem dicit Speculator *in titulo de appellat.*
§.in quibus, verſiculo ſed nunquid in actione ad exhiben-
dum, n.12. qui omnes poſſunt ſic intelligi, ut loquan-
tur; quando in una, eadémque ſententia una qualitas
conditionaliter alterius loco ſubrogatur, ut *ſuperius*
probavi.

150 Quibus quidem mirabiliter convenit, quod per Ale-
xand. *in conſilio 81. in fin. 2. vol.* dixit Marant. *in Speculo*
judi.6.p.titulo de executione ſententia, n.62. ubi affirmat,
quòd ſi judex poſuit pœnam, in caſu, quo ejus ſenten-
tiæ non pareretur, ſi non paretur, non poterit fieri exe-
cutio ad talem pœnam, ubi loquitur de ſententia, quæ
executionem meretur, per totum illum diſcurſum, quæ
quidem doctrina non parum hanc opinionem com-
probare, & authorizare conſtat. Vide ſurſum *à n.138.*
cum ſeqq.

151 In commutatione autem pœnæ impoſitæ per unam
ſententiam diffinitivam, quando propter paupertatem
in aliam pœnam, putà, corporalem commutatur per
aliam ſententiam, ut nunc iſta ſentẽtia ſecunda, & pœ-
na ejus, quoad appellationem ſortiatur naturam primæ,
dicit Bart. *in conſilio* 101. *num.* 2. & bene; alia autem
cauſa facta commutatione per duas ſententias aliter
diſponit, quia eſt nova cauſa, & nova accuſatio. Vide
eundem, qui licèt diſtinctè procedat, tandem ita reſol-
vit, quæ non examino, quia noſtræ quæſtionis non eſt,
& de hujuſmodi commutatione condemnationis in
152 pœnam corporalem ob defectum ſolutionis pecuniæ
propter paupertatem, vide latiſſimè Proſp. Farina. *pract.*
crim. tom.1.q.26. à n.1. cum ſequentibus, qui caſus diffi-
cultatem non habet, cum alia ſententia ferenda ſit in
defectum.

153 Secundò limitatur noſtræ quæſtionis reſolutio, ut
procedat; quando adhuc à ſententia admittitur appel-
latio, devolutiva ſaltem: non tamen quando ſimus in
ſententia ulteriùs appellationem non admittẽte: putà,
quia vel eſt ultima ex tribus cõformibus, vel tranſacta
in rem judicatam; quia tunc qualitas conditionaliter
appoſita in eadem ſententia non poteſt ultra naturam
judicij, & ſententiæ, operari, quæ nullo modo appel-
lationem admittit, ut putà; quis propter delictum con-
demnatur in centum, quæ ſi non ſolverit infra mẽſem,
154 condemnetur ad triremes, aut exilium: tunc cùm exi-
lium pariter ſit pœna, ac centum condemnatio, ter-
mino tranſacto non facta centum ſolutione, in pœnam
comminatam exilij, aut triremis fiet executio; multa
cumulans latè proſequitur Proſper. Farinac. *pratiic.*
crim. tomo 1.q.26 à num.13. cum ſequentibus, & à princ.
& nos latè etiam dicimus *infrà 4. part. c.11. à num.47.*
verſiculo ſed quid dicendum in ſententia, qua quis eſt
condemnatus. &c. & probant Angel. *in repet. l. nemo*
carcerem, in 1. colum. C. de exact. tribut. lib. 10 per gloſſ. in
l.fin. Cod. de judiciis, Specul. *in titulo de ſentent. §.1.*
verſ. ſed nunquid ſi judex, num.3. quem refert Abb. *in 1.*
p. ſtatut. qu.93. qua incipit, quaro an valeant condemna-
tiones, &c. Auguſti. ad Angel. *de malefic. in verbo, quas ſi*
non ſolveris cum quanto pluri, n.4. & poſt Auguſtin. pari-
ter refert Clar. *in pract. §.fin. quaſt.93. verſic. quaro,*
nunquid valet ſententia, in fine illius. verſiculi, Flamin.
Cartar. *in tractatu de execut. ſent. capto bann. c.fin.*
num 288. & per Bart. *in l.cum duabus, §.fin. num.2. ff. pro*
ſoc. & in leg. ſi frater, §. idem reſpondit, per illũ text. *ff.*
eod. Angel. *in leg. ſi quando, §. hæres, ff. de legat. 1. & in l. ſi*
inſulam, ad fin. ff. de verb. obligat. Alexand. *in l. non ſo-*
lum, §. morte, circa finem, ff. de oper. novi nunciatio. Roma.
in l.1. §. poſt operis ff. eodem, refert, & ſequitur Iaſ. *in §.*
pœnales, num.47. & 48. & ibi in additio. litera P. inſtitut.
de actio.

155 Unum tamen pro complemento, & declaratione
hujus materiæ non omittam neceſſarium, nempe,
quod ad potentiam, vel impotentiam appellandi, non
attenditur qualitatum diverſitas, ſeu earum mixtura
contenta in libello, ſeu articulis; & probationibus,
ſed tantùm qualitatum diverſitas, & mixtura contenta
in ſententia; optimum Cornei conſilium 10. *p. a ſuppoſi-*
to ſtatuto, n.3. verſus finem, & n.4. l.4. quem referunt, &
ſequuntur Rota *deciſ.34. concluſum, n.5. & 8.* & aper-
tius *n.9. p.2. diverſorum*, latiùs Cæſar Contard. *in leg.*
unica, limi.2. §.5. ſub num.11. verſiculo aliquando, &
n. 12. cum ſequentibus, Eſcac. *tractatu de appellat. q.17.*
lim.6. mem.9. n.6. fol.403. inferentes ex eo, quòd à ſen-
tentia manifeſtè lata in poſſeſſorio, non poſſet appella- 156
ri, licèt utrumque petitorium, ſcilicet, & poſſeſſorium,
fuerit intentatum, in petitione, & articulis, ſubdens ra-
tionem Rota, quia non appellatur ab articulis, ſeu peti-
tione, ſed à ſententia, & cùm non pronuntiaverit ſuper
deductis in articulis, & petitione, debeat appellari ab
omiſſione, ut refert Contard. *ubi proximè*, dicens, quod
reſpectu concedendæ, vel denegandæ appellationis à
ſententia lata in judicio poſſeſſorio; non conſiderantur
libellus, aut probationes factæ ſuper dominio, quia
non à libello, aut probationibus datur appellatio, ſed à
ſententia. Unde, inquit, licèt in libello, vel articulis ac-
cumuletur cum poſſeſſorio; tamen ſi judex pronuntiet
ſuper poſſeſſorio dumtaxat, non erit admittenda ap-
pellatio, & ipſe Contard. ulteriùs, *num.15. & 17.* inquit,
quòd in caſu contrario; putà, ſi eſſet intentatum ſolum 157
poſſeſſorium recuperandæ, & ſententia per judicem ex-
traheretur ad diſpoſitionem, *l. ſi quis in tanta*, poſſit
appellari, quia ſola ſententia attendenda eſt.

Hæc tamen concluſio tripliciter fallit, ut nempe, in 158
ſequentibus limitationibus magis attendenda ſunt ea,
quæ ſunt extra ſententiam, quàm ea, quæ ſunt expreſſa
in ſententia. Et prima eſt, quando ſententia eſt lata
ſimpliciter ſuper aliquo remedio poſſeſſorio, quod
habet indiviſibiliter admixtam cauſam proprietatis,
juxta ea, quæ ſcribit Contard. *in d. l. unica, limi.2. §.9.*
ſub num. 2. *C. ſi de moment. poſſeſſ.*

Secunda limitatio eſt, quando ſententia eſt generali- 159
ter lata, non ſe reſtringens ad unam qualitatem, poſ-
ſeſſorium, aut petitorium, quia tunc refertur, & reſtrin-
gitur ad proſecuta, *l. licèt* 2. *C. de judiciis*, Philippus
Franchus *in c. dilecto, ſub num.107. quaſt.48. de appellat.*
Cæſar Contard. *in d.l. uni. limi.24. n.42.* Eſcac. *d.q.17. li-*
mi.6. memb.9. ſub num. 8. & faciunt per ipſum ſcripta
memb.6. ſub num. 59 & 60.

Tertia limitatio erit, quando ſententia poteſt reci- 160
pere diviſionem juxta formam petitionis, quia tunc
ſententia regulatur à petitione, & idcirco quot ſunt
capita in petitione, tot cenſentur ſententiæ, ut per Re-
buff. *tractatu de ſentent. executione, artic.16. gloſſ.3. n.2.*
tomo 1. fol.417. Caravi. *ſuper ritu 267. num.10. quaſt.3.*
& Faciunt quæ Foller. *tractatu de cenſibus, in verbo cen-*
ſus, numero 115. & ſequentibus, tomo 6. p. 2. fol. 416. &
Virgin. Boce. *tractatu de interdicti poſſid. cap.18. num.67.*
tomo 3. p.2. fol.321. & hunc articulum, ut attendi debet
qualitas ſententiæ, non judicij, latè (ſequutus Con-
tard.) proſequitur Eſcac. *queſtion.17. limi 6. memb.9. à*
num.6. cum ſequentibus, qui *numero* 18. bene advertit
quod qualitas ſententiæ non attendatur, quando cauſa
jam eſt ſemel effecta appellabilis: quia tunc non am- 161
pliùs conſideratur qualitas ſententiæ, ſed attenditur
ſolùm qualitas cauſæ jam factæ appellabilis, per ea,
quæ ipſe congerit *limit.47. memb.1. ſub n. 111. uſque ad*
num.116.

Et ne decipiaris, attendere debes ad ea omnia, quæ 162
in hoc capite dicta ſunt, quæ generaliter compre-
hendunt diverſitatem qualitatum, repertam in ſenten-
tia, cui meritò regulas, & limitationes poſt longam diſ-
putationem adjecimus. Quam quæſtionem vix tangunt
Doctores, cùm omnes ferè loquantur in mixtura
dumtaxat poſſeſſionis, & proprietatis: in qua adhuc
nimis

nimis varij,& confuſi monſtrantur.(quod nos pro uno quæſtionis membro,imò limitatione reſolutionis noſtræ quæſtionis dumtaxat ſcripſimus *ſuprà*)ut vix quid certum ſit ſequendum, apertans ipſi.

CAPVT VIII.

A ſententia lata in caſibus,quibus à jure,vel ab homine denegatur audientia: appellationi interpoſitæ,an judex Eccleſiaſticus, vim faciat,ſi non deferat;ubi de aliis diſpoſitionis verbis,ſub quorum involucro tacitè appellatio ſublata intelligatur.

SVMMARIVM.

Audientia cui à jure denegatur, denegari ſunt appellationem, qui indiſtinctè teneant, n. 1

Et tunc ſanſare attentata hujuſmodi appellationem, n. 2.

Proceſſus in favorem ejus,cui a lege viva,vel mortua denegatur audientia, eſt nullus ipſo jure, n. 3.

Secundum magis communem opinionem. n. 4.

Exceptio ſeu defenſio an poſſit denegari per ſtatutum, n. 5.

Audientiam denegans ſtatutum creditori ſi non agat intra tot tempus,an valeat, n. 6.

Audientia denegata quoad agendum dumtaxat recipit appellationem, n. 7.

Audientia ubi denegatur in agendo, & excipiendo ſimul denegata cenſetur appellatio, n. 8.

Fundamenta, quibus Doctores fundantur, ut denegata audientia in excipiendo, & agendo ſimul,ſit denegata appellatio, impugnantur, n. 9. 10. & 11.

Audientia denegata quoad agendum tantùm, non cenſetur denegata appellatio juxta communem, quæ defenditur, n. 12.

Cap.paſtoralis,§.verum,de appella.*interpretatur, n. 13.*

Audientia denegata quoad agendum tantùm, non cenſetur probibita appellatio quoad alios articulos, n. 14.

Agere impropriè dicitur qui exceptione utitur, n. 15.

Verbum vide ut *denotat improprietatem, n. 16.*

Audientia denegatur excommunicato, ut actori, & ut reo voluntario, n. 17.

Reus voluntarius quis dicatur, n. 18.

Tertius reus voluntarius excommunicatus non poteſt executioni ſententiæ comparere, ibid.

Novum opus nuntians excommunicatus an in judicio comparens audiatur, n. 19.

Audientia ſi denegetur tam in agendo,quàm defendendo, & excipiendo, appellatio denegata intelligitur, ſecùs quando in agendo tantùm, n. 20.

Audientia ubi univerſaliter denegatur,cenſetur etiam denegata appellatio, n. 21.

Generalitas, quæ propter medium habile verificatur in qualibet ſua ſpecie indiſtinctè operatur, n. 22.

Generalis lex comprehendit cauſas, & perſonas privilegiatas quæ ſpecialiter in eo caſu non reperiuntur habere privilegium; n. 23.

Generalis diſpoſitio includit omnes cauſas, licèt in uno major reperiatur ratio quàm in alio, n. 24.

Generalis diſpoſitio etiam odioſa generaliter intelligitur, n. 25.

Et in pœnalibus. n. 26.

Interpretationem latam provenientem ex proprietate verborum non excludit materia odioſa, n. 27.

A judice denegante audientiam in agendo a jure denegatam, appellatio non admittitur, n. 28.

Appellatio non veriſimilis, & habens contra ſe jus commune, non cauſat attentata, n. 29.

Fruſtra ſperatur id,cujus eventus nullius eſt effectus, n. 30.

Demolitiones ædificij constructi poſt nuntiationem novi operis ſententia an admittat appellationem, n. 31.

Novi operis nuntiationis cauſa recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 32. & 33.

Appellatio probibita à cauſa principali, cenſetur probibita ab incidentibus, n. 34.

Audientia ubi denegatur in agendo tantùm, non cenſetur denegata appellatio, n. 35.

Operis novi poſt nuntiationem geſta revocantur per viam attentati, n. 36.

Attentatorum revocatoria ſententia an recipiat appellationem, n. 37.

A ſententia demolitionis novi operis denegatur appellatio, n. 38.

Opus ædificatum poſt nuntiationem, revocatur per viam attentati, n. 39.

Attẽtatorum revocatio reſpicit abbreviationem litis, n. 40.

Operis novi nuntiatio celeritatem deſiderat n. 41.

Operis novi nuntiatio non recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 42.

Quam opinionem praxis diu recipit, n. 43 & 44.

C.ſignificat. de novi operis nuntiatio. *interpretatur, n. 45. & 46.*

Nuntiatione ſpreta novi operis, quando quis agi patitur de jure principali omiſſa via attentati, ceſſat attentatum, & appellationis probibitio, n. 47.

A demolitionis ſententia ædificij confecti poſt nuntiationem appellatio eſt probibita dumtaxat, non tamen generaliter in omni materia nuntiationis novi operis, n. 48.

Et tunc in odium ipſius, qui judicem contempſit, n. 49.

Text.in c.ſignifi. an *verus ſenſus reſtituitur, reprobato Innocentio, n. 50. & 51.*

L.1.§.ſed ſi is cui.ff.de operis novi nuntiatio.*interpretatur, n. 52. & ſeqq.*

Judicium nunc conſtat ex duobus reis tantũ ſine actore, n. 53.

Judex an vim faciat cognoſcens de nuntiatione novi operis, quod Clericus nuntiavit, n. 54.

Et quid de milite vel alio privilegiato nuntiante, n. 55.

Attentatorum à revocatoria ſententia an appellatio ſuſpenſiva admittatur, n. 56.

Silentium perpetuum ubi eſt appoſitum à denegante audientiam, non eſt licita appellatio, n. 57.

Clauſula perpetui ſilentij præſtat exceptionem denegatæ audientiæ. n. 58.

Agendi tempus an judex poſſit limitare, & aliter ponere perpetuum ſilentium, n. 59.

Silentium perpetuum tollit ſimul appellationem, n. 60.

Fraudem & turpitudinem ſuam allegãs non auditur, n. 61.

A judice repellente allegantem turpitudinem ſuam non admittitur appellatio, n. 62.

Fraus propria in vim exceptionis bene proponitur, n. 63.

A peccato deſiſtens, an audiatur ſuam allegans turpitudinem, n. 64.

Reconventioni reſpondere nolenti denegatur audientia, n. 65.

A pœna legis appellare non licet, n. 66.

Contraria allegans non admittitur appellans à rejectione, n. 67.

Contraria, & diverſa an actor, & an reus allegans audiatur, & quid incompatibilia, & de aliis remiſſive, n. 68.

Appellans comparens coram inferiori, ſi proteſtetur dicto, vel facto, non cenſetur appellationi renuntiare, n. 69.

Cap.ſollicitudinem,de appellat.*interpretatur, num. 70. & 71.*

Creditor non auditur volens impedire ſepulturam cadaveris, donec ſibi ſolvatur, nec auditur appellans a repulſione n. 72.

Cadaver ſepulturam celeriter deſiderat, n. 73.

Cadaver non eſt ſequeſtrandum, etiamſi bona non adſint, quibus ſatisfiat creditoribus, n. 74.

Cadaver uſurarij poteſt ſequeſtrari per judicem Eccleſiaſticum, donec hæres caveat de ſatisfaciendo, n. 75.

Contumax verus non auditur appellans, n. 76.

Contumax

Contumax verus qui dicatur, & in quibus caſibus, n. 77.

Procuratore contumace, domino non prohibetur appellare, n. 78.

Contumax verus de ſtylo Rotæ, appellat intra decem dies a tempore latæ ſententiæ, n. 79.

Contumax verus, vel fictus non appellat à primo decreto, n. 80

A decreto primo appellatur, quando abſorbet jus partis, nec eſt reparabile per diffinitivam, n. 81.

A denegato primo decreto parti præſentata appellare licet, n. 92.

Contumax fictus appellat à ſecundo decreto, n. 83.

Decretum ſecundum dicitur interlocutoria, continet tamen damnum irreparabile, n. 84.

Miſſus à ſecundo decreto facit fructus ſuos, & in eum transfertur præſcribendi conditio, n. 85.

Contumax verus non appellat à ſecundo decreto, n. 86.

Latitans, aut ſe abſentant, ne citatio ad ſe perveniat, dicitur verus contumax, n. 87.

Contumax verus poteſt adire ſuperiorem. & coram eo probare cauſam legitimæ excuſationis, & tunc geſta poſt appellationem revocantur, n. 88.

Contumax verus quando audiatur, vel non, remiſſivè, & quid de ſtylo Rotæ, n. 89.

Agens ſine intereſſe non auditur, nec à rejectione appellat. n 90.

Excipienti ſine intereſſe denegatur audientia, n. 91.

Appellatio ejus, cujus non intereſt, non admittitur, n. 92.

Ad exhibendum condemnatus præciſè cogitur, & non auditur appellans, n. 93.

Condemnatus ad intereſſe ob non exhibitionem, an appellet n. 94.

A juramento de calumnia præſtando non appellatur, n. 95.

Iuramentum calumniæ recuſans appellat à ſententia diffinitiva, n. 96.

Condemnatus ad cautionem non turbandi poſſeſſionem alterius, an audiatur de novo turbans, & allegans ſe inſiſtere poſſeſſioni ex nova cauſa, n. 97.

C. Roma. 5. de appell. in 6. *interpretatur, n. 98.*

Authorem authoris ſui tenentem de evictione laudans in judicio, an audiatur, & quando ſibi cogitur cedere actiones, n. 99

De nullitate dicens poſt ſexaginta dies non auditur jure regio, n. 100.

Terminum ſibi ad aliquid faciendum præfixum labi permittens, cenſetur actui renuntiare, nec poſt illud auditur, n 101.

Oppoſitor poſt lapſum termini edictorum, an ſit admittendus, & audiendus, n. 102.

Audientia quibus à jure denegatur, quatuor caſus recenſentur remiſſivè, n. 103.

Clauſula (ſententia lata mittatur executioni) cenſetur ſublata appellatio, n. 104.

Appellatio non ſolùm verbis expreſſis, ſed etiam tacitis tolli ſolet, n 105.

Clauſula (ſententia ſortiatur effectum ſuum) tollit appellationem, n. 106.

Clauſula (non poſſit contradicere) ſeu (ſit remota omnis contradictio) appellationem tollit, n. 107.

Clauſula (nulla exceptione, aut oppoſitione) tollit appellationem, n 108.

Clauſula (remota ſit omnis querela) vel (non poſſit querelari) removet appellationem, n. 109.

Clauſula (non admittatur ejus defenſio) ſive (non poſſit ſe defendere) excludit appellationem, n. 110.

Appellatio eſt ſpecies defenſionis, n. 111.

Defenſionis genere ſublato, ejus ſpecies ſublata intelligitur, n. 112

Clauſula (ſine aliqua cenſura, & oppoſitione) excludit appellationem, n. 113.

Clauſula (ad ſatisfactionem condignam faciat obſervare) an tollat appellationem, n. 114.

Clauſula (liberè procedas) vel (liberè facias, &c.) tollit appellationem, n. 115.

Scacia reprobatur, n. 116.

Clauſula (abſque lite fiat reſtitutio) tollit appellationem, n. 117.

Verba (ſine lite) importare ut ſequuta judicis declaratione, nulla admittatur appellatio, n. 118.

Clauſula (ſuo libero arbitrio committimus) excludit appellationem, n. 119.

Clauſula (procedas de facto) tribuit liberam, & abſolutam poteſtatem, n. 120.

Clauſula (procedas de facto) tollit appellationem, n. 121.

Clauſula (ſuper quo conſcientiam tuam oneramus) tollit appellationem, n. 122.

Et judex non tenetur jurare quod ita dictavit ſua conſcientia, prout ipſe declaravit, n. 123.

Clauſula (mox, ſtatim, illico, confeſtim, incontinenti, ſine mora, ſine ulla procraſtinatione, ſine intervallo) excludunt appellationem, n. 124.

Dictio (celeriter) & alia, quæ celeritatem deſiderant, tollunt appellationem, n. 125.

Clauſula (paritis litteris, parito judicato, aut ſine præjudicio legitimæ executionis) tollit appellationem ſuſpenſivam, n. 126.

Clauſula (ſuper quo adhibeas conſilium, ſapientis) non tollit appellationem, n. 127.

Conſilium ſapientis adhibere, ubi partes conſentiunt, an liceat appellare, n. 128.

Conſultore de conſenſu partium electo, non tollitur appellatio ab ejus ſententia, n. 129.

Sapientis conſilio ſententia ferenda ſi partes expreſſè conſenſerint ſtare, non tollitur appellatio, n. 130

Sapientis conſilio ſi partes promittant ſtare, qualecunque ſit, non licet appellare, n. 131.

Conſilium ipſum ſi feratur per ſapientem ad conſenſum partis non appellatur, n. 132.

A pronuntiatione negativa, cauſam non eſſe committendam conſilio ſapientis; eſt licita appellatio, ſecus cõverſo, quãdo pronuntiatur, cauſam illi eſſe committendam, n. 133.

Conſuetudo poteſt operari, ut aliqua ſententia mittatur executioni non obſtante appellatione, n. 134.

HVIVS quæſtionis reſolutio altiorem requirit indaginem, ſi quidem omnes, qui hanc rem tangunt, uno ore profitentur appellationem prohibitam cenſeri ei, cui à jure circa aliquam cauſam, ſeu articulum audientia denegata eſt, appellationémque ſublatam eſſe tenent, & affirmant abſolutè, & abſque diſtinctione Speculator *tit. de appellat. §. in quibus, num. 22. verſ. 32. ſecundò forte non vales in caſibus, in quibus audientia denegatur, &c.* Ill. *in l. 1. §. ſed is cui, ff. de novi oper. nunciatione*, allegans Bald. *in concluſionibus veris, in verſ. & non appellatur, cui denegatur audientia*, idem Bald. *in additio. ad Specul. ubi ſupra, in prin.* Barna. Brixi. *in c. ſi quis deinceps*, per tex. & gl. *ibi in verbo, audientia 16. q. ult.* Butrigar. *in c. ſignificavit an ſu. de exceptionibus*, Veroni *conſ. 64. col. 2.* & remiſſivè ad eũ Egidius Boſſius *in tract. crimi. tit. de appella. n. 18.* Specula. *tit. de appell. §. in quibus, ſub n. 22. verſ. 30. 2. lib. folio* 186. Nicell. *tract. de concord. gloſſ. concord. 6. fall. 62. n. 98. fol. 145.* Cæſar Contard. *in l. unica, in not. bis, ſub n. 20. verſ. ideoque, & num. 21. C. ſi de mom. poſſ.* & poſt Felin. *in d. c. ſignificaverunt, n. 12. de exceptio.* Put. *deciſione 417. num. 4. part. 1.* tenet Marqueſ. *in tractatu de commiſſio. p. 1. c. 10. n. 17 fol. 101.* Philipp. Franch. *in rubr. de appellat, num. 25.* Lancel. *de attenta. 2. p. limi. 50. c. 12. n. 16.* & iterum idem Lancel. 3. *part. cap. 28. n. 78, & 79.* Avenda. *de exequen. mand. jud. c. 6. num. 8. verſ. in civilibus autem, & in verſ. in criminalibus*, & per Speculatorem, ita etiam dicit Rebuff. *in commentariis, 3. p. tract. de appella. art. 7. gl. 2. num. 36.* Gratian. *diſceptat. forenſi, tomo 2. c. 384. num. 27.* nec eſt audiendus Cæſar Barzi. *deciſ. Bononienſi.*

deciſ.

deciſ.150.in ordina.ſub n.6.verſ.nam id diluitur,contrarium tenens.

2 Et nec tunc dari attentatum, ſi judex exequatur ſuam ſententiam latam in cauſa,in qua jure denegatur audientia,tenet poſt Bart.Cæpola in conſ.64.col.1.in fin. Manfre.l.1.practic.concluſ.ſuper attent. concl.188.Lancel.Robert.de attent.2.p.c.12.d.limi.50.n.16.verſ.ſimi iter, & ſupradictam concluſionem firmat etiam Rebuſ. tit.de appell.art.8.gl.11.n.36.& 37.

3 Quæ doctrina in tantum vera dicitur: ut proceſſus agitatus per eum,cui à lege mortua vel viva,hoc eſt(jure,vel judice)denegatur audientia(quatenus favorem illius concerneret)ut ipſo jure nullus, tenuit originaliter Jacob.Areti.quem referens ſequitur Bald.in l.jubemus,§.ſanè,co.2.in prin.verſ.quadam eſt pœna juriſdictionis,C.de ſacroſ. Eccleſiis,idem in l.edita,colum.penul.verſ.item quando libellus, C.de edendo, & in l.1.colum.fin.verſ. quæritur,C.de heredi.inſtit.& in leg. ſcire oportet,§.conſequens,per illum text.ff.de excuſat. tutor. idem in l.quos prohibet,ff.de poſtulando, quam doctrinã ſequitur Joannes Andreas in additio.ad Specula.tit.de ſententia, §.juxta, verſ. eſt excommunicatus.

4 Et eſt magis communis opinio relata per Immolam in l.1.§. ublata, ibi Alex.(ubi multa cumulat, quia teſtatur de communi.)ff ad Trebellia.quam & idem iterum ſequitur Alex. conſ. 37.viſo & opportunè, &c.col. 3.& conſ 81. ponderatis. lib.1. & Bald. in l.ita demum, verſ.ſed pœna nus quod judex dũ vult,quod exceptio banniti(cui denegata cenſetur audientia per Prætorem virtute banni)reddat judicium retrò nullum,Cod de procurato. & tanquam communem ſequutus eſt Decius conſilio 175. in cauſa,quæ Luca,colum.3.verſ.ſed prædictis,§.2.ubi de communi atteſtatur, & Felin. in c.1.colum. 3.verſ. amplia 2.de re jud. Ancarra.conſilio 271. columm.fin. Caſſiodorus deciſ.5.n.2,de re judic.& deciſ.2.de prabendis, quem allegat Vantius in tractatu de nullit.ſententiarũ, tit.de nullit.ſententia ex inhabilit.ſeu defectu mandat.n.52.ubi uſque ad n.58.plura ad propoſitum adducit, & in ejus comprobationem,& declarationem etiam,quod probatur in l.ſed & ſi per Prætorem,§.ſed & ſi dum.ibi, ſed & ſi dum decreto Prætoris non obtemperat, juriſdictionem ſuam ei denegavit, non eſſe eum reſtituendum,Labeo ſcribit,idémque eſt,& ſi ex aliâ juſta cauſa non fuerit ab eo auditus,&c.(ff.ex quibus cauſis majores,idem probat text.in l.1. §.ſed & ſi is cui.ff.de operis novi nuntia.textus in leg.1.§.quod autem Prætor negat,ff. de alea luſu,& aleator.textus in l.ſcire oportet, §.conſequens,ff.de excuſ.tuto.

5 Et ultra ſuprà citatos circa id,an & quando per ſtatutum poſſit negari exceptio,ſeu defenſio, vide Felin. late in c.2.de officio judicis,in verſ.ſequitur etiam ex his,
6 n.1.fol.223 & an ſtatutum denegans audientiã creditori,ſi non egerit infrà decem annos,valeat,vide eundem Felin. in cap. venerabilis,de judiciis, verſiculo hoc tamen ego limitarem,n.18.& in repertorio ejus,verbo, Statutum, colum.12. ubi alij allegantur.

Præfatam tamen ſuperiùs à nobis traditam concluſionem; ut judex Eccleſiaſticus vim nullam facere dicatur:ſi appellationi non deferat ei,cui à jure, vel homine eſt denegata audientia:non ita genericè,& abſolutè velim intelligas. Siquidem quando à jure, vel ab homine denegatur audientia ſolùm in agendo tantùm; tunc nullo modo intelligendum eſſe, denegatam quo-
7 ad appellationem, ſed imò utique admittendam fore, probat text.in c.in nomine Domini,23.diſt. ubi excommunicato videtur denegari audientia,& tamen non dicitur ſibi denegata appellatio:text. in c.præterea,de appell c.ſignificaverunt, c. cum inter,de exceptionibus.

8 At verò quando alicui denegatur audiẽtia in agendo, excipiendo, & defendendo ſimul: tunc ſatis videri prohibitam appellationem, quam diſtinctionem motu text.in d.c.in nomine Domini, juncto d.c.ſig ificaverunt.& immolæ ibi,aſſignavit Philipp.Franch. in rubric.de appell.col.5.verſ.ſed in contrarium facit, &c.per Bart.in leg. peremptorias. C.ſententiam reſcin. non poſſe, col.7.verſ.quære,utrum exceptio.cum verſ.ſequẽti,& in l. cum mulier,ff.ſoluto matri. & hanc declarationem elegantem vocat eam ſequutus Franc.in rubr.de appell. n. 25 in fi .Eſcacia per eum tr.de appell.q.16.l.m.1 n.31. Lancel.de atten.2.p.c.12.lim.8.n.3.& ipſemet Lancelot.Robert.eadem 2.p.c.12.limi. 50.n.18. & Hier. Gonzal.in reg.reſer.gloſſ.9.in an not. n.218.

Sed certè iſthæc diſtinctio attentari(imò & fortiter impugnari)poteſt,ſiquidem his juribus, nempe c.in nomine Domini,& c.ſignificaverũ: quibus Doctores citati moventur)facilis patet reſponſio,& ſatisfactio teur ita; quoniam etſi fateamur, excommunicato audientiam denegandam, ut d.c.in nomine Domini,& aliis, negan- 9
dum tamen non eſt, ei appellationem eſſe prohibitam, imò etiam ea pendente abſque metu attentati poteſt judex procedere ad ejus denuntiationem, publicationem,& fructuum privationem,& alia,de quibus in cap. paſtoralis,§.verum,de appella.& nos copioſè diximus in c.4.ſuprà, hac 2 p. ubi judicem huic appellationi haud deferentem, nec vim facere,ubi ad propoſitum multa adduximus.

Nec obſtat huic text. in c.præterea,de appell.ubi appellatio emiſſa ab excommunicato,ſuſpendit,& devolvit,quia reſpondeo loqui in excõmunicatione ſub con- 10
ditione lata,quoniam tempore,quo appellatur, non eſt contumax, nec excommunicatus, nec etiam poſtmodum adveniente conditione:enimvero tempore habili, appellatio emiſſa, & ſic nec retrotrahitur ad extremum à quo,quia reperti ipſum ſuſpenſum,de quo ſuprà nos in d.c.4. hac 2 p.neque text. loquitur in caſu, quo audientia denegatur: unde videtur dicendum etiam ei, cui tantùm denegatur audientia, quoad agendum,non etiam quoad excipiendum, & deferendum, appellationem etiam denegatam cenſeri.

Et augetur difficultas, nam licèt diſpoſitio audientiam denegaverit quoad agẽdum tantum,ut DD.præfati dicunt,nihilominus virtualiter excipere, & per conſequens etiam defendere comprehendit,text.eſt in l.1. & quæ ibi not.gl.& DD.ff.de exception.ibi,agere etiam is videtur, qui exceptione utitur, nam reus in excep- 11
tione actor eſt; quapropter difficilis redditur Doctorum diſtinctio, & nec patum.

Sed nihilominus communem defende,& ab ea nullatenus recedas,ut ſcilicet diſpoſitio negans audientiam quoad modum agendi tantùm,non cẽſeatur prohibere appellationem,nec ei audientiam denegare,ex his,quæ 12
ſuprà diximus, & Philipp Franc. ubi ſuprà,& juribus mox citandis parebit clarè.

Nec obſtat excommunicato audientiam denegatam eſſe quoad agendum tantùm, & tamen appellationem pariter denegatam cenſeri,d.ca. paſtoralis,§.verum,de appell.cui uno verbo reſpondeo,ut in caſu illius textus ideo appellatio ſubſequens non ſortitur utrumque effectum, & ſuſpenſivum, & devolutivum ſimul non ex capite denegatæ audientiæ, ſed ex capite executionis, quam ſecum ſententia trahit excommunicationis,miniſterio juris velociſſimi, quod hoc operatur: ut ſta- 13
tim excõmunicatus per eam ligetur.ac innodetur,ex d. c.paſtoralis,§.verũ,de app ut in pluribus aliis ſententiis hoc cõtingit,de quibus plenè per DD.in l.quod juſſit.ff. de re jud.& in c.cum ceſſante,de ap.& hinc nihil mirũ eſt,ut judex non obſtante appellatione interpoſita, ab ipſa excõmunicatione purè lata, poſſit devenire,atque procedere ad actus omnes conſecutivos,& depẽdentes ab ea prout eſt denuntiatio.ſeu publicatio, fructuũ privatio,& ſimilia,ut c.14.ſup.diximus,ac cõprobavimus.

Quod ſecus in ratione juris contingit, quando non ab ipſa excommunicationis ſententia appellatum eſt, 14
ſed ab aliis articulis negotij, ſeu aliis etiam articulis,

in

in quibus aliàs appellatio permiſſa ſtat, quæ in eis
nullo modo cenſetur denegata; quantumvis ab agen-
do audientia denegetur, ex his doctrinis, quibus rem
hanc comprobat Philipp. Fran *in d.rubr. de appell. co-
lu. 5.ver.ſed in contrarium facit,&c.* ſequutus Lanc.*ubi
ſuprà,in d.2.p.c.12.lim.50.n.18.* & expreſsè probatur *in
c. cum inter.de exceptionibus,* ibi:Porrò cùm excommu-
nicato,quãdo in cauſa abſolutionis extitit,non ſit juſta
deneganda ſententia,nec interdici debet eidem appel-
lationis remediũ,ſi contra juſtitiam condemnetur, *&c.*
(Melior text.*in c.fin.ibi,*& ſi cauſit aliis tempore impe-
trati reſcripti vinculo fuerit excõmunicationis adſtri-
ctus,*&c.*) Sequitur & facit,appellationem prædictam
decernimus admittendam, *&c.*) *eodem titulo de exce-
ptionibus*, videndos omnino, & utrobique Doctores
omnes communiter hoc profitentes,qui alia jura alle-
gant,& probatur etiam *in d.c.ſignificaverunt,eodem tit.
de except.* quem D. Franc. citavit, & hæc attentè at-
tende,quoniam juſtiſſimè quemlibet potuerat movere
difficultas contra DD.diſtinctionem *ſuprà* poſitam.

Nec obſtat etiam text. *in d.l. 1.ff. de exceptio.* quo
probare contendimus diſpoſitionem loquentem in de-
neganda audientia in agendo tantùm,exceptionẽ,& de-
fenſionem cõprehendere,*ex d.l.* a.cui reſpondent gloſ.
15 & Doctores ibi *in c. cùm inter,de except.* ut excipiens
efficiatur,quoad onus comprobandi exceptionem,non
aliàs,& tunc adhuc in proprio,& largè ſumpto voca-
bulo(ut ibi probatur)agere enim videtur,*&c.*quod ver-
16 bum,denotat impropriétatem; adeò ut actionis verbo
non contineatur exceptio:textus eſt *in l.verbum opor-
tebit 8.§.actionis verbo.ff.de verb. & rerum ſign.*ac ideo
licèt excommunicato, ut actori, audientia denegetur;
17 non tamen ut reo,& ille neceſſarius,qui tũc poteſt om-
ni exceptione uti in judicio, & defenſione:text. *in d.c.
cùm inter,& d.c.ſi cum pluribus aliis,*at quando excom-
municatus venit in judicium,ut reus voluntarius,tunc
18 audiendus non eſt,ita per Innoc. ibi tenet Abb.*in d.c.
cum inter,n.12.de exceptio.*& dicitur voluntarius,quan-
do per judicem,putà,non neceſſitatur ad judicium ve-
nire,ſed ipſe voluntariè comparet pro ſuo, vel com-
muni intereſſe,*ut in auth.ſi omnes. C.ſi ut ſe ab haredi-
tate abſtin.dic.*ut latè per Abb.*in d.n.12.per totum,*ubi
declarat, & exemplificat. Vide etiam Bart. & latiùs
Alex. *in 1. l. in leg.de pupillo,§.ſervos,ff.de operis novi
nuntia.*Roma.*in conſ.217. in pri res iſta*, latè Paulum
de Caſtro,Bart.Alex.& cæteros, *in leg. teſtamenta om-
nia,C.de teſtamentis,*& Innoc. *in cap. dilecti, de excep-
tio.*& omnes per text.ibi *in c.veniens,C.de teſtib.*Angel.
*in l.2.§.hac ſtipulatio,ff.ſi plus quam per l.Fal.*Marant.
*de ordine jud.4.p.in 12.d ſt.n.36.fol.221.*Afflict.*in de-
ciſ.Neapol.deciſ.24.n.7 & 8.*& alibi paſſim,de quo nos
infrà Deo dante 4 *ſ.*dicemus,& etiam diximus *ſuprà,
1.p.c.1.*quia tunc ut actor, non ut reus cenſetur com-
19 parere, quæ eſt ratio, ut nec excommunicatus audia-
tur, opponens ſe executioni ſententiæ, ut tertius pro
ſuo intereſſe,ut per Felin.*in cap.ſignificaverunt,n.10.ad
fin.& n.11.de exceptio.*(& an audiatur,quando in judi-
cio compareat novum opus nuntians, ingens eſt dif-
ficultas, ut *inferiùs* apparebit.)

20 Concludimus Igitur cum Philipp. Franco, & Lan-
celoto,*ſuprà*,quòd quando denegatur audientia alicui,
tam in agendo,quàm in excipiendo,& ſe defendendo;
ut tunc cùm cenſeatur etiam prohibita appellatio, ju-
dex Eccleſiaſticus nullam vim faciat: ſi in his cauſis
appellationi propoſitæ,non detulerit, ſi autem audien-
tia tantùm ab agendo denegetur, non intelligi appel-
lationem prohiberi, cui, ſi emittatur, judex non defe-
rens, notoriam violentiam committet.

21 Ex qua vera reſolutione oritur difficultas, quid ſit
dicendum, quando lex, vel diſpoſitio non ita in ſpecie
concipiatur, mentionem haud faciens de agendo,
excipiendo, ſeu defendendo, ſed abſolutè & generali-
ter ita diſponat: denegetur illi audientia, vel in tali
cauſa, vel caſu non audiatur talis,quam brevibus re-
ſolvo, ut tunc appellatio pariter cenſeatur denegata
virtute generalitatis;quia quando generalitas propter
medium habile,verificatur in qualibet ſua ſpecie,gene- 22
ralitas indiſtinctè operatur, *l.emptor,§.Lucius, jun cta
gl.ff.de pactis,*quam reputat ſingularem ad hoc Ioan.de
Imola *in c.de tranſactis.*& Everard.*in locis legalibus,
in loco à generalitate,*& quia lex,ſeu ſtatutum generale, 23
generaliter comprehendit etiam cauſas, & perſonas
privilegiatas,quæ ſpecialiter & in caſu illius non reperi-
untur habere privilegium,per textum notabilem *in l.
in fraudem,§.ulti.*ibi,quia generalis eſt iſta determina-
tio)ubi notabiliter idem notat Bald.*ff.de militari teſta-
mento,*idem Bald.*in lege omnes populi,ante fin.verſ.item
nota,quod generale ſtatutum, ff.de juſtitia & jure.* Phi-
lipp. Decius(qui meritò illum textum dixit eſſe nota-
bilem.)*in l.1.col.2.verſ.& ampliatur,ff.de reg. ur.& in
l.nemo poteſt,in princ.eodem tit.& in l.quo tutela,§.1.eo-
dem tit.ipſi,in lib.1.col.2.in 3.nota.*per textum illum *C.
de edendo,* & aliis locis,de quibus per Tiraquellum *de
retract.lignagior,§.1.gloſſ.14.n.96.cum ſeqq.* ubi adducit
plura exempla.

Et quia generalis diſpoſitio legum, vel ſtatutorum 24
includit omnes caſus, licèt in uno major ratio eſſe
videatur,quàm in alio,*l.1.§.& generaliter, ff. de legatis
præſtan.l.1.§.quod autem, ff.de aleato.l.ut §. uxor.ff.de
auro.& argento legato.*voluit Philipp.Decius *locis ſuprà
citatis*; & inſuper *conſil.20.in cauſa ſtatutorum, col.2.
verſ.4.ut ſuprà dixi, & conſ.29.* cujus ſupraſcripto in-
cipit,*an detur reſtitut.col.2.verſ.1.hoc probatur,*& alibi
paſſim Ludovic.Goxadi.*conſ.35. breviter colum.2.n.6.
& conſilio 51.in hac cauſa,columna 7.n.24.& conſ.103.
videtur 1.n.3.*

Quæ omnia procedunt in odioſis, ut ſcilicet gene- 25
ralis diſpoſitio odioſa generaliter intelligatur,ex ſen-
tentia Angeli *in l.ult.col.verſ.3.quæritur.ff.de conſtitu-
tio.Princip.*Philipp.Decij *in c.ſedes, col.2.in 3.nota. de
reſcriptis.*Ludov.Gozadi.*conſ.50.prima facie,colum.3.n.
13.& conſ. ſeq. col.ult. n.23.* imò etiam non ſolùm in 26
odioſis: ſed & in pœnalibus ſimul,ut per imm ol. Alex.
Goxadi.& alios tenet Tiraquell.*ubi proximè,num.102.*
Enimverò materia odioſa non excludit latam inter- 27
pretationem, quæ ex proprietate verborum procedit
text.nota.*in l.cũ lege,*& ibi Franc.de Areti.*ff.de teſtam.*
cum aliis.Quominus diſpoſitio,quæ generaliter loqui-
tur, generaliter etiam deſinat intelligi, ut ſcribit An-
gel.*in l.ult.col.ult.verſ.3.quæritur, ff.de conſtitutionibus
Princip.*Anton.*in c.olim,de verb. ſignif.* Philip. Dec. *in
conſ.5.in cauſa Domina, ante fin.*& declarat Tiraq. *in
repet.l.ſi unquam,in princ.n.115.C.de revoca. d.donatio.*

Et magis in ſpecie per text.*in l.licèt 2.C.de judiciis,*
dicit Philipp. Franc. *in c.dilecto, ſub n.1c7.quæſt.48.de
appellat.* Cæſar Contard. *in repetit.l.un. C.ſi de mo-
ment poſſeſſio.c,limit.24 n.42.* Eſcae *de appellat. q. 17.
limi.6.memb.9.ſub n.8.*nos *c.precedente, ante fin. verſ.
hac tamen concluſio, n. 259.*

Ex eadem Doctorum diſtinctione unum tamen libet 28
advertere, quòd licèt diſpoſitio negaverit audientiam
ab agendo tantùm, non cenſeatur denegata appella-
tio, imò judex ei non deferens, vim faciat:non tamen
id abſolutè intelligas, quia ſi judex jus exequens no-
luerit audire aliquem in caſibus, quibus denegatur
audientia ipſi,& ab hac denegatione,& rejectione ap-
pellaverit,delationem appellationi pariter negãdo vim
non faciet: text. expreſſus *in leg.ejus, qui,*cujus verba
ſunt;Ejus,qui ideo cauſam agere,fruſtratur,quòd dixit
ſe libellum Principi dediſſe,& ſacrum reſcriptum ex-
pectare,audiri deſiderium prohibetur,& ſi ob eam cau-
ſam provocaverit,appellatio ejus recipi,ſacris cõſtitu-
tionibus vetatur,) Hactenus de lege eleganti *ff.de app.
recip.*

Enimverò

Enimverò hæc talis appellatio eſſet frivola,& fru-
29 ſtratoria,per quam nihil aliud conſequi poterit, cùm
abſque juſta cauſa ſit interpoſita , quæ nullum poteſt
juris effectum ſortiri, quæ eſt ratio, ut aliqua cognoſ-
catur appellatio frivola,ita declarat Geminia. *in c.cùm
appellationibus frivolis, col.2.verſ.quæro,quid importet,
de appellat. in 6.* Manuël Rodriguez *q.reg. tomo 1.q.8.
articulo 13. circa princ.* & faciunt ea,quæ adducit Phi-
lipp. Franch. *in c.cum ceſſante, 5. lim. ad fin.verſ.am-
plius intelligo omnia prædicta,fol.71,à tergo,de appell.*
& Natta *conſil. 32. n. 8.*& nos Deo dante dicemus *in-
frà,3.p.in cap.6.de frivolis appellationibus*,& facit quod
30 dicit Abb.*in cap.1.n.7.de appellat.*quòd appellatio non
veriſimilis,& quæ habet jus commune contra ſe , non
facit attentata,fruſtra enim ſpectatur id,cujus eventus
nullus eſt effectus , *l. atquando,ff.ad Velleianum*,cum
vulgaribus; ideóque cum appellationibus frivolis nec
jus deferat , nec ſit à judice deferendum , text. *in d. c.
cum appell. frivolis,de appellat.in 6.*vis nulla fiet.
31 Ex hac ſic declarata doctrina,& concluſione,nunc
indagare conveniens eſt,an à ſententia lata ſuper de-
molitione ædificij conſtructi,atque confecti poſt novi
operis nuntiationem, appellationi emiſſæ , judex vim
committat,ſi minimè detulerit , & cauſatur difficultas
ex tex. *in l.1 §.ſi is ff.de operis novi nuntiatione*,ubi tunc
audientiam ſic ædificanti , poſt denuntiationem ſibi
factam,denegari conſtat,*ibi*, prætor actionem ei dene-
gare debet,& interdictum in eum de opere reſtituendo
redderetur.
32 Et pro parte affirmativa vim fieri evidentem , niſi
appellationi deferatur,facit,primò text.*in c.ſignifican-
tibus,de operis novi nuntiatione*, ubi appellatio in cauſa
novi operis nuntiationis admittitur quoad utrumque
effectum , & devolutivum , & ſuſpenſivum , qua pen-
dente, facta à judice ut attentata reponuntur,& revo-
cantur, *ibi*, prædicti Canonici ad noſtram audientiam
appellarunt, & *infra*:ideóque mandamus , quatenus ſi
eſt ita, revocato in irritum,quidquid poſt appellatio-
nem hujuſmodi inveneris attentatum, *&c.*
33 Secundò & iterum probatur *ex eodem cap. ſign.* ubi
altera pars appellaverat ab eo , quod decrevit judex ,
probationes admittendas eſſe,ut conſtat ex eo,*ibi*,idem
N.ad Senonenſ. Eccleſiam provocavit,*&c.* Ex quo ul-
timo creſcit difficultas, & efficitur ingens:nam ſi cen-
ſeretur prohibita appellatio in cauſa principali novi
operis, cenſeretur etiam prohibita in incidentibus, &
34 emergentibus in eis articulis, ut tenent Bald. & Sali-
cet. in *l. fin. §.fin.Cod. de temporibus appellat.* quos ſe-
quitur Gregorius Lopez *in l.13.tit. 23.p.3.gl.6.* Angel.
& Immol. *in l. 1.§. fin. ff. à quibus appellare non licet.*
Egid. Boſſ. *in tractatibus variis crim.11 . de appella.
n. 10.* & infiniti alij, quos nos citavimus in diſcurſu
c.6. ſuprà, hac ſecunda parte:ergo cùm ex eodem text.
pateat appellationem emiſſam fuiſſe à decreto,ſeu in-
terlocutoria judicis,admittentis probationes in cauſa
uni ex partibus;evidenter ſequitur in cauſa principali
denuntiationis non eſſe prohibitam.
35 Tertiò probatur ex doctrina ab aliis tradita, & à
nobis defenſata *ſuprà* in quæſtione principali, quòd
quando à jure alicui denegatur audientia in agendo
tantùm, non cenſetur tunc appellatio prohibita , nec
denegata ; ſed in hoc caſu audientia denegata eſt ædi-
ficanti poſt nuntiationem ab agendo tantùm , ut pro-
batur *ex dict. §. ſi is*,ibi, deinde cœperit agere,jus ſibi
eſſe, ita ædificatum habere , prætor actionem ei dene-
gare debet) manifeſtum eſt ergo , appellationem hoc
caſu, de quo loquimur, non eſſe prohibitam, imò po-
tiùs admiſſam fore expreſsè.
36 Quartò, & pro hac parte facit,id quod fit poſt no-
vi operis nuntiationem,per viam, & remedium atten-
tati revocatur.Baldi eſt doctrina *in conſil.245. propon-
tur, verſic. ſecundò præmitto , ſub n.5.l.2.* quia ſi poſt-

quam ſibi eſt facta nuntiatio, ædificat,dicitur attenta-
re , ac ideo ejus demolitio per viam attentati fit , Bal-
dum ſequuntur Iſſ. *in l.1.num. 3.verſiculo 4.limita*, ubi
etiam Vincentius Hercula. *col.8.ff. de novi operis nun-* 37
tiatione, ſed à ſententia attentatorum revocatoria ap-
pellatio emiſſa, quoad utrumque admittitur, ut videre
eſt ex his, quæ copiosè adducit Lancelot. Robert. *de
attent. 3. part.c. 28.à n.44. cum pluribus ſequentibus* ,
quod tunc maximè procedit, & locum habet, quando
attentatum non eſt appellatione pendente factum , ut
eo caſu permiſſam eſſe appellationem, pro verò firmat
Lancel. *ubi proximè , n. 227.& 228. verſiculo ſecundò
crediderim.* ergo pariter in noſtro caſu dicendum eſt ;
maximè cùm non appellatione,ſed denuntiatione tan-
tùm ædificando, attentetur.
Quis eſt humanus intellectus , qui non ingentium 38
fundamẽtorum horum viribus,& robori cedet? quémve
ſui opinioni non reducet; ipſi meum cederet certè,
ſi quorundam authoritas nec adfuiſſet; ſiquidem Iſſ.*in
d.§ ſed is cui* , ex doctrina Baldi loco per eum citato
profitetur in caſu illius text,pariter cẽ ſeti,appellatio-
nem prohibitam *in num. 2. verſiculo 3. adde*, idem &
in ſpecie affirmat Lancelot. Robert. *de attentatis , 3.
p.c. 28. n. 78.* dicens , quòd à ſententia demolitionis
novi operis non appellatur,quia denegatur audientia,
per Iſſ. *loco proximè citato* , & per ea, quæ ipſe dixerat
poſt alios *in 2.p.c.12. limit. 50. n.16. cum ſequentibus* ,
& faciunt in genere Doctores , quos ad principalis
quæſtionis princip. adduximus *ſuprà*.
Pro qua opinione illud ſuadet,quòd cùm ad operis 39
novi demolitionem , fabricati poſt denuntiationem
eandem , per viam & remedium attentatorum meritò
deveniatur , ex his , quæ nos in quarto fundamento
contrariæ partis : revocatio autem attentatorum reſ- 40
piciat abbreviationem litis , ut firmat Rota *deciſ. 5.
aliàs 433. notat numquid reo , ſub n. 5. verſiculo ſed an
talia attentata,ad fin. ut lite pendente in antiq.* quæ re-
petita eſt apud Biſignetum , quam etiam ſequuta eſt
moderna Rota in una Nolan. Abbatiæ regalis vallis
coram Paleoto, ut eſt in reſolutione ipſius 115. Joan-
nis Michaël *ad fin.* quos allegat Lancelot. *loco proxi-
miori citato, à n.60 & ſuprà* qui *n. 63.* affirmavit, ma-
teriam novi operis nuntiationis proculdubio celerita-
tem deſiderare,quapropter, omnibus diebus etiam fe- 41
riatis , omnibúſque perſonis, etiam fabris , & pupillo
fieri nuntiationem poſſe *juxta l.primam,§.nuntiatio,&
§.ſeq.ff de novi oper. nuntia.* quibus caſibus appellatio-
nem non admitti; ſaltim quoad effectum ſuſpenſivum, 42
probat text.*in l fin.ff.de appell rec.& l.1.cum ſeqq.ff.de
feriis.& dilatio.* Speculator *in tit. de appell.§.in quibus,
verſic.8.* & *10.*Iſſ.*in dict.l.1.ff.de feriis,col.1.* Maranta *in
ſpeculo,in 3.p.6. part. princ.q.2. n.319. verſic.54. lim.*&
alij plures à nobis *ſuo loco* citandi.
Quid tenendum in tanta contrarietate, in qua licèt
contraria pars mihi magis probabilis ſit in jure , quæ
longè verior videtur ut de per ſe patet)hãc tamen jam 43
diu praxis elegit, tuetúrque Doctorum authoritas, &
nos fundamentis juvare curavimus;ac propterea ab ea
non audeo recedere , illud ſequens: ut judex Eccleſia- 44
ſticus vim nullam faciat : ſi non deferat appellationi
emiſſæ à ſententia demolitionis operis,conſtructi poſt
factam denuntiationem.
Cui reſolutioni nec obſtant,quæ pro contraria parte
adduximus fundamenta.Et non primũ ex text. *in dict.
c.ſignif.de novi operis nuntiatio.* quem Lancelot. *ſuprà,
n.97.& 98.*aliud agens,dupliciter conatur intelligere.
Tu autem, certiùs reſponde,textum illum non proce-
dere,nec loqui in caſu, de quo nos;ſcilicet.in ſenten- 45
tia revocationis ædificij conſtructi poſt nuntiationem
novi operis , & ſic in demolitione operis , quod ædi-
ficans proſequutus eſt , attentans ſpreta , & contem-
pta denuntiatione , & anteaquam ſibi fuerit à judice ,

vel à parte facta remiſſio, juxta text. *in l. prætor ait, §.
ait prætor. ff. de operis novi nunciatione*, quod cauſa eſt,
47 non aliud audientiæ denegandæ, ut conſtat *ex dict. l. 1.
§. ſed ſi is cui*, (de cujus intellectu protinus agendum
erit) ſed tantùm in caſu illius text. *in cap. ſignif.* cauſa
novi operis ſimpliciter tractabatur, ceſſantibus fabris,
& vacantibus à labore in ædificio, poſtquam ſibi de-
nuntiatum fuerat à canonicis; nihil adversùs denun-
tiationem conficientibus inſuper, ut ex textu colligi-
tur, quod etiam procedit: quando quis ſpreta nuntia-
48 tione paſſus fuit agi de jure principali, omiſſo judicio,
& via attentati, & fuit per judicem admiſſus ad probã-
dum parte non opponente; quia tunc cùm ceſſat con-
temptus denuntiationis, & judicis, ceſſat etiam per at-
tentatum demolitio operis: ita firmant Iſſ. *conſil. 168.
col. 2. in princ. verſic. item licèt ædificans, libr. 1.* Plotus
*in l. ſi quando, n. 121. verbo. quarto ibi nuntians, C. unde
vi*, Carpanus *ad conſtitu. Mediol. c. 140. n. 31. l. 2.* Grat.
in diſceptatio. forenſ. tomo 2. c. 384. n. 28.

Hinc eſt regula, quæ dicit, ut à cauſa, & à ſententia
49 lata ſuper judicio novi operis nuntiationis, ſive profe-
ratur affirmativè, ut nuntiato nuntiatio remittatur, li-
ceátque ædificium proſequi; ſive negativè, ut nuntian-
tis jure attento opus demoliatur, appellatio emiſſa
utrunque ſortitur effectum; éſtque ei omnino deferen-
dum, cùm nullibi inveniamus prohibitum, nec tunc
denegata audientia, ſed tantùm, quando denuntiationi
contraveniatur, ut conſtat *ex dict. §. ſed ſi is cui*, ibi, cui
opus novum nuntiatum eſt, ante remiſſionem ædifica-
verit, *&c.* Quo etiam caſu loquuntur Iſſ. & Lancelot.
ubi ſuprà, n. 78. Bald. *conſil. 245. ad medium, verſiculo
ſecundò præ diſto.* Iſſ. *in l. 1. n. 3. verſiculo quarto lim.* &
ibi Herculan. *col. 8. ff. de oper. novi nuntia.* optimè Gra-
tian. *in diſcepta. foren. c. 384. à numero 25. tomo 2.* in
odium ipſius, qui judicem offendit, argumento *c. cordi.
appell. in 6.* text. *in l. ſed etſi per prætorem, §. ſed etſi dum
decreto, ff. ex quibus cauſis majores, l. 2. §. quod autem præ-
tor negat, ff. de aleatori. cum aliis.* Quod nec valet, nec
debet in ſimplici & vulgari judicio nuntiationis; quo
agitur, cui ſit jus vel ædificandi, vel prohibendi, quo
caſu non ſolùm denegatur audientia, nec prohibetur
appellatio: imò expreſsè permiſſa eſt, & talis ut ope-
retur, attenta ſubſequens executio ipſius, eſt text. *in
dict. c. ſignificantibus*, ibi, prædicti canonici noſtram au-
dientiam appellarunt & *infrà*: idéoque mandamus,
quatenus ſi eſt ita, revocatio in irritum, quidquid poſt
appellationem hujuſmodi repereris attentatum, *&c.*

50 Qui text. juncto intellectu aſſignato. qui eſt veritas,
& verus ſenſus illius, hanc facit ſuavem conſonantiam,
non audito Innocentio *ibi poſt princip.* intelligens text.
illum in attentante poſt nuntiationem procedere. Re-
ſpondet ad text. priori appellationi, de qua ibi, fuiſſe
per judicem delatum, & à ſuperiori admiſſam, ſicque
de facto, non de jure procedere illam appellationem,
qui intellectus facilè quit impugnari, cùm omnibus
difficultatibus pateat. Et primò quia ſecunda appella-
tio ſubſiſtit, cui non reſpondet: imò ea cùm legitimè
fuerit à Pontifice approbata, priorem juſtificat. Se-
cundò, quia divinatorius eſt; etenim ſolùm dicitur,
quod appellavit ab inferiore, qui revocato gravamine
proceſſit in cauſa, quare & ultra citatos, & quod à
ſententia demoliendo ædificatum poſt nuntiationem
novi operis, eo quia denegatur audientia, prohibeatur
ſimul appellatio, per text. *in dict. l. 1. §. ſed ſi is*, tractat,
& defendit Rugineil. *tractatu de appellat. §. 2. cap. 3.
n. 262. fol. 91.* Eſcacia *de appellat. q. 16. limit. 31.* licèt
nullus ita diſtinctè, prout nos.

51 Nec obſtat ſecunda difficultas pro contraria parte,
adductáque ex ejuſdem text. priori parte, dum appel-
latio permittitur à probationum admiſſione, & ſic ab
incidentibus; quapropter non cenſeri prohibitam ap-
pellationem à cauſa principali, ex Doctoribus *ibi-
dem* allegatis, quæ doctrina quando verè procedat co-
pioſè diximus *ſuprà, c. 6. hac 2. part.* ubi mirabilem aſſig-
navimus diſtinctionem, quæ ad hæc non pertinet: ſi-
quidem hujus reſponſio pendet à ſuperioris argumenti
reſolutione; nam cauſa principalis, de qua in caſu illius
text. appellationem admittit quoad utrunque (ut mo-
dò probavi) ac ideo nihil mirum, ut ab incidentibus, &
emergentibus articulis in ea detur appellatio: maximè
jure canonico, quo à quocunque gravamine libeat ap-
pellari, & hodie per Concilium Trid. à gravaminibus
qualificatis, quæ ipſum refert. Quorum unum eſt illud,
de quo in caſibus text. extitit appellatum, prout eſt
admiſſio, ſeu rejectio probationum, ut nos latè proba-
vimus *ſuprà, c. 1. n. 130.* quo ſatis utrique ejus parti ſa-
tisfactum eſt.

Nec obſtat tertium magis difficilè *ex dict. l. 1. §. ſed* 52
ſi is, cui, ubi actio, & agere denegatur procedenti per
opus poſt ejus denuntiationem: & ſic appellationem
non prohiberi ea diſtinctione Doctorum, quam *ſuprà*
defendimus; quia reſpondeo, illum text. non de actore
& actione verè, & propriè, ſtrictéque ſumpta intelligi
ſed de exceptione proponenda, quod ſic probo. Sub- 53
ſtantiale eſt judicij, idque conſtat ex reo, & actore, non
de duobus reis, nec de duobus actoribus, *c. ut forus, de
verborum ſignific. l. ſed cùm ambo, ff. de judiciis*, & in
communibus magis placuit; eum videri actorem, qui
priùs ad judicium provocat. *l. in tribus, ff. eodem*: at in
caſu illius text. ædificans venit ſe defendendo à denun-
tiatore, qui priùs ad judicium eum provocavit, *ibi*, ſed
ſi is, cui opus novum nuntiatum eſt, ante remiſſionem
ædificavit, deinde cœperit agere; jus ſibi eſſe, ita ædifi-
catum habere) Quæ verba clarè demonſtrant, ædifi-
cantem ut reum ſe defenſurum accedere, cum denun-
tians jam actoris vicem in judicio occupaſſet, text. eſt
in l. de pupillo, §. qui remiſſionem, ibi, ſuſtinet enim par-
tes defenſoris. (*ff. de oper. novi. nuntia.* ubi gloſſ. *verbo
defenſoris*, id clariùs explicat, gloſſa celebris *in dict. l.
de pupillo §. meminiſſe, verbo eum.*

Nec obſtant verbum, *agere*, & verbum, *actionem*, qui- 54
bus uſus eſt conſultus in caſu illius text. quoniam age-
re etiam is videtur, qui exceptione utitur, quia reus in
exceptionibus actor eſt; text. eſt formalis, & expreſ-
ſus (de cujus intelligentia *ſuperiùs* egimus) *in l. 1. ff.
de exceptio.* & ſic illis verbis largè, non ſtrictè, & in
ſua proprietate utitur conſultus ibi: tene menti hunc
intellectum, quia mirificus eſt text. prædicto deſide-
ranti, pugnantique fortiter, Doctorum diſtinctam re-
ſolutionem evertere.

Cui obſtare videtur reſolutio illius celebris, & diffi-
cilis quæſtionis; ad ſuprema noſtra tribunalia paſſim
accedentis per viam violentiæ, pro laicorum decreto
nanciſcendo (quod *auto de legos* dicimus) an judex Ec-
cleſiaſticus vim faciat, cognoſcens in cauſa novi operis
in qua laicus denuntiatus eſt à clerico, & an ſuper nũ-
tiatione nuntiati, vel potiùs nuntiantis forus ſequen-
dus. & adeundus ſit; de quo articulo videndum eſt co-
pioſè per Ioannem Gutier. *in conſil. 49. per totum con-
ſilium*, quod modò non diſputo, nec examino, ſed fortè
commodiori loco, *infrà, 6. p. tomo 3.* prope diem edendo.

Interim tamen dico praxim obtinere, ut forus de- 55
nuntiati ſequatur; non vero denuntiantis, etiam mili-
tis, capitaneique, ſeu alterius privilegiati, aliàs tanquam
actoris vices ſuſtinentis, ut dictum eſt; vide quæ
poſt alios Caſtellos à Bobadil. *in Polit. l. 2. c. 58. n. 137.
cap. 5. n. 3.* de quo nos altiùs *infrà, 6. p. c. 11. per totum.
& lib. 3.*

Nec obſtat, quartum, & ultimum, quia reſpondeo, 56
non eſſe illam veriorem opinionem: ut à ſententia lata
ſuper revocatione attentati appellatio emiſſa habeat
utrumque ſuum effectum, *infrà, hac 2. p. cap. 12.* re-
ſolvimus, ubi latè videre libet: ubi etiam agen-
dum: an à ſententia, tam negativa, quàm affirmativa
lata

lata in remiſſione attentati, poſt nuntiationem novi
operis, & ante remotionem ejus, habeat hoc privile-
gium, nec poſſit appellari ab eo.

57 Ex hoc capite audientiæ denegatæ infertur: judicem
Eccleſiaſticum vim non facere; ſi non deferat appella-
tioni à denegatione audientiæ in caſu, quo eſt alicui
impoſitum perpetuum ſilentium, putà, *in rem, l. diſ-
famari, Cod. de ingenuis, & manu. & aliis*, poſtquam
ipſa ſententia tranſiita eſt in rem judicatam, quia ab
ea non eſt appellatum, vel quia in omnibus inſtantiis
confirmata eſt, ſeu quia ipſa ſententia ſui natura eſt
privilegiata aliàs, quia ſi intra terminum in ea aſſigna-
tum non egerit, poſtmodum non audietur; quoniam
tunc audientia denegata cenſetur: ita tenent plures re-
lati a Nicolao Boërio *in deciſione 255. à princ.* & præ-
cipuè *à n. 12.* ubi etiam ex aliis firmat in judicio *l. diſ-
famari*, poſſe appellari à prima, putà, & ſecunda ſen-
tentia, quia eſt diffinitiva: tenent etiam Franc. *in c. Ni-*
58 *colao 64. in fin. n. 23. de appellat.* Alex *in l. properand. 11.
§ fin. autem reus, ſub n. 21. concluſ. 10. C. de judiciis*, &
quòd ex dicta clauſula perpetui ſilentij dicatur oriri
exceptio perpetuæ denegationis audientiæ, probat *cap.
in præſentia, ubi Barb. n. 36. de probatio.* Boërium, & Ca-
picium, & alios per eum allegatos ſequitur Barſanis *in
conſilio 78. viſis. num. 21. lib. 1.* Lancelot. *de attenta. 3.
p. cap. 28. num 84.* quapropter ſi is, cui ſilentium im-
poſitum eſt, voluerit agere, & judex eum noluerit au-
dire, a quo ſi appellaverit, judex ei haud deferens, nec
vim committet, ex his, quæ *ad principium quæſtionis
principalis* diximus.

59 An, & quando judex poſſit imponere ſilentium par-
ti, ut ultra tale tempora agere non poſſit, ut in matri-
moniali, in impugnatione reſcripti, ſeu etiam inſtru-
menti, vide latè per Felin. *in c. accepimus, de fide inſtr.
à n. 6 & ſuprà*, ubi agit inter alia plura, utrùm requira-
tur bina monitio, & an Prælatus cùm conventu diſti-
lit comparere, an noceat Eccleſiæ hoc ſilentium, & an
non Eccleſiæ noceat, vide etiam Bart. *in l. Titia circa*
60 *fin. §. de accuſa.* & quod perpetui ſilentij impoſitio tol-
lat appellationem ſimul, tenet ultra citatos Nicellus
*tract. de concord. gl. concord. 6. n. 100. in princ. & ultimis
verbis, tomo 18. folio 195.* Ruginell. *tractatu de appel-
lat. §. 9 gl. 2. n. 7. verſiculo 4.* Capicius *dec. 69. in cauſa
Ioann s, ſub n. 13. in tertia reſpo ſione.*

61 Pariter idem videtur repetendum in allegante frau-
dem, & turpitudinem ſuam, qui quidem nec audiatur,
tenent Bartol. *in l. poſt contractum, col. 3. verſic. ſed an
venditor, §. de donatio.* & idem *in conſil. 56. Petrus Ni-
cola, in princ.* Bartol. *in l. emptioni, circa medium, C. plus
valere quod agitur.* Petrus Anchara. *conſil. 226. ad cor-
roborationem, col. 1.* ſcribitur enim *in l. cum profitearis,
C. de revocan. dona.* ibi, cùm profitearis, te in fraudem
alterius donaſſe, profeſſionem inhoneſtam continere,
intelligis; *& in l. ſi creditoribus, C. de ſervo pigno dato
manu.* ubi ita ſcribitur, nam ipſe manumiſſor, ſi frau-
dē ſe feciſſe creditoribus, ut revocet libertates, audeat
dicere, audiri non debet, nec hæredes ejus.) & optimè
etiam ad propoſitum facit text. *in l. tranſactione finita,
C. de tranſactionib. in l. filios, C. de revoc. his, quæ in frau.
credi.* text. *in c. inter dilectos de donat.* cum concordan-
tibus, ubique à gloſſatoribus adductis, & ibi etiam or-
dinarij repetentes: idem tenet Tiraq. *de retractu l. g §
1. gl. 18. n. 20.* propterea, ſi hoc allegantem repellat ju-
62 dex, denegando ei audientiam, à tali repulſione, & de-
negatione, appellationi non deferat, vim non facit, quia
injuſta eſt, & minùs legitima: enimverò appellari mi-
nimè poteſt ab actu, quod fit ſecundùm juris diſpoſi-
tionem, & canonicas ſanctiones, nec à judice iuris diſ-
poſitionem, & decretum exequente: ut per Marant. *de
ordine jud. 6. part. princ. tit. de appellat. n. 345.* tenet
Ioan. Gutierrez *in ſuis conſiliis, conſil. 10. n. 21.* & pro-
batur *in cap. conſuluit 3.* ibi, non convenit, ut pro

hujuſmodi appellationibus ab obſervatione decreti,
debeat obtinere.) *de appell.* judex enim tunc non gra-
vat; nihil ipſe poteſt per appellationem conſequi, ut
ſupra diximus.

Aliter atque dicendum eſt, ſi turpitudo, ſeu propria 63
fraus, non in vim allegationis, ſed in vim exceptionis,
proponatur; quia tunc audientia non cenſetur denega-
ta, ut videre eſt ex his, quæ refetens ſequitur Tiraq.
de tract. de retractu in, §. 1. gloſſ. 11. n. 15. ad fin. & idem
in §. 1. gloſſ. 18 num. 72 & an quando quis vult deſiſtere 64
à peccato, audiatur allegans ſuam turpitudinem, vide
per Abb. *in cap ex diligenti, n. 2. de ſimonia, & in cap.
tua nos, n. 7. eo ſpo ſalibus.*

Similiter audientia denegatur à jure ei, qui recon- 65
ventioni nollet reſpondere, nam quouſque reſpondeat,
patitur hanc pœnam, ut ſuperſedeatur in cauſa conven-
tionis, & denegetur ſibi audientia, ita firmat Specula-
tor *in tit. de reconventione, §. videndum, verſic. ſed quid
ſi actor non it, &c.* per argumentum *c. fin. §. pœna, de ju-
rament. calum. c ſi quis E. iſiep. 1. §. 1. l. mutus, § pœna,
ff. de procurat. l. nec ſcriptura, C. de compenſatio.* idem
tenet ipſe Specul. *eodem titulo de reconventione, §. fin.
incipit; reſtat ut de pœna actoris, per totum:* Idem tenet
Maranta *de ordine jud. 4. p. q. prima princ. tit. de recon-
ventione, n. 7. folio mihi 140.* & a tali denegatione audien-
tiæ deferendum non eſt appellationi propoſitæ, tan-
quam minùs legitimæ, ex jam dictis; & quia hæc au- 66
dientiæ negatio eſt pœna à jure impoſita, ut hi omnes
Doctores affirmant, & de ſe patet, à qua minimè ap-
pellari licet, ut tenent Arias *in l. 2. Tauri, n. 18.* Gutier-
rez *conſil. 10. n. 16.* Bobadil. *in Polit. lib. 3. cap. 8. n. 278.*
Navarr. latè *in prælect. c. cum contingat 15. cauſa nulli.
fol. 151.* Bernard. Diaz *in regula 675.* Gratianus *in reg.
95.* Bald. *in marg. ſua, in verbo appellari à pœna
poteſt.* Doctores *in c. ad noſtram, de appellat.*

Ex hoc eodem capite audientiæ denegatæ pariter 67
oritur, judicem Eccleſiaſticum, nec vim facere, ſi
non deferat appellationi ab eo emiſſæ, quem ipſe reie-
cit tanquam contraria in iudicio allegantem, & adver-
ſa petentem, quia tunc ius huic tali habet denegatam
audientiam, ita probatur *in cap. ſollicitudinem*, ibi non
eſt tanquam adverſa petens, & ſibi contrarius audien-
dus.) *de appell.* idem probat text. *in c. quod autem 23.
q. 9.* & ibi gloſſ. *verbo contraria*, text. etiam *in c. quàm
præpoſterum 13. q. 2.* text. *in c. literas, de præſumptioni.*
text *in cap. geſt. 74. diſt.* text. eſt *in l. 1. Cod. de furtis, &
ſervo corrup.* text. *in l. profeſſio, C. de muner. patrimo l. 10.*
& ubique gloſſ. & Doctores, hanc doctrinam commu-
niter profitentur, unanimiterque firmant, ibique latè
de materia, præcipuè per Doctores *in dict. l. 1. C. de fur- 68
tis*, maximè per Bald. ubi an, & quando actor poſſit
allegare contraria & an his poſſit fortè reus uti, & an
ſaltim in novo judicio contraria proponenti, adverſá-
que petenti, ſit denegata audientia, & diſtinctè, quæ, &
quando in iure dicantur contraria, & quæ ut incompa-
tibilia non admittantur in iudicio, & de pluribus aliis
materiam concernentibus, cum concluſionibus, & limi-
tationibus videre poteris (quæ omitto, quia ad nos
pertinent.)

Unum tamen rei, de qua agimus commodiùs non 69
omittam, quod colligitur ex diſpoſitione text. *in dict.
c. ſollicitudinem, de appellat.* ſcilicet; appellans ab infe-
riori ab aliqua ejus ſententia, ſive interlocutoria, ſive
diffinitiva, comparens poſtmodum coram ipſo, aliquid
negotium tangens, petendo, fueritque verbo, vel facto
proteſtatus, ſe proſequi velle appellationem, non cen-
ſeri, nec intelligi appellationi renuntiare per talē com-
paritionem, cum proteſtatione, & non audiri in peti-
tione tanquam ſibi ipſi contrarius, ſeu adverſa petens.

Quòd & expreſſè probatur in illo text. in quo exa-
ctiùs videre poteris per DD. Abb. & Felin. Franch. &
cæteros, Ioan. Andr. *in fin. de appellat. in 6. & in cap.*

cùm veniſſent, de eo qui mit. in poſſ. Alexan. conſil.107.
4. parte, Bertachin. in repertorio verbo, appellatio tollitur,
70 n.10. circa fin. & contrarietatis ratio in hoc conſiſtit,
nam cùm per appellationem emiſſa omnimoda ſit ſu-
penſa, & abdicata in illa cauſa ab inferiori juriſdictio,
& in ſuperiorem integraliter tranſlata, ex juribus vul-
gatibus, quæ per proteſtationem ſequentem conſerva-
tur hinc ineptum eſt velle, ut alius habeat juriſdictio-
nem totalem, & alius abſque ea cauſæ cognitionem, &
71 ideo cùm appellans per, proteſtationem inſiſtat in ap-
pellatione, per conſequenſque in tranſlatione juriſdi-
ctionis ad ſuperiorem; cui non intelligetur rennntia-
tum: non auditur, in quo poſtulat ab inferiore carente
juriſdictione, ipſi actui, & petitioni neceſſaria, quam ab
eo ipſe aliàs habet pee appellationem ablatam & ſic
nil mirum, ut tanquam contraria petens non audiatue
in petitione.

72 Ex hoc enim fonte fluit, atque emanat: judicem Ec-
cleſiaſticum nullam vim facere, ſi nec deferat appel-
lationi emiſſæ à creditore, eò quòd non vult detinere
cadaver debitoris mortui ad ejus petitionem, neque
ſepeliatur, quouſque ſibi ſatisfiat, vel ſolutione, vel ſa-
tiſdatione, ſeu fidejuſſoria cautione, quoniam iſte cre-
ditor ita poſtulans nul o modo auditur appellans: ita
probant expreſſè gloſ. & Doctores in c.ex parte, e'.1.
de ſepulturis, Specula. in tit.de appella.§ in quibus, ver-
ſiculo 8.Hippol ſingulari 199. Bened. in c. Raynut. ver-
bo, mortuo itaque teſtatore, n.56.de teſtam. Felin. in c.ſi-
cut Iudai, col.1. de Iudæis, Bertach. in tr. de Epiſcopo,
§.videmus, n.24. Barça de inope debitore, c.1.n.20. l.2.ta-
lique creditoris appellationi minimè deferendum eſſe
probat Vivius l.2. communium opin.opinione 78. Parlad.
73 l.2.rerum quotid.c.fin. 5.p §.4.n.26. & probatur apud
nos in l. 11. tit. 16. l. 3. ordinam. quod etiam ratione,
probo. Quoniam inſtantanea corporis corruptio, &
putrefactio eam citò perfici, & abſolvi poſtulat; non
enim patitur dilationem, quo caſu appellatio emiſſa
non ſuſpendit actum, nec dilationem præbet, ſed cele-
rem executionem requirit, text. in l.fin.ff.de appella. re-
cip. vulgaris, quod & in ſubſtantia conſideravit Spe-
culator ubi ſuprà citatus.

74 Bene enim verum eſt, ut etiamſi non adſint bona,
unde æs alienum creditoribus exſulvatur: nullo modo
cadaver ſequeſtrandum, pignorandum, nec detinen-
dum eſt, text in l.fin.Cod.de ſepulchro viola. & authent.
item qui demum, eodem tit. & utrobique Doctores,
etiamſi debitum pluſquam liquidum ſit, cujus opinio-
nis eſt Felin. in dict. cap. ſicut Iudæi, col.1. de Iudæis,
Roder. Xuarez in repetitione, l.poſt rem, in 5.amplia ad
legem Regiam, ff.de re jud. Covarr. variarum l.2. cap.1.
n.10. Grammaticus dec.82. Bened. in dict. cap. Raynut.
verbo, mortuo itaque, n.56 de teſtam. Caſtellus in l. 30.
Tauri, verſ. Gaſtos, Parl. in dict. l.1. rerum quotid.c.fin.5.
p. §.4. n.16. & magis de communi teſtatur Bäëça, de
inope deb.c.1. à n. 19. ubi pluribus authoritatibus, &
rationibus tam divinis, quàm humanis,

Hanc opinionem, ut veriorem comprobat, & ut
æquiorem, & certiorem reſolvit, juſtè, meritóque abo-
minans, reprehenditque Angel in authent. ut defuncti,
ſeu funera eorum, col.1. Segniam (de quo dicit aliàs li-
benter judicio labi ſolere in repetitione l.ſi ex leg.cau-
ſa, n.36.ff.de verb.obliga.) & Carvaia Regium Senato.
in repetitione l.5. col.3. ff. de verb. obliga. Præpoſ. in c.
præterea, 51. diſt. & Bartol. Belenxi. in additio.in c. ex
parte de ſepult. contrariam opiniõné ſectantes, & idem
quod Bäëça contra Angel. tenet Parla. ubi ſuprà, cui
in rationibus, & authoritatibus prædominatur, & præ-
cellit. Quæ doctrina limitatur, & fallit in cadavere
75 uſurarij, quod à judice Eccleſiaſtico ſequeſtrari poteſt,
ne ſepeliatur: donec hæres caveat de reſtitutione, ut ex
aliis firmat Zerola in praxi Epiſcop.1. p. verbo funus,
verſiculo 3. cadaver, &c.

\

Hinc pariter oritur, vim nullam eſſe poſſe in dene- 76
gatione delationis appellationis interpoſitæ à vero cõ-
tumace, cum ſiquidem non audiatur appellans in cau-
ſa, in qua contumax fuit, text. eſt in l.& poſt edictum
73.fin.ibi: ſciendum eſt, ex peremptorio abſentem con-
demnatum, ſi appellet, non eſſe audiendum.) ff.de judi-
ciis, text. etiam in l.1.ibi, ejus, qui per contumaciam ab-
ſens, cùm ad agendam cauſam vocatus eſſet, condem-
natus eſt, negotio priùs perſcrutato appellatio recipi
non poteſt.) C.quorum appellat.non recipi.text.etiam in
l.ex conſenſu, §.fin.ibi.placuit, non provocare, &c.) ff.de
appellat. Bart. Immola, & cæteri Doctores in dict.l.con-
ſenſu, §.fin. Specul.tit.de appellat. §. in quibus, n.1.l.2.
Rota deciſ.16.aliàs.364.cum jura.n.1.de dolo, & contu-
mac. in novis. Ripa in practic. in forma appell. à ſentent.
diffinit. in gloſſ. coram vobis, ſub n.9. verſiculo quæritur
ultra, fol.405. Maſuec. in addit.ad eum, in addit. in ver-
bo, in vero contumace, fol 406. Francb. in c. Nicolao, n.18.
de appellat. Socin. in reg.24.de appellat. in qualibet cau-
ſa, fall.6. Nicell. tract. concord. gl. cencor.6.fall.18.n.51.
fol.193 Curtius Senior tract.de jurejur. propter calum-
dan.§.quod ſi actor, ſub n.12. & 13.tomo 3.p.2.fol.134.
Decius conſil.34.n.1.& ſeqq. Rebuff. tr.de appell. art.7.
gloſ.2.n.7. & ſeqq. Capicius deciſione 139. num. 2. Rota
dec.22. aliàs 137. appellatus, de appellat. in novis Ma-
ran.6.part.tit. de contumacia, 2. memb.n. 17. vide Paz
in praxi 2.p.tomo 2. cap.uni. à num 9. cum ſequentibus,
eundem Marantam in ſpeculo advocat. 2. part. 6 part.
princ.q.2.tit. de appellat. n. 273. Lanceiut. Robert. de
attenta.3.p. cap.28. n.50. & 51. ea potiùs ratione ſibi
denegatur audientia, quia non comparendo videtur
judicem contemnere, ut notat in dict. l.1. & per Ro-
bert. ibi, qui loquuntur, quando appellare deſiderant
ab ipſa ſententia diffinitiva.

Et licèt longè à Doctoribus diſceptetur, quando 77
quis dicitur verus contumax, ut videre eſt per Bart. in
l. fin.ff.de in integrum reſtitutione, & Bart. & Alexand.
in d.l.ex conſenſu, §. fin. Alex. in l.properandum, §. ſin
autem reus, C.de judiciis, quantum autem attinet ad no-
ſtram materiam, ut non audiatur appellans, ita poteſt
eſſe, ac conſtitui vera concluſio, ut ille dicatur verus
contumax, qui perſonaliter fuit citatus, potuitque in
termino venire, & non venit; vel ſi fuit citatus ad do-
mum, poſtmodúmque ipſa citatio ad ejus notitiam
pervenit, qui cùm potuiſſet in termino comparere, &
non comparuit; quod intelligendum eſt, quando legi-
timè ad ſui notitiam perveniſſe conſtat; utputà, per
ſcripturam citationis viſam poſtea per eum, vel per
relationem nuntij, aliter atque dicendum eſt, ſi per ap-
pellationem uxoris, vel cujuſvis alterius domeſtici,
nam tunc non dicitur verus contumax, ita concludit
Alex. in dict.§.ſin autem reus, col.2.& 3. ſequitur Eſca-
c.a tr. cauſar. c.vi. & crim.c.97. ſub n. 101. eſtque de
mente Bart. in dict.§.fin. idem affirmat Marant. ubi pro-
ximè, d.tit.de appellat. n.274. & verus contumax etiam
dicitur ille, qui curat, ne citatio ad eum poſſit perve-
nire, ut ſcribit Alex. in dict.l.properandum, §. ſin autem
reus, n.14.concluſione 6. de judiciis, & ex Marant & Ti-
raq. Eſcac. de appellat. q. 17.lim.3.ſub n.3. & q.12.
num.19. ubi etiam poſt alios, quod citatio debet eſſe
peremptoria, & lege Marant. ubi ſuprà, num. ſeqq. ex
Alex. in pluribus tenente, quod quòad hoc, ut verus
contumax non audiatur appellans, ſufficiet, ut contu-
max ſit in ſententia audienda, poſtquam peremptoriè
eſt citatus, licèt in toto proceſſu præſens fuiſſet,
quem vide: tenens Paul. de Caſtr. in authent. princi-
pal.§.quod ſi actor, num.6 & ibi Curtius Senior num.13.
inter tractatus diverſo. tomo 3.p.2 fol.134. C.de jurejur.
propter cal. Alexand. in l.properandum, §.ſin autem reus,
ſub num.18. C. de judiciis.

Hæc tamen concluſio fallit, quando procurator eſt 78
verus contumax, quia tunc Dominus poterit regu-
laritet

ſariter appellare, ex eo, quia vera contumacia eſt delictum, ſed ad delinquendum non præſumitur procurator habere mandatum, quia prohibitio appellationis datur pro pœna Rebuff. *tractatu de appellat. art. 7. gl. 2. num. 10. tom. 3. fol. 503.* Altiùs Bartol. *in l. 1. §. ſi adverſùs, ſub num. 2. verſiculo quæro circa ff. quando appellandum ſit*, Franc. *in dict. cap. Nicolao, numer. 18. & ſeqq. de appellat.* Felin. *in cap. 1. num. 6. verſic. ſi procurator ut lite non conteſtata*, Alexand. *in dicta §. ſin autem reus, n. 24.* Nicell. *de concor. gloſſ. concord. 6. fol. 18. num. 61. & ſeqq.* & id ita tenent Bart. Butri. Abb. Cæpola, & communiter omnes, ut teſtatur additionator ad Felin. *ubi ſuprà*, Guido Papæ *tractat. de appell. q. 87. n. 56. fol. 59.*

79 Ulteriùs & ſecundò fallit hæc concluſio, ut non procedat de obſervantia Rotæ, ſecundùm quam poteſt appellare etiam verus contumax, dummodo appellet in decem dies à die latæ ſententiæ, teſtatur Rota *deciſ. 16. alias 364. in fin. de dol. & contum. in novis*, Felin. *in dict. c. 1. ſub n. 7.* per quem Nicellus *concord. 6. fol. 7. ſub n. 58.* idem Felinus *in c. quoad conſultationem, n. 28. de ſententia, & re judic.* Ferretus, *conſil. 216. vertitur quæſtio, num. 3.*

80 Hinc faciliùs intelligemus reſolutionem illius quæſtionis, quam Doctores diſputant, an primo, vel ſecundo decreto liceat appellare, per Dinum *in tractatu miſſionis*, Bart. *in l. ante ſententia, ff. de appell. recipi.* Anton. & Abbatem latè *in cap. cùm ad ſedem, n. 31. per totum, de reſtitut. ſpol.* & ibi *in additio. ad eum, litera B.* & alibi paſſim, & ex mente omnium, ita diſtingue, quòd à primo decreto tam verus contomax, quam fictus, non admittitur ad appellandum, tum quia eſt ſententia interlocutoria, à qua nullus poteſt appellare de jure civili, *dict. l. ante ſententiam, & l. ante ſententia tempus, C. de appell.* & ex ratione ita tenet Dinos *jam citato loco*, quem ſequitur Abb. *in dict. cap. cùm ad ſedem, num. 31.* qua etiam motus Pax *in praxi, 2. part. tom. 2. cap. unic. num. 106. cum ſequentibus*, affirmat, à tali ſententia non poſſe appellari, juxta diſpoſitionem Concilij Trident. *ſeſſione 24. de reformatione, c. 20.* prohibentis appellationem ab interlocutoriis, & idem tenet Avendan. *in titulo de primo, & ſecundo decreto, 3. part. n. 18.* cùm poſſit quandocumque à judice revocari, licèt miſſo, nonniſi citato eo, qui rem detinet, ut ex Panormit. & aliis probant Paz, & Aven. *ibi, & l. 2. titulo 8. part. 3.*

Deinde, & alia ratione moventur Doctores; quia hæc ſententia primi decreti, nec eſt magni præjudicij, nec tollit, vel abſorbet jus alterius, contumace enim ipſo veniente poſt modum, & comparente infra annum, ante ſecundum decretum, ſolutis expenſis, vel præſtita cautione de ſtando juri, illa revocatur, ipſéque recuperat poſſeſſionem per text. & ibi. Bartol. *in l. ſi quis, & in §. ſed ſi quis, Cod. de praſcript. 30. anno* idem Bart. *in l. conſentaneum, Cod. quomodo, & quando judex.* Speculator *in titulo primo, & ſecundo decreto, §. 5.* text. *in cap. quoniam, §. in aliis, ut lite non conteſtata, authentica et qui jurat, C. de bonis authoritate judic. poſſiden.* & utrobique Doctores, ac ideo cùm per comparitionem, & purgationem contumaciæ decreti fit revocatio, potiùs videtur depēdente ab ejus poteſtate, quā à judicis.

81 Hæc tamen limita ſecundùm Bartol. *in dict. l. ante ſententiam*, quam ſequitur Abb. *in dict. cap. cùm ad ſedem, num. 21. verſiculo ſed tu limita*, quando primum decretum abſorberet jus partis, idque non reparabile per diffinitivam, ut contingit, quando judex adjudicat miſſo ex primo decreto fructus medij temporis, quod facere poteſt, juxta textum *in l. Fulcinius, §. fin. ff. ex quibus cauſis in poſſeſſionem eatur*, & latè per eundem Abb. *in dict. cap. quoniam frequenter, ut lite non conteſtata*, qui *ubi ſupra, in d. num. 31.* alia exempla reddit.

82 Unum tamen eſt, quòd quamvis contumaci ab hoc decreto non liceat appellare, à denegatione verò ejus parti præſenti omnimodo permiſſum eſt, ita eleganter animadvertit Avenda. *in dict. tit. de primo, & ſecundo decreto. 3. part. num. 11.* quem referens ſequitur Gondizal. de Paz *ubi ſuprà, ind. praxi, 2. part. tom. 2. c. unic. num. 108.* quæ omnino vide, qui per totum illud caput copioſiſſimè congeſſit modos, & remedia procedendi contra contumacem actorem, vel reum, & de primo, & ſecundo decreto in actione perſonali, ſive reali, in ſpiritualibus, & beneficialibus, ubi etiam de praxi, quæ circa hoc habetur in tribunalibus Eccleſiaſticis, ubi perfectè invenies hanc materiam.

A ſententia autem ſuper ſecundo decreto fictus 83
contumax benè poteſt appellare, etiam de jure civili, ſecundùm Dinum, Ioan. Andream, Bartol. & alios, tenet Abb. *in dict. cap. cùm ad ſedem, num. 31. verſic. in poſſeſſione autem 2. decreti, &c.* & per conſequens etiam hodie de jure canonico per Concilium Trident. & ejus limitationes, & quod poſſit appellari, etiam docet Innocent. *in cap. dilecto de verborum ſignif.* Bald. *in l. non videtur 1. ff. de indi.* Romanus *in ſuis ſingularibus, in verbo de. reum, in verſiculo, quæro utrùm*, quod probatur, tum vero non ficto negatur audientia, & prohibetur appellatio, ut conſtat ex juribus, & Doctoribus jam citatis, quia in eo arguitur dolus, ut in vero, & in ſpecie quòd iſte talis fictus contumax rectè poſſit appellare, Bald. *in l. ea qua, Cod. quomodo, & quando judex*, Bart. *in l. fin. ff. de in integr. reſtit.* Alex. *in l. properandum, §. ſin autem reus, verſic. 2. concluſ. &c.* Marant. *ubi ſuprà, in d. tit. de appell. 277. cum ſequentibus*, ubi in ſpecie ponit, quis dicetur fictus contumax.

Tum etiam probatur, quia licèt ſecundum decre- 84
tum ſit interlocutoria, ut ex additione ad Abb. *ubi proximè litera B. ad medium*, & Pax *loco ſuprà citat. n. 110. ad fin. verſic. ſententia interlocutoria, del ſegundo decreto*, tamen ejus damnum eſt irreparabile, quoniam miſ- 85
ſus in poſſeſſionem ex ſecundo decreto, efficitur verus poſſeſſor, qua poſſeſſione mediante transfertur in eum, uſucapiendi, ſeu præſcribendi conditio, ut poſt longum decurſum contra communem (quæ majus jus miſſo concedebat) reſoluit cum aliis Paz *ſuprà, n. 93. cum ſeqq.*

Cæterùm, quia hic miſſus facit fructus ſuos ſecondùm gloſſam, Bartol. & cæteros communiter *in l. ſi finita. §. Iulianus, ff. de damno infecto*, nam ratione veræ poſſeſſioni, quam acquirit, fructus veniunt *ex §. ſi quis à non Domino, inſtit. de rerum diviſione*, Paz *ubi num. 97.* deinde, quia actor originarius efficitur reus, & reus originarius efficitur actor, quod eſt non modicæ, & magnæ utilitatis, ut probat text. *in §. commodum, inſtit. de interdictis, l. is, qui deſtinavit, ff. de rei vindic.* & in ſpecie Panormitan. *in dict. cap. quoniam frequenter, §. in aliis, num. 4. ut lite non conteſt.* quapropter ſi miſſus ex ſecundo decreto ſuper proprietate tantùm tenetur reſpondere, & conveniri, non autem decreto ſuper poſſeſſione, ut expreſsè probatur *in dict. §. in aliis*, licèt in aliquibus caſibus non ſolùm ſuper poſſeſſione, ſed nec etiam ſuper proprietate, quos congeſſit Gondiz. de Pax *ubi ſuprà, n. 10. cum ſequentibus*, idcóque cùm ſecundum decretum continere dicatur damnum irreparabile, & ficto contumaci nullo jure ſpeciali denegatur appellatio, quid mirum, ut jure communi utatur, ſecundùm legem communem, *ff. de appellatio. recipiendis*, & Concilium Tridentin. *ſeſſione 24. de reformatione, cap. 20.* & ea quæ latiùs congeſſi *in cap. 1. ſuprà, hac 2. part. à principio.*

De vero autem contumace aliud eſt ſentiendum, 86
enimverò is nullo modo appellat; quia abſolutè ſibi denegatur audientia à jure: text. *in l. poſt edictum, 73. §. fin. ff. de judiciis, l. conſenſu, §. fin. ff. de appell. l. 1. C. quorū appell. non recip.* cum aliis *ſuprà*, & quia ſi à diffinitiva ſibi non admittitur, ut *ſuprà*, dixi, ut conſtat *in dict. §. fin.* ibi, abſentem condemnatum, &c.) *& in l. 1. condemnatus eſt, juncta l. 1. ff. de re jud.* ibi, quod condēnatione,

vel abſolutione contingit,*&c.*) & quod dicitur *in ru-*
brica de re ju. & aliis locis, quæ continet plenum juris
præjudicium tam in poſſeſſione, quàm in proprietate,
ergò multò magis idem firmandum eſt in ſecundo de-
creto, ubi non plenum præjudicium, ſed tantùm reſ-
pectu poſſeſſionis,& fructuum, & aliorum, quæ dixi-
mus reſervato ſibi jure ſuper proprietate, *ut in d. c.*
quoniam frequenter §. ut nius, ibi, veras conſtituetur
poſſeſſor, ſuper proprietate dumtaxat, adverſæ parti
defenſione legitima reſervata, *&c.*) & in ſpecie quòd
verus contumax à ſententia ſecundi decreti non au-
87 diatur appellans; tenet ex mente aliorum Abb. Panor.
in dict. cap. cùm ad ſedem, num. 31. verſic. etiam in quan-
tum dixi,&c. ubi idem intelligit, & rectè in latitante,
quia vero contumaci æquiparatur, idémque extenden-
dum ad eum, qui procuravit, ne citatio perveniret, ad
ejus notitiam, ut ſi quis latitavit, vel aliter ſe abſenta-
vit hac de cauſa, quia pariter pro vero contumace
habetur, ſecundùm Alexand. *in dict. §. ſin autem reus,*
ve ſ. quinto quinta concluſio,&c. & per ea, quæ haben-
tur *in clem. 1. ut lite penden r,*& in ſpecie firmat Ma-
rant. *de ordin. jud. 6. par. titulo de appellat. n. 279.*

88 Attende tandem pro hujus articuli perfectione,
quòd licèt judex à quo non teneatur vero contumaci
deferre, etiamſi excuſationem alleget, non tamen præ-
cluditur ei via, quin poſſit ad ſuperiorem confugere,&
allegare cauſam ſuæ excuſationis,& probare, ſe non
eſſe verum contumacem, & ſi coram eo de vera cau-
ſa excuſationis doceat, judex ſuperior ipſe revocat at-
tentata poſt appellationem, non aliter, ut docet Sa-
licet. *in l. generaliter, n. 7. ad fin. Cod. de rebus creditis,*
& jurejurand. Videndus item *in l. properandum, §. cùm*
autem, Cod. de judiciis,& Abb. *in dict. c. cùm ante fin. de*
89 *reſtit. ſpoli.* Plura etiam alia circa hunc articulum, an
verus contumax appellans audiatur vide latè per
Gregorium Lopez *in lib. 9. titulo 23. parte 7. gloſſ.* ubi
dicit, hunc rigorem non ſervari in curia Romana, al-
legans ad id deciſionem Rotæ 364. *in novis*, (quam ego
in meis non inveni) reperio tamen deciſionem 49. *in*
novis titulo de appellat. quæ ad unguem approbat no-
ſtram doctrinam contrariam Gregorio, nec de adverſo
ſtylo mentionem facit, imò fortiùs ea procedet de ju-
re canonico, quia magis odit, & abhorret contuma-
ciam, inobedientiæ proximam, ex juribus vulgatis, &
titulis *de ſententia excommunicationis, & de dolo, &*
contumacia.

90 Ex hoc capite denegatæ audientiæ fluit, judicem
vim non facere appellanti, eò quòd ipſum rejecit in
judicio, nec admiſit agentem ſine intereſſe, quoniam
iſte de nullo modo auditur, ſi credimus authoritati
diligentiſſimi Tiraquelli *de retract. lignag. §. primo, gloſ.*
ſecunda, nu. 51. ex l. ſi Patroni, §. fideicommiſſarium, ibi,
ſecundùm quæ Angel. Alexand. *ff. ad Senatuſconſul.*
Trebellian. & l. ſed nec legatarios, cum l. ſequen. ff. de
conditione furtiva, l. qui fundum, ff. locati, l. ſin autem, §. ſi
homo, ff. de rei vindi. l. ſi quis ex argentariis, §. ex hoc
edicto,& ibi Albéric. *ff. de edendo, l. 1. §. reus ubi notatur.*
ff. eodem, per quem factum erit, Bartol. *in l. ſi unus, §. ante*
omnia 3. nota. ff. de pactis. Petr. Ancharan & *conſil.* 119.
pluribus poſt princip. & ubique Doctores,& nil mirum:
nam quando deſinit ſua intereſſe, deſinit actio compe-
tere, *l. procuratorem, §. mandati actio, ff. mandati, l. ſi ſer-*
vus, ff. de conditione furtiva, l. ſi ex conventione, & ibi
Alexand. & Philippus Decius, *ff. de pactis.*

91 Super hoc tamen diſtinguens Bartol. *in l. qui autem,*
§. illud, ff. ſi quis cautio. quod maximè procedit, cùm etiã
excipienti ſine intereſſe, audientia denegetur quoque,
l. ille a quo §. ſi de teſtamento. ubi Alexand. *in princip.*
ff. ad Trebellian. l. qui liberis, in fin. ff. de bonorum poſſeſſio-
ne ſecundùm tabul. Angel. *in l. exitus verſiculo quintò,*
& ibi etiam Alexand. *columna 2. verſiculo & ſubdit, ff.*
de acquir. poſſeſſione idem Alexand.& Philippus Decius
in dict. l. excommuni a tore. Decius *conſil. 418. viſa col.*
3. verſiculo in quarto, & Doctores ubique, quod pro-
pemodum generale eſt, ut nemo audiatur ſine inter-
eſſe, ut firmat Tiraquell. *proximo loco* citatus, quia ne-
mo ſine actione experietur, ex juribus vulgaribus.

Et in ſpecie, ut illius, cujus non intereſt, non reci- 92
piatur appellatio, probat text. *in l. 1. non ſolent audiri*
appellantes, niſi ij quorum intereſt, ff. de appellatio. re-
cipi. & in cap. cùm inter de electione, & quòd alicui
actui, vel liti ſe opponens non audiatur ſine intereſſe,
probatur *in c. veniens, el ſecundo, verſiculo cum igitur*
de teſti. quod & voluere Immola, Ioannes Andreas *in*
cap. ſuper his, in verbo, excludatur, de accuſatio. Petrus
Ancharanus *conſil. 297. efficacibus, columu. 4. verſic. eſt*
ergo videndum, & Paul Caſtrenſ. *in l. 2. col. 1. verſic.*
alij verò enſus, Cod. de edicto divi. Adrian. & Tiraquell.
in d. tractatu de utroque retractatu, 1. numero 51. ubi
aliqua exempla reddit rei iſtius.

Pariter etiam; & ex eodem capite audientiæ de- 93
negatæ infertur, ut judex nullam violentiam commit-
tat, circa appellationem interpoſitam ab eo, qui con-
ventus actione ad exhibendum, *juxta tit. ff. ad exhiben-*
dum, condemnatur rem exhibere, quámque rem facul-
tatem habeat, exhibendi, & propterea ad id cogi præ-
ciſè poteſt, nec appellans audiendus eſt, ita ex Bartol.
in l. creditor, §. juſſus. ff. de appellat. ubi etiam Ioan. de 94
Immola *colum. fin.* & Angelus, tenet & firmat Gregor.
Lopez *in l. 9. titul. 27. part. gloſſ. 6.* licèt aliud ſit dicen-
dum, quando condemnetur ad intereſſe, eò quòd rem
exhibeat, nam tunc ejus intereſſe, ſcilicet, reſpectu,
procedere poſſit appellatio, ut tenent Immola,& Gre-
gor. citati jam,& probatur *in dict. l. 9.* de qua nos *ſuprà*
latiùs diximus,& de ejus ratione,& theorica *ſupra, in*
cap. 7. ad fin. hac 2. part.

Hinc etiam fluit, ut judex vim non faciat, ſi non de- 95
ferat appellationi emiſſæ à compulſione, & præcepto
ejus, ut jures de calumnia, ex his, quæ diximus *hac*
2. part. in cap, 2, à num. 163. cum ſequentibus, cùm ad hoc
tam actor, quàm reus omnino, & in omnibus cauſis
juramentum præſtandum teneatur, ſecundùm juris di-
poſitionem, & præcepta, *l. 1.* ibi, in omnibus cauſis,
&c. cum omnibus legibus ſequent. *C. de jurejurand.*
propter calum. dando,& cæteris titulis *in ff. & decreta-*
libus concordantibus, nequit enim appellari ab actu,
quod fit ſecundum juris diſpoſitionem, & præcepta,
nec à judice id exequente, ut latiùs probavimus nuper
ſuprà, hoc eodem capite, ex his, quæ colliguntur ex
Doctoribus protinus citandis.

Aliud autem determinandum eſt, circa appellatio- 96
nem interpoſitam à ſententia diffinitiva contra con-
tumaciter recuſantem hoc juramentum præſtare; nem-
pe, contra actorem, ut actionem perdat; contra reum
verò, ut pro confeſſo habeatur, juxta text. *in lib. 2. §.*
quod ſi actor, ubi Doctores, *Cod. de jurejur. propter ca-*
lum. dando, nam tunc audientiam non cenſeri denega-
tam appellanti hoc caſu, docet gloſſ. *in l. creditor, §.*
juſſus. ff. de appellat. per text. *ibi,* quam ſequitur Bart.
n. 1. eodem, defendit Salicetus *in dict. §. quid ſi actor,*
verſicul. quaero an ab hujuſmodi ſententia, &c. ex autho-
ritate Iacobi de Aretino, quem ibi allegat, ubi notatur
communiter, quod & ipſe Salicet. intelligit, & bene
in l. 1. n. 2. C. quorum appellationes non recipi. dummodo
ſuam contumaciam condemnatus excuſet, aliàs autem
omnino cenſeatur ſibi appellanti audientia negata,
quod & ipſe libenter admitto.

Deinde ad hoc capitulum confert illud quod Faber
tractat. *in § retinendæ inſtitut. de interdi. num. 29.* & Ja- 97
cobus Menoch. *in tractatu de retinend. poſſeſſ. remed. 3.*
quaeſt. 97. n. 819. affirmantes, quod ſi contra quem la-
ta eſt ſententia, quia alium turbavit in poſſeſſione,
præſtitit cautionem, moleſtiam ſe ampliùs poſſeſſo-
ri non facturum, qui nihilominus adhuc poſſeſſorem
perturbet,

perturbet, aſſerónſque ſe nova ex cauſa poſſidere, atque ita velit illi poſſeſſioni incumbere, in quo nullo modo audiendum eſſe hoc allegare, probat Faber & Menoch. jam citati; reddentes rationem, nam ſententia, quæ pro poſſeſſore turbato lata eſt, futuram turbationem, ad quam ſe refert, prohibere dicitur, poſſeſſorémque tuetur, eique vim fieri vetat, atque ſilentium quoque perpetuum adverſario imponit, *cap. licet cauſam, de probationibus*, fruſtratoria, & inutilis, falſáque & eluſoria foret; ſi nova vis, aut conturbatio permitteretur: alias etiam rationes adducunt, ad idem, citantes etiam *l. ſi quis reum l. ſi à te, §. ſi quis fundum, ff. de exceptione rei judic.* juxta ſuum verum ſenſum. Eſt igitur ſecundùm eos in hoc caſu concluſio dicenda, quòd iſte qui ſuccubuit, donec vivit, compeſcetur à moleſtia, nec agendo, nec excipiendo audietur: ad quod etiam facit, quæ *ſuprà, de impoſitione perpetui ſilentii* dixi, quod uno modo declarat Menoch. ut hæc doctrina non procedat, cùm elapſo multo tempore, hic hac exceptione uteretur, cujus probationem paratam, & in promptu habeat, offerátque. Quo ſuppoſito, nec prædicto caſu appellationi emiſſæ deferre judex cogetur, cùm in totum audientia denegetur ei.

98 Ex hujus capitis principalis doctrina, idem inferre poteris ad diſpoſitionem text. *in cap. Romana 4. in ordine de appellat* ubi in negotio denegatur audientia ei, qui appellationem proſequutus non eſt, intra tempus, & terminum à jure præſtitum ad proſequendum, *ibi*, & à cauſa ſua cecidiſſe videtur, nec ampliùs ſuper eodem negotio audietur ipſe appellans, *&c.*) ubi vide Franch. & Doctores.

99 Inferri etiam pariter poteſt ad id, quod dicit Marant. *de ordine judicio. 6. part. de laudatione, 4. memb. n. 5. folio* 399. ubi per *l. ſi res, ff. de evictionibus*, & doctrina Baldi *in lib. 1. colum. 2. Cod. communia, de legatis*, ſcillicet; quod conventus ſuper aliqua re, ſi voluerit laudare auctorem auctoris ſui, ut ſibi de evictione teneatur, non debeat audiri, niſi ceſſiſſet ſibi actio per ſuum authorem contra illum, ad quam ceſſionem faciendam cogi poteſt auctor, quia ſibi non nocet, *ex l. creditore, ff. de evictionibus*, ut per Marant. *ibi*, qui bene de materia laudationis in judicio tractat.

100 Inferri etiam poteſt *ad legem Regiam 2. titul. 17. lib. 4. recopilat. & l. 2. titul. 15. lib. 3. ordin.* ubi latiſſimè, verbo, *no ſea oido deſpues*, quibus juribus probatur hodie in noſtro regno partem dicere volentem de nullitate ſententiæ poſt ſexaginta dies, non eſſe audiendam, *ut in dict. tit.* ibi: *Y ſi en los ſeſenta dias no lo dixere, no ſea oido deſpues ſobre eſta razon, &c.* ut ſcilicet à judice facta repulſione ejus non admittatur appellatio, nec ſupplicatio.

101 Cujus etiam eſt farinæ, ut qui terminum ſibi ad aliquid faciendum præfixum labi permittit, cenſetur renuntiare, & non poteſt, nec agendo, nec excipiendo audiri, ut loquens de præfixione termini ad dicendum de nullitate, tradit Ioan. Cephal. *in conſilio* 201. *num.* 4. *lib. 2. & conſil.* 202. *num.* 18. *eodem. lib.* 2. Caſſiad. *deciſ. 4. in attentatis de delationibus num.* 5. Veſtrius *in praxi Romana Cur. lib. 8. cap. 4. num. 21. annotat. ad Egid. num.* 108 Lancelotus Robertus *de attenta. 2. part. c.* 12. *limit.* 19. *per totam, & cap.* 18. *à num.* 98.

102 Alium etiam caſum, quo audientia denegata videtur, perlege apud S. Congregationem Concilij Trid. *ſuper cap.* 18. *de reform. ſeſſione* 24. loquens de oppoſitoribus in his verbis inquit: Alius non deſcriptus petens admitti ad examen jam peractum, ſed beneficij nondum facta collatione, non eſt audiendus, nec ſi non eſt factum examen, ſed terminus tantùm lapſus, non eſt admittendus cum deſcriptis. De cujus materia vide latiſſimè per Nicolaum Garc. *de beneficiis, 2. tomo. 9. p. cap.* 11 *num.* 102. *& ſuprà, à numero* 200. ubi latè *folio* 137. & vide Barbos. *in remiſſio. ad d. cap.* 18. *num.* 16. vide alium caſum per text. *in c. ſi cui* 19. *de electione, lib.* 6.

Alios quatuor caſus, in quibus à jure alicui dene- 103
gatur audientia, refert gl. *in cap. in nomine Domini*, *in verbo audientia*, 25. *diſtinctione.* & habetur *in cap. ad abolendam, de hæreticis*, vide etiam Speculatorem *in titulo de petitor. & poſſeſſor. è. §.* 2. Anton. de Butrio *in cap. dilectus, el 1. de reſcriptis.* Ludovicum Romanum *in l. 1. in §. ſublato, ff. ad Trebellian*, alium caſum vide etiam *in cap. fin. de ordine cognit.* ubi pariter audientia negatur, *ibi.* ſuper ſpoliatione conventus adverſus reſtitutionem petentem, non eſt (niſi ſuper quæſtione ſpoliationis) ſi eum reconveniat, audiendus, *&c.* ubi vide Doctores pro ejus explicatione.

Aliæ etiam plures clauſulæ ſunt; quibus juris diſ- 104
poſitio, vel Princeps inter reſcribendum uti ſolent, ſub quorum verborum involucro tacitè appellatio intelligitur ſublata; ut putà, ſi diſpoſitio his verbis utatur; ſcilicet (ſententia lata mittatur executioni) quia tunc quamvis non aperiat, & declaret quod fiat (appellatione remota, & non obſtante, nihilominus tacitè, & virtualiter ſubintelligitur. Iaſ. *conſilio* 187. *incipit circa primum, ſub num. 2. ad medium verſiculo ſimiliter, lib.* 2. Lancelot Robertus *de attenta. 2. part. cap 12. lim.* 53. *num.* 63. Ruginel. *tractat. de appell. §. 2. gloſſ. 2. n. 2. verſiculo prim.* Hieron. Gonzales *in reg. de men. gloſſ. 9. in annotatio. ſub num.* 218. Eſcacia *de appellat. quæſt. 16. limit. 1. num. 28. fol.* 257. Cæſar Contard. *in l. un. in notab. num. 20. C. ſi de mom. poſſ.* Angui. *conſ. 76. de tribus, n. 9. lib.* 1. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 49. n.* 9. dicentes, quòd 105
appellatio cenſetur prohibita, quando ſtatutum diſponit, quòd ſententia mandetur executioni generaliter, nempe verum eſt, appellationem non ſolùm intelligi remotam verbis expreſſis; ſed etiam tacitis & æquipollentibus, tenent ipſi Doctores, & præſertim Lancel. *de attenta. 2. p. c. 12. limit. 8. num. 2. in fin. & num.* 3. Gonzal. *ubi proximè, num.* 218. *in princ.* & probatur diſpoſitione text. *§. ſin autem, de conceſſione præbenda, ibi*, Epiſcopus hoc cum religioſorum virorum conſilio exequatur.) *de conceſſ. præbenda*, junctis iis, quæ in ejus comprobationem, & intellectum conduximus latè *infrà, 3. p. cap. 11. verſiculo probat etiam text. in cap. nulla. &c. n.* 39. ubi in optimo caſu loquuti fuimus. Gratianus *diſcept. forenſ. c. 4. num.* 9.

Alia etiam clauſula eſt præcedenti ſimilis, quæ idem 106
operatur, & importat, putà (ſententia ſortiatur effectum ſuum) quoniam ſententiæ effectus alius non eſt, quam ipſa executio, Ioſeph Ludovic. *deciſio Peruſi.* 20 *Domina Martiana*, *num.* 17. ubi quòd noſtris temporibus important illa verba, appellationis amotio, quoad effectum ſuſpenſivum, non tamen quoad devolutivum, Ruginellius *tractatu de appellatio §. 9. gloſſ 2. num.* 4 Eſcacia *de appellat. quæſt. 16. lim. 1. n.* 19. *folio* 257. Cæſar Contard. *in dict. l. unica, in notabilibus*, ubi latiſſimè *à num.* 18. 19. *&* 20. *& ſub num.* 23. *&* 25. quem vide.

Altera etiam clauſula eſt, qua tacitè ſubintelligitur 107
ſublata appellatio; putà (non poſſit contradicere) ſeu (ſit remota omnis contradictio) docet Decius *in cap. perſonas, num 4. num. 6. de appellat.* ut poſt Bald. Franc. & alios, tenet Lancelot. *de attentatis, 2. p. cap. 12. limi.* 8. *num.* 45. & poſt Caſtrenſ. Ruginell. *tract. 1. de appellat. §. 9. gloſſ. 2. num.* 14. Eſcacia *tract. de appellat. q. 17. lim. 1. num.* 36 *& ſeqq.* Hieron. Gonzal. *in regula de mem. & alternati. gl 9. in annot. ſub num.* 218. Cæſar Contard. *in dict. l. unica, in notab. num.* 23. & probat text. *in cap. perſonas, de appell.* text. *in dict. c. nulla, §. ſin autem, de conceſſ. præbenda*, & nos diximus in ejus comprobationem *infrà, 3 part. cap. 11. verſic probat etiam text. in cap. nulla. ſub num.* 39.

Idem pariter operatur illa clauſula ſub his verbis 108
concepta (nulla exceptione, vel oppoſitione, *&c.*) qui-

bus ſublatam eſſe appellationem affirmat Ruginell.
tractat. de appe'l.gl.2.verſiculo duodecimo quaro, ſequi-
tur Eſcacia *de appellat.d.quaſt.17.limit.1.num.38.* & *à*
*nu..43.*ubi late proſequitur Gratian.*in diſcept.forenſ.*
tom.1.c.4 n.9.

109 Quibus & finitima eſt illa clauſula (remota ſit om-
ni.queeela) vel (non poſſit querelaei) quibus veibis
ſublatam cenſeri appellationem,affirmant omnes,De-
cius *in d.c p.perſonas, nota 4. in fin. num. 7. de appell.*
Lancelot.Robert. *de attent. 2.p.cap.12. limit.8 num.4.*
Ruginell. *de appellat. d.§.9. gloſſ.2. num.8.* quos eefe-
eens ſequitur Eſcacia *d.quaſt.16. limit.1.num.35.* Hie-
ron.Gonzales *l. reg.8.de men.gl.9.in annotat.* 218.Cæ-
ſar Contard. *in d.l.unica,in notabilib.ſub num. 23. C. ſi*
de mom. poſſeſſ. fuerit appellat.

110 Et prædictis adde illam clauſulam (non admittatne
ejus defenſio) ſeu (non poſſit ſe defendeee) quia bis
verbis evidentet appellatio ſublata cenſetue,Ruginell.
*tractat.de appell. §.9.gl.2.n.9.verſ.6.*Eſcacia *de appell.*
111 *q.16. limit.1.n.4.* ex eo, quia appellatio eſt ſpecies de-
fenſionis, ut illi probant, *l.1.ff.de appell. cap. cum ſpe-*
*ciali.61.§ porrò de appell.*Biſſignet. *deciſione ulti. num.3.*
*de appell.*Socin.*conſ.39.capio primum, num.9.lib.4.* Ale-
xand.*conſil.113.v ſo themate,num.1. lib.5.*Maran.*in ſpe-*
cul.6.part.verbo & quandoque appellatur,n.247.fol.496.
Philip. Franc. *in rubrica de appellat. num.24. verſic.ſed*
tamen dubitatur, Alberic. *tractatu de ſtatu, lib.4 quaſt.*
53.num.3.& num 4 tom.2.fol.74 Abb *in rubrica de ap-*
*pell.ſub num.7.*Felin.*ſub num.3.* Franc.*in cap.paſtoralis,*
quaſt.4.num.20.de appell. Rebuff.*tract.de appell.in pra-*
112 *fa i ne, num.84.* eego ſublato genere defenſionis , ejus
ſpecies ſublata intelligitur , ut dicunt Eſcacia , & Ru-
ginell. *locis citatis.*

Et convenit illa clauſula(ſine aliqua cenſura,& op-
113 poſitione)quibus veebis ſublatam eſſe appellationem ,
ſcribit Ruginell. *tractatu de appellat. §. 9. gloſſ.2. ſub*
*num.17.*ſequitur Eſcacia *de appellat. q.16. limit.1.n.43.*
& licèt Rugin.*d.num.17.verſiculo decimam;* dicat,idem
114 eſt , quando dicitur (ad ſatisfactionem condignam fa-
ciat obſervari,&c.) ego multum dubito, niſi illa clau-
ſula ſit appoſita, ee jam judicata.

Altera clauſula erit,nempe (liberè procedatue) vel
115 (liberè facias,&c.) quia ex maxima efficacia,& natu-
ra hujus dictionis (liberè) (de qua nos latè egimus
loci modò citato) inter alios ejus effectus, hic non mi-
nor eſt,ut tollat appellationem à diſpoſitione , cui ad-
jicitur, Bald. & Anton.de Butrio, *in c. irrefragabil , in*
*princ.de offic.ordin.*Iſſ *in l ſi filium 19.ſub num.9.verſ.ſe-*
cundò facit,C.de inoffic.teſtam.& contea Franc. contra-
eium tenentem *in rubrica de appellat.num.26. verſiculo*
*ſed quid ſi,*dieentémque licere appellare,ubi ſubſit ju-
ſta cauſa appellandi, inſurgit Decius *in cap.1. num.77.*
verſ.nam dictum eorum,de reſcriptis, Ruginell. *tract. de*
appell.§.9.gloſſ.2.n.11. & 12. quem ſequitur Eſcacia *de*
appellat.q.16.limit.1.num.41.& 42. Hieron.Gonzal. *in*
regul.de menſib. & alter gloſſ.53 num.11. & per text.*in*
cap.cùm in cunctis,§.cùm verò, text.*in cap. extirpanda,*
§.qui verò,eodem titulo, & in eorum interpretationem,
& declarationem exactiſſimè de natuea hujus clauſu-
læ & dictionis (liberè) egimus *infrà,3. part. cap 7. à*
num.22. verſiculo ſecundo.& pro hac mea opinione, ubi
de privatione beneficij incompatibilis appellatione
non obſtante tractavi.

Nec eſt ferendus Eſcacia *ubi proximè* , dum videtur
116 innuere : hanc clauſulam tunc habere hunc effectum
tollendi appellationem , quando alia ſupradictis , vel
dicendis ei adjicitur , ſed fallitue : quoniam virtus , &
natura præfatæ dictionis (liberè) de pee ſe magna eſt
adductis per nos *d. cap. 7.* & Doctores citati : & quia
tunc jam non ei, ſed potiùs clauſulæ adjectæ attribue-
retue effectus.

117 Paeitee etiam clauſulam (abſque lite fiat reſtitutio)
intelligitue ſublata appellatio. Bald. & Boſſius , quos
citat,& ſequitur Contard. *d.l.unica notabilibus , n.22.*
& quòd verba (ſine lite) importent , quòd ſequuta
declaeatione judieis , nulla detue appellatio , ſcribit
Corneus *in deciſ.Lucen.193.in cauſa N. n.2.in fin.* ſe-
quutus Bald.*conſil.330.lib.1.*Eſcac.*de appellat.quaſt.16.*
*limit.1.num.34.*Ruginell. *tract. de appellat. §.9.gloſſ 2.*
*q.16.num.46.*ubi etiam de his veibis (ſine lite, & liti- 118
gio) ut tollant appellationem , tollit teſte Carpan.*ad*
ſtatu. Mediolan. ad cauſas crimin.cap.368.num.9. Cor-
naz. *d.deciſione 193.num. 3.* quod idem important ver-
ba (procedatur de plano) Celſ.Ugon. *tract.de clauſu.*
*num.8.fol.495.*Redoanus *tractatu de ſpol. Ecclеſ. q 11.*
num.17.tom.14.fol.253.& de clauſula (ſine re,ſtatim &
ex officio) idem dicit Lancel. Robeet. *de attenta. 3.p.*
cap. 28. num. 69.

Similitee etiam clauſula (ſuo libeeo aebitrio com- 119
mittimus, *&c.* importat appellationis prohibitionem ,
quia à judice habente libeeum arbitrium , non libet
appellaei.Feli. *in cap. ſuper his, el 1.num.8.& ſequenti-*
bus de accuſ. Menoch *tractatu de arbit.jud.lib.1.qu.70.*
num.13. Simoncell. *tractatu de decreto lib.1. tit.1. 1.8.*
tom.6.part.2.fol.291. Eſcacia *de appell. quaſt.17. limit.*
*15.num.1.fol.451.*Magonius *deciſ. Lucenſ.deciſ.42.Sta-*
tuto ſub num.21.verſicul.quia quid, pluees citat Rugin.
tractat.de appellat. §.9.gloſſ.2. quaſt.14. num.43.verſic.
*ſecus autem, & ſeqq.*ubi etiam loquitue de mero atbi-
trio,& de pleno arbitrio,Faeinac.*in pract. crimin. lib.1.*
quaſt.1.num.50. verſic. amplia igitur , & nos latè dixi-
mus *infrà 3.p.cap. 13.*

Et ex identitate rationis idem dicimus de clauſula 120
(procedas de facto) quæ tribuit liberam,& abſolutam
poteſtatem, refert & ſequitur Menocb *tractat.de arbi-*
tra lib.1.qua.7.num.69 verſiculo nono liberan. & com-
probat Eſcac. *de appell.quaſt.16. limi .1. num.65. & ſe-*
quentibus , & quod hæc clauſula (procedat de facto) 121
tollat appellationem, tenet Eſcacia *ibi, num. 64.* Bald.
conſ 330 ſtatuto cavetur,ſub num.7.lib.1. Angriſ.*conſil.*
76.ae trib.n.12.& ſeq. lib 1. Cornaz. *dicta deciſ.193. in*
cauſa.ſub n.2.verſic.1.quia, Ruginell. *tract.de appellat.*
§.9. gl. 2. q.21. n.66. Et ita communiter tenent Docto-
res,quia clauſula procedatur de facto) excludit litem,
& ſic non excluderetur , ſi admitteretue appellatio.

Et eodem modo clauſula (ſuper quo conſcientiam 122
tuam oneramus) quæ omnino tollit appellationem.
Franc.*in rubr.de appell.num.11,* Felin. *in cap.ſuper his,*
*num.15.limit.4.de accuſ.fol.13.*Nicell. *tract. de concord.*
gloſſa concor.6.fall.22.num.63.tom.18.fol.193, Rebuff.
tract.de appel.art.3.gloſſ.unic.num.2. & 3. Tiraquell.*de*
*retract.lignager,§.4.gloſſ.1.num.11.*Gregoe.Toloſa.*tra-*
ctat.de appell.lib 3.cap.15.num.1. & ſeqq.fol.347. Mar-
quell.*de commiſſ.cap.6.num.53. & 55 fol.74* Lancelot.
tractat de app.2 part.cap.12. limit.10. verſicul.1. & ſe- 123
*quentibus,& num.10.*Ruginell. *tractat.de app.§.2.cap.2.*
num.67. verſiculo datitur app. abſque e[illegible] quòd tenea-
tue jurare judex,quòd ita ſua dictat conſcientia,prout
de ſtylo teſtatur Gregoe. Toloſa. *tractat. de app. lib.3.*
c.15 n.5.verſ. ego dubito , quem ſequitur Eſc. *de appell.*
quaſt. 17.limit. 15. ſub n. fin.

Ac iteeum verba illa(mox,ſtatim, protinus inconti- 124
nenti, illico, confeſtim,ſine mora, ſine intervallo, ſine
ulla procraſtinatione) ut quolibee iſtorum verborum
ſublatam eſſe appellationem,ſcribit Ruginell. *tractatu*
de app.§.6.gloſſ.2. quaſt.18.num.49. ubi mieabilitee de
bis clauſulis,& aliis omnibus , quem ſequitur Eſcacia
de app.quaſt.16.limit. 59. ubi *numero 61.* de veebo, *ce-*
leriter , ſive aliis ſimilibus , quæ celeritatem deſide- 125
rant, quæ excludunt appellationem , ut ex Caſtro , &
aliis,refeet,& ſequitur Ruginell.*ubi proximè, quaſt.17.*
*n 48.*Bald.*conſil.330.ſtatuto cavetur,ſub n.7.lib.1.* Cor-
naz. *in Lucenſ. deciſione 193. in cauſa N.n. 2. verſic.1.*
quia,& n.4.& nos variis in locis diximus,præſertim *in-*
frà

frà, 3.p.c.11.de devolutione, verſiculo rurſus, & ad idem plura jura *n.* 24.

126 His adde clauſulam in reſcripto appellationem appoſitam, nempe (paritis literis, parito judicato ſine præjudicio legitimæ executionis (quæ tunc ſolent apponi, quando ſumus in caſibus merentibus executionem, à quibus eſt appellatum per condemnatum, quia ejuſdem clauſulæ virtute conſervatur judicis inferioris juriſdictio, qua quidem licitè poteſt ad executionem effectivam deveniri, non obſtante appellatione, abſque reatu attentati, de quibus clauſulis latè Marqueſſa. *de comm. a part. c.5. de commiſſione appell. n.* 12. Hieronymus, Gonzalez *in reg. de menſ. gloſſ. 9. in annota. à n.*221. *&* 247. ubi latè, & optimè poſt plurimos, quos citat, de quibus etiam vide Eſcaciam *tractatu de appell. q.* 19. *rem. 1. conſil. 4. n.9. & q.19. rem. 2. à n.*71. *cum infinitis ſeqq. uſque ad* 129. & idem *in q.17. lim.6. membr.7. n.* 22. *&* 142. *& ſeqq. & lim.* 9. *n.* 51. & nos etiam diximus *infrà, 3. part. cap. 2. à num*.... & aliis locis, ampliſſimè Marelco. *var. reſol. l. 1. cap.* 86. *& c.* 87. *per totum.*

127 Quid autem erit dicendum de clauſula (ſuper quo adhibeas conſilium ſapientis) vel (pronunties ſecundùm conſilium ſapientis an à ſententia lata de conſilio ſapientis liceat appellari, omnes tamen affirmant; dubitant tamen; quando partes conſentiunt, ut feratur ſententia ſecundùm conſilium ſapientis, & Nicell. *de concord. gl. concord. 9. fall.*11. *n.*45. *tomo* 1. *fol.* 192. ne-
128 gativam amplectitur: ſed contraria opinio verior eſt, ſecundùm B. *in l.1. §. quæſitum eſt, in fin. n.7.* & ibi Alexand. *in addit. ff. de appellat.* idem Bartol. *in l. ex conſenſu, ſub n.3. ff. eod. in l. ſi convenerit, verſus finem, n.5. ff. de re judica.* Abb. *in cap. cauſam quæ, n.*4. Felin. *n.2. verſiculo non prohibentur, de ſententia, & re judic.* Franch. *in c. intimaſti, n.*11. *in fin.* & Decius *n.* 19. *de appell.* Catald. *tractatu de ſyndicatu, n.* 165. *verſiculo primus, tomo 7. fol.*359. Socin, *conſil. 24. viſis, ac diligenter, ſub n.* 1. ubi de communi teſtatur, qui etiam
129 loquuntur, quando conſultor de conſenſu partium ſit electus. Nicell. *tract. de concord. gl. concord.6. fall.*73. *ſub n.*119. *fol.*196. de communi teſtatur Alex. *in d. l. ſi convenerit n.*13. Marqueſſan. *tr. de commiſſio. appell. pen. ſuper d. verſ. cap. c.* 28. *n.* 46. *f.*301. latè Pac. Scal. *tr.*
130 *de conſil. ſapient. l. 4. c.15. tom.3. p.1. f.*349. Ruginel. *tr. de appell. §. 2. c. 3. n.* 220. & etiamſi partes expreſsè conſenſerint, de ſtando ſententiæ ferendæ de conſilio ſapientis, quia adhuc datur appellatio, latè poſt alios Pac. Scal. *ub proximè, l.4. c.13. tomo 5. f.2. fol.*349.

131 Quod fallit niſi partes promiſiſſent, ſtare conſilio ſapientis, qualecunque ſit. Bald. *in l. ſale pactum, §. qui provocavit, col.10. verſic. item ex prædictis, ff. de pactis*, Franc. *in c. intimaſti, in fin. n.*11 & Decius *n.*20. *de appell.* Alex. *in d. l. ſi convenerit, n.* 13. *de re jud.* Felin. *in c. cauſam quæ, n.2. de re jud.* Nicell. *tract. de concord. gl. concord.6. fall.*102. *n.*142. Catal. *tr. de ſyndic. n.*169. *f.*360. facit doctrina Lanceloti *de a tent. appellat. pend. ampl.* 2. *n.*14. *&* 15. & Ruginel. *tr. de appell. § 9. gl.1. c.1. n.* 25.

132 Fallit ſecundò, quando relatio conſultoris, ſeu conſilium ſapientis ſtet facta de voluntate partium, ſcilicet; quando partibus eſſet apertum votum, ſeu ſententia, vel eis eſſet notus ejus tenor, & nihilominus conſentiunt, ut judex ſententiam ferat ſecundùm illud conſilium, quia tunc non poterit appellari. Scal. *tr. de conſil. ſapien. l.4. c.19. verſic. cæterùm ſi lata ſententia, tomo* 3. *p.1. f.* 305. & ſentit Socin. *conſil.24. ſub n 4. verſic. quæ concluſ. l.1.* Catal. *tract. de ſyndica. ſub n.*168. *ibi, certè ſi partes, tomo 7. f.* 360. & ita eſſe intelligendum Nicell. *de conc. gl.6. fall.*73. *n.* 119 *f.*196. dicit Eſcacia *de appellat. q.17. lim.12. n.*52. *& ſeqq.*

133 Et ſupradicta declara, ut à pronuntiatione, qua committitur cauſa conſilio ſapientis, à tali pronuntiatione affirmativa non eſt licita appellatio, ſecus à pronuntiatione negativa, putà; cauſam non eſſe committendam conſilio ſapientis, quia tunc poſſet appellari, optimè Scal. *tr. de conſil. ſap. l.3. c.1 verſic. præterea quod magis eſt, tomo 3. p.1. f.* 342. Ruginell. *tr. de appell. §.2. c.3 n.19. f.*84. Eſcac. *eodem tract. quæſt. 17. lim. 12. n.* 14. *&* 15. ubi ſecus dicit poſt Scal. à gravamine informatione puncti remittendi.

Quas quidem clauſulas omnes hactenus dictas in diſcurſu hujus capituli digito ligatas habe, quia paſſim deſervire ad plurium jurium poterunt, & diſpoſitionum interpretationem, & declarationem, prout & per nos videbis in diſcurſu hujus tractatus.

Illud non omittam, quòd conſuetudo poteſt inducere, ut ſententia aliquo caſu de jure communi non privilegiata poſſit exequi, appellatione non obſtante, Antoni. Aug. *dec.3. l.1.* Mareſcot. *var. reſol. l.2. cap.*64. *à n.*16. latiùs de hac re egimus *infrà, hac 2. p. c.* 13. *à n.* 275. *cum ſeqq.*

CAPVT IX.

A compoſitione, ſeu diffinitione, quam facit Ordinarius Eccleſiaſticus in controverſia ſuper præcedentia in proceſſionibus, tumulandis defunctis, confraternitatibus & ſimilibus actibus; appellationi emiſſæ; an ſi non deferatur, violentia fiat.

SVMMARIVM.

Controverſia in proceſſionibus, & ſimilibus actibus componuntur per judicem Eccleſiaſticum, appellatione non obſtante, n. 1.

Controverſias ortas in confraternitatibus tam laicorum, quam clericorum, poteſt componere Ordinarius Eccleſiaſticus, appellatione non obſtante, n. 2.

Actiones ſpirituales ſunt ordo incedendi in proceſſionibus, ferendi Crucem, & ſimilla, n. 3.

Argumentum de præparatoriis ad præparata valet, n. 4.

L. æquiſſimum, ff de uſufruct. *& ejus remedium multum conſonat diſpoſitioni* Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 13. *n.* 5.

Compoſitio controverſiarum ex Concilio Tridentino provenit ex mero judicis officio inter contendentes, ſed debere eſſe potiori loca, armiſque defendentes ſuam quaſi poſſeſſionem, n. 6.

Compoſitio ex Concil. Tr. controverſiarum durat pro illo inſtanti, dum lis ſive cœpta, ſive incipienda diſceptatur, tam ſuper poſſeſſione, quam ſuper proprietate, n. 7.

A compoſitione per Ordinarium facta controverſiarũ juxta Trid. appellationi non deferens vim non facit, n. 8.

Compoſitio controverſiarum ex Trident. magis eſt actus extrajudicialis, n. 9.

Dictio (Controverſias) verificatur in extrajudicialibus, numero 10.

Compoſitio controverſiarum juxta Trid. nullum requirit libellum, n. 11.

Compoſitio controverſiarum ſecundùm Conc. Trident. non requirit judicialem informationem, ſed extrajudicialem partibus ad id non citatis, n. 12.

*Extrajudicialis actus non recipit appellationem, n.*13.

Compoſitio controverſiarum in proceſſionibus, tumulandis defunctis, & ſimilibus celerem expeditionem deſiderat, n. 14.

*Compoſitio controverſiarum ex Trid. debet fieri brevi manu, ſummariè, ſine ſtrepitu & figura judicij, n.*15.

De quarum clauſularum natura qui videndi, remiſſivè num. 16.

Compoſi

Compoſitio controverſiarum ex Tridentino nullum præſtat præjudicium, ſed eſt remedium præparatorium judicio petitorio, aut poſſeſſorio, n.17.

Compoſitio ita fiet, ut religiones, ſive Confraternitates conſuetum locum habeant. n. 18.

In itinerariis potiſſimum locum obtinet conſuetudo, ibid.

Conſuetudo deſignat locum cedendi, eundi, & ſtandi, ibid.

Procedendi tam in publicis, quam in privatis actibus quaſi poſſeſſio attendenda eſt in controverſiarum compoſitione, appellatione remota, n. 19.

Quaſi poſſeſſio eundi, & cedendi honorabiliori loco, & in aliis actibus ſpiritualibus acquiritur per unicum actum, n. 20.

Solitum eſſe dicitur per duos actus, n. 21.

Solitum concedi, ut dicatur, an requirantur duæ conceſſiones, n. 22.

Inſolitum dicitur, quod nunquam factum fuit. ſolitum autem, quod aliquando, n.23.

Actus mercantiæ quot requirantur, ut mercator quis dicatur, ibid. remiſſivè.

Prælatio offerendi priùs, vel reſcipiendi pacem vel ſedendi excelſiori loco, & aliorum ſpiritualium de jure acquiri poteſt, n. 24.

Prælatium aut ſcamnum in Eccleſia mulier an, & quando acquirere poſſit, n. 25.

Præcedentia, quaſi poſſeſſione ceſſante, confraternitates, quæ prius ſacris uſa ſunt, præferuntur, n.26. & 27.

Religioſi non mendicantes præcedunt mendicantes, n.28.

Religioſi mendicantes præcedunt alios mendicantes, qui poſtea in illa Civitate ſua monaſteria conſtruxêre, ceſſante quaſi poſſeſſione eoſdem, n. 29.

Bulla Pij V. per quam Fratres ordinis Prædicatorum præcedere omnes mendicantes, erat diſpoſitum, revocata eſt, n. 30. & 31.

Mēdicantium mentio ubi fit, ſemper præmittitur ordo Prædicatorum, qui inter mendicātes connumerantur, n.32.

Ordo Prædicatorum fuit ante omnes Minorum approbatus, n. 33.

Præcedens digniores, ubi de quaſi poſſeſſione non appareat, n. 34.

Præcedunt Canonici regulares omnes monachos in ſedendo, aut loquēdo in publicis, aut privilegiatis actibus, n.35.

Vita activa an excedat vitam contemplativam, n.36.

De prælatione inter monachos quis videndus, ibid.

Præferendi an ſint clerici ſæculares regularibus, aut religioſis, n. 37.

Clericorum cœtus dignior an ſit cœtu monachorum, n. 38.

Præfertur clericus ſæcularis in proceſſionibus, &c. cum antiquitas ſtatus inſpiciatur, n.39.

Religio quantò magis arcta majoris humilitatis intuitu debet aliis præſtantiorem locum cedere, n.40.

Controverſia majoris humilitatis intuitu inter quaſdam religiones refertur, n. 41.

Controverſia refertur inter Capucinos, & Ieſuitas, contendentes humiliori loco ſe omnes ſtare debere, n. 42. ubi Chriſti authoritate comprobatur.

Canonici Cathedralis præferuntur canonicis collegiatæ Eccleſiæ, n. 43.

Canonici Cathedralis dicuntur clerici primi gradus, Canonici collegiatæ clerici ſecundi gradus, n.44.

Etiamſi ſint clerici Capellæ Regiæ. ibid.

Canonici ſecundi gradus præferuntur Parochis, n. 45.

Parochus præfertur clericis mercenariis, & Capellanis, num. 46.

Clerici ſæculares præferuntur religioſis, n. 47.

Confraternitas dignior præfertur minus dignioribus, ceſſante anterioritate, & quaſi poſſeſſione, n. 48.

Confraternitas habens ſtatutum nobilitatis, aut puritatis ſanguinis, aliis in dubio præfertur, n. 49.

Nobilitatis ratio etiam in ſpiritualibus habetur, n. 50.

Confraternitas Advocatorum, & Doctorum præfertur aliis in dubio, n. 51.

Confraternitas Advocatorum quæ præfertur militiæ, n. 52.

Præcedentiæ cauſa, & rationes, apud quos videndæ ſint, tam inter Eccleſiaſticas perſonas, quàm ſæculares, & de variis quæſtionibus, n. 53.

Rectoris Eccleſiæ parochialis in ſua Eccleſia in iis, quæ ſuum munus attinent, omnibus indiſtinctè præferuntur, ceſſante conſuetudine, n. 54.

Rectores in ſua Parochia præferuntur Canonicis collegiatæ accedentibus proceſſionaliter ad Parochiam certis diebus, n. 55.

Rector in propria Eccleſia veluti in propria domo dicitur Imperator, & Rex, n. 56.

Major debet cedere minori, dū eſt in domo minoris, n.57.

Archiepiſcopus in diœceſi Epiſcopi debet hunc honorare, num. 58.

Æquales in dignitate in proprio territorio ſibi invicem præferuntur, n. 59.

Rector in ſua Parochiali Prælatus dicitur, n. 60.

Rector in ſua Parochiali tantam habet poteſtatem, quantam Prælatus collegiatæ cum capitulo, n. 61.

Beneficium Curatum magnam dicitur habere præeminentiam, n. 62.

Parochialis in impetrationibus, & aliis requiritur ſpecialis mentio, n. 63.

Rector in ſua Parochiali non præfertur capitulo Cathedralis, n. 64.

Canonici Cathedrales præferuntur Abbatibus regularibus in proceſſionibus, n. 65.

Eccleſia Cathedralis exercet Sacramenta omnia, & pro eiſdem quilibet poteſt accedere abſque licentia, ſeu injuria ſui Parochi, n. 66.

Epiſcopus cum omnibus Parochis concurrit, habétque curæ animarum exercitium, n. 67.

Abbates in ſua Eccleſia non præcedunt capitulum Cathedrale, n. 68.

Religioſi in ſua Eccleſia præferuntur Canonicis collegiatæ circa officia defunctorum, non autem Cathedralis proceſſionaliter congregatis, n. 69.

Monachi an poſſint cum capa, & Cruce proceſſionaliter ingredi Parochiam, ad exportandum cadaver eligentis apud ipſos ſepulturam, n. 70.

Monachi non habent territorium niſi intra ambitum ſui monaſterij, n. 71.

Proceſſiones non poſſunt facere regulares extra clauſtra ſui conventus, n. 72.

Religioſi in tantum eximuntur à juriſdictione Ordinarij, in quantū ſibi conceditur in privilegiis, non aliter, n.73.

Proceſſiones regularium extra clauſtra poteſt Ordinarius impedire, ceſſante conſuetudine aut privilegio, n. 74.

Parochiam alienam ingredi quis non poteſt ad aliquod officium divinum exercendum ſine licentia Rectoris, n.75.

Parocho proprio pertinet portare cadaver eligentis ſepulturam in alia Eccleſia, n. 76.

Proceſſionaliter cum capa, & Cruce poſſe religioſos intrare parochiam alienam ad exportandum cadaver apud eos eligentis ſepulturam, qui affirment, n. 77.

Quæ magis vera opinio ſit, & uſu receptior, n. 78.

Rector cum capa, & Cruce poteſt in exportando cadaver in Eccleſiam Religioſorū, in qua elegit ſepulturā, & in monaſterij porta accipit a Parocho ultimum vale, n.79.

Cōſuetudo poteſt operari, ut religioſi vocati ad funus portent Crucē quāvis apud ſe cadaver non ſepeliatur, n.80.

Parochi abſque licentia funus levari non poteſt, antequam per eum dicatur antiphona, Subvenite, *n.81.*

Stola eſt ſignificativa poteſtatis Rectoris, quæ idem operatur in Rectore, quod pallium inter Epiſcopos, n. 82.

Rector, vel alter, qui defert ſtolam in tumulandis defunctis, aliis præfertur, n. 83.

Rectoris ſubſtituens deferens ſtolam in tumulandis cadaveribus, aliis præfertur, n 84.

Parochi abſque licentia non poteſt funus levari, niſi jubente ipſo per aſperſionem aquæ, n. 85.

Parochus

Parochus poteſt ſurripere Cruces, & alias proceſſionalia tollere, religioſis proceſſionaliter accedentibus ad ſuam parochiam, pro tollendo cadavere eligentis ſepulturam apud religioſos, n.86.

Parochus primò facit officium in Eccleſia dicendo orationes, & intonando primos verſus, n. 87.

Parochus præfertur, quando defertur funus extra ſuam Parochiam, n.88.

Parochi præferuntur etiam Canonicis collegiatæ, ibid.

Parochus in præjudicium Eccleſiæ, aut ſucceſſorum, an poſſit amittere, vel non utendo, vel conſentiendo renunciari juri Prælationis, n. 89.

Parochi ſucceſſores poſſunt contravenire facto invalido anteceſſoris, n. 90.

Parochus poteſt præcedentiam perditam per prædeceſſores recuperare, n. 91.

Finis, cui conceditur, cenſetur conceſſum neceſſarium ad finem conſequendum, n. 92.

Sepeliendi jus habens poteſt etiam per alienos fundos, & territoria deferre cadaver, n.93.

Caſus de facto refertur, de quodam ſubdito mortuo in alterius parochia, ut ſit à proprio Parocho extrahendus, ſi commodè fieri queat, n. 94.

Inter Parochos duos, quando ſit locus præventioni in funerando corpus Parochiani utriuſque, n.95.

Et quid ſi præventio nulla ſit, quomodo controverſia diffiniatur, n. 96.

Componi controverſia non poteſt in tumulandis defunctis, ut cadaver exhumetur, etiam per attentatum, cùm ſit expectanda diffinitiva, n 97.

Compoſitio Ordinarij juxta Concilium, etiamſi non habeat præ oculis, quæ hoc capite dicta ſunt, non deſinit habere executionem, n.98.

Compoſitio ex Trid. ſeſſ. 13. cap. 25. de regular. ſuper controverſ. *non recipit appellationem ſuſpenſivam, ſecus devolutivam, n.99.*

Componere poteſt Ordinarius controverſias in proceſſionibus, ſed non punire delicta, & vulnera commiſſa per exemptos, aut laicos, n.100.

Componere controverſias juxta Tridentinum ortas inter Religioſos poteſt Epiſcopus, ſi ex eiſdem oriatur ſcandalum, ſecus ſi non oritur, n.101.

Ad proceſſiones publicas omnes exempti etiam vocati accedere debent, niſi ſtrictiori clauſura viventes n.102.

Ad proceſſiones publicas etiam clerici ſervientes in Eccleſiis equitum Hieroſolymitanorum compelluntur per Ordinarium, accedere, n. 103.

Ad proceſſiones publicas non compelluntur regulares, qui abſunt à Civitate ultra dimidium milliare, n. 104.

Ad proceſſionem non coguntur exempti, qui ſunt nullius diœceſis, vel extra Civitatem in loco habente plebem, num. 105.

Ad proceſſiones non compelluntur regulares, ubi non accedendi conſuetudinem habent legitimam, n.106.

Ad proceſſionem publicam clericos ſæculares, etiam exemptos, ſi habeant beneficium ſimplex in diœceſi, compellit Ordinarius, n.107.

Et quid in clericis nullum habentis beneficium, ſed officium in Eccleſiis, n. 108.

Ad proceſſiones generales an poſſint regulares compelli per cenſuras, & alias pœnas n.109.

Ad proceſſiones alliciuntur, & incitantur confraternitates laicorum non tamen compelluntur, niſi ex voto teneantur, n. 110.

Contraria opinio verior, ibid.

Proceſſiones ad publicas tantùm poteſt Ordinarius accedere, compellere aliquos, n.111.

Proceſſiones publicæ quæ ſint, & quales particulares, & de materia proceſſionum, remiſſive, n. 112.

Proceſſiones, ut Religioſi compellantur accedere, debet fieri ex gravi cauſa, n.113.

1 CONTROVERSIAS omnes de præcedentia, quæ perſæpe cum ſcandalo oriuntur, inter Eccleſiaſticas perſonas tam ſæculares, quàm regulares, cùm in proceſſionibus publicis, tum in iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda umbella, & aliis ſimilibus, Epiſcopus amota omni appellatione, & non obſtantibus quibuſcunque componat, &c. ita diſponendo decrevit ſacrum Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap. 13. incipit, controverſias omnes, &c.* hoc idem tenent Gratian. *deciſ. 212. numero 3. cum duobus ſequentibus*, Perez de Lara *in ſuo celebri, & utili tractatu de anniverſariis, & capella, l. 1. cap. 24. num. 29. & num. fin.* Anton. Gama *deciſ.1.num.8.* Zerola *in praxi Epiſcopali, verbo proceſſiones, verſiculo ad tertiam principale, in prin. prima parte, fol.186.* deciſio Rotæ noviſſima in declarationem Concilij edita 88. & meliùs deciſio 1. quæ deciſiones inter declarationes Concilij ſedent recollectæ per Farinacium, Emmanüel Rodriguez *nova regula, tomo 3.q.37. articulo 3.* per eum Barboſa *in remiſſio ad idem, c.13. n.2.* & per idem Trident. ac declarationem Cardin. firmat Ioan. Hieron. Campanill. *diverſor. jur. canon. rubr.12. c.13. n.120. & c.12. n. fin.*

2 Quod quidem Trid. capit. & decretum omnes intelligunt, & extendunt ad confraternitates quaſcunque, etiam laicorum, ut in eis Ordinarius Eccleſiaſticus poſſit pariter componere controverſias, & tumultus incidentes & contingentes, & quod inter eos definierit, eſſe appellatione remota, ceſſantibúſque reclamationibus, ſubterfugiis, & aliis hujuſmodi executioni mandandum, ita decrevit Gragorius XIII. *in ſua Bulla 86. fol.1323.* Zerola *loco proximè citato, d. verſiculo ad tertiam principale, per totum*, dictam Bullam referens ipſe ibi Gratian. *in dec. 232. n.1.* quem ad id referens etiam ſequitur Perez de Lara *dict. c.29. n. 26. & 31.* quibus congruit Joan. Gutierr. *practi. quæſtion. canon. l.1. c.35.* Campanill. *diverſ. jur. cano. rubr. 12. cap.13. n.122.* & magis in terminis de appellationibus ſublatis hoc caſu, idem Campanill. *d. rub. c. 12. n.13.* ad quod adducit in terminis conſtitutionem Gregorij XIII. quam ſine ratione in contrarium ſenſum curat deviare vide Campanill. *dict. cap. 12. n. fin.*

3 Ex quo enim modus, & ordo incedendi in proceſſionibus, ferendi Crucem, & ſimilia ſint actiones ſpirituales, ut affirmat Navarr. *conſil. 3. num. 6 de foro competen. l. 2.* quem ſequitur Lara *d. n. 29.* in quibus judicio Epiſcopi laici ſubſint, cùm in earum cognitione, rebúſque, & actibus ſpiritualibus judices laici, ut incapaces nullam habent poteſtatem, *c.1. & cap. 3. de judicis, c. bene quidem, 96. diſt.* ideò nihil mirum, ut hæc

4 compoſitio, ut præparatorium ad actionem, ſive in poſſeſſorio, ſive in petitorio intentatam, vel intentandam, eidem pariter competere, & pertinere dicatur, ex argumento de præparatoriis ad præparata, quod ſolet communiter deducere Doctores *ex c. cum infirmitas, de pœn tentus, & remiſſio. leg. ad legatum, & leg. ad rem mobilem, cum ibi nota. ff. de procurator. & c. quoniam, de ſententia excomm. l.6. cum vulgaribus*, & ideo judex præparati debet eſſe judex præparantis. Bald. & reliqui, *in l. Ordinarij, num. 2. 3. & 4. C. de rei vind. catio.* Giurba *dec.113. n.7. & 8.* Gratian. *diſcept. for. 175. à n. 25.*

5 Cum decreto autem d. Concil. Trident. nihil in jure magis concors eſſe poteſt, quàm text. *in leg. æquiſſimum*, & ejus remediū *ff. de uſufruct. juncto §. fin. l. antecedenti*, à qua ortum habet, & dependet, ubi quærit *ibi*, ſed ſi Inter duos fructuarios ſit controverſia. Reſpondet *in d. l. æquiſſimam*, ſequi, *ibi*; Cur enim, loquit Iulianus, ad arma, & rixam procedere patiatur Prætor, quos poteſt juriſdictione ſua componere? Quam ſententiam Celſus quoque *lib.18. Digeſtorum* probat, & ego puto veram, *&c.* à quo text plura remedia huic ſimilia originem traxiſſe, probant Doctores potinus allegandi: ad idem

etiam

etiam text. *in cap. fin.* ibi, poteris ad componendum in-
terponere partes tuas. *de transactionibus*, ad idem
etiam *c. ſi placuit, c. ſi quis, c. fin. 90. diſt.* text. etiam *in c.*
1. & ibi gl. *de mutui petition.* & ubique gloſſæ, & Docto-
res notant.

6 Remedium igitur dicti Concilij decreti provenit à
me o judicis officio ob rectam gubernationem, &
tranquillitatem, ad ſedandas rixas, tumultum, & con-
troverſias & vitanda ſcandala, quæ in ſimilibus actio-
nibus, & publicitatibus ſolent oriri frequentiùs, dum
contendunt inter ſe nonnullæ communitates, bonora-
biliori loco ſtare ſolere, & in ejus quaſi poſſeſſione
eſſe, vel etiam ſibi de jure digniorem ſedem competere,
alicujus prærogativæ prætextu, ſingulis contendenti-
bus, ſe eſſe in hac quaſi poſſeſſione, armiſque (ut ſæ-
piùs accidit) eam tuentibus, jus ſuum conſervandi
cauſa, conantibus propria authoritate, manúque vio-
lenta id ſe tueri, atque defendere, quod omnem illam
appetit, & requirit compoſitionem, de qua in dicto
Trid. decreto, & in *d. l. æquiſſimum*, & Doctores *ſuprà* ci-
tati, & in terminis Ioan. Faber *in §. aliam, n. 2. inſt. de bo-
no. poſſeſſio.* Hier. Campanill. *diverſ. iur. can. rub. 12. c. 13.
n. 8.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 298. ſub n. 11.* ubi opti-
7 mè, pro illo inſtanti, ſive lis nondum in judicio cœ-
pta ſit; vel ſuper proprietate, vel ſuper quaſi poſſeſ-
ſione, vel quodlibet ſi iam in iudicium deductum, cùm
utroque tempore hæc contingere ſoleant, ut ex B. *in
cap. licèt cauſam, n. 35.* ibi Barba. *num. 102. de proba.* &
Bero. *conſilio 35. num. 2. lib. 3.* Caſtren. *conſilio 3. in
cauſa, qua vertitur, lib. 2.* collige licet, & utroque hoc
tempore hoc poſſe interponi iudicis officium, docuit
expreſsè Lanfran. Orianus *in rubrica de cauſa poſſeſſ.
& propriet. colu. 9. verſ. 1. concluſio,* Capi. *in deciſ. Nea-
polit. deciſ. 6. n. 10. & ſequentibus,* Gramatic. *conſilio 64.
in ci. illius,* Menoch. *de retin. poſſ. rem. ult. per totum,* Gaſ-
par Rodriguez *de annu. reddit. lib. 1. q. 17. n. 43.*

8 Iudex igitur Eccleſiaſticus vim nullam facere, &
committere poterit, ſi ab hac compoſitione interpoſi-
tæ appellationi non detulerit, ex d. Trid. decreto motus.
Eninverò hæc compoſitio magis eſt actus extrajudi-
9 cialis ex his doctrinis, quas deduximus *in cap. 1. & 2. ſu-
prà, in 1. p.* & demonſtrat illa dictio *controverſias*, qua
utitur Concilium Trident. *& §. fin.* qua verificatur
10 in extrajudicialibus, ſecundùm Bald. & communiter
omnes *in l. cauſas Cod. de transactio.* Maranta *de ordine
judic. 5. p. num. 68.* Paz, *in practi. 2. annot. de inſtan-
tia, num. 3.* probatur *in cap. 1.* ibi, concordia, vel judi-
cio negotium utriuſque terminetis, &c. *de mutui peti-
tio.* Ex quo patet ad concordiam, & compoſitionem
11 non judicio, nec judicialiter procedendum eſſe, in qua
judex Ordinarius ita ſe habere debet, ut arbitrator qui-
dem, & amicabilis compoſitor, qui extrajudicialiter, &
non ſervato juris ordine procedit, ut probat Baptiſta
de ſancto Blaſio *in tractatu de arbitriis, & arbitra q. 2.*
& notat Anton. de Butrio, Innocent. Abb. & cæteri
*in c. quintavalis, de iureiur. & in l. ſocietatem, §. arbitro-
rum, ff. pro ſocio, & in l. ſi demus, §. recepiſſe, ff. de arbitris,*
& quia in eo non requiritur libellus, nec eſt de neceſ-
ſitate offerendus, ut in judicis officio *d. l. æquiſſimum*,
reſpondit Bald. *conſilio 338. præmittendum eſt ad evi-
dentiam, l. 5.* Marſilius *in pract. cri. §. opportunè, n. 70.*
Zochardus *in l. ultima, n. 133. C. de edicto Divi Adria.*
& Neviz. *conſ. 80. n. 3. & 4. & conſ. 81. n. 3.* & ex aliis
ita tenet Menoch *in d. rem. ultim. n. 27.*

12 Et quoniam, nec in hac noſtra judicis officij compo-
ſitione requiritur judicialis informatio, ſed interdum
inter partes præſentes, inter iam abſentes à judice or-
dinario facienda eſt, & abſque partium citatione, cùm
periculum ſit in mora, ex his, quæ adducit Zuchard.
in d. l. fin. n. 130. & 133. & ex aliis tenet Menoch. *ubi ſu-*
13 *prà, n. 31.* & faciunt ad propoſitum multa omnino vi-
denda per Baptiſt. *in d. tractatu de arbitr. quæſt. 27. cum
multis ſequentibus*, quem vide. Sed appellatio emiſſæ
ab actibus extrajudicialibus, non ſuſpendit actus exe-
cutionem, ut *ſuo loco* diximus, ergo nec hîc.

Deinde quia compoſitio hæc non patitur dilatio- 14
nem, quoniam proceſſio, umbellæ delatio, cadaverum
mortuorum tumulatio, & ſepultura, anniverſarium, &
ſimilia, non ſunt differenda, nec ſuſpendenda, quouſque
à ſuperiori de jure partium cognitum ſit per appella-
tionem, hæc namque celerem executionem requirunt,
fin. ff. de app. recip. l. 1. 2. & 3. ff. de feriis, & dilatio. & ex
aliis juribus vulgaribus, imò & etiam cùm periculum
eſt in mora, cùm unuſquiſque pro ſuo jure, ſeu quaſi
poſſeſſione conſervanda, & defendenda à jam dicto tu-
multu, ſcandalo, & controverſia non ceſſabit, nec deſi-
ſtet in magnum Dei, divinæ religionis, & Reipublicæ
dedecus, cum perſæpe hæc ſoleant cum ſcandalo fieri,
ex d. Concilij Trident. decreto, & experientia docet, 15
ut quotidie videmus: quibus caſibus appellatio non
ſuſpendit effectum, & executionem actus, à quo emit-
tatur. Et confirmatur declaratione Cardin. ſuper Con-
cilij Trid. decreto, verbo componant, *ibi*: Brevi manu,
ſummariè, ac de plano, ſine ſtrepitu, & figura judicij
expediat, &c. circa quarum clauſularum naturam vide 16
(ut cæteros taceam) allegatos, Maran. *de ord. iud. 4. p. 9.
diſt. princ. per totum, f. 186. cum ſequentibus*, & relatis
verbis dictæ declarationis Card. notat, Campanill. *di-
verſ. jur. rub. 12. c. 13. n. 120.*

Deinde; quia hæc diffinitio, & compoſitio non eſt 17
diffinitiva ſententia, ſed interlocutoria merè, quia aliam
ſententiam ſpectat poſt ſe in plenario judicio, in poſ-
ſeſſorio, vel petitorio, nec affert ſecum damnum irre-
parabile, nec negotium definit, ſed ſolùm præparato-
rium quoddam eſt ad dictum judicium principale, cui
nullum præjudicium præſtat, ex his, quæ dicit Men. *in
dicto remedio, n. 3. & 46.* & quia hæc compoſitio ſine
ſolemnitate fertur, ex quo cognoſcitur interlocuto-
riam eſſe, ut tenet Craveta *in conſilio 181. & conſilio
273. col. 4.* quem ſequitur Menoch. *ibi, num. 47.* & in
expreſſo circa officium judicis, nempe proveniens ex
remedio *d. l. æquiſſimum*, cui iſtud aſſimilatur, eſſe in-
terlocutoriam, tenent Paul. Caſtrenſ. *in conſilio 3. l. 2.
verſ. pronunciatio autem.* Fel. *in rub. de treuga, & pace,
in fin.* Riminald. *in l. ſi ſuper poſſeſſ. C de transactio.* Be-
roius, *conſil. 45. col. 1. verſ. a de iure l. 1.* Anton. Capic.
deciſione 55. ad fin. Zuch. *in l. ultima, n. 133. C. de edicto
D. Adri.* Natta *con. 121. n. 9. l. 1.* Craveta *conſil. 140.
num. 4.* Cov. *in practi. q. cap. 17. n. 2.* Petrus Beniotend.
conc. nſ. 79. n. 3. & 7. Ioſeph. Ludo. *dec. 20. a. 8.* & alibi
paſſim.

Nonnulla tamen præ oculis ordinarius habere de- 18
bet, ut animum ſuum movere, rectúmque reddere poſ-
ſit, & in primis curaturus, ut ſive Religiones, ſive con-
fraternitates in proceſſionibus, cæteriſque actibus cō-
junctum locum ſervent, cùm hæc, quæ ſunt in honora-
tiis, potiſſimum locum obtineat conſuetudo, utique
attendenda, ita notat Bald. *in cap. cauſam, n. 6. de pro-
batio.* idem Bald. *in cap. cùm olim, de conſuetudine,*
Rota *dec. 4. in fin. de electione, in novis,* Menoch. *con-
ſil. 126. n. 3. l. 3.* Navarr. *conſ. 2. de majoritat. & obedien.*
Purpura. *in l. 1. n. 200. ff. de officio ejus.* poſt And. Sicul.
conſ. 3. l. 2. Decius *in c. cùm acceſſiſſent, col. penult. ante fin.
verſ. & hæc comprobatur, de conſtitutionib.* latè Gratian.
diſceptat. forenſ. c. 299. à n. 8. & pluries ita fuiſſe deci-
ſum in Rota, cujus deciſiones adduxit, affirmat ipſe ibi
iterum *n. 99.* Medic. *Marchia dec. 21.* Seraphi. *dec. 335.
& dec. 663.* Aloyſius Ricc. *in collecta. dec. p. 4. col. 1069.*
Hier. Campan. *div. iur. can. rub. 12. c. 12. ſub n. 12. f. 717.*
& meliùs *n. 5. 6. & 9.* Min. Rod. *in q. reg. q. 37. art. 1.*
Anania *conſ. 40. n. 1. vol. 1. & conſ. 122. n. 1. vol. 2.* Surd.
tractatu de alien. tit. 2. quæſt. 15. n. 86. & multorum au-
thoritatibus Molfert. *in comment. ad conſuetudinem
Neapolit. p. 1. c. 5. ſub n. 21.* Franchus *dec. 253. num. 2.* &
probat

probat text *in cap. cùm olim, de conſuetudine*, per quem
ibi dicit Bald. *n. 1. nota*, quòd conſuetudo ſignat locum
ſedendi, eundi, & ſtandi: ita etiam tenent Franchis *in*
deciſ. 388 *n.* 4. Tiberius Decianus *conſ.* 21. *n.* 6. *volum.* 1.
plures (ut de more habet) cumulat diligentiſſimus
Tiraquell. *in tractatu de nobili. cap.* 2. *n.* 55. *verſ. ſed*
in hoc.

Unde Gregor. Papa XIII. *in ſua Bulla* 86. *fol.* 1323.
dedit modum ordinario decidendi, ac componendi
confraternitatum differentias circa præcedentiam, ut
19 illi qui ſunt in quaſi poſſeſſione præcedant omni ap-
pellatione remota, cujus bullæ mentionem facit Ze-
rola *in praxi Epiſcop.* 1. *p. verbo proceſſiones, verſ. ad ter-*
tium principale, quæ Bulla etiam diſponit circa religio-
nes habentes hanc quaſi poſſeſſionem præcedendi, ut
ea attendatur omninò tam in publicis, quàm in priva-
tis, ut notat Campanill. *d. c.* 12. *n.* 12. Perez de Lara *in*
tractatu de anniverſ. & capellan. l. 1. *cap.* 24. *n.* 26. ubi
ex Bartoli doctrina *in l.* 1. *§. hoc interdicto, ff. de munere,*
actúque privat. advertit ſufficere unicum actum, ut ac-
quiratur quaſi poſſeſſio eundi, vel ſedendi in digniori
loco, ut etiam quod magis eſt in ſpiritualibus, proce-
20 dit ex his, quæ notat gl. *verbo trium, in c. cùm Eccleſia*
Sutrina, de cauſa poſſ. & propri. quam ibi ſequuntur
Abb. Ioan. And. & communiter Doctores Balb. *de præ-*
ſcr. 1. *p.* 5. *p. q.* 8. *n.* 2. *verſ. & quod ſufficiat unicus actus,*
Ripa *de communi opinione teſtis, in d. c. cùm Eccleſia,*
n. 91. Covarr. *in practi. q.* 14. *n.* 2. alios refert Flami. *de*
reſign. benef. l. 7. *quæſt. fi. num.* 9. Maſcard. *de probation.*
concl. 118. *n.* 12.

21 Quod verum eſt, licèt aliàs ſolitum eſſe dicatur, ſi
bis fiat, ſcilicet; per duos actus, ut notat Iulius Clarus
§. emphyteoſis, q. 6. *verſ. ſi verò, & §. feudum, q.* 3. ubi
multi etiam tenent, requiri dictas conceſſiones unifor-
22 mes ad effectum, ut dicatur ſolita concedi, refert Alex.
Raud. *conſil.* 17. contrarium tenentem, & ſententiam
una ſola vice factum dici ſolitum, *ut in l. Mela, §. ſed*
ſi alim. ff. de alim. & cibariis leg. ubi Bart. & Doctores,
tradit Petrus Surdus *de alimen. tit.* 4. *q.* 16. *num.* 26.
23 nam cùm inſolitum dicatur, quod nunquam factum
fuit, ſequitur, quòd ſit ſolitum aliquando factum,
ut dicit Curtius junior *conſilio* 19. *numero* 4. Goza-
dinus aliquos referens *conſ.* 23. *num.* 5. dicens commu-
nem eſſe opinionem ex unico actu ſolitum induci,
alios etiam refert Brunot. à Sole *in compendio, verbo.*
ſolitum, & in quæſtione legali, q. 32. circa quod etiam vi-
dendus Anton. Gabriel *l.* 3. *concluſ. tit. de locatione, con-*
cluſione 1. per quot autem actus mercantiæ, quem eſſe
mercatorem dicatur, vide ex aliis Laram *de anniverſ.*
l. 1. *cap.* 12. *n.* 41. *& ſequentibus*, maximè cùm ut indu-
bitatum ſuppono, etiam in ſpiritualibus, ipſiſque an-
24 nexis hanc eandem prælationem, ſcilicet; priùs offe-
rendi in Eccleſia Sacerdoti, & recipiendi pacem, excel-
ſiorique loco ſedendi, poſſe juridicè acquiri, ut probat
utérque Lara, alter *in l. ſi quis à liberis, in princ. n.* 32.
cum pluribus ſequentibus, ff. de liber. agnoſcendis, alter in
25 *d. tractatu de anniverſ. d. l.* 2. *c.* 24. *n.* 20. Ioan. Garcia *de*
expenſ. c. 8. *n.* 5. *verſ. adeòque*, Franciſcus Marcus *dec.*
275. Guillel. Benedic. *in c. Raynutius, verbo duas habens*
filias, n. 21. *de teſtam.* & quando poſſit acquiri ſcam-
num in Eccleſia, & quando mulier prælationem ac-
quirit, & de pluribus aliis circa præcedentias quæſtio-
nibus, vide Laram utrumque, præcipuè *in d. l. ſi quis à*
liberis, in prin. à n. 32. *cum pluribus ſequentibus*, & Joan-
nem Garciam *loco jam citato.*

26 Si autem inter confraternitates contendentes nulla
ſit conſuetudo demonſtrans prælationem, nulláque
quaſi poſſeſſio præcedentiæ; antiquiores confraterni-
tates, & quæ priùs ſacris uſæ fuerint, meritò præferen-
dæ ſunt, ita tenet Gratianus *dec.* 232. *num.* 1. Lara *de*
anniverſa. lib. 1 *cap.* 24 *n.* 27. facitque text. in *l* 1. *ff. de*
albo ſcribendo, ibi, Antiquiſſimus quiſque prior.)
Salgado de protect. Reg.

& expreſſe probatur ex Bulla 86. Gregor. Papæ XIII. 27
folio 1323. diſponente, quòd ſi de quaſi poſſeſſione
probari non poſſit, illi qui priùs uſi ſunt faceis, præ-
ferantur, atque præcedant, idem etiam probat, & affir-
mat Zerola *in praxi Epiſcopali, verbo, proceſſiones, ver-*
ſiculo ad tertium principale, ex qua Gregorij XIII. con-
ſtitutione relata à Ioan. Hieron. Campan. *diverſ. jur.*
cano. rubrica 12 *c.* 12 *ſub n.* 12. *verſiculo ſed cùm in pro-*
ceſſionibus, idem etiam inter religiones diſpoſitum eſt; 28
ut quòd non mendicantium, ut divi Benedicti, & ſan-
cti Baſilij, & cæteri præcedent mendicantibus. Quod
ex pluribus comprobat rationibus, & authoritatibus
Nicolaus Boërius *in tractatu de authoritate magni con-*
ſilij, n. 86. *&* 87 ubi etiam an ordo S. Baſilij præferatur
ſancti Benedicti, vide prædictam conſtitutionem Gre-
gorij, & Campanill. *ubi proximè.*

Ex eadem autem Bulla Gregorij cōſtat, ut inter eoſ- 29
dem mendicantes quaſi poſſeſſio præcedentiæ atten-
datur, ſin minùs de hac quaſi poſſeſſione conſtiterit; illi
præferantur, qui priùs in illa civitate, villa, ſeu loco
ſuum monaſterium habuerunt, per quam Bullam alij 30
Pij V 69. *fol.* 1026. derogatur, qua cavebatur fratres
ordinum Prædicatorum præcedere omnes mendican-
tes, teſte Zerola, cujus meminit *ubi proximè, verſiculo*
ad quartum Pius V. & Campanill. ubi modò citavi-
mus: unde fit, ut non procedat Abbatis doctrina relata
in c. nimis prava, de exceſſibus Prælatorum, n. 1. ordinem 31
loci, & prælationem concedendam Religioni Prædi-
catorum in honoribus deferendis, per textum *ibi*,
quem notat, quia ubi fit mentio dé mendicantibus, &
minoribus; ſemper in ordine ſcripturæ præmitti præ- 32
dicatores: ubi docet etiam horum ordinem inter mi-
norum ordines connumerari, inde rationem reddens,
quia ordo Prædicatorum fuit ante omnes minorum 33
approbatus, licèt paulò antea, ut per Ioann. Andr. hîc
latè relatam, circa quæ vide etiam Guidonem Papam
dec. 502 & Felin. *in rubr. de major. & obed. col.* 5. *verſ.*
fratres prædicatores, &c.

Si verò de prioritate, nec poſterioritate conſtiterit; 34
digniores præferendos eſſe, docet gl. *in §. aliam, inſtit.*
de bonorum poſſeſſio. quam ex pluribus authoribus exor-
nat copioſe Lara *de alimentis, in prin. à n.* 24. *& ſuprà*
l. honor, §. gerendorum, ff. de muneribus, & honoribus, gl. *in*
l. quiſquis, C. de poſtulando, c. dicòt, el 2. *diſt.* 45. Leo Papa
epiſtola 92. quam in idem refert Campanill. *d. verſ. ca-*
no. rub. 12. *c.* 12. *n.* 1. *& ſequentibus*, Emmanu. Rodr. *q.*
reg. q. 37. *art.* 2. *tomo* 3. *& art.* 1. opitulatur Decius *in l.*
cùm quid, ſub n. 7. *ff. ſi certum petat.* multa lata Caſſa-
neus *in catalogo gloriæ mundi in* 7. *part. in conſideratione*
14. 26. 33. 38. 40. & iterum *part.* 9. *conſideratio.* 1. Frec-
cia *tractatu de ſubfeudis, in l.* 2. *verbo, quis dicatur dux,*
à n. 47. Hinc, indéque præ oculis habebit Prælatus 35
Ordinarius in controverſiarum compoſitione; ut Ca-
nonici Regulares (cùm digniores reputentur) Mona-
chos præcedent, non ſolùm ſedendo, loquendo, gene-
ralibus & ſynodalibus, ſeu provincialibus conciliis,
proceſſionibus, ſed in omnibus aliis actibus publicis
& privatis, ita docet Navarrus *in cap. ſtatuimus* 90. *q.* 3.
n. 5. Zerola *in loco proximè citato. verſiculo ad quar-*
tum Pius V. pro quo ſtat Bulla Pij IV. ſua data Romæ
die 18. Ianuarij 1564. quod procedit cum conditio-
nibus appoſitis in d. Bulla, quas etiam refert Zerola
ad fin. Gama *deciſ.* 1. *n.* 7. circa quæ etiam videndus eſt
Gemini, & gl. *ibi in verbo prædicatorum, in c. quoſdam*
declaratione in 6. *verſ. nota ex iſta gloſſ.* Felin. *in rubri-*
ca de majoritate, & obedientia, columna 5. *num.* 6. ubi
latè hoc diſputat; & an vita activa, de qua participant
Canonici, excedat vitam contemplativam Monacho-
rum, ubi ex Divo Thoma, & aliis pluribus Theolo- 36
gis, & Canoniſtis Doctoribus, hinc inde diſputatam,
& controverſam quæſtionem reſolvit. Sed quantum
ad nos attinet, jam eam diremit Pius IV. in ſua relata

Bulla & de hac prælatione inter Monachos vide latè
poſt alios Campanill. *diverſ. jur. canon. rubrica* 12. *c.* 13.
a n. 121. *fol.* 55.
37 Quæſtio autem viget inter clericos ſæculares, & regulares, aliόſque Religioſos, qui eorum aliis præferantur. Ad cujus reſolutionem ſolent in medium proferre
illam aliam Doctores noſtri quæſtionem; an cœtus cle-
38 ricorum dignior ſit cœtu Monachorum, ut videre licet
per Ioan. Andr. *in regula, delictum, de reg. juris, in* 6. *colum.* 3 & gloſ. fin. *in c. qualiter, & quando, in* 2. *de accuſ.* Domi. Cardin. Alex. *in cap. Epiſcopos*, 17. *diſt.* gloſſam *in verſiculo religioſo. verſiculo exhiberi, ſe ſententia excomm.* Divum Thom. *in quodlibeto* 3. *art.* 17. pro quo etiam vide Fel. *in rubr. de majorit. & obedientia, n.* 5. ubi *ad fin.* dicit, quòd non ſequitur, talis ſtatus eſt perfectior, ergo honorabilior, unde quoad prælationem in proceſſionibus, & ſimilibus clerici ſæculares attenduntur, cùm eorum origo anterior ſit, & antiquitas ſtatus
inſpiciatur ad hoc, & idem etiam tenet Nicol. Boërius
39 *in tractatu de authoritate magni conſilij*, *n.* 84 imò
quia religio quantum magis arctæ, atque ſtrictæ regulæ, ratione majoris humilitatis, & paupertatis, quàm profitetur; tantò magis ſe debet abſtinere à vanitate, & humiliori loco ſe conſcribi, altiorem etiam & ho-
40 norabiliorem aliis cedendo, ut aliàs legimus apud Alber. de Roſ. *in ſuo dictionario* relatum à Boërio *ubi proximè, n.* 78. *ad medium*, diu duraſſe in Curia Romana
41 quæſtionem inter Ordinem Humiliatorum, & quoſdam alios Monachos, & Religioſos, virtute & humilitate ductos, qui priùs forent pulſaturi matutinas, & conſonat quod Campanill. *diverſ. jur. canon. rubri-*
42 *ca* 12. *cap.* 13. *n.* 8. & in noſtris temporibus unum
vidimus mirabile, & execrabile humilitatis exemplum Salmanticæ in exequiis Margaritæ noſtræ Hiſpaniæ Reginæ (univerſitatis ſeu ſcholarum expenſis factis inter Capucinos, & Jeſuitas, qui dum inter alias religiones, collegia, & ſcholaſticorum nationes contendebatur pro altiori, & honorabiliori loco, inter ſe virtutis amore magna lis orta fuit, qui infimiori & humiliori magis digni ſunt, quem utraque Religio appetebat, unamquamque pro ſuæ intentionis fundamento humilitatis majoris rationes in medium proferentem, inter quos Capucinorum vicit intentio, quæ lis, & controverſia admodum laudabilis fuit in tota Hiſpania, & ubilibet ita videbitur. Quibus convenit illud Lucæ, *c.* 22. *ibi*: Facta eſt autem controverſia inter eos, quis eorum videretur eſſe major, dixit autem eis, *&c.* Vos autem non ſic: ſed qui major eſt in vobis fiat ſicut minor; & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator, *&c.*

Ex ſuperiori à nobis tradita regula, & doctrina at-
43 tendat Ordinarius, ut Capitulum, & Canonici ſæculares Eccleſiæ Cathedralis præferantur Capitulo, & Canonicis alicujus Eccleſiæ collegiatæ, licèt in redditibus, æquales ſint, pro quo facit *c. ſtatutum*, §. 1. *de reſcrip. l.* 6. & not. Dominicus *in cap. Epiſcopos*, 17. *diſtinctione*, Fel. *in dict. rubrica de majorita. & obedient. columna* 3. Boërius *ubi ſuprà, n.* 78. *& n.* 15. *ſuprà*, Innoc. *in cap. fraternitatem, verſiculo frequentius, de ſepultur.* pro quo etiam facit *cap. quamvis,* 1. *de praben. in* 6. & *regula Cancellaria* 12. *incipit, item quod proviſiones*, quia illi dicuntur clerici primi gradus, hi autem
44 dicuntur clerici ſecundi gradus, ut per Innocentium *in cap. ſedes, de reſcriptis, & in c. fraternitatem, in fin. de donatio.* Gard. Alex. *in d. cap. Epiſcopos*, etiamſi ſacræ Capellæ Regalis Palatij ſint, *cap. cùm Capella Burgundia, de privilegiis*, Abb. Siculus *in cap. cùm non liceat, in* 2. *notab.* & ibi Fel. *colum.* 1. *verſic. Iuſta Benedicta, &c. de præſcriptio.* & tenet etiam Boërius *ibi.* Deindéque bi clerici ſecundi gradus præferri debent Rectoribus
45 Parochialium Eccleſiarum, ut per arg. *c. licèt canon. juncto cap. ſtatutum, de electione in* 6. & Rectores cæteris

Clericis mercenariis, ſeu Capellaniis ſecundùm Car- 46
dinalem Alex. *in d. cap. Epiſcopos*, & Boërium *ubi proxime, num.* 83. & hi ſæculares clerici præferuntur, præcedúntque regulares clericos & omnes religioſos, ut 47
ſuperiùs dictum, & probatum reliquimus.

Ex ſuperiori doctrina: nempe, quando non appa- 48
reat de prioritate, ſeu poſterioritate digniorem præcedere debere, quam hucuſque extendimus, & ampliavimus, deducitur, & infertur; ut idem repetamus in confraternitatibus circa præcedentiam certantibus, ut in
ſpecie firmat Perez de Lara *in tract. de anniverſ. & Ca-* 49
pellan. lib. 1. *cap* 24. *n.* 28. & hinc fit, ut confraternitas habens ſtatuta nobilitatis, & puritatis ſanguinis, in hoc dubio præferatur aliis, ut per Maſcar. *conſ.* 25. &
Mencha *contr. illuſt. in præfat.* Tiberius Decius. *conſ.* 21. 50
per totum vol. 1. *& aliis*, tenet Perez de Lara *proximo loc. cit.* cùm in ſpiritualibus etiam habeatur ratio nobilitatis, ut videre eſt per eundem *in l.* 2. *c.* 4. idem etiam extendendum eſt ad confraternitates Doctorum, ſeu
Advocatorum ex his, quæ latè congeſſit, & dicit alter 51
Lara *de alim. in princ. num.* 24. ex Caſſaneo, Tiraquello, & Otalora, quòd nobiles, & literati viri celſioribus
ſedibus & locis ſedere debent, quia cæteris ſunt di- 52
gniores, & tradit etiam Didacus Perez *in l.* 1. *tit.* 6. *l.* 1. *ordin. col.* 2. adeò ut horum Doctorum, ſeu literatorum confraternitas præferatur militum confraternitatibus, ex his, quæ adduxit ex aliis Boërius, *in tract. de authoritate magni Conſilij n.* 93. *cum ſeqq.* & Boba. *in polit.*

Alias cauſas præcedentiæ videre poteris per Marca 53
rium *d. conſ.* 25. Tiberium Decian. *conſil.* 21. *vol.* 1. Boërium *in tract. de authorit. magn. Conſil.* Caſſan. *in catalogo glor. mund.* 4 *part. conſid.* 7. *cum ſequent.* Felin. latè *in rubr. de majorit. & obedientia, col.* 5. *cum ſequentib.* & varios alios, Lancelot. Conrad. *in templo jud. lib.* 2. *c.* 9. Paul. Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 66. & plurimos etiam Card. Tuſc. *lit. P. concl.* 477. *& lit. D. concl* 430. *& lit. C. concl.* 377. & de aliis circa præcedentias difficultatibus, & quæſtionibus, & quis major ad hunc effectum eſſe dicatur tam inter Prælatos, aliáſque perſonas Eccleſiaſticas, quàm ſæculares, ac confraternitates, aliáſque univerſitates, & Principes titulares, & de aliis plurimis penè infinitis conſulere etiam potes latiſſimè ſcripta per d. Caſſan, *ubi ſuprà, in* 7. *p.* in pluribus ejus conſiderationibus, præſertim 14. 26. *&* 33. *& ſeq.* 38. *& aliis omnibus ſeqq.* necnon *n.* 6. *conſid.* 3. Freciam *de ſubfeudis, l.* 2. *in verbo, quis dicatur dux, à n.* 47 Gratian. *in diſcept. forenſ.* 2. *part. cap.* 198. *per totum.* Perez de Lara *loc. cit. ſuprà*, Ioan. Hier. Campanill. *diverſ. jur. can. rub.* 12. *c.* 12. *per totum. & cap.* 13. *à n.* 40. & remiſſivè per Cened. *quaſt. canon.* 26. *n.* 15. latè Riccium *in pract. Eccleſ. præcedentiarum, deciſ.* 577. *cum multis ſeqq.*

Deſuper in hac compoſitione Ordinarius habere 54
debet præ oculis circa Rectores Parochiarum, & curæ animarũ, dum in ſua Parochia ſunt, ut ipſos omnibus præferat, & anteponat eo loco, & quod de his *ſuprà* diximus, intelligitur, dum extrà ſuam Eccleſiam ſunt. Enimverò verum eſt, quantum attinet ad jus commune, dempta conſuetudine, ſeu præſcriptione, vel etiam quaſi poſſeſſione (quoad compoſitionem, de qua agimus) Rector intra propriam Eccleſiam Parochialem debet præcedere omnes, quoſcunque alios majores, & ſuperiores in dicendis Miſſis ſolemnibus, & aliis rebus, & præeminentiis quibuſcunque, tangentibus, & concernentibus ipſius Rectoris officium, & munus, ita docet Caſſaneus *in catalogo gloria n.* 4. *p. conſideratione fin.* ubi plures authoritates divinæ Scripturæ allegat, & ita fuiſſe determinatum in Romana Curia in una deciſione Calaguritana præeminentiarum debitoria 16. Novembris 1592. teſtatur Hieron. Gonzal. *ſuper regula* 8. *Cancellar. de menſibus alterna. gloſ.* 6. *numero* 105. ubi dicit fuiſſe reſolutum, quòd Rector in

ſuas

55 ſua propria Eccleſia, inſpecto jure communi, erat
præferendus Decanu, & omnibus capitularibus col-
legiatæ, ad eam Eccleſiam proceſſionaliter certis die-
bus ex antiqua conſuetudine accedentibus, qui qui-
dem Gonzales dicit ibi, ſe informaſſe pro quodam
procuratore, ad favorem Rectorum provinciæ de Gui-
buzcoa, contra Archipresbyterum ejuſdem provinciæ,
prætendentem, & intentantem præcedere debere di-
ctos Rectores intra proprias illorum Eccleſias, tan-
quam caput ejuſdem provinciæ; in quo quidem, licèt
dictus Archipresbyter priùs in judicio ſummariſ-
ſimo, putà; manutentionis, ſeu, ut aliter dicitur, tenu-
tæ, & ſimilium: tamen iterum tandem ipſe ſuccubuit
Archiepresbyter, contra quem, & in favorem Recto-
rum in petitorio reſolutum fuiſſe, coram, R.d¹.D. Litra
judice illius cauſæ ſub die 22. menſis Martij anni
1604. & multa in propoſitum, & comprobationem, mi-
rabileſque doctrinas adducens videnda eſt Gratia.
diſcept. forenſi cap. 298. per totum.

56 Rector namque in propria Eccleſia, veluti in do-
mo propria, dicitur Imperator, & Rex. *c. duo*, 23. *q.* 4.
Abb, *in cap. venerabilem, ſub n.* 19 *de electione*, qui ibi
poſt Ioannem Andream ad propoſitum hoc illud de
Richardo Rege Angl. æ narrat, & Ruſtico, qui quidem
eundem Regem alapa percuſſit ex eo, quòd in domo
ipſius Ruſtici illi cedere, atque obedire recuſarat, un-
58 de dicit Lucas de Peña, & Ioannes de Platea *in l. nihil,*
Cod. de palatiis, lib. 22. *conſilio* 67. *incipit dico ergo, num.*
12. *& ſequentibus lib.* 2. quòd major debet cedere mi-
nori, dum eſt in domo minoris, & ita dictum fuiſſe *in*
d. deciſ. Rota proximè citata, affirmat Gonzales *in d. re-*
59 *gul.* 8. *gloſſ.* 7. *num.* 107. & facit ad propoſitum, quod di-
cit Caſſaneus *in catalogo gloria mundi*, 4. *part.* 21. *conſi-*
deratione, quod Archiepiſcopus in terra, & diœceſi
Epiſcopi, debet honorare Epiſcopum, per *in d. l. nihil*,
ubi dicitur, quòd reverentia non ſolùm ab inferiori-
bus debetur ſuperioribus, ſed quandoque etiam à ſu-
periori debetur inferiori, facit gl. *in l. apud eum ff. de*
manumiſſionibus, & quia quando ſunt duo æquales in
dignitate, quilibet in ſuo territorio eſt major altero,
faciunt quæ dicit Cepola *in tractatu de Imperatore mi-*
lit. elig. de, verſ. pro Imperatore, col. 12. & Caſſaneus *loco*
citato, referens Gonzales tenet Gratian. *diſcepta foren.*
c. 298. *n.* 89. *cum ſequentibus.*

60 Maximè cùm Rector in ſua propria Eccleſia Paro-
chiali Prælatus dicatur, textus eſt *in cap. fin. apibus*. 7. *q.*
1. nec non habet tantam poteſtatem, quantam habet
61 Prælatus cum Capitulo in ſua Eccleſia collegiata, ut
mirificè dicit, & advertit Abb. Panurmir. *in cap.* 1. *ſub*
num. 28. *verſ. ſi verò in Eccleſia, de dolo, & contumacia,*
cujus dictum ſumma cum ratione laudat Gregor. Lo-
pez *in l.* 2. *gloſſ. fin. titul.* 16. *part.* 1. ad quod bene etiam
facit *ead. lex* 2. *in fin.* imò Rectores in ſuis Parochiis
62 Apoſtolorum vices ſuſtinent, ut tenet Roma. *in verſi-*
culo fin. ſeu ſermone incipiente, vos eſtis ſal terra, n. 11.
quapropter Beneficium Curatum magnam dicitur ha
bere præminentiam, ut per Rotam *deciſione* 1. *num.* 11
de officio Archipresbyteri, in antiquis, & Gonzales *in d.*
gloſ. 6. *n.* 108. *& num.* 4. *ſuprà*, qui eadem gloſſa ibi co-
pioſè agit, ut propter horum beneficiorum magnas
63 ſpecialitates, & pericula, ſpecialis eorum requiritur
mentio facienda in impetrationibus, & ſpectativis, &
aliis, de quibus per eundem, *ibi in princ.* & ex juribus
vulgaribus, & ſequutus in totum Gonzal. idem dicit
Gratian. *ubi proximè.*

64 Hæc tamen annotatio, ut Rector in ſua Eccleſia, ve-
lut domo propria, aliis debeat, etiam majoribus, præ-
eſſe, dempta conſuetudine; fallit in Canonicis Cathe-
dralis Eccleſiæ collegialiter, & in forma Capituli ſtan-
tibus, & procedentibus, nam cùm tunc Eccleſiam Ca-
thedralem repræſentent, quæ plus aliis honorari debet,
ut notanter dicit Dominicus de ſancto Geminiano
in c. quamvis, in princ. §. quanquam, in 3. *nota de præ-*
bendis, Felin. *in cap. poſtulaſti, col.* 7. *de reſcriptis, & in*
cap. memini mus, in fin. 2. *colum. de accuſatione.* dicentes,
quòd Canonici Cathedralis Eccleſiæ præcedunt Ab-
bates regulares in proceſſionibus, & facit illud Abb. 65
in c. cum non liceat, in prin. de praeſcrip. dicentis Eccle-
ſias inferiores debere reverentiam Epiſcopo, & ſic Ec-
cleſiæ Cathedrali, ut argumentatur Caſſaneus *in d. &.*
tractatu, ſeu catalogo gloriæ mundi, 4. *part.* 32. *conſidera-*
tio, verſ. ſed intellige prædicta, &c. & Boëtius *in tracta-*
tu de authoritate magni conſ. n. 15. *ad fin.* ubi hoc ea ra- 66
tione dicit, quia Eccleſia Cathedralis eſt major, &
communis omnium Diœceſanorum, adeò ut ad eam
ſinguli uniuſque ſexus clerici, & laici, pro ſacramentis
recipiendis, & divinis officiis audiendis, recurrere poſ-
ſunt, ſine proprij Rectoris licentia, ſeu injuria, cùm
tota diœceſis ſit Parochia Epiſcopi, & Epiſcopus cum 67
omnibus curatis, & Parochis diœceſanis concurrat,
debeátque curæ animarum exercitium, & facit quæ di-
cit Caſſaneus *ibi conſideratione* 25. multa cumulat Gra-
tian. *diſceptat. forenſ. cap.* 298. *n. n.* 89. & magis in ſpecie
in num. 73. qui poſt alios hanc intelligit doctrinam,
quando Epiſcopus eſt præſens, & inter Canonicos col-
legialiter congregatos, ut tunc capitulum Parochos
præcedat, ut latè ibi comprobat.

Hinc eſt, ut ipſe Caſſaneus *in d. &. conſideratione* 32. 68
verſic. ex quibus conſtat, meritò reprehendat quoſdam
Monachos, qui in obitu cujuſdam nobilis viri appe-
tentes, & certantes ultimum locum habere cum capa,
in ſua propria eorum fratrum Eccleſia, etiam poſt
Epiſcopum, & Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, red-
dens rationem, quia etiam Abbas eorum non poteſt
prætendere majorem locum in præſentia Epiſcopi, &
canonicorum Eccleſiæ Cathedralis collegialiter pro-
cedentium, ut jam dictum eſt: cui reducenda eſſe puto
quæ Zerola *in prax Epiſcopali*, 2. *p. verbo funus, verſ.* 9.
aſſeverans, cadaveribus defunctorum ad Eccleſiã fra-
trum mendicantium delatis officia mortuorum, reli-
quáque munia, quæ in hujuſmodi monaſteriis ſolent
adhiberi, non à Canonicis, ſeu clero, ſed ab eiſdem fie-
ri, ac peragi debere, ad quod allegat S. Congr. decla- 69
rationem 320. (quam in meis invenire non potui) cu-
jus aſſertio intelligenda eſt, quoad Canonicos Eccle-
ſiæ Collegiatæ, & cæteros clericos; non tamen quoad
Canonicos Eccleſiæ Cathedralis collegialiter, & in
forma Capituli congregatos ad funus, ſeu cadaver ſe-
peliendum, ex ſupradictis rationibus, & authoritatibus,
contrarium etenim nec jus, nec ratio patitur.

Quonam modò Ordinarius ſe queat habere in de- 70
finiendis controverſiis ortis inter Rectores Paroch.
Eccleſiæ, & inter fratres Religioſos cũ capa, & cruce,
proceſſionaliter ingredi volentes, ad portandum cada-
ver illius, qui apud eos ſepulturam eligit, in cujus
quæſtionis reſolutione duplicem debet controverſiam
Ordinarius componere, altera inter Rectores, & fra-
tres; altera inter Rectores ipſos, veritatem indagantes,
ſiquidem ipſos inter ſe pugnantes reperio Et oritur
difficultas, quòd Monachi non habent territorium ni-
ſi intra clauſtra, & ambitum ſuorum monaſteriorum. 71
Cardin. *in clement.* 1. *num.* 1. *de ſtatu monacho.* ubi dicit
monaſteria eſſe territorium Abbatis, non extra. Capu-
taquenſis *deciſ.* 225. *par* .... quos ad id ſequitur Zerola
in praxi Epiſcopali, 1. *parte, verbo proceſſiones, verſic. ad*
quartum ex tra clauſtra, qui ex hac ratione dicit; regu- 72
lares non poſſe extra clauſtra ſui cõventus facere pro-
ceſſiones, argumento *cap. certum eſt quidem*, 7. *de con-*
ſecratione, diſt. 1. ubi multa fundamenta ad hoc addu-
cit, affirmans, ſe ita in omnibus civitatibus vidiſſe pra-
cticari, & ſemel de eo dubitari, fuiſſéque dictum, Mo-
nachos non poſſe ſine Ordinarij licentia, niſi intra
clauſtra, & ambitum ſuorum monaſteriorũ proceſſio- 73
nes facere; quia in tantum eximuntur à juriſdictione

Ordinaria Epiſcopi , quatenus ei conceditur in eorum
privilegiis , *c. porrò , cap. & cum p'antare , de privile-
giis , cum aliis* . ideóque eorum privilegia inſpicienda
fore, an hoc ſibi concedatur , ut abſque Ordinarii li-
centia extra clauſtra queant facere proceſſiones, quod
non credo ſibi conceſſum eſſe , cùm quotidie videmus
ut ambitum non exeant. Quod etiam advertit Zerola
proximè citato loco,quem vide, quod verum eſſe , ſem-
pérque ſe ita vidiſſe ſervari, teſtatur Campanill.*in di-
verſ. jur. canon. rubrica* 12. *cap.* 13. *ſub numero* 18. *ante*
74 *fin*.exploſa ſententiâ Graffii *conſilio* 20. opinantis illis
licere per triginta paſſus extra ambitum manaſterii,
juxta textum *in cap. ſicut antiqui us* 17. *quaſtio* 1. cui
ipſe reſpondet, & ſatisfacit, quòd tunc hoc caſu poſ-
ſint regulares impediri,& puniri per Ordinarium (ni-
ſi conſuetudine, aut privilegio, id fuerit ab eis obten-
tum) tenet relato Zerola, Cænedus *canonica quaſt*.26.
num.18.

75 Secundò , quia non debet quis alienam Parochiam
ingredi , ad aliquod officium divinum exercendum,
competens Epiſcopo,ſeu Rectori , vel ibi aliquid diſ-
ponendum contra voluntatem eorum, *c. Epiſcopi, & c.
ſeq.* 7. *quaſt*. 1. *c. nullus*. 9. *q*. 2. *cap. ſcriptam* , 6. *q*. 1. & cùm
ad hoc Parochiæ factæ fuerint , & ut ſinguli exerci-
tium divinorum officiorum commodiùs poſſint adim-
plere,*toto tit. de Paroch s*,& ibi Doctores *c*. 1. 13. *q*. 1 &
ſingulæ ſint ſingulis commiſſæ Rectoribus *ex toto tit.
de decimi*.,& quæ not.*in cap. de ma'ta, de prabendis* , &
in cap. licèt Epiſcopus, eodem tit. in 6. licitè poterit Re-
ctor volentes ſuam Parochiam ingredi , ibíque divina
exercere, prohibere, tranſire namque per agrum alie-
num jus non eſt *cap*. 1. 1. *diſt*. maximè ubi tranſitus do-
mino noxius eſt , ubi notat. *& in cap. ead*. 1. *diſt*. quod
probatur etiam ex text.*in* §. *fere, inſti. de rerum diviſio-
ne, leg. per agrum, C. de ſemita, & aqua* , quibus , & aliis
juribus probatur,nulli venatori licere alienum fundum
ingredi pro aucupatione,ſeu venatione,vel pro ave ibi
exiſtente capienda,invito,& prohibente domino fundi,
licèt aliàs cuilibet ſit licita, liberéque permiſſa earum
aucupatio , *l*. 3. *l. naturalem*, §. *apium quoque ff. de ac-
quire. do rerum domi.*

Ergo eodem modo in præſenti quæſtione videtur
dicendum, quòd licèt permiſſum ſit Mònachis , ut ap-
pellare poſſint cadaver ejus,qui apud eos eligit ſepul-
turam,non cenſeri debet ſibi permiſſum , id ferre cum
Cruce,& capa,proceſſionaliter per alterius Parochiam,
& in ejus præjudicium , nam licèt quis in ſuo poſſit
facere,non tamen in alienum immittere , *l. licè ſicuti*,
§. *Ariſto. ff. ſi ſervitus vindicetur*, *l*. 1. §. *idem ait* , *ff. de
aqua pluvia arce. d.* , jus enim tertii in omnibus gene-
ricis conceſſionibus ſemper illibatum remanet.

Quod maximè procedit , cùm portare funus ad Ec-
cleſiam, etiam alienam, Rectori eidem proprio Paro-
chiali jure communi competit , ut expreſsè probat
76 text. *in c. cùm liberum , de ſepulturis* , ibi : Quod cùm
Presbyteri quidam corpus cujuſdam mulieris , prout
in ultima voluntate diſpoſuit , ad eandem Eccleſiam
ſepeliendum, deferrent, *&c*.& ita tenet ibi Joan. An-
dreas , confirmat Oldrad. *in co. ſ* 82. *num*. 2. *verſ. nam
& portare*,& eſt reprobanda gl. *ibi verbo diſpoſuit*,quæ
ſentire videtur, mulierem eſſe Parochianam Mona-
chorum ſancti Vincentii , ſpoliantium fratres ſancti
Martini,apud quos elegerat ſepulturam,quoniam dicti
Monachi ſancti Vincentii in ea ratione alios ſpoliavé-
re, ſed de facto potiùs,& ſic de facto emolumenta re-
ſtituere coguntur, ut patet ibi in textu,cujus iſte verus
ſenſus eſt. Hanc partem in quæſtione propoſita tenet,
& defendit ſimilibus, ex relatis fundamentis , ubi ſin-
gulariter Oldradus *in conſ*.82 *per totum* Card.*in Clem.
dudum*. §. *hujuſmodi, circa finem, de ſepulturis*,quem ve-
riorem,& tutiorem dicit Everard. *in locis legalibus* . *in
loco à con. eſ. conſeq. ad conceſſion. anteced. poſt princ. verſ.
limitatur tamen dict. regul*.pro qua dicit,ſe conſuluiſſe,
pro evitanda rixa,ſeditione, & aliis malis , quæ ex hoc
provenire poſſunt,& idem tenet gl. *in d. clem. dudum*. §.
verum ſuper verbo integrè , *&c*.

Contrariam autem partem , ut Monachi poſſint 77
proceſſionaliter cum Cruce, capa , & aliis neceſſariis,
invito Rectore intrare ejus Parochiam , & accipere,
ſeu exportare funus,& alia conſueta facere,tenent Ol-
drad. ubi contrarius *in conſil*. 225 *num*. 13. *&* 14. *verſic.
circa ſecundum,&c*. Geminianus *in cap. ut animarum,
de conſti. lib*. 6. Joannes de Ligna *in d. Clem. dudum*, 78
& Petrus de Anchara,*ibi*,& idem Sylveſt. *in ſua ſum-
ma, verbo ſepultura, colum*. 4. *verſ*. 4. *quaritur* , *&c*. Sed à
priori opinione, ut de jure veriori , magiſque fundata
non recedas,cui adjungere poteris , quæ *ſuperiùs* dicta
ſunt pro rectoribus , reſpectu ſuæ Eccleſiæ & paro-
chiæ,eam univerſalis Hiſpaniæ conſuetudo eligit,nam
quando defunctus elegit ſepulturam apud Religioſos
regulares , Rector Parochianus cum capa , cruce , &
proceſſione , præeſt religioſis, ipſéque cantat reſpon-
ſum defuncto , & ſimilia conſueta facit ceremonia, 79
præcedendo,comitatur uſque ad monaſterium,in cujus
porta , ſeu ambitu de manu Rectoris cadaver recipit
ultimum vale , aliúdque reſponſum, juxta text. *in d. c.
cùm liberum, de ſepulturis* , & Doctores in ejus confir-
mationem allegatos , poſtmodúmque illud recipiunt
monachi,cui vigiliam,ſeu miſſam ipſi celebrant, cæte-
ráque defunctorum officia faciunt , quæ conſuetudo,
ut vides,rationibus,& authoritatibus vallatur.

In quo omnino ſervandum eſſe dicit Abb. *in c. cùm* 80
liberum, num. 4. *verſic. & nota hoc ultimum, ad medium,
de parochiis*, Joan. Andr. *in cap. certificari, eodem tit*.&
quæ *ſuprà* , *hoc capite* diximus , & *inferiùs* dicemus,
quæque etiam operatur , ut ipſi religioſi ferant Cru-
cem , quoties ad aliquod funus vocantur , quamvis
apud eos cadaver minimè ſepeliantur, ſícque Ordina-
rius in controverſiis,circa hæc ortis , rem poteſt com-
ponere.

Comprobatur, quia propter juriſdictionem , quam 81
habet Parochus in ſua Parochia , non poteſt funus le-
vari ſine illius licentia & anteaquam per eum dicatur
antiphona *Subvenite*,ut declarat Imola *clem. dudum,
col*. 16. *ante medium verſ. nota bene, num*.66. & ibi Card.
in §. *hujuſmodi in fin. de ſepulturis*. Oldradus *conſil*. 82.
ante fratre , n. 2 *ver. ante p rtare* , Grat. *diſceptat. foren.
c*. 298. *à n*. 12. *cum ſequentibus* , *&* 79. quod etiam dicit
poſt alios,hoc procedere, quamvis aliis Eccleſiis extra
Parochiam liberè ſepultura concedatur , ut per gl. *in
clem. dudum* , §. *verùm, ut Parochiales* , *in verbo integrè
de ſepultar*. Abb. Ancharan. & ſicut Parochus præfertur
cunctis in adminiſtratione Sacramentorum Parochia-
ni, ita etiam erit præferendus in ſepultura , quaſi illa
magis videatur accedere ad communionem divinorum
officiorum , nam licèt ſeptem ſint Sacramenta Eccle-
ſiæ ; tamen etiam ultra ea dicuntur largè Sacramenta,
omnes res ſacræ,ut poſt Federicum Geminianum *in c.
alma mater* , §. *in feſtivitatibus* , *num*. 8. *ad fin. verſic.
& iſta videtur verior opinio* , & ibi latè Coſta *num*. 7.
uſque ad num. 10. *de ſentent. excomm. lib*. 6.

Et quòd Parochus in funeralibus debeat omnes præ- 82
cedere,quia ipſe fungitur officio ſuo in habitu Sacer-
dotali,videlicet;cum oratorio, & ſtola , prout in om-
nibus Sacramentis. quæ ſtola ſignificativa eſt poteſta-
tis præcellentis,ac juriſdictionis,ut multa ſcitu digniſ-
ſima congerit Gratian.*ubi proximè à num*. 54. *cum plu-
ribus ſequentibus* , *qui num*. 64. poſt ſanctum Anton. *in
ſumma* 8. *part. tit*. 20. *cap*. 4 §. 2. & Caſſaneum , dicit , ut
quod operatur pallium inter Epiſcopos, operatur etiã
ſtola inter Sacerdotes,& *num*.81. adducit rituale Ro-
manum in terminis probans præcedentiam Parochi,
& numero 84. adducit in terminis deciſionem ſa-
cræ Congregationis Rituum in hæc verba : Prior

Eccleſiæ

Eccleſiæ ſancti Angeli terræ Saxoferaren. petiit de-
clarari, an Canonicis Eccleſiæ collegiatæ ejuſdem ter-
83 ræ, quando aſſociant mortuos ſepeliendos in Eccleſia
Parochiali ipſius Prioris, debeant ipſum priorem, qui
defert ſtolam præcedere. Congregatio Sacrorum ri-
tuum reſpondit, illum Presbyterum, ſeu Curatum, aut
Priorem, qui defert ſtolam, ad ejus Eccleſiam funus
defert, alios omnes præcedere debere, & ita declara-
vit die 14. Octob. 1609. & bene advertit Grat. *d. cap.
298. diſtinct. num. 84. verſic. ubi eſt advertendum*, quòd
prædicta Congregatio non ſe fundat in perſona, ſeu
dignitate perſonæ, quia ſit Prior, vel Curatus, ſed in
delatione ſtolæ, notando illa verba: Presbyterum il-
lum, qui defert ſtolam) quaſi honor, & reverentia de-
beatur huic ſigno Sacerdotali, ſive qui eam defert, ſit,
Prior, ſive Curatus, ſive quivis alius presbyter; ſæpè
84 enim accidit, ut Parochus propter aliquod impedi-
mentum non poſſit adeſſe funeralibus, illúdque munus
ſimplici committit Sacerdoti deferenti ſtolam, ac ideò
d. Congregatio iſtum aliis præferendum eſſe dicit, ut
Gratianus *ibi*.

85 Et confirmatur, quia cùm Parochus in ſua Paro-
chia juriſdictionem habere dicatur; non poteſt levari
funus, niſi jubente Parocho per aſperſionem aquæ
benedictæ, ita quod alij fratres in illa Parochia non
poſſunt proceſſionaliter efferre mortuum, qui elegit
ſepulturam extra Parochiam, & ſi aliter faciant, lici-
tum eſt Parocho, ſurripere, & tollere cruces, & alia
proceſſionalia monachis id facientibus. Oldrad. *conſ.*
86 *82. an fratres*, ubi multa, Cardin. Zaba. *in d. clem.
dudum, § ſi ejuſmodi, num. 3. verſic. ſecundo quæro*, Gra-
tian. *diſcept. foren. cap. 298. num. 78.* ubi meminit Ol-
dradi, contrarium dixiſſe *alio conſilio* 225. *numero* 13.
87 contra quem inſurgit, qui *num.* 79. advertit, Paro-
chum primum eſſe, qui facit officium in Eccleſia, di-
cendo orationes, & intonando primos verſus citat
Sanct. Damaſcenum *in ſermone de morientibus*, ubi Pa-
rochus per aſperſionem aquæ exercet juriſdictionem
contra dæmones, quòd ut dictum eſt, idem præcedit,
quando defertur funus extra Parochiam, ut ita fuiſſe
88 determinatum à Rota, in una Lucana beneficiorum, &
aliis pluribus deciſionibus, quas citat, teſtatur Gra-
tian. *in diſceptatio. foren. d. cap. 298. num. 85. & ſequenti-
bus*. Pariſius *conſil.* 4 *num. 36. lib. 4.* de hac prælatione
Parochi cæteris omnibus, etiam Canonici collegialit-
ter latiſſimè multa ſcitu digniſſima congeſſit Gratian.
diſcept. foren. d. cap 298. *per totum*.

89 Qui quidem *à num. 9. & ſuprà, n. 8.* tractat latè,
quòd non poterit amitti jus prælationis, illa non uten-
do, aut patiendo Parochum alios præcedere, quia cùm
non poſſit expreſsè tali juri renuntiari in præjudi-
cium Eccleſiæ, & ſucceſſorum, nec poterit tacitè ut
in puncto conſuluit Decia. *conſ. 21. num. 47. libro 1.* &
90 ſucceſſores poterunt contravenire de facto invalido
anteceſſoris, Socin. *conſ. 79. n. 47. lib. 4.* Menoch. *conſ.
1. num. 102. & conſil. 264. num. 18. uſque ad n. 24.* poſt
Aymon. *conſil. 241. num. 17.* & quòd poſſint hujuſmo-
di præcedentiam recuperare ſucceſſores perditam à
prædeceſſoribus. Bald. *conſ. 387. col. num. 2. in princ. lib. 2.*
91 Purpur. *verſic. 540. in fin. num. 19. lib. 2.* Menoch. *conſil.
902. num. 78. lib. 10* Gratian. *ubi proximè, & in addit.
ad deciſ. Marcb. 238. n. 1. & ſeqq.* conducunt, quæ dixi
3. p. c. 3. ſub n. 42.

92 Nec obſtant argumenta, quæ in contrarium prioris
opinionis ſolent Doctores relati adducere, quibus
breviter reſpondetur. Et primum eſt, quòd cui conce-
ditur finis, conceſſa videntur ea, per quæ pervenitur,
ad finem; & cui conceditur conſequens, videtur ſibi
concedi præparatorium ad id, ſeu antecedens, ex ju-
ribus vulgaribus allegatis ab Everardo *in locis legalib.
in dict. l. à conceſſione conſequentis ad conceſſ. anteced. ſu-
prà, citato loco*, qui eidem fundamento debitè ſatisfa-

Salgado de protect. Reg.

cit, ſequutus Oldradi doctrinam *in d. conſil. 82.* &
aliorum.

Aliud autem fundamentum eſt tex. *l. 3. §. non perpe- 93
tuo, ff. de ſepul. viola.* quo cavetur, quòd his, qui ſepe-
liendi jus habent, jus competat etiam per alienos vi-
cos, & territoria, funera ipſa deferendi, ad quod facit
etiam *l. 1. §. uſusfruct. ff. uſusfructus quemad. caveat. l.
damnas eſto, ff. de uſufructu legato*, quibus reſpondetur,
procedere, quando aliter ad ſepulchrum non poſſit
aditus adhiberi, quàm per fundum, ſeu agrum alie-
num, quòd nos monachis non negamus, ſed tantùm in
modo ducendi, an ipſi, vel potiùs Rector proceſſio-
naliter cum capa, & cruce, præcedens (cui de jure com-
petit) queant exportare cadaver.

Ex quibus aliam poteris vincere difficultatem, 94
quã paucis antea diebus habuimus in hac civitate in-
ter duos Parochos ejuſdem, dum Parochianus unius
ſubitò in Parochia alterius tranſeundo obiit; & uter-
que Parochus pro cadavere ſepeliendo, non parum
certabat. Quos igitur breviter compono; nam cùm
Parochianus non mutaſſet domicilium, nec Paro-
chiam propriam, nec eo animo in alienam, ut obiret,
receſſit ideo non mutat ſepulturam, maximè quando
commodè ad eam exportari poteſt cadaver, ut in for-
tioribus terminis probat text. *in cap. is qui habet, de
ſepult. lib. 6.* & notat *in cap. fin. eodem tit. & lib.* & ex his,
quæ Abb. & cæteri communiter notant *in cap. 1. de ſe-
pult.* & Sylv. *in ſumma, verbo ſepult. § 8. quæro, verſic. ad
peregrinus, & advena. § pavenũ*, & ea, quæ Burgos de Paz
latè *n 3. Tauri, à num...* quod non examino, quia mei
non eſt; ſed illud tantùm advertam, ut Parochus pro-
prius, licèt ad ejus Eccleſiam pertineat cadaver; non
tamen poterit cum capa, cruce, proceſſionaliter alte-
rius ingredi Parochiam, ubi deceſſit, altero prohiben-
te Parocho, ex his, quæ huc uſque *ſuperiùs* dicta ſunt
circa monachos, quod in quibuſcunque obtinet, ſic in
hoc ſolet extrahi corpus ſine ſolemnitate, ſecretè, pu-
tà; & in propria domo poni, indéque ſolemniter à
proprio Rectore deferri, & hoc jure utimur.

Quando autem unus in una Parochiali Eccleſia 95
audivit divina, & in alia percipit ſacramenta, vel eſt
Parochianus duarum Eccleſiarum, ſi utraque Eccleſia
habet jus funerandi, inter Parochos ipſos locus erit
præventioni argumento text. *in cap. ſi duobus 14. de re-
ſcript. in 6.* ſed obventiones quartæ dividentur, text.
eſt *in cap. cum quis, de ſepult. lib. 6.* & ibi not ſed quæſtio
eſt, quando nulla adfuit præventio; ſed inter utroſque
Parochos contendentes, controverſiam iſtam decidit 96
Sylveſt. *ubi proximè d. q. 8 verſic. ſi autem in una Ec-
cleſia*, Diœceſanum, hoc eſt, Ordinarium ipſos ad con-
cordiam reducturum, ſic ejus arbitrio relinquit com-
poſitionem, quod nota.

Unum tamen Ordinario adverto, ut dum compo- 97
nit has controverſias ortas in tumulandis defuncto-
rum corporibus ea jam ſepulta (etiam de facto, & ab
eo Rectore, vel religioſis, quibus id non competebat)
nullo modo faciat ea exhumare, & à ſepulchro tranſ-
mutare, quia majus conſideratur à jure ſcandalum, cùm
eorum exhumatio, etiam in his, quibus jus maximum
attribuit privilegium, ut in attentatis nullatenus,
etiam labe attentati verè, & clarè exiſtente, & intenta-
ta, pars obtinere poteſt, quominus cadaver attentan-
do ſepultum, in eadem remaneat ſepultura, uſque ad
ſententiam diffinitivam in principali ferendi, propter
ſcandalum hoc conſideratum, ut cenſuit Rota *in de-
ciſ. 853 in antiquis*, & ad longum comprobat Lance-
lot. Robert. *in tractatu de attent.* ad id text. expreſſus *in
cap. ex parte, de ſepultura*, ubi non per viam attentati,
reſtituitur cadaver ſepultum poſt appellationem,
etiamſi idem judicium fuit propoſitum, ſed per ſen-
tentiam diffinitivam in judicio Ordinario, & princi-
paliter.

98 Animadverto etiam, es quæ hactenus congeſta
ſuot,ex quibus diximus, debere Ordinarium in con-
troverſiis componendis, & in proceſſiuuibus; & ſimi-
libus ortis præ oculis ſuis habere,ut ſuum animuin,&
arbitrium meliùs poſſit informare) onn ita neceſſiia-
te ipſum,ut ſi omittat,ſuam queat compoſitionem
executioni mandare abſque metu violentiæ, ea nam-
que pertiuent ad juſtitiam principalem,ſeu injuſti-
tiam,judici ſuperiori de appellationis cauſa cognituro
reſervatam, & pertinentem, non tamen ipſa nullam
compoſitionem reddere queunt, ut locus ſit regulæ *l.*
4 §.*condemnatumſſ.de re judic.* ſcilicet ſententiam nul-
lam non mereri executionem, & judex, qui eam exe-
quitur, deferendo appellationi, ab ea vim facere, de
quo latiùs *ſuo loco* agendum eſt Deo dante *3.p. cap. 9.*
a princ.

99 Inſuper unum porrò neceſſarium eſt advertere; ut
appellatio, quæ prohibita extat per d. Concilij Trid.
13. *ſeſſ.25. de regul.* de quo ad principium à compoſi-
tione ſupradictarum controverſiarum, non ita abſolu-
tè intelligenda eſt; ſed tantùm quoad unum effectum
ſuſpeuſivum:ita probat Cardinalium declaratio ſuper
eodem capitulo,*verbo. amota omni appellatione,* in hæc
verba: Intellige ad effectum ſuſpenſivū,ſed cùm pro-
venit ſententiæ Epiſcopi,bene appellari poterit ad ef-
fectum devolutivum, ex congregationis ſententia in
una Hieracenſi *&c.* Hactenus de declarat.*fol.mihi* 436.

100 Ultimo loco pro hujus capitis complemento ani-
madverto, quòd licèt Ordinario talis compoſitio ſit
conceſſa ſuper controverſia in proceſſiunibus, aliud
erit dicendum de maleficiis, vulneribus, & delictis ibi
commiſſis; putà, inter exemptos,vel laicos, quia tunc
Judex, qui aliàs debet de eis cognoſcere,& animad-
verſio pertinet, punitio competit; Ita in ſimili dicit
Oldrad. *in ſuis conſiliis,* quem vide *in repertorio, verbo.*
compoſitio facta de contr. &c. & per id inquire conſi-
lium,quia in meis & aliis nunquam reperire potui,ſed
nihilominos doctrina in ſe juridica eſt.

101 Ulteriùs circa *hoc cap 13.de reform.ſeſſ.25* .de regu-
la, ut quamvis ex eo detur Epiſcopo facultas ad ſe-
dandas controverſias ortas inter ipſos regulares, in-
telligi tantùm debere, dicit Decianus *lib.2. conſil.65.*
*num.*10.quando ex ipſis contrnverſiis ſequitur ſcanda-
lum; ſi autem illud non ſequatur,non cognoſcet Epi-
ſcopus, quem etiam ſequitur Cænedus *in q.c.26.n* 17.
pro quo ſunt ponderanda illa verba ejuſdem Concilij
ibi 17.quæ perſæpe cum ſcandalo oriuntur.

102 Unum tamen quotidianum obiter non omittsm,
ut exempti omnes tam ſæculares, quàm regulares
quæcunque, etiam Monachi,ad publicas proceſſiones
vocantur, accedere compelluntur, iis tamen exceptis,
qui in ſtrictiori clauſura perpetuò vivunt, juxta Con-
cilij Trident.diſpoſitionem *cap.13.ſeſſ.25.de regul.* te-
nent etiam Zerola *in praxi Epiſc. 1. part. verbo pro-*
ceſſiones,§.2 Emmanuël Rodrig. *quæſt.reg.tom.3. q.36.*
Barboſ. *in remiſſ. ad idem Concilium, n.4.*Aloyſ. Ricc.
Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ.9. Gratian. *deciſ.232.*
Bald.*deciſ.339 par. 2.* chariſſimus mihi,ac doctiſſimus
Perex pe Lara *in tract. de anniverſa. & Capell,1.p.cap.*
24.num.14. Ioan. Franch. Leo *in theſauro fori Eccleſ.*
1.p.c.8.n.18. Joan.Hieronym.Campan.*diver.jur.canon.*
rubr.12.c.13.n.117. Marc. Aoton. *inſt.3.maior.l.2.tit.1.*
*n.55.*idem Zerola *in praxi, 1. par. §. excommunicatio*
cauſa materialis,ibi,ſecundò fall. Vivald. *in candelabro,*
*1.part.tit.de abſolutione,c.13.*Flamin. Pariſ. *de reſignat.*
benefic.lib.3.quæſt.11. num.18. Paul.Fuſc. *tract.de viſit.*
lib.2.cap.8.n.12. & cap. 15. num. 64. Cæned. *in quæſt.*
*canon. 26.numer.15.*qui *num.17. ad fin.* adducit ſacræ

103 congregat. declarationem 360. qua diſponitur, ſacer-
dotes etiam ſervientes in Eccleſiis equitum Hieroſo-
lymitanorum, poſſe ſimiliter compelli ab Ordinario,
ut interſint iis proceſſionibus. Quo quidem ſubla-
ta fuit antiqua Doctorum controverſia *in c.nimis, tl.2.*
de exceſſ.prælator. prælato. Felin. *in cap.dilecto, de offic.ordin.*
an ſcilicet, & quando potuiſſet Epiſcopus regulares
vocare ad proceſſiunes, nécne.

Regulares autem, qui abſunt à civitate ultra dimi- 104
dium milliare compellendi minimè ſunt, ut declara-
vit ſancta Congreg. teſte Gratiano *ubi proximè, n. 9.* 105
Aloyſ.Ricc.*Curia Archiep.Neapol. deciſ.*131. Barb. *in*
d.remiſſ. n. 7. Lara & Campan. & Leo. *ubi ſuprà,*& hi
duo ultimi idem dicunt de exemptis, qui ſunt nullius
diœceſis, vel extra civitatem in locis, io quibus ha-
bent plebem, qui cum illa plebe debent facere pro-
ceſſionem,juxta alteram ejuſdem Trid. declarationem
relatam ab eodem Ioanoe Franci. Leone, veluti etiam 106
hi regulares compelli non poſſunt ad proceſſiones
accedere eo io loco,in quo habent conſuetudinem le-
gitimè acquiſitam,non accedendi,prout ſit declaratum
à ſacra Congregatione rituum,ſe vidiſſe teſtatur Joan.
Hieronym.Campanill.*diverſ.jur.canon. rubr.12.cap.13.*
ſub n.117. poſt medium.

Et nota,quòd per idem Tridentinum,*ibi*,tam cleri- 107
ci ſæculares, quàm regulares, *&c.* ſacra Congregatio,
clericos omnes Diœceſanos, quamtumvis exemptos,
ſi beneficia etiam ſimplicia in Diœceſi obtineant, te-
neri, & compelli poſſe ab Epiſcopo, ut accedaot ad 108
proceſſiones, firmant Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſio.*
part.4.collecta 882.*in princ.*Barboſ.*in remiſ.ad Tri. ſu-*
per d.cap.13.ſeſſ.25.de regul. n.6. Bald. *deciſ.339. part.*
2.& hi duo ultimi quærunt, an procedat in clericis
nondum beneficiatis, ſed tantùm obtinentibus offi-
cium in Eccleſiis, & affirmativè reſpondent.

Sed major extat difficultas, an religioſi poſſint 109
ab Epiſcopo compelli, & cenſuris diſtringi, ut vadaot
ad publicas proceſſinnes? Et pluries per ſacram Con-
gregationem fuiſſe deciſum, non poſſe compelli, ſed
aſciſci,vocari,& allici,refert Quaranta *in ſumma Bul-*
larij,verbo, proſedentia, in fin. fol.339. & tenent Tho-
mas Sanch. *tractatu de matr. lib.7. diſput. 33. num.13.*
Emmanuël Rodrig. *in ſumma, tomo 1. cap. 74. num.4.*
allegans Gambar. *de offic. legat. lib. 8, cap. ult. num.7.*
Sed contrarium verius exiſtimo, ut poſſint ceoſuris
compelli tenent Gratian. *dec.232. num. 13.* quem re-
fert,& ſequitur Perez de Lara *de anniver.Capell.lib.1.*
c.24.num.14. Marcerat. *dec.35. dub.2.* Barboſ. *in rem.*
ad d.c. 13. num. 5. optimè, latéque Zerola *in praxi*
Epiſc.1.part.verbo proceſſiones,ſub §.1. & verſic.ad ſe-
cundam,& iterum verbo excommunicatio,de cauſa ma-
ter. §. 4. verſic. 2. qui loquuntur de compulſione per
cenſuras, pœnas pecuoiarias, aliiſque juris opportunis
remediis, optimè Enriquez *l.7.c.25.verſic. ut ſi voca-*
ti.& num.7.verſic. hinc ſequitur, aſſerentes oon ſolùm
poſſe Epiſcopum in hoc caſu procedere cenſuris Ec-
cleſiaſticis, ſed etiam aliarum pœnarum punitione,
Paul.Fuſcus *tract.de viſit.l.2. cap.8. n.12.* Cænedus *in*
quæſt. can.q.26. n.16. qui poſt Zerolam refert ſacram
Coogregat.Cardin.*declara.*32.ita ceoſuiſſe,regulares,
qui non acceduot ad proceſſiones ab Epiſcopo Indi-
ctas, poſſe ab eo puniri per cenſuras,& pœnas arbi-
trarias, & alia juris remedia.

Confraternitates tamen laicorum nequeunt com- 110
pelli,ſed allici,& iocitari,ut tradit Gratianus *d. deciſ.*
232. num.13. Perex de Lara *ubi proximè, num.16. &*
*17.*affirmantes, ita fuiſſe deciſum à ſancta Congrega-
tione, ſed ſi fecerint votum eundi, poſſunt compelli
ad obſervantiam voti, *l.profanos, C.de paganis, l.2.§.ſi*
decimam,ff.de pollicitationibus,cap.ex parte,de cenſibus.
Sed contrariam, imò quòd confraternitates laicorum
eodem modò poſſint compelli ad proceſſiooes acce-
dere,teſtatur, deciſum fuiſſe Papiæ Marcerat. *ejuſdem*
curia deciſ.66. Barboſa *in remiſſio. ad Concil. d. c. 13.*
ſeſſ.25.de regular.n.5.ante finem, & vide Sait. *dec.5.de*
officio ordin.

He

111 Hæ tamen proceſſiones,ad quas accedere, poſſit Epiſcopus compellere ſupradictos, debent eſſe publicæ,ut declaravit ſancta Congregatio, de qua, & qua-
112 les publicæ dicantur proceſſiones, & quales particulares,& de natura proceſſionum, & aliis difficultatibus,vide Capell. Tholoſa *deciſion.* 485. latè,& optimè Zerol.*in praxi Epiſc.1.p.verbo proceſſiones* Campanill. *diverſ.jur canon rubr.12.c.13.à n.117.fol.* 749 ad quos te remitto;cui conſonat,quod dicit Felin. *in cap. dilectus,n. 7. de offic. ord.* ut hujuſmodi proceſſiones, ad
113 quas religioſi compelluntur, debent fieri ex gravi, & urgenti cauſa, quod etiam cenſent Abb. *in cap. nimis prava.n.3.*& ibi optimè Marian.Socin. *ex n. 7. de exceſſibus prælatorum*,Cæned.*quæſt.can. 26. ſub num. 15.*

CAPUT X.

A duobus judicibus delegatis,ſeu & aliis, in eadem cauſa ſe invicem inhibentibus, hinc inde appellationi emiſſæ,quis eorum non deferens vim faciet,& qui,ſi exiſtant in diverſis Senatuum diſtrictibus, ad quem ſit recurrendum,ut uter vim faciat, declaretur:& generaliter quid,& quando à qualibet inhibitione,ſive perpetua, ſive temporali appellatio legitima dicatur.

SUMMARIUM.

Inhibitionis materiam qui tractent,n.1.
Ab inhibitione appellationi ſi non deferatur, an vis fiat, num. 2.
Inhibitio dicitur ſententia merè interlocutoria,n. 3.
Ab interlocutoria non licet appellari,n.4.
Inhibitio an ſit interlocutoria habens vim diffinitiva, num. 5.
Interlocutoria, quâ judex ſe competentem, aut incompetentem declarat,habet vim diffinitiva, n. 6.
Interlocutoriam habentem vim diffinitiva judex revocare non poteſt,n.7.
Inhibitionem poteſt idem judex revocare, & reformare, num.8.
Inhibitionis revocata,& repoſita effectus quales,ibid.
Inhibitionis revocatio an ſuſpendatur per appellationem, ita ut geſta à judice inhibito ſint attentata,n.10.
Et quid ſi contineat damnum irreparabile, aut ipſa revocatio haberet vim diffinitiva, n. 11.
Inhibitionis revocatio ſive expreſſa, ſive tacita per remiſſionem cauſa inferiori, non ſuſpenditur per appellationem,num. 12.
Inhibitio non cauſat gravamen irreparabile,n.13.
Ab inhibitione expedita abſque cauſa cognitione appellatio licita eſt,n.14.
Ab inhibitione canonicè expedita, ſive ab ejus revocatione appellationi non deferens vim non facit, n. 15.
Inhibitio non canonicè expedita juſtam reddit appellationem ſuſpenſivam,n.16.& 17.
Sententia nulla ſive interlocutoria, ſive diffinitiva, etiam aliàs privilegiata,executionem non meretur,n. 18.
Inhibitio minùs canonica nulla eſt, & inferiorem judicem non arctat,n. 19.
Inhibitio canonica ſit per cauſa cognitionem, & partis citationem,n.20.
Cauſa cognitio ad inhibitionem expediendam quemadmodum per ſuperiorem ſit adhibenda,n.21.
Inhibitio quibus de cauſis nulla reddatur,n.22.
Inhibitio quòd non cauſet attentata in notoriis, & in confeſſo & convicto,& quod illa cauſet etiam, ubi ſententia ſit privilegiata, quomodo intelligendum n. 23.
Inhibere poteſt ſuperior etiam in cauſis non appellabilibus, quando ſimul cum cauſa cognitione cognoſcit de natura appellationis an ſit privilegiata,n. 24.
Secus ſi ſubſequi ſine ſi cauſa cognitio, ſit omiſſa n.25.
Concil. Trident. ſeſſ 25. de reform.cap. 14. *declaratur, n.26.& à num.81.*
Inhibitionem non canonicam, & nullam de ſtylo Rota cauſare attentata quomodo intelligatur, n. 27. & ſeqq.
Stylus Rota extra Rotam non attenditur, n. 28.
Inhibitio temporalis qua, de qua in l.55. titul. 5. lib. 2. recop. *n. 29.*
Super ſeſſoria utuntur judices Eccleſiaſtici omnes, ut per aliquod tempus inferior ſuperſedeat in cauſa, donec exportentur acta, & ex eis ſe informet ad inhibendum,vel remittendum,n.30.
Inhibitio temporalis per aliquos dies an recipiat appellationem,n.31. & ſeqq.
Forma inducta ad actum perpetuum, non extenditur ad temporalem,n.32.
Iuriſdictio dilata non dicitur ablata,n.33.
Superſeſſoria ad quem effectum ſit inducta, & quibus caſibus locum habeat, n. 34.
Inhibitionem temporalem non poſſe expediri abſque cauſa cognitione,fundatur,n.35.
Inhibitio temporalis quod pariat inconveniens, n. 36.
Inhibitionem temporalem prohibet lex Regia etiam auditoribus, n. 37.
Ad abſolutionem appellantis non debet procedere ſuperior, niſi viſis actis,n.38.
Inhibitio temporalis eandem de jure ſolemnitatem requirit,quam inhibitio perpetua,n.39.
Inhibitio etiam temporalis, qua ſervatur forma, appellationem non recipit,n 40.
Forma omiſſio reddit actum ſui naturâ privilegiatum appellabilem,& attentatum inducit,n.41.
Inhibitionis requiſita habentur pro forma ipſius, juxta Trident.n.42.
Forma omiſſio vitiat actum,n.43.
Actis ad Principem exportatis per viam recurſus judex Eccleſiaſticus ex urbanitate tenetur ſuperſedere, n. 44.
Inhibitio virtute appellationis à diffinitiva requirit cauſa cognitionem,& in appellatione ab interlocutoria,n. 45, & 46.
Superſeſſoriam requirere cauſa recognitionem in puncto juris verius eſt,n.47.
Superſeſſoria ſtylus apud omnia judicia Eccleſiaſtica prævaluit,& vim non fieri decernit Senatus, n. 48.
Superſeſſoriam expedit judex contra partem, ut in aliquo actu ſuperſedeat,qua parte non citata revocatur; revocatio tamen intimatur,n. 49.
A judice dante ſe pro inhibito virtute inhibitionis legitima appellationi non eſſe deferendum, Senatus decernit,num.50.
A judice dante ſe pro inhibito vigore inhibitionis nulla, & non canonica,appellationi vel defertur, vel tertium genus datur,n.51.
Inhibitione expedita ab uno judice degente in unius Senatus diſtrictu contra alium in alio diſtrictu exiſtentem, quis Senatus pro tollenda violentia ſit adeundus, ubi tres caſus diſtinguuntur,n. 52.
Senatus is adeundus,ſub cujus diſtrictu eſt judex,à cujus inhibitione appellatur, n.53.
Appellatio proponenda eſt coram eo judice, à quo appellatur,n.54.
Appellationem an ſufficiat præſentare in officio notarij poſtea legendam judici, n. 55.
Inhibens judex à cujus facto dumtaxat appellatur, vim facit abſque ulterius dependentia, cujus diſtrictus attendendus eſt ad recurſum Regium,n. 56
Mandans committi delictum in alio territorio, quo diſtrictu ſit puniendus, n. 57.
Senatus is adeundus,ſub cujus diſtrictu ſtat judex, à quo appellatur,quia injuſtè dedit ſe pro inhibito,n.58.

Se atus quis adeundus, quando eſt appellatum à facto ſimul duorum judicum inhibentis, & inhibiti obtemperantis, exiſtentibus tamen in diverſis diſtrictibus, n. 59.

Cauſæ continentia dividi non poteſt, n. 60.

Senatus duo de eadem violentia cognoſcere, foret abſurdum, & inconveniens, n. 61.

Senatus quilibet pro tollenda violentia adiri poteſt, ubi appellatur à facto duorum judicum inhibentis, & inhibiti exiſtentium ſub diverſis diſtrictibus, n. 62.

Declaratur, quomodo ſit intelligendum, ibid.

In uno diſtrictu exiſtens, ſi emiſſa ſagitta occidat exiſtentem in alio territorio, ab utroque judice poteſt puniri, num. 63.

Mandatarius, & mandans delictum commiti in diverſo diſtrictu, ubi non punitur effectus, ab utrinſque diſtrictus judicibus poſſunt puniri, n. 64.

A conſervatore inhibente ordinario appellationi emiſſa, an non deferens, vim faciat, n. 65.

Ab inhibitione per conſervatorem expedita, nulliter tamen appellationi deferendum, n. 66.

Conſervatoris juriſdictio fundatur in notoria, & manifeſta injuria, & violentia, n. 67.

Qualitas attribuens juriſdictionem priùs apparere debet, n. 68.

Qualitas juriſdictionis ſufficit, quòd in libello deducatur ad tribuendum juriſdictionis exercitium, n. 69.

Qualitatem juriſdictionis non ſufficit deducere in libello, etiã quoad ejus exercitium, ſi a principio ſit negata, n. 70.

Quia tunc debet ſummariè, plenè tamen, probari ipſa qualitas, ibid.

Juriſdictionis defectus aliis major reputatur, n. 71.

Inhibitio non expeditur a non habente juriſdictionẽ, n. 72.

Ab inhibitione non canonica appell. legitima dicitur, n. 73.

Conſervator, ſi orta controverſia juriſdictionis non conquieſcat, ut arbitri eligantur, & litem dirimat, vim facit ſi appellationi non deferat, n. 74.

Concil. Trident. ſeſſ. 13. refertur, quòd ſi ponitur competentiam juriſdictionis ortam inter conſervatorem, & ordinarium, arbitri dirimant, interimque in cauſa conquieſcatur, ibid.

A judice conquieſcere debente, & procedente ad ulteriora, licita eſt appellatio, n. 75.

A judice procedente poſt oppoſitam declinatoriam appellari licet, n. 76.

Inhibitio expedita tempore, quo judex debet conquieſcere, eſt nulla, n. 77.

Inhibitioni de facto expedita per conſervatorem ordinarium parere non tenetur, n. 78.

De inhibitione minùs canonica, & de injuſta contra jus idem eſt judicandum, n. 79.

Judex quilibet an poſſit cognoſcere; an ſua ſit juriſdictio, & an queat ab alio inhiberi, n. 80.

Inhibitionibus frivolis, & contra jus expeditis, non eſt per judicem parendum, n. 81.

Trident. plura decreta determinantia in aliquibus caſibus eſſe exequendam ſententiam inhibitione non obſtante, declarantur, n. 82.

Trident. decretum in aliquibus caſibus non ſolùm permittit executionem, tollendo appellationem, ſed ultrò procedit tollendo inhibitionem, n. 83.

Inhibitio non arctat, ubi princeps aliquem actum permittit, non obſtante inhibitione, n. 84.

Dictio (nulla) negativa univerſalis omnia excludit, n. 85.

Dictio (quicunque) eſt apta comprehendere caſus omnes etiam expreſſis majores, n. 86.

Dictio (quoquomodo) includit ea, quæ aliàs non comprehenderentur, n. 87.

A duobus judicibus ſe invicem inhibentibus appellationi emiſſa per utranque partem, quis non deferens vim faciat, n. 88.

Reſcripto ulteriùs prævalente, alter judex in eadem cauſa inhibere non poteſt, nec juriſdictione uti, n. 89.

Inhibitionis anima eſt juriſdictio, n. 90.

Reſcriptis à duobus judicibus pro utraque parte impetratis, qui valido utitur, poteſt inhibere, & vim nullam facit inhibendo, ſed alius, n. 91.

Reſcriptorum duorum ab utraque parte impetratorum quod prævaleat, n. 92.

Reſcriptum ſecundum ut priori prævaleat, triplex prioritas requiritur, n. 93.

Competentia inter duos delegatos ad invicem ſe inhibentes diverſorum reſcriptorum virtute ab eis ſimul dirimitur, qui ſi diſcordent, arbitri eliguntur, n. 94.

Judex quilibet etiam delegans cognoſcit, an ſua ſit juriſdictio, n. 95.

Violentia a duobus delegatis ante competentiæ determinationem, & poſt eam poteſt deduci per Senatum ex reſcriptorum inſpectione, n. 96.

Senatus quis violentia adeatur, quando appellatur à duobus judicibus ſe invicem inhibentibus, degentibus in diverſis diſtrictibus, & quid quando ab uno tantùm appellatur, n. 97.

1 NON minùs uſitatæ ſunt in ſupremis Tribunalibus per difficiles præſentis capituli quæſtiones, nam licet inhibitionum materiam latè ſint proſequuti nonnulli, ut videre libet per Veſtrium *in praxi ko* .Cu. Vitall. *in tract. clau. in clon. oppe l. rem.* Mandoſ. *in tract. de inhibitic.* Lancelot. Robert. *de ottenta. 2. part. cap. 20.* Martam *in compilatio. deciſ. titul. de inhibitionibus, tom. 1.* Card. Tuſc. *pract. conclus. tom. 3. litera I. à concluſ.* 140. & per nonnullas declarationes 2 Cardin. *ſuper c. 1. ſeſſ. 13. de reform.* quas adducit Barboſa *in remiſſio ad idem per totum*, & alij paſſim: nihilominus tamen nullus difficultatum, de quibus agimus, meminit. Quapropter non inutile videbitur, in medium priùs illam præmittere generaliter, an ab inhibitione appellationi emiſſæ judex non deferens vim faciat, & ut judex Eccleſiaſticus vim nullam inferre queat, ſi ab inhibitione ſuperioris appellationi interpoſitæ non deferat: probatur fortiter, nam inhibitio à judice expedita dicitur ſententia interlocutoria merè: ita tenent Panorm. & alij *in cap. tuam col. 2. de ordine cognit.* optimè Philipp. Franch. *in c. cum ceſſante, n. 46.* 3 *verſ. 12 inhibitoria ſeu*, &c. *de appell.* & ibi etiam Præpoſi. Federicus Senen. *in conſil. 96. factum, & alias 93. incipit factum*, Doctores *in cap. etiam, de ordine cognitio.* Socin. *conſil. 99. Seren. n. 11. in 3. volum.* quod etiam dicit Aceti. *conſil. 75. diligenter, column. 4. ſub verſic. his premiſſis*, Rebuff. *in repetitione, l. quod juſſit, in princ. n. 85. ff. de re judic.* Lancelot. Robert. *de attentat. 2. part. c. 20. poſt inhibitionem in præfat. quæſt. 1. num. 30.* & ita nempe interlocutoria appellatur inhibitio in ſui deſcriptione, quam videre eſt per eundem Lancelotum 4 *ibi num. 7.* Quintilian. Mandoſ. *tract. de inhibitio. q. 17. num. 4.* ſed ab interlocutoria non licet appellare, juxta diſpoſitionem ſacri Concilij Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c. 20.* de cujus declaratione latè egimus, & curavimus *ſuprà, c. 1. hac 2. p. per totum*, & ibi in ejus corroborationem multa adduximus: ergo ſi appellatio emittatur, juſtè poteſt judex delationem denegare.

Et poſt hæc omnia ſcripta hoc ſolo fundamento inveni Quintilianum Mandoſ. *in tractat. de inhib. q. 76.* dicentem, ab inhibitoria non appellari, vel appellari eo modo, quo ab interlocutoria mera de jure civili, cujus effectus non ſuſpenditur per appellationem. Et 5 confirmatur, cùm nec valet, dici talem interlocutoriam vim habere diffinitivæ, quatenus juriſdictionem judicis inhibitio tollit, vel ſuſpendit, ejúſque manus ligat, adeò ut ad ulteriora valeat procedere abſque metu, ſeu reatu attentati, juxta quæ latè Lancel. Mandoſ. *ſuprà* citati dicunt argumento illius doctrinæ, qua conſtat, illam dici ſententiam interlocutoriam

vim

vim habentem diffinitivæ, quia judex ſe competentem,
vel incompetentem pronunciat; *ex gloſſ. ſingulari, in
auth. habita in fin. C. ne filius pro patre.* Rom. *in ſingulari*
129. Afflict. *in deciſ. Capellæ Tholoſ. quæſt.* 88. Guido
Papæ *in deciſ. Delphinali, quæſt.* 10. *ſi judex*, Cornèus
in ſingulari §. incipit ſententia. Felin. *in c. qualiter, in princ.
colum. 5. de accuſ.* Decius *in cap. pervenit 2. de appell. in
fin.* Doctores *in cap. ſignificanti, de offic. delegati*. Iaſ. *in
l. 2. n. 38. ff. ſi quis in jus vocatus non ierit*, Rebuff. *in
l. quod juſſit, in præfatione, n. 43. de re judi.* Valaſc. *conſ.
47. per totam* & alibi paſſim; quoniam ſi propterea inhibitio
diceretur habere vim diffinitivæ: ſequeretur
7 exinde revocari, nec reponi poſſit iterum à ſuperiore,
ipſam expediente, juxta ea, quæ vulgariter expendunt
Doctores *in cap. cum ceſſante, de appell. in d. l. quod juſſit*,
& nos latè *ſupra 5. p. c. 5. à n.* 26 judicem revocare gravamen,
ſeu interlocutoriam, habentem vim diffinitivæ,
nequaquam valere, ſicuti nec ipſam diffinitivam.
8 Sed hoc eſt falſum, quia judex ſuperior, qui inhibitionem
expedivit, ipſam qui jure optimo iterum reponere,
& reformare, ita conſuluit Federicus de Senis *in
ſuo conſil. 84. quod incipit, factum ſic ſe habet*, ſequitur
Butriga *in cap. cùm teneamur*, ubi Panormit. *ad fin. de
appel.* Philipp. Franch. *in d. c. cum ceſſante, num. 46. verſicul
10. inhibitoria, & c.* ubi dicunt, quòd inhibitio, quæ
fit per judicem ad quem, eſt interlocutoria, & ideo
poſſe revocari, & mutari per eundem judicem quandocunque:
idem tenet etiam Rota *in deciſione 1. alias
138. ſi appell. de offic. delegati in novis, & in deciſion. 65.*
9 *alias 465. ſi appelletur, de appell. in novis*, quales autem
ſint effectus inhibitionis repoſitæ, & moderatæ, vide
latè per Lancelot. *de attenta. cap. 20. limit. 2. per totam*,
quod maximè procedit, cùm & ipſa revocatio, ſeu moderatio
inhibitionis adhuc dicatur interlocutoria,
quemadmodum & ipſa inhibitio, tenent Federic. Butriga
Franch. & cæteri modò relati. Socinus *conſil. 97.
Sereniſſimus, num. 11. in 3. volum.* Rebuff. *in d. repetitione,
l. quod juſſit in præfatione, n. 85.*
Qua de cauſa rectè puto procedere Romæ doctrinam
*in dict. deciſ. 1. alias 138. ſi appellatur, de offic. delegati,
in novis*, & deciſionem 65. aliàs 465. *de appellat. in
novis*, ſequutas per Lancelot. *loco ſuperrimè citato n. 5.*
affirmantes contra Alexand. ſequutum Federic. de
10 Senis, contrarium illos ſentire, illum in *in conſil. 98. incip.
Nicol.* illum *in conſil 63. In cauſa, num. 4. lib. 3.* quòd
etiamſi ab hujuſmodi revocatione fuiſſet appellatum,
nihilominus ſententia, & proceſſus factus per primum
judicem inhibitum, dicuntur eſſe validi; quia
talis appellatio, tanquam à merè interlocutoria emiſſa
non ſuſpendit inhibitionis repoſitionem, & moderationem,
imò ea non obſtante, poteſt ad ulteriora, ad
ejúſque executionem procedere, abſque metu attentati,
ex Lancelloto, & aliis *ibi*, & juxta doctrinam, ſeu diſpoſitionem
Concilij Tridentini *ſeſſione 24. de reform.*
11 *cap. 20. & l. ante ſententiam ff. de appell. recipien. & l. ante
ſententiam, Cod. quorum appellatio. non recipia.* quod
aliud foret dicendum, ſi hujuſmodi revocationis ſententia
haberet vim diffinitivæ, vel damnum irreparabile,
*ex dict. cap. 20. Concil. Tridem. & l. 2. ff. quorum appellat.
non recip.* & nos copiosè *ſuprà, ſecunda parte, in
capite 5. per totum.*
Et non ſolùm à revocatione expreſſa, ſed nec etiam
à tacita, quæ fit per remiſſionem cauſæ factam à ſuperiore
inferiori inhibitò (putà, ob non juſtificatam appellationem)
quia talis appellatio à remiſſione cauſæ,
& ſic conſequenter à tacita revocatione inhibitionis
12 appellatio interpoſita non ſuſpendit, nec obſtat, quominus
inferior inhibitus in cauſa queat procedere, ut
tenet Lancelotus *jam citato loco, limitatione tertia,
numero quarto, & quinto.* Mando. de *inhibitione, quæſtione
vigeſima ſexta*, imò & quòd gravamen illarum per
inhibitionem non ſit qualificatum, ſcilicet, irreparabile,
& ſimiliter ſentit bene Mando. *loco ſupra citato* 13
dict. quæſt. 66. à n. 9.
Facit inſuper ad propoſitum, quod dicit Franc. *in
cap. 1. num. 14. de appell.* & Lanfranc. *deciſ. 466. ſi judex*,
Lancelotus *in dict. cap. 20. in præfatione num. 520.* Car- 14
din. Tuſc. *in practica concluſione 141. num. 4. & 5.* & per
Philippum Franc. *in cap. dilecti, num. 14 de appellatio*,
dicit Eſcacia *de appellat. quæſt. 03. num. 1.* quibus locis
illud determinant, quòd ſi judex omiſſa cauſæ cognitione
deveniat ad inhibitionem, eſſet tunc juſta cauſa
appellandi, poſſétque ab eo appellari, ergo ſequitur
per argumentum ab ſpeciali, & à ratione ceſſante;
quod ipſius inhibitionis expeditio ſola per ſe (illis
non concurrentibus) non eſt ſufficiens, juſta, nec
legitima cauſa appellandi, Felin. *in cap. dilectus 2. de
reſcript.*
Ex quibus, quæ ſingularia, veriſſimáque ſunt, & 15
aliis (quæ omitto, ne te detineam diutiùs, illam in hac
materia regulam deduco: judicem Eccleſ. violentiam
nullam facere, nec omittere, ſi appellationi interpoſitæ
ab expeditione canonica inhibitionis, ſeu ejus revocatione,
tanquam à merè interlocutoria ſententia
non detulerit; quam regulam ultra fundamenta à nobis
tradita praxis ſupremorum tribunalium ita confirmavit
hoc & approbavit ut praxim. Et quotidie videmus
in caſu vim non fieri, declarari, judicíque cauſam
remitti, & in hoc jure utimur.
Hanc tamen regulam velim intelligas, ut procedat, 16
quando ipſa inhibitio, ſeu ejus repoſitio, & revocatio
canonicè facta ſit; ſecùs autem quando inhibitio non
canonicè expediatur à ſuperiori; quia tunc vim faciet
judex, ſi appellationi ab ea interpoſitæ non deferat;
cum eo caſu juſta cenſenda erit appellatio. Quo ſenſu
accipiendam puto Abbatis Panormitani doctrinam *in
capite cùm veniſſent, numero quinto, de reſtitutione in
integr.* dicentis, inhibitiones contra jus factas inducere
nullitatem actus quantumcunque ab ipſa inhibitione
non fuerit appellatum, quatenus ſupponit à tali
inhibitione non canonica poſſe appellari. Idem tenet
Decius *in conſil. quadringenteſimo ſexageſimo viſo, numero
vigeſimo, libro tertio.* Pariſius *conſil. 108. divino
jure, numero decimo, & ſequenti, libro primo.* Lancelotus
ubi ſuprà, limit. 5. num. 8.
Comprobatur fortiùs iſthæc noſtra limitatio ex
his, quæ nuper diximus per Francum *in capite primo,
numero decimoquarto, de appellatio.* & Lanfran. *deciſione
quadringenteſima ſexageſimaſexta, ſi judex.* Lancelotum
Robertum *in dict. capite vigeſimo, in præfatione,
quæſtione quarta, numero centeſimo vigeſim.* Card. Tuſcum
*pract. concluſion. centeſima quadrageſimaprima, numero
quinto, tomo quarto*, quòd ſi judex omiſſa cauſæ 17
cognitione, pervenerit ad inhibitionem; juſtam
tunc eſſe, & legitimam cauſam appellandi ab ipſa inhibitoria,
quatenus minùs canonicè à judice expedita
fuerit (ut ſtatim videbimus) quibus quidem evidenter
probatur, à non canonica inhibitionis expeditione
legitimam eſſe appellationem, eíque à judice neceſſariò
deferendum, licèt à ſola inhibitione, cui hæc qualitas
deficit, appellari non poſſit.
Cujus rei ratio pendet *ex regul. l. 4. §. condemnatum,
de re judicata*, & quæ nos, Deo dante, in ſui comprobationem
cumulavimus *infrà, 3. p. cap. 9.* quam etiam
illuſtrant Doctores ibi, & Gratian. *in regula 326.* Afflictis
deciſ. 823. Capicius *deciſione 167. numero 3.* Guido
Papæ *deciſ. 650 num. 2.* Menoch *de adipiſcend.
remedio 4. à num. 2.* Menoch. *de adipiſcend. remed. 4. à
num. 844.* idem *de arbitra. quæſt. 98. à numero 6.* Octavia.
Chaquer. *in deciſion. Pedemontan. deciſione 142.* 18
& alibi paſſim; ex qua omnes uno ore profitentur, ſententiam
ſive diffinitivam, ſive interlocutoriam, quantumcunque
alias privilegiatam à jure, ut non obſtante
appellatione exequatur, non procedere, nec intelligi,
quando

quando ipſa ſententia aliquo defectu ſive juriſdictionis, ſive citationis, ſive ordinis omiſſi, alterius cujuſcunque actus ſubſtantialis judicij, vel actus neceſſarij, nullam eſſe conſtet; quia lex, vel diſpoſitio de ea exequenda mentionem faciens, ſemper intelligenda eſt de ſententia valida; non autem de nulla ex præfatis Doctoribus, & latè à nobis explicatur *dicta tertia parte, capite nono, à principio.*

19 Cùm igitur verùm ſit, inhibitionem minùs canonicè expeditam, nullam eſſe & nullius effectus, inferioremque nullo modo arctet, ut conſtat ex diſpoſitione ſacri Concilij *ſeſſione* 22. *cap.* 7. cujus ſunt verba: Legati, & Nuntij Apoſtolici, Patriarchæ, Primates, & Metropolitani in appellationibus, ad eos interpoſitis, in quibuſvis, tam in admittendis appellationibus, quàm in concedendis inhibitionibus poſt appellationem ſervare teneantur formam, & tenorem ſacrarum inſtitutionum, & præſertim Innocentij IV. quæ incipit: Romana quacunque conſuetudine etiam immemoriali, aut ſtylo, & privilegio in contrarium non obſtantibus, aliter inhibitiones, & proceſſus, & inde ſequuta quæcunque ſint ipſo jure nulla: idem etiam probat text. *in cap. Romana, cum §. ſi vero & ſi autem,* (renovatus per Tridentini decretum *de appellationibus in* 6. notant Speculator *tit. de appell. §. de officio, verſic. ſed quæritur.* Felin. *in cap. dilectus, el ſecundo. column. penult. de reſcriptis.* Geminianus *in dict. cap. Romana, §. ſi autem, & ſi verò,* Maranta *de ordine jud. ſexta parte, tit. de appell. num.* 196. *fol.* 195 & in terminis d. Concilij ejus mentionem faciens tenet Gratian. *in regul.* 40. *in princip.* Gondizalvus de Pax *in prax. quinta part. tom.* 2. *cap. unic. n.* 24 Lancelotus Robertus *de attent. ſecunda parte, cap.* 20. *in præfatione, quæſtione* 5 *num.* 165. qui omnes dicunt, hoc decreto renovatum eſſe in totum, & per omnia *dict. cap. Romana, cum ſuis §. de appellat. in* 6. Rota *deciſione* 6. *de appellat. in antiquis,* Matta *in compilat. deciſione tomo* 1. *titulo de inhibition. cap.* 10. *&* 11. Ioachi. Minſing. *deciſione* 87. *part.* 3. Gaſpard Guillelm. *in Rota deciſione* 81. *&* 130. *& deciſione* 219. *parte* 3. Marqueſſan. *de commiſſio ſecunda parte, cap.* 1. *num.* 52.

20 Tunc namque dicitur ſecundùm magis receptam, & communem ſententiam canonica inhibitio: quando facta fuit prævia cauſæ cognitione, & citata parte, ut teſtatur Gouvarruvias *in practicis quæſt. cap.* 24. *num.* 3. ubi alios ad id allegat. Robertus Marant *ubi proximè, in dict. titulo de appell. t. num.* 196. Deciſio Rotæ 54. aliàs 412. *ſi appelletur, num.* 2. *de appell. in novis,* & deciſio 75. aliàs 337. *nota quod a tentata, de appellat. in antiquis* Pariſius *conſilio* 372. *in cauſa num.* 15. *libro quarto.* Roland. à Valle *conſilio* 372. *in cauſa n.* 15. *libro quarto,* Roland. à Valle *conſ.* 77. *viſo num.* 24. *libro ſecundo, tomo primo.* Ruinus *conſ.* 61. *in lite, num.* 28. *lib.* 5. ubi alios allegat Oxaſcus *deciſione Pedemont.* 5. *cer o die, ſub num. ſept.* Felinus *in cap. dilectus, el. ſecundo, n.* 24. *de reſcript.* Vitall. *in tractatu clauſul. in clauſula nihil innovari.*

21 Quonam modo hæc cauſæ cognitio ſit adhibenda à ſuperiori, anteaquam inhibeat in appellatione ab interlocutoria, vel à diffinitiva, vide exactè per Lancelotum *de attentat. d. parte, cap.* 20. *in præfatione, à num.* 12. *& a num.* 133. ubi circa interlocutoria, & per Gondixalvum de Paz *in dict. cap. unic. a num.* 24. ubi ad amuſſim in praxi, & in theorica multa videbis, Marantam *locis ſuprà citatis,* & Tuſchum *practi. concl. tom.* 4. *litera I. concl.* 144. *per totam, & locis ubi ſuprà.*

Quamplures inſuper ſunt cauſæ, quarum defectus inhibitio nulla redditur de jure, congeſſit Lancelotus Robertus *in ſæpe relato loco,* 2. *part. cap.* 20. *à n.* 6. *cum pluribus ſequentibus, & in limitationibus principalib. prima, & ſeptima,* & alibi paſſim, quas omnes per te videre poteris: ſufficiet enim ita clarè diſcretum lectorem in via ponere, quò queat facillimè huic noſtræ eaſdem doctrinas applicare: itaque ubicunque inveneris inhibitionem non canonicè expeditam, vel alias nullam de jure reputatam, quæ ſcilicet, peccat in aliquo, quod de ſui natura eſſet neceſſarium, ibi debes appellationem admittere, cùm juſta, & legitima reputetur; poteſque applicare regulam *d. l.* 4. *§. condemnatum ff. de re judicata,* ex his quæ ſatis ſurſum comprobavi.

Et priùs, ut hinc ad alia abeamus, unum porrò erit neceſſarium in materia inhibitionis concordare, quod quemadmodum apud Doctores invenitur ſcriptum, magnam parit confuſionem; dicitur enim per allegatos à Lanceloto *in prima limit. princ. d. c.* 20. quòd inhibitio minùs canonica non facit, nec cauſat attentatum, vel quando fiat, & expediatur contra jus, ut quando appellationis frivolæ virtute decernitur, vel aliàs in caſu, in quo à jure appellatio prohibetur, ut in convicto, & confeſſo, & in notoriis, & ſimilibus; aliter etiam videmus, quòd in his caſibus inhibitio attentata faciat & cauſet, ut probatur *in cap. Romana, §. ſi autem, poſt ſententiam, in caſu jure prohibitis* &c. *de appellat. in* 6. renovatam per Tridentin. *ſuprà,* quod ſic explica, ut 23 24
textus procedat; quando ultra cauſæ cognitionem, quæ in cæteris adhiberi debet, alia adhibetur cognitio de cauſa juſta, vel injuſta appellationis, & an appellatio recipienda ſit, vel non, per acta proceſſus, quia tunc quando judex ſuperior ita cœpit cognoſcere, poteſt etiam in caſibus non appellabilibus inhibere inferiori, quia omnino debet in executione ſuperſedere ſententiæ, ut advertit ex aliis Gondixalvus de Paz *in praxi,* 5. *part. tom.* 2. *cap. unic. num.* 14. Maranta *tit. de appellat. num.* 196 *&* 197. quomodo accipienda ſunt quæ dixit Lancelotus etiam *in dict. præfatione, quæſt.* 5. *num.* 150. *cum ſequentibus,* & idem Lancelotus *ubi ſuprà ampliatione* 1. *per totam;* ſecus autem eſt dicendum, quando præfata cauſæ cognitio omiſſa fuit, quia tunc inhibitio non facit attentata, ob quòd ei jus reſiſtit, ut tenet Pax, & alij citati; & ſic procedant quæ Lancelot. cumulat *in dict. cap.* 20. *in prima limit.* & ita ſunt intelligenda, quæ *infrà lib.* 3. *cap. fin.* & in terminis hujus declarationis expreſſè faciunt etiam, quæ dixi *eodem libro* 3. *cap.* 15. *à numero* 68. ubi tractavi de judice ſuperiori, quando poſſit cognoſcere, an appellatio ſit legitima, & admittenda, nécne, ubi in hoc propoſito plurimos Doctores citavi, quos vide. 25

Et in hunc ſenſum accipienda Concilij Tridentini decreta *ſeſſione* 24. *de reform. cap.* 10. *& ſeſſione* 25. *de reformat. cap.* 14 ubi diſponitur, quòd non obſtante quacunque inhibitione ſuperioris ſententia Epiſcopi ſuper viſitatione, aut morum correctione, aut concubinatu executioni mandetur, quia debent ea decreta intelligi, quando inhibitio à ſuperiori data eſſet abſque eo, quòd appellatio priùs juſtificata eſſet ex actis proceſſus primæ inſtantiæ, ſecus autem ſi ea præmiſſa expediretur inhibitio, quia tunc rectè decerni poteſt, ut tenet, intelligitque, & explicat d. Conc. decreta Gondizalvus de Pax *in dict. cap. unic. num.* 14 *per totum* quod an verum ſit, *inferiùs* apparebit *à num.* 81. *cum ſequentibus,* ubi conſideravi, eſſe ſpecialiſſimum in caſibus Tridentinorum decretorum, ut nulli inhibitioni obtemperetur, imò ea non obſtante ſit Ordinario permiſſa innovatio, ſeu executio. 26

Declara inſuper ea, quæ cumulat Lancelotus *in ſæpe citato loco, ampliatione* 11. affirmans, quod de ſtylo Rotæ inhibitionem non canonicam, ſeu aliàs nullam, & injuſtam facere attentata, reddens ibi rationem ſtyli, de quo etiam per Marqueſſanum *in tractatu de commiſſio, ſecunda parte, cap.* 1. *num.* 53. ut hic ſtylus, quantum ad nos attinet, non eſt inconveniens, quominùs procedat regula *ſuprà* tradita, viro ſcilicet fieri, ſi non deferatur appellationi ab inhibitione non canonica, & invalida: imò potiùs etiam ſtante dicto ſtylo 27

appellatio

appellatio ſuſpendit talis inhibitionis effectum devol-
28 vitque ad ſuperiorem cauſam juxta titulum *ff. nihil
novari appellatione pendente*, & ea, quæ *ſuprà* diximus.
Deinde quia dictus ſtylus procedit in Rota, non autem
extra ipſam, ut tenet & advertit Lancelotus *prima li-
mitat. princ. num. & ſequenti.* ubi etiam inquit ex aliis
authoritatibus, quòd ſtylus Rotæ non attenditur ex-
tra curiam in lite vertente partibus, ubi allegat ad
hoc, plures deciſiones Rotæ: vide quod latè *ſuprà* 1.
p.3. a num.19.

Hodie tamen ex nova diſpoſitione ſacri Concilii
Trident. *dict. ſeſſ.22. de reformatione, cap.7.* hic ſtylus
non poteſt procedere, nam cùm per ipſum renovatum
ſit *cap. Romana, de appellationibus in 6.* illque in omni-
bus, & per omnia cuſtodiri decernitur, omnino ad jus
commune redactum eſt, facta expreſſa derogatione cu-
juſque conſuetudinis, ſtyli, & privilegii, *ibi*, ſervare
teneantur formam, & tenorem ſacrarum conſtitutio-
num, & præſertim Innocentii Quarti, quæ incipit Ro-
mana, quacunque conſuetudine etiam immemoriali,
aut ſtylo, & privilegio in contrarium non obſtantibus,
&c. & hoc ita etiam, licèt in caſu quodam particulari,
animadvertit Lancelot. *diſt. cap.20. in præfatione, quæ-
ſtione 5. num.165.* & probatur etiam expreſsè in nova
Cardinalium declaratione ſuper ejuſdem Concilii de-
creto *ibi*, cap. *Romana, de appellatio. in 6.* ſervari debet
etiam appellationibus ad Sedem Apoſtolicam inter-
poſitis, *&c.*

29 Hæc omnia, quæ hactenus dicta ſunt, locum tan-
tùm obtinent in inhibitionibus perpetuis (ut vides) à
nunc autem inquirendum eſſe, quid in temporalibus
dicendum, neceſſitas, & utilitas ſuadent. Et quoniam
eſt frequens quæſtio; imò de tali inhibitionibus genere
rarò apud Doctores mentio ſit, eam ad partes, quàm
citiùs potuero, examinabo. Et in primis, hujus dupli-
cis generis inhibitionis temporalis ſcilicet. & perpe-
tuæ meminiſſe reperio legem Regiam 55. *titulo 5. lib.2.
recopilacion.* ibi: *No ſe de inhibicion alguna aunque ſea*
30 *temporal. &c.* iterum, ibi: *que ningun Oydor ſe manero
pueda dar inhibicione perpetua, ni temporal, &c.)* & iſta
temporali inhibitione utuntur nonnulli ſuperiores ju-
dices Ordinarii, vel delegati, de cauſa appellationis
cogniturі, quæ præcipiunt inferiori, ut per aliquod
tempus neceſſarium ad transferendum proceſſum, & ſe
ex ejus actis informandum de legitimis appellationi-
bus, in cauſa, & ſententiæ executione ſuperſedeat, ut
notant Paz, & Zerola ſtatim citati, de quo idem *in l.54.
antecedenti d. tit. 5. eodem lib.2. recop* ibi: *Y mand r ſob e
ſer en la execucion*, & iterum: *Y que antes de inhibir mã-
dar ſobre ſer. &c.* & idem probatur *in l.11. tit. ul. 2. lib.3.
recopilac* quapropter non abs re eſt, ut hoc genus inhi-
bitionis temporalis, *ſobre ceſſoria*, à nonnullis pragma-
ticis appellata, ſumpto vocabulo à ſuperſedere, quod
ſignificat dilationem, donec aliquid ſit: text. eſt *in* c.2.
ibi. donec Romanum Pontificem conſulant, executioni
ſuperſedeant utrarumque, &c. *de offic. delegati.*

31 Quo cognito, videtur judicem Eccleſiaſticum vim
non facere, ſi ab hac temporali inhibitione, à ſuperiori
expedita, appellationi emiſſæ non detulerit. Primò,
quia talis inhibitio per aliquot dies nullius, vel ſaltem
modici, & parvi judicii eſſe poteſt: textus eſt *in l. ſi de-
bitori*, ibi, nec enim damnum magnum eſt in mora
modici temporis. (*ff. de judiciis*, ſed ubi conſideratur
modicum, & temporale præjudicium non plenum,
minimè etiam admittitur appellatio, *lib.1. cum ratione,
Codice ſi de momentanea poſſeſſione fuerit appell.* ubi
ideo in poſſeſſorio negatur appellatio, quia non per-
petuum, ſed temporale & momentaneum eſt ejus præ-
judicium, interim dum ſuper proprietate, & judicio
plenario terminatur lis: ergo idem dicendum venit in
appellatione ab hac inhibitoria.

Secundò, quia forma, & ſolemnitas in jure deſcripta
inhibitionibus, prout eſt cauſæ cognitio, & citatio par-
tis, locum habet in perpetuis, de quibus tantùm lo-
quuntur jura, & Doctores hucuſque à nobis relati,
non verò in temporalibus, ut ex his patet; ſed forma,
& ſolemnitas requiſita, & tradita à lege, ſeu diſpoſi-
tione alicui actui perpetuò adhibenda, non extenditur
ad eundem actum temporalem, ſeu ad modicum tem-
pus celebratum; textus eſt *in clem.1.* ibi, ad tempus
modicum faciendas declaramus non extendi, &c.) *de* 32
rebus Eccleſiæ non alienan. ubi, & alibi paſſim Doctores
notant; ergo præfatæ formæ omiſſio inhibitionis non
debet vitiare temporales, quo caſu ceſſat jam regula,
lib.4 §. condemnatum, ff. de re judicata. de qua *ſuprà* dixi
ad inhibitionem perpetuam, imò manet talis inhibitio
in meris terminis interlocutoriæ ſententiæ, à qua re-
gulariter non appellatur, ut in perpetua diximus ſo-
lemniter expedita.

Maximè quia per talem inhibitionem ad tempus, 33
& cui ſatisfieri ſtatim poteſt, non dicitur ablata juriſ-
dictio, quia quod differtur, non aufertur: textus eſt *in l.
quoties, Cod. de precibus Imp. offerendis*, ita in ſimilibus
terminis (nempe dum acta ad principem trahuntur, ad
quem clericus oppreſſus confugit) dicit Octavianus
Cacherian. *in deciſionibus Pedemontanis, deciſione 30.
n.18 ad fin.*

Et huic praxi, & generi inhibitionis aſſentitur Gon- 34
dixaldus de Paz *in praxi, 5. part. tomo 2. cap. un. co, nume-
ro 14. verſiculo ſolene tamen nonnulli, fo e 58.* ubi dicit,
quod nonnulli ſuperiores eo ipſo, quòd appellans co-
ram ipſis præſentatur cum Apoſtolis, ſi eſt excommuni-
catus, ſolent eidem dare mandatum, quo præcipiunt
judici inferiori, ut per quindecim dies, vel aliud cer-
tum tempus excommunicatum abſolvat. Vel quando
cauſa eſt criminalis; ut ſuperſedeat executioni ſenten-
tiæ per aliquod certum tempus, interim dum acta pro-
ceſſus ad ipſos tranſportentur, quibus viſis, & inſpectis,
vel ad inhibitionem perpetuam, vel ad remiſſionem
cauſæ deveniant, cujus etiam ad idem meminit Zerola
*in praxi Epiſcop. ſecunda parte, verbo appellatio. § nono
quæritur.*

Hanc etiam partem defendere curant nonnulli ex
doctrina Andreæ Gaill. *lib.1. obſervatione 144.* conſti-
tuente differentiam inter appellationem à diffinitiva,
& ab interlocutoria, ut in illa judex ſuperior ſtatim
cum citatione poſſit inhibitionem expedire, in iſta au-
tẽ non cuivis reddit rationem ibi: ex quo conſtat ante
citationem, actorum exportationem, & cauſæ cogni-
tionem poſſe inhibere; idem etiam probant ex Staphi-
leo *de literis gratiæ, & juſtit. verſicul. in commiſſionibus
juſtitiæ, fol.333. verſic. nihilominus hoc non obſtante*, qui
indiſtinctè tenet, itaque practicari affirmat, quibus
omnibus conſtare videtur, ab hac inhibitione tempo-
rali, tanquam ab interlocutoria (ex his quæ *ſuprà*, de
perpetua dixi) maximè cùm canonicè expediri dica-
tur, etiam non adhibita cauſæ cognitione, appellari
non poſſe.

Sed his non obſtantibus, contrariam partem de jure 35
veriorem eſſe videtur, vim fieri declarandum, à tempo-
ralique inhibitione appellationi deferendum fore, ex
d. diſpoſitione ſacri Concilii Tridentini *ſeſſione 22.
cap.7.* quæ generalis eſt, apta apprehendere quodcun-
que inhibitionis genus, *ibi*, inhibitionibus poſt ap-
pellationem.) & iterum *ibi*, aliter inhibitiones, *&c.*)
ne ideo cùm generaliter loquantur, & abſque diſtinctio-
nis fœdere, iſta determinatio ita intelligenda eſt, *l. cum
pter, §. Luctus, juncta gloſſ. ff. de pactis, in fraudem, §. ul-
timo, ff. de militari teſtamento*, & quia generalis legum
diſpoſitio, & ſtatutorum includit omnes caſus, licèt in
uno major ratio eſſe videatur, quam in alio, *l.1. §. quod
autem, ff. de aleatori. l. ultima, §. uxori, ff. de auro
& argent. legato*, & quæ latè adduximus *ſuprà, in
c...* quæ huic omnia adjicere poteris. Ergo forma illa
deſcripta

deſcripta à jure Inhibitionibus cum clauſula irritantes
ſcilicet, cauſæ cognitio exactis proceſſui cum citatio-
ne partis, *&c.* pariter adaptatur inhibitionibus tempo-
ralibus, cùm ab utraque idem oriatur inconveniens,
quod jus excludere intendit, ne ita de facili Inferioris
juriſdictio vilipendatur, tollatur, vel ſuſpendatur, pro
quo præſumit jus attentè, & juridicè proceſſurum; ac
36 ideo maturitas in ſuperiori deſideratur per idem Con-
cilium, tam in admittendis appellationibus ab eo,
quàm in decernendis inhibitionibus, ut priùs ex actis
cognoſcat, an jure, vel injuria petatur inhibitio, potuiſ-
ſet enim hac captioſa via aperta, paſſim & aſſiduè ju-
ris intentio tranſgredi, multoties cupientis, nonnullas
ſententias debitæ executioni pertrahi, appellatione non
obſtante, quæ vix complectetur, niſi hujuſmodi imper-
tinens, cauteloſa, & calumnioſa rimula clauderetur, ut
conſtat *ex dict. l. Regia 54. titulo quinto, libro ſecundo
recopilation*, ibi: *Que muchas vezes ſe ſiguen muchos
inconvenientes*, &c.

37 Idem etiam expreſsè comprobo ex authoritate ſal-
tem legis Regiæ 55. & *l. 54. tit. 5. libro* 2. *recopilat.* ubi
diſponitur, quòd etiam auditores ſupremorum tribu-
nalium non expediant inhibitiones, etiam temporales
ante exportationem actorum, & cauſæ cognitionem,
ut conſtat *ex dict. l. 55.* ibi: *No ſe de inhibicion alguna
aunque ſea teporal, haſta tanto, que el proceſſo ſe trayga
à nueſtra audiencia, y ſea viſto en ella, &c.* & iterum:
*Que ningun Oydor ſemaneros pueda dar inhibicion per-
petua, ni temporal, y ſi ſe llevare a el tu proviſion, la re-
mita à la ſala, para que alli ſe vea por tres Oydores*, &
in l. 54. ibi: *Que antes que los dichos nueſtros Preſiden-
tes, y Oydores ſobre ello provean lo miren mucho, y que
antes de inhibir, ò mandar ſobreſer, manden noſtros Cor-
regidores*, &c. *que imbien la razon dello, &c.* Ex quibus
juribus ſatis maturè à tam graviſſimis conditoribus
latè patet, eandem formam, & eandem ſolemnitatem
fore neceſſariò adhibendam in inhibitionibus tempo-
ralibus, quæ in perpetuis, quæ leges ſatis ſaltem decla-
rant jus commune, & Tridentinum, ſi fortè foret ob-
ſcurum hac in parte.

38 Quod etiã probari videtur ex decreto Conc. Trid.
ſeſſ. 13. de reformat. c. 3 ubi prohibetur ad abſolutio-
nem appellantis non procedi, niſi viſis actis ſuperiorũ,
ib. appellans coram judice, ad quem appellavit, acta
primæ inſtantiæ omnino producat, & judex niſi illis
viſis ad ejus abſolutionem minimè procedat, *&c.*)

39 Quo ſuppoſito rectè infertur, vim fieri, ſi appella-
tioni interpoſitæ à temporali hac inhibitione non
deferatur, nam cùm formæ, & ſolemnitatis in ea ex-
pedienda requiſitæ omiſſio ipſam vitiare conſtet, red-
dátque nullam; ſequitur, ut exequi non poſſit, ex regu-
la 4. *§. condemnatum, de re judic.* ac propterea appella-
tio legitima reputatur, & ut tali ei deferendum, ut *ſu-
prà* dixi, inhibitione perpetua minùs canonicè expe-
dita, quod omne in hac temporali locum habet, quo
ſatisfactum remanet ſecundo argumento contrariæ
partis, quo dicebatur, formam à jure requiſitam tan-
tùm obtinere in perpetuis inhibitionibus, quia jura
de temporalibus mentionem non faciunt, quia contra-
rium verius eſſe, probavimus ex ſui generalitate, &
virtute, modóque diſponendi.

Nec etiam obſtant cætera, & non primum, cui fa-
40 teor ex ratione, nempe; modici, & temporalis præju-
dicij inhibitionem temporalem reddi inappellabilem,
quando ſcilicet in ea ſervatur forma à jure inducta,
& ſic quando expeditur viſis actis proceſſus, & cau-
ſa cognitione adhibita, quæ in ea requiruntur, ut di-
ctum eſt; ſecus autem, quando in d. forma peccatur,
41 quæ formæ omiſſio reddit actum appellabilem, licèt
aliàs inappellabilis eſſet, ut in eodem judicio momen-
taneæ poſſeſſionis, & remedio *d. l. 1. Cod. ſi de moment.
an. poſſeſſione*, &c. in argumento allegatæ, & proban-
tur multi relati à Menochio *de adipiſc. da poſſeſſ. remedio
4. à n. 844. cum ſequentibus*, Pedemont. *dec. 25. num. 22.*
Rodriguez *de annuis redditibus, l. 1. c. 17. à numero* 66.
idem Menoch *de arbitrar. q. 98. à n. 6* & in aliis etiam
pluribus caſibus, ut videre licet per Capitium *dec. 167.
n.* 3 Guido Papæ *deciſione* 30. *n.* 2. Gratian. *in regula*
326. Afflictis *deciſione* 823. cum pluribus aliis *infrà,
ſuo loco* citandis. Et quòd illa requiſita pro forma in-
hibitionis requirantur, probat d. Trid. decretum, *ibi* 42
ſervare teneatur formam, & tenorem ſacrarum con-
ſtitutionum, *&c.* (cujus omiſſio generaliter aſſolet
actum vitiare, text. *in l. cum ibi, § prætor. ff. de tranſactio.* 43
*l. hac conſultiſſima, circa prin. C. de teſtament. authentica
porrectum, C. de ſacroſan. Eccleſ. cap. cum dilecta. de reſ-
cript. cap. Piſanis de reſtitut. ſpolia. c. venerabili, de officio
deleg.* & latè proſequitur, explicat, & declarat Vantius
*de nullita. ſententiarum, tit. quot, & quibus modis nulli-
tas*, &c. *à n. 48. cum pluribus ſequentibus*, & in ſpecie
probat Trid. *ibi*, aliter inhibitiones, & proceſſus, &
inde ſequuta, quocunque ſint ipſo jure nulla.) Igitur
licèt de per ſe talis temporalis inhibitio canonicè ex-
pedita, ea ratione, de qua in argumento, fiat inappel-
labilis, tamen ſi minùs canonicè, & abſque cauſæ co-
gnitione expediatur, cùm nulla reddatur, appellabilis
efficitur, ex his authoritatibus relatis per regulam *l. 4.
§. condemnatum, ff. de re judi.* de quo latè *infrà, 3. p. c. 9.
a principio*,

Et minùs obſtat, quod ex Pedemont. diximus *d. de-* 44
ciſione 30. quia loquitur in multùm diverſo caſu, ſcili-
cet; quando acta tranſportantur ad Principem de vio-
lentia facta à judice Eccleſiaſtico cogniturum, in quo
extrajudicialiter proceditur, & non ſervato juris ordi-
ne, & omnibus ejus ſolemnitatibus poſtpoſitis, ut latè
probavi *ſuprà, c. 1. & præcipuè cap. 7. in 1. part.* quia cùm
tunc hæc extrajudicialis defenſio illi permittatur, ni-
hil mirum, ut ſaltem ex urbanitate, & debita reveren-
tia Eccleſiaſticus interim conquieſcat.

Nec obſtat ultimum ex Andreæ Gaill, doctrina con- 45
ſtituente differentiam inter inhibitionem emanatam
virtute appellationis à diffinitiva, & ab interlocutoria,
quæ quidem fallax eſt, quia in utraque cauſæ cognitio
requiritur, ut de diffinitiva probat Aretin. *in conſil. 75.
diligenter, col.* 4. Lapus *allegatione* 161. Roland. à Valle
conſil. 77. viſo num. 24. lib. 2. Vitallinus *in tractatu de
clauſulis, in clauſula nihil nova. appell. pendent. n. 23. ver-
ſiculo ſuprreſt nunc*, Covarruviss *in practic. c. 24. n. 3.*
Minſingerus *ſingul. obſerv. centur. 1. deciſ. 31.* Auguſt.
Beroïus *conſ. 119. ex ultima, num. 4. lib. 3.* & alij plu-
res relati, & ſequuti à Lancelloto Robert. *de attenta. 2.
part. cap. 20 in præfatione, quæſt. 4. num. 112. cum pluri-
bus ſequentibus*, De inhibitione autem emanata vigore 46
appellationis ab interlocutoria (in qua etiam exactior
requiritur cauſæ cognitio) videre eſt cæteros tacen-
do, per Lancelotum *proximè loco relato, num. 133. cum
ſequentibus.* Minùs obſtat Staphilei doctrina de ſtilo
teſtantis, is enim abrogatus ſtat hodie expreſsè per di-
ctum Concilij Tridentini decretum *cap.* 7. ſæpe rela-
tum, ut & nos jam probavimus *ſuprà.*

Et licèt in puncto juris reſolutio hujus quæſtionis 47
veriſſima ſit, in diſputando, pro qua quondam uti ob-
ſervata, vidi pluries in hoc Senatu vim fieri, appella-
tioni à ſuperſeſſoria, ac inhibitoria temporali vim fa-
cere non deferẽtem, declaratũ, poſtmodum autem cùm
inter omnes judices Eccleſiaſticos Ordinarios, & dele-
gatos frequentatus eſt, & prævaluit ſtylus hujuſmodi
inhibitionis temporalis, per Rotam pariter approba- 48
tus, non immeritò etiam illum attendentia ſuprema
tribunalia, vim non fieri quotidie declarant, illi omni-
no inhærendo, quoad violentiæ cognitionem, de quo
ſtylo inter judices Eccleſiaſticos teſtantur deciſiones
Rotæ 402. incipit, *ſi actor præſtet, in nov. s*, Paul. Æ-
mil. Verall. *deciſio. 13. num. 4. lib. 2.* Camill. Borell. *in*
ſumma

ſumma deciſ. titulo de citatione, n. 497. Zerola in praxi, verbo appellatio, §. 2. 1. p. Marqoeſlan de commiſ. 1. part. cap. 1. num. 32. cum ſequentibus, Paz in praxi, cap. de forma procedendi in foro Eccleſiaſtico, 5. p. tomo 2. cap. unico, n. 14. fol. 58. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archiepiſc. cap. 69. n. 6. in fin. & idem Marqueſſan. ubi proximè, 1. part. cap. 27. num. 56. apud quos latiſſimè de materia ſuperſeſſoriæ videre poteris: ac propterea vim nullam facere judicem Eccleſiaſticum, negantem delationem appellationi interjectæ ab hujuſmodi inhibitione temporali, decernitur in Senatu.

49 Alia etiam eſt ſuperſeſſoria, quæ datur à judice contra partem, ut interim ſuperſedeatur in aliqua re, ſeu articulo, quæ etiam abſque partis citatione poteſt revocari, dummodo revocatio intimetur, de qua latè videre poteris Gratian. diſceptat. forenſ. 2. part. cap. 322. à n. 1. cum duobus ſequentibus, & nos ſuprà, c. 4. n. 101. hac. 2. part.

50 Unum tamen notandum in hac materia non diſſimulabo, ut omnia ea, quæ hactenus dicta ſunt circa utramque inhibitionem, & perpetuam, & temporalem, quæ ut vides, procedunt in appellatione emiſſa ab earum inhibitionum expeditione, & ſic à judicibus eas expedientibus, volo ut repetas, & pariter extendas in appellationibus interpoſitis à judice inhibito, qui virtute alicujus inhibitionis ſe pro inhibito habet, nam ſi propterea ab ipſo appelletur, & pro delatione appellationis Regia curia adeatur, dupliciter declarari ſolet: nam ſiquidem ipſe judex ſe pro inhibito det virtute inhibitionis à jure permiſſæ, & ſolemniter, canonicéque expeditæ, tunc vim non fieri declaratur; quemadmodum ſi appellaretur à judice expediente, diximus; cæterùm ſi ſe inhibitum dicat virtute inhibitionis nullæ, & minùs legitimæ, ac non canonicè expedi-
51 tæ, tũc tertium genus decreti ſolet decerni, nempe: *Que reaſſumendo la juriſdicion no haze fuerça, y no la reaſſumiendo la haze otorgue, y reponga, &c.* (juxta quæ notant communiter Doctores, præcipuè Abb. & Fel. in cap. ſignificantibus, de officio delegati, & Capicius deciſione 1. n. 27. cum ſequentibus, ubi latè tractatur, quando poſſit judex, qui à ſe juriſdictionem abdicavit, iterum reaſſumere. Et nos copioſè ſuprà. c. 5. n. 1. p.

Hîc & ordine ſucceſſivo difficilis illa ſe offert diſ-
52 cutienda quæſtio; ad quam namque curiam, ſupremumque tribunal ipſe appellans debeat confugere, ac recurrere pro delatione appellationis emiſſæ ab inhibitione expedita ab uno judice Eccleſiaſtico, exiſtente ſub districtu unius tribunalis Regij contra alium judicem, degentem in diſtrictu alterius, & ut in re hac perfunctoriè agatur, tres cauſas debes diſtinguere: ſiquidem namque appellatur ab expeditione inhibitionis tantùm, aut à dante ſe pro inhibito, aut ab expeditione, & datione ſe pro inhibito ſimul. Primo caſu dicendum
53 eſſe puto, ad eam curiam recurrendum eſſe, ſub cujus diſtrictu inhibens deget: enimverò ſi ab expeditione inhibitionis ab ipſo facta appellatur & non ab effectu;
54 coram ipſo neceſſaria appellatio proponenda eſt, & præſentanda, at notat Philipp. Franch. in c. ſi juſſus, col. 4. de appell. Bald. in l. advertiſſimè, columna 1. Cod. de judiciis, & alij relati per Marant. de ordine judic. 6. p. titulo, de appellat. n. 121. cum ſequentibus, Innocent. in cap. fin. in fin. de appellatio. Abb. in c. ſuggeſtum 15. ſub num. 4. de appellat. Franch. in c. ut debitus, de appell. ſub num. 1. nota. 3. & q. 3. n. 12. & ibi Cardin. Alexan. num. 8. latè ipſe Franch. in d. c. fin. ſub n. 17. Card. Alexand. ſub n. 11. de appellat. Speculator titulo de appell. §. nunc dicamus, num. 10. lib. 2. fol. 194 Papienſ. in forma appella. à ſententia diffiniti. in gloſ. coram vobis, n. 11. verſic. quintò quæritur, fol. 406. Socin. conſ. 39. capit. primum ſub n. 32. l. 4 Rota dec. 50. alias 29. ſi appelletur, ſub n. 1. de appell. in novis. Grammatic. dec. 36. ſolen. n. 76. Ioan. Ferrat. tractatu de appellat. lib. 2. cap. 3. n. 130. tomo 5. Salgado de protect. Reg.

fol. 68. Nicell. tractatu de concord. gloſſa concor. 6. fallen. 44. n. 85. tomo 18. fol. 195. Veſtrius in praxi, l. 7. cap. 3. n. 27. Gravatius in additio. ad eum, n. 57. Lancelot. de attenta. 2. p. c. 12. amplia. 15 n. 1. de lim. 50. num. 184. Petrus Surd. conſ. 228. n. 1. l. 2. Eſcacia de appel. q. 6. n. 1. qui num. 6. dicit aliter nullum eſſe appellationem, nec ſuſpendere: tenet Franch. in cap. cùm ſit Romana. 5. num. 6. & cap. fin. ſub n. 17. Cardin. Alexand. ſub n. 11. de appellat. Grama, d. dec. 36. n. 77. Lancelot. de attenta. d. cap. 12. ampliatione 4. n. 2. & 3. & lim. 50. n. 7. & n. 184.

Et licèt de jure in tribunali, & præſentia judicis de- 55
beat præſentari ſecundùm Surdum conſ. 228. ſub n. 1. lib. 2 & alios paſſim: tamen de ſtylo ſufficit, ut in officio notarij ſchedula appellationis præſentetur, poſtmodum legenda judici, de quo teſtatur Eſcaria ubi proximè, n. 41. & paſſim alibi, vide cap. 2. n. 80. ſuprà, hac 2. p. cui appellationi ſi non defert, ſubintrat violentia,
de qua ſola, & de quo ſolo oppreſſus appellans con- 56
querendus eſt in tribunali, actúſque oppreſſionis, & violentiæ integer, & perfectus eſt tunc abſque alterius dependentia, quia ab ejuſdem judicis facto tantùm appellatur, ab expeditione ſcilicet, & ejus tantùm facto, prout eſt violentia, conqueritur: ergo de primo ad ultimum ſequitur, ut curiæ, ſub cujus diſtrictu hic degit, de cujus violentia tractatur, pertineat iſta cognitio, juxta l. 39. tit. 5. l. 2. recopilati. ibi: *declaramos, que los tales proceſſos vayan a cada una de las dichas audiencias, debajo cujos limites eſtubiere el juez Eccleſiaſtico, y alli ſe determinen por los Oydores della*, &c. juncto c. fin. & ibi gloſſ. de foro compet. c. ſi peccavit 2. q. 1. c. placuit 6. q. 3. c. 1. ubi gl. & omnes de raptorib. text. in l. 1. C. de juriſd. omnium judic. l. 1. & l. ſi cui, §. penult. ff. de accuſatio. authentica qua in provincia, C. ubi de crimine agi oporteat, capit. 1. l. ſolent, ff. de cuſtodia reorum, l. 1. ubi ſenato. vel cleri. cum aliis, maximè cùm delinquere dicatur judex appellationibus legitimis non deferens, c. de priore, de appellatio. & ut delicto infligitur à jure pœna; ſcilicet depoſitionis in criminalibus cauſis, in civilibus arbitraria; gl. verbo de tanto exceſſu, in d. c. de priore, per text. in c. aut decreto 2. q. 2. text. in l. quoniam judices, C. de appellationibus, Philipp. Franc. in d. c. de priore, col. fin. Ludov Roma. conſ. 500. col. 2. Marant. ubi proximè, n. 199. & ad propoſitum mirabilis eſt doctrina Aloyſ. Riccij in praxi d. 326. quæ attendenda eſt pro hujus membri reſolutione.

Et mirificè, magiſq; in ſpecie facit ad propoſitũ re- 57
ſolutio illius celebris quæſtionis, quam latè tractant. Alber. in l. hæres abſens. §. Labeorem, & ibi Iacobin. de ſancto Georgio n. 1. Curtius junior n. 2. & Lancel Deci. ff. de judic. Paul. Caſtren. in leg. ſi ut proponitur, & ante eum Bart & Iacob. de Aren. n. 2. ff. de fidejuſſo. Marſil. ſingul 404 incipit forum, & in l. unica, n. 252. C. de raptu virgi. Angel. de maleſic. in verbo exiſtens Florentia, n. 2. & ibi Angel. in addit. Fel. in c. fin. de foro compet. n. 15. Gabr. concluſ. 1. l. 7. n. 27. in 7. amplia. Marſil. in l. fin. n. 209. ff. de jur. omn. jud. Abb. in d. c. fin. n. 27. Marian, Socin. in c. poſtulaſti, de foro compet. n. 4. Ducñas reg. 378. in 3. ampliatione, Placa in Epitome delictorum, c. 15. n. 16. & 17. l. 1. Prac. Conna. tit. de inquiſitione, n. 16. verſ. ſubjungit tamen alio caſu, Remig. de immunit. Eccleſia. fol. 116. in 5. fallen. n. 3. Clarus in practi. crim. q. 18. verſic. item quære, Bonacoſa in commun. opi. 1. p. verſ. mandans fieri delictum, pag. 109. in 4 col. Follee. in pract. crim. verbo, audiantur excuſatoris, n. 103. ſcilicet; quo diſtrictu punitur, & convenitur is, qui exiſtens in uno territorio mandat alicui, ut delictum committat in alio, in quo ſtat, reſolutio eſt ſecundùm Proſpecum Farin. in pract. crim. q. 7. n. 18. verſ. quid tandem dicendum, 1. tomo; quòd quando ſumus in caſibus, in quibus effectus puniantur, etiamſi non ſequatur effectus, & ſic ut in ſolo mandato ſit perfectus actus delicti, etiamſi

nondum in effectum, & executionem mitterentur, tunc
ad judicem degentem in diſtrictu, ubi mandatum ge-
ſtum eſt, ubi eſt mandans, delicti cognitio pertinet,
Proſperus in hoc ſequutus eſt Angelum, *de maleſic.d.*
verb. exiſtens Florentia, num.2. in fin. Petrum à Placa *in*
Epitome delictorum, dc.15.n.16 & 17. ubi hanc opi-
nionem communem dicit, & ſequitur Pract. Conradi
d.tit.de inquiſitione, n.17. in fin. Alexand. *conſil.126.*
num.13.vol.3. Igitur quando appellatur à mandato de
inhibendo, facto judici exiſtenti in alio diſtrictu,
quantumvis nondum ſit in executionem, & intimatio-
nem miſſum, quia ab expeditione ſola poſſe appellari
aliquando diximus *ſuprà*, & ſi non deferat, ipſe judex
inhibens dicitur vim commiſiſſe, & ſic hic articulus
violentiæ de per ſe perfectus eſt, ſine commixtione, &
continentia alterius alibi facti: ergo cùm totum inve-
niatur geſtum ſub illo diſtrictu, ubi judex inhibens eſt,
ejus ſuprema Curia erit adeunda pro tollenda violen-
tia. Riccius *ubi ſuprà, n.56.*

58 In ſecundo autem caſu, quando ſcilicèt tantùm ap-
pellatur à judice inhibito, qui poſtquam ſibi inhibitio
intimata fuit, dixit ſe inhibitum, idem quod in proximè
præcedenti reſpondendum eſt, ex eiſdem rationibus,
& authoritatibus, quæ pariter in utroque militant,
nempe; ut tribunal, ſub cujus degit diſtrictu, de ejus
violentia cognoſcat, ſolùm enim quæritur, ut vis tol-
latur, & hæc à nullo alio commiſſa reperitur, quàm ab
hoc inhibito tantùm, qui legitimæ appellationi ab eo
emiſſæ deferre recuſavit, & ſic ab eo ſolo actus hic
pendet, iſque ſolus, non alius cogendus eſt, deferre. Hic
enim articulus violentiæ perfectus invenitur, & ſim-
plex nullo alio admixto, & abſque continentia alte-
rius; ergo ei ſoli tribunali ſupremo pertinebit cogni-
tio violentiæ, ſub cujus diſtrictu, & territorio ſtat ju-
dex Eccleſiaſticus illam committens: videnda doctri-
na Riccij *in praxi Eccleſ. d. deciſ.326.*

59 Tertio autem caſu, quando ſcilicet unus judex exi-
ſtens in uno territorio, effectualiter expedivit inhibi-
tionem contra alium judicem exiſtentem in alio, qui
inhibitioni obtemperavit & ab utriuſq; judicis Eccle-
ſiaſtici inhibentis, & inhibiti facto ſimul appellatur:
tunc major extat difficultas; ad quam namque ſupre-
mam curiam pro tollenda violentia recurrendum ſit.
Siquidem ad utramque nullo modo poſſit, cùm illa duo
commixta, & complicata habeant neceſſariam conſe-
quentiam ad principium, ut cauſa ſcilicet, à cauſato,
effectáque ſint unum continens, & una cauſa, cujus
continentia dividi non poteſt. *l. nulli, C.de judiciis*, text.
60 *in cap.1.de cauſa poſſ.& propriet.* text. *in c.1.§.Papa, de*
ſequeſtratione poſſ. & fruc. & quòd utrobique notatur
per Doctores, maximúmque ſequeretur abſurdum, ſi
in diverſis tribunalibus ſingula diviſione facta vehe-
rentur: potuiſſet namque, ex eadem cauſa, & negotio
61 diverſas, & contrarias declarationes fieri, concurrerét-
que unius tribunalis decretum cum alio alterius, quod
magnum foret inconveniens, ortúmque, & non admit-
tendum abſurdum, ſecundùm tradita per Felinum *in*
c.5.de praeſcript. Socinum *in cap.2.de mutuis petitioni-*
bus, verſiculo octavo fallit, & per illſ. & Decium *in l. ſi*
mancipati.C.de collatione bonorum, & latè traditis per
Boſſium *de foro compet. n.110. cum ſequentibus*, Proſ-
perum Farin. *in pract. crim. 1.tomo*, *titulo de inqui-*
ſitione, q.7. n.48. verſ.3. eſt ratio.

62 Propter quod vitandum affirmandum arbitror, utrá-
que curiam, ſupremúmque tribunal competens eſſe co-
gnoſcendi in ſolidum, de violentia ſuper toto negotio,
& cauſa, & utriuſque judicis Eccleſiaſtici facto, à quo
ſimul appellatio emittitur, ita ut ſit ſenſus, quòd idem
tribunal cognoſcat, & adeatur, cujus diſtrictu degit
judex Eccleſiaſticus, à quo appellatio proponitur, & ſic
ſi coram judice inhibente contingat eam interponi
ab expeditione inhibitionis, & à datione pro inhibito,
ejus virtute judicis inhibiti ſimul pro delatione ea cu-
ria adeunda eſt pro tota cauſa, ſub cujus diſtrictu de-
get, & econtra, juxta doctrinam huic ſimilem relatam
per Ioan. Andr. & Philipp. Franch. *in regula in obſcu.*
de reg. jur. in 6. Abb. *in cap. fin. n.25 de for. compe.* Bald.
in leg. ſi quis non dicam rapere, co.3. C. de Epiſcop. &
cler. Marſil. *in l. unica, num.100. C.de raptu virgi. & in*
l. fin. num.110. ff.de juriſd. omnium judic. de eo nempe;
qui exiſtens in uno territorio, ſeu diſtrictu, emiſſa ſa- 63
gitta ſeu ſclopo, aliquam in alio territorio occidit, ut
hoc caſu uterque judex ſit competens, ſecundùm præ-
fatos Doctores, & contra Bartol. & Felin. aliud ſen-
tientes communem eſſe opinionem teſtantur Abb. *dict.*
n.25. Alberi. *in 4.p. ſtat. quæſt.79.* Nullus *de banni. in 2.*
p.1 temp. quæſt.8. Clarus *d.q.28. verſ. item pone.* Practi.
Conradi, *titulo de inquiſitione, n.16. verſ. Abſtamen uſ-*
que ad n.17. Farin. *ubi proximè, num.46.* & facit etiam
illud mandantis, & mandatarij delictum committi in
diverſis territoriis exiſtentibus, quando ſcilicet; non 64
ſolo mandato perficitur delictum, ut *ſuperiùs* diximus;
ſed quando poſtquam illud cum effectu commiſſum
eſt, ut tunc utriuſque territorij judex competens ſit ad
cognitionem delicti, ut videre licet per Proſperum
Farin. *loco proximè citato, n.48. ad fin. & per totum.* Quid
autem ſit dicendum de violentiis commiſſis à duobus
judicibus ſe invicem inhibentibus in diverſis territo-
riis, ſeu diſtrictibus exiſtentibus, *inferiùs* dicemus
commodiori loco.

Succedit nunc, ut inquiramus de violentiis contin- 65
gentibus circa inhibitiones inter ordinarios Eccleſia-
ſticos, & conſervatores delegatos, ſiquidem inter ipſos
lis, & controverſia oritur ſuper competentia juriſdi-
ctionis, cuinam alicujus rei, vel cauſæ cognitio perti-
neat? In quo maxima confuſione reperio fuiſſe loqu-
tum Cevallos, à quo vix veritas deduci poteſt; quatenus
attinet ad articulum violentiæ. Nos autem diſtinguen-
tes conſideramus, aut inhibitio expeditur à conſervato-
re, cognoſcere volente de aliquo negotio contra judi-
cem ordinarium, qui pariter cauſam ad ſe pertinere
dicit, à qua inhibitione appellaverit pars certans circa
conſervationem non compariturum, vel non conve-
niendum, & ſic ejus juriſdictionem declinans. In quo
abſolutè loquendo Cevallos *4. p. communium opin.*
q.897. n.441. cum duobus ſequentibus; affirmat, vim fieri,
nulla facta mentione appellationis, an ſcilicet, appella-
tum, vel appellandum ſit ab inhibitione, nec aliquo
probato circa illegitimitatem appellationis, cùm ut
omnibus notum eſt, ſit pars magis eſſentialis ad hunc
articulum violentiæ (de quo agimus.) nam ad hoc, ut vis
delegatur; priùs inquiritur, an fuiſſet appellatio legiti-
ma, legitiméque interpoſita necne, ut *in cit. n.64. ſu-*
prà, hac prima parte probavi, *& in proœmio*, & conſtat
ex diſcurſo operis totius: quapropter abſolutè, & gene-
ricè loquendo, ſi appellationi ab hujuſmodi inhibitio-
ne emiſſæ judex conſervator non detulerit, vim nullam
facere affirmo, cùm à ſententia merè interloqutoria
proponatur abſque aliqua qualitate à Conc. Trid. ap-
pellationi requiſita, à qua minùs eſſe legitimam appel-
lationem ad principium hujus quæſtionis, ſeu capitu-
li, ſatis probatum reliquimus, quod non repeto, ſed
potiùs quæ ibi adduximus, pro repetito habeas.

Quod tamen fallere, aio, ſi aliqua nullitas in ipſa in- 66
hibitione expedienda, interceſſiſſe dicatur, ut ſurſum
tam circa inhibitionem perpetuam, quàm circa tem-
poralem diximus; quo caſu illa conſiderari debet, quan-
do ſcilicet ipſe judex conſervator nullam priùs, vel non
ſufficientem, (prout neceſſarium eſt) facit probatio-
nem, ſeu informationem qualitatis ſuæ juriſdictio-
nis, nempe; manifeſtæ, & notoriæ injuriæ, & violen- 79
tiæ, in quo ſolo ejus juriſdictio fundatur: in text. *c.1. de*
officio, & poteſtate judicis delegati, lib.6. cap. fin. eodem
titulo. Concil. Trident. *ſeſſ.7. cap.14. & ſeſſ.14. cap.5.*

&

& 4.& 2.tit.8. lib.1. recopil. non autem aliter, aliàs,
vel alio modo,ut probat text. in d. c. fin. ibi decerni-
mus,ut ſi de aliis,quàm de manifeſtis injuriis, & vio-
lentiis ſcienter ſe intromiſerint, ſeu ad alia, quæ judi-
cialem indaginem exigunt, ſuam extenderint poteſta-
tem,eo ipſo per unú annú ab officio ſint ſuſpenſi,&c.)
68 Et idem probant cætera jura, qualitas namque at-
tribuens juriſdictionem (velut ejus fundamentum)
ante omnia neceſſariò diſcuti, & probari debet, l.1.§.
ſed ſi dubitatur, ff. de judicis,l.ſi quis aliena,eodem tit.
l.2.§.at prætor,ff.nequ.d in flumi. publ.l.1.§. docere, ff.vi
bonorum raptorum, Bart.in l.mutuum, ff. de condictionib.
& demonſtra.& in l.ſi finita,§.Julianus,ff.de damno in-
fecto,Paris de Puteo de ſyndicatu,§.judices puras,col.3.
verſ. judici ſemper, n.3. cum aliis relatis ab Andrea
Gaill. in tractat. de pace publica, c.13. num.12. cum ſe-
69 quentibus, lib.1. imò, & quod magis eſt, licèt ad tri-
buendum juriſdictionis exercitium ſatis ſit, quòd in
libello deducatur qualitas juriſdictionem tribuens, li-
cèt de ejus veritate dubitari poſſit, prout notat An-
ton.de Buttrio in c.cæterum, verſ.vente ad gloſſam,de ju-
diciis, ſequutus à Nicolao Milis in repertorio verbo ju-
dex, qui vult procedere, Lapo allegatione 59.in Dei no-
mine,verſic.quæritur.& allegatione 65.inc.pit, nunquid,
poſt princ.Angel.conſil.6.incipit, dictum ſtatutum, n.6.
70 Quod quidem non procedit, nec ſic allegata quali-
tas in libello attenditur,etiam ad juriſdictionis exerci-
tium; quando à principio qualitas bujuſmodi ad im-
pediendam juriſdictionem ex adverſo negata ſit, quia
tunc debet ſaltem ſummariè, plenè tamen probari
ſecundùm communem Doctorum opinionem, de qua
teſtantur Alexand. conſil.1.num.7.lib.5. Felin. in cap. ſi
clericus laicum,col.2. verſic.prima concluſ. de foro com-
petenti, Aymon Craveta conſ.196.& ſi abundè, col.2.
in fin.Afflict.deciſ.197. incipit. plures, Proſp. Farinac.
71 in pract.crim.1.tom.quæſt.8.n.85.cum ſequentibus, juriſ-
dictioniſque defectus nullitas major aliis omnibus
ſemper reputatur,clem. unic. de ſequeſtr. poſſ. & fruc.
Angel.in l.non erit,§.dato,ff.de jurejur.Felin. in cap. ex
parte,col.2.fall.7.de offic.delegati,& in rubr.de foro com-
peten.verſic.tertium fundamentum, & in cap. paſtoralis,
verſic.amplia etiam,de exceptio. Alex.conſ.79. in cauſa,
& licet, in fin.lib.7. Dominicus in cap. ina,per text.ibi
de offic.Vicarij,Abb.in cap.cauſam quæ, in 3.nota de re-
ſcriptis,Egidius conſ.207.auditur,circa fin.Felin.in cap.
cùm olim,col.7.de re jud. dicitúrque incurabilis, & in-
ſanabilis defectus ſecundùm Staphileum in tract. de
literis gratiæ,& juſti. fol. 145. & alios relatos per Van-
tium de nullitate ſententiarum ex defectu juriſdictio.&
unde, &c. à princ. ubi plurima huic nullitati attributa
72 congeſſit,ergo ſi de ea debet priùs conſtare, ut dixi, ſi
non conſtat, inhibitio non valet, nec canonica dici
poteſt, cùm ab eam non habente expediri non poſſit,
ex his, quæ latè Lancelot. de attenta. 2.p. cap. 10.in
præfat,à princ.& probatur expreſsè in d. Trid.decreto,
ſeſſ.14.cap.7.ibi privilegiis,exemptionibus, conſerva-
torum deputationibus & eorum inhibitionibus, ad-
versùs præmiſſa nequaquam valituris, &c.
73 Igitur evidenter procedit regula, ſeu potiùs limi-
tatio, quam ſuperiùs ad inhibitionem perpetuam, &
temporalem poſuimus;ut per inhibitionem nullam ex
aliquo juris capite & ſic non canonicam, juſtificetur
appellatio,eaque legitima reddatur: etiam in caſibus
74 aliàs non appellabilibus,ex l.4.§. condemnatum,ff.de
re jud.ut latè ibi probavi, facitque attentatum judex
qui eam ſententiam exequitur ex his,quæ tradit Lan-
celot.2.part.c.12.de attenta.limit.4.per to à, Curiáque
ſuprema pro violentia adhibita,eam interveniſſe,de-
clarabit, appellationique eſſe deferendum. Aliter
etiam, hoc eodem themate retento, iſthæc appellatio
conſideratur legitima,ſi orta controverſia competen-
tiæ juriſdictionis,judex cõſervator minimè conquieſ-
Salgado de protect. Reg.

cens in cauſa de facto procedat ad ulteriora, inhiben-
do,anteaquam juxta Concilium Trid. ab arbitris hæc
competentia terminetur: nam cùm ejus decreto ex-
preſsè diſponatur, tradatúrque pro forma, ut inter
ordinarium, & conſervatorem orta controverſia per
arbitros electos terminetur; & interim quieſcant in
cauſa, in ſeſſ.14. cap.5.ibi,aut ſi qua inter ipſos judices
conſervatorem, & ordinarium controverſia ſuper
competentia juriſdictionis orta fuerit,nequaquam in
cauſa procedatur, donec ſuper ſuſpenſionis,aut juriſ-
dictionis competentia fuerit judicatum,&c.
Et tunc à tali inhibitione emiſſa appellatio dupli-
citer poteſt legitima reputari, Primò, quia à judice 76
conquieſcere debente,& ad ulteriora procedente,ap-
pellatio etiam jure civili admittitur:text. eſt in l.ſive
pars,ubi notatur C.de dilationibus:text.in c.ſignifican-
te,de appell. ubi Philipp. Franch. & alij.Et quia à ju-
dice, qui poſt oppoſitam ſibi exceptionem declinato-
riæ ad ulteriora procedit,licitè poſſe appellari,notant
omnes in authentica habita,per gloſſam ibi C.ne filius 77
pro patre,& notat Philipp. Franc.in c.ex parte,ubi la-
tè de appel.ergo in noſtro caſu idem eſt dicendum. Et
probatur etiam ea his,quæ latè proſequuti ſumus ſu-
pra,hac 2.p. c.6.n... & infra,4.p.c.13. per totum ab In-
ordinato proceſſu emiſſa, junctis verbis Concilij
Tridem. in d.ſeſ. (nequaquam in cauſa procedatur,
donec ſuper ſuſpenſionis, vel juriſdictionis compe-
tentia fuerit judicatum,&c.) quibus verbis ordinem
procedendi deſcribi conſtat.
Deinde quoniam iſthæc ſic expedita Inhibitio eſt 78
nulla, cùm expendatur tempus, quo Iudicis officium
debet conquieſcere, & eſt actus attentatus,ita tenent
Philipp. Franc.in d.c.ſignificante,de appell.n.5.deciſio
Rotæ 37.aliàs 406.nota,quòd ſi judex,num.2.de appel-
lat.in antiq. Nicolaus Milis in repertorio, in verbo, ju-
riſdictio ſicut fol.194. & quod ſit ipſo iure nullus, ſi-
cut geſtus poſt appellationem legitimam,vel recuſa-
tionem,tradit Probus in addi. ad Ioan. Mona.in rubr.
ut lite penden. in 6. & eſt deciſio inter reſolutas per
Thomam de Tanis 108.incipit in eandem.Pariſ.conſil.
106.Bonifacius,n.14.lib.4.Bald.& Cin.in d.l.ſive pars,
C.de dilation.Lap.allega.2.ſub num.7.Rot. in deciſ.37.
ergo cùm ſit inhibitio nulla, appellatio ab ea legiti-
ma debet reputari,& per conſequens vim fieri mani-
feſtam,ſi ei non deferatur,in Senatu declarandum,ex
his,quæ dicta ſunt hoc capite millies.
Quod adeò procedit, ut iudex Ordinarius nullo 79
modo teneatur parere huic inhibitioni, ſic de facto
expeditæ, cùm conſervator dubiam, delegatus verò
fundatam,& radicatam habeat à iure Iuriſdictionem,
ita Rota deciſ.58.de appellat.in novis, & deciſ.75. eo- 80
dem tit.in antiquis.Surdus conſ.424.num.35.lib.3.De-
cius conſil.460. num.20. lib.3. Corneus num.25. lib.3.
Pariſius conſil.168.n.9.& 21.volum.3. num.1. Socinus
junior conſ.43.col.4. Mandoſ. in tractatu de inhibitio.
quæſt.28.n.2.Roland.conſ.77. n. 26. volum.2. Vantius.
de nullit.ex defect.juriſdict.n.142.Cou in practicis, q.24.
n. 3. cùm idem ſit judicandum de inhibitione nulla,
minùs ſolemniter, & minùs canonicè expedita, ſicut
de injuſta, & contra ius, ut iſta, eſt evidenter text. in
cap.2. de integ.reſti.& ibi Abb.n.5.Paul. Pariſius loco
proximè citato, n.11. Surdus conſil.224. conſ.34. Marta
de juriſdict.2.part.cap.4. ubi explicat, an quilibet Iu-
dex poſſit cognoſcere,an ſua ſit iuriſdictio,& an poſ-
ſit ab altero inhibere, tenet in terminis huius funda-
menti Cevallos 4.p.communi.opinion. quæſt.897.n.855.
cum ſequentibus.
Ad id etiam bene ponderanda loca Concilij Trid.
ſeſſ. 7. cap 4. ibi, inhibitionibus adverſus præmiſſa
nequaquam valituris (& in d.cap.10.ſeſſ.24.ibi,nulla
inhibitio executionem quoquo modo impediat.) &
in cap.1. ſeſſion. 13. ibi, nec Epiſcopus, ſeu Vicarius

appellationi hujuſmodi tanquam frivolæ deferre te-
neantur, ſed ea, quæcunque inhibitio ab appellatio-
nis judice emanata, non obſtante, ad ulteriora valeat
81 procedere, *&c.*) Ex quorum jurium, & decretorum
verbis expreſſè conſtat, frivolis inhibitionibus, &
contra jus expeditis, nequaquam parendum eſſe, quod
etiam advertit Cevallos *loc. cit.* quæ decreta, vel ſal-
tim alia ſimilia ejuſdem Trid. nempe; *cap.* 10. *ſeſſ.* 24.
de reform. & *c.* 14 *ſeſſ.* 25. *de reform.* voluit intelligere,
82 & interpretari Gondiz. Iu. de Paz *in praxi*, 5. *part. tom.*
2 *cap. un.* *num.* 141. ſecundùm intellectum, & interpre-
tationem à nobis *ſuprà*, *num.* 26. traditam textui, *in
cap. Romana*, §. *ſin autem poſt ſententiam*, *de ap-
pellat. in* 6. dum probavimus, textum illum, dum di-
ſponit, inhibitione expedita à ſuperiori in caſibus à
jure aliàs inappellabilibus parendum eſſe, & ſuperſe-
dendum in executione ſententiæ, à qua appellatum
eſt, procedere, quando judex ſuperior ultra cauſæ co-
gnitionem requiſitam à jure quibuſlibet inhibitioni-
bus; in his, quæ expediuntur in caſibus, quibus à jure
prohibetur, appellari ſimul cognovit; an appellatio
admittenda ſit, vel non, ſecus autem quando judex
ſuperior, hanc cauſæ cognitionem ſimul non adhibuit.
83 Quæ interpretatio veriſſima eſt, & tenenda gene-
raliter, de quo 3. *part. cap.* 14. *à num.* 68. tamen quate-
nus Gondizal. de Paz *ibi* affirmat, illa decreta Con-
cilij pariter eſſe intelligenda, juxta illam, ita ut Epiſ-
copus, vel ejus Vicarius ſuperſedere teneantur in exe-
cutione illarum ſententiarum, (de quibus in d. Trid.
locis) intimata ſibi inhibitione cum præfata cauſæ
cognitione, expedita; ille nimis perperam fallitur, cùm
illis decretis, & caſibus permiſſum ſit, Ordinario exe-
qui, & non obtemperare inhibitionibus ob illorum
decretorum ſpecialitatem, & expreſſam providentiam.
Etenim licèt ſingula jura tam Concilij, quàm *cap.
Romana*, procedant inhibitionibus, & caſibus prohi-
bitis appellare, diverſa tamen ſunt in diſpoſitione,
quoniam Trid. decreta non ſe continuere ſub termi-
nis, & limitibus *d. cap. Romana*, §. *ſin autem*. ſed ultrà
procedunt, clariſſimè providentia, ut his in caſibus
nulla inhibitio executionem impediat quoniam ad ul-
teriora procedatur ex his, quæ adducit Lancelot. Ro-
84 bert. *de attentat.* 2. *p. cap.* 20. *n.* 11. ut quando Principes
mandant, quòd non obſtante inhibitione aliquis rein-
tegraretur in poſſeſſionem, vel aliquis alius actus ex-
plicaretur, nulla inhibitio arctet, ſed admittat vires
ſuas, & ea expreſſa ad ulteriora valet procedi abſque
metu attentati, ut in id rectè nonnullas applicat do-
ctrinas, & fundamenta, quæ diſpoſitio cùm non in-
veniatur in caſu text. *in d.* §. *ſin autem*, nihil mirum, ut
diverſo jure cenſeatur, & inhibitio canonicè, & debita
cauſæ cognitione expedita ſuum debitum effectum
ſortiatur, ut dictum eſt.
85 Ideóque omnes inhibitiones, quantumvis canoni-
ca cauſæ cognitione expeditæ, comprehenſæ, & ex-
cluſæ cenſentur in dictorum decretorum caſibus, ut
clarè demonſtrant. Maximè ex natura & virtute di-
ctionum, quibus utuntur, prout eſt dictio (nulla) di-
ctio (quæcunque) & dictio (quoquo modo) ut de
dictione (nulla) quæ cùm ſit negativa univerſalis, ſeu
generaliter concepta totum excludit, latè dicit De-
cius *in conſil.* 3. *diligenter*, *volumn.* 4. *num.* 4. latiùs Tira-
quell. *in l. boves*, § *hoc ſermone*, *in* 7. *limit.* *num.* 4 *ff. de
verb. ſignific.* Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis*,
86 *quæſt.* 31. *n.* 7. & Alciat. *conſ.* 6. *n.* 17. *lib* 4. & de dictio-
ne (quicunque:) quæ eſt apta comprehendere omnes
caſus, etiam expreſſis majores. Fel. *cap. de quarta*, *n.* 15.
de praſcript. Gome. *in reg. de triennali*, *quaſt* x. *verſic. ta-
men is*, Creſcentius *deciſ.* 1. *de privileg.* Cæſar de Graſ-
87 ſis *deciſ.* 1. & 6. *deciſ.* x. *n* 3 4 & 5. cum allegatis per
eum *eodem tit. de privilegiis*: dictionem autem (quo-
quo modo) includere ea, quæ aliàs non comprehen-
deretur, affirmat Decius *conſ.* 373. *num.* 5. per text. *in
cap. ad noſtram*, ubi gloſſ. *de probationibus*, *verbo*, *quo-
quo modo fecit*, *l. penult. de teſtam. milit.* *l. his ſol.* 5, *de
condictio. indebiti*, *c. ſi perfodiens*, *de homicidio*, &
idem Decius latè *in d. c. ad noſtram*.
Nunc & alia ineſt intricata tollenda difficultas, 88
quiſnam judicum, quibus diverſa reſcripta Romana
è Curia emanata, ſuper cauſa appellationis, per utram-
que partem in eadem cauſa, ab eadem ſententia, vel à
diverſis interpoſitæ, ſéque invicem inhibentium, vio-
lentiam facere dicatur, appellationi à tali inhibitio-
ne interpoſitæ non deferens, (de materia hac in genere
hujus quæſtionis videndi ſunt ſcribentes *in c. ut debi-
tus honor*, *de appellationibus*, & *in cap.* 1. *de reſcriptis*, &
in cap. paſtoralis, *eodem titulo*, & alibi paſſim.)
Ad ejus tamen veram cognitionem notandum eſſe 89
moneo, uni tantùm ipſorum juriſdictionem in to-
tum, & in ſolidum pertinere. cúmque tantùm de cau-
ſa cogniturum, ut notatur ab omnibus *in d. cap. ut de-
bitus*, & *d. cap.* 1. & *cap. paſtoralis*. ipſum igitur, qui ju-
riſdictione caret, eo quòd ſuo reſcripto uti non poteſt,
quia alterum prævalet, inhibere nullo modo poteſt,
cùm deficiat anima inhibitionis, juriſdictio, juxta ea,
quæ latè per Lancelotum *de attenta.* x. *p. cap.* 20. *in* 90
præfat. quæſt. 1. *à n.* 22. Gaſpar. Guill. *in Rota deciſ.* 219.
part. 3. Martam *in compilat. deciſ. tom.* 1. *tit. de inhib.*
cap 7. & *n.* 8. & poſt alios Cardin. Tuſc. *pract. concluſ.*
tom. 4. *lit. I. concluſ.* 141. *n* 6. Alexand. *conſ.* 60. *lib.* 7. cjuſ-
que inhibitio nulla ſit ex hujuſmodi juriſdictionis de- 91
fectu, & eodem Lancelloto, & his, quæ *ſuprà*, *hoc c.* di-
xi, ſuccedit, cùm appellatio legitima ſit, quam juſtifi-
cat nullitas, ut vim faciat manifeſtam, inſtando pro
actus nullius executione, ideo deferendum declara-
tur. E converſo autem, cùm apud alium judicem tota
remaneat juriſdictio, ac totius cauſæ in ſolidum cog-
nitio, nulli ſit injuria, nec violentia, ea utendo, & cano-
nicè inhibendo, juxta regulã, *qui jure ſuo*, *de regulis jur.
in* 6. quare huic judici cauſam remittendam, ut ad ulte-
riora procedat, in Senatu declarabitur, pariter, & vim
non facere appellationi ab eo, cjúſque inhibitoria in-
terpoſitæ non deferente, cùm à juſta, & canonica in-
hibitione, tanquam ab interlocutoria mera non ap-
pellare; probavi, *ſurſum*, *à principio hujus capituli*.
Quomodo autem cognoſcetur, quis judicum ha- 92
beat juriſdictionem, qualéque horum duorum reſcri-
ptorum prævaleat, an fortè temporis anterioritati ſit
ſtandum: Et brevibus reſolve: quòd ad hoc ut ſecun-
dum reſcriptum etiam de priori non faciens mentio-
nem, ei prævaleat; Tria ſimul circa ipſum concurrere
debent neceſſariò: prior, ſcilicet; præſentatio coram
ſuo judice, prior citatio eius virtute emanata, & prior
citati exceptio; nempe; quando citatus virtute ſecun-
di reſcripti excipit de ſuo reſcripto, allegando aliud ſe 93
habere, & hoc anteaquam illud ſuo judici præſenta-
ret, quia his tribus requiſitis, ſimul concurrentibus in
ſecundo reſcripto, ipſum prævalebit, *juxta c. ut debi-
tus honor*, *de appell.* ejuſque communem intelligendi
modum, communémque concluſionem, quam ſequun-
tur ibi Abb. Panorm. Peruſinus, Præpoſitus, & De-
cius, & hos Martinus Navarr. *in prælect. c. cum contin-
gat* 13. *cauſa multa in princ.* quam etiam probât Panor.
Immola, Felin. Dec. & Ripa *in cap.* 1. *de reſcriptis*, & an
etiam vera ſit, quando reſcriptum primum præſenta-
tum erat generale, ſecundũ verò præſentatum ſpeciale,
vide eundem Nav. *ibi*, ubi etiam de aliis dubiis videbis.
Supradicta reſolutio à nobis tradita, ut ille iudex
vim faciet, cui juriſdictio non competit, ejúſque re- 94
ſcriptum revocatum; non ſolùm veriſſima eſt, quan-
do jam determinatum ſit, quale eorum debeat præ-
valere, quod ita fieri ſolet, ut ſi ſunt diverſi judices
impetrati, & primi declaraverunt, ad ſe ſpectare
iuriſdictionem, ſecundi etiam idem fecère, vel quia
primum

primum reſcriptum revocatum eſt per ſecundum, vel alia cauſa, ſive dubium ſit in facto, ſive in jure, poterunt ſimul, & ſemel cognoſcere, an ſua ſit juriſdictio, ſi neuter eorum alteri vult hanc competentiam terminandam cedere; ſi autem ita ſimul cognoſcentes diſcordant, eligendi ſiut arbitri, ut hoc faciant, text. *in c.*
95 *paſtoralis, de reſcriptis*, per quem ita tenent Innocent. Antonius de Butrio, Abb. Fel. & Decius *in eodem cap. paſtoralis*, quos etiam ſequitur Marta *de juriſdictione, 2. p. cap. 4. num. 13. & 14.* cùm generale ſit, ut quilibet judex poſſit cognoſcere, an ſua ſit juriſdictio, ut de delegato probatur *in l. preſcriptione, C. ſi contra jus, vel utilitatem publicam*, ubi Bart. & eſt caſus *in cap. ſuper literis de reſcript. in fin. & d. c. paſtoralis*, ubi Innoc. & *in c. ex parte*, ubi Abb. *in 3. nota. eodem titulo*, de quo & aliis cæteris judicibus Marta videndus *loco proximè relato à princ.* Sed etiam procedit adhuc præfata reſolu-
96 tio, quando nondum ita determinatum ſit quia ex reſcriptorum, & proceſſus inſpectione ſatis notoriè apparebit in Curia, cujus juriſdictio ſit, quinam ei careat; ut articulus violentiæ, & detegi, & determinari queat, quale ſit anterius reſcriptum, quale prius præſentatum quale prius exceptum, quale generale quale verò ſpeciale, & quale alterius mentionem faciens.

97 Ultimo loco ſe offert, ad quam curiam recurrendum ſit pro tollenda violentia, quando iſti judices ſe adinvicem inhibentes degunt in diverſis diſtrictibus, in quibus ſingula tribunalia ſuprema reſident. Et ne lectoris animum ſuſpendam, brevibus reſolvo, ut ad hanc quæſtionem trahamus omnes doctrinas, & diſtinctiones, quas *in hoc capite* in alio ſimili propoſito adduxi, illud præ oculis habendo, ut inſpiciatur, à cujus judicis ſolo facto, & gravamine appellator. Nam ad curiam tunc, ſub cujus diſtrictu ipſe judex degit, recurrendum eſt, pro violentia tollenda; ſi autem utraque pars appellat à cujuſlibet judicis inhibitione, quia tunc hic articulus effectus eſt unum contineos, quælibet curia adiri poteſt; pro utriuſque judicis violentia cognoſcenda, ne continentia cauſæ dividantur, juxta ea, quæ latè *ſurſum* probavi, & ſic de ſingulis.

Cæteras autem difficultates, quæ circa inhibitiones accidunt, cognitis, & viſis principiis, & doctrinis *hoc in capite* adſcriptis, facillimè per te ſolum vincere poteris: vide circa hanc difficultatem mirabiles doctrinas, quas addeximus *infrà, 4. part. cap. 4. ante fin. in ſicalo ultimò pro neceſſario complemento, à n. 41.* & vide *ſupra, cap. 2. §... ad fin. 1. p. à n. 10.*

CAPUT XI.

A ſententia reddendæ rationis contra adminiſtratorem rei piæ, vel profanæ laræ, appellationi emiſſæ non deferens, an vim faciat.

SUMMARIUM.

Trid. ſeſſ. 22. de ref. c. 9. circa reddendam rationem ſingulis annis per adminiſtratores Eccleſiæ etiam laicos, n. 1.

Ad rationem reddendam, ſi ex fundatione, aut conſuetudine aliqui ſint deputati rei piæ, Ordinarius etiam adhibetur, n. 2.

Ratio reddenda Ordinario adminiſtrationis rei piæ, etiamſi in fundatione prohibeatur expreſſè, n. 3.

Rationis reddendæ ſententia contra adminiſtratorem merè interlocutoria eſt, n. 4.

Rationis reddendæ à ſententia contra adminiſtratorem rei, vel loci pii, appellationi non eſſe deferendum, omnes conveniunt, n. 5.

Rationis reddendæ à ſententia contra adminiſtratorem rei profanæ, an appellationi non deferens, vim faciat, n. 6.

Ratio reddenda eorum proprio Epiſcopo, nec antea ad Metropolitanum permittitur reddere, n. 7.

A cauſa ſententiæ, an appellatio admittatur, n. 8. & n. 25.

Appellationis prohibitio ex natura cauſæ, ut in alimentis, &c. eſt privilegium: quando verò ex odio, ut in contumace, confeſſo, &c. eſt pœna, n. 9.

Rationem non reddentes debito tempore odio lex habet, num. 10.

Omiſſum à ſtatuto habetur pro omiſſo maximè in diſpoſitionibus ſtrictis, n. 11.

Rationis reddendæ à ſententia contra adminiſtratorem rei profanæ, appellationi non eſſe deferendum, veriùs defenditur, à n. 12.

Rationem ſuæ adminiſtrationis jure divino reddere, adminiſtrator tenetur, n. 13.

Rationem adminiſtrationis reddere obnoxius eſt omnis adminiſtrator ſive neceſſarius, ſive voluntarius ſive à jure, ſive à judice, vel homine conſtitutus, & etiam ſine mandato, n. 14.

Rationem reddere tenetur etiam ſummus Pontifex, ſi ſit adminiſtrator, n. 15.

A ſententiâ latâ in obſervantia juris ita diſponentis appellationi non defertur, n. 16.

Appellari nequit, ne fiat quod de jure fieri debet, n. 17.

Appellari nequit à juris diſpoſitione, n. 18.

Rationis reddendæ à ſententia appellatio frivola eſt, quia nullum juris effectum ſortiri poteſt, n. 19.

Rationis reddendæ ſententia eſt merè interlocutoria, aliam expectans poſt ſe calculationibus peractis, & de praxi, num. 20.

Ex calculatione, & computatione rationis adminiſtrator creditor, aut debitor apparere, interim autem nullus debitor judicatur, n. 21.

Rationis reddendæ ſententia utrique parti & communis, & favorabilis eſt, n. 22.

Auth. de ſanctiſ. Epiſc. p. § œconomos collat. 9. *interpretatur, n. 23.*

Adminiſtratoribus appellatio denegatur à ſententia reddendæ rationis propter odium, quo habentur à jure ob non redditam debito tempore, n. 24.

Et in favorem adminiſtrationis reddendæ à jure conſideratum, ibid.

Pia cauſa non prohibet appellationem de per ſe, n. 25.

Ratio eadem quando eſt in pluribus caſibus, pariter deciduntur non per extenſionem n. 26.

Etiam in diſpoſitione odioſa, & pœnali, n. 27.

Retractu permiſſo inter conjuges etiam extenditur ad ſocios extraneos, n. 28.

A ſententia reliquatorum hoc eſt, de alcance, *appellatio non datur, n. 29.*

Rationis reddendæ à præcepto contra adminiſtratorem rerum profanarum non poteſt appellari, n. 30.

Tutor, ſeu ejus hæres non poteſt appellare à ſententia de reddenda ratione tutelæ, n. 31.

Diſpoſitio continens favorem, & odium, tota judicatur favorabilis, n. 32.

Caſus omiſſus ſimilis expreſſo ex identitate rationis pariter in diſpoſitione comprehenditur, n. 33.

Rationis reddendæ ſententia contra adminiſtratorem rei piæ, vel perſonæ excludit appellationem, ſi appareat illum adminiſtratorem fuiſſe, non alias, n. 34.

Diſpoſitio non verificatur, niſi prius verificetur qualitas, ſuper qua fundatur, n. 35.

Rationem reddere qui de jure non tenentur, vel qui tenentur, ſi ante tempus compellantur, poſſunt appellare ſuſpenſivè, n. 36.

Rationum calculatio, & computatio poſtquam calculatores ſua dederunt vota, privatim tamen, an appellatione ſuſpendatur ante partem recognitionem, & approbationem eorum judice, n. 37.

Rationes, & calculationes ſi tranſeant in contractum, executionem habent, ſicut cæteri contractus, n. 38.

Rationum computa, hoc eſt, el final alcance, *quomodo ſint coram judice recognoſcenda per debitorem, & de praxi, num.39.*

Rationes, & computa privatim ſi pars coram judice non recognoſcat, & appellet, erit deferendum, n.40.

Et quid in computationibus rei piæ etiam privatis, n.41.

Calculus revidetur per alium calculatorem reclamantem aliqua parte, quod tertius ſe conformet, exequitur, n.42.

Liquidatio ſententiæ reddendæ rationis, non recipit appellationem ſuſpenſivam, n.43.

Executor ſententiæ de reddenda ratione non excedit ſi exequatur computa, hoc eſt, los alcances, *n.44.*

Rationis reddendæ ſententia qua tutor, ſeu alius adminiſtrator, condemnatur, nõ ſuſpenditur per appellationẽ, n.45.

ADMINISTRATORES tam Eccleſiaſtici, quàm laici fabricæ cujuſvis Eccleſiæ
1 etiam cathedralis, hoſpitalis, confraternitatis, eleemoſynæ, montis pietatis, quorumcunque piorum locorum, ſingulis annis teneantur, reddere rationem adminiſtrationis Ordinario, conſuetudinibus, & privilegiis quibuſcunque in contrarium ſublatis, niſi ſecus fortè in inſtitutione, & ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſsè cautum eſſet, quòd ſi conſuetudine, aut privilegio, aut ex conſtitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda eſſet, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius, aliter factæ liberationes dictis adminiſtratoribus minimè ſuffragentur. Verba ſunt Concil. Trident. *ſeſſ.22. de reform. c.9.* ſuper quod multa in declarationem dixêre Cardinales, quæ per te videre poteris; exornant Barboſ. *in remiſſ. ad illud,* Joan. Gutier. *can. q. lib.1. c.35.* Flores de Mena *pract. quæſt. lib.3. quæſt.21. n.180. cum multis ſequentibus*, Gratia. *in diſcept. forenſib. c.395. à num.1. cum ſeqq.* idem Gratian. *deciſion* 188.
2 Aloyſ. Ricc. *in collecta. deciſio p.3. collecta.714.* & alii citandi, omnes unanimiter profitentes, confirmationem dicti decreti Trident. ut exiſtente conſuetudine, aut fundatione, qua aliqui ſint deputati, quibus adminiſtrationis locorum piorum ratio reddatur, nihilominus cum eis Ordinarius omnino debet adhiberi.

Illud tamen ego, licet obiter, adverto in tantum verum eſſe ad Ordinarium pertinere, harum adminiſtrationum redditionem rationis; ut etiamſi fundator in
3 fundatione, hoc expreſsè prohibuiſſet Ordinario, ne ſe intromittat in regimine, & adminiſtratione, adhuc conditione tanquam turpi, & contra ſubſtantiam, & naturam actus appoſita, caploſa, & rejecta, liberè poterit ſe in adminiſtratione intromittere, ut per Juann. Gutier *in repetitione, l. nemo poteſt, num.449. de legat.1.* contra Mencha. *de ſucceſſorum creatione, §.7. num.17.* Abb. *in cap. requiſiſti, de teſtam.* & Innoc. (cujus originalis eſt hæc opinio) *in c. Later. num. c. de prab. in cap. cum dilectus, n.24. de conſuetud.* ubi Imm. *n.22.* reſolvit, ut veriſſimam Cevall. *pract. q. com. opin. q.282. à n.19. cum ſeq. & ſuprà*, vide quæ Barb. *in rem. ad d. c.9 Trid.*

Quo cognito, notandum eſt, hoc capitulum cum
4 aliis hujus prioris partis poſſe ſedere. Etenim ſententia, qua Ordinarius, ſeu judex profert adverſùs aliquem adminiſtratorem de reddenda ratione, non diffinitiva eſt, ſed merè interlocutoria, ut dicit & rectè Muno de Eſc. *in c. tr. de ratioci. c.4. n.5. in prin.* quoniam hæc non definit negotium principale, ſed ſolùm principiat, cùm alia expectet poſt ſe, ut mox probabimus latiùs.

5 A qua interlocutoria de reddendo rationem, appellationi interpoſitæ an deferendum ſit, reperio; ut ſi ab adminiſtratore rei, vel loci pii emittatur, concordes eſſe juris Doctores; judicem denegata delatione, rectè poſſe procedere, ea poſtpoſita, & remota appellatione, abſque metu, & reatu attentati, dummodo cõſtet adminiſtraſſe, pro quibus eſt text. *in auth. de ſanctiſſimis Epiſcopis, § œconomos, collatione 9.* ibi: Oeconomos autem, & xenodochos, noſocomos, ptochotrophos, & aliorum venerabilium locorum gubernatores, & alios omnes clericos, jubemus pro creditis ſibi gubernationibus apud proprium Epiſcopum, cui ſubjacent conveniri, & rationem ſuæ gubernationis facere, & exigi, quod ex ipſis debentes oſtenduntur, illi venerabili reddendum domui, ex cujus ordine debitum apparuerit, ſi verò putaverint, ſe gravari poſt repetitionem, metropolitanus cauſam examinet.) ubi gloſſa *verbo, repetit.* exponit, id eſt, redditionem, cùm idem ſit, quia anteaquam cauſam appellationis proſequatur, mandatur executioni prima ſententia, pro qua gloſſa etiam facit *dict. § œconomos, ad finem*, ibi, non enim concedimus prædictis perſonis pro memoratis cauſis ante examinationem, & exactionem debiti proprios Epiſcop. declinare, & ad alia venire judicia, *&c.*) quæ text. ita ad hoc propoſitum intelligit ibi Angel. poſt dict. gloſſam, ipſum etiam pariter intelligit Maranta ejuſdem motus authoritate *de ordin. judi. 6. part. titulo de appellatio. n.187.* ubi ſolùm loquendo de adminiſtratore loci pii dixit, quòd ſi is fuerit condemnatus ad reddendum rationes, & appellaverit, poſſe interim judicem ipſum conſtringere ad reddendum eas. Petrus Dueñas in regol. 42. *limit.21.* & cum Angelo, & Maranta idem firmat Manfred. *in l.2. practicarum concluſio ſuper attent. concluſione* 172. ante quos, & hoc dictum Angeli (cui originem attribuunt Doctores, cùm penitùs eſſet gloſſæ) allegavit Firm. *in ſuo repertorio, in verbo, appell. pendente poſt executionem*, idem etiam (& de adminiſtratore loci pii mentionem tantùm faciens) ſequitur Lancelot. Robert. *in tractat. de attent. 2 p. cap.12. appellat. penden. limit.19.* per quem idem tenet Eſcacia *de appel. quæſt.17. limit.29. num.1.* Ruginell. *tract. de appell. §.2. cap.3. ſub num.56. verſic. idem.* & ita in adminiſtratore loci pii tenendum eſſe tenaciter, & ut veriſſimum, indubitabiléque obſervandum (prout obſervatur) quando Curia adeatur pro tollenda violentia, quæ cùm nulla appareat, iterum etiam non deferẽti judici ipſi cauſa retinenda eſt, Barb. *in remiſſ. ad Trid. ſeſſ.22. de reform. c.8. n.12.*

Difficultas tamen in eo conſiſtit, eadem, an ſit trahenda doctrina generaliter ad omnes adminiſtratores etiam rei profanæ, prout ſunt tutores, negotiorum geſtores, Conſules, & Rectores civitatum, & villarum, 6
& ſimiles. Et partem negativam ad illos non extendi videtur probabilius, ut appellatio ſuſpendat ab illis emiſſa, primò ex regula generali, quod non prohibetur, cenſeatur permiſſum, *ex tot. tit. ff. nihil novari appell. &c.* ſed hoc caſu appellatio adminiſtratoribus, nec etiam loci pii prohibita invenitur, nec id probat text. *in d. § œconomos, de auth. de ſanct. Epiſc. col.9.* cu- 7
jus diſpoſitione moti fuêre Doctores relati, quoniam ibi tantùm diſponitur, ut adminiſtratores coram ordinariis Epiſcop. in prima inſtantia teneantur reddere rationem, nec poſſint ejus juriſdictionem declinare, nec ad Metropolitanum pro ipſa reddenda ire, probant verba illa (alios omnes clericos jubemus, procreditis ſibi gubernatoribus apud proprium Epiſcopum, cui ſubjacent conveniri, & rationem ſuæ gubernationis facere) Sequitur, & facit ad finem (non enim concedimus prædictis perſonis, pro memoratis cauſis ante examinationem, & exactionem debiti, proprios Epiſcopos declinare, & ad alia venire judicia, *&c.*) & illum text. etiam ſummavit in hunc ſenſum, Bart. ac generaliter etiam noviter diſpoſuit Conc. Trid. *ſeſſ.24. de refor. c.20.* ut omnium cauſarum in prima inſtantia cognitio ad proprium Epiſcopum omnino pertineat, prout de jure eſt *ex toto tit. de foro competen.* ergo cùm text. ille, in quo fundantur DD. nec in genere, nec in ſpecie prohibeat appellationem, ſed diverſimodè diſponat, nec alibi inveniatur in hoc caſu prohibita, regulæ permiſſivæ inhærendum eſt.

Secun

Secundò, quia quando concedimus dictorum DD.
intentionem, ut prohibeat appellationem quoad unum
ſaltem effectum ſuſpenſivum, ea illo text. ſi emittatur
ab adminiſtratoribus loci pii, ratio fundamentalis
tamen illius textus non eſt realis, ita ut valeat adaptari
omni ratione reddendi ſententiæ, & contra quoſcunq;
adminiſtratores latæ, ſed ſpecialis eſt, & peculiaris
conveniens tantùm cauſis piis, quibus, quia propter ſui
prærogativam hoc à lure inductum eſt privilegium, ut
8 à quarumcunque cauſarum ſuarum ſententiis non ſit
admittenda appellatio ex his, quæ dixit, & adduxit Ti-
raq. *in tract. de privileg. pia cauſa, privi.* 153. *in princ.*

9 Tertiò, ut in hoc caſu appellatio legitima ſit quoad
utrumque effectum, quia facit, prohibitio appellatio-
nis tunc eſt privilegium, quando provenit ea natura
cauſæ, ut in alimentis, beneficio curato, poſſeſſorio, &
ſimilibus, quando autem provenit ex odio, ut in atro-
citate criminis, ſeu in convicto, & confeſſo, vero con-
tumace, & ſimiliter, quia privat beneficio juris com-
10 munis, eſt pœna, ita docet eleganter Bald. *in leg. ob-
ſervare, n.* 12. *Cod. quorum appell. non rec. pr.* ſed quando
confiteantur text. *in d. §. œconomos*, prohibere appella-
tionem adminiſtratoribus loci pii, nulla alia eſt ratio-
ne, quàm in odium eorundem ſub debito tempore ra-
tionem non reddentium, ut rectè advertit Eſcobar *de
ratiociniis, cap.* 4. *n.* 5. *&* 6. ergo cùm ſit diſpoſitio pœ-
nalis, non debet extendi ultra caſum in ea expreſ-
ſum, ut vulgare eſt.

11 Quartò, & ultimò pro hac parte facit, quia omiſ-
ſum ab ſtatuto, habetur pro omiſſo, *c. penult. de jurejur.
c. in noſtra, de injuriis*, Alexand. *conſ.* 13. *circa primam,
col.* 5. *verſ. beneſacit, lib.* 5. Barba. *conſ.* 35. *clementiſſimi,
col. penult. l.* 1. Philipp. Decius *conſ.* 188. *in caſu propoſi-
to*, quod ſemper procedit in diſpoſitionibus ſtrictis,
Petrus de Anchara. *conſilio* 1. *pro iſto, circa medium*,
prout hæc (de qua agimus) eſt, cùm ſit odioſa, auferens,
& privans defenſionibus, ut probat Philipp. Franc. *in
cap. paſtoralis, columna pen. verſic. ſextò quæritur, de ap-
pell. c. odia reſtringi, de regul. jur. cum concorda. lib.* 6.
ergo cùm ſolùm diſpoſuerit circa adminiſtratores piæ
cauſæ, omiſeritque profanæ adminiſtratores, pro omiſ-
ſis habendi ſunt.

Sed his non obſtantibus, contraria opinio mihi, &
verior, & probabilior videtur, nempe; appellationem
emiſſam à quibuſvis adminiſtratoribus, etiam rei pro-
fanæ non obſtare, quominus ea pendente, ad redditio-
nem rationis cogantur abſque metu, & reatu violen-
tiæ. Primò, quia cùm omni jure tam divino, quàm
12 humano aliena gerens negotia in calce ſuæ adminiſ-
trationis ejus reddere, ratione teneatur omnino, juxta
illud Lucæ c. 6. *Redde rationem villicationis tuæ*, cujus
13 meminit Pontifex *in cap. qualiter, & quando de accuſa.*
probant etiam *in l.* 1. *de obligat. ad ratioci. & l.* 23. *tit.* 6.
p. 1. ubi Gregorius Lopez plures refert. Bæca *in tra-
ctatu de decimatione, præf. c.* 1. *nu.* 154. alios per Roian-
dum *conſ.* 141. *n.* 9. Menoch. *l.* 2. *de arbitr. cent.* 2. *col.* 109.
14 *num.* 1. ad quam obligationem tenetur omnino, & erit
obnoxius omnis quilibet adminiſtrator, ſive neceſſa-
rius, ſive voluntarius à lege, judice, vel homine conſti-
tutus (etiamſi ſine mandato adminiſtravit) Damhau-
derus *in tractatu de tutore, & curatore, fol.* 66. *n.* 17 Eſ-
15 cobar *de ratiociniis, c.* 3. *num. fin.* quod verum adeò eſt,
ut etiamſi ſummus Pontifex fuerit adminiſtrator, eo-
dem jure teneretur, ut tenet per Boërium *q. familiari*
15. Joſeph Ludo. *deciſ.* 4. *n.* 4. Roman. *conſ.* 414. *i princ.*
Dec. *conſ.* 90. *verſ. circa ſecundum.* conſtat appella-
tionem à ſententia lata pro obſervantia, & conformi-
tate jurium eſſe illicitam, & illegitimam: text. cele-
16 bris, arg. *in c. conſuluit, el.* 3. *de appel.* ibi, non convenit, ut
pro hujuſmodi appellationibus ab obſervatione decre-
ti debeas obtinere, & c. ex quo text. ſingularem quandã
concluſionem deduxère Doctores, præcipuè Maranta
de ord. judiciorum, 5. *p. tit. de appella. n.* 345. quem refe-
rens ſequitur Gutierrez *verſ.* 10. *n.* 21. videlicet, ab actu
geſto ſecundùm legis, ſeu juris diſpoſitionem, & ca-
nonicas ſanctiones, à judicéque exequente, non eſſe
licitam appellationem.

Nequit enim appellari, ne fiat, quod de jure fieri de- 17
bet, aut poteſt, *l. ex conſenſu, §. fin. ff. de appell. c. cùm no-
bis olim, de elect. c. ne, c.* 1. *ex ore, in fin. de his, quæ fiunt à
majori parte cap.* Archidiac. *in c. decernimus, in verſ. effe-
rantur.* 16. *q.* 7. & Doctores mox citandi, qui omnes ad
propoſitum conducunt illud Chriſti Domini, quod
dixit Saulo Actuum Apoſtoloc. c. 9. *Durum eſt contra
ſtimulum calcitrare.* Paulus de Citadinis *in tract. de jur.
patr. in* 6. *p. in* 8. *q.* ſequitur Abb. *in c. paſtoralis*, per
text. ibi *de jure patr.* & aliis relatis Lamber. *de jure pa-
tro.* 2. *l.* 2. *art.* 10. 7. *q.* 1. & facit, quod in ſimili habetur
in l. poſtquam, ut legatorum nomine caveatur: ex quo
namque conſtat ipſum adminiſtratorem fuiſſe, potiùs 18
videretur appellare à legum diſpoſitione, quàm à ſen-
tentia judicis, quod fieri nequit, *l. fin.* ubi Bar. & alii *ff.
de appel. re ip.* Bar. *in l. ſi qua pœna, ff. de verborũ ſignif.
& in l. omnes populi,* 5. *q.* 1. *vinc. i. ff. de juſt. & jure* Alex.
conſ. 190. *maturè col.* 3. *l.* 2. Decius *in c. qua in Eccleſiarũ,
de conſi.* Bart. ſpecifice *in l. nemo exterus, C. de Judæis*,
Natta *conſ.* 11. *n.* 10. *tom.* 1. ubi dicunt, quòd à legis, vel
ſtatuti generalis etiã iniquitate nõ poteſt appellari. Igi-
tur nulla violentia à judice nõ deferente committitur,
maximè quia hæc talis appellatio omnino frivola de- 19
bet reputari, ex quo namq; conſtat, ipſum adminiſtra-
torem fuiſſe, quẽ poteſt iſthæc appellatio juris effectũ
ſortiri, cùm jure omni ad rationis redditionem ſit ob-
noxius, aut quid ex ea, jure attento, poteſt ſperare? Ni-
hil. Ergo frivola notoriè, ſecundùm Gemin. *in c. cùm
appell. frivolis, col.* 2. *verſ. quæro quid importeat, de appell.
l.* 6. quem referens ſequitur Manuël. Rodrig. *in q. reg.
tom.* 1. *q.* 8. *art.* 15. *circa pr.* & fruſtratoria etiam, quia
fruſtra ſperatur id, cujus eventus nullus eſt effectus:
igitur ei non deferendum eſt, *c. cum appell. frivolis*, nec
jus defertur, nec ſit à judice deferendum, *de appell.* 6. *lib.*

Secundò & pro hac eadem parte facit, quia hæc ſen-
tentia de rationibus reddendis eſt merè interloquuto- 20
ria, ut dicit Eſcobar *in d. c.* 4. *n.* 5. aliam judicis ſpectans
poſt ſe; nam nominantur calculatores ad diſpungendũ,
& calculandum rationes, quibus peractis, producuntur
coram judice, ut ſuper dubiis juris quæſtionibus ſuam
ſententiam proferat, ſecundùm Caſtellum *in lib* 27.
Tauri, verſ. quæro, an iſti, Ioan. Gutier. *in q. civil. q.* 37.
n. 1. *&* 3. Eſcobar. *de ratio. c.* 9. *n.* 25. & antea dixerat
Paul. Caſtrenſ. *in l. cui libertas, ff. de conditio. & demon-
ſtra.* & probatur etiam *ex l. inſtar, C. de jure fiſci*, ibi, in-
ſtar rei judicatæ obtinere minimè poteſt computatio à
tabulariis facta, niſi ſententia procuratoris fuerit
comprobata. & ibi gloſſa, & Doctores. Nec damnum
illius in ea conſiderari poteſt, nihil enim ab eo exigi- 21
tur, nec aliud, quàm recta adminiſtratio ſpectatur, cùm
incertum ſit debitum, imò & debitor etiam incertus
eſt cùm ex calculatione, & computatione poteſt admi-
niſtrator creditor apparere, dominus verò debitor. Et
quia hæc ſententia de rationibus reddendis utrique
parti & communis, & favorabilis eſt, ergo ab ea ap-
pellationi interpoſitæ minimè deferendum eſt, *ex leg.* 22
*ante ſententia, ff. de appellat. recip. & leg. ante ſententiam,
C. quorum appellat. non recip.* & Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de
reformat. c.* 20.

Tertiò confirmatur, ſupponendo text. *in d. §. œcono-* 23
mos, quo noſtri fundantur, verè, & realiter probare ſen-
tentiam, ad quam illum allegant; nam licet principalis
ejus diſponat intentio, cauſas rationum in prima in-
ſtantia ordinariis Epiſcopis pertinere, coram eiſque
omninò tractari debere; ultrà tamen procedit, hæc ex-
tendens ad realem, & effectivam exactionem, ut mon-
ſtrant verba illa, ibi, apud proprium Epiſcopum, cui

ſubjacent, conveniri, & rationem ſuæ gubernationis facere, & exigi, quod ea ipſis debentes oſtenduntur, *&c.*) & ibi, ita ut ad Metropolitanum ſuperiorem cauſa non trahatur ante exactionem & rationis redditionem, ibi, ſi verò putaverint ſe gravari poſt repetitionem, Metropolitanus cauſam examinet, *&c.* & clariùs etiam apparet *ex verſ. non enim*, ibi, non enim ante examinationem, & exactionem debiti proprios Epiſcopos declinare, & ad alia venire judicia, *&c.*) ſicque inter cætera hoc ſimul diſponit.

Qui quidem textus, licèt mentionem tantùm faciat de adminiſtratoribus loci pij; tamen ratio fundamentalis ejus eſt realis, cæteros comprehendens adminiſtratores, & adminiſtrationes, ea namque illa eſt, pro-
24 pter odium nimium, quo jure habent adminiſtratores, debito tempore non reddentes rationem, ut probat Eſcobar *de ratioci. d. c. 4. n. 5.* & propter nimium favorem, quem rationis diſpunctio à lege divina, humana, & Canonicis inſtitutis accipit, per quæ omnia alia privilegia ſpecialiſſima, & à jure communi exorbitantia ipſi conceduntur, ut videre eſt ex his, quæ latè Eſcobar ibi *à n. 1. & à n. 6.* & etiam aliis rationibus illius text. diſpoſitio mota eſt, inductis à jure communi, quas tradidimus in primo, & ſecundo fundamento hujus ſecundæ partis; quæ quidem omnes militant pariter in omnibus adminiſtratoribus, & adminiſtrationibus, tanquã reales, & genericæ; ſicque text. ille non fuit motus ſpeciali, & peculiari ratione in ſolius piæ cauſæ favorẽ
25 inducta, maximè, quoniam verius eſt de jure, ut ſola piæ cauſæ ratio appellationem non prohibeat, ſecundùm Roman. *in auth. ſimiliter, in 6. ſpeciali.* Alex. *in addit. ad Bar. in l. Mela, ff. de ali. & cibariis leg.* voluit gl. ord. *in cap. tua nobis*, dum loquitur circa decimas, quæ eſt pia cauſa, & in favorem animæ, ex quibus, & aliis rationibus, & authoritatibus hanc ſequitur opinionem Tiraquell. *in tract. de priv. pia cauſa, priv. 153. fol. 124.* & nos latiùs *infrà* Deo dante dicemus.

26 Quapropter certum eſt, textum illum etiam habere locum in cæteris quibuſlibet adminiſtratoribus; nam quando in pluribus caſibus eadem eſt ratio, ea decidit omnes caſus, non quidem per extenſionem, ſed ſicut genus comprehendens ſpecies, ſic generalis ratio comprehendit diverſas ſpecies caſuum emergentium, ut voluerunt Petrus, & Linus *in l. jura non in ſingulas, ff. de leg. & in l. quod verò contra rationem, ff. eod.* Bald. *in l. de quibus, eodem tit. & in auth. poſt fratres, l. 2, C. de legit. heredib. & in c. quia verò, ante fin. de judic.* Quod quidem contingit non per extenſionem, ſed veriùs per tacitam diſpoſitionem ejuſdem, ut ipſe Bald. dicit ibi notat *in l. his ſolis, Cod. de revocan. donatio.* Petrus Anchar. *conſ. 46. ſuper d. col. 1.* Paul. Caſtrenſ. *conſ. 83. praſſonit caſus, col. 2. l. 2.* Hieron à Laudentiis *in repetit. l. ſi emancip. i. q. 5. n. 54. C. de collation.* Surd. *conſ. 302. n. 22. col. 3.* adeò ut etiamſi ſit conſtitutio odioſa, non dicitur extendi, quando ex rationis identitate, & mente ejus extenditur, ut not. Bald. (in re omnino huic ſimili.) *in d. leg. de quibus, col. 11. verſic. item nota, quod non dicitur.* Joan. Andr. *in c. ſi poſtquam, de electione l. 6.* ipſúm-
27 que dictum Baldi non ſolùm procedit in diſpoſitione odioſa, ſed etiam pœnali, ut per Alexand. *in l. uxorem, §. ſi non niſi in. 6. de leg. 3. qu bus* quæ ratio à nobis *ſuprà* tradita dict. *§. œconomos*, & ſolida, & vera ſit, habetur pro expreſſa, à qua poteſt ſumi argumentum à ſimili, à contrario ſenſu, & alia hujuſmodi, ac ſi expreſſa fuiſſet, ex ſententia gloſſæ, quam omnes ibi, & ubique ſequuntur *in leg. quamvis, Cod. de fideic.*

28 Quibus adjunge doctrinam And. Tirab. *de retr. lignag. §. 40. gloſſ. in c. n. 1.* & huic noſtro caſui ſimilem, dum dicit, quod ſtatutum permittens retractum inter conjuges, cùm ejus ratio ſit ſocietas, habeat etiam locum in cæteris ſociis extraneis, licèt tantùm de conjugibus mentionem fecerit, ex identitate rationis.

Pro qua etiam parte in quæſtione propoſita facit, 29
quod dicit Ioan. Gutierr. *in practi. quæſt. civi. quæſt. 37. n. 1.* ubi loquendo de adminiſtratoribus rerum profanarum, ut villæ, vel civitatis, ut habeat locum appellatio à ſententia reliquatorum, hoc eſt, *de alcance*, & pro negativa (quam ut veram reſolvit) allegat pro expreſſo text. *in d. §. œconomos, auth. de ſanct. Epiſcop. col. 9.* idem etiam ſentit Eſcobar *ſuprà, d. c. 4.* qui poſtquam per ejus diſcurſum loquutus eſt de omnibus adminiſtratoribus profanæ rei, dicit *n. 5.* ipſos eoſdem adminiſtratores non poſſe appellare à præcepto de reddendo rationem, allegando *d. §. œconomos*, nulla conſtituta differentia, ſed potiùs idem in eiſdem ſentit, & licèt ipſe *in cap. 13. numero 6.* videatur prima facie tenere contrarium, ut illius textus diſpoſitio ſit ſpecialis in ratione, ſcilicet cultus divini, qui quidem debet intelligi in caſu, de quo argumentatur, nempe, poſt calculationem, & rationem redditorũ, ac vota calculatorium. Nos autem loquimur in ſententia interloquutoria lata, adverſùs adminiſtratorem de reddenda ratione, quod eſt multùm diverſum, ut poſtmodum apparebit. Et illum §. *œconomos*, intelligit in adminiſtratoribus profanæ rei poſt alios, quos citat Avendan. *de exequen. mandatis, 1. p. cap. 12. n. 37.* idem & expreſſè Eſcac. *in tr. de appell. q. 17. lim. 29. n. 1. ad fin.* dicens, quòd execu- 30
tio ſententiæ, qua tutor, vel ejus hæredes condemnantur ad reddendam rationem tutelæ, non ſuſpenditur per appellationem, id in terminis tenet Borgninus Cavalcanus *in tr. de tutor. & curator. n. 113. tom. 8. part. 2. fol. 340.* In quem etiam ſenſum accipiendum eſt, quod Cavalcan. tenet *in tract. de tutore, à n. 222.* & cæteri Doctores, quos *ſuprà* retulimus, mentionem facientes tantùm de adminiſtratoribus loci pij. Similem hunc caſum non negant, ſed omittunt tranſeuntes, & inhærentes verbis *d. §. œconomos*, & ſic hanc ſecundam partem ego ut veriorem, & magis probabilem, jurique conſonantem ſequor libenter, ex rationibus relatis, ut rectè poſſit procedi ad compulſionem, pendente appellatione, emiſſa à quolibet adminiſtratore rei profanæ, emiſſa nempe à ſententia interlocutoria de reddenda ratione villicationis. Et in terminis etiam tutoris idem affirmat Marquell. *de commiſſ. 1. p. c. 16. n. 69. & ſeq.* ubi alios citat, de quo nos *infra*, *¶. ſi*.

Nec obſtant quæ pro contraria parte adduximus, nec primum fundamentum, cui directò reſponſionem reddimus in tertio fundamento hujus ſecundæ partis, ut probavimus, *d. §. œconomos*, utrumque caſum providiſſe, permiſiſſéque executionem ſententiæ de rationibus reddendis, appellatione pendente.

Nec etiam obſtat ſecundum, quia veram, & fundamentalem rationem aſſignavi, *in d. fundamento hujus ſecundæ partis*, & hanc generalem, omni adminiſtratio- 32
ni convenientem, non verò ſpecialem pietatis intuitu (ut argumentum ſupponit) quia etiam tunc verius eſt eſſe appellationem permiſſam quoad utrumque, ex Tiraq. *in tractatu de privil. pia cauſa*, aliiſque reſolvi.

Nec obſtant tertiũ, & ultimum, quia licèt in odium 33
adminiſtratoris ſit executio permiſſa ſententiæ de reddendu rationem; tamen etiam inductum eſt in favorem, & privilegium cauſæ diſpunctionis rationis, ut *ſurſum* diximus, & quãdo diſpoſitio continet favorem & odium, tota ea diſpoſitio ſimpliciter cenſetur favorabilis, ut tenet Bald. *in l. 2. C. quò non poſſ. ad liber. pro.* Anchara. *conſ. 37. extra Ioannem, poſt medium, & conſ. 215. ſcribit Papa, col. 2. verſ. in contrarium*, & aliis, quos *ſupra* adduximus latiùs *in c. x. hujus ſecundæ partis*, & quando tota diceretur odioſa, adhuc non procedit argumentum, quando ſit extenſio ex identitate rationis ad ſimiles caſus omiſſos, etiã in diſpoſitione odioſa, per doctrinam Bald. *in leg. de quibus, col. 11. verſ. item not. quod dicitur*, & Ioan. And. *in c. ſi poſtquam de elect. vers. c, lib. 6,* diximus ſuprà, in tertio fundamento huius ſecundæ

partis.

partis, & etiam in diſpoſitione pœnali, ut ibi per Alexand. notavi.

33 Et huic objectioni in aliam quæſtionem adductæ reſpondet, & ſatisfacit Andreas Tiraquell. *de retr. lign. §. 20. gloſſ. unic. n. 51.* dicens, quòd, quando in diſpoſitione omittitur caſus ſimilis expreſſo, aut ſit in utroque eadem ratio, utrumque comprehendat diſpoſitio, nec pro omiſſo habeatur, *l. ſi extraneus. ff. de condictio. ob cau. & leg. ult. §. ult mo ff. mandati, l. ſi quis mihi bona, §. ſed ſi mandavi*, & ibi Bald. & cæteri *ff. de acquir. hered.* Gloſſ. *in leg. ſi cum dotem, in princ. in verbo mulieris, poſt principium, ff. ſoluto ma r.* ubi in id alias plures authoritates adducit.

34 Præfatam tamen reſolutionem tam primæ, quàm ſecundæ quæſtionis, & ſic in quibuſvis adminiſtratoribus tam piæ, quam profanæ rei, libenter limitarem, ut non procedat, quando negatur, nec conſtat conventum adminiſtratorem fuiſſe, quoniam cùm *d. §. œconomos*, & cætera jura *ſuprà* circa hanc materiam adducta, diſponant ſuper certo, & cognito adminiſtratore, recuſante tamen debito tempore ſuæ villicationis rationem reddere, ut ex eis patet, & præcipuè ex Eſcobar *dict. n. 5.* qui hoc expreſsè videtur ſentire dum dicit, dummodo conſtiterit adminiſtraſſe, ſequitur quòd ſi de eo probabiliter dubitetur, & nihilominos ad redditionem rationia condemnetur; legitima reputabitur appellatio, cui ſi delatio denegetur, vim fieri in Curia declarari, qoia quando lex fundatur ſuper aliqua qualitate ejus non procedit diſpoſitio, niſi priùs de qualitate appareat, gloſſ. *in ver-*
35 *bo mancipia, verbo adeoc. udum, C. de ſervis fugi.* not. Iacob. Butri. Bald. Fulgo, Paul. & Salicet. ibi Roma, *ſingula* 459. & alij, quos citat Ioan. Garcia *de conjug. ac queſtu n. 33. & 120.* Gutierr. *conſil. 1. n. 16.* Roland. à Valle *conſil. 10. n. 14. lib. 4.* & conducunt quæ Farin. *q. crim. tom. 1. quaſt. 21. à num. 87. & quaſt. 21. num.* .. & *quaſt. 8. num. 86.* Cardin. Manti. *in tracta°. de contract. tom. 1. lib. 4. tit. 26. num. 11.* ubi plures citant, & priùs de legitimatione perſonæ; etiam in executivis conſtare debet, aliàs appellatio legitima eſt, vide quæ latiſſimè dixi, *ſuprà, hac 2. p. c. 6. limit. 2. à num. 58. cum ſequentib.* ubi latè de hac materia.

36 Secundò pariter limitarem, ut nec procedat præfata reſolutio in his perſonis, quæ ad ratiocinia excuſatæ ſunt de jure, ut ea reddere non teneatur, vel ſi tenentur, debitum ante tempus compelluntur, de quibus latiſſimè Eſcobar *d. tractatu de ratio. in cap. 5. & 6.* nam ſi hujuſmodi excuſationem, & exceptionem non calumnioſam, ſed à jure approbatam allegaverint, non autem ſi non allegatur, ſed ſi allegata repellatur, vel admiſſa non obſtante, condemnentur ad reddendum rationem, libebit appellare, eique deferendū, argumēto celebris text. *§. in l. 5. ſi quis. in.* bi. nō oportet enim provocare.) & ibi, ſed inter tempora præſtituta excuſationem allegandam habet, & ſi fuerit repulſa, tunc demum appellare debebit, cæterum antè fruſtrà appellatur, *&c. § quādo appellādū ſit.* cum aliis.

Hucuſque diſputavimus de appellatione à manda-
37 to de reddenda ratione adminiſtrationis, nunc obiter inquirendum eſt de appellatione; quæ emittitur à calculatione jam facta, & in eſſe deducta, hoc eſt poſtquam calculatores ſua vota, & computa protulere, feceruntque. Inquo breviter dicendum eſt, quòd ſi privatim, & per particulares calculatores rationes diſpunguntur, & quantum ſit reliquatum finale appareat, minimè executioni mandantur, niſi quando partes jam illis acquieverint, eáſve coram judice approbaverint, & recognoverint partes, tanquam privatam ſcripturam ita poſt alios Aviles *in c. prat. c. 30. gloſſ. verb. ſ. ga p. gan*, Parla. *l. 2. rerum quoti. c. fin. 1. part. § 6. n. 1. & ſeqq. & in l. instrumenta domeſtica, C. de fid. inſtru. & in l. 5. tit. 25. lib. 4. recopi*, idémque in terminis noſtris firmat. Bartol, *in l. inſtar, num 16. Cod. de iure fiſci, lib. 10.*
ſi verò in contractu hujuſmodi rationes, & reliqua 38
tranſeunt hoc caſu, ut quilibet alius contractus executionem meretur, ut tenet Giron. *de Gabell. 2. part. § 1. num. 10.* Gutierr. *in pract. lib. 1. cap. 37. n. 2.* Azeved. *in l. 22. tit. 6. lib. 3. recopi.* Bobad. *in Polit. lib. 5. cap. 4. n. 84.* Parlad. *ubi proximè.*

Igitur peractis, ac confectis privatis his rationi- 39
bus, pars, quæ alteram reliquavit, petat, ut calculatores illas coram judice producant, coram quo petitur, ut pars debitrix juret; an in illa quantitate fuerit reliquata, iſque recognoſcat, hæque rationes propter inſtrumentum privati recognitum merebuntur executionem, ut reaſſumendo materiam dicit Eſc. *ſuprà d. c. 31. à princ. & n. 6.* ſi tamen pars reliquata non recognoſcat, ſed imò ſe gravatam dicat in ratiociniis, & calculationibus appellaverit, appellationi deferendum erit, ut per gloſſ. *in §. œconomos*, tenet Eſcobar *ibi d. num. 6.* Quod tamen limitatur ſecundùm ipſum in 40
piis cauſis, in quibus ſpeciali ratione ſcilicet, cultus divini non minuendi, remota appellatione, ad executionem privatarum rationum proceditur, pro quo allegat *d. §. œconomos, in verſic. nomenum*, quam rationem 41
in hoc caſu reprobo, cùm jus commune ſit in contrarium, ut dixi.

At verò in caſu *ſuperiùs* à nobis diſputato eſt diverſum; nempe; quando appellatur, ſcilicet, à ſententia interlocutoria, qua jubetur quis reddere rationem, quo caſu appellationem generalibus omnibus adminiſtratoribus negavimus, ex ratione à jure communi inducta, & ſic diſpar ratio militat in utroque: nam in ſupradicto caſu generaliter prohibetur appellari ab adminiſtratoribus quibuſvis, à ſententia de ratione reddenda, quia nullum præjudicium ibi conſideratur; nam ex quo conſtat, ipſum fuiſſe adminiſtratorem, eſſet frivola, & fruſtratoria appellatio, & potiùs videretur interpoſita à lege, ejuſque diſpoſitione, quàm à ſententia illa.

At verò in iſto proximo ſuperiori caſu, nempe; facta calculatione, & reddita ratione, cùm poteſt in eadem eſſe gravamen, error, vel aliud præjudicium, jus commune permittit generaliter omnibus adminiſtratoribus reclamantibus, adverſus ipſas calculationes privatas appellationem quoad utrumque effectum, & ſic ſubintrat prædicta limitatio fundata in ſpeciali ratione piæ cauſæ nempe. Quando igitur pars recla- 42
mat per alterum calculatorem, petitus calculus revidetur, & quod iſte approbaverit judicis confirmatione ſequuta, & executioni demandabitur, ut per Parlad. & Eſcobar ſupra relatos.

Quid autem erit dicendum, ubi in executione hu- 43
juſmodi ſententiæ, qua adminiſtrator ſimpliciter, & genericè condemnatus fuit ad reddendam rationem adminiſtrationis, an à facta liquidatione per calculatores, quid, quantúmve ſit reliquatum, appellationi emiſſæ judex non deferens, vim faciat? Et partem negativam, ut vim non faciat, quia à tali liquidatione non admittitur ſuſpenſiva appellatio, poſt diſputationem concludunt Ozaſcus *decisio. Pedemont. 129. per totam*, Franciſc. Muños de Eſcobar *in d. tract. de ratiociniis, c. 33. num. 22.* quem ſequitur diſputans Gratian. *diſcepta. forenſ. 1. tom. c. 583. à num. 40. & ſeqq. & ſuprà, a n. 1.* pro quo etiam vide quæ latè nos *infrà, 4. p. cap. 10. à princ.*

Ampliùs quæri poteſt, quid de executore dato pro 44
executione huiuſmodi ſententiæ, qua quis condemnatur ad reddendam rationem, an excedat, ſi facta calculatione, illam extendat ad reliquatorum, hoc eſt (*los alcances*) executionem, & ſolutionis compulſionem. Pro qua difficultate multa ſcitu digniſſima congeſſimus *infrà, 4. p. cap. 9. de exceſſu de re ad rem, verſiculo rurſus quæri poteſt an executor, à num....* ubi

conclu

concludimus, nec excedere, nec apppellationi à tali gravamine deferendum eſſe. Et idem etiam in terminis. ſſirmat poſt alius, quos citat Cardin Tuſc. *practic. concluſ.* ... *A concluſ.* 210 *à princ.* plures citavimus d. 9 & iis adde quod *per l. cum ſe. vni*, ubi Caſtrenſ. *ff. de condit. & demonſtr.* Socin. *conſil.* 82. *ſub n.* 1. *vo.* 4 Roland à Valle *conſ.* 49. *n.* 41. *vol.* 1. Afflict. *deciſione* 197. *num.* 2. *deciſ.* Genue. *ſ.* 209. *ſub num.* 2. Marqueſſan. *tract. de commiſſio. appell. à Cameral. obl g.*
45 1. *part. cap.* 16. *num.* 69. quo etiam loco loquitur de ſententia, quia tutor, ſeu alius adminiſtrator condemnatus eſt ad reddendam rationem, ut non ſuſpendatur ejus executio per appellationem, ita intelligens, poſt Angel. *in* §. *œconomos, in fin. authentica de ſanctiſſ. Epiſcopis.* Borgninum Calvaca. *tracta. de tutorib. & curat. n.* 22. de quo nos *ſuperius.*

CAPUT XII.

A ſententia affirmativè, vel negativè lata ſuper attentatis, appellationi delatio denegari nunquid queat abſque metu violentiæ.

SUMMARIUM.

Attentatorum ſententia eſt merè interlocutoria, n. 1.
Attentatorum revocatio non recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 2.
Operis novi poſt denuntiationem qui ædificat, attentat, & per attentatum demolitur ædificium, n. 3.
Ædificium poſt nuntiationem, & præceptum judicis revocatur eodem privilegio, quo attentata appellatione pendente, num. 4.
Nuntiatio novi operis habet vim inhibitionis, n. 5.
Demolitionis operis attentati ſententia non recipit appellationem, num. 6.
C. ſignificantibus, de novi operis nuntiatio. *interpretatur, n.* 7. 8. *&* 9.
Ius omne potentius operatur in cauſa, quàm in cauſato, num 10. *&* 11.
Cauſa magis ſervitium præſtatur, n. 12.
Cauſa plus influit in ſeipſa quàm in cauſato, n. 13.
Attentati ob ſuſpenſionem non admittitur appellatio articulo connexo, n. 14.
Contemplatione alicujus quod fit, ipſi fieri cenſetur, n. 15.
Interlocutoria ſententia prout eſt attentatorum revocatio, non recipit appellationem, n. 16.
Attentata ante omnia revocantur, n. 17.
Ab attentatorum revocatione appellatio eſt contra jus, num. 18.
Ius quæſitum faciliùs amittitur, quàm jus quærendum, num. 19.
Attentatum, & innovatio privant appellantem ab appellatione, cui ex eo facto cenſetur renuntiare, n. 20.
Etiamſi attentatum poſtmodum purgetur, ipſa durat renuntiatio appellationis, ibid.
A gravamine momentaneo non licet appellare, n 21.
Attentatum magis favorabile eſt, quàm ſpolium, & interdictum, Unde vi, *n.* 22.
Attentatorum remedium ſi cadat ſuper poſſeſſione attentata, ſapis naturam veri poſſeſſorij, n. 23.
Attentati ſententia revocatoria non recipit appellationem, etiam reſpectu expenſarũ, quarum condẽnatio fit n. 24.
Attentatorum revocatio plura continet privilegia, pluréſque pœna inducta ſunt in odium attentantis, n. 25.
Attentatorum revocatio celerem expeditionem deſiderat, & litis abbreviationem. n. 26.
Lancelotus Robertus trepidè reſolvit quæſtionem, an attentatorum revocatio admittat appellationem, n. 27.
Attentata poſſeſſionis revocatio non recipit appellationem, num. 28.
Attentatorum appellatione pendente revocatoria ſententia non admittit appellationem, n. 29.
Attentati lite pendente revocatoria ſententia non recipit appellationem, quando à cauſa principali non licet appellare, n. 30.
Attentatorum revocatio generaliter appellationem non admittit. n. 31.
Ab attentati revocatione denegatur appellatio in odium & pœnam attentãtis, & in favorem attentatum paſſi, n. 32.
Attentans hanc patitur pœnam, ut non audiatur appellans, n. 33.
Attentatorum revocatio non recipit appellationem ſuſpenſivam, ſed devolutivam ſic, n. 34.
Et qui teneant hanc opinionem mediam, n. 35.
Attentatorum revocatoriam ſententiam ſemper exequitur nuntius Hiſpaniæ n. 36.
Attentatorum revocatio magis favorabilis judicatur, quàm cauſa penſionis, etiam cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis, &c.) num. 37.
Attentati ſententia revocatoria an ſit interlocutoria, vel habeat vim diffinitivã n. 38.
Attentatorum judicium poteſt tres habere ſententias conformes, prima exequuta, n. 39.
Attentati a revocatoria ſententia appellationi, ſi non deferas judex Eccleſiaſticus, vim non facis n. 40.
Attentati ſententia lata in favorem attentatum paſſi non recipit appellationem, ſecùs ſi contra ipſũ lata ſit n. 41.
Appellatio prohibita in favorem alicujus, ipſi intelligitur permiſſa, ſi adverſam ſententiam obtineat, n. 42.
Cujus doctrina varia redduntur exempla, ibid.

QUANTAM cognationem cum cæteris hujus ſecundæ partis habeat quæſtio hæc, ex ejus fundamento parum haud clare apparebit, ſiquidem ſupponi libet ſententiam ſuper cauſa attentatorum latam non diffinitivam, nec vim ejus habere, ſed merè fore interlocutoriam, receptius quidem *eſt*. Enim verò illa interlocutoria eſſe dicitur, quæ fertur ſuper his articulis, qui incidunt, ſeu emergunt in cauſis, gl. *in clem. ad compeſc. de ſeq. poſſ.* Philip. Franc. *in c. cum ceſſante, n.* 36. *de appell.* ſequutus Archidiac. & Specu. ſed articulus attentatorum nihil aliud eſt, quàm incidens, & emergens in cauſa, & proceſſu, ut patet in recollectis Moëda. *deciſione* 100. *commiſſio ſub rub. de judiciis*, quo etiam argumento uſa eſt Rota *in deciſ.* 10. *aliàs* 215. *nota quod ſententia, de re jud. in antiq.* ad id etiam hoc, & alio uti ſolet fundamento. Sententia diffinitiva eſt, quæ definit negotium, & cauſam princ. ut poſt gl. *in d. clem. ad compeſcend.* & alios per eam citatos, docet Franch. *in d. num.* 36. Guido Papæ *in conſil.* 104. *n.* 2. ſed hæc ſententia id nun operatur, ut probat eadem deciſio, ergo eſt interlocutoria, quod etiam probat poſt Rotam, Marqueſſ. *de commiſ.* 1. *part. cap.* 29. *num.* 23. Quibus, & aliis fundam. quæ apud eos videre poteris, hanc doctrinam veram eſſe profitentur Alex. *conſil.* 99. *viſis, n.* 5. *lib.* 5. gloſſa, & Doctores *in cap. non ſolùm, de appell. in* 6. Franch *in dict. cap. cùm ceſſante, n.* 45. *verſ* 9. quòd ſententia fertur ſuper revocatione attentatorum, *de appell. t.* idem poſt Rot. *dec.* 11. *aliàs* 85. *in novis*, tenet Bald. *in ſua practic. ſub rub. de appell. q.* 2. *n.* 2. Guido Papæ *in tract. de appell. quæſt.* 121. Ioan. Andr. *in dict. cap. non ſolùm, de appell. in* 6. Rota *deciſione* 1. *aliàs* 15. *ſi judex, ut lite penden e in novis* dicens, quòd re vera eſt ſententia interlocutoria. Rota etiam *in deciſione* 474. *de offic. judic. in antiq.* Craveta *conſilio* 171. & ut magis communem, magis veram, atque probabilem hanc eſſe amplectendam opinionem, dicit Lancelot. Robertus. *de attent. p. c.* 28. *num* 19. ubi à *n.* 30. aliquas declarationes annectit.

Quo

2 Quo præmiſſo, ne in hac quæſtione detineamur,
affirmo hanc concluſionem in ea, cum declarationibus
inferiùs apponendis; ut a ſententia lata pro revocatio-
ne attentatorum appellationi emiſſæ minimè deferen-
dum fore, nec vim fieri, ad quam primò, eo moveor,
3 quòd qui poſt denuntiationem novi operis ædificat,
innovat, & attentat, ædificiúmque per viam demolitur
attentati, ita tenet Bald. in conſil. 245. proponitur, num. 2.
lib. 2. ſequutus à Iaſone in l. 1. §. 3. verſiculo 4. limita,
ubi etiam Vincentius Herculanus col. 8. de operis nov.
nunciatione.

4 Unde ſi nuntiatus procedit in opere poſt præceptum
judicis, nulliter agit, & omnia ſunt revocanda ro ſem
privilegio, quo gaudent attentata, pendente judiciali
appellatione, gl. per illum text. in cap. non ſolùm 7. ver-
ſiculo reducendum, poſt medium. verſiculo niſi prohibitio,
de appel. in 6. Philipp. Franc. in c. bonæ 51. colum. 5. n. 19.
conc. 7. eodem titulo, Ruin. in l. 1. in princ. num. 14. & 15.
col. 6. in fin. verſiculo vel dic, quod licèt, de novi oper. nun-
cia. Lancelot. de attentat. c. 18. de ſentent. in cauſa attent.
foren. n. 63. & 64. Bald. conſ. 245. proponitur, n. 2 verſ. 2.
præmiſſo, l. 2. Iaſ. in l. 1. in princ. §. 1. & 3. verſic. 4. limi-
ta, de novi oper. nuntia. Ferrar. cautela 58. co fin. Petr.
Surd. conſ. 154. num. 9 lib. 2. Grat. diſceptat. forenſ. 1. p.
5 cap. 84. a num. 1. & ſequentibus, dicentes, quòd iſta nun-
tiatio habet vim inhibitionis, inducens privilegium
attentatorum.

6 Sed à ſententia demolitionis operis attentati, & in-
novati non admittitur appellatio, quia denegatur au-
dientia: text. eſt in l. 1. §. ſed ſi is, ubi Iaſ. n. 1. ff. de novi
oper. nunt. ex qua deducunt Doctores regulam gene-
ralem, quòd in cauſis, & caſibus, in quibus a jure, ſeu à
lege viva, vel mortua denegatur audientia alicui, ei
etiam denegatur appellatio, quia cenſetur remota: ita
tenent Speculator in titul. de appellat. §. in quibus, n. 32.
verſ. 30. & Bald. in addit. ad eundem, in princip. Barna-
baa Briſſo. in cap. ſi quis deinceps, per text. & gloſſam
ibi verbo, audientia, 16. quæſt. ult. Butrigarius in cap. ſig-
nificavit, in fin. de exceptio. Veronieuſ. conſ. 64. col. 2. &
Egidius Boſſius remiſſivè ad eum in tract. crim. tit. de
appella. num. 18. quæ ſententia abſque reatu attentati
rectè à judice poſſe exequi, non obſtante appellatione,
firmat Rebuff. titul. de appella. art. 8 gloſſ. 12. num. 36 &
37. Cepola in conſil. 64. col. 1. in fin. poſt Bart. & Man-
fre. lib. 2. pract. concl. ſuper attenta. concluſ. 188 Philipp.
Franc. in cap. de appella. colum 5. verſiculo ſed in contra-
rium facit, per Bartol. in l. peremptorias, Cod. ſententiam
reſcin. non poſſe, & alios à nobis accuratè congeſtos ſu-
prà in cap. 13. à principio, ergo evidenter probatur, ap-
pellationem emiſſam à ſententia lata in revocatione
attentatorum, non eſſe admittendam.

7 Cui fundamento, quod (ut vides) legitimum eſt, non
obſtat text. in cap. ſignificantibus, de operis novi nuntia-
tione, ubi expreſſè videtur probari, in cauſa novi operis
nuntiationis admitti appellationem, eáque quoad
utrumque effectum, adeò, ut quidquid poſt eam à judi-
8 ce factum eſt, ut attentatum revocatur. Cui reſponden
textum illum, licèt procedat in cauſa operis novi nun-
tiati, intentatur ad revocationem, & demolitionem
operis novi conſtructi ante denuntiationem, cui &
pars, & officiales ceſſantes in ædificio acquievirunt,
minimèque in opere ulteriùs proceſſerunt, poſt ipſam
nuntiationem, & ſic procedit, quando contenditur, an
quis jus habeat ædificandi, vel non, quo caſu ſive de-
tur ſententia affirmativa, ſive negativa, eum ſcilicet,
jure carere ædificandi, ab ea appellatio utrumque ha-
bet effectum.

9 Non tamen procedit ille text. quando agitur ad re-
vocationem, & demolitionem ædificij conſtructi, poſt-
quam ſibi facta eſt denuntiatio, imò ea ſpreta, & in
contemptum ejus ad ulteriora ædificando procedit,
quod eſt innovatum, & attentatum, & quando pro
ejus revocatione tantùm agitur ſuſpenſè, & pendente
cauſa principali, cui ſit jus ædificandi, &c. tunc lata ſen-
tentia contra innovantem, ei denegatur audientia, &
appellatio, quo caſu procedit, & loquitur text. in dict.
lib. 1. §. ſed ſi is cui. ff. de operis novi nuntiatione, & quæ
nos hactenus diximus, non tamen text. in dict. c. ſignifi-
cantibus, de cujus intellectu latiùs egimus in c. 8. ſuprà
hac ſecunda parte, quem quoniam ibi comprobavi non
libet repetere.

Secundo pro hac noſtra opinione facit, nam omne 10
jus potentiùs operatur in cauſa, quàm in cauſato. Paul.
Caſtrenſ. conſil. 129. volum. 1. ubi allegat text. in l. digna
vox, Cod. de legi. nam quando quid eſt propter aliud 11
potiùs cõſideratur id, propter quod eſt, l. & ſi non ſunt
clavi, 21. §. pervenimus, ff. de auro, & arg. legato, & ma-
gis cauſæ ſervitium præſtatur, l. ſemper 29. ff. de re judi. 12
propter enim unumquodque tale, & illud magis, clem. 1.
de reliquis, & vener. ſanct. auth. multò magis, C. de ſacro-
ſanct. Eccleſ. nam plus influit cauſa in ſe ipſa, quàm in
cauſato. Felin. in c. auditis, n. 20. de reſcript. deciſio Ge- 13
nuenſis. 128. n. 2. & probat text. in l. navis onuſta, in pri-
mo reſponſo, ff. ad l. Rhodiam de jactu. ſed ſic eſt, quòd
appellatio, quæ emittitur ad differendum revocatio- 14
nem attentatorum, ſive in cauſa connexa, ſive diverſo
articulo, non admittitur, ut tradunt Doctores in cap. an
ſit 42. de appell. præſertim Franch. n. 7. poſt Ioan. Andr.
& Specula. ergo multò fortiùs hæc debet denegata
cenſeri appellatio in ſe ipſa cauſa, & ſententia revoca-
tionis attentatorum, cùm directò tendat ad differen-
dum eandem, cùm hoc operetur in cauſa diverſa; & ſe-
parato articulo; quod namque contemplatione alicujus
fit, ipſi fieri cenſetur: text. in l. additio. verſ. ult. ibi, prop- 15
ter me, ff. de acquir. hered. l. ſed & ſi quid 26. ff. de uſu-
fruct. l. ſed ſi plures, §. in arrogato, ff. de adoptionibus,
latiſſime, infinitis Doctoribus relatis, noſtras Ioan.
Garcia in tract. de conjugali acqueſtu, à n. 101. cum pluri-
bus ſequentibus.

Tertiò facit, quoniam ſententia lata ſuper revoca- 16
tione attentatorum (ut ad principium hujus capitis com-
probatum reliquimus) eſt merè interlocutoria, ergo
nec jure civili, nec canonico appellatio ab ea admit-
tenda eſt, ex l. 1. Cod. quorum appel. non rec. l. ante ſenten-
tiam. ff. de appella recip. Concil. Trid. ſeſſione 24. de re-
formatio e, cap. 20. & quia iſthæc appellatio eſt contra
jus, ex mente Decij in cap. an ſit, ſub n. 2. col. 2. verſiculo
ſecundus tamen fuit intellectus, de appell. quia attentata
ante omnia revocantur, per text. in c. non ſolùm, de ap-
pellat. lib. 6.

Et quia ſi attentè attendantur decretales loquentes 17
de hujuſmodi attentatorum revocatione, aſſiduè in-
venies, tum Papam ante omnia mandare in commiſ-
ſione innovata revocari, & reponi, tum etiam ut nulli-
bi legamus, appellationem ab hujuſmodi revocatione
fuiſſe interpoſitam, & admiſſam, licèt aliàs in longa
facti ſerie mentionem fieri, aſſiduè ſoleat cujuſlibet
appellationis etiam à minimo interpoſitæ, de hac
autem nullibi, ut videre eſt per text. in cap. ad præſen-
tiam, & 2. conſtitutus, c. ſignificavit, cum pluribus aliis, de
appell. cap. ſignif. de oper. nov. nunciat. cap. venientes, de
jurejur. c. 2. ut lite pend. in 6 c. exhibita, de jud. & aliis in-
finitis, quos potiùs laborioſum eſſet, quàm ſubtile cu- 18
mulare. Quod ſi foret permiſſum appellare, fortè ali-
quis eo remedio uſus fuiſſet, ſicque contra jus meritò
iſthæc appellatio judicanda eſt, ſecundùm Decium in
d. cap. an ſit, ac per conſequens nullatenus admittenda:
text. eſt in cap. conſuluit, el. 3. de appell. quia durum eſt
contra ſtimulum calcitrare, Actuum Apoſt. c. 9. & quæ
in hoc propoſitum congeſſimus ſuprà. cap. præcedenti,
quæ enim de facto, & contra jus fiunt, de facto reſcin-
dere jus eſt.

Deſuper & quartò probantur, namque faciliùs 19
amittitur jus quærendum, quàm jus quæſitum. Iaſ.
conſ.

conſ.236.an Rex Roma.colum. 4.lib.4 Philipp. Decius
in l.ſervus,Cod.de pactis.& conſil.269. Conſulitur,col.4.
Bald.*in l.illud,col.3,in 3.quaſt.C.de ſacroſanctis Eccleſ.*
Anchar. *conſil.371* Tiraquell.*in l.ſi unquam, verbo donatione largitur,num.147.& in legibus connubia.gloſſ.3.*
*in p 1.c.quaſt.verſ.illud igitur pro conſtanti,*ſed innovatio privat appellantem ab appellatione propoſita, &
jam in eſſe deducta,ex text.*in dict.c.an ſit,de appellat.*
ſecundùm alium intellectum, ut quia appellãs aliquid
appellatione pendente(putà, adverſarium ſpoliando)
innovavit;cenſetur ſuæ appellationi renuntiaſſe,gloſſ.
20 magna *in c. non ſolùm, circa fin de appellat.in 6.* & poſt
Anton.Hoſtienſ. Panormit, & Immolam latè declarat
Franch.*in dict.c. an ſit,in gloſſ.1. num.* 8. & ibi Decius
n.1.& conſil.103.in cauſa,poſt princ. Bald.*in c.ex parte
Ada,col 7 de teſtib.* Angel *in l.fin. Cod.de temp. appell.*
Mateſila.*in ſingul.ſuo* 28. Menoch *de recuper. rem.27.
n.39.* Lanfran. *deciſ. 443. appellans,* & Ripa *in l. naturaliter,§. nihil commune, n.159.ff.de acquir.* Mynſinger.*ſing. obſerv. centuria 2.deciſ.* 50. Ioan. de Neviza.
in conſil. 36. *n.10.* & *conſil.* 82. *n.* 12. Quod extenditur,etiamſi poſtmodum purgetur attentatum:quia adhuc durat ipſa apppellationis renuntiatio, ut communem dicit Franch *in dict. c.an ſit,* & Lancelot.*de attenta.
3.p. c. 31. de pœnis attent.* 237. *cum 4. ſequentibus*,
ergo eum fortiùs videbitur privare à proponenda, &
nondum in eſſe deducta, quia cui licet quod eſt plus,
utique licet quod eſt minus, & in majori ſuper ineſt
minus, ex juribus vulgaris.

21 Quibus adde & quintò, quia quando gravamen in
aliqua ſententia illatum eſt momentaneum, inſtantaneum,& per modicum tempus,ab ipſo non appellatur:
text.eſt *in l.1. C.ſi de mom.poſſeſſ.fuer.&c.* quia poſſeſſorij remedium momentaneum eſt, & in alio judicio.
nempe, proprietatis poteſt reparari, & revocari, ut &
22 nos *ſuo loco,infrà. 3.p.& ſuprà, c.6.* diximus. Sed hoc
remedium attentati hujus eſt naturæ,ut tantùm duret,
quantùm pervenitur ad diffinitivam;ergo nec in eo debet appellatio admitti,maximè quia hoc remedium attentatorum adhuc eſt magis privilegiatum, quàm ſpolium, & interdictum, *unde vi.* ſecundùm communem
opinionem,de qua teſtatur Decius *in c. ex parte 2. col.
fin.verſ.quarta concluſio,de reſtitu ione ſpol.& in conſil.
200.in cauſa circa medium,*pro qua eſt deciſio Rotæ 2.
aliàs 14.*fuit dubitatum,n.3.de reſtitutione ſpolia.in nov.*
Franc. *in c.bona fam. 13. & ſequenti. de appell.& in c.
conſulit,num.8. eodem titulo.* Alexand.*conſil.99. viſis,
num 4.l. 5.* Anchara. *in cap. 1. ut lite penden. in fin.*
Mandoſius alios allegans *in tract. commiſſio. in 14.
form. commiſ. attentato. in verbo cauſa, col.8 ſub verſiculo circa quartum privilegium,*Ripa. *in cap.ſape,n.10.
de reſtitutione ſpoliat.*Egidius *deciſio 49.& dec.294.id
autem,*Stephan. Aufre.*in additio.ad capell. Tholoſ.15.
ad fin.* Rainut *conſ.76.l.5.* Menoch. *de recuperan. in
remed. 17. n. 25.* ſed in poſſeſſoriis his remediis minimè appellatur, *ex d.l.1. Cod ſi de moment. poſſeſſ. &c.*
ubi omnes Doctores,ergo à fortiori nec in iſto reme-
23 dio revocationis attentati, tanquam magis privilegiato,maximè quoniam quando hoc remedium cadit ſuper poſſeſſione attentata,ſapit naturã veri poſſeſſorij,
ut expreſſè dicit Rota *deciſione 1. aliàs 13. ſi judex.
ſub n.3.in fin. ut lite penden. in novis,& deciſio. 2.aliàs
113.tres ſeatentia,de re jud.in novis.& dec.28.aliàs 517.
de re jud.in antiquis,* & alibi paſſim.

24 Sextò probatur, quia appellatio à condemnatione
expenſarum in tantum licita eſt, ut admittitur generaliter,ut aliquando etiamſi fiat earum condẽnatio in
ſententia,ſuper negotio principali,à qua alias non admittitur appellatio, ut in poſſeſſorio operatur, ut non
ſolùm à condemnatione expenſarum, ſed etiam à tota
ſententia ſuper principali admittatur, ſecundùm Lancelot.*de attentat. 3 p.cap. 30.n.146.*ſed ſic eſt,quòd appellatio etiam a ſola condemnatione expenſarum facta
in ſententiam revocationis attentati, non admittitur,
ſecundùm Innocent. *a c.ſape de appellat.* quem refert,
& ſequitur Rota *deciſione 1. aliàs 13. ſi judex, ut lite
pendent. in novis,*& Marius *in reperto.verbo appellari non
poteſt à condemnatione, fol. 15.* Lancelot. *loco relato,
n.147.* ergo dicendum eſt,ut hoc attribuatur maximo
privilegio attentati,& ſic ut in eo non admittatur appellatio,& in eo ſervetur regula juris, ut acceſſorium
ſequatur naturam principalis ſui, de quo latè diximus
*ſuprà,hac 2.part.c.7.in ſecunda lim actione principali, à
numero 101. cum ſequentibus & à numero 122. cum
ſeqq.*

Præfatis etiam omnibus addendum, quòd quanta 25
ſpecialiſſima privilegia à jure in favorem hujus remedij ſint conceſſa, & introducta, quantæque pœnæ in
odium attentantis,prout ad longum congeſſit Lancelot.*de attenta.3.p.30. titul.de privil. attenta.& cap. 31.
de pœnis attenta.*quæ ſolet eſſe efficacior ratio ad prohibendam appellationem,ut latiùs diximus *in c. ſuperiori,& in c.8.hac p.circa contumacem,*& quia hæc cau- 26
ſa celerem expeditionem requirit, ſecundùm Rotam
Modernam in una Nolani,Abbatiæ, Regalis vallis coram Paleoto, ut eſt, in collectis ipſius *dec. 115. Ioan.
Michael. d fin.* qua dicitur, quod attentatorum revocatio reſpicit abbreviationem litis,ac in ea proceditur
ſummarie,juris ordine non ſervato,ut per Lancelot.*de
attenta. 3 p.c.25.*

In reſolutione hujus quæſtionis Lancelot. Robert. 27
timidè,& non multùm conſtans loquutus fuit, etenim
in 3. part. cap. 28. à n.43. queſt.3. tetigit, ubi arguit,
& poſuit fundamenta, ut à ſententia revocationis attentati omnimodo licuiſſet appellari,& quoad ſuſpenſivum, & devolutivum; mox alia adducit fundamenta
pro directo contraria opinione;poſtmodum alia adduxit, ut appellari liceret,ſed quoad devolutionem tantùm,ut ſententiæ executio minimè impediatur,& hanc
à num. 91. uſque ad 98. per totum, & ad medium *n.95.
verſiculo quod ſi quis,*dicit, fortè,ſi quis voluerit tenere
alteram opinionem,aut abſolutè affirmativam, aut abſolutè negativam, quòd ipſe magis adhæret negativæ,
tanquam magis probabili,& fundatæ,in punctóque juris veriori,ex fundamentis *ſuperius* per eum adductis *à
num. 49.* dicitque (& tenendo eam non obſtant ea,
quæ in contrarium pro prima opinione fuerunt conſiderata)quibus ſigillatim reſpondet,nulla *ſuprà* ſcripta
limitatione.

Sed adhuc ipſe ibi *n.98. verſiculo verùm quia veri- 28
tas novarum opinionum,&c.*dicit,quòd ſi aliquis voluerit ſequi opinionem,quæ habet, appellationem admitti
à revocatione attentatorum abſolutè,& quòd ad utrũque, quæ tacitè(ut ipſe dicit) colligitur ex nonnullis
authoritatibus (de quibus per nos proxime) neceſſariò
tamen eam debet limitare,& declarare tripliciter,non
verò aliter ſimpliciter admittere.Prima autem limitatio eſt in attentatis, quæ fiunt circa poſſeſſionem, &
per ſententiam revocationis attentatorum veniret reſtituenda poſſeſſio, quia tunc non admittitur appellatio,ut ipſe latè probando proſequitur *à n. 99.* Secun- 29
dam verò limitationem appoſuit *n.127.* ut in attentatis appellatione pendente, ejus revocationis ſententia
non ſit licita appellatio. Tertia limitatio eſt, ut in attentatis factis,lite pendente,quando à cauſa principali
non admittitur appellatio,nec etiam à ſententia revo- 30
cationis attentatorum admittenda eſt, & hanc ſcripſit
à n. 130. cum ſequentibus. Tu autem adde aliam, ut in 31
cæteris attentatis omnino prohibitam inveniamus,*ex
l.1 §.ſed ſi is,ff.de novi operis nuntiatione,*de cujus intellectu *ſuprà* egimus.Ecce igitur, quòd hæ limitationes
exienunt regulam penitùs opinionis affirmativæ, &
admiſſis his limitationibus nullas ferè alias ſpecies invenies ſub ea regula comprehẽſas,& propterea potiùs
ipſas

ipſas regulam negativam conſtituere, affirmare rectè poteſt. Et ſic etiam ipſe Lancel. in iſta ſecunda opinione etiam adhibitis dictis limitationibus, nunquam pedes ſuos firmavit; ſed ſemper in peiori omnino negativa appellationis; quam veriorem de jure, & certiorem vocat ibi, eámque ſemper ſequutus fuit, & in aliis diverſis locis conſtanter, tenaciter, & abſque varietate,
32 ut videre eſt *in 3 part. cap. 30. à n. 105. cum pluribus ſequentib.* inter alia privilegia attentatorum hoc deſcribit; ſcilicet; ut ratione attentatum paſſi hoc ſit inductum à jure privilegium, & ratione attentantis hæc pœna, ut attentans prohibeatur appellare, & regulæ generalis, ut appellatio non impeditur etiam Diabolo, iſta ſit limitatio in attentante, maximè appellatione pendente, ut ipſe non audiatur appellans. Et *in eodem tractatu de attenta. 3. p. cap. 31. n. 318. cum pluribus ſequentibus*, inter alias pœnas, quæ in odium attentantis à jure inductæ ſunt, hanc pariter refert, ſaltim in attentantis appellatione pendente ejus, ſcilicet, revocationis ſententia non admittat appellationem, *ex d. c. an ſit, de appell.* de quo per nos *ſupra, in ſecundo fundamento*. Et hanc opinionem omnino negativam ſequitur etiam, & comprobat Cæſar Contard. *in l. un. c. ... ampliat. 37. C. ſi de moment. poſſeſſ.* quem refert, & ſequitur Ruginell. *tract. de appell. § 2. c. 3. n. 684. fol. 123.*
33 Ex quo text. *in d. cap. an ſi*, & ejus intellectu ſecundùm Anton. Panot. Franc. Decium, & alios, hanc deducit ibi *n. 124.* regulam, & concluſionem, quòd attentans, appellatione pendente, in pœnam, excluditur à beneficio appellationis, quæ probatur ex text. ibi, ex
21 quo primo loco hanc concluſionem elicere Franch. ibi *n. 1. verſic. 1. regula*, & clariùs *n. 7.* & aſſentitur ultra jam citatos Lanfran. *deciſione 443. appellans*, & Decius *in cap. ex parte, el. 2. n. 6. de reſcriptis*, & Ripa *in l. naturaliter, §. nihil commune, ſub n. 159. ibi*, Ioan. Cort. *n. 102. de acquir. poſſeſſione*, qui omnes hoc loquendi modo utuntur, attentantem appellationis beneficio privari, quæ pœna illam declarationem admittit, ut non perpetuo cenſeatur prohibita appellatio, ſed pro prima vice tantùm, ut per Franch. *in d. cap. an ſi, ſub num 2. verſiculo quartus caſus*, & Lancelot. *loco proximè relato, num. 230. & ſequent.* & vide *n. 227. cum duobus ſequentibus* ubi dicit ex aliis hoc non procedere in cauſa diverſa, niſi appellatio interpoſita per attentatum, etiam in cauſa diverſa, tetenderit ad differendam revocationem attentati.
34 Ego verò medius inter partes æquiſſimam veram, & probabilem reſolutionem apprehendam, adeò ut nec in totum ſequar opinionem affirmativam, abſolutè appellationem quoad utrumque effectum permittentem; nec in totum alteram pariter abſolutè appellationem prohibentem, quoad devolutivum, & ſuſpenſivum; ſed ut admittatur appellatio à ſententia revocationis attentati, non tamen retardata ejus executione, & ſic quoad effectum devolutivum ſit permiſſa appellatio, quoad effectum verò ſuſpenſivum penitùs denagata. Quæ opinio ex mente omnium eſt comprobata ex fundamentis *ſuperiùs* adductis; conveniénſque intentioni, etiam tacitæ, quæ deducitur ex aliquorum Doctorum doctrinis, mentionem facientibus, de appellatione ab hac attentatorum revocatione (ut protinus videbimus) & hanc in praxi quotidie videmus aſſequi ut æquiorem, & ſervari; ac propterea ſuſpenſio negata appellationi à revocatione attentatorum probatur ex omnibus, & ſingulis fundamentis *ſuperiùs* hucuſque à nobis adductis, quæ omnino concludunt, & probant expreſsé; devolutio autem præfatæ appellationi permiſſa atque conceſſa invitat æquitatem. Satis namque attentatum paſſo ſibi à jure conſulitur, ut poſſeſſionem ſibi ablatam cum fructibus, & expenſis recuperet, reponatúrque contra jus attentatum ante omnia celeri expeditione; nulla dilatione admiſſa, nec juris ordine ſervato, ut per Lancelot. *de attent. 3. part. cap. 25.* neque hoc appellatio impediat: ſummus enim favor, maximúmque iſtud eſt attentatum paſſo privilegium; nimis etiam odium attentanti, & tandem omnes effectum ſuum conſequuntur, omniúmque hoc modo intentioni ſatisfit, atque conſulitur, tam judici exequendo, quàm parti attentatum paſſæ recuperando, & attentanti condemnato, qui mediante appellationis effectu devolutivo, quandocunque ſic fuerit gravatus, indebitæ ſententiæ retractationem appetere poteſt, & jus quod hoc modo ſibi incolume, & ſalvum eſt, conſequi. Et hanc diſtinctionem ſequitur Lancelot. *de attenta. 3. p. cap. 28. num. 91. & ſequentibus*, cujus meminit etiam Eſcaria *de*
appel. q. 27. limit. 6. membro 6. n. 75. verſiculo pro concordia adducuntur. & 6. fol. 376. licèt ipſe affirmativam, ſcilicet; videatur ſequi, tepide tamen ex praxis verbis. Et de communi opinione hujus diſtinctionis teſtatur Lancelot. *ubi proximè, n. 17. fol. 446.* Ad hanc concordiam reducendus etiam eſt Ruginellus *tract. de appell.* qui ex Mandoſio, & Lanceloto tenet, *in §. 2. c. 3. n. 86.* quòd à ſententia iſta ſuper revocatione attentatorum liceat appellari, ut intelligatur, quòd procedat quoad effectum devolutivum, ne videatur ſibi ipſi contrarius, cum ipſemet *in eodem §. 2. cap 3. n. 684.* expreſsè affirmarit, appellationem non admittendam ab hujuſmodi ſententia ſuper attentatis lata, quia debet intelligi quoad ſuſpenſivum effectum. Et hanc opinionem communiter etiam ſervat, & ſequitur tribunal reverendiſſimi Nuntij horum Regnorum, quotidiéque videmus, ejus ſententias, quibus revocantur attentata, exequi appellatione pendente. 36
Deinde, quia præfata fundamenta negata à nobis *ſuprà* adducta, prout eſt, ut hæc revocationis attentati ſententia ſit interlocutoria, & quòd celerem expeditionem deſideret, & ſimilia, eorum appellatio non utrumque effectum habet, ſed unum & devolutivum, ut *ſuis locis* dicitur, maximè quia cùm attentatorum remedium utique poſſeſſorio aſſimiletur, ut dictum eſt, ſicut in hoc appellatio emiſſa uno tantùm effectu potitur, ut ex his, quæ latè per Covar. *in pract. c. 24. à n. 8.* ergo pariter, in illo dicendum eſt, deinde cùm cauſa attentatorum aliàs judicata eſt tam favorabilis, &
magis, quàm cauſa penſionis, etiam cum clauſula ſine 37
retardatione ſolutionis, ut per Rotam in una Tarviſen. coram Proſpero, inter recoll. per Achil. de Graſſ. *deciſ. 24. attentatorum cauſa, ſub rubric. de attenta.* & dixit Lancel. *de att. ...3. p. c. 28. n. 95.* ac ideò cùm in penſionis ſolutione appellatio non habeat utrumque effectum, ſtante dicta clauſula; ergo & ita in noſtro caſu, & hanc noſtram opinionem æquiſſimam fatetur Lancel. ibi amplectendam.
Hoc & ampliùs ſuaderi videtur ex reſponſione à 38
nobis aſſignanda quibuſdam Doctoribus, ex quorum tacita intentione videbatur deduci, ab hac ſententia revocationis attentatorum licitam eſſe appellationem abſolutè. Et primò quoniam in illa quæſtione, quæ ab aliquibus diſceptatur, an hæc præfata ſententia ſit interlocutoria, vel diffinitiva, plures dicunt vim diffinitivæ habere, quoad effectum, *clem. appellanti, de appell.* ut appellans poſſit ex novis cauſis appellationem juſtificare, inter quos Author eſt Cardin. *in d. clem. appellanti, n. 9 quæſt. 9.* & Petrus Dueñas *in regul. 47. n. 3. verſic. 3. fallit*, Rota *deciſione 1. ut lite pendente poſt princ. verſiculo nec obſtat*, ergo tacitè ſequitur appellationem eſſe permiſſam, dum ſupponunt appellationem ex novis actis juſtificari poſſe. Quia reſpondeo, veram eſſe ſuppoſitionem, & ſequelam tacitam; ſed in hunc tamen ſenſum accipiendos fore, ut appellatio admittatur, & ſequatur, etiam non retardata ſententiæ executione, quia non obſtante cauſa appellationis devolvatur ad ſuperiorem, & coram eodem tractatur, rectè verificatur, & cadit omnino doctrina dictorum Do-

ctorum, quæ in hunc ſenſum recepta nihil detrahit ooſtræ.

39 Nec ſecundu loco obſtant Rotæ deciſiones, 2. aliàs 113. *de re judi. in novis*, & deciſio 28. alias 517. *eodem titulo in antiquis*, ſupponendo in attentatis tres fuiſſe latas ſententias conformes; ac per tres inſtantias itum, quod oon poteſt eſſe abſque appellatione à prima, & ſic ſucceſive à ſecunda, quibus facilè patet reſpouſio, etiam noſtra opinione retenta, cùm io ea appellatio permittatur, ut dictum eſt, & ſic bene poteſt pervenire ad tres inſtantias, & tres conformes, præcedeote executione prioris, appellatione non obſtante, imò multi poſſunt dari caſus, nihil intentioui noſtræ, & æquæ reſolutioni detraheotes, quibus attentatorum revocatio non fiat, niſi poſt tres conformes, prout contiogit, quaodo prima ſententia, & ſecunda latæ ſunt contra attentata paſſum, éſtque revocatio denegata, à quibus poteſt ipſe appellare quoad utrumque effectum, ut mox dicetur, & ita neceſſariò debet ire per tres inſtantias, & tres conformes, anteaquam attentati revocationem conſequatur, ut aliàs diximus, inſtrumento Camerali, quia ſi in prima ſententia denegata eſt ejus executio, & ſic contra creditorem referatur, tenetur ſpectare tres conformes, anteaquam inſtrumentum exequatur, oiſi ſit poſtmodum aliqua pro ſe lata, qua recuperet privilegium executionis; quia ſemel prohibitiunem evaſit. Idem eſt dicendum io judicio *legis fin.C.de edicto divi Adri.* & in alinoentis, multis, & ſimilibus, quia lata prima ſententia contra poſſeſſionem, alimeota peteotem, admiſſa apppellatiooe quoad utrumque effectum, & in tota cauſa tres ſenteotiæ neceſſariò executoriales ſpectandæ ſunt, quouſque aliquam favorabilem actor conſequatur; ut nos latè Deo dante de hac quæſtione agemus *infrà, part. 3. multis capitibus*, & præcipuè *in cap. 4. per totum*, ubi latiſſimè de hoc articulo tractatur, cùm diſtinctiooe juridica procedeodo.

Alios etiam caſus poſſumus conſtituere, ut verificentur præfatæ Rotæ deciſiones, adeò, ut in nihilu noſtra opinio lædatur, quos ad id propoſuit Lancelut. *de attent. 3. p. c. 28. n. 96. verſic. ad tertium ſimiliter*, quòd poſſunt dari tres ſententiæ in cauſa attentatorum, vel quia paſſus atteotata, io cujus favoreio fuit lata prima ſenteutia, minimè attendit in hujuſmodi privilegio, & ſic negligeus vel ignarus non petiit ejus executionem, ſed curandu tantùm eam defendere, ne ſibi revocetur, eundo in ſequelam appellationis, ut multoties contingit.

Poteſt io hoc etiam evenire, vel expreſſo accedente partium conſenſu, vel tacito; ot quia etiam is, qui eſt attentata paſſus, hoc ſuæ ſeutentiæ privilegio abuti malit, pro tam brevi tempore, ne forte ipſa poſtmodum revocata ſenteutia, per alias tres patiatur gravamina, & incommoda, quæ accidere ſoleut in repoſitione executionis erga reſtitutionem poſſeſſionis adeptæ fructuum, & expeuſarum, qui, vel quia multum conſiders de ſua juſtitia cauſæ principalis malit, litium anfractus, & dilationes ſuccidere pro ea diffinitivè conſequenda; prout ego vidi noo paucos litigatores hanc facere conſiderationem; ac ideo quod tacitè ex mente prædictorum Doctorum, & Rotæ deciſionuo deducitur, non orget, quoniam non debet attendi, quod de facto factum eſt, ſed quod de jure fieri debet. Rota *deciſ. 58. aliàs 412. ſi appellatur, de appellationibus in novis*, quia com ooſtra opinione rectè poteſt concurrere, eique omnino adaptari, & qood magis eſt, in favorem retorqueri ſecundùm iutelligentiam à nobis aſſignatam.

Quibus ſuppoſitis, in hac quæſtione poteſt conſti-
40 tui regula, judicem nullo modo vim facere, ſi appellationi emiſſæ a ſententia lata pro revocatione attentatorum non detulerit, cùm tunc à jure oon cogatur deferre, imò ſenteotiam ſuam abſque metu, & reatu attentati poſſit ad effectivam, & actualem executionem trahere; quæ regula adaptur tam noſtræ æquiſſimæ opiniooi, ut quoad ſuſpenſivum hoc caſu cenſeatur prohibita appellatio, quam abſolutè negativæ quoad utrumque, quam ſequi à temeritate non diſtaret, cùm nimis rigoruſa ſit.

Quam regulam loco limitationis, ot declarares, vo- 41
lo: ut ſcilicet intelligatur, quando ſententia lata eſt in favorem attentatum paſſi, non tamen quando contra ipſum, & in favorem adverſarij attentantis lata ſit, quia cùm hoc appellationis prohibendæ privilegium inter cætera à jure in favorem paſſi inducatur, in ejus damnum retorqueretur, ſi à revocatiooe attentati negata nno ſibi permitteretur appellatio quoad utrumque, juxta regul. text. *in l. quod favore, C. de legibus*, imò loco privilegij pœnam conſequeretur, qood eſſe non poteſt, quia ordinata ad unum finem, contrariom non debeot operari, & attentant, in cujus odium appellatio oon ſuſpendit, ex ſuo dolo, & malitia reportaret commodum, & ſic foret ut ordinata ad unum finem, contrarium effectum operarentur. Itaque diceodum eſt, ut appellatio emiſſa à ſententia revocationis attentati non ſuſpendat, à denegatione autem revocationis, & ſic contra attentatum paſſum, & in favorem attentantis, poſſe paſſum appellare quoad utrumque effectum. Pro quo facit in his terminois propriis, quod ita conſuluit Auguſtio. Beroius *conſil. 51. in hac cauſa, verſiculo ſecunda concluſio, n. 5. & ſequentibus, lib. 3.* ubi dicit. & probat, quòd à denegata revocatione cujuſdam ſequeſtri, quod prætendebatur attentatom, & ex eo capite petebatur revocari, validè poſſe appellari ab ipſo ſequeſtrum attentatum paſſo, cui revocatio denegata eſt, ita ut præfata appellatione pendente nihil ſit innovandum. Et facit etiam Egidius *deciſione 47. ubi appellatur*, dum ibi ſopponit quòd à ſententia lata io attentatis contra utramque partem, utramque ab ipſo appellaſſe, quod aliod foret dicendum ſi adverſus attentaotem ſolummodo lata
fuiſſet, & hoc & notoriom, & volgare eſt, quod 42
quando in favorem alicujus à jure appellatio prohibetur, ut ipſi privilegiato non cenſentur prohibita, ſed permiſſa, quando adversùs illum ſententia fertur, ſed integraliter ſuos effectus habeat, ut in pronuntiatione oegativa hæredem non mittendum in poſſeſſionem, utcotem remedio *l. fin. Cod. de edicto*, juxta ſtupendum dictum (quod vocant) Angeli *in l. quiſquis, n. 3. Cod quorum appellat. non recip.* & in ſententia lata in poſſeſſorio cootra ſpoliatum, juxta ea, quæ latè Lancelot. *in tractatu de appelat. perm. vel probib. in poſſeſſor. 25. limi. regula per eum ibi poſita*, Iacob. de Saoc. Georgio *in lib. fin. num. 30.* & Zuchard. *num. 443. Cod. de edicto divi. Adrian. tollen.* Ruginell. *tract. de appellat. §. 2. cap. 3. ſub num. 649. verſus finem, verſiculo appellabitur*, Lancelot. *tractatu de attenta 3 part. cap. 28. n. 89.* Eſcacia *tractat. de appellat. quaſt. 17. limit. 6. membro 6. num. 38. fol. 350.* Petrus Dueñas *regul. 44 fall. 1.* Menoch. *tractat. de adipiſc. remed. 4. quaſt. 100. num. 856. verſicul. ſecundus, fol. 54.* Achil. Perſonal. *tractatu de adipiſc. poſſeſſ. n. 344. verſiculo vel & quoque, fol. 269.* Petrus Surd. *tractatu de alimen. titul. 8 privileg. 60. n. 26. & 27.* Tiraquell. *tractat. le mort ſaiſit le vif, p. 6. declara. 6 n. 3. verſiculo id autem.* Cæſar Contar. *in leg. unica, in ampliatione, n. 113. verſicula non eſſe. Cod. ſi de moment. poſſeſſ.* & loquendo io ſententia negativa alimento. 25. petitorum, ot appelletor quoad otrumque, tenet Angel. *in l. fin. ſub num. 1. ff. de appellatio. recip.* quem referunt, & ſequuntur Contar. *ubi proximè, limit. 7. num. 19.* Petrus Surd *d. privilegio 60. num. 24. in fin. & n. 25. & ſequentibus*, & ſignanter *num. 23. in fin.* Ruginell. *tract. de appellat. §. 2. cap. 3. num. 68.* Eſcacia *de appellat. quaſt. 17. limit. 7. numer. 19. & ſeqq. qui numer. 20.* confirmat ex doctrina Angeli *in d. l. fin. ſub. num. 1.* quem referens

ſequi

ſequitur Contard. *ubi proximè*, & Ruginell. *d.c.* 3. *n.* 7. quod poteſt appellari à ſententia, qua pronuntiatur, annonam non eſſe diſtribuendam in uſum militum (licèt loquendo in poſſeſſorio, Marqueſſan. *tract. de commiſſio. cap.* 21. *n.* 28. *fol.* 235. poſt Puteum, affirmare contrarium auſus fuerit.) Et idem contingit in ſententia negativa, vel contra creditorem executionem inſtrumenti Cameralis, ſeu guarentigiati, ſeu ſententiæ etiam petentem; quia tunc à lata ſententia negativè concepta conceditur appellatio, licèt ab affirmativè lata non admittatur iis in caſibus, quoad ſuſpenſivum, ut *ſuis locis* commodiùs latiùs Deo dante diximus; præcipuè *i fra.* 3. *part. p.* 4. *per totum*, obi multa circa hunc articulum congeſſimus omnino videnda.

CAPVT XIII.

Si à collatione, electione, confirmatione, præſentatione, inſtitutione beneficij, aliiſve actibus, extrajudicialibus, appellationi interpoſitæ judex Eccleſiaſticus non deferat: an, & quando violentiam facere dicetur; ubi exactè, quando judicialiter, vel extrajudicialiter in proviſione beneficiorum proceſſum fuiſſe, vel debuiſſe dicatur.

SVMMARIVM.

Extrajudicialis actus non recipit appellationem, nec cauſat attentatum, num. 1.

Extrajudicialis actus eſt beneficiorum proviſio, & collatio ſui primaeva natura attenta, n. 2.

Examen ad beneficium eſt actus extrajudicialis, n. 3.

Extrajudicialis proviſio beneficij non eſt interlocutoria, ſed pro interlocutoria habetur, n. 4.

Extrajudicialis inſtitutio, aut confirmatio loco interlocutoria habetur, num. 5.

Examen ad beneficium tanquam actus extrajudicialis non requiric citationem num. 6.

Proviſio parochialis juxta formam Tri. non eſt judicialis, ſed extrajudicialis, num. 7.

Informatio qualitatum ad proviſionem beneficij fit extrajudicialiter nullo citato, n 8.

Proviſio ubi extrajudicialiter fit, collator non tenetur teſtes comparere, nec proceſſum formare, nec illum publicare, ſed extrajudicialiter animum ſuum informat, n. 9.

Extrajudicialis proviſio non requirit alicujus citationem, num. 10.

Extrajudicialiter procedit executor ad beneficium, & de qualitatibus, moribus, & vita, ſeu habilitate proviſi informatur extrajudicialiter nemine citato, n. 11.

Executor non tenetur citare volentem opponere impetrantem non eſſe idoneum, n. 12.

Extrajudicialiter procedunt regulariter executores ad beneficia n 13.

Diſpenſationes matrimoniales commiſſa ordinario juxta earum clauſulam, extrajudicialem informationem appetunt, n. 14.

Executor diſpenſationis matrimonialis poteſt teſtibus non ſtare, ſi aliter de veritate ſibi conſtet, & executionem ſuſpendere, n. 15.

Extrajudicialis proviſionis, & proceſſus difficile eſt probare injuſtitiam, cùm tam per ſcripta quam per non ſcripta judex animum ſuum informat, n. 16.

Extrajudicialem proceſſum qui injuſtum dixerit, aliunde tenetur verificare injuſtitiam, quia pro actu extrajudiciali præſumitur, non verò gravamine, n. 17.

Extrajudiciali in proviſione conferens non ut judex, ſed ut privata perſona procedit n. 18.

Executor collatoris non habentis juriſdictionem, poteſt ſe extrajudicialiter informare, num. 19.

Extrajudicialis appellatio eſt ſi interponatur à parte, vel à judice ante judicium cœptum n. 20.

Extrajudicialis actus nunquam tranſit in rem judicatam, num. 21.

Executio executoris extrajudicialiter procedentis de jure non citatis ſalvum jus reſervat, n. 22. & 23.

Ab extrajudiciali gravamine duo oriuntur remedia appellatio intra decendium, recurſus extra illud, num. 24. & 25.

A gravamine peræquatorum, hoc eſt, repartidores de pechos, *appellatur intra duos menſes à die notitia gravaminis, num.* 26

Sententia non profertur, ubi deficit judicium, & litis pendentia, n. 27.

Extrajudicialiter procedens executor gratia nullam refert ſententiam ſed gratioſam executionem, n. 28.

Extrajudicialiter facta inſtitutio, collatio, ſeu proviſio beneficij fieri poteſt die feriato, ſecus ſi judicialiter, num. 29.

Forma juramenti, de qua in c. ut circa, de elect lib. 6 *ſervanda in appellatione; procedit, quando electio fit extrajudicialiter, ſecus ſi judicialiter, n.* 30.

Extrajudicialiter poteſt Epiſcopus extra diœceſim inſtituere, & confirmare, ſecus ſi judicialiter, n. 31.

Actus quales geri poſſunt extra juriſdictionem, diœceſim, ſeu provinciam, n. 32. *remiſſivè.*

Proviſio beneficij facta ſervata ſua Primaeva natura, non recipit appellationem, n. 33.

Proviſio beneficij judicialis fit cum contradictore legitimo, & requiritur diffinitiva pronuntiatio, n. 34.

Iudicialiter proceditur in proviſione beneficij, vel ex voluntate collatoris, vel ex juris neceſſitate, prout natura negotij poſtulat, n. 35 *& ſeqq.*

Executor ad beneficium regulariter non tenetur partes judicis aſſumere, ſi non vult, ſecus ſi vult, quia tunc poteſt judicialiter facere proviſionem, n 36.

Extrajudiciales actus poteſt judex, vel executor judicialiter celebrare ſi vult, n. 37.

Iudicium mutare in majorem cauſa cognitionem parte non contradicente, nullam cauſat nullitatem, ſecus ſi in minorem, n. 38.

Iudicis partes aſſumere in proviſione beneficij, quibus caſibus judex ex neceſſitate tenetur juris n. 39.

Iudicis partes aſſumere tenetur judex in proviſione beneficij, quando commiſſio, aut diſpoſitio utitur verbo (judicium) quod in judicialibus, non extrajudicialibus verificatur, num. 40.

Extrajudicialia, & judicialia ſibi invicem contraria ſunt, & repugnantia, n. 41.

Extrajudiciales actus nunquam tranſeunt in rem judicatam, ex quo in eis judicium deficit, n. 42.

Dictio (judicium) quam habeat ſignificationem, n. 43.

Iudicis partes aſſumet judex in extrajudicialibus, ſi commiſſio faciat mentionem dictionis (lis) qua verificatur in judicialibus & lite conteſtata, n. 44.

In extrajudicialibus actibus non dicitur lis introducta, num. 45.

Per extrajudicialem actum beneficium nec res dicitur litigioſa, num. 46.

Ab extrajudiciali actu per appellationem etiam coram ſuperiori præſentatam non dicitur beneficium litigioſum, nec litem pendere, n. 47.

Iudicis partes aſſumere tenetur executor ſive diſpenſationum, ſive gratiarum ſive contineant clauſulam (vocatis vocandis) vel quod citetur aliquis, n. 48.

Executor merus tenetur aſſumere partes judicis, ſi adſit clauſula (citatis citandis,) n. 49.

Executor merus vigore clauſula (citatis citandis) efficitur mixtus, num 50.

Executor vigore clauſula (vocatis vocãdis) non tenetur aſſumere partes judicis, nullus appareat cõtradictor n. 51.

Informatio ſumenda pro habilitate proviſi ad præbendam ſit abſque partis citatione, n. 52.

Informatio pro habilitate proviſi ſit abſque teſtium juramento, abſque proceſſu ju iciali, n. 53.

Informatio ubi ſit ſumenda inhabilitatis, jam electi, aut promoti, ut privetur, de et fieri judicialiter, & eo citato, num. 54.

Iudicis partes tenetur aſſumere executor, ſi mandatur procedere cum cauſa cognitione n. 55.

Cauſa cognitio ubi requiritur, citatio neceſſaria eſt, n. 56.

Iudicis partes tenetur judex aſſumere in proviſione beneficij, ſi compareat legitimus contradictor opponens legitimas exceptiones, qui judicialiter audiri debet n. 57.

Iudicialiter fiet inſtitutio, & præſentatio, ſi propoſito edicto compareat aliquis de jure patronatus opponens, vel contra præſentatum, n. 58.

Et quibus tēporibus hæ exceptiones opponātur ut primæva natura proviſionis alteretur, & judicialis efficiatur, n. 59.

Inſtitutio, & confirmatio fiet extrajudicialis, ſi appareat legitimus contradictor, vel compræſentatus aliquid obiiciens, n. 60.

Et idem ſi promotor fiſcalis opponat contra præſentationem, vel præſentatum, n. 61.

Inſtitutio ſi fiat cum legitimo contradictore, ſententia fortiar diffinitiva, ſecus nullo compa ēte contradictore, n. 62.

Confirmationi petitæ ſi nullus ſe opponat, non requiritur libellus, nec litis conteſtatio, nec diffinitiva ſententia, num. 63.

Executor beneficij non tenetur judicialiter procedere, ſecus ſi comparet aliquis prætendens aliquod præjudicium, qui judicialiter auditur, n. 64.

Executor gratiæ, ſive cum clauſulis ſonantibus monitionem, ſive conditionem, tertium comparentem audire tenetur, ſaltim in via ſummaria, n. 65.

Executor tenetur citare, & judicialiter audire exiſtentem in poſſeſſione etiam de facto, n. 66.

Executor tenetur citare, & audire judicialiter, quem commiſſio præjudicat, ut ſi dicatur, ſi tibi conſtiterit N. eſſe bigamum, beneficium ejus conferas, n. 67.

Executor gratiæ tenetur judicialiter procedere, ſi adeſt intruſus, aut alius contradictor appareat, n. 68.

Executor non tenetur amovere poſſeſſorem non citatum, etiamſi commiſſio careat clauſula (citatis citādis,) n. 69.

Per executores data poſſ ſſio non citato poſſeſſore dicetur intruſa, n. 70.

Executor ad diſpenſationes matrimoniales tenetur judicialiter procedere ſi compareat contradictor, n. 71.

Etiamſi adverſarius ipſe exiſtat à principio, quia citandus eſt, n. 72.

Extrajudicialis proviſio qualiter per contradictorem reddatur judicialis, redditur ratio, n. 73. & ſeqq.

Libellus oppoſitionis contra proviſionem beneficij non eſt provocativus, ſed excluſivus, n. 74.

Contradictio ubi datur, & ibi acceſſoriè inſtantia datur, num. 75.

Inſtantia quid ſit, num. 76.

Lis quando efficiatur ex comparitionibus per præſentatos coram ordinario, num. 77.

Iudicialiter fuiſſe factam proviſionem, cognoſcitur, quando adeſt concurſus oppoſitorum formantium inter ſe contradictionem, n. 78.

Contradictio, & inſtantia in articulo data, ibi etiam cauſæ cognitio danda eſt, n. 79.

Cap. ut circa, & cap. conſtitutio. de electio. lib. 6. *interpretantur, n. 80.*

Proviſio beneficij à quo tempore per oppoſitionem incipiat effici judicialis n. 81.

Concil. Compoſtellanum loquens de objectionibus oppoſitis electoribus in proviſione Doctoralis, Magiſtralis, &c. declaratur, n. 82.

Executor beneficialis per citationem an videatur judicialiter procedere, n. 83.

Citatio non pertinet natura actus extrajudicialis, n. 84.

Citatio non expeditur niſi à judice juriſdictionem habente, num. 85.

Iudicialiter tunc in proviſione proceſſiſſe cognoſcitur; quando collator fecit actum, qui à privato fieri non poteſt ſed à judice, tanquam judice, n. 86.

Citatio eſt actus de proceſſu judicij, & inter judiciales actus computatur n. 87.

A citatione proceſſus tanquam à capite ſubſtantiali exordium ſumit, n. 88.

Iudicialis actus eſt interloqui, non extrajudicialis, n. 89.

Iuriſdictionem ſupponit interlocutoria, n. 90.

Citatio eſt ſententia interlocutoria, n. 91.

Citatio non expeditur à judice in die feriato, n. 92.

Effectus quando non ſolùm prohibitus, ſed & ipſe actus, non ſufficit effectum conferre in tempus permiſſum, n. 93.

Citatio litis pendentiam inducit, ad hoc etiam ut nihil pendente eo innovetur, n. 94.

Potentia magis in effectu monſtratur, n. 95.

Citationis intimatio eſt actus extrajudicialis, n. 96.

Extrajudicialiter qui potuit procedere, ſi partes judicis ſemel aſſumat, an poſſit ad extrajudicialem proceſſum redire, n. 97.

Summariè qui poteſt procedere, ſi procedat via ordinaria, an poſſit redire ad ſummariam n. 98.

Felini opinio refertur circa executorem, qui potuit procedere extrajudicialiter, & judicialiter proceſſit, an poſſit redire ad viam extrajudicialem, n. 99.

Arbiter, & arbitrator datus an poſſit judicialiter, & extrajudicialiter ſimul procedere, & variare n. 100.

Extrajudicialiter qui potuit procedere. ſi judicialiter incipit, non poteſt variare, ut verius reſolvitur, n. 101.

Ut arbiter, & arbitrator ſimul electus, ſi ſimel partes judicij aſſumat, non poteſt redire ad viam extrajudicialem arbitratoris, n. 102.

Via ſemel electa per arbitratorem, & arbitrum ſimul, ſibi debet patere, n. 103.

Variatio præcipuè perſonis Eccleſiaſticis prohibetur, n. 104.

Electio expreſſa judicis aſſumpturi partes judicis, non poteſt variare, & redire ad extrajudicialem cognitionem, num. 105.

Renuntiatio tacita reſultans ex facto contrario maximè in judicio, idem operatur quod expreſſa n. 106.

Arbiter judicialiter, arbitrator extrajudicialiter debet procedere, num. 107.

Arbiter, & arbitrator ſimul electus ex modo procedendi detegitur, qua uti velit poteſtate, n 108.

Potentia cauſæ efficientis arguitur ex efficacia effectus, num. 109.

Ad viam executivam non poteſt redire, qui ſemel intentavit ordinariam, num. 110. niſi aliter proteſtetur creditor, ibid.

Cauſa ſemel effecta ordinaria, ſemper remanet ordinaria, & appellabilis, n. 111.

Iudex, qui potuit procedere ſummariè, ſi procedit ordinariè, valet proceſſus, n. 112.

Exequi non poteſt obligatio in forma Cameræ aperta ſemel via, ut de falſitate cognoſcatur, n. 113.

Natura rei ſemel alterata, ſemper remanet alterata, n. 114.

Citatio facit legitimam perſonam citatam, etiam non citandam; ſaltim ut ante executionem de ſuo jure audiatur, & expectetur, n. 115.

Citatus non citandus fit legitimus contradictor, ut audiatur, num. 116.

Extrajudicialis, & judicialis proceſſus ſunt adinvicem repugnantes & incompatibiles, n. 117.

Proceſſus totius unum dicitur continens, etiamſi plures contineat articulos, n. 118.

Poteſtas utraque judicialiter, & extrajudicialiter procedendi conceſſa, ſive per copulativam, ſive per conjunctivam, non poteſt eodem tempore ſimul ita procedere, nec variare, n. 119.

Copulativa

Copulativa oppoſita inter incompatibilia, reſolvitur in diſtinctivam, n. 120.

Executor beneficij ſi aſſumat partes judicis, ubi ad id non tenebatur, omnino debet ſervare formam judicij, n. 121.

Executor licet admittat articulos, & juxta illos examinet teſtes non dicitur judicialiter procedere, n. 122.

Conſtitutio Pij IV. ſuper apponendo ſequeſtro beneficio reſervato judicialiter, & extrajudicialiter, interpretatur, num. 123.

Dictio (conſtiterit) poterit ſuâ natura ad extrajudicialem cognitionem referri. n. 124.

Dictio (ſummariè) ad judicialem refertur, ibid.

Sequeſtrum beneficij reſervati juxta conſtitutionem Pianam poteſt judex apponere via judiciali, & extrajudiciali ſimul, n. 125.

Tridentini ſeſſ. 22 de reform. c. 5. *dum de diſpoſitionibus ordinariis cõmittendis loquitur, dicítque procedere poſſe ſummariè, & extrajudicialiter, interpretatur, n. 126.*

Executor diſpenſationis matrimonialis tunc tenetur citare, quando adeſt contradictor, non aliter, n. 127.

Clauſula (vocatis vocandis) non arctat procedere judicialiter, nec citare, ubi non comparet contradictor, n. 128.

Arbiter effectus ut poſſit judicialiter, & extrajudicialiter procedere ſimul, utraque non utitur poteſtate, n. 129.

Cap. niſi eſſent de præbendis, *interpretatur, n. 130.*

Argumentum valet ab etymologia vocabuli, n. 131.

Delegata, & ordinaria poteſtate poteſt quis ſimul uti n. 132.

Executor ſimul procedens judicialiter, etiamſi ad id non teneretur, non poteſt variando ad viam judicialem redire, nec utraque ſimul uti, n. 133.

Secus ſi cœpit procedere extrajudicialiter, quia poteſt ad judicialem viam procedere, n. 134.

Extrajudicialiter, & judicialiter ſimul procedendi ſi in commiſſione, lege, aut compromiſſo facultas detur, vel una via electa poſſit ad aliam redire; tum judex poterit variare, & ſimul utroque modo procedere, n. 135.

A judice procedente extrajudicialiter, cùm debeat procedere judicialiter, vel ab ipſa ſimul utraque via procedente, appellationi deferendum eſt, n. 136.

Ab inordinato proceſſu & ejus intricatione appellatio licita eſt quoad utrumque effectum, n. 137.

Inſtitutio, & confirmatio facta cum legitimo contradictore non adhibita cauſa cognitione, nulla erit, n. 138.

A judice procedente judicialiter, & extrajudicialiter ſimul (in caſu quo ſic procedere quit) appellationi emiſſa an ſit deferendum, n. 139. 140. & 141.

Variare modum procedendi judicialiter partim, & partim extrajudicialiter in eodem articulo non permittitur, etiam habenti facultatem ſimul procedendi, n. 142.

Judicialiter quando executor, ſed collator tenetur procedere in proviſione beneficij, ſive ſua ſponte, ſive ex neceſſitate juris; debet omnino ſervare formam judicij, ſummarij tamen. n. 143.

In proviſione beneficij judiciali præ oculis habere debet judex, Clem. ſæpe, de verbor. ſignif. & de natura clauſularum ſummariè, ſimpliciter, &c. *n. 144. & ſeqq.*

Stylus curiæ ubi cauſa tractatur; non curiæ delegantis attenditur, n. 146.

Stylus Romanæ Curiæ ad alia loca in partibus non extenditur n. 147.

Summariè ubi procedi debet, proceſſus formandus eſt in forma judiciali, quia ſubſtantialia judicij non tolluntur, num. 148.

Juramentum de calumnia eſt actus judicialis, non extrajudicialis, n. 149.

Materia oppoſita ſub aliquo rubro judicatur ejus eſſe naturæ cujus eſt rubrum, n. 150.

Caſus violentiæ de facto refertur, n. 151.

Verba judicis debent intelligi ſecùdum mentẽ juris, n. 151.

A proviſione beneficij appellationi emiſſa, an ſit deferendum diſceptatur. n. 153.

Lambertini opinio refertur. ibidem.

Cevallos opinio refertur circa appellationem admittendam à proviſione Capellaniæ, n. 154.

A proviſione beneficij extrajudicialiter facta appellationi emiſſa deferendum non eſt, n. 155.

A proviſione beneficij judicialiter ſua primæva natura alterata facta, appellationi deferendum, quia cauſat attentata, n. 156.

Qui hanc teneant diſtinctionem in omni proviſione, præſentatione, ſeu inſtitutione, referuntur, n. 157.

A proviſione ex ſententia, qua declaratur jus patronatus, appellatio & eſt licita, & cauſat attentata, n. 158.

Proviſio beneficij an judicialiter, an extrajudicialiter fuerit facta præ oculis habet Rota, ad admittendam, vel denegandam appellationem n. 159. & 160.

A proviſione omnium beneficiorum, collatione, electione, confirmatione inſtitutione appellationi deferendũ quoad utrumque effectum, ſi judicialiter, ſit actum, n. 161.

Capellania a proviſione facta judicialiter appellatio deferendum, & vim fieri paſſim decreverunt Senatus Regij, num. 162.

Senatus aditus per viam violẽtiæ ob appellationem à proviſione Capellaniæ; quandoque vim fieri, quandoque verò vim non fieri decernit, attenta natura proviſionis extrajudicialis, aut judicialis, n. 163.

Cevallos communiter & Doctoribus reprobatur, ibid.

Lambertini opinio notatur; & animadvertitur, literam eſſe corruptam. n. 164

C. conſtitutis, el. 2. de appellat. *interpretatur, ut loquatur in proviſione beneficij extrajudiciali, n. 165.*

Actus confecti vi non cauſant attentata, n. 166.

Parochialis proviſio quoquo modo facta, non ſuſpenditur per appellationem juxta Trident. & motum proprium Pij V. num. 167.

Parochialis proviſio per ſententiã judicialem qua declaratur jus patronatus, nõ ſuſpẽditur per appellationẽ, n. 168.

Trid. & motus proprius declarantur circa proviſionem Parochialium, n. 169.

Periculum infertur animabus ex longa Parochialis vocatione, n. 170.

Parochiali multæ aſſignantur ſpecialitatis rationes animarum periculi, n. 171.

Animarum cura continet magnum periculum, cùm ſit ars artium n. 172.

Tr. & motus proprius ſi intelligerẽtur de tollenda appellatione in Parochialis proviſione extrajudiciali dũtaxat, nihil ſpecialitatis continerent ultra jus cõmune, n. 173.

Celer. quæ deſiderantur, appellationẽ non recipiunt n. 174.

Dictio (unde) eſt diſtributiva pertinens ad plura, nec poteſt de uno tantum prædicari, n. 175.

Appellationis prohibitio in Parochialibus, eſt privilegium, num. 176.

Privilegij ita facienda interpretatio, ut aliquid ſpecialitatis contineat, n. 177.

Et ut aliqui addat juri communi, n. 178.

Interpretari ita debet omnis diſpoſitio, ne ſuperflua reddatur, etiam in materia ſtricta & pœnali, n. 179.

Trident. diſpoſitio circa proviſionem appellatione non obſtante eſt ſpecialis in Parochialibus, quæ ad cætera beneficia non trahitur n. 180.

Appellari prohibens ſtatutum ab interlocutoria aliqua intelligitur, etiam quando jure communi licita erit appellatio, num. 181.

Ægidiana prohibens appellationem in poſſeſſorio, intelligitur etiam, ubi alias permiſſa erat, n. 182.

Appellatione remota ſi committatur cauſa poſſeſſoria, intelligitur etiam remota in caſibus ſpecialibus, quibus licita erat appellatio, n. 183.

Appellationem prohibens ſtatutum in poſſeſſoriis operatur in caſibus, quibus jure communi permiſſa erat, n. 184.

Clauſula (appellatione remota) in poſſeſſorio operatur etiam in caſu ſpeciali, quo erat alias appellatio permiſſa, num. 185.

Parochialis proviſionem, & collationem ſi aliqua de cauſa Ordinarius non fuerit executus, poterit ſuperior de appellationis cauſa cogniturus, ſuam ſententiam exequi, licèt ſit in contradictorio judicio lata, n.186.

A collatione, electione præſentatione, inſtitutione, confirmatione quorumlibet beneficiorum, etiam ſimplicium extrajudicialiter facta appellatio emiſſa non ſuſpendit poſſeſſionis traditionem, nec in denegata delatione violentia adeſt, n. 18-.

Ab extrajudiciali proviſione cujuſvis beneficij appellatio, ſicut nō admittitur, ita nec ab articulis in ea incidentibus, & aliis gravaminibus ab ea dependentibus, n.188.

Extrajudicialis ſi eſt proviſio, omnes ejus articuli extrajudiciales ſunt, n.189.

Appellatio ab articulo incidente in proviſione ſimplicis beneficij, ut admittatur, inquiris Rota, an lis fuiſſet introducta, n 190. & 215.

A proviſione quorumlibet beneficiorum ſimplicium judicialiter facta appellationi interpoſita non deferens, vim facit, n.191.

A proviſione beneficij ſimplicis judicialiter facta ſicut appellatur, ita a gravaminibus incidentibus, ſi ſint ſui natura qualificata, n.192.

A Parochialium proviſione, ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter facta, appellationi emiſſa, non deferens vim non facit, n.193.

A Parochialis proviſione etiam judiciali appellatio ſit ut prohibetur quoad ſuſpenſivum, ita non admittitur ab articulis incidentibus in ea, n.194.

Ab Hieronymo Gōzalez cavendum aſſerēte in Parochiali admitti appellationem ab articulis incidentibus, n. 195.

Ab examinatorum relatione, & mala Epiſcopi electione in Parochialibus, an & quomodo admittatur, vel prohibeatur appellatio, n. 196.

Trident. & motus proprius circa prohibitionem appellationis à proviſione Parochialium declarantur n. 197.

Examinatorum relatio quelibet, & Ordinarij electio ad Parochia em non ſuſpenditur per appellationem, qua devolutivum dumtaxat habet, n.198.

Examinatorum a reprobatione appellatio licita eſt quoad devolutivum, non quoad ſuſpenſivum, n. 199.

Nicolaus Garcia reprobatur aſſerens appellationem eſſe prohibitam à reprobatione examinatorum quoad utrumque effectum, n.200.

Ad Parochialem proviſus non eſt à poſſeſſione amovendus, etiamſi judex appellationis contrariam ferat ſententiam, donec contra illum tres ſint conformes, n.201

Ab electione ad Parochialem diſcordantibus examinatoribus appellationi an ſit deferendum, n.2 ɔ2.

Et qui affirmativam teneant, ibidem.

Ab electione ad Parochialem etiam diſcordantibus examinatoribus appellationem ſuſpenſivo carere, verius reſolvitur, n.105.

Examinatorum concordiam Ordinarius non expectat, ſed plurimum tunc operatur ſuum arbitrium in Parochialibus, n.204.

Ordinario aſſignantur quatuor menſes in Parochialibus reſervatis ad ſignificandum concurſum Pontifici, n. 205.

Præſentatus unus ſolus ad Parochialem juris patronatus laicorum ſi ſit ab examinatoribus reprobatus, an poterit appellare ſuſpenſivè, n.206.

Reprobatus habens gratiam in forma dignum ad Parochialem appellare poteſt ſuſpenſivè, n.207.

Appellatio per unicum præſentatum ad Parochialem laicorum reprobatū in examine cauſat attentatum, n.208.

Parochialis proviſio nulliter facta, vel ex defectu formæ Tridentini, vel aliam nullitatem contineat; ſuſpenditur per appellationem, & idem in ſimplicibus beneficiis, num.209.

Ad examen vocatus ad ſimplex beneficium non poteſt appellare juxta Trid. n.210.

Et etiam in Curatis, n.211.

Reprobatus ab examinatoribus ad beneficium ſimplex, an poſſit appellare quoad utrumque effectum n.212.

Examen ad beneficium, & concurſus eſt actus extrajudicialis, n 213.

A termino tacitè, vel expreſsè denegato, petito ad accedendum ad examen per procuratorem filij patrimonialis abſentis, cujus nomine ſe oppoſuit, an appellationi interpoſita ſit deferendum, & quando, n. 214.

In ſimplicis beneficij proviſione appellatio admittitur ab incidentibus ſi proceditur judicialiter, non aliter, n. 215.

Renuntians ſemel ſuo beneficio, an poſſit iterum ei ſe opponere, & an ab electione de eo facta poſſit appellari, n.216.

Renūtians ſuo beneficio non poteſt illud repetere nec ad id regreſſus datur, n.217.

Renuntiantibus actiones ſuas non eſt ad illas dandus regreſſus, n. 218.

Renuntians electioni de ſe facta non auditur appellans, quò minus alius eligatur ad illud beneficium, n.219.

Renuntiantem ſemel poſſunt electores iterum eligere ad idem beneficium, n.220.

Renuntians beneficium poteſt ad idem denuo præſentari, eligi, & ſe opponere, n.221.

Renuntians beneficio ob crimen non poteſt iterum eligi, nec præſentari ad illud, n.222.

A ſententia, qua elector ſuſpenditur à voce activa & paſſiva, an appellari poſſit, ita ut interim ejus votum, ſeu ſuffragium valeat, n 223. & 224.

Suſpenſionis violatio in ſpiritualibus inducit irregularitatem, ſecùs in temporalibus, quæ ſuſpenditur per appellationem, n. 225.

Electori oppoſita exceptio excluſiva ſuffragij, ſi probatio, præ manibus non habeatur, poteſt, ne tempus labatur, rejici cùm clauſula præſervativa, n 226.

Appellatio non admittitur ab eo, quod facit major pars Capituli, n.227.

Etiamſi juſtificationis probatio incontinenti offeratur, n.228. & quibus rationibus, ibid

Electiones Magiſtralium, & Doctoralium quam formam requirant ex Bulla Sixti IV. & Leonis X. & de variis dubiis remiſſivè, n.228.

Epiſcopus ſolus an ſimul cum Capitulo poſſit cognoſcere de exceptionibus oppoſitis perſonis eligendorum, vel electorum ad Magiſtrales, vel Doctorales, n.229.

Actus juriſdictionales in electionibus incidentes Epiſcopo dumtaxat pertinent, n.230.

Niſi conſuetudine illud ſimul acquiſiverit Capitulum, num.231.

Ab Epiſcopo exiſtente electioni ut Canonico ad eundem appelletur, ſi verò ut Epiſcopo & Prælato, ad ejus ſuperiorem appellandum erit, n.232.

A Rege ſententiante ut Comite, ad Superiorem Comitis appellatur n.233.

Legatus in partibus habet facultatem cognoſcendi de appellationibus interpoſitis ad Papam, & ab appellationibus à Legato poteſt ad eundem redire, n.234.

Prælatus præcedens ſemel ut judex ad eum non appellatur, ne dentur duo gradus juriſdictionis in eadem perſona, num.235.

Epiſcopus in electionibus Doctoralium, &c. aſſiſtit ut Prælatus, non ut Canonicus n.236.

Appellantes ab electione opponentes contra perſonam electi, eligentis, vel eligendi præ oculis habeant formam cap. ut circa, de elect. lib. 6. *n.237.*

Iuramentum, de quo in c. ut circa, de elect. in 6. *debet eſſe corporale tactu Evangeliorum, non aliter, n.238.*

Aliàs nullum erit juramentum, n.239.

Iuramentum per tactum Evangeliorum non requiritur de conſuetudine, ſed ſufficit tactus cujuſvis libri, vel tabulæ, num.240.

Quæ conſuetudo procedit, quando jus requirit juramentum corporale, ſecus quando ſpecialiter diſponit ſuper tactu Evangeliorum, n.241.

C ut

C. ut circa, de electio. in 6. *diſpoſitio procedit in omni proviſione beneficij, in quo objicitur defectus contra aliquem, num.* 242.

Iuramentum juxta c. ut circa, de electio. lib. 6. *requiritur, quando objicitur, & appellatur in proviſione extrajudiciali, non tamen à judicialij, n.* 243.

Iuramentum, & forma, cap. ut circa, *non requiritur, quando objectas, & crimina oppoſita ſunt notoria, vel opponenti non incumbit onus probandi, n.* 244.

Forma non adimpletur per aquipollens, n. 245.

Forma requiſita pro certo fine, & effecta, ſecuto fine per aquipollens, forma ſatisfit, n. 246.

Circa materiam, cap. ut circa, *& de aliis limitationibus remiſſivè, n.* 247.

C. ut circa, *omiſſa forma ſemel appellans, an poſſit iterum ea ſervata appellare, ſi intra terminum ſit, n.* 248.

Impedimentum legitimum ſuperveniens oppoſitori ad beneficium intra terminum edictorum, quominus locum examinis adire queat, an appellationi a termino denegato non deferens, vim faciat, n. 249.

Examen, & concurſus ſuſtinetur, ſi termino deſignato quidam ex oppoſitoribus apparuerant, quidam verò non, num. 250.

Edictum non prorogatur, licèt ex oppoſitoribus unus ſolus compareat examini, cui idonio facienda erit collatio, niſi cateri legitimo impedimento detineri, ſe excuſent, num. 251.

Et quid in proviſione Doctoralium diſponat Concilium Compoſtellanum, n. 252.

Impedito legitimè non currit tempus, n. 253.

Impeditur legitime excuſatur a publicanda reſignatione, & contumacia, n. 254.

Impeditus non dicitur negligens, n. 255.

Ob impedimentum receditur a forma, n. 256.

Terminus is eſt noviter dandus, quantum abſtulit impedimentum non ex integro, n. 257.

A dilatione brevi appellatur regulariter, n. 258.

A termini denegatione appellatio datur, n. 259.

Appellari licet a denegata dilatione legitimè impedito, quominus queat locum examinis adire, n. 260.

Dummodo impeditus intra terminum edictorum ſe oppoſuerit, n. 261.

Et dummodo de impedimento legitimo coram Ordinario doceatur per teſtimonium, puta, n. 262.

Impedimentum, quod potuit removeri, non excuſat, n. 263.

Impedimentum propriè illud eſt, quod evitari non poteſt, num. 264.

Impedimentum ut excuſet, debet probari, fuiſſe cauſam immediatam, ne aliquid fieret, n. 265.

Impedimentum non ſufficit probare, ſed etiam diligentiam pro illo removendo, n. 266.

Impedimenta legitima qua dicantur, n. 267. *remiſſivè.*

Impedito dilatio danda eſt in Parochiali reſervata minor, quàm in aliis cauſis, neceſſaria tamen, n. 268.

Concurſus ad Parochialem reſervatam debet fieri ab Ordinario infra quatuor menſes, & intra illos ſignificari Pontifici, aliàs concurſus, & proviſio currit, n. 269.

Termino appoſito actui gerendo, dilatio parti ita limitanda erit, ut reguletur a principali, ne actus pereat, ſed perficiatur, n. 270.

Opponens ſe beneficio poſt terminum edictorum, ante tamen perfectum examen, rejectus an poſſit appellare ſuſpenſivè, n. 271.

Eccleſia intereſt, plures adeſſe oppoſitores, n. 272.

Terminus edicti non apponitur, ut alij nequeant admitti, ſed ut ſciatur, non eſſe amplius expectandum, n. 273.

Appellationi ab eo, qui re integra Parochiali ſe oppoſuit termino edicti tranſacto, non deferens an vim faciat, & an tertium decretorum genus detur, n. 274.

Conſuetudo an poſſit operari, ut ſententia in beneficij ſimplicis proviſione exequatur, appellatione pendente, n. 275.

Beneficia ſi diu vacent, reſpublica laditur, n. 276.

Sententiam in beneficiis ſimplicibus exequendam appellatione pẽdente poteſt cõſtitutione Synodali induci, n. 277.

Debet tamen eadem conſtitutio eſſe clara, & non turbida, num. 278

Statuto, quo removetur audientia in agendo, & defendendo ceaſetur appellatio ſublata, n. 279.

Item quando removetur querela omnis, & contradictio, num. 280.

Vel ſi dixerit, quòd ſententia executioni mandetur, n. 281.

Sententiam exequi in proviſione capellania, an in fundatione queat diſponere fundator, n. 282.

Fundator beneficij quaſcunque conditiones, & leges in fundatione poteſt apponere, n. 283.

Appellatio ab actibus extrajudicialibus, an illos reddat judiciales, ita ut per eam res efficiatur litigioſa, n. 284.

Commiſſio, & reſcripti appellationis impetratio eſt actus extrajudicialis, n. 285.

Apoſtolorum datio non eſt actus judicialis; ſed extrajudicialis, n. 286.

Lis dicitur pendere per impetrationem reſcripti vigore appellationis extrajudicialis, ſecuta ejus vigore citatione, n. 287.

Extrajudicialem per actum non dicitur lis introducta, nec pendere, n. 288.

Actus extrajudicialis non interrumpit praſcriptionem, num. 289.

Extrajudicialis denuntiatio non interrumpit praſcriptionem, nec proteſtatio, n. 290.

Auto ordinario, *quo utitur Senatus Gall. in tollenda vi, non interrumpit praſcriptionem captam, n.* 291.

Extrajudicialis appellatio vim habet citationis, & ejus virtute appellatus comparere tenetur abſque alia citatione, num. 292.

Extrajudicialis appellatio quando cauſet litis pendentiam, remiſſivè, n. 293.

Extrajudicialis appellatio non eſt propriè appellatio, ſed provocatio, n. 294.

Extrajudicialis appellatio eſt veluti pravia ad litem incipiendam, & ideo habet vim citationis, n. 295.

Extrajudicialis appellatio à parte interponitur ad judicem ipſius partis, a judice verò extrajudicialiter procedente ad Superiorem ipſius judicis n. 296.

Extrajudicialis appellatio interponi poteſt à futuro gravamine, n. 297.

Extrajudicialem appellationem ſufficit proponere ex cauſa veriſimili, n. 298.

DE villitate huius quæſtionis, ejus frequen- 1
tia, ejúſque difficultas (quæ quotidie in ſupremis tribunalibus contingens creſcit) teſtantur: quapropter plura circa eam in lucem edere, & declarare intendo. Pro cujus principio Regulam in hac materia generalem, & univerſalem conſtituo: Iudicem Eccleſiaſticum regulariter nullam violentiam committere; ſi ab actu extrajudiciali emiſſæ appellationi, non detulerit; quia etiam ipſa pendente, & poſtpoſita, licet ad ulteriora procedere abſq; metu attentati, quod nec revocatur, cùm hujuſmodi appellatio ejus juriſdictionem non ſuſpendat: ad id eſt gloſſa ab omnibus recepta, *in c. non ſolùm, de appel.* in 6. Abb. *in c. cum nobis, col. 5. de elect.* Franc. poſt alios, *in c. bona, de appel.* ubi Præpoſitus affirmat hanc opinionem communem eſſe; quam etiam ſequitur Guid. Pap. *conſil.* 138. Rot. *deciſ. 34. aliàs 344. licèt de appell. in novis,* Nicol. Millis, *in repert. verb. attentata poſt appellationem, f.* 30. Veſtrius, *in praxi Roma. Curia, l. 8. c. pen. ut lite pendente, & de attent. ſub n. 9. verſ. Idem ſi poſt appellationem extrajudicialem.* Cov. *in pract. q. c. 24. n. 5.* Mareſcot. *variar. reſol. lib. 2. c. 64. à n. 20. cum ſeqq.*

Hinc eſt quòd omnis collatio, & proviſio beneficio- 2
rum ſit actus extrajudicialis ſui natura primæva attenta, & in ea extrajudicialiter proceditur: textus eſt *in*

c.conſtitut. 41. & cap. ut circa, de elect. in 6. de quorum
intellectu protinus latiùs agendum: textus eſt, in cap.
concertationi, ibi, ut ab electionibus, poſtulantibus, &
quibuſlibet extrajudicialibus actibus. de appellationib.
eod. lib. cap. cùm inter, de elect. text. in cap. conſtituti. ,
el. 2. 46. n. ordine, de appellat. ſecundùm interpretatio-
nem a Doctoribus aſſignatam, qui ſtatim ſunt allegan-
di in illa quæſtione, an in proviſione beneficiorum li-
ceat appellari, ex qua apparebit etiam, ut in proviſione
beneficiorum extrajudicialiter procedatur) & notat
etiam Domi. Geminia. in num. 3. & Philipp. Franch.
3 num. 3. in dict. cap. concertationi, Mateſcot. variar. re-
ſol. lib. 1. c. 52. num. 30. & examen eſt actus extrajudi-
cialis. Theſaur. fori Eccleſiaſt. cap. 17. n. 14 & cap. 22.
n. 10. p. 2. Marius Antoni. variar. reſol. 39. num. 3. poſt
plures, quos citat.
4 Ex quo plures effectus reſultant, & ad multa utiliſ-
ſimum eſt ſcire, & cognoſcere, quando ita in provi-
ſione procedatur, nam tunc non erit interloquutoria,
tamen habetur loco ſententiæ interlocutoriæ, ita te-
net, & declarat Philip. Franc. in d. c. conſtitutis, el. ſecun-
5 do, col. 4. verſ. & adverte quia, &c. poſt Hoſtienſ. &
Lanuol ibi, in d. cap. conſtitutis, ubi Panorm. etiam, &
in confirmatione, & inſtitutione idem dicit, & longè
proſequitur Lamber. de jure patr. art. 4. 11. q. princ. 2. p.
l. 2. Philipp. Franch. Gay. & omnes, in cap. fin. de elect.
l. 6. cum gl. ibi, verbo inanes, & in hunc ſenſum acci-
pienda eſt Rota, deciſ. 226. n. 7. l. 3. part. 3. diverſorum,
& Gonzal. in reg. reſer. gloſ. 9. §. 1. in annot. contra nul it,
&c. n. 2. 8. ubi allegat aliam deciſionem Calagurita-
nam, & ita 27. Ianuarij anno 1604. dicentes, quòd
quando alia non adeſt ſententia, ipſa collatio, inſtitu-
6 tio, ſeu confirmatio habeat vim ſententiæ, quod ſecun-
dum prædicta intelligi omnino debet, & quòd examen
ad beneficium tanquam actus extrajudicialis non re-
quirat citationem, probat poſt alios Theſaurus fori
Eccleſ. & Mari. Antoni. ubi proximè, Flam. Pariſ. lib. 10.
q. 3. n. 69. Anna, in cdicè, n. 14. de tranſ.
7 Ex quibus fluit, veriſſimum, & firmiſſimum eſſe,
quod dicit Rota in una Mediolanenſ. Parochi. 19. ju-
nij 1599. coram reverendiſſimo Patriarcha Seraph.
& in aliis pluribus cauſis, ſcilicet, proviſionem Paro-
chialium per concurſum juxta formam Concilij Tri-
dentini, ſeſſ. 24. de reformatione, c. 18. non eſſe judicia-
lem, ſed extrajudicialem, omnino; nam cùm beneficia
per concurſum providentur, ut Magiſtrales, Doctora-
les, nihil aliud accidit, niſi affigere edicta cum certo
8 termino, admittere, & ſcribere oppoſitores, & eos exa-
minare, & de eorum habilitatibus, & idoneitatibus
quærere, per cognitionem extrajudicialem, abſque ali-
qua citatione partis, vel cognitione, per viſum, & in-
ſpectionem titulorum, & ordinum, & graduum, & ſimi-
lium qualitatum, præfatis beneficiis requiſitarum, ut
ſolùm animus certior fiat, & illa indagatio tantùm ad-
hibetur, quæ ſufficiat ad animi motum informandum,
quibus peractis, illi de beneficio providetor, qui magis
cenſetur idoneus; quapropter tunc nulla forma judicij
tali proviſioni attribui poteſt certè, prout nec attribui-
tur Mateſcot. var. reſol. lib. 1. c. 52. n. 30.
9 Inſuper & illud adnotandum eſt, ut in proviſione
extrajudiciali, & ſic quando in ea extrajudicialiter pro-
ceditur, collator, ſeu judex non tenetur teſtes compare-
re, nec proceſſum formare nec illum publicare, ſeu ali-
cui manifeſtare, quia quando ita proceditur, cùm nullus
adeſt contradictor, ſeu adverſarius; judex ita animi ſui
motum informare tenetur, quantum, & quomodo ſo-
lummodo ad ejus ſatisfactionem ſufficere, magis ſibi
viſum fuerit extrajudicialiter, ita dicit eleganter Abb.
in conſ. 41. incipit, videndum, ſub n. 1. verſ. ex quibus ver-
bis, & ſuprà paulùlum antè, 1. 0. cujus doctrina fuit ca-
nonicata per Rotam in una Leodicenſi Prætenſi cen-
ſûs coram Orano 20. Ianuarij 1596. necnon allegatur
à Rota, in deciſ. 160. ſub n. 7. & 8. p. 2. diverſorum, Hie-
ron Gonzal. in regul. de menſi. & alter nati. § 7. proœ-
miali, n. 227. & 231. plures citat Mateſcot. var. reſolut.
lib. 2. c. 1. à n. 151 & faciunt omnino videnda, quæ nos
infrà, hoc c. à n. 52. cum ſeqq.
Nec tunc quando in proviſione beneficij procedi 10
tur extrajudicialiter, tenetur judex, ſeu collator aliquem
citare, ut notant omnes communiter, in cap. fin. de præ-
ſumpt. & in c. de cætero, de re jud. & ideo dicunt Domi-
nic. in cap. ſi fortè, in fin. de elect. in 6. Cardin. in clem. 1.
in 3 not. a. de offic. deleg. per Innoc. in cap. fin. de tranſla-
tione Epiſcopi, & per eos, & Modernos, in c. per venera-
bilem, qui filij ſint legit. & alios Felin. in dict. cap. fin.
n. 36. quòd executor ad beneficia, cùm in examinatio- 11
ne, & inquiſitione idoneitatis, habilitatis, ſeu legitima-
tione proviſi impetrantis extrajudicialiter procedat,
non tenetur citare ipſum, ſed adhuc eo abſente, nec co-
pia actorum data, poſt ſeipſum per teſtes, vel aliter ſe
informare de vita, & moribus proviſi. Quod etiam
procedit, ut nec teneatur citare aliquem, qui velit op- 12
ponere impetrantem non eſſe idoneum, quia tunc pro-
cedit extrajudicialiter, de quo etiam per Flores de Me-
na, in pract. q. l. 1. q. 4. n. 29. cum duobus ſequentibus, 13
prout regulariter procedunt executores in proviſione
beneficiorum, ut latè, in d. c. fin. de præſumptionibus, per
Doctores communiter, & nos, Deo dante, cap. 7. n. 5.
p. 3. tom. huius operis prope diem edend. latè dicem ,
quod mirabiliter examinat, & defendit Farinac. quæſt.
crimin. tract. de teſtibus, q. 72. à n. 51. & loquendo in
examine ad beneficium, ut fiat ſine citatione. Theſaur.
fori Eccleſ. cap. 17. n. 14. & c. 22. n. 10. 2 p. plures per
Marium Antoni. varar. reſ. 39. n. 3. l. 1.
Hinc etiam eſt, ut diſpenſationes matrimoniales, & 14
ſimiles aliæ, quæ hodie committuntur ordinariis cum
clauſula (quòd diligenter ſe informent, & ſi repererint
preces veritate niti, diſpenſent, &c.) de qua per Tho-
mam Sanch. de matr. lib. 8. diſp. 27. num. 43. deſuper
in aliis locis, Nicol. Garc. de benef. 6. p. cap. 2. dub. 8.
n. 105. & tunc non erit neceſſarium, teſtes in forma
recipere, ſed ſufficere, judicem ſe extrajudicialiter in-
formare, ut ex aliis affirmant Puteus, deciſ. 473. n. 1. l. 2.
ord. conſ. 93. à n. 1. Garcia, dict. cap. 2. n. 249. & Hiero-
nym. Gonzal. in reg. reſer. gloſſ. 9. in annotat. contra nul-
lit. 7. 1. Quod adeò verum eſt, quòd etſi per teſtes præ-
ſentatos, ſeu adhibitos ad hujuſmodi informationem
extrajudicialem probaretur idoneitas impetrantis, ſeu
veritas precum diſpenſationis; ipſi tamen executori 15
contrarium conſtaret, non liceret exequi commiſſio-
nem, cùm ejus judicio, & informationi extrajudiciali
relinquatur, onerando conſcientiam ipſius, ut ex ipſa
commiſſione diſpenſationis, ibi, de præmiſſis te dili-
genter informes, & ſi per informationem repereris
preces veritate niti, ſuper quo conſcientiam tuam one-
ramus, tunc diſpenſes, &c.) & ita poterit ex officio
examinare alios teſtes, per quos veritas ſibi commiſſa,
& commendata pateſiat, quam poteſt quomodolibet,
& aliunde exquirere, & indagare, ut per Nicolaum
Garciam, loco proximè relato, n. 151 & 152.
Quò pertinet, quod aliàs dicunt DD. ut per Puteum, 16
deciſ. 113. n. fin. lib. 3. & Hieron Gonzal. in dict. regul. § 7.
proœmiali, à n. 228. ut in proviſione beneficiali, & aliis
proceſſibus extrajudicialibus, difficile ſit, opponere de
injuſtitia ejus, nec per viam appellationis, nec alio mo-
do, tum quoniam judex juſtificat animum ſuum, ſive
ex actis in ſcripto deductis, ſive non ſcripto; etenim
non ad unam ſolam ſpeciem probationis mentem
ſuam applicat, ſed ex variis cauſarum figuris, quas ejus
præſentia offert, & protegit, animi ſui motum format,
cap. in præſentia, de renuntiatione, cap. paſtoral, in fin. de
cauſa poſſeſ. & propriet. tum etiam quia nec eorum ad-
huc actorum alicui copia dari debet; tum etiam quia
quando abſque contradictore procedatur, nulla alia
pars

pars majus intereſſe habere dicetur, quàm ipſa judicis
conſcientia, nec alia attenditur, nec alia eſt in conſide-
ratione, inter quam & judicem tunc extat controverſia,
pro cujus tantummodo ſatisfactione extrajudicialis
informatio iſthæc deſideratur. Quapropter qui proceſ-
ſui voluerit contravenire, appellando, vel aliter, tene-
17 tur aliunde de injuſtitia, & gravamine docere, & ex no-
vis actibus, & probationibus ſuam appellationem ju-
ſtificare, ut etiam conſtat ex his, quæ latiſſimè per
Lancelot. *de attentatis*, 2. *p. cap.* 12. *limi.* 3. *à num.* 15.
cum pluribus ſequentibus. & per Nattam *conſilio* 606.
approbo, num. 12. *lib.* 3. Covar. *in practic. q. cap.* 24. *n.* 5.
ubi dicunt, quod pro actu extrajudiciali præſumitur,
non verò pro cauſa gravaminis in appellatione ab eo
expreſſa, quouſque juſtificetur coram ſuperiore; inte-
rim tamen non revocantur quæ judex a quo attenta-
verit medio tempore, & conferunt etiam quæ Hieron.
Gonzal. *gloſ.* 4. *n.* 124.

Advertendum inſuper eſt, quòd in hoc procedendi
modo conferens, vel providens non ut judex, ſed ut
18 privata quædam perſona inquirit, cui aliquod mini-
ſterium committitur ab habente poteſtatem, ut extra-
judicialiter perficiat, quemadmodum ipſe committens
poterat facere, ſecundùm ea, quæ Abb. *in dicto conſ.* 41.
ſub n. 1. *lib.* 1. & Hieron Gonzal. *in annot. d. gloſ.* 9. *n.* 36.
& quæ ex Felino, Innoc. & aliis affirmat Flores de Me-
na *in pract. quaſt. q.* 4. *num.* 20. dicens, quòd executor
19 alicujus collatoris non habentis juriſdictionem in pro-
viſione beneficij, poterit etiam ſe extrajudicialiter in-
formare, apparet etiam ex loquendi modo, quo in hac
materia utuntur Doctores *in d. cap. fin. de præſumpt.* &
alibi paſſim, quòd quando executor ad providendum
non tenetur procedere in forma judicij, ſed extrajudi-
cialiter; dicunt non teneri aſſumere partes judicis,
econtra verò quando judicialiter debet audire, & pro-
cedere, teneri, dicunt, aſſumere partes judicis. Ex quo
conſtat, quando extrajudicialiter procedit, nihil judicis
habere, ſed totaliter privatæ perſonæ, nec tunc pars
adeſt uti litigans, ut tendit Lancel. *de attent.* 2. *p. c.* 12.
limi. 3. *n.* 47. *&* *lim.* 5. *n.* 4.

20 Pro quo facit, quia appellatio extrajudicialis illa di-
citur, quando interponitur à parte, ſeu à judice extraju-
dicialiter procedēte, & ante judicium cœptum, Franch.
in c. bona memoria 5. *ſub n.* 16. *col.* 5. *verſ. in gloſ. in fin. de
appell.* Marant. *in ſuo Speculo*, 6. *p. act.* 2. *verbo & quando-
que appellatur, n.* 278. *fol.* 501. Lancelot. *tract. de attenta-
tis*, 2. *p. c.* 12. *limi.* 3. *n.* 2. Ruginell. *tractatu de appell.* §. 2.
n. 14. *verſ. interponitur*, & quòd appellatio ante judi-
cium cœptum, & ante citationem judicis dicatur extra-
judicialis, ad differentiam judicialis, tenent Innocen. *in
c. cùm ſit Romana* 5. *n.* 1. Abb. *ſub n.* 21. *de appell.* Domini.
de ſancto Gemini *in cap.* 1. *n.* 3. *verſ. quæro quando*, & ibi
Fran. *n.* 1. *in fin. de appell. in* 6. Ioan. Ferrari *in tract. de ap-
pell. c.* 3. *n.* 17. *tom.* 5. *fol.* 64. Gregor. Tholoſ. *titulo de ap-
pell. lib.* 1. *cap.* 21. *ſub n.* 3. *verſ. prima differentia, fol.* 36. di-
cens, quod appellatio extrajudicialis eſt, quando non
adhuc cauſa eſt introducta in judicium, faciunt quæ
Eſcacia *de appell. q.* 2. *à n.* 33. *&* 38.

Quo cognito, nihil mirum, ut actus extrajudiciales
21 nunquam tranſeant in rem judicatam, cùm deficiat in
eis judicium, & per conſequens quòd eſt neceſſarius fi-
nis ipſius, ut mox dicemus: ita probant Immola *in cap.
fin. n.* 5. *&* 12. *de præſump.* ubi Abb. *ſub num.* 15. *poſt princ.*
probant etiam optimè Lapus *alleg.* 61. *n.* 4. *verſ. & extra-
judicialis*, & Cardin. Tuſc. 3. *tom. lit. E. conſ.* 5003. *n.* 7. per
notata *in c. fin. de præſcript. & in clem. judex, de off. deleg.*
22 ubi dicunt, quod licèt executor poſſit extrajudicialiter
procedere, quādo, ſcilicet, non requiritur cauſæ cogni-
tio, & valeat executio prædicta; tamen non præjudicat
non citatis, quia eorum ius ſalvum remanet, nec res ju-
dicata his obeſſe poteſt, tenet etiam Rebuff. *tractatu de
appell. in præfatione, n.* 69 *&* 70. *tom.* 3. *fol.* 418. idem Abb.
in cap. 1. *num.* 3. *poſt princ. de his quæ fiunt à majori parte
capit.* ubi dicit, quòd cùm univerſitas, ſeu capitulum in
his, quæ gerūt, procedit extrajudicialiter, nec geſta hæc
tranſeant in rem judicatam; ideo minor pars non te-
netur appellare ab eo, quod major fecerit, ſive tracte-
tur de præjudicio ſuo, ſive tertij, ſive univerſitatis, quia
tunc ex ſola contradictione poterit proſequi coram ſu-
periori, ut geſta minùs rationabiliter per majorē par-
tem retractentur, motus ex doctrina Innocentij, per
quem *in d. cap. fin. de præſumpt.* idem dicit Cardin. *conſ.*
140. *factum tale eſt, magiſter Bart.* quòd executor bene-
ficialis poteſt procedere tanquam judex; item etiam
poteſt procedere extra judicium, & parte non citata,
ſed ſi procedit primo modo, fit præjudicium parti, niſi
appellet intra decem dies ſecùs ſi procedit ſecundo 23
modo, & ſic extrajudicialiter, quia tunc auditur etiam
ſine appellatione, etiam poſt decem dies, Cardinalem,
& alios referens, ſequitur Felinus *in d. cap. fin. ſub n.* 33.
ad fin. & Hironym. Gonzales *in dict. annot. n.* 31. & fa-
cit etiam, quod adducit Lancelot. *de attenta.* 2. *p. cap.* 12.
limi. 3. *num.* 1. *&* 2. quòd à gravamine extrajudiciali
duo oriuntur remedia, aliud per viam appellationis,
ſed hoc debet eſſe infrà decem dies, aliud autem per 24
viam recurſus, & querelæ ad ſuperiorem, etiam poſt
dictum tempus, ut *in c. concertationi*, ibi, infra decem
dies, poſtquam ſciverit, ſi velit, appellet, poſt decen-
dium verò eidem aditus non pateat appellandi, & ite-
rum per contradictionem debitam, vel alia juris reme-
dia petierit revocare gravamen, *&c. de appell. in* 6. *cum
aliis*, per quem text. ita probant Anchar. *ibi n.* 1. *notab.* 2.
Abb. *in c. bona memoria ſub num.* 10. *differentia* 13. & ibi
Philip. Franc. *ſub n.* 19. *verſ. ultimo nota, num.* 5. *& in c.* 1. *ſub
n.* 10. *verſ. ſed dic notabiliter, eodem tit. de appell.* Eſcac.
tract. de appell. q. 12. *n.* 105 *fol.* 164. Minſing. *ſingu. obſerv.
cent.* 3. *obſerv.* 11. *ſub n.* 1. & poſt Marant. & alios, tenet
Ruginell. *in tract. de appell.* §. 2. *c.* 3. *n.* 13. 15. *&* 16. *fol.* 72.
Natta *conſ.* 606. *approbo, n.* 5. *verſ. circa aliud fundamen-
tum*, & poſt gloſ. Dominicum, Abb. & alios, tenet Ayora
tract. de partitionibus, 1. *p. c.* 4. *n.* 17. *&* 18. *fol.* 32. Ioan Gar-
cia *tract. de nobili. gloſ.* 5. *à n.* 9. licèt Rebuff. *tr. de appel.
in præfatione, n.* 69. *&* 70. *tom.* 3. *fol.* 408. contrarium te-
neat, qui audiendus non eſt, cùm loquatur contra tex-
tum expreſſum.

Gravatus tamen ſemel excluſus ab appellatione pu- 25
tà; quia omiſit eo uti remedio intra decendium, adhuc
tamen non eſt excluſus à via, & remedio querelæ, quo
etiam uti poteſt ultra illum terminum, Philippus Franc.
& Eſcacia, *locis proximè citatis*, & eſt text. expreſſus *in
d. c. concertationi*, per quem & gloſſam, Joan. Andr. &
communiter ſcribentes ibi tenent. Ayora *de partitio.*
1. *p. dict. cap.* 4. *n.* 19. latè proſequitur Joannes Garcia *d.
gloſ.* 5. *à num.* 9.

Atqui cauſis immunitatis, & à gravaminibus factis 26
per peræquatores, (hoc eſt: *Repartidores de pechos, y
tributos reales*:) poterit appellari intra duos menſes à
die notitiæ gravaminis, ita veriorem dicit ſententiam
ipſe Ioan. Garcia *ubi proximè, ſub n.* 11. *& ſeqq.* cùm ſic à
jure iis caſibus ſpecialiter ſit proviſum, & determina-
tur per text. expreſſum, *in leg.* 1. *ff. de vacat. mun.* Gloſſa
verbo præſcriptione, & verbo præfinita, in leg. 1. *ff. de vacat.
mune.* idem Accurſius *in l.* 1. *C. de tempor. appell.* quæ ad
propoſitum magis expreſſa eſt, & iterum ipſe Accurſius
in l. 1. §. *quod in ſententiis, ff. quando appellat. ſit*, & hujus
caſus ſpecialitatem latiùs proſequitur Ioannes Garcia
ubi proximè.

Ex quo igitur deficit judicium, litis pendentia, li- 27
tigium, ſeu res litigioſa (ut protinus dicetur) fruſtra
quæritur ſententia, argumento totius tituli, *ut lite non
conteſtata, non procedatur ad teſtium receptionem, nec ſen-
tentiam diffinitivam*, in decretali. & in terminis, quan- 28
do per executorem procedentem extrajudicialiter nul-
la ſit ferenda ſententia, ſed gratioſam executionem
commiſſam,

commiſſam, tenet Lapus allegatione 6. num. 5. verſiculo nec eſt opus, ſequitur Card. Tuſc. tom. 3. litera E, concluſ. 502. num. 2 & per conſequens, nec res judicata, ex titulis de ſententia, & re jud. in ff. C. & decretal. & probat. text. in l. 1. C. de executione rei judicata, cum concordantibus, ubi Doctores communiter; nihil mirum, ut nec tranſeant in rem judicatam geſta extrajudicialiter, eorum remedia reſerventur, velut adversùs alia facta a privata perſona in alicujus damnum, argumento cap. conquerente, de reſtitutione ſpoliat. & quæ ibi Doctores, & Menoch. de recuper. rem. 1. num. 111. & de arbitrarius jud. l. 1. q. 7. à n. 75. Nav. in c. cùm contingat, de reſcript. 7. cauſa nulli. verſ. hac autem cauſa.

29 Ex hac declarata, & expedita natura, modoque procedendi extrajudicialiter tam in genere, quàm in ſpecie, circa proviſiones, abſolvere poteris illam ventilatam quæſtionem, in qua non paucum laborem conſumit Lambert. de jure patron. 3. art. 2. q. pr. nc. s. p. l. s. fol. mihi 117. & ſeq. an collatio, electio, præſentatio, inſtitutio, ſeu aliter beneficij proviſio, in die feriato in honorem Dei fiat, in qua multis authoritatibus relatis cõcludit, quòd aut in illis proceditur extrajudicialiter, & tunc omni tempore, & die feriato, etiam ob honorem Dei poſſe fieri proviſiones, & celebrari omnia acta extrajudicialia, at verò quando in his proceditur extrajudicialiter, & in forma judicij (quando id accidat inferiùs declarabo) contrarium ſit dicendum, ut latiſſimè per eundem Lambertinum vides.

30 Quò pertinet diſpoſitio text. in cap. ut circa, de electione, lib. 6. dum diſponit quòd nullus audiatur appellans ab electione facta, vel facienda objiciens exceptiones contra perſonam electi, vel eligendi abſque forma juramenti (de qua ibi) quia procedit quando ab electione extrajudicialiter facta appellat objiciens, ſecus autem quando judicialiter de ea cognoſcitur, per text. in c. conſtitutio. 4. de electione, eodem lib. de cujùs intellectu nos infra latiùs.

31 Et ex hoc eodem fonte fluit alterius reſolutio; an præſentatio poſſit fieri extra territorium habentis inſtituere, & an Epiſcopus poſſit confirmare electionem, vel præſentatum inſtituere extra diœceſim, & affirmativè reſpondeatur, ſi extrajudicialiter procedatur, text. in cap. poſt electionem, de conceſſione præbend. cap. quà fronte, de appel. quando verò judicialiter, & in contradictorio judicio procedi contigerit, ſecus, ut per
32 eundem Lambertinum in 6. art. d. s. q. prin. 2. lib. 2. & vide alia per eum in art. 5. & art. 7. ibi, & infinitos actus, qui poſſunt celebrari, & fieri extra diœceſin, provinciam, vel juriſdictionem, longa manu congeſſit Heron. Gonzal. in reg. de menſi. alterna. gloſſ. 6s. à princip. alij etiam caſus; quibus proceditur extrajudicialiter, vel quibus ita procedi mandatur, in diſcurſu hujus capitis appa-
33 rebunt, & de aliis eorum effectibus, inter quos & illum, quem hîc indagamus, ut quando in eis, & in electione, confirmatione, inſtitutione, & proviſione beneficiorum proceditur, conſervata ſua natura primæva, & ſic extrajudicialiter, ut appellatio emiſſa non ſuſpendat effectum proviſionis, nec violentia committator ex denegata delatione per Lancel. Hieron. Gonzal. Nicolaum Garc. Laram, & alios ultra allegatos in princip. hujus capi. ad regul. generalem inferiùs probabimus.

34 Secundo modò proceditur etiam in collatione, præſentatione, inſtitutione, electione, ſeu confirmatione, & proviſione beneficiorum jodicialiter, in forma judicij & juris ordine ſervatõ, cum contradictore: & tunc requiritur diffinitiva pronuntiatio: text. expreſſus in cap. conſtitut. 41. in ordine, de elect. l. 6. text. in clem. diſpendioſam, de judiciis: text. in c. dudum 2. de elect. text. in c. exhibita, de judiciis, cum aliis pluribus, tam in juribus, quàm authoritatibus, quæ in diſcurſu apparebunt, quòd ut plurimum, & frequentiùs ſolet iis caſibus ita judicialiter, ſcilicet; cum cauſæ cognitione, & in contradictorio judicio procedi, vel ex voluntate collatoris
provideotis, vel ex neceſſitate juris, quod ita cognoſci 35
impellit ſecondùm caſus, & occaſiones occurrentes, & prout natura negotii poſtulat, ut dicit Hieron. Gonzal. gloſſ. 6. in annotat. n. 43. & 44.

Sed ut clariùs procedamus, exempla deſuper conſti- 36
tuere libet, & primò tunc ex voluntate providentis proviſionem fieri judicialem accidit; quando judex executor literarum Apoſtolicarum ſuper collatione alicujus beneficii vult aſſumere partes judicis, & judicialiter in proviſione procedere, cum citatione, & audientia aliquorum, & alterare naturam ejuſdem, ad quod nullo modo tenetur regulariter, ſi non vult, niſi in certis, & limitatis caſibus, in quibus ad id jure cogitur, & adſtringitur, ut per Doctores in cap. fin. de præſumption. & præſertim Feli. à num. 16. Flores de Mena, in practic. quæſt. q. 4. à n. 31 & per nos latiùs infrà, 5. p. & conſtat ex dec. 4. de ſentent. & re judic. in antiq. & de reſcript. deciſ. 7. etiamſi ſit ei onerata conſcientia, Gloſſ. in clem. unic. de offi. delegati, & ex Bald. Alex. Alva. & aliis tenet Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 17. à num. 14. & ſuprà, & quod executor gratiæ, ſi vult, poſſit judicialiter partes audire, & citare, tenet Mandoſius in tract. de monit. q. 60. num. 16. & in regul. 34. quæſt. 35. & ex aliis latè Flores
de Mena ſuprà, q. 33. & 34. Quod ex identitate rationis 37
extendo, & intelligo, locum habere in cæteris actibus extrajudicialibus: dummodo celebrentur ab his, qui aut delegatam, aut & fortiùs propriam juriſdictionem aliàs habent, ut colligitur ex his, quæ Abb. conſil. 41. s. p. ſub n. 1. & per Puteum deciſ. 144. à n. 1. incip. ſuit dictum in una Conchen. deciſ. 473. n. 1. lib. 2.

Quoniam, ut inquit gl. in clem. ſæpè, de verb. verbo, 38
irritandus, & ibi Doctores, & Jaſ. in l. ſi unus, §. pactus ne peteret, ff. de pactis, & conſil. 174. & alibi paſſim per ordinarios ibi, quòd mutare formam judicii in minorem cauſæ cognitionem non poſſit etiam partibus conſentientibus, & tunc proceſſus eſt nullus: at verò econverſo, & ſic in majorem cognitionem, contrarium eſt dicendum; nam ubi non requiritur figura judicii, & judex procedit plena cauſæ cognitione adhibita, non contradicente parte aliqua, valet; & reddit rationem gl. quia in iſto ultimo caſu res redit ad jus commune, & ſuam naturam, quod facilè fit, c. ab exordio, 35. diſt. l. ſi unus, §. pactus ne peteret, ff. de pactis, latiſſimè poſt plurimos de hoc tractat Giurba deciſ. 74. n. 12. vide infrà, n. 134. In priori autem caſu eſt contra jus cõmune, & quod naturali rationi convenit, ut in omnibus ut priùs quis cognoſcat id, ſuper quo judicare debet, & propterea dici conſuevit, quòd cauſæ cognitio à jure divino deſcendit, ut inquit Abb. in c. de cauſa poſſ. & propr. Fel. in c. Eccl. col. 13. verſ. 1 not. de conſtit. adinventa ad naturalem juſtitiam conſervandam, & ideo ſententia cauſæ cognitione non præmiſſa ipſo jure nulla eſt, ut ex aliis latè Vantius de nullit. ſententiarum ex defectu proceſſus, n. 30. & 31. in velocitate autem, & brevitate magis ſe demonſtrat, & ſignat iniquitas, ſecundùm text. in cap. inter hæc & hircum, in prin. de pœnit.

Quòd autem judex ex neceſſitate juris aſtringatur, 39
etiam ex invito, in proviſione beneficii, & in aliis actibus aſſumere partes judicis, & judicium formare ex variis cauſarum figuris demonſtrabitur, & imprimis, quando jus, vel aliqua alia diſpoſitio utitur hoc verbo, (judicium,) prout (judicium fiat, formetur judicium) 40
& ſimilibus: tunc judex debet procedere judicialiter ex virtute, & própria ſignificatione verbi (judicium) quod in judicialibus actibus, non autem extraiudicialibus poteſt verificari. Quod probatur primo, ex cap. conſtitut. 41. de electione in 6. ubi ad faciendam diſtinctionem inter appellationem interpoſitam in electione iudiciali vel extraiudicialiter facta, utitur hoc verbo (iudicium,) & (extraiudicium,) & idem probat text. in cap. 1. de appellat.

appell. l.6. juncta gl. *verbo, in judicio, verbo, vel extra judicium*, ubi ad denominandam appellationem judicialem, & ab actibus judicialibus interpoſitam, dicitur in judicio factam, appellationem verò extrajudicialem, & ab extrajudicialibus actibus contrario utuntur, extra judiciúmque interpoſitam vocant, & hoc idem ſuadent DD. qui in propoſito, eodem loquendi modo utuntur, præſertim Lamber. *de jur. patr.3. art. 2.q.pri. .2.p.lib.2.f.mihi* 117.*n*.11. ubi referens unum caſum, in quo judex debet beneficium providere cum cauſæ cognitione judicialiter; dicit, quòd tunc judicium debet fieri inter partes, & iterum, efficitur judiciarius, judicij tamen ſummarij, *&c.* & probatur ex univerſis titulis. *de judiciis*, qui judicialibus tantùm actibus ſunt adſcripti.

Contraria enim ſunt, & ſibi invicem repugnantia
41 judicialia, & extrajudicialia, quemadmodum ſibi ipſis forent contrarij teſtes, ſi alius diceret; Petrum hoc feciſſe in domo; alter verò extra domum feciſſe affirmet: & ideò dixit Gonzal. *in d. gl.9 in annot. n.*31 quòd actus extrajudiciales nunquam tranſeunt in rem judi-
42 catam, ex quo in eis deficit judicium: ex quo namque removetur nomen, removetur titulus, vigor, & effectus, *l. a nullo*, & ibi Odofred. & Bald. notant, *Cod. de feriis, l. divus*, juncta gloſſ. *C. de frument.* Alex. *l.*11. *& l. fin.* & ibi Bald. & Salic. *C. de inoffic. teſtam.* judiciale enim à judicio dictum eſt, extrajudiciale verò ab eo derivatur, non quod in judicio, ſed extra id celebratur, & ita notoriè ſuadet ipſa verborum ſignificatio, à qua non eſt recedendum, *l. non aliter. ff. de leg.*3 & ipſa verborum etymologia, à qua rectè argumentatur, prout juſtus à juſtitia, injuſtus ab injuſtitia, de quo per Everard. *in locis leg. in loco ab etymo*. eo namque ipſo, quòd aliquid geſtum in judicio teſtamor, extra judicium geſtum fuiſſe negamus, faciunt expreſsè, quæ *ſuprà* diximus *verſic. pro quo facit quod appellatio, &c. n.*20. ubi probavimus, aliis citatis, appellationem extrajudicialem eam eſſe, quia fit ante judicium cœptum, & ante citationem; ad differentiam appellationis judicialis, quæ neceſſariò proponitur intra limites judicii, eo cœpto, & fulminato.

43 Et ſuadetur ex ſignificatione propria hujus dictionis (judicium) ſecundùm S. Thom. 2.2.q.60 *art.*1. Nav. *in rub. de judic. n.*14. Aſinium *in praxi jud. in pri.* Paz, *in praxi in* 1. *annotat. de jud. e. n.*2. judicium ſignificare, diſcuſſionem cauſæ, vel proceſſum judicialem, *per cap. forus, de verbor. ſignif.* propriè enim, & originaliter ſignificare dictionem juris, id eſt, actum judicis, quatenus eſt judex, & jus inter litigantes dicens, ſeu diſcernens, & probat etiam diffinitio dictionis (judicium) quam ex Abbate refert Parlador. *in ſeſquicentenaria different.*128.*n*.2 & facit quæ deduxit Paz, *ubi ſuprà, n.*35. *&* 39. ubi quòd propriè incipiat judicium à litis conteſtatione, impropriè verò à citatione.

44 Quò inſuper pertinet, quòd ſi aliqua diſpoſitio juris, Principis, vel judicis, utatur hac dictione (lis) ut puta; (ſuper lite procedas, vel procedatur; litem dirimas; lis definiatur; litem confecit; litem abbrevies) vel quid ſimile; tunc tacitè cenſetur velle, ut in forma judiciali procedatur, ex propria ſignificatione dictæ dictionis (lis) quæ propriè dicitur cauſa ipſa deducta in judicium, ante litis conteſtationem: text. *in l. litis nomen. ff. de verb. ſignific. l. nulla, C. de procur.* & multa, quæ in hujus rei cõprobationem faciunt, adducit Macanta poſt alios, *de ordine iud.*5 *p. art.*6. Paz, *in praxi, in* 2. *annot. de inſtantia, n.*4. & licèt verificetur etiam in extrajudicialibus, ſecundùm Panorm & Decium, *n.*7. *de appellat.* quòd impropriè ſic dicitur. Quod autem attinet ad Iuriſperitos tam Cæſareos, quàm Pontificios, lis non dicitur, nec verificatur, niſi in judicialibus, & lite conteſtata iam, probat text. *in cap. ex p.*30. *de verb. ſig. l. ſ.* & tradunt Felin. & cæteri ſcribentes, *in cap. ſuper quæſtionum, in princ. de offic. d. leg.* & ſequitur Parlador. *in ſeſquicentenar. differen.*128.*n*.4. imò litem non aliter, quàm per cœptum judicium, & litem conteſtatam dici, affirmat, & communiter ita tenent poſt Minſing. & alios, Lancelot. *de attent.*2.*p.c.*4. *in præfation. n.*155. ideo quando verbum (lis) profertur à lege, intelligitur *poſt litem conteſtatam, l.*3. *& ibi not. C. ſi regu.* & Bart. *in l. amplius non pet. ff. rem. rat. habens*, Socin. *conſ* 245. *conſideratio*, *n.*63. *lib.*2 & vide latè Lancelotum proximè relatum, *n.*7. *&* 8.

Et quia in actibus extrajudicialibus non dicitur 45
lis introducta, ut notant DD. *in cap. fin. de elect. lib.*6. Lambert. *de iure patron. lib.*2.*p.*2.*q.*2. *pr. nc. art.*3. 13. *& per totam, & art.*6.*n*.3. Lancel. *de attent.*2.*p.c.*4. *in præfatione, n.*275 *in noviori impreſſione*, Gonz. *in regul. de men. gl.*6. *in annot. n.*32. nec per actum extrajudicialem beneficium, nec res dicitur litigioſa, ut per
Bart. doctrinam, *in leg.*6. *res litigioſa, C. de litigio. n.*1. 46
plures canonicatam per Rotam in locis relatis ab ipſo Hier. Gonz. *loco relato, n.*18. & quod magis eſt, nec etiam per appellationem ſubſequutam, & etiam
præſentatam coram ſuperiore ab ipſo actu extraju- 47
diciali efficitur litigioſum beneficium, nec lis dicitur pendere, ut ex his, quæ latè per Lancelot. Robert. *de attent.*2.*p.c.*4. *in præfat. à n.*178. *cum pluribus ſequentibus, &* 1.*p.c.*3.*à n.*132. vide Gratian. poſt alios, *in diſceptat. for.*1. *tom. c.*66. *à num.*38.

Tunc ſimiliter etiam cognoſces, teneri judicem om- 48
nino judicialiter in contradictorio judicio procedere, & partes judicis aſſumere; quando in literis ad providendum de beneficio, vel ad diſpenſandum, aliiſve in quibuſvis diſpoſitionibus adeſt clauſula (vocatis vocandis) vel (ut aliquis citetur) ut poſt Innocentium, & alios concludunt plenè Immol. *n.*12. *&* 13. Abb. *n.*3. *cum ſequentibus*, Felin. *n.*22. *uſque ad n.*29. multipliciter declarant poſt alios. Anton. Gabriel *l.*2. *de citation. conc.*1. *ex n.*291. *cum ſequentibus*, Puteus, *deciſ.*473.*n*.1.*l*.2 Rota, *in formis deciſ.*367. *incipit, in forma communi*, Abb. *in c. exhibita de judiciis*, per illum text. *in ultim. nota.* Card. *conſil.*63. *incipit, Dominus noſter Papa*, idem Card. ſingulare hoc reputans, *in conſ.*92. *incipit, Nobilis viri Domini Vinſigeria, n.*1. *colum*... ubi dicit, quòd iſta clauſula eſt tanti vigoris, quòd etiam ſi adjiciatur executori, qui aliàs eſſet merus operatur, ut teneatur aſſumere partes judicis, & dicit, probari, *in d. il. cap. exhibita*, & quod ibi habetur *ſuper g. off.*3. & idem etiam dicit, illum ſequutus Felin. *in d. cap. fin. n.*13. *& in d. cap. exhibita, n.*4. ubi multa elegantiſſima dicit.

Et idem pro concluſione evidenti firmant Zarabel. 49
*conſ.*92. *ſavendo, n.*2. Rota, *deciſ.*349. *aliàs* 12. *n.*2. *de off. deleg. &* *deciſ.*30. *reſcript. in novis*, Hug Celſus, *in tract. clauſul. n.*65. Borgnin Cavalc *deciſ.*46.*n*.415.*p*.1. Becoi. *conſ.*14.*n*.13.*l.c.* Aldobr. *deciſ.*202. *ſub n.*1. *p.t. diverſ.* Caputaquen. *deciſ.*284. *vol.*2. *verbo Ordinarius, p.*2. Joan. Baptiſta. Ferrer. *conſ.*247.*n*.9. Marius Ant. *var. reſol.*39. & ita reſolutum fuiſſe in Rota in una Piſcien 21. Febr. 1578. & in cauſa Giennenſ. 26. Octo-
br. 1552. teſtatur Aldobran. *ubi ſuprà*, dicentes, quòd 50
etiam meri executores virtute dictæ Clauſulæ fiunt mixti, & coguntur aſſumere partes judicis, plures citat Hieron. Campani. *diver. iur. can. rubr.*12. *cap.*13. *à n.*260. & pro evidenti ſcribit Flores de Mena, *in pract. qq. q.*4.*n*.32. Hiron. Gonzal. *in d. tr. de menſ. aliter. gl.*9. *in annot. n.*19. *&* 21. idem Fel *in c. exhibita, d. n.*4 *de judiciis, & in c. de caetero, n.*60 *de re iud.* Staphileus 8. *forma mandati, de provid. ſ.*8. additio Rotæ, *dec.*12 *de off. deleg. in novis, n.*2 Marcheſſan. *de commiſſ.*2. *p.c.*3. *de commiſſ. ap. p. ex n.*21. Gomez. *in c. ſtatuimus, de reſcript. in* 6.*n*.77. Nicol. Garz. *de benef.*6.*p.c.*2.*n*.681.

Quod limitandum eſt, quando nullus apparet, nec 51
reperitur contradictor, ſeu adverſarius, quia tunc

etiam

etiam ſtante dicta clauſula (vocatis vocandis) non tenecetue judex executor aſſumere partes judicis, citare, nec judicialiter procedere, ut ſtatim *inf. à* dicecetuc, Vide quæ Mareſcot. *variar. reſol. lib. 2. cap. 5. n.*80.ubi bene de hac clauſula.

52 Ex hia convenit, quòd quaodo examinantur teſtes, & ſumuntur ioformationes ſuper habilitate, vel inhabilitate alicujus perſonæ ad aliquam dignitatem promovendæ; tunc enim nec etiam partis citatio cequiritur, ſecundùm Immol. *in cap.2.n.9. verſ. limita ultimò*, & ibi etiam Anton.de Butr.*num.*13. *in fine, verſ. idem ubi agitur.* Abb. *n.7.verſ. ſecundus caſus*, Aretin.*n.8.poſt med. verſ. nam informatio.* Felin. *verſic. ſecundo limit.* Dec.*n.45.extra. de teſtib.* Rom.*ſingul.369. fuit unus ex nobis, verſ. quartò fallit*, Socin. *reg.406.in 2.fallentia*, Campeg. *de teſtib. regul.164.in 16. fallent.* Jacob. Novell. *reg.215.in 2. fallent.* Crot. *in tract.de teſtibu* , .352. Marſil. *in d.l.de unoquoque*, *n.66.ff.de re jud.* Practic. Corrad.*de offic.prat.r.in cauſa civil.rub. de teſtib.n.9.in ſecunda limita io e,fol.67. col.ſecunda*, Maſcard. *de probat. lib.2.concluſ.*682.*n.*17.Imò & adhuc ſine citatione, & ſine jucamento teſtes ſumendi ſunt, prout dicimus de teſtibus recipiendis ex offirio
53 pro iuformatione, & inſtructione Curiæ, quia hæc inſtructio, & informatio non habet formã judicij, vel proceſſus. Bald. *in l.3 §.ſi ſib ,col.2. verſ. ſed pone, ff. de condictione ob turp. cauſ.* Albet. de Malet. *in tract. de teſtib. c.7. n.38. & ſeqq.* Angel.*de maleſic. in verbo quod fama publica, n.11.* & poſt Salicet.Marſil.*in leg. de unoquoque n.75.verſ. dicas tamen*, Marant. *de ordine judic.6.p.memb.1.rubr.de citat.n.20.* Foller.*in pract. crim.in verbo, & ſi confitebuntur, in 3. p. tertia partis, n.40.& in verbo, & demũ repetantur teſtes,n.5.* Arnald. Albert. *in tract.de haret.dict.q.34. num.16.ante finem*, Anton. Gabr.*l.2. tit.de citatione, concluſ.1. n.*328. ubi *alios refert*, Gravas. *ad Veſtr.lib.6.cap.2.num.*30 Clar. *in practic.§.fin q.45.verſ. caterùm, referens*, Maſcard. *de probat.lib.5. in prafatione, quaſt.5.num.39.verſic.2. ſed hoc intellige, & lib.3.concl.*1366.*num.*6. Franc.Perſonal. *de indiciis , & tortur. num.18.in fine*, ubi quòd ita Doctores communitee tenent , *n.59.etiam in fine*, Flauri, Chartarius , *in loco pracitato* , ita communiter ſervari, & etiam in ſtatu Eccleſiaſtico, teſtatur, *& in practic. interrog. reorum,l.3 c.3 n.61.* & ex recentioribus conſulendo tradiderunt Bertazx. *conſ.553.num.4. verſ.2 dato, lib.2.* Decian.*conſ 92. .33.verſ.& licet,l.2.* Honded. *conſ.*101.*n.*21. ubi teſtatue de generali conſuetudine, quam etiam dicit vigere in Curia Peeuſina, Proſp.Fario. *in pract.crim.tract.de teſtib.q.72.n.535.*& *ſuperius , num 51.* & nos diximus *ſuperius , à num.6. cum multis ſeqq.*

54 Tamen præfata doctrina procedit In ſtatu, & terminis, de quibus loquitur; nempe; antequam quis ſis promotus ad dignitatem, & quando de ejus habilitate ſumitur extrajudicialis informatio; ſecus autem ſi jam quia eſſet electus ad dignitatem, & ageretue de illum removendo à tali dignitate, sane enim judicialiter agendum eſt, & in tali informatione proculdubio partis citatio requiritur, prout declarant Abb. *in d. c.5. num.7. in fin. verſ. & intellige hoc*, & ibi etiam Aretin.*n 9.verſ.2 fallit, juncto num.*10. ubi etiam alio modo declarat, cum omnino videas, Felin. *n.8. verſ. non credis, quod iſtis, &c.* ubi etiam benè declarat Decius, *n.45.& ſeqq. extra de teſtibus.* Maſcard. *dict. conſ.* 682. *num.*58. latè proſequitur Proſp. Farin. *in tract.de teſtibus, q 72. à num.52.* vide etiam Mareſcos.*variar. reſol. lib 2 cap 5.num.10*

55 Hæc autem quæ diximus, de clauſula (vocatis vocandis) pariter & ex identitate rationis extendenda ſunt ad diſpoſitionem, mandantem procedi cum cauſæ co-
56 gnitione, prout (adhibeas) vel (procedas cum cauſæ cognitione, &c.) quoniam ubi cauſæ cognitio requiritur, ibi neceſſariò debet Intervenire citatio eorum, quorum intereſt, ut probant Aretin.*in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, col.fin. de liber.& poſthum.* Card.Ruin. *conſ.96.n.10.lib.1.* Portius, *conſ.106. num.34.* Molin. *de Hiſpan.primogenn. lib.3. cap.3. n.53.* ex his, quos ad naturam cauſæ cognitionis *ſuprà*, citavimus, quia tunc omnino debet in forma judiciali procedi. cùm debeat citare, ex jam dictis, & ex his, quæ de citatione dicemus, & conducunt bene quæ per Mareſcot. *var. reſ.lib.2.c 5.n.57.* & quoniam cauſæ cognitio ad judicem, ut judicem, & juriſdictione utentem, non autem ad merum executorem, vel ejus officium ſpectat, ut omnibus notum eſſe, dicit Sebaſt.Vant.*in tract.de nul. ſentent.ex defectu citationis, n.33.* & probat text.*in l.3. §.cauſa cognita,ff.de bonorum poſſe*

Deſuper & alio modo cognoſces judicem In acti- 57
bus extrajudicialibus ſui natura, teneri partes judicis aſſumere, judicialiterque, & in contradictorio judicio, cum cauſæ cognitione procedere, tunc ſcilicet, quando comparet aliquis contradictor, & opponit legitimas exceptiones, & rei, de qua agitur, neceſſarias. vel ex ejus natura provenientes, ut ſi tractatur de collatione, electione, inſtitutione, vel aliter de proviſione beneficij, & alter oppoſitor, vel contradictor comparens, opponat illum non clericum, vel malè ad ordines promotum, irregularem, aut bigamum, & ſuper irregularitate, vel bigamia malè diſpenſatum ſubreptitiè, vel eſſe excommunicatum, intruſum, aut ſimoniacum, aut criminoſum, vel quòd ad Ordinarium non pertinet beneficij collatio, quia eſt juris patronatus, & ſibi competentis; vel quia eſt in ejus poſſeſſione, vel eſt aliàs litigioſum, & aliter is, qui comparet, aliquod præjudicium prætendit; quia tunc omnimodo alteratur natura proviſionis, & actus extrajudicialis, ex hoc in judicialem transfertur, & comparens debet judicialiter, & in contradictorio judicio audiri.

Pro quo primò expendo doctrinam Lambertini, *in* 58
*tract. de iur.patr. in 3.art. 2. q.princ.2. p.l.*2.ubi poſt longam diſputationem; an præſentatio, electio, ſeu inſtitutio poſſit fieri die feriato ob honorem Dei, reſolvit multis aliis Doctoribus relatis, quòd licèt iſti actus ſui primæva natura ſint extrajudiciales, & per conſequens quocunque tempore celebrari poſſe conſtat & nos diximus *ſupra*;) tamen ſi propoſito edicto ad beneficij prohibitionem comparent aliqui, & ſe opponunt, dicentes proprietatem juris patronatus, vel quaſi poſſeſſionem præſentandi non pertinere ad illos, qui priùs præſentaverunt, nec ad aliquem alium, ſed ſibi comparenti tantùm, (juxta ea, quæ ipſe Lambert.*in eodem tract.de jur.patr.8.& 9.& 10.art.1.q.princ.2.p.lib.* 2.) vel aliàs præſentatum ab alio compatrono criminoſum eſſe, quòd tunc non procederetue extrajudicialiter in examinatione harum præſentationum, & prohibitione beneficij, ſed fieri debere judicium inter partes ex vi, & potentia juris patronatus in dubiam contradictionem redacti, & criminum oppoſitorum.

Et ut ipſe Lambertin. advertit (& rectè, confusè ta- 59
men) *in ſuperiori loco citato, & art.3 2.q.prin.2.p.lib.2. verſ. bene dicerem unum*, &c. iſtas exceptiones & objectus dupliciter poſſe proponi, ant in ipſo actu præſentandi, ut contingit, quando Patronus dicit: Præſento perſonam Franciſci Clerici ad gubernationem hujus beneficij vacantis, qui ſcientia, moribus, vita, & ætate habilis eſt, præſentatum verò ab aliis eſſe indignum, & criminoſum, vel ad eorum præſentationem non eſſe inſtituendum, quia nihil juris patronatus habent, *&c.* aut tunc litem hanc, & judicium in ipſo, ſcilicet, actu præſentandi non deducunt, ſed poſt modũ in diſcurſu negotij, & in iſto ultimo caſu, cùm præſentatio conſervet, & retineat ſuam propriam naturá, poterit fieri quocunq; die, etiam feriato ob honorem Dei, cùm ſit extrajudicialis, quouſque in ipsá incidat quæſtio juris

patrona

patronatus & judicium exceptionum cæterarum, quibus mediantibus, alteratur, & variatur natura præſentationis, & proceſſus, qui erat extrajudicialis, efficitur judicialis, in priori autem caſu, cùm à principio ejus in alterata natura, & effectus judicialis; quæ aliis actibus judicialibus deſcripta ſunt, ſervari debent, argumento text. *in cap. conſtitut. 41. de electione, lib. 6.*

60 Facit etiam ad articulum, de quo agimus; quo dicit idem Lambert. *in 12. art. 9. princ. 2. p. 1. 2. fol. mihi, 166. in magnis, columna* 4. quòd licèt proceſſus præſentationis, & inſtitutionis ſit extrajudicialis; tamen ſi apparet aliquis contradictor, vel compræſentatus aliquid objiciens, efficiatur judicialis, ubi alia in propoſitum adducit. Et plus dicit *in 4. art. 11. q. princ. 2 p. 2. 1. n. 67. & ſeqq. fol. mihi* 172. ex Gay. *in repetit. cap. fin. de electione, lib.* 6. ubi communiter ab omnibus ſcribentibus ibi notatur, loquendo in inſtitutione, & confirmatione, quod ſi in eis compareat contradictor, ſine dubio interveniet cauſæ cognitio, & inſtitutio dicetur vera ſententia diffinitiva, maximè ſi cognoſceretur de juribus præſentantium, quia per eam cognoſceretur verus Patronus, cæteris perpetuum ſilentium imponendo.

61 Et idem omnino eſſe affirmandum, quando nullus comparuit contradictor, ſed ſuperior diſcuſſit negotium ex officio cum vera cauſæ cognitione, dando coadjutorem Curiæ, hoc eſt, Promotorem fiſcalem, qui contra jura præſentantium, Patronorum, vel merita præſentati, aut formam præſentationis, & ſimilia alleget, & opponat. Quod ita in practica ſervandum, dicit ipſe Lambert. *ibi, & in pluribus locis ibi citatis*, ſecundum Gay. *dict. c. fin. in 2. & 3. cod. de electione lib.* 6 & idē quod Lamber dicit. Philip. Franch. *in c. conſtitutus el. 2. de appellat. col. 4. verſic. ſed certe melius loquendo in confirmatione*, ſequutus Hoſtienſ. & Immolam, Anto. de Butr. *ibi*, & Ioannem Andream *in c. avaritia de electio. lib. 6.*

62 quòd quandò adeſt contradictor opponens, cum tunc debeat procedi in ipſa cum cauſæ cognitione in contradictorio judicio, & judice judicialiter confirmante; confirmatio erit ſententia diffinitiva; ſecus autem quando nullus adeſt contradictor, quia tunc ſuperior confirmat non præmiſſa cauſæ cognitione, ſed cum ſimplici informatione animi ſui, & extrajudicialiter; habet vim interloqutoriæ confirmatio, ut ſuprà diximus, & idem dicit Bertach. *in reperto. verbo confirmatio poteſt, ſub num. 80. ad med num*, quòd confirmatio prælatorum facta in contradictorio judicio eſt ſententia diffinitiva, & confirmat electionem alias nullam, ſecus ſi fiat de plano, & non contradictorio judicio, ſed extrajudicialiter, quia tunc eſt interloquutoria. allegat de hoc Bald. *in additio. ad Specula. de appellat. verſiculo pro diffinitiva.* & gloſſ. *in cap. fin. verſic. inanes de electione in* 6. & ad id facit etiam, quod ipſe Bertach. *loco citato*

63 *numer.* 100. *ad medium*, dicit, quòd confirmatio, cùm petitur, & nullùs ſe opponit, non requirit libellum, nec litis conteſtationem, ſecundùm Specula. *in impoſitione titulo de libelli conceptione. §. nunc videndum. n. 6. & verſic.* 33. facit etiam quod eleganter dicit Franciſc. Marcus *deciſio. Delphinat.* 1357. *lib.* 1. ubi latè, quem ſequitur Cardin. Tuſc. *tomo 3. litera E. concl. 90. num.* 5. quòd confirmatio electionis ſi eſt facta ſolemniter, & in contradictoritio judicio, habet vim ſententiæ diffinitivæ; ſi verò fiat ſine contradictore habet vim interloquutoriæ, & ad hos terminos eſt reducendus Zabar. *conſil. 112. verſiculo ad ſecundum*, dum dicit, quòd confirmatio electionis debet fieri per modum ſententiæ, & vide eundem Fuſcum *concluſione 712. verbo, confirmatio quando habet vim diffinitiva.*

64 Facit etiam doctrina Felin. *in c. fin. de præſumptio. num.* 27. ubi regulam firmat, quæ dictat, executorem beneficii non teneri judicialiter procedere, ſi non vult ſed extrajudicialiter; limitat, quando compareret aliquis, qui prætendit aliquod præjudicium, quia ipſe debet judicialiter audiri, & idem probant Innocentius & Hoſtienſ. *in c. propoſuit de concessione præbendæ*, idem & Hoſtienſ. *in cap. de cætero, de re judic.* Idem & Ioan. Andr. *in cap. accepimus de ætate, & qual.* Petrus de Ancharan *in clem. 1. de offic. de leg.* & Anton. Abb & Immola *in dict. c. fin.* quos ſequitur ipſe Felin. reddens inde rationem; quia cùm ille contradictor poſſit aſſumere in ſe onus probandi, impetrantem non eſſe idoneum, debet audiri; & idem dicit *in num.* 26. quòd executor datus ad compellendum ordinarium collatorem, ut conferat alicui beneficium, ſi ipſe opponit aliquas exceptiones legitimas, quæ eum excuſent à collatione, debet judicialiter illum audire, maximè cùm priùs debeat collatorem monere.

Hæc doctrina Felin. & aliorum, ab omnibus modernis recepta, & infallibilis & indubitata eſt, ut conſtat ex Flores de Mena *in pract. q. q. 4. numero* 31. dicens ex Ab. & Felin. quòd executor gratiæ, ſive cum clauſulis ſonantibus monitionem, ſive condition. m ſonantibus, ſi tamen tertius appareat ante perfectam executionem, teneatur eum audire, ſaltim in via ſummaria. 65

& inquit ipſemet Flores *in num.* 21. quòd ſi aliquis ſit in poſſeſſione alicujus rei, vel beneficii, etiam de facto, quòd executor tenetur aſſumere partes judicis. & eum citare, & audire in forma judiciali, quòd ſic hæc audientia intelligitur, argumento text. *in cap. licet Epiſcopus de præbendis in* 6. Innocent. *in cap. fin. de præben. & in cap. propoſuit de concesſione præben.* & aliis pluribus relatis & Navarro *in cap. cum contingat 3. nulli cauſa per totam, de reſcript.* Evetar. *conſil. 114. n. 2 fol.* 114. Celſus *conſilio 89. numer.* 4. Quintilia. Mandoſ. *in regula 42. num. 3. 2. part. regularum* Abb. & Felin. *n. 24. in d. c. fin.* & 66

67 ideo quando & ex commiſſione reſultat aliquod præjudicium alicui poſſidenti, ut puta, ſi ita concipiatur (ſi tibi conſtiterit, Franciſcum eſſe ſimoniacum, bigamum, irregularem, & ſimilia, beneficium conferas Petro) quia tunc debet ille executor omnimodo partes judicis aſſumere, citare, & audire in forma judiciali alterata natura primæva proviſionis, ita Ab. *in clement. unic. de officio delega.* Felin. *in dict. cap. fin. n.* 25. Auguſt. Beroius *in cap. conquerente n. 12. de reſtitutione ſpoliato.* & ita ſentit etiam Cavalca. *deciſione 22. num. 3. 1. part.* & Flores de Mena *in dict. quæſt. 4 num. 28. & ſurſum. 41. & 42. & 43.* ubi deſuper alia exempla conſtituit, quæ quoniam nos latè ſumus tractaturi in 5. parte infrà tomo 5. cujus proprius locus erit executorum gratiarum Apoſtolicarum, hic omittimus.

Et idem etiam, quòd quando aliquis intruſus adeſt, vel aliàs legitimus contradictor appareat, executores teneantur aſſumere partes judicis & judicialiter procedere cum cauſæ cognitione & diffinitivâ ſententiare tenent extra relatos Beroi. *conſil. 13. volum.* 1. Flami. Pariſ. *lib. 11. quæſt. 10. num. 15. num. 33. & 34.* Marc. Anton. Genuenſ. *cap. 83. n.* 4. Rota in Pampi. beneſ. de Allo de anno 1578. quæ habetur 1. *p. diverſo. deciſione.* 202. Nicolaus Garcia *de beneſ. 6. part. cap. 2. n. 110. & 136. & 141. uſque ad* 145. 68

Qui etiam affirmant, quòd ſi in literis Apoſtolicis directis executoribus, omiſſa ſit dicta clauſula (citatis citandis) tamen ſi adſit poſſeſſor non eſt amovendus, niſi præceſſerit citatio, ſuadet text. *in c. licet Epiſcopus, de prebend. in* 6. Pariſ. *de reſig. beneſic. locis ſupra citatis*, & Marius Anton. *variar. reſolutio. reſolu 58. ſub. num. 8. lib.* 1. ac rectè probatur *in deciſ.* 802. *Domini tenuerunt. n. 8. p. 1. diverſo.* Hieronym. Campanil. *diverſ. jur. canon. rubrica 11. cap. 13. an. 220. fol.* 351. ſuppetitque imprimis aſſertio illa ab omnibus uno ore probata, nec; poſſeſſio facti tradi debeat ab executore, non vocato poſſeſſore; & ſine cauſæ cognitione, & videra licet apud Ioannem Andr. *in cap. ordinarii de officio ordinarii. in* 6. Abb. Gemin. Jo. Monachum, & alios relatos per eundem Pariſ. *d. q. 11 n.* 16. & alios quamplures Doctores citatos 69

per Marium Anton. *variar. reſolutio. d. reſol.* 58. *n.* 8. Ma-
ſcard. *quaſt.* 1523. *num.* 25. *part.* 3. ſuppetunt etiam pee
plures Rotæ deciſiones, illa præſertim. Aldobrand. de-
ciſio, quam ſuperiùs citavi, quæ eſt deciſio 202. *part.* 1.
diverſo. ubi reſolutum atteſtatur in una Piſtorien. fuiſſe
70 mixtum executorem illum datum ad providendum in
forma dignum, de Capellania, in cujus poſſeſſione erat
Præpoſitus, & Capitulum Piſcien. ſive ſacriſtia, quæ
erat citanda ab ipſo executore, qui tenebatur aſſumere
partes judicis, & audire poſſeſſorem, qui non erat ob-
noxius ſolo verbo executoris ſtare, & parere, ſuúmque
jus dimittere, ſed reſiſtere, nec illius poteſtatem con-
tra ipſum locum fore, quia illum executoris poteſtas
compeſcere non valebat, cùm adverſus reſiſtentes de
facto, non de jure, excandeſcere valeat, per deciſ. 4.
Achillis *de ſentent. excommunic.* Ioan. Hieron. Campa-
nill. *diverſ. jur. cano. rubrica.* 11. *cap.* 13. *ſub. n.* 220. ubi *n.*
ſequenti, dicit, quòd propterea poſſeſſio alio modo ade-
pta decernenda eſt intruſa ſecundùm Felln. *in cap. con-
ſtitutus n.* 18. *de reſcript.* Ripa *in l. naturaliter §. nihil com-
mune n.* 25. *de acquir. poſſeſſio.* & in his terminis cenſuit
Rota in una ſenten. Pontis Arrigi. coram Decano, ſub
die 12. Iunii 1573. & in alia Barchinonen. præcepto-
riatum 10. Iunij 1578. quarum meminit Lancel. *deciſ.*
413. *propoſita cauſa num.* 4. *d. p.* 1. *diverſ.* & alibi paſſim
per Doctores.

71 Et ſimiliter idem dicendum eſt in executore ad di-
ſpenſationes matrimoniales, in quarum verificatione
ordinarius (cui ſolent committi) extrajudicialiter po-
teſt procedere, ut ſuperiùs dictum reliquimus; qui om-
nimodo tenetur aſſumere partes judicis, & judicialiter
procedere, quando adeſt adverſarius, & contradictor,
ut latè per Nicolaum Garciam *ubi proximè à num.* 249.
& 250. & Hieronym. Gonzal. *in annotation.*

72 Quæ omnia extendenda ſunt, quando à principio
ſtat adverſarius, quia tunc pariter, & à fortiori de eo
judicandum eſt, ac de eo, qui poſtmodum comparuit,
præjudicium, & intereſſe ſuum allegans, pro quo fa-
cit deciſio Rotæ in cauſa Reginen. parochialis 8. Fe-
bru. 1557. coram D. Chiſanenſ. ubi dicitur, quòd di-
ſpenſatio facta à judice commiſſario, cui erat commiſ-
ſa cum clauſula iſta (ſuper quibus conſcientiam tuam
oneramus, *&c*) valet, licet non conſtet de proceſſu.
Rota *deciſ.* 4. *de fil. presbyt. in antiq.* & quòd ſtylus eſt
in diſpenſationibus, quòd ſi ab initio eſt adverſarius
tunc paraeſt citanda, & in ſcriptis acta reducenda, &
ubi non eſt adverſarius, tunc ſufficit informatio judi-
cis, *&c.* Thom. Sanch. *de mat. lib.* 8. *diſput.* 35. *num.* 15. &
Garcia *ſupra num.* 247. ubi alios allegat ad id. & dictam
deciſionem Regin. & alteram refert, quæ hanc conclu-
ſionem comprobat.

Igitur hæc eſt omnium ſcribentium tam antiquo-
rum, quàm modernorum concors ſententia, & reſolu-
tio; quòd ubi in extrajudicialibus & ſic in collatione,
inſtitutione, electione, & proviſione beneficij, quæ
ſui natura extrajudicialis eſt per comparationem con-
tradictoris exceptiones legitimas non frivolas, nec
calumnioſas opponentis, efficiatur judicialis, & alte-
retur ejus natura, ac in ea procedi debere in contradi-
ctorio judicio, cum cauſæ cognitione, & proferenda
ſententia diffinitiva, ut probat text. *in clem. diſpendio-
ſam, de judiciis, & clem. ſæpe, de verborum ſignifi.* & Do-
ctores ſuperiùs citati. Et unum te admoneo, ut Docto-
res in rem hanc citati loquentes in executoribus, &
judicibus delegatis, diſponunt in fortioribus terminis,
quàm hi, qui loquuntur in judicibus ordinariis, pro-
priam & radicatam, non alienam juriſdictionem ha-
bentibus, executos autem cùm delegatam, non ſuam,
ſed alienam exerceant. contentam ſub limitibus inten-
tionis & voluntatis delegantis, quam tenor ſcripturæ
demonſtrat, cujus eſt ſtricta interpretatio, ſub qua &
cum timore loquuntur, Doctores relati, inquirentes
priùs de voluntate ſuperioris, & an habeat executor
juriſdictionem, ut ex his latè videre poteris, qui timor
omnino abeſt in ordinariis collatoribus, & judicibus
ex propria perſona juriſdictionem exercentibus, qua-
propter quæ Doctores affirmant circa hanc materiam
in judicibus executoribus; à fortiori & majori cum
ratione ſunt accipienda, & intelligenda in ordinariis
judicibus.

Rationem autem, quare oppoſitio exceptionum hanc 73
faciat proceſſuum transformationem, alterétque actus
extrajudicialis naturam, Doctores nec aperiunt, nec
reddunt. Mihi autem meditanti, quæ occurrit referam.
Etenim contradictio ipſa (ſi bene perpendamus) facit
conteſtationem litis, ſiquidem edictum quod benefi-
cio proponitur, vim habet citationis tex. *in c. fi. de ele-
ctione lib.* 6. & ibi à Doctor. notatur. & oppoſitor me-
diante ſua oppoſitione comparet, & ipſam ſuam inten-
tionem deducit, demonſtrat petendo, ſcilicet; benefi-
cium, quod quidem eſt actoris officium pertinet, cujus
vicem ſuſtinere videtur, ad inſtar communium judi-
ciorum, argumento text. *in l. in tribus ff. de judiciis*, ibi,
ſed magis placuit eum videre actorem, qui priùs ad
judicium provocat, &c.) *l. qui prior.* & quæ ibi nota. *ff.
eodem titulo.* & quæ notantur *in §.* 1. *inſt. de actio.* ita
hæc comparitio habet vim prioris libelli.

Et quando alter comparet contradicens, & oppo- 74
nens exceptiones, ſuſtinet partes rei *ex l.* 1. *ff. de excep-
tion.* ex d. juribus, maximè, quia iſte libellus non eſt pro-
vocativus, ſed excluſivus juris alterius, qui cùm conti-
neat contradictionem, & exceptiones negatione præ-
miſſa, in eo eſt ſtatu, ut operetur litis conteſtationem,
l. rem non novam §. patroni C. de jud. l. 1. *c. de litis con-
teſtatione. l.* 2. *C. de jur. Calumniæ, cum vulgatis.*

Diſcurſus iſte & evidens, & legitimus redditur, ex 75
eleganti doctrina Afflictis *deciſione* 346. *ſub numer.* 2.
affirmantis. quòd in omnibus actibus & articulis, in
quibus adeſt contradictio, ibi neceſſariò danda eſt in-
ſtantia, eum ſequitur Muños de Eſcobar, *de ratiocin.
cap.* 31. *ſub num.* 7. inſtantia autem nihil aliud eſt, quàm
exercitatio actionis à litis conteſtatione uſque ad ſen-
tentiam diffinitivam; certo tempore coarctata, ut per
Alciatum, Aſinium, Didacum Perezium, & alios de- 76
clarat Paz. *in praxi in ſecunda annot. de inſtantia num.* 6.
fol. 6. & Parlad. *in ſeſqmcentur. differen. cap.* 128. igitur ſi
condradictio facit inſtantiam, quæ includit in ſe litis
conteſtationem, ipſam litem à fortiori operari debere,
confitendum eſt.

Quò pertinet illud, de quo aliàs dubitavit Rota in 77
una Calaguri beneficii coram D. Auguſtino. 25. Ianua-
rij 1554. ex comparitionibus factis per præſentatos
coram ordinario (præſertim ante inſtitutionem) eſſet
talis lis inducta (ut poſſeſſio poſtea per Ioannem vi-
gore inſtitutionis facta diceretur attentata) & fuit
per Dominos reſolutum, quod non eſſet lis inducta,
nec per comparitiones prædictas facta litis conteſta-
tio, niſi demum per utramque partem facta inſtantia
pro conſequenda inſtitutione, non aliter. quæ inſtan-
tia ex eo inducitur, ſcilicet. per contradictionem alte-
rius mediantibus exceptionibus (quarum exempla ſu-
perius reddidimus) & dictæ deciſionis Rotæ mentio-
nem fecit Lancel. Robert. *de attentat.* 2. *p. c.* 4. *de attent.
lite pendent. in præfatione, num.* 155. *ad fin.*

Et confirmatur ex eo, quod in hunc ſenſum adver-
tit Hieronym. Gonzal. *in reg. de men. & alter. gloſſ.* 9. *in* 78
annotat. num. 37. quòd tunc cognoſcetur, fuiſſe proceſ-
ſum in electione, & proviſione beneficii judicialiter;
quando in ea adeſt concurſus oppoſitorum, qui for-
mant inter ſe contradictionem. quia tunc nihil deficit
ad hoc ut ſit lis introducta, & judicium formatum, ex
quo invenitur in eo actor, reus, & judex, *juxta cap. fo-
rus, de verborum ſignific.* nam ut inquit Bald. *in l.* 1. *Cod.
de juram. calum.* idem Bald. *in l. & ſi non cognitio. num.* 1.
Cod.

Cod. ſi contra jus vel utilitatem publicam. & Eſcobar *in tractatu de ratia. cap. 31. num. 17.* ex quo adeſt in articulo contradictio, & inſtantia, ibi danda eſt & cauſæ cognitio, quibus adde Doctores omnes, quos in comprobationem hujus articuli contradictoris comparentis hue uſque adduximus.

80 Contra quos & communem reſolutionem eorum fortiter obſtare videntur text. *in cap. ut circa.* & text. *in cap. conſtitutio.* 41. (in ejus declaratione meditus) *de electione. lib. 6.* quibus habetur, quòd quando in electione beneficij proceditur extrajudicialiter, quòd tunc comparens, & opponens exceptiones, contra perſonam electi vel eligentis, ipſas tenetur jurare, ſe illas poſſe probare, *&c.* Quando autem in electione proceditur judicialiter, jus commune ſervetur in ipſis proponendis, dum ſupponunt, quòd contradictor, & exceptiones cadunt item in extrajudicialibus actibus, & ſic quòd per eas non alteratur natura eorum, contra Doctores & doctrinas ſuperiùs congeſtas.

81 Sed nihilominus defende communem, contra quam non urgent illa jura, quibus ut reſpondeas, diſtingue, quòd aut loquimur in ipſarum objectionum actu proponendi, & tunc ipſa jura procedere, aut loquimur de ipſis exceptionibus jam oppoſitis, & poſtquam in eſſe deductæ ſunt, & tunc Doctores procedunt non jura. Quoniam quantum attinet ad prius membrum ſcilicet; ad proponendi modum, & formam, attendenda eſt natura proceſſus, cui objiciuntur, quia ſi electio, ſeu proviſio incepit eſſe extrajudicialis, dum quis comparet, & docet de ſuo jure, & exceptionibus, debet ſequi naturam, & ſtatum proceſſus. Si verò incipit proceſſus eſſe judicialis, jus commune obſervatur; & in hunc ſenſum loquuntur text. *in dict. c. ut circa de conſtitutio.* ultrà non procedentes, ut ex eis evidenter conſtat. Secundum autem diſtinctionis membrum ad nos attinet, ſi quidem conſiderandæ ſunt exceptiones, & objectiones, poſtquam appoſitæ ſunt jam, & in eſſe deductæ, notæque fiunt judici; quia tunc, non antea incipiunt operari ſuum effectum transformationis, quem illi Doctores attribuunt, quia in poſterum deinceps judex in earum cognitione, tenetur aſſumere partes judicis, judicialiter audire, & cum cauſæ cognitione procedere, quia tunc, non antea incipiunt alterare, & variare naturam proceſſus electionis, & proviſionis, ſi illum fortè invenerunt extrajudicialem. Et in hoc ſtatu de præſumptis exceptionibus procedit communis Doctorum arg. celebris text. in ratione ſui *in l. 1. § ſi minor ff. de rebus eorum.* junctis etiam quæ in ejus interpretationem latè adducunt Tiraquel. *in tractat. de retract. conventia. ad fin. à num. 17. & ſuprà.* Pinel. *de bonis mater. l. 1. 3. p. concl. 52.*

Et hanc diſtinctionem, & intellectum (ſi diligenter quæramus) inveniemus *in d. cap. conſtitutio. & d. cap. ut circa.* facta habilium terminorum ſuppoſitione clarum enim eſt in proviſione beneficiorum, quando extrajudicialiter proceditur, non dari appellationem, quando judicialiter autem, contrà. *c. conſtitutus. 2. de appell.* juxta ejus verum ſenſum, & intellectum, de quo nos protinus ex Lancel. Perez de Lara, Nicolao Garcia, & aliis.

Sed ſic eſt, quod illa jura poſtquam ſunt exceptiones oppoſitæ, & juratæ propter calumniam, à non admiſſione, & exceptione earumdem, admittunt, ac permittunt appellationem quoad utrumque effectum, ut ex eis paret; ergo cum evidentia ſequitur, quod ipſæ exceptiones in eſſe deductæ, & jam propoſitæ, incipiunt alterare, & variare electionem extrajudicialem, ſuum effectum operantes, facientéſque illam judicialem de cætero, *ex d. l. ſi minor.* & hic intellectus ad illa jura proprius, & verus eſt, qui totaliter illis convenit, ſic intellecta pro communi retorquent.

82 Quibus inſuper adde Concilium provinciale Compoſtellanum actione 2. c. 34. dum dat formam electioni præbendarum Magiſtralium, Doctoralium, & lectoralium ſacræ Scripturæ, aliqua ipſis electoribus & oppoſitoribus prohibita inhibens, dicit *in verſiculo quod ſi aliquis, &c.* in hæc: Quod ſi aliquis de his ſufficientiſſimis probationibus fuerit infamatus, aut notabiliter ſuſpectus, Epiſcopus vel ejus Vicarius in abſentia diligenter cauſæ merita inquirat, & quem reum invenerit pro illa vice inhabilem ad eligendum activè, vel paſſivè declarat, aliàs cum cæteris admittat, *&c.* ut intelligatur. hæc inquiſitio judicialiter, ut denotant verba Concilij, & probatur ex text. *in cap. exhibita de judiciis,* ibi, ſuper propoſitis, & aliis negotium contingentibus inquirerent veritatem, & juncta gloſſ. *in verbo, inquirerent,* quoniam agitur de magno ejus præjudicio ſecundum ea, quæ ſuprà dixi, ſine dubio tamen procedit, quando aliquid oppoſuit, dictas Concilij Compoſtellani exceptiones.

Nunc reſtat, ut illud abſolvamus, an citatio ſit actus 83
judicialis, adeò ut judex qui cùm poſſit procedere ſine ea, & extrajudicialiter ſuper aliquo negotio, ad quod citavit aliquem, intereſſe prætendentem, cognoſcatur judicialiter procedere, & aſſumere partes judicis. In qua difficultate, ne te detineam diutiùs, affirmativè reſolvo. Moveor primò ex doctrina Baldi *in l. nec natales in colum. ult. Cod. de probatio.* & Felin. *in c. fin. de præſumptio. num. 22. & n. 34.* alios allegantes, qui omnes, dum aliud quærunt, hoc fatentur, ut judex executor, qui aliàs non tenebatur procedere judicialiter, ſi tamen aliquem citavit, videtur aſſumere partes judicis.

Quoniam citatio non pertinet naturæ actus extra-
judicialis Paul, Caſtren. *conſ. 33. 8 volum. 1.* poſt Innocent. 84
in c. cùm olim. el. 2. de electione. Bald. *in l. nec natales Cod. de proba.* Roma. *conſil.* 212. Cardin. *conſil.* 31. Decius *in cap. 2. de teſtament.* Felin. *in c. fin. de conſuetudine.* Rota *in novis* 356. imò eſt actus juriſdictionalis, qui nullo
modo poteſt expediri niſi à judice, & juriſdictionem 85
habente, ut notant Abb. *in c. ſuper quæſtionem. §. verum n. 1. de officio delegati.* Doctores *in cap. prudentiam in c. ex litteris de officio delegati, & in cap. ſi duobus de appellat. & in l. contumacia ff. de re judi.* Speculator *in titulo de citati. § jam de citati. colum. 5. verſiculo hoc autem nota.* & aliquid per Vantium *in tract. de nullitate ſent. ex defectu citat. num. 27. & 31. cum ſequentibus.* Et ut inquit Hieronym. Gonzal. *in d. reg. de menſ. gl. 9. à num. 1. num. 35. & 37.* poſt Lancelot. *de attenta. 1. part. cap. 12. limit. 5. à num. 3.* & Vitalli. *in tract. de clauſu. in clauſ.*
nihil novari appellat. pend. ſub num. 3. colum. 89. Angel. 86
in l. 1. ff. nihil novari appell. pend. ut tunc cognoſcitur in collatione, & proviſione fuiſſe proceſſum judicialiter, quando actum fecit collator ſeu providens, qui fieri non poteſt à privata perſona, ſed à judice tanquam judice, & à parte uti litigante, vel quando adeſt aliquis actus de proceſſu. & pertinens ad proceſſum, & quod tunc dicetur actum pertinere ad proceſſum, quando non poteſt expediri à privato, ſed à judice tanquam judice.

Et cum citatio, ut dictum eſt, non poſſit expediri 87
niſi à judice, tanquam judice, & cum juriſdictione; meritò eam vocant Doctores actum de proceſſu, & pertinentem ad proceſſum judicij; ita tenent Speculator *in titulo de citatione §. contra. verſiculo excipitur quod citatio eſt de proceſſu.* Maria. Socin. *in uberrimo tr. de citatione art. 4. prin. in prin. verſiculo primò infertur, quod cum citatio talis ſit de proceſſu.* & ipſe *in art. 19. in prin. verſic. & idem eſt ſi dicatur.* ubi alios allegat. *& in primo articulo principali, verſic. deinde ſubjiciuntur, &c.* Imò & citatio inter actus judiciales computatur, text. expreſſius *in c. quoniam contra.* ibi, judex ſemper adhibeat; aut publicam ſi poteſt adhibere perſonam, aut duos viros idoneos, qui fideliter univerſa acta judicij conſcribant, videlicet, citationes, dilationes, *&c.) de probationibus,* & ita eam meritò in ejus deſcriptione vocat ipſe

Socin. *in d. 1. art. in princip.* ut fiat judicialiter judicis mandato.

Et etenim principium, & fundamentum actus judicialis, ut tenet Speculator *in dict. titulo de citati. in cap. princ.* not. Cynus *in l. & quia ff. de juriſdict. omnium judic.* Marian. Socin. *ubi proximè verſic. deinde ſubjiciuntur*, à qua quidem omnis inſtitutio proceſſuum exordium ſumit, tanquam à ſubſtantiali capite judiciorum, ut colligitur ex §. *fin. inſtit. de pœna temer. litig.* & gloſſ. *in rubric. ff. & Cod. de in jus voc.* gloſſ. *in clem. 1. verbo, citationes, de judi. l. 1. titul. 7. part. 3.* Didac. Per. *in l. 1. titul. 2. lib. 3. ordinamen. fol. mihi* 813. Damauderius *in praxi cap. 54. numer. 1.* Gondizal. de Paz *in praxi 2. tom. cap. 2. num. 1 & 2.* ubi nonnullos alios ad id citat, & in actibus judicialibus ſpectamus, & attendimus initium, ut vidit Odral. *in conſil.* 88. quem refert & ſequitur Socin. *in dict. tract. de citatio. articulo 19. b. prima quaſtione paulo ante fi.* per text. *in l. fin. Cod. qui legiti. perſon. habeant. & l. 3. §. ſcio ff. de minor. & l. in univerſ. Cod. qui dare tutores vel curat.* imò in hoc diſtinguitur appellatio extrajudicialis à judiciali, ut illa à judice ante citationem interponatur, hæc poſt citationem, de quo latiùs ſuperiùs diximus, & inferiùs dicemus.

89 Deinde facit, quia in actibus extrajudicialibus non datur ſententia, etiam interlocutoria, nec iudex, qui extrajudicialiter in negotio procedit, interloquitur in eo, quia interloqui, eſt actus judicialis, non verò extrajudicialis, ita docet Bald. *in additio. ad Specula. titulo de arbitr. §. 1. verſiculo ab interlocutoria.* quem ſequitur Baptiſta de ſancto Blaſio *in tract. de arbitro, & arbitratore, quaſt. 32. per totam inter tractatus Doctorum*, ubi dicit, quod cùm arbitrator procedat extrajudicialiter, non judicialiter, *l. ſi de meis §. recepiſſe ff. de arbitr.* & habetur per Innoc. & cæteros ſcribentes communiter *in capite, quinta vel de jureſur.* non poteſt

90 ferre ſententiam Interlocutoriam rationem reddens, quia interloqui eſt actus judicialis, maximè quod interlocutoria requirat; & ſupponat omnino juriſdictionem, ut per notata *in l. jube rocavere ff. de juriſdict. omnium judic. & in l. 1. ff. ſi quis jus dicenti non obtemperaverit.* & per Socin. Beroium, & alios latè probat Lancel. Robert. *in tractatu de attent. 1. part. cap. 20. in præfatione quaſt. 1. à num. 2. cum pluribus ſequentibus.* ſed citatio

91 & ejus expeditio ex quo habet in ſe annexum præceptum, eſt ſententia interlocutoria, ut per Dynum, Cynum, ac itidem per notata *in cap. expoſuit. de dilation.* & per Innocent. *in cap præterea eodem.* tenet. Socin. *in tractatu de citat. articul. 1. ad fin. verſic. 2. nota. & in art. 19 poſt princ.* & probatur *in l. cùm clericis, Cod. de Epiſc. & cleric.* ibi, ſententiarum tuarum anthoritate pulſantur. ubi gloſſ. *verb. ſcientiarum*, & Bald. *ibi* affirmant, citationis decretum eſſe interlocutorium, idem dicit Sebaſtianus Vantius *de nullit. ſententiar. ex defectu citat. n. 35.* & Maranta *de ordin. judic. 6. v. 3. part. de ſent. n. 27* & nos *ſuprà c. 6.* diximus aliis citatis authoribus ergo neceſſariò affirmandum eſt, quòd cùm citatio ſit interlocutoria, ſi actus judicialis, non extrajudicialis, quæ nullo modo poteſt expediri, & ſic interloqui à judice, uti privata perſona, ſed ut judice juriſdictioně habēre.

92 Deſuper, quia tanquam actus judicialis, & proceſſalis judicii, ac etiam juriſdictionalis non poteſt fieri; nec expediri à judice in die feriato, ex text. *in l. fin. Cod. de feriis.* ibi. taceat apparitor, *&c.* (& ibi, nulla quemquam urgeat admonitio, *&c.*) & iterum ibi ſileat horrida vox præconis, *&c.* & ut veriorem, & certiorem de jure hanc reſolvit. Socin. *in dict. tract. de citatio. art.* 19. per Specula *in tit. de citat. §. contra, verſic. excipitur.* Oldral. quem ſequitur Bart. *in l. 5. §. nunciatio ff. de novi operi nunti.* Bald. *in l. 2. Cod. in quibus cauſis in integr. reſt. non eſt neceſſaria, & in l. 1. ff. de feriis.* Joan. Cald. Anto. Zab. & alios modernos *in c. fin. de feriis.* & per alios plurimos, quos ibi à prin. per eum videbis citatos & idem Socin. *ibi articul. 4. in princip. verſic. primò infertur.* ut citatio commiſſa, & decreta à judice in die feriato ob honorem Dei, ad diem non feriatum non valeat, quia jus prohibens citationem, non ſolum habuit reſpe- 93
ctum ad effectum, & quando prohibetur non ſolum effectus, ſed etiam ipſe actus, non ſufficit, effectum conferri in tempus permiſſum, cum actus ſit geſtus in tempore prohibito, ut argumento *c. ſi. de reſti. ſpolia & l. Fulcinius poſt prin. ff. quibus ex cauſis in poſſeſſ.* & quòd prohibeatur principium, probant præfati Doctores *ex dict. l. diei ſiſtes.* & hanc opinionem communiter à Doctoribus teneri poſt multa adducto probat Vantius *de nulli. ſentent. ex defectu cita. à n. 46.*

Nimis etiam fortiter probatur, nam per citationem 94
litis pendentia inducitur etiam ad hoc ut ea pendente nihil debeat innovari, ita probant jura expreſſa text. *in clem. 2. ut lite pendente, & in cap. cum Ab.* Ferrarienſis *de conſtit. & in cap. Eccleſia ſancta Maria, ut lite pend. e. ad diſſolvendum, de deſponſat. impuber.* & ut infinitos ad id Doctores taceam, videndus eſt Lancel. Robert. *de attentatis 2. part. c. 4. in præfatione à numer. 28. cum pluribus ſequentib.* aſſeverantes omnes, ut ſtatim tranſmiſſa citatione vitium litigij contrahatur, & ibi aliquas declarationes adducit, omnino videndus, & alia in comprobationem, quæ rei de qua agimus, ſatis conveniunt, quæ nullatenus operatur actus extrajudicialis, ut ſuperiùs diximus, quibus adde, quæ de ſignificatione hujus verbi *lis*, congeſta remanent.

Ultimo loco iſthæc noſtra doctrina comprobatur ex
eò, quòd ſuprà diximus, de diſpoſitione jubente, ali- 95
quem citari, ſcilicet; in clauſula (vocatis vocandis) nam ſi ſola ejus appoſitio facit cauſam judicialem, & alterat naturam cauſæ, cùm ejus clauſulæ virtute judex, qui alias poterat in negotio extrajudicialiter procedere omnimodo tenetur aſſumere partes judicis, & in tela judiciali de cauſa cognoſcere, ut latè vidiſti; multò ergò fortiùs hoc debet attribui ipſi citationi jam expeditæ, executæ, & in eſſe deductæ, ſecundùm ea, quæ latè Lancel. *loco proximè relato à num. 29. & 30.* potentia namque rei magis in effectu monſtratur. *l. rem non novam, circa fin. Cod. de judic. §. quorum utramque, verſiculo & bellicos, in proœmio inſtitut.* cum aliis.

Hinc intelligendi ſunt quidam Doctores, qui dum 96
defendunt, citationem poſſe fieri in die feriato ob honorem Dei, dicunt; quòd citatio eſt quid facti, & actus extrajudicialis, quia loquuntur in executione, & intimatione citationis tantùm, facta à nuntio, non tamen in ipſius expeditione, ut videre eſt per Vantium *de nullit. ex defectu citat. num. 46. verſiculo idem dicitur de executione*, & ex aliis ſupra, quia quantum attinet ad illud nudum factum Miniſtri, poteſt eſſe, ut ſit extrajudicialis actus; quatenus verò attinet ad ipſam citationem intimatam, ejus expeditionem, & ad judicem committentem, cùm tot requiratur judicii, omnimodò fatendus eſt actus judicialis, minimè enim forent audiendi ipſi Doctores, ſi aliter intelligerent, tot juribus efficacibus, & evidentiſſimis rationibus, atque authoritatibus convicti, de quibus hactenus.

Sed ille caſus eſt indifficilis an ille, qui poterat pro- 97
cedere extrajudicialiter, & partes judicis aſſumat, judicialiter procedendo; poſſit iterum ad extrajudicialem cognitionem redire. In qua quidem & rationes, & authoritates invicem invenio pugnare, & imprimis reperio Bald. *in l. nec tales n. 10. Cod. de prebutionib.* aſſeverantem, quòd officium executoris, qui datur ad providendum de beneficiis, cenſetur extrajudiciale & ideò neminem tenetur citare, & ſi fortè citavit, non tenetur expectare; quia licèt aſſumpſerit partes judicis in citando, poteſt ab hac via recedere, & aſſumere partes executoris, nam cùm habeat duplicem poteſtatem, & utraque ſit publica, non poteſt alteri renuntiare juxta, notata *in l. cum qui ff. de juriſd. omnium judic.*

&

& ipſe Bald. idem dixit. *in c. fin de præſumpt.* quòd ubi
executor incipit cognoſcere tanquam iudex, poſſit
omiſſa via iudicii tranſire ad aliam viam, argumento
c. paſtoralis, de cauſa poſſeſſ. & proprieta. potiùs enim
videatur citare ad cauteiam, quàm ut præciudat ſibi
viam poteſtatis, argumento *l. 3. ff. de milit. teſtam.*

98 Pro qua facit opinione, quod ipſe Bald. inquit *in
l. 3. ff. de milit. teſtam.* ubi dicit, quòd ſi is, qui poteſt
procedere ſummariè, & de plano, incipit procedere
ordinariè per libellum, poteſt omittere viam ordina-
riam & reliquum proceſſum expedire ſummariè: unde
infert ibi Bald. quòd ſi eſt compromiſſum in aliquem
tanquam arbitrum, & arbitratorem (cum ille iudicia-
liter, hic extraiudicialiter procedat) & tunc ſi incepit
procedere, ut arbiter, & in forma iudicii, & proceſſit
inordinatè, valeat nihilominus eius laudum tanquam
arbitratoris. Et movetur argumento *eiuſdem l. 3.* ubi
miles, qui teſtari poterat iure militari, ſi voluit teſtari
iure communi, & adhuc iuris communis omiſit ſo-
lemnitates, valet teſtamentum; iure militis ſaltim,
quia eligendo ius commune, non videtur privilegio
renuntiare, vide infrà num. 155.

99 Econtrario autem Felin. *in cap. fin. de præſumptio. nu-
mer. 22. poſt. medium*, Allegat Anton. de Butr. *in cap. cùm
contingat, col. ult. de reſcript. & num.* 34. allegat Immol.
contrarium ſentientes, ut executor: qui non tenebatur
aſſumere partes iudicis, ſi aſſumpſit, & iudicialiter pro-
ceſſit, non poſſit variare. ipſe tamen Felin. in utroque
non tangit quæſtionē, in n. 23. non reſolvit, in nume-
ro verò. 34. diſtinctionem adhibuit, ſequutus authori-
tatem Immolæ idem innuens ut tunc non poſſit
executor variare, quando expreſsè dicit ſe velle iudi-
cialiter procedere, ſed ſi nihil dixit, ſed proceſſit in ali-
quo actu iudiciali, non teneatur in aliis ita procedere.
100 Abb. *in c. quinta vallis n. 42. de iureiurando*, contra Inn.
ibi Bart. *in l. ſocietatem. §. arbitrorum ff. pro ſocio.* & Dy-
num ibi. quod quando fuit compromiſſum in aliquem
tanquam arbitrum, & arbitratorem, quòd licèt pote-
rit eligere à principio alteram viam, an iudicialiter ut
arbiter, an extraiudicialiter ut arbitrator; tamen ſi
non elegerit, quòd poterit procedere utraque pote-
ſtate & authoritate ex eo, quod dicit Innoc. *in c. cùm
ex officioſo, de reſcriptis*, de habente delegatum & ordi-
nariam poteſtatem, qui ſimul poſſit utraque uti, &
quòd tunc ut arbitrator proceſſiſſe intelligitur. Et
hinc inferens cum Hoſtienſ. quòd ſi compromiſſarius
hoc modo electus, proceſſit partim iudicialiter, par-
tim extraiudicialiter, & non ſervato iuris ordine, ut
quia fecit libellum dare, litem conteſtari & non in
ſcriptis, nec partibus citatis, teſtes recepit, nec eos pu-
blicavit, & laudum ſine ſcriptis dedit; quòd licèt vi-
deatur ſententiam non valere, quoniam eligendo, à
principio viam iudicialem, cenſeatur alteri renuntiare;
tamen eſſe dicendum, ut valeat proceſſus ab arbitrato-
re. tanquam, ex quo potuit procedere utraque poteſtate.

Et ad Bart. & Dynum, qui in hoc contrarium dicit
tenere, ut compromiſſarius electa via iudiciali non
poſſet ad extraiudicialem redire, reſpondet, procedere,
ubi habet neceſſe eligere alteram viam, argumento *l. ſi
uni. ff. de ſer.* ſecus ſi potuit procedere utraque via, nec
ſpecificè procedit à principio. Vides igitur quam va-
riè loquitur, quamque difficilis ſit reſolutio huius
quæſtionis.

101 Ego autem nec priorem affirmativam Baldi opinio-
nem *in d. l. neque naeales.* nec diſtinctionem Felini, &
ſi qui ſunt alii, ſed abſolutè negativam, ut veriorem,
probabiliorem de iure, maioribuſque, & fortioribus
rationibus vallatam amplector, nempe iudicem, qui
non tenebatur procedere iudicialiter, ſi partes iudicis
incepit aſſumere; non poſſe variare, & ad extraiudi-
102 cialem viam redire. Moveor primò ex eo, quod magis
receptum eſt inter Doctores, quòd quando compro-
miſſum in aliquem, ut arbitrum, & arbitratorem ſi-
mul, qui ſi partes aſſumpſerit iudicis, & iudicialiter
procedendo intelligitur viam arbitri elegiſſe, ac ideò
non poterit variare, nec redire ad naturam arbitrato-
ris, extraiudicialiter volens procedere, ita tenent
Specula in tr. de arbitr. *§ fin. verſic. ſed pone ſicut quoti-
die.* Dynus & Bart. *in l. ſocietat. §. arbitr. ff. de arbitrar.*
Alex. *in l. ſi ſervus §. fin. ad fin. ff. de legatis primo.* Bart.
in l. ſi dominium ff. de furtis. Idem Bart. *in l. 3. ff. de re mi-
lit.* Ludovi Romanus *in rubr. co. 21.* Felin. alios alle-
gans *in c. ex officii, num. 23. de præſcript.* nonnullos alios
referens ſequitur Maſcard. *de probat. concl. 125. tomo 1.
per totam.* & communem dicit Baptiſta de S. Blaſio
*in tract. de arbitro, & arbitratore in 4. quæſtione verſi-
cul. 11.* quando compromittitur, *& quæſt. 48. ante fin. &
quæſt. 67.*

Rationem ibi ſubdentes, & præcipuè Baptiſta de 103
ſancto Blaſio in locis relatis; ex quo enim procedendo
iudicialiter eligere maluit viam iudicii, ſibi debet via
patere; quam ſemel elegit, textus *in l. ſi mulieris §.
fin. ff. quod metus cauſa.* textus *in leg. quod in hæredem §.
eligere. ff. de tributaria actione. leg. ſi duo actu ff. de noxali*
& ſic variando non poteſt illam viam mutare, *leg. ſi
dominium ff. de furtis, leg. ſiquis iuſiurando, Codice de
rebus creditis, & iureiur. leg. ſicut, Codice de actio, &
obligatio. clem. cùm illuſio. de renuntiatione* & not. *in leg.* 104
quod ſemel placuit de regal. iur. lib. 6. quod maximè
procedit in Eccleſiaſticis iudicibus, quibus fortiùs
prohibita ſtat variatio, *cap. cùm autem. de iure patron.
clem. prima de renuntia.* ubi advertit Felin. *in c. ex parte
decani de reſcriptis, verſiculo dict. clem. prima* Felin. *in
cap. 1. de præſumptio. num. 34. ad medium.*

Secundò facit, nam ſi expreſſa electio, quam iudex 105
facit viæ iudicialis, ſe aſſumpturum partes iudicis, hoc
operatur, ut non poſſit ampliùs variare, ex Feli. & im-
mol. ſuprà: pariter, & eodem modo idem operari de-
bet electio tacita, quæ reſultat, deducitur ex modo
procedendi, & via quam aſſumpſit, quia tacita renun-
ciatio, quæ reſultat ex facto contrario, idem quod
expreſſa operatur, maximè in iudicio, eius calore text.
in l. ad ſolut. C. de re iudicata c. ſolicitudinem de appell. c. 106
gratum de off. & poteſt. iudi. del. per actum enim contra-
rium à iure ſuo contrario receſſiſſe videtur, text. *in c.
cùm veniſſet de teſtib. c. ex ore de his quæ fiunt à maior.
par. capit. c. ult. de vita & honeſt. cler. l. 2. C. de iure dom.
impetr. l. ſi exhæredatus ff. de inofficioſo teſtam. & l. ſi §. 1.
eodem titulo cum aliis.* & quæ ubique locorum Docto-
res adducunt. Par enim iudicium, & virtus eſt taciti,
& expreſſi *l. cum quid. ff. ſi certum petatur*: ſi quidem ta-
citum, & expreſſum procedunt ex eadem potentia cau-
ſæ efficientis; ergo idem debent operari, ut dicit ele-
ganter Bald. *in l. 3. ff. de teſtamen. tute. l. de quibus in fin. ff.
de leg. l. triticum ff. de verbor. oblig.* & infinitas quæſtio-
nes exempli loco erga hanc doctrinam congeſſit Eve-
rard. *in locis legalibus, in loco ab expreſſo ad tacit.*

Satis enim & clarè inſinuat, & demonſtrat in indi- 107
ce, iudicialiter & extraiudicialiter valente procedere;
voluntatem ſuam & electionem, modus procedendi,
ut à prin. huius capituli uſque modò diximus, & in ar-
bitro, & arbitratore, quorum ille ordinem iuris, & iu-
dicialem debet ſervare, *l. prima ff. de arbit.* iſte autem
non, ſed extraiudicialem, *l. ſi de meis §. recepiſſe ff. de
arbitr*, & de utroque Baptiſta de ſancto Blaſio *in d. tr. de
arb. q. 2. ante fin.* & in ſupradictis locis, & omnes *in c.
quinta vallis, de iureiur. & in l. ſocietatem. §. arbitr. ff. de
arbit. & in d. §. recepiſſe* & quando in aliquem com-
promittitur ut arbitrum, & arbitratorem per modum
procedendi manifeſtatur, & cognoſcitur; an arbitra-
toris poteſtate utatur, an arbitri: nam ſi procedit in
forma iudicii, & iuris ordine. arbiter erit; ſi extraiudi-
cialiter verò, arbitrator, ut notat Inn. Anto. de Butr.
Ab. & cæteri communiter omnes *in c. quinta vallis*; 108

promiſſum, vel alia quævis diſpoſitio in dando alicui has duas procedendi vias, utitur disjunctiva (vel, ſeu) & ſimilibus, ſed etiam pariter procedat etiamſi utatur copulativa, ut ſi dicatur (procedas ſummariè, & extrajudicialiter, eligimus in arbitrum & arbitratorem, procede de jure, & de facto.) ex quibus verbis ſignificatur judiciale, & extrajudiciale, ut per Doctores latè *in dict. l. ſocietatem §. arbitrorum ff. pro ſocio, & l. ſi de meis §. recepiſſe. ff. de arbitris, & in c. quinta vallis de jurejur.* Baptiſt. de ſancto Blaſio *in locis ſuprà relatis*, quia tunc adhuc una tantùmmodo via procedere debet, non utraque ſimul judiciali & extra-
120 judiciali. Quando etenim dictio copulativa ponitur intra contraria, ſeu incompatibilia, mutat ſuam propriam naturam, quæ eſt copulare etiam diverſa, & reſolvitur in disjunctivam, textus eſt notab. *in l. Titio fundus ff. de uſufruct. legato.* per quem ibi decidit Bart. quòd ſi teſtator in teſtamento dicat, quòd vult ſuum teſtamentum valere jure teſtamenti, & codicillorum, illa copula reſolvitur in disjunctivam, vel *juxta l. fin. C. de codicill.* Bald. *in l. quod locum circa fin. C. ſi ſecund. nupti. muli.* Paul. de Montepico *in repetitione leg. Titia cum teſtamento §. Titia, colum. 32. de legatis 2.* Bald. & Salicet. *in l. multum intereſt, C. ſi quis alteri vel ſibi.*

121 Et tandem pro hac noſtra opinione facit quod eleganter, & bene advertit Hieron. Gonzal. *in regula de menſ. alter. gloſſ. 9. in annot. n.* 44. dicens, quòd executor Apoſtolicus ſuper collatione beneficii procedit extrajudicialiter, & poteſt etiam aſſumere partes judicis, non tamen ad id tenetur, ſi non vult (niſi in certis caſibus) ſi autem procedit judicialiter in proviſione beneficii, diligenter cavendum eſt, ut omnino ſervetur forma judiciaria, quod idem etiam dicit Felin. *in c. dudum n. 34. de præſumpt. fol.* 193. Bened. Bendo, *in repertorio ad eum, verbo, executor datus ad beneficia, colum. 5. in princip. fol.* 52. ergo ſi tenetur omnino tunc judicialiter procedere formam judicii ſervando, ſequitur evidenter, ut non poſſit in aliquo extrajudicialiter procedere, nec variando redire ad extrajudicialem viam; maximè quoniam jus admodum reprobat, & abhorret intricationem proceſſus, ut eſt ſtatim dicendum.

122 Et hoc idem voluiſſe, reperio Rotam in una Hiſpalenſ. Canonicatus die decima Aprilis, anno milleſimo ſexcenteſimoſexto coram Ludoviſio, teſte Mareſco. *variar reſol. lib. 2. c. 1. n.* 154. qua fuit dictum, quòd etiamſi executor admiſerit articulos ſuper juſtificatione narratorum, ſuper quibus aliqui fuiſſent teſtes examinati, non propterea dicitur feciſſe ſe mixtum, ad hoc ut juſtificatio narrativæ judicialis ſit neceſſaria, tanquam ſi dixiſſet, quod ſi per illum actum admittendorum articulorum intelligeretur mixtus fieri executor, neceſſariò teneretur, etiam facere juſtificationem judicialem, & formam judicii ſemel electam continuare, & non alterare, quæ mirabilis eſt ad hanc reſolutionis comprobationem.

123 Et ex proximè dictis primò infertur ad conſtitutionem 142. Pij IV. de apponendo ſequeſtro in beneficiis ſervatis, quam ad literam refert Hieron. Gonzal. *in regula de menſib. in §. ſeptimo proœmiali in princ.* per quam ſtatuitur, quòd quando beneficia ratione menſium, ſeu aliàs ſunt reſervata, ſed inter proviſum Apoſtolicum, & ab ordinario proviſum deſuper litigare contigerit; judex ſtatim quod parte legitimè citata, & citatione reproducta, cognoverit præfatam reſervationem, etiam ſummariè, & extrajudicialiter, quantum ſibi, & pro rei qualitate videbitur ſufficere; fructus, redditus, & proventus beneficiorum ſequeſtrari mandet, ac faciat. &c. *ibi*, etiam ſummariè, & extrajudicialiter, quantum ſibi pro rei qualitate ſufficere, parte legitimè citata, videbitur, conſtiterit ex qua diſpoſitione, licèt extrajudicialis, & judicialis cognitio committatur, ut de primo conſtat ex verbo (extrajudicialiter) in ea appoſito, & ex verbo (conſtiterit,
&c.) quod poteſt ex illius natura referri ad extrajudicialem cognitionem, *c. cum contingat, de reſcript.* & 124
ibi Felin. *n. 6. & 10. c. fin. n. 18. in fin. & n. 28. ſub fallentia 6. & ſub n. 33. ad medium, verſic. adde etiam in l. non dubium, de præſumpt.* idem Felin. poſt Bald & alios, quos allegat *in c. ſi conſtiterit ſub n. 5. de accuſat.* Abbas *in d. cap. fin. ſub n. 13. ante finem verſic. extra prædictos caſus; de præſumpt.* de ſecundo autem, & ſic de cognitione judiciali, docent verba illa appoſita in d. conſtitutione Piana, ſcilicet (ſummariè) quæ id denotant juxta text. *in clem. diſpendioſam, juncta rubrica de judiciis*, & ex aliis verbis parte legitimè citata, quæ id etiam ſignificat juxta ea, quæ de clauſula (citatis citandis) & iterum de citationis natura ſuperiùs dicta reliquimus hoc in capite.

Non tamen illa intelligenda eſt, ut videatur judici 125 concedere ſimul poſſe utraque via uti in appoſitione ſequeſtri, ſed altera tantùm, ac ideo cœpta via judiciali non poterit variare (licet ſummariam cognitionem adhibere poterit) adeò ut illa dictio copulativa, & appoſita in d. Prima, reſolvatur in disjunctivam juxta modò dicta. Et licèt ſic poſſet procedi extrajudicialiter, ut not. Gonzal. *loco proximè relato n. 227. cum duobus ſeqq* & ſupra *n. 56. & 57.* hoc tamen facere non poterit: quando ſemel aſſumit partes judicis, & cœpit in forma judiciali procedere.

Hinc etiam pariter infertur ad Concilium Tridentinum *ſeſſione 22. de reformat. c. 15.* quòd, dum loquitur de diſpenſationibus matrimonialibus, hodie Ordinariis locorum committendis, ut ſe informent, ſi preces veritate nitantur, de quo ſuperius dixi, his utitur verbis. *ibi*, ſummariè tantùm, & extrajudicialiter cognoſcatur, &c. (& declaratio ſanctæ Congregat. Cardin. ibidem dicit: requiritur tamen citatio) pariter quod in ſuperiori caſu intelligendum, & declarandum eſt, ut poſſit procedere judicialiter, & extrajudicialiter, non ſimul, ſed electivè, ſive tacitè, ſive expreſsè, nec Doctores conſtituunt aliquam differentiam inter hanc commiſſionem ſic conceptam, & alia, putà, mandata de providendo, quibus nihil exprimitur de judiciali, ſeu extrajudiciali ultra id, quod tacitè intelligitur à jure, ut videre eſt per ea quæ pluribus Doctoribus relatis adducit Nicolaus Garcia *in tract. de beneficiis 6. p. c. 8. à n. 249. & ſuprà.* 126

Et illa verba declarationis S. Congregat. requirentis citationem non coarctant judicem, ut omnimodo teneatur aſſumere partes judicis, & judicialiter procedere, quia intelligenda ſunt, quando adeſt adverſarius, & contradictor: Ita deciſum eſt à ſacra Rota in una Reginenſi Parochiali, die octavo menſis Februarii, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimoſeptimo, coram Domino Chiſanienſ. cujus ſuprà mentionem feci, & ita etiam intelligit, & interpretatur verba illa Gonzal. *ubi proximè num.* 205. nam adhuc ipſa commiſſio habens clauſulam (vocatis vocandis) non aſtringit judicem ad procedendum in forma judicii; quando nullus adeſt contradictor, nec debeat vocari, ex quo etiam tunc procedi poteſt extrajudicialiter. Rota *deciſ.* 636. & in una Anconi. tertatum de anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimoſeptimo, coram Seraphino, quæ habentur *in prima parte diverſorum.* Nicol. Garcia *de beneficiis* 11. *p. c.* 11. *n.* 139. & ex eis poteſt etiam intelligere, & interpretari reſcripta, & alias commiſſiones, quibus paſſim deſcribitur hæc eadem clauſula, ut procedat ſummariè, & extrajudicialiter, 127

Et idem quod nos ſentit, & probat etiam Baptiſta de ſancto Blaſ. *in d. tractatu de arbitro, & arbitratore quæſtione 4. verſic.* 9. quando compromittitur in aliquem dicens; quòd quando compromittitur in ali- 128

quem copulativè ut arbitrum, & arbitratorem, & amicabilem compoſitorem, ac etiam ut procedat juris ordine ſervato, vel non ſervato, dicit, quòd ſi eligat viam judicialem, & arbitri, quod tunc procedere cenſetur ut arbiter, aliàs ſecus, per Innocentium *in d. c. quinta vallis*, & quod à principio habet mixtam naturam, cum poſtmodum poſſit eligere viam arbitri, vel arbitratoris, quod idem ſit ac ſi disjunctivè compromiſſum concipiatur, de quo per eundem Baptiſtam *in verſic. proxime ſequenti, incipit. decimò, quando compromittitur in aliquem disjunctive.*

130 His accedit modò interpretandus, & declarandus textus *in c. niſi eſſent de præbendis, & dignita.* ubi delegatus, in quem à partibus fuit compromiſſum, ſimul delegata & arbitraria poteſtate uſus eſt, & ſic judicialiter, ut judex delegatus, & extrajudicialiter ut arbitrator; quoniam reſpondeo illum text. non eſſe intelligendum in arbitratore, ſed in arbitro, quod colligitur primò, quia ibi compromiſſum fuit in delegatum ſimpliciter ſuper lite, non expreſſe, an ſit arbiter, vel arbitrator; quia tunc in dubio cenſeri debet arbiter, quando ſuper lite aſſumitur. Ita tenent Ant. de Buttrio, & Ioannes de Immola *in c. quinta vallis, de jurijur.* quos referens ſequitur Baptiſta de ſancto Blaſio *loco ſupra relato, q. 4. in princ. verſic. ſecundo, quando, &c.* Deinde quia in ejuſdem text. diſpoſitione illud adjicitur, *ibi*, intelligitur eſſe præceptum, & arbitraria poteſtate. Non enim ibi dicitur ex arbitratoria, & ſic non de arbitratore, ſed de arbitro intelligi oportet, quia arbiter non dicitur arbitrator, nec econverſo, ut advertit Baptiſta *ſupra in prima quæſt.* imò à jure pro differentia diverſis nominibus nuncupatur uterque *l. ſocietatem, §. arbitrorum, ff. pro ſocio, & in titulo toto, ff. & C. de arbitr.* textus *in l. C. de contrahen. emptio. & l. ſi quis arbitr. ff. de verb. oblig. c. quinta vallis, de jurejur.* & utrobique Doctores, & ſic pro uno alius minimè nuncupatur, argumento *l. ſi idem. C. de codicill.* ac propterea cùm dixerit textus *arbitraria poteſtate, &c.* deductum vocabulum ab arbitro, de ejus poteſtate intelligi neceſſe eſt, ab etymologia enim vocabuli
131 rectè arguitur, *l. notionem, §. inſtrum. in verbo proprio. l. quibus præcipua l. tugurii l. ut Alphenus, & l. pupillus, §. territorium* cum utrobique not. per gloſſ. *ff. de verbo. ſignific. c. foras, eodem titulo.* textus cum gloſſa *in §. fin. titulo per quos fiat inveſt. in uſibus feudorum.* cum ſit etymologia reſolutio vocis in proprium effectum rei, quæ demonſtratur, ſecundùm Baldum *in c. 1. §. ſi quis de manſo. in ultim. colum. de controverſia inveſt. in uſi. feudi*, & quia analogum per ſe ſumptum ſtat pro potiori ſignificatu.

Nec enim in juribus ille ſequendus eſt intellectus, ex quo ſequeretur abſurdum, prout in illo text. ſi admitteremus duas naturas contrarias ſimul in eodem ſubjecto, & proceſſu, prout eſt judex delegatus, & arbitrator, quorum ille cum juriſdictione, & in forma judicii, hic ut privata perſona, & extrajudicialiter procedat, propter quod vitandum, id fatendum non eſt *l. prima, §. unde quæritur ff. de publicanis l. nam abſurdum. cum l. præcedenti, ff. de bonis liber. l. obſervare, §. fin. ff. de officio proconſul. & legat. l. ſi quis ex argentariis, § fin. ff. de edendo l. ſcire oportet, §. aliud ff. de excuſatione tutorum l. ſecunda, §. ſed ſi agant, & in §. ſed ſi dubitetur ff. de judiciis, leg. cum qui ades, ff. de uſucapionib.* delegati verò, & arbitri poteſtate rectè poteſt quis ſimul uti, quia arbiter non extrajudicialiter, ſed in forma judicii procedit, *l. 1. ff. de arbitris cum vulgatis*, ſicut delegatus cujus juriſdictio ex arbitrio cumula-
132 tur, augeturque poteſtas ex miſtura; ac ideo cum non ſint contraria, ſed diverſa, rectè inſimul concurrunt, & utraque procedit, *c. cum olim de arbitris*, prout etiam delegata, & ordinaria juriſdictione idem judex poteſt ſimul uti, text. *in c. cum ex officii.* & ibi notant Doctores *de præſcript.* & ita etiam illum text. de delegato arbitro intelligit Blaſius *in d. tr. de arbitro q. 15. verſic. 4. fallit*, ex Hoſtienſ. *in titulo de arbitris, §. ſecundò facit.* Abb. *in c. exhibita. de rerum permut.* per gl. in *l. ſed & ſi ſervum, §. ſi quis judex ff. de arbitr.* & ex his non eſt audienda gloſſa *in d. c. niſi eſſent. verbo arbitraria*, quæ in ejus intellectu variavit.

Et ex hac quæſtione illa elicienda eſt reſolutio, ut 133
is qui non tenetur aſſumere partes judicis, ſi eas aſſumpſerit faciendo actus judiciales, poſſit variare, & redire ad extrajudicialitatem, nec ſimul utraque via judiciali, & extrajudiciali uti, ſed omnimodo teneatur ſervare formam judicialem à jure requiſitam, & ita teneo prout hactenus late probavimus ſatis.

Eam tamen ex mente omnium Doctorum (quorum 134
in hac quæſtione mentionem facimus) declarat ut procedat, quando judex aſſumendo partes judicis, elegit partem judicialem, ut non poſſit variare; ſecus autem econverſo, ita ut ſi cœpit extrajudicialiter procedere, bene poſſit redire ad viam judicialem, quia jus favet cauſæ cognitioni ob ſuam juſtificationem, juxta ea, quæ leguntur, & notantur *in clem. ſæpe.* per gloſ. & Doctores ibi. *de verb. ſignific.* & quæ nos ſuprà hoc capite diximus, verſiculo, quoniam ut inquit gloſſa. *& c. n. 38. & a 112.* Ultra quæ faciunt etiam ad propoſitum quæ dicit Bald. *in l. nulla circa fin. ff. de leg.* Innoc. *in c. innotuit in prima colum. de judic.* dicens, quòd ſervare ordinem judicialem, non poteſt nocere. Bald. *in l. teſtam. in 3. nota. C. de teſtam.* & quæ latè Felin. *in cap. cum dilecta, colum. 4. ampliatione 5. de reſcript.* & Cotelian. Cota *in memorabilibus verbo arbiter cui data eſt poteſtas, &c.* & vide dictum Bald. *in l. obſervare §. proficiſci q. 14. colum. 5. ff. de offic. proconſul. & leg.* & Marant. *in 4. diſp. n. 14.* & huic noſtræ limitationi rectè convenit quod pluribus citatis Doctoribus affirmat Marius Giurba *in dec. 74. num. 12.* quòd cauſa ſummaria ſui natura poteſt. conſenſu partium fieri ordinaria. Ordinaria autem non poteſt fieri ſummaria, quos vide. Et ad hanc doctrinam reducendi ſunt Doctores, qui affirmant, arbitrum habentem ſimul poteſtatem arbitratoris, ac executorem, qui poteſt extrajudicialiter, & judicialiter procedere, ut vult; & ut una via electa poſſint ad aliam redire, procedant, & habeant locum; quando cœperint procedere extrajudicialiter, ut poſſint rectè redire ad judicialem cognitionem, non tamen èconverſo, quia militat diverſa ratio, & juris regulæ repugnant, & ita accipienda ſunt etiam, quæ de utroque arbitro, & executore congerit Mareſcotus *variar. reſolut. lib. 2. c. 1. à n. 151. & ſeqq.*

Secundò declara dictam reſolutionem, ut non pro- 135
cedat, quando in commiſſione, lege, compromiſſo, ſeu alia diſpoſitione aliter diſponatur expreſsè, veluti, ut procedat judex judicialiter, & extrajudicialiter ſimul, vel quòd poſſit etiam una via electa, ad alteram redire, ut pro cautela dat dubitationis tollendæ cauſa. Bald. *in l. 3. ff. de milit. teſtam.* loquendo in compromiſſo alicui facto tanquam arbitro, & arbitratori; quo inſuper loco ſentit, ut tanquam incomparibili non poſſit aliàs utraque via uti compromiſſarius, nec variare, & ſic eum intelligunt & allegant multi ex Doctoribus ſuperiùs allegatis & in contrarium ejus, pro quo illum ad principium hujus quæſtionis citavi *n. 98.* Faciunt etiam ad hanc limitationem & declarationem reſolutionis, quæ Baptiſta de S. Blaſio *in d. q. 4. à princ.* quia tunc bene poterit variare, & ſimul utraque via judiciali, & extrajudiciali procedere, quando hæc ſibi poteſtas à diſpoſitione data eſt.

Ex hucuſque dictis utilis ſuboritur quæſtio, an in 136
caſibus, quos diximus, judicem teneri omnino judicialiter procedere, vel quia adeſt clauſula (vocatis vocandis) vel comparet legitimus contradictor, vel

quando

quando ſemel cœpit judex in forma judiciali adire, & in procedendo extrajudicialiter vel intricatè ſimul judicialiter, & extrajudicialiter; ſit licita appellatio, ejuſque denegata delatio vim deregat. In qua quidem ne detineam diutius, affirmativè reſpondeo, ut juſta ſit, & legitima hæc appellatio. Pro qua primò pondero textum expreſſum (ſi bene perpendamus) *in cap. exhibita, de judiciis.* ubi ſuper electione cauſa appellationis fuit commiſſa, quibuſdam judicibus cum clauſula (vocatis vocandis) ipſi autem, ſive moti ex natura electionis, quæ erat extrajudicialis, ſive propter verbum (inquirerent) in commiſſione appoſitum, ut dicit ibi gloſſa *verbo, inquirerent*, non proceſſerunt in forma judiciali, ſed extrajudiciali, nolentibus hac de cauſa exceptiones, nec probationes oblatas recipere; à quo procedendi modo parte gravata appellante; cùm deberet judicialiter procedere, tum ex d. clauſula (vocatis vocandis:) tum quia aderant adverſarii contradictores, nimis juſta, & legitima reputata fuit appellatio hæc à Rom. Pontifice, cum fuiſſet ab ordinato proceſſu emiſſa, ac ideo omnia poſt eam facta, ut attentata revocari mandantur, pro quo facit etiam gloſſ. ibi *in d. verbo inquirerent.*

137 Pro quo ſecundò facit, quod ex d. text. communiter deductum eſt a Doctoribus vulgare velut axioma; quòd ab inordinato proceſſu, & ejus intricatione licita ſit appellatio quoad utrumque effectum devolutivum ſimul, & ſuſpenſivum, Ricard. Malumbr. *conſ. 7. incipit ſatis videtur*, inter conſilia Federici de Senis, Cardin. Tuſcus *conſilio 359 tomo 5. n. 25.* & nos late in c. 6. ſuprà hac 1. part. ubi de præpoſteratione proceſſus, & in locis modò citandis Quod adeò generale eſt, & abſolutè procedit, ut locum habeat non ſolum in cauſis ordinariis, in quibus appellatio permittitur à diſfinitiva; ſed etiam ab interloquutoriis, à quarum finali determinatione prohibetur, ſive quoad utroſque effectus, devolutivum & ſuſpenſivum, ſive etiam quoad unum ſuſpenſivum tantùm, ut tenent Catelianus Cotta *in memorialibus. verbo appell. non licet.* Cov. *in pract. quæſt. c. 23. n. 8. verſic. cæterum licet.* Oaaſehus *deciſ. 25. n. 54.* Natta *conſil. 121. n. 4* Zuchar. *in repet. l. fi. C. de edicto Divi Adri. n. 436.* nos late ſuprà hac 2. p. cap. 6. à numer. 68. ubi plurimos alios adduximus, & multa ad propoſitum noſtrum invenies infrà 4. part. cap. 13. per totum.

138 Pro quo facit doctrina Lambert. *in tr. de jure p. 3. art. 11. quæſt. princ. 2. p. lib. 2. n. 1. verſ. Lapus autem dicit, &c.* ubi ſequutus Innoc. Abb. Lapum, & alios inquit loquendo in confirmatione, & inſtitutione; quod ſi pars comparet ſuper ea, vult judicium ordinare, & contentioſè agere, quod tunc neceſſariò eſt cauſæ cognitio adhibenda, qua minimè adhibita inſtitutio & confirmatio non teneret, ergo tanquam ab actu nullo licita & legitima appellatio erit, cum executionem non mereatur, juxta regul. *l. 4. §. condemnatum ff. de re jud.* & quæ nos latiſſimè infra 3. part. cap. 9. principio.

139 Major tamen difficultas eſt an judex vim faciat non deferens appellationi eo caſu, quo ſimul poteſt procedere in aliqua cauſa utrâque natura ſimul modò, ſcilicet, & in aliquibus articulis judicialiter, modò & in aliis articulis extrajudicialiter, quod contingere poteſt, quando ita in diſpoſitione, ſeu commiſſione expreſsè dicitur, ut paulò ante diximus n. 135. Et ſtat difficultas, nam pugnat duplex natura contraria, alia & ſic extrajudicialis, negans appellationis delationem, alia verò judicialis eam concedens, & permittens. Et quia hanc quæſtionem ſaltim in regula latè diſputavi ſuprà c. 7. ubi egi de ſententiis, ſeu cauſis ad diverſam qualitatem habentibus, aliam permittentem, aliam prohibentem appellationem, ex cujus reſolutione, cui adhibui diſtinctionem; præſenti reſpondeo: quòd aut loquimur, quando appellatur à toto proceſſu, in compoſito; puta, ſententia ſuper eo lata, & tunc prævalet qualitas prohibitiva, quia totus iſte proceſſus eſt unum corpus, & unum continens, cujus continentia non dividitur, *l. nulli C. de judiciis c. 5. de cauſa poſſ. & propri.* & faciunt quæ latè adduximus in d. c. 7 hac. 2. p.

Aut enim non appellatur à toto ipſo proceſſu, ſeu ſententia, ſed tantum ab aliquo articulo emergenti, vel incidenti ipſius proceſſus, & tunc appellatio regulabitur juxta naturam ipſius articuli, ut ſi in eo fuit proceſſum extrajudicialiter, minimè deferatur, ſi verò fuit proceſſum judicialiter, & ipſe articulus eſt aliàs qualificatus: vel quia habet vim diffinitivæ, vel quia continet damnum irreparabile, & ſimiliter aliàs ſit appellabilis, deferendũ eſt omnino appellationi, aliàs ſecus, ex juribus vulgatibus, nam licèt tota cauſa, & proceſſus ſit unum corpus, & continens inſeparabile; tamen articuli ejus ſeparati ab alteris cenſentur, ita docet Immola *in c. ſi colum. 25. verſic. in potes concludere, de præſump.* per gl. *in clem. ſæpe ad fin. verbo partibus, de verbor. ſignif.* Felin. *in d. c. fi. ſub. n. 24.* & ipſe Felin. *in c. cum ex officii. ſub. n. 13. de præſump.* maximè cum inter ipſos cauſæ articulos, quoad appellationem adſit differentia. Si quidem videmus alii & ſic qualificari eam permittentes, alii negantes, ut merè interloquutoriæ ex toto diſcurſu hujus primæ partis *ff. de appell. rec. pl. l. ante ſententiam Cod. quorum appell. non recip.* Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 20.* 140

141 Ex quo enim ſimul iſte procedendi modus cum mixtura eſt in diſpoſitione permiſſus, unuſquiſque articulus cauſæ admittat, vel prohibeat appellationem ſecundùm quod dictat ſua propria natura, maxime; quia licet tota cauſa ex promiſſione diſpoſitionis admittat hanc mixturam, ut in uno articulo ejus queat judicialiter, & variando in alio extrajudicialiter procedi; tamen unus, & idem articulus eam mixturam non patitur, nec hoc modo poteſt in proviſione procedi (quando expreſsè alteram viam non eligit) ut intelligatur hæc variatio in diverſis articulis cauſæ, non in eodem, ut eſt videre per Felin. *in d. c. fin. ſub. n. 34. de præſumpt.* motus Immol ibi *d. colum. 25. verſ. hinc potes concludere*, & ipſe Felin. *in d. c. cum ex officii ſub num. 23.* & vide hanc quæſtionem & reſolutionem ejus quæ late adduximus ſuprà in d. cap. 7. hac 2. p. 142

143 Et prius quàm hinc abeamus non incongruum, nec inutile erit, animadvertere in hac materia, ut iis in caſibus, in quibus judex ſuper electione, collatione, inſtitutione, confirmatione, ſeu proviſione beneficiorum & ſimilibus, judicialiter procedere cœperit, vel ex ſua voluntate; vel ex neceſſitate juris (ut ſuprà diximus) diligenter cavere debet, ut omnimodo ſervetur forma judicialis, judicii tamen ſummarii, cum ita in cauſis beneficialibus ſit procedendum, juxta textum *in clem. diſpendioſam de judiciis*, & in terminis docent & advertunt Felin. *in c. fin. de præſumpt. num. 34.* dicens quòd eo caſu, quo exequutor aſſumit partes judicis; debet judicialiter procedere *ſecundum clem. ſæpe de verborum ſignif.* & Lambert. loquendo in ordinariis judicibus collatoribus *in tra. de jur. patro. 3. art. 5. q. princ. 2. p. lib. 2. n. 51.* dicens, quòd in cauſis beneficialibus ubi apparet contradictor exceptione opponens, ipſæ efficientur judiciales, ſed tamen judicii ſummarii, in quo procedi debet ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu & figura judicii, *ut clem. diſpendioſam de judic.* in idem facit etiam (nullum allegans) Hieronym. Gona. *in reg. de men. & altern. in annot. gloſſ. 9. poſt. princ. num. 44.*

In hujuſmodi tamen proceſſu ſummario judex præ oculis habere debet omnino *dict. clem. ſæpe de verb. ſignif.* quæ dat formam huic procedendi modo, deſignans requiſita neceſſaria, quæ in eo intervenire requiruntur, ad cujus, & dictæ clemen. *diſpendioſam*, majorem 144

decla

declarationem, videndus Bart. *in extrav. ad reprimendam.* Georg. Natta *in repetition. ipſius clem.* & ibi etiam Lanfranc. Mirant. *de ordine judi. 4. p. 9. diſt. à princ. fol. mihi, 186.* Optimè Octavian. Cacheran. *in deciſionibus Pedem. deciſ. 1. per totam.* & Perez de Lara *in tract. de anniverſ.* & Capell. *lib. 1. c. 10. à n. 46. cum plurib. ſeqq.* quibus locis exactè tractant de natura & qualitate dictionis ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſive ſtrepitu, & figura judicii, de quibus in dictis clem. & quid unaquæque appetat in jure.

145 Et de prædicta & de modo procedendi in cauſis beneficialibus juxta tenorem *d. clem. diſpendioſam & d. clem. ſæpe.* ultra prædictos late tractat & ſeriatim Lam. *in tract. de jure patro. 12. art. cum ſequentib. & ſuprà 9. q. princ. 2. p. lib. 2. & per totam q. princ. 10. & 12.* cum omnibus ſuis articulis *eadem 2. per lib. 2.* & ſtylum Rotæ in cauſis beneficialibus, & ſpiritualibus quæ ibi agitantur, late ponit, ex aliis pluribus Sebaſtian. Vantius *in tract. de nullit. ſententiarum ex defectu proceſſus à n. 58. uſque ad 66.* in quoquidem advertit, quòd cum ſtylus curiæ, ſeu loci, in quibus cauſa agitur, non autem cu-

146 riæ, delegantis ſervandus ſit, ut per Eguidium *concl. 78. ſuper appellatione,* & quæ ipſe Vant. *ibi, n. 56.* idcirco ſi Papa cauſam alicui judici in partibus cum poteſtate ſummariè procedendi, commiſerit, talis judex non cogeretur, ſervare ſtylum, & terminos Romanæ curiæ, ſed juris communis diſpoſitionem ſequi deberet, ex Eguidio *concl. 82. ſi Papa.* nam talis ſtylus ad alis loca

147 non ſe extendit. Roma *conſil. 367. col. 3.* Aimon. *conſ. 121. ſcripſi, colum. penult.* prout nec ſtylus palatii, non extra egreditur, nec ad alia ſe extendit, Eguidius *concluſ. 177.* etiam ubi, quod & ex aliis authoritatibus nos ſuprà cap. 10. hac 2. part. num. 27. probavimus, quòd ſtylus Rotæ non attenditur extra curiam in lite vertente in partibus, diffusè etiam dixi ſuprà 1. part. capit. 2. §. à principio.

148 Unum tamen non diſſimulabo, quòd quando in ſententia, reſcripto, vel quavis alia diſpoſitione, ſummariè procedi jubetur: proceſſus formandus eſt in forma judiciali, ut conſtat ex Doctoribus in toto hoc articulo ſupra citatis, dictio enim (ſummariè) aliter quàm in judicialibus actibus non verificatur, nam in proceſſu ſummario, & etiam ſi in eo procedatur ſimul, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura judicii, licet ordo judicii tollatur; non tamen ſubſtantialia judicii, ac ideò cauſæ cognitionem adhiberi neceſſe eſt, nec legitimæ probationes, prout cauſarum qualitas expoſcit, ſublatæ cenſeri debent, late pluribus relatis Pedemont. *ubi ſuprà d. dec. 1. ſub. n. 1. & 2.* & Perez de

149 Lara *in d. c. 3. n. 46. cum tribus ſequentib.* & quia quando ſic proceditur requiritur citatio, juramentum calumniæ, & ſimilia, quia actus ſunt judiciales, non autem extrajudiciales, ut expreſſe ex aliis dicit Baptiſt. de S. Blaſ. *in tr. de arbitro & arbitr. q. 30. & 31.* & ſic quòd coram eo, qui extrajudicialiter procedit, non juratur de calumnia, ubi etiam *q. 29. 30. 36. 39. & 40.* quòd libellus, litis conteſtatio, recuſatio, inter loquutio, ac proceſſus publicatio & ſimilia, ſunt actus judiciales, non extrajudiciales.

150 Et quoniam d. clement. *diſpendioſam*, quæ ita ſummariè, & in beneficialibus procedendum, diſponit, ſituatur ſub titulo ſeu rubrica *de judiciis*, ergo ejus proceſſus pertinet ad judicium, & in judicialibus verificari debet. Etenim quando aliqua materia ponitur ſub aliquo rubro, ex hoc judicatur eſſe illius naturæ, cujus eſt rubrum, ita vult gl. notab. *in c. 1. in ç. ſi ſuper gratia.* & ibi Dominicus *de offic. delegati, lib. 6* gloſſ. *in c. ubi qui de reſcript. eodem lib.* gloſſ. *in clem. unica de offic. delegati,* quas commendat ad id Panormit. *in proœmio decretal. & in c. ſuſpenſionis de offic. delegati.* Ioan. de Immola *in rubr. ff. de verbor. oblig.* late Everard. *in locis legalibus, in loco, à rubro,* quia lex, vel Canon, debet intelligi ſecundùm Rubricam, ſub qua ſituatum eſt ex eiſdem authoritatibus. Et ita conſultus ſemel reſpondi, dum ſuper electione præbendæ Doctoralis Tudenſis Eccleſiæ, ad quam Licentiatus Ferdinand. de Meta ac Carbaial oppoſitor comparavit, coram Capitulo exceptiones irregularitatis, bigamiæ, ordinum, & alias legitimas opponens, contra perſonam alterius, pariter oppoſitoris ad præbendam, & à Capitulo recuſante eas examinare, & de his cognoſcere, appellavit ipſe Licent. Meta, & proteſtatus auxilium Regium vio- 151
lentiæ, & adductis actis ad hanc Curiam almam Gallogræcam, me patrocinante, informante, & inſiſtente appellationem legitimam, foréque neceſſarium ſuper exceptionibus judicialiter procedi, decretum eſt à toto Senatu, ad datum tertium genus violentiæ. Nempe *que oyendo el Cabildo y el obiſpo, o el que dellos pudiſſe y deviſſe conoſcer, al Licenciado Meta ſobre ſus excepciones, y procediendo en ellas conforme à derecho, no hazia fuerça, y no lo haziendo la hazia, otorgaſſe, &c.* & hujus decreti intimata Regia proviſione Epiſcopo, & capitulo, quod cum voluiſſet, extrajudicialiter de dictis exceptionibus cognoſcere, licet Epiſcopus contra; iterum D. Ferdi. de Meta appellans proteſtatur, & viſo proceſſu per totum Senatum me informante, ac iterum inſiſtente, jus eſſe, ut omnino de eis deberet fieri judicialis examinatio, licet in judicio ſummario ex ſupra dictis authoritatibus, & Clementinis, iterum tertium genus datum eſt in Senatu ut, *procediendo ſummariamente, y dando al Licenciado Meta diez dias mas de termino, no hazia fuerça, y no lo haziendo, la hazia otorgaſſe, &c.* Ita intelligi in judiciali cognitione juxta Clement. *diſpendioſam* reſpondi, cum ita jus dictet, quando in electione comparet, contradictor legitimas exceptiones opponens, ut hactenus dictum eſt ſuperiùs, & quia verba judicis debeant in- 152
telligi ſecundùm mentem juris, text. *in cap. cauſam, de reſcriptis, l. ſi ſtipulatus, in princ. de uſuris, l. Gallus, §. quidam recte, de liberis & poſthum.* Alexand. *conſil. 8. num. 2. lib. 3.* & ita intelligendum eſſe, omnes Senatores nemine dempto, non aliter; affirmarunt. Melius tamen & commodius erit pro hujuſmodi ſubtilitatibus virandis, aut parcendis litigantium expenſis, ut clara decreta concipiantur propter cavillationes caeuſandas, quæ ex verbis obſcuris, & ſubtiliſſimi juris ſolent deduci, & altercari: multa etiam alia, quæ ad extrajudiciales ſpectant quæſtiones, inferiùs dicemus.

Hujus ſic expeditæ materiæ præparatio; principalis noſtræ quæſtionis reſolutionis locum facit: an judex Eccleſiaſticus vim faciat, non, deferens appella- 153
tioni interpoſitæ à proviſione cujuſvis beneficii, in qua partem negativam, nempe; vim non fieri tenet Lambert. *de jure patr. p. 2. q. 11. art. 5. n. 2. verſ. bene verum,* dicens, quòd quando inſtitutio facta eſt, poſſeſſionem adeptam non eſſe attentatam, appellatione pendente, cùm ſuſpenſivo careat, ſed imò poſſe exequi, mandari inſtitutionem, pro qua etiam parte videtur text. expreſſus *in c. conſtitutis el 2. à 6. in ordine de appell.* ubi dicitur, quòd contra electum, vel confirmatum non admittitur exceptio vel appellatio, ad impedimentum electionis, vel confirmationis effectum, ſed demum poſſe habita poſſeſſione, pro quo ſolet etiam citari Philip. Franch. *ibi.*

Et in terminis, ut nulla violentia fiat in proviſione 154
Cappellaniæ, ſi appellationi non deferatur; videtur affirmare Cevallos *in contra comm. q. 693. n. 31. in 1. tom.* per text. *in d. c. conſtitutis,* ut hujuſmodi Capellaniæ proviſio non impediatur, vel ſuſpendatur, etiam ſi fuerit appellatio interpoſita, & ſuprema Cancellaria ad quam vehitur per viam violentiæ, aliquando vim fieri, aliquando verò non fieri, arbitrari, licet melius eſſe (dicat) appellatione ſpreta, ut tales proviſiones exequantur,

ne ultima teſtatorum elogia, & animarum eorum ſuffragia ſuſpendantur, bonaque lite pendente diſſipentur, ex quibus ipſe videtur probare, appellationem interpoſitam in proviſione beneficiorum admittendam non fore, quo modo emiſſa, ſive extrajudicialiter procedatur, ſive in contradictorio judicio.

155 Sed ne te detineam diutiùs, illa eſt concors, ac receptiſſima omnium Doctorum, & Rotæ ſententia, omni jure probabilis ac vera in hoc articulo circa proviſionem quorumcunque beneficiorum, quod ſi in ea procedatur ſua primordiali natura retenta, hoc eſt extrajudicialiter, appellatio emiſſa ab alia nullatenus ſuſpendat, nec impediat poſſeſſionis beneficii, ſeu Capellaniæ adeptionem, nec violenta, nec attentata dicetur, nec vis in delationis denegatione committitur, quemadmodum nec in cæteris actibus extrajudicialibus, de quibus ſuprà ad princ. hujus capitis dixi: textus eſt expreſſus, (ſi etiam à Doctoribus ſtatim citandis, commoniter intellectus) *in c. conſtitutis el. 2. 46. in ordine de appell.* ſuprà citatus.

At enim ipſa beneficiorum proviſio amiſſa primæva & alterata ſua natura, judicialiter celebratur, in contradictorio judicio cum contradictore, & cauſæ
156 cognitione judicij ordine ſervato, & per diffinitivam ſententiam (ſecundùm quæ hucuſque dicta ſunt) tunc ab ea emiſſa appellatio ſuos effectus retinet, ita ut poſſeſſio adepta, & omnia poſtmodum geſta ſint attentata, & nulla, ante omnia revocanda; & reponenda, quia utique & licita eſt, & permiſſa text. *in c. à collatione beneficij, de electione lib. 6. juncto, c. non ſolùm, de appell.* text. *in clem. dispendioſam de judiciis, juncta clem. ſæpe, de verborum ſignif. c. 5. ut lite penden. in 6.*

157 Et hujus articuli iſtam diviſam reſolutionem probant Abb. *in d. c. conſtitutis n. 6. 14. & 15.* Philip Franch. *ibi n. 9.* & Immola *n. 6. & 13.* Anton. de Butrio *n. 9. 10. & 11.* Decius *n. fin.* Lamb. *de jur. patr. lib. 2. p. 2. q. 11. articulo 5. n. 2.* Lancelot. Robert. (qui in hac diſt. optimè, & cum maxima claritate multis in locis loqoutus eſt) *de attent. 2. p. c. 12. limit. 4. num. 12.* dicens, ſic per Dominos de Rota, pluries fuiſſe judicatum, quòd quando inſtitutio haber vim interloqoutoriæ, & ſic qoando extrajudicialiter efficitur (ut ſuprà per nos) appellatio non admittatur, at verò quando diffinitivè pronuntiatur, & per ſententiam celebrator, appellatione ab ea pendente, nihil eſſe innovandum, per eundem Lancelotum *de attent. 2 p. c. 12. limit. 49. num. 3. & 5. & limit. 9. num. 14. & 15.* & loquendo in inſtitutione facta pendente appellatione judiciali, hoc eſt, quando proceditur judicialiter, ut ſit attentata poſſeſſio, ipſe Lancelot. *2. p. in præfatione num. 298. & 603. & ſequentibus.* Natta *conſilio* 568. Calderi. *conſil. 1. ut lite penden.* & idem cum Lanceloto locis ſuperius allegatis tenet Azevedus in Curia Piſa *lib. 2. c. 4. num. 4.* cum quibus hanc doctrinam optimè adeptus eſt noſter Perez de Lara *de Capellan. lib. 2. cap. 11. à princ.* dicens, quod à ſententia lata in favorem alterius ex litigantibus, cui jubetur Cappellaniæ collationem fieri altero appellante, non poſſit ſententia præfata, & in contradictorio judicio lata executioni demandari. Secus autem quando proviſio haber vim interloquutoriæ, hoc eſt extrajudicialis, optimè & meliùs qoàm alibi præfatam diſtinctionem probat, explicat, & declarat Hieronym. Gonzal. famoſos advocatus. *in regula. 1. de men. & alter gloſſ. 9. in annotat. à n. 27. cum ſequentib.* & iterum inferiùs *à n. 203. uſque ad num.* 208. hoc itidem affirmat Cujus *in inſtitut. majori. lib. 4. tit. 4. n. 67.* Nicolaus Garcia *de benef. 9. p. c. 4. à n. 16.* dicen. inſtitutionem præſentati factam pendente appellatione per alterum interpoſita à ſententia ordinarii, & poſſeſſionem ſubſequotam, & præſentato inſtituto captam, pendente appellatione judiciali, interpoſita ab inſtitutione facta in ſententia; eſſe attentatam, cùm tunc cauſa appellabilis ſit, allegat in id Ioan. Andr. Lapum, Domin. *num. 7.* & Franch. *in c. avaritiæ de electione in 6.* idem etiam probant Brededor. *in tract. de appellat. 1. part. à quibus actibus titulo 20. verſ. ab inſtitutione præſentati, pag. 419.* Marcus Anton. Genuenſis *in praxi Archiepiſcop. Curia Neapol. c. 61. num. 19* affirmans in dict. Curia eſſe receptum; quod ubi poſt ſententiam eſt facienda inſtitutio, ut ſit attentata, quando pendet appellatio, per quos & Perez de Lara. Lancelot. & Azevedi. ita firmat Nicolaus Garcia loco relato *n. 22.* idem etiam probat Borgninus Caval. *deciſ. 26. num. 56. p. 3.* & ejus additionator Brixian. *in repertorio, verbo, appellatio interpoſita.* dicentes quòd appellatio interpoſita à proviſione, & inſtitutione beneficii facta extrajudicialiter, nec ſuſpendit exequutionem, nec impedit adminiſtrationem lite durante. Secus ſi judicialiter eſt facta, quia tunc admittitur, & cauſam ſuſpendit.

158 Et loqoendo in proviſione beneficiorum facta per ſententiam, & contradictorem, qua etiam declaratur, beneficium eſſe juris patronatus, ut poſſit quoad utrumque effectum appellari, poſt Lancelot. & alias Rotæ deciſiones, atque Doctores tenent Ioan. Hieron. Campanill. *divers. jur. canon. rubrica 11. c. 13. n. 476. fol. 398.* & ita pluries tenuiſſe Rotam, firmat Mateſcot. *var. reſol. lib. 2. c. 64. à n. 20.* eandem diſtinctionem à Rota receptam eſſe, paſſim reperio; ipſamque hujuſmodi in appellationibus recipiendis, vel non, & deducendis attentatis: præ oculis ſemper habere, ut in terminis videre eſt per unam Zamoren. beneficii coram Cotta 20. 159
Iunij 1575. & alia Calaguritana beneficii 7. Maij 1574. coram Blanqueto. Compoſtellana parrocial. 9. Decemb. 1592. noviter fuit reſolutum in alia Calaguritana beneficii 18. April. 1605. & in alia etiam Calaguritana, de Ollavari. 28. Ianuarii, & 22. Martij 1604. quarum meminit Hiero. Gonz. loco citato ſuprà *n. 203.* & iterum *n. 27.* quo loci dicit, in hac ultima deciſione ipſo informante, deciſum fuiſſe, quandam conſtitutionem diſponentem inſtitutionem, quòd præſentate à majori parte Capitularium, præſentato ſtatim fiat collatio, & traditio poſſeſſionis, de qua conſtitutione fuit oppoſitum per quemdam præſentatum, de quo ibi. cui per Rotam fuit reſponſum, ultra alias rationes, non excuſans attentatam poſſeſſionem, & inſtitutionem ſubſequutam, quia dicta contradictio eſſet intelligenda, quando extrajudicialiter proceditur ad inſtitutionem, non autem quando judicialiter, quia tunc appellatio emiſſa habet utrumque effectum ſuſpenſivum, & devolutivum. Ita ut ea pendente, vel termino ad eam proponendam, non poteſt fieri actualis collatio, & inſtitutio. Imò facta foret attentata, & nulla, ut per eundem in *dict. numero* 203. & Doctores ſuprà citatos.

Ejuſdem etiam diſtinctionis ſequutus meminit optimè Marſqueſſ. *in tract. de commiſſionib. 1 p. c. 13. num. 90.* ut ab inſtitutione extrajudicialiter facta appellationi emiſſæ deferendum non ſit. Secus autem appellationi interiectæ ab inſtitutione facta, & celebrata in forma judicii contradictorij, quia tunc ut licitæ deferendum eſt & quicqoid ea pendente fuerit attentatum, tunc ut nullum protinus revocandum, allegat Rotam *dec. 30. de appell. in novis,* & Achill. *dec. 26. de appell.* qui ita nuperrimè fuiſſe deciſum per Rotam coram Domino Pernia in una Aurien. 1. Iulii 1596. teſtatur, allegat etiam Lancelot. ad id.

160 Pariter etiam hanc doctrinam amplexa eſt Rota pluribus cauſis, ſignanter in una Neapolitan. Capellaniæ de menſe Decemb. 1562. & in alia Calaguritana portionis, de Amatita. 17. Iulii 1575. quæ eſt deciſio 6. 2. part. diverſorum, & alias plures, quas allegat Nicolaus Garcia *dict. x. tomo 9. p. c. 4. à num. 17.* & ibi *à n. 24. verſiculo non refragatur uſque ad n. 26.* alias deciſiones

ſiones Rotæ ad literam refert, expreſsè tenentes, Doctores & jura prohibitoria appellationem à proviſione beneficiorum, & Capellaniarum procedere, & debere intelligi; quando extrajudicialiter in illa procedatur, ſecus autem quando judicialiter proceſſum eſt, quia tunc appellationem admittendam eſſe, & attentatum facere, quæ deciſiones præcipuè allegatæ *ibi*, *n.* 25. alios extra jam à nobis citatos Doctores allegat, alias etiam deciſiones plures Rotæ videre poteris per Lancelot. Robert. & Perez de Lara in locis ſuperiùs allegatis, & plures alias Rotæ deciſiones & Doctores pro hac diſtinctione adduxi 3. p. c. 11. à n. 31. quos omnino vide; & teſtatur etiam Mareſcotus *var. reſolut. lib.* 2. *c.* 64. *à num.* 20.

161 Quam doctrinam & diſtinctionem, ut admittas, velim generaliter in omni, omniumque Beneficiorum, proviſione, collatione, confirmatione facta ad electionem, & inſtitutione facta ad præſentationem alterius, ut extra Doctores proximè ita loquentes ſupracitatos, tenent Franchus *in c. fi. de electione lib.* 6. *nu.* 9. *& in d. cap. conſtitutis* 2. *de appellat.* Sarnerius *deciſ.* 31. Guido Bonus *deciſ.* 104 & fuit reſolutum in una Neapol. Capellaniæ de menſ. Decemb. 1602. & Rota *deciſ.* 266. *n.* 1. *lib.* 3. *diverſo. & in dec.* 6. *n* 1. *cum. ſeqq. part.* 2. *diverſ.* Lancelot Robert. 2. *p. c.* 4. *in præfatione*, *n.* 725. *& cap.* 12. *dict. limit.* 49. *n.* 1. *& per totam*, & ex ſuprà relatis DD. id poteſt etiam colligi; & optimè animadvertit Gonzal. *d. gloſſ.* 9. *in annotat. num.* 206. qui *num.* 207. rectiſſimè damnat aliquos, precipuè Azevedum in Curia Piſana *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 14. dicentem, aliud eſſe ad impediendam exequutionem in confirmatione, & inſtitutione, & aliud in collatione. Eundem etiam in hoc damnat Garcia *d.* 9. *part. cap.* 4. *numero* 26. maximè cum ſuperiùs probavimus, hoc in cap. in omnibus his caſibus dupliciter etiam procedi ſolere, quandoque extrajudicialiter, quandoque verò judicialiter.

Iſthæc noſtra reſolutio omnino practicanda eſt,
quemadmodum paſſim, & quotidie practicatam vidi
162 in hac noſtra alma Regia Galleca Curia, in cauſis, quæ
ad eam trahuntur per viam violentiæ: & ſic etiam in terminis noſtræ quæſtionis dicit Perez de Lara *in d. tr. de anniverſ. & Capell. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 8 quod ſi de facto Ordinarius exequitur ſuam ſententiam latam ſuper proviſione Capellaniæ, appellatione ſpreta, & cauſa feratur ad Regiam Cancellariam prætextu violentiæ auferendæ, jubetur ab auditoribus, omnia reponi eo in ſtatu, quo erant tempore prolatæ ſententiæ; quem ad id referens, etiam ſequitur Nicolaus Garcia *proximè relato num.* 27. ubi de ſuper etiam affirmat, quòd ſuperior ad quem appellatur, revocat omnia geſta, appellatione judiciali pendente, ut attentata.

163 Et uterque, Lara, ſcilicet, & Garcia, ille *n.* 10. iſte *num.* 26. reprobant Cevallos *in d. q.* 695. *n.* 31. qui dum in contrarium videtur ſe inclinari (ut ſuprà ad princ. hujus quæſtionis diximus) ex eoque movetur, quòd ſupremi Cancellariæ auditores diverſimode declarare ſolent, aditi pro delatione appellationis à proviſione Capellaniæ, modo vim fieri, modo verò nullatenus, ex quo quidem nulla arguitur contrarietas noſtræ doctrinæ, & diſtinctioni. Enimverò, quandoque ad eam vehuntur cauſæ hujuſmodi retenta ſua primæva natura, & ſic extrajudiciales omnino, quo caſu nihil mirum, ut vim non fieri declarent, cum appellatio non ſuſpendat, quandoque verò cauſæ prædictæ accedunt alterata natura proviſionis, & ſic judiciales omnino, & ideo vim fieri, non deferendo loquuntur, & ſalvando D. Cevallos dico, quòd ipſe nihil loquatur, quando proviſio Capellaniæ facta eſt, vel mandatur fieri per ſententiam; & in contradictorio judicio, nec id ex ejus verbis colligitur, ſed loquatur generaliter, ut proviſio fieri debet appellatione ſpreta, qui aſſumendus eſt in hunc ſenſum, ſcilicet; in proviſione Capellaniæ retinente ſuam primævam naturam, & ſic quando eſt extrajudicialis, & ad hoc ſuadeo, cum alleger text. *in d. c. conſtitutis* 2 *de appell* qui (ut diximus, & dicemus) loquitur in extrajudiciali proviſione. Opinionem tamen Cevallos falſam vocat Aloyſ Riccius *in praxi dec. jur. patron. dec.* 229. *n.* 351. *cum ſequentibus*, culpabilis quippe redditur cum genericè, & indiſtinctè loquatur.

Et ideo nec etiam debent obſtare cæterea, quæ ad- 164
duximus pro contraria parte hujus quæſtionis, non Lamb. dum dicit, inſtitutum poſſe pendente appellatione ab inſtitutione capere poſſeſſionem, quia eſt quid facti & effectus conſequutivus inſtitutionis, cui reſpondet Azeved. Lata, Gonzal *n.* 207. Garcia *n.* 20. dicentes, literam Lambertini eſſe corruptam, & ita à Rota in una Neapolitana fuiſſe declaratum, cum debeat intelligi, quando inſtitutio facta non habet vim diffinitivæ, ſed fuit facta extrajudicialiter, & ſine contradictore, ut colligitur ex his quæ ipſe dicit ibi *n. præced.* quod caſu appellatio tanquam ab interloqutoria non debet facere attentata. Pro quo etiam vide Aloyſ. Ricc. *ubi proximè* & quæ nos 3. p. 2. c. 11. à n. 31.

Et ita etiam ad text. *in d. c. conſtitutis* 2. *de appell.* dum 165
dicit, appellatione pendente poſſeſſionem beneficii adeptam, non eſſe attentatam, eo modo reſpondetur, loqui in extrajudiciali proviſione quod latè tradit Lancel. *de attent.* 2. *part. c.* 4. *num.* 614. *&* 627. *& c.* 12. *in præfatione n.* 79. & præſertim *limit.* 40. *&* 49. ſuprà allegatus, & ultra eum Ioan. And. Lapus, Domin. & Franc. *in d. c. cuariſio*, Cuchus *in inſtit. major. lib.* 4. *tit.* 4. *n.* 67. & Garcia *d. n.* 19. Hieron. Gonz *ſuprà n.* 207. *verſic. & ad text.*

Unum tamen utile adverte, quod ſcribit Lancellot. in ſuprà dictis locis, & præcipuè *in d.* 3. *p. cap.* 12. *limit. d.* 49. *n.* 4. Doctores hac de re loquentes, eſſe reducendos & intelligendos ſecundùm terminos noſtræ reſolutionis, propter aſſerentes præſentatum, electum, ſeu alias proviſum beneficio, poſſe pendente appellatione à tali proviſione; capere poſſeſſionem, & non eſſe attentatam; intelligi debere in appellatione extrajudiciali, & quando in proviſione extrajudicialiter proceſſum eſt.

Hinc intelligenda veniunt, quæ ipſe dicit Lancel. 166
loco proximè citato *limitatione* 40. geſta poſt appellationem quæ ſunt conſequutiva ad actus factos ante appellationem non eſſe attentata, nec ut alia revocanda, cujus inter alia hoc exemplum reddit, quod inveſtitura, & traditio poſſeſſionis eſſet actus conſequutivus ad ipſam collationem, & electionem celebratam ante appellationem, quia ea ratione hoc fieri licitum eſſe appellatione pendente, dicunt Doctores ab eo citati ibi *à n.* 5. quia hoc eſt intelligendum, & præfati Doctores, quando ipſa proviſio beneficii facta eſt extrajudicialiter, qui tunc poſſeſſio non ſuſpenditur per appellationem ſubſequutam, non autem quando judicialiter facta fuit proviſio, quia tunc ſententia non exequitur, ſed per appellationem ſuſpendit ejus effectus, quod ita hanc doctrinam intelligit, & declarat expreſſe idem Lancel. *ibi à n* 10. *&* 11. *ſeqq.*

Hujus tamen noſtræ quæſtionis reſolutio, & doctri- 167
na, cui dicta diſtinctio ineſt, licèt jure communi generaliter procedat, & habeat locum in quorumcunque beneficiorum collatione, inſtitutione, electione, confirmatione, vel quavis proviſione: in parrochialibus tamen fallit, in quibus ſpeciali prærogativa, peculiarique ratione, ut animarum ſaluti meliùs conſuleretur, noviori inductum eſt à ſacroſancto Tridentini Decreto *ſeſſ.* 24. *de reformatione c.* 18. *ante finem, verſiculo nec prædictorum examinatorum*, & in conſtitut. motu proprio edita Pij V. ſub 14. Kalen. Aprilis 1566. incipienti, *in conferendis beneficiis*, & ſæpe cenſuit

Sacra

Sacra Concilii Trident. congregatio, & Rota reſol-
vit, ut in collationibus,& poſſeſſionum traditionibus
Eccleſiarum Parochialium, per nullam appellatio-
nem ſuſpendantur, quomodo, nulla adhibitia di-
ſtiņctione, an extrajudicialiter, an judicialiter ſit pro-
ceſſum.

Quod ita expreſsè limitavit præfatam doctrinam
Hieronym. Gonzal. *in d. gloſſ.9. in annotat. num.* 213.
cum ſequentibus, conſtituit regulam generalem, quòd
quando in proviſione beneficiorum proceditur judi-
cialiter, appellatio habeat utrimque. Eam *num.* 208.
limitat in Parochialibus, & ſpecialiter declarat ipſe in
annotatione quam habet in margine, *ibi, penes d.n.* 263;
ita (à collatione, vel proviſione judiciali regulariter
datur appellatio, niſi in caſibus declaratis uſque ad fi-
nem, *&c.*) quorum caſus prior eſt iſte de Parochiali-
bus, qui habetur *dict. num.* 208. & loquendo in pro-
168 viſione Parochialis juris patronatus facta per ſenten-
tiam, qua etiam declaratur beneficium juris patrona-
tus eſſe, tenet idem, ut non poſſit appellari quoad ſu-
ſpenſivum. Ioan. Hieronym. Campanili. *diverſ. jur. ca-
non rubrica* 11. *cap.* 13. *num.* 476. pariter & eodem mo-
do Perez de Lara *ubi ſuprà dict. l.* 2. *c.* 11. qui poſtquam
à principio reſolvit permiſſam eſſe appellationem;
quando per ſententiam diffinitivam jubetur fieri inſti-
tutio, ſeu collatio beneficii, dicit *num.* 7. ex Trident.
decreto, prædictam doctrinam non habere locum in
Parochialibus, allegans ad id Rotæ deciſionem 6. *a. p.
num.* 3 *in noviſſimis.*

169 Et ita omni modo, non aliàs intelligendus eſt præ-
dicti Tridentini locus & motus proprii, ut in Paro-
chialium proviſione, ſive extrajudicialiter, ſive judi-
cialiter procedatur, poſſeſſio per appellationem non
ſuſpendatur, peculiari ratione, qua fundantur ea ju-
ra, quæ non viget in cæteris beneficiis favore anima-
170 rum, cùm expediat earumdem ſaluti celerrima Paro-
chialium proviſio, cùm alias ex longa vacatione Pa-
rochialium periculum ſequatur animabus, textus *in
cap. ſi Apoſtolica* 35. *de præbend. in* 6. ibi, ne ipſarum va-
catio diutina periculum valeat animabus afferre, *&c.*)
171 & in motu proprio Pii V. in conferendis probatur ad
mendium, *ibi*, Ne Parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo
maneant, in maximum animarum periculum, *&c.*)
quæ eſt ratio, ut multoties recedatur à juris commu-
nis regulis, & dentur in Parochialibus ſpecialitates
172 aliquæ extra citraque beneficia, quæ ſimplicia ſunt, ut
videre eſt ex his, quæ Gonzal. *ac ſacnſi, §.* 5. *proœmiali
à num.* 125. *& in gloſſa* 6. *per totam*, & ſic dicitur, quòd
curæ animarum exercitium continet in ſe magnum
periculum, cùm ſit ars artium, *cap. penultim. de ætate
& qualitate.* Bonifac. Vitallinus *in clem.* 1. *a.* 29. *de præ-
bend.* ubi *n.* 30. *&* 31. dicit, quòd cura eſt tanto pretio-
ſior, quanto perniculoſior, & quòd non omnis Sacerdos
173 eſt ad curam animarum idoneus, & ſic ſi intelligeren-
tur dictæ novæ diſpoſitiones de appellatione extraju-
diciali tantùm, nihil ſpecialitatis, nec favoris contine-
rent ultra jus commune, quod eo caſu omnibus aliis
beneficiis quibuſvis, & Parochialibus licet adimere
appellationem *ex d. c. conſtitutis*, & Doctorum cater-
va; dixi & ſic ut dubio ſerviat, illorum juris diſpoſi-
tio *juxta l. Lubeo de Carbonia edicto*, intelligenda, &
trahenda eſt, ut diſponat in caſu, quo aliàs erat ei per-
miſſa appellatio, ut eſt in proceſſu judiciali.

Quod novum non eſt, quia quando periculum eſt in
mora, recedimus à regulis ordinariis, ac ideo ea, quæ
174 celerem expeditionem deſiderant, appellationem non
admittunt, Speculator *de appellat. §. in quibus verſic.* 8.
Franchus *in cap. qua fronte ſub num.* 18. *de appellat.* per
illum textum. & Laucelot. Robert. *de attentat.* 2. *part.
cap.* 12. *limit.* 43. *num.* 1. *cum ſeqq. & ultim. & penultim.*
Ergo cùm immineat animabus periculum ex Parochia-
lis longa vacatione, & moroſa proviſione, prout ſo-

ret, ſi tres ſententiæ executorialeſque ad ejus provi-
ſionem expectarentur; nihil mirum, ut conſilium om-
nem appellationem, & extrajudicialem, & judicialem
adimeret periculi; & ſpecialitatis ratione arcuta.

Deſuper ſuadetur, quoniam Concilium ita diſpo- 175
nit: (nec prædictorum examinatorum relationem,
quominus exceptionem habeat nulla devolutio aut
appellatio, etiam ad S. Apoſtol. *&c.* impediat, aut ſu-
ſpendat, *&c.*) quibus verbis omnem appellationem
tam judicialem, quàm extrajudicialem excludit, quia
dictio (nulla) eſt diſtributiva, pertinens ad plura, nec
poteſt de uno tantùm prædicari, ita Iaſ. *in leg. quem-
admodum num.* 1. per illum textum *ff. de acquiren. poſ-
ſeſſ.* Alexander *in l.* 1. *ff. eodem tit.* Zenedus *in ſingular.
ſingul.* 67. *num. fin.* ubi *a.* 1. ex pluribus dicit, quòd eſt
negativa univerſalis omnia excludens.

Deinde probatur ex eo quòd licèt quando appel-
latio prohibetur in odium alicujus, & atrocitatem cri- 176
minis, ſit pœna, tamen quando prohibitio appella-
tionis provenit ex natura cauſæ, ut in poſſeſſorio, ali-
mentis, & hoc caſu, *&c.* tunc eſt privilegium indu-
ctum ipſi cauſæ. Ita eleganter Bald. *in l. obſervare n.* 12.
Cod. quorum appellat. non reci. ſed privilegii ita debet
fieri interpretatio, ut aliquid ſpecialitatis contineat, 177
cap. in his 30. *de privilegiis.* Hoſtienſ. per textum ibi
in cap. 11. *num.* 9. *de reſcriptis.* Anaſtaſius Germin. *in
tractatu de indultis* 5. *etiam ſi ſecularia num.* 14 & ut
aliquid addat juri communi, ut in ſimili dicit Purpu- 178
ratus *conſil.* 271. *in fin.* Socin. *conſil.* 84. *num.* 6. *verſ. con-
firmantur præmiſſa.* Barba. *conſilio* 44. *numero* 9. *in fine.*
Petrus Surd. *deciſione* 323. *num.* 11. & probans textus
in leg. 1. *ff. ad municipal. ſi quando, ff. de leg.* 2. *leg. fin. de
conſtitution. Princ. l. ſi quando Cod. de inoffic. teſtament.*
& ubique gloſſ. & Doctores, ne inane, & ſuperfluum
dicatur, & omnis diſpoſitio ita debet intelligi, &
interpretari, ne reddatur ſuperflua. Caſtrenſ. *conſil.* 175.
num. 4. *volum.* 1. Socinus *conſilio* 33. *num.* 14. *volum.* 1.
Craveta *pro gener. numero* 46. *& ſequentibus*, etiam 179
in materia ſtricta, & pœnali. Baldus *in cap.* 1. *de cap.
qui tur. vend.* Abbas *conſilio* 32. *columna* 1. *in fine vo-
lum.* 2. Surdus *deciſione* 295. *numero* 1. plures allegans
in conſilio 127. *numero* 9. ergo cùm in Parochialibus
jure communi, quando proceditur extrajudiciali-
ter, appellatio non admittitur, & hoc noviter privi-
legio inducat Tridentin. & motus proprius, ut nul-
la in eis appellatio admittatur, debet intelligi ul-
tra jus commune, & ſic in caſu, quo aliàs admitte-
batur.

Aliter enim minimè poſſet verificari doctrina ſuprà
tradita à Doctoribus, præcipuè Lara *dict. cap.* 31. *nu-
mero* 7. & Gonzalez *dict. gloſſa* 9. *in annotatio, num.* 209.
& iterum 184. *cum ſequentibus*, pro quibus eſt deciſio 180
Rotæ 10. *num. part.* 2. *part.* 3. *diverſorum*, & deciſ. 6. *ſub
numero* 1. *& ſuprà cum ſequentibus part.* 2. *diverſ.* Tri-
dent. diſpoſition. *dict. cap.* 18. quoad appellationem eſ-
ſe ſpecialem, quoad Parochiales tantùm, & ita nullo
modo eſſe trahendam, nec intelligendam in cæteris
beneficiis ſimplicibus, quæ ſi in appellationibus judi-
cialibus non loqueretur, idem utique contineret,
quod jus commune, & ita neceſſariò trahi deberet ad
alia beneficia ſimplicia, quod eſſet abſurdum & non
ſpeciale.

Et facit ad propoſitum ferè in terminis, quod dicit
Aretin. *in conſil.* 106. *n.* 7. *&* 11. quòd ſtatutum prohi- 181
bens appellari ab interlocutoria, puta; locum ha-
beat, etiam quando ex jure communi permiſſa eſt ap-
pellatio, & dicit Neguſantius *de pignor. in* 1. *membr.* 8.
part. prin. numero 3. quod Ægidiana conſtitutio pro-
hibens appellationem in cauſis poſſeſſoriis, obtinebit 182
etiam, quando licita eſſet appellatio, latè Surdus *deci-
ſione* 164. *num.* 18. ubi dicit, quòd etiam procedit in
reſcripto ex infinitis deciſionibus, & doctrinis, quas

Ipſe ponit *in conſilio 252.num. 24.& ſeq.* ubi latiſſimè, Adde quod dicit Bald. *in l.2. Cod. de appellat.* quòd ſi cauſa poſſeſſorii, In qua eſt prohibita appellatio, com-
183 mittatur appellatione remota, non poterit appellari in illis etiam caſibus ſpecialibus, quibus erat permiſſa. Sequitur Roinus *conſil.82.num.4.vol.5.* Roland. à Valle *conſ.7.vol.3,*

Ea qua ratione dicunt Ioſeph. Ludov. *deciſ. Peruſ.*
184 20. *Domina. num.22. & 23.* Ioan. Baptiſt. Ponta *tractatu de ſpolio.lib.4.cap.3.ſub.num.42.fol.305.* Neguſantius *de pigno.part.8.memb.1. num.3.fol.252.* Pote. *deciſ.295. in cauſa Placent.ſub num.2. lib.2.* Contardus *in l. unic. in ampliatio. num. 132. Cod. ſi de moment.* dicentes, quòd ſtatutum prohibens appellationem in poſſeſſoriis, debeat intelligi, ut illam prohibeat in caſibus, quibus aliàs jure communi erat permiſſa, ne redderetur ſuperfluum.

185 Et confirmatur, quia ſi clauſula (appellatione remota) apponatur in reſcripto poſſeſſorii, operatur, ut nullatenus appelletur, etiam ubi aliàs appellaretur in aliquo caſu ſpeciali. Ampliat autem naturam poſſeſſorii, & removet obſtaculum, ut ſic aliquid ultra jus commune operetur, Franch. *in cap. paſtoralis 53. num.12, in fin. quæſt. 17. de appellat.* Contard. *ubi proximè in ampliatione. num. 134.* licèt aliter intelligat Eſcacia *de appellat. quæſt.17.limit.6. memb.7. num. 114. & ſequentibus,* & iterum *quæſt.17.limit.6.membr.6. ſub numero 24. & 25.*

186 Et denique hoc idem probatur ex reſolutione illius quæſtionis, de qua per nos infrà 3. part. cap.4. & per Hieronym. Gonzal. *de alternat gloſſ.6.n.126. & ſupra,* quòd quando Ordinarius aliquem elegit ad Parochialem, cujus ſententiam, ſeu judicium aliqua juſta cauſa non fuit exequutus, & poſtmodum judex ſuperior per appellationem ab altero oppoſitore aditus, eam revocavit. Sed tunc ſuam ſecundam ſententiam, qua juſſit alicui fieri collationem, poſſit exequutioni mittere appellatione ab ea interpoſita non obſtante, quia par ratio in iſta ſecunda ſententia ad executionem viget, quæ in prima, quando non eſt exequuta à primo judice Ordinario, cui rectè conducunt quæ latè dixi infrà 3.p. cap.11.per totum. Vides igitur & in fortioribus terminis, prout eſt ſecunda ſententia, quòd appellatio non admittitur in Parochialibus, emiſſa à ſententia lata in contradictorio judicio cum cauſæ cognitione, & proceſſu judiciali, quia (ut inferiùs probabimus) appellatio poſtquam legitimè intimata eſt, beneficium faceret litigioſum, & ita iſta noſtra ſententia, & intelligentia ad Concilium Tridentinum, & motum proprium Pij V. communiter practicatur in ſupremis tribunalibus aditis per viam violentiæ, ut ſi aliàs ſervata eſt forma prædicti decreti Tridentini, motus proprii, aliarumque Canonicarum conſtitutionum, ordine non omiſſo, & juridicè ab Ordinario proceſſum eſſe inveniant; vim nullam fieri appellationi hujuſmodi non deferendo, indiſtinctè declarant, & inſuper pro hujus quæſtionis noſtra reſolutione vide quamplures doctrinas, & fundamenta adducta per Rotam, cujus deciſio literaliter eſt appoſita infrà 3.part. cap.4. à numero 67.

Igitur in prædicta quæſtione, & limitatione tres ſunt deducendæ concluſiones, cum aliis tribus declarationibus pariter deducendis ex reſolutione à nobis tradita circa illam altercatam quæſtionem, an quando prohibita eſt appellatio à cauſa principali cenſeatur etiam prohibita à gravaminibus incidentibus, & emergentibus, de qua nos ſuprà hac 2.part.cap.6. à numero 32. ubi latè. Ex quibus faciliùs apparebit reſolutio ad nonnulla dubia, circa hanc materiam in diſcurſu agitanda.

187 Prima ſit concluſio, ſi in proviſione quorumcumque beneficiorum ſimplicium, puta, collatione, electione præſentatione, inſtitutione, ſeu confirmatione, proceditur ſui primæva natura retenta, hoc eſt, extrajudicialiter, appellationi ab his actibus, tanquam extrajudicialibus, emiſſæ ab aliquo judex non deferens, ſed ea non obſtante, ad exequutionem, & poſſeſſionis traditionem deveniat; vim non facit, quam probant Doctores ſuperiùs citati.

Hanc concluſionem declara, ſeu extende, quòd 188
cùm in his actibus appellatio unum habeat effectum, devolutivum ſcilicet; non ſuſpenſivum, pariter procedat, & habeat locum in his gravaminibus, quæ accidere ſolent in diſcurſu ipſius proviſionis, etiamſi de qualificatis ſint qualificata; gravamina voco, quæ vel habent vim diffinitivæ, vel contineant damnum irreparabile, vel præjudiciales ſint principali negotio, ſecundùm Concilium Tridentinum, & ea quæ latè in ejus explicationem congeſſimus ſuprà 2. parte cap. 6. nam hoc caſu prohibita appellatione in negotio princ. cenſeri etiam prohibitam ab incidentibus articulis, probavimus latè in dict.c.6.in 1.diſtinctionis membro dict. 2. part. à num.42. cum ſequentibus, quia acceſſorium ſequitur naturam cauſæ principalis, & quia articuli cauſæ ejuſdem naturæ ſunt, cujus eſt cauſa, & cùm quid prohibetur, prohibitum cenſetur omne, per quod pervenitur ad illud, de quibus per nos latè in d. cap.6 à n. 42.

Et illud magis præcipuè urget, quia quando provi- 189
ſio eſt extrajudicialis, ſinguli ejus actus, & articuli de per ſe ſunt neceſſariò extrajudiciales, & ſic à nullo tanquam ab actu extrajudiciali appellatio emiſſa ſuſpendit, & hoc optimè probatur in duabus deciſionibus Rotæ, in declaratione ſecundæ concluſionis infrà adductæ, in quibus ad judicandam appellationem habere utrumque effectum, interpoſitam à quodam le- 190
gitimo gravamine incidente in proviſione cujuſdam beneficii ſimplicis, fuit neceſſarium, ut conſtaret, in proviſione litem eſſe introductam, & judicium formatum, vide infrà à n. 192 ubi dictæ deciſiones adducuntur, & n.215. & ſuprà.

Secunda ſit concluſio, generaliter ab omni proviſione quorumcumque beneficiorum ſimplicium, in qua proceditur alterata ſui primitiva natura, & ſic judicia-
liter judicii forma ſervata, cum contradictore & cauſæ 191
cognitione: appellationi interpoſitæ non deferens judex, vim facere, declarandum, & poſſeſſionis traditionem, omniaque reponenda in eodem ſtatu, quo erant tempore appellationis emiſſæ, vel emittendæ, quam comprobat Doctores ſuprà in iſta quæſtione adducti.

Et iſtam concluſionem declara, quòd cùm à diffiniti- 192
va hoc in caſu ſit admiſſa appellatio quoad utrumque; minimè deneganda eſt ab incidentibus, ſeu emergentibus gravaminibus, quando, ſcilicet, ſunt qualificata, vel quia vim habent diffinitivæ, vel quia damnum continent irreparabile, vel præjudicialia ſint cauſæ principali, quemadmodum in cæteris cauſis; ſecus autem quando qualificata non ſint, ſecundùm Concilium Tridentinum *ſeſſione 24. de reformatione cap.20.* textus *in leg. 2, ff. de appellat. recip. leg. ante ſententiam, C. quorum appellat. non recip.* & quæ latè congeſſimus ſuprà hac 2. part.cap. 5 Et hanc declarationem probant duæ Rotæ deciſiones, altera 265. *libro 3.part. 5. diverſ.* alia verò 227.*part.3.lib.2.diverſ.* ubi appellatio ab incidenti gravamine, nempe; injuſta denegatione termini petiti à quodam, oppoſitore cuidam Capellaniæ, & ſic beneficio ſimplici, & ſic emiſſa à quodam gravamine irreparabili, & juſta, ac legitima in Rota fuit judicata appellatio, habens utrumque effectum, inquiſito & conſtito priùs quòd præfata appellatio eſſet judicialis, quia erat proviſionis proceſſus judicialiter inchoatus, & lis introducta, cùm eſſet edictum propoſitum, & facta oppoſitione, & oppoſita legitima exceptione, quia erat in

proxi

proximiori gradu conſanguineus ad Capellaniam, al-
legando ad hoc Lambert. *de iure patronatus*, *artic.* 9.
quæſt. 4. *princip.* quem nos in id multis in locis ſupe-
riùs citavimus, de quibus deciſionibus nos eſt tra-
ctandum.

193 Tertia ſit concluſio, à proviſione Parochialium, ſive
judicialiter, ſive extrajudicialiter procedatur; appella-
tioni emiſſæ judex non deferens, ſed executioni ſen-
tentiam mittens, vim nullam facit, cùm hoc caſu ap-
pellatio non ſuſpendat, ex dict. Trid. motu proprio, &
Doctoribus ſuprà, & ex infrà dicendis.

194 Hanc concluſionem declara pariter, quo prima con-
cluſione, ut cùm ſit prohibita appellatio, non quoad
utrumque effectum, ſed ſuſpenſivum dumtaxat, (ut
nos apparebit) minimè admittenda eſt ab incidenti-
bus, & emergentibus in ipſa proviſione, ſive judicia-
lis ſit ſive extrajudicialis, ex his, quæ reſolvimus
ſuprà hac. 2. p. cap. 6. à num. 42. ubi diximus, quod
quando appellatio prohibetur quoad unum effectum
tantùm, cenſeatur etiam prohibita ab incidentibus,
ſeu emergentibus, cui adjecimus nonnullas limitatio-
nes, quas hic repetere potes. At verò quando in ne-
gotio principali appellatio prohibita ſit quod utrum-
que; tunc appellatio admittenda eſt ab incidentibus,
ſeu emergentibus quibuſvis gravaminibus, etiam non
qualificatis, quia tunc quodcumque gravamen ſit,
jam eſt irreparabile per appellationem à diffinitiva
ex Concilio Tridentino *ſeſſione* 13. *de reformat. cap.* 20.
& nos latè probavimus ibi 2. diſtinctionis membro *à
numero* 8. ad quæ te remitto, & ita conferendas &
conciliandas illas duas contrarias doctorum opinio-
nes, firmavimus ibi.

195 His ſic propoſitis & declaratis concluſionibus, facil-
limè devenies in cognitionem difficultatum, quæ cir-
ca hanc materiam accidunt, quarum nonnullas in ſpe-
cie reſolvam. Et primitus ex his, quæ in hac tertia con-
cluſione cum declaratione diximus, cavendum eſt om-
nino à Hieronym. Gonzal. *num.* 223. *&* 224 quem ſi-
militer reprobando citavi *ſuprà.* 2. *part. cap.* 6. *à num.* 70.
dum dicit, loquendo in Parochialibus, quòd licèt in
eis non appelletur, poterit appellari à denegatione
termini ad probandum, non admiſſione articulorum, &
ſimilibus gravaminibus incidentibus in cauſa, motus
ex doctrina aliquorum Doctorum tenentium, prohibi-
ta appellatione in cauſa principali, ſic cenſeri prohi-
bitam in incidente, à me cum aliis *in d. cap.* 6. *hac* 2.
part. ad num. 70. & ſuprà adductis, quos ibi procedere,
& intelligi dixi, quando appellatio in principali pro-
hibetur quoad utrumque effectum, aliqui verò lo-
quontur in terminis aliquarum limitationum, quæ
communes ſunt omnibus negotiis, & cauſis à jure pri-
vilegiatis, reſpectu ſuſpenſivi effectus, quas ibi proba-
vimus, ſcilicet in interlocutoria ſuper legitimatione
perſonarũ, in inordinato proceſſu, in defectu juriſdic-
tionis, ſeu aliorum defectuum, & nullitatum, & aliis,
quibus caſibus permiſſam eſſe appellationem quoad
utrumque, diximus, etiamſi à principali cauſa prohi-
bita ſit quoad unum devolutivum, nempe, ex nonnullis
ex his Doctoribus, quos ipſe Gonzalez citat abſolutè,
& indiſtinctè qui omnino eſt reducendus ad terminos
hujus concluſionis cum declaratione, ut etiam latiùs
adnotavi jam *in d. cap.* 6. *hac d.* 2. *p. ad. n.* 70. & ſurſum
per multos numeros.

196 Illud etiam libet declarare, in quo nimis variè &
confusè loquutum fuiſſe Nicolaum Garciam reperio.
quomodo negata intelligatur, vel permiſſa appellatio
à relatione examinatorum, & electione Epiſcopi ad Pa-
rochialem, in quo Nicol. Garcia *de beneficiis* 2. *tomo*
9. *part. cap.* 2. *n.* 240. *&* 242. *&* 246. hoc diviſit in duas
partes, ſcilicet; in reprobatione, ſeu quavis alia relatio-
ne examinatorum, ut in illa ſit per conſilium prohi-
bita appellatio quoad utrumque effectum, devoluti-
vum, & ſuſpenſivum ſimul, ut *ex dict. n.* 241. conſtat,
& repetit iterum *in num.* 251. *prope finem*, & in mala
electione Ordinarii, quod in illa appellatio quoad
unum tantùm, ſuſpenſivum effectum, eſt prohibita,
de quo *in dict. num.* 246. quibus ita declarat, quod
antea *n.* 239. dixerat abſolutè, ut à reprobatione
examinatorum non dari appellationem, à mala autem
Ordinarii electione dari.

197 Sed ut tibi clarior iſte articulus liqueat, ſuppono;
quòd Concilium Tridentinum *dict. ſeſſione* 24. *de re-
formatione cap.* 18. dum formam aſſignat Parochialium
proviſionibus, ita dicit poſt medium (nec prædicto-
rum examinatorum, quominus executionem habeat,
nulla devolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apo-
ſtolicam, *&c.* impediat aut ſuſpendat, &c.) & in con-
ſtitutione motu proprio Pii V. poſt medium ita legi-
tur (quod ſi Epiſcopus minùs habilem poſthabitis
magis idoneis elegerit, poſſint hi, qui rejecti fuerint,
& mala electione hujuſmodi ad metropolitanum. *&c.*
vel ſi ipſe eligens, metropolitanus, aut exemptus fue-
rit. ad viciniorem Ordinarium, uti noſtrum, & Sedis
hujuſmodi delegatum, aut aliàs ad ipſam Sedem Apo-
ſtolicam appellare. *&c.*)

Sequitur & facit (hæc tamen appellatio interpoſita
interim non impediat, aut ſuſpendat, quominus ele-
ctio per Ordinarium primo loco facta, interim debi-
tæ mandetur executioni, & proviſus ab eadem Eccle-
ſia cauſa appellationis hujuſmodi pendente, non amo-
veatur, *&c.*) Ecce igitur quanta hæc jura claritate
procedunt in amovenda appellatione in proviſionibus
Parochialium, ut ſcilicet; relatio quælibet ſive repro- 198
bando, ſive approbando, examinatorum Synodalium,
quam faciunt Ordinario, ejuſque arbitraria electio
mandentur executioni, hujus virtute poſſeſſio Paro-
chialis tradatur; quam nulla appellatio impedit, nec
ſuſpendit. Ex quo evidenter colligitur, & apparet, ſo-
lum ſuſpenſivum effectum eſſe in hujuſmodi ap-
pellationibus ſublatum, ita comprobant Flamin. Pariſ.
de reſig. beneficii lib. 8. *quæſt.* 9. *nu.* 104 Cechus *de re Ec-
cleſiaſt. cap.* 28. *de Parocho num.* 6. *&* 7. Marc. Anton.
Genueoſ. *in prax. Archiepiſcop. cap.* 65. *num.* 5. Zerola *in
praxi. Epiſcop.* 1. *part.* 1. *verbo Parochia* §. 2. *dub.* 8.
Hieronym. Gonzal. *de men. alter. gloſſa* 6. *n.* 163. & idem
in gloſſa, in annotat. num. 209. dicens ibi, ita pluries cen-
ſuiſſe ſacram Concil. Trident. Congregationem, ex qui-
bus parem vim habet appellatio à reprobatione, quam
ab electione, virtute ejus facta ab Ordinario, Joan.
Hieron. Campanill. *diverſ. jur. canon. rubrica* 11. *c.* 11. *c.*
13. *n.* 476. *poſt medium.*

Et ita minùs rectè loquutum fuiſſe Nicolaum Gar-
ciam ſuprà; in diſtinguendo hos caſus; apparet, qui
convincitur tam ex d. Doctoribus, quàm ex duabus
Rotæ deciſionibus, interpretum Concilii Tridentini 199
congeſtis à Farinacio 4. *part.* quarum altera eſt 23. in
ordine edicta 4. Maii 1592. quæ ſic ait. Congregatio
Concilii cenſuit, à reprobatione examinatorum dari
appellationem ad effectum devolutivum à die ſcien-
tiæ, altera 256. in ordine, die 7. Auguſti 1600. in hæc
verba. (Congregatio Concilii cenſuit, à reprobatione
examinatorum, qui aliquem ex concurrentibus ad Pa-
rochialem Eccleſiam vacantem, minùs idoneum re-
nuntiarunt; dari appellationem ad effectum devoluti-
vum, non autem ſuſpenſivum) ergo à reprobatione
examinatorum non eſt prohibita appellatio quoad 200
utrumque, ut perperam intellexit Nicolaus Garcia
ſuprà dict. num. 242.

Eſt deſuper advertendum, quòd cùm in Parochia- 201
libus, non detur appellatio ſuſpenſiva, ſed devolutiva
dumtaxat, proviſus in poſſeſſionem miſſus interim
pendente dicta appellatione coram ſuperioribus ab ea
amovendus non eſt, juxta dictam conſtitutionem
Pii V. ſuprà relatam, & notant Zerola Cech. Genuenſ.

Gonzal. *ubi ſuprà*, & Nicolaus Garcia *num.* 246. &
idem dicens declaratio Concilii *in dict.c.*18.*ſuper verb.*
poterit Ordinarius, *verſic. ſi Epiſcopus minus habilem*,
& verſiculo ſequenti, pro quo facit elegans Rotæ de-
ciſio omnino videnda, quam adduxi *infrà* 3. *part.cap.*
4. *à num.* 76. *uſque ad finem*, *num* 88. etiamſi à iudice
appellationis contra ipſum ſententia lata ſit, qua revo-
cat primam, & iudicium ordinarii, adhuc iſta ſecunda
non eſt executioni demandanda, nec ejus virtute amo-
vendus poſſeſſor pendente appellatione, ab hac ſecun-
da ſententia interpoſita per ipſum emiſſa, ſed ſunt ex-
pectandæ executoriales ex eiſdem authoribus, & Gut-
tierrez *lib.* 2. *canon. quæſtion.cap.*11.*num.*25.*& practic.*
*quæſtion.lib.*1.*quæſt.*146. & nos hanc latiùs & alias ſi-
miles *infrà* 3. *part.* commodiori loco examinabimus,
nempe *in cap.* 4. & ita in terminis pluribus compro-
bans fundamentaliter determinavit Rota, ut teſtatur
Far. *deciſ.*537.*tom.*2.1.*p.fol.*98. quam vide ad literam,
d. cap 4 *num.* 507.

202 Quibus proximum eſt, quærere; an examinatori-
bus deputatis ad concurſum Parochialis in relatione
diſcordantibus, appellatio ab electione Epiſcopi ha-
beat utrumque effectum, ita ut impediat proviſio be-
neficii poſſeſſionem In quo partem affirmativam am-
plexus eſt Hieron. Gonzal. *d.gloſſ.*9.*n.*209.*ad fin.* mo-
tus ex ſententia Sanctæ Congregationis, & per Flami-
nium Pariſ. *de reſig.l.*8.*q.*9.*n.*104.

Sed contrariam, eodem modo hujuſmodi appella-
tionem ſuſpenſivo carere, veriorem exiſtimo, quoniam
203 Flamin. Pariſ. illud ait dumtaxat, in una Vincentina
fuiſſe reſolutum, in congregatione Concilii pridie
Kalendas Septembris 1570. quòd datur appellatio à
mala electione, quam fecit Epiſcopus, quoties exami-
natores ſunt diſcordes. Quod non ſine magna difficul-
tate poteſt pro ſua opinione Gonzal. inducere, ſiquidem
prædicta Congregatio idem, quod motus proprius,
ſentit, quo diſponitur; ut quomodocumque delega-
tur mala electio ordinarii, appellatio detur, quod in-
telligitur de devolutiva, ut ſuprà diximus, ita etiam ex
eodem motu proprio dicit Joan. Hieronymus Campa-
nill. *diverſ.jur.canon.rubrica* 11.*cap.*13.*num.* 476. *ad fi-
nem*, dari ab Epiſcopi electione in Parochialibus ap-
pellationem, ſed poſtmodum dicit intelligendam quo-
ad devolutivum tantùm, & hoc etiam loquendi mo-
do utuntur præfatæ Rotæ deciſiones Farinacii ſuprà
relatæ, num. 199. *ibi.* (à reprobatione dari appellatio-
nem,) quod devolutiva ibi declaratur, & ſic præfata
ſententia Congregationis, ex quo aliud non aperit;
debet de devolutiva intelligi, non de ſuſpenſiva, &
referri ad mentem juris, quam ita intelligendo aliis
rationibus adductis hanc partem contra Gonzal. de-
fendit Nicolaus Garcia *dict.* 9. *part. cap.* 2. *ſub numero*
247.

Imò potiùs inter examinatores diſcordes potiſſi-
mum eſt arbitrium Ordinarii, ut videre eſt ex his, quæ
204 ipſe Garcia *ibi*, *ſub n.* 251. *verſic. cum autem ipſorum*
vota &c. non enim in culpa eſt ordinarius, ſi diſcor-
dant, ſed ex relatione ſibi à quolibet facta, quod ſibi
ſanctius ſit, & rectius viſum fuerit, arbitrabitur; ſi
205 enim teneretur ſpectare concordiam eorum, perpetua
foret Parochialium vacatio, in maximum animarum, &
divini cultus diſpendium, & periculum, ut diximus
ſupra, & vix provideret beneficium aliquod cùm ſpe-
ctatos laberetur terminus ſex menſium, datus ad per-
ficiendum concurſum, vel quatuor in reſervatis ad ſi-
gnificandum intra illos Romano Pontifici, juxta con-
ſtitutionem in conferendis. d. Pii V. & ſic proviſiones
paſſim ac quotidie devolverentur.

206 Deinde diſputatur, an diſpoſitio Tridentin. *d.cap.*18.
& motus proprii, dum prohibent appellationem ſuſ-
penſivam à reprobatione examinatorum in Parochia-
libus, locum etiam habeat in Parochiali juris patro-
natus laicorum, quando unus ſolus ad eandem eſt à pa-
tronis præſentatus, quo caſu non habet locum con-
curſus, ut alibi dicetur, an ſi iſte reprobatus ſit ab
examinatoribus, poſſit ab hujuſmodi reprobatione ap-
pellare quoad utrumque, ita ut appellatio cauſet at-
tentata. In quo partem affirmativam, ſcilicet; utrum-
que effectum operari, magis me movet: quia iſte ex
præſentatione jus habet acquiſitum ad Parochialem;
& appellatio ab eo recipienda, ſicut in habente gra-
tiam informativam ad Parochialem, qui ſi reprobetur,
& appellaverit, appellatio ſuſpendit, ut probat Gar-
cia *de beneficiis* 6. *part. cap.* 2. *num.* 76 Et quoniam in 207
appellatione ab uno duntaxat præſentato, & repro-
bato non viget ratio impeditiva Concilii, & motus
proprii diſponentium, appellationem à relatione non
impedituram executionem, & poſſeſſionis traditionem
proviſo, quia cùm nullus alter eſt in examine, nul-
lus eſt proviſus, & electus, nulli impeditur executio,
imò ipſa reprobatio, cum ſit actus negativus, ſecum
trahit executionem ex his, quæ Iſ. & cæteri *in leg. quod*
juſſit, *ff. de re judicata*, & omnes *in cap. cùm ceſſante*,
de appellat. ac ideo nihil mirum, ut ius, quod habet ad
Parochialem per ſuos & legitimos tramites conſequa-
tur, & pro hac doctrina faciunt plurimæ aliæ, de qui-
bus nos ſuprà 1.*part.cap.* 6.*à.num.* 33.*&* 3.*part, cap.*13.
à num. 74.

Et hæc opinio placet pariter Gonzal. *in dicta gloſ-* 208
ſa 6. *annotation. num.* 187 ubi teſtatur de Rotæ deci-
ſione ipſo patrocinante, in qua fuit judicatum, ta-
lem appellationem cauſaſſe attentatum: eandem etiam
ſequitur Nicolaus Garcia *de beneficiis dict.* 9. *part.cap.*
2. *num.* 245. & ſic tenendam, videtur ex horum Do-
ctorum & Rotæ authoritate, pro quo conducunt quæ
nos latiſſimè congeſſimus *dict.* 1.*part.capit.*6.*à.num.*33
& 3.*part.cap.*13.*à n* 74.*& ſeqq.*

Quid autem ſi in proviſione harum Parochialium 209
peccatum ſit in forma, in Concilio Tridentino, & mo-
tu proprio deſcripta, vel quia ius patronatus contem-
ptum fuit, vel quia aliàs in proceſſu intervenit ali-
qua nullitas, an judex vim faciat, non deferendo ap-
pellationi tunc emiſſæ, à ſententia vel proviſione? In
quo affirmativè reſolvo, quia nulla proviſio pro infe-
cta habetur, & ideo nullam executionem meretur,
*juxta l.*4.*§.condemnatum*, *ff. de re iudic.* & hanc limita-
tionem extende etiam & intellige in beneficiis ſimpli-
cibus ex identitate rationis, de quo nos latiùs egimus
infrà 3 *p. cap.* 9. & ideo hîc omitto, quia copioſè ibi
tractatur, quibus caſibus nulla reddatur proviſio tam
in ſimplicibus, quàm in curatis, ut tunc appellatio
legitima reputetur.

Nunc de aliis violentiis, quæ in appellationibus à 210
beneficiis ſimplicibus accidunt tractemus; & impri-
mis an committatur ab ordinario non deferente inter-
poſitæ ab eo, qui ad examen vocatur. Et breviter re-
ſpondetur, in hoc caſu nullam vim eſſe, ſiquidem
præſentati, ſeu electi, vel nominati à quibuſvis Ec-
cleſiaſticis perſonis, etiam Sedis Apoſtolicæ Nunciis,
ad quævis Eccleſiaſtica beneficia non inſtituantur, nec
confirmentur, nec admittantur etiam prætextu cujuſ-
vis privilegij, aut conſuetudinis, etiam ab immemoria-
li tempore præſcriptæ, niſi fuerint, priùs à locorum
ordinariis examinati, & idonei reperti, & nullus appel-
lationis remedio ſe tueri poſſit, quominus examen ſu-
bire teneatur. Ita diſponendo decrevit ſacrum Con-
cilium Tridentinum *ſeſſ.* 7. *cap.* 13. & obiter Nicolaus
Garcia *de beneficiis* 9. *part.cap.*2.*n.*243. quod etiam in-
tellige in Curatis, ex verbis Concilii ibi (ad quævis
Eccleſiaſtica beneficia) & vide Cardinalium declara-
tionem ibi circa v. inſtituantur, &c.

Cæterùm dubitatur, an à reprobatione examinato-
rum in beneficiis ſimplicibus appellationi emiſſæ ſit 211
deferendum, tanquam ſuſpenſivum habenti. In quo
Garcia

Garcia *ſuprà.num.144.*referens Gonzal.abſolutè dicit
ſine diſtinctione appellationem utrumque habere effe-
ctum. Sed Gonzal. *in d.gloſſ. 9. num.584.cum ſeqq.*non
magis in genere locutus eſt, ſiquidem cum deciſione
Rotæ 10.*r.part.2.diverſ.* ait, quòd datur appellatio à
mala relatione, & gravamine examinatorum, in non
approbando aliquem ex oppoſitoribus ad beneficium
patrimoniale, & ad Tridentinum *ſeſſione 24. de re-
form.dict.cap 18.verſiculo nec prædictorum examinato-
rum,&c.*reſpondet,prædicta deciſio, ut procedat in pa-
rochialibus, non autem in beneficiis ſimplicibus pa-
trimonialibus, quæ remanent ſub diſpoſitione juris
communis,& ideo nos,ut ab eo non recedamus,de quo
in prima & ſecunda concluſione ſuprà, ad quos omni-
no hanc doctrinam reducere,& intelligere debemus,ut
admittatur quoad utrumque,quando proviſio judicia-
liter, & in contradictorio judicio fit, prout frequen-
tiùs ſolent hujuſmodi patrimonialia beneficia provi-
deri,ob varias filiorum objectiones, exceptiones, &
contradictiones in jus deductas, aut quoad unum &
devolutivum duntaxat effectum;quando extrajudicia-
liter proceditur, juxta d. cap.*conſtitutis el. 2.de appellat.*
& alia,quæ ad primam concluſionem adduximus,quia
213 examen ſui natura eſt actus extrajudicialis,ut in princ.
hujus capitis latè probatum eſt n. 3. & n. 6.

Sicut alias ipſe Hieronym. Gonzal.ibi.num.180.ni-
mis abſolutè.& in genere dixit;admitti appellationem,
& tamen deciſio, quam allegat, limitatè procedit Si-
214 quidem dicit ipſe,quòd ſi tempore vacationis unus ex
filiis patrimonialibus eſſet abſens in longinquis parti-
bus,Curia,vel quovis alio loco remoto,& ejus procu-
ratore, cujus nomine ſe oppoſuit, peteret ſeclusâ frau-
de terminum, & dilationem competentem ad certio-
randum d. abſentem,ut accedere poſſit perſonaliter ad
examen in caſu, quòd ordinarius vel nolit, vel non
poſſit,remittere examen ad locum,quo abſens degebat,
aliàs appellabit:dictus ordinarius denegando expreſ-
sè vel tacitè ad ulteriora procedat, quòd omnia geſta
poſt d. appellationem eſſent attentata, & nulla, prout
reſolutum eſt in una Cappellaniæ Conchenſ.18.Octo-
215 bris 1569. *num.1.2. & 3.* & per totam *lib. 3.p.3.diverſ.*
in qua deciſione ideo illa appellatio fecit attentata,in
proviſione illius ſimplicis Capellaniæ, quoniam re-
perere Domini de Rota, in ſecundo caſu fuiſſe litem
formatam tempore appellationis, & litem cœptam &
introductam, & ſimul a legitimo gravamine præjudi-
ciali & irreparabili,ut expreſsè conſtat ex d.deciſione,
Quod iterum dixit Rota in alia deciſione 127.*part. 3.
lib. 2. diverſ.* cujus non meminit Gonzal. ibi, qui qui-
dem tacuit cauſam eſſentialem,quæ reddidit illius ſim-
plicis beneficii proviſionem appellabilem, & eundem
ibi exactè legas *à num. 175.cum ſeqq.* quia loquitur in
beneficiis ſimplicibus. ut conſtat ex Doctoribus ab eo
citatis,& declarat ipſemet ibi *num.184.& ſeqq.*excepto
num.187.quia ibi loquitur in parochiali ſpeciali ratio-
ne,de qua nos ſuprà,& n. 183.quod poteſt etiam in pa-
rochiali intelligi, ut inferius latiùs.

216 Dubitatur inſuper, ſi is qui ſemel ſuo beneficio,aut
præbendæ renuntiavit, & ob ſuam nimiam peritiam,
puta; maximamque Eccleſiæ utilitatem,vel aliam de-
mum juſtam cauſam moventem electorem; iterum ve-
lit ad illud, ſeu illam eligere; an poſſit appellari,quo-
minus eligatur.Pro cujus reſolutione breviter ſuppo-
217 no quòd licèt renuntians ſuo beneficio non poſſit ad
illud redire,repetere,nec regreſſus dari Craveta *conſil.
511.num.3.& conſ 856.num.1 a.conſ.959.num.1.* Iaco-
bus Ermil. *conſ.82.num.1.& ſequentibus, & conſil.*100.
*num. 4. & conſ. 21.num.9.11.12.*Gigas *conſ.20.num.10.*
Menoch *conſil.187.num.87.volum. 1.* Navar.*in cap. acce-
pta oppoſitione 7. num. 10.cum ſeqq.de reſtit. ſpolia.*Car.
Pariſ.*conſ.69.titul.25.num.13.*idem Pariſ. *conſ. 5. numero
165. volum.4.*Rebuff.*conſil.36.num.12.*Cephal.*conſ.37.*
Salgado de protect. Reg.
*num.56.& conſ.284.num.6.& conſ.591.num.26.& con-
ſil. 127. n.27.*Grabi.*conſ.127.n.6.vol.1.* Socinus junior
conſ.94.num.13.& conſ.129.num.1.volum.3. renuntian-
tibus ſiquidem actiones ſuas, non eſt dandus ad illas 218
regreſſus *cap. illo 19.quæſt.4.l.1.§. qui ſemel. ff. de ſuc-
ceſſorio edicto, l. poſtquam. Cod. de pactis, l.quæritur §. ſi
venditor, ff. de ædilitio edicto, cap. ſi quis Epiſcop.diſt.91.
cap dudum 18. q. ult. cap. denuq. 6. quæſt. 1.*

Adeò ut renuntians electioni de ſe factæ non poteſt 219
appellare, quominus electores de novo alium eligant
ad illud beneficium,cùm juſtiſſimè poſſint,nec ſic ap-
pellans auditur, text. eſt *in c. cum inter. R. 16. in ordine
de elect.* Ibi, Nos attendentes, quòd ex conſenſo com-
poſitionis receptæ jus,ſi quod ſibi competierat R.Se-
nior amiſiſſet, ac per hoc, ne Monachi ad electionem
procederent; de jure minimè appellare potuiſſet, cum
niſi quorum intereſt,audiri non ſoleant appellantes:ap-
pellationem illam diximus legitimam non fuiſſe, unde
per eam electio non potuit impediri.&c.) Flaminio.Pa-
riſ. *de reſignatione benef.lib.1.q.13.n.20.*

Tamen ſi electores velint eum iterum eligere ad be- 220
neficium ſemel renuntiatum, aliqua cauſa moti,bene
potuerunt, ut docet Anchar. communiter receptus
in d.c. cum inter Ro. n. 1. de electione, cùm in jure non
prohibeatur,argumento *l. illum C.de collationib.*adeò ut
ipſe non poteſt appellare, quominus de novo iterum
eligatur: Anchar. *dict.cap.cum inter Ro.d. num. 5*, ubi
etiam alii,& ut valde notabile dicit,& reputat Flamin.
Pariſ. *loco proximè citato num.21.& 22. & n. 23.* dicit
cum Ancharra. *in cap.per ſuas num.4.& 5.*loco citato,
quòd ſi contigerit eundem de novo eligi, poteſt huic
ſecundæ electioni conſentire.

Et præfata doctrina maximè procedit, cùm ille ſic 221
renuntians poſſit beneficium reſignatum habere, & re-
petere ex nova cauſa accedente, prout ſi data vaca-
tione poteſt ſe iterum de novo opponi, ad illud præ-
ſentari, eligi ex nova poſtulatione,confirmatione, ſeu
collatione, gloſſa communiter recepta *in cap. ad no-
ſtram el 2. verbo probarent, verſicula ſi enim aliquid de
jurejur.* Doctores *in cap. 1. de renunt.*ubi. Abb. *1. 2.nota*
Anton.de Butrio *num. 4.* quod ita quotidie practicari,
affirmat Flamin.Pariſ.*d.cap.13.n.43.& ſeq.* qui *num.51.* 222
cum pluribus aliis hoc limitat.ut non procedat in re-
nuntiante ob crimen aliquod, quod nota, quia de jure
ſatis probabile eſt.

His & proximum eſt, quærere, an appellatio emiſſa 223
à ſententia, qua Canonicus, vel alius elector, ſuſ-
penditur à voce activa, & paſſiva, utrumque habeat
effectum, ita ut ea pendente, poſſit Capitulum,ſeu
Collegium ingredi; ibidemque ſuum ſuffragium præ-
ſtare,in quo negativa pars videtur probari, *ex cap.15.
is cui, §. fin de ſententia excommun. lib. 6.* ibi ſicut ex-
communicatio, ſic ab officio vel ab ingreſſu Eccleſiæ
lata ſuſpenſio, aut ipſius ſuſpenſio per appellationem
ſubſequentem, minimè ſuſpenduntur, *&c.* & idem
probatur *in cap. ad hæc quominus de appellat.*

Sed contrariam ſententiam veriſſimam eſſe de jure, 224
rectè defendit Manuel.Rodrig. *in quæſt, regul.1. tom.
quæſt.29.art.5.*& meliùs hinc inde multa adducit fun-
damenta, inſignis Navar.*conſil.8 per totum lib.1.fol.29.
& 30.* qui reſpondent ad præfata jura, quod illa ſola
ſuſpenſio effectum habeat, etiam non obſtante appel-
latione,cujus violatio inducit irregularitatem,ex men-
te *d.c.is cui,& c. is qui*, junctis gloſſis,ut ſola violatio
ſuſpenſionis ab officio divino,& ſacramentis,duntaxat
facit quem irregularem, cujus naturæ hæc noſtra à
voce activa & paſſiva non eſt ſecundùm gloſſam com-
muniter receptam *in dict.§.fin.dict.c.ad hæc.* quæ gloſſ.
relatis Innoc.& Hoſtienſ.concludit prædictum §. non
habere locum à beneficio, vel perceptione fructuum,
quæ pœna major eſt, quàm ſuſpenſio à voce activa &
paſſiva,quia ut dicit gloſſ.illum §.non procedere.niſi in

ſuſpenſione ab ſpiritualibus, quæ ligant animam, cujus
non eſt naturæ noſtra ſuſpenſio, cum ea obſtante poſſit
exercere omnia, divina officia miniſtrare, & recipere
omnia ſacramenta; & ſicuti uſus pallii ſuſpenſio, & à
Pontificalibus, quæ magis ſuſpenſioni ab officio vi-
detur adhærere, & tamen ſuſpenditur per appellatio-
nem legitimè ſubſequutam, ſecundum Panormit. com-
225 muniter receptum *in dict. cap. ad hac. primo notabilis*,
ita cùm præfata jura in ſpirituali ſuſpenſione, cujus
violatio inducit irregularitatem, procedant tantùm;
ad noſtram ſuſpenſionem minimè eſſe trahenda tan-
quā diverſam, ſicuti nec ad illam, qua alicui interdici-
tur ingreſſus poſſeſſionis agri, vel beneficii, vel colla-
tionis ejus, vel aliorum actuum, qui non tangunt ani-
mam, in qua appellatio legitima ejus effectum ſuſpen-
dit, ut & omnes notant communiter *in dict. §. fin. & d. c.
ad hac.* & firmant enim etiam Manuelis Rodriguez la-
liùs, ac utiliùs Navarr. *dict. conſ* 8. concludentes appel-
latione non obſtante poſſe ſuffragium præſtare.

226 His & illud accedit, ſi contra volentem votare in
Capitulo, objiciatur aliqua exceptio incapacitatis,
vel quævis alia excluſiva à ſuffragio, propter quam
rejiciatur, ne tunc tempus labatur, quia fortè probatio-
nes præ manibus non ſunt; inquit Aaeved. *in additio. ad
Cur. Piſa. lib. 2. c. 4. n. 1 1.* alios referens in hoc caſu, ad-
mittendum eſſe ad ſuffragium cum clauſula; & ſi in
quantum de jure valeat, nec nocebit comminationi,
ſi poſtmodum certior fiat objectio, ut per Ab. *in cap. cu-
mana de electione.* Cepola *cautela* 232. & idem Aaev.
in l. 3. n. 12. & ſeq. tit. 7. lib. 3. recopil. an ab eo quod fa-
227 cit. & decernit major para Capituli, appellationi emiſ-
ſæ ſi non deferatur, vis fiat. Negativè reſpondent text.
in cap. 1. & cap. ex orc de iis, qua fiunt à majori parte cap.
imò ea non obſtante, nec contradictione minoris par-
tis, omnino exequendum eſſe, *ut in d. cap.* 1. ibi, appel-
latione remota prævalet ſemper, & ſuum conſequatur
effectum, quod à majori, & ſaniori parte Capituli fue-
rit ſtatutum, &c. (& *ind. cap. ex ore*, ibi nos attendentes.
ſibi de jure non potuiſſe competere, ut per appellatio-
nem ob id interpoſitam, communem ordinationem
Eccleſiæ impediret.) quod adeò procedit, ut etiamſi
228 probatio juſtificationis incontinenti offeratur, niſi
obſtet executioni, tres, & elegantes reddit rationes Im-
mola *in d. cap. 1. colum. 1. & 2.* & iterum *in cap. 1. cùm in-
ter canonicas, colum. penult. in fi. num ſeqq de electione*,
contra Innocent. *in d. cl. cap. 1. prior*, quia in extrajudi-
cialibus non fuit objectus contradictionis vel excep-
tionis legitimæ, etiamſi illius fiat oblata probatio: quia
extrajudicialia non ſuſpenduntur appellatione, tum
etiam, quia cùm procedendum ſit hoc caſu appellatio-
ne remota, tollitur facultas juſtificandi appellationem,
per probationem oblatam ad impedimentum: tum
etiam quoniam cùm ſit interim præſumptio pro factis
à majori parte, nihil obſit d. oblatio, quas rationes
comprobans Axeved. *in addit. ad Curiam Piſan. lib. 1.
cap. 14. n. 12.* ſequitur etiam aliis ad id citatis.

Sed quoniam in electionibus factis à Capitulo circa
beneficia Doctoralium, Magiſtralium, & ſimilium, jux-
ta Bullam Sixti IV. & motum proprium Leonis X.
quas adducit ad literam Nicol. Garcia *de beneficiis, 5.
part. cap 4. à num.* 168. eaſque optimè declarat, & mul-
ta dubia frequentia circa earum præbendarum electio-
nes agitat, & reſolvit, & ideo te ad illum, & per eum
allegatos libenter remitto, quoties id neceſſitas ſua-
deat.

229 Unum tamen non omittam, de quo jam non parum
dubitari vidi, de controverſiis occurrentibus circa ele-
ctiones hujuſmodi, nempe; an aliquis oppoſitor inha-
bilis, an concurrant in eo qualitates à jure illis requiſi-
tæ, gradus, ſeu etiam ordinis, vel aliqua alia exceptio,
ſeu ſubjectio, ſeu recuſatio oppoſita contra perſonas
eligendi, vel electorum, quis ad cognoſcendum de eis
debeat eſſe judex, an ſolus Epiſcopus, an cum Capitu-
lo ſimul.

In quo breviter reſolvo, hujuſmodi cognitionem ad 230
ſolum Epiſcopum pertinere, quemadmodum quando
occurrit aliqua alia lis, ſuper electionibus, quia uti or-
dinaria ſibi competunt actus juriſdictionales, quos non
poſſunt capitulares exercere, cùm juriſdictione careāt,
quæ omnino neceſſaria eſt in litibus exercendis. Pro
quo facit expreſsè Concilium Provinciale Compoſtel-
la. *actione 2. decreto* 34. ubi habetur, quod Epiſcopus
ſolus, vel ejus Vicarius declaret, & judicet electores
inhabiles, & eligendos ad Doctoralem ſeu Magiſtra-
lem præbendam, ſeu ſcripturæ, & in concordia con-
firmata per Pium V. declaratur, ut in hoc ita præce- 231
dat, niſi in contrarium ſit alicujus Eccleſiæ conſuetu-
do, ut in harum inhabilitatum cognitione, & determi-
natione concurrere debeant Capitulum, & Vicarius
Generalis. quia ubi hæc viget conſuetudo, ipſa ſerve-
tur, & ſic Capituli debet adeſſe conſuetudo ad hu-
juſmodi juriſdictionem acquirendam. Probatur etiam
ex ratione text. *in cap. à collatione, de appellat. lib.* 6. ubi
à collatione beneficii, quam communiter per Epiſco-
pum, & Capitulum factam fuiſſe proponitur, non ad ip-
ſum Epiſcopum, ſi in ea ut prælatus interfuit, ſed ad 232
ſuperiorem appellandum eſt, aliàs ſi ut canonicus in-
terfuiſſet in ea, poſſe appellari licitè ad eundem per
quem, ita etiam Abb. *in c. dil. Et.* 66. *el* 3. *n.* 17. *de appell.*
Card. Iacobat. *tract. de conſ. lib. 10. art. 1. ſub n* 8. *tom.* 12.
part. 1. fol. 351. Ever. optimè *in locis legali in loco de tan-
quam num. 8. verſic. ſextò fault fol.* 696 multa adducens
in propoſitum Eſcacia *tract. de appellat. quaſt. 8. à n.* 60.
& *num.* 92. & comprobatur ex eo, quod dicit Bartol.
*in l. 1. §. ſi quis in appellatione. ff. de appellat. & in l. ſi
quando n. 1. Cod. eo tem.* Franch. *in rubric. num.* 38. *de
appellat.* Barbatia *tract. de praſtant. Cardin. quaſt. 1. n.* 32.
tom. 13. *part.* 2. Henr. Boër. *ſingula, 9. titul. de appllat.
fol.* 203. *tom.* 1. Guido Papæ *tract. de appellat. quaſt.* 36.
num. 33. *tom.* 5. *fol.* 58. Craveta *de antiq. temp. rubrica an-
tiquum in praſcriptione ſub num.* 34. *tom.* 17. Bræde do-
rius *tractatu de appellat. p. 1. titul.* 10. *verbo Regibus. co-
lum.* 167. Eſcac. *de appellat. quaſt. 16. limit. 5. n.* 9. Contar.
in l. amica limitat. 3. n. 11. *Cod. ſi de moment. poſſ. fol.* 270.
Ruginell. *tract. de appellat. §. 2. cap. 2. num.* 19. dicentes,
quòd Rex ſententians tanquam Comes, appellatur 233
ad Ducem, vel alium ſuperiorem Comitis, & idem
de Duce judicante uti præſide, quia quando una per-
ſona gerit vicem duarum, poteſt ab eadem, ad ean-
dem appellari.

Prout quando judex à quo, gerit etiam vicem ju- 234
dicis ad quem, qualis eſt legatus in partibus, qui ex
privilegio habet facultatem cognoſcendi etiam cau-
ſas appellationum interpoſitarum ad Papam, & ſic ap-
pellans à legato, poſt ad eundem redire, tanquam
judicem ad quem; ita Felin. *in cap. gratum ſub num.* 10.
limit. 8. *de officio delegati.* Aufrer. *in addit. ad Ca-
pell. Tholoſ. deciſ.* 194. *an pars gravata, ſub n. 4. fall.* Eſcac.
de appellat. q. 17. limit. 2. n. 66. Ant. Gabr. *commun. conc.
lib. 21. de appell. concl. 2. limit. 8. n.* 22.

Cujus rei rationem ibi. Iterum aliam reddunt ratio- 235
nem Doctores ſuperiùs citati communiter cum gloſſa
relatis, quia quando Prælatus adeſt ut ordinarius ju-
dex, ſemel uſus eſt juriſdictione, ac ideo iterum de
cauſa non poteſt cognoſcere, ne dentur duo gradus in 236
una & eadem perſona, & juriſdictione, contra text. *in
cap. ſecundo, de conſuetudine lib. 6. & l. eos, Cod. de appel-
lat. cum vulgatis*, ſed Epiſcopus in hujuſmodi electioni-
bus aſſiſtit ut Prælatus, & non ut Canonicus, tenet ex-
preſſè Nicolaus Garcia *de benefic. d. p. 5. cap. 4. num.* 244.
ergo actus juriſdictionales, & in quibus judicialis pro-
ceſſus requirendus, eſt in prima inſtantia, ad ipſum dum-
taxat, vel ejus Vicarium pertinere debebit dumtaxat,
cùm tunc ab ipſis actibus emiſſæ appellatio ni ſibi non
pertineat

pertineat cognitio, ex d. juribus. Et hanc opinionem aliis ad eam applicatis fundamentis, veram reputat, & reſol vir Nicolaus Garcia *loco proximè citato à n. 14. cum ſeqq.* ubi etiam reſpondetur ad illam difficultatem, quæ reſulat ex eo, quòd electio ſimul pertineat ad Epiſcopum, & Capitulum, quod ex hoc non poſſis inferri ad actus juriſdictionales, ut latè per eum.

Quod ſcire, non parvi eſt effectus, nam cùm ſolet frequenter appellationem emitti à declarationibus hujuſmodi habilitatis, qualitatis, & recuſationis, ac ſimilium, & cùm pro ejus delatione aditur Curia ſuprema, conſtito de defectu juriſdictionis, qui facit nullitatem rectè declarant, vim fieri, & reponi, vel ſaltem tertium genus.

237 Unum porrò in hac materia ſcire eſt neceſſarium, in quo paſſim advocati errant conficientes appellationes, quibus inſerunt aliquas objectiones, crimina, vel defectus contra perſonas eligentium; eligendi, ſeu electi, non attenta, imò neglecta forma tradita *à c. ut circa 4. in ordine de electione lib. 6.* qui ita diſponit: ut circa electiones, poſtulationes, & proviſiones Eccleſiaſticas, viam malitiis (prout eſt poſſibile) præcludamus, ne diutius periculosè vacent Eccleſiæ, vel perſonatum, dignitatum, & aliorum Eccleſiaſticorum proviſio differatur, edicto perpetuo providemus; ut ſi quando aliqui electionibus, poſtulationibus, vel proviſionibus ſe opponunt, proponendo aliqua contra electionis, poſtulationis, ſeu proviſionis formam, aut perſonam eligentium, vel electi, ſive illius, cui erat proviſio facienda, ſive facta & propter hoc contigerit appellari, appellantes in inſtrumento publico, ſeu literis ſuper appellatione confectis, omnia, & ſingula exprimant, quæ in formam intendunt objicere, vel perſonas, coram perſonis authenticis, au perſona, quæ ſuper hoc teſtimonium perhibeant veritati, corporali præſtito juramento, quod credunt ea, quæ ſic exprimunt, eſſe vera, & poſſe probare, *&c.*) qui inſuper ad alia pergit. Eadem etiam conſtitutio expreſsè renovatur, declaratur, extenditur, & confirmatur aliis pluribus canonum decretis, ex text. *in cap. is qui 19. in cap. qui contra* 20. text. *in cap. conſtitutio 41. de electione lib. 6.* text. *in clem. conſtitutionem ut circa de electione*, ejus etiam meminit, & decidens Rota *deciſione 261. de exceptio & 269. de appell. in antiq.* Doctores communiter *in l. 1. ff. de lib.* & poſt Everar. & Doctores infrà citandos, Nicol. Garcia *de benef. 3. p. cap. 3. à num. 72. cum ſeqq* ubi plurimos allegat.

238 Adeò ut præfatum juramentum de neceſſitate requiritur, ut fiat corporali tactu Evangeliorum, non autem aliter ſatisfit illius conſtitutionis formæ, & intentioni. ita expreſsè per jura probant communiter gloſſæ, & Doctores in eis. Doctores etiam expreſsè, præcipuè Iaſ. *in l. 1. ff. de liberis & poſth.* gloſſ. *in clem. 1. de hæret. not.* Anton. Corſetus *in ſingularibus ſuis, ſing. 270.* Everar. *in locis legali loco ab effectu eorum, quæ ſimul requiruntur ad ea, verſiculo; hinc etiam eſt quod ſi ad validitatem Eccleſiæ, &c.* aliàs juramentum aliter præſti-
239 tum nullum eſt, & non valet, ut ultra ſupradictos probat gloſſ. 1. *in princip. §. item ſacra de pace juramento firm.* Bartol. *in authent. ſacram. puberum n. 7.* Bald. *n. 7.* Salicetus *colum. 2.* & alii poſteriores ibi ſequuntur, *C. de reſcind. vend.* Anton. Gab. *commun. concl. lib. 2. tit. de minoribus, concl. 5. à n. 34.* ubi latè declarat complures ad id adducens *c. laudabile*, ubi Abb. *in 2. nota. de frigi. & malefic.* Simoncel. *in tractatu de decretis lib. 3. titul. 8. n. 187.* ubi poſt alios dicit, de conſuetudine hodie non ſervari tactum Evangeliorum, vel aliarum ſacrarum Scripturarum, ut ſtatim dicemus; qui quidem, & Ant. Gabriel latè proſequuntur hunc articulum, & materiam, præcipuè reſpectu minorum juramento firmantium alienationes, ubi requiri de jure juramentum corporale, ut Simoncellus ubi proximè.

240 De conſuetudine tamen non requiritur tactus Evangeliorum, vel ſacrarum Scripturarum; ſed ſufficit tactus cujuſcumque libri, vel tabulæ, ſecundùm gloſſam *in authentica juſjuran. quod præſtatur ab his, verbo quatuor, & in §. item ſacram.* gloſſ. 1. *titulo de pace jura. fir.* Immola *in cap. cùm contingat, de jurejur.* Abb. *in c. fraternitatis, verbo & adverte.* & ibi Felin. *verſiculo in gloſ. fin.* Abb. *in c. 1. fin. 2. de not. de jur. calum.* Guid. Papæ *q. 55.* Iacob. Butr. *in d. authent. ſacram. puberum in 3. q.* & ibi Alber. Roſſa. & ibi Bald. & Salic. *3. q.* Iſernia *in §. item ſacram.* Alberi. *verſic. in hac gloſſ.* & ibi Præpoſ. & Afflict. *num. 21.* Anton. Gabriel *lib. 2. commun. concluſ. tit. de mino. concl. 5. n. 36.* ſequitur Simoncellus *d. tract. de decretis lib. 3. tit. 8. num. 188.*

241 Quæ conſuetudo limitatur, ut procedat, quando in diſpoſitione requiritur juramentum corporale, ſecus verò quando jura expreſsè dicunt, quod interveniat tactus Evangeliorum, Petr. de Ancharan. *in d. c. ut circa, verſiculo item nota.* Cardinal. *in clem. 1. §. porrò in 4. q. de hæreti.* Felin. *in d. c. fraternitatis, loco proximè allegato*, ſequitur Anton. Gabriel *d. concl. 5. n. 37.* quæ nota ad intellectum *d. c. ut circa*, & aliorum.

242 Quæ iura procedunt non ſolùm in electionibus, ſed generaliter in proviſione beneficij, ut eis patet expreſsè, hinc igitur deinceps præ oculis habe illius conſtitutionis formam, quando aliquos defectus, vel crimina contra aliquem oppoſitorem, vel conferentem velis objicere, quia vidi periclitari tres appellationes emiſſas in tribus electionibus Doctoralium; cùm ad hanc noſtram Curiam ſupremam pro earum delationibus proceſſus adducti fuero; nam cùm ad obtinendum auxilium Regale, principale fundamentum ſit appellatio, illa verò quæ peccat in forma, nulla eſt, & pro infecta, ſeu non emiſſa habetur, facillimè juſtéque vim non fieri declarabitur, juxta ea, quæ inferiùs dicenda ſunt 3. parte cap. 9. à principio.

243 Hæc tamen conſtitutio non ita abſolutè procedit, quin aliquas limitationes patiatur, quarum ſeriatim nonnullas annectam. Et prima ſit, conſtitutio felicis recordationis Gregorij Papæ prædeceſſoris noſtri edita in Concilio Lugdunenſ. formam exprimens, ſecundùm quam ab his, qui in electionibus, poſtulationibus, ſeu proviſionibus ſe opponunt, debeat appellari, locum ſibi non vendicat, niſi ſolùm cùm in his extra judicium appellatur; quando verò in judiciis in hujuſmodi negotiis appellari contingit, anteriora jura (cùm per eam mutata non fuerint) obſervari oportet. Ita præſcriptis verbis probat text. (in declarationem *cap. ut circa*, edictus) *in cap. conſtitutio 42. in ordine eodem tit. de electione*, qui, ut vides, diſponit, quando in proviſione beneficiorum proceditur propria natura retenta, & ſic extrajudicialiter, etiam procedat *d. cap. ut circa*, ſi autem lis cœpta eſt, & proceſſus formatus, tunc appellatio, & objectio formantur à jure communi.

244 Secundò limita, ut præfatæ conſtitutionis forma nec excuſatur in opponendis prædictis defectibus, & criminibus contra perſonas electi, eligendi, vel eligentis aut formam electionis, ille, qui aliàs non aſtringitur ad præfatorum defectuum probationem, vel quia ſint defectus notorii, vel reſultantes ex confeſſione partis, vel ex ſententia, juxta text. *in cap. fin. de cohabitatione cleri, & mulierum*, vel quia aliàs legitime probati ſunt, text. *in clem. conſtitutionem §. fin.* ibi, probationem tamen factam ſuper his per adverſarii confeſſionem, vel aliàs legitimè, non infirmat, *&c.* (vel quando non opponenti, ſed adverſario incumbit eorundem probationis onus, ita probat Bonicontus *in tract. de appellat to. 5. inter tractatus noviſſimorum Doctorum num. 26. verſiculo ſcire autem debes*, & iterum & meliùs inferiùs *verſic. 4. quæro an ſufficiat*, ubi alios ad id allegat.

245 Nam cùm ad evitandas calumnioſas exceptiones, requiratur illa forma juramenti continentis, quod

credunt ea, quæ ſi exprimunt eſſe vera & ſe poſſe probare, *&c.* ut ex d. juribus conſtat, in ſupradictis caſibus nimirum ceſſare, quoniam licèt forma ſpecifica ſit adimplenda, & non per æquipollens, juxta notata *in l. ff. de liberis, & poſth.* tamen quando forma requiritur propter certum finem, & certum effectum, ſequuto fine, &
246 effectu, per equipollens ſatisfit formæ, & principali legis intentioni, ita tenet Rota apud Farinacium *deciſione* 272. *à numero* 19. ubi plures authoritates adducit. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 12. *ſecundo tomo quæſt.* 12. *à num.* 35. *uſque ad* 39. ubi infinitos allegat.

247 Aliam etiam limitationem deduces ex text. in *dict. clem. conſtitutionem*, ubi de materia apud repetentes, & gloſſam ibidem, alias plures, & declarationes, ſeu annotationes ad præfata jura poteris exactiùs videre apud D. Boniconrum *in d. tractatu de appellat. per tot.* qui integer dumtaxat continet hujuſmodi appellationes in beneficialibus cauſis, ubi de materia multa invenies, ultra gloſſas, & ordinarios in d. juribus, ibid. Bunicont. *in quæſt.* 2. *verſic. ad quæſtiones igitur veniamus*, reſolvit poſt alios, quòd ſi ſic appellans omiſerit d. formam in caſibus, quibus tenebatur ea uti, licèt ſi intra terminũ ad appellandum, non poteſt aliam appellationem iteratò proponere, ſervando formam in ea, quia jam ex
248 prima adverſario erat jus quæſitum, juxta text. *in d. clem. conſtitutionem §. penult.*

249 Nunc & illud, de quo jam vidi dubitari examinemus; an oppoſitor ad beneficium vacans, ſive curatum, ſive ſimplex, qui ſe intra terminum edictorum oppoſuit, & dum intra illud voluerit ire ad ſe ſubjiciendum examinationi, ei legitimum impedimentum ſupervenit, ut locum examinis adire non potuerit, vel in itinere, vel ob aquarum inundationes, vel quia aliàs ei tranſitus fuit impeditus, puta, propter peſtem, aut gravi infirmitate eſt detentus, & is, vel ejus procurator petit dilationem ab ordinario, & à denegatione appellationem emiſit, an ei deferendum eſſet, omniaque poſtmodum ſubſequuta, attentata reponenda; declarandum ſit in ſupremo prætorio per viam adiso violentiæ, in quo brevibus affirmativè reſpondetur.

250 Nam licèt declaratio Cardinaliũ circa d. c. 18. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform.* in hæc diſponat: Epiſcopos, vacante Eccleſia propoſuit edicta ex hoc capite, & infra decem dies quatuor comparuerunt, qui adſcripti fuerunt juxta formam Concilii; ſed in die pro concurſu, & examine deputato; ex ipſis quatuor duo tantùm comparuerant, qui examini ſe ſubjecerunt, & idonei reperti ſunt; dubitatum fuit, an examen prædictum ſubſiſtat, ex quo duo alii adſcripti non fuerunt examinati, congregatio cenſuit, ſubſiſtere, quia verba Concilii intelliguntur, quatenus veniant ad examen, alias in poteſtate unius eſſet nolle venire, impedireque, ne ulteriùs procederetur, *&c.*

251 Tamen eadem Congregatio ſuper eodem decreto, *verbo per edictum publicum*, ita quærit, an uno comparente, poſſit prorogari terminus, & proponi aliud edictum; Congregatio cenſuit, aliud edictum non eſſe proponendum. Sed ille, qui comparuerit, examini ſubjiciendus, & ſi idoneus repertus fuerit, eidem beneficium eſſe conferendum, niſi qui deſcripti fuerint excuſent ſe legitimo impedimento detineri, quominus valeant ad concurſum accedere, tunc enim poterit Epiſcopus legitimè terminum prorogare, *&c.* (cujus etiam mentionem fecit Nicolaus Garcia *de benefic.* 9. *part. c.* 2. *à num.* 214.

252 Et ita Concilium Compoſtellanum Provinciale *actione* 2. *decret.* 32. loquendo in proviſione præbendarum Doctoralis, & Magiſtralis, in hæc diſponit (nullus tamen ad electionem de eo faciendam admittatur, niſi ad examen prædictos actos publicè fecerit, aut morbo ſontico laboret, quem ſufficienti teſtimonio coram Epiſcopo, aut ejus Vicario comprobaret tenetur.)

Igitur ubi adeſt legitimum impedimentum, termi- 253
nus competens prorogandus eſt, quoniam legitimè impedito non currit tempus, *l. ut perfectius* Lud. *de anna. excep.* Craveta *conſil.* 271. *vol.* 2. Monoch. *conſ.* 38. *num.* 35. *volum.* 1. Riminald. *conſ.* 21. *n.* 29. *lib.* 1. Ripa *in tractatu de peſte in* 3. *p. quæſt.* 6. Hieronym. Previdon. *in eodem tractatu de peſte, verſic. videmus.* Pariſius *conſ.* 143. *colum.* 1. *vol.* 4. Caſſador *deciſione* 1. *de dilat.* Caputaq. *deciſ.* 73.
part. 2 hinc impeditus reſignatarius propter legitimum 254
impedimentum excuſatur à publicatione facienda de beneficio ſibi reſignato, Roma *conſ.* 433. Felin. *cap. cum dilecti colum.* 2 1. *num.*, 13. *de reſcript.* Sarner. *de publicand. reſign. quæſtione* 13. *num.* 2. Rebuff. *in eadem regula.*

Et legitimè impeditus excuſatur à contumacia, ſi citatus intra terminum non ierit. Butr. *in cap. cum dilectus num.* 26. *de dolo* Boër. *deciſ.* 40. *n.* 4. idem Boër. *conſil.* 60. *num.* 1. *lib.* 10. Pedem. *deciſ.* 20. Socin. junior. *conſilio* 156. *num.* 2. *vol.* 4. Bertran. *conſ.* 15. *num.* 12. *colum.* 2.
nam impeditus non dicitur negligens, *c. quia diverſita-* 255
tem, de conceſſione præbendæ. Staphileus *de literis gratia ſpect. tit. de variis modis.* Bæza. *num.* 53. & impedimentum excuſat à mora. Alb. *in tract. ſta. q.* 12. *n.* 1. Ducõas *regula* 199.

Ac ideo propter impedimentum receditur à forma. 256
Pariſ. *conſ.* 32. *num.* 11. 14. *&* 15. *& conſ.* 13. *numero* 35. *&* 31. *volum.* 2 Cravet. *conſil.* 12. *num.* 2. Burſat. *conſ.* 74. *num.* 253. *volum.* 1. nec impeditus videtur formæ, ac legi contravenire. Jaſ. *in l. ſi quis num.* 7. *ff. de juriſd. omn. jud.* Eguid. Boſſ. *in pract. crim. de carceribus fidejuſſor. num.* 47.

Igitur cùm legitimè impedito omnia ſibi, ſint jura
reſervata, ut ex citatis, & citandis apparet, ſecunda di- 257
latio ei danda eſt, & hæc regulata per impedimentum, & ad id tantùm, in quo in prima fuit impeditus, *l. admonendi verſic. quibus ſolis*, & ibi Iacob. & B. 2. *colum. de jurejur.* Alexan. *ibi* 3. *nota.* Buttiga *in cap. ultra tertiam de teſtibus.* Paul Caſtren. *in l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs te, ff. de verb. oblig.* Bartol. & Alexand. *in l fin ff. de feriis*
Lanfr. *in cap. quoniam contra verbo dilatione, de probatio.* 258
quia tempus impedimenti non computatur in termino ex ſupradictis; ideo regulare eſt, ut dilatio brevis patiatur appellationem, *cap.* 1. *de dilation.* Ioan Andr. *in c.* 1. *de dilat.* Bartol. *in l.* 2. *ff. de re jud.* Bald. *in l.* 2. *C. de Epiſc. audient.* Bartachi. *in reperto. verbo dilatio peremptoria intelligitur. verſ* 14. & multo magis à denegatione ejus licita erit appellatio, Fulgoſ. *conſ.* 165. Card. Tuſc. *concluſ.* 339. *num.* 4. *tom.* 2. quibus adde ea quæ dixi ſuprà 2. part. cap 1. Et quoniam cùm ex conſilio &
motu proprio declarationibuſque Congregationis ſu- 259
prà, non ſit ad examen deveniendum, niſi ita demum tranſacto termino edicti, intra quem iſte legitimè impeditus mediante impedimento reperitur, in forma conſilii peccatur ad ulteriora procedendo eo excluſo, de impedimento conſtito, ac propterea nulliter, & ſic licebit appellare.

Et in terminis noſtræ quæſtionis tenuit Rota in una 260
Calaguritana beneficii de Brantevilla 8. Martii 1604. ubi cum quidam P. ſe oppoſuiſſet ad quoddam beneficium patrimoniale vacans, & accedens ad ſe ſubjiciendum examini, fuit prohibitus ingredi in civitate Calicat. eo prætextu, quòd eſſet ſuſpectus de peſte; & cùm per ſuum procuratorem peteret dilationem competentem, fuit ei denegata, à quo appellavit; & ordinarius ad ulteriora procedendo contulit cuidam oppoſitori beneficium, ac eum in poſſeſſionem immiſit. & cùm dubitaretur, an dicta acta geſta poſt appellationem eſſent attentata, & nulla, fuit affirmativè reſolutum; quam referens ſequitur Hieronym. Gonzalez *gloſſ.* 9. *in annot. n.* 183. & ita etiam in hoc Galleco Senatu vim fieri, declaratum fuit in quodam beneficio curato

curato de Nigran. Diœceſis Tudenſis, ex hoc eodem
impedimento, de quo in deciſione relata, & ita te-
nendum eſt, dum aliàs omnis omnino dolus abſit, &
fraus.

261 Quod declara, ut hæc reſolutio procedat dummo-
do ſic impeditus revocationem prætendens, intra ter-
minum edictorum ſe oppoſuerit, ut conſtat ex decla-
ratione, *ibi*, niſi qui deſcripti fuerint, excuſent ſe le-
gitimo impedimento, *&c.*) ut conſtat *ex d. deciſione*, &
Gonzal. *ibi*.

Secundò declara, dummodo impedimentum fuerit
262 probatum, & conſtiterit ordinario, ut probat d. Conci-
lium Provinciale Compoſtell. *d. actione* 2. *decreto* 32.
(aut morbo ſontico laboret, quem ſufficienti teſtimo-
nio coram Epiſcopo, aut ejus Vicario comprobare te-
neatur, *&c.*) probant etiam Caputaq. *deciſ.* 71. *part.* 2.
& l. ultim. §. *illum*, *C. de tempor. appell. l. in excep. ff. de proba.* Abb *in c. plerumque r.* 6. *de reſcript. & in cap. tranſ-
miſſa*, *n.* 6. *de præſcription.* *& in cap. ſuſcitatus de reſcr.*
Angel. *in l. ejus num.* 2. *C. quorum appellat. non recipiun.*
Decius *conſ.* 554. *n.* 6. Pariſius *conſil.* 108. *num.* 11. *volum.*
4. *deciſ. Pedem.* 9. *n.* 4. Curtius *in l. admonendi n.* 280. *ff.
de jurejuran.* Corneus *conſ.* 56. *lib.* 1. Oldrad. *conſ.* 60. *col.*
1. *num.* 4.

263 Debet tamen, qui vult prætextu impedimenti ſe ad-
juvari, duo probare, ſcilicet; quòd impedimentum fue-
rit tale, ut illud removeri non potuerit, *l. ſed etſi* §. 2.
ff. ex quibus cauſis major. Decius *conſ.* 677. *n.* 4 Socinus
junior *conſ.* 76. *num.* 79. *volum.* 1. Craveta *conſilio* 270.
num. 2. Gonzadi *conſ.* 38. *n.* 11. & eſt Doctorum commu-
nis opinio; quia regula vulgaris eſt impedimentum
non excuſare, cùm poſſet removeri, Bartol. *in l. ſed etſi*
§. 2. idem *in l. quibus diebus*, ubi Socin. ſenior. 3. *not. ff. de
condition. & demonſt.* cum aliis à Menoch. *de arbitr. ju-
dic. caſu* 118 *& conſ.* 1101. *n.* 16. *vol.* 1. impedimentum
264 propriè eſt, cum evitari non poteſt, non aliter. Paril.
conſ. 67. *n.* 64. *vol.* 5. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 11.
tom. 2. *q.* 13. *num.* 29.

Secundum, quod debet probare, eſt; impedimen-
265 tum allegatum fuiſſe cauſam immediatam non facien-
di illud de quo quæritur Innocen. *in cap. tranſmiſſa de
præſcript.* ubi Felinus *n.* 7. Decius 557. *colum.* 2. Craveta
conſ. 151. *n.* 22. Boëtius *deciſ.* 40. *num.* 4. Menoch. *dict.
caſu* 128. *ad fin.* Caputaq. *deciſ.* 72. *n.* 5. *part.* 2. *& n.* 7 re-
266 fert ita deciſum fuiſſe in una parochiali Toletana pri-
ma Junii coram Achille de Graſſ. & ſic non ſatisfacit
ſimpliciter probare impedimentum, ſed debet quis
probare diligentiam ſuam, quam fecerit pro illo remo-
vendo, *l. qui commeatus*, ubi Bart. *ff. de re milit.* text. *in
cap. fin. de electio.* Alex. *conſ.* 4. *lib.* 2. Afflictis *deciſ.* 29.
num. 1. latè Contard. *in repetitio. l. diffamari*, *n.* 117. *Cod.
de ingenuis, & manu.* Rebuff. *in tract. de execut. num.* 48.
Cevallus *conſ.* 304. *n.* 123. Crotus *conſ.* 181. *n.* 24. *lib.* 3.
Natta *conſ* 258. *n.* 6 & ita fuiſſe reſolutum in Rota in
d. Parochiali Toletana teſtatur Caputaq. *d. deciſ.* 72. *p.* 2.
& ita etiam fuit reſolutum in una Lucanen. Abbatiæ
coram Thom. de Thanis 16. Martii 1556. teſte Puteo
deciſ. 8. *ſub rubrica de reſtitut. in integ.* ex ratione ſcri-
pta, quia non dicitur quis aliquo modo impeditus, ſi
impedimentum poteſt removeri.

267 Qualia autem ad hæc dicantur legitima impedimen-
ta, vide text. *in l.* 2. *cum ſuis* §§ *ff. ſi quis cau. dict. l. qui
commeatus*, *ff. de re milit. cap. fin. de elect.* latè Maſcard.
de proba. concl. 884. optimè per Menoch. *de arbitr. ca-
ſu* 118. *per tot.* meliùs & magis ad longum Flamin. Pa-
riſ. *de reſign. benef. lib.* 11. *num.* 2. *q.* 13. apud quos, quæ-
cumque quæſieris, circa impedimentorum materiam,
invenies ad refectionem, ultra ſuprà relatos.

268 Cæterùm circa prædicta nota, quòd ordinario in
proviſione parochialium ob ejus, & animarum pericu-
lum, & præcipuè vacantium in menſibus reſervatis im-
pedito danda eſt dilatio multum taxata, & moderata,
neceſſaria tamen, & minor, quàm ſi in aliis cauſis con-
tingeret impedimentum allegatum; tum ea ratione
periculi, de quo ſuperùs, tum etiam quia parochialium
vacantium in menſibus reſervatis, debet fieri concur-
ſus ab ordinario intra quatuor menſes à die vacatio-
nis, ſeu ſaltim habitæ notitiæ, & infra illoſmet qua-
tuor menſes, mitti literas commendatitias, ſeu fidem 269
approbationis Romano Pontifici ſignificare, aliàs cor-
ruit proviſio, ut conſtat *ex d. conſtitutione motu proprio
Pii. V. verſiculo ac illarum etiam quarum collatio*, *&c.* ut
fuit reſolutum in una Toletana beneficii 28. Novemb.
1578. quæ eſt in impreſſis deciſio 481. *pag.* 1. *diverſ.* &
tradunt Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 9 *n.* 107.
Hieronym. Gonzal. *d. menſ. alter. gloſſ.* 6. *n.* 131. *cum ſeqq.
& ſuprà num.* 111. *cum. ſeqq* & quando alicui actui ge-
rendo, ſeu celebrando terminus appoſitus eſt; dilatio 270
à judice parti aſſignanda, ita limitanda, & regulanda
eſt, ut actus principalis tempeſtivè & perfectè cele-
bretur, & ne pereat; ita probant eleganter Bart. & om-
nes, *in l.* 1. *ff. de glande legenda.* Menoch. *de arbitr. judic.
diſt. caſu* 118. *num.* ... & probatur text. argumento *in l.* 2.
§. *omnes*, & ibi Petrus de Su. *ff. de judiciis*, & notat *in
l. quoties*, *C. de precibus Imper. offer.* Speculator *titulo
de dilatio. verſiculo nunc videamus, verſic. ſed numquid.*
& Bartol. *in l. fin. de dilat.* Bertachi. *in verbo dilatio no-
va*, *verſic.* 38. *& verſicul. dilatio etiam*, *verſ.* 49. quibus
addes quæ nos 4. *part. c.* 13. *à n.* 62.

Sed jam ille me invocat, qui jam tranſacto termino 271
edictorum ſe opponit, petens admitti ad examen, &
concurſum, cum jam deſcriptis, tamen nondum per-
fectum, & non admiſſus à denegatione emittens ap-
pellationem; an ſi ei non deferatur, vim fieri declare-
tur. Pro cujus reſolutione unum ſuppono; quòd ille,
qui ſe opponit poſt terminum ab edicto deſignatum,
re tamen integra, id eſt, ante factum & peractum exa-
men, utique ſit omnino cum deſcriptis admittendus,
ut cenſuit ſancta congregatio in his verbis: An occur-
rente vacatione beneficii in concurſu providendi, ad
quod intra terminum in edicto præfixum plures ſint
oppoſiti, ſi dicto termino elapſo, alter ſuperveniat re
integra, debeat admitti? Congregatio Concilii cen-
ſuit, re integra, eſſe utique admittendum.) juxta quam,
& alias Rotæ deciſiones, ita reſolvit Hieron. Gonzalez
de altern. gloſſ. 9 §. 1. *num.* 113. *cum ſeqq.* & poſt longam
hinc inde diſputationem, multa adducens ita pariter
reſolvit Nicol. Garcia *de benef.* 9. *part. cap.* 2. *à n.* 200.
ubi ad literam refert deciſiones Rotæ inhærentes præ- 272
fatæ declarationi Congregationis; dicentes, ut ad hoc
æquitas, & favor Eccleſiæ ſuadere videtur, cujus inte-
reſt plures oppoſitores concurrere, ex quibus poſſit
eligi commodior, juxta text. *in cap. de quibus* 20. *diſt.
cap. noſcitur in fin. de his quæ fiunt à Prælato.* Cæſar de
Graſſis *deciſ.* 2. *num* 10. *de jurejuran.* nec cæteri oppo-
ſitores deſcripti poſſunt conqueri, cum principaliter
agatur de re, & utilitate Eccleſiæ, quia edicti termi-
nus non præfigitur, ut poſtea alii nequeant admitti, ſed 273
ut ſciatur, non eſſe ampliùs expectandum, pro quibus
etiam facit Concilium Provinciale Compoſtel. *actio-
ne* 1. *decreto* 3. cujus verum intellectum aſſignat Gar-
cia *ſuprà n.* 204. *& ſeq.* ubi etiam aliis, quæ in oppoſi-
tum afferuntur, ſatisfacit.

Igitur cum forma Concilii Tridentini *d. cap.* 18. ſit, 274
ut edicta proponantur, ut omnes illi, qui velint ſe op-
ponere admittantur, & omnes, qui velint, ſe examinari,
& deſcripti fuerint, examinentur, ut conſtat ex d. con-
ſtitut. *motu proprio*, & declarationibus Cardinalium, &
iſte comparens re integra, intra limites ſit Concilii
conſtitutus; ſequitur, ut à ſibi denegata admiſſione, &
proviſione, tanquam nulla, & ſtricta, eo quòd peccatur
in forma; appellationi ſit interpoſitæ deferendum. Et
hanc opinionem ut poſſit ab hujuſmodi admiſſionis
denegatione appellari, loquendo in parochialibus à
principio

principio quæſtionis, tenet Nicol. Garcia *de benef. d. 9. part. cap. 2. num. 206. prop. finem.* eandem eſſe opinionem comprobat Gonzalez *d. gloſſ. 9. in annot. num.* 185. qui pariter poteſt intelligi in Parochialibus, tum quia ſe refert ad gloſſ. *num.* 115. ubi de his loquitur, tum etiam ex ratione modo tradita à nobis, & in hoc caſu commodius erit, tertium genus violentiæ concedere, nempe; reponendo attentata, & admittendo oppoſitorem, vim nullam eſſe; ſin minus ita fiat, vim eſſe deferendum, ac reponendum.

Et pro perfectione hujus materiæ circa illud, quod in ſeconda concluſione ſuperiùs tradita, qua firmavimus; appellationem interpoſitam in beneficiorum ſimplicium proviſione, in contradictorio judicio & judi-
275 cialiter per ſententiam diffinitivam facta; habere utrumque effectum: nunc quærere libet: an conſuetudo in aliqua Eccleſia vigens, poſſit contrarium operari, ita ut debeat ſuſtineri. Hanc quæſtionem latè tractarunt Lancelot. Robert. *de attent.* 2. *part. cap.* 12. *limit.* 48. Gonzalez *ſupra à num.* 211. Perez de Lara *de anniver. & cap. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 13. Rota *deciſ.* 1155. 3. *p. lib.* 10. *diverſ.* Nicol. Garcia *de benef.* 9. *part. c.* 4. *a n.* 27. reſolventes unanimiter, hujuſmodi conſuetudinem exequendi ſententias virtute earum, & mittendi in poſſeſſionem Capellaniæ, ſeu cujuſvis alterius beneficii ſimplicis, illos, in quorum favorem latæ ſint; eſſe omnino validam, & tolerabilem, quam revera ſtare, & de ea legitimè conſtiterit; quia tunc ceſſant attentata, & ita fuiſſe deciſum in Rota in una Pamphilonen. Parochiali 16. Iunii, anno milleſimo quingenteſimo nonageſimoſeptimo, teſtatur Gonzal. *ſupra*, & in alia Compoſtellana, de qua Garcia *d. n.* 29. cùm ſat ſit talis conſuetudo laudabilis ad evitandum præjudicium, imminens Eccleſiæ periculum ex diurna vacatione; *cap. ſi Apoſtolica* 35. *de præbend. lib.* 6. *cap. quam ſit* 6. *c. ut circa* 4. *de*
276 *electione lib.* 6. *cap. nuper defectu cap. cùm inter univerſas de electione in decret. cap. poſtquam* 50. *diſtin.* nam res publica læditur, ſi diu beneficia vacant. Ioan. Monach. *in c.* 1. *n.* 25. *de conceſſione præbendæ*, & ideo ſi pro hujuſmodi appellationis delatione Curia Regia adeatur, ſi ea actis apparuerit de hujuſmodi conſuetudine exequendi ſententias, vim nullam adeſſe; declarabitur, alios DD. citavimus in propoſito hac 1. *p. c.* 8. *num. fin.*
277 Pariter & idem dicendum eſt, & probandum in ſtatuto ſeu conſtitutione Synodali, diſponente hujuſmodi diffinitivas ſententias executioni mandandas, ut Lancelor. *de attenta.* 2. *p. cap.* 12. *limit.* 48. *num.* 7. Hieronym. Gonzalez *ſuprà num.* 213. Nicolaus Garcia *d. c.* 2. *n.* 30. & pluries ita ſenſiſſe Rotam, cujus deciſiones referunt: teſtanturque ipſi, dummodo talis conſtitutio Synodalis, ſeu ſtatutum foret authoritate Apoſtolica confirmatum, ſeu confirmata, aut longo tempore obſervata. ut probat Gonz. *ibi num.* 214. *& ſeq.* quidquid cenſeat Garcia *d. num.* 31. *ad fin.*
278 Qui tamen in hoc libenter conveniunt, ut ſtatuti, vel conſtitutionis diſpoſitio debeat eſſe clara, non dubia, nec turbida, ſed claré diſponens *ex Rota deciſione*
279 *ibi per eos*, ſufficit tamen ſi ſublata fuerit appellatio per verba æquipollentia, ut puta, quòd denegetur au-
280 dientia in agendo, & deferendo, de quo nos hac 2. *p. cap.* 8. *per totum ſuprà*, vel quòd ſit remota contradictio, & omnis querela, ut poſt Bald. Franchum, Decium,
281 & alios, concludit Lancel. *de attent.* 2. *p. c.* 12. *limit.* 8. *n.* 4. *&* 5. vel ſi dixerit, quòd ſententia lata executioni mandetur, quamvis non declaret appellatione remota. Iaſ. *conſ.* 187. *circa primum ſub n.* 2. *ad medium, verſ. ſimiliter lib.* 1. Lancel. *d.* 2. *p. cap.* 12. *limit.* 53. *n.* 63. an autem hujuſmodi Synodalis conſtitutio, ſeu ſtatutum clara dicentur, ſi diſponatur per dictionem (ſtatim) vide latè per Gonzal. *d. n.* 216. *& ſeqq.* ubi cum Rota & rationibus ibi negativè reſolvit, de quo nos alibi, ubi quid verius ſit, diximus 5. *p. cap.* 7. *à n.* 39. *cum ſeqq.*

Hujus etiam farinæ eſt, an appellatione pendente 281
ab hujuſmodi ſententiis diffinitivis, latis in proviſione beneficiorum, & Capellaniarum, dicetur attentata executio, & poſſeſſio, & cætera poſtmodum geſta, quando fundator Capellaniæ, & beneficii removiſſet appellationem, in fundatione. Et dico quòd non, quia fundatoris diſpoſitioni omnimodo eſt ſtandum, ut ſcilicet, non obſtante appellatione, ſententia lata exequatur abſque reatu violentiæ, ita in terminis reſolvit Lancelot. *de attenta.* 2. *part. c.* 12. *limit.* 8. *n.* 7. quem ſequuntur Gonzalez *d. gloſſ.* 9. *n.* 216. & Garcia *d. num.* 31. *ad fin.*
nam fundator beneficii in fundatione poteſt apponere 283
quaſcumque voluerit leges, & conditiones. *cap. præterea ol* 2. *de jure patron. cap. quanto de cenſibus*, & Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 5. *& ſeſſ.* 22. *cap.* 9. *de reformation.* Rota *deciſion.* 2. *de teſtam. in antiq.* Rochus de Curte *de jure pat. verbo pro eo quod, n.* 25. *& ſeq.* Rota *deciſ.* 1. *de præbend. in novis.* Ioan. Gutier. *conſ.* 1. *n.* 2. *& conſ.* 2. *n.* 1. benè Navarr. *in conſ.* 8. *de præben. incipit, Eccleſia collegiata.* Caputaq. *deciſ.* 290. *part.* 2. Lambert. *de jure patron. lib.* 1. *q.* 6. *prin. à n.* 49. *& per totam.*

Illud tandem ad materiam hujus capitis reſtat ſcire, 284
an per appellationem emiſſam ab actibus extrajudicialibus, negotium fiat judiciale, & litigioſum, vel quando poſt ejus interpoſitionem litis pendentia inducatur; & facit difficultas, quia cùm per appellationis interpoſitionem non inchoatur proceſſus, nec ſuper appellationem, ſed eſt quoddam præparatorium ad illum, Bartol. poſt gloſſam *in l. invitus* 2. *colum. in princ. verſiculo oppono* 3. *Cod. de procura.* Bertach. *verbo appellatio*
dicitur ſub num. 10. *ad medium*, imò & ipſa commiſ- 285
ſionis, & reſcripti impetratio, eſt actus extrajudicialis, Rota *deciſione* 6. *ſub num.* 2. *verſiculo & quia reſcripti impetratio non eſt actus judicialis, ſed extrajudicia-*
lis. Felin. poſt alios *in cap. quoniam contra ſub num.* 8. *de* 286
probationibus, item nec datio apoſtolorum eſt actus judicialis. Rota *deciſ.* 82. *& deciſ.* 88. *de appellat. in antiq.* Hieronym. Gonzal. *de menſ. altern. gloſſ.* 9. *in annot. n.* 22 *&* 23. Hinc eſt, ut in difficultate propoſita variæ ſint contrariæ, atque diverſæ opiniones, quas ad longum videre poteris per Lancel Robert. *de attent.* 2. *p. cap.* 4. *lite pend. in præfatione num.* 187 *uſque ad n.* 107. ubi quin-
que ad id refert opiniones. Illud tamen eſt apud om- 287
nes indubitatum, ut per appellationem extrajudicialem impetrationem reſcripti ſeu commiſſionis, & citationem ejus virtute legitimè exequutam, lis dicatur pendere, & res effici litigioſa, deſinatque actus extrajudicialis eſſe, ut & hæc etiam deduces ex his, quæ latè ipſe Lancelot. poſt alios loco proximè citato *à num.* 28. *cum pluribus ſeqq.*

Advette denique, quòd cùm actus extrajudicialis 288
non dicatur lis introducta, nec pendere, ut notant communiter Doctores *in cap. de electione lib.* 6. Lambet. *de jure pat. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 2. *prin. art.* 3. *n.* 3. *& per totum, & art.* 6. *n.* 3. Lancelot. Robert. *de attent.* 2. *p. c.* 4. *in præfatione n.* 275. poſt alios quos ipſe allegat, & nos etiam di- 289
ximus *ſuprà ad prin. hujus capitis*, ſic nec actus extrajudicialis, vel declaratio interrumpit præſcriptionem regulæ de triennali, Puteus *deciſione* 174. *num* 4. *&* 5. nec
ullam aliam præſcriptionem interrumpit denuntiatio, 290
aut proteſtatio extrajudicialis, *l. alienam, ff. pro emptore, cap. nihil de præſcriptio.* ubi latè Felin. *n.* 5. & idem Felin. *in cap. illud ſub. n.* 17. *verſiculo decimaquinta concluſio eodem titulo de præſcription.* Franciſcus Balb. *in tractatu de præſcriptio.* 3. *part.* 6. *part. princ. quæſt.* 4. *n.* 18. *&* 19. *cum ſequentibus*, ubi multis aliis modis declarat
Gonzalez *ſuprà num.* 33. *&* 34. ex quo ego dum ali- 291
quando in hoc tribunali dubitatum fuiſſet, an decretum ordinarium, quo utuntur ſupremi ejus auditores in adimenda vi illata, ſive in perſonis ſæcularibus, ſive Eccleſiaſticis, ſive in prophanis, ſive in ſpiritualibus, & Religioſis, ut videre eſt de ejus natura apud Rodriq.

de annuis reddi. lib. 1 *.cap.* 17 .cujus & mirificum,& longum libellum confecit doctiſſimus, & prædeceſſor ſimus Lincen. Alvarus de Pax de Quinones meritiſſimus olim hujus Regalis,& ſupremæ Curiæ Senator ampliſſimus, poſtea in Valliſoletana Cancellaria Auditor, vel dum ipſius cognitio pendet, interrumpat præſcriptionem; reſpondi interrogatus, quòd non, ex proximè dictis, juncto eo, quòd in præfato decreto non proceditur judicialiter, ſed extrajudicialiter, per modum extraordinariæ, & extrajudicialis defenſionis, ut per Rod. *ſuprà*, & Doctores ab eo citatos, & eſt notiſſimum apud nos,& maximè,quia hoc decretum nullum gerit præjudicium, nec quoad poſſeſſionem, nec quoad proprietatem, ut ex ejus conceptione detegitur, ibi *conſienta de no le moleſtar,&c.ſin perjuyzio & de ſu derecho, aſſi en poſſeſſion como en propriedad*, & hoc jure utimur. Hactenus de actibus extrajudicialibus, alios autem nonnullos poteris videre in duobus his proximis ſequentibus capitibus.

292 Unum tamen obiter eſt notandum, quòd ut memorabile mirum in modum intulit,& exclamant Maranta & Veſtrios ſtatim citandi, quòd in cauſis beneficialibus appellatio extrajudicialis vim citationis habet, adeò ut appellatus comparere tenetur coram judice ad quem,abſque alia aliqua citatione, aliàs in ejus contumacia procedi poterit, in quo & non paucos decipi, ſpectantes, & putantes iterum citari debere, ideoque in judicio ſui copiam facere neglecti, lis abſque contradictore agitur, facileque appellans obtinet, ſicque pluries ſe in Romana Curia deciſum vidiſſe, teſtatur ipſe Maranta *in praxi 6.part. prin. verſiculo & quandoque appellatur num.* 258 *&* 279*.fol.* 1501.eleganter poſt eum Aut. Cravet. *in additio. ad praxim Veſtrii lib.* 3 *.c.* 7. *n.* 4. poſt Abb. *in cap. cùm ſit Romana n.* 10. *de appellat.* & per eundem Marant. Eſcacia *de appellat. quæſt.* 17. *amplias.* 16. *à num.* 44. Philip. Franc. *in c. bon. memoriæ* 51. *ſub. num.* 17. *verſiculo ſed concludo ſic,de appellat.* Greg. Tholoſa. *tract. de appellatio. lib.* 2. *cap.* 11. *ſub num.* 3 *verſicul.* 2. *differentia fol.* 86. & quòd hujuſmodi appellatio extrajudicialis in beneficialibus habeat vim citationis,& devolvat cauſam ad Curiam tenet Rota, teſte Capuiaq. *deciſ.* 35. *appellaverat n.* 1. *part.* 1. Achilles de Graſſis *deciſ.* 14. *petebat. n.* 2. *de appella. & deciſ.* 5 *.aliàs* 231. *appellatio extrajudicialis num.* 1. *&* 2. *de appellatio. fol.* 106. Sarnerius *de triennali q* 54. *vol.* 4. *in fin.* Gratian.

293 obiter *diſceptat. forenſ. tom.* 2. *c.* 66. *ſub n.* 38. ubi tractans, an & quando appellatio extrajudicialis inducat litis pendentiam, ex Sarnerio excipit appellationes extrajudiciales in cauſis beneficialibus.

Quibus convenit, quòd appellatio extrajudicialis

294 non eſt propriè appellatio, ſed provocatio ſecundùm Innocent. *in cap. cùm ſit Romana num.* 1. & Abb. *n* 21. *in fin.* & rurſus ipſe Abb. *in cap. bona memoria* 51. *n.* 5. *&* 8. Decius *num.* 20. *in ſecunda differentia, de appellat.* Cæſar Contard. *in leg. unica limit.* 15 *.num.* 3. *Cod. ſi de moment. poſſeſſ.* & ex hoc provocatio hæc, ſive appellatio extrajudicialis cùm proponatur in judicio, cauſa non cœpta,ſed ante illam,ut ſuprà diximus, ideo dicitur provocatio ad cauſam incipiendam. Innoc. *in dict. cap. cùm ſit Romana* 5 *.ſub n.* 1. Abb. *num.* 21. *in fin.* Ioan. Ferrar, *tract. de appellat. cap.* 3. *num.* 17. *tom.* 5. *folio* 64. &

295 eſt veluti prævia ad litem incipiendam,ideo habet vim citationis,tenent Geminia. *in cap.* 2. *num.* 5 *.verſicul. nota incidenter, de appellat. in* 6. Gregorius Tholoſa. *tractat. de appellat. lib.* 1. *cap.* 11. *ſub num.* 3. *verſiculo prima differentia fol.* 86. Eſcacia *de appellat. quæſt.* 2. *num.* 34. *n.* 39.

296 *&* 46. ubi quòd quando provocatur ab actu partis, appellatur ad judicem ipſius partis ſuperiorem; quando autem à judice extrajudicialiter procedente, appellatur ad ſuperiorem ipſius.

297 Et iis adde, quòd licèt appellatio judicialis non interponatur à gravamine de futuro, ſed de præterito, vel præſenti illato, extra ea quæ latè diximus ſuprà c. 2. à prin. 2. p. extrajudicialis tamen interponi poteſt à gravamine de futuro, quo, ſcilicet, quis timet gravari, Philip. Franc. *in cap. bona memoria, ſub num.* 16. *&* 17. *verſic. ſed concludo* 11. & idem Franch. *in d. c. conſuluit el* 2. *ſub num.* 4. *verſic. quod autem ſit*,& iterum *in c. dilecto* 63 *notab.* 7. *verſicul de quo tamen, de appellat.* Natta *conſ.* 616. *approbo in fin. num.* 14. Eſcacia *de appellat. q.* 2. *n.* 43. Cæſar Contard. *in l. unica limit.* 25 *.ſub n.* 2. *C. ſi de momen. poſſeſſ.* & nos diximus ſuprà d. c. 2. à num. 39. & ſufficit etiam, quòd hæc extrajudicialis appellatio non propo- 298
natur à præcedenti gravamine, ex cauſa vera & legitima, prout in judiciali; ſed ſufficit quòd cauſa ſit veriſimilis & probabilis, Eſcacia *ibi proximè num.* 41. Franch. *in d. cap. bona memoria ſub n.* 7. & ibi Decius *ſub n.* 17. *notn. ultim.* Felinus *in cap.* 1. *ſub n.* 3 *conſideratione* 2. *de appellat.* Gregor. Tholoſa. *tit. de appell. lib.* 1. *c.* 16. *v.* 8. *differentia.* 6.

CAPUT XIV.

A decretis Ordinarii, putà, ſuper alienatione rerum Eccleſiaſticarum, donatione jurispatronatus,& ſimilibus appellationi interpoſitæ, an ſi non deferat judex, vim faciat.

SUMMARIUM.

Decreta judicis ſunt actus extrajudiciales, n. 1.
Decreta ſuper alienatione rerum, aut Eccleſiæ, aut minoris extrajudicialiter abſque alterius citatione, eſt extrajudicialis informatio, n. 2.
Idem & in delegato, cui dirigitur commiſſio, ut ſi informet de utilitate ad alienandum, n. 3.
Teſtes pro ſola inſtructione judicis, & ejus animi motu ſine partis citatione poſſunt recipi, n. 4.
Informatio pro judicis inſtructione nullam habet formam judicii, n. 5.
Informationis ſummaria receptio ſuper infamia delicti ad effectum relaxandi mandatum de perſonaliter comparendo, eſt omnino extrajudicialis, n. 6.
Ad informationem pro inſtructione judicis, & ejus animi motu, teſtes non jurati recipiuntur, n. 7.
Teſtibus non juratis poteſt credere judex deputatus ad conferendum beneficium cum clauſula (ſi idoneum inveneris) n. 8.
Ex teſtibus non juratis informatur conſcientia judicis, num. 9.
Teſtes requiruntur jurati, ſi princeps mandat alicui, ut ſe diligenter informet, n. 10.
Decretum ſuper alienatione rei Eccleſiæ aut minoris, & ſuper tranſactione, aut confirmatione alicujus actus, &c. eſt extrajudicialis, n. 11.
Decreta judicis in quibus caſibus ſint neceſſaria, & quomodo in eis procedatur, remiſſive, n. 12.
Extrajudicialis actus non recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 13.
A decretis ſuper alienatione, &c. appellationi non eſt deferendum, ut ſuſpendat, n. 14.
Ab inſinuationis donationis decreto appellari non licet, num. 15.
Ab inſinuationis decreto donans appellare non poteſt, n. 16.
Decretum in judicio eſt interlocutoria, n. 17.
Decreta ſuper alienatione,&c. non ſunt interlocutoria, ſed vim actuum obtinent, n. 18.
Decreta ſuper alienatione, &c. nullius ſunt præjudicii, ſed ſemper intelliguntur abſque tertii præjudicio, n. 19.
Confirmatio non tollit defectum rei confirmatæ extra confirmationem, n. 20.
Decreta ſuper alienatione, &c. non impediunt, ut aliter poſſit contra eam venire, n. 21.

Decreta

Decreta ſuper alienatione, &c. non tranſeunt in rem iudicatam, n. 22.

Solemnitates, & decreta ennuntiata in alienatione rerum Eccleſiaſticarum probant, donec de contrario doceatur, n. 23.

Solemnitatibus enuntiatis in ſpecie per tabellionem ſtatur, licèt non in genere, n. 24.

Solemnitatum ennuntiatio per iudicem in ſpecie an requiratur, vel in genere an ſufficiat, n. 25.

Executio non impeditur ob modicum præjudicium, n. 26.

Decreta ſuper alienatione, &c. expenduntur per modum voluntariæ juriſdictionis, n. 27.

In his, quæ voluntariæ ſunt juriſdictionis judici permittitur innovare, n. 28.

A facto mere voluntario appellatio non permittitur, num. 29.

Decreta ſuper alienatione, &c. expedita in contradictorio iudicio recipiunt appellationem, n. 30. & 31.

Actus voluntariæ juriſdictionis per comparitionem contradictoris efficiuntur contentioſi, n. 32.

Aſſertioni executoris ſe informaſſe de utilitate Eccleſiæ pro alienatione ſtatur, & pro ejus decreto præſumitur, num. 33.

Dummodo tempus proceſſerit, quo veriſimiliter capi potuit extrajudicialis informatio, n. 34.

Vel dummodo contrarium non probetur, n. 35.

Executor ſuper alienationis utilitate ſi non adeſt contradictor poteſt ſine citatione procedere, etiamſi adſit clauſula (vocatis vocandis,) n. 36.

Executor ſuper alienatione, &c. cum clauſula (citatis citandis) eſt mixtus, ſi adeſt contradictor, & cujus intereſt, eſt citandus, n. 37.

Executoris ſuper alienatione proceſſui facto, & formato abſque tamen alicujus citatione, quia nullus adeſt contradictor, nec ad id tenetur, an ſit ſtandum, n. 38.

A confirmatione donationis aut conceſſionis juriſpatronatus, appellationi non deferens ordinarius, an vim faciat, n. 39.

Juriſpatronatus donationi ſi ordinarius non præſtet aſſenſum, poteſt per ſuperiorem ad id compelli, n. 40.

Ab eo licet tunc appellare, n. 41.

Confirmatio donationis juriſpatronatus recipit appellationem, ſi fiat cum legitimo contradictore, n. 42.

Executor datus pro confirmatione donationis juriſpatronatus procedit extrajudicialiter, & tunc ab eo non appellatur, n. 43.

Secus ab eo procedente judicialiter, n. 44.

HÆc quæſtio licèt ejuſdem ſit farinæ & materiæ, cujus & eſt proximè antecedens, quoniam tamen ſpecialem requirit mentionem ejus & nos ſequimur appetitum, in
1 cujus implementum ſuppono; quòd omnia iudicis decreta ſui ſunt natura actus extrajudiciales, in quorum diſpoſitione, ac interpoſitione judex extrajudicialiter procedit; ita affirmant Decius *in rubric. de judiciis in decreta lectura 1. num. 4. & lectura 2. n. 5.* ſequitur Paz *in praxi 1. tom. annotatione 1. de judicio num. 9.* dicentes decreta judicis ſuper prædiis minorum, vel Eccleſiarum diſtrahendis, pro exequendis ſententiis contra eos latis; eſſe actus extrajudiciales, ac præterea nec eis convenire judicii deffinitionem, de quorum decretorum natura tractat Bald. *in l. ne quicquam, §. ubi decretum, ff. de offic. proconſulis, & leg.* Matthæus de Afflictis *deciſ. 261.*

2 Et propterea in eorum expeditione, ac interpoſitione non adhibetur cauſæ cognitio judicialis, ſed extrajudicialis informatio tantùm abſque alicujus citatione ut probat celebris doctrina Abb. Panorm. *in eleganti conſ. 41 incipit, videndum. num. 1. ante fin. verſic. ex quibus omnibus part. 1,* quod conſilium commendat Decius *conſ. 341. n. 12.* Capicius *deciſ. 16. n. 4.* Puteus *deciſ. 452 lib. 2.* & Rota in una Raguſina Emphyteuſis. 20. Junii 1578. quæ habetur 1. *p. diverſ. deciſ. 479.* & præfatam Abbatis doctrinam iterum canonizavit Rota in una Laodicen. prætenſi cenſus coram Orano 10. Jan. 1596. ut teſtatur Hieronym. Gonzal. *in reg. de menſ. 6. 7. proæmia. n. 233.* ejus etiam meminit, & movet Rota in *deciſ. 166. ſub. n. 7. & 8. p. 2. diverſorum.*

Et cùm hoc demus in judice ordinario, meliùs & 3
commodiùs præmittendum eſt in delegato: cui reſtrictæ juriſdictionis poteſtatis ſemper interpretationem faciamus, ac ideo delegatus, cui aliquis actus extrajudicialis committitur, eadem poteſtate in eo uti debet, qua uteretur committens, ut in his terminis probat Abb. *in d. conſ. 41.* propterea delegatus cui Papa committit, ut ſe diligenter informet de utilitate Eccleſiæ, & ſi repererit in evidentem utilitatem Eccleſiæ cedere alienationem, eam confirmet, ſeu licentiam alienandi concedat, ſatis eſt, ut adhibeat cognitionem extrajudicialem abſque citatione, & pro ejus decreto præſumitur abſque proceſſu, maximè ſi aſſeveretur adhibuiſſe cauſæ cognitionem, ſeu ſe informaſſe, ut ex eodem Ab. conſilio ultra ſuperiùs citato probat Hieron. Gonzal. *ſuprà*, & optimè determinavit Rota in d. Raguſina Emphyteuſis, & in una Anconitana terrarum de anno 1577. & in una Romana devolutionis 20. Maii 1582. quæ eſt 636. *n. 1. & 4. p. diverſorũ*, & in alia Averſana Tenimenti, 15. Februar. & 15. Maii 1582. quæ eſt in impreſſis 716. *n. 4. d. 1. p. diverſor.* Ex quibus conſtat cavendum eſſe à Rotæ deciſione, cujus ſuprà meminimus, dum innuere videtur, non ſufficere extrajudicialem informationem rerum Eccleſiæ ſecundum conſtitutionem Paulinam, niſi in reſcripto [ſi in evedentem] illi derogetur; & ſpecialiter concedatur facultas extrajudicialiter ſe informandi, cui ſtandum non eſt, cùm tot deciſionibus contrarium ſit deciſum, authoritatibus vallatum, & ex infrà dicendis apparebit.

Et cum ut vides, in hujuſmodi decretis procedatur 4
extrajudicialiter, nimirum, ut partis citatio nulla requiratur, quia hic agitur de ſolo ſuperioris formando animo, & ſatisfaciendo propriæ judicis conſcientiæ, in quo articulo illa inter Doctores immutabilis regula, quod teſtibus receptis pro informatione, & inſtitutione judicis, aut curiæ; poſſunt ſine dubio abſque partis citatione recipi, & examinari. Bal. *in l. 3. §. ſi tibi col. 2. verſ. ſed pone, juncto verſ. ſed an iſta compulſione debeat pars citari, ff. de condictionib. ob turp. cauſam*, ſequitur Alber. de Malet. *in tract. de teſtibus, c. 7. poſt. 28. 38. & ſeqq.* Et reddunt rationem, quia hæc informatio, & inſtructio Curiæ; ſeu judicis; non habet in ſe 5
formam judicii, vel proceſſus. ideo citationem non requirit Angel. *de maleſic. in verb. quod ſoma publica n. 11* ubi quod cauti judices antea quàm forment inquiſitionem, recipiunt informationem à teſtibus inſcriptis, non citata parte, ne poſtea dicant contrarium, quod & ante eum dicit Salicet. *in fin. l. in fin. C. d. de qu.* Marſil. *in l. de unoquoque n. 75. verſ. dicas tamen. ff. ne re iud. & poſt. n. 8* & Bonifac. de Vitai. *in clem. 2. n. 89.* Maranta *de ordine judic. 6. p. memb. 1. rubr. de citatio. n. 20.* Maſcar. *de probat. lib. 1. in præfatione q. 5. n. 39. & lib. 3. concl. 1366. n. 6.* & ita ſervari etiam in ſtatu Eccleſiaſtico teſtatur Flam. Contar. *in tr. de executione ſententia cap. fin. n. 175. & in pract. interrog. reorum ſ lib. 3. c. 3. n. 61.* Bertazzo, *conſ. 553. n. 4. verſ. 2. dato lib. 2.* videnda etiam, quæ in hunc ſenſum poſt alios congerit Mareſc. *variar. reſol. lib. 2. c. 1. n. 151.*

Et hinc intelligitur doctrina, quam docuit Rota. 16. 6
ſub num. 1. de judiciis in novis, cujus meminit Gonzal. *in regul. de menſib. alter. gloſſ. 9. in annot. num. 24.* dicens, quòd informationis ſummariæ receptio ſuper infamia delicti, ad effectum relaxandi mandatum de perſonaliter comparendo, ſit omnino actus extrajudicialis, non judicialis, quam ex proximè dictis intelligere, & declarare poteſtis.

Quod

Quod & in tantum præfata doctrina eſt vera, & re-
cepta communiter, ut in hujuſmodi informatione pro
ſatisfactione, & inſtitutione judicis, ſeu ejus animo in-
formando teſtes recipi poſſint abſque juramento, quod
& generaliter verum eſt, ut per gloſſ. *in cap. 1. §. ſi duo in*
verſ. teſtamentum, de pace jur. firm. addition. ad Bart. *in l.*
jusjurandi in additione magna. verſ. quid autem informa-
tiones C. de teſtibus. Iſſ. *in l. admonendi, in 2. lectura, num.*
230. & ſeqq. & num. 263. de jur. juran. ubi infert, ad ju-
8 dicem deputatum ad conferendum beneficium, cum
clauſula (ſi eum idoneum inveneris.) quod poteſt tunc
credere teſtibus non juratis, quod idem & voluerunt
Addition. ad Abb. *in cap. tuis el. 3. in 1. additione litera*
A, verſ. item adde de teſtibus, Crotus *de teſtibus nu. 234.*
Maſcard. *de proba. lib. 3. concluſione 1362. n. 16.*
9 Nam ex teſtibus non juratis informatur conſcientia
judicis, ita docet Ripa *in leg. admonendi n. 197. de jur.*
jura. Romanus *ibi n. 99. verſiculo, ſed ſi non deponunt,* ubi
quòd teſtes non jurati recipiuntur, non ad plenam in-
formationem, ſed ad judicis informationem, Felin. *in*
d. c. tuis poſt. numerum 2. verſic. aliud eſt quando agitur
Campeg. *de teſtibus. regula 167. poſt verſiculum teſti ſi*
non fuerit juratus, in 7. fall. Cattelia. Cotta *in memorali-*
bus verſiculo teſti non jurato, ad finem verſ. notandum
eſt unus caſus, Socinus *in regul. 424. in 4. fallen.*
Hæc tamen ultima doctrina & concluſio de teſtibus
non juratis videtur non poſſe adaptari ad commiſſio-
nes, de quibus nos agimus ſuper alienationem rerum
Eccleſiaſticarum, & ſimilium, cum magis frequenter
ſoleant his verbis concipi; nempe (ut te diligenter in-
10 formes de utilitate, *&c.*) nam hic inſpectis, ſi his verbis
concipiantur, non procedit. Enimverò quando Prin-
ceps mandat alicui; ut ſe diligenter informet, tunc ne-
ceſſarium eſt juramentum in teſtibus, ut tenet Socin,
loco proximè citato, Blanc. *de judiciis num. 328.* practica
Conrad. *rubrica de teſtibus num. 11. & quando Pon-*
tifex. Monticel. *in reperto. teſtium, rubrica. jurare debet*
teſtis, fol. 127. colum. 1. verſ. 3. Alex. Sclatic. *in practic.*
judic. c. 16. n. 80. Maſcar. *de probatio. lib. 2. concr. 1362*
n. 14. & 15.
Cùm igitur appareat; eſſe actus extrajudiciales, pu-
11 ta; decretum ſuper alienatione rerum Eccleſiastica-
rum, & minoris, ut *l. 1. ob æs alienum C. de prædiis mi. l.*
qua tutores C. de admin. tuto. decretum quod interponi-
tur in tranſlatione rei ſtabilis minoris per Bald. *in leg.*
præſes. C. de tranſact. decretum ad confirmationem ali-
cujus actus, de quo Bald. *in l. non aliter C. de adoptio.*
idem *in l. 1. nequidquam §. ubi decretum ff. de officio pro-*
conſul. & legati col. 1. ſub verſ. ſexto. & verſ. decimo &
ultimo dicitur decretum, confirmatio, & iterum *n. 1. ad ſi,*
per textum *in l. in hac conſultiſſima §. penſ. verſ. decerni-*
mus. C. de teſtam. Matthæus de Afflict. *dec. 261. verſ. item*
decretum ad confirmationem actus, qui quidem per to-
tam illam deciſionem alia plurima decreta ſuper ali-
12 mentorum futurorum tranſactione, *juxta l. cum hi ff.*
de tranſact. & de decreto in inventario tutoris; decre-
tum inſinuationis, *&c.* conjicit in unum, ut per te vide-
bis, & de variis decretorum ſpeciebus, & in quibus ca-
ſibus locum habeant, & de ſingulorum natura, & mo-
do procedendi vide latiſſimè per Simoncellum *in ſpe-*
ciali tr. de decretis, & præcipuè *in præfatione*, ſunt ne-
ceſſariò regulanda ſecundùm naturam extrajudicia-
13 lium, & ſub ipſorum regulis continenda, dictantibus
ab actibus extrajudicialiter geſtis appellationem ſuſ-
penſivo effectu carere, ſecundùm gloſſam ab omnibus
receptam communiter, *in c. non ſolum de appellat. lib. 6.*
Abb. *in c. cum nobis. col. 5. de electione.* Philip. Franc. poſt
alios *in c. bona, col. 5. de appell.* ubi etiam Præpoſitus qui
de communi teſtatur, Guido Papæ *conſil. 138.* Rota *de-*
ciſ. 34. aliàs 144. licet de appel. in nov. Nicol. Milis *in re-*
pertorio verbo, attentata poſt appellat. fol. 30. Veſtr. *in*
praxi Romanæ Curiæ, lib. 8. c. penult. ut lite pendente. &
Salgado de protect. Reg.

iterum *de attent. ſup. n. 9. verſ. idem ſi poſt appellationem*
extrajudicialem; Gov. *in pract. quæſt. 24. n. 5.* Lance.
Robert. *de attent. 2. part. c. 12. limit. ...* & alii plures ab
eiſdem relati, & quos nos ſuprà in cap. præcedenti à
princ. & per totum diſcurſum congeſſimus.
Et in terminis, ut à præfatis decretis judicium, & eo- 14
rum expeditione non liceat appellari, & ſaltim quoad
hoc; ut ea appellatione non obſtante executioni de-
mandentur abſque reatu attentati, probant Nicolaus
de Afflict. *deciſ. 261.* in princ. cujus ſuperiùs memini-
mus, idem tenet etiam Marant. *de ord. judicio. 6. part. tit.*
de ſentent. n. 29. fol. mihi 524. licèt eorum neuter dictas
jam, & dicendas rationes conſideravit.
Et comprobatur, quòd à decreto inſinuationis dona- 15
tionis nullus poteſt interponere appellationem, ſcili-
cet, non conſanguinei, quia non gravantur, nec ex eo,
quod conſanguinei ſint donatoris, gravamen aliquod
recipere poſſunt, nam poteſt quis de re ſua liberè diſ-
ponere, *l. in re mandata C. manda.* etiam abutendo *l.*
ſed. & ſi §. conſuluit, de petitione hæredi. & judex ex illa
oſtenſione donationis nihil contra partem agit, ergo
cùm eam non gravat, non appellet, quod ſi fecerit, per-
peram appellaſſe diceretur, *l. 1. in prin. ff. de appell. rec. p.* 16
quia non habent intereſſe, nec donans appellabit, quia
donando actui conſentit. *l. generaliter §. 1. de rebus cre-*
ditis, quapropter nec iſte, nec illi appellare poſſunt ab
hoc decreto, ita Anton. de Canario *in tract. de inſinua-*
tione q. 2. ſequitur Rebuff. *in commentar. tract. de dona.*
inſinuation. art. 1. gloſſ. 1. n. 11. 2. part.
Deſuper comprobatur, quòd licèt decretum quòd à 17
judice in judicio interponitur, ſit vera interlocutoria
adeò ut quoquo tempore poſſit eam revocare, *ut in l. ſi*
opus ff. de operis novi nunt. & quod notatur *in leg. præ-*
ſent. Cod. de his qui ad Eccleſiam confug. & declarat Phi-
lip. Franch. *in c. cum ceſſante, col. 3. verſic. 35. decretum*
de appellatio fol. 73 Meliùs & latiùs Iſſ. *in l. nequicquam*
§. ubi decretum col. .. ff. de off. procon. Franch. de Areti.
in l. is ad quem ff. de acquir. hæred. & exactè explicat
Marant. *de ordine jud. 4. 6. part. tit. de ſententia num. 29.*
Pro quibus eſt text. *in l. qualem in fi. ff. de arbitr.* & gloſſ.
in §. ſi quis autem in auth. de hæreds. & falci. cujus red-
dunt exempla, ipſæ præcipuè Marant. tamen hæc, de
quibus nos agimus, decreta ſuper alienat. rerum Eccle-
ſiæ, vel minoris, confirmationis donationis, & ſimili, 18
quæ interponuntur à judice extrajudicialiter pro ſo-
lemnitate tantùm actus, & contractuum, adhuc non
ſunt verè interlocutoriæ, ſed ejus vim habent, quem-
admodum cæteri actus judiciales, ut de extrajudiciali
confirmationis decreto, ita declarant Philip. Franch.
in cap. conſtitutis el. 2. colum. 4. verſic. ao verò quia poſt
Hoſtienſ. & Immol. *ibi de appel.* exactiùs Lambert. *de*
jure patro. art. 4. 11. quæſt. princ. 2. p. lib. 2. Philip. Franch.
Garcia, & omnis *in c. fin. de electione, lib. 6* cum gloſſ. ibi
verbo, inanes quæ minoris effectus ſunt, cùm habeant
ſe reſpectivè reſpectu interloquutoriarum, quòd in-
terloquutoriæ habentes vim diffinitivæ, ac ideo que-
madmodum interloquutoriis appellatio non eſt licita
ut text. *in l. ante ſententiam, & l. ante ſententia tempus*
& Concilium Tridentinum *ſeſſion. 24. de reformatione,*
c. 20. pariter imò fortiùs in his decretis affirmandum
eſt.
Cæterùm qui iſta decreta nullius ſunt præjudicii 19
cùm ſemper intelligantur conceſſa cum clauſula, abſ-
que præjudicio tertii, ut de decreto confirmationis do-
cet Bal. *in l. 1. in princ. ff. de conſtitu. Principum.* Andreas
Barbaſ. *conſil. ſcripſit penult. col. p ſt conſilium 103.* Ale-
xand. *4. part.* Barthol Socinus *conſil. 164. viſ. Bulla Bo-*
nifacii verſic. ſed ad hanc objectionem in 3. p. & hinc eſt,
ut confirmans nihil novi dat, & ſi aliter actus aliquem
patiebatur defectum ultra confirmationem, poſt eam
etiam intelligitur durare, & afferri, ita Bald. *in c. dudum*
de decimis, ubi Abb. *n. 11.* dicit hanc eſſe hujus vocabuli

(confirmatio) ſignificationem, ut quod firmum erat
20 confirmetur, & ideo firmitas debet præcedere confirmationem, ſequitur Alexan. *in conſilio* 122. *&* 32. *vol.* 4. Craveta *in conſilio* 425. *&* 78. Petrus Surdus *deciſ.* 289. *n.* 8. *&* 9. quibus alios concordantes congeſſit *conſ.* 47 *num.* 19.

21 Et ideo quandocumque de læſione, & præjudicio doceatur, reponuntur, & revocantur, ut in minore probat text. *in cap.* 1. *de integ. reſti.* Covar. poſt alios latiſſimè *lib.* 2. *vari. c.* 17. *à num.* 2. per multas columnas plures referens, tenentes, quod quantumcumque adhibeatur decretum, & ſolemnitates in alienatione rerum immobilium minorum, & Eccleſiarum, non impeditur eiſdem, ut ſuo jure, & reſtitutionis remedio utantur, probata læſione, & damno; prout aliàs etiam adverſus contractus authoritate tutius, vel curatoris celebratos poteſt reclamare, ſi ſe læſum putaverit, ut latè per Joannem Mauricum *in tractatu de reſtitutione in integ. cap.* 143. poſt alios.

22 Nam cùm iſta decreta ſunt actus extrajudiciales, ubi interponuntur non tranſeunt in rem judicatam, quia nec ſunt ſententiæ, nec acta judicii, nec continent condemnationem ſeu abſolutionem, ut ſuprà latiſſimè, *c.* præcedenti diximus, & evidenter probabilibuſque rationibus, & authoritatibus verum reſolvimus, nec interveniunt in vim judicii, ſed in vim cujuſvis alterius ſolemnitatis alicujus contractus, ſeu actus, prout teſtis, tabellio, præſentia conſanguineorum, licentia patris, *&c.* ac ideo nihil mirum, ut illæſum, & integrum jus intereſſe, & præjudicium putantium, juxta text. *in leg. & ſi præſes* ibi. Et ſi præſes provinciæ decreverit alienandum, vel obligandum pupilli ſurbubanum, vel ruſticum prædium; tamen actionem pupillo ſi falſis allegationibus circunventam religionem ejus, probare poſſit, Senatus reſervavit, quam exercere, tu quoque non vetaveris. *C. de prædiis*, & aliis rebus min. idem probat *l.* 1. *in fin. princip.* ibi manente pupillo actionem ſi poſtea potuerit probare, *&c.*

23 Et quamvis pro hujuſmodi decretis, judicum auctorantium in alienationibus Eccleſiæ rerum, & aliorum actuum, in quibus enuntiantur ſolemnitates interveniſſe, præſumamur, omnia ita fuiſſe ſolemniter acta: tamen hoc eſt interim, donec contrarium probetur. Feli. *in cap. quoniam contra num.* 27. *concluſ.* 7. & Decius *à num.* 187. *de probatio.* Alciatus *regul.* 3. *præſumptione* 10. Aimon. *de antiquit. tempor.* 2. *part.* §. 1. *à num.* 14. Ang. Gabr. *de ſententiis concluſ.* 5. *in princ. & num.* 31. *&* 38. Maſcard. *de probation. conc.* 487. *& concluſ.* 489. *& concluſ.* 1381. *num.* 21. Menoch. *de præſumptio. lib.* 2. *præſump.* 35. *à num.* 12. dicens magis receptum, ubi plures allegat. Idem etiam probant Simoncellus *de decretis lib* 3. *titul.* 8. *n.* 41. Achilles *deciſ.* 190. *alias* 2. *de decretis.* Puteus *deciſ.* 410. *lib.* 2. & Rota *deciſ.* 598. *ex n.* 3. *part. & deciſ.* 78. *n.* 34. *&* 36. *& deciſ.* 178. *num.* 4. *& deciſ.* 193. *&* 316. *num.* 7. *p.* 2. *diverſorum.*

24 Et quando ſolemnitates requiſitas, & cauſæ cognitionem adhibitam fuiſſe, & interveniſſe enuntiatur à tabellione, & exprimuntur in inſtrumento decreti nominatim, & in ſpecie, procedat etiam de doctrina, licèt ſecus ſit, quando in genere exprimuntur, ut tenent Pariſius *conſilio* 12. *num.* 58. *lib.* 2. *& conſil.* 85. *n.* 39. *lib.* 3. & Anton. Gabriel. Achilles, Rota, Menoch. Alciat. & alii relatis in lociis, Oldrad. *conſilio* 162. *num.* 4. Quando autem enuntiantur ab ipſo judice præfatæ ſolemnitates in Inſtrumento, & ſic quando inſtrumentum nomine judicis concipitur, etiamſi in genere non in ſpecie ſolemnitates cauſa legitima, & his cauſæ cognitionem adhibuiſſe, pro ejus decreto eſt præſumendum, donec de contrario doceatur, ut id conciliando duas opiniones contrarias in hoc, an ſit nominatim, vel ſuf-
25 ficiat in ſpecie ſolemnitatum enuntiatio facienda, ex pluribus Doctoribus comprobat Nicol. Garc. *de beneficiis* 11. *part. cap.* 2. §. 2 *num.* 229. *& ſeqq. & ſuprà à num* 121.

Igitur ubi parvum, imò nullum præiudicium genera- 26
tur, ſed integrum & perfectum ius maneat illæſum illud habentibus ſeu prætendentibus, nihil mirum, ut decreta non ſuſpendantur per appellationem ſubſequutam, imò ea pendente exequutioni mandantur, ea quæ communiter annotantur *in leg. unica quid ſi de moment. poſſ. fuerit appellatum*, & nos latè infra 3. p. maximè cum adſit iuris præſumptio, pro huiuſmodi iudicis decretis, quod eſt non paucum conſiderabile ad exequutionem eorum, quæ iudex ſtatuit, ut eſt videre per Rotam. *deciſione* 233. *aliàs deciſ.* 35. *de appellat. in novis* Caputaq. *deciſ.* 328. 1. *part. n.* 2. *& per totam.*

Deſuper, quoniam hæc decreta interpoſita ſuper 27
alienatione rei Eccleſiæ, aut minoris, tranſactione alim. adoptione, & ſimilibus expediuntur per modum voluntariæ iuriſdictionis, ut docet Felin. *in c. quoniam contra ſub. n.* 27. *verſic. ſeptima concluſ. de probation. l. ab ea parte ff. de probation. l.* 1. *ff. de offi. proconſulis, & leg.* cùm inter volentes tantùm, exerceantur & expediantur, *ſecundum dict. leg.* 1. & ibi gloſſ. *verbo contentioſam*, & ut inquit Bald. *in l. nequidquam* §. *ubi decretum verſ. tertio modo*, quòd decretum iudicis ob hoc ipſum dicatur permiſſio, vel diſpoſitio, condemnationem vel abſolutionem non continens, quod iſtud repetitur in iuriſdictione omnino voluntaria, ubi nemo eſt citandus, *ut in d. l. ab ea parte, & leg.* 3. §. *penult. ff. de bonorum*
poſſeſſio. Sed in his quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, 28
iudici appellatione pendente, permittitur innovare, tenet Iſſ. (qui meliùs illum tenet. Alexand. intellexit & interpretatus eſt) *in l.* 1. *verſiculo ſecundo & ulterius. C. de bonorum poſſ. ſecundum Tab.* ibi adde etiam Decium; quos referens in hoc ſequitur Bertachin. *in re-*
pertorio verbo appellat. pendente, colum. 2. *ad fi.* quoniam 29
à facto merè voluntario appellatio non admittitur, *l. ſi. de appell. recipi.* ibi, item quominus pignus vendere liceat appellari non poteſt. *& l. ex. conſenſu* §. *fin. ff. de appell.* faciunt quæ adducit poſt alios Lamberti. *de jure patron. art.* 2. *q.* 7 *princ.* 1. *p. lib.* 2. *fol.* 156. & quod ita tenendum eſt, licet Lancelot. *de attentat.* 2. *p. c.* 12. *ampliatione*; ſequutus contrarium tenuerit, nempe, in his, quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis licitè appelletur, nulla adducta ratione nec fundamento, ſed ex Alexan. & aliis moti omnes ex text. *in l.* 2. *C. de bon. poſt ſecundum Tab.* ſed ille text. nihil ſuæ intentioni probat, quia & poſſ. ex illo titulo ſit voluntariæ juriſd. ſua natura attenta, quia in non volentes expeditur; tamen quando comparet contradictor, jam deſinit eſſe voluntariæ & fit neceſſariò contentioſæ, ut dictum eſt, & notatur in *d. l.* 2. *per gloſſ.* & Doctores, & ſic in caſu illius text. comparens arguit de facilitate contra teſtamentum, & contra ipſum per ſententiam in contradictorio iudicio pronuntiatum eſt, & iudicialiter, ut ex adductis in hoc articulo apparet evidenter, ex tot efficacibuſque rationibus, quarum aliquam ſi præfati Doctores conſideraſſent, contrarium dixiſſent.

Et ex his, quæ hactenus dicta ſunt poteſt formare unam reſolutivam concluſionem, ut à decretis interpoſitis extraiudicialiter à iudice, ut in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, vel minoris, vel confirmando aliquem actum, & ſimiliter, appellationi emiſſæ iudex Eccleſiaſticus non deferens, nec vim facit.

Hæc tamen concluſio probabiliter limitatur, ut in- 30
telligatur prout loquimur, quando ſcilicet, decreta expedita ſunt extraiudicialiter, ut aliter ſit affirmandum, quando iudicialiter præſtantur cum contradictore, nam veriſſimum eſt, actus extraiudiciales effici iudiciales per comparitionem legitimi contradictoris opponentis ad illos legitimas exceptiones, ita ut tunc debeat omnino iudicialiter audiri, & de exceptionibus oppoſitis, in forma iudiciali cognoſci, adeò ut

actus

actui qui aliàs erat extrajudicialis ſui natura, per comparitionem legitimi contradictoris; efficiatur judicialis, & cauſæ cognitio adhibenda, ita exactiſſimè authoritatibus, validis, & rationibus, probavi ſuprà c. præcedenti à prin. ubi videre poteris, ubi etiam, quòd tunc eſt neceſſariò negotium per ſententiam diffinitivam terminandum. & ſic appellationi omnino locum fore quoad utrumque effectum devolutivum & ſuſpenſivū.

31 Quod in decreto confirmationis hanc diſtinctionem conſtituere expreſsè Philip. Franch. *in c. conſtitutus el. a. col. 4. verſiculo ſed certè melius loquendo in confirmatione. &c. de appellatio.* Hoſtienſ. Anton. de Butrio, *ibi*, & Joann. Andreas *in cap. avaritia, de electione, lib. 6.* idem etiam dicit Bertachi. *in reperto. verbo. confirmatio poteſt. ſub num. 80. ad medium.* allegat. Bald. *in additio. Speculato. de appellatio. verſicule pro diffinitiva.* Idem & latè probat Lambert. *de jure patro. in 3. art. q. princ.* a. *p. lib.* 2. idem Lambert. 8. 9. & 10. *art.* 1. *quæſt. princ. part. lib.* 2. & notant omnes, Abb. Felin. & cæteri *in c. fin. de præſumptio.* & alios plures citavi ad id ſuprà *d. cap.* ſuperiori.

32 Et his convenit, & illud, ut actus, qui ſunt voluntariæ juriſdictionis ſui natura, quando apparet contradictor, efficiuntur juriſdictionis contentioſæ, ut per tex. *in l. 1. C. de bonorum poſſ. ſecundum Tabul.* docent Odofr. Salic. & Palud. de Caſtro *ibi*, & Bald. *in §. ſi cauſa cognita ff. de bonorum poſſ.* Iſſ. *in d. l. 1. ſub. n. 3. verſic ſecundò pulchrius, & verſic. ſecundò & fortius*, & per ſententiam diffinitivam terminantur data copia actorum judicii eidem, quod ſecus eſt, quando nullus comparet contradictor in his actibus voluntariæ juriſdictionis, quia tunc nullius adhuc citatio requiritur, ut optimè advertit. Bald *in d. l. ne quicquam § ubi decretum verſ. tertio modo ff. de offi. præſ. prætoris & legati.* & prædictam doctrinam, etiam latè in executoribus probavimus, *c. ſuperiori* ſuccedit ad propoſitum noſtræ quæſtionis, ut delegatus, cui Papa committit, ut ſe diligenter infor-

33 met de utilitate Eccleſiæ, & ſi repererit in evidentem utilitatem Eccleſiæ cedere; alienationem confirmet, ſeu licentiam alienandi concedat eùm ſat ſit, ut ſe extrajudicialiter informet abſque citatione, ut ad principium hujus capitis probavimus, procedit, quando Papa ita ſimpliciter committit alicui, ut ſe informet, & tunc circa informationem ſtatur ejus aſſertioni, & pro ejus decreto præſumitur abſque proceſſu, Rota *deciſ. 716. n. 4. & deciſ. 160. num. 8. part.* 2. *diverſ.* Proſper de Auguſt. *in appendi. ad ſummam Bullarii, verbo, alienatio ſub numero 12. pagin.* 498. etiam ſi non appareat. Compoſtellanus *in c. Capitulum, num.* 25. *verſ. nunquid creditur, de reſcript.* Puteus *deciſ.* 144. *n. lib.* 2. Mareſcotus *variar. reſolution. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 15 2. dummodo tan-

34 tum tempus præceſſerit, quòd veriſimiliter præſumatur, potuiſſe extrajudicialis informatio per judicem exequutorem capi. Mareſcotus *ubi proximè. num.* 153. Achil. *deciſ. de pluis presbyter.* vel etiam dummodo con-

35 trarium non probetur, ſcilicet; nullam fuiſſe captam extrajudicialem informationem. & indagationem: ita tenuiſſe Rotam Romanam in una Spalen. canonic. 10. Aprilis 1606. coram Ludoviſio teſtatur Mareſcot. *ubi proxima dict. c. 1. n.* 154.

36 Quod non ſolum procedit, ubi non eſt clauſula (vocatis vocandis) vel & nullus eſt contradictor, ut per Puteum *deciſ.* 144. *n.* 1. & 2. ſed etiam quando in commiſſione adeſt clauſula (vocatis vocandis) nullus tamen eſt contradictor. nec qui debeat vocari, nam adhuc in his caſibus omnibus procedere poteſt exequutor delegatus extrajudicialiter, ut per Rotam in una Romana devolutionis 20. Martii 1580. quæ eſt 636. *n.* 3. & 4. 1. *p. diverſo.* & alias, quas allegat. Sequitur Nicolaus Garcia *de benef. in part.* 11. *c.* 2. *n.* 138. & 139.

37 At verò quando commiſſio ſit cum clauſula vocatis vocandis, quoniam cùm tunc faciat exequutorem mixtum, ut per Felin. *in cap. exhibita num. 4. de judiciis, & in cap. de cætero n. 10. de judic.* per ipſum & omnes *in cap. fi. de præſumptioni.* & per alios reſolvimus ſuprà *cap.* præcedenti à *num.* 48. cum ſequentibus, & tunc neceſſario intereſſe habens eſt citandus, & vocari debet, ſeu etiam aliàs adeſt contradictor, nam tunc omnino debet procedere in forma judicii contentioſè, formaſque proceſſus, & acta juris ordine ſervato requiritur receptio teſtium, & probationum ſuper veritate narratorum, de quo proceſſu debet doceri. & conſtare: Eguid. *deciſ.* 617. Puteus *d. deciſ.* 144. *n.* 4. Nicolaus Garcia *loco proximè relato, num.* 140.

Quid autem venit dicendum, ubi hujuſcemodi decreti interpoſitio commiſſa eſt cum prædicta clauſula (vocatis vocandis) qua, ut diximus, uti non debet, ubi nullus eſt, qui poſſit citari, ſi fortè ipſe exequutor delegatus formavit proceſſum, & recipit teſtes cum juramento & in forma judicii, de quo proceſſu conſtat, non tamen de partis citatione, nec alicujus vocatione, & apparet de decreto interpoſito à judice delegato, & exequuto; an ei ſit ſtandum, donec contrarium non probetur; & reſpondendum eſt affirmativè, ut colligitur ex Rota in una Averſana Tenimenti 15. Februarii & 5. Martii 158. quæ habetur in impreſſis *deciſ. 716. ad finem 1. part. diverſor.* Garcia *d.* 11. *part. c.* 2. *num.* 141. ubi citat ad id Oldraldum, Corneum, Covaruv, Hojedam, & alios. 38

Et ita ex hac limitatione, ſeu potiùs declaratione appoſita concluſioni ſuperiùs præmiſſæ in hac materia, aliam deducamus, & illam; ut appellationi interpoſitæ à decretis ſuper alienationis confirmatione, & ſimilibus, ubi proceſſum eſt judicialiter, & in contradictorio judicio; ſi judex Eccleſiaſticus ordinarius, vel delegatus non deferat, vim faciat.

Et ex his quæ hucuſque adducta ſunt facilè poteris abſolvere dubium unum de quo jam ſemel fui interrogatus, & conſultus: an à decreto confirmationis factæ ab ordinario ſuper donatione juris patronatus; appellationi emiſſæ non deferens, vis committatur. Circa quod ſuppono, quòd donatio, legatum, ſeu conceſſio juris patronatus facta a laico, vel clerico pio loco, non indiget confirmatione ordinarii, at donatio ſeu aliàs particularis conceſſio juris patronatus facta clerico, vel, laico recipienti nomine proprio, non valet, nec tenet niſi demum accedente conſenſu, ſeu confirmatione Epiſcopi diœceſani, de quo cum variis & multis aliis quæſtionibus, uſque ad refectionem invenies per Lambert. *in tractatu de jure patronat.* 2. *part. lib.* 1. per cunctos articulos & quæſtiones ejus à principio, & alibi paſſim etiam per Doctores. 39

Hinc ſuccedit, & poteſt, prout in cæteris decretis, de quibus ſupra, reſponderi, præſertim ex his, quæ de decreto confirmationis latè diximus; ut ſcilicet cum ſui ſit natura primæva attenta, actus omnino extrajudicialis, & voluntariæ, non contentioſæ juriſdictionis quia celebratur inter volentes, non invitos, & quia nedum eſt interloquutoria, ſed vim habens, & ad ejus ſimilitudinem inventum pariter, & eodem modo minimè ſit in hujuſmodi confirmationis decreto appellationi deferendum, quominus executioni actus confirmatus mandetur.

Nec omiſſa conſideratione parvitas nimis præjudicii & juris proprii conſervatio, quod ex decretis præcipuæ confirmationis hujuſmodi aſſolet, ut diximus jam, & quod in propoſitum ait Lambert. *ſuprà citato loco 9. art. 1. quæſt. princ. d.* 1. *p. d. lib.* 1. præcipuè *n.* 6 & *ſequentibus*, dicens, quòd quando aliquis laicus donat aliquam Eccleſiam, quam nec detinebat, nec jus patronatus in ea habebat, ut tunc ejus donatio, legatum, vel conceſſio non eſt in conſideratione; etiam ſi conſenſus Epiſcopi intercederet: & reddit ipſe rationem, quia nemo dat quod non habet, unde cùm iſte nihil dare

ſuſpenſione ab ſpiritualibus, quæ ligant animam, cujus non eſt naturæ noſtra ſuſpenſio, cum ea obſtante poſſit exercere omnia, divina officia miniſtrare, & recipere omnia ſacramenta; & ſicuti uſus pallii ſuſpenſio, & à Pontificalibus, quæ magis ſuſpenſioni ab officio videtur adhærere, & tamen ſuſpenditur per appellationem legitimè ſubſequutam, ſecundum Panormit. com-
225 muniter receptum *in dict. cap. ad hæc. primo notabilis.* ita cùm præfata jura in ſpirituali ſuſpenſione, cujus violatio inducit irregularitatem, procedant tantùm; ad noſtram ſuſpenſionem minimè eſſe trahenda tanquã diverſam, ſicuti nec ad illam, qua alicui interdicitur ingreſſus poſſeſſionis agri, vel beneficii, vel collationis ejus, vel aliorum actuum, qui non tangunt animam, in qua appellatio legitima ejus effectum ſuſpendit, ut & omnes notant communiter *in dict. §. fin. & d. c. ad hæc.* & firmant enim etiam Manuelis Rodriguez latiùs, ac utiliùs Navarr. *dict. conſ.* 8. concludentes appellatione non obſtante poſſe ſuffragium præſtare.

226 His & illud accedit, ſi contra volentem votare in Capitulo, objiciatur aliqua exceptio Incapacitatis, vel quævis alia excluſiva à ſuffragio, propter quam rejiciatur, ne tunc tempus labatur, quia fortè probationes præ manibus non ſunt; inquit Axeved. *in additio. ad Cur. Piſa. lib.* 2. *c.* 4. *n.* 11. alios referens in hoc caſu, admittendum eſſe ad ſuffragium cum clauſula; & ſi in quantum de jure valeat, nec nocebit comminationi, ſi poſtmodum certior fiat objectio, ut per Ab. *in cap. cumana de electione.* Cepola *cautela* 232. & idem Axev. *in l.* 2. *n.* 12. *& ſeq. tit.* 7. *lib.* 3. *recopil.* an ab eo quod fa-
227 cit, & decernit major pars Capituli, appellationi emiſſæ ſi non deferatur, vis fiat. Negativè reſpondent text. *in cap.* 1. *& cap. ex ore de iis, quæ fiunt à majori parte cap.* imò ea non obſtante, nec contradictione minoris partis, omnino exequendum eſſe, *ut in d. cap.* 1. ibi, appellatione remota prævalet ſemper, & ſuum conſequatur effectum, quod à majori, & ſaniori parte Capituli fuerit ſtatutum, *&c.* (*& in d. cap. ex ore*, ibi non attendentes, ſibi de jure non potuiſſe competere, ut per appellationem ob id interpoſitam, communem ordinationem Eccleſiæ impediret.) quod adeò procedit, ut etiamſi
228 probatio juſtificationis incontinenti offeratur, niſi obſtet executioni, tres, & elegantes reddit rationes Imola *in d. cap.* 1. *colum.* 1. *&* 2. & iterum *in cap.* 1. *cùm inter canonicas, colum. penult. in fin. num ſeqq. de electione,* contra Innocent. *in dict. cap.* 1. *prior,* quia in extrajudicialibus non fuit objectus contradictionis vel exceptionis legitimæ, etiamſi illius fiat oblata probatio: quia extrajudicialia non ſuſpenduntur appellatione, tum etiam, quia cùm procedendum ſit hoc caſu appellatione remota, tollitur facultas juſtificandi appellationem, per probationem oblatam ad impedimentum: tum etiam quoniam cùm ſit interim præſumptio pro facta à majori parte, nihil obſit d. oblatio, quas rationes comprobans Axeved. *in addit. ad. Curiam Piſan. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 12. ſequitur etiam aliis ad id citatis.

Sed quoniam in electionibus factis à Capitulo circa beneficia Doctoralium, Magiſtralium, & ſimilium, juxta Bullam Sixti IV. & motum proprium Leonis X. quas adducit ad literam Nicol. Garcia *de beneficiis,* 5. *part. cap.* 4. *à num.* 168. eaſque optimè declarat, & multa dubia frequentia circa earum præbendarum electiones agitat, & reſolvit, & ideo te ad illum. & per eum allegatos libenter remitto, quoties id neceſſitas ſuadeat.

229 Unum tamen non omittam, de quo jam non parum dubitari vidi, de controverſiis occurrentibus circa electiones hujuſmodi, nempe; an aliquis oppoſitor inhabilis, an concurrant in eo qualitates à jure illis requiſitæ, gradus, ſeu etiam ordinis, vel aliqua alia exceptio, ſeu ſubjectio, ſeu recuſatio oppoſita contra perſonas eligendi, vel electorum, quis ad cognoſcendum de eis debeat eſſe judex, an ſolus Epiſcopus, an cum Capitulo ſimul.

In quo breviter reſolvo, hujuſmodi cognitionem ad 230
ſolum Epiſcopum pertinere, quemadmodum quando occurrit aliqua alia lis, ſuper electionibus, quia uti ordinaria ſibi competunt actus juriſdictionales, quos non poſſunt capitulares exercere, cùm juriſdictione careãt, quæ omnino neceſſaria eſt in litibus exercendis. Pro quo facit expreſsè Concilium Provinciale Compoſtella. *actione* 2. *decreto* 34. ubi habetur, quod Epiſcopus ſolus, vel ejus Vicarius declaret, & judicet electores inhabiles, & eligendos ad Doctoralem ſeu Magiſtralem præbendam, ſeu ſcripturæ, & in concordia confirmata per Pium V. declaratur, ut in hoc ita procedas, niſi in contrarium ſit alicujus Eccleſiæ conſuetu- 231
do, ut in harum inhabilitatum cognitione, & determinatione concurrere debeant Capitulum, & Vicarius Generalis. quia ubi hæc viget conſuetudo, ipſa ſervetur, & ſic Capituli debet adeſſe conſuetudo ad hujuſmodi juriſdictionem acquirendam. Probatur etiam ex ratione text. *in cap. à collatione, de appellat. lib.* 6. ubi à collatione beneficii, quam communiter per Epiſcopum, & Capitulum factam fuiſſe proponitur, non ad ipſum Epiſcopum, ſi in ea ut prælatus interfuit, ſed ad 232
ſuperiorem appellandum eſt, aliàs ſi ut canonicus interfuiſſet in ea. poſſe appellari licitè ad eundem per quem, ita etiam Abb. *in c. dilecti* 66. *el* 3. *n.* 17. *de appell.* Card. Iacobat. *tract. de conſ. lib.* 10. *art.* 1. *ſub n* 8. *tom.* 11. *part.* 1. *fol.* 351. Ever. optimè *in locis legali in loco de tanquam num.* 8. *verſic. ſexto facit, fol.* 696 multa adducens in propoſitum Eſcacia *tract. de appellat. quæſt.* 8. *à n.* 60. *& num.* 91. & comprobatur ex eo, quod dicit Bartol. *in l.* 1. *§. ſi quis in appellatione. ff. de appellat. & in l. ſi quando n.* 1. *Cod. eodem.* Franch. in *rubric. num.* 38. *de appellat.* Barbatia *tract. de præſtant. Cardin. quæſt.* 1. *n.* 32. *tom.* 13. *part.* 2. Henr. Boër. *ſingula,* 9. *titul. de appellat. fol.* 203. *tom.* 1. Guido Papæ *tract. de appellat. quæſt.* 36. *num.* 33. *tom.* 5. *fol.* 58. Craveta *de antiq. temp. rubrica antiquum in præſcriptione ſub num.* 34. *tom.* 17. Bredecorius *tractatu de appellat. p.* 1. *titul.* 10. *verbo Regibus. colum.* 167. Eſcac. *de appellat. quæſt.* 16. *limit.* 5. *n.* 9. Contat. *in l. unica limitat.* 3. *n.* 11. *Cod. ſi de moment. poſſ. fol.* 270. Ruginell. *tract. de appellat. §.* 2. *cap.* 2. *num.* 19. dicentes, quòd Rex ſententians tanquam Comes, appellatur 233
ad Ducem, vel alium ſuperiorem Comitis, & idem de Duce judicante uti præſide, quia quando una perſona gerit vicem duarum, poteſt ab eadem, ad eandem appellari.

Prout quando judex à quo, gerit etiam vicem ju- 234
dicis ad quem, qualis eſt legatus in partibus, qui ex privilegio habet facultatem cognoſcendi etiam cauſas appellationum interpoſitarum ad Papam, & ſic appellans à legato, poſt ad eundem redire, tanquam judicem ad quem; ita Felin. *in cap. gratum ſub num.* 10. *limit.* 8. *de officio delegati.* Aufrer. *in addit. ad Capell. Tholoſ. deciſ.* 194. *an pars gravata, ſub n.* 4. *fall.* Eſcac. *de appellat. q.* 17. *limit.* 2. *n.* 66. Ant. Gabr. *commun. conc. lib.* 21. *de appell. concl.* 2. *limit.* 8. *n.* 22.

Cujus rei rationem ibi. Iterum aliam reddunt ratio- 235
nem Doctores ſuperiùs citati communiter cum gloſſa relata, quia quando Prælatus adeſt ut ordinarius judex, ſemel uſus eſt juriſdictione, ac ideo iterum de cauſa non poteſt cognoſcere, ne dentur duo gradus in 236
una & eadem perſona, & juriſdictione, contra text. *in cap. ſecundo, de conſuetudine lib.* 6. *& l. eos, Cod. de appellat. cum vulgatis,* ſed Epiſcopus in hujuſmodi electionibus aſſiſtit ut Prælatus, & non ut Canonicus, tenet expreſsè Nicolaus Garcia *de benefic. d. p.* 5. *cap.* 4. *num.* 244. ergo actus juriſdictionales, & in quibus judicialis proceſſus requirendus, eſt in prima inſtantia, ad ipſum dumtaxat, vel ejus Vicarium pertinere debebit dumtaxat, cùm tunc ab ipſis actibus emiſſæ appellatio ni ſibi non

pertineat

pertineat cognitio, ea d. juribus. Ex hanc opinionem aliis ad eam applicatis fundamentis, veram reputat, & reſolvit Nicolaus Garcia *loco proximè citato à n. 214. cum ſeqq.* ubi etiam reſpondetur ad illam difficultatem, quæ reſultat ex eo, quòd electio ſimul pertineat ad Epiſcopum, & Capitulum, quod ex hoc non poſſit inferri ad actus juriſdictionales, ut latè per eum.

Quod ſcire, non parvi eſt effectus, nam cùm ſolet frequenter appellationem emitti à declarationibus hujuſmodi habilitatis, qualitatis, & recuſationis, ac ſimilium, & cùm pro ejus delatione aditur Curia ſuprema, conſtito de defectu juriſdictionis, qui facit nullitatem rectè declarant, vim fieri, & reponi, vel ſaltem tertium genus.

137 Unum porrò in hac materia ſcire eſt neceſſarium, in quo paſſim advocati errant conficientes appellationes, quibus inſerunt aliquas objectiones, crimina, vel defectus contra perſonas eligentium; eligendi, ſeu electi, non attenta, imò neglecta forma tradita *à c. ut circa 4. in ordine de electione lib. 6.* qui ita diſponit: ut circa electiones, poſtulationes, & provisiones Eccleſiaſticas, viam malitiis (prout eſt poſſibile) præcludamus, ne diutius periculosè vacent Eccleſiæ, vel perſonarum, dignitatum, & aliorum Eccleſiaſticorum proviſio differatur, edicto perpetuo providemus; ut ſi quando aliqui electionibus, poſtulationibus, vel proviſionibus ſe opponunt, proponendo aliqua contra electionis, poſtulationis, ſeu proviſionis formam, aut perſonam eligentium, vel electi, ſive illius, cui erat proviſio facienda, ſive facta & propter hoc contigerit appellari, appellantes in inſtrumento publico, ſeu literis ſuper appellatione confectis, omnia, & ſingula exprimant, quæ in formam intendunt objicere, vel perſonas, coram perſonis authenticis, aut perſona, quæ ſuper hoc teſtimonium perhibeant veritati, corporali præſtito juramento, quod credunt ea, quæ ſic exprimunt, eſſe vera, & poſſe probare, *&c.*) qui inſuper ad alia pergit. Eadem etiam conſtitutio expreſsè renovatur, declaratur, extenditur, & confirmatur aliis pluribus canonum decretis, ex text. *in cap. ut qui 19. in cap. qui contra 20.* text. *in cap. conſtitutio 41. de electione lib. 6.* text. *in clem. conſtitutionem ut circa de electione*, ejus etiam meminit, & decidens Rota *deciſione 261. de exceptio & 369. de appell. in antiq.* Doctores communiter *in l. 1. ff. de lib.* & poſt Everar. & Doctores infrà citandos, Nicol. Garcia *de benef. 3. p. cap. 3. à num. 71. cum ſeqq* ubi plurimos allegat.

138 Adeò ut præfatum juramentum de neceſſitate requiritur, ut fiat corporali tactu Evangeliorum, non autem aliter ſatisfit illius conſtitutionis formæ, & intentioni, ita expreſsè per jura probant communiter gloſſæ, & Doctores in eis. Doctores etiam expreſsè, præcipuè Jaſ. *in l. 1. ff. de liberis & poſth.* gloſſ. *in clem. 1. de hæret. not.* Anton. Corſetus *in ſingularibus ſuis, ſing. 270.* Everar. *in locis legali loco ab effectu eorum, quæ ſimul requiruntur ad ea, verſiculo; hinc etiam eſt quod ſi ad validitatem Eccleſia, &c.* aliàs juramentum aliter præſti-
239 tum nullum eſt, & non valet, ut ultra ſupradictos probat gloſſ. *1. in princip. §. item ſacra de pace juramento firm.* Bartol. *in authent. ſacram. puberum n. 7.* Bald. *n. 7.* Salicetus *colum. 2.* & alii poſteriores ibi ſequuntur, *C. de reſcind. vend.* Anton. Gab. *commun. concl. lib. 2. tit. de minoribus, concl. 5. à n. 34.* ubi latè declarat complures ad id adducens *c. laudabile*, ubi Abb. *in 2. nota. de frigi. & malefic.* Simoncel. *in tractatu de decretis lib. 3. titul. 8. n. 187.* ubi poſt alios dicit, de conſuetudine hodie non ſervari tactum Evangeliorum, vel aliarum ſacrarum Scripturarum, ut ſtatim dicemus; qui quidem, & Ant. Gabriel latè proſequuntur hunc articulum, & materiam, præcipuè reſpectu minorum juramento firmantium alienationes, ubi requiri de jure juramentum corporale, ut Simoncellus ubi proximè.

De conſuetudine tamen non requiritur tactus Evan- 240
geliorum, vel ſacrarum Scripturarum; ſed ſufficit tactus cujuſcumque libri, vel tabulæ, ſecundùm gloſſam *in authentica ſacramenta quod præſtatur ab his, verbo quatuor, & in §. item ſacram.* gloſſ. *1. citato de pace jura. fir.* Immola *in cap. cùm contingat, de jurejur.* Abb. *in c. fraternitatis, verbo & adverte.* & ibi Felin. *verſiculo in gloſ. fin.* Abb. *in c. 1. fin. 2. de not. de jur. calum.* Guid. Papæ *q. 35.* Iacob. Butt. *in d. authent. ſacram. puberum in 3. q.* & ibi Alber. Roſſa. & ibi Bald. & Salic. *3. q.* Iſernia *in §. item ſacram.* Alberi. *verſic. in hac gloſſ.* & ibi Præpoſ. & Afflict. *num. 21.* Anton. Gabriel *lib. 2. commun. concluſ. tit. de mino. concl. 5. n. 36.* ſequitur Simoncellus *d. tract. de decretis lib. 3. tit. 8. num. 188.*

Quæ conſuetudo limitatur, ut procedat, quando in 241
diſpoſitione requiritur juramentum corporale, ſecus verò quando jura expreſsè dicunt, quod interveniat tactus Evangeliorum, Petr. de Ancharan. *in d. c. ut circa, verſiculo item nota.* Cardinal. *in clem. 1. §. porrò in 4. q. de hæret.* Felin. *in d. c. fraternitatis, loco proximè allegato*, ſequitur Anton. Gabriel *d. concl. 5. n. 37.* quæ nota ad intellectum *d. c. ut circa*, & aliorum.

Quæ jura procedunt non ſolùm in electionibus, ſed 242
generaliter in proviſione beneficij, ut eis patet expreſsè, hinc igitur deinceps præ oculis habe illius conſtitutionis formam, quando aliquos defectus, vel crimina contra aliquem oppoſitorem, vel conferentem velis objicere, quia vidi periclitari tres appellationes emiſſas in tribus electionibus Doctoralium; cùm ad hanc noſtram Curiam ſupremam pro earum delationibus proceſſus adducti fuere; nam cùm ad obtinendum auxilium Regale, principale fundamentum ſit appellatio, illa verò quæ peccat in forma, nulla eſt, & pro infecta, ſeu non emiſſa habetur, facillimè juſtéque vim non fieri declarabitur, juxta ea, quæ inferiùs dicenda ſunt 3. parte cap. 9. à principio.

Hæc tamen conſtitutio non ita abſolutè procedit, 243
quin aliquas limitationes patiatur, quarum ſeriatim nonnullas annectam. Et prima ſit, conſtitutio felicis recordationis Gregorij Papæ prædeceſſoris noſtri edita in Concilio Lugdunenſ. formam exprimens, ſecundùm quam ab his, qui in electionibus, poſtulationibus, ſeu proviſionibus ſe opponunt, debeat appellari, locum ſibi non vendicat, niſi ſolùm cùm in his extra judicium appellatur; quando verò in judiciis in hujuſmodi negotiis appellari contingit, anteriora jura (cum per eam mutata non fuerint) obſervari oportet. Ita præſcriptis verbis probat text. (in declarationem *cap. ut circa*, edictus) *in cap. conſtitutio 42. in ordine eodem tit. de electione*, qui, ut vides, diſponit, quando in proviſione beneficiorum proceditur propria natura retenta, & ſic extrajudicialiter, etiam procedat *d. cap. ut circa*, ſi autem lis cœpta eſt, & proceſſus formatus, tunc appellatio, & objectio formantur à jure communi.

Secundò limita, ut præfatæ conſtitutionis formanti 244
excuſatur in opponendis prædictis defectibus, & criminibus contra perſonas electi, eligendi, vel eligentis aut formam electionis, ille, qui aliàs non aſtringitur ad præfatorum defectuum probationem, vel quia ſint defectus notorii, vel reſultantes ex confeſſione partis, vel ex ſententia, juxta text. *in cap. fin. de cohabitatione cleri, & mulierum*, vel quia aliàs legitime probati ſunt, text. *in clem. conſtitutionem §. fin.* ibi, probationem tamen factam ſuper his per adverſarii confeſſionem, vel aliàs legitimè, non infirmat, *&c.* (vel quando non opponenti, ſed adverſario incumbit eorundem probationis onus, ita probat Bonicontius *in tract. de appell. tit. 5. inter tractatus noviſſimorum Doctorum num. 26. verſiculo ſcire autem debes*, & iterum & meliùs inferiùs *verſic. 4. quæro an ſufficiat*, ubi alios ad id allegat.

Nam cùm ad evitandas calumnioſas exceptiones, 245
requiratur illa forma juramenti continentis, quod

credunt ea, quæ ſi exprimunt eſſe vera & ſe poſſe pro-
bare, *&c.* ut ex d. juribus conſtat, in ſupradictis caſibus
nimirum ceſſare, quoniam licèt forma ſpecifica ſit ad-
implenda, & non per æquipollens, juxta notata *in l. ff.
de liberis, & poſth.* tamen quando forma requiritur pro-
pter certum finem, & certum effectum, ſequuto fine, &
246 effectu, per equipollens ſatisfit formæ, & principali
legis intentioni, ita tenet Rota apud Farinacium *deci-
ſione* 272. *à numero* 19. ubi plures authoritates addu-
cit. Flamin. Pariſ. *de reſignan. benefic. lib* 12. *ſecundo
tomo quæſt.* 12. *à num.* 35. *uſque ad* 39. ubi infinitos
allegat.

247 Aliam etiam limitationem deduces ex text. *in dict.
clem. conſtitutionem*, ubi de materia apud repetentes, &
gloſſam invenies, alias plures, & declarationes, ſeu an-
notationes ad præfata jura poteris exactiùs videre apud
D. Boniconturum *in d. tractatu de appellat. per tot.* qui in-
teger dumtaxat continet hujuſmodi appellationes in
beneficialibus cauſis, ubi de materia multa invenies, ul-
tra gloſſas, & ordinarios in d. juribus. ibid. Bonicont.
in quæſt. 2. *verſic. ad quæſtiones igitur veniamus*, reſolvit
poſt alios, quòd ſi ſic appellans omittit d. formam in
caſibus, quibus tenebatur ea uti, licèt ſi intra terminū
ad appellandum, non poteſt aliam appellationem itera-
tò proponere, ſervando formam in ea, quia jam ex
248 prima adverſario erat jus quæſitum, juxta text. *in d.
clem. conſtitutionem* §. *penult.*

249 Nunc & illud, de quo jam vidi dubitari examine-
mus; an oppoſitor ad beneficium vacans, ſive curatum,
ſive ſimplex, qui ſe intra terminum edictorum oppo-
ſuit, & dum intra illud voluerit ire ad ſe ſubjiciendum
examinationi, ei legitimum impedimentum ſupervenit,
ut locum examinis adire non potuerit, vel in itinere,
vel ob aquarum inundationes, vel quia aliàs ei tranſitus
fuit impeditus, puta, propter peſtem, aut gravi infir-
mitate eſt detentus, & is, vel ejus procurator petit di-
lationem ab ordinario, & à denegatione appellationem
emiſit, an ei defetendum eſſa, omniaque poſtmodum
ſubſequuta, attentata reponenda; declarandum ſit in
ſupremo prætorio per viam adito violentiæ, in quo
brevibus affirmativè reſpondetur.

250 Nam licèt declaratio Cardinaliū circa d. c. 18. Con-
cil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform* in hæc diſponat: Epiſcopos,
vacante Eccleſia propoſuit edicta ex hoc capite, & infra
decem dies quatuor comparuerunt, qui adſcripti fue-
runt juxta formam Concilii; ſed in die pro concurſu, &
examine deputato, ex ipſis quatuor duo tantùm com-
paruerant, qui examini ſe ſubjecerunt, & idonei reperti
ſunt; dubitatum fuit, an examen prædictum ſubſiſtat, ex
quo duo alii adſcripti non fuerunt examinati, congre-
gatio cenſuit, ſubſiſtere, quia verba Concilii intelligun-
tur, quatenus veniant ad examen, aliàs in poteſtate
unius eſſet nolle venire, impedireque, ne ulteriùs pro-
cederetur, *&c.*

251 Tamen eadem Congregatio ſuper eodem decreto,
verbo per edictum publicum, ita quærit, an uno compa-
rente, poſſit prorogari terminus, & proponi aliud edi-
ctum; Congregatio cenſuit, aliud edictum non eſſe
proponendum. Sed ille, qui comparuerit, examini ſub-
jiciendus, & ſi idoneus repertus fuerit, eidem benefi-
cium eſſe conferendum, niſi qui deſcripti fuerint excu-
ſent ſe legitimo impedimento detineri, quominus va-
leant ad concurſum accedere, tunc enim poterit Epiſco-
pus legitimè terminum prorogare, *&c.* cujus etiam
mentionem fecit Nicolaus Garçia *de benefic.* 9. *part. c.*
4. *à num.* 214.

252 Et ita Concilium Compoſtellanum Provinciale *actio-
ne* 2. *decret.* 32. loquendo in proviſione præbendarum
Doctoralis, & Magiſtralis, in hæc diſponit (nullus ta-
men ad electionem de eo faciendam admittatur, niſi ad
examen prædictos actus publicè fecerit, aut morbo
ſontico laboret, quem ſufficienti teſtimonio coram
Epiſcopo, aut ejus Vicario comprobaret tenetur.)

Igitur ubi adeſt legitimum impedimentum, termi- 253
nus competens prorogandus eſt, quoniam legitimè im-
pedito non currit tempus, *l. ut perfectius Cod. de anna.
excep.* Cravetta *conſil.* 271. *vol.* 2. Menoch. *conſ.* 38. *num.*
35. *volum.* 2. Riminal. *conſ.* 21. *n.* 29. *lib.* 1. Ripa *in tracta-
tu de peſte in* 3. *p. quæſt.* 6. Hieronym. Previdon. *in eodem
tractatu de peſte, verſic. videmus.* Pariſius *conſ.* 143. *colum.*
4. *vol.* 4. Caſſador. *deciſione* 1. *de dilat.* Caputaq. *deciſ.* 73.
part. 2 hinc impeditus reſignatarius propter legitimum 254
impedimentum excuſatur à publicatione facienda de
beneficio ſibi reſignato, Roma *conſ.* 433. Felin. *cap. cum
dilecti colum.* 21 *num.* 13. *de reſcript.* Sarner. *de publi-
cand. reſign. quæſtione* 13. *num.* 2. Rebuff. *in eadem re-
gula.*

Et legitimè impeditus excuſatur à contumacia, ſi
citatus intra terminum non venit. Butr. *in cap. cum dile-
ctus num.* 26. *de dolo.* Boër. *deciſ.* 40. *n.* 4. idem Boer. *con-
ſil.* 60. *num.* 1. *lib.* 10. Pedem. *deciſ.* 20. Socin. junior. *con-
ſilio* 126. *num.* 2. *vol.* 4. Bertran. *conſ.* 15. *num.* 11. *volum.* 2.
nam impeditus non dicitur negligens, *c. quia diverſita- 255
tem, de conceſſione præbendæ.* Stephileos *de literis gratiæ
ſpect. tit. de variis modis.* Bäeza. *num.* 53. & impedimen-
tum excuſat à mora. Alb. *in tract. ſta. q.* 62. *n.* 1. Dueñas
regula 199.

Ac ideo propter impedimentum receditur à forma. 256
Pariſ. *conſ.* 42. *num.* 11. 14. *&* 15. *& conſ.* 13. *numero* 35.
& 31. *volum.* 2 Cravet. *conſil.* 12. *num.* 2. Burſat. *conſ.* 74.
num. 253. *volum.* 1. nec impeditus videtur formæ, ac
legi contravenire. Jaſ. *in l. ſi quis num.* 7. *ff. de juriſd.
omn. jud.* Eguid. Boſſ. *in pract. crim. de carceribus fide-
juſſor. num.* 47.

Igitur cùm legitimè impedito omnia ſibi ſint jura 257
reſervata, ut ex citatis, & citandis apparet, ſecunda di-
latio ei danda eſt, & hæc regulata per impedimentum,
& ad id tantùm, in quo in prima fuit impeditus, *l. ad-
monendi verſic. quibus ſolis*, & ibi Iacob. & B. 2. *colum.
de jurejur.* Alexan. *ibi* 3. *nota.* Buttiga *in cap. licèt tertiam
de teſtibus.* Paul Caſtren. *in l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs
te, ff. de verb. oblig* Bartol. & Alexand. *in l fin ff. de feriis*
Lanfr. *in cap. quoniam contra verbo dilatione, de probatio.* 258
quia tempus impedimenti non computatur in termino
ex ſupradictis; ideo regulare eſt, ut dilatio brevis
pariatur appellationem, *cap.* 1. *de dilation.* Ioan Andr. *in
c.* 1. *de dilat.* Bartol. *in l.* 2. *ff. de re jud.* Bald. *in l.* 2. *C. de
Epiſc. audient.* Bartachi. *in repertu. verbo dilatio perem-
ptoria intelligitur, verſ* 14. & multo magis à denegatio-
ne ejus licita erit appellatio, Fulgoſ. *conſ.* 165. Card.
Toſc. *concluſ.* 339. *num.* 4. *tom.* 2. quibus adde ea quæ di-
xi ſuprà 2. part. cap. 1. Et quoniam cùm ex conſilio &
motu proprio declarationibuſque Congregationis ſu- 259
prà non ſit ad examen deveniendum, niſi ita demum
tranſacto termino edicti, intra quem iſte legitimè im-
peditus mediante impedimento reperitur, in forma
conſilii peccator ad ulteriora procedendo eo excluſo,
de impedimento conſtito, ac propterea nulliter, &
ſic licebit appellare.

Et in terminis noſtræ quæſtionis tenuit Rota in una 260
Calaguritana beneficii de Brantevilla 8. Martii 1604.
ubi cum quidam P. ſe oppoſuiſſet ad quoddam bene-
ficium patrimoniale vacans, & accedens ad ſe ſubji-
ciendum examini, fuit prohibitus ingredi in civitate
Calicat. eo prætexto, quòd eſſet ſuſpectus de peſte; &
cùm per ſuum procuratorem peteret dilationem com-
petentem, fuit ei denegata, à quo appellavit; & ordi-
narius ad ulteriora procedendo contulit cuidam oppo-
ſitori beneficium, ac eum in poſſeſſionem immiſit. &
cùm dubitaretur, an dicta acta geſta poſt appellatio-
nem eſſent attentata, & nulla, fuit affirmativè reſolu-
tum; quam referens ſequitur Hieronym. Gonzalez
gloſſ. 9. *in annot. n.* 183. & ita etiam in hoc Galleco Se-
natu vim fieri, declaratum fuit in quodam beneficio
curato

curato de Nigran. Diœceſis Tudenſis, ex hoc eodem
impedimento, de quo in deciſione relata, & ita te-
nendum eſt, dum aliàs omnis omnino dolus abſit, &
fraus.
261 Quod declara, ut hæc reſolutio procedat dummo-
do ſit impeditus revocationem prætendens, intra ter-
minum edictorum ſe oppoſuerit, ut conſtat ea decla-
ratione, *ibi*, niſi qui deſcripti fuerint, excuſent ſe le-
gitimo impedimento, *&c.*) ut conſtat *ex d. deciſione*, &
Gonzal. *ibi*.
262 Secundò declara, dummodo impedimentum fuerit
probatum, & conſtiterit ordinario, ut probat d. Conci-
lium Provinciale Compoſtell. *d. actione 2. decreto 32.*
(aut morbo ſontico laboret, quem ſufficienti teſtimo-
nio coram Epiſcopo, aut ejus Vicario comprobare te-
neatur, *&c.*) probant etiam Caputaq. *deciſ. 71. part. 2.*
& l. ultim. §. illum. C. de tempor. appell. l. in excep. ff. de proba. Abb *in c. plerumque n. 6. de reſcript. & in cap. tranſ-*
miſſa, n. 6. de præſcription. & in cap. ſuſcitatus de reſcr.
Angel. *in l. ejus num. 2. C. quorum appellat. non recipian.*
Decius *conſ* 554. *n.* 6. Pariſius *conſil.* 108 *num.* 11. *volum.*
4. *deciſ. Pedem.* 9. *n.* 4. Curtius *in l. admonendi n.* 280. *ff.*
de jurejuran. Cerneus *conſ.* 56. *lib.* 1. Oldrad. *conſ.* 60. *col.*
2. *num.* 4.
263 Debet tamen, qui vult prætextu impedimenti ſe ad-
juvari, duo probare, ſcilicet; quòd impedimentum fue-
rit tale, ut illud removeri non potuerit, *l. ſed etſi §. 2.*
ff. ex quibus cauſis major. Decius *conſ.* 677. *n.* 4 Socinus
junior *conſ.* 76. *num*, 79. *volum.* 1. Cravetta *conſilio* 170.
num. 2. Gonzadi *conſ.* 38. *n.* 11. & eſt Doctorum commu-
nis opinio; quia regula vulgaris eſt impedimentum
non excuſare, cùm poſſet removeri, Bartol. *in l. ſed etſi*
§. 2. idem *in l. quibus diebus*, ubi Socin. ſenior. 3. *not. ff. de*
condition. & demonſt. cum aliis à Menoch. *de arbitr. ju-*
dic. caſu 118 *& conſ.* 1101. *n.* 116. *vol.* 1. impedimentum
264 propriè eſt, cum evitari non poteſt, non aliter. Paril.
conſ. 67, *n.* 64. *vol.* 5. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 11.
tom. 2. *q.* 13. *num.* 29.
265 Secundum, quod debet probare, eſt; impedimen-
tum allegatum fuiſſe cauſam immediatam non facien-
di illud de quo quæritur Innocen. *in cap. tranſmiſſa de*
præſcript. ubi Felinus *n.* 7. Decius 557. *colum.* 2. Craveta
conſ. 151. *n.* 21. Boërius *deciſ.* 40. *num.* 4. Menoch. *dict.*
caſu 128. *ad fin.* Caputaq. *deciſ.* 72. *n.* 5. *part.* 2. *& n.* 7 re-
266 fert ita deciſum fuiſſe in una parochiali Toletana pri-
ma Iunii coram Achille de Graſſ. & ſic non ſatisfacit
ſimpliciter probare impedimentum, ſed debet quia
probare diligentiam ſuam, quam fecerit pro illo remo-
vendo, *l. qui commeatus*, ubi Bart. *ff. de re milit.* text. *in*
cap. fin. de electio. Alex. *conſ.* 4. *lib.* 2. Afflictis *deciſ.* 29.
num. 1. latè Contard. *in repetitio. l. diffamari, n.* 117. *Cod.*
de ingenuis, & manu. Rebuff. *in tract. de execut. num.* 48.
Cevallus *conſ.* 304. *n.* 123. Crotus *conſ.* 181. *n.* 24. *lib.* 3.
Natta *conſ* 258. *n.* 6 & ita fuiſſe reſolutum in Rota in
d. Parochiali Toletana teſtatur Caputaq. *d. deciſ.* 72. *p.* 2.
& ita etiam fuit reſolutum in una Lucanen. Abbatiæ
coram Thom. de Thanis 16. Martii 1556. teſte Puteo
deciſ. 8. *ſub rubrica de reſtitut. in integ.* ex ratione ſeri-
pta, quia non dicitur quis aliquo modo impeditus, ſi
impedimentum poteſt removeri.
267 Qualia autem ad hæc dicantur legitima impedimen-
ta, vide text. *in l. 2. cum ſuis §§ ff. ſi quis can. dict. l. qui*
commeatus, ff. de re milit. cap. fin. de elect. latè Maſcard.
de proba. concl. 884. optimè per Menoch. *de arbitr. ca-*
ſu 118. *per tot.* meliùs & magis ad longum Flamin. Pa-
riſ. *de reſign. benef. lib.* 11. *num.* 2. *q.* 13. apud quos, quæ-
cumque quæſieris, circa impedimentorum materiam,
invenies ad refectionem, ultra ſuprà relatos.
268 Cæterùm circa prædicta nota, quòd ordinario in
proviſione parochialium ob ejus, & animarum pericu-
lum, & præcipuè vacantium in menſibus reſervatis im-
pedito danda eſt dilatio multum taxata, & moderata,
neceſſaria tamen, & minor, quàm ſi in aliis cauſis con-
tingeret impedimentum allegatum; tum ex ratione
periculi, de quo ſuperùs, tum etiam quia parochialium
vacantium in menſibus reſervatis, debet fieri concur-
ſus ab ordinario intra quatuor menſes à die vacatio-
nis, ſeu ſaltim habitæ notitiæ, & infra illoſmet qua-
tuor menſes, mitti literas commendatitias, ſeu fidem 269
approbationis Romano Pontifici ſignificare, aliàs cor-
ruit proviſio, ut conſtat *ex d. conſtitutione motu proprio*
Pii. V. verſiculo ac illarum etiam quarum collatio, &c. ut
fuit reſolutum in una Toletana beneficii 28. Novemb.
1578. quæ eſt in impreſſis deciſio 481. *pag.* 1. *diverſ.* &
tradunt Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 9 *n.* 107.
Hieronym. Gonzal. *d. menſ. alter. gloſſ.* 6. *n.* 131. *cum ſeqq.*
& ſuprà num. 113. *cum. ſeqq* & quando alicui actui ge-
rendo, ſeu celebrando terminus appoſitus eſt; dilatio 270
à judice parti aſſignanda, ita limitanda, & regulanda
eſt, ut actus principalis tempeſtivè & perfectè cele-
bretur, & ne pereat; ita probant eleganter Bart. & om-
nes, in *l. 1. ff. de glande legenda.* Menoch. *de arbitr. judic.*
diſt. caſu 118. *num....* & probatur text. argumento *in l. 2.*
§. omnes, & ibi Petrus de Su. *ff. de judiciis*, & notat in
l. quoties, C. de precibus Imper. offer. Speculator *titulo*
de dilatio. verſiculo nunc videamus, verſic. ſed numquid.
& Bartol. *in l. fin. de dilat.* Bertachi. *in verbo dilatio no-*
va, verſic. 38. *& verſicul. dilatio etiam, verſ.* 49. quibus
addes quæ nos 4. *part. c.* 13. *à n.* 62.
Sed jam ille me invocat, qui jam tranſacto termino 271
edictorum ſe opponit, petens admitti ad examen, &
concurſum, cum jam deſcriptis, tamen nondum per-
fectum, & non admiſſus à denegatione emittens ap-
pellationem; an ſi ei non deferatur, vim fieri declare-
tur. Pro cujus reſolutione ſolum ſuppono; quòd ille,
qui ſe opponit poſt terminum ab edicto deſignatum,
re tamen integra, id eſt, ante factum & peractum exa-
men, utique ſit omnino cum deſcriptis admittendus,
ut cenſuit ſancta congregatio in his verbis: An occur-
rente vacatione beneficii in concurſu providendi, ad
quod intra terminum in edicto præfixum plures ſunt
oppoſiti, ſi dicto termino elapſo, alter ſuperveniat re
integra, debeat admitti? Congregatio Concilii cen-
ſuit, re integra, eſſe utique admittendum.) juxta quam,
& alias Rotæ deciſiones, ita reſolvit Hieron. Gonzalez
de altern. gloſſ. 9 § 1. *num.* 115. *cum ſeqq.* & poſt longam
hinc inde diſputationem, multa adducens ita pariter
reſolvit Nicol. Garcia *de benef.* 9. *part. cap.* 2. *à n.* 200.
ubi ad literam refert deciſiones Rotæ inhærentes præ- 272
fatæ declarationi Congregationis; dicentes, ut ad hoc
æquitas, & favor Eccleſiæ ſuadere videtur, cujus inte-
reſt plures oppoſitores concurrere, ex quibus poſſit
eligi commodior, juxta text. *in cap. de quibus* 20. *diſt.*
cap. neſcitur in fin. de his quæ fiunt à Prælato. Cæſar de
Graſſis *deciſ.* 2. *num* 10. *de jurejuran.* nec cæteri oppo-
ſitores deſcripti poſſunt conqueri, cum principaliter
agatur de re, & utilitate Eccleſiæ, quia edicti termi-
nus non præfigitur, ut poſtea alii nequeant admitti, ſed 273
ut ſciatur, non eſſe ampliùs expectandum, pro quibus
etiam facit Concilium Provinciale Compoſtel. *actio-*
ne 1. *decreto* 3. cujus verum intellectum aſſignat Gar-
cia *ſuprà n.* 204. *& ſeq.* ubi etiam aliis, quæ in oppoſi-
tum afferuntur, ſatisfacit,
Igitur cum forma Concilii Tridentini *d. cap.* 18. ſit, 274
ut edicta proponantur, ut omnes illi, qui velint ſe op-
ponere admittantur, & omnes, qui velint, ſe examinari,
& deſcripti fuerint, examinentur, ut conſtat ex d. con-
ſtitut. *motu proprio*, & declarationibus Cardinalium, &
iſte comparens re integra, intra limites ſit Concilii
conſtitutus; ſequitur, ut à ſibi denegata admiſſione, &
proviſione, tanquam nulla, & ſtricta, eo quòd peccatur
in forma; appellationi ſit interpoſitæ deferendum. Et
hanc opinionem ut poſſit ab hujuſmodi admiſſionis
denegatione appellari, loquendo in parochialibus à
principio

principio quæſtionis , tenet Nicol. Garcia *de benef. d.*
*9. part.cap.2.num.*206.*prope finem*.eandem eſſe opinio-
nem comprobat Gonzalez *d. gloſſ.9.in annot. num.*183.
qui pariter poteſt intelligi in Parochialibus , tum quia
ſe refert ad gloſſ. *num.* 115. ubi de his loquitur, tum
etiam ex ratione modo tradita à nobis , & in hoc caſu
commodius erit , tertium genus violentiæ concedere ,
nempe ; reponendo attentata, & admittendo oppoſito-
rem,vim nullam eſſe ; ſin minus ita fiat,vim eſſe defe-
rendum , ac reponendum.

Et pro perfectione hujus materiæ circa illud , quod
in ſecunda concluſione ſuperiùs tradita , qua firmavi-
mus; appellationem interpoſitam in beneficiorum ſim-
plicium proviſione, in contradictorio judicio & judi-
275 cialiter per ſententiam diffinitivam facta; habere utrum-
que effectum : nunc quærere libet : an conſuetudo in
aliqua Eccleſia vigens , poſſit contrarium operari, ita
ut debeat ſuſtineri. Hanc quæſtionem latè tractarunt
Lancelot. Robert. *de attent.* 2. *part. cap.*12.*limit.* 48.
Gonzalez *ſupra à num.* 211. Perez de Lara *de anniver.*
*& cap.lib.2.cap.*11.*num.*13.Rota *deciſ.*1155.3.*p.lib.*10.
diverſ. Nicol Garcia *de benef.9.part.c.4. a n.*27. reſol-
ventes unanimiter,hujuſmodi conſuetudinem exequen-
di ſententias virtute earum , & mittendi in poſſeſſio-
nem Capellaniæ, ſeu cujuſvis alterius beneficii ſimpli-
cis, illos, in quorum favorem latæ ſint ; eſſe omnino
validam, & tolerabilem , quam revera ſtare,& de ea le-
gitimè conſtiterit ; quia tunc ceſſant attentata , & ita
fuiſſe deciſum in Rota.in una Pamphilonen. Parochia-
li 16. Iunii , anno milleſimo quingenteſimo nonageſi-
moſeptimo , teſtator Gonzal.*ſupra*, & in alia Compo-
ſtellana ,de qua Garcia *d.n.*29.cùm ſat ſit talis conſue-
tudo laudabilis ad evitandum præjudicium,imminens
Eccleſiæ periculum ex diurna vacatione ; *cap.ſi Apo-*
ſtolica 35.*de præbend lib.6.cap.quam ſit* 6.*c.ut circa* 4.*de*
276 *electiona lib.6. cap.nuper defectu cap.cùm inter univerſas*
de electione in decret. cap. poſtquam 50. *diſtin.* nam res
publica læditur, ſi diu beneficia vacant. Ioan.Monach.
in c. 1.*n.*25.*de conceſſione præbenda* ,& ideo ſi pro hujuſ-
modi appellationis delatione Curia Regia adeatur, ſi
ex actis apparuerit de hujuſmodi conſuetudine exe-
quendi ſententias , vim nullam adeſſe ; declarabitur,
alios DD. citavimus in propoſito hac 2. *p. c.*8.*num.fin.*
277 Pariter & idem dicendum eſt , & probandum in ſta-
tuto ſeu conſtitutione Synodali,diſponente hujuſmodi
diffinitivas ſententias executioni mandandas , ut Lan-
celot. *de.attenta.*2.*p.cap.*12.*limit.*48.*num.*7.Hieronym.
Gonzalez *ſuprà num.*213.Nicolaus Garcia *d.c.*2.*n.*30.
& pluries ita ſenſiſſe Rotam,cujus deciſiones referunt:
teſtanturque ipſi , dummodo talis conſtitutio Synoda-
lis , ſeu ſtatutum foret authoritate Apoſtolica confir-
matum, ſeu confirmata,aut longo tempore obſervata.
ut probat Gonz.*ibi num.*214. *& ſeq.* quidquid cenſeat
Garcia *d. num.* 31.*ad fin.*
278 Qui tamen in hoc libenter conveniunt , ut ſtatuti ,
vel conſtitutionis diſpoſitio debeat eſſe clara, non du-
bia , nec turbida, ſed clarè diſponens *ex Rota deciſione*
279 *ibi per eos* , ſufficit tamen ſi ſublata fuerit appellatio
per verba æquipollentia, ut puta, quòd denegetur au-
280 dientia in agendo, & deferendo , de quo nos hac 2.*p.*
cap. 8. *per totum ſuprà* , vel quòd ſit remota contradi-
ctio,& omnis querela,ut poſt Bald.Franchum,Decium,
281 & alios,concludit Lancel.*de attent.*2.*p.c.*12.*limit.*8.*n.*4.
& 5. vel ſi dixerit , quòd ſententia lata executioni
mandetur, quamvis non declaret appellatione remota.
Iaſ. *conſ.*187.*circa primum ſub n.*2. *ad medium, verſ.ſimi-*
*liter lib.*1.Lancel.*d.*2.*p. cap.*12.*limit.*53.*n.*63.an autem
hujuſmodi Synodalis conſtitutio , ſeu ſtatutum clara
dicentur,ſi diſponant per dictionem(ſtatim) vide latè
per Gonzal.*d.n.*216.*& ſeqq.*ubi cum Rota & rationibus
ibi negativè reſolvit,de quo nos alibi.ubi quid verius
ſit , diximus 3.*p. cap.* 7. *à n.*39. *cum ſeqq.*

Hujus etiam farinæ eſt, an appellatione pendente 282
ab hujuſmodi ſententiis diffinitivis,latis in proviſione
beneficiorum , & Capellaniarum , dicetur attentata
executio , & poſſeſſio , & cætera poſtmodum geſta ,
quando fundator Capellaniæ , & beneficii removiſſet
appellationem,in fundatione. Et dico quòd non, quia
fundatoris diſpoſitioni omnimodo eſt ſtandum,ut ſci-
licet , non obſtante appellatione,ſententia lata exequa-
tor abſque reatu violentiæ,ita in terminis reſolvit Lan-
celot. *de attenta.* 2. *part. c.*12.*limit.*8.*n.*7.quem ſequun-
tur Gonzalez *d.gloſſ.9.n.*216.& Garcia *d.num.*31.*ad fin.*
nam fundator beneficii in fundatione poteſt apponere 283
quaſcumque voluerit leges , & conditiones.*cap.præte-*
rea el 2. *de jure patron.cap.quanto de cenſibus*, & Trid.
*ſeſſ.*25.*de reformat.cap.*5.*& ſeſſ.*22.*cap.*9.*de reformation.*
Rota *deciſion.* 2. *de teſtam. in antiq.* Rochus de Curte
*de jure pat. verbo pro eo quod,n.*25.*& ſeq.* Rota *deciſ.* 1.
*de præbend.in novis.*Ioan.Gotier.*conſ.*1.*n.*2.*& conſ.*2.*n.*1.
benè Navarr. *in conſ.*8.*de præben.incipit, Eccleſia colle-*
giata. Caputaq. *deciſ.* 290.*part.*2. Lambert. *de jure pa-*
tron.lib. 1.*q.* 6. *prin. à n.*49. *& per totam.*

Illud tandem ad materiam hujus capitis reſtat ſcire, 284
an per appellationem emiſſam ab actibus extrajudicia-
libus, negotium fiat judiciale,& litigioſum,vel quan-
do poſt ejus interpoſitionem litis pendentia inducatur;
& facit difficultas , quia cùm per appellationis inter-
poſitionem non inchoatur proceſſus , nec ſuper appel-
lationem , ſed eſt quoddam præparatorium ad illum,
Bartol. poſt gloſſam *in l. invitus* 2.*colum. in princ. verſi-*
culo oppono 3. *Cod.de procura.* Bertach. *verbo appellatio*
*dicitur ſub num.*10. *ad medium* , imò & ipſa commiſ- 285
ſionis , & reſcripti impetratio , eſt actus extrajudicia-
lis , Rota *deciſione* 6.*ſub num.*2.*verſiculo & quia reſcri-*
pti impetratio non eſt actus judicialis , ſed extrajudicia-
lis. Felin. poſt alios *in cap. quoniam contra ſub num.*8.*de* 286
probationibus , item nec datio apoſtolorum eſt actus
judicialis.Rota *deciſ.*82.*& deciſ.*88.*de appellat.in antiq.*
Hieronym. Gonzal. *de menſ. altern.gloſſ.9.in annot.n.*22
& 23. Hinc eſt , ut in difficultate propoſita variæ ſint
contrariæ , atque diverſæ opiniones , quas ad longum
videre poteris per Lancel Robert. *de attent.*2.*p. cap.*4.
*liti pend.in præfatione num.*187 *uſque ad n.*107 .ubi quin-
que ad id refert opiniones. Illud tamen eſt apud om- 287
nes indubitatum , ut per appellationem extrajudicia-
lem impetrationem reſcripti ſeu commiſſionis,& cita-
tionem ejus virtute legitimè exequutam , lis dicatur
pendere,& res effici litigioſa, deſinatque actus ex-
trajudicialis eſſe, ut & hæc etiam deduces ex his,quæ
latè ipſe Lancelot. poſt alios loco proximè citato *a*
num. 28. *cum pluribus ſeqq.*

Adverte denique , quòd cùm actus extrajudicialis 288
non dicatur lis introducta , nec pendere , ut notant
communiter Doctores *in cap.de electione lib.*6. Lambet.
*de jure pat. lib.*2.*p.*2.*q.*2.*prin. art.* 3. *n.* 3.*& per totum,&*
*art.*6.*n.*3.Lancelot.Robert.*de attent.*2.*p.c.*4.*in præfatio-*
*ne n.*275. poſt alios quos ipſe allegat,& nos etiam di- 289
ximus *ſuprà ad prin.hujus capitis*, ſic nec actus extraju-
dicialis,vel declaratio interrumpit præſcriptionem re-
gulæ de triennali , Puteus *deciſione* 174.*num* 4.*&* 5.nec
ullam aliam præſcriptionem interrumpit denuntiatio, 290
aut proteſtatio extrajudicialis , *l. alienam , ff. pro em-*
*ptore, cap.nihil de præſcriptio.*ubi latè Felin. *n.*5.& idem
Felin. *in cap.illud ſub.n.* 17. *verſiculo decimaquinta con-*
cluſio eodem titulo de præſcription. Franciſcus Balb. *in*
*tractatu de præſcriptio.*3. *part.* 6.*part.princ.quæſt.*4.*n.* 18.
& 19. *cum ſequentibus*, ubi multis aliis modis declarat
Gonzalez *ſuprà num.* 33. *&* 34.ex quo ego dum ali- 291
quando in hoc tribunali dubitatum fuiſſet , an decre-
tum ordinarium,quo utuntur ſupremi ejus auditores in
adimenda vi illata,ſive in perſonis ſæcularibus,ſive Ec-
cleſiaſticis,ſive in prophanis, ſive in ſpiritualibus , &
Religioſis, ut videre eſt de ejus natura apud Rodriq.
de

de annuis reddi. lib. 2 cap. 17. cujus & mirificum, & longum libellum confecit doctiſſimus, & prudentiſſimus Lincen. Alvarus de Pax de Quinones meritiſſimus olim hujus Regalis, & ſupremæ Curiæ Senator ampliſſimus, poſtea in Valliſoletana Cancellariis Auditor, vel dum ipſius cognitio pendet, interrumpat præſcriptionem; reſpondi interrogatus, quòd non, ex proximè dictis, juncto eo, quòd in præfato decreto non proceditur judicialiter, ſed extrajudicialiter, per modum extraordinariæ, & extrajudicialis defenſionis, ut per Rod. *ſuprà*, & Doctores ab eo citatos, & eſt notiſſimum apud nos, & maximè, quis hoc decretum nullum gerit præjudicium, nec quoad poſſeſſionem, nec quoad proprietatem, ut ex ejus conceptione detegitur, ibi *conſicata de no le moleſtar, &c. ſin perinyzio & de ſu derecho, aſſi en poſſeſſion como en propriedad*, & hoc jure utimur. Hactenus de actibus extrajudicialibus, alios autem nonnullos poteris videre in duobus his proximis ſequentibus capitibus.

292 Unum tamen obiter eſt notandum, quòd ut memorabile mirum in modum intulit, & exclamant Marant, & Veſtrius ſtatim citandi, quòd in cauſis beneficialibus appellatio extrajudicialis vim citationis habet, adeò ut appellatus comparere tenetur coram judice ad quem, abſque alia aliqua citatione, aliàs in ejus contumacia procedi poterit, in quo & non paucos decipi, ſpectantes, & putantes iterum citari debere, ideoque in judicio ſui copiam facere neglecti, lis abſque contradictore agitur, facileque appellans obtinet, ſicque pluries ſe in Romana Curia deciſum vidiſſe, teſtatur ipſe Maranta *in praxi 6. part. prin. verſiculo & quandoque appellatur num.* 258 *&* 279. *fol.* 1501. eleganter poſt eum Ant. Cravet. *in additio. ad praxim Veſtrii lib.* 3. *c.* 7. *n.* 4. poſt Abb. *in cap. cum ſit Romana n.* 10. *de appellat.* & per eundem Marant. Eſcacia *de appellat. quæſt.* 17. *ampliat.* 16. *à num.* 44. Philip. Franc. *in c. bon. memoria* 51. *ſub. num.* 17. *verſiculo ſed conclude ſic, de appellat.* Greg. Tholoſa. *tract. de appellatio. lib.* 1. *cap.* 11. *ſub num.* 3 *verſicul.* 1. *differentia fol.* 86. & quòd hujuſmodi appellatio extrajudicialis in beneficialibus habeat vim citationis, & devolvat cauſam ad Curiam tenet Rota, teſte Caputaq. *deciſ.* 35. *appellaverat n.* 1. *part.* 1. Achilles de Graſſis *deciſ.* 24. *petebat, n.* 2. *de appella. & deciſ.* 5. *aliàs* 231. *appellatio extrajudicialis num.* 1. *&* 2. *de appellatio. fol.* 106. Sarnerius *de triennali q* 54. *vol.* 4. *in fin.* Gratian.
293 obiter *diſceptat. forenſ. tom.* 1. *c.* 66. *ſub n.* 38. ubi tractans, an & quando appellatio extrajudicialis inducat litis pendentiam, ex Sarnerio excipit appellationes extrajudiciales in cauſis beneficialibus.

Quibus convenit, quòd appellatio extrajudicialis
294 non eſt propriè appellatio, ſed provocatio ſecundùm Innocent. *in cap. cum ſit Romana num.* 1. & Abb. *n.* 21. *in fin.* & rurſus ipſe Abb. *in cap. bona memoria* 51. *n.* 5. *&* 8. Decius *num.* 20. *in ſecund. differentia, de appellat.* Cæſar Contard. *in leg. unica limit.* 15. *num.* 3. *Cod. ſi de moment. poſſeſſ.* & ex hoc provocatio hæc, ſive appellatio extrajudicialis cùm proponatur in judicio, cauſa non cœpta, ſed ante illam, ut ſuprà diximus, ideo dicitur provocatio ad cauſam incipiendam. Innoc. *in dict. cap. cum ſit Romana* 5. *ſub n.* 1. Abb. *num.* 21. *in fin.* Ioan. Ferrar, *tract. de appellat. cap.* 3. *num.* 17. *tom.* 5. *folio* 64. &
295 eſt veluti prævia ad litem incipiendam, ideo habet vim citationis, tenent Geminia. *in cap.* 1. *num.* 5. *verſicul. nota incidenter, de appellat. in* 6. Gregorius Tholoſa. *tractat. de appellat. lib.* 1. *cap.* 11. *ſub num.* 3. *verſiculo prima differentia fol.* 86. Eſcacia *de appellat. quæſt.* 2. *num.* 34. *n.* 39.
296 *&* 46. ubi quòd quando provocatur ab actu partis, appellatur ad judicem ipſius partis ſuperiorem; quando autem à judice extrajudicialiter procedente, appellatur ad ſuperiorem ipſius.

297 Et iis adde, quòd licèt appellatio judicialis non interponatur à gravamine de futuro, ſed de præterito, vel præſenti illato, extra ea quæ latè diximus ſuprà c. 2. à prin. 2. p. extrajudicialis tamen interponi poteſt à gravamine de futuro, quo, ſcilicet, quis timet gravari, Philip. Franc. *in cap. bona memoria, ſub num.* 16. *&* 17. *verſic. ſed concludes* 11. & idem Franch. *in d. c. conſuluit el* 1. *ſub num.* 4. *verſic. quid autem ſit*, & iterum *in c. dilecto* 63 *notab.* 7. *verſicul de quo tamen, de appellat.* Natta *conſ.* 606. *approbo in fin. num.* 14. Eſcacia *de appellat. q.* 2. *n.* 43. Cæſar Contard. *in l. unica limit.* 25. *ſub n.* 1. *C. ſi de momen. poſſeſſ.* & nos diximus ſuprà d. c. 2. à num. 39. & ſufficit
etiam, quòd hæc extrajudicialis appellatio non propo- 298
natur à præcedenti gravamine, ex cauſa vera & legitima, prout in judiciali; ſed ſufficit quòd cauſa ſit veriſimilis & probabilis, Eſcacia *ibi proximè num.* 41. Franch. *in d. cap. bona memoria ſub n.* 7. & ibi Decius *ſub n.* 17; *nota. ultim.* Felinus *in cap.* 1. *ſub n.* 3 *conſideratione* 2. *de appellat.* Gregor. Tholoſa. *titul. de appell. lib.* 1. *c.* 16. *n.* 8. *differentia.* 6.

CAPUT XIV.

A decretis Ordinarii, putà, ſuper alienatione rerum Eccleſiaſticarum, donatione jurispatronatus, & ſimilibus appellationi interpoſitæ, an ſi non deferat judex, vim faciat.

SUMMARIUM.

Decreta judicis ſunt actus extrajudiciales, n. 1.

Decreta ſuper alienatione rerum, aut Eccleſiæ, aut minoris extrajudicialiter abſque alterius citatione, eſt extrajudicialis informatio, n. 2.

Idem & in delegato, cui dirigitur commiſſio, ut ſe informet de utilitate ad alienandum, n. 3.

Teſtes pro ſola inſtructione judicis, & ejus animi motu ſine partis citatione poſſunt recipi, n. 4.

Informatio pro judicis inſtructione nullam habet formam judicii, n. 5.

Informationis ſummaria receptio ſuper infamia delicti ad effectum relaxandi mandatum de perſonaliter comparendo, eſt omnino extrajudicialis, n. 6.

Ad informationem pro inſtructione judicis, & ejus animi motu, teſtes non jurati recipiuntur, n. 7.

Teſtibus non juratis poteſt credere judex deputatus ad conferendum beneficium cum clauſula (ſi idoneum inveneris) n. 8.

Ex teſtibus non juratis informatur conſcientia judicis, num. 9.

Teſtes requiruntur jurati, ſi princeps mandat alicui, ut ſe diligenter informet, n. 10.

Decretum ſuper alienatione rei Eccleſiæ aut minoris, & ſuper tranſactione, aut confirmatione alicujus actus, &c. eſt extrajudicialis, n. 11.

Decreta judicis in quibus caſibus ſint neceſſaria, & quando in eis procedatur, remiſſive, n. 12.

Extrajudicialis actus non recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 13.

A decretis ſuper alienatione, &c. appellationi non eſt deferendum, ut ſuſpendat, n. 14.

Ab inſinuationis donationis decreto appellari non licet, num. 15.

Ab inſinuationis decreto donans appellare non poteſt, n. 16.

Decretum in judicio eſt interlocutoria, n. 17.

Decreta ſuper alienatione, &c. non ſunt interlocutoria, ſed vim earum obtinent, n. 18.

Decreta ſuper alienatione, &c. nullius ſunt præjudicii, ſed ſemper intelliguntur abſque tertii præjudicio, n. 19.

Confirmatio non tollit defectum rei confirmatæ extra confirmationem, n. 20.

Decreta ſuper alienatione, &c. non impediunt, ut aliter poſſit contra eam venire, n. 21.

Decreta ſuper alienatione. &c. non tranſeunt in rem iudicatam, n. 22.

Solemnitates, & decreta ennuntiata in alienatione rerum Eccleſiaſticarum probant, donec de contrario doceatur, n. 23.

Solemnitatibus ennuntiatis in ſpecie per tabellionem ſtatur, licèt non in genere, n. 24.

Solemnitatum ennuntiatio per iudicem in ſpecie an requiratur, vel in genere an ſufficiat, n. 25.

Executio non impeditur ob modicum præjudicium, n. 26.

Decreta ſuper alienatione, &c. expenduntur per modum voluntariæ juriſdictionis, n. 27.

In his, quæ voluntariæ ſunt juriſdictionis judici permittitur innovare, n. 28.

A facto mere voluntario appellatio non permittitur, num. 29.

Decreta ſuper alienatione, &c. expedita in contradictorio iudicio recipiunt appellationem, n. 30. & 31.

Actus voluntariæ juriſdictionis per comparitionem contradictoris efficiantur contentioſi, n. 32.

Aſſertioni executoris ſe informaſſe de utilitate Eccleſiæ pro alienatione ſtatur, & pro ejus decreto præſumetur, num. 33.

Dummodo tempus præceſſerit, quo veriſimiliter capi potuit extrajudicialis informatio, n. 34.

Vel dummodo contrarium non probetur, n. 35.

Executor ſuper alienationis utilitate ſi non adeſt contradictor poteſt ſine citatione procedere etiamſi adſit clauſula (vocatis vocandis,) n. 36.

Executor ſuper alienatione, &c. cum clauſula (citatis citandis) eſt mixtus, ſi adeſt contradictor, & cujus intereſt, eſt citandus, n. 37.

Executoris ſuper alienatione proceſſui facto, & formato abſque tamen alicujus citatione, quia nullus adeſt contradictor, nec ad id tenetur. an ſit ſtandum, n. 38.

A confirmatione donationis aut conceſſionis jurisſpatronatus, appellationi non deferens ordinarius, an vim faciat, n. 39.

Jurisſpatronatus donationi ſi ordinarius non præſtet aſſenſum, poteſt per ſuperiorem ad id compelli, n. 40.

Ab eo licet tunc appellare, n. 41.

Confirmatio donationis jurisſpatronatus recipit appellationem, ſi fiat cum legitimo contradictore, n. 42.

Executor datus pro confirmatione donationis jurisſpatronatus procedit extrajudicialiter, & tunc ab eo non appellatur, n. 43.

Secus ab eo procedente judicialiter, n. 44.

HÆc quæſtio licèt ejuſdem ſit farinæ & materiæ, cujus & eſt proximè antecedens, quoniam tamen ſpecialem requirit mentionem ejus & nos ſequimur apperitum, in
1 cujus implementum ſuppono; quòd omnia iudicis decreta ſui ſunt natura actus extrajudiciales, in quorum diſpoſitione, ac interpoſitione judex extrajudicialiter procedit; ita affirmant Decius *in rubric. de jud. etie in decreta lectura* 1. *num.* 4. *& lectura* 2. *n.* 3. ſequitur Paz *in praxi* 1. *tom. annotatione* 1. *de judicio num.* 9. dicentes decreta judicis ſuper prædiis minorum, vel Eccleſiarum diſtrahendis, pro exequendis ſententiis contra eos latis; eſſe actus extrajudiciales, ac præterea nec eis convenire judicii deffinitionem, de quorum decretorum natura tractat Bald. *in l. ne quicquam, §. ubi decretum, ff. de offic. proconſulis, & lega.* Matthæus de Afflictis *deciſ.* 161.

2 Et propterea in eorum expeditione, ac interpoſitione non adhibetur cauſæ cognitio judicialis, ſed extrajudicialis informatio tantùm abſque alicujus citatione ut probat celebris doctrina Abb. Panorm. *in eleganti conſ.* 41. *incipit, videndum. num.* 1. *ante fin. verſic. ex quibus in his part.* 1. quod conſilium commendat Decius *conſ.* 341. *n.* 12. Capicius *deciſ.* 16. *n.* 4. Puteus *deciſ.* 432 *lib.* 1. & Rota in una Raguſina Emphyteuſis. 20. Junii 1578. quæ habetur 1. *p. diverſ. deciſ.* 479. & præfatam Abbatis doctrinam iterum canonizavit Rota in una Laodicen. prætenſi cenſus coram Orano 10. Jan. 1596. ut teſtatur Hieronym. Gonzal. *in reg. de menſ. §.* 7. *proœmia. n.* 233. ejus etiam meminit, & movet Rota *in deciſ.* 166. *ſub. n.* 7. *&* 8. *p.* 2. *diverſorum.*

Et cùm hoc dentur in judice ordinario, meliùs & 3
commodiùs præmittendum eſt in delegato; cui reſtrictæ juriſdictionis poteſtatis ſemper interpretationem faciamus, ac ideo delegatus, cui aliquis actus extrajudicialis committitur, eadem poteſtate in eo uti debet, qua uteretur committens, ut in his terminis probat Abb. *in d. conſ.* 41. propterea delegatus cui Papa committit, ut ſe diligenter informet de utilitate Eccleſiæ, & ſi repererit in evidentem utilitatem Eccleſiæ cedere alienationem, eam confirmet; ſeu licentiam alienandi concedat, ſatis eſt, ne adhibeat cognitionem extrajudicialem abſque citatione, & pro ejus decreto præſumitur abſque proceſſu, maximè ſi aſſeveretur adhibuiſſe cauſæ cognitionem, ſeu ſe informaſſe, ut ex eodem Ab. coſilio ultra ſuperiùs citato probat Hieron. Gonzal. *ſuprà*, & optimè determinavit Rota in d. Raguſina Emphyteuſis, & in una Anconitana terrarum de anno 1577. & in una Romana devolutionis 20. Maii. 1582. quæ eſt 636. *n.* 1. *&* 4. *p. diverſorũ*, & in alia Averſana Tenimenti, 15. Februar. & 15. Maii 1582. quæ eſt in impreſſis 716. *n.* 4. *d.* 1. *p. Antecesſor.* Ex quibus conſtat cavendum eſſe à Rotæ deciſione, cujus ſuprà meminimus, dum innuere videtur, non ſufficere extrajudicialem informationem rerum Eccleſiæ ſecundum conſtitutionem Paulinam, niſi in reſcripto [ſi in evedentem] illi derogetur; & ſpecialiter concedatur facultas extrajudicialiter ſe informandi, cui ſtandum non eſt, cùm tot deciſionibus contrarium ſit deciſum, authoritatibus vallatum, & ex infrà dicendis apparebit.

Et cum ut vides, in hujuſmodi decretis procedatur 4
extrajudicialiter, nimirum, ut partis citatio nulla requiratur, quia hic agitur de ſolo ſuperioris formando animo, & ſatisfaciendo propriæ judicis conſcientiæ, in quo articulo illa inter Doctores immutabilis regula, quod teſtibus receptis pro informatione, & inſtitutione judicis, aut curiæ; poſſunt ſine dubio abſque partis citatione recipi, & examinari. Bal. *in l.* 3. *§. ſi tibi col.* 2. *verſ. ſed pone, juncto verſ. ſed an iſta compulſione debeat pars citari, ff. de condictionib. ob turp. cauſam*, ſequitur Alber. de Malet. *in tract. de teſtibus, c.* 7. *poſt.* 28. 38. *& ſeqq.* Et reddunt rationem, quia hæc informatio, & inſtructio Curiæ, ſeu judicis, non habet in ſe 5
formam judicii, vel proceſſus. ideo citationem non requirit Angel. *de maleſic. in verb. quod fama publica n.* 16 ubi quod cauti judices antea quàm forment inquiſitionem, recipiunt informationem à teſtibus inſcriptis, non citata parte, ne poſteà dicant contrarium, quod & ante eum dicit Salicet. *in fin. l. in fin. Cod. de qu.* Marill. *in l. de unoquoque n.* 75. *verſ. dicas tamen. ff. de re iud. & poſt. n.* 8 1. Bonifac. de Vital. *in clem.* 2. *n.* 89. Macanta *de ordine judic.* 6. *p. memb.* 1. *rubr. de citatio. n.* 20. Maſcar. *de probat. lib.* 1. *in præfatione q.* 5. *n.* 39. *& lib.* 3. *concl.* 1366. *n.* 6. & ita ſervari etiam in ſtatu Eccleſiaſtico teſtatur Flam. Contar. *in tr. de executione ſententiæ cap. fin. n.* 175. *& in pract. interrog. rerum, lib.* 3. *c.* 3. *n.* 61. Bertazzo, *conſ.* 553. *n.* 4. *verſ.* 2. *dato lib.* 2. videnda etiam, quæ in hunc ſenſum poſt alios congerit Mareſc. *variar. reſol. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 151.

Et hinc intelligitur doctrina, quam docuit Rota. 16. 6
ſub num. 1. *de judiciis in novis*, cuius meminit Gonzal. *in regul. de menſib. alter. gloſſ.* 9. *in annot. num.* 24. dicens, quòd informationis ſummariæ receptio ſuper infamia delicti, ad effectum relaxandi mandatum de perſonaliter comparendo, ſit omnino actus extrajudicialis, non judicialis, quam ex proximè dictis intelligere, & declarare poteſtis.

Quod

Quod & in totum præfata doctrina eſt vera, & re-
cepta communiter, ut in hujuſmodi informatione pro
ſatisfactione. & inſtitotione judicis, ſeu ejos animo in-
formando teſtes recipi poſſint abſque juramento, quod
& generaliter verum eſt, ot per gloſſ. *in cap. 1. §. ſi duo in
verſ. teſtamentum, de pace jur. firm.* addition. ad Batt. *in l.
jusjurandi in additione magna. verſ. quid autem informa-
tiones C. de teſtibus.* Iſſ. *in l. admonende, in 2. lecturn, num.
230. & ſeqq. & num. 213. de jur. jurau.* ubi infert, ad ju-
8 dicem deputatum ad conferendum beneficiom, cum
clauſula (ſi eum idoneum inveneris.) quod poteſt tunc
credere teſtibus non juratis, quod idem & voluerunt
Addition. ad Abb. *in cap. tuis el. 3. in 1. additione litera
A, verſ. item adde de teſtibus.* Crotus *de teſtibus nu. 234.*
Maſcard. *de probu. lib. 3. concluſione 1362. n. 16.*

9 Nam ex teſtibus non juratis ioformatur conſcientia
judicis, ita docet Ripa *in leg. admonendi n. 197. de jur.
jura.* Romanus *ibi n. 99. verſiculo, ſed ſi non deponunt*, ubi
quòd teſtes non jorati recipiuntur, non ad plenam in-
formationem, ſed ad judicis informationem, Felio. *in
d. c. tuis poſt. numerum 2. verſic. aliud eſt quando agitur*
Campeg. *de teſtibus. regula 167. poſt verſiculum teſti ſi
non fuerit juratus, in 7. fall.* Cartelia. Cotta *in memoralı-
bus verſiculo teſte non jurato, ad finem verſ. notandum
eſt unus caſus*, Socinus *in regul. 424. in 4. fallen.*

Hæc tameo ultima doctrina & concluſio de teſtibus
non juratis videtur non poſſe adaptari ad commiſſio-
nes, de quibus nos agimus ſuper alienationem rerum
Eccleſiaſticarum, & ſimilium, cum magis frequenter
ſoleant his verbis concipi; nempe(ut te diligenter in-
10 formes de utilitate, *&c.*) nam his inſpectis, ſi his verbis
concipiantor, non procedit. Enimverò quando Prin-
ceps mandat alicui; ut ſe diligenter informet: tunc ne-
ceſſariom eſt juramentum in teſtibus, ut tenet Socin,
loco proximè citato, Blanc, *de judiciis num. 328.* practica
Conrad. *rubrica de teſtibus num. 11. & quando Pon-
tifex.* Monticel. *in reperto. teſtium, rubrica. jurare debet
teſtis, fol. 127. colum. 2. verſ. 3.* Alex. Stlatle. *in practic.
judic. c. 16. n. 80.* Maſcar. *de probatio. lib. 2. concr. 1362
n. 14. & 15.*

Cùm igitur appareat; eſſe actus extrajudiciales, pu-
11 ta; decretum ſuper alienatione rerum Eccleſiaſtica-
rum, & minoris, ut *l. 1. ob as alienum C. de prædiis mi. l.
qui tutores C. de admin. tuto.* decretum quod interponi-
tur in tranſlatione rei ſtabilis minoris per Bald. *in leg.
præſes. C. de tranſact.* decretum ad confirmationem ali-
cujos actus, de quo Bald. *in l. non aliter C. de adoptio.*
idem *in l. 1. nequidquam §. ubi decretum ff. de officio pro-
conſul. & legatò col. 1. ſub verſ. ſexto. & verſ. decimo &
ultimo dicitur decretum, confirmatio*, & iterum *n. 2. ad fi.*
per textum *in l. in hac conſultiſſima §. penſ. verſ. decerni-
mus. C. de teſtam.* Matthæus de Afflict. *dec. 262. verſ. item
decretum ad confirmationem actus*, qui quidem per to-
tam illam deciſionem alia plurima decreta ſuper ali-
12 mentorum futurorum tranſactione, *juxta l. cum hi ff.
de tranſact.* & de decreto in inventario tutoris; decre-
tum inſinuationis, *&c.* conjicit in unum, ot per te vide-
bis, & de variis decretorum ſpeciebus, & in qoibus ca-
ſibus locum habeant, & de ſingulorum natora, & mo-
do procedendi vide latiſſimè per Simoncellum *in ſpe-
ciali tr. de decretis*, & præcipuè *in præfatione*, ſunt ne-
ceſſariò regulanda ſecundùm naturam extrajodicia-
13 lium, & ſub ipſorum regulis coutioenda, dictantibus
ab actibus extrajudicialiter geſtis appellationem ſuſ-
penſivo effectu carere, ſecundùm gloſſam ab omnibus
receptam communiter, *in c. non ſolum de appellat. lib 6.*
Abb. *in c. cum nobis, col. 5. de electione.* Philip. Franc. poſt
alios *in c. bona, col. 5. de appell.* ubi etiam Præpoſitus qui
de communi teſtatur, Guido Papæ *conſil. 138.* Rota *de-
ciſ. 34. aliàs 344. licet de appel. in nov.* Nicol. Milis *in re-
pertorio verbo, attentata poſt appellat. fol. 30.* Veſtr. *in
praxi Romana Curia, lib. 8. c. penult. ut lite pendente.* &
Salgado de protect. Reg.

iterum *de attent. ſub. n. 9. verſ. idem ſi poſt appellationem
extrajudicialem*; Gov. *in pract. quæſt. 24. n. 5.* Lance.
Robert. *de attent. 2. part. c. 12 limit....* & alii plures ab
eiſdem relati, & quos nos ſuprà in cap. præcedenti à
princ. & per totom diſcurſom congeſſimus.

Et in terminis, ut à præfatis decretis judicium, & co- 14
rum expeditione oon liceat appellari, & ſaltim quoad
hoc; ot ea appellatione non obſtante executioni de-
mandentur abſque reatu attentati, probant Nicolaus
de Afflict. *deciſ. 261.* io princ. cujus ſuperiùs memini-
mus, idem tenet etiam Marant. *de ord. judicio. 6. part. tit.
de ſentent. n. 29. fol. mihi 524.* licèt eorum neuter dictas
jam, & dicendas rationes coofideravit.

Et comprobatur, quòd à decreto inſinuationis dona- 15
tionis nullus poteſt interponere appellationem, ſcili-
cet, non conſanguinei, quia non gravantur, nec ex eo,
quod conſanguinei ſint donatoris, gravamen aliquod
recipere poſſunt, nam poteſt quis de re ſua liberè diſ-
ponere, *l. in re mandata C. manda.* etiam abutendo *l.
ſed. & ſi §. conſuluit, de petitione hæredi.* & judex ex illa
oſtenſione donationis nihil cootra partem agit, ergo
cùm eam non gravat, noo appellet, quod ſi fecerit, per-
peram appellari diceretur, *l. 1. in prin. ff. de appell. rec. p.* 16
quia noo habent intereſſe, nec donans appellabit, quia
donando actui conſentit. *l. generaliter §. 1. de rebus cre-
ditis*, quapropter nec iſte, nec illi appellare poſſunt ab
hoc decreto, ita Anton. de Canatio *in tract. de inſinua-
tione q. 2.* ſequitur Rebuff. *in commentar. tract. de dona,
inſinuation. art. 1. gloſſ. 1. n. 11. 2. part.*

Deſuper comprobatur. quòd licèt decretum, quod à 17
judice io judicio interpooitur, ſit vera interlocutoria
adeò ut quoquo tempore poſſit eam revocare, *ut in . ſi
opus ff. de operis novi nunt.* & quod notatur *in leg. præ-
ſent. Cod. de his qui ad Eccleſiam confug.* & declara Phi-
lip. Franch. *in c. cum ceſſante, col. 3. verſic. 25. decretum
de appellatio fol. 73* Meliùs & latiùs Iſſ. *in l. nequicquam
§. ubi decretum col... ff. de off. procon.* Franch. de Areti.
in l. is ad quem ff. de acquir. hæred. & exactè explicat
Marant. *de ordine jud. d. 6. part. tit. de ſententia num. 29.*
Pro quibus eſt text. *in l. qualem in fi. ff. de arbitr.* & gloſſ.
in §. ſi quis autem in auth. de hæredi. & falci. cujus red-
dunt exempla, ipſæ præcipuè Marant. tameo hæc, de
qoibus nos agimus, decreta ſuper alienat. rerum Eccle-
ſiæ, vel miooris, confirmationis donationis, & ſimili, 18
quæ interponuntur à judice extrajudicialiter pro ſo-
lemnitate taotùm actus, & contractuum. adhuc non
ſunt verè interlocutoriæ, ſed ejus vim habent, quem-
admodum cæteri actus judiciales, ut de extrajudiciali
confirmationis decreto, ita declarant Philip. Franch,
in cap. conſtitutus el. 2. colum. 4. verſic. adverte quia poſt
Hoſtienſ. & Immol. *ibi de appel.* exactiùs Lambert *de
jure patro. art. 4 11. quæſt. princ. 2. p. lib. 2.* Philip. Franch,
Garcia, & omnis *in c. fin. de electione, lib. 6* cum gloſſ. ibi
verbo, inanes quæ minoris effectus ſunt, cùm habeant
ſe reſpectivè reſpectu interloqoutoriarum, quòd io-
terloquototiæ habentes vim diſſolutivæ, ac ideo quem-
admodum interloquutoriis appellatio non eſt licita
ut text. *in l. ante ſententiam, & l. ante ſententia tempus*
& Concilium Tridentinum *ſeſſion. 74. de refo mmatione,
c. 20.* pariter imò fortiùs in his decretis affirmandum
eſt.

Cæterùm qui iſta decreta nullius ſunt præjudicii 19
cùm ſemper intelligantor concecſſa cum clauſula, abſ-
que præjudicio tertii, ut de decreto confirmationis do-
cet Bal. *in l. 1. in princ. ff. de conſtitu. Principum.* Andreas
Barbaſ. *conſil. ſcripſi penult. col. p ſt conſilium 103.* Ale-
xand. *4. part.* Barthol Socinus *conſil. 164. viſa Bulla Bo-
nifacii verſic. ſed ad hanc objectionem in 3. p.* & hinc eſt,
ut confirmans nihil novi dat, & ſi aliter actus aliquem
patiebatur defectum ultra confirmationem, poſt eam
etiam intelligitor durare, & afferri, ita Bald. *in c. dudum
de decimis*, ubi Abb. *n. 11.* dicit hanc eſſe hujus vocabuli

actus qui aliàs erat extrajudicislis ſui natuta,per compoſitionem legitimi contradictoris; efficiatur judicialis,& cauſæ cognitio adhibenda,ita exactiſſimè authoritatibus, validis, & rationibus,probavi ſuprà c, præcedenti à prin,ubi videre poteris,ubi etiam,quòd tunc eſt neceſſariò negotium per ſententiam diffinitivam terminandum, & ſic appellationi omnino locum fore quoad utrumque effectum devolutivum & ſuſpenſivũ.

31 Quod in decreto confirmationis hanc diſtinctionem conſtituere expreſsè Philip.Franch.*in c.conſtitutus el. 2. col. 4.verſiculo ſed certè melius loquendo in confirmatione, &c. de appellatio.*Hoſtienſ.Anton.de Butrio, *ibi*, & Joann.Andreas *in cap.avaritia,de electione, lib. 6.* idem etiam dicit Bertachi. *in reperto.verbo. confirmatio poteſt. ſub num.80.ad medium.* allegat.Bald. *in additio. Speculato.de appellatio. verſiculo pro diffinitiva.* Idem & latè probat Lambert. *de jure patro.in 3.art.q.princ.2.p.lib.2.* idem Lambert. 8. 9. & 10. *art. 1. quaeſt.princ.part.lib.2.* & notant omnes, Abb. Felin. & cæteri *in c. fin. de præſumptio.* & alios plures citavi ad id ſuprà *d. cap.* ſuperiori.

32 Et his convenit,& illud,ut actus,qui ſunt voluntariæ juriſdictionis ſui natura, quando apparet contradictor,efficiuntur juriſdictionis contentioſæ, ut per tex. *in l.1.C.de bonorum poſſ.ſecundum Tabul.*docent Odofr. Salic. & Palud. de Caſtro *ibi*, & Bald.*in §.ſi cauſa cognita ff. de bonorum poſſ.*Iſſ. *in d.l.1.ſub.n. 3.verſic ſecundò pulchrius,& verſic.ſecundò & fortius*, & per ſententiam diffinitivam terminantur data copia actorum judicii eidem, quod ſecus eſt, quando nullus comparet contradictor in his actibus voluntariæ juriſdictionis,quia tunc nullius adhuc citatio requiritur, ut optimè advertit.Bald *in d.l.ne quicquam § ubi decretum verſ.tertio modo ff.de offi .præſ.prætoris & legati.* & prædictam doctrinam, etiam latè in exequutoribus probavimus, *c. ſuperiori* ſuccedit ad propoſitum noſtræ quæſtionis, ut delegatus, cui Papa committit,ut ſe diligenter infor-

33 met de utilitate Eccleſiæ, & ſi repeterit in evidentem utilitatem Eccleſiæ cedere; alienationem confirmet, ſeu licentiam alienandi concedat cùm ſat ſit, ut ſe extrajudicialiter informet abſque citatione, ut ad principium hujus capitis probavimus, procedit, quando Papa ita ſimpliciter committit alicui,ut ſe informet,& tunc circa informationem ſtatur ejus aſſertioni, & pro ejus decreto præſumitur abſque proceſſu, Rota *deciſ.716.n.4.& deciſ.160.num.8.part.2. diverſ.* Proſper de Auguſt. *in appendi.ad ſummam Bullarii, verbo, alienatio ſub numero 12.pagin.* 498. etiam ſi non appareat. Compoſtellanus *in c. Capitulum, num. 25.verſ.unquid creditur, de reſcript.*Puteus *deciſ. 144. n. lib.* 2.Mareſcotus *variar.reſolution. lib. 2.c.1.n.15 2.* dummodo tan-

34 tum tempus præceſſerit, quòd veriſimiliter præſumatur, potuiſſe extrajudicialis informatio per judicem exequutorem capi. Mareſcotus *ubi proximè. num.* 153. Achil. *deciſ.de filiis presbyter.*vel etiam dummodo con-

33 trarium non probetur, ſcilicet; nullam fuiſſe captam extrajudicialem informationem, & indagationem: ita tenuiſſe Rotam Romanam in una Spalen. canonic. 10. Aprilis 1606. coram Ludoviſio teſtatur Mareſcot. *ubi proximè dict.c.1.n.154.*

35 Quod non ſolum procedit, ubi non eſt clauſula (vocatis vocandis) vel & nullus eſt contradictor, ut per Puteum *deciſ. 144. n. 1. & 2.* ſed etiam quando in commiſſione adeſt clauſula (vocatis vocandis) nullus tamen eſt contradictor, nec qui debeat vocari, nam adhuc in his caſibus omnibus procedere poteſt exequutor delegatus extrajudicialiter, ut per Rotam in una Romana devolutionis 20.Martii 1580.quæ eſt 636. *n.1.& 4.1.p.diverſo.*& alias, quas allegat. Sequitur Nicolaus Garcia *de benef.in part.11.c.2.n.118. & 139.*

37 Ac verò quando commiſſio ſit cum clauſula vocatis vocandis, quoniam cùm tunc faciat exequutorem mixtum,ut per Felin.*in cap. exhibita num.4.de judiciis, & in cap. de cætero n.10.de judic.* per ipſum & omnes *in cap.fi. de præſumptioni.* & per alios reſolvimus ſuprà *cap.* præcedenti à *num.* 48. cum ſequentibus, & tunc neceſſario intereſſe habens eſt citandus, & vocari debet,ſeu etiam aliàs adeſt contradictor,nam tunc omnino debet procedere in forma judicii contentioſè, formaſque proceſſus,& acta juris ordine ſervato requiritur receptio teſtium, & probationum ſuper veritate narratorum,de quo proceſſu debet doceri. & conſtare: Eguid.*deciſ.617.*Puteus *d.deciſ.144.n.4.*Nicolaus Garcia *loco proximè relato, num.* 140.

Quid autem venit dicendum, ubi hujuſcemodi decreti interpoſitio commiſſa eſt cum prædicta clauſula (vocatis vocandis) qua,ut diximus,uti non debet, ubi nullus eſt,qui poſſit citari,ſi fortè ipſe exequutor delegatus formavit proceſſum,& recipit teſtes cum juramento & in forma judicii, de quo proceſſu conſtat, non tamen de partis citatione,nec alicujus vocatione, & apparet de decreto interpoſito à judice delegato, & exequuto; an ei ſit ſtandum, donec contrarium non probetur; & reſpondendum eſt affirmativè,ut colligitur ex Rota in una Averſana Tenimenti 15.Februarii & 5.Martii 158.quæ habetur in impreſſis *deciſ.716.ad finem 1.part.diverſor.*Garcia *d.11.part.c.2.num.*141.ubi citat ad id Oldraldum, Corneum,Covaruv,Hojedam, & alios. 38

Et ita ex hac limitatione, ſeu potiùs declaratione appoſita concluſioni ſuperiùs præmiſſæ in hac materia, aliam deducamus,& illam; ut appellationi interpoſitæ à decretis ſuper alienationis confirmatione, & ſimilibus, ubi proceſſum eſt judicialiter,& in contradictorio judicio; ſi judex Eccleſiaſticus ordinarius, vel delegagatus non deferat, vim faciat.

Et ex his quæ hucuſque adducta ſunt facilè poteris abſolvere dubium unum de quo jam ſemel fui interrogatus, & conſultus:an à decreto confirmationis factæ ab ordinario ſuper donatione juris patronatus; appellationi emiſſæ non deferens, vis committatur. Circa quod ſuppono, quòd donatio, legatum,ſeu conceſſio juris patronatus facta à laico, vel clerico pio loco, non indiget confirmatione ordinarii, at donatio ſeu alias particularis conceſſio juris patronatus facta clerico, vel, laico recipienti nomine proprio, non valet, nec tenet niſi demum accedente conſenſu, ſeu confirmatione Epiſcopi diœceſani, de quo cum variis & multis aliis quæſtionibus, uſque ad refectionem invenies per Lambert. *in tractatu de jure patronat. 2. part. lib.* 1. per cunctos articulos & quæſtiones ejus à principio, & alibi paſſim etiam per Doctores. 39

Hinc ſuccedit, & poteſt, prout in cæteris decretis, de quibus ſupra,reſponderi, præſertim ex his, quæ de decreto confirmationis latè diximus; ut ſcilicet cum ſui ſit natura primæva attenta, actus omnino extrajudicialis,& voluntariæ,non contentioſæ juriſdictionis quia celebratur inter volentes, non invitos, & quia nedum eſt interloquutoria, ſed vim habens,& ad ejus ſimilitudinem inventum pariter, & eodem modo minimè ſit in hujuſmodi confirmationis decreto appellationi deferendum,quominus exequutioni actus confirmatus mandetur.

Nec omiſſa conſideratione parvitas nimis præjudicii & juris proprii conſervatio, quod ex decretis præcipuæ confirmationis hujuſmodi aſſolet, ut diximus jam,& quod in propoſitum ait Lambert.*ſuprà citato loco 9.art.1.quæſt.princ.d.2.p.d.lib.1.*præcipuè *n.6 & ſequentibus.* dicens. quòd quando aliquis laicus donat aliquam Eccleſiam,quam nec detinebat,nec jus patronatus in ea habebat, ut tunc ejus donatio, legatum,vel conceſſio non eſt in conſideratione; etiam ſi conſenſus Epiſcopi intercederet: & reddit ipſe rationem, quia nemo dat quod non habet, unde cùm iſte nihil dare

poterat, nec Epiſcopi conſenſus aliqoid operabitur, quia confirmat actum, quem ille facit; ſed ille nihil, ag·t, nec conſenſus aliqualiter ſuffragabitur, quia confirmans nihil de novo agit, ſed tantum authorixat rei exiſtenti, & ſic non exiſtenti non prodeſt, *c. inter dilectos, de fide inſtrumento, & per totum tractatum de confirmatione utili vel inutili.* Conferunt hoc etiam quæ nos ſupperiùs adduximus. ubi etiam quòd per hoc confirmationis decretum extrajudicialiter expeditum, nihil juris alterius detrahatur, imò manent illæſum, iſtudque
40 decretum nihil ponit ineſſe, quantum ad jus tertii, ſed ſolùm eſt quædam authoritas, quam præſtare nullo modo poteſt Epiſcopus, ſe excuſari, quòd ſi fecerit & abſque juſta & rationabili cauſa, poteſt adiri ſuperior, qui aut eum compellat ad conſentiendum, aut vel ipſemet conſentiat: de quo eſt text. *in c. nullus de jure patronat.* ubi Doctores omnes & præcipuè Abb. ita exactè Lamber. (plures & utiles ex eo deducens quæſtiones) *in 20. art. 1. q. princ. 2. p. dict. lib.* 1. qui *ibi n.* 46. hoc declarat, ut in caſibus, in quibus poteſt adiri ſuperior, propter denegatam confirmationem, conſenſum, conſilium, licentiam, authoritatem, abſolutionem, & ſimilia; ad quæ extenditur diſpoſitio *d. c. nullus.* ut alios ipſe *ibi n. fi.*) ſit omnino adeundus per viam querelæ, & non per viam appellationis, ita etiam tenet Barba *in c. cæterum in 11. colum. verſiculo in adde, de judiciis*, ubi dicit plura quæ per te ipſum vide, ſed contrarium verius eſt, imò per viam appellationis poſſe adiri, ut ex
41 multis probavimus infrà cap. ſequenti circa licentiam denegatam beneficiato, ut poſſit abeſſe à beneficio, ut ibi latiſſimè videbis à *n.* 27, & ſurſum.

Hæc tamen doctrina eandem diſtinctionem, ſeu
42 declarationem pati, dubium non eſt, quam cætera decreta, & præcipuè confirmationis patiuntur, prout ſatis remanet probatum ſuperiùs, dum firmavimus, ut ſcilicet procedat, quando expediatur ſua primæva natura retenta, ſcilicet; extrajudicialitatis; & abſque contradictore, ſi verò contradictor apparet, allegans legitimas exceptiones, cum judicialiter ſuper eis debeat procedere ordinarius, & cauſa per diffinitivá terminanda utique appellatio ſuos habet effectus, multæ enim ſunt legitimæ exceptiones, quæ hujuſmodi confirmationis decreto poſſunt opponi ab intereſſe habente; ut quando facta fuit donatio juris patronatus ſine dicto Epiſcopi conſenſu, & poſtmodum facta eſt alteri illo interveniente, ut primus ſi petat confirmationem; ſecundus poſſit legitimè contradicere, cùm ſua donatio prævaluiſſet, de quo per Lambert. *ſupra* 19. *art.* 1. *q. princ. d. 1. p. d. lib.* 1. & de aliis exemplis videre poteris *ib art.* 18. & per totos articulos, ubi de legitimis exceptionibus tibi conſtabit.

Et in terminis noſtri dubii ultra doctrinas, & autho-
43 ritates ſuprà adductas, magis in ſpecie probatur in una Rotæ deciſ. Lucana plebis ſeu Parochialis 8. Junii 1572. coram Domino Lanceloto, ſeu Benarino, ex qua apparet, quòd cùm fuiſſet datus delegatus à Papa, ut confirmaret donationem juris patronatus, & ipſe ad eam proceſſiſſet judicialiter, voluerit confirmationis, & inſtitutionis ſententiam exequi, appellatione pendente, & Rota decrevit in hæc verba: Domini dixerunt poſſeſſionem eſſe attentatam, quia captam appellatione pend. nte, non obſtat quòd ordinarius proceſſerit tanquam executor deputatus in confirmatione donationis, quia hoc non procedit, quando aſſumit partes Judicis. Felin. *in cap. fin. de præſumption.* & pronuntiavit parte citata inſtitutionem faciendam, non obſtat, *&c.* (& *ibi*, ſecus in caſu iſto in quo agitur de jure patronatus, & inſtitutione f cienda vigore illius, *&c.*) quam deciſionem aliud agens adducit ad literam Nicolaus Garcia *de benef. 4. p. c. 9. num.* 18.

Ex quo duo utilitèr colliguntur ſimul ad noſtrum
44 propoſitum, ut executor datus ad confirmationem hujuſmodi donationis, procedere poteſt extrajudicialiter & de facto, & ob id ab illo minimè poſſe appellari. Secundum; ut quando procedit judicialiter cum partis citatione, & cum diffinitiva in contradictorio judicio, & ob id cauſa effecta fuit appellabilis, quæ deciſio rectè probat hujus dubii reſolutionem, convenitque cum aliis deciſionibus, quas ad eamdem doctrinam ſuprà adduximus, & ita detegenda eſt judicis violentia in hujuſmodi decreti appellatione, ex modo etiam procedendi, quo fuit uſus, an judiciali, ut tunc appellatio delationem deſideret, an extrajudiciali abſque contradictore, ut tunc vim non fieri declaretur, prout etiam præfatum dubium, quando de eo fui conſultus; reſolvi, reſpondens.

CAPUT XV.

A mandato de reſidendo beneficium; vel de ordinando de ordine ei neceſſario, ac etiam à viſitatione, an vis fiat, ſi appellationi interpoſitæ minimè ſit à judice delatum.

SUMMARIUM.

Reſidentia beneficii præceptum eſt ſententia interlocutoria habens vim diffinitiva. n. 1.
Reſidentia præceptum ſi expeditur abſque cauſa cognitione, eſt actus extrajudicialis. n. 2.
Reſidentiæ præceptum non requirit citationem judicialem num. 3.
Reſidentia præceptum non ſuſpenditur per appellationem, ſed ea non obſtante opponitur beneficiato ſubſtitus n. 4.
Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reform. c. 1. circa reſidentia præcepta exequenda explanatur. ib d.
Reſidentia ab ipſo præcepto non datur appellatio, quominus abſens compellatur reſidere, & detur ſubſtitutus congrua portione n. 5.
Reſidendi à præcepto dicitur fruſtratoria. n. 6.
Appellatio ſi negetur à cauſa principali, pariter negata cenſetur à præambula compulſione, n. 7.
Reſidentia pœna per diffinitivam impoſita in contumaces abſentes non recipit appellationem. n. 8.
Trident. ſeſſ. 23. c. 1. circa non reſidentes loquens, declaratur, n. 9.
Reſident. neglecta pœnam appellatione & inhibitione non obſtantibus, exequendam contra abſentes ſive contumaces, ſive non contumaces, decrevit Senatus ſupremus, n. 10.
Non reſidentia pœna impoſita parochis, non extenditur ad non reſidentes beneficia ſimplicia, num. 11.
Reſidentia eſt de jure divino in animarum curam, ſeu gubernationem habentibus, n. 12.
Non reſidentia pœna non recipit appellationem quoad ſuſpenſivum, ſecus quoad devolutivum, n. 13.
Trident. removens appellationem intelligi quoad ſuſpenſivum ſæpè declaravit ſancta Congregatio. n. 14.
Reſidentia monitorium, & præceptum extrajudicialiter expeditur, pœnarum verò impoſitio per diffinitivam juris ordine ſervato, n. 15.
Non ſolùm in Parochialibus, ſed in aliis ſimplicibus beneficiis, n. 16.
Contra non reſidentem ſive ſciatur ubi ſit, ſive non, ad beneficii privationem quomodo ſit procedendum, & quod tempus abſentia requiratur. n. 17.
Monitio trina non eſt neceſſaria contra non reſidentem, ſive abſentem, ſive præſentem, ſi commodè citari poteſt perſonaliter, n. 18.
Et tunc quod tempus abſentia requiratur, n. 19.
Non reſidentis citatio ubi agitur ad privationem an ſufficiat extrajudicialis, n. 20.
Contra non reſidentem ubi agitur ad privationem fructuum

Eum alias pœnas arbitrarias, an & quando trina citatio ſit neceſſaria n. 21.

Determinatio una reſpiciens plura determinabilia, illa pariformiter determinare, n. 22.

Non reſidente monito à quo incipiat currere tempus, quo debet expectari, anteaquam ad privationem deveniatur, n. 23.

Contra non reſidentem ſententia privationis, qua non eſt ſervatus juris ordo, exequi non poteſt appellatione pendente, n. 24.

Non reſidens ex juſta tamen cauſa aut impedimento, ſeu licentia condemnatus ad privationem, &c. an queat appellationem ſuſpenſivam interponere, n. 25.

Reſidentia materia, & quo beneficia illam exigant; & qua perſona excuſentur, & de licentia quando concedenda, vel non, & qui ſine ea poſſunt abeſſe, & de alias remiſſivè n. 26.

Licentiam abſentia ab ordinario negante appellationi emiſſa, an ſit deferendum, n. 27.

Abeſſe an poſſit beneficiatus pendente appellatione à denegata licentia, n. 28.

Licentiam abſentia non ſufficit petere, ſed & obtinere, n. 29.

Appellatione pendente parti & judici non permittuntur, qua ante appellationem non poterant geri, n. 30.

Fructibus & re, non privatur qui appellat eâ pendente, n. 31.

Licentia abſentia expreſsè concedenda, n. 32.

Actus negativus ſecum trahit executionem, n. 33.

Ab ordinis requiſiti ſuſcipiendi decreto appellationi emiſſa per beneficiatum an ſit deferendum, n. 34.

Annus ad ordines ſuſcipiendos à quo tempore currere incipiat, n. 35.

Ordines quales, & qua beneficia requirant, & qua pœna plectantur beneficiati ob non receptos intra annum, & qua impedimenta illos excuſent, & de aliis hujus materia quaſtionibus, remiſſive, n. 36.

Canonici non ordinati non habent vocem in Capitulo, n. 37.

A precepto de ſuſcipiendis ordinibus neceſſariis appellationi deferendum non eſt, n. 38.

In ſpiritualibus judex poteſt incipere à precepto, n. 39.

Monitorium de ordinibus ſuſcipiendis eſt actus extrajudicialis, n. 40.

Appellationi a mandato de ſuſcipiendis ordinibus deferendum non eſt, n. 41.

Eccleſia favor aut cultus divinus ſuſpendunt appellationis effectum, qua non cauſant attentatum, n. 42.

A ſententia diffinitiva, qua quis privatur beneficio ob non ſuſceptos ordines neceſſario appellationi emiſſa an ſit deferendum, n. 43.

Ab eo, quod ſit in executionem canonicorum decretorum non licet appellare, n. 44.

Sententiam privationis, & aliarum pœnarum ob non ſuſceptos ordines intra annum appellatio non ſuſpendit, n. 44. & 45.

Sententia privationis vel compulſionis ſuſcipiendorum ordinum ſuſpenditur per appellationem, ubi allegatur de legitimo impedimento, n. 46.

Quod procedit, quando ex actis evidenter de legitimo impedimento conſtat, n. 47.

Ab ordinibus ſuſceptis ſuſpenſus an pendente appellatione poſſit accedere ad alios, & an illis poteſt interim uti, n. 48. & 49.

A viſitatione & morum correctione appellatio, nec inhibitio executionem ſuſpendit, n. 50.

Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 10. explanatur, ibidem.

Trid. ſeſſ. 13. c. 1. explanatur, n. 51.

Remedio ad innocentia præſidium inſtituto, ad iniquitatis defenſionem non eſt abutendum, n. 52.

Viſitationis, & correctionis cauſa ante diffinitivam non recipit appellationem, n. 53.

Viſitationis cauſa non ſuſpenditur per appellationem, n. 54. & 55.

Viſitationis diffinitiva admittit appellationem devolutivam, non ſuſpenſivam, n. 56.

Reſidentia mandatum in viſitatione edictum non recipit appellationem, n. 57.

Viſitatio recipit appellationem, ubi privilegium exceptionis quis docet, n. 58.

Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 10. declaratur, n. 59. & ſeqq.

Privilegium exceptionis, ſi proveniat ab immemoriali, an admittit appellationem à viſitatione, n. 60.

Viſitationem extrajudicialem. & ejus executionem an impediat appellatio vigore privilegij, & quid in judiciali, n. 61.

Viſitatio citata parte & cum cauſa cognitione facta recipit appellationem, n. 62.

In viſitatione extrajudicialiter facta ordinarij recuſatio non advertitur, ſecus ubi agitur judicialiter, n. 63.

Cultus divinus celerem executionem exigit, & non recipit appellationem, 64.

Viſitatio & morum correctio propter exceſſum admittit appellationem, n. 65.

Extrajudicialiter proceditur in viſitatione & correctione ſui primæva natura attenta, n. 66.

Viſitationis materia remiſſivè, n. 67.

Epiſcopo aſſerente in aliquo caſu ſe procedere per viſitationem, ſtatur quoad appellationis receptionem, n. 68.

Trident. ſeſſ. 22. de reform. c. 1. circa renovandas pœnas decretorum tractantium de honeſtate Clericorum appellatione remota, n. 69.

A viſitationis caſibus, quibus appellatio permittitur, cauſa gravaminis erit exprimenda, n. 70.

CIRCA prioris hujus capitis partis, de reſidentia, inſpectionem, notandum cenſeo, ut 1
licet præceptum judicis jubentis, clericus ut reſideat in beneficio, reſidentiam ſui natura requirente, ſub pœna, & commonitione privationis ejuſdem; ſit interloquutoria ſententia vim diffinitivæ habens *cap. 1.* & ibi notat. *de cleric. non reſident*, Panormitan. Decius & alij *in c. pervenit de appellation.* Barba, *in rubrica de ſentent. & re judic. in clem. col. 2.* Rebuff. *in præfat. l. quod juſſit. num. 50. de jud.* ca. à quibus poſſe appellationem emitti, latè diximus *ſuprà, c. 1. hac 2. p. à principio.*

Quod intellige, & declara, tunc hoc præceptum ſeu 2
monitionem vim habere diffinitivæ, quando, ſcilicet, expediatur cum cauſæ cognitione, aliter namque iſtum præceptum, ſeu monitorium eſt omnino extrajudicialis actus, & extrajudicialiter expeditur, ita tenet Philip. *in c. pervenit 2. 3. not. de appella.* dicens, quòd quando ſit præceptum ut aliquis reſideat in ejus beneficio, non requiritur monitio, ſeu citatio judicialis; ſed ſufficiat extrajudicialiter, & *ante ſi. ibi in d. c. pervenit* quòd quando ſit præceptum cum cauſæ cognitione habeat vim 3
diffinitivæ, non aliter, & ibi not. Ioan. Andreas per ea quæ habentur *in c. dudum, el. 2. de electione* Bart. *in l. ſi non ſatetur ff. de confeſſis*, & eſt de mente gl. *in c. ex parte in Chriſto de ver. ſignif.* & Spec. *in tit. de appell. §. 1. verſ. in quibus*, bene Abb. *in rub. de ſent. & re jud. n. 8* poſt alios.

Tamen inſtiſſimæ rationis motu Alex. III. *in c. 4.* 4
pervenit. el. 2. de appell. reſpondit, appellationi à monitorio facto abſenti canonico, ut in Eccleſia reſideret minimè eſſe deferendum, ſed ea non obſtante, poſſe procedere ordinarium ad compulſionem, & appoſitionem vicarij ſubſtituti, ut admoniti vices ſuſtineat; aſſignata ei de fructibus beneficij congrua ſuſtentatione, & ſi monitus nihilominus nolit monitoriis acquieſcere privetur eodem, & alteri perſonæ idoneæ conferatur. Idem etiam renovatum fuit ſacro Tridentino decreto *ſeſſ. 23. de reform. c. 1. verſ. quod ſi.* in hæc: Quod ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter per contumaces fuerit, liberum eſſe vult ordinariis, per cenſuras eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliáque juris remedia, etiam uſque ad privationem compellere; nec exequutionem hanc quolib.

privilegio, licentia, familiaritate, exceptione, etiam ratione, cujuſcunque beneficii pactione, ſtatuto etiam juramento, vel quacunque auctoritate confirmato, conſuetudine, etiam immemoriali, quæ potius corruptela cenſenda eſt, ſive appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ conſtitutionis, ſuſpendi poſſe, *&c.*

Circa quorum jurium diſpoſitionem duo ſunt nobis diſtinguendi caſus, ut facilè queat cognoſci, quando vis in hujuſmodi exequutione committatur ſpreta appellatione, alter, conſiderantes ipſa monitoria ſimpliciter & de per ſe, cum pœnarum comminationibus, & compulſione antequam ad pœnarum exequutionem, ſcilicet; fructuum ſubtractionem, aut beneficii privationem, alter eſt ipſa privatio, ſeu pœnarum exequutio.

5 Et quoad primum dico, quòd quando clericus monitus eſt ab ordinario, ut infra aliquem competentem terminum accederet ad reſidendum beneficium quodlibet, reſidentiam deſiderans, appellationi ab hoc monitorio interpoſitæ minimè vim fieri, non deferendo, imò ea reclamatione, & recurſu non obſtantibus, poteſt ordinarius ad actualem compulſionem procedere, & vicarium deputare de fructibus beneficij ſuſtentandus, abſque reatu attentati, ita probat text. *in d. pervenit el. 2. de appellat.* & ibi Abb. & cæteri, & ita per illum text. affirmant Maranta *in ſpeculo advocat. 3. p. 6. p. princ. q. 2. n. 184.* Petrus Duñas *in regul. 42. n. 19.* Cardin. *in cl. 1. nota. 9. verſ. quartus in appellat. de ſequeſtrat. poſſe, & fructuum.* Pavinus *in tr. de viſitatio. q. 10. 1. p. 7.* Manfr. *lib. 2. pract. concl. ſuper attenta.* 50. Lancelot. Robert. *de attenta. 2. p. c. 12. limi. 18. n. 1. & 2.* Menoch. *de arbitra. judi. lib. 2. cent. 1. caſu 69. n. 11.* Marq. *in tr. de commiſſ. appellat. extra Rom. Cur. 1. p. c. 6. n. 77. fol. 77.* Quintil. Mando. *in tr. de monitoriis q. 77.* quæ eſt finalis, ubi hoc conſtanter affirmat, licèt nec jura, nec aliquam ex authoritatibus dictis alleget.

6 Et hujus rei rationem reddunt Doctores, præcipuè gl. *in d. c. pervenit.* Franch. *ibi in fin.* Præpoſit. & alii, poſt quos & Lancel. *n. 5. & 6.* ut hoc inducat favor Eccleſiæ & divini cultus, ex eo, quia ab hoc præcepto appellatio præſumitur à jure fruſtratoria, quam expreſsè reddit *d. c. pervenit.* ibi, fruſtratoriæ dilationis cauſa videatur dictus Canonicus appellaſſe, quibus illam adde, quæ convenit præcepto extrajudicialiter expedito, prout ſui eſt primæva natura, ad principium dixi, ac ideo tunc, & ex hac ratione appellatio non ſuſpendit, ut latè probavimus ſuprà c. 13. in hac 2. p. & c. 14 à principio.

7 Quod & eo etiam probatur, quia quoties in aliquo principali negotio, non datur appellatio, cenſetur etiam negata à præambula compulſione, ut eſt celebris doctrina Anchar. *conſil. 48.* quem referens ſequitur Card. Toſcus *in tomo 1. conſ. 181 poſt. n. 33.* ſed in noſtro caſu non admittitur appellatio ab ipſa ſententia principali qua pœnæ imponuntur non reſidentibus, ut ſtatim videbimus, ergo nec ab hoc præambulo monitorio & compulſione.

8 Circa autem alium caſum, quando ad ſubtractionem fructuum, & beneficij curati privationem devenitur, & reſidere recuſantes ordinarius dictis pœnis per diffinitivam ſententiam coërcet, dico appellationem effectum ſententiæ non impedire, nec in denegatione delationis violentiam adeſſe, id probant text. in d. Concil. Trid. *d. ſeſſ. 23. c. 1.* ubi de curam habentibus beneficiis dumtaxat, diſpoſuit. text. etiam *in c. relatum.* ibi, nec patrocinari debet eis appellationis diffugium, ſi contra hujuſmodi intentionem decreti fuerit interjectum, *&c.* (*de Clericis, non reſiden.* text. etiam *in c. conquerente.* ibi, vel quod eidem Eccleſiæ non deſerviat, ſibi ſuper præſcripto beneficio ſilentium ſublato impedimento appellationis, imponas, *&c.*) *eodem tit.* quorum jurium, nullus ex præfatis Doctoribus meminit, nec recenſet.

9 Ita in id etiam expendentes Trid. illud intelligentes tantùm in Parocho D. Ioan. Ocon. Regius Senator *in c. 1. de Cleric. non reſid.* Licentiat. Anton. Gomez *in explicatione bullæ c. 7. ad 4. clauſulam n. 35. & 36.* D. Sagum *in repetitione c. 1. de ſequeſtra. poſſ. & fruc. n. 54.* Nicol. Garcia *de benef. 3. p. c. 2. n. 161.* dicentes præfatum Tridentini decretum, dum diſponit; exequutionem 10
ſententiæ privationis, & ſimilium pœnarum appellationem, ſeu inhibitionem non impediri, generaliter accipiendum, intelligendum eſſe contra abſentes, ſive inobedientes, ſive contumaces, & ita in ſupremo Senatu fuiſſe obtentum, & ita etiam text. *in d. c. relatum* gloſſ. ibi *verbo diffugium,* intelligit & interpretatur de beneficio curato loqui dumtaxat, text. verò *in d. c. pervenit. el. 2. de appell.* loqui in ſimplicibus, curam animarum non habentibus, ac etiam omnes declarationes factæ ſuper dicto Tridentini decreto, nominatim & in ſpecie loquuntur de Parochis dumtaxat, & ſic extra 11
illum caſum jus commune omnino ſervandum eſt, *l. præcipimus C. de app.* quia diſpoſitio limitata ad unum caſum non ad alios eſt extendenda. *l. ago cum Gemoniano, C. de tranſactio.* cum vulgatis, & reſtringetur ad ſuam cauſam, *l. cum Pater §. dulciſſimo, ff. de lega. 2. l. 3. in fin. ff. de fonte,* Cravet. *conſil. 16. n. 5.* Petrus Surd. *decij. 94. n. 28. & conſ. 150. n. 58.* & faciunt, & omnino, quæ in ſimilibus terminis dicit Perez de Lara *de anniverſ. Capell. lib. 2. c. fin.* quod eſt *c. 21. n. 7.* & Gomez. *de menſi. alter. gl. 9. in ann. n. 209. & n. 184. ſuprà* & quæ ipſe *§. 5. proœmiali à n. 125* & nos ſupra hac *p. c. 13.* erga Parochiales à *n. 180.* 12

Cùm præcepto divino ſit in Parochialibus, & his, quæ habent animarum regimen, curam, & gubernationem, ſacramentorumque adminiſtrationem, perſonalis reſidentia neceſſaria. Ioan. XXII. c. Paſce oves meas. *act. 20. Epheſios 43. c. ſicut 7. q. 1. c. qui Epiſcopatum 8. q. 1. c. præcipuè 11. q. 1. c. gloria Epiſcopi 12. q. 2.* & expreſsè probat Trid. *in d. cap. 1. d. ſeſſ. 23. de reform. in princ.* cùm præcepto divino mandatum ſit, *&c.*) & imò omni jure non ſolùm canonico, & divino; ſed etiam naturali hæc inducta ſit in Parochialibus reſidentia, ex quo tenentur paſcere greges. Probatur iterum Trid. *ſeſſ. 6. c. 1. de reformatione.* & poſt alios docent Cajetanus *2. 2. q. 185. art. 5. & in ſumma verbo, beneficium Eccleſiaſticum,* Carranca, & Franc. Torten. *de reſidentia, & comm. Regis. c. 1.* Soto *de juſt. & jure, lib. 10. q. 3. per totam, & in Apologia contra Catharinum. c. 1.* Alphonſus de Caſtro *de juſta hæret. punit. c. 4. lib. 3.* Cordub. *l. 1. qq. q. 10.* Valent. *3. tom. diſp. 10. q. 2. pun. 5.* Paul. Griſal, *in deciſ. Catholicus, verbo, Epiſcop.* Bot. *de Synodo 3. part. art. 1. n. 150.* Covar. *l. 3. variar. c. 13. n. 9.* ubi alios refert Navarr. Vargas *de Epiſcoporum juriſdictione, axiomate 12.* Ferretus *conſil. 32. ex n. 32.* Azeved. *in l. 27. tit. 3. lib. 1. recopil. n. 8.* Melchior Gallego *in tract. de Parochorum obligatione tempore peſtis 1. p. diſp. 1. à n. 56.* Quintanaduẽñas *Eccleſiaſt. lib. 4. n. 50. & 51.* Cenedus *in collect. 30. ad 6. n.* Cevallos *q. 585. à n. 1.* Vivald. *in append. ſui Candel. aur. c. 9. n. 6. & 7.* Zechus *de caſib. reſerv. caſu 6. & tit. de beneficiatis n. 6. & de munere Epiſcopali c. 5. n. 3.* Vega *in Epiſt. de curat c. 17.* & ideo nihil mirum, ut eis in hoc etiam ſpecialiter conſulatur, & propter ſpeciale majus & ingens periculum imminens, præſtantius remedium præſtetur. 13

Hoc tamen, quod diximus; per Concilium eſſe prohibitam appellationem ab hac ſententia privationis beneficii, & aliarum pœnarum juxta Concilium; evidenter intelligendum eſt de appellatione quoad effectum ſuſpenſivum, non autem quoad devolutivum, ut probatur ex eodem Conc. ibi: nec exequutionem hanc privilegio. *&c.* ſuſpendi poſſe, *&c.* & ſic ſuſpenſionem tantùm prohibet, & ex aliis Concilij capitibus removentibus appellationem ſæpe ſacra Congregatio cenſuit, 14
quarum nonnullas in *c. 81.* ſuprà adduxi, & advertit Nicol. Garcia *de benef. 3. p. c. 1. n. 162.* quod ſine dubio eſt.

Et in hoc etiam conſtitui poteſt differentia inter 15
utrumque ex duobus præfatis caſibus ſuprà; ut ſcilicet

in

in ſimplici præcepto, & monitorio, quod expeditur
extraiudicialiter, nullo iuris ordine ſervato, prout di-
ctum eſt ſuperiùs. At verò ad privationem beneficii
vel fructuum detractionem, debet omnino fieri iuris
ordine ſervato in contradictorio iudicio, & cum ple-
na cauſæ cognitione, ut ita declaravit ſancta Congre-
gatio Concilii in *d. c. 1. ſeſſ. 23. de reformat., ſuper verbo,
quod ſi per edictum*, ubi in hæc dicit; (Parochus, qui non
vult in ſua Parrochiali reſidere, debet ea ſervato iuris
ordine privari.) & *in eod. c. 1.* ibi (cauſa prius per Epiſ-
copum cognita, *&c.*) præcedente legitima citatione,
cauſámque per ſententiam diffinitivam condemnato-
riam, non declaratoriam terminandam, non ſolùm in
16 Parochialibus; ſed etiam in cæteris beneficiis ſimpli-
cibus, & dignitatibus, reſidentiam requirentibus, ut vi-
dere eſt ex his, quæ Nico. Garcia aliis relatis, diſputat
in d. 4. p. c. 2. n. 135. cum ſeqq. & ſupra.

17 Illud eſt igitur obſervandum ab ordinario, dum ve-
lit, contra non reſidentes procedere ad privationem
beneficii, & in primis ſi beneficiatus ſit abſens & igno-
retur ubi, vel etiam ſi ſciatur, commodè tamen citari
non poteſt perſonnaliter; debet ante privationem adeſſe
abſentiam ſemeſtrem, & priùs trina monitio per edi-
ctum cum competenti termino procedere, alioquin
privatio nulla erit; ita ſæpe Congregatio Concilii
cenſuit *ſuper d. c. n. 2. ibi*, quod ſi per edictum citati, *&c.*
reſpuit modum procedendi contra abſentes, (& *ibi*,
uſque ad privationem, *&c.* Intelligendum excluſivè,
uſque ad privationem, dum tamen præceſſerunt tria
edicta publica, & lapſi ſint ſex menſes, iuxta *c. ex tua,
de clericis non reſidentibus*) hoc idem probant Abb. & *ſi*
Doctores *in c. quoniam frequenter § porro. n. 10. & 11. ut
lite non conteſt.* Salva *de benef. 4. p. q. 5.* Maram. *in ſp culo
advocatorum 6. p. de citatione 2. 91* Zerol. *in praxi Epiſ-
copali 1. p. verb. privat. n. 3. & 4.* Lechna *de repub. Eccle-
ſiaſt. tit. de beneficiatos, n. 9. verſ. quod attinet vero ad
praxim.*

18 Quando autem proceditur contra beneficium non
reſidentem, præſentem tamen, vel abſentem, & ſcitur
ubi ſit, & commodè perſonaliter citari poteſt; tunc
omnimodò citandus eſt perſonaliter nec eſt neceſſa-
ria, nec requiritur tunc trina monitio, ſupradicta; quod
dumtaxat procedit, & locum habet in proceſſu contra
abſentem, ut ex dictis apparet, & ita plures deciſum
fuit in ſacra Rota, ut in una Guienen. Canonicatus de
Ubeda 11. Decembris 1587. coram Mantica & in una
Zamorenſi Cappellaniæ 12. Junii 1589. coram eodem.
& in cauſa Terdonenſi præpoſituræ 17. Maii, & 5. Ju-
nii 1600. coram Seraſino; & tenet etiam Garcia *ſuprà
n. 154. & ſeq.* reſolventes, quòd tunc Ordinarius non
19 teneatur, expectare ſex menſes prædictos, ſed tempus
erit arbitrarium.

20 Ab iſto tamen, ſcilicet, Garcia, omnimodo caven-
dum eſt; dum dicit ibi, ut iſtæc unica citatio poſſit
eſſe extraiudicialis; quoniam nullo modo poteſt, iure
probari, ſi quidem licet monitio de reſidendo poſſit, &
ſit extrajudicialis, ut dictum eſt, tamen quando proce-
ditur ad privationem, *&c.* judicii forma eſt ſervanda,
juriſque ordo ſimul, ut ex declarationibus ſuprà appa-
ret, & ſimul procedere judicialiter, & extrajudiciali-
ter oppoſitum eſt ſibi ipſi contrarium, & ideo citatio
judicialis tunc eſt, imò præfatæ deciſiones proximè al-
legatæ, expreſsè dicunt; ſententiam privationis hujuſ-
modi eſſe nullam, cum citationes non fuiſſent legiti-
mæ, ut debuerant, & circa hæc vide, quæ diximus latè
in c. 3. ſuprà, ubi de modo procedendi in judicialibus
& extrajudicialibus, & in quibus unum ab aliis co-
gnoſcatur, & diſtinguatur docuimus, quæ huc conve-
niunt. Imò ubi beneficium vacat ipſo jure, ut ab illo
ejiciatur poſſeſſor, debet citari & præcedere cauſæ co-
gnitio, text. capitalis in *c. licèt Epiſcopus de preb. in 6.*
& quæ copioſè dixi infrà p. c. 7. per totum.

Dubium tamen eſt, quando proceditur contra ab- 21
ſentes ad alias pœnas, putà; detractionem fructuum, &
ſimilium, quæ arbitrio ordinarii relinquitur à Trid.
& declaratione ſacra Card. præter privationem; dicta
citatio trina per edictum (de qua diximus) ſit neceſſa-
ria. In quo affirmativè reſpondeo, ut expreſsè decidit
Rota in una Caurien. fructuum coram Domino Ora-
no 10. Aprilis 1592. ut teſtatur Garcia *ſuprà n. 160. d. 3.
p. cap. 2.* idem tenet Abb. *conſ. 67. p. 1.* Felin. *in c. conſuluit
n. 13. de offic. delegat.* adverſus quos ipſe Garcia ibi nulla
adducta authoritate, doctrina, nec ratione in oppoſitum
ſe inclinat, addens, ut tunc nec eſſe neceſſarium, expe-
ctare prædictos ſex menſes. Qui audiendus non eſt, ſi-
quidem Concilium Trident. & declarationes indiſtin-
ctè dum requirunt edicta, loquendo in omnibus præ-
dictis pœnis, in ſimul & uno contextu ſub uniúſque
orationis ſenſu procedunt, & ideo communis debet
eſſe omnibus caſibus diſpoſitio, cùm una determinatio 22
reſpiciens plura determinabilia, illa debeat pariformi-
ter determinari, *l. jam hoc jure ff. de vulgari.*

Duo tamen te volo admonere, quæ ex ſupradictis
tribus Rotæ deciſionibus colliguntur, quas ad literam 23
refert Garcia *ibi n.* 156. Primum, ut dicti ſex menſes,
quibus tenetur Ordinarius expectare abſentes, inci-
piant currere poſt ultimum edictum, ut conſtat ex d.
dec. canonicatus de Ubeda ad medium. *ibi*, debet in
ejus Eccleſia trinæ citationis edictum publicari, & poſt
ultimum edictum per ſex menſes expectari, *&c.* & om-
nes firmant, non expectato dicto tempore, proceſſum
non excuſari à nimia feſtinatione, & præcipitatione.
Secundùm autem, quod ex d. deciſionibus notandum 24
eſt, & præcipuè ex d. deciſ. Terdonen. præpoſituræ, ut
in caſibus, quibus non eſſet aliàs licita appellatio à
privatione beneficii, & ejus alteri facta collatione, ſed
ea non obſtante poſſit appellari; non procedat, nec lo-
cum habeat; quando nulliter proceſſum eſt, & juris or-
dine non ſervato, defectu citationis, ſeu edictorum,
quoniam tunc ipſa privationis ſententia non merebi-
tur exequutionem appellatione pendente, quod enim
nullum eſt, nullum parit juris effectum, de quo nos la-
tius infrà 3. p. ex quo limitabis Trid. decretum in d. c. 1.

Ultimò circa illud quæro, an Parrochus, qui abeſt 25
ex juſta cauſa, vel licentia, aut aliàs eſt legitimo impe-
dimento detentus, an dictæ privationis, ſeu detractio-
nis fructuum, *&c.* à ſententia appellans, ſit deferendum.
In quo libet diſtinguere, quod cùm (ut dictum eſt) ad
hujuſmodi pœnarum imponendarum proceſſum ordo
iuris ſit ſervandus, & cauſæ cognitio adhibenda ſuper
legitimatione exceptionum beneficiati, & impedimen-
torum licentia, natura, & qualitate beneficii, & ſimili-
bus, tunc ſi nihilominus Ordinarius ſententiam con-
demnatoriam proferat, pro ea eſt præſumendum, & ſic
appellatio non impedit exequutionem, & illud non
nullitatem, ſed attineat iuſtitiam, vel iniuſtitiam, partis,
cuius cognitio ſemper ſuperiori Eccleſiaſtico pertinet
ad quem reſervanda eſt, ut in alimentis, poſſeſſoriis, &
ſimilibus, & probant expreſſa verba Concil. Trid. *d. c. 1
ſeſſ. 23.* ibi, nec exequutionem hanc quolibet privilegio,
licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione
cuiuſcumque beneficii pactione, *&c.* ſive appellatione,
& inhibitione, *&c.* ſuſpendi poſſe. Quæ verba cum cla-
ra ſint, cavillationem ſubterfugiunt. Si verò dictæ ex-
ceptiones licitæ, & excuſantes à reſidentia evidenter
& notoriè ex actis appareant, ſecluſa omni fraudis, &
doli ſuſpicione, cum tunc hæc notoria iniuſtitia nulli-
tati æquiparetur, quoad impediendum ſententiæ cujuſ-
cunque, etiam privilegiatæ exequutionem, ut dicemus
infrà 3. p. c. 9. hinc eſt, ut omnimodo eſſet eius appella-
tioni deferendum à Iudice, declarandumque in Senatu,
& ita interpretandus, & intelligendus eſt text. in *. inter
quatuor.* ibi, poſſunt eis iuſtè privari, dummodo non ſint
iuſto impedimento detenti, *&c.*) *de clericis non re-*

cipien. juncto etiam c. relatum &c. conquirente , eodem titul.

26 De materia autem reſidentiæ , quæ beneficia illam exigant , quæ perſonæ excuſentur , quando licentiæ proſint , quæ ſint à jure juſtæ & legitimæ cauſæ ad illam concedendam , & quæ ſine ea abeſſe poſſunt , & quanto tempore , & qui à jure habentur pro præſentibus, & per quod tempus poſſit licentia dari, & de pluribus aliis quæſtionibus, quæ noſtri non ſunt Inſtituti, nec ad nos attinent , videre poteris ex d. conſilio & ejus declarationibus, ex DD. adductis, & aliis, quos in idem congeſſit Nicol. Garcia *de benefic. 3.p.c.2.à princ. cum omnibus ſuis* §§. ad quos te remitto; hactenus de reſidendi præcepto.

Et tandem unum, quod nos attinet, non omittam; an
27 ab injuſta denegata licentia per Ordinarium petenti illam appellationi emiſſæ deferendum ſit, ita ut interim ea pendente, poſſit abeſſe abſque licentia obtenta. In quo dic , quod quando Parochus ex juſta cauſa poſtulat ab Ordinario licentiam; eo recuſante , poſſit ad ſuperiorem recurrere, & appellare, ex Abb. *in c. relatum, n. 6. & in c... & c. tua n. 3.* & ibi Butrigarius *de cleric. non reſid.* Felin. *in c. fin. de magiſtris n. 3. verſ. ſextò limitat.* Selua *de benef. 4.p.q.7.n.19.n.171.* Horatius Lucius *prim. 99.* Zerol. *in praxi Epiſcop. verbo ſtudium, §.1. & verbo reſidentia. §. 3.* Zech. *de repub. titul. de benefic. num. 6.*

28 Et ſic reſpondeo à non obtenta licentia appellans, non poteſt abeſſe , ut in terminis dicit Nicol. Garcia *ſupra n. 29.* contra Joan. Ocon. *in repetitione c.1. de cler. non reſiden. n. 56* & Ant. Gomez *in explicatione de Bulla n. 32.* (qui contrarium videntur tenere) Pro quo ſuppono, quòd Parochus non poteſt abeſſe abſque licentia, & ea obtinenda eſt, ut abeſſe poſſit, non autem ſufficit eam petere, niſi expreſsè ſibi concedatur, ut reſpondit S. Congregatio Concil. his verbis : Nec Parochus habens juſtam cauſam abcondi extra Parochiam per duos menſes, aut tres ſatisfaciet ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans, ſe gravem habere cauſam, quam non
29 expediat manifeſtare, ut ſi petita licentia abeſſe poſſit, licèt Epiſcopus non concedat. Similiter abeſſe non poteſt in caſu, quo cauſam rationabilem expreſſerit; quam vir bonus , & æquus rationabilem judicaret, ſed rigidus Prælatus minus æquam judicat , & licentiam deneget, vel quia movetur ſuſpicione, quòd ficta ſit, cùm tamen ſit vera, ſed habere poteſt recurſum ad ſuperiorem, &c.) cujus meminit Gonz. *ubi ſuprà n. 37.*

Et tunc ſic, appellatione pendente ea dumtaxat per-
30 mittuntur parti , & judici fieri quæ poſſunt fieri ante appellationem, *l. ſi poſtquam, ff. ut legat. nomi. cave.* & ibi Bart. per illum text. *2. oppoſ.* Corſetus *in ſingula. ſuis in ver. appellat. incipit. regul. eſt in limit.* & poteſt formari exemplum ex eodem text. ut cautio, quæ exigi poteſt ante appellationem , pendente cauſa principali , poteſt etiam exigi poſt appellationem, quem text. alibi non eſſe, dicit Dynus , & etiam notat per B. ubi Vitallinus *in tract. clauſular. clauſula , nihil novari appell. pendent. ſub n. 1. verſ. item fallit.* & iterum, *ſub. n. 9. verſ. unum tamen.* Alex. *in rub. nihil novari appell. pend.* Maraot. *in ſpeculo. 2. part. 6. p. princ. n. 164.* Firmian. *in repert. verbo appellatione pendente, colum. 1. verſ. item niſi attentetur.* Lancel. Rob. *de attent. 2.p.c.12. limit. 14.* Franc. *in c. cum ſpecial. §. porro. colum. 2. de appell. in 1. gloſſ.* Æguid. Bellam. *conſ. 18. incipit ecce col. 3. in princ.* Manfred. *lib. 2. pract. concl. ſuper attent. conc. 61.*

31 Et hinc eſt , ut appellatione pendente à ſententia contra illum lata, poteſt interim continuare ſuam poſſeſſionem , & eius, & rei commodo frui, fructus percipiendo , quæmadmodum poterat ante appellationem , & lite pendente. *l. ſi fundum , §. penult. ff. qui ſatis. cogant.* gl. *in l. Imperatores, §. fin. verbo. adverſario, ff. de appell.* Iſſ. *in conſ. 187. circa ſe... col. 7. verſ. quintò facit. lib. 2.* Rota. *dec. 10. aliàs 89. nota quòd ubi, de appell. in antiq.* Rota *dec. 24. aliàs 615. nota quod licet de dolo & contum. in antiq.* Pariſius *conſ. 38. non poſſ. n. 3. lib. 1.* alios per eum citatos Mandoſ. *in regul. de ſubrogand. collitigant. q. 8. num. 4. & in tract. de inhibitio. q. 23. per totam.* Æmilian. *conſ. 72. viſo proceſſu n. 8* Rob. Lanc. *loc. ſuprà cit. limit. 26.* apud quos plura alia exempla reperies Sed ſic eſt, quòd iſte clericus beneficiatus ante appellationem, ſeu etiam denegationem ordinarii non poterat abeſſe abſque expreſſa licentia; ergo nec poſt appellationem.

Deinde , quoniam beneficiatus ad ſe abſentandum 32
expreſſa indiget licentia, ut ſibi expreſsè concedatur, ut dictum eſt, & probant Trid. & declarationes Card. tunc ſic licet appellationis effectus ſit , ſuſpendere actus, *l. 1. ff. nihil novari appell. pend.* & ſic licèt ſuſpendat effectum negationis expreſſæ , non tamen præbet licentiam , qui inter concedere expreſsè licentiam, & denegare expreſſe licentiam, eſt dabile medium , ſcilicet; nec dare, nec negare, & in hoc medio remanet appellans , quia non poteſt plus operari appellatio , imò major ejus effectus eſt, conſervare appellantem in eo ſtatu, quo appellantem invenit ante ſententiæ probationem, *lib. 1.* ibi, integer enim ſtatus eſſe videtur provocatione interpoſita, *&c. ff. nihil novari*, ſed eo tempore appellationis, & antea ipſum invenit & abſque expreſſa licentia, ergo per ſolam appellationem, vel recurſum non poteſt abeſſe.

Deinſuper, quia ille eſt unus actus negativus, qui ſe- 33
cum trahit exequutionem , juxta ea quæ communiter notantur *in l. quod juſſit, ff. de re jud. & in c. cum ceſſante, de appell.* foret namque abſurdum dicere, quòd quando pars petit à judice, ut ſibi concedatur terminus, vel admittatur ad probandum, & illud judex neget. Et quod per interpoſitionem appellationis à negatione , occupet terminum petitum , vel faciat probationem negatam, ideo datur appellatio, ſeu recurſus ad ſuperiorem propter denegatam ab inferiori licentiam, ut examinata cauſarum legitimitate, & ratione, revocet negationem , & compellat illum ad concedendum , vel ipſe concedat, fruſtrà enim foret ſuperioris cognitio, ſi ſufficeret appellatio ſola, cum nihil amplius ſibi facere, remaneat; & ita libenter in re hac recedo ab opinione dictorum DD. prout etiam facit Nic Garc. ſuperiùs citato loco, licèt nullas conſideravit, nec adduxit rationes, nec fundamenta, nec contra ipſos, nec in comprobationem & juſtificationem hujus noſtræ opinionis.

Circa inſpectionem autem illius, quod ſecundo loco noſtri principalis capituli continetur : an à mandato , ſeu præcepto , de ordinando emiſſæ appellationi à beneficiato compulſo non deferens vim faciat 34
Ordinarius, præmitto ut, ii , qui dignitates , perſonatus , officia præbendas , portiones , aut quælibet alia beneficia in Eccleſiis obtinent , aut in poſterum obtinebunt , quibus onera varia ſunt annexa, videlicet; ut alii Miſſas , alii Evangelium, alii Epiſtolas dicant, ſeu cantent , quocumque ii privilegio , exceptione , prærogativa , generis nobilitate, ſint inſigniti ; teneantur juſto impedimento ceſſante , infrà annum ordines ſuſcipere requiſitos, alioquin pœnas incurrant juxta conſtitutionem Concil. Vienenſis , *quæ incipit ut ii qui* ,
quam præſenti decreto innovat , cogátque Epiſcopus 35
eos diebus ſtatutis dictos ordines per ſe ipſos exercere , ac cætera omnia officia, quæ debet in cultu divino præſtare, ſub eiſdem, & aliis gravioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis) ita in hæc verba decrevit ſacrum Trid. Conc. *ſeſſ. 22. c. 4.* idem probat text. *in c. commiſſ. 35. in ordine de electione lib. 6.* ibi, annus autem hujuſmodi qui à tempore illo incepit, quo ipſius Eccleſiæ regimen commiſſum ſibi extitit, & poſſeſſionem ejus pacificam habuiſti, vel per te ſtetit, quominus haberes eandem tibi nec currit , ſi promoveri juſto impedimento detentus , infrà tempus hujuſmodi nequiviſti ,

ſti,&c.) idem probat etiam teat. *in c.licet canoni. eodem*
tit. & lib.clem. ut ij, qui de ætate, & qualitate, circa
36 quam materiam,quòd parrochi ſint ipſo jure beneficiis
privati,ob non ſuſceptos odines infra annum, cæteri
verò ita demam moniti,privati poſſint, & quæ legiti-
ma ſint impedimenta ſuſcipiendorum ordinum, &
quòd canonici interim vocem non habeant in Capi-
tulo, & qua fructuum parte ſint privati,& de ſingulis
beneficiis, ſingulos ordines requirentibus. De aliis
pluribus quæſtionibus,quæ ad nos non attinent,vide
ea his, quæ in unum congeſſit longa manu Nicola.
Garcia.*de benefi. 3.p.c.4.* & iterum *7.part.c.1. cum ſuis*
§§. apud quem, & catervam Doctorum ab eo allega-
torum videre poteris, ne aliquo à noſtro propoſito
recedamus.

37 In eo igitur illud opinor;appellationem emiſſam ab
hoc præcepto, ſeu monitorio de ſuſcipiendis ordini-
bus ad beneficium,quod quis poſſidet requiſitis,mini-
mè ſuſpenſionem habere, quominus ordinarius ad
compulſionem procedere queat,nec ei denagans dela-
tionem vim faciet; quod ea eo probatur, quia judex
Eccleſiaſticus, in his,quæ concernunt & tangunt ani-
mam, & in ſpiritualibus generaliter expendit præce-
ptum & ab ipſo rectè recipere poteſt, *c.pervenit.2.de*
38 *appell.* circa reſidentiam beneficij, etiam circa ſolutio-
nem decimarum, ut abſque mora ſolvantur, hanc do-
ctrinam docet Cardin. *in cle.2. q.23.de judicus.*.Petrus
Pariſ.*conſil.11 1 monitorium,in quarto volumine*,quos ſe-
quitur Rebuff. *in tract.de literis obligatoriis art.6.gloſ.2.*
*n.17.fol.87. & 88.*iſtud autem monitorium,cum expe-
39 diatur abſque cauſæ cognitione, eſt extrajudicialis
actus, prout ſuprà latiùs in quæſtione præcedenti
hoc in cap. diximus ex Authoritatibus citatis, & ſic
ab eo tanquam actu extrajudiciali appellatio carere
debet ſuſpenſivo.

40 Et quando hæc ratio ceſſet, & expediatur cum cau-
ſæ cognitione,regulariter verum eſt,ut ab iſtis moni-
toriis ſimplicibus non ſit appellationi deferendum,
text. *in d.c. pervenit 2.de appell.* & in terminis ita tenet
41 Hugo de Celſo *in repert. legum regni, verbo appell.n.6.*
in fin. fol.34. & quia quando verſamur circa favorem
Eccleſiæ, cultus divini, aut animarum appellatio non
cauſat attentata, Rota *deciſ.35.de appell.in novis.*Eſca-
cia *de appell.q.17. limit.26.n.1.*Rebuff. *tract. de ſentent.*
proviſio.in præfatione n.37.& ſub n.38.in fi.tom.1.fol.259.
Marqueſſa *in tract. de commiſſior.de appell. extra Rom.*
Curt.1.part.c.6.n.78.fol.78.& huic adjunge,applicáque
omnes rationes,quæ ad præcedens monitorium addu-
ximus,quia idem ſunt,& etiam ex dicendis apparebit,
& facit Conc.Trid.*ſeſſ.24. de reform.c.10.*& vide infrà
n. 50. & ſeqq.

42 Quid autem eſt dicendum, quando non parito mo-
nitorio,ſeu præcepto, ordinarius ad privationem,ſeu
pœnarum executionem vult procedere in contradicto-
rio judicio, ſive quia allegans in contrarium monito-
rij comparuit monitus,quia tunc reſolvitur in ſimpli-
cem citationem, ut reſolvunt proxime citati Docto-
res, de quo latiſſimè plures allegans proſequitur Mie-
res *in tract.de majoratu 3.q.16.n.40.fol.74.* in noviori
impreſſione,nos 4.p.c.8.n.37.nihilominus quòd etiam
generaliter certum ſit; præceptum reſolvatur in eam
per comparitionem;vel quia eſt abſens, & contumax,
proceditur adverſus eum per audientiam contradicto-
rum, ſeu contumaciam, & tunc cognito de cauſa in
ea diffinitiva pronuntiatur, qua aliqua ex dictis pœ-
nis,ſeu alia etiam arbitraria applicatur, an ab ea ap-
pellationi propoſitæ ſit deferendum.&nullam vim ad-
eſſe;ob denegatam delationem, probatur.

43 Tot enim eſt juris decretis, & conſtitutionibus ſan-
citum,validiſque rationibus vallatum, ut clericus be-
neficiatus ordinem annexum à beneficio intra annum
recipere,omnimodo teneatur, qui quidem beneficiatus
hac illud obligatione, & conditione ingreditur, de
quo etiam juramentum præſtat in pœnam privationis
ejuſdem,hócque perpetuo edicto continetur,*d.c. com-*
miſſa, ibi,tibi Eccleſia ipſa, qua dicti ſtatuti authorita-
te jam privatus exiſtis,ne ſtatutum ipſum fiat ludibrio,
debitóque fruſtretur effectu,& non rebus, ſed verbis,
cum ſit potius contrarium faciendum,lex impoſita vi-
detur (text. *in d.c.licet canon.* ibi,quia tamen in obſer-
vatione canonis memorari ſe multi exhibent negli-
gentes, *&c.*) *& de clem.ut ij. qui ad fin.* ibi.pœnis aliis
quæ contra tales promoveri ad ordines recenſantes,
ſtatuuntur in jure, *&c.*(& etiam Trid. *d.ſeſſione 22.c.4.*
ibi, alioquin pœnas incurrant juxta conſtitutionem
Concilij Viennenſi, *quæ incipit,ut ij qui*,quam præſen-
ti decreto innovat, *&c.*) ſed ab eo quod fit ſecundùm
juris diſpoſitionem, & canonicas ſanctiones, nec à ju-
dice eas, & decreta exequente,non admittatur appel-
latio,text.optimus *in c.conſuluit in c. 3.de appell.* ibi, nec
convenit,ut pro hujuſmodi appellationibus ab obſer-
vatione decreti debeat abſtinere, *&c.* text. etiam *in c.*
relatum, ad fin. ibi nec patrocinari debet eis appella-
tionis diffugium, ſi contra hujuſmodi intentionem de-
creti fuerit interiectum, *&c. de cleric.non reſidentibus*,
text. etiam *in l. fin.* ibi, item ſi ex perpetuo edicto ali-
quid decernatur, id quo minus fiat, non permittitur
appellare, *&c.*(*ff.de appell. recipien.* & facit illud,quod
Chriſtus Dominus noſter dixit Saulo,Durum eſt con-
tra ſtimulum calcitrare;) quia talis appellatio frivola
judicatur, & faciunt ea,quæ late diximus infrà 3.p.c.6.
per totum,ergo cum hujuſmodi ſententia detur ab or-
dinario in conformationem,& executionem tot cano-
num,decretorum,canonicarum conſtitutionem, ab il-
la minimè eſt admittenda appellatio.

Et hanc ſententiam tenet Hugo de Celſo *in d. re-*
*p.rt. verbo appell.n.60.ad fin fol.34.*meliùs Greg Lopez
in l. 31.& iterum.*in l.30.tit.6.p.1* hoc idem melius & in 44
noſtris terminis probant text.*in c.cum in cunctis 7.ver-*
bo cum autem, ibi, & reliqui admoniti non fuerint,
præfixo à canonibus tempore in Presbyteros ordina-
ti, & ab illo removeantur officio, & aliis conferatur,
qui & velint, & poſſint illud convenienter implere;
nec proſit eis appellationis refugium, ſi forte in con-
ſtitutionis iſtius tranſgreſſionem per appellation.m
voluerint ſe tueri, *&c.*(*de electione* text.etiam *in c. quæ-*
ris 6.in ordine, de ætate. & qualitate,ibi ad majores or-
dines recipiendos per amiſſionem locorum; & benefi-
ciorum ſubſtractionem appellatione ceſſante, com-
pellas, *&c.*)probant etiam expreſſe *l 30. tit.6.p.1.*ibi, *e*
ſi por ventura por eſto no ſe quiere ordenar,deben le toller
la dignidad,e darla a otro, que ſea conveniente para ello,
e ſi alcare ſobre tal razon tenendoſe por agraviado, no
deve dexar de lo facer por aquella alçada, &c.(& idem
probat etiam *l.31.eodem tit.& p.1. ante fin.*ibi,*deb lo el*
obiſpo apremiar que la fagà tollendole el beneficio, ſi en-
tonces ne le embargaria a ſu fecho a cada, que el otro fi-
ciſſe ſobre tal razon, &c.) quæ licet cum non ſint con-
tra libertatem Eccleſiæ, ſed omnimodo in ejus auxi-
lium, & expreſſum favorem, ſervandæ ſunt, abſque
dubio eis ſtandum,prout nos late ſuprà 1.p.c.1.à.n.25.
& ſurſum.

Et ita concludendum eſt in hac quæſtione,ut appel- 45
lationi emiſſæ à ſententia privationis beneficij vel
ſubſtractionis fructuum, & ſimilium,lata contradicto-
rio judicio,& juris ordine ſervato; ordinarius non de-
ferens, violentiam nullam facere dicetur. Hæc tamen
appellationis prohibitio de ſuſpenſiva tantùm intelli-
genda eſt,ut conſtat ex dictis juribus,quæ tantùm ſuſ-
penſionem adimunt.

Hanc tamen reſolutionem uno modo limitabis,niſi 46
(ſecluſa fraude)de legitimo impedimento ordinum ſuſ-
cipiendorum doceatur, nam ſi de eo conſtat, appella-
tioni,non deferens violentiam facere,quia tunc licitam
eſſe

eſſe, aſſeverat Greg.Lopez *in d.l.3 1.gl.3.verbo,pnedeſſe alcar.* & eaptefſe etiam *ead.l.3 1.*ibi, *mas ſi el clerigo ſe excuſaſſe por razon de otre embarge, aſſi como por enfermedad, o por otra coſa,que le embargaſſe a tiempo, o para ſiempre,que lo vnieſſe acaecido por mal que ubieſſe fecho, entonces no le deben apremiar, e ſi ficieſſen premiar, puede ſe alçar, e valdra ſu alçada*, &c.(& facit text.*in d.c. quaris §. quod ſi*, in illis verbis;quod ſi pro ſua voluntate tenuerint ordinarij, *&c.* appellatione ceſſante compellas,*&c.*& favent verba text.*in d. c. commiſſa 35. de electione l.6.*ibi,ubi non currunt, ſi promoveri juſto impedimento detentus, infrà tempus hujuſmodi nequiviſti,*&c.*& facit etiam text.*in l.1.§. ſi tutor*,ubi,excuſationem allegandam habet, & ſi fuerit repulſa,tone demum appellare debebit,cæterùm ante fruſtra appellatur, *&c.*) *ff. quando appellandum ſit.*

47 Quod ita debet intelligi, & declarari; ut procedat, quando de impedimento conſtat evidenter, non turbidè, intricatè,nec confusè,ut ex ejuſdem juſtificationia evidentia evidenter ea ipſis actis notoria ordinarij injuſtitia detegatur,quæ cum nullitati æquiparetur,executionem impedit,ſi autem ita non conſtiterit, com in dubio pro ſententia judicis, & ejus judicio præſumat jus,prohibens etiam appellationem, tangit injuſtitiam principalis negotij, reſervata ſuperiori appellationis judici, multom diſtincta,& ſeparata ab hoc; de quo in tribunali tractatur articulo violentiæ, tantùm circa appellationis delationem,& ſic de eo tribunal non poteſt ſe intromittere, de quo latè dixit *ſuprà 1.p.c.2.à n.183.& 188.& a n.190.cum ſeqq.& c.8.a n.38.*erit tamen juſtum gravamen, ut ſuperior revocare poſt ſententiam inferioris Eccleſiaſtici, quemadmodum autem & cum quibus qualitatibus debeat probari impedimentum,diximus *ſupra c.13. hac p. à n.249.cum pluribus ſequentibus.*

48 Et pro hujus articuli complemento quid quæſo dicendum;quando Prælatus aliquem ſuſpendit ad ordinibus jam ſuſceptis, ac ita hic ſuſpenſos,aut interdictua ſit etiam à ſuſcipiendis,adeò ut ad alios non poſſit aſcendere, ex aliqua cauſa etiam ob occultum crimen, quomodolibet etiam eatrajudicialiter ſi fuerit interdictus, cum omnimodo hujus prohibitioni, & ſuſpenſioni eſt ſtandum,de quo latiùs per Concilium Tridentinum *ſeſſ. 14.de reform.c.1.*& de ejus materia agitur per jura ipſa *in c. ex teno & c.ad aures,de temporibus ordinandorum.* an non obſtante dicta ſuſpenſione appellationi emiſſæ ab ea poſſit ordines recipere,& miniſtrare ſeu eaercere ſuſceptos,adeò ut ei non deferens ordinarius vim faciat.

In quo breviter negative reſpondetur,ut tali appellationi deferendum non ſit,nec tunc vis fiet,& proba-
49 tur text.expreſſo *in c.is cui §.fin.de ſent.excom.16.*text. *in c.ad hac quoniam, de appellat.*Manuel Rodrig. *quæſt. regul,1.to.q.29.art.5.*Navarr.*conſ 8.per totum l.1.fol.29. & 30* & vide quæ nos circa c. de eacommuni. & ſuſpenſione ſuprà hac p.diximus,& c.13.à n.123.circa ſuſpenſivum à voce activa,vel paſſiva, & magis in ſpecie & in terminis *d.c.1.*Concilij Trid.ita declaravit ſancta Congregatio ſuper ipſo,*ibi*,in ipſiſque poteſtatem appellandi ademptam eſſe,*&c* (& iterum *ibi*,quod ſi adimat appellationem non recurſus, *&c.*) quam omnino vide ad declarationem d. Concilij,cujus etiam meminit,& ad literam refert (aliud tamen agens,non hanc quæſtionem (Nicol·Garcia *de benef. 3. p.c.n 8.*

50 Circa inſpectionem autem ultimæ hujus capituli partis; à viſitatione, & correctione morum appellationi emiſſæ judex ordinarius deferre teneatur, vel negans violentiam inferat,tractaturus reſolvo:Epiſcopi, ut aptiùs,quem regunt populum, poſſint in officio atque obedientia continere:in omnibus his,quæ ad viſitationem, ac morum correctionem ſubditorum ſuorum ſpectant, jus & poteſtatem habent, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, ea ordinandi,moderandi, puniendi & eaequendi juxta canonum ſanctiones, quæ illis ex prudentia ſua pro ſubditorum emendatione, ac diœceſis ſuæ utilitate neceſſaria videbuntur,nec in iis,ubi de viſitatione,aut morum correctione agitur,eaemptio, aut ulla inhibitio, appellatio,ſeu querela,etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita:eaequutionem eorum, quæ ab his mandata, decreta,aut judicata fuerint; quoquo modo impediat, aut ſuſpendat; ita ſalubriter ſacrum Concilium Trid. *ſeſſ. 24.de reform. c. 10.incipit, Epiſcopi ut aptiùs*, &c.

Eadem ſacro-ſancta Tridentina Synodus;præſiden- 51
tibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato & Nuntiis,intendens nonnulla ſtatuere, quæ ad juriſdictionem pertinent Epiſcoporum, ut juxta proximæ ſectionis decretum illi in commiſſis ſibi Eccleſiis eo libentius reſideant, quo faciliùs, & commodiùs ſibi ſubjectos regere, & in vitæ ac morum honeſtate continere potuerint; illud primum eos admonendos cenſet,ut ſe paſtores,non percuſſores eſſe meminerint,atque ita præeſſe ſibi ſubditis oportere, ut non in eis dominentur, ſed illos tanquam filios & fratres diligant: elaborentque,ut hortando,& monendo ab illicitis deterreant, ne ubi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur, quos tamen ſi qui per humanam fragilitatem peccare contigerit,illa Apoſtoli eſt ab eis ſervanda præceptio, ut illos arguant,obſecrent, increpent,in omni bonitate, & patientia,cùm ſæpe plus erga corrigendos agat benevolentia, quàm authoritas, plus exhortatio,quàm comminatio,plus charitas,quàm poteſtas; ſint autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia judicium, cum lenitate ſeveritas, adhibenda ſit ut ſine aſperitate diſciplina populis ſalutaris,ac neceſſaria conſervetur, & qui correcti fuerint emendentur, aut ſi reſpicere noluerint,cæteri ſalubri in eos animadverſionis eaemplo à vitiis deterreantur;cùm ſit diligentis & pij ſimul paſtoris officium,morbis ovium levia primùm adhibere fomenta, poſt, ubi morbi gravitas ita poſtulet, ad acriora, & graviora remedia deſcendere. Sin autem ne ea quidem proficiant, illis ſubmovendis cæteras ſaltem oves à contagionis periculo liberare. Cùm igitur rei criminum plerumq;ad evitandas pœnas & Epiſcoporum ſubterfugienda judicia, querelas & gravamina ſimulent, & appellationis diffugio judi-
cis proceſſum impediant, ne remedio ad innocentiæ 52
præſidium inſtituto, ad iniquitatis defenſionem abutantur, atque & hujuſmodi & eorum calliditati, & tergiverſationi occurratur, ita ſtatuit & decrevit. In
cauſis viſitationis & correptionis, ſive habilitatis, & 53
inhabilitatis,nec non criminalibus ab Epiſcopo,ſeu illius in ſpiritualibus vicario generali ante diffinitivam ſententiam ab interloquutoria, vel alio quocumque gravamine non appelletur,nec Epiſcopus ſeu Vicarius appellationi hujuſmodi tanquam frivolæ deferre teneatur, ſed ea, ac quacunque inhibitione ab appellationis judice emanata, nec omni ſtylo & conſuetudine etiam immemorabili contraria non obſtante; ad ulteriora valeat procedere, niſi gravamen hujuſmodi per diffinitivam ſententiam reparari,vel ab ipſa diffinitiva appellari,non poſſit: quibus caſibus ſacrorum & antiquorum canonum ſtatuta illibata perſiſtant: ita in hæc ſtatuit pariter ſacrum Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 13.c.1. qua incipit, eadem ſancta Trid.Synodus.*

Quæ decreta tot ſpiritu, totque verborum effica- 54
cia,dum in concedenda eaequutione, actibus viſitationis & correctionis morum, & amovendis appellationibus ſeu inhibitionibus loquentes ſtatuunt; idem etiam probat text. *in c. reprehenſibilis, de appellat.* text. *in c. ad noſtram eodem tit.* cum aliis pluribus probant etiam Oldraldus *conſ.89.colum. 1.*Alciatus *conſ.68.incipit gubernatorem n.9.lib.6.tom.2.* Pavinus *in tract. de*

vi

*viſitatione q.10.1.p.n.7.*Manfred.*lib.2.pract. conſ. ſuper*
*attenta conſ.*50. Abb. Philipp. Franc. & cæteri omnes
DD.*in c.ad noſtram,& in d.c. reprehenſibilis.*Rota *deciſ.*
35.*aliàs* 234. *ſi Rector, de appell.in novis.*Ant. Gabriel
commun. concl. l.5. de acquir. vel amit.poſſeſſ. conſ. 6.n 5.
*verſ.1.limit.*Navarrus *conſ. 1.de appell.* Zerola *in praxi*
Epiſcopali 2.p. verbo viſitat. verſ.3. incipit 2.& verſ.5.
*an detur.*Caputaq. *dec.*561.*p.*2.Lancel.*de attenta 2.p.c.*
12.*limit.*18.*n.*5.*&* 6.per quem etiam Eſcacia *de appell.*
q.17.limit.26.n.1. Ruginell. *eodem tract.de appell.§.1.c.*
3.*n.*46. Marq. *tract. de commiſſio. appellat. extra Rom.*
*Cur.c.6.num.*78.*fol.*78.

Hanc eadem concluſionem plurles declarando do-
cuit ſacta Cardinalium Coogregatio in declatationem
55 Concilii,ut eſt videre, *ſuper d.c.* 8. *ſeſſ.*13.*ſuper verſ.in*
cauſis viſitationis & correctionis, ubi ita dicit (appel-
latio à correctione noo eſt admittenda per Metropo-
litanum,& ibi *verſ. niſi gravamen.*&c.ita (poſt diffini-
56 tivam ſententiam in cauſa viſitationis, & correctio-
nis appellari poteſt, ita tamen, ut appellatio non ſuſ-
pendat exequutionem)& ſupee verbis(non appelletur)
iterum ait appellatio in diffinitiva in cauſa correctio-
nis non ſuſpendit exequotionem io nonnullis caſibus
veluti io materia correctioois morum,Ubi Concilium
expreſsè ſuſtulit appellationem ſublatam, intelligi
quoad effectum ſuſpenſivum,non aotem devolutivum,
*&c.*Pariter etiam deciſum fuit à Rota 8. Junii 1595.
quæ eſt *dec.* 147.in recollectis per Farin.4. *par.* in hæc
57 verba(Congregatio Concilii cenſuit,à mandato de re-
ſidendo in viſitatione adito non dari appellationem ad
effectum ſuſpenſivum, ſed devolutivum tantum,) &
iterum eadem declaratio Cardinalium *ſuper d.c.*10.*ſeſſ.*
24 *de reform.* ſuper illis verbis (quæ ad viſitationem,
ac morum correctionem,*&c.*) inquit(ea quæ ad viſita-
tionem & morum correctionem ſubitorum ſpectaot,
non poſſunt per appellationem impediti,vel ſuſpendi,
&c.)& facit etiam Bulla Pii IV. quæ eſt 17.*incipit*, *da*
ſalute gregis.

Hanc tamen concluſionem videtur limitandam, ot
58 non procedat, quando appellans ſe tueri velit privi-
legio exemptionis, de quo docet, & verificat, ejuſque
ratione appellationem emittit, quoniam tunc admit-
tendam eſſe probant Pavinus *ubi ſuprà d.q.*10.1.*p.n.*7.
& Manfred. *loco citato, & lib.2.pract.concl.ſuper attent.*
*concl.*50.Rota *dec.*35.*aliàs.*234.*ſi Rector.de appell.in no-*
vis. Alciat.& Ant.Gabriel *ſupra* Lancel. *de attent.* 2.*p.*
*c.*12.*limit.*18.*n.*3.*&* 4.Eſcacia *tract. de appellat.q.*17.*li-*
*mit.*26.*n.*4.Michaël Agia *tract.de exhibend.auxilis.in.*8.
*concl.in.3.caſu pag.*136.& per eum Cened. *q.canon.*36.*n.*
33.*ad fin.* Marqueſſ. *tract. de commiſſ.appel.extra Rom.*
*Cur.c.6.n.*78.*fol.*78.dicentes etiam, quòd ſi Epiſcopus
procedat in exemptis, ſeu aliàs privilegiatis, & ultra
privilegiorum normam, dabitur appellatio, & atten-
tata,ſecus autem ſi aliter allegetur exemptio de qua
nec appareat, nec doceatur, quo caſo loquitor Trid.
59 *ſeſſ.* 24.*de reform.c.* 10.de quo ſtatim,etiamſi ipſum pri-
vilegium & exemptio proveniat à præſcriptione im-
memoriali,cum (ut diximus) eam probaverit, etenim
60 aliàs non præſumitur. Caputaq. *d. dec.*361.1.*p.* Zerola
in praxi Epiſcopali 2. p. verbo, viſitatio. verſ.7.an aliqui
ſunt exempti.

Sed huic limitationi contravenire videtur Conci-
61 lium Trid. *d.ſeſſ.*24.*de reform.c.*10.*verſ. nec in iis.* ibi,
nec in iis, obi de viſitatione, aut morum correctione
agitur, exemptio, aut ulla inhibitio, appellatio, *&c.*
quoquo modo impediat, aut ſuſpendat, *&c.*) Sed ot
hujus decreti difficultatem evites, reſpondendum eſt,
Trident.*in hoc.c.*10.locum habere, quando ordinarius
in his viſitatione & correctione procedit extrajudi-
cialiter, non autem judicialiter, & proceſſu formato;
quia tunc exemptio non impedit appellationem. Ita
declaravit illud ſacta Coogregatio Card.ſuper illis di-
ctis verbis(nec io iis ubi de viſitatione)in hæc verba;
(Congregatio cenſuit, habere locum, quando oon
fuit proceſſum judicialiter.) & iterum ſoper illis ver-
bis (quoquo modo impediat, aut ſuſpendat) & in
hæc inquit (in cauſis viſitationis, & correctionis ap-
pellari poteſt poſt diffinitivam, ita tamen ut appella-
tio oon ſuſpendat exequutionem) prout ſancitum eſt
ſuprà c. 10.*ſeſſ.*21.(quod ſi Epiſcopus compilato pro-
ceſſu,formato judicio, ſervatis ſervandis, prout juris
fuit procedat, veluti ex cauſa blaſphemiæ, & adulte-
rii, aut reſtitutionis fructuum beneficiorum, ob non
recitatum Divinum Officium, & ſimilium, noo habet
locum hæc Decretalis:)& ideo cum in ſolo hoc cap.
exemptio enervetur, non verò io cæteris, ſequitur,ut
cum illud locum habeat duntaxat, quando procedi-
tur in viſitatione extrajudicialiter, non tamen judi-
cialiter: ita etiam ipſa exemptionis admiſſio regulan-
da eſt, itaque in viſitatione, & correctione judicia-
liter geſtis procedit limitatio ſuprà præpoſita, & Do-
ctores ibi citati.

Et ideo etiam rectè dicit quoddam decretum ſan- 62
ctæ Congregationis Card. prolatum die 18.Octob. an-
no 1600.Alea.Card.Florenti.Hiaronym.Agucchius ſe-
cret.quem referens ſequitur Barboſa *in remiſſ. ad Con-*
*cilium Trid.ſeſſ.*13.*c.*1 *n.* 15. in hæc inquit d. decretum
In cauſis verò viſitatioois ordinariorum, aut corre-
ctionis morum, quoad effectum devolutivum tantùm
admittitur, niſi de gravamine per diffinitivam irrepa-
rabili agatur, vel cùm viſitator citata parte & adhi-
bita cauſæ cognitione judicialiter procedit, tunc
enim appellationi locus erit, etiam quoad effectum
ſuſpenſivum, *&c.*) Et facit congregatio Card quam re-
fert ipſe Barb. *ſuper ſeſſ.7.de reform.c.*8 *n.*1. in hæc.Sa- 63
cta congragatio Card.cenſuit,non poſſe Epiſcopum io
viſitatione recuſari tanquam ſuſpectum, dum tamen
in eà proceſſum non compilet,& ſe intra viſitationis
terminoos contineat.) referunt etiam Vallaſc. *conſ.* 70.
*n.*7.Curia Philip. *p.*1.*§.*7.*num.*10. & alia etiam adducit
idem Barb. *ſuper d.c.* 10.*num.*5.

His convenit,quod dicit Eſcacia *de appell.quaſt.*17.
*lib.*16.*n.*10.quòd in viſitatione proceditur per modum 64
proviſioois,& tunc jus remanet integrum parti, ſi au-
tem agitur de re, quæ nullum, aut parvum præjudi-
cium infert,requirit celerem exequutionem, cùm aga-
tor de cultu divino, quibus caſibus prohibita eſt ap-
pellatio ſuſpenſiva.Si autem de re gravi tractatur, in
viſitatione diffinitivè tractari non poteſt, quia ſi de-
terminaretur diffinitivè ſolemnitatibus omiſſis,reten-
ta ſcilicet natura viſitationis,daretur exceſſus, & tan-
quam ab exceſſu in viſitatione hoc caſu ſequutam
eſſe appellationem,tenet Eſcacia *ubi proxime*, & quan-
do in viſitatione & correctione datur exceſſus, ut ſit
licita appellatio quoad utrumque.Speculat. *tit. de ap-* 65
*pell.§. in quibus ſub n.*14.Franc.*in c.de Priore.n.*2.*de ap-*
pell. Card. Alea.*in c.ad noſtram n.*3 *eodem tit.*ibi Decius
*n.*1.*& ſeqq.* Maranta *in ſpecul. 6. p.tit. & quandoque ap-*
*pellatur limit.*27.*ſub.n.*331.Greg.Tholo.*tit de appell.c.*
1.*n.*1.*& n.*8.*fol.*156.Regioell. *eodem tract.* §.2.*c.*3.*num.*
229. multa per Pavio. *tract. de viſit.p.*1.*q.*10.*per totam*
*fol.*189.*& ſeq.* reddunt rationem, quia nulla eſt cauſa
mundi in qoa poſſit prohiberi appellatio ab exceſſu Et
hoc ex eo corroboratur, quia io viſitatione & corre-
ctione morum,ſui primæva natura attenta, proceditor
extrajodicialiter per modum fori pœnitentialis, ut ul-
tra ſupradictas authoritates, tenet etiam Joan.de Im-
mola.*in c.1.de exceſſibus lib.6.* Socinus *ſuper decretu. in*
tract. de viſitatione decimo principali libro poſt medium; 66
ſub verſ: quintò quæro. nonnullos etiam refert. Mareſc.
Var.reſol. l.2.c. 35. à num. 129.

Et de multis & variis quæſtionibus attingentibus 67
hanc materiam viſitationis & correctionis, & de qui-
bus caſibus,& motibus,ſeu criminibus,ao occultis,an
publicis,

publicis,queat procedere;& quando pœna imponnda delictis commenſuranda eſt, & aliis pluribus,integrum tractatum feci de viſitatio. Socinus Pavinus etiam *in eod.tr* & Zerola *in verbo , viſit. 1.& 2.p.*& poſt Concil. Trid.in d.locis, & aliis,declarationes Cardinalium ſuper his , & Doctores ſuperiùs relatos , apud quos omnes de difficultatibus materiæ tibi ſatisfacies , quas omitto , quia noſtri inſtituti non eſt ultra jam dicta.

Unum tamen non diſſimulabo,quòd Epiſcopo viſitanti

68 aſſerenti , ſe ſuper aliquo caſu proceſſiſſe,ſeu procedere per viſitationem.quando de contrario non apparet,creditur,ut appellatio non faciat attentata,quia hoc pertinet ad officium ſuum, & convenit hæc interpretatio ſubjectæ materiæ viſitationis,ut ita fuit tentatum per Rutam in una Concordien.Decanatus 16. Junii 1570. Quam ſequutus Lancel teſtatur,*de attent.2.p.c.12.limit.18.n.8.*ex qua etiam deducit,ut hæc non ſolùm procedant in his,quæ actuali viſitatione per ordinarium geſta ſunt,verùm etiam in iis,quæ ratione viſitationis , per eum dicerentur fieri,à quibus ſi appellatur, & appellatione pendente, ad exequutionem deveniat, non dicentur attentata , & probatur etiam d.Trid. decreta , ubi de viſitatione . ut morum correctione agitur,*& e.d.c.1n.*& vide etiam ſuprà citatos Authores.

Horum autem morum,quæ ſub hac fraterna & pœnitentiali correctione, & emendatione cadere aſſolent exempla nonnulla conſtituere poteris , bonum exemplum,& ſcandalum fugiendum,reſpicientia. Etenim nihil eſt quod alios magis ad pietatem & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quàm eorum vita & exemplum, qui ſe divino miniſterio dedicarunt ; cùm enim à rebus ſeculi in altiorem ſublevati locum conſpiciantur, in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos conſigunt,ex eiſque ſumunt , quod imitatur , quapropter ſic decet omnino clericos in ſortem Domini vocatos , vitam, morèſque ſuos omnes componere, ut habitu,geſtu,inceſſu, ſermone,aliiſque omnibus rebus,nihil, niſi grave,moderatum,ac religione plenum præſeferant, levia etiam delicta(quæ in ipſis maxima eſſent)effugiant,ut eorum actiones cunctis afferant venerationis motum.

Cum igitur quo majore in Eccleſia Dei & utilitate, & ornamento hæc ſunt , ita etiam diligentiùs ſint obſervanda ; ſtatuit ſancta Synodus , ut quæ aliàs à

69 ſummis Pontificibus & ſacris Conciliis de clericorum vita. honeſtate, cultu doctrináque retinenda , ac ſimul de luxu,comeſſationibus,choreis,aleis,luſibus,ac quibuſcumque criminibus , vel ſecularibus negotiis fugiendis, copioſè ac ſalubriter ſancita fuerunt eadem, in poſterum iiſdem pœnis.vel majoribus, arbitrio ordinarii imponendis, obſerventur . nec appellatio exequutionem hanc , quæ ad morum correctionem pertinet,ſuſpendat.Si qua verò ex his in deſuetudinem abiiſſe competerint , ea quamprimum in uſum revocari, & ab omnibus accuratè cuſtodiri,ſtudeant,non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque , ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas Deo vindice , pœnas perſolvant : Ita decrevit ſacroſanctum Trid. Concilium 22. *de reform.c.1.*Alia etiam exempla apud Doctores talatos invenies & poſui in unum compilata.

70 Et illud obiter notandum ; quòd quando eſt appellatio permiſſa à correctione, ſeu viſitatione, puta,propter exceſſum(ut ſuprà diximus)debet exprimi cauſa gravaminis,ſive agatur in judicio, ſive extra judicium ſive ante ſententiam , ſive poſt ſententiam , Eſcacia *in tract.appell.q.17.limit.36.n.13.* Philip. Franch. *in c. ad noſtram 3.ſub n.3.& 4.de appellat.* illam reddentes rationem:quia quando jus reſiſtit appellationi niſi in certo caſu ſpeciali , tunc appellans debet illum exprimere caſum , ut ſic appateat , appellatum eſſe in caſu permiſſo,cui regula non reſiſtit.

CAPUT XVI.

A ſequeſtro,ejúſque relaxatione : ſive etiam à depoſito,vel ejus remotione ; appellationi interpoſitæ an non deferens vim judex faciat.

SUMMARIUM.

Sequeſtrationis decretum eſt interlocutoria , n. 1.

Sequeſtratio regulariter eſt prohibita , n. 2.

Sequeſtrum regulariter recipit appellationem , etiam abſque cauſa expreſſione , n. 3.

Gravamen ſi cōſtat juris præſumptione,ſeu allegatione juris appellationem requirit aliam cauſa expreſſionem,num 4.

Sententia ubi demonſtrat cauſam jure reprobatam,aliā appellās non tenetur exprimere,cum illa notoriè conſtet,n.5.

Actus contra legem prohibentem eſt nullus ipſo jure, n.6.

Juris reſiſtentia efficax eſt ad prohibendam appellationem, n. 7.

Legitimum dicitur , quod lege probatur , & favet , n. 8.

A ſequeſtro attentati denegata revocatione appellationi deferendum eſt , n. 9.

A ſequeſtro attētato appellatione pendente licita eſt,n.10.

A poſſeſſione & fructuum perceptione non debet quis deſiſtere lite pendente , n. 11.

Sequeſtrum quando neceſſitatur judex , apponere plures referunt caſus , remiſſivè , n. 12.

Sequeſtrum ex juſta cauſa ex officio poteſt judex apponere etiam in caſibus , quibus denegatur ad inſtantiam partis , n. 13.

Sequeſtrum apponitur in beneficialibus , maxime etiam inſtante dilapidationis ratione , quando timetur ne m fructus poſſint recuperare , n. 14.

A ſequeſtro non datur appellatio , quando rex apponi jubet præcipuè , non permiſſivè , n. 15.

Clem. 1. de ſequeſt. poſſ. & fruct. & de ejus materia & intellectu , remiſſive , n. 16.

A ſequeſtro imponendo vigore d. Clem. 1. de ſeqq.poſſ.appellari non licet , n. 17.

Sequeſtrum quando ſit apponendum in beneficiis reſervatis ab ordinario proviſis , n. 18.

Sequeſtrum apponendum in beneficiis reſervatis non ſuſpenditur per appellationem , n. 19.

Sequeſtrum appoſitum legis præcepto potiùs ab ipſa , quàm a judice appoſitum cenſetur , & à legis diſpoſitione non licet appellare , n. 20.

Sequeſtri remedium dicitur cautio , per quam regulariter ceſſat , n. 21.

Sequeſtrum non evitatur per cautionem,quando à lege apponi mandatur,ſecus quando ſimpliciter permittet, n.22.

Gravamen legis non eſt gravamen , à quo non appellatur, num. 23.

Sequeſtrum ex Clem.1.de ſequeſt.poſſ.non recipit appellationem , quia à lege non judice juris executere impoſitum intelligitur , n. 24.

Sequeſtrum ubi permittitur , judicis arbitrio appellationem admittit , n. 25.

Sequeſtri mandatum ob periculum fugæ debitoris non ſuſpenditur per appellationem , n. 26.

Periculum ubi eſt in mora, appellatio non ſuſpendit,n.27.

Periculū quādo eſt in mora, receditur à juris regulis,n.28.

Sequeſtri decretum requirit partis citationem , & cauſæ cognitionem , n. 29.

Sequeſtrum revocatur de facto , ſi ex abrupto fuit appoſitum , n. 30.

Sequeſtrum ubi apponitur ob periculum in mora , citatio non eſt neceſſaria , nec juris ſolemnitates , n. 31.

Sequeſtrum ob periculum poſitum ſine citatione , non poteſt revocari , & relaxari abſque ea , n. 32.

Sequeſtrum

Sequeſtrum appoſitum propter ſcandalum, & rixam vitandam non recipit appellationem, nec per eam ſuſpenditur, n. 33.
Ob ſequeſtrum poſſeſſio non amittitur, ſed retinetur, n. 34.
Sequeſtrarius ex conſenſu partium poſſidet; datus autem à judice nullatenus, n. 35.
Sequeſter depoſitarius, aut conductor ad longum ſeu modicum tempus, an & quando poſſit præſentare, n. 36.
Sequeſtrata re aut beneficii fructus reſervantur vincenti in fine litis, n. 37.
Damnum magnum non eſt in mora modici temporis, n. 38.
Sequeſtratis fructibus non ſequeſtratur poſſeſſio, quæ per alios actus poteſt continuari, n. 39.
Deſcriptio bonorum non ſuſpenditur per appellationem, & ad quem effectum fiat, n. 40.
Deſcriptio bonorum nemini præjudicium facit, & ſic facile fit, n. 41.
Deſcriptio bonorum permittitur, etiam quando ſequeſtrum prohibetur, n. 42.
Deſcriptio, per quam bona incorporantur fiſco, non permittitur lite pendente, ſecus de deſcriptione ad probandum, & liquidandum, n. 43.
Deſcriptio bonorum contra delinquentes hodie non eſt in uſu, n. 44.
Actus, qui licitè geri poſſunt lite pendente, poſſunt & poſt appellationem, n. 45.
Deſcriptio bonorum permittitur appellatione pendente, ut facilius fiat executio, & probatio fructuum, n. 46.
Deſcriptio bonorum non aufert poſſeſſori liberam eorum, & fructuum diſpoſitionem, cùm ſolum tendat ad probationem & liquidationem, n. 47.
Deſcriptio bonorum debet fieri, ubi eſt periculum dilapidationis, & ſubtractionis, etiam ubi ſit prohibita ſequeſtratio, n. 48.
Sequeſtri reſtituendi ſententia non recipit appellationẽ, n. 49.
Sequeſtri reddendi decretum eſt interlocutoria merè, n. 50.
Sequeſtrum relaxatur, & tollitur ſtatim, quòd aliquis poſſeſſor declaratur, n. 51.
A depoſito facto per judicem appellationi non deferens an vis fiat, n. 52.
Depoſitum, & ſequeſtrum idem & promiſcuè uſurpantur in jure, n. 53.
Sequeſtrum eſt judiciale depoſitum, n. 54.
Inter ſequeſtrum judiciale & depoſitum extrajudiciale quæ ſit differentia, ibid remiſſivè.
Sequeſtor in omnibus depoſitario æquiparatur, n. 55.
Sequeſter ad reſtitutionem ſequeſtri actione depoſiti tenetur, n. 56.
A ſequeſtri, aut depoſiti denegata revocatione appellatione an ſit deferendum, n. 57.
Diſtinguitur, n. 58.
A ſequeſtri revocatione legitimè facti licita eſt appellatio, n. 59.
Secus ubi nulliter factum ſit, n. 60.
Prohibetur quid, cùm prohibentur omnia, per quæ pervenitur ad illud, n. 61.
Solemnitas requiſita actui conſtruendo, eadem requiritur ei deſtruendo, n. 62.
Sequeſtri revocatio non ſuſpenditur per appellationem, quando ceſſat cauſa ſequeſtri, aut depoſiti, n. 63.
Sequeſtrum appoſitum juris diſpoſitione, non finitur niſi per ſententiam tranſactam in rem judicatam, n. 64.
Sequeſtrum ut tollatur, requiritur ſententia executio, cum aliter lis non dicatur finita, n. 65.
Et quid quando ſequeſtrum apponitur judicis officio, & ejus arbitrio, n. 66.
Sequeſtri loco data cautio de re non varianda, & reſtituenda, durat poſt rem judicatam, n. 67.
Sequeſtrarius ſemel electus non poteſt removeri, niſi ex nova cauſa, n. 68.
Depoſitarius munus ſuſcepti ſequeſtri non poteſt deponere, niſi juſſu judicis, aut alia juſta cauſa ſuperveniente, n. 69.
A ſequeſtrario compulſo ad depoſiti redditionem, appellationi an ſit deferendum, n. 70.
Verbum compelli, aut cogi, ad executionem pertinet, n. 71.
Depoſiti cauſa eſt privilegiata & celeris ſolutionis, n. 72.
Diſpoſitio non verificatur niſi verificetur ſuppoſito, n. 73.
Diſpoſitio ſupponens non per relationem, diſponit etiam in ſuppoſito, n. 74.
Compelli dicitur, ſi condemnatio præcedat, n. 75.
Dictio (illico, quamceleerrimè) non admittit exceptionem requirentem altiorem indaginem, n. 76.
Appellatio removetur etiam per verba æquipollentia, n. 77.
Contra depoſitarium aut ſequeſtrum agitur actione ad exhibendum, n. 78.
Dictioni (illico) attribuitur executionis ſignificatio, n. 79.
Dictio (omnibus modis) importat ipſo jure, 80.
Depoſitum confeſſatum an rejiciat appellationem, ſicut depoſitum verum, n. 81. & ſeqq.
Depoſitum confeſſatum inter eaſdem partes vim depoſiti retinet privilegium, n. 82.
Depoſitarius ſeu ſequeſter poteſt appellare, ubi depoſitarius ipſe non apparet, n. 83.
Sequeſter compulſus ab executore rei reſtituenda vincenti ea lite an poſſit appellare, et quòd in ſententia non nominetur, n. 84.
Inſtrumentum factum in judicio paratam habet executionem, n. 85.
Fidejuſſio judicati ſolvendi purificatur per rem judicatam & exequitur etiam non nominatus in ſententia, n. 86.
Sequeſter ad mandatum judicis tenetur ſequeſtrum reſtituere vincenti, n. 87.
Executio directè fit adverſus tertium rei litigioſæ poſſeſſorem, n. 88.
Sequeſter, & depoſitarius poteſt urgeri quandocumque ad rationem reddendam, 89.
Sequeſtri remotione intimata ſtatim ſequeſtrum eſt reſtituendum, n. 90.
Depoſitarius condemnati etiam non nominatus in executorialibus poteſt directè exequi & compelli, n. 91.
Tertio cui ex obligatione aliquid reſultat; competit executio inſtrumenti, n. 92.
Adminiſtrator condemnati non exhibens rem, in quem executio eſt facienda, compellitur omni juris rigore, n. 93.
Depoſitarius ſeu ſequeſter compulſus a judice, ut alteri tertio reſtituat ſequeſtrum, an teneatur appellare, n. 94.
Debitor compulſus ſolvere minus legitime perſonæ appellare poteſt, n. 95.
Debitor compulſus ſolvere minori ſine tutoris authoritate, poteſt appellare, n. 96.

Licet quamvis veriſſimum ſit, ut ſequeſtratio; ſeu decretum de ſequeſtrando, merè interlocutoria ſit, ſecundùm Bald. *in additio. ad Specula. tit. de ſequeſt. poſſ. & fruct. verſ. fin.* Bartach *verbo ſequeſtratio ad princip. verſ. 2.* Philip. Franch. *in cap. cordi 4. limit. de appell. l. 6.* Caſſiad. *dec. 5. de ſequeſt. poſſ. & fruct. n. 1. 2. & 3.* & per Rotam Mareſcotus *variar. reſol. lib. 2. c. 77. n. 12* Eſcacia *tr. de appell. q. 17. lim. 6. memb. 2. n. 17. ad fin & n. 2.* ubi allegat Cæſar. Bar. *deciſ. 71. n. 1.* & à qua interlocutoria, regulariter prohibetur appellari, *l. 2. ff. de appell. recipiend. l. ante ſenten. C. quorum appel. non recip.* Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 20. & in reg. 36. cancellariæ.* 1

Tamen ex quo ſumus in materia prohibitiva, prout ſequeſtratio, quæ omni jure Canonico, & Civili prohibita eſt regulariter, ut in rubro & nigro, *C. de prohibita ſequeſtratione pecuniæ, l. nimis properè, ff. de execut. rei jud. c. 1. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. c. 1. ut lite pend.* Franciſc. Curtius *in tract. de ſequeſtro, n. 6.* appellationem admittendam, non prohibendam eſſe regulariter, affirmandum ex ſtatim dicendis, adeò ut nunc procedat abſque expreſſione cauſæ, licèt interpoſita dicatur ab interlocutoria, ſecundùm Bald. *in l. minoribus, num. 5.* 2 3

verſ. ſed in appellatione. Philip. Franch. in d. cap. cordi. 4. limit. quos refert Caſſiodorus ubi proximè, ſub num. 2. rationem reddentes, quia quando conſtat de gravamine juris præſumptione, vel per allegationem juris, ut ſi judex mandat ſequeſtrum fieri (quod eſt regulariter prohibitum) non requiratur cauſæ expreſſio, ut ex Bald. in d. l. nimis, ubi Paul. Caſtrenſ. col. 1. in fin. verſ. & dicitur hic. n. 7. Philip. Franch. in c. 1. col. 3. ad medium, verſ. 3 limit. n 7. de appell. in 6. Gratian. diſcept. forenſ. 2. tom. c. 232. n. 27. & ſeqq. Franch. in c. ut debitus q. 11. n. 12. Cardin. Alexand. ſub. n. 41. verſ. ſtat ergo regula, fallen. 3. de appell. & idem Franch. in c. 1. ſub n. 7. eodem tit. Eſcacia eod. tract. q. 4. n. 34. verſ. amplia hanc reſtrictionem, & q 17. limit. 47. memb. 1. n. 216. ſublim. 6. Cæſar. Contard. 1. leg. unic. q. 1. n. 29. verſ. ſi declara. C. ſi de momentanea poſſ. Lancel. tract. de atten. 2. p. c. 12. limit. 1. n. 33. & limit. 53. n. 41. & 43. dicentes, quod cùm de hoc gravamine conſtat per allegationes juris, & ejus præſumptione (cùm regulariter ſit ſequeſtratio prohibita) ideo alia gravaminis expreſſio non eſt neceſſaria, cùm in re tam aperta, & evidenti ſupervacua ſit licèt aliqui contrarium dicant, ut eſt videre per Eſcaciam d. q. 4. à n. 34.

Et comprobatur, quia quando ex tenore, forma, &
5 inſpectione ſententiæ verè conſtat de gravamine, puta; quia in ea exprimitur juſta cauſa, vel reprobata à jure, tunc iſto caſu notorietas excuſat etiam ab onere proponendæ cauſæ. Franc. in cap. ut debet q. 10. n. 21. & ibi. Cardin Alexand. n 41. fallen. 2. de appell. & ipſe Franch. in d. c. 1. ſub. n. 7. de appell. in 6. Lucas Pæt. in pract. Capuel. lib. 5. limit. 4. Capicius deciſ. 1. ſub. n. 21. & 22. Lancelot. de attenta. 2 p. c. 12. limit. 33. n. 40. & 41. Eſcacia ubi proximè d. q. 4. n. 34.

6 Primò probatur, quando lex reſiſtit aliquid fieri, prohibendo, ſi actus ſequatur adversùs legem prohibentem; eſt nullus ipſo jure, l. non dubium, ibi, ut ea, quæ lege fieri prohibentur, ſi fuerint facta, non ſolùm inutilia, ſed pro infectis etiam habeantur, (& ibi, nullum contractum inter eos videri volumus ſubſequutum, qui contrahunt lege contrahere prohibente) & l. jubemus, §. ſanè C. de ſacroſanct. Eccleſ. l. prohibitum, C. de jure fiſci lib. 10. gl. licèt ſententia de ſequeſtrando ſit interlocutoria, & propterea non appelletur, imò executionem mereatur: tamen quando nulla eſt, ipſum penitus privilegium amittit, l. 4. §. condemnatum de re judicata, appellationéque ab ea pendente attentatum exequendo fieret violentia, juxta ea, quæ exactè dixi infrà 3. p. c. 9. à principio.

7 Deinde, quia ſicut reſiſtentia juris apta eſt, & efficax cauſa prohibendæ & emendandæ appellationis, Rota deciſ. 234. alias 35. de appell. in noviſſ. Caputaq. dec. 228. 1. p. n. 2. & per 101. Ita ſimiliter, & à fortiori per contrarium ipſa juris reſiſtentia eam debet admittere, quando ſcilicet; in favorem appellantis reſiſtit contra factum & gravamen, quia contrariorum eadem eſt diſciplina, & ita in ſimili caſu argumentatur Marqueſ. tract. de commiſſ. 1 p. c. 22. n. 36. fol. 249. promptior ſi quidem lex eſt in appellatione admittenda, quam regulariter & in dubiis ſemper admittit; quam in prohibenda, maximè quoniam hæc talis appellatio juris habet præſumptionem pro ſe, ut dictum eſt, & ideo omnimodo licita
8 judicanda erit. Enimverò legitimum id dicitur, quod lege approbatur, & favet lex legitima, ff. de pactis l. 3. §. fin. ff. pro ſocio. Dec. conſ. 258. vol. 2. n. 4. Parlad. l. 2. rerum quotid. c. fin. 5 p. §. 11. n. 4. ubi de ſimili noſtro argumentum facit, ut illa erit legitima admittenda exceptio, quam lex approbat, ſicut è converſo illegitima. & non admittenda erit illa, quam lex reprobat, & reſiſtit, & aliud ſimile facit Burtach. poſt Card. in reperto. verbo, ſequeſtratio, verſ. 28. quòd ſicut impediens juſtum ſequeſtrum punitur ex clem. 1. §. 1. de ſequeſt. poſſ. & ſicuti permittitur
9 injuſtum impediri; ac ſicuti prohibita eſt ſequeſtratio, facta à judice attentanſe; ita licita eſt appellatio à non revocatione ipſius ſequeſtri attentati, latè Afflictis deciſ. 98. pulcherrim, n. 1. uſque ad n. 5. Eſcacia de appellat. q. 27. lim. 6. memb. 217. fol. 334. Maranta de ordine jud. 6. p. 2. tit. de appell. n. 296. ſub. 13. limit. Lancel. Robertus de attentat. 2. p. cap. 15. limit. 12. in princ. & n. 25. ubi ſolùm Cardinalem refert, dicit attentatam eſſe ſequeſtratio- 10
nem factam regulariter appellatione pendente, & quòd appellatio ab hac interlocutoria de ſequeſtrando licita ſit, tenet Hieronym. Gonzal. in regul. de men. & alter. in 7. §. proœm. n. 89. Barboſa in remiſſ. ad leg. Luſit. tit. de paroch. l. 4. tit. 96. §. 13. fol. 206. Grat. in diſcept. forenſ. tom. 1. cap. 232. n. 23.

Prætextu enim litis motæ, non debet quis à ſua poſ- 11
ſeſſione, & fructuum perceptione deſiſtere, nec ejici, Ita Eguid. deciſ. 701. ſi poſſeſſor. Lanfran. deciſ 447. poſſidens. Capicius dec. 72. ſub. n. 2. Franch. in c. cum tentatur in 1. notab. de appell. Pariſius conſ. 41. n. 38. limit. 1. Gozad. conſil. 75. Bellon. conſ. 18. perpenſis, n 14. & ſeqq. Menoch. de recuperan. poſſeſſ. rem. 17. n. 49. q. 17. (ubi nullum ex prællegatis citat.) Bertran. conſ 41. n. 2. 1. p. l. 1. Natta. conſ. 606 approbo, n. 13. lib. 3 apud quos ne re allegationum mole gravare velle videamur, alios innumeros invenies, quam & communem eſſe teſtatur Caſtrenſ. conſ. 346. firma amplior. col. 1. l. 2. loquens in eo, qui erat in quaſi poſſeſſione eligendi, teſtatur etiam Probus ad Monach. in c. 1. ut lite pendente in 6. à qua nemo diſcrepate, affirmat Ant. Gabr. commun. opinion. lib. 5. concl 6. in princ. apud quem alios videbis. Quò pertinet, quod dicimus, lite ſeu appellatione pendente, omnia eſſe in ſuo integro ſtatu debere, continuando ſuam poſſeſſionem, & fructus percipiendo, & legitimam adminiſtrationem conſervando, prout antea, ut ſuperiori capite circa quæſtionem reſidentiæ beneficii ante ſi. diximus, à n. 130.

Sed iſthæc concluſio aliquot modis declarari con- 12
venit; quod licèt ita verum ſit, ut regulariter prohibita ſit ſequeſtratio, aliquibus tamen caſibus, vel ex permiſſione juris, ut quia lex permittit judici, ſecundũ quod ſibi neceſſarium eſſe videatur, ut tunc poſſit ſequeſtrum apponere, vel perceptione & mãdato præciſo juris, ut quia lex ſtatuit, & mandat neceſſitativè, ut aliquo in caſu apponatur aliqua ſibi juſta & rationabili cauſa motus, qui caſus plures ſunt, quorũ quatuor meminit gl. in l. 1. C. de prohibit. ſequeſtratione. Undecim ponit gl. fin. in c. 2. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. eoſdem ponit Angel. de Peruſio in tract. de ſequeſtro, 1x n. 4. cum ſeq Sexdecim confert Abb. in d. c. 2. à n. 7. uſque ad n. 10. quos omnes reducit ad ſex. l. 2. tit. 9. p. 3. ut dicit Greg. Lupus ibi gl. 1. Lancel. de attent. 1. p. c. 12. limit. 12. ex n. 19 & viginti & octo caſus in unum congeſſit Jacob. Sahagum primatiæ Cathedræ Salmanticæ Canonum Profeſſor, & Doctor & Præceptor in repetit. c. 2. de ſequeſtr. poſſ. & fructuum à n. 26. cum pluribus ſeq. alios ponit etiam Gonzal. reg. 8. de men. in § 7. proœmiali, à n. 21. & de materia tractantes extra Doctores omnes ſupradictos, & communiter in c. examinata de judiciis, & in l. intereſſe puto, ff. de acquir. poſſ. Jacob de Arena Franc. Curtius in tract. de ſequeſtris, & ſequeſtrationibus, qui habentur inter tr. dictos aſſecurationis & de pign. & noviſſimè Corraſius in tract. de ſequeſtro, quos tui eſt videre, mei non tranſcribere.

Adeò ut judici à jure permiſſum eſt generaliter ex 13
juſta cauſa ſibi bene viſa ex officio apponere ſequeſtrũ etiam in aliis cæteris caſibus, in quibus ſequeſtratio ad inſtantiam partis apponi non poteſt. Bart. in l. Imperatores, §. fin. num. 3. ff. de appellat. Beroius conſ. 126. n. 6. lib. 3. Calvacan deciſ. Fivizana 23. ſub. n. 34. verſ. judex tamen ex officio. Lancelot. de attenta. 2. p. c. 11. limit. 12. n. 26. & idem in 3 p. c. 29. n. 148. & 149. ubi dicit, quòd Rota generaliter ex cauſa ſibi bene viſa ſolet devenire ad oppoſitionem ſequeſtri: præſertim quando conſtat de attentatis, tenet etiam Caputaq. deciſ. 151. & 157. p. 3. Rota deciſ. 10. n. 4. ad medium & per totam, ut lite

pendente,

pendens.in noviſ. Moëda *deciſ.1.n.3.de ſequeſtrat.poſſeſſ.*
& fructuum. Caſſador. *deciſ.3.n.6.de reſtitutione ſpoliat.*
Cæſar.de Graſſ. *deciſ.2.de appellat.*& fuiſſe ita deciſum
in cauſa Urgelia. Archidiaconatus 24.Octob.1582 co-
ram Gypſio, & aliàs ſæpius teſtatur Mareſco. *variar.*
reſolutio.lib.2.c.77.n.58.& 59. & interdum etiam ceſ-
14 ſante fructuum dilapidationis ratione, generaliter po-
teſt apponi ſequeſtrum, in cauſa, ſcilicet beneficiali
quando timetur, quòd non poſſit commodè fieri exe-
cutio, & recuperatio fructuum, Puteus *deciſ.150.n.5.*
lib.2.& deciſ.249.n.3.p.3. Rota *dec.1.n.3.& per totam p.*
2. diverſorum, ubi multa in propoſito adducuntur.

15 Prædicta tamen regula, ſcilicet, appellationem licitã
eſſe, vimque, ſi à ſententia de ſequeſtrando appellationi
non deferatur; fallit in aliquibus caſibus, ut primò ſci-
licet; non procedat, nec locum habeat, quando lex vel
canon præcipit & mandat, ſequeſtrum apponere in ali-
quo caſu, hoc eſt, quando jus diſpoſuit præceptivè, non
permiſſivè. Et ſit exẽplum in caſu text. *in clem. 1. de ſe-*
queſt.poſſ.& fruct. qua eſt ad compeſcendas litigantium
malitias, ita diffinitum (Ut una contra poſſeſſorem diſ-
finitiva ſententia ſuper beneficio apud ſedem Apoſto-
licam dumtaxat in petitorio, vel poſſeſſorio promulga-
ta, beneficium ipſum, etiamſi dignitas, & perſonatus
exiſtat, & curam habeat animarum, à poſſeſſore hujuſ-
modi (dum tamen triennio pacificè antea ab eo poſſeſ-
ſum non fuerit) per loci ordinarium apud aliquam
16 perſonam idoneam ſequeſtretur, quæ plenam de ipſo
& debitam curam gerens, id quod de fructibus ipſius
(debitis ejuſdem ſupportatis oneribus) ſupereſſe con-
tigerit, illi reſtituat, qui finalem in cauſa victoriam
obtinebit, &c.) de cujus intellectu latè videndus eſt
Mareſcot. *variar. reſolut. lib. 2. c.77. per tot.* & Gratia.
in diſceptat. in cap. citandis.

Et ſic ab hoc mandato de ſequeſtrando, non eſſe li-
citam appellationem, quominus executio locum ha-
17 beat, nec ſuſpendi queat; notant communiter DD. *in*
d. clem. 1. præſertim Cardin. *ibi notab. 9.* Afflict. *deciſ.*
252.n.6. Caſſador. *deciſ. 5. de ſequeſt.poſſ. & fruct. per*
totam, & præſertim *verſ. ſed major pars Dominorum* Ma-
ranta *de ordin.judic 6.p.tit.de appellat.n.182.* Lancelot.
de attenta.2.p.c.18.limit.11.n.4. Veſtrius *in praxi lib.7.*
cap. 2. n. 5. rationem hujus limitationis ſtatim redde-
mus, quam ſimul reddens ſequitur Mareſcot. *ubi proxi-*
mè d.c.77. n. 9. & 10. 11. & 12.

18 Secundum exemplum hujus doctrinæ potès invenire
in Pii IV. Pontificis maximi Bulla ſub die 16. menſis
Octobr. anni 1560. quæ in Bullario eſt 142. inter ejuſ-
dem Papæ conſtitutiones, qua ſtatuitur; quòd quando
beneficia ratione menſium, ſeu aliàs ſunt reſervata, &
inter proviſum Apoſtolicum, & ab ordinario proviſum
deſuper litigare contigerit, judex ſtatim, quod parte le-
gitimè citata, & citatione reproducta, cognoverit, præ-
fatam reſervationem etiam ſummariè & extrajudiciali-
ter, quantum ſibi pro rei qualitate ſufficere videbitur;
fructus, redditus, & proventus beneficiorum ſeque-
ſtrari, mandet, ac faciat, &c.

19 Pariter in hoc caſo ſicut & in ſuperiori appellatio
nulla impedit hujuſmodi ſequeſtri appoſitionem ex
identitate rationis, ut per Veſtrium *in praxi de lib. 7.*
c. 2. n. 9. verſ. ſed præcipitur, &c. Hieron. Gonzal. *d.*
§. 7. proœmiali, n. 83. & ſeqq.

Aliud etiam poteſt conſtitui exemplum in caſu text.
in c. cum vos, de off. ord. de quo nos alibi. Et quartum po-
teſt exemplum reddi *in l. Imperat. §. idem reſcripſerunt*
ff. de appellat. ubi mandatur res ſequeſtrari, quando ali-
quis appellat ab executione, ſeu executoris exceſſu,
etiamſi non ſit ſuſpectus propter magnam præſump-
tionem, quæ eſt contra hunc appellantem, ut faceret
cauſa differentiæ executionis. Cardin. *in d. clem. 2. q. 22.*
ut poſt Imol. *in d. §. reſcripſerunt*, declarat Æmilian.
conſ.77. Divi, n.47. & 48. Panorm. *in c. 2. de ſequeſt. poſſ.*

& fructu. Curtius *in tract. de ſequeſtro q.1.limit.1.* Reb.
in 3. tom. tract. de ſentent. execut. gloſſ.4.n.5.f. l. 232.

Et hujus rationem ipſimet reddunt Doctores, quia 20
cùm lex mandat apponere in aliquo caſo ſequeſtrum,
quia potius impoſitum dicitur ab ipſa lege, quàm ab
homine, & judex apponendo id, legem exequitur ob-
temperans tanquam ejus executor, à legis autem diſpo-
ſitione non eſt licita appellatio, nec à judice eam ex-
quente. *l. fin ff. de appella. nec in c. conſuluit 3. de appell.*
text. *in c. relatum de cleric. non reſid.* Navarr. *in repetit.*
c. cum contingat. 15. cauſa nulla fol mihi 151. Bernard. Diaz.
regul.673. Gratian. *reg.35.* Bobad. *in polit.l.3.c.8.n.278* &
diximus *in c. præced.* & pluries in diſcurſu, & propterea
nec à pœna legis appellatio admittitur, *l. ſi qua pœna*
244. ff. de verbor. ſignif. c. quia nos 32. & ibi gloſſ. *in fin.*
de appellat. gloſſ. communiter recepta *in c. capitulis de*
electione lib. 6. in §. quod ſi, verbo privatos. Bald. *in l. 1.*
C. ne ex delict. defuncto.

Et hinc fluit, quòd licèt regulariter ſit verum, ut ſe- 21
queſtrum evideniter ceſſet oblata, & præſtita cautione,
quæ dicitur medicina ſequeſtri, *l. ſenat. in fin. ff. de offic.*
præſidis, *l. ſi fidejuſſ. §. fin. ff. qui ſatiſdare coguntur*, quia
cautio ſubrogatur loco ſequeſtri. Cæſar de Graſſis *de-*
ciſ.3.n.5.de fidejuſſor. Bernard. Diaz *in regul.685. ſequeſ-*
trum evitatur. Azevedius *in l.1.n.4.& 5.tit.12.l.4. re-*
copilat. text. *in c. de ſequeſtra. poſſ. & fruct.* cum ibi notat
ab Ab. Sahagum & aliis, Mareſcot. *var. reſol. lib.2.c.77.*
n. 16. tamen locum habet dumtaxat, quando ſequeſtra-
tio à lege, vel canone judici apponenda permittitur; 22
non verò procedit, quando à lege præcipitur, & fieri
mandatur, ut in caſibus d. Clem. 1. & Pianæ conſtitu-
tionis, quæ incipit, *cordi nobis eſt*, quæ eſt in Bullario
67. quæ eſt inter conſtitutiones Pii V. mandantis ſe-
queſtrari fructus in caſu, de quo loquitur, advertunt
expreſsè Nicolaus Milis *in repert. verbo ſequeſtrum, ubi*
eſt, ſecundum, allegat Joan. Andream *in addit. ad Specul. in*
rubr. de ſequeſt.poſſ. & fru. verſ. & nota, quod licèt regu-
lariter. Veſtrius *in praxi l. 7. c.2.n.9.* Hieron. Gonzal.
ad §. proœmiali n.79. loquendo in terminis conſtitu-
tionis Pii V. ſuperiùs allegatæ, & loquendo circa diſpo-
ſitionem clem. 1. ultra citatos, quod in caſu illius text.
non poſſit impediri ſequeſtrum per cautionis oblatio-
nem; tenet expreſſa ratione hac Cardin. *ibi num. 29.*
Puteus *deciſ.311.n.1.lib.1.* Grat. *in diſcept. forenſ. tom. 2.*
c.232.n.16. & poſt Joan. Andream *in addit. ad Spec. in*
rubric. de ſequeſt. poſſ. & fruct. verſ. & nota, quod licèt
regulariter. Milis & Veſtrius *locis prox. citatis.* Mareſc.
var. reſol. lib. 2. c. 77. n. 17.

Et ideo concludere potes, quòd appellationi emiſſæ
à mandato de ſequeſtrando eo caſu, quo à lege fieri
mandatur, ſeu præcipitur, non deferens judex vim fa-
cit ut ex adductis rationibus. Et quia cùm hujuſmodi
ſequeſtrum imponatur potius ab ipſa lege, quam ab
homine: & judex nihil aliud facit, quàm legem exe-
qui; ideo appellatio ab eo non ſuſpendit executionem
ſequeſtri tanquam ab executore.

Etenim gravamen legis non eſt gravamen. Bald. 23
in c. ad noſtram, col. 1. de appell. quia leges omnes obe-
dire debent *§. arripiat, authent. ut omnes obedire jud. pro-*
vin. unde non mirum, ſi appellatio prohibeatur. Rebuf.
in l. ſi qua pœna, in prin. verſ. namque horum, de verbor.
ſignific. Et in terminis, hac noſtra ratione hoc ipſum af-
firmat Gratian. *in diſcept. forenſ. tom. 2. c. 232. à n. 19.* ubi 24
dicit, quòd in caſu *d. Cle. 1. de ſequeſt poſſ. & fr.* ideo ap-
pellatio non impedit ſequeſtrum, quia tunc illud ſe-
queſtrum imponitur potiùs à lege, quam ab homine, &
ideo judex ut legis executor procedit, à quo juſtè de-
negatur appellatio, optimè & de hac ratione in termi-
nis etiam per Mareſc. *ubi prox. n.9.10.11.& 12.* at in cæ-
teris caſibus, etiam ubi ſibi ſit permiſſum, cùm hoc per- 25
mittatur quantum ſibi viſum fuerit arbitrari, juſta & le-
gitima cauſa exiſtente, inter arbitrãdam juſtam cauſam

poteſt pars cenſeri ſe gravatã, ac ideo ſuperior per appellationem aditus de ejus legitimitate gravaminis ſit, iudicabit; quia à iudice cujus arbitrio aliquid relinquitur, & gravat, poteſt licitè appellari regulariter, & ex his, quæ latè Farin. *in tr. crim. to. 1. q. 17. nu. 27. cum pluribus ſeqq.* & nos latè *infrà 3. p. c. 53. per tot.*

26 Secundò præfata regula & concluſio adhuc fallit in aliquibus caſibus, in quibus licèt non mandetur, nec præcipiatur à iure fieri ſequeſtrum; ſed ſolùm permittitur appellatio admittenda eſt ſuſpenſivè ex alio capite, ſeu aliis ſpecialibus iuris rationibus vigentibus peculiariter in illis. Et horum unus ſit; quando propter ſuſpicionem fugæ probatam ſequeſtrum fieri permittitur; de quo fit mentio per Doctores ſuprà inter caſus congeſtos: nam in hoc caſu imminet periculum per moram, nam ſi appellatio ſuſpenderet effectum mandati de ſequeſtro, ea interim pendente aufugeret. Et confirmabuntur ſuſpiciones in maximum periculum iuris petentis, quod illuſorium maneret, & inane id, & præiudicium propter difficultatem executionis, & hac fugæ ſuſpicionis ratione multa ſunt à iure permiſſa ſpecialiſſima, quæ aliàs non permitterentur aliquo modo, ut eſt videre apud Villal. *com opin lit. D. fol. 218. v. 27.* Iſſ. *in l. imperium, n. 15. ff. de juriſd. omn. judic.* & ibi Rom. Anchar. *conſ. 184. alias 192.* Farin. *in pract. crim. 3. tom. q. 18 n. 130.* vel alios Acev. *in l. 15. tit. 9. lib. recop. in princ.* Eſcacia *de appellat. q. 17. limit. 6. memb. 2. n. 30. & q. 15. n. 100 & lib. 1. c. 58. ſub n. 2.*

27 Et ubi eſt periculum in mora, appellatio nullatenus ſuſpendit, *l. fin. ff. de appellat. recip.* Ripin. *in l. admonendi, n. 193. ff. de jurejur.* Joan. Bapt. Aſinius *in praxi jud. §. 32. c. 2. lim. 2. n. 7.* Franc *in c. quæ fronte, in gl. in ver. decedat. col. 5. ad medium ſub n. 18.* Iſſ. poſt alios *in l. 1. n. 5. ff. de feriis*, Hippol. de Marſ. *ſing. 87. & 258.* Manfred. *in lib. 2. conſ. 356.* Ozaſ. *deciſ. Pedemont. 86.* facit quod Bart. & Salic. *in l. generaliter in fi. pr. C. de rebus credi.* quia quando periculum eſt in mora, meritò à iuris regulis rece-
28 dimus, de quo per Doctores, præſertim Decium *in c. dilecti ad fin. verſ. & hoc verum, de confirmatione uti. vel inuti.* & per Hippol. de Marſi. *in l. 1. C. de probat. col. 40.* Mandoſ. *ſuper reg. 31. quod commiſſio cauſarum q. 3. n. 2. & ſeqq.* ergo nihil mirum, ut licèt in hoc caſu ceſſet ratio illa legis mandantis fieri ſequeſtrum, cùm hæc altera periculi imminentis vigeat in eo, appellationi non deferendo, vim nullam adeſſe, dicatur.

29 Et comprobatur, quoniam licet ad expediendum decretum ſequeſtrationis, neceſſaria ſit partis citatio, & cauſæ cognitio, Angel. *conſ. 107. n. 1. & 3.* Alex. Stiat. *in pract. jud. c. 12. n. 5.* Achil. Perſonal. *de adipiſcend. n. 23. verſ. & judex tom. 3. p. 2. fol. 46.* Beneintendi. *deciſ. 73. orin. n. 3.* & Contar. *in l. unic. limit 16. n. 10.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 114. n. 36.* Curtius *de ſequeſtro c. 2. n. 59.* dicentes quòd revocatur de facto ſequeſtrum, quando ex Obitio fuit conceſſum. Virginius de Boccat *tractat. de*
30 *inter. n. i poſſ. c. 14. de probat. n. 41. verſ.* & Menoch. *to. 3. p. 2. fol. 309.* tamen quando periculum eſſet in mora; tunc citatio non eſt neceſſaria, nec iuris ſolemnitates requiruntur in ſequeſtri appoſitione, Beneintendi *deciſ. 73. orin n. 14.* Joſeph. Ludov. Peruſi. *deciſ. 20 ſub. n. 2.* Eſcacia *de appell. q. 17. limit. 6. memb. 2. n. n. 28.* Menoch.
31 *de adipiſc. rem. 6. n. 19.* Achil. Perſon. *d. tract. de adipiſc. ſub. n. 14. verſ. quod ego tom. 3. p. 2. fol. 246. & n. 38.* Alex. Stiat. *ubi proximè. ſub n. 1.* & loquendo in periculo fugæ, tenet Eſcacia, *ubi proximè, ſub n. 30.* Alexand. *conſil. 6. num. 10. lib. 4.* ex ſupradicta ratione, quia tunc receditur à iuris regulis, & ſolemnitatibus. Quando au-
32 tem ex hac urgenti cauſa ſine citatione appoſitum eſt ſequeſtrum; non erit relaxandum, nec revocandum abſque ea, Contard. *in l. unic. n. 16. n. 14. & ſeqq. C. ſi de mom. poſſ.* aliàs autem factum, non ſervatis ſervandis etiam de facto poteſt reponi, Achil. Perſonal. *de adipiſcend. n. 35. 36. & 37.* Eſcacia *ubi proximè n. 7.*

Tertiò limitatur, & ſic alius ſit caſus ad tollenda 33 ſcandala & rixam, ne partes ad arma deveniant juxta *l. æquiſſimum. ff. de uſufructu.* cum pariter (ut in ſuperiori caſu diximus) multa à jure ſpecialia ſunt inducta & permiſſa propter id vitandum. Etenim hanc eſſe permiſſam, & legitimam cauſam apponendi ſequeſtrum, non obſtante appellatione, ab eo interpoſita, ſeu aliàs pendente, tradit Auguſt. Beroius. *conſ. 116. appellatione penden. in princ. & per totum*, itaut à ſequeſtro in hoc caſu non admittatur appellatio, ne ejus executio impediatur, tenet Tiraquell. *in tract. le mort, 6. p. de electione 6. num. 6. pag. 270.* Mieres (loquendo in bonis majoratus) *in tract. de majorat. 3. p. q. 7. n. 4.* alios etiam per Gratia. *in regul. 13. n. 4.* (qui licèt loquatur abſolutè, ita eſt intelligendus) Bald. *in l. uni. ſub n. 3.* & ibi Salicet. *ſub n. 3. Cod. ſi de momen. poſſ.* Alexand. Stiat. *in pract. jud. c. 12. ſub n. 5.* Eſcacia *de appell. quæſt. 17. limit. 6. membr. 2. n. 14. & ſeqq.* Ruginel *eodem tract. §. 2. cap. 5. verbo ſequeſtrum num. 877.* Carrocius *tract. de ſequeſt. part. 4. q. 8. verſ. contrarium* Pedemonta. *deciſ. 25. n. 141.* Beneintendi. *deciſ. 79. n. 1. & ſeqq.* Aſini. *in tract. de executione n. 332. cum plurib. ſeq.* Marqueſſa. *tract. de commiſſ. 1. p. c. 22. à num. 32.*

Præſertim cùm in hoc, & aliis caſibus, quibus per 34 appellationem ſequeſtrum non impediri diximus, attentis rationabilibus cauſis, & legitimis rationibus, leve ac parvum præjudicium adeſt, cùm is, cujus res ſequeſtratur; non admittat, ſed retineat ſuam poſſeſſionem, ſeu detentationem, ſicut antea, *l. licet §. res depoſita, ff. depoſiti*, gl. 2. *in c. examinata de judiciis*, ubi Abb *n. 13.* Card. *num. 25.* Imola *n. 6. in d. clem. 1.* Felin. *n. 14. de cap. examinata.* Curtius *tract. de ſequeſtr. quæſt. 20. num. 71* Guido Papæ *deciſ. 246. num. 6.* & ibi additionator. Grammat. *deciſ. Neapolitan. 51. n. 2.* Caſſador. *deciſ. 14. ſuper regul. n. 12.* Moëdal *deciſ. 14. de reſt. ſpol.* Sarnerius *in reg. de annal. quæſt. 46.* & Maudoſ. *eadem regul. 14. quæſt. 43. n. 5. & 6.* Tiraq. *de jure conſtitut. limit. 17. n. 6.* Gregor. Lopez *l. 1. tit. 9. p. 3. verbo por avençia.* Corraſius *de ſequeſtro, c. 6. & l. 3. Miſcel. c. 2.* Menoch. *de retinen. rem. 3. num. 86.* Gravatius ad Veſtrium *lib. 7. t. 2. num. 17.* Rota *dec. 46. p. 1. diverſo. & 273. n. 1. p. 2.* Doctor Sahagum *in repeti-* 35 *tione d. cap. 1. de ſequeſt. n. 9.* qui omnes illud in hac re conſtituunt diſcrimen inter depoſitarium, ſeu ſequeſtrum voluntarium, qui ex voluntate amborum partium præponitur, & neceſſarium, qui judicia authoritate datus eſt, ut ille poſſideat, hic autem nullo modo.

Et an, & quibus caſibus ſequeſter, depoſitarius, cre- 36 ditor bonorum ſeu conductor ad modicum tempus, vel in perpetuum poſſit præſentare, vide latiſſimè ex his, quæ congeſſit Nicol. Garcia *de benef. 5. p. c. 6. à princip.* & Cened. *in canon. quæſt. q. 10. per totam*, ubi quid in pignoribus.

Ex quo namque fructus rei, vel beneficii reſervantur Domino vincenti, in tempus & eventum litis finitæ, in 37 caſo quo illi pertinere declararetur; non illi auferuntur, ſed differuntur dumtaxat, nam quod differtur non aufertur, *l. quoties, C. de precibus Imp. offerendis, c. ancillam 31. q. 2. c. nemo deſperandus eſt de pœnit. d. 7.* & præjudicium dilativum non eſt in conſideratione, cùm magnum damnum non ſit in mora modici temporis, *l. debitoribus, ff. de re jud.* Caputaq. *deciſ. 61. n. 5. p. 1.* ubi plu- 38 res allegat. Puteo. *deciſ. 245. in medio lib. 1. & deciſ. 68. lib. 2. & deciſ. 141. ſub n. 4. eod. l. 2.* Abb. *in c. 2 n. 28. de ſeqq. poſſ. & fr.* ſed in hoc caſu appellationem minimè eſſe admittendam, probavimus ſuprà hac 2. parte circa inhibitiones temporales *cap. 10 à num. 31.*

Quod maximè procedit in his, in quibus ſolom- 39 modo fructus ſequeſtrantur, non etiam res, cùm propterea nihilominus poteſt continuare ſuam poſſeſſionem per ſeipſum, per alios actus poſſeſſorios, dempta fructuum perceptione, nam limitata ſequeſtratio

limitatos

limitatos prodocit effectus, *l. age cum Geminiano C. de tranſactio. l. in agris, de acquir. rerum dom.* & ita ſen-
tii, quando poſſeſſio non eſſet ſequeſtrata, ut per ſe
poſſit alios actus poſſeſſionis exercere. Vitallinus *in d.
clem. 1. n. 67. & num. fin.* ibi Veſtrius *in praxi lib. 7. c. 2.
num. 1. in fin. & n. 2.* & tenet Aarved. *in l. 1. ſub n. 17. verſ.
quoad fructus tit. 10. lib. 4. recep.*

40 Quid autem nunc dicendum venit in deſcriptione
bonorum, an a præcepto judicis, eam mandante fieri,
ut licitæ ſit appellationi deferendum? Et negativè re-
ſpondeo. Siquidem cùm hujuſmodi deſcriptio bono-
rum ad finem fiat dumtaxat, ut habeatur illorum noti-
tia, ne ſubtrahantur: nulli poteſt dici fieri præjudicium,
nec in re, nec in poſſeſſione, nec in proprietate, nec in
fructibus ejus, & ſic tanquam à mera interlocutoria
non qualificata, ſed omni legitimo gravamine deſtitu-
ta, nec damnum irreparabile, vim diffinitivæ, nec præ-
judicium aliquod ex ea poteſt oriri negotio, ſeu cauſæ
principali, & ſic omnimodo hanc eſſe permiſſam de-
ſcriptionem bonorum, probat text. *in l. fin.* ubi Bart.
*ff. de requir. reis, & in l. 1. ff. de ventre in poſſ. mitten. l. fin.
ff. de bon. authoritate jud. poſſ.* Vitall. *in tract. clauſula ni-
hil. nov. accuſatione pen. ſub n. 20.* & tradit Bald. *l. d-
fin. C. de jure fiſci l. 10.* Bart. *in l. poſt contr. ff. de dona.*

Quod ex eo probatur, nam deſcriptio bonorum ex
41 eo facilè conceditur, quia nemini præjudicium affert, ut
videre eſt apud deciſ. Pedem. *fol. 112. in conſ. ibidem im-
preſſ. n. 26.* Sequitur Ariſ. Tepat. *tom. 1. tit. de deſcriptio-
ne bonorum in princ. fol. 351.* adeò ut in caſibus, in qui-
bus ſequeſtrum prohibitum eſt, deſcriptio bonorum (ne
42 bona pereant, ſed appareant) fieri poteſt. Bart *in l. fin.
§. fin. de requir. reis*, nam licèt ſit prohibita ſequeſtratio,
non tamen eſt prohibita deſcriptio, idem Bart. *in l. 1.
§. eligitur. ff. de ventre in poſſ. mit.* Ariſmin. Tepat. *ſupr.
ad fin.* niſi in certis caſibus, de quibus per Bart. *proximè
citato loco*, & per Bald. *in l. unica C. de prohib. ſeq. pecun.*
tenet Garcia. *diſcepta. forenſ. c. 14 n. 28.*

43 Qui *num. 26. & ſeqq.* reſpondet *ad l. defenſionis facul-
tas C. de jure fiſci lib. 10.* ubi controverſia pendente fas
non eſt, deſcribi facultas poſſeſſoris, aut inquietari, ut
intelligatur de tali præſcriptione, per quam res incor-
porantur fiſco, non autem de ſimplici inventario, &
deſcriptione. Bart. *in l. 1. verſ. eligitur num. 1. ff. de ventre
in poſſ. mitten.* Curtius *tract. de ſequeſt. in prin. n. 15. verſ.
prædictam tamen.* Matthias Culer. *de proceſſ. execut. 1. 2.
part. c. n. 180.* & voluit Bald. *in d. l. unic. n. 6.* ubi diſtin-
guit inter deſcriptionem ad probandum, & liquidan-
dum, & deſcriptionem ad incorporandum, cùm iſta
non admittatur, illa autem ſic, tanquam non præjudi-
cialis etiam in caſu, in quo alias ſequeſtratio non per-
mittitur, & hanc diſtinctionem inter utramque de-
ſcriptionem ſequuntur Marſil. Laud. *de fiſco quæſt 142.
tom. 12. fol. 4.* Imol. *in l. Imperatores, §. reſcripſerunt,
col. ff. de appellat.* Menoch. *de arbitra. caſu 457. n. 2.*

44 Et quamvis annotatio bonorum contra contuma-
ces juxta *l. 1. ff. de requir. reis*, hodie non ſit in uſu, de-
ſcriptio tamen, & adnotatio, de qua *in l. ſi quis intra
provinciam, C. de bonis proſcriptor.* hodie ſervatur, poſt
alios teſtatur Iul. Clar. *pract. crimin. quæſt. 44. verſ. ſed
hodie*, vide quæ nos hac *2. part. cap. 1. à n. 187.* qui ſu-
prà citati Doctores communiter probant, quòd hujuſ-
modi deſcriptio bonorum, cùm nullum afferat præju-
dicium, nec damnum queat conſiderari, licitè poſſe
fieri, etiam lite pendente ſuper accuſatione, quod
etiam probat Lancelot. *de attent. 2. part. cap. de attenta.
45 accuſatione pend. num. 21. limit. 31.* abſque reato attenta-
ti, ergo ſequitur evidenter, quòd poſſint fieri etiam
poſt appellationem ab illo, quia eſt regula generalis,
ut omnes hi actus, qui licitè poſſunt fieri in lite pen-
dente, item appellatio ipſa interpoſita impedimento
non eſt, quominus gerantur, text. celebris *in l. ſi. poſt-
quam, ff. ut legat. ſeu fidei com. nomine caveat.* & nos di-
ximus *ſuprà cap. præcedenti circa reſidentias ad fin. à
num. 30. & ſurſum*,

Et in expreſſu ut etiam poſt appellationem, & ipſa 46
pendente, poſſit fieri bonorum deſcriptio, conſtanter
tenet Lancelot. *de attenta 2. p. c. 12. limit. 12. n. 26.* ut is,
qui non poteſt obtinere ſequeſtrum; poteſt appella-
tione pendente, petere à judice hanc fructuum de-
ſcriptionem, ſperans ſibi pertinere, & reſtituendos, ut
poſtmodum longa evitetur confuſio, & obſcuritas, quæ
oritur ex difficultate probandi per teſtes, quot fuerit
fructuum perceptio; & tandem finita lite ſententia ha-
bebit meliorem & faciliorem exitum, quia actor rele-
vabitur per hujuſmodi bonorum deſcriptionem ab one-
re probationis per teſtes, quantitatem fructuum recol-
lectorum, & juſtitia facilitùs expedietur, & commodiùs
miniſtrabitur, & ita propterea permittitur innovare
id, quod fit in meliorem cauſæ expeditionem, text. *in
c. cùm teneamur de appella.* & ibi Franch. & communi-
ter Doctores.

Et cùm hæc deſcriptio bonorum non auferat poſſeſ- 47
ſori liberam poteſtatem diſponendi de rebus, & fru-
ctibus ſic deſcriptis & in inventario poſitis, cùm etiam
illorum alienatio permittatur ex eo, quod dumtaxat
fiat, ut ſciatur quid ſteterit tempore litis motæ, & quid
collectum fuerit, pro faciliore eorum probatione, & li-
quidatione, ut poſt Bart. *in l. poſt contractum n. 19. de
donatio.* Butriga *in cap. fin. n. 6. de ſequeſt. poſſ. & fruct.*
Iaſ. *in l. fidejuſſor. 7. §. fin. n. 28. qui ſatiſd. cogan.* & per *l.
ſi quis intra C. de bon. proſcr.* Imol. *in l. Imperat. §. idem
reſcripſerunt, in princ. verſ. adde quod licet, ff. de appel.*
Bald *in l. unic. n. 6. C. de prohibit. ſequeſtr. pecun.* optimè
Gratia *in diſcep. foren. tom. 1. c. 134. a n. 24* & facit text.
in l. cùm Domini horreorum 58 ff. locati, judicemque abſ-
que attentato poſſe ſibi illa concedere. Eſt etiam opi-
nio iſta Ant. de But. Bart. & aliorum, quos modò citavi,
imò dicit Bertach. *in repert. verbo, ſequeſtrat. verſ. 72.*
quòd quando ſequeſtratio eſt prohibita, debeat fieri de- 48
ſcriptio bonorum, ſi timor ſit ne diſſipentur, vel ſub-
trahantur, ut facilior eorum pateat probatio, ut ipſe *in
verbo annotat. verſ. 2. ad quem refert*, ubi plurimos in id
refert. Sed etiam Rebuff *in conſtit. reg. tom. 3. tract. de ſeq.
art. 1. gloſ. 2. n. 9.*

Sed quid dicendum, quando appellatio emittatur 49
à relaxatione, ſeu mandato de reſtituendo ſequeſtro,
an ſi ei non deferatur à judice, vis fiat, in quo breviter
reſpondeo negativè, ſcilicet; vim non fieri, cùm hujus
decreti executio per appellationem impediri nequeat,
tum quia hoc decretum eſt ſententia merè interlocu-
toria, ita probat text. *in l. fin. §. ſin autem per medium,
verſ.* (per ſuam autem interlocutoriam creditorem præ-
cipiente ſecundùm modum debiti ex depoſitis pecu- 50
niis ſuum accipere debitum) *Cod. de bonis author. judi.
poſſ.* & expreſsè Lud *in l. ſi finita, § ſi quis autem, ff. de
damno infecto*, ubi reputat ad hoc illum text. ſingularem.
Felinus etiam *in rubr. de ſentent. & re judic ſub num. 11.*
idem etiam tenet Bald. *in l. fin. ad fi. verſ. item not. C. de
ordine cognitio.* quem allegat ad id Bertach. *in repertor.
verbo ſequeſtrat. verſ. 56.* ergo appellari non debet ex
Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 20. d. l. 2. ff. de appel. re-
cip. l. ante ſententiam, C. quorum appel. non recipiantur.*

Deinde quia hæc interlocutoria ſecum trahit execu- 51
tionem paratam; nam quando judex lite pendente, &
appellatione ſequeſtrat; avocat ad ſe poſſeſſionem ad
evitanda ſcandala, ut diximus, & per partes inſtetur,
ut ſumpta à judice informatione, quis tempore litis
eſſet in poſſeſſione, & tunc judex per ſuam interlocu-
toriam declaret aliquem poſſeſſorem, & ſequeſtratam
poſſeſſionem relaxaret, ille declaratus poſſeſſor, appel-
latione pendente poterit ſe in poſſeſſionem relaxatam
mittere, ita tenet ex hac ratione Auguſtin. Beroina *in
conſil. 45. in cauſa num. 25. lib. 3.* quem ſequitur Lance-
lot. Robert. *de attent. 2. part. cap. 13. num. 36. & ſeq* ubi

dicit, quòd cùm per hujuſmodi ſequeſtrum factum ju-
dicis authoritate poſſeſſio non perdatur (ut diximus
ex l. licet, ff. de poſſeſſ.) ſtatim, ut à judice declaratur poſ-
ſeſſor, relaxetur, & tollitur impedimentum illud, &
continuat ſuam poſſeſſionem, quod fieri poteſt etiam
pendente appellatione, nec dicetur attentare, cùm con-
tinuatio ejus ſit permiſſa non obſtante appellatione, de
quo etiam per nos ſuprà, ex quo namque judex ante
ſequeſtri appoſitionem ſemel cognoverit de cauſa, ne
iterum ea cognita revocat, maxima erit pro illo præ-
ſumptio, inveniſſe, ipſum ceſſare, & ideo pro ejus de-
creto præſumendum eſt, res enim faciliùs & abſque mi-
nori impedimento debet reverti ad ſuam naturam, quàm
ab ea diſcedi, *l. ſi unus §. pactus ne peteret, ff. de pactis.*

52 Et ex hucuſque deductis ſatisfacies ſecundæ parti
hujus capituli, dum quærit an à depoſito vis fiat, ſi
appellationi non defeſatur, nam idem in totum, & per
omnia quod de ſequeſtro diximus; de hoc depoſito à
judice facto pariter & neceſſariò intelligendum eſt,
cùm idem ſit in effectu ſequeſter, & depoſitarius, depo-
ſitarius, & ſequeſter, hoc dempto, ut depoſitum unus,
ſeu plures facere poſſint: ſequeſtrum autem non niſi
à pluribus, nam tunc id fit, cùm aliqua res in controver-
ſiam deducitur, in cæteris autem omnibus nulla adeſt
53 differentia, ſed imò idem eſt & promiſcuè in jure acci-
pitur, & apud ſequeſtrum deponi dicimus nominaliter,
textus eſt (qui hoc probat) *in l. ſequeſter ff. de verborum
& rerum ſignif. l. ſi oleum ff. de dolo, in l. licet in princ. &
in §. res depoſita. ff. depoſiti*, & vides, illa lex ſedet ſub tit.
& rubr. *depoſiti*, & ideo omnimodo & ſecundùm eam
intelligenda eſt, nam quando aliqua materia ponitur ſub
aliquo rubro, ex hoc judicatur eſſe illius naturæ, cujus
eſt rubrum, ut notabiliter voluit gl. *in c. 1. & in c. ſi ſu-
per.* Gratia, & ibi Domini, *de off. et lega. lib. 6.* gl. *in c. ibi
qui de reſcrip. eod. lib.* gl. *in c. l. unica de off. deleg.* quam
commendat ad id Panorm. *in proemio decretal.* Everard.
in loc. legalib. in loco à rubra, ubi lariſſimè, & nihil aliud
eſt ſequeſtrum, quàm judiciale depoſitum, ut latè per
54 Ant. Pichar. *in §. præterea 3. à n. 17. & n. 21.* ponit diffe-
rentias inter hoc depoſitum judiciale, ſeu ſequeſtrum,
& id quod fit extra judicium inter privatas perſonas,
ſcilicet, abſque judicis authoritate; vide ad id per Aze-
ved. *in l. 3. tit. 9. lib. 3. recop. à princ.* & ita etiam d. con-
ſtitutio Pij V. ſuprà addicta, dum mandat fieri ſeque-
ſtrum, dicit *litis &c.* per ea perſonam idoneam de-
ponantur, &c. & quòd ſequeſter in omnibus & per
omnia æquiparetur depoſitario probat deſuper expreſ-
55 tè Joſeph Ludov. *deciſ. 51. n. 25. & 16.* & quem ſequitur
Ariſmin. Tepat. *tit. de ſequeſt. 7. col. ante fi. fol. 331. tom. 1.*

56 Hinc ſequeſtrarius ad reſtitutionem ſequeſtri tene-
tur actione depoſiti, *l. ei, apud quem, §. 1. ff. depoſiti* gloſ.
in l. ſequeſter ff. de verborum ſignif. Salicetus *in l. unica
n. 25.* ubi Curtius ſenior *n. 55. C. de prohib. ſequeſtr. pe-
cun.* Alexan. *in l. intereſſe n. 6. ff. de acquir. poſſ.* Bart. *in l.
ſi oleum, ff. de dolo malo.* Iſt. poſt alios, *in l. ſi fidejuſſ. §.
fin. n. 3 ff. qui ſatiſ. cogan.* Gravat. *ad praxim. Viſitrij lib. 7.
cap. 2. n. 20* Petrus Surd. *conſ. 28. n. 20. tom. 2.* qui etiam
præſcriptis verbis teneri affirmant, & propterea cùm
idem ſint omnia, quæ ſuperiùs dicta ſunt cum regulis,
diſtinctionibus, & limitationibus, nullatenus ab hoc
depoſito ſeparanda ſunt, tam de mandato, de depo-
nendo, ſeu ſequeſtrando, quàm de ejus relaxatione
aut remotione.

57 Quid autem reſpondendum ſit, nunc quæro, an ſi
appellatione interpoſitæ à denegata depoſiti, ſeu ſe-
queſtri relaxatione, judex non deferat, vim faciat. In
quo invenio Auguſtinum Beroium *conſ. 51.* incipit *in
hac cauſa verſ. ſecundò conſulo n. 5 & ſeqq. lib. 3.* ubi con-
ſulit, quòd à non revocatione cujuſdem ſequeſtri, quod
tanquam attentatum prætendebatur revocari, validè
appellari poſſet, ita ut tali appellatione pendente nihil
ſit innovandum; & per eum idem dicit Lancelo. *de at-
tenta. 3 p. cap. 28. n. 90.* Idem tenet Eſcobar *de appell. q. 17.
limit. 6. membra 2. n. 17. fol. 234.* Afflictis *deciſ. 98. pul-
chrum, à n. 1. uſque ad n. 5.* & faciunt, quæ ſuprà dixi-
mus hoc capite poſt principium.

Quam doctrinam omnino accipe cum diſtinctione 58
de qua ſuprà, ut ſcilicet, non procedat; quando ſe-
queſtrum, ſeu depoſitum mandatur, ſeu præcipitur
fieri à lege vel canone, ſed tantùm in iis, quæ fieri per-
mittuntur judici, demptis limitationibus ſupradictis,
& ſic in iis caſibus, in quibus appellationem permiſſam
eſſe ſuperiùs diximus, hanc Beroij, & aliorum doctri-
nam procedere, ut ex ea colligitur, quia prætendebatur
attentata. At verò in iis, quibus appellationem non
admiſimus, pariter, & à denegata remotione, & à re-
laxatione negamus appellationem, cùm eadem duret
cauſa, & hanc intelligentiam apertè ſentit Marqueſſa.
tract. de commiſſio. 1 p. cap. 22. n. 35. & 36. fol. 249. di-
cens, quòd quando ſequeſtrum legitimè & juſtè factum 59
eſt à judice, tunc à revocatione illius datur appellatio,
reddens rationem; tum, quia idem eſt gravamen, &
tum, quia contrariorum eadem eſt diſciplina, *juxta l. 1.
ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni jur.* Ex qua doctrina ſe-
quitur alia limitatio ad principalem concluſionem no-
ſtram, & regulam, ut quando judex in apponendo ſe- 60
queſtro nulliter, & in debitis ſolemnitatibus proceſſit,
appellatio licita eſt, & ſuſpendit, rectè conducunt,
quæ poſt alios Eſcacia *de appell. quæſt. 17. lim. 6. memb. 2.
à n. 4. & in ſeqq.* Et iterum apertè dicit Marqueſſa. *ubi
proximè n. 34.* poſt Maranat. *de ordine judic. 6. p. actu 2.
n. 191.* ita etiam Angel. *conſ. 107.* & foret notabile in-
conveniens, ut ſtatim facto ſequeſtro in his caſibus, in
quibus non appellatur, appeteretur relaxatio ejus, à
denegationeque appellare, conſequeretur enim ſuam
intentionem hac via, in fraudem & contra intentio- 61
nem legis, & foret ad id admiſſus altera via, quod ſibi
una erat prohibitum, nam cùm quid prohibetur, pro-
hibetur omne per quod pervenitur ad illud, *juxta l. ora-
tio ff. de ſponſalib.* & quæ ibi adducunt Doctores *in l. ſi
ut certo §. fin.* ubi gloſ. *verbo dominum, ff. commodati*,
quo fundamento utuntur etiam Doctores ad illud,
quòd quando una via prohibetur appellatio, ad eam
alia via admittendus nullus eſt, ut per Bart. *in l. unica
num. 4. C. ſi de mom. poſſ. fuer. appellat.* Menoch. *de adi-
piſcenda poſſ. rem. 4 num. 826.* & conducunt, quæ addu-
cit Ancharanus *conſ. 78.*

Et ubi eſt rationis identitas, ejuſdemque qualitatis & 62
naturæ, eadem que ſolemnitas requiritur, paritaſque ju-
ris in aliquo actu celebrando, & conficiendo, & in
ipſius revocatione, & remotione, text. *in l. item veniunt
in princ. qui Ao §. 1. ff. de petit. hæred.* bonus text. *in c.
amico §. idem quoque, ad ſſoc ſatia, in pub. lib. 6. juncto c. de
illius prire. ead. tit. in decret.* gl. *in l. 3. §. contrarium judi-
cium, ff. de contraria & utili actione tut.* Bal. *in rubr. ex-
tra de jurejur.* idem *in l. pactum in 21. quæſt. C. de colla-
ti.* Bart. Bal. Alexan. & Salicet. Iſt. & DD. communiter
in l. unus §. pactus ne peteret ff. de pactis, glo. Paul. Car.
& cæteri *in l. de tutela, C. de in integ. reſtitut.* & latè per
Everard. *in locis legal. in loca de contract. ad diſtract.* ac
propterea cùm in hac remotionis negatione duret ad-
huc illa cauſa primæva, & ratio prohibitiva appella-
tionis pariter de ea judicandum eſt.

Secus autem eſſet affirmandum, quando ipſa cau-
ſa non viget, ſed ceſſavit jam, puta; quia finita jam lis 63
ſit, propter quam ſequeſtrum appoſitū fuit; vel præſtita
eſt cautio ſeu oblata cum effectu in iis caſibus, in qui-
bus per illam tollitur, vel aliter ceſſavit cauſa, propter
quam hoc depoſitum judiciale fuerit appoſitum, vel
accedit dies, ad quem collata eſt reſtitutio, nam tunc
cùm ceſſante cauſa, omnes ceſſant effectus, *c. cum ceſſan-
te, de appell. l. age. cum Gemina, C. de tranſact.* & conſide-
rentur diverſæ naturæ depoſitum, & remotio, juſtiſſimè
huic appellationi deferendum fore, declarabitur, con-
ducunt

ducunt optimè quæ Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 232. nu. 31.*

Hinc eſt quòd ſequeſtrum appoſitum juris diſpoſi-
64 tione & ubi fieri jubetur, non relaxatur, nec revocatur,
niſi cauſa jam finita per ſententiam tranſactam in rem
judicatam, & donec duret cauſa appellationis, ſive ſit
primæ ſive ſecundæ inſtantiæ. Bald. *in l. fidejuſſ. §. fin.
num. 2. verſ. adde hic utrum, qui ſatiſd. cogant.* per text. *in
l. litibus 19. §. ſin autem fidejuſſiones, C. de agricol. & cenſ.
lib. 11.* Puteus *deciſ. 77. lib. 1. & deciſ. 255. lib. 2.* & de ve-
rioti opinione (quidquid alii contrarium cenſeant) te-
ſtatur Ang. Aret. *in l. Imperatores 21. §. idem reſcripſe-
runt, col. penult. ante fin. verſ. fortiùs dico, quod talis ſeque-
ſtratio, ff. de appell.* Gratia. *diſcept. forenſ. tom. 1. cap. 114 à
num. 30.* Cortius *tract. de ſequeſt. cap. 2 q. 18. n. 65. tom. 3.
p. 2. fol. 147.* qui ibi *n. 67. verſ. ego ſequor.* & Gratian.
65 *num 34. & 35.* quòd requiritur executio, ut ſequeſtrum
revocetur: cùm aliter non dicatur lis finita, hoc tamen
non procedit, quando ſequeſtrum apponitur judicis
66 officio, & pro ejus arbitrio, quia tunc hic rigor non
attenditur, nec expectatur, vide latè Garcia *d. cap. 114.
a num. 36. cum ſeqq.*

His adde, quòd quando cautio fidejuſſionis præſtita
67 eſt loco ſequeſtri, non tamen ſimpliciter, ſed de re non
baratanda, aut reſtituenda, hæc ſatiſdatio durat poſt
rem judicatam, ut in ſpecie declarat Curtius *d. tract. de
ſequeſtro quæſt. 18. n. 66. & 67. tomo 3. p. fol. 247.* Gratia.
diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 348 n 25.

Quò pertinet, quòd ſequeſtrarius, qui loco depoſi-
68 tarii eſt ſemel electus, non poteſt mutari ſine nova
cauſa, latè Surdus *conſ. 511. in fin.* Gratia. *diſcept. forenſ.
tom. 1 cap. 167. num. 18.* quemadmodum nec ipſe ſequeſ-
ter, aut depoſitarius non poſſet deponere munus ſuſ-
69 cepti ſequeſtri ſine juſſu judicii, aut ejus interlocutio-
ne, vel niſi alia juſta cauſa ſupervenerit, Iſſ. *in l. ſi fide-
juſſor. § fin. n. 4. & 5. ff. qui ſat. cogant.* Matthias Colet. *de
proceſſ. execut. p. 3. cap. 11. n. 5* per text. *in l. ei apud quem §.
fin. depoſiti.* Gratia. *ſuprà n. 19. ubi per totum cap.* latè
de aliis officiis etiam ad beneplacitum non revocandis
ſine juſta cauſa.

Hæc procedunt, ut vides, quando à partibus appel-
latur à remotione depoſiti judicialis, à depoſitione re-
motionis, & relaxationis, nunc tractemus de depoſita-
rio, apud quem res ſequeſtrata reponitur, an à ſibi facto
præcepto per judicem de reſtituendo depoſitum rela-
70 xatum, & appellationi interpoſitæ judex haud defe-
rens vim faciat. In quo brevibus reſolvo, nullam vim
adeſſe ob denegatam delationem. Quod probatur pri-
mò *ex l. penult. ff. depoſiti*, qua probatur, inſtrumentum
depoſiti executionem paratam habere contra depoſita-
rium, quemadmodum & res judicata, ut ea illius text.
verbis clarè patet, *ibi*, illico reddere & omnibus modis
compellantur, & *ibi*, quam celerrimè, *&c.* ex quibus
verbis clarè patet, executionem ſignificare, nam illa
71 verba ſcilicet, (compellatur, *&c.*) pertinent ad viam
executivam, executionemque ſignificant, ita docet Bart.
in l. 1. C. de executione rei jud. & Panorm. *in cap. olim, num.
13. de litis conteſtatione.* Parlador. *rerum quoti. lib. 6. cap.
fin. 5. p. §. 1. n. 18.* & quod cauſa depoſiti ſit privilegiata,
72 & celeris ſolutionis, tenet Boërius *deciſ. 296.* Petrus
Surd. *deciſ. 323. n. 6.*

Et ideo cùm compulſio non poſſit verificari, niſi
73 executivè procedatur, quia compulſio ipſa, cùm non
demus niſi in executivis, ſupponit executionem, quia
non verificatur diſpoſitio, niſi verificetur ſuppoſitio,
gloſ. *in l. mancipia, verſ. avocandum, C. de ſervis fugiti.*
Roma *ſingulari 495.* Ripa *in c. 2. n. 39. de reſcrips.* Ruin.
conſil. 83. n. 5. volum. 1. Socin. junior *conſ. 124. n. 21. vol. 3.
& in conſ. 150. n. 7.* ubi alios allegat. Decius *conſil. 251.*
Petrus Surd. *in conſil. 150. num. 78.* ubi plurimos refert,
& in deciſ. 289. num. 4. imò lex unum ſupponens non
per relationem, & alterum diſponit, diſponere cenſe-
tur etiam in eo quod ſupponit, ut ex d. gl. & Romano
probat idem Surd. *deciſ. 114. num. 22.* & dicit Bart. *ibi*,
quod non compelletur illico ſi condemnatio deberet 74
præcedere, antequam perveniretur ad compulſionem,
quod eſt verum, quoad ordinem judiciorum, probatio
verò debet eſſe plenaria. ut per eum defendit conſtan-
ter doctiſſimus Roderic. Xuares *in repetitione l. poſt re-
quam not. 5. ff. de re judic ſub. n. 1.* ubi conſtanter defen-
dit Bart. in hac ſententia & opinione contra Bald. &
Salicet. qui tamen fundamentis efficacibus Bart. non
reſpondent. Moveor etiam, quoniam *d. l. fin.* celerem 75
expeditionem deſiderat, prout important verba illius,
(illico, quàm celerrimè, quàm citiùs) quæ ſignificant
ſummariam cauſæ cognitionem, rejecta exceptione al-
tiorem indaginem requirente. Ita Bart. *in l. unic.* lo-
quendo in dictione, mox, per gl. ibi, *C. ſi de mom.
poſſ. fuer. appell.* quem ſequitur Xuarez *ſupr. n. 2.* 76
quod maximè procedit in caſu noſtro, ubi tot verba
celeritatem, & executionem ſignificantia geminata ap-
ponuntur, imò expreſsè lege illa removentur omnes
exceptiones habentes altiorem indaginem ad judicium
ordinarium.

Nam non ſolùm verbis claris cenſetur remota ap- 77
pellatio, ſed etiam per verba æquipollentia, ut quando
eſt in aliquo caſu remota contradictio, vel querela,
quia horum remotione cenſetur remota appellatio, ut
poſt Bald. *in l. 1. verſic. ſed an remota, ff. de off. præfecti
præto.* qui loquitur de querela, & text. *in cap. perſonas
de appellat.* qui loquitur de contradictione, not. Decius
in eod. cap. perſona, in 4 n. 4. Lancelot. *de attenta. 2. p. c.
12. limit. 8. n. 3. & 4* Hieron, Gonzal. gloſſ. 9. *in annota.
num. 214. & ſeqq.* prout latè probavi ſupra hac *2. p. c. 8.
ante finem, à n. 114.* & illud etiam, qui contra depo-
ſitarium, ſeu ſequeſtrum agitur ad exhibendum depo- 78
ſitum, text. eſt *in l. 3. §. ſi tabulæ 2. ff. ad exhibendum*, ubi
Bart. & Alexand. & notat. *in l. ſi oleum ff. de dolo.* Bald.
in l. fin. ult. col. C. de edendo. Bartach. *in repertorio, verbo,
ſequeſtratio, verſ. an*, quo caſu celeriter agitur, & exequi-
tur judicium rejectis omnibus exceptionibus quæ illud
differunt. Parla. *lib. 2. rerum quoti. c. 5. concluſione circa
fin.* Joan. Garcia *de expenſis c. 6. n. 19.* & alibi paſſim.

Prædictam inſuper Bart. opinionem extra Xuarez & 79
relatos defendunt Alexand. & Imol. *in d. l. penult.* And.
Siculus *in c. bona fides, depoſiti in 4. col.* ubi huic dictio-
ni (illico) attribuit executionis ſignificationem, & ver-
bum (omnibus modis) importare ipſo jure, ut dicit gl.
nota. *in §. ſancimus in authent. ut defunct. ſeu fun. eorum* 80
in parte omnibus modis. Sequuntur etiam Angel. *in l. ſi
depoſiti, ff. depoſiti.* Alexand. *in d. l. penult.* Segura *in l. ſi
ex legati cauſa, ff. de verborum oblig. carta. 101. colum. 4.
verſ. alius & ſecundus caſus*, eundem ſequitur etiam
hinc inde aliqua adducens fundamenta Zuchar. *in re-
petit. l. fin. C. de edicto D. Adria. a. n. 138.* ac propterea
appellationem ab eo ſuſpenſivo carere.

Qui quidem *n. 142.* limitare voluit, ut procedat in 81
depoſito actualiter, & realiter facto, non verò in depo-
ſito confeſſato, de cujus numeratione non apparet, ſed
per confeſſionem ſolam depoſitarii. Movetur ex Soci-
no *conſil. 171. col. penult. verſ. confirmatur. vol. 1.* pro quo
facit & dicit Additionator ad Rodericum Xuarez *in d.
notabili 4.* ex Bald *in conſil 384. in 1. vol. conſil. dicenti-
bus*, quòd ubi non apparet de numeratione depoſiti,
ſed tantùm de confeſſione depoſitarii: non habeant
locum leges dicentes, depoſitum eſſe privilegiatum,
quia ejus privilegiis non gaudet, & adde Iſſ. *in l. 1. C.
de edendo in 3. nota.* ultra quos idem affirmat Soc. *conſ.
143. dum profectò, col. ultim. verſ. confirmantur prædicta lib.
3.* Quod idem repetivit *in d. conſ. 171. lib. 2.* movetur
ex eo, quia dos ſimiliter confeſſa non habet privile-
gium veræ dotis.

Sed contrarium mihi longè verius de jure videtur, 82
nam licèt verum ſit, ut depoſitum confeſſatum non

 gaudeat

gaudeat privilegio veri depoſiti, hoc procedit in præjudicium tertii, non tamen inter eaſdem partes, & deponentem & depoſitarium, ita expreſsè diſtinguunt, & loquuntur Doctores omnes allegati, & infiniti alii quos in id congeſſit Tiraquel. *de retract. convent. §. 4. gloſ. 6. à n. 14. cum ſeqq.* nam quoad ipſum depoſitarium virtute ſuæ confeſſionis, quæ veram numerationem probat, præfata doctrina non procedit, ita probant expreſsè text. *in l. Publia, §. ult. ff. de depoſit. l. in contractibus de non numerata pecunia.*

Quod maximè procedit in noſtro caſu, dum loquimur de depoſito judiciali, cujus confeſſio de per ſe, & etiam abſtracta a depoſito, paratam executionem habere, nemini dubium eſt, *l. 1. ff. de confeſſ. l. 5. C. eod. tit. poſt rem, ff. de re jud. l. 7. tit. 3. p. 3.* & ita ex ſupradictis libenter recede à limitatione Zuchard, ſiquidem ex non abſoluta doctrina, nec perpetua motus fuit, & ideo reſolve in utroque caſo, appellationi emiſſæ à depoſitario deferendum non eſſe.

Secundo limitatur, ſeu declaratur, ut tunc non poterit à ſequeſtro, ſeu depoſito appellari; quando apparet ſequeſtrarium acceptaſſe ſequeſtrum; non tamen quando ipſe depoſitarium negaverit, & aliter non apparet, quia tunc admittitur appellatio, ut in terminis loquitur, & declarat Marqueſ. *de commiſſio. 2. p. c. 22. n. 3.* quo loci ſequitur, quando creditor exequitur, & in pignus capitur debitum ſibi ab alio, qui conſtituitur ſequeſter, & debiti depoſitarios; quia ſi negando debitum non acceptat munus; poteſt appellare, & in alia re executati ſit executio.

Sed nunc quæro, an facto ſequeſtro alicujus rei apud
8 depoſitarium, illam reſtituendam victoriam habenti in lite *juxta clem. 1. de ſequeſt. poſſ. & l. ſed & §. rei depoſita, ff. depoſiti & ſimilibus*, ſuper qua obtinuit aliquis executoriales, ut ſibi res reſtituatur: aut depoſitarius poſſit appellare ab hoc executore tanquam excedente eum exequendo, cùm in executorialibus expreſsè non contineatur: In quo minimè tali eſſe appellationi deferendum opinor, ad quod moveor extra ſupradicta; nam inſtrumentum depoſiti judicialis paratam habet executionem, quia factum eſt inſtrumentum in judi-
85 cio, vel apud officium, fori & judicii calore & authoritate efficiente, executionem meretur B. *in l. qui tale pactum, §. qui provocavit, ff. de pactis.* Ubi Paul. & Iaſ. n. 8. idem Bart. Bald. & Paul. *l. cum pro quo. de in jus vocan.* Alex. *in l. divo Pio in princ. ff. de re jud.* Afflict. *deciſ. 387 n. 1.* ut ſcilicet; quando per viam contentioſi juris, ſit non voluntariæ. Bald. & Xuarez, quos allegat Parla. *lib. 1. rerum quotid. cap. fin. §. 10. princip. par.* & ideo cùm dilatio appoſita reſtitutioni ſit per ſententias executoriales purificata, & liquidata, contra eum executio locum habet.

86 Et probat, quòd in ſimili habetur *in l. 1. ff. judicatum ſolvi*, ubi fidejuſſor de judicato ſolvendo ſtatim cedit dies obligationis, quòd res judicata ſit, & condemnatio ſequuta, & virtute ejus ſententiæ ſeu executorialium, per quas declaratur & liquidatur obligatio abſque novo proceſſu, ſit executio contra fidejubentem licèt in ſententia expreſsè non contineatur, nam cùm iſta obligatio facta apud acta, dicatur appendix ipſius judicii, ita Odofred. *in l. 2. C. de uſuris rei jud.* Guido de Suza, Guillel. de Cunis, & alii relati à Bal. *in l. 2. §. in ſi dejuſſorem ff. qui ſatiſd. cogant.* Angel. Peru. *in d. l. 2.* exactè Roder. Xuar. *in repetitione l. poſt rem. in declar. l. Reg. fo. 81.* Sed pone quæſtionem quotidianam, ubi ex Bal. dicit *in n. 10.* quòd iſta obligatio apponitur ad ſoliditatem ipſius judicii, & ſic erit pars intrinſeca ipſius judicii, ſecundùm quod iſta ſententia non meretur de per ſe ſola executionem ſed ſtipulatio judicatum ſolvi declarata per ſententiam, & ſic illa juncta cum ſententia eſt, quæ executionem habet, quia tunc per ſententiam liquidatur, ut advertit, & idem Bald. *in l. 1.* ubi etiam Angel. de Peruſio quæ quidem omnia faciunt ad propoſitum noſtrum.

Deinde, & hoc eſt potiſſimum fundamentum, nam 87
litigium eſt ſuper hac re depoſita, & ſequeſtrata, quæ per ſententiam à judice vincenti reddi jubetur, ad cujus mandatum debet reſtituere, *ad l. pen. C. depoſit. l. ſi oleum, ff. de dolo l. 3. tit. 9. p. 3.* & ibi Gregor *& l. 5. tit. 3. p. 3.* Alberic. *in dictionario in verbo ſequeſtratio, l. licet. §. res depoſita. ff. eod.* ſed adverſus quemlibet etiam ter- 88
tium, in quem res litigioſa pervenit etiam non comprehenſum in ſententia directa executio ſit, *l. 2. & l. fin. C. de litigio. l. mater, §. fin. de exceptione jud. l. ſi ſuperatas, §. 1. ff. de pignorib.* & nos latè *infrà 4. p. c. 8. à n. 168. cum ſeq.* ergo adverſus eum tanquam detentatorem rei adeptæ lite pendente executio rectè procedet.

Cui convenit, quod dicunt Bal. *in l. fin. ff. de bo. autho. judic poſſid.* Abb. *in c. 1. n. 1. de depoſito.* Franciſc. Curt. *in* 89
tract. de ſequeſtro q. 16. n. 81. vol. 4. ut iſtus ab depoſitariis quandocumque judici viſum fuerit ad petitionem partis, vel ex officio rationem exigi poſſit, maximè ſi cauſa propter quam fuit factum ſequeſtrum, ceſſaverit; quia eo ipſo quòd remotio ſequeſtri per judicem fiat, 90
illis intimata, celeriter ſequeſtrum reſtituere tenentur, ut latiùs probat Eſcobar *de ratiocin. cap. 6. à num. 85.* ubi ex Bald Afflicto, & aliis firmat teneri ex illa intimatione, per quam in mora conſtituitur, ad intereſſe parti læſæ, & in terminis, quòd adverſus hunc ſequeſtrum executio locum habeat abſque novo proceſſu, probat Hieron de Monte *in ſuis queſt. q. 323.* quem referens ſequitur Arimin Tepatus *tom. 1. tit. de ſequeſtris, fol. 331. col. 2. circa medium.*

Quod evidenter probatur, nam ſi obtinui contra te 91
executoriales, vel habeo inſtrumentum guarentigii ad præſtandam rem, vel pecuniam; poſſum directò exequi depoſitarium, apud quem rem vel pecuniam depoſuiſti, licèt ipſe nihil mecum contraxerit, nec fuerit ad executoriales citatus, text. eſt *in l. à Divo Pio §. ſi ff. de re jud.* Pariad. *lib. 2. rerum quoti. c. fin. 3. p. §. 3. à n. 45.* ergo à fortiori potero exequi depoſitarium, qui rem meam tenet, & nomine mei victuri factum eſt depoſitum; & quia tertio, cui ex obligatione aliquod commodum reſultat, executio competit adverſùs obli- 92
gatum, ita ex aliis probat Parla. *lib. 2. rerum quotid. c. fi. p. 5....* latè Gratian. *in diſcept. foren. c. 49. à n. 1. & à n. 33. uſque ad fin. & cap. 332 à princ. tom. 2.* & nos alibi latiùs.

Et quia licèt contra tutorem vel adminiſtratorem alicujus, adverſus quem decretæ ſunt exequendæ executoriales, non poſſint in adminiſtratores dirigi directò, tamen ſi penes adminiſtratorem res ſit, in quem 93
facienda eſt executio, & non exhibeat, poteſt omni juris rigore compelli, etiam per capturam perſonæ, ut exhibeat, ita ex pluribus probavimus *infra lib. 4. cap. 8.* de exceſſu de perſona ad perſonam, *à num. 165.* ſurſum.

Unum, & quod ſolet à DD adnotari non omittam, 94
ut ſcilicet; depoſitarius quilibet, vel apud quem res ſequeſtratur; ſi à judice compellatur depoſitum alteri reſtituere, quàm ei, cui de jure tenebatur, ut poſſit, imò debeat iſte depoſitarius appellare ab hac injuſta compulſione, ad hoc ut poſſit liberari, quod ita procedit, ut quando talis juſſus eſſet notoriè injuſtus, quis tunc non excuſaretur ab appellatione depoſitarius, quando vel eſt clarum mandatum judicis compellentis reddere depoſitum alteri, eſſe juſtum, à jureque approbatum, vel ſaltem eſt hoc ſub dubio; quo ſtante pro judice præſumendum; tunc etſi depoſitarius ab eo non appellaverit, liberabitur depoſitarius, parendo ejus juſſui, & obtemperando mandato, juxta text. *in l. Imperatores, ff. ad municip. l. non videtur §. qui juſſu, ff. de regul. juris l. liberorum in fin. de iis qui not. infa.* quibus probatur ſolventem juſſu judicis liberari, de quo articulo vide ad longum per Afflict. *deciſ. 230. n. 19.* Didac. Perez

in

in l.1.tit.16.lib.3. ordi.q.15. colum. 1144. Faciunt quæ Ripa *in c.ſi quando n.17.de reſcript.* & Gregor. Lopez *in l.5.tit.15.p.7.* Oroſius *in l.ut. vim.n.16. colum.21.ff. de juſtitia & jure*, Paul de Caſtro *in l.2.ff.de judiciis.* Hippolyt. *in pract.crim. §.nunc videndum,n.41.* exactiùs de hoc artic. per Azeved. *in l.13. tit.9.lib.recopil.n.17.& ſeqq.*& ultrà eos id,loquendo in depoſitario judiciali, ſeu ſequeſtro,dicunt ex Bart.*in l.mulier, ff.de lege commiſſo.* & Guid.Pap.*q.340.* & Franciſc. Curt. *de ſequeſt. q.16.* Avend.*in dictionario verbo,fuerça*, de qua *quaſt. vide latè 4.p.c.7. à n. 51.cum ſeqq.*

95 Debitori autem cui judex jubet ſolvere debitum minus legitimæ perſonæ, quia cùm tunc minimè liberetur,& tot hic ſit præjudicii juſſus & irreparabilis, appellationem ab eo omnes permittunt; ut videre eſt ex his,quæ latè in unum congeſſit Greg.Lop.*in l.4.tit.14. p.5.gl.4.*& ultra Azeved. & Didacum Perea ſuprà Gutierrez *pract.q.lib.1.q.113.*& per Paz *lib.1.rerum quotid.c.fin.5.p.§.17.à n.7.* quando autem ad appellandum ipſe debitor coactus neceſſariò teneatur, ut ſe liberet, eoſdem Doctores lege, & quod ab hac compulſione, puta: quando judex debet debitori ſolvere debitum
96 minori ſine curatore, tanquam legitimo gravamine liceat appellare, probat *l. aut prætor,§. permittitur,ibi*, niſi fortè quaſi adverſus injuriam appellandum quis ei putet,*&c.) ff.de mino.* circa quam vide latè per DD. citatos & præcipuè Greg.Lop,*in d.gl.3.*& de hoc articulo latiùs dixi,poſt plurimos *4.p.c.7.ad n.151.cum ſeq.*

CAPUT XVII.

A judice, cui à ſuperiore appellationis ſemel cauſa(etiam tacitè) remiſſa eſt, ad ulteriora procedente in cauſa principali, appellationi emiſſæ, vis an fiat haud deferendo,ubi an hodie ſtante Tridentini decreto, attribuente primam inſtantiam ordinariis; ſuperior an valeat articulum committere cum clauſula (unà cum toto negotio principali) (quam & quas) & ſimilibus.

SUMMARIUM.

Cauſa in prima inſtantia in aliquibus caſibus jure communi Metropolitanis & Nuntiis eſt permiſſa, n. 1.

Cauſæ omnes in prima inſtantia ſunt tractandæ coram ordinariis,nec ſuperiores poſſunt adiri,niſi per legitimam appellationem, ex Trident. n. 2.

Cauſa ubi in prima inſtantia avocatur ab ordinario, caſus violentiæ eſt legitimus, n. 3.

Iuriſdictionis defectus inſanabilis, præſtat cauſam appellandi, n. 4.

Cauſa in prima inſtantia quando per ſuperiorem tractatur, violentia decreti tertium genus datur in Senatu, n. 5.

Iudicem ordinarium Eccleſiaſticum ex quibus rationibus dici, n. 6.

Superior ad quem declarans bene appellatum, & revocato gravamine an poſſit cauſam in prima inſtantia retinere, vel remittere ordinario, n. 7.

Gravamine juſtificato per ſuperiorem invento poteſt cauſam retinere, aliter autem remittit inferiori, n. 8.

Cauſa non devoluta vel malè appellata ſtatim redit ad primum judicem, n. 9.

Delegatus ſuper gravamine incidente in prima inſtantia tum,an poſſit ſe intromittere in negotio principali, quomodolibet gravamen declaret, n. 10.

Appellatio limitata ab uno articulo ſeparato, non devolvit totam cauſam, n. 11.

Delegatus quando poſſit de cauſa principali ſe intromittere, n. 12.

Reſcriptum interpretatur ſecundum jus, n. 13.

De cauſa principali poteſt ſuperior cognoſcere,ſi à gravamine legitimè appellatum reperiatur, n. 14.

Cauſa gravaminis appellatio quando committitur cum clauſula una cum toto negotio (quam & quas,&c.) operatur indiſtinctè principalis negotii retentionem, n. 15.

Cauſa principalis quando commiſſi videtur æquè principaliter cum cauſa gravaminis, poteſt de ea cognoſcere delegatus quomodolibet, ſecus ſi acceſſoriè, n. 16.

A remiſſione negotii principalis facta per ſuperiorem inferiori appellatio non ſuſpendit, quominus interim inferior queat validè procedere, n. 17.

Etiam ſi judex inferior fuiſſet inhibitus, quia per remiſſionem totum amovetur impedimentum, n. 18.

Cauſa ſtatim redit ad inferiorem, ubi ſuperior declarat; non eſſe devolutam, vel malè appellatam, n. 19.

Et tunc virtus inhibitionis etiam expirat, ibid.

Remiſſio tacitè facta idem operatur quod expreſſa, n. 20.

Etiamſi adſit inhibitio, n. 21.

Et etiamſi adſit deſertio, n. 22.

Remiſſio expreſſa non eſt neceſſaria, quando judex à quo non detulit appellationi, n. 23. & ſeq.

Inhibitio acceſſoria, & ex cauſa appellationis tollitur ſublata appellatione, n. 24.

Abſque remiſſione expreſſa inferior non poteſt procedere in cauſa, ſi appellationi detulerat, n. 25.

Proceſſus judicis a quo pendente appellatione à remiſſione tacita vel expreſſa pendet à futuro eventu, n. 26.

Ab inhibitionis moderatione per quam remittitur cauſa alteri judici, appellatio non admittitur, n. 27.

Inhibitione expedita per ſuperiorem cognoſcentem de appellatione à tacita, vel expreſſa remiſſione cauſa, inferior non poteſt interim validè procedere, n. 28.

Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. concedens in prima inſtantia cognitionem ſuperiori ob negligentiam ordinarii ipſo prius requiſito; declaratur, n. 29.

Monitio trina an unica ſufficiat ut negligentia inferioris arguatur, n. 30.

A tarditate & negligentia judicis in adminiſtranda juſtitia appellationi eſſe deferendum, n. 31.

Negligentiæ & tarditatis gravamen poſt appellationem an inferior poſſit revocare, n. 32.

Cauſa in prima inſtantia etiam per ſedem Apoſtolicam committitur ordinario, n. 33.

Cauſa prima inſtantia in beneficiis reſervatis tractatur in Romana Curia, n. 34.

Cauſa in prima inſtantia an poſſit per ſuperiorem agi, ſi per judicem ſeu partium cavillationes, aut qualitatem cauſæ ſtetit, quominus intra terminum Concilii terminetur, n. 35.

Clauſula (quam & quas) ejuſdem naturæ & efficaciæ eſt, cujus clauſula (una cum toto negotio, &c.) & qui de his clauſulis ſint videndi, n. 36.

Et idem eſt de clauſula (cum omnibus ſuis incidentibus, dependentibus, & emergentibus, annexis, & connexis) de cujus materia qui videndi, n. 37.

CUm Legatis, Nuntiis, Metropolitanis, & aliis ſuperioribus judicibus à jure ſit communi in prima inſtantia multoties cognitio permiſſa, eorumque (ordinariis omiſſis) pariter ſit ſubditis inhibitio conceſſa, ſive per viam appellationis, ſive querelæ avocationiſve, ut notatur communiter per gloſſam & Doctores *in cap. 1. ex toto tit. de off. legati in decretal. & in 6.* exactè etiam per Doctorem Sahagum in explicatione horum titulorum de offic. legati à princip.ubi multa refert, Covar.*in pract.q.c.9. à princ.* 1

Sed hæc ita receptiſſima fuere uſque ad noviſſimum ſacri Concilii Tridentini decretum in quo *ſeſſ. 24. de reform. cap. 20.* interdictum eſt omnibus ſuperioribus, etiam Nuntiis Apoſtolicis, Metropolitanis, 2

Legatiſque

Legatiſque de latere,quaſlibet cauſas io prima inſtantla
audire,ſed in ea earum cognitio,& examioatio ad or-
dinarios locorum pertineat omnimodo, itaque om-
nes cauſas Eccleſiaſticas ad forum Eccleſiaſticum quo-
modocumque ſpectantes, etiam beneficiales expetien-
das eſſe in prima inſtantia coram judicibus ordinariis,
terminandaſque eſſe infra biennium connumerandum
à die motæ litis: nec ſuperiores judices poſſe de eis
cognoſcere ante appellationem à diffinitiva,vel ab in-
terlocutoria habente vim diffinitivæ, vel continente
gravamen per diffinitivam irreparabile,etiam ex man-
dato Apoſtolico, niſi urgenti & rationabili cauſa tale
mandatum manu propria Romani Pontificis fuerit ſub-
ſcriptum,vel cauſa fuerit de eis,quæ ſecundum Cano-
nicas ſanctiones ſunt tractandæ apud Sedem Apoſtoli-
cam,de quibus habetur *in c. nec licuit.17.d.& in c. ma-
jores, in prin. de baptiſmo*, nec etiam Legatos de latere
Nuntios, & alios quoſcumque judices quacumque fa-
cultate fulgentes poſſe in prædictis cauſis; quantum-
cumque graviſſimis in prima inſtaotia præcipere, im-
pedire,ſeu turbare juriſdictionem ordinariorum, niſi
prius fuerit requiſitus ordinarius & negligens, ut &
latiùs in eodem Tridentini decreto continetur.
3 Cujus ſtatuti rectè meminit Doctor Sahagum obi pro-
ximo loco *ſub. n.* 14 Gondizalvus de Paz *in praxi tom.*
2. *prælud.* 11 ubi mirificè ad violentiam applicat, ot
ſcilicet, ſi ſecus factum fuerit, & aliquis coram alio
judice non ſuo, hoc eſt,ordinario, præterquam in præ-
dictis caſibus exceptis & permiſſis appellari poterit;&
invocare protectiooem Regiam.& auxilium violentiæ,
eo quòd violatur Concilii Tridentini decretum hoc-
que auxilium minimè huic oppreſſo denegandum eſt
eſt in ſupremis tribunalibus,cùm illhæc appellatio ſit
4 licita omnibus ſuis partibus conſtans;nam actus judi-
cis ſine juriſdictione nulli ſunt,quia nulla major nulli-
litas, nullus magis inſanabilis defectus, quàm juriſdi-
ctionis. Felin. *in c. ex qua col. 2. de re judic.* Alex. *conſ.* 77.
n. 8. *lib.* 2. Antoo. Corſetus *in ſingulari verbo ſtatutum,*
incipit, *ſtatuto cavetur.* Bal. *in l. generaliter col. 1. C. de
Epiſc. & Cleric.* Roma. *conſil.* 42. *& conſ.* 116. Paul. Ca-
ſtren. *conſil.* 99. *lib.* 2. Hippol. *in ſingul.* 10. *& in l. ult. n.* 49.
ff. de juriſd. omnium judic. Ludov. Gumez. *in tract. utriuſ-
que ſignatura n.* 75. Decius *conſ.* 8. *n.* 6. Pariſius *conſil.* 45.
n. 88. *lib.* 1. Covar. *in pract. quæſt. cap.* 15. *n.* 4. Vancius *de
nullitatis de null. ex defectu juris à princip.* ſed actus nullos
quantumcumque aliàs privilegiatus executionem non
meretur, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re judic.* ergo cùm ſo-
periores in prima inſtantia careant penitus juriſdictio-
ne, vim facient manifeſtam, aliquod decretum huic
contrarium executioni mittentes,& ita poſſet hoc ca-
5 ſu tertium genus violentiæ concedi, ſcilicet; *repomendo
lo hecho, y remitiendo la cauſa à quien della deva y pueda
connoſcer*,&c. non vim faciet, aliter autem vim adeſſe,
deferat, & reponat.
6 Proprium judicem ordinatioin alicujus illum dici,
vel ratione originis, domicilii, vel beneficii, ut *in c. ſi. de
foro compet.* vel ratione contractus, ſi ibi inveniatur, *ut
in c. dilecti eodem tit. & in c. Romana §. contrahentes de
foro compet. in* 6. vel ratione delicti, *ut in c. cùm ſit ge-
nerale. de foro compet. in decretal.* vel ratione rei ſcitæ,
petitur, *ut in c. lanè eodem*, quibus modis plures quis
habere poteſt judices ordinarios, ſed coram uno tan-
tùm conveniendus reus eſt, quem actor ex eis elegerit,
& qui prævenerit judex per citationem, ordinarios erit
in cauſa, *ut in cap. propoſuiſti de foro compet.* ubi latè no-
tant Doctores.
7 Circa quæ multoties dubitatum vidi, minus tamen
digeſtum, an hodie ſtante dicto Tridentini decreto; ſu-
perior ad quem, de aliquo gravamine incidenti ſuper
cauſa principali appellatum eſt, & cognitio de cauſa
invenit bene appellatom, & injuſtè gravatum; an
poſſit cauſam principalem retinere, & avocare antea
quàm prima inſtantia coram ordinario finiatur, ſeu
terminetur, ſed ei omnino terminato gravamiois arti-
culo, teneatur remittere. In quo affirmativè reſpondeo.
Nam Tridentini decretum circa hoc nihil ſtatuit, ſed
omiſit illud juris communi depoſitioni, illud reſer-
vans illæſum, ita declaravit S. Congregatio Concilii
ſuper d. cap. 20. ſub die 4. Auguſti 1588. in hæc: quòd
quando fuit appellatum à diffinitivæ vim habente, cu-
jus gravamen per appellationem à diffinitiva reparari
nequeat, & gravamen fuerit juſtificatum, tunc Conci-
lium non diſponere, an cauſa principalis remittenda ſit
ordinario, ſed remanere io diſpoſitione juris commu-
nis, & iterum ſuper illis verbis Concilii, (& cujus gra-
vamen per appellationem, &c.) ita decrevit; an juſti-
ficato coram Metropolitano, nihil innovare Concil.
Trident.
Illud autem jure communi inductum eſt, ut judex 8
ordinarius aditus per appellationem ab interlocutoria
poſſit juſtificata appellatione, cauſam principalem re-
tinere, ſi autem injuſtam declaraverit, negotium prin-
cipale ad inferiorem à quo redit, ita probat text. *in c.
ut debitus honor. de appell. exhibita de judiciis*, & no-
tatur *in c.* 1. *de foro compet. in* 6. *& c. cum appellation. fri-
volis de appell. lib.* 6. Covar. poſt alios *in pract. q. c.* 9. *n.* 1.
& 5. *concluſ.* & hoc etiam obiter tamen, citato Covar.
tetigit circa appellationem ab interlocutoria in cura-
tis beneficiis Hieroo. Gonzal. *in regul.* 8. *de men. gl.* 6. *n.* 1.
& tunc quando vel devolutivo, vel malè appellatum 9
ſtatim cauſam redire ad primum judicem, affirmant
Specul. *t. 1. de exeq. ſent. §. 1. n.* 11. ubi Ioan. Andr. Abb.
in cap. paſtoral. §. præterea n. 7. *de off. delegati.* Præpoſ.
in d. c. ut debitus n. 10. Petrus Surd. *deciſ.* 175. *num.* 3.
Lancelot *de attentat. 2. p. c.* 12. *limit. ſub n.* 28. *& limit.*
29. *n.* 1. Rota *deciſ.* 1. *aliàs* 138. *ſi appelletur de off. delega.
in noviſ.* Eſcacia *de appellat. q.* 17. *limit.* 47. *memb.* 2. *n.* 9.
Marqueſſa *tract. de commiſſ.* 2. *p. c.* 1. *n.* 40. Cinus *in l. per
hanc quæſt.* 7. *ſol. n.* 11. *C. de tempor. & repar. appell.* Bart.
in l. intra utilem, in princ. ff. de minor. & in l. 4. *quæſt.* 6.
num. 10. *ff. de appellat.* Franch. *in cap. accepta.* 33 *ſub n.* 1.
de appellat. Decios *in cap. ut debitus n.* 7. 18. *&* 19. *de
appell.* Guido Papæ *tract. de appell. conc.* 9. *n.* 7. *fol.* 57.
Eſcacia *ubi proximè memb.* 3. *n.* 19. *fol.* 518. ex ea ratione,
quia cauſa in prima inſtantia debet terminari coram
judice à quo.
Quid autem in delegatis ab eis ſit dicendum, ad Re- 10
verendiſſimum Nuntium ſolet recurri per appellatio-
nem à gravamine, cujus cognitionem alteri ipſe dele-
gat, qui quidem delegatus multoties ſe intromittit io
examioatione cauſæ principalis, à quo appellatur, &
pro delatione abnegata, ſuprema tribunalia adhibentur
per viam violentiæ, & actus aliàs inappellabiles ar-
guont advocari ex juriſdictionis defectu, inſtantes hoc
capite appellationem ſaltem fuiſſe licitam. & vim eſſe
manifeſtam. Pro cujus claritate libet diſtinctè procede-
re, ut aut gravamen tantum, à quo fuit appellatum;
delegatum eſt, & tunc ſive juſtum ſive injuſtum decla-
raverit, ad inferiorem cauſæ principalis cognitio redit,
ut per d. cap. ut debitus, & d. c. examinata, hanc firmavit
poſt alios reſolutiooem Philipp. Franch. *in d. c. ut debi-
tus, n.* 40. *ſuper gloſ. penult.* quæ illud innuit, judicem, ad
quem fuerit ab interlocutoria appellatum, teneri, ean-
dem cauſam remittere ad judicem à quo, ubi appella-
tio apparet injuſta, erit remiſſio hujoſmodi omnino
neceſſaria, ſi inferior judex appellationi detulerit, *cap.
cum appellat. frivolis de appellat. l.* 6. explicant Docto-
res, maximè Philipp. Franch. *in d. c. ut debitus n.* 42. ſe-
quotus gloſſ. *ibi* quæ idem docet hanc concluſionem
firmat etiam doctiſſimus Præſul Covar. *in pract. d. c.* 9.
ſub. n. 5. *verſ.* 1 *concluſio.*
At cauſa ſolet unà cum toto negotio principali com- 11
mitti, In qoo ſuppono, quòd cùm appellatio interpoſita
devolvit illum ſolum articulum, ſuper quo fuit inter-
poſita,

poſita, ac ideo quando fuit appellatum ab ono articu-
lo ſeparato, juriſdictio primi judicis non ſuſpéditur in
tota caoſa, ita determinavit Rota *deciſ.* 456. *nota actio.*
in antiq. & Belig. *deciſ.* 2. *de cauſa poſſ. & propriet.* De-
cius *in c. bona n.* 19. *de appellat.* Doctores communiter
in cap. ſuper eo primero de appellat. Sebaſt. Vantius *de*
nullit. ſententiarum ex defectu juris ordin. n. 87. Pariſius
conſ. 66. *n.* 8. *volum.* 1. quia appellatio ad uoum articu-
lum limitata, limitatum parit pariter effectum, & pro-
batur *in l. appellanti in princ.* & ibi Bart. *ff. de appellat.*
niſi modo, & forma ſuperiùs dicta, quando legitima de-
claratur appellatio.

12 Et ideo judex ſuperior appellationem ab interlocu-
toria delegaos, cùm vult hæc prævenire committit exa-
minatiouem gravaminis, una cum toto negotio prin-
cipali, qood & rectè & jure procedit, quia hic delega-
tus non poteſt de caoſa principali cognoſcere, ſi appella-
tio minimè juſtificetur, & injuſta delegator, quia tunc,
ea ſcilicet, iuſtificata benè in ea valebit ſe intrumittere,
quia cùm iudex appellationis ita demum cognoſcit de
ipſa, quando bene fuiſſe appellatum apparet ex ſupra-
dictis, & cùm reſcriptum & commiſſio debeat intelli-
13 gi, & interpretari ſecundùm ios commune, ad illúdque
referri, *c. cauſam qua, de reſcriptis.* Decius *in c. ut debitus*
n. 18. *&* 19. *not.* 7. *de appell.* Veſtrius *in praxi lib.* 3. *cap.* 9.
ſub n. 11. qui in terminis hanc clauſulam interpretan-
tur Romanus *conſ.* 392. *in* 2. *dubio*, ſtatim citandi, hæc ita
14 io ea tacitè ineſt ſubintellecta dictio & interpretatio,
ut poſſit de principali cauſa cognoſci, ſi inſtè & legiti-
mè fuiſſet appellatum, ita probant Felin. *in d. c. cauſam*
qua, de reſcript. n. 6. *col.* 7. *in princ. verſ. & dicit Rot.* Præ-
poſit. *in c. ut debitus n.* 9. Decius *n.* 6. *de appell.* Beroi. *fa-*
miliaribus, q. 120. *n.* 8. Roman. *in d. conſ.* 397. *dub.* 2. Ca-
rol. Ruinus *conſ.* 114. Rota *deciſ.* 237. *ordinaverunt in*
novis. Staphilius *de literis gratiæ & juſti, fol.* 271. Bella-
mera *deciſ.* 419. *ſi auditori, & deciſ. ſequenti.* Covarr. *in*
pract. q. 19. *ſub n.* 5. *verſ.* 2. *concluſio* (ubi reprobat Fran-
chum contrarium teoentem) idem etiam tenet Vanti.
de nullit. ſent. ex defectu juriſd. ordin. n. 65. Put. *deciſ.* 278.
lib. 2. Petrus Surd. *deciſ.* 175. *per totam*, dicens *ſub n.* 8.
ut reſcripta interpretantur ſecundùm ordinem iuris
Alexand. *conſ.* 98. *vol.* 5. Burſatus *conſil.* 234. *n.* 21. Rota
deciſ. 237. & quia poteſtas delegati regulator à iuriſdi-
ctione & poteſtate delegaotis. Nos latè diximus *infrà*
4. *p. cap.* 4. *per tot.*

Hæc tamen concluſio fallit, quando fit commiſſio
15 in Romana Curia cum prædicta clauſula (unà cum to-
to negotio principali) vel cum clauſulis (quam & quas)
(de qua ſtatim) quia tunc iodiſtinctè operatur reten-
tio-io cauſæ in eadem Curia, non tamen fit eius re-
miſſio ad judicem à quo. Marqueſſa. *de commiſſio.* 1. *p.*
de commiſſione appell. ab interlo. c. 12. *n.* 21. *fol.* 247. *& p.* 2.
de commiſſio. ſan. nullitat. c. 1. *n.* 40. *in fin. & ſeq. fol.* 335.
Eſcacia *de appellat. q.* 17. *limit.* 47 *membro* 7. *num.* 31.
fol. 319.

Quando autem Princeps cauſam hujuſmodi com-
16 mittit, & ex eius commiſſionibus, verbiſque apparet de
Principis voluntate, cauſam gravaminis & principalem
cauſam voluiſſet committere, quia tunc etiamſi iniuſtè
fuiſſet appellatum, beneque iudicatum, poterit dele-
gatus de negotio principali cognoſcere, quando, ſcili-
cet, cauſa principalis videatur commiſſa æquè princi-
paliter, non acceſſoriè, & modo, quo de jure accedebat
cauſæ appellationis, & ejus cognitioni, *juxta l.* 1. *&* 2.
ff. de pecul. lega. & ex his quæ Bart. not. *in l. Titia, §. ni-*
hil. ff. de legat. 1. & optimè explicat Ruinus *conſil.* 134.
lib. 4. *col.* 2. Covar. *d. c.* 9. *ſub n.* 5. *in* 3. *&* 4. *concluſ.* idem
Sebaſt. Vantius *de null. ex defectu juris ordin. de num.* 65.
Quintil. Maodoſ. *in praxi commiſſionum forma* 17. *verſ.*
uno cum toto negotio. Ceotus *conſ.* 27. *per tot.* Surd. *d. de-*
ciſ. 175. *ſub n.* 8. cujus redde exemplum, ſcilicet, quando
Principis reſcriptum non committit cauſam principalē
acceſſoriè unà cum toto negotio principali, *&c.* ſed
æquè principaliter, puta; cognoſcas de cauſa appella-
tionis à gravamine, & de toto negotio, & cauſa prin-
cipali, ut declarant Doctores ipſi, præſertim Covarr.
apud qoem & Surdum alia rei huic attingentia, & cir-
ca avocationis materiam videre poteris latè.

Hinc faciliùs cognoſcetur quæſtio, dubiumque no- 17
ſtrum principale, an judex ſuperior, quia malè appella-
tum vidit in articulo, illum remittit, nunquid judex in-
ferior poſſit non obſtante appellatione à remiſſione
hujuſmodi; vel ab eo procedente interpoſita ad ulte-
riora in negotio procedere, abſque reatu violentiæ, &
attentati. In quo breviter affirmativè reſolvendum eſſe
arbitror, ſiquidem appellatione pendente à remiſſione
cauſæ facta per judicem ad quem, judici à quo fuerat
appellatum à gravamine, poteſt judex à quo procedere
ad ulteriora, ſenteotiam ferendo, quæ, & ejus proceſ-
ſus valida reputantur, nec aliquid ex eis tanquam at-
tentatum venit revocandum, ut notabilis eſt deciſ. Ro-
tæ 1. aliàs 128. ſi appellatur de off. delegati *in noviſ.* poſt-
quam id ipſum notat Nicol. de Milis *in ſuo repertorio,*
verbo, judex, a quo appellatum eſt, fol. 125. & meliùs mul-
to hoc probat deciſ. Rotæ 66. aliàs 461. incipit; *ſi ap-*
pelletur de appellatio. in antiq. idem etiam probat Lan-
celot. Robert. *de attent.* 2. *p. cap.* 12. *limit.* 26. *n.* 1 Marqueſ.
tract. de commiſſ. c. 12. *n.* 31. poſt Abb. *in cap. cum tua, de*
ordin. cognit.

Quæ doctrina in tantum vera eſt, ut pariter proce- 18
dat, etiam quando hic judex inferior fuiſſet à ſuperiori
illius interlocutoriæ appellationis virtute inhibitus,
nam adhuc facta ſibi remiſſione per judicem illi inhi-
bentem, quia per remiſſionem cenſetur ſimul inhibitio,
& omne impedimentum ſublatum, ut ex eiſdem dua-
bus deciſionibus Rotæ tenet idem Lancelot *ſuprà* 1. *p.*
cap. 29. *limit.* 2. *num.* 15. Mandoſ. *in tract. de inhibitio-*
nibus quæſt. 36.

Et facit, quia ubi judex appellationis declarat ap- 19
pellationem non devolvere, vel malè appellatum, ſta-
tim cauſa redit ad primum judicem, ut voluit Specula-
tor *in tit. de executione ſententiæ, §.* 1. *n.* 11. & ibi Joann.
And. Abb. *in paſtoralis §. præterea n.* 7. *de off. delegati.*
Præpoſi. *in c. ut debitus n.* 10. *de appellat.* Petrus Surd.
deciſ. 175. *n.* 3. qui ex Præpoſito *n.* 9. dicit hoc ita pro-
cedere, etiamſi priùs appellationis judex inhibuiſſet,
quia virtus inhibitionis expirat, ſequuta illa declara-
tione, tenent etiam alii ſtatim citandi.

Et horum ultimo loco relatorum Doctorum præ- 20
fatam Doctrinam potes extendere, & amplicare, ut non
ſolùm habeat locum in hujuſmodi remiſſione expreſ-
sè, & verbaliter facta, ſimul cum declaratione appel-
lationis illicitæ; ſed etiam in tacita remiſſione, nam
quando ſecundùm terminos *d. c. ut debitus honor* (eſt in-
venta & declarata appellatio legitima) debuiſſet ad in-
feriorem remitti, ut dixi ſuperiùs, nam etiam tunc po-
teſt non obſtantibus inhibitione, & appellatione in 21
cauſa ad ulteriora inferior procedere, ut ultra modò ci-
tatos authores ita notabiliter habetur per Rotam *de-*
ciſ. 3. *aliàs* 11. *fuit dubitatum, in additione verſ. ſed ne*
oritur ſubdubitatio ad appellat. in novis. Ultra quos ex-
preſsè hanc declarationem, & appellationem adducit
Lancelot. *de attent.* 2. *p. c.* 20 *de attent. poſt inhib. lim.* 3.
n. 3. quæ declaratio, & extenſio eouſque procedit, ut
locum habeat, quando appellatio fuiſſet deſerta, quia 22
etiam tunc negotium devolvit ad primum iudicem, ut
inquit Bald. *in l. eos, n.* 7. *C. de appellat.* Beroi. *in quæſtio.*
famil. 120. *n.* 5. Petrus Surd. *d. deciſ.* 175. *n.* 4. & ipſe iterum
in conſ. 139. *num.* 11. & hoc modo ſunt intelligendæ do-
ctrinæ & Doctores aſſeverantes, ut inferior non poſſit 23
ſe intromittere de negotio, poſtquam ſuperior in eum
manum impoſuit.

Quoniam eo ipſo quòd judex à quo non detulit ap-
pellationi, ſufficit, quòd dumtaxat declaretur malè
appellatum,

appellatum, ad hoc ut poſſit procedere, quia expreſſa remiſſio non eſt neceſſaria, ut tenet Card n. Aleand. *in c. ut debitus honor. num.* 28 *verſ.gl. in verbo, alioquin,* & ibi Franch. *n.*47. additio, ad Rotam *deciſ.*3. *verſ.fin. de appell. in noviſſ.* imò iſto caſu judex à quo poterit ſine
24 alia remiſſione procedere, etiamſi fuiſſet vigore appellationis inhibitus, quia inhibitio erat acceſſoria appellationi, cujus ſequitur naturam, qua deficiente corruit meritò, & ſic rectè poterit procedere non moderata inhibitione, tenent ultra Doctores citatos Franch. Card. Aleand. *in additio. ad Rotam, ubi proximè*, tenet etiam Eſcacia *de appell. q.* 17. *limit.* 47. *memb.*3. *ſub n.*34. ubi quòd multo magis dicetur revocata inhibitio, ſi cauſæ expreſsè fiat remiſſio, Rota *deciſ.*1. *aliàs* 138. *ſi appelletur in fin. de off. delega. in noviſſ. & deciſ* 65. *aliàs* 411. *ſi appelletur verſ. fin. de appell. in noviſſ.* qui omnes contrarium affirmant, ubi judex à quo appellationi de-
25 tulit, quia tunc non poteſt procedere, etiamſi malè appellatum pronuntiatur, niſi expreſsè cauſa iterum ſibi remittatur.

Et ad intelligentiam prædictorum obiter adverte,
26 quòd judex à quo poteſt valide in cauſa procedere, pẽdente appellatione, ab interlocutoria, etſi iterum ſibi vel tacite vel expreſsè remittatur, & iterum à remiſſione appelletur, interim per eum geſta valent, non obſtante appellatione à remiſſione tacita, vel expreſſa, pendet tamen validitas à futuro eventu, quia ſi tandem gravatus obtinuit bene appellatum, per ultimum appellationis judicem revocabitur totus proceſſus primi judicis, factus poſt appellationem, latè explicant diſtinguendo inter cauſas connexas & ſeparatas Philip. Franch. *in c. ſuper eo, n.*8. *& ſub n.*9 *de appell* Lancelot. *de attent.*2. *p. cap.*12. *limit.*2. *ſub* 28. *& limit.*29. *n.* 1. latè etiam Eſcac. *de appell. q.*18. *limit.*47. *memb.*2. *à n.*9. *cum ſeqq.* quod corroboratur ex eo, quod dicit Marqueſſa. *tract. de commiſſ.*1 *part. cap.*22. *n.*31. *fol.*248. poſt Abb. & Doctores, *in cap. cùm in tua, de ord. cogni.* & regulans Cancel. 44. Lancel. *de attent.*2. *p. c.*10 *lim.*2. *in prin.* Rota
27 *deciſ.* 2. *de off. delega. in novis* dicentes, quòd appellatio non datur à moderatione inhibitionis, per quam moderationem alteri judici cauſa remittitur, licèt contrarium videatur tenere Capic. *dec.*144. *n.*6. Rota *dec.*46. *de appell. in novis* quos reprobat Marqueſ. *ubi proximè.*

28 Iſthæc noſtra reſolutio limitatur, ut minimè procedat, quando tertius judex, hoc eſt, ille, qui adeptus eſt ſuper cognitione appellationis interpoſitæ ab hac tacita vel expreſſa remiſſione, & revocatione inhibitionis, nam, ſi hic tertius judex inhibiſſet in primo inferiori, poſtmodum nullatenus poterit procedere in cauſa, ſed in ea ſuperſedere virtute hujus ultimæ & novæ inhibitionis, cujus proceſſus & ſententia nullatenus valent, ſed viſiu attentatorum ſubjiceretur, ut per Rotam *deciſ.* 2. *alias* 138. *ſi appelletur de off. delegati in noviſ. & deciſ.* 65. *aliàs* 461. *de appell. in noviſſ.* Tenet. Lancelot. pluribus locis ſui tract. *de attent.*2. *p. c.*12. *limit.* 10. *n.* 2. *ad fin.* & iterum eadem 2. *p. c.*20. *de attentatis poſt inhibitionem lim.*2. *ampliat.*4. *n.*17. *& lim.*3. *n.*5. Sequontur Eſcacia *ubi proximè ſub n.* 11. *& n.* 27. *& quaſt.*17. *limit.* 46. *membr.* 2.

92 Et ultimo loco pro declaratione præfati Conc. Tridentini *de ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*20. ubi principalem ſententiam, & diſpoſitionem, ſcilicet; ut nullus ſuperior de prima inſtantia cognoſcat reſervata ordinario; limitat *in verſ. niſi Epiſcopo*, ibi, niſi Epiſcopo propriùs requiſito, eoque negligente procedat. *&c.* quibus verbis datur facultas ſuperioribus, ut ob negligentiam, & tarditatem adminiſtrandæ juſtitiæ, cauſas in prima inſtantia terminandi Epiſcopo, advertendum eſt, circa iſtam requiſitionem ut Joan. And. *in cap. dilecto, de appellat.* videtur velle, hanc monitionem trinam eſſe debere, dum dicit quòd ſi iudex tertiò monitus non pronuntiat ſuper exceptionibus, aut non procedit in cauſa, cauſa fortè vexandi excipientem ſuperſedet
30 poſſe ab hoc gravamine licitè appellari, quod videtur etiam probari *in cap.* 1. *de ſupplenda neglig. Prelato,* cum quo etiam reſidet Panot. *in cap. ex part. art.* 2. *de appellatio.*

Sed contrarium, imò ut unica monitio, ſeu requiſitio ſufficiat, & trina procedat ad maiorem cautelam, & ex ſuperabundanti, videtur verius, namque ſemel iudicem requirere ſufficit, *l. Titia Seio*, *§. uſuras*, & ibi etiam Bart. *ff. de legat.* 2. *& in l. mora, ff. de uſuris*, & hanc etiam opinionem ſequitur contra intentionem tacitè inductam à Joan. Andr. affirmat. Philip. Franch. *in d. c. ex parte el.*2. *de appell. poſt princ. verſ. quid autem ſi judex*, tamen ad maiorem cautelam, & ut magis indubitanter appareat de negligentia iudicis; ſecurior erit, & commodius trina adverſus eum monitione, requiſitione uti, de quo articulo & ſequenti exactiùs videre poteris *infra lib.* 3. *c. de arbitr.*13. *verſ. quibus conventis*, &c. *à n.* 63.

Ex his nec inutile erit, ſcire; an ab huiuſmodi tardi- 31
tate, & negligentia judicis in non adminiſtrando parti iuſtitiam appellationi emiſſæ non deferens violentiam adeſſe dicitur In quo affirmativè reſpondeo, ſcilicet, vim eſſe, & appellationi deferendum, ut per gloſſ. *in* 1. *d. appell. ad fin. in* 6. *& in c. ad aures de ſimonia.* Philip Franch. *in c. ex parte el.*2. *de appell. ſupra cit loco, l. fin. § illud, C. de tempor. &c appell.* & ibi Bal. facit *c. nullus de jure patr.* Innocent. *in c. ex conquaſtione in princ. de reſtitut. ſpol.* & ſequitur B. *in l. quamvis col. penult. ff. de damno infecto, & in auth. ut differentes iudic. per tot.* & facit Concil Trid. *ſuprà*, apud quos etiam videre poteris, an poſtquam ſic ob iudicis tarditatem & 32
negligentiam gravatus ſuperiorem adhibuit, an inferior poſſit huiuſmodi gravamen reponere, & revocare, reſolventes negativè, ex quo jam alteri cauſa commiſſa eſt. Vide Franch. *loco relato ad fin.* & quòd à iudice negligente, ſeu negante iuſtitiæ adminiſtrationem, vel cauſam diffinire, licita ſit appellatio, probat gloſſ. *in c.* 1. *de confeſſis lib.* 6. Bart. *in l.* 1. *n.*7. *de juriſd. omn. iud.* Menoch. *d. arb. judicum lib.* 1. *q.*70. *à n.* 15. plurimos Doctores de hac re tractantes congeſſimus ſuprà hac 2. *p. c.* 1. *à n.* 194. *cum ſeqq*

Unum nun omittam, ut ſcilicet illud decreti Trid. 33
diſpoſitio, licet habeat locum etiam in cauſis delegati ab Apoſtolica Sede, nam in prima inſtantia ordinario venit commiſſa, ut conſtat ex declaratione Cardinalium ſuper verbis (cauſæ omnes, *&c.*) *ibi.* Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum pertinentes, & beneficialibus in prima inſtantia nunquam per ſignaturam iuſtitiæ, aliis committuntur, *&c.*) tamen Concilium limitatur in beneficiis reſervatis Sedi Apoſtolicæ, nam virtute breviũ 34
Cameralium citãtur poſſeſſores beneficiorum, ut etiam in prima inſtantia compareant Romæ circa cauſam tractandam, expreſsè declaravit eadem Cardinalium Congregatio ſuper eodem c. 10. Concil. Trid. in ſequentia verba: Item proviſi per Sedem Apoſtolicam de beneficiis reſervatis poſſunt virtute brevium in favorem literarum, ſeu nomine Cameræ Apoſtolicæ, ad accipiendam poſſeſſionem & auditori eiuſdem Cameræ directarum, citare, & ad iudicium coram eodem auditore Cameræ vocare poſſeſſores talium beneficiorum occupantes, & detinentes, ac ſi coram ordinario ſuper poſſeſſorio tantum cauſæ ventilarentur, & cùm ſententia ſuper eodem poſſeſſorio prolata fuerit, poteſt pars adverſa cauſam in curia committere, *&c.*) de quo etiam nos dicimus *infrà* 5. *p. tom.* 3. prope diem edendo; & alias limitationes ad dictum Concilium videre poteris ex eadem declaratione.

Unam tamen Card. declarationem, & illam, quæ 35
ibi apponitur ſuper illis verbis (infra biennium, *&c.*) afferam in ſequentia. An hoc cap. quo cavetur, eas a locorum ordinariis eſſe intra biennium terminandas

alioquin,

alioquin poſt id ſpatium liberum eſſe partibus, vel alteri illarum judicea ſuperiores adire; habeat locum, ſi non ſteterit per judicem, quo minus infrà dictum tempus cauſam diffiniat, ſed vel ob qualitatem cauſæ. vel pariunt cavillationes; Congregatio cenſuit, ſi per judicem non ſtetit, partes alios ſuperiores adire non poſſe, facit *c. venerabil. de judiciis*, ubi Abb. & alii *l. properandum, §. ſin autem & §. de illis C. de judiciis.*) Et hactenus de declaratione, quam digito ligatam habe.

36 Ultimò eſt advertendum. quòd omnia, quæ diximus de clauſula (unà cum toto negotio principali) eadem ſunt repetenda in clauſula (quam & quas) quia ejuſdem eſt naturæ, & effectus, de qua latiſſimè videndi ſunt Achilles *dec. 14. n. 1. de reſcriptis & dec. 22. n. 2.* Cæſar de Graſſ. *dec. 10. de judiciis n. 2. & 3.* Mohedanus *dec. 168.* Sanct. *irregul. cancel. de infir. reſig. q. 34. n. 4.* Graſſ. *dec. 1. à n. 1. cum ſeqq. de judiciis, & dec. 2. à n. 6.* Veralli *dec. 825. n. 2. p. 3.* Staphileus *de litteris juſtitia c. 8. per tot.* Peregrin. *dec. 94. lib. 1.* Achil. de Graſſ. *dec. 8. de reſcript.* Gomez. *in regul. de infirm. reſig. q. 34. n. 4.* Menoch. *conſ. 166. à n. 8. cum ſeqq. vol. 2.* Mandoſ. *in forma commiſſ. appell. §. unà cum toto negotio verſ. 2. quæro*, & idem Mandoſſ. *in commiſſ. 9. admiſſio pro intereſſe. verſ. quam & quas.* Papazon. *ad dec. Rota 23. voluerunt ſub n. 3. de reſcriptis in nov ſſ.* latè Marqueſſ. per ampliationes & fallentias *in tract. de commiſſ. 1. p. c. 5. de commiſſ. appell. in Rom. Curia à n. 39. cum ſeq. fol. 48. & 2. p. c. 1. de commiſſ. ſanatio nullit. à n 40. & ſeqq. fol. 335.* Joan. Hier. Campanill. *diverſ. jur. canon. rubr. 11. c. 13. à n. 206. fol. 346*

37 Et idem etiam dicendum de clauſula (cum omnibus ſuis incidentibus, de quibus clauſulis videndi ſunt Mandoſ. *ſuper regul. Cancel. de ſubreg. q. 14. n. 7.* latiſſimè Marqueſſ. *d. c. 5. à n. 54. cum ſeqq. & num. 64.* Bellamera *dec. 619.* Caſſiad. *dec. 9. n. 3. de cauſa poſſ. & propriet.* Achiles, *dec. 7. de attentat.* Rota *dec. 187 n. 6. & 7. p. 2. diverſorum*, & de clauſula (cum toto negotio principali) latè ipſe Marqueſſ. *d. 1 p. c. 5. à n. 65.* ubi plurimos citat.

CAPUT XVII.

A reſervatione, quam facit judex, declinatoriæ, ſeu alterius articuli incidentis, ſeu emergentis in cauſa; ad litis diſcurſum, ſive diffinitivam; appellationi interpoſitæ an, & quando ipſe deferre teneatur; ubi etiam obiter, quid ab inordinato proceſſu.

SUMMARIUM.

Reſervationis articuli decretum an recipiat appellationem, num. 1.
Et quid ſi non eſt additum, quod ex diffinitiva reſultabit articuli reſervati expeditio, an admittatur ſupplicatio, n. 2.
Exceptiones quæ ſtatim poſt oppoſitionem requirunt examen. & cognitionem, quæ ſint, n. 3.
Exceptiones ſeu articuli præjudiciales quales ſunt, n. 4.
Præjudiciales articuli priùs examinandi, ita ut in cauſa principali ſit interim conquieſcendum, n. 5.
Præjudiciales exceptiones ad ſeipſas, vel reſpectivè ad alias quales dicantur remiſſivè, n. 6.
A reſervatione articuli anteriorem cognitionem requirentis, an ad finem litis, ſeu diffinitivam, appellationi ut licita deferendum, n. 7.
Reſervatio exceptionis rei judicatæ ad diffinitivam eſt nulla, n. 8.
Reſervatio ad finem litis exceptionis, tranſactionis, aut juramenti, eſt nulla, n. 9.
Reſervare ad litis diſcurſum non poteſt judex exceptionem declinatoriam, n. 10.
Reſervare poteſt judex præſcriptionis exceptionem ad cauſæ diſcurſum n. 11.
Reſervari quæ poſſint exceptiones, & quæ nō remiſſivè, n. 12.
Reſervari non poſſunt exceptiones declinatoriæ, & ex quibus ordo judicii perverteretur, n. 13.
Articuli reſervatio pervertentis ordinem juris, præbet cauſam appellandi, n. 14.
Exceptio declinatoria priùs diſcutienda, & à proceſſu ad ulteriora licèt appellare, n. 15.
Exceptio declinatoria an expreſſam exigat pronuntiationem, vel tacita ſufficiat, n. 16.
Super exceptione declinatoria an expreſſe teneatur pronunciare delegatus, ita ut per proceſſum ad ulteriora non ſufficiat, n. 17.
Super exceptione ſurreptionis, poteſt delegatus expreſſe & tacite per proceſſum ad ulteriora pronunciare, n. 18.
Exceptio incompetentiæ recipit appellationem, itaut ſi ab interlocutoria non appelletur, tranſit in rem judicatam, n. 19.
Exceptio incompetentiæ interlocutoria tacita per proceſſum ad ulteriora tranſit in rem judicatam, ſi non appelletur ab ea, n. 20.
Incompetentiæ interlocutoria judicis omnimoda carentis juriſdictione an tranſeat in rem judicatam, ſive opponatur, ſive non, ſive tacita ſive expreſſa, n. 21.
Litterarum falſarum virtute proceſſus factus eſt nullus ipſo jure, n. 22.
Judex habens juriſdictionem, ſed eſt omnimodo incompetens in aliquo caſu, ſi ſe expreſſe declarat competentem, ſententia tranſit in rem judicatam, ſi non appelletur, & proceſſus tenet, n. 23.
Idem ſi citatus nihil oppoſuit, quia de cætero non poteſt de incompetentia tractari, n. 24.
Judex delegatus prout ordinarius cognoſcit de articulo an ſua ſit juriſdictio, n. 25.
Incompetentia ejus, cui ut juriſdictio per exceptionem eluditur, non requirit expreſſam declarationem, ſed tacitam per proceſſum, n. 26.
Recuſationis exceptio ante cæteras debet proponi, & cognoſci, alias in judicem videtur conſentire alia prius oppoſita, n. 27.
Exceptionibus generaliter oppoſitis, debet prius propoſita intelligi exceptio contra judicem, & cætera conditionaliter, n. 28.
De exceptione declinatoria & contra reſcriptum, remiſſivè, n. 29.
Ab inordinato proceſſu appellatio legitima eſt, n. 30.
Etiam in caſibus, quib. à diffinitiva eſt prohibita appellatio, ſive quoad unum, ſive quoad utrumq; effectum, n. 31.
Ordinis præpoſteratio appellationem permittit, n. 32.
Ordinem executionis præpoſterans executor illam reddit appellabilem, n. 33.
Exceptio contra teſtes ejus examen non impedit regulariter, ſed in finem poteſt reſervari, n. 34.
Reſervare quas exceptiones contra teſtes non poſſit judex in finem litis, n. 35.
Reſervare vel cognoſcere de exceptionibus contra teſtes in finem litis judicis eſt arbitrium, n. 36.
Et ex quibus moveri debet judex reſervare, vel cognoſcere, num. 37.
Reſervare vel non exceptiones contra teſtes gravatur pars, à quo erit neceſſe appellare, n. 38.
A judice ubi tenetur procedere judicialiter, ſi ſimul extrajudicialiter tantùm, licita eſt appellatio, n. 39.
Reſervare exceptionem nullitatis oppoſitam, non poteſt, ſed ad omnia determinare, n. 40.
Exceptio nullitatis dicitur præjudicialis, & plus quam poſſeſſorium, n. 41.
Caſus de facto refertur, quo à reſervatione appellationē non deferentem vim feciſſe, fuit obtentum, n. 42.
Exceptio inhabilitatis eſt præjudicialis negotio principali, quo ſuſpenſo, debet prius examinari, n. 43.

Proceſſus geſtus tempore, quo judex debet conquieſcere, nullus eſt ipſo jure n. 44.
Reſervari poteſt in finem litis in ſummariis exceptio requirens altiorem indaginem, n. 45.
A reſervatione exceptionis requirentis altiorem iadaginem in judiciis ſummariis, appellatio non eſt licita, n. 46
Reſervare exceptiones requirentes altiorem iadaginem diſponens ſtatutum, à reſervatione non admittitur appellatio, n. 47.
Reſervandæ ad effectum judicis ſtatur arbitrio, quæ exceptiones requirant altiorem indaginem, n. 48.
Reſervata non intelligitur per ſtatutam exceptio clara, quæ incontinenti poteſt conſtare, n. 49.
Exceptio juris an poſſit reſervari, quod de ea priùs debet cognoſci, n. 50.
Ordo judiciarius non requiritur ſuper diſputatione juris num. 51.
Reſervanda exceptio juris dubii an ſit, n. 52.
A reſervatione non appellatur, quando contra opponentem articulum juris eſt præſumptio, n. 53.
Niſi tunc offeratur probatio incontinente, ibid.
Reſervari non poteſt exceptio contra teſtem examinandum, ſi ejus probatio offertur incontinenti, etiamſi requirat altiorem indaginem, n. 54.
Et multo magis quando exceptio per ipſum jus eſt probata, n. 55.
Et an ſufficiat verbo ſimpliciter offerri incontinenti, n. 56.
A reſervatione exceptionis contra teſtem oblata incontinenti appellari licet, n. 57.
Reſervatio exceptionis in finem litis in tribunalibus regiis non admittit ſupplicationem, n. 58.
Reſervata exceptio in finem litis operatur, ut poſtea probata legitimè corruant omnia geſta antea, n. 59.
Reſervati juris cauſa in aliud judicium coram eodem poteſt tractari, quia ad illam efficitur competens, n. 60.
Reſervata exceptio in finem litis an priùs ſit terminanda, num. 61.
Exceptiones liquidæ dicuntur, quorum probatio in promtu eſt, ut per inſtrumenta, &c. n. 62.
Exceptiones altiorem requirunt indaginem, quæ intricatæ ſunt, & in facto & in jure ſunt dubia, ibid.
Reſervari non poſſunt ad finem litis exceptiones requirentes altiorem indaginem, n. 63.
Reſervari tamen poſſunt, quæ illam requirunt, ibid.
A reſervatione prædictarum exceptionum non licet appellari, n. 64.
Reſervationis judicis de facto ſtatur, quando exceptio ſit intricata, n. 65.
Reſervatio operatur, ut probata demum exceptione geſta omnia retro ſint nulla. n. 66.
Dummodo exceptio reſervata opponatur proceſſui, ſecus ſi ſubſtantiæ negotii, n. 67.
Reſervata exceptio ſi obſtet, expenſa reficienda ſunt, n. 68.
Reſervatas exceptiones decidi non petente parte, ſententia eſt valida, n. 69.
Sententia lata parte non inſtante eſt nulla ipſo jure, n. 70.
Acta non debet quærere judex, ſed debet expectare ſibi deferri, alias redditur ſuſpectus, n. 71.
Exceptioni competenti renunciare cenſetur pars, ſi eam non opponeat, n. 72.
Reſervatas exceptiones omittere poteſt pars, & principale terminare, quas tacitè videtur tunc rejicere, n. 73.
Reſervatis exceptionibus non deciſis ſi judex ad diffinitivam procedat parte opponente, ſententia eſt nulla ipſo jure, n. 74.
Actus tendens ad favorem alicujus intelligitur parte opponente, n. 75.

REQUANS eſt hujus quæſtionis dubitatio, non
1 tamen ejuſdem reſolutio, ac propterea accuratū examen deſiderat, & negativa pars, ut nulla vis adſit in denegata hujus appellationis delatione; multum ſuadet regula *l. 2. ff. de appell. recipi. & l. ante ſententiam. C. quorum appell.* Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 20.* quod interlocutoriis & ante diffinitivam appellare, impedit.

Secundo & pro hac parte negativa in terminis urget, quòd Gratia. dicit in regul. 33. *ſub n. 5.* ubi ait, quòd à decreto, ut articulus cauſæ reſervetur diffinitivæ, ex qua ejus juſtitia, & determinatio reſultabit, non poſſe appellari nec ſupplicari.

Tertiò, tertiam etiam & mediam partem in hujus
2 articuli reſolutione amplectitur practicus Monteroſo (aut quis ille ſit ſuppreſſo proprio nomine) in practica *tr. 5. de Cancellaria, c. 2. de las ſupplicationes n. 28.* ubi dicit, quòd à mandato interlocutorio quo decernitur, articulum cum proceſſu trahi in diffinitiva, & quod ex ea reſultabit ejus articuli expeditio, nunquam ſolear admitti ſupplicatio, ſecùs autem quando iſte articulos diffinitivæ reſervatur non addito, quod ex ea reſultabit, quoniam tunc, ait ille, ſupplicari poſſe, affirmat.

Sed ne magis immoremur, triplex eſt in hac mate-
3 ria conſtituenda concluſio, & prior ſit, ut in omnibus his articulis, & exceptionibus, quæ ſtatim, ut opponantur, & deducantur proceſſui, requirunt ante omnia examinationem & cognitionem, prout ſunt exceptiones dilatoriæ, aliàs emergentes veluti recuſationis, declinationis, ſeu incompetentiæ, defectus, mandati, & ſimilium, ſecundum gl. *in c. 1. de ord. cognit.* & ibi Panorm. *n. 22.* & communiter DD. omnes ibi ex Immola *n. 6* Cynus. & Paul Caſtr. *in l. 1. num. 9. C. de ordi. judicio.* Gondizal. de Paz *in praxi 1. p. tomo 1. tempore 5. n. 84.*

Et generaliter etiam & univerſaliter de omnibus ex-
4 ceptionibus, & articulis præjudicialibus ad alteram cauſam, quia tunc dicuntur, ratione, ſcilicet, excluſionis, quia una eſt excluſiva alterius, ita quod ſententia lata in una cauſa ſeu articulo, parat præjudicium in altera, ſeu articulo, *l. 1. C. ſi quis alterum cuſtam. prohib. §. præjudiciales* ubi DD. *inſtit. de actio l. ſi quis libertatem, ff. de petitione hæredi. l. ſi enim. l. ſi conteſtatas C. de ord. cognitionum l. quoniam,* ubi Alexand, *C. ad legem Iul. de adulter. l. præſens. C. ad legem Faviam de plagiariis,* qui quidem præjudiciales articuli, ſive per viam exceptionis, ſive reconventionis proponantur, adeò neceſſa-
5 rium eſt, ut priùs de eis cognoſcatur; ut interim debeat conquieſcere cauſa, & negotium principale, probant expreſsè jura relata & ex Doctoribus adductis latè Cevallos *in contra commun. op. n. q. 818. per tot.* & præcipuè *à n. 7. & ſeqq. 2. tomo,* apud quem plura invenies
6 exempla harum exceptionum præjudicialium, & exactiùs ubi de materia per Marantam *de ordi judicio. 4. p. 20. d. per tot.* cum maxima claritate & diſtinctione procedentem, ubi quales dicantur exceptiones præjudiciales ad ſeipſas, & quales dicantur præjudiciales reſpectivè, hoc eſt, ad alias cauſas, de quibus omnibus præjudicialibus ante omnia debeat fieri examinatio, & proceſſus, & interim ſuperſedendum eſt principalibus cauſis, de quo latè etiam per nos infrà *4 p. c. 13. per tot.*

In omnibus igitur exceptionibus & articulis, quæ
7 ſui & judicii natura, & ordine anteriorem cognitionem: ſeu determinationem exigunt ante cauſam principalem, de quibus per Doctores citatos, tunc ſe judex illos ad proceſſus diſcurſum, ſeu diffinitivam reſervaverit, à tali reſervatione appellationi emiſſæ judex deferre tenetur, quoniam licita eſt, text. expreſſus *in C. exhibit de judiciis,* ubi Abb. text. *in c. cùm ad diſſolvendum, de diſpenſatione impub.* latè, quia dicitur partem gravare, ex hac reſervatione, & ſecundum gloſſ. & DD. *in c. cum contingat de eff. de legat.* Bald. *in l. 1. C. qui accuſare non poſſ. c. ex parte ult. de appell.* Bart. *in l. aut prætor. § permittitur, ff. de minor,* exactiſſimè concludit Felin. *in d. c. exhibit. n. 6.* Ubi latiſſimè diſputat per totam an & quando harum opinionum reſervatio ſit nulla,

multis

multis ad id citatis Authoribus, inter omnes tamen re-
ceptiſſimum eſt, appellationem licitam eſſe, idem etiam
probat Domini, *in c. exceptio. 1. q. 6.* idem Felin. *in c. ex-*
ceptionem n. 25. de exceptio. Feli. *in c. cum contingat. de off.*
delegn. n. 18. verſ. an autem judex, ubi Hoſtienſis & alii.
8 Hinc etiam eſt, quòd exceptio rei judicatæ, qua ap-
poſita ad proceſſum judex non poteſt ulteriùs proce-
dere reſervando eam, & ſi contrarium facit, non valet
proceſſus. Caſtrenſ. *conſ. 247. colum. 3. in fi. libro 1.* ubi ad-
ditio plores adducit concordantes, Card. Tuſcus 3.
9 *tomo litern E. concl. 379. n. 9.* idem repetit *in n. 10.* in ex-
ceptione tranſactionis, & juramenti. Sequitur Signo-
rolus *conſ. 148. n. 7. & 8.* ubi loquitur in delegato, Alex.
10 *conſ. 183. n. 5. lib. 6.* Hinc etiam eſt, quòd exceptiones de-
clinatorias judex ad litis progreſſum, & poſt litis con-
teſtationem reſervare non poteſt, Alex. *conſ. 182. in cau-*
ſa & lite n. 5. verſ. ad idem adduco lib. 6. Toſcus *ubi pro-*
11 *ximè n. 4.* licèt exceptio præſcriptionis, quæ potiùs re-
ſpicit merita cauſæ, ad ejus diſcurſum judex poterit
reſervare, *l. nam & poſten §. 1. de jur. ejur.* Caſtren *conſ.*
247. in cauſa qua vertitur, col. 3. lib. 1. & quæ exceptiones
12 poſſint reſervari, vel non, vide Cardi. Tuſcum. *d. con-*
cluſio. 379. per totam.

13 Quæ comprobatur, quia ſtatuto, quo cavetur ex-
ceptiones requirentes altiorem indaginem, jubetur in
finem reſervari, non intelligitur de illis, quibus omiſſis
perverteretur ordo judicii prout de exceptione decli-
natoriæ, aut incompetentiæ, & exceptione defectus
mandati, quia iſtæ tales priùs ſunt indiſtinctè diſcu-
tiendæ, ut per Feli. *in c. exceptione in n. 14. de exceptionib.*
optimè etiam & in terminis Gratian. *diſceptat. forenſ. 1.*
tomo c. 170. num. 1. & num. 12. poſt Bald. *in l. 1. colum. pe-*
14 *nult. in fi. in verbo, altiorem, de jurejur.* dicentes, quòd à
reſervatione articuli, pervertentis ordinem datum à ju-
re licet appellari. tenent etiam Ab. *conſ. 14. individua*
Trinitatis verſ. 2. probatur n. 2. l. 1. Folo. Pacianus *tract. de*
probatio. lib. 1. c. 53. n. 50. Roginel. *tract. de appella. §. 2. c. 3.*
n. 303. Et ex Feli. refert & ſequitur Eſcacia *eodem tract.*
q. 17. limi. 47. memb. 1. n. 97. fol. 498. dicentes, poſſe ap-
pellari ab exceptionum reſervatione in finem litis, quia
de emergenti præjudiciali & de negotio principali ſi-
mul tractari non poteſt, quia eſſet confundere & inor-
dinare proceſſum, de quo nos latiùs ſuprà *cap. 1. n. 46.*
& 57. hac p.

15 Et illud obiter attende, quòd declinatoria, adeò di-
ſcutienda eſt, & non reſervanda, ut etiam tacitè per
proceſſum ad ulteriora videatur declaratio facta ſuper
illius rejectione, tanquam incompatibili cum proceſ-
ſu, à qua licitam eſſe appellationem, diximus latè ſu-
prà hac *2. p. cap. 1. à num. 88.* & licèt Joan. Garcia *de no-*
bilitate gl. 1. ſub num. 25. dicat poſt. iſſ. ſuper declinato-
ria oppoſita eſſe expreſsè pronuntiandum, ſuper quo
16 duas opiniones contrarias recenſet Eſcacia *tit. de appel.*
quæſt. 17. limitatio. 6. memb. 7. à num. 58. fol. 386. tamen illi,
ut veriori, indiſtinctè inhæret, ut communi, ut ſuffi-
ciat declaratio tacita per proceſſum ad ulteriora Ga-
briel. *comm. opinio. lib. 2. tit. de exceptioni. concl. 1. n. 2.*
ampliat. 1. & num. 6. Beccius *conſ. 31. ſub num. 6.* Felin.
autem in delegato firmat non ſufficere tacitam pro-
nuntiationem per proceſſum ad ulteriora, in aliquibus
caſibus non abſolutè, de quo articulo per regulam &
limitationes ampliſſimè infinitis penè citatis Autho-
ribus ipſe videndus Felin. *in c. ſuborta num. 6. verſ. limi-*
ta 4. niſi contra delegatum ſit appoſita exceptio juriſ-
dictionis *&c. de ſententia & re judi.* quem omnino vi-
de, & quod à tacita, vel expreſſa pronuntiatione ſuper
17 declinatoria appellationi ſi non deferatur. vim fieri
declarari communiter in tribunalibus, dicit in termi-
nis Joan. Garcia *ubi proximè ſub d. num. 25.* circa doctri-
nam autem Feli. *ubi proximè* dicentis delegatum non
intelligi tacitè ſuper declinatoria oppoſita pronun-
tiaſſe per proceſſum ad ulteriora, non caret ſcrupulo,
Salgado de protect. Reg.

tum quia plures Doctores adducit in contrarium, tum
etiam quia pro concordia tot tantáſque ſuæ reſolutio-
ni apponit fallentias, ut vix regula vim fieri verificari
poſſit aliquo in caſu, ut per te videre potes.

Tum etiam facit in contrarium, quoniam ſi judex 18
delegatus oppoſita ſubreptionis exceptione non cogi-
tur pronuntiare ſuper illa, ſed tacitè per proceſſum ad
ulteriora, ut poſt Betoium *in c. ſuper literis 1. lectn. n. 21.*
& 2. lectn n. 31. Guido Papæ *ſingula 747. ſententia* Mu-
ſcatellus *in praxi Regii Concilii p. 5. glo. reſervatis n. 36.*
& 37. & nunquam ab hac proſiluiſſe opinione, quam
uſu receptam vidiſſe, ut ſive expreſsè, ſive tacitè validè
& juſte pronuntiare judicem, affirmat Ioan. Hieron.
Campanil, *diverſor. jur. cano. rub. 11. c. 13. n. 191. fol. 345.*
Eſcacia hanc ſequitur ſine diſtinctione delegati, aut
ordinarii, & cæteri etiam Doctores ultra alios, quos
allegat Feli. *ubi ſupra in d. c. ſuborta.*

Ut pro complemento obiter attende, quòd adeò eſt 19
licita appellatio ab interloquutoria ſuper incompeten-
tia, ut non appellando, tranſit in rem judicatam. Philip.
Franch. *in c. ſi duobus 7. num. 22. verſ. 2. quæritur, quid ſi*
judex de appella. Rolan à Valle *conſ. 33. articulus iſte*
num. 5. lib. 4. Franciſc. Beccius *conſ. 31. quod appellari.*
num. 3. in fi. & n. 6. lib. 1. Eſcacia *de appellatio. q. 17. limi.*
6. ſub num. 51. fol. 385 qui ibi, *verſ. amplia*, hanc fir-
mat, id procedere etiam in tacita pronuntiatione per 20
proceſſum ad ulteriora, quia non appellando ſimiliter
tranſit in rem judicatam, tenet Decius *in conſ. 107. in*
cauſa quæ nomine in prin. Becci. *d. conſ. 31. ſub n. 6. lib. 1.*

Quæ doctrina declaratur tres caſus diſtinguendo, 21
primò quando is, qui pronuntiat ſe competentem ju-
dicem, caret omnimoda juriſdictione, & nullum ejus
genus habet, & hoc caſu ſive appelletur, ſive non, ſive
opponatur, ſive non incompetentia, ſive tacitè ipſe
judex, ſivè expreſsè pronuntiet, proceſſus eſt ipſo jure
nullus, Innocen. *in c. 20. ſuper literis, num. 5. verſ. fo[illegible]*
in fi. & 7. de reſcripti. Eſcacia *ubi proximè num. 52.* Afflict.
dec. 354. in cauſa revocationis n. 14. verſ. nec obſtat, & ſub
num. 15. ita intelligendus eſt Muſcatellus *in praxi ci-*
vili p. 2. gloſſ. competentes num. 41. Joan. Hieron. Campa-
nil. *diverſo. jur. can. rub. 11. cap. 13. num. 189. fol. 344.* di- 22
centes quod nullum parat proceſſus præjudicium ex
defectu juriſdictionis, quod comprobatur ex doctrina
Bart. *in repetit. l. 2. ex quacumque ſub n. 16. verſ. vos Do-*
mini ff. ſi quis in jus vocatus non ierit, dicentis, quòd ſi li-
teræ impetratæ veræ non ſint emanatæ à Principe, ſed
ſint falſæ, earum vigore proceſſus eſt ipſo jure nullus,
& ſemper de falſitate poteſt objici idem dicit Innocent.
ubi proximè.

Alius eſt caſus, quando judex habet aliquam juriſ- 23
dictionem, ſed tamen in cauſa de qua agitur eſt om-
nino incompetens, iſto caſu ſi judex ſe competentem
pronuntiet expreſsè, pronuntiatio tenet, & tranſit in
rem judicatam, ſi non appelletur, & proceſſus & ſen-
tentia validi erunt, ita Innocent. *in d. cap. ſuper literis*
ſub num. 5. & 7. verſ. forſan de reſcript. latè proſequitur
Franch. *in cap. ſi duobus num. 22. & num. 30. verſ. ex qui-*
bus de appella. Inno. *in c. præterea in fine verſ. ſed ſi poſt-*
quàm de dilatio. B. *in l. 2. num. 7. in fi.* Iſſ. *ibi num. 39. verſ.*
in quarta parte. dicentes, quod ſi partes citentur, & ju-
dex ad ulteriora proceſſit, quia nihil fuit oppoſitum,
vel oppoſita exceptione pronuntiat ſe competentem, 24
de cætero ampliùs non poteſt de incompetentia oppo-
ni, ſi non fuit appellatum, latiſſimè proſequitur per am-
pliationes, & limitationes Eſcacia. *de appella. quæſt. 17.*
limi 6. memb. 7. à num. 54. dicentes omnes, quòd cùm
judex ſemel pronuntiavit ſe competentem, à quo non
eſt appellatum, non poterit poſtmodum hæſitari de
incompetentia, aut errore, cùm ſub hoc articulo ſit
judex competens, ſcilicet, an ſua ſit juriſdictio, & ſic
facit jus inter partes. Et comprobatur, quia cum op- 25
ponitur declinatoria adverſus reſcriptum, ob ſidque

 negatur,

negatur, poſſe judicem in cauſa ſe intromittere, circa
dubium cognoſcit idem judex, tam ordioarius quàm
delegatus, an ſua ſit juriſdictio.text.inſignis poſſim ad
hoc probandum in curia ciratus *in cap. ſuper literas, de
reſcriptis.* & ſuper eo Doctores omnes. Gloritios *n.115.
cum multis ſeqq.* Iſſ. *in l.1. num. 6. ff. ſi quis in jus vocatus
non ierit.* Joannes Hieron.Campanil. *diverſ.jur. canon.
rub.11.cap.13.num.190.* vide latè Eſcaciam *ubi proximè*,
per ampliationes & limitationes, ſequendo Franchum
in d. c. ſi duobus.

26 Tertius caſus eſt quando judex eſt ipſo jure compe-
tens, ſed ejus juriſdictio poteſt per exceptionem elidi,
& iſto caſu expreſſam pronuntiationem ſuper compe-
tentia, nullo modo eſt neceſſaria, & tacitam per pro-
ceſſum ad ulteriora ſemper ſufficere, & eſſe appellan-
dum Franch. *in d. cap. ſi duobus num.30. ibi. ſecundo caſu
princ.* Eſcacia *ubi proxime n. 65.*

Et quod hactenus diximus de exceptione declina-
toriæ, ut non poſſit reſervari, ſed priùs de ea cognoſci,
aliter appellatio licita ſit, multo fortiùs procedere in-
27 telligo in exceptione recuſationis, cùm declinatoriam
& alias exceptiones debeat antecedere & præponi, de
eáque priùs cognoſci, adeò ut ſi aliqua alia priùs ſit
propoſita noo poterit ampliùs de recuſatione pars op-
ponere, quia dicitur in judicem conſentire nec ampliùs
ſuper recuſatione locus erit, Doctores omnes per gloſſ.
exceptionem num.4 ubi latè tractat Joan. Hieron. Cam-
panil. *d. virſ. jur. cano. rub.11.c.13.num.187.fol.344.* quo
28 loci hoc declarant, ut ſi generatim oppoſitæ fuerint
exceptiones, intelligitur priùs & primo loco exceptio
contra judicem oppoſita, & reliquæ ſub conditione, ſi
conſtiterit ipſum eſſe judicem, & de hoc articulo, ſci-
29 licet, recuſationis & declinatoriæ oppoſitæ, tam con-
tra judicem, quàm reſcriptum, vide nonnulla utilia
per Campanil. *ubi proximè.*

30 Et huius concluſionis illa fortis eſt, & potiſſima ra-
tio, quam communiter Doctores omnes deducunt *ex d.
c. exhibita de judiciis.* nam cum à jure hic ſit ordo præ-
ſcriptus, ut priùs & de his articulis cognoſcatur, & in
principali ſuperſedeatur, ordinem juris pervertere, eſt
iotolerabile gravamen, & ideo ab ordinato proceſſu
eſſe licitam, & permiſſam penitus appellationem, ultra
relatos Doctores *in d. c. exhibita.* reperentes, fatentur
Zuchordus *in repetitione l. ſi. C. de edicto divi Adri. tol.
num. 436.* ante quem & Bal. *in c. ex conqueſtione n.1. de
reſtitut. ſpoli.* Iſſ. *in c. l. 1. n.5. verſ. limita 2. C. de bonorum
poſſ. ſecundum tabul.* & ibi Decis *n.6. verſ. 5. & ab inor-
dinato*, idem Decius *in l. ſi. num 47. verſ. id poſſet.* Bart. *in
l. 2. vol. 2. ff de appellat. recip.* idem etiam tenet Catelia-
nus Cota *in ſuis memorabil. verbo, appella. non licet.* Co-
var. *in pract. q. c. 23. n. 8. verſ. caterum licet.* Natta *conſ.
121. n.4. lib.1.* Joſeph Ludovic. *deciſ.39. num.8.* Oxaſcus
deciſ. Pedemon.25. n. 14. Petrus Surd. *deciſ. Mantuana.
deciſ. 16. n. 16. & 17.* Hieru. Gonzal. *in regul.8 de men.
& alter. gl. 9. in annotat. n. 202. & gl. 6. n. 224. & 215.*
ex quibus & aliis Authoribus latiùs probavimus io-
frà 4. *p. c. 13.* per totum & alibi paſſim, & ſuprà hac *p. c. 6.
31 à n. 68.* hanc concluſionem non ſolùm procedere, &
habere locum in judiciis & cauſis, à cujus diffinitiva,
permittitur appellatio; verùm etiam in omnibus, in
quibus non permittitur, ſive quoad onum, ſive quoad
neutrum effectum, prout ibi potes videre: & vide quæ
nos latè *infrà 4. p. d. c. 13. à prin.* & ex hac ratione &
fundamento tenent hanc doctrinam plores Doctores
ſuperiùs relati.

32 Et quoniam à præpoſteratione ordinis iodiciari; ap-
pellationem licitam eſſe omnimodo, eique eſſe defe-
rendum, probant Ricard. Malumb. *conſ.71.* incipit, *ſatis
videre*, inter conſilia Federici de Senis Cardinalis Tuſ-
cus *tomo 1. concl. 359. n. 21.* & nos latiùs ubi ad alios
caſos fecimus illationem, *d. cap. 13. & cap. 6.* quæ
omnia huc quadrant.

Quod & eo fortiſſimo iſthæc concluſio corobora- 33
tur fundamento, nam ſi in exequutorialibus omiſſio
ordinis, & ejus præpoſteratio facit negotium appella-
bile, ut puta; quando ſententia & exequutoriales di-
cunt, reſtituas prædium tertio, refuſis priùs expenſis,
ſi exequutor procedat ad compulſionem reſtitutionis
ante expenſarum ſolutionem; excedit; & ab hoc ex-
ceſſu appellatur, probat latiſſimè Neguſantios *in tract.
de pignori.4. memb.5. partis, n.10. & ſequentib. verſ. tertia
concluſio*, multi etiam relati à noſtrate Joanne Garcia
in tract. de expenſ. & meliora. 6. p. n. 18. cum ſequentib.
& nos exactiùs examinavimus & declaravimus etiam
infrà 4. p. d. cap. 13. ubi plurimos concludentes omnes
quòd exequotor præpoſterans ordinem executionis
excedit, eámque facit appellabilem; ergo à fortiori
in noſtro caſu dicendum eſt admittendum & pro-
bandum.

Hinc & ex eo etiam fulcitur, quoniam licet regu- 34
lariter exceptio contra teſtes oppoſita, ejus examen
non impediat, ſed poſſit in finem litis reſervari, ut
per Bart. *in auth. ſi dicatur. n.3. 2. notab.* & ibi Bal. Sa-
licet. & Joan Ficar. *in ſummario* Caſtren. *n. 4. verſ. re-
gulariter autem C. de teſtib.* gloſſ. *in cap. ex parte in ver-
bo infames*, & ibi Felin. *num. 12. verſ. ſi autem non eſſet
caſus juncto n. 13.* Ancharra. *n. 1. & 11. verſ. regula-
riter exceptio. juncto n. 13.* Joannes Andreas *num. 1. in
ſi. verſ. probatio exceptionis, & n. 15. ad ſi.* & ibi addi-
tio *littera G. in verbo excipitur.* Bald. *n. 11. verſic. ſi au-
tem opponitur crimen occultum.* Abb. *in princ. n. 8.* Im-
mole *in ſummario, & colum. 5. poſt medium, verſic. excep-
tio qua opponitur & colum. 6. in princip. verſic. præterea
etiam.* Anton de Butrio *num. 2. & n. 15.* Anania *num 1.
extra de teſtib.* Alber. *in tract. de teſti. cap. 3. n. 52. ad ſi.*
Socin. *regul. 129. in princ.* Conrad. *in pract. § 2. de off.
prætor. in cauſis civi. tit. de teſti. rub. perſonas teſtium, in
princ. n.9. fol.76. col. 2.* Lanfranc. *de teſt. n.49.* Viu. *in ſuis
commu. opinio. in materia teſtium, verbo contra teſtes ex-
ceptio, verſic. item videtur dicendum* Maſcard. *de probat.
lib. 2. concl. 694. n. 1.* olios referens.

Tamen cùm hæc regula moltas patiatur exceptio- 35
nes & limitationes, in quibus judex omnimodo tene-
tur ſtatim de exceptionibus teſtium ante examen co-
gnoſcere, & admittere, non tamen reſervare in finem
litis, ut latiſſimè videre per te poteris apod Farina. *in
tract. de teſtibus quæſt 61. à num. 330. cum ſeqq.* ubi plu-
res allegat. Imò & in hoc plurimum poteſt judicis ar- 36
bitrium, an debeat reſervare in finem litis exceptiones
contra teſtes oppoſitas, vel non reſervare, ſed admit-
tere, & cognoſcere de eis, ſecond. Bart. *in auth. ſi di-
catur n. 9. C. de teſt.* Joan. And. *in c. ex parte num. 15.*
Abb. *n. 8.* Immol. *col. 6. ad ſi.* Anto. de Butrio *n. 15.
verſic. opinio. extra de teſti.* Alberi de Malet. *in tract. de
teſti. cap.3 n 52.* Socin. *regul. 119. in ultima fall.* Conrad.
ubi ſupra fol. 76. col. 2. verſ. 2. Menoch. *de arbi. caſu 39.
num. 9. lib. 2.* Maſcar. *de probatio conc. 694. n. 2. verſ.
coteris melius.*

Circumſtantias autem ex quibos moveri poteſt ju-
dex ad reſervandum, vel admittendum, vide ultra di- 37
ctos Doctores And. *in d. c. ex parte n. 16. verſ. in arbi-
tratu autem iſto.* Ab. *ibidem num. 8. verſ. & judex arbi-
trando*, & Ant. de Butrio *n. 15 verſ. in arbitrio autem in-
formando* & vide etiam dictas fallentias poſitas per Fa-
rinacium loco proximè citato, quæ quidem debeant
movere judicem, ad admittendum præfatas exceptio-
nes, non autem reſervandum in finem litis.

Et quamvis Joan. Andreas *in d. cap. ex parte num.6.* 38
verſ. & ſi prius & ſequent. de teſtibus. dicat, quod judex
in reſervatione hujuſmodi, vel non reſervatione in fi-
nem litis, has exceptiones contra teſtes oppoſitas in
nihilo parti præjudicat. tamen contrarium verios eſt,
imò ut judex reſervando, vel non reſervãdo poſſit par-
tem gravare aliquã, ex quo aliqui ſunt caſus, in quibus
de

de eis debet cognoſcere,& regulariter reſervare,ut dictum eſt;propter quod poſſit, imò ſit neceſſe parti ex hoc gravamine appellationem interponere.comprobat Abb. *in d. c. ex parte num.* 8. *verſ.ego tamen , uſque ad numerum*.9.ſequitur Alber. de Malet. *in tract.de teſtib. c.5.n.54.* poſt Speculatorem , quem ibi allegans ſequitur ; quos etiam & contra Joannem Audream ſuprà, pariter ſequitur Proſper. Farinac. *in praxi crimi. tit.de teſtib.q.61.n* 365. *&* *n.* 366. quæ reſolutio ex ea pendet doctrina , à nobis ſuperiùs hucuſque tradita , quoniam in his caſibus , in quibus debet judex ſtatim de exceptionibus contra teſtes oppoſitis cognoſcere, eas reſervando pervertit , & præpoſterat ordinem juris , & judicium à quo appellationi eſſe utique tanquam licitæ deferendum. probavimus ſurſum,ut probant Doctores citati , & ſequuti à Farinacio loco modò citato.

39 Et ex hac noſtra doctrina pendet reſolutio vera ad illam quæſtionem celebrem , an in caſibus extrajudicialibus , in quibus judex tenetur omninò judicialiter procedere , quando ſcilicet , vel adeſt legitimus contradictor , vel adeſt clauſula in commiſſione (vocatis vocandis) à judice procedente ſimul judicialiter,& extrajudicialiter , vel extrajudicialiter tantùm , omiſſæ appellationi non deferendo vis fiat , in qua affirmativè, nempe appellationem eſſe licitam , & ei ſi non deferat judex,violentiam ferat,probavi ſuprà poſt latam examinationem *hac p.c.*13.*a.n.*136.& ſuprà per text.*in d. c. exhibit. de judiciis* , quia ab ordinato proceſſu omnino licita reputetur appellatio , ubi & rationibus , & authoritatibus id ipſum affirmavimus,ponderando ac interpretando *d. cap. exhibita.* & ſic illuc te remitto.

40 Quod & noſtræ conclusioni pertinet,quòd cum exceptio nullitatis ab aliquo oppoſita ejus ſit naturæ & qualitatis, ut requirat ſtatim examinationem & determinationem , adeò ut non poſſit in diſcurſum proceſſus reſervari,imò foret nullitati nullitatem addere , ſi ſtante hac oppoſitione nullitatis non pronuntiaretur ante omnia ſuper illis , ita decrevit Rota teſte Puteo *dec.*150.*lib.*8.*&* *deciſ.*72.*dum.* a. *&* 3. *lib.* 3. Caputaq. *dec.*60.*num.*1.*&* a.*p.*2. & fuiſſe pariter deciſum in una Tiracon.conſtruendæ Capellæ 25.Junii anno 1597.teſtatur Hieron.Gonzal. *in regul.* 8. *de men.& alter.gl.*9. *in annot.n.*171.

41 Namque quoniam nullitatis judicium dicitur præjudiciale , & magis præjudiciale , quàm poſſeſſorium, ut docet Bald.*in l.ordinarii n* 13.*C. de rei vindicatione,* Cæſar de Graff.*dec.*8 *n.*7.*de ſenten.& re judic* Hieron. Gonz.*proximè cit. loco n.* 173.nulla ſiquidem major eſt injuſtitia quàm nullitas,Eguid. Bellamera *dec.* 343.incipit. *appellans,n.* 2.& judex nulliter procedendo ſpoliat.Aymon.*conſ.*140.*n.*a.*&* 3.*& conſ.*24.*n.*4. Caputaq. *dec.* 112.*num.*1.*p.*2.*& dec.*186.*p.*3.& ſic ab ejus articuli nullitatis reſervatione appellationi interpoſitæ delatio ſi negetur, vis fiet ex doctrina in noſtra concluſione & Doctoribus adductis hucuſque , & ex regul. *l.* 4. *§. condemnatum.ff. de re judic.* ut nulla diſpoſitio diſponendo de alicujus actus executione . in actu nulliter geſto non procedit,prout longum fecimus ſermonem *infrà* 3.*p.c.*9 *à prine.*

42 Hujus etiam farinæ eſt, quod aliàs declaratum fuit in hac alma Galleca Curis Regali , dum adhibita fuit per viam violentiæ in proviſione Doctoralis Tudenſis Eccleſiæ Cathedralis pro delatione appellationis emiſſæ à Licentiato Mera de Carbajal (hodie meritiſſimo Collega Valiſoletani Collegii S. Crucis) oppoſitore à reſervatione quarundam exceptionum habilitatum adversùs perſonam alterius oppoſitoris oppoſitas , quas Capitulum & earum cognitionem reſervavit in diſcurſum proceſſus , ut me informante , & inſiſtente vim feciſſe non deferendo ; eo quòd appellatio

legitima eſſet omnimodo , quoniam cùm præfatæ ex- 43
ceptiones habilitatis,& incapacitatis reſpiciant,& af-
ficiant legitimationem perſonæ,ſint præjudiciales cau-
ſæ principali , deberet ante omnia de eis cognoſci,
principali ſuſpenſo, text.*in l.*1.*C. ſi quis aliquem teſtari*
prohibuerit , l. ſi cum teſtibus C. ordine cognitionum , l.
quondam C. ad legem Iul.de adulte l.præſens, C.ad legem
Flaviam, l.ſi quis libertinum,ff.de petitione hæred.§.præ-
judicialis , Inſtit. de actionib. Maranta pluribus relatis
ad id Authoribus, *de ordinat. judic,* 4.*p.*20.*dec.à n.*16.
Cevallos 3 *tomo comm. opinio. q.*818.*à n.*7.ac ideò ap-
pellationem tali reſervatione licitam eſſe , illud inſu-
per in confirmationem adducens,omne geſtum à judi-
ce tempore,quo in caſu debet conquieſcere,nullum eſt 44
ipſo jure , ut tradunt Probus *in additionib.*ad Jo.Mo-
nach.*in rub.ut lite pend.lib.*6.Paris
ius *conſ.*866 Bonifa-
cius *n.* 14. *lib.*4. Bald.& Zinus *in l.ſive pars C.de dilat,*
omnes not. *in c. exhibita, de judiciis*, ubi Abb. & Felin.
Caputaq.*dec.*37.*ſub n.* 7. *p.* 1. ac ideo talem interlocu-
tionem Capituli executionem non mereri , licitamque
appellationem,vimque fieri,in quo tertium genus vio-
lentiæ datum eſt,in tribunali (*siendo denuevo al L cen-*
ciado Mera ſobre ſus excepciones opueſtas , no hazia fuer-
za , no lo haziendo, la haze, otorgue y repongo &c.)quod
in his caſibus juſtiſſimum & proprium decretum eſt.

Secunda ſit concluſio in hac materia, ut cùm in ju-
diciis ſummariis exceptio,& articulus requirens altio- 45
rem indaginem reſervari poſſit in finem litis, *l.*3 *§.ibid.*
ff.ad exhibendum, l. penult.C. depoſiti.l.ille à quo §. teſta-
ment. ff. ad Senatus Conſul. Trebel. l. ult.C.de compenſat.
quia cum eas poſſit rejicere judex,multo magis reſer-
vare, Bar. *in extravag.ad reprimendum, in verbo ſumma-*
riè. n. 4. Angel. Aret. *in §.bonæ fidei.n.*1.*Inſtit.de actio.*
Marſil.*ſing.*365 .*except.* ac propterea dicit Felin.*in c.ex-*
*ceptionem,de except.n.*25 *ad fin.& n.*24.*per totum,* quod
licet queat appellare ab exceptionibus reſervatis in fi-
nem litis fallit in duobus caſibus.

Et primus hic eſt,quando exceptiones requirunt al- 46
tiorem indaginem,quarum cum ſit licita reſervatio ut
ex aliis Doctoribus ibi probat,licita non dicitur ab ea
appellatio , & quod ſit ſententia de jure , tenet poſt
Menoch. *de arbitr. caſu* 20.*in fin.*Gratian.*diſcept.forenſ.*
1.*tom. c.* 170. *à n.* 1. vide etiam alios Doctores infrà
*à num.*62.

Et ita in terminis etiam ſtatuti mandantis exceptio-
nes requirentes altiorem indaginem poſſe , & debere 47
reſervari diffinitivæ (cum juri communi ſit confor-
me) ſi judex reſervaverit exceptiones,tanquam indagi-
nem altiorem requirentes ; non poſſe appellari defen-
dit,& latè probat Gratian.*diſcept.forenſ.*1.*c.*170.*à n.* 4.
quia cùm ſtetur dicto judicis reſervantis , quando ex-
ceptio dicatur intricata , & requirere altiorem indagi-
nem,ejuſque ſit arbitrio relictum,prout & tenet Tira-
quel. *in l. ſi unquam, in verbo omnino , vel partem n.* 31.
Menoch. *de arbitr. caſu* 20 *n.*3.*& de recup.rem.*1.*n.*160. 48
Mathias Collet.*in c. cum venerabilis , nu.* 72. *uſque ad*
*n.*78.*de except.& in tract.de proceſſib.executivis.*1.*p.c.*2.
num. 3. *cum ſeqq.* & ita etiam omnino intelligendus eſt
ipſe Gratian.*ibi n.*12. *cum ſeqq.* ubi loquitur intricatè,
& potiùs lapſu ſcribentis , ut ex ejus rationibus , diſ-
curſu, & Doctoribus citatis colligitur Facit etiam ,
quod ipſe dicit *n.* 3. quòd hujuſmodi ſtatuto non in-
telligitur reſervata exceptio clara,de qua incontinenti 49
poteſt conſtare , quia hæc non intelligitur ab ſtatu-
to reſervata , quemadmodum exceptiones juris etiam
dubii.

Quæ quidem concluſio ita admittenda eſt. ut tunc 50
exceptio talis reſervari poteſt, quando eſt facti , & ſic
intelliguntur Doctores citati , cum ſecus ſit dicen-
dum quando exceptio juris eſt, quia nec rejici , nec
reſervari debet ; cujus eſt ratio,quia jus eſt certum,nec
aliquam probabilem dubitationem recipit ; ac pro-

ptereà ſtatim ſuper illa tali exceptione cognoſcendum
eſt, nec debet reſervari, ita docet, Bal. *in l. ancilla. C. de*
51 *furtis*, Menoch. *de arbit. judic. lib. 1. quaſt. 53. num. 4. & 5.*
quia ſuper diſputatione juris ordo judiciarius non re-
quiritur, & una ſemper eſſe debet apud judicem deter-
minatio, ſive modò, ſive impoſterum Bal. *in l. poſtquam*
lites, col. 2. verſ ſeptima exceptio. C. de pactis, Marianus
Socin. ſenior. *in c. 1. n. 51. & 52. de litis conteſtatione*, Blan-
cus *in tract. de compromiſſo. quaſt. 4. princ. n. 102.* Alex. *in*
additio. ad Bart. in l. vir bonus, in verbo impedit. ff. judica.
ſolvi. Felin. *in c. exception. n. 40. de exceptio.* Menoch. *loco*
proximè citato n. 6. & 9. ubi dicit, quòd cum à judice ſu-
per exceptione juris judicandum eſt, unam ſemper ſen-
tentiam, vel affirmativam, vel negativam amplecti te-
neatur; reſervatio nihil præſtat, quia illud præjudi-
cium ſuper illa exceptione, quod in fine cauſæ facere
poteſt, & tenetur, ita poteſt & debet tempore, quo ob-
jicitur, debet enim ſemper pronuntiare uno & eodem
modo, vel pro actore, vel pro reo excipiente, ubi etiam
52 latè diſputat, quid dicendum ſit quando jus non ſit cla-
rum, ſed dubium & perplexum; & tandem pluribus
hinc inde adductis idem quod de jure claro reſpon-
dit, qui & *in d. q. 5.* ad hoc alias ponit declarationes. Fu-
ſiùs etiam ipſe Menoch. *conſ. 25. n. 13. lib. 2.* quem ſequi-
tur Grat. *diſcept. forenſ. to. 1. c. 170. n. 3.* licèt Capicius *dec.*
10. n. 19. & 20 & Afcrin. *in §. in bona fidei, n. 2. Inſtitut. de*
action. tenuerint contrarium, vide etiam *infra n. 62.*
53 Iſtæ autem duæ concluſiones poſſunt uno modo li-
mitari, ut à reſervatione non poſſit appellari, quando
contra excipientem & proponentem articulum juris
foret præſumptio; probat Hoſtienſ. *in c. cum conting. de*
off. delegati. per text. *in c. nullus, de præſump.* Felin. *in d. c.*
exceptionem, de except. n. 24 verſ ſecundus caſus eſt, ubi
hoc declarat, niſi tunc offeratur probatio exceptionis
incontinenti, prout ad id adducit plures Doctores. Ul-
tra quos & eo poteſt confirmari, nam licèt, ut ſupe-
riùs dictum eſt, regulariter exceptio contra teſtes op-
poſita non impediat totum examen, ſed reſervetur in
finem, & diſcurſum litis, cui adiecimus aliquas limita-
tiones remiſſivè, earum tamen una hæc eſt, ut exceptio
contra teſtes debeat ſtatim, & admitti, & de ea co-
gnoſci, non tamen reſervari quoties, etiam, ſi altiorem
54 requirat indaginem, offeratur probatio incontinenti,
hoc ita probatur per DD. *in auth. ſi dicatur C. de teſtib.*
ubi præcipuè Bart. *poſt n. 3. in ejus ſummario. verſ. brevi-*
ter litera hoc dicit. juncto *n. 9. in fin. & n.* 10. & ibi Bald.
n. 2. verſic. niſi prob. in continenti. Salic. *n.* 2. & bene ibi
comprobat Io. de Sicar. *n. 2. verſ. veruntam. in gl. inc. ex*
par. verbo infames verſ. Sed ex hoc etiam, ubi Innocent.
n. 1. Felin. *n. 15.* Ioan. And *n. 15. poſt medium* Bald. 10. ubi
etiam multo magis, quando exceptio eſt ipſo jure pro-
55 bata. Immol. *col. 6. in fin verſ. ſed iſte intellectus, & col. 7.*
in princ. verſiculo alius fuit intellectus, ubi quod ſuffi-
cit verbo ſimpliciter offerre ſe probaturum, quia
intelligitur incontinenti, licet ad cautelam melius
56 ſit adjicere etiam incontinenti. Ant. de Butr. *n. 15. verſ. 3.*
fuit opin. cod. tit. de teſti. Alber. de Mallet. *in tract. de te-*
ſtib. c. 13. n. 51. & 53. & n. 55. ubi de veriſſima concluſione
teſtatur Soci. *regul. 129. in 7. fall.* Lanfr. *de teſtib. n. 49.*
verſic. item fallit. Gramm. *dec. 86. n. 2. & ſeq.* Conrad. *in*
pract. §. 2. de off. prato. in cauſis civilibus tit. de teſtib. rubr.
perſonas teſtium aggred. in princ. n. 9. fol. 76. col. 1. in 7. fall.
Monticell. *in repert. teſtium. fol. 228. col. 1. verſ. 1.* Beneint.
dec. Bonon. 7. ubi dicit, quod ita docent communiter
DD. *in c. exp.* Menoch. *de arbit. lib. 2. caſu 229. n. 8. verſ.*
ſi conſtat ſtatim, & n. 12. verſ. praterea vivi. in communi,
opinio verbo, contra teſtes exceptio in fin. Maſcard. *de pro-*
bat. lib. 2. conſ. 694. n. 2. verſ. aliud feciſſe videtur Innoc.
& c. *n. 4. & 5.* ubi bene comprobat Proſper. Farin. *in*
pract. crim. in tract. de teſtib. q. 62. n. 358.
57 Et in terminis exceptionis contra teſtes reſervatæ,
cujus probatio in continenti offert, ut appellari liceat,
licèt coram judice ſuperiori juſtificanda ſit, Philipp.
Franch. *in c. interpoſita ſub n. 4. limit. 2.* & Card Alex. *ſub*
n. 4. fall. 1. & 3. col. 3. de appell. ſequitur Eſcac. *de appell.*
q. 11. n. 76. & nos latiùs explicuimus hanc doctrinam,
ſuprà c. 1. à n. 8. cum ſeqq.
Tertia & ultima etiam in hoc articulo poteſt con- 58
ſtitui regula, ut à reſervatione cujuſcunque articuli, ſeu
exceptionis oppoſitæ in proceſſu pendente in ſupre-
mis tribunalibus, nec appellatio, nec ſupplicatio ad-
mittatur, ut approbant & affirmant ita procedere in
eis de ſpeciali ſtylo & conſuetudine, Monter. *in pract. 5.*
tract. de Cancellarias, c. 2. de las ſupplicationes. n. 21.
Grat. *in regul. 33. ſub num. 5.* rejecta tamen diſtinctione
Monterr. dicentis, ut ſupplicari poſſit, quando non di-
citur *de alla reſultara*, quia ſola reſervatio ſufficit de
per ſe, & tacitè ſubintelligitur, ut tunc reſervetur ad
diffinitivam, ut inde reſultet articuli diſcuſſio, quo-
niam iſthæc ſola reſervatio exceptionis operatur, ut
probata poſtmodum exceptione & legitima inventa,
nulla reddantur omnino, quæ antea geſta erant, docet
Bart. *in l. ille a quo §. 1. ff. ad Senatus Conſultum Trebel-* 59
lianum. quod & declarat Felin. *in d. c. except. n. 24. ſub*
verſ. ſecundus caſus, & c Marſill *ſing. 363. n. 1. & ſing. 198.*
teſtis qui non debet, n. 3. verſ. ideo dixit. Gratian. *in diſcept.*
foren. 1. tom. c. 170. n. 7. dicentes etiam, quòd in iis caſi-
bus, in quibus exceptio reſervari poteſt de jure in fi-
nem litis aut diffinitivæ, tunc non poſſe appellari, quia
nulla læſio, præjudicium, aut gravamen datur conſi-
derabile, cum in fine litis, quo reſervatur, reparari re-
ctè poſſit, cæteraque geſta nulla retro ſint de excep-
tionibus, & ſic cum tacitè ille effectus ſubintelligitur
in reſervatione, abſoluta, declaratio, & expreſſio re-
quiſita per Monter. non eſt in conſideratione, cum
expreſſio illius quod tacitè ineſt, nihil operetur, de
quo vide latiſſime infrà *n. 67. cum ſeqq.*
Clauſula iſthæc reſervativa jurium in aliud judi- 60
cium, ſententia facta à judice, operatur coram eod.
judice juris reſervati cauſam tractari, ac diſcuti poſſe,
de qua ejus virtute efficitur competens, ita tenet Pe-
regrin. *de fideicommiſ. art. 48. num. 66. fol. 266.* Contra-
rium tamen, imò hujuſmodi cauſam coram eodem ju-
dice tractari non poſſe, defendit Marta *de juriſdict. 4.*
p. centur. 2. caſu 199. a n. 22. cum ſeqq. & ſuprà n. 5. Quid
tenendū prior opinio frequentiùs admittitur in praxi.
Et pro complemento hujus materiæ illud inquiren-
dum eſt: an exceptio in fine litis à judice reſervata, priùs 61
ſit terminanda actore conſtante pro diffinitiva.
Pro cujus reſolutione priùs ſupponenda ſunt non-
nulla ex hactenus dictis, nempe, liquidas dici eſſe ex- 62
ceptiones, quæ aliam non requirunt probationem, nec
oppoſitionem, ſed in promptu inſtrumentis aut aliter.
Benit. *dec. 7.* Muſcatell. *prax. civil. p. 5. gl. Reſerv. n. 21.*
Triviſ. *dec. 2. n. 5. lib. 1.* & quæ non ſint multis ambagi-
bus innodatæ, *l. fin. C. de compenſ.* Muſcarell. *n. 21. 22.* al-
tiorem verò requirunt indaginem, quæ intricatæ ſunt,
nec de facili poſſunt liquidari, cum & in facto, & in
jure ſint dubiæ *l. 3. §. ibid.* & ibi gl. *verb. obſcurior. ff. ad*
exhib. l. ille a quo §. 1. ff. ad Trebel. Iaſ. *in §. praterea, n. 58.*
Inſtit. de actionib. Capic. *dec. 10. n. 19. 20.* Aret. *in §. aquè*
Inſtit. de except. Alex. *conſ. 165. col. pen. in fin. vol. 2.* Surd.
conſ. 252. n. 10. Cavagnol. *ad decret. Momiſ. 6. §. 10. n. 16.*
Tilm. *dec. 3. vot. 6. recup. poſſ. n. 23. 24. ſyntagm. 3.* Triviſ. *d.*
dec. 2. n. 2. Mar Giurb. *dec. 21. n. 1.* illæ in fine cauſæ, &
ad merita reſervari non poſſunt, ſed ante litis ingreſ-
ſum terminandæ ſunt Felin. *in c. cum contingat; de off.*
deleg. n. 18. & in c. ex p. n. 11. de teſtib. Afflict. *dec. 63. n. 1.* 63
Capic. *dec. 77. n. 66* Triviſ. *d. dec. 2.* Muſcatell. *d. n. 21. 25.*
aliàs proceſſus redderetur nullus ad text. *in c. cum ad*
diſſolvendum, de deſponſ. impub. Felin. *in d. c. cum conting.*
n. 18. Alb. *conſ. 14. n. 3. l. 1.* Triv. *d. n. 6.* Cavag. *d. §. 10. n. 7.*
Hæc verò in fine cauſæ reſervari rectè poſſunt, ne re-
tardetur proceſſus ſuper negotio principali, *d. §. ibid. ff.*
ad

ad exhiben. & d. l. ille à quo §.2.ff.ad. Trebell. confert.
text.eleganter.§.ſi quis poſt.ff.de condict.indeb.& l. nam,
& poſtea ubi Bar. & Doctor. comm. ff.de jurejur.Marſ.
ſing.365.Afflict.dec.52.n.2. Muſcatell. de gloſ.r ſerv.n.
20.25.Georg.alleg.15.n.9.Coutar,in l.1 limit. 12. C. ſi
de momen.poſſ.fuer.appell.Maran.de jud.tit.de except.n.
14. com. teſtatur Cum. Rit.(juo ordine) 38.n.57.Tepar.
lib.1.var.tit.de except.col.7.in med. Barboſ.(in l.divortio.
§.fin.n.54.ff.ſolut.mat.Gratian.diſcept.170.n.1.Ann.ſin-
gul.446.& 605 Cavagnol.d.§.10.n.15.Gail.de arreſt.c.
3.n.13.Laderch conſ.121.n.5.conſil.133.n.16.17.Maſull.
ad Capic.dec.6.n.6.deciſ.10.n.9.comm.dixit Intrigl.de-
ciſ.17.n.18.Triviſ.d.dec.2.n.1.Grām.deciſ.65.n.83.84.
Menoch. de arbitr.q. 53.& caſ.20,in fin. Quo in caſu
nec appellari poſſet, Gratian. d.diſcept.170.n.4. Rugi-
64 nell. de appell.§.2.c.3.n.313.Pacian.de probat.lib.1.c.58.
n.50.Scac.de jud.lib.1.c.102.n.2.& de appel.q. 17. lim.
47 memb.1.n.97.98. Mar. Giurb. dec. 21.n.3.tum quia
ſtatur dicto judicis reſervantis, quando exceptio ſit
intricata, & ſi altiorem reſpiciat indaginem, poſitum
eſt ejus arbitrio, Bald.in l.ſi ex falſis,n.11.C.de tranſact.
Felin.in c.exceptionem,n.24.de excep.Tiraquel.in l.ſi un-
65 quam gl. omnia, vel partem, C.de revoc.donat.Menoch.
de arbitr.caſ.10.n.3.& recup.poſ.rem.1.n. 260. Gratian.
diſcept.170.n.4.Ann ſing.605.Mar.Giurb. deciſ.21. eo-
dem.n. 3.tum quia exceptiones nec ſunt deciſæ,ſed eas
in fine cauſæ dicendas reſervat judex Alexand.in d. l.
illo a quo § 1.n.5.Felin.in d.c.cum contingat.n.18. Franc.
66 dec.298.Carpan.ad ſtat M diol.23.n. 112. Ann. ſingul.
605. Afflict.in conſtit. Filiationis,n.8.rubr.22 lib.2.Mi-
lzo.dec.3.n.96.lib.1.Intrigl.lib.1.ſingul.35.lib.2.ſing.361.
tum quia reſervatio hujuſmodi id operatur,ut probata
demum exceptione geſta omnia ſint nulla,& proceſſus
gloſſ.eſt ſingul.in d.c.cum contingat.Barr.in d.l.ille à quo
§.1.n.5.& Alex.num.6 Afflict.ſub d. n.8.Bald.conſ.96.n.
4.vel.1.plenè Felin.in c. ſuborta.de re jud.Cumi.Rit.42,
n.44.68.Natſ.ſing.298.ſing.365.n.2.ſingul.696.n.3.Ma-
rant. de jud. p. 6. memb. 9.n.14.Grat.d.diſcept.170.n.7.
Toſc.to.7.litera S.concl.516,n.3.Cavagnol.d.§.10.n.20.
24.Tepat.loc.cit. An Sola ad decret.Saband.tit.8.de ex-
cept.dilat.gloſſ.13.n.5.Carpan.d.c.23. n. 109. Alb. conſ.
575.num.21.Aneha.Iun.lib.1.q.29.n.6.& lib.3.q.58.per
tot.Ann.ſing.605.Cornax dec. 106.n.15.Muſcatel. d.gl.
reſervatis,n.26 Triviſ.dec.2.n.89.lib.1,Aſin. in praxi §.
18.c.5.dummodo exceptio reſervata, proceſſui opone-
67 retur, ſecus ſi ſubſtantiæ ipſius negotii,ſuper quo agi-
tur,quia ad hoc ut dicatur nullum. quod antea factum
eſt requiritur ſententia declarans, quòd illud pro ir-
rito haberi debeat,ſicuti advertit Gratian. d.n. 7.8. ex
Felin.in d.c.exceptione,n.24.in fin.poſt Rom.& Alexand.
68 quos citat. Ita ut reficiendæ etiam ſint expenſæ ſi ob-
ſtaret reſervata exceptio,Clem.appellant,de appell.Ann.
ſing.605.Gratian.loc.nuper cit.n.9.quæ ſi locum habent
in præfecto prætorio à cujus ſententia reclamatur tan-
tùm,Ann.de ſing.605.Gratian.diſcept.170.n.13.quæ ſic
facta exceptionum reſervatione,tenetur judex ante ſen-
tentiam diffinitivam,ſuper ipſis reſervatis exceptioni-
bus interloqui,aliàs ſententia eſſet nulla, per ſuperiùs
allegata.
69 Sed ſententiam eſſe validam parte non petente re-
ſervatas exceptiones decidi, ut judicatum teſtatur
Triviſ.dec.d.n.9.lib.1.Mar.Giurb.dec.12.n.9.idem ſen-
tit Afflict. d. n. 8. etenim ſi tenetur judex intra inſtan-
tiam,ſub certa etiam pœna,aliquid proferre,ſeu inter-
loqui pœnam comminatam. nec meretur, niſi pars in
cujus gratiam reſervatio facta fuit,iterum petat, Abb.
in c.venerabilis,n.9.de judic.Felin.in c.ſin autem. 3. 4. de
reſcript.latè Franch.in c.ex ration.n.103.de appell Bar.in
l.cum Papinian.n.1.C.de interl.omn.jud.Triviſ.dec.2.n.9.
lib.1 Cavagnol. ad decret Montiſf.2.§.14.de n. 1. cum
ſeq. & dec. 10. n. 2.3. Bim. con. 158.n.12 Gram conſil.
54.n.6.Immo ſententia lata, parte non conſtante, eſſet
ipſo jure nulla, cum nec poſſit judex in cauſis civi- 70
libus officium ſuum impertiri,niſi parte petente, l.4.§.
hoc autem judicium ff. de damn.infect.ubi Rip. n.73.gl.
in l. properandum,§. ſi quidem verb. triennii,verſ.item
not.C.de jud.ubi Iſſ.à n.5.Rauden.dec.1.n. 101. Gratia.
diſcept.40.n. 23. diſcept. 100. n.7. diſcept.156.n.27.28.
Viu. dec. 390.n.4.latè edocuit Menoch. lib.1.præſump.
46.& præſertim n.30.Nig Camp.in c,R N.216.ab olim
n.6.Cæſ.de Graſſ.dec 9.n.4.de cauſ.poſſ.& propriet.Vant.
de nullit. tit. 9. de null.ex defect.juriſd.ord.n.121.& tit.
13. ex defect. proceſſus, n.31.32.Mont.dec.12.n.45.dec.
30.n.30.Cavagnol.ad decret. Montiſf.14.n.24.decret.15.
n.4.decr.21.n.1.decret.22.n 5.decret.23.n.4.Aſin.in prax.
§.3.c.1.Gonzal.ad regul.Cancel in annot.gl.9.n.147.148.
& gl. 56. n. 109. copiosè Giurb.dec.130.n 7.& 8.Nec
judex ipſe debet quærere acta,ſed expectare, quòd ſibi
deferantur, aliàs redderetur ſuſpectus.Cravet.con.170. 71
n.2.Ant.Sola ad decret.Saband.tit.32.gl.10.n.7.& cùm
ſciat pars judicem ad ſententiam procedere, & non
opponit,competenti exceptioni tacitè renunciaſſe cen-
ſetur ut poſt Cravet.conſ.140.n.5.reſolvit Aſin.in prax.
§.19.c.3.lim.12.n.1.Montiet.d.dec.12.n.56.Cancer.var.
reſol.c.20.de teſtib.n.21 & 3.Amat. dec.24.n.27.Triviſ.d. 72
dec.2.n.12.quia cōſentire videtur,c.qui tacet.de reg.jur.
in 6 Put.dec.150.lib.1.quæ quidem tacita renunciatio
in prohibitiva etiam diſpoſitione admittitur ; ut re-
ſolvit Dec.in c.2.n.101.de probat.Mourler d.n.56.Qua-
re poteſt judex reſervatas exceptiones omittere,& ſu-
per negotio principali procedere, illudque definire
tanquam de partium conſenſu, l. ſi convenerit, ff.de re
jud. quia tacitè pronuntiaſſe videtur,reſervatas excep- 73
tiones illas minimè admittendas, ſed penitus rejicien-
das eſſe,arg.c.ex parte.M.app.Abb.in c.1 n.10.de ord cog.
Bar.in l.à procedente,n.4.C.d.dilat.latè Gab.tit.de except.
concl.1. multæ enim parte non opponente ſubſiſtunt,
quæ aliàs de jure non valerent, pulchre oſtendit Felin.
in c.inter monaſterium,n.23.de re jud.Cravet.conſ.210.
n.3.in fin.Magō.dec.Luc.52.n.21 & Giurb.in dec.14.n.8.
Non obſtant contraria: quia procederent parte ſu-
per eis interloqui petente,quo in caſu ſi ad ſententiam
procederet judex reſervatis exceptionibus non deciſis, 74
nulla erit, ex Afflict. in d.conſt.Filiatio.n 8.& 9.Triv d.
dec.2.per tot.& eſt verior opinio, ſecundùm quam fuit
ſæpe judicatum,quòd oppoſitio ſit neceſſaria,cùm qui-
libet actus tendens ad favorem alicujus,intelligendus
ſit parte opponente,ad text.l.univerſ.,ubi gl verb.præ-
beatur, & Iſſ. n. 3. C. de precib. Imper.offe. Polyd.Rip.
obſer.290.n.3. & plures DD. citat Giurb. dec.15.n 8 &
dec.14.n.8.qui d.dec.21.n.14. prædictis difficultatibus 75
ita ſatisfacit & juxta hanc ſententiam & opinionem
ita determinaſſe Senatum Siciliæ menſe Junio 1622.
& in aliis cauſis, teſtatur.

TRACTATUS DE REGIA PROTECTIONE VI OPPRESSORUM APPELLANTIUM.

PARS TERTIA.

Quæ continentur capita circa violentias, quæ ab Eccleſiaſticis judicibus, non deferentibus appellationibus legitimis, interpoſitis, principaliter à ſententiis diffinitivis, committuntur.

CAPUT I.

Si virtute alicujus contractus, quo alimenta promiſſa ſunt, quibus Iudex ex officio dari jubet (puta Filio à Patre, Patri à Filio, & ſimilibus) agatur, à ſententia ſuper tali contractu lata appellationi non deferens; an vim faciat. Et quid generaliter à qualibet alimentorum ſententia, vel eorum, quæ celerem executionem deſiderant.

SUMMARIUM.

A ſententia præſtante alimenta appellatio interpoſita non ſuſpendit executionem, quia venter dilationem non patitur, n. 1.

Alimentorum præſtatio celerem executionem deſiderat, ibidem.

Alimenta præſtare condemnatus, non auditur in proſequutione aqpellationis, niſi priùs ſolvat alimenta, n. 2.

Ab alimentorum ſententia prohibetur appellari quoad effectum ſuſpenſivum tantùm, non quoad devolutivum, numero 3.

Commiſſio appellationis ſuper ſententias alimentorum præſentium, aut futurorum datur cum clauſula (ſine retardatione præſtationis alimentorum) vel (ſine præjudicio legitimæ executionis.) n. 4.

Alimentario ſatis conſulitur ſublata dumtaxat appellatione quoad effectum ſuſpenſivum, quo procedunt rationes, quibus ab alimentorum ſententia negatur appellatio, n. 5.

In omnibus cauſis quæ celerem expeditionem deſiderant: appellatio quoad ſuſpenſivum tollitur, n. 6.

Periculum ubi ſit in mora, quando tollitur appellatio, ibidem remiſſivè.

Ab alimentorum ſententia denegatur ſuſpenſiva appellatio, non ſolum quando omnia alimenta petuntur, ſed & quando eorum pars tantùm petitur, ut veſtitus, habitatio, & ſimilia, n. 7.

Alimentorum à ſententia appellatio denegatur, non ſolùm quando proceditur principaliter, ſed etiam quando incidenter ad illa actum eſt, n. 8.

Circa materiam l. ſi inſtitut. §. de inofficioſo, ff. de inofficio. teſtam. *qui ſint videndi, ibid.*

Reprobatur opinio Corduba à Lara contrarium aſſeverantis, ſcilicet, ubi agitur principaliter non negari appellationem, ibidem.

Alimenta petita à paupere habent privilegium, ut per appellationem non ſuſpendantur, quando petuntur à paupere, ſecus ſi à divite in quo ceſſat ratio prohibitionis & privilegii, n. 9.

Alimenta futuri temporis petita hoc habent privilegium; ut præſtatio non ſuſpendatur per appellationem, ſecus alimenta præteriti temporis, quia jam ſemel evaſit periculum, n. 10.

Alimenta futura dicuntur etiam ea quæ debentur à die motæ litis, n. 11.

Inter alimenta præterita & futura diſpar eſt ratio, & ſic in iſtis ſummariè proceditur, in illis verò non, n. 12.

Alimenta quando petuntur officio judicis, non admittitur appellatio ſuſpenſiva, ſecus quando jure actionis, quia tunc admittitur. n. 13.

Reprobatur Sigiſmundus Scacia hanc communem diſtinctionem non admittens, ibid.

Quæ diſtinctio procedit in inope petente alimenta, ibid.

Reprobatur opinio Petri Surdi, n. 14.

Alimenta quæ officio judicis petuntur, jure naturali debentur, in petitis jure actionis ſolum jus civile operatur, ibid.

Alimenta ut lite pendente præſtentur pauperi habenti pro ſe ſententiam, tria requiruntur copulativè. n. 15.

Alimenta quando petuntur jure actionis, judicium non eſt ſummarium ſed ordinarium, quo datur appellatio, n. 16.

In legato pro alimentis agitur jure actionis, n. 17.

Alimenta petens, ſi reportet contra ſe ſententiam negativam poteſt licitè appellare quoad utrumque effectum, n. 18.

A ſententia negativa lata contra agentem aliqua via privilegiata generaliter admittitur appellatio, n. 19.

Alimenta petita vigore contractus, quo fuere promiſſa ei, cui jure naturali, & officio judicis debebantur, puta filio, patri & ſimilibus, an à ſententia lata pro illis præſtandis admittant appellationem ſuſpenſivam, n. 20.

Actio judicati licèt habeat exequutionem paratam, ſtipulatio tamen per quam ipſa novatur ejus privilegio non gaudet, n. 21.

Contractus celebratus in ultima voluntate propriam amittit naturam, & eam aſſumit ab ultima voluntate, n. 22.

A mero poſſeſſorio licèt non appelletur à poſſeſſorio intentato virtute contractus, ibid.

Proviſio hominis facit ceſſare privilegium ſibi à jure conceſſum, n. 23.

Appella

Appellationis prohibitio, & illius permiſſio ubi in uno ſubjecto concurrunt, hæc an prævaleat, n. 24.

Ad alimenta ubi agitur virtute contractus per illum, cui jure naturali debentur, pariter appellationem carere ſuſpenſivo, defenditur, n. 25.

Duæ regulæ ubi reperiuntur, una firmativa, alia prohibitiva, hæc præponderat, ibid.

Privilegia duo ubi concurrunt, aliud prohibitivum, aliud permiſſivum, illud potiùs prævalet, n. 26.

L. qui id quod, ff. de donatio in propoſito pulchrè ponderatur, n. 27.

Donatione in ſtipulationem deducta, & virtute ſtipulationis condemnatus donator, non amittit privilegium illi competens, ne conveniatur ultra quam facere poteſt, ibid.

Actio aliqua quando devolvitur in aliam intelligitur devoluta ſecundùm ſuam naturam primævam, n. 28.

Qualitas naturalis, & accidentalis quando in aliquo concurrunt, & ſimul ſtare non poſſunt, prævalet naturalis, n. 29.

Cauſa primordialis & originalis potiùs attenditur, ibid.

Principium eſt ſine potentius, cauſáque incipiens potentior eſt perficiente, n. 30.

Finis regulatur à ſuo principio & ad illud trahitur, n. 31.

In filio contrahente alimenta concurrunt officium judicis inductum ab ipſa natura, & contractus quod eſt quid accidens, ſicque illud naturale debet attendi, ibid.

Stipulatio quæ eſt ſtricti juris, ſi interponatur ſuper contractu bonæ fidei, hujus natura & effectus retinetur, quia qualitas primæ obligationis cenſetur adjecta in ſtipulationem, n. 32.

Remedium l. 2. C. de reſcinden. vend. *licèt non detur in contractibus ſtricti juris, locum tamen habet in ſtipulationibus adjectis ſuper contractibus bonæ fidei, n. 33.*

Depoſito ſubrogato loco alterius contractus poſſunt opponi omnes exceptiones, quæ poterant opponi priori contractui, n. 34.

Reſolutio quæſtionis propoſitæ cū fœdere diſtinctionis, n. 35.

Alimenta quæ judicis officio debebantur, ſi in obligationem deducantur, animo novandi officium judicis competens pro illis (quæ novatio expreſſe hodie requiritur) evaneſcit officium judicis, & remanet ſublatum, & ſic ex contractu agendum eſt, & jure actionis, ibid.

Extincta prima actione per novationem, extinguuntur omnia ejus privilegia, n. 36.

Verba l. ſi non obtulit, §. ſi ex conventione, ff. de re jud. *expenduntur, n. 37.*

Alimenta deducta in contractum ab eo, cui jure naturali debebantur, non novandi animo, ſed potiùs ad illius corroborationem additamentum, & majorem ſecuritatem, & cautionem non amittunt ſuum privilegium competens ex officio judicis, n. 38.

Verba l. ſi non obtulit, §. ex conventione, ff. de re jud. *ulteriùs ponderantur, n. 39.*

Verba l. 2. verſ. quare ff. de privil. credi. *expenduntur in propoſito, cui mirabiliter conducunt, ibid.*

Semper attenditur, quod principaliter agitur & res denominatur à potentiori, n. 40.

Qualitas proveniens ex officio judicis ad alimenta & ejus privilegium ut præponderet, debet Actor in judicium deducere, & probare qualitates huic officio judicis neceſſarias, n. 41.

Officium judicis cùm concurrit cum actione, quando per illud uberiùs conſulitur agenti, atque aliquid addatur actioni, n. 42.

Ad alimenta quando agitur ex utraque obligatione, una admittens appellationem, alia excludens illam (prout eſt officium judicis) hæc illi detrahit, n. 43.

Qualitas prohibitiva & permiſſiva quando concurrunt circa unum & idē individuum, qualitas negativa vincit, n. 44.

Alimentorum promiſſio (ceſſante novatione) obligationi à lege inductæ accedit acceſſoriè; & ita ejus natura veſtitur quoad appellationis prohibitionem, n. 45.

Alimentorum à ſententia diffinitiva prohibita appellatio quoad ſuſpenſivum, multo fortiùs prohibita intelligitur ab interlocutoria, n. 46.

Ab alimentis ad dotem valere argumentum, plures affirmant, n. 47

Ab alimentorum ſententia ſicut non licet appellare, ita in cauſa dotis non licere plures affirmant, quod author nunquam vidit practicari, n. 48.

Alimenta in cauſa dotis an ſint pendente appellatione miniſtranda, vide ibid.

Alimentorum à ſententia reformatoria appellationi omiſſa an ſit deferendum, n. 49. remiſſivè.

Alimenta nimis taxata in eadem ſententia, quo quis ad eorum præſtationem condemnatur, an admittant appellationem quoad utrumque effectum, num. 50. ubi opinio Avendañi reprobatur.

A taxatione ſeu fructuum liquidatione facta in executione rei judicatæ, non datur appellatio ſuſpenſiva, n. 51.

Taxatio ſeu liquidatio quando fit in eadem ſententia de cujus executione tractatur, non admittere appellationem omnes fatentur, n. 52.

Alimentorum taxatio facta in ſententia ſtat acceſſoriè ad illorum condemnationem, & ſic regulatur ab ejus natura quoad appellationis prohibitionem, ibid.

Alimentorum taxatio facta in eadem ſententia, ſi admitteret appellationem, nunquam poſſet effugari periculum, quod ex dilatione à jure conſideratur, n. 53.

A taxatione ciborum vendendorum in populis, & civitatibus facta per judicem non admittitur appellatio ſuſpenſiva, juxta l. regiam. *n. 54.*

A condemnatione facta vigore ſtatuti aut ordinationis civitatis ſuper veſtibus, & cibis diſponentis à mille maravetinis infra non admittitur appellatio ſuſpenſiva, ex l. regia. *n. 55.*

Taxatio mercedis ſeu alimentorum facta in ſententia eadem non recipit appellationem ſuſpenſivam, prout determinavit Rota Romana contra Avendañum, n. 56.

Ad exhibendam rem condemnatus, quando habet facultatem rei reſtituendæ non appellat, quia tale judicium non patitur dilationem, n. 57.

Ad exhibendum condemnatus ſi ulteriùs ultra rei exhibitionem ad aliquod aliud, puta, intereſſe ſeu pœnam condemnetur, an poſſit appellare, n. 58.

Ad exhibendum condemnatus, & in eadem ſententia conditionaliter ad intereſſe condemnetur, niſi ſolvat, & ei an poſſit appellare, n. 59.

Legatum relictum pro ſepultura dilationem non recipit, & propterea nec appellationem ſuſpenſivam, n. 60.

Legatum, quod dilationem non recipit, debetur antequam hæreditas adeatur, n. 61.

Periculum ubi imminet ex mora, poteſt legatarius impunè propria authoritate legatum capere, n. 62.

Cadaver debitoris detineri non poteſt per creditorem, nec ejus appellatio quominus ſepeliatur, donec ſolvatur debitum, admittenda erit, n. 63.

Studiorum cauſa dilationem non patitur, n. 64. quare à ſententia lata contra turbantem ſcholarem in habitatione appellatio non admittitur, n. 65.

Sententia lata contra fabrum malleantem circa domum ſcholaris ſeu Doctoris appellatio non admittitur, n. 66.

Teſtes, ſenes, & valetudinarios, poteſt judex à quo licitè recipere appellatione pendente, ob moræ periculum, ne pereat probatio, n. 67.

Iuramentum ſub cujus forma & præſtatione lata fuit ſententia, poteſt recipi appellatione pendente, ne ſcilicet probatio pereat, ibidem.

Excommunicatum in articulo mortis conſtitutum poteſt judex à quo appellatione pendente abſolvere, quia periculum eſt in mora, n. 68.

Vindemia & meſſes non recipiunt dilationem, & ideo appellatio iis negotiis ſuſpenſivo effectu caret, n. 69.

Dilationem non recipiunt cauſæ aliquæ, quæ generaliter non admittunt appellationem, n. 70.

Alimentati

Alimentanti, ſeu alimentatis creſcente, vel decreſcente, patrimonio, etiam poſt ſactam condemnationem & taxationem à judice, an creſcant vel decreſcant alimenta, n. 71. remiſſivè.

Periculum in mora caret lege, legem non admittit, atque legem tribuit, n. 72. licitum facit, quòd alias licitum non eſt, ibid.

Iudicem incompetentem legitimum facit ibid. multoties alteras non ſolùm præcepta humana, ſed etiam divina, ibidem.

Periculum imminens, & inſtans neceſſitas attribuit juriſdictionem etiam non habenti, n. 73. & à juris regulis tunc receditur, ibidem.

1 HUjus dubii facilis ut pateat exitus, à poſteriori Capituli parte, initium eſt ſumendum, an ſcilicet, & quando violentia adeſſe dicetur haud appellationi deferens interpoſitæ à ſententia, qua præſtari mandatur alicui alimenta, quod ut prolixitas evitetur verboſa, quæ doctos aſſolet ſtomachari, & juniores confundere, illa generalis eſt regula conſtituenda, ut appellationi emiſſæ à ſententia præſtante alimenta alicui, vim non fieri a judice non deferente, quoniam venter dilationem non patitur, atque alimentorum præſtatio celerem executionem deſiderat. text. eſt. *in l. fin.* ibi, ne frumentum in uſum militum in annonæ ſubſidia contrahatur, *&c.) ff. de appell. recipiend.* text. eſt etiam *in l. 2.* ibi, ſed perraò intra ſtatutum tempus ſententiæ exequantur; veluti ſi alimenta aliqui bus conſtituantur, vel minori 25. annis ſubveniatur, *&c.) ff. de re judic. l. ſi inſtitut. §. de inoffic.* ibi, ſed quia ſcriptus hæres appellaverat, placuit interim propter inopiam pupilli alimenta pro modo facultatum, quæ inofficioſi teſtamenti accuſatione pro parte ejus vindicabantur decerni, *&c.) ff. de inoffic. teſtam.* quæ jura ad hoc ponderant, allegant Bart. *in d. l. fin. n.* 1. gl. verbo, *decedat, in c. qua fronte de appell.* Specula. *in tit. de appell. §. in quib.* Bart. *in l. Mela. in fin ff. de alim. & cibar. legat.* Idem Bart. *in l. ſolent. col. fin. eodem tit.* Alberic. *in d. l. fin.* Aretin. *conſil. 97. num. 3.* DD. *in l. de alimentis C. de tranſact.* Bernard. *ſcholio, decedat. in c. qua fronte de app.* Bart. *in tract. de alim.* Cumanus *in d. l. fin. n. 4.* Forcatol. *in libello, qui ſcribitur penns juris civil. c. fin.* Bald. *in l. 2. C. quando provo. non eſt neceſſ.* Rom. *ſingul.* 186. incipit *à ſententia.* Iſſ. *in l. de alim. c. 5. C. de tranſact.* & ibi Alciat. *pag. 4.* Aretin. *in ſtipulatus, n. 9. ff. de verbor.* Angel. *in l. penult. in fi. ff. de his qui ſunt ſui, vel. alien. jur.* Nicel. *in tract. de concordia gloſſa, c. 6 fallen. 7. n. 35. fol. 192. tom. 18. tractatuum novor.* Natta *conſ.* 108. *n. 1. lib. 1.* idem Natta *conſ. 409. n. 5. lib.* Tiraq. *in tract. de privilegiis pia cauſa, privileg.* 147. Ant. Cordub. de Lara *in tract. de alim. §. ſi vel parens, n. 26. & ſeqq.* Petrus Surd. *in tract. de alim. tit. 8. privileg. 60. n. 5.* Everard. *loco 24. in fi.* Crotus *conſ. 178. in fi.* Gramat. *in conſ. civ. 146. n. 14.* Guigss *in tract. de pæn. q. 95. n. 3.* Practic. Papienſ. *in forma libel. quo agitur pro re ſingul. n. 85.* Afflict. *in dec. 152. n. 3* Bal. Novel. *in tract. de dote p. 9 privileg. 7. n. 2.* Rebuff *1. 10. ad ll. Gal. tit. de ſentent. proviſio. art. 1. gl. 2.* Faquineus *lib. 1. controv. jur. c. 77.* Ioannes Botta *conſ. 24. n. 29. volum. 1.* Lancel. Gallus *in tract. de ſtatu. verſ. ſolidos q. 6. n. 27. fol. 333. 10. 2.* Ludovic. Pontan. *in tract. de alim. c. 19. per tot. tom. 8. p. 1.* Vitari. *in tract. clauſ. tit. an poſſ. juris alim. renunt. col. 12. circa fin.* Cephal. *conſ. 485. n. 86.* Mar Mant. *ſing. 22. n. 4.* Maufred. *lib. 2. pract. concl. ſuper attent. concl. 57. & concl. 157.* Fabius Montele. *in ſua pract. arbitr. in 1. p. 6. q. princ. dubio. 13. n. 13.* Aſin. *in praxi §. 31. c. 2. in 2. lim. princ.* eleganter Aven. *in rep. legum. Regn. verbo, goviernо, per tot.* Lancel. *de attent. 2. p. c. 12. limit.* 24. Flores de Mena *in pract. q. lib. 1. q. 14. n. 4.* & etiam per Covar. & Lud Mol. proſequitur Alvarus Vaſq. *rerum jud. conſult. 1 per tot.* qui quidem reſpondet aliquibus mediis, quæ in contrarium (facilibus tamen) offeruntur.

Quod & in tantum procedit, ut magis ſit ſpeciale, quòd condemnatus alimenta præſtare, non auditur in 2 proſecutione appellationis: niſi priùs ſolvat alimenta, ita fuiſſe deciſum per Rotam teſtatur Caputaq. *in dec. 118. lib. 1.* Contard. *in l. unica in 3. lim. n. 57. C. ſi de momen. poſſ.* quia cum ſubtrahat parti defenſionem, & non præſtando alimenta, impediat cauſæ proſequutionem, meritò non auditur, quod eſſe notabile privilegium, dicit Surd. *de alim. tit. 8. q. 96.*

Quam regulam declares velim. Primò, ut ſi ab hac 3 alimentorum ſententia prohibita appellatio quoad unum effectum tantùm ſuſpenſivum, quoniam ipſa non obſtante executioni traditur: ut ſecus ſi quoad devolutivum, quia quoad eum admittitur appellatio, ut decidit Rota in una Romana ſtatus & alimentorum coram Capizucho, 17. Octobris 1552. & iterum 5. Maii 1553. ut eſt deciſio in recollectis Caputaq 1. *p. 115.* incipit *cum cauſa.* Lancelot. proximo loco citatus *n. 6. & ſuper* Flores de Mena. Surdus, & imò ex multis Doctoribus Barboſ. *in l. 1. ff. ſolut. matri. 1. p. ex n. 56. & 57. fol. mihi* 217. Cæſar Battius *dec. Bononien. 69. n. 10. per totum, & num. 18. & 32.* Alexand. Trentacinquius *varior. reſolut. lib. 2. tit. de alimentis, reſolut. 1. num 17. & 18.* ubi explicat *fol.* 116. Domin. Joan. de Caſtillo *quotidian. controv. lib. 3. cap. 27. n. fin.* & quando ſumus in alimentis præſentibus, vel futuris commiſſio ſuper appellatione datur cum clauſula (ſine retardatione præſtationis alimentorum) vel ſine præjudicio legitimæ 4 executionis. Veralli *dec. 39. & dec. 48.* cum adductis 1. *p.* ſequitur Marqueſſa *de commiſſio. 1. part. c. 18. à n. 14. fol. 210.* ubi *n. 17. & ſeqq.* quod quando contra alimentarium datur ſententia; non reſcribitur, ita & omnes ferè citati jam hanc probant uniformiter declarationem.

Satis enim conſulitur alimentario ablata ſuſpenſione, & impedimento, ita ut ſtatim incipiat alimen- 5 tis frui non ſpectato fine litis, quo quidem pariter ſatisfit rationi legum & Doctorum in re hac aſſignatæ, ut ſcilicet, venter dilationem non patitur, & dum cauſa appellationis cognoſcitur, poteſt creditor fame pe- 6 rire, & ideo appellationis pars illa, & effectus deletur tantum, qui huic rationi contrarius eſſet, & dilationi cauſam præbere potuiſſet, prout accidit in cæteris cauſis, quæ dilationem non patiuntur, ſed celerem expeditionem deſiderant, ut probant text. *in l. fin. de appel. recip. c. ſi. 2. q. 6.* Specul. *in tit de appel. §. in quibus, verſ. 8* Iſſ. *in l. 1. col. 1. ff. de feriis.* Marant. *de ord. judic. 6. p. verſ. & quandoque appellatur, n.* 229. Contard. *in repetit. l. unic. ult. ratione decid. n. 17. C. ſi de momen. poſſ.* & probant omnes citati Doctores, cum in his periculum ſit in mora, latè Lancel. *de attent, 2. p. c. 12. lim.* 46. Alciat. *de judic. tit. de appel. §. in quæſtionibus & caſibus, & de quib. cauſis appellari poſſ. n. 8.* Menoch. *de reti. poſſ. rem. 3. n. 843. jejunus venter non audit appellantem libenter.* Marqueſſan. *de comm. 1. p. c. 16. n. 17.*

Secundò & ex eadem ratione regulam declarat; ne 7 procedat non ſolùm quando alimenta ipſa petuntur, ſed etiam quando petitur aliqua eorum pars dumtaxat, ut veſtitus, habitatio, *&c.* cum idem ſit argumentum de parte quoad partem, quod de toto quoad totum, *l. qua de tota ff. de re vin. l. an pars ff. pro derelicto,* docet Ulpian. *in l. cum ii in princ. ff. de tranſact.* ibi ejuſdem prætoris notio ob tranſactionem erit, ſive veſtiarium; ſive de prediis alimentum legabitur.) notat Philip. Caſtren. *in l. cum his in princ. n. 5.* Corduba à Lara *in d. tract. de alim. §. ſi vel parens n. 30.* Vide latiùs infrà *c. 2. à n. 23. cum ſeqq.*

Tertio declara præfatam regulam, ut procedat gene- 8 raliter, quando proceditur in cauſa alimentorum principaliter vel incidenter, ut quomodocunque ſententia lata ſit pro alimentis præſtandis, appellationi eſſe minime deferendum, ut probant *l. ſi inſtit. §. de inofficio-*

ſo. ff.

ſo.ff.de inoffic.teſtam. juncta l.ſi.ff.de appell. recip. & l. 2. de re jud. & Doctoras huc uſque citati, qui ita omnes indiſtinctè & genericè loquuntur, & circa materiam d.l.ſi inſtituta, §. de inofficio, quæ de alimentis incidenter petitis loquitur, videndus Covar. in pract. c. 6. n. 6. & 8. & per totum. Molin. de primogenitis lib. 2. c. 16. & multa per Surdum de alim. tit. 1 n q. 110. cum pluribus ſeqq. in quo nimis perperam loquutus eſt Lara in dict. § ſi vel parens, num. 35. dicens, quod appellatur à ſententia alimentorum, quando principaliter agitur de eis, ſecus ſi incidenter, tum quia l. 7 tit. 19. p. 4. Alber. Pala. Rubeus, & alii quos ipſe allegat, nihil probant, nec incidens debet eſſe favorabilius ipſo principali, & ideò illum meritò reprehendit Surd. ubi ſuprà tit. 8. q. 60. n. 24. dicens ejus ſententiam, & opinionem erroneam prout etiam ſtylus communis probat, ſcilicèt, in utraque ſententia alimentorum, ſive principaliter, ſive incidenter lata appellatio non ſuſpendat.

9 Quartò declara præfatam regulam, ut procedat, quando alimenta petuntur à paupere, ſecus autem ſi à divite quia tunc cùm ceſſet ratio fundamentalis, & immediata propter quam alimentorum cauſa celerem expeditionem deſiderat, & executionem, ne patiatur dilationem, quia in divite, & eo, qui aliunde poteſt ſe educare, ſeu alere, nullum conſideratur moræ, & dilationis periculum, ut fame pereat, ut eſt receptiſſima ſententia Speculatoris in tit. de appell. §. in quibus n. 12. Bart. in l. ſi ff. de appell. recip. n. 1. & ibi Cuma. à num. 4. Aretin. conſ. 96. Lara à Cordub. ind. §. ſi vel parens, n. 31. Cevall. in contra comm. opin. to. 4. q. 897. n. 917. Marqueſ. de commiſſio. 1. p. c. 18. n. 5. & n. 11. ubi adducit Rotæ deciſiones, & ex his, quos in unum cumulavit Surd. dict. q. 50. n. 21. & ſeqq. licet quatenus id extendat ad pauperem agentem jure actionis, non bene fuiſſe loquutum, mox videbimus; pro quo eſt text. in d. l. 6. ſi inſtitut. §. de inoffic. ff. de inoffi. teſtam. ibi, placuit propter inopiam pupilli alimenta, &c.

10 Quintò declara dictam regulam locum habere, quando petuntur alimenta futuri temporis, non verò præterita alimenta, quoniam in iſtis appellationi emiſſæ niſi deferat judex, vim faciet, cum ſit licita, ſiquidem cauſa hæc nec celeritatem deſiderat, nec periculum conſideratur, cùm in alimentis præteriti temporis ceſſet ratio, & timor, ne quis fame pereat, jam enim evaſit periculum, & reperitur in ſtatu vitæ, ac ideo non eſt neceſſaria celeritas, ut declarat Joan. Andr. in addit. ad Specul. d. §. in quib. in verſ. ſed nunquid ſuper verſ. aliorum, & hanc ſententiam communem eſſe, dicit Alberti. in l. penult. in ſi ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. Cuman. in l. ſi ff. de appel. recip. Aret. in conſ. 97. in cauſa, & puncto n. 3. verſ. pro hoc dicto. Decius in l. de alim. n. 10. C. de tranſact. & ibi Cortius junior n. 13. Alciatus pag. 4. Felin. in c. cum dilect. n. 16. de reſcript. Matth. de Afflict. dec. 251. n. 3. Didacus Perez in rubr. tit. . lib. 3. ord. col. ante penult. & Dueñas in regul. 365. lim. 7. Guigas de pr. ſi. q. 51 an ſi. Foiler. in praxi cenſual. verſ. hujuſmodi cenſus ſuper rebus. n. 86. Pedem. dec. 86. in ſi. Surdus ubi ſuprà n. 15. & ibi Lara in d. §. ſi vel parens, n. 42. Lancel. Robert de attent. 2. p. 2. c. 2. lim. 24. Contard. in repetit. l. unic. C. ſi de momen. poſſ. limit. 3. n. 34. Caputaq. dec. 115. incipit. cum cauſa, p. 1. Sarmi. de redit. eccle. 3. p. c. n. 5. plures etiam ad id allegat Marqueſſ. de commiſſi. 2. p. c. 18. à n. 8. & à n. 16. cum ſeqq.

11 Et tunc alimenta futura dicuntur hoc caſu, etiam ea, quæ debentur à die motæ litis, volunt Caputaq. dec. 518. vol. 1. Contard. ind. limit. 3. n. 56. & ſeqq. Natta conſil. 108. quoniam poſt princ. lib. 1. Lancel. ubi proximè d. lim. 24. . 8. quem ſequitur Surd. d. q. 60. n. 16. Rota diverſorum. dec. 764. Dominicum præſuppoſito, n. 5. p. 2. diverſo. Caputaq. dec. 24. alim p. 1. Ruginel. tract. de appel.

12 §. 2. c. 3. Et cùm diſpar ſit ratio in præteritis, ac futuris, in illis enim judicium nec eſt ſummarium, Mantant. de ord. judicio. 4. p. d. 9. num. 52. Hieron. Gratus conſ. 68. n. 51. & alios quos citat Lara. d. §. ſi vel parens, n. 23. Marqueſſa. de commiſſio. 1. p. c. 18. à n. 16. cum ſeqq. fol. 101.

Ultimò declara hanc regulam propoſitam, ut locum habeat, & procedat, quando officio judicis alimenta petantur, non autem quando jure actionis; quoniam hoc ultimo caſu appellationi non deferens à ſententia emiſſæ, violentiam facere dicetur; quoniam licita reputatur, quæ ſententia receptiſſima eſt, ut probant Specul. in tit. de appell. §. in quibus verſ. in dic quod ſi petantur officio judicis, quam etiam poſt Alberi. ſequitur Joannes Andreas ibi in addit. in verbo aliorum, Bart. in l. ſi. ff. de appell. recipi. n. 1. & ſeqq. Pedem. dec. 25. num. 20. Lancel. Robert. in tract. de attent. 3. p. c. 28. à num. 65. & ſeqq. & poſt Bart. & Aretin. tenet Vitall. tract. clauſularum in verbo, an jure alimentorum, ſub n. 10. tomo 18. fol. 487. col. 3. Cæſar Contard. in l. unica, in ampliat. n. 14. C. ſi de momen. poſſ. Ozaſcus dec. 25. n. 10. licet voluerit cavillare hanc diſtinctionem, Eſcacia de appell. q. 17. lim. 17. n. 17. dicens quòd rejecta communi diſtinctione appellari non poterit ab alimentis petitis ab inope, ſive jure actionis, ſive officio judicis illa petat, quia cum contra communem loquatur, audiendus non eſt; tenet etiam Avenda. in dictionario legum Regni, poſt reſponſa, verbo, governo, verſ. iſta tamen regula fol. 189. & ex aliis tenet Flores de Mena pract. q. q. 15. n. 11. & ſup. & ex Fachineo controverſiarum jur. lib. 1. c. 77. Bart & aliis affirmat Ceval. in contra commu. 4. p. q. 897. n. 920. Guillielmus de Cunis in l. 2. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. in arg. l. 2. ff. de re judi. Cuman. in l. ſi. n. 4. ff. de appel. recip. Vitalli. in tract. de . l. inſ. tit. an jure alim. poſſit renunciari cum jura. n. 106. fol. mihi 633. Aretin. conſ. 97. n. 3 in ſi. ſequitur Rota dec. 764. lib. 1. diverſ. per totam, ubi dicitur, quòd à ſententia lata in cauſa alimentorum, quæ non jure actionis, ſed officio judicis propter inopiam petita eſſent, non poteſt appellari. Plures alios (aliquibus ex his citatis) in hanc ſententiam allegat Surdus d. q. 60. n. 21. & ſeqq. quæ veriſſima eſt, licet minus rectè minúſque peritè, minus digeſtè, & ſub verborum confuſione contrarium tentare voluiſſet, intrincatè allegando Doctores, qui ſuammet reprobant reprobatur intentionem dicentes, quod etiam quando agitur pro alimentis jure actionis; non admittitur appellatio ſi actor inops ſit; ut tunc par ſit ratio, ac in agente officio judicis, de quo ſtatim dicendum. 13

Hanc noſtram concluſionem (licet à principio æquivocè) tenet Marqueſſa. de commiſſio. 1. p. c. 18. n. 8 fol 202. 14 dum ad id allegat Pedemont. Guidobon. & Lancel. dicit in comprobationem, quod ad hoc ut à præſtatione alimentorum procedat appellatio ſuſpenſiva, tria requiruntur. Primum. quod judicis officio, non jure actionis petantur. Secundùm propter inopiam, qua ceſſante appellationi locus erit. Tertiùm, quòd futura, non præterita petantur, & ita cenſuiſſe Rotam coram Domino Otano in una Anconitana alimentorum 4. Decemb. 1585. poſt Bart. in tr. alim. n. 47. Alberic. in l. ſi judex in ſi. ff. de iis qui ſunt ſui vel alieni jur. Roman. in l. 1 in. 15. ff. ſolu. mat. in aut. ſimiliter. n. 43. C. ad leg. Falci. Aret. conſ. 97. n. 3. in ſi. Bald novell. in tr. de doto p. 9. privil. 7. & cave à Marqueſſano, ſeu attente lege, quia intricatè loquitur cum terminorum confuſione.

Quod autem dicit Surd. ubi proximè citatus, negandum eſt libenter, non quando officio judicis petuntur alimenta, ideo eſt, quoniam ipſa natura, juſque naturale hoc inducit præſtari, puta, filio à patre patri à filio & ſimilib. l. vel negare, ff. de iis, qui ſunt ſui vel ali. jur. l. ex hoc jure, de jure natur. gent. & civil. gl. in l. ſed & ſi §. conſului, de petit. hæreditatis. Claud. in d. l. ex hoc jure col. 14. Cagnolus in l. cum amplius §. is natura num. 5. & ſeqq. ff. de regul. jur. at quando jure actionis petuntur, ſolum jus civile operatur; quod multum intereſt, &

illud

illud adeò fortiùs, ut filius alimenta ſibi debita à patre jure naturali non poſſit renuntiare, Secundùm Barto. *in l. 1. §. ſi vel parens, ff. de lib. agnoſ.* Cevallos *in contra commu. 2. tomo q.* 388. ac ideò æqualitas inducta à
15 Surdo non procedit, ut vides, nec etiam ob aliud fundamentum, quo movetur nempe, quod pauperras & inopia ſit ſufficiens, ut actori, habenti pro ſe ſententiam, alimenta præſtentur. lite pendente, quia falſum eſt, & improbabile; ſiquidem tria copulativè concurrere neceſſe eſt, ſcilicet, quòd ſit filius, vel nepos, & quòd pauper, & quod jam habeat pro ſe ſententiam, *ex l. ſi inſtit. §. de inoffic. ff. de inoff. teſtam.* ut latè probavit noſter Cov. *in pract. c. 6. n. 6.* Lud. Molin. *de primog. Hiſpano. l. c. n.* 30. Lara *in d. l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens n.* 42. Alvar. Valaſc. *conſult. 1. n. 9. verſ. nec exiſtime*, inſinuantes iis tribus, vel aliquo illorum deficientibus, ſumptus actori non deberi, & ſic ſequitur, ut paupertas hæc, non operetur ſpeciale ſola ipſa & de per ſe

Deinde facit pro hac parte, & contra Surdum; nam
16 quando alimenta petuntur jure actionis, ut ex contractu, *&c.* cauſa alimentorum non eſt ſummaria, ut probant Bart. *in l. de alim. n. 2. C. de tranſ.* idem approbant. Bald. *in l. nonnunquam, l. 2. ff. de judiciis*, Decius *in d. l. de alim. n. 12.* & ibi Curtius junior *n. 8.* Decius *in l. ſi certis annis n. 7. C. de pactis.* Marant. *de ord. judi. 4. p. d. 9. n. 51.* Didacus Perez *in rub. tit. 1. lib. 3. ordinam.* Lara *in d. §. ſi vel parens, n. 24.* & poſt Alex. & Barto. idem latè tenet Marqueſſ. *tr. de commiſſio. p. 1. c. 8. n. 5. & 6 & 7. fol.* 201 Surdus *de alim privileg. 2. tit. ibi n. 16.* Gratia *diſcept. for. to. 1. c. 33. & 22. & 23.* ubi intelligit in inope, rationem reddentes quia in hac ſpecie ceſſat cauſa, cujus favore introducta ſunt privilegia alimentorum, quia ille, qui ſibi quærit alimenta, tuebitur parta, cùm præſumatur vir prudens. maturi graviſque conſilii, Probat etiam
17 Flores de Mena. *in pract. q. 4. q. 14. n. 81. & ſuprà*, ut hoc caſu agatur jure ordinario, & appelletur, & jure actionis etiam agitur in legato pro alimentis, ut poſt alios Gratia *diſcept. foren. c.* 104. *à n.* 57. Mateſcot. *variar. reſolutio. lib. 2. c. 83. à n. 1.*

18 Prædicta tamen concluſio, qua diximus, à ſententia ſuper alimentis lata non eſſe licitam appellationem ſuſpenſivam: fallit, & non procedit, quando ſententia eſt lata contra eum qui petit alimenta, quia is à negativa ſententia poteſt quoad utrumque effectum appellare, Angel. *in l. ſi ſub n. 1. ff. de appell. recip.* quem referunt, & ſequuntur Cæſar Contard. *in l. unica limit.* 17. *n. 19. C. ſi de momen. poſſ.* Ruginel. *in tract. de appell. §. 2. c. 3. n. 68.* Eſcacia *tract. de appell. q. 17. limit. 7. n. 19.* Petrus Surd. *tract. de alim. tit. 8. privil. 60. n. 24. in fin. & n. 23. & ſeqq.* & ſignanter *n. 33. in fi.* Marqueſſ. *tract. de commiſſ. 1. p. c. 18. num. 17. fol.* 210. Generaliter verum eſt, quòd à
19 ſententia negativa lata contra agentem aliqua privilegiata via, & ſui natura inappellabili, admittatur appellatio quoad utrumque effectum, de quo latè infra *c. 4. hac 3. p.*

Hinc ut vides, pedetentim labimur in noſtram pro-
20 poſitam quæſtionem, an à ſententia lata virtute contractus, quo alimenta promittuntur, & cui aliàs pro alimentis conſequendis jus naturale, & officium judicis eſt paratum; ſit appellationi interpoſitæ deferendum & facit difficultatem reſolutio proximè præcedentis declarationis, ut quando ex contractu agatur, appellatio ſit licita quoad utrumque; quando officio judicis, ſecus.

21 Et pars affirmativa, ut in noſtro caſu ſit deferendum, probatur, primò nam licèt actio judicati executionem habeat paratam, ſtipulatio tamen, per quam ipſa novatur, ejus privilegio non gaudet, *l. minor. 14. ff. de minorib.* Ariſmin. Tepat. *lib. 1. tit. de re judic. fol. 316. col. 2. circa fin.* nec ipſa ſententia illud conſervat, nec retinet text. eſt *in l. ſi ſi non obtulit. 4. §. ſi ex conventione, ff. de re judic.* Si quidem etiam contractus geſtus in ultima voluntate amittit ſuam naturam, & aſſumit na- 22
turam ultimæ voluntatis, *l. 1. §. ſi quis ſub conditione. ff. ut legato no. cavea.* Iſſ. *in l. nemo poteſt à n. 21. ff. de leg. 1.* Ergo idem in noſtro caſu eſt dicendum, ut privilegium executionis, quod habebat ſententia lata in favorem patris, vel filii, per ſtipulationem amittatur ſubſequutam. Et comprobatur. quoniam licèt à mero poſſeſſorio non appelletur, tamen in poſſeſſorio intentato, vigore contractus & obligationis appellatio admittitur quoad utramque, ita latè dixi hac 2. *p. c. 12. à n. 99. cum multis ſeqq.*

Secundò & pro hac parte facit, quoniam proviſio 23
hominis facit ceſſare privilegium à jure ſibi conceſſum, *l. penult. ff. quib. mod. pig. vel hypoth. ſolvi.* ubi tacita hypotheca alicui à jure competens amittitur per expreſſam ab eo ſtipulatam, ex quo text. illam communiter eliciunt DD noſtri concluſionem, quòd proviſio hominis novando proviſionem legis, tunc proviſio legis, etiam ſi ſit de jure communi tollitur per proviſionem hominis; ita tenent Cynus, & Salicet. *in l. 2. C. de jure emphyteu.* & habetur *in l. 4. §. ſi ex conventione, ff. de re jud.* Salicet. poſt Petrum *in l. fin. C. de pactis conven. in d. l. 2* 76. Neguſan. *de pigno. 4. memb. 2. p. c. 93. & ſurſum.* ergo idem eſt dicendum, ut ceſſet privilegium executionis, tacitè à jure filio conceſſum per initum alimentorum contractum.

Tertiò facit, quia quando in aliquo negotio pro- 24
pter aliquam cauſam eſt prohibita appellatio, ſi ei accedat aliud, quod illam prohibitionem non patiatur, hoc prævalet, & ut potentius facit ceſſare prohibitionem, itaut appellatio admitti debeat, probat elegans text. *in §. ſuper quaſt. §. nos autem de off. deleg.* ergo jus actionis permittens appellationem cum accedat officio judicis prohibentis illam, attendendus eſt.

Sed his non obſtantibus etiam pro contraria parte, 25
imò à ſententia lata pro alimentis virtute contractus pariter appellationi non eſſe deferendum, facit fortiter. Primò, nam ubi repetiuntur duæ regulæ, una affirmans, alia verò negans, hanc potiùs (iſta neglecta) ſequendam & attendendam eſſe, probat text. *in l. tutor quoque 3. in ord. §. liberti. verſ. ſed ſi patronum ſuum, ff. de ſuſpectis tuto. juncta l. 1. §. conſequens, eod. tit.* tradit per hæc jura Ant. Dinus, & Bart. *ibi in prima lectura.* ſequitur Alex *in l. ſi convenerit col. 1. ff. de re judic.* & ubi con- 26
currunt duo privilegia, aliud prohibitorium, aliud permiſſivum, illud potiùs prævalere, & ſequendum eſſe, *l. ſi Ruffinus vir clariſſimus* & ibi Bal. *in prin.* Raphaël Fulgo Alex. Franc. Aretin. & Iſſ. *C. de teſt. militis*, ſed circa alimenta hæc concurrit actio, & officium judicis, & ſic duæ cauſæ, alia permittens appellationem, alia prohibens, ergo cauſa prohibitionis eſt ſequenda neceſſariò.

Secundò pro hac parte facit diſpoſitio text. *in l. quæ* 27
id quod. ff. de donat. ubi donatione in ſtipulationem deducta, & virtute ſtipulationis condemnatus donator non amittit privilegium, ne conveniatur in quantum facere poteſt, quod donationis virtute ſibi competebat, reddens rationem text. *ibi*, cauſam enim & originem conſtitutæ pecuniæ, non judicii poteſtatem prævalere, placuit, *&c.* & ſic poteſtas ſtipulationis, ſeu actionis conſtituti, quod id ſignificant illa verba (non judicii poteſtatem) ut declarat ibi gloſſa, non eſt apta impediendi privilegium antea competens.

Tertiò probatur, quando una actio devolvitur in 28
aliam, intelligitur devoluta ſecundùm ſuam naturam primævam, text. eſt *in l. item veniunt. §. cum prædiximus ff. de petitione heredit.* ubi gl. & Doctores hoc notant, quemadmodum quando una actio in alterius locum ſuccedit, ejus naturam aſſumit, *l. 1. §. ſi quis ſub conditione*, & huic ſtipulationi eaſdem cauſas, & conditiones ineſſe. ſciendum eſt, *&c.*) *ff. ut legator ſeu fid. nomine caveatur l. ſi quis ſtipulatus, ff. de uſuris, l. ſi id quod*

ff.

ff. de conſtit. pecun. l. ſi cum §. 2. ff. ſi quis cautioni, ergo iſta actio ad alimenta, quæ ſuccedit in locum officii, judicis, ejus naturam aſſumere, & retinere debet.

29 Quartò & huic proximum eſt, quòd quando in una-met perſona concurrunt qualitas naturalis, & accidentalis, quæ inſimul ſtare nequeunt; prævalet naturalis, *l. qui habet, ff. de tutel.*, ſiquidem & attenditur potiùs
30 cauſa primordialis; & originalis. Craveta *conſ. 144. n. 2.* & principium eſt fine potentius, & cauſa incipiens potentior eſt perficiente *l. 1. ff. de orig. jur. l. Pomponius, ff. de negotiis geſt. l. ſi filius, ff. de verborum obligat.* & omnis
31 proceſſio fit à principiis Ariſt. *l. de cœlo.* Angel. *conſ. 110. num. 6. poſt medium.* Craveta *conſ. 883. n. 13* & finis regulatur à ſuo principio, & ad illud trahitur, *l. 3. §. Scio*, ubi Bald. *ff. de minori.* Angel. *in l. ſi poſſeſſor. §. Scio*, ubi Bald. *ff. de petitione hæred.* ſed in filio, vel patre alimenta trahente concurrunt officium judicis inductum ab ipſa natura, & contractus, qui eſt accidens, ergo illud prævalet.

32 Quintò facit, nam ſi ſtipulatio, quæ eſt ſtricti juris, & ſtrictæ interpretationis, interponatur ſuper contractu bonæ fidei, hujus naturam, & effectum retinet) quia qualitas primæ obligationis cenſetur adjecta in ſtipulationem, *l. aliam ff. de donatio. l. 2. verſ. qua, ff. de privilegiis credit.* Bart. *in l. ſi quis cum aliter num. 4.* ubi Alex. *num. 3.* & Ill. *l. 12. ff. de verbor.* ubi Aret. & alij plures citati à Pinello *in repetit. l. 2. C. de reſcind. 1. p. c. 3. n. 11.*
33 *& ſeqq.* Ceval. *in contra commun. opinion. tom. 1. q. 510. ante fin.* dicentes quod remedium *l. 2. C. de reſcind. vend.* quod non datur in contractibus ſtricti juris; lo-
34 cum habet in ſtipulationibus interpoſitis ſuper contractibus bonæ fidei. & hinc eſt, quòd ſi depoſitum ſubrogatur loco alterius contractus, licet opponere omnes exceptiones, quæ poterant primo contractui opponi, Corraſius *tract. de depoſito 1. p. tit. de cauſis n. 42. cum pluribus ſeqq.* Marta *de juriſd. 4. part. cent. 2. caſu 504.* Ergo privilegium non admittendæ appellationis inhærens officio judicis, & æquitati, naturali filio præſtante alimenta, debet durare, & repeti in contractu eademmet promittente, qui eo ſui natura caret. Longum potuiſſem in re hac facere progreſſum, ſed hæc ſufficiunt.

35 Quid dicendum in tam difficili, & intacta quæſtione? eam fœdere diſtinctionis intendo componere, aut enim contractus, quo alimenta promittuntur filio, puta; celebratus eſt animo novandi priorem obligationem inductam ab æquitate, & ratione naturali (prout hodie requiritur ut expreſsè fit novatio *juxta l. fi. C. de novatio.*) & tunc cùm officium judicis penitus evaneſcat, remanet ſublatum, cum proviſio hominis faciat tunc ceſſare proviſionem legis, quando fit ad eam novandam non aliter, ut expreſsè ita declarat Neguſan. *in d. 4. memb. 2. p. num. 93.* & omnes alij DD quos ad ſecundum argumentum prioris partis *n. 23. ſuprà* adduximus,
36 remaneique dumtaxat jus actionis ex contractu, quia per tranſlationem unius actionis in aliam prior extinguitur, ut per DD. *in l. ſingularia, ff. ſi certum petat, & in l. certi condictio. in §. depoſuit eod tit.* extincto autem primo contractu, extinguuntur omnia ejus privilegia, *c. acceſſorium de regul. jur. in 6.* Salicetus *in auth. ad hæc n. 53. C. de uſuris*, ac ideo ex eo agendo ad alimenta, ſententia ſuper ipſo lata patitur ſuſpenſionem per appellationem ſubſecutam, ut ſuperiùs diximus in ultima declaratione, *n. 23.* Et magis etiam in ſpecie facit diſpoſitio text. *in d. l. ſi non obinlit. §. ſi ex conventione, ff. de re judicat.* ibi, ſi modò novatio interceſſit, *&c.* & cæteræ
37 doctrinæ additæ in primo fundamento ejuſdem prioris partis, ut loquuntur, quando novatio interceſſit, & ideo hoc caſu appellationi tanquam licitæ non deferens, vim faciet.

38 Si autem hic contractus fiat non novandi cauſa, ſed ut accedat priori obligationi, à natura inductæ, ad corroborationem, & additamentum ejus, & multiplicetur cautio ac ſecuritas; tunc cùm judicis officium ad alimenta integraliter, & in ſuo eſſe remaneat, retineatque ſuam propriam naturam, quæ prævalet, & attenditur tanquam cauſa originalis, primordialis, & qualitas naturalis. Et quia qualitas prioris obligationis; cenſetur adjecta in ſtipulationem ſubſecutam, quæ probant text. *in d. l. qui id quod, ff. de donat. l. aliam, ff. de donat. l. 2. verſ. quare, ff. de privilegiis credit.* & alia jura, & Doctores omnes adducti in *n. 34.* & ultimo fundamento, quæ pro ſecundæ partis comprobatione quæſtionis adduximus, & ſecundùm Doctores in ſecundo funda- 39
mento prioris adductos, *num. 25.* & magis ad noſtrum caſum probant, *d. § ſi ex conventione*, verba *ibi*, cæterum ſi non novandi cauſa id factum eſt, manebit ordo executionis, ſed & ſi pignora accepta ſint, vel fidejuſſores in rem judicatam conſequens erit dicere, non ceſſare executionem, quippe cùm acceſſerit aliquid rei judicatæ, non eſt à re judicata receſſum, *&c.*) expendo inſuper text. celebrem *in l. 2. verſ. quare, ff. de privilegiis creditor.* ibi, quare ſi in ſtipulatum funeris impenſa deducta ſit, dicendum eſt locum eſſe privilegio, ſi modò quis non abiiciendi privilegii cauſa ſtipulatus eſt, *&c.* Et faciunt, quæ in primo diſtinctionis membro diximus, ſequitur evidenter, ut appellationi emiſſæ à ſententia ſuper tali contractu lata, eſſe nullatenus deferendum, abſque metu violentiæ, quia tunc officium judicis principaliter attenditur, juxta quæ probavi in ultima declaratione ad regulam ſuprà appoſitam, ubi appellationem non ſuſpendere, aſſeveratum eſt.

Unum tamen eſſentiale in hoc ſecundo diſtinctionis 40
membro libenter advertam, nam eùm ut ſemper attendimus, quod principaliter agitur, & res ſemper denominetur à potentiori, atque in hac obligationis mixtura potentior illa ſit quæ ex judicis officio provenit ſecundùm ſupradictas doctrinas: actor debet in judicium 41
deducere, & probare qualitates. quæ in hoc officio judicis deſiderantur, ut puta; filium eſſe, *&c.* & inopem, quia cum judicis officium non detur, niſi quibus ſea præſtate jubet, inopibus tamen non divitibus, ex ſpecialibus rationibus inducta ab æquitate, & naturali ratione, *l. ſi quis à liberis, §. 1. de liberis agnoſcend.* Bald. *in l. libertus, quos §. 1. ff. de alimen. & cib. leg.* DD. *in l. de alim.* per illum text. *C. de tranſ.* Petrus Surd. *de alim. tit. 1. q. 108. n. 4. & eod. tit. q. 112. n. 13. & ſeqq.* & propterea diximus, quòd quando ad alimenta agitur judicis officio, proceditur ſummariè, nec admittatur appellatio ſuſpenſiva, quoniam paupertas, & fames dilationem non patiuntur; ad differentiam quando agitur ſine judicis officio, quia tunc ſive pauperibus, ſive divitibus debentur alimenta. Idem eſt veluti ſi alia res promitteretur, ac ita cùm officium judicis ſit fortis qualitas excludens appellationem in hac mixtura, ideo omnia quæ ejus naturæ conveniant agens deducere, & verificare tene-
tur, ut queat obtinere in privilegio non admittendæ 42
appellationis, tunc verò officium judicis concurrit cum actione, quando per id uberiùs conſulitur agenti & per id aliquid additur actioni, *l. in cauſa, la 2.* & ibi communiter DD. *ff. de minoribus.*

Cum eo etiam caſu, quando agitur ad alimenta ex 43
utraque obligatione commixtim, una admittens appellationem, alia (hoc eſt officium judicis) excludens, hæc illi præponderat, & detrahit ex illa reſolutione, non minùs probabili, quàm vera, de qua *ſuprà in 1. p. c. 7. à n. 44. & per tot.* Quod quando duæ qualitates adverſæ, alia prohibens appellationem, alia deſiderans, concur-
runt circa unum, & idem individuum, qualitas negativa præferatur, & vincat, ex his, quæ exactiſſimè in 44
comprobationem congeſſimus. Ubi ſic intelligendum eſſe celebrem text. *in d. cap. ſuper quæſtion. §. nos autem, de off. deleg.* quem adduximus pro tertio fundamento prioris partis hujus quæſtionis. Et inſuper etiam

45 facit quod in *d.c.7.num.101.cum ſeqq.*affimavi, ut ex dictis qualitatibus contrariis, ſi una eſt acceſſoria ad aliam, eius naturam ſequatur, & ſic cùm iſta promiſſio alimentorum (non animo novandi) à lege inductæ obligationi accedat, & acceſſoria ſit, eius naturam aſſumere,& ſequi tenetur, quando ſimul concurrant,pro quo applica mirabiles doctrinas, fundamenta, & Doctores, quos adduximus *in d.c.7.à n.*101 & ſic habes abſolutum quæſtionem difficilem,quam nota, quia alibi non invenies.

46 Et ex huius principalis quæſtionis reſolutione, qua diximus in alimentis non dari appellationem ſuſpenſivam; extende, ut multo fortiùs procedat in interlocutoria,quia quando prohibetur appellatio à cauſa principali,quoad ſuſpenſivum tantùm,pariter cenſetur prohibita ab interlocutoria, ſicut à diffinitiva,quia eadem ratio degit & militat in utraque, ita in terminis alimentorum tenet Eſcacia *de appell.q.17.lim.7.ſub n.*13. *verſ.infero* 3. *fol.*422. ſed quia de hoc articulo egimus generaliter *ſuprà* 2.*p.c.*6. per totum hîc omitto.

47 Et pro complemento huius capituli obiter adverto; quòd licèt aliqui valere affirment argumentum ab alimentis ad dotem, & propterea ut nec ſit in cauſa dotis appellatio licita quoad ſuſpenſivum, communiter ſit à Doctoribus receptum, Ozaſcus *deciſ.Ped.m.*25. *n.*20.Menoch. *de adipiſcen.poſſ.rem.*4.*n.*829. Arct. *in l.* 51.*Tauri à n.*32.*fol.*14.Joan.Lupus *in c.per veſtras* §.14. *verſ.adverte Gratianum regul.*33.*n.*3. Eſcacia *de appell. q.*17.*limit.*7.*n.*9.& latè proſequitur *in limit.*8.*à n.*3.*cum ſeqq.& n.*8.*fol.*423. ubi latè tractat an ſuper cauſa pia
48 admittatur appellatio, ut eſt videre per Bal. nouvel.
49 *in tract. de dote p.*9.*in 7 ſpeciali.* Petrum Surd. *ad alim. tit.*8.*q.*60.*n.& 7.*& ſurſum (ego tamen nunquam vidi practicari) quem *n.*34.*&* 35. vide an pendente appellatione, ſint alimenta miniſtranda, & quid ſit dicendum quando agitur ad reformationem alimentorum, an tunc appellationi emiſſæ deferendum ſit, dicemus *infrà hoc parte c. ſeq.*

50 Unum tamen non diſſimulabo, quod dicit Avend. *in dictionario legum Regni* poſt Reſponſa *fol.*199.*verbo governo verſ.*5.*procedit*, ſcilicet, quod illa regula ſuperiùs à nobis tradita, quòd à ſententia præſtari jubente alimenta, non liceat appellari, limitetur reſpectu taxationis eorum alimentorum quæ ſi nimis taxentur, habeat locum appellatio, nulla pro ſua opinione adducta lege aut ratione, ſed ſolum Speculatorem *tit.de appell.* §. *in quibus verſ.*9.*n.*11. qui quidem apertè id non dixit, ſed illud dumtaxat ait, quod ſi diceretur modum exceſſivè,iterum præſtabuntur alimenta,ſed non appetit ante executionem ſententiæ; vel poſt, & ſic ſecundùm juris regulas eſt intelligendus, maximè quia allegat ad id *l.ſi inſtituta* §.*de inoſficioſo, ff. de inofficioſo teſt. & l.ſi neget.ff.de liberis agnoſc.* quorum quidem jurium caſus appellationem ſuſpenſivam non admittunt; ſicuti *de d.*§.*de inofficioſo*, ſuperiùs diximus. at *de dicta l.ſi neget*, ipſius verba indicant, *ibi*, alimenta quidem liberis præſtara interim compellendum, *&c.* nihil autem ad caſum probant, attamen in caſibus de quibus loquuntur appellationem negant, & ſic Doctor debet intelligi ſecundùm leges quas allegat.

51 Deſuper & contra Avend. facit quod quando aliqua ſententia meretur executionem à gravamine ex exceſſiva fructuum, vel intereſſe liquidatione, & taxatione, appellationis executionem non ſuſpendit, nec ei eſſe deferendum tenent Bart. *in l.*2.*C. de ſententiis quæ ſine cer.n.*5. ſequitur Roderic. Xuarez *in l.poſt rem.*in declaratione *ll.regni lim.*4.*n.*5. & Addition.valde plures pro hac ſententia allegat *n.*1.*&* 4.Soc.*conſ.*30.*n.*6.Octavia. Oxaſ.*deciſ. Pedem.*129.*n.*10. Cov.*lib.*2.*var.cap.*11.*n.*1. Joan. Garcia *de expenſ.cap.fin.n. fi. in noviori impreſſio.* Ayora *part.*1.*cap* 4. *num.fin.* Urſillis *in add.ad Afflict. deciſ.*35.*num.*2.*&* 175.*n.*1.Aymon.*conſ.*231.*n.*5.*&* 14. alios allegat Parlad. *lib.*2.*rerum quot.cap. fin.*1.*p.c.*12. *num.*32. plurimos Eſcobar. *de ratiocin.cap.*33.*à n.*20. vide quæ nos latiſſimè *infrà* 4.*p.cap.*10.*à prim.* & eſt receptiſſima omnium tribunalium ſupremorum ſententia, quæ licèt habeat contradictores, quando liquidatio & taxatio fit per ſententiam, de cujus executione tractatur (ut nos ſuo loco videbimus) illud apud omnes concors eſt: quòd quando taxatio fit in eademmet 52
ſententia, nullatenus à taxatione exceſſiva appelletur, quemadmodum, nec ab ipſa principali parte ſententiæ, ut apud eoſdem Doctores eſt videre, prout accedit in ſententia, de qua agimus, nam in ea ſemper fit alimentorum, & quantitatis taxata condemnatio; & tunc etiam concurrunt in ſententia circa unum & idem duæ contrariæ qualitates, quarum negativam appellationi præferendam diximus *ſuprà*, & probavimus 2. *p. cap.*7. maximè quia taxatio venit acceſſoriè ad principalem condemnationem alimentorum, prout ſuperiùs dixi.

Deſuper, quoniam exinde maximum ſequeretur in- 53
conveniens, cùm nunquam poſſet evitari periculum à lege conſideratum in dilatione præſtationis alimentorum, propter quod vitandum ſententiæ executio acceleratur appellatione non obſtante, quæ ſi à quantitate emiſſa admitteretur ſuſpenſiva, nunquam haberet locum hujuſmodi ſententiæ privilegium, & permitteretur una via, quod alia prohibetur, contra text.*in l.oratio, ff. de ſponſalib.* aperiretur via fraudibus; quis enim condemnatus acquievit quantumvis legitimæ taxationi? quis eam non impugnabit? & exceſſivam injuſtiſſimamque non dicet appellans dumtaxat ſuſpendendæ executionis, & differendæ præſtationis cauſa? ſi principale confidit lex de judice, cur non de acceſſorio? cognoſcat ſuperior de utroque gravamine, reponat, vel moderetur, quod injuſtum reperiat, evitetur calumnioſa dilatio, non pereat interim actor inops, non fame ac tædio affectus litem deſerat,exequatur ſententia, quia res, & venter dilationem non patitur, cum periculum ſit in mora. Pro quo etiam facit,quod hujus 54
efficacis rationis calore juſtiſſimè diſponit *lib.*54.*tit.*5. *lib.*2. *noſtra recopil. Regia*, quod à taxatione ciborum, vel alimentorum, quæ in oppidis, & civitatibus venduntur, appellatio emiſſa executionem non ſuſpendat, præcipitque & advertit auditoribus ſupremorum tribunalium, quod ſi ad eos eatur per viam appellationis, vel aliam etiam quamlibet, minimè impediant executionem inferioribus, nec faciant, ut ſuperſedeant in ea, reſpectu multorum inconvenientium ex contrario reſultantium, *d. l.*9.*tit.*18. *l.*4. *ejuſdem recopilation.* diſponitur etiam, quòd quando ordinationis vigore &
ſtatuti populorum facti ſuper veſtibus & cibis, judex 55
aliquem mercatorem condemnaverit, vel aliquam perſonam delinquentem in mercantilii officio in mille marapetinos & infra, exequatur pœna in ejus bonis & perſona non obſtante appellatione, ſed poſt executionem factam jus ſuum proſequendi ſit facultas.

Et in terminis noſtræ quæſtionis ita determinavit 56
ſacra Rota *in deciſ.*764. *per tot.*1.*p. diverſorum*, & ſpecialiter *n.*2.in hæc: Unde ſi Joſephus tempore petitæ mercedis erat adeò pauper, ut res non reciperet dilationem: ſequitur; ut à decreto facto ſuper taxatione mercedis non potuerit appellari. Sicut enim à ſententia in cauſa alimentorum debitorum officio judicis propter paupertatem non poteſt appellari, quia res non recipit dilationem, *l.fin.ff.de appell. recip.* ita etiam dicendum eſt de ſententia lata in cauſa mercedis pauperis,ut non ſit appellabilis,propter eandem rationem. Et hoc etiam in terminis tenet gl. *in clem.* 1.*verb.oneramus, de jure patr.* quam alij ſequuntur, de qua per nos *cap. ſeqq.à n.*9. latiùs, quarum quidem doctrinarum immemor fui, tempore, quo contra Avendanum reſolvi, ſed poſtea vidi, & ſic tenendum eſt fortiter contra Avend.

ut

ut appellationi nec reſpectu condemnationis, nec reſpectu taxationis, & quantitatis alimentorum ſit nullo modo deferendum, nec violentia dicetur à judice commiſſa, & vide etiã DD. cit. ad hoc *in d. c. 1. à n. 9. hac 3. p.*

Efficax enim eſt, fortis, & potiſſima illa ratio, quam jura & Doctores à nobis ſuperius allegati conſiderant, ad excludendam appellationem ſuſpenſivam hac alimentorum cauſa, ut ſcilicet; periculum ſit in mora; atque quod dilationem non patitur, ſed celerem expeditionem deſiderat, ſub cujus quidem præſidio, & pro-
57 tectione multi caſus ſpeciales degunt, & à malitioſis tuentur, & propterea vim nec fieri, nec appellationi interpoſitæ à ſententia (qua quia condemnatur ſuper actione ad exhibendum) eſſe deferendum, quando habet condemnatus facultatem rei reſtituendæ, imò appellatione non obſtante eam cogitur exhibere; cùm tale judicium non debeat moræ dilatione differri, *§. ibid. ad exhibendum, l. 2. ff. de feriis*, affirmat Speculator *in tit. de appell. §. in quibus, verſ. ſed nunquid in actione ad exhibendum r. 11.* quam doctrinam ſequuntur etiam Bart. *in l. creditor § juſſus*, ubi Joan. de Imola *col. fin.* ubi etiam per Angel. Gregor. Lopez *in l. 10 tit. 3. p. 3. verb. ſi fuere tenedor della. gloſſ. 5.* & idem Greg. *in l. 9. tit. 25. p. 3. gl. 6.* profitentes, quod tunc cogetur rem præcisè exhibere, & ſi appellet, non audietur.

58 Quod quidem limitatur, ut non procedat quando quis ultra rei exhibitionem ad aliquid aliud condemnaretur, putà; quia propter inobedientiam non exhibendi intra terminum condemnatur in intereſſe, juxta *d. §. juſſus*, vel quia dolo deſiit poſſidere, ad id ſit condemnatus, eum ſubjaceat periculo juramenti in litem, quia eſt grave, juxta text. *in l. Celſus, §. idem Julianus, & Julianus cum ſuis §§. & toto tit. ff. ad exhib.* quia tunc appellationi niſi deferatur, vis fiat tanquam permiſſa, ut probat videndus Speculator *ubi proximè.* Imola & Gregor. *dict. locis.* Maran. *de ord. judic. 6. p. tit. de appel.* qui ſupradictam conclusionem eſſe intelligendam, dicit, & declarandam, prout declarat, & intelligit illam Speculator, ad quem ſe remittit. Hanc noſtram limitationem probat expreſsè text. *in l. creditor. §. juſſus, ff. de appell.* ibi, quia inſtrumenta per contumaciam non exhibuerit, cùm petitor quanti ſua intereſſet, exhiberi juraſſet, facta erat condemnatio, quæſitum eſt, an poſt juſjurandum appellationem interponere poſſet; reſpondit, nihil proponi, cur denegandum eſſet appellandi auxilium, *&c.* Vide tamen quæ nos *ſuprà part. 2. cap. 7. ad fin.* latè diximus *à num. 132. cum pluribus ſequentibus.*

59 Quid autem ſit dicendum, quando in eadem ſententia, qua quis ad exhibendum condemnatus eſt, & ſi non faciat præſtet actori intereſſe, latè diſputando reſolvimus *ſuprà 2. part. cap. 7. ad fin.* ubi videre per te poteris ad *n. 132. cum multis ſequentibus*, quò te remitto pro reſolutione vera hujus difficultatis, & præcedentis *n. 58.*

60 Et prætextu hujus rationis legatum relictum pro ſepultura dilationem non admittit, & propterea nec appellationi emiſſæ à judice deferendum eſſe, firmat Ripa *in l. 1. in prin. n. 17. ff. quorum legat.* tradunt Speculat. *in tit. de appell. §. 1. in quibus verſ.* 8 Mantua *in l. ultim. in 2. lect. n. 273. C. de edicto D. Adr.* Grammat. *deciſ. 81. n. 2.*
61 Menoch. *de adipiſcend. poſſ. rem. 2. n. 71.* ubi *n. 61.* ex Ripa Bal. & Angl. dicit, legata, quæ dilationem non admittunt, deberi etiam anteaquam hæreditas adeatur, ut
62 etiam ibi *à n. 59.* quòd quando in mora hoc immineret pericolm, legatarium poſſe propriâ authoritate occupare legatum, nec teneri remedio, quorum legatorum, ſicuti etiam non auditur creditor petens, ut detineatur
63 cadaver debitoris, ne ſepeliatur, nec ejus appellationi deferendum eſſe, probant ex aliis Bæza *de decept. debitore c. 1. n. 20.* latè diximus pluribus adductis Doctoribus *ſuprà 2. part. c. 72. à n. 8. & ſeqq.*

Et ex hac etiam ratione, nempe, quia cauſa ſtudio- 64
rum dilationem non patitur, docuit Bal. *in l. unic. n. 6. verſ. 1. quod ſi unus, C. ſi de mom. poſſ.* appellationem non
recipi à ſententia contra turbantem ſcholarem in ha- 65
bitatione, ſequitur Menoch. *loco proximè citato, n. 63.* & ex hac etiam fluit, quòd à ſententia lata contra fabrum
malleantem apud domum ſcholaris, ſeu Doctoris ſtu- 66
dium impedientem, appellationi emiſſæ minimè eſſe deferendum. Iſſ. *in l. 1. in fin. ſub n. 49. ff. ſolut. matr.* Bal. *in l. 1. §. ff. de feriis.* Alex. *in d. l. 1. ff. ſoluto matrim.* idem Alex. *in l. fin. ff. de appell. recip.* Thom. Gram. *in dec. 58. n. 15.* ubi etiam tractat an admittatur appellatio generaliter à quolibet domus expulſionis ſententia.

Ex qua quidem ratione poteſt judex à quo appella- 67
tione pendente abſque reatu attentati ad perpetuam rei memoriam examinare teſtes ſenes & valetudinarios, quoniam dilata examinatio periculum afferret, & ob periculum mortis probatio periret, niſi examinarentur, tenet Maranta *de ord. jud. 3. p. 6. p. prin. q. 2. num. 193. verſ. 22. limitat.* Petrus Duñas *regul. 42. n. 33.* Afflict. *in conſtit. Neapolit. lib. 1. c. 32.* incipit *probationum in caſib. colum. 2. in fin.* Roland. à Valle *conſ. 23. n. 19. lib. 3.* & facit Rota *in deciſ. 3. aliàs 110. nota quod caſu de teſtibus; in antiquis*, & explicat Lancel. Robert. *de attent. 2. p. c. 12. limit. 28.* quò pertinet quæ dicunt Bar. & Salicet. *in l. generaliter in §. prin. C. de rebus credit.* quod ideo juramentum ſub cujus forma, & præſtatione fuit concepta, & lata ſententia; præſtari poteſt etiam pendente appellatione, ne ſcilicet probatio pereat.

Hinc eſt, quòd iudex appellatione pendente excom- 68
municatum in articulo mortis conſtitutum valet abſolvere, ut notavit Franch. *in cap. qua fronte, in gl. verbo decedat col. 5. ad mediam ſub n. 18.* & ibi etiam cæteri Doctores *de appell.* quia poteſt decedere in ea, ſi expectetur ſuperioris abſolutio. Sequitur Lanc. *ſup. lim. 41. n. 2.* cuius eſt etiam farinæ quod *ſup. 2. p. c. 5.* latè diximus, appellationi ab abſolutione excommunicationis emiſſæ non eſſe deferendum, quia periculum eſt in mora.

Quò etiam pertinet, ut tempus vindemiarum vel 69
meſſium ſuſpendatur appellatione interpoſita, quæ effectum ſuum ſaltim ſuſpenſivum non habet, cùm ex eo reſultet periculum in dilatione, juxta text. *in l. ſolet ff. de feriis num. fin. eod. titul.* & in expreſſo hanc concluſionem probat *l. 6. titul 18. lib. 4. recopil.* Avend. *de exeq. manda. 1. p. c. 6. n. 4. poſt princ.*

Et alia etiam exempla ad hanc doctrinam ponit *d.* 78
l. 6. & Lancel. ubi proximis locis *l. nulla etiam l. fi. ff. de appell. recip.* & ſic generaliter in omnibus caſibus in quibus periculum eſt in mora, appellatio non ſuſpendit, ultra Doctores huc uſque relatos in diſcurſu hujus capituli, probat Franch. *in cap. qua fronte n. 18. de appell.* Thom. Gram. *dec. 58. magnifica. n. 6.* & alios *in d. l. fi.* Lancel. *de attent. 2. p. c. 12. lim. 53.* vide infrà Menoch. *de reſt. poſſ. rem. 3. n. 834.* Iſſ. *in l. 1. col. 1. ff. de feriis.* Maran. *in ſpec. 6. q. tit. de appell. n. 319. & per l. quiſquis C. quorum appell. non recip.* Gratia. *diſcept. foren. tom. 1. c. 78.* quia quando periculum eſt in mora, recedimus à iuris ordinariis regulis, ut latè ſcribunt Decius *in c. dilecta ad fin. verſ. & hoc unum de confir. utili.* Hippolyt. de Marſ. *in l. 1. C. de reprobat. col. 40.* Mandoſ. *ſuper gloſ. 41. quod commiſſio cauſarum q. 3. n. 2. & ſeqq.* Menoch. *de adipiſ. rem. 2. n. 59.* & probat *l. de pupillo, §. ſi quis rivos, ff. de operis novi nuntia. l. ait prætor, §. ſi debiterem, ff. quæ in fraudem creditor.* Felin. *in c. 2. de præſcript.* Gratian. *diſcept. foren. tom. 1. cap. 74. n. 18. ad fin. fol. 175.*

Et an creſcente vel decreſcente patrimonio alimen- 71
tatis, vel alimentatis creſcant, & decreſcant alimenta etiam poſt ſententiam iudicis, & eius taxationem, & an ad executionem poſſit opponi iſthæc exceptio, latè diximus *infrà 4. part. cap. 7. verſ. ex qua fonte fluit quòd licet pater. à num. 88.* & Doctores ibi citati loquuntur quomodocumque alimenta præſtentur, ſive officio

judicis, ſive iure actionis, quos omnino vide, quia eleganter loquuntur, *ibid. à n.88 cum multis ſeqq.*

72 Periculum etenim in mora caret lege, legem non admittit, atque legem tribuit, licitum facit quod non eſt, ac judicem incompetentem, legitimum, multoties alterat non ſolùm præcepta humana, ſed etiam divina, atque naturalia, *c. ſicut de conſecr. d.1. c. licèt de feriis, c. diſcipulos de conſecr. diſt.5. c. ante rumore, & c. ſi nulla neceſſitas 23. q.8. c. ſecund. de obſerv. jejun. c. quanto de conſuetudine, c. quod non eſt licitum de reg. jur. in 6 l. nomine C. de religioſ. & ſumptib. funer. l.2. C. de patr. qui filios diſtraxe. l. unica.* & ibi gl. *expedire, ff. de offi. co conſul.* cum multis quæ congeſſit Tiraquell. *de retract. in §.1 gloſſ. 9. n.31.* & latiùs *9.26. gloſſ.1. n.18. & ſeq.* & iterum *in tract. de pœniſſion per. cauſa 33 per tot.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr.1. §.4. gloſ.1. n.26. & §.5. verbo, ſe il ne agrace, n. e 5. & ſeqq.* Cacheria. *dec. Pedem.68 n.28.* alios refert Queſada, *div. q.4. n.3.* Petr. Greg. *in ſyntagm. jur.1 p l.3. c.8. n.4.* latè Camill. Gobin. *de verb. ſign.10. ex n.21.* Bob. *in polit. l.2. c.18. n.318.*

73 Et quòd imminens periculum, & inſtans neceſſitas, cùm non recipiat dilationem attribuat juriſdictionem etiam non habenti, cùm tunc à iuris regulis recedatur, probat text. *in Auth. defenſo. civ. §. and. l.2. ne 9. p.5.* Abb. *in c. cùm non ab homine n.15. cum ſeq.* & ſuprà *de judiciis, & in c. conſtit. n.9. de appell.* Alex. & Imola *in lib.2 ff. de jur. omn. jud. & conſ.82. diſertiſſimè Doctor volum.4* Suarez *in declar. l.2. tori n.47. & ſeqq.* poſt repetitio. *lib. poſt rem. ff. de re jud.* Bern. Diaz *in reg.496.* Greg Lop. *in d.l. part. gloſſ.2* Cachetia. *in dec. Pedem.30. n.14.* Tallada *de carcere, c.11. §.2. n.2.* Caſt. à Bobad. *in polit. l.1. c.21. n.71. & c.17. à n.109. cum ſeqq.* & iterum *eodem l.2. c.18. n.318.*

CAPUT II.

À ſententia reformante alimenta, ſeu penſionem, & aſſignante congruam beneficiato vel coadjutori dato illiterato, ſeu impeſito Rectori, œconomóve, vacanti Eccleſiæ nominato; ſeu etiam lata pro ſolutione decimarum, mercede famulorum, appellationi emiſſæ an non deferens vim faciat.

SUMMARIUM.

Congrua nova aſſignatione facta per ordinarium Rectori beneficij appellationi emiſſa non eſt deferendum, quia ſuſpenſivo, n.1.

Concil. Trident. ſeſſ.7. de reformat. c.5. verba adducuntur ibidem Concl. Trid. locus ſeſſ.7. c.7. refertur, ibid.

Concil. Trid. locus refertur ſeſſ. de reform. c.2. & ſeſſ.2. c.4. & eadem ſeſſ.25. de reform. c.21. quibus eſt cautum, in qualibet congrua portionis aſſignatione ordinarium poſſe appellationi poſtpoſita exequi, ibid.

Congrua in aſſignatione Epiſcopus procedit ſecundum conſcientiam, & velo levato, ſemotis omnibus exceptionibus, & per conſequens ſemota appellatione, n.2.

In congrua aſſignatione tractatur de alimentis præſtandis judicis officio, n.3.

A congrua aſſignatione, ſicut ab alimentorum præſtatione non admittitur ſuſpenſiva appellatione, n.4.

Conſcientia quando à jure judici eſt onerata, appellatio regulariter non ſuſpendit, n.5.

Congrua aſſignata etiam clerico ſuſpenſo à beneficio, non ſuſpenditur per appellationem ſubſequutam, n.6.

Congrua præſtari jubetur per ſententiam proviſionalem, & ideo non ſuſpenditur, n.7.

Subſidium charitativum impoſitum pro ſui ſuſtentatione pariter non ſuſpenditur per appellationem, n.8.

Ab exceſſiva congruæ aſſignatione appellationi interjectæ deferendum non eſt, n.9.

Ab exceſſiva fructuum taxatione & liquidatione facta in executivis, an & quando ſit licita appellatio, n.10. remiſſivè.

Alimentario ſeu portionario exigenti annuatim alimenta, aut portionem ab antiquo legitimè conſtitutam, ſi mota lis ſuper reformatione, quia puta, vel aucta eſt res, ſuper qua portio eſt conſtituta, vel alia bona quæſivit alimentarius, n.11. quibus caſibus poteſt agi ad reformationem portionis & alimentorum, n.12. remiſſivè.

A ſententia ſuper reformatione portionis, ſeu alimentorum ſive contra actorem, ſive contra alimentarium lata, licita eſt appellatio quoad utrumque effectum, n.13.

Alimentorum reformatio idem in effectu eſt, ac ſi ſententia lata fuerit contra alimenta petentem, cui ab hac negativa permittitur appellare quoad utrumque effectum, n.14.

In favorem congruæ aut alimentorum aſſignatione, inductum eſt privilegium, & ratio prohibendi appellationem ſuſpenſivam, ibid.

In favorem alimentarij quod eſt introductum, non debet in ejus damnum retorqueri, n.15.

Ratio prohibendi appellationem cùm ceſſet, debet ceſſare ipſa proviſio, ibid.

Appellationis prohibitio in alicujus inducta favorem debet intelligi, ſi in favorem ejus lata ſit ſententia, ſecus ſi contra, n.16.

Appellatio quamvis ſit prohibita in remedio lib. fin. C. de edict. D. Adr. tamen permittitur quando ſententia fertur contra actorem, n.17.

Sententia contra alimentarium lata ſi exequeretur, foret dare privilegium, cui jus negat, ibid.

Appellatio permittitur quoad utrumque effectum à ſententia, qua declaratur non eſſe reformandam, nec minuendam portionem, ſeu alimenta jam antea conſtituta, n.18.

Appellatio permiſſa à ſententia denegante congruæ ſeu alimentorum reformationem, ſi alimentarius eſt in quaſi poſſeſſione percipiendi, illi non officit, quia lite & appellatione pendente privari non debet ſua poſſeſſione, ibid.

Continuans ſuam poſſeſſionem lite & appellatione pendente non attentat, n.19.

Penſionario exiſtente in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem lata ſententia ſuper reformatione penſionis, aut nullitate ipſius non exequitur prima ſententia, ut ipſo interim impediatur ſua uti quaſi poſſeſſione, imò tunc reſcribitur cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis penſionis.) n.20.

A ſententia reformante penſionem ab antiquo conſtitutam ſuper beneficio, ex quibus cauſis, & quando admittat appellationem ſuſpenſivam, n.21.

Reprobatur Cevallos opinio, n.22.

Congrua ex antiquo conſtituta quando per Rectorem agitur ad augmentum, ex quo incidenter tractatur de penſionis reformatione, appellationi ab augmento congruæ, & incidenter à diminutione penſionis non eſt deferendum, n.23.

Alimentorum privilegium non admittenda appellationis ſuſpenſiva procedit, non ſolùm quando ſententia lata eſt pro omnibus alimentis præſtandis, ſed etiam pro aliqua parte ipſorum, n.24.

Augmentum regulatur ſecundùm naturam principalis, cui augetur, n.25.

Appellari ſi non poteſt à ſententia lata ex juriſdictione ordinaria, pariter nec poterit appellari à ſententia lata ex juriſdictione prorogata, n.26.

Appellari ſi non poteſt ab aliquo propter dignitatem perſonæ vel aliàs, pariter nec poterit appellari ſi procedat ex juriſdictione prorogata, n.27.

Juriſdictio prorogata & augmentata nō eſt diverſa à prima, ſed eadē extenſa & de utraque idem eſt judicium, n.28.

Con

Congrua & alimentorum augmentum ubi concurrit in eadem ſententia cum penſionis diminutione quoad appellationis prohibitione diverſa ſunt qualitatis, & quæ prævalet, n.29.

Sententia quamvis ſit ſtricti juris, tamen ex vi attractiva continens unum trahitur ad aliud, ſine quo illud unum ſuper quo lata eſt, non poteſt ſortiri effectum, n. 30.

Quod procedit etiam in libello, ibid.

Sententia lata ſuper congrua augmento cauſativè & incidenter præjudicat penſionario ſuper diminutione penſionis cùm principaliter agatur de congrua augmento., n.31.

Attenditur ſemper, quod principaliter agitur, ibid.

Congrua augmentum cùm ſit cauſa diminutionis penſionis illius naturam attendere debemus, ibid.

Ius potentius operatur in cauſa, quam in cauſato, n. 32.

Qualitates contrariæ quando in eadem ſententia concurrunt, alia permiſſiva, alia verò prohibitiva appellationis, acceſſoria cedit naturæ principalis, n.33.

Qualitates contrariæ concurrentes in ſententia circa unum inſeparabile æquè principaliter tamen, qualitas prohibitiva appellationis prævalet, n. 34.

Congrua augmentum & penſionis concurrunt circa unum & idem indiſſolubile, n. 35.

A penſionis diminutione non poteſt admitti appellatio ſuſpenſiva, quin eundem effectum cauſet in augmento congruæ contra ejus privilegium, ibid.

Flores de Mena inconſtantia in hac quæſtione refertur num. 36.

Penſionis ad reformationem quando agitur ex cauſa agendæ congruæ, non agitur jure actionis, ſed officio judicis contra Flores de Mena, n. 37

Clauſula Bullæ dummodo remaneant centum pro Rectore) ad corroborationem juris Rectori competentis, eſt appoſita, non ut illud innovetur, n. 38.

Alimentorum augmenti ſententia multò fortiùs excludit appellationem ſuſpenſivam, n. 39.

Alimentarius quamvis conſenſerit taxationi alimentorum factæ per rem judicatam, ſemper poterit petere augmentum ſi reditus decreverint, vel alia juſta cauſa, n.40.

Congrua petitio non habet locum in beneficiis ſimplicibus, ſed in curam animarum habentibus duntaxat, n.41.

Rectori impedito perpetuò, ſeu etiam imperito; atque illiterato, ordinarius poteſt dare coadjutorem temporalem, non perpetuum, nec cum futura ſucceſſione, n. 42.

Rector inutilis effectus, atque ſenio impeditus, non eſt privandus ſuo beneficio, ibid.

Coadjutori Rectoris impeditis aſſignenda eſt certa congrua pro victu de fructibus beneficii, n. 43.

Intellectus ad text. in c. tua nos, de clerico ægrotan. Minist. traditur, n. 44.

Coadjutor poteſt dari Parocho exempto propter identitatem rationis, n. 45.

Parochus cui ex impedimento vel imperitia datur coadjutor, non excuſatur à reſidentia, n. 46.

Trident. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 6. verba recenſentur, num. 47.

Coadjutoris deputatio, etiam facta judicialiter, non ſuſpenditur per appellationem ſubſecutam, n. 48.

Quod intelligitur quoad effectum ſuſpenſivum, quo duntaxat caret hæc appellatio, non tamen devolutivum, n.49.

Impediti & imperiti à jure æquiparantur, cùm ex utroque oriatur impedimentum officii exercitio, n. 50.

Illiterati quales dicantur, ibidem remiſſivè.

Coadjutoris temporalis de materia, qui ſint videndi, ibid.

A congrua aſſignata œconomo & Vicario Eccleſiæ vacanti deputato an ſuſpendatur per appellationem ſubſecutam, n. 51.

Text. in c. cum vos, de off. ordinarii expenditur, ibid.

Oeconomus an aſſignandus ab Epiſcopo durante lite inter patronos vel in totum queat beneficium providere 51. remiſſivè.

Vicarium idoneum poteſt Epiſcopus conſtituere Eccleſiæ vacantis habita notitia cum congrua aſſignatione ejus arbitrio, donec de Rectore provideatur, n. 53.

Congrua Vicario aſſignanda eſt ex fructibus ejuſdem beneficii, aliis tamen reſervatis ſucceſſori, n.54.

Vicarius Eccleſiæ vacanti conſtitui non poteſt is qui in concurſu, ut magis idoneus electus eſt ad idem beneficium, donec facta collatione adipiſcatur poſſeſſionẽ, n.55.

Quod procedit etiam in aliis beneficiis quibuſvis. ibid.

Oeconomi deputatio, ſicut & ejus congrua aſſignatio non impeditur per appellationem ſequentem, n.56.

Tridentini verba ponderantur in d. c. 18. ſeſſ 24. de reformat. ibid. & Eccleſiæ vacanti deputatus Vicarius etiam appell. pendente, non amovendus donec de Rectore provideatur, ibid.

Congrua quantitas Vicario aſſignanda relinquitur Epiſcopi arbitrio, quod hodie limitatum eſt ex Bulla Pii V. num. 57.

Congrua Vicarii temporalis quæ ſit per Congregationem Cardinalium arbitrata, n.58.

Vicario dato Eccleſiæ vacanti non ſunt aſſignandi omnes fructus beneficii, & quid ſi omnes ſint neceſſarii ad congruam portionem, n. 59.

Congrua Parochiæ non poteſt eſſe minor centũ ducatis, n.60.

Vicarius ad nutum amobilis, non poteſt removeri ante finitum anni ſervitium, n.61.

Officiales ad nutum amobiles, non poſſunt abſque cauſa amoveri, n.62.

Decimarum condemnatio an recipiat appellationem ſuſpenſivam, n.63.

A decimis ad tributa valet argumentum, quia illas reſervavit Deus in ſignum univerſalis dominii, n.64.

Decimarum executio fit appellatione non obſtante, n.65.

Decimis jus aſſiſtit, & debitum eſt evidens, & ideo habent executionem paratam, n.66.

Decimæ, cùm clericis aſſignentur pro alimentis dilationem non patiuntur, n.67.

Decimarum ſolutionis tarditas continet peccatum. n. 68.

Divinus cultus aut animæ favor non recipiunt appellationem; & excuſant ab attentatis, n.69.

Tributa & vectigalia Principi debita cur non ſuſpendantur per appellationem, n.70.

Multo minus debent ſuſpendi decimæ cùm ſint tributa animæ debita principi cœleſti, ibid.

Decimæ cùm proveniat à jure divino, dicitur tribute domus Domini, n.71.

In decimis cùm agatur de materia concernente animam, poteſt Iudex Eccleſiaſticus incipere à præcepto de ſolvendo, & monitorio, n.72.

Monitorium pro ſolutione decimarum reſolvitur in ſimplicem ibid.

In decimarum cauſis commiſſis ſuper appellatione non reſcribitur niſi cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis decimarum.) n.73.

Conſuetudo ſeu præſcriptio non eſt legitima cauſa ad impediendã ſolutionem penſionis appellatione pendente, n 74.

Exemptionem habitam à Papa, aut legitimam compoſitionem allegans, ſi ſuper illa non audiatur in cauſis decimarum, poteſt licite appellare, n. 75.

Exemptio tributorum permittit appellationem ſuſpenſivam, n. 76.

Sententia inter duas Eccleſias contendentes ſuper jure decimandi appellationem, n.77.

Et etiam quando collector decimarum excedit modum, quia datur appellatio, ibid.

Salarii famulorum ſententia non ſuſpenditur per appellationem à condemnatio emiſſam, quia res non patitur dilationem, n.78.

Salarii & mercedis famulorum cauſa ſummariè tractatur, atque etiam appellatio à ſententia ſalarii & mercedis non retardat executionem, n.9.

Salarium Advocatorum, Procuratorum, & ſolicitatorum an recipiat appellationem ſuſpenſivam, n. 80.

Sententia lata pro ſolutione ſalarii, & mercedis famulorum, tunc meretur executionem non obſtante appellatione ſi petatur à paupere, ſecus ſi à divite, n. 81.

A taxatione mercedis non datur appellatio ſuſpenſiva ſicut nec à ſententia alimentorum præſtandorum, n. 82.

Qualitas divitiarum & paupertatis in cauſa mercedis quoad admittendam vel rejiciendam appellationem attendenda eſt, n. 83.

In famulorum ſalario, & mercede operarii non attenditur qualitas divitiarum, aut paupertatis, ſed indiſtinctè non admittitur appellatio, n. 84.

Paupertas ut qualitas naturalis in famulis & operariis ſumitur, qui ut plurimum neceſſitate coacti, ſerviunt, n. 95.

Salarii & mercedis famulorũ cauſa tractatur in die feriato ob honorem Dei, quia ſuccedit loco alimentorum, n. 86.

Signatura juſtitiæ ſolet reſcribere cum clauſula (ſine præjudicio legitimæ executionis, &c.) in cauſa mercedis promiſſæ, vel inter eum qui ſolet operas ſuas locare, & eum qui ſolet conducere. n. 87. ſecus è converſo, ibid.

Si tamen ſignatura videat judicem à quo exceſſiſſe in taxatione mercedis non conventæ, ſolet pro parte admittere executionem, pro parte verò deferre appellationi, n. 88.

Pro mercede conventus ſi opponat, petentem eſſe divitem, ac conſtet, ceſſabit privilegium appellationis, imò admittitur quoad utrumque effectum, n. 89.

Mandoſ. & Flores de Mena reprehenduntur abutentes juridico loquendi modo, dicenteſque, in cauſa ſalarii, & mercedis procedi ſummariè & executivè, n. 90.

Probatio nulla quantumque liquidiſſima executionem habet, ibid.

Cauſa eſt ſummaria, ergo eſt executiva, non eſt validum argumentum: à contrario autem benè procedit, eſt executiva, ergo ſummaria, n. 91.

Cauſa non ex eo quod agitur ſummariè, & ex aliqua juris ratione ſententia exequatur, & non recipiat appellationem, dicitur executiva, n. 92.

Salarii materia remiſſive, n. 93.

Salarium petitur in judicio, ubi lis mota fuit, & etiam in foro Eccleſiaſtico, quo laicus potuit compelli pro ſalario litis ibi tractatæ, n. 94.

1 UT perfectiùs rem quam, ago, cognoſcamus, illud eſt primitus ſupponendum: quòd nulla vis fiet, ſi à nova aſſignatione congruæ, & alimentorum, quam ordinarius facit rectori beneficii minimè fuiſſet appellationi interpoſitæ delatum. Enimverò iſthæc à jure minus legitima reputatur, ſaltem quoad effectum ſuſpenſivum, pluries decrevit Sacrum Concilium Trident. *seſſ. 7 de reformat. cap. 5.* ibi, Addens inſuper, quòd ſi ipſi ordinarii etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem omnino provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur, & beneficia ipſa debitis obſequiis minimè defraudentur, appellationibus, privilegiis, exemptionibus quibuſcumque, etiam cum judicum ſpecialium deputatione, & illorum inhibitionibus in præmiſſis minimè ſuffragantibus, *&c. & eadem seſſ. 7. cap. 7.* ibi: Ut per idoneos Vicarios etiam perpetuas, niſi ipſis ordinariis pro bono Eccleſiæ regimine aliter expedire videbitur, ab eis cum tertiæ partis fructuum, aut majori vel minori arbitrio ipſorum ordinariorum portione, etiam ſuper certa re aſſignanda, ibidem deputandos, animarum cura utiliter exerceatur, appellationibus, privilegiis, exemptionibus, & cum judicum deputatione; & illorum inhibitionibus quibuſcumque in præmiſſis minimè ſuffragantibus, *&c. & seſſ. 6. de reformat. cap. 2. & seſſ. 25. cap. 4. & eandem seſſ. 25. de reform. cap. 25.* de quibus omnibus iſtud eſt cautum, ut in qualibet alimentorum, & congruæ portionis deputatione ordinarius appellatione remota procedat. Quod confirmavit, & declaravit etiam Pius V. in bulla 16. inter motus proprios *fol. 558.* declarat inſuper Fr. Manuel Rodriguez *in quæſt. reg. tom. 1. q. 56. art. 2. fol. 346.* Navarr. *conſ. 7. tit. de prabend.* Cuch. *lib. 2. inſt. majorum tit. 13. n. 3.* de qua congruæ aſſignatione vide multa per Camp. *diver rub. 7. c. 6. à n. 116.*

Quæ doctrina & jure communi comprobatur, ex text. *in clem. 1. de jure patronatus* diſponens, quòd Epiſcopus in aſſignatione congruæ debeat procedere
ſecundùm conſcientiam, & velo levato, ſemotis om- 2
nibus exceptionibus, & allegationibus, & per conſequens ſemota appellatione, juxta ea; quæ copiosè dixi *2. par. c. 8. à n. 104. cum ſeqq.* quem text. ultra gloſſam & repetentes ibi latè & eleganter ad hoc declarant Lamber. *in tract. de jure patr. p. 3. lib. 2. q. 10. art. 9. & 10. cum ſeqq.* Rebuff. *in tract. de congrua portione, quæſt. 4. per totam.* Flores de Mena *in pract. qq. q. 14. n. 2. lib. 1.* quod confirmatur, tum quia tractatur de alimentis judicis officio debitis, à quorum præſtatione appella-
tionem interpoſitam non ſuſpendere longam ſeriem 3
ſuprà cap. 1. fecimus. Ut idem ſit in cauſa congruæ, quæ alimentis æquiparatur, Guig. *de penſio. q. 95.* & not. Doctores *in d. cl.* & Rebuff *in d. tract. de congrua port. & de ſententiis proviſiona. in præfatione num. 157.* & ex
Flores de Mena *ſuprà n. 4. ad fin.* tum etiam, quia ubi 4
à jure judici eſt onerata conſcientia, appellatio regulariter non ſuſpendit, ut per gloſſam *in d. clo. 1. verb. one-
ramus*, admodum in jure laudata, & ut ſingularem 5
pluries commendatam, firmant Jacob Menoch. *de arbit. judic. lib. 1. q. 8. n. 40.* & idem cum Covar. & infinitis aliis eam defendit. *in d. tract. de arbit. lib. 1. q. 70. per tot.* & cum Philippo Franch & aliis eam ſequitur Lancelot Robert *de attent. 2. part. cap. 12. limit. 10. per totam*, & nos Deo dante *infrà hac part. 3. cap. 13. à num. 36. & ſeqq. & 5. p. c. 8 à 112.*

Quò pertinet congrua, ſeu alimenta præſtanda cleri-
co ſuſpenſo à beneficio, quia pariter à ſententia, ſuper 6
illis lata, non admittit appellationem ſuſpenſivam, Rebuff *in tract. de ſentent. proviſ. in præfat. n. 100.* Eſcacia *de appell. q. 17. lim. 7. n. 7. fol. 422.* illud ex eo comprobat, quoniam præſtari jubetur per ſententiam proviſionalem, ſed ab iis quæ per ſententiam proviſionalem
expediuntur, non datur appellatio ſuſpenſiva, ut ipſi- 7
met Doctores ibi probant, & iterum idem Rebuff. ibi *ſub. n. 15. verſ. ſed ob id & n. 20. q. 2. tom. 1. fol. 225. & 226.* & idem Rebuff. *in tract. de ſentent execut. artic. ult. gl. 1. num. 12. in fin. ... 6. tom. 1. fol. 429* ſequitur Eſcacia *ubi proximè d. lim. 7. n. 3.* Quod & idem dicimus de charitativo ſubſidio impoſito per Epiſcopum pro ſuis alimentis, & ſuſtentatione, Goigas *de penſio. q. 95. n. 4.*
Eſcacia *ubi proximè n. 6.* Ruginel. *tract. de appellat. §. 1.* 8
cap. 5. n. 278.

Quam concluſionem & ad illud inſuper extendi, receptiſſimum eſt quòd quando in hujuſmodi nova portionis congruæ aſſignatione aliquis de exceſſu conquaratur, & ab iſta exceſſiva taxatione appellatio proripuerit, ei ordinarius non deferens minimè vim faciet,
quæ executioni impedimentum non eſt, cùm ſuſpen- 9
ſivo careat, ut probat celebris gloſſa *in d. cle. 1. verbo oneramus*, quam ſequuntur ibi Cardinal Anchar. & alii Lamberti. *ubi proximè art. 13.* Flores de Mena *d. q. 4. num. 3.* & nos hujus gloſſæ & Doctorum immemores eam ſic reſolvimus, diſputantes contra Avendan. loquendo in alimentis, quod idem eſt, ac in congrua, & fundamenta ibi appoſita validiſſima ſunt, *ſuprà cap. 11. num. 50.* & an & quando hac exceſſiva liquidatione in
executivis ſit licita appellatio, latè & accuratè dixi- 10
mus *infrà 4. part. c. 10.*

Quando autem ſuper portione, & alimentis antea 11
& ab antiquo legitimè conſtitutis, & hujuſmodi conſtitutionis, & aſſignationis virtute ſeu alimentarius, ſeu portionarius alimenta annuatim, putà, percipit, controverſia oriatur; duo ſunt nobis caſus diſtinguendi, ad quos Doctores non attendunt, cum ſit inter

eos

eos longum grandéque diſcrimen, ſed promiſcuè
utriuſque doctrinis utuntur, confundentes quidem re-
ſolutionem veram. Et primus ſit, quando agitur de re-
formanda, & diminuenda hujuſmodi congrua, & ali-
mentis legitimè conſtitutis: aut agitur de augenda por-
tione, & alimentis jam ſemel deputatis, tanquam
inſufficientibus. Declarabo.

Primo igitur caſu quando lis movetur portionario:
12 vel alimentario ſuper reformanda, & moderanda por-
tione, quæ prætenditur exceſſiva ex alicujus cauſæ
motu, puta, quia fructus rei ſibi aſſignatæ, juxta *d. cap.
7. ſeſſ. 7* ibi, ſuper certa re, *&c.* & Lambert. *ſup. art. 24.*
creverunt, & ſunt aucti, vel quia alimentarius aliunde
bona noviter quæſivit, vel ob alias juris cauſas (quòd
utroque caſu, & cauſa poſſe fieri alimentorum modera-
tionem, diximus *ſup. c. 1.* latè *infra 4. p. c. 7. verſ. ex quo
fonte fluit, quòd licet pater. n.* 88. ubi plures Doctores
ad id citavimus) an à ſententia lata in hujuſmodi ju-
dicio appellationi non deferens vim faciet. in quo ar-
ticulo affirmativè reſoluto; ſcilicet; vim fieri, enimverò
13 hujuſmodi appellatio hac in cauſa reputari debet legi-
tima, ſive contra alimentarium, ſive contra ipſum, qui
reformationem poſtulat, ſententia lata ſit, ſecundùm
quod intelligendus Cevallos *in contra commun. in epi-
ſtola ad Regem n. 9* 22. in propoſitum allegat Seſe *de in-
hibit. juſt. Arag. c. 6* §. 2. *n.* 8. & allegat Flores de Mena
d. q. 14. n. 5. qui quidem id non dicit, ſed ſolùm loqui-
tur in alio caſu, ſecundo puta; quando agitur de au-
genda portione, non de diminuenda, ut mox videbi-
mus, inter quæ magnam diſſimilitudinem reperies.

Hanc tamen doctrinam veram eſſe, conſtat, nam ſi
14 contra alimentarium feratur ſententia continens por-
tionis moderationem, ei ab ea juſtiſſimè permittitur
appellatio ſuſpenſiva, cùm in cauſa alimentorum con-
tra ipſum lata eſt ſententia, nam privilegium (à jure,
juſtiſſimis & efficacibus rationibus inductum) non tar-
dandæ executionis ſententiæ ſemper congrua, & ali-
mentis, procedit, quando in ipſa ſententia præſtari ju-
betur, & aſſignatur, itaut in ejus ſit favorem duntaxat
introductum, quia tunc viget ratio, propter quam pro-
hibita eſt appellatio, ne ſcilicet fame pereat, *&c.* ut eſt
videre ex his quæ longa ſerie firmavimus hoc in cap.
præſenti, & præcedenti ac propterea quando contra
illum, congruam, & alimenta petentem, lata eſt: poteſt
15 licitè ab ea appellare quoad utrumque effectum, aliàs
quod eſt in ejus favorem inductum, retorqueretur in
odium, contra text. *in l. quod favore C. de legib* & cùm
ceſſet ratio, ceſſare debet etiam diſpoſitio, ut in propo-
ſito dicit Bald. novel. *in tract. de dolo ſpeciali 7. in fin.*
Angel. *in l. fin. de appell. recip.* Surdus *de aliment. tit. 8.
privileg. 60. n. 250. cum ſeqq.* & diximus *ſuprà c. 1.* quod
eſt generale verum in omnibus caſibus, quibus in favo-
16 rem alicujus inducta eſt appellationis prohibitio, ut
intelligatur, quando pro eo lata eſt ſententia, non ta-
men quando contra, ut docuit idem Angel. *in l. quiſquis
Cod quorum appell. non recip.* dicens, quòd etſi non ap-
pelletur è ſententia lata in judicio, *l. fin. C. de edicto
D. Adr.* tamen fallit, quando judex pronuntiat contra
17 actorem, puta, non eſſe mittendum. ut tunc permittatur
appellatio ei. Et inquit Iacobin. *ibi n.* 10. hoc eſſe ſtu-
pendum & elegans dictum, & ſe quoque obtinuiſſe in
practica. Idem voluit Zuchar. *ibi n.* 443. Tiraquel. *in
tractatu la mort ſaiſit p. 6. declaratione 6 n.* 3. Duenas *in
regul. 44. in prima fallen.* Cæſar Contard. *in repetitione l.
uni. C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell. in 1. limit. & in lim. 17.
num. 4* Menoch. *in tract. de adipiſ. poſſ. rem. 4. n.* 876. quo
caſu ſi appellatio eſſet prohibita, foret contra privile-
gium alimentorum, fuiſſétque exequi ſententiam ad
favorem negantis illa, hujuſmodi privilegio carentis,
de quo exactè *infrà cap. 4. à principio*, ubi quampluria
doctrinas reperies in comprobationem.

Si autem in hujuſmodi judicio reformationis por-
tionis, & alimentorum conſtitutorum jam in favorem 18
congruatii, & alimentarii fertur ſententia, qua locum
non eſſe reductioni & diminutioni declaratur, eſt pa-
riter adverſario permittenda appellatio ab ea quoad
utrumque effectum, nec iſta appellatio obeſt, nec obeſſe
poteſt congruatio, nam cùm jam ante litem motam, &
ab antiquo ſibi eſſent conſtituta alimenta, in quorum
perceptionis poſſeſſione eſt annuatim vel datim, ea-
demmet lite & appellatione pendentibus potiri licet;
nec eſt interim ejus commodo, & fructibus privandus,
text. *in l. 1. ff. nihil novari appell. pen.* ibi, integer enim
ſtatus eſſe videtur provocatione interpoſita (*c. 1. ut lite
pendente, l. ſciendum § penult. ff. qui ſatiſdare cogan.* gloſ.
in l. Impreratores, § fin. verb. adverſario, ff de appell. Card.
in clo. 2. 2. oppoſitione, ut lite pendon. Rom *conſil. 57. viſo
puncto, in fi.* Decius *in conſ. 97. in caſu, & conſ. 103. in cau-
ſa in princ. lib. 1.* Lancel, *de attent. 2. p. c. 4. de attent. lite
penden. n. 15.* quia continuans ſuam poſſeſſionem lite, 19
& appellatione pendente, non dicitur attentare, Rota
deciſ. 10. alias. 89. nota, quod ubi, de appell. in antiq. nec
tunc ea quis eſt privandus Rota *deciſ. 24. aliàs 615. no-
ta quod licet, de dolo in antiq.* Pariſius *conſil. 48. n. 3. lib. 1.
& conſ. 106. n. 4. & 5. vol. 4. & conſ. 39. n. 2. & conſil. 105.
n. 33. vol. 1.* Mandoſ. *ſuper regu'. de ſubrog. quaſt 8 n. 4. &
in tract. de inhibit. q.* 23. in cujus doctrinæ comproba-
tionem multa ſpecialia exempla adducit Lancelot. *de
attent. 2. p. c. 12. limit.* 16 quapropter cùm congruatius
continuans ſuam poſſeſſionem fruatur ſuis antea deſi-
gnatis alimentis, ceſſat ratio periculi, & famulis: qui-
bus evidenter apparet à ſententia lata in judicio refor-
mationis, & moderationis alimentorum, & congruæ
jam conſtitutæ contra quemlibet litigantium prolata,
appellationi interpoſitæ, niſi judex deferat violentiam
manifeſtam committet.

Et quando penſionatius eſt in quaſi poſſeſſione, ſi 20
ſuper reformatione, aut nullitate, & extinctione ipſius,
etiamſi contra illum lata ſit ſententia prima, non im-
peditur poſſeſſione illa uti poſſe, & penſionem exige-
re, adeò ut tunc reſcribitur cum clauſula (ſine retarda-
tione ſolutionis penſionis) quia expectantur tres ſen-
tentiæ conformes ad hoc, ut ille non poſſit penſionem
exigere, latè poſt alios Mareſcot. *variar. reſol. lib. 1. c. 21.
num. 6.* Staphileus *de liter. juſt. § imprim. 1 num.* 84 Gui-
gas *de penſion. quaſt. 35. num* 9. Covart. *variar. reſolut.
lib. 2. cap. 1. num. 9. in fin.* Caſſiador. *deciſ. 10. num 8.
de ſcript.* Ægnid. *deciſ. 41. & deciſ. 225.* Caſſiador. *deciſ.
8. n. 5. de reſcript.* Putens *deciſ. 426. num. 2 lib. 2.* Optimè
Rota *deciſ. 43. p. 1. diverſor.* & fuiſſe reſolutum per Ro-
tam in una Navarien. decimarum 11 Decembris 1573.
coram Blancheto, & in una Brixienſ. penſionis 15.
Martii 1599. coram Penia teſtatur Mareſcot. *cap. 22.
n. 7.* plurimos Doctores citat, & bene proſequitur
Marquesſa. *de commiſſio. 4 part. c. 14. cl. 2. à n. 51. &
ſupr. à n.* 42.

Pariformiter, & idem etiam ex eiſdem rationibus 21
erit determinandum in ſententia lata ſuper reforma-
tione alicujus penſionis jam ex antiquo conſtitutæ ſu-
per beneficio, ſive fuerit reſervata pro alimentis, ſive
quia reſignavit quis beneficium, ſecundum quæ dicit
Guigas *de pen. quaſt. 95. num. 2. & 3* & ſic quando ad re-
formationem actum eſt, ex eo, quòd fructus ad minorem
quantitatem ſunt redacti, vel ob alias juris cauſas, con-
tra quemlibet lata ſententia, ab ea erit concedenda ap-
pellationis delatio, ut in terminis tradit Guigas *d. q.
95. ſub n. 6.* maximè, quia tunc agitur via ordinaria.
Cevallos *in contra commun. in epiſt. n. 922.* ubi ad id al-
legat Seſe *de inhibit juſt. Aragon. c. 6. § 1. n.* 8. dicentem
hunc eſſe caſum violentiæ, ut ipſe advertit, quod tamen
intelligo, quando principaliter eſt actum ad penſionis
reformationem ex dicta ratione, ſeu alia qualibet: non
tamen quia rectoris portio & congrua eſt inſufficiens,
ut ſtatim declarabo.

22 Ex his conſtat non eſſe audiendum Cevallos ubi
proxime citato loco, tanquam ſibi contrarium, qui qui-
dem *ſub n.*911. dixit, quòd quando agitur lis ſuper re-
formatione alimentorum ab antiquo conſtitutorum,
eſſe licitam appellationem, at verò *in num.* 915. dixit,
quod quando lis vertitur ſuper moderatione congruæ
ab antiquo conſtitutæ ut Epiſcopus appellationi defer-
re non teneatur, quid enim quæſo aliud eſt congrua
rectori conſignata, quàm alimenta! inter ſe non diffe-
runt niſi tanquam genus & ſpecies, imò eiſdem regu-
lis promiſcuè ſubmittuntur, & pariter in his prohi-
betur appellatio propter unammet rationem, quæ utro-
que caſu militat, ut & nos probavimus in toto hoc ca-
pite, & ipſe etiam agnoſcit, & meritò congruam paſſim
vocat alimenta, ſi igitur imò de ratione, & reformatio-
ne alimentorum admiſit appellationem, cur contra-
rium dicit in reformatione congruæ, ab antiquo pari-
ter conſignatæ: maximè quia citat ad hoc ultimum
Flores de Mena *in d.q.*14.*n.*3. qui quidem id non dixit in
reformatione, & diminutione congruæ, ſed ſolùm
quando agitur ad augendam eandem, tanquam inſuffi-
cientem, qui eſt caſus diverſus, ut mox videbimus.
23 In ſecundo autem caſu principali, quando agitur
ad augmentum congruæ ex antiquo conſtitutæ, ut pu-
ta; quando rector ea aliqua juſta cauſa dicit, non eſſe
congruam ſufficientem ad ejus commodam ſuſtenta-
tionem, & hac de cauſa petit penſionem reformari,
cauſativè ſcilicet, & incidenter. quo caſu ſi ordinarius
ſententiam tulerit, qua auget congruam, & per conſe-
quens minuit penſionem in augmento, ab hac ſenten-
tia penſionarius appellans non erit admittendus, nec
ejus appellatio obſtabit, quominus ſententia ipſa in
augmento novo executioni mittatur, ſicut in princi-
pali, nec tunc non deferens ordinarius vim faciet.
Et ad hanc opinionem juſtè moveor: primò, ex ce-
lebris gloſſæ determinatione *in cl. verbo, oneramus, de
jure patr.* docente, quòd ſi ſit contentio ſuper congrua
portione ab antiquo aſſignata, quæ à Rectore allega-
tur minùs ſufficiens, nec ea ea poſſit ſuſtentari compe-
tenter, & Epiſcopus juſtam judicans petitionem au-
gendu congruam, majorem aſſignet, & ab hujuſmodi
aſſignationis augmento contigerit appellari, Epiſcopus
minimè tenetur deferre appellationi, quoad effectum
ſuſpenſivum, quia eſt ſibi onerata conſcientia, & ex
aliis rationibus per eam, quarum ſuprà meminimus,
quam quidem gloſſam noſtrum caſum determinare
videtur.
24 Secundò & pro hac parte, fortiſſimum, & indiſſolu-
bile facit fundamentum, nam privilegium tollendæ ap-
pellationis in cauſa alimentorum non ſolùm procedit
quando ea integro ipſá alimenta petuntur: verùm
etiam, quando aliqua eorum pers dumtaxat, puta; ha-
bitatio, veſtitus, vel quando cùm ſibi neceſſaria ſint
centum, præſtentur ſexaginta, & agat pro aliis qua-
draginta, quæ ſibi deficiunt, ita ut ab hoc augmento
pariter ſit prohibita appellatio, ac in toto; juxta text.
diſpoſitionem Vlpiani, *in l. cùm ii, in prin. ff. de tranſat.*
& probant in expreſſo Paul. Caſtr. *ibi n.* 5. Corduba à
Lara *de alim. in §. ſi vel parens, n.* 30. Surd. *eodem tract.
tit.* 8. *privil.* 60. *n.*... & nos adnotavimus *ſup cap. precedenti
in prin in* 2. *declaratione n.* 7. ergo pariformiter dicen-
dum eſt in noſtro caſu, in quo ſi non appellatur à con-
ſignatione totius congruæ, ut ſuperius probavimus,
ita nec ab ejus parte augmentata, quia idem augmen-
tum eſt de parte quoad partem, quod de toto quoad
totum, *l. quæ de tota, ff. de rei venditione.*
25 Tertiò corroboratur mea opinio, nam augmentum
regulatur ſecundùm naturam ſui principalis, & idem
eſt de una ad aliud argumentum, *l. ſi ex toto, & l. quòd
in verum, §. ſi quid poſt, ff. de lega.* 1 & ideo augmentum
dotis iiſdem privilegiis, & regulis judicatur, quibus
ipſa dos *l. inter ſocerum, §. cum inter, ff. de pactis dotalib. l.*
etiam C. de jure dotium. ubi Bald. *ibi n.* 2. *not.* Aretin. *in l.
ſi in teſtam. ff. de regul.* Iſſ. *in rubrica, ff. ſolut. matrim. col.
fin.* Natta *conſil.* 253. *n.* 4. latè Rolan. *in tract. de lucro
dotis quæſt.* 100. ſed hæc conſignatio alimentorum &
congruæ illam habet naturam, & privilegium; ut ap-
pellatio careat ſuſpenſivo: ergo & in augmento eorum
idem debemus confiteri privilegium.
Quartò corroboratur hæc pars ex illa celebri do-
ctrina Cyni *in l. ſi quis ex conſenſu, C. de Epiſcopali au-
dien.* docentis; quòd ſi à ſententia lata ea juriſdictio- 16
ne ordinaria, non poteſt appellari: pariter nec poterit
appellari à ſententia lata ex juriſdictione prorogata,
ut tenent gl. & DD. *in c. penult. de off. delegat.* & quòd à
ſententia judicis prorogati appellari non poſſit; quan-
do aliàs ab ejus ſententia appellari non poteſt, tenet in
ſpecie B. *in l. Epiſcopali, C. de Epiſcopali audientia.* Ang.
in l. 1. 1. *col. ff. de judiciis,* poſt Cynum *in d. l. ex conſen-
ſu*, idem firmans ſequitur Iſſ. *in l. ſi quis adverſus C.
de precibus Imperat. offerend.* ubi ſubdit, eſſe diligenter
notandum; quando ſi propter dignitatem perſonæ 17
non poteſt ab ejus ſententia appellari, ut procedat
etiamſi ea prorogatione, vel ea commiſſione partium
ipſa ſententia feratur, per text. *in d. l. Epiſcopali,* & ibi
allegat Angel. *ubi ſup.* & ita ſequitur conſulendo De-
cius *in conſ.* 3. *& in conſ.* 25. & ita fuiſſe judicatum in
conſilio Neapolitano, teſtatur Thom. Grammaticus *in
deciſ.* 9. *per tot.* & ad id moventur Doctores ea doctrina
ſuperiori fundamento adducta, ut idem ſit judicium de
augmentato, quod de ipſo augmento, & quia iſta juriſ-
dictio prorogata, & augmentata non eſt diverſa à pri- 18
ma, ſed eadem extenſa, ut in precario dicitur, ex text.
in l. ſed & ſi manente, ff. de precario, & in juriſdictione
prorogata probat *l. meminiſſe, ff. de off. proconſ. & leg.* er-
go & in augmento portionis appellatio prohibita in-
telligitur, ſicut & in augmentata congrua.
Nec huic inconveniens eſt illa qualitas reformatio-
nis penſionis, quæ ſimùl concurrit in ſententia cum 19
ipſius congruæ, & alimentorum augmento, quaſi illa
permittat appellationem, ut ſuprà diximus, quoniam
hæc mixtura accidit in conſequentiam, & incidenter,
puta; nam cum demus augmentum neceſſarium, conſe-
quenter inducitur diminutio in eadem penſione etiamſi
nihil in ſententia de penſione tractetur; quamvis enim
ſententia ſit ſtricti juris, ea vi tamen attractiva, conti- 30
nens unum, indiſtinctè trahitur ad aliud, ſine quo illud
unum, ſuper quo lata eſt, non poteſt ſortiri effectum,
ut dicit Angel. *conſil.* 257. *ſub n.* 6. quem ſequitur Rota
deciſ. 150. *n.* 51. 1. *part. diverſor.* ubi *n.* 2. dicit, non ſolùm
procedere in ſententia, verùm & in libello, ea his
quos allegat, maximè, clericus ſiquidem, qui de au-
genda portione incongrua inſufficienteque, nec cor-
reſpondente vitæ humanæ neceſſitati, agit, accipiet ſup-
plementum aliunde, etiamſi non ſit de penſione dedu-
ctum, & ſic cauſativè & acceſſorium ei præjudicium
generatur, cùm principaliter tractetur de congruæ aug-
mento, & ſemper attendimus quod principaliter agi-
mus, *l. de unoquoque, ff. de re jud.* & cùm congruæ aug- 31
mentum ſit cauſa diminutionis penſionis; ipſius ſolam
naturam, & qualitatem attendimus; quia jus potentiùs
operatur in cauſa, quam in cauſato, *cle.* 1. *de reliquiis &* 32
vener. Sanct. Paul Caſtr. *conſil.* 129. *vol.* 1. & plus influit
cauſa in ſe ipſa, quàm in cauſato, & attenditur potiùs
quàm exercitium actus. Felin. *in c. audites n.* 20. *de præ-
ſcription.* deciſio Genuenſ. 128. *n.* 2. & eſt text. *in l. navis
onuſtæ in* 1. *reſponſo, ff. ad l. Rhodiam de jactu.* nam quan- 33
do aliquid eſt propter aliud, potentius eſt in conſidera-
tione illud, propter quod eſt, *l. & ſi non ſunt clavis* 21. §.
perveniamus, ff. de auro & argento lega. l. tempus 29. *ff. de
re jud.* & ſic ſuccedit à nobis ſatis comprobata doctri-
na *ſup.* 2. *p. c.* 7. quòd quando in ſententia concurrunt
duæ qualitates contrariæ, una permiſſiva appellationis,
alia prohibitiva, & una eſt alteri acceſſoria, hæc ſuæ
prin

principalis ſequitur naturam, in cujus comprobatio-
nem elegantes doctrinas adduximus à *num.* 101. *cum
ſeqq. in d. c.* 7.

Et etiam ex alia doctrina, quam pariter ibidem de-
ſcripſimus à *n.* 45. *& ſeqq.* quod quando dictæ quali-
34 tates contrariæ, æquè principales concurrunt circa
unum, & idem inſeparabile, & indiviſibile, qualitas
prohibitionis præponderet, & quando illhæc duæ
qualitates forent æquè principales (quod negamus) cùm
concurrant circa rem inſeparabilem & indiviſibilem,
ſiquidem ex augmento congruè reſultat tacitè diminu-
35 tio & reformatio penſionis, & non poſſumus dare exe-
cutionem in augmento, quod non demus etiam execu-
tionem in diminutione penſionis, nec poſſumus dare
appellationem ſuſpenſivam à reformatione, quæ non
operetur in congrua contra ſuam naturam, quia gene-
ratio unius eſt migratio alterius, & ſiceùm unaquæque
qualitas non poſſit operari in ſua natura abſque præju-
dicio alterius, negativa ſola prævalet, ut *in d.* 7. latè
probavimus. ad cujus fundamenta te remitto, *in* 2 *p.
ſupra à. n.* 45. *cum multis ſeqq.* ubi articulus iſte ſatis
per diſputationem luceſcit.

36 Quæ ſententia ita tenenda eſt in hac quæſtione, licèt
Flores de Mena *in pract. quaeſt. q.* 14. eam tetigerit, &
contrariæ videatur adhærere *num.* 5. nullo ad id addu-
cto fundamento, ſed tantùm allegat Rebuffum & Gui-
gant. *de penſ. de quaeſt.* 95. *circa fin.* qui tamen in noſtra
quæſtione nihil loquitur, ſed tractat tantùm, quando
agitur de reformatione penſionis ex aliqua cauſa, quo
caſu fateor appellationi locum eſſe, ut ſuperiùs dictum
eſt: non tamen loquitur, quando agitur propter au-
gendam congruam, tanquam inſufficientem ad refor-
mationem penſionis, quæ eſt noſtra quæſtio. Sed ad-
huc non requieſcens ipſe Flores prædictæ opinioni, di-
cit *num.* 12. quòd ſi congrua ab antiquo rectori aſſigna-
ta per tractum temporis ita facta eſſet exigua, ut ipſe
magnam inopiam pateretur per viam proviſionis ſibi
deberet decerni congrua ſufficiens, imò & ſi aſſignata
per ſententiam non eſſet exceſſiva, poſſet judex appella-
tioni non deferre quoad effectum ſuſpenſivum. Illum
etiam ſequitur nihil addito Cevall. *in contra comm. in
epiſt. ad verem num.* 923. ſed adhuc ille vir agnoſcens
ſimilem reſolutionis imperfectionem, illam terminan-
dam judicis arbitrio relinquit. At mehercle ſi noſtra
fundamenta conſideraret, quæ aperti juris regulas de-
monſtrant: non ita inconſtanter reſponderet, ſed con-
niventibus oculis noſtræ huic acquieviſſet; maximè
cum fundamentis, quæ adverſus ſuam urgebant, ab eo
37 ibi adductis minimè ſatisfacit, nam illa doctrina, qua
ille omnibus ſatisfacit; nempe, in hoc caſu agi ad re-
formationem penſionis jure actionis, non officio judi-
cis; minùs vera eſt, quando agitur ad reformationem
hac de cauſa ſcilicet; quia tractatur de augenda con-
grua exigua; etenim pariter Prætor in ſupplemento
alimentorum interponit officium ſuum. & ſic in parte
ſicut & in toto, ut probat text. *in l. cum ii, in princ.* ibi
ejuſdem prætoris notio erit, *&c.*). *ff. de tranſact.* & pro-
bant DD. qui affirmant in parte alimentorum petitæ
appellationi non eſſe deferendum, quorum nos paulo
antea mentionem fecimus; quod procedere minimè
potuiſſet ſi non officio judicis, ſed jure actionis petere-
tur. ex his, quæ dixi *cap. præcedenti* ad ultimam declara-
38 tionem *n.* 13. maximè cum caſu hoc nullo modo poteſt
conſiderari cauſa, unde provenire poſſit Rectorius ac-
tionis, nec ex Bulla reformationis penſionis ex illa clau-
ſula (dummodo centum remaneant pro Rectore, *&c.*)
hoc inducitur, cùm illa potiùs in favorem Rectoris, &
ad majorem confirmationem, & corroborrationem ſui
juris ſit inducta, non autem innovando officium judi-
cis a jure conceſſum, quod erat Rectoris, ex his, quæ
latè circa innovationem officii judicis diximus *ſuprà
cap. præcedenti*, nec Rectoris juri quidquam clauſula

detrahit, cùm imò ſit in ejus favorem appoſita, fa-
ciunt expreſsè *dictu cap. præced. à num.* 35. ubi quòd
ex hac ratione officium judicis, non amittit ſuum pri-
vilegium.

Et adverto, quòd ea, quæ hucuſque diximus, nem- 39
pe; appellationem ſuſpenſivo carere, nec vim fieri, ſi
interponantur ab augmento congruæ, etiamſi ex eo re-
ſultet reformatio penſionis: multo fortiùs procedit,
& habet locum in augmento petito in alimentis, quan-
do inſufficientia allegantur ex aliqua juſta cauſa; purà
quia decreverunt fructus, vel aucta eſt familia, quia
tunc poſſe peti alimentorum augmentum, etiamſi filius
priùs factam taxationem approbaſſet, & conſenſiſſet.
quia ſemper in hac materia intelligitur rebus ſic ſtanti- 40
bus, ut elegantiſſime potes videre per Rotam *dec.* 431.
in noviſſimis recollectis per Farinacium (ubi alias ra-
tiones adducit ad prætendum augmentum hoc) de quo
latè Marqueſſ. *de commiſſ.* 1. *p. c.* 18. *à num.* 88. Palacius
Rubeus *in rubr. de dona. inter. not.* 3. §. 23. *num.* 7. *fol.* 354.
Surdus *de aliment. tit.* 5. *quaeſt.* 7. *num.* 59. Albert. Brunus
in tract. de augm. concl. 12. *num.* 5. Gratian. *diſcept. forenſ.
tom.* 2. *cap.* 137. *n.* 5. latiùs dixi *infrà* 4 *p. c.* 7. *verſ. ex quo
fonte fluit*, quòd licèt Pater *à num.* 88. *&c.* ex his quæ
diximus in ſecundo uſque ad quartum fundamentum,
quia tunc hæc qualitas negativa appellationis adeſt
ſola in ſententia aſſignante augmentum abſque alia,
quæ permittat, & dictet oppoſitum, & ſic nihil mi-
tum, ut ſua qualitas liberè operetur appellationem im-
pediendo. Et unum te admoneo, ut congruè aſſigna- 41
tio locum non habet in ſimplicibus beneficiis, quia
cùm clericus tunc non ſit adſtrictus ad onus curæ, ceſ-
ſat cauſa, & fundamentum præſtationis, & ſolutionis
congruè quod eſt neceſſitas, & onus curæ, ut tenet Re-
buff. *in tract. de congrua portione. n.* 68. & tenet Rota *de-
ciſ.* 83. *n.* 21. *p.* 1. *diverſorum*, ubi aliam allegat, & teſta-
tur ita pluries decidiſſe Rotam; & faciunt quæ Surd.
de alim. tit. 1. *q.* 6. *per tot.*

Accedendo jam ad tertiam capituli partem ſcilicet,
an ab aſſignatione congruæ ab ordinario facta coad-
jutori dato Rectori impedito, vel imperitò, & illiterato, 42
appellationi non deferens, violentiam facere dicatur
ordinarius. In quo illud ſupponamus, quòd Rectori,
beneficii, qui ſenio, morbo perpetuo, & incurabili fa-
ctus eſt inutilis, & impeditus miniſtrare, ſuumque of-
ficium exercere, adhibetur coadjutor temporalis, non
perpetuus, nec cum futura ſucceſſione, qui pro eo mi-
niſtet. & officium exerceat; non tamen hic clericus ſuo
eſt privandus beneficio, ſed ſolùm ei dictus coadjutor
dandus eſt. dando ei ſtipendium, & congruam portio-
nem pro victu de fructibus beneficii. Ita probat text. *in
c. de Rectoribus c. ex parte, c. fin. de clerico ægrotante c.* 1.
eod. tit. in 6. *c. per ſti* 7. *q.* 1. *c.* 1. *de ſupplen. negl. prælato,
in* 6 & diſponit Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 7. 43
Bonifa. *in c. ſupien. de pœnis num.* 46 Stapliſleus *de litte-
ris gratia tit. de modis proviſionis n.* 21. Rebuff. *in prax.
tit. de proba. benef. impet. n.* 59. Corralius *de bon.* 1. *part.
cap.* 7. *num.* 5. *&* 3. *p. cap.* 6. *num.* 7. *&* 8. Lancelot. *inſtit.
canon. lib.* 1. *tit. c. de coadjutore* §. 1. *& ult.* Navarr. *in c.* 1. *de
cler. agrotan.* Petrus Gregor. *ſyntagm. juris tit de benefi-
ciis c.* 7. *num.* 13. & Suarez *tom.* 5. *de cenſ. diſput.* 51. *ſeſſ.* 1.
ad fin. Gonzal. *ad Regul. de menſ. gloſſ.* 5. §. 9. *n.* 31. Gamb.
de offic. legati lib. 5. *tit. de coadjuto. n.* 11. Eſcobar *de ratio
c.* 28. *à n.* 26. quia reſpondent, præcipuè Navarr. Lance- 44
lot. & Suarez ad text. *in cap. ina nos de clerico ægrotan.*
in illis verbis *ibi*, ab adminiſtratione, & officio debent
removeri,) ut intelligatur amotio quoad exercitium
dumtaxat, quod & etiam poſſe facere Epiſcopum etiam
in Parochia exemptis propter identitatem rationis; fir-
mant Zerola *in praxi Epiſcopali p.* 1. *verb. Parochia* §. 7.
Hier. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. ubi proximè n.* 25. P. Va- 45
leria Regin. *in praxi fori pœnitentialis lib.* 30. *tractat.* 3.
num. 172. Barboſ. *in remiſſ. ad Tri. ſeſſ.* 21. *cap.* 6. *n.* 1 qui
cum

cum Gonzal. firmat, hunc Parochum etiam dato ei
coadjutore non excuſari à reſidentia beneficij, addu-
cunt declarationem Cardinalium & ab hujuſmodi
congruè deputatione appellationi quoad ſuſpenſivum
effectum minimè eſſe deferendum, probat ex juribus
& rationibus, quæ ad prin. hujus capitis adduximus
in diſcurſu.

Et probatur etiam ex eo, quòd hodie in ſacro Con-
cil. Trid. *ſeſſ.21. de reformat. c.6.* in hæc diſponit: Quia
47 illiterati, & impediti Parochialium Eccleſiarum Re-
ctores ſacris minùs apti ſunt officiis, & alii, propter
eorum vitæ turpitudinem, potius deſtruunt, quam ædi-
ficant: Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ ſedis de-
legati, eiſdem illiteratis & imperitis (ſi aliàs honeſ-
tæ vitæ ſint) coadjutores, ut vicarios pro tempore de-
putare, partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu
aſſignare, vel aliter providere poſſint, quacumque ap-
pellatione & exemptione remota, *&c.*) & ex hoc de-
48 creto Rota in una Derucenſi Archipresbyteratus 16.
Novembris 1594. coram Penna reſolvit: deputatio-
49 nem coadjutoris, ab ordinario vigore iſtius decreti,
non eſſe attentatam; etiamſi ſit executa poſt appella-
tionem interpoſitam à ſententia ejus, qui judicialiter
50 proceſſit, *&c.* quam refert Nicolaus Garcia *de benef. 4.
part. c. 5. n. 8.* qui *n. 10.* ex declaratione Sanctæ Congre-
gationis advertit, hoc decreto tolli dumtaxat appella-
tionem quoad effectum ſuſpenſivum, non tamen quo-
ad devolutivum; & quia cauſa Imperiti vel impediti
aſſimilatur, quia ſunt caſus à jure æquiparati, cùm ex
utroque impedimentum oriatur exercitio officij, *l. niſi
cum pedem. de renunciat. cap. illiteratos 36. d. cap. 1. 38.
d. c. cum ex eo, de electione in 6. c. quia frater. 7. quaſt 1.* &
quales dicantur illiterati, vide latè Menoch. *de arbitr.
jud. caſu 415. à n. 51. & ſup. fol. 584* & de materia coad-
jutoris temporalis vide ſupradictos omnes DD.

De quarta autem parte capituli tractaturus, hoc eſt,
de congrua œconomo, & Vicario Eccleſiæ vacanti de-
51 putato deſignata: an ab ea appellationi interpoſitæ
ordinarius vim faciat, non deferens, pariformiter, quod
& in ſuperiori caſu terminandum eſſe, moveor, ultra
ſupradicta, ex diſpoſitione text. in celebris *in c. cum vos,
de officio ordinarii*, ibi, Fraternitati veſtræ mandamus,
quatenus, ſi quando in vacantibus Eccleſiis, in qui-
bus Eccleſiaſtica perſona præſentationem non habet,
vel quia perſonæ minùs idoneæ præſentantur, vel alia
de cauſa de jure perſonas non poteritis in eis inſtitue-
re: appellatione remota ponatis œconomos, qui de-
beant fructus percipere, & eos aut in Eccleſiarum utili-
tatem expendere, aut futuris perſonis fideliter reſervare,
etc.) & idem quando inter Patronos & Epiſcopum radix
diſſenſionis emergit, ex eodem text. & *l. 11. tit. 15. p. 1.*
52 & an hoc ultimo caſu durante lite currat tempus, pa-
tronis datum ad præſentandum, Epiſcopuſque debeat
hunc œconomum apponere, vel potiùs totum provi-
dere conſule Lapum *allegatione 78. quæſt. 5. num. 15.* Ro-
chum de Curte *de jur. pat. verb. honorificum, n. 54.* Zero-
lam *in praxi Epiſcop. 1. part. jus patr. ad 5.* & charum
mihi Perez de Lara *in tract. de anniver. & cappella lib. 2.
cap. 9. à n. 37.* ubi eleganter contra alios reſolvit œco-
nomum conſtituendum multa elegantia praxim in me-
dium proferens.

53 Ex quo text. infertur ad Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de refor-
mat. cap. 18.* dum diſponit, quòd Epiſcopus debeat ſta-
tim habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit,
idoneum in ea Vicarium cum congrua, ejus arbitrio
fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui one-
ra ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore provi-
deatur. Et idem ſtatuit Pius V. per motum proprium
in conferendis tranſcriptis verbis Concilii, & ita etiam
cenſuit Sancta Congregatio Concilii per quandam de-
clarationem factam ad inſtantiam Capituli Toletani
anno 1577. quam ad literam refert Nicol. Garcia *de
benefic. 8. part. cap. 2. num. 8.* quæ ita ait, in verſiculo
tertio: Et in ſpecie ſtatim habita notitia vacationis
Eccleſiæ, & anteaquam ullum fiat examen conſtituat 54
idoneum in ea Vicarium cum congrua fructuum por-
tionis aſſignatione, reſervatis reliquis fructibus iis
quibus verè debebuntur, hic autem Vicarius ſic poſi-
tus ejuſdem Parochialis onera ſuſtinebit, donec de re-
ctore provideatur, *&c.*) qui quidem Vicarius, & œco- 55
nomus non poteſt conſtitui is, qui in concurſu, uti di-
gnior magis ab Epiſcopo eſt electus ad beneficium, nec
ejus adminiſtrationi ſe inſerere poteſt ante factam col-
lationem, uni ab ordinario, vel à Pontifice in reſerva-
tis, nanciſcaturque ejus virtute, & capiat poſſeſſionem
beneficii, ex text. *in cap. avaritia de electio. in 6.* quod
procedit in quibuſlibet Beneficiis, ut videre eſt ex his,
quæ latè per Garc. *ubi proximè à. n. 21. & in p. 11. c. ult.
dub. ult. num. 116.*

Et non ſolùm ab aſſignatione congruæ appellari non 56
licebit ex ſupradictis hucuſque, quia foret appellare ab
alimentis, verùm nec etiam ab ipſa Vicarii, ſeu œcono-
mi conſtitutione, *ex d. cap. cum vos, de off. ordina.* quia
in ea viget periculum animarum, & ratio propter quam
à proviſione principali Parochialis appellatio non ſu-
ſpendit, ut indicant verba ejuſdem Concilii & motus
proprius *ibi*, debet ſtatim habita notitia, *&c.*) quæ ce-
leritatem indicant, & ſupponunt periculum, cui vult
per contrarium obviare. Et quoniam concilium in il-
lis verbis: debet ſtatim, *&c.* diſponit neceſſitativè Epiſ-
copo, & appellatio in hoc caſu foret à juris clari diſ-
poſitione, & ab eo, quod fit ſecundùm Canonicas ſan-
ctiones, cui nullatenus eſt deferendum, dicemus infrà
ſuo loco Deo dante *cap. 6.* Et hanc deputationem non
ſolùm ei facere licebit, habita notitia vacationis, & ante
proviſionem; verùm etiam poſt eam factam, & penden-
te appellatione ab illa, ut apparet ex d. Conc. decreto
ant. fin. in illis verbis loquendo de appellatione ab ea
dicit: Alioquin Vicarius, quem Eccleſiæ vacanti antea
Epiſcopus arbitrio ſuo ad tempus deputavit, vel forſan
poſtea deputabit, ab ejus Eccleſiæ cuſtodia, & adminiſ-
tratione non amoveatur, donec aut eidem, aut alteri pro-
batus, & electus fuerit, *ut ſuprà*, ſit proviſum, *&c.*)
vide *n. 61. & 62.* & ſic hoc eſt innovatum, permiſſum à
lege, quod non revocatur, ut alibi dixi.

Quantitas autem congruæ conſtituendæ Vicario 57
perpetuo vel temporali, qualis ſit, Epiſcoporum arbi-
trio relictum eſt, ut apparet ex decretis Concil. Trid.
ſup. in prin. hujus capitis adductis, & quæ etiam in diſ-
curſu, hodie autem Pontifex maximus Pius V. in Bulla
16. inter motus proprios *fol. 55.* per quam reſtringitur
judicis arbitrium, à quinquaginta uſque ad centum, in
illis verbis *ibi.* Ita ſe contineri, & arbitrari debere, ut
non major centum, nec minor quinquaginta ſcutorum
annuorum ſumma computatis omnibus, etiam incertis
emolumentis, & aliis obventionibus, communiter per-
cipi ſolitis, eis omnino aſſignetur, niſi Vicariis tempo-
rariis ſolitum fuiſſet plus aſſignari ſive in quantitate, &
quota fructuum pecuniaque numerata. *&c.*) & ſecun-
dùm hanc diſpoſitionem eſſe hodie faciendam taxatio-
nem huiuſmodi, advertit Cevall. *in contra comm. quæſt.
in Epiſt. ad Reg. 916.* de qua te latè poſt alios Campan,
diverſ. jur. rub. 7. cap. 6. à n. 116.

Circa ultima autem verba motus proprii *ibi.* niſi in 58
Vicariis temporariis, *&c.*) quod etſi S. Congreg. ſuper
illis verbis Conc. Trid. *c. 18. ibi.* cum congrua ejus arbi-
trio fructuum portionis aſſignatione) ſic cenſuit: duo-
rum aureorum pro ſingulis menſibus viſa fuit congrua
portio; tamen ibi dicit: Iterum Congregatio reſpondit
ad hæc omnia referenda ad congruam portionem. &
ſtipendium arbitrio ordinarii, & ſumendam ex fructi-
bus percipiendis, niſi aliquæ perſonæ ſint jure obligatæ
ad ſupplendum aliunde.) vide latiſſimè per Joan. Hier.
Camp. *ubi proximè* per multos numeros, & DD.

A:

59 Ac ideo rectè reſpondit Navarr. conſ. 5. de off. ordin.
quòd Vicario Parochiali Eccleſiæ vacanti ſimpliciter
dato non omnes fructus, ſed congrua portio arbitrio
ordinarii juſtè determinanda debetur; nec Epiſcopus
à principio poſſet omnes fructus eiſdem aſſignare, niſi
omnes eſſent neceſſarii ad congruam portionem. Nec
prædicta declaratio de duobus aureis tollit, quin ſi pro
loco, & tempore videatur plus neceſſarium ad con-
gruam portionem, quàm duorum aureorum, pro ſin-
gulis menſibus aſſignari poſſit, cùm in hoc non poſſit
dari certa regula, omni loco, & tempore, & ut bene
dicit Nicolaus Garcia de ben. 9. p. c. 2. n. 17. & ſuprà,
ab hujuſmodi autem taxatione facta per Epiſcopum
quando fit vel, non appellationi deferendum, jam di-
60 ximus ſurſum n. 9. in Parochialibus verò Eccleſiis con-
grua videtur eſſe centum ducati juxta diſpoſitionem
Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 13. ubi dicitur
quòd penſio non conſtituatur in beneficio Parochiali,
ſi ejus valor non excedat centum ducatos. Flamin. Pa-
riſ. de reſign. lib. 6. quæſt. 2. num. 21. & ita communiter hi
gratia, penſionis hujuſmodi beneficii apponitur clau-
ſula (dummodo remaneant centum ducati annuatim
liberi pro Rectore, &c.) & vide declarationem Conci-
lii ſuper d. cap. 13. & quemadmodum liberi dicantur:
vide Nicol. Garcia de benef. cap. 5 à n. 372. poſt alios,
quod tamen intellige quando hæc congrua centum
ducatorum aſſignatur ipſimet Rectori dumtaxat, quia
de Vicario dic ut actenus.
61 Illud obiter annotare potes, quòd Vicarius ad nutum
amobilis, non poteſt amoveri ante finitum anni ſervi-
tium, tenent Rebuff. in praxi benef. lib. 2. tit. de diſpenſa-
tione, non reſiden. n. 18. & tom. 3. ad ll. gallica. tit. de ma-
ter. poſſeſſ. in benefic. art. 9. gl. unica in præfatione. Barboſ.
in remiſ. ad Trid. ſeſſ. 7. cap. 7. de reform. n. 6. fol. 10. Florez
de Mena variar reſolu. lib. 1. quæſt. 10. num. 34. Gutierr. de
jur. confirmat. 1. cap. 58. n. 15. Stephan. Gratian. diſceptat.
62 forenſ. cap. 167. num. 22. cum ſeqq. qui per totum exactè
tractat de aliis quibuſcumque officialibus ad nutum
amobilibus ſine cauſa non amovendis, ſed de Vicario
deputato parochiali, donec de rectore provideatur
juxta Concil. Trident. dic ut ſuprà dixi per illud n. 56.
ad finem.
63 Accedit jam ſolvenda difficultas, in quinto loco hu-
jus capituli propoſita, à ſententia lata in cauſa, & judi-
cio decimarum, appellationi interpoſitæ an ſit deferen-
dum. In quo & jus & Doctores concordes invenio, ſi-
quidem text. in cap. tua nobis 16. in ord. de decimis poſt-
quam comparavit, & fecit argumentum à decimis ad
tributa temporalia, dicens etiam decimas eſſe tributa
egentium animarum, quas Deus in ſignum univerſalis
64 dominii, ſibique reddi præcipit, ſuas eſſe decimas in-
quit, in fin. ver. Quoniam igitur pati nolumus, ut Ec-
cleſiarum. & Clericorum jura præſumptione qualibet
minuantur: mandavimus. quatenus omnes, qui ratione
perſonarum, aut etiam prædiorum decimas Eccleſiis,
& Clericis tuæ diœceſis exhibere tenentur, ad eas cum
integritate reddendas appellatione remota compellas,
65 &c.), c. decimæ 7. quæſt. 3. & hanc doctrinam ex his ju-
ribus ſequitur Speculator in tit. de appellat. §. in quibus
verſ. 4. à num. 5. & ibi in additione. Ioan. Andr. & in d.
c. tua nobis Alciatus de judiciis tit. in quibus caſibus, &
ex quibus cauſis appellari poſſit. ſub n. 4. arguentes, quòd
cùm non appellatur in tributis, nec à decimis, l. abſti-
nendum, & l. fin. C. quorum appell. non recip. l. nulli verſic.
ſunt etiam C. eod. tit. c. ei qui §. diffinitivo, & §. quoties 2.
q. 6. Marant. de ord. jud. 6. p. tit. de appell. n. 29; ſequitur
etiam Socinus in regul. 40. fallen. qui eum Bald. quem
refert, eodem uſus eſt argumento. Nicel. tract. de concor.
gloſſ. concord. 6. fall. 51. 52. fol. 195. Rebuff. tract. de ap-
ar 7. gl. 2. n. 14. verſ. quartus. Gregor. Tholoſa. eodem
tract. 2. p. cap. 9. n. 1. gloſſ. in cap. fin. in verbo quoties 2.
quæſt. 6. Federic. de Sen. conſ. 81. n. 5. Rebuff. tract. de de-
cimis quæſt. ult. n. 21. latiſſimè & optimè Marqueſſa. de
commiſſ. 1. p. c. 13 n. 9. 16. 17. & 27. fol. 157. qui n. 17. dicit 66
quòd decimæ habent executionem paratam, quia illis
jus aſſiſtit, & debitum eſt evidens Abb. in cap. cum nobis
num. 9.
Et quia decimæ aſſignantur Clericis pro alimentis,
ideo dilationem non patiuntur, ex dictis in c. præced. 67
& probat text. in c. decimas, in verſ. ſed tardius dare pec-
catum eſt, 16. quæſt. 1. cap. cum homines verſ. mandamus,
ubi gloſſ. in verb fructibus; decimis. Marqueſſa. ubi pro-
ximè num 17. & quia cùm eorum ſolutionis tarditas 68
contineat peccatum, non datur appellatio ſuſpenſiva;
quia quando verſamur circa favorem animarum, aut
cultus divini; appellatio non cauſat attentata. Rota 69
deciſ. 35. de appellat. in novis. Eſcacia de appell. quæſt. 17.
limit. 26. n. 1. Rebuff. tract. de ſentent. proviſional. in præfa-
tione n. 37. & ſub n. 38. in fin. 1. tom. fol. 229. Marqueſſ.
tract. de commiſſ 1. p. c. 6. n. 78. fol. 78. & nos alibi paſſim
diximus.
Comprobatur inſuper, quia ſi invectigalibus, & tri- 70
butis principis ſolvendis appellans non auditur, l. abſti-
nendum, C. quorum appell. non recip. l. fin. eod. tit. gloſſ.
in c. tua nobis, in verbo tributa, de decimis. Speculator in
tit de appell §. in quibus n. 4. & 5. Angel Aret. in l. ſcien-
dum n. 4 ff. de appel. recip. in regul. 14. fall. 3, Nicell. tract.
de concord. gloſſ. concor. 6. f. ll. 17. n. 50. in fin. Maran. in
ſpecul. 6 p. actu 2. tit. de appell. n. 300. fol. 504. Rebuff. tr.
de appell. gloſſ. 2. n. 4 Ruginell. tract. de appellat. §. 2. c. 3.
ſub. n. 95. & ſeqq. & n. 131. Proſper. Farin. in praxi crim.
q. 101. limit. 5. n. 70. & omnes ſtatim citandi, ſed decimæ
ſunt tributa animæ debita Principi cœleſti, cap. decimæ
66. 16. q. 1 gloſſ. d. c. tua nobis, verbo, tributa, ergo in illo
pariter ſuſpenſiva appellatio denegari debet, hoc argu-
mento utuntur ferè omnes citati Doctores, & Eſcacia
de appel. q. 17. limit. ſub. n. 14 melius Marqueſſa de com-
miſſ. 1. p. c. 15. n. 9.
Et ideo cum decimæ ſolutio à jure ſit divino prove- 71
niens, ut probat text. in c. 1. & cap tua cum c. ſeq. de de-
cimis, dicuntur cibus domus Domini, c. revertimini 16.
quæſt. 1. dixi ex aliis Rebuff. 3. tom. commentar. titul. de
liter. oblig. art. 6. gloſſ. n. 27. quòd, judex Eccleſiaſticus
poteſt incipere à præcepto de ſolvendo, & monitorio, 72
ut ſolvantur decimæ debitæ, quando agitur de mate-
ria concernente animam ut in decimis, & idem dicit
Cardin. in c. 1. de cauſa poſſ. & propriet in clem. 1. q. 3. de
judiciis, & quo regulariter hoc judicis Eccleſiaſtici
præceptum, & monitorium reſolvitur in ſimplicem
citationem; an autem ab hujuſmodi monitorio expe-
dito pro ſolutione decimarum liceat appellari vide latè
Mendoſ. in tract. de monitoriis q. 57. per tot. ad quem te
remitto, quod in tantum procedit, ut in commiſſioni-
bus ſuper appellatione à ſententia decimarum non re-
ſcribitur, niſi cum clauſola (ſine retardatione ſolutionis 73
decimarum) latè Marqueſſa. tract. de commiſſ. 1. p. 1. 15.
n. 16. 17. & 35. fol. 158. & ſeqq. ubi latè.
Hæc tamen concluſio limitatur; ut procedat, quan- 74
do is à quo petuntur decimæ, allegaret conſuetudinem,
ſeu præſcriptionem, vel aliam ſimilem juſtam cauſam,
ex his quas rejicit text. in d. c. tua nobis, quia tunc (ut
dictum ſt) appellatio non admittitur: ſecus autem ſi al- 75
legaret exceptionem, habitam à Papa, ſeu legitimam
compoſitionem, quia tunc ſi non audiretur in iſta alle-
gatione, poſſet appellare. Joan. Andr. in d. c. tua nobis n. 7.
& licet Anton de Butr. num. 7 Abb. num. 9. & ita poteſt
procedere, quod ex Anguiſ. conc. 27. refert & ſequi-
tur Ruginell. tract. d. e. appell. §. 2 ſub. n. 156. tenet Eſca-
cia de appell. q. 17. limit. 18. num. 2. & quòd quando ve- 76
rùm eſt, quòd adeſt exemptio à Papa, admittatur ap-
pellatio in cauſa decimarum ſuſpenſiva, tenet poſt Ab.
in c. cùm non ſit de appell. & Henric. Bolc num. 8. & Bu-
tri. num. 9. Marqueſſa. de commiſſ. 1. part. cap. 5. num. 35.
prout etiam in exemptione à tributis, quòd detur
appella-

appellatio ſuſpenſiva, Eſcacia *de appell.quæſt.*17.*limit.* 17. *num.* 5.

77 Limitatur ſecundò dicta concluſio, ut non procedat in ſententia lata inter duas Eccleſias contendentes de iure decimandi, ut declarat Joan. Andr. & Butrius *in d. cap. cum nobis*, uterque *n.*7. Eſcacia *de appell.q.*17.*limit.*8. *num.* 4.

Vltimò limitatur, ut non procedat, quando collector decimarum excedit modum, quia tunc ab exceſſu poſſet appellari, Dec. *in c. novit.* 43. *lim.* 10. *n.* 28 Eſcacia *ubi proximè n.*4. quia nullus eſt caſus de mundo, in quo propter exceſſum non admittatur appellatio ſuſpenſiva: latè diximus *infra* 4.*p.c.*3. *per tot.*

78 Cuius etiam farinæ eſt, quod in ultimo loco huius cap. appoſuimus, quòd ſit dicendum in ſententia lata pro ſolutione ſtipendij, & ſalarij famulorum, an ab ea appellationi à condemnato propoſitæ, violētia fiat, niſi deferatur. In quo non vim eſſe, affirmo, cum huiuſmodi appellatio non ſuſpendat, quia res dilationem non recipit. Probatur Levit. c. 19. Non morabitur (inquit) opus mercenarij tui apud te uſque ad mane.) & Deuter. 24. c. Non negabis mercedem indigentis, & pauperis fratris tui, ſive advenæ, qui tecum moratur in terra, & intra portas tuas eſt, ſed eadem die reddes ei pecuniam laboris ſui ante Solis occaſum, quia pauper eſt, & ex eo ſuſtentat animam ſuam; ne clamet contra te ad Dominum, & reputetur tibi ad peccatum.) Et probatur Tobiæ 4. c. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, ſtatim ei mercedem reſtitues. & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat.)

79 Ac propterea meritò dicunt Doctores; quòd in cauſa ſalariorum proceditur ſummariè, & ſententiæ in ea latæ qua condemnatur quis ad ſolvendum ſalarium famulis; eſſe executionem faciendam, nec appellationi ab illa eſſe à iudice deferendum, ita elegantiſſimè probat Rebuff. *in tractatu de ſententiis proviſion. art.* 3. *gl.* 7. & idem *in tractatu de ſalariis famulorum gloſſ.* 7. ſequitur Axeved. *in l. fin. tit.* 15. *lib.* 4. *recopilat. n.* 38. Flores de Mena *in pract. quæſt. lib.* 1. *q.* 8. §. 2. *n.* 13. & ultra eos idem 80 probat Mandoſ. *in tract. de monitoriis quæſt.* 59. Paz *in praxi* 4. *part. tom.* 1. *cap.* 1. *num.* 56. ſequitur Amador Rodrig. *tract. de executione cap.* 1. *art.* 3. *n.* 24 *& ſeqq.* & ipſe promiſcuè intelligit in ſalariis Advocatorum, Procuratorum, & Solicitatorum, apud quos multa de materia ſalarij reperies, facit Magon deciſ. Flor. *deciſ.* 12. *Dominus, num.* 11.

81 Quod tamen verum eſſe cenſeo non generaliter, ſed quando petens mercedem & ſalarium eſſet pauper, & non haberet, unde ſe alat, non aliter; ita pereleganter Rotæ *deciſ.* 764. 1. *part. diverſorum*, vbi dicit: Domini, cum præſuppoſito, quòd Ioſephus eſſet pauper, non in genere, ſed eo reſpectu ut non haberet, unde ſe aleret; dixerunt cauſam mercedis, de qua agitur, non fuiſſe 82 appellabilem, *&c.*) & iterum *ſub num* 2. Vnde ſi Ioſephus tempore petitæ mercedis erat adeò pauper, ut res non reciperet dilationem, ſequitur, ut à decreto facto ſuper taxatione mercedis, non potuerit appellari, ſicut nec à ſententia lata in cauſa alimentorum debitorum officio iudicis, propter paupertatem, non poteſt appellari quia res dilationem non recipit, *l. fin. ff. de appell. recip.* ita etiam dicendum eſt de ſententia lata in cauſa mercedis pauperis, ut non ſit appellabilis propter eandem rationem, quia res dilationem non patitur, *&c.* quæ vera eſt. Cui & huic noſtræ opinioni videtur ſe 83 inclinare Mena *d. num.* 13 ubi dicit, quòd reſpectu appellationis admittendæ vel non, attendatur perſonarum qualitas, divitiæ, & paupertas, quod verum eſt, tenet etiam Ruginel *tract. de appell. cap.* 3. *n.* 286. tenet etiam Eſcacia *eodem tract. c.* 17. *limi.* 8. *n* 7. *& ſeqq.* tenet Marqueſ. *de commiſ.* 1. *p. c.* 19. *n.* 27. *fol.* 216. optimè Grat. *diſcept. for. c.* 257. *à n.* 44. *cum ſeqq.*

84 Quod indiſtinctè procedit in ſalario famulorum, & mercede operarij, etſi de eorum paupertate non conſtet, quia operarij paupertas, ut qualitas naturalis præſumitur, bene *in tractatu de paupertate & eius privilegio quæſt.* 6. *n.* 1. *tom.* 10. *fol.* 64. Eſcacia *de appell. q.* 17. *limit.* 8. *ſub n.* 9. ubi inquit, quòd præſumitur in his fa- 85 mulis & operariis paupertas, qui ut plurimum ex ſudore vultus vivunt, & neceſſitate coacti ſerviunt, & ideo in cauſa ſalarij famulorum proceditur die feriato ob honorem Dei, ex quo illud ſalarium ſuccedit loco ali- 86 mentorum. Eſcacia *ubi proximè ſub num.* 8. *& lib.* 1. *in cauſa civil. & crim. c.* 5. *n.* 61

Quare ſignatura iuſtitiæ quando agitur de mercede 87 promiſſa, vel de mercede inter eum, qui eſt ſolitus locare operas ſuas, & eum qui eſt ſolitus conducere; non ſolet reſcribere in commiſſione niſi cum clauſula (ſine præiudicio legitimæ executionis) aut (ſine retardatione executionis) præſertim quando ſententia eſt lata in tribunali Rever. Gubernat. urbis. Marqueſ. *de commiſſ.* 1. *part. in commiſſ. appellat. in cauſa mercedis* 519. *num.* 22. *&* 23. *fol.* 216. Eſcacia *de appellat. q.* 17. *limit.* 8. *ſub n.* 9. *&* 10. ubi dicit. quòd ſi agatur de mercede non conventa, nec inter ſolitos locare & conducere, ſignatura ſolet reſcribere cum clauſula (ſi quid exequendum) Marqueſ. *ubi prox. n.* 24.

Et ubi agitur de mercede non conventa, ſed inter 88 ſolitos locare & conducere, & ſignatura ſentiat, iudicem à quo exceſſiſſe in taxatione mercedis, ſolet in aliqua parte dare executionem, & in alia appellationi ſimpliciter deferre, aut aliter ſub arbitrio ſub diverſis temporibus reſcribere. Eſcacia *ubi ſuprà n.* 10. & Marcheſ. *num.* 25.

Si autem pars opponat, operarium eſſe divitem, & 89 de eo conſtiterit, ceſſabit privilegium appellationis; quia imò tunc habebit locum quoad utrumque effectum, etenim ſub hac qualitate neceſſaria paupertatis fundatur appellationis denegatio, quia ceſſante, debet cauſa remanere ſub diſpoſitione iuris communis, ut ex d. Rotæ deciſ. tenet optimè Gratia. Marqueſſa. & aliis *locis ſupra citatis.*

Vnum tamen obiter adverto: quòd in hoc articulo 90 iuſtis iuris terminis abutuntur Doctores, præcipuè Mandoſ & Flores, dum dicunt. in cauſa ſalarij & mercedis procedi ſummariè & executiuè: ſiquidem nulla probatio, quantumcumque liquidiſſima executionem habet Andr. R. *in tract. de executione c.* 1. *art.* 2. *n.* 16 Nec valet conſequentia, cauſa eſt ſummaria, ergo executi- 91 va, quia in cauſa ſummaria proceditur iuris terminis ſervatis, licèt abbreviatis, & admittitur appellatio *cle. & diſpendioſam de iudiciis, clem. ſæpè, de verb. ſignif.* niſi aliqua ſpecialis ratio obſtet. A cauſa contraria autem conſequentia valet, eſt executiva, ergo ſummaria; non enim quòd aliqua cauſa ſit inappellabilis, & ſententia exequatur, dicitur procedi in ea executiuè, quoniam hoc etiam accidit in una ſententia in iudicio ordinario, ut eſt videre in poſſeſſorio (ut infrà ſuo lo- 92 co dicemus) & in cauſis criminalibus, & in cauſis ſuper proviſione beneficiorum Parochialium, quando iudex vult, iuxta text. & gloſſ. *in cle diſpendioſam, de iudiciis*, & aliis infinitis.

Et de materia ſalariorum ultra ſuprà citatos vide 93 multa allata in propoſitum per March. *d. c.* 19. *per tot.* qui *n. fi.* bene advertit pro ſalariis Advocatorum Procuratoris & ſimilium, tractatur & convenitur debitor, ubi cauſa tractata eſt, & eius ſortitur forum, *ex l.* 1. §. *in honorariis, ff de variis, & extraordinariis cognit.* & ita practicatur, Bobadilla *in pol. l.* 2. *c.* 17. *à n.* 130. qui loquitur in iudice Eccleſiaſtico, ut poſſit laicum litigantem 94 compellere ad ſalarium Advocatorum & aliorum. Mandoſ. *in formula commiſſ.* 21. *in verbo validitate iuriſdictionis*, Gratian. *in diſcept. forenſ. c.* 154. *n.* 24. *tom.* 2.

CAPUT

CAPUT III.

Appellanti à ſententia. qua quis condemnatur ad ſolutionem penſionis ſuper ejus beneficio oppoſitæ; an & quando ab denegatam delationem vis fiat.

SUMMARIUM.

Penſio reſervata pro alimentis & pro vita humana ſuſtentatione non recipit appellationem ſuſpenſivam, ubi de exemplis, n. 1.

Penſionis proceſſus ſive fulminetur executivè, ſive ſummariò tantum, appellatione ſuſpenſiva caret, n. 2.

Subſidium charitativum impoſitum per Epiſcopum pro alimentis appellationem non admittit, n. 3.

Salarii & mercedis executio non ſuſpenditur per appellationem, n. 4.

Penſionis ad ſolutionem condemnatus vigore Bullarum Pontificialium ex cauſa puta. reſignationis, non poteſt impedire executionem per appellationem, n. 5.

Litera Apoſtolica ob ejus reverentiam habent executionē paratam, qua non ſuſpenditur per appellationem, n. 6.

Literarum Apoſtolicarum virtute proceditur executivè contra titulatum, tam ob earum reverentiam, quàm ob obligationem Cameralem, qua in eis fieri aſſolet, n. 7.

Commiſſio appellationis ab executione literarum penſionis reſcribitur cum clauſula (ſine prajudicio legitima executionis) & non cum clauſula quam dicit Guigas, num. 8.

Clauſula (ſine retardatione ſolutionis penſionis) tunc apponitur, quando committitur appellatio ſuper nullitate, aut reductione penſionis, & alias, ut in n. 9.

Clauſula (ſine prajudicio litterarum Apoſtolicarum) quando apponatur, n. 10.

Commiſſio appellationis ab executione virtute cameralis obligationis, qua clauſula reſcribatur, n. 11.

Ab executione literarum Apoſtolicarum, inſtrumenti cameralis, aut rei judicata appellans praſupponit antecedens validum, à quo executio dependet, & negat conſequens, nempe executionem, & ſic nihil agit, n. 12.

Clauſula (ſine prajudicio literarum, &c.) & ſimiles praſervant juriſdictionem judicis à quo, nec commiſſio impedit ad ulteriora procedere, n. 13.

Clauſula (ſine prajudicio literarum, &c.) ſtante poteſt judex à quo titularem cogere ad ſolutionem penſionis, 14.

Clauſula praſervativa ſtante commiſſarius non poteſt inhibere judici à quo, n. 15.

Clauſula praſervativa enervat vim & effectum inhibitionis, n. 16.

Inhibitio cenſetur expedita ſubintellecta illa clauſula praſervativa prout in commiſſione, à quo non aliter judex recipit juriſdictionem, n. 17.

Inhibitioni cenſetur ineſſe dicta clauſula conditio, quia judex non habet juriſdictionem niſi peracta executione, qua deficiente evaneſcit inhibitio, n. 18.

Ab inhibitione, cui virtualiter, i. eſt clauſula praſervativa, appellationi emiſſa eſt ut legitima deferendum, n. 19.

Clauſula praſervativa limitant, & ſuſpendunt juriſdictionem judicis de appellatione cogituri ubi clauſula praſervativa (ſine prajudicio, &c.) tribuit juriſdictionem conditionalem, & operatur, ut judex non poſſit in cauſa appellationis procedere niſi ſoluta priùs penſione, n. 20.

Clauſula praſervativa operatur ut non poſſit in cauſa principali procedi etiamſi verò penſio ſit ſoluta, in actis tamen de ſolutione non conſtat, n. 21.

Judex debet eſſe certus de ſua juriſdictione, n. 22.

Qualitas & natura appellationis multoties valet, & alteratur ex modo procedendi, n. 23.

Exceptionem legitimam, puta ſurreptionis, defectus juriſdictionis, vel ortam ex ventre gratia tacitè, expreſſè, purè, aut conditionaliter, ſi executor non admittat, excedet, & appellatio ut legitima ſuſpendit, n. 24.

Et hoc caſu ſenatus Regius aditus per viam violentia deferre, & reponi, decernit. ibid.

Auditori Camera denegatur juriſdictio in prima inſtantia, quando excedit metas, & formam reſcripti, & rectu executionis, n. 25.

Penſionis executioni locus non erit, nec clauſula (ſine retardatione) vel (ſine prajudicio legitima) effectum habet, quando ex ventre Bullarum conſtat de vitio nullitatis, penſionis, aut alterius legitima exceptionis, n. 6.

Clauſula praſervativa (ſine prajudicio legitima executionis, &c.) non procedit niſi pro ſumma contenta in ſententia, n. 27.

Executio orta ex ventre Bulla tunc impedit executionem illius, quando gratia eſt conditionalis, non aliàs, n. 28.

Clauſula (ſine retardatione, &c.) effectus non impeditur, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, licèt exceptio oriatur ex ventre Bulla. n. 29.

Quod fallit ſi ipſa poſſeſſio ſit turbida, & non clara, penſieque fuerit exacta per compulſionem & metu cenſurarum, qua tunc neminem conſtituit in poſſeſſione, n. 30.

Auditor Camera poſtquam ſibi litera penſionis ſint praſentata, procedit vel per viam monitorii uſque ad mandatum executivum, vel per viam proceſſus fulminando cenſuras, committendo publicationem omnibus & ſingulis, &c. n. 31.

Subexecutor virtute clauſula (caterum proceſſibus fulminatis. &c.) debet eſſe canonicus Cathedralis, vel aliàs in dignitate conſtitutus, qui eſt mixtus ſummariam & executivam habens cauſa cognitionem, n. 32.

Subexecutor literarum penſionis quemadmodum procedat ad earum executionem, & quo utatur ſtylo, n. 33.

Si agitur contra poſſeſſorem beneficii, qui penſioni conſentit ſtatim, ſervatis tamen terminis de ſtylo Roma ſervari ſolitis. aut accuſata contumacia, datur in eum ſententia declaratoria facta expenſarum condemnatione. 34.

Penſionis reſervatio ſi eſt conditionalis, aut poſſeſſor non eſt qui illi conſenſit, debet penſionarius coram executore de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem docere, alias debet narrativam & conditionem verificare, n. 35.

Penſioni non conſentiens ſucceſſor, ne queat declarari in cenſuras incurriſſe, debet Bulla ipſa intimari, ad faciendam autem executionem in ejus bonis ſufficiet monitorium auditoris inſerto tenore gratia, n. 36.

Citatus ad totam cauſam ſi eſt contumax, alia non requiritur citatio, n. 37.

Citanda ſunt partes ad omnem cauſam incluſivè, & citationes qua poſtmodum fiunt in Curia per audientiam contradictarum, procedunt potius ex urbanitate, quàm neceſſitate, n. 38.

Citatus ſi compareat, & aliquam legitimam exceptionem apponat contra executionem penſionis (de quibus hic) debet judex brevem terminum aſſignare, cùm incontinenti exceptio probanda ſit, n. 39.

Exceptiones oppoſita ſi requirant altiorem indaginem, reſervantur judicio ordinario, n. 40.

Exceptio litis pendentia ſuper nullitate aut reformatione penſionis non impedit interim agere via executiva ad ipſam penſionis exactionem, n. 41.

Quod procedit ſive quando lis pendet vigore commiſſionis Pontificis cum clauſula ordinaria (ſine retardatione ſolutionis penſionis, &c. & quibus rationibus hac clauſula in commiſſionibus apponatur, ibid. & n. 50.

Poſſeſſori novo beneficii competant remedia poſſeſſoria pro rebus ad illud ſpectantibus, quas non poſſidit, dummodo pradeceſſor fuerit in poſſeſſione, ibid.

Penſione tranſlata vigore literarum ſi titularis alleget, non rectè factam fuiſſe tranſlationem, commiſſio conceditur cum clauſula (ſine retardatione) licèt tranſlatarius numquam fuerit in quaſi poſſeſſione exigendi, ſed transferens ſit, n. 42.

Titulari etiam habento unam ſententiam pro ſe in commiſſione ſuper tranſlatione penſionis, reſcribitur cum clauſula (ſine retardatione, &c.) n. 43.

Lis ſuper reformatione aut nullitas penſionis etiamſi pendeat coram ordinario abſque commiſſione, vel cum ea, etiam abſque dicta clauſula præſervativa, adhuc talis exceptio non impedit executionem penſionis, n. 44.

Etiamſi ordinarius hoc caſu executorem inhibuiſſet, quia cum ſit inferior non poteſt, n. 45.

Clauſula ſine retardatione, &c.) opponi ſolet in commiſſione, ſuper cauſa reductionis vel nullitatis penſionis ob Pontificis reverentiam, & calumnias debitorum, n. 46.

Clauſula præſervativa limitat, & ſuſpendit juriſdictionem judicis commiſſarii, n. 47.

Clauſula præſervativa importat conditionem, ita ut judex non poſſit procedere, niſi prius ſoluta penſione, n. 48.

Et etiam facta inhibitione, cujus potentiam enervat clauſula, & ſubintelligitur conditio commiſſionis, n. 49.

Clauſula præſervativa ſi deficit in commiſſione ſuper nullitate aut reformatione penſionis, exceptio litis pendendentia impedit executionem interim, n. 50. vide n. 41.

Exceptio nullitatis oppoſita executioni penſionis debet apparere notoriè & evidenter, alias non impedit executionem, n. 51.

Nullitas quæ verſatur circa extrinſeca gratia penſionis (prout in exemplis quæ apponuntur) non impedit executionem, ſed reſervatur judicio ordinario, n. 52.

Exceptio quæ apponitur executioni penſionis debet conſtare incontinenti, n. 5 .

Nullitas quæ verſatur circa intrinſeca gratiæ, nempe circa ſurreptionem, vel obreptionem & ſimilia, legitima exceptio eſt ad impediendam executionem penſionis, n. 54.

Exceptio ſurreptionis, & obreptionis efficit executorem incompetentem, n. 55.

Literæ reſervationis de ſtylo Curiæ regulantur juxta naturam literarum beneficialium, n. 56.

Surreptio annullat gratiam ipſo jure, & per conſequens dationem executoris, cui nulla attribuitur juriſdictio, 57.

Nicolai Garciæ opinio reprobatur, n. 58.

Penſionis reſervatio ſuper aliquo beneficio non facta relatione alia, eſſe jam gravatum, eſt nulla, etiamſi motu proprio fuerit reſervata, n. 59.

Exceptio, quod in ſecunda reſervatione penſionis non fuit facta mentio de alia penſione ejuſdem beneficii, an requirat altiorem indaginem, n. 60.

Penſionem ſi tertius habens ſuper beneficio petat committi cauſam nullitatis primæ penſionis, exigetur cautio, quamvis allegetur paupertas prioris penſio   ii, n. 61.

Cautio juxta l. ſi à quo ff. de rei vend. procedit etiam in beneficialibus, n. 62.

Exceptio reductionis penſionis quando prevenit ex ventre Bullæ conditionaliter, nempe (dummodo tantam partem remaneat, &c.) impedit executionem, etiamſi incontinenti non probetur, n. 63.

Exceptio quæ oritur ex ventre inſtrumenti Cameralis, etiamſi requirat altiorem indaginem, admittitur ad impediendam ejus executionem, n. 64.

Penſionis reſervatio cum clauſula (dummodo remaneant centum pro rectore) & ſimilibus, eſt conditionalis, de qua prius debet conſtare, n. 65.

Quod procedit ſive ordinariò, ſive executivè agatur, ibid. & n. 66.

Penſionis reſervatio conditiones aut aliquas qualitates habens facit ut auditor teneatur aſſumere partes judicis, n. 67.

Et an ordinario ſit talis cauſa in prima inſtantia remittendis, V. de ibid.

Penſione Rector gravatus ſi per decennium non ſolverit oppoſita exceptione, & cauſas non ſolvendi, & ſi apparentes a'l g...o, (remiſſa cauſa ordinario) non poteſt executor contra ...um executivè procedere, n. 68.

Penſionis non ſolutæ per longum tempus oppoſita exceptione commiſſio appellationis non datur cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis penſionis) cum pro opponent. adſit præſumptio, n. 69.

Penſionem appoſitam ſuper duobus beneficiis ab uno poſſeſſis, quæ poſtmodum ad duos poſſeſſores deveniſſent, iſti non teneantur in ſolidum, ſed pro rata ſolvere, n. 70.

Penſio appoſita ſuper duobus beneficiis devenies poſtea ad duos poſſeſſores, non dicitur liquida, ſed prius debet executor cognoſcere de rata portionis quæ tangant unumquodque beneficium, n. 71.

Quo caſu non reſcribitur commiſſio appellationis cum clauſula ſine præjudicio legitimæ executionis.) ibid.

Exceptio illa ſenſentientem penſione caruiſſe, bono jure & beneficii poſſeſſione, non impedit executionem contra titulatum, n. 72.

Penſionarius an teneatur verificare bonum in conſentientis reſervationi penſionis, n. 73.

Penſionis tranſlatarius an teneatur juſtificare jus & titulum transferentis, n. 74. remiſſivè.

Exceptio oppoſita per citatum, ſe non poſſidere beneficium penſione gravatum, legitima eſt ad impediendam illius executionem, n. 75.

Citatum eſſe poſſeſſorem beneficii penſione gravati, & fructus percepiſſe, vel per eum ſtare, quominus percipiat, quis tenetur verificare, n. 76.

Penſionis extincta per profeſſionem penſionarii non impedit executionem, nec retardat ſolutionem, quia requirit altiorem indaginem, n. 77.

Et an talis exceptio debeat prius diſcuti in judicio ordinario, ibid.

Penſionis extinctæ per matrimonium ſubſecutum non impedit executionem literarum, n. 78.

Penſionarius ſi poſt profeſſionem aut matrimonium permanſit in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, vel oſtendit diſpenſationem etiam intricatam, & non claram, non ſuſpenditur executio, ut dictum eſt, alias autem exceptio extinctionis penſionis executionem impedit, cùm ſit relevans probata intra brevem terminum, n. 79.

Exceptio quæ requirat altiorem indaginem, relinquitur Arbitrio judicis regulato ex dictis hoc cap. n. 80.

Penſionis ſolutionem quales exceptiones impediant, n. 81. remiſſivè.

Subexecutor vigore clauſula (cæterum) an queat procedere executivè contra bona debentis penſionem, & an ſic excedere dicatur, ut appellationi locus ſit contra Hor. de Mena, & Camilium Plautum defendit Auctor, n. 82.

Subexecutor cum clauſula (cæterum) debet eſſe in dignitate conſtitutus, cùm ſit mixtus non merus, n. 83.

A declaratoria incurſus cenſurarum, contentarum in Bulla penſionis appellari an liceat quoad utrumque effectum, n. 84.

Commiſſio appellationis ſuper declaratoria cenſurarum latarum pro executione literarum Apoſtolic. reſcribitur cū clauſula (pariso brevi) ne ſuſpendatur executio, n. 85.

Declaratoria incidens in judicio executivo, ejus natura veſtitur propria emiſſa, n. 86.

Penſionis reductio poteſt peti coram ordinario, ſi fructus Parochialis poſt reſervationem venerint in diminutionem, abſque ſpeciali commiſſione Papæ, n. 87.

Penſionis reformatio à principio exceſſiva non poteſt coram ordinario tractari, nec legato, niſi ex ſpeciali reſcripto Papæ, n. 88.

Exceptiones plures aliæ quando poſſunt opponi executioni penſionis, & de effectibus quaſi poſſeſſionis penſionem exigendi, & quibus clauſulis in ejus cauſa appellationis reſcribatur, & de aliis pluribus in cauſa judiciali in materia penſionis, qui ſunt videndi. n. 89.

HAnc libet brevibus difficultatem abſolvere, cum duplicis caſus ſuppoſitione. Et primitus; quando penſio fuit aſſignata pro alimentis Clerico, aut pro ſervitio temporali, ut

ut puta pro pulſandis campanis, aperiendis foribus,
aliove pro quolibet ſimili temporali officio. & hoc caſu
2 appellationi à ſententia Iſta ſuper hujuſmodi penſione
interpoſitæ minimè eſſe deſerendum, juſte putant
Hieron. Guigas. *in tract. de penſion. quæſt. 95. num. 3. & 4.*
ubi dicit, quando penſio reſervatur pro alimentis, &
pro vitæ humanæ ſuſtentatione quoquomodo in eis
proceſſus fulminetur, ſive executivè, ſivè ſummariè
5 tantùm, appellatio non admittetur, quemadmodum
nec cauſa alimentorum, *ex l. fin. ff. de appell. recipiend.*
de quo & nos exactè *ſuprà cap. 1.* & ſequutus Guigan-
3 tem idem tenet Eſcacia *de appell. q. 17. limit. 7. n. 5.* Ru-
ginellus *tract. de appellat. §. 5. cap. 3. n. 177.* quam do-
ctrinam & ex eo etiam probat, quia in charitativo ſub-
ſidio impoſito per Epiſcopum pro alimentorum neceſ-
ſitate appellatio nequeat admitti, ut determinat Belen-
ci. *in tract. de charitat. ſubſid. q. 51.* eodem etiam motivo
Guigantem ſequitur Petrus Suedus *in tractat. de ali-
mentis tit. 8. privileg. 60. n. 9.* quod & valet ex eo com-
probari, ſiquidem appellatio non ſuſpendit exactio-
4 nem ſalarii & mercedis, quia res dilationem non pati-
tur, ſed celerem executionem deſiderat, ut per Re-
buffum. Azeved. & Flores de Mena dixi *ſuprà hac p. 3.
cap. 5. n. 78. uſque ad fin.*

5 Quando autem penſio alicui reſervata fuit eo quòd
beneficium reſignavit, ſeu litigando ceſſit juri litis, &
cauſæ, ſuper qua literæ Papales fuerunt expeditæ, &
tunc pariter nec à ſententia lata ſuper eis per executo-
rem pro ſolvenda penſione appellatio emiſſa à poſſeſ-
ſore condemnato, minimè admittenda eſt, nec in de-
negata delatione violentia committitur, cùm careat
ſuſpenſivo, probant Hieron. Guigas *ubi ſuprà, dicta
quæſt. 95. n. 5. num. 570.* & per Rebuff. *in tractat. de ſea-
tent. proviſion. in præfatione n. 155.* Eſcacia *de appell.
quæſt. 17. limit. 7. ſub n. 5.*

Tum ob reverentiam Apoſtolicarum literarum, quæ
6 cùm habeant executionem paratam, non datur regu-
lariter appellatio ſuſpenſiva; imò humiliter & reveren-
ter illis per executorem parendum in eiſdem literis no-
minatum, *l. 1. ff. de conſtitut. Princip. ſi quando de reſcript.
l. 51. tit. 18. p. 3.* Mohedanus *decis. 35. ante fin. verſ. quia
tunc propter auctoritatem literarum debeat exequi, de re-
nuntiatione* Staphilcus *de literis gratiæ §. ad prædicta fa-
cit n. 14.* Marqueſſ. *num. 39.* Rebuff. *in praxi de reforma-
tione & declaratione notæ, ſub illo verbo, ipſi vel duo,
in verſ. poſtea dicetur.* Hieron. Gonzal. *in regula, de menſ.
gloſſ. 9. in annot. n. 550* & novisſimè dixit Rota pluries,
ut per Mareſcot. *lib. 1. var. reſol. c. 11. à n. 1.* & poſt alios
Mareſcot ipſe *l. 1. d. c. 11 num. fin.* & utroque loco plures
adducit Rotæ deciſiones.

Et magis in ſpecie facit, quoniam in exactione pen-
7 ſionis virtute literarum proceditur executivè adverſus
titulatum tam ob earum reverentiam, quam ob obli-
gationem cameralem quæ fieri aſſolet (ut aliud agens)
dixit Rota in una Lucen. ſacramen. penſionis, 15. Febr.
1593. coram Seraphino, & in alia Aretina penſionis 26
Junii 1600. coram Milino, quas in aliud propoſitum
adducit Nicol. Garc. *de benef. 2. p. c. 5. n. 4. 5. 6. & ſeq.* Mo-
hedan. *d. deciſ. 331.* Guidobonus *dec. 145. & deciſ. 141.*
Flores de Mena *in pract. qq. q. 12. à n. 24.* Hieron. Gui-
gas, *de penſion. quæſt 95. num. 5.* ab executione appellari
non poſſe quoad ſuſpenſivum effectum, notum eſt *ex
l. ab executione, C. quorum appellat. non recip. l. ab executo-
re, ff. de appellat.*

8 Et in tantum hoc verum eſt, quòd appellatio à de-
creto, ſeu ſententia probata, vigore harum literarum
interpoſita, ſuſpenſione careat, quoniam non ſolet
concedi commiſſio appellationis hujuſmodi abſque
clauſula (ſine præjudicio legitimæ executionis) ſe-
cundum Veſtrium *in praxi l. 3. c. ult. n. 3.* optimè Mareſ-
cot. *variar. reſol. l. 1. c. 19. num. fin.* Garc. *de benef. d. c. 5.
n. 571.* ubi advertit quòd prædictam clauſulam ſignatu-

Salgad. *de protect. Reg.*

ra apponere conſuevit, non autem alia, quam ponit 9
Guigas *de penſion. ubi ſuprà, n. 4.* & Marqueſſ. *de commiſſ.
c. 42. n. 35.* ſcilicet (ſine retardatione ſolutionis penſio-
nis) quæ tunc apponitur, quando committitur ap-
pellatio ſuper reductione, aut nullitate penſionis, vel
etiam quando cauſa nullitatis, & reductionis commit-
titur cum appellatione à ſententia ſuper executione pen-
ſionis, ſaltim implicitè, virtute clauſulæ (cum anne-
xis & connexis, totóque negotio principali) quia tunc
commiſſio utraque clauſula ſignari ſolet, & obti-
net quod Guigas & Marqueſſ. dicunt idem advertit
Mareſcot. *ubi proximè, d. num. fin.*

Et pariter videre ſolemus, quod quando appellatur 10
à decreto ſeu ſententia vigore literarum Apoſtolicarum
prolata; communiter in commiſſione appellationis,
ſolet apponi clauſula (ſine præjudicio executionis li-
terarum Apoſtolicarum, &c.) prout accidit, quando
appellatur ab executione facta vigore publici inſtru-
menti cameralis, ut guarentigii, docet Geminianus *in
conſ. 99.* incipit *ſuper primo, num. 5. & 3.* Gallecius *in tr. 11
de Camerali oblig. 3. p. in cap. de quæſtionibus variis. poſt
proceſſum incidentibus n. 3. & 10. cum tribus ſeqq.* Mar-
queſſ. *de commiſſ. 1. part. cap. 16. n. 34.* Hieron. Gonzal. *in
regul. de menſ. gloſſ. 9. in annot. à n. 221.* Et ratio eſt, quo-
niam taliter appellans ab executione facta vigore lite- 12
rarum Apoſtolicarum, aut inſtrumentorum camera-
lium, ſeu guarentigiorum, aut rei judicatæ, præſuppo-
nit antecedens validum, à quo executio dependet, &
negat conſequens, ſcilicet illorum executionem, & ſic
nihil agit, ut dicit Geminia. *in d. conſ. 99. n. 3.* allegans ad
hoc Joannem Monachum, & eandem rationem cæteri
citati reddunt.

Et prædictæ clauſulæ hujus ſunt naturæ; ut præſer- 13
vet juriſdictionem judicis à quo imò operatur, quòd
commiſſio appellationis à dicta executionis ſententia
non ſuſpendat, nec impediat, quin judex à quo ſuam
ſententiam debitæ executioni tradat, & ut ad ulteriora
queat procedere. Paleotus *deciſ. 58. l. 5. quæ eſt. 3. p. diver-
ſorum lib. 3. deciſ. 412.* Marqueſſ. *de commiſſ. 2. part. c. 5.
num. 11. & 19.* qua extante, poteſt judex à quo cogere 14
titularem ad ſolutionem penſionis, ut poſt Lancelot.
de attent. poſt inhibitionem c. 56. n. 53. Rota *deciſ. 641.
n. 10. & 11. p. 1. diverſ.* Cæſar de Graſſ. *deciſ. 3. in fin de re
ſua.* Mareſcot. *variar. reſol. lib. 1. cap. 20. num. 1.* qui teſta-
tur, ita fuiſſe reſolutum in una Taraconen. villæ de
Reus 8. Februarii 1593. coram Card. Seraphin. & in alia
Spoletana reſponſionis 5. Julii 1599. coram Corduba. 15
nec inhibitio à judice commiſſario, de cauſa appella-
tionis cognoſcente, emanata afficit judici à quo, ut
probant Cæſar de Graſſ. *deciſ. 3. num. 4. de ſententia, &
re ſua.* Hieron. Gonzal. *ubi ſuprà n. 524* & Garcia *n. 573.*
nam illa clauſula enervat vim, & effectum inhibitio-
nis, imò inhibitio cenſetur facta ſubintellecta de con-
ditione, prout in commiſſione, à qua non aliter reci- 16
pit juriſdictionem. Mandoſ. *de inhibition. q. 30. & 82.* 17
Lancelot. Robert. *de attent. 2. part. cap. 20. ampliat. 11.
num. 28.* Cæſar de Graſſis *deciſ. 33. num 4.* Nicol. Garcia
ubi ſuprà 6. part. cap. 2. n. 140. quia inhibitioni dicta
conditio ineſſe videtur (licèt contrarium tenuerit Ma-
reſcot. *variar. reſolut. lib. 1 d. cap. 50. n. 2.*) quoniam ſi 18
judex, cui committitur cauſa, non habet juriſdictio-
nem niſi executione perfecta, ergo non poterit inhibe-
re, ea deficiente, nec impedire judicem à quo, ut exe-
quatur.

Ac propterea & ab hujuſmodi inhibitione appella-
tioni interpoſitæ eſt tanquam licitæ à judice deferen- 19
dum, ex ſupradictis & quia prædictæ clauſulæ limitant,
& ſuſpendunt juriſdictionem, quæ datur judici com-
miſſionis de appellatione cognituro, Cæſar de Graſſis
deciſ. 501. num. 1. imò talis clauſula tribuit juriſdictio- 20
nem conditionalem, & operatur, quòd judex non poſ-
ſit validè procedere in negotio principali, niſi ſoluta

priùs penſione, Sarnerius in compendio ſignaturæ
*num.*84.Pariſ.*conſ.*94.*n.*12.*lib.*4. Ioan. Paul. *deciſ.* 61.
Puteus *deciſ.*9.*de penſion.*Anton.Auguſt. *de clauſul. ſine*
retardatione,&c.*num.*6.Cæſar de Graſſis *deciſ.*8. *n.* 1. *de*
re judica. Rota diverſorum *deciſ.*301.*p.*1. Mareſcot. *va-*
riar.reſolut.lib 1.*cap.*10.*num.*3.qui teſtatur, ita fuiſſe di-
ctum in cauſa Vercell penſio.29 Maii & 15.Junii 1587.
coram Cardin.Plato & in Romana de Cineüs 23.Iunii.
1595. coram Mantica, & de eodem anno in alia Bur-
gen.penſionis 24.Novemb.coram Cardin. Blanchetto,
adeò ut per iſtam clauſulam non poſſit in cauſa proce-
di, etiamſi penſio ſit verè ſoluta, ſed tamen de ſolu-
21 tione in actis non conſtat:quia judex debet eſſe certus
de ſua juriſdictione, ita ampliat Mareſcot. *ubi proximè*
n. 4. & teſtatur, ita fuiſſe tentum in una Tarraconſ.
penſio.15.Novemb.1593.coram Gypſio & faciunt ea
22 ea quæ latè à nobis dicta ſunt *ſuprà* 2. *part. in cap.* 10.
dum egimus, quando ſit deferendum appellationi ab
inhibitione.
23 Sed quia multoties ex modo procedendi in exigen-
dis penſionibus ſoleat qualitas. ac natura rei alterari,
ſeu variari,ita ut ſententia inappellabilis (ut diximus)
appellabilis efficiatur; ideo aliqua utilia & neceſſaria
annectere libuit, ex quibus interdum unum, tum aliud
cognoſcere queas, illo ſuppoſito, quòd aliquando à
poſſeſſore beneficii, contra quem dirigitur exercitio li-
terarum:legitimam aliquam opponit exceptionem, quæ
24 ſi admitteretur, ut talis impediret executionem, ſive
quia gratia eſt ſubreptitia, & auditor Cameræ eſt in-
competens,ac per conſequens ejus ſubexecutor,vel ex-
ceptio, quæ oritur ex ventre, ſeu natura ipſius gratiæ,
ta itè, vel expreſsè, purè, vel conditionaliter, quæ al-
legata, & oppoſita, ſaltim incontinnenti, & ſumma-
rie apparet,& conſtat(ſecluſa calumnia) tunc executor
auditor vel ejus ſubexecutor excedit ſi eam non admit-
tens, exequatur,& ab eo poteſt appellari quoad utrum-
que effectum, devolutivum, & ſuſpenſivum, probat
Guigas *in tract.de penſion.d.q.*95.cum Fel.notat.Æmil.
Beral. *deciſ.*333.*p.*1.& idem Guigas *q.*70. Hier.Gratian.
conſil. 36.*per tot.lib.*1.& cum Guigante *d.c.*95.*n.*5 idem
dicit Mareſcot. *variar. reſol.l.*1.*c.*19.*num.fin.* ubi de ex-
ceſſu executoris loquitur, Flores de Mena *in pract. q.*
*q.*12.*n.*44.qui *n.*46.ad noſtrum propoſitum dicit, quòd
ſi oppreſſus pro hujuſmodi appellationis delatione ad
ſuprema tribunalia occurrat, vim fieri declarabitur, &
innovata poſt eam ſenatores reponi jubebunt,quoniam
25 hac directa via aperta, auditori cameræ ſervatur illæ-
ſa juriſdictio, authoritas, & obedientia debita maxi-
mè Gregorius XIII.in Bulla proprio motu; quæ eſt in-
ter collectas 9.non dat auditori juriſdictionem in pri-
ma inſtantia excedendo metas,& formam reſcripti,Ro-
tæque executionis tramitem. & ut nos alibi Deo
dante diximus. *infrà* 5.*p.cap.fin.*
Verùm executioni Bullarum penſionis pariter locus
non erit, nec etiam clauſula (ſine retardatione) aut ſi-
ne præjudicio legitimæ executionis) effectum ſuum
26 operabitur, quoties ex ventre literarum conſtat, & ap-
paret ex ejus inſpectione vitium ſeu nullitas penſionis,
ſeu aliqua alia exceptio, quæ hanc impediat executio-
nem illarum, Rota *deciſ.*310.*num.*3.*fuit tentum p.*1.*di-*
*verſor.*Gomeſ.*in compend.ſignat.num.*85.*&* 86. Sarner.
*in compend.ſignat.n.*84.Anton. Auguſtinus *de clauſ. ſine*
retardatione, in princ. Caſſiador. *deciſ.* 10. *de reſcript.*
Achil.*deciſ.*4.*in fin.eod.tit.* Ioan. Hieron. Campanil.*di-*
*verſ.jur.canon.rubr.*11.*c.*13.*n.* 286.Mareſcot.*variar. reſol.*
*lib.*1.*cap.*21.*n.*7.ubi allegat Guigantem *de penſion.q.*85.
*n.*10. & idem Mareſcotus *q.*23.*n.*18. *& ſeqq.* qui alios,
contrarium tenentes recenſet, qui *n.* 23. optimè decla-
27 rat, ut clauſula non procedat, niſi pro ſumma con-
tenta in ſententia, ut fuit reſolutum in una Romana
penſionis 23.Maii 1576. coram Blancheto, quæ habe-
tur *in deciſ* 310.*p.*3.*diverſor.*

Et iſta concluſio, quã dixi, exceptionem ortam ex 28
ventre Bullæ illius executionem impedire intelligitur
quando gratia eſt conditionalis; cùm hoc caſu viſum,
ſeu exceptio nullitatis dicatur oriri ex ventre litera-
rum, & non aliàs, ita declarat Mareſcot. *variar reſolut.*
*lib.*1.*cap* 22.*n.*19.& nos diximus inferiùs, & ipſe *c.*21.
*num.*9.poſt alios, quos allegat.
Secundò declaratur, niſi adſit quaſi poſſeſſio exi- 29
gendi penſionem, quia tunc non obſtante,quòd exce-
ptio oriatur ex ventre bullæ, effectus d. clauſulæ (ſine
retardatione) non impeditur, Caſſiador. *deciſ.* 10. *n.*8.
de reſcriptis. Veſtrius *in praxi lib.* 3. *cap.ult.n.* 1. Puteus
*deciſ.*585.*n.*4.*lib.*1.Mareſcot. *variar.reſolut.lib.*1.*cap.*21.
*num.*10.*&* 22.*n.*20.quibus locis teſtatur, ita fuiſſe ten-
tum per Rotam in una Burgen.penſionis 19. Februarii
1596.coram Blancheto, & in una Sabinenſ. penſionis
coram Mantica ibi allegata,& hoc ultimum bene limi- 50
tat ipſe Mareſc. *d.cap.*22.*n.*21.*&* 22. niſi ipſa poſſeſſio
eſſet turbida, & non clara, vel penſio ſoluta fuiſſet per
compulſionem, & metu cenſurarum, ad quod plures
Rotæ deciſiones adducit in comprobationem, ut tunc
non conſtituit eum in quaſi poſſeſſione.
Igitur quando executivé agitur, auditor Cameræ 31
(executor literarum executorialium) poſtquam ſibi
ſint literæ præſentatæ, procedit vel per viam monito-
rii uſque ad mandatum executivum,vel per viam pro-
ceſſus fulminando cenſuras ſecundùm tenorem Bullæ,
& committendo publicationem omnibus & ſingulis,&
cùm clauſula (cæterum) Octavia Veſtrius *in praxi Ro-*
*mana Curia lib.*2.*c.*4.*a prin.* Camilius Plautius *in tract.*
*de penſion.Epiſcop.à num.*27.*fol.*534.*tom.* 5. *tractatuum*
novorum,Mandoſ. *in tract. Domini quæſt.*31.*cum ſeqq.&*
q. 76. & ille ſubexecutor virtute clauſulæ (cæterùm
proceſſibus fulminatis, *&c.*) debet eſſe Canonicus 32
Cathedralis vel aliàs in dignitate conſtitutus, quia eſt
mixtus, licèt ſummariam, & executivam habeat cau-
ſæ cognitionem, & formam mandati, ut in terminis
advertit Ferretus *conſ.*5. & Navat. *in cap.cum contingat*
de reſcript. 2.*cauſa nulli.*
Et cùm primum præſentantur prædictæ literæ tam 33
gratioſæ, quàm rigoroſæ, ſeu executoriæ, & ſi vigo-
re dictæ clauſulæ(cæterum)ſumitur judex, ſimul præſen-
tatur prædictus proceſſus fulminatus,vel dumtaxat ipſe
proceſſus in quo literæ ſunt inſertæ, quibus præſenta-
tis, penſionario petenti mandatum ſeu monitorium
contra poſſeſſorem beneficii, penſione gravati, pro
tot ducatis, *&c.* executor jubet dari, literis inſertis,
vel prædicto proceſſu, ejus virtute aſſumptus judex,
quod quidem mandatum continet ut poſſeſſor *infrà* 6.
dies, vel alium brevem terminum penſionario tot du-
catos debitos ſolvat. ſub excommunicationis ſenten-
tiis, cenſuris, & pœnis, *&c.* & infra eundem termi-
num doceat de ſolutione, & paritione, & alioquin di-
cto termino compareat, ad videndum ſe incidiſſe in
excommunicationem, aliáſque ſententias, cenſuras, &
pœnas prædictas declarari, facta citatione ad omnes,
& ſingulos actus executionis agravationem, & reag-
gravationem. cum communicatione, ſeu certificatione,
quòd ſive comparuerit, ſive non, ad prædicta & alia,
quæ juſtitia ſuadeat, ejus abſentia, ſeu contumacia non
obſtante, procedet, *&c.*
Hoc igitur monitorio, & mandato intimato, aut 34
agitur contra poſſeſſorem, qui conſenſit penſioni, &
tunc ſervatis terminis de ſtylo curiæ ſervari ſolitis, aut
accuſata contumacia, niſi compareat ſtatim abſque
alia verificatione (niſi reſervatio fuerit conditionalis)
datur ſententia declaratoria, facta condemnatione ex-
penſarum, reſervata taxatione. ut latiùs videre poteris
ex Garcia *de benef.* 1.*p.cap.*5.*n.*532.*cum ſeqq.* & plures
allegans Flores de Mena *ubi. ſuprà n.* 24. Si verò reſer-
ſervatio eſt conditionalis, aut poſſeſſor, contra quem
agitur, is idem non eſt, qui conſentit penſioni, debet

penſio

penſionarius coram executore oſtendere, & probare,
ſe eſſe in quaſi poſſeſſione, exigendi dictam penſionem,
quo quidem relevatur ab onere juſtificandi literas;
alioquin verò illas tenetur juſtificare, earumque nar-
rativam, aut conditionem verificare, ex his, quæ ipſe
Garcia *ſupra num.* 539 *& 6. part. c. 2. dub.* 11. Flores de
Mena *ſuprà num.* 26 *& ſeqq.* ubi dicit cum Mandoſio,
Caſſiadoro, Gomeſio, & aliis, quòd ſufficiet monito-
rium auditoris in certo tenore gratiæ, quoad facien-
36 dam executionem in bonis ipſius ſucceſſoris, non ta-
men ad eum declarandum, incidiſſe in excommunica-
tionem & pœnas Bullæ, niſi ei intimetur, ut latiùs ibi
per eum.

37 Et ex quo ille, qui eſt abſens à loco judicii, fuit ci-
tatus ad totam cauſam, & eſt contumax, alia non erit
facienda citatio. Specula. 2 *p. tit. de citatione §. viſo n* 4.
& 5. & ibi Joan. Andr. *in addi. verbo incumb t.* Nicol.
Milis *verbo citatus ſpecialiter ad aaam.* Abb. *in c. fin.
de dilationibus n. 9. & ſeqq.* Vantius *in tract. de null. ex
defectu citationis, à n.* 101. Maranta *de ord. jud. 6. p. tit. de
citatione n.* 118. Gravarius *ad Veſtrium lib. 4. c. 4. n. 15. &*
Rota *deciſ. 8. de teſt bus aliàs 93. in novis ad fin.* ubi di-
38 cit, quod partes ſunt citandæ ad totam cauſam inclu-
ſivè, & citationes, quæ poſtea fiunt in curia per au-
dientiam contradictarum, ſeu aliàs, potiùs ſunt de ur-
banitate, quàm de neceſſitate, & rigore juris, ut tradit
Hieron. Gonzal. *n gloſſ. 9 i annot n. 74.*

39 Et tamen ſi citatus comparens allegaverit contra
executionem aliquam legitimam exceptionem, velut
ſolutionis, remiſſionis penſionis, aut redemptionis, fa-
ctæ authoritate Papæ, vel ſimilem aliam notoriam, ſeu
evidentem, quæ incontinenti poſſet probari, nec lon-
giori indagine indigeret, & tunc debet judex brevem
terminum ei aſſignare, cùm ſit incontinenti probanda,
non decem dies, quæ in Hiſpaniis conceduntur execu-
tatis, ſed maiorem, vel minorem, prout judex arbitra-
bitur. Hieron. Gigas *in tract. de pen. quæſt. fin. n. 20. & per
totam*, & etiam per Menoch. *de arb tr. lib. 2. caſu 9. & 12.*
Contar. *in l. unica C. ſi ac momen. lim.* 12 Maſſa Galleſius
de obligatione Came. 4. part. q. 1. Garcia *d. c. 5 n.* 544. *&*
40 *ſeqq.* Flores de Mena *d. q. 12. n. 32.* ubi dicunt, quòd ſi
exceptiones oppoſitæ requiſant altiorem indaginem,
reſerventur judicio ordinario.

41 Unum non omittam examinare, an exceptio litis-
pendentiæ in via ordinaria inter poſſeſſorem ſeu Re-
ctorem gravatum, vel ſuper reformatione penſionis,
vel ſuper nullitate, oppoſita coram auditore cameræ,
aut ſubexecutore in partibus, à dicto vigore clauſulæ
(cæterùm) procedente ad executionem per viam mo-
nitorii, & reintegrationis, vel per viam declarationis
incurſus cenſurarum (ut dictum eſt) an eandem exe-
cutionem debeat impedire. Brevibus negativè reſpon-
deo, imò ea non obſtante poteſt executor ad ulteriora
procedere, ſive quando dicta lis pendent ex vi commiſ-
ſionis Pontificis cum clauſula ordinaria (ſine retarda-
tione ſolutionis penſionis) ut per Rebuff. *in tractat. de
pacificis poſſeſſo. n.* 156. & per Hieronym. Guigan. *ſuprà
quæſt.* 69. notat Octav. Veſtrius *in praxi Romana Curia
lib 3. c. fi. n.* 1. & idem Guig. *q. 85. &* 47. Camillus Plau-
tius *in tract. de penſion. n.* 2. Lancelot Robert. *de attent.
2. p. c. 10. n. 38. & c. 17. n. 60. &* 92. idem Guigas *q.* 39. Fa-
bius *deciſ.* 182. *in una 3. part. diverſ.* & poſt Marqueſſa.
& plures Rotæ deciſiones tenet Joan. Hieron. Campa-
nil. *diver. jur. cant. rubr. 11. cap. 13 num.* 285. Staphil. *de
liter. juſt. §. in primis n.* 85. idem Guigas *quæſt. 62. num.* 12.
Mareſcot. ubi bene explicat. *lib. 1. variar reſolu cap. 21. à
num.* 1. qui teſtatur hic fuiſſe dictum in una Cuſſentina
penſionis 6. Novemb. 1596. coram Corduba, in una Ro-
mana penſionis, ſub die 18. Junii 1597. coram Pamphi-
lo, & aliàs plures, quas adducit *num.* 2. qui dicunt di-
ctam clauſulam hoc caſu apponi duplici ratione, pri-
ma ad obviandum fraudibus, & malitiis, ſolvere recu-

Salgad. de protect. Reg.

ſantium: altera eſt propter honorem Papæ, ne ſcili-
cet ejus literæ, in quibus penſio mandatur ſolvi,
careant obedientia.

In tantum, quod ſi penſionarius tranſtulerit penſio- 42
nem (quam vigore literarum transferre poterat) & ti-
tularis dicat, non rectè tranſlatam fuiſſe, & petat com-
mitti cauſam ſuper nullitate, datur hæc clauſula, licèt
tranſlatarius nunquam penſionem perceperit, dummo-
do tamen transferens fuerit in quaſi poſſeſſione exi-
gendi penſionem, Ant. Auguſt. *de penſion. tit. de tranſlat.
verſ. clauſula ſine retardatione n.* 3. Mareſcot *ubi prox-
me d. cap. 21. n.* 4. qui teſtatur, ita fuiſſe dictum in una
Bononien. penſion. 17. Maii coram Cardin. Melino. Plu-
res Doctores in propoſito adducit, eleganterque loqui-
tur Marqueſſa. *de commiſſion. 1. p cap. 14. num. 71. & 72.
fol.* 146. qui poſt alios loquitur in utroque caſu, ſive ad-
ſit quaſi poſſeſſio exigendi, ſive non, dumodo facul-
tas Papæ tranſlationis doceatur. Cui convenit doctri-
na Innocentii *in* [illegible] *cum ſupr. de cauſa poſſ. & prop.*
quòd novo beneficiato poſſeſſori competunt omnia re-
media poſſeſſoria pro rebus ſpectantibus ad beneficiū,
etiamſi nunquam fuiſſet in poſſeſſione illarum, dum-
modo prædeceſſor fuerit in poſſeſſione. Rota *in novis
deciſ.* 4. Rebuffus *in d. c. cum ſuper pag. 225. col. 2. verſ.
& ideo in illo text.* facit *l. fin. tit. 28. p.* 3. Mieres *de ma-
jor. 3. part. quæſt. 6. n. 34. in noviori impreſſione*, & quæ dixi
2. p. cap. 9 à n. 89. Et quando in tranſlatione penſionis
ſit reſcribendum cum dicta clauſula, vide latè per Mar- 43
queſſ. *ubi proximè à n* 58. ubi plurimos citat Mareſc. *d.
c. 21. n.* 17. etiamſi titularis unam prò ſe habeat ſenten-
tiam, vide latè Mareſcot. *d. lib. 1. cap. 22. n.* 5. quem vide,
& cap. 21. n. 6.

Sive etiam coram judice ordinario præfata lis de 44
reformatione, ſeu de nullitate pendeat, & abſque com-
miſſione, vel cum ea abſque d. clauſula, quoniam adhuc
dicta exceptio litis pendentiæ non impedit viam exe-
cutivam literarum, ut ultra ſupradictos tenet Flores
de Mena *in d. quæſt. 12 n.* 31. ſequitur eum, eius verba
referens, Garcia *de benef. d. cap. 5. num.* 225. qui addit, 45
etſi ordinarius executorem inhibuiſſet, quia non po-
teſt, cùm ſit inferior. Nam dicta clauſula (ſine retar-
datione ſolutionis penſionis) quæ apponi aſſolet in
commiſſione appellationis ſuper cauſa reductionis, vel 46
nullitatis penſionis ob reverentiam literarum Apoſto-
licarum, & calumnias debitorum, ut ex his, quæ Fla-
min. Pariſ. *de reſig. a. lib. 6. quæſt. 2. num.* 153. Guigas *q. 35.
num.* 9. Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. n.* 156. Gambara *lib. 6.* 47
quæſt. 17. & 36. quæ clauſula cùm limitet, & ſuſpendat
juriſdictionem, quæ datur judici commiſſario, Cæſar
de Graſſ. *deciſ.* 101. *num.* 1. & importet conditionem; 48
adeò quòd judex non poſſit procedere niſi priùs ſoluta
penſione, tenent Ponian. *de alimta. cap. 19. n.* 4. Mar-
queſſ. *de commiſſion. c. 4. n.* 36. Gomeſius *in compenaio.
utriuſque ſignaturæ verſ. confirmatur iſta opinio.* Rota
deciſ. 816. l. 3. part. 3. diverſorum, quod & adhuc proce-
dit, ut etiam facta inhibitione virtute talis commiſſio-
nis. Lancelot *de attent. 2. p. c. 17. n. 64. verſ. è contra ſcripſ.*
idem *c. 20. ampliatione 1 n.* 18. nam illa clauſula ener-
vat vim, & effectum inhibitionis, & inhibitio cenſe- 49
tur facta ſtante dicta conditione prout in commiſſio-
ne, & intelligitur repetita. Mandoſ. *de inhibit q. 30. &*
82. idem Lancelot. *cap. 20. ampliat. 11. n.* 18. Cæſar de
Graſſis *deciſ. 96. n.* 4. Gonzal. *de altor. gloſſ. 9. in annota.
n.* 214 & ſuperiùs diximus, quod aliter erit dicendum 50
& intelligendum, quando dicta clauſula in commiſ-
ſione prædicta non adeſt: nam tunc exceptio litis pen-
dentiæ ſuper nullitate, aut reductione oppoſita exe-
cutioni, eius progreſſum impediret, ut ex aliis pluri-
bus notat Nicol. Garcia *de beneſ. 1. p. c. 5. n.* 513. vide *ſup.
num.* 41.

Hoc autem, quod de exceptione nullitatis diximus; 51
ita erit intelligendum, ut ſi non ſit notoria, ac eviden-

ter de ea conſter, ſed requirat altiorem indaginem, ſive
cùm ex litis pendentia ſimul, ſive ipſa ſola opponatur
executioni; utique obſtare non tenetur, ex his, quæ per
Bart & Ripam *in l.4.§.condemnatum, de re iudic.* Lan-
celot. *de attent.tit.de attenta.nullitate pendente*, & nos
his quæ ſurſum diximus, & inferiùs *in cap.9.* ubi latè,
52 ut puta quando nullitas verſatur circa extrinſeca gra-
tiæ penſionis, videlicet: quando penſio fuit reſerva-
ta ex cauſa reſignationis aut ceſſionis iuris, & litis, &
diſputatur de titulo, & iuribus reſignantis, vel de vali-
ditate concordiæ, quæ non impediunt, ſed reſervan-
tur iudicio ordinario, & procedunt Doctores ſuprà
ſecundùm Flores de Men. *d.quæſt.12.num.32.* quem in
hoc ſequitur Garcia *ſuprà num.* 546. & quod d. exce-
53 ptio debeat incontinenti conſtare, poſt alios tenet
Ioan. Hieron Campanil. *diverſ.iur.canon.rubr.11.cap.13.
num.*286. poſt alios quos citat.

At verò quando prædicta nullitas verſatur circa in-
54 trinſeca ipſius gratiæ; nempe, circa ſuam ſurreptionem;
vel obreptionem; ſcilicet; quia impetrans, non fecit
mentionem de alia penſione priùs conſtituta, quia tunc
ſecunda impoſitio nulla judicatur, & ſubreptitia, ut per
Caccialop. *in tract.de penſionib.deciſ.3.* Petrum Gamba-
ra 6.*part.n.*127. Paul Æmil. Veral. *deciſ.310.& 311.n.4.
& 311.lib.2.* & hæc eſt legitima exceptio ad impedien-
55 dum executionem, quia efficit executorem omnino
iudicem incompetentem, ut concludit Hieron. Guigas
*de pen.quæſt.fin.n.*13. & per eum elegantèr quidem di-
cit Flores de Meña *ubi ſuprà n.*33. circa quod æquivo-
cè loquitur Nicol. Garcia *de benef.1 part.d.cap.5.n.*546.
ex cuius verbis, vix apertè colligi poteſt; an contra
Menam reſpondeat, quod ſi faciat, & reſpondet ad
Guigantem allegatum, & dicat, ut ille ſe declarat, *n.*21.
profectò Guigas ibi meliùs ad propoſitum opinionis
Flores de Mena loquitur, applicans validiſſima funda-
menta, nullo autem pro ſua uſus eſt Garcia.

56 Nam cùm literæ reſervationis penſionis de ſtylo
Curiæ regulentur ſecundùm naturam literarum bene-
ficialium, ut teſtatur Guigas *n.*13. & ideo, prout ipſe ar-
guit, ſi ſurreptio vitiat gratiam, & litteræ ſunt ipſo ju-
57 re nullæ, *c. ad audientiam el.2. de reſcript.* & datio exe-
cutoris in illis contenta, etiam nulla eſt, nec per
illas aliqua tribuitur juriſdictio executori, ſecundùm
Ab. & Imol. per text. *ibi, in cap. cùm in noſtris de conceſſ.
præbend.* Felin. *in cap.fin.quæſt.penult. de præſumpt.* idem
*in d.c.ad audientiam 1. verſ. literæ beneficiales non dant
jus*, &c. latiſſimè Menoch. *de arb.lib.2.cent.1.caſu.*201.
à prin. & facit *cap.ſi ſuper gratia de reſcriptis lib* 6. igi-
tur bene concludere dicendum eſt, Guigantem & Me-
nam, quia cùm auditor non ſit judex competens, ſi
ſurreptio coram eo, vel ſub executore allegetur, non
poterit ad executionem procedere, lite ſuperdicta ſur-
reptione, & nullitate pendente, nam aliàs hæc cùm
ſit legitima exceptio, executor non admittens exce-
det notoriè, ac propterea appellans decretum violen-
tiæ obtinebit, & reponet attentata, ut ſupprà dixi.

58 Nec eſt bona illatio, nec bonum argumentum, quod
aliàs facit ipſe Nicolaus Garcia videlicet, *n.*560. *cum
ſeqq.* ubi dicit: quòd exceptio nempe, quòd benefi-
cium erat gravatum alia anteriori penſione non impe-
dit executionem literarum ultimæ penſionis regulari-
ter, nam quamvis certum ſit; ipſam non valere ipſo
59 jure, ſi de prima mentio facta non fuit, etiamſi motu
proprio reſervata ſit, ex Caſſiado. Caputa. Moheda-
no, Mandoſio, Flaminio Pariſio, & aliis, etiamſi prior
ſit conditionalis: tamen dicit ille, cùm excipiens te-
netur probare, quòd tempore ſecundæ, prima erat re-
ſervata, & quod erat valida ſecundùm Caputa. *dec.*301.
Flamin. Pariſ. *de reſig.lib.6.quæſt.2.à n.*40. Cota *dec.*110.
60 & 107. iſta exceptio requirit altiorem indaginem. Sed
miror tanti viri, hanc namque, quis opponens incon-
tinenti intra terminum datum à judice non verifica-
bit? imò breviſſimum, cùm probata ſit ex datis
utriuſque Bullæ dumtaxat, & ſic non ſequitur, ali-
qua exceptio requirit probationem, ergo requirit al-
tiorem indaginem, quoniam, ut ſuprà diximus, ad hoc
dumtaxat datur à judice executori terminus, licèt bre-
vis, eius arbitrio, ut appoſita exceptio intra illum pro-
betur, & ſic nihil mirum, ut contra ipſam fortiter te-
nendum ſit.

Et contra opinionem Nicolai Garciæ, doctrina Ma- 61
teſcoti *variar.reſol.l.1.c.21.n.5.* urget, ubi dicit, quòd ſi
tertius habens penſionem ſuper beneficio, & petat
committi cauſam nullitatis prioris penſionis, etſi alle-
getur paupertas prioris penſionarii: exigetur cautio
juxta l.ſi a quo, ff. de rei vind. quia ut ipſe dicit poſt 62
Ab. & alios *in cap. veniens, de teſtib.* locum habet etiam
in beneficialibus.

Quid autem dicendum eſt de exceptione reductio- 63
nis penſionis, quando ex ventre ipſius Bullæ provenit
conditionaliter; nempe; dummodo tantam partem
remaneat, vel, centum pro Rectore, *&c.* In quo dicen-
dum eſt, quod iſta exceptio admittenda eſt, ad impe-
diendam executionem. ex quo oritur ex ventre ſuppli-
cationis, etiamſi non probetur incontinenti, ut deter-
minavit Rota in una Ravennaten. tranſactionis 22. Iunii
1592. quam ad id tradit literaliter Garcia *ſupra n.*489. 64
cum ſeqq. & ſuprà, in qua fuit reſolutum, quòd exce-
ptio quæ oritur ex ventre inſtrumenti, etiamſi requirat
altiorem indaginem, in quocumque judicio admitti-
tur, etiam ad impediendam executionem obligationis
Cameralis, Caſſiador. *deciſ.10.n.2.de reſcript.* Sarnerius
in compendio ſignaturæ n.84.& ſeqq. Acorambonus *de-
ciſ* 36.*l.1.* Tiraquel. *de retr.lignag.4.gl.1.n.4.* Galleſius
ad obligationem in forma Cameræ 4.*p.formula 1.quæſt.
n.8.* & alias etiam deciſiones Rotæ ibi Garcia refert, &
ex aliis pluribus latè ſuprà probavimus.

Maximè, quia reſervatio penſionis cum illa clauſula 65
(dummodo remaneant centum pro Rectore,) (ſeu mil-
le pro Epiſcopo) vel (dummodo tantam partem fru-
ctuum non excedat) eſt conditionalis, de qua in primis,
& ante omnia conſtare debet, & verificari, ſive ordina-
riè, ſive executivè agatur, ut latè ex his, quæ cumulat
Nicolaus Garcia, plures allegans, *d.cap* 5. *à num.* 485.
Caſſiador. *deciſ.10.de reſcriptis.* Guigas *quæſt.85.n.*10.
idem *quæſt.fin.n.* 15. & plures deciſiones Rotæ in hoc
propoſitum, ad literam refert Garcia. *ſupra à num* 464.
cum pluribus ſeqq. latè etiam plures Doctores, ac Rotæ
deciſiones in propoſito congeſſit Marcheſſa. *de com-
miſſ.1.p.cap.14.n.45.fol.*137. & latè etiam *eod.c.*14. quòd
eſt additamentum *num.79.cum ſeqq.fol.*153. & ex Go- 66
meſio *in Compendio utriuſque ſignaturæ* dicit Flores de
Mena *d.q.12.n.*41. quòd ſi gratia penſionis aliquas qua-
litates, aut conditiones contineat: non poteſt execu-
tivè executor procedere, niſi priùs verificatis præfatis
qualitatibus, & ſi contradictorium iudicium, & viam 67
ordinariam requirant, quia tunc auditor tenetur aſ-
ſumere partes judicis, ex Felin. *in fin. de præſumptio.*
remittendæ ſunt ordinario in prima inſtantia ex diſpo-
ſitione Concilii Tridentini, ut pariter ſit dicendum, 68
quando Rector onere penſionis gravatus per longum
tempus; puta, per decennium penſionem non ſolve-
ret, & hac exceptione oppoſita cauſas apparentes non
ſolutionis allegando (remiſſa cauſa ordinario) non po-
teſt auditor, & executor contra eum procedere via 69
executiva, nec tunc commiſſio appellationis datur
cum ſupradicta clauſula (ſine retardatione ſolutionis
penſionis) ob præſumptionem, quæ viget in eius favo-
rem, ut notat Guigas *d.quæſt.85.num.* 2. & per Gome-
zium *ubi proximè.* Flores de Mena *n.* 41. plures in pro-
poſito citat, & ſequitur Marqueſſa. *de commiſſo part.* 1.
*cap.14.el 2.n.42.fol.*148. & hac ratione vim facere ſub-
executorem in partibus non deferentem appellationi
declaratum vidi.

Item

70 Item legitima reputatur exceptio, ad impediendam
Bullæ penſionis executionem : quando ipſa impoſita
fuit ſuper duobus beneficiis, aut pluribus, quæ poſt-
modum devenere ad diverſas perſonas, & poſſeſſores :
71 quia ſcilicet non tenetur ad dictam penſionem inſo-
lidum, ſed pro rata tantùm, quo caſu cùm penſio non
poſſit dici liquida; donec judex cognoſcat, quæ ſit rata
portionis, quæ tangit unumquemque, & diſcutiat va-
lorem omnium beneficiorum; ideo tanquam exceptio
executionis legitima reputatur, quare non reſcribitur
etiam cum clauſula (ſine præjudicio legitimæ execu-
tionis) vel (ſine retardatione, *&c.*) ita tenent Anton.
Aug *de ſolut. penſion. n.* 2. Sarnen. *in compendio ſignatura n.* 88. *verſ. eſt & alius caſus.* Guigas *de penſio. q.* 85. *n.* 5. *& ex conſtitutis*, & illis Abb. Innocen. *de religioſ. domi. concluſit.* Rota adducta per Sarnen. *ubi proximè.* Paleot. *dec.* 304. *in manuſcriptis.* Patiſ. *de reſig. benefic. lib.* 6. *q.* 4. *n.* 47. Joan. Hieron. Campanil. *diverſ. jur. cano. rubr.* 11. *c.* 13. *n.* 287. *fol.* 162. Mateſcot. *variar. reſolut. lib.* 1. *c.* 21. *n.* 16. ubi teſtatur, ſic fuiſſe reſolutum in Rota in una
Segobien. penſionis coram Cardin. Seraphin. ſub die 19.
April. 1602.

72 Rurſus ſi citatus vigore monitorii comparens oppo-
ſuerit prædeceſſorem conſentientem penſionis reſerva-
tioni, non habuiſſe bonum jus, nec poſſeſſionem be-
neficii, quamvis penſionarius adſtringatur ad verifica-
tionem illius, hoc procedit, quando agitur via ordi-
naria : ſecus autem, quando via executiva, quia tunc
iſthæc exceptio executionem non impedit oppoſita,
73 ita Rebuf. *de pacifi. is poſſeſſ. n.* 156. *alias* 137. quem ita in-
telligit Nicol. Garcia *d. cap.* 5. *n.* 515. quem vide *à n.* 511.
ubi agit an, & quando penſionarius bonum jus conſen-
tientis teneatur verificare, & quando translatarius pen-
74 ſionis teneatur juſtificare jus, & titulum transferentis
ſui anteceſſoris, laté per Mateſcot. *variar. reſol. lib.* 1.
c. 22. *à n.* 24.

75 Aliter itaque judicandum erit de exceptione, à cita-
to oppoſita; nempe ſe non poſſidere beneficium, ſuper
quo penſio reſervata eſt; quia hæc, ut legitima admit-
tenda eſt, ut probat Bucca, *in tract. de ſtylo curia audito. Camera cap.* 22. *verſ. quia ſibi.* Saluſtius Tiberius *in praxi auditor. Camera lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 6. Sequitur Nicol.
76 Garcia *ſuprà n.* 567. qui quamvis numeris ſequentibus
dubitet an ipſe penſionarius teneatur verificare : reum
conventum ſucceſſiſſe in dicto beneficio, & ipſum
percepiſſe fructus, vel ſtetiſſe per eum, quominus illos
percepiſſet, antequam reus id aſſerat : tamen quando
executatus id opponit, nemini dubium eſt : ipſum te-
neri legitimare, cùm ſit de ſubſtantia judicii, & execu-
tionis.

77 Quibus adde, quòd exceptio extinctionis penſionis,
per profeſſionem penſionarii non impedit executio-
nem, nec retardat ſolutionem penſionis, imò, ea non
obſtante, declarandus eſt titularis; ſi non ſolvit, quia
requirit altiorem indaginem, cùm Monachus ex diſ-
penſatione poſſit penſionem retinere, & ſic de ea
priùs eſt in judicio ordinario cognoſcendum, & judi-
candum, ut tenent Caputq. *dec.* 8. 1. *p.* 1. *& dec.* 223. *&* 317. *p.* 2. Guidobonus *deciſ.* 138. & ita pariter termi-
navit Rota, cujus deciſionem literaliter refert Nicol.
Garcia, *d. p.* 1. *c.* 5. *n.* 548. ubi id infirmat in exceptione
78 extinctionis per matrimonium ſubſecutum, allegans
alias deciſiones, quas quidem omnes & bene ipſe *à num.* 553. intelligit & declarat; ut locum habeant in caſu, de
quo loquuntur, nempe : quando poſt contractum ma-
trimonii, vel profeſſionem, penſionarius permanſit in
quaſi profeſſione exigendi penſionem, aut etiam quan-
do penſionarius poſt matrimonium oſtendit diſpenſa-
79 tionem, quamvis intricatam, & non claram : quia
tunc interim dum in judicio ordinario de ea extinctio-
ne non judicetur, ſolutio penſionis differenda non eſt,
quo deficiente (dicit ille) iſta exceptio extinctionis
relevans eſt probata incontinenti, & intra brevem ter-
minum, ab executore aſſignatum; cùm non requirat
altiorem indaginem, ſed ſit clara, & excludat penſio-
nem & penſionarium ex Vicameſ. *conſ.* 284. & ibi laté
proſequitur hunc diſcurſum.

Et quando exceptio requirit altiorem indaginem; 80
relinquitur arbitrio judicis, regulato tamen ex his, quæ
longa manu cumulavit Menoch. *de arbitrar. caſu* 10. *& de recuperanda poſſeſſione rem.* 1. *q.* 21. Contard. *in l. unica lim.* 12. *C. ſi de mom. poſſ.* Rota *dec.* 57. *n.* 3. *p.* 2. *diverſ.* ibid.
Menoch. *lib.* 1. *caſu* 9. *&* 12. & de his etiam regulato quæ
hucuſque diximus, & plures exceptiones alias quæ
executioni poſſunt opponi, vide per Guigantem *de* 81
penſion q. fin.

Memineris tamen, quod dicit Flores de Mena *in* 82
pract. d. quæſt. 12. *n.* 25. cum Camelio Plautio *in tract. de penſioni. Epiſcopal. à n.* 24. *fol.* 534. *tom.* 5. *tract. novorum*;
quod ſubexecutor vigore clauſulæ (cæterùm) non poſ-
ſet procedere executivè contra bona debentis penſio-
nem, quia hoc ſibi commiſſum non eſt : ſed ſolum po-
teſt publicare cenſuras fulminatas ab auditore Cameræ
in caſu non ſolutionis, & denuntiare debitorem ex-
communicatum & præcipere aliis, ut eum denuntient,
& evitent, aliàs excederet, & poſſet propterea ab eo
appellari, quia meritò contra eos reſolvit Nicolaus
Garcia *ubi ſupra* 1. *p. c.* 5. *n.* 185. *& ſurſum*, ex eo quòd 83
executor auditor committit illi ſuas vices abſolutè pro
executione penſionis, prout ipſe Flores de Mena ſen-
tire videtur, *n.* 30. quod corroboratur ex eo, quod ſu-
periùs diximus, ideo hunc ſubexecutorem debere eſſe
in dignitate conſtitutum; quia mixtus eſt, non merus
executor.

Sis & illius ſententiæ memor : quòd cùm ad denun- 84
tiationem & publicationem excommunicationis hujuſ-
modi requiratur prævia declaratoria illius, ad Gui-
gantem *q.* 78. *n.* 4. ut nec ex eo cauſa efficitur appellabi-
lis, cùm ſit executiva. ſecundùm Nicolaum Garcia *d. c.* 5. *n.* 586. contra Camilium Plautium *loco proximè citato*, nec ab hujuſmodi declaratoria appellationi inter-
poſitæ non deferens vim faciet executor, & ultra Ni-
col. Garcia idem affirmat Marquesſ. *de commiſſ.* 1. *p. c.* 14.
n. 1. quòd commiſſio appellationis à declaratoria cen- 85
ſurarum latarum pro executione literarum Apoſtolic.
niſi cum clauſula (parito brevi) quia appellatio à de-
claratoria lata vigore proceſſus executivi, cùm careat
ſuſpenſivo effectu, niſi cum dicta clauſula non reſcri-
bi, ne ſuſpendatur, & impediatur executio litera-
rum, allegat etiam Caſſiadorum *deciſ.* 10. *de reſcriptis.*
Staphil. *de liter. inſtitia c. prædicta n.* 13. Puteum *dec.* 41.
p. 1. quia cùm declaratoria incidat in judicio executi-
vo, præcisè debet ejus natura veſtiri, propria amiſſa,
cap. acceſſorium de regul. jur. lib. 6. Et quia cum cauſa eſt
executiva, omnes ejus articuli ſunt executivi, ut plu- 86
ries dixi, & vide quæ nos latiùs *infrà lib.* 4. *c.* 5. *de compulſo, verſ. circa quæ notab. adverte, &c. à n.* 61. *uſque* 99.
de quo articulo etiam laté & luculenter diximus *ſuprà lib.* 2. *c.* 3. *per tot.*

Et ampliùs circa ea, quæ dixi *ſuprà*; adverte, quòd 87
quando fructus Parochiales devenerunt in diminutio-
nem poſt reſervationem penſionis factam; poteſt peti
reductio, & ejus reformatio coram ordinario ſine ſpe-
ciali reſcripto, & commiſſione Papæ, etiamſi penſio
fuerit reſervata per ipſum Papam, quia intelligir re-
bus ſic ſtantibus, Decius *conſ.* 335. Aymon. *conſ.* 195. *n.* 4.
Tiraq. *in l. ſi unquam de revocan. don. in princ. à num.* 166.
& 161 Gutierr. *de jura. confirm.* 1. *part. cap.* 71. *num.* 6.
quando verò à principio iſthæc reſervatio per Papam
facta fuerit exceſſiva, quia tunc de ejus reformatione 88
non poteſt tractari per ordinarium, nec legatum, nec
alium judicem niſi ex ſpeciali reſcripto Papæ, viden-
dus Garcia *d. c.* 5. *num.* 440. *&* 441. *& ſuperius* 368. ubi
etiam agit in qua quantitate penſio reſervanda ſit, ſi

tam in beneficiis ſimplicibus , quàm in curatis,& Epiſcopalibus,hæc ad nos attinent, cætera autem penſionis materia ſuos habet authores , illos require in neceſſiiaribus.

Et de pluribus aliis exceptionibus , quando locum habeant in penſionis executione, & de effectibus quaſi poſſeſſionis in illius exactione , & quando reſcribatur vel non reſcribatur , cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis penſionis)vel (ſine præjudicio legitimæ executionis) & de natura , & de variis effectibus illius clauſulæ,& de aliis pluribus de materia judiciali in exactione penſionis , vide ultra Nicol. Garciam & Flores de Mena loco pluries citato , Marqueſſa.*de commiſſ.appellatio in cauſa penſionis c.* 14.*per tot.* 1. ſcilicet & 2. quod in duas partes diviſit. 1. *part, fol.*133.*cum ſeq. & fol.*142.*cum ſeqq.*ampliſſimè , Maſcotum *var.reſol.lib.* 1.*c.*21.*&* *c.*22.

CAPUT IV.

A ſecunda ſententia revocatoria prioris,ſive contra actorem , ſive contra reum lata in judicio ſui natura privilegiato, & non admittente appellationem ; an ei interpoſitæ non deferens judex vim faciat, & quid à prima lata contra agentem , & eandem viam privilegiatam intentantem.

SUMMARIUM.

Sententia lata contra agentem aliqua via privilegiata,& non admittente appellationem an illam admittat quoad utrumque effectum , n. 1.

Sententia in ſecunda inſtantia lata in favorem agentis via privilegiata revocatoria prioris contra illum lata , an executioni ſit mandata non obſtante appellatione, ibid.

Sententia ſecunda revocatoria prima privilegiata, & jam executa , an ſit pariter executioni (altera revocata) mandanda appellatione non obſtante , ibid.

Sententia lata contra intentantem viam executivam , remedium poſſeſſorium, & petentem alimenta & ſimilia , appellationem admittit quoad utrumque effectum,n. 2.

Sententia lata contra petentem miſſionem ex l.fi.de edicto D.Adr.permittit appellationem ſuſpenſivam, n. 3.

Idem eſt in ſententia negativa lata in aliis poſſeſſoriis remediis, n. 4.

Sententia lata contra actorem petentem alimenta licita eſt appellatio ſuſpenſiva , n. 5.

*Appellari non licet , quando agitur de convertendo frumentum in uſum militum & ſubſidium annonæ, n.*6.

*Sententia negativa diſtributionis annonæ in uſum militiæ admittit appellationem quoad utrumque effectum,n.*7.

Sententia lata contra mulierem petentem dotem recipit ſuſpenſivam appellationem , licèt lata in ejus favorem non ſuſpendatur , n. 8.

Præceptum de ſolvenda penſione licèt non admittat appellationem, tamen ubi negatur,ipſum præceptum ad penſionem agenti , licita eſt quoad utrumque , quia ceſſat privilegium , n. 9.

*Sententia de non exequendo rem judicatam aut obligationem Cameralem permittit appellationẽ ſuſpenſivam,n.*10.

Licèt alii contra inadvertenter & promiſcuè dicant , à præcepto de exequendo, & non exequendo non dari appellationem. ibid.

Ratio redditur fundamentalis, quare detur appellatio ſuſpenſiva actori intentanti actionem privilegiatam , & portanti ſententiam negativam, cum affirmativa non ſuſpendatur , n. 11.

Senatus regius aditus per viam violentiæ quotidie decernit , vim facere judicem non deferentem appellationi emiſſæ à ſententia negativa lata contra agentem aliqua via privilegiata , ſcilicet executiva, n. 12.

Dilatio decem dierum in via executiva debitori aſſignata, ut intra illam ſuas probet exceptiones,cùm ſit in favorem actoris limitata , poteſt eo deſiderante prorogari , n. 13.

Text.in c.fin.de mut.petitionibus interpretatur, n. 14.

Appellatio prohibita in cauſa conventionis , an cenſeatur prohibita in cauſa reconventionis, n. 15.

Clauſula reſcripti ad lites(appellatione remota)ſi reſpicit totam cauſam,eſt communis Actori & Reo n. 16.

Reſcriptum ad lites eſt commune , & regulatur ſecundùm jus & juſtitiam , ibid.

Actor & Reus non debent ad imparia judicari,nec actori licere , quod reo licitum non exiſtat , n. 17.

Æqualitas in judicio ſemper eſt ſervanda , n. 18.

Correlativo in uno ſi ſit prohibita appellatio, in altero ex correlativis intelligitur prohibita , n. 19.

Reſcriptum quo prohibetur appellatio , pariter operatur in præjudicium actoris ex rei capite æqualitatis ſervandæ in utroque , n. 20.

Appellanti ne tradatur poſſeſſio ſuo adverſario , pariter nec ei tradenda erit , n. 21,

Cauſa conventionis ſi eſt tractanda ſummariè vigore reſcripti pariter ſummariè tractanda eſt cauſa reconventionis , n. 22.

Clauſula (appellatione remota) appoſita in commiſſione primæ inſtantiæ, cenſetur repetita in commiſſione appellationis , n. 23.

Clauſula (appellatione remota) idem operatur , quando virtualiter ſubintelligitur in ſecunda commiſſione , ut puta quando refertur ad aliam , à qua virtutem & poteſtatem recipit , ibid.

Cauſa quando eſt ſummaria , omnes ejus articuli etiam ſummarii ſunt , n. 24.

Clauſula appellationis prohibitiva non intelligitur repetita in alia perſona,quando diverſitas rationis aliud ſpecialiter judicat, quia in una ex partibus tantum favor, aut odium duntaxat viget , n. 25.

*Agens privilegiata via ſi ſententiam contra ſe reportet , appellat ſuſpenſivè , ſi autem reus illam reportet , non, quia in utroque diverſa favoris militat ratio , n.*26.

Sententia lata contra agentem via privilegiata , qui ab ea appellans revocatoriam illius obtinuit , hæc ſecunda revocatoria erit executioni mandanda , n. 27.

Exemplo comprobatur in executione inſtrumenti guarentigiati , ibid.

Executione denegata vigore brevis per ſubexecutorem à quo appellatur poteſt judex ſRotæ ſjuſtificato conſtito brevis,illud exequi,quẽadmodũ poterat judex à quo, :8.

Sententia lata in favorem rei conventi de ſpolio intentato , ſi in cauſa appellationis revocetur hæc ſecunda ſententia lata in favorem actoris , mittimur executioni non obſtante appellatione , n. 29.

*Sententia ſecunda affirmativa , & revocativa prioris negativa ſi ſimul lata ſit declarando primam nullam , an mereatur executionem,n.*30.

*Judex ad quẽ appellatum eſt in proviſione Parochialis ob aliquam legitimã cauſam antequam ordinarius provideret vel tradiderit poſſeſſionem , aut tulerit ſententiã, declarans bene appellatũ,ac prævio concurſu digniorem eligat, poterit hic poſſeſſionem vacantem tradere, n.*31.

Concurſu & electione Rectoris facta per ordinarium differentem poſſeſſionem aliqua juſta cauſa , ſi ſuperior de appellatione cognoſcens interim revocato concurſu , & electione, poteſt ſuam ſententiam executioni mandare, & aliquem in poſſeſſionem mittere vacantem , non obſtante appellatione , n. 32.

Favor appellationis prohibitæ in Parochialibus non eſt inductus propter proviſum, ſed propter Eccleſiam vacantem, & ita quocumque vadat Eccleſia vacans,replenda erit Rectore,qui tunc proviſus reperiatur , n. 33.

Privilegium

Privilegium exequenda ſententia ubi conceditur tantùm ratione perſona, ſcilicet, creditoribus, alimentariis, & in poſſeſſoriis & ſimilibus, ſi prima ſententia pro eis lata non fuit executa, ſi interim in gradu appellationis revocetur, non poteſt exequi, nec etiam revocatoria ex ratione aſſignata, n.34.

Senatus, ad quem recurritur per viam violentiæ, quotidie declarat, vim non fieri appellationi non deferendo interjectæ à ſecunda ſententia revocatoria prioris, ſi ejus virtute mittatur aliquis proviſus in poſſeſſionem vacantis beneficii, & ita communiter practicatur, n.35.

Iudex appellationis in beneficia curato vacante dicitur primus judex, & loco ordinarii ſubrogatus cujus jure uti licet, n.36.

Ratio propter quam ſententia in Parochialibus exequitur, durat in qualibet inſtantia, qua beneficium adhuc ſit vacans, ex quo nullus deiicitur de poſſeſſione, ibid.

Sententia lata in favorem creditoris in via executiva, quando nulla præceſſit executio in ſecunda inſtantia an exequatur, n.37.

Devolutio beneficii fit ad ſuperiorem cum omni ſua cauſa, oneribus, & qualitate requiſita in ſui principio, n.38.

Sententia addictionis executionem deſiderans nihil intereſt, à primo, an ſecundo judice appellationis lata ſit, ut exequatur, n.39.

Iudex appellationis ſuccedit in locum prioris iudicis, n.40.

Iudex appellationis poteſt facere ea omnia, quæ poterat primus judex, n.41.

Cauſa, quæ eſt ſummaria in prima inſtantia, pariter & in ſecunda ſummaria erit, n.42.

Clauſula quod ſummariè procedatur, ſi fuit appoſita in commiſſione primæ inſtantiæ, tacitè intelligitur repetita in commiſſionibus aliarum, n.43.

Sententia prima ſi vulneravit inſtrumentum guarentigiatum ſcilicet, declarans illud falſum, aut uſurarium, ſecunda revocatoria illius non meretur executionem, donec obtineat creditor tres conformes ſententias, n.44.

Executiva via ſi ſemel fuit vulnerata, non ſignatur commiſſio cum clauſula (ſine præjudicio legitimæ executionis.) n.45.

Executio ubi denegata eſt ex eo, quòd inſtrumentum eſt vulneratum, expectantur tres conformes ſententiæ, ſecus ubi ex alia cauſa denegatur non tangente vires inſtrumenti, n.46.

Executio quando denegatur ob aliquam nullitatem reſervata jure creditoris, cauſaltius faciet ex integro executionem repetere, quàm appellationem, n.47.

Appellationi à ſecunda ſententia revocatoria primæ privilegiata, & executione jam tradita erit deferendum omnino, n.48.

L.4.tit.21.lib.4.recopil.ponderatur, ibid.

Sententia, qua eſt reus condemnatus, nititur ſententia aut inſtrumento habenti executionem paratam & privilegium, at ſententia ſecunda, qua actor condemnatur, illo non nititur, ſed ejus privilegio repugnat, n.49.

Sententia ſecunda lata contra actorem revocatoria prioris executivæ virtualiter eſt negativa executionis, quo caſu etiam in prima inſtantia actori licet appellare, n.50.

Sententia addictionis ſi nulla ſeu iniqua ſit manifeſtè, an judex de appellatione cognoſcens queat ea neglecta, ſuam exequi, & quo caſu, n.51.

Sententia judicium ordinarie, cujus virtute ut magis idoneus electus fuit in poſſeſſionem Parochialis miſſus, licet ſit in cauſa appellationis revocatū, non amovetur à poſſeſſione, donec per tres ſententias conformes vincatur, 52.

Et ab hac revocatoria appellationis per poſſeſſorem emiſſa eſt deferendum, ibid.

Proviſus ad Parochialem per ordinarium non eſt à poſſeſſione avocandus, etiamſi judex appellationis nullum & notoriè injuſtum declaret ordinarii judicium, n.53.

Proviſio Parochialis per ordinarium ſi eſt ſortita effectum, & tradita poſſeſſio, à ſecunda ſententia illius revocatoria emiſſa appellationi per poſſeſſorem eſſe deferendum, quotidie decernitur in Senatu Regio, vimque facere judicem eam exequi volentem, n.54.

Res poſtquam ſemel prohibitionem evaſit, ſemper remanet libera, n.55.

Res ſemel effecta alienabilis, ſemper remanet alienabilis, n.56.

Res ſemel alterata natura, ſemper remanet alterata, n.57.

Res quæ ſemel exivit de trunco, & de familia, non dicitur ampliùs eſſe de trunco, quominus retractus locus ſit, n.58.

Cauſa ſemel facta ordinaria, & appellabilis, ſemper remanet ordinaria, & appellabilis, n.59.

Executione locus non eſt, nec pœnitētia, ſi creditor qui potuit agere via executiva, cœpit agere via ordinaria, n.60.

Sententia prima lata in curia contra poſſeſſorem beneficiò ſequeſtrum apponitur, tamen licèt ipſe poſſeſſor ſecundam pro ſe obtineat, non revocatur ſequeſtrum, n.61.

Parochialis proviſio & poſſeſſionis traditio nec ſuſpenditur per appellationem, nec poſſeſſor amovetur, donec per ſententias vincatur, ubi referantur & ponderantur verba conſtit. Pii V. n.62.

Stylus Curiæ Romanæ obſervat, quòd lata ſententia ſuper executione Brevis, inſtrumenti Cameralis, aut literarum Apoſtolicarum, eamque exequitur, licèt in Rota feratur illius revocatoria, non mandatur executioni, ſed appellationi ab ea defertur, & donec executoriales relaxentur, in omnibus ſuperſedetur, 63.

Sententia prima, qua executioni petitæ locum non fore, eſt declaratum, & inſuper Actor in expenſis damnatus, licèt patiatur appellationem, tamen expenſarum reſpectu mittenda executioni, n 64.

Sententia pro Actore in alimentis, aut via executiva lata cujus executionem omiſit petere, & lata eſt ſecunda ſententia illius confirmatoria, poterit ejuſdem petere executionem non obſtante appellatione, quia nec efficitur appellabilis, nec cenſetur ejus privilegio renuntiare, n.65.

Secus è converſo, quando prima pro actore lata nondum executa, ſecunda illius revocatoria lata eſt, quia tunc prima non exequitur in ſecunda inſtantia, n.66.

Quæ doctrina fallit in Parochiali vacante, ibid. remiſſivè, & n.33. cum ſeqq.

Rotæ deciſio refertur, ut ſecunda ſententia revocatoria primæ executa in Parochiali non ſit exequenda appellatione remota, n.67. & 52.

Alia ſummaria deducuntur ex dec. ibid. uſque ad 88.

CAPITULUM hoc tres habet inſtantias. Prior, an à ſententia lata contra agentem aliqua privilegiata via, non permittente ſcilicet appellationem, ipſi ut appellatio permiſſa quoad utrumque; ita ei non deferens, vim judex feciſſe dicatur. Secunda, an hoc privilegiato obtinente in ſecunda inſtantia appellationis aliam ſententiam in ejus favorem, & ſic revocatoriam primæ, an hæc ad executioni mandanda, non obſtante appellatione, per adverſarium ab ea interpoſita. Tertia & ultima ſit inſtantia: an ſcilicet ſecunda ſententia revocatoria primæ privilegiatæ, & ut talis, effectualiter executæ: an revocata priori executione, ſit pariter executioni mandanda, non obſtante executione ab ea emiſſa. 1

Circa primam autem inſtantiam illud brevibus feram: ut à ſententia lata contra intentantem privilegiatum aliquod remedium, putà, petentem alimenta, agentem poſſeſſorio, vel petentem executionem vigore obligationis cameralis, aut guarentigiatæ, & ſimilia, ei ſit adeò licita, & permiſſa appellatio, quod ſi interpoſitæ judex non deferat: vim faciet evidentem, ita probat Angel. *in l. quiſquis, C. quorum appell. non recip.* quem ſecuti ſunt Jacob à S. Georgio *in l. fin. n 36. C. de edicto D. Adr. tollen.* ubi etiam Zuchard. *num 433.* idem etiam cenſuerunt Tiraquell. *in tract. le mort ſaiſit le vif. part. 5. declarat. 6. n. 3.* Petrus Dueñas *in ſuis regulis regula 44.* 2

fall. 1.

fol 1.Menoch. *de adipiſcenda poſſ.rem.4.num.* 876. ubi
dicunt,quòd etſi in remedio *l.fin. D.de edicto D.Adr.*
3 lata ſententia in favorem actoris petentis,ſe immitti in
poſſeſſionem , appellatio non ſuſpendat : tamen hoc
non procedit,nec locum habet, quando contra ipſum
actorem,ut ſcilicet, immiſſioni locus non foret , & in
favorem rei lata eſt ſententia,quoniam tunc ab illa per
actorem licet appellare quoad utrumque effectum de-
volutivum.& ſuſpenſivum,ſimul quæ opinio eſt Ale-
xandri originalis,& eſſe ſtupendum,& elegans dictum,
dicit Jacobin.*ubi proximè*,qui ſe ita obtinuiſſe in praxi
teſtatur.Sequitur Joſeph. Ludov.*deciſ*.20.*n*.23. Petrus
Surd. *tract.de aliment.tit.*8 *privil.*60.*n*.26.*in fin.& n.*27.
Lancelot.*de attent.*3.*part.c.*28.*n.*89.*fol.*448. Ruginell.
tract.de appell.§.1.c.3 ſub n. 649. *verſu fin. verſ. appell.*
Sequitur eam poſt plures authores Achil.Perſonal. *de
adipiſc.ead.poſſ n.*343. *&* 344. & per Angelum ſequun-
tur à Jacobino de Sanct. Georg. *in l.quiſquis in fin. C.*
4 *quorum appell. non recip.* & alios etiam firmat Mareſc.
*var.reſol.lib.*2.*c.*75.*n fol.*136.(licet aliqui contrarium
teneant) & generaliter in omnibus poſſeſſoriis pluri-
mos citat Eſcacia *de appell.q.*17.*lim.*6.*mem.* 6.*n* 38. *&*
133. Idem firmantes.

Et facit;quòd dicit Alexand. *in l fin.ff.de appell. re-*
5 *cip.*quod licèt appellari non liceat à ſententia, lata in
favorem alimenta petentis:tamen a ſententia ea dene-
gante , & ſic adverſus eum, ei ſit omnimodo permiſ-
ſa quoad utrumque effectum.Sequitur Menoch.*ubi ſup.
n.*878.Petr.Surd. *in tract.de alim.tit.& privil* g. 60. *à n.*
34. *& n.* 33. Angel. *in l. fin. ſub.n.*1.*ff.de appellat.recip.*
Eſcacia *de appell.q.*17.*limit.*7.*n.*19.Cæſar Contar.*in l.
unica limit* 17.*n.*29 *C.ſi de mom. poſſ.* Ruginell. *tract. de*
6 *appell.§.1.c.3.n.*68.& probatur, quoniam licèt quando
agitur,de convertendo frumentum in uſum militum,
in ſubſidium annonæ, non permittatur appellare,*l.fin.
ff.de app.recip.*tamen a ſentẽtia negativa,qua eſt dictum
7 annonam non eſſe diſtribuendam in uſum militum, Il-
licita eſt appellatio,Eſcacia *ubi proximè d.q* 17. *limit.*7.
*n.*20.Angel.*in d.l.fin.ſub.n.*11,Contar.*d.lim.*17. *n.* 19.
Ruginell. *ubi proximè n.*70. Marqueſſ. *de commiſſ.*1. *p.
c.*18.*n.*19.*fol.* 210.Bald.Novel.*in tract.de dote* 9.*p.priv.*
7.*ad fi.verſ.& hoc intelligo*,dum ſcribit,quod etſi quan-
do mulier agit pro dote & in favorem ejus fertur ſen-
8 tentia , non ſuſpendatur per appellationem . quando
mulier eſt pauper:tamen aliud eſſe dicendum,quando
ſententia eſſet lata adverſus eandem mulierem , quia
tunc appellatio ei permittitur,quem referunt Menoch.
Gratianus,& Surdus *ſuprà*, & de alimentis idem dicit
Marcheſ.*de commiſſ.*1.*p.c.*18.*à n.*17.*fol* 210.

Facit etiam,quia licèt à præcepto de ſolvenda pen-
9 ſione non admittatur ſuſpenſiva appellatio itaut ſem-
per in cõmiſſione appellationis ab ea apponatur clau-
ſula (ſine præjudicio legitimæ executionis prout *ſuprà*
latè diximus *c.*3.præcedenti.)tamen hoc non procedit,
quoties lata fuit ſententia adverſus penſionarium, ſive
penſionem petentem,quia tunc datur appellatio ſuſpen-
ſiva & ſimiliter denegatur clauſula(ſine præjudicio le-
gitimæ executionis) quia cùm ſententia ſit negativa,
non eſt quid exequendum,quia ceſſat privilegium : ita
animadvertit Marcheſſ *de commiſſ.appell. in cauſa pen-
ſion.*1.*p.c.*14. *&* 2.*n.*59.*fol.* 150. ubi teſtatur ita reſol-
viſſe Rotam in una Nucerina penſionis, *&c.*

10 Et probatur etiam,quia licèt à mandato de exequen-
do,& executione non appelletur ſuſpenſivè, ſecundùm
quæ latè dixi *infra* 4.*p.c.*1.tamen à ſententia negativa;
ſcilicet de non exequendo rem judicatam,aut obliga-
tionem Cameralẽ appellatio permittitur quoad utrum-
que effectum, gloſſ. 1. *in l. ab executione C. quorum ap-
pel.non recip.*& ibidem Bart.*ſub n.*1.Salicet. *ſub num.* 2.
& 3.Eſcacia *de appell.q.*17.*limit* 10.*n.*20.*& lim.*9 *n.*50.
ubi vocat rem claram,& ſine controverſia,Ruginel.*cit.
de appellat.§.*2.*c.*3.*n.*157. Carrocius *exceptione* 44. *ſub*
*n.*73.qui plures citat. Marqueſſ *de commiſſ.*1.*part.c.*16.
*num.*19.*fol.*196.*in* 2.*impreſſione*,& Eſcacia *d.lim.*9.*n.*58.
verſ. his non obſtantibus , dicit receptam in praxi hanc
opinionem , quoniam in hoc caſu militat ratio diffe-
rentiæ,& ita communiter practicatur,licèt aliqui inad-
vertenter contrarium dicant , promiſcuè firmantes , à
præcepto de exequendo, aut non exequendo denegari
appellationem , prout eſt Bald. *in d.l.ab executione ſub
n.*4.& ex Antonio de Butrio tenet Bald.Novell. *tract.
de dote p.*6.*privil.*2.*in fin.ſem.*9.*fol.*193.

Rationem autem omnes eius doctrinæ reddunt;ete- 11
nim ratio illa unica,& finalis prohibitiva appellationis
à ſentẽtia affirmativa,illeque favor & privilegiũ actio-
ni intentatæ ab actore,& eius favore inductum,ceſſat,
minimeque viget,nec concurrit in ſententia negativa:
ut putà in alimentis datis,ideo non admittitur appella-
tio.nè interim fame pereat actor, & in poſſeſſorio adi-
piſcendæ illa celeritas mittendi hæredem juſta ratione
inducta,& à lege conſiderata non militat in reo impu-
gnante hanc miſſionem,in cujus favorem ſententia ne-
gativa lata eſt.& ſic appellationis prohibitio non pro-
cedit à pari in utroque caſu,actore ſcilicet,& reo,quæ
ratio comprobatur *infrà n.*26.*& à n.*75.*cum ſeqq.*Imò ſi
non admitteretur appellatio,alimẽtario putà,ſeu adipi-
ſcenda utenti nunquã miſſio locum, nec effectũ ſortire-
tur,& inducta ad unum finem,contrarium effectũ ope-
raretur,contra *l.quod in favorem,C. de legib.* & quod in
favorem eſt alicujus non debet in eius odiũ retorqueri,
cùm ceſſante ratione legis eius,ceſſet diſpoſitio,*l.quod
d.ff.de pactis,l.adigere, §.quamvis,ff.de jure patr. l. cum
pater.§. dulciſſimis,ff.de leg.*2 *l.*1.*§.cujus rei, ff.de off.eius
cui mand. ta eſt juriſdict. c. cùm ceſſante, de app.* & con-
trariorum eadem eſt diſpoſitio,ſi in utroque eadẽ mi-
litat ratio,ut latè per Everard. *in locis legalib. in loco à
contrariis*, & tandem appellatio cenſetur permiſſa, ubi
expreſsè non prohibetur,gl. *in l.qui reſti. ff.de rei vind.*
cum vulgatis,maximè cùm nec ratio prohibitionis hoc
inducat,& ita ab opinione Alex.nec in judicando, nec
in conſulendo , recedendum eſſe firmat Menoch. *ubi
ſup n.*877.adverſus Bart.*in l.*2.*n.*5.*ff.de appell.rec* Abb.
& Caſtrenſ. rem hanc conditionaliter abſolventes , &
ita quotidie practicamus in ſupremis prætoriis,adhibi-
ris per hanc viam violentiæ,& ut clarum ac cognitum 12
tonſoribus , vim fieri ab Eccleſiaſtico judice negante
delationem,ſimili appellationi,quidquid in contrarium
& cum Bart.dixerit Contard.*in repetitione l. unic. C. ſi
de mom.ea.poſſ.lim.*17.*n.*2 *&* 4.& Puteus *dec.* 316. *lib.*2.

Ex his apparet,ut dilatio decem dierum data à lege 13
Regiã debitori,ut intra illam ſuas legitimas exceptio-
nes oppoſitas adverſus inſtrumentum guarentigium,&
ejus executionem probet,ita limitata ad illum brevem
terminum ; ne verſutiis debitores diem trahant, ſolu-
tionemque procraſtinentur:ut poſſit dicta dilatio pro-
rogari deſiderante creditore juxta regulam *d.l.quod in
favorem,C.de leg.l.nulla, ff.eod.tit. l.*3.*§.dua cauſa, ff.de
Carbon.edicto*,& ita per Montefoſum validis ad id ad-
ductis rationibus firmat Parlad.*lib.* 2. *rerum quotidian.
c.fin.*5.*p.§.*10.*n.*13.

Et ex his venit interpretandus,& intelligendus text. 14
alias difficilis *in cap.*2.(qui eſt finalis) *de mutuis petitio.*
ubi in hæc dicitur:Sanè conſuluiſti nos , utrùm cùm
cauſa appellatione remota committitur , & reus co-
ram eodem judice actorem reconvenerit . & actor ſu-
per reconventione appellationis obſtaculum interpo-
nit:an ſit hujuſmodi appellationi deferendũ.Nos verò
ita ſentimus ; quod cùm actoris , & rei eadem ſit con-
ditio:& uno eodemque jure circa appellationis reme-
dium debeat uterque cenſeri;ſicut deſiderat actor , ut
ſibi juxta mandatoris reſcriptum juſtitia appella-
tione remota : eodem modo reconvenienti debet in
ſua juſtitia reſpondere, *&c.* quo apparet appella-
tionem prohibitam in cauſa conventionis , cenſeri ,
etiam

etiam prohibitam in cauſa reconventionis, ſecundùm
gl. 1. ib. ubi Abb. & omnes, Philip. Franch. *in c. paſto-
ralis n. 6. de app.* Magon. *in dec. Lucen.* 52. *n.* 14. Lancelot.
Robert. *de attent. 2. p. c.* 12. *limit.* 8. *n.* 53. latè proſequitur
Giurba *dec. 3. per tot. 1. p.* Cæſar Contard. *in l. unica lim.*
17. *n.* 5. *C. ſi de mom. poſſeſſ.* ut intelligatur, quando ipſa
16 clauſula prohibitiva reſpicit totam cauſam, & eſt ge-
neralis, ut ſcilicet in cauſa, & negotio procedatur ap-
pellatione remota. Et quia cùm reſcriptum ad lites ſit
commune, & reguletur ſecundùm jus, & juſtitiam, ideo
quod quiſque juris in alium ſtatuit, eodem met uti de-
bet, *l. 1. ff. quod quiſque juris,* nec debet actor, & reus ad
imparia judicari, *l. fin. C. de fruct. & litium expenſ.* & non
17 debet actori licere quod reo licitum non exiſtat, *l. non
debet* 41. *ff. de reg. jur. c. non licet* 21. *eod. tit. l.* 6. quia in ju-
diciis ſemper eſt ſervanda æqualitas, *l. fin. C. de procur. c.
ſtatutum §. inſuper de reſcript. in 6. c. in judic.* 22. & ibi per
18 Dinum, & alios *de reg. jur. l.* 6. Aimon. *conſ.* 133. *n.* 7. *&
ſeqq. lib.* 1. & quia prohibita appellatio in uno ex corre-
19 lativis, cenſetur prohibita etiam in altero, Ruginell. *tr.
de appell. §. 1. c. 3. n.* 230. Magon. *dec. Lucenſi.* 58. *in cauſa
Vincentij n.* 8.
20 Et hinc eſt, ut ſi quis impetraverit reſcriptum, per
quod removetur appellatio, eadem appellationis remo-
tio etiam intelligitur, tam in præjudicium ipſius im-
petrantis, quàm ipſius adverſarii ex hoc capite æqua-
litatis ſervandæ. optimè Fel. *in rubr. de reſcript. n. 2. poſt
pr. n.* Bald. *in c. 1. n.* 21. *de reſcript.* Contard. *in repetit. l.
unic. C. ſi de mom poſſ. fruct. lim. 7. n. 9. &* 10. ubi in pro-
poſito adducit Surd. *de alim. tit. 8. priv. 60. n.* 32. quò per-
21 tinet, quòd quando quis appellat, ne tradatur poſſeſſio
adverſario ſuo. nec ipſi appellanti tradenda eſt, Achil.
de Graſſ. *dec. 18. n. 2. ſub tit. de appell.*
22 Cujus etiam eſt farinæ, ut ſi actor obtinuit per reſcri-
ptum, ut cauſa de ſua natura plenaria, agitetur ſumma-
riè, erit idem ſi in eodem judicio impetrans reconve-
niatur ab adverſario; namque pariter in reconventio-
ne ſummariè agendum eſt, gl. *in clem. ſæpè in verb. volue-
rit. de verb. ſignif.* ſequitur Domin. *in c. 1. col. 2. de dolo &
contumacia lib.* 6. Abb. *in d. c. fin. col. 2. de mutuis petit.* ubi
etiam Fel. *& in rubr. de reſcrip. ſub n.* 1. qui utroque lo-
co multa de æqualitate inter reum, & actorem ſervanda,
conduxit exempla.
23 Quò etiam pertinet, ut clauſula (appellatione remo-
ta) poſita in prima commiſſione tacitè intelligitur re-
petita etiam in ſecunda commiſſione, data vigore ap-
pellationis. & prout habebat commiſſio primæ inſtan-
tiæ, ut poſt Anton. de Butr. *in c. pacto. de off. deleg.* & Bald.
in l. ſi actor. C. de appell. eleganter conſiderat Æmilian.
in conſ. 68. *in cauſa appellans, n.* 7. Lanc. Robert. *de attent.
2. p. c.* 12. *lim. 8. n.* 7. ubi dicit, idem eſſe dicendum quando
virtualiter hæc clauſula intelligitur in ſecunda com-
miſſione; puta, quando refertur ad aliam cujus vis,
virtus, & poteſtas, cenſentur in ſecundum tranſlata, ac
propterea dicta clauſula appellatione remota, appoſita
in reſcripto ab uno impetrato, in cauſa conventionis,
24 repetita cenſetur in cauſa reconventionis, quia eſt clau-
ſula generalis comprehendens totam cauſam, & negotium,
quemadmodum aliàs ſolemus dicere. quòd quando
cauſa eſt ſummaria, omnes ejus articuli ſummarii ſunt,
ut & nos latiùs variis in locis diximus.
25 Tamen hæc clauſula appellationis prohibitiva, imò
& omnia dicta & cumulata non procedunt, nec locum
habent: quando odium, aut favor ſpecialiter in una ex
partibus duntaxat degit, & vigeat, diverſitaſque ratio-
nis aliud ſpecialitatis inducat, ut eleganter dicit Bald. *in
c. 1. in fin. de reſcrip.* Abb. Panor. *in d. c. fin. n. 2. de mutuis
petit.* ubi etiam Felin. & per eundem Abb. ita illum, *in
d. c. 2.* qui eſt finalis, *de mutuis petit.* interpretatur Parla-
dor. *lib. 2. rerum quotidian. cap. fin. 4. part. §. 10. ſub n.* 16.
idem videtur ſentire Surd. *in tract. de alimen. titul. 8. pri-
vil. 60. num. 33. & ſuprà*, & quidem optimè idem Felin
in rubr. de reſcript. à n. 1. & præſertim *n. 2. ad finem*, &
nullo citato idem reſpondet Eſcacia *de app. q. 17. lim. 9.
ſub n. 58. verſ. his non obſtantibus, & limit. 7. n. 26. &* 27.
& ſic in noſtro caſu, cum favor vigeat, & conſideretur 26
à jure in actore agente privilegiata via, nihil mirum,
ut ad imparia judicetur reus, qui ſimili via non agit
privilegiata. Hanc etiam conſiderationem facit in ter-
minis Rotæ *deciſ. adducta infrà n.* 67. videnda *à n. 75. cum
ſeqq.*
Circa ſecundam autem inſtantiam noſtri præſentis 27
capituli; an ſcilicet; lata ſententia in prima inſtantia
contra agentem privilegiata via, qui appellans in ſecun-
da inſtantia obtinuit aliam revocatoriam, & ſic in ejus
favorem, an ſit executioni mandanda illa ſecunda ſen-
tentia, non obſtante appellatione, per adverſarium ab
ea interpoſita, quam brevibus abſolvere libet; nempe,
vim non fieri, appellationi ab ea interpoſitæ non defe-
rens: ex eo, quod in terminis dicit Parla. *lib. 2. rerum
quotid. cap. fin. 5. p. §. 15. n.* 8. affirmans, quòd ſi judex, apud
quem executio vigore inſtrumenti guarentigiati poſtu-
lata eſt; pronuntiavit; addictioni, & executioni locum
non fore, & à tali ſententia actor appellavit, & judex
appellationis reſciſſa prima ſententia, executioni locum
eſſe, declaravit, à qua itidem pro parte rei executati fuit
appellatum, ut non obſtante hujuſmodi appellatione
ipſe judex, qui ſecundam protulit ſententiam, execu-
tioni locum fore, dixit: eam poteſt ad debitam execu-
tionem perducere, pro quo etiam facit, quod dicit Pu-
teus *deciſ. 416. lib.* 2. ubi teſtatur, tentum fuiſſe in Rota, 28
quòd judex, ad quem cauſa appellationis ſuper dene-
gatione executionis juxta formam ſtatuti urbis, potuit
executivè procedere juxta formam eiuſdem ſtatuti,
prout etiam quando appellari contingit à denegatione
executionis, vigore brevis, & cauſa in Rota committi-
tur: poteſt judex Rotæ juſtificato conſtito brevis, illud
exequi, quemadmodum poterit judex à quo, Rota *dec.*
19. *n.* 3. de re judicata in noviſſim. dictumque fuiſſe in
una Hiſpalen. fructuum 15. Martii anni 1596 coram
Lita, teſtatur Gonzal. in regula de menſib. & alternati-
vis *gloſſ. 6. n.* 241.
Rurſus facit, quod dicimus de ſpolio intentato, ut 29
quamvis ſuper eo ſequatur ſententia abſolutoria in fa-
vorem rei, ſi tamen in cauſa appellationis illa ſenten-
tia revocetur, & fuerit mandatum reſtitui ea bona, de
quibus eſt actum, tamen non obſtante prima ſententia,
erit locus executioni ſecundæ, nec admittetur appella-
tio ab ea interjecta, Puteus *dec. 480. lib.* 1. quem referens
ſequitur Gratian. *in diſcept. foren. tom. 1. c. 103. n. 14. cum
ſeqq.* hanc eandem ſententiam tenet in terminis Ægui-
dinæ Chiſenenſ. *dec.* 51. *aliàs* 49. Caputaquenſ. *dec.* 227.
lib. 1. in manuſcriptis, benè Mareſcotus *var. reſolut. lib. 2.
c. 75. ſub n. 12. verſ. ſed hoc in loco ſubſequitur, & à* 34.
qui in poſſeſſorio uno modo limitat; puta quando ſe- 30
cunda ſententia affirmativa ſimul declarat; primam
nullam eſſe: quia tunc propter mixturam datur appel-
latio ſuſpenſiva, non tamen quando ſimpliciter lata
eſt ſuper rei reſtitutione, quam limitationem modò
non examino.
Facit etiam, quod eleganter dicit ipſe Hieron. Gon- 31
zal. *ibi n.* 222. *cum ſeqq.* quòd ſi ordinarius primus judex
in proviſione Parochialis non elegit, nec ſententiam
protulit, nec aliquem ex oppoſitoribus in poſſeſſio-
nem immiſit juxta Trident. decretum, eò puta; quo-
niam antequam ad id pervenerit, ab aliquo fuit appel-
latum ob aliquod legitimum gravamen, ſuſpendens
hoc caſu eius juriſdictionem; utputa; ſuper exceptio-
ne incompetentiæ, & declinatoriæ, vel in ordinatione
proceſſus, & aliis (à quibus poſſe ante diffinitivam ap-
pellari hoc caſu diximus 2. *p. in cap.* 6. ubi multa con-
geſſimus *à num. 53. cum pluribus ſeqq.* quæ hic pro re-
petitis habe.) & Metropolitanus, ſeu judex appella-
tionis declarans bene appellatum, retinuit cauſam
principalem

principalem (joxta c.ut debitus honor. de appell. & ea
quæ congeſſimus 2.p.c.17.)ac prævio concurſu dignio-
rem elegit, illique fecit collationem, ac poterit ille
ſuam ſententiam exequens, mittere electum in poſſeſ-
ſionem non obſtante appellatione, ab ea per aliquem
ex aliis oppoſitoribus interjecta.

32 Et idem ſit, quando facto concurſu, electione, &
collatione alicui Parochiali, illum tamen minimè miſit
in poſſeſſionem, ſed ſuſpendit aliqua ſibi bene viſa ju-
ſta cauſa, vel ea mediante appellatum fuit, & appella-
tioni detulit; poſteaquam Metropolitanus de appella-
tionis cauſa cognoſcens revocata hac priori collatio-
ne; in poſſeſſionem poteſt mittere aliquem, & ad exe-
cutionem procedere, quando prima collatio, & ſenten-
tia effectum non eſt ſortita, nec executioni mandata,
ſed imò Parochialis vacans ſit, & ſine paſtore proprio
ſecundùm Hieron Gonzal. ubi proximè.

Hoc ultimum dictum Gonzal. intelligitur, ut pro-
cedat ſpecialiter in caſu, de quo loquitur tantùm, nem-
pe: quando Eccleſia curata vacans eſt, & prima provi-
ſio nondum executa, revocata fuit per ſecundum judi-
cem appellationis ex ſpeciali ratione, quæ in eo viget,
nam favor executionis non conceditur proviſo, nec
33 propter proviſum, ſed vacationi Eccleſiæ. & propter
Eccleſiam, & ſic quocumque vadat vacans; replenda
eſt Rectore, qui tunc reperiatur proviſus, juxta ea quæ
latè adduximus infrà hac 3.p.in cap.11. de devolutione à
princ.& præcipuè à verſ. rurſus quoniam, &c. Et mox
dicenda, & ita communiter practicatur in tribunali-
34 bus, ad quæ proceſſus per viam violentiæ trahitur, at
verò in aliis caſibus in quibus privilegium hoc exe-
quendæ ſententiæ conceſſum eſt perſonis, & propter
perſonas tantùm, prout in alimentis, poſſeſſoris, & cre-
ditoribus. & ſimilibus, præfata doctrina admittenda
non eſt. Nam ſi prima ſententia pro eis lata eſt, & non
fuit executa, ſed paſſus eſt tacitè, cauſam tractari in
gradu appellationis, ubi revocata fuit prima: jam non
poterit exequi, quia reperitur revocata, nec ſecunda
exequetur, quia ejus, in cujus favorem fertur, non eſt
privilegiatus, nec in hac ſecunda viget, aut durat privi-
legium primæ, ſicut in parochiali vacante, ita loquendo
in alimentis probat Joannes Baptiſta Pontanus in tract.
de alimentis cap.19.in fin. n.7. Sequitur Gratianus in
deciſ.74.num.8.ubi per te vide, & quæ nos in fin. hujus
capitis.

Et ita hæc opinio, & reſolutio de qua num.31.& 32.
& veriſſima eſt, & ſatis ab ſtylo ſupremorum tribuna-
lium approbata, quoties ab ea occurritur per viam vio-
lentiæ pro delatione appellationis, ab hujuſmodi ſe-
35 cunda ſententia revocatoria primæ: vim non fieri de-
claratur, imò judici cauſa iterum remittitur exequen-
da, itamque judex appellationis in iſto caſu dicitur pri-
36 mus judex, & inſtantia prima quoad negotium prin-
cipale, & tanquam primus judex ſubrogatur in locum
Epiſcopi, jure illius uti debet, l.ſi enim §. injuriarum, ff.
ſi quis cautio. Tiraq. de retract.lignag.§.32.gloſſ.1.à n.10.
uſque ad 28. Anton.Gabriel.tit.de regul.jur.concl.2. &
militat eadem exequendi ratio, idem favor, & idem
privilegium in iſta ſecunda ſententia, quæ conſideratur
in prima à iure & eius reſpectu adhuc durat cauſa pro-
37 hibitiva. ex quo nullus deiicitur de poſſeſſione, & ſen-
tentia lata in favorem creditoris, hoc privilegium ha-
bentis, & nulla præceſſit executio, quæ extinguat pri-
vilegium, nec effectum viæ executivæ, ex his quæ Bart.
in l.à Divo Pio, §.ſi poſt additum pignus num.1. & ibi
Iiſſ. num.1.& 2. & cæteri etiam, ff. de re judicata. Par-
lador. lib.2.rerum quotid.cap.fin.4.p.§.16.num.20.& 21.
38 Joſeph. Eudo. deciſ.111.n.9.cum ſeqq. ideo ad ſuperio-
rem tranſit cum ſua qualitate, & ſua cauſa devolvitur,
& oneribus requiſitis in ſui principio, & ſua natura, Ita
Felin. in cap. cum acceſſiſſem num.18. de conſtitut. Lam-
ber, de jure patron.3.p.2.lib.q.2.l.q.7.Selva de benef.3.p.
q.49.Rebuff. in praxi tit.devolutio.à n.49. Corraſius 4.
p.c.4.n.16. Ferreus conſ.211.n.2.Joann.Gutier. conſ.1.
n.31.Cavedo dec.52.n.4. & de patron. Regiæ Coronæ
c.28.num.3.& 4. Axor. lib.6.c.27. q.8. noſter Perez de
Lara de univerſ.& Capell.lib.2.c.10.n.27. Nicol.Garcia
de benef.2.tom.10.p.c.3.num.42. & ut bene conſiderat
Parlador. ubi ſuperiùs d.§.15.n.8. nihil intereſt, an
ſententia addictionis executionem ſui natura deſiderans, 39
lata ſit à primo, an ſecundo iudice appellationis, l.
poſtquam §. Imperator, ff. ut legator nomi. cavea. Bart.
in l.3.§.1.n.5.ff.de duobus reis. Abb. in c.cum Ioan.n.17.
de fide inſtrum. Imol. in l. amplius, §.fin.ff.de damno in-
fecto. Judex etiam appellationis ſuccedit in locum prio- 40
ris iudicis, Capicius, deciſ.86.n.19. & quia cùm iudex
appellationis ſuccedat primo iudici, ita ut omnia quæ
primus iudex facere potuit, ipſe pariter poteſt, & de- 41
bet. Rota 19.de re jud.in novis. Put.dec.184.incipit Joan.
Solano n.5.lib.3.

Ac propterea quando cauſa eſt ſummaria in prima 42
inſtantia, pariter etiam in ſecunda erit ſummaria. Pu-
teus dec.421.n.2.& deciſ.434.n.3.lib.2.& ideo quando
clauſula quòd ſummariè procedatur, vel alia ſimilis
fuit appoſita in commiſſione primæ inſtantiæ, ſemper
durat, & cenſetur repetita in commiſſionibus aliarum 43
inſtantiarum, quamvis expreſſa non ſit, Caſſiad. deciſ.8.
n.1.& 6.de reſcript. Rota dec.43.n.2.diverſ.& dec.321.
n.1.p.1. diverſo.

Illud quod ſuperiùs diximus, à denegata addictionis 44
ſententia, puta, à declaratione locum non eſſe execu-
tioni inſtrumenti guarentigiati; appellationi per cre-
ditorem emiſſæ eſſe omnino deferendum, & in ſecunda
inſtantia ipſa ſententia revocata alia fertur contraria, &
revocatoria, locum ſcilicet eſſe executioni petitæ, hanc-
que ſecundam executionem mereri, non obſtante ap-
pellatione: eſt omnino limitandum; ut non procedat,
nec habeat locum: quando prima ſententia vulnera-
vit inſtrumentum executivum, declarando, id eſſe fal-
ſum, vel uſurarium, aut ex alio quolibet capite nullum,
quia ratione huius vulnerationis ſemper ceſſat via exe-
cutiva, donec pro ea ſint probatæ tres ſententiæ con-
formes. Rota dec.132.n.1. p.2. diverſor. & probat opti-
mè Hieronym. Gonzal. de alterna.gloſſ.6 n.202. & ibi
ita deciſum fuiſſe in Ruta anno 1599. teſtatur, idem
affirmat latè Gratian. in diſcept. forenſ.1. tom. cap.103.
num.10.& 11.plures deciſiones Rotæ allegans, tenet
etiam Rota deciſ.123.agens n.11.in fin.p.2.diverſ Mar-
queſſ.de commiſſ.1.p.de commiſſ.appell.à camer.obl g.c.16.
n.19.fol.169.in ſecunda impreſſione, quem referens ſe-
quitur Eſcacia de appell.q.17.tim.9.ſub n.58.verſ.ſubex-
tende eandem extenſionem. Ac ideo quamvis in com-
miſſione appellationis à ſententia lata vigore inſtru-
menti executi, ſeu literarum Apoſtolicarum penſionis,
& ſimilium, ſoleat apponi clauſula (ſine præiudicio
executionis) vel (ſine retardatione ſolutionis penſio- 45
nis, vel cenſus) ut ſuprà dixi latè in c.3. de penſione;
tamen ſi ipſa executio fuit per ſententiam vulnerata;
abſque dicta clauſula ſignatur commiſſio, ſed ſimplici-
ter, ſecundùm Marqueſ. de commiſſ.2.p.titul.de commiſſ.
appell.c.4.n.59.

Sed eſt intelligendum, ut procedat, & habeat lo- 46
cum; quando ipſa executio denegata fuit per iudicem
à quo ex alia cauſa, non concernente vires inſtrumen-
ti; utpote, quia apparet de ſolutione, cùm revera non
conſtaret, vel quia non fuit actoris perſona legitimata,
ſeu proceſſus bene fulminatus, ac ſubſtantiatus non
erat, ut optimè diſtinxit deciſ.132. & Gonzal. ubi pro-
ximè num. 235. cum ſeqq. & Gratianus, d.deciſ. 103.à 47
n.6. cum ſeqq.& ſentit etiam Parlador. in d.cap.fin.5.p.
§.15.in fin. dum dicit, quòd tunc ſolent iudices execu-
tionem irritantes, integrum ius creditori reſervare, &
tunc cautius, & circumſpectius erit, ad difficultates
evitandas ſtante tali reſervatione, potiùs ex integro
executio

executionem repetere; quàm appellationis remedium confugere.

48 Circa inſpectionem autem tertiæ noſtri capituli inſtantiæ; an ſcilicet, à ſecunda ſententia revocatoria primæ privilegiatæ, & executioni traditæ jam; appellationi emiſſæ per actorem, in cujus favorem prima lata erat, ſi non deferatur à judice, & ad ulteriorem executionem ſecundæ procedente (non obſtante appellatione) vim faciet. quæ quæſtio ſemper difficilis, & celebris reputata eſt. cui uno verbo reſpondeo, amplectens partem affirmativam; nempè vim fieri manifeſtam tali appellationi non defendo: pro quo facit Parladorii ſententia communiter recepta *lib. 2. rerum quotid. c. fin. p. 5. § 15. n. 4.* (qui in viis executivis hanc inſurgit quæſtionem) in qua & ille concludit, quod ſi debitor, adverſus quem executio, & bonorum addictio facta eſt cum effectu, appellaverit, & in ſecunda inſtantia ſententiam revocatoriam primæ reportaverit, quòd ſi actor, in cujus favorem prima facta eſt; provocaverit ab hac ſecunda revocatoria, quod ſit deferendum omnino hujuſmodi appellationi, non autem exequenda eſt ea pendente, hæc ſecunda, pro quo facit *l. 4. tit. 21. lib. 4. recopilationis*, ibi, *y ſi la ſentencia fuere revocada por el preſidente y oidores, que de la tal ſentencia revocatoria ſe pueda ſupplicar para ante ellos miſmos, quedando en ſu fuerça la execucion, haſta que ſe de ſentencia en reviſta, &c.*

49 Cui convenit, quod in terminis dicit Afflict. *deciſ. Neapol. 358. n. 8.* etiam in eiſdem terminis executionis rei judicatæ, ſeu obligationis Cameralis (nullo tamen Doctore citato) tenet Eſcacia *de app. ll. q. 17. lim. 9. n. 58.* reddens rationem differentiæ; quia ſententia, qua fuit condemnatus reus, nitebatur obligationi, ſeu inſtrumento, habenti executionem paratam; à ſententia ſecunda, qua condemnatur actor, illi non nititur, ſed
50 imò illi repugnat: Quod & etiam confirmatur. Etenim ſi a negativa ſententia, lata contra actorem agentem privilegiata via, ei licet appellare quoad utrumq; effectum, ſecundùm ea quæ *a princ. hujus capitu* diximus, ergo idem erit dicendum, & illi permittendum in hac ſecunda, cum virtualiter ſit negativa, dum ea abſolvit reum. & mandat reſtitui ſolutum, quia virtualiter declarat, reum non eſſe obligatum. ergo ab hac negativa pariter actori licebit appellare ſuſpenſivè, hanc etiam conſiderationem reperio, feciſſe in propoſito Eſcac. *ubi proximè d. n. 58. verſ. confirmatur hac extenſio*, de qua ratione vide etiam per Rotam *infrà n. 84.* quem latiùs comprobat.

51 Subdit tamen Parlador. *ubi ſuprà n 6.* quod ſi prima ſententia addictionis, à qua fuit provocatum, manifeſtè iniqua fuerit, nullàve: juſtiſſime facere eum, qui de appellatione cognoſcat, ſi neglecta ea, à ſe datam exequatur, quod in ſupremis tribunalibus admittam libentiſſimè; quando ita notoriè denegant calumnioſam injuriam, & ex obtuto proceſſum fuiſſe, ab inferiore, & attentatè. non tamen aliàs nec alio modo, nec in aliis judicibus inferioribus, de appellatione cognoſcentibus, ut contra ipſum Parlad. bene advertit. Hier. Gonz. in loco proxime citando *n. 219.* loquendo in proviſione beneficii curati.

Qui hanc partem poſtquam egregiè diſputavit, &
52 hinc inde plurima, & ad propoſitum nonnulla fundamenta, & doctrinas conduxit; libentiſſimè fuit amplexus, ubi dicit quòd poſſeſſor Parochialis, qui virtute collationis, ſeu ſententiæ in ejus favorem latæ, miſſus eſt per ordinarium in poſſeſſionem beneficij, ac factæ executione ejus remota appellatione juxta diſpoſitionem Concilij Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 18.* quæ collatio, ſententia, ſeu ordinarii iudicium fuit per Metropolitanum revocatum mediante appellatione, ab illo per aliquem ex oppoſitoribus emiſſa, & ſic lata ſecunda ſententia primæ revocatoria, ut iſta ſecunda ſententia non eſt pariformiter executioni demandanda, revocata prima, & poſſeſſionis traditione, nec poſſeſſor amovendus eſt ab ea, donec contra eum primus appellans obtineat tres conformes ſententias, imò appellationi per poſſeſſorem interjectæ ab hac ſecunda ſententia ſuæ revocatoria, eſſe omnino deferendum, ſuóſque habet effectus ſuſpenſionis, & devolutionis, etiamſi judex ſu- 53
perior declaraverit, primam ſententiam eſſe notoriè injuſtam, & nullam, quia non propterea eſt à poſſeſſione amovendus, donec de dicta nullitate adſint tres conformes, ut advertit ipſe Gonzal. *ubi n. 219.* hanc etiam opinionem noviſſimè amplexus eſt Rot. Rom. cujus deciſionem literaliter referam *infra hoc cap. n. 67.* quam vide.

Hanc etiam doctrinam Hieron. Gonzal. famoſi & diligentiſſimi, clarique ingenii advocati, ſecutus eſt Nicol. Garcia *de benef. 1. tom. 9. c. 2. num. 247.* ubi dicit: quòd judicium ordinarii in Parochialium proviſione exequitur, & poſſeſſio traditur proviſo, non obſtante appellatione, quod & adhuc procedit: ut quamvis contra eum ſit lata ſententia per judicem appellationis, à qua ipſe poſſeſſor appellavit, nam iſta ſecunda ſententia non eſt executioni demandanda, pendente ab ipſa appellatione, quæ habet utrumque effectum devolutivum, & ſuſpenſivum, allegat ad id etiam Joan. Gutt. *lib. 1. canon. q. c. 11. n. 55.* Gonz. etiam (quem de verbo ad verbum tranſcripſit) ſequutus eſt Cevall. *in contra comm. opin. q. 897. à n. 262.* ubi vim fieri dicit, ſi huiuſmodi appellationi à ſecunda ſententia minimè ut per judicem delatum.

Et ab hac ſententia nec in iudicando, nec in conſu- 54
lendo recedendum eſt, quam ſtylus univerſæ Hiſpaniæ fuit amplexus, & ſuprema etiam tribunalia adita per viam violentiæ, paſſim ac continuò declarant abſque difficultate; vim fieri appellationi non deferendo, deferrique, & reponi iubent, quando prima ſententia ordinarii ſortita eſt effectum, executionique mandata, ac propterea minimè eſt audiendus Hippolyt. de Marſil *ſingulari 389.* incipit, *tu ſcis quod natura*, contrarium dicens, ut ſcilicet, ſecundam ſententiam revocatoriam primæ executioni mandatæ; pariter executioni mandandam eſſe.

Nam poſtquam ſententia, cui privilegium executionis à iure datum eſt, ac ſimul prohibitio appellationis; effectum eſt ſortita, & executioni mandata; iam expiravit privilegiatum, quia intelligitur de prima vice,
juxta *l. boves, § hoc ſermone ff. de verb. ſignif.* maximè quia 55
dumtaxat & limitativè ſententiæ pro agente iudicio privilegiato prohibitio attributa eſt, ut ſuperiùs diximus, ac propterea poſtquam res ſemel prohibitionem evaſit, ſemper libera remanet, latè Menoch. *de arbitr. jud. lib. 1. q. 54. à n. 23. cum ſeqq. l. Pater §. Quindecim libertos, ff. de legat. 3. l. cætera §. fin. de leg. 1. l. 1. §. res vero C. de impon. lucr. de reſcript. l. fi. C. de remiſſ. pignoram*, quæ
jura in optimis caſibus loquuntur. Et res ſemel effecta 56
alienabilis, ſemper remanet alienabilis Molin. *de Hiſp. primogeniis lib. 1. c. 10 à n. 7.* & idem Molin. *lib. 4 c. 1. à n. 31.* Caſſiad. *deciſ. 8. n. 1. de reſcriptis*, Cæſar de Graſſis *dec. 3. n. fin. & deciſ. 4. num. 20. de rebus Eccleſiæ non alienandis.*

Quia ſemel alterata natura rei, ſemper remanet al- 57
terata. Alciatus *conſ. 19. num. 8. lib. 2.* Urſillis *in addit. ad Afflictum deciſ. 338. ſub num. 6. verſ. item alia ratione*, &
ita res quæ ſemel exivit de trunco & de familia, non 58
dicitur amplius eſſe de trunco, nec retractui locus erit, Anton. Gomez. *in l. 50. Tauri numer. 34. in fin. & in l. 7. num. 24.* Tiraquel. latè *de retract. lignag. § 1. gloſſ. 9. n. 19.* ubi plures ſimiles congeſſit. Joan. Gutierr. *in pl. 11. ex*
num. 16. & hinc etiam eſt: ut cauſa ſemel facta ordina- 59
ria, & appellabilis, ſemper remanet ordinaria, & appellabilis. Rota *deciſ. 132. num. 1. p. 2. divers.* Pontan. *de alim. c. 19. num. 7. & ſeqq* & ex Lancelot. ita etiam dicit

Salgada *de protect. Reg.*

Hh Gonzal.

Gonz. *ubi ſuprà, n.* 191. ubi *n. ſequenti* dicit; quòd non eſt locus executioni, nec pœnitentiæ, quando ille qui potuit agere via executiva; cœpit agere via ordinaria, teſtaturque, ita pluries fuiſſe conſtantèr tentum per Rotam (rejecta opinione contraria,) & pro hac facit Cæſar de Graſſ. *dec. 2. n. 2. & 3. de ſent. excomm.* Lancelot. *de atten. 2. p. 4. lim. 30. ex n. 9.* Parl. *lib. 2. rerum quotid. c. fin. 5. p. §. 11. n. 10.* Rot. *dec. 551. n. 5. lib. 3. diverſorum*, & nos latius pluribus citantis Doctoribus diximus 2. *part. c. 13. n. 110. & ſurſum.*

61 Facit etiam pro hac parte text. *in cle. 1. de ſequeſt. poſſ. & fruct.* dum dicit; quòd data prima ſententia in curia contra poſſeſſorem beneficii apponatur ſequeſtrum. Tamen licèt poſteà pronuntietur alia ſententia favorabilis poſſeſſori, revocatoria primæ, non propterea removetur ſequeſtrum, vigore primæ ſententiæ appoſitum. Puteus *dec. 133. n. 1. & dec. 305. n. 1. lib. 1.*

62 Et pro ea facit etiam expreſsè conſtitutio Pij V. 32. *in conferendis*, dum prohibens appellationem ſuſpenſivam à judicio ordinarii, & poſſeſſionis traditione in parochialibus ſubdit iſta verba: Hæc tamen appellatio interpoſita interim non impediat, aut ſuſpendat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ executioni mandetur, & proviſus ab Eccleſia, cauſa appellationis hujuſmodi pendente, non amoveatur, *&c.*) quia cauſa appellationis pendens dicitur tam in ſecunda inſtantia, in tertiave vel ulterioribus etiam inſtantiis, ut interim non ſit amovendus poſſeſſor, donec & appellantis contra eum tres ſint latæ conformes, ubi bene comprobat, & interpretatus fuit Gonz. *ubi ſuprà num. 216. cum ſeqq.* & facit etiam quod dicit ipſa conſtitutio, quòd ſi quis ab ipſa ſententia per judicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad ſedem Apoſtolicam appellabit, quia intelligitur quoad utrumque effectum, ut huc uſque diximus, nam quando in prohibitivis appellationis lex permittit, in aliquo caſu, appellari intelligitur quoad utrumque effectum. De quo infrà *n. 69. & ſeqq.* & facit in terminis Rotæ deciſio, quam literaliter adduxi infrà *à n. 67* quæ hanc doctrinam pluribus comprobat fundamentis.

63 Ac ita etiam facit communis Romanæ Curiæ ſtylus de quo teſtatur diligentiſſimus Hieron. Gonz. *in d. regul. de men. d. gl. 6. n.* 108. ubi dicit, quòd poſtquam auditor Cameræ, vel alius inferior pronuntiat ſententiam ſuper executione alicuius inſtrumenti Cameralis, aut brevis, ſeu literarum Apoſtolicarum, ac dictam ſententiam exequitur; etiamſi appellationis cauſa committatur in Rota, ac judex appellationis, quod à primo judice factum eſt, injuſtum, irritumque pronuntiet, non propterea ſuam revocatoriam ſententiam appellatione non obſtante mandat executioni: ſed potiùs defert ipſi appellationi. & donec ſint tres ſententiæ conformes, ac literæ executoriales relaxentur; in omnibus ſuperſedetur, & idem eſſe teſtatur, quando appellatur ab irrationabili judicio, & electione ordinarii in proviſione parochialium, quæ quidem ſunt intelligenda in omnibus aliis cauſis, & judiciis ſui natura privilegiatis, ſeu aliàs appellationem prohibentibus.

64 Illud tamen, quòd ſuperiùs diximus circa ſecundam ſententiam revocatoriam executionis vigore inſtrumenti guarentigiati, aut cameralis, ut appellatio ab ea utrumque habeat effectum, intellige ita in caſu de quo loquimur, ſcilicet in ſecunda ſententia primæ revocatoria. At quando in prima ſententia executionis declaravit primus judex, addictioni locum non eſſe reumque abſolvat, & actor tanquam malè executionem petens fuiſſet condemnatus in expenſis, earum reſpectu hæc prima ſententia executioni mandanda erit, non obſtante appellatione à creditore interpoſita, ut eleganter docuit per plura Hyppolytus de Marſil. *ſing. 389.* Azebed. *in l. fin. n. 4. t. tit. 21. lib. 4. recopi.* Bald. Novel. *de dote 5. part. privileg. 2. num. 12.* Parlador. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. part. §. 10. num. 14.* Joannes Gutierr. *q. pract. quæſt. 119. lib. 1.* qui quidem Doctores plura adducunt in propoſitum, & comprobationem, & ita potes ſuperiorem doctrinam, circa executionis materiam limitare.

Ultimo autem loco ultra præfatas tres inſtantias hujus capituli appoſitas, illud elegans erit conſiderandum; & quarta, ut ſcilicet; quando nulla revocatoria fertur ſententia, ſed quia prima lata fuit pro actore agente aliqua privilegiata via, ut in alimentis, poſſeſſoriis, creditore executionem petente, & ſimilibus, ſed is, in cujus favorem lata fuit, ejus executionem petere omiſit, & tacitè paſſus eſt negotium tractari, & ſequi in ſecunda inſtantia, ſi in ea alia ſecunda ſententia lata fuit, confirmatoria primæ, poterit rectè petere executionem ejuſdem, etiam in ſecunda Inſtantia: & non obſtante appellatione ab ea emiſſa, imò nec expectata tertia ſententia, executioni mandanda erit, ita loquendo in poſſeſſorio probat Cæſar Contard. *in l. unic. C. ſi de mom. poſſ. in q. 4. n. 8. fol. 638. & q. 13. n. 106 fol. 572.* ubi dicit, ita fuiſſe deciſum in Rot. per Veſtam, *dec. 211. aliàs unica, de Æmd* & probat, *lib. 2.* latiſſimè proſequitur, & comprobat videndus Grat. *dec. 74. per totam*, quia illo caſu cauſa non efficitur appellabilis, nec renunciare cenſetur eius privilegio. Secus è converſo, quando prima ſententia nondum executa, in ſecunda inſtantia revocata fuit, quo caſu prima non exequitur in ſecunda Inſtantia, & gradus appellationis ea obſtante, ita ex eodem Gratiano, & Pontano, dixi ſuperiùs ad ſecundam capituli inſtantiam, verſ. hoc tamen ultimum dictum n. 53. ubi hanc doctrinam non procedere, dixi in parochiali vacante ob ſpecialitatem rationis, quæ adhuc durat in ſecunda inſtantia revocatoria primæ nondum executæ. 65 66

Circa ea, quæ ſuprà diximus *à n. 52.* circa ſecundam ſententiam revocatoriam primæ latæ ab ordinario in proviſione parochialis, & ut privilegiatæ executioni mandatæ ut non debeat exequi appellatione pendente, nec poſſeſſor parochialis interim amovendus, annotandam eſſe cenſui Rotæ Romanæ deciſionem, noviſſimè hanc opinionem amplectentem, in una Barcbinon. Parocb. Veneris 29. Novemb. 1613. coram Buratto, quam refert, & de ea teſtatur Proſper Farin. *tom. 2. 1. p. dec. 537. fol. 98.* quæ deciſio in hæc verba ait. 67

Prævio concurſu ad Parochialem S. Stephani Granullorum Barcbinon. diœceſis de menſe Auguſti anni præteriti vacante, electus fuit ab ordinario Balthaſſar Mir, & ad ſanctiſſimum D.N. pro collatione obtinenda remiſſus. Cùm verò Franciſcus Domenech. à dicta electione ad Metropolitanum Tarraconenſem provocaſſet, prævio novo examine fuit electio primi iudicis revocata, & ipſe habilis declaratus, Mir verò inhabilis, à qua pronuntiatione Mir appellavit: & cùm notaret eius ſupplicationem licet poſt Metropolitani ſententiam ſignatam expediti, Domenech verò aliam per eum porrectam ad ſui favorem ſignari vigore literarum Metropolitani, R.D. Datarius tranſmiſit ad me dubium in Rota proponendum, an eſſet relaxanda ſupplicatio ſignata ad favorem Balthaſſaris, vel potiùs ſignanda porrecta per Franciſcum, quod reſolutum fuit pro Balthaſſare. 68

Nam ſupplicationem Franciſci non eſſe ſignandam, Domini dixerunt, quia cùm à ſententia Metropolitani Tarraconen. ſit expreſsè conceſſa appellatio ex conſtitutione Felic. recordat. Pij V. ſuper collatione Parrochialium edita *in verſic. & ſi quis à ſententia*, quæ intelligitur tam quoad effectum devolutivum, quàm ſuſpenſivum. Gratian. *conſ. ult. num. 16. & 17. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 18. n. 21. & ſeqq. lib. 4.* Rot. *dec. 330. num. 4. p. x. in noviſ.* cum tamen ſufficeret illam non prohiberi ad hoc, ut diceretur permiſſa, *can. omnis, can. ad Roman. 2. quæſt.* 69

quæſt.6.l.& in majoribus,& ibi gl.C.de app.gl. vulg.in l.
qui reſtitnere, ff.de rei vindic.ſequitur ex pendente nihil
innovari poſſe, c. venientes 19.de jurejur.c.paſtoral. 28.
prætorea verſ.nos autem de off.deleg.tot. tit.nihil. nov.app.
interp.

70 Et ſi Bulla voluiſſet tollere appellationem ſuſpenſi-
vam à ſententia Metropolitani, id expreſſiſſet, prout
fecit in appellatione ab electione ordinarii in verſ. hac
tamen appellatio ad text.in l.unic.§.ſin autem ad deficiemis
71 C.de caduc.tollend.Nec ſufficiunt illa verba:Conſtito de
prioris eligentis irrationabili judicio, eóque revocato
parochialis per eundem judicem appellationis cōfera-
tur, ſeu conferenda remittatur: de quibus in verſ. ut
autem.quia clauſula (conſtito) non refertur ad cogni-
tionem & revocationem faciendam à Metropolitano,
nec illi dirigetur,unde intrat concluſio,non poſſe dici,
conſtare de irrationabili judicio, niſi per rem judica-
tam Ægid. dec. 103. Rota dec.79. n.6.& 7.p.2.diverſ.
facit text. in l.furti ubi gloſſ. in verſ. inter famoſas, &
Doctor.. ff. de his qui not. infam.

72 Sicuti licèt dicatur conſtare de non jure agentis, &
de dominio rei conventi,ad excludendum ſpolium per
ſententiam in petitorio, ut poſt Angel. Immol Alex,
Socin.& Iiſ.Rip.in l. naturaliter. §. nihil commune. num.
3 .& 36.ff.de acquir.poſſ.qui de communi Afflict.deciſ.
303.n.1.Cæſar.de Graſſ.deciſ.141.aliàs 1.num.7.de lo-
cat. tamen hoc non procedit, niſi ubi illa tranſivit in
judicatum,quia tunc ſolùm dicitur conſtare de non ju-
re actoris,& jure rei conventi.Beroius in cap.literis num.
4.verſ 2.quia de reſt.ſpol.Immol. in l. 1. n. 8. ff. de novi
oper.nun.Iiſ.concil.9.n.1.verſic.item cum lib.3.Rot.coram
Robuſtorio in Cæſarauguſtan.Parochial.16. Januarii.
1589.

73 Unde facultas Metropolitano conceſſa, conferendi,
vel remittendi pro inſtitutione poſt rem judicatam, eſt
intelligenda, ne tollatur appellatio permiſſa ex eadem
conſtitutione juxta not.per Cyn.Angel. & Salicet. in l.
ita nobis C. ad l. Iulian de adult. & ne contrarietas in
eadem in conſtitutione inducatur, Abb. in cap. gratum,
n.2.& in c. ſuper quæſtionem,in 3.not.de off.deleg. ita ut
operetur Metropolitanum uti Sedis Apoſtolicæ dele-
gatum exequi poſſe ſuam ſententiam revocatoriam
electionis ordinarii in judicatum tranſactam,cùm aliàs
executio ſpectaret ad judicem qui ultimam ſententiam
ferret.Bart.in l à Divo Pio num.15.verſ.quæro,& revoc.,
ff.de re jud.in lege præcipimus.§.officiis n.1.in.2.vol.& n.
2.C.de app.quem omnes ſequuntur.Franc.in c.Roman §.
fin.n.31.verſ. quando ſententia diffinitiva de app & ſuffi-
cere debet, conſtitutionem hoc operari contra jura
commune, licèt poſſet etiam aliud:Gratia.conſ.13.n.43.
lib.2 Goſad. conſ.19.n.5.

Eò magis quia ſi aliter intelligeretur, reſultaret hoc
abſurdum executiones,& immiſſiones juxta varietatem
74 ſententiarum variari debere, modo pro electo ab or-
dinario, modo pro electo à Metropolitano, ſeu judice
appellationis, & ideo intellectus iſte vitandus eſt. l.
Salvius Ariſto.ff. de leg. præſt.Rot.deciſ.70.num.5.p.2.
diverſorum.

75 Nec inconvenit appellationem ſuſpenſivam eſſe dene-
gatam ab electione ordinarii, & tamen conceſſam
à ſententia Metropolitani, ſeu judicis appellationis
revocatoria; cùm electio ordinarii celeritatem deſide-
ret, & ſic vigeat ratio tollendæ appellationis ſuſpen-
ſivæ, l ſi.ff.de app.recip.l.quiquis C.quorum app. non re-
cip.c.fin.2.q.6.quod non eſt ſententia revocatoria Me-
76 tropolitani, ſicuti ratione celeritatis non datur appel-
latio ab immiſſione hæredis ſcripti, d. l fin.ff.de appell.
recip. d. l.quiſquis. ubi Bartol Bald.Salicet & Caſtr.C.
quorum app.gl.in l.fin in ver. miſſus. & ibi Bartol. num.
21.C.de edicto divi Adrian.tollen.& tamen datur,quan-
do judex pronuntiat denegando immiſſionem, juxta
opinionem Angel. d.l.quiſquis num.3.quam ſe in ſacris
Salgad. de protect.Reg.

Audientiis practicaſſe teſtatur Jacob de S. Georg. d.
l. fin. num.56. C.de edicto divi Adrian. tollen. ubi Zu-
chard. n. 433. cum aliis Menoch. rem. 4. de adipiſcen. 77
poſſ.quæſt.100.num.876 Lancel.de attent.p. 3 cap. 28.
n.89.Surd de aliment.8.privileg.6.num.26 in fin. & 27.
quia ſcilicet, ceſſat ratio celeritatis: Menoch. ubi ſu-
prà verſic. ea eſt ratio, & eadem ratione fit eadem,
diſtinctio in ſententia ſuper alimentis.& tradida per
Surd. d.privileg.66.num.10.25.& 33. verſic.ideo non eſt
curandum.

Supplicationem Balthaſaris relaxandam dixerunt mo- 78
ti ex de conſtitutione verſic.hac tamen appellatio, cujus
verba clariſſima & præciſa ſunt quòd appellatio inter-
poſita ab electione Ordinarii interim non impediat,
aut ſuſpendat quominus electio per illum facta debi-
tæ demandetur executioni,& ulterius quòd proviſus ab
eadem Eccleſia cauſa hujuſmodi appellationis pen-
dente non amoveatur, non eſt itaque ulteriùs quæren-
dum l. Gallus §. ſi ejus, ubi no. Bald. in 2.not.ff. de li-
ber. & poſthum.

Non obſtat, quòd conſtitutio loquatur pendente
cauſa appellationis ab electione Ordinarii, ibi,hæc ta- 79
men appellatio, & ibi, cauſa hujuſmodi appellationis
pendente, ideóque ſecus dicendum videbatur ea finita
prout eſt per ſententiam l. 1. verſic. recepta autem app.
ff.nihil. nov. app interp. vel caſus iſte dicatur omiſſus,&
ſic. in juris communis diſpoſitione relictus, ad vulgat.
l.commodiſſimè ubi Bart. ff. de lib. & poſthum. prout ita
conſtitutionem intellexiſſe videtur Rot.in cauſa Dertu-
cen.Parochialis coram bonæ memoriæ Gipſio, 30.Mar-
tii 1584.nam Domini reſpiciendam eſſe magis dixerunt
mentem conſtitutionis quàm verba, cùm ex lege veniat
quod ſumitur ex mente l.nominis,& rei §.verbum,& ibi
Alciat.ff.de verb.ſignif.l.cum mulier. la. 1. ff.ſolut. ma-
trimonio.Bart.in l.contra in princ.ff.de leg. quæ eſt verbis
præferenda,l.non dubium C.de leg.Bart.in d.l.contra n,1.
etiam ubi eſt illis contraria.Dyn. in c.ſi.de regul.jur.in
6.Odral.conſil.103.n.5.

Ratio autem, ob quam Summus Pontifex ſuſtulit 80
ſuſpenſionem executionis electionis Ordinarii, duplex
reddi poteſt una ſecudùm informantes pro Balthaſare,
ne Parochiales dici in ſuſpenſo maneant in maximum
animarum periculum, de qua in verſiculo inſuper, quæ
licet videatur appoſita in capite diſtincto, negari ta-
men non poteſt huic etiam convenire; ratio enim ge-
neralis reddit totam legem generalem, l. regula §.cum
quis. ubi Bartol.in 2.not.ff.de jur.& facti.ignor.& in qua-
cumque parte ſit,regulat totam diſpoſitionem. Joan. de
Anan.conſil.4.num.2.quæ ratio diutinæ vacationis tol-
lendæ fuit maximè præ oculis habita, dum voluit
Summus Pontifex concurſum & alia juxta formam
præſcriptam ab Ordinario infrà ſex menſes expediri,
alias collationes ad ipſum devolvi,videtur non mirum,
ſi ab electione tanquam celeritatem requirente non
detur appellatio ſuſpenſiva ex præal. gatis.

Et hæc ratio celeris collationis Parochialium con-
ſideratur etiam per canones,ut in cap.ſi apoſtolica.31.de 81
præben.damnoſa enim Eccleſiarum vacatio.c. quam ſit.
de elect.in 6.Rebuff.in concord.rubr. de collatio. §.ſi quis
verò verbo ad alium ſuperiorem verſic.nec refragat & mi-
litat etiam lata revocatoria, ideo conſtitutio diſponens,
non retardari electionem per appellationem, habet lo-
cum nedum in prima, ſed in qualibet alia appellatione
ob hanc rationis identitatem, ne vacatio protollatur.
Compoſtel.in c.1.col.2.verſic,unde etiam dicimus de elect.
in 6. dicens ita ſervare Innoc. & ibi Arch.col. 3. in fi.
verſ.propter roc.Ioan Andr.col,2.n.4.verſ.plus dicit. Ge-
min col.2.n.4.poſt med.verſ.imò plus.Anchar.ſub num. 3.
verſ,& ſic exponas.Franch.ſub.n.5.verſic.ad hoc dicens,
quod Doctores ſequuntur.Gloſſ.in clem.5.in verb. occa-
ſione eodem titulo. ubi Card. ſub num. 5. verſic.5 quæro,
Ancharan. ſub n. 4. Immol. num. 40. verſ. quinimo plus

dicit. Vital. & Barbat, *n.* 32. & in hæc Bulla Modern. *ſuper reg.* 8.*gl.*6.*n.*216.Et ſi utcumque hac ratio ſcripta ſit in conſtitutione, caſus dicitur comprehenſus per illius identitatem abſque alia extenſione.Gloſſ.*in c.*1. *de empt.ord.in* 6.Oldral.*conſ.*185. *in* 6.Oldral.*conſ.* 1. *ut lite pend.*Bald.*in illud poſt n.*6 *C.de ſacroſ.Eccleſ.*

82 Vel ſi ſecundùm informatores pro Franciſco negetur rationem eſſe prædictam, quæ expreſſa legitur,ſed dicatur eſſe præſumptionem pro electione Ordinarii, cum iſta tantum reddi poſſet, habetur pro expreſſa, juxta gloſſ. *in l.quamvis.*ubi Bald.*in princ.verſic. & cum una ſola. C. de fideicomm.* & ibi Add. Caſtr.*n.*4.Iſſ.n.6. adeò ut ab ea tanquam unice licita ſit extenſio etiam in correctoriis. Caſtr. *in l. ſi vero* §.*de viro num.*1.*verſiculo idem. ſi ratio. ff. ſolut. matrim.* Ádden. ad Bal. *in aut.quas actiones litera E.* & ibi Iſſ. *num.*22. *C. de ſacroſ. Eccleſ.*idem .Iſſ.*in d.l.quamvis n.*7.*verſ.*2. *C. de fideicom.* cum concord. per Surd. *dec.* 174. *art.*12.*&* 13. *& dec.* 292.*n.*15.*&* 16.

83 Et hæc præſumptio eſt adeò vehemens, ut non tollatur ex ſententia revocatoria Metropolitani, quia cum in electione ad Parochiales ex diſpoſitione ſacri Concilii Trid.*ſeſſ.*24.*de reform.c.*18.*verſ.peracto*, ultra doctrinam, ſunt etiam conſiderandi mores, prudentia, & alia ad Eccleſiam gubernan. opportuna, quæ ratio eſt, ut dignior non ſimpliciter dicatur ille, qui doctior ſit vel ſanctior, ſed is qui juxta munus, cui præficiendus eſt, aptior ejus miniſterio appatet; & hic eſt præferendus, ut ex ſententia Divi Thomæ tradit Covarr. *in regul.peccatum* 2. *p.* §. 7. *ſub. n.*4.*verſ.dignior virò*,& dicit Rot. in Beneventana Parochial. 13. Iunii 1590. coram bonæ memoriæ Orano, & in Ravennaten. Parochial.1.Decemb.1594. coram illuſtriſſimo Arigonio in nullius Parochialis ſeu concurſus 4.Decembr. 1610. coram Rever D. Bononien. ex quo cenſuit ſacra Congregatio illuſtriſſimorum Cardinalium Concilii interpretum præferendum eum cujus mores noti, probatique ſunt ei,cujus vita ignoratur, licèt doctiori, ordinarius præſumitur inſtructus de vita & de moribus concurrentium & aliis ultra doctrinam requiſitis tanquam ejus diœceſanorum, Card. *in clem.*1.*n.*10.*verſ ſi autem*, ubi Aoch.*num.*7.*verſ.& hoc ideo de ſequeſt.poſſ. & fruct.* Veral. *dec.* 406. *p.* 2. Put. *dec.*395.*num.*2.*lib.*3. & conſiderandum fuit in terminis hujus bullæ in dictis Ravennaten.coram illuſtriſſimo Arigonio, & nullius coram Reverend. Bononienſ. Metropolitanus verò per novum concurſum non poteſt certior fieri niſi de doctrina, & ſic ceſſat in eo præſumptio, vel ſaltem non æquè viget, & adeo præſumitur pro judicio ordinarii, ut debeat claré doceri de dolo, & irrationabilitate illius,ut tenuit Rot. in Camerinen.concurſus 19.Decemb. 1603. coram.R. Attebaten.& in Sabinen.concurſus 6. April. 1609. coram R. Domino meo Damaſceno. etſi quælibet ex prædictis rationibus de per ſe ſufficit, tanto magis ſimul junctæ, exemplo duorum vinculorum, quæ magis ſtringunt, *cap.* 1. *de treng.& pace cum ſimilibus.*

84 Præterea etiam ſi conſtitutio eſſet reſtricta ad primam appellationem, tamen cùm à revocatoria ſententia detur appellatio quoad utrumque effectum, ut firmatum fuit, perinde eſt illa interpoſita,ac ſi eſſemus in caſu verbis expreſſe, ante ſcilicet latam revocatoriam, quæ habetur pro extincta,inſpecto præſenti ſtatu, juxta text. *in l.*1.*in fi.* & ibi gl. *ff. ad Turpil. l.*2.*verſ.cæterum ff.de pen.*Bald.*in rub.C.de appell.n.* 2. *& in l. ita demum n.*2.*C.de procurat.*Roman.poſt Immol. *in l.*1.*n.*30.*verſ. quoad ſecundum.* ubi Alex. *n.*2 Iſſ.*n.*9. Rip.*n.*10.*ff.de re jud.*de communi Felin.*in rubr.de app.ſub.n.*2.*col.*4.*verſic.* ✠ *adde.& in c.paſtoralis.*18.*n.*14.*verſ.concluſio ſit de off.d-leg.*ubi Adden.de communi dicit veram Alex.*conſ.* 36 *n.*6 *lib.*4 & communem *conſ.*188.*n.*10.*lib.*2.

Et ideò licet verba conſtitutionis videantur reſtricta ad appellationem ab electione ordinarii: tamen 85
non excluderentur caſus ſimiles, gl. *in l. ob as in verb. alienum in princ* & ibi Salicet. *C. de pend. minor.& in l. ſervi nomine* ubi Bartol. *n.* 3. *ff.de uſucapio.*gl.vulg.*in l. illud in verb. alia cauſa*, & ibi Bart. *in princ. C.de ſacroſ. Eccl.* præſertim in hac materia favorabili diotinæ vacationis tollendæ.Bart. *in d. l. illud.n.*3.Bald.*n.*6.*in fin.* Caſtr.*n.*4.*verſ.hic. eſt una* Bart. *in d.l.ſervi nomine n.* 3. ubi quæ veniunt in neceſſariam expreſſorum conſequentiam, ex quibus ceſſant dicta de caſu omiſſo.

Nec etiam poteſt dici ſublata vel eliſa præſumptio 86
electionis ordinarii per contrarium ſententiam juxta doctrinam Card.*in clem.*1 *q.*4.*num.*13.*de ſequeſt.poſſ & fruct.* nam in quæſtione ibi poſita per Cardinalem non minor militabat præſumptio pro ſecunda ſententia, quàm pro prima pro poſſeſſore lata, ſed eadem, cum utraque eſſet lata in curia, ut ipſe inquit, imò in terminis d.clem. ipſa prima ſententia eſt quæ patit ſequeſtrum Caſſad. *dec.* 1. *eod. tit.* ſed in caſu noſtro negari non poteſt, quin major ſit præſumptio pro electione Ordinarii,à qua non datur appellatio ſuſpenſiva,quàm pro ſententia Metropolitani,à qua datur quoad utrumque effectum: & ideo ſententia, quæ habet majorem
præſumptionem, habet aliquem effectum executivum 87
non obſtante alia contraria, prout in terminis ejuſdem Clementinæ primæ ſententia lata in curia pro actore operatur effectum appoſitionis ſequeſtri, quamvis adſint contrariæ in partibus pro poſſeſſore, & hoc ratione majoris præſumptionis pro eo, ut ibi explicant Doctores.

Prædictis ergo non obſtat allegata deciſio Dertucen. 88
coram bonæ memoriæ Gipſio,uti ſimpliciter fundata in verbis reſtrictivis, non conſiderata conſtitutionis ratione, & in qua Domini priùs ſuſtulerunt præſumptionem pro electione Ordinarii, quam reſolverunt, fuiſſe gratificatoriam,& judicium Ordinarii fuiſſe ſuſpectum, ut in deciſione præcedenti de menſe Decembris 1581. & per ſententiam revocatoriam, ubi conſideratur, quòd niſi apponeretur ſequeſtrum, facile apponeretur via fraudibus, contra mentem & verba dictæ conſtitutionis in verſiculo, nos ad quorum, *ibi*, perſonis minus dignis, *&c.*) nec colligitur fuiſſe appellatum à ſecunda ſententia lata in curia, quæ omnia ceſſant in caſu noſtro, quo præſumptio viget manifeſtè aliqua conſideratione, tanquam extincta præſentaneo ſtatu per appellationem, & ita concluſum utraque parte informata. Hactenus de deciſione, quam ut elegantem inſerere volui, quia continet plures doctrinas concernentes materiam hujus c. licet eam viderim poſt hæc ſcripta.

CAPUT V.

A ſententia,ſeu compulſione,quam facit Ordinarius Eccleſiaſticus Rectori, vel Parochianis in contributione pro conſtructione Eccleſiæ dirutæ,ſeu etiam à ſententia, qua juſſit,novam aliquam Eccleſiam Parochialem ædificari, eò quòd aliqui Parochiani non poſſunt, vel propter locorum diſtantiam, vel aquarum inundationem, aliámve probabilem difficultatem, matricem adire; an appellationi interpoſitæ non deferens vim faciet.

SUMMARIUM.

Eccleſia diruta & collapſa debet reparari & reædificari ex redditibus ſua fabrica, n. 1.

Fabricam

Fabricam ſi Eccleſia diruta non habeat, clerici ejuſdem teneantur contribuere pro ædificatione ex redditibus, qui ſibi ſuperſint deducto neceſſario, n.2.

Parochiani contribuere teneantur in Eccleſiæ collapſæ reædificationem, ſi clerici redditus, qui ſuperſunt, non ſufficiant, n.3.

Parochiani non poſſunt renunciare adminiſtrationi, & perceptioni Sacramentorum, ut à contributione hac excuſentur, n.4.

Expenditur text. in c.decernimus 10.q.1.n.5.

Expenditur in propoſito l.11.tit.1.p.1.ibid.

Beneficiati tenentur non ſolum ad fabricam, ſed etiam ad alia ornamenta, ſine quibus divinum officium celebrari nequit, ſed etiam ad alia paramenta neceſſaria ad divinum cultum. n.6.

Fabrica deficiente, vel non ſufficiente, beneficiati deducta congrua tenentur ad reparationem, & Epiſcopi, commendatarii, & alii intereſſe habentes in fructibus ejuſdem Eccleſiæ, quibus minimè ſufficientibus Parochiani tenentur ad contributionem, n.7.

Regis & ejus Conſilii ſupremi juſſa, an poſſint capere, & pignorare bona Eccleſiaſtica, ſive decimas contribuere tenentium ad hujuſmodi Eccleſiæ reparationem tanquam Concilii Tridentini executoris, n.8.

Parochiani in ſubſidium tenentur ad contributionem reficiendæ Eccleſiæ dirutæ, ſicut Clerici tenentur ad opera publica communia omnibus, pontes, & fontes, &c. n.9.

Clerici an teneantur contribuere pro operibus publicis & communibus, ibid. & ſub n.10.

Parochiani tenentur pro oneribus Eccleſiæ, putà, ſi reconciliatione egeat, n.10.

Parochiani quando in ſubſidium teneatur contribuere pro neceſſitate Eccleſiæ, tam nobiles, quàm plebeii indiſtinctè coguntur, ubi de ratione, n.11.

Redditus Clericorum ubi non ſuperſunt ad reparationem Eccleſiæ, poteſt expendi pecunia publica univerſitatis, & in ſubſidium, collectari vicinos, n.12.

In reparatione Eccleſiæ ut quis ad eam teneatur contribuere, attenditur primùm conſuetudo, & obſervantia, n.13.

Contribuere coguntur, qui tenentur ad Eccleſiæ refectionem appellatione non obſtante, n.14.

Patroni Eccleſiæ fructuum ejus participes tenentur ad reparationis contributionem ibid.

Concil. Trid. ſeſſ.21.de reformat.c.7.expenditur, ibid.

Contradictio ubi eſt remota, appellatio etiam remota intelligitur, n.15.45.

Intellectus ad Concilium Trid. de ſeſſ.21.de reform.c.7. num.16.

Ordinarius poteſt exemptos compellere ad Eccleſiæ reparationem appellatione & inhibitione non obſtantibus, num.18.

Concilii Trid. ſeſſ.21.de reform.c.8. verba expenduntur, ibidem.

Clerici quorumlibet beneficiorum ſimplicium tenentur (deficiente fabrica) ad Eccleſiæ reparationem, & non alii, num.19.

Eccleſiæ non Parochiales ubi collapſæ ſint, & deficiat, qui contribuat, an & quãdo radicitus erunt deſtruendæ, n.20.

Eccleſia ſimplex diruta (deficiente fabrica) ſeu beneficiato, aut his adhuc non ſufficientibus, an petenda ſit eleemoſyna in populo & inter vicos circumvicinos, maximè ſi Eccleſia maximæ ſit devotionis, n.21.

Eremitoria deſtructa tempore Clerici, ex qua plures fructus & proventus percepiſſe apparet, an ejus hæredes ad reparationem ſint compellendi? caſus de facto refertur, num.22.

Clerici ſimplicis Eccleſiæ quando teneantur ad reparationem coguntur appellatione non obſtante juxta Concil. Trid.n.23.

Determinatio una reſpiciens plura determinabilia, debet pariformiter determinare, n.24.

Hæredes Clerici quando ad reparationem tenentur, coguntur non obſtante appellatione, quia qualitas obligationis ex perſona hæredis non mutatur, n.25.

Eccleſia ſimplex diruta omni deſtituta remedio ad refectionem, quomodo cum omnibus oneribus, & emolumentis ſit ad matricem transferenda, n.26.

Et quid & quando Eccleſia Parochialis collapſa eſt, & non ſit unde reparetur, ad quam Eccleſiam ſit transferenda, cum quibus qualitatibus, & conditionibus, juxta Concil.Trid. & congregat.Card. n.27. & quando ipſa Eccleſia eſt profananda, & de aliis vide ibid.

Matrix Eccleſia, ad quam ſimplex diruta erit facienda tranſlatio, dicitur Eccleſia Parochialis, n.28.

Matrix Eccleſia, ut Parochialis transferatur, erit Eccleſia Cathedralis, ibid.

De tranſlationis Eccleſiæ dirutæ materia, qui videndi ſunt, n.29.

Tranſlatio hæc an ſit unio, vel Eccleſia diſtincta, & an ordinarius ita profanatæ Eccleſiæ lapides, & trabes poſſit vendere, & quæ ex his ædificia conſtrui poſſint, & de aliis vide remiſſivè, n.30.

Parochialem novam fieri quando juſſit Ordinarius, an poſſit ad id compellere non obſtante appellatione, n.31.

Cauſa quæ ſufficiens ſit, ut nova Parochialis conſtruatur, n.32.& n.14.remiſſivè.

Concil.Trid. ſeſſ.21.de reform.c.4. expenditur ibid.

Populo ita numeroſo, ut Rector non poſſit ſufficere ſacramentis, vel cultui divino miniſtrandis, poteſt ipſe Rector, vel alias ad quem pertinet ſufficientes ſacerdotes ſibi adjungere, n.33.

C. ad Audientiam de Eccleſiis ædificandis renovatur per Trid. ſeſſ.21.de reform.c.4.n.34.

Sententia quæ ex juſta cauſa & à jure approbata ordinarius invitis etiam Rectoribus novam Parochialem erigi, declarat, exequitur (appellatione non obſtante) n.35.

Concil.Trid.ſeſſ.21.c.2. decretum cum ſit jus novum editum in confirmatione, ad audientiam, de Eccleſ. ædific. debet recipere omnes ampliationes, & limitationes illius, n.36.

Parochus præficiendus Eccleſiæ noviter conſtructæ, debet inſtitui ad præſentationem Rectoris primæ, & de ratione, n.37.

Patronum ſi habeat prima Eccleſia ſimul & ille cum Rectore debet noviter conſtructæ præſentare, n.38.

Terminis Parochialis ſi inter antiquam Parochialem & novam Eccleſiam non dividantur, an decimæ prædiales ſint dividendæ, vel quæ emolumenta nova Eccleſia debeat percipere, n.39.

Rectori noviter ædificatæ Eccleſiæ quæ portio aſſignari debet per Epiſcopum, & unde deducenda juxta noviter per Trid. diſpoſita, n.40.

Concil.Trid.ſeſſ.24.de reformatione diſpoſitio expenditur, num.41.

Portionis aſſignatio, & Clerici inſtitutio & præſentatio ad novam Eccleſiam fieri debet appellatione, & contradictione, non obſtante, n.42.

Congrua ab aſſignatione Rectori facta non admittitur appellatio ſuſpenſiva, n.43.

Proviſio Rectoriæ Parochialis non ſuſpenditur per appellationem ſubſecutam, n.44.

L. Partita verba ibi (aunque lo contradigan, &c.) ponderantur, n.45.

Reædificans, vel reparans Eccleſiam dirutam an acquirat jus patro. & an illud acquirens ex conſtructione ſi funditus diruta ſit, illud admittit, & quid quando ſimul dotavit, n.46. remiſſivè.

Conſtruens Eccleſiam an in reparatione & reædificatione ſit aliis præferendus, n.47. remiſſivè.

Capella, vel Eccleſia conſtruenda ex præcepto teſtatoris intra quod tempus ſit ædificanda, n.48. remiſſivè.

Beneficii ob fructuum diminutionem an facienda ſit ſuppreſſio, extinctio, aut unio per Epiſcopum cum Capituli conſenſu, n.49. remiſſivè.

1 HVic eſt ſatis difficultati jure Canonico ſuccurſum, & pro prioris partis ſatisfactione, illam eſſe attendendam Abbatis diſtinctionem. Eccleſiam dirutam, collapſam, & ruinoſam debere reparari, ac reædificari ea redditibus ſuæ fabricæ, & ſi
2 non habeat fabricam, ſeu minus ſufficientem, quod clerici illius Eccleſiæ contribuant, ex eo quod eis ſupererit (deducto neceſſario,) et ſi nihil ſuperſit eis, vel
3 quod ſuperſit, non ſufficiat, ad dictam reædificationem debent ultimò compelli Parochiani ejuſdem Eccleſiæ; ut contribuant ratione ſacramentorum, quæ inea recipiunt, ſibique miniſtrantur; & divinorum Officiorum,
4 quæ ibi audiunt, quibus non poterunt renuntiare dicentes, ſe ab hinc nolle uti dicta Eccleſia, quam opinionem ad diſtinctionem Abb. ſequitur ut veram Greg Lopez *in l. 11. tit. 10 p. 1. gl. ſacando onde*. Francis. de Ripa 1. *ſecundo reſponſo, de Eccleſiis ædific. n. 1. 1. & 3. fol. 23.* peregrinam vocant ad propoſitum text. *in c. de his, de Eccle. ædicand.* ubi Abb. *n. 1.* Paul. de Citadi. *tract. de jur patro. 5. art. princ. verſic. ſecundo intelligo ſub n. 173.* Betoius *conſ. 3. n. 22* Ripa *conſil. 68. n. 1.* Capella Tholo. *dec. 499* optimè Joan. Hier. Campan. *diverſ. iur. cano. rubr 12. c. 13. ſub n. 19. fol. 725* ubi quod cleri beneficiati non tenentur niſi exceſſu ſuæ legitimæ congruæ.

Ad quam ut certam reducendam eſſe gloſſ. *in c. quatuor 12. q. 2. in fi.* dicentem laicos non eſſe compellendos ad reparationem fabricæ, ſed tantum clericos, & Hoſtienſem *in ſum. de Eccleſiis ædific. num. 2 & 3.* dicentem, clericos niſi de conſuetudine, de jure tamen non teneri ad reparationem Eccleſiæ, & opinatur Joan. Gutier. *in alleg. 10. ſub n. 2. ad fi.* & idem ſequendo Abbatem dicit Zerola *in praxi Epiſcop 1. p. verbo viſit. ad 6. dub. 9.* quod ſi ob inopiam Eccleſiæ, & beneficiati non poſſit parochialis reparari; parochiani ſunt compellendi, nec propter hoc poſſent uſui Parochiæ renuntiare.

5 Et de clerico beneficiato ut ad id teneatur, probat text. *in c. decernimus 10. q. 1.* ubi dicitur: & ſi qua fortè baſilica fuerit reperta deſtituta, ordinatori eius reparari præcipiatur, (text. *in c. fin. 16. q. 1.* & utrobique gloſ. text *in c. 1. de Eccleſiis ædific. & c. de his, eod. tit. l. 11. tit. 10. p. 1.* ubi dicitur: *que la ygleſia ſe ha de reparar por el Prelado y clerigos della, y no baſtando la dicha renta el beneficiado de la tal ygleſia es obligado a gaſtar la que faltare, ſegun la renta, qui tubiere, ſacando lo que ubiere meneſter.* Aviles *in capitibus Prætorum c. 13. in gl. deu ord. n. 11. fol. 199.* hanc etiam quæſt. tangit Cepola *de ſervit. urba. prædio. 59. c. n. 22.* ubi nihil reſolvit, ſed tantum refert loca ordinaria.

Qui beneficiati non ſolum tenentur ad fabricam,
6 ſed etiam ad ornamenta, calices, pluvialia, & alia quæcumque paramenta; ea, non tantùm ſine quibus divina officia celebrari nequeunt, at & illa quoque neceſſaria ad cultum divinum, ſecundùm ſolemnitatem & varietatem dierum (ſcripſit Barboſ. *conſil. 26. lib. 3.* Petrus Surd. *conſil. 62. n. 5.* Cavalca. *dec. Fibizana, ſub. n. 24. p. 2.* Joan Hieron. Campanil. *diverſ. iur. cano. rubr. 12. c. 13. ſub. n. 19. fol. 725.* & idem *in dec. 84.*

Et quòd ſi Eccleſia Parochialis non habet fabricam,
7 vel, non ſufficientem beneficiati teneantur deducta congrua Epiſcopi, commendatarij, ſeu aliæ perſonæ intereſſe habentes in decimis, & redditibus Eccleſiæ. quibus minimè ſufficientibus Parochiani contribuant, comprobat optimè Bobadilla *in polit. lib. 2. c. 18. n. 135. & lib. 3. c. 5.* Aufrer. *Capel. Tholoſ. dec. 120.* Dec. *conſil. 218. n. 5. verſ. 3. principaliter.* Calvacan. *dec. 22. n. 23. & 24. p. 2. & 24. p. 2.* Guigas *concil. 117.* Joan. Nicol. Delphinat. *de jur. patr. lib. 2. ex. n. 128.* Sarmien. *in defenſio. de redd. E. cleſ 1. p. monito 41. n. 5.* & videndus Navarr. in apologia contra ipſum ibidem *q. 1. monito 82. n. 8. & ſpoliis, §. 1. n. 3. & §. 10 n. 7. verſ. 4.* Michaël Thenoch. *de v ſit. Eccle. lib. 2. in 6.* Rebuff. *in reſponſ. 135. per totum.* Petrus Cened. *in collecta. ad decreta. c. 153. n. 1. & 2.*

Imò hoc caſu poſſe juſſu Regis tanquam Concilij 8
Tridentini executoris, & Regij ejus conſilij capi, ſequeſtrari, aut pignorari hæc bona Eccleſiaſtica, ſive decimas, ad hujuſmodi Parochialis reparationem faciendam, affirmat Bobadilla *d. lib. 2. c. 18. n. 135.* ubi de praxi etiam teſtatur.

De laicis verò Parochianis, ut in ſubſidium tenean- 9
tur ad hujus reparationis contributionem, ratio ultra dictam dictat, nam ſi clerici in opera publica, & pia, quæ ſunt communia omnibus, prout eſt refectio murorum, viarum, fontium, & pontium, tenentur ad contributionem *per l. ad inſtructionem C. de ſacroſ. Eccleſiis l. 11. & 12. tit. 3. l. 1. nova recop. lib. 54. tit. 6. p. 1. & l. 20. tit. 32. p. 3.* & utrobique Gregor. Lopez, Petrus Dueñas *in regn. 100. limit. 16.* Didacus Perez *in l. 5. tit. 3. l. 2. ordina.* latiſſimè Aviles *ubi ſuprà d. c. 23. præto. in gl. deu. orden. per totam* Mincha *lib. 1. controver. uſufruq. c. 6. n. 4.* ergo pariter, & à fortiori Parochiani laici tenentur contribuere in refectionem, quandoquidem eſt cauſa pia, publica, & omnibus communis, ac neceſſaria, quo argumento uſus eſt Gutier. *in allegat 10. n. 2.* cujus quidem licet conſequentia veriſſima ſit (ut ſuperiùs diximus, & dicimus) Lamberti *tract. de juro patro. art. 13. q. 2. princ. lib. 3. n. 8.* Joan. Hieron. Campanil. *diverſ. jur. cano. rub. 12. c. 13. n. 18.* qui loquuntur de Parochianis: ut contribue- 10
te teneantur pro oneribus Eccleſiæ; ſcilicet: ſi reconciliatione, aut reparatione indigeat: antecedens tamen difficultatem patiatur, ut eſt videre ex his, quæ Nicol. Garcia *de benef. 1. p. c. 3. à n. 11.* ubi tamen, alios plures pro Gutier. ſequendo refert. Bobadilla *in polit. l. 2. c. 18.* 11
n. 304. à qua contributione quando laici ad eam tenentur: omnes quidem indiſtinctè, nempe. tam nobiles, quàm plebei; cum ad eam teneantur obligatione Parochianorum, operis publici communis, concernentiſque omnium utilitatem, & neceſſitatem, ut per Avend. *lib. 2. de exequen. mand. Regiis, c. 14. n. 9.* & magis in ſpecie ipſum Avend. *ibi lib. 1. c. 10. n. 29.* Barboſ. *in remiſſ. ad Trid. ſeſſ. 11. c. 7. n. 4.* Cened. *in collect. ad decret. 153. n. 2.* Bobadil. *in polit. d. c. 18. n. 135. ad fin.* probat Gutier. *ubi ſuprà n. 5. & 6.* ubi etiam dicunt: quòd quando non ſuperſunt redditus clericorum ad reædificationem Ec- 12
cleſiæ, poteſt expendi pecunia publica univerſitatis, & à deficiente debet perveniri ad collectam inter vicinos, quod eſt notabile, & ego iam practicari ita feci.

Hæc tamen, quæ diximus, beneficiatum, & Parochia- 13
nos in ſubſidium teneri ad reparationem Eccleſiæ; fallunt, ubi contradicit conſuetodo, & obſervantia, qua apparet ad alterum ſpectare hæc onera, quia tùm quæritur: quis teneatur. Eccleſiam reparare ſeu ad eius reparationem contribuere: primitus inſpicitur, & attenditur obſervantia, & quid hactenus conſueverit. Ita docent Innoc. *in c. fi. de his quæ fiunt à major. par. capit.* Paul. de Citadinis *in tract. de jure patro. art. 5. princ. verſ. ſecundo intelligo, ſub num. 173.* Betoius *conſ. 3. num. 1. lib. 1.* Arcbid. *in c. quatuor. 12. q. 2. ille Præpoſitus n. 3.* Joſeph. Lud. *conſil. 38. illatione 135.* & defendit Abb. quem referens ſequitur Joan. Hieron. Campanill. *diverſ. jur. cano. rubr. 12. c. 13. ſub n. 19. poſt princ. fol. 725.*

Hæc ſuppoſui: ut noſtra principalis intentio clariùs 14
deducatur, an ſcilicet ab hujuſmodi compulſione, & ſententia in contributione pro reædificanda Eccleſia diruta; appellationi interpoſitæ non deferens vim faciat ordinarius, in qua ſacroſanctum Concilij Tridentini decretum invenio *ſeſſ. 21. de reform. c. 7.* omnes difficultates dirimens diſponendo: Valde curandum eſſe, ne ea quæ ſacris miniſteriis dedicata ſunt temporum injuria obſoleſcant, & ea hominum memoria excedant, procurent Epiſcopi, parochiales Eccleſias, etiamſi juris patronatus ſint: ita collapſas refici, & inſtaurari, ex fructibus, & proventibus quibuſcumq; ad eaſdem Eccleſias quomodocumq, pertinentibus, qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes Patronos, & alios,

qui

qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis provenientes,
percipiunt, aut in illorum defectum parochianos, om-
15 nibus remediis opportunis ad prædicta eogant appel-
latione, exemptione & contradictione remota.) Quod
& fulcitur etiam ex illo verbo (contradictiooe remota,
&c.) quo utitur Concilium, per quod cenſeri appella-
tionem eſſe prohibitam, probat poſt Philip. Franc. De-
cium, & alios Lancelo. *de attenta. 2. p. cap. 12. limi. 8. n...*
Hieron. Gonzal. *in regul. de alternati. gloſ. 9. in annota.*
num. 218. de quo latiùs videre poteris 2. *p. c.* 8. *ad finem.*
16 præcipuè à *n.* 107 ubi plures citavi.
Quod Tridentini decretum circa obligationem re-
parandi Eccleſiam, quatenus dicit ex fructibus, & pro-
ventibus Eccleſiæ patronos, & alios teneri ad expen-
ſas in ſubſidium intelligo (ſalva correctione matris Ec-
cleſiæ) prout jus commune ſcilicet, deducto neceſſario
ad ſuam ſuſtentationem, ut poſſit Eccleſiæ aptiùs ſer-
vire, & ita etiam intelligit Joannes Gut. *de allegatione.*
10. *num.* 7. *ad ſi* qui etiam ejuſdem Tridentini. *cap.* 7.
ſeſſ. 21. meminit ibi, tenet etiam Barboſa *in remiſſ. ad d.*
cap. 7. *num.* 3. affirmat Sarmient. *de redditib. Eccleſia* 1.
p. monit. 82. *num.* 3. Cened. *in collecta ad decretal.* 153. *ad*
medium.
17 Pariter & ex eo vides; Epiſcopum vim non facere
haud deferentem appellationi interpoſitæ à ſententia,
ſeu compulſione hujuſmodi, cùm ſibi permittat ea non
obſtante, nec contradictione, aut exemptione prædi-
cta faciant, & eogant clericos patronos, aut parochia-
nos, & idem diſponit Trid. *ſeſſ.* 21. *de reformatione, cap.* 8.
loqueodo etiam in beneficiis; tam ſecularibus, quam
regularibus, & etiam caemptis, ut ſingulis annis viſi-
tentur, & curent Epiſcopi congruentibus remediis,
etiam per ſequeſtrationem fructuum, ut quæ renova-
tione indigent, aut reſtitutione, reficiantur, appella-
tionibus quibuſcumque, &c. judicium deputationibus,
18 & eorum inhibitionibus, &c. idem quod *cap.* 8. etiam
decrevit idem Tri. *in ſeſſ.* 7. *de reformatione cap.* 8. ut or-
dinarii opportúnis remediis provideant: ut Eccleſiæ,
quæ reparatione indigent, reparentur, appellationi-
bus, privilegiis, conſuetudinibus, etiam ab immemo-
rabili tempore preſcriptis, judicum deputationibus,
& illorum inhibitionibus, penitus excluſis.
19 Hæc tamen, quæ diximus clericum in parochialis
dirutæ reparationem teneri intelligendum, & exten-
dendum eſt ad quoſlibet beneficiatos, beneficiorum
ſimplicium in quibus ad reædificationem ipſi ſoli (defi-
ciente fabrica) compellendi ſunt non alii, ita tenent
Abb. *in c.* 1. *num.* 3. *de Eccleſiis ædif.* Ioan. Gutier. Valaſ-
cus *conſil.* 179. *num.* 13. Navar. *de ſpol. clericorum* §. 8. *num.*
51. *verſiculo ſecundo* Ioan Gutier. *allegatione* 10. *ſub. n.* 1.
Zerola *in praxi Epiſcop.* 1. *p. verbo viſitatio* §. 6. *dubio.* 9.
& probat *l.* 12. *tit.* 10. *p.* 1. & facit quod congregatio
20 Concilii cenſuit *ſuper d. cap.* 7. *ſ ſſ.* 21. *de reformatione in*
principio. dum loquitur de reædificatione Eccleſiæ non
curatæ, & beneficii ſimplicis ſuper illis verbis (ob
eorum inopiam, &c.) ita inquit: Si populus nolit Eccle-
ſiam, quæ minatur ruinam, inſtaurari debet penitus
deſtrui, &c.) & ſic ſequitur, quòd populus non tenetur
reædificare Eccleſiam non curatam, ſi nolit, ſecus pa-
rochialem in ſubſidium, ad quod tunc de neceſſitate,
21 non de voluntate tenentur, & ad id modis omnibus
compelluntur ex ſuppradictis Tridentini decretis. Sed
tunc quando dicta Eccleſia non curata diruta, vel col-
lapſa ſit deficiente fabrica, vel beneficiato, ſeu, his adhuc
non ſufficiétibus de licentia ordinarii petatur eleemo-
ſyna per populum, & vicos circumvicinos, maximè in
Eccleſiis devotionis, ut ita ſe vidiſſe ſemel affirmat Gu-
tier. ſuprà *n.* 8. ubi etiam ſuperiùs *n.* 7. *ad fin.* dixit, ſe vi-
22 diſſe litem agitari; cujus expenſis deberent ædificari
quædam eremitoria illius diœceſis Placenti, quæ erant
deſtructa tempore cujuſdam cleri & tamē eo defuncto,
directo libello à defenſore piarum cauſarum illius Epi-
ſcopatus cōtra bona dicti defuncti, & ejus hæredes fuiſ-
ſe condemnatos; ut ſolverint quantitatem neceſſariam
ad eorum reparationes, cōſtito, quòd defunctus plures
redditus, & fructus percepiſſet ex ipſis eremitoriis; quam
ſententiam juſtiſſimam reputo ex jam dicta doctrina.
Quapropter beneficiatus ſimplicis Eccleſiæ condem- 23
natus ad impenſas pro reædificatione, & reparatione
Eccleſiæ dirutæ, compellendus eſt pariter etiam non
obſtante ab eo emiſſa appellatione; nec ei delationem
ordinarius denegans, violentiam faciet ea identitate
rationis, quæ in utroque caſu viget, & probat Conci-
lium Tridentin. *d. c.* 8. *ſeſſ.* 21. quod dum diſponit circa
refectionem, & reparationem Eccleſiæ, tam curatæ,
quam non curatæ, permitiit compulſionem, & exem-
tionem, appellatione non obſtante, & ſic de utroque
caſu cenſuiſſe certiſſimum eſt: quia una determinatio
reſpiciens plura determinabilia, illa debet pariformi- 24
ter determinare, *l. jam hoc jure ff. de vulgari,* & per con-
ſequens etiam in compulſione hæredis condemnati,
juxta terminos caſus per Gutier. relati, quia qualitas
obligationis ex perſona hæredis non mutatur, *l.* 2. §. *ex* 25
bis ff. de verborum obliga. & contra eos pariter, ac contra
defunctum obligatum rectè executio procedit, *l. ex con-*
tractu ff. de re judic. & ibi omnes, & ex pluribus aliis
latè Parla. *lib.* 2. *rerum quotid. c. fin.* 4 *p.* §. 1. *in princ.*
Hæc tamen quæ huc uſque diximus, procedunt: quan- 26
do Eccleſia diruta, vel ex ejus redditibus, ſeu fabrica,
vel ex beneficiati proventibus, vel in ſubſidium ex col-
lecta, & reparatione Parochianorum, vel in ſimplici,
& non curata ex eleemoſynis refici, & reædificari po-
teſt: at quando omnes nimia egeſtate laborant, & ob
eorum inopiam nequit inſtaurari, quid eſſe faciendum
diſponit ſacrum Tridentini decretum *in d. cap.* 7 *ſeſſ.* 21.
ut ſi ſint beneficia ſimplicia, & juriſpatronatus, Ec-
cleſias quæ vetuſtate, vel alias collapſæ ſunt vocatis
iis, quorum intereſt, Epiſcopus, etiam tanquam ſedis
Apoſtolicæ delegatus, transferre poteſt in Eccleſias
matrices, aut alias Eccleſias locorum eorundem, ſeu
viciniorum arbitrio ſuo atque in eiſdem Eccleſiis eri-
gant altaria, vel capellas, ſub eiſdem invocationibus, vel
ſu jam erecta altaria, vel capellas transferant, cum om-
nibus emolumentis, & oneribus prioribus Eccleſiis im-
poſitis, & ad Eccleſias Parochiales etiam juriſpatrona- 27
tus pariter extendit Trid. *ibi in verſic. Parochiales verò*
ibi, quod ſi nimia egeſtate omnes laborent, ad matrices
ſeu viciniores Eccleſias transferantur: cum facultate
tam dictas Parochiales, quam alias Eccleſias dirutas in
profanos uſus, non ſordidos, erecta tamen ubi cruce,
convertendi, &c. Zerola *in praxi Epiſcop. verbo viſita-*
tio. §. 6. *verſic. novum dubium* 1. *p.* & declaratio ſanctæ
congregationis ſuper eodem c. 7. *à princip.* & ſuper illis
verbis (quod ſi nimia egeſtate omnes laborent, &c. di-
cit, quod Eccleſia diruta parvulorum reddituum poteſt
ex ſententia Congregationis, in profanos uſus, non ta-
men ſordidos (erecta tamen ibi cruce) converti, &
transferri ad matricem, ſeu viciniorem Eccleſiam, ubi
erigendum eſt altare, ſub eadem invocatione impoſito
oneri titulari; ut curet ibi celebrari ſingulis hebdoma-
dis per ſacerdotem idoneum: cæmiterium ita profa-
nandum, & deinde oſſa transferenda eſſe ad novum
cœmiterium, quod à titulari conſtruatur in eo loco,
quo magis placuerit populo. Et eadem congregatio ſu-
per verſiculo (ad matrices ſeu viciniores. &c.) dicit in
hæc: Quod quando Eccleſia diruitur, onus Miſſarum
ad matricem Eccleſiam transferendum eſt, & in ea ex-
penſis poſſidentis Eccleſiam dirutam, altare erigendum
ſub nomine dirutæ (Et eadem ſuper verſiculo) in pro-
fanos, uſus non ſordidos (dicit: Quòd ordinarius non
debet ſine cauſa profanare capellas, & ſi aliquam pro-
fanandi cauſam habeat, eorum cæmenta potiùs attri-
buenda eſſe Eccleſiæ, quæ eſt caput dictarum capella-
rum, quam alteri.)

28 Et advette, quod matrix Eccleſia, ad quam hæc tranſlatio facienda eſt, intelligitur de Parochiali, ſcilicet; reſpectu capellarum, & aliarum inferiorum ſimplicium, ſub illius diſtrictu exiſtentium, quia earum reſpectu Parrochialis dicitur matrix, ad eamque facienda eſt translatio prædicta, text. *in cap. ad audientiam. t. de Eccleſiis adific.* text. gloſſ. & Abb. *in cap. venerabili de verborum ſignific.* idem Zerol. *in clem. 1. n. 3. & 4. de ſententia excommun.* Zerol. *in praxi Epiſcop. verbo, Eccleſia matrix.* reſpectu autem Parochialium Cathedralis Eccleſia matrix eſt, & ad eam tranſlatio eſt facienda.

Et de Eccleſiarum tranſlatione facienda, quando
29 neceſſitas id exigat, vide Rebuffum *in praxi de benefic. tit. de unio gloſſ. 1 t. n. 8* Mandoſ. *regul. 2 s. cancellar. q. 7. & 8.* Boër. *deciſ. 345.* Peruſi. *de unione c. 4. num. 51.* Zerola *in praxi Epiſcop. verbo viſitatio. § 9. pag. 345.* Frater Emanuel Rodrig. *quæſt. regul. tom. 1 q. 43. art. 13.* Bobadil. *in polit. lib. 3. c. 5. n 34.* plures Doctores refert Cenedus *in collect. ad decretal. 55 3.*

30 Et de pluribus aliis huic attingentibus, an iſta tranſlatio dicatur unio, & incorporatio, vel remaneat Eccleſia diſtincta, cùm retineat invocationes eaſdem introitus, emolumenta. & onera diſtincta ab alia, in quam transfertur. Et ad hoc ut in ea tranſlatione tanquam unione poſſit ordinarius tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ ſe intromittere, & revidere juxta diſpoſitionem Trid *ſeſſ. 7. de reform. c. 6* vide Zerolam *in d. praxi ver. viſitatio. 1. p. § 6. dubio. 10.* & an ordinarius lapides, ligna trabes, & alia hujuſmodi Eccleſiæ dirutæ, & collapſæ; & profanatæ ab eo poſſit vendere, vide Navar. *de ſpol. § 18. n. 10. verſ. 3. & n. 31. verſ. 2.* Iſſ. *in l. 2. num 16.* vide de jure Emphyteutico Zerolam *ubi proximè, dub 9.* & declarationes Cardinalium *ſup. d. cap. 7.* & quibus vendi poſſunt, & quæ ex eis opera conſtrui & effici poſſunt, vide *l. ligna Eccleſia, de conſecratione d. 1* & ibi gloſſ. *c. ex antiquis 54. d. c. quæ ſemel. 19. quæſt. 3. optima l. 8. tit. 20. p. 1.* ubi Greg. & Montal.

31 Circa inſpectionem autem eius, quod ſecundo loco poſuimus hujus capitis, an à ſententia, qua ordinarius Eccleſiaſticus juſſit, novam aliquam Eccleſiam parochialem ædificari, aliqua urgente neceſſitate à jure approbata, interpoſitæ appellationi non deferens vim faciat, arbitror ſupponendum nonnullas eſſe à jure juſtas, & legitimas cauſas aſſignatas, & ob quas quidem ordinarius Eccleſiaſticus licitè poteſt (invitis Parochis) novas conſtruere Eccleſias. text. *in c. ad audientiam el. prim. d. Eccleſiis adif.* ibi. Quia quòd villa H. tan-
32 tum perhibetur ab Eccleſia Parochiali diſtareant tempore hyemali, cum pluviæ inundant, non poſſint Parochiani ſine magna difficultate; ipſam adire, unde non valent cungruo tempore Eccleſiaſticis officiis intereſſe, quis igitur dicta Eccleſia. ita dicitur redditibus abundare: quòd præter illius villæ proventus: miniſter illius convenienter valeat ſuſtentationem habere, mandamus quatenus ſi res ita ſe habeant Eccleſiam ibi ædifices, & in ea ſacerdotem, *&c.*) Hanc decretalem expreſsè cõfirmat Sacrum Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de reformatione c. 4.* quo dicitur, quod Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ ſedis delegati in omnibus Eccleſiis parochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, ut unus Rector non poſſit ſufficere Ec-
33 cleſiaſticis ſacramentis miniſtrandis, & cultui divino peragendo cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot ſacerdotes ad hoc munus adjungere quot ſufficiant ad ſacramenta exhibenda.)

34 (In his verò in quibus ob locorum diſtantiam, ſive difficultatem parochiani ſine magno incommodo ad percipienda ſacramenta, & divina officia audienda, accedere non poſſunt; novas Parochias, etiam invitis Rectoribus juxta formam conſtitutionis Alexandri III. quæ incipit ad audiendam, conſtituere poſſint.) Idem etiam diſponit (ubi alias rationes novas conficiendi Parochias refert) text. *in c. cum tribus, de conſecration. d. 1.* ubi gloſſa *in Eccleſias 16. quæſt 7. cap. antepenul. eadem cauſa & 9. c. felix c. multis c. præcipimus de conſecratione d. 1. c. temporis qualitas 16. quæſt. 1. l. 9. & l. 7. & 8. tit. 10. p. 1.* Abb. *in c. 2. num. 7. de decimis* Gregor. Lopez *in d. l. 7.* idem Gregorius facit etiam *l. 13 tit. 5. p. 1.* ubi Greg. *gloſſ. 6.* Zerol. *in praxi Epiſcopali. 1. p. verbo Parochia. § 6.*

Igitur ſi Epiſcopus aliqua ex his rationibus, cauſiſque juſtiſſimis motus, conſtrui faciat novam Eccleſiam non faciet violentiam, ſi appellationi ab hac recta ſententia interpoſitæ, non detulerit, quia caret ſuſpenſivo effectu, text. eſt *in d. c. ad audientiam*, ibi ſublato appellationis obſtaculo, *&c.*) & iterum ibi ad finem appellationis ceſſante diffugio, *&c.* & in Trident. ibi; nec hujuſmodi ordinationes & erectiones poſſint tolli, nec impediri, ex quibuſcumque proviſionibus: etiam vigore reſignationis, aut quibuſvis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus, *&c.*) 35

Quod quando ita clarè non diſpoſuiſſet, tacitè in eo debebat ſubintelligi, cùm ſit jus novum editum in confirmationem, & approbationem in *d. c. ad audientiam*, cujus ampliationes, & limitationes accipere debet, juxta *l ſecundum.* juncta gl. *ibi.* ubi communiter notant Doctores *ff. qui ſatiſd. cogar. & in l. 3. C. de ſilentiariis lib. 12 verbo decarionibus.* communiter probat, *& in l. hac conſultiſſima in princ. gloſſ. 3. C. qui teſtam. facere poſſunt.* Bart. *in l. ſed & ſi poſteriores*, & ibi Ioannes Oroſius *n. 11. ff. de legib. & in l. 1. num. 35. de conſtitu. Principum*, poſt Iſſ. *ibi num. 16.* Mencha. *de ſucceſſio. creat. § 3 n. 20.* Covarr. *in rubr. de teſtam. 1. p. num. 19.* Mexia *in l. Regia Toleti. in 6 funda. 2. par. num. 18. cum ſeqq.* Gutier. *practi quæſt. civil. lib. 4. quæſt. 5. n. 4.* Gregor. Lopez *in l. 7. tit. 13 p. 6. gloſſ. 9.* 36

Huic tamen Eccleſiæ noviter erectæ, novus etiam ſacerdos præficiendus eſt ab Epiſcopo ad præſentationem Rectoris, & patroni conſtituentis (ſi quis eſt) nam ex quo illis competens aſſignatur portio arbitrio ordinarii vel ex fructibus ad Eccleſiam matricem, quomodocumque pertinentibus, ut dicit Concilium Trid. *in d. cap. 4. verſ. in illis autem, & d. c. ad audientiam.* Quia igitur dicta Eccleſia ita dicitur redditibus abundare: quod præter illius villæ proventus, miniſter illius convenienter valeat ſuſtentationem habere, *&c. d. l. 9.* 37
tit. 10 p. 1. juſtum viſum fuit pro tanti damni compen- 38
ſatione, illi attribuatur jus præſentandi, ut per text. *in d. c. ad audientiam.* ibi ad præſentationem Rectoris Eccleſiæ majoris, cum canonico fundatoris aſſenſu, inſtitutas ad ſuſtentationem ſuam ejuſdem villæ obventiones Eccleſiaſticas percepturum, *&c.*) ubi gloſ. *verbo Rectoris*, rationem hujus juris præſentandi reddit, & ibi etiam Doctores, & elegantem etiam aſſignat *d. l. 9. p. ad medium*, ibi, *el menoſcabo que recivieſſe la primera, por los parochianos que le menguan, otorga el derecho, que los clerigos della puedan preſentar al Obiſpo, el que obieren de poner en la ygleſia ſegunda, e otorgarles ainde mas deſto que aian en ella alguna renta en manera de cenſo por conocimiento de majoria, e debela ſeñalar el Obiſpo, ſegun que viere, que montan las otras rentas de la ſecunda ygleſia*, &c.) Idem hoc ultimũ probatur *in d. c. ad audientiã.*

Quibus adde, quod huic novo ſacerdoti non applicantur decimæ prædiales Parochianorum illius novæ Eccleſiæ: ſed dumtaxat primariæ obventiones, hoc eſt, oblationes & decimæ perſonales, quæ dantur diebus feſtivis, & mortuaria, ſeu pro eis legata in teſtamento; ita tenent doctores *in d. c. ad audientiam*, ubi eleganter gloſſ *verbo obventiones*, clarius *d. l. 9. p. verſ. como quier que agravamiento*, quod procedit, quando non dividitur Parochia; at quando dividuntur termini Parochiæ antiquæ, dividuntur etiam termini prædiales, & tunc debebuntur decimæ prædiales novæ Eccleſiæ de prædiis ſuæ Parochiæ, ut per Abb. *in cap. ad audientiam.* 39

ſuper

ſuper gloſſ. *in verbo obventiones.* tenet Gregor. Lopez *in d. l. 9 gl. ſſ. 9.*

Et ideo ſanctiſſimè providit Concilium Trid. *in d.*
40 *c. 4.* ibi, Vt ei competens aſſignetur portio ex fructi-
bus matricis, & ſi neceſſe fuerit, Epiſcopus compellere
poſſit populum, ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vi-
tam dictorum ſacerdotum ſuſtentandam.) cujus etiam
meminit Zerola *in praxi Epiſcopa. 1. p. verbo Parochia*
§. 6. Pro qua facit quòd aliàs decrevit idem Trid. *ſeſſ. 24.*
41 *de reformatio. c. 13.* Quòd in Parochialib s Eccleſiis,
quarum fructus adeò exigui ſunt, ut debitis nequeant
rectoribus ſatisfacere, curabit Epiſcopus, ſi per benefi-
ciorum unionem, non tamen regularium, id fieri non
poſſit, ut primitiarum, aut decimarum aſſignatione,
aut per Parochianorum ſymbola, ac collectas, aut qua
ei videbitur commodiori ratione, tantum redigatur,
quod pro rectoris, aut Parochiæ neceſſitate decenter
ſufficiat, & hoc etiam de jure divino & naturali Abb.
*in c. novum genus. n. 7. de decimis. quæſt. 87. à num. 1 in
corpore, & ad 4.* Covarr. *lib. 1 c. 17. n. 2. & 4. verſ. quarta
ratio l. 2. variar. reſolu.* Turrecrema. *in c. omnis Chriſtia-
nus, de conſecratione d. 1.* Sivelſter *verbo decima 1. p. 5. q.
n. 168.* Zerola *ubi ſuprà.*

Quibus & illud utile valde non omittam quod ab
42 hujuſmodi ſacerdotis deputatione, & inſtitutione, nec
ab ejus portionis aſſignatione appellationi interpoſitæ,
ſive per Rectorem Matricis, ſive alterum, Ordinarius
non deferens violentiam dicetur commiſiſſe, quia pa-
riter nec ſuſpendit hujuſmodi ordinationes, nec ad-
mittitur, ita expreſsè probat text. *in d. c. ad audientiam.*
ibi Eccleſiam ibi ædifices, & in ea ſacerdotem (ſubla-
to appellationis obſtaculo) ad præſentationem Recto-
ris Eccleſiæ majoris, cum canonico fundatoris aſſenſu,
inſtitutas, *&*) & iterum ibi *in fin.* Si vero perſona ma-
tris Eccleſiæ virum idoneum præſentare diſtulerit,
vel opus illud voluerit impedire: tum nihilominus fa-
cias opus ad perfectionem deduci, & virum bonum
(appellationis ceſſante diffugio, inſtituere, non omit-
tas, *&c.*) & idem probatur *in d. c. 4 Concil. Trid. ad finem,*
ibi, aſſignetur portio: *&c.*) nec hujuſmodi ordinatio-
nes, & erectiones poſſint tolli, nec impediri, ex qui-
buſcunque proviſionibus, etiam vigore reſignationis,
aut quibuſvis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus,
&c.) & facit etiam *d. l. 9. d. tit. 10. p. 1. ad fin.* ibi, *bien
puedan mandar que la fagan en termino de otra, o propo-
ner clérigo en ella que la sierva, aunque lo contradigan,
e no ſola preſenten los clerigos de la primera,* &c.)

Et in ſuper ex eo, tum quia ab aſſignatione con-
43 gruæ Rectori, ſeu vicario Parochialis appellationem
minimè eſſe deferendam diximus ſuprà *c. 2.* hac. *3. parte.*
Tum ex eo, quia eſt providere Eccleſiæ de Rectore, in
quo pariter appellatio non ſuſpendit, ex Tri. *ſeſſ. 14. de
reformation. cap. 18.* & dixi latè ſuprà *2. parte. cap. 13. à.*
44 *num. 167.* & infrà hac *3. parte, cap. 9. à. num. 44.* & etiam
probatur ex verbo *d. l. parti.* ibi, *aunque la cantradigan,*
&c.) quod importat appellationem non admittendam,
ut diximus etiam hoc *cap.* ſuprà *num. 15. & 2. parte*
45 *cap.* 8. ante finem à *num. 107.*

An reædificans, vel reparans Eccleſiam dirutam, vel
collapſam adquirat jus patron. & an quando patronus,
46 qui illud acquiſivit in ea ex conſtructione tantùm, ſi
funditus ſit diruta illud admittat: & quid quando etiam
propter dotationem ſimul, vel ſimpliciter illud etiam
dicatur amiſiſſe, vide latè, & optimè cum pluribus
proſequitur Rochus de Curte *in tract. de jure patro.
verbo conſtruxit, num. 12. & 13.* ubi etiam an ille qui
primò conſtruxit, præferatur aliis in refectione, & re-
47 paratione, & de aliis huic utilibus quæ omitto, quia
mei non eſt inſtituti. Et infra quod tempus debeat con-
ſtrui Eccleſia vel Capella, quam reſtator conſtruendam
48 mandavit ſine præfinitione temporis, vide ibi optimè
num. 15. ubi multa in propoſitum adducit, & quando ex
cauſa, putà ex diminutione reddituum poſſit ab Epiſco-
copo cum conſenſu Capituli, fieri ſuppreſſio, & extin-
ctio beneficii, vide latè per Nicol. Garciam *de benef. to-
mo. 1. p. 12. c. 2. per totum,* & an beneficii diviſio poſſit
fieri: vide eundem *ibi c. 4.* & quando ob tenuitatem
unio ſit facienda *ibi c. 2. cum ſuis §§.*

CAPUT VI.

Ab eo, quod fit ſecundùm legis, & juris diſpoſitionem, canonicas ſanctiones, aut decreta, à judicéque eas exequentes: ſeu ubi jus commune reſiſtit, aut ubi juris, & de jure præſumptio adeſt: appellationi emiſſæ non deferendo, violentiam adeſſe, dicatur: ubi etiam exactè de appellationibus frivolis.

SUMMARIUM.

Stultum eſt contra ſtimulum calcitrare. n. 1.

Appellatio emiſſa ab eo quod fit ſecundùm juris decreta & determinationem, non ſuſpendit. n. 2.

A præcepto de reſidendo beneficium reſidentiam requirens non datur appellatio. n. 3.

A judice juriſdictionem exequente non permittitur appellare. n. 4.

Appellationem non eſſe admittendam ab eo, quod fit ſecundum juris diſpoſitionem & canonica decreta, qui probent. n. 5. & à n. 1.

Reſignatarius tenetur dimittere poſſeſſionem à ſe poſſeſſi beneficii, poſtquam adeptus eſt poſſeſſionem beneficii reſignati (non obſtante appellatione) ut non deferens judex vim nullam facere declarabit Senatus n. 6.

Appellatio contra juris clari diſpoſitionem ut frivola non eſt deferendum. n. 7.

Præſentatus an poſſit appellare, ne patronus alium intra terminum præſentet accumulativè tantùm: numero. 8.

Appellari non poteſt, ne fiat quod de jure fieri permittitur. n. 9.

Ordinem ſuſcipere neceſſarium beneficio compulſus poſſeſſor non appellat, quominus interim exequatur præceptum. n. 10.

Sequeſtrum licet regulariter ſit prohibitum, tamen quando in caſu particulari lex præcipit ſequeſtrum apponendum appellatio non admittitur. n. 11.

Lex ubi aliquid fieri præcipit, judex id faciens dicitur legis executor, à quo non eſt licita appellatio. n. 12.

Quia tunc potius operatur lex, quam homo, cujus iſt executor. ibid.

Juris executio non gravat. n. 13.

Canon ſeu lex quando in aliquo caſu determinatè aliquid faciendum præcipit, (ut in exemplis appoſitis) non admittitur appellatio. n. 14.

Cautionem præſtandam in aliquo caſu particulari ubi lex determinatè præcipit, fit appellatione non obſtante. n. 15.

Licitum quod eſt fieri ante appellationem, & poſt illam fieri poteſt. n. 16.

Lex ubi præcipit aliquid fieri, jam caſus cenſetur deciſus & determinatus per ſententiam legalem, quo caſu à legis diſpoſitione videtur appellare ſi à judice ut legis executore appellatur. n. 17.

Appellatio à juris diſpoſitione & determinatione non eſt licita. n. 18.

Appellatio ubi non admittitur à ſententia, pariter nec ab ejus executore, aut executione. n. 19.

Ab executione rei judicatæ, aut obligationis Cameralis, & guarentigiati appellans præſuppoſuit antecedens validum, à quo executio dependet & negat conſequutas neceſſarium, quapropter non auditur. n. 20.

Appel

Appellatio à ſententia legali eſt contraria juri, & per conſequens frivola, cui nec defertur, nec cauſat attenta. n.21.& ſub n.26,

Appellationi à ſententia legali jus reſiſtit, habétque contra ſe juris præſumptionẽ,& ideo non cauſat attento.n.22.

Appellanti a monitorio, ut intra certum tempus accedat ad recedendum,reſiſtit jus commune, & poteſt Epiſcopus ea non obſtante ad executionem procedere, n. 23.

Appellanti à correctione reſiſtit jus, ac interim non cauſatur attentatum, n. 24.

Appellatione pendente interpoſita per Canonicum à Capitulo imponente honeſtam correctionem, ſeu etiam à correctione per ordinarium, poteſt ad executorem devenire, quia dicitur frivola n. 25.

Concil. Trid. ſeſſ. 13. c. ad fin. *adducitur, ibid.*

Frivola dicitur appellatio interpoſita ab interlocutoria expreſſa minus legitima cauſa,aut à jure improbata,n.26.

Appellari licet a denegante beneficium conceſſum per jus commune,quia ubi denegatur juris communis obſervantia,gravamen infertur,n.27.

Appellatio innititur juſtitia.n.28.

Cauſa immediata appellationis eſt injuſtitia, injuria, & gravamen n.29.

Frivola appellatio dicitur,ubi non adeſt gravamen,nec legitima cauſa.n.30.

Ius & injuria opponitur invicem, quia jus neminem gravat.n.31.

Executio juris jure non facit injuriam.n.32.

Pignus quominus vendat creditor, appellari non licet per debitorem,n.33.

Mandata regia, vulgo (proviſiones ordinariæ)dicta,quibus utuntur ſuprema tribunalia non recipiunt ſupplicationem, quia partibus invitis expediuntur, executione legis ita diſponentis,n.34.

Appellatio quæ caret effectu, & non habet adminiculum juris,ut minùs legitima non impedit executionem,n.35.

Corpus carens anima & ſpiritu vitali,quemadmodum manet frigidum,ita appellatio carens juſtitia(cujus eſt anima)ut frivola mortua cenſenda eſt,n.36.

Frivola eſſe dicuntur,quæ informia & fragilia ſunt ſecundùm Budæum, n. 37.

Frivola appellatio dicitur inanis & varia, n. 38.

Frivolum verbum importat caducum vel inutile, n.39.

Frivolæ appellationi nec jus defert, nec eſt a judice deferendum, n. 40

Frivolæ appellationi non deferens judex Eccleſiaſticus, vim non facere declarat Senatus, n. 41.

Frivola appellatio quæ dicatur, relinquitur judicis arbitrio, n. 42.vide n. 57.

Frivolam eſſe appellationem, ut judex arbitratur, poteſt appellatione non obſtante procedere ad ulteriora, n. 43.

Frivola appellatio illa dicitur, quæ nihil prodeſſe poteſt, nec ullum unquam juris effectum ſortiri,n.44.

Appellatio quæ caret effectu, & non habet adminiculum juris non impedit executionem, n.45.

Appellatio Calumnioſa illa dicitur,non ſolum quæ in ejus interpoſitione apparet talis, ſed & quæ talis detegatur in fine litis, n. 46.

Cauſa inſerta in appellatione attenditur ad detegendum ipſam frivolam,fruſtratoriam,aut calumnioſam, n. 47.

Cauſa in appellatione ab interlocutoria inſerta, quando illam frivolam detegat, n. 48.

Legitima appellatio illa dicitur,quæ interponitur ex cauſa,quæ ſi eſſet probata,reputaretur legitima,n. 49.

Cauſa legitima & jure approbata ſi inſeratur in appellatione ab eo,quod fit ſecundum juris diſpoſitionem, & à judice illam exequente, deferendum eſt illi, n. 50.

Appellatio contraria juri quocumque vadat, in nulla inſtantia poteſt effectum ſortiri (jure attento) quia jus eſt certum,& ubique idem operatur,n.51.

Fruſtrà aliquid faciens nulliter facit,etiam ipſo jure,n.52.

(Fruſtra)dictio ſignificat impotentiam faciendi,n.53.

Frivolam appellationem tunc arbitrabitur judex, quando apparent legitima indicia ad torturam, & illa reus in termino ſibi conceſſo non purgavit, n. 54.

Frivola appellatio tunc recipi poteſt, quando notoriè & manifeſtè talis detegitur ſecus ſi in dubio, ſive dubium ſit juris ſive facti, n.55.

Frivola & calumnioſa appellatio quando ita notoriè & manifeſtè dicatur apparere, n.56.remiſſivè.

Frivolam appellationem non debet judex arbitrari, ubi ita notoriè apparet, n. 57.

Frivola non dicitur appellatio interim, dum remanet diſputandum, ibid.

Frivolæ appellationis redduntur exempla, n.58.

Frivola appellatio dicitur notoriè, quando quis petierit in cauſa recuſationis, quod eligantur arbitri, ubi eligendi non ſunt, n. 59.

Frivola dicitur appellatio, quando interponitur à ſententia, quæ illam non tangit, n. 60.

Appellans non auditur,ſi ex ſententia non gravatur,n.61.

Appellatio non admittitur à judice aliquid admittente cum Clauſula (ſi & inquantum, &c.) quia tunc neminem gravat, n. 62.

Clauſula(ſi & inquantũ)operatur ſecundum jus,& ſic cum juſſit certũ non remanet admiſſum,ubi jus id dictat,n.63.

Ad probandum admitti non debet quis ad id, quo probato non relevat,nec prodeſt,putà quando aliquid conſiſtit in jure, n. 64.

Approbatione denegata ejus articuli qui probatus non prodeſt, appellationi omiſſa tanquam frivola non erit deferendum, n. 65.

Imputari non debet alicui non feciſſe, quod factum non profuiſſet, n, 66.

Iuramentum ſibi oblatum licitè recuſat pars, quæ bene probavit, n.67.

Articuli impertinentes & non relevantes non ſunt admittendi, n.68.

Articuli impertinentes qui dicantur remiſſivè,n. 69.

Patronus an teneatur præſentare intra terminum edictorum,cùm habeat terminum juris, an poſſit eorum petere prorogationem pro tempore ſibi à jure conceſſo, ut interim præſentibus queat ordinari, vel ejus ætas legitima compleatur, n. 70.remiſſivè.

Fruſtratoriè appellans dicitur in dolo eſſe,n.71.

Iudicis officio pertinet reformare,quæ dolo aut malitia geſta ſunt à parte lite pendente, 72.

Iudex ex officio poteſt repellere calumnioſas exceptiones ad intricandum & procraſtinandum judiciũ oppoſitas,n.73.

Idem de appellatione fruſtratoria, ibid.

Clauſula(appellatione remota)aut(appellatione poſtpoſita) tollit effectum ſuſpenſivum,n.74.

Clauſula(appellatione remota)appoſita in bulla ſuper proviſione beneficii,non procedente cauſa cognitione parum aut nihil operatur, quia per eam non tollitur aliàs appellatio legitima ſed frivola dumtaxat, n.75.

Clauſula(appellatione poſtpoſita)non operatur, ubi apparet de notorio gravamine, n.76.

Clauſula(appellatione poſtpoſita)ſemper apponitur in parte executiva literarum, quæ non comprehendit contradicentes de jure, ſed tantum de facto, ibid.

Clauſula appoſita in executivis gratia, nec auget gratiam, nec tollit ſurreptionem, n. 77.

Clauſula(appellatione poſtpoſita)de materia qui latè ſint, videndi, n. 78.

Frivola appellatione non obſtante, an judex ad ulteriora queat procedere, & an per illius delationem à ſe abdicet juriſdictionem, & an inhibitio à ſuperiore emanata vigore frivolæ executionis impediat executionem ſententiæ, vide remiſſivè, n. 79.

Concil. Trid. ſeſſ. 13. de reform. c. 1. *verba recenſentur, ibid.*

Appellatio tanquam frivola a judice rejecta, ſi pars non contradicat appellando, videtur fateri frivolam eſſe, num. 80.

Frivolè

Frivolè appellantem poteſt judex à quo excommunicare tanquam contumacem, n.81.

Præſumptio juris & de jure condemnato repugnans; non erit in appellatione audiendus, n.82.

Condemnatus præſumptione juris & de jure, dicitur convictus & confeſſus, ac ideo nullo modo auditur appellans, num.83.

Præſumptio juris & de jure non recipit probationem in contrarium, n.84.

Præſumptio juris & de jure ubi recipit probationem in contrarium, admittit etiam tunc appellationem, n.85.

Præſumptio juris & de jure, in quibus caſibus admittat probationem in contrarium, & quales ſint præſumptiones juris, & de jure, n.86. remiſſive.

Præſumptione juris tantùm condemnatus non prohibetur appellare.

GRANDIS eſt hujus capituli materia, in qua partem negativam amplector, iudicem Eccleſiaſticum vim non facere, denegans delationem appellationi interpoſitæ ab eo, quod facit in executionem Canonici decreti. & ſanctionis, atque ſecundum juris diſpo- 1
ſitionem, dictantis. Pro qua expendo, & illud Chriſti Domini actuum Apoſtolorum *c.9.* dicentis. Durum eſt,
2 contra ſtimulum calcitrare, text. expreſſus *in l. fi. § ff. de appell. recip.* ibi, item ſi ex perpetuo edicto aliquid decernatur; id, quo minus fiat, non permittitur appellare.) text. celebris *in c. conſuluit 29. in ord. de appell.* ibi, non convenit, ut pro hujuſmodi appellationibus ab obſervatione decreti debeas abſtinere, *&c.* text. *in cap. cum in cunctis 7. in ord.* ibi. nec proſit eis appellationis refugium, ſi fortè in conſtitutionis iſtius tranſgreſſionem per appellationem voluerit ſe tueri, *&c.* (*de electione lib. 6.* probat etiam text. optimus, *in c. relatum, de cler. non reſid.* ibi, nec patrocinari debat eis appellationis diffugium, ſi contra hujuſmodi intentionem decre-
3 ti fuerit interjectum, *&c.*) Ex quo conſtat appellationi non eſſe deferendum, per beneficiatum interjectæ à præcepto, ſeu ſententia, qua mandatur reſidere beneficium, de jure reſidentiam requirens, per quem & alia jura latè probavimus, & reſolvimus *ſupra 2. part. c. 15. à princ.* Hanc concluſionem probant etiam gl. *ibi in d. c. conſuluit, 1. nota. & gloſſ. in verbo pro hujuſmodi appella-*
4 *tionibus*, ubi etiam uterque Abb. Sicul. & Panormit. ex quo etiam aliam ſimilem eliciunt concluſionem, ut à judice juriſdictionem exequente non permittitur appellatio, latè etiam ibi Philip. Franc. Abb. Panor. *in d. c. relatum, n.3.*

5 Hanc inſuper concluſionem probant Maran, *in tract. de ord. judiciorum 6. p. tit. de app. n. 345.* quem ſolùm referens ſequitur Joan. Gutier. *in conſ. 10. n. 21.* dicentes, quòd ab actu celebrato, & geſto ſecundùm legis diſpoſitionem, & canonicas ſanctiones, nec à judice eas, & decreta juris exequente, non poteſt appellari, allegant ad hoc text. *in d. c. conſuluit.* Et ita in caſu, de quo per eundem Gutierr. *ibi*, nempe, ut poſſeſſor reſignatarius
6 dimittat poſſeſſionem prioris beneficii adepta poſſeſſione ſecundi reſignati (ſecundùm jus commune, & clauſulam expreſſam Bullæ reſignationis) ex hac doctrina potiſſimum tenuit, appellationi deferendum non eſſe, & Cancellariam Regiam Villiſoletanam aditam per viam violentiæ pro appellationis à condemnato interjectæ delatione vim non fieri, causámque judici remittendam declaraſſe.

7 Pro quo facit etiam, quòd aliàs determinavit Rota, ut teſtatur Seraphi, *dec. 310. ſub n. 1.* dum hæc dicit: tum etiam conſideratum fuit; appellationem Martini fuiſſe frivolam, & calumnioſam, & contra juris clari diſpoſitionem, concedendis patronis ſex menſes, ideo non cauſare attentata, cum ei iudex deferre non teneretur, *ad c. 2. de dolo & contum. lib 6.* Achille *decis. 6. de appell.* quæ ut vides, optimè noſtram probat concluſionem.

Cui & conveniens eſt quod diſputant Lamberti. *de* 8
jure patr. 2. p. lib 2. art. 20. p. 9. prin. an primus præſentatus à patrono poſſit appellare; ne intra terminum à iure conceſſum alterum præſentet; cuius reſolutionem & ab hac noſtra doctrina deſumpſit: ut ſcilicet, cum claro iure ſit canonico permiſſum patronis laicis, variare in præſentatione, & iterum alium præſentare (accumulativè ſaltem, non excluſivè, *c. quod autem, & c. cum autem, de jure patr.*) appellationi à primo præſentato deferendum non eſſe, nec admittendam, rationem reddens, quia eſt contra iuris diſpoſitionem, & non valet, ſecundùm Specul. *in tit. de appell. § 2?. verſ. 2?. &*
verſ. 27. allegat etiam *l. fi. de app. recip.* & quia non poteſt 9
appellari, nec fiat, quod iure fieri permittitur, *per c. cum nobis olim. de elect. c. 1. & c. ex ore de iis quæ fiunt à major. p. capit.* Anchartanum *in c. decernimus, in verſ. efferatur 16. q. 7.* & hoc etiam dicit poſt Abb. *in cap. paſtoralis de jure patr.* Paul de Citad. *in tr. de jure patr. in 6. p. in 8. q.* ubi etiam adducit illud Actuum Apoſt. *cap. 9.* durum eſt contra ſtimulum calcitrare, cuius & nos ad principium meminimus, & referens Hoſtien. & Inn. ita tenet Joan. And. *in d. c. paſtoralis ſuper gl. pen.* & etiam Card. *ibi in 3. col. in verſ. appono ad hoc*, & ſecutus Abbatem idem dicit Maran. *de ord. jud 6. p. tit. ad app. n. 165.* & eleganter melius quàm alibi, de hac re agit poſt alios Spino. *in tr. de teſtam. gl. 4 prin. n. 94.* & facit tex. ſi bene perpendatur *in d. c. paſtor. de jure patr.*

Et ex hac noſtra doctrina reſolutionem veram ac- 10
cepit articulus ille; ut appellationi interpoſitæ à beneficiato compulſo ab ordinario; ut ordinetur ſecundùm ordinem requiſitum ab ipſo beneficio, quod poſſidet; deferendum eſſe nullo modo; cum hoc ſit à iure canonico tot decretis, tot deciſionibus, & conſtitutionibus inductum, ac perpetuo edicto ita contineatur Trident. *ſeſſ. 22. de reform. c. 4. omni ſ.* ibi, ſtatuti auctoritate & iterum, ne ſtatutum ipſum, *&c.*) *de elect. lib. 5.* ... *canon. 14.* quia in obſervatione canonis memorati, &c. (*Clem. 2.* quæ ſtatuuntur in ii re, &c.) *de ætate & qualitate*, & eſt elegans text. qui utramque concluſionem probat *in c. cum in cunctis 7. in ord. verſ. cum autem*, ibi & reliqui admoniti non fuerunt. præfixo à canon. tempore in Presbyteros ordinati: & ab illo removeantur offic. *&c.* (nec poſſit eis appellationis refugium. ſi fortè in conſtitutionis iſtius tranſgreſſionem per appellationem voluerint, ſe tueri. *&c.* prout & nos latiùs hunc articulum examinavimus *ſupra 2. p. c. 15.*

Ex eodem fonte procedit, quod Doctores dicunt:
quòd licet appellatio licita reputetur à mandato de ſe- 11
queſtrando; tamen non procedat, quando in aliquo caſu lex mandat, & præcipit ſequeſtrum apponi; *ut in cle. 1. de ſequeſt. poſſ. & fruct.* quia tunc appellationi deferendum non eſſe, notant communiter DD. præſertim Card. *not. 9. in d. cle. 1.* Afflict. *dec. 152. n. 6.* Caſſiad. *dec. 5. de ſequeſt. poſſ. & fruct. verſ. ſed maj. pars duorum.* Marant. *de ord. jud. 6. p. tit. de app. n. 182.* Lanc. *de attent. p. 2. c. 13. lim. 12. n. 4.* Veſtr. *in praxi lib. 7. c. 2. n. 5.* & nos latè *1. p. c. 21. per tot.* reddentes rationem, quia tunc iudex legis eſt executor, & ab executore legis non eſt licita appel-
latio, latè proſequitur Marcſc. *var. reſol lib. 2 c. 77. n. 11.* 12
latè, & pene in terminis noſtræ quæſtionis Grat. *diſcep. foren. tomo 2. c. 232. à n. 19. cum plurib. ſeqq.* dicens, quòd tunc potiùs operatur lex, quam homo, & iudex nihil aliud facit, quàm legem exequi, & ſic tanquam à legis executore non datur appellatio, iuxta *l. ab executore, ff.*
de app. Rebuf. *in l. ſi qua pœna in princ. verſ. namq harum* 13
ff. de verb. ſignif. quia iuris executio non gravat, Gratia, *ibi, n. 21.* Bald. *in c. ad noſtram el. 2. de app.*

Et ſic generaliter eſt verum, quòd quando lex, vel 14
canon in aliquo caſu determinato aliquid præcipit, & mandat faciendum, prout in vacatione beneficii apponatur edictum, in curatu præficiatur œconomus, & aſſignetur ei congrua, non ſuſpendit appellatio, nec aliquid

aliquid operatur in his caſibus, ut ſuis locis diximus.
Et etiam quando lex in aliquo caſu determinato jubet
cautionem præſtari, ut in edicto prætoris ſecundùm
l.1.& Rubr.ff.ut legatorum ſeu fideicomm.nomine cavea-
tur. quoniam ejus præſtationem non ſuſpendit appella-
tio ſubſecuta, text. elegans in ratione ſui, in l.poſtquam
§.imperator. ibi, Imperator Marcus Ant. Julio Balbo.
reſcripſit, eum, à quo res fideicommiſſæ petebantur,
cum appellaſſet, cavere, &c. rectè placuit Principi; poſt
provocationem quoque fideicommiſſi cautionem in-
terponi, quòd enim ante ſententiam, ſi petitionis dies
moraretur, fieri debuit: amitti poſt victoriam delata
petitione non oportuit, &c.ff.ut legato ſeu fideicommiſ.
16 nomi. cavea. ex quo text. & unam communiter eliciunt
Doctores concluſionem: ut omne illud quod licitum
eſt fieri ante appellationem, & ipſum etiamlibet illa
pendente, ut eſt videre per Bart. in l.furtꝰ §.1. in princ.ff.
de iis qui nota.infa. Alex. in rubr.ff.nihil.novari. Marant.
de ord. iudic.6.p.tit. de appell. n.164. Corſetus in ſingul.
verb. app.incipit.regula in 6. lim. & per dictum text. qui
ſecundùm Dynum ibi, n.1. alibi banc format concluſio-
nem Vitall. de clauſ.in clauſ.nihil novari appell. pen. ſub
n.1.verſ.item fallit. multos citat, multaque exempla ad-
ducit in comprobationem. Lancel. de attent. a p.cap.12.
lim.15.per totam.

17 Et hujus noſtræ doctrinæ, ſcilicet; appellationi non
eſſe deferendum interjectæ ab eo, quod fit ſecundùm
juris & canonis diſpoſitionem, aut judice eam exe-
quente, rationem libentiſſimè reddam, quia quando
lex ſuper aliquo caſu determinato aliquid diſponit, &
18 fieri jubet, jam ipſe caſus videtur ab ipſa lege determi-
natus. & ſententiatus, ex ſententia ab ipſa lege lata, &
ideo quando in tali caſu appellatur, potius ab ipſius
juris diſpoſitione cenſeretur appellari, quod utique
nec permittitur, nec admittendum eſt, Bart. & omnes
in l. omnes populi à n. 53. & ſuprà ff. de juſtitia & jure.
Bobadilla in polit.l.3.c.8.n.278.litera B, ad fin. Bernard.
Diaz in regul.675 Gratian. in regul.35. idem in reg.171.
& ſic judex qui id quod lex mandat, obtemperans exe-
quitur, nihil novi facit, ſed eſt miniſter & executor le-
gis, ergo cum ab ipſa ſententia legali, & legis diſpoſi-
tione, ac determinatione non ſit licita appellatio, pa-
riter nec ab ejus executore & executione, & latè com-
probant Gratian. Rebuff. & Mareſcot. poſt alios locis
proximè citatis num.12. quia actus non attribuitur ge-
renti, ſed mandanti, ut alibi in ſimili propoſito la-
tiùs diximus pluribus comprobantes, nempe a.p.c.3.per
totum.

19 Nam certum eſt, quòd quando à ſententia aliqua,
vel quia eſt privilegiata, vel quia tranſivit in rem judi-
catam, ſint vel tres conformes; appellatio non admit-
tatur, pariter nec ab ejus executore, & executione, l.ab
executore ff.de appell. ab executione, C. quorum appell.non
recip. l.executorem C.de appellat. optima l.quoniam judices
ibi, appellationem ſuſcipere recuſaverit, quæ non con-
tra executionem, ſed adverſus ſententiam, &c. de appell.
20 & facit l.ſi quis pœna, ff. de verbor. ſignific. nam taliter
appellans ab executione facta vigore rei judicatæ,
obligationis cameralis aut guarentigiatæ, præſupponit
antecedens validum, à quo executio dependet, & ne-
gat conſequens; ſcilicet, illorum executionem, & ſic
nihil agit; ita eleganter dicit Geminia. conſ.99. incipit
ſuper primo, n.3. allegant ad id. Joan. Monachum, Galle-
ſius in tr.de Cameruli 3.p. in c.de quæſtionibus variis poſt
proceſſum incidentis.n.30.cum tribus ſeqq. Marq. de comm.
a p.c.2.n.11. Hier. Gonz. in regul.de menſib.gl.9.in annot.
num.221.

21 Altera etiam ratio eſt, quoniam iſthæc appellatio ab
hujuſmodi ſententia legali interjecta eſt contraria iu-
ri, ac ideo dicitur frivola, fruſtratoria, & calumnioſa,
quæ nec eſt admittenda, nec ei defertur, nec cauſat at-
tentata, probat text. in c.pervenit. ibi, fruſtratoriæ dila-
tionis cauſa de appell. juncto tex. in d.c.relatum, de cle-
ricis non reſid. & probat expreſſe dicta deciſio Rotæ
310. apud Seraphinum ſuprà relatum. Geminia. & Abb.
in c.conſuluit.3.de appell. Socin. conſ.19. col.6 in 4.vol.
Marant. de ord.jud.6.p.tit.de appell.n.171. & cum illi re-
ſiſtat jus, cujus præſumptionem contra ſe habet, appel- 22
latio non permittitur, & licitum eſt judici, ad ulteriora
procedere, Rota dec.234. aliàs 35.de app. in novis, in-
cipit ſi Rector. Alciatus conſ.58. Incipit gubernatorem, n.9.
vol.6. optimè Caputaq. dec.318. 1.p.n.2. & per totam.
Mandoſ. in tract.de monitoriis q.77.per totam. ubi dicit;
aliquo appellante à monitorio, ut intra aliquod tem-
pus accedat ad reſidendum beneficium, appellatione 23
non obſtante: poteſt Epiſcopus ad ulteriorem juris exe-
cutionem procedere, quia huic tali reſiſtit jus commu-
ne, ejuſque recurſui, appellationi, & reclamationi,
ac ita non audiatur, & idem Alciatus in conſ.3. incipit
in hac. n.1.& ſeqq. lib.6. ubi dicit, quod interpoſita ap-
pellatione à correctione, quia ei jus commune reſiſtit, 24
& contra appellantem præſumitur, attentata non ſunt
revocanda. & facit quod dicit Ancharr. conſ.410.num.7.
& 8. Tuſcus conſ.397.1.tomo, quòd appellatio quæ in-
terponitur à canonico ſuper honeſta correctione appo- 25
ſita per Capitulum, cum ſit frivola, poteſt Capitulum
(ea ſpreta) ad ulteriorem executionem devenire, &
idem de appellatione à correctione facta per ordina-
rium, ut pariter tanquam frivolæ deferre non teneatur,
probat expreſsè Trid ſeſſ.13.c.1.ad fin. & ideo appella- 26
tio dicitur frivola interpoſita ab interloquutoria ex-
preſſa minus legitima cauſa, vel expreſſa aliqua repro-
bata à iure, Corneus conſ.194.pro dec. primo in fin.n.17.
Eſcacia de app. q.2.ſub n.48.

Quia quando appellatio eſt iuri contraria, non cau-
ſat attentata, probat, ultra ſupradictos Bald. referens
Joan. Andr. in Novella in c.ſi.col.1.quo tempore miles, &
ſecundùm Innocentium in c.bona. de appell. Greg. Lop.
in l.16.tit.23.gl.5.ad medium, quemadmodum, & è con-
verſo appellari licet à denegante beneficium conceſ-
ſum per ius commune, quia ubi denegatur obſervantia 27
iuris communis, ibi infertur gravamen, ita per Bald.
conſ.378.n.2.lib.1. tenet Card. Tuſcus 1.tom. concl.359.
tit.de appell.ab interloc.an admittatur & quando, n.39.
litera A.

Deinde & aliam rationem reddamus, nam cum ap- 28
pellatio innitatur juſtitia. Matth. de Afflict. dec.341.n.4. 29
etiam cauſa immediata appellationis eſt iniuſtitia, in-
iuria, & gravamen c.ſuggeſtum in fi.c.cum ceſſante, de ap-
pellat. Petrus Surd. conſ.102.n.13.1.p. ac ita tunc dicitur
frivola; quando interponitur ſine legitima cauſa, ut 30
quia appellat. ubi non eſt gravatus iniuſtè, & tunc di-
citur vana, & inanis, ut per Geminia. dicit Marant. de
ord.judic.6.p.tit.de appell. num.336. ius enim neminem
gravat, imò ius & iniuria opponuntur invicem, l. me- 31
minerint C.unde vi. l.a C.de judic. vidm. tollen. l.1. C. de
iis qui veniam ætat. impetran. c.2. 16. q.6. pariter atque
nec juris executio, nec iudex exequens, quia facit
lege permittente, c.qui peccat.23.quæſt.4.l. Gracchus, C.
de adulteriis, ergo non poterit appellari, & hanc ra-
tionem ita tradit Abb. in d. cap. conſuluit el. tertio ſub
n.3.de appell. cuius ſuprà meminimus, probantis no-
ſtram concluſionem. Pro quo facit, quia iuris executio
non habet iniuriam, l. injuriarum, §.1. ff.de injuriis, l.
quemadmodum, l. Magiſtratus, ff ad legem Aquil. Proſp.
Farin. in tract.praxi crim.1.tom.q.5.ſub n.17. ubi etiam 32
dicit, quod compulſio neceſſaria & probabilis actum
non vitiat, per tex. in l.1.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam. gl.
in l.interdum ff.quod falſo tutore autore, & hoc etiam per-
tinet, quod dicit l.ſi.in fi.de appell.recip. ibi: item quo-
minus pignus vendere liceat, appellari non poſſit. } 33
nam cum hæc facultas liberè ſit creditori à iure per-
miſſa, putà: quando creditor adivit iudicem, & per
ſententiam iudicialem expectato biennio obtinuit di-
ctam

ctam licentiam, vel aliter per denuntiationem, juxta tex.
in l.fin.§. ſin.autem el.1. C.de jure domin. impetr. ac jure
ſuo utendo, creditor neminem gravat, qui enim jure ſuo
utitur nemini facit injuriam, ex regula juris, ut per gl. in
d.l.fin.verb.vendere, ff.de app.recip ubi B. & cæteri, vide
34 quæ circa pignoris venditionem dixi infr. 4.p.c.7.ad fin.
Et hinc venit, quod inquit Joan.Garcia tr.de nobilitate gl.11.§.1. n.9. quòd quotidie in ſupremis tribunalibus dantur mandata Regia, vulgò proviſiones ordinariæ contra particulares, & judices ipſis inauditis; quia nulla excuſatione vitari poſſunt, etiam illis partibus contradicentibus, nec unquam interponitur ſupplicatio ab iſtis mandatis, & ſi quis ſupplicationem interponat: tum punitur, tum non auditur, reddit rationem ipſe Garcia in comprobationem, quia à præcepto legali non eſt licita appellatio gl.fi. in c.conſuluit. de appel. ubi Abb. n.5. lex enim neminem gravat, ac ſubinde nec exequens ipſum jus, ex d. .qui peccat 23.q.4.d.l. Grach.
35 Quare cùm iſthæc appellatio juri contraria ſit, ac juſtitia deſtituta, & ejus fomento careat, minùs legitima reputatur, enimvero appellatio quæ caret effectu, & non habet adminiculum juris, non impedit executionem, docet Bald. in c.paſtoralis col.1.de off. deleg. Iiſ in
conſ.187 col.6.verſ.ubicumque. Rolland. à Valle conſ.77.
36 n.21.vol 2.tom.1. & rectiſſimè frivola dicta eſt ex ſupradictis, quia quemadmodum corpus, quod caret anima, & ſpiritu vitali, frigidum manet; ita appellatio, quæ caret jure, cujus eſt propria vita, & ſcientia, ut frivola mortua cenſenda eſt. Quæ declaratio appella-
37 tioni frivolæ magis quadrat, quàm tradita à Budæo in annot. ad Pandect. ad l.ſolutam de pignorat. act. one, ut frivola eſſe dicantur, quæ infirma & fragilia ſunt, & ex
ejus deſcriptione etiam apparebit, atque cùm juſtitia
38 careat, juſtè denegatur delatio, imò appellatio frivola dicitur inanis, & vana, Maranta in Specul.6.part act.n 2. pr.n.in verbo. & quandoq; appellatur. n.347. Eſcacia de
39 app.q.2. n.48 ubi etiam dicit ad fin. verbum frivolum importare caducum, vel inutile, Geminia. in d.c.cum app. n.5.de app. in 6.
40 Cùm appellationibus frivolis nullus deferat, nec ſit à judice deferendum, c.cum appellationibus frivolis, de appellat.lib.6. imò talis appellatio manifeſtè frivola, & calumnioſa poteſt regulariter à judice rejici, & (ea non obſtante) ad ulteriora procedere abſque attentatorum vitio. Bart. in l.1.§.interdum, ff.à quibus appellare non licet. Felin. in c.de cætero n.11.de re judic. & in c. licet cauſam, n.1.de probationibus. Specul. in tit. de appell.§. nunc dicamus, num.8. verſ. item appellatione penden. Andreas Barba. in addit.ad Bald. in verſ. habet locum in cap. 1.§. ſancimus tit.quo tempore miles inveſti. pos. deb. Innocent. in c.dilecti de excep 10. idem Innocent & Bald. in c. paſtoralis de off. d legat Abb. in c.conſuluit, el.1. de appell. Philip.Franch in c.ut debitus n.47.de appell. Socin.conſ. 39. col.6.lib.4 Guido Papæ deciſ.213.ſtatutum n.6.& in tract.de appell.q.12. Marant.de ord.jud.6 p.tit.de appell. n.171. Aufrerius in additio. ad deciſ.Tholoſ.500. quæ eſt fin. ad med. Anton. Corſetus ad ſingulari.verbo appellation incipit, regula eſt, verſ.limit.2.& ſeq. Vantius in tr. de nullit.in tit.quoties & intra quod tempus num.48. & in tit.de null.ex defectu jur. ordinar. ſub n.142. poſt Rotam dec.75.aliàs 356.nota quod de appellat.in antiq. Æguid. deciſ.239. Incipit in cauſa. Pariſius conſ.49.ad primum n. 21.lib.4. Carterius in praxi crim.in 1.tract.de appell.non recipien.ad l.obſervare curabis in prin.n 7.& 8.C.quorum appell.non recip Contard. in l.unica C.ſi de momen.poſſeſſ. fuer.appellat.in 7.lim.n.41.& ſeq. Bertazola in conſ.404.
41 n.1.& ibi in addit. vol.4.& in eiſdem in addit.conſ.384. lit.A.vol. vol.4. & in terminis, ut hujuſmodi appellationi frivolæ judex Eccleſiaſticus non deferens vim nullam committere dicatur, notat noſter Gaſp.Rodrig. in tr.de reddıtibus annuis lib.1. c.17. n.67. & noſter Perez de Lara in tract.de anniverſ.& Capell.lib.2.c.11.ſub n.8.
Salg ad.de protect. Reg.

Et cùm à jure, non omnes modi, quibus cogniſcitur, & 42
detegitur calumnia appellationis frivolæ, potuerunt diffiniri propterea judicis arbitrio eſſe hoc remiſſum, ſcripſerunt Marſit in l. quæſtionis modum n.43.ff.de q. Men. de arbitr.jud.lib.2.caſu 197.n.7. Cæſar Contard. in repet. l.unic.C.ſi de mom.poſſ.fuer.app.n.40. Lancelot Robert. de attent. 2.p.c.12.in 6.lim.n.3.& ſeqq. Claud.Bertazzo. ad conſil.Bertazolis patris, 348.in add.lit. A. quapropter 43
ſi judex (cùm ejus arbitrio hoc ſit relictum) arbitratus fuerit, appellationem in aliquo caſu frivolam eſſe, & calumnioſam, ea non obſtante, ad executionem procedere poteſt, ut loquendo in appellatione à decreto torturæ, ſcripſit Baiardus ad Clarum in q.64.n.85. ubi affirmat, ita ſervari in ſtatu Eccleſiaſtico, allegat. Foller. in pract.crim.in 3.p. principali n.50. Proſper. Farin. in tr. crim.tom.1.q.38.n.27. vide num.57. quomodo hoc arbitrium ſit regulandum.
Illud tamen potiſſimum judex in ea diſcernenda præ 44
oculis eſt habiturus, in quo omnes conveniunt; ut illa regulariter dicatur frivola appellatio, quæ prodeſſe nihil poteſt, nec ullam unquam juris effectum ſortiri, ita eleganter Geminianus in c.cum appellationibus frivolis col.2.verſ.quare quid importet, &c. de appellation. lib.6. Philipp.Franch. ibi in prin. Geminianum referens ſequitur Marant. de ord.judic.6.p.tit.de appellat.n.336. & per Joan.Andr. in clem.ſi ante, de dolo & contumacia. Rota deciſ.58.aliàs 417.ſi appelletur n.5.de appellat.in noviſ. Rebuff. in comment. ſuper concord. Franch. in rubr. de frivolis appellat. Lancelot. de attent.2 p c.12.limit...n.3. & 4. Menoch de arbit. jud 97.lib.2.cent.2.n.5.& 6. (ubi egregiè agit de hac dictione, frivola) & per Geminia. ſequitur Manuel.Rodrig. in quæſt.regul.tom 1.q.8.art.13. & ex Francho & Maranta ſequitur remiſſivè ad eos no-
ſtras Gaſpar.Rodrig. in tr.de annu.reddit. d. lib.2. q.17.n. 45
67. & 68. & hoc etiam in effectu ſentit Rolandus à Valle vol.2.conſ.77.n.21.tom.1. dum ex aliis dicit; quòd appellatio, quæ caret effectu, & non habet adminiculum juris, non impedit executionem. Et convenit, quod 46
dicit Eſcacia de appell.q.2.n.50 ad fin. quòd appellatio calumnioſa dicitur non ſolùm illa, quæ in ejus interpoſitione apparet talis, ſed etiam quæ talis detegitur in fine cauſæ.
Et hoc principaliter poteſt conſtare, & apparere ex 47
cauſa propoſita in ipſa appellatione, quæ quidem utique attendenda eſt, ut rei qualitas cognoſcatur, an frivola, fruſtratoria, ac calumnioſa ſit, probat Contard. in d.l.
unic.C.ſi de momen poſſ.fuer.appell.in 1.q.n.35.& ſequi- 48
tur Proſper.Farinac. ubi ſup.n.27.in prin. Etenim illa dicitur frivola appellatio ab interlocutoria; ſcilicet; in qua nulla exprimitur cauſa, vel exprimitur minus legitima, ſeu eſt reprobata, aut falſa, & quando interponitur ſine legitima cauſa, ut puta, quando quis non gravatur, Coroeus conſ.193. pro deciſione primi dubii in fin. n.17. lib.2. Franc. in c.ut debitus honor.n.1.de appel. Maranta in ſpecul.6.p.act.n 2.in verbo, & quandoque appellat.n.347. fol.509. Cæſar Contard. in l.unica q.1.n.37. Eſcacia de app.q.2.n.48.& lib.1.cauſarum civil.c.97 n.8. Contar. in d.l.unica q.4.n.14. Philip.Franch. in d.c.ut debitus honor.n.11.verſ.ſecundò tenementi, de app. Eſcacia d.q.2.n.
47.& ſub n 48. dicentes, quòd appellatio legitima illa 49
dicitur, quæ interponitur ex tali cauſa, quæ ſi eſſet probata, reputaretur cauſa legitima, aliàs autem ab interlocutoria non tenet.
Et ideo per contrarium dicit Marant. ubi ſup. tit. de 50
appellat.ſub n.345. ubi dicit per Philip.Franch. in c. conſuluit.el.1.& in c.de priore de appell. quòd licèt ab actu, qui fit ſecundùm legem, & juris diſpoſitionem, & canonicas ſanctiones, judiceque eas exequente, non liceet appellari: tamen ſi in appellatione inſeratur talis cauſa rationabilis, per quam ſpecialiter in illo caſo admitti deberet: pariter atque etiam & ipſa appellatio admittitur, quod declara: ut & nos alibi commodiori.

loco explicuimus,quòd pluribus comprobat exemplis
Contard. & quando apparet evidenter eſſe calumnio
51 ſam,& frivolam:tunc reiiciendam , cùm in nulla in-
ſtantia,quocumque vadat(jure attento)poteſt effectum
ſortiri,jus ſiquidem eſt certum,& univerſale,& ubique
idem operatur,ex his quæ latè Felin. in c. exceptionem
n.40.de except Menoch.de arb.judic.lib.1.q.53.n.6.& 9.
& vide inferiùs n.63.& ſeqq.
52 Quoniam qui fruſtra aliquid facit , nulliter facit,
etiam ipſo jure; voluit Bart.in l.penult. §. crimen in fin.
& ibi clariùs Imola ff. de publicis judiciis. Salicetus in
l.quamvis, C. de adulteriis. Dominicus poſt Joan Andr.
in c.1.col.ult.in prin.de accuſat. lib.6.Panormit. in c. ve-
niens col.fin.& ibi Aret.eod. tit. Panorm. in c. quia fru-
ſtra.col.1.de uſuris & Fulgoſ.conſ..150. quidam civis col.
penult.verſ.rurſum & 3.Aret.in l.verbis civilibus,per il-
lum text.& ibi Iaſ. in 2.nota.ff. de vulg. & in l.centurio
53 col.9.eod obi etiam dicit hanc dictionem (fruſtra) ſi-
gnificare deeſſe potentiam faciendi, & ibi quoque Iaſ.
col.10.verſ.in ea gloſſa,ibi,ut modò. Alexand in l.cum
ea quæ & ibi Iaſ.ad fin.& Jac.à S.Georgio C.de tranſact.
Barba in c.prudentiam,de off.deleg.& conſ.454. ſcribitur
apud Prophetam.col.2.lib.1.Alexand. in l.1.§.ſi quis ita
col.2. in princ & ibi apertiùs Curtius ſenior in additio.
ipſius ff.de verbor.oblig.Felin.in c.Rodulphus col 2.verſ.
fruſtra aliquid fieri,de reſcript.Corſetus ſingular., verb.
nihil agit,& probat text.in l.ſi tutor.2. in quibus cauſ.in
int reſt.non eſt neceſſaria,l.in dubium C.de tuto. vel curat.
qui non ſatis & in l.ex conſenſu §. cum prætor ff.de appel.
& in l.ſi cauſa,C.de tranſact.l.tutel.§.impuberi.ff. de teſt.
tut.juncta l.1.C.eod.& l.juris prætor.§.ult.ff.de execut.tut.
Et tunc illo in caſu judex arbitrabitur,appellationé
eſſe frivolam,& calumnioſam;quando videbit in pro-
54 ceſſu, apparere legitima ad torquendum indicia, & ea
non fuiſſe purgata in termino conceſſo reo ad facien-
dum ſuas defenſiones, ut & bene conſiderat Carrerius
in pract.1.tract.de appell.ad l.obſervare curabis ; C. quo-
rum appell non recip.§ vigeſimus primus caſus eſt n. 2. &
meliùs per Follec.in pract.crim.verb, & ſi confitebuntur
in 3.p.ſub n. 30.verſ.quod puto eſſe, & eſt de mente gloſ
in l. 2.ff.de appell.recip.in verbo.ſi contra. Cyril. in ſum-
ma er min.rubr.31.de appell § fin.n.2.in fin.fol.170.col.1.
Proſper Farinac.ubi ſuprà 1.tom q.38. .28.qui n.10.latè
examinat : an hoc caſu judex debeat eſſe certus de ca-
lumnioſa appellatione ; an ſufficiat , eſſe in dubio , an
fruſtratoria ſit , vel non.
55 Enimverò ſuprapoſita à nobis tradita concluſio;ut
appellationi frivolæ judex non deferens vim facere 1ó
dicetur,cùm eam poſſit reiicere,& ea non obſtante,ſi-
ne attentatorum vitio queat ad ulteriorem executioné
procedere:eſt utique intelligenda,& declaranda,ut lo-
cum habeat,quando appellatio evidenter eſt frivola &
calumnioſa,ſecus in dubio,ſive dubium ſit juris ſive fa-
cti.Ita Innocent.in c.paſtoralis ſub n.3.verſ.ad hoc.& ibi
Bald.n.3.de off.delegat.Iaſ.in l.1.in 1.nota.C.de bonor.poſſ.
ſecundum tabulas,& in l.præſes,num.4.de re jud.Philip.
Franc. in c.à judic.n.5.de appell.in 6.ultra eos,quos al-
legat & ſequitur Contard.d.l.unica C.ſi de momen poſſ.
q.1.n.41.cum ſeqq.Lancelot. Robert. de attent.2.p.c.12.
lim.6.num.fin.allegans Iaſ.in l.præſes n. 4. ff. de re judic.
Aſinium in praxi jud.§.31.limit.2.n.8. in fin.plures(lo-
quens ſpecialiter in appellatione à tortura) vide per
56 Farinacium loco proximè citato,& vide Contard.ibi,qui
declarat, quando appellatio dicatur evidenter , & no-
toriè calumnioſa & frivola.
Et ideo cùm nuper diximus, quam eſſe appellatio-
57 nem frivolam & calumnioſam , relinqui arbitrio judi-
cis.dicit Eſcacia tractatu de appel. q.1.n.50.poſt Alvar.
de Roſſ.in l. in or.41.n.2.ff. de uſuris , quòd judex non
debet appellationem arbitrari frivolam, niſi eam, quæ
notoriè apparet inutilis, & calumnioſa , illamque dici
appellationem frivolam,quæ eſt manifeſtè frivola,aliàs
quando non apparet manifeſtè frivola,ſed remanet di-
ſputandum,an ſit frivola,non dicetur frivola,& ſic evi-
denter talis debet conſtare, ut quando quis appellavit 58
ab electione,dicens electum eſſe monoculum ; cùm ap-
pareat contrarium ; ſcilicet, duos habere oculos , vel
quando appellat,ne quis providus, literatus, aut ho-
neſtus eligatur;aut quando ultra decem dies appellat,
Eſcacia ubi proximè & lib. 1. cauſa. civil. & crim. c.97.
ſub num.85 ubi alia exempla de appellatione manifeſtè
frivola.
Item appellatio dicetur frivola notoriè interpoſita 59
ſuper inepta petitione ; ut puta:quando quis in cauſa
recuſationis petit,quòd eligantur arbitri, ubi eligendi
non ſunt,juxta ea,quæ leguntur,ac notantur in c.ſi con-
tra unum de off. deleg.lib. 6.quia tunc propterea appel-
latio interiecta, erit frivola, Oldral. conſ. 02.in princ.
n.2.& 9.vel quando is qui appellat,non gravatur,quia
eum ſententia non tangit.Fulgoſ.conſ.165.n.2. ubi latè,
& utrumque caſum probat Cardin. Tuſchus conc.397. 60
tom.1.ubi etiam idem dicit : quando procurator con-
ſentit, & in judicem,& locum,& principalis Dominus
allegat illos ſuſpectos,ut per Ancharanum conſil. 158.
num. 2 . & ſ qq.
Quibus convenit,quod dicit Phil.Franc in c.ſi duo- 61
bus in prin.de appellation b.quòd ille qui non gravatur
ex ſententia,nullo modo auditur appellans,c.non ſolent.
2.q.6.c. ut debitus, de appell. ſecundum Innocent. in d.
c. ſi duobus in prin. ac ideo qui obtinet ſententiam pro
ſe,aut qui non eſt gravatus ex ſententia,non poteſt ap-
pellare,nec appellatio devolvit cauſam,ut tenet Innoc.
in c.breve de jure ur.Bart in l ſin.C.quando provocare eſt
neceſſe, col.4.pro quo facit item text. in l. ſi ſervus plu-
rium.§ ſi haereditate,ff de leg.1. & ibi Bart. in fin. quod
dicit notandum Franch.ubi proxime.
Item & illi appellationi , tanquam frivolæ , non eſt 62
deferendum,ſi interponatur ab aliqua admiſſione arti-
culorum,putà,appellationis,aut inſtrumenti,facta(ſi &
in quantum de jure poteſt, &c.) quia judex admittens
aliquid(ſi & in quantum)neminem gravat;ac ideo ap-
pellatio non admittitur,ita Imola in l. judex in fin ff. de
re judic.Natta conſ.32.n. 8. Cardinal. Tuſchus ubi pro-
ximè d.concl.397.tit.quando dicatur app.frivola,quoniã
hoc caſu cùm jus ſit certum, ſi de jure non debeat fieri,
nec admitti . ita nec admiſſa remanet , nec cenſetur à
judice admiſſa,ſecundùm Ruinum conſ.61.in lite n. 27. 63
lib.3 .Rolandus à Valle conſ.77.viſo n,18.lib.a Alciatus
conſ 409 n.3.Pedemont.deciſ.5 .n.9.verſ.nec obſtat clau-
ſula.Natta conſ.556.n.5.lib.3. Menoch. de recuper. poſſ.
rem.9.n. 31.& nos alibi diximus latiùs.
Et his addere poteſ,quòd cùm ad probandum non 64
admittatur quis , ad id quo probatio non relevat , nec
prodeſſe poteſt;puta:quia res conſiſtit in jure,vel quia
confitetur à parte,& ſimilia,l.ad probationem, C. de pro-
bat.& per Cornel. Dynum, & Imolam dicit Rolandus
à Valle conſ 47.n. 8.vol.3.ibi,ſi ab hac denegata pro-
batione pars appellationem interponat , deferendum
tanquam evidenter frivolæ non eſt ex his quæ ſuperiùs
dicta ſunt, quia nihil hæc appellatio prodeſſe poteſt ,
ſicuti nec ipſa probatio, quia fieri non debet,quod fa- 65
ctum non relevat,l.2.in fin. ff.ſi quis in jus vocatus non
ierit, l. arbitror. ſi calendis ff.de arboris , multos citat
Pariſ.conſ.100 n 45.col.1.Craveta conſ.802.n.15.Petrus
Surd.deciſ.360.n.5.
Et hinc eſt,quòd imputari non debet alicui, ut non 66
fecit,quod factum non profuiſſet , Bald. in conſil. 145.
col.4.vol.3.Caſtrenſis conſ.73.in fin.vol. 1. Pariſius ubi
ſuprà n.94 Craveta conſ.15.num.16.Beccius conſil.100.
n.10.quia fruſtratorii actus ſunt evitandi,l.hac ſtipula-
tion.§.divus.ff.ut leg.nom.caveatur l.non cogendum,§.Sa-
binus,ff.de procurat.cap.2. de probat. l. 1. ff. quod metus
cauſa l.2.in fin.ff. ad municip. §. quibus in prima conſti-
tut.codicil. l. 3. in princ.ff. de jurejur. lex enim abhorret
fruſtra

fruſtratorios & ſuperfluos actus, *l. unica. C. de theſauraris lib. 10. d. l. 1 in fi. ff. ad munic.* Petrus Surd. *ubi ſuprà*
n. 7. ac ideo dicimus, quòd pars, quæ plenè probavit
67 licitè recuſat juramentum ſibi oblatum. *c. 2.* ubi Docto-
res *de probatio.* Gloſſ. *in l. admonendi ff. de jurejur.* Iſſ. *in*
ejus repetitione n. 29 & n. 266. Alexand. *in l. manifeſtè*
n. 4 ff. eodem Nevix. *conſ. 7. n. 6.*
68 Ex hac etiam ratione non ſunt admittendi articuli
impertinentes, nihilque relevantes. *cap. cum contingat. de*
officio delegat. Baet. per illum textum *in l. ſi duo §. idem*
Julianus ubi Iſſ. *n. 13. de juſt. & jure.* Card. Pariſ. *conſ. 97.*
n. 131. volum. 1. & conſil. 67. n. 14. volum. 4. Craveta *conſ.*
23. n. 4. & plures in Rota ita fuiſſe tentum, deciſiones
referens dicit Flamin. Pariſ. *de reſigna. tom. 2. lib. 11.*
69 *quæſt. 10. à num. 5* qui dicantur articuli impertinentes,
vide Cravetam *conſ. 5. n. 18.* Quibus proxima ſunt quæ
optimè diſputat, & reſolvit Perez de Lara *de anni. &*
70 *Capell. lib. 2. cap. 9. à n. 46. uſque ad finem.* an Patronus
teneatur præſentare intra terminum edictorum, cum
habeat tempus à jure 4. vel. 6. menſium, & quando ad
id teneatur, vel quando poſſit petere eorum proroga-
tionem, alio inſtante, vel non inſtante pro probatio-
ne, & an ſit audiendus petens dictam prorogationem
edictorum pro tempore ſibi à jure præfixo ad præſen-
tandum, interim dum aliquis, quem prætendit præ-
ſentare tonſuretur, vel ordinetur ordine requiſito ad
beneficium, vel aliàs expectentur qualitates, puta, æta-
tis neceſſariæ, ſive alteri ſit jus quæſitum, vel non,
vide per eundem ubi multa.
71 Et quia appellans fruſtratoriè eſt in dolo, & lata cul-
pa, Bald. *in l. tutores §. tutor ff. de adminiſtratione tutorum.*
Bertachi. *verbo appellans teneri n. 120. ante fi.* ad judicis
officium pertinet, ut illa corrigat, & reformet quæ
72 dolo vel malitia fiunt à partibus lite pendente, Bald.
in l. 3. C. de appellatio. Gregor. Lopez. *in l. 26. tit. 23. p. 3.*
gloſſ. 5. ad medium, Matthæus de Afflictis *deciſ. 354. n. 19.*
ad fin. judex enim tenetur calumniis obviare, & exce-
73 ptiones ad intricandum, & procraſtinandum judicium
oppoſitas etiam ex officio repellere, ſecundum Inno-
centium *in cap. poſt electionem de conceſſione præbendæ.*
cum aliis per Foller. allegatis *in practica crimin. in*
verbo ſe confiteantur in 3. p. 3. partis poſt. n. 50. & per Me-
noch. *de recuper. poſſ. ff. rem. 15. num. 326. & ſequentes,* &
loquendo in appellatione fruſtratoria, & frivola, ita
dicit etiam Farinac. *in tract. crim. 2. tomo. quæſt. 38. n. 25.*
& facit quod ſuprà circa deſcriptionem appellationis
frivolæ dictum eſt, ut tunc cognoſcetur quando nul-
lum juris effectum poteſt ſortiri, & ſic ad alios ſimiles
huic caſus poteris inferre, diſcurrere & applicare ſed
hæc pro exemplo ſufficient, cùm omnia referre, foret
in infinitum progreſſus.
74 Quibus & illud conveniens non omittamus, quòd
literæ Apoſtolicæ expeditæ ſuper proviſione alicujus
beneficii, ſemper continent clauſulam (appellatione re-
mota) ſeu appellatione poſtpoſita) quæ clauſula exclu-
dit effectum ſuſpenſivum appellationis, & excuſat ab
attentatis *c. paſtoralis §. præterea de officio delegat. c. tua*
nobis in fi. de decimis. Franc. *in c. bona n. 36. de appellatio.*
quæ clauſula quando non eſt appoſita præcedente
75 cauſæ cognitione ſuper proviſione ipſius beneficii, pa-
rum aut nihil operatur, quia intelligitur ſolummodo,
de appellatione frivola, quæ excluſa per dictam clau-
ſulam cenſetur duntaxat, non autẽ legitima, & legitimè
interpoſita, gloſſ. *verbo ante ſententiam, in fi. in c. ut de-*
bitus honor. 53. de appellatio. Gloſſ. 2 *in c. ex parte. 13. de*
offi. delegat. Joan Selva. *de benefic. 3 part. quæſt. 13. n 9.*
Gregor. Lopez *in l. 70. gloſſ. 4. tit. 18 n. 3* Puteus *deciſio-*
ne 328. num. 1. lib. 2. Lancelot. Robert *de attenta. 2.*
P. 1. c. 12 limit. 8. num. 42. 43. & 44. Hieronym. Gonzal.
de menſibus & alter. gloſſ. 9. in annotat. num. 244. ſuprà,
76 nec dicta clauſula (appellatione poſtpoſita) aliquid,
operatur, quando conſtat de notorio gravamine, Decius
Mas. de Protect. Reg.

conſil. 49. num. 2. lib. 1. Ruin. *conſil. 82. viſo num. 1. lib. 5.*
Puteus *deciſ. 414. num. 2. lib. 3* Lancelot *ubi proximè à*
num. 28. cum ſequentibus, quia dicta clauſula ſemper ap-
ponitur in parte executiva literarum & non compre-
hendit contradicentes de jure, ſed ſolum refertur ad
contradictores de facto, cùm generale verum ſit, quod
clauſula appoſita in parte executiva gratiæ, vel cujuſ-
libet actus nunquam auget gratiam, vel actum, nec tol- 77
lit ſubreptionem, *clem. 1. in fi. de præbendis,* ut latè hoc
explicat & egregiè declarat Hieronym. Gonzal. *ubi*
proximè d. gloſſ. 9. à n. 241. uſque ad num. 245. ubi latè de
effectu, & natura hujus clauſulæ, ad quod etiam viden-
dus eſt Covarr. & ab eo relati *in pract. quæſt. c. 26. n 6.*
in fi. verſ. effectus, Puteus *deciſ. 147. lib. 2* pleniſſimè Lan- 78
celot. *de attenta 2. p. c. 12. lim. 8. à prim. & per totam,* ubi
ponit ad dictam clauſulam Regulam cum quinque
ampliationibus, & duodecim limitationibus, & plu-
ribus declarationibus, quem videas.
Et aliqua nonnulla circa hanc materiam frivolæ 79
appellationis, an ei judex deferens à ſe abdicet juriſ-
dictionem, ita ut ad ulteriora non queat procedere:
vel an inhibitio à ſuperiori judice ad quem emanata,
executionem impediat, & cauſet attentata de aliis plu-
ribus ſimilibus, vide multa per Lancelot. Robertum. *de*
attenta. 1 p. c. 12. lim. 6. per totam. licèt quoad inhibitio-
nem multum ejus reſolutioni officiat Concil. Trident.
ſeſſ. 13. de reform. c. 1. ad fi. ibi. Nec Epiſcopus, ſeu ejus
Vicarius appellationi hujuſmodi, tanquam frivolæ de-
ferre tenetur, ſed ea nec quacumque inhibitione ab ap-
pellationis judice emanata, &c.) non obſtante ad ulte-
riora valeat procedere, &c.) quo conſtat inhibitionem
vigore appellationis frivolæ emanatam non cauſare
attenta nec impedire executionem permiſſam alias à
jure, *juxta c. cum appellationibus frivolis de appellat. lib.*
6. de quo nos latiùs 2. *p. c. 10. à n. 80.* cum ſeqq. ubi co-
pioſè videre poteris veram reſolutionem.
Unum non diſſimulabo, ut tunc appellatio cogno- 80
ſcetur eſſe frivola quando à parte propoſita ab aliqua
ſententia, ſeu decreto, & judex illam aliqua juris ratio-
ne motus tanquam frivolam rejecit, & pars huic reje-
ctioni, & facto judicis non contravenit. ac contradicit
appellando ſed acquieſcit: videtur, & cenſetur conſen-
tire, & cognoſcere eam eſſe frivolam, ac ita talis judi-
canda eſt; ita Cardinalis Zabatella *conſ. 32.* per quem
ita adnotavit Cardin. Tuſc. *1. ſimo concl. 397. ante fi. vic.*
quando dicatur appell. frivola.
Ultimò notandum, poſſe judicem à quo excom- 81
municare frivolè appellantem tanquam contumacem
Abb. Philip. Franc. Card. Alex. & Dec. *in cap. ſollicitudi-*
nem 44. not. 1. num. 1. de appell. Eſcacia *de appell. quæſt. 2.*
n. 51. in fi. & nos alibi diximus.
Quid autem, ubi alicui juris & de jure præſumptio 82
adverſatur, an hujuſmodi condemnatus præſumptione
audiatur appellans, & quòd ejus appellationi deferen-
dum non ſit probatur evidenter, nam qui contra ſe ha-
bet hujuſmodi præſumptionem; dicitur convictus &
confeſſus, qui nullo modo regulariter appellat, ut dixi-
mus latè infrà *in c. de criminalibus c. 14.* & in ſpecie per 83
hanc rationem probat Bald. *in l. ſi hi qui omn. 2.* per il-
lum text. *C. ad l. Iul. de adulte.* Alexand. *in addit. ad*
Bart. in l. 2. litera C. in fi. C. quorum appell. Marſil. *in l. 1.*
n. 157. C. de raptu virg. & idem Marſ. *in rubr. C. de proba-*
tio. n. 264. & idem Marſi. *in ſingul. 116.* incipit, *præſũptio*
jur. & de jure. Everar. *in controv. legat. in arg. à veriſimili*
n. 18 Brun. *de indic. & tortu. p. 1. quæſt 4. n. 16. in fi.* Carte-
rius *in practi. crim. in. 1. tract. de appellatio. § quartus ca-*
ſus eſt n. 1. & ſeqq. Paul. Caſtrenſ *in l. 2. n. 1. in fi C. quorũ*
appellat. Nicell. *in tractatu de concor. gloſſ. concord 6. fall.*
3. n. 21. fol. 121. Farinac. *in practi. crim. quæſt. 101. cap. 2. à*
num. 124. in med. tomo 3. Menochius *de præſump. lib. 1.* 84
q. 76. per totum, Carterius *ubi proximè* reddit rationem
quia hujuſmodi præſũptio juris, & de jure non recipit
Ii 2 probationem

probationem in contrarium, ex qua ratione & bene (cum Maſcardo per eum citato) infert à ratione ceſſante Farin. *ubi proximè n. 125.* quod in omnibus, in quibus
85 præſumptio iuris & de iure recipit probationem in contrarium, in eiſdem etiam caſibus condemnatus tali præſumptione appellare poteſt, & quales ii ſint caſus, in quibus præſumptio iuris & de iure admittat, proba-
86 tionem in contrarium, vide exactiſſimè Menoch. *de præſum. d. lib. 1. q. 61. cum pluribus ſeqq.* ubi etiam, quales ſint præſumptiones iuris & de iure; condemnatus au-
87 tem ſola iuris præſumptione non prohibetur appellari, quia ſemper admittit probationem in contrarium. Ita Menoch. *d. q. 76. in fin.*

CAPUT VII.

A ſententia declarante, beneficium incompatibile vacaſſe, mandantéque providere perſonæ idoneæ; appellationi interpoſitæ an judex Eccleſiaſticus vim faciet; non deferens, procedénſque ejus ad executionem.

SUMMARIUM.

Declaratoria ſententia, aliquam incidiſſe in pœnam ipſo jure impoſitam, an ſit neceſſaria, n. 1.

Clericus privatus beneficio ipſo jure per adeptionem ſecundi, an ad declaratoriam ſententiã ſit neceſſariò citandus, n. 2.

A pœna per legem ipſo jure impoſita, licèt non ſit licita appellatio, tamen a declaratoria aliquem in eam incidiſſe, illam admittit quoad utrumque effectum, n. 3.

Incompatibile beneficium obtinens ob non reſidentiam an poſſit de facto ſpoliari, vel an prius debeat citari, & audiri, n. 4.

Incompatibile obtinens ſententia an requiratur diffinitiva ad privationem, & an appellationi ab ea deferendum, decernat Senatus Regius aditus per viam violentiæ, n. 5.

Appellationi à ſententia declaratoria, beneficium incompatibile vacaſſe per adeptionem pacificæ poſſeſſionis ſecundi, non eſſe deferendum, verius demonſtratur, n. 6.

Incompatibile beneficium ipſo iure vacans poteſt liberè ab ordinario conferri abſque declaratoria ſententia, nec citatione poſſeſſoris, n. 7.

Poſſeſſore privato ipſo jure, poteſt alius eligi abſque alia ſententia privationis, n. 8.

Beneficium quando vacat ipſo jure per obtentionem ſecundi, non eſt neceſſe judicem adire pro ſententia declaratoria privationis, n. 9.

Incompatibile beneficium quantum ad juris effectus vacans eſt, & ideo in ejus collatione & proviſione nulla requiritur poſſeſſoris citatio, n. 10.

Poſſeſſor privatus ipſo jure per adeptionem ſecundi incompatibilis ſi ad collationem de jure vacantis non fuit citatus, tamen poſſeſſio facti, & detentatio avocari ab eo non poteſt, niſi citatione præmiſſa, n. 11.

Text. in c. licet Epiſcopus de præbend. in 6. explanatur, ibi.

Executor Apoſtolicus ad tradendam poſſeſſionem beneficii vacantis ipſo jure proviſo tradere non debet, nec à detentatore auferenda, niſi iſto prius citato, quando ad ejus proviſionem citatus non fuiſſet, n. 12.

Quod extenditur ad omnes, privat omnes ipſo jure, n. 13.

Dominium licèt ſit amiſſum & publicatum ipſo jure, non tamen poſſeſſio, quæ eſt facti, n. 14.

Notoriè ubi conſtat, quem eſſe privatum beneficio ipſo jure, vel quando in ſententia declaratoria poſſeſſor vocatus fuit, aut etiam in collatione vacantis beneficii, ipſo jure poſſeſſio avocari poteſt à detentatore abſque alia citatione, n. 15.

Et ita procedunt Doctores indiſtinctè tenentes, poſſe à poſſeſſore primi beneficii incompatibilis amoveri, ibid.

Cauſæ cognitio quæ eſt adhibenda in tollenda poſſeſſione à detentatore ob vacationem ipſo jure, debet eſſe ſummaria, n. 16.

Beneficium incompatibile cum vacans ſit per ſententiam legalem, nihil aliud remanet faciendum, quam ipſa nudi facti executio, n. 17.

Nec tunc ordinarius aliud agit niſi ut juris executor & miniſter, illam legalem ſententiam executioni tradit, ib.

Sententia judicis non debet eſſe melioris conditionis, quam ſententia juris, & quemadmodum ab illius executore non appellatur, ita nec debet appellari ab executore juris, n. 18.

Dejectus per judicem à beneficio vacante ipſo jure præmiſſa citatione, non eſt reſtituendus, n. 19. & 21.

Privatus ipſo jure ſi ſpoliatur à privato (authoritate tamen judicis) reſtitui non debet, quem excludit exceptio privationis ipſo jure, n. 20.

Ordinarius liberam facultatem & poteſtatem habet à jure providendi beneficia incompatibilia vacantia ipſo jure per pacificam poſſeſſionem ſecundi, n. 22.

Plurima jura canonica ad idem expreſſa explanantur ibidem appellationem non eſſe admittendam à judice, cujus facultati ſeu libero arbitrio aliquid de jure committitur, omnium receptiſſima eſt ſententia, n. 23.

Libera facultas dici non poteſt, quæ ab alio dependentiam habet, n. 24.

(Liberè) dictio idem importat quod ſine alterius conſilio, conſenſu, interventu, requiſitione, ſeu interventione, ibid.

(Liberè) dictio importat voluntatem abſolutam, n. 25.

(Liberè) dictio liberam denotat poteſtatem in faciente ſua ſponte & alterius voluntate non requiſita, n. 26.

(Liberè) dictio, ubi apponitur, impedit appellationem, quia idem importat, quod appellatione & præſcriptione non obſtante, n. 27.

Commiſſio ſignata cum clauſula (liberè expedienda & determinanda) intelligitur appellatione remota, n. 28.

Philip. Franc. declaratur, dum dicit, quod in commiſſione cum clauſula (liberè terminanda) poſſit appellare, ubi juſta cauſa & ratio appellandi ſubeſt, n. 29.

Privilegium aut reſcriptum Pontificis, quo conceditur alicui ut in cauſa poſſit liberè appellare, poterit etiam certiò in ea provocare, n. 30.

(Liberè) dictio nec jure, nec ratione, nec æquitate aliqua regulatur, n. 31.

Contradictio ubi à jure ſublata eſt, pariter & appellatio ſublata intelligitur, n. 32.

(Liberè) dictio ubi eſt appoſita, intelligitur ſublata omnis contradictio, & impedimentum, n. 33.

Liberam facultatem providendi beneficium vacans ipſo jure per adeptionem ſecundi tùm per jus accipiat ordinarius, debet intelligi appellatione non obſtante, n. 34.

Sine contradictione actum celebrat, qui poteſt facere liberè, n. 35.

Jura loquentia de privatione beneficii vacantis per adeptionem ſecundi incompatibilis juxta verba, quibus utuntur, reſpiciunt executionem & poſſeſſionis avocationem, prout eſt verbum (illico, abſque mora diſpendio, &c.) & quæ ea ſint jura plura explanantur, n. 36.

Moram aut dilationem ubi res non recipit, appellatio ſublata intelligitur, n. 37.

Appellatio ſublata intelligitur per verba æquipollẽtia. 38

(Illico) dictio ſignificat executionem paratam, nec requiri aliam condemnationem, n. 39.

(Illico) dictio exponitur, id eſt ſine ulla dilatione, & ſignificat latam ſententiam jure operante, n. 40.

(Mox) dictio idem operatur, n. 41.

Statutum tollens appellationem, debet eſſe clarum, non turbidum, cùm ſuapte natura ſit etiam ſtrictæ interpretationis, n. 42.

Secus autem in lege, quia per eam tollitur appellatio etiam per æquipollens, n. 43.

L. con

L.conſtitutio, ff.de appella.interpretatur, ibidem.

Dictiones (ſtatim, illico, mox) excludunt appellationem num.44.

Opinio Hieron.Gonz.& Gratian, reprobatur dicentes dictiones (mox, ſtatim, confeſtim, illico) & ſimilia, non excludere appellationem, n. 45.

Dictiones,(mox, ſtatim, illico) & ſimilia nullam dilationem admittunt, & intelliguntur ſine temporis intervallo, n 46.

Dictiones(ſtatim,mox,illico)& ſimilia important ſummariam cognitionem, & non requirunt ſententiam, n.47.

Dictiones (ſtatim, illico,) & ſimilium intelliguntur cum temperamento ratione ſubjectæ materiæ, n.48.

Temporis intervallum quod requirunt dictiones (mox, ſtatim, & ſimilia)eſt ut non ſtatim ſententia lata exequatur, ſed omnia ſubſtantialia executionis prout citationes & ſimilia præcedant, n. 49.

Dictiones (mox, ſtatim) & ſimilia, effectu non indiget ſententia tranſlata in rem judicatam, n.50.

Executorialium paritio licèt ſit ſtatim facienda, intelligitur tamen civiliter, & cum aliquo temperamento, 51.

Executorialium paritionis temperamentum reſpicit tempus, non appellationem, quam executoriales non recipiunt, n. 52.

Sententia, qua declaratur incompatibile vacaſſe per adeptionem alterius, ac ſimul mandatur ejuſdem fieri proviſionem, non ſuſpenditur per appellationem interjectam per detentatorem utriuſque prout decrevit Senatus Valliſoletanus. n. 53.

Clauſula (dimittendi primum incompatibile) intra duos menſes, &c. adjecta in Bulla impetrationis ſecundi quomodo intelligenda eſt, & declaranda, & an juris terminos ſit reducenda, n. 54. remiſſivè.

Clauſula (dimittendi) an exiſtenti in Curia terminus currat à tēpore notitiæ captæ poſſeſſionis in partib. n. 55.

Clauſula (dimittendi) virtute quando poſſit vel non, ob non dimiſſionem beneficium impetrari, n.56. remiſſivè.

Conc. Trid. ſeſſ.7. de reform. c.7. diſponens contra retinentes incompatibilia procedendum eſſe appellatione, & inhibitione non obſtantibus, dilucidè explanatur, n.57.

Clauſula (appellationibus, &c. minimè ſuffragantibus) ut generalis omnia in concilio contenta comprehendit. 58.

Text. in c.2. requiris 41. de appell. expenditur, n. 59.

Verbum (in præmiſſis (quo utitur Tridentinum, ad omnia præcedentia refertur, juxta ejus grammaticalem ſignificationem n. 60.

Clauſula (de præmiſſis) ad omnia & ſingula præcedentia refertur di neceſſitate, n. 61.

Dictio (præmiſſa) eſt repetitiva omnium præcedentium, num. 62.

Dictio (ſupradictis) reſtringit diſpoſitionem ad ſuperiora, perinde ac ſi ſpecialiter eſſent repetita, n. 63.

Dictio (hujuſmodi) præcedentia repetit cum omnibus ſuis qualitatibus. n.64.

Bulla Pii Papæ IV. edita in confirmationem Concilii mandat omnia & ſingula decreta ejus obſervari appellatione remota, n.65.

Declaratoria ſententia requiritur cum prævia cauſa cognitione, quando beneficium vacat ipſo jure ob pœnam alicujus facti, puta, ob non reſidentiam, non tamen quando ex juris diſpoſitione puta ob adeptionem ſecundi incompatibilis, n.66.

Inter vacationem beneficii ipſo jure ob pœnam facti, & ob vacationem, ob juris diſpoſitionem id dictantis, differentia, & ejus genuina ratio redditur, n.67.

Sententia declaratoria ubi requiritur in privatione beneficii ob pœnam, non ideo ſequitur, quòd appellatio ſit admittenda, ſi aliqua ſpecialitatis ratione excludatur, ut in privatione ob non reſidentiam, n.68.

Sententia declaratoria incurſus in pœnam privationis ipſo jure quoad appellationis prohibitionem, veſtitur ex natura caſus, cui adjicitur, ut ſi caſus eſt appellabilis, à declaratoria appellatur, ſi inapellabilis, à declaratoria multo fortius prohibetur appellari, n.69.

Iudex in declaratoria privationis ipſo jure nihil novi agit, ſed actum in præteritum oſtendit, n. 70.

Appellari licèt non poſſit à pœna excommunicationis latæ ipſo jure, tamen à declaratoria admittitur appellatio quoad utrumque effectum, n. 71.

Declaratoria ſententia incurſus cenſurarum ſi ſit lata in cauſa executiva, ſecundum ejus naturam regulatur, & pariter non recipit appellationem ſuſpenſivam n.72.

Appellari non licet à pœna legis ſeu canonis, à declaratoria tamen aliquem in eam incidiſſe, licita eſt appellatio, n. 73.

Declaratus incidiſſe in pœnam ſi ſit convictus & confeſſus non appellat, n. 74.

Beneficiatus abſens monitus & contumax plectitur pœna privationis beneficii ob non reſidentiam, cujus executionem debet præcedere declaratoria ſententia diffinitiva cum cauſa cognitione, aliàs erit attentata, & nulla, num. 75.

Declaratoria ſententia aliquem eſſe privatum beneficio ob non reſidentiam quando non recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 76.

Contra non reſidentem quando proceditur ad privationem beneficii admittitur appellatio, ſi non præcedit cauſa cognitio & citatio, & quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius, n. 77.

Beneficia omnia etiam ſimplicia quomodolibet reſidentiam requirentia, dicuntur incompatibilia, & per adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundi, vacat primum ipſo jure ex diſpoſitione Trid. n. 78.

Concil. Trid. ſeſſ.7. de reform. c.4. explanatur, n.79. & 85.

Beneficia ſimplicia etiam requirentia reſidentiam per ſecundi adeptionem inter ſe non vacare hodie ipſo jure, qui teneant, n. 80.

Beneficia ſimplicia requirentia reſidentiam ſunt inter ſe incompatibilia, & per conſequens hodie vacat ſecundum ipſo jure ex magis vera opinione, n. 81.

Text. in cap. de multa, de præbend interpretatur, ibid.

Beneficium ſimplex non dicitur incompatibile, quando ejus reſidentia non eſt præciſa & abſoluta, ſed cauſativa ratione amiſſionis fructuum, n. 82.

Beneficium ſimplex non dicitur incompatibile, quando reſidentia non eſt continua, ſed ad certum tempus, niſi in eodem tempore concurrat ſervitium & reſidentia alterius, n. 83.

Navarrus relatus pro contraria opinione explicatur, 84.

Autor valde miratur, aliquorum Doctorum cavillantium clara verba, ibi relata Concil. Trid. d.cap.4. ſeſſ.7. de reform. n. 85.

Concil. Trid. decreti ſeſſ.24. de reform. cap.17. quod contrarium videbatur d.c. 4. ſeſſ.7. de reform. ſecundùm aliquorum ſiniſtram declarationem formalis ſenſus reſtituitur, n. 86.

Circa incompatibilitatem beneficiorum, & ejus plurimas quæſtiones, Doctores qui ſint videndi, n. 87.

ARTICULUS iſte perdifficilis eſt, quem ad partes 1
examinabo, quorum affirmativam; nempe: judicem Eccleſiaſticum vim facere, non deferentem appellationi interjectæ à poſſeſſore primi beneficii vacantis ipſo jure per adeptionem alterius incompatibilis; probatur primò, licèt pœna imponatur alicui ipſo jure, requirit ſententiam declaratoriam. quem in ipſam incidiſſe, quæ nihilominus eſt neceſſaria, Bart. *in l. ejus qui delatorem*, per text. *ibi*, *ff. de jure fiſci*, & Ioan. Andr. & alii ſcribentes, per text. *ibi in c. cum ſecundùm leges in §. confirmationis, de hæreticis, lib 6.* Ioan. Andr. Archidia. Petrus de Ancara. Dominic. & Philip Franc. *in c. 2. de præſcript. lib. 6. & in cap. fœlicis, §. nullus, de pœnis, lib. 6.* & omnes ferè ſcribentes *in cap. 1. de homicidio, eod. lib.* Cardin. *in clem. 1. in princ. annotat. 14. de pœnis*, & Petrus

probationem in contrarium, ex qua ratione & bene (cum Maſcardo per eum citato) infert à ratione ceſſante Farin. *ubi proximè n. 125.* quod in omnibus, in quibus
85 præſumptio iuris & de iure recipit probationem in contrarium, in eiſdem etiam caſibus condemnatus tali præſumptione appellare poteſt, & quales ii ſint caſus, in quibus præſumptio iuris & de iure admittat, proba-
86 tionem in contrarium, vide exactiſſimè Menoch. *de præſum. d. lib. 1. q. 61. cum pluribus ſeqq.* ubi etiam, quales ſint præſumptiones iuris & de iure; condemnatus au-
87 tem ſola iuris præſumptione non prohibetur appellari, quia ſemper admittit probationem in contrarium. Ita Menoch. *d. q. 76. in fin.*

CAPUT VII.

A ſententia declarante, beneficium incompatibile vacaſſe, mandantéque providere perſonæ idoneæ; appellationi interpoſitæ an judex Eccleſiaſticus vim faciet; non deferens, procedéníque ejus ad executionem.

SUMMARIUM.

Declaratoria ſententia, aliquam incidiſſe in pœnam ipſo jure impoſitam, an ſit neceſſaria, n. 1.

Clericus privatus beneficio ipſo jure per adeptionem ſecundi, an ad declaratoriam ſententiã ſit neceſſario citandus, n. 2.

A pœna per legem ipſo jure impoſita, licèt non ſit licita appellatio, tamen a declaratoria aliquem in eam incidiſſe, illam admittit quoad utrumque effectum, n. 3.

Incompatibile beneficium obtinens ob non reſidentiam an poſſit de facto ſpoliari, vel an prius debeat citari, & audiri, n. 4.

Incompatibile obtinens ſententia an requiratur diffinitiva ad privationem, & an appellationi ab ea deferendam, decernat Senatus Regias aditus per viam violentiæ, n. 5.

Appellationi à ſententia declaratoria, beneficium incompatibile vacaſſe per adeptionem pacifica poſſeſſionis ſecundi, non eſſe deferendum, verius demonſtratur, n. 6.

Incompatibile beneficium ipſo jure vacans poteſt liberè ab ordinario conferri abſque declaratoria ſententia, nec citatione poſſeſſoris, n. 7.

Poſſeſſore privato ipſo jure, poteſt alius eligi abſque alia ſententia privationis, n. 8.

Beneficium quando vacat ipſo jure per obtentionem ſecundi, non eſt neceſſe judicem adire pro ſententia declaratoria privationis, n. 9.

Incompatibile beneficium quantum ad juris effectus vacans eſt, & ideo in ejus collatione & proviſione nulla requiritur poſſeſſoris citatio, n. 10.

Poſſeſſor privatus ipſo jure per adeptionem ſecundi incompatibilis ſi ad collationem de jure vacantis non fuit citatus, tamen poſſeſſio facti, & detentatio avocari ab eo non poteſt, niſi citatione præmiſſa, n. 11.

Text. in c. licet Epiſcopus de præbend. in 6. explanatur, ibi.

Executor Apoſtolicus ad tradendam poſſeſſionem beneficii vacantis ipſo jure proviſo tradere non debet, nec à detentatore auferenda, niſi iſto prius citato, quando ad ejus proviſionem citatus non fuiſſet, n. 12.

Quod extenditur ad omnes, privat omnes ipſo jure, n. 13.

Dominium licèt ſit amiſſum & publicatum ipſo jure, non tamen poſſeſſio, quæ eſt facti, n. 14.

Notoriè ubi conſtat, quem eſſe privatum beneficio ipſo jure, vel quando in ſententia declaratoria poſſeſſor vocatus fuit, aut etiam in collatione vacantis beneficii, ipſo jure poſſeſſio avocari poteſt à detentatore abſque alia citatione, n. 15.

Et ita procedunt Doctores indiſtinctè tenentes, poſſe à poſſeſſore primi beneficii incompatibilis amoveri, ibid.

Cauſa cognitio quæ eſt adhibenda in tollenda poſſeſſione à detentatore ob vacationem ipſo jure, debet eſſe ſummaria, n. 16.

Beneficium incompatibile cum vacans ſit per ſententiam legalem, nihil aliud remanet faciendum, quam ipſa nudi facti executio, n. 17.

Nec tunc ordinarius aliud agit niſi ut iuris executor & miniſter, illam legalem ſententiam executioni tradit, ib.

Sententia iudicis non debet eſſe melioris conditionis, quam ſententia juris, & quemadmodum ab illius executore non appellatur, ita nec debet appellari ab executore juris, n. 18.

Dejectus per judicem à beneficio vacante ipſo jure præmiſſa citatione, non eſt reſtituendus, n. 19. & 21.

Privatus ipſo jure ſi ſpoliatur à privato (authoritate tamen judicis) reſtitui non debet, quem excludit exceptio privationis ipſo jure, n. 20.

Ordinarius liberam facultatem & poteſtatem habet à jure providendi beneficia incompatibilia vacantia ipſo jure per pacificam poſſeſſionem ſecundi, n. 22.

Plurima jura canonica ad idem expreſſa explanantur ibidem appellationem non eſſe admittendam à judice, cujus facultati ſeu libero arbitrio aliquid de jure committitur, omnium receptiſſima eſt ſententia, n. 23.

Libera facultas dici non poteſt, quæ ab alio dependentiam habet, n. 24.

(Liberè) dictio idem importat quod ſine alterius conſilio, conſenſu, interventu, requiſitione, ſeu interventione, ibid.

(Liberè) dictio importat voluntatem abſolutam, n. 25.

(Liberè) dictio liberam denotat poteſtatem in faciendo ſua ſponte & alterius voluntate non requiſita, n. 26.

(Liberè) dictio, ubi apponitur, impedit appellationem, quia idem importat, quod appellatione & præſcriptione non obſtante, n. 27.

Commiſſio ſignata cum clauſula (liberè expedienda & determinanda) intelligitur appellatione remota, n. 28.

Philip. Franc. declaratur, dum dicit, quod in commiſſione cum clauſula (liberè terminanda) poſſit appellari, ubi juſta cauſa & ratio appellandi ſubeſt, n. 29.

Privilegium aut reſcriptum Pontificis, quo conceditur alicui ut in cauſa poſſit liberè appellare, poterit etiam tertio in ea provocare, n. 30.

(Liberè) dictio nec jure, nec ratione, nec æquitate aliqua regulatur, n. 31.

Contradictio ubi à jure ſublata eſt, pariter & appellatio ſublata intelligitur, n. 32.

(Liberè) dictio ubi eſt appoſita, intelligitur ſublata omnis contradictio, & impedimentum, n. 33.

Liberam facultatem providendi beneficium vacans ipſo jure per adeptionem ſecundi cum per jus accipiat ordinarius, debet intelligi appellatione non obſtante, n. 34.

Sine contradictione actum celebrat, qui poteſt facere liberè, n. 35.

Jura loquentia de privatione beneficii vacantis per adeptionem ſecundi incompatibilis juxta verba, quibus utuntur, reſpiciunt executionem & poſſeſſionis avocationem, prout eſt verbum (illico, abſque mora diſpendio, &c.) & quæ ea ſint jura plura explanantur, n. 36.

Moram aut dilationem ubi res non recipit, appellatio ſublata intelligitur, n. 37.

Appellatio ſublata intelligitur per verba æquipollẽtia, 38.

(Illico) dictio ſignificat executionem paratam, nec requiri aliam condemnationem, n. 39.

(Illico) dictio exponitur, id eſt ſine ulla dilatione, & ſignificat latam ſententiam jure operante, n. 40.

(Mox) dictio idem operatur, n. 41.

Statutum tollens appellationem, debet eſſe clarum, non turbidum, cùm ſuapte natura ſit etiam ſtrictæ interpretationis, n. 42.

Secus autem in lege, quia per eam tollitur appellatio etiam per æquipollens, n. 43.

L. con

L. conſtitutio, ff. de appella. interpretatur, ibidem.

Dictiones (ſtatim, illico, mox) excludunt appellationem num. 44.

Opinio Hieron. Gonz. & Gratian. reprobatur dicentes dictiones (mox, ſtatim, confeſtim, illico) & ſimilia, non excludere appellationem, n. 45.

Dictiones, (mox, ſtatim, illico) & ſimilia nullam dilationem admittunt, & intelliguntur ſine temporis intervallo, n. 46.

Dictiones (ſtatim, mox, illico) & ſimilia important ſummariam cognitionem, & non requirunt ſententiam, n. 47.

Dictiones (ſtatim, illico,) & ſimilium intelliguntur cum temperamento ratione ſubjectæ materiæ, n. 48.

Temporis intervallum quod requirunt dictiones (mox, ſtatim, & ſimilia) eſt ut non ſtatim ſententia lata exiquatur, ſed omnia ſubſtantialia executionis prout citationes & ſimilia præcedant, n. 49.

Dictiones (mox, ſtatim) & ſimilia, effectu non indiget ſententia tranſlata in rem judicatam, n. 50.

Executorialium paritio licèt ſit ſtatim facienda, intelligitur tamen civiliter, & cum aliquo temperamento, 51.

Executorialium paritionis temperamentum reſpicit tempus, non appellationem, quam executoriales non recipiunt, n. 52.

Sententia, qua declaratur incompatibile vacaſſe per adeptionem alterius, ac ſimul mandatur ejuſdem fieri proviſionem, non ſuſpenditur per appellationem interjectam per detentatorem utriuſque prout decrevit Senatus Valliſoletanus, n. 53.

Clauſula (dimittendi primum incompatibile) intra duos menſes, &c. adjecta in Bulla impetrationis ſecundi quomodo intelligenda eſt, & declaranda, & an juris terminos ſit reducenda, n. 54. remiſſivè.

Clauſula (dimittendi) an exiſtenti in Curia terminus currat à tēpore notitia captæ poſſeſſionis in partib. n. 55.

Clauſula (dimittendi) virtute quando poſſit vel non, ob non dimiſſionem beneficium impetrari, n. 56. remiſſivè.

Conc. Trid. ſeſſ. 7. de reform. c. 7. diſponens contra retinentes incompatibilia procedendum eſſe appellatione, & inhibitione non obſtantibus, dilucidè explanatur, n. 57.

Clauſula (appellationibus, &c. minimè ſuffragantibus) ut generalis omnia in concilio contenta comprehendit. 58.

Text. in c. 2. requiris 41. de appell. expenditur, n. 59.

Verbum (in præmiſſis) quo utitur Tridentinum, ad omnia præcedentia refertur, juxta ejus grammaticalem ſignificationem n. 60.

Clauſula (de præmiſſis) ad omnia & ſingula præcedentia refertur de neceſſitate, n. 61.

Dictio (præmiſſa) eſt repetitiva omnium præcedentium, num. 62.

Dictio (ſupradictis) reſtringit diſpoſitionem ad ſuperiora, perinde ac ſi ſpecialiter eſſent repetita, n. 63.

Dictio (hujuſmodi) præcedentia repetit cum omnibus ſuis qualitatibus, n. 64.

Bulla Pii Papæ IV. edita in confirmationem Concilii mandat omnia & ſingula decreta ejus obſervari appellatione remota, n. 65.

Declaratoria ſententia requiritur cum prævia cauſa cognitione, quando beneficium vacat ipſo jure ob pœnam alicujus facti, puta, ob non reſidentiam, non tamen quando ex juris diſpoſitione puta ob adeptionem ſecundi incompatibilis, n. 66.

Inter vacationem beneficii ipſo jure ob pœnam facti, & ob vacationem, ob juris diſpoſitionem id dictantis, differentia, & ejus genuina ratio redditur, n. 67.

Sententia declaratoria ubi requiritur in privatione beneficii ob pœnam, non ideo ſequitur, quòd appellatio ſit admittenda, ſi aliqua ſpecialitatis ratione excludatur, ut in privatione ob non reſidentiam, n. 68.

Sententia declaratoria incurſus in pœnam privationis ipſo jure quoad appellationis prohibitionem, veſtitur ex natura caſus, cui adjicitur, ut ſi caſus eſt appellabilis, à declaratoria appellatur, ſi inappellabilis, à declaratoria multo fortius prohibetur appellari, n. 69.

Iudex in declaratoria privationis ipſo jure nihil novi agit, ſed actum in præteritum oſtendit, n. 70.

Appellare licèt non poſſit à pœna excommunicationis latæ ipſo jure, tamen à declaratoria admittitur appellatio quoad utrumque effectum, n. 71.

Declaratoria ſententia incurſus cenſurarum ſi ſit lata in cauſa executiva, ſecundum ejus naturam regulatur, & pariter non recipit appellationem ſuſpenſivam n. 72.

Appellari non licet à pœna legis ſeu canonis, à declaratoria tamen aliquem in eam incidiſſe, licita eſt appellatio, n. 73.

Declaratus incidiſſe in pœnam ſi ſit convictus & confeſſus non appellat, n. 74.

Beneficiatus abſens monitus & contumax plectitur pœna privationis beneficii ob non reſidentiam, cujus executionem debet præcedere declaratoria ſententia diffinitiva cum cauſa cognitione, aliàs erit attentata, & nulla, num. 75.

Declaratoria ſententia aliquem eſſe privatum beneficio ob non reſidentiam quando non recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 76.

Contra non reſidentem quando proceditur ad privationem beneficii admittitur appellatio, ſi non præcedit cauſæ cognitio & citatio, & quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius, n. 77.

Beneficia omnia etiam ſimplicia quomodolibet reſidentiam requirentia, dicuntur incompatibilia, & per adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundi, vacat primum ipſo jure ex diſpoſitione Trid. n. 78.

Concil. Trid. ſeſſ. 7. de reform. c. 4. explanatur, n. 79. & 85.

Beneficia ſimplicia etiam requirentia reſidentiam per ſecundi adeptionem inter ſe non vacare hodie ipſo jure, qui teneant, n. 80.

Beneficia ſimplicia requirentia reſidentiam ſunt inter ſe incompatibilia, & per conſequens hodie vacat ſecundum ipſo jure ex magis vera opinione, n. 81.

Text. in cap. de multa, de præbend. interpretatur, ibid.

Beneficium ſimplex non dicitur incompatibile, quando ejus reſidentia non eſt præciſa & abſoluta, ſed cauſativa ratione amiſſionis fructuum, n. 82.

Beneficium ſimplex non dicitur incompatibile, quando reſidentia non eſt continua, ſed ad certum tempus, niſi in eodem tempore concurrat ſervitium & reſidentia alterius, n. 83.

Navarrus relatus pro contraria opinione explicatur, 84.

Autor valde miratur, aliquorum Doctorum cavillantium clara verba ibi relata Concil. Trid. d. cap. 4. ſeſſ. 7. de reform. n. 85.

Concil. Trid. decreti ſeſſ. 24. de reform. cap. 17. quod contrarium videbatur d. c. 4. ſeſſ. 7. de reform. ſecundùm aliquorum ſiniſtram declarationem formalis ſenſus reſtituitur, n. 86.

Circa incompatibilitatem beneficiorum, & ejus plurimas quæſtiones, Doctores qui ſint videndi, n. 87.

ARTICULUS iſte perdifficilis eſt, quem ad partes 1
examinabo, quorum affirmativam; nempe: judicem Eccleſiaſticum vim facere, non deferentem appellationi interjectæ à poſſeſſore primi beneficii vacantis ipſo jure per adeptionem alterius incompatibilis; probatur primò, licèt pœna imponatur alicui ipſo jure, requirit ſententiam declaratoriam, quem in ipſam incidiſſe, quæ nihilominus eſt neceſſaria, Bart. *in l. ejus qui delatorem*, per text. *ibi*, *ff. de jure fiſci*, & Ioan. Andr. & alii ſcribentes, per text. *ibi in c. cum ſecundùm leges in §. confirmationis, de hæreticis, lib. 6.* Ioan. Andr. Archidia. Petrus de Ancara. Dominic. & Philip. Franc. *in c. 2. de præſcript. lib. 6. & in cap. fælicis, §. nullus, de pœnis, lib. 6.* & omnes ferè ſcribentes *in cap. 1. de homicidio, eod. lib.* Cardin. *in clem. 1. in princ. annotat. 14. de pœnis*, & Petrus

de Ancara in cap. cupientes §. quod ſi per viginti, col. ult. verſiculo item collige, de electione lib. 6. ubi ad hoc dicit ſingularem text. in d. § conſiſcationis, & in conſ. 133. incip. ſatis inadverteater, colum. 1. verſ. ego etiam, & in concil. 189 incipit tribus, colum. 1. verſ. 2. moveor, & Dominic. in conſ. 42. incipit in nomine, &c. quare revocatur, colum. 1. & Felinus in c. Rodulphus, colum. 24. verſ. ſed declaratoria ſententia de reſcript. & in c. cum non ab homine, colum. 4. verſiculo utrum autem data de re judic. & in c. 2. in princ. de ſponſalibus, & in conſ. 35. incipit, quidem habens unam filium, colum. ult. & multos hanc ſententiam tenentes refert, & ſequitur Alexand. in l. ſi quis major colum. penult. C. de tranſact. & ita tenendum eſt contra aliquos, quos refert Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo, revertatur, n. 398. C. de revocand. donation. reſolvit etiam Ojeda de Mendoza in tract. de clericis, & coram exempt. num. 4. 7.

2 Et in hac ſententia declaratoria citandus eſt clericus privatus beneficio ipſo jure, quia cùm de ejus præjudicio tractetur, neceſſaria eſt gl. in clem. proſeatis in verbo, conſtituerit, de pœnis, ſequitur Roman. in l. ſi cui bonis ff. de verbor. obligation. Panormit. & alii in cap. pervenit el. 1. de appellat. & Bald. in l. ea qua C. commun. utriuſque judicii. Bart. in l. ab executore, in prin. ff. de appellat. Aretin. in c. 1. columna 8. verſ. utrum autem quando pœno de jure ceſſ. & in conſ. 116. incipit, ſicut Ioannes dixit, colum. 9. & Alexand. in ad ition. ad Bart. in l. Imperator. ff. de jure fiſci, & Felin. in c. Rodulphus, col. antepenult. verſ. ſed juſtior eſt cùm citetur pars, de reſcriptis, & Socinus inter conſil. Federici ſenioris, conſ. 20 incipit, Domine labia mea aperies, n. 4. dubio, ubi inquit de hoc eſſe text. expreſſum in cap. parochianos, ubi notat Panormit. & facit clem. dudum, de renuntiat. Tiraquell. ubi ſupr. n. 404. ergo ſuccedit regula l. & in major. ous C. de appell. junctò tit. ff. nihil novari appell. pend.

3 Secundo, quia licèt ab ipſa pœna, à jure impoſita, non ſit licita appellatio, tamen à ſententia declaratoria, aliquem incidiſſe in illam, licita eſt quoad utrumque effectum devolutivum, & ſuſpenſivum plures quos congerit Navarr. in c. cum contingat 15. cauſa nullit. fol. mihi 151 plurimos per Bernard. Diaz. in regul. 675. & exactè per Gratianum in regul. 35. per totam, ubi de ratione, & in regul. 171. Gutierr. conſ. 10. n. 16. plures per Bobadillam in polit. lib. 3. cap. 8. n. 278. ergo pariter & in noſtro caſu, ut ab iſta ſententia declaratoria beneficium vacaſſe ipſo jure appellationi à poſſeſſore emiſſæ, ut legitimæ deferendum videtur.

4 Tertiò magis in terminis videtur hanc partem corroborare. Flores de Mena in practic. quæſtion. quæſt. 13. num. 26. ubi dicit: Quòd ſi ordinarius procedat contra recipientem ſecundum beneficium, etſi non inducens primi privationem ipſo jure, & ad ejus privationem ob non reſidentiam ob incompatibilitatem, non poteſt ipſo facto eum ſpoliare, & privare, ſed priùs eum tenetur audire, & citare de cauſa cognoſcere, ſi aliquam defenſionem habeat, & ſententiam diffinitivam proferre, à qua poterit appellari, allegat gloſſam in pragmatica ſanctione Gallicana titulo de collation. verb. provideant, in fin. & aliàs procedent nulliter, & omnia per
5 ipſum judicem facta revocabuntur per viam attentati, nullitatis, & injuſtitiæ, allegat ad id cap. inter quatuor, & cap. ex parte, de cler. non reſiden. & Abb & Ojedam de benefic. incompatib. c. 18. n. 5. & alios, ac in fin. dicit, quòd quando ordinarii non audiunt poſſeſſorem, in tribunalibus Regiis declarant vim fieri.

6 Sed his & aliis non obſtantibus, contraria ſententia, imò hujuſmodi appellationi interpoſitæ à ſententia declaratoria beneficium vacaſſe ob obtentionem poſſeſſionis pacificæ ſecundi incompatibilis, ita ut nec illius proviſionem, & poſſeſſionis traditionem, non ſuſpendatur, non deferens ordinarius violentiam nullatenus facere; & longè verior eſt, & de jure probabilior, quam & ex ſequentibus fundamentis talem demonſtrabo.

Primò, quia beneficium incompatibile, quod ipſo jure vacat, poteſt liberè ordinarius alii conferre nulla expectata ſententia, nec citatione poſſeſſoris, Bald. in cap. cum in cunctis de electione, notant ſcribentes in cap. de multa de probend. & in cap. 2. & ibi Panorm. in 3. not. de feudis, & in cap. fundamenta, ubi gloſſa & Dominic. de electione lib. 6. & in cap. licèt Epiſcopus, de præbend. eod. lib. Doctores in c. ordinarii de officio ord. lib. 6. Gloſſ. in cap. 1. verbo liberè, & Joan. de Anania, & Dominicus, de homicidio, Gloſſ. in cap. fœlicis, verbo, diſponant, de pœnis lib. 6. tenuere etiam Innocentius, Ioan. Andreas & Panor. in cap. accepta, de reſtit. ſpoliat. Bald. in c. 2. in verſ. omittat. in fi. tit. de feudis ſine cul. non amit. fol. 133. incipien. quæſtionis iſtius determinationem, ad fin lib. 4. & Cardin. Flor. in clem. 1. in prin. 15. nota de pœnis. Imol. in c. de multa col. 2. verſ nota quod, ubi per jus de præb. & in c. exhibita col. 8. verſ. 3. quæritur de rerum permutatione, per notat in c. audivis, & in cap. inter dilectos, de exceſſibus prælatorum. & Roman. notat. in conſ. 112 incipit, quoad primum, in dubio primo, & in conſ. 483. incipit, dubitatur 1. col. 3. verſ. 3. hoc demonſtratur, & Panorm. in c. 2. in nota 3. per illum textum de feudis, in conſil. 67. incipit in cauſa qua vertitur, colum. 2. in lib. 22. & Martin Laudenſ. in c. ſi quis miles poſt medium titulo de feudis, ſine culpa non amit. & Ludov. Bologninus in addit. ad conſil. Anania, in conſ 32 incipit, præſtanti Domini, in verſ. plus dico, col. 2. & ita tenuerunt Domini de Rota in deciſ. 301. incipit, nunquid Patronus in antiq. & Franc. de Ripa in c. ſopi, col. pen. verſ. ſed dubitatur, de reſt ſpol.

Quemadmodum cùm quis eſt privatus ipſo jure, poteſt eligi alius abſque alia ſententia privationis, probat text. in c. fundamenta § quod ſi ſecus, & ibi Domini, qui hoc notat in 2. not. de electione, lib. 6. & denique præfatam ſententiam receptiſſimam eſſe, probant Quintil. Mand. in addit. ad Lapum. in allegat. 16. litera A. ubi refert infinitos pro ea, optimè per Ojedam de Mendoza in tract. de benef. incompat. 1. p. c. 4. n. 6. & 7. ubi reprobat & dicit erraſſe aliquos contrarium tenentes, idem Ojeda d. 1. p. c. 13. n. 59. ubi dicit, quòd quando beneficium primum vacat ipſo jure per obtentionem ſecundi, non ſit neceſſarium, judicem adire ipſius beneficii, & petere ſententiam declaratoriam privationis, adducit ad id notata per Andream Tiraq. in l. ſi unquam in verbo, revertatur, n 446. Flam. Par. de reſignat. benef. lib. 12. tom. 2. quæſt. 10. n. 10 — 8, 9

10 Quæ ſententia licèt veriſſima ſit, ut ordinarius poſſit providere, & conferre alteri dictum beneficium, ipſo jure vacans abſque aliqua ſententia declaratoria, & abſque citatione, quia verè & realiter quantum ad jus attinet, beneficium vacans eſt: tamen quando in collatione 11 poſſeſſor privatus citatus non fuit, poſſeſſio facti, & illa detentatio proviſo tradenda non eſt, nec ab ipſo detentatore auferenda abſque citatione, quia inauditus de ea dejici non valet, ita probat text. in tribunalibus frequens in c. licèt Epiſcopus, de præbend. lib. 6. Licèt Epiſcupus (inquit Pontifex, beneficium, quod cùm animarum cura tenebat (poſtquam aliud recepiſti conſimile ac ipſius poſſeſſionem pacificam habuiſti, vel per te ſtetit quominus haberes eandem) poſſit alteri de jure conferre illum tamen, cui contulerit, non debebit, te non vocato (cùm tibi forſan jus poſſit competere retinendi) in poſſeſſionem ipſius inducere corporalem, quod tenet ibi gl. verbo, te non vocato, & ibi latè Ioan. Mona. quos referens ſequitur Geminia. ibi n. 9. Lap. alleg. 103. ſub. n. 3. Hoſtienſ. in c. 2. n. 9. de con. eſſ. preb. lib. 6. Innoc. in c. de multa, verbo conferat, & ibi Abb. in 4. not. Ioan Andreas in verbo liberè, Imol. col. 2. verſ. not. quòd, & alii, omnes ibi ſcribentes, Abb. conſ. 67. lib. 2. Gemin. conſ. 117. col. ult. Card. conſ. 63. col. 2. verſ. item ſi in forma, & conſ. 74. col. 2. verſ. pro hoc eſt ratio. Alex. conſ. 103. col. ult. verſic.

unde

unde dicit, lib. 1. Barba. *conſil.* 13. *colum.* 2. *verſ. propterea lib.* 3. Ruin. *conſ.* 128. *n.* 8. Bald. *conſ.* 133. *in fin. lib* 4. cum aliis, Hoſtienſ. *in c. ſolicito de reſtitut. ſpolia.* Andr. Iſſ. *in conſtit. Neapol.* incipit, *ſi vaſſallus à Domino, colum.* 3. Bald. *in l. ſi maritus quondam, C. de donation. inter vir. & uxorem, & in c. cum in cunctis. de election.* 141. incipit *thema hujuſmodi col.* 2. *l.* 2 Lapus *alleg.* 89. *in Dei nomine col.* 19. *in princ.* Card. Floren. *conſil.* 63. incipit, *Dominus noſter, col.* 2. *verſ. item ſi forma,* & alii, ut per Tiraquell. *in l. ſi unquam, verbo, revertatur, n.* 388. *C. de revoca. dona.* Ojeda *de benef. incompatib.* 1. *p. c.* 4. *n.* 8. Flamin. Pariſ. *loco mox citando.*

12 Quod item eſſe intelligendum in proviſione facta à Summo Pontifice hujuſmodi beneficii vacantis ipſo jure, non facta in ipſa collatione, & proviſione, citatione poſſeſſoris, executor ad tradendam poſſeſſionem proviſo teneatur citare poſſeſſorem, latè etiam comprobat Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. tit.* 2. *lib.* 11. *q.* 10. *per tot.* Ferretus *conſ* 4. *num.* 4. *& conſil.* 20. *n.* 10. & extendit
13 etiam ad omnes privationes ipſo jure beneficii, ſecundùm gloſſ. *in d. cap. licèt Epiſcopus, verbo ſe non vocato, in fin.*

14 Et præfati Doctores rationem reddunt, quoniam licèt dominium ſit amiſſum, aut publicatum, non tamen poſſeſſio, quæ eſt facti, ut ex Bald. *in addition. ad Specul. tit. de re ſtit.* §. *nunc aliqua q.* 46. & idem Bal. *conſil.* 356. *lib.* 4. *& in leg. ſi quis in tantum, col. pen. C. unde vi,* plures alios, plurimaque in comprobationem adducit Tiraq. *in d. l. ſi unquam, verbo, revertatur, n.* 348. Ojeda *ſupra n.* 9. & Flamin. *n.* 11. & licèt non deſint, qui contrarium tennerunt; ut etiam abſque citatione poſſeſſor poſſit deiici; qui obtinent, quando eſſet notorium, quem privatum eſſe beneficio, aut ſi poſſeſſor vocatus fuiſſet in ſententia declaratoria, vel privativa, aut etiam in col-
15 latione ipſius beneficii, nam iſtis tribus caſibus ei poteſt auferri poſſeſſio beneficii, aliter non vocato, & ſine alia cauſæ cognitione, ultra quos ſuperiùs tradita doctrina veriſſima, & certior eſt ut videndus plures in comprobationem adducens ipſe Ojeda *ubi ſuprà ſub n.* 9. quem vide.

16 Adverte tamen, quòd iſta cauſæ cognitio debet eſſe ſummaria, ut ſcriptum reliquit gl. *in d. c. licet Epiſcopus de præbend. lib.* 6. *verſ. ſe non vocato, circa medium,* quam referens ſequitur Flamin. Patiſius *loco primò citato, num* 34.

17 Nam cùm per ſententiam legalem verè vacans ſit beneficium, tot conſtitutionibus & decretis canonici ſtatim referendis, non ampliùs remanet faciendum quàm ipſius executio facti. & ordinarius tunc aliud non agit, quàm tanquam juris miniſter, & executor ipſam debitæ executioni tradit, & exequitur, ut in ſimili
18 propoſito ex aliis conſideravit Azeved. *in leg.* 27. *titul.* 3. *lib.* 1. *recop. poſt prin.* & nos *ſup. cap. proximè præcedenti* exactè probavimus, nec debet eſſe melioris conditionis ſententia judicis, quàm ſententia juris, & ab executione & executore illius non appellatur, *l. ab executore, ff. de appell. l. ab executione, C. quorum appell. non recip.* nec ab eo, quòd ſit ſecundum legis, & canonis diſpoſitionem, & præceptum, nec à judice, illud exequente, appellationi interjectæ deferendum eſt, tanquam contraria juri, fruſtratoria, non habens adminiculum, & fomentum juris, *c. conſuluit el.* 3. *de appell. c. relatum de cler. non reſid. nib. l. fin. ff. de appell. recip.* & ex his, quæ nos exactiſſimè adduximus, & in unum congeſſimus, & reſolvimus *ſuprà c. præcedenti,* pluribus ad idem citatis Doctoribus.

19 Adeò ut ita dejectus à tali beneficio per judicem non eſt reſtituendus, ut inquit gloſſ. *in verbo audientia in fin. in c. in nomine Domini* 23. *d. fin. in c. præſentiam* 7. *q.* 1. & ibi Archidia. circa fin. gloſſ. *in ſum.* 3. *q.* 1. Felin. *in c. cum cauſa de off. deleg. col.* 1. Abb. *in cap. dilectus* 1. *col.* 1. *de reſcriptis.* Abb. *in cap. conquerente col.* 1. *& ſeq. de reſtit. ſpol. & in cap. licet ex ſuſcepto in* 4. *colum. de foro compet.* Felin. *in cap. dilectus el.* 1. *col.* 1. *de reſcript. & in d. cauſa col.* 1. *de off. deleg. & in cap. Eccleſia Sancta Maria* 13. *de conſtit. & in c. cum ordinem col.* 5. Decius *in cap. referente col.* 1. *de præbend.* Franc. *de repet. in l. naturaliter* §. *ſi nihil comm. n.* 92. *de acquir. poſſ. n.* 6. *cum ſeqq. & in c. ſæpè, de reſtit. ſpol. n.* 86. & reſolvit multa in propoſitum adducens Anton. Gabriel. *commun. opin. tit. de reſtit. ſpol. concl.* 1. *n.* 18.

Et idem eſſe in ſpoliato à privato (authoritate tamen judicis) latè, & cum diſtinctione proſequitur poſt alios plurimos Ojeda *ubi ſupra* 1. *p. c.* 4. *n.* 68. *cum ſeqq.* quia ei obſtat & excludit exceptio privationis ipſo iure appoſita. 20

Et accipiendam puto hanc doctrinam (licèt ipſi Doctores abſolutè loquantur) cum temperamento, de quo ſuprà, ut ſcilicet, procedat, quando aliquo modo fuit citatus à judice; uti videre eſt per Ferretum *conſil.* 10. *num.* 10. *verſ. alias.* Iſſ. *in conſ.* 38. *prope finem lib.* 3. Bald. *conſ.* 135. *in cauſa prope finem lib. lib.* 2. Afflictis *deciſ.* 361. *n.* 35. quam & ratione, & authoritate comprobat Menoch. *de recup. poſſ.* 8. *remedio, n.* 50. *&* 53. quem ad id referens etiam ſequitur Flamin. Pariſ. *de reſignatione benef. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 10. *n.* 23. 21

Secundò & pro hac mea opinione, ſcilicet ut ordinarius vim non faciat appellationi non deferendo, ab eius proviſione, & poſſeſſionis traditione beneficii, tanquam incompatibilis ipſo jure vacantis; facit, nam omnia ferè iura hoc diſponentia circa proviſionē horum beneficiorum, id committunt totum liberæ facultati, & arbitrio iudicis, probat text. *in cap. cum in cunctis* §. *cum verò,* in finalibus verbis *ibi,* habeant liberam facultatem,) *de electione* text. *in eod. cap. in prin.* ibi, de illis diſponendi liberam habeant facultatem. (text. *in c. de multa,* ibi, libere conferat, cui meritò viderit conferendum, *&c.*) *de præben.* text. *in c. extirpanda* §. *qui verò,* ibi, liberè alii conferenda qui velit & poſſit, *&c. eodem* text. *in c. fundamenta, verſ. quod ſi ſecus.* ibi, liberam habeant poteſtatem) *de electione lib.* 6. idem probant text. *in c. ordinari, de off. ordin. lib.* 6. *c. nec aptanda, de conceſ. præben. lib.* 6. *c.* 1. §. *ſacri eod. lib. c. felicis in prin. ver. quia verò, de pœnis in* 6. 22

Sed ſic eſt quòd licet inter noſtros in varias itum eſt ſententias, an liceat appellari à iudice, cuius arbitrio aliquid relinquitur, ut infrà videbimus ſuo loco. tamen illud eſt apud omnes receptiſſimum, ut à iudice, cuius facultati, & arbitrio libero aliquid relictum eſt à iure, appellationi deferendum non eſſe, ita docent Innocentius & Hoſtienſis *in c. ultimo de feriis,* & Joannes Baptiſta à Sancto Severino *in c. admonendi, n.* 265. *verſ.* 1. *ff. de jurejuran.* Felin. *in c. exceptionem, n.* 2. *in fi. de exception. & in cap. ſuper his n.* 8. *de accuſatio.* Ruin. *conſ.* 149. *num.* 9. *lib.* 4. Iſſ. *in l.* 1. *in prin. n.* 6 *ff. ſi quis jus dicen. non obtemper.* Covarr. *lib.* 2. *variar. cap.* 1 x. *num.* 1. Menoch. *de arbitrar. judic. lib.* 1. *quæſt.* 7. *num.* 14. & alii per nos inferiùs allegati, latè diximus *ſuprà* 2. *p. cap.* 8. *ante fin. verſic. ſimiliter clauſula* (ſuo libero arbitrio. *&c.*) *à n.* 119. 23

Cùm libera facultas, & arbitrium dici non poteſt, quod ab alio dependentiam habet, cùm illud hæc dictio (liberè) importet, ſcilicet, ſine alterius conſilio, conſenſu, interventu, requiſitione, ſeu interventione, vel aliàs, ita optimè & exactè per Tiraquellum *in l. ſi unquam in verbo revertatur num.* 13 & Bald. *in c.* 1. *n.* 6. *de reſcriptis,* dicit, quòd importat voluntatem abſolutam, ut poſt Bart. Alexand. contra alios conſuluit Ro- 24
land. à Valle *conſ.* 62. *num.* 18. *volum.* 1. Aymon. *conſ.* 122. 25
n. 5. Ruinus *conſ.* 18. *n.* 6. *& conſ.* 84. *n.* 9. *lib.* 1. & hæc dictio, liberam denotat poteſtatem, faciendi actum ſua
ſponte, alterius voluntate non requiſita, *cap.* 1. *de reſcrips.* juncta gl. *verbo, ut liberè cap.* 2. *in fin. de teſtament. lib.* 6. *cle.* 2. ubi gl. *verbo liberè,* & Doctores *de jure patr.* 26

Ff 4 &

& in cle. dudum §. ſi verò in verbo liberè, de ſepulturis,
latè Aret. conſ. 59. in fin. lib. 3 Decius conſ. 360. num. 3.
Socin. ſenior. conſ. 13. n. fin. lib. 1. Gozad. conſ. 58. n. 2. Cur-
tius junior conſ. 2. n. 3, Caſſiad. dec. 3. ſub n. 2. de privile-
giis, & n. 4. in fin. Caputaq. deciſ. 297. num. 5. & 6. part. 1.
Mieres tract. de majorat. 1. part. quæſt. 1. n. 127. in noviori
impreſſione.

27 Tertiò, & magis in hac ſpecie hæc pars probatur
quia iſthæc dictio, ſeu determinatio (liberè) idem im-
portat & ſignificat, ſcilicet appellatione, & præſcriptio-
ne non obſtante, ita ut ubi apponitur, appellationem
impediat, cap. 1. in prin. & ibi gl. mirabilis verbo liberè,
de cenſib. in 6. Sequitur Hieron Gonzal. in regul. de men.
& alter. gl. 53. n. 11 & idem tenent Butrius, & Imol. in c.
irrefragabili in prin. de off. ordinar. dum per text. ibi di-
28 cunt, quòd quando committitur alicui cauſa liberè ex-
pedienda, & terminanda, intelligitur appellatione re-
mota cùm dicta verba id imponent, Philip. Franch. in
rubr. de appell. fol. 2. col. 1. in fin. verſ. ſta quod ſi com-
mittatur, ubi videtur, hanc doctrinam voluiſſe tempe-
29 rare, per illum text. in d. c. irrefragabili, ut ſcilicet non
procedit, quando adeſt juſta cauſa, & ratio appellandi,
quod & ego admitto, quando ratio appellandi eſt in
promptu, ſecundùm ea quæ latè diximus infrà har 3.
p. cap 9. non aliter, per ea quæ hic dicuntur. Plurimos
etiam Doctores in terminis congeſſimus ſupra 2. p. c. 8.
a num. 115. verſ. altera clauſula erit nempe (liberè pro-
cedatur) aſſerentes per eam ſublatam intelligi appel-
lationem: facit quod per Antonium in cap. 1. in 1 colum.
de reſcriptis, notat Joan. Anton. de S. Georgio in cap.
30 tua nobis num. 8. verſ. ſeptimo fallit, dicit, quod quan-
do Papa dediſſet in reſcripto privilegium alicui, ut poſ-
ſit in cauſa liberè appellare, poterit ille etiam tertio
31 provocare, contra text. in l. vers, C. ne liceat tertio prov.
&c. quia talis dictio talem inducit libertatem, quæ nec
jure, nec ratione, nec æquitate aliqua regulatur. Socin.
conſil. 170. n. 8. liq. 1. Menoch. de arbitrariis lib. 1. q. 70.
num. 33.

32 Et fortius illo redditur hoc fundamentum, quo-
niam quando contradictio in aliqua diſpoſitione re-
movetur, ibi pariter & appellatiò remota cenſetur, ita
eleganter poſt Decium, & alios concludit Lancelot.
Robert. de attentat. 2. p. c. 12. limit. 8. n. 4. & 5. Gonzal. ubi
proximè gl. 9. in annot. n. 218. & nos d. c 8. à n. 107. ſed
33 ſic eſt, quòd per hanc dictionem (liberè) in diſpoſi-
tione prolata, excluditur omnis contradictio & impe-
dimentum ſecundùm gl. in cap. ordinarii, per illum text.
verbo liberè, de off. ordinarii lib. 6. Barbatia in tr. de præ-
34 ſtantia Cardinal. 1. p. q 3 n. 24. ergo evidenter apparet in
noſtro caſu prædicta jura concedentia ordinario facul-
tatem liberam providendi, & conferendi beneficium
vacans ipſo jure per promotionem ad aliud, cenſeri
prohibitam appellationem quoad ſuſpenſivum ſaltim,
35 quia ſine contradictione actum celebrat, qui poteſt
facere liberè, Calcanius conſil. 3. n. 8, Gozadin. conſil. 47.
num. 9. lib. 1. Menoch. de arbitrariis lib. 1. q. 7. n. 34. cum
ſequentibus.

36 Quartò & pro hac parte, noſtráque opinione, forti-
ter faciunt verba ſpecialia, quibus jura, in hac mate-
ria loquentia, utuntur, reſpicientia poſſeſſionem privati
& executionem demonſtrant, prout text. in c. de multa,
ibi, tenetur illico) de præbendis, & dignitatibus, text. in
extravaganti execrabilis, verſ. qui verò de præbendis. &
dignitat. ibi, poſtquam ſecundi poſſeſſionem habuerint;
vel per eos ſteterit, &c. abſque moræ diſpendio, &c.)
Et eiſdem terminis utuntur, & loquuntur Doctores,
ut eſt videre per Abbatem in cap. quia nonnulli num. 4.
de cler. non reſiden. & alii plurimi relati à Nicolao Gar-
cia de beneficiis 2. tom. 12. p. 1. c. 5. n. 36. & 37. ſed quando
37 res moram, nec dilationem recipit, appellatio intelligi-
tur excluſa, tanquam dilationi clauſam præſtans, text. in
38 l. fin. ff. de appellationib. recipiendis, cùm etiam per ver-
ba æquipollentia intelligitur ſublata appellatio, ut poſt
Franchum, Decium, & alios, concludit Lancelot. Ro-
bert. de attentat. 2. p. cap. 15. limit. 8. num. 4. & 5. Iſſ. conſil.
187. incipit circa primum ſub num. 22. ad medium verſ.
ſimiliter lib. 2. Gonzal. in regul. de menſi. gloſſ. 9. in annot.
n. 218.

Et facit dictio illa (illico) poſita in d c. de multa, ſi- 39
gnificat, habere executionem paratam, ut rem judica-
tam, nec requiri aliam condemnationem, ſecundùm
Bart. in l. ſi quis C. depoſiti. Alex. conſ. 42. viſo proceſſu col.
1. verbo, nec prædictis obſtat. lib. 4. Pro quo eſt text. in l. ſi
quis C. depoſiti. Tiraquell. in repetit. l. ſi unquam, verbo, re-
vertatur, n. 115. ad fin. idem Tiraq. ſup. n. 92. ad fin. Bart.
loquens in dictione (mox) per gloſſ. ibi, in l. unic. C. ſi de
mom. poſſ. fuer. appell. Sequitur Roderic. Xuarez in repet.
l. poſteaquam n. 5. ff de re jud. n. 2. & facit optimè l. fin. C.
de judiciis, dum ibi hæc dictio illico, id eſt, ſine ulla 40
dilatione, quia hæc dictio ſignificat latam ſententiam
jure operante, l. idem qui §. ſi cui mandavero, ff. mandati,
§. filius familias, verſ. ſed ex conſuetudine, juncta gloſſ.
ibi, verbi, illico, inſtit. quibus modis patria poteſtas ſo. vi,
text. in l. ult. C. de fideicommiſſ. libert. Lucas de Peña en l.
ult. col. 2. C. de ſpect. lib. 11. Petrus de Ancara. inter conſilia.
Joan Calder. tit. de verb. ſign. conſ. 10. Angel. Aret. in §. 1.
extraneo inſtit. de pupil ſubſt. Iſſ. in l. poſthum. col. 6. verſ.
pro qua opinione C. de bonor. poſſ. contra. tabul. ergo evi-
denter ſequitur in hoc caſu, de quo agimus; appellationi
nec eſt deferendum, nec ſuſpendit. Prout etiam de dic-
tione (mox) dicit Iſſ. in l. 2. col. 7. verſ. 2. pondero, ff. de ju- 41
rejur. habere executionem paratam, facit l. ſi quis poſt
hec, in prin. C. de bonis proſcriptor. & ibi Angel. in prin.
ſequitur Tiraq. ubi ſup. d. verb. revertatur n. 109. præſcri-
ptum ad fin.

Et ex his venit intelligendus Hieronym. Gonzal. in
regul. de menſib. gloſſ. 9 in annot. dum n. 216. & ſeqq dicit,
ſtatutum dictans ut ſtatim facta electione beneficii, tra- 42
datur poſſeſſio, intelligatur, ſi non intra terminum ad
appellandum, appellatio interponatur, vel aliàs tranſit
in rem judicatam, quia reſpondeo, ut procedat in ſta-
tuto, quod quidem quoad prohibitionem appellatio-
nis, debet eſſe clarum, non turbidum ſtatutum, ut ibi
dicit, & nos etiam alibi, cujus ſtatuti quatenus tollit
appellationem, ſtrictam fieri interpretationem, etiam
ex aliis fundavimus ſuprà, maximè cùm ſuaptè natura
ſtrictum ſit, ita ut ſecus ſit dicendum in lege quia tunc 43
intelligitur, & interpretatur etiam appellatione inter-
poſita, ut aliquid operetur: text. eſt in l. conſtitutiones,
ff. de appell. qui loquitur de dictione (ſtatim) & inter-
pretatur, ut executio fiat lata ſententia, etiam poſt ap-
pellationem, & ea pendente, quod in noſtro caſu du-
bium non videtur, reſpectu aliorum verborum extra-
vagantis execrabilis. ibi, ſine moræ diſpendio (quæ
omnimodam difficultatem tollit, ſimul atque dilatio-
nem. & ſuſpenſionem, prout & bene ponderavit Ni-
col. Garcia d. p. 11. c. 5. n. 37.

Et ultra ſupradictos quod dictio (ſtatim, illico, mox. 44
&c.) excludant appellationem, Iſtè Ruginell. tract.
de appell. §. 9. gl. 2. q. 18 n. 94. ſequitur Eſcacia. de appell.
q. 16. lim. 1. n. 59. & nos ſup. 2. p. c. 13. ante fin. verſ. ac ite-
rum verba illa mox, &c. à n. 114.

Nec admittenda eſt opinio Hieronym. Gonzal. in 45
regul. de menſib. & alter gl. 9. §. annot. num. 117. quem ſe-
quitur Gratian. in diſcept. forenſ. tom. 1. c. 41. n. 11. dicen-
res, dictionem ſtatim, confeſtim, mox, illico, & ſimi- 46
lia, non excludere appellationem, ex eo, quia licèt nul-
lam dilationem admittant, & intelligantur ſine tempo-
ris intervallo, ut ipſi probant, & exactiſſimè per Cene-
dum in ſingularibus ſuis ſingulari 61. à n. 1. ubi plurimos 47
citat, ita ut hujuſmodi verba importent ſummariam
cognitionem abſque ordine judiciario, & non requi-
rant ſententiam, ut ex Matthia Coler. de proceſſ. execut.
cap. 2. p. 3. n. 18. Tamen dicunt Gonzal. & Gratianus, ut
hujuſmodi

48 hujuſmodi dictiones debent intelligi cum tempera-
mento ratione ſubjectæ materiæ, per Tiraquel. Meno-
chium & alios, quod verum eſt. Sed inferunt ex ea do-
ctrina, intelligi eo modo, ut non excludant appella-
tionem, ſed ſtatim quod de jure fieri poteſt executioni
mandetur; ſcilicet, vel poſt decem dies datos ad ap-
pellandum, aut ſi non appelletur, vel aliàs, tranſeat in
rem judicatam.
49 Sed ni fallor, illi viri ex eorum ratione convincun-
tur, etenim fatentur, iſtas dictiones) ſtatim, mox, illi-
co, *&c.*) intelligi cum temporis intervallo, & tempe-
ramento ſecundùm ſubjectam materiam, ut ſcilicet non
ſtatim, ut lata ſit ſententia; exequenda ſit: ſed quòd
juris termini ſint expectandi, & ſolemnitates, citatio-
néſque neceſſariò præcedere debent. & ea omnia, quæ
in hujuſmodi judicio executivo requiruntur, non omit-
tantur; & ſic non eſt expectandum, ut appellatio non
interponatur. & ſententia tranſeat in rem judicatam,
quia hujuſmodi exemplificatio illius doctrinæ, potiùs
eſt mutare, & tollere ſubſtantiam illarum dictionum,
50 quàm tempus ſecundùm ſubjectam materiam aſſignare,
Etenim poſtquam ſententia tranſit in rem judicatam,
nullæ expectantur dictiones illæ; cùm de per ſe juris
diſpoſitione mereantur executionem, quo caſu nihil
ſpecialitatis, & virtutis continerent dictæ dictiones,
itaque omnimodo debent intelligi, ut aliquid operen-
tur ultra jus commune, maximè cum ſui natura, &
propria ſignificatione celeritatem deſiderent ex Docto-
ribus citatis.
51 Et hæc noſtra interpretatio contra dictos Doctores
evidenter probatur, etenim executoriales, quibus ſta-
tim parendum eſt, licet hæc paritio ſtatim facienda, de-
beat civiliter intelligi; & cum aliquo temperamento,
juxta text. *in l. quod dicimus, ff. de ſolution.* Doctores *in c.
quoad conſult. de re jud.* Mand. *for. 20. commiſ. q. 8. in verb.*
52 *executoriales.* Grat. *diſcept. foren. tom. 1. d. c. 41. n. 13.* (prout
pariter de dictis dictionibus diximus) tamen hoc tem-
peramentum reſpicit tempus, non tamen appellatio-
nem, cùm ab executorialium executione non admit-
tendam eſſe, certum ſit, & probabimus latiùs infrà 4.
p. c. 2. & c. 3. & ferè per tot. c. ejuſdem 4. *p.* quia tunc foret
alterare ſubſtantiam rei, quod fatendum non eſt. & ſic
evidenter convicti apparent Gonz. & Gratian. ſuiſmet
rationibus, cùm in ipſos retorqueantur, & redeundo
ad noſtram principalem quæſtionem, quæ ulteriùs cor-
roboratur.
53 Quintò & pro hac noſtra parte facit, quod in termi-
nis conſuluit Gutier. *in conſ. 10. à n. 8. cum ſeqq.* ubi di-
cit; quod ſententia ordinarii ad petitionem promoto-
ris fiſcalis, lata ſuper declaratione cujuſdam beneficii;
ſcilicet, id vacaſſe per obtentionem alterius incompati-
bilis, ex gratia ſuæ Sanctitatis, & virtute bullarum Apo-
ſtolicarum, mandánſque fieri proviſionem ejuſdem, eſt
exequenda non obſtante appellatione, interpoſita à de-
tentatore utriuſque, imò plus dicit; quòd cum ſuprema
Valliſoletana cancellaria adita fuiſſet per viam violen-
tiæ, ut judici Eccleſiaſtico præciperet appellationi de-
ferre, innovatáque reponere, cujus proceſſus & cauſa
viſa per tribunal illud, declaratum fuiſſe; ordinarium
Eccleſiaſticum vim nullam feciſſe, haud deferentem
appellationi prædictæ, ab ejus ſententia interpoſitæ,
imò cauſa iterum ſibi remiſſa eſt, de quo quidem te-
ſtatur ipſe, quòd decretum in tribunalibus his in caſibus
frequenter videmus, & in ſui comprobationem non-
nulla fundamenta adduxit Joann. Gutier. *in d. conſ. 10.
non tamen ex his, quæ nos,* ubi etiam aliis pro contrario
conſideratis ſatisfacit.
54 Et de natura decreti ſive clauſulæ dimittendi primum
incompatibile intra duos menſes, putà; à die habitæ
ſecundi poſſeſſionis, vel à tempore, quo per eum ſtetit
non capere, appoſitæ in gratia & bulla impetrata pro
ſecundo incompatibili, de qua latè Gutier. & an reci-
piat interpretationem à jure: ut intelligatur de poſſeſſio-
ne pacifica nondum quoad factum, ut percipiat fructus,
ſed etiam de jure, ſcilicet, minimè litigioſa, & de quali-
bet moleſtia, etiam ex rajudiciali, tam quoad conceſſio-
nem, quàm quoad fructus perceptionem, & exiſtenti in
Romana Curia. à quo tempore entrat notitia poſſeſſio- 55
nis captæ in partibus, & de aliis multis difficultatibus
quæ conducunt ad interpretationem clauſulæ, & decre-
ti (dimittendi,) vide ampliſſimè & eleganter per Joan.
Hier. Campanill. *diverſ. jur. canon. rubr. 11. c. 13. à n. 269.
cum plur. ſeqq. fol. 359 & ſeqq.* ubi *n. 270. cum ſeqq.* refert
ad literam mirabilem Rotæ deciſionem; allegat etiam
Hier. Gonz. *in regul. 8. gl. 15. n. 119.* & infinitos alios. &
nonnulla etiam de dicta clauſula (dimittendi) vide per
Mareſcot. *variar. reſol. lib. 1. c. 35. à n. 103. cum ſeqq.* &
quando ex non dimiſſione poſſit impetrari juxta dictum 56
decretum, vel non, vide per Campanill. *ſup.*
Sextò, & ultimò pro hac noſtra opinione in terminis 57
facit Conc. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. c. 5.* ubi expreſsè diſpo-
nitur, quod in hoc caſu appellatio non impediat judicium
ordinarii, *ibi,* appellationibus, privilegiis, exemptionibus
quibuſcumque, etiam cum judicum ſpecialium deputa-
tione, & illorum inhibitionibus in præmiſſis minimè
ſuffragantibus) quem text. adducens Joan. Gutier. *ubi
proximè* pro fundamento contrariæ partis illum intelli-
gendo, ut illa prohibitio appellationis intelligatur, re-
ſpectu deputationis Vicarii, & poſitionis ejus: non tamen
reſpectu compulſionis, dimiſſionis, prioris, beneficii; &
licet ipſe Gutier. noſtram amplexus eſt ſententiam, non
tamen video illi ſatisfeciſſe. Et ſic dicas, ut reſpectu
omnium in illo decreto diſpoſitorum intelligenda eſt 58
illa clauſula generalis, prohibitiva appellationis, ut
probat text expreſſus *in c. ſecundo requiris 41. in ordine, de
app.* cujus verba ſunt: Secundò requiris, cum pluribus
articulis in una commiſſione poſitis, in uno tantùm
contingit appellationem expreſsè vetari: utrùm appel-
latio teneat, ſi ſuper aliis fuerit appellatum in quo r. r. 59
quod, *&c.* hæc ſit noſtra intentio, ut de omnib. articulis,
qui in commiſſione ponuntur, juſtitia ſuum conſequitur
effectum, in omnibus appellatio intelligitur interdicta;
nihil enim intereſt, utrùm inhibeatur primò an ſecun-
dò in medio; an in fine; cùm (ſicut utriuſque juris ar-
gumenta nos docent) ea quæ in principiu ad medium,
& ad finem: illa verò quæ in medio, ad finem, atque prin-
cipium, ſæpè referri contingat.) Hactenus Pontifex lo-
quens in fortioribus terminis; ſcilicet, reſpectu articu-
lorum plurium, & in uno dumtaxat appoſita prohibitio
appellationis: appoſita nihilominus, in cæteris intelli-
gatur, multò fortiùs debet ſic intelligi in caſu d. Conc.
Trid. cùm id abſque dubio evidenter demonſtrat, ut 60
conſtat expreſsè ex illis verbis ejuſdem, *ibi,* in præmiſſis,
&c.) quæ omnimodam difficultatem tollunt, cùm ſint
repetitiva omnium & ſingulorum præcedentium.
Et cùm ea ſit natura, ac propria ſignificatio hujus
verbi, præmitto, ſcilicet, ante mittere, & præmiſſus, a, um
ſeu præmiſſis, in plurali, ea, quæ antè mittuntur, ut ex-
plicat Calepinus ſuper hoc participio, quod & eviden-
tiùs probatur, nam quando in ſupplicatione poſt narra-
tivam plurium delictorum; putà: appoſita eſt clau-
ſula (ſi de præmiſſis conſtiterit, *&c.*) nec addantur illa 61
verba (ſeu altero eorum, *&c.*) non ſufficit unum deli-
ctum verificare, ſed omnia narrata verificanda ſunt:
cùm illa clauſula (de præmiſſis, *&c.*) ad omnia & ſingu-
la præcedentia de neceſſitate referantur ita probat Sta-
philus *de ſignatura juſtitiæ, §. & primo ſciendum, n. 22.*
Sarnerius *in regul. de ſubrogandis q. 7. verſ. item ſciendum.*
Et ita fuiſſe reſolutum in una Oſcen. Archidiaconatus 19.
Octob. 1601. coram Horatio Cardin. Lancelot. teſta-
tur Mareſc. *var. reſol. lib. 2. c. 1. n. 68.* & quòd hæc dictio
(præmiſſa) ſit repetitiva præcedentium omnium, do-
cet Alex. *conſ. 63. diligenter n. 8. in fin. verbo non obſtat.* 62
ſecundum lib. 6. Card. Tuſchus *pract. concl. 1. tom. litera, C.
concluſ.*

*concl.*290. *n.*1. & ad omnia præcedentia refertur Alex. de Nevo, *in rubr. de ſponſ. & matr. n.*3. Alex. Moneta, *in tr. de conſerv jud. c.*7. *ſub n.*607.

63 Prout etiam de dictione, (ſupra dictis) quæ reſtringit diſpoſitionem ad ſuperiora, proinde ac ſi ſpecialiter eſſent repetita. Ripa *in l. filius familias* §. *dies n.*3. *de legat.* 1. Anton. Gabriel. *tit. de fideicommiſſ. concl.* 3. *n.*9. Ma-
64 reſcot *variar. reſol. lib.* 1. *c.* 51. *n.*7. idem etiam, & pariter dicimus de dictione, ſeu adjectivo (hujuſmodi) quæ præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus repetit, gl. *in c. ſi Abbatem, de elect. in* 6. Corneus *concl.* 97. *num.* 8. *lib.* 4. Pariſius *conſ.* 51. *n.*3. *lib.* 3. Mareſc. *lib.* 2. *c.* 77. *n.* 27. & ad ea clauſula generalis ſequens eſt referenda, & ita reſpondetur.

56 Maximè & hoc attende, quòd ex Bulla Domini noſtri ſancti Pij IV. Pontificis Maximi edita in confirmatione Conc. Trid. ad calcem ejus, ſcilicet fol. mihi 387. quæ poſtquam omnia, & ſingula decreta ejus confirmavit, mandavitque obſervari, & commendat omnibus perſonis cujuſcumque ſtatus; ut illa faciant ſervari, & cuſtodire appellatione poſtpuſita, ut conſtat ex eadem Bulla *ad medium.*

Quibus ſic ſuppoſitis, & præhabitis: reſtat reſpondere fundamentis pro contraria parte, & opinione adductis, conſideratiſque. Nec obſtat primum, quod diximus; pœnas ipſo jure impoſitas requirere ſententiam declaratoriam præmiſſa cauſæ cognitione, & ideo appellationem permiſſam cenſeri, quia reſpondetur: quòd ultra id, quod hoc habeat, contineátque difficultatem ex his, quæ ſuprà diximus in primo fundamento pro noſtra opinione *à n.* 7.

66 Tamen magis in ſpecie reſpondendum eſt: ut illud argumentum, & DD. citati loquantur; quando beneficium vacat ipſo jure ob pœnam alicujus facti; ut puta: ob non reſidentiam beneficii curati, tunc ex magis communi requiritur declaratoria ſententia prævia citatione, ſeu monitione, & cauſæ cognitione, ut eſt videre ex his, quæ longa manu congeſſit Oieda de Mendoza *de beneficiorum incompatibilit.* 1. *part. cap.* 18. *à n.* 11. *cum ſeqq* at nos ſumus in diverſo caſu; quando ſcilicet primum beneficium vacavit per adeptionem pacificam ſecundi beneficii, non ex pœna, ſed ex diſpoſitione, & effectu iuris, id iuſtis de cauſis, ac rationibus dictantis, mot. quod eſt multum diverſum, & ſeparatum.

67 Et ratio diverſitatis in hoc conſiſtit: quoniam quando quis eſt promotus ad aliud beneficium incompatibile, & illius poſſeſſionem pacificam amplectitur, poſſidétque quietè: cenſetur renuntiare voluntate propria. & verè omnibus beneficiis antea habitis, ab illo poſſeſſis, iuxta text *in c. cum in cunctis de electione, lib.* 6. *in* §. *cum verò*, at verò quando quis amittit beneficium ipſo iure propter non reſidentiam, puta; illud amittit in pœnam ob non reſidentiam ſcilicet, & hujuſmodi pœnam declarandam eſſe per ſententiam præmiſſa monitione, citatione & cauſæ cognitione, iuſtum eſt, cùm fortè non ex voluntate propria, ſed ex neceſſitate potiùs illam incurriſſe, apparere poteſt: conſtabitque in cauſæ diſcurſu ex eius allegatione, & verificatione aliqua iuſta, & legitima cauſa, à iure admiſſa, & approbata, permittens abſentiam beneficiati, at verò conſtando de contrario nulla ſe tueri beneficiatum legitima defenſione, & cauſa feratur à iudice declaratoria ſententia, beneficium vacaſſe ipſo iure; hanc ſolutionem nota, quoniam elegans eſt, & eam inventori libentiſſimè reddo, ille eſt Oieda de Mendoza *in tract. de beneficiorum incompatibilitate, d.* 1. *p. cap.* 18. *n.* 22. & facit, quod dicit Joan. Gutier. *in conſ.* 10. *à prin.* Nec ex hoc conclu-
68 ditur, nec conſiſtit, quòd licèt ſententia in privatione ob non reſidentiam requiratur, ab ea locum eſſe appellationi, nec etiam in noſtro caſu, etiam ſi declaratoria neceſſaria foret, procedere poteſt conſequentia, ex ſpecialibus rationibus in eo vigentibus, ſtatim dicam.

Nec obſtat ſecundum argumentum, quod videbatur magis difficile, & concludens; nempe: licèt à pœna à lege impoſita, non ſit licita appellatio; tamen à decla- 69
ratoria incurſio illius admittitur, quoad utrumque effectum, ex Doctoribus in eo citatis; quia nihilominus quod in caſu noſtro declinatoria non eſt neceſſaria, tamen reſpondeo; ut licèt quod dicitur de declaratoria, ita procedat generaliter, non tamen eſt indiſtinctè, & abſolutè verum, ſed veſtitur ex natura, & qualitate rei, & caſus, cui adiicitur, & applicatur, & ſecundùm eum variatur, nam ſi cadit ſuper caſu ſui natura appellabili (prout generaliter omnes caſus appellationem permittunt ex juribus vulgatis) tunc appellatio à tali ſententia ſuos habebit effectus, at verò ſi illa cadit, & profertur ſuper aliquo caſu privilegiato, vel aliàs ex aliqua ſpeciali ratione juris eſt prohibita appellatio: tunc multo fortiùs hoc caſu à declaratoria erit appellatio denegenda, quàm aliàs; quia in eo jam jus operatur, & protulit ſententiam ſuam, quæ majoris eſt privilegii, quam lata à judice, ut ſæpè dixi, & iudex ita declarans nihil novi diſponit, ſed quid in præteritum iam ſit actum, oſtendit, ut inquit Bald. *in l. cum teſtam. in fin. C.* 70
de manumiſſis teſtam. Decius *in l. edicta n.*47. *C. de edendo*, probat text. *in l. haredes palam*, §. *ſed etſi nota, ff. de teſtam.* text. *in l. adeo*, §. *cum quis de acquir. rerum domin.* & *in l. aſſe toto, ff. de her. inſtit.* & *in l. unum ex familia*, §. *ſi de falcidia, ff. de legat.* 2. & *in clem.* 1. *in prin. de jurepatr.* & etiam probatur *in proœmio lib.* 6. *in prin.* & *in cle. exivit, verſ. licet autem, de verb. ſign.* gl. *in cap. per tuas, verbo de novo, de donat.* gl. *in c.* 1. *in verbo.* & *filii, de ſumma Trin. lib.* 6. ubi Domini. *col. penult. verſ. nota iſtam gl.* Joan. Andreas *in addit. ad Spec. in tit. de teſtam. c.* §. *nunc videndum col. penult. verſ. hoc etiam nota.* & Dominic. *in proœmio lib.* 6. *in prin.* & *verſ. nota optimus text.* Cardin. *in clem. fin. col.* 2. *verſ. ſi vero diſponit. de conſtitut.* Imol. *in clem.* 1. *col.* 8. *in gloſſ. c. vidiſſe, de ſequeſt. poſſ. & fruct.* Barba. *conſ.* 28. *col.* 2. *verſ. ecce autem, vol.* 1. & *in conſil* 7. *col.* 1. *verſ.* 3. *facit volum.* 4. & *in conſil.* 87. *col.* 9. *verſ.* & *hoc ſatis apertè, eod. vol.* Felin. *in c. ſuper quæſtionum, col.* 1. *de off. deleg.* & *in c. qualiter & quando el.* 1. *col.* 14. *verſ.* & *pro iſta ſallentia, de accuſat.* & *in c. non poteſt col.* 2. *verſ. facit gl. ſingularis, de re jud.* Philip. Dec. *in l. edicta n.*47. *C. d. edendo* & *in l.* 1. *col.* 1. *C. de impub.* & *aliis ſubſt.* & *in c. fin. col.* 6. *verſ.* & *advertendum de conſtit.* & *in c. paſtoralis*, §. *verum in* 13. *not. de appell.* Purpurat. *in l.* 1. *n.*39 *ff. ſi certum petat.* & latè cum ampliationibus, & limitationibus proſequitur Anton. Gabr. *concl.* 3. *per tot. lib.* 6. *commun. concl.* & magis in noſtris terminis loquens in ſententia declaratoria ob privationem beneficii ipſo iure optimè per Oiedam *de benef. incompatib* 1. *p. cap.* 18. *num.* 23.

Et præfatam ſolutionem ad argumentum, libet exem- 71
plis, & doctrinis comprobare. Ecce à pœna excommunicationis lata ipſo iure non licet appellare; à declaratoria tamen aliquem in eam incidiſſe, libet regulariter quoad utrumque effectum, exactè per Navarrum *in repetitione c. cum contingat* 15. *nullitatis cauſa fol. mihi* 552. at ſi iſta declaratoria ſententia cadat ſuper excommu- 72
nicationem in negotio executivo, puta ſuper executionem obligationis Cameralis, aut guarentigiati, aut bullarum, penſionis, & ſimilium, tunc appellatio non ſuſpendit, ab illa interpoſita, quemadmodum nec ab executione, quia regulariter declaratoria ſecundum naturam, & qualitatem negotii, cui adhæret, ita eleganter Nicol. Garcia *in tr. de benef.* 1. *p. c.* 5. *n.* 586. per quem, & nos ita reſolvimus *ſuprà hac* 3. *p. c.* 3. *ad fin.* & 2. *p. c.* 3. *à n.* 12. *cum ſeqq.* & *à prin.*

Secundum ſit exemplum; à pœna legis, vel canonis 73
non licet appellare, *l. ſi qua pœna, ff. de verbor. ſignif. cap. quia nos, de appell.* à declaratione tamen aliquem

illam

illum incidiſſe ; eſt regulariter licita quoad utrumque ſecundùm magis communem, gl. *in c. cupientes, verb. privatos in verſ. ſi autem de electione lib. 6.* Curtius jun. *in l. unic. n. 41. ff. ſi quis jus dicenti non obtemper.* & plures congeſſit Boba. *in polit. 2. p. 3. lib. c. 8. n. 176.* & nos ſuprà in ſecundo fundamento contrariæ partis.

74 Quod ſi declaratus eſt convictus, & confeſſus, tunc ejus appellationi deferendum non eſt, quia convictus, & confeſſus de crimine non appellat, *l. obſervare, C. quorum appellat. non recep. l. conſtitutiones, ff. de appellat.* vel quando crimen eſt notorium, *&c.* ecce quomodo declaratoria ſententia regulatur ſecundùm naturam caſus, cui accedit ; ita ut ſi interponatur ſuper cauſa inappellabili ſui natura, inappellabilis pariter & neceſſaria ſit.

75 Tertium ſit noſtræ ſolutionis, & doctrinæ exemplum, quo apparebit ſimul ſatisfactio ultimo argumento, imò & omnibus pro contraria parte conſideratis ; abſens à beneficio monitus, & contumax plectitur pœna privationis ejuſdem ob non reſidentiam ; ad ejus tamen executionem requiritur declaratoria cum citatione beneficiati, & cauſæ cognitione, & diffinitiva ſententia, ut ſuperiùs diximus, & eſt videre ea his, quæ latè per Ojedam *de beneficio incompat. 1. p. cap. 18. à prin.* & præcipuè *à n. 20.* ita ut erit nulla, & attentata ſententia, & privatio ſeu pœnæ executio ; ſi abſque dicta citatione fiat, & cognitio de cauſa, ut etiam dicit
76 Flores de Mena *in pract. q. 13. n. 26* alios allegans, cujus meminimus *ſuprà* in 3. fundamento contrariæ partis, à declaratoria tamen ſententia hujuſmodi appellationi emiſſæ minimè deferendum eſſe : probant jura expreſſa, text. *in c. relatum* text. *in c. conquerente, de clericis non reſidentib.* text. *in c. pervenit el. 2. de app.* Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. c. 1.* & quæ nos exactè diximus *ſuprà 2. p. c. 15. à prin.* ubi hic articulus & ſequens explicatur cum diſtinctione.

Et ad hoc reducendus eſt ipſe Flores in illo 3. argumento, & gloſſa pragmaticæ per eum citatæ loquentes,
77 quando ordinarius compellit ſuum ſubditum ad reſidentiam beneficii, quia tunc ita proceditur contra ipſum ; quando ad privationem ejuſdem proceditur, & tunc appellatio admittitur modo prædicto, & à nobis latiùs *in d. c. 15.* & tunc bene dicit ipſe Flores, de Mena, quòd in tribunalibus declaratur, vim fieri, quando contra clericum hujuſmodi actum eſt ſine cognitione cauſæ, & citatione, quod requiritur, ut dictum eſt, imò tunc frequentiùs ſolet dari tertium genus violentiæ, nempe, *que oyendole de nuevo, y reponendo lo hecho no haze fuerça, y ſe le remite, y no lo haziendo la haze, otorgue, y repo-ga, &c.*

Et hoc jure utimur, non tamen ipſa gloſſa pragmaticæ, & ipſe Flores agunt in noſtro caſu, ſcilicet, quando ordinarius tractat de auferendo, & amovendo ejus poſſeſſionem beneficii incompatibilis, vacantis ipſo jure per obtentionem ſecundi, qui eſt caſus longè à noſtro diverſus, ut ſuprà diximus, licet in utroque admittatur minimè appellatio diverſis reſpectibus, & ſpecialibus rationibus conſideratis, quoniam aliud eſt amovere beneficium ex capite non reſidentiæ, aliud autem amovere ex capite vacationis ipſo jure, pro obtentione ſecundi incompatibilis, ut videre eſt ex Ojeda *de beneficior. incompat. 1. p. c. 9. n. 5.* & rationem tradidimus differentiæ *ſuprà*, & in primo capite non admittitur appellatio, cum diſtinctione tamen, de qua per nos *ſuprà 2. p. d. c. 15.*

78 Unum tamen, & neceſſarium rei de qua agimus, ad majorem declarationem non omittam : quæ ſcilicet beneficia vacare dicantur ipſo iure per pacificam poſſeſſionem adeptam ſecundi. In quo breviſſimis affirmo, quòd quidquid ſit de jure communi, hodie tamen ex diſpoſitione novioris Concilii Trid. docemur, in omnibus beneficiis, etiam ſimplicibus, de jure ſui natura, vel quomodolibet reſidentiam requirentibus, vacare primum ipſo jure, per obtentionem ſecundi, ut conſtat ex eodem Trid. decreto *ſeſſ. 7. de reformatione c. 4.* Et licèt inter Doctores gravis ſit difficultas circa 79
dictum decretum Concilii : an etiam beneficia ſimplicia juxta illud vacent ipſo iure, etſi reſidentiam requirant, & in varias ſeu contrarias itum eſt ſententias, ſiquidem Navarr. *conſ. 17. de prebend.* Dueñas *Eccleſiaſt.* 80
lib. 4. à n. 96. 120. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 3. q. 1. à n. 132.* Cechus *de repub. Eccleſ. tit. de beneficiatis lib. 3. quæſt. 1. n. 4. verſ. in ſecundo capite, & verſ. ad dignoſcendum in fin.* cùm ſcripſerunt poſt Trid. & Flores de Mena *in pract. quæſt. q. 13. n. 15. & ſeqq. & quæſt. 23. n. 59.* Marcus Anton. Genueuſ. *in praxi Archiepiſc. curiæ Neapolitana c. 64 num. 4. & 5.* Proſper. de Auguſt. *ad ſummam Bullarii. Quar. verb. beneficiorum 6. cauſa* affirmantes (licèt aliqui trepidè) beneficia ſimplicia per Concilium non vacare ipſo iure, quantumvis reſidentiam requirentia, ſed idem ſit hodie, quod de iure communi cautum *per c. de multa de prebend.* & alia iura de hoc loquentia.

Sed contrariam ſententiam ; imò quod hodie no- 81
vioti diſpoſitione Concilii Trid. *d. cap. 4.* innovatum ſit ius commune & extendatur ad omnia beneficia ſimplicia, reſidentiam de neceſſitate requirentia, tanquam incompatibilia vacare ipſo iure, defendit Oieda *de beneficiorum incompat. 1. p. c. 9. n. 5.* dicens, quòd text. *in d. c. de multa*, inducens vacationem ipſo iure, in dignitatibus, & perſonatibus extenditur ex dicto decreto Concilii, ad quæcumque beneficia incompatibilia, prout ſunt reſidentiam requirentia. idem dicit *c. 12. in pr.* Gutierr. *conſ. 10. n. 3. & 4.* Zecchus *in tract. de benef. & penſion. c. 5. ſub n. 4.* tenet idem ex declaratione ſacræ Congregationis, determinavit Rota *in dec. 483. p. 1. diver. or.* pluries etiam ita declaravit ſancta Concilii congregatio, quarum duas refert Hieron. Gonzal. *in regul. de men. ſib. & alter. gl. 15. n. 16. & ſeqq* indubitanter tenendum eſſe, ait : quòd in beneficiis, etiam ſimplicibus reſidentiam
requirentibus, primum vacat ipſo iure, per aſſecutio- 82
nem ſecundi, quando reſidentia eſt præciſa, & obligatoria, ſecus ſi cauſativa reſpectu amiſſionis fructuum, aut non continua, ſed ad certum tempus, quia tunc
beneficium non dicitur incompatibile, ſed id de reſi- 83
-dentia ad certum tempus accipiendum eſt, quando in eodem tempore non concurrit reſidentia, ſeu ſervitium alterius beneficii.

Hanc etiam noviſſimè opinionem tenet Vicameſius *conſ. 133. num. ultim.* ubi aliam declarationem ad idem adducit, ſequitur etiam noviſſimè Leonar. Leſſius *de juſt. & jure lib. 2. cap. 34. num 245.* eandem etiam tenet Azor. *2. p. lib. 6. c. 13. quæſt. 2. 4. 5. 7 & 8.* & eandem etiam ſententiam ſequitur, & pluribus defendit Nicolaus Garcia *de benefic. 2. tom. 11. p. c. 5. à num. 78. cum multis ſequentibus*, ubi ita pluries cenſuiſſe ſanctam Congregationem, cujus plurimas declarationes ad Concilium Tridentinum editas, ad literam refert hoc ita dicentes, & interpretantes, ut eſt videre *in n. 84.* ubi quinque adducit, aliam *ſub num. 86. ad fin.* & alias *uſque ad num. 91.* ubi dicit hanc ſententiam, & interpretationem Concilii eſſe veram, ſatiſque ei conformem, ubi in comprobationem aliqua adducit, & *in d. num. 86.* dicit hanc ſententiam receptiſſimam eſſe, teſtatúrque eam ita practicari in dataria, & Cancellaria Apoſtolica & pariter teneri à Rota.

Et adverte, quòd Navarrus relatus pro contraria, 84
non abſolutè eam ſequitur, & defendit : ſed dicit, quod niſi authoritas ſanctæ Congregationis Concilii eum in contrariam ſententiam traheret, putaret, reſpondendum eſſe negativè, ſcilicet ; Concilium Trident. idem diſponere, & nihil innovaſſe ius commune, ſed pariter ac in illud etiam hodie beneficia ſimplicia incompatibilia reſidentiam requirentia, non vacare ipſo iure,

Et ſic tacitè intelligitur ipſum in ea non perſeveraſſe; cùm in noſtram trahit (ut ipſe dicit) authoritas ſanctæ congregationis, noſtram expreſsè approbantis; quam literaliter citat Nicol. Garcia *ubi proximè n.84.* quod & ipſe Navar. expreſsè fatetur.

85 Sed non poſſum non mirari tantorum virorum, adverſus hanc tenentium, volentiúmque cavillari, & offuſcare verba admodum clara Concilii Trid. *d. ſeſſ.7. de reformat. cap 4.* quæ nullum dubium profectò accipiunt, ea autem ſunt. Quicumque de cætero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſive per viam unionis ad vitam, ſive commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo, contra formam conſtitutionis Innocentii III. quæ incipit, *De multa*, recipere, ac ſimul retinere, præſumpſerit, beneficiis ipſis juxta ipſius conſtitutionis diſpoſitionem ipſo jure, etiam præſentis canonis vigore privatus exiſtat, *&c.*) Vides quàm clara verba ſunt, quamque inadvertenter moti ſunt Doctores præfati, ſequentes antiqui, communis juris veſtigia, & audiendi non ſunt.

86 His & vinces aliquos groſſi ingenii literatos, qui vulgò exiſtimant: aliud decretum Concilii Trident. *ſeſſ.24. de reform. c.17.* quo decernitur, quòd obtinentes plures parochiales, una retenta (alias infra ſpatium ſex menſium dimittere teneantur, *&c.*) hinc eſſe contrarium deducentes ex eo, quòd in omnibus beneficiis incompatibilibus non dari vacationem ipſo jure, etiam in beneficiis curatis; ſed imò in eis ex nova hac Concilii diſpoſitione poſſeſſores habere ſex menſes ad optandum, & eligendum, dimittendúmque, quod voluerunt, & evidenter falluntur ignari prædicti Decreti 4 de quo *ſup.* quod in hoc diſponit (ut diximus) vacare ipſo jure: nec ei hoc contrarium eſt, nec eſſe poteſt: ſiquidem loquitur dumtaxat, & diſponit circa poſſeſſores plurium beneficiorum tunc tempore; ſcilicet, illius decreti, ut infra dictos ſex menſes eligant: non tamen diſponit, nec providit in impoſterum obtinendis, ſcilicet, poſt Concilium Trident. de quibus & ſic *d.c.17.* diſponit de tempore præſenti, & præterito, uſque ad ejus editionem, & promulgationem, ut ex ejuſdem verbis evidenter apparet, at verò edictum *cap.4.* à tempore futuro, quod & ita bene advertit Nicol. Garcia *in tr. de beneficiis tom. 2.c.5.n.78.* qui *n.78.* dicit, ita eſſe accipiendum quod tradunt Salzedus *in addit. ad Bernard. Diaz. in pract crim.c.48. lit.C.* Manuel Rodrig. *in ſumma c.31.n.4.* Vega *1.p.c.36 caſu* 24. Petrus Ledeſma 2. *p. ſumma tr.7.c.11.12.concluſ.6.diff.* qui ſatis confuſe loquuntur.

Alias autem quæſtiones, quæ materiam incompatibilitatum beneficiorum attingunt, & concernunt, ad longum poteris videre, & conſulere integrum, ac egregium etiam tractatum per Ojedam de Mendoza, qui ſcripſit *de benef. incompat.* ad longum. Multas etiam celebres quæſtiones, ubi multa in praxi contingentia, & neceſſaria conduxit noviori etiam jure inducta, corroborata, ac illuſtrata plurimis deciſionibus Rotæ noviſſimis, ac declarationibus Cardinalium, in explicationem decretorum Concilii Tridentini editas, videre poteris apud Nicolaum Garcia *de benef. dict. 11. p. cap 5.* per totos ſuos paragraphos *tom. 2.* apud quos cæteri de materia tractantes citantur, quas quidem libentiſſimè omitto, quia ad meum inſtitutum non pertinent, nec conducunt.

CAPUT VIII.

A ſententia, qua quis ſuſpenditur, privatúrve officio, vel a nominatione muneris authoritate, & utilitate publici, ſive authoritate tantùm, appellationi interjectæ Regia curia deferri, an mandabit.

SUMMARIUM.

A ſuſpenſione & interdicto officii aut beneficii reſpicientis temporalitatem licita eſt regulariter appellatio, ac interim ſuſpenſus poteſt illius uſum continuare, n. 1.

Notarii Eccleſiaſtici etiam Apoſtolici imperiti, aut delinquentes reperti poſſunt per ordinarium perpetuò vel ad tempus ſuſpendi ab officio non obſtante appellatione, n. 2.

Concilii Trid. ſeſſ.22. de reform. c.10. verba expenduntur ibid.

Sententia lata contra quoſlibet Miniſtros juſtitiæ, puta, Tabelliones, Alguazelos, executores, &c. ob baratariam, vel exceſſum tangentem exercitium officii exequitur appellatione non obſtante, n.3.

Quod intelligitur, quando à judice cui ſubſunt condemnantur ex ratione ibi, n.4.

Officiales minores, ut Alguazeli incorrigibiles exceſſus committentes, poſſunt ab eorum judice ſtatim expelli, & amoveri ſine lite, & appellatione, ſed liberè, n.5.

Officialibus tunc prohibita eſt appellatio, quando condemnantur pro delicto commiſſo in adminiſtratione officii ſui, & à proprio judice, n.6.

Officialis delinquens extra officium captus ab una Curia remittitur ex urbanitate ad curiam ſuperiorem, cujus eſt delinquens ipſe, n.7.

Concil. Trid. decretum ſeſſ.14. de reform. c.20. diſponens de ſuſpendendo & mulctando Notario non exhibente actorum copiam appellanti, explanatur, ut intelligatur appellatione non obſtante, cùm ſit delictum tangens officii adminiſtrationem, n.8.

Officialis ſuſpenſus vel privatus officii adminiſtratione in Syndicatu pœna exequitur appellatione non obſtante, num.9.

Sententia lata in Syndicatu contra officialem jure Regio quomodo exequatur appellatione pendente, n.10. remiſſivè.

Judices Eccleſiaſtici liberè poſſunt punire ſuos officiales laicos delinquentes in officiorum adminiſtratione, n.11.

Epiſcopus Vicarium, Caſtellanus caſtelli ſui ſubſtitutum, judex ſuum locum tenentem quando poſſit liberè amovere cum cauſa, vel abſque illa, vel quando non revocare juravit, n.12. remiſſivè.

Officia & beneficia ad nutum amobilia, quando ſine cauſa poſſint tolli, n.13. remiſſivè.

Notarium ſemel electum per judicem ad aliquod negotium, non poterit judex ſine cauſa removere uſque ad finem ipſius negotii, n.14.

Notariis duobus electis, ſi unus cœperit acta alicujus negotii ſcribere, alius deinceps non poterit ſe intromittere, niſi impedito primo, n.15.

Inſtrumenta & alia acta conducentia ad litem, quæ tractatur coram uno Notario, non ſufficit coram alio Notario, etiam ejuſdem judicis & tribunalis præſentare & producere, n.16.

Electus & nominatus ad officium ſeu munus publicum utilitate & authoritate, ſi habens excuſationem intra terminum ad appellandum ea oppoſita, non provocet; videtur electioni conſentire, & amplius non auditur appellans, n.17.

Cavendum eſt ab Scacia indiſtinctè aſſerente, eſſe appellandum intra decem dies à nominatione muneris utilitate & authoritate publici, quia hoc pendet à juſtificatione excuſationis propoſita intra illud tempus, n.18.

Ab

in l. nominationes 27. ubi gloſ. Bart. & Salicet. *C. de appellationib. & in l. veteranis*, per text. *in C. quando provocare non eſt neceſſe*, ut tunc non deferens appellationi vim facere, declarabitur juxta traditam à nobis regulam *infra hoc lib. c. 9.* ut ſcilicet, deferatur appella-
19 tioni, cujus ratio in promptu eſſe conſtat, & quòd electio ſeu nominatio ad hoc munus publicum facta de incapace & indigno ſuſpendatur per appellationem, & contradictionem, ita ut interim ejus executio ſuſpendenda ſit, & poſſeſſionis itidem traditio. ex pluribus comprobat Boba. *in Polit. lib. 3. c. 8. à n. 48.* qui quidem
20 *à n. 40. cum infinitis ſeqq.* plures quæſtiones reſolvit, horum officiorum nominationes tangentes, quibus pertineat, quis ſit citandus, & an per electionem, indigni privetur eligens illa vice, & de multis aliis utilibus, & neceſſariis ibi vide.

21 Et ex ſuperiùs dicta reſolutione infero ad ea, quæ, dicit Nicolaus Garcia *de benefic. tom. 1. 9. p. c. 2. n. 3-8.* dum ſuperiùs *à num.* 368 diſputat, an examinatoribus ad examen beneficiorum deputatis, juxta Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 18. poſſit (non obſtante prohibi-
22 tione ejuſdem Concilii, & Sanctæ Congregationis ſuper eodem) nihilominus aliquod ſtipendium, ſeu merces pro ſuo labore dari, ſaltim ex fructibus beneficii; qui poſtquam negativam amplexus, dicit *in d. n.* 378 rectè poſſe examinatores cogi, hoc munus gratis ſubire,
23 cùm ſit munus publicum, & à ſancto Concilio Trid inductum, ut faciat ad noſtrum propoſitum, quod ſi ita nominatur, legitimas excuſationis cauſas proponens non appellaverit intra tempus à jure conceſſum appellantibus; nequaquam ſit impoſterum audiendus, ſed potiùs cogendus, nec delationem denegans vim faciet, cùm ſit munus publicum authoritate, & utilitate ſimul.

24 At verò quando munus, ad quod aliquis nominatur, ſeu eligitur, non eſt publicum authoritate, & utilitate ſimul, ſed authoritate tantùm (prout eſt tutela, & cura) quod licet ſit publicum quoad authoritatem, quia convenit reipublicæ ut minores tueantur; tamen utilitas non eſt publica, ſed privata omnimodo, cedens ipſi minori, in cujus commodum principaliter hoc munus inductum eſt à iure, tunc quidem nominatus ad idem non poteſt appellare à tali nominatione, & electione, ſed tamen ei permittitur, ut intra quinquaginta dies ſuas legitimas, & à jure approbatas excuſationes proponat, quas ſi probatas judex non admiſerit, licita
25 eſt nominato appellatio, ita probat text. elegâs (utrumque diſtinctionis membrum probans) *in l. 1. §. ſi quis tutor. ff quando appellan. ſit*, cujus ſunt verba: Si quis tutor datus fuerit, vel à teſtatore, vel à quovis alio, qui jus dandi habet, non oportet eum provocare, hoc enim Divus Marcus effecit: ſed intra tempora præſtituta excuſationem allegandam habet, & ſi fuerit repulſa, tunc demum appellare debebit. Cæterum ante fruſtrà appellatur: alia cauſa eſt eorum, qui ad aliquod munus, vel honorem vocantur: cùm dicant, ſe habere excuſationem, nam non aliter allegare poſſunt cauſas immunitatis ſuæ; quam ſi appellationem interpoſuerint, *&c.*) text. etiam *in l. tutores* 18. text. *in l. excuſationis 3. C. de excuſation. tutor.* text. expreſſus *in §. qui autem excuſare ſe volunt non appell.* &c. 18. *inſtit. de excuſat. tutor. vel curat.* text. *in l. ſcire* 15. ibi: Scire oportet, quoniam nec dati tutores, nec teſtamentarii provocare neceſſe habent, ut oſtendit conſtitutio Divi Veri & Antonini, hoc autem obſervari oportet, & in datis curatoribus; in pauciſſimis enim diſtant curatores à tutoribus, adverſus denique ſententias auferentes eis excuſationes, licentiam habebunt appellandi, *&c. ff. de excuſation. tutorum, l. Caii 19. ff. eodem tit. cap. vidumm t. 9. 6. l. 4. titul. 17. p.* 6. hanc doctrinam probant Rebuff. *de ſentent. proviſion. art. 3. gloſſ. 2. num. 5. tom. 1. fol. 576. & in tractat. de appellation. articul. 6. gloſſ. 2.*

Salgado de protect. Reg.

num. 18. verſ. ſeptimo, tom. 3. fol. 503. & idem Rebuff. *in comment. 3 p. tract. de appell. artic. 8. gloſſ. 2. n.* 18. Bald. *in l. ſi pater. 4. in fin. n. 4. Cod. ſi pendente appellatione mors.* Marant. *in ſpecul. 6. actu 2. princip. verbo, & quandoque appellatur, n. 324. limit. 20. fol.* 516. Ruginell. *tract. de appellat. §. 5. cap. 3. num.* 546. gloſſæ, B. Bald. Cyn. Salicet. & alii in locis ſuperiùs citatis, gloſſæ & Doctores in his allegatis legibus. Angel. poſt gloſſam, & ibi optimè Picard. à Minueſa acutus. & præceptor meus, *in d. §. ſi quis autem excuſare.* Speculator. *lib. 5 titul. de appell. §. in quibus n. 9.*

Hinc venit meritò reprobandus Eſcacia *de appellat. quaſt. 17. limit. 33. ſub. n. 1.* dum dicit, quòd licèt hæc doctrina communiter teneatur, illi tamen videtur de vento, cum ſaltim poſſit appellare poſt rejectam excuſationem, ſed minùs rectè, minuſque loquitur peritè. Etenim non omnes tutores habent legitimas excuſationes ad proponendum, vel ſi habent, omittuntur. vel ſi proponunt, aliquando non legitimas excuſationes ad proponendum habent, ſed ſrivolas, & à jure non approbatas. Quibus caſibus omnibus ceſſat ratio appellandi, & ſic evidenter apparet jura diſponentia, à 26
nominatione muneris utilitate privati non appellari, non ſervire de vento, ut putavit Eſcacia, quia aliud eſt, non poſſe appellari à nominatione, aliud poſſe appellari à rejectione legitimæ excuſationis propoſitæ. 27

Nec his obſtat. text. *in l. cum in una §. tutor. ff. de appell.* ubi dicit: tutor pupillo datur ſi provocet interim pupillo curator dabitur, *&c.*) quaſi innuere, & ſupponere videtur ab ipſa datione, & nominatione fuiſſe provocatum, quia intelligendus eſt ſecundùm *d. §. ſi quis tutor. & l. ſcire oportet, cum aliis*, ut ab excuſationibus non admiſſis, non autem à nominatione dumtaxat appellatum fuerit prout optimè interpretatur, & intelligit gloſ. *verbo non appellant, in d. §. qui autem excuſare, inſtit. de excuſ. tut.* qui eſt verus intellectus, quia tunc à rejectione juſtæ excuſationis propoſitæ, licet appellari, ex ſupradictis. quoniam à denegato beneficio juſta appellationi deferendum eſt interpoſitæ, ut diximus ad propoſitum *ſuprà lib. 2. c. 1. de interlocut. circa appell. ab excep.* & ſic illa verba *d. §. tutor. ſi provocet*, & intelligi neceſſariò debent, tempore quo poteſt (terminis habilibus ſuppoſitis) quia diſpoſitio de aliquo actu loquens, intelligitur de valido, ſolemni, & ſolemniter celebrato, *l. non putavit, §. non quavis, de bonorum poſſeſ. contra tab.* latè *in c. 9. in fin. hac. 3. p. in c. quando ratio appellandi eſt in promptu, à principio.* 28

CAPUT IX.

Si in judiciis privilegiatis ſeu aliàs appellabilibus ratio appellandi ſit in promptu, appellationi à ſententia emiſſæ an judex non deferens vim faciet: & ibi exactè quando appellandi ratio in promptu eſſe dicatur: præcipuè in proviſione beneficiorum, tam curatorum, quàm ſimplicium.

SUMMARIUM.

Clavis eſt totius tractatus violentia ſolemnitatum ac formæ omiſſio, qua inducuntur nullitates, ad quas peritiſſimi advocati confugiunt, cupientes impedire executionem, etiam his cauſis ſui natura inappellabilibus, num. 1.

Nullitas aut evidens iniquitas apparens ex actorum inſpectione dicitur eſſe in promptu, & notoriè conſtare, n. 2. & vide num. 15.

Diſpoſitio excludens omnes nullitates non intelligitur excluſa nullitas notoria, quæ patet ex actis, num. 3.

Edictum ad Parochialem proponendum eſt cum termino decem dierum, nec ultra alios decem dies prorogari poteſt, n.53.

Circa proviſionem beneficii curati qua forma ſit praſcripta à Concilio Compoſtellano refertur, n.54.

Terminus edictorum an currat, ex quo tam in valvis Eccleſia Cathedralis, quàm Eccleſia beneficii fuere appoſita, itaut ſit attendenda ultima effigies, n.55.

Edictorum prorogatio fieri non poteſt abſque cauſa, n.56.

Edicta appoſita cum majori termino viginti dierum proviſio an vitietur in totum, an ſolum edictum reſpectu exceſſus dumtaxat, n.57.

Oppoſitores poſt viginti dies, & intra terminum receſſivum & prorogatum per Epiſcopum, nec ſunt legitimi oppoſitores, nec ad concurſum ſunt admittendi, n.58.

Edictum appoſitum cum minori termino decem dierum vitiat proviſionem, n.59.

Terminus à lege inductus non debet à judice abbreviari, n.60.

Iudex non debet arbitrari in his, qua ſunt à jure determinata, n.61.

Terminum nimis brevem ne ad plurimorum notitiam veniat edictum procurans petens collationem, inſtitutionem facit irritam, n.62.

Forma juris non ſatisfit ex nimia feſtinatione, imò illi detrahitur, n.63.

Concurſus, & examen ante lapſum terminum edictorum eſt nullum, n.64.

Concil. Trid. ſeſſ. de reform. c. 18. in illis verbis (tranſacto conſtituto tempore, &c.) exponitur, ibid.

Concurſus factus intra terminum edictorum an ſuſtineatur, ſi alius oppoſitor non compareat, n.65.

Examen Parochialis vacantis non debet fieri niſi cum tribus ſaltim examinatoribus, n.66.

Examinatores ad minus ſex ſingulis annis eligendi ſunt ab Epiſcopo in Synodo ex quibus tres quoſlibet ad ſingulas vacationes poteſt eligere, n.67.

Synodus formalis quomodo, & ad quid ſit, n.68.

Examinatoribus minus ſex deputatis in Synodo deputatio non erit legitima, ſed contra formam Concilii, & concurſus per eoſdem defectus erit irritus, n.69.

Examinatoribus ſex deputatis in Synodo, ſi aliqui intra annum vel mortui, vel abſentes ſint, tota facultas ſpectat ad ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſit unà cum Epiſcopo, aut Vicario, n.70.

Examinatoribus omnibus intra annum mortuis vel abſentibus, Epiſcopus uſque ad numerum ſubrogabit alios ex antiquis Synodalibus, n.71.

Examinatores antiqui ſi tot non ſint, Epiſcopus alios ſuppleat, approbatos tamen à Capitulo, n.72.

Examinatores etiam antiqui ſi nulli ſuperſint, alios novos non minus ſex deputet cum approbatione Capituli, n.73.

Forma quando non poteſt ſervari pracisè, ſufficiet actum facere eo modo, quo poteſt, & per aquipollens, n.74.

Forma à nova conſtitutione inducta, & illa de facto non poteſt obſervari, puta; quia deficit perſona, aut qualitas requiſita, ſufficit actum fieri eo modo, quo priùs geri poterat, n.75.

Examinatores non poſſunt deputari incerti, puta; Prior talis monaſterii Magiſtralis aut Doctoralis, &c. ita ut futuri comprehendantur, n.76.

Concurſus per examen in proviſione Parochialis requiritur pro forma, itaut ejus omiſſio illam vitiet, ac nullam reddat, n.77.

Oppoſitori quantumcumque docto etiam notoriè non poteſt conferri beneficium Parochiale abſque concurſu, quem ipſe ſubire tenetur, n.78.

Examinatores debent pro forma renunciare Epiſcopo, quotquot idonei reperti fuerint, & an debet hac renunciatio fieri ſecretè aut palam, n.79.

Concurſus etiam requiritur pro forma in Parochialibus juris patronatus Eccleſiaſtici, n.80.

Forma Concilii eſt ut patronus Eccleſiaſticus unum praſentet ex approbatis ab examinatoribus peracto concurſu, n.80. & 81.

Patronus Eccleſiaſticus ſi praſentaverit ante examen per concurſum, ejus praſentationis virtute non erit facienda inſtitutio, n.82.

Niſi iterum denuo expreſsè vel tacitè praſentatus ſit poſt examen, & approbationem inter cateros, ibid.

Inſtitutio, ſeu collatio quando facienda eſt ex certo genere perſonarum, vel ex perſonis certi generis, quibus aliqua qualitas requiritur (prout in exemplis ibi appoſitis) aliàs facta, irrita eſt, & nulla ipſo jure, n.83.

Qualitatum appoſitio in proviſione beneficii eſt forma, & earum omiſſio vitiat, n.84.

Collatio ſeu praſentatio quando ſit facienda certa perſona, ſeu certo generi perſonarum, dicitur neceſſaria, n.85.

Forma noviter inducta à Trid. pracisè & ſpecificè eſt ſervanda, n.86.

Qualitas adjecta verbo, vel participio, debet intelligi ſecundum tempus verbi, vel participii, n.87.

Verba prateriti temporis pracisè requirunt confirmationem & perfectionem actus, n.88.

Qualitas qua à principio requiritur tempore proviſionis beneficii, non ſufficiet, ſi poſtea ſequatur, n.89.

Inſtrumentum productum ante litis conteſtationem, non probat; niſi poſtea tempore probatorio fiat ejus nova reproductio, n.90.

Appellatio à Procuratore interpoſita tempore, quo carebat mandato, non ſuſtinetur, etiam poſtea habens ſufficiens, ſi de novo non appellet intra terminum, n.91.

Nec talis appellatio cauſat attentata, quia qualitas qua requiritur tempore actus, non ſufficit, ſi poſt actum ſequatur, n.92.

Patronus Eccleſiaſticus non ſolùm poteſt noviter praſentare expreſsè, ſed etiam tacitè aliquem actum gerendo in favorē illius, quem praſentaverat ante concurſum, n.93.

Reſignatio facta ſine conſenſu patroni eſt nulla, & ſi ex hac cauſa patronus praſentet aliquem, non tenet, quia non abdicatur jus à reſignante, at ſi lite pendente reſignans moriatur, & patronus proſequatur litem cum reſignatario, & aſſerat inſtituendum jam praſentatum, hac litis proſecutio aquipollet nova praſentationi, n.94.

Praſentatio tacita inducta ex litis proſecutione excludit devolutionem, ibid.

Collatio beneficii illiterato facta, licèt ſit nulla; tamen ſi poſtea literas addiſcat, & conferens ſciens non pœnitet, intelligitur denuo tacitè conferre, & prior reviviſcit, n.95.

Poſſeſſionis beneficii traditio facta ab habente poteſtatem per neceſſarium antecedens, inducit tacitam & virtualem collationem, n.96.

Collatio & praſentatio beneficii poteſt fieri non ſolùm expreſsè, ſed etiam tacitè, n.95.

Concurſus ad Parochialem juris patronatus Eccleſiaſtici, ſicut & ad alias merè collativas etiam reſervatas ſua Sanctitati, & etiam in menſibus reſervatis; debet fieri ab ordinario, & tunc in menſibus reſervatis electio eſt Epiſcopi, non patroni, n.98. & 99.

Parochialis juris patron. Eccleſiaſtici vacantis in menſib. reſervatis Sedi Ap. concurſus fit ſpreto patrono, n.99.

Et quomodo ſit, fides concurſus ad Sedem tranſmittenda, ibidem & latiùs, n.105.

Ius patronatus Eccleſiaſticū ex quibus acquiratur, n.100.

Beneficia juriſpatronatus Eccleſiaſtici ſub reſervatione comprehenduntur, quia facilè huic juri patronatus prajudicatur, n.101.

Derogatum intelligitur jus patronatus Clericorum ex ſola collatione beneficii facta à Papa alio non expreſſ. n.102.

Ordinarius intra quatuor menſes currentes à tempore notitia vacationis tenetur mittere Sedi Apoſtolica fidem approbationis concurſus facti in Parochialibus vacantibus in menſibus Apoſtolicis, n.103. & qua forma, ibid.

Forma à Concilio tradita ſi amittatur in proviſione Parochialis vacantis in menſibus reſervatis, tale beneficium poteſt impetrari, & concedi ſolet breve rigoroſum de capienda poſſeſſione Cameræ, n.104.

In Proviſione Parochialis juris patronatus laïcorum concurſus non requiritur, & quæ forma ſit inducta, n.105.

Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. in illis verbis (quod ſi jus patronatus laicorum, &c.) explanatur circa formam ſervandam in proviſione Parochialis juris patron. laicorum, ibid.

Concurſus ad Parochialem juris patronat. laïci in quibus caſibus requiritur: remiſſivè, n.106.

Concurſus an ſit neceſſarius in beneficio juris patronatus mixti Eccleſiaſtici & laici, affirmativè reſolvitur, 107.

Concurſus eſt neceſſarius in Parochiali juris patron. mixti pro una tantùm parte, pertinentis ad Clericos, & pro duabus ad laicos, n.108.

Concurſu peracto in Parochiali juris patronatus mixti Eccleſiaſtici & laicalis, ex approbatis, patroni præſentant, ordinario reſtituendum, n.109.

Qualitas attenditur quæ Eccleſiæ prodeſt, & eſt magis favorabilis, cum ex concurſu major utilitas ſequatur Eccleſiæ, n.110.

Jus Patronatus Eccleſiaſticum ut dignius, trahit ad ſe ſeculare, ut minus dignum, & pars Clerici trahit ad ſe partem laici, n.111.

In jure patronatus mixto ubi non concurrit Eccleſiæ favor, ſed patroni dumtaxat, tunc qualitas laicalis prævalet Eccleſiaſticæ, n.112.

Laicus propter ſocietatem Clerici non debet damnum pati, nec ſuum perdere privilegium, ibid.

Societatem in re individua alteri non præjudicare, æquum eſt, n.113.

Ius patronatus mixtum non cadit ſub generalibus reſervationibus, n.114. & n.127.

Iuri patronatus quando derogetur, n.115. remiſſivè.

Concurſus eſt neceſſarius in proviſione dignitatis unitæ Parochiali æquè principaliter, n.116.

Ex unione facta æquè principaliter nihil alteratur, ſed quodlibet beneficium manet ut antea, & qualibet Eccleſia in ſuo ſtatu, honore & privilegiis, propriosque redditus agnoſcit, ſed utriuſque unus eſt Rector, ibid.

Unitæ duæ Eccleſiæ æquè principaliter ſi ſint in diverſis diœceſibus, vel collatio duobus pertineat, in earum proviſione utriuſque Epiſcopi aut collatoris requiritur conſenſus, n.117.

Unio ſi eſt facta acceſſoriè, ejus tantùm Epiſcopi requiritur conſenſus, in cujus diœceſi extat principale benef. n.118.

Qualitas & natura beneficii uniti acceſſoriè non attenditur, ſed principalis, n.119.

Unitum alteri acceſſoriè, principalis naturam, conſuetudines & privilegia aſſumit, n.120.

Unitum acceſſoriè perdit propriam prærogativam, proprium nomen, ac titulus extinguitur, & de cetero denominatur à principali, n.121.

De effectibus reſultantibus ex unione acceſſoriè aut æquè principali facta, qui videndi remiſſivè, n.122.

Concurſus in parochiali juris patronatus laici non requiritur, quando unus tantùm præſentatur à patrono, ſecus autem quando plures à patrono præſentantur, quia inter ipſos & non alios neceſſarius eſt concurſus & ex approbatis unum eligit ordinarius, n.123.

Quod procedit, quando ſinguli præſentati a patronis laicis habent æqualem ſeu æquales voces, quia tunc inter ipſos habebit locum concurſus, ſecus ſi aliquis haberet plures, aut majores voces, & majorem partem patronorum, quia is dumtaxat erit examinandus, n.124.

Quid ſalliat ut infrà ſub n.128.

Major pars prædominans attenditur, n.25.

Denominatio ſemper fit à potentiori, n.126.

Reſervatio licèt non intret in patronatu mixto, procedit in mixtura æquali, ſecus ſi pars Clericorum habet plures voces, quàm laicorum, quia alteratur beneficii natura, n.127. Vide n.114.

Præſentati plures Clerici à patronis laicis, majorem vocum partem habens, ſolus eſt examinandus ad parochialem, nec appellationi interpoſitæ à minorem partem habente deferendum eſt, n.128. quod limita ut ibi.

Appellationi interpoſitæ à proviſione beneficii cujuſlibet facta ſpreto & contempto jure patronatus, an ſit deferendum, & vim fieri declarandum, n.129.

Appellationi à proviſione beneficii nulla, quæ executionem non mereatur, erit deferendum, n.130.

Collatio facta ab ordinario ſpreto & contempto patrono, & jure patronatus intra tempus datum ad præſentandum, eſt nulla ipſo jure, n.131.

Text. in c. decernimus 16. q. 7. & text. in cap. cum Bartold. interpretantur, ibid.

Verba præſentis temporis inducunt nullitatem ipſo jure, num. 132.

Collatio facta per ordinarium de beneficio juris patronatus tunc erit nulla, ſi patronus reclamet contra illam intra terminum ſibi competentem ad præſentandum, non aliàs, n.133.

Ratio vera redditur, quare collatio ab ordinario facta ſpreto patrono non ſit nulla, non reclamante patrono intra terminum, n.134.

Annullatus actus in favorem alicujus ſubintelligitur illa conditio, ſi voluerit ille, in cujus favorem actus annullatur, n.1.5.

Emphyteuta ob non ſolutionem tunc cadit in commiſſum, domino volente, & declarante, n.136.

Contradictio contra collationem facta, ſpreto patrono inducitur non ſolùm tacitè præſentante patrono intra tempus, ſed etiam expreſsè, & etiam per appellationem interpoſitam à collatione, n.137.

Actus geſti inconſulto patrono qui revalidentur ſubſecuto, & ſuperveniente patroni conſenſu, remiſſivè, n.138.

Appellatio in Parochiali per præſentatum aſſerentem ſe majorem partem patronorum, & vocum habere, interpoſita ab ordinario inſtituente alterum præſentatum, quem minorem partem vocum habere contendit appellans, an ut legitima ſuſpendat, n.139.

Præſentato à majori parte patronorum & vocũ debet fieri inſtitutio, & præferri habenti minorem partem, n.140.

Ius patronatus competens pluribus ut ſingulis, aut pluribus ut univerſis, quomodo conſideretur reſpectu vocum pluralitatis, n.141. remiſſivè.

Inſtitutio facta contemptis patronis eſt irrita, & propterea appellatio ab ea etiam in Parochiali, ne licita ſuſpendit, n.142.

Appellationem interpoſitam per præſentatum (ut aſſerit) à majori parte ad Parochialem regulariter non ſuſpendere executionem inſtitutionis, ut verius defendit Author, n.143.

Inſtitutio facta præſentato à minori parte patronorum, non dicitur facta contempto jure patronatus, n.144.

Text. in d. c. decernimus 16. q. 7. mirificè interpretatur, ut procedat quando ordinarius confert beneficium ut merè collativum, ibid. & n. ſeqq.

Ordinarius inſtituens ad præſentationem patronorum quomodo fiat, ius patronatus agnoſcit, & ideo inſtitutio non eſt irrita, ex c. contempti juris patr. n.145.

Inter patronos vertente lite ſuper jure præſentandi præſentatus à poſſeſſore ſuſtinetur, etiam poſtmodum evicto jure patronatus à veris patronis, ſecus quando lis eſt inter patronos & Epiſcopum: & de ratione, n.146.

Ordinarius inſtituens præſentatum à patrono, non dicitur contempſiſſe jus patronatus, & ideo inſtitutio non eſt nulla ipſo jure, ſed erit injuſta reſpectu veri patroni, n.147.

Sententia lata contra probantem fundum ſuum eſſe, & ad alterum ſpectare declarans, non dicitur nulla ipſo jure, ſed tantum injuſta retractanda per viam appellationis, non nullitatis, n.148.

Sententia

Sententia, qua declaratur aliquem non habere jus patronatus, licèt probaverit habere, tamen non poteſt dici nulla, ſed injuſta regulariter, n.149.

Supremorum tribunalium auditoribus cognoſcentibus per viam violentiæ non pertinet regulare voces patronorum, ſed vim notoriam dumtaxat tollere, n.150.

Quod maximè procedit in his controverſiis ſuper jure patronatus inter compatronos, quibus vix datur notoria injuſtitia abſque intricatione, & dubitatione in jure, aut in facto, ac ideo in Parochialibus vim non fieri decernitur: ſecus ſi notorietas injuſtitiæ notoriè apparet abſque aliqua dubitatione, ibid.

Bald. à Cardinal. Tuſc. ſequutus declaratur, & ad juris terminos reducitur, n.151.

Præſentatus à majori parte patronorum inſtituendus eſt, num. 152.

Ordinarius præſentatum à majori parte patronorum ſi non inſtituat, facit injuſtitiam, non nullitatem, n.153.

Si ex ſententia facta patronorum & vocum computatione clarè patet mandari, inſtituendum præſentatum a minori parte, appellatio erit licita quoad utrumque, etiam in Parochialibus, n.154.

Exempla in comprobationem plura adducuntur, ibid. ubi late de errore apparente in ſententia.

Ordinarius poteſt etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus apponere Vicarios perpetuos in beneficiis curatis, unitis dignitatibus, vel quibuſvis Eccleſiis, non obſtante appellatione, juxta Concil.Trid.de reform.c.7.ſeſſ.7. n.155.

Concurſus non eſt neceſſarius in proviſione Vicariæ perpetuæ, ſed ſolùm ad nominationem, ſeu præſentationem ejus, cujus dignitati aut Eccleſia unita eſt Parochialis, facienda eſt inſtitutio & proviſio. n.156.

Vicariæ perpetuæ non ſunt ad liberam electionem ordinarii, ſed ad nominationem ejus, cujus Eccleſia aut dignitati Parochialis eſt unita, prævio examine coram ordinario erit facienda proviſio, num 157. ubi refertur conſtitutio Pii V.

Monachi quando ad hanc Vicariam perpetuam nominari poſſunt per Abbatem, cujus Monaſterio unita eſt Parochialis, n.158.

Appellationi interjectæ per ſuperſtitem collitigantem à proviſione, ſeu concurſu facto per ordinarium cedente vel decedente collitigante in poſſeſſione vel abſque ea, ſi non deferatur, an vis fiat, n. 159.

Ordinario non eſt prohibita proviſio beneficii litigioſi cedente vel decedente collitigante in perpetuum, ſed dumtaxat ſuſpenditur ejus poteſtas, donec litis declaretur eventus, n.160.

Ordinarii poteſtas in proviſione beneficii litigioſi ſuſpenſa eſt, quouſque ſuperſtes evincatur, & executoriales effectum ſortiantur, atque poſſeſſio avocata ab illo, n.161.

A proviſione beneficii ſive curati, ſive ſimplicis facta per ordinarium cedente vel decedente collitigante, tanquam nulla ipſo jure appellationi interjectæ non deferens vim faciet, n.162.

Proviſus contra formam & diſpoſitionem c.2.ut lite pendente lib. 2. eſt de facto removendus à poſſeſſione, n.163.

Subrogatio gratioſa in locum, jus atque poſſeſſionem collitigantis demortui, quomodo fiat, n.164. remiſſivè.

Diſpoſitio c.2.ut lite pendente lib.6. habet locum in beneficiis juris patronatus, ita ut ſuper eodem jure pendente lite, patronatus præſentare non poteſt, n.165.

Litigioſum non dicitur beneficium, nec lis ſuper eo pendere, quando eſſet dumtaxat mota ſuper poſſeſſione, tunc enim ſola poſſeſſio litigioſa eſt. n.166.

Litigioſum non dicitur beneficium, quando ſuper eo ut uniio tantùm lis vertitur, n.167.

Litigioſum non dicitur beneficium, quando agitur ſuper privatione beneficiati, niſi agens de privatione ſibi ſimul petat adjudicari, n. 168.

Concurſus ceſſat in beneficio litigioſo cedente vel decedente collitigante, cùm nec ordinarius conferre, patronus præſentare, elector eligere poſſit, n.169.

Concurſus locum habet in parochiali litigioſa, quando per Pontificem facta ſit ſubrogatio gratioſa alicui, quàm ſuperſtiti, n. 170.

Concurſus factus in ſubrogatione gratioſa electo ut magis digno non eſt facienda collatio, quouſque lis finiatur & vincatur ſuperſtes, poteſt tamen admitti electus pro ſuo intereſſe in ſtatu litis, n.171.

Præſentatio debet fieri corporaliter coram ordinario, nec ſufficit patronum mittere inſtrumentum præſentationis dumtaxat ordinario, n.172.

Præſentatus prius quàm inſtituatur debet examinari, ut ſciatur an ſit idoneus, n.173.

Præſentatio non facta præſentialiter & corporaliter præſentati erit nulla & patrono currit tempus, n.174.

Præſentatio de clerico abſente erit nulla, n.175.

Formam annullativam non inducunt omnia contenta in Concil.Trident.ſeſſ. 24.de reform.c.18.circa proviſionem parochialium, n.176.

Exempla redduntur in deputatione Vicarii, ſeu œconomi & in edicto cum majori termino appoſito, item quod eligatur magis dignus, quorum omiſſio non reddit proviſionem nullam, n.177.

Beneficiorum ſimplicium proviſio ex quibus nulla redditur, ut appellationi ab ea omnino deferatur, n.178.

Edicta omnino & neceſſariò præcedere debent proviſionem beneficii ſive ſimplicis, ſive curati, quod ſit juris patronatus, aliàs erit nulla, n.178. aliud eſt in beneficiis merè collativis, ibid. & num. ſeq.

Edicta debent continere terminum competentem & peremptorium, n.180.

Edictum non ſufficit, ſed debent ſpecialiter & nominatim citari patroni, qui ſunt certi & cogniti, aliàs proviſio erit nulla, n.181.

Proviſio beneficii merè collativi nullam requirit etiam per edictum citationem regulariter, n.182.

Edictorum appoſitio omiſſa in beneficio juris patronatus, licèt vitietur, non tamen vitiat præſentationem, n.183.

Concil. Trid. ſeſſ 7. de reform.c.13. quam formam induxerit in proviſione beneficiorum ſimplicium, n.184.

Appellari non poteſt nominatus ſeu præſentatus ad beneficium ſimplex, quominus examen ſubire teneatur, n.185.

Nominatus ſeu præſentatus ad Univerſitatibus & Collegiis generalium ſtudiorum non tenetur examen ſubire in beneficio ſimplici, n.186.

Concil. Trid. d.c.13. de reform. ſeſſ.7. interpretatur, & ejus verba ponderantur, ut loquatur in præſentatis ab Eccleſiaſticis perſonis, ibid.

Ordo datus formam inducit, n.187.

Examen requiritur etiam in beneficiis ſimplicibus juris patronatus mixti, n.188.

Examine non excuſatur etiam quilibet notoriè doctus, num.189.

Præpoſteratio ordinis inducit nullitatem & appellationem, n.190.

In proviſionem canonicatuum Doctoralis & Magiſtralis multa pro forma requiruntur, & quæ n.191.

Canonicus, qui non interfuit lectionibus oppoſitorum ad Doctoralem ſeu Magiſtralem an poſſit votare: & electio an ſit irrita, n.192.

Canonicus in proviſione Doctoralis, &c. an poſſit per Procuratorem votare, & an procurator teneatur jurare ſicut mandans, n.193. remiſſivè.

A Capitulo peccante in forma electionis tam Doctoralis & Magiſtralis, quàm cæterorum, appellationi emiſſa omnino erit deferendum, & de pluribus difficultatibus irritantibus electiones Doctorales, &c. n.194. & ſurſum.

De proviſione beneficiorum tam ſimplicium quàm curatorum plura annotantur remiſſivè. n.195.

Proviſio beneficii ſive ſimplicis ſive curati facta judicialiter, ſubſtantialia judicii debent ſervari, aliàs omiſſio

cauſam præbet appellandi ſuſpenſivè, quamvis aliàs ſervata ſit forma Trid. n. 195.

Omnis diſpoſitio de mundo loquens de acta, de valido intelligenda eſt, n. 197.

Bulla Pii V. diſponens ſententiam tranſactam in rem judicatam mittendam executioni, niſi ſit nulla ex defectu citationis, juriſdictionis, aut mandati; ſubintelligitur etiam de alia nullitate ex defectu ſubſtantialis actus judicij, quantumvis limitatè loquatur de illis tribus nullitatibus, n. 198.

Executio prædictæ ſententiæ ut impediatur ſufficit, ut nullitas aliunde proveniat, etiamſi non ſit expreſſa in Bulla Pii V. n. 199.

Bulla prædicta licèt diſpenat ſuper aliqua forma, non tollit nullitatem provenientem ex forma non ſervata, aliàs à jure requiſita, n. 200.

Statutum diſponens aliquam ſententiam exequendam non obſtante appellatione, nec alio ſtatuto, nihilominus non cenſetur excluſa nullitas proveniens ex forma alterius ſtatuti non ſervata, n. 201.

Veriſimile non eſt, ut uno ſtatuto diſponente ſuper ſolemnitatibus alicujus actus, velit tollere ſolemnia alicujus ſtatuti, n. 202.

Concil. Trid. quamvis det formam proviſioni Parochiali exequenda appellatione non obſtante, ſi judicialiter procedatur, intelligitur ſi non ſit nulliter proceſſum, n. 203.

Privilegium quantumvis lata ampliatione non debet ita interpretari, ut contineat plures ſpecialitates, n. 204.

Facultas teſtandi conceſſa inhabilis intelligitur ſervata forma in teſtamentis requiſita, n. 205.

Citationis omiſſio judicium & ſententiam reddit nullam, n. 206.

Citatio nova eſt neceſſaria, quoties judicis aut partis datur mutatio, n. 207.

Citatio nova requiritur ad probationem faciendam, quando primus receptor, qui ſemel citavit, ſit mutatus, & alius ſubrogetur ad probationes recipiendas, n. 208.

Litigans ſi moriatur, nova citatio cum relatione ſtatus litis in ſucceſſorem eſt neceſſaria, aliàs corruit judiciū, n. 209.

Licentiatus Don Garcia Lopez Salgado à Sotelo Authoris chariſſimus Frater laudatur in cujuſdam facti contingentia, n. 210.

Juriſdictionis tam delegata quàm ordinaria defectus inſanabilis nullitatis eſt, & ejus materia, remiſſivè, n. 211.

Mandati & legitimationis perſonarum defectus nullam reddit ſententiam, n. 212.

Ad nullitatem reddentes judicium nullum tam in temporalibus quàm in beneficialibus qui videndi, n. 213.

Sententia lata in tam brevi tempore, tantaque feſtinatione, ut veriſimiliter proceſſus inſpici non potuit, eſt nulla ipſo jure, n. 214.

Geminian. invehit in judices qui præcipitanter proferunt ſententiam, ita ut poſſit præſumi non adhibuiſſe cauſæ cognitionem, n. 215.

Appellationi minus ſolemniter, aut aliàs nulliter propoſita etiam ab actu & ſententia, aliàs ſui natura appellabili; deferendum non eſt, nec impedit executionem illius, n. 216.

Appellatio ex quibus cauſis nulliter propoſita dicitur, ut ejus delationi locus non ſit, ſeriatim, obiter tamen recenſentur, n. 217.

Appellationi propoſitæ aut proponendæ renuntiata per partem tacitè vel expreſsè non eſt deferendum, n. 218. & quæ tacita ſit renunciatio, ibid.

Terminus appellationis à quo tempore currat, & an de momento ad momentum, n. 219.

Appellationis dies à principio ſunt utiles, quoad progreſſum continui, n. 220.

Ratificatio appellationis debet fieri intra terminum ad appellandum, n. 221.

Terminus ad appellandum currit à tempore ſcientiæ & notitiæ, n. 222.

Scientia & notitia procuratoris cum quo lis acta fuit ad appellandum, nocet domino, & illi ex tunc currit, num. 223. & 228.

Ignorans ſemper dicitur eſſe intra terminum ad appellandum, n. 224.

Intimatio ſententiæ quomodo facienda eſt condemnato, ibid. remiſſivè.

Geſta intra decem dies ad appellandum à tempore ſententiæ, licèt ſint nulla & attentata; tamen geſta poſt illos, & antea quam perveniat ſententiæ tenor ad notitiam condemnati, non revocantur per viam attentati, quia non ſunt nulla ipſo jure, ſed per viam juſtitiæ, n. 225.

L. 1. C. ſi ſæpius in integ. reſt. poſt. exornatur in illis verbis (appellare enim debuiſtis ſi ſententia vobis diſplicebat) n. 226.

Terminum ſibi aſſignatum, ad aliquid gerendum labi permittens, cenſetur illi renuntiare, nec ulteriùs audiendus, n. 227.

Appellari an & quando poſſit poſt decem dies, & de aliis ſubſtantialibus appellationis, remiſſivè, n. 228.

Renunciatio appellationis quando expreſsè per tranſactionem fiat, n. 229.

Renunciatio per pactum de non appellando valet, & non ſuſpenditur ſententiæ executio, n. 230.

Renunciatio appellationis inducta per pactum de ſtando unica ſententia valet, n. 231.

Appellatio à ſententia & actu nullo admittitur, & ſuos operatur effectus, n. 232.

Appellandi neceſſitatem à ſententia nulla tollit jus, non facultatem, ibid.

Nullitas non principaliter, ſed per viam appellationis propoſita appellationis naturam aſſumit, & cauſat attentata, n. 233.

Appellationi à ſententia notoriè nulla ex aliquo defectu lata etiam aliàs privilegiata & inappellabili niſi deferat judex vim facias, n. 234.

Appellationi informiter aut nulliter propoſita à ſententia ſui natura appellabili deferendum non eſt, n. 235.

Sententia lata contra vel pro defuncto valet, quando procurator in vita fuiſſet per conteſtationem factus Dominus litis, vel quando Dominus ſatiſdedit de judicato ſolvendo, dummodo ſententia concipiatur in perſona procuratoris, n. 236.

Et quid ſi dominus ſine hærede deceſſit, etiamſi Procurator ſit in rem ſuam ceſſionarius, aut in cauſa poſſeſſoria, n. 237.

Sententia contra mortuum valet, quando judex ignoravit mortem, n. 238.

Mandatum factum à Prælato vel Rectore Eccleſiæ in his quæ ſpectant ad ipſam Eccleſiam, finitur morte Prælati aut Rectoris etiam lite cœpta in vita illorum, n. 239.

Inſtrumentum præſentatum coram alio notario, quàm coram quo acta & lis tractantur, non prodeſt, etiam ſi alter notarius ſit ejuſdem tribunalis & judicis, n. 240.

Acta geſta in una cauſa non probant in alia, etiāſi utroq; tractetur coram eodē judice, niſi eorum fiat reproductio, nec judex poteſt ſupplere ex capite notorietatis, n. 241.

Solemnitates de jure & Rotæ ſtylo eſſentialiter requiſita, ſi omittatur relevant, ubi de contrario ſtylo Hiſpaniæ apparet, n. 242.

Stylus & conſuetudo reſpiciens ordinaria judicii debet attendi illius tribunalis, ubi lis tractatur, n. 243.

Stylum judicis à quo tenetur ſervare judex appellationis, n. 244.

Stylus Hiſpaniæ, ut unica citatio ſufficiat pro toto termino probatorio etiam prorogato ſuſtinetur à Rota, n. 245.

Stylus Hiſpaniæ approbatur, quo terminus probatorius eodem tempore currat actori & reo, n. 246.

Reus ſi inſiſtat ex aliqua cauſa, ut priùs ſibi non præfigatur dilatio ad probandas ſuas exceptiones, quouſque actor ſuam probet intentionem in judiciis Eccleſiaſticis obtinebit, n. 247.

Rota ſtylus obſervat, ut examen teſtium ſit nullum, ſi fiat

à

à Notario recuſato, quia ſola ſuſpicio jurata illum removet in totum, n.248.

Stylum Hiſpaniæ, quo Notario recuſato detur adjunctus re non integra ad examinandos teſtes, Rota Romana approbavit, n.249.

Stylus qui ſervandus in examinatione teſtium facienda in Hiſpania ſuper lite pendente in Rota & per ejus delegatum, ſeu receptorem, vel Rota attendendum eſſe, reſolvitur, n.250. ubi quid quando ipſe recuſetur, an in totum removeatur.

Stylum Hiſpaniæ contrarium ſtylo Rotæ pluries approbavit ipſa Rota, n.251.

Citatio ad ſententiam eſt omnino neceſſaria, aliàs ſententia eſt nulla ipſo jure, n.252.

Stylus Hiſpaniæ requirit citationem ad ſententiam, ſed concluſio in cauſa ejus vim obtinet, & hunc ſtylum pluries approbavit Rota, n.253.

Concluſio in cauſa ſemper ſupplet citationis ad ſententiam defectum, intimata utrique parti poſt ejus diſcuſſionem, n.254.

Quod fallit ſi concluſio non eſt formiter & ſolemniter facta, n.255.

Stylus Rotæ licèt obſervet ut executoriales poſt intimationem in Rota reproducantur, aliàs exeunt & dicantur attentata; tamen contrarius Hiſpaniæ ſtylus approbatus eſt, n.256.

1 CLAVIS eſt totius tractatus hujus capitis materia, ad quam paſſim confugiunt experti ſupremorum tribunalium advocati dum certant, deferendum eſſe appellationi interpoſitæ ab aliqua ſententia ſui natura privilegiata, & executionem merente, ejuſque effectum dum impedire, aut impugnare procurant, ſatagunt diligenter, inquirentes, cunctáſque proceſſus particulas rimantes, an fortè aliquis ex eo defectus queat detegi, qui nullam reddat ſententiam, juſtificatque appellationem emiſſam.

2 Et non quidem immeritò. quoniam quando nullitas, aut evidens iniquitas (quæ in hac materia æquiparantur ut expreſsè probant Doctores omnes referendi) ex inſpectione actorum, & proceſſus apparet, dicitur notoriè, & evidenter. in promptúque conſtare, notant DD. *in cap. inter cœteras de ſentent. & de re jud.* Curtius ſenior *conſ.59.col.6.* Ancharan. *conſil.211* Fel. *in c.cum dilectus n.14. de calumnia.* Aret. *conſ.* 5. Gozad. *conſ.72.* Abb. *conſil.55.v.2 lib.2.* Ruin. *conſ 88. lib.4. & conſil.56. lib.5. & conſ.62. & conſ.137. eod. lib. & conſil.196.* Guido Papæ *deciſ.50.* Urſil. ad Afflictum *deciſ.283. n.1.* plures refert Menoch. *conſ.110. n.72. lib.2.* Avend. *reſponſo 26. num.10. ad fin.* Covarr. *in pract. quæſt.3. p. cap.5. num.3.* Octalora *de nobilit. te 3. p. c.5. n.3.* Didacus Perez *in l.2. tit.15. lib.3. ord. in gloſſ.1 verſ. intellige & limit.* Meaia *ad l. Toleti. in reſponſ. ad prima partis ſecundum fundamentum num.15.* Az ved. *in l.2. tit.17. lib.4. recopil. n.30. cum ſeqq.* Gutier. *in pract. quæſt. lib.1. q.96. n.5. & ſeqq.* plura citat Ozaſcus *deciſ. Pedemont. 142. num.33.* Cæſar. Barz. 3 *deciſ. Bono. 55. n.5* qui omnes unanimiter probant, lege, ſeu ſtatuto excludentibus nullitatem omnem, non comprehendi, nec intelligi nullitatem, ſeu iniquitatem notoriam, & manifeſtam, quæ tunc dicitur, quando ex inſpectione proceſſus apparet; & regnicolæ noſtri diſputant, an cenſeatur excluſa hodie ſtante *l. Regia 2. tit.17. lib 4. recop.* ſtatuente terminum 60. dierum quo nullitas adverſus ſententiam allegenda ſit, quos per te vide

4 Ac ideo quando nullitas apparet notoriè; puta, ex inſpectione actorum, juſta eſt, & legitima ratio, cauſaque appellandi, etiam à ſententiis privilegiatis, & ſui natura inappellabilibus, vel alias tranſlatis in rem judicatam, eſséque in promptu tunc appellandi, rationem, dicunt Doctores ſtatim citandi. Et hujuſmodi appellationi niſi judex deferat, vim faciet manifeſtam, cùm ſuſpendat ſententiæ executionem, & habeat utrumque effectum ſuſpenſivum, devolutivum ſimul, ſcripſere Bald. *in c. paſtoralis §. præterea num.5. de off. deleg.* Aufrerius *in addition. ad deciſ. Toloſan. quæſt. ult. num.5* idem Bald. *conſ.367. col.1.* Capitius *deciſ.167. num.2. gloſ.5. in c. ex conqueſt. in verbo, poſt appellationem, de reſtitutione ſpol.* Abb. *in d. c. paſtoralis col. penult. verſ.39. effectus appell.* expreſsè *in conſ. 44. in præſenti quæſtione column. 2.* Decius *conſ.45. profunctiſſime in 5. fundamento*. Natta *conſ.172. num.4. lib.1.* Guillel. de Cunis *in l. ſi ex cauſa §. nunc videndum ff. de minorib.* Ales. poſt alios *in conſ.2. num.11. & 12. vol.5* & idem *in l.4. §. condemnatum, ff. de re judic. column.2.* Abb. *conſ.55. col.1.* Roman. *conſ.334. n.1. & ſeqq.* Fel. *in c. cauſam quæ n.6. de reſcript.* Ferret. *conſ.308. n.5. verſ. nec obſtat.* Caput aquen. *deciſ.166. p.2.* Rota *deciſ.100. n.12. p. diverſor.* plures citat Mareſcot. *variar. reſolution. lib.1. c.86. à n.28. & c.87. num.29. cum ſeqq.*

Et quòd quando appellatio eſt in promptu; puta; 5 quia incontinenti juſtificatur appellatio; ſit legitima, etiam in caſibus privilegiatis, & aliis inappellabilibus, ex Guillel. de Cunis *in l. ſi ex cauſa §. nunc videndum, ff. de minor.* ſequitur Bald. *in l. conſentaneum n.23. verſ. quæro numquid a tali miſſione, C. quomodo & quando judex.* Nicell. *in conſor. gloſ. concord.6. fall.6. ſub n.16. in prima moderatione fol.191.* Aufret. *ad Capel. Toloſ. dec. ult. ſub n.2.* Cæſar. Contar. *in l. unic. C. ſi de mom. lim.12. n.1.* qui alios citat.

Et quod idem. quod nullitas operetur evidens iniquitas. & injuſtitia notoria, ut ſcilicet, ſententiæ executionem impediat, prout Bald. *in d. l. unica col.1. n.5. verſ. denuo quæro.* Abb. *conſil.55. in cauſa quæ lib.2.* Maranta *in ſpecul. p.6. actu 2. princip. verbo, & quandoque appellatur. limit.6. n.311. fol.505.* Veſtrius *in praxi lib.7. c.5. verſ. aut ubi, ſub n.6. fol.195.* Lancelot. *tract. de attent. p.2. c.12. limit.25. n.15.* Achilles Perſo. *tract. de adipiſ. ſub n.327. verſ. præterea dato, tom.5. p.2. fol 269* Joan. Baptiſt. Pontaneus *tract. de ſpol. lib.4. l.3. n.50. verſ. quæcumque fol.306.* dicens, quòd reſpectu notoriæ iniquitatis, numquam intelligitur appellatio prohibita. latè 7 Contard. *in d. unica lim 9. n.2.* Zuchard. *in l. 447. C. de edicto D. Adriani tollen.* Menoch. *de adipiſ. in poſſeſſ. rem.4 quæſt. 100 n.105.* Aymon Cravet. *conſil.3. incipit habens n.18. verſ.11 facit,* plures alios citat Mareſcot. *variar. reſolution. d. lib.1. cap.86 num.29. & cap.87. n.33.* Hieronym. Gabriel. *conſil.18. n.7. lib.2.* Puteus *dec.401.* Mohedanus *deciſ.2. de teſtib. & deciſ.11. de re jud.* Staphileus *de literis juſtitiæ §.2. num.10. verſ. Hinc eſt. & num 12. verſ. quia aut pro parte,* Ozaſcus *deciſ. Pedem. 25. ſub n.22.* Menoch. *de adipiſ. rem.4. n.854.* & in terminis, ut niſi hujuſmodi appellationi judex non defe- 8 rat. vim faciet, deferreque & reponere jubetur in tribunalibus: probat alios allegans charus mihi Gaſpar Rodrigez *in ſuo tract. de annuis, & menſt. reddit. lib.1. cap.17. num.66. poſt medium.* & hoc jure utimur, idque etiam ſolicitationibus pluſquam notum eſt, praxique incommutata, & quotidiana ſupremorum tribunalium, ad quæ confugitur per viam violentiæ & recurſus, licèt inadvertenter (ne dicam temerariè) aliud adverſus eundem Rodriguez dixerit Seſe *in dec. 114 n.6. & num.14. cum ſeqq. 2. p.* ut etiam ex dicendis apparebit, 9 quia ſententia nulla executionem non meretur, probat text. elegans *in l. 4. §. condemnatum, ff. de re judicata,* nec nomen ſententiæ meretur: imò diſpoſitio loquendo de aliquo actu, intelligitur de valido, non tamen 10 nullo, ut notant Bart. Iſſ. & omnes per text. *ibi in d. §. condemnatum,* & quod nullum eſt, effectum non ſortitur *l. non dubium,* ubi Doctores *C. de l gib.* ultra Cardinal. Tuſchum *verb. diſpoſitio omnis intelligitur de. En varietà, concl.504 per tot.* & iterum *tom.6. concl.87.* latè Ce- 11 phal *conſ.160. num.11. & ſeqq.* Rolan. à Valle *conſil.14. n.25. volum.1. & conſ.49. num.29. vol.4.* idem in *conſ.71 num.24.*

num.24.volum... Natta conſ. 405. num. 54. ubi plurima exempla reddit. Caſtrenſis latè in conſ. 50. vol.2 Romanus conſ.45.n.5.Ruin.conſ.78.n.8 colum.4.idem Cephalus conſ.170.n.52.latè Tiraquel.de retr. lignagier, §.1. gl.5.à n.5.& per tot.Burſanis conſ. 85. n. 4. plures citat Corbulus de jure Emphy.tit.de cauſa prim.ab alien.51. latè Surdus conſ.3 num. 2.cum pluribus ſeqq. & idem in decis.222.à n.5.& alii, quos citavi ad fin.hujus cap. & paſſim alibi per eoſdem.

12 Quoniam omnis diſpoſitio de mundo, diſponens circa aliquem actum non intelligitur de nullo; etenim, quod nullum eſt, caret executione, nomine, & effecto & prout non factum reputatur, l.non putavit, §.non quavis, ubi Bart.de bonorum poſſ.contra tabul.l.1.§.quod autem, ubi Bart.ff.de offic.præfecti verb. Bal. in l.cum precibus C.de probat.l. quoties.ubi Iſſ.ff.qui ſatiſ.cogan.s. Nicolao.ubi Bal.de app.clem.ſi.ut lite penden.l.ſi pater.C.ne de ſtat.defuncto,l.ſicut §. 1.ff.de oper.libert.c.veniens,& c. cum Apoſtolica de ſponſal.lib.1.ff.de injuſto. rupto, §. ex eo autem ſubſtit.quibus mod.teſt.in fi.l.1.in fi.cum l.ſeq.ff. de autborit.l.quoties,ff.qui ſat.cogan.l.de ætate §.quod ait prætor.ff.de interrogato.actio.l.non dubium. C. de legib. c. quæ contra.jus,& c.non præſtat.de regul.jur.in 6.cap. 2. de tranſla.prælato clem.1.de immun. Eccl.imperialis . 5. q. 2. Bal.Innoc.& Joan.Andreas. in c.dudum de decimis. Iſſ. conſ.1.n.8.verſ.& propterea vol.1.Bart.in l.1.§.parvi.refert,quod vi aut clam.Rom.conſ.42.n.3.Ruinus conſ. 78. num.8.col.4.Barba.conſ.42.num.10. & ſeq.vol.1. Decius conſ.466.num.28.Archid.in c.non ita in prin. 2.q. aſſ.6. Paul.Cat. in l.1.§.1.ff.de feriis.Bal.in l.poſt princip.C.ex delict defunct.idem Bal.in cap.1.col.3.de mil. vaſall. qui cont Guid.Pap.q.159 latè Fel. in c.in literis col.4.verſ.8. limit. de off. deleg. Guido Papæ quæſt.100.incipit Eymard Roman.conſ.106.idem Rom.ſingul.31.viſo ex mplo. Guido Papæ quæſt.134.ſi judex,cum ſeqq. Capicius

13 deciſ.35.ſi judex cum ſeqq. & quòd per actum nullum nec interrumpatur præſcriptio; non perpetuetur juriſdictio, non rumpatur primum teſtamentum validum, nec inducatur nulla fides, nec litis pendentia, nec tribuat cauſam præſcribendi, nec per actum nullum poteſtas expiret, quominus iterum fieri poſſit, item, ut examen teſtium nulliter factum, non deroget primis depoſitionibus, nec publicatio teſtè minùs facta, impedit, nec per actum nullum cadit quis in commiſſum. & de aliis pluribus doctrinis accuratè congeſſit Vantius in tract. de nullit. ſententiarum tit. quoties & intra quod tempus de nullit.agi poſſit. Et nunquid pariat aliquos juris effectos, & quos à princ. & maximè à n.26.cum ſeqq.

14 apud quem, & cæteros authores, juraque, diverſos videbis & elegantes caſus, multa etiam vide per Tiraq. de retract.lignagier.§.1.gl.2.à n.5. cum ſeqq. & in tract. de leg. connubia.tit.15.gl.8.quæſt.14.

Hinc eſt, quòd clauſula in reſcripto apponi ſolita;

15 ſcilicet (parito judicato) non operatur niſi in his ſolùm caſibus, in quibus ſententia tranſivit in rem judicatam, vel aliàs meretur executionem, quia reſcriptum Principis recipit interpretationem à jure communi, l.reſcripta C. de prec. bus imper.offer. ſecus ſi ſententia ſit nul-

16 la, nec mereatur executionem, quia tunc hæc clauſula nihil operatur, Roman. conſ.334.num.1.& ſeqq. Felin.in c.cauſam quæ n. 6. verſ. & iſtam regulam, de reſcriptis. Ferret.conſ.308.n.5.verſic.nec obſtat.Caputaq.deciſ.566. p.2.Rota diverſ.100.n.12.p.1. ubi hæc clauſula fuit intellecta conditionaliter, hoc eſt, quatenus adeſſet judicatum Mareſcot. variar.reſolution.lib.1.cap.87.à n. 30. ubi teſtatur, hoc idem fuiſſe reſolutum in una Toletana Capellaniæ 14. Aprilis 1595.coram Cardin.Milliſio,& in una Faventina Monaſterii 21.Junii.1607.coram Penia, in qua poſt arduam diſputationem, tandem prævaluit opinio dicentium; clauſulam iſtam intelligi vigore

17 ſententiæ validæ. non tamen nullæ, quia nihil eſt, & advertit ipſe Mareſcotus ibi num.31. quod ad hunc effectum nullitas debet eſſe evidens. & debet ex eiſdem actis reſultare, Caputaq. deciſ.166.p.2.Covar. practic. quæſt.cap.25.n.8.

Et idem dicitur pariformiter de ſententia notoriè injuſta, quæ ſimiliter non tranſit in rem judicatam, & ideo dicta clauſula (parito judicato) tunc non operatur, ut fuiſſe determinatum in Rota in una Romana Mediola. 6 Februarii 1609.coram Coccino, & in una Illerdenſ. Canonicatus 24 Maii 1596. coram Orano, teſtatur Mareſcot. var. reſol. lib. 1.c. 87. n.33. ubi alios Doctores citat. 18

Hinc eſt, quòd licèt regulariter appellatio non admittatur à ſententia lata in remedio l. fin. C. de edicto D.Adr. tamen quando ratio appellandi eſt in promptu, quia conſtat de nullitate, & iniquitate ſententiæ notoriè, puta ex actis: tunc niſi deferatur appellationi hujuſmodi propoſitæ vis fiet, quoniam cùm ſit legitima, utrumque effectum devolutivum & ſuſpenſivum habere, probant Bald. conſil.141.præmiſſis verbis col. 2.verſ. unde ſi judex, & colum.ult.verſ.vel quando eſt notoriè,lib. 1.Alexand.conſ.91.n.3.lib 6. idem Alexand. conſil. 77. colum.penult.& ult.lib.5. latè Zuchard.in repet.l.fi.C.de edicto D. Adrian.n.440 & ſeqq.idem affirmat Calcan. conſ 83.n.1.Bal.in l.ſi ſent.... num col.3.verſ.quæro.nunquid a...de immiſſioni, Decius in l.1 col.penult.verſ.6.& ult. . de bonorum poſſ. ſecundum tab. Bal. in l.quiſquis in princ.C.quorum app.non rec. Joſeph Ludov.deciſ.39.n.9. Natta conſ. 175. n. 4.lib.2. & poſt alios, quos recenſet Oziſc.deciſ.Pedemon.55.num.12.Menoch.de adip.poſſ. rem.4.n.850.& ſeqq.Achil.Perſonal.tract.de adipiſ.ſub. num. 447. 19

Quò etiam pertinet, quod quamvis à ſententia concedente executionem virtute obligationis Cameralis, aut guarentigiatæ non admittatur appellatio ſuſpenſiva: 20 tamen ſi ipſa ſententia aliquo ex capite nulla appareat notoriè ex eiſdem actis appellationi ab ea emiſſæ (cujus ratio ſit in promptu) omnimodo deferendum eſt. Ita ut ad executionem devenire judex non queat, ſed vim faciat, tenet eleganter Gutierr. in pract.quæſt.civil. lib.1 quæſt.150.& q.119 ubi in comprobationem multa adducit, ſequitur Xuar. in repet. l. poſt. rem. in declarat. l. regni. verſ. ſed providentia, in fin. n. 51. ff. de re jud. ipſe Gutier. in d.quæſt.119.num.c. probat, hanc limitatione locum habere in terminis, de quibus loquimur: quando nullitas eſt notoria evidens ex actis, ubi reſpondet ad l. 64. Tauri excludentem nullitatis allegationem, ut non procedat in hac notoria ex actorum inſpectione, ſequitur etiam Amad.Rodriguez in tract. de execut. c.6 n.12 Azeved in l.3.tit.21.n.7.lib.4. Recopil. & loquendo in terminis violentiæ, ita dicit noſtras Gaſpar. Rodrig. de ann. reddi. lib. 1. c.17.n.66.ad finem, quibus adde Avend. in tract. de exequen. mand. lib.1.cap 30.num.9 ubi dicit, juſtiſſimum eſſe in caſu, quo ſententia, vel contractus reducitur ad non eſſe 21 virtute reſtitutionis in integrum, quod de tali nullitate opponi poſſet ut impediatur executio, quia de hujuſmodi ſententiis, aut contractibus nullis non loquuntur jura, quæ præcipiunt fieri executionem, ut notat Angel.Aret.in l.1.§ 1.ff.à quibus appell. non licet. Guido Papæ in deciſ.38. & Petrus Ferrarien. in ſua pract. form. 26. Paul Caſtrenſ.in l.1.§.de pupill.& in l.fin.ff de conſtit. pecun. Bal. in l.ſi abſentis in fin.C. ſi certum petatur, & in l. generaliter. 1. col.C.de Epiſ. & Cler.& in l.1.C.ſi à non compet. iud. & quando inſtrumentum, quod exequitur, eſt inefficax, aut nullum, loquitur Bal. in l.fin §. in computatione, C.de jure deliberand.& in l. hac edictali C.de ſecundis nuptiis ſecus ab Avend.ibi, qui n.8.ad fin. dicit, debere conſtare de hac nullitate notoriè, hoc eſt, ex eiſdem actis, ſecundùm Doctores ibidem per eum allegatos.

Et hinc etiam eſt, quòd nullitas, quæ notoriè conſtat, putà, per inſpectionem proceſſus; non aliunde: 22 impedit

defectu ſolemnitatis,& formæ,quantumvis fraus abſit,
de quo etiam latè per Aloyſ.Ricc. *in praxi Eccleſ. concurſus &c.à.n,3.& ſupr.a princ.*
Et cum ſacro Trid. Conc. *ſeſſ. 14. de reform. c.18.*&
motu proprio Pii V. quæ incipit, *in conferendis*, ſub data
15. Calend. Aprilis anno 1566.& in Bullario 32.
quib. ſit præſcripta forma inviolabiliter obſervanda in
vacatione, & proviſione beneficiorum Parochialium,
44 quæ ſi non ſervetur, proviſio eſt ipſo jure nulla, ut conſtat
ex d.Conc.*ibi*,aliàs proviſiones omnes contra prædictam
formam factæ, ſubreptitiæ cenſeatur, *&c.* & in
edicto motu proprio *ibi*, tenore præſentium, omnes,&
ſingulas collationes, & proviſiones, & quaſvis diſpoſitionas
Parochialium Eccleſiarum præter; & contra
formam ab eodem Conc. Trid. præſertim in examine
per concurſum faciendo præſcriptam,factas,aut in futurum
faciendas, nullas irritas, aut nullius roboris
vel momenti fore, & eſſe, nullumque proviſis, aut
titulum etiam coloratum poſſidendi,præbere, & Parochiales
Eccleſias hujuſmodi (ut priùs ante collatio-
45 nem hujuſmodi vacabant)ex tunc vacare ſtatuimus, *&c.*)
maximè quia clauſula(irritans) qua hæ conſtitutiones
utuntur formã inducere,certũ dicunt D. alii.*in l,non du-*
46 *biũ.C.de leg.*quam quidẽ clauſulã,& decretum(irritans)
continens generaliter omnia decreta Conc.Trid.ut cõtinetur
in Bullis Pii IV.& Pii V.ſuper confirmatione.&
obſervatione ejus Conc.emanatis.Flam.Pariſ. *de reſig.
benef.lib.4.q.n.24.*Fel.*inc.nonnull.n.1.de reſcr.* Caputaq;
*dec.176.n.2.& 3.p.1.*Hier.Gonz.*in regula de menſ.gl.15.
n 27.* ubi etiam dicit quòd decretum(irritans)contentũ
47 in lege conciliari afficit etiam manus Papæ, & ipſum
ligat,quando de expreſſa derogatione non conſtat, cùm
generaliter prohibitio & diſpoſitio conciliaris requirit
expreſſam mentionem, & denegationem per eum *ibi n.
36.*de hac tamen derogatione Concilii,præcipuè Trid.
dic ut latè per Nic.Garc *de benef.4.p.c.5 à n.25.ſurſum.*
48 Ac propterea praxis eſt notiſſima ſupremorum tribunalium
ut appellationi,deferendum, reponendúmq;
eſſe declaretur: ſi interponatur à proviſione indiſtinctè
quorumcumq; beneficiorum, ſive ſimplicium, ſive curatorum,
ſive judicialiter,ſive extrajudicialiter in ea ſit
proceſſum.(ſecundùm quæ dixi *ſupra 2.p.c.15*)quando
ſcilicet, peccatum eſt in forma ipſius proviſionis, ſeu
alias notoriè detegitur nullitas ex inſpectione proceſſus,
quæ ipſam proviſionem irritam jure reddat, quoniam
quod nullum eſt, executionem non meretur, ſecundùm
text. *in l.4.§.condemnatum.ff.de re jud.* & quæ
hucuſque hoc capite dicta ſunt. quare inutile non erit
aliqua hic annotare loco exempli quibus proviſio nulla
cognoſcetur, ut pariter appellatione ſuſpendatur.
49 Et in primis circa diſpoſitiones dictorum ſacrorum
decretorum Trid.& motus proprii, quoad proviſionem
Parochialium, quæro, cùm in eis dicatur;edictum proponendum
eſſe publicum, & per id eſſe vocandos, qui
voluerint ſe examinari, an edictorum omiſſio vitiet
concurſum.Zerola *in praxi Epiſcopi 1.p.verbo Paroch.
§.1.2. dubio,* & Cech.*de repub. Eccl.c.28.de Parocho, ſub
n.6.*affirmant; edictum eſſe neceſſarium ex d. Bulla Pii
V. & declaratione S. Congregationis ſuper eodem
Concilio dicentibus, collationem Parochialis factam
ſine examine per concurſum eſſe nullam.Ricc.*in pract.
Eccleſ.conc.dec.427.n.1.*
50 Sed contrarium verius eſt, collationem nullam non
reddi ex omiſſione edicti regulariter, ſed ibi tantùm,
ubi Conc. provinciale id ſtatuerit, ut fecerunt Conc.
provinciale Toletanum *act.2.decreto 24.*& Conc.Compoſtellanum
celebratum anno 1566.*act.2.decreto 3.*nam
prædictum Conc. Trid. *d c.18.*id præcisè non inducit;
ſed relinquit arbitrio Epiſcopi, vel Synodi provincial.
ut apparet *ex verſ. & ſi Epiſ. &c.* & reſpondit etiam in
terminis S.Congregatio, ſuper eodem Trid. decreto *d.
verſ. Epiſcopo faciendo, &c.* his verbis Congregatio
Salgado de protect.Reg.

cenſuit faciendum examen per concurſum,quoties contigerit
vacare Parochialem Eccleſiam, nec ideo à decretis
Concil. Trid. recedendum erit, quòd rixæ & tumultus
oriantur,& alia forſan peiora ſequantur, quod
verò ad propoſitionem edicti publici attinet,hoc totum
poſitum eſſe arbitrio ipſius Epiſcopi faciat, necne, niſi
provincialis Synodus,aliquid circa hoc præcisè ſtatuerit,
quod obſervandum erit,) & iterum ibidem alia ita
declarat Congregatio Concilii cenſuit; propoſitum
edictorum publicorum relictum eſſe arbitrio Epiſcopi,
vel Synodi provincialis,*&c.*nos infrà *n. 176.*
Et ita hanc partem tenent Nav. *conſ. 4.de præbendis* 51
Nic. Garc. *in tract.de benef.2.tom.9.p.c.2.n.35.& ſeqq.*
nec obſtat Congregatio Conc. adducta per Zerol &
Cech quoniam ipſi in editione falluntur,quia dumtaxat
diſponit in concurſum faciendo precisè, non enim
ſequitur: concurſus eſt faciendus,ergo edictum proponendum
præcisè; quoniam diverſa hæc ſunt,ut conſtat
ex ſuprà adducta Congregationis declaratione, & ex 52
Trid.quibus non eſt neceſſarium,& præciſum diſponitur;
& ideò illatio eorum Doctorum non admittenda, tanquam
facta à ſeparatis,*l.Papinianus,de minor.*quid in jure
patr. vide Ricc. *in praxi jur.pat.dec.160.*contrarium
tenentem poſt alios quos citat;plures nos infrà *n.79.*
Rurſus quæro ſuppoſito illo, quòd edictum proponendum
eſſet cum termino decem dierum; nec ultra 53
alios decem queat prorogari,ex de Trid.decreto 18.&
Bulla Pii V. *verſ.providemus.* Zerola *in praxi Epiſc. de
verbo § 1.dub.2.*& Cechus *d.c.28.de Parocho.ſub n 6.*&
ita ex Conc. prov. Compoſtellano ubi ſuprà ſtatuitur, 54
quòd Epiſcopi intra 15. dies à tempore notitiæ vacationis
per publicum, & neceſſarium edictum convocent
omnes, quotquot voluerit examinari, quod in
valvis Eccleſiæ beneficii, & ubi aliàs Epiſcopo viſum
fuerit per 10.dies,ut minimum præfigatur, ſub cenſuris
& pœnis contra eos, qui tale edictum, aut tollere, vel
delere, auſi fuerint, & hic terminus currit ex quo tam
in valvis Eccleſiæ Cath. quàm Eccleſiæ beneficii præ- 55
fixum eſt,juxta d. Compoſtellanum decretum, & expectandum
erit: quòd labatur terminus, ex quo ultimo
præfixum eſt,latè etiam Ric. *in pract. Eccl.concurſus dec.* 56
*417.n.2.& 3.*ubi quòd ad prorogationẽ requiritur cauſa.
An igitur propoſitu edicto cum majori termino 20. 57
dierum vitietur proviſio parochialis,an tantùm erit nullum
edictum reſpectu exceſſus? Et reſpondetur, quòd
non vitiatur proviſio, enimverò licèt faciat hoc Epiſcopus
contra prohibitionem Concilii, & dictæ conſtitutionis,
aſſignando majorem terminum: non tamen id
pertinet ad formam neceſſariam proviſionis ſicut nec
deputatio Vicarii,ut ſtatim dicemus,ſed ſolùm ex æquitate,
& mente Pontificis edictum dicetur nullum, quantum
ad exceſſum termini, ſive à principio cum eodem
exceſſu præfigatur,ſive poſtea prorogetur. ac ideò qui
ſe oppoſuerint poſt 10.dies,terminum juris & intra terminum
exceſſivum,ſeu prorogatum, non erunt legitimi
oppoſitores,nec ad concurſum admittendi.Ita dicit Nic. 58
Garc,*de benef.d.to.9.p.c.2.n.46.& ſeqq.*ex qua deputatione
nullum damnum, nullique oritur præjudicium,
ſed foret multum majus ſi proviſio irritaretur, in maximũ
Parochialis Eccleſiæ & animarum periculum ex dilatione,
ſed ſi aliquod damnum oritur oppoſitoribus,intra
legitimum terminum ſuccurritur eiſdem,excludendo
poſtmodum oppoſitos in termino exceſſivo. quo
ſatisfit principali ſacrarum conſtitutionum intentioni,
Quid autem è converſo, quando edictum minori
termino decem dierum appoſitum eſt;an proviſio nulla 59
dicatur? Et affirmativè reſpondeo ex d. Trid.& Bullæ
decretis, tum etiam quia terminus à lege inductus abbreviari,
& minui non debet à judice. Philip. Franc.*in
c.cum ſit Romana,n.6.& ſeqq.de appell.* Lanfran. *deciſ.* 60
475. Mynſinger. *ſingul. obſer. cent. 1. deciſ.68.*incipit,
decem dierum,& iterum *cent.3.dec.11.*incipit *non ſolum.*

Et ſic tacitè intelligitur ipſum in ea non perſeveraſſe, cùm in noſtram trahit (ut ipſe dicit) authoritas ſanctæ congregationis, noſtram expreſsè approbantis; quam literaliter citat Nicol. Garcia *ubi proximè n.84.* quod & ipſe Navar. expreſsè fatetur.

85 Sed non poſſum non mirari tantorum virorum, adverſus hanc tenentium, volentiúmque cavillari, & offuſcare verba admodum clara Concilii Trid. *d. ſeſſ.7. de reformat. cap* 4. quæ nullum dubium profectò accipiunt, ea autem ſunt. Quicumque de cætero plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſive per viam unionis ad vitam, ſive commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo, contra formam conſtitutionis Innocentii III. quæ incipit, *De multa*, recipere, ac ſimul retinere, præſumpſerit, beneficiis ipſis juxta ipſius conſtitutionis diſpoſitionem ipſo jure, etiam præſentis canonis vigore privatus exiſtat, *&c.*) Vides quàm clara verba ſunt, quamque inadvertenter moti ſunt Doctores præfati, ſequentes antiqui, communis juris veſtigia, & audiendi non ſunt.

86 His & vinces aliquos groſſi ingenii literatos, qui vulgò exiſtimant: aliud decretum Concilii Trident. *ſeſſ.24. de reform. c.17.* quo decernitur, quòd obtinentes plures parochiales, una retenta (alias infra ſpatium ſex menſium dimittere teneantur, *&c.*) hinc eſſe contrarium deducentes ex eo, quòd in omnibus beneficiis incompatibilibus non dari vacationem ipſo jure, etiam in beneficiis curatis; ſed imò in eis ex nova hac Concilii diſpoſitione poſſeſſores habere ſex menſes ad optandum, & eligendum, dimittendúmque, quod voluerunt, & evidenter falluntur ignari prædicti Decreti 4 de quo *ſup.* quod in hoc diſponit (ut diximus) vacare ipſo jure: nec ei hoc contrarium eſt, nec eſſe poteſt: ſiquidem loquitur dumtaxat, & diſponit circa poſſeſſores plurium beneficiorum tunc tempore; ſcilicet, illius decreti, ut infra dictos ſex menſes eligant: non tamen diſponit, nec procedit in poſterum obtinendis, ſcilicet, poſt Concilium Trident. de quibus & ſic *d.c.17.* diſponit de tempore præſenti, & præterito, uſque ad ejus editionem, & promulgationem, ut ex ejuſdem verbis evidenter apparet, at verò edictum *cap.4.* à tempore futuro, quod & ita bene advertit Nicol. Garcia *in tr. de beneficiis tom. 2. c.5. n.78.* qui *n.78.* dicit, ita eſſe accipiendum quod tradunt Salzedus *in addit. ad Bernard. Diaz. in pract. crim. c.48. lit. C.* Manuel. Rodrig. *in ſumma c.31. n.4.* Vega *1. p. c.36 caſu* 24. Petrus Ledeſma *2. p. ſumma tr.7. c.21 2. concluſ. 6. diff.* qui ſatis confuſe loquuntur.

Alias autem quæſtiones, quæ materiam incompatibilitatum beneficiorum attingunt, & concernunt, ad longum poteris videre, & conſulere integrum, ac egregium etiam tractatum per Ojedam de Mendoza, qui ſcripſit *de benef. incompat.* ad longum. Multas etiam celebres quæſtiones, ubi multa in praxi contingentia, & neceſſaria conduxit noviori etiam jure inducta, corroborata, ac illuſtrata plurimis deciſionibus Rotæ noviſſimis, ac declarationibus Cardinalium, in explicationem decretorum Concilii Tridentini editas, videre poteris apud Nicolaum Garcia *de benef. delect. 1 no. cap* 5. per totos ſuos paragraphos *tom. 2.* apud quos cæteri de materia tractantes citantur, quas quidem libentiſſimè omitto. quia ad meum inſtitutum non pertinent, nec conducunt.

CAPUT VIII.

A ſententia, qua quis ſuſpenditur, privatúrve officio, vel à nominatione muneris authoritate, & utilitate publici, ſive authoritate tantùm, appellationi interjectæ Regia curia deferri, an mandabit.

SUMMARIUM.

A ſuſpenſione & interdicto officii aut beneficii reſpicientis temporalitatem licita eſt regulariter appellatio, ac interim ſuſpenſus poteſt illius uſum continuare, n. 1.

Notarii Eccleſiaſtici etiam Apoſtolici imperiti, aut delinquentes reperti poſſunt per ordinarium perpetuò vel ad tempus ſuſpendi ab officio non obſtante appellatione, n. 2.

Concilii Trid. ſeſſ. 22. de reform. c. 10. verba expenduntur ibid.

Sententia lata contra quoſlibet Miniſtros juſtitiæ, puta, Tabelliones, Alguazilos, executores, &c. ob varatariam, vel exceſſum tangentem exercitium officii exequitur appellatione non obſtante, n. 3

Quod intelligitur, quando à judice cui ſubſunt condemnantur ex ratione ibi, n. 4.

Officiales minores, ut Alguazeli incorrigibiles exceſſus committentes, poſſunt ab eorum judice ſtatim expelli, & manumitti ſine lite, & appellatione, ſed liberè, n. 5.

Officialibus tunc prohibita eſt appellatio, quando condemnantur pro delicto commiſſo in adminiſtratione officii ſui, & à proprio judice, n. 6.

Officialis delinquens extra officium captus ab una Curia remittitur ex urbanitate ad curiam ſuperiorem, cujus eſt delinquens ipſe, n. 7.

Concil. Trid. decretum ſeſſ. 24. de reform. c. 20. diſponens de ſuſpendendo & mulctando Notario non exhibente actorum copiam appellanti, explanatur, ut intelligatur appellatione non obſtante, cùm ſit delictum tangens officii adminiſtrationem, n. 8.

Officialis ſuſpenſus vel privatus officii adminiſtratione in Syndicatu pœna exequitur appellatione non obſtante, num. 9.

Sententia lata in Syndicatu contra officialem jure Regio quomodo exequatur appellatione pendente, n. 10. remiſſivè.

Judices Eccleſiaſtici liberè poſſunt punire ſuos officiales laicos delinquentes in officiorum adminiſtratione, n. 11.

Epiſcopus Vicarium, Caſtellanus caſtelli ſui ſubſtitutum, judex ſuum locum tenentem quando poſſit liberè amovere cum cauſa, vel abſque illa, vel quando non revocare juravit, n. 12. remiſſivè.

Officia & beneficia ad nutum amobilia, quando ſine cauſa poſſint tolli, n. 13. remiſſivè.

Notarium ſemel electum per judicem ad aliquod negotium, non poterit judex ſine cauſa removere uſque ad finem ipſius negotii, n. 14.

Notariis duobus electis, ſi unus cœperit acta alicujus negotii ſcribere, alius deinceps non poterit ſe intromittere, niſi impedito primo, n. 15.

Inſtrumenta & alia acta conducentia ad litem, quæ tractantur coram uno Notario, non ſufficit coram alio Notario, etiam ejuſdem judicis & tribunalis præſentare: & producere, n. 16.

Electus & nominatus ad officium ſeu munus publicum utilitate & authoritate, ſi habens excuſationem intra terminum ad appellandum ea oppoſita, non provocet; videtur electioni conſentire, & amplius non auditur appellans, n. 17.

Cavendum eſt ab Scacia indiſtinctè aſſerente, eſſe appellandum intra decem dies à nominatione muneris utilitate & authoritate publici, quia hoc pendet à juſtificatione excuſationis propoſitæ intra illud tempus, n. 18.

Ab

in l. nominationes 27. ubi gloſ. Bart. & Salicet. *C. de ap-
pellationi, & in l. veteranis*, per text. *in C. quando pro-
vocare non eſt neceſſe*, ut tunc non deferens appellatio-
ni vim facere, declarabitur juxta traditam a nobis re-
gulam *infra hoc lib. c. 9.* ut ſcilicet deferatur appella-
19 tioni, cujus ratio in promptu eſſe conſtat, & quòd ele-
ctio ſeu nominatio ad hoc munus publicum facta de
incapace & indigno ſuſpendatur per appellationem, &
contradictionem, ita ut interim ejus executio ſuſpen-
denda ſit, & poſſeſſionis itidem traditio. ex pluribus
comprobat Boba. *in Polit. lib. 3. c. 3. à n. 48.* qui quidem
50 *à n. 40. cum infinitis ſeqq.* plures quæſtiones reſolvit,
horum officiorum nominationes tangentes, quibus per-
tineat, quis ſit citandus, & an per electionem, indigni
privetur eligens illa vice, & de multis aliis utilibus, &
neceſſariis ibi vide.

51 Et ex ſuperiùs dicta reſolutione infero ad ea, quæ
dicit Nicolaus Garcia *de beneſic. tom. 2. 9. p. c. 2. n. 378.*
dum ſuperiùs *à num.* 368 diſputat, an examinatoribus
ad examen beneficiorum deputatis, juxta Concil. Trid.
ſeſſ. 24. de reform. cap. 18 poſſit (non obſtante prohibi-
52 tione ejuſdem Concilii, & Sanctæ Congregationis ſu-
per eodem) nihilominus aliquod ſtipendium, ſeu mer-
ces pro ſuo labore dari, ſaltim ex fructibus beneficii;
qui poſtquam negativam amplexus, dicit *in d. n.* 378 re-
ctè poſſe examinatores cogi, hoc munus gratis ſubire,
53 cùm ſit munus publicum, & à ſacro Concilio Trid in-
ductum, ut faciat ad noſtrum propoſitum, quod ſi ita
nominatus, legitimas excuſationis cauſas proponens
non appellaverit intra tempus à jure conceſſum appel-
lantibus: nequaquam ſit imposterum audiendus, ſed
potiùs cogendus, nec delationem denegans vim fa-
ciet, cùm ſit munus publicum authoritate, & utilitate
ſimul.

24 At verò quando munus, ad quod aliquis nomina-
tur, ſeu eligitur, non eſt publicum authoritate, & uti-
litate ſimul, ſed authoritate tantùm (prout eſt tutela,
& cura) quod licet ſit publicum quoad authoritatem,
quia convenit reipublicæ ut minores tutentur; tamen
utilitas non eſt publica, ſed privata omnimodo, cedens
ipſi minori, in cujus commodum principaliter hoc mu-
nus inductum eſt à iure, tunc quidem nominatus ad
idem non poteſt appellare à tali nominatione, & ele-
ctione, ſed tamen ei permittitur, ut intra quinquaginta
dies ſuas legitimas, & à jure approbatas excuſationes
proponat, quas ſi probatas judex non admiſerit, licita
25 eſt nominato appellatio, ita probat text. elegãs (utrum-
que diſtinctionis membrum probans) *in l. 1. §. ſi quis
tutor. ff quando appellans ſit*, cujus ſunt verba: Si quis
tutor datus fuerit, vel à teſtatore, vel à quovis alio,
qui jus dandi habet, non oportet eum provocare,
hoc enim Divus Marcus effecit: ſed intra tempora præ-
ſtituta excuſationem allegandam habet, & ſi fuerit
repulſa, tunc demum appellare debebit. Cæterum an-
te fruſtrà appellatur: alia cauſa eſt eorum, qui ad ali-
quod munus, vel honorem vocantur: cùm dicant, ſe
habere excuſationem, nam non aliter allegare poſſunt
cauſas immunitatis ſuæ; quam ſi appellationem in-
terpoſuerint, &c.) text. etiam *in l. tutores* 18. text. *in l.
excuſationis* 3. *C. de excuſation. tutor.* text. expreſſus *in §.
qui autem excuſare ſe volunt non appell.* &c. 18. *inſtit. de
excuſat. tutor. vel curat.* text. *in l. ſcire* 15. ibi: Scire opor-
tet, quoniam nec dati tutores, nec teſtamentarii pro-
vocare neceſſe habent, ut oſtendit conſtitutio Divi Ve-
ri & Antonini, hoc autem obſervari oportet, & in da-
tis curatoribus; in pauciſſimis enim diſtant curatores
à tutoribus, adverſus denique ſententias auferentes eis
excuſationes, licentiam habebunt appellandi, &c.
ff. de excuſation. tutorum, l. Caii 19. *ff. eodem tit. cap. vi-
duum* 5. *q.* 6. *l. 4. titul. 17. p. 6.* hanc doctrinam probant
Rebuff. *de ſentent. proviſion. art. 3. gloſſ. 2. num. 5. tom. 1.
fol. 176. & in tractat. de appellation. articul. 6. gloſſ. 2.*
Salgado de protect. Reg.

num. 18. verſ. ſeptimo, tom. 3. fol. 503. & idem Rebuff. *in
comment. 3 p. tract. de appell. artic. 8. gloſſ. 2. n. 18.* Bald.
*in l. ſi pater. 4. in fin. n. 4. Cod. ſi pendente appellatione
mors.* Marant. *in ſpecul. ſ. ſectio 2. princip. verbo, & quan-
doque appellatur, n. 354. tit. 20. fol.* 516 Ruginell. *tract.
de appellat. §. 2. cap. 3. num.* 246. gloſſæ, B. Bald. Cyn. Sa-
licet. & alii in locis ſuperiùs citatis, gloſſæ & Docto-
res in his allegatis legibus, Angel. poſt gloſſam, & ibi
optimè Picard. à Minueſa secutus. & præceptor meus,
in d. §. ſi quis autem excuſare. Speculator. *lib. 2. titul. de
appell. §. in quibus n. 9.*

Hinc venit meritò reprobandus Eſcacia *de appellat.* 26
quæſt. 17. limit. 33. ſub. n. 1. dum dicit, quòd licèt hæc do-
ctrina communiter teneatur, illi tamen videtur de ven-
to, cum ſaltim poſſit appellare poſt rejectam excuſa-
tionem, ſed minùs rectè, minuſque loquitur peritè.
Etenim non omnes tutores habent legitimas excuſa-
tiones ad proponendum, vel ſi habent, omittuntur. vel
ſi proponunt, aliquando non legitimas excuſationes ad
proponendum habent, ſed frivolas, & à jure non ap-
probatas. Quibus caſibus omnibus ceſſat ratio appel-
landi, & ſic evidenter apparet jura diſponentia, à 27
nominatione muneris utilitate privati, non appellari,
non ſervire de vento, ut putavit Eſcacia, quia aliud eſt,
non poſſe appellari à nominatione, aliud poſſe ap-
pellari à rejectione legitimæ excuſationis propoſitæ.

Nec his obſtat. text. *in l. cum in una §. tutor. ff. de ap-* 28
pell. ubi dicit: tutor pupillo datus ſi provocet interim
pupillo curator dabitur, &c.) quaſi innuere, & ſuppo-
nere videtur ab ipſa datione, & nominatione fuiſſe pro-
vocatum, quia intelligendus eſt ſecundùm *d. §. ſi quis
tutor, & l. ſcire oportet, cum aliis*, ut ab excuſationibus
non admiſſis, non autem à nominatione dumtaxat ap-
pellatum fuerit prout optimè interpretatur, & intelli-
git gloſ. *verbo non appellant, in d. §. qui autem excuſare,
inſtit. de excuſ. tut.* qui eſt verus intellectus, quia tunc à
rejectione juſtæ excuſationis propoſitæ, licet appella-
ri, ex ſupradictis, quoniam à denegato beneficio juris
appellationi deferendum eſt interpoſitæ, ut diximus
ad propoſitum *ſuprà lib. 2. c. 1. de interlocut. circa appel.
ab except.* & ſic illa verba *d. §. tutor. ſi provocet*, & intel-
ligi neceſſariò debent, tempore quo poteſt (terminis
habilibus ſuppoſitis) quia diſpoſitio de aliquo actu
loquens, intelligitur de valido, ſolemni, & ſolemniter
celebrato, *l. non putavit, §. non quavis, de bonorum poſſeſ.
contra tab.* latè *in c. 9. in fin. hac. 3. p in c. quando ratio
appellandi eſt in promptu, à principio.*

CAPUT IX.

Si in judiciis privilegiatis ſeu aliàs appel-
labilibus ratio appellandi ſit in promptu,
appellationi à ſententia emiſſæ an judex
non deferens vim faciet: & ibi exactè
quando appellandi ratio in promptu eſſe
dicatur: præcipuè in proviſione benefi-
ciorum, tam curatorum, quàm ſimplicium.

SUMMARIUM.

*Clavis eſt totius tractatus violentia ſolemnitatum ac for-
mæ omiſſio, qua inducuntur nullitates, ad quas peritiſſi-
mi advocati confugiunt, cupientes impedire executionem,
etiam his cauſis ſui natura inappellabilibus, num. 1.*

*Nullitas aut evidens iniquitas apparens ex actorum in-
ſpectione dicitur eſſe in promptu, & notoriè conſtare, n. 2.
& vide num. 15.*

*Diſpoſitio excludens omnes nullitates non intelligi-
tur excluſa nullitas notoria, quæ patet ex actis,
num. 3.*

probationem in contrarium, ex qua ratione & bene
(cum Maſcardo per eum citato) infert à ratione ceſſan-
te Farin. *ubi proximè n. 125.* quod in omnibus, in quibus
85 præſumptio iuris & de iure recipit probationem in con-
trarium, in eiſdem etiam caſibus condemnatus tali
præſumptione appellare poteſt, & quales ſi ſint caſus,
in quibus præſumptio iuris & de iure admittat, proba-
86 tionem in contrarium, vide exactiſſimè Menoch. *de
præſum. d. lib. 1. q. 61. cum pluribus ſeqq.* ubi etiam, quales
87 ſint præſumptiones iuris & de iure; condemnatus au-
tem ſola iuris præſumptione non prohibetur appellari.
quia ſemper admittit probationem in contrarium. Ita
Menoch. *d. q. 76. in fin.*

CAPUT VII.

A ſententia declarante, beneficium incompatibile vacaſſe, mandantéque providere perſonæ idoneæ; appellationi interpoſitæ an judex Eccleſiaſticus vim faciet; non deferens, procedénſque ejus ad executionem.

SUMMARIUM.

Declaratoria ſententia, aliquem incidiſſe in pœnam ipſo jure impoſitam, an ſit neceſſaria, n. 1.

Clericus privatus beneficio ipſo jure per adeptionem ſecundi, an ad declaratoriam ſententiã ſit neceſſariò citandus, n. 2.

A pœna per legem ipſo jure impoſita, licèt non ſit licita appellatio, tamen a declaratoria aliquem in eam incidiſſe, illam admittit quoad utrumque effectum, n. 3.

Incompatibile beneficium obtinens ob non reſidentiam an poſſit de facto ſpoliari, vel an prius debeat citari, & audiri, n. 4.

Incompatibile obtinens ſententia an requiratur diffinitiva ad privationem, & an appellationi ab ea deferendum, decernat Senatus Regius aditus per viam violentiæ, n. 5.

Appellationi à ſententia declaratoria, beneficium incompatibile vacaſſe per adeptionem pacifica poſſeſſionis ſecundi, non eſſe deferendum, veriùs demonſtratur, n. 6.

Incompatibile beneficium ipſo iure vacans poteſt liberè ab ordinario conferri abſque declaratoria ſententia, nec citatione poſſeſſoris, n. 7.

Poſſeſſore privato ipſo jure, poteſt alius eligi abſque alia ſententia privationis, n. 8.

Beneficium quando vacat ipſo jure per obtentionem ſecundi, non eſt neceſſe judicem adire pro ſententia declaratoria privationis, n. 9.

Incompatibile beneficium quantum ad juris effectus vacans eſt, & ideo in ejus collatione & proviſione nulla requiritur poſſeſſoris citatio, n. 10.

Poſſeſſor privatus ipſo jure per adeptionem ſecundi incompatibiles ſi ad collationem de jure vacantis non fuit citatus, tamen poſſeſſio facti, & detentatio avocare ab eo non poteſt, niſi citatione præmiſſa, n. 11.

Text. in c. licet Epiſcopus de præbend. in 6. explanatur, ibi.

Executor Apoſtolicus ad tradendam poſſeſſionem beneficii vacantis ipſo jure proviſo tradere non debet, nec à detentatore auferenda, niſi iſto priùs citato, quando ad ejus proviſionem citatus non fuiſſet, n. 12.

Quod extenditur ad omnes, privat omnes ipſo jure, n. 13.

Dominium licèt ſit amiſſum & publicatum ipſo jure, non tamen poſſeſſio, quæ eſt facti, n. 14.

Notoriè ubi conſtat, quem eſſe privatum beneficio ipſo jure, vel quando in ſententia declaratoria poſſeſſor vocatus fuit, aut etiam in collatione vacantis beneficii, ipſo jure poſſeſſio avocari poteſt à detentatore abſque alia citatione, n. 15.

Et ita procedunt Doctores indiſtinctè tenentes, poſſe à poſſeſſore primi beneficii incompatibilis amoveri, ibid.

Cauſæ cognitio quæ eſt adhibenda in tollenda poſſeſſione à detentatore ob vacationem ipſo jure, debet eſſe ſummaria, n. 16.

Beneficium incompatibile cum vacans ſit per ſententiam legalem, nihil aliud remanet faciendum, quam ipſa nudi facti executio, n. 17.

Nec tunc ordinarius aliud agit niſi ut iuris executor & miniſter, illam legalem ſententiam executioni tradit, ib.

Sententia iudicis non debet eſſe melioris conditionis, quam ſententia juris, & quemadmodum ab illius executore non appellatur, ita nec debet appellari ab executore juris, n. 18.

Dejectus per judicem à beneficio vacante ipſo jure præmiſſa citatione, non eſt reſtituendus, n. 19. & 21.

Privatus ipſo jure ſi ſpoliatur à privato (authoritate tamen judicis) reſtitui non debet, quem excludit exceptio privationis ipſo jure, n. 20.

Ordinarius liberam facultatem & poteſtatem habet à jure providendi beneficia incompatibilia vacantia ipſo jure per pacificam poſſeſſionem ſecundi, n. 22.

Plurima jura canonica ad idem expreſſa explanantur ibidem appellationem non eſſe admittendam à judice, cujus facultati ſeu libero arbitrio aliquid de jure committitur, omnium receptiſſima eſt ſententia, n. 23.

Libera facultas dici non poteſt, quæ ab alio dependentiam habet, n. 24.

(Liberè) dictio idem importat quod ſine alterius conſilio, conſenſu, interventu, requiſitione, ſeu interventione, ibid.

(Liberè) dictio importat voluntatem abſolutam, n. 25.

(Liberè) dictio liberam denotat poteſtatem in faciendo ſua ſponte & alterius voluntate non requiſita, n. 26.

(Liberè) dictio, ubi apponitur, impedit appellationem, quia idem importat, quod appellatione & præſcriptione non obſtante, n. 27.

Commiſſio ſignata cum clauſula (liberè expedienda & determinanda) intelligitur appellatione remota, n. 28.

Philip. Franc. declaratur, dum dicit, quod in commiſſione cum clauſula (liberè terminanda) poſſit appellare, ubi juſta cauſa & ratio appellandi ſubeſt, n. 29.

Privilegium aut reſcriptum Pontificis, quo conceditur alicui ut in cauſa poſſit liberè appellare, poterit etiam tertio in ea provocare, n. 30.

(Liberè) dictio nec jure, nec ratione, nec æquitate aliqua regulatur, n. 31.

Contradictio ubi à jure ſublata eſt, pariter & appellatio ſublata intelligitur, n. 32.

(Liberè) dictio ubi eſt appoſita, intelligitur ſublata omnis contradictio, & impedimentum, n. 33.

Liberam facultatem providendi beneficium vacans ipſo jure per adeptionem ſecundi cùm per jus accipiat ordinarius, debet intelligi appellatione non obſtante, n. 34.

Sine contradictione actum celebrat, qui poteſt facere liberè, n. 35.

Jura loquentia de privatione beneficii vacantis per adeptionem ſecundi incompatibilis juxta verba, quibus utuntur, reſpiciunt executionem & poſſeſſionis avocationem. prout eſt verbum (illico, abſque mora diſpendio, &c.) & quæ ea ſunt jura plura explanantur, n. 36.

Moram aut dilationem ubi res non recipit, appellatio ſublata intelligitur, n. 37.

Appellatio ſublata intelligitur per verba æquipollẽtia, 38

(Illico) dictio ſignificat executionem paratam, nec requiri aliam condemnationem, n. 39.

(Illico) dictio exponitur, id eſt ſine ulla dilatione, & ſignificat latam ſententiam jure operante, n. 40.

(Mox) dictio idem operatur, n. 41.

Statutum tollens appellationem, debet eſſe clarum, non turbidum, cùm ſuapte natura ſit etiam ſtrictæ interpretationis, n. 42.

Secus autem in lege, quia per eam tollitur appellatio etiam per æquipollens, n. 43.

L. cen

L.conſtitutio, ff.de appella.interpretatur, ibidem.

Dictiones (ſtatim, illico, mox) excludunt appellationem num.44.

Opinio Hieron.Gonz.& Gratian. reprobatur dicentes dictiones (mox, ſtatim, confeſtim, illico) & ſimilia, non excludere appellationem, n. 45.

Dictiones, (mox, ſtatim, illico) & ſimilia nullam dilationem admittunt, & intelliguntur ſine temporis intervallo, n 46.

Dictiones (ſtatim, mox, illico) & ſimilia important ſummariam cognitionem, & non requirunt ſententiam, n.47.

Dictiones (ſtatim, illico,) & ſimilium intelliguntur cum temperamento ratione ſubjecta materia, n.48.

Temporis intervallum quod requirunt dictiones (mox, ſtatim, & ſimilia) eſt ut non ſtatim ſententia lata exequatur, ſed omnia ſubſtantialia executionis prout citationes & ſimilia pracedant, n. 49.

Dictiones (mox, ſtatim) & ſimilia, effectu non indiget ſententia tranſlata in rem judicatam, n.50.

Executorialium paritio licèt ſit ſtatim facienda, intelliguntur tamen civiliter, & cum aliquo temperamento, 51.

Executorialium paritionis temperamentum reſpicit tempus, non appellationem, quam executoriales non recipiunt, n. 52.

Sententia, qua declaratur incompatibile vacaſſe per adeptionem alterius, ac ſimul mandatur ejuſdem fieri proviſionem, non ſuſpenditur per appellationem interjectam per detentatorem utrinſque prout decrevit Senatus Valliſoletanus. n. 53.

Clauſula (dimittendi primum incompatibile) intra duos menſes, &c. adjecta in Bulla impetrationis ſecundi quomodo intelligenda eſt, & declaranda, & an juris terminos ſit redacenda, n. 54. remiſſivè.

Clauſula (dimittendi) an exiſtenti in Curia terminus currat à tẽpore notitia capta poſſeſſionis in partib. n. 55.

Clauſula (dimittendi) vivente quando poſſit vel non, ob non dimiſſionem beneficium impetrari, n.56. remiſſivè.

Conc. Trid. ſeſſ.7. de reform.c.7. diſponens contra retinentes incompatibilia procedendum eſſe appellatione, & inhibitione non obſtantibus, dilucidè explanatur, n.57.

Clauſula (appellationibus, &c. minimè ſuffragantibus) ut generalis omnia in concilio contenta comprehendit. 58.

Text. in c.2. requiris 41. de appell. expenditur, n. 59.

Verbum (in pramiſſis (quo utitur Tridentinum, ad omnia pracedentia refertur, juxta ejus grammaticalem ſignificationem n. 60.

Clauſula (de pramiſſis) ad omnia & ſingula pracedentia refertur de neceſſitate, n. 61.

Dictio (pramiſſa) eſt repetitiva omnium pracedentium, num. 62.

Dictio (ſupradictis) reſtringit diſpoſitionem ad ſuperiora, perinde ac ſi ſpecialiter eſſent repetita, n. 63.

Dictio (hujuſmodi) pracedentia repetit cum omnibus ſuis qualitatibus. n.64.

Bulla Pii Papa IV. edita in confirmationem Concilii mandat omnia & ſingula decreta ejus obſervari appellatione remota, n.65.

Declaratoria ſententia requiritur cum pravia cauſa cognitione, quando beneficium vacat ipſo jure ob pœnam alicujus facti. puta, ob non reſidentiam, non tamen quando ex juris diſpoſitione puta ob adeptionem ſecundi incompatibilis, n.66.

Inter vacationem beneficii ipſo jure ob pœnam facti, & ob vacationem, ob juris diſpoſitionem id dictantis, differentia, & ejus genuina ratio redditur, n.67.

Sententia declaratoria ubi requiritur in privatione beneficii ob pœnam, non ideo ſequitur, quòd appellatio ſit admittenda, ſi aliqua ſpecialitatis ratione excludatur, ut in privatione ob non reſidentiam, n.68.

Sententia declaratoria incurſus in pœnam privationis ipſo jure quoad appellationis prohibitionem, veſtitur ex natura caſus, cui adjicitur, ut ſi caſus eſt appellabilis, à declaratoria appellatur, ſi inapellabilis, à declaratoria multo fortius prohibetur appellari, n.69.

Iudex in declaratoria privationis ipſo jure nihil novi agit, ſed actum in præteritum oſtendit, n. 70.

Appellari licèt non poſſit à pœna excommunicationis lata ipſo jure, tamen à declaratoria admittitur appellatio quoad utrumque effectum, n. 71.

Declaratoria ſententia incurſus cenſurarum ſi ſit lata in cauſa executiva, ſecundum ejus naturam regulatur, & pariter non recipit appellationem ſuſpenſivam n.72.

Appellari non licet à pœna legis ſeu canonis, à declaratoria tamen aliquem in eam incidiſſe, licita eſt appellatio, n. 73.

Declaratus incidiſſe in pœnam ſi ſit convictus & confeſſus non appellat, n. 74.

Beneficiatus abſens monitus & contumax plectitur pœna privationis beneficii ob non reſidentiam, cujus executionem debet pracedere declaratoria ſententia diffinitiva cum cauſa cognitione, aliàs erit attentata, & nulla, num. 75.

Declaratoria ſententia aliquem eſſe privatum beneficio ob non reſidentiam quando non recipit appellationem ſuſpenſivam, n. 76.

Contra non reſidentem quando proceditur ad privationem beneficii admittitur appellatio, ſi non pracedit cauſa cognitio & citatio, & quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius, n. 77.

Beneficia omnia etiam ſimplicia quomodolibet reſidentiam requirentia, dicuntur incompatibilia, & per adeptionem poſſeſſionis pacifica ſecundi, vacat primum ipſo jure ex diſpoſitione Trid. n. 78.

Concil. Trid. ſeſſ.7. de reform.c.4. explanatur, n.79. & 85.

Beneficia ſimplicia etiam requirentia reſidentiam per ſecundi adeptionem inter ſe non vacare hodie ipſo jure, qui teneant, n. 80.

Beneficia ſimplicia requirentia reſidentiam ſunt inter ſe incompatibilia, & per conſequens hodie vacat ſecundum ipſo jure ex magis vera opinione, n. 81.

Text. in cap. de multa, de prabend interpretatur, ibid.

Beneficium ſimplex non dicitur incompatibile, quando ejus reſidentia non eſt pracisa & abſoluta, ſed cauſativa ratione amiſſionis fructuum, n. 82.

Beneficium ſimplex non dicitur incompatibile, quando reſidentia non eſt continua, ſed ad certum tempus, niſi in eodem tempore concurrat ſervitium & reſidentia alterius, n. 83.

Navarrus relatus pro contraria opinione explicatur, 84.

Autor valde miratur, aliquorum Doctorum cavillantium clara verba ibi relata Concil. Trid. d. cap. 4. ſeſſ. 7. de reform. n. 85.

Concil. Trid. decreti ſeſſ. 24. de reform. cap. 17. quod contrarium videbatur d.c. 4. ſeſſ. 7. de reform. ſecundùm aliquorum ſiniſtram declarationem formalis ſenſus reſtituitur, n. 86.

Circa incompatibilitatem beneficiorum, & ejus plurimas quaſtiones, Doctores qui ſint videndi, n. 87.

ARTICULUS iſte perdifficilis eſt, quem ad partes examinabo, quorum affirmativam; nempe: judicem Eccleſiaſticum vim facere, non deferentem appellationi interjectæ à poſſeſſore primi beneficii vacantis ipſo jure per adeptionem alterius incompatibilis; 3 probatur primò, licèt pœna imponatur alicui ipſo jure, requirit ſententiam declaratoriam, quem in ipſam incidiſſe, quæ nihilominus eſt neceſſaria, Bart. *in l. ejus qui delatorem*, per text. *ibi*, *ff. de jure fiſci*, & Ioan. Andr. & alii ſcribentes, per text. *ibi in c. cum ſecundum leges in §. confirmationis, de hæreticis, lib 6.* Ioan. Andr. Archidia. Petrus de Ancara. Dominic. & Philip Franc. *in c. 2. de praſcript. lib. 6. & in cap. fœlicis, §. nullus, de pœnis, lib. 6.* & omnes ferè ſcribentes *in cap. 1. de homicidio, eod. lib.* Cardin. *in clem. 1. in princ. annotat. 14. de pœnis*, & Petrus

de Ancara in cap. cupientes §. quod ſi per viginti, col. ult.
verſiculo item collige, de electione lib. 6. ubi ad hoc di-
cit ſingularem text. in d. §. confiſcationis, & in conſ. 133.
incip. ſatis inadvertenter, colum. 1. verſ. ego etiam, & in
conſil. 189 incipit tribus, colum. 1. verſ. 2. moveor, & Do-
minic. in conſ. 42. incipit in nomine, &c. quare vocatur,
colum. 1. & Felinus in c. Rodulphus, colum. 24. verſ. ſed de-
claratoria ſententia de reſcript. & in c. cum non ab ho-
mine, colum. 4. verſiculo utrum autem data de re judic.
& in c. 2. in princ. de ſponſalibus, & in conſ. 35. incipit,
quidem habens unum filium, colum. ult. & multos hanc
ſententiam tenentes refert, & ſequitur Alexand. in l. ſi
quis major colum. penult. C. de tranſact. & ita tenendum
eſt contra aliquos, quos refert Tiraquel. in l. ſi unquam,
verbo revertatur, n. 398. C. de revocand. donation. reſolvit
etiam Ojeda de Mendoza in tract. de clericis, & eorum
exempt. limit. 4. n. 7.

2 Et in hac ſententia declaratoria citandus eſt clericus
privatus beneficio ipſo iure, quia cùm de ejus præjudi-
cio tractetur, neceſſaria eſt gl. in clem. præſenti in verbo,
conſtiterit, de pœnis. ſequitur Roman. in l. is cui bonis ff.
de verbor. obligation. Panormit. & alii in cap. pervenit
el. 1. de appellat. & Bald. in l. ea qua C. commun. utriuſque
judicii. Bart. in l. ab executore, in prin. ff. de appellat. Aretin.
in c. 1. column. 8. verſ. utrum autem quando pœna de jure
eſt, & in conſ. 116. incipit, ſicut Ioannes dixit, colum. 9. &
Alexand. in additione ad Bart. in l. Imperator. ff. de jure
fiſci, & Felin in c. Rodulphus, col. antepenult. verſ. ſed juſ-
tior eſt cum citatur pars, de reſcriptis. & Socinus inter
conſil. Federici ſenioris conſ. 2. incipit, Domine labia mea
aperies, in 4. dubio, ubi inquit de hoc eſſe text. expreſ-
ſum in cap. parochianos, ubi notat Panormit. & facit
clem. dudum, de renuntiat. Tiraquell. ubi ſupr. n. 404. ergo
ſuccedit regula l. & in major. vos C. de appell. juncto tit.
ff. nihil novari appell. pend.

3 Secundo, quia licèt ab ipſa pœna, à jure impoſita,
non ſit licita appellatio, tamen à ſententia declaratoria,
aliquem incidiſſe in illam, licita eſt quoad utrumque
effectum devolutivum, & ſuſpenſivum plures quos con-
gerit Navarr. in c. cum contingat 15. cauſa nullit. fol. mihi
151 plurimos per Bernard. Diaz. in regul. 675. & exactè
per Gratianum in regul. 35. per totam, ubi de ratione, &
in regul. 171. Gutierr. conſ 10. n. 16. plures per Bobadillam
in polit. lib. 3. cap. 8. n. 278. ergo patiter & in noſtro ca-
ſu, ut ab iſta ſententia declaratoria beneficium vacaſſe
ipſo jure, appellationi a poſſeſſore emiſſæ, ut legitimæ
deferendum videtur.

4 Tertiò magis in terminis videtur hanc partem cor-
roborare. Flores de Mena in practic. quæſtior. quæſt. 13.
num. 26. ubi dicit: Quòd ſi ordinarius procedat contra
recipientem ſecundum beneficium, etſi non inducens
primi privationem ipſo jure, & ad ejus privationem
ob non reſidentiam ob incompatibilitatem, non poteſt
ipſo facto eum ſpoliare, & privare, ſed priùs eum tene-
tur audire, & citare de cauſa cognoſcere, ſi aliquam
defenſionem habeat, & ſententiam diffinitivam profer-
re, à qua poterit appellari, allegat gloſſam in pragma-
tica ſanctione Gallicana titulo de collation. verb. provi-
deant, in fin. & aliàs procedent nulliter, & omnia per
5 ipſum judicem facta revocabuntur per viam attentati,
nullitatis, & iniuſtitiæ. allegat ad id cap. inter quatuor,
& cap. ex parte, el 1. non reſiden. & Abb & Ojedam
de benefic. incompatib. c. 18. n. 5. & alios, ac in fin. dicit,
quòd quando ordinarii non audiunt poſſeſſorem, in
tribunalibus Regiis declarantur vim fieri.

6 Sed his & aliis non obſtantibus, contraria ſententia,
imò hujuſmodi appellationi interpoſitæ à ſententia de-
claratoria beneficium vacaſſe ob obtentionem poſſeſ-
ſionis pacificæ ſecundi incompatibilis, ita ut nec illius
proviſionem, & poſſeſſionis traditionem, non ſuſpen-
datur, non deferens ordinarius violentiam nullate-
nus facere; & longè verior eſt, & de jure probabilior,
quam & ex ſequentibus fundamentis talem demon-
ſtrabo.

Primò, quia beneficium incompatibile, quod ipſo 7
jure vacat, poteſt liberè ordinarius alii conferre nulla
expectata ſententia, nec citatione poſſeſſoris, Bald. in
cap. cum in cunctis de electione, notant ſcribentes in cap.
de multa de probend. & in cap. 2. & ibi Panorm. in 3. not.
de feudis, & in cap. fundamenta, ubi gloſſa & Dominic.
de electione lib. 6. & in cap. licèt Epiſcopus, de prabend.
eod. lib. Doctores in c. ordinarii de officio ord. lib. 6. Gloſſ.
in cap. 1. verbo liberè, & Joan. de Anania, & Dominicus,
de homicidio, Gloſſ. in cap. fœlicis, verbo, diſponant, de
pœnis lib. 6. tenuere etiam Innocentius, Ioan. Andreas
& Panor. in cap. accepta, de reſtit. ſpoliat. Bald. in c. 2. in
verſ. amittat. in fi. tit. de feudis ſine cul. non amit. fol. 133.
incipien. quæſtionis iſtius determinationem, ad fin lib. 4.
& Cardin. Flor. in clem. 1. in prin. 15. nota de pœnis. Imol.
in c. de multa col. 2. verſ nota quod, ubi per jus de prab. &
in c. exhibita col. 8. verſ. 3. quæritur de rerum permuta-
tione, per notat in c. auditis, & in cap. inter dilectos, de
exceſſibus prælatorum, & Roman. notat. in conſ. 212 inci-
pit, quoad primum, in dubio primo, & in conſ. 483. inci-
pit, dubitatur 1. col. 3. verſ. 3. hoc demonſtratur, & Panorm.
in c. 2. in noto 3. per illum textum de feudis, in conſil. 67.
incipit in cauſa quæ vertitur, colum. 2. in lib. 22. & Mar-
tin Laudenſ. in c. ſi quis miles poſt medium titulo de feu-
dis, ſine culpa non amit. & Ludov. Bologninus in addit.
ad conſil. Ananiæ, in conſ 32. incipit, præſtantia Domini, in
verſ. plus dico, col. 2. & ita tenuerunt Domini de Rota
in dec. 301. incipit, nunquid Patronus in antiq. & Franc.
de Ripa in c. ſæpè, col. pen. verſ. ſed dubitatur, de reſt ſpol.

Quemadmodum cùm quis eſt privatus ipſo jure, po- 8
teſt eligi alius abſque alia ſententia privationis, probat
text. in c. fundamenta § quod ſi ſecus, & ibi Dominic. qui
hoc notat in 2. not. de electione, lib. 6. & denique præfa-
tam ſententiam receptiſſimam eſſe, probant Quintil.
Mand. in addit. ad Lapum, in allegat. 16. litera A. ubi
refert infinitos pro ea, optimè per Ojedam de Mendo-
za in tract. de benef. incompat. 1. p. c. 4. n. 6. & 7. ubi repro-
bat & dicit erraſſe aliquos contrarium tenentes, idem 9
Ojeda d. 1. p. c. 13. n. 59. ubi dicit, quòd quando be-
neficium primum vacat ipſo jure per obtentionem ſe-
cundi, non ſit neceſſarium, judicem adire ipſius benefi-
cii, & petere ſententiam declaratoriam privationis, ad-
ducit ad id notata per Andream Tiraq. in l. ſi unquam in
verbo, revertatur, n. 446. Flam. Par. de reſignat. benef. lib.
12. tom. 2. quæſt. 10. n. 10

Quæ ſententia licèt veriſſima ſit, ut ordinarius poſſit 10
providere, & conferre alteri dictum beneficium, ipſo
jure vacans abſque aliqua ſententia declaratoria, & abſ-
que citatione, quia verè & realiter quantum ad jus at-
tinet, beneficium vacans eſt: tamen quando in colla- 11
tione poſſeſſor privatus citatus non fuit, poſſeſſio fa-
cti, & illa detentatio proviſo tradenda non eſt, nec
ab ipſo detentatore auferenda abſque citatione, quia
inauditus de ea dejici non valet, ita probat text. in tri-
bunalibus frequens in c. licèt Epiſcopus, de praberd. lib. 6.
Licèt Epiſcopus (inquit Pontifex) beneficium, quod cùm
animarum cura tenebat (poſtquam aliud recepiſti con-
ſimile ac ipſius poſſeſſionem pacificam habuiſti, vel per
te ſtetit quominus haberes eandem) poſſit alteri de jure
conferre illum tamen, cui contulerit, non debebit, te
non vocato (cùm tibi forſan jus poſſit competere reti-
nendi) in poſſeſſionem ipſius inducere corporalem, quod
tenet ibi gl. verbo, te non vocato, & ibi latè Ioan. Mona.
quos referens ſequitur Geminia. ibi n. 9. Lap. alleg. 103.
ſub. n. 3. Hoſtienſ. in c. 1. n. 9. de conceſſ. præb. lib. 6. Innoc. in
c. de multa, verbo conferas, & ibi Abb. in 4. not. Ioan An-
dreas in verbo liberè, Imol. col. 2. verſ. not. quòd, & alii,
omnes ibi ſcribentes, Abb. conſ. 67. lib. 2. Gemin. conſ. 117.
col. ult. Card. conſ. 63. col. 2. verſ. item ſi in forma, & conſ. 74.
col. 2. verſ. pro hoc eſt ratio. Alex. conſ. 103. col. ult. verſic.
unde

unde dicit, lib. 1. Barba. *conſil.* 13. *colum.* 2. *verſ. propterea lib.* 4. Ruin. *conſ.* 128. *n.* 8. Bald. *conſ.* 133. *in fin. lib* 4. cum aliis, Hoſtienſ. *in c. ſolicite de reſtitut. ſpolia.* Andr. Iſ. *in conſtit. Neapol.* incipit, *ſi vaſſallus à Domino, colum.* 3. Bald. *in l. ſi maritus quondam, C. de donation. inter vir. & uxorem, & in c. cum in cunctis de electione.* 141. incipit *thema hujuſmodi col.* 2. *l.* 2. Lapus *alleg.* 89. *in Dei nomine col.* 19. *in parvis.* Card. Floren. *conſil.* 63 incipit, *Dominus noſter, col.* 1. *verſ. item ſi forma,* & alii, ut per Tiraquell. *in l. ſi unquam, verbo, revertatur, n.* 388. *C. de revoca. donat.* Ojeda *de benef. incompatib.* 1. *p.* 1. 4. *n.* 8. Flamin. Pariſ. *loco mox citando.*

12 Quod item eſſe intelligendum in proviſione facta à Summo Pontifice hujuſmodi beneficii vacantis ipſo jure, non facta in ipſa collatione, & proviſione, citatione poſſeſſoris, executor ad tradendam poſſeſſionem proviſo teneatur citare poſſeſſorem, latè etiam comprobat Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 10. *per* 13 *tot.* Ferretus *conſ* 4. *num.* 4. & *conſil.* 10. *n.* 10. & extendit etiam ad omnes privationes ipſo jure beneficii, ſecundùm gloſſ. *in d. c. ipſi licet Epiſcopus, verbo, non vocato, in fin.*

14 Et præfati Doctores rationem reddunt, quoniam licèt dominium ſit amiſſum, aut publicatum, non tamen poſſeſſio, quæ eſt facti, ut ex Bald. *in add. ttt. ad Specul. tit. de restitutio, §. nunc aliqua* 9. 46. & idem Bal. *conſil.* 356. *lib.* 4. & *in leg. ſi quis in tantum, col. pen. C. unde vi,* plures alios, plurimaque in comprobationem adducit Tiraq. *in d. l. ſi unquam, verbo, revertatur, n.* 338. Ojeda *ſupra n.* 9. & Flamin. *n.* 11. & licèt non deſint, qui contrarium tenuerunt; ut etiam abſque citatione poſſeſſor poſſit deiici; qui obtinent, quando eſſet notorium, quem privatum eſſe beneficio, aut ſi poſſeſſor vocatus fuiſſet in ſententia declaratoria, vel privativa, aut etiam in col- 15 latione ipſius beneficii, nam iſtis tribus caſibus ei poteſt auferri poſſeſſio beneficii, aliter non vocato, & ſine alia cauſæ cognitione, ultra quod ſuperiùs tradita doctrina veriſſima, & certior eſt ut videndus plures in comprobationem adducens ipſe Ojeda *ubi ſuprà ſub n.* 9. quem vide.

16 Adverte tamen, quòd iſta cauſæ cognitio debet eſſe ſummaria, ut ſcriptum reliquit gl. *in d. c. licet Epiſcopus de præbend. lib.* 6. *ver. ſe non vocato, circa medium,* quam referens ſequitur Flamin. Pariſius *loco primò citato, num* 34.

17 Nam cùm per ſententiam legalem verè vacans ſit beneficium, tot conſtitutionibus & decretis canonici ſtatim referendis, non ampliùs remanet faciendum quàm ipſius executio facti, & ordinarius tunc aliud non agit, quam tanquam juris miniſter, & executor ipſam debitæ executioni tradit, & exequitur, ut in ſimili 18 propoſito ex aliis conſideravit Azeved. *in leg.* 17. *titul.* 3. *lib.* 1. *recop. poſt prin.* & nos *ſup. cap. proximè præcedenti* exactè probavimus, nec debet eſſe melioris conditionis ſententia judicis, quàm ſententia juris, & ab executione & executore illius non appellatur, *l. ab executore, ff. de appell. l. ab executione, C. quorum appell. non recip.* nec ab eo, quòd ſit ſecundum legis, & canonis diſpoſitionem, & præceptum, nec à judice, illud exequente, appellationi interjectæ deferendum eſt, tanquam contraria juri, fruſtratoria, non habens adminiculum, & fomentum juris, *c. conſuluit el.* 3. *de appell. c. relatum de cler. non reſid. in* 6. *l. fin. ff. de appell. recip.* & ex his, quæ nos exactiſſimè adduximus, & in unum congeſſimus, & reſolvimus *ſuprà c. præcedenti,* pluribus ad idem citatis Doctoribus.

19 Adeò ut ita dejectus à tali beneficio per judicem non eſt reſtituendus, ut inquit gloſſ. *in verbo audientia in fin. in c. in nomine Domini* 23. *d. in fin. in c. præſentiam* 7. *q.* 1. & ibi Archidia. circa fin. gloſſ *in ſum.* 3. *q.* 1. Felin. *in c. cum cauſa de off. deleg. col.* 1. Abb. *in cap. dilectus* 1. *col.* 1. *de reſcriptis.* Abb. *in cap. conquerente col.* 1. & *ſeq. de reſtit. ſpol.* & *in cap. licet ex quadam, in* 4. *colum. de foro compet.* Felin. *in cap. dilectus el.* 1. *col.* 1. *de reſcript.* & *in d. cauſa col.* 1. *de off. deleg.* & *in cap. Eccleſia Sancta Maria* 13. *de conſtit.* & *in c. cùm ordinem col.* 5. Decius *in cap. referente col.* 1. *de præbend.* Franc. *de repet. in l. naturaliter §. ſi nihil comm. n.* 92. *de acquir. poſſ. n* 6. *cum ſeqq.* & *in c. ſæpè, de reſtit. ſpol. n.* 86. & reſolvit multa in propoſitum adducens Anton. Gabriel. *commun. opin. tit. de reſtit. ſpol. concl.* 1. *n.* 18.

Et idem eſſe in ſpoliato à privato (authoritate tamen judicis) latè, & cum diſtinctione proſequitur poſt alios plurimos Ojeda *ubi ſupra* 1. *p. c.* 4. *n.* 68. *cum ſeqq.* quia ei obſtat & excludit exceptio privationis ipſo iure appoſita. 20

Et accipiendam puto hanc doctrinam (licèt ipſi Doctores abſolutè loquantur) cum temperamento, de quo ſuprà, ut ſcilicet, procedat, quando aliquo modo fuit citatus à judice, uti videre eſt per Ferret. in *conſil.* 10. *num.* 10. *verſ. alias.* Iſ. *in conſ.* 38. *prope finem lib.* 3. Bald. *conſ.* 135. *in cauſa prope finem lib. lib.* 1. Afflictis *deciſ.* 361. *n.* 35. quam & ratione, & authoritate comprobat Menoch. *de recup. poſſ.* 8. *remedio, n.* 50. & 53. quem ad id referens etiam ſequitur Flamin. Pariſ. *de reſignatione benef. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 10. *n.* 23. 21

Secundò & pro hac mea opinione, ſcilicet ut ordinarius vim non faciat appellationi non deferendo, ab eius proviſione, & poſſeſſionis traditione beneficii, tanquam incompatibilis ipſo jure vacantis; facit, nam omnia ferè iura hoc diſponentia circa proviſioné horum beneficiorum, id committunt totum liberæ facultati, & arbitrio iudicis, probat text. *in cap. cum in cunctis §. cum verò,* in finalibus verbis *ibi,* habeant liberam facultatem,) *de electione* text. *in eod. cap. in prin.* ibi, de illis diſponendi liberam habeant facultatem. (text. *in c. de multa,* ibi, libere conferat, cui meritò viderit conferendum, &c.) *de præben.* text. *in c. extirpanda §. qui verò,* ibi, liberè alii conferenda qui velit & poſſit, &c. eodem text. *in c. fundamenta, verſ. quod ſi ſecus* ibi, liberam habeant poteſtatem) *de electione lib.* 6. idem probant text. *in c. ordinarii, de off. ordin. lib.* 6. *c. nos aptanda, de conceſ. præben. lib.* 6. *c.* 1. *§. ſacri eccl. lib. c. felicis in prin. ver. quia verò, de pœnis in* 6. 22

Sed ſic eſt quòd licet inter noſtros in varias itum eſt ſententias, an licet appellari à iudice, cuius arbitrio aliquid relinquitur, ut infrà videbimus ſuo loco. tamen illud eſt apud omnes receptiſſimum, ut à iudice cuius facultati, & arbitrio libero aliquid relictum eſt à iure, appellationi deferendum non eſſe, ita docent Innocentius & Hoſtienſis *in c. ultimo de ſer. is,* & Joannes Baptiſta à Sancto Severino *in c. admonendi, n.* 265. *verſ.* 1. *ff. de jurejuran.* Felin. *in c. exceptionem, n.* 1. *in p. de exception.* & *in cap. ſuper his n.* 8. *de accuſatio.* Ruin. *conſ.* 149. *num.* 9. *lib.* 4. Iſ. *in l.* 1. *in prin. n.* 6 *ff. ſi quis jus dicen. non obtemper.* Covarr. *lib.* 2. *variar. cap.* 12. *num.* . Menoch. *de arbitrar. judic. lib.* 1. *quæſt.* 7. *num.* 14. & alii per nos inferiùs allegati, latè diximus *ſupra* 2. *p. cat.* 8. *ante fin. verſic. ſimiliter clauſula* (ſuo libero arbitrio, &c.) à *n.* 119. 23

Cùm libera facultas, & arbitrium dici non poteſt, quod ab alio dependentiam habet, cùm illud hæc dictio (liberè) importet, ſcilicet, ſine alterius conſilio, conſenſu, interventu, requiſitione, ſeu interventione, vel aliàs, ita optimè & exactè per Tiraquellum *in l. ſi unquam in verbo revertatur num.* 13 & Bald. *in c.* 1. *n.* 6. *de reſcriptis,* dicit, quòd importat voluntatem abſolutam, ut poſt Bart. Alexand. contra alios conſuluit Roland. à Valle *conſ.* 61. *num.* 18. *volum.* 1. Aymon. *conſ.* 111. *n.* 5. Ruinus *conſ.* 18. *n.* 6. & *conſ.* 84. *n.* 9. *lib.* 1. & hæc dictio, liberam denotat poteſtatem, faciendi actum ſua ſponte, alterius voluntate non requiſita, *cap.* 1. *de reſcript.* iuncta gl. *verbo, ut liberè cap.* 2. *in fin. de teſtament. lib.* 6. *clc.* 2. ubi gl. *verbo liberè,* & Doctores *de jure patr.* 24 25 26

& in cle. dudum §. ſi verò in verbo liberè, de ſepulturis,
latè Aret. *conſ.59 in fin.lib.3* Decius *conſ.360.num.3.*
Socin.ſenior.*conſ.13.a.fin.lib.1.*Gozad.*conſ.58.n.2.*Cur-
tius Junior *conſ.2.n.3,*Caſſiad.*dec.3.ſub a.2. de privile-
giis,& n.4. in fin.*Caputaq.*deciſ.297.num.5.& 6. part.1.*
Mieres *tract.de majorat.1.part.quaſt.1.n.127.in noviori
impreſſione.*

27 Tertiò, & magis in hac ſpecie hæc pars probatur
quia iſthæc dictio, ſeu determinatio (liberè) idem im-
portat & ſignificat, ſcilicet appellatione,& præſcriptio-
ne non obſtante, ita ut ubi apponitur, appellationem
impediat, *cap.1.in prin.* & ibi gl. mirabilis *verbo liberè,
de caſib.in 6.* Sequitur Hieron Gonzal.*in regal.de men.
& alter.gl.53.n.11* & idem tenent Butrius,& Imol.*in c.
irrefragabili in prin. de off.ordinar.* dum per text. ibi di-
28 cunt, quòd quando committitur alicui cauſa liberè ex-
pedienda, & terminanda, intelligitur appellatione re-
mota cùm dicta verba id imponent, Philip. Franch.*in
rub. de appell. fol.2. col.1. in fin. verſ. ſed quid ſi com-
mittatur*, ubi videtur, hanc doctrinam voluiſſe tempe-
29 rare, per illum text. *in d.c.irrefragabili*, ut ſcilicet non
procedit, quando adeſt juſta cauſa, & ratio appellandi,
quod & ego admitto, quando ratio appellandi eſt in
promptu, ſecundùm ea quæ latè diximus *infrà hac 3.
p.cap 9.*non aliter, per ea quæ hic dicuntur. Plurimos
etiam Doctores in terminis congeſſimus *ſupra 2.p.c.8.
a num.115. verſ. altera clauſula erit nempe* (liberè pro-
cedatur) aſſerentes per eam ſublatam intelligi appel-
lationem: facit quod per Antonium *in cap.1.in 1 colum.
de reſcriptis*, notat Joan.Anton. de S. Georgio *in cap.*
30 *tua nobis num.8 verſ. ſeptimo fallit*, dicit, quod quan-
do Papa dediſſet in reſcripto privilegium alicui, ut poſ-
ſit in cauſa liberè appellare, poterit ille etiam tertio
31 provocare, contra text.*in l.veri, C.ne liceat tertio prov.*
&c. quia talis dictio talem inducit libertatem, quæ nec
jure, nec ratione, nec æquitate aliqua regulatur. Socin.
conſil.170.n.8.liq.1. Menoch. *de arbitrariis lib.1. q.70.
num.33.*

32 Et fortius illo redditur hoc fundamentum, quo-
niam quando contradictio in aliqua diſpoſitione re-
movetur, ibi pariter & appellatiò remota cenſetur, ita
eleganter poſt Decium, & alios concludit Lancelot.
Robert. *de attentat.2.p.c.12.limit.8.n.4.& 5.*Gonzal.*ubi
proximè gl.9. in annot.n.218.* & nos *d.s 8. à n.107.*ſed
33 ſic eſt, quòd per hanc dictionem (liberè) in diſpoſi-
tione prolata, excluditur omnis contradictio & impe-
dimentum ſecundùm gl.*in cap.ordinarii*, per illum text.
verbo liberè, de off.ordinarii lib.6. Barbatia *in tr. de pra-
34 ſtantia Cardinal.1.p.q 3.n.24.*ergo evidenter apparet in
noſtro caſu prædicta jura concedentia ordinario facul-
tatem liberam providendi, & conferendi beneficium
vacans ipſo jure per promotionem ad aliud, cenſeri
prohibitam appellationem quoad ſuſpenſivum ſaltim,
35 quia ſine contradictione actum celebrat, qui poteſt
facere liberè, Caleuinus *conſil.3.n.8,* Gozadin.*conſil.47.
num.9.lib.1.* Menoch. *de arbitrariis lib.1.q.7.n.34. cum
ſequentibus.*

36 Quartò & pro hac parte, noſtráque opinione, forti-
ter faciunt verba ſpecialia, quibus jura, in hac mate-
ria loquentia, utuntur; reſpicientia poſſeſſionem privati
& executionem demonſtrant, prout text. *in c. de multa,
ibi*, tenetur illico) *de prabendis, & dignitatibus*, text.*in
extravaganti execrabilis, verſ. qui verò de prabendis, &
dignitat.* ibi, poſtquam ſecundi poſſeſſionem habuerint;
vel per eos ſteterit, *&c.* abſque moræ diſpendio, *&c.*)
Et eiſdem terminis utuntur, & loquuntur Doctores,
ut eſt videre per Abbatem *in cap. quia nonnulli num.4.
de cler. non reſiden.* & alii plurimi relati à Nicolao Gar-
37 cia *de beneficiis 2.tom.12.p.1.c.5.n.36.& 37.*ſed quando
rea moram, nec dilationem recipit, appellatio intelligi-
tur excluſa, tanquam dilationi clauſam præſtans, text.*in*
38 *l.fin.ff.de appellationib. recipiendis*, cùm etiam per ver-
ba æquipollentia intelligitur ſublata appellatio, ut poſt
Franchum, Decium, & alios, concludit Lancelot.Ro-
bert. *de attentat.2.p.cap.12.limit.8.num.4.& 5.* Iaſ. *conſil.
187.* incipit *circa primum ſub num.22. ad medium verſ.
ſimiliter lib.2.* Gonzal.*in regal.de menſi.gloſſ.9.in annot.
n.218.*

Et facit dictio illa (illico) poſita *in d.c.de multa*, ſi- 39
gnificat, habere executionem paratam, ut rem judica-
tam, nec requiri aliam condemnationem, ſecundùm
Bart. *in l.ſi quis C.depoſiti.* Alex.*conſ.42.viſo proceſſu col.
1.verbo,nec pradictis obſtat.lib.4.* Pro quo eſt text.*in l. ſi
quis C.depoſiti.* Tiraquell.*in repetit.l.ſi unquam,verbo,re-
vertatur,n.115.ad fin.*idem Tiraq.*ſup.n.92.ad fin.* Bart.
loquens in dictione (mox) per gloſſ.*ibi,in l.anic. C.ſi de
mom.poſſ.fuer.appell.*Sequitur Roderic. Xuarez *in repet.
l.poſteaquam n.5. ff de re jud.n.2.* & facit optimè *l. fin.C.
de judiciis*, dum ibi hæc dictio illico, id eſt, ſine ulla 40
dilatione, quia hæc dictio ſignificat latam ſententiam
jure operante, *l.idemque §. ſi cui mandavero, ff.mandati,
§.filias familias, verſ.ſed ex conſuetudine*, juncta gloſſ.
ibi,verbo, illico, inſtit. quibus modis patria poteſtas ſo vi,
text.*in l.ult.C.de fideicommiſſ.libert.* Lucas de Peña *in l.
ult.col.2.C.de ſpect.lib.11.*Petrus de Ancata.*inter conſilia.*
Joan Caldet.*tit.de verb.ſign.conſ.10.* Angel.Aret.*in §.1.
extraneo inſtit.de pupil ſubſt.* Iaſ. *in l.poſthum. col.6. verſ.
pro qua opinione C.de bonor. poſſ.contra. tabal.* ergo evi-
denter ſequitur in hoc caſu, de quo agimus; appellationi
nec eſt deferendum, nec ſuſpendit. Prout etiam de dic-
tione (mox) dicit Iaſ. *in l.2.col.7.verſ.2.pondero,ff.de ju- 41
rejur.* habere executionem paratam, facit *l. ſi quis poſt
hec, in prin. C.de bonis praſcriptor.* & ibi Angel.*in prin.*
ſequitur Tiraq. *ubi ſup.d.verb.revertatur n.109.praſcri-
ptum ad fin.*

Et ex his venit intelligendus Hieronym. Gonzal.*in
regal.de menſib.gloſſ.9 in annot.*dum *n.216.& ſeqq* dicit,
ſtatutum dictans ut ſtatim facta electione beneficii, tra- 42
datur poſſeſſio, intelligatur, ſi non intra terminum ad
appellandum, appellatio interponatur, vel aliàs tranſit
in rem judicatam, quia reſpondeo, ut procedat in ſta-
tuto, quod quidem quoad prohibitionem appellatio-
nis, debet eſſe clarum, non turbidum ſtatutum, ut ibi
dicit, & nos etiam alibi, cujus ſtatuti quatenus tollit
appellationem, ſtrictam fieri interpretationem, etiam
ex aliis fundavimus *ſuprà*, maximè cùm ſuaptè natura
ſtrictum ſit, ita ut ſecus ſit dicendum in lege quia tunc 43
intelligitur, & interpretatur etiam appellatione inter-
poſita, ut aliquid operetur: text. eſt *in l. conſtitutionet,
ff. de appell.* qui loquitur de dictione (ſtatim) & inter-
pretatur, ut executio fiat lata ſententia, etiam poſt ap-
pellationem, & ea pendente, quod in noſtro caſu du-
bium non videtur, reſpectu aliorum verborum extra-
vagantis execrabilis. *ibi*, ſine moræ diſpendio (quæ
omnimodam difficultatem tollit, ſimul atque dilatio-
nem, & ſuſpenſionem, prout & bene ponderavit Ni-
col. Garcia *d.p.11.c.5.n.37.*

Et ultra ſupradictos quod dictio (ſtatim, illico, mox. 44
&c.) excludant appellationem, latè Ruginell. *tract.
de appell.§.9.gl.2.q.18 n.94.* ſequitur Eſcacia. *de appell.
q.16.lim.1.n.59.*& nos *ſup. 2.p.c.13.ante fin. verſ. ac ite-
rum verba illa mox, &c.à n.124.*

Nec admittenda eſt opinio Hieronym. Gonzal. *in 45
regal.de menſib.& alter gl.9.§.annot.num.217.* quem ſe-
quitur Gratian. *in diſcept.forenſ.tom.1.c.41.n.11.*dicen-
tes, dictionem ſtatim, confeſtim, mox, illico, & ſimi- 46
lia, non excludere appellationem, ex eo, quia licèt nul-
lam dilationem admittant, & intelligantur ſine tempo-
ris intervallo, ut ipſi probant, & exactiſſimè per Cene-
dum *in ſingularibus ſuis ſingulari 61. à n.1.* ubi plurimos 47
citat, ita ut hujuſmodi verba importent ſummariam
cognitionem abſque ordine judiciario, & non requi-
rant ſententiam, ut ex Matthia Coler. *de proceſſ.execut.
cap.2.p.3.n.18.* Tamen dicunt Gonzal.& Gratianus, ut
hujuſmodi

48 hujuſmodi dictiones debent intelligi cum tempera-
mento ratione ſubjectæ materiæ, per Tiraquel. Meno-
chium & alios, quod verum eſt. Sed inferunt ex ea do-
ctrina, intelligi eo modo, ut non excludant appella-
tionem, ſed ſtatim quod de jure fieri poteſt executioni
mandetur; ſcilicet, vel poſt decem dies datos ad ap-
pellandum, aut ſi non appelletur, vel aliàs, tranſeat in
rem judicatam.

49 Sed ni fallor, illi viri ex eorum ratione convincun-
tur, etenim fatentur, iſtas dictiones) ſtatim, mox, illi-
co, *&c.*) intelligi cum temporis intervallo, & tempe-
ramento ſecundùm ſubjectam materiam, ut ſcilicet non
ſtatim, ut lata ſit ſententia; exequenda ſit: ſed quòd
juris termini ſint expectandi, & ſolemnitates, citatio-
néſque neceſſariò præcedere debent. & ea omnia, quæ
in hujuſmodi judicio executivo requiruntur, non omit-
tantur; & ſic non eſt expectandum, ut appellatio non
interponatur. & ſententia tranſeat in rem judicatam,
quia hujuſmodi exemplificatio illius doctrinæ, potiùs
eſt mutare, & tollere ſubſtantiam illarum dictionum,
50 quàm tempus ſecundùm ſubjectam materiam aſſignare,
Etenim poſtquam ſententia tranſit in rem judicatam,
nullæ expectantur dictiones illæ; cùm de per ſe juris
diſpoſitione mereantur executionem, quo caſu nihil
ſpecialitatis, & virtutis continerent dictæ dictiones,
itaque omnimodo debent intelligi, ut aliquid operen-
tur ultra jus commune, maximè cum ſui natura, &
propria ſignificatione celeritatem deſiderent ex Docto-
ribus citatis.

51 Et hæc noſtra interpretatio contra dictos Doctores
evidenter probatur, etenim executoriales, quibus ſta-
tim parendum eſt, licet hæc paritio ſtatim facienda, de-
beat civiliter intelligi; & cum aliquo temperamento,
juxta text. *in l. quod dicimus, ff. de ſolution.* Doctores *in c.
quoad conſult. de re jud.* Mand. *for.* 20. *commiſ. q* 8. *in verb.*
52 *executoriales.* Grat. *diſcept. foren. tom.* 1. *d. c.* 41. *n.* 13. (prout
pariter de dictis dictionibus diximus) tamen hoc tem-
peramentum reſpicit tempus, non tamen appellatio-
nem, cùm ab executorialium executione non admit-
tendam eſſe, certum ſit, & probabimus latiùs infrà 4.
p. c. 1. *& c.* 3. *& ferè per tot. c. ejuſdem* 4. *p.* quia tunc foret
alterare ſubſtantiam rei, quod fatendum non eſt. & ſic
evidenter convicti apparent Gonz. & Gratian. ſuiſmet
rationibus, cùm in ipſos retorqueantur, & redeundo
ad noſtram principalem quæſtionem, quæ ulteriùs cor-
roboratur.

53 Quintò & pro hac noſtra parte facit, quod in termi-
nis conſuluit Gutier. *in conſ.* 10. *à n.* 8. *cum ſeqq.* ubi di-
cit; quod ſententia ordinarii ad petitionem promoto-
ris fiſcalis, lata ſuper declaratione cujuſdam beneficii;
ſcilicet, id vacaſſe per obtentionem alterius incompati-
bilis, ex gratia ſuæ Sanctitatis, & virtute bullarum Apo-
ſtolicarum, mandánſque fieri proviſionem ejuſdem, eſt
exequenda non obſtante appellatione, interpoſita à de-
tentatore utriuſque, imò plus dicit; quòd cum ſuprema
Valliſoletana cancellaria adita fuiſſet per viam violen-
tiæ, ut judici Eccleſiaſtico præciperet appellationi de-
ferre, innovatáque reponere, cujus proceſſus & cauſa
viſa per tribunal illud, declaratum fuiſſe; ordinarium
Eccleſiaſticum vim nullam feciſſe, haud deferentem
appellationi prædictæ, ab ejus ſententia interpoſitæ,
imò cauſa iterum ſibi remiſſa eſt, de quo quidem te-
ſtatur ipſe, quòd decretum in tribunalibus his in caſibus
frequenter videmus, & in ſui comprobationem non-
nulla fundamenta adduxit Joann. Gutier. *in d. conſ.* 10.
non tamen ex his, quæ nos, ubi etiam aliis pro contrario
conſideratis ſatisfacit.

54 Et de natura decreti ſive clauſulæ dimittendi primum
incompatibile intra duos menſes, putà; à die habitæ
ſecundi poſſeſſionis, vel à tempore, quo per eum ſtetit
non capere, appoſitæ in gratia & bulla impetrata pro
ſecundo incompatibili, de qua latè Gutier. & an acci-
piat interpretationem à jure: ut intelligatur de poſſeſſio-
ne pacifica nondum quoad factum, ut percipiat fructus,
ſed etiam de jure, ſcilicet, minimè litigioſa, & de quali-
bet moleſtia, etiam extrajudiciali, tam quoad conceſſio-
nem, quàm quoad fructus perceptionem. & exiſtenti in
Romana Curia. à quo tempore currat notitia poſſeſſio- 55
nis captæ in partibus, & de aliis multis difficultatibus
quæ conducunt ad interpretationem clauſulæ, & decre-
ti (dimittendi.) vide ampliſſimè, & eleganter per Joan.
Hier. Campanill. *diverſ. jur. canon. rubr.* 11. *c.* 13. *à n.* 269.
cum plur. ſeqq. fol. 359 *& ſeqq.* ubi *n.* 270. *cum ſeqq.* refert
ad literam mirabilem Rotæ deciſionem; allegat etiam
Hier. Gonz. *in regul.* 8. *gl.* 15. *n.* 119. & infinitos alios. &
nonnulla etiam de dicta clauſula (dimittendi) vide per
Mareſcot. *variar. reſol. lib.* 1. *c.* 35. *à n.* 103. *cum ſeqq.* &
quando ex non dimiſſione poſſit impetrari juxta dictum 56
decretum, vel non, vide per Campanill. *ſup.*

Sextò, & ultimò pro hac noſtra opinione in terminis 57
facit Conc. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 5. ubi expreſsè diſpo-
nitur, quod in hoc caſu appellatio non impediat judicium
ordinarii, *ibi*, appellationibus, privilegiis, exemptionibus
quibuſcumque, etiam cum judicum ſpecialium deputa-
tione, & illorum inhibitionibus in præmiſſis minimè
ſuffragantibus) quem text. adducens Joan. Gutier. *ubi
proximè* pro fundamento contrariæ partis illum intelli-
gendo. ut illa prohibitio appellationis intelligatur, re-
ſpectu deputationis Vicarii, & punitionis ejus: non tamen
reſpectu compulſionis, dimiſſionis, prioris, beneficii; &
licet ipſe Gutier. noſtram amplexus eſt ſententiam, non
tamen video illi ſatisfeciſſe. Et ſic dicas, ut reſpectu
omnium in illo decreto diſpoſitorum intelligenda eſt 58
illa clauſula generalis, prohibitiva appellationis, ut
probat text expreſſus *in c. ſecundo requiris* 41. *in ordine, de
app.* cujus verba ſunt: Secundò requiris, cum pluribus
articulis in una commiſſione poſitis, in uno tantùm
contingit appellationem expreſsè vetari: utrùm appel-
latio teneat, ſi ſuper aliis fuerit appellatum in quo etc. 59
quod, *&c.* hæc ſit noſtra intentio, ut de omnib. articulis,
qui in commiſſione ponuntur, juſtitia ſuum conſequitur
effectum, in omnibus appellatio intelligitur interdicta;
nihil enim intereſt, utrùm inhibeatur primò an ſecun-
dò in medio; an in fine; cùm (ſicut utriuſque juris ar-
gumenta nos docent) ea quæ in principio, ad medium,
& ad finem: illa verò quæ in medio, ad finem, atque prin-
cipium, ſæpè referri contingat.) Hactenus Pontifex lo-
quens in fortioribus terminis; ſcilicet, reſpectu articu-
lorum plurium, & in uno dumtaxat appoſita prohibitio
appellationis: appoſita nihilominus, in cæteris intelli-
gatur, multò fortiùs debet ſic intelligi in caſu d. Conc.
Trid. cùm id abſque dubio evidenter demonſtrat, ut
conſtat expreſsè ex illis verbis ejuſdem, *ibi*, in præmiſſis, 60
&c.) quæ omnimodam difficultatem tollunt, cùm ſint
repetitiva omnium & ſingulorum præcedentium.

Et cùm ea ſit natura, ac propria ſignificatio hujus
verbi, præmitto, ſcilicet, ante mittere, & præmiſſus, a, um
ſeu præmiſſis, in plurali, ea, quæ antè mittuntur, ut ex-
plicat Calepinus ſuper hoc participio, quod & eviden-
tiùs probatur, nam quando in ſupplicatione poſt narra-
tivam plurium delictorum; puta: appoſita eſt clau-
la (ſi de præmiſſis conſtiterit, *&c.*) nec addantur illa 61
verba (ſeu altero eorum, *&c.*) non ſufficit unum deli-
ctum verificare, ſed omnia narrata verificanda ſunt;
cùm illa clauſula (de præmiſſis, *&c.*) ad omnia & ſingu-
la præcedentia de neceſſitate referantur ita probat Sta-
philus *de ſignatura juſtitiæ,* §. *& primo ſciendum, n.* 22.
Sarnerius *in regul. de ſubrogandis q.* 7. *verſ. item ſciendum.*
Et ita fuiſſe reſolutum in una Oſcen. Archidiaconus 19.
Octob. 1601. coram Horatio Cardin. Lancelot. teſta-
tur Mareſc. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 68. & quòd hæc dictio
(præmiſſa) ſit repetitiva præcedentium omnium, do-
cet Alex. *conſ.* 63. *diligenter n.* 8. *in fin. verbo non obſtat.* 62
ſecundum lib. 6. Card. Tuſchus *pract. concl.* 1. *tom. litera, C.
concluſ.*

concl.290.n.2. & ad omnia præcedentia refertur Alex. de Nevo.*in rubr.de ſponſ.& matr.n.3.* Alex. Moneta.*in tr.de conſerv jud.c.7.ſub n.607.*

63 Prout etiam de dictione, (ſupradictis) quæ reſtringit diſpoſitionem ad ſuperiora, proinde ac ſi ſpecialiter eſſent repetita. Ripa *in l.filiuſfamilias §. dici n.3. de legat.1.* Anton. Gabriel.*tit.de fideicommiſſ.concl.3.n.9.* Ma-
64 reſcot *variar.reſol.lib.2.c.51.n.7.* idem etiam, & pariter dicimus de dictione, ſeu adjectivo (hujuſmodi) quæ præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus repetit, *gl. in c.ſi Abbatem, de elect.in 6.* Corneus *concl.97.num.8. lib.4.* Pariſius *conſ.52.n.3.lib.3.* Mareſc.*lib.2.c.77.n.27.* & ad ea clauſula generalis ſequens eſt referenda, & ita reſpondetur.

56 Maximè & hoc attende, quòd ex Bulla Domini noſtri ſancti Pij IV. Pontificis Maximi edita in confirmatione Conc.Trid.ad calcem ejus, ſcilicet fol.mihi 387. quæ poſtquam omnia, & ſingula decreta ejus confirmavit, mandavitque obſervari,& commendat omnibus perſonis cujuſcumque ſtatus; ut illa faciant ſervari, & cuſtodire appellatione poſtpoſita, ut conſtat ex eadem Bulla *ad medium.*

Quibus ſic ſuppoſitis, & præhabitis: reſtat reſpondere fundamentis pro contraria parte, & opinione adductis, conſideratiſque. Nec obſtat primum, quod diximus; pœnas ipſo jure impoſitas requirere ſententiam declaratoriam præmiſſa cauſæ cognitione, & ideo appellationem permiſſam cenſeri. quia reſpondetur: quòd ultra id, quod hoc habeat, contineátque difficultatem ex his, quæ ſuprà diximus in primo fundamento pro noſtra opinione *à n.7.*

66 Tamen magis in ſpecie reſpondendum eſt: ut illud argumentum, & DD. citati loquantur; quando beneficium vacat ipſo jure ob pœnam alicujus facti; ut puta: ob non reſidentiam beneficii curati, tunc ex magis communi requiritur declaratoria ſententia prævia citatione, ſeu monitione, & cauſæ cognitione,ut eſt videre ex his, quæ longa manu congeſſit.Oieda de Mendoza *de beneficiorum incompatibilit.1.part.cap.18.à n.11.cum ſeqq* at nos ſumus in diverſo caſu; quando ſcilicet primum beneficium vacavit per adeptionem pacificam ſecundi beneficii, non ex pœna, ſed ex diſpoſitione, & effectu iuris, id iuſtis de cauſis, ac rationibus dictantis, mot. quod eſt multum diverſum, & ſeparatum.

67 Et ratio diverſitatis in hoc conſiſtit:quoniam quando quis eſt promotus ad aliud beneficium incompatibile, & illius poſſeſſionem pacificam amplectitur, poſſidétque quietè:cenſetur renuntiare voluntate propria, & verè omnibus beneficiis antea habitis, ab illo poſſeſſis, iuxta text. *in c.cum in cunctis de electione, lib.6.in §. cum verò*, at verò quando quis amittit beneficium ipſo iure propter non reſidentiam,puta; illud amittit in pœnam ob non reſidentiam ſcilicet, & huiuſmodi pœnam declarandam eſſe per ſententiam præmiſſa monitione, citatione & cauſæ cognitione,iuſtum eſt,cùm fortè non ex voluntate propria, ſed ex neceſſitate potiùs illam incurriſſe, apparere poteſt: conſtabitque in cauſæ diſcurſu ex eius allegatione, & verificatione aliqua iuſta, & legitima cauſa, à iure admiſſa, & approbata, permittens abſentiam beneficiati, at verò conſtando de contrario nulla ſe tueri beneficiatum legitima defenſione, & cauſa feratur à iudice declaratoria ſententia, beneficium vacaſſe ipſo iure; hanc ſolutionem nota, quoniam elegans eſt, & eam inventori libentiſſimè reddo, ille eſt Oieda de Mendoza *in tract. de beneficiorum incompatibilitate, d.1.p.cap.18.n.21* & facit, quod dicit Joan.Gutier.*in conſ.10.à prin.* Nec ex hoc concluditur, nec confiteor. quòd licèt ſententia in privatio-
68 ne ob non reſidentiam requiratur, ab ea locum eſſe appellationi, nec etiam in noſtro caſu, etiam ſi declaratoria neceſſaria foret; procedere poteſt conſequentia, ex ſpecialibus rationibus in eo vigentibus, ſtatim dicam.

Nec obſtat ſecundum argumentum, quod videbatur magis difficile, & concludens; nempe: licèt à pœna à
lege impoſita, non ſit licita appellatio; tamen à decla- 69
ratoria incurſio illius admittitur, quoad utrumque effectum, ex Doctoribus in eo citatis; quia nihilominus quod in caſu noſtro declinatoria non eſt neceſſaria, tamen reſpondeo; ut licèt quod dicitur de declaratoria, ita procedat generaliter, non tamen eſt indiſtinctè, & abſolutè verum, ſed veſtitur ex natura, & qualitate rei, & caſus, cui adiicitur, & applicatur, & ſecundùm eum variatur, nam ſi cadit ſuper caſu ſui natura appellabili (prout generaliter omnes caſus appellationem permittunt ex juribus vulgatis) tunc appellatio à tali ſententia ſuos habebit effectus, at verò ſi illa cadit, & profertur ſuper aliquo caſu privilegiato, vel aliàs ex aliqua ſpeciali ratione juris eſt prohibita appellatio: tunc multo fortiùs hoc caſu à declaratoria erit appellatio deneganda,quàm aliàs; quia in eo jam jus operatur,& protulit ſententiam ſuam, quæ majoris eſt privilegii, quam lata à judice, ut ſæpè dixi, & iudex ita declarans nihil novi diſponit, ſed quid in præteritum iam ſit
actum,oſtendit,ut inquit Bald. *in l.cum teſtam.in fin.C.* 70
de manumiſſis teſtam. Decius *in l.edicta n.47.C.de edendo*,probat text.*in l.hæredes palam,§.ſed etſi nota,ff.de teſtam.*text.*in l.adeo, §. cum quis de acquir. rerum domin, & in l.aſſe toto. ff. de hær.inſtit. & in l.unum ex familia, §.ſi de falcidia,ff.de leg.2.& in clem.1.in prin.de iurepatr.* & etiam probatur *in proœmio lib.6.in prin.& in cle. exivit,verſ.locum autem,de verb.ſign.gl.in cap.per tuas, verbo de novo,de donat.gl.in c.1.in verbo.& filio,de ſumma Trin.lib.6.* ubi Domini. *col.penult.verſ.nota iſtam gl.* Joan.Andreas *in addit.ad Spec.in tit.de teſtam.in §.nunc videndum col.penult. verſ.hoc etiam nota.* & Dominic. *in proœmio lib.6.in prin.& verſ.nota optimus text.* Cardin. *in clem.fin. col.2.verſ.ſi vero diſponit.de conſtitut.* Imol. *in clem.1.col.8.in gloſſ. c.vidiſſe, de ſequeſt.poſſ.& fruct.* Barba. *conſ.28.col.2.verſ.ecce autem, vol.1.& in conſil.7. col.1.verſ.3. facit volum.4.& in conſil.87.col.9. verſ. & hoc ſatis apertè,eod.vol.* Felin.*in c.ſuper quæſtionum,col.2. de off.deleg.& in c.qualiter & quando el.1.col.14.verſ. & pro iſta fallentia, de accuſat.& in c.non poteſt col.2. verſ. facit gl.ſingularis, de re jud.* Philip.Dec. *in l.edicta n.47. C.de edendo & in l.1.col.1.C.de impub.& aliis ſubſt.& in c.fin.col.6.verſ.& advertendum de conſtit.& in c. paſtoralis, §.verum in 33.not.de appell.* Purpurat. *in l.1.n.39 ff. ſi certum petat.* & latè cum ampliationibus, & limitationibus proſequitur Anton.Gabr. *concl.3.per tot.lib.6.commun.concl.* & magis in noſtris terminis loquens in ſententia declaratoria ob privationem beneficii ipſo iure optimè per Oiedam *de benef.incompatib 1.p.cap.18. num.21.*

Et præfatam ſolutionem ad argumentum,libet exem- 71
plis,& doctrinis comprobare. Ecce à pœna excommunicationis lata ipſo iure non licet appellare; à declaratoria tamen aliquem in eam incidiſſe, libet regulariter quoad utrumque effectum, exactè per Navarrum *in repetitione c.cum contingat 15.nullitatis cauſa fol.mihi 552.*
at ſi iſta declaratoria ſententia cadat ſuper excommu- 72
nicationem in negotio executivo, puta ſuper executionem obligationis Cameralis, aut guarentigiati, aut bullatum, penſionis, & ſimilium, tunc appellatio non ſuſpendit, ab illa interpoſita, quemadmodum nec ab executione, quia regulariter declaratoria ſecundum naturam,& qualitatem negotii, cui adhæret, ita eleganter Nicol.Garcia *in tr.de benef.1.p.c.5.n.586.* per quem, & nos ita reſolvimus *ſuprà hac 3.p.c.3.ad fin.& 2.p.c.3. à n.12.cum ſeqq.& à prin.*

Secundum ſit exemplum; à pœna legis, vel canonis 73
non licet appellare. *l. ſi qua pœna, ff. de verbor. ſignif. cap. quia nos, de appell.* à declaratione tamen aliquem illam

illam incidiſſe ; eſt regulariter licita quoad utrumque
ſecundùm magis communem, gl. *in c. cupientes, verb. pri-
vatos in verſ. ſi autem de electione lib. 6.* Curtius jun. *in l.
unic. n. 41. ff ſi quis jus dicenti non obtemper.* & plures con-
geſſit Boba. *in polit. 2 p. 3. lib. c. 8. n. 276.* & nos ſuprà in
ſecundo fundamento contrariæ partis.

74 Quod ſi declaratus eſt convictus, & confeſſus, tunc
ejus appellationi deferendum non eſt, quia convictus,
& confeſſus de crimine non appellat, *l. obſervare, C.
quorum appellat. non recep. l. conſtitutiones, ff. de appellat.*
vel quando crimen eſt notorium, *&c.* ecce quomodo
declaratoria ſententia regulatur ſecundùm naturam
caſus, cui accedit ; ita ut ſi interponatur ſuper cauſa
inappellabili ſui natura, inappellabilis pariter & neceſ-
ſaria ſit.

75 Tertium ſit noſtræ ſolutionis, & doctrinæ exem-
plum, quo apparebit ſimul ſatisfactio ultimo argumen-
to, imò & omnibus pro contraria parte conſideratis ;
abſens à beneficio monitus, & contumax plectitur
pœna privationis ejuſdem ob non reſidentiam ; ad
ejus tamen executionem requiritur declaratoria cum
citatione beneficiati, & cauſæ cognitione, & diffiniti-
va ſententia, ut ſuperiùs diximus, & eſt videre ex his,
quæ latè per Ojedam *de beneficio incompat. 1. p. cap. 18 à
prin.* & præcipuè *à n. 20.* ita ut erit nulla, & attentata
ſententia, & privatio ſeu pœnæ executio ; ſi abſque di-
cta citatione fiat, & cognitio de cauſa, ut etiam dicit
76 Flores de Mena *in pract. q. 13. a. 26* alios allegans, cu-
jus meminimus *ſuprà* in 3. fundamento contrariæ par-
tis, à declaratoria tamen ſententia hujuſmodi appella-
tioni emiſſæ minimè deferendum eſſe : probant jura ex-
preſſa, text. *in c. relatum* text. *in c. conquerente, de clericis
non reſidentib.* text. *in c. pervenit el. 2. de app.* Conc. Trid.
ſeſſ. 23. de reform. c. 1. & quæ nos exactè diximus *ſuprà
2. p. c. 15. à prin.* ubi hic articulus & ſequens explicatur
cum diſtinctione.

Et ad hoc reducendus eſt ipſe Flores in illo 3. argu-
mento, & gloſſa pragmaticæ per eum citatæ loquentes,
77 quando ordinarius compellit ſuum ſubditum ad reſi-
dentiam beneficii, quia tunc ita proceditur contra ip-
ſum ; quando ad privationem ejuſdem proceditur, &
tunc appellatio admittitur modo prædicto, & à nobis
latiùs *in d. c. 15.* & tunc bene dicit ipſe Flores, de Mena,
quòd in tribunalibus declaratur, vim fieri, quando
contra clericum hujuſmodi actum eſt ſine cognitione
cauſæ, & citatione, quod requiritur, ut dictum eſt, imò
tunc frequentiùs ſolet dari tertium genus violentiæ,
nempe, *que oyendole de nuevo, y reponiendo lo hecho no
haze fuerça, y ſe lo remite, y no lo haziendo la haze,
otorgue, y repõga*, &c.

Et hoc jure utimur, non tamen ipſa gloſſa pragma-
ticæ, & ipſe Flores agunt in noſtro caſu, ſcilicet, quan-
do ordinarius tractat de auferendo, & amovendo ejus
poſſeſſionem beneficii incompatibilis, vacantis ipſo ju-
re per obtentionem ſecundi, qui eſt caſus longè à no-
ſtro diverſus, ut ſuprà diximus, licet in utroque ad-
mittatur minimè appellatio diverſis reſpectibus, & ſpe-
cialibus rationibus conſideratis, quoniam aliud eſt
amovere beneficium ex capite non reſidentiæ, aliud au-
tem amovere ex capite vacationis ipſo jure, pro obten-
tione ſecundi incompatibilis, ut videre eſt ex Ojeda *de
beneficior. incompat. 1. p. c. 9. n. 5.* & rationem tradidimus
differentiæ *ſuprà*, & in primo capite non admittitur
appellatio, cum diſtinctione tamen, de qua per nos
ſuprà 2. p. d. c. 15.

78 Unum tamen, & neceſſarium rei de qua agimus, ad
majorem declarationem non omittam : quæ ſcilicet
beneficia vacare dicantur ipſo iure per pacificam poſ-
ſeſſionem adeptam ſecundo. In quo breviſſimis affir-
mo, quòd quidquid ſit de jure communi, hodie ta-
men ex diſpoſitione noviori Concilii Trid. docemur,
in omnibus beneficiis, etiam ſimplicibus, de jure ſui
natura, vel quomodolibet reſidentiam requirentibus,
vacare primum ipſo jure, per obtentionem ſecundi, ut
conſtat ex eodem Trid. decreto *ſeſſ. 7. de reformatione
c. 4.* Et licèt inter Doctores gravis ſit difficultas circa 79
dictum decretum Concilii : an etiam beneficia ſimpli-
cia juxta illud vacent ipſo iure, etſi reſidentiam requi-
rant, & in varias ſeu contrarias itum eſt ſententias, ſi-
quidem Navarr. *conſ. 17. de prabend.* Dueñas *Eccleſiaſt.* 80
lib. 4. à n. 96. 120. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 3. q. 1.
à n. 132.* Cechus *de repub. Eccleſ. tit. de beneficiatis lib. 3.
quaſt. 1. n. 4. verſ. in ſecundo capite, & verſ. ad dignoſcen-
dum in fin.* cùm ſcripſerunt poſt Trid. & Flores de Mena
in pract. quaſt. q. 13. n. 1. & ſeqq. & quaſt. 23. n. 59. Mar-
cus Anton. Genueuſ. *in praxi Archiepiſc. curia Neapo-
litana c. 64 num. 4. & 5.* Proſper. de Auguſt. *ad ſummam
Bullarii. Quar. verb. beneficiorum 6. cauſa* affirmantes
(licèt aliqui trepidè) beneficia ſimplicia per Conci-
lium non vacare ipſo iure, quantumvis reſidentiam
requirentia, ſed idem ſit hodie, quod de iure communi
cautum *per c. de multa de prabend.* & alia iura de hoc
loquentia.

Sed contrariam ſententiam ; imò quod hodie no- 81
viori diſpoſitione Concilii Trid. *d. cap. 4.* innovatum ſit
ius commune & extendatur ad omnia beneficia ſimpli-
cia, reſidentiam de neceſſitate requirentia, tanquam in-
compatibilia vacare ipſo iure, defendit Oieda *de benefi-
ciorum incompat. 1. p. c. 9. n. 5.* dicens, quòd text *in d. c. de
multa*, inducens vacationem ipſo iure, in dignitatibus,
& perſonatibus extenditur ex dicto decreto Concilii,
ad quæcumque beneficia incompatibilia, prout ſunt
reſidentiam requirentia. Idem dicit *c. 11. in pr.* Gutierr.
conſ. 10. n. 3. & 4. Zechus *in tract. de benef. & penſion. c. 5.
ſub n. 4.* tenet idem ex declaratione ſacræ Congregatio-
nis, determinavit Rota *in dec. 483. p. 1. diver ſor.* pluries
etiam ita declaravit ſancta Concilii congregatio, qua-
rum duas refert Hieron. Gonzal. *in regul. de men. ſb. &
alter. gl. 15. n. 16. & ſeqq* indubitanter tenendum eſſe,
ait : quòd in beneficiis, etiam ſimplicibus reſidentiam
requirentibus, primum vacat ipſo iure, per aſſecutio- 82
nem ſecundi, quando reſidentia eſt præciſa, & obliga-
toria, ſecus ſi cauſativa reſpectu amiſſionis fructuum,
aut non continua, ſed ad certum tempus, quia tunc
beneficium non dicitur incompatibile, ſed id de reſi- 83
dentia ad certum tempus accipiendum eſt, quando in
eodem tempore non concurrit reſidentia, ſeu ſervi-
tium alterius beneficii.

Hanc etiam noviſſimè opinionem tenet Vicameſius
conſ. 233. num. ultim. ubi aliam declarationem ad idem
adducit, ſequitur etiam noviſſimè Leonar. Leſſius *de
juſt. & jure lib. 2. cap. 34. num 145.* eandem etiam tenet
Azor. *2. p. lib. 6. c. 13. quaſt. 2. 4. 5. 7 & 8.* & eandem etiam
ſententiam ſequitur, & pluribus defendit Nicolaus
Garcia *de benefic. 2. tom. 11. p. c. 5. à num. 78. cum multis
ſequentibus*, ubi ita pluries cenſuiſſe ſanctam Congre-
gationem, cujus plurimas declarationes ad Concilium
Tridentinum editas, ad literam refert hoc ita dicentes,
& interpretantes, ut eſt videre *in n. 84.* ubi quinque ad-
ducit, aliam *ſub num. 86. ad fin.* & alias *uſque ad num. 91.*
ubi dicit hanc ſententiam, & interpretationem Conci-
lii eſſe veram, ſatiſque ei conformem, ubi in compro-
bationem aliqua adducit, & *in d. num. 86.* dicit hanc
ſententiam receptiſſimam eſſe, teſtatùrque eam ita pra-
cticari in datatia, & Cancellaria Apoſtolica & pariter
teneri à Rota.

Et adverte, quòd Navarrus relatus pro contraria, 84
non abſolutè eam ſequitur, & defendit : ſed dicit, quod
niſi authoritas ſanctæ Congregationis Concilii eum in
contrariam ſententiam traheret ; putaret, reſponden-
dum eſſe negativè, ſcilicet ; Concilium Trident. idem
diſponere, & nihil innovaſſe ius commune, ſed pariter
ac in illud etiam hodie beneficia ſimplicia incompa-
tibilia reſidentiam requirentia ; non vacare ipſo iure.

Et

in l. nominationes 27. ubi gloſ. Bart. & Salicet. *C. de appellationi, & in l. veterani*, per text. *in C. quando provocare non eſt neceſſe*, ut tunc non deferens appellationi vim facere, declarabitur juxta traditam à nobis regulam *infra hoc lib. c. 9.* ut ſcilicet, deferatur appella-
19 tioni, cujus ratio in promptu eſſe conſtat, & quòd electio ſeu nominatio ad hoc munus publicum facta de incapace & indigno ſuſpendatur per appellationem, & contradictionem, ita ut interim ejus executio ſuſpendenda ſit, & poſſeſſionis itidem traditio, ex pluribus comprobat Boba. *in Polit. lib. 3. c. 8. à n. 48.* qui quidem
20 *à n. 40. cum infinitis ſeqq.* plures quæſtiones reſolvit, horum officiorum nominationes tangentes, quibus pertineat, quis ſit citandus, & an per electionem, indigni privetur eligens illa vice, & de multis aliis utilibus, & neceſſariis ibi vide.

21 Et ex ſuperiùs dicta reſolutione infero ad ea, quæ, dicit Nicolaus Garcia *de beneſic. tom. 2. 9. p. c. 3. n. 3*78. dum ſuperiùs *à num.* 368 diſputat, an examinatoribus ad examen beneficiorum deputatis, juxta Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 18 poſſit (non obſtante prohibi-
22 tione ejuſdem Concilii, & Sanctæ Congregationis ſuper eodem) nihilominus aliquod ſtipendium, ſeu merces pro ſuo labore dari, ſaltim ex fructibus beneficii; qui poſtquam negativam amplexus, dicit *ind. n.* 378 rectè poſſe examinatores cogi, hoc munus gratis ſubire,
23 cùm ſit munus publicum, & à ſancto Concilio Trid inductum, ut faciat ad noſtrum propoſitum, quod ſi ita nominatus, legitimas excuſationis cauſas proponens non appellaverit intra tempus à jure conceſſum appellantibus: nequaquam ſit impoſterum audiendus, ſed potiùs cogendus, nec delationem denegans vim faciet, cùm ſit munus publicum authoritate, & utilitate ſimul.

24 At verò quando munus, ad quod aliquis nominatur, ſeu eligitur, non eſt publicum authoritate, & utilitate ſimul, ſed authoritate tantùm (prout eſt tutela, & cura) quod licet ſit publicum quoad authoritatem, quia convenit reipublicæ ut minores tutentur; tamen utilitas non eſt publica, ſed privata omnimodo, cedens ipſi minori, in cujus commodum principaliter hoc munus inductum eſt à iure, tunc quidem nominatus ad idem non poteſt appellare à tali nominatione, & electione, ſed tamen ei permittitur, ut intra quinquaginta dies ſuas legitimas, & à jure approbatas excuſationes proponat, quas ſi probatas judex non admiſerit, licita
25 eſt nominato appellatio, ita probat text. elegãs (utrumque diſtinctionis membrum probans) *in l. 1. §. ſi quis tutor. ff quando appellan. ſit*, cujus ſunt verba: Si quis tutor datus fuerit, vel à teſtatore, vel à quovis alio, qui jus dandi habet, non oportet eum provocare, hoc enim Divus Marcus effecit: ſed intra tempora præſtituta excuſationem allegandam habet, & ſi fuerit repulſa, tunc demum appellare debebit. Cæterum ante fruſtrà appellatur: alia cauſa eſt eorum, qui ad aliquod munus, vel honorem vocantur: cùm dicant, ſe habere excuſationem, nam non aliter allegare poſſunt cauſas immunitatis ſuæ; quam ſi appellationem interpoſuerint, *&c.*) text. etiam *in l. tutores* 18. text. *in l. excuſationis* 3. *C. de excuſation. tutor.* text. expreſſus *in §. qui autem excuſare ſe volunt non appell.* &c. 16. *inſtit. de excuſat. tutor. vel curat.* text. *in l. ſcire* 15. ibi: Scire oportet, quoniam nec dati tutores, nec teſtamentarii provocare neceſſe habent, ut oſtendit conſtitutio Divi Veri & Antonini, hoc autem obſervari oportet, & in datis curatoribus; in pauciſſimis enim diſtant curatores à tutoribus, adverſus denique ſententias auferentes eis excuſationes, licentiam habebunt appellandi, *&c. ff. de excuſation. tutorum, l. Caie* 19. *ff. eodem tit. cap. vidunm 1. q. 6. l. 4. titul. 17. p. 6.* hanc doctrinam probant Rebuff. *de ſentent. proviſion. art. 3. gloſſ. 2. num. 3. tom. 1. fol. 176. & in tractat. de appellation. articul. 6. gloſſ. 2.* Salgado de protect. Reg. *num. 18. verſ. ſeptimo, tom. 3. fol. 503.* & idem Rebuff. *in comment. 3 p. tract. de appell. artic. 8. gloſſ. 2. n. 18.* Bald. *in l. ſi pater. 4. in fin. n. 4. Cod. ſi pendente appellatione mors.* Marant. *in ſpecul. 6. actu 2. princip. verbo, & quandoque appellatur, n. 314. tom. 20. fol. 516* Ruginell. *tract. de appellat. §. 1. cap. 3. num. 146.* gloſſæ, B. Bald. Cyn. Salicet. & alii in locis ſuperiùs citatis, gloſſæ & Doctores in his allegatis legibus, Angel. poſt gloſſam, & ibi optimè Picard. à Minueſa acutus. & præceptor meus, *in d. §. ſi quis autem excuſare*. Speculator. *lib. 1 titul. de appell. §. in quibus n. 9.*

Hinc venit meritò reprobandus Eſcacia *de appellat.* 26
quæſt. 17. limit. 33. ſub. n. 1. dum dicit, quòd licèt hæc doctrina communiter teneatur, illi tamen videtur de venſo, cum ſaltim poſſit appellare poſt rejectam excuſationem, ſed minùs rectè, minuſque loquitur peritè. Etenim non omnes tutores habent legitimas excuſationes ad proponendum, vel ſi habent, omittuntur vel ſi proponunt, aliquando non legitimas excuſationes ad proponendum habent, ſed frivolas, & à jure non approbatas. Quibus caſibus omnibus ceſſat ratio appellandi, & ſic evidenter apparet jura diſponentia, à 27
nominatione muneris utilitate privati, non appellari, non ſervire de vento, ut putavit Eſcacia, quia aliud eſt, non poſſe appellari à nominatione, aliud poſſe appellari à rejectione legitimæ excuſationis propoſitæ.

Nec his obſtat. text. *in l. cum in una §. tutor. ff. de ap-* 28
pell. ubi dicit: tutor pupillo datus ſi provocet interim pupillo curator dabitur, *&c.*) quaſi innuere, & ſupponere videtur ab ipſa datione, & nominatione fuiſſe provocatum, quia intelligendus eſt ſecundùm *d. §. ſi quis tutor. & l. cire oportet, cum aliis*, ut ab excuſationibus non admiſſis, non autem à nominatione dumtaxat appellatum fuerit prout optimè interpretatur, & intelligit gloſ. *verbo non appellant, in d. §. qui autem excuſare, inſtit. de excuſ tut.* qui eſt verus intellectus, quia tunc à rejectione juſtæ excuſationis propoſitæ, licet appellari, ex ſupradictis, quoniam à denegato beneficio juris appellationi deferendum eſt interpoſitæ, ut diximus ad propoſitum *ſuprà lib. 2. c. 1. de interlocut. circa appel. ab except.* & ſic illa verba *d. §. tutor. ſi provocet*, & intelligi neceſſariò debent, tempore quo poteſt (terminis habilibus ſuppoſitis) quia diſpoſitio de aliquo actu loquens, intelligitur de valido, ſolemni, & ſolemniter celebrato, *l. non putavit, §. non quavis, de bonorum poſſeſ. contra tab.* latè *in c. 9. in fin. hac. 3. p in c. quando ratio appellandi eſt in prompta, à principio.*

CAPUT IX.

Si in judiciis privilegiatis ſeu aliàs appellabilibus ratio appellandi ſit in promptu, appellationi à ſententia emiſſæ an judex non deferens vim faciet: & ibi exactè quando appellandi ratio in promptu eſſe dicatur: præcipuè in proviſione beneficiorum, tam curatorum, quàm ſimplicium.

SUMMARIUM.

Clavis eſt totius tractatus violentia ſolemnitatum ac formæ omiſſio, qua inducuntur nullitates, ad quas peritiſſimi advocati confugiunt, cupientes impedire executionem, etiam bis cauſis ſui natura inappellabilibus, num. 1.

Nullitas aut evidens iniquitas apparens ex actorum inſpectione dicitur eſſe in promptu, & notoriè conſtare, n. 2. & vide num. 15.

Diſpoſito excludens omnes nullitates non intelligitur excluſa nullitas notoria, qua patet ex actis, num. 3.

Edictum ad Parochialem proponendum eſt cum termino decem dierum, nec ultra alios decem dies prorogari poteſt, n.33.

Circa proviſionem beneficii curati quæ forma ſit præſcripta à Concilio Compoſtellano refertur, n.54.

Terminus edictorum an currat, ex quo tam in valvis Eccleſiæ Cathedralis, quàm Eccleſiæ beneficii fuere appoſita, itaut ſit attendenda ultima effigies, n.55.

Edictorum prorogatio fieri non poteſt abſque cauſa, n.56.

Edicto appoſito cum majori termino viginti dierum proviſio an vitietur in totum, an ſolum edictum reſpectu exceſſus dumtaxat, n.57.

Oppoſitores poſt viginti dies, & intra terminum receſſivum & prorogatum per Epiſcopum, nec ſunt legitimi oppoſitores, nec ad concurſum ſunt admittendi, n.58.

Edictum appoſitum cum minori termino decem dierum vitiat proviſionem, n.59.

Terminus à lege inductus non debet à judice abbreviari, n.60.

Judex non debet arbitrari in his, quæ ſunt à jure determinata, n.61.

Terminum nimis brevem ac ad plurimorum notitiam veniat edictum procurans petens collationem, inſtitutionem facit irritam, n.62.

Forma juris non ſatisfit ex nimia feſtinatione, imò illi detrahitur, n.63.

Concurſus, & examen ante lapſum terminum edictorum eſt nullum, n.64.

Concil. Trid. ſeſſ. de reform. c.18. in illis verbis (tranſacto conſtituto tempore, &c.) exponitur, ibid.

Concurſus factus intra terminum edictorum an ſuſtineatur, ſi alius oppoſitor non compareat, n.65.

Examen Parochialis vacantis non debet fieri niſi cum tribus ſaltem examinatoribus, n.66.

Examinatores ad minus ſex ſingulis annis eligendi ſunt ab Epiſcopo in Synodo ex quibus tres quoſlibet ad ſingulas vacationes poteſt eligere, n.67.

Synodus formalis quomodo, & ad quid ſit, n.68.

Examinatoribus minus ſex deputatis in Synodo deputatio non erit legitima, ſed contra formam Concilii, & concurſus per eoſdem defectus erit irritus, n.69.

Examinatoribus ſex deputatis in Synodo, ſi aliqui intra annum vel mortui, vel abſentes ſint, prædicta facultas ſpectat ad ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſit unà cum Epiſcopo, aut Vicario, n.70.

Examinatoribus omnibus intra annum mortuis vel abſentibus, Epiſcopus uſque ad numerum ſubrogabit alios ex antiquis Synodalibus, n.71.

Examinatores antiqui ſi tot non ſint, Epiſcopus alios ſuppleat, approbatos tamen à Capitulo, n.72.

Examinatores etiam antiqui ſi nulli ſuperſint, alios novos non minus ſex deputet cum approbatione Capituli, n.73.

Forma quando non poteſt ſervari præcisè, ſufficiet actum facere eo modo, quo poteſt, & per æquipollens, n.74.

Forma à nova conſtitutione inducta, & illa de facto non poteſt obſervari, puta; quia deficit perſona, aut qualitas requiſita, ſufficit actum fieri eo modo, quo prius geri poterat, n.75.

Examinatores non poſſunt deputari incerti, puta; Prior talis monaſterii Magiſtralis aut Doctoralis, &c. ita ut futuri comprehendantur, n.76.

Concurſus per examen in proviſione Parochialis requiritur pro forma, itaut ejus omiſſio illam vitiet, ac nullam reddat, n.77.

Oppoſitori quantumcumque docto etiam notoriè non poteſt conferri beneficium Parochiale abſque concurſu, quem ipſe ſubire tenetur, n.78.

Examinatores debent pro forma renunciare Epiſcopo, quotquot idonei reperti fuerint, & an debet hæc renunciatio fieri ſecreto aut palam, n.79.

Concurſus etiam requiritur pro forma in Parochialibus juris patronatus Eccleſiaſtici, n.80.

Forma Concilii eſt ut patronus Eccleſiaſticus unum præſentet ex approbatis ab examinatoribus peracto concurſu, n.80. & 81.

Patronus Eccleſiaſticus ſi præſentaverit ante examen per concurſum, ejus præſentationis virtute non erit facienda inſtitutio, n.82.

Niſi iterum denuo expreſsè vel tacitè præſentatus ſit poſt examen, & approbationem inter cæteros, ibid.

Inſtitutio, ſeu collatio quando facienda eſt ex certo genere perſonarum, vel ex perſonis certi generis, quibus aliqua qualitas requiritur (prout in exemplis ibi appoſitis) aliis facta, irrita eſt, & nulla ipſo jure, n.83.

Qualitatum appoſitio in proviſione beneficii eſt forma, & earum omiſſio vitiat, n.84.

Collatio ſeu præſentatio quando ſit facienda certa perſona, ſeu certo generi perſonarum, dicitur neceſſaria, n.85.

Forma noviter inducta à Trid. præcisè & ſpecificè eſt ſervanda, n.86.

Qualitas adjecta verbo, vel participio, debet intelligi ſecundum tempus verbi, vel participii, n.87.

Verba præteriti temporis præcisè requirunt confirmationem & perfectionem actus, n.88.

Qualitas quæ à principio requiritur tempore proviſionis beneficii, non ſufficiet, ſi poſtea ſequatur, n.89.

Inſtrumentum productum ante litis conteſtationem, non probat; niſi poſtea tempore probatorio fiat ejus nova reproductio, n.90.

Appellatio à Procuratore interpoſita tempore, quo carebat mandato, non ſuſtinetur, etiam poſtea habens ſufficiens, ſi de novo non appellat intra terminum, n.91.

Nec talis appellatio cauſat attentata, quia qualitas quæ requiritur tempore actus, non ſufficit, ſi poſt actum ſequatur, n.92.

Patronus Eccleſiaſticus non ſolùm poteſt noviter præſentare expreſsè, ſed etiam tacitè aliquem actum gerendo in favorē illius, quem præſentaverat ante concurſum, n.93.

Reſignatio facta ſine conſenſu patroni eſt nulla, & ſi ex hac cauſa patronus præſentet aliquem, non tenet, quia non abdicatur jus à reſignante, at ſi lite pendente reſignans moriatur, & patronus proſequatur litem cum reſignatario, & aſſerat inſtituendum jam præſentatum, hæc litis proſecutio æquipollet novæ præſentationi, n.94.

Præſentatio tacita inducta ex litis proſecutione excludit devolutionem, ibid.

Collatio beneficii illiterato facta, licèt ſit nulla; tamen ſi poſtea literas addiſcat, & conferens ſciens non pœnituit, intelligitur denuo tacitè conferre, & prior reviviſcit, n.95.

Poſſeſſionis beneficii traditio facta ab habente poteſtatem per neceſſarium antecedens, inducit tacitam & virtualem collationem, n.96.

Collatio & præſentatio beneficii poteſt fieri non ſolùm expreſsè, ſed etiam tacitè, n.95.

Concurſus ad Parochialem juris patronatus Eccleſiaſtici, ſicut & ad alias merè collativas etiam reſervatas ſuæ ſanctitati, & etiam in menſibus reſervatis; debet fieri ab ordinario, & tunc in menſibus reſervatis electio eſt Epiſcopi, non patroni, n.98. & 99.

Parochialis juris patron. Eccleſiaſtici vacantis in menſib. reſervatis Sedi Ap. concurſus fit ſpreto patrono, n.99.

Et quomodo ſit, fides concurſus ad ſedem tranſmittenda, ibidem & latius, n.103.

Jus patronatus Eccleſiaſticū ex quibus acquiratur, n.100.

Beneficia juriſpatronatus Eccleſiaſtici ſub reſervatione comprehenduntur, quia facilè huic juri patronatus præjudicatur, n.101.

Derogatum intelligitur jus patronatus Clericorum ex ſola collatione beneficii facta à Papa alio non expreſſo, n.102.

Ordinarius intra quatuor menſes currentes à tempore notitiæ vacationis tenetur mittere Sedi Apoſtolicæ fidem approbationis concurſus facti in Parochialibus vacantibus in menſibus Apoſtolicis, n.103. & quæ forma, ibid.

Forma à Concilio tradita ſi omittatur in proviſione Parochialis vacantis in menſibus reſervatis, tale beneficium poteſt impetrari, & concedi ſolet breve rigoroſum de capienda poſſeſſione Cameræ, n.104.

In Proviſione Parochialis juris patronatus laïcorum concurſus non requiritur, & quæ forma ſit endacta, n.105.

Concil.Trid.ſeſſ.24.de reform.c.18.in illis verbis (quod ſi jus patronatus laïcorum, &c.) explanatur circa formam ſervandam in proviſione Parochialis juris patron. laïcorum, ibid.

Concurſus ad Parochialem juris patronat. laïci in quibus caſibus requiritur: remiſſivè, n.106.

Concurſus an ſit neceſſarius in beneficio juris patronatus mixti Eccleſiaſtici & laïci, affirmativè reſolvitur, 107.

Concurſus eſt neceſſarius in Parochiali juris patron. mixti pro una tantùm parte, pertinentis ad Clericos, & pro duabus ad laïcos, n.108.

Concurſu peracto in Parochiali juris patronatus mixti Eccleſiaſtici & laïcalis, ex approbatis, patroni præſentan ordinario reſtituendam, n.109.

Qualitas attenditur quæ Eccleſiæ prodeſt, & eſt magis favorabilis, cùm ex concurſu major utilitas ſequatur Eccleſiæ, n.110.

Jus Patronatus Eccleſiaſticum ut dignius, trahit ad ſe ſeculare, ut minus dignum, & pars Clerici trahit ad ſe partem laïci, n.111.

In jure patronatus mixto ubi non concurrit Eccleſiæ favor, ſed patroni dumtaxat, tunc qualitas laïcalis prævalet Eccleſiaſticæ, n.112.

Laïcus propter ſocietatem Clerici non debet damnum pati, nec ſuum perdere privilegium, ibid.

Societatem jure individua alteri non præjudicare, æquum eſt, n.113.

Jus patronatus mixtum non cadit ſub generalibus reſervationibus, n.114. & n.127.

Juri patronatus quando derogetur, n.115.remiſſivè.

Concurſus eſt neceſſarius in proviſione dignitatis unitæ Parochiali æquè principaliter, n.116.

Ex unione facta æquè principaliter nihil alteratur, ſed quodlibet beneficium manet ut antea, & quælibet Eccleſia in ſuo ſtatu, honore & privilegiis, propriosque redditus agnoſcit, ſed utriuſque unus eſt Rector, ibid.

Unitæ duæ Eccleſiæ æquè principaliter ſi ſint in diverſis diœceſibus, vel collatio duobus pertineat, in earum proviſione utriuſque Epiſcopi aut collatoris requiritur conſenſus, n.117.

Unio ſi eſt facta acceſſoriè, ejus tantùm Epiſcopi requiritur conſenſus, in cujus diœceſi extat principale benef. n.118.

Qualitas & natura beneficii uniti acceſſoriè non attenditur, ſed principalis, n.119.

Unitum alteri acceſſoriè, principalis naturam, conſuetudines & privilegia aſſumit, n.120.

Unitum acceſſoriè perdit propriam prærogativam, proprium nomen, ac titulus extinguitur, & de cetero denominatur à principali, n.121.

De effectibus reſultantibus ex unione acceſſoriè aut æquè principali facta, qui videndi remiſſivè, n.122.

Concurſus in parochiali juris patronatus laïci non requiritur, quando unus tantùm præſentatur à patrono, ſecus autem quando plures à patrono præſentantur, quia inter ipſos & non alios neceſſarius eſt concurſus & ex approbatis unus eligit ordinarius, n.123.

Quod procedit, quando ſinguli præſentati a patronis laïcis habent æqualem ſeu æquales voces, quia tunc inter ipſos habebit locum concurſus, ſecus ſi aliquis haberet plures, aut majores voces, & majorem partem patronorum, quia is dumtaxat erit examinandus, n.124.

Quid ſallit ut infrà ſub n.128.

Major pars prædominans attenditur, n.25.

Denominatio ſemper fit à potentiori, n.126.

Reſervatio licèt non intret in patronatu mixto, procedit in mixtura æquali, ſecus ſi pars Clericorum habet plures voces, quàm laïcorum, quia alteratur beneficii natura, n.127. Vide n.114.

Præſentatus plures Clerici à patronis laïcis, majorem vocum partem habens, ſolus eſt examinandus ad parochialem, nec appellationi interpoſitæ à minorem partem habente deferendum eſt, n.128. quod limita ut ibi.

Appellationi interpoſitæ à proviſione beneficii cujuſlibet facta ſpreto & contempto jure patronatus, an ſit deferendum, & vim fieri declarandum, n.129.

Appellationi à proviſione beneficii nulla cùm executionem non mereatur, erit deferendum, n.130.

Collatio facta ab ordinario ſpreto & contempto patrono, & jure patronatus intra tempus datum ad præſentandum, eſt nulla ipſo jure, n.131.

Text.in c.decernimus 16.q.7.& text.in cap. cum Bartold. interpretantur, ibid.

Verba præſentis temporis inducunt nullitatem ipſo jure, num.132.

Collatio facta per ordinarium de beneficio juris patronatus tunc erit nulla, ſi patronus reclamet contra illam intra terminum ſibi competentem ad præſentandum, non aliàs, n.133.

Ratio vera redditur, quare collatio ab ordinario facta ſpreto patrono non ſit nulla, non reclamante patrono intra terminum, n.134.

Annullatus actus in favorem alicujus ſubintelligitur illa conditio, ſi voluerit ille, in cujus favorem actus annullatur, n.135.

Emphyteuta ob non ſolutionem tunc cadit in commiſſum, domino volente, & declarante, n.136.

Contradictio contra collationem facta, ſpreto patrono inducitur non ſolùm tacitè præſentante patrono intra tempus, ſed etiam expreſſè, & etiam per appellationem interpoſitam à collatione, n.137.

Actus geſti inconſulto patrono qui revalidentur ſubſecuto, & ſuperveniente patroni conſenſu, remiſſivè, n.138.

Appellatio in Parochiali per præſentatum aſſerentem ſe majorem partem patronorum, & vocum habere, interpoſita ab ordinario inſtituente alterum præſentatum, quem minorem partem vocum habere contendit appellans, an ut legitima ſuſpendat, n.139.

Præſentato à majori parte patronorum & vocũ debet fieri inſtitutio, & præferri habenti minorem partem, n.140.

Jus patronatus competens pluribus ut ſingulis, aut pluribus ut univerſis, quomodo conſideretur reſpectu vocum pluralitatis, n.141.remiſſivè.

Inſtitutio facta contemptis patronis eſt irrita, & propterea appellatio ab ea etiam in Parochiali, ut licita ſuſpendit, n.142.

Appellationem interpoſitam per præſentatum (ut aſſerit) à majori parte ad Parochialem regulariter non ſuſpendere executionem inſtitutionis, ut verius defendit Author, n.143.

Inſtitutio facta præſentato à minori parte patronorum, non dicitur facta contempto jure patronatus, n.144.

Text.in d.c.decernimus 16.q.7. mirificè interpretatur, ut procedat quando ordinarius confert beneficium ut merè collativum, ibid. & n.ſeqq.

Ordinarius inſtituens ad præſentationem patronorum quomodo fiat, jus patronatus agnoſcit, & ideo inſtitutio non eſt irrita, ex c.contempti juris patr. n.145.

Inter patronos vertente lite ſuper jure præſentandi præſentatus à poſſeſſore ſuſtinetur, etiam poſtmodum evicto jure patronatus à veris patronis, ſecus quando lis eſt inter patronos & Epiſcopum: & de ratione, n.146.

Ordinarius inſtituens præſentatum à patrono, non dicitur contempſiſſe jus patronatus, & ideo inſtitutio non eſt nulla ipſo jure, ſed erit injuſta reſpectu veri patroni, n.147.

Sententia lata contra probantem fundum ſuum eſſe, & ad alterum ſpectare declarans, non dicitur nulla ipſo jure, ſed tantum injuſta retractanda per viam appellationis, non nullitatis, n.148.

Sententia

Sententia, qua declaratur aliquem non habere jus patronatus, licèt probaverit habere, tamen non poteſt dici nulla, ſed injuſta regulariter, n.149.

Supremorum tribunalium auditoribus cognoſcentibus per viam violentia non pertinet regulare voces patronorum, ſed vim notoriam dumtaxat tollere, n.150.

Quod maximè procedit in his controverſiis ſuper jure patronatus inter compatronos, quibus vix datur notoria injuſtitia abſque intricatione, & dubitatione in jure, aut in facto, ac ideo in Parochialibus vim non fieri decernitur: ſecus ſi notorietas injuſtitia notoriè apparet abſque aliqua dubitatione, ibid.

Bald. à Cardinal. Tuſc. ſequutus declaratur, & ad juris terminos reducitur, n.151.

Præſentatus à majori parte patronorum inſtituendus eſt, num. 152.

Ordinarius præſentatum à majori parte patronorum ſi non inſtituat, facit injuſtitiam, non nullitatem, n.153.

Si ex ſententia facta patronorum & vocum computatione clarè patet mandari, inſtituendum præſentatum a minori parte, appellatio erit licita quoad utrumque, etiam in Parochialibus, n.154.

Exempla in comprobationem plura adducuntur, ibid. ubi late de errore apparente in ſententia.

Ordinarius poteſt etiam tanquam Sedis Apoſtolica delegatus apponere Vicarios perpetuos in beneficiis curatis, unitis dignitatibus, vel quibuſcis Eccleſiis, non obſtante appellatione, juxta Concil. Trid. de reform. c.7. ſeſſ.7. n.155.

Concurſus non eſt neceſſarius in proviſione Vicaria perpetua, ſed ſolùm ad nominationem, ſeu præſentationem ejus, cujus dignitati aut Eccleſia unita eſt Parochialis, facienda eſt inſtitutio & proviſio. n.156.

Vicaria perpetua non ſunt ad liberam electionem ordinarii, ſed ad nominationem ejus, cujus Eccleſia aut dignitati Parochialis eſt unita, prævio examine coram ordinario erit facienda proviſio, num 157. ubi refertur conſtitutio Pii V.

Monachi quando ad hanc Vicariam perpetuam nominari poſſunt per Abbatem, cujus Monaſterio unita eſt Parochialis, n.158.

Appellationi interjecta per ſuperſtitem collitigantem à proviſione, ſeu concurſu facto per ordinarium cedente vel decedente collitigante in poſſeſſione vel abſque ea, ſi non deferatur, an vis fiat, n. 159.

Ordinario non eſt prohibita proviſio beneficii litigioſi cedente vel decedente collitigante in perpetuum, ſed dumtaxat ſuſpenditur ejus poteſtas, donec litis declaretur eventus, n.160.

Ordinarii poteſtas in proviſione beneficii litigioſi ſuſpenſa eſt, quouſque ſuperſtes evincatur, & executoriales effectum ſortiantur, atque poſſeſſio avocata ab illo, n.161.

A proviſione beneficii ſive curati, ſive ſimplicis facta per ordinarium cedente vel decedente collitigante, tanquam nulla ipſo jure appellationi interjecta non deferens vim facit, n.162.

Proviſus contra formam & diſpoſitionem c.2. ut lite pendente lib.2. eſt de facto removendus à poſſeſſione, n.163.

Subrogatio gratioſa in locum, jus atque poſſeſſionem collitigantis demortui, quomodo fiat, n.164. remiſſivè.

Diſpoſitio c.2. ut lite pendente lib.6. habet locum in beneficiis juris patronatus, ita ut ſuper eodem jure pendente lite, patronatus præſentare non poteſt, n.165.

Litigioſum non dicitur beneficium, nec lis ſuper eo pendere, quando eſſet dumtaxat mota ſuper poſſeſſione, tunc enim ſola poſſeſſio litigioſa eſt. n.166.

Litigioſum non dicitur beneficium, quando ſuper eo ut unito tantùm lis vertitur, n.167.

Litigioſum non dicitur beneficium, quando agitur ſuper privatione beneficiati, niſi agens de privatione ſibi ſimul petat adjudicari, n. 168.

Concurſus ceſſat in beneficio litigioſo cedente vel decedente collitigante, cùm nec ordinarius conferre, patronus præſentare, elector eligere poſſit, n.169.

Concurſus locum habet in parochiali litigioſa, quando per Pontificem facta eſt ſubrogatio gratioſa alicui, quàm ſuperſtiti, n. 170.

Concurſus factus in ſubrogatione gratioſa electo ut magis digno non eſt facienda collatio, quouſque lis finiatur & vincatur ſuperſtes. poteſt tamen admitti electus pro ſuo intereſſe in ſtatu litis, n.171.

Præſentatio debet fieri corporaliter coram ordinario, nec ſufficit patronum mittere inſtrumentum præſentationis dumtaxat ordinario, n.172.

Præſentatus prius quàm inſtituatur debet examinari, ut ſciatur an ſit idoneus, n.173.

Præſentatio non facta præſentialiter & corporaliter præſentati erit nulla & patrono currit tempus, n.174.

Præſentatio de clerico abſente erit nulla, n.175.

Formam annullativam non inducunt omnia contenta in Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. c.18. circa proviſionem parochialium, n.176.

Exempla redduntur in deputatione Vicarii, ſeu œconomi & in edicto cum majori termino appoſito, item quod eligatur magis dignus, quorum omiſſio non reddit proviſionem nullam, n.177.

Beneficiorum ſimplicium proviſio ex quibus nulla reddatur, ut appellationi ab ea omnino deferatur, n.178.

Edicta omnino & neceſſariò præcedere debent proviſionem beneficii ſive ſimplicis, ſive curati, quod ſit juris patronatus, aliàs erit nulla, n.178. aliud eſt in beneficiis merè collativis; ibid. & num. ſeq.

Edicta debent continere terminum competentem & peremptorium, n.180.

Edictum non ſufficit, ſed debent ſpecialiter & nominatim citari patroni, qui ſunt certi & cogniti, aliàs proviſio erit nulla, n.181.

Proviſio beneficii merè collativi nullam requirit etiam per edictum citationem regulariter, n.182.

Edictorum appoſitio omiſſa in beneficio juris patronatus, licèt vitietur, non tamen vitiat præſentationem, n.183.

Concil. Trid. ſeſſ 7. de reform. c.13. quam formam induxerit in proviſione beneficiorum ſimplicium, n.184.

Appellari non poteſt nominatus ſeu præſentatus ad beneficium ſimplex, quominus examen ſubire teneatur, n.185.

Nominatus ſeu præſentatus ad Univerſitatibus & Collegiis generalium ſtudiorum non tenetur examen ſubire in beneficio ſimplici, n.186.

Concil. Trid. d. c.13. de reform. ſeſſ.7. interpretatur, & ejus verba ponderantur, ut loquatur in præſentatis ab Eccleſiaſticis perſonis, ibid.

Ordo datus formam inducit, n.187.

Examen requiritur etiam in beneficiis ſimplicibus juris patronatus mixti, n.188.

Examine non excuſatur etiam quilibet notoriè doctus, num.189.

Præpoſteratio ordinis inducit nullitatem & appellationem, n.190.

In proviſionem canonicatuum Doctoralis & Magiſtralis multa pro forma requiruntur, & quæ n.191.

Canonicus, qui non interfuit lectionibus oppoſitorum ad Doctoralem ſeu Magiſtralem an poſſit votare: & electio an ſit irrita, n.192.

Canonicus in proviſione Doctoralis, &c. an poſſit per Procuratorem votare, & an procurator teneatur jurare ſicut mandans, n.193. remiſſivè.

A Capitulo peccante in forma electionis tam Doctoralis & Magiſtralis, quàm cæterorum, appellationi emiſſa omnino erit deferendum, & de pluribus difficultatibus irritantibus electiones Doctorales, &c. n.194. & ſurſum.

De proviſione beneficiorum tam ſimplicium quàm curatorum plura annotantur remiſſivè. n.195.

Proviſio beneficii ſive ſimplicis ſive curati facta judicialiter, ſubſtantialia judicii debent ſervari, aliàs omiſſio

cauſam prabet appellandi ſuſpenſivè, quamvis aliàs ſervata ſit forma Trid. n. 195.

Omnis diſpoſitio de mundo loquens de actu, de valido intelligenda eſt, n. 197.

Bulla Pii V. diſponens ſententiam tranſactam in rem judicatam mittendam executioni, niſi ſit nulla ex defectu citationis, juriſdictionis, aut mandati; ſubintelligitur etiam de alia nullitate ex defectu ſubſtantialis actus judicii, quantumvis limitatè loquatur de illis tribus nullitatibus, n. 198.

Executio prædicta ſententia ut impediatur ſufficit, ut nullitas aliunde proveniat, etiamſi non ſit expreſſa in Bulla Pii V. n. 199.

Bulla prædicta licèt diſponat ſuper aliqua forma, non tollit nullitatem provenientem ex forma non ſervata, aliàs à jure requiſita, n. 200.

Statutum diſponens aliquam ſententiam exequendam non obſtante appellatione, nec alio ſtatuto, nihilominus non cenſetur excluſa nullitas proveniens ex forma alterius ſtatuti non ſervata, n. 201.

Veriſimile non eſt, ut uno ſtatuto diſponente ſuper ſolemnitatibus alicujus actus, velit tollere ſolemnia alicujus ſtatuti, n. 202.

Concil. Trid. quamvis det formam proviſioni Parochiali exequenda appellatione non obſtante, ſi judicialiter procedatur, intelligitur ſi non ſit nulliter proceſſum, n. 203.

Privilegium quantumvis lata ampliationis non debet ita interpretari, ut contineat plures ſpecialitates, n. 204.

Facultas teſtandi conceſſa inhabili intelligitur ſervata forma in teſtamentis requiſita, n. 205.

Citationis omiſſio judicium & ſententiam reddit nullam, n. 206.

Citatio nova eſt neceſſaria, quoties judicis aut partis datur mutatio, n. 207.

Citatio nova requiritur ad probationem faciendam, quando primus receptor, qui ſemel citavit, ſit mutatus, & alius ſubrogetur ad probationes recipiendas, n. 208.

Litigante ſi moriatur, nova citatio cum relatione ſtatus litis in ſucceſſorem eſt neceſſaria, aliàs corruit judiciũ, n. 209.

Licentiatus Don Garcia Lopez Salgado à Sotelo Authoris chariſſimus Frater laudatur in cujuſdam facti contingentia, n. 210.

Juriſdictionis tam delegata quàm ordinaria defectus inſanabilis nullitatis eſt, & ejus materia, remiſſivè, n. 211.

Mandati & legitimationis perſonarum defectus nullam reddit ſententiam, n. 212.

Ad nullitatem reddentes judicium nullum tam in temporalibus quàm in beneficialibus qui videndi, n. 213.

Sententia lata in tam brevi tempore, tantaque feſtinatione, ut veriſimiliter proceſſus inſpici non potuit, eſt nulla ipſo jure, n. 214.

Gemminian. invehit in judices qui præcipitanter proferant ſententiam, ita ut poſſit præſumi non adhibuiſſe cauſa cognitionem, n. 215.

Appellationi minus ſolemniter, aut aliàs nulliter propoſita etiam ab actu & ſententia, aliàs ſui natura appellabili, deferendum non eſt, nec impedit executionem illius, n. 216.

Appellatio ex quibus cauſis nulliter propoſita dicitur, ut ejus delationi locus non ſit, ſeriatim, obiter tamen recenſentur, n. 217.

Appellationi propoſita aut proponenda renuntiata per partem tacitè vel expreſsè non eſt deferendum, n. 218. & qua tacita ſit renunciatio, ibid.

Terminus appellationis à quo tempore currat, & an de momento ad momentum, n. 219.

Appellationis dies à principio ſunt utiles, quoad progreſſum continui, n. 210.

Ratificatio appellationis debet fieri intra terminum ad appellandum, n. 121.

Terminus ad appellandum currit à tempore ſcientia & notitia, n. 222.

Scientia & notitia procuratoris cum quo lis acta fuit ad appellandum, nocet domino, & illi ex tunc currit, num. 223. & 228.

Ignorans ſemper dicitur eſſe intra terminum ad appellandum, n. 224.

Intimatio ſententia quomodo facienda eſt condemnato, ibid. remiſſivè.

Geſta intra decem dies ad appellandum à tempore ſententia, licèt ſint nulla & attentata; tamen geſta poſt illos, & antea quam perveniat ſententia tenor ad notitiam condemnati, non revocantur per viam attentati, quia non ſunt nulla ipſo jure, ſed per viam juſtitia, n. 225.

L. 1. C. ſi ſæpius in integ. reſt. poſt. exornatur ea illis verbis (appellare enim debuiſtis ſi ſententia vobis diſplicebat) n. 226.

Terminum ſibi aſſignatum, ad aliquid gerendum labi permittens, cenſetur illi renuntiare, nec ulteriùs audiendus, n. 227.

Appellari an & quando poſſit poſt decem dies, & de aliis ſubſtantialibus appellationis, remiſſivè, n. 228.

Renunciatio appellationis quando expreſſè per tranſactionem fiat, n. 229.

Renunciatio per pactum de non appellando valet, & non ſuſpenditur ſententia executio, n. 230.

Renunciatio appellationis inducta per pactum de ſtando unica ſententia valet, n. 231.

Appellatio à ſententia & actu nullo admittitur, & ſuos operatur effectus, n. 232.

Appellandi neceſſitatem à ſententia nulla tollit jus, non facultatem, ibid.

Nullitas non principaliter, ſed per viam appellationis propoſita appellationis naturam aſſumit, & cauſat attentata, n. 233.

Appellationi à ſententia notoriè nulla ex aliquo defectu lata etiam aliàs privilegiata & inappellabili niſi deferat judex vim faciat, n. 234.

Appellationi informiter aut nulliter propoſita à ſententia ſui natura appellabili deferendum non eſt, n. 235.

Sententia lata contra vel pro defuncto valet, quando procurator in vita fuiſſet per conteſtationem factus Dominus litis, vel quando Dominus ſatiſdedit de judicato ſolvendo, dummodo ſententia concipiatur in perſona procuratoris, n. 236.

Et quid ſi dominus ſine hærede deceſſit, etiamſi Procurator ſit in rem ſuam ceſſionarius, aut in cauſa poſſeſſoria, n. 237.

Sententia contra mortuum valet, quando judex ignoravit mortem, n. 238.

Mandatum factum à Prælato vel Rectore Eccleſiæ in his qua ſpectant ad ipſam Eccleſiam, finitur morte Prælati aut Rectoris etiam lite cœpta in vita illorum, n. 239.

Inſtrumentum præſentatum coram alio notario, quam coram quo acta & lis tractantur, non prodeſt, etiam ſi alter notarius ſit ejuſdem tribunalis & judicii, n. 240.

Acta geſta in una cauſa non probant in alia, etiãſi utroq; tractetur coram eodẽ judice, niſi eorum fiat reproductio, nec judex poteſt ſupplere ex capite notorietatis, n. 241.

Solemnitates de jure & Rota ſtylo eſſentialiter requiſita, ſi omittatur relevant, ubi de contrario ſtylo Hiſpania apparet, n. 242.

Stylus & conſuetudo reſpiciens ordinaria judicii debet attendi illius tribunalis, ubi lis tractatur, n. 243.

Stylum judicis à quo tenetur ſervare judex appellationis, n. 244.

Stylus Hiſpania, ut unica citatio ſufficiat pro toto termino probatorio etiam prorogato ſuſtinetur à Rota, n. 245.

Stylus Hiſpania approbatur, quo terminus probatorius eodem tempore currat actori & reo, n. 246.

Reus ſi inſiſtat ex aliqua cauſa, ut priùs ſibi non præfigatur dilatio ad probandas ſuas exceptiones, quouſque actor ſuam probet intentionem in judiciis Eccleſiaſticis obtinebit, n. 247.

Rota ſtylus obſervat, ut examen teſtium ſit nullum, ſi fiat

à

à Notario recuſato, quia ſola ſuſpicio jurata illum removet in totum, n. 248.

Stylum Hiſpaniæ, quo Notario recuſato detur adjunctus re non integra ad examinandos teſtes, Rota Romana approbavit, n. 249.

Stylus qui ſervandus in examinatione teſtium facienda in Hiſpania ſuper lite pendente in Rota & per ejus delegatum, ſeu receptorem, vel Rota attendendum eſſe, reſolvitur, n. 250. ubi quid quando ipſe recuſetur, an in totum removeatur.

Stylum Hiſpaniæ contrarium ſtylo Rotæ pluries approbavit ipſa Rota, n. 251.

Citatio ad ſententiam eſt omnino neceſſaria, aliàs ſententia eſt nulla ipſo jure, n. 252.

Stylus Hiſpaniæ requirit citationem ad ſententiam, ſed concluſio in cauſa ejus vim obtinet, & hunc ſtylum pluries approbavit Rota, n. 253.

Concluſio in cauſa ſemper ſupplet citationis ad ſententiam defectum, intimata utrique parti poſt ejus diſcuſſionem, n. 254.

Quod fallit ſi concluſio non eſt formiter & ſolemniter facta, n. 255.

Stylus Rotæ licèt obſervet ut executoriales poſt intimationem in Rota reproducantur, aliàs executio dicantur attentata; tamen contrarius Hiſpaniæ ſtylus approbatus eſt, n. 256.

1 CLAVIS eſt totius tractatus hujus capitis materia,
ad quam paſſim confugiunt experti ſupremorum
tribunalium advocati dum certant, deferendum eſſe
appellationi interpoſitæ ab aliqua ſententia ſui natura
privilegiata, & executionem merente, ejuſque effectum
dum impedire, aut impugnare procurant, ſatagunt
diligenter, inquirentes, cunctáſque proceſſus particulas
rimantes, an fortè aliquis ex eo defectus queat detegi,
qui nullam reddat ſententiam, juſtificetque appellationem
emiſſam.

2 Et non quidem immeritò, quoniam quando nullitas,
aut evidens iniquitas (quæ in hac materia æquiparantur,
ut expreſsè probant Doctores omnes referendi)
ex inſpectione actorum, & proceſſus apparet, dicitur
notoriè, & evidentes, in promptúque conſtare, notant
DD. *in cap. inter cæteras de ſentent. & de re jud.* Curtius
ſenior *conſ. 59. col. 6.* Auchatan. *conſil. 222* Fel. *in c. cum
dilectis n. 14. de calumnia.* Aret. *conſ. 5.* Gozad. *conſ. 72.*
Abb. *conſil. 55. n. 2 lib. 2.* Ruin. *conſ. 88. lib. 4. & conſil. 36.
lib. 5. & conſ. 62. & conſ. 137. eod. lib. & conſil. 196.* Guido
Papæ *deciſ. 5 n.* Urſil. ad Afflictum *deciſ. 283. n. 2.* plures
refert Menoch. *conſ. 110. n. 72. lib. 2.* Avend. *reſponſo 26.
num. 10. ad fin.* Covarr. *in pract. quæſt. 3. p. cap. 5. num. 3.*
Octalora *de nobilitate 3. p. c. 5. n. 3.* Didacus Perez *in l. 2.
tit. 15. lib. 3. ord. glaſſ. 2 verſ. intellige & limit.* Mexia *ad
l. Toleti. in reſponſ. ad primæ partis ſecundum fundamentum
num. 35.* Azeved. *in l. 2. tit. 17. lib. 4. recopil. n. 30. cum
ſeqq.* Gutier. *in pract. quæſt. lib. 1. q. 96. n. 5. & ſeqq.* plures
citat Ozaſcus *deciſ. Pedemont. 142. num. 35.* Cæſar. Barz.
5 *deciſ. Bono. 55. n. 5* qui omnes unanimiter probant, lege,
ſeu ſtatuto excludentibus nullitatem omnem, non comprehendi,
nec intelligi nullitatem, ſeu iniquitatem notoriam,
& manifeſtam, quæ tunc dicitur, quando ex
inſpectione proceſſus apparet; & regnicolæ noſtri diſputant,
an cenſeatur excluſa hodie ſtante *l. Regia 2.
tit. 17. lib. 4. recop.* ſtatuente terminum 60. dierum quo
nullitas adverſus ſententiam allegandа ſit, quos per
te vide.

4 Ac ideo quando nullitas apparet notorià; puta, ex
inſpectione actorum, juſta eſt, & legitima ratio, cauſaque
appellandi, etiam à ſententiis privilegiatis, & ſui
natura inappellabilibus, vel alias tranſlatis in rem judicatam,
eſſéque in promptu tunc appellandi, rationem,
dicunt Doctores ſtatim citandi. Et hujuſmodi appellationi
niſi judex deferat, vim faciet manifeſtam, cùm
ſuſpendat ſententiæ executionem, & habeat utrumque
effectum ſuſpenſivum, devolutivum ſimul, ſcripſere
Bald. *in c. paſtoralis §. præterea num. 5. de off. deleg.* Aufrerius
in addition. ad deciſ. Tholoſan. quæſt. ult. num. 3. Idem
Bald. *conſ. 367. col. 1.* Capitius *deciſ. 167. num. 2. gloſ. 5. in
c. ex conqueſt. in verbo, poſt appellationem, de reſtitutione
ſpol.* Abb. *in d. c. paſtoralis col. penult. verſ. 39. effectus appell.*
expreſsè *in conſ. 44. in præſenti quæſtione colum. 2.*
Decius *conſ. 45. præſtantiſſima in 5. fundamento,* Natta
conſ. 172. num. 4. lib. 1. Guillel. de Cunis *in l. ſi ex cauſa §.
nunc videndum ff. de minorib.* Alex. poſt alios *in conſ. 2.
num. 11. & 12. vol. 3* & idem *in l. 4. §. condemnatum, ff.
de re judic. colum. 2.* Abb. *conſ. 55. col. 1.* Roman. *conſ. 334.
n. 1. & ſeqq* Fel. *in c. cauſam quæ n. 6. de reſcript.* Ferret.
conſ. 308. n. 5. verſ. nec obſtat. Caputaquen. *deciſ. 166. p. 2.*
Rota *deciſ. 100. n. 12. p. diverſor.* plures citat Mareſcot.
*variar. reſolution. lib. 1. c. 86. à n. 28. & c. 87. num. 29. cum
ſeqq.*

Et quòd quando appellatio eſt in promptu; puta, 5
quia incontinenti juſtificatur appellatio; ſit legitima,
etiam in caſibus privilegiatis, & aliis inappellabilibus,
ex Guillel. de Cunis *in l. ſi ex cauſa §. nunc videndum,
ff. de minor.* ſequitur Bald. *in l. conſentaneum n. 23. verſ.
quæro numquid à tali miſſione, C. quomodo & quando judex*
Nicell. *in concor. gloſ. concord. 6. fall. 6. ſub n. 16. in
prima limitatione fol. 191.* Aufrer. *ad Capel. Toloſ. dec.
ult. ſub n. 2.* Cæſar. Contas. *in l. unic. C. ſi de mom. lim. 12.
n. 1.* qui alios citat.

Et quod idem, quod nullitas operetur evidens ini- 6
quitas, & injuſtitia notoria, ut ſcilicet, ſententiæ executionem
impediat, prout Bald. *in d. l. unica col. 1. n. 5.
verſ. decimo quæro.* Abb. *conſil. 55. in cauſa quæ lib. 2.* Marantа
*in ſpecul. p. 6. actu 2. princip. verbo, & quandoque
appellatur. limit. 6. n. 311 fol. 505.* Veſtrius *in praxi lib. 7.
c. 3. verſ. aut ubi, ſub n. 6. fol. 195.* Lancelot. *tract. de attent.
p. 2. c. 12. limit. 25. n. 25.* Achilles Perſn. *tract. de adipiſ.
ſub n. 317. verſ. præterea dato, tom. 3. p. 2. fol 269* Joan.
Baptiſt. Pontaneus *tract. de ſpol. lib. 4. c. 3. n. 5 n. verſ. quæcumque
fol. 306.* dicens, quòd reſpectu notoriæ iniquitatis,
numquam intelligitur appellatio prohibita, latè 7
Contard. *in d. unica lim 9. n. 2.* Zuchard. *in l. pr. 447. C.
de edicto D. Adrian. tollen.* Menoch. *de adipiſ. in poſſeſſ.
rem. 4 quæſt. 100 n. 105.* Aymon Cravet. *conſil. 3. incip.
habens n. 18. verſ. 12 facit,* plures alios citat Mareſcot.
variar. reſolution. d. lib. 1. cap. 86 num 29. & cap. 87. 33.
Hieronym. Gabriel. *conſil. 18. n. 7. lib. 2.* Puteus *c. 401.*
Mohedanus *deciſ. 2. de teſtib. & deciſ. 12. de re jud.* Staphileus
*de literis juſtitiæ §. 2. num. 10. verſ. Hinc eſt, &
num 12. verſ. quia aut pro parte,* Ozaſcus *deciſ. Pedem.
25. ſub n. 12.* Menoch. *de adipiſ. rem. 4. n. 854.* & in terminis,
ut niſi hujuſmodi appellationi judex non defe- 8
rat, vim faciet, deferréque & reponere jubetur in tribunalibus:
probat alios allegans citatus mihi Gaſpar
Rodriguez *in ſuo tract. de annuis, & menſt. reddit. lib. 1.
cap. 17. num. 66. poſt mediam.* & hoc jure utimur, idque
etiam ſolicitationibus pluſquam notum eſt, praxiſque
incommutata, & quotidiana ſupremorum tribunalium,
ad quæ confugitur per viam violentiæ & recurſus, licèt
inadvertenter (ne dicam temerariè) aliud adverſus
eundem Rodriguez dixerit Seſe *in dec. 114 n. 6. &
num. 14. cum ſeqq. 2. p.* ut etiam ex dicendis apparebit, 9
quia ſententia nulla executionem non meretur, probat
text. elegans *in l. 4. §. condemnatum, ff. de re judicata,*
nec nomen ſententiæ meretur: imò diſpoſitio loquendo
de aliquo actu, intelligitur de valido, non tamen 10
nullo, ut notant Bart. Iaſ. & omnes per text. *ibi in d. §.
condemnatum,* & quod nullum eſt, effectum non ſortitur
l. non dubium, ubi Doctores *C. de leg.* ultra Cardinal.
Tuſchum *verb. diſpoſitio omnis intelligitur de actu valido,
concl. 504 per tot.* & iterum *tom. 6. con l. 87.* latè Ca- 11
phal *conſ. 160. num. 11. & ſeqq.* Rolan. à Valle *conſil. 14.
n. 25. volum. 1. & conſ. 49. num. 29. vol. 4.* idem *in conſ. 72.
num. 24.*

defectu ſolemnitatis,& formæ,quantumvis fraus abſit,
de quo etiam latè per Aloyſ.Ricc. *in praxi Eccleſ. concurſos* &c.*n.n*,3.*& ſupr.a princ.*
Et eum ſacro Trid. Conc. *ſeſſ.* 14. *de reform.* c. 18.&
motu proprio Pii V. quæ incipit, *in conferendis*, ſub data 15. Calend. Aprilis anno 1566.& io Bullario 32.
quib. ſii præſctipta forma inviolabiliter obſervanda io
vacatione, & pro·iſione beneficiorum Parochialium,
44 quæ ſi non ſervetur,proviſio eſt ipſo jure nulla,ut conſtat.ex d.Conc.*ibi*,alias proviſioues omnes contra prædictam formam factæ, ſubreptitiæ eenſeatur, *&c.* & in
edicto motu proprio *ibi*, tenore præſentiuio, omnes,&
ſingulas collationes, & proviſiones, & quaſvis diſpoſitiones Parochialium Eccleſiarum præter; & contra
formam ab eodeio Conc. Trid. præſertim in examine
per eoneurſum ſaciendo præſcriptam,factas,aut in futurum faciendas, nullas irritas, aut nullius roboris
vel momenti fore, & eſſe, nullumque proviſis, aut
titulum etiam coloratum poſſidendi,præbere, & Parochiales Eccleſias hujuſmodi (ut priùs ante collatio-
45 nem hujuſmodi vacabant)ex tūnc vacare ſtatuimus, *&c.*)
maximè quia clauſula(irritans) qua hæ conſtitutiones
utuntur formã inducere,certũ dicunt D. alii.*in l.non du-*
46 *biũ.C.de leg.*quam quidē clauſulã,& decretum(irritans)
continens generaliter omnia decreta Conc.Trid.ut cõtinetur in Bullis Pii IV.& Pii V.ſuper confirmatione. &
obſervatione ejus Conc.emanatis.Flam.Pariſ. *de reſig. benef.lib.*4.*q.n.*24.Fel.*inc.nonnull.n.*1.*de reſcr.* Caputaq;
*dec.*176.*n.*2.*&* 3.*p* 1.Hier.Gonz.*in regula de menſ.gl.*15.
n 17. ubi etiam dicit quòd decretum(irritans)contentũ
47 in lege concillari afficit etiam manus Papæ, & ipſum
ligat,quãdo de expreſſa derogatione non conſtat, cùm
generaliter prohibitio & diſpoſitio conciliaris requirit
expreſſam mentionem, & denegationem per eum *ibi n.*
36.de hac tamen derogatione Concilii,præcipuè Trid.
dic ut latè per Nic.Garc *de benef.*4.*p.c.*5 *à n.*25.*ſurſum.*
48 Ac propterea praxis eſt notiſſima ſupremorum tribunalium ut appellationi.deferendum, reponendúmq;
eſſe declaretur: ſi interponatur à proviſione indiſtinctè
quorumcumq; beneficiorum, ſive ſimplicium, ſive curatorum, ſive judicialiter,ſive extrajudicialiter in ea ſit
proceſſum.(ſecundùm quæ dixi *ſupra* 2.*p.c.*13)quando
ſcilicet, peccatum eſt in forma ipſius proviſionis, ſeu
alias notoriè detegitur nullitas ex inſpectione proceſſus, quæ ipſam proviſionem irritam jure reddat, quoniam quod nullum eſt, executionem non meretur, ſecundùm text. *in l.*4.*§.condemnatum.ff.de re jud.* & quæ
hucuſque hoc capite dicta ſunt, quare inutile non erit
aliqua hic annotare loco exempli quibus proviſio nulla
cognoſcetur, ut pariter appellatione ſuſpendatur.
49 Ec in primis circa diſpoſitiones dictorum ſacrorum
decretorum Trid.& motus proprii, quoad proviſionem
Parochialium, quæro, cùm in eis dicatur;edictum proponendum eſſe publicum, & per id eſſe vocandos, qui
voluerunt ſe examinari, an edictorum omiſſio vitiet
concurſum.Zerola *in praxi Epiſcopi* 1.*p.verbo Paroch.*
*§.*2.2.*dubeo.* & Cech.*de repub. Eccl.c.*28.*de Parocho, ſub n.*6.affirmant; edictum eſſe neceſſarium ex da Bulla Pii
V. & declaratione S. Congregationis ſuper eodem
Concilio dicentibus, collationem Parochialis factam
ſine examine per concurſum eſſe nullam.Ricc.*in pract.*
*Eccleſ.conc.dec.*427.*n.*1.
50 Sed contrarium verius eſt, collationem nullam non
reddi ex omiſſione edicti regulariter, ſed ibi tantùm,
ubi Conc. provinciale id ſtatuerit, ut fecerunt Conc.
provinciale Toletanum *act.* 2.*decreto* 24.& Conc.Compoſtellanum celebratum anno 1566.*act.* 2.*decreto* 3.nam
prædictum Conc. Trid. *d c.*18.id præcisè non inducit;
ſed relinquit arbitrio Epiſcopi, vel Synodi provincial.
ut apparet *ex verſ. & ſi Epiſ. &c.* & reſpondit etiam in
terminis S:Congregatio, ſuper eodem Trid. decreto *d.*
verſ. Epiſcope faciende, &c.. his verbis Congregatio

cenſuit faciendum examen per concurſum,quoties contigerit vacare Parochialem Eccleſiam, nec ideo à decretis Concil. Trid. recedendum erit, quòd rixæ & tumultus oriantur,& alia forſan peiora ſequantur, quod
verò ad propoſitionem edicti publici attinet,hoc totum
poſitum eſſe arbitrio ipſius Epiſcopi faciat, necne, niſi
provincialis Synodus,aliquid circa hoc præcisè ſtatuerit,quod obſervandum erit.) & iterum ibidem alia ita
declarat Congregatio Concilii cenſuit; propoſitum
edictorum publicorum ralictum eſſe arbitrio Epiſcopi,
vel Synodi provincialis,*&c.*nos infrà *n.* 176.
Et ita hanc partem tenent Nav. *conſ.* 4.*de præbendis* 51
Nic. Garc. *in tract.de benef.* 2.*tom.*9.*p.c.*2.*n.*35.*& ſeqq.*
nec obſtat Congregatio Conc. adducta per Zerol &
Cech quoniam ipſi in edictione falluntur,quia duntaxat diſpouit in concurſum faciendo precisè, non enim
ſequitur: concurſus eſt faciendus,ergo edictum proponendum præcisè; quoniam diverſa hæc ſunt,ut conſtat
ex ſuprà adducta Congregationis declaratione, & ex 52
Trid.quibus non eſt neceſſarium,& præciſum diſponitur;
& ideò illatio eorum Doctorum non admittenda, tanquam facta à ſeparatis,*l.Papinianus,de minor.*quid in jure patr. vide Ricc. *in praxi jur.pat.dec.*160.contrarium
tenentem poſt alios quos citat;plures nos infrà *n.*79.
Rurſus quæro ſuppoſito illo, quòd edictum proponendum eſſet cum termino decem dierum; nec ultra 53
alios decem queat prorogari,ex de Trid.decreto 18. &
Bulla Pii V. *verſ.providemus.* Zerola *in praxi Epiſc. de verbo* § 1.*dub.*2.& Cechus *d.c.*28.*de Parocho.ſub n* 6.&
ita ex Conc. prov. Compoſtellano ubi ſuprà ſtatuitur, 54
quòd Epiſcopi intra 15. dies à tempore notitiæ vacationis per publicum, & neceſſarium edictum convocent omnes, quotquot voluerit examinari, quod in
valvis Eccleſiæ beneficii, & ubi aliàs Epiſcopo viſum
fuerit per 10.dies,ut minimum præfigatur, ſub cenſuris
& pœnis contra eos, qui tale edictum, aut tollere, vel
delere, auſi fuerint,& hic terminus currit ex quo tam
in valvis Eccleſiæ Cath. quàm Eccleſiæ beneficii præ- 55
fixum eſt,juxta d. Compoſtellanum decretum, & expectandum erit: quòd labatur terminus, ex quo ultimo
præfixum eſt,latè etiam Ric. *in pract. Eccl.concurſus dec.* 56
417.*n.*1.*&* 3.ubi quòd ad prorogationē requiritur cauſa.
Ao igitur propoſito edicto cum majori termino 20. 57
dierum vitietur proviſio parochialis,an tantùm erit nullum edictum reſpectu exceſſus? Et reſponderim, quòd
non vitiatur proviſio, enimverò licèt faciat hoc Epiſcopus contra prohibitionem Concilii, & dictæ conſtitutionis, aſſignando majorem terminum: non tamen id
pertinet ad formam neceſſariam proviſionis ſicut nec
deputatio Vicarii,ut ſtatim dicemus,ſed ſolùm ex æquitate,& mente Pontificis edictum dicetur nullum, quantum ad exceſſum termini, ſive à principio cum eodem
exceſſu præfigatur,ſive poſtea prorogetur. ac ideò qui
ſe oppoſuerint poſt 10.dies,terminum juris & intra terminum exceſſivum,ſeu prorogatum, non erunt legitimi
oppoſitores,nec ad concurſum admittendi.Ita dicit Nic. 58
Garc,*de benef.d.*..*to.*9.*p.c.*2.*n.*46.*& ſeqq.*ex qua deputatione nullum damnum, nullique oritur præjudicium,
ſed foret multum majus ſi proviſio irritaretur, in maximũ Parochialis Eccleſiæ & animarum periculum ex dilatione,ſed ſi aliquod damnum oritur oppoſitoribus,intra legitimum terminum ſuccurritur eiſdem,excludendo poſtmodum oppoſitos in termino exceſſivo. quo
ſatisfit principali ſacrarum conſtitutionum intentioni.
Quid autem è converſo, quando edictum minori
termino decem dierum appoſitum eſt;an proviſio nulla 59
dicatur? Et affirmativè reſpondeo ex d. Trid.& Bullæ
decretis, tum etiam quia terminus à lege inductus abbreviari,& minui non debet à judice. Philip. Franc.*in c.cum ſit Romana,n.*6.*& ſeqq. de appell.* Lanfran. *deciſ.* 60
475. Mynſinger. *ſingul. obſer. cent.* 1. *deciſ.*68.incipit,
decem dierum,& iterum *cent.*3.*dec.*11.incipit *non ſolum.*

61 Aſinius *in praxi jud.§.2.n.9. in princ.* nam in iis, quæ à
jure ſunt determinata, non licet arbitrari, ut optimè la-
tè per Thomam Sanch. *de matrim.lib.1.diſp.16.n.4.*

Et facit, quia in edicto debet competens terminus
aſſignari ad comparendum, aliàs ſi vel petens collatio-
62 nem nimis brevem edicti terminum procuraverit, ne
deveniat ad plurium notitiam; inſtitutionem irritam
eſſe; probant Innocent.& Abb. *in c. cum olim. de cauſ.
poſſ.& proprie* Ripa *in c.cum M.Ferrar.conſ.n.10.de con-
ſtitutionib.* Marc. Ant.Cuch.*lib. 4. inſtit. ma orum tit. 4.
n.41.* Sequitur noſter Perez de Lara *in tract. de anni. &
Capell.lib.2.c.10.n.44.& ſeqq.* ubi invehit in Prælatos,
qui edicta beneficiorum, maximè Parochialium brevi
tempore claudunt, forſan dum cupiunt, aliquibus be-
neficia conferre, cùm ex hac nimia feſtinatione for-
mæ juris non ſatisfaciat, imò jus intentioni, directè
63 contraveniant, contra text. *in l. tutor qui repertorium, §.
tutor.* ibi, debuit enim partibus ſuis fungi, non quidem
præcipiti feſtinatione,) & ita vidi declaratum in hoc
almo tribunali ſupremo appellationi eſſe deferendum
hac de cauſa, quoniam proceſſum fuit ad proviſionem
cujuſdam beneficii curati, propoſito edicto cum termi-
no 6.dierum quia cum proviſio nulla fuerit, & irrita,
executionem, & effectum non merebatur ac propterea
juſte fuit declarata delatio, & repoſitio,

64 Sed quid dicendum, an examen & concurſus factus
ante lapſum terminum edictorum ſit nullus? In quo
reſpondetur affirmativè, ut optimè diſputat, & reſolvit
plures deciſiones Rotæ Garcia *de benef.* hinc inde ad-
ducens, *in 9 p.c.2.n.3 6 cum plurib.ſeqq.* quia eſt factus
contra formam Concilii *d.c.18.verſ.tranſacto*, ibi, tran-
ſacto conſtituto tempore, omnes, qui deſcripti fuerint,
examinentur, *&c.*)& cum loquatur per Ablativum ab-
ſolutum, conditionalem diſpoſitionem reddit. *l.a teſta-
tore.ff.de condit.& demonſt.*& ſic irrita erit, ne per præ-
65 ventionem unius, alii ſupplantentur, ſecus ſi poſtea alius
non compareat, Ricc. *in pract.concurſus dec.323.in fin.*

Deſuper notandum erit, quod ex d. Tridentini de-
creto inductum eſt, pro forma, ut examen Parochialis
66 vacantis debeat fieri cum examinatoribus ſaltem tribus,
ut conſtat ex ejuſdem Concilii decreto, *ibi*, non pau-
cioribus, quàm tribus) notat Petr.Ledeſma *2.p.ſumma
tract.7.c.1.concl.7.* circa 13. difficultatem, & declaravit
S. Congregatio ſuper *eod.c.18.* Trid. ſuper illis verbis:
(tres ex illis eligat Epiſcopus,) ita ait: Statuit præciſè,
ut examinatores ſint tres, ſed quod non poſſint eſſe
pauciores tribus, ut ſuprà dicitur, ita quòd ſi tres ſunt
tantùm examinatores; vota non poſſunt eſſe paria; ſed
ſingularia, quando ſinguli ſingula approbant.

Cui & illud eſt proximum, quod cùm ex d. decreto
Tridentini *c. 18.* ſit diſpoſitum, examinatores ſingulis
annis in diœceſana Synodo ab Epiſcopo, vel ejus Vi-
cario ad minus ſex proponantur, qui Synodo ſatisfa-
67 ciant, & ab ea probentur, advenientéque vacatione
cujuſlibet Eccleſiæ tres ex illis eligat Epiſcopus, qui
cum eo examen perficiant, indéque ſuccedente alia va-
catione, aut eoſdem, aut alios tres, quos maluerit ex
prædictis illis ſex, eligat, tenet etiam Ledeſma *ubi pro-
xime*, qui deputandi ſunt in Synodo vera, & formali,
68 quæ eſt Congregatio legitima, quam facit Epiſcopus
cum clericis, ſibi ſubditis in ſua diœceſi, ad tractandum
de iis, quæ curæ paſtorali incumbunt, & de ſpectantibus
ad reformationem, & bonorum regimen Epiſcopatus,
ut per Boterum *de Synodo 1.p.n.5* & iterum *3.p.in princ.*
69 *per totum.* Unde evenit, quòd ſi pauciores, quàm, ſex;
putà quatuor, vel quinque examinatores in Synodo de-
putentur, non erit legitima deputatio, & conſequenter
examen, & concurſus cum illis electis factus; erit
nullus tanquam factus contra formam Conc. Trid.
ut affirmat Nicol.Garcia *de benef 2.tom.9.p c. 2 n. 66.*
ubi teſtatur, ita fuiſſe tentum per Rotam in una Foro-
ſemproníenſ. Parochialis 15. Januarii *à n.* 1593. quam
quam etiam ad literam refert inferiùs *n. 133.*

Et quidem eſt valdè notandum, quod ab ipſo Gar-
cia *in eod.c.2, à n.66.cum ſeqq.* probatur, quòd ſi ex dictis
ſex examinatoribus, aliqui intra annum mortui fuerint
vel abſentes, tota facultas examinandi ſpectabit ad 70
ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſuperſit, unà cum
Epiſcopo, vel Vicario, cùm Synodus niſi ſingulis annis
congregari non poſſit, ex Trid. *ſeſſ.24.de reform.c.2.*&
ſi omnes mortui fuerint intra annum, vel abſentes,
Epiſcopus examinatoribus antiquis Synodalibus (ſi 71
fuerint) ſubrogabit alios non pauciori *n.6.* & ſi non
extiterint tot examinatores antiqui, qui ad hunc nu-
merum accedant, tunc Epiſcopus eligat illos qui fue-
rint, ac alios ſuppleat denuo uſque ad numeri prædicti 72
quantitatem, & complementum, approbatos tamen à
Capitulo. Verùm ſi nulli antiqui Synodales examina-
tores ſuperſtites fuerint, tunc Epiſcopus omnes novos 73
examinatores probitate ac ſcientia idoneos cum ap-
probatione Capituli, non pauciores prædicto nume-
ro, ſubſtituat prout anno 1593. reſponſum fuit per ſan-
ctam Congregationem Card. proponente parte Epiſ-
pi Civitatenſis, cujus declarationem literaliter refert
ipſe Garc. ibi *n. 71.* de quo latè per Mareſc. *var. reſol.
lib.1.c.32.* Aloyſ Ricc. *in pract. Eccl. concurſus dec 410.
per tot.*

Et quidem meritò, quoniam ubi forma præciſè ſer-
vari non poteſt, ſufficiet actum facere per æquipol- 74
lens, & eo modo quo poſſit, Aymon. *conſ. 12.num.2.
& conſ.177.n.5.* cum aliis infinitis congeſtis per Tiraq.
de legib.connubia.gl.6.n.632.n.69. Flam.Pariſ *de reſign.
benef.lib.7.q.5.n.19* Rom. *conſ.333.n.5.* Roland à Valle
conſ 81.n.25.& ſeqq.lib.1.& conſ.30.n.3.lib.5. Alciatus
in l.1.n.41.de liberis & poſth. nam Concilium loquitur
cum præ ſuppoſito, quòd examinatores Synodales exi-
ſtant, ergo ceſſante hoc præſuppoſito ceſſat ejus diſpo-
ſitio, ut notat, *in l. mancipia C. de ſervis fugit.*& ibi gl.
& Fulgoſ. & Salic. *n. 2.* Decius *conſ. 101.n.2.* Ruin. *conſ.
55.in fin.lib.3.& conſ.83.num.5.lib.5.* Socin junior. *conſ.
154.n.22.lib.3.* & quia quando conſtitutio inducit no-
vam formam, & illa de facto non poteſt obſervari, ve-
luti quia non adſunt perſonæ, vel qualitates requiſitæ,
ſufficit, quòd actus fiat eo modo; quo priùs fieri pote- 75
rat, *c.quia propter.*& ibi Abb. poſt. Joan. And. *in conſ.
26.n.12.lib.2.& in conſ.1.n.11.de elect.* Aymon. *conſ.12.
num.2.cum ſeqq.* quam rationem ſequuntur Riccius &
Mareſc. *ubi proxime.*

Et ex his apparet, quòd cum ipſi examinatores ex
Conc.& motu proprio Pij V. ſint approbandi ſcientia;
moribus, & vita, eorum deputatio debeat fieri nomi-
natim, & de perſonis certis non autem in genere; pu- 76
ta: Prior, ſeu lectores talis monaſterii. Canonicus Do-
ctoralis, vel Magiſtralis, ac Pœnitentiarius, ita ut non
comprehendantur etiam ſucceſſores; tanquam perſo-
næ incertæ, in quibus non poteſt cadere approbatio à
Concil. Trid. & motu proprio, ut contra Ledeſmam *in
ſumma 2.p.tract.7.c.1.concl.7.* circa tertiam difficulta-
tem, optimè reſolvit Nic.Garcia *ubi n.333.cum ſeqq* &
nota, quia jam de facto dubitari vidi & de pluribus
quæſtionibus ſuper ipſis examinatoribus, vide eumd.
ibi à n. 42.cum multis ſeqq.

Hinc eſt, quòd examen & approbatio in concurſu
requiritur neceſſariò pro forma ad proviſionem Paro-
chialis Eccleſiæ, ut conſtat ex d. Trid & Bulla Pii V. 77
ibi, præſertim in examine per concurſum faciendo, *&c.*
& decrevit Sancta Congregatio ſuper illis verbi (Epiſ-
copo faciendo, *&c.*) Concilii Trid. *d. c.18.* ſuperiùs ad-
ducta *n.56.*& iterum per ipſam Congregat. ſuper illis
verbis (ſubreptitiæ eſſe cenſeantur) ita: Examen omiſ-
ſum in Parochialibus per concurſum vitiat collatio-
nes, & proviſiones Parochialium Eccleſiarum factas
poſt publicationem Concilii Trid. ab ordinariis abſq;
examine per concurſum nullas, ſed prædictæ Paro-
chialis

chialeſita collatæ vocant, &c.) etiam oppoſitori qoan-
tumcumque, & etiam notoriè docto non poteſt Epiſ-
copus beneficium hoc conferre, ſed tenetur omninio-
78 dò formam concurſus ſervare, quem is oppoſitor om-
nimodo ſubire tenetur, Tuſc. *in tract. de viſit. lib. 2. c. 5.*
n. 10. Cened. *in co lecta. 11. ad decretum n. 5.* Flamin. Pariſ.
de reſig. lib. 8. q. 9. à p. n. 83. Zerola *in praxi Epiſc. verbo*
Doctor. §. 1. 2. p. Marc. Ant Genuenſis *in prax. Arch ep.*
Curio Neapolit. c. 65. n. 1. d ſi. Proſp. de Auguſt. *in ad. 1.*
ad ſummam Bullarij 40. verbo, Parochialium beneficio-
rum collatio q. 1. & Leſſius *de juſt. & de jure lib. 2. 34.*
n. 82 Gonz. *in regul. clemenſ. gl. 4. à n. 9.* nonnullos citat
Ricc. *in pract. Eccleſ. concurſus dec. 414 à pr. nt.*

79 Cæterùm & ex d. Trid. decreto 18. *verſ. peracto deinde*, &c requiri præciſè pro forma, ut examinatores re-
nonciem, quotquot idonei reperti fuerint, ut S. Con-
gregatio *ſuper d. c. 18.* cenſuit ita: Examinatores pera-
cto examine debent eos ex communi ſententia renun-
tiare Epſcopo, quotqoot idoneos repererint.) & an
hæc renunciatio debeat eſſe palam, ſeu ſecretè & de
aliis hujus declarationibus vide latè per Nicolaum
Garc. *ubi ſuprà n. 104. & ſeqq.*

80 Ea autem, quæ ſuprà diximus, concurſum ad Paro-
chiales eſſe, de forma & ſubſtantia proviſionis, intelli-
genda ſunt etiam in Parochialibus juris patronatus
Eccleſiaſtici; nam in iis patronus præſentare non po-
teſt alium, quàm unum ex eis, qui propoſito edicto ſe
oppoſuerint, fuerint examinati, & ab examinatoribus
approbati juxta d. Trid. decretum c. 18. *ſeſſ. 24. de reform.*
ibi: Si verò juris patronatus Eccleſiaſtici erit, ac inſti-
tutio ad Epiſcopum, & non ad alium pertineat. Is, quem
patronatus digniorem inter probatos ab examinatori-
bus judicabit; Epiſcopo præſentare teneatur, ut ab eo
inſtituatur, cum verò inſtitutio ab alio, quàm ab Epiſ-
copo erit facienda, tunc Epiſcopus ſolus ex dignis eli-
gat digniorem, quem patronus ei præſentet, ad quem
inſtitutio ſpectet, &c.) ac ideo ad differentiam juris
patro. laicorum, de quo protinus, & vide Riccium *in*
pract. Eccleſ. concurſus ad paroch. dec. 414 ad fin.

81 Et ex hoc ſequitur, quòd cum hæc ſit forma à Tri-
dentino tradita; non tranſgredienda, ſed ſpecificè ſer-
vanda: ut patronus Eccleſiaſticus ex approbatis per
concurſum, unum præſentet inſtituendum, ſi aliquem
82 præſentaverit, antequam ſit ita ab examinatoribus ap-
probatus in concurſu, præſentatio erit nulla, nec ejus
virtute facienda erit inſtitutio ab Epiſcopo, tanquam
minùs legitimè facta; niſi denuo iterum expreſſè vel ta-
83 citè fuerit præſentatus, poſtquam ipſe ſit intra termi-
num edictorum, ſeu re integra oppoſitus, & inter cæ-
teros deſcriptus & inter dignos approbatus. Imò inſti-
tutio aliter facta, irrita erit, quia quando inſtitutio, ſeu
collatio facienda eſt, certo generi perſonarum, vel ex
certi generis perſonis, quibus aliqua qualitas requiri-
tur, ſive jure, ſive fundatione, vel alio quovis modo
aliis facta, quàm eiſdem qualificatis, & ejuſdem gene-
ris, erit nulla proviſio ipſo jure, ut puta, quando præ-
ſentari, aut conferri debeat beneficium naturalibus
alicujus loci, ſeu clericis, & portionariis certæ Eccle-
ſiæ, vel filiis patrimonialibus, vel conſanguineis fun-
datoris, quia aliis facta irritatur, & eſt invalida præ-
ſentatio, ita expreſſè dicunt Card. *conſ. 48.* Ioan Gutier.
conſ. 2. num. 3. Aymon. *conſ. 62. n. 5.* Didacus Perez *in l. 1.*
tit. 5. lib. 1. ordin. verſ. quod adeo procedit. Axeved. *in l. 14.*
tit. 3. n. 13. Cened. *in collectaneis ad decretal. 89.* Nicol.
Garcia *de benef. 2. tom. 7. p. c. 15. num. 9. & ſupra* quoniam
84 harum qualitatum appoſitio, cùm ſit forma ipſius pro-
viſionis, omnimodo ſervanda eſt in proviſione, ita
Rochus de Curte *de jure patro. verbo honorif. cum q. 18.*
ad fi. Lamberr. *de jure pat. 3. p. 2. lib. qu. 5 art. 4. n. 8. & 11.*
Covarr. *in regul. peccatum. 2. p. § 7. n. 5.* Gutt. *Canon. q.*
lib. 2. c. 11. n. 37 Ovied. *de benef. incomp. t. 23. n. 132 & c.*
24 à n. 107. Perez de Lara *de anni. & capill. lib. 2. c. 2. ſi*
Salgado de protect Reg.

n. 11 Azor. *inſtit. moral. 2. p. lib. 6. c. 4. q. 25.* quos de mate-
ria require.

Deinde quia quando collatio, ſeu præſentatio fa- 85
cienda eſt certæ perſonæ, ſeu certo generi perſonarum,
tunc dicitur neceſſaria Rebuff. *in praxi tit. de collat. n. 1.*
Petrus Gregor. *de benef. c. 39. n. 3.* Puteus *dec. 190. num. 3.*
lib. 1. & dec. 235. lib. 2.

Deinde cum Concilium Trid. noviter illam certam 86
formam inducat, præciſè & ſpecificè ſervandum ex c.
cum dilecta ubi latè Fel. *de reſcript. c. ſi eandem ſacerdo-*
tali de præbendis, lib 6. Pariſ. *conſ. 12. n. 47. & conſ. 15. n. 23*
vol. 2. Rota *dec. 13. n. 2. de conceſ præben. in novis, & dec. 8*
de dolo & contumac. in novis, ita quod ſi in minimo defi-
ciat forma nihil actum dicitur, & totus actus corruit,
late Fel. *ubi proximè n. 10.* Moheda *dec. 17. n. 1. de cauſa*
poſſ. & propri Decius *conſ. 532. n. 4. & 5.* Tiraquell. *de*
r. tract. convent. §. 4. gl. 6. n. 31. cum ſeqq. Caputaq. *dec. 250.*
p. & dec. 143. n. 5. p. 3 Mando. *in regul. 17. q. 20. à num. 16.*
cum ſeqq.

Ac ideo præſentatio omni modo requiritur, ut fiat 87
poſt concurſum, cùm ex approbatis unus eſt præſen-
tandus, quia qualitas adjecta verbo, vel participatio,
debet intelligi ſecundùm tempus verbi, vel participij,
l. in delictis, §. extraneus ff. de noxal. l. ex facto ff. de vulg.
& pupi. c. ſi eo tempore de reſcript. lib. 6. & Lapus Abb.
in c. ſi à ſede de præbend. lib. 6. verſ. nunc cum igitur, quem
refert Caſſiad. *dec. 15. ante n. 1. de præbend.* Mohed. *dec. 23*
n. 1. Simoneta *de reſerv. q. 53. num. 2.* Rota *dec. 79. n. 13.*
p. 1. divers. Gutier. *conſ. 1. n. 13* Axeved. *in l. 1. n 82. tit. 5.*
lib. 6. recopi. Et quia Concilium Tridentinum utitur 88
verbis præteriti temporis ibi (inter probatos ab exa-
minatoribus) quare verba præteriti temporis præciſè
requirunt conſummationem, & perfectionem actus.
Bart. *in l. hoc articulo n. 2. de hæred. inſtit.* Bald. *in l. ſi. n. 14.*
C. de ſententiis quæ ſine cert. Marſil. *in conſ. 102. num. 26.*
Caſſaneus *in conſuetud. Burg. rubr. 1. §. 5. n. 12* Gratia. *in*
diſcept. foren. 1. p. c. 372. n. 19. faciunt quæ latè Maſcard.
de prob. 2. tomo concl. 84. n. 18 & ſupra ubi multos citat
in propoſitum.

Nec hæc qualitas, quæ à principio requiritur, ſuffi- 89
ciet, ſi poſtea ſequatur, *l. ſi quis mihi ff. de acquir. hæred.*
l. fratris, ff. de pœnis gl. in l. cum ut hi verbo conſtitutus, de
ætate & qualit. Decius poſt alios *in c. poſt ceſſionem de*
probat. Flam. Pariſ. *de reſig. lib. 4 q. 1. n. 14.* Aymon *de an-*
tiq. tempo. 1. ſeſſ. §. videmus, & latè. *n. 33.* Raudenſ. *conſ.*
11. n. 36. & probant ſuprà dicti Doctores, & ſic ſequi-
tur, ut inſtitutio virtute præambulæ præſentationis &
ante concurſum, ac approbationem ſit nulla, tanquam
facta contra formam, & non debita ſervata qualitate,
nec debito tempore, niſi poſtmodum alia de novo ſub-
ſequatur præſentatio, ut illius ſi fuit oppoſitor, & ap-
probatus, vel etiam alterius ex approbatis, & exami-
natis juxta tenorem *d. c. 18.* & ea quæ notantur *in l. bi-*
ves, §. hoc ff de verborum ſignif.

Et hoc ex eo iterum clariùs redditur, nam inſtru- 90
mentum productum ante litis conteſtationem, cum
eo tempore non poſſunt fieri probationes, ut habetur
rubro, & nigro, ut lite non conteſtata, &c. non pro-
bat, niſi poſtmodum tempore probatorio iterum pro-
ducantur, ita ſingulariter tradun Marſil. *in ſingul. 170*
incipit *animadvertant*. Feder. de Senis *conſ. 160.* Butrig.
in c. cum dilectus, §. nos igitur col. ult. de ord. cognit. Felin.
in c. cauſam quæ col. 2. poſt n. 6. de teſtibus, & in c. t. 10.
pen ſub. n. 28 de prob. Accurſius *in l. quæ omn a in l. 1. ff.*
de procur. Bar. *in l. mutum in princ. eodem tit.* Bald. *in l.* .
prætor. in princ. verſ. circa ſecundum ff. de jurejur. latè
proſequitur poſt alios Maſcard. *de prob. tom. 2. concl 9: 3.*
per totam.

Et comprobatur, nam appellatio à procuratore in-
terpoſita tempore, quo carebat mandato, non ſuſtine-
tur, etſi poſtmodum illud habeat ſufficiens; niſi denuo
alia interponatur, ſi ſit intra terminum, ſecundùm

communem opinionem, quam ſecuta eſt Rota, ut per
Achil. de Graſſis *deciſ. 10. aliàs 236. appellatio procura-
tor. de appellat. fol.* 101. Lancelot. *de attenta. 1. p. cap. 12.
lim. 50. n. 21. & 22.* Eſcacia *de appell. quaſt. 5. à num* 27.
dicentes, quòd propterea talis appellatio non cauſaret
92 attentata, reddentes rationem: quia perſonæ habilitas
requiſita tempore actus non ſufficit, quod intervenit
poſt actum. Eſcacia *lib. 1. cauſ. civil. & crimi. c. 101. n. 32.
in fin.*
93 Et iſta nova à patrono præſentatio, non ſolùm poteſt
fieri expreſsè, ſed etiam tacitè, ut puta, ſi patronus in-
tra tempus aliquem actum fecerit, per quem tacitè in-
ducatur alia nova præſentatio illius, quem antea præ-
ſentaverat; juxta mirabilem Rotæ Rom. deciſionem
juris patrona. de anno 1588. coram Blanquero, ut teſta-
tur (aliud agens) Gareta *de benefic. 11. p. c. 3. num.* 17.
ut determinavarit, quòd licèt, reſignatio facta abſque
patroni conſenſu ſit nulla, tamen præſentatio facta
à patrono ea de cauſa non valet, quia non abdicatur
94 jus à reſignante poſſeſſore, at eo mortuo, patronus
continuans litem cum reſignatorio, petens ut iuſtituatur
tur ille à ſe præſentatus, hæc proſecutio litis æquipol-
let novæ præſentationi factæ in tempore, adeò ut ex-
cludat devolutionem.
95 Corroboratur etiam ex eo, quod dicit Saleedo, *in add.
ad Bernard. Diaz c. 23. de illiterato ſub litera G. in fin.*
quòd licèt collatio beneficii illiterato facta, ſit nulla, ſi
tamen poſtea literas ille addiſcat, & is, qui contulit
ſciens, non pœnituit, intelligitur de novo tacitè con-
ferre, & priſtina collatio nova quadam collatione re-
viviſcit, ex his quæ latè Fel. *in cap. cum ex officii, n. 37.
de praſcr.* ſequitur Gonzal. *de alternati gl. 14. n. 46.*
96 Hinc traditio poſſeſſionis beneficii facta ab habente
poteſtatem conferendi, per neceſſarium antecedens
inducit tacitam, & virtualem collationem, Peteus *de-
ciſ. 120. & deciſ. 185. lib. 5.* Aquil. *deciſ. 4. de prabend.* Co-
varr. *lib. 3. variar. c. 16. num.* 10. Capuiaq. *deciſ. 81. num. 5.
p. 1* & Rebuf. plures ſimiles adducens caſus *de pacificis
poſſeſſio. num. 12. uſque ad* 18. plenè Selva *de benef. 3. p.
q. 10. in prin & num.* 24. Rot. *deciſ. 98. lib. 3. p. 3. diverſ.*
Gonzal. *ubi proximè num. 45 & ſuprà, & gl. 5. in princ.
97 num. 34.* docentes, quòd collatio aut præſantatio poteſt
fieri non ſolùm expreſsè, ſed etiam tacitè per aliquos
actus Garcia *de benefic. 11. p. c. 3. n.* 17. ubi tacita præſen-
tatione Marc eor, latè *var ar. ſolutio. lib. 2. c. 3. c. a n. 21.
& ſuprà à pri. c.* Alia ciam circa hanc quæſtionem
videnda ſunt *infra 6. p. c.* 18.
98 Redeundo igitur ad noſtrum propoſitum, à quo lapſi
egredimur, ut ſcilicet concurſus neceſſariò requiratur
pro forma in parochialibus juriſpatron. Eccleſiaſtici,
adeò procedit, ut quemadmodum in merè collativis,
etiam reſervatis ſuæ Sanctitati, & in ejus menſibus
vacantibus, vel aliàs reſervatis, ſeu affectis illum poſſit
facere in partibus, & in ſua diœceſi quilibet ordina-
rius, non obſtantibus regulis reſervatoriis, ut ex-
preſsè diſponit idem Concilium Trident. *d. 18. c. ſeſſ. 14.
de reform.* ubi, etiam ſi ipſa parochialis Eccleſia reſer-
vata, vel affecta fuerit generaliter, vel ſpecialiter, *&c.*)
& idem etiam diſponit d. motus proprius Pij V. tenet
Zerola, *verbo parochia. §. 2. dub. 4. & 10.* ac ita declaravit
ſacra Concilii congregatio, quam declarationem ad
propoſitum refert Flami. Pariſ. *de reſig. benefic. lib. 8.
quaſt. 9. num.* 103 & ad literam etiam refert Hieron.
Gonzal. *in regul. de mem. gl. 6. n.* 112. aliam etiam decla-
rationem facit ad idem eadem Sancta Congregatio,
quam refert ad literam Anaſta. Germo. *de indul. Cardi.
§. quibuſcunque, n. 1. 7.* Flamin. Pariſ. *ſupra l. 10. quaſt. 7. n. 12.*
ajus etiam meminit Nicolaus Garcia *de ben. 9. p. c. 2.
n. 154.* hoc etiam ſequitur Cecb. *de repub. cap. 12. de pa-
rocho, n. 6.* Marcus Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc.
cap. 65. n. 1.* Riccius ſtatim citandus Mateſco. *lib. 2.
variar. reſolu. cap. 2.*

Pariter & eodem modo, in parochialibus juris patro- 99
natus Eccleſiaſtici, vacantibus in menſibus reſervatis
ſuæ Sanctitati, concurſus faciendus eſt ſpreto patrono,
ut declaravit ſancta Congregatio ſuper eodem Tri-
dentino, (cujus non meminere prædicti Doctores)
ſuper illis verbis (quem patronus digniorem, *&c.*) in ſe-
quentibus: Congregatio cenſuit, ſi inſtitutio ad paro-
chiales Eccleſias, quæ juris patronatus Eccleſiæ ſint,
facienda erit à ſummo Pontifice, quia fortè in menſi-
bus reſervatis vacaverit, jus eligendi digniorem ad ſo-
lum Epiſcopum pertinet qui tranſmittere debet atte-
ſtationem examinis facti per concurſum, quotquot in
eo fuerint approbati, & quem ex approbatis ut dignio-
rem, cui Sanctitas ſua gratiam faciat, nominare,) &
iterum eadem Sancta Congregatio ſuper eodem verſi-
culo Trid. in his verbis: Si beneficium curatum juris
patronatus Eccleſiæ menſibus Apoſtolicæ ſedi reſer-
vatis vacaverit; Epiſcopus ipſe ordinarius, nulla habi-
ta ratione patronorum, debet edicta concurſus propo-
nere, idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide
ordinarii à ſummo Pontifice inſtituendum, ſicut fit in
aliis curatis, quæ non ſunt de jure patronatus.) Ric-
cius. *in praxi Eccleſ. concurſ. dec. 414. verſ. fin.*
Nam certiſſimum eſt, in jus patronatus Eccleſiaſti- 100
cum (quod illud eſt quando ea bonis Eccleſiæ, benefi-
cium fundatur, ſeu dotatur, aut à laico donatur Eccle-
ſiæ, aut ratione Eccleſiæ competit alicui, juxta gloſſ. *in
Clem. 2. verbo praſemare de jure patro.* gl. *verbo in concl.
in c. dilectus. 6. de off. delegat.* ubi omnes. text. *in c. 1. de ju-
re patro lib. 6.* Roch. de Curte *de jure patr. verba jus
quaſt. 7.* Rebuff. *de nomina. quaſt. 8. n. 2.* Lambert. *de jure
Patro. lib 1 q. 1 art. 5. per totam.* Covarr. *in pract. q. c. 36.
num. 5. verſ. 2.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib. 2. quaſt. 4. à
num. 39.*) reſervationem ex regul. de menſ. ſicut aliam
quamlibet intrare non eſt dubium, quia facilè huic ju- 101
ri patro. præjudicatur, *c. cum dilectus de jure patro. c. di-
lectus* & ibi Abb. *de off. delega.* latè Oieda *de beneficior.
incompat. 1. p. cap. 24. n.* 112. Mandoſ. *in regul. 2. q. 8. num. 5*
Caſſiodor. *deciſ. 4. num. 2. de jure pat.* Cov. *d. cap. 36. n. 5.*
latè Hieron. Gonzal. *in regul. de men. gl. 18. n. 5. & ſeqq.*
qui *n. 7* dicit quòd per ſolam ſimplicem collationem 102
factam à Papa, cenſetur derogatum juri patro. clerico-
rum abſque alia derogatione, Caſſiador *deciſ. 4. n. 11.
de probationibus ſi. n ſi. de jure patro.* quod ſecus eſt in
jure pat. laicorum, quod ſub nulla reſervatione com-
prehenditur, ut latè per Gonz. *d. gl. 18 à princ.*
Et obiter adverte, quòd in his beneficiis reſervatis 103
approbatus, & electus per concurſum ordinarii tenetur
pro obtinenda collatione à ſede Apoſtolica fidem ap-
probationis mittere, ac rationem concurſus manu
Epiſcopi, ſeu ejus Vicarii ſubſcriptam intra quatuor
menſes, ut conſtat ax motu proprio Pij V. quæ currunt
à dia habitæ notitiæ vacationis, ut latè per Gonzal. *ubi
ſupra de. gl. 6. n. 131. cum ſeqq.* & quæ addunt Garcia *ubi
ſuprà n. 7. in 10. 5. declarationis ſancta Congregationis ibi
adducta* & ſi non ſervatur forma tradita à Concilio 104
Trid. in hujuſmodi parochialium proviſione vacantium
in menſibus reſervatis, impetrari poteſt à ſede Apoſto-
lica, & impetranti concedi ſolet breva rigoroſum de
capienda poſſeſſione nomine Cameræ, ut per Gonz.
ubi proximè numeris ſequentibus, & ſuperius à n. 116.
At in jure patronatus laicorum alia forma deſcri- 105
pta eſt per Concilium, & dictum motum proprium
ut in vacatione talis beneficii abſque concurſu provi-
ſio fit, eùm poſtquam edictum propoſitum eſt, in-
tra tempus à jure conceſſum, præſentat patronus ali-
quem clericum, iſque ſimpliciter (nullo alio admiſſo)
examinandus eſt ab examinatoribus ſynodalibus, cui,
ſi idoneus reperiatur, inſtitutio facienda eſt ab Epiſco-
po, ut diſponit dict. Concil Trident. *d. cap. 18. ſeſſ. 24.
de reformatione verſic. quod ſi jus patronatus, &c.* in hæc:
Quod ſi jus patronatus laicorum fuerit, debeat, qui à
Patrono

Patrono præſentatus erit,ab eiſdem deputatis, *ut ſupr.* examinari,& non niſi idoneus fuerit,admittit, *&c*) & cenſuit etiam Sancta Congregatio Cardin. ſuper d. Concil. *verſ. quod ſi jus patronatus laicorum*,&c. in his verbis ſpeciale eſt in jure patronatus laicorum,ut non requiratur concurſus in collatione Eccleſiæ Parochialis,) & iterum eadem Congregatio ſacra ſuper eodem verſ.ita ait : Examen per concurſum fieri non debet in vacatione parochialium,quæ ſunt juris patronatus laicorum,ſed ſufficit, quòd deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus,in Diœceſana Synodo deputans,& idoneus judicetur,prout ſtatuit hîc Concilium Tridentinum,§. *& quod ſi jus patronatus*,&c.) tradunt Flamin. Pariſ. *de reſign.benef.lib.8.quæſt.9.num.*121 Zerola *verb.parochia* §. 2. *dub.*7. Cechus *de repab.c.*28.*de parocho num.*6. Marcus Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſ.cap.*61. *num.*2. Gonzal. *in regul.de men.gloſſ.* 6. *num.*134.Leſſius *lib.* 2.*cap.*34.*n.*58.*&* 81, Nicol.Garcia *de benef.*2. *tom.*9.*p.c.*2.§. 2. *n.* 255. Aloyſ. Riccius *in*
106 *pract. Eccleſ.concurſ.ad paroch. deciſ.* 426. *a n. & ſeqq.* ubi quatuor modis limitat. Rota per Ludovicum *dec.* 594. *à num.*1.

Sed ſuccedit ſtatim difficultas,an in parochialibus
107 juris patronatus mixti laicorum,& clericorum concurſus neceſſarius ſit,cui quidem pluries providit ſancta Congregatio Concilij *ſuper d.c.*18.*ſuper d.verſ quod ſi jus patronatus* ut concurſus ſit neceſſarius , quemad-
108 modum in aliis juris patronatus omnino clericorum, & in hæc: Quæ ſi juris patronatus partim Eccleſiaſtici,partim laici,ſervanda eſt forma examinis per concurſum hîc poſita, quam Concilium præſtitit in conferenda parochiali, quæ ſit juris patronatus merè Eccleſiaſti , idem dicendum eſt quando patronatus ex duabus partibus pertinet ad laicum,& pro una tantùm ad Eccleſiaſticum) & ſuper eodem Concilio ſuperiùs *ſuper ver.,juris patronatus*, &c pariter Congregatio cen-
109 ſuit his verbis:Idem in collatione,& inſtitutione juris patronatus mixti ; ſcilicet, partim laici,partim Eccleſiaſti.Sed tunc facto concurſu in parochialibus mixti patronatur electum præſentat , & ab ordinario inſtitutio facienda)notat Gonzal.*ubi proximè n.*135.*&*136. & Garcia *a num.*276. Riccius *ſupr.deciſ.*414.*ad fin. &* 416. *n.* 3.

Et eſt ratio ſcilicet ; favor Eccleſiæ, cujus eſt pro-
110 prium intereſſe,ut maturiùs,meliuſque illis provideatur , prout ſit dato concurſu,ac ideo qualitas attenditur quæ Eccleſiæ prodeſt,ut dicit Garcia, *in num.* 279.
111 ſecundùm Felinum *in tract. quando litera Apoſtolica*, *concl.*6.Lambert. 1.*p.lib.*1. *quæſt.*1.*n.*6.quia tunc jus patro.Eccleſiaſticum tanquam dignius trahit ad ſe laicale minùs dignum,& pars clerici trahit ad ſe partem laici, *cap.per tuas,cap.contingit de arbitris c.*2,*de conſecratio-*
112 *ne Eccleſiæ,vel altaris*,at quando non adeſt aliquis Eccleſiæ favor,ſed ipſius patroni,tūc qualitas laicalis prævalet Eccleſiaſticæ,neque laicus propter clericum , & ejus ſocietatem nimium præjudicium patiatur,nec ſuū perdat privilegium,huc enim æquum eſt;ut in re indi-
113 vidua ſocietas aliis non præjudicet,notant Garcia,*ſupr. n.*284.& Gonzal. *gl.*18.*num.*12.& ideo tale jus patron. mixtum non cadit ſub generalibus reſervationibus ſecundùm Gemin. *in c. unic.in fin.verbis.de jure patr.in*6.
114 Felin.*in c.inalterum n.*3.*verſ. & ideo ſingulariter de ladass.* Abb. *in c.dilectus n.*5.*de off deleg.*Caſſiad.*deciſ. fin. ante num.*11.*de prebend.& deciſ.*7.*de jure patr.*Selva *de benefic.*3.*quæſt.*11.*num.*11.Rochus de Curte *de jure patron.verbo,jus, in* 1. *quæſt. acceſſoria* 7.*quæſt.prin.n.*23. Lambert. *de jure patr.*3.*p.lib.*2.*quæſt.*9.*n.*9.*in fin.*Rebuf. *in tract.de nominat.quæſt.*15.*n.*7.Covarr.*in pract.quæſt. cap.*36.*ſub.n.*5.*verſ.tertio opportunè.*Mandoſ. *in regula* 1. *cancella quæſt.*8.*num.*6. Ojeda *de benefic.incompat.* 1. *p. cap.* 24.*n.*114. Graſſis *deciſ.*3.*per totam de jure patron.* Puteus *deciſ.*157. *per totam lib.*3. Creſcentius *deciſ.*3.

*de jure patron.*Vecall.*deciſ.*405.*lib.*1 & Garcia,& Gonzal.*ſupra.* vide *n.*137.

Et reſpectu derogationis videndus Felin. *in tract.* 115
*quando litera Apoſtolica amplia.*6. *& lim.*3. Rochus de Curte *de jure patro.verbo jus, num.*15.Lamberti.*p.*1.*lib. quæſt.*9.*art.*9.Covarr.*practicarum quæſt.d.c.* 36.*ſub dicto num.*5.

Pro qua reſolutione & illud facit quod in parochia- 116
libus unitis cum aliqua dignitate æquè principaliter concurſus in ejuſdem dignitatis proviſione, omnimodo neceſſarius eſt,ut bene infert Nicolaus Garcia *de benefi.* 9.*p.c.num.* 194. ex declaratione ſanctæ Congregationis dicentis:Examen concurſus non eſt neceſſarium in dignitate,quæ parochialem perpetuò , & acceſſoriè unitam habet.) refert Anaſta.Germo.*de indul.Cardin.* § *quibuſvis num.*7. *&* 8 Leſſius *de repub.c.*34.*n.*8. Gonzal.*gl.*5.§ 7.*num.*13.*& gloſſ.* 6. *num.* 161.quoniam unio facta æquè principaliter nihil noviter operatur , ſed utrumque beneficium manet beneficium ſicut erat , & quælibet Eccleſia in ſuo ſtatu , & honore remanet & proprios redditus agnoſcit,gaudétque ſuis privilegiis. ſed illud ſolùm operatur,ut unus ſit Rector utriuſque, gloſſ *in cap.& temporis* 16.*quæſt.*3.& gloſſ.*in c.*1.*ne ſede vacante* gloſſ. *in Clem per literas,de prab* & ibi *quæſt.* 17.Cardin Immol *à n.*15 Abb.*num.*5.Bonifa. *à num.*20. Caccialupus *art.*2.*v.*2.*& art.*8.*quæſt.*3.Petrus de Peruſio *cap.*1.*n.*6.*& c.*2.*ſub.n.*3.Rebuff.*in praxi benef.tit. de unioni. n.*15.*& tit.de vicariis perpetuis n.*3.Corraſ.4.*p.n.* 57.Mondoſ.*regula* 12.*quæſt.*1. *num.* 4. *& conſ.* 27. *à n. princ.*Oieda *de benef.* 1.*p.c.*13.*n.*2.*&* 8.*&* 2.*p.c.*3.Gonz. *gl.*5.§.7.*n.*112.*cum ſeqq.*

Et hæc duo beneficia unita æquè principaliter ſi ſint
in diverſis Diœceſibus , vel alias diverſis collatoribus 117
ſpectent , in illorum proviſione requiritur utriuſque Epiſcopi,ſeu collatoris conſenſus. Abb.*in d.c.*1 *num.*6. Caccialup.*art.*1.*num.* 2.*& art.*8.*quæſt.*3.Petrus de Peruſio *cap.*1.*num.*6.Nicol. Garcia *de benef.*2.*tom. titulo de unione* 12.*part.cap.*2.*a num.*47.quod ſecus eſt , quando in proviſione beneficii , cui alterum alterius diœceſis eſt unitum acceſſoriè,quia tunc ſufficit conſenſus Epi-
ſcopi beneficii principalis dumtaxat,Petrus de Peruſio 118
*de revocatione unionis cap.*6.*quæſt.* 6. *num.* 4. Puteus *deciſ.*433.*lib.*1.*& deciſ.*40.*lib.*1.*& deciſ.*15.*lib.*2.*p.*3.*diverſ.*
Gonzal.*ſuprà n.*24.quia non attenditur natura,& qua- 119
litas beneficii annexi acceſſoriè : ſed dumtaxat principalis, ex authoribus ſuperiùs allegatis,unitum alteri
principali,aſſumit ejus naturam,conſuetudines,& pri- 120
vilegia,*in d.c.temporis,& in d.* c. 1.Petrus de Peruſ.*c.*2. *num.*10.*&* 9. Navarr. *conſ.* 6. *n.* 2. & perdit propriam prærogativam, proprium nomen , ac titulus beneficij extinguitur,ac ſupprimitur,& de cætero denominatur
à principali:optimè multa per Gonzal.*d.gl.*5.§.7.*ex n.*2. 121
& Nicol.Garcia *d.* 11.*c.*2.*à princ.*apud quos videre poteris multos,ac elegantes effectus,reſultantes ex hoc ,
quòd beneficia ſint principaliter unita,vel quando ac- 122
ceſſoriè unum alteri.

Noſtra autem ſuperiùs dicta concluſio ; ut in Paro-
chialibus juris patr. laicorum locum non habeat con- 123
curſus,declaranda erit,ut intelligatur,quando patronus laicus unum dumtaxat præſentat, ſecus autem ſi præſentat plures,nam inter ipſos præſentatos,& non alios examen per concurſum omnimodo faciendum eſt , & reperti idonei ſunt ab examinatoribus approbandi , & ex his approbatis eſt unus idoneus ab Epiſcopo eligendus,ut Sacra Congregatio Concilii *ſuper d.c.*18.*ſuper.verſic.quod ſi juris patron.* his verbis declaravit : Eveniente vacatione parochialium de jure patronatus laicorum , quando plures ſunt præſentati , requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantùm.ut ex his,qui peracto examine idonei ab examinatoribus renunciati ſunt,Epiſcopus eum eligat,quem cæteris magis idoneum judicaverit,ad quod illum,& non

alterum inſtituat, juxta hoc decretum) & ita tentum fuiſſe in Rota refert Flamin.Pariſ.*de reſig.lib 6.quæſt.5.n.21.* Gonzal.*gl.6.n.138.* Riecius *in pract. Eccleſ.concurſus deciſ.416.n.2.* Mareſcot. *variar.reſolut.lib.1.c.52.num.1* Rota noviſſima per Ludoviſium *deciſ. 493.n.3.* qui teſtatur idem fuiſſe tentum in Pampilonen.de Zal. 26. Iunij 1609. coram Ortenbergo. & in alia Pampilonen. Parochia. 27. Ianuarij, 1614. coram Coccino Decano.

124 Quod tamen intelligendum eſt, prout & rectè intellexit Nicol.Gareia *de benef. 2.tom.9.p. cap.2.n.257.* ot procedat, quando ſinguli præſentati a Patronis laicis habeat æqoalem, ſeu æqoales voces, quia tunc inter ipſos habebit locom concurſos; nam ſi aliqais haberet plures magiſque voces, hoceſt majorem partem patronorum, is dumtaxat erit examinandus, & idoneus repertus, inſtituendus, *juxta cap.3. de jure patro.* & ibi Gloſſa, Covarr. *in regul.peccatum 2.p.§.7.n.4* Lambert. *1.p.2.lib.quæſt.10.art.3.n. 17 & 3.p.2. lib.quæſt.4 art.1.* Ioan Guttierr.*cano.lib.2. quæſt. 11.n.20.* Vega *in ſumma 1.p. cap 31.caſu 34.* & eſt de mente præfatæ declarationis Cardinalium & Doctorum locis proximè citatis. Ita latiùs. Rota noviſſima per Ludoviſium *deciſ. 494.*

125 *num 3.* affirmans ita fuiſſe dictum in Pampilonen. Parochia. 27. Ianuarij 1614 coram Decano. nam attenditor major pars prædominans, *cap.1.de his quæ fiunt d. major parte c. l. quod major, ff. ad municipalem c. ſedes*

126 *de reſcriptis, l. ſed & ſi rem. §.1.l.quidquid §.fin.ff.de acquir. rerum dom.* & ſemper à potentiori fit denominatio, *l.quæritur, ff. de ſtatu hom.* Iſſ. *in l.1.in prin.n.21 ff.de verbor.oblig.* Rolan. à Valle *conſ. 23. ex n. 26.vol.1.*

127 Et hinc eſt quòd licèt in patronatu mixto non intret reſervatio, procedit in mixtura æquali, at ſi pars clericorum habeat plures voces, quàm laïcorum, alteratur beneficij natura, & intrat reſervatio, Gambarus *in tract. de pote.lega. lib.3. de poteſ.lega. in conferen.benef.n.368. verſ.fallit tamen & ſeqq.* Covar. *in pract.quæſt.cap.36.n.5. poſt medium.* Creſcentius *deciſ. 3.in prin.de jure patr.*

128 & latè Gonzal. *gloſ.19.ex n.15.* ac ideo quando plures clerici à patronis præſentantur, unus tamen habeat plures & magis voces, is ſolus examinandus eſt juxta ſuperiùs dicta, ceſſante concurſo, prout ita pluries vidi practicatum adductis proceſſibus per viam violentiæ adhuc Regium Senatum, quo declaratur, vim nullam facere ordinarium, non deferentem appellationi interpoſitæ per alium præſentatum, minorem partem vocum habentem, ob non admiſſionem ad examen, ſeu concurſum, quæ reſolutio fallit quandu habens majorem partem vocum, ſe ſubiiciat examini, & concurſui, quia ſibi præjudicat, & perinde habetur, ac ſi habeat pares voces, ita fuiſſe reſolutum in una deciſ. Pampilunenſi Paroch. 27. Ianuarij 1614. coram Coccino Decano teſtatur noviſſimè Alexander Lodoviſius *d. deciſ.494. ſub n.2.*

129 Hinc ſuccedit dirimenda illa quotidiana quæſtio in ſupremis tribunalibus; an appellationi emiſſæ à patrono ejuſve præſentato ad beneficium à collatione, ſeu Inſtitutione facta ab Epiſcopo, ſpreto, & contempto jure patronatus, non deferens vim faciat, ſive in parochialibus, ſive ſimplicibus beneficiis (quando extrajudicialiter in iſtis fit proviſio) in quo reſolotivè affirmativam partem amplector; ſcilicet, vim fieri, quoniam hujuſmodi appellatio eſt licita, quoad utrumque effectum, & devolutivum, & ſuſpenſivum.

130 Quoniam certum eſt proviſionem beneficij nullam executionem non mereri, ſed appellationi deferendom ex his, quæ à principio hujus capituli adduximus, ſed hujuſmodi collatio facta ab ordinario, ſpreto, & contempto patrono, & jure patronatus, intra tempus da-

131 tum ad præſentandum, eſt nulla ipſo jure, text. eſt *in l. decernimus 16.q.7.* Abb *in c. cum Bertol.de re jud. n.13.* & ibi Fel. *num.8.& ſeqq.* Prob.ad monach. *in c.1. de eff.ne leg.in 6. num.14.* Rochus *verb.honorificum n.2.* Lambert. *3.p.2.lib.quæſt.2.* Cortaſ. *4.p.cap.ult.num.25.* Ioan.Nicol. Gime. *in enchirid. beneſic.tit.5.c.7.à num.9.* Gregor Lopez *in l.5. tit.15.p.1.gloſſ.2.* & Mohedan. *deciſ. 6. de jur. patron. aliàs 268. & aliàs 266.incip.reſolutum fol.121.* per quem & Felin. *in c.cum inter col.5 de except. in tr. quod literæ noceant patr.* Dicit Flamin.Pariſ. *de reſig.benef.lib.2.q.4.n.3.* optimè etiam per Spinam *in ſpecul.teſtam.gloſſ. 4. prin. à n.96.* ex text. *in c.decernimus, & in d. c. cum Bertol.de re jud.* Ex eorum verbis (ibi irritam noveris) & ibi (irritam fore) conſtat; cùm 131
ſint verba præſentis temporis, quæ inducunt nullitatem ipſo jure, per doctrinam gloſſæ *in l. etiam, C. de juriſd.omn.jud. & in c.1. de hæreticis lib.6.verb. innodetur.* & eſt commun. ſecundum Felin. *in c. Rodul.25.de reſcr.* Iſſ. *in l.poſth.nati.n.25.C.de honor.poſſ.* Meneſ. *in l.1.n.18. C.de juris & facti ignoran.* & ſic ſequitur, quòd cùm ipſo jure nulla proviſio, & collatio facta ab ordinario abſque præſentatione patroni, executioni, (ſive ſimus in beneficiis curatis, à quibus ſive extrajudicialiter, ſive judicialiter procedatur, non datur appellatio ſuſpenſiva; ſive ſimus in beneficiis ſimplicibus, in quibus non appellatur, quando extrajudicialiter proceditur, de quo nos latè *ſuprà lib.2.c.13.à prin.*) executioni, inquam mandandam non eſſe, quam non meretur actus nullus, *juxta l 4. § condemnat.ff.de re jud* & ſic appellationi deferendum eſſe conſtat ex dictis hoc capite.

Quod tamen eſt declarandum, & intelligendum, 133
hanc collationem eſſe nullam, ſi ipſe patronus reclamaverit, ac contradixerit intra tempus à jure conceſſum ſibi ad præſentandum, nam aliàs ſuſtinebitur, & valida remanebit eo tranſacto abſque contradictione, probant Cardin. *in clem.1.de ſupplen.negl.prælat. ſub.n. 11* Abb. *q.5.n.7.* alios allegans Felin. *in d.c.cum Bertol.n.10.& 14.& in c.cum ex eff. de præſcript.n.36. & in tract quòd litera Apoſt.lim.10.* Prob. *in c.ſtatutum de præben.* Selva. *de benef.1.p.q.6.n.15.& 3.p.q.9.n.2.* Roch. *d.n.2.* Lamb. *ubi ſup.& q.8 art.2.n.3.& q.9.art. 24.* Rebuff. *in praxi 3.p.ſignat.verb.nec non juris patron.n.51.& de nominat. q.17.num.31 aliàs 11.& conſil.79 & 81.* Cortaſ. & Gregnt. *ubi ſuprà.* Gambar. *de eff.le leg.lib.3.à num.34.* Petr. Pequi. *in regul.benef.n.16.in 6.* Ferret. *conſ.33.n.1.* Hieron Gabriel. *conſil. 175.lib.2.* Perez de Lara *de ann.& appell.1.cap.10.n.29* Flamin Pariſ. *de reſign.benef.lib.8. q.10.num.10.* Zerol. *in prax, Epiſcopal.1. part. ver. jus patr.§.8.dub.8.* Caputaq. *deciſ.133.part.1* Moheda. *ubi ſup.* Put. *deciſ 412. lib. 1.* optimè Spina. *ubi ſuprà in dict. gloſſ 4 num. 99.*

Et licèt huic doctrinæ, ſeu declarationi plores aſſi- 134
gnent Doctores rationes, nulla potior illa, nam nullitas collationis ab ordinario factæ, ſpreto patrono, cùm ſit inducta in favorem ipſius patroni, atque ideo ita demum eſt nulla ſi ipſe voluerit & non contradicat, quam reddont Spina *ubi ſupr. ſub num.99.* Caſſiador. *deciſ.2. n. 4.de locato* & Rota *dec.77 p.1.diverſ* Rot. *deciſ.10.de jur.patron.aliàs 528 in antiq.* Nicol. Garc. *de benef.1.tom. 5.p.cap.9.n.238.* nam ubi actu annullatur in favorem alicujus, ſubintelligitur tacita illa conditio, ſi voluerit ille in cujus favorem actus annullatur, gloſ. *l.filio præ-* 135
terit. & ibi gloſ.fin *ff. de injuſto rupt.* latè Tiraqoell. *in tract. le mort ſaiſit, p.7.declaratione prima,* ut in emphyteuta, qui ſi non ſolvit per biennium canonem, cadit 136
In commiſſum, domino volente, & declarant c *l 2.de jur.emphyteut.* Bald. *in l.fin.num.4. C. de revocand. dona.* Coma. *conſ.264.col. 3* Decius 146. & *conſ.160.n.8.*

Et iſta reclamatio indocitur non ſolùm tacitè, ſci- 174
licet præſentante patrono intra tempus, ſed etiam ex contradictione expreſſa locum habet, ita ex Mandoſ. Mohedano, & aliis advertit Nicol. Garc. *de benef. d. tom.1.5.part.cap. 9.n.281.& 43.* & in noſtro caſu, ſcilicet. data appellatione non eſt dubium, quia eſt contradictio expreſſa, nulla enim major contradictio, quàm

aſ ſella

appellatio, cùm ea orta ſit dumtaxat ad impugnatio-
nem actus ; *ex toto tit. ff. & Cod. & decretalib. de ap-
pellation.* & de multis actibus factis contra patronatus
138 jus, qui revalidantur ſubſecuto tacito, vel expreſſo pa-
troni conſenſu : vide aliquos per Garciam *ubi proximè
& ſuperius*, & quæ copioſè congeſſit Flamin. Pariſ. *de
reſig. lib. 2. quæſt. 4. per tot.*

139 Sed inde incidit alia ſolvenda difficultas, an appel-
lationi à clerico præſentato ad Parochialem, aſſerente,
ſe habere majorem, & ſaniorem partem patronorum
& vocum; interjectæ à ſententia, & inſtitutione, ſeu
provocatione ad examen alterius præſentati ab alia pa-
tronorum parte, quem minorem habere, adverſarius
appellans contendit : non deferens ordinarius, imò
ea poſtpoſita ad executionem, & poſſeſſionis tradi-
tionem tanquam Parochialis procedit, vim faciat. Et
140 videtur affirmativè dicendum, quoniam præſentato à
majori parte patronorum debet fieri inſtitutio, ac præ-
ferri debet præſentato à minori parte, text. aſt *in c. quo-
niam, de jure patr. c. quia propter. c. auditis de electione,
arg. l. quod major ad mun. c. prudentiam in princ. de off.
deleg.* & quemadmodum hæc patronorum pluralitas
141 conſideratur, diſtinguendo inter jus patron. competens
pluribus ut ſingulis, aut pluribus ut univerſis, bene ex-
plicat poſt alios Spina *in ſpecul. teſtam. gloſ. ſub num. 88.
verſ. cum agitur*, ergo facta inſtitutio præſentato à mi-
nori parte erit nulla, & per conſequens appellatio le-
gitima, ex dictis ad prin. bujus cap.

142 Secundò faciunt, quæ paulò ante dicta reliquimus
ex c. decernimus 16. q. 7. de inſtitutione facta contem-
ptis, & ſpretis patronis; ut ſit irrita ipſo jure, ac pro-
pterea etiam in Parochialibus appellationem ab ea in-
terpoſitam, utrumque habere effectum, devolutivum,
& ſuſpenſivum; ſed hic contemnuntur patroni ad quo-
rum præſentationem neceſſariò erit facienda inſtitutio;
ergo nulla aliter facta, & per conſequens appellabilis.

143 Sed contrariam ſententiam, imò in Parochialibus
(à cujus proviſione ſive judicialiter, ſive extrajudicia-
liter ſit proceſſum, appellatio non admittitur regulari-
ter ex decreto Trident. *ſeſſ. 24. de reformatione cap. 18.*
& motu proprio Pij V. nos latè *ſuprà lib. 2. cap. 13.*) hu-
juſmodi appellationi minimè deferendum, eo quòd
144 inſtitutio ſit præſentato à minori parte, ut appellans
prætendit, nam caſu, quo à minori parte patronorum
præſentato fiat inſtitutio, non dicitur contemptum jus
patronatus, & ideo non eſt nulla ipſo jure, ſiquidem
text. *in d. c. decernimus 56. q. 7.* dum annullat proviſioné
factam ſpretis fundatoribus Eccleſiæ procedit, & lo-
cum habet, quando ipſum jus patronatus contemnitur;
hoc eſt, quando beneficium pertinens ad præſentatio-
nem patronorum, ordinarius confert illud ut merè
collativum, tanquam ad ejus liberam proviſionem ſpe-
ctans, nulla facta mentione patronorum, ad quos de
jure competit præſentatio, & quando ipſum jus patro-
145 natus ſpernitur. At quando ordinarius non ut merè col-
lativum, & jus liberæ diſpoſitioni pertinens, ſed ut ju-
ris patronatus, illud quoquo modo agnoſcendo inſti-
tuit, ceſſat ratio ac diſpoſitio illius text. quòd inſtitu-
tio non ſit irrita ipſo jure, qui quidem intellectus ſatis
conveniens eſt menti, & verbis illius, quæ ſunt hæc :
Decernimus, ut quandiu fundatores Eccleſiarum in hac
vita ſuperſtites fuerint, pro eiſdem locis curam habeant
ſollicitam, itaque rectores idoneos in eiſdem baſilicis,
iidem ipſi Epiſcopo offerant ordinandos, & ſi ſpretis,
eiſdem fundatoribus rectores ibi idem præſumpſerit
ordinare Epiſcopus, & ordinationem ſuam irritam
noverit ; & ad verecundiam ſui, alios eorum loco,
quos ipſi fundatores condignos elegerint, ordinari.
Hactenus, cujus verba clarè probant noſtrum intelle-
ctum, & eſt ex mente Doctorum, quos in ſui compro-
bationem ſuperiùs latè adduximus *à n. 131.* qui omnes
hoc ſupponunt, tunc procedere hujus text. diſpoſitio-
nem annullantem contemptum ipſo jure, quando ſci-
licet, ordinarius inſtituit, vel contulit Eccleſiam abſque
præſentatione, & ea ſpreta, ſed ut liberè collativam, ut
ex eis apparet.

Pro quo etiam fortiter facit, quod dicunt poſt alios
Caved. *in tract. de patron. Reg. c. 8. n. 3. & ſeq.* & Lara *de* 146
anni. lib. 2. c. 9 n. 40. & ſeq. quòd quando lis vertitur in-
ter patronos ſuper jure præſentandi, ad quem perti-
neat, præſentatus à poſſeſſore ſuſtineatur evicto poſt-
modum jure patr. à veris patronis. At verò quando lis
non eſt inter patronos; ſed inter patronum, & Epiſco-
pum, tunc evicto jure patronatus à vero patrono, re-
movetur à beneficio proviſus ab Epiſcopo. Rationem
differentiæ reddunt, quia hoc ultimo caſu proviſio fuit
nulla ipſo jure ex diſpoſitione *C. decernimus*, non verò
in caſu præcedenti, & nos diximus inferiùs.

Et huic intellectui etiam favet non parum quod in- 147
ter interpretandum *d. c. decernimus* adducit latè Lam-
berti. *de jur. patron. 3. p. l. 2. art. 2. q. 1. prin.* præcipuè *à
n. 7. & ſup.* ubi dicit in fortioribus terminis, quòd quo-
tieſcumque ordinarius inſtitueret præſentatum per ali-
quem non patronum ; non diceretur inſtitutio ipſo jure
nulla, quia non diceretur ſpreviſſe patronum, juxta text.
in c. illud ad fin. de jure patr. & idem Lamberti. item
ibi *n. 44.* quibus locis dicitur, tunc habere jus, & juſti-
tiam verum patronum inſtare pro revocatione, & irri-
tatione illius præſentationis, & inſtitutionis ſubſequu-
tæ, non ut ab eo præſentatus admittatur. Non verò eſt
nulla & irrita de facto & ipſo jure, & ſic ſi ad præſen-
tationem veri patroni, licèt minoris partis ordinarius
inſtituat, jam agnoſcit jus patronatus, illudque non
contemnit, & ideo ſi contemptio non adeſt, nec nulli-
tas ipſo jure, licèt ſic injuſtitiam faciet inſtituendo ha-
benti minus jus, cujus cognitio ſuperiori Eccleſiaſtico
judici de appellatione cogituro, attinet, non Senatui
Regio de violentia cognoſcenti.

Abſurdum enim magnum foret, ſi petenti fundum, 148
ſuumque eſſe probanti adverſa ſententia feratur à judi-
ce, applicante alteri parti, declarantéque huic pertine-
re : dicere hanc eſſe ſententiam nullam, injuſtam ta-
men, contra quam remedia ordinaria appellationis à
jure prodita ſunt, non nullitatis, quia cùm ſit lata ad-
verſus jus litigatoris, nulla non dicitur ex his, quæ
Vantius *de nullit. ſenten. tit. de mod. videm. proceſſ. ſub. n. 8.*

Si enim ordinarius declaraſſet juſtum non habere jus 149
patronat. etiamſi probatum haberet, ſed adverſarium;
non eſt nulla ſententia ipſo jure, ſed dumtaxat injuſti-
tia, & quando non eſſe juris patronatus Eccleſiam, ſed
merè collativam declaravit, hoc eſt juſtum gravamen
reformandum, & revocandum à judice ſuperiori adito
per viam ordinariam appellationis, ergo multo minus
dicetur nulla ſententia, qua declaravit faciendam inſti-
tutionem ad præſentationem quorundam patronorum,
qua minorem partem eſſe contendit adverſarius appel-
lans, cùm idem ſit de parte quoad partem, quod de
toto quoad totum, & cui licet quod eſt plus, licet quod
eſt minus, & ſi hoc caſu daretur contemptus; ſequere-
tur exinde, quod ſive inſtitutio fiat ad præſentationem
majoris, ſive minoris partis patronorum, cùm una ſit
relinquenda ; dicerentur etiam contempti patroni,
quod foret abſurdum, cùm ſemper foret nulla quævis
inſtitutio.

Ac ideo cùm ſupremorum tribunalium auditoribus
non pertineat, regulare has voces. ſed extrajudicialiter 150
notoriam vim levare, nec adſit ex hoc capite nullitas
notoria in ſententia, ſed dumtaxat fortè injuſtitia,
horum communiter praxis quotidiana obtinuit, ut
in beneficiis curatis ex hoc capite vim non fieri per
Eccleſiaſticum, non deferentem hujuſmodi appella-
tioni, declaretur, cauſámque ad eundem remitti, ut
ſuam queat ſententiam executioni demandare ; & hoc
jure utimur, maximè cum in hujuſmodi proceſſibus

circa jus patronatus inter compatronos vix aut raro de
injuſtitia conſtat notoriè. ſiquidem hinc inde tot, ta-
liaque deducuntur, quæ in jure, & in facto notabilem
intricationem, & obſcuritatem præparant, quæ tollunt
notorietatem, & ideò minimè ſuſpendit appellatio ex
iis quæ exactè *ſup. à n. 34. cum ſeqq.* ſecus ſi de notoria
injuſtitia appareret uſque aliqua intricatione in jure
aut in facto vide quæ *n.* 154.

Et ſic ad hos terminos reducendus Bald. *conſ.* 17.
151 *factum ſic proponitur lib. 5. in prin. & num.* 2. qui motus
ex diſpoſitione *c. quoniam, de jur. patr.* dicit inſtitutio-
nem factam præſentato à minori parte patronorum
eſſe nullam ipſo jure, refert eum Card. Tuſc. *to. 6. lit. P.
concl.* 145. *n.* 3. & 5. nihil in comprobationem adducens,
ſed Bal. intelligendus eſt prout loquimur & ſecundùm
text. quem allegat, qui quidem illam concluſionem
non probat, ſed quod venit irritanda inſtitutio, ut exac-
tiſſimè per eundem Lambert. ſuprà relatum.

152 Nec obſtat Doctrina Gutierr. *lib. 2. canonic. quæſtio.
cap.* 11. *n.* 20. & 21. Nicol. Garc. *de benef. 9. p. c. 2. n.* 257.
Riccii *in pract. Eccleſ. juris patr. dec.* 191. *n.* 198. Caval-
can. *deciſ. 1. n. 5. colum.* 3. & Rot. *deciſ.* 117 *p. 2. diverſ.*
quos nonnulli allegant pro contraria parte, dum di-
cunt, quòd regulariter inſtituendus eſt is præſentatus
à patronis, qui à majori parte fuerit præſentatus, cui
facillimè reſpondetur, quòd licèt jure ſit, quòd debeat
153 ſic præſentatus inſtitui, & ordinarius non faciens fa-
ciat injuſtitiam: non tamen nullitatem, Doctores id
dicunt, non enim ſequitur; probavi rem petitam
meam eſſe, judex contrarium declaravit, & ſic contra
juſtitiam; ergo nulliter fecit, & ſic licèt via & reme-
dio appellationis non ſuſpenſivæ poſſit revocari ſen-
tentia, non tamen via nullitatis.

154 Unum tamen te admoneo, quòd ſi ordinarius, dum
vocum, & patronorum faciens comparationem in ſen-
tentia, conſtaret evidenter, majorem partem pertinere
alicui ex præſentatis clericis, & nihilominus facien-
dam inſtitutionem alteri, cui factâ computatione er-
ronea vocum in ſententia expreſsè, minor pars perti-
neat; declaravit iſta ſententia etiamſi ſimus in Paro-
chialibus, eſſet appellabilis quoad utrumque effectum,
cùm ſit nulla ipſo jure, tanquam lata contra juris clari
diſpoſitioné clauſi in corpore juris, dictâtis, ut inſtitu-
tio fiat ad præſentationem majoris partis patronorum,
minore relicta, text. *in c. quoniam de jur. patron. cap. quia
præter, c. auditis, de electione,* cum aliis, & ideo cùm de
facto conſtat indubitabiliter ex eadem ſententia; jus
eſt applicandum, aliàs erit nulla, text. *in l. 1. §. item cum,
ff. quæ ſententia ſine appell. reſc. l. ſi expreſſim. ff. de ap-
pell. l. 2. C. quando provocare non eſt neceſſe c. 1. de ſenten.
& re jud.* ut puta quando judex declaret, ut ſupponat,
aliter aliquem minorem 14. annorum, & declaret vali-
dum ejus teſtam. vel patrono non dudum 6. vèl 4.
menſes ad præſentàndum. Ancharr. *conſ.* 372. *pro decla-
ratione, in prin.* Mareſil. *no.* 20. Decius *conſ* 8. *poſt prin.
lib.* 1. & requiritur quòd ſit error juris patenter & ma-
nifeſtus in ſententia, ad oculum viſibilis, habita relatio-
ne ad caſum, & tenorem legis claræ, & publicæ, ac in-
dubitabilis, prout erit *d. c. quoniam* diſpoſitio, non autem
ſufficit, quòd oculo mentis & per ſubauditos intellectus
percipiatur, nam ſi error ex expreſſa ſententia non ex-
primitur, ſed per relationem ad acta, non erit ſenten-
tia nulla. teſtatur de communi Alex. *conſ. 66. attentis
col. 5. verſ. nec obſtat, lib.* 3. & proinde *l. ſi expreſſim, &
d. l.* 2. ibi, tam manifeſti juris, *&c.*) text. *in c. ſolet* ibi, vel
intolerabilem errorem in ſententia fuiſſet patienter
expreſſum. *de ſenten. excom l. 6. c. venerabilibus §. fi. eod
tit.* & ita tenent Innoc. Hoſtienſ. *in c. P. & G. circa fi. de
off. delega.* cujus dictum reputat famoſum, & elegans
ſingularéque Anton. *in c. ab excommunicato, de reſcrip.*
& DD. *in d. c.* ubi Felin. *col. 8. de re jud.* Iſſ. *in l. 1. col. 3.
C. de errore calculi*, expreſſum autem illud ſolummodo

dicitur quod ex verbis infertur, & colligitur, Bald. *in l.* 154
ad probationem, la 1. C. de probat. Angel. *in l. prætor ait,
ff. de oper. novi. nuntiatio.* quos referens ſequitur Decius
conſ. 68. col. penult. latè & optimè hunc articulum exa-
minat Vanti. *de nullit. ſentent. ex defect. proceſſ. à num.* 118.
cum multis ſeqq. & ideo ex hoc capite (quod raro aut
nunquam contingit) ſententia dicetur nulla ipſo jure
& appellabilis, non autem ex c. contemptus juris patro-
natus, & idem erit quando apparet evidenter & noto-
riè de notoria injuſtitia, abſque ulla intricatione in
jure, aut in facto, quia tunc etiam efficietur cauſa appel-
labilis, latè dixi *ſup. à n. 34. cum ſeqq. & n.* 150. quod vix
contingit in iis caſibus.

Et pro hujus materiæ perfectione addendum eſt il- 155
lud. quod quamvis (beneficia Eccleſiaſtica curata, quæ
Cathedralibus. Collegiatis, ſeu aliis Eccleſiis, aut Mo-
naſteriis, Beneficiis, ſeu Collegiis, aut piis locis qui-
buſcumque perpetuò unita, & annexa reperiuntur, ab
ordinariis locorum annis ſingulis viſitentur, qui ſoli-
citè providere procurent: ut per idoneos Vicarios, etiam
perpetuos, niſi ipſis ordinariis pro bono Eccleſiarum
regimine aliter expedire videbitur, *&c.* ibidem depu-
randos animarum cura laudabiliter exerceatur, appel-
lationibus, privilegiis, exemptionibus etiam cum ju-
dicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuſ-
cumque in præmiſſis minimè ſuffragantibus) quæ
ſunt verba Concilii Tridentini *ſeſſ. 7. de reformat. c.* 7
quo, ut vides, deducitur à compulſione ordinarii
proponendi Vicarios perpetuò in hujuſmodi curatis
unitis appellationi emiſſæ, licèt non deferat, vim nul-
lam faciet.

Tamen in hujuſmodi Vicariis perpetuis Parochia- 156
lium unitarum concurſus nullatenus neceſſarius eſt in
eorum proviſionibus; ſed dumtaxat ad nominationem
ſeu præſentationem illorum, quorum dignitati, Mona-
ſterio, vel Eccleſiæ unita ſunt, & annexa deputandos, &
inſtituendos eſſe, text. *in c. extirpandæ, §. qui verò, &c.
de monachis, de præbendis c. unico de Capellis monachor.
in 6. & clc. 1, de jure patr.* Abb. *in d. §. qui verò num.* 9.
Petrus de Peruſ. *in tract. de unionibus c. 11. q. 6.* Rip. *re-
ſponſor. lib. 2. reſp. 18. n.* 4. Navar. *in conſ. 11. de ſtatu mo-
nachorum n. 3. &* 7. Joan. Gutier. *conſ.* 44. Rot. *dec.* 798.
n. 5. p. 1. diverſ. latè Gonz. *de men. & alter. gloſ. 5. §. à n.* 19.
ubi de materia Vicariorum, & præcipuè *à num. 50. cum
ſeqq. & gl. 60. à n.* 160. optimè etiam latè diſputat. Nicol.
Garc. *de benef. 9. p. c. 2. à n.* 285. nonnulla etiam in com-
probationem applicat fundamenta Aloyſ. Ricc. *in pract.
Eccleſ. concluſ. ad Eccleſ. Parochial. dec. 4. per tot.* Ca-
letus *in ſua Margar. ſelectorum caſuum conſcientiæ verb.
Paroch.* pro quo facit conſtitutio Pii V 46. ſuper decla-
ratione portionum aſſignandarum Vicariis perpetuis
Parochialum, quæ incipit *ad exequendum*, & in verſ. 157
volumus, ita loquitur: Volumus inſuper, & ita manda-
mus, quòd dicti Vicarii perpetui, non ad liberam ordi-
nariorum electionem, ſed ad nominationem illorum,
in quorum Eccleſiis unitis ponentur, cum ipſorum or-
dinariorum, ſeu eorum Vicariorum, prævio examine,
approbatione deputentur, *&c.*) & ita pluries determi-
navit ſancta Congregatio Conc. Trid. ſuper decreto 7.
ſeſſ. 7. de reform. ut ſuper verſ. *Vicarios etiam perpetuos,*
&c. ita ait: Congregatio cenſuit, nominationem Vi-
cariorum ad beneficiatos pertinere, & hoc etiam Pius V.
dicta Bulla citata adducens, ordinarii, vel ejus Vicarii
prævio examine approbationem neceſſariam eſſe, *&c.*)
& iterum alia ſuper eodem verſ. in hæc: Ex dicta Bulla
Pii V. Calendis Novemb. anno 2. nominatio Vicario-
rum, & perpetuorum ſpectat Eccleſiis, ſeu locis, qui-
bus dictæ Parochiales ſunt unitæ, *&c.*)

Et adverte quòd eadem Congregatio Concilii ibi 158
ſuper eodem verſ. *Vicarios etiam perpetuos*, ad finem ſic
ita: Ad dictam nominationem faciendam poterit Epi-
ſcopus præfigere terminum decem dierum, *&c.*) & quòd
in

in ultima declaratione ipſius *c. 7. ſuper verſ. ſuper certa re aſſignanda*, in ultima declaratione in hæc verba:
Sanctiſſimus Dominus noſter Gregorius XIII. non ba-
158 ber pro tevocata Bulla Pii V. de Vicariis perpetuis
cùm hac limitatione in favorem monaſterii, ut Epiſ-
copus ad nominationem Manochorum deputet unum
ex ipſis prævio examine approbatum, & ad nutum
ipſorum amobilem. & cum Vicario ſic deputato debet
habitare unus dumtaxat alius Monachus, nec plures
extra clauſtrum maneant, ſed non ita cenſendum, ſi
vellent deputare capellanum ſecularem ad nutum
amobilem, hoc enim pertinet ad Epiſcopum, *&c.*) &
nota hæc ad quem hujuſmodi nominatio pertinet,
quoniam ſuper ea vidi plures violentias in hoc noſtro
ſuperemo tribunali tollendas trahere.

159 Pariter & eodem modo obiter eſt videndum an ap-
pellationi interpoſitæ per collitigantem ſuperſtitem
à proviſione inſtitutione, ſeu concurſu facto ſuper be-
neficio litigioſo cedente. vel decedente collitigatione
poſſeſſore, vel non poſſeſſore per ordinarium non de-
ferentem, vim fieri, ſit dicendum, & quotidie in tribu-
nalibus hoc ſolet declarari, vim fieri, & reponi, certiſ-
ſimum ſiquidem eſt, quod quando beneficium curatum,
vel ſimplex ſuper quo lis pendet, altero ex litigantibus
cedente, vel decedente, ſive in poſſeſſione, ſive non ab
ordinario, alius ſubrogandus non eſt in locum demor-
tui, nec aliter providendum beneficium ne multipli-
centur collitigantes, nec lites fiant immortales, ne ſu-
pervenienti collitiganti præjudicium irrogetur ex da-
tione novorum adverſariorum, text. aſt *in c. 1. text. in c. 2. ut lite pend. lib. 6. clem. 1. eod. tit.* plene Lancel. *de attent. p. 1. c. 3. ex n. 97. uſque ad fi.* ubi 6 modis ampliat, & quin-
decim limitat, aliiſque declarat, exactè etiam & opti-
mè Flami. Pari *de reſig. benef. lib. 2. q. 3. à n. 97. & n.* 102.
Ricc. *in pract. Eccleſ. concurſus ad Eccleſ. Paroch. dec.* 488. *verſ. tertiò ceſſat.*

Et per hanc probibitionem ordinario non amove-
160 tur poteſtas probibendi hujuſmodi beneficia litigio-
ſa in perpetuum, ſed dumtaxat, ejus ſuſpenditur pote-
ſtas, donec futurus litis declaretur eventus ad quem
beneficium pertinet, ut *in d. c. fi. & d. clem. 1. §. ſi verò*,
docent Gomez *in regul. de triennale q. 31. num. 9. verſ. ſic etiam diſpoſitio c. 2.* Simonet. *de reſerv. q. 10. n. 5.* Mandoſ.
in regul. de impetran. benef. per obitum famil. Cardi. quæ
eſt 32. *q. 9. à n. 5.* Covarr. *in pract. q. c. 36. ſub n. 7. verſic. quinto.* Navar. *in c. accepta. de reſtitut. ſpolia. op. 10. ſolut. n. 30* Nicol. Garcia. *de benef. 1. tom. 5. p. c. 1. à nu. 133. cum ſequentibus*, ad idem Hieronym. Gonzal. *in regul. de*
161 *men. in §. 7. proœmia quaſt. 3. ex n. 118. & in gloſ. 32. n. 40.*
quòd eo uſque cenſetur ſuſpenſa, quo uſque, ſcilicet ſu-
perſtes per rem judicatam vindicatur, & ipſa res judi-
cata habuerit effectum, fueritque executioni tradita,
adeptióque ſit poſſeſſionia ſubſecuta, ut ſic decisum
fuiſſe in Rot. cujus meminit Flamin. teſtatur *ubi proxime n.* 111.

162 Ac propterea nihil mirum, ut hujuſmudi litigioſo-
rum beneficiorum proviſione facienda, factáque ab
ordinario lite pendente, ſive ſuper curato, ſive ſimplici
appellationi non deferens, vim fieri, declaretur quoti-
die, ex hoc capite, ſcilicet, nullitas ex actis apparentis
ſiquidem proviſio, & ſubrogatio rigoroſa facta per or-
dinarium cedente, & vel decedente collitigante, ſive
coram ſe pendeat lis, ſive coram alio, eſt nulla ipſo ju-
re; ita ſtatuit Bonifacius VII. *in d. c. 2. ut lite pend. lib. 6.*
ubi gl. Joan. Monach. Gemin. Anchar. & Francus no-
tant communiter Rot. *dec. 10. n. 2. ut lite pend. in no-*
163 *vis* Caſſiad. *dec. 5. ſuper regul. Cancell.* Bellam. *dec.* 94.
Moheda. *dec. 178. vacante*, ita ut ita proviſus contra
formam *dicti c. 2.* eſt de facto removendus à poſſeſſio-
ne Rot. *dec. 1. de reſtit. ſpolia. in novis.* Caſſiad. *dec. num. 4. eodem tit.* Flamin. Patl. *ubi ſuprà d. lib. 2. q. 5. n.* 108. qui
quidem videndus omnino, optimè per totam illam
quæſtionem hunc examinat articulum, apud quem, & 164
cæteros citatos videbis, aliud eſſe dicendum in ſubro-
gatione per gratiam factam à ſummo Pontifice, quæ
gratioſa vocatur, [illegible] m, & poſſeſſionem, juſque
demortui juxta [illegible] Cancellariæ de ſubrogandis
collitigantibus, [illegible] timum ipſemet collitigans
ſubrogatur.

Et hæc concluſio *d. c. 2. ut lite pend. lib. 6. & d. clem. 1.* 165
procedit, & extenditur ad beneficia juris patronatus,
etenim pendente lite ſuper ipſo jure patron. patrona-
tus præſentare non poteſt, Calder. *conſ. 1. ut lite pend.*
Gemin. *in d. c. 1. ult. nota* Pariſ. *conſ. 47. n. 13. vol. 4.* & eſt
communis opinio ſecundùm Sarnerium *de ſubrog. col. q. 13.* & de magis communi Rochus de Curt. *de jur. pa-*
tro. verb. honorificum n. 53. q. 23. Sarn. *dec. 31.* Guidobon. 166
dec. 104. ampliat & limitat pariter hanc concluſionem
Lancel. Robert. *de attent. 2. p. c. 4 à n. 522. uſque ad fi.* &
quòd beneficium non dicatur litigioſum, nec ſuper eo
lis pendere; quando eſſet dumtaxat mota ſuper poſſe-
ſſione, quia tunc ſola poſſeſſio dicitur litigioſa, opti-
mè plures allegans per Flamin. *ubi proxime num.* 52. & 167
quòd lis introducta ſuper beneficio, ut unito, non
efficiatur beneficium litigioſum, ut tenet Gonz. *in re-*
gul. de men. & alter. gloſ. 5. §. 7. n. 17. Nicol. Garc. *de benef. p. 12. c. 1. n. 32.* & quòd minus dicatur litigioſum benefi- 168
cium, quando pendet ſuper privatione beneciatſii, niſi
ſimul agens de privatione petat, ſibi adjudicari, quia
tunc litigioſum beneficium dicitur, latè plura addu-
cens Flamin. *d. lib. 2. q. 3. n. 56. & ſeqq.* ubi alias limita-
tiones adducit.

Ac ideo ex ſupradictis cùm verum ſit; ut nec ordi-
narius providere, patronus præſentare poſſit, nec ele- 169
ctor eligere lite pendente, cedente, vel decedente uno
ex collitigantibus, ex Doctoribus jam citatis: ita nec
ipſe ordinarius per conſequens concurſum ad Paro-
chialem litigioſam facere, ut abſolutè & generaliter
loquens, multa fundamenta in comprobationem cu-
mulans, tenet & bene defendit Gonz. *in gloſ 6. à n.* 142.
quod tamen fallit in ſubrogatione gratioſa, facta per
ſummom Pontificem, quando noluit ipſe Pontifex 170
eandem facere in collitigantem ſuperſtitem, tunc enim
in Parochialibus concurſus adeſſe probat Nicol. Gar-
cia *de benef. 6. p. c. 2. n. 170. & ſeqq.* ubi adducit decre-
ctom ſanctæ Congregationis editum ejus 23. Junii an-
no 1504. *ibi*: Quando in illis ſummus Pontifex noluerit
collitigantem ſubrogare, verum jus demortui in alium
transferre, *&c.*) qui Garcia ita intelligendus eſt, & re-
ducendus ad terminos d. declarationis, non aliter.
Quoniam foret ſubvertere tot decreta, & conſtitutio-
nes Canonicas, prohibentes proviſionem horum be-
neficiorum, quam etiam declarationem (error que fo-
ret manifeſtus contra dictam Coogregationem) adhuc
ipſe Garcia *ibi n. 172. cum ſeqq.* declarat & reducit ad li-
mites *d. c. 2. ut lite pend. in 6. & d. clem. prima*, ut hoc ca-
ſu facto concurſu electo, ut magis idoneo non ſit fa-
171 cienda collatio, ſed eſt expectandus finis litis, ſed ſi ta-
lis electus petierit, ſe admitti ad defenſionem litis in
ſtatu, in quo eſt illo tempore, admittendus eſt pro ſuo
intereſſe, juxta *d. c. 2. verſic. ſane*, & ibi gl. & Doctores,
ut lite pend. lib. 6.

His adde quod præſentatio debet fieri perſonaliter, 172
id eſt ſenſibus corporis illius cui fuit præſentatio, adeo
quod præſentatus debet eſſe corporaliter coram ordi-
nario, nec ſufficit patronum præſentantem aliquem,
ſolùm mittere inſtrumentum præſentationis ordina-
tio, ut per Sylveſt. *3. p. q. 1. n. 6. & q. 2. n. 45.* Rota *in ter-*
min. dec. 3. de jur. patro. in novis. Achill. *dec. 12. eadem tit.*
Rot. *dec. 211. in novis.* Fran. *in c. fi. §. verum in 1. not. de jur. patron. in 6.* Rochus de Curt. *in tract. de jur. patron. verbo, patronus*, & juxta hanc opinionem fuiſſe in Rota re-
ſolutum in una Aſculana Parochia 13. Januarii 1548.
coram Anto. Auguſt. teſtatur Aloy. Ricc. *in pract. jur. patron.*

*patron.dec.*156.*à n.*58.*cum ſeqq.*& pluribus aliis Docto-
ribus diximus *infra c.ſeqq.* Et eſt ratio, quia præſenta-
tus debet prius examinari ab ordinario, anteaquam in-
173 ſtituatur, ad finem videndi, [illegible] idoneus, ſecundùm
Panor.*in c.paſtor.n.*7 *de iur.p*[illegible]*at. in c.jus capit.*
*n.*2.*de prabend.in* 6.Rebuff. [illegible] Riccius *ubi pro-*
*ximè n.*6. quando autem præ[illegible] facta de abſente
ſuſtineatur, vide latiſſimè per Nicol.Garc. *de benef.*4.*p*
*c.*1.*an.*15.*cum ſeqq.*

Qui *n.*6.ex hoc infert quòd aliter facta præſentatio,
174 quam modo prædicto, oltra quod erit nulla, patrono
etiam currit tempus, Innoc. *in c.in Lateran. in ult. not.*
*de praben.*Monal.*conſ.*149.*n.*3.*& ſeqq.vol.fi.* Rub Alex.
*conſ.*93.& hæc opinio ſcilicet; quod præſentatio fieri
debeat perſonaliter, corroboratur ex decreto Trident.
*ſeſſ.*24.*c.*18.*de reform.&* 25.*c.*9.quonam modo ſuſtinea-
tur praxis hodierna, quòd admittitur abſens præſen-
tatus à patrono, & quando, vide, quod latius expli-
cat Nicol. Garcia *ubi proximè.*

Et ob hanc doctrinam præſentatio facta de clerico
175 abſente erit nulla, ut tenet Ricc. *ubi ſupra*, & iterum
in dec. 158.*per totam*, vide tamen Nicol. Garciam *locis*
proximè citatis.

176 Unum tandem te adverto, quod non omnia con-
tenta *in d.c.*18.*ſeſſ.*24.*de reform.*diſponente circa provi-
ſionem Parochialium, dantéque formam ſervandam
cum decreto irritante formam inducere, itaut ſi non
177 adhibeant annullent proviſionem, ut videre eſt in
deputatione vicarii, ſeu œconomi ad vacantem Paro-
chialem, ſecundùm latè tradita per Garciam *de benef.*
*p.*9.*c.*2.*n.*19 *&* 10.& quod de edito cum majori termi-
no appoſito(de quo nos ſuprà & per eundem ibi *n.* 46.)
item quòd eligatur magis dignus, licèt ipſe omittatur,
non peccat in forma, & ſic nullam non reddi provi-
ſionem, cùm ſit ei per remedium appellationis à motu
proprio Pii V. in conferendis proviſum, probat latè
ipſe Garcia *ibi n.* 235. *cum ſeqq.*

178 Nunc de nullitatibus, quæ accidunt in proviſione
ſimplicium beneficiorum, tractemus, ex quibus facile
colligetur, quando appellationi ſit omnino deferen-
dum, & In primis dico; quòd in beneficiis quæ ſunt
non liberæ collationis, ſed juris patronatus, ſive ſim-
179 plicia ſint, ſive curata: edicta præcisè & neceſſariò de-
bent præcedere inſtitutionem faciendam, aliàs ipſa
nulla redditur ipſo jure, juxta tex.*in c.fi.de electio.lib.*6.
qui procedit etiam in inſtitutione, ut poſt Doctores
ibi tenent Lap.*alleg.*8.*n.*4.& ejus addit Mandoſ.*litter.V.*
Rochus de Curt. *de jur.patro.verb.honorificum,q* 2.*n.*4.
& *q.*38.*n.*69. Lambert. communem dicens 2 *p.*2.*l.q.* 6.
*art.*1.4.12.*&* 16.Hier.Gabriel.*conſ.*199.*n.*1.*lib.*1.Flores
de Men.*q.*3.*n.*55.Aymon.*conſ.* 63.*n.*2. Perez de Lar.*de*
*anni.& Capell. lib.*2. . 10. *n.*31.*&* 39.*&* 40.Creſcent.
dec.fin.de jur.patro Caputaq.*dec.*37.*p.*1.Cort.*dec.*387.*in*
miſcellaneis manuſcr. Puteus *dec.* 484. Riccius *in prax.*
*Eccleſ.;jur.patro .deciſ.*160.*per tot.* vidæ quæ nos ſuprà
*num.*49.

180 Nam, aliàs proviſionem nullam eſſe ipſo jure; plu-
ries declaraſſe Rotam, teſtatur ipſe, & debet in edicto
terminos competens aſſignari, & peremptorius, ut *in*
d.c.fin. ubi Doctores & Lamberti *ubi proximè art.* 21.
Peres de Lara *num.* 44. & quòd ſuperius diximus, &
Ita non eſſe de forma proviſionis Parochialium ex de-
creto Trident.*ſeſſ.*24.*de reform.c.*18.procedit in benefi-
ciis liberæ collationis, at hæc concluſio procedit in
beneficiis quæ ſunt juris patron. juxta ea quæ nos ſu-
prà d.*n.*49.

181 Et in tantum, quòd quando ſunt alii patroni certi,
non ſufficit citatio generalis per edictum, ſed debent
nominatim, & ſpecialiter citari; aliàs inſtitutio eſt nul-
la ipſo jure, ut per idem *c.fin.* & doctores ibi dicentur
Perez de Lar. *ubi ſuprà n.*41.*&* 43. quem ſequitur Nic.
Garc. *de benef.*2.*tom.*9.*p.c.*4.*n.*8.ubi refert aliquas Ro-
tæ deciſiones. Idem etiam affirmat Lambert. *de jur pa-*
*tron.lib.*1.*p.*2.*q.*6.*art.*11.*&* 2. Secus autem in cæteris
beneficiis merè collativis. & in collatione eorum, in 181
quibus nulla requiritur citatio, aut vocatio, etiam per
edictum gloſſ. *in d.c.fi.de elect.in* 6.*verb.obſervari* Phil.
Franc.*in c.conſtitutus* 2.*num.*12.*de appell* Prob. *ad Mo-*
nach.in c.licet Epiſcop.de praben.in 6.*num.* 2. Sarner. *in*
regul.de infirm.quaſt. 18 Rot.*dec.*309.*num.*2.*p.*1.*diverſ.*
Flores de Men.*pract. quaſt.* 3. *à num.* 54. vide quæ nos
ſuprà *numer.* 49. *& ſeqq.* ubi limitationes hanc do-
ctrinam.

Unum tamen nota, quòd licèt hoc caſu proviſio, &
inſtitutio ſit nulla ipſo jure, non tamen ipſa præſenta- 183
tio, ut benè probat Aloyſ.Ricc.*in prax. Eccleſiaſt.,ju-*
*ris patron.dec.*160.*per totam.*

Pariter ratio appellandi in promptu eſſe dicetur, de- 184
ficiente forma aſſignata in beneficiis ſimplicibus à
Conc.Trid.*ſeſſ.*7.*de reform.c.*13.dum ait: Præſentati ſeu
electi, vel nominati à quibuſvis Eccleſiaſticis perſo-
nis, etiam Sedis Apoſtolicæ nuntiis ad quævis Eccle-
ſiaſtica beneficia non inſtituantur, nec confirmentur;
nec admittantur etiam prætextu cujuſvis privilegii,
ſeu conſuetudinis, etiam ab immemoriali tempore præ-
ſcriptæ niſi fuerint priùs à locorum ordinariis exami-
nati, idonei reperti, & nullus appellationis remedio 185
ſe tueri poſſit, quo minus examen ſubire teneatur: præ- 186
ſentatis tamen electis ſeu nominatis ab univerſitati-
bus, ſeu collegiis generalium ſtudiorum exceptis, qui
text. loquitur dumtaxat (ut vides) in electis, ſeu præ-
ſentatis, aut nominatis ab Eccleſiaſticis perſonis ad
ſimplicia beneficia, quibus aſſignatur forma, ponderatis,
verbis, *ibi*, niſi fuerint priùs à locorum ordinariis
examinati, *&c.*) quia cum detur ordo formam inducit,
qua non ſervata, proviſio nulla eſt. Felin.*in c.cum dile-*
*cta de reſcript.num.*6.*verſic.ſextum ſignum.* Brun. *in tra-*
ctatu de form.tit. quatenus cenſeatur datum aliquid pro
*forma,fol.*4.*concl.*25.Chaquer *dec.Pedem.*165.*n.*14.cum 188
Nevizan.*conſ.*87.*n.*3. Mandoſ.*regul.*24.*quaſt.*3.*num.*9.
& latè de hoc articulo, quòd examen hoc requiratur
pro forma etiam in benefic. ſimplicibus patronatus
mixti. vide Nicol. Garc.*de benef.*9.*p.c.*3.*à princ* præci-
puè *à n.*5. Ricc.*in pract. Eccleſ. concurſus ad Eccleſiam* 189
*Paroch.dec.*415.*per totam*, ubi Rotæ deciſionem refert,
& quod etiam quilibet notoriè idoneus non excuſe-
tur, *ibi num.*15 & quòd præpoſteratio inducat nullita- 190
tem, & appellationem permittat, vidè latè Card. Tuſc.
*lit. P.in pract.concluſ.*519.*fol.*368 *tom* 6. & attende d.
Trid decretum, *ad fin.* ut appellatio non obſtet, quo-
minus hujuſmodi examen ſubire teneantur; hoc eſt, ad
differentiam *cap.* 19.*ſeſſ.* 24. *de reformat.* de quo ſuprà,
quod loquitur in Parochialibus, ubi requiritur hoc
examen, & approbationem per concurſum fieri, at
hic in ſimplicibus ſimplex examinatio, & approbatio
abſque eo.

Et ex his inferre etiam poteris ad proviſionem Ca- 191
nonicatuum Doctoralis, & Magiſtralis per concur-
ſum, publicúmque examen faciendam, in qua quidem
multa requiruntur, pro forma ſervari, juxta tenorem
motus proprii Leonis X. & Bullæ Sixti IV. quas re-
ferunt Gonz. *in regul.de men.gl.*9.*§.*2.*à num.* 4. Nicol.
Garc.*de benefic.*5.*p.c.*4. *num.*169. inter quæ eſt præſta-
tio juramenti corporaliter tactis evangeliis facienda
ab electoribus, & quòd vota præſtentur ſecretò quam- 192
vis in aliis Capitularibus de jure hæc forma non re-
quiratur, ſed palam poteſt fieri. & per ſcrutinium, de
quibus hinc inde plurima adducens optimè & per
eundem Garciam *ubi proximè à num.* 169. *uſque ad fin.*
ubi etiam an Capitularis, qui non adfuit lectionibus,
& actibus oppoſitorum, poſſit votare, & ſit nulla pro-
viſio, & an & quando poſſit quis votare per Procura-
torem, & an procurator poſſit juramentum præfatum,
præſtare, & alias plurimas quæſtiones contingentes,

ex

ex quibus redditur nulla horum Canonicatuum electio, latè optiméque examinat, ad quem occurre, quoties te neceſſitas compulerit. Sufficiet tamen dicere, ut in omnib. his caſibus, quibus nullitas electionis appareat, vim fieri, & reponi, non deferendo interjectæ appellationi à Capitulo eligente; declarandum in ſupremis tribunalibus, aditis per viam violentiæ, & de
194 forma tradita à jure, cæteris electionibus, cujus omiſſio nullam eam reddit; confuge ad integros titulos in decretalibus, & in 6. de electione, & peculiares etiam tractatus quòd mei non eſt.

195 Alia etiam multa, quæ ad proviſionem beneficiorum tam curatorum, quàm ſimplicium, quatenus noſtrum attingunt inſtitutum, appoſuimus *ſuprà 2.p.c.13. à princ.* & etiam in diſcurſu operis, hîc autem ea tantùm ſcribuntur & adnotantur, quæ ob ſolemnitatis defectum, & formæ omiſſionem, nullas reddunt proviſiones, eáſque faciunt appellabiles.

Et non ſolùm omiſſio formæ appoſitæ in proviſione
196 beneficiorum ſimplicium & curam animarum habentium (de quibus hactenus) ipſam reddunt nullam, irritam, & inanem, & per conſequens appellabilem; etiamſi ſui natura attenta appellationem non admittat, ſed alia ex capite etiam poteſt argui nulla, nam cum duplici modo in beneficiorum proviſione procedatur, alio extrajudicialiter, alio judicialiter; diximus latè ſuprà *l.2.c.13* per totum & ibidem latè etiamſi in Parochialibus procedit contigerit judicio formato, à ſententia appellationi non eſſe deferendum in ſimplicibus ſecus ſit, quapropter quando judicialiter procedatur etiam in curatis, ſi aliqua nullitas attingens proceſſum, & formam judicii, notoriè ſcilicet per inſpectionem actorum appareat quæ ſententiam, ſeu actum nullum reddat quantumvis huc uſque dicta forma ſervaretur,
197 appellationi omnino aſſe utique deferendum ſive (ut diximus) in ſimplicibus, ſive in curatis, cum omnis diſpoſitio de mundo, de actu loquens, neceſſariò de actu valido intelligenda eſt, juxta ea quæ atiùs adduximus ſuperiùs à principio hujus capituli.

Et in ſimilibus terminis facit quod de bulla Pii V.
198 dicitur, diſponens, quòd ſententia tranſacta in rem judicatam mittatur executioni, niſi ſit nulla ex defectu citationis, juriſdictionis, aut mandati, quia nihilominus ſi contineat ex alio capite nullitatem puta: defectum terminorum ſubſtantialium, intelligitur etiam denegata executio, quamvis limitatè de illis tribus fuit locuta dumtaxat, ut per Calliad. *dec.8. de reſcript.* Rot. *dec.2.num.11. & ſeqq. eodem tit. in novis*, Peregr. *dec.* 24. *lib.*1. Mareſc. *variar. reſolut. l.* 1. *c.*87. *n.* 31. & 32. nam li-
199 cet ex omiſſione terminorum, & aliorum ſubſtantialium non oriatur nullitas expreſſe comprehenſa in d. Bull. Pontific. tamen ad impediendam executionem
200 ſufficit, quòd aliquid omittatur de ſubſtantia judicii. Æguid. *dec.*27. & Caſſiad. *dec.* 2. *de jud.* Mareſc. *ubi proxime num* 32. ubi dicit etiam, quòd Bullæ non tollant nullitatem actuum provenientium ex forma (aliàs de jure requiſita) non ſervata, juxta *c. cum dilecta, de reſcript.* Felin. *in c. quoniam contra colum.* 5. *verſ. ſi tamen conſtitutum*, & ita declarando bullam prædictam tenuiſſe Rot. in una Roman. Salvia. interdic. 6. Novemb. 1598. coram Orano teſtatur Mareſc. *ubi proxime d. c.* 87. *ſub num.* 32.

201 Nam etſi aliquod ſtatutum diſponat, aliquam ſententiam eſſe executioni mandandam, non obſtante appellatione, vel quolibet alio ſtatuto, quia ſi opponatur nullitas reſultans ea inobſervantia formæ alterius ſtatuti, talis nullitas, cum non cenſeatur excluſa, impedit executionem ipſius ſententiæ, Joan. Andr. Paul. Caſtr. & alii tenent citati & ſequuti à Ripa *in l.* 4. *§. condemnatum, ff. de re judic. n.* 13. Lancel. Rober. *de attent. 2.p.c.*17. *n.*50. & ideò dicit eleganter Philip. Franc. *in c. dilecto num.* 331. *verſ. quartò limit. etiam de appellat.* quòd forma tradita in procedendo ad ſententiam, ſeu alios actus, prout citationes, & alias ſolemnitates proceſſus in aliquo ſtatuto, ſeu diſpoſitione non intelligitur ſublata nullitas proveniens ex capite alterius ſtatuti, & per aliud ſtatutum concedens executionem ſententiæ non obſtante quolibet alio ſtatuto, quoniam nihilominus ſi ſententia reperitur lata, ſeu aliæ acta facta abſque ſolemnitate, & forma prioris ſtatuti; executioni non eſt mandanda, cùm non ſit veriſimile, nec credendum, hujuſmodi ſolemnitates voluiſſe excludere, arg. *l. ad ea ff. de condit. & demonſt.* pro quo etiam gl. & DD. *in c. item cum qui, de reſtitutione ſpolia.* Bar.
in l. 1. *§. parvi, ff. quod vi aut clam.* probant, & docent 202
Decius *conſ.* 195 incipit *ſtudendo brevitati*, ubi adducit varia conſilia. Joan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de ſent. execut. §. poſtrem. in addit. in verbo, §. ſeqq.* Paul. Caſtr. *in l.* 4. *§. condemnatum, ff de re jud.* ſequitur hoc idem Ant. de But. Immol. & Felin. *in c. ex parte* 2. *de off. deleg.* quos referens ſequitur Franc. Rip. *in d. §. condemnatum,*
*num.*13. & ideò licèt Concilium Trid. *d. c.*18. *ſeſſ.*24. *de* 203
reform. dicat non obſtante appellatione, eſſe mandandam executioni proviſionem Parochialis Eccleſiæ, & licèt quando proceditur in aliis ſimplicibus extrajudicialiter, nihilominus quoties in omnibus procedatur judicialiter, niſi ſolemnitates judicii ſerventur, nulla redditur ſententia & proviſio, ut & nos diximus *ſupra in d.* 2. *p. c.*13.

Quòd & ulterius fulcitur, nam diſpoſitio, & pri- 204
vilegium, etiam quod ſui natura ampliari debet, nunquam tamen ita ejus eſt facienda interpretatio, ut includat plures ſpecialitates; ita notabiliter docet Bald. *in l. ſi. s. lect. in verſ. & nota, quod beneficium ſic eſt inter-*
pretandum arg. *l. ſi quando C. de inofficioſ. teſtam.* quare 205
ſi conceditur inhabili facultas teſtandi, non tamen ideò ei cenſetur conceſſum, ut omittat ſolemnitates juris; quia eſſent duo ſpecialia *ex d. l. ſi quando*; quam doctrinam *ad l. penult. ff. de conſtit. Princip.* reddit & ſequitur Iſſ. *ibi. n.* 31. Natta *conſ.* 363. *ſtante n.*9 inter conſilia Sylvani & ſub ejus nomine, *conſ.* 100 *ſtante Marchionali, n.*70 Decius *conſ.* 28. *n.* 20. Joan Gutier. *pract. q. civ. lib.* 4. *q.* 11. *n.* 36. *tom.* 1. ergo licet Concilium Trid. noviter inducat privilegium executionis ſententiæ in curatis, ita debet interpretari ut ſerventur neceſſariæ ſolemnitates, & validæ in eadem ſententia à jure requiſitæ, ne duæ ſpecialitates concurrant, juxta *Con. de dot. promiſſ.*

Hinc ex variis cauſarum figuris in proceſſibus, aliiſ- 206
ve actibus judicii nulla reddi poteſt ſententia, ſiquidem in caſibus, ubi neceſſaria eſt citatio, illa non adhibita nullum redditur judicium, *c. abſens, c. abſentia, c. caveant, c. omnia* 3. *q.* 9. *c.* 1. *de cauſa poſſ. & propriet. c. inter quatuor de major. & obed. l. ea qua, C. quomodo & quando jud. l. de unoquoque, ff. de re jud.* Bal. *in l.* 1. *col.* 1. *C. quomodo & quando jud.* Felin. *in c. ex p.* 2 *col.*3 Bald. *in l.* 1. *de off. deleg.* Dec. *conſ.* 63. *viſo puncto. col. pen. l.* 4. Rom. *ſingul.* 674. Anchar. *conſ.* 167. latè DD. *in l. ſi. Cod. de teſtib.* afflict. *dec. Neapol.* 307. latè Felin. *in c. cum olim. col.* 9. *de re jud.* Lanfran. *in clem. ſæpe in verſ. omiſſa citatio. de verb. ſignif.* exactiſſimè multa in propoſitum cumulans Vantius *de nulli. ſent. ex def. citat. per totum*, & alibi paſſim, quod vulgare eſt.

Illud tamen notabile, quòd licèt proceſſerit citatio 207
in cauſa: tamen ex mutatione perſonarum, ſive judicis, ſive partis, nova citatio decernenda eſt, ut in judice remoto, & in ejus locum alius ſubrogetur, vel ipſe aliquem delegaverit ad ſententiam pronunciandam, nova requiritur citatio; emanata à ſubrogato, ſeu ſucceſſore, licèt jam præceſſerit, tenent gl. *in verbo conſentaneum verb. à quo C. quomodo & quando judex*, ubi Bart. *n.*11. Bald. *n.*7. Salicet. *n.*5. Felin. *in c. quia V. n.* 4. *de judiciis in fin.* cum aliis adductis per Ant. Gabriel. *tit. de citatio. concluſ.* 1. *numero* 14. quod declara ut per Hieronym.

Hieron. Gonz. *in regul. de men. gl. 9. in annot. n. 134. & ſeqq.* & per Puteum *dec. 348. n. 1.* & *a. l. 1.* Mareſc. poſt alios *var. reſol. lib 1. c. 32. à n. 5.* & 6. & nos in optimo caſu 4. *p. c. 1. n. 47.* & iterum *ead. p. c. 3. à n. 8.*

208 Et loquendo in receptoribus ad probationes recipiendas, quæ cùm fieri non poſſint niſi citato adverſario: tamen quando eſſet mutatus judex, ſeu commiſſarius, aut ſubdelegatus, ut ab eo requiratur nova citatio, nec ſufficiat prima pro toto termino probatorio, Felin. *in d. 1. quia V. ſub n. 4. in fi. de jud.* Paul. Caſtren. *in l. edictum, 55. n. 2. de judiciis*, multi citati ab Ant. Gabr. *ubi proximè.*

209 Et in mutatione litigantis, ut ſi is moriatur, nova ſit expedienda citatio (quam *carta en ſeguimiento* dicimus) cum relatione ſtatus cauſæ, aliàs proceſſus, & ſententia erit nulla, tanquam abſque citatione lata, probat text. *in l. in oratione, ff. de ſponſ.*, latè Peregrin. *in tractatu de fideicom. art. 53. num. 30.* Mart. *in tractatu de juris. 4. p. centuria 1. caſ. 33. n. 11.* Valaſc. *in conſult. 1. tom. conſult. 38. per totam*, quam doctrinam nota, quoniam pauci ea, ut quæ incognita, utuntur.

210 Sed ego vidi in hoc tribunali annullatam ſententiam per idem latam, contra ſucceſſorem eo non citato de novo, licèt fuerit defunctus, cum quo lis cœpta erat, citatus, & ſic nova citatio expediri juſſum fuit (quam *carta en ſeguimiento* practici dicunt) informante chariſſimo, doctiſſimóque, & ſtudioſo magnique ingenii Domino Garcia Lopez Salgado de Sotelo fratre meo, hanc doctrinam adducente.

211 Item inſanabilis defectus & nullitas illa reputatur, quæ ex defectu juriſdictionis provenit, tam delegatæ, quàm ordinariæ, de cujus natura, & qualitate plures, variáque doctrinas in genere, & in ſpecie (ut infinitos taceam) eſt videndus. Vantius *de nullit. ſent. ex defectu juriſd. ordinariæ & in tit. de nullit. ſent. ex defectu juriſd.*
212 *deleg.* Redditur etiam nulla ex defectu mandati, ſeu legitimationis perſonarum, circa quem articulum varias cumulat quæſtiones ipſe Vant. *in eodem tractatu tit. de nullit. ex defectu inhabilitatis, ſeu mandati comparentium, & unde ac quibus modis regulariter proven.* per
213 plus 176. numeros *ac eod. tract. in tit. de nullit. ex defectu proceſſus, ac ſolemnitatis & forma ipſius ſententia*, ubi multa practicabilia, & frequentia, utiliáque adducit, per 142. numeros, & ultra eum multæ nullitatis annotationes ad proceſſum, & cauſam beneficialem videndæ ſunt per Hier. Gonz. *in regul. de menſ. & altern. gloſ. 9. in annot. contra nullit. & attent. in cauſis benef. à num. 48. uſque ad fin.*

214 Pariter ſententia eſt ipſo jure nulla, ſi fuit lata in tam brevi tempore, & cum tanta feſtinatione, quòd acta veriſimiliter non potuerunt videri, Iſſ. *in l. judices num. 2. C. de judiciis.* Feder. Sehenius *in tract. de ſentent. à num. 3.* Alexand. *conſil. 123. num. 24. lib. 4* optime & latè Vantius *de nullit. c. penult. num. 32. & 33.* exactè Ant. Gabr. *titul. de ſentent. concl. 6. n. 5. & 6.* Achil. *dec. 2. n. 4. de filiis presbyt.* Put. *dec. 344. lib. 1.* Avil. *in prætor. c. 5. gloſ. verbo trabajo n. 8. & 9.* qui poſt Gemin. & Domin.
215 invehit adverſus judices ita præcipitanter determinantes, de quibus præſumitur non adhibuiſſe cauſæ cognitionem, & facit illud Apoſt. Epiſt. 1. ad Timoth. *c. 5.* Nemini citò manus imponas *c. 1. 24. & c. fin. de elect. lib. 6.*

216 Egimus hactenus de appellatione deferenda ab actu, proceſſu, ſententia, proviſione beneficiorum nulliter notoriè apparentibus, ex defectu formæ, ſeu ordinis interpoſita. cùm ratio appellandi ſit in promptu, etiam in judiciis aliàs ſui natura inappellabilibus: nunc videndum eſt verſa vice de appellatione interjecta (nulliter tamen) ab eiſdem actibus, ſui natura aliàs appellabilibus. Et illud pro concluſione propono, ut appellationi minùs ſolemniter minúſque legitimè & ex defectu formæ, vel aliàs nulliter interjectæ, etiam à ſententia, ſeu actu appellationem permittente, quoad utrumque effectum; judex non deferens, vim non faciet, ſed licitè ad ſententiæ executionem poterit devenire; ita notat Philip. Franc. *in c. ut debitus honor. n. 47. de appell.* Guid. Papæ *dec. 213. ſtatuta n. 6.* idem *dec. 436. in tit. de appell. n. 21.* & idem *in conſil. 124. circa materiam n. 1. verſ. ad ſecundum & in tr. de appell. q. 12. n. 18.* Joan. Monach. *in c. cupientes §. viginti de electione in 6.* Vitalin. *in tr. de clauſul. in clan. nihil nova. app. pend. n. 4.* Vanti. *de nullit. ſent. quando & intra quæ tempora n. 48. & in tit. de nullit. ex defectu jur. ord. n. 141.* Baldus *conſil. 367. ad evidentiam, in prin. l. 1.* Steph. Aufr. *in dec. ad Capell. Tholoſ. fin. circa med.* Socin. *conſ. 45. viſo, ſub n. 13. verſ. 8. dubit. lib. 1.* Natta *conſ. 606. approbo n. 3. lib 3.* Pariſ. *conſ. 108. de bono jur. n. 26. lib. 2.* Rot. *dec. 30. alias 190. quoad revocationem de app. in novis.* Portoles Immol. *in conſ. 172. poſterioris n. 4.*

Quod quidem accidere poteſt, vel quia ſit interpo- 217
ſita à non legitima perſona, vel non debito, & aſſignato termino: vel quia non eſt interpoſita coram judice, qui pronuntiavit: vel quia non fuit expreſſa legitima qualitas ſententiæ, & perſonæ appellantis: vel quia non fuit pura, ſed conditionalis, vel non fuerunt legitimè petiti Apoſtili: vel quia fuit appellatio generalis, ad omnes judices: vel interjecta ad inferiorem. vel tandem quando in aliquo fuit omiſſa forma juris, vel ſtatuti loci, reſpectu judicis ad quem, quas cùm ſingulas nullitatis cauſas accuratè, latè, & eleganter examinat & diſcutit Lancel. Rubert. *tract. de attent. 2. p. c. 12 lim. 50. per totam*, meritò hîc omitto; proſequitur ampliſſimè Sigiſmund. Eſcacia *tract. de appell.* in locis citatis *infra n. 228.*

Et non illud, etenim non ſolùm his modis dicitur 218
nulla ut ei deferendum non ſit, verùm quando tacitè, vel expreſsè pars appellationi propoſitæ, aut proponendæ renuntiavit, tacitè ſi intra terminum à jure
non provocaverit gravatus, qui regulariter currit à 219
die ſententiæ, & de momento ad momentum, ut per Nicolaum Milium *in verbo appellatio debet, fol. 12* elegans deciſio Capell. Tholoſ. 101. & per Franc. *in c. ex ratione à n. 2 cum ſeqq. de app. & in c. bonæ memoriæ n. 19. eod. tit.* de communi teſtatur Alexand. ſeu potiùs conſilium Patavium inter conſilia Alexand. 87. incipit *nos Doctores, n. 11. lib. 6.* Minſinger. *ſingul. obſerv. centuria 2. dec. 2.* incipit *decem dies, Doctores in aut. hodie, C. de app. & in c. biduum a q. 6* Pariſ. *in add ad Bar. in d. auth. hodie* hoc latè proſequens, multi relati à Joan. de Anania *in conſ. 93. viſo proceſſu, col. penult. verſ. venio nunc ad inveſtigandum.* Tiraq. *de utroque retract. §. 1. gl. 12. n. 20* Rot. *dec. 30. aliàs 190. quoad revocationem de app. in novis, & dec. 2. aliàs 135. ſi ſiet de conceſſ. preb. in antiq.* Mill. *in verb. attent. poſt. appoſ. pet. verſ. 16. fol. 30.* Specul. *in tit. de*
app. §. de eff. col. ff. verſ. idem quæritur. Franc. *in c. 1. n. 11.* 220
de app. ab initio ſunt utiles dies termini, & quoad progreſſum continui, ſecundùm gl. *in c. concertatio. in verb. ſuccurrit, de app. in 6.* notat. per gl. & DD. omnes *in c. biduum, a q. & in l. 1. §. biduum, ff. quando appell. ſit* Felin. *in c. quoad conſultationem num. 37. de re jud.* Rot. *dec. 2. aliàs 49. ſi feratur in prin. de dolo & contum. in novis, & dec. 46. aliàs 500. ſi feratur de app. in antiq.* & quòd ultra tempus propoſita ſit nulla, gl. *in l. præſes, ff. de reg. jur.* Blanc. *in pract. de compr. q. 4. n. 89.* Minſing *ſingul. obſerv. cent. 3. dec. 15* incipit *circa appell.*

Quæ doctrina non ſolùm procedit in appellatione, 221
& in appellationis ratificatione, quæ intra dictum terminum fieri debet. Nicol. Mill. *in repert. verb. ratificatio verſ. 2. fol. 338.* Guid. Papæ *in conſ. 124. circa materiam ſub n 7. verſ. ad ſextum* & poſt alios *in tract. de appell. quæſt. 76.* Socin. *conſ. 45. viſa appellatione ſub n. 10. lib 1.* & facit regul. *l. bonorum, ff. rem ratam haberi*, & quæ inde cumulat Tiraq. *in tract. de utroque retract. §. ſi verò gloſſ. 10. n. 85.* Corneus *conſ. 192. viſis col. 1. lib. 3.*

Lanc.

Lancel. *de att. 2.p.c. 12.lim.50.n.53.& seqq.* ubi etiam à
n.50. idem extendit ad additionem.
222 Currunt tamen hi dies à tempore ſcientiæ, & noti-
tiæ Rot. *dec.22.alias 17. appellatus de appell. in no 15.*
Capici. *dec.139.per totam*, Lanfr. *deciſ.135.* quod etiam
223 procedit, ut currat terminus etiam domino à die no-
titiæ procuratoris, cum quo judicium actum fuit, ut
ipſi dicunt, quando ſcilicet Procurator non eſt ſolven-
do, ut per Afflictum *dec. 345. fuit dubitatum n.4.* faciunt
tradita à Nic. Mill. *in reper. verb. appell. lobet. fol. 11.* Rot.
dec.16. alias 364. num jura, de dolo, & contum. in novis, &
dec.46. alias 499. ncta ſi feratur, de appell. in antiq. de
quo vide latè per Lancel. *2.p.c.11. à n.9. cum ſeqq.* vide
224 infrà *num. 228.* remiſſivè, quia ignorans ſemper dici-
tur eſſe intra terminum ad appellandum, ut declarat
Bald. *in cap. venientes num. 2. de jur. jur.* Lancel. *de at-
tentat. 2.p.c. 12. limitat. 50.* ubi per ſequentes, quando
& quomodo facienda condemnato ſententiæ inti-
matio.
225 Unum eſt ſcire, quòd quando non eſt facta legitimè
intimatio ſententiæ, licèt quouſque ad ejus notitiam
non perveniat ejus tenor, ſemper reperiatur intra ter-
minum, & poteſt appellare quandocumque intra de-
cem dies à tempore ſcientiæ computandos, & licet ge-
geſta intra decem dierum à tempore latæ ſententiæ at-
tentata ſint ex ſupradictis Doctoribus, tamen geſta per
judicem, vel executorem poſt dictos decem dies, à tem-
pore latæ ſententiæ non revocabuntur remedio atten-
tatorum, ſed beneficio juſtitiæ, ſeu potiùs injuſtitiæ, &
ſic, ut ita geſta, nec ſint nulla ipſo jure, probant Rot.
dec.18. Incipit *licet ſicte contumax, de appell. in novis*, Ni-
col. *alias 187.* Mill. *in repert. in verb. attenta app. tem-
pore fo. 29.* Lancel. *de attent. 2.part. c.11.n.13.* ubi allegat
Modernum *in praxi Romana Curia lib.8. c.4. ut lite pen-
dente, de attent. ſub num.9. verſ. generaliter verò*, idem
226 etiam tenet Bertachi. *in repert. verbo appell. quando n.20.
ad prin.* allegans dictam Rotæ deciſionem, & ſic de
tacita appellationis renuntiatione juxta text. *in l.1. C.
ſi ſæpius in integ. reſtit. poſt.* ibi, appellate enim debuiſtis,
227 ſi vobis ſententia diſplicebat,) cùm generale verum ſit
in jure, ut qui terminum ſibi ad aliquid præfixum, labi
permittit, cenſetur renuntiare, & non poteſt, nec agen-
do, nec excipiendo audiri, ut loquens de præfinitione
termini ad docendum de nullitate, tradit Cephal. *conſ.
101. incipit ex ſtimo, n.4. l.2. & conſ 202. n.18. eod. lib.2.*
Lancel. *2 p.c.10. lim.19. n.1.* Veſtrius *in prax. Rom. cur.
l.8.c.3. ſub num.17.* Puteus *dec.7. ſub rubr. de reſtitut. in
integr.* Corneus *conſ. 111. licet videamus l. 1.* faciunt
Caſſiad. *dec.4. in attent. num.5. de dilatio.* & idem Veſtri.
in prax. d.l.8.c.4. num. 21. & Moder. *in annot. ad Ægid.
n.108. & n.154.* Cottan. *dec. 100.* qui profitentur hoc
caſu termino præfixo tranſacto poſſe ad executionem
deveniri.
228 De omnibus ſupradictis, & aliis pluribus difficulta-
tibus, ac & quando poſt decem dies liceat appellare
per ampliationes, & limitationes, latiſſimè ac etiam do-
ctè per Sigiſmund Eſcac. *tr. de appell. q.11. per tot.* quem
vide, & de requiſitis ſubſtantialibus appellationis vide
eundem *quaſt. per totam*, cum ſuis articulis, & *q.5. cum
ſeqq.*
229 Et quando appellationi expreſſe renuntiatur tam in-
terjectæ jam, puta; quando per tranſactionem, rece-
ditur à lite adnotata per DD. *in l. poſtquam lites C. de pa-
ctis.* Lancel. *ubi ſupra d. c.12. in præfat. n.19.* & faciunt
quæ Milis *in verb. lis finitur fol. 215.* Cravet. *conſil. 182.
videtur lib.4. num.1.* DD. *in l. ſi contra majores. C. de app.*
Ancara. *conſ.16. viſo.* Pariſ. *conſ.47. videtur num.43. lib.4.*
Thanis *dec.5.* incipit *tranſactio quam proponenda*, ut ſci-
licet ſit pactum de non appellando fuerit factum, nam
230 cùm valeat iſthæc renuntiatio, executionem ſententiæ
non ſuſpendit. Guid. Pap. *in tract. de appell. quaſt. 206.*
Lancel. *ubi proximè num. 10.* vel quando fuit facta obli-
gatio de ſtando unicæ ſententiæ quæ conventio de ju-
re valida reputatur, juxta text. *in l. ſi C. de temper. app.* 231
ut eſt deciſio Rotæ 2. *aliàs 287. licet appellationi, de
renuntiat. in novis*, notat Franc. *in interpoſita, §. illa de-
nique num.2. de appell.* Felin. *in c. ex parte, el. 2. n.6. de re-
ſcript. & in c. ſi diligenti n.7. de for. compet.* Pariſ. *conſ. 34.
n.25. lib.1.*
Eſt denique ſciendum, quòd appellatio ab actu, & 232
ſententia nulla operetur ſuos effectus, cum inconve-
niens conſideratur nullum, ab actu nullo appellari.
Franc. *in c. dilecto, q.7. de appell.* & poſt Joan. And. Innoc.
& Hoſtienſ. *ibi.* & Doctores *in l. ſi expreſſim. ff. de app.*
notat Vitall. *in tract. de clau. in clau. nihil novari relatio-
ne pend. num.15.* Alexand. *conſ. 130. ponderatis, ad fi. lib.
3. & in l.2. C. de bon. poſſ. contra tab* Lancelot. Robert. *de
attent. 2.part. c.2. ampliat.6.* & eſſe communem opinio-
nem refert Raphaël Cuma. *in l. ſi expreſſim. 19. ff. de app.
& relatio*, quem refert Alex. *conſ.59. viſo titulo, ſub n.16.
lib.4* ubi de communi teſtatur ſequitur Brededo *tract.
de app. p.1. tit.12. col.58. ſub lit. D. verſ. contrarium*, exa-
ctè de communi dicens Sigiſmund. Eſcacia *tr. de appell.
q.17. lim.19. n.1. cum ſeqq.* ubi contrariam opinionem
& fundamenta recenſet quia iura tollunt neceſſitatem,
non facultatem appellandi; nam quotieſcumque nulli-
tas non principaliter proponitur, ſed per viam appel-
lationis, executio & omnia ea pendente cenſentur at- 233
tentata, & revocanda veniunt, quia aſſumit naturam
ipſius appellationis, omniáque ſuſpendit, ut per text.
*in c. exhibita de judiciis, & c. ſuper quaſt. in fi. de offic. de-
legat.* concludit eleganter Franc. *in d.c. dilecto 63. q.9.
n.21. & 22. & in quaſt.10. ſub n.32. verſ. ex his ſecundùm*
Bald. Cuma. *in d.l. ſi expreſſim.* Vant. *tr. de nullit. ſent. tit.
quot & quib. mod. nullit. p. ep. poſſit n.34.* Guid. Papæ *in
tr. de appell. quaſt. 81. per totam.* Natt. *conſ. 217. agrotanti
n.4. lib 1.* Mynſing. *ſingul. obſer. cent. 2. d.77.* incipit. *Vetus.*
Neviz *conſ.41. n.57. & ſeqq.* Socin. poſt alios per eum
conſ.10. inſignis, ſub num. 12. lib.4. Grammati. *conſil. civil.
conſ.165* Cov. *in pract. q.24 ſub n.6. verſ. ſed & ſi verum
omnino foret, uſque ad fi.* Henri. *conſ.31. cum venerabilis,
n.8. & ſeqq. lib.3.* Brun. *in tract. de ſtatu & conſt 1. n verb.
nullitas col. ant pen. fol.184. verſ.3. hoc idem parti.* Breded.
*ubi ſuprà 1.p. tit.12. col.42. in prin. & colum.43. liter. B,
verſ.4.* Eſcacia *ubi proximè n.12.13.* (& à princ. plures
huius appellationis ab actu nullo recenſet.) Vant. *in
tract. de null. tit. quot. & quib mod. nullitas. &c. n.34. verſ.
prout etiam, fol 380* Lancel. *tr. de attent. 2.p.c. 7 ſub n.2.
& n.68.* Cæſar. Contard. *in l. uni lim.7. n.53. verſ. cautius
& n.54. C. de momen. poſſ.* Covar. *pract. q. c.24. ſub n.7.
verſ. ſed etſi verum*, & iterum Eſcacia *de appellat. q.19.
rem.1. concl.4. n.82.* Hæc de nullitatibus ſufficient, pro
noſtræ principalis regulæ & concluſionis (de qua *ad
prin. hujus cap.*) exemplis, alia infinita poteris videre,
in omnibus huius tractatus capitibus, quibus propria
ſpecialiter adaptari fuit neceſſe.
Ex quibus omnibus duas potes elicere concluſio- 234
nes: altera quòd a ſententia ex aliquo capite ſeu cau-
ſa notoriè nulla etiam ſui natura privilegiata, & aliàs
inappellabili interiectæ appellationi non deferens iu-
dex Eccleſiaſticus vim faciet, cùm hoc caſu ratio
appellandi ſit in promptu, ea ſupradictis à priu. huius
capitis.
Secunda ſit concluſio, ut etiam, in cauſis ſui natura 235
appellabilibus. ſeu aliàs à ſententia privilegiata appel-
lationi minùs ſolemniter. aliterve nulliter interpoſitæ
non deferens iudex violentiam nullam facit; quæ
concluſiones, ut vidiſtis, procedunt ſive in iudiciali-
bus actibus, ſive in extraiudicialibus, ſive in diffiniti-
vis, ſive in interloquutoriis.
Quibus obiter adiunge, quod ſententia lata contra 236
vel pro defuncto valet, quando procurator fuiſſet in
vita litem conteſtatus, & factus dominus litis, aut quan-
do ipſe mandator dominus ſatisdediſſet de iudicato

ſolvendo, dummodò ſenrentia concipiatur in perſo-
nam procuratoris, Gravaſ. *in addit.ad praxim. Veſtrii,*
l.4.*c.4.in fi.n.*41.poſt DD.*in l.ſi defunctus* 15.*ff de proc.*
237 Bald.*in l.nulla dubit,*23.*C.eod.*111.Grat.*diſcept.foren.2.p.*
*c.*243.*n.*13.*&* 14.ubi poſt *Iſſ.conſ.*138.*col.2.ad med.n.2.*
*& per totum l.*4. intelligit, dummodo noo ſimus in do-
minio, qui ſine hærede deceſſerit, tunc eoim nec po-
terit ferri ſententia cum dicto procuratore & etiam in
rem ſuam, & ceſſionario, & in cauſa quoque poſſeſ-
ſoria.
238 Item valet ſententia cootra mortuum, quando ju-
dex ignoravit mortem, Riminal.junior *conſ.*179.*n.*27.
*cum ſeqq.lib.*2. Angel. *conſ.*223.*pro deciſ.poſt prin.verſ.*
*concludo igitur, n.*2. & de veriori opinione contra alios
concludunt Iſſ. *in l.non exigimus §.ſi quis in judicio n.*5.
*ff.ſi quis cautio.*Butr. *in c.quia, col.*1. *in prin. ſub n.*7. *de*
judiciis. Miſis *in verbo, ſententia lata contra mortuum*
*fol.*423.Put. *dec.*186.*in fi.p.*1.ubi quòd eſt vera in pro-
faois, ſecus io beneficialibus Riminal.Jun. *conſ.*179.*n.*
30.*lib.*2.Beccius *conſ.*110.*per totum.* Guid.Papæ *dec.*86,
Procurator. Rebuff.*de ſentent.gl.uni.n.*10.*tom.*3.*fol.*4 4.
Maran. *de ord.jud.*3.*p.*6.*p.prin.n.*107.Coſta *de ignor.&*
*ſcien.fact.cent.*2 *d.*74.*n.*7. multos alios referens ſequi-
tur Grat. *ubi proximè n.*9 *& ſeqq.& tom.*1.*c.*18.*a n.*29.
*cum plurib.ſeqq.*Minſing. *cent.*1 *obſerv.*85.*num.*4. Andr.
Gail. *obſerv.*19.*l.*1.*n.*4. Rebuff. *in l.morbus ſonticus* 113.
*col.*1.*verſ.ſecundus non valet. ff.de verborum ſign.* Gabr.
*conſ.*50.*in prin.lib.*1.
239 Indiſtinctè tamen ſecundom eſt, in procuratore
conſtituto à Prælato, vel rectore alicujus Eccleſiæ in
his, quæ ipſam Eccleſiam tangunt, ut mortuo Prælato
conſtituente mandatum finitum cenſeatur, etiam re
oon integra, & lite jam per ipſum conteſtata, in vita
conſtituentis, text.eſt mirabilis. *in clem.fi.procur.* eujus
hæc ſunt verba: Procuratorem à Prælato, rectore, vel
alio quolibet, pro Eccleſia ſua, vel cum beoeficio con-
ſtitutum, per mortem conſtituentis revocari cenſemus,
etiam quoad negotia jam incepta, & cauſas, io quibus
per ipſum lis fuerit ante mortem hujuſmodi conteſta-
ta; ubi latè gl & Doctores.
240 Memineris etiam, quòd inſtrumentom, ſeu acta, quæ
coram uno notario tractantur, non ſufficit præſenta-
re, & fuiſſe producta in actis alterius notarii, etiam
ejuſdem judicis & tribunalis, ſed omnino debent pro-
duci in actis ejus, qui cauſam tractat, ut aliàs fuit ten
tum per Rot. in una Romana cenſus 4 Decemb 1595
coram Cardinali Pamphilo; de qua teſtatur Mareſc.
*var.reſol.lib.*2. *c.*10.*n.*4. ubi à prin.poſt alios, quòd ſi
241 coram eodem judice, & inter eaſdem perſonas duæ
cauſæ tractentur, geſta in una non probant in alia, niſi
expreſsè reproducantur, nec judex poteſt ſupplere ex
capite notorietatis; rectè conducunt quæ dixi 4.*p.c.*1.
*à n.*8.*& ſeqq.*
Illud tamen valde utiliſſimum notaverim, quòd cùm
242 de jure, & Rotæ ſtylo nonnullæ ſint judicii ſolemnita-
tes eſſentialiter requiſitæ, quarum omiſſio actum, judi-
cium, & ſententiam vitient ipſo jure. & ita per Rot.
in dies declaratur. tamen omnia ſuſtinentur ſi de con-
trario Hiſpaniæ judiciorum ſtylo doctum fuerit. & ap-
pareat, quoniam generale verum eſt, ut in ordinatoriis
judicii, ſtylus, & conſuetudo loci, ubi litigatur, & ju-
dicium agitur, ſemper eſt ſervandus. gl.fin. & ibi Abb.
243 *num.*10.*&* 11. & cæteri omnes *in c. quod clericis de for.*
*compet.*Felin.*in c. Eccleſia Sancta Maria,n.*55.*de conſtit.*
Roch.de Curt. *in c.fi.de conſuetud.ſect.*8.*n.*69.*& ſeſſ.*9.
*q.*16.*à n.*37.*&* 38.Vant.*de nullit.ex defect.proceſſ.n.*56.
Jacob. Put.*dec.*99.*n.*2.*lib.*3. Hieron. Gonz. *in regul. de*
*men.& alter.gl.*9.*§.in annot. n.*104. pleniſſimè Roland.
à Vall.*in conſ.*48.*num* 1.*& per totum vol.*3.qui poſt alios
*num.*13.*&* 23. ſequutus à Gonz. *ibi n.*105. affirmat judi-
244 cem appellationis teneri approbare juſtum ſtylum tri-
bunalis ioferioris, juxta quem judex à quo proceſſum
ordinavit, de quo vide quæ nos latè ſuprà 1. *p. c.*2. *§.à*
principio.
Et in terminis ita pluries declaravit Rot. Rom. ut io
ona Corduben.decimarum 14.Januarij anno 1594. co-
ram Seraphino, & in alia Calagurritana oblationum 26.
Maij 1590. coram Comitolo; & in Toletana decima-
rum de Satre 16.Februarii coram Pamphil. & aliàs ſæ-
pius, ut teſtatur Hier.Gonz.*in d.l.regul.de menſ.& alter.*
*gl.*9.*§.*1.*in annot.n.*55. & eſt bona deciſio Caſ. e Graſſ.
6.*n.*6.*de ſent.& re jud.*per Gonz.de Paz.*in prax.*1.*p.to.*1.
8 *temp.ex n.*45.*& tom.*2.*c.*1.*de citat.n.*14.qui per d.Ro-
tæ deciſiones fuit allegatos, quibus dicitur, quòd exa-
men teſtiom de Hiſpania citatione, etiam unica pro
toto termino probatorio præfixo, & poſtmodum pro-
rogato, ſuſtineatur ex Hiſpaniæ ſtylo. qui patitur ali- 245
quas limitatiooes, ut per Gonz. latè ſuprà qui *a n.*65.
defendit ſtylum Hiſpaniæ, ut terminus probatorius ſit
communis, & eodem tempore, reo atque actori cur-
rat, quidquid de ſtylo Rotæ ſervetur, ut priùs, probet 246
actor, poſtmodum autem reus, actoris probatione re-
levante; putat tamen ipſe *num.*69. quod ſi tribunali-
bus Eccleſiaſticis reus ex aliqua juſta cauſa inſiſteret,
quòd non ſibi præfigatur dilatio ad probandum ſuas 247
exceptioues, donec actor ſuam probet intentionem,
obtineret, quod poteſt ſuſtiueri ex his quæ ipſe *à nu-*
mer. 65.
Hinc etiam fluit, quòd licet de jure, & Rotæ ſtylo
examen teſtium ſit uullum ipſo jure. factum notarium 248
recuſatum, ad quod ſola ſuſpicio abſque cauſæ expreſ-
ſione eum juramento ſufficit, ad illum removendum
in totum. Gaill. *pract.obſerv.lib* 1.*obſervat.*33. *num.*17.
Maſcard.*conſ.*1095.*num.*32. Virginius de Boccat. *tract.*
*de liter.remiſſ.c.*6.*n.*14. Eſcacia *tr.de jud. cauſa. civil. &*
*crim.lib.*2.*c.*8.*n.*919.*& ſeqq fol.*317 non tamen ei datur
adjunctus, ut de ratione, & inconvenientibus adjuncti
videndus Gonz.*in regul.de menſ.& alter.gl.*9 *§.*1.*in an-*
*notat.a n.*98.
Tamen quia ſtylus Hiſpaniæ in cauſis ibidem adhuc
pendentibus aliud ſervat, nempe recuſato receptore 249
& notario, re noo integra, hoc eſt, poſtquam incepit
negotium, non removetur in totum, ſed adjunctus ei
datur, ut *ex l.*22.*tit.de los receores lib.* 2. *recopil.* Greg.
Lopez *tit.*4 *p.*3.*in gl.magna,prope finem;* allegans Joan.
de Plat.*in l.nulli,ad fin.C.de n.& athnar. lib.*12. Aviles
*in c.prætor c.*35.*in gl.verbo remitta,n.*4.Paz.*in prax.to.*1.
*p.*1.*temp.*10.*n.*8.*& in annot.de tabel.n.*42. Aveod.*de exe-*
*quen.mand.*2.*p.c.*13.*num.*5 Azeved.*in l.*1.*tit.*16. *num.*22.
*& in l.*1.*num.*11.*tit.*27.*lib.*4.*recopil.* pariter dictus ſty-
lus ſuſtinetur, nec reprobatur à Rota ſecuodùm Gonz.
*ubi proximè num.*103. *& ſeqq.* ubi & rectè dicit, aliud
eſſe dicendum in cauſis pendentibus in Rota, ad quas 250
examinantur teſtes in Hiſpania, vigore remiſſoria-
lium Rotalium; quia tunc notarius remiſſorialis recu-
ſatus ſit in totum removendus, juxta Rotæ ſtylum,
quo caſu loquitur deciſio Rotæ 604.*num.*10. *&* 2.*p.s.*
diverſo.
In aliis etiam caſibus hic Hiſpaniæ ſtylus contra- 251
rius Rotali, per eandem Rotam fuit admiſſus, teſtatur
Caputaq. *dec.*265.*p.*3. & fuiſſe deciſum in una Cala-
gurritana juris votandi 19. Januarii anno 1590.coram
Orano, & in alia Calagurritana oblationum 26. Maii
1590. coram Comitulo, teſtatur Gonz. *ubi ſupra n.*115.
Put.*dec.*258.*n.*3.*lib.*1.
Et in optimo alio caſu ſæpe hoc idem determina-
vit Rota ut in una Burgen. reſidentia 30 Maii 1586.
coram D.Plato & in alia Burgen. concedendæ licentiæ
coram Orano de anno 1585. & in alia Conchenſi co-
ram Blanchetto. & in Pampilon. Parochiali. 13. Julii
1600. coram Pegna ut teſtatur Gonzal. *de menſibus &* 252
*alter.gloſſ.*9.*§. in annotat. à n.*154. videndus *num.*117.
quibus reſolutum fuit, quòd licet de jure, & Ro-
tæ ſtylo citatio ad ſententiam ita ſit neceſſaria, ut eius
omiſſio

omiſſio ipſam vitiet, & nullam reddat: tamen ſententia de Hiſpania lata abſque illa, non annullatur, ex eo quòd de ſtylo Hiſpaniæ hæc citatio non requiritur; imò ibi concluſio in cauſa vim habeat citationis ad ſententiam

Imò generaliter verum eſt, quòd etiam ubi iſthæc citatio ad ſententiam requiritur, concluſio in cauſa poſt diſcuſſionem intimata utrique parti ſupplet omnino huius citationis defectus, probant rationem reddentes mirabilem Gonz. *ubi ſupra n.* 154. (aliàs plures limitationes inſerens) Vant. *de null. c. fin. n.* 107. Alex. *conſil.* 225. *ponderatis n.* 22. *vol.* 6. Matth. de Afflict. *dec.* 283. incipit *dic. eſt n.* 6. non tamen ſufficit, ſi cauſa non eſſet formaliter & legitimè concluſa, ſed iudex dumtaxat mandaret concludi, ut fuiſſe deciſum in una Hiſpalenſi Capellaniæ coram Bubalo, & in d. deciſ. Burg. reſidentiæ 30. Maii 1586. corum illuſtriſſimo Plato teſtatur Gonzal. *ibi n.* 156.

Similiter etiam poſt executorialium expeditionem de Rotæ ſtylo intimationes, & earum reproductiones, debent neceſſariò earum executionem præcedere, quarum omiſſio illam reddit nullam ipſo iure, & attentatam, quæ tamen cùm de ſtylo Hiſpaniæ non requirantur, earum omiſſio executionem non ſubvertere, declaravit Rota, prout & nos probavimus Inferiùs 4. *p. c.* 1 *verſ. at verò notandum eſt quod in partibus, &c.* à n. 86.

CAPUT X.

De jure Regio patronatus, & an, & quibus caſibus ab ordinario recuſante inſtituere præſentatum per Catholicam, Majeſtatem, certante Regiæ Coronæ jus patronatus minimè pertinere; appellationi interjectæ non deferendo, vis fiat.

SUMMARIUM.

Appellationi à collatione beneficii ſpreto jure regio patronatus emiſſa a præſentato Catholicam majeſtatem emiſſa ſi non deferatur, an vis fiat, n. 2.

Collatio facta ſpreto jure patron. eſt nulla ipſo jure, n. 2.

Præſentatio, electio & collatio ſunt fructus juris præſentandi, eligendi & conferendi, ibid.

Præſentatus à patrono putativo exiſtente in quaſi poſſeſſione præfertur præſentato ab habente jus in proprietate, n. 3.

Præſentandi ſtatus & quaſi poſſeſſio ſi non reperiatur apud regiam majeſtatem, ſed apud ordinarium, an jus patronatus contemptum dicatur, n. 4.

In beneficialibus quoad collationem, præſentationem, & electionem ultimus ſtatus & immediata quaſi poſſeſſio attenditur, n. 5.

Quaſi poſſeſſio conferendi attenditur, non jus proprietatis, n. 6.

Collatorem ſeu patronum eſſe aliud eſt, aliud verò jus præſentandi, vel conferendi habere, quia illud reſpicit petitorium, iſtud poſſeſſorium, n. 7.

Præſentandi jus habeo, ergo competit mihi jus patronatus, non eſt bonum argumentum, n. 8.

Fundamenta ſpecialiſſima multa exigent, quæ jus regium patronatus conſervant, præſcriptionemque ipſius beneficii impediunt, atque quaſi poſſeſſionem tuſcicunt, n. 9.

Regi Hiſpaniæ competit jus patronatus in quibuſdam beneficiis ex Bulla Adriani VI. Clementis VII. & Pauli III. maximorum Pontificum, n. 10.

Bulla Adriani VI. verba referuntur, quia jus patronatus in beneficiis conſiſtorialibus Regi Hiſpaniarum competit, n. 11.

Ex clauſulis Bullæ Adriani) quæ enixam voluntatem demonſtrant) clarè attenta earum natura & proprietate excluditur quaſi poſſeſſio & præſcriptio contra Regem noſtrum in beneficiis ſui juris patronatus, n. 12.

Præſcriptio ut procedat in jure patronatus Regio, duo requiruntur probanda, patientia, & ſcientia patroni, & animus liberandi Eccleſiam à jure patronatus, n. 13. & 14.

Abſque quaſi poſſeſſione nulla præſcriptio juris incorporalis procedere poteſt, n. 15.

Quaſi poſſeſſio in juribus incorporalibus quæri non poteſt, niſi ex ſcientia & patientia adverſarii, n. 16.

Contra Regem nulla poteſt probari ſcientia & patientia, ut aliquis uſurpet jus patronatus, cùm potiuſtales Bullæ in ejus derogatione retinentur in Hiſpania, ne illis uti queant impetrantes, n. 17.

Scientia officialium in præſcriptione contra Principem ſufficit, ut illi præjudicet, n. 18.

Scientia officialium in præſcriptione contra Principem non ſufficere qui teneant, n. 19.

Qui in hac controverſia mediam tenuerint opinionem, n. 20.

Scientia officialium in præſcriptione ſufficiet, nempe in iis quorum adminiſtratio ſpectat ad eoſdem officiales, eaque ratione poſſunt reclamare, n. 21.

Juris patronatus regalis adminiſtratio, & cognitio non pertinet ad officiales Regis, ſed ad ipſum dumtaxat; adeo ſcientia officialium Regi noſtro non poteſt in ejus juris patronatus præſcriptione, n. 22.

Scientia officialium non nocet Regi in ejus jure patronatus n. 23.

Clauſula derogatoria in contrarium faciendorum (quibus utitur Bulla Adriani) inducunt proteſtationem defectus voluntatis in futurum, n. 24.

Clauſula derogatoria præcedens operatur defectum voluntatis in diſpoſitionibus ſequentibus, n. 25.

Ea quæ ſunt facti in principib. ignorare præſumuntur, 26

Proviſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficii juris patronatus, nec patronis nocent docentibus de ſuo jure patronatus, n. 27.

Ordinarii proviſiones non nocent patrono, n. 28.

Status mutatio in beneficialibus in dubio non præſumitur n. 29.

Ius patronatus non admittitur per non uſum, n. 30.

Beneficii ſtatus mutatio procederet per proviſiones Pontificis ejus concurrente ſcientia, & voluntate, n. 31.

Ad juris patronatus regii præſcriptionem in utroque principe ſpirituali, & temporali deficit intentio præſcribendi & ſcientia, beneficium eſſe juris patronatus regii; nec de eo fit in ſupplicationibus mentio, n. 31.

Juris regii patronatus beneficium cum ignoret illius qualitatem, providet ſummus Pontifex ex capite ampliſſimæ poteſtatis, ibid.

Poſſeſſio talis eſt, qualis demonſtrat titulus præcedens, n. 33.

Poſſidens ex una cauſa, ſi ſit inſufficiens, non poteſt ad aliam redire, quia animus & opinio utentis attenditur, n. 34.

Poſſeſſionis cauſam nemo mutare poteſt, niſi aliqua extrinſecus accedente, n. 35.

Præſcriptum tantum intelligitur, quantum poſſeſſum, n. 36.

Præſcriptio ſuper re non extenditur ad acceſſoria ſeparabilia, quare præſcripta viſitatione non intelligitur præſcripta procuratio, n. 37.

Præſcriptio non extenditur ad ea, quæ veniunt in antecedens, ut exemplificatur, n. 38.

Præſcribens inſtitutionem non poteſt jure devoluto conferre, n. 39.

Iure communi utens non præſcribit, n. 40.

Iure devoluto providens non officit patrono, niſi pro illa vice dumtaxat, n. 41.

Patrono non currit tempus præſentandi, niſi à die ſcientiæ, & notitia vera, non interpretativè, n. 42.

Regibus Hiſpaniæ non currit tempus quadrimeſtre ad præſentandum beneficia & Epiſcopatus ſuæ Coronæ, etiamſi eorum officiales ſciant vacationem, n. 43.

Salgado de protect. Reg.

Et

alterum inſtituat, joata hoc decretum) & ita tentum
fuiſſe in Rota refert Flamin.Pariſ.de reſig.lib 6.quaſt.5.
n.21. Gonzal.gl.6.n.138. Riccius in pract. Eccleſ.con-
curſus deciſ.416.n.2. Mateſcot. variar.reſolut.lib.1.c.52.
num.3 Rota novisſima per Ludoviſium deciſ. 493.n.3.
qui teſtatur idem fuiſſe tentum in Pampilonen.de Zal.
26. Iuois 1609.coram Ottenbergo.& in alia Pampilo-
nen. Parochia. 27. Ianuatij, 1614. coram Coccino
Decano.

124 Quod tamen intelligendum eſt, prout & rectè in-
telleait Nicol.Garcia de benef. 2.tom.9.p. cap.2.n.257.
ut procedat, quando ſinguli præſentati à Patronis lai-
cis hab at æqualem, ſeo æquales voces, quia tonc in-
ter ipſos babebit locum coocurſus; nam ſi aliqois ha-
berez plures magiſqoe voces, hoc eſt majorem partem
patronorum, is dumtaxat erit eaaminandos, & idoneus
repertus, inſtitoendus, uxta cap.3. de jure patro. & ibi
Gloſſa, Covarr. in regul.peccatum 2.p.§.7.n.4 Lambert.
2.p.2.lib.quaſt.10.art.3.n. 17 & 3.p.2. lib.quaſt.4 art.1.
Ioao Guttierr.cano.lib.2. quaſt. 21.n.20. Vega in ſumma
1.p. cap 31.caſu 34.& eſt de mente præfatæ declaratio-
nis Cardinalium & Doctorum locis proaimè citatis.
Ita latiù, Rota noviſſima per Lodoviſium deciſ. 494.
125 num.3. affirmans ita fuiſſe dictum in Pampilonen. Pa-
rochia.27. Ianuatij 1614 coram Decano, nam atteodi-
tur major pars prædominans, cap.1.ai bis qua fiunt d.
major parte c. l. quod major, ff. ad municipalem c. ſedes
126 de reſcriptis.l. ſed & ſi rem. §.1.l.quidquid §.fin.ff.de ac-
quir. rerum dom. & ſemper à potentiori fit denomina
tio, l.quaritur, ff. de ſtatu hom.iſſ.in l. 1.in prin.n.21 ff.de
verbor.oblig. Kolan. à Valle conſ. 23. ex n. 26.vol.1.

127 Et hioc eſt quòd licèt in patronato mixto noo intret
reſervatio, procedit in mixiora æquali, at ſi pars cleri-
corum babeat plures voces, quàm laïcorum, alteratur
beneficij natura, & intrat reſervatio, Gambarus in tract.
de poto.lega. lib.3. de poteſ.lega. in conferen.benef.n.368.
verſ.fallit tamen & ſeqq. Covar. in pract.quaſt.cap.36.n.5.
poſt medium. Creſcentius deciſ. 3.in prin.de jure patr.
128 & latè Gonzal. gloſ.19.ex n.15. ac ideo qoando plures
clerici à patrooia præſentantur, unus tameo babeat
plures & magis voces, is ſolus examinandus eſt juata
ſuperiùs dicta, ceſſante concurſo, prout ita pluries vi-
di practicatum adductis proceſſibus per viam violen-
tiæ adhuc Regium Senatum, quo declaratur, vim nul-
lam facere ordinarium; non deferentem appellationi
interpoſitæ per aliuo præſentatum, minorem partem
vocom babentem, ob non admiſſionem ad examen,
ſeu concurſum, quæ reſolutio fallit quando habens
majorem partem vocum, ſe ſubiiciat examini, & con-
curſui, qoia ſibi præjudicat, & perinde habetur, ac ſi
habeat pares voces, ita fuiſſe reſulotum in una deciſ.
Pampilonenſi Paroch. 27. Ianuarij 1614. coram Coc-
cino Decano teſtator noviſſimè Alexander Ludoviſios
d. deciſ.494. ſub n.1.

129 Hinc ſuccedit dirimenda illa quotidiana quæſtio in
ſupremis tribunalibus; an appellatiooi emiſſæ à patro-
no ejuſve præſcotato ad beneficium à collatione, ſeo
inſtitutione facta ab Epiſcopo, ſpreto, & contempto
jure patronatus, non deferens vim faciat, ſive in paro-
chialibus, ſive ſimplicibus beneficiis (quando extrajo-
dicialiter in iſtis fit proviſio) in quo reſolutivè affir-
mativam partem amplector; ſcilicet, vim fieri, quo-
niam hojuſmodi appellatio eſt licita, quoad otrumque
effectum, & devolutivom, & ſuſpenſivum.

130 Qnoniam certum eſt proviſionem beneficij nullam
executionem non mereri, ſed appellationi deferendom
ex his, quæ à principio hujus capituli addoximos, ſed
hujuſmodi collatio facta ab ordinario, ſpreto, & cen-
tempto partono, & jure patronatus, intra tempus da-
131 tum ad præſentandum, eſt nulla ipſo jore, text. eſt
in l. decernimus 16.q.7. Abb in c. cum Bertol.de re jud.
n.15. & ibi Fel. num.8.& ſeqq. Prob.ad monach.in c.1.
de off.ao lig.in 6. num.14. Rochus verb honorificum n.2.
Lambert.3.p.2.lib.quaſt.2. Cortaſ.4.p.cap.ult.num.25.
Ioan.Nicol. Gime.in enchirid. benefic.tit.5.c.7.à num.9.
Gregor Lopez in l.5. tit.15.p.1.gloſſ.2.& Mobedan.de-
ciſ. 6. de jur. patron. aliàs 268. & aliàs 266.incip.reſo-
lutum fol.221. per quem & Felin.in c.cum inter col.3 de
excipt. in tr. quod litera noceant patr. Dicit Flamin.Pa-
riſ.de reſig.benef.lib.2.q.4.n.3.optimè etiam per Spinam
in ſpecul.teſtam.gloſſ.4. prin. à n.96.ea text. in c.decer-
nimus, & in d. c. cum Bertol.de re jud. Ex eorum verbis
(ibi irritam ooveris) & ibi (irritam fore) conſtat; cùm 131
ſint verba præſentis temporis, quæ inducont nollita-
tem ipſo jure, per doctrioam gloſſæ in l. crim.C. de ju-
riſd.omn.jud.& in c.2. de hæreticis lib.6.verb. innodetur.
& eſt commun.ſecundum Felin. in c.Rodul.25.de reſcr.
Iſſ.in l.poſth.nati.n.25.C.de honor.poſſ.Meneſ. in l.1.n.18.
C.de juris & facti ignoran. & ſic ſeqoitur, quòd cùm
ipſo jure nolla proviſio, & collatio facta ab ordinario
abſque præſentatione patroni, executioni, (ſive ſimus
in beneficiis curatis, à qoibus ſive extrajodicialiter, ſive
judicialiter procedatur, non dator appellatio ſuſpenſi-
va; ſive ſimus in beneficiis ſimplicibus, in qoibus non
appellatur, quando extrajudicialiter proceditor, de quo
nos latè ſuprà lib.2.c.13.a prin.) executioni, inquam
mandandam non eſſe, quam non meretur actus nul-
lus, juxta l 4. § condemnat.ff.de re jud. & ſic appella-
tioni deferendum eſſe conſtat ea dictis hoc capite.

Quod tamen eſt declarandum, & intelligendum, 133
hanc collationem eſſe nollam, ſi ipſe patronus reela-
maverit, ac contradixerit intra tempus à jure conceſſom
ſibi ad præſentandum, nam aliàs ſuſtinebitor, & valida
remanebit eo tranſacto abſqoe contradictione, probant
Cardin. in clem.1.de ſupplen.negl.prælat. ſub n. 11 Abb.
q. 5.n.7. alios allegans Felin. in d.c.cum Bertol.n.10.&
14.& in c.cum ex off. de præſcript.n.36. & in tract quòd
litera Apoſt.lim.10. Prob. in c.ſtatutum de præben. Selba
de benef.1.p.q.6.n.15.& 3.p.q.9.n.2. Roch.d.n.2.Lamb.
ubi ſup.& q.8 art.2.n.5.& q.9.art. 24. Rebuff. in praxi
3.p. ſignat.verb.nec non juris patron.n.51.& de nominat.
q.17.num.51.aliàs 11.& conſil.79 & 81. Cortaſ.& Gre-
gor. ubi ſuprà. Gambar.de off.de leg.lib.3.à num.34.Petr.
Peqni.in regul.beneſ.n.16.in 6. Fertet. conſ.35.n.1.Hie-
ron Gabriel.conſil. 175.lib.2. Petrex de Lara de ann.&
appell.2.cap.10.n.19 Flamin Pariſ.de reſign.benef.lib.8.
q.10.num.10. Zerol. in prax, Epiſcopal.1. part. ver. jus
patr.§.8.dub.8. Caputaq. deciſ.133.part.1 Moheda.ubi
ſup. Put. deciſ 412. lib. 1. optimè Spina. ubi ſuprà in
dict. gloſſ 4 num. 99.

Et licèt hoic doctrinæ, ſeu declarationi plores aſſi- 134
gnent Doctores rationes, nolla potior illa, nam nulli-
tas collationis ab ordinario factæ, ſpreto patrono, cùm
ſit inducta in favorem ipſius patroni, atque ideo ita de-
mom eſt nulla ſi ipſe voluerit & non contradicat, quam
reddunt Spina ubi ſupr. ſub num.99. Caſſiador.deciſ.2.
n. 4.de locato & Rota dec.77 p.1.diverſ Rot.deciſ.10.de
jur.patron.aliàs 528 in antiq.Nicol.Garc.de benef.1.tom.
5.p. cap.9.n.238. nam ubi actu annullatur in favorem
alicujos, ſubintelligitur tacita illa conditio, ſi voluerit
ille io cujos favorem actus annullator, gloſ.l.filio præ- 135
terit.& ibi gloſ.fin ff. de injuſto rupt. latè Tiraqoell. in
tract. le mort ſaiſit, p.7.declaratione prima, ot in empby-
teota, qui ſi non ſolvit per bienniom canonem, cadit 136
in commiſſum, domino volente, & declarant c l 2.de
jur.emphyteut.Bald.in l.fin.num.4. C. de revocand. dona.
Coma.conſ.264.col. 3. Decius 146.& conſ.260.n.8.

Et iſta reclamatio indocitur non ſolùm tacitè, ſci- 174
licet præſentante patrono intra tempus, ſed etiam ea
contradictione expreſſa locum habet, ita ex Mandoſ.
Mohedano, & aliis advertit Nicol. Garc. de benef. d.
tom.1.5.part.cap. 9.n.281.& 43. & in noſtro caſu, ſcili-
cet.data appellatione non eſt dubium, quia eſt contra-
dictio expreſſa, nulla enim major cootradictio, quàm
appella

appellatio, cùm ea otta ſit dumtaxat ad impugnatio-
nem actus ; *ex toto tit. ff. & Cod. & decretalib. de ap-
pellation.* & de multis actibus factis contra patronatus
138 jus, qui revalidantur ſubſecuto tacito, vel expreſſo pa-
troni conſenſu : vide aliquos per Garciam *ubi proximè
& ſuperius*, & quæ copioſè congeſſit Flamin. Pariſ. *de
reſig. lib. 2. quæſt. 4. per tot.*
139 Sed inde incidit alia ſolvenda difficultas, an appel-
lationi à clerico præſentato ad Parochialem, aſſerente,
ſe habere majorem, & ſaniorem partem patronorum
& vocum; interjectæ à ſententia, & inſtitutione, ſeu
provocatione ad examen alterius præſentati ab alia pa-
tronorum parte, quem minorem habere, adverſarius
appellans contendit : non deferens ordinarius, imò
ea poſtpoſita ad executionem, & poſſeſſionis tradi-
tionem tanquam Parochialis procedit, vim faciat. Et
140 videtur affirmativè dicendum, quoniam præſentato à
majori parte patronorum debet fieri inſtitutio, ac præ-
ferri debet præſentato à minori parte, text. eſt *in c. quo-
niam, de jure patr. c. quia propter. c. auditis de electione,
arg. l. quod major ad mun. c. prudentiam in princ. de off.
deleg.* & quemadmodum hæc patronorum pluralitas
141 conſideratur, diſtinguendo inter jus patron. competens
pluribus ut ſingulis, aut pluribus ut univerſis, bene ex-
plicat poſt alios Spina *in ſpecul. teſtam. gloſ. ſub num.* 88.
verſ. cum agitur, ergo facta inſtitutio præſentato à mi-
nori parte erit nulla, & per conſequens appellatio le-
gitima, ex dictis ad prin. hujus cap.
142 Secundò faciunt, quæ paulò ante dicta reliquimus
ex c. decernimus 16. *q.* 7. de inſtitutione facta contem-
ptis, & ſpretis patronis; ut ſit irrita ipſo jure, ac pro-
pterea etiam in Parochialibus appellationem ab ea in-
terpoſitam, utrumque habere effectum, devolutivum,
& ſuſpenſivum; ſed hic contemnuntur patroni ad quo-
rum præſentationem neceſſariò erit facienda inſtitutio;
ergo nulla aliter facta, & per conſequens appellabilis.
143 Sed contrariam ſententiam, imò in Parochialibus
(à cujus proviſione ſive judicialiter, ſive extrajudicia-
liter ſit proceſſum, appellatio non admittitur regulari-
ter ex decreto Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformatione cap.* 18.
& motu proprio Pij V. nos latè *ſuprà lib. 1. cap.* 13.) hu-
juſmodi appellationi minimè deferendum, eo quòd
144 inſtitutio ſit præſentato à minori parte, ut appellans
prætendit, nam caſu, quo à minori parte patronorum
præſentato fiat inſtitutio, non dicitur contemptum jus
patronatus, & ideo non eſt nulla ipſo jure, ſiquidem
text. *in d. c. decernimus* 56. *q.* 7. dum annullat proviſionẽ
factam ſpretis fundatoribus Eccleſiæ procedit, & lo-
cum habet, quando ipſum jus patronatus contemnitur;
hoc eſt, quando beneficium pertinens ad præſentatio-
nem patronorum, ordinarius confert illud ut merè
collativum, tanquam ad ejus liberam proviſionem ſpe-
ctans, nulla facta mentione patronorum, ad quos de
jure competit præſentatio, & quando ipſum jus patro-
145 natus ſpernitur. At quando ordinarius non ut merè col-
lativum, & jus liberæ diſpoſitioni pertinens, ſed ut ju-
ris patronatus, illud quoquo modo agnoſcendo inſti-
tuit, ceſſat ratio ac diſpoſitio illius text. quòd inſtitu-
tio non ſit irrita ipſo jure, qui quidem intellectus ſatis
conveniens eſt menti, & verbis illius, quæ ſunt hæc :
Decernimus, ut quandiu fundatores Eccleſiarum in hac
vita ſuperſtites fuerint, pro eiſdem locis curam habeant
ſollicitam, itaque rectores idoneos in eiſdem baſilicis,
iidem ipſi Epiſcopo offerant ordinandos, & ſi ſpretis,
eiſdem fundatoribus rectores ibi idem præſumpſerit
ordinare Epiſcopus, & ordinationem ſuam irritam
noverit ; & ad verecundiam ſui, alios in eorum loco,
quos ipſi fundatores condignos elegerint, ordinari.
Hactenus, cujus verba clarè probant noſtrum intelle-
ctum, & eſt ex mente Doctorum, quos in ſui compro-
bationem ſuperiùs latè adduximus *à n.* 131. qui omnes
hoc ſupponunt, tunc procedere hujus text. diſpoſitio-
nem annullantem contemptum ipſo jure, quando ſci-
licet, ordinarius inſtituit, vel contulit Eccleſiam abſque
præſentatione, & ea ſpreta, ſed ut liberè collativam, ut
ex eis apparet.
Pro quo etiam fortiter facit, quod dicunt poſt alios
Caved. *in tract. de patron. Reg. c.* 8. *n.* 3. *& ſeq.* & Lara *de* 146
anni. lib. 2. c. 9 n. 40. *& ſeq.* quòd quando lis vertitur in-
ter patronos ſuper jure præſentandi, ad quem perti-
neat, præſentatus à poſſeſſore ſuſtinetur evicto poſt-
modum jure patr. à veris patronis. At verò quando lis
non eſt inter patronos; ſed inter patronum, & Epiſco-
pum, tunc evicto jure patronatus à vero patrono, re-
movetur à beneficio proviſus ab Epiſcopo. Rationem
differentiæ reddunt, quia hoc ultimo caſu proviſio fuit
nulla ipſo jure ex diſpoſitione *C. decernimus*, non verò
in caſu præcedenti, & nos diximus inferiùs.
Et huic intellectui etiam favet non parum quod in- 147
ter interpretandum *d. c. decernimus* adducit latè Lam-
berti. *de jur. patron. 3. p. l. 2. art. 2. q. 2. prin.* præcipuè *à
n. 7. & ſup.* ubi dicit in fortioribus terminis, quòd quo-
tieſcumque ordinarius inſtitueret præſentatum per ali-
quem non patronum ; non dicetur inſtitutio ipſo jure
nulla, quia non dicetur ſprevisse patronum, juxta text.
in c. illud ad fin. de jure patr. & idem Lamberti. iterum
ibi *n.* 44. quibus locis dicitur, tunc habere jus, & juſti-
tiam verum patronum inſtare pro revocatione, & irri-
tatione illius præſentationis, & inſtitutionis ſubſequu-
tæ, non ut ab eo præſentatus admittatur Non verò eſt
nulla & irrita de facto & ipſo jure, & ſic ſi ad præſen-
tationem veri patroni, licèt minoris partis ordinarius
inſtituat, jam agnoſcit jus patronatus, illudque non
contemnit, & ideo ſi contemptio non adeſt, nec nulli-
tas ipſo jure, licèt ſic injuſtitiam faciet inſtituendo ha-
benti minus jus, cujus cognitio ſuperiori Eccleſiaſtico
judici de appellatione cognituro, attinet, non Senatui
Regio de violentia cognoſcenti.
Abſurdum enim magnum foret, ſi petenti fundum, 148
ſuumque eſſe probanti adverſa ſententia feratur à judi-
ce, applicante alteri parti, declarantéque huic pertine-
re : dicere hanc eſſe ſententiam nullam, injuſtam ta-
men, contra quam remedia ordinaria appellationis à
jure prodita ſunt, non nullitatis, quia cùm ſit lata ad-
verſus jus litigatoris, nulla non dicitur ex his, quæ
Vantius *de nullit. ſentent. tit. de mod. viden. proceſſ. ſub. n.* 8.
Si enim ordinarius declaraſſet juſtum non habere jus 149
patronat. etiamſi probatum haberet, ſed adverſarium;
non eſt nulla ſententia ipſo jure, ſed dumtaxat injuſti-
tia, & quando non eſſe juris patronatus Eccleſiam, ſed
merè collativum declaravit, hoc eſt juſtum gravamen
reformandum, & revocandum à judice ſuperiori adito
per viam ordinariam appellationis, ergo multo minus
dicetur nulla ſententia, qua declaravit faciendam inſti-
tutionem ad præſentationem quorundam patronorum,
qua minorem partem eſſe contendit adverſarius appel-
lans, cùm idem ſit de parte quoad partem, quod de
toto quoad totum, & cui licet quod eſt plus, licet quod
eſt minus, & ſi hoc caſu daretur contemptus; ſequere-
tur exinde, quod ſive inſtitutio fiat ad præſentationem
majoris, ſive minoris partis patronorum, cùm una ſit
relinquenda ; dicerentur etiam contempti patroni,
quod foret abſurdum, cùm ſemper foret nulla quævis
inſtitutio.
Ac ideo cùm ſupremorum tribunalium auditoribus
non pertineat, regulare has voces, ſed extrajudicialiter 150
notoriam vim levare, nec adſit ex hoc capite nullitas
notoria in ſententia, ſed dumtaxat fortè injuſtitia,
horum communiter praxis quotidiana obtinuit, ut
in beneficiis curatis ex hoc capite vim non fieri per
Eccleſiaſticum, non deferentem hujuſmodi appella-
tioni, declaretur, cauſámque ad eundem remitti, ut
ſuam queat ſententiam executioni demandare ; & hoc
jure utimur, maximè cum in hujuſmodi proceſſibus

cieca jus patronatus inter compatronos via aut tatò de
injuſtitia conſtat notoriè, ſiquidem hinc inde tot, ta-
liaque deducuntoc, quæ in jure, & io facto notabilem
iotricationem, & obſcuritatem præparant, quæ tolluot
nocorietatem, & ideò minimè ſuſpendit appellatio ea
iis quæ eaactè *ſup. à n. 34. cam ſeqq.* ſecus ſi de notoria
injuſtitia appareret oſque aliqua intricatione in jute
aut in facto vide quæ *n.* 154.

Et ſic ad hos teeminos ceducendus Bald. *conſ.* 17.
151 *factum ſic propoatur lib. 5. in prin. & num.* 2. qui motus
ea diſpoſitione *c. quoniam, de jur. patr.* dicit inſtitutio-
nem factam præſentato à mioori parte patronorom
eſſe nullam ipſo jute, refert eum Card. Tuſc. *to. 6. lit. P.*
concl. 145. *a.* 3. & 5. nihil in comprobationem adducens,
ſed Bal. intelligendus eſt prout loquitur & ſecundùm
teat. quem allegat, qui qoidem illam concluſiunem
non probat, ſed qood venit irritanda inſtitutio, ut eaac-
tiſſimè pec euodem Lambert. ſuprà relatom.

152 Nec obſtat Doctrina Gutiert. *lib. 1. canonic. quæſtio.*
cap. 11. *n.* 20. & 21. Nicol. Gatc. *de benef. 9. p. c. 2. n.* 237.
Riccii *in pract. Eccleſ. juris patr. dec.* 191. *n.* 198. Caval-
can. *deciſ.* 1. *n.* 1. *colam.* 3. & Rot. *deciſ.* 117 *p. 2. diverſ.*
quos nonnolli allegant pto conttaria parte, dum di-
cunt, quòd regulariter inſtituendus eſt is præſentatus
à patronis, qui à majori parte fuerit præſentatus, cui
facillimè teſpondetur, quòd licèt juce ſit, quòd debeat
153 ſic præſentatus inſtitoi, & ordinarios non faciens fa-
ciat injuſtitiam: non tamen nullitatem, Doctores id
dicunt, non enim ſequitur; peobavi tem pttitam
meam eſſe, judex conttariom declaravit, & ſic contta
juſtitiam; ergo nulliter fecit, & ſic licèt via & reme-
dio appellationis non ſuſpenſivæ poſſit revocari ſen-
tentia, non tamen via nullitatis.

154 Unum tamen te admoneo, qoòd ſi ordinarius, dum
vocum, & patrooorum faciens computatiooem in ſen-
tentia, conſtaret evidenter, majorem partem pertinere
alicui ex præſentatis clericis, & nihilominus facien-
dam inſtitutionem alteri, cui factà computatione er-
ronea vocum in ſententia expreſsè, minor pars perti-
neat; declaravit iſta ſententia etiamſi ſimus in Paro-
chialibus, eſſet appellabilis qooad utrumque effectum,
cùm ſit nulla ipſo jure, tanquam lata contra juris clari
diſpoſitionē clauſi in corpore juris, dictàtis, ut inſtitu-
tio fiat ad præſentationem majoris partis patronorum,
minore relicta, teat. *in c. quoniam de jur. patron. cap. quia*
prater. c. auditis, de electione, cum aliis, & ideo cùm de
facto cunſtat indubitabiliter ex eadem ſententia; jus
eſt applicandum, aliàs erit nulla, teat. *in l.* 1. *§. item eam,*
ff. qua ſententia ſine appell. reci. l. ſi expreſſim. ff. de ap-
pell. l. 2. *C. quando provocare non eſt neceſſe c.* 1. *ae ſenten.*
& re jud. ut puta quando judex declatet, ut ſopponat,
aliter aliquem minorem 14. annorum, & declaret vali-
dum ejus teſtam. vel patrono non dandum 6. vel 4.
menſes ad præſentàndum. Anchar. *conſ.* 372. *pro decla-*
ratione, in prin. Maceſil. *nu.* 20. Decius *conſ.* 8. *poſt prin.*
lib. 1. & requiritur qoòd ſit error juris patenter & ma-
nifeſtus in ſententia, ad oculum viſibilis, habita relatio-
ne ad caſum, & tenorem legis claræ, & publicæ, ac in-
dubitabilis, prout eſt *d. c. quoniam* diſpoſitio, non autem
ſufficit, quòd oculo mentis & per ſubtiliores intellectus
percipiatur, nam ſi error ea expreſſa ſenteotia non ex-
primitur, ſed per relationem ad acta, non erit ſenten-
tia nulla, teſtatur de communi Alex. *conſ.* 66. *attentis*
col. 5. *verſ. nec obſtat, lib.* 3. & proinde *l. ſi expreſſim, &*
d. l. 2. ibi, tam manifeſti juris, *&c.*) teat. *in c. ſolet* ibi, vel
intolerabilem errorem in ſenteotia fuiſſet patienter
expreſſum.) *de ſenten. excom. l. 6. c. venerabilibus §. fi. eod*
tit. & ita tenent Innoc. Hoſtienſ. *in c. P. & G. circa fi. de*
off. delega. cujus dictum reputat famoſum, & elegans
ſingulareque Anton. *in c. ab excommunicato, de reſcrip.*
& DD. *in d. c.* 1. obi Felin. *col. 8. de re jud.* Iſſ. *in l. 2. col.* 3.
C. de errore calculi, expreſſum autem illod ſolummodo
dicitur quod ex verbis infertur, & colligitur, Bald. *in l.* 154
ad probationem, la 1. *C. de probat.* Angel. *in l. prator ait,*
ff. de oper. novi. nuntiatio. quos referens ſequitur Decius
conſ. 68. *col. penult.* latè & optimè hunc articulum exa-
minat Vanti. *de nulli. ſenten. ex defect. proceſſ. à num.* 118.
cum multis ſeqq. & ideo ex hoc capite (quod ratò aut
nunquam contingit) ſententia diceque nulla ipſo jure
& appellabilis, non autem ex c. contemptus juris patro-
natus, & idem erit quando appacet evidenter & noto-
riè de notoria injuſtitia, abſque ulla iotricatione io
jore, aut in facto, quia tunc etiam efficietur cauſa appel-
labilis, latè dixi *ſup. à n. 34. cum ſeqq. & n.* 150. quod vix
contingit in iis caſibus.

Et pro hujus materiæ perfectione addendum eſt il- 155
lud. quod quamvis (beneficia Eccleſiaſtica curata, quæ
Cathedralibus, Collegiatis, ſeu aliis Eccleſiis, aut Mo-
naſteriis, Beneficiis, ſeu Collegiis, aut piis locis qui-
buſcumque perpetuò unita, & annexa reperiuntur, ab
ordinariis locorum annis ſingulis viſitentur, qui ſoli-
citè providere procurent: ut per idoneos Vicarios, etiam
perpetuos, niſi ipſis ordinariis pro bono Eccleſiarum
regimine aliter expedire videbitur. *&c.* ibidem depu-
tandos animarum cura laudabiliter exerceatur, appel-
lationibus, privilegiis, exemptionibus etiam cum ju-
dicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuſ-
cumque in præmiſſis minimè ſuffragantibus) quæ
ſunt verba Concilii Tridentini *ſeſſ. 7. de reform. c.* 7
quo, ut vides, deducitur à compulſione ordinarii
proponendi Vicarios perpetuò in hujuſmodi curatis
unitis appellationi emiſſæ, licèt ooo defecat, vim nul-
lam faciet.

Tamen in hujuſmodi Vicariis perpetuis Parochia- 156
lium unitatum concurſus nullatenus neceſſarius eſt io
eorum proviſionibus; ſed dumtaxat ad oominationem
ſeu præſentationem illorum, quorum dignitati, Mona-
ſterio, vel Eccleſiæ unita ſunt, & annexa deputandos, &
inſtituendos eſſe, teat. *in c. extirpanaa, §. qui verò, &c.*
de monachis, *de prabendis c. unico de Capellis monachor.*
in 6. & cle. 1, *de jure patr.* Abb. *in d. §. qui verò num.* 9.
Petrus de Peruſ. *in tract. de unionibus c.* 11. *q.* 6. Rip. *re-*
ſponſor. lib. 2. reſp. 18. *n.* 4. Navar. *in conſ. 11. de ſtatu mo-*
nachorum n. 3. & 7. Joan. Gutierr. *conſ.* 44. Rot. *dec.* 798.
n. 3. p. 1. diverſ. latè Gona. *de men. & alter. gloſ. 5. §. à n.* 19.
obi de materia Vicariorum, & præcipuè *à num.* 50. *cum*
ſeqq. & gl. 60. à n. 160. optimè etiam latè diſputat. Nicol.
Garc. *de benef. 9. p. c. 2. à n.* 285. nonnulla etiam in com-
probationem applicat fundamenta Aloyſ. Ricc. *in pract.*
Eccleſ. conclaſ. ad Eccleſ. Parochial. dec. 4. per tot. Ca-
letus *in ſua Margar. ſelectorum caſuum conſcientia verb.*
Paroch. pro quo facit conſtitutio Pii V 46. ſuper decla-
ratione portionum aſſignandarum Vicariis perpetuis
Parochialum, quæ incipit *ad exequendum*, & in verſ. 157
volumus, ita loquitur: Volumus inſuper, & ita manda-
mus, quòd dicti Vicarii perpetui, non ad liberam ordi-
nariorum electionem, ſed ad nominationem illorum,
in quorum Eccleſiis uniti ſunt, ponentur, cum ipſorum or-
dinariorum, ſeu eorum Vicariorum, prævio examine,
approbatione deputentur, *&c.*) & ita pluties determi-
navit ſancta Congregatio Conc. Trid. ſuper decreto 7.
ſeſſ. 7. de reform. ut ſuper verſ. *Vicarios etiam perpetuos*,
&c. ita ait: Congregatio cenſuit, nominationem Vi-
cariorum ad beneficiatos pertinere, & hoc etiam Pius V.
dicta Bulla citata adducens, ordinarii, vel ejus Vicarii
prævio examine approbationem neceſſariam eſſe, *&c.*)
& iterum alia ſuper eodem verſ. In hæc: Ex dicta Bulla
Pii V. Calendis Novemb. anno 2. nominatio Vicario-
rum, & perpetuorum ſpectat Eccleſiis, ſeu locis, qui-
bus dictæ Parochiales ſunt unitæ, *&c.*)

Et adverte qoòd eadem Congregatio Concilii ibi 158
ſuper eodem verſ. *Vicarios etiam perpetuos*, ad finem ait
ita: Ad dictam nominationem faciendam poterit Epi-
ſcopus præfigere terminum decem dierum, *&c.*) & quòd
in

in ultima declaratione ipſius *c. 7. ſuper verſ. ſuper certa*
re aſſignanda, in ultima declaratione in hæc verba:
Sanctiſſimus Dominus noſter Gregorius XIII. non ha-
158 bet pro revocata Bulla Pii V. de Vicariis perpetuis
cùm hac limitatione in ſavorem monaſterii, ut Epiſ-
copus ad nominationem Manochorum deputet unum
ex ipſis prævio examine approbatum, & ad nutum
ipſorum amobilem. & cum Vicario ſic deputato debet
habitare unus dumtaxat alius Monachus, nec plures
extra clauſtrum maneant, ſed non ita cenſendum, ſi
vellent deputare capellanum ſecularem ad nutum
amobilem, hoc eoim pertinet ad Epiſcopum, *&c.*) &
nota hæc ad quem hujuſmodi nominatio pertinet,
quoniam ſuper ea vidi plures violentias in hoc noſtro
ſuperemo tribunali tollendas trahere.

159 Pariter & eodem modo obiter eſt videndum an ap-
pellationi interpoſitæ per collitigantem ſuperſtitem
à proviſione inſtitutione, ſeu concurſu facto ſuper be-
neficio litigioſo cedente. vel decedente collitigatione
poſſeſſore, vel non poſſeſſore per ordinarium non da-
ferentem, vim fieri, ſit dicendum, & quotidie in tribu-
nalibus hoc ſolet declarari, vim fieri, & reponi, certiſ-
ſimum ſiquidem eſt, quod quando beneficium curatum,
vel ſimplex ſuper quo lis pendet, altero ex litigantibus
cedente, vel decedente, ſiva in poſſeſſione, ſive non ab
ordinario, alius ſubrogandus non eſt in locum demor-
tui, nec aliter providendum beneficium ne multipli-
centur collitigantes, nec lites fiaut immortales, ne ſu-
pervenienti collitiganti præjudicium irrogetur ex da-
tione novorum adverſariorum, text. eſt *in c. 1.* text. *in c.*
2. ut lite pend. lib. 6. clem. 1. eod. tit. plene Lancel. *de attent.*
p. 1. c. 3. a n. 97. uſque ad fi. ubi 6 modis ampliat, & quin-
decim limitat, aliiſque declarat, exactè etiam & opti-
mè Flami. Pari. *de reſig. benef. lib. 2. q. 3. a n. 97. & n.* 102.
Ricc. *in pract. Eccleſ. concurſus ad Eccleſ. Paroch. dec.*
488. *verſ. tertiò ceſſat.*

Et per hanc prohibitionem ordinario non amove-
160 tur poteſtas prohibendi hujuſmodi beneficia litigio-
ſa in perpetuum, ſed dumtaxat, ejus ſuſpenditur pote-
ſtas, donec futurus litis declaretur eventus ad quem
beneficium pertinet, ut *in d. c. fi. & d. clem. 1. §. ſi verò*,
docent Gomez *in regul. de triennali q. 31. num. 9. verſ. ſic*
etiam diſpoſitio c. 2. Simonet. *de reſerv. q. 10. n. 5.* Mandoſ.
in regul. de impetrun. benef. per obitum famil. Cardi. quæ
eſt 32. *q. 9. à n. 5.* Covarr. *in pract. q. c. 36. ſub n. 7. verſic.*
quinto. Navar. *in c. accepen. de reſtitut. ſpolia. op. 10. ſolut.*
n. 30 Nicol. Garcia. *de benef. 1. tom. 5. p. c. 1. à nu. 133. cum*
ſequentibus, ad idem Hieronym. Gonzal. *in regul. de*
161 *men. in §. 7. proœmia quæſt. 3. ex n. 118. & in gloſ. 32. n. 40.*
quòd eo uſque cenſetur ſuſpenſa, quo uſque, ſcilicet ſu-
perſtes per rem judicatam vindicatur, & ipſa res judi-
cata habuerit effectum, fueritque executioni tradita,
adeptióque ſit poſſeſſionis ſubſecuta, ut ſic deciſum
fuiſſe in Rot. cujus meminit Flamin. teſtatur *ubi proxi-*
me n. 111.

162 Ac propterea nihil mirum, ut hujuſmodi litigioſo-
rum beneficiorum proviſione facienda, factáque ab
ordinario lite pendente, ſive ſuper curato, ſive ſimplici
appellationi non deferens, vim fieri, declaretur quoti-
die, ex hoc capite, ſcilicet, nullitas ex actis apparentis
ſiquidem proviſio, & ſubrogatio rigoroſa facta per or-
dinarium cedente, & vel decedente collitigante. ſive
coram ſe pendeat lis, ſive coram alio, eſt nulla ipſo ju-
re; ita ſtatuit Bonifacius VII. *in d. c. 2. ut lite pend. lib. 6.*
ubi gl. Joan. Monach. Gemin. Anchar. & Francus no-
tant communiter Rot. *dec.* 10. *n.* 2. *ut lite pend. in no-*
163 *vis* Caſſiad. *dec. 5. ſuper regul. Cancell.* Bellam. *dec.* 94.
Moheda. *dec.* 178. *vacante*, its ut ita proviſos contra
formam *dicti c.* 2. eſt de facto removendus à poſſeſſio-
ne Rot. *dec. 3. de reſtit. ſpolia. in novis.* Caſſiad. *dec. num. 4.*
eodem tit. Flamin. Patri. *ubi ſuprà d. lib. 2. q. 5. n.* 108. qui
quidem videndus omnino, optimè per totam illam

quæſtionem hunc examinat articulum, apud quem, & 194
cæteros citatos videbis, aliud eſſe dicendum in ſubro-
gatione per gratiam factam à ſummo Pontifice, quæ
gratioſa vocatur, [illegible]um, & poſſeſſionem, juſque
demortui juxta [illegible] Cancellariæ de ſubrogandis
collitigantibus, [illegible]rimum ipſemet collitigans
ſubrogator.

Et hæc concluſio *d. c. 2. ut lite pend. lib. 6. & d. clem. 1.* 165
procedit, & extenditur ad beneficia juris patronatus,
etenim pendente lite ſuper ipſo jure patron. patrona-
tua præſentare non poteſt, Calder. *conſ. 2. ut lite pend.*
Germin. *in a. c. 1. ult. nota* Pariſ. *conſ. 47. n. 13. vol. 4.* & eſt
communis opinio ſecundùm Sarnerium *de ſubrog. col.*
q. 13. & de magis communi Rochus de Curt. *de jur. pa-*
tro. verb. honorificum n. 53. q. 83. Sarn. *dec.* 31. Guidobon. 166
dec. 104. ampliat & limitat pariter hanc concluſionem
Lancel. Robert. *de attent. 2. p. c. 4 à n. 522. uſque ad fi.* &
quòd beneficium non dicatur litigioſum, nec ſuper eo
lis pendere; quando eſſet dumtaxat mora ſuper poſſe-
ſſione, quia tunc ſola poſſeſſio dicitur litigioſa, opti-
mè plures allegans per Flamin. *ubi proxime num.* 52. & 167
quòd lis introducta ſuper beneficio, ut unio, non
efficiatur beneficium litigioſum, ut tenet Gonz. *in re-*
gul. de men. 7 alter gloſ. 5. §. 7. n. 17. Nicol. Garc. *de benef.*
p. 12. c. 1. n. 32. & quòd minus dicatur litigioſum benefi- 168
cium, quando pendet ſuper privatione beneficii, niſi
ſimul agens de privatione petat, ſibi adjudicari, quia
tunc litigioſum beneficium dicitur, latè plura addu-
cens Flamin. *d. lib. 2. q. 3. n. 56. & ſeqq.* ubi alias limita-
tiones adducit.

Ac Ideo ex ſupradictis cùm verum ſit; ut nec ordi-
narius providere, patronus præſentare poſſit, nec ele- 169
ctor eligere lite pendente, cedente, vel decedente uno
ex collitigantibus, ex Doctoribus jam citatis: ita nec
ipſe ordinarius per conſequens concurſum ad Paro-
chialem litigioſam facere, ut abſolutè & generaliter
loquens, multa fundamenta in comprobationem cu-
mulans, tenet & bene defendit Gonz *in gloſ 6. n. n.* 142.
quod tamen fallit in ſubrogationa gratioſa, facta per
ſummum Pontificem, quando noluit ipſe Pontifex 170
eandem facere in collitigantem ſuperſtitem, tunc enim
in Parochialibus concurſus adeſſe probat Nicol. Gar-
cia *de benef. 6. p. c. 2. n. 170. & ſeqq.* ubi adducit decre-
ctum ſanctæ Congregationis editum ejus 23. Junii an-
no 1504. *ibi*: Quando in illis ſummus Pontifex noluerit
collitigantem ſubrogare, verum jus demortui in alium
transferre, *&c.*) qui Garcia ita intelligendus eſt, & re-
ducendos ad terminos d. declarationis, non aliter.
Quoniam foret ſubvertere tot decreta, & conſtitutio-
nes Canonicas, prohibentes proviſionem horum be-
neficiorum, quam etiam declarationem (etiò et quo fo-
ret manifeſtus contra dictam Congregationem) adhuc
ipſe Garcia *ibi n. 172. cum ſeqq.* declarat & reducit ad li-
mites *d. c. 2. ut lite pend. in 6. & d. clem. prima*, ut hoc ca-
ſu facto concurſo electo, ut magis idoneo non ſit fa-
cienda collatio, ſed eſt expectandus finis litis, ſed ſi ta- 171
lis electus petierit, ſe admitti ad defenſionem litis in
ſtatu, in quo eſt illo tempore, admittendus eſt pro ſuo
intereſſe, juxta *d. c. 2. verſic. ſane*, & ibi gl. & Doctores,
ut lite pend. lib. 6.

His adde quod præſentatio debet fieri perſonaliter, 172
id eſt ſenſibus corporis illius cui fuit præſentatio, adeo
quod præſentatus debet eſſe corporaliter coram ordi-
nario, nec ſufficit patronum præſentantem aliquem,
ſolùm mittere inſtrumentum præſentationis ordina-
rio, ut per Sylveſt. *3. p. q. 1. n. 6. & q. 2. n. 45.* Rota *in ter-*
min. dec. 3. de jur. patro. in novis. Achill. *dec. 12. eodem tit.*
Rot. *dec. 211. in novis.* Fran. *inc. fi. §. verum in 1. not. de jur.*
patron. in 6. Rochus de Curt. *in tract. de jur. patron. ver-*
be, patronus, & juxta hanc opinionem fuiſſe in Rota re-
ſolutum in una Aſculana Parochia 13. Januarii 1548.
coram Anto. Auguſt. teſtatur Aloy. Ricc. *in pract. jur.*
patron.

patron.dec.15 6.n n.58.cum ſeqq.& pluribus aliia Docto-
ribus dis imus infra c.ſeqq. Et eſt ratio, quia præſenta-
tus debet prius examinati ab ordinario, anteaquam in-
175 ſtituatur, ad finem videndi [illegible] idoneus, ſecundùm
Panor.in c.paſtor.n.7 de [illegible] har. in c.jut capit.
n.2.de prabend.in 6.Rebuff. [illegible] Riccius ubi pro-
ximè n.6. quando autem præ[illegible] facta de abſente
ſuſtineatur, vide latiſſimè per Nicol.Garc. de benef.4.p
c.1.nu.15.cum ſeqq.

Qui n.6.ex hoc infert quòd aliter facta præſentatio,
174 quam modo prædicto, ultra quod erit nulla, patrono
etiam currit tempus, Innoc. in c.in Lateran. in ult. not.
de praben. Monal.conſ.149.n.3.& ſeqq.vol.fi. Rub Alex.
conſ.93.& hæc opinio ſcilicet; quod præſentatio fieri
debeat perſonaliter, corroboratur ex decretu Trident.
ſeſſ.24 c.18.de reform.& 25.c.9.quonam modo ſuſtinea-
tur praxis hodierna, quòd admittitur abſens præſen-
tatus à patrono, & quando, vide, quod latius expli-
cat Nicol. Garcia ubi proximè.

Et ob hanc doctrinam præſentatio facta de clerico
175 abſente erit nulla, ut tenet Ricc. ubi ſuprà, & iterum
in dec. 158. per totam, vide tamen Nicol. Garciam locis
proximè citatis.

176 Unum tandem te adverto, quod non omnia con-
tenta in d.c.18.ſeſſ.24.de reform. diſponente, circa provi-
ſionem Parochialium, dantéque formam ſervandam
cum decreto irritante formam inducere, itaut ſi non
177 adhibeant annullent proviſionem, ut videre eſt in
deputatione vicarii, ſeu œconomi ad vacantem Paro-
chialem, ſecundùm latè tradita per Garciam de benef.
p.9.c.2.a.19.& 20 & quod de edito cum majori termi-
no appoſito (de quo nos ſuprà & per eundem ibi n. 46.)
item quòd eligatur magis dignus, licèt ipſe omittatur,
non peccat in forma, & ſic nullam non reddi provi-
ſionem, cùm ſit ei per remedium appellationis à motu
proprio Pii V. in conferendis proviſum, probat latè
ipſe Garcia ibi n. 235. cum ſeqq.

178 Nunc de nullitatibus, quæ accidunt in proviſione
ſimpliciorum beneficiorum, tractemus, ex quibus facile
colligetur, quando appellationi ſit omnino deferen-
dum, & in primis dico; quòd in beneficiis quæ ſunt
non liberæ collationis, ſed juris patronatus. ſive ſim-
179 plicia ſint, ſive curata: edicta præcisè & neceſſariò de-
bent præcedere inſtitutionem faciendam, aliàs ipſa
nulla redditur ipſo jure, juxta tex.in c.fi.de electio.lib.6.
qui procedit etiam in inſtitutione, ut poſt Doctores
ibi tenent Lap.alleg.8.n.1.& ejus addit Mandoſ.litter.V.
Rochus de Curt. de jur.patro.verb.honorificum,q 2.n.4.
& q.38.n.69. Lamberti. communem dicens 1 p.2.l.q. 6.
art.2.4.12.& 16.Hier.Gabriel.conſ.199.n.1.lib.1.Flores
de Men.q.3.n.55.Aymon.conſ. 63.n.2. Perez de Lar.de
anni.& Capell. lib.2. . .c. n.38.& 39.& 40.Creſcent.
dec.fin.de jur.patro.Capuraq.dec.37.p.2.Cort.dec.387.in
miſcellaneis manuſcr. Puteus dec. 484. Riccius in prax.
Eccleſ.jur.patro. deciſ.160.per tot. vide quæ nos ſuprà
num.49.

180 Nam, aliàs proviſionem nullam eſſe ipſo jure; plu-
riés declaraſſe Rotam, teſtatur ipſe, & debet in edicto
terminus competens aſſignari, & peremptorius, ut in
d.c.fin. ubi Doctores & Lamberti ubi proxime art. 21.
Peres de Lara num. 44. & quòd ſuperius diximus, &
ita non eſſe de forma proviſionis Parochialium ex de-
creto Trident.ſeſſ.24.de reform.c.18.procedit in benefi-
ciis liberæ collationis, at hæc concluſio procedit in
beneficiis quæ ſunt juris patron. juxta ea quæ nos ſu-
prà d.n.49.

181 Et in tantum, quòd quando ſunt alii patroni certi,
non ſufficit citatio generalis per edictum, ſed debent
nominatim, & ſpecialiter citari; alias inſtitutio eſt nul-
la ipſo jure, ut per idem c.fin. & doctores ibi dixerunt
Perez de Lar. ubi ſuprà n. 42.& 43. quem ſequitur Nic.
Garc. de benef.2.tom.9.p.c.4.n.8.ubi refert aliquas Ro-
tæ deciſiones. Idem etiam affirmat Lambert.de jur pa-
tron.lib.2.p.2.q.6.art.11.& 12. Secus autem in cæteris
beneficiis merè collativis. & in collatione eorum, in 182
quibus nulla requiritur citatio, aut vocatio, etiam per
edictum gloſſ. in d.c.fi.de elect.in 6.verb.obſervari Phil.
Franc.in c.conſtitutis 2.num.12.de appell Prob. ad Mo-
nach.in c.licet Epiſcop.de praben.in 6.num. 2. Sarner. in
regul.de infirm.quaſt. 18 Rot.dec.309.num.2.p... diverſ.
Flores de Men.pract. quaſt. 3. à num. 54.vide quæ nos
ſuprà numer. 49. & ſeqq. ubi limitavimus hanc do-
ctrinam.

Unum tamen nota, quòd licèt hoc caſu proviſio, &
inſtitutio ſit nulla ipſo jure, non tamen ipſa præſenta- 183
tio, ut benè probat Aloyſ.Ricc.in prax. Eccleſiaſt.ju-
ris patron.dec.160.per totam.

Pariter ratio appellandi in promptu eſſe dicetur, de- 184
ficiente forma aſſignata in beneficiis ſimplicibus à
Conc.Trid.ſeſſ.7.de reform.c.13.dum ait: Præſentati ſeu
electi, vel nominati à quibuſvis Eccleſiaſticis perſo-
nis, etiam Sedis Apoſtolicæ nuntiis ad quævis Eccle-
ſiaſtica beneficia non inſtituantur, nec confirmentur;
nec admittantur etiam prætextu cujuſvis privilegii,
ſeu conſuetudinis, etiam ab immemoriali tempore præ-
ſcriptæ niſi fuerint priùs à locorum ordinariis exami-
nati, idonei reperti, & nullus appellationis remedio 185
ſe tueri poſſit, quo minus examen ſubire teneatur: præ- 186
ſentatis tamen electis ſeu nominatis ab univerſitati-
bus, ſeu collegiis generalium ſtudiorum exceptis, qui
text. loquitur dumtaxat (ut vides) in electis, ſeu præ-
ſentatis, aut nominatis ab Eccleſiaſticis perſonis ad
ſimplicia beneficia, quibus aſſignatur forma, pondera-
tis, verbis, ibi, niſi fuerint priùs à locorum ordinariis
examinati, &c.) quia cum detur ordo formam inducit,
qua non ſervata, proviſio nulla eſt. Felin.in c.cum dile-
ctu de reſcript.num.6.verſic.ſextum ſignum. Brun. in tra-
ctatu de form. tit. quatenus cenſeatur datum aliquid pro
forma,fol.4.concl.15.Chaquer dec.Pedem.165.n.14.cum 188
Nevizan.conſ.87.n.3. Mandoſ.regul.24.quaſt.3.num.9.
& latè de hoc articulo, quòd examen hoc requiratur
pro forma etiam in benefic. ſimplicibus patronatus
mixti. vide Nicol. Garc.de benef.9.p.c.3.in princ præci-
puè à n.5. Ricc.in pract. Eccleſ. concurſus ad Eccleſiam 189
Paroch.dec.415.per totam, ubi Rotæ deciſionem refert,
& quod etiam quilibet notoriè idoneus non exenſe-
tur, ibi num.15 & quòd præpoſteratio inducat nullita- 190
tem, & appellationem permittat, vidè latè Card. Tuſc.
lit. P.in pract.concluſ.519.fol.368 tom 6. & attende d.
Trid decretum, ad fin. ut appellatio non obſtet quo-
minus hujuſmodi examen ſubire teneantur; hoc eſt, ad
differentiam cap. 19.ſeſſ. 24. de reformat. de quo ſuprà,
quod loquitur in Parochialibus, ubi requiritur hoc
examen, & approbationem per concurſum fieri, at
hic in ſimplicibus ſimplex examinatio, & approbatio
abſque eo.

Et ex his inferre etiam poteris ad proviſionem Ca- 191
nonicatuum Doctoralis, & Magiſtralis per concur-
ſum, publicúmque examen faciendam, in qua quidem
multa requiruntur, pro forma ſervari, juxta tenorem
motus proprii Leonis X. & Bullæ Sixti IV. quas re-
ferunt Gonz. in regul.de men.gl.9.§.2.à num. 4. Nicol.
Garc.de benefic.5.p.c.4. num.169. inter quæ eſt præſta-
tio juramenti corporaliter tactis evangeliis facienda
ab electoribus, & quòd vota præſtentur ſecretò quam- 192
vis in aliis Capitularibus de jure hæc forma non re-
quiratur, ſed palam poteſt fieri. & per ſcrutinium, de
quibus hinc inde plurima adducens optimè & per
eundem Garciam ubi proxime à num. 169. uſque ad fin.
ubi etiam an Capitularis, qui non adfuit lectionibus,
& actibus oppoſitorum, poſſit votare, & ſit nulla pro-
viſio, & an & quando poſſit quis votare per Procura-
torem, & an procurator poſſit juramentum præfatum,
præſtare, & alias plurimas quæſtiones contingentes,
ex

ex quibus redditur nulla horum Canonicatuum ele-
ctio, latè optiméque examinat, ad quem occurre,
quoties te neceſſitas compulerit. Sufficiet tamen dice-
re, ut in omnib. his caſibus, quibus nullitas electionis
appareat, vim fieri, & reponi, non deferendo interjectæ
appellationi à Capitulo eligente; declarandum in ſu-
premis tribunalibus, aditis per viam violentiæ, & de
194 forma tradita à jure, cæteris electionibus, cujus omiſſio
nullam eam reddit; confuge ad integros titulos in de-
cretalibus, & in 6. de electione, & peculiares etiam
tractatus quòd mei non eſt.

195 Alia etiam multa, quæ ad proviſionem beneficio-
rum tam curatorum, quàm ſimplicium, quatenus no-
ſtrum attingunt inſtitutum, appoſuimus *ſuprà 2.p.c.13.
à princ.* & etiam in diſcurſu operis, hic autem ea tan-
tùm ſcribuntur & adnotantur, quæ ob ſolemnitatis de-
fectum, & formæ omiſſionem, nullas reddunt proviſio-
nes, eáſque faciunt appellabiles.

Et non ſolùm omiſſio formæ appoſitæ in proviſione
196 beneficiorum ſimplicium & curam animarum haben-
tium (de quibus hactenus) ipſam reddunt nullam, irri-
tam, & inanem, & per conſequens appellabilem; etiamſi
ſui natura attenta appellationem non admittat, ſed
alio ex capite etiam poteſt argui nulla, nam cum du-
plici modo in beneficiorum proviſione procedatur,
alio extrajudicialiter, alio judicialiter; diximus latè ſu-
prà *l.2.c.13* per totum & ibidem latè etiamſi in Paro-
chialibus procedit contigerit judicio formato, à ſen-
tentia appellationi non eſſe deferendum in ſimplicibus
ſecus ſit, quapropter quando judicialiter procedatur
etiam in curatis, ſi aliqua nullitas attingens proceſſum,
& formam judicii, notoriè ſcilicet per inſpectionem
actorum appareat quæ ſententiam, ſeu actum nullum
reddat quantumvis hucuſque dicta forma ſervaretur,
197 appellationi omnino eſſe utique deferendum ſive (ut
diximus) in ſimplicibus, ſive in curatis, cum omnis diſ-
poſitio de mundo, de actu loquens, neceſſariò de actu
valido intelligenda eſt, juxta ea quæ atiùs adduximus
ſuperiùs à principio hujus capituli.

Et in ſimilibus terminis facit quod de bulla Pii V.
198 dicitur, diſponens, quòd ſententia tranſacta in rem ju-
dicatam mittatur executioni, niſi ſit nulla ex defectu
citationis, juriſdictionis, aut mandati, quia nihilomi-
nus ſi contineat ex alio capite nullitatem puta: defe-
ctum terminorum ſubſtantialium, intelligitur etiam
denegata executio, quamvis limitatè de illis tribus fuit
locuta dumtaxat, ut per Caſſiad. *dec.8. de reſcript.* Rot.
dec.2.num.11. & ſeqq. eodem tit. in novis, Peregr. *dec. 24.
lib.1.* Mareſc. *variar. reſolut. l.1.c.87.n.31. & 32.* nam li-
199 cet ex omiſſione terminorum, & aliorum ſubſtantia-
lium non oriatur nullitas expreſſe comprehenſa in d.
Bull. Pontific. tamen ad impediendam executionem
200 ſufficit, quòd aliquid omittatur de ſubſtantia judicii.
Æguid. *dec.27.* & Caſſiad. *dec.2. de jud.* Mareſc. *ubi pro-
ximè num 32.* ubi dicit etiam, quòd Bullæ non tollunt
nullitatem actuum provenientium ex forma (aliàs de
jure requiſita) non ſervata, juxta *c. cum dilecta, de reſ-
cript.* Felin. *in c. quoniam contra colum. 5. verſ. ſi tamen
conſtitutum*, & ita declarando bullam prædictam te-
nuiſſe Rot. in una Roman. Salvia. iuſtitiæ die 6. Novemb.
1598. coram Orano teſtatur Mareſc. *ubi proximè d.c.87.
ſub num. 32.*

201 Nam etſi aliquod ſtatutum diſponat, aliquam ſen-
tentiam eſſe executioni mandandam, non obſtante ap-
pellatione, vel quolibet alio ſtatuto, quia ſi opponatur
nullitas reſultans ex inobſervantia formæ alterius ſta-
tuti, talis nullitas, cum non cenſeatur excluſa, impe-
dit executionem ipſius ſententiæ, Joan. Andr. Paul.
Caſtr. & alii tenent citati & ſequuti à Ripa *in l. 4. §.
condemnatum, ff. de re judic. n. 14.* Lancel. Rober. *de at-
tent. 2.p.c.17.n.50.* & ideò dicit eleganter Philip. Franc.
in c. dilecto num. 231. verſ. quartò limit. etiam de appellat.
quòd forma tradita in procedendo ad ſententiam, ſeu
alios actus, prout citationes, & alias ſolemnitates pro-
ceſſus in aliquo ſtatuto, ſeu diſpoſitione non intelligi-
tur ſublata nullitas proveniens ex capite alterius ſta-
tuti, & per aliud ſtatutum concedens executionem
ſententiæ non obſtante quolibet alio ſtatuto, quoniam
nihilominus ſi ſententia reperitur lata, ſeu alia acta
facta abſque ſolemnitate, & forma prioris ſtatuti; exe-
cutioni non eſt mandanda, cùm non ſit veriſimile, nec
credendum, hujuſmodi ſolemnitates voluiſſe exclude-
re, arg. *l. ad ea ff. de condit. & demonſt.* pro quo etiam
gl. & DD. *in c. item cum qui, de reſtitutione ſpolia.* Bar.
in l.1 §. parvi, ff. quod vi aut clam. probant, & docent 202
Decius *conſ.195.* incipit *ſtudendo brevitati*, ubi adducit
varia conſilia. Joan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de ſent.
execut. §. poſtrem. in addit. in verbo, §. ſeqq.* Paul. Caſtr.
in l. 4. §. condemnatum, ff de re jud. ſequitur hoc idem
Ant. de But. Immol. & Felin. *in c. ex parte 2. de off. deleg.*
quos referens ſequitur Franc. Rip. *in d. §. condemnatum,
num.13.* & ideò licèt Concilium Trid. *d.c.18. ſeſſ.24. de* 203
reform. dicat non obſtante appellatione, eſſe mandan-
dam executioni proviſionem Parochialis Eccleſiæ, &
licèt quando proceditur in aliis ſimplicibus extraju-
dicialiter, nihilominus quoties in omnibus proceda-
tur judicialiter, niſi ſolemnitates judicii ſerventur,
nulla redditur ſententia & proviſio, ut & nos diximus
ſupra in d.2.p.c.13.

Quòd & ulterius fulcitur, nam diſpoſitio, & pri-
vilegium, etiam quod ſui natura ampliari debet, nun- 204
quam tamen ita ejus eſt facienda interpretatio, ut in-
cludat plures ſpecialitates; ita notabiliter docet Bald.
*in l. fi.1. lect. in verſ. & nota, quod beneficium ſic eſt inter-
pretandum* arg. *l. ſi quando C. de inoffic. teſtam.* quatenus 205
ſi conceditur inhabili facultas teſtandi, non tamen
ideò ei cenſetur conceſſum, ut omittat ſolemnitates
juris; quia eſſent duo ſpecialia *ex d. l. ſi quando*; quam
doctrinam *ad l. penult. ff. de conſtit. Princip.* reddit & ſe-
quitur iſſ. *ibi. n. 32.* Natta *conſ. 363. ſtante n.9* inter conſi-
lia Sylvani & ſub ejus nomine, *conſ. 100 ſtante Mar-
chionali, n.70* Decius *conſ. 28. n.20.* Joan Gutier. *pract. q.
civi. lib.4. q.11. n.36. tom.2.* ergo licet Concilium Trid.
noviter induat privilegium executionis ſententiæ in
curatis, ita debet interpretari, ut ſerventur neceſſariæ
ſolemnitates, & validæ in eadem ſententia à jure re-
quiſitæ, ne duæ ſpecialitates concurrant, juxta *Con. de
dot. promiſſ.*

Hinc ex variis cauſarum figuris in proceſſibus, aliiſ- 206
ve actibus judicii nulla reddi poteſt ſententia, ſiqui-
dem in caſibus, ubi neceſſaria eſt citatio, illa non adhi-
bita nullum redditur judicium, *c. abſenti, c. abſentia, c.
caveant, c. omnia 3.q.9.c.1. de cauſa poſſ. & propriet. c. in-
ter quatuor de major. & obed. l. ea qua, C. quomodo &
quando jud l. de unoquoque, ff. de re jud.* Bald. *in l.1. col.1. C.
quomodo & quando jud.* Felin. *in c. ex p.2. col.3* Bald. *in
l.1. de off. deleg.* Dec. *conſ.63. viſo puncto. col. pen. l.4.* Rom.
ſingul.674. Anchar. *conſ.167.* latè DD. *in l. fi. Cod. de teſtib.*
afflict. *dec. Neapol. 307.* latè Felin. *in c. cum olim. col.9. de
re jud.* Lanfran. *in clem. ſæpe in verſ. omiſſa citatio. de
verb. ſignif.* exactiſſimè multa in propoſitum cumulans
Vantius *de nulli. ſent. ex def. citat. per totum*, & alibi paſ-
ſim, quod vulgare eſt.

Illud tamen notabile, quòd licèt proceſſerit citatio 207
in cauſa: tamen ex mutatione perſonarum, ſive judi-
cis, ſive partis, nova citatio decernenda eſt, ut in judi-
ce remoto, & in ejus locum alius ſubrogetur, vel ipſe
aliquem delegaverit ad ſententiam pronunciandam,
nova requiritur citatio; emanata à ſubrogato, ſeu
ſucceſſore, licèt jam præceſſerit, tenent gl. *in verbo con-
ſentaneum verb. à quo C. quomodo & quando judex.* ubi
Bart. *n.11.* Bald. *n.7.* Salicet. *n.5.* Felin. *in c. quia V. n. 4.
de judiciis in fin.* cum aliis adductis per Ant. Gabriel.
tit. de citatio. concluſ. 2. numero 114. quod declarat et per
Hieronym.

Hieron. Gonz. *in regul. de men. gl. 9. in annot. n. 134. & ſeqq.*
& per Puteum *dec. 348. n. 1. & 2. l. 1.* Mareſc. poſt alios
var. reſol. lib. 1. c. 31. à n. 5. & 6. & nos in optimo caſu 4. p.
c. 1. n. 47. & iterum *eod. p. c. 5. à n. 8.*

208 Et loquendo in receptoribus ad probationes reci-
piendas, quæ cùm fieri non poſſint niſi citato adverſa-
riu: tamen quando eſſet mutatus judex, ſeu commiſſa-
rius, aut ſubdelegatus, ut ab eo requiratur nova cita-
tio, nec ſufficiat prima pro toto termino probatorio,
Felin. *in d. l. quam V. ſub n. 4. in fi. de jud.* Paul. Caſtreo. *in*
l. edictum, § 5. n. 2. de judiciis, multi citati ab Ant. Gabr.
ubi proximè.

209 Et in mutatione litigantis, ut ſi is moriatur, nova ſit
expedienda citatio (quam *carta in ſeguimiento* dicimus)
cum relatione ſtatus cauſæ, aliàs proceſſus, & ſenten-
tia erit nulla, tanquam abſque citatione lata, probat
text. *in l. in oratione, ff. de feriis*, latè Peregrin. *in tractatu*
de fideicom. art. 53. num. 30. Mart. *in tractatu de juris. 4. p.*
centuria 2. caſ. 33. n. 11. Valaſc. *in conſult. 1. tom. conſult. 38.*
per totum, quam doctrinam nota, quoniam pauci ea,
ut quæ incognita, utuntur.

210 Sed ego vidi in hoc tribunali annullatam ſenten-
tiam per idem latam, contra ſucceſſorem eo non citato
de novo, licèt fuerit defunctus, cum quo lis cœpta
erat, citatus, & ſic nova citatio expediri juſſum fuit
(quam *carta en ſeguimiento* practici dicunt) informante
chariſſimo, doctiſſimóque, & ſtudioſo magnique in-
genii Domino Garcia Lopez Salgado da Sotelo fratre
meo, hanc doctrinam adducente.

211 Item inſanabilis defectus & nullitas illa reputatur,
quæ ex defectu juriſdictionis provenit, tam delegatæ,
quàm ordinariæ, de cujus natura, & qualitate plures,
variáque doctrinas in genere, & in ſpecie (ut infinitos
taceam) eſt videndus. Vantius *de nullit. ſent. ex defectu*
juriſd. ordinariæ & in tit. de nullit. ſent. ex defectu juriſd.
212 *deleg.* Redditur etiam nulla ex defectu mandati, ſeu le-
gitimationis perſonarum, circa quem articulum varias
cumulat quæſtiones ipſe Vant. *in eodem tractatu tit. de*
nullit. ex defectu in enhabilitates, ſeu mandati comparen-
tium, & unde ac quibus modis regulariter proven. per
213 plus 176. numeros *ac eod. tract. in tit. de nullit. ex defectu*
proceſſus, ac ſolemnitatis & formæ ipſius ſententiæ, ubi
multa practicabilia, & frequentia, utiliáque adducit,
per 141. numeros, & ultra cum multæ nullitatis anno-
tationes ad proceſſum, & cauſam beneficialem viden-
dæ ſunt per Hier. Gonz. *in regul. de menſ. & altern. gloſ. 9.*
in annot. contra nullit. & attent. in cauſis benef. à num. 48.
uſque ad fin.

214 Pariter ſententia eſt ipſo jure nulla, ſi fuit lata in
tam brevi tempore, & cum tanta feſtinatione, quòd
acta veriſimiliter non potuerunt videri, Iſſ. *in l. judices*
num. 2. C. de judiciis. Feder. Schenius *in tract. de ſentent.*
à num. 3. Alexand. *conſil. 123. num. 24. lib. 4* optime &
latè Vantius *de nullit. c. penult. num. 32. & 33.* exactè
Ant. Gabr. *titul. de ſentent. concl. 6. n. 5. & 6.* Achil. *dec. 2.*
n. 4. de filiis presbyt. Put. *dec. 344. lib. 1.* Avil. *in prætor. c. 5.*
gloſ. verbo trabaje n. 8. & 9. qui poſt Gemin. & Domin.
215 invehit adverſus judices ita præcipitanter determi-
nantes, de quibus præſumitur non adhibuiſſe cauſæ
cognitionem, & facit illud Apoſt. Epiſt. 1. ad Timoth.
c. 5. Nemini citò manus impoaas *c. 1. 24. d. c. fin. de elect.*
lib. 6.

216 Egimus hactenus de appellatione deferenda ab actu,
proceſſu, ſententia, proviſione beneficiorum nulliter
notoriè apparentibus, ex defectu formæ, ſeu ordinis
interpoſita. cùm ratio appellandi ſit in prompto, etiam
in judiciis aliàs ſui natura inappellabilibus: nunc vi-
dendum eſt verſa vice de appellatione interjecta (nul-
liter tamen) ab eiſdem actibus, ſui natura aliàs appella-
bilibus. Et illud pro concluſione propono, ut appel-
lationi minùs ſolemniter minúſque legitimè & ex de-
fectu formæ, vel aliàs nulliter interjectæ, etiam à ſen-
tentia, ſeu actu appellationem permittente, quoad
utrumque effectum; judex non deferens, vim non fa-
ciet, ſed licitè ad ſententiæ executionem poterit deve-
nire; ita notat Philip. Franc. *in c. ut debitus honor. n. 47.*
de appell. Guid. Papæ *dec. 213. ſtatuta n. 6.* idem *dec. 436.*
in tit. de appell. n. 21. & idem *in conſil. 124. circa materiam*
n. 3. verſ. ad ſecundum & in tr. de appell. q. 12. n. 18. Joan.
Monach. *in c. cupientes. § viginti de electione in 6.* Vitalin.
in tr. de clauſul. in clau. nihil novum, app. pend. n. 4. Vanti. *de*
nullit. ſent. quando & intra quæ tempora n. 48. & in tit. de
nullit. ex defectu jur. ord. n. 141. Baldus *conſil. 367. ad evi-*
dentiam, in prin. l. 1. Steph. Aufr. *in dec. ad Capell. Tholoſ.*
fin. circa med. Socin. *conſ. 45. viſa, ſub n. 13. verſ. 8. dubit.*
lib. 1. Natta *conſ. 606. approbo n. 3. lib. 3.* Pariſ. *conſ. 108. de*
bono jur. n. 26. lib. 1. Rot. *dec. 30. alias 190. quoad revoca-*
tionem de app. in novis. Portoles Immul. *in conſ. 172. po-*
ſterioris n. 4.

Quod quidem accidere poteſt, vel quia ſit interpo- 217
ſita à non legitima perſona, vel non debito, & aſſigna-
to termino: vel quia non eſt interpoſita coram judice,
qui pronuntiavit: vel quia non fuit expreſſa legitima
qualitas ſententiæ, & perſonæ appellantis: vel quia
non fuit pura, ſed conditionalis, vel non fuerunt legi-
mè petiti Apoſtili: vel quia fuit appellatio generalis,
ad omnes judices: vel interjecta ad inferiorem vel
tandem quando in aliquo fuit omiſſa forma juris, vel
ſtatuti loci, reſpectu judicis ad quem, quas cùm ſingulas
nullitatis cauſas accuratè, latè, & eleganter examinat
& diſcutit Lancel. Robert. *tract. de attent. 2. p. c. 12. lim.*
50. per totam, meritò hîc omitto; proſequitur ampliſſi-
mè Sigiſmund. Eſcacia *tract. de appell.* in locis citatis
infra n. 218.

Et non illud, etenim non ſolùm his modis dicitur 218
nulla ut ei deferendum non ſit, verùm quando tacitè,
vel expreſsè pars appellationi propoſitæ, aut propo-
nendæ renuntiavit, tacitè ſi intra terminum à jure
non provocaverit gravatus, qui regulariter currit à 219
die ſententiæ, & de momento ad momentum, ut per
Nicolaum Milium *in verbo appellatio debet, fol. 11* ele-
gans deciſio Capell. Tholoſ. 101. & per Franc. *in c. ex*
ratione à n. 2 cum ſeqq. de app. & in c. bona memoriæ n. 19.
eod. tit. de communi teſtatur Alexand. ſeu potiùs conſi-
lium Patavium inter conſilia Alexand. 87. incipit *nos*
Doctores, n. 12. lib. 6. Minſinger. *ſingul. obſerv. centuria 2.*
dec. 2. incipit *decem dies, Doctores in aut. hodie, C. de app.*
& in c. biduum 2 q. 6 Pariſ. *in add. ad Bar. in d. auth. ho-*
die hoc latè proſequens, multi relati à Joan. de Anania
in conſ. 93. viſo proceſſu, col. penult. verſ. venio nunc ad in-
veſtigandum. Tiraq. *de utroque retract. § 1. gl. 11. n. 20* Rot.
dec. 30. aliàs 190. quoad revocationem de app. in novis, &
dec. 2. aliàs 135. ſi ſſicit de conceſſ. prab. in antiq. Mill. *in*
verb. attent. poſt. ap. poſ. pet. verſ. 16. fol. 30. Specul. *in tit. de*
app. § de off. col. ff. verſ. idem quæritur. Franc. *in c. 1. n. 31.* 220
de app. ab initio ſunt utiles dies termini, & quoad pro-
greſſum continui, ſecundùm gl. *in c. concertatio. in verb.*
ſuccurrit, de app. in 6. notat. per gl. & DD. omnes *in c. bi-*
duum, 2 q. & in l. 1. § biduum, ff. quando appell. ſit Felin. *in*
c. quoad conſultationem num. 37. de re jud. Rot. *dec. 2. aliàs*
49. ſi feratur in prin. de dolo & contum. in novis, & dec.
46. aliàs 500. ſi feratur de app. in antiq. & quòd ultra
tempus propoſita ſit nulla, gl. *in l. præſes, ff. de reg. jur.*
Blanc. *in pract. de compr. q. 4. n. 89.* Minſing. *ſingul. obſerv.*
cent. 3. dec. 15 incipit *circa appell.*

Quæ doctrina non ſolùm procedit in appellatione, 221
& in appellationis ratificatione, quæ intra dictum ter-
minum fieri debet. Nicol. Mill. *in repert. verb. ratifica-*
tio verſ. 2. fol. 338. Guid. Papæ *in conſ. 124. circa mate-*
riam ſub n. 7. verſ. ad ſextum & poſt alios *in tract. de ap-*
pell. quæſt. 76. Socin. *conſ. 45. viſa appellatione ſub n. 10.*
lib. 1. & facit regul. *l. bonorum, ff. rem ratam haberi*, &
quæ inde cumulat Tiraq. *in tract. de utroque retract. §.*
ſi verò gloſſ. 10. n. 85. Corneus *conſ. 292. viſis col. 2. lib. 3.*

Lanc.

Lancel. *de att. 2. p. c. 12. lim. 50. n. 53. & ſeqq.* ubi etiam à
n. 50. idem extendit ad additionem.
222 Currunt tamen hi dies à tempore ſcientiæ, & noti-
tiæ Rot. *dec. 12. alias 137. appellantes de appell. in no. 15.*
Capicl. *dec. 139. per totam*, Laufr. *deciſ. 135.* quod etiam
223 procedit, ut currat terminus etiam domino à die no-
titiæ procuratoris, eum quo judicium actum fuit, ut
ipſi dicunt, quando ſcilicet Procurator non eſt ſolven-
do, ut per Afflictum *dec. 345. fuit dubitatum n. 4.* faciunt
tradita à Nic. Mill. *in reper. verb. appell. debet. fol. 11.* Rot.
dec. 16. alias 364 cum pura, de dolo. & contum. in novis, &
dec. 46. alias 499. nota ſi feratur, de appell. in antiq. de
quo vide latè per Lancel. *2. p. c. 11. à n. 9. cum ſeqq.* vide
224 infrà *nu. 158.* remiſſivè, quia ignorans ſemper dici-
tur eſſe intra terminum ad appellandum, ut declarat
Bald. *in cap. venientes num. 2. de jur. jur.* Lancel. *de at-
tentat. 1. p. c. 12. limitat. 50.* ubi per ſequentes, quando
& quomodo facienda condemnato ſententiæ inti-
matio.
225 Unum eſt ſcire, quòd quando non eſt facta legitimè
intimatio ſententiæ, licèt quouſque ad ejus notitiam
non perveniat ejus tenor, ſemper reperiatur intra ter-
minum, & poteſt appellare quandocumque intra de-
cem dies à tempore ſcientiæ computandos, & licet ge-
geſta intra decem dictum à tempore latæ ſententiæ at-
tentata ſint ex ſupradictis Doctoribus, tamen geſta per
judicem, vel executorem poſt dictos decem dies, à tem-
pore latæ ſententiæ non revocabuntur remedio atten-
tatorum, ſed beneficio juſtitiæ, ſeu potiùs injuſtitiæ, &
ſic, ut ita geſta, nec ſint nulla ipſo jure, probant Rot.
dec. 18. Incipit *licet ficte contumax, de appell. in novis*, Ni-
eul. *alias 187.* Mill. *in repert. in verb. attenta app. tem-
pore fo. 29.* Lancel. *de attent. 2. part. c. 11. n. 13.* ubi allegat
Modernum *in prax. Romana Curia lib. 8. c. 4. ut lite pen-
dente, de attent. ſub num. 9. verſ. generaliter verò*, idem
226 etiam tenet Bertachi. *in repert. verbo appell. quando n. 20.
ad prin.* allegans dictam Rotæ deciſionem, & ſic de
tacita appellationis renuntiatione juxta text. *in l. 1. C.
ſi ſæpius in integ. reſtit. poſt.* ibi, appellare enim debuiſtis,
227 ſi vobis ſententia diſplicebat,) cùm generale verum ſit
in jure, ut qui terminum ſibi ad aliquid præfixum, labi
permittit, cenſetur renuntiare, & non poteſt, nec agen-
do, nec excipiendo audiri, ut loquens de præfinitione
termini ad docendum de nullitate, tradit Cephal. *conſ.
201. incipit exiſtimo, n. 4. l. 2. & conſ. 202. n. 18. eod. lib. 2.*
Lancel. *2. p. c. 10. lim. 19. n. 1.* Veſtrius *in prax. Rom. cur.
l. 8. c. 3. ſub num. 17.* Puteus *dec. 7. ſub rubr. de reſtitut. in
integr.* Corneus *conſ. 111. licet videamus l. 1.* faciunt
Caſſiad. *dec. 4. in attent. num. 5. de dilatio.* & idem Veſtri.
in prax. d. l. 8. c. 4. num. 21. & Moder. *in annot. ad Ægid.
n. 108. & n. 154.* Cottan. *dec. 100.* qui profitentur hoc
caſu termino præfixo tranſacto poſſe ad executionem
deveniri.
228 De omnibus ſupradictis, & aliis pluribus difficulta-
tibus, an & quando poſt decem dies liceat appellare
per ampliationes, & limitationes, latiſſimè ac etiam do-
ctè per Sigiſmund Eſcac. *tr. de appell. q. 11. per tot.* quem
vide, & de requiſitis ſubſtantialibus appellationis vide
eundem *quæſt. per totam*, cum ſuis articulis, *& q. 5. cum
ſeqq.*
229 Et quando appellationi expreſſe renuntiatur tam in-
terjectæ jam, puta, quando per tranſactionem, rece-
ditur à lite adnotata per DD. *in l. poſtquam lite C. de pa-
ctis.* Lancel. *ubi ſupra d. c. 11. in præfat. n. 19.* & faciunt
quæ Milis *in verb. lis finitur fol. 215.* Cravet. *conſil. 182.
videtur lib. 4. num. 1.* DD. *in l. ſi contra majores. C. de app.*
Aneara. *conſ. 16. viſo.* Pariſ. *conſ. 47. videtur num. 43. lib. 4.*
Thanis *dec. 3.* incipit *tranſactio quam proponenda*, ut ſci-
licet ſi pactum de non appellando fuerit factum, nam
230 cùm valeat iſthæc renuntiatio, executionem ſententiæ
non ſuſpendit. Guid. Pap. *in tract. de appell. quæſt. 106.*
Lancel. *ubi proximè num. 10.* vel quando fuit facta obli-
Salgado de protect. Reg.

gatio de ſtando unicæ ſententiæ quæ conventio de ju-
re valida reputatur, juxta text. *in l. ſi C. de tempor. app.* 231
ut eſt deciſio Rotæ 2. *alias 287. licet appellationi, de
renuntiat. in novis*, notat Franc. *in interpoſita, §. illa de-
nique num. 2. de appell.* Felin. *in c. ex parte, el. 2. n. 6. de re-
ſcript. & in c. ſi diligenti n. 7. de for. compet.* Pariſ. *conſ. 34.
n. 15. lib. 1.*
Eſt denique ſciendum, quòd appellatio ab actu, & 232
ſententia nulla operetur ſuos effectus, cum inconve-
niens conſideratur nullum, ab actu nullo appellari.
Franc. *in c. dilecto, q. 7. de appell.* & poſt Joan. And. Innoc.
& Hoſtienſ. *ibi.* & Doctores *in l. ſi expreſſim. ff. de app.*
notat Vitall. *in tract. de clau. in clau. nihil novari relatio-
ne pend. num. 15.* Alexand. *conſ. 130. ponderatis, ad fi. lib.
3. & in l. 1. C. de bon. poſſ. contra tab.* Lancelot. Robert. *de
attent. 1. part. c. 2. ampliat. 6.* & eſſe communem opinio-
nem refert Raphaël Cuma. *in l. ſi expreſſim. 19. ff. de app.
& relatio.* quem refert Alex. *conſ. 59. viſo titulo, ſub n. 16.
lib. 4.* ubi de communi teſtatur ſequitur Bredelo *tract.
de app. p. 1. tit. 12. col. 38. ſub lit. D. verſ. contrarium*, exa-
ctè de communi dicens Sigiſmund. Eſcacia *tr. de appell.
q. 17. lim. 19. n. 1. cum ſeqq.* ubi contrariam opinionem
& fundamenta recenſet quia jura tollunt neceſſitatem,
non facultatem appellandi; nam quotieſcumque nulli-
tas non principaliter proponitur, ſed per viam appel-
lationis, executio & omnia ea pendente cenſentur at- 233
tentata, & revocanda veniunt, quia aſſumit naturam
ipſius appellationis, omniáque ſuſpendit, ut per text.
*in c. exhibita de judiciis, & c. ſuper quæſt. in fi. de offic. de-
legat.* concludit eleganter Franc. *in d. c. dilecto 63. q. 9.
n. 21. & 22. & in quæſt. 10. ſub n. 31. verſ. ex his ſecundùm*
Bald. Cuma. *in d. l. ſi expreſſim.* Vant. *tr. de nullit. ſent. tit.
quot & quib. mod. nullit. p. op. poſſit n. 34.* Guid. Papæ *in
tr. de appell. quæſt. 81. per totam.* Nart. *conſ. 217. agrotante
n. 4. lib. 1.* Mynſing. *ſingul. obſer. cent. 2. d. 77.* Incipit. *Vetus.*
Neviz. *conſ. 41. n. 57. & ſeqq.* Socin. poſt alios per eum
conſ. 10. inſignate, ſub num. 12. lib. 4. Gramati. *conſil. civil.
conſ. 165.* Cov. *in pract. q. 24. ſub n. 6. verſ. ſed & ſi verum
omnino foret, uſque ad fi.* Henri. *conſ. 31. cum venerabilis,
n. 8. & ſeqq. lib. 3.* Brun. *in tract. de ſtatu & conſt. i. in verb.
nullitas col. ant. pen. fol. 184. verſ. 3. hoc idem patet.* Breded.
*ubi ſuprà 1. p. tit. 11. col. 41. in prin. & colum. 43. liter. B,
verſ. 4.* Eſcacia *ubi proximè n. 11. 13.* (& à princ. plures
huius appellationis ab actu nullo recenſet.) Vant. *in
tract. de null. tit. quot. & quib. mod. nullitas &c. n. 3. verſ.
prout etiam, fol 380* Lancel. *tr. de attent. 2. p. c. 7. ſub n. 2.
& n. 68.* Cæſar. Contard. *in l. uni lim. 7. n. 53. verſ. cautius
& n. 54. C. de momen. poſſ.* Covar. *pract. q. 14. ſub n. 7.
verſ. ſed etſi verum*, & iterum Eſcacia *de appellat. q. 19.
rem. 1. concl. 4. n. 82.* Hæc de nullitatibus ſufficient, pro
noſtræ principalis regulæ & concluſionis (de qua *ad
prin. hujus cap.*) exemplis, alia infinita poteris videre,
in omnibus huius tractatus capitibus, quibus propria
ſpecialiter adaptari fuit neceſſe.
Ex quibus omnibus duas potes elicere concluſio- 234
nes: altera quòd à ſententia ex aliquo capite ſeu cau-
ſa notoriè nulla, etiam ſui natura privilegiata, & aliàs
inappellabili interjectæ appellationi non deferens iu-
dex Eccleſiaſticus vim faciet, cùm hoc caſu ratio
appellandi ſit in promptu, ex ſupradictis à priu. huius
capitis.
Secunda ſit concluſio, ut etiam, in cauſis ſui natura 235
appellabilibus, ſeu aliàs à ſententia privilegiata appel-
lationi minùs ſolemniter, aliterve nulliter interpoſitæ
non deferens iudex violentiam nullam facit; quæ
concluſiones, ut vidiſtis, procedunt ſive in iudiciali-
bus actibus, ſive in extraiudicialibus, ſive in diffiniti-
vis, ſive in interloquutoriis.
Quibus obiter adiunge, quod ſententia lata contra 236
vel pro defuncto valet, quando procurator fuiſſet in
vita litem conteſtatus, & factus dominus litis, aut quan-
do ipſe mandator dominus ſatisdediſſet de iudicato

omiſſio ipſam vitiet, & nullam reddat: tamen ſententia de Hiſpania lata abſque illa, non annullatur, ex eo quòd de ſtylo Hiſpaniæ hæc citatio non requiritur; imò ibi concluſio in cauſa vim habeat citationis ad ſententiam

Imò generaliter verum eſt, quòd etiam ubi iſthæc citatio ad ſententiam requiritur, concluſio in cauſa poſt diſcuſſionem intimata utrique parti ſupplet omnino huius citationis defectus, probant rationem reddentes mirabilem Gonz. *ubi ſupra n.* 154. (aliàs plures limitationes inſerens) Vant. *de null. c. fin. n.* 107. Alex. *conſil.* 225. *ponderatis n.* 28. *vol.* 6. Math. de Afflict. *dec.* 283. incipit *dic. eſt n.* 6. non tamen ſufficit, ſi cauſa non eſſet formaliter & legitimè concluſa, ſed iudex duntaxat mandaret concludi, ut fuiſſe deciſum in una Hiſpalenſi Capellaniæ coram Bubalo, & in d. deciſ. Burg. reſidentiæ 30. Maii 1586. coram illuſtriſſimo Plato teſtatur Gonzal. *ibi n.* 156.

Similiter etiam poſt executorialium expeditionem de Rotæ ſtylo intimationes, & earum reproductiones, debent neceſſariò earum executionem præcedere, quarum omiſſio illam reddit nullam ipſo iure, & attentatam, quæ tamen cùm de ſtylo Hiſpaniæ non requirantur, earum omiſſio executionem non ſubvertere, declaravit Rota, prout & nos probavimus inferiùs 4. *p. c.* 1 *verſ. at verò notandum eſt quod in partibus, &c.* à n. 86.

CAPUT X.

De jure Regio patronatus, & an, & quibus caſibus ab ordinario recuſante inſtituere præſentatum per Catholicam, Majeſtatem, certante Regiæ Coronæ jus patronatus minimè pertinere; appellationi interjectæ non deferendo, vis fiat.

SUMMARIUM.

Appellationi à collat'one beneficii ſprete jure regio patronatus emiſſa a præſentato Catholicam majeſtatem emiſſa ſi non deferatur, an vis fiat, n. 2.

Collatio facta ſpreto jure patron. eſt nulla ipſa jure, n. 2.

Præſentatio, electio & collatio ſunt fructus juris præſentandi, eligendi & conferendi, ibid.

Præſentatus à patrono putativo exiſtente in quaſi poſſeſſione præfertur præſentato ab habente jus in proprietate, n. 3.

Præſentandi ſtatus & quaſi poſſeſſio ſi non reperiatur apud regiam majeſtatem, ſed apud ordinarium, an jus patronatus contemptum dicatur, n. 4.

In beneficialibus quoad collationem, præſentationem, & electionem ultimus ſtatus & immediata quaſi poſſeſſio attenditur, n. 5.

Quaſi poſſeſſio conferendi attenditur, non jus proprietatis, n. 6.

Collatorem ſeu patronum eſſe aliud eſt, aliud verò jus præſentandi, vel conferendi habere, quia illud reſpicit petitorium, iſtud poſſeſſorium, n. 7.

Præſentandi jus habeo, ergo competit mihi jus patronatus, non eſt bonum argumentum, n. 8.

Fundamenta ſpecialiſſima multa urgent, quæ jus regium patronatus conſervant, præſcriptionemque ipſius beneficii impediunt, atque quaſi poſſeſſionem tuſciunt, n. 9.

Regi Hiſpaniæ competit jus patronatus in quibuſdam beneficiis ex Bulla Adriani VI. Clementis VII. & Pauli III. maximorum Pontificum, n. 10.

Bulla Adriani VI. verba referuntur, quia jus patronatus in beneficiis conſiſtorialibus Regi Hiſpaniarum competit, n. 11.

Ex clauſulis Bullæ Adriani) quæ enixam voluntatem demonſtrant) clarè attenta earum natura & proprietate excluditur quaſi poſſeſſio & præſcriptio contra Regem noſtrum in beneficiis ſui juris patronatus, n. 12.

Præſcriptio ut procedat in jure patronatus Regio, duo requiruntur probanda, patientia, & ſcientia patroni, & animus liberandi Eccleſiam à jure patronatus, n. 13. & 14.

Abſque quaſi poſſeſſione nulla præſcriptio juris incorporalis procedere poteſt, n. 15.

Quaſi poſſeſſio in juribus incorporalibus quæri non poteſt, niſi ex ſcientia & patientia adverſarii, n. 16.

Contra Regem nulla poteſt probari ſcientia & patientia, ut aliquis uſurpet jus patronatus, cùm potiùs talis Bulla in ejus derogatione retineantur in Hiſpania, ne illis uti queant impetrantes, n. 17.

Scientia officialium in præſcriptione contra Principem ſufficit, ut illi præjudicet, n. 18.

Scientia officialium in præſcriptione contra Principem non ſufficere qui teneant, n. 19.

Qui in hac controverſia mediam tenuerint opinionem, n. 20.

Scientia officialium in præſcriptione ſufficiet, nempe in iis quorum adminiſtratio ſpectat ad eoſdem officiales, ea quo ratione poſſunt reclamare, n. 21.

Iuris patronatus regalis adminiſtratio, & cognitio non pertinet ad officiales Regis, ſed ad ipſum duntaxat; ideo ſcientia officialium Regi nocere non poteſt in ejus juris patronatus præſcriptione, n. 22.

Scientia officialium non nocet Regi in ejus jure patronatus n. 23.

Clauſula derogatoria in contrarium faciendorum (quibus utitur Bulla Adriani) inducunt proteſtationem defectu voluntatis in futurum, n. 24.

Clauſula derogatoria præcedens operatur defectum voluntatis in diſpoſitionibus ſequentibus, n. 25.

Ea quæ ſunt facti in principib. ignorare præſumuntur, 26

Proviſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficii juris patronatus, nec patronis nocent docentibus de ſuo jure patronatus, n. 27.

Ordinarii proviſiones non nocent patrono, n. 28.

Status mutatio in beneficialibus in dubio non præſumitur n. 29.

Ius patronatus non admittitur per non uſum, n. 30.

Beneficii ſtatus mutatio procederet per proviſiones Pontificis ejus concurrente ſcientia, & voluntate, n. 31.

Ad juris patronatus regii præſcriptionem in utroque principe ſpirituali, & temporali deficit intentio præſcribendi & ſcientia, beneficium eſſe juris patronatus regii; nec de eo fit in ſupplicationibus mentio, n. 32.

Iuris regii patronatus beneficium cùm ignoret illius qualitatem, providet ſummus Pontifex ex capite ampliſſimæ poteſtatis, ibid.

Poſſeſſio talis eſt, qualis demonſtrat titulus præcedens, n. 33.

Poſſidens ex una cauſa, ſi ſit inſufficiens, non poteſt ad aliam redire, quia animus & opinio mentis attenditur, n. 34.

Poſſeſſionis cauſam nemo mutare poteſt, niſi aliquo extrinſecus accedente, n. 35.

Præſcriptum tantum intelligitur, quantum poſſeſſum, n. 36.

Præſcriptio ſuper re non extenditur ad acceſſoria ſeparabilia, quare præſcripta viſitatione, non intelligitur præſcripta procuratio, n. 37.

Præſcriptio non extenditur ad ea, quæ veniunt in antecedent, ut exemplificatur, n. 38.

Præſcribens inſtitutionem non poteſt jure devoluto conferre, n. 39.

Iure communi utens non præſcribit, n. 40.

Iure devoluto providens non officit patrono, niſi pro illa vice duntaxat, n. 41.

Patrono non currit tempus præſentandi, niſi à die ſcientia, & notitia vera, non interpretativè, n. 42.

Regibus Hiſpaniæ non currit tempus quadrimeſtre ad præſentandum beneficia & Epiſcopatus ſuæ Coronæ, etiamſi eorum officiales ſciant vacationem, n. 43.

Salgado de protect. Reg.

Et etiamſi Rex ipſe ſciat vacationem ob maximas occupationes, ibid.

Regi cùm nunquam currat tempus ad præſentandum ex defectu ſcientiæ, ſemper poteſt reclamare contra proviſiones ordinarii, n.44.

Cauſa ad præſcribendum jus Regium patronatus cùm non ſit ſufficiens, non poterit Pontifex ſe ex alia juvare, n.45.

Gratia Pontificis fundata ſuper aliqua cauſa aut qualitate, eſt nulla ipſo jure, non conſtito de qualitate, n.46.

Gratia concesſa etiam motu proprio non poteſt operare ultra intentionem & mentem concedentis, n.47.

Gratiæ narratio falſa exiſtens perpetuò gratiam annullat ipſo jure, n.48.

Proviſiones nullæ non ſunt in conſideratione ad præſcriptionem inducendam, n.49.

Impetratio facta ex una cauſa, qua verà nō exiſtēte, nō poteſt ſuſtineri ex alia cauſa tunc temporis exiſtente, n.50.

Diſpoſitio omnis facta cum aliquo præſuppoſito, ipſo non verificato, corruit penitus diſpoſitio, n.51.

Inducta ad unum finem, contrarium debent operari, n.52.

Bulla Adriani concedens jus patronatus Regium, ibi (ac perpetuò inviolabiliter obſervari debere) inducit perpetuitatem, n.53.

Verba (dictorum ſucceſſorum veſtrorum) de quibus in Bulla Adriani, inducunt perpetuitatem, n.54.

Privilegium conceſſum ſucceſſoribus durat perpetuò, quandiu adſunt perſonæ in privilegio contentæ, n.55.

Præſcriptio tollitur per diſpoſitionem inducentem perpetuitatem, n.56.

Privilegio appoſita ſi ſunt verba perpetuitatis, excluditur præſcriptio, n.57.

Realis an ſit diſpoſitio, vel perſonalis tenor inſpiciendus eſt, n.58.

Diſpoſitio faciens mentionem ſucceſſorum ex utraque parte eſt realis, non perſonalis, n.59.

Indulta Apoſtolica, quibus conceditur jus patronatus Catholicæ majeſtati, faciunt mentionem ſucceſſorum Coronæ, & ſedis Apoſtolicæ, & propterea realia ſunt, & perpetua, n.60.

Res perpetua eſſe debent apud ſucceſſores vocatos, ubi perpetuò jus competit, n.61.

Clauſula (irritans) inter alios ejus effectus, tollit præſcriptionem, n.62.

Clauſula (irritans) tollit conſuetudinem, non ſolùm in præteritum, ſed etiam in futurum, n.63.

Clauſula (irritans) tollit vires ſententiæ, & ejus executionem impedit, n.64.

Clauſula (irritans) inficit non ſolùm titulum beneficii collati, ſed & poſſeſſionem, ita ut poſſeſſor nullo ſe poſſit poſſeſſorio remedio juvare, n.65.

Poſſeſſio infecta per clauſulam (irritans) omni caret effectu, ibid.

Clauſula (irritans) inficit omnia quæ ſequuntur, ita ut nec fomentum, nec juris effectum habeant, n.66.

Clauſula (irritans) habet inhibitionem in ventre, n.67.

Clauſula (irritans) còntinet privativam vim, & avocativam poteſtāte, conceſſa, n.68.

Clauſula (irritans) operatur nullitatem ab initio, n.69.

Clauſula (irritans) impedit remedium etiā ſummariſſimum poſſeſſorium, in quo omnes excluduntur exceptiones, n.70.

Proviſiones beneficii reſervati vivente regula octo menſium continentis decretū irritans, facta in menſibus reſervatis ſunt nulla ipſo jure quoad titulum & poſſeſſionem, n.71.

Decretum irritans potentius eſt reſervatione, n.72.

Privilegium conceſſum Cardinali providendi beneficia alicujus diœceſis continens decretum irritans ordinarius providet nulliter ipſo jure, etiamſi Cardinalis illud non provideret, n.73.

Quaſi poſſeſſio non acquiritur per collationes, etiam effectum ſortitas contra decretum irritans, n.74.

Præſentandi quaſi poſſeſſione patronus non turbatur per collationem nullam, n.75.

Bulla Adriani continet clauſulam (ſublata) n.76.

Clauſula (ſublata) claudit ora judicibus aliter judicandi, & adimit partibus poteſtatem opponendi contra privilegium dictam clauſulam continens, n.77.

Clauſula (ſublata) etiamſi non opponatur, an proceſſus ſit nullus ipſo jure, n.78.

Clauſula (ſublata) exceptio oppoſita à parte non eſt dubium, quòd ſit proceſſus nullus ipſo jure, n.79.

Appellatione emiſſa à proceſſu geſto contra clauſulam (ſublata) eſt deferendum, etiam ſuper iis, quæ aliàs inappellabilia ſunt, n.80.

Opponi non poteſt aliquid, etiā per viam replicationis contra diſpoſitionem continentem clauſulam (ſublata,) 81.

Clauſula (ſublata) obſtat etiam ſummariſſimo poſſeſſorio manutentionis, n.82.

Clauſulæ (ſublata) natura & effectus, n.83. remiſſivè.

Clauſula (irritans) & clauſula (ſublata) ligat, & afficit ignorantes, etiamſi id non expreſſerit, n.84.

Impetrationes & proviſiones Pontificales factæ de beneficiis juris Regii patronatus tanquam ſubjecta clauſulæ irritanti ſunt nullæ ipſo jure, & præſcriptiones cauſare non poſſunt, n.85.

Clauſula (irritans) ipſum Papam, & ſucceſſores ligat, 86.

Bulla Adriani continet clauſulam derogatoriam, quæ ibi refertur, n.87.

Clauſula derogatoria annullat omnes diſpoſitiones ſequentes contrarias, n.88.

Clauſula derogatoria ſtante in prima diſpoſitione ſutura contraria, non valet, niſi prioris ſpecialem faciat mentionem, n.89.

Bulla Adriani continet clauſulam derogatoriam derogatoriarum, n.90.

Diſpoſitio ſecunda non obeſt priori niſi faciat mentionem clauſulæ derogatoriæ, & etiam clauſulæ derogatoriarum, n.91.

Privilegiorum derogatione facta per legem generalem an cenſeatur derogatum privilegium, n.92. remiſſivè.

Privilegium continens fortiſſimas clauſulas non eſt veriſimile, velle Principem in lege generali derogante, privilegia comprehendere, n.93.

Privilegium conceſſum Marchioni Aſtoriſcenſi præſentandi nonnullos canonicatos illius Eccleſiæ ſua vita durante, refertur, n.94.

Privilegiū Marchioni Aſtoriſcenſi continēs ſimiles clauſulas ac Bulla Adriani, non intelligitur ſublatum per regulas Cancellariæ poſtmodum in contrariū editas, n.95.

Catholicæ Majeſtatis privilegio nullo modo tribuunt ſummi Pontifices, ſed paſſim augent cum ejus merita creſcunt, n.96.

Privilegium per Papam conceſſum perſonis dilectis gratis & valde bene meritis, non cenſetur derogatum per legem derogantem quibuſvis privilegiis, n.97.

Catholica Majeſtas licèt non ſit uſus ſui juris patronatus indultis in aliquibus beneficiis, illa non amiſit per non uſum, n.98.

Clauſula irritans appoſita in diſpoſitione non poteſt impugnari ex eo, quòd ipſa diſpoſitio uſu recepta non ſit, & de ratione, n.99.

Rex Hiſpaniæ indultis juris patronatus uſus eſt ſemper in parte, n.100.

Privilegii uſus in parte interrumpit quamlibet præſcriptionem adverſus illum introductum, n.101.

Præſcriptio ordinariorum adverſus indulta juris Regii patronatus non habet principium, vel ſi habuit, illud paſſim interruptum, n.102.

Titulus ubi adeſt univerſalis, per uſum partis conſervatur jus in toto quoad quaſlibet ſpecies ſub eo contentas, 103.

Uſus juriſdictionis in una parte conceſſionis tribuit uſum in alia, & conſervat omne jus, n.104.

Præſcriptio & conſuetudo uſus conceſſionis in una parte, extenditur ad aliam, n.105.

Rex Hiſpaniæ majori parte beneficiorum conſiſtorialium

virtute

virtute conceſſionum Apoſtolicarum uſus eſt, quoties vacare contingunt, n.106.

Regnum cujus civitates aliqua parent Imperio, tũ intelligitur illi ſubjectum, quia ſufficit partis tantum habere pacificam poſſeſſionem, ut totius habere intelligatur, n.107.

Uſus in parte conſervat jus in totum, ubi agitur de conſervatione, non verò de nova acquiſitione, n.108.

Conſervare aliud eſt, aliud de novo acquirere, n.109.

Rex Hiſpaniæ non tractat de acquirendo novo jure patronatus in beneficiis conſiſtorialibus, ſed de conſervando ſibi ex indultis Apoſtolicis competente, n.110.

Merum imperium habens ex privilegio ſi in uno actu exerceat juriſdictionem, totius privilegii jus conſervat, & quid in præſcriptione, n.111.

Privilegio utens in parte conſervat poſſeſſionem in toto privilegio, n.112.

Præſcriptio de uno caſu unius ſpeciei extenditur ad alium caſum ejuſdem ſpeciei, n.113.

Per uſum unius actus ex competentibus patrono, acquiritur juris patronatus quaſi poſſeſſio, n.114.

Quaſi poſſeſſio omnium patronorum conſervatur per præſentationem aliquorum dumtaxat, dummodo in animo privandi cæteros non præſentent, n.115.

Poſſeſſio generalis acquiſita in juribus incorporalibus (quæ magis intellectu, quàm corpore percipiuntur) propter jurium unitatem ratione cauſæ generalis poſſeſſio retenta, ac quæſita in parte retinetur in toto, n.116.

Cauſa univerſalis, quando adeſt in utente, potius attenditur, quam particulare exercitium, n.117.

Quaſi poſſeſſio percipiendi oblationes in aliquibus locis diœceſis ex jure univerſali, extenditur ad omnia alia loca ejuſdem diœceſis, n.118.

Exercens unum vel plures actus ratione juris univerſalis, quod quis prætendit ſibi competere, fit extenſio ad alios actus & perſonas, dummodo non diverſas, n.119.

Luctuoſam præſcribens ratione juriſdictionis, ſufficit, illam percepiſſe ab aliquibus vaſſallis, ut contra omnes intelligatur, n.120.

Jus reale exigendi luctuoſam ubi præſcribitur, comprehendit omnes perſonas territorii, quibus jus illud applicari poteſt, n.121.

Præſcriptio juris realis porrigitur ad omnes, etiamſi adverſus eos ſpecificè non fuerit præſcriptum, n.122.

Præſcriptio in una ſpecie extenditur de perſona ad perſonam, & de uno actu ad alium ejuſdem ſpeciei, n.123.

Præſcriptionis cauſata à jure reali effectus extenditur adverſus eos, contra quos non præſcriptum eſt, & ad particularem ſpeciem juris comprehenſi ſub unico jure univerſali, n.124.

Cauſam magis, quam exercitium ipſius actus conſiderandam eſſe, n.125.

In iis quæ conſiſtunt in pondere, numero, aut menſura, apprehenſa parte granorum totum acervum frumenti apprehendiſſe dicitur, n.126.

Aliud eſſe in furto ex æquitate, ibid.

Poſſeſſione apprehenſa in uno ex capitibus gregis empti; totius gregis apprehenſam intelligitur, cùm ſit unum corpus, licèt plures diſtantes res, n.127.

Vendito vel legato choro cantorum poſſeſſione apprehenſa in uno capite, totus chorus apprehenſus intelligitur, cum omnes ſint ſimul connexi, n.128. ubi alia redduntur exempla.

Quod limitatur, n.129.

Poſſeſſio rei principalis cenſetur etiam continuari in connexis, & acceſſoriis, n.130.

Jus univerſale prætendens in aliqua diœceſi, probatis actibus particularibus aliquorum locorum, an manu teneatur in tota diœceſi, n.131.

Actus poſſeſſorii per retentionem in una particulari muri conſervatur quaſi poſſeſſio in toto muro, n.132.

Per receptionem partis penſionis conſtituta conſtituitur in quaſi poſſeſſione exigendi totam penſionem, n.133.

Poſſediſſe, & præſcripſiſſe novalia ille dicitur, qui poſſedit, & præſcripſit decimas unius prædii, quia ob unitatem ſubjecti dicitur acquiſiviſſe totum, n.134.

Acquiſiviſſe poſſeſſionem unius rei in juribus incorporalibus ſufficit, ut conſervetur quaſi poſſeſſio in omnibus, num.135.

Quaſi poſſeſſio juris univerſalis non extenditur ad aliam ſpeciem in cujus poſſeſſione alius reperitur, n.136.

Rege Hiſpaniæ exiſtente in quaſi poſſeſſione juris patronatus univerſalis beneficiorum conſiſtorialium, ordinarius etiam particulariter non poteſt aliquod illorum quaſi poſſidere: & de ratione, n.137.

Manutentio denegatur quandiu apparet de titulo invalido, n.138.

Jus quærendum facilius tollitur, quàm jus quæſitum, n.139.

Ordinarius non poteſt prætendere jus univerſale in beneficiis conſiſtorialibus Hiſpaniæ prout Rex, maximè quia horum beneficiorum genus reſervatum eſt conſiſtorio Papæ, n.140.

Utente jure univerſali ex privilegio datur manutentio etiam in ſpecie non poſſeſſa contra juris aſſiſtentiam habentem, & etiamſi poſſidenti jus commune reſiſtat, n.141.

Privilegio probatu ceſſat legis aſſiſtentia, cum poſſeſſio juſtificetur ex titulo, n.142.

Ex jure patronatus univerſali conſervatu in parte privilegii retinetur jus in toto, & ad beneficia conſiſtorialia noviter reperta diſcooperta extenſio fit, n.143.

Poſſeſſionem probans ex privilegio decimandi in toto territorio reſpectu fructuum, qui alias ibi naſcebatur, juvatur etiam reſpectu novalium poſtea repertorum, n.144.

Præſentationes factæ per Catholicam majeſtatem quorundam beneficiorum juris Regis patronatus, impediunt præſcriptionem, etiam centenariam in aliis ejuſdem qualitatis, n.145. & 279. cum ſeqq.

Reſignationes plerumque in cauſa ſunt, ut ignorentur vacationes beneficiorum juris Regii patronatus, n.146.

In jure Regio patronatus non currit præſcriptio, imò in Camera Luſitana plura beneficia oblita eſſe recuperata dicit Cavedus, n.147.

Jus patronatus Regium eſt Coronæ incorporatum, ac de regalibus, ac ideo niſi per immemoriale tempus acquiri poteſt, n.148.

In jure Regio patronatus beneficiorum conſiſtorialium non poteſt dari immemoriale à tempore indultorum, n.149.

Bona majoratus ſunt impræſcriptibilia, n.150.

Majoratus bona præſcribuntur per tempus immemoriale n.151. declaratur infrà, à n.282.

Regnum caput eſt omnium majoratuum Hiſpaniæ, n.152.

Præſcriptio ordinariorum juris patronatus Regii interrumpitur per ſingulorum Regum ſucceſſionem, n.153.

Poſſeſſio civilis & naturalis transfertur in ſucceſſorem majoratus miniſterio legis Tauri etiam ab alio occupata in vita, aut poſt mortem prædeceſſoris, ibid.

Majoratus mortuo poſſeſſore tertius occupans bona nec habet poſſeſſionem civilem, nec naturalem, ſed ſolam detentionem, n.154. adeò ut non poſſit præſcribere, ibid.

Tertio occupanti bona majoratus contra ſucceſſorem non competit remedium poſſeſſorium, nec fructus lucratur, nec aliquem juris effectum habet, n.155.

Iuris patronatus annexi majoratus Hiſpaniæ quaſi poſſeſſio acquiritur ſucceſſori miniſterio legis Regiæ, etiam ſine apprehenſione actuali, n.156.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio non transfertur in tertium occupantem majoratum, n.157.

Poſſeſſor juris patronatus ſufficit habere poſſeſſionem in conſequentiam ad præſentandum, ne in bona fidei poſſeſſore caſtri aut villæ, cui inhæret, n.158.

Etiam ſi ipſe poſſeſſor nunquam præſentaverit, quia dignitas ſeu caſtrum retinuit ſemper poſſeſſionem, ibid.

Rex in ſua præſentatione ad beneficium noviter repertum, ut præferatur, debet de ſuo jure patron. in illo beneficio docere, alias interim ordinarius non excluditur, n.159.

Quaſi poſſeſſio non ſufficit, ubi agitur de ſtatu beneficii, & de diverſo anteriori conſtat. ibid.

Defectus proprietatis ſi conſtat tempore praſentationis aut collationis, proprietarius praefertur poſſeſſori, n.160.

Clauſula (irritans) tunc ſuos producit effectus, & inficit poſſeſſionē quando conſtat obtinere in illo caſu: interim tamen poſſeſſor nō impeditur remediis poſſeſſoriis uti. n.161.

Clauſula (irritans) nihil operatur dummodo non conſtet reſervationem intrare in illo beneficio de quo agitur, n.162.

Clauſula (irritans) dummodo non ſit verificata, non impedit manutentionem poſſeſſionis, n.163.

Ius Regium patronatus quando apparere dicetur, n.164.

Regia proviſio praſentationis directa ordinario aliquando narrat jus patronatus regale eſſe motu proprio, aliquando verò illud aſſerit ex relatione praſentati. ibid.

Catholica majeſtas miſit per ſua Regna pracipuè Gallecia Auſtures & Oviedo perſonas fide dignas ſcientia & conſcientia, ut recognoſcerent beneficia ſuo Regio patronatui ſpectantia, n.165.

Principi quaſi informato de facti veritate aliquid aſſerenti eſt ſtandum, n.166.

Principis aſſertioni ſtandum eſt in antiquis, quibus fundatur in prajudicium tertii, n.167.

Principis aſſertioni jus patronatus ad ſe ſpectare, ex relatione tamen partis non eſt ſtandum, n.168.

Verbum (ut accepimus) poſitum in gratia facta ad petitionem partis, ejus narrativa refertur, & non aſſertioni Principis, n.169.

Verbum (ut accepimus) appoſitum in gratia motu proprio facta non ad narrativam partis, ſed principis aſſertionem refertur, n.170.

Verbum impersonale (ut aſſeritur) nō refertur ad impetrantem; & ideo ad ejus verificationem non aſtringitur, n.171.

De jure Regio patronatus ſi conſtat tempore Regia praſentationis, ut dictum eſt, & ordinarius aliter conferat beneficium, proviſio erit nulla, & appellationi eſſe deferendum, declarabitur in tribunali Regio, n.172.

Contradictor quando comparet in proviſione beneficii allegans ſuum eſſe jus patronatus, audiendus eſt in contradictorio judicio, ſententia fertur diffinitiva, & appellatio utrumque habet effectum in ſimplicibus, non autem in curatis, n.173.

Jus Regium patronatus non tractatur coram ordinario, ſed in conſilio ſupremo Camera, n.174.

Exceptio juris patronatus Regis oppoſita quouſque in Senatu Camera Regia terminetur, ordinarius tenetur ſuperſedere in proviſione beneficii, n.175.

Ab ordinario procedente ad ulteriorem proviſionē beneficii interim dum in Senatu Regio de jure patronatus terminatur exceptio, appellationi omiſſa erit deferendū, 176.

Ab inordinario proceſſu appellationi eſſe deferendum, etiam, in judiciis aliàs inappellabilibus, ibid.

Ordinarius non eſt cogendus inſtituere praſentatum à Rege alio exiſtente in poſſeſſione per longum aut longiſſimum tempus, donec per executoriales convincatur, n.177.

Beneficio de jure vacante ob privationem ipſo jure, & nō de facto, tametſi patronus queat praſentare, non tamen poſſeſſio avocanda eſt donec convincatur, & declaretur, 178.

Praſentatus ab exiſtēte in quaſi poſſeſſione juris patronatus, ſi iſte evincatur, non erit avocandus à poſſeſſione, n.179.

Idem eſt quando lis vertitur inter duos collatores, n.180.

Lite mota inter Epiſcopum & patronum, vincente patrono, proviſus ab ordinario removeri poteſt, n.181.

Lite vertente inter Regem & alium patronum putativum exiſtente in quaſi poſſeſſione vincente Rege, praſentatus à putativo patrono amovendus eſt: & de ratione, ibi n.192.

Lite pendente inter patronos electores aut collectores ſuper poſſeſſion, vincens declaratur verus poſſeſſor, & ideo ab adverſario praſentatus ſeu electus erit indiſtinctè removendus, n 183.

Citandus eſt Epiſcopus aut patronatus, & eiſdem proviſus ad litem ſuper ſpolio, n.184.

Evicto jure Regio patronatus poſſeſſor non eſt avocandus, nec praſentatus mittendus in poſſeſſionem, ſed omnimodo ſententia admittit ſupplicationem, n.185.

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta in contradictorio judicio defertur, n.186.

Secus quando extrajudicialiter, ibid.

Proviſio Parochialis ubi ſit facienda in contradictorio judicio, prima ſententia exequitur, ſi eſt vacans Parochialis, ſecus ſi non eſt vacans: & de ratione. n.187.

Juris regii patronatus cognitio tam ſuper poſſeſſione, quàm ſuper proprietate, cui pertinet, n.188.

Juris patronatus tanquam ſpiritualibus annexi judici Eccleſiaſtico ſpectat cognitio, n.189.

Regii juris patronatus controverſia tractatur coram Rege & ejus conſilio Camera ſpecialiſſima ratione, n.190.

Quod non ſolum uſus Hiſpania recipit, ſed & Regna Gallia, Anglia, Hungaria, & Apulia, n.191.

Concil. Trid. ſeſſ. 22. de reform. c.8. ponderatur, diſponens Epiſcopum non poſſe viſitare hoſpitalia & confraternitates qua ſunt ſub immediata Regis protectione, n.192.

Conſilium Regium non cognoſcit de jure Regio patronatus in conſiſtorialibus competente, de quo non dubitatur, nec ibi inſtitutio aut collatio fit, n.193.

Regium conſilium agit tantùm de qualitate extrinſeca Eccleſia contenta in Bullis Pontificalibus, an beneficium ſit conſiſtoriale necne, quod eſt quid facti, non autem ſpiritualitatis, n.194.

Judex ſecularis poteſt cognoſcere, & terminare ſuper donatione juris patronatus facta à laïco, & ad illius implementum donatorem compellere, n.195.

Judex ſecularis poteſt compellere promittentem donare jus patronatus, ut contractum adimpleat, n.196.

Judex ſecularis poterit cognoſcere de qualitatibus inharentibus ipſi donationi juris patronatus, n.197.

Controverſias, qua ſolebant oriri inter Conſilium ſupremum, & conſilium Camera ſuper cognitione juris Regii patronatus Catholica majeſtas diremit per regias ſcedulas, quibus inhibuit omnibus tribunalibus excepto conſilio Camera, n.198.

Proviſiones Regis recenſentur, quibus hac juris Regii patronatus cognitio privativè eſt reſervata conſilio Camera, ibid.

Suprema Regia tribunalia non ſe intromittunt in cognitione per viam violentia facta ab ordinario Eccleſiaſtico, ſed illam remittunt conſilio Camera, n.199.

Pro tollenda violentia facta à delegato ſuperioris Eccleſiaſtici, ad quem appellavit praſentatus a Rege ob denegatam inſtitutionem, poteſt recurri ad quamlibet Cancellariam, n.100. & de ratione, ibid. n.201.

Ordinario recuſante inſtituere praſentatum à Catholica majeſtate recurrentem ad conſilium Camera pro ſecunda juſſione, an & quando concedi vel denegari ſolet, n.202.

Regium conſilium Camera jam hodie non ſolet expedire proviſiones regias praſentationis, niſi priùs de jure patronatus Regio legitime doceatur, & quare, n.103. & 203.

Ordinarius ſi proviſionibus Regiis praſentationibus non obtemperet, quid faciendum, n.104.

Adverſus ordinarios recuſantes inſtituere praſentatum à Catholica majeſtate attente procedatur, n.105.

Ordinarius ſi non inſtituat praſentatum à Catholica majeſtate interim conquieſcat, aliter ab ejus proviſione & proceſſu appellationi interpoſita conſilium Camera deferendum declarabit, n. 206.

Praſentatus à Rege poteſt recuſante ordinario inſtituere, recurrere ad Metropolitanum vel ordinarium viciniorem pro inſtitutione nanciſcenda, n.207.

Tempus nullum de jure communi reperitur praſixum, ut ordinarius inſtituat praſentatum, ſed tantùm ad conferendum, n.208.

Ordinario hodie ex motu proprio Pii V. praſixus eſt terminus duorum menſium, ut inſtituat praſentatum à patronis in Parochiali, aliter ad quem recurri poteſt. n.209.

Terminus

Terminus duorum menſium præſcriptus ordinario ad inſtituendum, non currit à die præſentati inſtrumenti nominationis per patronos, ſed à die quo nominatus ab eis præſentialiter ſe ordinario offert examinandum, n. 210.

Ordinaria nan eſt appoſitus terminus ad inſtituendum vel confirmandum in beneficiis ſimplicibus, ſed ſi id facere vel recuſet, vel ſit negligens, recurritur ad ſuperiorem qui terminum illi præfigit, ut inſtituat, &c. n. 211.

Termino præfixa per ſuperiorem ordinaria, ut inſtituat, aut confirmet, intra illud ſe labatur, poteſt ipſe ſuperior ſupplere, vel, compellenda, vel inſtitutionem faciendo, n. 212.

Præſentatus poteſt licitè appellare ab ordinario negligente inſtituere, & quid facere tunc poterit ſuperior, c. 213.

Appellari non licet ordinario, recuſante inſtituere præſentatum juſta tamen de cauſa mote, n. 214.

Superior ad quem eſt appellatum ab ordinario recuſante inſtituere juſta tamen ex cauſa, nec poteſt inſtitutionem facere, nec ad faciendam ordinarium compellere, n. 215.

Cauſa quæ juſta dicatur, ut ordinarius legitimè poſſit inſtitutionem denegare, n. 216.

Patronus præſentans indignum pro illa vice privatur præſentatione, ibid.

Regium Cameræ Conſilium recuſante ordinario inſtituere præſentatum à Rege, poteſt expedire ſecundum juſſionem præſentationis cum relatione negligentiæ ordinarii, directam Metropolitano vel ordinario viciniori ut inſtituat, n. 217.

Præſentata à Catholica majeſtate appellationis via quare inutilis & improbabilis videatur, n. 218.

Defenditur tamen & probabilis monſtratur, n. 219.

Ab Eccleſiaſtico judice recuſante impartiri ſuum brachium imploratum à judice ſeculari, appellari poteſt ad ſuperiorem, ut illum compellat, n. 220.

Eccleſiaſticus ſuperior, ad quem præſentatus à Rege appellavit à negligentia vel protervia ordinarii, non ſe intromittit in cognitione juris patronatus Regii, ſed de gravamine, n. 221.

Nuntii reverendiſſimi juriſdictio ſolet declinari, volentis cognoſcere de jure patronatus Regio, aliter autem appellatio decernitur per Conſilium Cameræ legitima, vimque fieri & repont, n. 222.

Reges Hiſpaniæ ſunt veri patroni Cathedralium, prælaturarum, & Abbatiarum conſiſtorialium horum regnorum Hiſpaniæ, n. 223.

Et quo jure, ibid. & num. ſeqq.

Ius patronatus Regiæ Coronæ Hiſpaniæ quibus rationibus Regibus competat, recenſet lex partita, n. 224.

Regi Catholico jus patronatus in conſiſtorialibus beneficiis Hiſpaniæ fuit attributum Pontificum indultis, n. 225.

Regium jus patronatus dicitur jus regale, & inter cætera Principis regalia computatur, n. 226.

Gottorum tempore electio Epiſcoporum pertinebat ipſi Regi Hiſpano, n. 227.

Rex Hiſpaniæ fuit redactus ad ſuum jus eligendi, quod prius habebat conſenſu & ordinatione Eccleſiæ univerſalis, & prælatorum Hiſpaniæ, n. 228.

Regium eligendi jus variatum fuit, quia nuntiata Regi morte Prælati eligendi petebatur licentia per Capitulares Eccleſiæ, quorum electio Regi præſentabatur, n. 229.

Rege abſente nūtiatio prædicta fiebat ejus Vice-Regi, n. 230.

Plura juris Canonici jura in propoſito explanantur, ibid.

Rex Catholicus hodie præſentat Prælatos Eccleſiarum, cujus juri patronatui nihil detrahitur, n. 231.

Regem Catholicum magna proſequi favore per Romanam Eccleſiam, n. 131.

Rex Hiſpaniæ ob ſuam ſuorumque miniſtrorum maximam religionem majori fruitur potentia, quàm nemo hucuſque fuerit aſſequutus, ibid.

Regii patronatus præcipuum fundamentum eſt privilegium, quod habent Reges, n. 233.

Privilegii Apoſtolici conceſſi Regi mentionē faciunt Bullæ Epiſcoporum & penſionem ſuper Epiſcopatibus, n. 234.

Super Regio patronatu orta contraverſia Sixtus IV. conceſſit Regibus Catholicis perpetuo, ut ad Epiſcopatus eligerentur ab eo nominati & petiti, n. 235.

Adrianus VI. conceſſit Carolo V. Imperatori noſtro, & ejus ſucceſſoribus jus præſentādi Epiſcopos Hiſpaniæ, qui antea providebātur ad ſupplicationem regum, n. 236.

Rex noſter invictiſſimus quos, qualeſve Epiſcopatus & Archiepiſcopatus provideat in Hiſpania, & extra illam remiſſivè, n. 237.

Principes omnes Chriſtianæ religionis ſimile privilegium juris patronatus habent, n. 238.

Principes Chriſtiani habentes jus patronatus ſuorum Regnorum recenſentur, ibid.

Reges omnes de jure communi habere regium patronatum majorum Eccleſiarum ſuæ ditionis, qui affirmant, n. 239.

Origo, & principium præſentandi Reges Epiſcopos, quod fuerit, n. 240.

Rex poteſt opponere Epiſcopum electum ſibi eſſe ſuſpectum, quo probato, retractatur electio, ibid.

Regis intereſt noſſe qui in ſuo regno Eccleſias ſunt adminiſtraturi, n. 241.

Ioannes Igneus reprehenditur aſſerens. Hiſpaniarum Reges habere hoc jus præſentandi prælatos ratione conceſſionis Caroli Regis Francorum, n. 142.

Recenſentur Doctores, qui ex Chronicis & Hiſtoriis falſam demonſtrant Ignei aſſertionem, n. 243.

Conſuetudinem nominandi prælatos per Hiſpaniæ Reges ſtare, etiam ante nativitatem Caroli Imperatoris Francorum, oſtenditur, n. 144.

Computatio temporum refertur, quam ſcripſit Covarru. num. 245.

Computatia temporum deſcripta à Camillo Borello in propoſito refertur, n. 246.

Computatione qualibet admiſſa certum eſt ad minus 80. annos præceſſiſſe Toletanum Concilium Imperatorem, 247.

Conſiſtorialia beneficia duplici de cauſa ita dicta ſunt, 248.

Conſiſtoralia beneficia aliqua ita dicuntur, quia reperiuntur ſcripta in libris Cameræ inter conſiſtorialia, non tamen illa providentur per Conſiſtorium Papæ, ibid.

Conſiſtorialia beneficia ita vocantur, quia de eis diſponit Papa, in Conſiſtorio coram Cardinalibus, n. 149.

Conſiſtorialia beneficia ſunt monaſteria virorum, n. 250.

Prioratus, Abbatiæ, & aliorum Regularium præfecturæ virorum ſunt conſiſtorialia beneficia, n. 251.

Beneficiorum conſiſtorialium valor taxatus eſt in libro conſiſtoralium, qui attenditur in eorū impetrationibus, 252.

Beneficia conſiſtorialia ac monaſteria virorum Clemens VII. reſervavit ſibi excedentia ducentorum florenorum auri æſtimationem, n. 253.

Florenus in Camera Apoſtolica in taxis capitur pro ducato de Camera, & de vero Florenorum valore, & ejus varietate, n. 254. remiſſivè.

Conſiſtorialia beneficia eſſe monaſteria & prioratus virorum excedentia ducentorū Florenorum æſtimationem dumtaxat aſſerentes, decipiuntur. n. 255.

Et de ratione, ibid.

Conſiſtorialia beneficia aliquem valorem non requirunt, ut conſiſtorialia dicantur, & quare, n. 256.

Conſiſtorialia beneficia non ideo eſſ. deſinunt prioratus & Abbatia virorum, quamvis nan reperiantur ſcripta in libro conſiſtorialium; & quare, n. 157.

Conſiſtoriale beneficium non conſueviſſe provideri conſiſtorialiter aſſerenti, incumbit onus probandi, n. 158.

Conſiſtorialiter licèt beneficiū non provideatur, non deſinit eſſe conſiſtoriale, ſi revera eſt monaſterium virorū, n. 259.

Beneficia multa ſunt ſcripta in libro conſiſtorialium, quæ nihilominus conſiſtorialiter non providentur, n. 260.

Eccleſia ſi reperiatur ſcripta in Cataſtro Epiſ. inter Eccleſ. collegiatas, nihilominus collegiata non dicitur, n. 261.

Signa quibus Eccleſia probatur aut præſumitur conſiſtorialis, remiſſivè, n. 262.

Stylus Hiſpaniæ obtinuit, ut nec aliquis valor attendatur.

nec deſcriptis in libro Cameræ Apoſtolicæ, ut beneficium conſiſtoriale dicatur, ſi tamen naturam conſiſtorialis habere, vel habuiſſe legitimè appareat, n.263.

Plures executoriales ſententias, inſtrumenta, informationes etiam per teſtes peritos, & curiales, tam Concilii ſupremi & Cameræ, quam Cancellariarum recenſuit Franciſc. Gonzalez de Heredia ſecretarius Cameræ in quadam ampliſſima & fideli per eum facta relatione, 264.

Conſiſtorialia beneficia prioratus & Abbatia, quæ, & qualia denuo recuperata fuere per coronam Regiam, recenſentur, n.265.

Ius patronatus in antiquis ex quibus conjecturis & præſumptionibus probetur, remiſſivè, n.266.

Catholica majeſtas non indiget indiciis & præſumptionibus probationis juris patronatus, quia ipſe non tractat de probanda illius præſcriptione, cùm ſatis ſit probata ſua intentio, & jus patronatus conſiſtorialibus, n. 267.

Catholica majeſtas tractat dumtaxat de probanda qualitate beneficii, an ſit vel fuerit conſiſtoriale necne, qua eſt longè minoris probationis, n.268.

Eccleſia, quæ habet arma Regia, vel alia ſimilia ſigna regalia demonſtrantia fuiſſe vel eſſe monaſterium virorum, attendenda eſt ad novam recuperationem, n. 69.

Arma in antiquis non parva ſunt authoritatis ad probandum jus patronatus, n.270

Res ejus eſſe præſumitur, cujus eſt ſignum & marcha, numero 271.

Ex ſigno & marcha arguitur dominium ejus, cujus eſt marcha, n.272.

Artifex inſignis poteſt prohibere, ne alius ſuo ſigno utatur, num.73.

Epitaphiis ſeu literis deſcriptis in lapidibus antiquis fides adhibetur, n.274.

Ius patronatus antiquum probatur ex Epitaphiis & literis deſcriptis in lapidibus antiquis, n. 275.

Epitaphium mentionem faciens de familia in antiquis probat legitimè, n.276.

Inſcriptio in lapidibus & monumentis ſeu parietibus antiquis poſitis in loco publico legitimè probat, etiam in magnum præjudicium alterius, n.277.

Hiſtoriis & Chronicis maxima fides circa hoc adhiberi ſolet, n.278.

Ius patronatus antiquum probatur ex antiquis annalibus, num.279.

Caſus de facto refertur, quo probatum fuit jus regium patronatus, ex eo ſolùm, quòd in libro quodam, quo erant Eccleſiæ ſcriptæ ad marginem cujuſdam Eccleſiæ repertum eſt ſcriptum (Regis eſt.) n.280.

Nec in præfato caſu potuiſſe poſſeſſori probari immemorialem in contrarium, ibid.

In Patronatu Regio non currit præſcriptio, n.281.

Libri antiqui probant, quando eis communiter creditur, vel ſunt in loco, ubi dumtaxat ſervantur authentica ſcriptura, n.282.

Majoratus bona non præſcribuntur etiam per centum annos, ubi apparet evidenter de eorum principio, eſſe majoratus, n.283.

Bona quandiu conſtat eſſe de platea vel exitu civitatis, ſunt impreſcriptibilia, n. 284.

Immemorialis præſcriptio non ſuffragatur quantumvis legitimè probata; ſi apparet de iniquo principio invalido, & injuſto titulo, n.285.

Immemorialis præſumptio ceſſat cùm ſimus in claris, de ejuſque infecto principio clarè apparet, n.286.

Immemorialis effectus ceſſat, ubi conſtat de mala fide, 287

Regium jus patronatus donatum à Rege alicui perſoan, ſeu Eccleſiæ an retineat naturam regii patronatus, n. 288.

Ius patronatus abſolutè donatum primæva natura variatur regulariter juxta naturam donatarii, n. 189.

Ius patronatus origine laicale ſi aliquo titulo in Eccleſiam aut Eccleſiaſticam perſonam ſit tranſlatum; efficitur Eccleſiaſticum, n.290.

Papa concedens mihi caſtrum poterit contra me præſcribi, quia tamen poſſeſſio non eſt papalis, n. 291.

Privilegium alteratur, & variatur per mutationem perſonarum, n. 292.

Qualitas regia non tranſit cum re in donatarium privilegiatum, n.293.

Regia juriſdictio licèt ultra immemorialem præſcribi non poſſit; tamen contra privatum, cui illam rex donavit ex privilegio, tempore ordinario præſcribitur, n. 294.

Rex an poſſit donare jus patronatus ſibi à Sede Apoſtolica conceſſum in conſiſtorialibus, remiſſivè, n.295.

Ius regium patronatus donatum non abſolutè, ſed in feudum, cùm ſcilicet adhæret caſtro aut villæ infeudatæ; retinet naturam regii patronatus, n.296.

Ius patronatus an & quando in feudum vel emphyteuſim concedi poſſit, vide remiſſivè, ibid.

Cauſa à qua rei origo procedit attendenda eſt, n.297.

Quod contingit ex cauſa de præterito, ad tempus præteritæ cauſæ referendum eſt, n.298.

Regium jus patronatus donatum, Eccleſiæ efficitur Eccleſiaſticum, n. 299.

Ius patronatus alicujus comitatus annexi Epiſcopatui, eſt Eccleſiaſticum, & de ratione, n.300.

Cavedus reprobatur, n. 301.

Ius patronatus ſpectans ad prioratum erit Eccleſiaſticum, n.302.

Et etiamſi prioratus ſit juris patronatus laici, ubi legitima redditur ratio, n. 304.

Forma providendi beneficia juris patronatus Eccleſiaſtici ſervatur in beneficiis pertinentibus præſentationi alicujus ordinis militaris, & Regis, tanquam ejus perpetuo adminiſtratori, n.304

Qua forma non ſervata in eiſdem beneficiis tanquam patronatus Eccleſiaſtici appellationi erit interpoſitæ deferendum, n.305.

Iuris Regii patronatus beneficio in alium ſtatum erecto, an jus patronatus retineatur, vel admittatur, n.306.

Beneficii facta commenda Rector præſentabit in vicaria perpetua, n.307.

Commenda facta alicujus beneficii, quod antea erat patronatus Regii, poterit Rex præſentare vicarium perpetuum, n.308.

Res obligata, ſi tranſit in aliam formam reducibilem ad primam materiam, non extinguitur jus pignoris competens in ipſa prima materia, n.309.

Res tranſit cum ſua cauſa, & ſuo onere, n.310.

Privilegia realia per alterationem rei non perduntur, num. 311.

Privilegium competens prioratui erecto poſtea in Cathedralem non amittitur, ſed retinetur, n.312.

Poſſeſſio conferendi dimidias portiones in aliqua diœceſi trahitur ad alias portiones noviter erectas ejuſdem ſpeciei, n.313.

Privilegium percipiendi decimas ex aliquo fundo, ſi varietur modus ſeminis & fructuum, conſervatur in eis privilegium, n.314.

Conſuetudo ſolvendi decimam ex tritico fundi procedit, ſi ſeminetur milium, n.315.

Præſcribens in terra certas decimas, videtur quoad omnes illius terræ fructus præſcripſiſſe, n.316.

Res empta ex pecunia redacta ex re majoratus, in ejus locum ſubrogatur cum omnibus qualitatibus primordialibus majoratus, n.317.

Eccleſia tunc Parochialis, ſi apparent aliquando fuiſſe monaſterium virorum & conſiſtorialem, recuperatur jus patronatus Regium, n.318.

Lex Regia refertur, qua revocantur donationes juris Regii patronatus facta per Regem Henricum, & aliorum Regum, n.319.

1 IN dies, oriuntur violentiæ circa proviſiones beneficiorum juris Regii patronatus ob denegatam præſentato inſtitutionem, aliiſve variis cauſarum figuris in diſcurſu videndis, & primitus an appellationi emiſſæ per procuratorem fiſcalem à proviſione facta per ordinarium ſpreta Regia Corona Cæſareæque Majeſtatis præſervatione neglecta, non deferens ordinarius, vim faciat. In quo duo ſunt caſu diſtinguendi, nam aut loquimur in proviſione illius beneficii, in cujus præſentationis quaſi poſſeſſione, & ultimo ſtatu Regia reperitur majeſtas, ſecundùm tenorem text. *in cap. conſultationibus de jur patr.* & tunc du-
2 bium nullum nobis eſſe poteſt, ut vis fiat plus quàm notoria; cùm appellatio licita ſit, quoniam proviſio per meram collationem eſt ipſo jure, juxta text. *in d.c. decernimus 16.q.7.* & ex his quæ latè in ejus comprobationem & intellectum adduximus *ſupra c. præcedenti à n. 129. cum ſeqq.*

3 Nam ille qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, eſtque patronus putativus, debet præſentare, ejuſque præſentatio admittenda, non tamen alterius, qui licèt habeat bonum jus in proprietate, caret tamen poſſeſſion, ut *per d.cap. conſultationibus* dixit Rot. *dec. 14. de jur. patr. in antiq. & deciſ. 7. eodem titul. in noviſſ.* probat *l. 9. titul. 15. p. 1.* ubi Gregor. Lopez *in verb. annieſſe.* Calder. *conſ. fin. de jur. patr.* Aymon. *conſ. 322. n. 5.* Roch. de Cur. *de jur. patron. verb. competens q. 19. n. 39. & ſeqq.* Lambert. *eodem tit. l. 2. p. 1 q. 3. art. 1. & 6. per totam quæſt.* Put. *dec. 189. num. 1. & per tot. lib. 1.* Rolan. *conſ 48. n. 28. uſque ad num. 39. lib. 1.* Joan. Gutier. *conſ. 4. n. 34. & in quæſt. patr. q. 43. à num. 9. & num. 4 vol. 3.* Rota *deciſ. 167. num. 7. part. 2. diverſ.* quia præſentatio, ſicut electio, & collatio ſunt fructus juris conferendi, eligendi, & præſentandi, *cap. cum Bartol. de re jud.* gloſſ *in c. cum olim. verb. capitulo verſ. ſed collatio beneficiorum, de majoritate & obedien.* & ibi But. *ſub num. 16.* Abb. *num. 1.* Felin. *n. 2.* Nicoll. Mill. *in reperto. verbo beneficiorum collatio n. 14.* Rota *dec. 27. n. 1. de jur. patr. in noviſſ. & deciſ. 14. ante fin. eodem tit. in antiq.* Selu. *de benef. 3. p. q. 40. n. 4. & per totam.* Caſſiador. *dec. n. 6. de penſion.* Rot. *deciſ. 166. n. 5. p. 1. diverſ.* Gom. *in regul. de triennn part. q. 37. num. 19.* plurimos citat Riccius *in pract. Eccleſ. jur. patr. dec. 153.* ubi latè etiam an & quando poſt Concil. Trident. procedat.

4 Aut enim ultimus hic præſentandi ſtatus, & quaſi poſſeſſio, penes Cæſaream Majeſtatem non reperitur, ſed potiùs penes ordinarium, puta, imò multis ante annis longo etiam & longiſſimo tempore, quod uſque fortè ad centum annos perveniat aſcendere. poſtquam contigerit vacare, ut merè collativum, & ſummus Pontifex, & ordinarius contulerunt, & de hoc apparet multis continuatis proviſionibus: & tunc major ſtat difficultas, an proviſio dicatur nulla, & an contemptus patroni dicatur, ut inde vim an fieri inducamus in qua ſi juris regulæ ordinariæ præſcriptionum attendantur. nec nullitatem, nec contemptum adeſſe adhuc certum eſt.
5 Etenim in beneficialibus quoad eius proviſionem, collationem, præſentationem ſeu electionem, ſemper attenditur ultimus ſtatus, ultimáque & immediata poſſeſſio Oldral. *conſ. 312. n. 2. in fin. & n. fin.* Rot. *dec. 1. n. 2. de præben. in no. & dec. 49. ante n. princ. de reſcr. in antiq.* Felin. *in c. eam te n. fin. ad me de reſcript.* Ferret. *conſil. 112. n. 3. & conſil. 210. n. 4 & 5. vol. 1. & conſ 293. n. 1. vol. 5.* Rom de Cur. *in c. fin. de conſult. ſect. 4. n. 82.* Maſcat. *de prob. n. 172. n 8.* deciſio Veneta *54. n. 7. lib. 1.* Put. *dec 2. n. 4. lib. 3.* Cæſar. de Graſſ. *dec. 4. de probation.* Joan. Gutier. *alleg. 8. n. fin.*

6 Et in ſpecie quòd in jure conferendi attenditur quaſi poſſeſſio, non autem quis habuerit proprietatem probat text. expreſſus *in c. cum olim. & c. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſ. & propr.* ubi gloſſ. docet, latè proſequitur Selva *in tr. de benef. 2. p. q. 7. n. & per totam.* Decius *conſ. 117. n. 2. ante medium & conſ. 126. n. 1. & conſil. 134. n. 1.* Mohedan. *dec. 7. ad fin. de reſtitutione ſpoliat.* Maſcar. *de prob. conſ. 173. n. 4. & 5* Thom. Tiber. *d. dec. 57. n. 12. & 12. lib. 2.* Mandoſ. *in addit. ad Lupum alleg. 89. ſub n. 8. in fin. & n. 9. lit. I. & lit. V.* & ad effectum electionis quaſi poſſeſſio, & ſtatus dumtaxat allegatus attendendus eſt, text. *in c. querelam. 24. de electione.* Rot. juncta additione *dec. 6. n. fin. de elect. in novis*, & deciſ. Veneta *n. 5.* Juan. Selva *ubi proximè n. 2.*

7 Et ideo aliud eſt quem eſſe collatorem, ſeu patronum, & aliud habere ius conferendi vel præſentandi; quia illud reſpicit petitorum, iſtud poſſeſſorium Philip. Fran. *in c. unico n. 5. de jur. patr. in 6.* Caſſiadot. *deciſ. 2. num. 3. in fin. de probat.* Rot. *deciſ. 347. & deciſ. 178. l. 3.*
8 *p. diverſ.* ſicuti nec eſt bonum argumentum, habeo ius præſentandi, ergo competit mihi ius patronatus, latè Roch. de Curt. *de jur. patr. verbo competens, q. 25. an. 57. cum ſeqq* Lambert. *lib. 1. p. 1. q. 10. art. 8. n. 1. & per totum.*

9 Sed pro Cæſareæ aut Catholicæ Maieſtatis intentione multa efficaciſſima, ſpecialiáque fundamenta urgent, quæ cauſam & principium ipſius præſcriptionis impediunt; dum ſtatutum ipſum, ac quaſi poſſeſſionem ex adverſo oppoſitam, inficiunt, atque repugnant,
10 iuſque patronatus in talibus beneficiis Regiæ Coronæ pertinens ex ſummorum Pontificum conceſſionibus, & privilegiis conſervant, atque defendunt, & iſtæ Bullæ. & privilegia, ſunt alia Pontificis Adriani VI. Clementis VII. & Pauli III. ut clarius dicenda pateant, verba ſunt inſerenda Bullæ Adriani VI. cuius clauſula ita ait.

11 Decernentes. ius patronatus, & præſentandi, huiuſmodi illius omnino naturæ & vigoris exiſtere, cuius patronatus Regium ex dotatione exiſtit, & quaſcumque proviſiones, commendas, adminiſtrationes, uniones, ac diſpoſitiones, tam de vacantibus, quam de vacaturis, etiam per viam acceſſus, & regreſſus, vel alias quomodolibet, etiam de conſenſu illas, vel illa pro tempore obtinentium, & de Eccleſiis, & Monaſteriis prædictis abſque præſentatione, aut expreſſo conſenſu veſtrorum, aut dictorum ſucceſſorum veſtrorum, per nos aut Romanos Pontifices, ſucceſſores noſtros & ſedem prædictam quomodolibet de cætero f[illegible]iendas aut pro tempore factas, & quaſcumque literas Apoſtolicas deſuper quomodolibet pro tempore confectas, etiam quaſcumque derogationes quorumvis iurium, præſentandi ſeu nominandi. etiam cum quibuſvis efficaciſſimis, & prægnantiſſimis clauſulis in ſe continentis nullius roboris, vel momenti exiſtere. Voſque ad dictos ſucceſſores veſtros. ſeu veſtrum aliquem illis nullatenus parere debere, & ob non paritionem huiuſmodi aliquas etiam in eiſdem literis contentis cenſuras & pœnas nullatenus incidere poſſe.

Ac præſentes literas. & in eis contenta quæcumque valere, plenamque roboris firmitatem obtinere, ac perpetuò inviolabiliter obſervari debere, in omnibus, & per omnia. ac ſi de unanimo Cardinalium conſilio, & conſenſu conſiſtorialiter, ut moris eſt. ſervatis quibuſcumque ſervari præſtitis, emanaſſent, & quæ cumque ad illorum validitatem. efficaciam & perpetuitatem quomodolibet requiſita formaliter, & individuè. nihil omiſſo, interveniſſent, ac obſervata, & facta fuiſſent.

Et ſi per quoſcumque tam ordinaria, quam delegata, & mixta authoritate fungentes iudices, & perſonas ubique judicari, cognoſci, atque decidi, debere, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi & decidendi facultate. nec non irritum. & inane, quidquid ſecus ſuper iis à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, perpetuò decernimus.)

12 Hactenus de clauſulis dictæ Bullæ, quæ ut vides enixæ & exorbitantes ſunt, & extraordinariæ, ex

quarum

quarum ſubſtantia & propria ſignificatione reſultat, & poſſeſſionem, & præſcriptionem iuri patronatus Regum contrariam excluſam eſſe omnino. Pro qua facit primò.

Quoniam ad hoc ut poſſit curſari præſcriptio iuris
13 patronatus, duo requiruntur adeſſe copulativè, alterum
patientia, & ſcientia illius, contra quem præſcriptio inducitur; ſecundum, quòd præſcribens hæc poſſideat, & provideat intentione, & animo liberandi Eccleſias à iure patronatus, de ſcientia, & patientia patronorum, pobatur text. arg. *in l. 2. de ſervitutibus & aqua*, ubi docent omnes, præſertim Padilla ;Calder. *conſ. 12. in fin. de jur. patr.* Decius *conſ. 6. n. 36. lib. 2.* Rip, *in c. cum Eccleſia ſutrinn num. 64. de cauſa poſſ. & propr.* Alexan. *conſ. 16 num. 13. lib. 5.* Felin. *in c. de quarta n. 41. de præſcript.* Caputaq. *deciſ. 48. part. 2.* Joan. Lup. de Pala Rub. *in c. per veſtras 2. nota. n. 33. de donation. inter vir. & uxor.* latè Covar. *in regul. poſſeſſor. 2. p. in prin. n. 8. per totum.* Ferret. *conſ. 56. n. 6.* Rot. *deciſ. 167. num. 2. & 5. & deciſ. 14. n. 2. & deciſ. 803 num. 7. p. 1. diver. & deciſ. 4 n. 2 p. 1. diverſ.* Lamber. *de jur. patron. lib. 2. p. 1. q. 3. art. 1. num. 3.*

Et de intentione præſcribentium libertatem Eccleſiæ
14 erga jus patron. gloſ. *verb. vocem, verſ. hoc enim non ſufficit, in d. c. cum Eccleſ. ſutrina. de cauſ. poſſ. & prop.* Calder. *conſ. ult. de cauſ. poſſ. & in conſ. fin. de jur patr.* Lamb. *de jur. patr. lib. 2. p. 1. d. q. 3. art. 10. n. 6. & 7.* Rip. *in d. cap. cum Eccl. ſutri. n. 49. cum ſeqq* Menoch. *de reſ. poſſ. rem. 5. num. 18. verſ. ſecundum. & rem. 6. n. 131.* de utroque, tam de intentione præſcribentis, quàm de ſcientia, & patientia eorum, quibus præjudicatur, eſt deciſ. Rotæ 109. *p. 2. diverſ.* & facit circa intentionem præſcribentis libertatem optimus text. *in l. fin. ff. quemadmod. ſervitutes amittant.* text. etiam *in l. fin. ff. de itinere actuque pri.* qui loquuntur de intentione præſcribentis, at de ſcientia & patientia contra quem præſcribitur, reſpondit Pompon. *in l. quoties la. 1. §. ult.* & Javolin. *in l. quoties la. 1. ff. de ſervit. l. ſi à te emero. ff. ſi ſervitus vindicet.*

Et ratio huius concluſionis ea eſt, quoniam ad hoc
15 ut preſcribatur ius aliquod incorporale, requiritur quaſi poſſeſſio ipſius iuris, cùm abſque ea nulla præſcriptio procedere poteſt, *l. ſine poſſeſſione, ff. de uſucap. c. ſine*
16 *poſſeſſione de regul. jur. l. 6.* & hæc quaſi poſſeſſio haberi non poteſt in his juribus, niſi mediante ſcientia & patientia adverſarii, *l. penult. ff. de ſervit.* ſi ergo ignoratur, non procederet præſcriptio quaſi poſſeſſione deficiente ex dictis juribus. & eſt author Bart. *in l. 2. col. 2. n. 8. verſ. tu dicas C. de ſervit. & aqua.* idem B. *in l. 1. §. hoc interdicto n. 10. ff. de iti. actuque priva. & in l. 1. §. ult. num. 4. verſ. item quod ſic uſus, ff. de aqua plu. arcen.* eandem rationem ſuquuti fuere Ab. *in c. de quarta col. ult. n. 29.* & Felin. *ibid poſt n. 11. verſ. dum jubetur.* Ab. *de præſcript* Ill. *in l. imperium col. 9. n. 21. verſ. circa præcedentem materiam. ff. de juriſd. omn. jud.* Rip. *in d. c. cum Eccleſia ſutri. col. 14. n. 64. verſ. ſecundo ergo requiritur ſcientia de cauſa poſſ. & propriet.* Balb. *in tract. de præſcript. 2. p. 4. p. prin. in 1. q. n. 12. verſ. & ratio* Maſcard. *de probat. conſ. 1215. n. 40.* Quod etiam obtinet in regul. de triennali poſſeſſione, nam beneficii poſſeſſor, qui ſe illa vult juvare, tenetur verificare adverſarium, contra quem præſcribitur, ſcientiam, & patientiam habuiſſe, aliàs autem non obtinebit. Ita tradit Gomez. *in d. regul. de triennal. q. 49. in fin. verſ. tamen advertendum*: ubi teſtatur ſic fuiſſe in Rota deciſum, itaque ſtylum in pluribus aliis cauſis ſe habere ſervatum.

Sed iſtorum neutrum requiſitum dare poſſumus in
17 huiuſmodi iuris Regii patronatus præſcriptione, non ſcientia & patientia reſpectu Sacræ, & Catholicæ majeſtatis conſentientis, ut in aliquo Regum ius patronatus læderetur, cùm ſimiles Bullæ contra patronatum, & reſcripta etiam cum expreſſa derogatione in Hiſpania non admittantur, ſed retineantur, ne partes eis utantur, donec Romanus Pontifex meliùs conſultus & informatus aliud cenſeat juxta *l. 5. tit. 6. l. 1. recop.* Covar. *in pract. quæſt. c. 36. n. 3. verſ. olim*, in quo difficilima erit ſcientiæ probatio, prout requiritur, ut inferiùs patebit.

Nec obſtat quòd in præſcriptionibus contra princi- 18
pem ſcientia officialium ſufficiat, ad præiudicandum illi ſecundùm B. *in l. ſi publicanus §. fin. n. 2. ff. de publican.* Aymon, *de antiquit. temp. 4. p. §. abſolutis à num. 23.* Bald. *de præſcript. 2. p. 5. p. q. 3. ſub n. 8.* Tiraquell. *de nobil. c. 14. n. 3.* Covarr. *in regul. poſſeſſor. 2. p. in initio n. 8. verſ. 3. circa fin.* Nicol. Garc. *de benef. p. c. 6. n. 136.* Rot. in una Reatin. beneficii *deciſ. 163. & deciſ. 600. num. 5. p. 1. diverſ.* & iterum tenuiſſe Rotam in una Mediolan. præeminentiarum 15. Decemb. 1589. coram Bubalo, firmat Garc. *ubi proxime*, & ex Alexan. Decio, & aliis tenet Cardinal. Tuſc. *practic. concluſ. litera C. concl. 196. n. 39.* Joan. Narbon. *tractatu de appell. vicarii ad conſil. Archiepiſc. Tolet. 2. p. fundam. 5. n. 10.*

Quia reſpondetur multis, modis primò, quod huic 19
opinioni non auderem ſimpliciter acquieſcere; cùm plures teneant contrariam, veram judicantes, quos videndos recenſet Aymon. *ubi proximè* Joan. Lup. *in cap. per veſtras 2. nota §. 1. num. 39.* poſt Salicetum *in l. vectigalia C. nova vectigal. inſtitui non poſſe.* Alexan. *conſ. 84. col. 2. num 5. lib. 1.* Anton. Capic. *deciſ. 57.* Marta *in compilatione totius juris controverſ. ex omni de iſ. 3. tom. tit. de poſſ. cap. 14.* quas opiniones ad concordiam reduce-
re conatur ex Balbo Villalobus *in ærario commun. opin.* 20
litera S. n. 8. & 10. ut ſcilicet in præſcriptione immemoriali ſufficiat ſcientia officialium, in alia verò præſcriptione præcedat hæc ſecunda opinio, & videtur eſſe de mente Covarr. *ubi ſupra*, & cum in noſtro caſu non adeſt immemorialis, nec poteſt, ut latiùs infrà patebit; non procedit contrarium: vide omnino pro concordia quæ latè Mier. *de majoratu 4. p. c. 20. à n. 258. cum ſeqq in nova impreſſione fol. 229.*

Secondò) etiam qualibet opinione retenta ut pro-
cedat in illis caſibus, & actibus, quorum adminiſtratio 21
officialibus eſt commiſſa, eiuſque ratione poſſunt reclamare, & contradicere, ut in prætoribus, magiſtratibus, & aliis iudicibus, & in iis terminis loquuntur Doctores ſuperius citati pro utraque opinione, at nos ſumus in caſu, cuius adminiſtratio nec cognitio ad alium
quàm ad ipſum regem ſpectat, ut inferiùs apparebit, & 22
ideo eorum officialium ſcientia, aut patientia, quibus non ſpectat adminiſtratio, nec poſſunt remedium adhibere, minimè poterit Principi nocere, quod hallucinatus videtur Covar. *loco ſuprà citato.*

Et ex hac ratione rectiſſimè procedit doctrina Ca- 23
vedi *in tract. de patronatu Regiæ Coronæ. cap. 28. num. 1.* quem ſequitur Nicol. Garcia *de benef. 10. p. cap. 2. ſub num. 34. ad fin.* quòd in iure patronatus regio ſcientia officialium non noceret Regi.

Reſpectu autem ſuæ ſanctitatis nec hæc intentio
præſcribendi & derogandi iuri patronatus regio, poteſt 24
induci extantibus, verbis dictarum Bullarum. & præcipuè Adriani VI. ſuprà relatæ quæ cùm contineant fortiſſimas illas clauſulas derogatorias in contrarium faciendorum, inducunt proteſtationem defectus voluntatis in diſpoſitionibus ſequentibus, ut per B. & alios *in l. ſi quis in principio, ff. de lega. 3. num. 3. cum ſeqq.* tenet. Rot. *deciſ. 137. num. 4. & per totam p. 1. diverſ. & deciſ. 304. num. 2. & per totam p. 2. diverſ.* Pariſ. *conſil. 41. num. 26. lib. 4* Roman. *conſil. 419* incipit *quod indultum, ſub n. 9. verſ. & ego iſtud.* & faciunt adducta per Gaſp. de Peruſ. *in tract. de reſervat. c. 2. n. 5 in fin. & deciſ. 34. n. 4.*
p. 2. diverſ. nam clauſula derogatoria præcedens ope- 25
ratur defectum voluntatis, & intentionis in diſpoſitionibus futuris ei contrariis ultra citatos probant etiam eleganter Gozad. *conſ. 9. incipit in hac cauſa n. 62. & 63.* Caſſiador. *deciſ. 38. n. 8. ſuper regulis*, Put. *de-*
ciſ. 308 n 4. lib. 3. maximè quia in principibus, ea quæ 26
ſunt

ſunt facti, ignorare præſumuntur, *c.1.de conſtit.lib.6.* & generaliter præſumitur ignorantia, ubi ſcientia non probatur *c.præſumitur,de regul.jur.l.6.*

27 Quod & ex eo corroboratur, etenim proviſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficii juris patronatus, nec patronis nocent docentibus de ſuo jure patronatus, ut pluries tenuit Rot. Rom teſte Achil. de Grac. *dec. 3. de patro.* Caputaq. *dec. 289. p. 3.* Caſſiad. *dec. 6. n. 3. de jur. patro.* Veral. *dec. 223. l. 3* & iterum tenuit Rot. in una Achil. jur. patron. 9. Junii 1600. coram Seraphino. ut patet in ejus *dec.* 1367. & in una Eſculana prioratus 1. Julii 1587. coram eodem, ut patet *in dec.* 799. Ricc. *in pract. juris patronatus dec.* 204. *a n.* 241. ubi teſtatur, ſic etiam ſecundùm hanc doctrinam multories eſſe judicatum per Curiam. Archiep. Neapol.

28 Quod & à fortiori procedit in proviſionibus ordinariis, ut nec nocent, Ricc. *ibi n.* 243. Caſſiad. *dec. 7. n. 2. de jur. patr.* Maurat. *dec.* 112. *caſu.* 20. quoniam mutatio ſta-
19 tus in beneficialibus in dubio non præſumitur, Lanfr. *dec.* 13. Faſtol. *dec.* 16. & hinc fit quòd jus patronatus non admittitur per non uſum. Put. *dec.* 379. *& in dec.* 392 *p.* 3.
30 Rot. *diverſ. in dec.* 109. *p.* 2. *& in dec.* 214. *num.* 2. *part.* 3. *lib.* 3. Ricc. *d. dec.* 204. *n.* 242. Quod non procederet, ſi
31 concurreret ſcientia, & voluntas ipſius Papæ, quoniam tunc ejus proviſiones mutant ſtatum, & præjudicant, ut tenuit Rot. in una Oſtanenſ. capellæ 27. Novemb. 1598. coram Seraphino, ut patet in ejus *dec.* 131. Ricc. *ibi n.* 244. *in fin.*

32 Et cùm in utroque Principe detur defectus intentionis & ſcientiæ beneficium eſſe juris patronatus Regii, nec de eo in ſupplicationibus fit ſummi Pontificis mentio, illud Papa providet ex capite ampliſſimæ poteſtatis & diſpoſitionis quam in beneficiis habet cùm accidit vacatio *c.* 2. *in princ. de præben. l. 6. c. propoſuit.* ibi, quia ſecundùm plenitudinem poteſtatis) *de conceſſione præben. Cle. cum ſi aut lite pend.* probant *l.* 1. *in fin. tit.* 16. *p.* 1. & ibi Greg *verbi à quien quiſiere*, & ſolus Papa naturaliter eſt Dominus beneficiorum, Flam. Pariſ. *de reſign. Benef. l.* 2. *q.* 4. *num.* 34. cujus poteſtas nullis regulis aut legibus coarctari dicit Gramat. *conſ. 2. n. 13. ad fi. ſuarum deciſionum*, & ſic illo animo & jure, ex illáque cauſa poſ-
33 ſidet, quia talis eſt poſſeſſio, qualis demonſtrat titutus præcedens, *l. ſi à te ff. de ſervitutib. l. unica C. de temporibus lucrat. deſcript. l.* 10. *urbanorum* § gl. celebris *in l. quadam mulier verb. in verſ. ſufficiebat, ff. de rei vindic.* notant ibi ut elegantem Angel. *n.* 4. *verſ. ſequitur in* gl. ibi etiam B. & Bal. per Archidiaconum *in c. ſi quis deinceps in ſi.* 16. *q.* 7. B. *in l. Celſus, col. penult. n.* 16 *ff. de uſucapio.* Bald. *conſ.* 10. *in q. quæ vertitur, col.* 2. *ſub. n.* 7. *col.* 5. per Bart. *in l.* 1. § *ſi ſub conditione in fi. ff. de uſuc. pro tempore*, idem Bal. *in authen. quas actiones in fi. C. de ſac. E cl.* Angel. *in l. judicia n.* 2. *verſic. ſimiliter C. de rei vind.* Socin. Seni. *conſ.* 15. *inſignis Doct. n.* 7. *verſ.* 3. *& ult. volum.* 4. Lanfr. de Orian. *in c. quoniam contra, in verſ. teſtium depoſitiones*, *n.* 133. *de probat.* Petr. Ferrat. *in pract. Papien. in for. poſſit actio in verb. item ſpatio* 30. *in fi.* Corſet. *in ſingul. in verb. poſſeſſio* incipit *nùt quis.* Rol. à Valle *conſ.* 9. *negari non poteſt n.* 39. *vol.* 3. Natt. *conſ.* 443. *ſuper caſu n.* 5. *vol.* 2.

34 Cùm igitur ex illa cauſa & capite poſſideat, & provideat ſummus Pontifex, ſi illa inſufficiens reperiatur ad acquiſitionem hujus juris, non poteſt ſe juvare ex alia cauſa, nec ad aliam utilem extendi, quia attenditur opinio & animus otentis, *l. ſi opus.* § *ſi juſſero ff. quod vi aut clam, & cxt. in l.* 1. § *. Ariſto, ff. de aqua quoti. & æſtiva l.* 2. § *. Celſus ff. pro emptore l. ſi.* ibi, ideóque ſi quis pro via publica, vel pro alterius ſervitute uſus ſit, nec interdi-
35 ctum, nec actio utilis competit, &c.) *ff. quemad. ſervi. amit.* & ideò dicimus, quòd cauſam poſſeſſionis ſibi ipſi
36 nemo poteſt mutare, niſi aliquo extrinſecùs accedente, *l.* 3. §. *ff. de acquir. poſſ* & quæ ibi notant Doctores, tantumque intelligitur præſcriptum, quantum poſſeſ-

ſum, gl. *in c. auditis verb. interruptionem, de præſcriptio.* Innoc. *in c. dilect. de off. Archidiac.* Anchar. *in c. t. de jur. patro. in* 6. Feder. de Senis. *conſ.* 130. Bald. *in l. ſi quis diuturno ff. ſi ſervitus vendi.* B. *in l.* §. *ſi quis hoc interdicto, ff. de iti. actúque priv.* Angel. *in l. una eſt via ff. de ſervitut. ruſti.* Bal. *in repetit. l. de quib. ff. de leg.* Abb. *in c. cum conſuetud. de conſuet. & in c. licet ex ſuſcept. in fi. de for. compet.* B. *in aut. qui rem. in fi. C. de ſac. Eccl.* Alber. *in l.* 3. *ff. de offic. ejus cui.* Flor. *in d. l. ſi quis diuturno*, Decius *in c. tranſlato n.* 2. *lect. de conſtit.* Rom. *conſ.* 368. Cardin. *in Clem. t. in* 7. *q. de renunt.* Felin. *in c. auditis de præſcript.* Alex. *conſ.* 120. *vol.* 4. *& in conſ.* 16. *vol.* 5. Socin. *conſ.* 74. *vol.* 1. Iſſ. & Decius *in l.* 2. *ff. de juris. omni. jud.* Æguid. *dec.* 89. Paul. de Caſtr. *in l. cum de conſuetud.* quam repetit *cum l. de quib ff. de legi.* Marian. *in c. cum contingat, de for. compet.* Felin. *in c. cum ex injuncto de hæret.* Zaſius *in conſ.* 16. *vol.* 2. Bertran. *conſ.* 2. *vol.* 3. *& conſ.* 56. *vol.* 3. Pariſ. *conſ.* 14. *vol.* 1. Ant. Gab. *in comm. opin. concl.* 2. *de re præſcrip. in princ.* ubi *n.* 4. *& ſeqq.* ampliat etiam quoad acceſ- 37 ſoria ſeparabilia, ut perſcripta viſitatione, non cenſetur præſcripta procuratio. plures ad id referens; nec ex- 38 tenditur etiam ad ea, quæ veniunt in antecedens, ut eſt 39 coërcio ad juriſdictionem, prout etiam nec præſcribens inſtitutionem, poteſt iure devoluto conferre. Card. *in Clem.* 1. *de ſupplend. neglig. prælator.* Zaſius, *conſil* 26. *vol.* 2. ipſe Ant. Gabr. ibi *num.* 8. *& in ſeqq.* idem ampliat ad deſtitutionem & reſignationem poſt alios.

Imò nec reſpectu iuris communis, quo ſummus Pontifex nititur ex capite ſuæ ampliſſimæ poteſtatis; deficiente præſentatione excelſæ Maieſtatis intra tempus ſibi à iure conceſſum poſt vocationem ex defectu ſcientiæ notitiæque, & ex ignorantia vacationis; potuit induci, nec cauſari præſcriptio, quoniam iure communi utens, non præſcribit. Gemin. *in c.* 1. *de præſcript. in* 6. Paul Caſtr. *in l. ſi. ff. quemad. ſervit. amit.* Felin. *in c. t. n.* 19 *de praſcr* Ruin. *in c. inter cæteras n.* 66. *eodem. tit.* Ruin. *conſ.* 28. *n.* 17. *lib.* 2. Bertrao. *conſ.* 303 *n.* 2. *lib.* 5. 40 dicit communem Rebuff. *in rub. de canſ. poſſ. n.* 24. *& numer.* 292. Decia. *conſ.* 54. 50. *lib.* 2. maximè quia providens iure devoluto ex negligentia patroni, illius iuri non officit, niſi pro illa vice dumtaxat: text *in c.* 2. §. *& niſi*, ibi, ita tamen quòd ex nullum patronis præ- 41 iudicium impoſterum generetur.) *de ſupplend. neglig. prælato.*

Imò nec eo iure poteſt Regi præiudicium generari, tum quoniam patrono non currit tempus niſi à tempore ſcientiæ, & notitiæ certæ, & non interpretativæ, in quo præſumitur ignorantia, donec in eo ſcientia probetur; latiſſimè plurimos recenſens tractat. Nicol. Garc. *de benef.* 10. *p. c.* 2 *à n.* 34. 42

Tum etiam, quia ſpeciale eſt in Regibus Hiſpaniæ; non currere tempus quadrimeſtre ad præſentandum beneficia & Epiſcopatus ſuæ coronæ, etiamſi eorum officiales ſciant vacationem. Regi non nocet, & etiam ſi Rex ipſe ſciat, ex legitima præſcriptione. qua Reges Hiſpaniæ tuti ſunt, eo quòd multis occupationibus impediti tam in bello, quàm in pace. non poſſunt intra illud tempus præſentare; in quo ita obtinuiſſe reſtatur Caved. *tract. de patro. Regia corona c.* 18. *à n.* 5. quem ſequitur referens Nic. Garc. *de benef d.* 10. *p. c.* 2. *ſub n.* 34. *ad fi.* ubi teſtatur de communi praxi, quia cum Rege non curatur de tempore ad præſentandum tam in Epiſcopatibus, quam in aliis præſentationibus, & 44 ideo cùm Regi ignoranti vacationem, & etiam ſcienti non currat terminus, quandocumque poterit contradicere, & reclamare proviſionibus ordinarii, quia ſemper intra terminum reperitur, cuius contradictione nullæ redduntur intra ea, quæ latiſſimè poſt infinitos, quorum nomenclaturam recenſet Nic. Garc. *de benef.* 5. *p. c.* 9. *à num.* 138. *cum pluribus ſeqq. & eadem p.* 5. *c.* 6. *num.* 101. 43

Ergo ſequitur, quòd cum illa cauſa, ex qua ſummus 45

mus Pontifex providet hujuſmodi beneficia (quæ re-
vera ſunt patronatus Regii mediantibus indultis &
conceſſionibus Apoſtolicis) non ſit ſufficiens ad cau-
ſandam , & inducendam præſcriptionem ; non pote-
rit ſe juvare ex alia. Pro quo etiam facit , quoniam
46 quando ſummus Pontifex etiam motu proprio facit
gratiam , & confert beneficium , fundans ſe in aliqua
cauſa , & qualitate ; gratia eſt ſubreptia, & nulla ipſo
jure, non conſtituto de veritate ipſius qualitatis, & cau-
ſæ maximè ſi eſt talis , ut ea ceſſante difficilior redde-
46 retur Pontifex ad concedendum , quoniam etiam gra-
tia conceſſa motu proprio non debet operari ultra in-
tentionem , & mentem concedentis c. 2. de reſcript.
Felin. in c. ad aures n. 9 eodem tit. & in c. cauſam de teſtib.
Decius in c. ad aures n. 9. n. 38. & 32. eod. tit. & conſ. 407.
Staphileus de lit. gratia tit. de vi. & effectu clauſula mo-
tu proprio, verſ. 7 & ult. n. 3. 4. & 5. Selva de benef. 3. part.
q 12. 1. qualitate n. 3. verſ. quartus caſus Rebuff. in concor-
datis in forma mandati Apoſtolici. verb. motu proprio,
poſt ultimum effectum, verſ. 5. non purgat. Gambar. de
offic. legati lib. 3 n. 49. Ant. Gabr. de clauſulis concl. 5. n.
58. 19. & 32. & ſeqq. Menoch. de arbitr lib. 3. caſ. 105. n.
58 Azeved in l. 2 tit. 14. n. 31. lib. 5. recopil. Joan. Gut. conſ.
48 13. n. 15 & canon. quæſt. lib. 2. c. 15 n. 77. Put. dec. 187. n. 5.
lib. 1. & dec. 108. lib 3. ad fin. quoniam falſa exiſtens
narratio qualitatis gratiæ. vel ſi ipſa motu proprio fiat,
vera non extiterit , perpetuò annullat ipſam gratiam ,
etiamſi, ut diximus , motu proprio fiat : Rot. deciſ.
525. num. 5. part. 1. diverſ. Thom. Sanch in tract. de ma-
49 trim. lib. 8. diſputat. 21. n. 47. ergo proviſiones hujuſmo-
di beneficiorum à ſummo Pontifice factæ facta colla-
tione uti ſint liberæ collationis. vel motu proprio, hac
de cauſa conceſſe, cùm nullæ ſint, non debent prodeſſe,
nec in conſideratione ad præſcriptionem , dixit ſupra.
c. 9. ſub num. 32.

Et hinc eſt , ut impetrationes factæ à ſua Sanctitate
50 ex uno capite , & una cauſa ; ipſa non exiſtente vera,
non ſuſtinentur ex alio capite , & ex alia cauſa , quæ
tunc temporis aderat. Roman. conſ. 335. incipit. circa
primum. n. 11. cum ſeqq. Felin. in c. fi. n. fi. de præſumpt.
Domin. Gemin. conſ. 136. incipit ſuper 1 dubi n. 2. & 3. ac
per totum. Rot. dec. 41. de rerum permutat. in antiq. aliàs
deciſ. 92. nec non deciſ. ant. penult. in novis, incipit Titius
verſ. ſed ſecus, Lancel. de attentat. p. 5. 10. n. 9. Achiles
de Graſſ. deciſ. 14. de reſtitut. ſpoliat. Rot. dec. 419. n. 2. p. 1.
diverſ. Rot. deciſ. 12. de conceſ. præb. in antiquis. Flam.
Pariſ. de reſignat. benef. lib. 10. quæſt. 4. quæ allegatio-
nes ſingulæ loquuntur in practicabilibus & eleganti-
bus caſibus.

Omnis namque diſpoſitio facta ſub aliquo præſup-
51 poſito, ipſo non verificato, nec exiſtente vero ; corruit
penitus diſpoſitio, gloſ. celebris in l. mancipia. verſ. avo-
candum C. de ſervis fugitivis. Roman. ſingul. 495. Rip. in
c. 2. num. 39. de reſcript. Ruin. conſ. 83. n. 5. vol. 1. Socin.
jun. conſ. 114. n. 1. vol. 3. alios citat in conſ. 150 n. 78. Pe-
trus Surd. dec. 74. n. 5. ac propterea conceſſiones , &
proviſiones factæ à ſummo Pontifice ex mera collativa
cauſa non debent nocere ſacræ Majeſtati , ſi revera ei
pertinet jus patronatus, tanquam falſa exiſtente cauſa,
nec ad aliam trahi poſſunt , cùm inducta ad unum fi-
52 nem, contrarium non debent operari, l. quod favore, C.
de legib. & per conſequens induci non potuit in hoc
caſu præſcriptio.

Rurſus probatur, quòd hæc indulta , & privilegiata
53 Apoſtolica inducunt perpetuitatem , ut probatur ex-
preſſè in d. l. Bulla Adriani. ibi ac perpetuò inviolabi-
liter obſervari debere, &c.) juxta notata in l. 1. ff. ſolut.
matrim. l. 10. tit. 10 p. 3. latè Joan. Garc. de nobilit. gloſ. 1.
§. 3. ibi n. 25. & ipſe gl. 6. ſub. n. 38. verſ. octavo facit , &
iterum in d. Bulla, ad illorum validitatem, efficaciam &
54 perpetuitatem, &c.) & iterum illa verba, dictorum ſuc-
ceſſorum veſtrorum , (ac iterum, ac dictos ſucceſſores
veſtro,) quæ inducunt perpetuitatem , & in infinitum
protrahuntur, l. cognoſcere ff. de verbor. ſignificat. Burg.
de Paz. conſ. 23. unde ex hoc capite privilegium perpe-
tuum eſſe, quandiu adſunt deſcendentes, & ſucceſſores, 55
quia durat cum perſonis in ipſo contentis. Ioan. Andr.
in mercurialib. n. 5. Alexand. in l. & fi. ff. ſolut. matrim.
Æguid. Boſſ. de principe & privilegiis ejus à n. 343 & de
dictis dictionibus (ſemper, perpetuò) & ſimilibus, poſitis
in privilegiatis inducūt. & illa faciant perpetua, vide ele-
gantiſſimè plures allegans Joan. Garc. de nobilit. gloſ. 1.
§. 1. à n. 9. & iterum à n. 19. cum multis ſeqq. ſed ſic eſt,
quòd quando privilegium , vel aliquis alius actus
continet verbum inductivum perpetuitatis : tollitur 56
præſcriptio omnino. Claud. de Seiſello in l. fi. ff. de con-
ſtitut princ. n. 313. & 318 optimè Angel. in l. quod ſi no-
lit. §. ſi quid ita ff de adilit. edict. Bald. conſ. 303. lib. 1. Za-
ſius conſ. 15. n. 22. lib. 2 & in terminis privilegii, quòd ſi 57
in eo opponantur verba quæ denotent perpetuitatem.
tollatur præſcriptio. tradit conſulendo Rimin. conſ. 388.
n. 20. lib. 2. Joan. Garc. de nobilit. gl. 1. §. 1. n. 79. poſt princ.
ergo hujus privilegii, & indulti intuitu nulla potuit
adverſus coronam induci præſcriptio.

Et loquendo in Regibus dicit Bald. loco mox citan- 58
do, quòd ad hoc ut cognuſcatur diſpoſitio an ſit realis,
vel perſonalis (inter alia) forma inſpicienda eſt nam ſi
tenor ſcripturæ facit mentionem ſucceſſurum ex utra-
que parte , iſta diſpoſitio eſt realis , & in rem ſcripta, 59
non perſonalis , ſed tranſit in ſucceſſores utriuſque
partis, ſive loquatur de ſucceſſoribus hæreditariis, l. ju-
ris gentium § pactorum ff. de pactis, ſive de ſucceſſoribus
dignitatis, & adminiſtrationis, per notata in c. 1. tit. qui
ſucceſſor. teneant. &c. ult. ne prælat. vices ſuas , hæc dicit
Bald. in c. fi. ante fi. de ſent. & re jud. vel potius in conſ 159.
ſuper eo quod quæretur, vol. 1. lib. 3. referens eum ſequitur
Tiraq. in tract. de jur. princ. q. 35. n. 28. ſed hæc indulta & 60
privilegia Apoſtolica faciunt mentionem , non ſolùm
Regiæ Coronæ qui conceduntur, ut ex ſupradictis pa-
tet : ſed etiam de ſucceſſoribus Sedis Apoſtolicæ . ibi,
per nos aut Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros ,
& ſedem prædictam, &c.) ergo realia ſunt, & perpetua
hujuſmodi privilegia, non perſonalia. Et quòd quando
ex juris, vel hominis diſpoſitione res aliquæ perpetuæ
eſſe debent apud vocatos ſucceſſores ; ubi perpetuò 61
aliquid competit, ultra citatos tenent gloſſ. in l. quod ſi
nolint, §. ſi quid intervenerit, ff. de adilitio edict. ubi Bald.
& Angel. idem Angel. & immol. in l. 3. ff. de uſucapio.
Socin. conſ. 86. n. 31. lib. 1. & alii quos citat, Tiraq l. 1. de
retract. §. 1. gl. 2. n. 17. fol. 814. latè Mieres tr. de majoratu,
p. 4. q. 21. num. 20.

Deſuper pro Catholica majeſtate, & adverſus hujuſ-
modi præſcriptiones ex contrario appoſitas faciunt
fortiter verba d. Bull. Adrian. VI. ibi nec non irritum,
& inane , quidquid ſecus ſuper iis à quoquam quavis
authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attenta-
ri , perpetuò decernimus , &c.) nam hæc clauſula, &
decretum irritans , inter alios efficaciſſimos eius effe- 62
ctus , ille potens eſt : ut tollat præſcriptionem , & ex-
cludat, docent Felin. in c. cum acceſſiſſent, verſ. 4. limit.
de conſtitutionib. Rebuff. in concord. tit. de for. & irre-
vocab. concord. ſtab. in verſ. plus dicit. Probus in verſ. ibi
qui n. 7. verſ. iſtud tamen non obſtat. de reſcript. in 6. Ant.
Gabr. in comm opin. tit. de clauſ. concl. 3. n. 44 tollit etiam
conſuetudinem , ne dum in præteritum , ſed etiam in 63
futurum Domin. in c. beneficio verſ. nota bene. & ibi An-
charan. verſ. ſed propone. ubi Joan. Andr. in verb. legitima.
verſ. ſi pup. & Philip. Franc. verſ. ex quibus nota. de præb.
in 6. Præpoſit. & Alex. in c. in iſtas, §. leges, verſ. nolunt.
tamen. Joan. And. 4. d. Bat. in clem. 1. n. 23. de elect. Prob.
in c. ſibi qui n. 7. de reſcrip. in 6. Feli. in c. cum acceſſiſſent.
verſ. quartò limitat. de conſtitut. Roch. in c. ſi ſecundum
parvam impreſſionem, verſ. amplia modo iſtam concluſio-
nem de conſuetudine. Rebuff. ubi proximè, verb. plus dicit.

Ruin.

Ruin.conſ.13.n.13.vol.1.& conſ.105.n.11.vol.3.gl.in c.
fin.in verb.decernimus,de rebus Eccleſiæ non alienan.quem-
64 admodum & iſthæc clauſula,ſeu decretum irritans tol-
lit vires ſententiæ, ejúſque executionem impendit Caſ-
ſiador dec.12.n.5.6.& 7. de regulis Cancellariæ. Satuer.
in regul.de annal.q.5. Ant. Gabr. communi, concl. tit.de
clauſulis, concl.3.n.51.conſtat ex noſtræ Bullæ clauſula,
ibi.ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judican-
di, & decidendi authoritate, &c.
65 Et ratio hujus effectus clauſulæ irritantis; ſcilicet
ut excludat præſcriptionem illa redditur evidens; ete-
nim nulla huic præſcriptioni datur cauſa, à qua poſſit
principium aſſumere, cùm ſuprà dixerimus, præſcri-
ptionem ſine poſſeſſione non procedere,decretum irri-
tans hujus eſt naturæ, ut non ſolùm inficiat, & annul-
let titulum beneficij in contrarium collati,verum etiam
& poſſeſſionem ipſam, ita ut talis poſſeſſor non poſſit
juvari ex aliquo remedio poſſeſſorio, retinendæ, nec
recuperandæ, vel aliàs, nam talis poſſeſſio caret omni
effectu.Caſſiad ſuper regul.dec.7.n.3 Simonet. de reſerv.
q.40.n.1.& 2.Satner.de triennа.q.49 Rebuff.in prax.be-
neficia tit. de reſerv. n. 40. Creſcent. dec.4. de privileg.
Lancel.de attent.3.p.c.31.n.95.& Rota dec.189.n.4.p.2.
diverſ.Caſſiad.dec.1.n.1.& per totam de reſtit.ſpoliat.Put.
dec.197.n.3.lib.3.Rot.dec.310.n.5.l.3.p.3.diverſ.Man-
doſ.poſt alios in regul.1.Cancel.q.3.per totam,tenet etiam
Ant. Gabr. comm. concl.tit.de clauſul.concl.3.n.50.lib.6.
Prob.in c.tibi qui n.18.de reſcript.in 6.Bertran.conſ.141.
n.4.vol.2.Guilles Benedi.in c.Raynut.verb. ſi abſque li-
beris 1.de fideicomm.ſubſtit.à n.38.Nicol.Gar.aliquos ex
iis allegans in tract.de benef.5.p.c.1.n.457.
66 Et hoc decretum talis eſt naturæ, ut inficiat omnia,
quæ ſequuntur, ita ut nec effectum, nec juris fomen-
tum habeant,c.ſi eo tempore de electione,lib.6. ubi notat
Caſſiad.dec.1.n.7.de reſtit.ſpoliat.Satner.in tit. de annal.
q.23.& de Craſſis n.19.Gomez in regul.de triенn. q. 49.
n.3.Put.dec.50.n.2.& deciſ.396.l.1.Ant.Gabr.ubi ſuprà
ex n.56.Rebuff.ubi proxime,verſ. ult. notanda eſt clauſu-
67 la decreti.Alex.Stiati. in extravagant. ambitioſæ, de rebus
68 Eccleſiæ n.67.Rot.dec.24.n.5.& dec.149 n.2.p.5.diverſ.
69 habet namque inhibitionem implicitam invenire,Caſ-
ſiador.dec.2.n.6.ac etiam privativam viam, & avocati-
vam poteſtatis conceſſæ.Ferret.conſ.314.n.50.lib.1.ope-
ratur inſuper hujuſmodi decretum nullitatem ab ini-
tio.Caſſiad.dec.12.num.45.& 6.ſuper regul. Cancellariæ.
Gomez in regul.de annal.q.5.prope fin.Joan Paul.dec.14.
Achil.de Graff.dec.385.Rot.deciſ.24.n.5.poſt. princ.p.2.
diverſor.
70 Hinc eſt, quòd proviſus ſtante decreto irritante non
poſſit ſe tueri etiam remedio ſummariiſſimo poſſeſſio-
nis, in quo nullæ exceptiones admittuntur, ut poſt
Caſſiad.Puteum,Mandoſ.& alios firmat Hieron.Gonz.
in regul.de men.& altern.gloſ.fin.n.29.
71 Et hinc etiam eſt; ut ex capite decreti irritantis re-
gulæ reſervatoriæ menſium factæ proviſiones adver-
ſus ejus diſpoſitionem,hoc eſt,in menſibus ſummi Pon-
tificis,ſunt nullæ ipſo jure, non ſolùm quoad titulum,
verùm & quoad poſſeſſionem, quæ nihil prodeſt, nec
aliquo remedio poſſeſſorio poteſt juvari, cùm omnino
juris fomento, & adminiculo careat. Rot. dec.3. per to-
tam de reſtitut.ſpoliat.in novis,& deciſ.1.eodem tit.in an-
tiquis.Bellamer.deciſ.535.Lapus allegat.29.n.1.& allega-
tione 55.n.9.Felin.in c.ex noſtra n.12. de reſcript. Rebuf.
in prax. tit. de reſervat. tam generali quàm ſpeciali. nu-
mero 40.plures adducit Menoch.de recuper.poſſ.rem. 16.
quæſt.35.à num.443.uſque ad numerum 457.Ferret. con-
ſil.3.numero 18.Caputaq.deciſ.325.p.1. numero 2.& de-
ciſ.343.numero 5.p 3.Puteus dec.197.numero 3.lib.3.p.3.
72 diverſ. Hieronym. Gonzal. poſt alios in regul. de menſ.
gloſ. 31. n.7. imò reſervatione potentius fortiúſque eſt
decretum irritans,gloſ.verbo proviſionem, in c.ſi eo tem-

Salgado de protect. Reg.

pore 45.de elect.lib. 6. Caſſiad. deciſ. 3. de decretis in re-
ſervatione.
Et magis in noſtris terminis,& propoſito facit,quòd 73
ſi cardinalis habet indultum, ſeu privilegium provi-
dendi beneficia alicujus diœceſis, cum clauſula irri-
tanti, proviſio beneficij facta per ordinarium erit nul-
la ipſo jure, etiam ſi Cardinalis non provideret de eo
ſecundùm Caſſiad.dec.1.de reſtit.ſpol. Felin.in c. cum ex
officij de præſcript. & eſt deciſum per Rotam apud Gui-
dobonum dec.56.in manuſcriptis, refert Nicol. Garc. de
benef.5.p.5.n.3.
Quare per collationes etiam effectuatas factas con- 74
tra decretum irritans, poſitum in privilegio ſeu indul-
to, non adquiritur quaſi poſſeſſio conferenti. Garc. ubi
proxime num,105.Creſcent.dec. 4. de privileg. in fin. vide
etiam n.83.& ſeqq.
Et ideo per collationem etiam nullam non turbatur 75
patronus in poſſeſſione præſentandi, ita Garc. ibi n.10.
& 99.Put.dec.189.lib.1.Ferrer.conſ.111.n. 8. Flores de
Men. q.10. n.64.cum Calderino conſ. 15. de jur. patron.
Decius conſ.116 & Burgi Bucacio de remediis poſſ. c. 11.
n.39.ergo evidenter ſequitur, ordinarium per neutram
horum beneficiorum collationem, etiam de facto effe-
ctuatam, habere potuiſſe actum ullum poſitivum.
Quod corroboratur etiam ex alio capite præfatæ 76
clauſulæ Bullæ Adriani VI. ſcilicet ex clauſula (ſubla-
ta) ibi poſita, quæ illa eſt, & ſic per quoſcunque, tam
delegata, quàm ordinaria, & mixta authoritate fun-
gentes judices, ubique judicare cognoſci,& decidi de-
bere ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judi-
candi, & decidendi facultate, &c. quæ clauſula (ſubla-
ta) eſt maximæ potentiæ claudens ora judicibus, ne 77
aliter decidere poſſint, & adimit partibus in totum
facultatem opponendi contra conſtitutionem, gratiam
vel privilegium, de qua per Caſſiad.dec.10.n.3.ſuper re-
gul.Carolus Ruin.conſ.76.ſub n.9.vol. 5.& conſ. 21.ſub
n.15.ante fi.Gundizal.Villadieg.in tract.de legat.p.1.q.7.
n.32.Put.dec.50.n.5.lib.1.& dec.dec.377.in fi.lib.3.Ca-
putaq.dec.134.n.4.& dec.218.p.3.Rebuff.ſuper cõcordata
Fran. tit. de forma & irrevoc. concordatorum ſtabilitate,
poſt prin.verſ.8.vult.judice.Mandoſ.in tract. de monitor.
q.60.n. 44.ſuper verb. ſicque ſuper quoſcumque judices,
idem Mandoſ.in conſ.57.n.3.& conſ.63.n.1.& an proceſ-
ſus,etiamſi non opponatur de dicta clauſula (ſublata) 78
ſit ipſo jure nullus,per doctrinam Joan.Andr.in addit.
ad Specul.tit.de ſent.§.juxta ſub.n. 5. in gloſ. verb. & eſt
Alex.plene cum multis in l.1.§.ſublata n. 2.& 3.ff. ad
Trebell.Decius conſ. 176. incipit in cauſa quæ luce agita-
tur,ſub n.3.verſ.ſed prædictis minimè obſtantib. Marche- 79
ſanus de commiſſ.1.p.c.8.de commiſ.apertionis oris à n. 54.
ultima in poſſeſſione, quòd ſi opponatur à parte du-
bium eſſe, quòd ſit ipſo jure nullus proceſſus,videndus
Gonz de alter.gl.66.à n.13.& ſeqq.& n.45.quòd conve- 80
ſit materiæ hujus capituli, ut ſtante d.clauſula (ſubla-
ta) à proceſſu appellationi interpoſitæ, ſit utique defe-
rendum, etiam in iis judiciis ſui natura inappellabili-
bus, cum ratio appellandi ſit in promptu ex his, quæ
ſuperiùs dicta ſunt,e ſuperiori.
Et cùm ſtante d.clauſula (ſublata) non poſſit dici, 81
nec opponi, etiam per viam replicationis aliquid con-
tra diſpoſitionem. qua illa continetur,Put.dec. 377. in-
cipit in una Hiſpalenſ.ſub.n.1.lib. 3 ita non poterit op-
poni de regulis Cancellariæ,quamvis ſint favorabiles,
ut bis deciſum fuiſſe in Rota teſtatur Gonz. ubi proxi- 82
me n.9. qui n. 12. dicit, ut etiam in judicio poſſeſſorio
ſummariſſimo manutentionis obſtet d. clauſula, ut per
Put.dec.50.num.5.lib.1.teſtatúrque ipſe Gonzal.de dua-
bus deciſionibus Rotæ, quem latè de materia & effe-
ctu hujus clauſulæ (ſublata) &c. vide per totam eandem 83
gloſſam.
Et utraque clauſula, tam hæc (ſublatæ) quàm 84

(irritans)ſuperiùs dicta ligat,& afficit ignorantes, ut
per eum ibi in n.8.& gl.ſi.n.18. etiamſi non ſint appoſita
verba noſtræ Bullæ, ibi, ſcienter, vel ignoranter conti-
gerit attentari, &c.(ubi plurimos adducit, & facit text.
in c.ſi eo tempore 43.de elect.l.6.c.quodam 40. de præbend.
in 6.c.dudum,c penult.de conceſſ.præbend.lib.6.

85 Ex quibus evidenter apparet, quòd impetrationes,
conceſſiones & proviſiones Pontificales factæ de be-
neficiis, quæ revera ſunt juris patronatus Regii tan-
quam ſubjectæ dictæ clauſulæ irritanti, & ejus pote-
ſtati, tanquam quæ nullæ non potuerunt cauſare præ-
ſcriptionem, nec habere principium, quoniam certiſ-
86 ſimum eſt dictum decretum irritans ipſum Papam, &
eius ſucceſſores ligare,ac comprehendere,maximè, ad-
dictis verbis,quibus in noſtra Bulla Adriani VI. ibi, per
nos aut Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros, &c.)
ut per text. in clem.cum ei quem in 1.reſponſ. de conceſſio.
præbend.dicit ibi Archidiac.tab.3.Franc.n.2.Ant. Gabr.
in tit.de clauſ.concluſ.3.n.4.5.& 74.Philip.Probus in c.
ſi bi qui n.5.de reſcript.in 6 Philip.conſ 57.n.2 & 5.vol.4.
Anaſt.Germo.in tr.de indultis Card.§. alioquin ex n. 15.
Caſſiad.dec.2.n.2.de decret.in reſervat.Moheda.dec. 21.
n.1.de præben.Put.dec.141.l.2. Capuraq. dec. 82.n.1.p.2.
Rot.dec.106.n.2.& 3.p.1.diverſ. Aymon.conſ.3.n.17.&
26.idem Put.dec.191. lib. 3.& deciſ. 418. lib. 2. Ant.
Gabr.d.concluſ.3.num.62.ubi plura elegantia cumulavit
circa hoc decretum irritans per ampliationes, & limi-
tationes.

Inſuper & pro hac parte facit, quoniam conceſſio-
nes,& proviſiones horum beneficiorum juri Regio pa-
87 tronatui competentium nullæ fuere ipſo jure, ſtante
earum revocatione præcedente, cùm ſint ſubiectæ
clauſulæ derogatoriæ, contentæ in d.privilegio Adria-
ni VI. ibi,quaſcumque literas Apoſtolicas deſuper quo-
modolibet pro tempore confectas, etiam quaſcumque
derogationes, quorumvis iurium præſentandi, ſeu no-
minandi, etiam cum quibuſvis efficaciſſimis clauſulis
in ſe contentis, nullius roboris, & momenti exiſtere,
88 &c.) quæ clauſula derogatoria annullat ſubſequentes
diſpoſitiones contrarias, ut ex ea patet, & probat text.
in l.ſi quis in prin.22.ff de legat.3. ubi gl. verb. accipiat.
l.22.tit.22.p 6.l.ſi mihi & tibi.11.§.in legatis ff.de legatis
1.text.in c.ex literis §.certum, de dolo & contuma. text.
in c.unico, §. nos ſuper hoc de exceſſibus Prælatorum in 6.
tradunt poſt ſcribentes ibi Dinus in c. quod ſemel n. 14.
cum ſeqq.de regul.jur.in 6.Gomez in c.1.n.155 de conſtit.
in 6.Covarr.in rubrica de teſtam.2 p.à n.19 Mantica de
conject.o.lib.2.tit.8.à n.1.Hier.Gabr.concl.96.n.27.l.2.&
de ratione Bart.in d.l.ſi quis in prin.ſub.n.4 & 5.Rom.
conſ.436.ſub.n.9 Pariſ.conſ.41.n.26.lib 4.Gozadi. conſ.9.
incipit in hac cauſa n.26 & 63.Caſſiad.dec.56.n.8.ſuper
regulis.Rota dec.137.p.1.diverſo.dicentes,quòd clauſu-
89 la derogatoria ſtante in prima diſpoſitione futura ſe-
quens diſpoſitio contraria non valet, niſi ius ſpecia-
lem mentionem faciat, quæ ſecundæ derogationes &
mentiones ceſſant in noſtro caſu, cùm etiam ſublatæ
ſunt expreſſe, ibi,etiam quaſcumque derogationes, &c.
& ibi,etiam cum quibuſvis efficaciſſimis clauſulis, &c.)
quæ dicitur clauſula derogatoria derogatoriarum, ut
colligitur ex Doctoribus in d.l.ſi quis in princ. & Paul.
90 Caſtr.conſ.278.paſſus iſte dubitabilis, ante ſi. verſic. item
continet aliam derogatoriam illius derogatoria, & in ver-
ſicul.patet enim l.1. Feder. de Senis conſ. 255. caſus talis
eſt.Decius conſ.165 viſo tenore num.1. Pariſius conſ. 42.
num.15.in ſi.lib.4.& tunc in ſecunda diſpoſitione con-
traria non ſufficit, ut fiat derogatio.& mentio de clau-
ſula derogatoria primæ conceſſionis, ſed etiam debet
fieri de clauſulis derogatoriis.ut poſt Bart. in d. l. ſi quis
91 in princ. & alios tradit Put. deciſ. 109. in una Zamoren.
num.4.lib.1.Pariſ.conſil.42.num.15.& 16.lib.4.Gozadi.
conſil.9.n.24.Covarr.in rubrica de teſtam. 2.p.ſub n. 20.
verſic.hinc.ſcribit Paul. ibi, quia duplex derogatorio tolli
debet.Selva de benefic.5.p.quæſt.14.num.55.Paul.Caſtr.
conſ.5 quoniam adjectione ſub n.5.l.1.Rom.conſ.327.n.3.
Decius conſ.165.viſo tenore ſub n.5.verſ. & iſta concluſ.
Rota dec.468.n.3.p.1.diverſ.& dec.137.num.7.in ſi.ead.
p.1.Ferret. conſ.223.n 8. lib.2.qui loquuntur in privile-
gio, de quo ad idem etiam loquuntur Calder.conſ.156.
Thom. Gram. dec. 20. incipit pendente querela. Socin.
conſ.2.in cauſ.Domin.Guid.n.2.& 50.lib.1.Ruin.conſ.10.
n.6.lib.2.Rip.in c.1.n.55.de reſcript.Ferret.conſ.52.n.50.
Tiraq.de legib.connubia.2.p.gloſ.7.n. 103. Covarr. ubi
ſupra num.20.Staphil. de liter.gratia tit. de vi & effectu
clauſularum § in literis ex n. 4. cum ſeqq. Gomez in re-
petit.c.pr.n.154.de conſtitutionib.lib 6.Ant.Gabriel.lib.6.
commun.opin.tit.de clauſulis concl.5.n.21.& 22. Menoch.
conſ.56.n.48.lib.1.latè & optimè Selva de benef 5.p.q.14.
per totam.

Et adhuc facit.nam licèt ſatis ſit controverſum, an 92
derogatione privilegiorum facta per legem genera-
lem, cenſeatur ſublatum privil. ut videre eſt per Hier.
Gonz gl.56.à n.15.tamen illud eſt verum,ut ipſe probat
n. 17. quod quando privilegium præcedens habet ita
fortiſſimas, & efficaciſſimas clauſulas derogatorias,
quòd minimè veriſimile ſit voluiſſe Principem (à 93
cujus intentione omnia pendent) in ſequenti conſtitu-
tioni generali per viam legis factæ, tale privilegium
comprehendere, & adducit exemplum in privilegio
conceſſo per ſummum Pontificem Marchioni Aſtoriſ 94
cenſi (ſua vita durante)præſentandi nonnullos cano-
nicatus illius Eccleſiæ Cathedralis, (quod eſt ſimile
huic noſtro Regio,)continenſque ſimiles ei cauſas, ibi,
concedimus jus patronatus hujuſmodi, ac ſi tibi ex
vera dotatione, & fundatione competeret, etiam per
Sedem Apoſtolicam, niſi de toto tenore, & data præ-
ſentium plena, ſpecifica, & individua, & expreſſa de
verbo ad verbum, non per clauſulas generales idem
importantes, mentio fiat, & tuus ad id acceſſerit con-
ſenſus, derogari non poſſit,nec derogatum cenſeri,&c.)
& tamen hujuſmodi privilegium non ſuit derogatum 95
per regulas Cancellariæ in contrarium poſtmodum
editas, ut in terminis pluries dixit Rota teſt. Put. deciſ.
308. per totam lib. 5. Mohedan. dec. 10. de jur. patron.
& meliùs clariúſque in dec.157.& dec.468.p.1.diverſo.
& diverſ. 504.p.2.diverſo.ubi latè benéque ponderan-
tur dictæ clauſulæ. Cæſareæ namque majeſtatis indul-
tum noſtrum, multóque fortiores clauſulas habet,
prohibentes omnino & abſolutè derogationem, &
alias multò magis efficaces; ut ex eo patet, & militat
multum diſſimilis ratio in Principe Catholico noſtro, 96
fortiſſimo Eccleſiæ muro, columna ſtabili Chriſtianæ
religionis, flagello hæreticorum, cujus privilegio per
nullas mundi cauſas ſummi Pontifices non detrahunt,
ſed augent paſſim, cujus indies & merita creſcunt,
quoniam per legem ſequentem derogantem privile-
giis quibuſvis, non cenſetur derogatum primo con-
ceſſum à Papa perſonis dilectis, gratis, & valde bene 97
meretis, ut ſcripſere Roma.conſ.478.n.1.& 2.18.& 19.
Salva.benef.3.q.15.n.21.27.latè Manti.de conject.lib.12.
tit.8.n.16.Anaſtaſius Germo.in tract.de indultis,§.alio-
quin num.32.& 45 quæ quibus & quadrant, niſi Cæſa-
reæ, & Catholicæ Majeſtati Philippi IV. ſuiſque pro-
genitoribus, dicat, orbis, præclara opera, cœlúmque
teſtentur.

Nec eſt dicendum, ut ex eo quòd ſacra Cæſarea ac 98
Catholica maieſtas his indultis, & privilegiis non fuiſ-
ſet uſus in aliquibus beneficiis ob defectum; quia, no-
titiæ, licèt in plurimis aliis ſic; ipſa per non uſum ami-
ſiſſe, quoniam primò hæc privilegia (ut ſupra adverti-
mus) continent decretum irritans, cujus effectus, &
poteſtas ultra jam dicta, ampliùs illud hoc inducit, &
operatur,quòd conſtitutio, ſeu diſpoſitio, ſuper qua eſt
appoſitum

appoſitum, impugnari non poſſit poſtea ſub prætextu, quòd uſu recepta non ſit, nam cùm ſemel ex ea conſtet de intentione Papæ, inferiores, ſive illa non utendo, ſive ex contrariis actibus, ſine tamen eiuſdem Papæ expreſſo aſſenſu, eam elidere non valent, Philip. Franc. *in c. cum de beneficio n.4.* ubi etiam Anchar. & Gemin. *de prob. in 6.* Veral. *dec. 204. cum addit. p.3.* Put. *dec. n.4. p.1.* ubi declarat optimè etiam Baptiſ. Marqueſſ. *de commiſ. p.1. c.9. n.31.* ergo evidenter ſequitur, ut ex hoc capite non uſus privilegii impugnari non poſſit, cùm habeat clauſulam (irritans) maximè cùm majori parte eo uſum ſit.

Secundò facit, quod Cæſarea Catholica majeſtas eis
100 indultis majori parte uſus eſt (prout cum actis patet) ſed uſus privilegii in parte illud operatur, ut quamlibet præſcriptionem adverſus illud inductam, penitus
101 interrumpat, probant eleganter Rim. *conſ. 388. n.25. lib.1.* ſequitur Joan. Garc. *in tract. de nobilit. gl.1. §.1. n.79. ante fin.* ergo dicendum venit, quòd, vel ordinariorum præſcriptio adverſus hujuſmodi privilegia non
102 potuit habere principium, vel ſi habuit, illud ſtatim ſemper ac continuò interruptum, ita ut nullo tempore perfici valuiſſet incepta.

103 Per uſum eorum in cæteris beneficiis hujus ſpeciei retinet, & conſervat ea privilegium, quoad aliud, in quo uſus non fuit; enimverò in his, in quibus adeſt titulus, per uſum partis retinetur univerſum jus quoad quaſlibet ſpecies ſub eo contentas, juxta Bar. doctrinam *in l. 1. §. ſi quis hoc, interdicto. §. de itinere actuque priva.* ſequitur Angel. *in l. una eſt via de ſervit. ruſti. præ-*
104 *dict.* Boëri. *dec. 227. n.4.* & hinc eſt, quòd ſi quis habet conceſſionem à ſuperiore, uſus juriſdictionis in una parte tribuit uſum in alia, conſervaturque univerſum jus, ut per Bart. docet Paul. Caſtr. *in l. imperium ff. de juriſdict. omni jud.* Ant. de Butr. *in c. fi. de cauſ. poſſ. & propr.* Abb. *in c. cum olim. de præſcrip.* Feli. *in c. auditis in 1. declaratio. eod. tit.* additio. *ad dec. Capellæ Tholoſ. 322.* Jacobi. *in l. more ff. de juriſd. omn. jud.* idem Fel. *in c. cum ex injuncto, de hæreticis,* & per B. *in d. §. ſi quis hoc interdicto* ex Caſſaneo optime dicit Ant. Gabr. *comm. concl. lib.5. concl.2. de præſcript. n.18.* late etiam & optime Tiraq. *in tract. primog. q.39. per totam fol.590.* Mareſc. *var. reſolut. c.11. num.34.*

105 Qui omnes inferunt ad præſcriptiones, quòd cùm uſus conceſſionis in una parte tribuat uſum in alia, pariter præſcriptio, & conſuetudo in una extenditur ad aliam, igitur dicendum venit, quòd cum ſacra majeſtas
106 indulto fuiſſet uſus in beneficiorum conſiſtorialium ibi conceſſorum majori parte, & in illis, quoties ſe obtulit vacatio, præſentavit per tot annos à tempore indulti, quoad cæteras illius generis ſpecies (cùm cenſeatur oii) extendi debet, neceſſariò præſcriptio tot temporis uſitata valitura eſt, non verò ea adverſo propoſita, cui & iuris regulæ tot reſiſtunt, impediuntque ortum, & principium, ex ſupradictis.

Et facit quod dicit Mart. *in tract. de juriſdictione, 1.*
107 *p. cap. 26. num. 79.* quòd Regnum, cuius aliquæ civitates imperio parent, ei totum ſubiectum cenſetur, quia ſufficit partis tantùm habere pacificam poſſeſſionem, ut totius eam habere intelligatur, iuxta *regul. 3. ff. de acquir. poſſ.*

108 Inſuper & quintò facit, quòd quando agitur de conſervatione iuris, non verò de acquiſitione, nihil curamus de regula illa ſcilicet; tantùm præſcriptum, quantum poſſeſſum, ſed per uſum in parte conſervamus no-
109 bis ius in toto, quod olim competebat, quia aliud eſt acquirere, aliud conſervare; text. *in l. una eſt via ff. de ſervit. ruſtico. præd.* ubi gl. *verb. ſervari,* text. quem dicunt Doctores egregium *in l.1. §. ſi quis hoc interdictum, ff. de itiner. actuque pri.* Gratus *conſ. 61. n.28. lib.1.* Ruin. *conſ. 217. lib.1. n.8.* Decius *conſ. 271. n.7.* optimè itaque Joan. Garc. *in tract. de nobilit. gl.7. n.6. & gloſ.1. §.1. n.79 ante fin.* Sed ſacra Catholica maieſtas (ut certum eſt) non tractat de nova acquiſitione, ſed de conſervando iure, ſibi ex Apoſtolicis indultis competente in beneficiis conſiſtorialibus, ergo per uſum partis debet retinere, & conſervare ius in omnibus, de qua doctrina videndus eſt Avend. *de exequn. mandu. 1. p. c.1. ſub. q.25. verſic.*
intereſt tamen, ubi dicit, poſt plures ab eo citatos: quòd 111
habens merum imperium ex privilegio, ſi in uno actu exerceat iuriſdictionem, totius privilegii ius conſervat ut ſecus ſit in præſcriptione, quia tantum intelligitur præſcriptum, quantum poſſeſſum, vide num. 113. ſtatim.

Et generaliter, quòd utens in parte privilegio, con- 112
ſervet poſſeſſionem in toto privilegio, tenet per doctrinam B. *in l. ratio horum ff. de publicanis, & in l. §. fi. de iti. actuque priva.* & poſt Gratum, Decium, Ruinum Joan. Garciam, *locis modo citatis,* tenet Mittes *de major. p.1. q.10. n.118. in noviori impreſſione.*

Quoniam certum eſt, ut de uno caſu unius ſpeciei, 113
ad alium caſum eiuſdem ſpeciei extendatur præſcriptio. Bal. *in l.1. verſ. ſed nunquid C. de ſervitu. & aqua.* Abb. *in c. dilecti de arbitr.* Paul. de Caſtr. *in l. imperium, ff. de juris. omn. jud.* Ant. de Butr. *in c. dilect. de Capellis, Monacho.* Socin. *conſil. 111. vol.1.* idem Ant. de Butr. *in c. fin de cauſ. poſſ. & propriet.* Bald. *in lectur. l.1. imperium verſ. circa ult. de juriſd. omnium judic.* Marià. *in c. cùm conting. verſ. ſextò principaliter, de for. compet.* Fel. *in c. auditis, de præſcript.* Alex *conſ. 68. vol.1.* Iſſ. *in l. Imper. verſ.3. circa eundem materiam, de jur. omn. jud.* ergo de una ſpecie beneficiorum conſiſtorialium, de quibus in d. Bulla, conſervat, & extenditur uſus quaſi poſſeſſio, & præſcriptio ad alium, hoc eſt, ad aliud beneficium eiuſdem ſpeciei.

Pro quo etiam ſingulariter facit ſextò, nam per 114
exercitium, & uſum unius actus dumtaxat, ex competentibus patrono, acquiritur quaſi poſſeſſio in iure patronatus, ut puta quando ut patronus honoratur quis in Eccleſia, & ut talis tractatur, iuxta text. *in c. nobis, de jur. patro.* & ibi notata, ut eleganter tenet Federi. de Senis *conſ. 224.* incipit *ſuper primo puncto. in penult. col. in fi.* & movetur, quia iſti ſunt actus, ut cui debetur unus, debetur & reliquus, quia ex eodem fonte procedunt, & ſic qui in aliis actibus competentibus patrono fuit in quaſi poſſeſſione, etiam extenditur ad præſentationem, clare etiam firmat Joan. Andr. *in c. quod alicui gratioſè in fi. de regul. jur. l. 6.* firmans concluſionem quòd per exercitium unius actus competentis patrono, erit qui poſſeſſor iuris patronatus eandem ſequitur Abb. *in c.* per illum text. *verſ. & hæc faciunt de re legi. domib.* dicit menti eſſe tenendum, ſatiſque notandum, quòd per exercitium unius iuris, ſeu articuli comprehenſi ſub univerſo, infertur ad poſſeſſionem juris univerſalis, & plura ſimilia cumulat. Fel. *in c. auditis*
colum. 8. de præſcripi. in verſ. 1. declar. & hanc eſſe com- 115
munem & ſequendam dicit Roch. de curt. *in tract. de jur. patro. verb. competens n.39. per totum.* Sicut etiam aliàs per præſentationem unius pluribus ex patronis, aliis ſcilicet negligentibus conſervatur iuris patronatus quaſi poſſeſſio quoad omnes negligentes nunquam præſentantes, dummodo non appareat, præſentantem eo animo præſentaſſe, privandi ſcilicet alios ſua quaſi poſſeſſione; non privantur, ita late per eundem Roch. de Cur. *de jur. patro. verb. competens n.42. q.17.* Lamb. *de jur. patro. 1. p. lib.2. art.16. q.3. n.13. & 24.*

In iuribus enim incorporalibus, in quibus adquiri- 116
tur poſſeſſio generalis per acquiſitionem partis, (cùm talia iura magis intellectu, quàm corpore percipiantur, *l. quod legati 36. §.1. ff. de judic. l. ſi fideicommiſſ. 50. §. tractandum eodem tit. l. fin. C. de præſcr. longi temporis*) ideo propter iurium unitatem ratione cauſæ generalis poſſeſſio retenta, & quæſita in parte, retinetur in toto. ita in ſpecie Bal. *in l. 1. colum. 10. in fi. verſ. ſuper 3. puncto*

n. 58. C. de ſervit.& aqua. quia quando cauſa univer-
117 ſalis adeſt in oriente, magis debet attendi, quam ipſe
actus particularis, ſeu illius actus exercitium, cum cauſa
ſit univerſalis *l. verum, la 2. de fur. c. cum dilect. 1. de
cauſ.c.intellig.* ubi gl. *verb.ex cauſ.de verbor.ſignif.* ita in
ſpecie poſſeſſionis docet eleganter Bald. *in l. 1.a.34.ad
med.C.de emancip. liber.* Aymon. Cravet. *conſ.75.n.15.*
Sequitur Grat. *in diſcept. forea.com.3.c.425.à n.39.cum
pluribus ſeqq.* qui à *n. 45.* infert ad oblationes, quas
quis prætendit in tota diœceſi univerſaliter, quia poſſeſ-
ſio probata de aliquibus locis extendatur ad omnia alia
in eadem diœceſi comprehenſa, ut ita fuiſſe deciſum
118 per Rotam coram R.P.B.Pamphili. Hiſpalen. iuris no-
minandi 21. April. 1613. per Doctrinam Oldraldi *conſ.
271.quia omnes,col.ult.ad medium,verſ.deinde opponitur
n. 24.* ubi quòd ſi exerceo unum, vel duos actus ra-
tione univerſalis iuris, quod mihi prætendo compe-
tere, ſit extenſio etiam ad alias perſonas, & ad alios
actus, dummodo non diverſos ab actibus in quibus fuit
inducta, & apprehenſa poſſeſſio, ſeu præſcriptio, teſtatur
119 Grat. *ubi proxime à n. 45* idem tenet Oldrald. *conſ.154.
quia tota col.5 in princ.verſ.quintò opponitur quod articuli
n.17.* & latè ſequendo Oldraldum concludit Aym. Cra-
vet. *conſ.35.n.1.& in tract. de antiq. tempus 4.p.ſeſſ.1.n.
57.cum ſeqq.* & multis comprobat Alex. *conſ. 68. in
princ. verſ. non obſtat quod quoad onera. n. 17. & 18. l. 2.*
Roma *conſ.368.præſens conſultatio n.25.& 26.* Rot. *di-
verſ.dec.17.n.3.& 3 p.1.* & coram R P D. Sacrato in una
Aſſiſiunt. canonicatus 14. Junii 1600. terminatum
fuiſſe teſtatur Gratia. *ubi proximè num. 48.* Socin. *conſ.
212.abunde & ſub.liter.col.penult.in fi. verſ. ſed eſt dili-
genter advertendum n. 3. lib.1.*

120 Ex qua doctrina rectè fluit quod ubi tractatur de
præſcribenda luctuoſa per Dominum territorii, & iu-
riſdictionibus contra vaſſallos, non eſt neceſſaria præſ-
criptio immemorialis contra omnes particulariter, ſuf-
ficit namque quòd luctuoſa ſit percepta ab aliquibus,
121 ut contra omnes intelligamus præſcriptam, cùm enim
præſcribitur ius reale in genere ius exigendi luctuo-
ſam, præſcriptum intelligitur contra omnes perſonas
territorii, quibus ius illud applicari poteſt, ex ſingul.
doctr. Bal. *in l.ſi quis diuturno 1.not.ff.ſi ſerv ius vindi-
122 cet.* ubi inquit, quòd præſcriptio iuris realis porrigitur
ad omnes, etiam ſi adverſus eos ſpecificè non fuerit
præſcriptum optimè & latè Joan. G ec. *de expenſ. &
melior.c.9.n.38. & 39.*

123 Qui ex eo infert, quod præſcriptio in illa ſpecie, quæ
præſcripta eſt; extendi poteſt da perſona ad perſonam
& de una ſpecie, ſeu de uno actu, ad alium, docent
etiam Bal. *in addit. ad Specul. tit.de iuriſdict.omni.jud.
verſ.nunc penult.* Feli. *in c.auditis n. 20.* Iſſ. *in l.3.n.39.de
acquir.poſſ.* Aymon. *de antiq.temp.4.p.in princ. n. 58. 59.*
Bald. *de præſcrip.2.p.princ.q.2.n.28.* Moli. *de Hiſpan.pri-
mog.lib.2.c.6.n.17.* Zaſius latiſſimè *conſ.17.n. 59.* & la-
124 tiùs proſequitur Garc. *ubi proxime ad n.38.cum ſeqq.* di-
centes, quòd effectus præſcriptionis cauſatæ à iure rea-
li, extenditur ad omnes illos, adverſus quos præſcrip-
tum non fuit, & ad particularem ſpeciem iuris compre-
henſi ſub unico iure univerſali, Abb. *in c. cum Eccl.
ſutrin.n.54.de cauſ.poſſ.& propri.* & poſt Ant. *in c. cum
intra de decimis,* tenet Rebuff. *in tr.de decimis q.23.n.20.
pag. 57.* Mier. *in tract.de majora.quæſt. 10. n.216.p.1.in
noviori impreſſione.*

Facit doctrina Bal. *in l.3.n.24.C. de emancipat. liber.*
125 dum inquit magis eſſe conſiderandam cauſam, quàm
exercitium ipſius actus, ſequitur Mateſc. *var reſol.lib.1.
c.12.ſub n.32* qui *n.33* quod etiam per unicum actum
ſingularem, ſi tamen cauſa ſeu privilegium ſit univer-
ſale, acquiritur univerſalis poſſeſſio manutenibilis, ad
quod allegat B. Feli. & Ant. Gabr. *in comm. opin. tit.de
præſcript.concl.2.n.2.*

126 Et hinc eſt, ut in rebus liquidis pondere, numero,
aut menſura conſiſtentibus, ſicut in vino, oleo, & fru-
mento, ut is cui donatur aliqua particula frumenti, vel
emit, ſi aliquam particulam granorum apprehendat,
totum acervum frumenti apprehendiſſe dicitur, ut per
Zaſium *in l.3.in princ.col.3.in 4.ampliat.n.21.de acquir.
poſſ.* tenet Gratia. *ubi proxime n.32.* ubi aliud eſſe in furto
ex æquitate *l. vulgaris eſt quæſtio.* ubi gl. *in verb.verum,
ff. de furtis.*

Hinc eſt etiam in poſſeſſione gregis ovium, capra- 127
rum, armentorum, equitii, & ſimilium, ſufficeret enim
aliquod ex capitibus gregis apprehendere. nam quam-
vis ſint plures res diſtantes, ſunt tamen ſub uno nomi-
ne gregis, & faciunt unum corpus, prout arg. *§. ſi grex,
inſtitut.de legat.* notat Zaſius *in l.3.in prin.n.26.ad med.
de acquir.poſſ.* ubi etiam concludit de choro cantorum,
ſi enim venderentur, aut legarentur ſervi cantores,
vel ſervi comœdi, citharædi, ſeu animalia jugata, 128
bijugata, quadrijugata, ubi alterum ſine altero nihil
valet; apprehenſa poſſeſſione in uno capite, cenſeretur
apprehenſus totus chorus, quaſi illa ſint ſimul conne-
xa, *l. cum ejuſdem 34.* ubi gl. *in verb.omnes ff. de adili-
tio edicto.l plerumque 35.& l.plerumque 36.ff.eod.tit.* & 129
facit *l.ſi ex toto 8.& ult.ff.de legat.1.& l. nemine 4.ff.
de legat. 2.* Grat. *ubi proxime n.34.* ubi à *n. 37.* advertit
aliud fuiſſe dicendum, quando ſingulariter eſſent no-
minati, vel pro quolibet fuiſſent relicta, puta decem,
quia tunc plura eſſent, non attenderetur connexio, ut
notat gl. *in d.l.ſi ex toto §.ſi.in verb.inſtrumentis,* per text. *l.
ſcire debemus 29.§.ſtipulationem,* ubi latè gl. *in verb.plu-
ra legata.ff.de verb.obligat.*

Et confirmatur, quia ex poſſeſſione rei principalis 130
cenſetur etiam continuari poſſeſſio in annexis, & acceſ-
ſoriis ſecundùm Anchar. *in regul. ſine poſſ.col.16.verſ.ſi
canonicus.de reg.jur.in 6* Decius *in conſ 252.n.17.* Fer-
retum *conſ.14.n.4.& 5.* Lancel. *in tract.de attent.2.p.c.2
de attent. lite pend.lim.1.n.57.* Calderi. *conſ.22.tit.de te-
ſtam.* Specul. *in tract.de probat.lib.2.p.2.verſ. probare nu-
mer.27.fol.104.* Hippol. *in l.1.§. D. Adrian.n.8.cum ſeqq.
fo.19.ff.de quæſt.* Cæphal. *conſ.367.n.15.cum ſeqq. lib.3.*
Mieres *in tract.de major.1.p.quæſt.20.à n.315.in noviori
impreſſione.*

Et quando quis prætendit jus univerſale in aliqua 131
diœceſi, probatis actibus particularibus in aliquibus
locis ejuſdem extendatur, quaſi poſſeſſio probata ad
omnia alia loca ejuſdem diœceſis. atque pro ea danda
ſit manutentio. Vide Gratia. *ubi proxime a n.42* & vi-
dendus *à princ. illius c.* ubi aliqua alia ad propoſitum, 132
& in n.38 quod per retentionem actus poſſeſſorū in
una particula muri, prout feneſtra, conſervetur quaſi
poſſeſſio in toto muro.

Hinc eſt, ut per ſolutionem, & receptionem partis 133
penſionis conſtituitur in quaſi poſſeſſione exigendi to-
tam penſionem integraliter promiſſam, & conſtitu-
tam, ut reſolvit Rota coram Card. Pamphil. Reati.
penſion. 15. Decemb. 1599. & coram R.P.D. Pamphilo
Pampilonenſis penſionis 16. Januarii 1613. Gratia. teſta-
tur *in diſput.foren.c.416.n.1.& c. 1, 3. 17.* Facit etiam
quia ille dicitur poſſediſſe, & præſcripſiſſe novalia, 134
qui poſſedit, & præſcripſit decimas etiam unius præ-
dii. quia ob unitatem ſubjecti dicitur, acquiſiviſſe to-
tum Abb. *conſ.71.l.b.2.* Menoch. *conſ.36.n 12. cum ſeqq.*
Gratia. *in diſceptat.d.cap.123.num.27.* Felin. *in cap. cauſ.
num.13.de præſcript.* Cæphal. qui plura adducit *in conſ.
369.num.16.l.3.* Mier. *in tract.de major.1.quæſt 10.n.220.
in noviori impreſſione & aum. 112.& 113.* Alber. Brun. *in
tract. de augment.concl. 17. in princ.* Rebuff. *in tract. de
decim.quæſt.14. n. 20. pag. 37.* Faciunt etiam quæ latè
Peregrin. *in tract. de fideicomm.art.48.à n.74.* Ant. de
Butr. *in c.ſi.a.40.verſ.idem ſi Rector.de cauſ.poſſ.& pro-
priet.* Bal. *in l. 1. C. de emanc. liber.n.24.verſ. & ita dic.*
Abb. *conſ.54.n.3.in princ.lib.1.* Alexand. *conſ. 68. n. 21.
lib.2.* Rot. *dec.2.num.3.de reſcript.in novis,* & plures ita
determi

determinaſſe Rot. cujus deciſiones adducit, teſtatur
Mareſc. *variar. reſolut. lib.* 1. *c.* 31. *à n.* 25. reddentes ratio-
135 nem, quia in iuribus incorporalibus ſufficit, adipiſci
poſſeſſionem unius rei pro tota, in quibus poſſeſſio
conſervator.

136 Sed totæ hæ doctrinæ ſubverti videntur ex eo quòd
tunc iuris univerſalis poſſeſſio extenditur ad aliam
ſpeciem, etiam non poſſeſſam, comprehenſam tamen
ſub eodem iure univerſali, alio ſcilicet non exiſtente
in poſſeſſione, ſiquidem in concurſu particularis pro-
bationis univerſalis poſſeſſionis probatio non operatur
extenſionem, ita ea latè congeſtis per Ant. Gabr.
comm. opin. tit. de præſcrip. concl. 2. *n.* 24. *& ſeqq.* plurimos
citat Mol. *in tr. de Hiſp. primog. l.* 2. *c.* 6. *n.* 18. Abb. *in c.* 1.
n. 8 *ut lite pend.* poſt. Innoc. *in c. cùm veniſſent de reſtit.
ſpolia.* Capicius *dec.* 189. & ita fuiſſe à Rota determina-
tum in una Salmant. iuriſdictionis 27. Junii 1582. coram
Card. Seraph. in cauſa Aprutina iuriſdictionis 30. Mar-
tii 1606. coram Pamphil. teſtatur Mareſc. *var. reſolut.
lib.* 1. *c.* 31. *à n.* 19. *& n.* 28. ubi alias Rotæ deciſiones re-
cenſet; ergo cùm ordinarius reperiatur in quaſi poſſeſ-
ſione conferendi illud beneficium conſiſtoriale noviter
repertum, de cuius proviſione tractatur, poſſeſſio, iuris
patronatus univerſalis Regiæ maieſtatis in cæteris nun
non erit extendenda.

137 Cui difficultati (quæ ingens eſt, multis modis occur-
res; cui primò reſpondere poteris, quòd iſtbæc doctrina
nullo poteſt modo verificari in noſtro caſu, quoniam
impoſſibile eſt ſtante clauſula irritante, de qua in bulla
Apoſtolica, ut alius exiſtat in poſſeſſione, eius namque
vim, ius & virtutem evacuat, inficit, & enervat præ-
dictæ clauſulæ effectus, cuius latiùs meminimus ſupe-
riùs hoc capite, & magis in noſtris terminis; eſt doctrina
138 Nic. Garc. *de benef.* 5. *p. c.* 5. *n.* 99. 200. *uſque ad* 103. Flo-
res de Mena. *q.* 10. *num.* 64. Put. *dec.* 189. *lib.* 1. & alii plu-
res DD. quos adduximus ſuprà ad hoc, ut proviſio ordi-
narii contra clauſulam irritantem, non conſtituat illum
in poſſeſſionem, nec turbaret patronum, & quandiu
apparet de titulo invalido, manutentio denegatur poſ-
ſidenti. Pariſ. *conſ.* 27. *n.* 119. *lib.* 1. Aymon. *conſ.* 134. *n.* 44.
Bello. *conſ.* 10. *col.* 9. *verſ. tertium fundamentum.* Mareſc.
var. reſol. lib. 1 *c.* 11. *n.* 59. ubi teſtatur, ſic tenuiſſe Rotam
in cauſa Elnenſ. 16. Decemb. 1588. coram Orano.

139 Secundò reſpondetur, quia illa doctrina procedit in
iure univerſali præſcribendo, Catholica autem Maje-
ſtas de ſuo iure univerſali conſervando tractat dumta-
xat, quia faciliùs tollitur ius quærendum, quàm ius
quæſitum, maximè dato privilegio: per cuius uſum in
parte conſervatur ius in totum, de quibus exactiùs di-
ctum eſt ſuperiùs, & probatum.

Tertiò ulteriùs reſpondetur, ut contrarium procedat
140 quando aliquis alius eſt in poſſeſſione eiuſdem iuris
univerſalis. nam tunc non niſi in illo actu, in quo ius
univerſale exercuit, illud præſcribit, & acquirit, ut poſt
poſt plures quos citat, tenet Tiraq. *in tract. primog. q.* 39.
n. 30. ſed ordinarius non poteſt prætendere hoc ius uni-
verſale in beneficiis conſiſtorialibus Hiſpaniæ: prout
Rex, maximè quia hoc beneficiorum genus reſervatum
eſt Conſiſtorio Papæ, iuxta regulam 2. Cancellariæ, de
qua per Nicol. Garc. *de benef.* 5. *p.* §. 1. *c.* 14. *in princ. ante
n.* 212. *fol.* 367.

Et corroboratur, quoniam utenti iure univerſali ex
141 privilegio datur manutentio, etiam in ſpeciebus, qui-
bus non eſt uſus, etiam contra illum, qui iuris aſſiſten-
tiam habet, aut poſſidentis jus commune reſiſtat; ita
fuiſſe deciſum per Rotam in una Valent. decimarum
20. Februarii 1598. coram Camillo Peregr. teſtatur Ma-
reſc. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 31. *& ſeqq.* qua agebatur de
iure decimandi Archiepiſcopo, & Capitulo competen-
te ex privilegio in tota diœceſi, quod eſt contra ius
commune *ut in c.* 1. *de reſcript. in* 6. *& in c. ad decimas
de reſtitut. ſpolia. eodem lib.* ex ea ratione, quia probato
privilegio ceſſat legis aſſiſtentia, cùm poſſeſſio iuſtifi-
cetur cum titulo, & conſequenter permittitur extenſio 142
ipſius poſſeſſionis, quæ erat prohibita, ſecundùm Ma-
reſc. *ubi proximè ſub n.* 32.

Sicque ſatis comprobatum remanet, quòd ex iure 143
patronatus univerſali vigore privilegii conſervati in
parte retinere & extendere ius in toto, & ad beneficia,
quæ conſiſtorialia noviter reperiantur & cognoſcan-
tur. Pro qua facit celebris doctrina text *in c. cum in
tua de decimis,* per quem dicit Abb. *in conſ.* 71. *videtur
prima fronte n.* 1. *lib.* 2 & Alber. Brun. *in tract. de augmen.
concl.* 17. *in prin.* Petr. Rebuff. *in tr. de decimis, q.* 14. *n.* 20.
p. 57. Alciat *reſponſ.* 56. *n.* 14. Menoch. *conſ.* 36. *n.* 99. *lib.* 1.
Mier. *tr. de major.* 1. *p. q.* 10. *n.* 112. *&* 113. & per *c. commiſ-
ſam, & c. contingat de decim.* tenet Covar. *in pract. q. c.* 37.
n. 5. quem ſequitur Mareſc. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 31. *&*
32. dum dicunt, quòd probans poſſeſſionem ex privile-
gio decimandi in toto aliquo territorio reſpectu fru- 144
ctuum, qui in eo aliàs naſcebantur; iuvatur etiam reſ-
pectu novalium poſtmodum repertorum in eodem ter-
ritorio, adeò ut ſi de novo plantentur vites, vel nuces,
in uno prædio, in quo quis præſcribit decimas, hoc caſu
etiam habebit decimas ex illis arboribus de novo
plantatis, iuxta præfatam doctrinam, ita fuiſſe tentum
in una Hiſpalenſ. decimarum 11. April. 1567. teſtatur
Mareſc. *d. n.* 32.

Quibus ſeptimò convenit, quod advertit Caved. *in* 145
tr. de patrono. regio c. 10. *n.* 7. *verſ. advertendum* quod pro-
viſiones, & præſentationes factæ per Cæſaream Maje-
ſtatem quorundam beneficiorum ad eiuſdem Regium
patronatum pertinentium, impedit præſcriptionem
etiam centenariam in aliis beneficiis eiuſdem qualita- 146
tis, & ita fuiſſe determinatum Luſitaniæ in favorem
patronatus Regii, in quo iam beneficio, quod ſpatio
plus centum annorum proviſum fuerat, per renuntia-
tionem, advertens, quòd reſignationes plerumque in
cauſa ſunt, ut ignorentur vacationes: Imò plus dicit 147
ipſe Cavedo *in eod. tract. de patronatu Regio,* quod in his
beneficiis quæ cognoſcuntur, certúmque eſſe iuris pa-
tronatus Regii, eius eſſe ſpecialem prærogativam non
currere præſcriptionem, imò in Camera plurima be-
neficia oblita recuperata fuere, quod poteſt ſuſtineri
ex conſiderationibus à nobis huc uſque adductis, vide
infra *n.* 179. *cum ſeqq.*

Et illud eſt advertendum, quòd in horum conſiſto- 146
rialium beneficiorum præſcriptione non poteſt dari
immemorialis, quæ requiritur ſaltim, cùm ſit huiuſ-
modi beneficiorum ius patronatus incorporatum cum
Regia corona, eique pertineat, ut conſtat ex d. Bulla
Adriani *ibi,* ſucceſſorum veſtrorum, (& iterum *bi,*
ſuoſque, ac dictos ſucceſſores veſtros, &c.) & iterum,
perpetuo inviolabiliter obſervari, & *ibi,* & perpe-
petuitatem, *&c.*) quæ inducunt incorporationem cum
Regno. Et ideò eſt de Regalibus, quæ niſi per tempus
immemoriale adquiri poſſunt, ut per text. *in c. ſuper
quibuſdam* §. 1. *de verb. ſignif.* tenent Abb *bi ib gl. in verſ.
non ſlom. & gl. in c. innovamus, in verbo Regam de cenſib.*
idem Abb. *conſ.* 94. *colum.* 1. *verſ. ſed iis non obſtantib. p.*
t. Martin. Laudenſ. *de principibus q.* 171. Iſſ. *in conſ.* 208.
col. penult. verſ. tamen col. 2. Bar. *in l. quominus q.* 2. *verſ.
etiã habes licitè ff. de flum.* Maſc *de prob. concl.* MCCXV.
n. 50. & quòd in ſimilibus terminis dicit ipſe *ibi n.* 47.
Conrard. *in temp. indicam lib.* 1. *c.* 1. *de Imperatore* §. 4.
verſ. 1. *itaque num.* 10 *fol.* 64. & poſt Felin. & Peregrin.
tenet Mier. *de maioratu* 4. *p. quaeſt.* 21. *ſub n.* 52. Nihi-
lominus à tempore dictorum indultorum uſque nunc
præſens non potuit in his beneficiis conſiſtorialibus
induci nec formari immemorialis præſcriptio, cum 149
nondum ſint tranſacti centum anni, indultum qui-
dem Adriani, VI. conceſſum fuit anno 1623. Clem.

autem VII. anno 1519. & Paul. II. anno 1536. quod non-
dum pervenit ad 100. annos.

Et facit etiam generaliter, quòd bona majoratus ſunt
150 impræſcriptibilia, prout eleganter & dilucidè plures
atque elegantes doctrinas recenſendo probat Mier. *de
majorat. 4. p. q. 2. 1 à prin.* cui doctrinæ plura applicat mi-
rabilia fundumenta, rationes, quæ fallit ubi datur præſ-
151 criptio immemorialis, quam limitationem infiniti
probant pænè Doctores, quorum nomenclaturam
recenſet Mieres *ibi à n. 46. cum pluribus ſeqq.* declara ut
infrà *à num. 282.*

Maximè per ſingulorum Regum ſucceſſionem in
151 Regnum ſeu Majoratum (quòd idem eſt, cùm Re-
gnum caput ſit omnium majoratuum Hiſpaniæ ſecun-
dùm Hier. *de majorat. d. q. 21. ſub. n. 54. ad med.* Paz. *de
Tenuta. c. 85.*) interrumpitur præſcriptio, dato, quòd
155 potuiſſent ordinarii habere principium deficiente poſ-
ſeſſione, ut dictum eſt; etenim miniſterio legis 45. Tau-
ri mortuo poſſeſſore in ſucceſſorem transfertur civilis,
& naturalis poſſeſſio bonorum majoratus, quantum-
vis ab alio fuiſſent occupata, ſive in vita, ſive poſt mor-
tem poſſeſſoris *ex d. l. 45. Tauri.*

Ex quo elegantiſſimè infert ad noſtrum propoſitum
154 ibi Ant. Gomez. *n.* 117. quòd penes illum tertium non
poterit poſſeſſio civilis, nec naturalis, quia nullo mo-
do poſſidet, ſed tantùm habet nudam, & ſimplicem de-
tentationem, adeò ut non poſſet præſcribere, licèt ali-
quo caſu, vel tempore bona eſſent præſcriptibilia, Ant.
Gomez ſequitur Molin. *de Hiſp. primogenus lib. 3. c. 12.
n. 18.* & utriuſque verba tranſcripſit Chriſtoph. de Paz
155 *in tract. de tenut. c. 11. n. 10. & 11. num. 1.* qui cum Molin.
addit, huic tertio non competere remedia poſſeſſoria,
nec fructus lucrari nec alium juris poſſeſſionis effe-
ctum habere.

Quæ doctrinæ procedunt in jure patronatus anne-
156 xo majoratui, ut fuit reſolutum per Rot. Rom. in cauſ.
Pampilon. Vicariæ. 3. Julii 15 5. coram d. Penia in hæc
verba: juris patronatus annexi majoratui Hiſpano poſ-
ſeſſio civilis, & naturalis acquiritur ſine apprehenſio-
ne, conſequenter cum majorat. tu beneficio legis Regiæ,
nec per momentum vacare dicitur, ſed transfertur in
ſucceſſorem, ad Molin *lib. 3. c. 12. n. 10.* Mier. *de majorat.
p. 3. q. 11. n 9.*) Hactenus de deciſione, quam ad literam
157 refert, Nicol. Garc. *de benef. 1. p. c. 5. n. 17.* qui poſt alios *à
n. 19.* notat, quòd non transfertur in alium tertium ap-
prehendentem poſſeſſionem maioratus, *ex Rota de-
ciſio. 378. n. 3. p. 1. diverſor.*

Quò pertinet, quòd ſufficit, quem eſſe poſſeſſorem
158 juris patronatus in conſequentiam, & non principali-
ter, ut poſſit valide præſentari, unde bonæ fidei poſſeſ-
ſor alicuius caſtri, ſeu villæ, vel comitatus, ratione
cuius competit ius præſentandi ad Eccleſiam ibi, vel
alibi ſitam, licet nunquam antea præſentaverit, poteſt
præſentare, quia dignitas, ſive caſtrum, aut comitatus,
videtur hoc jus præſentandi ſemper retinuiſſe ita Rot.
dec. 4. de jur. patron. alias 140. Lamb. 2 *p. 1. lib. q. 9. art. 3.
n. 8. ad fi. &* 1. 2. *lib. q. 3. art. 1. n. 9.* poſt Card. *in c. ex lite-
ris, prima oppoſ.* per illum text. quem ſic intelligit *de
jur. patro.* & Caietan. *in repetit. c. fi. de elect. in 6.* Nicol.
Garc. *ubi proxime a n. 9. & à n. 15. cum ſeqq.* vide Caſtel.
in l. 46. Tauri verb. en todo ello ſuceda. Mol. *de Hiſpan.
primog. lib. 1. c. 26. in fi.*

Hæc tamen quæ hucuſque diximus, admittenda
159 ſunt ut vera, quando ſacra Catholica maieſtas concur-
rit ad præſentandum in vacatione horum talium bene-
ficiorum, noviter ad eius notitiam pervenientium,
ut eius coronæ ſpectet præſentatio, nam tunc ad ex-
cludendam quaſi poſſeſſionem, vel detentionem ordi-
nariorum, ſeu aliorum quam habebant hactenus in eo-
rum proviſionibus, liberis, requiritur, ut conſtet tunc
de iure patronatus Regio, & ſub eo includi beneficium
vacans, de cuius proviſione, & præſentatione tracta-
tur, nam dum non conſtiterit, non privabuntur ſua
quaſi poſſeſſione *ex c. conſultationibus*, & his quæ latè
adduximus ad principium huius articuli, at ſi de eo
conſtiterit, bene excluderentur à ſua poſſeſſione ex do-
ctrinis hucuſque relatis, ac deſuper, quoniam illa con-
cluſio à principio à nobis adducta, quo præſentatio,
ſeu electio ſpectat ad poſſeſſorem, non autem ad pro-
prietatem habentem, locum non habet, quando de
tempore collationis, ſeu præſentationis conſtat de de- 160
fectu proprietatis poſſeſſoris, nam tunc cùm proprie-
tas abſorbeat poſſeſſionem *c. dilectus, de cauſ. poſſ. &
propriet.* non ad poſſeſſionem, ſed ad proprietatem ha-
bentem ſpectabit, ita eleganter declarat Abb. *in c. con-
ſultationib. n. 9. verſ. quod ego intelligerem, de jur. patron.*
Decius *conſ. 126. n. 3. in fi. & concil 150. n. 2. poſt medium,
verſ. & retenta iſta concl.* Paul. de Citadi. *in tract. de jur.
patron. 6. p. art. 5. q. 7. n. 16.* Lambert. *in eod. tr. lib. 2. p. 1. q.
3. art. 6. n 4. verſ. tertius eſt caſus,* Rochus de Curt. *in eod.
tract. verb. competens q. 19. ſub n. 15. & ſeqq.* Rota *dec.*
167 *n. .. p. 1. diverſ.* Thom Tib. *dec. Veneta 55. n. 8. ante
fin* qui omnes, ita concludunt, quòd in vacatione bene-
ficii, & ante ipſius inſtitutionem, & proviſionem concur-
runt ad præſentandum, Dominus proprietarius & poſ-
ſeſſor, ſi tunc temporis conſtiterit de proprietate juris
patronatus, ille huic præfertur, quod etiam fulcitur ex ea
doctrina mirabili, ut tunc ſufficiet quaſi poſſeſſio iuxta
c. conſultantiæ. at ubi agitur de ſtatu beneficii non atten-
ditur ultimus ſtatus ad effectum validitatis collationis,
ſi conſtat de contrario, aut diverſo, ſtatu anteriori, ut
fuiſſe reſolutum in una Ferrarienſ. prioratus 8. Martii
coram D. Penna. 1610. teſtatur Garc. *de benef. 5. p. c. 5.
ſub. n. 58.* ex qua doctrina etiam ſatisfit difficultati, de
qua ſuprà *à n. 4.* quoniam in vacatione horum benefi-
ciorum non tractatur de pertinentia collationis ſed
duntaxat de ſtatu beneficii, an ſit, vel fuerit conſiſto-
riale, ut infrà *à n. 193.* diximus.

Deinde facit quia prædicta clauſula Irritans d. in- 161
dulti Adriani; ex cuius natura, & effectibus defendi-
mus ius patronatus Regium impediens eius præſcri-
ptionem, tunc procedit, & tunc inficit poſſeſſionem,
cæteróſque effectus operatur; quando conſtat obtinere
in illo beneficio, nam interim poſſeſſor non privatur
ſua poſſeſſione, ſed remediis poſſeſſoris uti poteſt, Ca-
putaq. *dec. 327. ex n. 7. p. 3.* Creſcent. *dec. 6. de reſtitut.
ſpolia.* Rot. *dec. 3. ſub n. 1. de reſtit, ſpolia in novis* Manduſ.
in regul. 1. q 3. ſub n. 5. Menoch. *de recuper. rem. 15. num.
453. uſque ad 457.* Ant. Gabriel. *lib. 5. tit. de reſtitut.
ſpolia. concl. 5. num. 37.* Gonzal. *in regul. de menſ. gloſ. 66.
n. 39.* & loquendo in decreto irritanti regulæ alterna-
tivæ, & optimè poſt alios *gloſ. 31. à n. 8. & 4* quia
dummodo non conſtat de reſervatione ſuper benefi-
ciis clauſulas irritans effectum non ſortitur, ſecus ſi 161
poſtmodum probetur, ita tenent. Puteus *dec. 197. num. 7.
lib. 3.* Simonet. *de reſervat. q 40.* & faciunt quas elegan-
ter adducit deciſiones Rotæ Nicol. Garc. *de benef. 5 p
cap. 1. à num. 430.* ubi ad propoſitum, quod decretum ir-
ritans dum non eſt verificatum, non impedit manuten-
tionem poſſeſſionis, quia interim non eſt ea poſſeſſor 163
privandus, nec ab ea eiiciendus, ad quod adducit plu-
res Rotæ deciſiones, & una in *n. 932.* magis facit ad
noſtrum propoſitum qua dicitur, Capitulum eſſe ma-
nutenendum, in qua poſſeſſione exigendi decimas,
&c. non obſtante privilegio, exemptione fratrum quo-
rundam, quia reſpicit petitorium, & eſt dubium, an
intret in caſo, de quo ibi: nec obſtare decretum irri-
tans, & clauſulam ſublatam, quia ſunt acceſſoriæ &
ſolùm operantur, quando privilegium intrat, ex Ge-
minia. *in c. præſenti in princ. verſ. nota quòd eo viſo.* &
ibi Franc b. 3. *nota de offic. deleg. in 6.* Fabri. *de clauſulis
concl. 3. n. 82.* ac ideo ſequitur evidenter quòd Pontifex
ordina

ordinarius, ſeu alius, qui eſt in quaſi poſſeſſione, vel de-
tentatione conferendi, vel præſentandi illud benefi-
cium, neglecto jure patronatus Regio, non eſt inte-
rim illa privandus, nec amovendus, dum de eo non ap-
parer.

164 Circa hoc tamen advertendum eſt, ut tunc dicetur
conſtare de jure patronatus Regio, quando ipſe Prin-
ceps in ſchedula Regali præſentationis miſſa, atque di-
recta ordinario, ut per eum præſentatum inſtituat: af-
firmat beneficium tale pertinere ſuæ coronæ, in eóque
habere jus patronatus, quando ſcilicet, hæc aſſertio
provenit ex motu proprio ipſius Regis, & ad eum re-
fertur, non tamen quando refertur, ad narrationem
præſentati ſupplicantis, quoniam ſub hac differentia
expediuntur dictæ ſchedulæ regales, nam quædam
165 concipiuntur illo priori modo, aliquæ verò hoc ſecun-
do, ac propterea quando Princeps affirmat, aſſeritque
ex proprio motu beneficium ſui eſſe patronatus, cùm
hoc procuravit indagare ſacra Cæſarea Majeſtas. mit-
tendo nuntios Eccleſiaſticos perſonas maximæ fideli-
tatis, ſcientiæ, & conſcientiæ, per ſuum Regnum, præ-
cipue Galleciæ, Aſtures, & Obiedo, ut inquirerent, &
recognoſcerent beneficia ſuo patronatui pertinentia,
quòd ipſi nimia induſtria, & diligentia facere, quæque
ejus generis eſſe invenire per informationem, inſtru-
menta, famam, ſigna, & ſimilia fideliter retulerunt, Re-
gi invictiſſimóque tradidere, de quibus eſt memoria
facta in conſilio ſupremo Cameræ.

166 Tunc arbitror ſufficere interim dicta tanti & Ca-
tholici Principis aſſertione, quoniam quando ex pro-
prio motu princeps quid aſſerit, quaſi informatus de
facti veritate, tunc illius aſſertioni abſque dubio om-
ninóque eſſe ſtandum, prout arg. text. *in Clem. ſi ſum-
mus Pontifex, de ſentent. excomm.* Immol. *in Clem. 1. de
probat.* Lap. *allegatione 7.* & ibi Quintil. Mandoſ. ejus
additionat. *verſ. lim. 5.* Alex. *conſ. 112. viſa copia littera-*
167 *rum, n. 5. vol. 7.* ubi dicit hanc eſſe communem opinio-
nem, Curtius Jun. *conſ. 61. poſt n. 15* Gozadi. *conſ. 8. n. 45.*
Soci. *conſ. 566. in cauſ. poſſ. n. 27. vol. 2.* Areti. *conſ. 53. col. 3.*
latè Menoch. *conſ. 100. n. 24.* quod maxime procedit,
cùm ſimus in antiquis, in quibus Princeps fundet in-
tentionem ſuam, nam ejus aſſertio, & verba probant,
etiam in præjudicium tertii, Domin. *in c. ſi Papa, col. 2.
de privil. in 6* Alex. *conſ. 6. col. fi. vol. 1. & conſ. 15. col. 5. vo-
lum. 15.* Decius *conſ. 146. col. penult.* Iſſ. *conſ. 54. ad notitia
dum n. 9. vol. 1.* cum cæteris adductis latè per Cravet. *in
tract. de antiquit. tempor. c. 2. n. 55.* Quintilia Mandoſ. ad
Lapum *d. allег. 7.* & hanc ſublimitationem accepere
omnes limitationes Regulæ dictantis, aſſertioni Prin-
cipis ſtandum eſſe affirmat Joſeph Maſcar. *de probat. 3.
tom. concl. MCCXXVIII. n. 118.* qui eſt penult. maximè
cùm hujus patronatus cognitio ad illum ſpectet priva-
tivè, non ad judicem Eccleſiaſticum, ut inferiùs appa-
rebit.

168 At verò quando in electa Regali ſchedula præſen-
tationis id aſſerat ad relationem partis, ut aliquas ego
vidi, ita concipi, & narrare, talem aſſertionem puto,
non ſufficere, quoad impediendam quaſi poſſeſſionem
antiquam, ſeu antiquiſſimam aliis pertinentem, quia
huic aſſertioni nullo modo ſtatur. nec probat etiam fa-
cta motus proprii diſpoſitione, ut firmat Ant. Gabr.
tit. de probat. concl. 5. poſt alios Soci. *conſ. 87. n. 19. verſ.
præterea vol. 3.* Corneus *conſ. 315. n. 35. n. 8. vol. 5.* Immol.
in Clem. 1 col. penult. de probat. Maſcard. *ubi ſuprà n 66.*
169 Ruin. *conſ. 20. col. 1. vol. 1.* Decius *conſ. 576. in fi. & conſ.
606. n. 14* & huic nota, quòd verbum (ut accepimus)
poſitum in gratia ad petitionem partis, & non motu
proprio facta, ejus narrativæ refertur, non principis
aſſertioni. Guidobonus *dec. 160.* ſecus in gratia motu
proprio, quoniam non ad narrativam partis, ſed Prin-
cipis refertur. Put. *dec. 101. lib. 3.* at verbum (ut intelle-
170 ximus) refertur ad partem. Rot. *deciſione 447. ad prin.
p. 1. diverſo.* & verbum genericum, & imperſonale (ut 171
aſſeritur) non cenſetur prolatum per impetrantem,
& ideo ad ejus verificationem non adſtringitur Rota
deciſ. 60. & 7. de reſcript. in antiq. Caſſiador. *deciſio. 4.
num. 9. de probation. & deciſ. ultim. num. 8. de jur. patronat.*
Rebuff. *in praxi titul. de diſpenſatione ratione ætatis,
verb. ut aſſerit.* Mandoſ. *regul. 34. de annal. quæſt. 47.
num. 2* Navarr. *in c. ſi quando, de reſcript.* Cæſar de Graſ.
dec. 48. n 4.

Igitur accedendo ad noſtrum propoſitum (à quo 172
propter horum caſuum frequentiam longum digreſ-
ſum fecimus) dico, quòd ſi præſentatus à Catholica ma-
jeſtate ad hujuſmodi beneficia noviter inventa ſuo pa-
trimonio. & coronæ, in quibus (ut diximus) non ha-
buit principium præſcriptio, & de hoc jure patrona-
tus in ejus vacatione conſtitit (ut dictum eſt nuper)
vel aliter etiam adducendo ipſe præſentatus coram
ordinario aliquas probationes, vel inſtrumenta ſuffi-
cientia. tunc ſi ipſe ordinarius non obſtante hac præ-
ſentatione Regia aliter procedat in beneficii proviſio-
ne, dicetur contemptum jus patronatus, & per conſe-
quens nulla collatio, ſeu proviſio ipſo jure *c. decerni-
mus 16. q. 7.* Roch. *verb. honorificum num. 5.* Greg Lopez
in l. 5. tit. 15. p. 1. gl. 2. Spinus *in ſpecul. gl. 4. prin. n. 96.*
& ex aliis pluribus, quos exactiùs retulimus ſuperiùs
in capite, ubi ex capite nullitatis ex actis apparentis
eſſe appellationi tanquam licitæ deferendum; cum ip-
ſius raro in promptu eſſe dicatur, aliáſque vim fieri
manifeſtum, ſicque eſſe reponendum, quidquid fuerit
attentatum.

Ex alio etiam capite hæc violentia elevanda dete- 173
gatur, quoniam quando in vacatione & proviſione be-
neficii aliquis comparet contradictor, allegans jus pa-
tronatus ad ſe pertinere, antequam ad proprietatem
deveniatur, audiendus eſt omnimodo in contradicto-
rio judicio. & cauſa terminanda per ſententiam diffi-
nitivam, ut per Lamb. *de jure patr. in 3. art. 2. q. 3. pr. lib.
2.* & idem Lamb. *89. & 10. art. 1. q. prin. 1. p. lib. 2.* & idem
in 4. art. 11. q. pr. 5. p. 5. lib. n. 6. & ſeqq. fol. 175. in magnis,
quòd ſi judex non fecerit, proviſio eſt nulla ipſo jure,
ut per eundem Lambert. poſt Innoc. Abb Lap. & alios
in 3. art. d. 21. q. prin. n. 1. verſ Lapus autem, &c. probavi
ſuprà *lib. 2. c. 13 à n. 16. verſ.* ex hucuſque dictis utilis
ſuboritur quæſtio: ubi pariter verificavi, ex hoc capi-
te appellationi eſſe utique deferendum quoad utrum-
que effectum, aliter atque vim fieri notoriam etiam in
iudiciis aliàs inappellabilibus & privilegiatis non in
curatis.

Licèt in hoc caſu hæc ultima doctrina omnino ve- 174
rificari non poteſt, cùm coram ordinario de iure pa-
tronatus Religio nec diſcutiendum, nec ventilandum
eſt, ſed in conſilio ſupremo Cameræ, ut ſtatim dicam,
ſive ipſe ordinarius vel alter opponat, & replicet de
quaſi poſſeſſione, ſive ex parte Regiæ coronæ triplice-
tur de decreto irritanti, & aliis clauſulis Bullarum, ex
doctrinis ſuprà adductis, impedientibus præſcriptio-
nem, & inficientibus totaliter poſſeſſionem, relictam 175
abſque iuris adminiculo, & fomento in ſola nuda, &
inconſiderabili detentatione, & quouſq; in iudicio Ca-
meræ iſte articulus præiudicialis cauſæ principali ter-
minetur, ordinarius ultra non procedat, ſed tenetur ſu-
perſedere, iuxta text. *in c. Inter. qui filii ſint legitimi* opti-
mum tex. *in c. inam,* ibi ad examen noſtrum (ut pote quæ
ad forum eccleſiaſticum pertinet) eſſe delatam, *&c.* (do-
nec iam dicta cauſa Natalium Apoſtolico iudicio finem
acceperit, patienter expectea, *&c.*) *de ord. cogn.* quod
procedendo ad ulteriorem proviſionem beneficii ſi pars
adhærens Cameræ Regiæ appellaverit, appellationi
eſſe deferendum, reponendumque eſſe omnia poſtmo-
dum attentata, declarabitur, quoniam eſt iuſta, & le-
gitima, etiam in iudiciis aliàs inappellabilibus tum quia
interponitur ab intricato, & inordinato proceſſu *ex*

eodem

176 *eodem c.I nam*, ibi nihil aliud eſſe, quàm diverſis proceſ-
ſibus intricare, per negotium, & confuſione quadam
judicii ordinem perturbare, *&c.*) ut exactè probavi ſu-
prà *lib.2.c.18.à n.30.* ubi latiſſimè per totum cap hunc
articulum examinavi, & infrà *3.p.c.13.per tot.* & probat
text. *in c.exhibita, de jud.* ubi Abb. & Felin. *n.6.& inc.ex-
ceptionem n.25.de except.* Bald. *in l.1.C.qui accuſ.non poſſ.*
Bart. *in l.ait prætor.§.permittitur, ff.de min.* Domin. *in c.ex-
cept.3.q.6.* tum etiam quia procedit ordinarius tempore
quo ejus officium debet conquieſcere, & dilatione pen-
dente, & etiam remiſſione, quod eſt attentatum noto-
tium ex doctrinis vulgatis.

Et licèt hæc proximo præcedenti articulo proce-
dant & locum habeant, quando ſacra Majeſtas præſen-
tavit in vacatione beneficii hujuſmodi, vel intra ter-
177 minum à jure patronis datum (ut diximus) tamen ceſ-
ſant, quando præſentavit poſt dictum tempus, vel for-
teſ poſt longam, aut longiſſimam poſſeſſionem ipſius
ab aliquo rectore vel beneficiato, ut aliquando fit,
quoniam tunc non eſt cogendus ordinarius, ad facien-
dam inſtitutionem, quouſque ipſe talis vincatur, &
per ſententiam diffinitivam, & executoriales declare-
tur, jus patronatus ad Regiam coronam ſpectare, tum
quia *d.c.decernimus, 16.q.7.* dum annullat collationem
factam ab Epiſcopo ſpreto jure patronatus, limitatur
communiter, ſi ipſe patronatus intra tempus conceſ-
ſum ad præſentandum reclamaverit, & contradixerit
cùm etenim nullitas ſit lata in ejus favorem; intelligi-
tur ſi ipſe contradixerit, ut latè ſuperiùs probavi huc
in capite. Deinde quoniam quando beneficium juris
patronatus vacat de jure, licèt non de facto, vel quan-
178 do privatus eſt rector eo ipſo jure ob aliquod delic-
tum, etſi patronus poſſit præſentare, non eſt à poſſeſ-
ſione avocandus poſſeſſor, quouſque citatus, ſententia
declaratoria feratur, ut tenet latè Roch. de Curt. *de
jur.patron.verb.honorificum n.86.& 87* & tunc appella-
bilis fit declaratoria quoad utrumque deferendum, la-
tè diximus ſuprà *3 p.c.7. à n.66.* in reſponſione ad pri-
mum argumentum contrariæ, & in ipſo primo argu-
mento *à n.1.*

179 Et facit, quoniam quando lis vertitur ſuper proprie-
tate juris patronatus, ſi quidem vertatur inter patro-
nos, ipſe eſt præferendus in præſentatione, qui eſt in
quaſi poſſeſſione, & ultimo ſtatu præſentandi, ut ſuprà
dixi, & ita præſentatus, licet poſtea ab altero patrono
evincatur per ſententiam, & executoriales jus ipſum
patronatus; non eſt removendus à poſſeſſione ipſius be-
neficii quod retinet omnimodo, cùm teneat inſtitutio,
ut probat expreſſe text. *in c.conſultatio ib. de jur. patr.*
cujus iſta eſt vera concluſio, ut probant Zerol. *in prax.
p.1.verb.jus patr.verſ.16.* & omnes *in d.c.conſultationib.*
180 Covar. *in pract.q.14.n.1.* & Caved. *de patr. Regia corona
c.8.n.3.* optimè etiam & latè à Perez de Lar. *in tr.de Ca-
pell.& anniver.lib.2.c.9.n.40 & ſeqq.* qui etiam probant,
procedere d. text. concluſionem, quando lis eſt inter
duos collatores, ut ſuſtineatur collatio à poſſeſſore fa-
cta, nec proviſus removetur, etiam victo autore ſuo.
Si autem non inter patronos, ſed inter Epiſcopum, &
patronum lis mota ſit ille liberæ collationis, eſſe bene-
181 ficium certans, iſte iuris patronatus, & ad ſe ſpectan-
tis, ſi ipſe ordinarius collitigans tunc contulerit, evicto
poſtea iure patronatus per ſententias, per verum patro-
num poterit removeri ſic proviſus. Sic optime Caved.
& Lara poſt alios *ibi*, poterit tamen ipſe ordinarius
tunc ponere œconomum in beneficio, iuxta *c. cum vos
de off.ord.*

182 Limitatur *d.c.conſultationibus*, ſecundùm Caved. *de
patron. Regia coro.d.c.8.ſub num.1.* in patronatu Regio;
nam licèt lis vertatur inter procuratorem Regium &
alios patronos evicto iure patronatus coronæ per ſen-
tentiam: ut præſentatus Rector à patrono putativo,
qui erat in quaſi poſſeſſione, amovendus ſit à benefi-
cio, non obſtante diſpoſitione *d.c. conſultat.* rationem
reddens: quod cùm ab hoc ut præſentatus ſuſtineatur,
requiritur quaſi poſſeſſio ex parte præſentantis, ſeu eli-
gentis, gl *ibi verb. credetur l.9.tit.15.p.1.* ubi Gregor.
verb.tuviſſe. Roch. de Curt. *de jur. patron. verb. compe-
tens, q.19.n.39.& ſeqq.* Put. *dec.189. lib.1.* Roland. *conſ.
48* Gutier *conſ.4.n.34.* at cùm patronatu Regio deficiat
hoc requiſitum, ſiquidem contra illud non detur quaſi
poſſeſſio, & detentatio eſt ſine effectu, & iuris fomen-
to, ac per conſequens inſtitutus & præſentatus à putati-
vo patrono abſque titulo, ideo amovendum eſſe eum,
dicit ille, & faciunt quæ adducit *c. 7. limitatur inſuper
d.cap. conſultationibus*, prout limitavimus ſuperiùs *ſub
n.159.*

Item pariter limitatur, ut procedat, quando agitatur 183
lis ſuper proprietate, non autem quando inter patro-
nos & electores, collatoréſve agitur ſuper poſſeſſione
aliquo remedio poſſeſſorio, intentato, quia tunc qui
obtinuit, declaratus verus poſſeſſor, eſt in priſtinum
ſtatum reſtituendus, ut tradit ipſe Caved. *d.c.8.n.8.* quem
ſequitur Perez de Lar. *in d.lib.2.c.9.ſub n.41.* per tradita
à Luca de Penna *in l.ſi coloni, n.4.C.de agricol.& cenſib.
lib.11.* quia tantùm afferet reſtitutio, quantum abſtulit 184
ſpolium. Bar. *in l. qui proprio 46.ff.de procurat.* Tiraq. *de
retra.lib.1.§.1 gl.14 n.74* quæ aliter non fiat, niſi ab in-
ſtituto relinquatur Eccleſia, qui omnes Caved. ſcilicet
ibi n.10. & 11. & Lara ſequuti Rebuff. ad conſtitutiones
Galli. *in.de mater.poſſ.art 1.gl.2.n 16 & 27.* advertunt
in litibus ſuper ſpolio, citandos eſſe Epiſcopum, patro-
num (ſi Eccleſia eſt patronata) & inſtitutum, ſeu aliàs
proviſum, cùm omnes dicantur ſpolium feciſſe, nemini
igitur dubium eſt, ut negatum ius patronatus debeat
per legitimos tramites evinci.

Nec ſic evicto iure patronatus coronæ prima ſen- 185
tentia exequenda eſt hoc caſu, nullum ſiquidem pri-
vilegium habet, ſed ſupplicationem omnimodo admit-
tit, & quouſque in gradu remiſſionis confirmetur, præ-
ſentatus adhærens Cameræ non eſt in poſſeſſionem
beneficii mittendus. Probo, aut enim lis hæc vertitur 186
ſuper beneficio ſimplici, aut ſuper curato. Primo caſu
appellationi ab inſtitutione, electione, ſeu proviſione
beneficii deferendum eſt, quando per ſententiam, & in
contradictorio iudicio terminatur, ſecus quando ex-
traiudicialiter; latè Lambert. *de jur.patr.8.9 & 10.ar-
ti.1.q.prin.2.p.lib.1.* & idem Lamber. *in 3.art.2.q.prin.
eadem 2.p.lib.2.* & nos latè *ſupra lib.1.c.13.à num.153.*
ubi ſimpliſſimè & luculenter *à prin.& infra c.ſequenti à
n.31.*

At ſi ſumus in beneficio curato, & incidit in eius 187
proviſione aliqua exceptio, vel quæſtio iuris patrona-
tus, & ſimilium, licèt ipſa proviſio ſit facienda per ſen-
tentiam diffinitivam, & in contradictorio judicio, pri-
ma ſententia executioni demandatur, quando benefi-
cium curatum eſt vacans, & ſine Rectore propter ma-
ximum animarum periculum, iuſtè à iure conſidera-
tum, ex his quæ exactiſſimè per nos *lib.2.c.13.& 3.p.c.4.
à n.52.& ſupra*, at ſi Rector aliquis eſt in poſſeſſione, &
ſit non vacans curatum, cùm ceſſet ratio periculi, ap-
pellatio ſententiæ effectum ſuſpendit quoad utrum-
que, quouſque poſſeſſor per tres conformes, & execu-
toriales vincatur, latiſſimè probavi ſuperiùs *hoc lib 3.
c.9.* quoniam poſſeſſor beneficii omnino eſt ab ea per
tres conformes non aliter avocandus, ex his quæ latè
& optime per Nicolaum Garc. *de benef.6. p. cap.2.à n.
109. cum ſeqq.* & latè nos *3.p.c.4.à num.52.& ſupra, &
à n.67.*

Hic neceſſarium unum valde utile non omittam, 188
cuiuſnam ſtatus an Eccleſiaſtici an ſecularis iudicibus
huius patronatus cognitio tam in proprietatis, quàm
in poſſeſſionis iudicio pertineat, ſiquidem videatur in- 189
dubitatum ex determinatione tex in *c. ex. quanto, de de-
cimis*, & de iure patronatus tanquam ſpiritualibus

annexo

annexo ſit judicandum, ac de ipſo principali ſpirituali,
ac ideo ad forum Eccleſiaſticum ſpectet cognitio.
190 Nihilominus tamen illud eſt ſpecialiſſimum in cau-
ſis Eccleſiaſticis, & inter perſonas Eccleſiaſticas, quæ
ſive in poſſeſſione, ſive in proprietate Regium Coro-
næ patronatum attingant, vel aliàs ſint Regalia, Re-
gem, ejúſque conſilium cognoſcere, eſſéque uſu rece-
191 ptum, & permiſſum non ſolùm in Hiſpania. verùm
etiam in regnis Galliæ, Angliæ. Hungariæ, & Apuliæ,
teſtantur Aufr. *in addit. ad Capell. Tholoſ. dec. 165. n. 25. verſic. 25. fallit.* & quæ tradit Zuch. *alleg. 8. n. 14. verſ. verum* Stephan. Auft. *de poteſt. ſecul. ſuper Eccleſ. fall. 25.*
Coſtalius *in l. de qq. ff. de legibus*, quos duos citat, ſed
non ſequitur Mart. *de jur. 2 p. c. 4. n. 1.* Joan. Garc. *de nobilit. gl. 9. num. 24. & ſeqq.* poſt Spec. *tit. de compet. judic. additio. §. generaliter num. 2. verſic quarto.* Guiliel. Be-
nedict. *in c. Raynutius verb. & uxorem in 2. n. 62. fol. 84. de teſtam. & n. 74. 78. & 79.* optimè Bobad. *in polit. lib. 2. c. 18. num. 113* & facit etiam Concil. Trid *ſeſſ. 22. de reformat. c. 8.* ubi jubetur Epiſcopis etiam tanquam Sedis
192 Apoſtolicæ delegatis viſitare hoſpitalia, & confrater-
nitates, ſeu univerſitates ſcholarium, in quo excipiun-
tur, quæ ſub regum immediata protectione ſunt,
fundatur In antiquiſſima & immemoriali conſuetudi-
na, qua poteſt acquiri, quod etiam per privilegium
Romani Pontificiis, & cùm hoc ius patronatus ſit
da regalibus, nimirum; ut Rex hanc præeminentiam
acquiſierit.
Sed aptior illa conſideranda erit ratio, ut ſcilicet in
193 Regio conſilio non agitur de jure Regio patronatus
in conſiſtorialibus competente quia de eo nec dubita-
tur nec dubitari etiam poteſt, nec inſtitutio, aut colla-
tio ibi fit.(quo caſu loquitur Mart. *de juriſdict. 1. p. c. 4.*
194 *à princ. fol. 166.*) ſed tantùm agitur de qualitate extrin-
ſeca Eccleſiæ. contenta in indultis, Bullis, & donationi-
bus Pontificalibus, an ſcilicet ſit conſiſtorialis, necne,
quod nihil ſpiritualitatis comprehendit, ſed nudum
factum.
Certiſſimi namque juris eſt, ut ſuper donatione ju-
195 ris patronatus facta per laicum poſſe judicem ſeculare-
rem cognoſcere condemnare, & compellere donato-
rem, ad implementum, ut tenent Ant. de Butr. *in c. quanto,* & ibi Abb. *in fi. d. jud.* Feder. de Senis *conſ. 192. facta eſt lex* Aufr. *in tr. de poteſt ſecul. in Eccleſ. regul. 4 fall. 21.*
Lamb. *de jur. patron. lib. 3. q. 8. art. 8. n. 6. verſ. & quia in- dex ſecularis,* fatetur (quod eſt miraculum) Matt. *tract.*
196 *de juriſd. 2. p. c. 41. n. 16. fol. 264.* ubi loquitur etiam de
promittente donare hoc jus patron. ut ad compellen-
dum ſit competens judex ſecularis, ergo à fortiori po-
terit cognoſcere de qualitatibus inhærentibus, & inſer-
tis ipſi donationi, ut puta dono tibi jus patronatus,
quod in tali collegiali habet, vel in Eccleſia ſanctæ
197 Mariæ, *&c.* vel in capella talis monaſterii; nam ſi de
hujuſmodi qualitatibus. & indentitatibus dubitetur,
quis dubitat, poſſe eundem cognoſcere judicem, &
quia de facto rei ſpiritualis judex laicus competens
eſt, ut pluſquam notum eſt.
Et hodie in Hiſpania pro evitanda competentia, quæ
quotidie ſuper hujuſmodi juris patronatus Regii co-
198 gnitione oriri ſolebat, inter ſupremum juſtitiæ Con-
ſilium, & Conſilium Cameræ per quod expediun-
tur ſcedulæ præſentationis in eis ſacra Catholica Ma-
jeſtas pro evitandis etiam partium expenſis immenſis,
aliiſq; inconvenientibus inde ſequentis; juſſit, & expedi-
vit nonnullas ſcedulas Regales quibus inhibuit omni-
bus tribunalibus ſupremis. conſilio & Regiis Cancella-
riis, diſponens quòd quando contigerit dubitari, ſeu li-
tigium moveri ſuper jure patronatus ſuæ coronæ, vel
quomodolibet illi attingat, ſuper aliquo canonicatu,
ratione, Abbatia, Prioratu, Prælatia, aut præbenda
majori, vel minori, vel aliquo quovis beneficio, hujus
dubietatis cognitionem pertinere privatè ſuo conſilio
Cameræ, ut conſtat ea ſcedula expedita anno 1593.
die 17. Martii, ibi, *quando ſe dudaſſe*) & ibi, *pertenesce a mi conſejo de Camara privativamente.*) & alia anno
1588. die 16. Januarii, & alia anno 1603. die 7. April. ibi,
y por eſta inhibo al dicho mi conſejo Real y Cancillerias y otros qualesquiera mis tribunales, y iuezes de qualquier calidad, eſtado y condicion que ſean. para que en ninguna manera cognoſcan ni puedan tratar ni cognoſcer de las 199
dichas cauſas de patronazgo, &c. Et hinc eſt, ut ſuprema
tribunalia non ſe intromittunt cognoſcere de violen-
tiis factis à judicibus Eccleſiaſticis ordinariis in hujuſ-
modi cauſis, & negotiis juris patronatus Regiæ coro-
næ, ſed illa videnda & tollenda remittunt ad ſupremum 200
Cameræ Regium conſilium, prout ego multoties vidi
in hoc Senatu Gallogræco, licèt in delegatorum vio-
lentiis, qui emanant à ſuperioribus, ad quos recurſum
fuit per præſentatum à Regia corona aliquo ex modis
inferiùs deſcriptis aliter obſervatum vidi, & ſuper eis
determinatum in prædicto ſenatu.
Nam tunc quemadmodum judices ipſi Eccleſiaſtici 201
ſuperiores eorúmque delegati licitè poſſint cognoſcere
de nudo gravamine ob non admiſſam præſentationem
Regiam ab inferioribus ordinariis facto abſtracti à
cognitione juris patron. Regij, ſecundùm ea quæ mox
dicenda ſunt: pariter & tunc poterunt tribunalia Re-
gia cognoſcere de violentiis in hujuſmodi proceſſi-
bus, accidentibus, & commiſſis, quia ſemel jam res
prohibitionem evaſit. & ſemel effecta res alienabi-
lis, ſemper remanet alienabilis. juxta ea quæ alibi latè
diximus,
Et unum te adverto, quòd ſi præſentatus à ſacra 202
Catholica Majeſtate intimaverit primam Regiam car-
tam ordinario, ut examinatus, & approbatus inſtitua-
tur, ordinario recuſante, recurrit ad ſupremum conſi-
lium Cameræ cum reſponſione, & petit ſecundam
cartam, & tunc non ita facilè conceditur ſed differtur
expeditio multoties, quouſque clariùs appareat, & veri-
ficetur, jus patronatus Regium intrare in illud beneſi-
cium cum citatione ordinarii & intereſſe putantium;
ſi tamen hoc ſatis conſtare, & apparere videatur Re-
gio prædicto conſilio, ſecunda carta expeditur, qua ju-
betur, ut inſtituat ſic præſentatum. Si autem evidenter
hoc apparuerit à principio, vel quia ſacra Majeſtas in-
venitur in ultimo ſtatu præſentandi, vel quaſi poſſeſ-
ſione, vel paulò ante habuiſſet, vel in iis beneficiis, in
quibus hucuſque in dubium revocatum non ſit, nec du-
bitatum, ad ſe jus patron. pertinere, ſine difficultate
expediri mandatur.
Et jam hodie niſi in iis caſibus relatis nulla ſolet ex- 203
pediri ſcedula, imò etiam primæ præſentationis dene-
gatur, niſi priùs legitime de jure Regio patronatus do-
ceatur: & quidem juſtiſſimè, quoniam experimento co-
gnovit ſenatus Cameræ, ut prætextu, & occaſione ju-
ris patronatus Regii, tot privilegiati à jure, multi poſ-
ſeſſores inquietabantur injuſte, & in vacantibus impe-
diebantur, hac via proviſiones ordinariorum, litéſque
protrahebantur in infinitum, non ſine magno diſpen-
dio, & ſumptibus litigantium Quare niſi legitima
priùs conſtiterit de jure patronatus Regio (ut in iis
caſibus modò relatis *d. n. 201.*) porta non aperitur in
illis, tamen non ſolùm prima præſentatio, ſed & ſecun-
da juſſio expeditur, non aliter.
Cui ſi adhuc obedire, & obtemperare neglexerit or- 204
dinarius, vel procedendum eſt uſque ad diffinitivam
ſententiam in ſenatu Regio ſuper jure patronatus, vel
tandem arbitror tertiam cartam, & juſſionem expe-
diendam, & cum ea procedendum eſſe ad execútio-
nem pœnæ impoſitæ à jure Epiſcopo, & aliis perſonis
Eccleſiaſticis nolentibus obedire, adimplere, nec ob-
temperare proviſionibus, & mandatis Regiis, ſuique
conſilii, cùm ad id omnimodo teneantur (maximè
cùm ad eum hujus juris pertineat cognitio privativè)

Divus

Divus Thom. 1. 2. q.96. art. 4. Soto lib.4. de juſt. de
jur. quaſt.4.art.2.colum.1.in fi.cum ſeqq. Suar.in repet.l.
quoniam in prioribus limit.2 leg.Reg.num. 14. ad fin.C.de
inofficioſ.teſtam. Navarr.in manual.c.25.num.9. Azeved.
in l.1 3 num 6.tit.3.lib.4.recopil.cujua ea pœna eſt dam-
nare prælatum in temporalibus, & eum ut extraneum
habere à Regno, Paul.de Caſtr.in l. addictos num.6 C.
de Epiſcopali audientia. l. quicunque, ubi etiam Paul.
eod.tit. Guillelm. Benedictus in c.Raynut.verb. & uxo-
rem 2.num.155.ad fin.& num.161.& ſeqq.Cened.in col-
lecta.ad decret.c.37.fol.51.num.9.Azeved.in l.13. n.10.
tit.2.lib.4.recopil. alios allegat. Gaſp. Rodrig. de annu.
redit. lib.1.c.17. num.67. plures congerit Bobadil in po-
lit. lib.2.c 8.num.62.litera A Pedemont. dec.30. n.fi.ad
fi. Carol.de Craſſ.l.2.Regal.Franc.iur.7. col pen. & nos
latè diximus ſupra lib.1.c.2.à num 265. cum multis ſeqq.
205 Et ita hoc jure utimur, quoties non obtemperant
Prælati Eccleſiaſtici proviſiones ſupremorum tribu-
nalium, quibus jubetur, ut deferat appellationi, &
attentata injuſtè reponat; quo quidem caſu attentè
procedendum eſt. Interim tamen ordinarius curet,
omnino conquieſcere in cauſa, nam ſi ad ulteriorem
proviſionem beneficii hujuſmodi vacantis devenerit;
206 ſciat, vim facere manifeſtam, ac propterea appella-
tioni ab eo per præſentatum à Rege, ſeu procurato-
rem ejus interpoſitæ non detulerit, & repoſuerit, in
ſupremo Cameræ ſenatu adeundo per viam violentiæ,
eum feciſſe, declarabitur; reponique interim omnia
attentata, mandabitur, ex his quæ per c.tuam, de ord.
cognit.& c.lator.qui filii ſint.leg. ſuprà dixi à n.174.cum
ſequentibus.
207 Alia eſt via jure Canonico aperta, huic præſentato
à Rege, ut ſi non inſtituatur ab Epiſcopo, imò eo ne-
gligente, per duos menſes à die præſentationis com-
putandos, differat inſtitutionem; poteſt per viam adi-
tus, ſeu querelæ recurri ad Metropolitanum, vel ordi-
208 narium viciniorem pro acciſcenda inſtitutione, nam
licèt jure communi attento, nullum ſit tempus præſ-
criptum ordinario ad inſtitutionem faciendam præſen-
tato à patronis, ſicuti præfixum eſt ad conferendum
beneficium ex text. in cap. 2. de conceſſ. prabend. tradit
Lamber. de jur.patron.lib.2.1.p.q.2. (& ex Doctoribus
inferiùs allegandis) art.6. hodie tamen prædictorum
duorum menſium terminus præfixus eſt à motu pro-
prio Pij V. incipit in conferendis, qui eſt 20. in ordine
qui loquitur in Parochialibus, & hic ait ad medium:
209 Data tamen in Parochialibus juris patronatus optione
ipſis patronis, ut ſi inſtitutio ad ordinarios ſpectabit,
ipſis ordinariis illam facere negligentibus, & ultra di-
ctos duos menſes differentibus: poſſint pro hujuſmodi
inſtitutione obtinenda; habere recurſum ad Metropo-
litanum, vel viciniorem ordinarium, vel ad Sedem
Apoſtolicam, &c.) & ſuperiùs ibi, petatur inſtitui, inſti-
tutióque ipſa per duos menſes, à die præſentationis di-
lata fuerit, &c.) cujus etiam meminit Spino. in tract. de
teſtam.gl 4.prin.n.95.
210 Et hoc præſentationis tempus non currit à tempo-
re, quo fit inſtrumentum præſentationis à patrono;
quia illa non dicitur præſentatio, ſed nominatio. Sed
quando præſentatus offert ſe in præſentia ordinarii
perſonaliter, non alio modo, quoniam ad faciendam
inſtitutionem requiritur præſentia præſentati, ut ordi-
narius poſſit examinare illum, & cernere an ſit idoneus,
& per Rot. dec. 3. de jur.patron.in novis. Sequitur Zerol.
in prax. Epiſcop.1.part.verb. jus patronatus ad ſeptimum.
Lambert. de jur.patron.lib.2.p.1.q.4.prin.art.16.n.1.& 2.
& optimè explicat, & proſequitur plures citans Ric-
cius in prax. Eccleſiaſt.de jur. patron. deciſio.156 facit l.
conſentaneum Cod.quomod.& quando judex l.1.in princip.
ff.de verbor. obligatio. & an & quando præſentatio ſit
neceſſaria perſonaliter, vide quæ latè per Nicol. Gar-
cia. de benef.4.part.c.2.a n.26.cum pluribus ſequentibus,
ubi tractat tam in Parochialibus, quàm in ſimpli-
cibus.
At in beneficiis ſimplicibus aliis extra curata, ſi or-
dinarius vel alius habens inſtituere, aut confirmare,
aut conferre beneficia reſignata, ex cauſa permutatio-
nis: ſit negligens & differat, ſeu recuſet id facere, cùm 211
non ſit de jure ei terminus aliquis præfixus, recurren-
dum erit ad ſuperiorem, nempe, Metropolitanum; ſeu
Legatum, aut Nuntium, qui tempus præfigat, intra
quod id faciat, quo elapſo ipſe ſupplebit, vel compel-
lendo, vel inſtituendo, vel confirmando, &c. tenent 212
Abb. in c.2. de conceſſ. prabend. num.12. & 13. Roch. de
Curt.de jur.patron. verb. honorificum. num.55. Paul. de
Citadi. in eodem tractatu 6.p.artic.5. num.103. Rebuff.
in prax.benefic. titul.devolut.num.6. & in concordatis,
tit.de Regia ad Prælatur. nominatio. §. 1. verb. intra ſex
menſes. Lamber, de jur.patron.3.p.2.lib.quæſt.2.articul.6.
& 7. Selva in tractatu de beneſic.3.p.quæſt.64.n.1. & ſe-
quentibus. Anaſtaſ. Germon. de indultis Cardin. Philip.
Franc.in c.unico de rerum permutatio.lib.6.num.10. & ibi
Zabar. num. 137. Zerol. in prax. Epiſcop. verbo benefi-
cium §.3.& verb.jus patron.§.8. 3.dub.& 2.p. verb.inſti-
tutio. Azor. inſtit.moral.lib.7.cap.30. q.2.qui loquuntur
generaliter & indiſtinctè in omnibus beneficiis, im-
memores motus proprii Pij V. cujus ſuprà memini-
mus, diſponentis in Parochialibus, ubi & quòd hic
præſentatus poſſit ab hujuſmodi tarditate Epiſcopi 213
appellare, ut proximus ſuperior, vel terminum infe-
riori ſtatuat ad inſtituendum, quo elapſo & inſtitutio-
ne non ſequuta, ipſe inſtituat, tenet ultra citatos Franc.
Mar.dec.451.quæritur. de tempore num.2.& dec.491.n.1.
p.1. & per gl.& in c.cum Bertol. de re judic. & Mandoſ.
conſ.7.ſub num.13. Joan. Hieron.Camp. diverſ.jur.cano.
rubrica 11.c.13.num.474.fol.398. & moventur per text.
in c. cum nullius de jur. patron. quem bene in propoſito
interpretatur Campanil. ibi. Landerch. conſ. 141. poſt
Roland. conſil. a 2.à n.6.vol.1. Menoch. conſ.59. vol.3.
alios citat Aloyſ.Ricc. in prax.Eccleſ.de jur.patron.dec.
159. per totam.
Quæ doctrina intelligenda eſt, quando ordinarius 214
abſque juſta & legitima cauſa recuſaret admittere præ-
ſentatum. tunc enim à præfata non admiſſione conce-
ditur appellatio; ſecus enim ſi legitima adeſſet cauſa,
gl.in c.nullus, de jur.patron. Archidiac. in c.1. 85.d.Ge-
mini.& Franc. in c.1.num.16.& ſeqq.de jur.patron.in 6.
Aloyſ.Ricc. in prax. Eccleſ.jur.patron. c.159. num.73.& 215
n.7. qui dicit, quòd hoc caſu non poterit ſuperior in-
ſtituere, nec inferiorem ad id compellere, arg.text. in
c.in liter.63.d.
Inter cauſas verò legitimas connumeratur, maximè 216
ſi præſentatus eſſet perſona indigna, quia ultra quod
privantur patroni pro illa vice, jure præſentandi, ex-
cuſatur inſuper ordinarius illum rejiciens ſecundùm
Ricc. ubi proximè n. 74. qui in cauſa ſibi delegata, ita
judicaſſe ſecundùm hanc opinionem firmat.
Et hoc remedio multi præſentati à Rege utuntur, 217
imò eo etiam poteſt uti Cameræ conſilium, ut data
hac negligentia, & recuſatione in ordinariu expedien-
do ſcedulam Regiam cum relatione caſus & negligen-
tiæ prædictæ, directam vel viciniori ordinario. vel Me-
tropolitano ipſi, ut præſentatum inſtituat, itáque via
mihi magis ſuavis videtur, & minùs prolixa, alia etiam
ei via & remedium ſcilicet appellationis ad nuntium 218
vel ſuperiorem Eccleſiaſticum; difficile tamen videtur,
ipſum poſſe ſe intromittere, quoniam ad reponendum
gravamen, de quo conqueritur præſentatus de ordina-
rio, neceſſariò eſt cogniturus de cauſa, & ſe informare
ex actis; ut cognitio juris patronatus ad conſilium ſecu-
lare Cameræ privativè ſpectat, non ad Eccleſiaſticum
judicem, cujus judicium dum ſe intromittit in ſimili
cauſarum cognitione; juſtè ſolet declinari, hæcque via
jure improbabilis videtur.

Sed

219 Sed adhuc defendi poteſt ſtylus vulgaris, quo extat
introductum appellari ad nuntium ab ordinario non
admittente præſentatum à Rege, ſublata & amota
difficultate inconvenienti relato, & quidem abſque
cognitione juris patron. Reg. ex illo capite, quoniam
quando judex ſecularis, caſu quo aliquam à ſe latam
ſententiam contra perſonam, & bona Eccleſiaſtica tu-
lerit, & pro ejus executione requiſierit judicem Eccle-
220 ſiaſticum, ut ſuum officium, & auxilium impartiatur,
ipſéque protervus ſit, & negligens; poteſt ad ſuperiorem
Eccleſiaſticum recurrere, ut illum compellat imparti-
ri, & hoc abſque nova citatione, & nova inſpectatione
proceſſus facti ab eodem ſeculari, ut dicit Ill. *in l. à
Diva Pio. § ſententiam Romæ, ff. de re judic.* Quæſada *di-
verſarum quæſtionum c. 9. n. 13.* Covarr. *in pract. q. c. 10.
n. 1. verſ. eadem ratione.* Avil. *in c. 21. prato. verb. uſurpar.
num. 21.* Villalo *in ærario commun. opin. liter. 1. num. 165.*
Azeved. *in l. 15. num. 10. tit. 1. lib. 4. recopil* & ſic huc mo-
221 do videtur poſſe ſuſtineri recurſus hujuſmodi ad ſupe-
riorem Eccleſiaſticum, ut ordinarium compellat inſti-
tutionem facere, vel ipſe faciat, quod poteſt (ut ſupra
dictum eſt) abſque eo quòd ſe intromittat in cognitio-
ne juris patronatus Regij, nec in proceſſu fulminato
in conſilio Cameræ, ſed dumtaxat de intimationibus
ſcedularum regalium, & de præſentatione, ac de ordi-
narii reſponſionibus, replicationibúſve. & ejus propter-
via, negligentia. & contumacia, præfatæ doctrinæ argu-
mento, & faciunt ſingulariter quæ dixi infrà *4. p. c. 5.
verſ. illud tamen ſingular. à num. 33. cum ſequentibus.*
222 Et ad illud, quod dictum fuit ſolere declinari Nun-
tij reverendiſſimi juriſdictionem: reſpondetur, procede-
re, quando non ad compellendum tantùm, ſe voluit in-
tromittere Nuntius in juris patronatus Regij cognitio-
ne ad petitionem ordinarii, puta, ſeu ab eo proviſi, ex-
cipientis coram eo de jure, & præſcriptione ordinarii, &
non juris patronatus Regii, cujus articuli, ſeu quæſtio-
nis incidentis, ſolet peti remiſſio ad conſilium Came-
ræ, & à contrario appellari, conterlque de violentia
coram eodem conſilio Cameræ, ubi paſſim declaratur
vim facere Nuntium, & ſic dicendum eſt, ut quemad-
modum poteſt iri ad ſuperiorem, imò ad ordinarium
viciniorem per viam recurſus, & querelæ, ita & eodem
modo, & via per appellationem poterit ad ſuperiorem
recurrere, qui dumtaxat de gravamine illato ab ordina-
rio cognoſcit, ſcilicet de ejus protervia.
Et ut huic brevi diſcurſui finem imponamus, & illud
animadvertendum, ut Reges Catholicæ Hiſpaniæ
223 ſunt veri patroni Eccleſiarum Cathedralium horum
regnorum ac etiam Prælatiarum, & Abbatiarum con-
ſiſtorialium eorundem, jure, antiquáque conſuetudine,
ac conceſſionibus, & indultis ſummorum Pontificum
ut conſtat *ex l. 1. titul. 6. del Patronazo real lib. 1. reco-
pil.* item etiam affirmant Reges Catholici Ferdinandus
& Eliſabeth, Toleti anno 1480 ut conſtant *ex l. 3. eo-
dem titul.* ad Regiam coronam ſpectare jus patronatus
*de algunas yglesias Parochiales de las montañas que ſe
llaman Monaſterios, ò ante yglesias, o feligreſſias,* per ra-
224 tiones traditas *à l. 18. tit. 5. p. 1* ibi, *eſta maioria & honra
han los Reyes de Spaña por tres razones: la primera, por-
que ganaron las tierras de los Moros, y ficieron las meſqui-
tas yglesias, echaron de y el nome de Mahoma y metierō y
el nome de nueſtro Señor Jeſu Chriſto: la ſegunda perque
las fundaron de nuevo en lugares donde nunca las ubo: la
tercera porque las dotaron y demas les ficieron mucho bien,
&c.*) eandem rationem reddunt glo. *in c. Adrianus 2. 63.
d.* Palac. Rub. *in tractatu de benef. vacan. in curia §. 8. &
§. 4.* idem *in introductione rubrica de donatio. inter virum
& uxorem n. 24.* Navarr. *in c. novit. 3. nota corollario 34.
n. 11. de judiciis, c. nobis, & c. ſpecialiter. de jur. patr.* Bal.
in proœmio decr. verb. Rex pacific. Bonif. *in peregr. verb.
electio q. 1. fol. 158.* Gregor. Lopez *in d. l. 18. verb. antiqua*
Didac. Perez *in l. 2. tit. 6. lib. 1. ordina. colum. 251.* Azeved.
in l. 1. tit. 6. lib. 1. recopila. gloſſator. *regul. Cancella. 40.*
Covarr. *in regul. poſſeſſor. 2. p. §. 10. num. 5. & 6* Spino *in
tract. de teſtam. gl. 4 n. 13.* Quinta Duen. *Eccleſiaſt. l. 1.
c. 5. num. 4.* Cæned. *in col. 550. decretal. num. 3.* Joan Gu-
tierr. *pract. lib. 3. q. 13. num. 72.* Queved. *de patron. Regia
corona.* Camil. Borell. *de regis Cathol. præſtant. c. 50. ex
n. 37. & c. 5. a. 6.* & plures citat. Bobad. *in polit. lib. 2. c. 18.
n. 116. littera D.* ubi latè, & ſpecificam reddit rationem
acquiſitionibus patronatus Regii eorum beneficiorū, de
quibus *in d. l. 3. tit. 6. lib. 1. recopil.* & ſuperiùs etiam *n.
215.* meminit etiam prælatiarum, & Abbatiarum conſi-
ſtorialium jure, & conſuetudine, ac Apoſtolicis conceſ-
ſionibus Regibus patronatus competere, & apparet ex
dictis Bullis, & privilegiis, ſcilicet Adriani VI. Cle-
mentis VII. & Pauli III. ſuperiùs relatis.
Quibus etiam inſuper conceſſa fuere omnia mona- 225
ſteria conſiſtorialia horum Regnorum Hiſpaniæ, ut
conſtat ex d. Bulla Adriani VI. *ibi*, nec non monaſteria
quæcunque conſiſtorialia, *&c.*) & idem reperitur ex d.
Bulla Clementis VII. *ibi*, nec non monaſteria conſiſto-
rialia,) & hujus bullæ Adriani VI. facta Carolo V. Hiſ-
paniarum Regi, de hujuſmodi Beneficiorum præſenta-
tione, & jure patron. meminit Navarr. *in cap. nullam 18.
q. 1.* & Caved. *de patronat. Regia c. 24. n. 4.*
Et illud jus patronatus dicitur jus Regale, & inter 226
cætera Principis regalia computatur, firmat Camil.
Borelli. *ubi ſuprà cap. 5. n. 7. & ea num. 16.*
Circa proviſionem autem Epiſcopatuum Hiſpaniæ 227
(ut apparet ex dictis juribus) videtur fuiſſe varietatem,
nam tempore Gothorum electio Epiſcoporum fiebat
ab ipſis Regibus, text. *in cap. cum longè. 63. d.* quod eſt
Concilii Toletani XII. *c. 6.* (ubi fuit ita declaratum)
& tradit Doctor Villalpando *commem. in Concilia Tole-
tana c 39. & per d c. cum longe*, & ibi glo dicit Guillel.
Benedict. *in c. Raynu. deciſ. 2. verſ. & uxorem nomine, ſub
n. 373. in fin. & ſub. num. 376. ad medium, verſ. nam idem
factum fol. 35.* quòd per Eccleſiam univerſalem Hiſpa- 228
niarum, & ejus prælatos Regem Hiſpaniæ fuiſſe in ef-
fectu redactum ad jus ſuum eligendi, quod priùs ha-
buerat, ſecundùm *d. glo. in princ.* prout contigiſſet in
Regno Franciæ, ut latè ibi refert.
Poſtea verò nunciata priùs Regi morte Epiſcopi, 229
& ab eo petita licentia eligendi ſucceſſorem, electio
fiebat à Capitulis, & electio præſentabatur Regi, *&c.
l. 3. tit. 3. & l. 2. tit. 6. lib. 1. ordinam.* quorum meminit in
propoſito Palac. Rub. *in repet. c. per. veſtras in cub. in in-
troductione n. 5.* Nicol. Gar. *de benef. 5 p. c. 1 ſub num. 216.*
de qua conſuetudine loquitur etiam text. *in d. c. cum lon-
gè*, & ibi Doctores. *& in c. perlectis, 63. d. & in c. Abba-* 230
tes 18. q. 2. & per compoſtella. *in c. quod ſicut, de ele-
ctione, colum. antepenult. verſ. Principi præſent.* cujus
meminit Henric. *in c. nobis, de jur. patron. colum. penult.*
Archidiacon. *in c. Renuna Eccleſia 63. d.* ubi quòd pro-
pter abſentiam Regis nunciationem faciendam fuiſſe vi-
cem gerenti. Paul de Liazar. *in repeti. d. c. nobis de jur. pa-
tro.* Bild. *in c. cum conſuetudinis, de conſuetudine.* Ang. *in l.
adoptio 2. col. in fi. de adoption.* Sicul. *in c. P. & G. de off.
delega. 40. colum. & in c. quod translationem, col. 17. de off.* 23
deleg. & in c. ex ſuſcepto col. 17. de for. competen. quam con-
ſuetudinem juri conſonam, reputat Innocen. *in c. quod
ſicut, de election* quem alij ſequuntur ibi, præſertim Abb.
*col. 3. & in c. 1. colum. penult. & in c. cum terra in fi. de
electione*, & text. ſecundùm unum intellectum *in c. cum
inter univerſas*, ibi mandamus quatenus invocata
Spiritus ſancti gratia perſonam idoneam per electionem
canonicam concorditer aſſumatis ad regimen Capuanę
Eccleſiæ, conſequenter ad audientiam noſtram nuntios
idoneos transmiſſuri, per quos à nobis vice Regia po-
ſtuletis aſſenſum. & Apoſtolicæ confirmationis gratiam
requiratis) ad idem text. *in d. c. cum terra* ibi, quo facto
non prohibemur, quin Regis, ſeu Patriarchæ, qui pro
tempore fuerint, requiratur aſſenſus.) text. *in c. innotuit.*
de

de electione, text. *in c.quod ſicut eodem tit.*ibi; cum in ea
nihil attentatum fuerit in præjudicium Regiæ dignita-
tis, quia non ſimplex nominatio, ſed ſolemnis electio
debet Principi nuntiari, *&c.*) & etiam eſt text. *in d. c.*
Reatina, & in c. perlectis, & in c. nobis, & in c. princi-
pali, & in d.c.cum longè 63. d.
231 ·Nunc verò præſentatio fit à Rege, juxta *d.l.recop.* &
notant. Gregor. Lop. *in d.l.18.tit.5.p.1.* Bobadil *in polit.*
lib.2.c.18.n.223. Nico. Garc. *de benef.5.p.c.1.n.216.in fin.*
& ideo bene dicit *gl.in d.c.cum longè*, quod nihil hodie
ſubtrahitur Regi Hiſpaniæ, quia ſicut priùs eligebat
& nominabat, ita & nunc, tenet etiam Reſtaur. *in*
tract.de Imperatore q.10. n.16. Conrad. *in templo judi-*
cum. lib.1.cap.2.§.3.n.14. Joan. de Selva. *in tract. de be-*
nef.7.p.q.23.n.44. Corſet. *in tract. de poteſtate q.55.* cum
aliis per eos allegatis, Mart. *tract. de juriſd.2. p.c.40.n.*
13.fol.261.
232 Qui *n.14.* dicit Eccleſiam Romanam magno proſe-
qui favore Regem Catholicum, qui propter ſuam, &
ſuorum miniſtrorum religionem ea majori fruitur Po-
tentia, ditione, & magnitudine, quam nemo hucuſque
Rex, vel Imperator fuerit conſequutus, de cujus Re-
gnorum & ſtatuum titulis ſcribit Sebaſtian. Munſterus
in Coſmographia univerſali de Hiſpania c.2.
233 Et hujus juris Regii patronatus præcipuum funda-
mentum eſſe privilegium Apoſtolicum, quod habent
Reges Hiſpaniæ, de quo *in l. 1. recop.* firmat. Nicol.
Garc. *ubi proximè d.5.p.cap.1.n.217.* quod vidiſſe teſta-
tur Gregor. Lopez *ubi ſuprà*, & meminit Palac. Rub.
in repetit.rub.in introductione ſub n.34. circa principium.
234 & dicitur in bullis Epiſcopatuum, & penſionum ſuper
eis impoſitarum ſecundùm Garciam ibi refert etiam
Pater Mariana *in hiſtoria Hiſp. cap. 16. ad fin.* ubi ait,
quòd cùm ſuper hoc fuiſſet controverſia, Sixtus IV.
235 conceſſit perpetuò Regibus Caſtellæ, quòd ad Epiſco-
patus eligerentur per eos nominati, & petiti, de quo
etiam *lib 5.c.5.& lib.26.c.5.* ait quòd Papa Adrian. VI.
concesſit Carolo V. Imperatori Regi noſtro & ejus ſuc-
236 ceſſoribus jus præſentandi Epiſcopos Hiſpaniæ, qui
antea providebantur ad ſupplicationem Regum, de
quo etiam meminit Gil. Gonz. *in ſua hiſtoria de Sala-*
manca lib.3.c.18.
Et quales quotque Archiepiſcopatus provideat Rex
237 Catholicus noſter invictiſſimus tam in Hiſpania, &
Luſitania, quam in Neapolis Regno. & in Sicilia, & in
Regno Sardiniæ. & in ducatu Mediolanenſi ſpeciatim
238 refert Marta *in tract. de iuriſd.2.p.c.40.n.15.fol.261.* ubi
ſingillatim refert *à principio d. cap.* omnes ferè Princi-
pes, & Reges Chriſtianæ Religionis, ſimile habere
privilegium, ut de Rege Apuliæ, Imperatore, Rege
Neapolis, Rege Ungariæ, Normandiæ, & Angliæ,
Franciæ, & Hiſpaniæ, latè proſequitur poſt plurimos
Doctores ab eo citatos Mart. *d.c.40. per totam*, & Selva
de benef.p.2.q.23. Reſtaur. *tr.de Imperatore q.100.* quòd
modò omittere libet. Imò de jure communi omnes
239 Reges maiorum Eccleſiarum ſui Principatus affirmant
eſſe patronos, Archid. *in c.perlectis 63. d.* Bal. *in c.quan-*
to de iudi.col.ult. & proœmio Rex pacificus col.2. Anton.
Corſetus *in tract. de excellentia Reg. q.34.* Couvart. *in*
regul.poſſ.2.p.§.10.n.5.
Cauſa enim hujus Regiæ preæminentiæ, origóque
& principium illud præcipuum (dempta fundatione,
240 & dotatione) eſſe poteſt, quoniam de jure Rex poteſt
objicere, quòd Epiſcopum electum habet ſuſpectum,
quo probato electio retractanda eſt, ut dicit Innocent.
in c.ſuper his de accuſat. refert Abb. multis in locis, &
dicit ſingulare *in c. ſuper his column. & in c.1. de elect.*
Felin. *in d.c. ſuper his*, ubi multos citat Germ. *in c.un-*
no.col.fin.21.d. etenim & regis intereſt, noſſe qui ſint
qui Eccleſias intra ejus provincias ſunt adminiſtraturi,
ſicuti adnotarunt dicti doctores Ab. *in cap.ex parte de*
241 *teſtib. & in c.quod ſicut de electio.* gl. *in c.62.d.* Corſet. *in*
tract.de exul.regit quaeſt.11. Joann. Selva. *in tractatu de*
benef.2.p.q.fin. Guillel. Benedic. *in c.Raynut. in verbo &*
uxorem nomine n.367. teſtam. Joann. Igneus *in repet. l.*
neceſſarios §.non alias n.331.& ſeqq.ff.ad Syllania. Joann.
Ferrat. *in tract.de inſignis pecul.Regnm Franc.9.jur.* Carol.
de Graſſ. *lib.2. Regalium Franc. jur.3.* Caſſaneus *in ca-*
tal.glor.m.p.5.conſideratio 24.num.294. Petrus à Sancto
Blaſio *in directorio electio p.1.c.6.* Con. *in repeti. regul.*
poſſeſſor.2.p.§.10.ſub n.5. Marta *tract.de juriſdict.1.p.*
c.40.n.26.& 27.fol.262. de quo per nos latiùs agendum
eſt commodiori loco infrà *5.p.cap.1.* dum de bullarum
retentione erit explanandum. 3. tom. indies (Deo dan-
te) edendo.
· Hinc reprehenſione digni ſunt Joann. Igneus *in re-* 241
pet.l.neceſſarios §.non alias n.33.ff. ad Syllamanum, &
ante eum Joann. Ferrald. *in tract.de inſigni. Reg. Franc.*
jur.3. aſſeverantes Hiſpaniarum Reges hoc jus eligen-
di, & nominandi Prælatos habuiſſe ratione conceſſio-
nis, quæ Carolo magno Imperatori ac Gallicano Re-
gi conceſſa fuerat.
Quod quidem evidenter falſum eſſe, probant magni 243
ac fide digniſſimi nominis Doctores ex hiſtoriis, &
Chronicis, prout Carolus de Graſſalis *lib.2 Regalium*
Franciæ jur. 3. contra Ferraldum, non tamen citato Ig-
neo, latiſſimè Couvarr. *in prælect. regul. poſſeſſ.r.2.p.§.*
*10.à n.16.*qui *ad fin.* etiam id firmantem refert Lugdu-
nenſem ad edictum Henrici Regis *p. ult. n.39.& ſeqq.*
noviſſimè Camill. Borell. de Regis Catholicis præſtan-
tia *c.50.ex n.36.*
Dicit itaque Quintana-Dueñas *in ſuo Eccleſ. lib.2.* 244
c.5.fol.46.& 47 hanc conſuetudinem nominandi præ-
latos eſſe jam immemorialem, etiam ante nativitatem
Caroli Magni, quoniam ſive accipiamus computatio-
nem temporum, quam facit Couvar. ubi ſuprà, ha-
bito reſpectu & principio à tempore, quo celebratum
fuit prædictum Concilium Toletanum, ſecundum quod
firmat Cou. prædictum concilium præceſſiſſe nativi-
tatem Caroli Magni ferè ſexaginta ann. ejus autem
principatum plus quam octuaginta, ſive autem accipia-
mus computationem factam per Camill. Borelli. ut
ſcilicet Concilium Toletanum præceſſiſſet imperium
Caroli Magni, & per centeſimum vigeſimum unum
annum antea.
Hoc enim modo hanc computationem facit Cou. 245
d. num.6. in hæc: Hoc verò jus ſecluſa præſcriptione,
ſemoto item Romanorum Pontificum privilegio dedu-
citur Concilio Toletano XII. *cap. 6.* etenim ſub Aga-
thone aut Leone II. Romano Pontifice anno 1. Ervi-
gii Gothorum Regis, qui Hiſpanias obtinebat, nativi-
tatis Domini Jesu CHRISTI anno 785. authore Ro-
derico Archiepiſcopo Toletano *lib.3.c.12.* qui ex Æra
Cæſaris annum computavit ſeptingenteſimum vigeſi-
mum tertium.) & hanc computationem latiſſimè pro-
ſequitur.
At Camil. Borelli. *ex d.numero 36.* dicit, quòd præ- 246
ſentandi jus & nominandi prælatos fuit anno circiter
669. in anno primo Agathonis Papæ, quo tempore fuit
facta illa declaratio Concilii Toletani, in quo ſuppo-
nitur longo ante tempore, Regibus Hiſpaniæ jus illud
competiiſſe, & cùm illud concilium fuiſſet in primo
anno Regis Ervigii, qui temporo Agathonis Pontifi-
cis regnavit dicto anno. 679. & ſic per centum viginti
uno circiter annos, anteaquam Carolus Magnus poti-
retur Imperio, & ſequitur Quintana-Dueñas ubi ſu-
prà, dicit hanc conſuetudinem nominandi prælatos
eſſe immemorialem ante natum Carolum anno 695.
tempore Regis Ervigii Gothorum, ut tradit Aſphonſ.
de Cartha. Archiepiſcopus Burgenſ. *in anacephalæoſi*
Hiſpanorum Reg.c.40. & Roder. Arch. Tolet. *de regib.*
Hiſpan.lib.3.cap.12. Joann. Magnus Archiep. Upſalenſ. 247
in Hiſtoria Gothorum lib.16.c.23 itaque quacumque
computatione admiſſa ſunt concordes omnes, ut ad

minus

minus 80. annos ante Caroli Imperium, præceſſiſſe To-
letanus Concilium, claréque falli, & decipi Igneum
& Ferradum.

148 Redeundo igitur ad beneficia conſiſtorialia, de qui-
bus in dictis indultis, & privilegiis Pontificalibus ſu-
pra adductis; attende, quòd licèt beneficia Conſiſto-
rialia in duplici genere reperiantur, alia appellantur,
Conſiſtorialia, quia reperiuntur ſcripta, & annota in
libris cameræ inter Conſiſtorialia; ſed de illis ex con-
ſuetudine non providetur Conſiſtorialiter, hoc eſt, in
Conſiſtorio Papæ, ut tradit Caputaq. *deciſ.17.& dec.19.*
lib.1. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.8. tom.2. q. 6. n. 1.*
149 *& 2.* alia ſunt Conſiſtorialia beneficia, hac ratione ita
dicta, quia de eis diſponit Papa in Conſiſtorio coram
Cardinalibus, Lapus *alleg.44. col.2.* latè Mandoſ. *in re-*
gul. de annal. quaſt.16. n.2. Rebuff. *ſuper concord. ad præ-*
la. nominat. facien. verſ. Conſiſtorialiter. Staphil. *de liter.*
gratiæ §. decem n.67. verſ. quia. Petr. Gregor. *Syntagmate*
jur. lib.15. cap.4. n.15. Sarnet. *in regul. de annal. q.14* Mo-
hedan. *deciſ 140.* Put. *deciſ. 502. lib. 2.* & Gloſſator Hi-
150 ſpanus Soto & Rebuf. & etiam Mandoſ. *in regul. 2. Can-*
cellariæ, quæ quidem beneficia Conſiſtorialia ſunt
monaſteria virorum, ita docet Ludovicus Gomez *in*
regul. de ſubrogandis q. 15. ad fin. Caved etiam *de Pa-*
tronat. Regia corona cap.24. n.1. Mandoſ. *in regul. 2. Can-*
cella q.3. & non ſolum ſunt Monaſteria, ſed Abbatiæ,
151 Prioratus, & aliorum Regularium præfecturæ virorum,
ut declarat Flamin Pariſ. *de reſignat. lib.8. d. tom. 2. q. 5.*
ſub. n.6. & ad fin. 15. hæc omnia quæ de promovendis;
&c. Idem Flamin. *ibid. q. 6. n.3.*

152 Et nota, quòd horum Monaſteriorum, & aliorum
beneficiorum Conſiſtorialium valor æſtimatus, & taxa-
tus eſt in libro Conſiſtorialium, & ipſe valor attenditur
in impetratione illorum; juxta quem fit compoſitio
annatæ, ut latè Gomez. *in regul. de valor. ex prin. in im-*
petra. benef. q. 3. ad fin. clariùs per ipſum Gomezium *ibi*
in præfatione verſ. ſed ulterius præmittendum, &c. at-
153 tende ulteriùs quòd Clemens VII. per unam Regulam
Cancellariæ, quæ eſt 2 in ordine, quam ad literam ad-
ducit Nicol. Garc. *de benef. 5. p. cap.1. §. 4. in prin.* aliud
agens, reſervavit ſibi horum beneficiorum conſiſtoria-
lium Monaſteria virorum, non omnia; ſed illa dumta-
xat, quæ excedunt valorem annuum ducentorum flo-
renorum auri communi æſtimatione, *ibi*, nec non om-
nia Monaſteria virorum valorem annum ducentorum
florenorum auri communi æſtimatione excedentium;
& voluit, quod exceſſus hujuſmodi in literis exprima-
tur, *&c.*) de qua Regula ultra Gloſſatores ſcilicet Hi-
ſpanum Sotum, Rebuffum, & Mandoſium ibi ad id eam
refert Gomez *in regul. de ſubrogand. col. q.15. ad fin.* &
idem *in regula de valore exprimen. q.3. ad fin.* apud quem
ibi *in præfatione d. verſ. & ſub eadem moneta*, &c. &
iterum *in q.9. ante fin. §. conſequenter*, text. hic, videre
154 poteris de origine, & genere hujus monetæ Floren. &
de vario ejus valore, & quod in Camera Apoſtolica in
taxis pro ducato de Camera capitur, & alia multa de
hac moneta Florenorum ibi vide.

155 Et adverte quoniam multi doctiſſimi hujus regulæ,
& doctorum ſumpta occaſione falsò aſſeverant, ut be-
neficia conſiſtorialia eſſe monaſteria, & ſimilia ſupradi-
cta quæ excedunt valorem ducentorum Florenorum
auri, quoniam in hujuſmodi beneficiis conſiſtorialibus
non eſt appoſitus valor nullus, ſed omnia Monaſteria
virorum Abbatiæ, Prioratus, *&c.* ſunt de jure conſiſto-
rialia, & per conſiſtorium providenda, cujuſvis valo-
ris eſſe contigerit, ut expreſsè colligitur ex eademmet
regula Cancellariæ, dum reſervavit Pontificis proviſio-
ni ea omnia Monaſteria excedentia illum valorem præ-
dictum, ita ut alia omnia Monaſteria ad illum non ac-
cedentia, ſed imò minoris ſint, ut non reſervata re-
maneant conſiſtorio, ut antea, & ſic dicas, quòd be-
neficia conſiſtorialia non requirunt aliquam ſummam,

& valorem, ut talia dicantur, & taxa horum beneficio-
rum poſita in libro conſiſtorii non eſt facta; ut tanti;
vel quanti eſſe debeant beneficia conſiſtorialia, ſed ve-
rus valor, & æſtimatio uniuſcujuſque beneficii, ſive
magna ſit, ſive parva, ibidem eſt appoſita, ut ſciatur,
& cognoſcatur quantitas annatæ præſtandæ, ut per
Gomez *ubi ſuprà in d. regul. de valore ex prin. d. q. 3.*
ad fin. itaque non in valore conſiſtit beneficium eſſe
conſiſtoriale; ſed in ejus qualitate; ſcilicet: an ſit mo-
naſterium virorum & ſimiliter.

Attende inſuper, quòd cùm de jure omnia Mona-
ſteria virorum. Abbatiæ, Prioratus, & Aliorum Regula-
rium præfecturæ ſunt providendæ in conſiſtorio Papæ;
& ex hoc dicantur beneficia conſiſtorialia ex ſupradi-
ctis, non ſequitur, nec eſt bonum argumentum: hoc
beneficium non eſt ſcriptum in libro, vel à conſiſtorio
non fuit hactenus proviſum, ergo non eſt conſiſtoria- 157
le, potuit enim probabiliter non omnium dictorum
beneficiorum habere notitiam Summus Pontifex, &
ſic nunquam illa providiſſe, & per conſequens nec eſſe
ſcriptum in libro, non enim hoc præjudicat Veritati, ut
quotieſcumque contigerit, conſtare, & apparere, ali-
quod beneficium eſſe, vel fuiſſe Monaſterium virorum;
Prioratum, vel Abbatiam: ut poſſit conſiſtorialiter pro-
videri, ſufficit enim, ut ſit illius qualitatis; ut conſiſto-
riale dicatur, non enim in proviſione beneficii conſiſtit,
eſſe conſiſtoriale, ſed in natura, & qualitate ejus, pro
quo eleganter facit, quod dicit Flamin. Pariſ. *de reſignat.* 158
benef. lib.2. quaſt.2. n. 9. quòd ſi aliquis dicat de benefi-
cio, quod eſt conſiſtoriale, non conſuevisſe conſiſto-
rialiter provideri, ei incumbit onus probandi, teſtatur-
que ita fuiſſe in Rota determinatum in una Nulan. 2.
Junii anno 1559. Caputaq. *deciſ. 17. lib.1.* ex quo con- 159
ſtat, quod etſi beneficium non provideatur conſiſto-
rialiter, nihilominus conſiſtoriala eſſe, ſi ſit generis, &
naturæ beneficiorum conſiſtorialium, monaſteria viro-
rum ſcilicet, quemadmodum & è converſo, non om-
nia beneficia, quæ ſunt ſcripta in libro Conſiſtorii pro-
videntur conſiſtorialiter, quia multa ſunt in eo ſcripta,
quæ nihilominus ita non providentur, ſed ut alia cæte-
ra, ut tradit Caputaq. *deciſ.19. lib.1. & d. deciſ.17.* Flam.
Pariſ. *ubi proximè n.10.* idem Flamin. Pariſ. *de reſign. be-* 160
nef. lib.8. tom.2. q 6. num.1. & 2. maximè quia de jure ad
probationem ſcriptura non requiritur, niſi in caſibus
ſpecialiter ab eo expreſſis, ut vulgare eſt.

Quod & comprobatur inſuper, nam licèt aliqua Ec- 161
cleſia reperiatur deſcripta in Cataſtro Epiſcopi inter
Eccleſias Collegiatas, nihilominus non habetur pro
Collegiata, quia deſcriptio illa non probat Eccleſiam
Collegiatam, juxta ſententiam Barbatiæ *in conſ.19.* præ-
clarè *conſil.17. n.3. & 4. vol.1. arg. l. non ob hoc, C. unde*
cognatis l. non nudis, & l. nec tales C. de probat. cui ſen-
tentiæ proculdubio convenit; quod traditum eſt ab
Ab. poſt alios *in c. dilecta de exceſſib. præl.* Aquil. *deciſ.*
100. optimè Maſcar. *de prob. tom.2. concl. DLXXXIV.* 162
n.11. ubi etiam congerit multa ſigna, per quæ Eccleſia
probatur, ſeu præſumitur Collegiata.

Et ita communis eſt ſtylus, & praxis in Hiſpania, 163
quòd ad hoc ut beneficia dicantur conſiſtorialia, ali-
quem valorem non requiri, nec ſcriptum eſſe in libro
Conſiſtorii Romanæ Curiæ, ſed ſufficiat realiter con-
ſtare, ac apparere eſſe, vel fuiſſe monaſterium Conven-
tuale virorum, ut intent privilegia, & indulta Roma-
norum Pontificum, concedentium horum conſiſtoria-
lium jus patronatus Catholicis Principibus Hiſpaniæ,
& ita pluries fuit in ejus favorem determinatum, &
ſententiatum in Concilio ſupremo, & Cancellaria Va-
liſoletana in multis cauſis Prioratuum, habitis priùs fi-
de dignis informationibus, ac Inſtrumentorum & te-
ſtium literatorum, & fide dignorum Curialium præ-
ſentatis à Procuratoribus Cæſarii patrimonii atten-
to ſtylo Romæ, etiam ſi ex adverſo fuiſſet probatum,

& authenticè verificatum, prædictos Prioratus, & Abbatias non eſſe ſcriptas in libro conſiſtorii, de quo ſunt plures informationes & ſententiæ, & executoriales apud Secretarium Cameræ Regiæ, ex quibus omnibus inſtrumentis bullis, proceſſibus, informationibus, Cartis Regiis, ſententiis, relationibus, & executorialibus,
264 utriuſque tribunalis tam conſilii ſupremi Juſtitiæ quàm Cancellariæ Valliſoleti fide dignam ſcripſit, reddiſque relationem ad mandatum conſilii Cameræ Secretarios Franciſcus Gonzal. de Heredia illius Secretarius, vir nimiæ fidelitatis, ac vitæ exemplaris, quæ relatio præ-
265 ſentata fuit, & exhibita ipſi conſilio: teſtatur itaque, evictum eſſe pro parte Cæſareæ majeſtatis Prioratum S. Joan. de Caveiro, Prioratum S. Mariæ de Sat, & Prioratum Breami, omnes diœceſis Compoſtellanæ, ac pariter Prioratum de Jumqueira de Ambia Aurienſis diœceſis, Sancti Michaël de Deſcalada diœceſis Legionenſis, & Abbatiam Burgi hundo diœceſis Abulen. Abbatiam S. Mariæ de Aguas ſantas diœceſis Aurienſis, Abbatiam de Caba donga diœceſis Obetenſis, & beneficium quod vocant commendam Monaſterii *de nueſtra Señora de Caſtellanos*, Hoſpitalia S. Mariæ de Hiermo, & nunc recuperatá eſt Abbatia de Camba diœceſis Aurienſis, & alia plurima ſunt beneficia in quibus nunc de novo per recuperationem quotidie præſentat Cæſarea majeſtas, præſertim in hoc Gallo græco Regno, quorum lites nunc pendent. Prioratus etiam S. Mariæ del Campo civitatis Concinæ diœceſ. Compoſtel recuperatus eſt.

266 Et quales ſint præſumptiones legitimæ, & adminicula probandi jus patronatus in antiquis, vide multa, optimáque, & elegantia poſt Lambertinum, & plurimos alios Maſcard *de probat. 2. tom. concl. 959. & concl. 960. vero jus patronatus, & concl. 1217. & ſeqq.* quos referens ſequitur Cavedo *in tract. de patr. Regia corona cap. 34. per totum.*

267 Unum tamen te adverto, quòd ſacra Catholica Majeſtas non indiget iis præſumptionibus, quibus probatur jus patronatus, de quibus per eos DD. quoniam ipſe non tractat de probanda præſcriptione juris patronatus, quia hoc ille negans audiendus non eſt, cùm illud ſatis habet fundatum ex tot privilegiis, & conſuetudi-
268 nibus in beneficiis conſiſtorialibus ſuorum regnorum: ſed tractat duntaxat verificare, qualia ſint, vel fuiſſent hujuſmodi beneficia, quæ eſt multo minus rigoroſa probatio, & hoc cum ſimus in antiquis, ſeu etiam antiquiſſimis, ad præſumptiones, adminicula, & famam erit recurrendum.

269 Et ſic inſpiciendum eſt, an Eccleſia de cujus recuperatione ad Regiam coronam tractat, habeat arma regalia, vel aliqua ſimilis Regalis inſignia, quæ monſtret, fuiſſe alicujus Monaſterii virorum, juxta illud Lucæ 20. Oſtendite mihi denarium, cujus habet imaginem & inſcriptionem? & reſpondentes dixerunt, Cæſaris. Et ait illis: Reddite ergo, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei Deo.) *l. qui libertatem §. ult. & l. fin. ff. de oper. publ.* quoniam hæc in antiquis non contemnendæ au-
270 thoritatis, & probationis ſunt, ut loquendo in antiquis juris patronatus dixit plures allegāt Zerol. *in prax. Epiſcop. 1. part. verb. arma §. 2.* latè Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 137. n. 31.* poſt Ripam, & idem *in lib. 6.*
271 *præſumpt. 73 n. 8.* cum res ejus eſſe præſumitur cujus eſt ſignum, & marcha, *l. quod ſtigmata Cod. de fabricenſi lib. 10. l. quod ſine qua, ff. de pericu. & commodo rei vend.* & ex eo arguitur dominium, Boërius *deciſ. 103. n. 9.* Ge-
272 nuenſ. *deciſ. 201. n. 3.* Maſcar. *de probat. concl. 157. n. 3.* Perez de Lara *de anni. & Capell. lib. 1. c. 7. n. 36. & ſeq.* latè proſequitur Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 64.* &
273 quilibet inſignis artifex poteſt prohibere, ne alius ſuo ſigno utatur, tradit Avend. *lib. 1. de exeq. man. c. 19. n. 32.* Matienſ. *in l. 6. tit. 12. gl. 1. 2. & 3. lib. 5. recop.* Ant. Gomez *in l. 45. Tauri n. 77.* Lara *ubi proximè.*

Item maximi momenti eſt & probationis Epitaphia, 274
ſeu literæ ſcriptæ in lapidibus antiquis, quibus adhiberi fidem teſtatur Brixian. *de finibus regundis c. 67. n. 2.* qui loquitur in lapidibus Eccleſiæ, & etiam Zerola *in prax. Epiſc. 1. p. d. verb. arma §. 2.* Bar. *conſ. 135* Guid. Pap. *quæſt. 341. n. 3.* Perez de Lara *in tract. de Capellaniis lib. 1. cap. 13. n. 33.* facit gloſ. *in c. cum cauſam*, ibi, columna vel lapide.) *de probatio.*

Et loquendo in juris patronatus antiqui probatione, 275
conſulit Bal. *conſ. 310. vol. 5.* Maſcar. *de probat. concl. 918. n. 28. tom. 2.* ubi plures allegat, & Menoch. *de præſ. lib. 3. præſumpt. 90. n. 10. & d. præſumpt. 75. n. 7.* Ubi loquitur de inſcriptione in lapidibus, parietibus, & monumentis Eccleſiæ. Et procedit, quoad jus patronatus ipſius nominati & ſcripti, & deſcendentium ab illo cauſam
habentium, vel quando aliàs dicta Epitaphia mentio- 276
nem faciunt de familia, probant legitimè Lambert. *de jur. patron. 2. part. art. 4. q. 10. prin. lib. 2. n. 11. & art. 10. quæſt 9. n. 2.* Maſcar. *de proba. ubi ſup. n. 2.* Caved. *de patron. Regio corono c. 31. n. 10.*

Et generaliter loquens de inſcriptione in lapidibus, 277
& monumentis, & parietibus antiquis poſitis in loco publico, ut his etiam in magnum præjudicium alterius fides adhibeatur, ſitque plena, & perfecta probatio, optimè & latè examinat Menoch. *ubi ſuprà lib. 2. præſumpt. 59.* poſt. gloſ. *in c. cum cauſam de probat.* Specul. *in tit. de probat. §. videndum verſ. reſtat nono.* Imol. *in conſ. 60.* Decius *conſ. 135. col. 1.* Purpura. *in l. 1. n. 155. ff. ſi cert. peto.* Bar & Bal. *in l. monumentorum C. de relig. & ſump. fun.* Calcaneus *conſ. 99. n. 8.* Marſil. *in rubr. C. de probat. n. 191.* Alva *in conſ. 64. n. 27.* Cravet. *in tractat. de antiq. temp. in 1. p. prin. n. 13. & 14.*

Item etiam hiſtoriis, & Chronicis fides maxima ad- 278
hibenda eſt circa hoc, juxta *l. 1. ff. de off. conſu.* Caputaq. *deciſ. 190. 2. p.* Zerol. *in praxi Epiſc. d. 1. p. verb. arma §. 2.* Roderic. Suar. *allegat 8. n. 21.* Tiberius Decian. *conſil. 21. num. 19. vol. 1.* Hieron. de Monte Brixiano *de finibus regund. cap. 62. n. 9.* Baraon. *in addit. ad Palacium Rub. in rub. de donat. inter. introduct. n. 2. lit. A* Avill. *in cap. pretor. in proœmio verb. y Reina, n. 9.* Maſcar. *de proba. concluſ. 287.* Joan. Garc. *de nobilit. gl. 18. n. 10* Laſarte de Gabell. *in præfatione n. 23. & 25.* & quod jus patronatus antiquum probetur ex antiquis annalibus, eiſque eſſe cre- 279
dendum, dicit Rip. *in l. 1. n. 73. ff. ſi cert. pet.* & ibi Purpurat. *num. 30. & 54.* idem Rip. *in c. cum Eccleſ. n. 97. de cauſ. poſſ. & propriet.*

Et unum non omittas, quod dicit Vallaſ. *de jur. Em-* 280
phyteu. quæſt. 19. n. 26. verſ. rurſus cum dico, obtinuiſſe in cauſa ardua, quaſdam Eccleſias ad jus patron. Regium pertinere ex eo duntaxat quod in libro cenſuali poſito in archivo Eccleſiæ majoris Epiſcopatus Conimbr. ubi ſcriptæ erant Eccleſiæ, & reperiebatur ſcriptum in margine libri (Regia eſt) nec profuiſſe poſſeſſori du-
centenarium, nec etiam immemorialem præſcriptionem 281
probatam, cùm in patronatibus regiis non currit præſcriptio. Sequitur Caved. *ubi ſuprà quæſt. 34. n. 3. & 5.* ubi ad id citat Rebuf. *in 4. tom. ad leges Gallic. titul. de*
maior. poſſeſſ. in præfatione n. 133. qui declarant ibi, quan-
do tales libri antiqui, quibus communiter creditur, vel 282
reperiantur in loco, ubi ſolùm ſervantur authenticæ ſcripturæ, eſſéque ita articulandum.

Ex quibus deducitur, quòd licèt ſuperiùs diximus, 283
in bonis majoratuum præſcriptionem locum habere immemorialem, fallit, quoties conſtat ex initio, aliqua bona eſſe majoratus, ſive ex incorrupta & indubitabili fide teſtium, vel ex ſcripturis authenticis, non erit locus præſcriptioni in talibus bonis, etiam ſi ſit centenaria, ut latè probat poſt alios Mierea *tract. de majorat. 4. p. quæſt 21. num. 53. & ſuprà à n. 49.* & fulcitur ea doctrina Avend. *in tract. de exequend. mand. 1. part.*
c. 12. n. 6. fol. 75. ubi tradit, quòd quandiu conſtat, quòd 284
bona ſunt de platea, vel de foſſa, vel exitu civitatis

ſunt

ſunt impræſcriptibilia, præſuppoſito & conſtito quòd
talis ſit platea tam ampla, ſubque talibus confinibus,
nam conſtito de qualitate ex ipſa rei natura, res eſt im-
præſcriptibilis, ſequitur Mier. *ibi num. 52. vide ſupr. à
num. 149.*

285 Et generaliter quòd Immemorialis præſcriptio non
ſuffragatur, quando conſtaret de invalido, & injuſto
principio, atque infecto titulo, quia tunc nihil opera-
tur, quantumvis legitimè probata fuerit immemorialis,
probant Pariſ. *de confiden. quæſt.* 28. Gonzal. *in regul. de
alterna. gloſſ.* 18. *num.* 48. Triviſ. *deciſ.* 55. *n.* 64. Riccius *in
prax. Eccleſ. jur. patron. deciſ.* 144. *n.* 18. ubi dicit Sacram.
Congregat. Concilii ita cenſuiſſe. Veral. *in deciſ.* 214. *p.* 3.
Creſcent. *in deciſ.* 21. *n.* 4. *de probat.* Cardinal. Put. *deciſ.*
189. *num.* 5. *lib.* 1. *& in deciſ.* 222. *lib.* 3. *& deciſ.* 436. *lib.* 2.
286 Rot. *diverſ. in deciſ.* 731. quia cùm conſtet de veritate
infecti tituli, & principii, & ſic ſimus in claris, ceſſat
præſumptio, quæ ex præſcriptione immemoriali reſul-
tat, ex Doctoribus citatis, quia etiam loquuntur in ju-
re patronatus, exemplificat Riccius poſt Gonz. *ſuprà.*

287 Ceſſat etiam prædictæ immemorialis præſcriptio &
effectus, quando conſtaret de mala fide *ex c.* 5. *de præ-
ſcript. & c. fin. eod. tit.* prout deciſum refert Mynſinger.
centur. 1. *obſ* 30. Jufred. *in dec.* 69. Balb. *de præſcript. p.* 3.
tit. de bona fide quæſt. 6. Riccius *in praxi juris patronatus
d. deciſ.* 144. *ſub. n.* 18. *verſ. ſecundus eſt caſus.*

288 Hine inutile non erit, quærere, an jus patronatus per-
tinens Regiæ coronæ & donatum à Rege alicui per-
ſonæ, ſive Eccleſiæ, retineat ſuam primævam naturam
patronatus Regii: In quo duo ſunt caſus diſtinguendi,
289 nam aut hæc donatio eſt abſolutè & ſimpliciter ſacta,
nihil juris per Regem retentum in eo, & tunc dubium
non eſt, amittere ſuam primævam naturam, & variari,
regularique ſecundùm naturam, & qualitatem donata-
rii, text. optimus *in cap. unico* §. *fin de jur. patron. in* 6.
Rochus de Curt. *verb. jus quæſt.* 7. *n.* 14. Lambert. *de jur.
patron. lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 8. Rebuff *in prax. beneficia tit. de
præſentat. num.* 5. *&* 7. *&* 3. *part. ſignatura, verb. nec non
juris patronatus n.* 8. Creſcent. *deciſ.* 3. *de jur. patr.* Duar.
de ſacris Eccleſia miniſter. lib. 5. *cap.* 4. Diduc. Perez *in l.* 2.
tit. 6. *lib.* 1. *ordina gloſſ.* 1. Spino. *in Speculo teſtam. gloſſ.* 4.
n. 16 Mandoſ. *in regul.* 1. *Cancella. quæſt.* 10. *n.* 6. Covarru.
in pract. quæſtio. cap. 36. *n.* 2 *&* 5. Flamin. Pariſ. *de reſig.
benefic. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 39. dicentes omnes, quòd, etſi aliquod
290 jus patronatus originem habuerit ex patrimonio laïci,
& per conſequens quòd ſit laïcum; ſi tamen fuerit, vel
ab initio, vel poſtmodum fundatione, teſtamento, do-
natione, aut alio quovis titulo in Eccleſiam tranſla-
tum, aut in capitulum. ſeu Collegium Eccleſiaſticum,
vel aliquam perſonam Eccleſiaſticam; erit omnimodo
hujuſmodi jus patronatus Eccleſiaſticum, & amiſſa ſua
primæva natura.

291 Quod & inſuper probatur; nam licèt Papa mihi
conceſſerit caſtrum de plenitudine poteſtatis, poterit
nihilominus contra me præſcribi, quia mea poſſeſſio
non eſt Papalis, ita docet Bald. *in repet. l.* 2. *colum.* 5. *in* 7.
quæſt. C. de ſervit. & aqua. ad quod allegat. text. *in l. ſed
et ſi reſtituatur. ff. de jud.* & ut ſingulare commendat B.
in tractatu de præſtantia Card. in 2. *part.* 1. *p. col.* 1. Socin.
conſil. 93. *circa primum col.* 6. *verſ. ad quintam rationem
allegans l. ſi fundum per fideicommiſſum* §. *fin. cum ibi
notat de leg.* 1. *l. cum patronus de leg.* 2. latè Philipp. De-
cius alios allegans & declarans *in l. in omnibus cauſis,
ff. de regul. jur. & conſ.* 48. incipit *privilegium immuni-
tatis*, alios ad idem congerit Tiraq. *in tract. de cauſ. ceſ-
292 ſante à n.* 217. moti omnes ea potiſſimum ratione, quia
per variationem & mutationem perſonæ, alteratur, &
variatur privilegium: & optimè conducunt ad propo-
293 ſitum, quæ poſt alios dicit Nicol. Boër. *deciſ.* 256. Avend.
de exequend. manda. 1. *p. cap.* 1. *ſub. n.* 21. *verſ. quibus po-
teſt accommodari, & duobus præcedentibus*, quibus con-
ſtat, quòd qualitas Regia non tranſit cum re in privi-
legiatum donatarium, ubi plures allegat, & ideo juriſ-
dictio Regis licet non poſſit ultra immemorialem præ-
ſcribi, tamen contra privatum, in quem ex privilegio
ab ipſo Rege tranſlata eſt, tempore ordinario præſcri- 294
bitur, quòd latè comprobat. Sed an Princeps poſſit
hoc jus patron. conceſſum à Summo Pontifice in be-
neficiis conſiſtorialibus alicui donare, latiùs examina- 295
bimus *infra* 5. *p. tom.* 3. *prope dum ederdo.*

Aut enim hæc à Rege donatiò facta ſui juris patro- 296
natus, non eſt abſoluta, & ſimplex, ſed in emphyteuſim
ad duas, vel tres vitas, vel in perpetuum in feudum;
juxta notata per Alvarum Vallaſ. *de jur. Emphyteut.
quæſt.* 50. *n.* 23. & latè Lambert. *de jur. patr.* 7. *q. prin.* 2. *p.
lib.* 1. ubi diſputat poſt alios, an & quando jus patrona-
tus in feudum dari poſſit, & cum articulis ſequentibus
ejuſdem quæſtionis, & an in emphyteuſim, etiam vide
eundem *in* 8. *q. prin.* 2. *p. lib.* 1. *art.* 4. puta quando adhæ-
ret caſtro vel villæ Regiæ in feudum conceſſæ, tunc
cùm directum dominium (ut ita dicam) remaneat pe-
nes Regem ipſum, & in Coronam incorporatum, *juxta
totum tit. C. de jur. emphyteu. & in decretal. de feudis, in
teſtam. de feud. in uſibus feudorum*, tunc arbitror, tale jus
patronatus retinere ſuam primævam & originalem na-
turam, & ut bona Regiæ coronæ regulari, ita dicit Ca-
ved. *in tract. de patron. Regiæ coron. cap.* 4. *num.* 6 & hoc 297
caſu cauſa, à qua procedit origo attendenda eſt, *c. du-
dum* 1. *de electio.* cùm ipſa cauſa adhuc duret, illud ſi-
quidem quod contingit ex cauſa de præterito, ad tem-
pus cauſæ primæ, & præteritæ referendum eſt *l. in ra-* 298
tione in prin. §. *Imperator, ff. ad l. Falcidiam, l. Pompon.* 2.
de negotiis geſtis, latè Rodrig. *de redit. lib.* 1. *q.* 37. *n.* 25.
per totum, & ita etiam ex ratione à nobis ſuperiùs tra-
dita dixit idem Caved. *ibi q.* 5. *n.* 3. *&* 4. quod donatio 299
ſui juris patron. facta à Rege in Eccleſiam deſinit eſſe
ſeculare, & efficitur totaliter Eccleſiaſticum ex muta-
tione perſonæ, *d. cap. unic. de jur. patr.* quod ſecus erit
ubi non abſolutè facta ſit donatio, ſed in feudum, juxta
ſecundum membrum noſtræ diſtinctionis.

Quemadmodum etiam, quòd Epiſcopus, cujus di- 300
gnitati annexa eſt ex donatione putas, aliqua altera tem-
poralis, puta, Ducatus, Comitatus (quod poteſt eſſe ut
per Abb. *in c. inter dilectos n.* 5. *de fide inſtrum.* Molin. *de
primogen. Hiſpan. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 97.) habuerit aliquod jus
patronatus, ratione hujus dignitatis temporalis, judica-
bitur Eccleſiaſticum, enimvero cùm Comitatus ſit Ec-
cleſiæ, & jus patronatus Comitatus, ſequitur, quòd Ec-
cleſiaſticum ſit, habetque cauſam à Comitatu, qui eſt
Eccleſiæ, ita tenet Gambar. *in tract. de off. legati lib.* 2.
num. 418. *& ſeqq.* Sequitur Nicol. Garc. *de benef.* 5. *part.
cap.* 1. *num.* 155. *penes fin.* & ita non eſt ferendus Caved.
ubi ſuprà quæſt. num. 54 dicens quòd ſi donatio pa- 301
tronatus fiat à Rege Epiſcopo, ut non Epiſcopo, &
Epiſcopali dignitati, ſed ut Comiti, ut Comitatui uni-
to Eccleſiæ, quòd erit adhuc jus patronatus laicalis,
qui convincitur ex ratione adducta & Doctoribus.

Ex qua quidem, & ex quibus rectè infertur, quòd 302
jus patronatus ſpectans ad prioratum, omnimodo erit
Eccleſiaſticum, licèt ipſe prioratus ſit juris patronatus
laïci, nam prioratus ipſe eſt Eccleſiaſticus, & ſic ejus
jus patronatus ſuam naturam ſequitur, juxta *d. cap. uni-* 303
cum §. *fin. de jur. patron. lib.* 6 & quæ ſuprà diximus &
licèt jus patronatus Eccleſiæ prioratus ſit laici, non
tamen ipſa Eccleſia & Prioratus ipſe tanquam inca-
pacis, quemadmodum cætera bona Eccleſiæ non
ſunt patroni. Ita optimè tenet Nicol. Garcia *ubi pro-
ximè. d. num.* 555. *in fin.* juſtiſſimè reprobans Vallaſcus
conſul. 163. *an fin.* 2. *part.* contrarium ſentientem, &
probatur inſuper expreſsè ex Sacra Congregatione
Concilij Tridentini, quam ad literam refert ipſe Ni-
colaus Garcia *de benef. tom.* 2. *part.* 9. *cap.* 2. *numero* 304
263. quod cùm ſereniſſimus Rex Portugalliæ illud
inter alia dubia propoſuiſſet (tanquam adminiſtrator

perpetuus militiarum Jeſu Chriſti, ſancti Jacobi. & Avis
ſui Regni) orta competentia cum ordinariis prælatis, an
cap. 18. ſeſſ. 14. de reformat. dum diſponit in modo pro-
videndi beneficia juris patro. (ut nos ſuprà) an debeat
obſervari in Eccleſiis pertinentibus ad Regis præſenta-
tionem ratione magiſtratus militiarum, congregatio
cenſuit, imò debere obſervari, & in iſtis, nam iſtud jus
patronatus eſt Eccleſiaſticum, *&c.*) & ſic contra eum-
dem Vallaſcum *ubi ſuprà.* Et per conſequens inferas
quòd appellationi emiſſæ in proximè dictorum benefi-
305 ciorum (tanquam Eccleſiaſtici juris patronatus) pro-
viſione ob non ſervatam formam traditam à Trid. de-
cret. in beneficiis cæteris juris patronatus Eccleſiaſtici
uique eſſe omnino deferendum, aliterque vim fieri,
declarabitur, aditus ſenatus per viam violentiæ ex iis
quæ latiùs ſuprà capite diximus præcedenti.

306 Item ultimò pro complemento adverte, quòd ſi be-
neficia, in quibus jus patronatus Regiæ coronæ compe-
tit; in alium ſtatum ſint erecta; puta de Monaſterio, vel
prioratus, in curatum vel aliam dignitatem: non amiſit
corona ſuum jus patronatus, ſed illud retinet in erecto
beneficio de novo, non enim extinctum fuit benefi-
cium, in quo corona jus patronatus habebat, ſed altera-
ta fuit dumtaxat ejus qualitas ac natura, variatuſque
dumtaxat ipſius ſtatus, ut dicit Rebuff. *in prax Epiſco-
pali tit. de vicariis perpetuis n. 12.* quod beneficij facta
commenda rector præſentabit in vicaria perpetua, &
307 ſic bene dixit etiam Caved. *de patron. Regia corona c. 18.
à n. 2.* quòd facta commenda alicujus beneficii, quod
erat antea juris patronatus Regis, pariter poterit præ-
ſentare in vicariis perpetuis earumdem commendarum.
308 Et facit Rotæ deciſio adducta literaliter per Nicolaum
Garciam *de benef. 5. tom. 9. p. c. 2. n.* 290. & facit ad pro-
poſitum, quod dicit B. *in l. fidejuſſor §. fin. ff. de pignorib.*
Bart. poſt Jacob. Butr. *in l. ſi convenerit §. ſi quis ff. de pi-
gnor. actio.* Sali. *in l. quamvis C. in quibus cauſis pign. taci.
contrah.* Neguſantius *in tract. de pignor. 2. p. memb. 2.
n. 25. & 26.* ubi dicunt, quòd quando res obligata tranſit
309 in aliam formam reducibilem ad priſtinam materiam,
non extinguitur jus pignoris competens in ipſa mate-
310 ria prima, quia res tranſit cum ſuo onere, & ſua cauſa,
*l. ſi debitor C. de diſtract. pignor. c. ex literis de pignorib.
l. age cum Geminiano C. de tranſactionib. l. fin. C. ſine cenſu
vel reliquis l. imperatores, ff. de vectigal. & commiſ.*

311 Ruſus quoniam privilegia realia per alterationem
rei non perduntur. Oldral. *conſil. 267. num. 3. verſ. item ſi
inſpiciantur*, quem ſequitur Cardin. Tuſc. *pract. concluſ.
tom. 6. concl. 749. fol. 575. tit.* privilegia realia per altera-
tionem rei non perduntur, qui ibidem dicunt, quod
312 privilegium alicujus prioratus, ſi erigatur in cathedra-
lem, nec ceſſat, nec perditur, quia nihilominus retinet
priora privilegia, vide latè Mieres *de majoratu 1. part.
quæſt. 11. n. 11.* cui & bene conſonat Rotæ Romanæ *de-
ciſ. 17. n. 10. & fin. p. 2. diverſ.* ubi dicitur, quòd ita fuit ju-
dicatum in una Hiſpalenſi decimarum 11. April. an. 1567.
& in una Toletana dimidiarum annatarum 2. Decemb.
313 anno 1575. ubi deciditur, quòd poſſeſſio conferendi de-
midias portiones in aliqua diœceſi, trahitur ad alias
portiones noviter creatas ejuſdem ſpeciei, Cephal. *con-
ſil. 418. n. 54. 55. vol. 3.*

Quibus convenit rectè, quod ſi aliqui competat jus
314 ex privilegio, aut præſcriptione percipiendi decimas
ex aliquo fundo, ſi alteretur, & varietur modus ſeminis,
ac fructuum, ex eis etiam decima ſolvetur & privile-
gium conſervatur, Anton. *in c. cum in tua de decim.* Abb.
in c. cum Eccleſ. ſutrina de cauſ. poſſ. & propriet. num. 54.
latè Rebuff. *in tract. de decimis q. 13. n. 61. pag. 47.* Rip. *re-
ſponſ. 65. n. 8.* Sylveſt. *in ſum. verb. decima quæſt. 8. fol. 138.
col. 4.* poſt Hoſtienſ. Burſat. *conſ. 50. num. 36. lib. 1* Alvar.
Vallaſ. *conſ. 58. num. 14.* loquens in conſuetudine ſolven-
315 di decimam ex tritico, ut ſi ſeminetur milium, etiam
ſolvenda, Mieres, *tract. de majorat. 1. p. quæſt. 10. n. 116.* &
ſuprà latè Burgos de Paz *conſ. 50. n. 8.* qui etiam loquun-
tur de habente poſſeſſionem percipiendi decimas de
omni armento depaſcente in aliquibus defenſis, ut ſit
etiam tuendus in poſſeſſione percipiendi decimas de
omni frumento, ſeu alio fructu, nam præſcribens in ter- 316
ra certas decimas, videtur quoad omnes illius terræ
fructus præſcripſiſſe. Et magis in noſtris terminis facit
Rotæ deciſ. in cauſa Piſtorienſ. decanatus de anno 1554.
coram D. Montis Flaſconen. quam adducit Guidobo-
nus *deciſ. 118. in manuſcriptis*, & ad literam aliud agens
refert illam Nicol. Garcia *de benef. 5. p. c. 1. n. 507.* in hæc
verba. Erecto beneficio de jure patr. laïcorum in titu-
lum dignitatis decanatus reſervato jure patronatus
ipſius decanatus pro quatuor vocibus patronis bene-
ficii, & pro quarta parte fratri laico ii frui poſſeſſoris
beneficii, conſentientis erectioni & dotem augentis de
propriis bonis, ſibi ab eo collectis, iſtud jus patrona-
tus non eſt mixtum, ſed purè laicum ex fundatione &
dotatione, *&c.*

Et facit, quia quando res empta ex pecunia redacta 317
ex re majoratus in ejus locum ſubrogatur, efficitur
ipſius majoratus, cum omnibus qualitatibus primor-
dialibus, & accidentalibus prioris rei juxta text. *in c. 1.
de vaſſallo decrepitæ ætatis.* Iſſ. *conſ. 231. n. 1. lib. 1.* Bar. *in l.
general. §. hæres, ff. de uſufruct. leg.* Greg. Lop. *in l. 6. tit. 11.
p. 6. in gl. verb. que la non pudieſſe vender, col. penult. verſ.
adverte etiam*, latiſſimè Molin. *de Hiſpanor. primogen.
lib. 4. cap. 4. per totum*, & præcipuè *n. 36. & ſeqq.* vide
latè Miet. *d. quæſt. 11. per tot.* quæ faciunt ad ea quæ ſu-
periùs diximus, nam ſi nunc inveniatur aliqua Eccleſia, 318
quæ eſt Parochialis, ſi appareat aliquando fuiſſe Mo-
naſterium virorum, & ſic conſiſtorialis, & per tempus
in hunc novum ſtatum erecta, & redacta, nihilominus
conſervari jus patronatus coronæ.

Quibus adde *leg. 3. tit. 6. lib. 1. recopilat.* quæ quidem 319
revocat privilegia ante facta & conceſſa à Regibus Hi-
ſpaniæ beneficiorum *de las montañas*, quorum jus pa-
tronnatus ad Regium patrimonium ſpectat, ibi: *Por
ende por la preſente revocamos y damos por ningunas y
de ningun valor y effeto todas y qualeſquieras mercedes
por los dichos Señores Rey Don Juan nueſtro Padre y
Rei D. Henrique nueſtro hermano, y por nos y qualquier
de nos hechas, por donde concedieron, y concedimos a
qualquier, ò qualeſquieras perſonas, que huvieſſen por
juro de heredad tales Ygleſias Parochiales, ò Monaſte-
rios, ò ante Yglesias, y cada una ò qualquier dellas, y las
cartas y privilegios, y confirmationes dellas dadas, y que-
remos que no ayan fuerça ni vigor*, &c. quæ lex fuit con-
dita per Catholicos Reges Ferdinandum & Elizabeth
Toleti anno 1480. quam menti tradas, quia in his par-
tibus, ſcilicet, *de las montañas*, plura ſunt hujuſmodi
privilegia, quæ ejus deciſione poſſunt impognari.

CAPUT XI.

A proviſione beneficii ſive curati, ſive ſim-plicis, per ſuperiorem facta jure devoluto, appellationi non deferens an judex vim facere dicetur.

SUMMARIUM.

Qualitas beneficiorum, de cujus proviſione tractatur, alterat & variat prohibitionem appellationis, n. 1.

Appellationi emiſſa à proviſione Parochialis vacantis ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter, à quoviſve fiat, deferendum non eſt, n. 2.

Devolutio ad ſuperiorem fit cum omnibus qualitatibus & requiſitis in prima proviſione, ac ſi fieret ab inferiori, 3.

Prima & ſecunda inſtantia eadem eſt natura, n. 4.

Exceptiones, quæ admitti non debent in prima inſtantia, nec etiam admittenda ſunt in ſecunda, n. 5.

Exceptio,

Exceptio, per quam mutatur figura judicis, non eſt admittenda in cauſa appellationis, n.6.

Cauſa ſummaria in prima inſtantia ſuam naturam retinet & in ſecunda, n.7.

Si aliqua diſpoſitio aut ſententia lata ab inferiori executionem mereatur, ſi ob aliquam cauſam ad ſuperiorem facienda ſit tranſlata, pariter eam meretur, n. 8.

Judex appellationis ſuccedit primo judici tanquam confirmator vel infirmator, n. 9.

Judex ſubrogatus repræſentat primum, & ejus poteſtatem, n. 10.

Superior judex poteſt facere, quæ poterat inferior, n.11.

Creditor meus ſi conveniat meum debitorem, contra quem habeo viam executivam, pariter & ipſe poterit executivè experiri, n.12.

Creditor ſuſtinet imaginem debitoris, cujus debitorem convenit, n. 13.

Subrogatus retinet qualitates & naturam ejus, in cujus locum ſubrogatus eſt, n.14.

Ordinario providente Parochialem quoad executionem ejus juxta Trid. non attenditur quâ jure an inſtitutionis, an mera collationis, an confirmationis, & ſic nec devolutionis, n.15.

Privilegium exequendi proviſionem Parochialis non eſt datum juri providendi, ſed ipſi proviſioni, quia provenit ex natura cauſæ, n. 16.

Appellari ſi non poterat à juriſdictione ordinaria, pariter nec poterit appellare ab eadem prorogata, n.17.

Privilegium guarentigiæ inhærens juri & actioni debitè tranſit, ad quemcumque tranſit actio, n. 18.

Conc. Trid. ſeſſ.24. de reform. c.18. & motus proprii Pii V. diſpoſitio loquens in ordinario habet etiam locum in Epiſcopo prorogato, n.19.

Exequendæ proviſionis Parochialis privilegium non eſt conceſſum providenti, nec ejus contemplatione, ſed proviſioni, & ideo per variationem perſonarum non extinguitur, nec alteratur, n.20.

L. tempus 29. ff. de re judic. verba ponderantur, n.21.

Appellationis ſublatæ privilegium ſi conceditur cauſæ, eſt reale, & totum univerſaliter comprehendit, n.22.

Ordinario aliqua ratione differente executionem proviſionis Parochialis, ſi illam interim ſuperior revocet, & aliam ferat ſententiam, poterit ſuam exequi, cùm vacans inveniat beneficium, n.23.

Ratio propter quam exequitur proviſio Parochialis vacantis, militat in providente jure devoluto, cum idem animarum periculum adeſt in Eccleſia vacante, n.24.

Devolutio introductâ fuit ob negligentiâ providentis, n.25.

Privilegii cauſa durante durat ipſum privilegium, & ejus effectus, n. 26.

Periculo durante, ob quod aliquid fieri mandatur, durat mandatũ, dũ durat periculũ, & ceſſat illo ceſſante, n.27.

Pro certa & determinata cauſa ubi aliquid conceditur, durat, quandiu durat ipſa cauſa, n.28.

Generalis diſpoſitionẽ intelligitur dumtaxat de prima perſona, quoties per illam non eſt ſatisfactũ intẽtioni diſponentis, ſed iterũ per aliã perſonam debet ſatisfieri, n.29.

Appellationi à proviſione Parochialis jure devoluto ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter non deferens ſuperior, vim nullam facere, decernitur, n.30.

Expenditur text. in c.2. §. nisi, de ſupplenda negligentia Prælatorum, ibid.

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta jure devoluto non deferens an vim faciat, n.31.

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta per ordinarium extrajudicialiter non defertur, ſecus ſi judicialiter, quia tunc utrumque habet effectum, n. 32.

Et ſecundum hanc diſtinctionem pluries determinavit Rota Romana, prout refertur, ibid.

Jure devoluto proviſio facienda eſt cum cauſa cognitione, an lis finita ſit intra tempus, an ſcientia habita fuiſſet vacationis, & à quo tempore, & alia diſcutienda, ex quibus cauſatur devolutio, num. 33.

Devolutive jure facta proviſione non citatis quorum intereſt, ſenatus aditus per viam violentiæ dare ſolet tertium genus, ſcilicet, oyendo de nuevo, y reponiendo lo hecho no haze fuerça, *n.34.*

Devolutivo jure facta proviſio etiam beneficiorum ſimplicium judicialiter (ut requiritur) appellationi emiſſa non deferens vim non facit, n.35.

Devolvitur proviſio ad ordinarium appellatione remota, ob controverſiam intra patronos non finitam intra terminum datum ad præſentandum, n.36.

Devolvitur proviſio ad ordinarium non præſentante patrono idoneam perſonam intra terminum appellatione remota, ita tamen ut patrono in poſterum nullum pariet præjudicium, n.37.

Devolvitur electio ordinario ob electionem factam per electores ultra tempus jure præfixum, & illa confirmatur appellatione remota, n.28.

C. nulla, §. ſi autem, de conceſſione præbendæ, verba pulchrè ponderantur, & interpretantur, n. 33.

Diſpoſitio mandans aliquid exequi intelligitur appellatione non obſtante quamvis id non exprimat, n.40.

Contradictio ſeu querela remota à jure tacitè ſubintelligitur remota appellatio, n.41.

C. literas ad fin. de ſupplend. neglig. prælat. verba interpretantur, n.42.

C. cum propter de jure patron. ponderatur, ibid.

C. ne pro defectu verſ. is verò ad quem, ponderatur, quæ jura curans omnem dilationem tollere à proviſione beneficii jure devoluto facta, n.43.

Dilationem ubi res non recipit, appellationi non eſt deferendum, n. 44.

De devolutione omnia ferè jure tractantia præ oculis habent maximum damnum & periculum Eccleſiarum & animarum, cauſatum ex diutina proviſione, n. 45.

Periculum & damnum proveniens ex longa vacatione beneficii fortiùs viget in proviſione jure devoluto facta, & de ratione, n.46.

Appellari licet non poſſit à proviſione beneficii ſimplicis facta judicialiter, tamen fallit, quando proviſio fit jure devoluto, & de ratione, n.47.

Devolutivo jure facta proviſio non parat perpetuum præjudicium patronis, aut electoribus, &c. ſed pro illa tantùm vice, n.48.

Devolutio ſi revera non eſt cauſata: nec de ea conſtat ex actorum inſpectione appellationi omiſſa deferendum eſſe, decernit Senatus, n.49.

Devolutione revera non cauſata proviſio eſt nulla ipſo jure ex defectu poteſtatis, n. 50.

Devolutione non cauſata facta proviſio per ſuperiorem non convaleſcit, etiam ſi poſtea cauſari contigerit ob negligentiam inferioris, n.51.

Quando unum diſponitur, & alterum ſupponitur, non poteſt verificari diſpoſitio, niſi priùs verificetur ſuppoſitio, n. 52.

Qualitas attribuens poteſtatis in primis debet cõſtare, n.53.

Appellationi defertur à ſententia nulla, etiam aliàs privilegiata, n.54.

Attentata an ſit proviſio jure devoluto facta appellatione pendente, n. 55.

Appellatio ab una cauſa non ſuſpendit aliã diverſam, n.56.

Appellatio ab uno articulo non ſuſpendit juriſdictionem in tota cauſa, nec afficit tertium, n. 57.

Proviſio facta jure devoluto, eo quòd præſentatus ſit indignus, ſi non apparet de indignitate, erunt tentata geſta appellatione pendente, n. 58.

Pauli de Caſtr. doctrina declaratur, ibid.

Devolutionem, quâ fundatur quis, ſufficienter probare tenetur, n.59.

Tempus præfixum collatoribus ad providendum non currit à die vacationis, ſed à die ſcientiæ, & notitiæ, n.60.

Tempus jure præfixum ad providendum currit à tempore

quo ſciri debuit, ut in Epiſcopo, qui ſingulis annis tenetur viſitare, n. 61.

Patronis currit tempus ad præſentandum datum à jure vel à fundatore, à tempore notitiæ, non à tempore vacationis, n. 62.

Scientia aliquorum ex patronis non nocet aliis ignorantibus vacationem, n. 63.

Devolutio ut locum habeat omnium patronorum, aut electorum ſcientia requiritur, imò jus ſcientium vacationem conſervatur per ignorantes, ne excludatur devolutio, 64.

Devolutio ut cauſetur ex negligentia ſufficit ſcientia præſumpta, determinanda à judice, n. 65.

Devolutio debet fieri cum cauſa cognitione, & citatione quorum intereſt, n. 66.

Devolutio non fit ad Epiſcopum ob litem inter ipſum & patronos motam, & non finitam, n. 67.

Mota lite inter Epiſcopum & patronos interim dum lis terminatur, Epiſcopus apponit œconomum, n. 68.

Patrono aut Epiſcopo exiſtente in quaſi poſſeſſione currit tempus lite pendente ſuper proprietate, n. 69.

Devolvitur beneficium Epiſcopo lite mota inter patronos diſcordantes, nec ſit finita intra terminum præfixum ad præſentandum, n. 70.

Devoluto jure facta collatio ob litem non finitam intelligitur ſalvo jure poſtea evincenti jus patronatus, n. 71. ob litem non finitam.

Devoluto jure proviſum poteſt evincens jus patronatus repræſentare juris ſui conſervandi cauſa, n. 72.

Devolutio in beneficio juris patronatus quando & quibus caſibus locum habeat, n. 73. remiſſivè.

Devolutio non cauſatur durante lite ſuper jure conferendi, aut eligendi ultra tempus à jure præfixum, n. 74.

Tempus non currit conferentibus, aut eligentibus, impeditis impedimento juris, aut facti, n. 75.

Patronum excuſat impedimentum, ut illi non currat tempus, non tamen excuſat lis non finita, n. 76.

Proviſio Magiſtralis aut Doctoralis non facta per capitulũ intrà ſex mẽſes, an devolvatur Epiſcopo, n. 77. remiſſivè.

Devolutio cauſatur, quando patronus ſive Eccleſiaſticus, ſive ſecularis præſentat indignum, inhabilem, aut incapacem, n. 78.

Devolutio cauſatur generaliter collatione, aut electione incapacis, aut alias indignæ, n. 79.

Ordinarius debet inquirere & ſcire conditionem ejus, cui confert, n. 80.

Devolutio ob lapſum termini fit ad ſuperiores gradatim, n. 81.

Devolutio in electionibus ad quos fiat, & quemadmodum, n. 82. remiſſivè.

Devolutio quemadmodum; & quibus caſibus fiat de capitulo ad Epiſcopum, & de Epiſcopo ad capitulum, n. 83. remiſſivè.

Devolutivo jure facta proviſ. Parochialis an formam examinis per concurſum requirat, n. 84.

Devolutio quando contingat Magiſtralis aut Doctoralis ad Epiſcopum ob lapſum temporis dati Capitulo ad eligendum, ſervari an debeat in ejus proviſione forma concurſus & examinis, n. 85. reſolvitur affirmativè, num. ſeqq. contra Nicol. Garc.

Devolutio beneficii fit cum omnibus qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio, n. 86.

Devolutio fit ad ſuperiorem cum eiſdem qualitatibus, quibus inferior providere tenebatur, n. 87.

Superior ad quem beneficium devolvitur, debet illud providere habenti qualitates à fundatore requiſitas, n. 88.

Devoluta Parochialis proviſione debet ſuperior adhibere concurſum, ut determinavit congregatio Concilii, n. 89.

Devolutivo jure facta proviſio Parochialis juris patronatus laici ſervatur forma concurſus, licèt aliàs non requiratur, quando providetur ad præſentationem patroni, & de ratione, n. 90.

Nicol. Garcia evidenter convincitur, n. 91.

SÆpe contingit, de hæc difficultate in ſupremis prætoriis dubitari, an ſcilicet, vis fiat non deferens, hujuſmodi appellationi à proviſione beneficii jure devoluto geſta; ſed cùm ex qualitate beneficii, de cujus proviſione tractatur; ſolet variari prohibitio appellationis & ejus privilegium, aliud ſiquidem in Parochialibus ſit diſpoſitum, aliud vero de ſimplicibus prædicitur, ideo de ſingulis quoad præſens dubium neceſſarium erit diſceptare. 1

Et quod attinet ad beneficium curatum devolutum ad ſuperiorem ob negligentiam providendi intra terminum à jure ſtatutum, vel ob aliquas alias cauſas eo inductas, nullum dubium eſſe poteſt; violentiam non committere ſuperiorem, illud jure devoluto providentem; appellationi interjectæ minimè deferentem, nam ut ſuperiùs diximus exactè *in 2. p. cap. 13. à num.* 108. à proviſione Parochialis ſive judicialiter, ſive extrajudi- 2
cialiter celebrata non deferentem appellationi nequaquam vim facere, ex Concil. Trid. *ſeſſ 24. de reform. c.* 18. & aliis authoritatibus, rationibus, & fundamentis, quas ibi videre potes, ex animarum maximo periculo rectè in illis conſiderato, ac ideo cùm à quovis provideatur, ſive inferiori, ſive ſuperiori, cum ſua qualitate, natura, & privilegio, atque ſua cauſa (quæ durat & viget in utroque) tranſit.

Etenim devolutio ad ſuperiorem fit cum ſuo onere, 3
& qualitatibus omnibus requiſitis in prima proviſione, ac ſi fieret ab inferiori, probant Felin. *in c. cùm acceſſiſſent. de conſtitutionibus, n.* 18. Roch. de Curt. *de jur patron. verbo honorificum quæſt.* 3. Lambert. *de jure patron. eod. tract. de jur. patr. 3. p. 2. lib. quæſt.* 7. Rebuff. *in prax. benef. tit. de devolut. à n.* 40. & idem Rebuff. *in repetit. c. 2. de conceſſione præbend. in fi.* Corraſ. *de benef. 4. p. c. 4. n.* 16. Ferret. *conſ.* 211. *n.* 12. Azeved. *in l. 5. tit. 6. lib. 1. recop. n.* 2. Joan. Gautier. *conſ. 1. n.* 31. Cęved. *deciſ.* 52. *n. 4. & deciſ. 72. n. 9. p.* 2. & idem *in tract. de patron. Regia Corona c. 22. n. 3. & 4.* Azor. *inſtit. moral. lib. 6. c. 27. q.* 8. Perez de Lara *in tract. de anniver. & Capell. lib. 2. c.* 10. *n.* 27. ſed hujuſmodi beneficii proviſio coram inferiori facta habet hoc privilegium, hanc qualitatem, & naturam non differendæ executionis, ergo cùm eadem tranſit ad ſuperiorem cui devolvitur.

Hinc etiam eſt, quòd primæ & ſecundæ inſtantiæ na- 4
turam eandem, non diverſam eſſe, dicitur, ac quæ in prima inſtantia admitti non poterant, nec admittenda
ſunt in ſecunda *l. poſtquam §. Imperator. ff. ut legato. no-* 5
mine caveatur l. ſi quis cum major. §. accuſaſſe, ff. de bonis libertorum authent. ut cum de appellat. cognoſc. ſub princ. collat. 9. l. fin. ff. de re jud. Bart. *in l. 3. §. 1. n. 5. ff. de duobus reis.* Bald. *in l. fin. ff. de poſtulat.* Imol. *in l. hoc amplius §. fin. ff. de damno infecto.* Abb. *in c. cum Joan. n. 17 de fid. inſtrum.* optimè Parla. *in lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. p. § 12. à n. 55. cum duobus ſeqq.* Cyn. & alii per Alex. *conſil. 96. n. 5. lib. 2.* Joan. Baptiſt. Aſin. *in prax. judic. in princ. cap. 4.*
n. 13 latè Felin. *in c. fraternitatis in prin. n. 1. de teſtib.* pro 6
quo eſt text. *in cap. tua nobis de appell.* quapropter dicit Bald. *in l. per hanc C. de tempor. appell.* ut in ſecunda in-
ſtantia appellationis admittenda non eſt exceptio, per 7
quam mutetur figura judicii. Hinc eſt quòd cauſa ſummaria in prima inſtantia, ſuam naturam retinet & in ſecunda, Put. *deciſ. 426. n. 2. & deciſ 434. n. 3. lib. 2.* Caſſiad. *deciſ. 8. n. 1. & 6. de reſcript.* Rot. *deciſ. 43. n. 2. p. 2. diverſ.* Marqueſſ. *de commiſſ. 1. p. c. 3. n. 35.*

Rurſus probatur, nam ſi aliqua diſpoſitio, ſeu ſen- 8
tentia lata ab inferiore executionem mereatur, ſi ob aliquam cauſam ad ſuperiorem facienda ſit tranſlata, & devoluta; pariter & eam meretur, optimè Parlad. *lib. 2. rerum quotid. c. fin. 5. p. § 15. n.* 8. Put. *deciſ. 426. lib.* 2. Rot. *deciſ. 19. n 3. de re jud. in no.* quia judex ſecundæ inſtantiæ ſuccedit judici priori, Capic. *deciſ. 86. num. 19. & per l. tutor. in prin. ff. de uſuris, & cap. Raynut. in fi. de teſtam.*

&

& Specula. *in tit. de expenſ. in §. nunc videndum, verſ. & nota quod expenſæ*, &c. tenet. ipſe Guid Pap. *in tract. de appellat. n. 5. concl. 6.*

Et facit, quod dicit Bald. *in tit. de pace Conſtant. §. hoc quod nos n. 15.* quod judex appellationis ſuccedit primo
9 judici tanquam confirmator, vel informator. Alexand.
conſil. 174. col. 2. in prin. & n. 5. vol. 6. Natta *conſil. 573. n. 35. in fin.* Petr. Surd. *deciſ. 147. n. 2.* & ideo cauſa appellationis dicitur eadem, *cap. non injuſtè, in fin. de procurator.* Specul. *tit. de juram. calum. §. ſequitur, n. 3.* Surd. *ubi proximè n. 3.* Cynus *in l. invictus n. 22 q. 14. C. de procurat.* Alexand. *conſil. 56. n. 3. vol. 1.* poſt alios dicit Surd. *ibi n. 2.*
10 ut judex ſubrogatus primum, & ejus poteſtatem repræſentet, ac propterea quod poterat facere inferior,
11 item libet ſuperiori, ut ibidem *d. conſil. 19. 184.* incipit Ioannes Solano *n. 5. lib. 3.*

Et facit doctrina Guido, de Zuſa *in tract. de inſtrum. guarent. n. 25. & ſeqq. vol. 5. tractatuum diverſorum antr.* quòd meus creditor ſi vult convenire meum debito-
12 rem, contra quem habeo viam executivam, pariter poterit adverſus illum executiva experiri, quia creditor ſuſtinet imaginem ſui debitoris. *l. tum notiſſimi §. ſed*
13 *cum illud. C. de præſcript. 30. vel 40.* ubi adducit ſimile de emptore nominis, & ceſſionarii, ubi latè nonnulla adducit, quæ conducant ad propoſitum, nos latè *infrà 4. p.* de exceſſu de perſona ad perſonam *cap. 8. à n. 247. verſ. rurſus quæri poteſt*, & *c. 7. n. 175. ead. 4. p.* ergo pariter iſta proviſio à quavis perſona ſive inferiori ſive ſuperiori fiat, executionem debet mereri.

Quoniam ſuperior ob negligentiam inferioris in ejus locum ſubrogatus eſt, quare ex natura ſubrogati,
14 cujus proprium eſt ſervare, & retinere qualitates, quæ inerant in eo, in cujus locum ſubrogatum eſt, *l. ſi eam, §. injuriarum, ff. ſi quis cautio. l. ſi filio §. Titio ff. de condit. & demon. l. ſi donata §. ſi ſponſus, ff. de donat. inter l. Pater, ff. de adimen. l. ſi cum dotem, §. n. 1. ff. ſolut. matrim. l. ſi & rem. ff. de petit. hæred. l. Imperator. §. ult. cum. l. ſeq. ff. de legat. 2.* & alia jura, eandem naturam juſque præbentia rebus, & perſonis ſubrogatis. Et in terminis collationis ponderat hanc regulam Sriva *de benef. 3. p. quæſt. 49.* & multo fortiùs procedit, quando ad ipſum ordinarium facturum inſtitutionem, ſeu confirmatio-
15 nem liberè proviſio devolvitur; non enim attenditur, quo jure Parochialis provideatur, ut non obſtante appellatione, proviſio exequatur, an jure inſtitutionis, an jure confirmationis, an liberæ collationis, juxta text. *in d. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.* & ſic nec eſt
16 attendendum, quando jure devoluto: quia non juri providendi privilegium illud datum eſt, ſed ipſi proviſioni, provenit ſiquidem ex natura cauſæ: pro quo faciunt quæ Cynus *in l. ſi quis ex conſenſu, C. de Epiſcop. audient.* gl. & Doctores *in cap. penult. de offic. deleg.* Bart. *in d. l. Epiſcop. C. de Epiſcop. audien.* Angel. *in l. 1. col. 2. ff. de judic.* Iaſ. *in l. ſi quis adverſus, C. de precib. Impera. offer.* Decius *conſ. 3. & in conſ. 25.* Gram. *deciſ. 9. n. 4. & 5.* ubi eleganter dicunt, quòd ſi à ſententia lata juriſdictione ordinaria non poterat appellari, pariter nec po-
17 terit appellari à lata juriſdictione prorogata.

Et facit etiam optima doctrina Guid de Zuſa *in tr. de inſtrum. guarent. n. 28. & 29.* ubi dicit, quòd ſi pri-
18 vilegium guarentigiæ inhæret juri, & actioni debiti, ac ideo ad quemcumque tranſierit ipſum jus, tranſit ſimul privilegium guarentigiæ, quia tranſit cum ſua cauſa, *l. ſi convenerit. §. ſi fundus, ff. de pignor. actione*, & cum omni ſuo auxilio, & beneficio, *l. de omnibus, ff. de reg. jur.* ubi loquitur de creditore contra debitorem ſui debitoris, agere volente.

Et in terminis hoc videtur aſſeverare Mareſcot. *var.*
19 *reſolut. lib. 1. cap. 2. n. 24. in fin.* dum dicit, quod Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.* & motus proprii Pii. V. dum loquitur de ordinario, habet locum etiam in Epiſcopo ſubrogato, juxta *d. §. injuriarum.*

Rurſus quoniam hoc privilegium exequendæ pro- 20
viſionis Parochialis eſt non conceſſum providenti nec ejus contemplatione, ſed proviſione, eſtque ei inhærens, & ideo per variationem perſonarum non extinguitur, nec alteratur, *l. non ſolum, ff. de in integr. reſtit. l. minorum, ff. de mino. l. exceptiones quæ perſonis in princ. & in §. rei autem cohærentes, ff. de except. argum. l. in omnibus, ff. de reg. jur. l. ſi tibi §. pactum, & l. hæred. ff. de pact. & l. ult. ff. de injuriis, l. ſenator. de ritu nuptial. l.*
Titia Seio. §. uſuras, ff de legat. 2. & facit text. *in l. tempus* 21
29. ff. de re jud. ubi quia cauſæ magis quam perſonæ beneficium præſtatur, &c. argum. *c. privilegium, de reg. jur. in 6* & quæ ibi latè Dinus *à n. 9.* & ibi gl. fin. *in addit.* Innocent. *in c. Abbat. de verbor. ſignif. in fin.* & ibi Abb. *n. 16.* gloſ. *in c. cum veniſſent, & in cap. probatum de inſtitutionib.* Bar. *in l. quia, ff. ſolut. matrim.* Felin. *in cap. mandata de præſumption.* & ibi addit. *circa fin.* latè per Card. Tuſc. *in 6. tom. lit. P. verbo privilegium reale.*

Et quando privilegium appellationis ſublatæ con- 22
ceditur cauſæ, ſit reale, adeò ut totum comprehendat univerſaliter, tenet eleganter Philip. Fran. *in c. interpoſita 70. §. ille denique, verſ. ſed ſi quæratur, n. 7. de appell.* Felin. *in cap. cauſam quæ ſub n. 27. de reſcript.* Decius *in cap. paſtoralis ſub n. 30. de appell.* Menoch. etiam *de adipiſcen. poſſ. rem. 4. q. 99. ſub num. 814.* & conducunt quæ Abb. *in d. c. paſtor. n. 6. verſ. item adde aliam*, & ibi Fran. *ſub n. 21. q. 6.* & idem Franc *in d. §. ille denique n. 7. verſ. ſed ſi quæratur, in fin.*

Deinde facit. quæ ex Hieronymo Gonzal. *in regul.* 23
de menſ. gl. 6. num. 222. latè probavimus *ſuprà hoc lib. 3. cap. 4. à n. 31.* circa ſecundam inſtantiam illius quæſtionis, quòd ſi ordinarius non providet beneficium curatum, quia ſuperior ad quem itum eſt, per appellationem ab aliquo gravamine, retinens cauſam, providit beneficium, vel aliqua juſta cauſa ipſe ordinarius ſuſpendit executionem ſuæ ſententiæ, & proviſionis, nam lata à ſuperiore eam poteſt exequi, cum inveniat beneficium vacans, militat ſiquidem in hac ſecunda ſententia, & proviſione ratio privilegii, hoc eſt periculum longæ vacationis, de qua per *d. c. 18. Concil. Trid.* & nos exactiùs *in lib. 2. cap. 13. de appellatione à proviſione.* Quæ ratio cùm durans reperiatur in providente 24
Parochialem jure devoluto, quia reperit beneficium vacans in maximum animarum & Eccleſiæ periculum, quoniam hac de cauſa introducta eſt devolutio ob negligentiam providentis, *cap. 2. cap. quàm ſit de electione* 25
lib. 6. cap. ne pro defectu de electione, cap. unic. de jur. patr. lib. 6. cap. quia diverſitatem de conceſſ. præbend. cap. licet de ſupplend. negl. prælat. nihil mirum quòd ſuperiori pariter liceat ſuam exequi proviſionem.

Et ſic durante cauſa privilegii debet ipſum privile- 26
gium, ejuſque effectus durare, & perſeverare, ut per *l. ſemper §. negotiatores, ff. de jure immun. l. ſi cui §. 1. ff. ex quibus cauſis major. l. 2. §. omnes ff. de judiciis, l. Titia, §. uſuras, ff. de legat. 2. l. qui nominibus, ff. de adminiſt. tut.* dicit Signior Homodeus *conſ. 135 paterſ. col. 1. n. 6.* Tiraq. *in tract. de cauſa ceſſante n. 17. l. eam legem C. de excuſa. mun. lib. 10. l. fœmina, ff. de ſenator.* & durante periculo, ob quod aliquid fieri mandatur. tunc ceſſat mandatum, dum ceſſat ipſum periculum, non aliter Bal. & poſt eum Salic. qui dicit notabile *in l. 1.* per text. *ibi C. de nautico fœnore*, ſequitur Iaſ. *in l. 1. col. 13. verſ. & circa hoc ff. de off. ejus cui mand. & juriſd.* Tiraq. *ubi proximè, n. 42.*

Nam ubi aliquid ſimpliciter conceditur, & diſponitur pro certa & determinata cauſa, non intelligitur de primo, ſed toties durat, quoties ipſa cauſa, Bart. *in l. 1. col. ult. ff. ad l. Iul. majeſt.* arg. *l. continuus §. qui inſulam, ff. de verbor. oblig. l. veteres vel. ſeq. ff. de itinere, actúque privat.* Angel. *in l. utimur ad fi. ff. de ſepulchro viol.* Panorm. *in 2. 2. de trenga & pace.* Ioan. de Plat. *in l. 1. col. 2. verſ. & ſimplex & indeterminata. C. de navicul. lib. 11.* Georgius Nat. *in repet. Cl. ſæpè in prin. col. 6. verſ. mihi magis pla-*

Divus Thom. 1. 2. *q.96. art. 4.* Soto *lib.4. de juſt. de jur. quaſt.4. art.2. colum.2. in fi. cum ſeqq.* Suar. *in repet. l. quoniam in prioribus limit.2 leg. Reg. num.14. ad fin. C. de inofficioſ. teſtam.* Navarr. *in manual. c.25. num.9.* Azeved. *in l.13 num 6. tit.3. lib.4. recopil.* cujus ea pœna eſt damnare prælatum in temporalibus, & eum ut extraneum habere à Regno, Paul. de Caſtr. *in l. addictos num.6 C. de Epiſcopali audientia. l. quicunque*, ubi etiam Paul. *eod. tit.* Guillelm. Benedictus *in c. Raynut. verb. & uxorem 2. num.135. ad fin. & num.161. & ſeqq.* Cenedo *in collecta. ad decret. c.37. fol.51. num.9.* Azeved. *in l.13. n.10. tit.1. lib.4. recopil.* alios allegat. Gaſp. Rodrig. *de annu. redit. lib.1. c.17. num.67.* plures congerit Bobadil *in polit. lib.2. c.8. num.62. litera A* Pedemont. *dec.30. n. fi. ad fi.* Carol. de Graſſ. *l.2. Regal. Franc. ar.7. col. pen.* & nos latè diximus ſupra *lib.1. c.2. à num 265. cum multis ſeqq.*

205 Et ita hoc jure utimur, quoties non obtemperant Prælati Eccleſiaſtici proviſiones ſupremorum tribunalium, quibus jubetur, ut deferat appellationi, & attentata injuſtè reponat; quo quidem caſu attentè procedendum eſt. Interim tamen ordinarius curet, omnino conquieſcere in cauſa, nam ſi ad ulteriorem proviſionem beneficii hujuſmodi vacantis devenerit;
206 ſciat, vim facere manifeſtam, ac propterea appellationi ab eo per præſentatum à Rege, ſeu procuratorem ejus interpoſitæ non detulerit, & repoſuerit, in ſupremo Cameræ ſenatu adeundo per viam violentiæ, eam feciſſe, declarabitur; reponique interim omnia attentata, mandabitur, ex his quæ *per c. tuam, de ord. cognit. & c. lator. qui filii ſint. leg.* ſuprà dixi *à n.174. cum ſequentibus.*

207 Alia eſt via jure Canonico aperta, huic præſentato à Rege, ut ſi non inſtituatur ab Epiſcopo, imò eo negligente, per duos menſes à die præſentationis computandos, differat inſtitutionem; poteſt per viam adiTus, ſeu querelæ recurri ad Metropolitanum, vel ordi-
208 narium viciniorem pro ſanciſcenda inſtitutione, nam licèt jure communi attento, nullum ſit tempus præſcriptum ordinario ad inſtitutionem faciendam præſentato à patronis, ſicuti præfixum eſt ad conferendum beneficium ex text. *in cap. 2. de conceſſ. prabend.* tradit Lamber. *de jur. patron. lib.2. 1. p. q.2.* (& ex Doctoribus inferiùs allegandis) *art.6.* hodie tamen prædictorum duorum menſium terminus præfixus eſt à motu proprio Pij V. incipit *in conferendis*, qui eſt 20. in ordine qui loquitur in Parochialibus, & ſic ait ad medium:
209 Data tamen in Parochialibus juris patronatus optione ipſis patronis, ut ſi inſtitutio ad ordinarios ſpectabit, ipſis ordinariis illam facere negligentibus, & ultra dictos duos menſes differentibus: poſſint pro hujuſmodi inſtitutione obtinenda; habere recurſum ad Metropolitanum, vel viciniorem ordinarium, vel ad Sedem Apoſtolicam, *&c.*) & ſuperiùs *ibi*, petatur inſtitui, inſtitutióque ipſa per duos menſes, à die præſentationis dilata fuerit, *&c.*) cujus etiam meminit Spino *in tract. de teſtam. gl. 4. prin. n.95.*

210 Et hoc præſentationis tempus non currit à tempore, quo ſit inſtrumentum præſentationis à patrono; quia illa non dicitur præſentatio, ſed nominatio. Sed quando præſentatus offert ſe in præſentia ordinarii perſonaliter, non alio modo, quoniam ad faciendam inſtitutionem requiritur præſentia præſentati, ut ordinarius poſſit examinare illum, & cernere an ſit idoneus, & per Rot. *dec. 3. de jur. patron. in novis.* Sequitur Zerol. *in prax. Epiſcop. 1. part. verb. jus patronatus ad ſeptimum.* Lambert. *de jur. patron. lib.2. p.1. q.4. prin. art.16. n.1. & 2.* & optimè explicat, & proſequitur plures citans Riccius *in prax. Eccleſiaſt. de jur. patron. deciſio.156* facit *l. conſentaneum Cod. quomod. & quando judex l.1. in princip. ff. de verbor. obligatio.* & an & quando præſentatio ſit neceſſaria perſonaliter, vide quæ latè per Nicol. Garcia. *de benef. 4. part. c.2. à n.16. cum pluribus ſequentibus*, ubi tractat tam in Parochialibus, quàm in ſimplicibus.

At in beneficiis ſimplicibus aliis extra curata, ſi ordinarius vel alius habens inſtituere, aut confirmare, aut conferre beneficia reſignata, ex cauſa permutatio-
nis: ſit negligens & differat, ſeu recuſet id facere, cùm 211
non ſit de jure ei terminus aliquis præfixus, recurrendum erit ad ſuperiorem, nempe, Metropolitanum; ſeu Legatum, aut Nuntium, qui tempus præfigat, intra quod id faciat, quo elapſo ipſe ſupplebit, vel compel-
lendo, vel inſtituendo, vel confirmando, *&c.* tenent 212
Abb. *in c.2. de conceſſ. praben. num.12. & 13.* Roch. de Curt. *de jur. patron. verb. honorificum. num.53.* Paul. de Citadi. *in eodem tractatu 6. p. artic.3. num.103.* Rebuff. *in prax. benefic. tital. devolut. num.6.* & in concordatis, *tit. de Regia ad Prælatur. nominatio. §. 1. verb. intra ſex menſes.* Lamber, *de jur. patron. 3. p. 2. lib. quaſt.2. articul.6. & 7.* Selva *in tractatu de beneſic. 3. p. quaſt.64. n.2. & ſequentibus.* Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin.* Philip. Franc. *in c. unico de rerum permutatio. lib.6. num.10.* & ibi Zabar. *num. 137.* Zerol. *in prax. Epiſcop. verbo beneficium §.3. & verb. jus patron. §.8. 3. dub. & 2. p. verb. inſtitutio.* Azor. *inſtit. moral. lib.7. cap.30. q.2.* qui loquuntur generaliter & indiſtinctè in omnibus beneficiis, immemores motus proprii Pij V. cujus ſuprà meminimus, diſponentis in Parochialibus, ubi & quòd hic
præſentatus poſſit ab hujuſmodi tarditate Epiſcopi 213
appellare, ut proximus ſuperior, vel terminum inferiori ſtatuat ad inſtituendum, quo elapſo & inſtitutione non ſequuta, ipſe inſtituat, tenet ultra citatos Franc. Mar. *dec.451. quæritur, de tempore num.2. & dec.491. n.1. p.1.* & per gl. & *in c. cum Bertol. de re judic.* & Mandoſ. *conſ.7. ſub num.13.* Joan. Hieron. Camp. *diverſ. jur. canon. rubrica 51. c.13. num.474. fol.398.* & moventur per text. *in c. cum nullus de jur. patron.* quem bene in propoſito interpretatur Campanil. *ibi.* Landerch. *conſ. 141.* poſt Roland. *conſil. 21. à n.6. vol.1.* Menoch. *conſ.59. vol.3.* alios citat Aloyſ. Ricc. *in prax. Eccleſ. de jur. patron. dec. 159. per totam.*

Quæ doctrina intelligenda eſt, quando ordinarius 214
abſque juſta & legitima cauſa recuſaret admittere præſentatum, tunc enim à præfata non admiſſione conceditur appellatio; ſecus enim ſi legitima adeſſet cauſa, gl. *in c. nullus, de jur. patron.* Archidiac. *in c.1. 85. d.* Geminiani. & Franc. *in c.1. num.16. & ſeqq. de jur. patron. in 6.*
Aloyſ. Ricc. *in prax. Eccleſ. jur. patron. c.159. num.73. &* 215
n.7. qui dicit, quòd hoc caſu non poterit ſuperior inſtituere, nec inferiorem ad id compellere, arg. text. *in c. in liter. 63. d.*

Inter cauſas verò legitimas connumeratur, maximè 216
ſi præſentatus eſſet perſona indigna, quia ultra quod privantur patroni pro illa vice, jure præſentandi, excuſatur inſuper ordinarius illum rejiciens ſecundùm Ricc. *ubi proxime n. 74.* qui in cauſa ſibi delegata, ita judicaſſe ſecundùm hanc opinionem firmat.

Et hoc remedio multi præſentati à Rege utuntur, 217
imò eo etiam poteſt uti Cameræ conſilium, ut data hac negligentia, & recuſatione in ordinario expediendo ſcedulam Regiam cum relatione caſus & negligentiæ prædictæ, directam vel viciniori ordinario vel Metropolitano ipſi, ut præſentatum inſtituat, itáque via mihi magis ſuavis videtur, & minùs prolixa, alia etiam
ei via & remedium ſcilicet appellationis ad nuntium 218
vel ſuperiorem Eccleſiaſticum; difficile tamen videtur, ipſum poſſe ſe intromittere, quoniam ad reponendum gravamen, de quo conqueritur præſentatus de ordinario, neceſſariò eſt cogniturus de cauſa, & ſe informare ex actis; ut cognitio juris patronatus ad conſilium ſeculare Cameræ privativè ſpectat, non ad Eccleſiaſticum judicem, cujus judicium dum ſe intromittit in ſimili cauſarum cognitione; juſtè ſolet declinari, hæcque via jure improbabilis videtur.

Sed

219 Sed adhuc defendi poteſt ſtylus vulgaris, quo extat
introductum appellari ad nuntium ab ordinario non
admittente præſentatum à Rege, ſublata & amota
difficultate inconvenienti relato, & quidem abſque
cognitione juris patron. Reg. ex illo capite, quoniam
quando judex ſecularis, caſu quo aliquam à ſe latam
ſententiam contra perſonam, & bona Eccleſiaſtica tu-
lerit, & pro ejus executione requiſierit judicem Eccle-
220 ſiaſticum, ut ſuum officium, & auxilium impartiatur,
ipſéque protervus ſit, & negligens; poteſt ad ſuperiorem
Eccleſiaſticum recurrere, ut illum compellat imparti-
ri, & hoc abſque nova citatione, & nova inſpectatione
proceſſus facti ab eodem ſeculari, ut dicit Iſſ. *in l. à
Divo Pio.§ ſententiam Rom.ff.de re judic.* Quæſada *di-
verſarum quæſtionum c.9.n. 13.* Covarr. *in pract.q. c.10.
n.1.verſ.eadem ratione.* Avil. *in c.21.præto. verb. uſurpar.
num.21.* Villalo *in araris commun.opin. litter. 1.num.165.*
Azeved. *in l.15.num.11.tit.1.lib.4.recopil* & ſic hoc mo-
221 do videtur poſſe ſuſtineri recurſus hujuſmodi ad ſupe-
riorem Eccleſiaſticum, ut ordinarium compellat inſti-
tutionem facere, vel ipſe faciat, quod poteſt (ut ſupra
dictum eſt) abſque eo quòd ſe intromittat in cognitio-
ne juris patronatus Regij, nec in proceſſu fulminato
in conſilio Cameræ, ſed dumtaxat de intimationibus
ſcedularum regalium, & de præſentatione, ac de ordi-
narii reſponſionibus, replicationibúſve & ejus propter-
viá, negligentia. & contumacia, præfatæ doctrinæ argu-
mento, & faciunt ſingulariter quæ dixi infrà *4. p. c. 5.
verſ. illud tamen ſingular. à num. 33. cum ſequentibus.*
222 Et ad illud, quod dictum fuit ſolere declinari Nun-
tij reverendiſſimi juriſdictionem: reſpondetur, procede-
re, quando non ad compellendum tantùm, ſe voluit in-
tromittere Nuntius in juris patronatus Regij cognitio-
ne ad petitionem ordinarii, puta, ſeu ab eo proviſi, ex-
cipientis coram eo de jure, & præſcriptione ordinarii, &
non juris patronatus Regii, cujus articuli, ſeu quæſtio-
nis incidentis, ſolet peti remiſſio ad conſilium Came-
ræ, & à contrario appellari, conteríque de violentia
coram eodem conſilio Cameræ, ubi paſſim declaratur
vim facere Nuntium, & ſic dicendum eſt, ut quemad-
modum poteſt iri ad ſuperiorem, imò ad ordinarium
viciniorem per viam recurſus, & querelæ, ita & eodem
modo, & via per appellationem poterit ad ſuperiorem
recurrere, qui dumtaxat de gravamine illato ab ordina-
rio cognoſcit, ſcilicet de ejus protervia.
Et ut huic brevi diſcurſui finem imponamus, & illud
animadvertendum, ut Reges Catholicæ Hiſpaniæ
223 ſunt veri patroni Eccleſiarum Cathedralium horum
regnorum ac etiam Prælatiarum, & Abbatiarum con-
ſiſtoriallum eorumdem, jure, antiquáque conſuetudine,
ac conceſſionibus, & Indultis ſummorum Pontificum
ut conſtat *ex l.1.titul.6. del Patronazo real lib. 1. reco-
pil.* item etiam affirmant Reges Catholici Ferdinandus
& Eliſabeth, Toleti anno 1480 ut conſtant *ex l.3. eo-
dem titul.* ad Regiam coronam ſpectare jus patronatus
*de algunas ygleſias Parochiales de las montañas que ſe
llaman Monaſterios, ô ante ygleſias, o ſelegreſſias*, per ra-
224 tiones traditas *à l.18.tit.5.p.5* ibi, *eſta mejoran & honra
ban los Reyes de Spaña por tres razones: la primera, por-
que ganaron las tierras de los Moros, y ficieron las meſqui-
tas ygleſias, echarende y el nome de Mahoma y metierō y
el nome de nueſtro Señor Jeſu Chriſto: la ſegunda porque
las fundaron de nuevo en lugares donde nunca las ubo: la
tercera porque las dotaron y demas les ficieron mucho bien,*
&c.) eandem rationem reddunt glo. *in c. Adrianus 2.63.
d.* Palac. Rub. *in tractatu de benef. vacan. in curia §. 8. &
§.4.* idem *in introductione rubrica de donatio. inter virum
& uxorem n.24.* Navarr. *in c. novit. 3. nota corollario 34.
n.11. de judiciis. c. nobis, & c. ſpecialiter. de jur patr.* Bal.
in proœmio decr. verb. Rex pacific. Bonif. *in peregr. verb.
electio q.1.fol.158.* Gregor. Lopez *in d.l.18.verb.antiqua*
Didac. Perez *in l.2.tit.6.lib.1.ordina.colum.251.* Azeved.
in l.1.tit.6.lib. 1.recopila. gloſſator. *regul. Cancella. 40.*
Covart. *in regul.poſſeſſor.2.p.§.10.num. 5. & 6* Spino *in
tract.de teſtam.gl.4.n.13.* Quinta Duen. *Eccleſiaſt. l. 1.
c.5.num.4.* Cæned. *in col. 510. decreeal. num. 3.* Joan Gu-
tierr. *pract.lib.3.q.13.num.72.* Queved. *de patron. Regia
corona.* Camil. Borell. *de regis Cathol. præſtant. c. 50. ex
n.37. & c.5.n.6.* & plures citat. Bobad. *in polit.lib.2.c.18.
n. 116. littera D.* ubi latè, & ſpecificam reddit rationem
acquiſitionibus patronatus Regii eorum beneficiorũ, de
quibus *in d.l.3. tit.6. lib.1. recopil.* & ſuperiùs etiam *n.
215.* meminit etiam prælatiarum, & Abbatiarum conſi-
ſtorialium jure, & conſuetudine, ac Apoſtolicis conceſ-
ſionibus Regibus patronatus competere, & apparet ex
dictis Bullis, & privilegiis, ſcilicet Adriani VI. Cle-
mentis VII. & Pauli III. ſuperiùs relatis.
Quibus etiam inſuper conceſſa fuere omnia mona- 225
ſteria conſiſtorialia horum Regnorum Hiſpaniæ, ut
conſtat ex d. Bulla Adriani VI. *ibi*, nec non monaſteria
quæcunque conſiſtorialia, *&c.*) & idem reperitur ex d.
Bulla Clementis VII. *ibi*, nec non monaſteria conſiſto-
rialia,) & hujus bullæ Adriani VI. facta Carolo V. Hiſ-
paniarum Regi, de hujuſmodi Beneficiorum præſenta-
tione, & jure patron, meminit Navarr. *in cap. nullum 18.
q. 1.* & Caved. *de patronat. Regia c. 24. n. 4.*
Et illud jus patronatus dicitur jus Regale, & inter 226
cætera Principis regalia computatur, firmat Camil.
Borelli. *ubi suprà cap. 5. n. 7. & in num. 16.*
Circa proviſionem autem Epiſcopatuum Hiſpaniæ 217
(ut apparet ex dictis juribus) videtur fuiſſe varietatem,
nam tempore Gothorum electio Epiſcoporum fiebat
ab ipſis Regibus, text. *in cap. cum longè. 63. d.* quod eſt
Concilii Toletani XII. *c. 6.* (ubi fuit ita declaratum)
& tradit Doctor Villalpando *comment. in Concilia Tole-
tana c 39. & per d. c. cum longe*, & ibi glo dicit Guillel.
Benedict. *in c. Raynu. deciſ. 2. verſ. & uxorem nomine, ſub
n.373. in fin. & ſub. num. 376. ad medium, verſ. nam idem
factum fol. 31.* quòd per Eccleſiam univerſalem Hiſpa- 228
niarum, & ejus prælatos Regem Hiſpaniæ fuiſſe in ef-
fectu redactum ad jus ſuum eligendi, quod priùs ha-
buerat, ſecundùm *d. glo. in peric.* p oſt contigiſſet in
Regno Franciæ, ut latè ibi refert.
Poſtea verò nunciata priùs Regi morte Epiſcopi, 229
& ab eo petita licentia eligendi ſucceſſorem, electio
fiebat à Capitulis, & electio præſentabatur Regi, *&c.
l.3. tit. 3. & l.2. tit.6. lib.1. ordinam.* quorum meminit in
propoſito Palac. Rub. *in repet. c. per. veſtras in rub. in in-
troductione n.5.* Nicol. Gar. *de benef. 5 p. c. 1 ſub num. 216.*
de qua conſuetudine loquitur etiam text. *in d. c. cum lon-
gè*, & ibi Doctores. *& in c. perlectis. 63. d. & in c. Abba-* 230
tes 18. q. 2. & per compoſtella. *in c. quod ſicut, de ele-
ctione, colum. antepenult. verſ. Principi preſent.* cujus
meminit Henric. *in c. nobis, de jur. patron. colum. penult.*
Archidiacon. *in c. Reatina Eccleſia 63. d.* ubi quòd pro-
pter abſentiam Regis nunciationem faciendam fuiſſe vi-
cem gerenti. Paul de Liazar. *in repeti. d. c. nobis de jur. pa-
tro.* Bald. *in c. cum conſuetudinis, de conſuetudine.* Ang. *in l.
adoptio 2. col. in fi. de adoption.* Sicul. *in c. P. & G. de off.
delega. 40. colum. & in c. quod tranſlationem, col. 17. de off.
deleg. & in c. ex ſuſcepto col. 17. de for. competen.* quam con- 23
ſuetudinem juri conſonam, reputat Innocen. *in c. quod
ſicut, de election* quem alij ſequuntur ibi, præſertim Abb.
*col. 3. & in c. 1. colum. penult. & in c. cum terra in fi. de
electione*, & text. ſecundùm unum intellectum *in c. cum
inter univerſas*, ibi mandamus quatenus invocata
Spiritus ſancti gratia perſonam idoneam per electionem
canonicam concorditer aſſumatis ad regimen Capuanę
Eccleſiæ, conſequenter ad audientiam noſtram nuntios
idoneos tranſmiſſuri, per quos à nobis vice Regia po-
ſtuletis aſſenſum, & Apoſtolicæ confirmationis gratiam
requiratis) ad idem text. *in d. c. cum terra* ibi, quo facto
non prohibemur, quin Regis, ſeu Patriarchæ, qui pro
tempore fuerint, requiratur aſſenſus.) tex. *in c. innotuit*,
ds

de electione, text. *in c. quod ſicut eodem tit.* ibi; cum in ea nihil attentatum fuerit in præjudicium Regiæ dignitatis. quia non ſimplex nominatio, ſed ſolemnis electio debet Principi nuntiari, *&c.*) & etiam eſt text. *in d. c. Reatina*, *& in c. perlectis*, *& in c. nobis*, *& in c. principali*, *& in d. c. cum longè 63. d.*

231 Nunc verò præſentatio fit à Rege, juxta *d. l. recop.* &
notant. Gregor. Lop. *in d. l. 18. tit. 5. p. 5.* Bobadil *in polit. lib. 2. c. 18. n. 223.* Nico. Garc. *de benef. 5. p. c. 1. n. 216. in fin.* & ideo bene dicit *gl. in d. c. cum longè*, quod nihil hodie ſubtrahitur Regi Hiſpaniæ, quia ſicut priùs eligebat & nominabat, ita & nunc, tenet etiam Reſtaur. *in tract. de Imperatore q. 10 n. 16.* Contad. *in templo judicum. lib. 1. cap. 2. §. 3. n. 14.* Joan. de Selva. *in tract. de benef. 7. p. q. 23. n. 44.* Corſet. *in tract. de poteſtate q. 55.* cum aliis per eos allegatis, Mart. *tract. de juriſd. 5. p. c. 40. n. 13. fol. 261.*

232 Qui *n. 14.* dicit Eccleſiam Romanam magno proſequi favore Regem Catholicum, qui propter ſuam, & ſuorum miniſtrorum religionem ea majori fruitur Potentia, ditione, & magnitudine, quam nemo hucuſque Rex, vel Imperator fuerit conſequutus, de cujus Regnorum & ſtatuum titulis ſcribit Sebaſtian. Munſterus *in Coſmagraphia univerſali de Hiſpania c. 2.*

233 Et hujus juris Regii patronatus præcipuum fundamentum eſſe privilegium Apoſtolicum, quod habent Reges Hiſpaniæ, de quo *in l. 5. recop.* firmat. Nicol. Garc. *ubi proximè d. 5. p. cap. 1. n. 257.* quod vidiſſe teſtatur Gregor. Lopez *ubi ſuprà*, & meminit Palac. Rub. *in repetit. rub. in introductione ſub n. 34. circa principium.*
234 & dicitur in bullis Epiſcoparuum, & penſionum ſuper eis impoſitarum ſecundùm Garciam ibi refert etiam Pater Mariana *in hiſtoria Hiſp. cap. 16. ad fin.* ubi ait, quòd cùm ſuper hoc fuiſſet controverſia, Sixtus IV.
235 conceſſit perpetuò Regibus Caſtellæ, quòd ad Epiſcopatus eligerentur per eos nominati, & petiti, de quo etiam *lib 5. c. 5. & lib. 26. c. 5.* ait quòd Papa Adrian. VI. conceſſit Carolo V. Imperatori Regi noſtro & ejus ſuc-
236 ceſſoribus jus præſentandi Epiſcopos Hiſpaniæ, qui antea providebantur ad ſupplicationem Regum, de quo etiam meminit Gil. Gonz. *in ſua hiſtoria de Salamanca lib. 3. c. 18.*

237 Et quales quotque Archiepiſcopatus provideat Rex Catholicus noſter invictiſſimus tam in Hiſpania, & Luſitania, quam in Neapolis Regno. & in Sicilia, & in Regno Sardiniæ. & in ducatu Mediolanenſi ſpeciatim
238 refert Marta *in tract. de juriſd. 2. p. c. 40. n. 15. fol. 261.* ubi ſingillatim refert *à principio d. cap.* omnes ferè Principes, & Reges Chriſtianæ Religionis, ſimile habere privilegium, ut de Rege Apuliæ, Imperatore, Rege Neapolis, Rege Ungariæ, Normandiæ, & Angliæ, Franciæ, & Hiſpaniæ, latè proſequitur poſt plurimos Doctores ab eo citatos Mart. *d. c. 40. per totam*, & Selva *de benef. p. 2. q. 23.* Reſtaur. *tr. de Imperatore q. 100.* quòd
239 modò omittere libet, Imò de jure communi omnes Reges maiorum Eccleſiarum ſui Principatus affirmant eſſe patronos, Archid. *in c. perlectis 63. d.* Bal. *in c. quanto de iudi. col. ult. & prooemio Rex pacificus col. 2.* Anton. Corſetus *in tract. de excellentia Reg. q. 34.* Couvarr. *in regul. poſſ. 2. p. §. 10. n. 5.*

Cauſa enim hujus Regiæ præeminentiæ, origóque & principium illud præcipuum (dempta fundatione,
240 & dotatione) eſſe poteſt, quoniam de jure Rex poteſt objicere, quòd Epiſcopum electum habet ſuſpectum, quo probato electio retractanda eſt, ut dicit Innocent. *in c. ſuper his de accuſat.* refert Abb. multis in locis, & dicit ſingulare *in c. ſuper his columna. & in c. 1. de elect.* Felin. *in d. c. ſuper his*, ubi multos citat Germ. *in c. unico. col. fin. 21. d.* etenim & regis intereſt, noſſe qui ſint qui Eccleſias intra ejus provincias ſunt adminiſtraturi, ſicuti adnotarunt dicti doctores Ab. *in cap. ex parte de*
241 *teſtib. & in c. quod ſicut de electio.* gl. *in c. 62. d.* Corſet. *in tract. de exul. regis quæſt. 11.* Joann. Selva. *in tractatu de benef. 2. p. q. fin.* Guillel. Benedic. *in c. Raynut. in verbo & uxorem nomine n. 367. teſtam.* Joann. Igneus *in repet. l. neceſſarios §. non alias n. 331. & ſeqq. ff. ad Syllania.* Joann. Ferrat. *in tract. de inſigni pecul. Regum Franc. 9. jur.* Carol. de Graſſ. *lib. 2. Regalium Franc. jur. 3.* Caſſaneus *in catal. glor. n. p. 5. conſideratio 24. num. 294.* Petrus à Sancto Blaſio *in directorio electio p. 1. c. 6.* Con. *in repeti. regul. poſſeſſor. 2. p. §. 1. n. ſub n. 5.* Marta *tract. de juriſdict. 2. p. c. 40. n. 26. & 27. fol. 262.* de quo per nos latiùs agendum eſt commodiori loco infrà *5. p. cap. 1.* dum de bullarum retentione erit explanandum. 3. tom. indies (Deo dante) edendo.

Hinc reprehenſione digni ſunt Joann. Igneus *in re-* 242
pet. l. neceſſarios §. non alias n. 33. ff. ad Syllanianum, & ante eum Joann. Ferrald. *in tract. de inſigni. Reg. Franc. jur. 3.* aſſeverantes Hiſpaniarum Reges hoc jus eligendi, & nominandi Prælatos habuiſſe ratione conceſſionis, quæ Carolo magno Imperatori ac Gallicano Regi conceſſa fuerat.

Quod quidem evidenter falſum eſſe, probant magni 243
ac fide digniſſimi nominis Doctores ex hiſtoriis, & Chronicis, prout Carolus de Graſſalis *lib. 2 Regalium Franciæ jur. 3. contra Ferraldum*, non tamen citato Igneo, latiſſimè Couvarr. *in prælect. regul. poſſeſſor. 2. p. §. 10. à n. 16.* qui *ad fin.* etiam id firmantem refert Lugdunenſem ad edictum Henrici Regis *p. ult. n. 39. & ſeqq.* noviſſimè Camill. Borell. de Regis Catholicis præſtantia *c. 50. ex n. 36.*

Dicit itaque Quintana-Dueñas *in ſuo Eccleſ. lib. 2.* 244
c. 5. fol. 46. & 47 hanc conſuetudinem nominandi prælatos eſſe jam immemorialem, etiam ante nativitatem Caroli Magni, quoniam ſive accipiamus computationem temporum, quam facit Couvar. ubi ſuprà, habito reſpectu & principio à tempore, quo celebratum fuit prædictum Concilium Toletanum, ſecundum quod firmat Cou. prædictum concilium præceſſiſſe nativitatem Caroli Magni ferè ſexaginta ann. ejus autem principatum plus quam octuaginta, ſive autem accipiamus computationem factam per Camill. Borelli, ut ſcilicet Concilium Toletanum præceſſiſſet imperium Caroli Magni, & per centeſimum vigeſimum unum annum antea.

Hoc enim modo hanc computationem facit Cou. 245
d. num. 6. in hæc: Hoc verò jus ſecluſa præſcriptione, ſemoto item Romanorum Pontificum privilegio deducitur Concilio Toletano XII. *cap. 6.* etenim ſub Agathone aut Leone II. Romano Pontifice anno 1. Ervigii Gothorum Regis, qui Hiſpanias obtinebat, nativitatis Domini Jesu Christi anno 785. authore Roderico Archiepiſcopo Toletano *lib. 3. c. 12.* qui ex Æra Cæſaris annum computavit ſeptingenteſimum vigeſimum tertium.) & hanc computationem latiſſimè proſequitur.

At Camil. Borelli. *ex d. numero 36.* dicit, quòd præ- 246
ſentandi jus & nominandi prælatos fuit anno circiter 669. in anno primo Agathonis Papæ, quo tempore fuit facta illa declaratio Concilii Toletani, in quo ſupponitur longo ante tempore, Regibus Hiſpaniæ jus illud competiiſſe, & cùm illud concilium fuiſſet in primo anno Regis Ervigii, qui tempore Agathonis Pontificis regnavit dicto anno. 679. & ſic per centum viginti uno circiter annos, anteaquam Carolus Magnus poti-retur Imperio, & ſequitur Quintana-Dueñas ubi ſuprà, dicit hanc conſuetudinem nominandi prælatos eſſe immemorialem ante natum Carolum anno 695. tempore Regis Ervigii Gothorum, ut tradit Aſphonſ. de Cartha. Archieſpicopus Burgienſ. *in anacephaleoſi Hiſpanorum Reg. c. 40.* & Roder. Arch. Tolet. *de regib.*
Hiſpan. lib. 3. cap. 12. Joann. Magnus Archiep. Upſalenſ. 247
in Hiſtoria Gothorum lib. 16. c. 23 itaque quacumque computatione admiſſa ſunt concordes omnes, ut ad

minus

minus 80. annos ante Caroli Imperium, præceſſiſſe To-
letanus Concilium, claréque falli, & decipi Igneum
& Ferradum.

248 Redeundo igitur ad beneficia conſiſtorialia, de qui-
bus in dictis indultis, & privilegiis Pontificalibus ſu-
pra adductis; attende, quòd licèt beneficia Conſiſto-
rialia in duplici genere reperiantur, alia appellantur,
Conſiſtorialia, quia reperiuntur ſcripta, & annota in
libris cameræ inter Conſiſtorialia, ſed de illis ex con-
ſuetudine non providetur Conſiſtorialiter, hoc eſt, in
Conſiſtorio Papæ, ut tradit Caputaq. *deciſ.17.& dec.19.*
249 *lib.1.* Flamin. Pariſ. *de reſign.benef.lib.8.tom.2.q.6.n.1.*
& 2. alia ſunt Conſiſtorialia beneficia, hac ratione ita
dicta, quia de eis diſponit Papa in Conſiſtorio coram
Cardinalibus, Lapus *alleg.44.col.2.* latè Mandoſ. *in re-*
gul.de annal.quaſt.16.n.2. Rebuff. *ſuper concord. ad præ-*
la.nominat.facien.verſ. Conſiſtorialiter. Staphil. *de liter.*
gratiæ §.decem n.67.verſ.quia. Petr. Gregor. *Syntagmate*
jur.lib.15.cap.4.n.15. Sarnet. *in regul.de annal.q.24* Mo-
hedan. *deciſ 140.* Put. *deciſ. 502. lib. 2.* & Gloſſator Hi-
250 ſpanus Soto & Rebuf. & etiam Mandoſ. *in regul.2.Can-*
cellariæ, quæ quidem beneficia Conſiſtorialia ſunt
monaſteria virorum, ita docet Ludovicus Gomez *in*
regul. de ſubrogandis q.15. ad fin. Caved etiam *de Pa-*
tronit. Regia corona cap.24.n.1. Mandoſ. *in regul.2.Can-*
cella q.5. & non ſolum ſunt Monaſteria, ſed Abbatiæ,
251 Prioratus, & aliorum Regularium præfecturæ virorum,
ut declarat Flamin Pariſ. *de reſignat.lib.8.d.tom.2.q.5.*
ſub.n.6.& ad fin.15. hæc omnia quæ de promovendis,
&c. Idem Flamin. *ibid. q. 6.n.3.*

252 Et nota, quòd horum Monaſteriorum, & aliorum
beneficiorum Conſiſtorialium valor æſtimatus, & taxa-
tus eſt in libro Conſiſtorialium, & ipſe valor attenditur
in impetratione illorum; juxta quem fit compoſitio
annatæ, ut latè Gomez. *in regul.de valor.ex prin. in im-*
petra.benef. q.3. ad fin. clariùs per ipſum Gomezium *ibi*
in præfatione verſ. ſed ulterius præmittendum, &c. at-
253 tende ulteriùs quòd Clemens VII. per unam Regulam
Cancellariæ, quæ eſt 2 in ordine, quam ad literam ad-
ducit Nicol. Garc. *de benef.5.p.cap.1. §. 4. in prin.* aliud
agens, reſervavit ſibi horum beneficiorum conſiſtoria-
lium Monaſteria virorum, non omnia; ſed illa dumta-
xat, quæ excedunt valorem annuum ducentorum flo-
renorum auri communi æſtimatione, *ibi*, nec non om-
nia Monaſteria virorum valorem annum ducentorum
florenorum auri communi æſtimatione excedentium;
& voluit, quod exceſſus hujuſmodi in literis exprima-
tur, *&c.*) de qua Regula ultra Gloſſatores ſcilicet Hi-
ſpanum Sotum, Rebuffum, & Mandoſium ibi ad id eam
refert Gomez *in regul.de ſubrogand. col. q.15. ad fin.* &
idem *in regula de valore exprimen.q.5.ad fin.* apud quem
ibi *in præfatione d. verſ. & ſub eadem moneta*, &c. &
iterum *in q.9. ante fin. §. conſequenter*, text. hic, videre
254 poteris de origine, & genere hujus monetæ Floren. &
de vario ejus valore, & quod in Camera Apoſtolica in
taxis pro ducato de Camera capitur, & alia multa de
hac moneta Florenorum ibi vide.

255 Et adverte quoniam multi doctiſſimi hujus regulæ,
& doctorum ſumpta occaſione falsò aſſeverant, ut be-
neficia conſiſtorialia eſſe monaſteria, & ſimilia ſupradi-
cta quæ excedunt valorem ducentorum Florenorum
auri, quoniam in hujuſmodi beneficiis conſiſtorialibus
non eſt appoſitua valor nullus, ſed omnia Monaſteria
virorum Abbatiæ, Prioratus, *&c.* ſunt de jure conſiſto-
rialia, & per conſiſtorium providenda, cujuſvis valo-
ris eſſe contigerit, ut expreſsè colligitur ex eadem met
regula Cancellariæ, dum reſervavit Pontificis proviſio-
ni ea omnia Monaſteria excedentia illum valorem præ-
dictum, ita ut alia omnia Monaſteria ad illum non ac-
cedentia, ſed imò minoris ſint, ut non reſervata re-
maneant conſiſtorio, ut antea, & ſic dicas, quòd be-
neficia conſiſtorialia non requirunt aliquam ſummam,

& valorem, ut talia dicantur, & taxa horum beneficio-
rum poſita in libro conſiſtorii non eſt facta; ut tanti;
vel quanti eſſe debeant beneficia conſiſtorialia, ſed ve-
rus valor, & æſtimatio uniuſcujuſque beneficii, ſive
magna ſit, ſive parva, ibidem eſt appoſita, ut ſciatur,
& cognoſcatur quantitas annatæ præſtandæ, ut per
Gomez *ubi ſuprà in d. regul. de valore ex prin. d. q. 3.*
ad fin. itaque non in valore conſiſtit beneficium eſſe
conſiſtoriale; ſed in ejus qualitate; ſcilicet: an ſit mo-
naſterium virorum & ſimiliter.

Attende inſuper, quòd cùm de jure omnia Mona-
ſteria virorum. Abbatiæ, Prioratus, & Aliorum Regula-
rium præfecturæ ſunt providendæ in conſiſtorio Papæ,
& ex hoc dicantur beneficia conſiſtorialia ex ſupradi-
ctis, non ſequitur, nec eſt bonum argumentum: hoc
beneficium non eſt ſcriptum in libro, vel à conſiſtorio
non fuit hactenus proviſum, ergo non eſt conſiſtoria- 257
le, potuit enim probabiliter non omnium dictorum
beneficiorum habere notitiam Summus Pontifex, &
ſic nunquam illa providiſſe, & per conſequens nec eſſe
ſcriptum in libro; non enim hoc præjudicat Veritati, ut
quotieſcumque contigerit, conſtare, & apparere, ali-
quod beneficium eſſe, vel fuiſſe Monaſterium virorum,
Prioratum, vel Abbatiam: ut poſſit conſiſtorialiter pro-
videri, ſufficit enim, ut ſit illius qualitatis, ut conſiſto-
riale dicatur, non enim in proviſione beneficii conſiſtit,
eſſe conſiſtoriale, ſed in natura, & qualitate ejus, pro
quo eleganter facit, quod dicit Flamin. Pariſ. *de reſignat.* 258
benef.lib.2.quaſt.2. n. 9. quòd ſi aliquis dicat de benefi-
cio, quod eſt conſiſtoriale, non conſueviſſe conſiſto-
rialiter provideri, ei incumbit onus probandi, teſtatur-
que ita fuiſſe in Rota determinatum in una Nolan. 2.
Junii anno 1559. Caputaq. *deciſ. 17.lib.1.* ex quo con- 259
ſtat, quod etſi beneficium non provideatur conſiſto-
rialiter, nihilominus conſiſtoriale eſſe, ſi ſit generis, &
naturæ beneficiorum conſiſtorialium, monaſteria viro-
rum ſcilicet, quemadmodum & è converſo, non om-
nia beneficia, quæ ſunt ſcripta in libro Conſiſtorii pro-
videntur conſiſtorialiter, quia multa ſunt in eo ſcripta,
quæ nihilominus ita non providentur, ſed ut alia cæte-
ra, ut tradit Caputaq. *deciſ.19.lib.1.& d.deciſ.17.* Flam.
Pariſ. *ubi proximè n.10.* idem Flamin. Pariſ. *de reſign. be-* 260
nef.lib.8.tom.2.q 6.num.1.& 2. maximè quia de jure ad
probationem ſcriptura non requiritur, niſi in caſibus
ſpecialiter ab eo expreſſis, ut vulgare eſt.

Quod & comprobatur inſuper, nam licèt aliqua Ec- 261
cleſia reperiatur deſcripta in Cataſtro Epiſcopi inter
Eccleſias Collegiatas, nihilominus non habetur pro
Collegiata, quia deſcriptio illa non probat Eccleſiam
Collegiatam, juxta ſententiam Barbariæ *in conſ.19.* præ-
clarè *conſil.17.n.5.& 4.vol.2.arg.l. non ob hoc, C. unde*
cognatis l. non nudis, & l. nec tales C. de probat. cui ſen-
tentiæ proculdubio convenit, quod traditum eſt ab
Ab. poſt alios *in c. dilecta de exceſſib.pral.* Aquil. *deciſ.*
100. optimè Maſcar. *de prob.tom.2.concl. DLXXXIV.* 262
n.11. ubi etiam congerit multa ſigna, per quæ Eccleſia
probatur, ſeu præſumitur Collegiata.

Et ita communis eſt ſtylus, & praxis in Hiſpania, 263
quòd ad hoc ut beneficia dicantur conſiſtorialia, ali-
quem valorem non requiri, nec ſcriptum eſſe in libro
Conſiſtorii Romanæ Curiæ, ſed ſufficiat realiter con-
ſtare, ac apparere eſſe, vel fuiſſe monaſterium Conven-
tuale virorum, ut intrent privilegia, & indulta Roma-
norum Pontificum, concedentium horum conſiſtoria-
lium jus patronatus Catholicis Principibus Hiſpaniæ,
& ita pluries fuit in ejus favorem determinatum, &
ſententiarum in Concilio ſupremo, & Cancellaria Va-
liſoletana in multis cauſis Prioratuum, habitis priùs fi-
de dignis informationibus, ac inſtrumentorum & te-
ſtium literatorum, & fide dignorum Curialium præ-
ſentatis à Procuratoribus Cæſarii patrimonii atten-
to ſtylo Romæ, etiam ſi ea adverſo fuiſſet probatum,

& authenticè verificatum, prædictos Prioratus, & Ab-
batias non eſſe ſcriptas in libro conſiſtorii, de quo ſunt
plures informationes & ſententiæ, & executoriales
apud Secretarium Cameræ Regiæ. ex quibus omnibus
inſtrumentis bullis, proceſſibus, informationibus, Car-
tis Regiis, ſententiis, relationibus, & executorialibus,
264 utriuſque tribunalis tam conſilii ſupremi Juſtitiæ quàm
Cancellariæ Valliſoleti fidedignam ſcripſit, redditque
relationem ad mandatum conſilii Cameræ Secretarius
Franciſcus Gonzal. de Heredia illius Secretarius, vir ni-
miæ fidelitatis, ac vitæ exemplaris, quæ relatio præ-
265 ſentata fuit, & exhibita ipſi conſilio: teſtatur itaque,
evictum eſſe pro parte Cæſareæ majeſtatis Prioratum
S. Joan. de Caveiro, Prioratum S. Mariæ de Sar, & Prio-
ratum Breami, omnes diœceſis Compoſtellanæ, ac pa-
riter Prioratum de Jumqueira de Ambia Aurienſis diœ-
ceſis, Sancti Michaël de Deſcalada diœceſis Legionen-
ſis, & Abbatiam Burgi hundo diœceſis Abulen. Ab-
batiam S. Mariæ de Aguas ſantas diœceſis Aurienſis,
Abbatiam de Caba donga diœceſis Obetenſis, & be-
neficium quod vocant commendam Monaſterii *de nue-
ſtra S. ñora de Caſtellanos*, Hoſpitalis S. Mariæ de Hier-
mo, & nunc recuperatá eſt Abbatia de Camba diœce-
ſis Aurienſis, & alia plurima ſunt beneficia in quibus
nunc de novo per recuperationem quotidie præſentat
Cæſarea majeſtas, præſertim in hoc Gallo græco Re-
gno, quorum lites nunc pendent. Prioratus etiam S.
Mariæ del Campo civitatis Concinæ diœceſ. Compo-
ſtel recuperatus eſt.

266 Et quales ſint præſumptiones legitimæ, & admini-
cula probandi jus patronatus in antiquis, vide multa,
optimáque, & elegantia poſt Lambertinum, & pluri-
mos alios Maſcard *de probat. 2. tom. concl. 959. & concl.
960. vero jus patronatus, & concl. 1217. & ſeqq.* quos re-
ferens ſequitur Cavedo *in tract. de patr. Regia corona
cap. 34. per totum.*

267 Unum tamen te adverto, quòd ſacra Catholica Ma-
jeſtas non indiget iis præſumptionibus, quibus proba-
tur jus patronatus, de quibus per eos DD. quoniam ipſe
non tractat de probanda præſcriptione juris patrona-
tus, quia hoc ille negans audiendus non eſt, cùm illud
ſatis habet fundatum ex tot privilegiis, & conſuetudi-
268 nibus in beneficiis conſiſtorialibus ſuorum regnorum:
ſed tractat dumtaxat verificare, qualia ſint, vel fuiſſent
hujuſmodi beneficia, quæ eſt multo minus rigoroſa
probatio, & hoc cum ſimus in antiquis, ſeu etiam an-
tiquiſſimis, ad præſumptiones, adminicula, & famam
erit recurrendum.

269 Et ſic inſpiciendum eſt, an Eccleſia de cujus recupe-
ratione ad Regiam coronam tractat, habeat arma re-
galia, vel aliqua ſimilis Regalis inſignia, quæ monſtret,
fuiſſe alicujus Monaſterii virorum, juxta illud Lucæ 20.
Oſtendite mihi denarium, cujus habet imaginem & in-
ſcriptionem? & reſpondentes dixerunt, Cæſaris. Et ait
illis: Reddite ergo, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ
ſunt Dei Deo.) *l. qui libertatem §. ult. & l. fin. ff. de oper.
publ.* quoniam hæc in antiquis non contemnendæ au-
270 thoritatis, & probationis ſunt, ut loquendo in anti-
quis juris patronatus dixit plures allegãs Zerol. *in prax.
Epiſcop. 1. part. verb. arma* §. 2. latè Menoch. *de præſumpt.
lib. 3. præſumpt. 137. n. 31.* poſt Ripam, & idem *in lib. 6.
271 præſumpt. 73 n. 8.* cum res ejus eſſe præſumitur cujus eſt
ſignum, & marcha, *l. quod ſtigmata Cod. de fabricenſi
lib. 10. l. quod ſine qua, ff. de pericu. & commodo rei vend.*
& ex eo arguitur dominium, Boërius *deciſ. 103. n. 9.* Ge-
272 nuenſ. *deciſ. 201. n. 3.* Maſcar. *de probat. concl. 157. n. 3.* Pe-
rez de Lara *de anni. & Capell. lib. 1. c. 7. n. 36. & ſeq.* latè
proſequitur Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 64.* &
273 quilibet inſignis artifex poteſt prohibere, ne alius ſuo
ſigno utatur, tradit Aveod. *lib. 1. de exeq. man. c. 19. n. 32.*
Matienſ. *in l. 6. tit. 12. gl. 1. 2. & 3. lib. 5. recop.* Ant. Gomez
in l. 45. Tauri n. 77. Lara *ubi proximè.*

Item maximi momenti eſt & probationis Epitaphia, 274
ſeu literæ ſcriptæ in lapidibus antiquis, quibus adhi-
beri fidem teſtatur Brixian. *de finibus regundis, c. 67. n. 2.*
qui loquitur in lapidibus Eccleſiæ, & etiam Zerola *in
prax. Epiſc. 1. p. d. verb. arma. §. 2.* Bar. *conſ. 135* Guid. Pap.
quæſt. 341. n. 3. Perez de Lara *in tract. de Capellaniis lib. 1.
cap. 23. n. 33.* facit gloſ. *in c. cum cauſam,* ibi, columna vel
lapide.) *de probatio.*

Et loquendo in juris patronatus antiqui probatione, 275
conſulit Bal. *conſ. 320. vol. 5.* Maſcar. *de probat. concl. 958.
n. 28. tom. 2.* ubi plures allegat, & Menoch. *de præſ. lib. 3.
præſumpt. 90. n. 10. & d. præſumpt. 75. n. 7.* Ubi loquitur
de inſcriptione in lapidibus, parietibus, & monumen-
tis Eccleſiæ. Et procedit, quoad jus patronatus ipſius
nominati & ſcripti, & deſcendentium ab illo cauſam
habentium, vel quando aliàs dicta Epitaphia mentio- 276
nem faciunt de familia, probant legitimè Lambert. *de
jur. patron. 1. part. art. 4. q. 10. prin. lib. 2. n. 11. & art. 10.
quæſt 9. n. 2.* Maſcat. *de proba. ubi ſup. n. 2.* Caved. *de pa-
tron. Regia corona c. 31. n. 10.*

Et generaliter loquens de inſcriptione in lapidibus, 277
& monumentis, & parietibus antiquis poſitis in loco
publico, ut his etiam in magnum præjudicium alterius
fides adhibeatur, ſitque plena, & perfecta probatio,
optimè & latè examinat Menoch. *ubi ſuprà lib. 2. præ-
ſumpt. 59.* poſt. gloſ. *in c. cum cauſam de probat.* Specul.
in tit. de probat. §. videndum verſ. reſtat nunc. Imol. *in
conſ. 60.* Decius *conſ. 135. vol. 1.* Purpura. *in l. 1. n. 155. ff. ſi
cert. peta.* Bar & Bal. *in l. monumentorum C. de relig. &
ſump. fun.* Calcaneus *conſ. 99. n. 8.* Marſil. *in rubr. C. de
probat. n. 191.* Alva *in conſ. 64. n. 27.* Cravet. *in tractat. de
antiq. temp. in 1. p. prin. n. 13. & 14.*

Item etiam hiſtoriis, & Chronicis fides maxima ad- 278
hibenda eſt circa hoc, juxta *l. 1. ff. de off. conſu.* Caputaq.
deciſ. 190. 2. p. Zerol. *in praxi Epiſc. d. 1. p. verb. arma* §. 2.
Roderic. Suar. *allegat 8. n. 21.* Tiberius Decian. *conſil. 21.
num. 19. vol. 1.* Hieron. de Monte Brixiano *de finibus re-
gund. cap. 61. n. 9.* Baraon. *in addit. ad Palacium Rub. in
rub. de donat. inter. introduct. n. 2. lit. A* Avill. *in cap. præ-
to. in proœmio verb. y Reina, n. 9.* Maſcat. *de proba. con-
clu. 287.* Joan. Garc. *de nobilit. gl. 18. n. 10* Laſarte de Ga-
bell. *in præfatione n. 23. & 25.* & quod jus patronatus an-
tiquum probetur ex antiquis annalibus, eiſque eſſe cre- 279
dendum, dicit Rip. *in l. 1. n. 73. ff. ſi cert. pet.* & ibi Pur-
purat. *num. 30. & 54.* idem Rip. *in c. cum Eccleſ. n. 97. de
cauſ. poſſ. & propriet.*

Et unum non omittas, quod dicit Vallaſ. *de jur. Em-* 280
phyten. quæſt. 19. n. 26. verſ. rurſus cum dico, obtinuiſſe in
cauſa ardua, quaſdam Eccleſias ad jus patron. Regium
pertinere ex eo dumtaxat quod in libro cenſuali poſi-
to in archivo Eccleſiæ majoris Epiſcopatus Conimbr.
ubi ſcriptæ erant Eccleſiæ, & reperiebatur ſcriptum in
margine libri (Regis eſt) nec profuiſſe poſſeſſori du-
centenarium, nec etiam immemorialem præſcriptionem 281
probatam, cùm in patronatibus regiis non currit præ-
ſcriptio. Sequitur Caved. *ubi ſuprà quæſt. 34. n. 3. & 3.*
ubi ad id citat Rebuf. *in 4. tom. ad leges Galliæ. titul. de
mater. poſſeſſ. in præfatione n. 133.* qui declarant ibi, quan-
do tales libri antiqui, quibus communiter creditur, vel 282
repertiantur in loco, ubi ſolùm ſervantur authenticæ
ſcripturæ, eſſéque ita articulandum.

Ex quibus deducitur, quòd licèt ſuperiùs dixeri- 283
mus, in bonis majoratuum præſcriptionem locum ha-
bere immemorialem, fallit, quoties conſtat ex initio,
aliqua bona eſſe majoratus, ſive ex incorrupta & indu-
bitabili fide teſtium, vel ex ſcripturis authenticis, non
erit locus præſcriptioni in talibus bonis, etiam ſi ſit
centenaria, ut latè probat poſt alios Mieres *tractat. de
majorat. 4. p. quæſt 21. num. 53. & ſuprà à n. 49.* & fulcitur
ex doctrina Avend. *in tract. de exequend. mand. 1. part.
c. 12. n. 6. fol. 73.* ubi tradit, quòd quandiu conſtat, quòd 284
bona ſunt de platea, vel de foſſa, vel exitu civitatis
ſunt

ſunt imptæſcriptibilia, præſuppoſito & conſtito quòd talis ſit platea tam ampla, ſubque talibus confinibus, nam conſtito de qualitate ex ipſa rei natura, res eſt impræſcriptibilis, ſequitur Mier. *ibi num. 52. vide ſupr. à num.* 149.

285 Et generaliter quòd immemorialis præſcriptio non ſuffragatur, quando conſtaret de invalido, & injuſto principio, atque infecto titulo, quia tunc nihil operatur, quantumvis legitimè probata fuerit immemorialis, probant Pariſ. *de confiden. quæſt.* 28. Gonzal. *in regul. de alterna. gloſſ.* 18. *num.* 48. Triviſ. *deciſ.* 55. *n.* 64. Riccius *in prax. Eccleſ. jur. patron. deciſ.* 144. *n.* 18. ubi dicit Sacram. Congregat. Concilii ita cenſuiſſe. Veral. *in deciſ.* 214. *p.* 3. Creſcent. *in deciſ.* 21. *n.* 4. *de probat.* Cardinal. Put. *deciſ.* 189. *num.* 5. *lib.* 1. *& in deciſ.* 221. *lib.* 3. *& deciſ.* 436. *lib.* 2.

286 Rot. *diverſ. in deciſ.* 731. quia cùm conſtet de veritate infecti tituli, & principii, & ſic ſimus in claris, ceſſat præſumptio, quæ ex præſcriptione immemoriali reſultat, ex Doctoribus citatis, quia etiam loquuntur in jure patronatus, exemplificat Riccius poſt Gonz. *ſuprà.*

287 Ceſſat etiam prædictæ immemorialis præſcriptio & effectus, quando conſtaret de mala fide *ex c.* 1. *de præſcript. & c. fin. eod. tit.* prout deciſum refert Mynſinger. *centur.* 1. *obſ.* 30. Jafred. *in dec.* 69. Balb. *de præſcript. p.* 3. *tit. de bona fide quæſt.* 6. Riccius *in praxi juris patronatus d. deciſ.* 144. *ſub. n.* 18. *verſ. ſecundus eſt caſus.*

288 Hinc inutile non erit, quærere, an jus patronatus pertinens Regiæ coronæ & donatum à Rege alicui perſonæ, ſive Eccleſiæ, retineat ſuam primævam naturam patronatus Regii: In quo duo ſunt caſus diſtinguendi,
289 nam aut hæc donatio eſt abſolutè & ſimpliciter facta, nihil juris per Regem retentum in eo, & tunc dubium non eſt, amittere ſuam primævam naturam, & variari, regularique ſecundùm naturam, & qualitatem donatarii, text. optimus *in cap. unico §. fin de jur. patron. in* 6. Rochus de Curt. *verb. jus quæſt.* 7. *n.* 14. Lambert. *de jur. patron. lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 8. Rebuff *in prax. beneficia tit. de præſentat. num.* 5. *&* 7. *&* 3. *part. ſignatura, verb. nec non juris patronatus n.* 8. Creſcent. *deciſ.* 3. *de jur. patr.* Duar. *de ſacris Eccleſiæ miniſter. lib.* 5. *cap.* 4. Didac. Perez *in l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *ordina gloſſ.* 1. Spino. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 4. *n.* 16 Mandoſ. *in regul.* 1. *Cancella. quæſt.* 10. *n.* 6. Covarru. *in pract. quæſtio. cap.* 36. *n.* 2 *&* 5. Flamin. Pariſ. *de reſig. benefic. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 39. dicentes omnes, quòd, etſi aliquod
290 jus patronatus originem habuerit ex patrimonio laïci, & per conſequens quòd ſit laïcum; ſi tamen fuerit, vel ab initio, vel poſtmodum fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quovis titulo in Eccleſiam tranſlatum, aut in capitulum. ſeu Collegium Eccleſiaſticum, vel aliquam perſonam Eccleſiaſticam; erit omnimodo hujuſmodi jus patronatus Eccleſiaſticum, & amiſſa ſua primæva natura.

291 Quod & inſuper probatur; nam licèt Papa mihi conceſſerit caſtrum de plenitudine poteſtatis, poterit nihilominus contra me præſcribi, quia mea poſſeſſio non eſt Papalis, ita docet Bald. *in repet. l.* 2. *colum.* 5. *in* 7. *quæſt. C. de ſervit. & aqua.* ad quod allegat text. *in l. ſed etſi reſtituatur. ff. de jud.* & ut ſingulare commendat B. *in tractatu de præſtantia Card. in* 2. *part.* 1. *p. col.* 1. Socin. *conſil.* 93. *circa primum col.* 6. *verſ. ad quintam rationem allegans l. ſi fundum per fideicommiſſum §. fin. cum ibi notat de leg.* 1. *l. cum patronus de leg.* 2. latè Philipp. Decius alios allegans & declarans *in l. in omnibus cauſis, ff. de regul. jur. & conſ.* 48. incipit *privilegium immunitatis,* alios ad idem congerit Tiraq. *in tract. de cauſ. ceſ-*
292 *ſante à n.* 217. moti omnes ea potiſſimum ratione, quia per variationem & mutationem perſonæ, alteratur, & variatur privilegium: & optimè conducunt ad propo-
293 ſitum, quæ poſt alios dicit Nicol. Boër. *deciſ.* 256. Avend. *de exequend. manda.* 1. *p. cap.* 1. *ſub. n.* 21. *verſ. quibus poteſt accommodari, & duobus præcedentibus.* quibus conſtat, quòd qualitas Regia non tranſit cum re in privi-

legiatum donatarium, ubi plures allegat, & ideo juriſdictio Regis licet non poſſit ultra immemorialem præſcribi, tamen contra privatum, in quem ex privilegio ab ipſo Rege tranſlata eſt, tempore ordinario præſcri- 294
bitur, quòd latè comprobat. Sed an Princeps poſſit hoc jus patron. conceſſum à Summo Pontifice in beneficiis conſiſtorialibus alicui donare, latiùs examina- 295
bimus *infrà* 5. *p. tom.* 3. *prope decis. edenda.*

Autenim hæc à Rege donatio facta ſui juris patro- 296
natus, non eſt abſoluta, & ſimplex, ſed in emphyteuſim ad duas, vel tres vitas, vel in perpetuum in feudum; juxta notata per Alvarum Vallaſ. *de jur. Emphyteut. quæſt.* 50. *n.* 23. & latè Lambert. *de jur. patr.* 7. *q. prin.* 2. *p. lib.* 1. ubi diſputat poſt alios, an & quando jus patronatus in feudum dari poſſit, & cum articulis ſequentibus ejuſdem quæſtionis, & an in emphyteuſim, etiam vide eundem *in* 8. *q. prin.* 2. *p. lib.* 1. *art.* 4. puta quando adhæret caſtro vel villæ Regiæ in feudum conceſſæ, tunc cùm directum dominium (ut ita dicam) remaneat penes Regem ipſum, & in Coronam incorporatum, *juxta totum tit. C. de jur. emphyteu. & in decretal. de feudis, in teſtam. de feud. in uſibus feudorum,* tunc arbitror, tale jus patronatus retinere ſuam primævam & originalem naturam, & ut bona Regiæ coronæ regulari, ita dicit Ca-
ved. *in tract. de patron. Regiæ coron. cap.* 4. *num.* 6 & hoc 297
caſu cauſa, à qua procedit origo attendenda eſt, *c. dudum* 1. *de electio.* cùm ipſa cauſa adhuc duret, illud ſiquidem quod contingit ex cauſa de præterito, ad tem-
pus cauſæ primæ, & præteritæ referendum eſt *l. in ra-* 298
tione in prin. §. Imperator, ff. ad l. Falcidiam, l. Pompon. 2. *de negotiis geſtis,* latè Rodrig. *de redit. lib.* 2. *q.* 17. *n.* 25. *per totum,* & ita etiam ex ratione à nobis ſuperiùs tra-
dita dixit idem Caved. *ibi q.* 5. *n.* 3. *&* 4. quod donatio 299
ſui juris patron. facta à Rege in Eccleſiam deſinit eſſe ſeculare, & efficitur totaliter Eccleſiaſticum ex mutatione perſonæ, *d. cap. unic. de jur. patr.* quod ſecus erit ubi non abſolutè facta ſit donatio, ſed in feudum, juxta ſecundum membrum noſtræ diſtinctionis.

Quemadmodum etiam, quòd Epiſcopus, cujus di- 300
gnitati annexa eſt ex donatione putà, aliqua altera temporalis, puta, Ducatus, Comitatus (quod poteſt eſſe ut per Abb. *in c. inter dilectos n.* 5. *de fide inſtrum.* Molin. *de primogen. Hiſpan. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 97.) habuerit aliquod jus patronatus, ratione hujus dignitatis temporalis, judicabitur Eccleſiaſticum, enimvero cùm Comitatus ſit Eccleſiæ, & jus patronatus Comitatus, ſequitur, quòd Eccleſiaſticum ſit, habetque cauſam à Comitatu, qui eſt Eccleſiæ, ita tenet Gambar. *in tract. de off. legati lib.* 2. *num.* 418. *& ſeqq.* Sequitur Nicol. Garc. *de benef.* 5. *part. cap.* 1. *num.* 155. *penes fin.* & ita non eſt ferendus Caved.
ubi ſuprà quæſt. num. 54 dicens quòd ſi donatio pa- 301
tronatus fiat à Rege Epiſcopo, ut non Epiſcopo, & Epiſcopali dignitati, ſed ut Comiti, ut Comitatui unito Eccleſiæ, quòd erit adhuc jus patronatus laïcalis, qui convincitur ex ratione adducta & Doctoribus.

Ex qua quidem, & ex quibus rectè infertur, quòd 302
jus patronatus ſpectans ad prioratum, omnimodo erit Eccleſiaſticum, licèt ipſe prioratus ſit juris patronatus laïci, nam prioratus ipſe eſt Eccleſiaſticus, & ſic ejus
jus patronatus ſuam naturam ſequitur, juxta *d. cap. uni-* 303
cum §. fin. de jur. patron. lib. 6 & quæ ſuprà diximus & licèt jus patronatus Eccleſiæ prioratus ſit laïci, non tamen ipſa Eccleſia & Prioratus ipſe tanquam incapacis, quemadmodum cætera bona Eccleſiæ non ſunt patroni. Ita optimè tenet Nicol Garcia *ubi proximè. d. num.* 555. *in fin* juſtiſſimè reprobans Vallaſcus *conſul.* 163. *ad fin* 2. *part.* contrarium ſentientem, & probatur inſuper expreſsè ex Sacra Congregatione Concilij Tridentini, quam ad literam refert ipſe Ni-
colaus Garcia *de benefic. tom.* 1. *part.* 9. *cap.* 2. *numero* 304
263. quod cùm ſereniſſimus Rex Portugalliæ illud inter alia dubia propoſuiſſet (tanquam adminiſtrator

perpetuus militiarum Jeſu Chr iſti, ſancti Jacobi. & Avis
ſui Regni) orta competentia cum ord inariis prælatis, an
cap.18. ſeſſ. 14. de reformat. dum diſp onit in modo pro-
videndi beneficia juris patro. (ut nos ſuprà)an debeat
obſervari in Eccleſiis pertinentibus ad Regis præſenta-
tionem ratione magiſtratus militiarum, congregatio
cenſuit, imò debere obſervari, & In iſtis, nam iſtud jus
patronatus eſt Eccleſiaſticum, *&c.*) & ſic contra eum-
dem Vallaſcum *ubi ſuprà*. Et per conſequens inferas
quòd appellationi emiſſæ in proximè dictotum benefi-
305 ciorum (tanquam Ecclaſiaſtici juris patronatus) pro-
viſione ob non ſervatam formam traditam à Trid. de-
cret. in beneficiis cæteris juris patronatus Eccleſiaſtici
uique eſſe omnino deferendum, alitarque vim fieri,
declarabitur, aditus ſenatus per viam violentiæ ex iis
quæ latiùs ſuprà capite diximus præcedenti.

306 Item ultimò pro complemento adverte, quòd ſi be-
neficia, in quibus jus patronatus Regiæ coronæ compe-
tit; in alium ſtatum ſint erecta; puta de Monaſterio, vel
prioratus, in curatum vel aliam dignitatem: non amiſit
corona ſuum jus patronatus, ſed illud retinet in erecto
beneficio de novo, non enim extinctum fuit benefi-
cium, in quo corona jus patronatus babebat, ſed altera-
ta fuit dumtaxat ejus qualitas ac natura, variatuſque
dumtaxat ipſius ſtatus, ut dicit Rebuff. *in prax Epiſco-
pals tit. de vicarius perpetuis n.* 12. quod beneficij facta
307 commenda rector præſentabit in vicaria perpetua, &
ſic bene diait etiam Caved. *de patron. Regia corona c.* 18.
à n. 2. quòd facta commenda alicujus beneficii, quod
erat antea juris patronatus Regis, pariter poterit præ-
ſentare in vicariis perpetuis earumdem commendarum.
308 Et facit Rotæ deciſio adducta literaliter per Nicolaum
Garciam *de benef. 2. tom. 9. p. c. 2. n.* 290. & facit ad pro-
poſitum, quod dicit B. *in l. fideiuſſor §. fin. ff. de pignorib.*
Bart. poſt Jacob. Butr. *in l. ſi convenerit §. ſi quis ff. de pi-
gnor. actio.* Sali. *in l. quamvis C. in quibus cauſis pign. taci.
contraba.* Neguſantius *in tract. de pignor. 2. p. memb.* 2.
n 25. *&* 26 ubi dicunt, quòd quando res obligata tranſit
309 in aliam formam reducibilem ad primam materiam,
non extinguitur jus pignoris competens in ipſa mate-
310 ria prima, quia res tranſit cum ſuo onere, & ſua cauſa,
*l. ſi debitor C. de diſtract. pignor. c. ex liters de pignorib.
l. age eum Geminana C. de tranſactionib. l. fin. C. ſine ſenſu
vel reliquis l. imperatores, ff. de vectigal. & commiſ.*

311 Ruſus quoniam privilegia realia per alterationem
rei non perduntur. Oldral. *conſil. 267. num. 3. verſ. item ſi
inſpiciantur*, quem ſequitur Cardin. Tuſc. *pract. concluſ.
tom 6. concl. 749. fol. 575. tit.* privilegia realia per altera-
tionem rei non perduntur, qui ibidem dicunt, quod
312 privilegium alicujus prioratus, ſi erigatur in cathedra-
lem, nec ceſſat, nec perditur, quia nihilominus retinet
priora privilegia, vide latè Mieres *de majoratu 1. part.
quaſt. 11. n. 11.* cui & bene conſonat Rotæ Romanæ *de-
ciſ. 17. n. 10. & fin. p. 2. diverſ.* ubi dicitur, quòd ita fuit ju-
dicatum in una Hiſpalenſi decimarum 11. April. an. 1567.
& in una Toletana dimidiarum annatarum 2. Decemb.
313 anno 1575. ubi deciditur, quòd poſſeſſio conferendi de-
midias portiones in aliqua diœceſi, trahitur ad alias
portiones noviter creatas ejuſdem ſpeciei, Cephal. *con-
ſil. 418. n. 54. 55. vol. 3.*

314 Quibus convenit rectè, quod ſi aliqui competat jus
ex privilegio, aut præſcriptiona percipiendi dicimas
ea aliquo fundo, ſi alteretur, & varietur modus ſeminis,
ac fructuum, ea eis etiam decima ſolvetur & privile-
gium conſervatur, Anton. *in c. cum in tua de decim.* Abb.
in c. cum Eccleſ. ſutrina de cauſ. poſſ. & propriet. num. 54.
latè Rebuff. *in tract. de decimis q. 13 n. 61. pag.* 47. Rip. *re-
ſponſ 65. n.* 8. Sylveſt. *in ſum. verb. decima quaſt. 8. fol.* 138.
col. 4. poſt Hoſtienſ. Burſat. *conſ. 50. num. 36. lib.* 1 Alvar.
315 Villaſ. *conſ. 58. num.* 14. loquens in conſuetudine ſolven-
di decimam ex tritico, ut ſi ſeminetur milium, etiam
ſolvenda, Mieres, *tract. de majorat. 1. p. quaſt. 10. n.* 116. &
ſuprà latè Burgos de Paz *conſ. 50. n* 8. qui etiam loquun-
tur de habente poſſeſſionem percipiendi decimas de
omni armento depaſcente in aliquibus defenſis, ut ſit
atiam tuendus in poſſeſſione percipiendi decimas de
omni frumento, ſeu alio fructu, nam præſcribens in ter- 316
ra certas decimas, videtur quoad omnes illius terræ
fructus præſcripſiſſe. Et magis in noſtris terminis facit
Rotæ deciſ. in cauſa Piſtorienſ. decanatus de anno 1554.
coram D. Montis Flaſconen. quam adducit Guidobo-
nus *deciſ. 118. in manuſcriptis*, & ad literam aliud agens
refert illam Nicol. Garcia *de benef. 5. p. c. 1. n.* 507. in hæc
verba. Erecto beneficio de jure patr. laïcorum in titu-
lum dignitatis decanatus reſervato jure pattonatus
ipſius decanatus pro quatuot vocibus pattonis bene-
ficii, & pro quarta parte fratri laico ii frui poſſeſſoris
beneficii, conſentientis erectioni & dotem augentis de
propriis bonis, ſibi ab eo collectis, iſtud jus patrona-
tus non eſt mixtum, ſed purè laicum ex fundatione &
dotatione, *&c.*

Et facit, quia quando res empta ex pecunia redacta 317
ex re majoratus in ejus locum ſubrogatur, efficitur
ipſius majoratus, cum omnibus qualitatibus primor-
dialibus, & accidentalibus prioris rei juxta text. *in c.* 1.
de vaſſallo decrepita ætatis, Iſſ. *conſ. 231. n. 1. lib.* 1. Bar. *in l.
general. §. hæres, ff de uſufruct. leg.* Greg. Lop. *in l. 6. tit.* 11.
*p. 6. in gl. verb. que la non pudieſſe vender, col. penult. verſ.
adverte etiam*, latiſſimè Molin. *de Hiſpanor. primogen.
lib. 4. cap. 4. per totum*, & præcipuè *n. 36. & ſeqq.* vide
latè Mier. *d. quaſt. 11. per tot.* quæ faciunt ad ea quæ ſu-
periùs diximus, nam ſi nunc inveniatur aliqua Eccleſia, 318
quæ eſt Parochialis, ſi appareat aliquando fuiſſe Mo-
naſterium virorum, & ſic conſiſtorialis, & per tempus
in hunc novum ſtatum erecta, & redacta, nihilominus
conſervari jus patronatus coronæ.

Quibus adde *leg. 5. tit. 6. lib. 1. recopilat.* quæ quidem 319
revocat privilegia ante facta & conceſſa à Regibus Hi-
ſpaniæ beneficiorum *de las montañas*, quorum jus pa-
tronnatus ad Regium patrimonium ſpectat, ibi: *Por
ende por la preſente revocamos y damos por ningunas y
de ningun valor y effeto todas y qualeſquierat mercedes
por los dichos Señores Rey Don Juan nueſtro Padre y
Rei D. Henrique nueſtro hermano, y por nos y qualquier
de nos hechas, por donde concedieron, y concedimos a
qualquier, ò qualeſquierae perſonas, qui huvieſſen por
juro de heredad tales Ygleſias Parochiales, ò Monaſte-
rios, ò ante Ygleſias, y cada una ò qualquier dellas, y las
cartas y privilegios, y confirmationes dellas dadas. y que-
remos que no ayan fuerça ni vigor*, &c. quæ lex fuit con-
dita per Catholicos Reges Ferdinandum & Elizabeth
Toleti anno 1480. quam menti tradas, quia in his par-
tibus, ſcilicet, *de las montañas*, plura ſunt hujuſmodi
privilegia, quæ ejus deciſione poſſunt impugnari.

CAPUT XI.

A proviſione beneficii ſive curati, ſive ſimplicis, per ſuperiorem facta jure devoluto, appellationi non deferens an judex vim facere dicetur.

SUMMARIUM.

Qualitas beneficiorum, de cuius proviſione tractatur, alterat & variat prohibitionem appellationis, n. 1.
Appellationi emiſſa à proviſione Parochialis vacantis ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter, à quoviſve fiat, deferendum non eſt, n. 2.
Devolutio ad ſuperiorem fit cum omnibus qualitatibus & requiſitis in prima proviſione, ac ſi fieret ab inferiori, 3.
Prima & ſecunda inſtantia eadem eſt natura, n. 4.
Exceptiones, quæ admitti non debent in prima inſtantia, nec etiam admittenda ſunt in ſecunda, n. 5.

Exceptio,

Exceptio, per quam mutatur figura judicii, non eſt admittenda in cauſa appellationis, n.6.

Cauſa ſummaria in prima inſtantia ſuam naturam retinet & in ſecunda, n.7.

Si aliqua diſpoſitio aut ſententia lata ab inferiori executionem mereatur, ſi ob aliquam cauſam ad ſuperiorem facienda ſit tranſlata, pariter eam meretur, n. 8.

Judex appellationis ſuccedit primo judici tanquam confirmator vel infirmator, n. 9.

Judex ſubrogatus repraſentat primum, & ejus poteſtatem, n.10.

Superior judex poteſt facere, quæ poterat inferior, n.11.

Creditor unus ſi conveniat unum debitorem, contra quem habet viam executivam, pariter & ipſe poterit executivè experiri, n.12.

Creditor ſuſtinet imaginem debitoris, cujus debitorem convenit, n.13.

Subrogatus retinet qualitates & naturam ejus, in cujus locum ſubrogatus eſt, n.14.

Ordinario providente Parochialem quoad executionem ejus juxta Trid. non attenditur quo jure an inſtitutionis, an meræ collationis, an confirmationis, & ſic nec devolutionis, n.15.

Privilegium exequendi proviſionem Parochialis non eſt datum juri providendi, ſed ipſi proviſioni, quia provenit ex natura cauſa, n.16.

Appellari ſi non poterat à juriſdictione ordinaria, pariter nec poterit appellare ab eadem prorogata, n.17.

Privilegium guarentigiæ inhærens juri & actioni debitè tranſit, ad quemcumque tranſit actio, n. 18.

Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. & motus proprii Pii V. diſpoſitio loquens in ordinario habet etiam locum in Epiſcopo prorogato, n.19.

Exequendæ proviſionis Parochialis privilegium non eſt conceſſum providenti, nec ejus contemplatione, ſed proviſioni, & ideo per variationem perſonarum non extinguitur, nec alteratur, n.20.

L. tempus 29. ff. de re judic. verba ponderantur, n.21.

Appellationis ſublata privilegium ſi conceditur cauſa, eſt reale, & totum univerſaliter comprehendit, n.22.

Ordinario aliqua ratione differente executionem proviſionis Parochialis, ſi illam interim ſuperior revocet, & aliam ferat ſententiam, poterit ſuam exequi, cùm vacans inveniat beneficium, n.23.

Ratio propter quam exequitur proviſio Parochialis vacantis, militat in providente jure devoluto, cum idem animarum periculum adeſt in Eccleſia vacante, n.24.

Devolutio introducta fuit ob negligentiã providentis, n.25.

Privilegii cauſa durante durat ipſum privilegium, & ejus effectus, n.26.

Periculo durante, ob quod aliquid fieri mandatur, durat mandatũ, dũ durat periculũ, & ceſſat illo ceſſante, n.27.

Pro certa & determinata cauſa ubi aliquid conceditur, durat, quandiu durat ipſa cauſa, n.28.

Generalis diſpoſitio nõ intelligitur dumtaxat de prima perſona, quoties per illam non eſt ſatisfactũ intẽtioni diſponentis, ſed iterũ per aliã perſonam debet ſatisfieri, n.29.

Appellationi à proviſione Parochialis jure devoluto ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter non deferens ſuperior, vim nullam facere, decernitur, n.30.

Expenditur text. in c. 2. §. niſi, de ſupplenda negligentia Prælatorum, ibid.

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta jure devoluto non deferens an vim faciat, n.31.

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta per ordinarium extrajudicialiter non defertur, ſecus ſi judicialiter, quia tunc utrumque habet effectum, n. 32.

Et ſecundùm hanc diſtinctionem pluries determinavit Rota Romana, prout refertur, ibid.

Jure devoluto proviſio facienda eſt cum cauſa cognitione, an lis finita ſit intra tempus, an ſcientia habita fuiſſet vacationis, & à quo tempore, & alia diſcutienda,
Salgado de proteƈt. Reg.

ex quibus cauſatur devolutio, num. 33.

Devolutivo jure facta proviſione non citatis quorum intereſt, ſenatus aditus per viam violentiæ dare ſolet tertium genus, ſcilicet, oyendo de nuevo, y reponiendo lo hecho no haze fuerça, *n.34.*

Devolutivo jure facta proviſio etiam beneficiorum ſimplicium judicialiter (ut requiritur) appellationi emiſſa non deferens vim non facit, n.35.

Devolvitur proviſio ad ordinarium appellatione remota; ob controverſiam intra patronos non finitam intra terminum datum ad præſentandum, n.36.

Devolvitur proviſio ad ordinarium non præſentante patrono idoneam perſonam intra terminum appellatione remota, ita tamen ut patrono in poſterùm nullum pariat præjudicium, n.37.

Devolvitur electio ordinario ob electionem factam per electores ultra tempus jure præfixum, & illa confirmatur appellatione remota, n.28.

C. nulla, §. ſi autem, de conceſſione præbendæ, verba pulchrè ponderantur, & interpretantur, n. 33.

Diſpoſitio mandans aliquid exequi intelligitur appellatione non obſtante quamvis id non exprimat, n.40.

Contradictio ſeu querela remota à jure tacitè ſubintelligitur remota appellatio, n.41.

C. literas ad fin. de ſupplend. neglig. prælat. verba interpretantur, n.42.

C. cum propter de jure patron. ponderatur, ibid.

C. ne pro defectu verſ. is verò ad quem, ponderatur, quæ jura curans omnem dilationem tollere à proviſione beneficii jure devoluto facta, n.43.

Dilationem ubi res non recipit, appellationi non eſt deferendum, n. 44.

De devolutione omnia ferè jura tractantia præ oculis habent maximum damnum & periculum Eccleſiarum & animarum, cauſatum ex diutina proviſione, n. 45.

Periculum & damnum proveniens ex longa vacatione beneficii fortius viget in proviſione jure devoluto facta; & de ratione, n.46.

Appellari licet non poſſit à proviſione beneficii ſimplicis facta judicialiter, tamen fallit, quando proviſio fit jure devoluto, & de ratione, n.47.

Devolutivo jure facta proviſio non parat perpetuum præjudicium patronis, aut electoribus, &c. ſed pro illa tantùm vice, n.48.

Devolutio ſi revera non eſt cauſata: nec de ea conſtat ex actorum inſpectione appellationi emiſſa deferendum eſſe, decernit Senatus, n.49.

Devolutione revera non cauſata proviſia eſt nulla ipſo jure ex defectu poteſtatis, n. 50.

Devolutione non cauſata facta proviſio per ſuperiorem non convaleſcit, etiam ſi poſtea cauſari contigerit ob negligentiam inferioris, n.51.

Quando unum diſponitur, & alterum ſupponitur, non poteſt verificari diſpoſitio, niſi priùs verificetur ſuppoſitio; n. 52.

Qualitas attribuens poteſtatis in primis debet cõſtare, n.53.

Appellationi defertur à ſententia nulla, etiam alias privilegiata, n.54.

Attentata an ſit proviſio jure devoluto facta appellatione pendente, n. 55.

Appellatio ab una cauſa non ſuſpendit aliã diverſam, n.56.

Appellatio ab uno articulo non ſuſpendit juriſdictionem in tota cauſa, nec afficit tertium, n. 57.

Proviſio facta jure devoluto, eo quòd præſentatus ſit indignus, ſi non apparet de indignitate, erunt tentata geſta appellatione pendente, n. 58.

Pauli de Caſtr. doctrina declaratur, ibid.

Devolutionem, qua fundatur quis, ſufficienter probare tenetur, n.59.

Tempus præfixum collatoribus ad providendum non currit à die vacationis, ſed à die ſcientiæ, & notitiæ, n.60.

Tempus jure præfixum ad providendum currit à tempore

quo ſciri debuit, ut in Epiſcopo, qui ſingulis annis tenetur viſitare, n. 61.

Patronis currit tempus ad præſentandum datum à jure vel à fundatore, à tempore notitiæ, non à tempore vacationis, n. 62.

Scientia aliquorum ex patronis non nocet aliis ignorantibus vacationem, n. 63.

Devolutioni locum habeat omnium patronorum, aut electorum ſcientia requiritur, imò jus ſcientium vacationem conſervatur per ignorantes, ut excludatur devolutio, 64.

Devolutio ut cauſetur ex negligentia ſufficit ſcientia præſumpta, determinanda à judice, n. 65.

Devolutio debet fieri cum cauſa cognitione, & citatione quorum intereſt, n. 66.

Devolutio non fit ad Epiſcopum ob litem inter ipſum & patronos motam, & non finitam, n. 67.

Mota lite inter Epiſcopum & patronos interim dum lis terminatur, Epiſcopus apponit œconomum, n. 68.

Patrono aut Epiſcopo exiſtente in quaſi poſſeſſione currit tempus lite pendente ſuper proprietate, n. 69.

Devolvitur beneficium Epiſcopo lite mota inter patronos diſcordantes, nec ſit finita intra terminum præfixum ad præſentandum, n. 70.

Devoluto jure facta collatio ob litem non finitam intelligitur ſalvo jure poſtea evincenti jus patronatus, n. 71. ob litem non finitam.

Devoluto jure proviſum poteſt evincens jus patronatus repræſentare juris ſui conſervandi cauſa, n. 72.

Devolutio in beneficio juris patronatus quando & quibus caſibus locum habeat, n. 73. remiſſivè.

Devolutio non cauſatur durante lite ſuper jure conferendi, aut eligendi ultra tempus à jure præfixum, n. 74.

Tempus non currit conferentibus, aut eligentibus, impeditis impedimento juris, aut facti, n. 75.

Patronum excuſat impedimentum, ut illi non currat tempus, non tamen excuſat lis non finita, n. 76.

Proviſio Magiſtralis aut Doctoralis non facta per capitulū intrà ſex mēſes, an devolvatur Epiſcopo, n. 77. remiſſivè.

Devolutio cauſatur, quando patronus ſive Eccleſiaſticus, ſive ſecularis præſentat indignum, inhabilem, aut incapacem, n. 78.

Devolutio cauſatur generaliter collatione, aut electione incapacis, aut aliàs indigni, n. 79.

Ordinarius debet inquirere & ſcire conditionem ejus, cui confert, n. 80.

Devolutio ob lapſum terminum fit ad ſuperiores gradatim, n. 81.

Devolutio in electionibus ad quos fiat, & quemadmodum, n. 82. remiſſivè.

Devolutio quemadmodum; & quibus caſibus fiat de capitulo ad Epiſcopum, & de Epiſcopo ad capitulum, n. 83. remiſſivà.

Devolutivo jure facta proviſi Parochialis an formam examinis per concurſum requirat, n. 84.

Devolutio quando contingat Magiſtralis aut Doctoralis ad Epiſcopum ob lapſum temporis dati Capitulo ad eligendum, ſervari an debeat in ejus proviſione forma concurſus & examinis, n. 85. reſolvitur affirmativè, num. ſeqq. contra Nicol. Garc.

Devolutio beneficii fit cum omnibus qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio, n. 86.

Devolutio fit ad ſuperiorem cum eiſdem qualitatibus, quibus inferior providere tenebatur, n. 87.

Superior ad quem beneficium devolvitur, debet illud providere habenti qualitates à fundatore requiſitas, n. 88.

Devoluta Parochialis proviſione debet ſuperior adhibere concurſum, ut determinavit congregatio Concilii, n. 89.

Devolutivo jure facta proviſio Parochialis juris patronatus laïci ſervatur forma concurſus, licèt aliàs non requiratur, quando providetur ad præſentationem patroni, & de ratione, n. 90.

Nicol. Garcia evidenter convincitur, n. 91.

SÆpe contingit, de hæc difficultate in ſupremis prætoriis dubitari, an ſcilicet, vis fiat non deferens, hujuſmodi appellationi à proviſione beneficii jure devoluto geſta, ſed cùm ex qualitate beneficil. dè cujus proviſione tractatur; ſolet variari prohibitio appellationis & ejus pri- 1
vilegium, aliud ſiquidem in Parochialibus ſit diſpoſitum, aliud vero de ſimplicibus prædicitur, ideo de ſingulis quoad præſens dubium neceſſarium erit diſceptare.

Et quod attinet ad beneficium curatum devolutum ad ſuperiorem ob negligentiam providendi intra terminum à jure ſtatutum, vel ob aliquas alias cauſas eo inductas, nullum dubium eſſe poteſt; violentiam non committere ſuperiorem, illud jure devoluto providentem; appellationi interjectæ minimè deferentem, nam ut ſuperiùs diximus exactè *in 2. p. cap. 13. à num.* 108. à
proviſione Parochialis ſive judicialiter, ſive extrajudi- 2
cialiter celebrata non deferentem appellationi nequaquam vim facere, ex Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c.* 18. & aliis authoritatibus, rationibus, & fundamentis, quas ibi videre potes. ex animarum maximo periculo rectè in illis conſiderato, ac ideo cùm à quovis provideatur, ſive inferiori, ſive ſuperiori, eum ſua qualitate, natura, & privilegio, atque ſua cauſa (quæ durat & viget in utroque) tranſit.

Etenim devolutio ad ſuperiorem fit cum ſuo onere, 3
& qualitatibus omnibus requiſitis in prima proviſione, ac ſi fieret ab inferiori, probant Felin. *in c. cùm acceſſiſſent. de conſtitutionibus, n.* 18. Roch. de Curt. *de jur patron. verbo honorificum quæſt.* 3. Lambert. *de jure patron. eod. tract. de jur. patr. 3. p. 2. lib. quæſt.* 7. Rebuff. *in prax. benef. tit. de devolut. à n.* 40. & idem Rebuff. *in repetit. c. 2. de conceſſione præbend. in fi.* Corraſ. *de benef. 4. p. c. 4. n.* 16. Ferret. *conſ. 211. n.* 12. Azeved. *in l. 5. tit. 6. lib. 1. recop. n.* 2. Joan. Gautier. *conſ. 1. n.* 31. Cáved. *deciſ. 52. n. 4. & deciſ. 72. n. 9. p.* 2. & idem *in tract. de patron. Regia Corona c. 22. n. 3. &* 4. Azor. *inſtit. moral. lib. 6. c. 27. q.* 8. Perez da Lara *in tract. de anniver. & Capell. lib. 2. c.* 10. *n.* 27. ſed hujuſmodi beneficii proviſio coram inferiori facta habet hoc privilegium, hanc qualitatem, & naturam non differendæ executionis, ergo cùm eadem tranſit ad ſuperiorem cui devolvitur.

Hinc etiam eſt, quòd primæ & ſecundæ inſtantiæ na- 4
turam eandem, non diverſam eſſe, dicitur, ac quæ in prima inſtantia admitti non poterant, nec admittenda
ſunt in ſecunda *l. poſtquam §. Imperator. ff. ut legato. no-* 5
mine caveatur l. ſi quis cum major. §. accuſaſſe, ff. de bonis libertorum authent. ut cum de appellat. cognoſc. ſub pri. collat. 9 l. fin. ff. de re jud. Bart. *in l. 3. §. 1. n. 5. ff. de duobus reis.* Bald. *in l. fin. ff. de poſtulat.* Imol. *in l. hoc amplius §. fin. ff. de damno infecto.* Abb. *in c. cum Joan. n. 17 de fid. inſtrum.* optimè Parla. *in lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. p. § 11. à n. 55. cum duobus ſeqq.* Cyn. & alii per Alex. *conſil. 96. n. 5. lib. 2.* Joan. Baptiſt. Aſin. *in prax. judic. in princ. cap. 4.*
n. 13 latè Felin. *in c. fraternitatis in prin. n. 1. de teſtib.* pro 6
quo eſt text. *in cap. tua nobis de appell.* quapropter dicit Bald. *in l. per hanc C. de tempor. appell.* ut in ſecunda in-
ſtantia appellationis admittenda non eſt exceptio, per 7
quam mutetur figura judicii. Hinc eſt quòd cauſa ſummaria in prima inſtantia, ſuam naturam retinet & in ſecunda, Put. *deciſ. 426. n. 2. & deciſ 434. n. 3. lib.* 2. Caſſiad. *deciſ. 8. n. 1. & 6. de reſcript.* Rot. *deciſ. 43. n. 2. p. 2. diverſ.* Marqueſſ. *de commiſſ. 1. p. c. 3. n.* 35.

Rurſus probatur, nam ſi aliqua diſpoſitio, ſeu ſen- 8
tentia lata ab inferiore executionem mereatur, ſi ob aliquam cauſam ad ſuperiorem facienda ſit tranſlata, & devoluta; pariter & eam meretur, optimè Parlad. *lib. 2. rerum quotid. c. fin. 5. p. § 15. n.* 8. Put. *deciſ. 426. lib.* 2. Rot. *deciſ. 19. n 3. de re jud. in no.* quia judex ſecundæ inſtantiæ ſuccedit judici priori, Capic. *deciſ. 85. num. 19. & per l. tutor. in prin. ff. de uſuris, & cap. Raynut. in fi. de teſtam.*

&

& Specula. in tit. de expenſ. in §. nunc videndam, verſ. & nota quod expenſa, &c. tenet. ipſe Guid Pap. in tract. de appellat. n. 5. concl. 6.

Et facit, quod dicit Bald. in tit. de pace Conſtant. §. hoc quod nos n. 15. quod judex appellationis ſuccedit primo
9 judici tanquam confirmator, vel informator. Alexand. conſil. 174. col. 2. in prin. & n. 5. vol. 6. Natta conſil. 573. n. 35. in fin. Petr. Surd. deciſ. 147. n. 2. & ideo cauſa appellationis dicitur eadem, l. ap. non injuſtè, in fin. de procurator. Specul. tit. de juram. calum. §. ſequitur, n. 3. Surd. ubi proximè n. 3. Cynus in l. invictus n. 21 q. 14. C. de procurat. Alexand. conſil. 56. n. 3. vol. 1. poſt alios dicit Surd. ibi n. 2.
10 ut judex ſubrogatus primum, & ejus poteſtatem repræſentet, ac propterea quod poterat facere inferior,
11 item libet ſuperiori, ut ibidem d. conſil. 19. 184. Incipit Ioannes Solano n. 5. lib. 3.

Et facit doctrina Guido. de Zuſa in tract. de inſtrum. guarent. n. 25. & ſeqq. vol. 5. tractatuum diverſorum auct. quòd meus creditor ſi vult convenire meum debito-
12 rem, contra quem habeo viam executivam. pariter poterit adverſus illum executiva experiri, quia creditor ſuſtinet imaginem ſui debitoris, l. cum notiſſimi §. ſed
13 cum illud. C. de præſcript. 30. vel 40. ubi adducit ſimile de emptore nominis, & ceſſionarii, ubi latè nonnulla adducit, quæ conducant ad propoſitum, nos latè infrà 4. p. de exceſſu de perſona ad perſonam cap. 8. a n. 247. verſ. rurſus quæri poteſt, & c. 7. n. 175. ad 4. p. ergo pariter iſta proviſio à quavis perſona ſive inferiori ſive ſuperiori fiat, executionem debet mereri.

Qoniam ſuperior ob negligentiam inferioris in ejus locum ſubrogatus eſt, quare ex natura ſubrogati,
14 cujus proprium eſt ſervare, & retinere qualitates, quæ inerant in eo, in cujus locum ſubrogatum eſt, l. ſi eum, §. injuriarum, ff. ſi quis cautio. l. ſi filia §. Titia ff. de condit. & demon. l. ſi donata §. ſi ſponſus, ff. de donat. inter l. Pater, ff. de adimen. l. ſi cum dotem, §. ult. ff. ſolut. matrim. l. ſi & rem. ff. de petit. hæred. l. Imperator. §. ult. cum. l. ſeq. ff. de legat. 2. & alia jura, eandem naturam juſque præbentia rebus, & perſonis ſubrogatis. Et in terminis collationis ponderat hanc regulam Selva de benef. 3. p. quæſt. 49. & multo fortiùs procedit, quando ad ipſum ordinarium facturum inſtitutionem, ſeu confirmatio-
15 nem liberè proviſio devolvitur; non enim attenditur, quo jure Parochialis provideatur, ut non obſtante appellatione proviſio exequatur, an jure inſtitutionis, an jure confirmationis, an liberæ collationis, juxta textu in d. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. & ſic nec eſt
16 attendendum, quando jure devoluto: quia non juri providendi privilegium illud datum eſt, ſed ipſi proviſioni, provenit ſiquidem ex natura cauſæ: pro quo faciunt quæ Cynus in l. ſi quis ex conſenſu, C. de Epiſcop. audient. gl. & Doctores in cap. penult. de offic. deleg. Bart. in d. l. Epiſcop. C. de Epiſcop. audien. Angel. in l. 1. col. 2. ff. de judic. Iſſ. in l. ſi quis adverſus, C. de preeib. Impera. offer. Decius conſ. 3. & in conſ. 25. Gram. deciſ. 9. n. 4. & 5. ubi eleganter dicunt, quòd ſi à ſententia lata juriſdictione ordinaria non poterat appellari, pariter nec po-
17 terit appellari à lata juriſdictone prorogata.

Et facit etiam optima doctrina Guid de Zuſa in tr. de inſtrum. guarent. n. 28. & 29. ubi dicit, quòd ſi pri-
18 vilegium guarentigiæ inhæret juri, & actioni debiti, ac ideo ad quemcumque transfertur ipſum jus, tranſit ſimul privilegium guarentigiæ, quia tranſit cum ſua cauſa, l. ſi convenerit. §. ſi fundus, ff. de pignor actione. & cum omni ſuo auxilio, & beneficio, l. de omnibus ff. de reg. jur. ubi loquitur de creditore contra debitorem ſui debitoris, agere volente.

19 Et in terminis hoc videtur aſſeverare Mareſcot. var. reſolut. lib. 1. cap. 2. n 24. in fin. dum dicit, quod Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. & motus proprii Pii. V. dum loquitur de ordinario, habet locum etiam in Epiſcopo ſubrogato, juxta d. §. injuriarum.

Rurſus quoniam hoc privilegium exequendæ pro- 20
viſionis Parochialis eſt non conceſſum providenti nec ejus contemplatione, ſed proviſione, eſtque ei inhærens, & ideo per variationem perſonarum non extinguitur, nec alteratur, l. non ſolum, ff. de in integr. reſtit. l. interdum, ff. de mino. l. exceptiones quæ perſonis ia princ. & in §. rei autem cohærentes, ff. de except. argum. l. in omnibus, ff. de reg. jur. l. ſi tibi §. pactum, & l. hæred. ff. de pact. & l. ult. ff. de injuriis, l. ſenator. de ritu nuptial. l.
Titia Seio, §. uſuras, ff de legat. 2. & facit text. in l. tempus 21
29. ff. de re jud. ubi quia cauſæ magis quam perſonæ beneficium præſtatur, &c. argum. c. privilegium, de reg. jur. in 6 & quæ ibi latè Dinus a n. 9. & ibi gl. fin. in addit. Innocent. in c. Abbat. de verbor. ſignif. in fin. & ibi Abb. n. 16. gloſ. in c. cum veniſſent, & in cap. probatum de inſtitutionib. Bar. in l. quia, ff. ſolut. matrim. Felin. in cap. mandata de præſumption. & ibi addit. circa fin. latè per Card. Tuſc. in 6. tom. lit. P. verbo privilegium reale.

Et quando privilegium appellationis ſublatæ con- 22
ceditur cauſæ, fit reale, adeò ut totum comprehendat univerſaliter, tenet eleganter Philip. Fran. in c. interpoſita 70. §. ille denique, verſ. ſed ſi quæratur, n. 7. de appell. Felin. in cap. cauſam quæ ſub n. 27. de reſcript. Decius in cap. paſtoralis ſub n. 36. de appell. Menoch. etiam de adipiſcen. poſſ. rem. 4. q. 99. ſub num. 814. & conducunt quæ Abb. in d. c. paſtor. n. 6. verſ. item adde aliam, & ibi Fran. ſub n. 22. q. 6. & idem Franc in d. §. ille denique n. 7. verſ. ſed ſi quæratur, in fin.

Deinde facit. quæ ex Hieronymo Gonzal. in regul. 23
de menſi. gl. 6. num. 22 a. latè probavimus ſuprà hoc lib. 3. cap. 4. a n. 31. circa ſecundam inſtantiam illius quæſtionis, quòd ſi ordinarius non providet beneficium curatum, quia ſuperior ad quem itum eſt, per appellationem ab aliquo gravamine, retinens cauſam, providit beneficium, vel aliqua juſta cauſa ipſe ordinarius ſuſpendit executionem ſuæ ſententiæ, & proviſionis, nam lata à ſuperiore eam poteſt exequi, cum inveniat beneficium vacans, militat ſiquidem in hac ſecunda ſententia, & proviſione ratio privilegii, hoc eſt periculum longæ vacationis, de qua per d. c. 18. Concil. Trid. & nos exactiùs in lib. 2. cap. 13. de appellatione à provi-
ſione. Quæ ratio cùm durans reperiatur in providente 24
Parochialem jure devoluto, quia reperit beneficium vacans in maximum animarum. & Eccleſiæ periculum, quoniam hac de cauſa introducta eſt devolutio ob ne-
gligentiam providentis, cap. 2. cap. quàm ſit de electione 25
lib. 6. cap. ne pro defectu de electione, cap. unic. de jur. patr. lib. 6. cap. quia diverſitatem de conceſſ. præbend. cap. licet de ſupplend. negl. prælat. nihil mirum quòd ſuperiori pariter liceat ſuam exequi proviſionem.

Et ſic durante cauſa privilegii debet ipſum privile- 26
gium, ejuſque effectus durare, & perſeverare, ut per l. ſemper §. negotiatores, ff. de jure immun. l. ſi cui §. 1. ff. ex quibus cauſis major. l. 2. §. omnes. ff. de judiciis, l. Titia, §. uſuras, ff. de legat. 2. l. qui nominibus, ff. de adminiſt. tut. dicit Signior Homodeus conſ. 135 paterſ. col. 1. n. 6. Tiraq. in tract. de cauſa ceſſante n. 17. l. eam legem C. de excuſation. lib. 10. l. fœmina, ff. de ſenator. & durante periculo, ob quod aliquid fieri mandatur, tunc ceſſat mandatum, dum ceſſat ipſum periculum, non aliter Bal. & poſt eum Salic. qui dicit notabile in l. 1. per text. ibi C. de nautico fœnore, ſequitur Iſſ. in l. 1. col. 13. verſ. & circa hoc ff. de off. ejus cui mand. & juriſd. Tiraq. ubi proximè, n. 42.

Nam ubi aliquid ſimpliciter conceditur, & diſponitur pro certa & determinata cauſa, non intelligitur de primo, ſed toties durat, quoties ipſa cauſa, Bart. in l. 1. col. ult. ff. ad l. Iul. majeſt. arg. l. continuus §. qui inſulam, ff. de verbor. oblig. l. veteres col. ſeq. ff. de itinere, actúque priva. Angel. in l. minor ad fi. ff. de ſepulchro viol. Panorm. in c. 2. de trenga & pace. Ioan. de Plat. in l. 1. col. 2. verſ. & ſimplex & indeterminata. C. de navicul. lib. 11 Georgius Nat. in repet. Cl. ſæpè in prin. col. 6. verſ. mihi magis pla-

cot.de verb.ſignif. Deeius *concl.562. viſo puncte colum. 1. verſ.ad idem facit.*

29 Inſuper qnia cum Concilium Crid.*in d.c.18.* Eeeleſiæ Parochiali vacanti providerit per eaecutionem proviſionis,& hæc ab ordinatio facta non ſit cum effectu, nee ſit intentioni Trid. ſatisfactum,debet ſatisfieri per ſnperiorem,ad quem beneficium devolumm, & vacans pervenit; quia generalis,& indeterminata diſpoſitio non intelligitur de primo actu,nee prima perſona, quoties per illum non eſt ſatisfactum legis intentioni, & menti, ſed per alium aliámve perſonam debet ſatlsfieri,Bal.*in l. fideicommiſſa §. ſi qnis alieni decem,ff.do legat.3.*Felin.*in cap.2.de trenga & pace.* Cyn. Alexan.& Iſſ. *in l.voluti §.vox* per illum teat. *de odendo,& in l. qui per ſalutem.ff.do jurejur.* Roma.*in l.1.carta penult. verſ.ſed ſtat.circa hoc ſub n.58.ff. de jud.* Philip.Dec. *conſ. 22. ſi pronuntiatur col.* Math.de Afflict. *decis. 46. dicis Regia pragm.* & per Georg. Nat. Rom. Gram. Tiraq. & alios tenet Ant.Gabr.*lib.2. concluſ. eit. do legib.& conſtit.concl.2.limit.2.n.28.*Menoch. *conſ. 8;. n.124.vol.1.*Aleiat Bover.*§. hoc ſermone de verbor.ſignif.*

30 & ibi etiam Tiraq.*in lim.18 n.1.* ergo ſequitur evidenter,quòd qnoties jure devoluto(de cujus devolutione re vera appater.) Parochialis provideatur,ſive eatrajudicialiter,ſive judicialiter,& in contradictorio judicio (ut ſuprà diximus) appellationi emiſſæ non deferens violentiam non committit,quemadmodum nec à proviſione facta jure ordinario, cùm idem ſit judicium, eadem ratio, & cauſa,in qno nullum dubium eſſe poteſt,& probat teat. eapreſſus loquens in Parochialibus *in cap.2.§.& niſi.de ſupplen.negl. prælat*,ibi Rectores) & *ibi*, appellatione remota, *&c.*) Et faciunt alia jura eapreſſa protinus alleganda generaliter de omnibus beneficiis loquentia, prohibentiáque appellatiooem à proviſione beneficii facta jnre devoluto.

Sed in ſimplicibus beneficiis major ſtat difficultas,

31 an ſcilieet ab eomm proviſione per devolotionem ab ordinario,vel ſuperiori aliàs facta appellatiooi emiſſæ non deferens eommittere violentiam declaretur? quæ & ex illo reſultat,quod ut veriſſimam & indubitatam concluſionem appoſuimus, & probavimus *ſuprà lib.2.*

32 *cap.13.à n.133.* de actibus eatrajudicialibus; nempe à collatione,inſtitutione,eonfirmatione,ſeu aliàs proviſione beneficii ſimplicis geſta extrajudicialiter appellationi deferendum non eſſe, juxta teat. *in cap.conſtitutis el 2.de appellat.*ſeeus ſi judicialiter,quia tune defertur. Ita ioan.And. Domini.& Fran. ille *num.7.* hic *n. 8. in cap. Abbatia de elect. in 6.*Lancelot.*de attent. 2.p. c. 4. num.614.& 617.& c.12. in præfatione à n.79.* & præſertim *limit.40.& 49.* Cuceh.*inſtit.major.lib.4.n.67.*& idem tradit Bred̀edo. *in tract. de appellat. 2.p. à quibns actibus tit.20.verſ. ab inſtitutione præſentandi pag.419.* tenet Azeved.in Cnria Piſ.*lib.2.cap.4. n. 14.* & noſter Perez de Lara *de anniverſ.lib.2.cap.11.n.1.* Guidobon. *decis.104.* Mohedan.*decis.11.de præbend.*Calder.*conſ.1. lite pendente.*Cæſ.de Graſ. *in decis.2.de appel.* Caputaq. *decis.7.p.1.*& ſecundùm hanc opinionem pluries ita fuiſſe io Roma.Rota determioatum,& ſignanter in una Neapolit.Capellaniæ 13.Decemb.1562.coram Horadi. & in ona Calagurrita. beneficii 7. Maii 1574.coram Blanchetto,& iterum in alia Calagurrita.portionis 27. Ionii 1575.eoram Cantoe.& in una Lucana levis 8.Iunii 1571.coram Lancelot. reſtator,& refert Aloyſ.Ric. *in prax.decis.jur patron.decis.289.à n.351.*ubi alias plures deciſiones Rotæ allegat, dicitque falſam eſſe opinionem Cævall.*in contra commun.quæſt.693.n.31.*& ſæpè Rotam ita tenuiſſe hane opinionem,refert Gonzal. *in regul.8.de alternat. gloſ.n.203.* referens ita fuiſſe deciſom in una Calagurrit. beneficii 18. April. 1603. coram Laneelloto, de quo *in d. c.13.*latè egimus aliis doctrinis & rationib. ibi adductis.

33 Et cùm per devolutionem beneficii proviſio facienda aliter non ſit, qoàm per citationem ſubſecutam eorum quorum intereſt,&cauſæ cognitionem adhibitam,an lis finita ſit;vel intra tempus,an vacationis ſcientiam habuerit neene,& ad alia mnlta diſcutienda, & allegan-da(quæ devolutionẽ eacludunt)quæ fieri non poſſunt, niſi citatoeo de cujus præjudicio tractatnt ſecuudùm ſtatim dicenda, & ita ego jam declaratum vidi in hoe
Senatu Galleco in lite per viam violentiæ adducta, ab 34
ordinario providente jore devoluto,eo quòd inter patronos intra terminũ ſibi à jure præfixum ad præſentandum,lis finita oon fuit,abſque tamen eorum eitatione, & ita datum fuit tertium genus violentiæ ſeilicet,*repomendo lo hecho,y oyendolos de nueve no hazo fuerça, no lo haziendo,otorgno y reponga*,&c.Et inferiùs apparebit: inde eſt,ut cùm hoc caſu debeat fieri proviſio judicialiter, & in contradictorio judicio,videtur,ut appellationi nõ deferens violentiam notoriam commiſiſſe,dieatur.

Sed contrariam ſententiam in difficultate principali 35
ſeilicet,nt etiam in ſimplieibos beneficiis per devolutionem proviſis,aopellationi non ſit deferendom,eunſtito de devulntione,probat teat.(indiſtinctè,& generaliter,loquens in omnibus beneficiis)expreſſus *in cap.*
*ſi verò 12.do jur. patr.*in hæc verba : Si verò ordinatio 36
alicujus Eeeleſiæ ad tuam inſtitutionem ſpectat & pro controverſia laicorum de jure patronatus inter ſe diſceptantiom,protogatur;fas tibi ſit appellatione remota, in eadem perſonam idoneam inſtituere,*&c.*) teat. optimus *in d.c.2.§.& niſi, de ſupplend.neglig.prælat.*ibi.
Et niſi prædictæ perſonæ intra tempus Lateranenſis 37
Concilii conſtitutum,ad vacantes Eccleſias tibi perſonas idoneas præſentaverint,ea tnne tibi liceat appellatione remota, in eiſdem ordinare Rectores, qui eis præeſſe noverint, & prodeſſe,ita tamen, quòd ea hoc nullum patronis præjudicium in poſterum generetur, *&c.*) teat.etiam elegans *in cap.dilecte.de ſupplen.neglig. prælat.*ibi; mandamus quatenus niſi dicto Guillel.aliquid canonicum obierit,electionem de ipſo factam ſublato appellationis obſtaculo,confirmetis,*&c.*) ubi eſt
caſus,quòd facta de aliquo electione per electores ol- 38
tra tempus præfixum, ordinarius tanquam ad ſe devoluta;alium elegit,à quo cùm appelletur,mandat Pontifex,ut firmetur electio ab Epiſcopo facta,appellatione non obſtante & remota, quia prima electio fuit nulla.
Probat etiam text.*in c.nulla §. ſi autem, de conceſſio-* 39
*ne præbend.*ibi,quòd ſi ad capitulum pertinuerit,& intra præſcriptum terminum hoc oon conceſſerit,Epiſcopus ſecundùm Deum hoc cum religioſorum virorum conſilio eaequatur,vel ſi omnes fortè neglexerint,Metropolitanus de ipſis ſeeundum Deom abſque illorom contradictione diſponat, *&c.*) ea qno text.duplieata reſultat appellationis prohibitio in proviſione beneficiorum jure devolnto facta; altera ea illis verbis, *ibi,* 40
hoc cum religioſorum,*&c.*exeqoatur) qooniam quando diſpoſitio jubet aliquid eaecutioni mandari,etiamſi non declaret appellatione remota,etiam ea poſtpoſita, eaeqoendom eſt.Iſſ. *in conſ.187.* incipit *circa primum, ſub n.2.ad medium verſ. ſimiliter lib. 2.* & per Lancel. quem citat,idem dixit Hier.Goozal.*de men.& alternat. gl.9.in annot.ſub.n.118.*altera etiam colligitur ea illins
teat.verb.*ibi*,abſqne aliorum contradictione diſpooat, 41
&c.)ſiquidẽ quando à jure removetur contradictio,ſeo querela:appellatio remota cẽſetur,ut poſt Bal.*in l.1.§.1. verſ.ſed an remota ff.do off.præfecti præ.* qui loquitur de querela,& text.*in c.perſonas de appellat.*qui loquitur de contradictione,*ibi*,ſine cõtradictione aliqna,*&c.*(& ibi in fine:ſicut de alio diaimus,appelletione remota parere conſtringas,*&c.*)qui eſt text.elegans ad propoſitum, & de utroque Gonzal,*ubi proximè*,Dee.*in d. c. perſonas in 4.notab.* Lancel.Robert.*de attent.2.p.c.12.lim.8.n.4.*

Rurſus & ad idem plura jora perſuadent, prout eſt text.*in cap.literas ad fin.*ibi, eas de perſonis idoneis authoritata noſtra ſoffulti non differatis,qnanto citiùs ordinare,

ordinare, *&c.) de ſupplend.neglig.prælator.*text.*in c.cum*
propter. ibi, & ab eo, cui competit intra quatuor men-
ſes non fuerit diffinitum, extimè Eccleſiam ipſam de
perſona non differas idonea ordinare, *&c.) de jure pa-*
tron. text. etiam *in c.ne pro defectu* 41. ibi, is verò, ad
quem fuerit devoluta poteſtas, Deum præ oculis ha-
bens non differat, *&c.* canonicè providere, *&c.) de ele-*
43 *ctione*, quæ quidem. & alia jura diligentiſſimè curant;
dilationem ab hujuſmodi proviſione facta iure devo-
luto excludere, & amovere, commeudantia diligen-
44 tiam, & quando res dilationem non admittit, appella-
tioni interjectæ deferendum non eſt *l. fin. ff. de appell.*
recip. Ripa *in l.1.in prin. n.17. ff. quorum legatorum.* &
ad propoſitum facit bonus text. *in l. & publicarum*, ibi
ne commoda, quæ domui noſtræ debeotur, callidis
debitorum artibus diffetantur, quamobrem appellatio-
ne eorum rejecta, *&c.) C. quorum appell.non recip.* Spe-
culat. *in tit.de appell.§.in quibus verſ.*8. Mantua *in l.ult.*
*in 2.lectn.n.*173 *.C.de edicto D. Adr.* Gram. *decis.*82.*n.*2.
& per Ripam Bal & Angel multa per Men. *de adipiſ.*
*rem.*2. *à n.*61. & 58 Bart. *ad inopo debitore c.*1. *n.*20.
Bal. *in l.unica num.6.verſ.1. quid ſi unus C. ſi de momen.*
poſſ. Marant. *de ord.iud.6.p.princ.quaſt.2.n.195.verſ.22.*
limitat. Petrus Ducñas *in regul.*42.*num.*23. Afflictis *in*
conſtit. Neapol.lib.2.cap 32. Nat. *conſ.*108.*num.*1. *& con-*
*ſil.*409.*num.*3.*lib.*2. Tiraq. *in tract.de privileg.pia cauſa*
*privileg.*147 qui teſtantur de doctrina io variis caſibus,
& infiniiis, ubi de materia oos exactè *ſuprà hoc lib.*3.
*c.*1. *à principio.*
45 Quod quidem juſtiſſima ratione attenta ita ſanci-
tum eſt, ſiquidem omnia ferè jura de devolutione tra-
ctantis, præ oculis habent maximum periculum, ma-
ximum inconveniens, & damnum, quod ex longa,
diutináque vacatione oritur, & irrogatur Eccleſiis, eo-
rom bonis & animabus eiſdem. text. *in d.c.ne pro defec-*
tu 41. *de electione* text. etiam *in d.c. nulla §.cum verò de*
*conceſſione prabend.c.quam ſit de electione lib.*6. facit text.
in c.ſi Apoſtolica 35. *de preb. lib.*6. & alia plura facit, *c.*
*cum expediat.*18. Conc. Trid. *ſeſſ.*24 *de reform.* & motus
46 proprius Pii V. *in conferendis*, quæ ratio magis viget quod
quidem periculum magis imminere apparet in provi-
ſione jure devoluto facta, quàm antea. Etenim cùm
jure ſit taxatum, & limitatum tempus, & quantum po-
tuit extenſum, & conceſſum, quo Eccleſia cum minori
damno poſſit eſſe vacans, ac viduata. ut intra illud
provideatur, eo per negligentiam elapſo, cùm incipit
notum eſſe periculum, & nocere vacatio, ultra ut non
moretur; ſtatiio ſubintrat ſuperioris diligentia, cui ju-
ſtè iura iubent proviſionem ecelerari, ac non differri,
amovendo obſtacula, & impedimenta, quæ ſolent in
longum vacationem protrahere, prout ſunt appellatio-
nes, & contradictiones, ut dictum eſt. Pro quo rectè fa-
cit doctrina Abb. *conſ.*93.*lib.*1. quod ſi ex forma ſtatuti
medicus debuit eligi menſe Januarii, qui tamen non
fuit electus. poterit poſtea eligi quocumque menſe,
quia fortior militat ratio ſtatuti, quia quanto magis
differtur electio, tanto maius mora eſt periculum alla-
tura, ſequitur Rota io ona Sulmonen. Canonicatus co-
ram D. Cantucio. 4. Martii 1583. quam referens ſequi-
tur Nicol. Garcia *de benef.5.p.c.1.n.*688. Anaſtaſ. Ger-
mo. *de indultis Card.§.vol.*18.
47 Quare non obſtare conſtat, quòd ſuperiùs diximus
ad principiom huius articuli, à proviſione beneficö
ſimplici noo eſſe appellationi deferendum, quoties iu-
dicialiter provideatur; quoniam limitatur hoc de quo
agimus, caſu, juxta iura hactenus adducta, & ex ſpe-
cialitate rationis noviter ortæ poſt lapſum termini
providentibus datum, quæ nec viget, nec reperitur in
beneficiis ſimplicibus proviſis iutra terminum ſtatu-
tom, & conſtitutio providens, ut Eccleſiæ celeriùs
provideatur, tanquam favorabilis extenditur, Rebuf.
in concordatis in rubr. de collationibus gl. contravenientes
ante fin.verſ.nec refragatur, Geminia *in c.ſtatutum n.*6.
*ad medium, verſ. item jura ſequentia de prab. lib.*6. oec
hic agitur de perpetuo & maximo præiudicio, cùm ne- 48
mo privetur iure conferendi, aut præſentandi, ſed pro
illa vice dumtaxat, ut probant text. *in d.c.*3. *de ſupplend.*
negli.prælato. ibi, quod ex hoc nullum patronis præiu-
dicium in poſterum generetur.) *d.c.ſi verò, de jure patr.*
c.cum prater eodem tit. & alibi paſſim, notat. Nicol. Garci
*de benef.*2.*tom.*10.*p.c.*2.*ſub n.*30. & ex ſupradictis à prin.
reſultat conclusio, ut appellationi emiſſæ à proviſione
iure devoluto facta beneficii, ſive Parochialis, ſive ſim-
plicis, quantumvis iudicialiter, & in contradictorio
iudicio geſta, iudex non deferens vim non faciet, &
cauſa ſibi remittetur.
Quam concluſionem omnimodo velim, ut limites, 49
ut procedat quando ex actis revera conſtet, & appareat
ex ipſorum inſpectione de devolutione, ſecus autem
quando ordinarius, ſeu ſuperior collationem fecit be-
neficii tanquam ad ſe devoluti, cùm revera non eſſet,
quoniam talis proviſio irrita eſt, tenent Becc. *decis.*70.
Zerol. *in prax. Epiſcopal.1.p.verb.jus patronatus ad octa-*
vum dubium. Perez de Lara *de anniverſa. & Capellan.*
*lib.*2.*c.*10. *n.*30.
Nam ex quo devolutio in veritate nondum cauſata 50
eſt, noo valet collatio ex defectu poteſtatis iuxta regul.
l.ex parte de conceſſio. prebend.c.cum ſuper de off.delegat.
oec convaleſcit etiam ſi primus oon conferat intra 51
tempus. Felin. *in c. cum ex officii de praſcript. num.*37.
Rebuff. *tit. de devolutione num.*32. additio magna Rotæ
*decis.*10. *de jur.patron.in ant.* & poſt Selvam, Probum,
Lamber. Pechium, Hieronym. Gabr. tenet Nicol. Garc.
*de benefic.tom.5.p.cap.9.num.*252. *&* 10.*p. tom.*2. *cap.*3.
*n.*31. *&* 32.
Quia quando unum diſponitur, & alterum ſupponi- 52
tur, non poteſt verificari diſpoſitio, oiſi priùs verifice-
tur ſuppoſitio gl. *in l. mancipia verbo advocandum C. de*
ſervis fugit. ubi notat Jacob. Butr. Bald. Fulgoſ. Paul. &
Sali. Rom. *ſingul.*459. *& alii*, quos citat Joan. Garc. *de*
*conjug.acqueſ.n.*33. *&* 120. Gutier. *conſ.*1.*n.*16. Rolan. à
Valle *conſ.*10.*n.*14.*lib.*4. & qualitas, quæ attribuit pote- 53
ſtatem, de ea in primis & ante omnia debet conſtare, &
verificari, Proſper. Farin. *in pract.crim.tom.quaſt.*3.*n.*86.
*& quaſt.*21.*num.*87. *& conſ.*10.*num.*26. & latè nos *p.*2.
*c.*3. *à n.*
Ac propterea ſuccedit regula & doctrina *ſuprà c.*9. 54
*à num.*1. *& ſeqq.* adducta, ut ab actu & ſententia nulla,
etiam aliàs privilegiata, violentia non fiat, ſi appella-
tioni ſit minimè delatum, juxta *l.*4. *§.condemnatum de*
re jud. & adverte, quòd licèt Nicol. Gar. *de benef.tom.*2.
10. *part.c.*2. *in addit.ad n.*32. allegat. Oldral. *conſil.*299.
*num.*5. Paul. de Caſtr. *conſ.*403. *lib.*1. Mohedan. *decis.*1 32
de prabend.num. 1. ad hoc quòd collatio facta ab ordi- 55
nario jure devolutionis ex ſententia reiiciente præſen-
tatos, à qua fuit appellatum, quia cùm contulerit ex
prætenſo jure devolutionis, attentata erit, quæ reſolu-
tio & Doctorum aſſertio meritò eidem Nicolao Gar-
cia diſplicuerit, eo ſcilicet fundamento, quia non ex
ſententia reiiciente præſentatos provenit jus devolu-
tionis; ſed ex præſentatione facta extra tempus, ſeu de
indigno, aut incapace, & ſic appellatio à tali ſententia
non poteſt ſuſpendere devolutionis proviſionem, tan- 56
quam cauſam diverſam, & ſeparatam, quia quando cau-
ſæ ſunt diſtinctæ, & ſeparatæ, aut inter ſe diverſæ, tunc
licèt ſit appellatum ab una, tamen non ſuſpendit in
alia. Rota *decis.*31. *aliàs* 192. *ſi ab excommunicatione*
in fin. de appell.in novis. Franc. *in c.præterea* 22. *notab.*2.
*num.*1. *& c.propoſuit* 24. *notab.*1. *de appell.* Pariſ. *conſ.*66.
*videtur n.6.in fi.lib.*2. Ant de Butr. *in c. ſuper eo* 10. *n.*1.
& 2. quem refert & ſequitur *ibid.* Franc. *ſub num.*3. &
uberiùs ſub *num.*9 *verſ.ſed adverte, quia de appell.* De-
cius *conſ.*13 *viſo puncto ſub num.*4. *in* 2. *praſuppoſito*, &
poſt Lancelot. *de attentat.2.p.cap.12.limit.2.num.*13. *&*
ſeqq.

57 *ſeqq.* latè etiam proſequitur Eſcacia *de appell. quæſt.* 17.
limit. 47. *membr.* 1. *à num.* 12. ubi etiam quòd appellatio
in uno articulo, non ſuſpendit juriſdictionem in tota
cauſa, ſed dumtaxat in illo articulo, nec afficit tertium,
ut vulgare eſt per Doctores, & ſic etiam in caſu, quo
loquuntur Doctores citati, non impeditur devolutio,
& caſu quo eſſet vera eorum reſolutio, nihil adhuc de-
traheret noſtræ principali doctrinæ, & opinioni, tot
58 jurium diſpoſitione comprobatæ & Oldral. *ubi ſuprà*
nihil facit ad propoſitum. Paul. Caſtr. autem elegantiſ-
ſimè loquitur, & in terminis de quibus nos in modò
aſcripta limitatione; dicens, quòd collatio facta ab
Epiſcopo jure devolutionis, eo quòd præſentaverat
Ab. quendam indignum, & non legitimæ ætatis, tan-
quam facta appellatione pendente per Abbatem, &
præſentatum interpoſita; dicitur attentata, cùm facta
fuerit anteaquam de incapacitate, tanquam cauſa de-
volutionis, appareret, cùm contrarium allegaretur ex
adverſo, & ideo non ſolùm Paul. de Caſtro, ſed cæteri
alij Doctores in hoc ſenſu accepti, favent noſtræ do-
ctrinæ, & limitationi, & ad hos terminos noſtræ limi-
tationis reducendi ſunt, ne redargui poſſint loqui con-
tra jura expreſſa.

59 Et hinc eſt, ut ſe fundans in devolutione, eam tene-
tur probare ſufficienter, Rebuf. *in prax. tit. de devolutio.*
n. 12. & ita fuiſſe determinatum per Rotam, cujus
deciſionem refert literaliter, teſtatur Nicol. Garcia *d.*
cap. 2. *num.* 37. tenet Puteus *deciſ.* 148. *lib.* 1. Moheda.
60 *deciſ.* 160. quæ eſt 4. *de probation.* cùm tempus à jure
præfixum ad providendum collatori, ſeu Epiſcopo,
non numeratur, nec incipit currere à tempore vaca-
61 tionis beneficii; ſed à tempore ſcientiæ, & notitiæ, vel
à tempore, quo ſcire potuit, vel debuit (ut eſt Epiſ-
copus, qui tenetur, viſitare ſingulis annis,) tenent
Rot. *deciſ.* 7. *de prabend. in antiq. moribus*, quæ in anti-
quis eſt 3. *de jur. patron. aliàs* 556. *&* *dec.* 6. *de jur. patron.*
in novis aliàs 263. Lapus *allegatione* 80. *aliàs* 51. *n.* 17.
& ibi Mandoſ. *litera Z.* Abb. *in c. licet de ſupplend. negl.*
prala. num. 3 Felin *in cap.* 2. *n.* 2. *de except.* Decius *conſ.*
233. *in fi.* Bertach. *de Epiſcopo* 1. *p.* 1. *lib.* Rochus de Cur-
te *verbo honorificum q.* 27. *n* 57. Lambert. 2. *p.* 2. *lib. q.* 1.
art. 8. *&* 3. *p.* 2. *lib. quæſt.* 5. *art.* 8. Greg Lopez *in l.* 8. *tit.*
56. *p.* 5. Niculaus Guino, *in Enchiridio beneficiorum tit.* 3.
cap. 3. *ſ. b num.* 34. Rebuff. *in prax. tit. de devolution. n.* 10.
Hieronym. Gabr. *conſ.* 185. *lib.* 1. Anaſtaſ. Germon. *de in-*
dultis Cardin. §. *volumus num.* 63. Maſcard. *de probation.*
concl. 879. *n.* 10. Zerol. *in prax.* 2. *p. verbo devolutio.* §. 2.
Flores de Mena *in pract. quæſt. quæſt.* 3. *n.* 8. *cum ſeqq.* Ce-
chus *de benef. & penſion. cap.* 3. *num.* 5. Beſinet. *deciſ.* 7. *de*
prabend. Maſcard. *concl.* 626. *num.* 9. Zerol. *ibi* §. 8. *dub.* 2.
quemadmodum etiam, & patronis datum tempus ad
62 præſentandum ſive à jure, ſive à fundatore, non currit
à die vacationis, ſed à die notitiæ ipſius vocationis, ut
infinitis adductis probat latè Nicol Garc. *de benef.* 10. *p.*
c. 2. *n.* 34. qui & *n.* 40. per aliquas deciſiones probat ſcien-
63 tiam aliquorum patronorum, ſeu electorum non nocere
aliis quoad devolutionem, & jus illorum notitiam ha-
64 bentium, conſervatur per aliquos ignorantes, & ſic ut
intret devolutio, omnium ſcientia debet probari, cùm
de eorum præjudicio tractetur, ut dicit alia deciſio ad-
ducta per eundem *ubi ſuprà cap.* 3. *ſub n.* 13. quæ eſt ele-
gans ad propoſitum.

65 Et debet intelligi de notitia, & ſcientia vera, vel
præſumpta ipſius vacationis, quæ determinari debet
per judicem conſiderata qualitate beneficii, modo va-
cationis, longitudine temporis, diſtantia locorum, &
fama, probant Hoſtienſ. & Joan. Andr. *in c. ex parte de*
conceſſ. prabend. & ibi Abb. *n.* 13. *& in d. c. quia diverſita-*
tem in n. 17. Rot. *deciſ.* 6. *de jur. patr. in novis.* Roman.
conſil. 481. Coſmas *in pragm. ſanction. tit. de collat.* §. *item*
circa verbo præſentandum, ad finem. Selva *ubi ſupra*, &
Lambert. *d.* 3. *p.* 2. *lib. q.* 2. *art.* 18. *à n.* 2. Maſcard. *d. concl.*
626. *à n.* 9. & Zerol. *d.* §. 8. 1. *&* 2. *dubio.* Nicol. Garc. *ubi* 66
ſuprà n. 31. *&* 34. *poſt princ. & n.* 38. quæ faciunt ad ea
quæ ſuprà tetigimus cauſa cognita, & cum partis (de
cujus præjudicio tractatur) citatione devolutionis pro-
viſionem faciendam eſſe.

Et attende, licèt quòd tempus præfixum patronis 67
ad præſentandum non currit, ſi intra illud lis orta in-
ter ipſos & ordinarium Epiſcopum, illos juris patro-
natus Eccleſiam eſſe, hunc liberæ collationis, nec ad
eundem fit devolutio, ſed poteſt interim œconomum 68
ponere, quouſque lis terminetur. Zerol. poſt alios *in*
praxi Epiſcop. 1. *p. verb. jus patron. ad quintum ad medium.*
ſequitur Perez de Lara *in tractatu de app. lib.* 2. *c.* 9. *n.* 37.
& 38. & eſt *l.* 11. *tit.* 15. *p.* 1. & ibi Greg Lopez, & poſt
plures alios optimè Spino *gl.* 4. *n.* 24. ubi limitat, & bene,
niſi aliquis, ſive Epiſcopus, ſive patronus ſit in quaſi 69
poſſeſſione, de qua non contenditur, quia tunc ſtatim
eſt facienda proviſio, juxta *c. conſultatio. de jure patr. c.*
volum. 56. *q.* 4.

Si tamen lis fuerit inter ipſoſmet patronos ſe dicen- 70
tes, & non concordantes in præſentato, vel quia alter
ipſorum prætendit, alium non eſſe patronum, vel quid
ſimile contendatur: tunc ſi lis finita non fuerit, nec
terminata intra terminum à jure præfixum patronis;
devolvitur proviſio ad Epiſcopum, qui poterit colla-
tionem facere, gloſ. *in c. eam te, de jur. patron.* & ibi Abb.
& Innocent. & idem Abb. *in cap.* 1. *num.* 3. & Innocent.
num. 2. *eodem tit. gloſ.* 1. *in c.* 2. 16. *quæſt.* 7. Abb. & omnes
in c. cum vos de off. ordin. Selva *de benef.* 2. *p. q.* 6. *n.* 4 *&*
in 3. *p. quæſt.* 1. *n.* 9. Lambert. *de jur. patr. lib* 2 *p.* 2. *quæſt.* 1.
art. 9. Perea de Lara *ubi proximè d. c.* 9. *ſub num.* 38. *ad*
fin. Zerol. *in d. verb. jus patr. ad quintum.* Nicol. Garcia
de benef. 3. *tom.* 10. *p. c.* 2. *num.* 19. & alii ſtatim citandi. &
ſunt jura expreſſa text. *in c. quoniam* 3. ibi, & id ipſum
etiam faciat, ſi de jure patronatus quæſtio emerſerit
inter aliquos, & cui competat, intra quatuor menſes
non fuerit definitum, *&c.*) text. etiam *in c. eam te.* ibi,
non fuerit controverſia terminata, licitum tibi ſit de
perſona idonea ordinare, *&c.*) *eodem tit.* text. etiam ex-
preſſus *in c. ſi verò, eod. tit.* & etiam eſt expreſſa lex Re-
gia 11. *tit.* 15. *p.* 1. & hæc collatio intelligitur ſalvo jure 71
præſentandi in poſterum illi, qui jus evicerit patrona-
tus per ultimum calculum ſententiæ, ut probant præfa-
cti Doctores, præcipuè Zerol. Lara, & Lambert. & pro-
bant expreſsè text. (*in d. c. cùm propter.* ibi, ita quòd illi
ex hoc non debeat in poſterum præjudicium generari,
qui jus evicerit patronatus, *&c.*) text. *in c.* 2. *de ſupplend.*
negl. prel. ibi, ita tamen quòd ex hoc nullum patronis
præjudicium in poſterum generetur.) reſervatur etiam
patrono vincenti, ut lite finita poſſit repræſentare jam 72
inſtitutum ab Epiſcopo jure devoluto, juris ſui conſer-
vandi cauſa, ut principium habeat quaſi poſſeſſio illius,
tradunt Lamber. *de jur. patr. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. *prin. art.* 9. *n.* 6.
Lara *de anni. lib.* 2. *c.* 9 *n.* 39. & facit *d. l.* 11. *tit.* 15. *p.* 1. &
etiam eſt text. expreſſus *in d. c. ſi verò*, ibi, ita quòd re-
præſentetur ab eo, qui jus evicerit patronatus, *&c.*)
ubi gloſ. & Doctores.

Et an, & quando devolutioni juris patronatus locus 73
ſit, variis cauſis monſtratur, ubi ſex elegantiſſimi caſus
diſtinguuntur, totam materiam, & difficultates abſol-
ventes, ponit Rotæ deciſio 586. *per totam*, in noviſſ. re-
collect. per Farinac. 5. *p.* quam per te omnino vide, quia
fortè caſum, quem quæſieris, invenies, & optimè Marc.
ſcot. *var. reſol. lib.* 6. Ricc. *in prax. Eccleſ. juris patr. deciſ.*
188. *per totam. fol.* 580.

Unum tamen notabile non omittam, quòd licèt
ita ſit in patronis tot iuribus diſpoſitum, ut durante lite
inter ipſos ultra tempus præfixum, proviſio Eccleſiæ
Epiſcopo devolvatur: tamen hoc non procedit in ele-
ctione, aut collatione, quia durante lite ſuper jure
conferendi, ſeu eligendi, non currit tempus litigan- 74
tibus, nec ex hoc capite cauſatur devolutio, ita hanc
differentiam

differentiam fecerc Feder. de Senis *conſil.* 535. Rebuff. *in concord. tit. de regia ad prælaturas nominatione §. 1. verb. intra ſex menſes.* Lambert. 2. *p. lib.* 2. *q.* 1. *art.* 2. Berojus *in c. quoniam de jur. patr. n.* 41. & Flores de Men. *quæſtion. pract. q.* 5. *n.* 33. & 34. Nicol. Garc. *de benef.* 10 *part. cap.* 2. *n.* 19. quia iſtis impeditis, ſive impedimentum ſit juris,
75 ſive facti, non currit tempus. Abb. *in c. quia diverſitatem n.* 3. *de conceſſ. præbend.* Coſmas *in pract. ſanct. tit. de collatio §. item circa, verbo tempus.* Selva *de benef.* 3. *p. q.* 59. Rebuf. *tit. de devolutio. à n.* 10. Rochus de Curt. *de jur. patr. verb. honorificum, q.* 28. *n.* 58. Mandagat. *in tract. de election. novorum prælatorum* 1. *p. cap.* 1. & 2. & ibi Boërius, & Petr. de Baviſo *in directorio electionum* 3. *part. cap.* 42. Joan. Gutier. *Canon. quæſt. lib.* 1. *cap.* 28. Flores de Men. *d. q.* 3. *n.* 4. & *ſuprà.* Zerol. *in prax. verb. jus patron.*
76 §. 8. 1. *dub.* & legitimo impedimento ſtante, etiam excuſat patrono, ut non currat ei tempus, ut ipſe Zerol. *ibi* poſt alios, & optimè Spino *de teſt. gloſſ.* 4. *n.* 23. & 24. quod eſt intelligendum, non de impedimento litis, cùm patronis non excuſet ex ſupradictis.

77 Quid autem ſit dicendum in proviſionibus, ſeu electionibus canonicatuum Doctoralis, & magiſtralis: an eorum proviſio debeat fieri intra ſex menſes, ita ut aliàs devolvatur ad ſuperiorem, & Nicol. Garc. *ubi proximè* 5. *part. cap.* 4. *n.* 222. *cum duob. ſeqq.* tenet devolutionem cauſari ad tradita per Anaſtaſium Germonium *de indultis Cardinalium, §. volumus num.* 56. maximè cùm provideantur authoritate ordinaria, ita tamen ut ſuperior ad quem ſit devolutio, non teneatur ponere edictum, nec facere concurſum: quia iſta forma datur dumtaxat Epiſcopo, & capitulo: ſed an verum ſit, ſtatim dicam *in fin. hujus cap*, ubi etiam an ad Epiſcopum fiat hæc devolutio.

78 Et devolutio etiam cauſatur, ubi patronus ſive Eccleſiaſticus, ſive laicus præſentavit indignum, inhabilem, vel incapacem. Rot. *deciſ.* 5. *de jur. patron. in novis.* Abb. *n.* 5. & 6. & ibi additio, & alij DD. *in cap. cum vos de off. ordin.* Rochus de Curt. *de jur. patr. verb. honorificum n.* 16. Lambert. *eod. tract.* 1. *p.* 2. *lib. quæſt.* 10. *art.* 4. & iterum 3. *p. lib.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 2. *n.* 27. Probus ad Monachum *in cap. ſi tibi abſenti, de præb. in* 6. *n.* 53. Creſcent. *deciſ.* 12. *de jur. part.* Padil. *in l. cum quidam n.* 17. *ff. de legat.* 2. Quintanadven. *eccleſiaſticon lib.* 5. *cap.* 7. *num.* 10. Ægid. Bellamer. *deciſ. Rotalis* 172. incipit, *collatio facta fuit regula cancell.* 42. *de commend.* Felin. *in cap. cum noſtra n.* 44. *verſ.* 8. nota Hieron. Gonzal. *in regul. de men. gloſ.* 8. *n* 40. & 41. & eſt deciſio Rotæ adducta per Nicolaum Garciam 7. *p. cap.* 1. *n* 65. ubi hanc opinionem ſequitur, & *in* 5. *tom.* 5. *p. cap.* 9. *n.* 249. & idem optimè *in* 2. *tom.* 10. *p. c.* 3. *n.* 4. & 5. contra alios dicentes non procedere in patronis laïcis.

79 Et generaliter ubi confertur. vel eligitur indignus, incapax vel alias inhabilis, *cap. cum in cunctis §. fin. de electione*, ubi Doctores & *cap. ſcriptum verſ. ſi verò, eodem tit. cap. ſi compromiſſarius de electione lib.* 6. Corraſ. *in tract. de benef.* 1 *p. cap.* 7. *n.* 11. Cechus *in tract. de benef. & penſion. c.* 5. *n.* 5. Nicol. Garcia *ubi proximè d. cap.* 9. *n.* 2. ubi n. 3. adducit elegantem Rotæ deciſionem, an ordi-
80 narius. qui confert, teneatur inquirere, ubi dicitur debere ſcire conditionem ejus, cui confert.

81 Notandum eſt inſuper, ut devolutio beneficij propter negligentiam non providentium infra tempus à jure ſtatutum, ſit ad ſuperiores gradatim, text. eſt *in c licet de ſupplenda negligentia prælat. c.* 2. *de conceſſ. præben.* & ibi latè DD. Corraſ. *de benef.* 1. *p. d. cap.* 7 *n* 8. & 4. *p.*
82 *cap.* 1. *n.* 11. Caldas Pereyra *reſponſ.* 3. *n.* 2. Azor. *in inſtit. moralium* 2. *part. lib.* 6. *cap.* 27. & alibi paſſim per DD. & ad quos in electionibus devolutio fiat, & quemadmodum intelligatur vide Abbatem *in cap. cùm in cunctis §. fin. de electione.* Doctores *in cap. quamquam de electione in* 6. Rebuff. *in tit. de devolut. n.* 17. & idem *in repetitione cap.* 2. *de conceſſ. præbend. circa fin. verſ. quartò quæritur*, & *in concordat. tit. de collation. §. ſi quis verò verb. immediatum.* Paul. de Citad. 6. *p. art.* 3. *quæſt.* 26. *n.* 4. Petr. Greg. *de benef. cap.* 59. *n.* 21. Zerola 1. *part. verb. beneficium §.* 5. 2. *fall.* Cechus *de benef. c.* 5 *n.* 5. Azor. *ubi proximè*, quos vide & quemadmodum devolutio ſit, tam de capitulo ad Epiſcopum, quàm de Epiſcopo ad capitu- 83
lum, & in quibus caſibus. vide Nicol. Garc. *de benef.* 10. *p. cap.* 3. *n.* 13. *cum ſeqq.*

Sed ſtat difficultas, an in collatione Parochialium 84
facta jure devolutivo forma examinis, quæ coram inferiori requiritur; ſervari debeat, in quo videtur dicendum, non requiri, imò dumtaxat locum habeat, quando jure ordinario Parochialis confertur, vel inſtituitur, ex 85
his quæ dicit Nicol. Garc. *de benef.* 5. *p. cap.* 9. *num.* 222. quod in Doctoralibus & magiſtralibus præbendis devolutis ad ſuperiorem, ob non eorum factam electionem intra ſex menſes à jure ſtatutos, non requiritur forma concurſus, quia hæc dumtaxat appoſita videtur Epiſcopo, & capitulo. Sed nihilominus contrarium verius eſt de jure, tum quia (ut ſuprà diximus) ad prin.
devolutio fit cum omnibus ſuis qualitatibus, quæ à 86
principio inerant beneficio, & ad ſuperiorem devolvitur cum eiſdem qualitatibus, cum quibus inferior providere tenebatur, Gutierr. *conſ.* 1. *n.* 15. Achil. *deciſ.* 13. *de* 87
jur. patr. Hieron. Gonz. *in regul. de menſ. gl.* 46. *n.* 33. quia natura beneficij mutari non debet. Cephal. *conſil.* 358.
n. 8. *col.* 5. Gab. *conſ.* 185. *n.* 2. *vol.* 2. & ſuperior, ad quem 88
eſt devolutum, debet providere habenti qualitates à fundatore requiſitas, ut plures referens tradit Perez de Lara *de anni.* & *Capell. cap.* 10. *n.* 27.

Et in terminis ita cenſuit Sancta Congregatio Con- 89
cilij 29. Junij anno 1600. quæ eſt deciſio 261. inter noviſſimas recollectas per Farin. 4. *p.* in hæc verba; Congregatio Concilij cenſuit, in collatione Parochialium, quæ jure devolutivo conferuntur, ſervandam eſſe formam examinis per concurſum, quia patronus non læditur. Et quia ſublato obſtaculo præſentationis, & juris patroni illa vice excluſi, res cedit ad ordinarij poteſtatem.) Hactenus de deciſione, quæ eſt ponderenda, ut
loquatur etiam in Parochialibus juris patronatus laï- 90
corum, in quibus S. Concilium Tridentinum non habet locum concurſus, quando providentur ad eorum præſentationem per ordinarium: & ſic evidenter convincitur Garcia *ubi proximè*, quia etiam ubi non requiritur examen per concurſum ex aliquo impedimento, prout in terminis dictæ deciſionis, coram infe-
riori, requiritur coram ſuperiori, ad quem proviſio 91
devolvitur.

CAPUT XII.

A ſententia lata in remedio adipiſcendæ ex l. fin. C. de edicto D. Adriani, aliiſve quibuſvis poſſeſſoriis remediis: an, & quando judex Eccleſiaſticus vim faciat, appellationi non deferens, & quid à ſententia continente mixturam.

SUMMARIUM.

Poſſeſſorium judicium duplex eſt, aliud ſummarium ſeu ſummariſſimum, aliud ordinarium ſeu plenarium, n. 1.

Poſſeſſorium ſummarium eſt præparatorium judicio ordinario poſſeſſorio, n. 2.

Poſſeſſorium ſummarium, cum ſit momentaneum aptitudine, exigit ſummariam cognitionem, non libellum, litis conteſtationem, concluſionem, aut definitivã ſententiã n. 3.

Poſſeſſorii ſummarii natura, & effectus, quando proponatur, & quod duret ibid. breviter tamen.

Poſſeſſorio ſummarii ad materiã qui ſint videndi, n. 4 & 8.

Poſſeſſorio

Poſſeſſorio ſummariiſſimo, quod eſt judicis officium, nullus requiritur ordo judicialis, n.5.

Quod procedit in ſummariiſſimo, recuperandæ, adipiſcendæ, aut retinendæ poſſeſſionis, ibi, & n. ſeqq.

Poſſeſſoria omnia remedia ordinaria habent remedium ſummariiſſimum ex judicis officio, n.9.

Poſſeſſorium ordinarium quando locum habeat, & in eo quomodo procedatur, & de ejus effectibus & natura breviter explanatur, n.10.

Poſſeſſorium ſummariiſſimum ab ordinario & plenario quantum diſtet, & quæ in utroque requirantur, n.11. & 12. remiſſivè.

Poſſeſſorium remedium ex l.fin. C. de edicto D. Adr. ſummariiſſimè proceditur, n.13.

Quod intelligitur reſpectu omnium perſonarum, quæ eo remedio petiri poſſunt, n.14.

Carboniani edicti remedio proceditur ſummariè, n.15.

Poſſeſſorium adipiſcendæ intentatum à muliere ventris nomine ſummariè tractatur, n.16.

Poſſeſſorium remedium ex Salviano interdicto ſummariè agitur, n.17.

Poſſeſſoria remedia ſemiplenam probationem requirere tantum, qui defendant, n.18.

Poſſeſſoria remedia plenariam & legitimam probationem requirere, qui defendant, n.19.

Poſſeſſorium ſummarium ſeu ſummariiſſimum requirit ſemiplenam & levem prob[illegible] onem, n.20.

Poſseſſoria adipiſcendæ, au[illegible] viani, & l.fin.C.de edicto D. Adr. licèt quoad ordin[illegible] procedatur ſummariè, plenam tamen requirunt probationem, n.21.

Hæres ad hoc ut ex teſtamento militis in poſſeſſionem mittatur, requiritur plena probatio, n.22.

Poſſeſſorium judicium licèt requirat plenam & perfectam probationem, non deſinit eſſe ſummarium, n.23.

Summarium quando eſt judicium, ſeu executivum, omnes ejus articuli ſunt ſummariiſſimi, ſeu executivi, & pariter procedendum eſt, n.34.

Guarentigiato inſtrumento ſi ſit procedendum ſummariè, pariter erit procedendum ſummariè in hypothecaria mota ratione debiti, n.35.

Argumentum non eſt bonum; in judicio ſummario requiritur plus probationis, ergo judicium efficitur plenarium, ut contra Sarmiento, n.26.

Appellatio non admittitur à ſententia lata ſuper judicio merè poſſeſſorio adipiſcendæ, retinendæ, aut recuperandæ jure civili, n.27.

Poſſeſſorii meri ſententia affert modicum præjudicium, cujus gravamen reparatur per deffinitivam, n.28.

Appellatio non admittitur à poſſeſſorio ſummario, n.29.

Appellari non poteſt ab omni judicio poſſeſſorio tam adipiſcendæ & retinendæ, quam recuperandæ poſſeſſionis, n.30.

L. unica, C. ſi de momen. poſſ. verba interpretantur, & ponderantur, n.31. & ſeqq.

Poſſeſſorii meri ſententia parat modicum præjudicium, & illud reparabile de facili in judicio petitorio, n.32.

Poſſeſſio momentanea quare dicta, n.33.

A poſſeſſorio adipiſcendæ ex l.fin.C. de edicto D. Adr. & ejus ſententia lata in favorem utentis illo remedio appellationi non eſt deferendum, n.34.

Teſtatoris voluntas celerem executionem deſiderat, n.35.

A ſententia in interdicto quorum bonorum appellatio non admittitur, n.36. & n.38.

Statutum ſimpliciter permittens appellare in cauſis poſſeſſoriis non intelligitur in ſententia, de mittendo hærede ſcripto in poſſeſſionem, n.37.

Interdictum quorum bonorum non admittit appellationem ſuſpenſivam, n.38.

Quorum legatorum interdictum non admittit appellationem, n.39.

Appellatio non datur in remedio l.3.C. de pignorib. n.40.

Reus conventus rei vindicatione negans poſſidere, & convictus de mendacio, non appellat, n.41.

Appellatio eſt prohibita in ſingulis ſpeciebus adipiſcendæ poſſeſſionis, n.42.

Salvianum interdictum eſt utiliſſimum, & merè poſſeſſorium, quod ad cælum exclamant Doctores, n.42.

Salvianum interdictum competit fundi domino contra colonum, ut adipiſci poſſit poſſeſſionem earum rerum, quæ illata ſint in fundo, n.44.

Et ideo competit pro penſione fundi locati, & hoc eſt directum interdictum, ibid.

Salvianum interdictum utile datur etiam domino contra conductorem prædiorum urbanorum, n.45.

Salvianum interdictum competit cuilibet creditori habenti bona ſui debitoris obligata etiam tacitè & ex quacumque cauſa, n.46.

Duæ contrariæ opiniones referuntur, ibid. & n.47.

Salvianum interdictum eſt remedium ſummarium, in quo de ſola poſſeſſione tractatur, n.48.

In hypotheca probari debet de dominio vel quaſi debitoris, ibid.

Salviano utens non tenetur probare, rem hypothecatam fuiſſe in bonis debitoris, ſed illam poſſediſſe, n.49.

Salvianum interdictum non admittit exceptiones reſpicientes defectum pignoris, maximè requirentes altiorem indaginem, n.50. ſecus in hypothecaria, ibid.

De pluribus ſpecialitatibus Salviani interdicti, & differentiis inter illud, & actionem hypothecariam, remiſſivè, 51.

Salvianum interdictum ita ſe habet ad actionem hypothecariam ſicut poſſeſſorium ad petitorium, n.51.

Salvianum interdictum tanquam merè poſſeſſorium non admittit appellationem ſuſpenſivam, ſecus actio hypothecaria, n.53.

Uti poſſidetis remedium retinendæ non recipit appellationem, n.54.

Recuperandæ poſſeſſionis remedium non admittit appellationem, n.55.

Retinendæ in ſingulis ſpeciebus non admittitur appellatio, num.56.

Prout in interdicto ne vis fiat, ibid.
interdicto utrobi. ibid.
interdicto de ſuperficie, ibid.
interdicto de itinere actuque privato, ibid.

Retinendæ interdicto non cadit attentatum, n.57.

Recuperandæ poſſeſſionis interdicta non admittunt appellationem, n.58.

Recuperandæ ſingulæ interdictorum ſpecies non recipiunt appellationem, n.59. remiſſivè.

In Regio quando poſſit à poſſeſſoriis ordinariis appellari, num.60.

Poſſeſſoria judicia ſummariiſſima præparatoria poſſeſſorii ordinarii, non recipiunt appellationem, n.61.

Appellatio à poſſeſſorio mero licèt non admittatur, intelligitur quoad ſuſpenſivum dumtaxat, non verò quoad devolutivum, n.62.

Doctores qui hanc opinionem tenent referuntur, n.63.

Doctores qui tenuere appellationem eſſe prohibitam in poſſeſſoriis quoad utrumque effectum, referuntur, & refutantur, n.64.

Appellatio ſi foret prohibita in poſſeſſorio quoad utrumque effectum, vera foret opinio, dicentium, à qualibet ejus interlocutoria eſſe permiſſam quoad utramque, n.65.

Appellatio quando eſt prohibita à diffinitiva quoad ſuſpenſivum dumtaxat, prohibita intelligitur etiam à qualibet interlocutoria incidenti, n.66.

Appellatio admittitur jure Canonico a ſententia lata ſuper mero poſſeſſorio, n.67.

Remedium poſſeſſorium ex c. redintegranda, ſive ſit intentatum in foro Eccleſiaſtico, ſive ſeculari, datur appellatio ſuſpenſiva, n.68.

Et de ratione, n.69.

Privilegio aut aliqua juris diſpoſitione qui uti vult, eo debet uti cum omnibus ſuis qualitatibus, n.70.

Ægidiana conſtitutio decernit, hodie licere exequi primã ſententiam

ſententiam latam ſuper quolibet remedio poſſeſſorio etiam appellatione pendente, n.71.

Ægidiana conſtitutio eſt coarctata & limitata ad certas cauſas, & certas perſonas, n.72.

Ægidiana non habet locum niſi in ſtatu Eccleſiaſtico Sedi Apoſtolicæ ſubjecto, n.73.

Ægidiana non habet locum inter perſonas Eccleſiaſticas, n.74.

Commiſſio ſuper appellatione à poſſeſſorio ſignatur cum clauſula (ſine præjudicio legitimæ executionis) quatenus Ægidiana locus ſit, n.75.

Gratiani compilatoris decretorum verba non habent vim canonis, nec canonizant jura civilia, n.76.

Appellatio non admittetur ſuſpenſiva etiam de jure canonico in poſſeſſoriis ſummariiſſimis, prout in l. fin.C. de edicto divi Adria. *n.77.*

Celerem expeditionem ubi cauſa deſiderat, etiam jure canonico denegatur appellatio, n.78.

Beneintendi, & aliorum opinio reprobatur, n.79.

Poſſeſſoria remedia omnia ſummariiſſima, quæ ſunt præparatoria poſſeſſorii ordinarii, non recipiunt appellationem etiam de jure canonico, n.80.

Salvianum poſſeſſorium non admittit appellationem etiam jure canonico, n.81.

Poſſeſſorium non merum, ſed mixtum cum petitorio admittit appellationem à toto, n.82.

Poſſeſſorium quando ſimul tractatur cum petitorio, iſtud ut potentius præponderat, & abſorbet poſſeſſorium, & attenditur, ut appellatio admittatur a tota cauſa & ſententia, n.83.

De ſententia mixturam habente, & de pluribus difficultatibus illam tangentibus, & quando ab illa tota liceat appellari, & generaliter quando duæ diverſæ qualitates prohibitiva, & permiſſiva appellationis concurrunt in eadem ſententia, quæ attendatur, latè, n.84. remiſſive.

Doctores generaliter loquentes de appellatione admittenda à ſententia continente mixturam, intelliguntur de mixtura propria poſſeſſorii & petitorii, n.85.

Appellatio an ſit admittenda à ſententia complicata habente contrarias qualitates, vide ibidem remiſſivè.

Ad exhibendum condemnatus & ob non exhibitionem ad intereſſe poteſt ab intereſſe ſententia appellare, n.86.

In judicio poſſeſſorio, quo ſit condemnatio ad intereſſe ob non facultatem rei reſtituendæ, admittitur appellatio, num.87.

Appellatio an admittatur in juriſdictionalibus, & aliis quibus poſſeſſio juſtificatur cum titulo, n.88. remiſſive.

Interdicti de aqua quotidiana & æſtiva ſententia, cùm habeat admixtam cauſam proprietatis, recipit appellationem à tota, n.89.

Poſſeſſorium admixtam habens cauſam proprietatis admittit appellationem, n.90.

Poſſeſſor conventus ex l.fin.C.de edicto divi Adri. *aſſerit ſe hæredem ſcriptum in teſtamento ſolemni, & parem titulum oſtendit, appellatio admittenda eſt quoad utrumque effectum, n. 91.*

Probabilis quando fuiſſet dubitatio, qui duorum ſit hæres neceſſe eſt, ingredi judicium petitorium & appellatio admittitur, n.92.

Exceptio reſpiciens proprietatem, cùm poſſit repelli, ſi admittatur, de ea erit cognoſcendum in poſſeſſorio, à quo judicio tanquam mixto datur appellatio, n.93.

Poſſeſſorium admixtam habens cauſam proprietatis non dicitur momentaneum, n.94.

Statutum loquens de poſſeſſorio mero, non extenditur ad poſſeſſorium mixtum, n.95.

Salvianum interdictum quando poſſit habere mixturam proprietatis, ut appellatio admittatur, n.96.

Poſſeſſorii ſententia continens condemnationem fructuum, damni, aut intereſſe, & quando recipiat appellationem, n.97.

Appellatio quando admittatur in poſſeſſoriis, vide remiſſivè, ibidem. Salgado de protect. Reg.

Poſſeſſorium licet mixtè tractetur in judicio, ſi tamen ſuper poſſeſſorio dumtaxat feratur ſententia, appellatio non ſuſpendit ejus executionem, n.98.

Poſſeſſorium agitatum per viam contractus, admittit appellationem quoad utrumque effectum, n.99. & n. ſeqq.

Fallit quando ad rei poſſeſſionem agitur vigore inſtrumenti guarentigiati, n.100.

Condemnatus principaliter & immediatè ad poſſeſſionem tradendam vigore contractus appellat, n.101.

Quia nullum ſupereſt petitorium condemnato & obligato contra pactum & obligationem, ibid.

Poſſeſſorio deducto in ſtipulatione, cujus vigore quis condemnatus eſt, appellare licet, n.102.

Et idem quando quis petit de feudo ſe inveſtiri, quia agit ex contractu, n.103.

Condemnatus ad liberè dimittendum poſſeſſionem appellat, quia continet mixturam, n.104.

Poſſeſſio capta vigore pacti (de ingrediendo propria authoritate) eſt valida etiam non obtenta ſententia declaratoria, n.105.

Poſſeſſionem ingredi quis poteſt propria authoritate, urbanius facit adeundo judicem, n.106.

Ad poſſeſſionem ubi non eſt actum vigore contractus principaliter, ſed vigore clauſulæ conſtituti, vel pacti de ingrediendo propria authoritate, appellatio non ſuſpendit, num.107.

In poſſeſſorio ſi agatur ad caducitatem non principaliter, ſed incidenter & acceſſoriè, non admittitur appellatio, num.108.

Ad poſſeſſionem ubi agitur non principaliter ex contractu ſed vigore clauſulæ conſtituti in eo appoſitæ, appellatio non ſuſpendit, n.109.

Quia tunc debitor nolens tradere poſſeſſionem videtur ſpoliare, n.110.

Quorum bonorum utili interdicto petente filio feudi inveſtituram non licet appellari, n.111.

Quæſtio acceſſoriè & incidenter deducta ſuper validitate ſcripturæ in poſſeſſorio principaliter intentato, non tollit appellationem, n.112.

Titulum oſtendens ad conſequendam poſſeſſionem petitam non dicitur agere poſſeſſorio mixto, n.113.

Sententia continens cauſam falſitatis non exequitur in bonorum poſſeſſione ſecundum tabulas petita, n.114.

Gravamen illatum in ſententia poſſeſſorii, ſi reparari non poteſt per petitorium, admittit appellationem ſuſpenſivam, n.115.

Condemnato ad poſſeſſionis reſtitutionem; competenti retentionem dumtaxat, licet appellare, ibid.

Poſſeſſorium judicium motum contra detentatorem, qui non poteſt petitorium movere, ut puta, commodatarium, admittit appellationem, n.116.

Et hujus doctrinæ plura redduntur exempla, remiſſivè num.117.

Poſſeſſorium ſummariiſſimum eſt præparatorium poſſeſſorii ordinarii, n.118.

Poſſeſſorium ſummariiſſimum, & ejus interlocutio durat uſquequo lata ſit ſententia diffinitiva in poſſeſſorio ordinario, ibid.

Prima ſententia lata in poſſeſſorio ordinario contra obtinentem in judicio ſummariiſſimo, an ſit contra illum exequenda non obſtante appellatione, n.119.

Sententia de aperiendo teſtamento non recipit appellationem, quia celeritatem deſiderat, n.120.

A mandato de evacuando domum, ſeu ut dicunt deſfrattando, an liceat appellari, n.121.

Haud poſſum non fateri, hunc tritum articulum, ex his, quæ variis in locis apud Doctores ſupra reperiuntur, vagantia, quæ cùm inter ſe pugnent carentia diſtinctione, illum, nedum difficilem; verùm confuſum, & intricabilem reddant; quod ut

evites, ſingulaa doctrinas ſuo proprio caſui cum ſui
ſpecialiratis ratione adaptabo: ut quid jore verum ſit,
1 facile cognoſcatur io poſterum, neceſſitatis illios non
oblitus: quòd jodicium poſſeſſorium duplex eſt, aliud
ſummatiom, & interdum ſummatiiſſimum, aliod ordi-
narium, ſeu plenatium.

Sommarium judicium poſſeſſorium autem illod eſt,
2 qood proditum eſt ex ſolo judicia officio implotato,
præparatorium quoddã jodicium ad poſſeſſorium or-
dinarium, quod tuoc locum habet, quando ſcilicet
utraque pars contendir poſſidere, & quælibet recuſat
agete, & libellum offerre, actoriſque partes ſuſtinere,
inductom principaliter, ne lite pendente, vel non pen-
dente ſuper poſſeſſione, ſeu poſſeſſorio ordinario, par-
tes veniant ad arma, ſe invicem turbantes, & pro li-
bello enſem offerentes (ut inquit Bald. in l. qmſquis C.
3 quorum app. non recip.) cujus natura (cùm ſit momen-
taneum aptitudine) exigit ſummariam caoſæ cogni-
tiouem, quod nec requirir libellum, nec litis conteſta-
tionem, & concluſionem, nec ſententiam diffinitivam,
ſed interlocotoriam dumtaxat, præjudicium nullum
afferentem, nec in poſſeſſione, oec in proprietate,
prout ita in eamer declaratur, durante interim, dum
lia ſoper plenario judicio poſſeſſorio, vel petitorio dif-
finitivè terminatur: & tunc judex ex officio ut occor-
rat ſcandalis, & rixis imminentibus, nullo ſervato or-
dine judiciario, ſed omiſſo penitus debet ſuper ultimo
eorum ſtatu poſſeſſionia, ſeu detentationis probatio-
nes ſeu informationes à partibus ex officio tecipere,
& quem invenit in ultimo ſtatu, ſeu melioti poſſeſſio-
ne, defendet, inhibens alteri ne ad eam accedar, nec
alteram inquieret, donec ut actor agens in poſteſſorio
plenario cognoſcatur: quis vetus ſit poſſeſſor, ut & iſte
in petitorio partes rei obtineat. Nam quemadmodum
poſſeſſorium ordinarium eſt præparatorium judicium
petitorio, ut quia actor ſit, cognoſcatur, l. ordinarii C.
de rei vindicatione, ita hoc poſſeſſorium ſummatiom
eſt præparatorium jodicio poſſeſſorio ordinario, ut di-
ctum eſt, & ideo ſummatiam caoſæ cognitionem exi-
git, juxta l. æquiſſimum (ex quo principium habere
creditur) ff. de uſufruct. & praxis ff. liberus, §. fi. ff. de li-
berali cauſa. ita optime Paul. Caſtr. in conſ. 3. col. 2. l. a.
Bald. in l. ordinarii col. 3. verſic. ſed hic quæro. ubi Caſtr.
& alii. Alciat. conſ. 386. in princ. Neviz conſ. 8. n. 7. Ruin.
conſ. 28. colum. 2. in prin. volum. 4. Marſil. in l. 1. §. præter-
ea, col. 18. de quaſt. & in ſingul. 543. Felin. in rubr. de treu-
ga & pace, §. qui timet circa fi. Capicios dec. 13. & dec. 14.
& 55. & 96. n. 10. & dec. 189. & dec. 203. Curtius Senior
conſ. 66. Pariſ. conſ. 178. l. 4. Iſſ. in l. ſuper poſſeſſio. n. 15. &
ibi Decius num. 10. C. de tranſact. idem Decius in l. ult.
n. 6. de edicto divi Adria. idem conſil... Alban. conſ. 75.
Plot. Novarienſ. in repetitione l. ſi quando n. 107. C. unde
vi. Corraſ. in l. naturaliter, §. nihil commune, n. 27. de ac-
quir. poſſ. Cephal. conſ. 19. in fi. lib. 1. qoi declarant Maria.
Soci. Sen. in cap. 1. col. 16. fall. 54. Cepola. cautel. 100. n. 3.
Natt. conſ. 821. n. 2. l. 1. Maſſuerius in pract. tit. de poſſeſſo-
rio n. 24. exactè Covarr. in pract. q. c. 17. per totum. Tiraq.
in tract. le mort ſaiſit le viſ. 9. p. declaratione 9. in fi. Re-
buff. ſuper concord. Regis Franciæ tit. de nnnatis, verſic.
quinia tamen ex l. regni & in commenta. regn. conſtituit.
tom. 3. tit. de mater. poſſ. art. 1. gl. 1. à n. 4. Menoch. de reti-
nen poſſ. rem. ult. n. 33. & n prin. Roland. à Valle conſ. 8.
per totum, vol. 4. qoibus adde noſtratem Gaſp. Rodrig.
de annu. reddit. lib. 1. c. 17. apud quos copioſè. & affatim
4 iovenies reſolotaa multas difficultates, attingentes
hujuſmodi ſommariom poſſeſſorium jodicium, ad qoos
te remitto, late Riccius in pract. dec. 2. p. dec. 203. per to-
tam fol. 279.

Et ultra ſopracitatos, quòd io hojuſmodi judicia
5 officio, quod eſt poſſeſſorium ſummariſſimum, nullus
ſit juris ordo ſervandus, affirmarunt gloſ. in clem. 2. ut
lite pend. Bellame. dec. 148. & dec. 194. Bald. in l. appell.
col. 2. C. de appell. Abb. in c. ex parte col. penult. de reſcr.
Socio. Senior in c. quoniam frequenter, col. 27. verſic. 6.
fallit. ut lite non conteſtat. Alexand. conſ. 99. n. 9. lib. 5. Ri-
pa in c. ſæpe. num. 10. verſic. 3. quin de reſtitutione ſpoliat.
Vantios in tract. de nullit. in tit. quot. & quibus modis
nullis propr. poſſ. n. 28. Lanfr. de Orian. poſt alios plures ab
eo citatos in rubr. de cauſa poſſ. & propri. col. 8. & Bella.
dec. 101. qui loquuntor in poſſeſſorio ſummario, in re- 6
medio recuperandæ, & circa poſſeſſorium hoc reme-
dium adipiſcendæ poſſeſſionis, idem probant Boër. in
c. 1. n. 39 & 40. de reſtitut. ſpoliat. poſt Abb. ibi Rebuff. in
pract. benefic. tit. de miſſione in poſſeſſionem, n. 42. & 43. & 7
in hoc remedio reſpectu poſſeſſionis retinendæ ferè
omnes ſuperiùs dicti probant, & attende quòd hujuſ- 8
modi remediom poſſeſſorium ſummariom, ſcilicet ex
judicis officio, locum obtinet in omnibus interdictis,
& remediis poſſeſſoriis, tam adipiſcendæ, quàm recu-
perandæ, & retinendæ, ut eſt de ſiogolia videte apud
Menoch. de adipiſc. rem. 6. per totum, & de retinendæ,
rem. ult. per totum, & de recuper. poſſ. rem. 17. ubi copioſè
de ſingulorum qualitatibus, & difficultatibus, multa
adnotatiooe digniſſima, tam circa beneficia, quàm
temporalia invenies, ita ut omnia remedia poſſeſſoria 9
ordinaria habent hoc præparatorium ſummarium, ſeu
ſummariiſſimum.

Alterum verò judicium poſſeſſorium eſt ordinarium 10
& plenarium, in quo ipſamet poſſeſſio deducitur, pro-
ut eſt in omnibus interdictis poſſeſſoriis retinendæ,
recuperandæ, & adipiſcendæ, in quorum examinatio-
ne regulariter agitur de poſſeſſione plenariè juris or-
dine ſervato & eiſdem ſolemnitatibus, & requiſitis,
quibus tractari ſolent cætera judicia ordinaria, ſcili-
cet com plena cauſæ cognitione, ſervatis juris termi-
nis cum libelli oblatione, litis conteſtatione, publica-
tione, & concluſione, & fertur ſententia diffinitiva, af-
ferens qooad poſſeſſionem perpetuum præjudicium, ut
poſſeſſor in poſſeſſione remaneat, & defendatur, ac
tueatur, donec altera pars, ut actor egerit, & obtinue-
rit in petitorio, in quo tractatur plenariè & ordinariè
de jure partium, hoc eſt de proprietate, l. exitus, ff. de
acquir. poſſ. dicta ſic hæc interdicta poſſeſſoria ordina-
ria, quia in eis ordo juris ſervator, Menoch. in tract. de
recuper. poſſ. in præludiis ſeu. rem. 1. n. 34 probant B. in ex-
travag. ſed reprimendum, in verſ. ſummariè poſt prin. Abb.
in c. conſultationibus circa fi. de off. delegat. Cagnol. in l.
impari ff. de regul. jur. Plot. in l ſi quando n. 107. & 114. C.
unde vi. Caſtr. conſ. 3. lib. 2. & conſil. 5. Marant. de ordine
judicio 4. p 9. d. n. 46. ad fi. Natta conſ. 532. n. 9. tom. 2. ubi
dicit certiſſimi joris eſſe, cauſam poſſeſſoriam in pro-
cedendo, ſummariam oon eſſe, tamen eſſe ſommariam
reſpectu probationum, cùm leviores ſoffiiciant, (licèt
qooad hoc ultimum de probatione verum non dicat,
ut ſtatim dicetur.) Natt. ipſe conſ. 121. n. 2. & n. 9. tom. 1.
Covarr. in pract. quæſt. c. 17. n. 3. verſ. tertiò erit hoc, exa-
ctiſſimè Rolan. à Valle in conſ. 8. vol. 4. à n. 16. cum ſeqq. 11
oltra qoos & apod alios citatos in prioris diſtinctio-
nis membro, reperies illam conſtitutam differentiam
inter hunc, & ſuperiorem cauſam; ut in poſſeſſorio ſom-
mario ſummaria caoſæ cognitio adhibenda ſit, in poſ- 12
ſeſſorio autem ordinario cauſæ cognitio plenaria, &
quæ requirantor generaliter in otriuſque cognitione;
vide optime Specul. in titul. de off. omnium judic. §. po-
ſtremo per totum 1. latè Marant. de ordine judicio 4. p. 9. d.
& ad iſtos terminos eſt reducendus, & intelligendus
doctiſſimus vir ille ſommi, ac perpetoi laboris Felicia.
in ſuo erudito tract. de cenſibus lib. 2 c. 1. n. 9. in fi. qoi Bart.
& Marant. ibi proxime indiſtinctè dicunt, caoſam poſ-
ſeſſoriam eſſe ſummariam.

Ab hac tamen regola oltima, ut in omnibus poſ- 13
ſeſſoriis ordinariè procedator, excipere poteris reme-
dium illud ex l. fin. Cod. de edicto divi Adria. quod inter
alios adipiſcendæ appoſuit 4. loco Menoch. nam in eo
agitur

14 agitur ſummariiſſimè, quod intelligi in omnibus ca-
bus,& reſpectu omnium perſonarum, quibus illo re-
medio potiri queunt, de quo exactiſſimè per Doctores
in. d. l. fi. & exactam repetitionem fecit Zuchard. *ibi*,
exactiſſimè etiam ſcripſit Menoch. *de adipiſc. in prædi-
cto rem.4.per totum*, & facit *l. quiſquis C. quorum appel-*
15 *non recip.* quibus adde remedium ex Carboniano edi-
16 cto, juxta *l.3.§ cauſa de Carbon.edicto.* item cùm mulier
nomine ventris petit, ſe in poſſeſſionem mitti, l. 1. *§.ſi*
17 *ea.ff. de ventre in poſſ. mitt.* hic etiam adde aliud adipiſ-
cendæ poſſeſſionia remedium ex Salviano interdicto
in quo ſummariè etiam agitur, ut eſt videre ex his,quæ
latè Menoch.*de adipiſc.rem.3.à n.173.cum ſeqq.& ſupra*
Natt.*conſ.532.ſub.n.10.*

18 Ex quibus reſultat componenda opinionum contra-
rietas: an in poſſeſſoriis judiciis ſemiplena,an plena re-
quiratur probatio;& quòd ſemiplena ſufficiat, ſcilicet,
per unum teſtem, vel ſolam famam, probant B. *in l. ad-
monendi,col.penult.ff.de jurejur.& in l.2. C.quorum bono-
rum,l.1.§.ultim.C.ubi in rem.actio.*Cuma.*in l.1 §. ultim.
de prætorus ſtipul.*Mateſila *ſingul.*2. Afflict.*dec.364 n.5.*
Baroius *conſ.43.n.46.lib.3.*Soci.*conſ.266.n.26.lib.*2.Ale-
xand.*conſ.91.in prin. lib.1. & in l. videlicet C. de Carbo-
nia. edicto.n.*2.Car.Ruin.32.*n.7.vol.*4. Aymon.Savillia.
*conſ.*138.*n.*12.Petrus Duennas *regul.n.*29910.Marſil.*ſin-
gula.*413.Sarmi.*de reddit. Eccleſiaſt. t.p.x.4.n.3.*& extra
iſtos nonullos alios citat pro hac ſententia Menoch.
de recuper.poſſ. rem.15.n.410. & ſeq. & indiſtinctè lo-
quendo in omnibus poſſeſſoriis hoc dicit Rebuff. *in
comment.conſ.reg.tom.3.tit.de mutter. poſſ.art.7.gl.1.n.26.*
Alciat.*reſponſ.389.n.3.*Bellam.*conſ.33.n. 6.* ea utuntur
ratione, quoniam cauſa poſſeſſoria ſit modici præjudi-
cii,*l.momentanea.C.qui legit perſo.hob.ſtant.imped.l.un.C.
ſi de momen.poſſ.fuer.appell.*

19 Sed contrariam ſententiam, & opinionem, imò ple-
nam, & legitimam probationem in judiciis poſſeſſoriis
requiri; probant B.*in extravag. ad reprim. verb. ſumma-
riè* gloſ.Ofred.Jacobi Butr.Cyn.Bald.Angel.& Salicet.
in l.1.C.quorum bonorum. Lanfran. de Oria. *in l. admo-
nendi col.ultim.*& ibi Curt.Senior.*col.87. de jur.patron.*
Decius *in c.cauſam quæ colum. 2. de judiciis.* Anchar. *in
clem ſæpe de verbor. ſignif.* & ibi Immol. *num.* 41. & ibi
Georg. Natt. *num.* 13. & dicit communem opinionem
Alexand.*conſ.187.in fi.lit.7.*Plot.*de in litem.juran.n.113.*
Roland.à Valle *conſ.5.n.36.lib.*2.Vantius *de nullit. ſent.
ex defectu proceſſ.num.*38.Octavia.*deciſ. Pedemont. 9. q.
numero* 12.Joſeph. Ludovic.*deciſ.Peruſ.39. num. 2.* no-
ſtras Joan. Garcia.*de nobilitat.gl.1.num.* 51. Afflict. *de-
ciſ.364.num.3.*plures refert & ſequitur Plot.*in l.ſi.quan-
do,numero.113.Cod.unde vi.* Cognol.*in l. impari. num.8.
de regul.jur.*Gratus *conſil.110.numero 7.& 8. lib. 2.* Pe-
trus Bencintendi *concl.62.num.10.* Natt. *conſil. 630.n.7.
lib.3.* moventur, quia maximi momenti eſt poſſidere,
§. modum. inſtitut. de interdict. & ſicut in cauſa magni
præjudicii exactæ probationes exiguntur, & ita in poſ-
ſeſſoria.

20 Et hanc contrarietatem cum fœdere diſtinctionis
componunt referendi ex mente, & intentione relato-
rum, ut prima opinio requirens levem, & ſemiplenam
probationem procedat in poſſeſſorio ſummario, ſeu
ſummariiſſimo, momentaneo dicto, quod provenit ex
officio judicis, juxta *l. æquiſſimum ff. de uſufruct.* de quo
nos ſupra, ut probant leges pro contra allegatæ; &
egregiè declarat Curtina Senior *in d. l. admonendi nu-
mero 323.verſic.ſecundo moveor.* ibi ita intelligit Bart. *in
d.l.2.§.ult.C.ubi in rem actio.*quo moti fuere Decius, &
Mateſila.quia jura allegata à B loquuntur in præpara-
torio poſſeſſorio, ut *in Carboniano edicto*, ſequitur &
animadvertit latè Ripa *in c.ſæpe n. 3. in fi. de reſtitutio.
ſpoliat.*Curt.Jun.*in d.l.admonend.num.68.in fi. de reſtit.
ſpoliat.* & apertè elegantérque declarat Zuchar. *in l.
Salgado de protect. Reg.*

*ultim.num.318.C.de edicto divi Adria.*Joſeph. Ludovic.
dec.59.n.3.& Baroius *conſ.43. n.46.& 48.lib. 3.*Menoch.
de recuper.poſſ.rem. 15. n. 413. ſequitur etiam & probat
Marant.*in ſpeculo jud.4.p.8.d.n.43.verſ.in iſta varietate
& num.44.*

At vero in cæteris poſſeſſoriis adipiſcendæ, nempe 21
in Salviano interdicto, & l.fi.C.de edicto divi Adria. li-
cèt ſint poſſeſſoria ſummaria, requirunt tamen plenam;
& legitimam probationem, ſeu informationem, ſum-
mariè tamen quoad ordinem, & ejus exactionem tra-
ctetur, non autem ſufficit probatio ſemiplena, ut de
utroque probat late Menoch. *de adipiſc. poſſ. rem. 3. à* 22
n. 172. non enim hæres mittendus eſt in poſſeſſionem
per unum, vel per duos teſtes, & ecce etiam in teſta-
mento militis, nam ad hoc ut hæres, ex eo in poſſeſſio-
nem mittatur, debet plenè non ſemiplene per famam,
aut unum teſtem teſtamentum & inſtitutionem pro- 23
bare, ſed plene, *l. divus ff. de milit. teſtam.* nec ex eo quod
judicium ſummarium requirat plenam, integram, &
perfectam probationem, efficitur ordinarium & plena-
rium, nec deſinit eſſe ſummarium, quia de articulo ve-
rè realiter & perfectè, non per ſemiplenam probatio-
nem, famam, unum teſtem, aut indicia debet conſtare,
& apparere, ſummariè tamen exigenda eſt ipſa infor-
matio, quia quando unum judicium eſt ſummarium, 24
ſeu executivum, omnes ejus aticuli incidentes, & ad-
minicula judicii ſunt ſummarii, cum ſint pares ipſius
cauſæ principales, in illiſque eſt ſummariè, ſeu execu-
tivè procedendum, ut in cauſa principali, quia de illis
judicandum, & prædicandum eſt, ac de ipſa cauſa
principali. Bal.*in l.1.n.6.C.commu.de legatis*, optimè Iſſ.
*in l.2.n.6.in fi.*poſt Bal *C.eodem tit.*dicens,quòd ſi ex ſta- 25
tuto procedendum eſt ſummariè, ſuper inſtrumento
guarentigio, ſuper hypothecaria, quæ movetur ratione
debiti in inſtrumento contenti, pariter erit ſummariè
procedendum. B. *in l.creditores, col. ult. verſ. erit igitur
C.de pignor.*latè plura reddens exempla Menoch.*de ar-
bitr.lib.1.q.43.n.9.10.11. & 12.* plures ſequuti & citati à
Natt.*conſ.21.n.11.tom.1.*Iſſ.*in rubr.l.q.admitti.col.1.in fi.*
Marant.*de ord.jud.4.p.9.d.n.40.*Iſſ.*in l.ult. §.ult.n. 3. ad
fi. ff. de condict. indebit.* quem eleganter ſequitur Petra
Sanct. *ſingular.23.*incipit *notant Bar.*Menoch.*de adipiſ.
poſſ.rem.1.à num.175.*

Non eſt enim bonum argumentum, in judicio ſum- 26
mario requiritur plena, & legitima probatio, ergo ju-
dicium efficitur plenarium, & ordinarium ex ſupradi-
ctis, ut (& perperam) putavit doctiſſimus Sarmiento
de reddit. Eccleſ.3.p.c.2.n.23.& 14. dicens ille loquendo
in interdicto Salviano (& rectè in hoc primo) prius
debet conſtare an obligatio, & hypotheca ſubſiſtat,
cùm ſine principali obligatione hypotheca nulla ſit, *l.
res hypothecæ, ff. de pignorib.* ex quo infert Sarmiento,
duo ſunt judicia iſta; in primo agitur,an obligatio ſub-
ſiſtat, & in eo dicit, requiri pleniſſimam cauſæ cogni-
tionem,& tres ſententias ferri oportere,in ſecundo au-
tem judicio arguitur interdicto Salviano ad avocan-
dam poſſeſſionem rei hypothecatæ,& ſummariè ſecun-
dùm naturam ipſius interdicti, ſed contra illum meritò
inſurgit Menoch. *de adipiſc.poſſ.d.rem.3. à n. 171.* quia
cùm cauſa principalis ſit ſummaria, omnes ejus articu-
li incidentes ſummariè tractandi ſunt, nec ex eo figura
& judicii natura immutatur.

Quibus ſuppoſitis illa eſt jure civili conſtituenda 27
regula generalis, & univerſalis, & in cunctis remediis
poſſeſſoriis, tam adipiſcendæ, quàm retinendæ, & recu-
perandæ, in quibus agitur ad meram poſſeſſionem, à
ſententia pro actore. puta, lata, appellatio non admit-
titur, emiſſa *ex l.1. C.ſi de momen. poſſ. fuer. appellat. l.
fi.ff.de appell.recipien. l. quiſquis C. quorum app. non re-
cip.* & ubilibet gl. Quibus locis ita notat B. per quem
& plenè *in l. 2. colum. 2. verſ. quare quæ eſt ratio*, &c.

Pp 2 *ff de*

28 ff. de appell. recip. quia ſententia poſſeſſorii affert modi-
cum præjudicium , ex quo ejus gravamen reparari po-
teſt per diffinitivam. Angel. in conſ. 107. Bal. in d. l. 1. Ab.
in c. cum ad ſedem col. antepenult. de reſtit. ſpolia. Philip.
Decius conſ. 28. n. 4. omnes in c. 1. de cauſ. poſſ. & propriet.
Alberti in d. l. unica. Corſet. ſingul. 10. n. 1. lib. 4 alios re-
ferens comprobat Afflict. dec. Neapol. dec. 269. num. 3.
Guid. Pap. quæſt. 37. ſi appelletur. Bal. in l. 1. C. de Epiſco-
pali aud. Communiter Doctores in l. unica , & præſer-
tim Cæſar Contar. in rubr. n. 74. C. ſi de momen. Specul.
tit. de appel. § in quibus, n. 8. in 6. l. 2. Nicel. in tr. de con-
cord. gl. concord. 6. fall. 6. n. 26. tom. 18. fol. 192. Rot. dec. 120.
fuit reſolutum num. 2. p. 1. diverſ. gl. in c. cum ad ſedem, in
verb. interdictum verſus fi. de reſ. ſpolia. Marqueſ. tract. de
commiſſ. p. 2. in comm. appel. c. 2. n. 38. Veſtr. in praxi, lib. 7.
c. 3. n. 2. Vanti. in tract. de nullit. ſent. quis poſſ. dicere de
nullit. n. 34. verſ. & propterea, fol. 376. Contar. ubi proxi-
me in prima ratione dedicendi n. 16. in fin. & n. 17. Joan.
Cor Tholoſ. in repet. l. naturaliter , §. nihil commune , in
præludiis n. 30. Pariſ. conſ. 108. n. 20. lib. 1. Iſſ. conſ. 187. col.
3. verſ. hoc aſſumpto lib. 2. Imnol. conſ. 55. n. 5. Abb. in conſ.
55. col 1 verſ. aliam limitationem lib. 1. Bron. conſ. 98. n. 9.
Barba. conſ. 82. col. 3. lib. 3. Natta conſ. 121. n. 4. vol. 1. Me-
noch. de recuper. poſſ. rem. 9. à n. 316. Joſeph Ludovic. de-
ciſ. 20. n. 16. Rollan à Valle conſ. 77. col 2. Octavia. deciſ.
Pedemon. 25. n. 4. Lancel. de attent. 2. p. c. 11. limit. 15. cum
ſeqq. Robert. ſingul. appellationum 22. Capici. dec. 34. n. 1.
Ant. Gom. in l. 45. Tauri n. fi. Covar. in pract. quæſt. c. 23.
n. 8. Horatius Carpao. in lucubratio. juris ſive ſtatu Me-
diol. c. 130. gloſ. non poſſit appellari à n. 47. uſque ad n. 50.
Sequitur Doctor Felicia. de Solis in tract. de cenſibus
l. 3. c. 1. num. 11. & molto fortiùs dicendum erit in ju-
29 diciis poſſeſſoriis ſummariis , in quibus denegatam
eſſe appellationem probant Doctores hactenus cita-
ti & vide latè Eſcacia de appell. quæſt. 17. lim. 6. memb. 2.
per totum fol. 331. & alibi paſſim , & nos variis in locis
hujus capituli , latè etiam Riccius in prax. deciſ. 2. p.
deciſ. 263.

30 Quorum quidem Doctorum potiſſima pars abſolu-
tè loquuntur in omnibus judiciis poſſeſſoriis , at nomi-
natim & ſpecialiter , quòd in poſſeſſorio tam adipiſ-
cendæ , quàm recuperandæ , & retinendæ poſſeſſionis
appellatio ſit prohibita , loquuntur poſt plures , ab eis
citatos Marant. in ſpecul. judic. tit. de appell. 294. Lancel.
Robert. de attent. 2. p. c. 12. lim. 25. n. 10. optime Ant. Gom.
in l. 45. Tauri n. 194. Rolan. à Valle in conſ. 77. n. 9. vol. 2.
Bar. in l. 2. col. 2. num. 4. ff. de appell. recip. gl. in l. unica in
verbo momento. & ibi Bar. q. 1. num. 3. Salicet. poſſ. 2. n. 3.
C. ſi de momen Marc. Ant. Cuch. tract. de mention. circa
poſſeſſ. num. 420. verſ. quid verò tom. 3. p. 2. fol. 300. Mar-
queſſa tract. de commiſſ 2. p. de commiſſ. appel. c. 2. ſub. n. 37.
& 38. fol. 37. & de communi opinione teſtantur , & ſe-
quuntur Roland. à Valle conſ. 77. viſo n. 9. l. 2. Et Cæſar.
Contar. in l. unica in intellectu ſub. n. 1. verſ. unde is , C. ſi
de momen. poſſ. & de magis communi opinione teſtatur
& ſequitur Joan. Cumia. ſuper ritibus Siciliæ c. 80. n. 66.
fol. 253. & eſſe approbatum à Rota refert Contard. ubi
proxime in ampliat. n. 3. in fi. Achill. Perſonal. tract. quo-
rum bono. n. 791. in fi. & n. 493 ubi de crebriori opinione
tom. 3 p. 2. fol. 279. Eſcacia de appell. q. 17. lim. 6. memb. 6.
num. 35. Covarr. pract. c. 23. num. 9. Menoch. (nullum al-
legans, ſed gloſ. in d. l. unica. C. ſi de momen. poſſ. fuer,) de
31 recup. poſſ. rem. 6. num. 48. ad m. d. Ruginell. in tract. de ap-
pel. §. 2. c. 3. n. 653. in fi. fol. 119. quod probant ex generali-
tate d. l. unica , C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell. ibi, cùm
de poſſeſſione, & ejus momento cauſa dicatur, etſi ap-
pellatio interpoſita fuerit : tamen lata ſententia ſor-
32 titur effectum ,) reddentes rationem , quia talis ſen-
tentia lata in mero poſſeſſorio parit modicum præju-
dicium , cùm de facili poteſt reparari in judicio pro-
prietatis , quod quidem indicant , & probant illa ver-
ba ejuſdem legis ibi , de poſſeſſione, & ejus momento,)
quod id ſignificat , quando de poſſeſſione tractatur
cujus præjudicium non eſt perpetuum, ſed momenta-
neum , dum in petitorio cauſa terminatur , &c. latè 33
Contard. in rubr. d. l. unica n. 26. Gemin. in c. ult. 2. q. 6.
n. 8. & ſic reſpectu obtinentis in judicio poſſeſſorio di-
citur momentanea , quia durat dumtaxat , dum non
nanciſcitur victoriam in petitorio , & ſic parvi præju-
dicii : reſpectu autem ipſius poſſeſſionis commodo ma-
gna ſunt ex vulgatibus juribus.

Et magis in ſpecie de ſingulis poſſeſſoriis remediis 34
probant multi , prout de poſſeſſorio adipiſcendæ , ex l.
fi. C. de edicto divi Adria , & ſententia pro uxore ſuper
ejus remedio , ut appellatio non detur , affirmant poſt
l. fin. ff. de appell. recip. & l. qui, quis C. quorum appell. non
recip. & Do. in d. l. fi. C. de edicto divi Adria. Pariſ. conſ.
54. n. 39. vol. 3. Bald. in l. unica C. ſi. de momen. poſſ. col. 2. in
fi. verſ. ſed pone. latè Zuchet. in cap 1. l fin. n. 435. & 441.
verſ. & ſic erit concl. Rolland. à Valle in conſ. 77. n. 12. fa-
cit gl. in verbo miſſus in d. l. fi. quam ſequuntur B. Bald.
Caſtr. Salicet. Alexand. & Ill. Curtius Jun. & Sebaſtian,
Sepia relati à Zuchardo ſupra , infinitos congerit Ti-
raquel. in tract. le more ſaiſit le vif , p. 6. declarat. 6. n. 2.
Guid. Papæ q. 131. col. ultim. Beroius q. 44. Menoch . de
adipiſcen. poſſ. rem 4. à n. 926. Ozaſc. dec. Pedemon. 25. n. 9. 35
Covarr. in pract. q. c. 23. n. 8. verſ. tertia concluſio , ratio-
nem reddunt Doctores eandem , quam Conſultus , &
Imperator, illa in d. l. fi. hic in d. l. quiſquis, quòd teſtato- 36
ris voluntas celerem executionem deſiderat pariter , &
in illo adipiſcendæ remedio ex interdicto quorum bo-
norum , affirmant Bart. in l. 1. in fi. C. quorum bonorum ,
per quem Marant. de ord. judicio 6. p. tit. de appell. n. 312.
Menoch. de adipiſc. rem. 1. n. fi. Beneintendi. concl. 79.
n. 6. Cacherian. Octavianus deciſ. Pedemont. 25. num. 9.
Gozadin. conſ. 5. colum. 1. Rolland. à Valle conſ. 77. n. 10.
vol. 2. Marqueſſa tract. de appell. p. 2. in commiſſ. appell.
c. 2. n. 36. fol. 40. Computaq. dec. 223. conſtit. Æguid. n. 1.
p. 1. Cæſar Contard. in l. unica in 4. ratione decidenti n. 1.
& meliùs num. 4. & limit. 17 n. 18. cum ſequentib. C. ſi de
mom. poſſ. Joſ. Cum. in ritibus Siciliæ cap. 38. n. 114. Rugi-
nell. tract. de appellat. §. 2. cap. 3. num. 649. & num. 650.
& ſeqq.

Quod & procedit, etiam ſi ſtatutum ſimpliciter per- 37
mittat poſſe ſemel appellari in cauſis poſſeſſoriis , quia
adhuc non licebit appellari à ſententia dimittendo
hæredem ſcriptum in poſſeſſionem Beroi q. 44. ſi ſtatu-
ta per totum, quem refert & ſequuntur Achil. Perſonal.
tr. de adipiſc. poſſ. n. 323. verſ. qua regula, tom. 3. p. 2. fol. 268.
Ruginel. tract. de appel. §. 2. c. 3. ſub n. 649. verſ. 2. in fi. ſe-
quitur & rationes reddens Eſcacia de appell. q. 17. lim. 6.
memb. 4 à n. 23. fol. 347.

Ita in aliis remediis adipiſcendæ poſſeſſionis pro- 38
bant ſingillatim Doctores , prout de interdicto quo-
rum bonorum , ut non admittatur ſuſpenſiva appella-
tio, firmant Roland. à Valle conſ. 77. viſo n. 10. lib. 2. Ma-
rant. in ſpecul. 6. p. actu in prin. verbo & quandoque appel-
latur n. 323. fol. 308. Joſ. Coma. ſuper ritibus Siciliæ c. 38.
n. 187. fol. 204. Achil. Perſon. tr. de adipiſc. poſſ. ſub. n. 493.
& n. 485. & 489. Ruginel, de appell. §. 2. c. 2. n. 653. verſ. hæc
remedia fol. 119. Cæſar. Contar. in l. unica, lim. 2. §. 1. n. 1.
2. 9. 14. & 18.

Item nec in interdicto quorum legatorum non dari 39
appellationem , ſcribunt Contard. d. l. unica in ſecunda
ratione decidendi, n. 32. & in ampliatione num. 34. & 35. &
in ſecunda limitatione §. 1. n. 16. & 17. in fi. Ruginel. tract.
de appell. §. 2. c. 3. num. 454. in 4. caſu fol. 100. item & in 40
remedio l. 3. Cod. de pignori. in quo non dari appella-
tionem tenet Eſcacia de appell. quæſt. 17. lim. 6. memb. 4.
num. 5.

Qui num. 132. affirmat , idem eſſe dicendum in re- 41
medio, & caſu l. ſi in rem. ff. de rei vindi. nempe quando
reus

reus negat, ſe poſſidere,ut evitet actionem realem contra ſe, & poſtea convincitur de mendacio, probante actore quòd poſſidet,quo caſu actor mittitur in poſſeſſionem,ante eum dixerant,& latè explicuere Ruginel. *tract. de appell.* §.2.*cap*.3.*n*.687. *verſ. vigeſimus primus.* Cucb.*in repet.l.fin.C.ſi de momen.n*.31.*inter tract.diver. de mentiente circa poſſeſſionem tom*.3.*p*.2 *fol*.293. & præ-
42 cipuè.*ſub.n*.419.*verſ.quod verò,& n*.420.*fol*.300.&quod
in ſingulis ſpeciebus poſſeſſionis adipiſcendæ ſit prohibita appellatio, ultra citatos ſcribit Ioan. Baptiſt, Pont.*tract.de ſpol.lib*.4.*c*.3.*ſub.n*.40.*tom*.14.*fol*. 305.

Pariter & in alio adipiſcendi remedio ex Salviano
43 interdicto appellatio non admittitur, nam hoc interdictum valde eſt utiliſſimum;cujus prærogativas, &excellentias ad cœlum exclamant Doctores citandi; eſtque remedium merè poſſeſſorium. Angel, Aret. *in* §.*item Serviana n*.6. *Inſt.de actio.* Marant. *de ord. jud*. 4.*p.d*.7. *num*.11.Roland. à Valla *conſ* 14.*n*.11.& quod eſt pinguius & utilius magiſque frequentius actione hypo-
44 thecaria,probant latè Neguſan.*de pign*.8.*p*.3. *memb.n*.
26.quod quidem competit fundi domino contra colonum,ut adipiſci poſſit poſſeſſionem earum rerum, quæ in fundo locato illata, invectáque fuerint, ideóque
45 penſione fundi locati præſtanda,quod eſt directum interdictum,utile verò ad ejus ſimilitudinem,datur etiam domino contra conductorem prædiorum urbanorum, ut poſt Neguzantium& Bart.probant Menoch. *de adipiſ. rem*.3.*n*.14.

46 Et ad hujus ſimilitudinem competit etiam hoc interdictum Salvianum cuicumque alio creditori habenti bona ſui debitoris obligata, ex quavis alia cauſa, etiam pecuniaria,ſive expreſſè, ſive tacitè,ut probant B.*in l*.1.*n*.2.*ff.de Salviano interd*.in illis verbis &etiam cuilibet creditori,(idem B. *in l*.1.*q*.1.*C.de precario,& Salviano inter*.ibi,creditori.) & paulò poſt Angel. Aret. *in* §.*idem Serviana num*.6. *inſtit.de interd*.ubi in his ſcribit (adverte tamen, quòd cautus advocatus numquam intentat hypothecariam,ſed utile Salvianum interdictum,quod competit cuilibet creditori, directum autem pro rebus coloni invectis, & illatis, utile pro rebus inquilini locatoris) hæc ille. Angelus alios citat, ita pro opinione Bart. reſpondit Alexand. *conſil*. 185.*num*.4.*lib*.6. idem tenet Neguzan.*de pignor.part*.8. *memb*.1.*num*.6 *& in memb*.2.*num*. 9. ſentit Ripa *in rubrica.ff. de pignor.num*. 19 ibi, *vel alterum debitorum*, ſentit Baro.*in* §.*adipiſcenda, inſtit.de interdictis.*

47 Et licet ex Sarmiento *de redditibus Eccleſiaſt*.3.*part. cap*.2.*num*.19 *& ſeqq*.& per Salicet & Bald.contrarium ſentiat Menoch. *de adipiſcen.rem*.3.*à num*.17.tamen ſuperiorem Bart.opinionem, & ſequacium veriorem arbitror, pro qua facit primum, & elegans conſilium Rolandi à Valle 13. *vol*. 1. *per tot*. ubi conſultus defendit,hoc interdictum Salvianum utile competere cuidam mulieri pro dote promiſſa contra tertios poſſeſſores rerum tacitè hypothecatarum:eam tenet etiam Vivius *communi opin.in*4.*opinione l*.2.*tractatuum*,ubi alios in id plures citat,*tom*.1.Petrus Surd.*conſ*.513.*num*.18.*& ſeqq.tom*.4.ubi refert Rolandum,Rota per Farinacium *deciſ*.183.*per totam*, 1.*part*.

48 Quare cùm hoc interdictum Salvianum merè poſſeſſorium ſit; in quo quidem de ſola poſſeſſione contenditur,& eſt remedium ſummarium,actio autem hypotecharia dicitur remedium petitorium, quia in ea de juribus pignoris,& hypothecæ contenditur, & debet probari de dominio, vel quaſi debitoris, at iſto utens Salviano,non tenetur neceſſè probare, & docere;quòd res obligata fuit in bonis debitoris tempore factæ obligationis vel poſtea, ſed ſufficit probare,
49 quod debitor illam poſſideret.ſecus in eo qui intentat
hypothecariam, quia tenetur probare, quòd illa res fuerit in bonis debitoris, nec in Salviano interdicto tanquam poſſeſſorio & ſummario, poſſe opponi exce-

ptiones reſpicientes defectum pignoris,maximè ubi re-
quirerent altiorem indaginem,in hypothecaria ſic, de 50
quibus & aliis plurimis differentiis inter actionem hy-
pothecariam & hoc Salvianum interdictum,& de plu- 51
rimis ejus ſpecialitatibus,vide optimè & latè per Nat. *conſ*.532.*tom*.2.*per totum*,egregiè etiam per Roland. à Valle *d.conſ*.14.*per tot.vol*.1 Men. *de adipiſ. rem*. 3.*per totum*, ubi quid continere debeat libellus, quomodo ſententia concipienda,& de aliis vide & tandem ex his conſtat, ita ſe habere hoc interdictum Salvianum ad
actionem hypothecariam, ſicut remedium poſſeſſo- 52
rium ad petitorium, *ut ſupra.*

Igitur meritò à ſententia lata pro creditore inten- 53
tante hoc remedium. tanquam merè poſſeſſorium, appellationi interpoſitæ non defertur, licèt à lata in actione hypothecaria admittatur; quoad utrumque; Ita hanc concluſionem probant poſt Iſſ. Bart.,& Bald. Marant. *de ordin.jud*.6.*part.tit.de appllat. num*. 109. B. *in l*.1.*in fin. princ.ff.de Salvia. inter. & in l*.1. *num*. 2. & ibi Salicet.*verſ.quæro quintò,C.de precario & Salvia.inter*. Alexand. *conſ*.73.*n*.11.*lib*.5.Cæpol.*cautel*.81.*quando quis*. Angel.Aretin.*in* §. *item Servian.num*. 9. & ibi Gomez,de communi teſtatur, *inſtit.de actio.* Corneus *conſil*.140.*num*.2.*l*.1.Lancel.*de attent*.2.*p.cap*.12.*lim*.25. *num*.11,Menoch.*dict.rem*.3.*num*.186.& poſt alios optimè Nat. *d.conſ*.532.*num*.5.*vol*.2. Roland. à Valle *dict. conſ*.14.*à n*.3.*vol*.1.Franciſc Sarmien. *in tract.de reddit. Eccl*.3.*part.c*.2.*n*.26.*ad fin*. Negux. *in tract.de pign.p*.8. *memb*.1.*num*.3. Sylviao.*conſil*.36.*n*.2.& per Menoch.ita etiam Gratian. *in diſcept.for.c*.103.*à prin.tom*. 1. quare adverte advocate,ut quoties ſeſe offerat occaſio, hoc remedium intentes, quo quidem multo commodiùs conſulis clientulo.

Et quòd in interdicto uti poſſidetis remedio ſcilicet 54
retinendæ appellatio non ſit licita, probant in ſpecie Burr.*in cap.cum n*.14.*de ordin.cognit*. Afflict.*dec*. 269. Rebuff.*in comment.ad conſtit.Galli*.3.*tom.tit. de materiis poſſ.art*.7.*gloſſ*.1.*n*.18.Corneus *conſil*.10.*lib*.4.Capicius *deciſ*.1.*num*.25.Menoch.*de retinen poſſ.rem*.3. *num*. 843.
ni idem probat in remedio recuperandæ poſſeſſionis.
ut non appelletur à mero poſſeſſorio,ibi,*de recup.rem*.9. 55
a n.316.*cum ſeqq*.Cæſar Contard.*in d.l.uni. in ampliat. ſub.n*.10 *C.ſi de momen.poſſ*.ſequitur Eſcacia *de appell. quæſt*.17.*limit*.6.*memb* 5.*a princ*. ubi latè comprobat in ſingulis retinendæ poſſeſſionis ſpeciebus denegatam
eſſe appellationem, prout in ſententia lata in interdi- 56
cto, ne vis fiat ei *num*.1.& in ſententia lata ſuper Interdicto utrobi, quæ vide *num*.2. & de ſententia ſuper uti poſſidetis,*num*.3.& ſuper interdicto. de ſuperficie *num*.4 &interdicto de itinere actuque privato *num*.5. de quo & de interdicto de aqua quotidiana& æſtiva, tanquam habentibus mixturam,vide ibi contrarium,& nos inferiùs,& de interdicto de rivis *n*.7.& generaliter quòd in interdicto retinendæ non cadat attentatum,
tenent Hieron.Manfred.*de attent.p*.7.*à n*.33.plures ci- 57
tat Mier.*de major*.3.*p.quæſt*.25.*ſub.n*.48.*in* 2.*impreſſione*. Gutier.*canon.q*.34.*n*.88.

Et loquendo in interdicto recuperandæ poſſeſſio-
nis, ut non admittitur appellatio ſuſpenſiva, ultra 58
Doctores ſuperiùs relatos, tenet Contard.*in l.unica,in ampliat.ſub num*. 34. *C.ſi de momen.poſſ. & n*. 8. *verſ. continetur cum numero ſeqq.& num*.32.*& lim*. 2. §. 1. *à num*.3.*cum ſeqq. & num*. 8. *gloſſ*.1. & Salicet. *in l. momentaria num*.4.*verſ.tertia utilitate erit,C. unde vi*. Decius *conſ*.28.*ſub n*.4.*col*.4.Rugi.*tract. de appell*.§.2.*c*.3. *n*.673.Eſcacia *de appel.quæſt*.1.*lim*.6. *memb*. 6. *à princ.*
ubi per extenſiones recenſet omnes,& ſingulas hujus 59
interdicti ſpecies, ut in eis à lata ſententia appellatio denegetur, quem vide

At quòd jure Regio in poſſeſſoriis ordinariis aliud 60
ſit dicendum, nempe ita demum executionem permitti,cùm duæ ſententiæ conformes latæ ſint,à quibus

ulteriùs appellare non licet, ut poſtea bene poſſit, firmant Iacob Sahagum *in cap. 1. n. 78. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. num.* Anton. Gomez *in l. 45. Tauri num. fin. ad fin.* Covarr. *in pract. quæſt. cap. 23. n. 7.* quos referens ſequitur Felician. *de cenſib. lib. 3. cap. 1. n. 11. ante fin.* quod quidem modò non examino, ſed vide leges Regias quibus fundantur, & ſecundùm eorum terminos Doctores intelligi, verum tamen eſt, quod in illis judiciis ſummariiſſimis, de quibus *ſuprà & rem. l. fin. C. de edict. divi.* appellatio non ſuſpendit, ut quotidie vulgò videmus, & idem in Salviano, ob ejus ſpecialitates.

Et tandem pro comprobatione & juſtificatione hujus regulæ propoſitæ adde, quòd cùm à poſſeſſoriis ordinariis ſeu plenariis appellatio non admittatur, multo minus admittenda eſt in judiciis illis ſummariiſſimis præparatoriis ordinariorum poſſeſſoriorum ex officio judicis, juxta *l. æquiſſimum, ff. de uſufruct.* de quibus nos latè *ad princ. ſuprà*, ita hanc conſequentiam deducit Rolan. à Valle *conſ. 8. n. 34. & 35. vol. 4.* Alciato *conſil. 386.* Iſſ. *in l. quod juſſit n. 29. de re judicata* Covar. *in pract. quæſt. 17. n. 7.* Menoch. *de adipiſ. poſſ. rem. 6. n. 48.* Brun. *conſ. 98. n. 9.* Boëtius *in conſuetud. Biturig. §. 4. de juriſd. omn. jud.* Rebuff. *in comment. ad Reg. conſtit. tom. 3. tit. de mater. poſſ. art. 1. gl. n. 23.* Ioſeph. Ludov. *deciſ. 20. num. 9.* Beneintend. *conſ. 79. dub. 1.* & quòd nec ſupplicari poſſit, vide Covarr. *ubi ſuprà d. cap. 19. n. 4. verſ. octavo.* Riccius *in pract. dec. 203. p. 2. per tot.*

62 Hanc tamen regulam hactenus tot autoritatibus, legibus, & rationibus comprobatam declara: ut intelligatur probibita appellatio quoad effectum ſuſpenſivum dumtaxat, non autem quoad devolutivum, quoniam licèt executio ſententiæ latæ in meris poſſeſſoriis pro actore non retardetur per appellationem ſubſequutam: tamen cauſa devolvitur ad ſuperiorem facta executione, ut ipſe de juſtitia, aut injuſtitia ſententiæ cognoſcat, ad revocandam, vel confirmandam ſententiam, non tamen poteſt revocare executionem ejus tanquam attentatam, quia illud non cauſat iſtam declarationem, probat omnis Doctorum caterva hactenus à princ. hujus articuli relata, qui quidem omnes abſolutè (demtis protinus allegandis) cùm de prohibenda appellatione à poſſeſſoriis hanc declarationem adjungunt, teſtantes de communi, & magis receptiori, quos non repeto.

63 Ultra quos hanc inſuper tenent poſt Bart. (cujus eſt originalis) *in l. ante ſententiam ſub num. 6. ff. de appellat. recip.* Abb. *in cap. cum ad ſedem ſub. n. 30. de reſtit. ſpol.* Ioſeph. Ludovic. *deciſ. Peruſ. 20. Domin. Martiana n. 14. 15. & 18.* Ruginell. *tract. de appell. 2. §. cap. 3. ſub. n. 706.* & magis communem teſtatur Mar. *de ord. judicio 6. p. actu 2. prin. in verb. & quandoque appellatur num. 305. in fin. & 306. limit. 16. fol. 504.* & de magis communi teſtatur etiam Eſcacia *lib. 1. cauſa civil. & crim. cap. 97. ſub n. 54. & tract. de appellat. quæſt. 17. limit. 6. membr. 7. num. 16. & 22.* & magis receptam dicit Covarr. *pract. quæſt. d. cap. 23. ſub num. 8. verſ. ſecunda concluſio*, veriorem firmant Menoch. *de adipiſcen. rem. 4. quæſt. 100. num. 828. & de recuperan. rem. 9. n. 322.* Afflict. *dec. 269. in fin.* Lancelot. *de attentat. 2 part. cap. 12. limit. 25. à n. 4. cum ſeqq.* alios citat Contard. *in repet. l. unic. in intellectu n. 2. & 3. C. ſi de momen. poſſ.* (licèt non ſequatur) & quòd ſit uſu recepta, teſtatur Marc. Anton. Cuchus *tract. de mention. circ. poſſ. num. 422. tom. 3 part. 2. fol. 300.* Marqueſſa. *tract. de commiſſ. q. 2. de commiſſ. appell. cap. 2. num. 39. fol. 39.* & iterum *in ſecunda impreſſione part. 1. de commiſſ. in poſſ.* Salvia *cap. 21. num. 33. fol. 236.* Rebuff. *tract. de ſentent. executio. art. 5. gloſ. 3. ſub n. 1 & 2 tom. 1.* Marc Anton. de Amat. *deciſ. 88.* probat text. expreſſus *in d. l. unicu, C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell.* Riccius *deciſ. 103. à prin. part. 2.*

64 Qui autem contrariam tenuere, ut quoad ad utrumque effectum in poſſeſſoriis ſit appellatio prohibita, minimè audiuntur, & hujus fuit autbor Bald. *in d. l. unica*, licèt parum ſibi conſtans, qui contrariam tenuerat *in l. 2. C. de Epiſcop. audien.* idem quod Bal. *in d. l. unica* ſenſiſſe videtur Pariſ. *conſ. 108. n. 2.* & cum Bal. communem dicit (& malè) Decius *conſ. 28. n. 4. verſ. non obſtant allegata.* Iſſ. *conſ. 187. col. 5. verſ. hoc ſumpto lib. 2.* Imm. *conſ. 55. n. 5.* & videtur Bal. etiam ſequi Brun *conſ. 98. n. 9.* tenuerunt etiam Salicet. Roland. à Vall. Contard. Achil. Perſonal. Ozaſc. Lucas Pæt. Hier. Gab. & alii, quos refert Eſcac. *d. tract. de appell. lim. 6. memb. 7. n. 150. fol. 379.* & alii qui communem dicunt.

65 Et hanc tibi recenſere volui, ut memor ſis, quòd ex ea moti fuere aliqui, aſſeverare, quòd cùm à diffinitiva non admittatur appellatio in poſſeſſoriis, tamen admittatur à qualibet ejus interlocutoria, quia jam eſt gravamen irreparabile per appellationem à diffinitiva, cùm ab ea non appelletur, quoniam ſi hæc Baldi, & ſequacium opinio fuiſſet vera, ſcilicet, ut quod utrumque effectum appellatio ſit prohibita; probabilis redderetur horum Doctorum ampliatio, ex iis, quæ ſuprà reſolvimus *lib. 2. cap. 7. per totum*, quòd quando à ſententia dif- 66 finitiva prohibita eſt appellatio, quoad utrumque, permiſſa cenſetur etiam quoad utrumque effectum à qualibet interlocutoria, & quolibet gravamine incidente. quia jam non reparatur. At ſecus ſit quando appellatio prohibetur quoad devolutivum tantùm, quia tunc regulariter etiam eſſe prohibitam à qualibet interlocutoria, probavi, at cùm iſta Baldi opinio falſa ſit & improbata. & pro contraria ſit univerſa Doctorum obſervantia (prout dixi) probant omnes Doctores hactenus ad articulum citati, non admitti poteſt, at ſi vera foret Baldi opinio (ſecundùm ea quæ nos *ſuprà in d. p. 2. c. 7.* cui hæc adde & nota) admitteretur appellatio ſuſpenſiva à quolibet gravamine incidenti.

67 Sed ſupradicta regula hactenus comprobata: appellationi à meris poſſeſſoriis non deferendum procedere, advertas jure civili, nam jure canonico regulariter ab omni judicio poſſeſſorio, niſi appellationi emiſſæ judex Eccleſiaſticus deferat, vim fieri declarant ſuprema tribunalia, quia licita eſt quoad utrumque effectū, devolutivum, & ſuſpenſivum, de quo habemus jura expreſſa, probat text. *in cap. ſignificaverunt, de teſtibus*, & ibi notat Innocent. & communiter Doctores, probat text. *in cap. cùm ad ſedem, de reſtitutione ſpoliato*, & ibi gloſſ. magna *in fin.* & plenè Abb. *n. 3.* dicens communem: probat text. *in cap. ex conqueſtione eod. tit.* text. *in clem. uni. de ſequeſt. poſſ. & fruct. Clem. 1. de cauſ. poſſ. & propr.* & utrobique gloſſ. & Doctores, gloſſ. *in cap. ei qui appel. §. de poſſ 2. quæſt. 6.* ubi Archi & communiter DD. Specul. *in tit. de appell. §. in quibus verſ. 6. non appellatur.* & ibi Ioan. And Bald. *in l. unic. colum. penult. in prin.* & ibi Salicet. *num. 6.* dicens communem, *C. ſi de momen. poſſ.* Ludovic. Roma. *conſ. 324. in prin.* Abb. *conſ. 55. col. 1. in volum. 2.* Decius *conſ. 28.* Pariſ. *conſil. 108. col. 3. vol. 1.* Ripa *in cap. ſæpè n. 3. de reſtitutione ſpoliat.* Auguſt. Beroius *q. 52. an judex ſub n. 8.* Alex. *conſil. 99. Viſis proceſſibus l. 5.* Bald. *conſil. 366. quanquam n. 4. lib. 3.* Ioann. Corraſ. *in l. naturaliter §. nihil commune, ff. de acquir. poſſ. n. 26.* Veſt. *in prax. l. 7. cap. 3. n. 2.* Capell. Tholoſ. *deciſ. fin. 2* Guid. Pap. *tract. de appell. quæſt. 83. n. 55.* Beneintend. *deciſ. 79. n. 1.* Marant. *in ſpeculo judic. 9. part. tit. de appellat. num. 295.* Lancelot. Robert. *de attent. 2. part. cap. 12. limit. 28. num. 18.* Cæſar Contard. *in repet. l. unica C. ſi de momen. poſſ. fuer. appellat. limit. 3. num. 2.* Hubert. Zuchar. *in l. ult. C. de edicto D. Adrian. num. 441.* Vivius *commun. opin. 22.* Covarr. *in pract. quæſt. cap. 17. ſub. n. 7.* Anton. Gom *in l. 45. Tauri, ſub num. fin.* Felicia. de Solis *in tract. de cenſibus lib. 3. cap. 1. ſub n. 11.* & ferè omnes cæteri Doctores ſuperiùs pro regula citati, hanc probant doctrinam. Ozaſc *deciſ. Pedem. 25. n. 18 in fin.* Ioſeph. Ludovic. *in deciſ. Peruſ. 10. n. 19. & 20.* Marqueſ. *tract. de appellat. part. 2. in commiſſ. appellat. cap. 2. n. 43. fol. 38. & 54. fol. 40. in 1. impreſſ.* Menoch. *tractat. de*

adipiſcen.

*adipiſcen.rem.4.q.100.n.840.*idem Marqueſ.*p.1. de com-*
miſſ.in poſſ.ſaln.mand.de man. &c.*cap.21.lim.26.num.88.*
*fol.242. in 2. impreſſ.*Achil. Perſon. *tract. de adipiſcen.*
num.346.verſ.& quamvis fol.269 plurimos citat, & ſe-
quitur Contard. *ubi proximè d.lim.3.n.3.& lim.4. n. 1.*
Ioan.Baptiſt.Ponta.*tract.de ſpal.l.4.c.3.n.41. verſ.verum*
tom.14.fol.305.

68 Hinc eſt,ut etiam in remedio recuperan.*ex cap.rein-*
tegranda 3.q. 1.(cùm ſit remedium inventum,& indu-
ctum à jure canonico)appellationi ſi non deferatur,vim
faciet judex, quod procedit non ſolùm quando inten-
tatur in foro Eccleſiaſtico, ſeu canonico,verùm etiam
quando intentatur in judicio ſæculari(quòd rectè fieri
valet) ita poſt alios probant Pract.Papienſ.*in forma li-*
bell.in cauſa ſpol. poſſeſſ. in verba, per noſtram diffiniti-
*vam n.3.*Nat.*conſil.366.lib.3.& conſ.383 n.4.& num 13.*
vol.3. Ioannes Olden. *in tract.de jur.& aquitate tit.12.*
Bal.*conſ.321.ad evidentiam pramittendum eſt, quòd ali-*
*quanda.col.1.l.3.*idem Bald. *in c.querelam col.4.verſ. ſed*
*nunquid de electio.*Ripa *in cap. ſæpè in fin.de reſtit.ſpol.*
Alciat.*reſponſ.57.n.6.* Ozaſc *dec.24.in fin.* Menoch. *de*
*recuper.poſſ.rem.15.*ubi latè de materia)*à n.641.*reddunt
rationem;quia cùm hoc ſit poſſeſſorium remedium ju-
ria canonici,quo permiſſa eſt appellatio quoad utrum-
69 que , & illud intentans intelligitur cum omnibus ſuis
qualitatibus,inter quas eſt iſta appellationis permitten-
dæ,quia qui aliqua diſpoſitione & privilegio uti vult,
70 debet uti eo cum omnibus ſuis qualitatibus,*l.ult.§.ſed*
& ſi præfatam,& §.ſin autem hoc aliquis,verſ. cùm enim
C.de jur.liber. plura ſimilia affert Nevix, *conſ.87.n.14.*
quia res ſemper tranſit cum ſua qualitate,*l.age cum Ge-*
miniano C. de tranſactio.

71 Sed huic propoſitæ regulæ,& declarationi ſolet per
nonnullos replicari ex Æguidiana conſtitutione, qua
expreſsè deciſum ſtat,ab omni judicio merè poſſeſſorio
non licere hodie appellari,ſed primam ſententiam exe-
cutioni mandandam appellatione pendente,cujus me-
minere protinus citandi, & alii plures ; cujus quidem
nova determinatione multi non indocti ſubſiſtunt.Sed
reſponde,quòd ea non obſtante, præpoſita doctrina ,
72 etiam hodie jure canonico procedit, quoniam Ægui-
diana conſtitutio eſt coarctata, & limitata ad certas
cauſas,& ad certas perſonas dumtaxat,Veſtrius *in pract.*
*lib.7.cap.3.*Cæſar.Contard.*de Æguidiana q. 1.& ſeqq.*
Item Æguidiana eſt localis,lata pro certis locis & pro-
vincia dumtaxat,ut advertit idem Contard.*de Ægui-*
*diana quæſt.3.à n.1.*Pax *in prax.de tenuta c.12.n.22.*nec
73 Æguiadiana habet locum niſi in ſtatu Eccleſiaſtico
Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecto,ex Pauli III.pro-
viſione & confirmatione,ut advertit Ioan Baptiſt.Pont.
*de ſpalia part.3.cap.3.n.42.*Mohedan. *deciſ. Rota diverſ.*
112.in prin.& n.ult.part.3.lib 1.& deciſ.185.n.2.part.3.
*lib.2.& deciſ.187.l.3.part.3.*Pax *de tenuta, ubi proximè*
n 24 intra limites tantùm temporalis Eccleſiæ juriſdi-
ctionis,Cæſar Contard. *ubi proximè quæſt.4.n.8 ad me-*
*dium.*Rot.*deciſ.112. n.4.lib.1.p.3 diverſ.* nec habet lo-
74 cum inter perſonas Eccleſiaſticas , ut opinatur Octa-
vian.Veſtr. *in prax.lib.7.c.3. n.4.* Hondedeus *conſil. 20.*
num.10.l.2. Chriſtophor.de Paz *ubi proximè n. 27.* Et
ideo commiſſio ſuper appellatione appoſita in Rota ,
75 ſolet dari cum clauſula(ſine præjudicio legitimæ exe-
cutionis, quatenus Æguidianæ locus ſit) ut obiter di-
xit Lanc.*de attent.2.p.cap.12.lim.23.n.31.*

76 Nec obſtat text. *in cap.fin.2.quæſt.6.* ubi Archi.*n.17.*
quòd illo decreto canonico eſt canonizata *l. 1 C.ſi de*
momen.& ſic,etiam jure canonico Prohibita intelligitur
appellatio in poſſeſſorio,quia reſpondetur , quia illud
cap fin.*verſ de poſſeſſ.*non eſt juris canonici,ſed ſunt
verba Gratiani compilantis decretum.cujus verba non
habent vim canonis , ideoque , non canonizant.Ioan.
Andr.*in addit.ad Specul.tit.de appell. §. in quibus , ver.*
*ſexta ſub n.8,*Federic.de Sanis *conſ.76. Domine Auditari*

*ſub.n.1.*Men.*tract.de adip.poſſ.rem.4. q. 100. n. 842. &*
843.fol.153.& Cont.*in l.unic.in 2.ratione decidendi,n.31.*
*C.ſi de momen.poſſ.*Eſcacia *de appellat.q.17.lim 1.6.memb.*
7.num.2.

Hanc tamen concluſionem,quòd jure Pontificio ap- 77
pellationi non deferens in poſſeſſoriis remediis judex
vim nullam faciat,ut limites, velim in judiis poſſeſſo-
riis,quæ ſuperius ſummariiſſima dixi,ut in iis appella-
tioni niſi judex Eccleſiaſticus deferat,vim faciet mani-
feſtam,ſiquidem non ſuſpendat executionem ſententiæ,
prout ita in remedio adipiſcendæ poſſ.*ex l.fin.C.de edi-*
cto D.Adr. dixerunt, ut author hujus opinionis Bald.
*conſil.241.n.1.l.1.*idem Bald.*conſil.203.lib 4. & ex cap.*
ult. §.ſi quis 2.quæſt.6. ubi Archidia. defendit Beroius
q.44. per tot & ante eus fuit opinio Innocentii, *in cap.*
*paſtoralis n.3.verſ.ad hoc intelligendum.*Salicet.*in l.uni-*
ca C.ſi de momen.poſſ.fine.col.3.verſ. quæro ſecundò. Me-
noch.*de adipiſcen.rem.4.q.101.n.840.*Eſcacia *de appel.*
q.17.limit.6 memb.4.n.31.& membr.7.n.12. Zuchar. *in*
*d.l.fin.C de edicto D.Adr.n.441.*Tiraquell.plures refe-
rens *in tract.le mort ſaiſit,p.6. declarat. 6. n. 21*Covarr.
in pract.quæſt.cap.23.num. 8. verſ. tertia concluſio. Lanc.
Rob.*de attent.p.c.12.lim.23.n.27.* Ioſeph.Luc. *dec. 20.*
n. 20. Menoch.*de adipiſcen. poſſ. rem. 4. a n. 840. cum*
*ſeqq.*Petr.Beneintend.*concl.79.n.7. in fin.* Marta. *de ju-*
*riſd.4.p.cent.2.caſ.139.n.19.& 20.*Riccius *in pract.de-*
ciſ.2.p.deciſ.203.per tot.

Et rationem reddunt,tum quia,*ut ſuprà diximus &* 78
l.quiſquis C. quorum appell.non recip.& l.fin.ff. de appell.
*recip.*teſtatorum voluntates, & teſtamenta celeritatem,
non dilationem requirunt, quia ideo cùm omnes cau-
ſæ,quibus hæc militat ratio,omni jure canonico etiam,
appellatio non ſuſpendat,diximus *ſuprà hoc lib.3. c. 1.*
& alibi paſſim,nihil mirum eſt hic caſus illo potiatur
privilegio jure canonico , pro qua opinione eſt text. *in*
cap.ult.§.ſi quis 2.q.6. & etiam quoniam ſi jus civile
teſtatorum diſpoſitioni pietate , & charitate ductum
multum favet , multo plus debet favere Pontificium ,
juxta text. *in cap.cum eſſes,de teſtam.* ubi Doctores , ut
dixit Menoch. *ſup. à*, alia etiam utitur ratione Covarr.
in d.cap.23.ſub d.n.8 verſ.tertia concluſ. nec ſunt feren- 79
di Beroius,Beneioren.& Ioſeph Ludovic. *ubi proximè*
putantes appellationem hoc caſu eſſe prohibitam etiam
jure civili, quoad utrumque effectum,devolutivum &
ſuſpenſivum,cùm contrarium & rectè communiter ſu-
prà citati omnes Doctores dicant,& text.*in d. cap. ult.*
§.ſi quis 2.q.6. eſto quòd ſit canonizata lex *quiſquis ,*
C.quorum appellationes non recipiat ,generaliter loquen-
tes,& ſine diſtinctione debent intelligi , prout intelli-
gunt eandem legem communiter Doctores , minimè
admittatur appellatio quoad ſuſpenſivum,ſecus quoad
devolutivum,nec jure canonico cenſenda eſt immuta-
ta diſpoſitio *d. l.ſi quiſquis* , maximè cùm eo jure in
poſſeſſoriis regulariter admittatur quoad utrumque(ut
dictum eſt.)Ita Menoch. latè *d. rem.4.num.841.& ſeqq.*
ſurt nunque,ubi exactè curat probare , illam legem non
eſſe canonizatam,ſed eſſe à Gratiano inter canones re-
latam , quem vide.

Et ex identiate rationis ſcilicet celeritatis , limita 80
ulteriùs præfatam concluſionem ? ut ſcilicet jure etiam
canonico appellationi ſit deferendum à ſententia lata
in illis ſummariiſſimis judiciis poſſeſſoriis præparato-
riis ordinarii poſſeſſorii,ex judicis officio,juxta *l.æquiſ-*
ſimum.ff. de uſufruct. de quibus *ſupra ad prin. cap. quo-*
niam ſunt remedia extraordinaria , & inducta pro evi-
tandis ſcandalis , & rixis ex imminenti periculo inter
litigantes , certantes poſſidere , quæ ratio multo for-
tiùs jure canonico impedit appellationem, & in ſpecie
ita ſcribit Beneintend.*conſ.79.n.6.in fin.*plures adducit
rationes Menoch.*de retinand.poſſ.rem.6.n.49.*Contard.
*in d.l.unica limit.3.n.48.& fin.*Ioſeph.Ludovic. *in de-*
*ciſ.Peruſ.20.n.11.part.1.*Lancel.*tract.de attent.2.p.c.12.*

 lim.25.

lim.25. num.26. Eſcacia *de appellat.q.17.lim.6.memb.1. num.4.*

81 Idem etiam arbitror eſſe dicendum jure canonico,
ac jure civili (ſecundùm quæ ſuprà probavi) appellatio-
ni non eſſe deferendum interpoſitæ à ſententia lata in
remedio illo ſaluberrimo, ex Salviano Interdicto, nam
cùm in eo diximus, ſummariè agi, & nec admitti exce-
ptiones altiorem indaginem requirentes, & alias ſpe-
cialitates, ita nec jure canonico admittendam appella-
tionem quoad devolutivum, quod ita invenio Rotam
determinaſſe 14. Octobris 1568. quæ eſt deciſio inter
collectas per Caputatq. 222. incipit *Ægidiana*, cujus
etiam meminit Lancelot. *de attent. 2.p.c.12.lim.25.n.10.*
ita etiam terminavit Rot. teſte Seraphino *dec.* 1043. *2.
tom.* ubi latè proſequitur, in quibus quidem determi-
navit, appellationi in Salviano interdicto emiſſæ non
eſſe deferendum.

82 Præfatam autem concluſionem, ut in poſſeſſoriis
non appelletur, declara, ut procedat, & locum habeat
in terminis, de quibus loquitur, ſcilicet, in cauſis merè
poſſeſſoriis, ut ſecus ſit, quando poſſeſſoria cauſa eſt
mixta, ſcilicet cum petitorio, quoniam tunc ratione
mixturæ à tota ſententia admittitur appellatio, ut eſt
videre in remedio recuper. *ex l. ſi quis in tantam, C. un-
de vi*, ut in unum plures allegem videndum Menoch.
de recuper. poſſ. rem.9. à num.316. Anton. Gom. *in l.43.
Tauri ſub n.194. poſt princ.* Lancelot. Robert. *de attent.
2.p.c.12.limit.23. n.14* Maranta *de ord. judic. 6. p. tit. de
appell. n.303.* per rationem autem ſumma cum diligen-
83 tia explicuimus *ſuprà lib.2.c.7. à n.88. cum ſeqq.* ut ſci-
licet, quando cauſa petitorii ſimul tractatur cum poſ-
ſeſſorio, vel ex natura cauſæ, vel aliter ex oppoſitione,
& permiſſione partis tacitè, aut expreſsè. & ſuper utro-
que lata eſt ſententia, cùm petitorium ut potentius, &
magis dignum præponderet, ſupprimat & abſorbeat
poſſeſſorium, tanquam minus principale, & ſic appella-
tio in totum ſententiæ executionem impedire debet, ita
ut hoc caſu qualitas affirmativa prævaleat negativæ,
de cujus rationis juſtitia, & comprobatione ibi *in d.
cap.7. num.88. cum pluribus ſeqq. in 2. diſtinctionis mem-
bro*, exactiſſimè poteris videre, ubi pariter multa ad
propoſitum adnotatione digniſſima, quæ conſultò non
repeto.

Quo loco plurimos Doctores adduxi tractantes de
hac mixtura poſſeſſorii, & petitorii, varia exempla con-
ſtituentes, an & quando mixtura dici poteſt. ut in eo
84 caſu appellatio permiſſa ſit à tota ſententia, ex rationis
ſpecialitate, quæ inter poſſeſſorium & petitorium vi-
get, cujus cauſa hanc mixturam pro limitatione appo-
ſuimus ad diſtinctam concluſionem univerſaliter ap-
poſitam *ſuprà d.c.7.* ubi tractavimus an à ſententia ha-
bente adverſam qualitatem prohibitivam, & permiſſi-
vam appellationis; ſit admittenda appellatio in to-
tum, necne: quare ad prædictos Doctores potes pro
materia recurrere, & ultra illos vide etiam Chriſtoph.
de Paz *in tractatu de tenut. cap.13. & à num.612. & 61.
cum ſeqq.* Mier. *de majorat. 3.p. quæſt.34 à n.53. & ſeqq. in
noviori impreſſione.* Mareſcot. *variar. reſolut. lib.2 cap.75.
à n.43. & ſuprà fol.138.* Giurb. *deciſ.101. per tot.* Et ad-
verte, ne decipiaris, quia aliquando Doctores genera-
liter loquuntur, quòd à ſententia mixturæ datur à tota
85 appellatio, quia illos debes intelligere de hac mixtu-
ra poſſeſſorii & petitorii, quæ propria eſt mixtura,
quid autem (extra hunc caſum) in ſententia, qua di-
verſitas qualitatum reperitur complicata, ſit dicen-
dum, vide quæ diximus *dict. lib.7. cap.2. per totum*, ubi
latè.

Hinc eſt, ut etiam in judicio ad exhibendum, ſi pro-
pter non exhibitionem reus fuiſſet ad intereſſe con-
86 demnatus, datur appellatio ab hujuſmodi condemna-
tione intereſſe. Bar. *in l.2. column. 2. num.5. ff. de appel-
lat. recip.* Bald. *in l. unica ſub num.15. C. ſi de momen. poſſ.*
& ibi Cæſar. Contard. *in lim.14. n.20. & 24.* Joan. de Ami
conſil.147. ſuper dubio n.3. ibi, item in actione. Nicel. *in tr.
de concor. gloſſ. concor.6. fall.6. moder.13. ſub n.27.* Ozaſc.
dec.25. n.11. & poſt Specul. *tit. de app. §. in quibus n.12.*
Cont. *d. l. unic. oppoſ.4. n.2.4. & 5.* Rnginell. *tract. de app.
§.2. c.3. n.695. verſ.24. in fin.*

Et loquendo generaliter in omni judicio poſſeſſorio, 87
in quo ſit condemnatio intereſſe propter non faculta-
tem rei reſtituendæ, Eſcac. *de app. q.17. lim.6. memb.9.
num.22. & memb.8. n.19.* & meliùs *memb.5. ſub num.1.
& memb.4. n.128. & memb.6. à n.5. & ſeqq.* vide in opti-
mo caſu per Aloyſ. Riccium *in prax. deciſ.2.p. deciſ.200.*
& de ratione hujus doctrinæ vide quæ latiùs dixi ſuprà
lib.2. d. cap.7. à num.132. cum pluribus ſeqq. quibus & hæc
adde.

Quid autem ſit dicendum in poſſeſſorio ſuper juriſ- 88
dictionalibus, & aliis, quibus debet juſtificari poſſeſſio
cum titulo, an admittatur appellatio ſuſpenſiva, vide
quæ latè Eſcacia *de app. q.17. lim.6 memb.9. à n.85. & à
52.* & latiùs *art.109.* Mier. *de major.3.p.q.24. à n.56. &
ſuprà*, quos vide, quia diſſentiunt in reſolutione, præ-
cipuè Eſcac.

Et ex eadem ratione idem eſt reſpondendum in re- 89
medio retinen. poſſ. ex interdicto de aqua quotidiana,
& æſtiva, de qua latè per Menoch. *de retinen. poſſ. rem.6.
per totum*, nam à ſententia in eo lata niſi judex deferat,
vim facit quia legitima, habet enim hoc interdictum
admixtam cauſam proprietatis, *l.1. § ult. ff. de aqua quo-
tid. & æſtiva* ita per Bald. *in l. unic. column.2. verſ. quæro
quid ſi, C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell.* & Alber. *in l. ult.
n.3. C. qui leg. perſ. habent. ſtant.* ubi etiam dicit, quòd
quando poſſeſſorium habet admixtam cauſam proprie-
tatis, locum non habet diſpoſitio illius *l. fin.* quam vide,
ſequitur in terminis Menoch. *loco proximè citato n.164.* 90
& ſeqq.

Et ex identitate rationis repetendum idem eſt in re- 91
medio poſſeſſorio adipiſcendæ *ex l. fin. C. de edicto D.
Adrian.* quando poſſeſſor conventus aſſerit ſe pariter
hæredem ſcriptum in teſtamento ſolemni, atque ita
parem titulum oſtendit, quia tunc à ſententia contra ſe
lata, appellationi emiſſæ judex ſi non defert, vim fa-
ciet, quia licita eſt quoad utrumque, ita cenſuit Anton.
Nicell. *in tractatu de concor. gloſſ. in concor.1. numer.28.*
motus Baldi reſponſo *in conſ.281. lib.3. alias conſil.141.
præmiſſis verbis lib.1.* Idem Bald *in l. unica num.4. verſ.4.
nos dicimus, C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell.* poſt Inno-
centium ab eo citatum, & Baldi conſilium intelligit &
declarat Menoch. *de adipiſcen. rem.4. n. 861. cum ſeqq.* 92
quando fuiſſet probabilis dubitatio, quis eorum eſſet
hæres, quia tunc neceſſe eſt ingredi judicium petito-
rium, atque ita probare ſe hæredem, cùm ergo eo in
caſo fuit diſputatio petitorii admiſſa, juſtè juréque à
lata ſententia appellari potuit, prout Bald. *in d. conſ.141.*
refert in additio. Capellæ Tholoſ. *quæſt. ult. n.2. verſic.
item niſi fuerit*, huius articuli latiſſimè declarat caſus,
quibus procedit, Menoch. *ubi proximè à numer. 856.
cum ſeqq.* ubi *num.862.* adducit in omnibus poſſeſſo-
riis; quòd ſi exceptio reſpiciens proprietatem, quæ re-
pelli poterat; fuit admiſſa, eſt ſuper ea cognoſcen- 93
dum, ex his, quos ipſe *de recuper. rem. quæſt.13.* ac
ideo cùm à tali judicio emittatur appellatio cùm ſit à
ſententia lata in poſſeſſorio mixto operabitur effectum
ſuſpenſivum, ex præfatis Doctoribus, & ex Bald. *con-
ſil.367. l.1. Iſſ. conſil.187. l.2.* Ozaſcua *dec. Pedem. 21. col.
ult. verſic. item quando lata.* Enimverò ubi poſſeſſorium
habet admixtam cauſam proprietatis, non dicitur mo-
mentaneum, Alber. *in l. ult. n.3. C. qui legit. perſon. habon.* 94
ſtan. nec ſtatuta diſponentia circa poſſeſſorium, merum
intelligitur, nec extenditur ad poſſeſſorium mixtum,
ita Menoch. *in tract. de retinen poſſ rem.5. n.97. & rem.* 95
6. n.166.

Et hac ratione attenta idem dixere nonnulli circa 96
reme

remedium adipiſci ex Salviano interdicto, non quod
ſui natura habeat admixtam cauſam proprietatis,(quia
ut ſuprà diximus)merum poſſeſſorium eſt, ſed quando
ſic contingit,ut aliqua cum cauſa petitoria reſpiciente
ſimul tractetur,quia tunc appellationi eſſe deferendum
reſpondet Sarmi.*de reddit. Eccleſ. cap.* 2.*n*.27.ex Baldi
conſil.141.*præmiſſis verbis lib.* 1.quæ doctrina quando
in hoc interdicto verificari poſſit, locum habeat, &
vera ſit,vide omnino Menoch.*de adipiſc.rem* 3.*à.n*.187.
cum multis ſequentibus.

Quid autem ſit dicendum,quando in ſententia poſ-
ſeſſorii pariter ſit condemnatio fructuum damni, aut
intereſſe, latiſſimè, & accuratè examinavimus ſuprà
lib.2.*cap*.7. *à num*.56. in ſecundo membro diſtinctio-
nis, ubi alia etiam videbis, & de pluribus aliis gene-
ralibus limitationibus huic concluſioni, & regulæ
poſſeſſorii,vide Anton.Gomez *in d. l*.45.*Tauri num.fin.*
Maran.*in Specul*. 6.*p.tit.de appella.à num*.294. *cum ſe-
quentibus* Lancelot *de attentat*.2.*p.cap*.12.*limi*. 25 Me-
noch.*de adipiſcen.rem*. 4. *à n*.816. & alibi paſſim per
Doctores ſuperiùs relatos.

Unum tamen ad præmiſſa neceſſarium non omitto,
98 quod quamvis in judicio poſſeſſorio paſſim ſit, agi de
proprietate, ſimul atque mixtum tractetur ſi tamen
ſuper poſſeſſione dumtaxat, & non ſuper proprietate
ſententia lata fuerit, appellationi non deferens vim
non faciet, quia hujuſmodi appellatio nec ſuſpendit,
nec hoc caſu impedit executionem prædictæ ſenten-
tiæ,ita determinavit Rota *deciſ*.273 *n*. 1.*&* 2.*p*.1.*diver-
ſo.& deciſ*.34.*n*.8.*p*.2.Decius *conſ*. 28.*per tot*. Corraſ.
conſil. 10.*num*. 3. *lib*. 3. Cæſar Contar.*in l. unic. C. ſi
de momen.poſſeſſ.fuer.limit*.2. *ratione mixturæ*,§.3. *n*. 13.
Chriſtophor. de Paz *in tractatu de tenut. cap*.13.*n*.62.
itaque nos loquimur in dictis caſibus, quando ſimul
terminatur poſſeſſorium, & petitorium, vel ſimul
utraque ſententia concurrit.

99 Pariter & ſupradictam noſtram regulam intellige,
quando agitur de judicio meri poſſeſſorii, ſecus au-
tem quando de poſſeſſorio tractatur per viam contra-
ctus, ut puta quando quis promiſit fundum, domum,
aliámve ſpeciem alicui, quoniam à condemnato ob
illum contractum appellationi emiſſæ deferendum
100 eſt, ut probant Bald. *conſil*.210.*in fin.vol*. 5. Maran *de
ord.jud*.6.*p.tit.de appell. num*. 305. niſi ad ejuſdem ſpe-
ciei poſſeſſionem agatur mediante inſtrumento gua-
rentigiato,quoniam aliter eſt dicendum,dicemus(Deo
dante) infra *lib*. 3.interim videndus Paria. *lib*. 1. *rerum
quotid.c*.10.Amador.Rodrig. *de execut.c*.5. *n*. 24. *verſ.
cujus executioni & verſ.ſeqq*.& ſuperiùs *à n*.21.

101 Et quòd quando agitur ad poſſeſſionem principali-
ter,& immediatè vigore contractus, poſſit appellari;
probat idem Bald.*in l.unic. col*. 10. *verſ. & non ibi* §. *ſi
quis promiſit.C.ſi de momen.poſſ.*dicens quòd ſi quis pro-
miſit mihi tradere nudam poſſeſſionem, & judex ſen-
tentiat, eam mihi tradi:poteſt condemnatus, & obli-
102 gatus appellare, quia nullum ſupereſt ei petitorium
contra pactum, idem (inquit) eſt ſi poſſeſſorium in
ſtipulatione deductum ſit,& idem ſi quis petat ſe in-
103 veſtiri de feudo, quia agit ex contractu : idem quod
Bal.tenent.Nicell.*tract.de concor.gloſſ*.6. *fall*. 6. *mod*. 6.
ſub.num.26.*fol*.191. Oaaſc.*deciſ.Pedemont*.25.*ſub n*. 11.
Marqueſ.*tractatu de commiſſ.p*.2. *in commiſſ. appell.c*. 2.
n.49.*fol*.39.Cæſar,Contar.*in l.unic lim*.1.*num*.76.*verſic.
aliud exemplum*.& latè *lim*.14.*n*.1. *& ſeqq. C. ſi de mo-
men.poſſ.*Rot.*deciſ*.356.*n*.8.*p*.1. *diverſ*. & alios citat Eſ-
cacia *de appell.q*.17.*limit*.6 *memb*. 9. *à n*. 78. ubi quod
104 idem eſt in condemnato ad liberè dimittendum poſ-
ſeſſionem,ut poſſit appellare,quia continent mixturam
de quo per eum *n*.20 & d.Rotæ deciſio.

105 Et juxta hæc nota unam elegantem Rotæ deciſio-
nem 857.in recollect.noviſſ.per Farin.2.*p*.Fuit tentum,
quòd ſtante pacto tranſactioni appoſito, quòd defi-
ciente fratre Franciſco in ſolutione, liceret monaſte-
rio Carthuſienſi Piſarum propria authoritate poſſeſſio-
nem domus recipere,poſſeſſio in vim pacti capta, non
aliter obtenta ſententia declaratoria,fuit valida, Caſſ.
deciſ.7.*n*.1.*de locat*.Ciarius *in verb.emphyt.q*. 11. *&* 26. 106
cum relatis per Aſinium *in pract*.§.7.*limit*.48. *n*. 3. nec
referre, quòd judicem adiverit,quia cùm poſſit pro-
pria authoritate hoc facere,potuit etiam ex urbanita-
te petere à judice licentiam ingrediendi, & ſatis eſt,
quòd hujuſmodi ratione præſervavit jus monaſterii,
Alexand.*conſ*.111.*n*.3.*lib* 4.Afflict.*deciſ*.186.*& dec*.460. 107
Iſſ.*in l*.2. *n*.213.*de jure emphyt*. Moder.*de attent*.2.*p.c* 4.
amplia.1.*n*.21*&* 4. minus etiam obſtare,quòd poſſeſſio
capta fuerit pendente termino ad appellandum; nam
cùm ad poſſeſſionem non fuerit actum ex contractu,
ſed vigore clauſulæ conſtituti,& clauſulæ quòd poſſit
capi poſſeſſio propria authoritate; non erat locus ap-
pellationi.Contard.*in l. un. lim*.24.*n*.7.*C. ſi de momen.
poſſ. fuer. appell.* & in conſequenti pendentia termini,
vel appellatio interpoſita non poterat impedire illius
executionem,Barb *conſ*.10.*n*.1.*lib*.3.Guid.Pap.*conſ*.219
n.7.Roland.à Valle *conſ*.77. *num*. 20. *lib*. 2. tanto ma- 108
gis quòd licèt fuerit actum ad caducitatem, illa tamen
fuit incidenter, non autem principaliter deducta, quo
caſu denegatur appellatio, juxta tradita per Decium
conſ. 88. Contar.*d.l.unic.q*.15.) Hactenus de dicta de-
ciſione.

Et quod dicitur in d.Rotæ deciſione, quòd quando 109
agitur ad poſſeſſionem non vigore contractus princi-
paliter,ſed vigore clauſulæ conſtituti in ea appoſitæ,
ut non ſit licita appellatio,tenet Paul.Caſtren *conſ*.43.
videtur lib.1.*n*.4.quia tunc debitor nolens tradere poſ- 110
ſeſſionem,videtur ſpoliare,Eſcacia *de appell.q*.17.*lim*.6.
memb.9.*à n*.80.qui *n*.79.poſt Bald.*ubi ſuprà*, & Con-
tard *in d. l. unica,limit*.14.*n*.2.*& num*.4.*in fi*.quòd filio 111
petente inveſtituram feudi per utile interdictum quo-
rum bonorum,non dabitur appellatio.

Quod etiam procedit, quia ſi immediatè actum eſt, 112
non ex ipſo contractu, ſed aliquo interdictu poſſeſſo-
rio licet acceſſoriè, ſeu in conſequentiam deducatur
contractus, & ejus validitas non datur appellatio,
Contard.latè *in l.unica limit*.14 *n*.3. & vide *à n*. 1. *cum
ſeqq*.& Eſcacia *d.lim*.6.*memb*.9. *à n*. 81. quod compro- 113
batur ex eo, quòd ipſe latè *à n*. 110.ubi quod oſten-
dens titulum ad conſequendam poſſeſſionem petitam
non dicatur agere poſſeſſorio mixto.

Aliud etiam poteſt reddi exemplum, quando ſcili-
cet ſententis habet complicatam cauſam falſitatis, 114
quia tunc etiam appellatio admittitur, ſuſpenditque
etiam bonorum poſſeſſionem ſecundùm tabulas, text.
in l. 1. & ibi Bald.& Salic. *C.de bonorum poſſ. ſecundùm
tabul*.Bal.*in l. poſt ſententiam n*.6. *C. de ſenten. & inter-
locut.omn*.Nicel. *de concor.gl.concor*.6. *fall*. 6. *ſub. n*. 26.
modera. 3.*fol*.191.Rota *deciſ*.323.*n*.1.*p*.1.*diverſo.Domi-
ni dixerunt*,&c.de quo & de ratione vide Eſcaciam *ubi
proximè n*.84.*& ſeqq.*

Ac denique tunc admittitur appellatio à ſententia 115
lata in poſſeſſorio judicio quando ſcilicet gravamen ex
ea illatum non poteſt reparari judicio petitorio, putà
quia condemnatio judicio poſſeſſorio, ad poſſeſſionis
& rei reſtitutionem,nulla competit actio in re,ſed ejus
retentionem dumtaxat,& juxta caſum text.*in l.qui exce-
ptionem*,§.*ſi pars.ff. de conditione indebiti*, ubi Cuman.
n.27.& juxta *l.ſi in area.ff.de condictio.indebiti*.Bald,*in l*. 116
un.n.7 *verſ.quæro quid ſi non agit.poſſeſſorio. C. ſi de mo-
men poſſ fuer.appell.*ubi ait,quòd quando judicium poſ-
ſeſſorium movetur contra detentatorem,ut puta com-
modatarium.ſi contra eum fertur ſententia, poterit ille
appellare;rationem reddit,quia non poteſt commoda-
tarius petitorium movere,atque pariter nec ei illatum
damnum reparari,Bald.*in l* 2.*n*.22.*C. de Epiſcop. audit.*
Bart.*in lib*.2.*num*.3.*ff.de appell.recip*. Caſtren. *conſil*.46.
col.

*col.2.verſic.pro hoc fallit.lib.*1.Decius *in l.1.col.3.verſ.ſecundo quando.C.de bon.poſſ.ſecundùm tab.* Anton.Nicel. *in tractatu de concor gloſ.concord.1.à n.31.*Ozaſc.*dec.Pedem.25.n.11.* Menoch. *de adipiſcen. rem.4.à n.803.* ubi probat, hoc e iſu etiam exceptionem dominii, atque ita impedire poſſeſſorium. Et ultra ſupradictos hanc noſtram doctrinam, & limitationem probant Cardin. *in c.cùm ad ſedem,ad fin.* ubi Abb.*n.30.*Petr.Graſſ.*num.125. de reſtitutione ſpoli.* Capic.*decif.34.num.5* Stephan. Aofier.*in addit.ad deciſionem ult.Capell.Tholoſ.n.3.* Rebuff. *ad ll.Galli.tract.de liter.execut.art.9.gloſ.5.num.10.cum ſeqq.& art.10.gl.1.n.8.*Maran.*de ord. judic.6.p.tit de app.n.299.*Duen.*regul.52.n.fin.* Mateſila.*in d.l.unica, n.2.& 7.* de quo etiam latè Chriſtophor.de Paz. *tr. de tenut.c.12.à n.31.cum ſeqq.*latè etiam proſequitur hanc
117 doctrinam, & limitationem poſt Cæſarem Contar. & alios Eſcae.*de app.q.17.limit.6. memb.8.per totum*, ubi ejus varia reddit exempla omnino videnda & Paz etiam modò citato loco

118 Sed pro coronide hujus capituli illud annectere liber, valde utile circa illa remedia poſſeſſoria ſummariiſſima, quorum ad principium meminimus ex officio judicis inductum, juxta *l.æquiſſimum.ff.de uſufruct.* quæ ſunt præparatoria ad poſſeſſoria ordinaria, quæque (ut diximus) durant ſolùm uſquequo lata ſit ſententia in
119 ipſo poſſeſſorio ordinario, ut ſcribit Neviz. *conſil.30.n.7.*Beneint.*concl.79.n.4.*tanquam præparatorium, ex *l.liberis § ult ff.de liberali cauſa.*& revocatur nunc in dubium,quid ſi lata ſententia ſuper poſſeſſorio ordinario contra eum, pro quo in ſummariiſſimo fuit pronunciatum, & interloquutum; fuerit appellatum, aut ſupplicatum, an ei adhuc proderit ea interlocutio, & an adhuc durare dicetur appellatione, aut ſupplicatione pendente à poſſeſſorio ordinario; in quo reſpondeo, quòd cùm hujuſmodi interlocutoria dumtaxat durat, uſquequo lata ſit diffinitiva in poſſeſſorio ordinario, ex Doctoribus citatis, non obſtante appellatione pariter exequi debet (ut hactenus dictum eſt) ſequitur; ut illa prior interlocutoria finem tunc habeat, quando diffinitiva effectum ſortitur, ut optimè & eleganter conſideravit Menoch. *de retinen.poſſ.rem.ult.num.50.& 60.* & ſic exequenda erit ſententia diffinitiva lata in ordinario poſſeſſorio, nec interlocutoria impedimento eſſe debet, nec poteſt privilegium diffinitivæ huic auferre.

120 Et obiter adverte, quòd (ſicut ſuperiùs dictum eſt) poſſeſſio datur hæredi inſtituto, vigore *l.fin.C.de edicto divi. Adr.* non obſtante appellatione favore teſtatoris, multo magis deneganda eſt ipſa appellatio à ſententia ſeu pronunclatione de aperiendo teſtamentum, ut probat text.*in l.fin.ff.de app.recip.& in l.quiſquis 6.*& ibi B. Bal.Salic.& Paul.de Caſt.*C.quorum. app.non recip.*quam legem Gratianus poſuit *in c.ult. verſ. ſi quis etiam anſus fuerit 2.q.6.*Ionoc.*in c.Paſtoral.n.3.verſ.ad hoc ita de off.deleg.* Archidiac.*in d.c.fin.n.16.2.q.6.*Specul *tit.de app.§.in quibus, n.10.verſ.8.lib 2.* Maran.*in Specul. p.6.act.2.princ.in verbo & quandoque appellatur limit.19.n.222.fol.506.* Rebuff.*tract.de app.gloſ.unit.art.9. n.10. tom.3.* Menoch. *tract.de adipiſ.poſſ.rem.4.n.7.fol.23.* Et eſt ratio, quia apertura teſtamenti celeritatem requirit, *ex d.l.fin.*

121 Et iterum à decreto ſive judicia mandato executivo relaxatio de evacuando, vel (ut dicitur) de tractando appellationi ei deferri, quia caret ſuſpenſivo, tenent citandi DD. eo quòd ſit cauſa ſummaria & privilegiata celeritatem deſiderans. Gramaticus *dec.58.o.15.& ſeqq.* Cæſar.Contard.*in l.unica, n.4.C.ſi de mom poſſ.* Alex.*in l.1.n.52.*ubi Iiſ.*n.45.verſ quartò ad te ff. ſoluto matri.* & poſt eundem Contard *q.20.n.1. verſic. contrarium & n.3.*& Bald.*in eadem l.unic. n.1.*dixit Eſcac. *de app. q.17. limit.6.memb.2.n.36.* & idem *lib.1.cauſa.civ.lib.1.cauſa.civ.& crim.c.5.à n.53.cum ſeqq.*latiùs Marcheſa. *tr. de comm.1.p.c.10.per totum in ſecunda impreſſio.fol.217.*qui *n.2.*advertit quód licèt aliqui ex iis DD.loquantur de fabro prope domum ſcholaris ſeu Doctoris malleante, tamen ipſe cum Gramatico idem firmat in inquilino,& conductore,de quo latiùs per eum erit videndum ibi.

CAPUT XIII.

A ſententia lâta à judice, ut bono viro arbitrante, vel arbitro juris, vel in iis, quæ judicis arbitrio regulato, vel etiam libero, relinquuntur ſeu etiam conſcientiæ, poteſtati, ejúſve mèro officio; appellationi interpoſitæ non deferens vim an faciat; ubi etiam quid ab actibus, & ſententiis negativis.

SUMMARIUM.

Reductionis ſententia lata à judice, ut bono viro appellationi non eſſe deferendum, qui tenant, n.1.
Sententia reductionis licèt admittat appellationem, an nihilominus ea pendente ſit exequenda, n.2.
Reductionis ſententiam admittere appellationem ſuſpenſivam, qui cum Baldo ſubſcripſerint, n.3.
Covarruvias perplexus & varius redditur, in reſolutione hujus articuli, n.4.
Baldi diſtinctio refertur, n.5.
Reductionis judice confirmante arbitramentum non licere appellari, ſecus ab eo illud infirmante, qui tenuerint, recenſentur, n.6.
Appellationem eſſe licitam à judice adito per viam reductionis, ut bono viro, ut magis communis & æquior opinio reſolvitur, n.7.
Quæ procedit ſive ipſe judex moderetur, ſive confirmet vel infirmet arbitramentum, ibid.
Et hæc opinio maximè procedit ſi ſententia feratur ad favorem ejus qui petit reductionem, n.8.
Reductionis ſententia an admittat appellationem jure Regio, n.9.remiſſivè.
Laudi executio non eſt facienda pendente reductione ad judicem ut bonum virum, ut verior opinio reſolvitur, quot ſint in hoc articulo, n.10.
Jure Regio hæc opinio innovata eſt, n.11.
Laudi executio ſit, ſi ſit inter partes conventum, n.12.
Vel ſi ſit ab aliquo ſtatuto ſic inductum, ibid.
Et de aliis limitationibus, remiſſivè.
Reductio arbitramenti ſi petatur poſt illius arbitramenti executionem, illam non revocat, nec impedit, n.13.
Ab arbitratoribus & eorum arbitramento non licet regulariter appellare, ſed reductio peti ad arbitrium boni viri, n.14.
Reductio ad arbitrium boni viri intra decem dies debet peti regio, n.16.
Reductio an etiam jure communi debet peti intra decem dies, n.17.
Reductio coram quo judice ſit petenda, & de variis opinionibus, n.18. remiſſivè.
Reductio debet peti intra decem dies etiam jure canonico. num.19.
Arbitri ſententia an ſit exequenda non obſtante appellatione, n.20. & ſeqq.
Arbitri ſententia quando emologatur tacite vel expreſſe. num.21.
Ab actu quem quis approbavit, non poteſt appellari n.22.
Appellari quando poſſit ab arbitri ſententia, qui pro materia videndi, n.23.
Arbitri ſententia etiam pacto unde facto compromiſſo jure canonico, recipit appellationem, & de ratione, n.24.

Ab

Ab arbitris juris electis ſcilicet, ſuper recuſatione, aut cōpetentia inter iudices Eccleſ. appellari, an liceat, n. 25.

Arbitri juris habent juriſdictionem à lege, & coram illis coguntur partes litigare, ſicut coram judice, n. 26.

Arbitri juris habent à lege juriſdictionis tertiam ſpeciem æquiparatam delegatæ, n. 27.

Ab arbitris juris licet appellare, quemadmodum & ab aliis judicibus, ibid.

A judice habente arbitrium à lege, homine, ſeu ſtatuto, appellari licere, qui teneant, n. 28.

A judice cujus arbitrio aliquid committitur ſive in civilibus, ſive in criminalibus, qui teneant, n. 29.

Judex in arbitrariis argui non poteſt, quia tunc Deum judicem rei hujus cognitorem habet, n. 30.

A judice cujus arbitrio aliquid relinquitur, non licet appellari in parvis & levibus, ſecus in gravibus, in quibus quis enormiter læſus eſt, n. 31.

In arbitrariis ſuper re magna quemadmodum enormiter læſus judicetur, n. 32.

A judice habente liberum arbitrium, ſeu abſolutum à lege, ſeu ſtatuto, vel homine, non licet appellari, n. 33.

Liberum arbitrium ex quibus verbis, & clauſulis datum judici intelligatur, n. 34. remiſſivè.

Clauſula & verba, quibus arbitrium regulatum ſeu boni viri, judici datum ſit, n. 35. remiſſivè.

A judice cujus conſcientiæ aliquid terminandum, ſeu faciendū cōmittitur appellationi emiſſæ non defertur, n. 36.

Conſcientia ubi ſit onerata judici ſive jure, ſive forma commiſſionis reſcripti, appellatio nec ſuſpendit, nec impedit executionem, n. 37.

A judice, cujus conſcientiæ aliquid committitur, appellatio eſt prohibita quoad ſuſpenſivum effectum duntaxat, n. 38.

Conſcientiæ ſolus Deus ſuperior eſt, & ideo ad alium ut inferiorem appellari non debet, n. 39.

Conſcientia judicis ubi non eſt onerata ſimpliciter, ſed aliquid ſimul ſit appoſitum reſpiciens juſtitiam, appellatio non eſt prohibita, n. 40. & 47.

Appellari non poteſt ab aliquo, cujus conſcientiæ aliquid declarandum committitur, quando declarationem juramento firmavit, quod procedit non in judicio, n. 41.

Dicto alicujus ubi ſit ſtandum ex quacumque diſpoſitione, intelligitur jurato, non aliter, n. 42.

Dicto alicujus promittens ſtare, intelligitur jurato, non aliter, n. 43.

Citare non debet aliquem judex, cujus conſcientiæ aliquid judicandum eſt commiſſum, n. 44.

De materia quando aliquid conſcientiæ alicujus committitur, remiſſivè, n. 45.

Conſcientiæ cui aliquid terminandum committitur, debet eſſe cum judicio diſcretionis, n. 46. & 47.

Poteſtati judicis quando aliquid relinquitur, id non ſubjicitur judicis neceſſitati, n. 48.

A judice, cujus facultati & poteſtati aliquid faciendum relinquitur, non licet appellari, n. 49.

Judex ſi ex ſtatuto poteſt aliquem carceratum ſub fidejuſſoribus relaxare, ſi non fecerit, non appellatur, n. 50. Declara ut ibi.

A judice facultatem diſpenſandi habente, & id negante, non licet appellare, n. 51.

Delegans meram habet facultatem revocandi juriſdictionem delegatam, n. 52.

Appellatio non admittitur ab avocatione juriſdictionis facta per delegantem ſuperiorem, n. 53.

Quod procedit ſive avocatio fiat ſine cauſa, aut cum ea, aut cum levi, quia non licet appellari, n. 54.

A judice denegante id quod facere poteſt ex ſuo mero officio appellari non valet, n. 55.

A judice non ſupplente de facto cum poteſt, nec lædit, nec licet appellare, 56.

Officio judicis mercenario quod poteſt exercere motu proprio, quando aliquid committitur, ab illud negante non appellatur, n. 57.

Secus de officio judicis nobili, quod deſervit actioni propoſita, & de utriuſque exemplis, n. 58.

Appellari non poteſt à judice ſuum officium non interponente, quando pars interponendum non petit, n. 59.

Procuratorem inhabilē ſi judex non repellat, licet poſſit ex officio, non licet appellari per partē id non petentē, n. 60.

Ab injuſta denegatione officii implorati licet appell. n. 61.

A judice negante id cujus facultati relinquitur, non appellatur, ſecus quando concedit, ſed ex eo pars læditur, quia tunc appellatur, n. 62.

Judex cujus facultati & voluntati aliquid committitur, ſicut cogi non poteſt per ſuperiorem, ita nec appellatur ab illo, n. 63.

A judice faciente quod facere, præciſè cogi & compelli poterit, non appellatur, n. 64.

A judice obtemperante literas requiſitorias, & permittente executionem, cum illis obtemperare teneatur, non appellatur, n. 65.

A judice nolente adimplere juſtas requiſitorias, cùm poſſit per ſuperiorem compelli, poteſt appellari, n. 66.

Ab ordinario recuſante ſine cauſa inſtituere præſentatum, vel confirmare electum, appellari licet, vel etiam ſuperiorem adire per viam recurſus, n. 67.

Ab ordinario negante licentiam juſtam Rectori, vel alteri beneficiato, licita eſt appellatio, n. 68.

A judicis tarditate in miniſtrando juſtitiam, vel illam negante licet appellare, n. 69.

Tarditas & negligentia judicis in miniſtrando juſtitiam arguitur ex trina monitione, n. 70.

Judex negligens, à quo appellatum eſt, non poteſt revocando gravamen reaſſumere juriſdictionem, n. 71.

Ob negligentiam, & tarditatem judicis ſuperior adiri poteſt per viam querelæ, n. 72.

Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. explanatur in illis verbis (niſi Epiſcopus prius requiſitus, eóque negligente procedat, &c.) n. 73.

Error dicentium appellari non poſſe ab actibus & ſententiis negativis damnatur, & eorum falſa fundamenta, n. 74.

Attentatum non adeſt, ergo non adeſt violentia recurſus, non eſt bonum argumentum, n. 75.

Delatio negata juſta appellationi ſufficit ad recurſū regiū poſtulandum, cùm ſit pars & principiū violentiæ, ex qua animi deliberatio ad illam inferendam detegitur, n. 76.

Ab actis & ſententiis negativis ſive diffinitivis, ſive interlocutoriis appellationi deferendum, ſi ſit legitima, n. 77. ubi plura exempla recenſentur.

Appellationi ab actu negativo ſi judex deferre non teneretur, licitè poſſet ad ulteriora procedere, cùm retineat juriſdictionem, n. 78.

Appellari ubi non licèt, judex licitè poteſt ad ulteriora procedere appellatione non obſtante, n. 79.

Argumentum validum eſt, appellatio non ſuſpendit, ergo judex procedens non attentat, n. 80.

Sicut econverſo, ibid.

Judex deferens appellationi minimè deferendæ, abdicat à ſe omnem juriſdictionem, & ultrà valide nequit procedere, n. 81.

Sententia negativa non trahit ſecum executionem à jure, nec judice, cum jus huic illi privilegium attribuat, quando legitima ſit appellatio, n. 82.

Sententiæ etiam ſecum executionem trahentis effectum ſuſpendit appellatio legitima, n. 83.

Judex non deferens appellationi legitimæ virtute regii decreti, aut aliàs in proxima eſt cauſa attentandi, & vim inferendi, n. 84.

Judex, ſi à denegante admittendam meam probationē, vel inſtrumenta non admittatur appellatio virtute decreti Regii, poterit ad ſententiam diffinitivam procedere, n. 85.

Ab actis & ſententiis negativis appellationi legitimæ, ſi vim non adeſſe declaretur, & potiùs videretur auxilium violentiis præſtare, n. 86.

Redduntur exempla, n. 97. & ſuprà.

GRAVA

Gravamen in actis & ſententiis negativis fortius eſt, ac magis qualificatum eſt gravamen exequutum, in quibus ratio appellandi potentior viget, quam in cæteris, num.88.

Regius Senatus in cognitione per viam violentiæ ab actibus negativis; ſolùm inquirit, an appellatio de jure ſit legitima, quæ ſi talis reperiatur, vim fieri decernit indubiè, n.89.

1 Paris eſt apud juris utriúſque Doctores controverſum, in oppoſitáſque itum ſententias, quibus anceps (ne dicam) difficillima redditur vera ejus reſolutio: an à judice definiente cauſam reductionis, ut bono viro, appellationi non deferens violentiam faciat, & hoc caſu appellationem licitam non eſſe probat, & defendit Bart. *in l.1.num.18 ff.de leg.2.* Innoc. *in c.præſentis de reſcript.* Abb. *in c.quinta vallis n.40.* Joann. Andr. *in addit.ad Specul.tit.de appell.§.in quibus verſic. quid ſi convenerit litera B.* Salicet. *in clem. in omnibus C. de appell.& in l. cum antea q. penult.C.de arbit. & in l.ſocietatem, §.arbitr.ff.pro ſocio quæſt.*20.Cæpol. *conſilio civil.*16. Fulg. *conſ.*111.*& conſil.*113.Lanft. *in tract. de arbitr. quæſt.*12. Socin.jun. *conſ.*15. *col.*2. *lib.*1.Salicet. *inter conſ. Card.conſ.*140.Bologni *ad Ananiam, conſ.*31. dicens ab hac opinione nec in judicando, nec in conſulendo eſſe recedendum Panormit. *conſ.*38.*lib.*1.Rom. *in rubr.ff.de arb.n.*8.& Paul.Caſtr. *conſ.*121.*n.*8.*lib.*1 & hanc Bartoli doctrinam, & opinionem veram eſſe, dicit Ferrari. *in forma libelli ad formam compromiſſi. §. nec reductio n.*9. alios plures Doctores, qui hanc ſententiam,& Bar.opinionem ſequuntur, refert Additio. ad Specul. *ubi proximè*,& magis communem dicit Covarr. latè diſputans *lib.2.variar.c.12.n.5.verſ.tandem*,& quòd ab iſta ſententia ſuper reductione poſſit appellatio in-
2 terponi, ut de magis communi Pariſ. *conſ.*55. tamen hac appellatione,& ſecunda reductione pendente poſſe fieri executionem ſententiæ reductionis, tradit Boërius *dec.*184.*col. fi. ſub n.*26.*verſ. quod autem ego.* idem etiam affirmavit ante eum Philippus Franc.*c. Dilecto ſub n.*39. *in fi.de appell.*ſequitur Lancel.Robert.per Fran.& Boërium *de attent.*2.*p.c.*19.*à n.*28.

3 Sed contrariam opinionem, imò appellationi deferendum eſſe à ſententia lata per judicem ſuper reductione, eiſque in ejus executione ea pendente ſuperſedendum, ſubſcripſere Bald. *in lib.1.C.ne liceat 3.provocare n.*10.Paul.Caſtr.& Immol. Alexan.*col. penult.& fi.in l.1.ff de legat.*2.Immol. *in l.publicorum col.*4.*de public.judic.* idem Immol. *in c.quinta vallis, n.*36. *de jur. jura.* Vitalin. *in tract. clauſula*, ubi agit de reductione ad arbitrium boni viri, *c. fin.ad fi.* dicens, ita ſenatum determinaſſe, Baptiſ.de Sancto Blaſio *in tract.de arbitr. q.penult.col.pend.*Aretin. *in c.ſuper his,n.*47.*de accuſatio.* & ibi Felin.*n.*13.Alex.*conſ.*106.*lib.*3.*n.*7.Covar.qui veriorem dicit *lib.2.variar.c.12.ſub n.*5. per quem & Alexand. & alios idem dicit Ceval. *in commun. opin.*1. *tom. quæſt.*453.

4 Sed quidem Covarr. non firmavit pedes in hac ſecunda opinione, ſed *ſub.d.n.*5.*verſ.tandem, & ſeq.* inquit, quòd pares ſint in hoc caſu defenſores, & utraque communis, & *in verſ. ſeq.* dicit, quòd ſi auctorum numerus, & eorum exiſtimatio, profeſſionis nomen, conſideranda ſuat, non dubitare B. ſententiam (hoc eſt priorem) magis communem eſſe, ſiquidem præter ipſum ex veteribus, & junioribus plures magni nominis in juris utriuſque diſciplina, ei potiùs, quam contrariæ acceſſiſſe, & *in verſ.ſeq.* dicit contrariam veriorem eſſe. Sed nihilominus perplexus manet in reſolutione,
5 & electione, ut apparet *ex verſ. tertio & verſ. quarto*, maximè quod ipſe Covarr.non omnes Doctores, quos nos in prima opinione congeſſimus, recenſet, ſed nonnullos eorum tantum, Bald. *in l.1.C.de his qui pœna nomine*, diſtinguit, quòd ſi judex reductionis læſit in modico, non appelletur, ſi autem in magna quantitate, appellari poſſet, quem in hoc alii ſequuntur, relati ab Additio.Specul. *in lib.2.tit.de app.§.in quibus n.*16.& Alex. *in l.1.ff.de legat.*2.

Alii autem dixerunt, ut prior opinio procedat, quan- 6
do judex reductionis confirmaverit priorem ſententiam, ſeu arbitramentum, quia tunc in quo confirmaverit ſecunda ſententia priorem, appellationi non ſit deferendum, nec executioni inſuper ſuperſedendum, ſecus autem ſi prius arbitramentum confirmatum non fuerit, quia tunc à judice ut bono viro arbitrante appellationi eſſe deferendum, quoad utrumque effectum ſuſpenſivum, & devolutivum, notat eleganter Immol. *in conſil.*130. *in caſu præmiſſo ad fi.* Lancelot.Robert. *de attent.2.p.c.16.num.*32. tenet Marcus Anton. Blanc. *in tract.de compromi. quæſt.*10. *n.*30. *ad fi.* probat Covarr. *in lib.2.var.d.c.12.ſub d.n.5.verſ.quarto*, ubi dicit, quòd ſi communem opinionem (ſcilicet B.) admittamus, concedendum eſſe ei locum fore, ubi arbitratoris judicium à judice, ad quem itum eſt, fuerit confirmatum, quòd ſi judex cauſa reductionis ſententiam dixerit adverſus eum qui non petierit reductionem, & ſic arbitratoris judicium revocaverit, ſic gravatus hac definitione appellare poterit, ſequutus Anton. Blanc. *ubi proximè.*

Sed nihilominus licèt priorem B. opinionem ali- 7
quando prævaluiſſe, appareat; tamen jam his temporibus Baldi, & ſic ut ſit permiſſa appellatio à judice adito per viam reductionis tanquam bono viro, ſive moderetur arbitramentum, ſive confirmet vel infirmet, & æquitas; praxis,& Doctorum concurſus, approbant, & ſequuntur prout ultra ſuperiùs citatos communem, & æquiorem eſſe, teſtantur Alexand. *conſ.*106. *viſo themate col.*2.*lib.*3. & ex Alex. & Boër. idem dicit Eſcacia *de appell.q.17.lim.14.n.*3. & magis communem dicit ex Villalob. *in ærario commun.opin.lib.6.verb.reductio.* Additionat. ad pract. Papienſ. in forma libelli quo agitur ad pœn. *in gloſſ.ner. reductio ſub n.9.in litera A,in verbo contrarium fol.*461. ſequitur etiam Menoch. *conſ.*217. *exiſtimaverim, num.19.& 30.l.*3. & inconſtanter ponit hanc opinionem Nicell. *tract. de concord. gl. concord.6. fall.*12. *n.*46. *fol.*192. obiter etiam hanc opinionem ſequitur Eſcacia *l.1.tr.cauſar.civil.& crim.c.1.ſub n.*456. hanc opinionem eſſe veram, & obſervatam atque approbatam in regno Franciæ, teſtatur Additio.ad Alex. *d.conſ.106.ſub n.6.litera B. & in verbo appellatio*, & ut
magis communem refert, & ſequitur Magon. *in deciſ.* 8
*Lucen.*17.*lib.n.*4. ubi dicit, procedere maximè, ſi feratur ſententia ad favorem ejus, qui petit reductionem. Et hanc opinionem ut probabiliorem ſequitur Fachin. *controver.juris, l.8.c.96. per tot.* quam acutè examinat, & hinc inde fundamenta referens, perpendit; & contrariis ſatisfacit, videndus; ſequitur etiam Beneintend. *dec.*35.*per totam.* ubi etiam recitatis opinionibus pro utraque parte dicit hanc magis communem, quam etiam videtur ſequi (licet confuſè) Cardin.Tuſ. *pract. concl.litera A, concl.*414. *per totam*, & poſt Pariſium.& Afflictum, idem, licet obiter, tenet Marqueſ. *de commiſ. à laudo. & relat.1.p.c.17.n.*23.

Quid autem jure regio noviter ſit inductum, om- 9
nino vide *l.4.tit.21.lib.4. recopil.* Covarr. *ubi proximè, n.*6. Avend. *in c.prætor.c.1. à n.*26. Aviles *verbo execut. c.1.n.9.& 26.in capit.prætor.* Oroſius *in l.de quibus,n.*87. *ff.de legib.*Gutier. *in l.nemo poteſt,q.7.à n.*417. *cum ſeqq. de legat* 1.Caſtill. *in l.64. Tauri n.*75.Olan. *litera S,v.*9. Paz *in prax.1.tom.p.4.n.4.& 5.c.1.& c.3.num.20.& 22.* Roder.Xuar. *in repet.l. poſt rem notat.8. in §. eſt & alius caſus*, apud quos quid jure Regni ſit introductum, videbis, & latè *gl.1.l.fi.tit.4.p.3.& l.5.tit.2.p.1.verbo,des juicios*, & alios citat Valdeſ. *in addit.ad Roderi. Xuar. ubi proximè.*

Hactenus diximus de ſententia judicis, ad quem

itum

ītum eſt per reductionem ut bonum virum ſuper judicio arbitratoris, nunc quærendum, quid pendente ipſa reductione, & non obſtante; an poſſit executioni demandari arbitratorum judicium. In quo articulo quinque reperiuntur diverſæ opiniones, ea tamen receptiſſima eſt, & amplectendatur reductione pendente ad judicem ut bonum virum, non ſit facienda executio laudi, ita tenet Bal. *in l. tale pactum §. qui provocavit col. fin. in penult. quaſt. ff. de pact.* tenet etiam Abb. contra Card. *in cap. quinta vallis n. 41. de jurejur.* Socin. *conſ. 27. col. pen. l. 4.* veriorem dicit Marant. *de ord. jud. 3. part. 6. p. prin. in actu 2. ſub. n.* 110. Philip. Franc. *in cap. dilecto n. 30. de appell.* ſequitur Lancel. *de attent. 2. p. cap. 16. n.* 10. *& ſeqq.* cum quo tranſit, & ſequitur in ampliationibus, & limitationis (ut aſſolet tranſcribendo.) Eſcacia *de appell. quaſt. 17. limit. 4. à n. 6.* ſequitur Boër. *deciſ. 274. à n.* 24. ubi de ſtylo ſervari teſtatur Lanfr. *deciſ. 451.* incipit *arbitramentalis.* Alexand. *conſ. 43. quia ſubtiliter, n. 9. lib. 6. & in conſ. 119. quaritur ergo, n. 17. eod. lib.* Pariſius *conſ. 45. ſatis concludenter num. 6. lib. 1.* Galleſius *de obligatione in forma Camera q. 3. 4. p. obliga in forma Cam. n. 5. & ſeqq.* Grat. *conſ.* 118. *videtur n. 19. lib. 2.*

11 Quæ opinio noſtro jure Regio alterata eſt per text. *in d. l. 5. tit. 21. lib. 4. recop.* ubi poſtquam à prin. dedit formam exequendi arbitratoris ſententiam; in hæc inquit: *Y ſi la otra parte huviere reclamado ò reclamare ò pedido, ò pidiere relation y albedrio deven varon ò hecho ò hiziere de nullidad, ò por otro remedio ò recurſo alguno, ſi la tal ſentencia arbitraria fuere confirmada por el Preſidente y Oydores que de la tal ſentencia confirmatoria no aya mas ſupplicacion ni nullidad ni otro remedio alguno; pero ſi por Iuez inferior fuere confirmada, que pueda appellar para ante el Preſidente y Oydores para que ſentencien en ella, y ſy fuere confirmada, no aya mas grado, y ſi fuere revocada por el Preſidente y Oydores de la tal ſentencia revocatoria ſe pueda ſupplicar para ante ellos miſmos, quedando en ſu fuerça la execucion haſta que ſe dè ſentencia en reviſta*, &c.

12 Quæ concluſio multipliter limitatur, ſcilicet; quando aliud ſit contractum inter partes, ut arbitramentum habeat executionem paratam, vel id ſit ab aliquo ſtatuto inductum, & de aliis pluribus videndus Lancel. *de atten. 2. p. cap. 16. à n. 28. uſque ad fin.* quem etiam tranſcripſit in omnibus Eſcacia *ubi proximè.*

13 Sed illud non omitto, quòd ſi executio arbitramenti petatur, anteaquam reductio ejus ad arbitrium boni viri, hoc eſt, judicem, ſit petita quia tunc reductio ſubſequens non impedit executionem præcedentem, ita Ioan. de Imol. *conſil. 130. in caſu præmiſſo col. 2. ſub n. 7.* ad notata *in l. ſed ſi ante ff. de except.* & per Caſt. *in auth. qua ſupplicatio C. de precib. Impera. offeren.* optimè per Lancel *ubi proximè n. 46. cum ſeqq.*

14 Hæc tamen hactenus à nobis dicta procedunt in arbitramento, & in arbitratoribus, à quorum ſententia non licet regulariter appellare, ſed reductio peti ad arbitrium boni viri, *l. ſocietatem §. arbitrorum, ff. pro ſocio,* & ibi B. & cæteri, *cap. quinta vallis,* cum ſua materia *de jur. jur* quia ſi datur in ea homologatio, & approbatio
15 tacita, niſi per triginta annorum ſpatium, nam intra ipſum quandocumque reductio peti poteſt, plurimos in id congeſſit comprobans Marant. *de ord. jud. tit. de appell. à n. 110.* & præcipuè *à n. 112. & n. 260.* Corneus *conſil. 17. & conſ. 177.* & alios allegat. Ceval. *in contra commun. q. 89. n. 2.* ſed hodie hæc reductio debet fieri in-
17 tra decem dies, *ex lib. 3. tit. 4. p. 3.* ibi, *y ſi callaſſe haſta diez dias, deſpues que fueſſe dada la ſentencia*, &c. quæ fuit opinio Speculatoris *in titul. de arbitrio §. ſequitur, verſ. ſed intra quod tempus;* plures allegat in comproba-
18 tionē Ceval. *ubi proximè n. 3.* latè diſputat, & examinat Fachineus *controv. jur. lib. 8. c. 93. per totum,* ubi viriliter defendit poſt alios, etiam jure communi reductionem petendam eſſe intra decem dies, allegat text quem *Salgada de protect. Reg.*

dicit expreſſum *in l. penult. C. de arbitris*, quem vide 18
etiam & latè *eod. lib. 8. controv.* 94. varias refert opiniones ad illam quæſtionem, coram quo judice ſit petenda reductio, Cevall. etiam *ubi ſupra n.* 7. eas etiam recenſet Eſcacia *de appell. quaſt 17. limit. 4. à n. 5.* (neutram tamen elegit) eas etiam refert Foſſan. *deciſ.* 4. & ſic illum terminum decem dierum l. regiæ puto etiam procedere jure canonico, cùm nihil ſpecialiter in eo ſit diſpoſitum in oppoſitum, maximè cùm jure communi 19
ſecundùm magis veram opinionem, ut per Fachineum ſit inductum juxta ea, quæ latè dixi 1. *p. c. 2. §. 3. à n.* 14.

20 Quid autem ſit dicendum à ſententia arbitri, an ab ea appellationi non deferens vim faciat, in quo breviter eſt dicendum, quòd licèt jure civili appellari nullo modo poſſit à ſententia arbitri regulariter, quia cùm non oriatur ex ea actio appellatione, non eſt opus, *lib. 1. ff. de arbitris*, & tamen in duobus caſibus, quando ſcilicet, compromiſſum factum eſt ſine pœna, & ſen- 21
tentia arbitri eſt homologata expreſsè (hoc eſt approbata per partes) cui ſe ſubſcripſerunt, item & quando tacitè, ſcilicet per lapſum decem dierum, ſententia arbitri executioni demandatur, text. *in l. cum antea, per tot. C. de arbitris l. fi. tit. 4. p. 3.* ubi Greg. *in gl. las partes,* idem eſſe, ſi compromiſſum ſit pœnale, declaret bene Roderic. Xuar. *in l. poſt rem. verſ. eſt alius caſus, fol.* 262. & ejus addit. *ff. de re jud.* & licèt his duobus caſibus oriatur actio; nihilominus ab ea non appellatur, quia quando ſententia arbitri tacitè eſt homologata per lapſum decem dierum, cùm non nova ſit actio, niſi poſt illos decem dies, & tunc poteſt habere locum appellatio, quia ſera eſt, ſcilicet poſt terminum, *auth. ſed hodie C. de appel. c. concertationi de appel. in* 6. in expreſſa autem homologatione, & ſic quando eſt ſententia arbitraria ſubſcripta, & approbata, jam eſt tranſlata in rem jud. ex conſenſu & voluntate ipſarum partium, nec poſtmodum poteſt diſplicere appellans. ita probatur in regulis & juribus vulgatis, & etiam ex eo, quia ab actu quē quis approbavit, appellare nullo modo poteſt, *l. ab eo, C. quomodo & quando jud. l. fin. C. de temper. appell.* no- 22
tat. Socin *in conſ. 43. col. penul. in fin. in 1. vol.* Ludov. Rom. *conſ. 9. in fin.* allegans *l. ad ſolutionem C. de re jud.* Marant. *de ord. jud. 6. p. tit. de appell. n.* 306. & in ſpecie & terminis latè Iſſ. *&c.* & in terminis probat latè Card. Tuſc. *pract. concluſ. tom. 1. lit. A. concluſ. 41., per totam,* ubi poſt alios de communi opinione teſtatur, & poſt Cyn. Bal. Salic. Paul. & alios *in l. 1. C. de arbitris*, & poſt Abb. Alex. Marc. Ant. Blanc. & alios tenet Eſcacia *l. 1. tract. cauſ. civil. & crim. cap. 1. n. 36. 52. in fin. & 529.* & iterum *in tract. de appell. quaſt. 17. lim. 11. n. 1. & ſeqq.* latè Iſſ. *in l. arbitror. n. 11. ff. qui ſatiſ. cogan.* ubi Ioan. Oroſci. *n.* 7. latiſſimè Marant. *de ord. jud. 6. p. prin. actu 2 tit. de appel. n.* 259 & ubi à *num.* 250. *cum pluribus ſeqq* pereleganter, & cum maxima diſtinctione tractat, quando 23
poſſit appellari à ſententia arbitri, ad quem videndum omnino te remitto, plures allegat Mencha. *de ſucceſſ. creatio. § 10. num. 5.* latè Gutierr. *in repetit. l. nemo poteſt ff. de legat. 1. à n. 417. cum ſeqq.* ubi tractat, quod hodie jure Regio ſit diſpoſitum ultra Doctores Regni col. à nobis ſuperiùs allegatos *verſ. quid autem jure Regia*, &c. *n.* 9.

Tamen jure canonico aliud eſt dicendum, ut appel- 24
lationi à ſententia arbitri interjectæ niſi judex deferat, violentiam facere, certum eſt. quocumque pacto etiam nudo factum fuerit compromiſſum, cùm ex eo illo jure actio naſcatur à ſententia arbitri. cùm arbitria redacta ſint ad inſtar judiciorum, *l. 1. ff. de arbitris,* appellatio utique permittitur, gloſ. *in cap. a judicibus 2. q. 6. verbo ordinarie in princ.* & communem dicit Ripa *in l. nemo poteſt num. 91. ff. de legat. 1.* Ioan. Oraſ. *in d. l. arbitr. num. 7.* & Paol. Caſtr. *in l. unam & poſtea §. ſi minor. num. 8. ff. de jur. jur.* & eſt magis communis opinio ſecundùm Alexand. *in l. ait prætor. in princ. num. 3. ff. de*

re judic. Guttier. in d. l. nemo poteſt num. 425. ultra quos hanc etiam ſeutentiam probant plures relati à Marco Autun. Blan. in tract. de compromiſſ. in quæſt. 10. de appell. & de reductione ad arbitrium boni viri, Panorm. in cap. cum dilect. num. 17. de arbitris. Marant. de ord. jud. 6. p. cap. de appellat. ſub n. 257. verſ. ſecus eſt de jure canonico, &c. & poſt plures alios communem reſolvit Lauren. Kirchovius commun. concl. cent. 1. conſ. 15. qui eſt inter communes opiniones tom. 3. in princ. & poſt Rumanum etiam tenet Cardin. Tuſc. ubi proximè d. concl. 413. n. 9. & ita dicendum eſt, ut appellationi à ſententia arbitri ſit deferendum jure canonico, intellige, niſi ſit tacitè vel expreſsè à partibus homologata, quoniam poſtquam pars ſententiæ conſentit, recurſum in jure non haberi ex proximè dictis.

25 Quid autem de arbitris juris eſt dicendum, ſcilicet de iis, qui eliguntur ſuper recuſatione judicium Eccleſiaſt. juxta text. in cap. ſi contra unum de off. delegat in 6. vel ſuper competentia juriſdict. juxta celebrem text. in c. paſtoralis de reſcript. de quo nos latè alibi diximus
26 nam ex quo iſti arbitri à jure, & ejus neceſſitate eliguntur, habeant juriſdictionem à lege, nam ita partes coram eo neceſſitantur litigare, ſicut coram judice, notant Abb. in cap. ſuſpicionis de off. delegat. Maran. de ordine jud. 4. p. 6. d. n. 12. ad fin. fol. 142. in parvis, qui habent
27 tertiam ſpeciem juriſdictionis, ſimilem, & æquiparatam delegatæ juriſdictioni, magis quàm ordinariæ, ut tenent Bald. in conſil. 90. & in conſil. 470. 1. vol. Corn. conſil. 54. col. 2. vol. 2. Bald. in l. apertiſſimi col. fin. verſ. quarto quare, & in l. fin. nota. 7. C. de jud. & ibi etiam B. Ang & Salicet. Fel. in cap. fin. 11. col. penult. in fin. de re judic. & notat in c. ab arbitris, de effic. delegat. l. 6. Marant. ubi proximè n. 13.

Quare ab iſtis arbitris juris appellari licitum eſt, quemadmodum, & ab aliis judicibus, probat text. expreſſus in c. ab arbitris de off. delegat. l. 6. ubi notant Doctores, & in l. arbitrio, ff. qui ſat. cogan. Marant. de ord. jud. 6. p. tit. de appell. n. 261. fol. mihi 617. & loco proximè citato d. n. 13. idem probat multa in propoſitum adducens Seſe in deciſ. 113. tom. 2. à n. 50. ſequitur etiam Ripa in l. nemo poteſt à n. 90. & Alciat. n. 48 ff. de legat. 1. Abb. in c. cum dilect. colum. 10. de arbitris B. in l. 1. §. interdum ſub n. 8. in fin. ff. à quibus appell. non licet. Bald. in l. penult. in fin. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni jur. & in l. diem, §. ſtari, ff. de arbitr. Felin. in cap. fin. 11. & 12. de re jud. Anton. de Butr. in cap. quinta vallis 23. ſub n. 38. de jur. Socin. in reg. 17. appellare à ſententia fall. 3. Paul. de Caſtr. in l. à D. Pio, in princ. ff. de re jud. Marc. Anton. Blanc. tractatu de compromiſſo q. 10. verſ. contrarium tom. 3. p. 1 fol. 204. Lanfr. in tract. de arbitr. q. 24. Eſcacia tract. cauſ. civ. & crim. cap. 2. n. 5. & ſeqq. & de appell. q. 17. limit. 53. n. 3. & verſ. ubi reddit rationem, quia arbiter juris dicitur habere juriſdictionem, ſicut judex, & quia cùm iſte arbiter ſit ex neceſſitate juris, ab ejus ſententia licet appellari, quemadmodum quando & ab aliorum judiciorum liber, gloſ. in cap. à judicibus 2. q. 6. Iſſ. in d. l. nemo poteſt 2. lectur. n. 92. alius allegans, idem dicit ibi Ioan. Gutier. n. 130.

28 Circa illud autem, quod tertio loco appoſuimus in hoc capite, an appellationi emiſſæ ab iis, quæ relinquuntur judicis arbitrio regulato, vel libero non deferens judex vim faciat, duæ reperiuntur circa arbitrium regulatum opiniones contrariæ, & quod in omni caſu, in quo judex habet arbitrium à lege, homine, ſeu ſtatuto, ab ejus ſententia appellationi emiſſæ per gravatum eſſe deferendum, tanquàm licitæ, verum crediderunt, gloſ. in cap. ſuper his, in verb. arbitrium. & ibi latè de materia Felin. n. 7. de accuſat. gloſ. verbo, ſi qua pœna, gloſ. ult. ff. de regul. jur. gloſ. in c. Romana §. quod ſi obiiciatur in verſ. minus legitima, de appellat. in 6. Alex. in l. & ſi ſeverior in fin. C. ex quibus cauſ. infam. irrog. & in lib. 4. col. penult. & fin. ff. de legat. 2. & conſil. 106. n. 7. lib. 3. qui de communi teſtantur relati à Boërio deciſ. 284. n. 16. Aretin. in l. videamus §. deferre n. 6. & ibi Alex. ff. de in lit. jur. Rip. in l. in quartum n. 122. ubi etiam Alciat. num. 39. ff. ad leg. Falcid. Ripa in l. ſi inſulam n. 56. ff. de verb. oblig. Abb. in cap. 1. n. 9. de dilatio. Felin. in cap. ex literis num. 23. de conſtit. & in cap. cum veniſſent num. 9. de judic. Angel. in tract. de malef. verbo, præſente dicto Caio, n. 32. & ibi Auguſt. in additione Marſi. in l. quæſtioni n. 67. ff. de quæſt. Caſſan. conſil. 68. n. 23. & 24. Duaren. in l. in actionib. in verbo licuit enim ei, &c. in fin. ff. de in litem juran. Mantua in cap. fin. n. 16. de jur. jur. Covarr. variar. reſol. lib. 2. c. 12. n. 5. verſ. 2. adverſus Bar. Bernard. Diaz. in regul. 40. Ant. Gom. variar. reſol. tom. 3. cap. de delictis n. 63. ubi de communi teſtatur, prout illum refert Bonacoſſ. p. 2. commun. opin. pag. 41. à tergo col. 2. verſ. 2. incipit judex ex iis quæ ejus arbitrio committuntur, & part. 1. pag. mihi 117. col. 2. ſub verſ. mulctari quis illico non debet in fin. Octavia Simoneli. in tract. de decretis tit. 1. lib. 1. n. 8. Boſſius in tract. de mulctis n. 4. Cagnul. in l. 1. num. 22. ff. ſi quis jus dicen. non obtemper. Maccon. deciſ. 42. n. 21. Rebuff. tract. de cong. port. verſ. ult. ſi Epiſcopus fol. 103.

Sed pro contraria parte, imò appellationi interjectæ 29
à ſententia ejus, cujus arbitrio aliquid committitur, tam in civilibus, quàm criminalibus non ſit deferendū, facit, quia judex in arbitrariis argui non poteſt, probatur authoritate gloſſæ in c. ſtatutum §. aſſeſſorem verb. 30
relinquatur de reſcript. in 6. quia tunc ſolum Deum judicem eſſe hujus rei cognitorem, ut dicit conſ. 38 n. 7. & quia ſuperior non poteſt inferioris conſcientiam, & animum immutare Bal. in l. 1. in fin. verſ. ſcias tamen, C. de ſententiis ex Brevil. recit. nec enim vis animo inferri poteſt, probant etiam Innocent. in c. præſenti de teſt. B. in l. 1. in fin. ff. de legat. 2. diſput. 1. Bal. in l. 2. C. quomodo & quando judex. Salicet. in l. ſocietatem §. arbitror. n. 26. ff. pro ſocio, & in l. cum antea C. de arbit. Iſſ. in l. ſi ſic legatum n. 5. de leg. 1. & in l. de pupillo §. qui opus n. 4. de op. novi. nunc. Amadeus de ſyndi. n. 147. Pariſ. de Put. in eod. tract. tit. de poteſtate judic. num. 1. Curtius jun. in l. 1. n. 30. ff. de jur. omn. jud. Boër. deciſ. 284. num. 17. verſ. contrarium. Caſtr. conſil. 296. col. fin. lib. 2. Modet. in apoſti. ad Alexand. conſil. 106. num. 17. lib. 3. Ripa in l. 2. n. 29. ff. de re jud. Roman. conſil. 27. & conſ. 261. & conſ. 364. Aymun. conſil. 78. num. 8. Caſſiad. deciſ. 7. n. 4. Fab. à Monteleon. in prax. arbiter. pag. 385. num. 31. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 1. q. 70. num. 6. verſ. contrariam itaque ſententiam ſequimur. Hieron. Magon. deciſ. Lucenſ. 42. num. 21. 5. p. & ibi, deciſ. 43. n. 3. Paul. Granut. in ſuis commun. concluſ. Theorem. 3. in fin. Ioan. Marc. Monticel. in pract. crimin. regul. 2. n. 14. alios refert Menoch. ubi proximè à n. 7. Marſi. in l. quæſtionis modum, ff. de quæſtio. Cæpol. in auth. ſed novo iure n. 56. C. de ſervis fugit.

Et hanc ultimam opinionem amplectuntur Menoch. citato loco num. 12. ubi facit regulam negativam, ut in hoc caſu non liceat appellare cum diſtinctione, de qua protinus eam in effectu poſt longam indagationem reſolvit Proſper. Farinac. in pract. crim. tom. 1. quæſt. 17. à num. 27. eam etiam videtur ſequi Eſcacia de appellat. q. 7. limit. 15. num. 2. poſt Marcheſ. Niceli. Menoch. & alios, quos citat.

Dummodo intelligatur, ut procedat in his, quæ 31
ſunt parvi præjudicii, ut puta in cauſis parvis, & levioribus, ſecus in iis, quæ ſunt magni præjudicii, puta, in criminalibus; vel in civilibus cauſis magnis, nam in iſtis ſi ſe graviter, aut enormiter læſum per ſententiam ſenſerit aliquis, poterit appellari: tenent ferè omnes Doctores utriuſque opinionis, ut videre eſt ex his, quos
nominatim refert Menoch. ubi ſupra à n. 16. cum ſeqq. 32
& Farin. num. 31. quos per te vide, apud quos etiam videre poteris, quando quis hoc caſu dicitur enormiter læſos. & ponit Maſcat. de probat. lib. 2. concl. 696. Hactenus de arbitrio regulato.

Ac

33 At à ſententia lata per judicem habentem à lege,
homine, vel ſtatuto liberum,ſeu abſolutum arbitrium,
appellationi interpoſitæ non deferens vim nec faciet,
& in hoc caſu multominus dandam eſſe appellationem,
dixere Innocent.& Hoſtienſ.*in c.fin.de ſervis.* Joann.Ba-
ptiſt.à Severino *in l.admonendi n.265.verſ.1.ff.de jur.* Fe-
lin.*in c.exceptionem n.2.in fin.de except.* & *in cap. de his*
num.8.de accuſat. ubi plures alios allegat concordantes
Ruin.*conſ.149.num.9.lib.4.* Iſſ.*in l.1.in pr.n.6. ff. ſi quis*
jus dicen.non obtemper. Decius *in c. ad hoc col.3. ad ap-*
pell. Abb.*in c.prudentiam §.6. delegati.* Covarr. *l.2. va-*
riar.reſolut.c.32.num.5. Menoch.*de arbit.jud.d.quæſt.70.*
num.11. Farinac.*4.tom.1.quæſt.17.num.30.* Hieron.Ma-
gon.*dec. Lucenſ.42.n.21. verſ. quia quod non detur 1. p.*
Anton.Gomez.*lib.3.variar.c.1.num.63.*de communi te-
ſtatur Bonacoſſ.*à comm.opin.p.2.pag.41.col.4.verſ.2* Octa-
via Simoncel.*in tract.de decretis el 1.tit.1.num.8.* idem
ſenſerunt.Butr.& Imol. *in c.refragabili de off. ordinarii*,
dum ſcribunt, appellationem cenſeri rejectam à ſen-
34 tentia judicis, cui datum eſt liberè judicare. Et de ſin-
gulis verbis, quæ conveniant libero arbitrio, & de
eorum natura, plurima, utiliſſima in unum congeſſit
Menoch.*de arbitr. l.1.q.7. per tot.* item verba & clauſu-
35 lar, quibus arbitrium regulatum, ac viri boni confer-
tur, congeſſit ipſe Menoch. *ibi q.8. per tot.* apud quem
videre potes.

36 Circa inſpectionem autem illius examinandi arti-
culi, an judex, cujus conſcientiæ aliquid dicendum
committitur, appellationi interpoſitæ non deferens
vim faciat: brevibus reſpondeo negativè, cum ſcilicet,
ab ejus ſententia appellatio non ſit licita, probant An-
gel. *in l.de pupillo §.qui opus, ff.de operis novi nuntiat.* &
ibi Paul.Caſtr.Alex. & Iſſ. moti per gloſſam reputatam
ſingularem *in c.ſtatutum §.aſſeſſorem, in verbo, relinqua-*
tur, de reſcript.l.6. quæ id dixit expreſsè, ſequitur Petrus
Philip. Corneus *in conſ.188.col.2. in lit.C.vol.1.* Felin.
in cap.ſuper his col.4.de accuſat. Marant.*de ord. jud.6.p.*
tit.de appell.n.352. Nicell.*tract.de concor.gloſ.concord.6.*
fall.22.n.63.tom.18.fol.193. Rebuf.*tract.de appell art.3.*
gloſ.unic.n.2. & *3.* Tiraquell.*in tract.de lignag.§.4. gl.1.*
n.11. Greg.Tholoſ.*tract.de capell.l.3.c.15. n.1.* & *ſeqq.*
fol.34. ultra quos, quòd à ſententia judicis, cujus con-
37 ſcientia fuiſſet onerata, vel ex diſpoſitione juris com-
munis, vel ex forma commiſſionis, vel reſcripti, ap-
pellatio ſubſecuta nec ſuſpendat, nec impediat execu-
tionem ejuſdem, facit gloſ. *in clem.1.in verbo oneramus*
de jur.patr. quam Paul.& Laurent.& Cardin. ſequuntur
ibi Rot.*deciſ.18.aliàs 443.fuit dubitatum ſub n.3.* & *4.*
de conceſſ.praben.in novis. Cephal. *conſ.89.* affatim,*n.14.*
lib.1. Philipp.Franc.alios allegans *in rub.de appell.n.7.*
latè per Gemin.Imol.Francum, & alios *in d. §. aſſeſſo-*
rem, & per Hoſt.gl.Card. *in d.clem.1. de jur.patr. quæſt.*
16. Rom.*conſ.27.viſo themate*, alios citans *poſt princ.* &
conſ.261. ſuper eo. Alex. *in l. in provinciali §. qui opus de*
oper.novi nunt. Abb.Panorm.*in c.ſuper his n.16.de accuſ.*
Felin.*in c. ſignificaſti el 1. de homicid.* pleniùs *in cap.1.*
col.20.verſ. & *ſi dicatur conſcientia tua, de conſtit.* Andr.
Barba.*in c.ne initiaris*, ubi latè de conſtitutionibus, &
in conſ.36.ad propoſitum n.7. & *ſeqq.l.2.* Æguid.*deciſ.18.*
incipit *me ratio conſcientiæ*, & quòd ſit iſta prohibitio
38 appellationis quoad ſuſpenſivum effectum dumtaxat,
ultra ſupradictos probant Lancelot. *de attent. 2. part.*
cap.12.limit.10.num.10. Mil. *in repert verbo appell. verſ.*
appellari non poteſt fol.15. & cum Lancelot. idem dicit
Eſcacia *de appell.q.17.lim.15 ſub n 3.* ubi allegat etiam
Marcheſanum *tract.de app.6.2.c.1.num.67.verſ.dabitur*
39 *app.* reddentes rationem, quia Deus ſolus ſuperior eſt
conſcientiæ, unde non poteſt ad alios inferiores ap-
pellari Franc. *ubi ſuprà*, & Gregor.Tholoſ. *d.c.15.n.3.*
& *ſub n.5.*

40 Quæ reſolutio fallit, quando non eſt ſimpliciter
onerata conſcientia judicis, ſed appoſitum eſt ſimul ali-

Salgado de protect. Reg.

quod verbum reſpiciens juſtitiam, puta; ad judicium
tuæ conſcientiæ, vel aliud ſimile, quia tunc datur ap-
pellatio. Lancelot.*de attent.2.part.c.12.lim.10.n.11.* ubi
alias refert limitationes, quas tranſcribit Eſcacia *ubi*
proximè à n.5. vide etiam *infrà n.47.*

Ultra quos hanc noſtram doctrinam poſt nonnullos 41
affert Tiraquell. *in tract.de præſcript.§.1.gl.8.n.4. ad fin.*
& *n.5.in prin.* ubi per Angelum,Paul.Caſtr.& Iſſ.*in d.l.*
de pupillo §. qui opus, declarat dictam regulam *in d.§.*
aſſeſſorem, quatenus dixit, quòd quando aliquid com-
mittitur conſcientiæ alicujus, non poteſt ab ejus de-
claratione appellari, ut videlicet intelligatur, ſi is, cu-
jus conſcientiæ committitur, debet ſuam declaratio-
nem juramento confirmare, & poſt Iſſ. Rebuff. *tract.de*
app.art.3.gl.unic.n.4.tom.3.fol.489. quidquid dicat Eſ-
cacia *ubi proximè,n.9.in fin.* ſe non videre hanc opinio-
nem uſu receptam, quæ quidem procedit ubi non ſit
dicta declaratio in judicio, ſed ſit facienda à privata
perſona, non aliter.

Pro qua facit, quia quando lex, ſtatutum, pactum,
aut quævis alia diſpoſitio vult, ut ſtetur dicto alicujus, 42
intelligitur jurato, non aliàs, facit text *in l.Theopontus,*
in verb.juratus.ff.de dote prælegata, ubi id notat B.Ant.
in c.veniens, el 1. & ibi Felin. *col. penult.de teſtib.* idem
Anton.*in c.finem litibus col.penult.de dolo* & *contuma.* ex
eo notat Bald. *in c. tuis de teſtib.* quòd jurare debet is,
cujus teſtimonio quiſpiam ſtare promiſit, etſi de jura-
mento nihil dictum fuerit Bald.*in l.jusjurandum,quod ex* 43
conventione,in prin.ff. de jurejur. & meliùs ibi in lectura
antiqua.Iſſ.*in l.jusjuran.* & *ad pecunias §.quiſquis juran-*
dum de jurejur. Marian.Socin.*in repet. c.quod ſi ſuper re-*
bus,&c.quoniam col.2.ante fin.ut lite non conteſtata. Hip-
polyt.de Marſi. *ſing.214.ad validitatem.* Corneus *conſil.*
40. viſo proceſſu col.5. verſ. & *ideo ubi ſimpliciter lib.1.*
per *d.l.Theopontus*, latè proſequitur; & probans Rebuf.
in tract.de præſcript.§.1.gl.8.a princ.

Iſte judex, qui ſecundùm ſuam conſcientiam judi-
care debet: non tenetur aliquem citare, gloſſ. *in cle.1.* 44
de off.delegat. Bald.& Alexand. *in l.de unoquoque, ff. de*
re jud. quos eſt ſecutus Alciat. *in l.ſi quis arbitratus in*
fin.de verb.oblig Menoch.*de arbit.jud.lib.1.q.17.num.14.*
Et de materia quando aliquid conſcientiæ alicujus 45
committitur, & multa annotatione digniſſima vide
affatim per Maſcardum *de probat.1.tom.concluſ.414.per*
totam.

Quæ regula in hoc articulo à nobis appoſita, ut 46
appellationi non ſit deferendum à judice, cujus con-
ſcientiæ aliquid committitur ſententiare; declaratur,
ut talis conſcientia debet eſſe cum judicio diſcretionis,
juxta text. ſingularem *in c.2.de regul.in 6.* tradit Barba.
in d.conſ.36.n.7.lib.2. Lancelot.*ubi ſuprà in d.limit.10.n.*
15. qui *n.11.* poſt Francum *in c.ſtatutum, §.aſſeſſorem de*
reſcript.lib.6.ſub n.15.verſ.poteſt etiam limitari, hanc
regulam limitat, ut procedat, quando ſimpliciter one-
rata judicis conſcientia, ſed ſi cum hac clauſula ſit ap- 47.
poſitum aliquod verbum, vel qualitas reſpiciens juſti-
tiam; ut puta: ſi dicatur (ad judicium tuæ conſcientiæ)
vel ſimile, cùm tunc conſcientia debeat cum juſtitia
regulari, & juſtè procedi, appellationi deferendum eſſe,
ubi ipſe in *n. ſeqq.* alias tres limitationes proponit, de
quo vide Lancelot. & Eſcaciam *ubi ſupra*, & nos ſur-
ſum *n.40.*

Nunc tractandum, quando à jure vel ab homine ali- 48
quid judicis poteſtati & meræ facultati committitur,
an à judice negante illam appellationi interpoſitæ non
deferens vim faciat. Et non fieri vim faciunt per text. *in*
l.non quidquid judicis poteſtati committitur, id ſubiicitur
juris neceſſitati, ff. de judic. tenent Imol.poſt Hoſtiigar. 49
in c.1.col.11.de conſtit. dicens, quòd in commiſſis facul-
tati judicis non appelletur, prout exemplum in caſu *el 2.*
cum gloſ.*in verb.valeat,de judiciis,* & *in clem. ſæpè te-*
dem verb.de verb. ſignif. & *c.conſuluit de off.deleg.* idem

dicit Innocent. *in cap.fin.de feriis.* Aret.*in cap.ſuper his.*
col.antepenult.verſ.& ad ea, qua ponit. de accuſation. &
eſt duct. Specul.*in titul.de off.jud.§.impeditur.* ſequitur
Abb.*in cap* Felin.*in c.exceptionem n.1. de exceptionib.&*
in d.c. ſuper his col.7.n.13. Marant.*de ord.judic.6.p.tit.*
de appellat. Card.Tuſc.*pract.concl.tom.1. litera A. con-*
*clus.415.n.12.& 4.*Bald.*conſ.111.proceſſus factus lib.5.*
Felin.*in c.ſuper his n.7.de accuſat.* Gratian. *in diſcept.*
foren.tom.1.c.146. obi ex aliis infert *n.16.* quòd ſi ſta-
50 tutum diſponat, ut judex poſſit in aliquo caſu carcera-
tum ſub fidejuſſoribus relaxare, qui ſi non fecerit, non
poterit ab eo appellari, quia non quidquid judicis po-
teſtati relinquitur, id ſubjicitur juris neceſſitati, *d.l.non*
quidquid, intellige niſi aliàs ex alio capite jure commu-
ni detentatio ſit injuſta, ab ea licet appellari, ut latè
dixi *lib. 2. cap.4.* quia tunc de jure neceſſitatur judex
relaxare.

Et quando lex dat judici facultatem diſpenſandi,
nam à denegata diſpenſatione non poterit appellari,
51 ita Bald. *in l.quicumque col.6.de ſervis fugit.* quem ſequi-
tur Felin.*in c.ſuper his n.13.de accuſ.* idem dicit latè Th.
Sanch. *de matr.* Card.Tuſc.*pract.concl.1. tom. litera A.*
*concl.415.ſub n.1.*poſt Felin.*ibi n.7.* & in hæc concluſio
vera procedit ſine contradictione, quám etiam pro-
bant Doctores in ſequenti articulo de mero officio ju-
dicis allegandi.

Hinc eſt, quod cùm ſit in mera facultate judicis de-
52 legantis, revocare juriſdictionem delegatam, *l.judicium*
ſolvitur vetante eo qui judicare juſſerat, ff.de judiciis, cap.
ut noſtrum de appellat. c.paſtoralis de off.delegati, & de
materia multa eleganter congeſſit Lancelot. *de attent.*
2.p. c. 10. per totum. ad quæ recurrendum eſt omnino.
53 Ab hujuſmodi tamen avocatione facta per ſuperiorem
appellationi emiſſæ denegans delationem, vim nullam
faciat, ex doctrina ſupradicta, & in ſpecie tenet Bald.
in conſil.3.col.5. ſequitur Marant.*de ord. judicior.6.p.tit.*
de appell.num.351. quod per Bald.*in conſil.111.* incipit
proceſſus in 5.volum. dixit Rebuff.*in comment. tit.de avo-*
catio.tractatu de avocatio art.1.fol.208. quod ſive avo-
catio fiat cum cauſa, vel ex levi, vel ſine ea à tali avo-
54 catione appellari non poſſit, quia eſt arbitrii, & volun-
tatis principis.

55 Quare & ex eadem ratione alia deducitur regula,
quod appellationi à judice denegante facere id, quod
facere poteſt ex ſuo mero officio, non eſt interjectæ
deferendum, cùm tunc partem non gravet, Specul.*in*
tit.de off.judicis §. impedit verſ.quid ſi judex n.1.in fin.&
num.2.l.1.fol.57. ideo appellari non poteſt Abb.*in c.ex-*
ceptionem num.8. de except. & idem Abb.*in c.ſignificave-*
runt n.10.& 19. de except. Joan. Andr. & communiter
DD. per Petrum *in d.c. exceptionem*, plenè Bald. *in l.*
nec quicquam §. ubi decretum 8.col.verſic. pro uberiori au-
tem intellectu, ff.de off.proconſul.& lega. Butriga.*in c.ſuper*
hoc 3.col.de renunciatio. Petrus de Anchard. *in c.pia col.*
*antepenult.de except.l.6.*Abb.*in clem.auditor.*per gloſſ.*ibi*
de reſcript.& in c.prudentiam §. ſexta in fin.de offic. de-
legat. ſequitur Aret.*in c. ſuper his col. antepenult. verſ. ad*
*ea qua ponit.de accuſat.*Bald.*in l.2.circa med.C.de ſervit.*
56 *& aqua.* Imol.poſt Butr.*in c.1.col.11. de conſtit.* Anania
in l.juſtitia §.juris praecepta.de juſtitia,& jure, obi dicit,
quòd judex non ſupplens de facto, cùm poſſit, non fa-
cit litem ſuam, quia non læſit partem, cùm aliud ſit
lædere, aliud non juvare, nec ob hoc poteſt appellari,
ubi allegat Specul.*ubi ſup.* idem repetit *in l.ſi unus §.pa-*
ctus col.ult.verſ.concedo.ff.de pactis & in l.1.in lectura an-
tiqua, ff.de except. Rota *dec.47.* incipit *de eiſdem, de app.*
in novis. Petr.de Anchar.poſt Lapum *in c.1.de confeſſ.lib.*
6.contra gl.fin. ibi Bald.& Paul.de Caſtr. *in d.l. non quid-*
quid, idem Paul.de Caſtr.*in l.ubi pactum col.fin.verſ.quid*
ſi judex C.de tranſact. dicit, quòd licèt judex poſſit re-
pellere actorem, cui videt actionem non competere, ut
ibi per gloſſam ſingularem, tamen ſi hoc non facit,
non tenetur, allegat *d. l. non quidquid*, latè Felin.*in c.*
exceptionem n.1.de except.

Quam quidem concluſionem intellige, veram eſſe, 57
ut procedat, quando aliquid officio judicis committi-
tur mercenario, hoc eſt; de illo officio, quod judex
motu proprio exercere poteſt, ſicut repellere inha-
biles, arctare exceptiones, & ſimilia, condemnare in
expenſis poſt litem conteſtatam, ut à judice hoc ne-
gante non ſit licita appellatio, quia in ejus mera fa-
cultate eſt, & ita loquuntur Doctores ſuperiùs citati,
ſecus autem eſt dicendum, in officio judicis nobili, 58
quo deſervit actioni, & in eius locum ſubrogatur, pro-
ut eſt præſtatio alimentorum egenis, reſtitutio in inte-
grum, cautio legatorum præſtandorum, & ſimilia, &
quomodo cognoſcatur officium judicis nobile, & mer-
cenarium ultra loca ordinaria. Bart. & alii, *in l.1.ff.de*
juriſdict.omn. jud. Albert. *in l.1.col.3. ff. de inter.action.*
Bald.*in ſua practica*, quam poſuit *in rubrica de off. judic.*
Petr.de Ferrariis *in ſua practic. in verbo, libelli, in actio-*
ne reali, in verbo quatenus ex officio, ponit Felin. *in c.2.*
col.4.de off.judic.& in c.1.col.2.eod. tit. & ideò cùm of-
ficium judicis loco actionis ſuccedat, regulatur ut
actio ſecundùm Hoſtienſ. *in ſum.de off.judic. §. utrum,*
verſ.puta cum petitur, & cùm in iis officium judicis no-
bile imploratur per partem loco actionis, à denega-
tione eorum appellationi deferendum eſt uti legiti-
mæ, ita optimè B.*in l.1.col.antepenult.ff. de juriſd.omn.*
judic. dicens, quòd illud quod pars petit, non ſemper
ſibi debetur, ſed judex ex officio poteſt facere; ut ſibi
detur, licèt quandoque eſſet injuria, ſi officium nobi-
le denegaret, *l.1.§.penult ff. de aqua quotid. & aſtiva.*
& ideò introducta eſt appellatio à ſententia lata ſuper
officio judicis, ſi denegetur *per l.1. C. ſi ſæpius in integ.*
reſtit. fuer. poſtul. ibi, appellare enim debuiſtis, ſi ſen-
tentia vobis diſplicebat.) & ita optimè declarat Felin.
in c.exceptionem n.3. per totum, de exception. idem etiam
dicit Gratia. *in diſcept. forenſ. 1.tom. c.146. per totum.*
quia tunc dicitur gravare partem, ut poſt B. *in l.1.n.11.*
ff.de juriſdict.omn.judic. Felin.*in c.per tuas, de teſtib.n.6.*
dicit Card.Tuſc.*practicar.concluſ. tom.1.litera A. concl.*
415.n.10.

Quam declarationem iterum declara, ut non pro- 59
cedat; quando pars non petit, ut judex uteretur offi-
cio ſuo in eius favorem, nam tunc indiſtinctè eſt dicen-
dum, ut à denegatione appellationi non ſit deferen-
dum ut per *d. l. non quidquid & l.4. §. hoc autem, ff.de*
damno infecto, ut in non condemnatione expenſarum
non petitarum dixit Abb. *in c. ſignificaverunt. num.10.*
de exception. per Innocent.*in c.ad noſtram 2. de jurejur.*
& per alios, quos ibi allegat. Item quando non repel-
lit procuratorem inhabilem non petitum, licèt poſſit, 60
ita per Joann. Andr. Petrum Speculatorem & alios di-
cit Abb. *in c.exceptionem num.8.de exception.* optimè de
hac declaratione Felin.*ibi, n.4.verſ.ſecundus caſus, quan-*
do pars non petit ut judex, &c. Felin.*in c. ſignificaverunt*
limit.4.num.4.de except. Eſcacia.*de app.quaſt.17.lim.21.*
à n.34. cum ſeqq. quidquid ipſe circa expenſas ſentiat
ſub n.35.

Secus autem ſi fuerit petitum, quia tunc ab injuſta 61
denegatione admittitur appellatio, ita tenet Specula-
tor *de off.omnium judic.§.impedit verſ.quid ſi judex n.1.*
in fin.& num.2. lib.1.fol.57. Abb. *in d.c. ſignificaverunt*
num.10. in ultimis verbis.Rebuff.*in tractatu de expenſ.*
dam.& intereſſ. art.3.gloſ.unica n.15.tom.3. latè Eſcacia
ubi proximè n.34.& 35. Cæſar.Contar.*in l.unica lim.11.*
n.59.verſ.amplia modò, C. ſi de momen. poſſ. & cum Fe-
lin.*in c.ſuper his num.11.de accuſat.* plures citat Mareh.
de commiſſ.c.28.à n.43.p.1. idem tenet Cardinal. Tuſc.
pract.concl.tom.1.lit.A.concl.415.n.11.& 12 ubi dicit,
quòd ubi aliquid committitur poteſtati judicis, non 62
appellatur, ſi non facit, & ſic ab actu negativo, ſecus
ab affirmativo, ubi lædit, & idem ſi quando imploratur
officium

officium judicis, & ille non impartitur, quia data læ-
ſione, & gravamine, appellari permittitur ab hoc caſu
negativo.

63 Nam ex quo ejus judicis facultati, poteſtati, & vo-
luntati aliquid relinquitur, cùm non neceſſitetur id fa-
cere, *d. l. non quidquid, ff. de judiciis*, nec cogi poteſt per
ſuperiorem, ideo appellari non poterit, ut latè proſequi-
64 tur Gratia. poſt alios *in diſcept. foren. 1. tom. cap. 147. n. 13.*
quemadmodum & è converſo à judice faciente, quod
facere præciſè tenebatur, & ad id cogi, & adſtringi po-
teſt, appellari non licet, ut per Innocent. & Abb. *in cap.
cum in jure*, tenet Aufrerius *in deciſ. Tholoſa. q. 42. re-
quiſitus.* Rebuff. *in comment. 2. tit. de literis requiſitoriis
gloſ. 3. n.* 10. qui dicunt, quòd à judice requiſito; adim-
65 plente, & obtemperante literas requiſitorias, & permit-
tente executionem, appellari non poterit per executa-
tum, quia judex requiſitus non eſt niſi merus executor,
& talis qui tenetur obtemperare requiſitioni juſtè factæ,
ergo pars non poterit appellare cùm gravetur.

Sicuti aliàs eſt licita appellatio à judice, negante fa-
cere id quod facere tenetur, & ad quod faciendum co-
gi poterit per ſuperiorem, prout poſt alios dicit ipſe
Rebuff. *ubi proximè num. 4. & ſeqq.* quando ſcillicet in-
66 terponitur ab ipſo judice requiſito nolente adimplere
juſtas literas requiſitorias, ut tam per viam recurſus
ad ſuperiorem, quàm appellationis requiſitus eſt co-
gendus, ubi comprobat prædicta remedia in hoc caſu,
vide quæ nos *ſuprà 1. p. cap. 6. verſ. & amplius noſtra
reſolutio à n. 33:* ubi aliquos citavimus. Azeved. Boba-
dill. Cæned. & alios.

67 Hinc eſt, ut ſi Epiſcopus recuſat, differt, vel eſt ne-
gligens ſine cauſa legitima, facere inſtitutionem præ-
ſentato per patronos, vel confirmationem electi, & ſi-
milia ultra recurſum, quem ad ſuperiorem pars habet
(de quo latiùs per nos *ſuprà hac 3. p. c. 10. de patron. Reg.
verſic. alia eſt via jure canonico, à num. 206. cum ſeqq.*)
poteſt appellationis remedio potiri interpoſitæ hujuſ-
modi gravamine, ut docet Abb. *in cap. paſtoralis, n. 6. de
jur. patron.* Rot. *deciſ. 4. de jur. patron.* Rochus de Curt.
de jur. patron. verbo honorificum num. 55. Paul de Cita-
dinis *eodem tract. 6. part. 2. num.* 1. Joan. Gutier. *de juram.
confirmat. 3. part. cap. 13. n.* 8. Zerol. *in prax. Epiſcop. 1. p.
verbo jus patronatus §. 8. dub.* 3. Nicol. Gracia *de benef.
10. part. cap. 4 num. fin. tom.* 2. & diximus *in d. num.* 206.
& ſeqq. & facit quod de Epiſcopo injurioſè & ſine ra-
tionabili cauſa denegante præſtare conſenſum & au-
thoritatem alienationi patrimonii, ad cujus titulum
alienans fuit ordinatus, ut poſſit ad ſuperiorem appel-
lare, dicit cum Burſato *conſil. 178. num* 35. Quintana-
dueñas *Eccleſiaſtic. jur. lib. 3. n.* 72. & alii citati à Nicol.
Garcia *de benef. 2. p. c. 5. n.* 185.

68 Sic ab ordinario denegante licentiam juſta cauſa
rectori, aut aliàs beneficiato illam petenti, licita eſt ap-
pellatio ut per Abb. *in c. relatum n. 6. de clericis non re-
ſid.* Salv. *de benef. 4. p. q. 7. n. 29. & n.* 171. Zerol. *in prax.
Epiſcopal. verbo ſtudium §. 1. & verb. reſidentia §.* 3. di-
ximus latiſſimè ſuperiùs *lib. 1. cap. 15. verſ. & tandem
unum quod ad nos attinet, num. 27. & ſeqq.*

Quibus convenit, quòd à negligentia, vel tardita-
69 te judicis in non faciendo, vel procedendo in cauſa, &
à denegante juſtitiam miniſtrare, & cauſam diffinire,
appellationi interpoſitæ deferendum eſſe, dicit gloſ. re-
putata notab. *in cap. 1. in fin. de appel. l. 6. & in cap. ad au-
res, de ſimonia.* Joan. Andr. *in cap. dilecto, de appellat.* per
augmentum *cap. 1. de ſupplend. negl. prala.* Panormit. *in
cap. ex parte el. 2. num 3. de appellat.* & per gloſſ. *in c. 1.
de confeſſ.* in 6. & per B. *in l. 1. num. 7. ff. de juriſdict. omn.
judic.* idem dixit Menoch. *de arbitr. judicum l. 1. q. 70.
num.* 15. idem etiam probat & optimè Philipp. Franc. *in
d. cap. ex parte col. 2. ad fin. verſ. quid autem ſi judex non
procedit.* Alexand. *in l. hoc amplius §. Celſus num. 13. ff. de
damno infecto.* Felin. *in cap. prepoſuiſti, prope finem, de for.*
Salgado de protect. Reg.
*compet. & in cap. ſuborta, ante n. 5. verſ. & iſtis adde,
de re judic.* Decius *in d. cap. ex parte, col. 2. num.* 3. Præ-
poſitus *in cap. ex ratione n. 23. de appell.* Felin. *in cap. pa-
ſtoralis ſub n. 14. col. penult. verſ. conſidera. 3. de off. ordina-
rii.* Pedemont. *deciſ. 12. num.* 6. Rota per Seraphinum
deciſ. 415. n. 4. 1. tom. qui omnes ita profitentur, dum-
modo præcedat trina monitio, ſeu interpellatio judi- 70
cis negligentis, dempto Bar. & Meno. qui de eo non
loquuntur, & Philippo Franc. qui unicam ſufficere di-
xit, ubi diſputans reſolvit, non poſſe primum judicem 71
volendo revocare gravamen, cauſam reaſſumere & ibi
etiam poſt alios per eum allegatos, quòd ſuperior po-
teſt adiri per viam querelæ, de quo eſt text. elegans in 72
cum antiquioribus, §. illud etiam, C. de tempor. appellat.
in illis verbis ibi, cùm ſit ei apertiſſima facultas & no-
ſtram adire Majeſtatem, & tarditatem judicis in que-
relam deducere, & noſtro beneficio potiri, *&c.*) ex
quibus inferre poteris ad Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de re-
form. cap.* 20. dum de conſervandis, & non amovendis 73
cauſis in prima inſtantia ordinariõs inquit ad medium,
ibi, niſi Epiſcopus priùs requiſito, eóque negligente,
procedat, *&c.*) de quo *ſupra lib. 2. c. 17. penult.*

Hinc inſedit excludendus damnandúſque error, qui
oculos excæcat tyronum, ut appellationi ab actibus
negativis interjectæ, judex vim non faciat non defe- 74
rens, moti quòd iſti actus ſecum trahunt executio-
nem, maximè cum nihil ſit, quod reponatur, cùm
nihil attentatum ſit, & ſic nec violentia. Sed falluntur
evidenter, primò, quia non eſt validum argumentum, 75
non eſt attentatum, ergo non eſt violentia, quia vis
non ſolùm conſiſtit in attentato, ſed etiam in non defe-
rendo juſtæ, & legitimæ appellationi ob rationem ſta-
tim aſſignandam *cap. appellationem* melior text. *in c. ad
Romanam, 2. quaſt.* 6. optimus & melior *l. 4. tit. de las
fuerças, 10. p. 7.* ubi in ſummario & gloſſ. Montal. &
Gregor. Lop. *ut in d. l.* ibi. *que deve haver otra pena co-
mo ſi hiZieſſe fuerça con armas*, &c. maximè cum loqua-
tur illa lex de non delata appellatione, ſituatur ſub tit.
de las fuerças, quod & nos latiùs examinavimus *ſup. 1. p.
cap.* 6. ubi apertè probavi, ſufficere appellationi legiti-
mæ denegatam delationem, ut regius recurſus inter- 76
poni queat, quia illa eſt pars, & principium violentiæ,
ex qua animus detegitur illam inferendi.

Nam ex quo appellatio ab aliquo actu, ſeu ſententia 77
negativa eſt licita quoad utrumque, prout contingit
in caſibus hactenus relatis, vel in aliis pluribus ſive
interlocutoriis, qualificatis tamen, utpote habentibus
damnum irreparabile, vel vim diffinitivæ, vel cauſæ
principali præjudicialibus, vel quia à ſententia diffi-
nitiva appellari nequit, quoad utrumque effectum: ut
accidit in appellatione à negata tortura reo de delicto
indiciato, ut ex Bal. Salicet. & Antonio Gomez latè
probavi *ſuprà lib. 2. cap.* 1. item in denegata copia
actorum; item in non admiſſione teſtium, vel proba-
tionis: item in non admiſſione articulorum, & de aliis
pluribus ibi, *in cap. 1. p. 2. à principio, & per totum*;
item à denegata copia indiciorum retorquendo *infrà
hac p. 3. cap.* 14. & quod à denegata executione virtute
obligationis Cameralis aut guarentigiatæ, item à ſen-
tentia negante miſſionem poſſeſſionis petitæ, negante
alimenta, aut penſionem aliiſve variis caſibus; quibus
ab affirmativa ſententia denegatur appellatio; tamen
à negativa, & ſic contra actorem lata licita ſit, videre
poteris *ſuprà hac 3. p. cap. 4. à princ.* ubi exactiſſimè, & ?
accuratè examinavimus, & aliis infinitis caſibus per
totum diſcurſum hujus tractatus paſſim reperiendis,
quos eſſet nimis grave, & faſtidioſum recenſere, in qui-
bus omnibus probavi, appellationi niſi judex deferat
vim fieri declarandum, cum ſit licita; ex qua ratio-
ne licitam eſſe appellationem, & cauſaſe attenta-
tum interpoſitum à præſentato per patronum laicum
ad beneficium parochiale reprobato, & ab habente

gratiam in formadignum, & pariter reprobato & ſimi-
libus, diximus 2.p.c.13.à n.206.& ſeqq. quæ vide quia
utiliſſima ſunt ad prædicta.
78 Cui ſi judex deferre non teneretur, adhuc remane-
ret judex in cauſa, & quantum in ſe eſt, cum integra
juriſdictione, qua mediante, poſſet ad ulteriora licitè
procedere, Bal. in addit. ad ſpecul. tit. de arbitr. col. 7. verſ.
ſed an pendente. arg. cap. cum appella. de appell. lib. 6. Bal.
ſequuntur Barb. conſ. 18 colum. 2. lib. 4. Iſſ. in l. pecuniam
n. 8. ff. ſi certum petatur. Boër. quæſt. 284. num. 24. & 25.
Menoch. de arbitr. judicum lib. 1. quæſt. 70. n. 20. & alibi
paſſim per Doctores, & ubi non licet appellari, judex
79 poteſt exequi ſententiam, & ad ulteriora procedere
etiam appellatione pendente, latè comprobat Roland.
à Valle conſil 77. num. 20. vol. 2. Lancelot. de attent. 2. p.
cap. 12. limit. 25. num. 1. & facit text. in cap. non ſolum. ibi
præterquam in caſibus à jure prohibitis.) ubi notant
communiter Doctores, & eſt validum argumentum, ap-
pellatio non ſuſpendit, ergo judex procedens non facit
attentata, quemadmodum & eſt validum, à principio
80 appellatio ſuſpendit, & eſt deferendum, ergo proceſ-
ſus attentatus, Franc. in c. bene n. 36. de appell. Manfr.
pract. conclnſ. ſuper attent. conſ. 131. Lancelot. ubi proximè
num. 8. optimè vide per Covar. in pract. quæſt. cap. 23.
num. 7. ubi plures allegat. Eſcacia tract. de appell. q. 17.
lim. d. 6. memb 2. ſub num. 15. fol. 334. & limit. 22. num. 25.
verſ. ſubextende 1. & per arg. l. per hanc C. de tempor. ap-
pell. Vitall. in tract. de clauſul. nihil nova appell. pend. in
prin. in 1. limit. Surd. deciſ. 125. n. 14. plures citat Lance-
lot. limit. 25. & limit. 27. per totam. Menoch. de retinen.
rem. 3. num. 846. Mier. de major. 3. p. quæſt. 24. num. 62. ad
fin. Cæſar. Contar. in repet. l. unic. quæſt. 12. n. 6. fol. 549.
C. ſi de momen. poſſ.
81 Quemadmodum & è converſo ſi appellationi de-
fert (prout tenetur, & etiam ſi non teneatur) cùm per
delationem abdicet à ſe omnimodam juriſdictionem,
& ad ulteriora procedere non poſſit, quia ſunt ei liga-
tæ manus d. c. cum appell. frivol. de appell. lib. 6. B. Ang.
& Imol. in l. conſtitutiones, ff. de appell. Franc. in cap. Ro-
mana § . ſin autem 2. 5. de appell. in 6. plures per Lance-
lot. de attent. 2. p. cap. 12. limit. 1. num. 70. & 80. Sigiſmun.
Eſcacia de jud. cauſ. civil. & crim. lib. 1. cap. 87. num. 124.
& latiùs nos ſuis locis diximus.
82 Quare licèt ſententia negativa ſecum trahat execu-
tionem, hoc non provenit à jure, nec à judice, quia
jus ei non attribuit hoc privilegium, cùm in iis deferre
mandat appellationi, ſed provenit ab ipſa natura, quia
non entis nullæ ſunt qualitates, nec in ipſa executione
jus operatur, imò ſi potuiſſet, illam naturaliter impe-
diret, prout facit civiliter, ſcilicet illi reſiſtens omnino
per appellationem permiſſam, prout clarè apparet ex
eo, quia appellatio ſui natura legitima, & permiſſa ſu-
ſpendit effectum ſententiæ, etiam ſecum trahentis exe-
83 cutionem, quod notabile dixit Eſcacia de appellat. q. 3.
num. 18. & n. 74. Philip. Franc. in cap. ad hac quoniam,
ſub. num. 1. & ſub. n. 5. de appell. Hieronym. de Monte
Brixienſ. de fini. Regundia cap. ... 2. 1. poſt alios, cauſat-
que attentatum ex eiſdem Doctorib. Hieron. Gonzal.
gloſ. 9. in annot. n. 183. & nos 2. p. c. 13. n. 261. & à n. 249.
& poſt alios Doctores, & Rotæ deciſiones in optimis
caſibus fulcita eſt hæc doctrina 2. p. cap. 13. à n. 274. &
ſeqq. quos omnino vide, & quæ nos 2. part. c. 13. n.
247. & ſuprà.
84 Sed quia cùm denegando judex delationem, vel ſua
ſponte, vel virtute decreti Regii (ut putant aliqui) re-
tineat juriſdictionem (ut dictum eſt) reperitur in pro-
xima cauſa innovandi, & attentandi per proceſſum ad
ulteriores actus appellationi contrarios, vel etiam ex-
communicando, aut carcerando appellantem ipſum, ac
propterea ob hoc periculum imminens; & inſtans ju-
ſtè recurritur ad ſupremum tribunal Regium, ut ju-
dex compellatur, deferre juſtæ appellationi deferendæ,
& ut reponat omnia ſi poſtmodum attentaverit, & ut
abdicet à ſe juriſdictionem, ne impoſterum attentet, &
ut ſecurus poſſit appellans, coram ſuperiore litigare,
appellationem proſequendo, & ſic hujus periculi vi-
tandi cauſa recurſus Regius eſt concedendus.
Exemplo res fiet manifeſta, offero judici in cauſa 85
vertente teſtes in eam intentionem, approbantes, prout
adverſarius ſuam, vel per alios, vel per ſcripturas pro-
batam habet; judex meos teſtes in contrarium vel re-
darguentes ſcripturas, vel directò aliter probantes con-
trarium, negat admittere, ab hac negatione appellatio
emittitur, nolit deferre, dicunt jura eſſe in hoc caſu ne-
gativo licitam appellationem quoad utrumque effe-
ctum, devolutivum, & ſuſpenſivum ſimul, ſi in tribu-
nali declararetur vim non fieri, remittendamque cau-
ſam eidem judici, potuiſſet ex potentia juriſdictionis,
quam adhuc retinet, ad ſententiam diffinitivam proce-
dere, & per probationem partis adverſæ me inaudi-
tum, & non probantem reportare contrariam ſenten-
tiam, quod jura abhorrent.
Vel pone etiam, quòd poſtquam negavit dictam 86
admiſſionem teſtium, vel probationis ſtatum ad ulte-
riora proceſſit in cauſa, cùm ſuperſedere teneretur in
ea virtute legitimæ appellationis, ſuſpenſionem ope-
rantis, quoniam modo poſſent hæc attentata reponi,
& huic oppreſſo ſuccurri, ſi ſalubris recurſus ad ſena-
tum denegatur, vel ſi in eo vim non fieri in non dela-
tione, declaretur, diceretur potiùs attentatis, & vio-
lentiis favorem, & auxilium præſtare, contra juſtam
Catholicæ Majeſtatis intentionem.
Ecce & adhuc in diffinitivis ſententiis, peto fundum 87
meum detentum à Petro, vel pro centum, declaravit
judex, mihi non debere reſtitui, licita mihi eſt hoc ca-
ſu regulariter appellatio (niſi aliqua ſpecialis cauſa in
contrarium obſiſtat) ſi judex non defert, vel ſua ſpon-
te, vel vi decreti Regii, non fieri vim, & cauſam ei re-
mittendam virtute decreti ita declarantis, poteſt judex
executoriales expedire, in magnum juris, partis, juſti-
tiæ, & reipublicæ decus.
Et maximè attende, quòd in iis interlocutoriis
negativis, in quibus appellationem legitimam eſſe in
totius operis diſcurſu probavi, cùm eorum gravamen
ſecum afferat & executionem, fortius eſt, & magis
juſtificatum gravamen, magiſque qualificatum, & 88
probabile, quia eſt executatum gravamen, & cum ef-
fectu, ac propterea major in eis ratio appellandi conſi-
deranda eſt, & admittenda, potiùs quàm in aliis affir-
mativis, non executatis, in diffinitivis autem ſententiis
dubium non eſt (ut diximus) regulariter, & ita conclu-
de, quòd à talibus gravaminibus appellationi interje-
ctæ, dubium nullum eſſe poſſe: rectè cadere decreta
violentiæ, ſicut & in cæteris, & aliter dicere, foret ab- 89
ſurdum, & negligere jus penitus, prout quotidie ob-
ſervatur, indubitanter, & abſque contradictione ferè,
quia ſolùm contenditur, & inquiritur, an appellatio
(de cujus declaratione tractatur) ſit licita, nec ne,
ut ſi licita reperiatur, primum genus decretorum, hoc
eſt, vim fieri, deferendum, & reponendum, expedia-
tur, & ita tenendum eſt, & de hoc articulo aliqua
etiam egimus ſuprà 1. p. c. 6. fundamento 4. & inferiùs
verſ. nonò ampliùs noſtra reſolutio, à num. 33. ubi
aliqua conſideravimus, pluréſque in terminis Docto-
res adduximus, quos hîc omiſimus; ac ideo ad ibi di-
cta poteris recurrere.

CAPUT.

CAPUT XIV.

A ſententia lata in criminalibus cauſis an; & quibus caſibus, judex non deferendo, violentiam facere dicatur ubi etiam latè quod in notoriis, & quando.

SUMMARIUM.

Appellationi emiſſa in criminalibus, ſicut & in civilibus regulariter ut licita deferendum eſſe, quotidie decernunt Senatus Regii, n.1.

Nec interim exequenda eſt ſententia, n.2.

Sententia executio fieri non poteſt durante terminò ad appellandum, n.3.

Executionem faciens judex in criminalibus capitaliter punitur, n.4.

Judici exequenti violentiam in criminalibus poteſt licitè per vicinos, & conſanguineos condemnati reſiſti, n.5.

Etiam in delictis enormibus, & atrociſſimis; in quibus ſpecialiter non eſt prohibita appellatio, n.6.

Et etiam in crimine læſæ majeſtatis, magis communiter reſolvitur, cum declarationibus, remiſſivè, n.7.

Appellationi in criminalibus nec tacitè, nec expreſſè renuntiari poteſt, n.8.

Renuntiatio appellane in criminalibus valet, ubi delictum eſt notorium, n 9.

Confeſſus & convictus ſimul in delictis non auditur appellans, ſed judici exequi permittitur, n.10.

Et in quibus delictis, ibid. & n.11.

Confeſſus & convictus in criminalibus & pecuniariis cauſis non auditur appellans, n.12.

Confeſſio ut tollat in criminalibus appellationem, requirit ſpontaneam, non per torturam aut illius formidinem, num.13.

Lex tollens appellationem confeſſo intelligitur de ſponte confitente, n.14.

Confeſſio ſpontanea dicitur, quæ poſt torturam illatam legitimis præcedentibus judiciis ratificatur, quæ appellationem impedit, n.15.

Confeſſio ejus, ad quod quis eſt in civilibus condemnatus, emanata poſt ſententiam impedit appellationem, n.16.

Confeſſio poſt ſententiam in criminali cauſa non impedit appellationem, n.17.

Appellatio de jure civili & canonico ut ſit prohibita, confeſſum & convictum ſimul adeſſe, qui teneant, n.18. ubi de communi.

Appellatio ut denegatur reo tam de jure canonico, quàm civili, ut ſufficiat ſpontanea confeſſio qui teneant, & magis communem dicant, n.19.

Confeſſus reus tantùm ſi in appellatione inſerat aliquam cauſam offuſcantem ejus confeſſionem appellare poteſt, n.20. & n.22.

Confeſſus ſponte & condemnatus ſi nullam inſerat in appellatione cauſam offuſcantem confeſſionem non appellat, ſed ſententia exequitur ea non obſtante, n.21.

Quod procedit tam de jure canonico, quàm civili, n.22.

Et tam in civilibus cauſis, quàm in criminalibus, n.23.

Appellationi emiſſæ per condemnatum de crimine ſimoniæ deferendum non eſt, n.24.

Appellatio non denegatur à ſententia collationis beneficii vacantis propter ſimoniam lata à mixto executore, num.25.

Simoniacus notorius vel confeſſus non appellat, vel quando ſimoniacus reſpectu ordinis, etiam occultus, quia tunc non appellat, n.26.

Simoniacus occultus appellat ſi ſimonia cadat ſuper beneficio, n.27.

Latrones inſignes, incitatores ſeditionum, vel duces factionum non audiuntur appellantes, n.28.

Etiamſi confeſſi tantùm ſint, vel convicti, n.29.

Falſæ monetæ crimine damnatus etiam convictus tantùm vel confeſſus non auditur appellans, n.30.

Accelerari pœnam & delinquentem ſtatim puniri; ubi publicè intereſt, appellatio non ſuſpendit, n.31.

Delicti punitio ubi non recipit dilationem, permittitur, & poſtea ſcribere, n.32.

Blaſphemia ſententia non ſuſpenditur per appellationem, num.33.

Hæreſis à crimine quando nunc admittatur appellatio, n.34. remiſſivè.

Beneficii crimen non recipit appellationem, n.35.

Aſſaſinii crimen non recipit appellationem, n.36.

Raptus crimine condemnatus non appellat, n.37. declara ut n.40.

Etiamſi ſit confeſſus tantùm, vel convictus tantùm, n.38.

Raptus criminis cauſa damnatus ſcilicet ſocius, auxiliator, receptator, aut conſultor appellare poteſt, n.39.

Spoliator cauſam dans homicidio non appellat, n.41.

Appellatio à carceratione vel ejus relaxatione, & de ejus effectu, n.42. remiſſivè.

A ſuſpenſione vel privatione officii & lata in ſyndicatu an ſit licita appellatio, n.43. remiſſivè.

A tortura, vel torturæ comminatione appellare quando liceat, n.44. remiſſivè.

A judice denegante defenſionem reo, prout aliis; appellatio licita eſt, n.45.

Indiciorum copia, aut defenſio quando reo nō ſit deneganda ſive procedatur officio judicis, ſive ad petitionē partis, 46.

Ordo juris non ſervatur in notoriis, ſed tunc ordo eſt ordinem non ſervari, n.47.

Notorium licèt relevet ab onere probandi, non tamen ab onere proponendi & allegandi, n 48.

Notorii probatio quando & quibus caſibus requiratur, & de qualitatibus & requiſitis hujus probationis, aut quid concludere & continere debeat, n.49 remiſſivè.

Notorium non requirit diffinitivam ſententiam, ſed ipſum eſt ſententia deſiderans executionem, n.50.

Notorium eſſe reo negante, procedendum eſt ad declaratoriam interlocutoriam ſervato judicio, aliter non fiet executio, n.51.

Notorium an requirat libellum, & litis conteſtationem, & quid citationem, remiſſivè, n.52.

Notorium quotuplex ſit, juris, aut facti permanentis, vel tranſeuntis, ſeu momētanei, & quid manifeſtum & de ſingulorum attributis, & quomodo cognoſcatur, & in quibus caſibus verificetur, & de aliis pluribus, num.53. remiſſ.

Appellationi à ſententia lata ſuper cauſa notoria regulariter non deferendum, n.54.

In notoriis judiciis pronuntiatio non eſt propriè ſententia, ſed quædam juris executio, n.55.

Notorii ſententia, ut impediat appellationem, debet ferri cum expreſſo ſuppoſito notorii, & ejus facta mentione, non aliàs, n.56.

Sententia contra inſignem latronem ut excludat appellationem debet ferri cum expreſſo ſuppoſito inſignis latronis, n.57.

Sententia interlocutoria declarans notorium præcedente negatione rei admittit appellationem, n.58.

Ab exceptionum excuſabilium contra notorium denegatione interlocutoria appellatio admittitur, etiamſi à diffinitiva non admittatur, n.59.

Notorium admittit appellationem, quando in ea exprimitur cauſa rationabilis offuſcans notorium, n.60.

Appellatio ubi regulariter ſit prohibita, tamen ex aliqua ratione ſpeciali in eodem caſu ſit permiſſa, debet ſpecialiter exprimi in appellatione, ut ipſa admitti queat, n.61.

In notoriis quando ſit licita appellatio, n.62. & ſeqq. remiſſivè.

Ab exceſſu pœnæ in notoriis, datur appellatio, n.62.

Manifeſtum delictum non tollit appellationem, n.63.

Judex à quo inhibitus, non poteſt ſententiam notorii exequi, n.64.

Delinquens in flagranti delicto, & notorio, æquiparantur à jure, & ex abrupto, & juris ordine omiſſo proceditur in utroque, n.65.

Sententia lata contra repertum in flagranti crimine non appellat ſuſpenſivè, n.66.

Materia delinquentis reperti in flagranti, remiſſivè, num.67.

In omnibus criminalibus & notoriis, in quibus non eſt licita appellatio, tamen ſuperſedetur in ſententia executione, quando judex ſuperior dubius cognoſcens per inſpectionem actorum inhibuiſſet inferiori, n.68.

Quod declarat ut ibi, & n.69.

In criminalibus regulariter ubi eſt prohibita appellatio, intelligitur quoad utrumque, quia in eis executio eſt irretractabilis, n.70.

Appellatio quoties eſt prohibita à diffinitiva quoad utrumque effectum, permittitur à qualibet ejus interlocutoria, etiam aliàs non qualificata, n.71.

Appellationis emiſſa per clericum traditum curiæ ſeculari, quando ſit vel non deferendum, num. 72. remiſſivè.

1 DE generali regula in hoc articulo dubitavit nemo. Siquidem illud notum ſit, ut in criminalibus, quemadmodum in civilibus, appellationis emiſſæ a condemnato judex non deferens violentiam facere manifeſtam, itaque in tribunalibus ſupremis aditis pro ea levanda, declarabitur quotidie, reponi, deferréque jubetur, & juſtè quidem, quia licita, l. addictos in fin. ubi communiter Doctores notant Cod. de Epiſcopal. audien. l. litigatoribus, ibi, tam in civilibus, quàm in criminalibus cauſis, &c. Cod. de app. plurimis relatis recordat. Boſſ. in tract. crimin. tit. de appell. n.1. Decian. in tract. crim. l.5. c.58. n.1. tom.1. Angel. in tract. de maleſic. verb. præſente dicto Caio, &c. Lancelot. de attent. 2.p.c.12. ampliat.4.n.1. cum ſeqq. Roland. à Valle conſ.73.n.12.l.3. Anton. Gom. variar. l.3.c.13. num.31.
2 Peregr. in tract. de jur. fiſc. lib.7. titul.4.n.12. Viv. Com. opinione 55. à n.1. nec interim eſt exequenda ſententia, Lancelot Robert. ubi proximè. Aſin. in praxi §.11.c.2. lim.2. ſub n.3. Beat. dec.153. n.6. Baiar. in addit. ad Julium Clarum q.94.n.16. Guid. Pap. q.74. incipit, in cauſis, & in tract. de app. q.110. poſt princ. & col.5. verſ. item ſicut in civili. Vital. de clauſ. in clauſ. nihil novari app. pen. ſub n.19. Proſper. Farin. in tract. crimin. 3. tom.
3 q.101. c.1.n.8.& ſeqq. ubi extendit in executione facta
4 durante termino ad appellandum, & quod judex executionem hanc faciens capitaliter puniatur, poſſeque impunè reſiſti per amicos, & conſanguineos damnati,
5 ubi num.7. ampliat, etiam in delictis enormibus &
6 atrociſſimis, in quibus ſpecialiter non reperitur prohibita appellatio, & etiam in crimine læſæ majeſtatis, ut pro magis communi reſolvit, cum aliquibus declara-
7 tionibus.

8 Adeò ut appellationi in criminalibus nec tacitè, nec expreſsè renuntiari poteſt, Boër. deciſ.157. ſub num.16. Philip. Franch. in cap. cum ſpeciali §. porro n.6. ante medium, verſ. ſed certè in criminalibus, de appell. Lancelot. Robert. de attent. 2.p.c.12. ampliat.2.n.8. Angel. de maleſ. ubi ſup. n.80. Pariſ. de Put. de ſyndica. verb. appellat. cap.1.n.14. ante fin. Proſper. Farin. qui communiter ita per Doctores teneri firmat ubi ſupra n.20. & ſeqq. ubi
9 limitat, quando delictum ſit notorium, quia tunc valet renuntiatio.

10 Tamen multi reperiuntur caſus, quibus à jure ſpecialiter appellatio prohibita eſt, prout teſtatur l.2. Cod. quorum app. non recip. in hæc verba: Obſervare curabis, ne quis homicidarum, veneficorum, adulterorum, itemque eorum, qui manifeſtam violentiam commiſerunt, argumentis convictus, teſtibus ſuperatus, voce etiam propria, vitium, ſcelúſque confeſſus, audiatur appellans.) Ex qua text. diſpoſitione illud velut axioma deducunt Doctores, quòd convictus, & confeſſus ſimul de crimine non appellat, imò ſui appellatione non obſtante, poteſt judex ſententiam ad ulteriorem executionem perducere, notant omnes nullo dempto, in d. l.2. pariter in l. non tantùm, & in l. conſtitutiones, per illa jura ff. de appell. & eſt canonizata d.l.2. in c. ei qui verſ. nullus etiam 2.q.6. Franc. in c. Romana, §. ſi autem n.5. de appell. in 6. Canoniſtæ omnes in cap. cum ſpeciali §. porro de appellat. plures allegant. Aug. de maleſ. verb. præſente d. Caio, n.19. cum ſeqq. Marant. de ord. judicio. 3.p.6.p. in 2. actu n.181. fol.250. in parvu. Rom. ſingul.625. Carrerius in prax. in tract. de appell. in prin. n.2. & 3. Jodoc. in praxi crim. c.149.n.1. Follet. in pract. crim. 4.p.3.p. verbo, & ſi confitebuntur, num.89. Dueñas in reg.136. in prin. plures referens Covarr. in pract. q.c.23.n.5. in prin. Viv. commun. opin. 50.n.1.& ſeqq. Jul. Clar. in pract. q.94. n.1. Lancel. de attent. 3.p.c.11.n.22.& c.12.n.12. Anton. Gomez variar. l.3.c.13.n.31. poſt medium, cujus reddunt rationem Decius in d.c. cum ſpeciali §. porrò n.15. in fin. verſ. & quia contra convictum. Carrerius in pract. crim. tit. de app. in princ. n.5.& ſeqq. Rolan. conſil.73. à n.25. ex præſumpta ſcilicet, calumnia, quæ appellationi ineſſe videtur, quando quis eſt convictus, & confeſſus, quæ quidem lex 1. C. quorum app. non recip. ſuprà in comprobationem hujus limitationis adducta, procedit, &
habet locum non ſolum in quinque illis delictis in ea 11
numeratis, verùm etiam in omnibus aliis, quibus reus convictus eſt, & confeſſus, ut tenent omnes ferè Doctores in ejus confirmationem adducti, per quos, & alios ita pariter reſolvit Far. in tract. crim. 3. tom. q.101. c.2.n.116.

Quemadmodum eſt & in civilibus omnibus cauſis, & pecuniariis, in quibus aliquis eſt convictus, & confeſſus appellationi interpoſitæ non deferens judex vim non faciet, cùm minimè eo caſu admittatur, gloſ.
in d.l.2. verb. propria. quam ſequuntur ibi Bald. num.6. 12
Fulgoſ. in l. conſtitutiones num.5. ubi etiam cæteri, ff. de appellat. Imol. in l. creditor, §. juſſus col.7. ad fin. verſ. & concludit ibi Hoſtienſ. Ant. de Butr. in cap. cum ſpeciali §. porrò n.6. & ibi Card. Zabar. col.1. verſ. & licet ella l. Joan. de Imol. num.13. Abb. n.5. Decius 14. & 15. de app. Capra in tract. de notoriis memb.4. num.113. Carrer. in pract. tit. de appell. 3. in prin. n.4. Covarr. in pract. cap.23. num.5. in prin. de communi. teſtatur Ant. Gom. ubi ſup. à n.31. poſt medium. Vivius opinion.50.n.1. ubi communem dicit.

Rurſus cùm ſimul requiratur ad effectum denegan- 13
dæ appellationis, ut reus ſit convictus, & confeſſus ſimul (ut dictum eſt) intelligendum eſt, ut confeſſio facta ſit ſpontanea, ſecus autem ſi ſit in tortura, vel tormentorum formidine. probat text. expreſſus in d.l.2. C. quorum app. non recip. ibi in formidine tormentorum territus contra ſe aliquid dixerit, provocandi licentiam ei non denegamus, &c.) & ibi poſt gloſſ. verb. propria, in princ. & in verbo aliquid notant. Covarr. Butr. Petr. de Bellaperti. Bald. Salicet. Odofred. Angel. Paul. Caſtr. Imol. in l. conſtitutiones, poſt num.3. ff. de appell. & de jure canonico facit gl. celebris in cap. Romana §. ſin. autem verbo, vel de quo verſ. alii dicunt & fortè bene, de appell. in 6. ubi Hoſtienſ. n.20. Joan. Monach. 13. Archidi.9. Franc. 3. verſ. in eadem gl. quæ quidem gloſſa etiam de Jure Canonico canonizata eſt in c. ei qui §. nullus 2. q.6. & ibi Turrecremata in verbo, propria, n.2. in verbo, aut formidine tormentum. Præpoſitus in ſummario, & n.1. in fin. Aret. in c. at ſi clerici n.17. de judiciis. Philip. Franc. in cap. cum ſpeciali §. porrò, poſt n.5. verſ. hoc intellige de appell.

Et ratio eſt, quam reddit Aretin. proximo citato lo- 14
co, quòd in materia exorbitanti, & ſtricti juris, ſicut eſt, quando ſtatutum, vel lex tollit appellationem confeſſo, & convicto, vel confeſſo tantùm, non comprehenditur confeſſus, niſi ſponte, ſequitur Marant. de ord.

ord.judic.6.p.in 2.actu 3.part.num. 281. verſ. ſecus ſi per
tormenta,fol. 250. in parvis. Carrer. in pract. de appellat.
in princip. num. 2. Petr. Duen. regul. 156. in limit. 3. niſi
25 ipſa confeſſio poſt torturam, aut formidinem tor-
mentorum factam, ratificata fuerit per confitentem,
emanante tortura legitimis præcedentibus indiciis, &
ſubſecuta ratificatione, debito tempore, quia tunc cùm
talis confeſſio dicatur ſpontanea, propterea appellatio
impeditur, ac ſi prorſus ſponte quis confeſſus fuiſſet,
ut poſt plures per eum relatos, latè comprobat, &
16 proſequitur Farin. in pract. crim. 3. tom. q. 101. c. 2. à n. 133.
qui num. 138. & 139. declarat ea aliis, quòd licèt in ci-
vilibus, in quibus convictus ante ſententiam, ſi poſtea
confiteatur, in quo eſt condemnatus, non poſſit am-
pliùs appellare, nec ejus appellationi deferendum, ſe-
17 cundùm Bal. in l. addictos n. 1. in fin. C. de Epiſcopali au-
dien. Bal. in d. l. 5. Dueñas in regul. 156. lim. 4. tamen in
criminali cauſa confeſſio poſt ſententiam appellatio-
nem non impedit.
18 Sed ut tibi liqueat in hoc articulo vera reſolutio,
adverte, quod Farinac. in prax. crim. 3. tom. quæſt. 101.
cap. 2. à num. 150. uſque ad num. 153. refert unam com-
munem Doctorum opinionem, quod ad effectum de-
negandæ reo appellationis requiratur, ut ſit confeſſus,
& convictus ſimul, quæ procedit tam de jure civili,
quàm de jure canonico, & à num. 154. uſque ad n. 156.
19 aliam contrariam refert, ut ſcilicet, tam de jure civili,
quàm & fortiùs, de jure canonico, quòd ad hoc, ut reo
prohibeatur appellatio, ſufficiat ſpontanea confeſſio,
plures in hanc opinionem cumulat, teſtantes de magis
communi, & magis obſervata.
20 Quas quidem cum fœdere diſtinctionis componere
conatur à num. 157. quam communiter Doctores in
harum contrarietate conducunt, ut ſcilicet, quando
confeſſus tantùm, & condemnatus inſerit in appel-
latione aliquam rationabilem cauſam offuſcantem,
vel conturbantem confeſſionem ſuam; puta, quia alle-
gat ſe non ſponte confeſſum, ſed formidine tormen-
torum, vel per errorem, quod probans, intendit ean-
dem revocare, vel aliter curat, ſuam confeſſionem de-
clarare: (quod poteſt ſecundùm Jac. Butr. in l. fin. verſ.
reſpondet, C. quorum appell. non recip. ubi Bella. per. col. 2.
verſ. dicitis ergo. B. n. 3. Cyn. 2. in fin. Alberi. n. 2. gloſ. in
l. creditor §. juſſus in verb. appellandi ad fin. ff. de appell.
ubi Bar. n. 2. Alex. Madit. lit. C. Alberi. n. 5. in fin. Imol.
4. Præpoſitus in c. quicunque 2. quæſt. plures referens.
Proſper. Far. in pract. tit. de confeſſ. & convict. q. 81. n. 326)
& tunc appellationi ut licitæ deferendum eſſe, ut ita
intelligatur, procedat prima opinio.
21 At ſi ſponte confeſſus condemnatus nullam inſerat
in appellatione cauſam, tunc appellatio nec admitten-
da, nec deferenda eſt. Imò ea non obſtante judex po-
teſt abſque metu attentari ad executionem ſuam ſen-
tentiam perducere, ut ſic intelligatur ſecunda opinio,
quam quidem diſtinctionem in utroque membro pro-
bant Angel. in l. 2. n. 2. C. quorum appell. non recip. Fulgoſ.
in l. conſtitutiones num. 5. ff. de appell. ibi etiam Imol. n. 3.
Alberi. in l. creditor §. juſſus num. 6. ff. de appell. & de
jure canonico eſt gloſ. in c. Romana §. ſi autem in verb.
vel de quo, verſ. niſi vellet allegare de appell. in 6. ubi
Gemin. num. 5. Hoſtienſ. in cap. cum ſpeciali §. porrò n. 6.
verbo vel ipſius confeſſione, de appell. Joan. Andr. n. 4.
Bal. 10 Bellam. 4. Butr 3. & 6. Imol. 12. Joan. de Anania
7. Ab. num. 1. 2. nota. & num. 5. Franc. 5. poſt medium.
Decius 16. & 18. Archidia. in cap. quicunque, in prin.
verſ. in gl. 12. quæſt. 6. & ibi etiam Præpoſ. num. 1. Tur-
recremat. verſ. ſed ſuper hoc videas. Auguſt. ad. Angel.
de maleſ. verbo, præſente d. Caio, &c. poſt n. 21. & n. 22.
Capra in tract. de notor. memb. 4. num. 5. Carrer. in pract.
crim. tract. de appell. §. tertius caſus n. 2. Foller. in prax.
crim. 1. p. 2. p. verbo & ſi confitebuntur, n. 66. verſ. prædicta
tamen procedunt, & in verb. & pœnis debitis feriantur,
num. 6. verſ. ſi verò. Veſtr. in prax. lib. 7. c. 3. n. 16. Boſſ.
in tit. de appell. num. 27. Julius Clar. in pract. crim. §. fin.
quæſt. 94. in princ. Vulpell. conſ. 137. num. 3. & 6. Covarr.
in pract. quæſt. c. 23. n. 5. poſt verſ. ſecunda concluſ. Contard.
qui teſtatur de communi, & celebriori Doctorum ſen-
tentia in l. unic. C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell. lim. 3. n. 39.
cum ſeqq. Cattari. de execut. ſenten. cap. 1. n. 71. & 72. &
n. 101. Sigiſmund. Eſeac. in tr. de jud. cauſ. civ. & crimin. 22
lib. 2. cap. 97. n. 518. & 125. loquentes, tam de jure cano-
nico, quam civili, & videndi plures allegati à Farin.
ubi ſuprà num. 158. ubi n. 160. ex pluribus comprobat, 23
hanc diſtinctionem pariter procedere & in civilibus
cauſis, quoad effectum admittendæ, vel rejiciendæ ap-
pellationis per confeſſum condemnatum.
Pariter nec appellationi interpoſitæ per condemna- 24
tum de crimine ſimoniæ, judex denegans delationem
vim faciet, Gl. fin. in c. 1. de teſtib. in 6. Fel. in c. ſicut el. 5. de
ſimonia, per illum text. Marant. de ord. judic. 6. p. actu 2.
n. 287. fol. mihi 251. in parvis. Carrer. in pract. crimin. tit.
de appell. §. nonus caſus eſt n. 4. Rodoan. in tract. de Si-
monia 4. p. c. 6. à n. 12. Farin. in pract. crim. 3. tom. q. 105.
num. 47. ubi adducit Rotæ deciſionem die 6. Jun. 1593.
in qua dictum fuiſſe firmat, quòd licèt regulariter non
liceat appellare à ſententia ſimoniæ, hoc tamen decla- 25
rari duobus modis, primò ut non per hoc denegetur
appellatio à ſententia collationis beneficii vacantis
propter ſimoniam, lata à mixto executore. Secundò
ut tunc demum à tali ſententia non detur appellatio,
quando ſimoniacus eſt notorius, vel confeſſus, vel ſi
eſt occultus, ſimonia eſt reſpectu ordinis, ſecus quan- 26
do eſt occultus, & ſimonia cadit ſuper beneficio, quia 27
tunc datur appellatio, quæ deciſio eſt elegans & notan-
da, ubi declarat, quando impetrans beneficium alicu-
jus ob ejus ſimoniam, vel in ordinibus, vel in benefi-
cio ſit ab executore dato, hoc eſt ab ejus ſententia ap-
pellationi deferendum.
Rurſus conſtitutiones, quæ de recipiendis, nec de 28
appellationibus loquuntur, ut nihil novi fiat; locum
non habent in eorum perſonis, quos damnatos ſtatim
punire publicè intereſt, prout ſunt inſignes latrones,
vel ſeditionum concitatores, vel duces factionum, ver-
ba ſunt text. in l. conſtitutiones ff. de appellation. ex quo
communiter notant Doctores, quòd hi delinquentes,
de quibus in hac lege, non audiantur appellantes, imò 29
appellatione non obſtante contra eos ſententiam exe-
quendam eſſe, etiam ſi ipſi convicti, & confeſſi ſimul
non ſint, cùm ſufficiat, ut vel ſint convicti tantùm, vel
confeſſi ſint, ut ibi poſt gloſſ. notat B. Albe. Angel.
Cuman. & Imol. Specula. in titul. de appellat. §. 1. n. 2.
Pariſ. de Put. in tract. de judic. verb. appellat. cap. 1. n. 11.
in fin. & n. 13. Angel. de maleſic. verb. præſente d. Caio, &c.
n. 20. Marant. de ord. judicio 6. p. actu 2. n. 285. Dueñas
regul. 156. limit. 5. Ant. Gomez variar. l. 3. de delict. cap 13.
num. 31. in fin. & in 6. & 7. limit. Decian. in tract. crim
lib. 7. cap. 19. n. 5.
Rurſus & ſi damnatus crimine falſæ monetæ non ſit 30
convictus & confeſſus ſimul, ſed vel convictus vel
confeſſus tantùm, appellans minimè auditur, nec ejus
appellationi deferendum, probat in l. 1. §. 1. C. de falſa
moneta, ibi, appellandi etiam privato licentia denege-
tur.) gl. in l. 2. in verbo propria C. de falſa moneta. Rom.
in l. Paninn. §. rei perduellionis, num. 1. p. 2. verſ. quartò vi-
detur probare, ff. de acquir. hæredit. Auguſt. de Angel. de
maleſic. in d. verbo præſente d. Caio poſt n. 15. in prin. ad lit.
idem Aug. ibi n. 20 & ibi addit. verbo moneta, allegans
Bal. in con. 165. Marant. de ord. jud. p. 2. actu 2. n. 283. fol.
251. in parvis. Carrer. in pract. crim. tit. de appellat. §. 16.
caſus eſt n. 21. Fab de Montel. in pract. arbit. p. 4. n. 409.
fol. 182. Ant. Gom. de delictis c. 13. rub. de tortura reorum,
n. 35 Rollan. à Valle conſ. 73. n. 7. lib. 3.
Ampliùs appellationi deferendum non eſt in diſpo- 31
ſitione text. in l. ſi quis filio exhæredato §. hi autem omnes
in

*in fin.ff.de injuſto,rupto.*quando ſcilicet, publicè intereſt
pœnas accelerari, & delinquentes ſtatim puniri, ubi
prohibetor appellatio, nec dum in manifeſtis latroni-
bus, ſeditionibus, & capitibus factionum, de quibus *in*
*d.l.*1.Sed poſtmodum generaliter in hæc diſponit, *ibi*,
32 vel alia juſta cauſa, quam mox præſes literis excuſave-
rit, moram reſpiciat: non pœnæ feſtinatione, ſed pu-
niendi periculi cauſa, tunc enim punire permittitur,
deinde ſcribere (ſimilis text. *in l.conſtitutiones, ff. de ap-*
pell. ibi, quos damnatos ſtatim puniri publicè intereſt.)
ubi notat Fulgoſ. *n.*2.Roman. *in l. Pantonius §. rei per-*
*duellionis,n.*1.*de acquir.hered.*Angel.*de malef. verb.præ-*
ſente d.Caio.poſt.num. 5. *&* 20. quia quando periculum
eſt in mora, non obſtante appellatione, poteſt judex
ſuam exequi ſententiam. Carrer.*in pract.crim.tit.de ap-*
pell.§. undecimus caſus à n. 1. Gigas *de crimine læſæ ma-*
jeſt. rub. fin.quæſt. 13.*n.*2 *in fin.*Boſſius *in tit.de appell.n.*
24.*& ſeqq.*Hieron.Giaccar.*in addi.ad Clarum q.*94. *lit.*
B Boërius *deciſ.*153.*num.*5.*& ſeqq.& deciſ.*159.*n.*5.Lan-
celot. Robert.*de attent.* 2.*p.cap.*12.*ampliatio* 4. *num.*10.
& 16. *& limit.* 6.*num.* 13. *& limit.*43.*num.*8.*&* 9.Car-
tar.*de executione ſenten.cap.*1.*num.*75. *verſ. & ſi pericu-*
lum eſt in mora.

Ampliùs à ſententia blaſphemiæ appellationi non
33 deferens, vim non faciet, ut latiùs, & cum diſtinctione
procedentem videre poteris Azeved.*in l.*1.*n.* 39. *&* 40.
*tit.*4.*lib.*8.*recop.*ubi allegat ad id Avend & quid quan-
do item in crimine hæreſis, videndi ſunt relati à Farin.
34 *de delict. quæſt.*101.*num.*45.*&* 46.

Iterum & in crimine beneficii appellationi deferen-
35 dum non eſſe probant Bald.*in conſ.*211.*lib.*4.Decian.*in*
*tract.crim.lib.*9.*cap.*14.*num.*15.Farin. *ubi proximè n.* 56.
dicens cautius eſſe curare, ut reus appellationi renun-
tiet, ſed hoc parum aut nihil procedere poteſt, quia
renuntiationem in criminalibus locum non habere, ſu-
36 prà diximus ſed ad majorem juſtificationem ſit item
etiam & in crimine aſſaſſinii appellatio locum non ha-
ber, docent Hoſtienſ. *in cap. pro humani n.*28. *in fin. in*
verb. liberè, de homicid. in 6.ubi Joan. And.*n.*12.& ibi
Gem.*in §.ſacri n.*10.Franc.8.Carrer. *in pract.crim. in* 1.
*tract. de appell.§.*3.*caſus eſt, n.* 26. *& in §. ultimus caſus*
*eſt,n.*1.Monticell.*reg.*8.*n.*39. 18. *ſpecial.* Capicio quem
allegat *deciſ.* 153.

Rurſus appellationi non deferens vim judex non fa-
37 ciet, impoſitæ ſcilicet, à condemnato in crimine ra-
ptus, text.eſt *in l.fin.C.de raptu virginum*, ibi, quibus,
etſi appellare voluerint, nullam damus licentiam.)pro-
bat Marſill.*ubi n.*155.Specula.2.*p.in tit.de appellat. §. in*
quibus n. 2. Roma *in l. Pantonius §. rei perduellionis n.*1.
*col.*2.*verſ.quarto videtur probari, ff.de acquir. hæred.*Ma-
ranta *de ord.judic.*6.*p.act.*2.*n.*184.*fol.mihi* 251.*in par-*
vis. Angel. *de malef. in ſæpe repetito verbo, præſente d.*
Caio, &c. *n.* 20. Carrer. *in pract.crim.tract.de appell. in*
*prin.n.*50.*& in §.decimus quintus caſus eſt,n.*1.*cum. ſeqq.*
38 qui hoc declarat locum habere, etiam ſi hoc crimine
damnatus ſit confeſſus, ſive convictus ſolùm (repro-
bans Afflict. contrarium ſentientem) ſequitur Fab. de
Montel.*in pra.arbit.*4.*p.fol.*231.*&* 630.Decian.*in tract.*
*crim.lib.*8.*c.*9.*n.*12.*tom.*2.*& cap.*8.*n.*5.*& cap.*12.*num.*6.
Anton.Gom.*lib.*3.*var.cap.*13.*de torta.n.*31. *in fin.*Quod
quidem intelligitur in principali raptore, ſecus autem
in ſociis, auxiliatoribus, conſultoribus, & receptatori-
bus. Carrer. *ubi proximè*, & latè combrobat Decian.
*lib.*4.*cap.*9.*num.*13.*& cap.*10.*n.*11.*tom.*2.Farin.*in pract.*
*crim.tom.*3.*quæſt.*101.*cap.*1.*n.*48.*& ſeqq.*ubi duobus aliis
40 modis declarat ut procedat, quando reus eſt convictus
per claras probationes, & à jure approbatas, ſecus ſi
ſint dubiæ, & quando mulier fuit rapta & cognita, ſe-
cus ſi rapta cognita non fuerit, quia tunc iſtis ſcilicet
tribus declarationibus appellationi utique deferendum
eſſe probat *ibi.*

41 Quia ampliùs dicit *ibi n.* 57. in caſu legis, *quoniam*
multa facinora C.ad.l.Jul.de vi, qua dicitur, non ſuſpen-
di capitalem condemnationem per appellationem in-
terpoſitam ab eo, qui violenter volens aliquem expel-
lere à ſua poſſeſſione, cauſam dederit homicidio, ubi
Doctores probant Carr. *ubi proximè tract. de appellat.*
*§.*17.*caſus eſt num.*1. Anton. Gom. *ubi ſuprà n.* 31. *verſ.*
quintò limita, &c.

Rurſus appellationi interpoſitæ quando ſit vel non 42
deferendum à carceratione, ſeu injuſta detentatione, &
qui ejus ſit effectus, & multa circa hoc diximus *ſuprà*
*lib.*2.*c.* 4.*per totam*, & quid quando interponatur à ſu-
ſpenſione, vel à privatione officii, vel à ſententia lata in 43
ſyndicatu, latè diximus hæc 3.*p.ſuprà cap.* 8. quibus lo- 44
cis videre poteris, quando autem à tortura, vel torturæ
comminatione admittatur, dixi *l.*2.*cap.*1.*à n.*98.*& ſeqq.*
quando verò ab excommunicationis ſententia, vel in-
terdicti & ſuſpenſionis, pariter eodem *lib.*2. *cap.*5.quæ
quidem quæſtiones, & articuli, etſi reſpiciant criminale
judicium, commodioribus appoſui locis, quibus
(cùm non repeto) videbis omnino, *&c.*

Unum oblivioni non tradam, quod à denegatis reo 45
(prout & aliis) defenſionibus appellationi interpoſitæ,
tanquam licitæ, non deferens judex vim facere, pro-
bant Gandin. *de malefi.rub.de quæſt.& tormen.n.*23. *cir-*
*ca medium.*Guid. de Zuzar. *in tract. de indic. & tortur.*
*n.*63. Marſil. *in l. unius §. cogniturum n.* 85. *ff. de quæſt.*
Monticell.*regul.*14.*n.*19.Franc.Mar.*deciſ. Delph.*60.*n.*5.
1.*p.*Burſatus *conſ.*201.*n.*10.*& ſeqq.*multa adducentes in
declarationem, & comprobationem. Et loquendo in
reo torquendo cui denegantur indicia, & defenſio, Pro- 46
ſper.Farin.*in pract.crim.* 2.*tom.quæſt.*39 *de indic. & tort.*
n. 72. *& ſeqq.* aliis adductis firmat teneri inſuper judi-
cem in ſyndicatu, & ſurſum pluribus numeris exami-
nat, quando reo non ſit deneganda defenſio, & copia
indiciorum, ſive ex officio, ſive ad partis petitionem
ſit proceſſum.

Et ex his licitè devenimus ad notorii proceſſum,
quo utar, prout promiſcuè utuntur Doctores civili
notorio, & criminali, pariter in utroque doctrinæ com-
munes ſunt, in quo aliis omiſſis ſuppono; quòd cùm in 47
notoriis ordo juris non ſervetur, ſed ordo eſt ordinem
non ſervare, *cap.pervenit de teſtib.conſuluit de appell. c.*
ad noſtram 2.*de jurejur.c.bona* 2.*de electione, c.manifeſta*
*de pœnit. & remiſ.c.manifeſta e.ſcelus,c.quæ Lothar.*2.*q.*1.
c.cum dilectus, de purgatione canon. c. olim 1. *de reſtitut.*
ſpol.c.ſuper eo de teſt. cogen. c. quanto, de tranſla. Præla.
Bal.*in l.Presbyteri col.pen.C. de epiſcop. & cleri.* Marſi.
*conſ.*5.*n.*2.*& ſingul.*511.Decian.*conſ.*544.*n.*6.Pariſ.*conſil.*
111.*n.*8.*lib.*4.Capra *in tr.de notorio membro* 4.*n.*2.*&* 40.
Grammat.*deciſ.*36.*n.*41.*&* 56 *& deciſ.*45.2.55.Menoch.
*de recuper.poſſ.rem.*14.*n.*260. Foller. *in pract. verb. item*
quod commiſſum crimen notorii n. 1. Boſſi. *in tit. quomodo*
*procedatur in crim. noto.*Anton.Gom.*l.*3.*de delict. cap.* 1.
*ſub n.*41.Clarus *in pract.q.* 9. *in prin.* Conrad. *in pract.*
crim.tit.de noto crim.n. 1. *in prin. & in. fin.* Ant. de Bur.
*in tract.de noto art.*4.*à n.*5.

Et licèt notorium non ſit probandum, eſt tamen al- 48
legandum, quia etſi notorium relevat ab onere pro-
bandi, non tamen relevat ab onere proponendi, gloſ.*in*
clem.appellanti de appell. & in l.cives C. eod. tit. per re-
gulam *l.ſi adulterium in* 6.*§.idem ſi Pollioni.de adult.* B.
*in l.ſi unus §.pactus,& in l.cum quid n.*5.*ff.ſi certum pet.*
Nicol. Mill.*in reper. verb. notorium non excuſat.* Bertran.
*conſ.*149.*n.*4.*vol.*1.Capra.*concl.*17.*n.*8.*inter tract.de no-*
*torio memb.*4.*num.*77 Marſi.*in rub. C. de probat. n.* 210.
Nat.*conſ.*219.*n.*4.*& conſ.*275.*num.*1.Beroius *conſil.* 18.
*num.*54.*volum.*3 Burſat.*conſ.*43.*n.*16. Joſeph. Maſcard.
*concl.*1104.*n.*1.Alciat.*de præſumpt.regul.*2.*præſumpt.* 12.
*num.*33.Menoch.*de recuper.rem.*1.*num.* 165. *& rem.* 13.
*n.*264. Vivius *in commun. opin. verb. notorium*, quamvis
Conrad. *in pract.tit.de noto crim.num.*20. *in prin.* Tiraq.
*de retra.gl.*1.*§.*31.*n.*98.Covarr.*in cap.Reyam.§.*11.*n.*3.
de

49 de teſtam.& an & quando, quibuſve caſibus requiratur
probatio notorii, & de qualitatibus hujus probationis,
& quid concludere, & continere debet, vide ex his,
quæ latè Farinac. in pract. crim.tom.2. q.21. à n.79. &
circa hunc noſtrum articulum vide Maſcard. ubi proximè. & Bernard.Diaz.in reg.496.

50 Et licet regulariter in notoriis non requiratur diffinitiva ſententia, ſed ipſum notorium ſententia ſit, poſtulans executionem; tamen ſi reus neget notorium,
51 debet judex pronuntiare, & ferre interlocutoriam ſententiam, quod eſt notorium, aliter namque ad condemnationem minimè procedere poterit, niſi ſervato juris ordine, & formato judicio. Ita poſt Abb. Cardinal, Gramm.& Gandin.quos allegat,& concludit Foller.in pract.crim.verbo, item quod eſt notorius delinquens, n.14. Decian.conſil.483.n.27.Carrer.in practicis crim.in tract. de appell.§. ſecundus erit caſus à n.11.Boſſ.d.tit.quomodo proced.in crim.noto. n.14. Maſcard. poſt alios, vide conſil.1101.à princ.Ferret.conſil.31. num.5.lib.1.Clar.q. 9.verſ.plus dicunt. Hieron Lanr.in dec. Avenionenſ.15. num.11.Covarr.in cap. alma mater.n.9. de ſent. excomm.
52 lib.6. videndus Farinac.in tract.crim.1.tom.q.21. n.116. & ſuprà, qui etiam ibi à num.62. variis opinionibus conciliatis tractat, an in notoriis requiratur libellus, litis conteſtatio, & an requiratur citatio, ubi requiri contra abſentem delinquentem. Et generaliter quid,
53 & quotuplex, ſit notorium, juris ſcilicet, & facti permanentis, aut tranſeuntis, & momentanei, & quid manifeſtum, & de ſingulorum attributis, & qualitatibus, & quomodo cognoſcatur, & in quibus caſibus verificetur, & de pluribus aliis perdoctè videndus eſt ultra relatos Capra in tract.de notorio, & Maſcard.concl. 1101.uſque ad concluſionem 1105. incluſivè, ubi exactiſſimè & perdoctè videndus etiam eſt Proſper. Farin. in pract.crim.tom.1.q.21.per tot. ubi curiosè valdè, cum maxima diſtinctione, & per ſuas concluſiones, ampliationes, & limitationes, ad quos te mitto, quia noſtri non eſt inſtituti.

54 At quatenus illud tangit unum non omittam inſerere: an, & quando in notoriis tam criminalibus, quàm civilibus cauſis appellationi interpoſitæ à ſententia lata ſuper cauſa notoria, judex non deferens violentiam commiſiſſe declaretur; in quo & illud pro coronide firmo, regulariter negans appellationem in notoriis vim non facere, enimverò poteſt juſtè judex, ea non obſtante, ad ſuæ ſententiæ executionem devenire, text. eſt in cap.cùm ſit Romana, §.fin. ubi gloſſ. Joan.Andr. & Doctores de appell.in 6.text.in cap pervenit, &c. conſuluit el.1.eodem tit.text.in c.Roman. & ibi gloſſ.& DD. de appell. in 6.& in c.cum ſpeciali §.porro de appell. gl.1. ubi Archidia. & Doctores in c.manifeſta.2.q.6. gl.magna in c.veſtra de cohab.cler. & mul. ubi Doctores Specul.in tit.de not.crim.& fi.n.15.& in §.1.n.7. & in tit.de appell.noviſſimè ſub n.2.& 12.Marſi in l.unic.n.93.C. de raptu virg.Angel.de malef.gloſſ.præſente d.Caio & appellante col.1.Marant.in ſpecul.3.p 6.p.princ.q.2.num.125. Manfred. de attent.lib.2.conſil.72.Guid.Papæ in tract.de appellat.quæſt.120.col.4.verſ.ſed.advertas. Dueñas in regul.42.n.12.limit.12. Aufrer.in addit.ad deciſ.ult.Capel. Tolоſ.Crot.conſil.101.à n.9.Capra in d.tract. de notor.4. memb.num.95. & omnibus ſeq. latè de materia Nicol. Mill. in repert. verſic. notorium an impediat appellation. cum pluribus ſeqq.Grammat.dec.36.num.31.& 34.Conrad. in pract.tit.de not.crim.titul.17.Follet.in pract.crim. verbo,item quòd eſt notor.delinq.n.21. Novel. in practic. crim.in princ.§.indicia n.1. Ant.Gomez variar. lib.3.de
lict.c.1.num.47.in prin.Jul.Clar.in pract. q.94.verſ.ſolet etiam dici. Lancel.Robert.de attent.2.p.cap.12. limit.9.
55 n.1.& ſeqq.& c.11.n.26.qui dicit, etiam de executione facta tempore ad appellandum poſt Ant.de Butr. Firmat Oldral.Aſini.Contar. in lib.1.C.ſi de momen.poſſ.lim.3. ratione juris canonici,n.36.quia ſcilicet in notoriis judiciis pronuntiatio non eſt propriè ſententia, ſed quædam juris executio. Innocent. in c.ex parte el 1. de verbor. ſign.Roma.ſing.324. Decius in c.ſpeciali,§.porrò in prin. de app.

Quod quidem fallit primò, ut procedat concluſio, 56
quando in ipſa ſententia apparet, judicem condemnaſſe
uti de facto notorio, ſecus ſi ſimpliciter pronuntiaſſet,
vel reum condemnaſſet, ut quemlibet alium criminoſum, quia tunc condemnatus ſic poterit appellationem interponere, & judex ei non deferens vim faciet manifeſtam, ut text.arg.in c.Romana,§.ſin autem,de app.in 6. docet Salicet. in l.ea quidem, col.fi.in fi.verſ.quia præter, C.de accuſat.quem referens ſequitur Ant.Gomez de delictis c.1.n.47.verſ.quod tamen intellige.Contar.in l.1.C. ſi de mom.poſſ.in 9.limit.n.46.& ſeq.Marſi. in l.unica n. 145. de raptu virg. quemadmodum ad hoc ut denegari
poſſit appellatio inſignis latroni, neceſſe eſt, ut in ſen- 57
tentia ſit condemnatus, tanquam inſignis latro, quoniam aliàs poterit appellare, ut per Bart.in l.conſtitutiones in ff.de app. tenet Contar.ibi,ſequitur Riminald.in conſ.274.n.21.& faciunt notata per Card.& Alex. in d.c. cùm ſit Roma.3.colum.

Secundò fallit d. concluſio, quòd licet non appelle- 38
tur à ſententia lata in notoriis, tamen ab interlocutoria illa, qua declarat judex ad inſtantiam, & contradictionem partis, notorietatem adeſſe (de qua ſuprà) appellationi interjectæ non deferens vim faciet judex notoriam,Abb. conſ.150.col.penult.verſ. & ſic etiam, lib.1. Fel.in c.Rodulph.col.pen.verſ. & appellari poteſt.de reſcr. & in c.cum non ab homine, col. penult. verſ.& nota quòd licet de jud.Carrer.in pract.crim.tr.de app.§.ſecundus erit caſus n.14.plures allegans Ant.Gabriel.comm.concluſ.l.6. tit.de regul.jur.concl.3.n.60.Lancel.Robert.de attent.2. p.c.15. lim.9. n.13. dicens, quod ſtante appellatione à declaratione ſuper notorio, ſi fiet executio, non minus erit attentata, quàm ſi eſſemus in alio caſu appellabili, ex quo data appellatione regulariter reſultat effectus ſuſpenſivus, qui ſolet cauſare attentata. ſecundùm Iſſ. in conſ.187.col.6.verſ. facit aliam concluſionem l.2.Foll. in pract.crim.in verbo item quòd eſt notorius delinqu. 14. prope finem & n.22.

Quemadmodum etiam, & in notoriis appellationi 59
deferendum eſt emiſſæ ante ſententiam à non admiſſione exceptionum excuſabilium defenſionum, quas reus propoſuit adverſus notorium, quia ei deferendum eſt, ut licitæ, etiam ſi ab ipſa diffinitiva non queat appellari, ut ex Foller.ubi proximè,tenet Farinac. in prax.crim 1.tom.q.21.n.128.

Inſuper fallit dicta concluſio,ut non procedat,quan- 60
do in appellatione exprimeretur aliqua cauſa rationabilis, per quam notorium offuſcaretur, ut in exemplis ſuprà per nos poſitis ad confeſſionem, quia tunc appellationi non deferens vim faciet, ut poſt alios probat Nicol. Mill. in repertor. verſ. notorium licèt regulariter impediat. Aufrer. in addit. ad deciſionem Tholoſ.500. in penult.addit.Cæſar.Contar. in repetit.l.unic. C.ſi de momen.poſſ.lim.3.à n.39.Lancelot. de attent.2.p.c.12.lim.9. n.4. ut generaliter etiam dicitur, in notoriis appellatio admittitur, quando notorium habet aliquam excuſationem, ſeu defenſionem, ut tenet ipſe Contard. n.38. Clar.d.quæſt.94.Marant. de ord.judic.6.p. actu 2. n.282. fol.251.in parvis. Carrer. in pract.crim.in 1.tr.de appell. §. ſecundus erit caſus,n.18.Grava. in addit. ad Voſtrium in pract.lib.7.cap.3.n.47. Gigas de crimine læſa majeſt. rub.fin.quæſt.13.n.6.Brun.à Sole in compendio juris verſ. appellatio datur etiam in notoriis, fol.54. col.1. Vulpel. conſil.137.num.12. quod procedit, ſi in appellatione expreſſerit ſpecialiter ipſam cauſam, & defenſionem offuſcantem notorietatem, quia ubi à jure regulariter
prohibetur appellatio, etſi aliqua ſpeciali, & rationa- 61
bili cauſa, à jure permiſſa ſit in eo caſu, tunc cauſa exprimenda eſt, ut appellatio recedere queat à Regula
ut

ut Joan. Andr. *in cap. Rom. §. ſi autem n.* 7. Archid. *n.* 11. Joan. Monach 13. Gemini. 7. Franc. 5. *de appell. in* 6. Ab. *in c. ut debitus in prin. n.* 2. Franc. 3. *de appell.* Felin. *in cap. ſuper literis n.* 17. *de reſcr. & c. quoad conſultationem n.* 18. *& ſeqq. de re jud.* Imol. *in l. creditor. §. juſſus, col. antepenult. verſ. ſi verò quæritur, ff de appell.* Angel. *in l.* 1. *§. interdum, n.* 3. *&* 4. *ff. quis & à quo.* Decius *in c. ad noſtram n.* 10. *de appell.* Rom. *c.* 3: 4 *circa fin.* Franc. *in c. conſuluit n.* 3. *& in cap. conſtitutis n.* 17 *de appell.* Cuma. *conſil.* 66. Covart. *in pract. quæſt.* 15 *ſua n.* 1. *& c.* 23. *n.* 5. *verſ. ſecunda concluſio.* & in terminis noſtris DD. citati *in d. c. Romana §. fin. autem*, & poſt alios Tiraq. *de pœnis temp. in præfatione n.* 69. Contar. *in l. unica Cod. ſi de mom. poſſ. lim.* 3. *à n.* 42.

61 Et de aliis ſpecialibus limitationibus, huic conclu-
ſioni quòd in notoriis non licet appellari, de qua ſupe-
riùs, videndus eſt Farinacius *in pract. crimin. tom.* 1. *q.* 21.
62 *num.* 117. *ad fin.* ubi quòd ab exceſſu pœnæ datur appel-
63 latio in notoriis, item quòd admittatur, quando deli-
64 ctum eſt manifeſtum, non autem notorium, *& n.* 121.
ut etiam detur, quando judici à quo ſuperior inhibuiſ-
ſet, & alias limi. *ibi n.* 124. *& ſeqq.* & ipſe *in tom.* 2. *q.* 101.
c. 1. *à n.* 60.

65 Superioribus adde, quòd cùm per Doctores æquipa-
rentur, quem eſſe repertum in notorio, vel in flagranti
crimine, & ſicut contra notorium delinquentem, ita
etiam contra reum repertum in flagranti delicto, pro-
66 cedi poſſet juris ordine non ſervato, & ex abrupto, ita
à lata ſententia ſeu decreto contra reum repertum in
flagranti, appellationi deferendum non eſſe quoad
ſuſpenſivum, probant Foller. *in pract. crim. verbo item
quòd fuit captus in flagranti crimine n.* 4. *&* 12. Vulpella-
lanus *conſil.* 137. *à n.* 8. *& n.* 14. *& ſeqq.* ubi latè de mate-
67 ria, & qualitate hujus delinquentis, & de nonnulla de-
claratione hujus noſtræ fallentiæ, videndus eſt Proſp.
Farinac. 1 *tom. q.* 21. *à n.* 154. *& ſeqq. & ſuperius.*

68 In omnibus tamen ſuperioribus caſibus quibus huc-
uſque retulimus à jure prohibitam eſſe, & denegatam
appellationem, ut in convicto, & confeſſo, vel ſponte
confeſſo tantùm, ſimonia, raptu, hæreſi, ſeditione, inſi-
gni latrone, violentia, notoriis, & ſimilibus, non proce-
dit doctrina, imò ſuperſedendum eſt omnimodo in ſen-
tentiæ executione, quoties judex ſuperior, ad quem itum
eſt per appellationem, dubius, an illam debeat admitte-
re, nec ne, & de hoc incipit cognoſcere per inſpectio-
nem actorum; inhibuerit iudici à quo, text. *in c. Roma-
na §. fin. autem, de app. in* 6. Hoſtienſ. *n.* 20 Joan. Andr. 17.
Joan. Monach 14. Archic. 9. *& poſt n.* 11. Gemi. 3. 4. *&* 5.
Fran. 5. *pr.* Card. *in c. cùm ſpecia §. porro, col.* 2. *verſ. ſed ju-
dex ad quem, de app.* ubi Abb. *n.* 6. Franc. *n.* 6. *&* 7. Faber
in l. 2. *n.* 3. *C. quorum app.* Aug. ad Ang. *de male, verbo, præ-
ſente de Caio, &c. poſt n.* 21. Marant. *de ord. jud.* 6. *p. actu* 2.
n. 281. *fol.* 252. *in parvis.* Carrer. *in pract. crim.* 1. *tr. de app.
§. ultimus caſus eſt n.* 3. Foller. *in pract. crim. part.* 2. *verb.
& ſi confitebuntur n.* 66. *& in verb. pœnis debitis feriantur,
n.* 6. Gravat. *in addit. ad Veſtrium in prax. lib.* 7. *c.* 3. *n.* 48.
Covarr. *var. q. c.* 23. *n.* 5. *ante fi. verſ. quæcumque tamen in
cauſa.* Baiard. ad Clarum *q.* 94. *n.* 13 ubi dicit, ſemper eſſe
ſuperſedendum in executione ſtante inhibitione iudicis
ad quem, quando dictus iudex ſciens appellantem eſſe
confeſſum, & convictum, inhibitionem expedivit (re-
probato Lanceloto contrariam tenente *de attent.* 2. *p. c.*
20. *ampliat.* 12. *à n.* 1.) idem quod Baiard. dicit Covarr.
loc. cit. Carrer. *de executione ſententiæ c.* 1. *n.* 76. Farin. 3.
tom. q. 101. *c.* 1. *n.* 109. & ad hujus materiam articuli vide
diſſerentem latè Lancel. *de atten.* 2. *p. c.* 12. *lim.* 50. *n.* 128.
& ſeqq. & in 1. *lim. n.* 101. *cum ſeqq. & lim.* 53. *&* 54. *&
c.* 20. *ampliat.* 1. *& ampliat.* 21. *n.* 7.

69 Quam doctrinam intellige, prout intelligunt, & lo-
quuntur præcitati Doctores, ſcilicet, quando iudex ſu-
perior incepit de cauſa & natura appellationis cogno-
ſcere, & ſic quando inhibuit præcedente cauſæ cogni-
tione, prout & nos probavimus alibi, 2. *p. c.* 10. *à n.* 23. *&
à n.* 81. *cum ſequentibus*, ubi de veritate huius doctrinæ
tractavi.

Deſuper & ſecundò adverte, quòd in omnibus præ- 70
fatis caſibus, quibus appellationi deferendum non eſſe
probavi hactenus, intelligendi ſunt, prout & ipſi Do-
ctores intelligunt, quoad utrumque effectum, & devo-
lutivum & ſuſpenſivum, cùm ſimus in criminalibus, &
pœnis corporalibus, & minimè retractabilibus (exce-
ptis illis caſibus, quibus ſpecialiter diximus devolutio-
ne dumtaxat appellationem carere) ut procedat in illis 71
appellationis prohibitio reſpectu ſententiæ diffinitivæ,
ſecus interlocutoriæ, quoniam à quocumque gravamine,
ſive qualificato, ſive non appellationi eſſe deferendum,
quo ad utrumque effectum in cauſis, à cuius diffinitiva
prohibetur appellari, quoad utrumque effectum, & de-
volutivum & ſuſpenſivum ſimul, probavi latè *ſuprà lib.*
2. *c.* 6. *per tot.* ubi vide, non repeto.

An autem, & quando appellationi Clerici traditi 72
Curiæ ſeculari à ſententia iudicis ſecularis interpoſitæ
deferendum ſit, latè examinat, & bene cum diſtinctio-
ne Bernat. Diaz. *in pract. crim. cano. c.* 141. *n.* 1. *&* 3. & eius
additionator Salced. *litera A.* qui latè proſequuntur vi-
dendi.

CAPUT XV.

A ſententia lata partim in favorem alicujus, partim verò contrà, à qua ſolus provocavit quatenus contra ſe erat, quoad cætera conſentiens: an pro parte acceptata tranſeat in rem judicatam; ita ut à judice eam exequente, appellationi emiſſæ non deferendum, declaretur; & quid in via executiva.

SUMMARIUM.

Appellans à ſententia quatenus contra ſe facit in cæteris articulis ſeparatis, à quibus altera pars non appellavit, ſententia tranſit in rem judicatam, n. 1.

A ſententia continente diverſa capitula ſeparata una pars poteſt appellare limitatè, quatenus contra, & quoad cætera tranſit in rem judicatam, n. 2.

Aliàs contra partem non appellantem ſententia tranſit in rem judicatam, n. 3. *&* 7.

Sententiæ tot ſunt quot capitula ſeparata in eadem ſententia contenta, n. 4.

A ſententia utramque partem gravante utraque pars tenetur appellare ab eo capitulo ſibi gravante, quatenus contra, &c. n. 5.

Utraque appellatio limitata ab ea parte ſententiæ, quatenus contra, &c. ſuos deperſe operatur effectus, n. 6.

Appellatio emiſſa ab uno capitulo, & per unam partem quatenus contra, non devolvit cætera capitula ſeparata, ſed tranſeunt contra non appellationem in rem judicatam, n. 7. *&* 8.

Appellatio limitata quatenus contra, non ſuſpendit juriſdictionem in capitulis ſeparatis, à quibus neutra pars appellat, quominus executioni mittantur, n. 9. *&* 10.

Juriſdictio non eſt ſuſpenſa quoad ea, quæ non ſunt in appellatione deducta, nec quoad perſonas in ea non comprehenſas, n. 11.

Quo caſu interim geſta non dicuntur attentata, ibid.

Arbiter per pronuntiationem in una cauſa ſeu articulo, non perdit juriſdictionem in alia cauſa ſeu articulo, num. 12.

Judex Eccleſiaſticus vim non facit exequi capitula ſeparata ſententiæ, à quibus pars contra quam lata fuerc, non appellavit, cùm tranſeat in rem judicatam, n. 13.

Et

Et quo decreti genere tunc utatur ſenatus regius aditus per viam violentiæ, n.14. & 24.

Appellatio quando deſiciet, ſenatus regius illo ſemper utitur decreti genere, que no viene por la orden y ſe le remite, &c.n.15.& 16.

Appellatio quando deficit ſenatus regius non poteſt decernere, vim fieri, & repon, n.17.

Delatio ſupponit appellationem tanquam ſubjectum neceſſarium, n.18.

Appellatione limitata in capitulis ſeparatis quatenus contra, non poteſt altera pars ſe juvare, n.19.

Appellatio limitata limitatum producit effectum, n.20.

Appellatus non poteſt adhærere nec uti appellatione limitata adverſarii quatenus contra, n.21.

Appellatione pendenti limitata quatenus contra, à capitulo ſeparato non ſuſpendit executionem in alio capitulo ſeparato non appellato, quia appellatio eſt in una cauſa, executio vero in alia, n.22.

Nec geſta dicuntur attentata, quia deficit appellatio, nec altera pars pro illorum revocatione inſtans eſt audienda, n.23.

Pars quæ omiſit appellare à capitibus ſeparatis, de quorum executione tractat judex, non poterit poſt decem dies ab eorum executione appellare, n.25.

Et ſi hac cauſa ad ſenatum per viam violentiæ protrahat executatus, decretum vim non fieri, reportabit, n.46.

Sententia in via executiva lata partim pro actore, partim contra, à qua ſolus appellat quatenus contra, poterit capitulum ſeparatum, à quo neutra pars appellavit, executioni mitti, n.27.

Et etiam ſi reus executatus ab illo capitulo ſeparato, quod contra ſe facit, appellet, quia nihilominus in viis executivis executio illius facienda eſt, & de ratione, n.28.

Appellatio interpoſita per utramque partem ab eadem ſententia quatenus contra, ſi ſimus in alimentis, & ſimilibus privilegiatis, capitula ſeparata pro actore mittentur executioni non obſtante appellatione rei, n.29.

Separatorum ſeparata eſt ratio, nullaque conjunctio, n.30.

A ſeparatis & diverſis non ſit illatio, n.31.

Diverſa illa judicantur, quæ diverſitate factorum ſeparationem recipiunt, n.32.

Et quæ non impediunt in aliquo negotium principale, n.33.

Exceptionibus moderantibus ſententiam ferendam non admiſſis poteſt appellari, nihilominus poterit procedi in cauſa principali tanquam ſeparata, n.34. ubi de exemplis. & n.35. ubi de ratione.

Appellatio à cauſa conventionis non devolvit cauſam reconventionis, ſed coram judice à quo hæc erit tractanda, n.36.

Appellatio interpoſita à ſententia delegati ſuſpendit juriſdictionem in alia cauſa, ſecus in ſententia ordinarii, n.35.

Connexa capitula dicuntur, quæ ex continentia factorum ſeparationem non recipiunt, n.38.

Connexa capitula, ſeu ſeparata quæ dicantur, num.39 remiſſivè.

Appellatio quatenus contra, & limitata devolvit omnes alios articulos connexos, n.40.

Appellatione limitata à quibuſdam articulis quatenus contra, pendente, judex à quo non poteſt alia capitula, connexa tamen exequi, etiamſi non appellatur ab illis, n.41.

Connexa unum reputantur individuum ratione connexitatis, n.42.

Redditur exemplum, ibid.

Appellatio quatenus contra, tunc devolvit totam cauſam in connexis, quando ſententia in uno capitulo parit exceptionem rei judicatæ in alio, n.43.

Appellationi limitata quatenus contra, erit omnino deferendum in cæteris capitulis connexis, licet non appellatis, aliàs vim fieri declarabitur, n.44.

Quæ doctrina procedit etiam in via executiva, ibid.

Appellatione limitata quatenus contra, in articulis connexis poteſt adverſarius ſe juvari, & ejus virtute Regem adire, ne in connexis non appellatis judex exequatur, n.45.

Geſta à judice à quo tangentia articulum à quo eſt appellatum, ut attentata ſunt omnia revocanda, n.46.

Inhibitio à ſuperiore emanata vigore appellationis limitata an judicem afficiat, ne ultra procedat in cæteris articulis ſeparatis, à quibus non eſt appellatum, n.47. remiſſivè.

Appellationis, ſi & quatenus contra, effectus, n.48. remiſſivè.

Appellante utraque parte ab eadem ſententia quatenus contra, quis judex de cauſa poſſit cognoſcere, & an diverſi pro ſingulis appellationibus queant impetrari, n.49. remiſſivè.

Appellans quatenus contra altera parte non appellante, an & quando poſſit ſuæ appellationi renuntiare, ſive in articulis connexis, ſive ſeparatis; ſive intra terminum, ſive extra illum, n.50. remiſſivè.

Appellatio ab interlocutoria an & quando devolvat totam cauſam tam in articulis connexis, quam ſeparatis, n.51. remiſſive.

SÆpe dubitari contingit: an ſententia pro aliquo in parte & pro parte contra ipſum lata, à quo ſolus appellavit in quantum contra ſe faciebat, & in quantum pro ſe illam acceptando, eſſet pro illa parte vel tota, ſeu in totum per ipſam appellationem ſuſpenſam, Itaut non poſſit pro alia parte acceptata executioni demandari, quia ſi utraque pars appellaſſet, non eſſet dubium, quòd tota ſuſpenſa fuiſſet. ſed quando unus tantùm appellat, quæſtio eſt, & difficultas noſtra.

Quam ut facile queas evitare, duos diſtingue caſus, 1
nam aut appellatur à ſententia continente diverſa, & ſeparata capitula, aut continente unum, duo, plurave connexa. In primo caſu, quando unus ſolus provocavit ab ea parte ſententiæ, quæ contra eum facit, & ſit capitulum ſeparatum, cætera verò ſententiæ pariter ſeparata conſentiens, quoad hæc capitula ſeparata à quibus neutra pars provocat, tranſit in rem iudicatam, contra alium, qui non appellavit gl. celebris in l. ampliorem, verbo judicatis, C. de app. Bal. ibi in 2. col. tex. in c. Raynut. & Raynal. de teſt. facit etiam text. & ibi gl. 2. in c. ſignificaverunt de except. Fel. in c. 2. col. 2. verſic. 2. lim. de mutuis petit. & in c. cum Joan. ubi Abb. de fide inſtrum. n. 20. & in d. c. ſignificaverunt n. 3. poſt Bar. Bal. Immol. Ab. & Butr. locis per eum allegatis, optimè & latiſſime per Philip. Franc. in c. ſi duobus, poſt pr. verſ. circa tertium caſum, & n. 8. de app. Ozaſc. dec. Ped. dec. 142. n. 27. Faber & Salic. in d. l. ampliorem, Bar. conſ. 150. & per eos Parlad. lib. 2. rerum quoti. c. fi. 5. p. §. 12. n. 6.

Et quòd à ſententia continente diverſa capitula ſe- 2
parata, pars una appellet limitatè quatenus contra, illa appellatio valeat pro illa parte & capitulo limitato, & pro reliqua parte & capitulo, in quo non eſt appellatum,
ſententia tranſeat in rem iudicatam; tenet ſ. quutus 3
Philip. Franc in d. c. ſi duobus n. 8. 9 & 10. Eſcac. de app. q. 17. lim. 21. ſub n. 19. & iterum q. 0. n. 7. ubi quòd hoc caſu eſt neceſſe, ut utraque pars appellet, aliàs ſententia tranſiret in rem iudicatam, contra non appellantem, Franc. in d. c. ſi duobus n. 6. verſic. circa tertium, & n. 11. & ibidem Card. Alex. ſub n. 11. verſ. aut pars in ſi & verſ. aut ſententia, Card. Tuſc pract. concl. tom. 1. litera A, concl. 366. n. 1. & 6. & per totam concl.

Et ratio huius eſt, quoniam ſententia, quæ continet
diverſa capitula, & ſeparata, tot ſunt ſententiæ quot 5
ſunt capitula ſeparata, l. quædam mulier, ff. familiæ erciſ. l. Carmelus Pia ff. de jure patron. l. etiam §. ex cauſa, ff. de minor. gl. in verb. eadem in c. 1. de ordine cognitio. Barbat. conſ. 10. col. penult. in fin. verſi. & ideo dicimus lib. 1. Pariſ. poſt alios in conſil. 66. videtur lib. 1. Cæſar. Contar. in l.

unic.lim.1.n.38.C.ſi de momen.poſſ. Philip.Franc.in d.c.ſi
duob.n.8.verſic.ſecundo quæritur de app.Papienſ. in praxi
in form.appell.à ſent.diffinit.in gl.occaſione cujuſdam ſub.
n.4.fol.408.Eſcac.de app.q.17.lim. 21.ſub n.191.& q.10
ſub n.7.& ipſe poſt Rotæ deciſionem in l.1.cauſarum ci-
vil.& crim.c.7.n.706.Card.Tuſc. pract. concl. litera S,
concl.164. per totam, & vide eundem 1.tom. litera A,
concl.366.

5 Et quando utraque pars gravatur in eadem ſenten-
tia, utraque pars tenetur appellare, ab eo capitulo ſen-
tentiæ illi gravante, & quod contra ſe facit, text. in c.
quoad conſultationem, de ſent.& re judic.tex. in d.c. Ray-
nat.& in d.c. Raynal.de teſtam.l.1.C. ſi ſæpius in integr.
6 reſtit.poſtul.ibi, appellare enim debuiſtis, ſi ſententia vo-
bis diſplicebat, &c.) l.ab eo.C. quomod.& quando judex.
& utraque appellatio limitatè interpoſita, ab ea parte
ſententiæ, quæ contra appellantem facit, ſuos de per ſe
7 operatur effectus, ut late proſequitur Philip. Franc. in
d.c.ſi duob.verſic. ſecundò quæritur, & ſic contra partem
non appellantem à ſuo gravamine. & in alterius favo-
rem lata ſententia tranſit in rem judicatam, quemad-
modum ſi à neutra provocatum fuerit, in totum tran-
8 ſiret, quia ab una parte, ab unóque gravamine ſeparato
appellatio emiſſa, cætera capitula diverſa non devolvit,
quam rationem omnes ſupradicti reddunt, adeò ut pars
ſententiæ tranſlatæ in rem judic. executionem expectet
l.poſt rem judicatam, cum vulgaribus, ff.de re judic.

Qua propter dicunt eleganter Cyn. Bald. & Salic. in
9 l.ſi.C.quando prov.non eſt neceſſe. Joan.Fab.Bal.& Salic.
in d. l. ampliorem, quos referens ſequitur etiam Nicol.
Boër.dec.73.num.... quòd ſi ſuper articulo ſeparato ali-
quis credit ſe gravatum, appellet; quæ appellatio, cùm
in aliis ſententiæ articulis diverſis, in quibus per ad-
verſarium aliàs non fuit interpoſita, illa non devolvit,
nec ſuſpendit juriſdictionem judicis, quominus ad illo-
rum executionem queat pervenire; idem dicit Card. in
rubr.ut lite pend. quòd in non appellatis capitulis pro-
cedit executio. Paul. Caſtr.conſ.170. incipit viſo puncto
ſuprascripto vol.anti.

Et ratio eſt, quoniam appellatio interpoſita ſuper
10 uno articulo ſeparato non ſuſpendit juriſdictionem ju-
dicis à quo, in aliis articulis ſeparatis, nec eam devol-
vit, quemadmodum propoſita in una cauſa diverſa, in
alia diverſa ſuſpendere non poteſt, c.ad hæc el.1.de app.
gl.in c.Rom.§.cum verò de app.in 6.Abb.in c.ſuper eo el.
1.de app.ubi Franc.col.3.& idem in c.præterea el.1.in 2.
nota.& in c.propoſuit, in pr.de app. unde ſuppoſito quòd
non ſuſpendatur juriſdictio in capitulis diverſis non
appellatis, in illis rectè procedit executio pendente
etiam appellatione ab alio, aliiſve capitulis ſeparatis
ſententiæ, nec ullatenus ſuſpenditur, l.ſi.ubi DD. Cod.
quando provocare non eſt neceſſe, & pro ſingulari notat
Corſet.in ſing.in verbo appell.incipit regula eſt, verſic. li-
mita quintò. Decius in conſ.33.viſo col.3.verſ.ſecus eſſe vi-
detur. Rota dec.31.aliàs 193.ſi ab excomm.de app.in no-
vis, in ſi.Socin.conſ.45.viſa ſub n.5.verſic.quib.ſuppoſitis
11 lib. 1. ubi etiam vult, quòd per appellationem, de qua
ibi, non ſit ſuſpenſa juriſdictio, quoad ea, quæ non
ſunt in appellatione deducta, nec quoad perſonas in
appellatione non comprehenſas; & quòd propterea
geſta his caſibus, non ſint tanquam attentata revocan-
da, tradit etiam copiosè & eleganter Pariſ.conſ.66.vide-
12 tur lib.1.Joan.Monach.in rubr.ut lite pend.in 6. Æguid.
Bellam.in conſ.18.incipit ecce quod facta col.1. verſ.tenuo
contrarium, ubi inter cætera movetur de arbitro, qui
per pronuntiationem in una cauſa, ſeu articulo, non
perdit juriſdictionem in alia cauſa, ſeu articulo, l. qui-
libet §.ſi de plurib.l. quod tamen ff.de arbitr.

Hinc & ex protinus dicendis evidenter apparet no-
13 ſtræ difficultatis reſolutio, ut judex Eccleſiaſticus nul-
lo modo vim faciet exequendo illa capitula ſeparata,

à quibus altera pars, in cujus præjudicium pronuntia-
ta ſunt, non appellavit, & adverſarius conſenſit, appel-
lans ſimul ab eo, quod contra ſe fertur, etiam hac ap-
pellatione pendente, cùm illa tranſeant in rem judica-
tam, nec ſuſpenſa ſit judicis à quo juriſdictio, in hoc 14
caſu ſupremum tribunal aditum per viam violentiæ, ita
declarabit, vim non fieri, vel potiùs, & propriùs de-
cretum erit, ut cauſa non venit per ordinem debitum,
ſolitúmque; hoc eſt, que no viene por la orden y ſe re-
mitte al juez, &c. quod verum eſt quando ipſe conque-
rens vult ſe juvare appellatione adverſarii limitata, &
ejus virtute ad ſupremum tribunal confugit, pro tol-
lenda violentia, quæ nulla adeſt hoc caſu; quo decreti 15
genere ſemper eſt utendum, quoties deficit appellatio
quoniam in hujuſmodi executione non datur attenta-
tum, quod ultra ſuperiùs dicta probatur; etenim deficit
appellatio ab ipſis gravaminibus, ſeu capitulis ſeparatis
de quorum executione tractatur, imò expreſsè adver- 16
ſarius eis præſtitit conſenſum, & etiam tacitè per par-
tem non appellantem, juxta jura vulgaria, qui appella-
tionis defectus attentata excludunt, c.non ſolum, de app.
lib.6.l.1.& tit.toto ff.nihil novari appell pend. nec tribu-
nalia poſſunt vim fieri non deferendo appellationi de- 17
clarare, cùm appellatio non adſit, in qua tota violen-
tiæ cognitio, & fundamentum conſiſtit ex juribus &
legibus Regiis, iiſve aliis, quæ latè diximus ſupra 1.p.
c.1.& c.2.à n.64.& ut dicit Lanc.de attent.2.p.c.12.lim.
n.38. quòd delatio præſupponit appellationem, tan- 18
quam ſubjectum neceſſarium, cui deferri poſſit, ubi il-
lud probat, quòd delatio appellationis ab articulis ſe-
paratis non ſuſpendat juriſdictionem in aliis articulis
ſeparatis.

Deinde, quia non poteſt ſe juvare appellatione per 19
alterum interpoſita ab eo ſeparato articulo, qui con-
tra ſe facit, cæteros conſentientem & ſic appellatio li-
mitata ad illum, pro illo tantùm valet, & in cæteris
tranſit ſententia in rem judicatam, juxta ſupradicta, 20
quia appellatio limitata limitatum debere effectum
producere, dicunt, arg.l.in agris, ff.de acquir. rerum do-
mi.c.de cætero.de ſent.excomm. & c.ea noſcitur. eod.titul.
Panorm.in c.ſi duobus, in ſi. ubi etiam exactè optimeque
per Philip.Francum verſ. ſecundò limita, de maxmis peti-
tio.& in c.cùm Joan.de fide inſtrum. n.20. ubi alios alle-
gat, ſequitur Ozaſcus dec. Pedem.dec.142.n.25. dicen-
tes, quòd cum iſthæc ita limitata appellatio limitatum
effectum producat, altera pars, quæ non appellavit ab
aliis articulis ſeparatis, illam gravantibus, illam non
juvat nec prodeſt.

Nam ſic excluditur appellatus, ne poſſet adhærere, 21
& uti appellatione appellantis, in capitulis facientibus
contra ipſum appellatum; hócque utilis redditur hæc
praxis appellandi quatenus contra Abb. in c.cùm Joan.
ſub n.17.Immol.col.8 verſ.ſed fortè iſtud dictam, de fide
inſtrum.Fel.in c.ſignificaverant, lim.2.n.3.de except.Veſtr.
in prax.lib.7.c.3.ſub n.29.verſ.amplius quia, & num.30.
fol.103.Lucas Pæt.in pract.capitol.lib.5. c.2.n.19. verſ.
quòd ſi fortè, & n.10.& 21.& Marqueſſ.Eſcac.de app.q.
17.lim.21.n.19.& 20. Cæſar.Contard. in l.unica, q.22.
ſub n.5.verſ.quibus, & n.6.& 7.C.ſi de mom. poſſ. Achil.
de Graſſ.dec.8.appellaverat, de app.fol.107.& dec.1.aliàs
227.appellationi eodem tit.fol.104.Papienſ.in prax.forma
app.à ſent.diffic.in gl.occaſione cujuſdam, ſub n.4.fol.408.
Et eſſe communem opinionem, teſtatur & ſequitur Eſc.
ubi proximè. & q.10.ſub n.8.qui omnes etiam probant,
quòd hujuſmodi limitatæ appellationis quatenus con-
tra, virtute non devolvitur cauſa ad ſuperiorem, niſi
in capitibus, à quibus eſt appellatum.

Facit etiam illud elegans dictum, latè & eleganter
deductum per Auguſtinum Beroium in conſil.113. viſa 22
numero 4. & per totam, lib.3. quòd appellatione hu-
juſmodi pendente ab una parte limitatim executio

ut

in alio actu olo diverſo non appellato, non inducit at-
tentatum, quia appellatio eſt in una cauſa, executio ve-
rò in alia cauſa. Sequitur Lancel. Robert. *de attent. 2. p.*
c. 12. lim. 1. & eodem c. 12. lim. 44. ubi dicit, quòd appel-
23 latione interpoſita per unum in parte, & partibus, qua-
tenus contra eum facientibus, ut ſi is, qui non appella-
vit, nec cauſam commiſit, prætendat, aliquid penden-
te dicta appellatione adverſarii fuiſſe attentatum, &
inſtet pro revocatione; non ſit audiendus, quia non po-
teſt dari revocatio, niſi detur appellatio, nec ille juva-
tur ex dicta appellatione limitatè interjecta per ad-
verſarium ab eo, quod contra ſe faciebat, ex Philip.
Franco *ubi ſup. a*, cujus authoritate ita fuiſſe aliàs ten-
tum in una Venetiarum Monaſterii 24. Februarii 1584.
coram Novaca, quæ eſt deciſio inter recollectas per
Puteum 14 incipit *commiſſ. ſub rubr. de appell.* & ſequu-
tus Lancel. idem, licèt obiter, tenet Eſcacia *tractat. de*
appell. q. 17. lim. 21. ſub n. 23. ante medium, & quòd ſenten-
tia continens diverſa capitula, ſi quoad quædam eſt
appellatum, quoad alia tranſeat in rem judicatam, ita
ut poſſit exequi quoad rem judicatam, tenet Cardin.
Tuſc. *pract. concl. tom. 2. litera A, concl. 366. n. 6.* ac pro-
24 pterea cùm deficiat iſto caſu appellatio, & id evidenter
ex eorum actorum inſpectione appareat, potiùs & pro-
priùs decretum erit concedendum in ſupremo tribu-
nali, adito, per hanc viam recurſus, & violentiæ, ſcili-
cet, non venire cauſam per ordinem debitum ſolitúm-
que, ut in ſimilibus caſibus, quibus deficit appellatio,
declarari aſſolet, cùm ſit cauſa finalis, & materialis, ac
fundamentum etiam, ipſa appellatio, quia iſta diverſi-
tas, & ſeparatio cauſarum, & articulorum præſuppo-
nit neceſſariò, quòd in una cauſa, ſeu articulo ſit inter-
poſita appellatio, in alio verò non, ut optimè colligi-
tur ex Pariſio *conſ. 66. videtur, lib. 1.*

25 Attamen cùm ipſa pars quæ intra terminum ad ap-
pellandum à prædictis gravaminibus, & capitulis ſepa-
ratis, de quorum executione tractat judex, non provo-
cavit, id tandem facere memor ſit ab eorum executio-
ne; audiendus non eſt, nec tali appellationi deferen-
dum, quoniam cùm à ſententia tranſlata in rem judi-
catam non liceat appellari, ita nec ab ejus executione
l. ab executore, ff. de app. l. ab executione C. quorum appel.
non recip. l. quoniam judices, C. de app. da quo latè ſuprà
diximus *2. p. c. 3. à princ. & infra 4. p. c. 1. & c. 3.* nec tunc
26 etiam hoc caſu appellationi denegans delationem, ju-
dex violentiam commiſiſſe, apparet, ac ideo ſi pars vi-
gore hujuſmodi appellationis à ſe interpoſitæ à judice
procedente, & exequente articulum ſeparatum tranſla-
tum in rem judicatam ad ſenatum confugiens, decre-
tum reportabit negativum, nempe, vim nullam com-
mittere judicem, eique cauſam iterum remittendam.

27 Et horum argumento reſolvit Parlador. *lib. 2. rerum*
quoti. c. fi. 5. p. §. 12. n. 6. circa vias exequutivas, quòd ſen-
tentia lata partim pro creditore, petente executionem
virtute alicujus inſtrumenti guarentigiati, puta; partim
verò adverſus reum, appellat igitur creditor, quatenus
adverſus ſe facit dicta ſententia, quatenus vero pro ſe
facit conſentiens, ut judicatis pareatur, petit; qui quidem
omnimodo audiendus eſt, ex ipſo Parladorio; dicta
ſententia diverſa contineat capitula; in iis, quæ pro
actore creditore faciunt, executioni mandanda ſit, ali-
quorum ex authoritatibus allegatis ſuperiùs motus.
28 Et illud ſpecialiſſimum adverte in viis executivis, ut
cùm ſententiæ executioni locum eſſe declaratur, non
obſtante appellatione ab ea per debitorem interjecta,
ſit executioni demandanda, præfata Parladorii doctri-
na locum adhuc habebit, etiamſi debitor pariter appel-
laverit ab ipſa ſententia, quatenus contra ſe facit dif-
ferentiam judiciorum ordinatiorum admittentium
appellationem, nec executionem poſtulantium, niſi
priùs tranſeant in rem judicatam, in quibus ſi utraque
pars appellat ab eis capitulis adverſus eam facienti-
bus, totius ſententiæ effectus ſuſpenditur, & tota cau-
ſa ad ſuperiorem devolvitur, prout loquuntur Docto-
res huc uſque allegati. at in viis exequutivis, cùm etiam
ſi ſententia non tranſeat in rem judicatam, nec id ex-
pectetur ad eam exequendam, nec appellatio etiam à
tota ſententia emiſſa, illius effectum ſuſpendat, pariter
& eodem modo nec appellatio per creditorem ab ar-
ticulo ſeparato, ac ideo ſive creditor dumtaxat provo-
cet, ab hujuſmodi ſententia, quatenus contra ſe facit,
ſive etiam debitor ex eadem cauſa: mandari debet exe-
cutioni ſententia pro illa parte, & capitulis, à quibus
debitor appellat, cùm in favorem actoris lata ſit, &
hoc advertit etiam Parlador. *ubi ſuprà*, licèt non de-
claret ita, ſed loquatur aliquatenus ſub verborum con-
fuſione & inter dentes. Et ex eadem ratione idem in-
telligo, & extendo ad alia judicia ſui natura inappel- 29
labilia, ſcilicet privilegiata, & executionem merentia,
ut in ſententia alimentorum, & ſimilibus, & hoc caſu,
cùm ſcilicet adeſt utrinſque partis appellatio interje-
ctæ per debitorem, ſeu aliàs reum, deferendum non eſt,
nec in tribunali adito per viam violentiæ, declarabi-
tur, non venire per ordinem ſolitum, cùm adſit appel-
latio: ſed directò primum genus violentiæ, puta, vim
non fieri, concedetur.

Eo & huc uſque directa corrobora, quoniam ſepara- 30
torum ſeparata eſt ratio, nulláque conjunctio, *l. ſi mari-*
tus 1. C. de donat. inter vir. & uxor. c. inquiſitioni. de app.
text. *in c. Raynal. de teſtam.* ne ſeparatis, & diverſis fit il- 31
latio *l. Papinianus exuli. ff. de minorib. cum ſimilib.* & illa
dicuntur inter ſe diverſa, quæ diverſitate factorum ſe- 32
parationem recipiunt, ut poſt Bar. & Bald. *in l. 1. Cod. ſi*
unus ex pluribus appell. Bar *in l. Aurelius §. idem quæſiit,*
in fi. ff. de liberat. legat. Rom. *in conſ. 300. in caſu propoſito*
in fi. Felin. *in c. ſignificaverunt, col. 5. ſub n. 9. verſ. præterea*
non video, de except. & facit text. *in l. ampliorem, in princ.*
& ibi Bal & Salic. *C. de appel. l. etiam 1. §. 1. ff. de minor. l.*
quædam mulier, in fi. & ibi Floria da ſancto Petr. *ff. fami-*
liæ herciſ. latè Boër. *dec. 73. n. 4.* Alex. *in conſ. 89. diligenter*
n. 10. lib. 1. qui dicit, ea dici, quæ non habent in aliquo
impugnare, aut impedire negotium principale, Philip. 33
Franc. *in c. ſuper eo col. 1. de app. in prin.* illud conſtituen-
tes exemplum, ſi contra libellum actoris opponatur
exceptio, quæ concernat moderationem ſententiæ fe-
rendæ, ut puta, ſi non neget, eum eſſe debitorem, ſed
dicat, ſe non teneri, niſi inquantum facere poteſt; quia
ſi à non admiſſione hujus exceptionis appelletur, ap- 34
pellatio dicitur eſſe in cauſa ſeparata. Alia etiam ele-
gantia exempla, conſtituit idem Philip. Franc. *in d. c. ſu-*
per eo. quod ſequutus à Lanc. Rober. *de attent. 2. p. c. 1.*
lim. 2. n. 7. & ſeqq. ut ſcilicet, ſi ſit rejecta exceptio com-
penſationis, & à rejectione appelletur, nam poteſt, ni-
hilominus, procedit in cauſa principali, vel hæres op-
ponat exceptionem inventarii, vel maritus, ſeu dona-
tor exceptionem, ne conveniantur, ultra quàm facere
poſſint, vel appelletur à condemnatione expenſarum
in aliquo articulo ratione contumaciæ.

Et in ſimilibus caſibus, ſi ob rejectionem appelletur, 35
poteſt nihilominus procedi in cauſa principali; cùm
his caſibus appellationes interpoſitæ non contradi-
cant, nec directò impugnent ſententias, in cauſa prin-
cipali ferendas, pariter poteſt procedi in principali
non obſtante appellatione tanquam interpoſita in cauſa
ſeparata, ex eiſdem Doctoribus.

Cujus etiam eſt fariuæ, quod in propoſito dicit ipſe 36
Philip. Franc. *in d. c. ſuper eo quod de appellat. colum. fi.*
verſ. quartus & ultimus caſus eſt, quòd ſi coram uno
judice penderet cauſa conventionis, & appellatio in-
terpoſita in cauſa conventionis non devolveret, nec ſu-
ſpenderet juriſdictionem in cauſa reconventionis, ſed
remanet cognoſcenda coram judice à quo, ut iſto caſu

contingat, quod cauſa conventionis, & reconventionis debeant, coram diverſis judicibus agitari, & diverſis ſententiis terminari, ſecundùm Innoc. *in c. cum nobis elim. de electio.* Abb. *in d. c. ſuper eo quod*, & plenius Doctores *in c. 1. de mutuis petitio.* vide etiam nonnulla alia exempla per eoſdem Doctores ſuperiùs adductos.

37 Et iſthanc doctrinam hucuſque à nobis propoſitam, & fundatam, limitare voluit, ut minime procedat in appellatione interjecta à ſeotentia lata per judicem delegatum, quoniam illa emiſſa io una cauſa, ſuſpendit juriſdictionem etiam in aliis cauſis, licèt ſecus ſit in ordinario. gl. *in verbo ad tempus, in c. paſtoralis, de appellat.* per quam ita tenuere Domini de Rot. *in dec. 15. aliàs. 163. nota quod ubi de appell. in antiq.* contra quam latè inſurgit eam reprobans Philip. Franc. Gem. relati & ſequuti per Lancel. Robert. *de attent. 2. p. c. 11. d. limit. 2. à n. 32.* ubi etiam alias limitationes ponit & illas reputat veras.

38 Circa ſecundum caſum ſeu diſtinctionis membrum, ſuprà in Initio hujus capituli appoſitum, quando ſcilicet appellatur à ſententia continente unum tantùm, duo, pluráve capitula connexa, & conjuncta, quæ tunc dicuntur illa, quæ ex continentia factorum ſeparationem non recipiunt, *ad l. 1. C. ſi unus ex plur. appell.* cum aliis allegatis per Boërium ſeu mavis Signoto. de Homodeis *inter conſilia Boerii in conſ. 7. per totum.* & Felin. *in c. ſignificaverunt de except.* Æmilian. *in conſ. 75. cum ſatis, n. 12.* & ſimiliter Moder. *in annot. ad Æguid. n. 145.* poſt Innoc. *in c. cum interlo. penult. & ſi. de re jud.* optimè etiam Boër. *in dec. 63. n. 4.* latè & eleganter declarat Menoch. *in tract. de arbit. jud. lib. 2. cent. 1. caſu 95. per tot.* ubi, quæ dicantur connexa, & quæ dicantur ſeparata. Card. Tuſc. *pract. concl. tomo 1. litera A, concl. 366. per to-*
39 *tam*, præcipuè *à n. 4.* Fulvius Pacian. *tr. de probat. lib. 1. c. 26. n. 40. & 94.* Sigiſmund. Eſcac. *lib. 1. cauſarum. civil. & crim. c. 11. n. 362. cum pluribus ſeqq.*

40 Igitur quando appellatur à ſententia continente unum capitulum, vel plura tamen connexa, etiam ſi ab uno dumtaxat interponatur appellatio, ſuſpendit, & devolvit juriſdictionem ad ſuperiorem ſuper cæteris articulis, ſeu capitulis conjunctis, ita ut judex infe-
41 rior illa alia, à quibus provocatum non fuit ab altera parte, executioni mandare non poterit. Sed appellatione illa limitata, etiam à proponente quatenus contra, dumtaxat; poteſt adverſarius, qui non provocavit, uti, ſéque illa juvare, atque tueri, & judex ſuperior poteſt ſuper toto negotio, & ſententia cognoſcendo, mutare, alterare, ſeu annullare, & ea facere, quæ ſibi juſta videbuntur, cùm alios articulos non appellatos, connexos tamen devolvat appellatio, quia non tranſierunt in rem judicatam ſtante appellatione ab uno conjuncto, ita voluerunt B. *conſ. 150. exordium, cum prædicta examinarem* Jacob. de Ga. & Joan. Fab. Bald. & Salicet. *in l. ampliorem, C. de appel.* & ibi Alex. *in addit. ad B.* & idem Bal. *in l. ſi. C. quando provocare non eſt neceſſe, verſ. quaro de tali caſu*, & ibi Salicet. & Alberi. *in l. 1. verſ. item ſi aliquis velit appellare, eodem tit.* Barb. *in c. Raynut. de teſtam.* Ant. de Butr. *in c. cum Joan. in ult. q.* & ibi Abb. Sicul. Juan. de Immol. & Feli. *verſ. in text. ibi infirmantes.* Rot. *dec. 358.* cùm hoc caſu appellatio ſit communis. *l. ampliorem C. de appell.* Ozaſc. *dec. Pedemon. in dec. 141. n. 27.* optimè & eleganter per Boërium *dec. 73. n. 6.* ubi reddit rationem, quia connexa reputantur unum, & idem individuum ratione connexitatis, ut etiam dicit
42 Ill. *n. conſ. 187.* incipit *circa primum colum. 7. verſ. 9. fallit lib. 1.* & reddit etiam exemplum ipſe Boërius, quòd ſi quis petierit fundum, & in ſententia fuerit ſibi medietas fundi adjudicata, & pro alia dimidia reus fuerit abſolutus, & ab hac ſententia, quatenus contra ſe faciebat, ipſe actor provocaverit, quòd hujuſmodi appellatio totam cauſam ſuſpendit, & devolvit, in tantum ut nec pro illa parte in qua non appellavit, ſententia poteſt mandari executioni, & per Dinum *conſ. 26. quæſtio talis eſt*, tenet Cardin. Tuſc. *pract. concl. tom. 1. litera A, concl. 366. à n. 7. & n. 3.* latè Eſcacia *de appel. q. 17. lim. 21. n. 25.* ubi plura exempla *& n. 31.* Philip. Franc. *in c. ſi duobus col. 4. n. 7. verſ. ſed quæritur primo, de appell.* Felin. *in c. ſignificaverunt 11. ſub n. 5. verſ. adverte etiam, de except.* Veſtr. *in prax. lib. 7. c. 3. n. 30.* Joan. And. *in addit. ad Specul. tit. de appell. §. 1. col. ſi. verſ. ſed pone n. 13.* Ant. de Butr. *in d. c. ſi duobus n. 6. in ſi.* quem ibidem referunt Abb. *in ſi. n. 20.* & Franc. *ſub n. 4. verſ. ſecundo hoc fuit ſtatutum.* optimè etiam Decius *ibi n. 55* Hieron. Gabr. *conſ. 8 ſententia lata n. 1. & ſeq. lib. 1.* Lancel. Robert. *de attent. 2 p. c. 12. lim. 2. n. 25. & 26.* & ita intelligi debet Marqueſ. *de appell. 1. p. c. 18. n. 49.* dum indiſtinctè & ſimpliciter aſſerit; quòd appellatio quatenus contra, devolvit totam cauſam, tam in parte dimidia, qua ſuccubuit, quàm in parte ſibi favorabili, maximè quia in comprobationem allegat B. Boërium & Lancel. *locis nuper citatis*, juxta quos intelligendus eſt præcisè.

Et iſtam noſtram doctrinam declarandam eſſe, ut 43
procedat, quando talis eſt connexitas, ut ſententia in uno capitulo lata pariat exceptionem rei judicatæ in alio docuerunt Bal. *in c. 1. circa ſi. de controv. feud.* apud pares terminos Decius *conſ. 33 ſub n. 4. col. 3. verſ. & ad hoc bene facio lib. 1.* poſt Avant. *conſ. 99.* & ſentit idem Decius *in c. ad hac p. ſt. prin. de appell.* facit Rota *in dec. 1. aliàs 138. ſi appelletur de off. delig. in novis, & dec. 65. aliàs 461. ſi appelletur, de appellat. in novis*, ſuper quos latè examinantem vide Lancel, *de attent. 2. p. c. 12. lim. 2. n. 8. & ſeqq.*

Igitur cùm per hanc appellationem ab una parte, 44
unóque tantum articulo connexo interpoſita, ſuſpendat juriſdictionem judicis à quo ne ulteriùs ad executionem cæterorum articulorum valeat procedere, imò ea appellatione etiam altera pars non appellans poteſt ſe juvare, & ſibi prodeſt, judex illi appellationi in totum, hoc eſt, reſpectu aliorum capitulorum connexorum deferre, omnimòdo teneatur, ut ultra ſupradictos, etiam poſt alios loquens in viis executivis, ita dicit eleganter Parlador. *lib. 2. rerum quotid. c. ſi. p. §. 11. ſub.* 45
n. 6. ſequitur ut in tribunali per viam recurſus, & violentiæ adito, neceſſariò declarandum vim facere judicem, non deferendo appellationi, quæ realiter adeſt (cum ea ſe juvare poteſt adverſarius) reponatque omnia poſtmodum attentata.

Pro quo etiam facit, quod Achill. de Graſſ. *decîſ. 30.* 46
attent. ſub rubr. de attent. cui concordat alia ejuſdem 31. incipit *attent. eod. tit.* Rota *decîſ. 31. aliàs 193. ſi ab excommunicatione, de appell. in noviſſ.* Mill. *in repert. verbo, appellans à ſententia excommunicationis*, Philip. Franc. *in c. adhac, el. 1. n. 1. nota de appell.* Lanc. *de attent. p. 2. c. 12. lim. 2. n. 23. & ſeqq.* dicunt, quòd illa omnia quæ judex inferior fecerit tangentia articulum, à quo eſt appellatum, ſunt innovata, & attentata, & ut talia ſrevocanda, & multa alia circa hanc materiam, ubi de pluribus quæſtionibus conſule Philip. Franc. *in d. c. ſuper eo quod, & in c. ſi duobus, & in c. adhac, el. 1. de appel.* & etiam Lanc. Robert. *de attent. d. lim. 2.* ubi multa, & præcipuè ibi latè videbis examinata: an inhibitio emanata à ſuperiore vigore appellationis emiſſæ ab una 47
tantùm parte reſpectu unius articuli ſeparati: an afficiat, & ſuſpendat juriſdictionem judicis à quo, ne ultra procedat ad executionem cæterorum articulorum ſeparatorum, quando ſcilicet ipſa inhibitio expedita fuit ſuper omnibus articulis, licet pro uno tantùm fuerit appellatio interjecta.

Et de pluribus effectibus hujuſmodi appellationis, 48
ſi & quatenus contra, an in articulis ſeparatis, ſeu connexis ab utraque parte interpoſita, ſeparatim tamen,

quis

quis de cauſa poſſit cognoſcere, & an de utraque appellatione, an diverſi judices impetrari poſſint pro ſingulis appellationibus, vide latè Eſcaciam poſt alios *in tract. de appell. q. 10. art. 3. à n. 10. cum ſeqq. fol. 115.*

49 Et an & quando appellans quatenus contra altera parte non appellante, poſſit ſuæ appellationi renunriare in præjudicium alterius, tam in articulis connexis; quàm in ſeparatis, tam intra terminum decem dierum;

50 quàm extra illum, vide exactè, & diſtinctè per Eſcac. *de app. q. 17. limi. 1. à n. 99. cum ſeqq. & ſup. à n. 95. cum ſeqq.*

51 Et an, quando appellatio ab interlocutoria devolvat totam cauſam tam in articulis connexis, quàm in ſeparatis, vide latè per eundem Eſcaciam *q. 17. limit. 47. memb. 1. à n. 1. fol. 511.* quæ mei non eſt tractare, ſed remittere tantùm.

CAPUT XVI.

Tertiæ appellationi per aliquem emiſſæ à ſententia, ſeù articulo cauſæ, aut etiam à tribus conformibus, an, & quando judex Eccleſiaſticus non deferens, vim faciat.

SUMMARIUM.

Appellari tertiò non poteſt in quacumque cauſa, n. 1.

Sententiarum trium conformitas impedit ulteriùs appellare, ſive ſint interlocutoria, ſive diffinitiva, n. 2.

In quolibet cauſa articulo, ſeu gravamine diverſo, bis poterit gravatus provocare, non ampliùs, n. 3.

Jura plura canonica interpretantur generice diſponentia; toties quem poſſe appellare, quoties ſit gravatus, n. 4.

Millies gravatus in una cauſa, totidem poterit bis à ſingulis gravaminibus appellare, n. 5.

Tres ſententias qui contra ſe reportavit ſuper aliquo articulo ſeu gravamine etiam diffinitivas, debet judicatis acquieſcere, quia contra illum præſumptio juris eſt, n. 6.

Qualibet pars poteſt ab eodem articulos bis provocare, ita ut ſuper eodem quinque ferri poſſent ſententia, n. 7.

Quod contingere poteſt, ſive appellationes & ſententia ſint alternatim, ſive ſucceſſivè, ſive interpolatim lata, n. 8.

Exemplificatur, n. 9. & n. 21.

L. unica C. ne liceat tertio provocare, ponderatur, & interpretatur, n. 10.

L. 25. tit. 13. p. *verba referantur, n. 11.*

A ſententiis qua juris diſpoſitione non tranſeunt in rem judicatam, appellari tertio non poteſt, n. 12.

Deſertio tollit appellationem etiam in actibus extrajudicialibus & aliis, qua non tranſeunt in rem judicatam, num. 13.

Deferens appellationem ab actu extrajudicialis; auditur per viam querela & recurſus, non tamen appellationis, n. 14.

A ſententia qua non tranſit in rem judicatam, non auditur quis appellans poſt decem dies; licèt alio remedio non excludatur, n. 15.

A ſententiis interpolatim aut alternatim latis; qua ſit executioni mittenda, & in cujus partis favorem, n. 16.

Varia Doctorum aſſertiones in hoc articulo, ibid.

Errore lapſos eſſe Doctores in hoc articulo clare monſtratur, n. 17.

Quatuor appellationes licet ab eodem articulo dentur, non tamen poſſunt requiri ſex ſententia, n. 18.

Sententia tres conformes in quolibet articulo exequuntur; non obſtante qualibet exceptione etiam nullitatis, n. 19.

Tres conformes ſententias aliquo pro ſe obtinente, impoſſibile eſt, ut altera pars alias tres habere poſſit in eodem articulo, n. 20. & 24.

Varia redduntur exempla ſive ſententia ferantur alternatim, ſive interpolatim, ſive ſucceſſive, pro aliquo, n. 21.

Clem. 1. de ſent. & re jud. *ne locum habeat, ſufficit tres obtinere ſententias ſive ſucceſſivè, ſive interpolatim, aut alternatim, num. 22.*

Salgado de protect. Reg.

Quia tunc generaliter in omnibus caſibus tertiò provocari non poteſt, n. 23.

Sententias tres conformes pro una parte dare non poſſumus, quin ab alia non demus duas appellationes pracedentes, n. 24.

Conformes ſententiæ dicuntur qua conveniunt in qualitate & ſubſtantia, n. 25.

Conformitas datur ubi adeſt identitas rei, cauſa, & perſonarum, ſive vere, ſive interpretative, n. 26.

Sententia prajudicat ei qui vere vel repreſentative eadem eſt perſona, n. 27.

Res judicata dicitur ubi concurrit identitas rei; cauſa; & perſonarum, n. 28.

Sententia in quo difformes dicantur, n. 29.

Sententia alias duas confirmans cum aliquo novo gravamine ſeu additamento, quod aliis non adſit, recipit appellationem, licet in quo ſit conformis exequatur hac appellatione pendente, n. 30. & 33. ubi declaratur.

Et tunc ſententia qua pro una parte eſt appellabilis, & pro alia inappellabilis, judicatur dividua, n. 31.

Appellatio ſi aliquo caſu ſit permiſſa ubi tertio provocare non poteſt, non impedit trium conformium executionem, nec cauſat attentatum, n. 32.

Sententia tertia aliquid de novo aliis addens; de quo ſit actum in cateris inſtantiis, tacite aut expreſſe non dicitur prima ſuper additamento, ſed ultima, n. 33.

Appellationis prohibitio & permiſſio concurrens circa ejuſdem ſententia diverſa & ſeparata, unaquoque qualitas operatur in ſuo ſubjecto, n. 34.

Ab expenſarum petitarum condemnatione in ultima ſententia, quarum nulla mentio facta eſt in cateris inſtantiis, tanquam à novo gravamine licet appellare, n. 35.

Expenſarum petitarum omiſſa condemnatio in ſententia non intelligitur condemnatus in illis abſolutus, n. 36.

Victor in principali non poteſt appellare ab omiſſa condemnatione expenſarum, ſi adverſarius victus à principali ſententia appellavit, & de ratione, n. 37.

Victor poteſt ab expenſarũ omiſſa condemnatione appellare; quando victus à ſentẽtia principali non provocavit, n. 38.

Et idem eſt quando victus appellavit limitate quatenus contra n. 39.

Et quid quando victus ſimpliciter à ſententia appellavit; appellationem non proſequitur, n. 40. remiſſivè.

Supradicta procedunt in expenſis petitis officio judicis mercenario duntaxat, n. 41.

Expenſas jure actionis debitas & in condemnatione omiſſas poteſt victor denuo petere, etiam ſententia ſuper principali tranſacta in rem judicatam; n. 42.

Redduntur exempla; ibidem.

Reſervatio jurium facta in ultima ſententia illius reſpectu dicitur cateris difformis; & datur appellatio à reſervatione nova, n. 43.

Sententia ultima condemnans ad eandem ſummam, ad quam alia; ſub conditione tamen quatenus facto calculo tanta ſumma debeatur; non exequitur, quouſque conditio purificetur; n. 44.

Conformes non dicuntur ſententia ſi ultima lata ſit non ſuper deſertione; ut in exemplis, n. 45.

Tamen cùm tranſeant dua in rem judicatam ob deſertionem, executionem merentur, n. 46.

Sententia, qua tendunt ad diverſum finem, non dicuntur conformes, n. 47.

Sententia diverſa in tempore dicuntur difformes; & datur exemplum, n. 48.

Sententia, altera abſolvens; quia non eſt probatum, altera obſervatione judicii, non ſunt conformes; n. 49.

Tertia ſententia declarans alias duas precedentes nullas; qua poſtea eſt revocata per aliam declarantem validas priores; an illis iſta ultima dicatur conformis, n. 50.

Et an tunc executio illarum ſententiarum permittenda eſt non obſtante appellatione ab hac ultima, n. 51.

Tertia ſententia aliàs duas latas ſuper principali cauſa declarans nullas, dicitur prima reſpectu articuli nullitatis, & quarta quæ illam revocat, dicitur ſecunda, & recipit appellationem, n.52.

Quod declaratur pulchrè uſque ad, n.55.

Duabus ſententiis ſuper principali latis conformibus, ſi à ſecunda appelletur, & ſimul de nullitate agatur, tertia fertur illas ut nullas revocans, ſi quarta feratur priores duas confirmans, illis dicitur conformis, n.56.

Quarum trium conformium ſuper principali fit executio, licèt appellari poſſit ab ea reſpectu nullitatis, n.57.

A novo additamento ſententia licèt poſſit appellari, tamen ſententia exequitur in eo quod conformis eſt aliis duabus, n. 58.

Sententia ut tanquam conformes exequantur, non eſt neceſſe, ut in toto ſint conformes, ſed in articulo conformi appellationem excludunt, n.59.

Sententia tres diverſa ſumma in minori dicuntur conformes, ſi cui diminutio nocet, non appellat; num. 60. & num. 64.

Sententia quòd dicantur conformes reſpectu majoris ſummæ ſimpliciter, qui teneant, n.61.

Minor ſumma naturaliter ineſt majori, n.62.

Sententias tres non dici conformes reſpectu majoris ſummæ nec exequendas, qui teneant, n.63.

Verior opinio reſolvitur, n.64.

Unaquaque pars licèt tertiò appellare non poſſit ab eod. articulo, tamen adverſarii appellationi rectè poteſt adhærere, n.65.

Qualibet appellatio eſt communis utrique parti, etiam non appellanti, n.66.

Niſi appellatio fuerit limitata quatenus contra, &c. numer. 67

De jure regio vix poſſunt dari quatuor appellationes à quolibet articulo, & quare, n.68. & quid in foro Eccleſiaſtico, ibid.

Duæ ſententiæ quando exequendæ ſint vigore ſtatuti, idem de illis judicandum eſt, ac de tribus conformibus, numer. 69.

De exceptionibus oppoſitis tribus ſententiis vel duabus conformibus juxta ſtatutum qui videndi, n.70.

Conformes quæ ſententiæ dicantur, de limitationibus & ampliationibus, n.71.

1 SI quis in qoacumque lite iterum provocaverit,
non licebit ei tertiò in eadem lite ſuper eiſdem
capitibus provocatione uti (verba ſunt Juſtiniani Imperatoris *in l. unica, C. ne liceat tertiò provo.* &c. quod
probat & eademmet rubrica *ibi*, nec liceat in eadémq;
cauſa tertiò provocare, &c.) comprobat etiam text, *in
c. directè* & text. *in c. ſi à nobis*, text. *in c ſi autem. in princ.
& in §. ſi quis in quacumque* 2. q. 6. & eſt de jure Regio
l. 25. tit. 23. p. 3. & ubilibet gl. & DD. & iſti paſſim alibi.
data namque trium ſententiarum conformitas ſive ſit
in diffinitiva ſive interlocutotia, præfata lex *diſpoſitio.*
procedit gl. *in clem. 1. verbo ſententias, de re jud.* & ibi
Cayd. *in q. 5.* & Immol *ſuper gl. in d. verb. ſententias*, &
Bouiſ. *ſuper gl. 6. verſ. conclude, quod iſta clem.* ubi Barb.
in gl. v. ſententias. Bal. *in d. l. 1. verſ. & nota.* Marant. *de ord.
jud. 6. p. tit. de app. ſub n.* 268. Ant. Gabr. *lib. 2. concl. tit. de
exec. rei jud. concl. 1. n. 15.* & ferè omnes infrà citandi.
2 Generale enim eſt, ut à tertia ſententia ſive diffinitiva,
ſive interlocutoria, habente aliàs duas præcedentes
conformes, appellatio denegetur, probant *per d. l. 1.* gl.
Cyn. B. Bald. Salicet, & Paul. de Caſtr. *ibi* Speculator *tit.
de appel. §. quoties, in prin. lib. 2. fol.* 193. Nicell. *tr. de concord. gl. concord. 6. fall. 25. n. 67. tom. 18. for.* 194. Veſtr. *in
prax. lib. 7. c. 3. verſ. generaliter n.* 19. Cravet. *conſ.* 183. *regul. n. 1.* Rebuff. *tract. de appel. art. 7. gl. 2. n. 29. verſ. decimoquinto.* Marqueſ. *tr. de commiſſ. 2. p. c. 1. à n. 1. fol.* 355. *in
2. impreſſ. aliàs c. 4.* Teſſ. Foſſan. *dec.* 122. *tertiò provocare
n. 3.* Quæ quidem legis verba præ cæteris explanabo
altiùs, & indigeſtas difficultates claras reddam; præmittens ut horum jurium regula; dum dicta ab aliqua
cauſa, ſeu articulo non eſſe licitom tertiò provocare,
& ſic tertiam appellationem prorumpere, ſeu in ſententia diffinitiva, ſive in interlocutoria, intelligenda,
& declaranda ſit; ut procedat in uno, eodémque articu-
lo, & gravimine, ut ab eo non ſit bis à gravato inter- 3
jecta appellatio eſt admittenda; at ſecus in diverſis
articulis, & gravaminibus alicujus cauſæ, nam ſi quis
in diſcurſu cujuſvis litis pluries gravetut, ſuper diverſis
tamen articulis, toties poterit appellare, & duas appellationes ſucceſſivè ioterponere, ſuper quolibet diverſo
articulo; ita notant gl. *verb. appellare in d. c. directè de
appell.* & gl. 2. *in d. c. ſua nobis eod. tit.* & utrobique notant Abb Panormit. *in d. c. directe, n. 8.* & ibi etiam Philip. Franc. *col. 3. in princ. verſ. in gl. in verb. appellare, & in
d. c. ſua nobis.* Abb. *n. 6. & 7.* & Philip. Franc. *colum. 3. in
prin. verſ. in gl. ſecunda, in prin. nota,* &c. Specul. *in tit. de
appell. § quoties in prin. lib. 2.* Alexand. *conſ.* 70. incipit *in
cauſa & lite, vol. 2.* Decius *conſ.* 49. incipit *præſtantiſſime Doctor, in 1. colum.* qui dicunt, ita eſſe intelligendum
text. *in c. quoties, c. omnis oppreſſus cap. ad Romanam c. &
ideò 2. q. 6.* quibus cavetur toties quem appellare poſſe,
quoties ſit gravatus, idem etiam probat Marant. *de or-
dine judicio. 6. p. tit. de appellat. ſub n.* 269. ubi dicit, quod 4
regula d. jurium procedit, in uno, eodémque articulo
non licere tertiò appellare; nam ſi aliquis millies gravaretur, in una cauſa ſuper diverſis capitibus, ſemper
poteſt bis appellare ſuper unoquoque capitulo, & tam
in diffinitiva, quàm in interlocutoria. Et probat. *d. l.* 5
unica ibi, ſuper eiſdem capitibus. Alexand. *d. conſ. 77.
n. 2. vol. 2.* Abb. *n. 97. vol. 1.* Marcheſa. *tr. de commiſſ. 2. p.
c. 1. aliàs c. 4. n. 1. fol. 355. in 2. impreſſione.* Cæſar. Barz. *in
Bononienſ. deciſ. 55. Domini n. 8.* & reddunt omnes rationem, & Bald. *in d. l. unica in prin.* ubi Salicet. *ſub n. 2.* &
ibi etiam B. quia qui tres ſententias contra ſe reportavit, unam in cauſa principali, ſeu prima inſtantia, &
duas in cauſa appellationum; debet acquieſcere judica- 6
tis; nam ex quo bis appellans ſuccubuit, oritur præſumptio injuſtitiæ contra eum, ex quibus rectè deduci
poteſt in noſtro caſu concluſio, & regulæ: ut tertiæ
appellationi per aliquem interpoſitæ in cauſa principali, vel in incidenti articulo, & gravamine (qualificato tameu & aliàs appellabilis, juxta Conc. Trid. *ſeſſ. 24.
de reform. c. 20.*) judex Eccleſiaſticus non deferens, violentiam nullam feciſſe, declarabitur, cum talis appellatio ut à jure reprobata, meritò eſt à judice rejicienda, ut probabimus latiùs Deo dante inferiùs.
Sed prædictorom jurium, & Doctorum regula, & do-
ctrina ot in cauſa tertiò appellari non liceat eſt nota- 7
biliter intelligenda, ac declaranda; ut locum ſibi vendicet, quando ab una eademquemet perſona tertiò appellatio proponitur, poſtquam duas illas in alia cauſa
principali, vel in illo artic. interponens, ſuccubuit; at
altera pars rectè poterit duas aliàs poſtmodum appellationes emittere, ſuper eamet cauſa, ſeu articulo, ita
ut quatuor appellationes jure poſſint concurrere ſuper
eodem articulo, ſeu ſententia; nam quælibet pars bis
queit appellare, & per conſequens quinque ſententiæ 8
ſuper principali cauſa, ſeo articulo incidenti, intervenire valent ad plus, cum minùs etiam intervenient,
prout contingere, ſive ſucceſſivè, ſive alternatim, ſive
interpolatim ferantur, poterit, proot ex varietate exemplorum (quibus res fiet manifeſta) apparebit.
Ecce à ſententia pro te lata provocavi in inſtantia 9
appellationis, illa revocata, & alia fertur pro me; appellas ab hac ſecunda: prior confirmatur à tertia; iterum appello à tertia, & quarta declaratur pro me; iterum & tu appellas ab hac, & quinta vel pro te, vel pro
me fertur; ecce quatuor appellationes, & quinque ſententias, & neuter noſtrum iterum appellat, quia duas
quilibet propoſuit alternatim, & tertia ei denegatur.

Ecce

Eece aliud exemplum interpolatim, vel alternatim
fertur pro me prima ſententia appellans ſemel, & con-
firmatur per ſecundam; appellans iterum & revocantur
per tertiam, appellu ſemel, & confirmatur tertia per
quartam, appello iterum, & revocantur per quintam,
eece quatuor appellationes cùm quinque ſententiis. &
in aliis exemplis protinus redituris. Quæ quidem do-
ctrina omnium eſt concors Doctorum communis, ne-
mine dempto; nec reluctante, prout eam cum exem-
plis affirmant, Ioan. Andr. *in c. direct è, de appellatio. §.*
quoties per totum. Bart. *in l. unic. C. ne liec. ter provo.* Salic.
ibi num. 1. & 2. optimè Abb. Panormita. *in c. direct ò n. 8.*
verſ. ſecundò nota, & ibi etiam latè Philip. Franc. *col. 3.*
in prin. verſ. ſecunda concluſio ſit appellat. idem Abb. *in*
c. ſua nobis, ſub num. 7. verſ. item intelligo textum, eodem
tit. & ibi Franc. *colum. 4. in princ. verſ. in gloſſ. ſecunda*, in
pri. not. *&c. gl.* & cæteri Doctores *in d. c. direct è, & d. c.*
ſua nobis. Marant. *de ordine judicior. 6. p. tit. de appellat.*
10 *num. 269. verſ. item procedit.* Ioan. Anton. de S. Georglo
in d. c. ſua nobis, num. 7. & num. 8. Socl. *in regul. 50. pro-*
vocare tertiò &c. Cardin. Toſc. *concluſ. jur. tom. 1. litera*
A, concl. 403. n. 2 Socin. *conſ. 39. tapto primum, ſub n. 16.*
& 17. lib. 4. Petrus Surd. *conſ. 163. arbitror. num. 1. in fi.*
num. 2. lib. 2. pro qua facit text. *in d. l. unic.* ibi, ſi quis in
quacumque lite iterum provocaverit, non licebit ei
tertiò, *&c*) ponderatis verbis illis (ſi quis &c, ei) ut ei,
qui ſemel ac iterum provocavit, impoſita ſit prohibi-
tio ampiius provocandi per illum text. & ſub. quem ad
hoc optimè ponderavit ibi Salicet. *ſub n. 2. verſ. in text.*
ibi, & bene dicit ei, quia alteri parti bene eſſet lici-
tum & tertiò, & quartò provocare, quia eſſet diverſis
ſuper articulis, *&c.*) facit etiam *l. 25. tit. 23. p. in ſequen-*
11 *tibus) dos veces ſe puede home alçar de un miſmo juicio*
que ſea dado contra el en razon de alguna coſa, ò de algun
fecho, mas ſi deſpues fueren confirmados los dos juicios por
el juzgador de la alçada, non ſe pue de alçar tercera vega-
da la parte, contra quien fue dada la ſentencia Catontmos
quel pleyto que es juſgado, ò es mirado por tres ſentencias
es derecho, e que grave coſa ſeria aver de ſperar ſobre una
miſma coſa la quarta ſentencia, mas ſi por aventura el juez
de altuda revocaſſe los dos juicios primeros, diciendo que
non fueran dados derechamente, entonces bien ſe puede al-
çar la parte contra quien revocaſſen los juicios, &c.

12 Quæ doctrina ut veriſſima etiam procedit in ſen-
tentiis, quæ juris diſpoſitione, & prærogativa non
tranſeunt in rem judicatam, quoniam ſi quis fuerit
per tres ſententias condemnatus, non poterit olteriùs
per viam appellationis audiri, Abb. *in c. ſua nobis. 65.*
n. 7. ubi mandat ot mirabilem gloſſam *in c. fraternitatis*
verbo fornicatio, de frigid. de appell. in d. c. fraternitat. 6.
n. 21. verſ. ultimo ponderabis, de frigid. & malefi. Philip.
Franc. *in d. c. ſua nobis ſub num. 10. verſ. in gloſſ. 2. & in c.*
directò 39. num. 8. concl. 6. de appell. Ruin. *conſ. 79. quæri-*
tur 1. num. 2. lib. 5. Anton Gabr. *comm. concluſ. 11. de exe-*
cut. rei jud. conſ. 1. ampliation. 6. num. 13. & loquendo in
cauſa matrimoniali, Petr. Sord, *conſ. 223. publicatis n. 31.*
lib. 2.

13 Et confirmatur, quia deſertio tollit appellationem
etiam in actibus extrajudicialibus, & in ſimilibus gra-
vaminibus, quæ non tranſeunt in rem jodicatam, ut ex
Abbate refert Franc. *in c. cum ſit Romana colum. 3. n. 15.*
de appellat. & in c. direct ò ſub num. 8. eodem tit. dicentes
quod deſerta appellatione loterpoſita ab actibus ex-
trajudicialibus appellare amplius, noo auditur per viã
appellationis ſeqoitor Eſcacia *de appellatio. quæſt. 17.*
limit. 1. n. 7. & 8. dicens, quòd poterit tamen audiri per
14 viam querelæ contra injoſtitiam ſententiæ extrajudi-
cialis. Abb. *in c. fraternitatis, ſub num. 21.* idem *in d. c. ſua*
nobis, ſub n. 7. & Francus *ſub n. 10. de appellatio.* Ant. de
Butr. *in c. lator. 7. verſus finem de ſentent. & re jud.* Ruio.
d. conſ. 79. n. 1. lib. 5. Vide Eſcaciam *ſuprà.*
15 Procujos confirmatione Abb. *in d. cap. ſua nobis n. 7.*
& Philip. Franc. *in d. c. directò* illud conducunt, quòd
in iis caſibus, quorum ſententiæ non tranſeunt in rem
judicatam tamen oon admittitur appellans poſt decem
dies licèt aliis remediis non excludatur.

Sed extat difficultas. eùm interpolatim, ſeu alterna- 16
tim latæ ſunt ſententiæ, quæ ſit, & pro qua parte exe-
cutioni mandanda, in quo quidem articulo variè lo-
cutos fuiſſe Doctores invenio, ſiquidem Speculator *in*
tit. de appell. §. quæſtio num. 2. & 3. p. 2. hanc movit diffi-
cultatem, quando tu ſcilicet habuiſti pro te duas con-
firmatorias, & ego pro me alias duas, & poſtquam hinc
inde arguit modò qood reus originarius debeat obti-
nere, modò quòd is qui prius ſententiam obtinuit; ſive
ſit reus, ſive actor & tandem relinquit eam, diſputat
Ioan. Andr. *in additio. ad illum*, inquit, hodie eſſe dicen-
dum, ut habetur *in clem. 1. de re judi.* ex qua colligitur
actorem debere obtinere, qui habebit tres ſententias
pro ſe. Abb. Panormit. illos referens in *d. c. ſua nobis, ſub* a
num. 8. nihil reſolvit, ſed illud etiam ſub dubio addidit,
ut his videatur prævalere qui ultimò obtinuit.

Sed non poſſum non tantorum virorum in re tam 17
facili, gravique erraſſe, mirari; ſiquidem in primis eo-
rum ex Speculatore propoſitio (dum ſupponit quam-
libet partem habere tres ſententias pro ſe, ſi quidem c
proponit, quando unaquæque habet duas confirmato-
rias pro ſe, ut diximus) falſa eſt, impoſſibilis enim ve-
rò etiamſi demus quatoor appellationes, impoſſibile 18
eſt intervenire ſex ſententias, ſed quinque tantum, ut
ſtatim mathematico principio per computationem ea-
rum demonſtrabo, ac ideo eorum diſputatio rectè
cadere non poteſt.

Et pro appoſita ſolvenda difficultate ſuppono vulga- 19
re illud juris principiò, quòd in cauſa, ſeu articulo tres
conformes executioni mandandæ ſunt, non obſtante
regulariter qualibet exceptione, etiam nullitatis, text.
eſt *in clem. 1. de ſent. & re jud.* ubi gl. & Doctores etiã ſu-
periùs relati *in d. l. unic. & in d. c. ſua nobis, & d. c. directè.*
de appell. & alibi paſſim, at eo ipſo quod aliqua pars ha-
bet pro ſe tres ſententias conformes eſt impoſſibile; ut 20
altera alias tres obtineat & pro ſe, ſive adſint duæ, ſive
tres, ſive etiam quatuor (cum ampliùs non poſſint) ap-
pellationes in illa cauſa, ſed interdum nullam ſenten-
tiam, quandoque unam, & quando plus, duas dumta-
xat habere poterit, quoniam niſi quinque ferri poſſunt,
quomodo libet fiat eorum, & appellationum computa-
tio ſive ſucceſſive, ſive alternatim, ſive interpolatim.

Eece quando ſucceſſive feruntur tres ſententiæ 21
conformes, fertur prima ſententia pro te, appello ſe-
mel, fertur ſecunda pro te, appello iterum, fertur
etiam tertia pro te, eece tres ſententias conformes pro
te latas, pro me autem nulla, & duas appellationes à
me interjectas, executioni mandandæ ſunt illæ tres
conformes, cùm ampliùs non appello. Eece interpola-
tim prima fertur pro me, appellas; ſecunda fertur pro
te, appello, tertia fertur pro te, appello; quarta itidem
fertur pro te non poſſum ampliùs appellare; quia bis
appellavi, eece quatuor ſententias, & tu habes tres con-
formes 2. 3. & 4. & ego unam dumtaxat primam, & ſic
cùm ampliùs non appelletur tres illas exequendas eſſe
non eſt dubiom. Quando autem alternatim pronun-
tientur, ſit exemplum.

Fertur prima pro me, appellas, fertur ſecunda pro
te, appello; fertur tertia pro me, appellas, fertur quarta
pro te, appello; fertur quinta pro te, ampliùs noo ap-
pello, vides quatuor appellationes, quia quilibet no-
ſtrum bis appellavit, & vides quinque ſententias, pro
me duas dumtaxat, pro te tres, quæ exequentur, cùm
amplius appellare non poſſum, juxta *d. l. unic.*

Aliud ſit exemplum fertur prima pro me, appellas
ſemel, fertur ſecunda pro me, appellas ſecundò, fer-
tur tertia pro te, appello ſemel; fertur quarta pro
te, appello iterum; fertur quinta pro te, eece quatuor

appellationes quinque ſententias, pro me duas 1. & 2.
& tres pro te 3. 4. & 5.

Vel aliter etiam redde exemplum prima pro me
fertur, appellas, ſecunda pro me fertur, appellas, iterum
tertia pro te fertur, appello, quarta pro te fertur, ap-
pello, quinta pro te fertur, habes tres conformes, &
ego duas appellationes.

22 Maximè cùm neceſſarium non ſit, ad effectum dictæ
Clementinæ primæ, quòd tres ſententiæ conformes la-
tæ ſint ſucceſſivè abſque alteriùs diſſimilis media pro-
nuntiatione, cùm ſatis ſit eas latas fuiſſe in eadem cau-
ſa ſeu articulo etiam alternatim, aut interpolatim, ut
ultra ſupradictos & citatos notant in ſpecie Panormi-
ta, & Barba. *in declarat. 10. in d. clement. unic.* Covar. *in
pract. quaſt. 10. c. 25. ſub n. 3. verſ. quarto animadvertẽdum
eſt.* Decius *conſ. 385.* Petr. Surd. *conſ. 102. n. 16.* ubi latè,
Ruin. *conſ. 114. lib. 5. num. 3.* & generaliter in omnibus
ſententiis quæ licet non ſint ſucceſſivè conformes, ſed
23 interpolatim tertiò provocari non poſſe, tenent De-
cius *conſ. 387. juridicam ſub num. 2.* Covar. *ubi proximè,*
quem ſequitur Eſcacia *tract. de appellat. quaſt. 17. lim. 1.
num. 20.* Anton. Gabr. *lib. 2. commun. opin. de exequutione
rei jud. concl. 1. ampliat. 5. num. 12.* Teſſ. Foſſan. *deciſ. 123.
tertiò provocare num. 16.*

24 Et ſic hinc deduces, quòd quomodocumque variave-
ris hanc calculationem; ſemper invenies, quòd quoties
una pars obtinuerit tres conformes, alia nec pote-
rit alias tres habere, etiam data quarta appellatione,
nec poterit ulterius appellare; nam regula eſt univerſa-
lis, & vera, & abſoluta, quod eo ipſo quòd quis ha-
beat pro ſe tres conformes, neceſſariò ſequi debet; ut
altera pars bis appellaverit; jam etenim dare non poſ-
ſumus pro una parte tres conformes, quin alteri jam
duas appellationes dederimus, ut ex propoſitis exem-
plis apparet, ac propterea cum tertiò provocare non
queit (jure repugnante) quid poteſt amplius expectari,
niſi conformium exequutio, juxta tex. *in d. cl. 1. de re jud.*
& quæ paſſim vulgariter per Doctores.

Cognito igitur, ut à neutra parte tertiò appellari
non poſſet, & ſic quando aliquis tres ſententias ſuper
aliqua cauſa, ſeu articulo conformes obtinuerit, quia
cùm ſint conformes, & amplius non appelletur exe-
quutioni ſint mandandæ omni exceptione rejecta, ut
in caſibus ſupradictis, non committet vim judex in
illarum executione.

25 Et tunc illæ generaliter dicentur conformes, quæ
conveniunt in qualitate, & ſubſtantia, refert, & ſequi-
tur Ruginell. *tract. de appellat §. 12. gloſſ. 1. num. 10. verſ.
omnéſque quod conformitas in ſubſtantia & effectu ſit at-
tendenda,* probat Teſſ. Foſſan. *deciſ. 228. tres ſententia,*
Decius *conſ. 385. ſub n. 2.* Eſcacia *de appellat. q. 17. limit.
1. n. 21. & lib. 1. cauſar. civi. & crimi. c. 7. num. 457.* plures
alios refert, & ſequitur *ubi proximè n. 8. & 9.*

26 Et quòd conformitas adſit, quando datur identitas
rei cauſæ, & perſonarum, ſive verè, ſive interpretativè
ſequitur optimè Ruginell. *d. gl. 1. num. 9. verſ. hinc Soc.
ſentent.* Eſcacia *d. lim. 1. ſub num. 11.* cui conſonat, quòd
27 ſententia ſemper præjudicat ei, qui verè, vel repræſen-
tativè eſt eadem perſona, ut de communi opinione
teſtantur Ruin. *conſ. 71. n. 5. lib. 5.* Cardin. Tuſch. *pract.
28 concl. litera S. concl. 174. num. 67.* & nos ſuo loco dixi-
mus, & quod res judicata dicatur quando concurrit
identitas rei cauſæ, & perſonarum, Rot. *deciſ. 1[?]0. ex
novem n. 3. in fi. & num. 4. p. 1. diverſ. fol. 35. l. & au eadem,
cum l. ſeqq. ff. de except. rei jud.*

29 Examinemus nunc, In quo difformes judicabuntur,
ut prohibitio locum non habeat, & in primis quando
ultima ſententia aliis duabus conformis & illas confir-
mans, adjecto tamen aliquo moderamine, aut aliqua de-
claratione, quæ prioribus aliquid addat, & ſic quando
per tertiã ſententiam infertur novum gravamen, & con-
demnat in id, de quo primæ ſententiæ minimè tracta-
vere quoniam ab hoc novo gravamine licet iterum per
condemnatum appellationem emittere; eique eſt defe-
rendum omnino reſpectu dumtaxat illius, & ſic novi 30
additamenti, licèt ſententia, quatenus cum aliis ſit
conformis, exequenda eſt, etiam pendente appellatio-
ne ab hoc novo gravamine, cujus reſpectu hæc ultima
diverſa eſt à prioribus, iſta eſt elegans doctrina origi-
nalis Angeli *in l. unic. C. ne liceat tertiò provoc.* ubi. no-
tat etiam Cyn. & eandem ſequuntur Barth. Soc. *conſ. 39.
colum. 3. lib. 4. verſ. capio tertio.* optimè Philip. Franc. *in
c. directè de appell. n. 6. verſ. tertia concluſio notabilis ſit.*
&c. Aymon Gravet. *conſ. 183. ad fin.* Rob. Maran. *de ord.
jud. 6 p. tit. de appell. n. 270.* Covar. *in pract. quaſt. cap. 25.
n. 6.* additio ad Ab. *in c. directè n. 8. litera B. de appellat.*
Caſtrenſ. *conſ. 163. proponitur in facto lib. 1.* Curt. junior
conſ. 30. col. 1. ſequitur Cravet. *conſ. 183. num. 2.* Decius
conſ. 385. juridicam. Petr. Surd. *conſ. 162. Guiddetus per
totum* Ruin. *conſ. 114. num. 10. lib. 5.* Rot. *deciſ. 424.* quæ
eſt. 14. *de re jud. in antiquis.* Biſignet. *deciſ. 2. de re judic.*
Card. Tuſc. *pract. concl. tom. 7. litera S. concl. 172. num. 10.
& ſeq.* Anton. Gabr. *comm. opinion. lib. 2. tit. de exequut.
rei. jud. concl. 1. ampl. 2. n. 5.* quem tantum referens ſequi-
tur. Eſcacia *de appellat. q. 17. lim. 1. n. 31.* ubi dicit, quod
hoc caſu ſententia quæ pro una parte eſt appellabilis 31
& pro alia parte inappellabilis; non conſiderabitur, ut
individua, ſed ut dividua & iterum *ibi n. 44. & ſeqq.*

Et facit ſic intelligendus Lancelot. Rob. *de atten-
ta 2. p. c. 12. lim. 45.* dum dicit, quòd licèt poſt tres con-
formes regulariter non detur appellatio, ut in rubro 32
& nigro, *C. ne liceat tertiò prov.* tamen ſi in aliquo caſu
datur appellatio (ſecundùm quæ Doctores *ibi, & in
clem. 1. de re jud.*) illa non impedit exequutionem con-
formium, nec erit locus attentatis, & ſequutus Lance-
lot. idem etiam dicit Eſcacia *de appell. q. 17. lim. 1. n. 81.
cum ſequentib.* Ioan. Andr. *in c. ex parte de teſt.* Ioan. de
Immoll. *in d. clem. 1. 6. notat.* & tradit Ioan. Crotus *in
conſ. 101. viſo. n. 11.* & Andr. Barb. *conſ. 30. mihi videtur
colum. 3. ſub num. 9. verſ. præterea ſi dicatur. lib. 1.* Card. &
poſt Franc. *in c. ſua de appell.* annotavit etiam Manfr.
pract. concl. lib. 2. ſuper attent. conſ. 166. Et hæc doctrina
declaranda eſt, prout eam intelligit. & eleganter decla-
rat Præſul doctiſſimus. Cov. *in d. c. 25. ſub. n. 6.* ut proce-
dere debeat, quando ſuper illa nova adjectione non
fuerit in priori inſtantia, nec in prioribus ſententiis
actum virtualiter, tacitè, nec expreſsè, ſed tantum in 33
ultima inſtantia per ſententiam fuerit diffinitum, quod
in dicta nova adjectione continetur. At verò ſi hujus
ultimæ ſententiæ adjectio nova tacitè, vel expreſsè
fuit in primis inſtantiis, & ſententiis tractata, exami-
nata, & diffinita, non poterit verè hæc ultima ſenten-
tia dici prima ſuper ea adjectione, ſeu novo gravami-
ne; ſed propriè ultima, quod comprobat ipſe Covarr.
ex mente ejuſdem Angeli *in d. l. unica.*

Quæ quidem doctrinæ cum exemplificationibus in- 34
ſerendis, inſuper faciunt mirabiliter ad reſolutionem
illius quæſtionis, an à ſententia adverſam qualitatem
habente, alia quæ prohibet, alia quæ appellationem
permittit, ut ſcilicet quando concurrit circa diverſa
ſententiæ. unaquæque qualitas ſecundùm ſuam natu-
ram operetur, de qua ſuperiùs latè egimus *lib. 2. c. 7. per
totum, & præcipuè à num. 53. cum. ſeqq.* & ſuprà, cui has
applicare poteris doctrinas.

Et hujus doctrinæ exemplum reddunt Doctores 35
ex Angelo, præcipuè Philip. Franc. Marant. Covarr.
& ferè omnes ſuperiùs locis citati ſuis; quoties ſci-
licet in ultima ſententia facta eſt expenſarum con-
demnatio, de quibus in prima inſtantia, nec aliis
actum, nec condemnatum fuit, licet ab initio li-
tis petitæ fuerint, nam quando expenſæ fuerunt pe-
titæ ab initio (quod intelligitur de omnibus inſtan-
tiis futuris) nec fuit in prima ſententia, nec aliis
facta eorum condemnatio, nec abſolutio, nec ha-
ctenus

ctenos ſuper expenſis petitis lata eſt ſententia, nec ab-
ſolvens,nec condemnans, ſed in tertia inſtantia fertur
ſententia, condemnaus eapreſsè in expenſis omnium
inſtantiarum præcedentiom. Iſta eſt prima ſententia
ratione eapenſarom tam præcedentium inſtautiarum,
quàm oltimæ, licèt ſit ultima ratione cauſæ princ. &
ſic ab ea.(quatenus ſcilicet expenſas tangit,) poterit
condemnatus appellationem emittere, cùm prima ſit;
ita eleganter Covarr. *in pract.q.d.c.25.ſub n.6.* ubi latè
eaaminat exemplum appoſitum ab eodem Angelo,
de cujus intellectu altiùs tractat, quia aliquatenus vi-
detur à juris tramitibus aberrare, tenent etiam Philip.
Franc. *in c. dirTcile ſub n.5.verſ.tertia concl.* Decius *in c.
ſua nobis 65.n.20. verſ. concluſio de appell.* & ex Angel.
Fran.& Marant. *ubi ſuprà n.281.* tenet Cæſar.Contar. *in
l.unic.limit.19.n.16.in fin.& n.17.& ſeqq.C.ſi de momen.
poſſ.* & cum hac declaratione tranſiſſe Senatum Pede-
mont. teſtatur Teſſa. Foſſa. *dec.122.tertiò provocare,ſub
n.6.verſ.in oppoſitum,& n.7.* facit etiam Salicet. *in l.pro-
perandum n.45. verſic. quæro in condemnatione expenſa-
rum, C. de judiciis*, & de hoc oullum dubium eſſe, ſcri-
bit Iſſ. *in l. ſoci.n.17.q.3.C.eod.*

36 Quod & ex eo fulcitur, nam ubi petitæ ſunt expen-
ſæ, & judex in ſententia omiſit condemnationem ea-
rum, quia nec abſolvit expreſſe, nec condemnavit, tunc
noo cenſetur victum ab illis abſolviſſe, imò jure omiſ-
ſa cenſetur eadem coodemnatio, ut tenent Ant. Immol.
& Felin. *in c. ſignificaverunt de except.col 2 per l.1. C. ſi
adverſus rem jud.* juxta intellectum gloſſæ ibi, quem
communem illic profitetur Alberic. Immol. *in c.ult.col.
fi. de except.* & faciunt quæ Felin. *in c. cum inter.n.15. de
re jud.* ſequitur Covar. *ubi proximè, & in c.27.n.5. cæte-
rum hæc vera ſunt*, &c.

37 Et his illud obiter adde, quòd ſi qois condemnatio-
nem expenſarum petierit, eaque fuerit à judice omiſſa,
non poterit victor, pro quo lata eſt ſenteotia, in prin-
cipali appellare ab hujuſmodi omiſſa condemnatione
eapenſarum, de quo eſt text. *in l. ult.C. quando provoca-
re non eſt neceſſe*, quæ quidem ita procedit, quando ad-
verſarius victus appellat à ſententia, qua damnatus
fuit, quia tunc cùm devolvit totam cauſam ad ſupe-
riorem, ſupervacua judicatur iſthæc victoris appella-
38 tio; ut notat *per eand. l. ſi.* illic Iacob. Butr. B. Bal. Salic.
& Paul. de Caſtr. At vero ſecus eſt dicendum, quando
victus non appellaverit, quia tunc bene poteſt victor
à ſententia provocare, qua ex parte omiſſa fuerit ea-
penſarum condemnatio, ut illas nanciſcatur, quemad-
modom *ex d.l.ult.* adnotant Ant. Abb. Felin. & omnes
in d. c. ſignificaverunt, de except. quod, & idem eſſe di-
cendum, quoties victus appellat à ſententia limitativè,
nempe ab eo, in quo ipſi præjudicat, non verò in aliis,
tunc etenim ex identitate rationis poterit victor ab
39 omiſſione eapenſarum appellari, cum appellatio victi
ita limitata noo devolvat cauſam ad ſuperiorem om-
nimodam, ſed in iis dumtaxat, quæ contra ſe faciunt,
omiſſio autem ipſi contraria non eſt, ſed utilis potiùs,
40 & favorabilis, ita declarant Panor. & Felin. *col. 2. in d.
c. ſignificaverunt*, Idem Abb. *in c. cum Ioannes, col. ult. de
fi. inſtrum.* Covarr. *in pract.q.c.27.n.5.verſ. ſed ſi quis, &
an idem*, quid autem ſit dicendum, quando victus ap-
pellavit ſimpliciter à ſententia, ſed illam non proſequi-
tur, vide gl. & DD. *in d.l.ſi. C. quando provo. non eſt ne-
41 ceſſe*, ſed verum hoc eſt, & procedit in eapenſis, quæ
officio tantom judicis mercenario petontur, at verò
in expenſis, quæ jure actionis debentur, & petitas omi-
42 ſit judex condemnare, adhuc eas victor petere pote-
rit, etiam ſi ſententia tranſlata ſit in rem judicatam,
quàm licet qooad cauſam principalem tranſlata cen-
ſeatur, nun tamen quoad has expeoſas nondum judi-
catas, ſed omiſſas, ita probat text. *in l.4. C. depoſiti.* Im-
mol. & Roman. *in l. ſi tertius, §. Celſus ff. de aqua plu.arc.*

ſentit gl. magna *in c. ſi. litibus, de dol. & contuma.* Covar.
ubi proximè d. num.5. verſ. ſi. ubi pooit exemplum in ex-
penſis conventionalibus, & quæ debentor ex contra-
ctu, & in expenſis, quæ debentur ratione, contuma-
ciæ, de quo articulo vide ibi late per eundem.

Iterum nec dicentur conformes, quando in ona ſit
reſervatio juriom, quæ facta non fuiſſet in aliis, quia
datur appellatio in ea parte, in qua ſunt difformes, ut 43
Alex. docet *conſ.75.in prin.& per totum lib. 7.* ſequitur
Card. Tuſc. *pract. concl. tom. 1. litera A, concl. 172. n.... qui
n.20.* poſt Soc. jun. *conſ.67. pro reſolutione num.19.& ſeq.
lib.1.* dicit, quod etiam ſi ſententia ſecunda confirmato-
ria primæ in eadem ſumma, licet reſervet jura condem-
nato docendi de ſolutione, tamen ſunt conformes, &
ubi faciunt rem judicatam, non retardant eaequutio-
nem, ſecus ſi ſecunda condemnat in eadem ſumma ſub 44
conditione, pota, quatenus facto calculo tanta ſumma
debeatur, vel ſi facto calculo debitor ſit in illa ſumma;
quia tunc bene ſuſpenditur exequutio quouſque con-
ditio purificetur, quia non ſunt cooformes ante ejus
purificationem.

Ulteriùs non dicentur tunc tres ſententiæ confor-
mes, quando duæ ſententiæ latæ ſint in principali cau-
ſa, & tertia ſuper deſertione. Eaemplum, prima pro
me fertur, appellas, ſecunda pro me fertur appellas; di- 45
co ego tuam appellationem deſertam, vel etiam nulli-
ter appellationem propoſuiſſe te; fertur ſententia ſuper
deſertione, ſcilicet; declarando appellationem deſer-
tam; quoniam licet verum ſit ut duæ præfatæ ſenten-
tiæ ſint tranſlatæ in rem judicatam ob defectum ap-
pellationis, ob hanc declarationem eaequutioni man-
dari poſſunt (ut inferiùs *hoc lib.3.c.18.* dicemus) quem-
admodum unica ſententia, à qua noo eſt appellatum,
transfert in rem judicatam, & ob id exequitur, tamen 46
non ſunt tres conformes, nec trium conformium pri-
vilegio potiuntor, juxta text. *in clem.1. de re jud.* ita de-
terminat Rot. *dec.417. in antiq.* Rom. *ſing.287.* Oldral.
conſ.106. Corneus *conſ.14.& conſ.38.col.2.lib.4.* Aymon.
Savillian. *conſ.183. colum. 1.* Covarr. *practicar. quæſt. c.
25. num. 5.*

Quia ſenteotiæ, quæ tendont ad diverſum finem, 47
nunquam dicuntur conformes, ut in iis terminis do-
cent Cephal. *conſ.209. per totum.* Cravet. *conſ.183.* qui
allegat Rotam *dec.3. de re jud. alias 21. in antiq.* Corneus
conſ.14. num.38. lib.4. ut puta quando diverſitas eſſet io
tempore, ut qoia pro me una condemnat infra tres
dies; altera infra tres menſes ad ſolvendum, quia tunc 48
diverſitas eſt in ſubſtantia, & non ſont conformes.
Alex. *conſ.77. in prin. lib.2.* Card. Tuſc. *pract. concl. tom.7.
litera S, concl.172. n.26.* prout etiam quando una fertur
diffinitiva abſolvens reum, quia non eſt probatum, al-
tera abſolvit reom ab obſervatione judicii, vel ab illa 49
inſtantia non poſſunt dici conformes, quia ultima eſt
interloquutoria, Bar. *in l. admovend. colum. 3. de jurejur.*
Caſtr. *conſ.63. viſo quodam libello, in princ. lib.1. & conſ.
113. in cauſa quæ vertitur, colum.1. lib.2* optimè Toſc. *ubi
proximè n.31.& 32* Cravet. *conſ.183. in fi.* Corneus *con-
ſil.14.n.8.& conſ.38.n.4.lib.4.* pleoè Cephalus *conſ.209.
num.11.*

Quid autem ſit dicendum, quæro, an dici poſſent
tres ſententiæ conformes, ubi latis duabus ſeotentiis 30
ſibi conformibus, tertia lata eſt, quæ declarat illas doas
nullas fuiſſe, ſeu nulliter latas, à quà me appellante
prounntiatur quarta, quæ revocat tertiam, & confir-
mans declarat validas duas illas priores, pro me latas,
& non eſſe tres conformes conſtat, quia duæ priores
latæ ſunt ſuper cauſa principali, tertia autem, & quar-
ta ſuper nullitatis articulo, prout in terminis probat
Rota *deciſ.424. in antiquit.* Sequuntur Rom. *ſingul.287.*
& Aymon. Savillia. *d. conſil. 183. numero 3.* adeò ut
hoc caſu poterit impediri exequutio, maximè cum
ſit

ſit licita appellatio ab illa quarta ſententia, revocante
tertiam ſuper nullitate latam, quoniam cùm tertia ſit
lata ſuper articulo nullitatis, prima dicitur & quarta,
quæ eam revocat, ſecunda eſt revocatoria, ita firmat
Aymon. *ubi proxime*, ſequitur. Covarr. *in pract. d. c.* 25.
52 *ſub n. 5 verſ. novo ex prima interpretatione*, quæ doctrina
dupliciter poteſt procedere, primò quando ſcilicet la-
tis duabus conformibus ſuper principali pro me, à
quibus non appellaſti, ſed de nullitate dixiſti propo-
nendo actionem, vel exceptionem nullitatis adverſus
53 eaſdem, & feratur ſententia, illas nullas eſſe declarans,
à qua ego appellavi, & meæ appellationis virtute quar-
ta pronuntietur, revocans illam tertiam (quæ in hoc
articulo prima eſt) declarans duas primas ſententias,
in cauſa principali pro me latas, validas fuiſſe, eáſque
ſimul confirmans; tunc non dicentur tres ſententiæ
conformes, juxta Rotæ, & ſequacium deciſionem.
Enimverò ratio eſſe poteſt, nam primum judicium
illud ſuper principali finitum eſt per illas duas ſenten-
tias in eo latas, à quibus, quia non extitit appellatum,
ſed de nullitate dumtaxat dictum, tranſlatæ ſunt in
rem judicatam, licèt executioni mandari non poſſint,
54 quouſque hoc novum judicium nullitatis finiatur, &
terminetur per tres conformes, in quo quidem de nul-
litate tantùm diſcutitur, & ideò licèt quarta ſententia
confirmet duas primas principales, non pronuntiat ſu-
per principali jam finito, & extincto, ſed ſuper articu-
lo nullitatis, ac propterea non facit tres conformes,
ita declarat Covarr. *ubi ſuprà, n. 5. ad fin.*

Ex quo deducitur, quòd illa tertia ſententia annul-
55 lans priores, eſt prima reſpectu illius articuli nullitatis
noviter propoſiti, & alias quatuor ſupra ſe poteſt ex-
pectare, cùm quilibet articulus poſſit habere quatuor
appellationes, cujuſlibet partis duas, quæ faciunt quin-
que ſententias, quouſque altera ex partibus habeat
tres conformes, ex his, quæ à principio hujus capituli
diximus, ac ideo nullum dubium eſt, ut poſſit appellari
ab illa quarta ſententia, revocante tertiam (quæ eſt pri-
ma) annullantem priores, nam adhuc eſt prima appel-
latio unius ex partibus; quemadmodum aliàs videmus
in gravamine, noviter illato per tertiam ſententiam
conformẽ, de quo in cæteris non eſt actum, cùm reſpe-
ctu ſui ipſius, & intra ſui limites, hoc gravamen ſit
prima ſententia, pariter cùm licèt ab eo appellari (ex
iis, quæ ſuperiùs diximus) appellatio invenitur in hoc
eſſe prima, & cæteras ſententias, & appellationes
utriuſque partis ſpectat, ita eleganter ultra ſupradi-
ctus poſt Ant. & Angel. *in d. l. 5. C. ne liceat tertiò provo-
care*, docet Philip. Franc. *in c. directè, col. 3. poſt medium,
verſ. tertia concluſio, de appell.*

Secundo modo procedere poteſt præfata doctrina,
56 quoties latis pro me duabus conformibus ſententiis
ſuper principali, & à ſecunda fuit appellatio à te emiſ-
ſa, ac ſimul cum ea nullitatis cauſa propoſita, & dedu-
cta, & ſuperior tertiam declarat, qua priores duas nul-
las fuiſſe dicit, ſi ab hac tertia demum ego appello,
cujus virtute alia fertur revocatoria tertiæ, & priores
ſimul confirmatæ; in hac quidem ſpecie tres adeſſe
conformes conſtat, cùm mediante appellatione ſimul
actum eſt de cauſa principali, & lata confirmatoria
aliarum duarum, ac propterea non eſt dubium, ut reſ-
pecto principalis cauſæ executioni ſint mandandæ; ni-
hilominus quòd ab hac quarta ſententia iterum poſſis
appellare pro illa parte dumtaxat, quatenus tangit nul-
57 litatem, quoniam ad effectum nullitatis poteſt appel-
latio, & judicium proſequi, & de ipſa altiùs examina-
ri facta executione in principali trium conformium,
ita probat Aymon. Savill. *d. conſ.* 183. *n.* 3. Covar. *in
pract. d. c. 25. poſt medium.*

58 Quod fulcitur tum ex eo, quod de novo gravamine
facto in ultima ſententia conformi cum aliis ſuperiùs
latè probavimus, ut etiam pendente appellatione à di-
cta adjectione, prædictæ tres ſententiæ exequuntur, in
quo conformes reperiuntur, & inappellabiles; tum
etiam & ex eo, quoniam ad hoc ut ſententiæ confor-
mes poſſint exequi, non eſt neceſſarium, ut ſint tres om-
nino conformes, cùm ſatis ſit, ut in aliquo articulo ſint
conformes, ut in illo, nec admittitur appellatio, *ex to-
to tit. & l. unica Cod. ne lic. tertio provocare, Clem. 5. ne re* 59
jud. & quæ ſurſum ad principium diximus, nec impedi-
tur executio reſpectu illius articuli, in quo conformes
reperiuntur; ita eleganter tenet Covar. *ubi proxime ſub
n. 5.* & notat Paul. Caſtr. *conſ. 163. lib. 2.* Alex. *conſ. 77.
col. 1. lib. 2.* Decius *conſ. 385.* Curtius Iun. *conſ. 30. col. 1.* ac
propterea cùm reſpectu principalis cauſæ reperiantur
tres conformes in caſu propoſito, non permittentes
ampliùs appellare, executio non eſt impedienda, licèt
admittatur appellatio reſpectu illius alteriùs, & novi
articuli nullitatis.

An autem dicentur tres ſententiæ conformes, ubi 60
tres latæ ſunt, quarum prima condemnat in centum,
ſecunda in octuaginta, tertia in ſexaginta aureis, & has
eſſe conformes reſpectu minoris ſummæ exiſtimant
Barb. *conſ. 10. lib. 1. col. 3.* juxta text. *in c. 1. de arbitris lib 6.*
Zenceli & Card. *in clem. uni. n. 2.* Covar. *in pract. q. c. 25.
n. 6. ad fi.* quam opinonem intelligendam eſſe declarat,
cùm ille cui præjudicat diminutio quantitatis, conſen-
tit expreſſe, vel tacitè ſententiæ latæ in minori ſumma,
& denique omnibus, quoad illam minorem quantita-
tem, quem ibi vide.

At ſimpliciter quòd ſententiæ dicantur conformes 61
reſpectu minoris ſummæ, & ſint in ea exequendæ, tan-
quam res judicata, Alexand. *conſ. 77. in cauſa, & lite, in
prin. n. 3. lib.* 1. ſequitur Cravet *conſ.* 183. *num.* 2. ubi etiam
allegat Caſtr. *conſ.* 234. *proponitur in facto, verſ. & quia
videmus in ſimilibus lib.* 5. Curt. Iun. *conſ.* 10. Petr. Surd. 62
conſ. 502. *maxime num.* 56. *in fi.* ubi quòd totus mundus
non poteſt facere, quin minor ſumma inſit minori, quia
hoc eſt naturaliter verum, Afflict. *deciſ.* 362. ubi quod
ita tenuit ſacrum Concilium. Andr. Bar. *conſil. 10. col. 5.
lib. 1.*

Sed contrariam ſententiam, imò quòd non dicantur 63
conformes eſſe etiam in minori ſumma, nec earum po-
teſt dari executio pro conformitate minoris ſummæ.
defendit Iaſ. *in l. 1. §. ſi ſtipul. col. penult. ff. de verb. oblig.*
Burſat. *conſ.* 219. *n. 9. & ſeqq. lib.* 2. ſed prior verior eſt,
& huic ſecundæ reſpondent Tuſc. *pract. concl. tom.* 7.
num. 8. Cravet. *d. con.* 183. quam ſequitur Rot. ut teſtatur
Adrobald. *dec. 241. per totam part. 1. in novi.* & eandem 64
etiam priorem opinionem, ut veram ſequuntur Affli-
ctis, Foſſ. & alii citati ab Eſcac. *lib. 1. cauſ. civil. & crim.
c. 5. n. 576. verſ. confirmatur*, & iterum. *in tract. de appell.
q. 17. lim. 1. n.* 32.

Nonnullas exceptiones, quæ trium conformium
executionem impediunt, hic omitto, ejus tractatum
reſervans commodiori loco, ubi de executione tracta-
mus; hìc autem ſolùm agimus, an & quando à tribus
conformibus poſſit appellari, & an tertiò appellari
poſſit, ſecundùm quæ hactenus dicta ſunt à princ. hujus
capitis. Pro cujus coronide, & perfectione illud ad-
dendum ſupradictis, volo: quòd licèt unaquæque pars
tertiò appellare non poſſit ſuper una cauſa; ſeu arti- 65
culo (ut latè à princ. diximus) tamen poterit ſemper
adhærere appellationi ſui adverſarii ſi appellaverit, &
producere jura ſua, ac ſi ipſemet appellaſſet, quia quæ-
libet appellatio eſt communis utrique parti, ut per tex.
in l. amplior. in princ. C. de appell. ubi dicitur quòd ap- 66
pellatio eſt communis etiam parti, quæ non appella-
vit, & auditur beneficio alterius partis appellantis, fa-
cit text. *in l. fi.* & ibi gloſſ. & Doctores, *C. quando pro-
vocare non eſt neceſſe*, & per argumentum *l. petenda, C.
de temp. in integr. reſtit* & Bal. *in l. ſua nobis. de app.* pro-
bat Philip. Franc. *in c. directè, col. ult. in prin. verſ. concl.* 5.
&c. Ioan. Anton. de ſancto Georg. *in d. c. ſua nobis, n.* 7.
de

de app. & ibi Decius n.17. & 18. & ex Marant. idem tenet Eſcac. lib. 1. cauſ. civ. & crim. c. 3. ſub n. 216. verſ. adde.
67 & iterum in tr. de app. q 17. lim. 1. à n. 50. qui n. 54. declarat, & bene, ut non procedat, quando adverſarius appellavit limitatè in noxivis dumtaxat, & quatenus contra Veſtri. in prax. l. 7. c. 3. ſub n. 29. verſ. amplius & n. 10. fol. 103. & Luc. Pæt. in pract. Capitol. lib 4. c. 1. ſub n. 19. & ſeqq. de qua limitatione vide quæ latè diximus ſuprà c. præcedenti, ſequitur Marant. de ord. jud. 6. p. tit. de app. n. 272.
68 Et ad ea, quæ ſuperiùs diximus in princ. ut unaquæque pars poteſt bis appellare ſuper aliqua cauſa, ſeu articulo, & ſic quinque dari ſententias, nota quòd hodie in foro ſingulari rarò, aut nunquam accidere poteſt, cùm poſt primam, aut ſecundam inſtantiam recurritur ad ſuprema prætoria, ubi cauſæ per duas dumtaxat finiuntur, etiam ſi apud ea in principio inceptæ ſint, juxta l. 2. & toto tit. 19. l. 4. recopil. quod ſecus eſt in foro Eccleſiaſtico, ubi omnes gradus reperiuntur per reſcripta impetrata, ut quotidie videmus.
69 Pro quo adnotare potes, quòd de hujuſmodi duabus ſententiis idem erit judicandum, ac ſi eſſent tres conformes, & ſub eiſdem regulis, ampliationibus, & limitationibus, vigere debent, ut de ſimili ſtatuto dicunt, in quo habere locum clem. 1. de ſent. & re jud. probant Pariſ. conſ. 109. omiſſo pro nunc num. 15. & poſt Riminal. Contard. in l. unic. lim. 9. num. 4. verſ. movetur in fi. C. ſi de mom. poſſ. & ex Marq. & aliis latiùs proſequitur Eſcac. de app. q. 17. lim. 1. à n. 65. cum ſeqq. & a n. 51. & n. 55.
70 De exceptionibus nullitatis oppoſitis tribus, vel duobus conformibus, (ubi ita ſit ſtatutum) quæ ſi ſit notoria patens ex actis admittatur, vide late quæ nos ſuprà hac 3. p. c. 9. à pr. vide Covarr. pract. q. q. 25. à n. 1. Vant. de nullit. tit. quali ſententia & proceſſ. qui di. nullit. & n. 14 fol. 421. & idem in rubr. quoties & intra quod tempus n. 3. & 5. & ſeqq. Eſcac. de app. q. 17. d. lim. 1. à n. 58. & latiùs q. 19. membr. 1. rem. 1. concl. 4. à n. 25. & concl. 5. à n. 13.
71 Et quæ ſententiæ dicantur conformes, vel non, de variis ampliationibus, & limitationibus, vide Covarr. d. c. 25. Eſcacia d. lim. 1. per totam. fol. 283. & ſeqq. Marq. de comm. 2. p. c. 1. n. 4. in 2. impreſſ. Card. Tuſc. pract. concl. tom. 7. litera S. concl. 172. Teſt. Foſſ. dec. 122. per totam, ubi elegantiſſimè & ampliſſimè.

CAPUT XVII.

A non admiſſione, ſeu rejectione appellationis emiſſæ ſuper aliqua cauſa, eo puta; quia ſunt tres conformes, vel aliàs eſt cauſa inappellabilis; appellationi interjectæ judex non deferens violentiam facere an dicetur.

SUMMARIUM.

Sententia lata ſuper impotentia appellandi eſt interlocutoria, n. 1.

Sententia lata ſuper articulo juris eſt interlocutoria, n. 2.

Sententia lata ſuper impotentia appellandi licèt ſit interlocutoria, habet vim diffinitiva, n. 3. & n. 6. vide n. 49.

Appellatio non eſt licita ab interlocutoria merè, n. 4.

Appellatio licita eſt ab interlocutoria habente vim diffinitiva, n. 5.

Appellans, cujus appellatio à judice reiicitur, an teneatur iterum appellare, n. 7.

Interlocutoria ſuper non admiſſione appellationis præjudicat appellanti, & ideo ab admiſſione appellare debet, n. 8.

Appellationem ab interlocutoria ſi judex reiiciat ſi iterum rum à rejectione non appelletur, an maneat deſerta appellatio, n. 9.

A judice rejiciente appellationem tanquam frivolam, ſi pars non appellet, videtur rejectioni conſentire, n. 10.

A rejectione appellationis appellatio non eſt licita in iis caſibus, quibus in jus appellare prohibet, n. 11.

Appellationi à rejectione appellationis an ſit deferendum, pendet à natura cauſæ principalis, à qua interponitur an illam admittat, vel non n. 12.

Iuris executio non gravat, n. 13.

A rejectione exceptionis non debito aut legitimo tempore oppoſita appellationi emiſſa non defertur, n. 14.

Executore reiiciente exceptionem frivolam appellationi emiſſa non defertur, n. 15.

A judice reiiciente petitionem ejus cui ius denegat audientiam, appellationi interpoſita non deferendum, n. 16.

Duæ ſententiæ ubi ſic ſe habent, ut una veniat in executionem alterius ſi non poteſt appellari à prima, nec poterit appellari à ſecunda, n. 17.

Appellatio ubi à jure eſt prohibita, ſi admitteretur à judice illam reiiciente, de nihilo ſerviet prohibitio, n. 18 & 21.

Quod una via prohibetur alicui, ad id alia debet admitti n. 19.

Appellatio cum prohibetur, cenſetur prohibitum omne per quod pervenitur ad illam, n. 20. & 21.

Appellatio emiſſa à rejectione appellationis ubi de jure non admittitur, contraria dicitur juri, & ei reſiſtit, num. 22.

Facta contra jus debent utique pro infectis haberi, n. 23.

Appellatio à rejectione appellationis, ubi de jure eſt prohibita, dicitur frivola, quia nullum poteſt juris effectum ſortiri, nec unquam prodeſſe, n. 24.

A judice ut juris executore procedente non licet appellare, n. 25.

Durum eſt contra ſtimulum calcitrare, n. 26.

Sententia lata vigore tertiæ appellationis ſuper eodem articulo an ſit nulla ipſo jure, n. 27. & n. ſeqq.

Sententia lata contra ſententiam tranſlatam in rem judicatam eſt nulla ipſo jure, n. 28.

Prima ſententia aliis duabus confirmata non poteſt reſcindi, n. 29.

Appellatio tertia in eodem articulo cùm non valeat, non devolvit cauſam, n. 30.

Exceptio ubi ſit appoſita appellationem eſſe tertiam, & judex ſe competentem pronunciet, ſententia lata ejuſdem tertiæ appellationis vigore erit valida, n. 31.

Text. in c. ſua nobis de appell. *interpretatur, ut appellatio non ſit admittenda à rejectione tertiæ appellationis in aliquo articulo, n. 32.*

Appellatio admittitur à rejectione appellationis emiſſa in caſu, quo judex illam admittit, n. 33.

Judex ſecularis juſtè denegat ſuum auxilium petitum ab Eccleſiaſtico pro executione ſententiæ, quam per legitimam appellationem competit eſſe ſuſpenſam, quam noluit admittere, n. 34.

Appellatio non admittitur à rejectione appellationis emiſſa, ubi aliàs jure eſt prohibita, n. 35.

Appellationi à rejectione appellationis emiſſa ab interlocutoria ubi jure eſt prohibita, non defertur, n. 36.

Appellationem ut juſtè judex reiiciat, cauſa debet eſſe aperta, n. 37. & 39.

A rejectione appellationis per ſuperiorem facta cum cauſa cognitione aut ſine illa, an & quando ſit appellationi deferendum, n. 38.

Appellationi à rejectione appellationis cujus prohibitionis cauſa eſt aperta, deferendum non eſt, n. 39.

Capicius & alii aſſerentes indiſtinctè appellationem eſſe licitam à rejectione appellationis, declarantur juxta noſtram diſtinctionem, n. 40.

Notorium aut manifeſtum ubi eſt, appellationem eſſe nullam & non recipiendam, poteſt judex licitè in cauſa procedere non obſtante appellatione, n. 41.

Secus ſi ſimus in dubio, quia tunc regula generali eſt ſtandum, dum de caſu excepto non apparet, n. 42.

Appellatio

Appellatio à rejectione appellationis legitima admittenda à diffinitiva eo ipſo cenſetur juſtificata, n.43.
Secus in caſibus à jure prohibitis, n.44.
Vim non fieri, declarabit ſenatus appellationi non deferentem à rejectione appellationis non legitima, ſed jure prohibita, n.45.
Secus è converſo, ibid.
Beneficium conceſſum per jus commune ubi reiicitur à judicio, licita eſt appellatio, n.46.
Appellatio ſi reiiciatur per judicem dicentem, eo quòd cauſa ſit inappellabilis, cum revera appellabilis ſit, judex nihil debet innovare, n.47.
Appellatio ſi jure teneat, licèt non deferatur, ejus vigore judex inhibetur juris potentia, & miniſterio, n.48.
Sententia ſuper impotentia appellandi licèt habeat vim diffinitivæ, non tamen admittit appellationem, ubi juſtè lata ſit ſpeciali ratione, n.49. & 50.
Appellatio à rejectione appellationis quandiu ſit neceſſaria, n.51.
Cognitio an appellationi ſit deferendum nec ne ad affectum exequendi ſententia, pertinet judici à quo, numero 52.
Cognitio an appellatio ſit legitima, admittenda vel non admittenda, pertinet judici ad quem, n.53.
Appellatio quando evidenter eſt calumnioſa, cognitio pertinet judici à quo, n.54.
Oppoſita exceptione ſuper impotentia appellandi, debet adhiberi cauſæ cognitio ex inſpectione actorum, n.55.
Intimari debet appellanti, an judex deferat appellat. num. 56.
Declarationi judicis à quo an ſit deferendum necne, nihil detrahit virtuti appellationis, nec potentia ſuperioris, quominus iterum illam queat revocare, n.57.
Appellatio quando reiicitur cum cauſa cognitione & parte opponente, requiritur appellatio alia, n.58. vel propoſita adhæſio, ibid.
Secus quando ſine illa rejectio ſit, n.59.
Rejectio appellationis eo quod ſit frivola, vel alia cauſa expreſſa, requirit novam appellationem, n 60.

Solet judex appellationem à parte interjectam quoties viderit propoſitam in caſu, ſeu cauſa ſui natura inappellabili, & non admittente appellationem ſuſpenſivam, vel quia ampliùs in illa appellari prohibetur: juxta rubrum & nigrum *C. ne lice. tertio prov.* & quæ *c. praeced.* repellendam. non admittendam, aut non deferendum; interloqui à quo quia ſentitur ſe pars gravata, iterum appellans à repulſione confugit ad Senatum Regium pro delatione ejuſdem, affirmans illam eſſe legitimam, & ut tali illi eſſe deferendum, videtur probari primò ex eo, nam licet ſententia, lata ſuper impotentia appellandi ſit interlocutoria, quia non eſt
1 lata ſuper meritis cauſæ, text. eſt expreſſ. *in c. ſua nobis, de app.* ibi interlocutus fuit. *&c.*) ubi not. Bald. dicens, quòd ſententia lata ſuper articulo juris eſt interlocuto-
2 ria, nam pronuntiata, quod non eſt licitum tertiò provocare, eſt ſuper articulo juris, quem cæteri ibi ſequuntur, & dicit menti hoc tenendum, quia alibi nec notatum, nec ſcriptum invenit, hoc idem voluit gl. *in cle. ſi. de app.* facit text. *in l. metum §. & licet ff. quod metus cauſa,* tenet etiam per Archid *in c. cupientes de elect. lib. 6.* Guid. Papæ *in tract. de app. n. 76.* tamen hæc interlocutoria, quatenus declarat, tertiò provocare, non licere de jure,
3 juxta *d. c. ſua nobis*, ibi, non potuiſſe de jure, *&c.* cùm ponit finem cauſæ, & ab ea excludit partem, dicitur habere vim diffinitivæ; ita adnotavit Rota *dec.* 86. quæ incipit. *item ſi a pronunciatione, & dec. 420. alias 424.* quæ incipit. *item ſi a diffinitiva,* circa medium, notat Immol. & cæteri *in d. c. ſua nobis,* ubi Abb Panorm. *n. 3.* Philip.
4 Franc. *in pr. in 3. & 4. nota.* Joan. Ant de S. Georg. *in n. 2. & n. 4.* ergo ſuccedit regula, quòd licèt à ſimplici, & matè interlocutoria appellatio non ſit licita, *l. ante ſententiam Cod. quorum appell. non recip. l. ante ſententiam, ff. de* 5
app. defer. tamen ab interlocutoria vim diffinitivæ habente appellationi emiſſæ non deferens judex vim facit, juxta Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 20.* & quæ nos in ejus comprobationem adduximus ſupra *lib. 2. c. 1. à pr.* maxime, quia eum non expectet aliam poſt ſe, continet damnum irreparabile ex his, quæ *ibi, & d. c. 20. Conc. Trid.* ergo & ab iſta rejectione appellationis appellationi interpoſitæ deferendum eſt.

Et quòd ſententia lata ſuper impotentia appellandi 6
dicatur interlocutoria reſpectu negotii principalis, tamen quatenus diffinit articulum, & inſtantiam appellationis, vim diffinitivæ habere dicatur, probant poſt Bal. Philip. Franc. *in c. ſua nobis 65. n. 3. de app.* Cardin. *in cle. 1. col. 1. in ſi. verſ. 2. quaro. de app.* & noviſſimè Aloyſius Riccius *in prax. dec. 2. p. dec. 107. num. 5. & 6. fol. 148.* vide infrà *n. 49.*

Secundò & pro hac parte magis in ſpecie urget & 7
fortiter; quoniam non ſolùm in hoc caſu permittitur appellari, verùm etiam appellari pars neceſſitatur, nam ſi pars appellationem aliqua cauſa, ſeu articulo prorumpens, judex denegaverit delationem, ab hujuſmodi delationis negatione teneri de jure, aliam appella- 8
tionem interponere, probat Inn. *in c. paſtor. §. præterea, col. 2. de off. deleg.* ubi dicit, quòd quando judex interloquitur ſuper non admiſſione appellationis, præjudicat appellanti, niſi iterum à dicta non admiſſione appelletur. Unde Card. *ibi 6. col.* dicit, quòd ad hoc evitandum debet appellans appellare etiam à rejectione, & ſic quando judex reiicit, idem Card. *in clem. 1. de dolo & contum. n. 9.* ſequitur Salcedus *in addit. ad prax. Bernard. Diaz. c. 150. n. 28.* Afflict. *in conſt. reg. in proœmio rubricarum n. 48.* Roland. à Valle *conſ. 38. n. 13. vol. 1.* Cened. *in collect. ad decretal. collect. 17. n. 13.* qui loquuntur in judice Eccleſiaſtico negante hanc delationem, Capic. latè *in dec. 34. n. 6.* Et hinc eſt, quod dicit Bertachi, *in ſuo reperto, 1. p. verb. appellatio admittitur, verſ. 29.* quod ſi judex à quo non vult deferre appellationi, iterum debet appellari, allegat Card. *in d. clem. 1. q. 4.* & Panorm. *ibi in additione ad gl.* & quod idem Capic. *in dec. Neapolit. in d. dec. 34. n. 11.* ubi dicit, quòd quando appellatio non admittitur per judicem à quo, licitum eſt appellare ad judicem ad quem, & ab eo pendet admittere vel non, *ex l. ſi cujus. & l. ſciendum ff. de app. recip.* Bart *in l. chirographum §. 1. in 1. nota. ff. de adminiſt. tutor.* & per Card. *in d. clem. 1. de dolo & contum.* & Mareſilan. *in ſuis ſing annot. annot. 21.* dicit Marant. *de ord. judic. 6. p. tit. de app. n. 410.* quod ſi aliquis appellavit ab interlocutoria, & judex non admiſit appellationem, debet etiam ab iſta non ad- 9
miſſione appellare, aliàs appellatio cenſetur deſerta, & non poteſt gravamen reparari per appellationem à diffinitiva, quod dicit notandum, quia poterit per hoc ſæpius appellantem illaqueari facere: ergo ſequitur, quòd ſi eſt licita, ei non deferens vim faciat.

Quibus convenit, quòd ſuprà *hac 3. p. c. 6. in ſi.* diximus, quòd quando judex appellationem in cauſa ab aliquo interiectam, tanquam frivolam aliqua juris ratione motus (de quibus nos latiùs in *eod. c.*) reiecit. ſi pars huic reiectioni non contradixerit, appellationem interponendo; videtur ſibi præjudicare, quia videtur agnoſcere, eam eſſe frivolam, & rejectioni conſentire, ſecundùm Card. Zabarel. *conſ. 32.* Card. Tuſc. *1. tom. concluſ. 397. ante ſi.* idem tenet Card. Alex. *in cap. ut debitus 59. n. 11. verſ. & ſic habetis de app.* quem ſolùm referens ſequitur noviſſimè Eſcac. *de appel. q. 17. lim. 47. memb. 1. ſub n. 166. verſ. amplia ſecundò.* 10

Sed contraria ſententia. & opinio longè verior, ni 11
fallor, & probabilior eſt: ut ſcilicet, ab hujuſmodi appellationis repulſione, reiectione, & non delatione appellationi interiectæ judex non deferens, nullam facit violentiam (admittendo eandem ſcilicet in terminis,

de

de quibus loquimini) nempe quando judex repellit
libellum appellationis, in caſu, & cauſa revera, in quo
ſui natura appellatio, aut prohibita eſt, aut delationem
non patiatur, aut aliter excluditur, puta, quia tertia di-
citur in illo articulo, poſtquam bis jam appellaverat
12 ſic itaque hujuſmodi reſolutio pendet à cauſa princi-
pali, nam ſi in illa jus appellationem non admittit, nec
à judice eam non admittente, júſque exequente appel-
latio licita dicetur, quia juris executio non gravat;
13 nam ubi jus non defert, nec judex deferre tenetur, *c.
cum appellationibus frivolis tunc jus deferat, nec ſit à judi-
ce deferendum, &c. de appell. lib.6.*

Pro quo etiam facit, nam ſi judex rejecit. & non ad-
14 miſit exceptionem non debito, nec legitimo tempore
oppoſitam; non eſt licita appellatio, ab hujuſmodi re-
jectione interpoſita, text. eſt *in c. ſuper eo. in verſ. ſi autem
de appell.* ubi notat per eum Ioann. Anton. de ſancto
Georg. Card. Alex. *n.3. verſ. nota ex verſ. ſi autem.* Hinc
eſt quòd executor non tenetur admittere, ſed omnino
15 rejicere exceptiones frivolas oppoſitas, quapropter
appellatio ab hujuſmodi rejectione exceptionis frivo-
læ jure calumnioſa reputatur, nec defertur, tradit An-
cara, *conſ.* 214. Beroius *conſ.* 14 *lib.* 1. ſequitur Rot. *deciſ.*
151. *num.* 5. *in novissim. recollect. per Farinac.* 1. *p.* quibus
convenit text. elegans *in l. ejus qui ff. de appell. recipiend.*
ubi dicitur quòd à judice repellente alicujus petitio-
nem in cauſa, qua jus ei denegat; audientiam, appel-
16 lationi interpoſitæ deferandum non ſit *ibi*, audiri de-
ſiderium prohibetur, & ſi ob eam cauſam provocave-
rit, appellatio ejus recipi, ſacris conſtitutionibus veta-
tur, *&c.*) quod nos altiùs examinavimus ſuperiùs *part.*
2. *c.* 8. *ad me.* ubi per totum capitulum egimus de dene-
ganda appellatione, ubi lex denegat audientiam parti.
ac deſuper facit, quod dicit in propoſito Capici *d. de-
ciſ. num.* 2. latè Gratian. *deciſ.* 54. *à num.* 1. *& per totam*,
17 quòd quando duæ ſententiæ ſic ſe habent, ut ſecunda
ſit executio prioris, ſi non poteſt appellari à prima:
pariter nec poterit appellari à ſecunda; quæ fuit do-
ctrina Bal. *in l. ſi cum executione.* §. *hac autem. ff. de eo
quod met. cauſ.* & faciunt quæ de mandato de exequen-
do nos diximus latè ſuprà 2. *p. c.* 1. *per totum*, ergo idem
in noſtro caſu venit neceſſariò dicendum, quòd cum
revera appellatio non admittitur in cauſa principali,
nec admittetur emiſſa à judice illam rejiciente, ſeu non
deferente.

18 Inſuper probatur, nam ex quo lex in cauſa reverà
prohibet appellationem ſi admitteretur ab ejus reje-
ctione, de nihilo ſerviret prohibitio, quia in effectu
idem eſſet, cùm pariter ſuſpenderet judicis juriſdictio-
19 nem, & impediret ſententiæ; ſeu etiam ſententiarum
trium conformium executionem, & ſic quando jus
prohibet, prohiberi etiam debet à judice illam repel-
lente, quia quod una via prohibetur alicui, ad id alia
non debet admitti, & cùm quid prohibetur, & cenſetur
prohibitum omne per quòd pervenitur ad illud, tex.
20 *in l. Horatio ff. de ſponſalibus*, quo etiam argumento in
ſpecie appellationis prohibitæ utuntur B. *in l. unic. n.* 4.
C. ſi de momen. poſſ. fuer. appellat. Menoch. *de adipiſcen.
poſſ. rem.* 4. *n.* 816. quò pertinet, quod Ancaran *conſ.* 38.
Card. Tuſc. *concl.* 101. *poſt num.* 11. 1. *tom.* nam ſi hoc caſu
21 admitteretur, nulla ſententia effectum ſortiretur, nec
exequeretur, nec judicium aliquod finem haberet,
cùm ſemper ab abnegata appellationis admiſſione para
provocaret; & ſic ſuſpenderat ſemper judicis juriſ-
dictionem.

22 Cæterum quoniam eo ipſo quòd ius appellationem
prohibeat, à denegatione iterum emiſſa iuris contra-
ria eſt, quia ei ius reſiſtit, ac ideo non habet adminiculũ
iuris, omniſque eius fomento caret quapropter ei tan-
quam iuſtitia deſtitutæ, deferendum non eſt, ſecundùm
Bal. doctrinam *in cap. paſtor. column.* 2. *de offic. deleg.* Iaſ.
conſil. 187. *column.* 6. *verſic. ubicumque.* Roland. à Valle
Salgado de protect. Reg.

conſ. 77. *n.* 21. *volum.* 2. *tom.* 1. quia quæ contra ius fiunt,
debent utique, pro infectis haberi, *l. non dubium C. d. leg.*
quare frivola dicitur meritò, cùm nihil prodeſſe poteſt
nec ullum unquam iuris effectum ſortiri, iuxta ea quæ 23
nos latè ex Philippo Franc. Maran. Manuel. Rodr. Me-
noch. & aliis diximus *ſupra hac* 3. *p. cap.* 6 quia quo-
cumque vadat, ſemper injuſta judicanda eſt, ex quo 24
ſemper jus excludit, & exprobat ejus fundamentum
ex quo dictat, appellandum non eſſe à cauſa principali
& judex appellationem hujuſmodi repellens, juris exe-
cutor eſt ſuper determinatione juris; & ſententia; à 25
quo quidem hoc caſu non licet appellari, cum potius
ab ipſa lege, & ejus diſpoſitione interjecta appellatio
judicatur, juxta tex. *in c. conſul.* 29. *de appell.* text. *in c. cum
in cunctis de elect. lib.* 6. text. *in c. velatum, de cler. non. reſid.*
ex quibus probatur ab eo, quòd fit ſecundum legem,
& juris diſpoſitionem, & canonicas ſanctiones, judi-
ceque eas exequente, appellationi emiſſæ minimè de-
ferendum; de quo nos exactiſſimè & accuratè exami-
navimus, multa congerentes *ſuprà hac* 3. *p.* c. 6. *per tot.* 26
pro quo facit illud Actuum Apoſtolorum *c.* 9. Durum
eſt contra ſtimulum calcitrare.

Quibus quidem convenit, quod ex Bal. *in cap. ſua* 27
nobis de appell. notant ibi Doctores, nempe, Ioan. An-
ton. de Sancto Georg. *num.* 8. *&* Philip. Franc. *column.* 3.
ver. ſed quæritur. ſi eſt tertio appellat. ubi ſe remittit ad
ſe ipſum *in c. directè eodem tit.* dicit igitur Bal. quòd in
tantum non poteſt tertiò appellari in aliqua cauſa, ſeu
articulo, ut ſententia ſuper tertia appellatione lata ſit
ipſo jure nulla, cum ſententia data contra ſententiam
tranſlatam jam in rem judicatam, eſt nulla ipſo jure; jux-
ta tex. *in l.* 1. *C. quando provoc. non eſt neceſſe. cum ſimilibus.* 28
quòd licèt Bal. ipſe declaret, & intelligat ibi hoc pro-
cedere, quando eſſet per adverſarium exceptum, &
probatum ſcilicet ex actis proceſſus de duabus appel-
lationibus præcedentibus, ut ſecus ſit, quando excep-
tum & probatum non eſt, quia hoc caſu validam eſſe
ſententiam putat: tamen contrarium adverſus illum (&
rectè) affirmat Philip. Franc. *in d. c. directè colum.* 4. *verſ.
octava concluſio ſit.* &c. ut ſcilicet indiſtinctè, & in hoc
caſu ſententia virtute tertiæ appellationis nulla ſit,
juſtè motus, quia prima ſententia confirmata per duas
appellationes & ſententias. non poteſt reſcindi. *clem.* 29
ſi appell. de appell. clem. 1. *de re jud.* & probat ratione
(quam dicit evidentem) tertia appellatio non valet,
juxta text. *in d. c. ſua nobis, & l. unic. C. ne lic. ter. prov.* er- 30
go non devolvit cauſam ad ſuperiorem, ut dicit Immol.
in eodem c. ſua nobis, circa med. ergo ejus ſententia ex
defectu juriſdictionis nulla eſt ipſo jure, & hoc quan-
do non fuit exceptum, ut inquit ille.

At verò quando fuit exceptum, & in dubium revo- 31
catum ſuper ipſa tertia appellatione, & judex pronun-
tiaſſet ſe competentem, & partes coram eo litigave-
runt, tunc ſententia lata valeret bene, prout in ſimili
dicunt Innocent. & Doctores *in c. ſuper literis. de reſcr.
ad intellect. & clem ſi appell.* & ad intellectum *c. primi,
de reſcript. in* 6. ubi notat per Lapum, & quod in ſimi-
li dicit Innocent. *in c.* 1. *de confirmatione util. vel inut.*
& quod latè ipſe idem Philip. Franc. *in c. ex ratione in
membr.* 8. *princ. de appellat.* & ita hæc opinio Philippi
Franci mihi probabilior videtur.

Ampliùs & hæc pars fulcitur ex text. *in d. c. ſua no-* 32
bis, de appell. ubi poſtquam auditor cui cauſa commiſſa
fuit interloquutus eſt, partem alteram minimè potuiſ-
ſe tertiò provocare, mandavit Pontifex ipſi judici; ut
ulterius in cauſa illa non procedat, partique perpe-
tuum impoſuit ſilentium ſuper illa attentatum vocans
quidquid in poſterum geſtum fuerit, *&c.*

Et ſic ſequitur ex ſupradictis, quòd quando rejectio 33
appellationis, ſeu non admiſſio ac denegata delatio ca-
dit ſuper cauſa, ſeu articulo privilegiato, illam non ad-
mittente, vel aliter prohibente, quia tunc à rejectione,

vel repulſione appellationi non deferens , vim judex
non faciet,ſecus autē quando interponitur à rejectione
appellationis emiſſæ à ſententia , ſeu articulo, quo de
jure rectè permittitur appellatio quoad utrumque ef-
fectum devolutivum, & ſuſpenſivum ſimul,quia tunc
ut juſtæ , & legitimæ omnino deſerendum eſſe , aliter
vim facit judex.ita dicit Matth. de Afflict. *in proœmio
conſtit. Neapolit. num.*48. quòd ſi judex Eccleſiaſticus
non admittat appellationem ob eo interpoſitam in ca-
ſu,quo de jure interponi poterat, juxta notata *in cap.
ſæpè de appellat.* & ab eo non fuiſſet admiſſa , quòd po-
terit & à rejectione appellari,& appellatio juſta & li-
cita eſt , & ſuſpenſionem parit. Matth. de Afflict. ſe-
quuntur Roland.à Valle *conſil.*37.*num.*13.*vol.*1.Salced.
in addit. ad praxim. Bernard. Diaz *in cap* .130.*num*.18.
poſt medium. Sequitur Cened. *in collect.ad decret. col-
lect.*17.*n*.3 qui quidem omnes ex hoc inferunt,quod ſi
pendente hac appellatione à rejectione appellationis à
34 ſententia emiſſæ,quam jus permittit,petierit, pro ſen-
tentiæ hujuſmodi executione auxilium judici ſeculari,
iſte illi juſtè denegabit illud,poſtquam ſibi fuiſſet com-
pertum.cùm certi juris ſit, hujuſmodi appellationem
ſuſpendiſſe juriſdictionem judicis Eccleſiaſtici,& ejus
ſententiam.

35 Et in expreſſo,quòd è converſo. quando ſcilicet in-
terponitur appellatio à cauſa , ſeu ſententia; ſive inter-
locutoria,ſive diffinitiva,eam non admittente,vel à ju-
dice procedente appellatione remota,vel quando aliàs
minus legitimè appellatio proponitur , puta ultra ter-
minum,& ſic in caſu,quo probabiliter,judex juſtè de-
lationem,& admiſſionem recuſavit,ut in hoc caſu non
procedere ſuperiorem doctrinam probant expreſsè
Salced. *ubi proximè d.n.*18.*verſ. hac tamen communis &
veriſſima ſententia*, & Cened.*d.collect.*17. *d. n.* 3. *verſ.
hac tamen omnia veriſſima ſunt*, & ſentit Capic.*dec*.34.
n.5.*in fin. & n*.6.qui loquitur in denegatione appella-
tionis à ſententia lata in poſſeſſorio,*ibi*,etiamſi appel-
lare à decreto potuiſſet , *&c.*

36 Et quòd à ſententia interlocutoria,qua rejicitur ap-
pellatio,non admittitur appellatio tenent B.*in l.* 1. *fin.*
ubi Matheſi. *num.* 4. *C. quorum appell. recip.* Matt.*con-
ſil.*529.*n*.30.Cephal.*conſil.*185.*num.*3.*lib*.2.Contard.*in
l. unic. C.ſi de mom.poſſ. fue. appell. quaſt.* 5. *inhibitionis
n.* 9. *& quaſt.*1.*n*.27.*uſque ad n.* 31. quos ſequitur Gra-
tian. *deciſ.*8.*à. n.* 3. quos intellige ſecundùm noſtram
doctrinam , nempe quando juſtè judex appellationem
rejecit,quia ſic natura cauſæ petebat,vel quia erant tres
conformes, vel alia juſta de cauſa ut conſtat ex eodem
37 Contardo,*ibi d.q.* 5. & Grat.*num*.3.dum poſt Alexand.
*in addit,ad Bar. in d.l.*1. *C. quorum appell. non recip.* di-
cunt , quòd ad rejiciendam appellationem,cauſa debet
eſſe aperta, propter quam judex appellationem rejicit,
vide *num*.39.

Et quatenus autem Gratia. *ubi proximè à num*.3. *&
ſeqq.*faciat diſtinctionem , interjectam appellationem
abſque cauſæ cognitione, & partis citatione , & reje-
38 ctionem ſine illa , ut in primo caſu non admittatur ap-
pellatio à rejectione,in ſecundo autem ſic procedit in
judice ad quem,facientem hanc declarationem,ut con-
ſtat ex Contardo,Bar. & aliis ab eodem Gratiano cita-
tis , & poſt eos Ricc.in loco ſtatim citandus;ſecus au-
tem quando à judice inferiori rejectio facta eſt , quia
tunc non eſt neceſſaria alia cauſæ cognitio in hoc,cùm
ipſe habeat notitiam ſtatus negotii,& ejus naturæ.

39 Et quod à rejectione appellationis,quando cauſa il-
lam prohibens eſt aperta , non poſſit appellari,probat
noviſſimè poſt Alexand.B. *in l.*1. *C. quorum appell. non
recip.*& Contard.*in d. l.unica quaſt.*5.tenet & ſequitur
Aloyſ.Ricc.*in pract.dec.*2.*p.dec.*107.*à n.* 7.& præcipuè.

40 Et ad Capicium , ſuperiùs per nos citatum,*in d.de-
ciſ.*34.*num*.6.*&* 7.Franch. *in c. cum ſpeciali* §.*porrò n*.8.
de appell. Angel. de Peruſ.*in l.*1.*in fin. C.quorum appell.*
Natt.*conſil.*520.*judex eccleſiaſticus num.* 30. Contar. *in
l. unic.q.*5.*ſub n.*30. *verſ. poſſent tamen. C. ſi de momen.
poſſ.* dum ſimpliciter dicunt,eſſe licitam appellationem
à rejectione,ſeu non admiſſione appellationis, reſpon-
detur , ut procedant,quando rejicitur in caſu,quo jure
non reperitur prohibita , ſecus autem quando notoriè
conſtat illo caſu appellationem de jure eſſe receptam ,
tenet & declarat Sigiſm .Eſcac. *de appell.q.*17.*limit.*47.
*memb.*1.*num.*16. *per tot.* præcipuè *verſ. declara ſecun-
dò*, Contard.autem ipſum ſe declaravit *in d.l. unic.q.*5.
& hoc caſu non obſtante appellatione à rejectione ap-
pellationis non admittendæ,poſſe judicem ad ulterio-
ra procedere,firmat Eſcac.*ibi*,ex iis , quæ ipſe ſcripſe-
rat *quaſt.*11.*n*.11.

Quia quando eſt notorium , vel manifeſtum appel- 41
lationem eſſe nullam , ſeu injuſtam, aut non recipien-
dam,poteſt judex à quo, licitè ad executionem ſenten-
tiæ procedere , non obſtante appellatione,Specul.*tit.de
appell.*§.*nunc dicamus,ſub n.*8.*lib.*2.*fol.*194. Ioan. Andr.
*in cap paſtoralis n.*11.*de off.deleg.*Franc.*in c.conſtitut.*45.
*ſub n.*18.*de appell.* Roland.à Valle *conſil.*77.*viſo ſub n.*5.
*l.*2.Rot. *deciſ.*35.*alias* 234.*ſi rector.de appellat in noviſſ.*
Caputaq. *deciſ.*32.*attentare* , & latiùs *deciſ.* 328. *ſeu* 3.
*executio ſententia n.*2.*p.*1.

Secus ſi ſimus in dubio,quia tunc regulæ permiſſivæ 42
appellationis ſtandum eſt(dum de exceptione,& limi-
tatione non appatet) pluribus relatis tenet Petr. Surd.
*conſil.*180.*num* 9.Aloyſ.Ricc.*pract.deciſ.*2.*p.deciſ.* 107.
num. 2. *&* 3.

Pro quibus etiam facit,quod eleganter dicit Philip. 43
Franc. *in c.interpoſita,col.* 3. *poſt med.verſ.quintò lim. de
appell.* ubi dicit , quòd omni caſu, quo conſtat ex juris
diſpoſitione appellationem fore legitimam,puta; ſi eſt
appellatum à diffinitiva,& quia illa non fuerit admiſſa,
iterum appellatur , cenſetur juſtificata talis appellatio
eo ipſo , quòd appellatio à diffinitiva non admittitur,
*c.*1.§.*his qui,& c.cum appell.de appell.l.*6. ſecundùm Ho-
ſtienſ.& Ioan. And.pro quo etiam allegat text. *in l. ſi
cujus, ff.de appell. recip.* hoc tamen intelligendum eſſe 44
declarat ipſe Franc. *ibi* non procedere quando appel-
latur in caſibus à jure prohibitis,ſecundùm ea,quæ ha-
bentur *in c. Roma.*§. *quod ſi obiiciatur,de appell.lib.*6.

Itaque ex ſupradictis rectè deducitur duplex con- 45
cluſio : Prima quòd appellationi interpoſitæ à judice
repellente , ſeu non deferente appellationi emiſſæ in
caſu aliàs prohibito , & inappellabili,ſeu privilegiato,
non deferens vim non faciet. Secunda poterit eſſe con-
cluſio,quòd appellationi interpoſitæ à judice repellen-
te,ſeu nolente deferre appellationi interjectæ in cauſa,
qua appellare jus permittit,ſi judex Eccleſiaſticus non
detulerit , vim facere declarabitur ex ſuperiùs dictis,
prout etiam in caſu violentiæ , ſeu noſtri recurſus lo-
quitur Cened.*ubi ſuprà.*

Inſuper hæc ſecunda concluſio confirmatur,ut hu- 46
juſmodi appellatio à denegata appellatione (ubi jus
permittit) ſit juſta,& legitima ex eo,nam quando reii-
citur beneficium conceſſum per jus commune, licita
eſt appellatio:ubi ſiquidem denegatur obſervantia juris
communis, ibi infertur gravamen , ac propterea valet
appellari,text.*eſt in l.*1.§.*ſi quis tutor,ff.quando appellan-
dum ſit* ibi , & ſi fuerit repulſa,*& c.l.excuſationes C. de
excuſat.tut l.ſi quis provocatione, C. de appell.* Specular.
tit.de appell.§.*in quibus n.* 30. *verſ.caterum ſi judex* , &
ibi Additionat.Bald.*conſil.*378.*n.*2.*l.*3.Card. Tuſc. *con-
cluſ.*339.*tom.*1.plures citavi *cap.ſeq.à n.*35.*&* 4.*p.c.*7.*à
n.*10. Ergo beneficium appellationis jure communi ad
præſidium oppreſſorum inſtitutum, ſi auferatur,legiti-
ma erit cauſa appellandi.

Pro quo facit adhuc , quod dicit Paul Caſtr. *in l.*3. 47
*C.de appellat.*quem refert,& ſequitur Iaſ. *conſ.*187.*circa
primum colum.*6 *verſ. quartò accedat lib.*2. & Roland. à
Valle *conſ.*77.*num.* 3.*lib.*2.Lancelot.Robert. *de attent.*2.
part.

part.c.12.ampliat.5.n.3.& 4.quòd ſi judex à quo noluerit deferre, & recipere appellationem dicens, quod non poteſt interponi, quia cauſa erat inappellabilis, vel bis jam appellaverat, ut in caſu *d.l.unic.C.ne lice.3.prov.* ſi tamen revera appellatio jure tenet, ac minus juſtè repellitur, tunc judex nihil debet innovare, quod ſi fece-
48 rit, indiſtinctè revocabitur, quia cùm appellatio de jure teneat, licèt non ſit recepta, cauſat attentata miniſterio juris, & potentia, text.expreſſus *in l.* 1. & ibi DD. *toto tit. ff. nihil novari appellatione pendente.* Pro qua doctrina eſt etiam text. expreſſus *in l. ei cujus, & in l. ſciendum, ff.de appell.recip.*Speculat.*tit.de appell.§. nunc dicamus num. 8.verſ. item appellatione, lib. 2.fol.* 194. Greg.Tholoſ.*tract.de appell.l.6.c.12.n.* 2. Franc. *in cap. ſæpè n.14.& in cap.ut debitus,ſub n.42.de appell.* Angel. Aret.*in l.5.ſi cujus n.5. de appell. recip.* Roland. à Vallè *conſil.77.viſo,& bene ſub n.4 & n.5.& ſeqq.lib.* 2. Eſcacia *de appell.q.11.n.*10.Lancelot.*de attent.2 part.c. 12. in præfatione num.*110. quamvis quando non recipiantur à judice appellationes, quas de jure recipere, & deferre tenebatur, tamen cauſant attentata,& devolvunt ad ſuperiorem, & conquieſcit judicis officium, quia inhibentur à jure.

Nec iis obſtant fundamenta in prin. pro contraria parte adducta, quæ parum urgent facta ſupradictorum
49 reflexione. Non primum, cui dupliciter reſpondetur, nam licèt vim habeat diffinitivæ interlocutoria ſuper impotentia appellandi, tamen ab ea non permittitur appellatio, quando judex juſtè, & jure eam tulit, puta quia cauſa revera non patitur appellationem, ex rationibus ſpecialitatis ſuperiùs adductis,excludentibus hujuſmodi appellationem, prout videmos in ſententia ſuper deſertione *cap. ſeq.* & ſic fallit in hoc caſu. Et ſecundò reſpondetur, ut procedat, & locum habeat in ſecunda concluſione ſuperiùs poſita, nempe, quando emittitur appellatio à rejectione appellationis à jure admiſſæ
50 Nec obſtat ſecundum, cui pariter reſpondetur, ut procedat prout ferè omnes DD.in eo citati loquuntur, ſcilicet: ut appellatio à rejectione appellationis ſit legitima, quoties appellatio rejecta jure non prohibita, ſed permiſſa eſt, quorum ſuperiùs mentionem fecimus & ad idem citavimus: ſecus autem ubi appellatio à re-
51 jectione hoc juſto fundamento caret. Illud autem,quod ibi diximus, neceſſe eſſe, appellari iterum à rejectione appellationis: intelligendum, & declarandum cenſeo, quando judex, parte opponente,& per cauſæ cognitionem, ſcilicet ex inſpectione actorum, interlocutoriam tulerit; repellendam appellationem, ſeu non deferendum.

Pro quo ſuppono, quòd cognitio, an appellatio ſit juſta, legitima necne, poteſt fieri duobus modis: uno
52 modo ad ſciendum, an ſit deferendum necne appellationi interpoſitæ, alio modo an appellatio ſit legitima, & admittenda necne? Primo caſu talis cognitio ſpectat ad judicem à quo, an debeat deferre, vel non, appellationi ad effectum exequendi, vel ne, ſuam ſententiam. Secundo autem caſu ſpectat cognitio ad ju-
53 dicem ad quem, judicaturus, an appellatio ſit legitima, & prohibita, nunc ad effectum illam admittendi, vel non, *l.Chirograph.1.§.* ubi B. *in* 1. *notab. ff. de admin. tut. c.dilectus filius de reſcript.*Specula.*in tit.de appell.§.nunc dicamus n.2.& 3.& n.9.*Bal *in l.appellatione n. 8. C.de appellat.& in cap.paſtorales §.præterea n. 5. de offic. deleg.*Franc.*cap.conſtitutus,n.19.& in cap.de priore n.1.de appell.* & eſt communis, ut per Iſerniam teſtatur Contar.*in l.uni.C.ſi de mom.poſſ.fuer.appell.quæſt.* 19. *n.* 9. & latiùs *quæſt.à n.16. cum ſeqq.* ubi multa notabilia ponit in materia; inter quæ, & illud, quòd quando appellatio evidenter eſt calumnioſa, tunc ſine dubio talis cognitio
54 ſpectat ad judicem à quo, non autem ad judicem ad quem, ut per Joan.Andr.Butrl.& Bella.*in locis ab eo ci-*

*tatis num.*19. ſupradicta ſequitur Farinac *in prax crim. 2.tom.q.38.n.29.*nec diſſentit Lancelot.*de attent.2.part. c.12.ampliat.5.n.2.*& de praxi teſtatur Jul.Clar.*quæſt.64. verſ. ſed quid agendum*, comprobat Cyri. *in ſum. crim. rub.31.de appell.§ fin.n.1.fol.*170.

Tunc igitur ſi à parte opponatur de impotentia ap- 55
pellandi, vel deferendi judex terminos text. *in d.c. ſua nobis,de appell.*quæ ibi Bal.& Joan. Anton. de S. Georgio *n.8.*Franc.*in col.3.verſ.ſed quæritur*, & idem *in cap. directè concl. 8.eod.tit.* debet adhibere cauſæ cognitionem,ſcilicet ex inſpectione actorum tenet Philip.Franc. *in c.cum ſpeciali, §.porrò, col. 4. de appell.* Lancelot. *de attent. 2.part.cap.12.ampliat.5.n.* 13. ultra quos probat Bar.poſt gloſſam *in l.1.in fin.C.quorum appell. non recip.* Capic.*deciſ.34.ſub.n.* 11. & Bartol. etiam ſequitur Bertach.*in repert.verb.appell. admittitur*, etiam citatio, & præſentia partium debet adeſſe,ut Innocent.*in c.paſtor. §.præterea,col.1.de off. deleg.* adductus *ſuprà in d.* 2. *argum.* per quem ita eleganter advertit Capic. *ubi proximè,n.8.& ſupra*, ubi optimè diſcutit. Pro quo etiam facit, quod dicit Bertach. *in repert. verb. appell. admittitur*
*verſ.*36.per Cardin.*in clem.2.§.1.q.2.de appellat.* ut ap- 56
pellationi an deferat judex, debet appellanti notificari, ac tandem ſuam interlocutoriam judex profert, text. *in d.c.ſua nobis,de appell.c.cum ſuper Abbat.de off. deleg.*

Unum tamen neceſſarium eſt advertere: quòd hæc 57
interlocutoria judicis à qua denegat appellationem nihil rei veritati officit, nec impedit,ac enervat vires appellationis, nec etiam hæc cognitio impedit cognitionem judicis ad quem,ad cognoſcendum, an de jure ſit ut legitima admittenda,necne,& poterit eam revocare, text. eſt elegans *in d. c. ſuper Abbat.* Speculat. *in tit. de appell.§.nunc dicamus,poſt med.*Philip. Franc.*in c. ut debitus honor.col.* 19. *in prin.de appell. ſub verſ. in gloſ. in verb.ex rationabili cauſa.* Capic.*ubi proximè d. num.* 11. idem Franc *in cap.cum appell.de appell. n.* 2. idem facit quod Foll.*in pract.crim.verbo. & ſi confitebuntur, in 3.p. 3.p.poſt n.5.*Caravit.*ſuper ritu magnæ Curiæ* 159. *n.* 10. Farin.*in pract.crim.2.tom.q.38.n.8.* facit inſuper doctrina Paul Caſtr.*in l.3.C.de appell* & ſequentium ſuprà relat.& optimè text.*in l.ei cujus,& l.ſciendum, ff.de appell.*
recip. & ſic quando parte opponente, & cum cauſæ co- 58
gnitione ac interlocutoria appellatio rejicitur, tunc neceſſaria eſt dicta appellatio à rejectione, quod declara, ut etiam ſufficiet, ut appellans inſiſtat in appellatione rejecta, licèt iterum à rejectione non appellet, ut dicit Card.*in d.§.præterea*, per quem etiam Capic.*ſup.à n.*12.

Secus autem eſt dicendum, quando judex ſimpliciter 59
& abſque oppoſitum partis, cauſæ cognitione, & ſimiliter appellationem rejecit, ut puta quando ſimpliciter dicit, repellatur appellatio, aut non admittatur,aut non eſt locus delationi, aut dicat, audiatur ſeu adjiciatur proceſſui,ſeu actis,ſeu intimetur parti, & ſimiliter, nam tunc non eſt neceſſaria appellatio alia, ſed jus operatur. Quod fallit, quando judex ita ſimpliciter, & abſque cauſæ cognitione rejecit appellationem, tanquam fri-
volam, quia tunc requiritur appellatio alia, cum aliter 60
videtur aſſentire, appellationem eſſe frivolam, ut ex Zabarel.& Tuſc.ſuprà dixi ad finem ſecundi argumenti contrariæ partis, & idem ego admitterem, quando judex ſimilem cauſam in rejectione adjecerit, puta, quia eſt tertia appellatio, & ſimliter ex identitate rationis c. ultra hos caſus autem appellatio à rejectione neceſſaria non eſt. Philip. Franc. *in cap. conſtitutus, col. ult. de appell.* ſequitur Capic. *d. deciſ.* 34. *n.* 12. & eſt text. *in cap. ſuper Abbat. de offic. delegat.*

CAPUT XVIII.

A judice deferente appellationi minimè deferendæ, ſeu etiam ab eo revocante delationem, procedentéque ad ſuæ ſententiæ executionem, ſeu ad ulteriora: appellationi interjectæ non deferens, vim an faciat, & quid à declarante appellationem à diffinitiva deſertam.

SUMMARIUM.

Per delationem appellationis judex abdicat à ſe omnimodam juriſdictionem, & in ſuperiorem transfert, n.1.

Sive appellatio ſit interpoſita ab interlocutoria, ſive à diffinitiva, ibid.

Sive delatio fiat in caſu appellabili, ſive etiam ubi erat prohibita appellatio, quia judex non poterat ad executionem ulteriùs procedere impediente delatione, n.2.

Delatio appellationis cum clauſula (ſi & in quantum) pendet à juris diſpoſitione, quia non intelligitur delatum, ubi jus prohibitionem prohibet, n.3.

Delatio appellationis, & inhibitio pariter procedunt in tollenda juriſdictione, etiam iis caſibus quibus judex à quo poterat appellatione non obſtante exequi, n.4.

Inhibitio ſuſpendit juriſdictionem judicis à quo, etiam ubi aliàs poterat exequi, quia ſententia erat privilegiata. n.5. ut in exemplis, ibid.

Judex poteſt pendente appellatione ab interlocutoria merè procedere ante inhibitionem, n.6.

Judex appellatione pendente ab interlocutoria habente damnum irreparabile, vel præjudicium, cauſa principali ſuperſedere tenetur, n.7.

Inhibitio emanata vigore appellationis à merè interlocutoria intimata judici à quo, impedit proceſſum ad ulteriora, & debet ſuperſedere, n.8.

Appellationi à delatione appellationis interpoſita à ſententia & judicio privilegiato, an ſit deferendum, n.9.

Delationem appellationis non deferenda judex an poſſit revocare, n.10.

Judex non poteſt ſemel à ſe abdicatam juriſdictionem per delationem reaſſumere, n.11.

Judex non poteſt ſemel à ſe abdicatam juriſdictionem per delationem reaſſumere, etiam de conſenſu partium, n.12. contrarium, n.57.

Etiam ſi judex detulerit ſive expreſſè, ſive tacitè, n.13.

Deferre appellationi tacitè cenſetur judex, quando concedit apoſtolos reverentiales, ſeu remiſſoriales, n.14.

Delatio tacita inducitur quando judex dederit ipſa acta pro apoſtolis, n.15.

Delationis vim habet denegatio apoſtolorum, vel quando judex requiſitus non tradat illos intra tempus, n.16.

Delatio appellationis an probetur per verba Notarii dicentis quia judex benignè recepit appellationem, n.17. remiſſivè.

Delatio an indicatur ex aſſignatione termini ad proſequendam appellationem, n.18.

Judex à quo etiam poſt delationem poteſt præfigere terminum appellanti ad proſequendum ſive incontinenti, ſive ex intervallo, n.19.

Deferre appellationi & terminum præfigere ad proſequendum non eſt idem, n.20.

Delatione appellationis minimè deferenda præcedente, etiam ſine revocatione poſſe judicem exequi ſententiam privilegiatam, qui teneant, n.21.

Non quod fit, ſed quid fieri debet, eſt attendendum, n.22.

Delationem revocare, juriſdictionem reaſſumere, atque ulteriùs procedere poteſt judex. ſi ſententia ſit privilegiata, ſeu aliàs inappellabilis, contradicente ſcilicet, & appellante appellato, in cujus favorem eſt denegata appellatio, n.23.

Rota Romana determinatio in hoc articulo refertur, n.24.

Cauſa mercedis non recipit appellationẽ ſuſpenſivam. n.25.

Pars cujus intereſt appellationi non deferenda ne deferatur, ſi non contradicat, aut appellet à delatione, ipſam judex proprio motu non poteſt revocare, n.26.

Non contradicente appellato cui delatio officit appellationis frivolæ, poteſt judex à quo ſuper juſtitia cauſa validè procedere, n.27.

Delatio appellationis non deferendo operatur ſuos effectus non contradicente appellato, cui delatio nocet, n.28.

Probatio quæ non debuit admitti, admiſſa tamen valet. 29.

Delationem injuſtam poteſt judex revocare, & ſententiam privilegiatam exequi, ſecuta contradictione partis appellatæ, cui delatio officiebat, n.30.

Delatio appellationis deferenda nullum cauſat gravamen, num. 31.

A delatione appellationis minimè deferenda appellatio licita eſt, n.32.

Contradictio nulla major appellatione, quia actui opponitur, n.33.

In appellatione ab injuſta delatione appellationis debet inſeri cauſa gravaminis, ſcilicet, appellationem eſſe illo caſu prohibitam, n. 34.

Appellationis denegatio in cauſa eſt magnum privilegium utilitas, & favor, & judicium executionem merens longè uberius eſt aliis, n. 35.

A judice privante beneficio juris communis appellatio legitima judicatur, n. 36.

Appellatio eo ipſo cenſetur juſtificata, cujus gravamen apparet per ſolas allegationes juris, ut à ſequeſtro, quod à jure regulariter eſt prohibitum, n.37.

A rejectione appellationis à jure prohibita interpoſita appellatio non admittitur, n.38.

Secus ſi ſit in caſu permiſſo interpoſita, quia tunc à delatione non admittitur appellatio, ibid.

Oppoſitum in oppoſito idem operatur, quod propoſitum in propoſito, n.39.

Judex non poteſt revocare interlocutoriam qua ejus finitur juriſdictio, nec illam ulteriùs poteſt reaſſumere, num. 40.

Quod procedit in judice delegato declarante ſe judicem incompetentem, n.41.

Judex ordinarius poteſt revocare interlocutoriam, per quam ejus finitur juriſdictio, & de ratione, n.42.

Inhibitus judex poteſt ea facere, quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis, n. 43.

Delegatus non poteſt poſt delationem ulteriùs in cauſa ſe intromittere ante remiſſionem, n.44.

Executor datus acceſſoriè puta ad gratiam, poteſt interlocutoriam, qua ſe non judicem declaravit, revocare, n.45.

Principalis cùm durat gratia, per judicis acceſſoriam pronuntiationem non tollitur jus partis, n.46.

Matrimonii quæſtio ſi incidat, & remittat laicus judici Eccleſiaſtico, poterit hanc remiſſionem iterum revocare, n. 47.

Delegatus non poteſt revocare interlocutoriam, qua ſe incompetentem declaravit, quod intellige ſuo motu proprio, n. 48.

Appellatione mediante ab interlocutoria qua juriſdictia eſt finita, poteſt illam delegatus revocare, & reaſſumere, n. 49.

Inhibitionem ſuam ſi judex revocat, & à revocatione appellatur, poterit revocationem iterum revocare. n.50.

Per delationem non expirat radicitus delegati juriſdictio, ſed ejus exercitium tantùm retenta potentia & habitu, n. 51.

Violentiam adeſſe decernet Senatus, ſi judex non deferat appellationi ab injuſta delatione appellationis prohibita, & minimè deferenda, n.53.

Sed hoc caſu potiùs cadit tertium genus decretorum, ſcilicet, que reaſſumiendo la juriſdicion y reponiendo lo hecho no haze fuerça, *&c.*

Conſtan

Conſtante contradictione partis appellata poteſt judex delationem revocare, & reaſſumere, ibid.

Delationem injuſtam non poteſt judex revocare, non interveniente contradictione aut appellatione partis appellata, cui nocet delatio, nec tunc poteſt reaſſumere juriſdictionem, n.54. & 56.

A revocatione injuſta delationis non pracedente contradictione partis appellata, poterit idem appellans iterum appellare, n.55.

Iudex qui detulit appellationi ab interlocutoria, poterit de conſenſu partium delationem revocare, n.57.

Et etiam de ſolo conſenſu partis appellātis à delatione, n.58.

Boſſius, dum dicit, judicem deferentem appellationi prohibita & non deferenda poſſe delationem revocare, & exequi ſententiam, loquitur contra communem opinionem, ſi non pracedat contradictio delationis, n.59.

Menochius non firmat pedem in ſua aſſertione contra communem, n.60.

Delationem appellationis factam per Vicarium de cauſa cognoſcentem, non poteſt Epiſcopus revocare, & de ratione, n.61.

Duobus judicibus procedentibus alio non deferente, alio deferente, poterit iſte, antequam ille deferat, iterum ſuam delationem revocare, n.62.

Uno judice delegato deferente, altero non, an illo poſſit pœnitere, n.63.

Et an uno judice delegato perſiſtente in ſua voluntate delationis, poſſit non deferens in cauſa procedere, n.64. remiſ.

Et quid quando unus ſine altero juxta formam reſcripti procedere poteſt, ibid.

Delatio non legitimè facta non abdicat à deferente juriſdictionem, imò unus judex poteſt pœnitere ante delationem alterius, n.65.

Iudices ordinarii pares aut diſpares uno deferente an alter poſſit procedere, n.66.

Cognitio an ſit appellationi deferendum necne, vel an appellatio ſit nulla, vel an ſit interpoſita, intra terminum, vel an ſit deſerta, ad quem judicem ſpectet, remiſſivè, n.67.

A ſententia ſuper deſertione appellationis interjecta appellationi an ſit deferendum, n.68.

Appellans ſi nunquam judicem ad quem adivit, judex à quo poteſt de deſertione cognoſcere, n.69.

Appellatione introducta coram judice ad quem, de quo per appellantem docetur, non judex à quo, ſed ad quem de deſertione pronuntiabit, n.70.

Actorum tranſportatio niſi adverſarius intra legitimum tempus citetur, non excuſat à deſertione, n.71.

Sufficit tamen ut de tali deſertione ſuperior cognoſcat, num.72.

Deſerta ut declaretur appellatio, debet pracedere cauſa cognitio, n.73.

Sententia per deſertionem tranſit in rem judicatam, n.74.

Appellans debet citari ſuper articulo deſertionis, ut ſi poſſit de legitimo impedimento docere, atque executio impediatur, n.75.

Citationem non eſſe neceſſariam in declaratione deſertionis, qui teneant, n.76.

Sententia executio ob deſertionem quomodo ſit petenda, & de ejus praxi, n.77.

Terminis tranſactis, appellanti aſſignatis ad docendum de diligentiis circa appellationem factis (& qua ſint remiſſivè) expediuntur executoriales, n.78.

Executoriales expediuntur etiam non facta declaratione expreſſa ſuper deſertione, n.79.

Deſertio cauſata ex non interpoſita appellatione, non eget declaratione expreſſa, n.80.

Iudex delegatus tenetur expreſſè declarare ſuper deſertione ante executionem, n.81.

Iudex poteſt cauſativè declarare ſuper deſertione, cùm declarat expediendo executoriales, n.82.

Aloyſius Riccius reprobatur, qui declarationem ſuper deſertione eſſe neceſſariam affirmat, n.83.

Pronuntiationem ſive tacitam, ſive expreſſam, ſuper deſertione pracedit citatio partis, & ejus exceptionum examinatio, n.84.

Appellationi à deſertionis ſententia deferendum eſſe, qui teneant, n.85.

A deſertionis ſententia appellationi non eſſe deferendum, qui teneant, n.86.

L. quoniam nonnulli, C. de appel. ponderatur & interpretatur, n.87.

Dictio (mox, illico, ſtatim,) & ſimiles, excludit appellationem, quia requirit celeritatem, n.88.

L. ſi contra, C. de appell. & l. fin. §. illud C. de tempor. appellat. interpretantur, n.89.

Per verba hac (ſententia firma remaneat, & executioni mittatur) ſublatam appellationem ſuſpenſivam intelligi, n.90.

Verba hac (ſententia ſortiatur effectum ſuum) tollunt appellationem ſuſpenſivam, n.91.

Sententia per deſertionem tranſit in rem judicatam, qua executionem deſiderat, n.92.

A re judicata non appellari jura clamant, n.93.

Sententia quando per deſertionem tranſivit in rem judicatam, fingit lex ab initio non fuiſſe appellatum, n.94.

Contradictio, ſi per diſpoſitionem removetur, intelligitur etiam appellatio remota, n.95.

Deſertor appellationis non auditur ampliùs appellās, n.96.

Terminum alicui praſixum ad aliquid faciendum labi permittens, illi cenſetur renunciare, n.97.

Audientia ubi alicui denegatur, cenſetur etiam denegata appellatio, n.98.

Amador Rodrig. fundamentum ſubvertitur, n.99.

Trid. permittit appellationem ab interlocutoria habente, vim diffinitivo, n.100.

Sententia ſuper deſertione habet vim diffinitiva; n.101

Sententia ſuper deſertione continet damnum irreparabile num.102.

De pluribus difficultatibus materiam deſertionis concernentibus. Vide n.103. ubi remiſſivè.

Iudici à quo, an judici ad quem pertineat rem judicatam exequi, & executoriales expedire, n.104. remiſſivè.

FORTIS eſt ut mors dilectio, cujus ſiquidem 1
potentia illius eſt efficaciſſimi effectus, ut ſi appellationi per aliquem interjectæ à ſententia, ſive interlocutoria ſive diffinitiva detulerit judex, abdicat à ſe omnimodam juriſdictionem in illa cauſa, eámque ſtatim in ſuperiorem de appellatione cogniturum transfundit, non ſolùm in iis cauſis, articulis, & negotiis, in quibus à jure appellati admittitur, deferréque jubetur, verùm generaliter in cunctis aliis omnibus judiciis privilegiatis in quibus appellatio vel prohibita eſt, vel aliàs non admittitur quoad ſuſpenſionem, quorúmque appellationi nec jus defert, nec ſit à judice deferendum (quæ nos à principio hujus tract. uſque in finem tractavimus) quoniam etſi judicem de jure deferre non teneatur, tamen de facto, ſi voluerit deferre appellationi ſive ignorantia, ſive voluntate propria, abſque juriſdictione penitus remanet, eaque caret omnino, cùm ad ſuperiorem devolvitur, ſuntque ei ligatæ manus in tantum ut ampliùs ſententiam ſuam exequi nequit, quantumvis eadem appellatione non obſtante priùs executioni mandare poterat, eſt text. elegans & expreſſus *in cap. cum appellatio-*
nibus frivolis, de appellat. lib. 6. ubi hanc concluſio- 2
nem ita notant, & commendant Ioan. Andr. Domin. & Ancharan. & per illum text. ita eum tenent Bart. *in l. conſtitutiones, num. 3. in fin. verſic. quare quod ſi iis, ff. de appellat.* & ibi etiam Angel. *num. 3.* Imol. *num. 1. verſ. & adde ſecundùm Ang.* Imol. *col. fin. in fin. verſ. & ideo judex.* Salicet. *in l. addictos num. 4 in fin. Cod. de appell.* Philip. Franc. *in cap. Rom. §. ſi autem n. 5. verſ. quando tamen judex à quo, de appell. in 6* Roman. *in l.*

detulerit, ut poſt Geminianum *in cap. cum appellationi-*
bus frivolis, § ſi verò judex col.2.de appellat.in 6. tradit
Petr. Anton. Auguſt. *in conſil.47.n.3.lib.1.* Lancelot. Ro-
bert. *de attent.3.part.cap.12. limit.1. num.* 80. *in fin.* ubi
dicunt, quod ſi judex appellationi etiam frivolæ detu-
lerit, non poterit delationem revocare, tenent etiam
Joan. Andr. *in d. cum appell.* & idem Joan. Andr. *in cap.*
conſtitutis 2. in verbo confirmavit, de appell. Imol. *in cap.*
cum ceſſante col.4. in fin. Philip. Franc. *ibi col.3. in fin. verſ.*
quintò limita, de appellat.

11 Nec hujuſmodi juriſdictionem abdicatam à ſe, po-
teſt judex iterum reaſſumere, cùm ſit in ſuperiorem
tranſlata. Archidia. & Joan. Andr. *in c.1. col.4. de appell.*
lib.6. Joan. Faber. & alii *in l. 1. C. ſententiam reſcind. non*
poſſe. Henric. Bohic. *in c. in literis col. 1. de offic. delegat.*
& c. ex literis, de matrim. contra inter eccleſ. Henric. Bo-
ver. *in ſingulari* Incipiente *ſententia q.17.* Rom. *conſ.501.*
ut declarationem in fin. primi dubii, Sylveſter *in ſumma,*
in verbo ſententia q.3. Rebuff *in l. quod juſſit, num.* 81. *de*
re jud. nec etiam eam poteſt reaſſumere etiam de con-
12 ſenſu partium, niſi cauſa ſibi per judicem ſuperiorem
iterum remiſſa ſit. Rot. *deciſ.* 70. *alias* 8. quæ incipit,
item ſi judex de appel. in novis. & Facit *cap. ſignificavi-*
bus de off. delegati, & deciſ. 49. alias 363. ex hoc, de ap-
pell. in novis, vide *infrà num.* 57. quod etiam procedit,
13 quando judex detulerit ſive expreſsè, ſive tacitè. Bal.
& Decius *in d. cap. cum ceſſante,* & alii citandi.

14 Et tunc judex cenſetur, tacitè appellationi detuliſſe,
quando dediſſet apoſtolos reverentialas, ſive dimiſſo-
riales, ſecundùm Archidiacon. *in conſ.1.§. in quibus, de*
appellat. lib. 6. Domi. *in cap. ut ſuper illo tit.* Cardin. *in*
clem.1.§. verum q.4. de appell. Bohic. *in d. cap. 1. in literis,*
col.1. Rebuff. *in l. quod juſſit n.82. ante fin. de re jud.* item
etiam quando judex ipſa acta proceſſus dederit pro
apoſtolis. Rot. *deciſ.* 8. *alias* 70. *de appellat. in novis.*
15 Lancelot. *de attent.2.part.cap.12.limit.1.n.76.* ubi *n.77.*
dicit idem eſſe nihil reſpondendo de apoſtolis, ut in
caſu quem vocat pulchrum, traditum à Lapo *allega-*
16 *tio. 124. factum, verſ. ſed contrarium,* item denegatio
apoſtolorum, vel quando judex requiſitus non tradi-
derit intra tempus, habet vim delationis appellationis,
text. eſt *in cap. ut ſuper, & cap. ab eo, de appellationibus,*
lib.6. tenet Joan. Andr. latè *in cap. cum ceſſante, de appel.*
idem ipſe & Petr. de Ancar. & Domin. *in d. c. ut ſuper,*
quos ibi refert Philip. Franc. *n. 5.* & idem *in cap. cum*
appellat. § ſi verò ſub n. 5. de appell. lib. 6. item quan-
do quis à judice vel ab aliquo appellare fuit prohibi-
tus ſubſtitit, per eum habetur appellatio pro admiſſa,
Petr. de Sur. *in l.1. C. de relatio.* & per eum Bertachl. *in*
17 *repertor. verbo appellatio admittitur, in prin. verſ.* 7. &
an delatio probetur per verba notarii dicentis, quia
judex benignè recepit appellationem, *&c.)* vide eun-
dem *ibi in fin. verſ. penult.* Specul. *in tit. de appellat. fri-*
vol. § ſi verò n.10. & ſuprà de appell.

18 Nec per aſſignationem termini appellanti ad proſe-
quendum appellationem, videtur judex deferre appel-
lationi, quia ſunt diverſa, ſiquidem judex etiam poſt
delationem appellationis, licèt non poſſit ad ulteriores
actus procedere, poteſt tamen tunc terminum præfi-
gere, ſive incontinenti, ſive ex intervallo. Rota *deciſ.* 50.
19 *alias 356. ſi appella. de appella. in novis.* Mili. *in reperto.*
verb. judex qui detulit, fol. 175. Lancel. *ubi proximè n.* 86.
& ſeqq. & dicit Card *in clem. 1. q. 2. de dol. & contuma.*
Bertach. *in repert. verbo, appellatio admittitur, verſ.* 19.
abſque addition. ubi dicunt, quòd appellationi defer-
re, & aſſignare terminum ad proſequendum appella-
tionem non ſunt idem, facit etiam Franc. *in cap. cum ap-*
20 *pellat. §. ſi verò, n. 8. de appellat. in 6.* ubi reſpondetur
ad illam difficultatem, quòd cùm judex refert appella-
tioni, caret juriſdictione ad præfigendum terminum. Ex
quibus igitur probatur, quòd judex poſtquam detu-
lit, non poterit revocare delationem nec ad executio-
nem procedere, nec juriſdictionem reaſſumere, ergò
fruſtra appellari poterit.

Pro contrario autem, ſaltim quando judex appella-
tioni non deferendæ, & à jure prohibitæ detulit, quòd
poterit etiam aliàs non præcedente revocatione dela- 21
tionis procedere ad ulteriora in cauſa, & exequi ſen-
tentiam; aliàs privilegiatam & appellationem non per-
mittentem, tenet Ægyd. Boſſ. *in pract. crim. tit. de appell.*
num. 26. loquens in criminalibus, in quibus jure prohi-
bita repetitur appellatio, nam ſi ei detulerit judex,
poterit nihilominus executionem ſententiæ facere, cùm
delatio non poſſit contra jus operari, idem opinatur
Menoch. *de adipiſc. poſſ. rem.4. num.808. in fin.* loquen-
do in poſſeſſorio, *ex l. fin. C. de edicto D. Adr.* quod ſi
judex detulerit appellationi, debet hæc delatio ad jus
referri, ut intelligatur quoad devolutionem, non quo-
ad ſuſpenſionem, & ſic poterit ſententiam exequi, quia
ut ipſe dicit, ſi expreſſum judex (qui legis eſt miniſter)
non poteſt expreſsè hanc executionem impedire, mi-
nùs poteſt eam impedire tacitè, deferendo appellatio-
ni. Facit inſuper Rotæ *deciſio.* 58. *alias* 412 incipit *ſi* 22
appelletur num. 3. de appellat. in novis dum dicit, quòd
ſi appellatio frivola per judicem fuerit de facto admiſ-
ſa, illud non ſit curandum, quia non quid fit, ſed quid
fieri debet, eſt attendendum, cujus deciſionis verba
refert Vital, *in tract. de clauſul. in clauſul. nihil novari ap-*
pel. pend. n.25.

Quid autem in tanto conflictu ſit dicendum; adue- 23
ctam libenter, mediam viam eligens, ut ſcilicet tunc
poterit judex, qui appellationi à jure prohibitæ & non
deferendæ detulit, delationem revocare, reaſſumere
juriſdictionem, ad ulteriora procedere, & ſententiam
à ſe latam exequi; quando pars appellata (illa ſcilicet
quæ ex prohibitione appellationis intereſſe habet)
conqueſtus contradixerit, & delationem impugnave-
rit, appellando ab ea, aut aliàs, iſta eſt elegans doctri-
na Afflict. *ſuper conſtitutionibus Regni tit. de defenſis*
impoſit. n. 8. fol. 63. & in uſibus feudorum tit. quæ ſint
regalia, in verb. & bona committentium crimen, n. 125. &
fol.125. & optimè proſequitur Cæſar. Contar. *in repetit.*
l. unic. C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell. limit. 13. *n.* 4. idem
affirmat Hieron. Gabr. *conſil.35. vol.1.* Barti. *deciſ.41. n.12.*
Hondedeus *conſil.* 22. *n.48 lib. 2.* & per Afflict. & Cæſ.
Contar. *ubi proximè,* ita eleganter decidit, eoſque ſe-
quuta eſt Rota in una Murceratenſ. mercedis Lunæ 6.
Februarii 1584. quæ eſt *deciſio 774. p. 1. diverſ. in ſeqq.*
verbis: Domini ſtante reſolutione in hac cauſa facta, 24
quod cauſa mercedis, de qua agitur non ſit appellabi-
lis; tenuerunt, appellationem ex eo, quòd judex à quo
illam admiſit, & apoſtolos reverentiales dedit; non
fuiſſe validam concluſerunt etiam, decretum relaxatio-
nis mandati non fuiſſe nullum eo, quod idem judex
deferendo appellationi, & dando reverentiales, abdi-
cavit à ſe omnem juriſdictionem, eámque transfudit
in judicem ad quem, quia hujuſmodi admiſſio, delatio,
& datio reverentialium non poſſent operari validita-
tem appellationis, & nullitatem decreti relaxationis
mandati, ſtante oppoſitione partis, reſultante ex me-
moriali porrecto Sanctiſſimo D. N. ubi ſupplicat, or-
dinari judici à quo, ut faciat, ſibi ſolvi mercedem, &
expenſas. Tunc enim appellatio admiſſa per judicem à
quo, eſt valida, & tunc ejus delatio appellationis ope-
ratur abdicationem juriſdictionis; quando pars non
opponit, & ſecus ea opponente, ut per Afflict. *&c.)*
quæ deciſio elegantiſſima eſt, caſu per illam ſuppoſito,
ſcilicet quando fuit delatum appellationi, quam non 25
admittit cauſa de qua ibi, quoniam cauſam mercedis
appellationem non recipere quoad ſuſpenſionem, dixi-
mus latè *ſupra hac 3. p. c. 2. ad fin.* ubi ad idem adduxi-
mus Rotam *deciſ.764. eadem p.1. diverſ.*

Ex quibus quidem ſequitur, quòd ad hoc ut judex 26
poſſit juriſdictionem reaſſumere, queat, & executio-

nem ſuæ ſeotentiæ facere pendente appellatione à jure prohibita, cui detulerat, neceſſariò requiritur partis appellatæ appellatio, ſeu alia quævis coottadictio, raſiſtentia, & repugnatio, ſecus ſi non coutradicat appellans, nec repugnet, quia tunc judex eo proprio motu aſſumere non queit juriſdictionem, quam à ſe per delationem etiam injuſtam abdicavit ex ſupradictis, pro quibus & pro deciſione Rotæ facit, quòd ſi appellatio quæ de jure tanquam frivola noo fuiſſet admittenda, fuiſſet de facto admiſſa, non contradicente ta-
27 men appellato, cui admiſſio officit; nam ſi fuiſſet coram judice ad quem in cauſa proceſſum per partes, poterit judex cognoſcere, & pronunriare ſuper injuſtitia, vel juſtitia ſcientiæ vigore appellationis, tradit Ionocent. *in cap. cùm dilecta de reſcript. & in c. cum Bertol. de re jud.* quem ſequuntur Immol. & Butriga *in d. c. cum. dilecta*, & poſt Bal. Roman. Felin. & alios, de quibus per eum tradit eleganter Lanfian. *deciſ.* 244. incipit, *& ſi appellatio admitti non debuit*, Lanclot. Robert. *de attent. 2. part. c. 11. limit. 6 à n.* 27. qui mirabiliter ad propoſitum *in n.* 36. dicit. quòd poſtquam appellatus ille comparuit coram judice ad quem, & abſque reclamatione ipſios fuit in cauſa proceſſum, illa appeilatio, quæ de jure non ſubſiſtebat, videtur per eum approbata, &
28 ob ejus approbationem videtur, quòd debeat producere ſuos effectus, ſecus aliæ appellatinoes, & conſequenter in validitatem eorum, quæ ea pendente fuerint facta. Pro quo etiam eſt deciſio Biſig. 71. *aliàs 30. an ſub executore, de appell. n. 5.* ibi præſertim propter conſenſum partis appellatæ.) ubi loquitur in appellatione frivola admiſſa non reſiſtente parte appellata, faciunt quæ Ionocent. & Philip. Franc. *in cap. ſæpè* per illum text. *in not. n. 3. de appell.* & Lanfr. *ubi proximè d. deciſ.* 244. adducit illud ſimile probationis, quæ licèt oon debuit admitti, admiſſa tameo valet, poſt Bal. Alexand. & alios ab
29 eo citatos, ex quibus quidem oon parum fulcitur, comprobaturque deciſioois Rotæ, Afflict. & ſequacium doctrioa, ut data partis contradictione, aut appellatione à delatione appellationis jure reprobatæ, poſſit idem
30 judex revocando delationem, reaſſumere juriſdictionem, & ad executionem ſententiæ privilegiatæ procedere.

31 Quare cùm ad hoc oeceſſaria ſit contradictio (imò ſufficiat) ut non obſtante delatione appellationis de jure non deferendæ (quoniam ſi ſimus in actibus, in quibus judex deferre tenetur: nullum cadit dubium, nec noſtra difficultas, quia cùm ob delationem nullum poſſit conſiderari gravamen, data juris permiſſione, nulla etiam poteſt admitti appellatio) judex qui detulit reaſſumendo queat, privilegiatam ſententiam
32 exequi, ex hactenus dictis, multò magis admittetur appellatio ab hujuſmodi delatione ex afflicto, Cæſare Cnotar. *ubi ſuprà*, & ex deciſione aliorumque, cùm appellatio ſpecies ſit contradictionis, imò nulla major appellatione contradictio, quia gravamini, & ſententiæ, à
33 qua emittitur, directè opponitur, & reſiſtit, ex titulis de appellationibus, in jure civili & canonico, optimè poſt alios plures Roland. à Valle *conſ. 22. n. 32. vol. 2.* quòd ampliùs probatur ex Bartholomæo Socioo *in regul. 39. fall. 4* qui poſt Bald. *in l. uni. C. ne liceat in una eademque cauſa tert. provo. n. 6. & 7.* & Joan. Mooach. *in c. cupientes, de electione lib. 6.* dicit, quòd ab interlocutoria, qua judex pronuntiat, deferendum eſſe appellationi, poteſt appellari, intelligendus quando defertur appellationi, cui jus oon defert, quia quando jus defert, & permittit appellare, nullum eſt gravamen, & ſic injuſta appellatio à delatione, ſecundùm quæ dicta ſunt, & ita etiam omoium intelligendi ſunt Rugiuel. *tract. de appell. §. 2. cap. 3. n. 74.* Eſcacia *de appell. quæſt. 17 limit. 47. memb. 1. num. 106. & ſeq.* Aſin. *in praxi §. 31. cap. 18 limit. 4.* dum ſimpliciter & indiſtinctè aſſerunt, quòd quando judex pronuntiat deferendum eſſe appellationi, poſſe à tali interlocutoria appellari, procedunt tamen, quando defertur appellationi jure reprobatæ, & minimè deferendæ, ſecus autem è converſo, ubi appellatio permittitur, cui etiam ipſo judice renuente jus tacitè defert, text. expreſſus *in l. 1. ff. nihil novari*, & latiùs *cap. præcedenti ante fin.* prout etiam loquuntur Bal. Joao. Mo- 34
nach. dùm dicunt, quòd in hac appellatiooe à delatione, debet ioſeri cauſa gravaminis, ut appellatio admittatur, quia ab hujuſmodi interlocutoria non appellatur niſi ratione gravaminis, ac ideo non gravatus à judice, non appellat, quaſi diceriot, quòd juſtitia appellationis à delatione, pendet à ſuo primo mobili, ſcilicet an delatum ſit appellationi, de jure oon deferendæ, vel an ei judex deferre tenebatur, ut in hoc ultimo caſu tanquam non gravatus oon appellats appellatus.

Et inſuper quoniam hoc privilegium, hæc utilitas, hic favor à jure coonceſſus exequendi ſententiam, pro me latam non obſtante appellatione, imò ea pendente ex adverſo interjecta non expectatis tribus conformi- 35
bus; ut minimè deferatur, atque ejus executio maximi quidem momenti eſt, & judicia hanc prærogativam habentia, longe oberiora commodioraque conſiderantur, aliis illa carentibus, ut firmant Cæpol. *cautel. 81. quando quis.* Neguſant. *in tract. de pignerib. part. ult. memb. ult. num.* 26. Gomez *in §. item Serviana num. 36. inſtit. de actib.* Roland. à Valle *conſ 24. num. 2. lib. 1* Menoch. *de adipiſcen. poſſ. rem. 3. n. 7.* Natt. *conſ. 532. à n. 2. & ſuprà* diciturque appellatio beneficium juris, ſecundùm Andr. Gall. *tract. arreſ. cap. 11. n. 19. fol. mihi* 388. & ſic hac ſumma utilitate hocque beneficio, & privilegio jure communi inducto, privando judex per delatiooem appellationis, injuſtum eſt gravamen, juſtaque appel- 36
latio, quia à privante beneficio juris communis legitima judicatur, *l. 1. §. ſi quis tutor, ff. quando appellandum ſit, l. excuſationes, C. de excuſ. tutorum, l. ſi quis provocatione, C. de appell.* diximus *ſuprà cap. præcedenti à num.* 46. comprobant etiam quæ *infrà 4. part. cap. 7. à num. 10. & ſeqq.*

Et quia eo ipſo juſtificata cenſetur appellatio, quan- 37
do gravamen verificatur, conſtatque per ſolas allegationes juris, puta, appellatio à ſequeſtratione fienda, quæ eſt prohibita, conſtat ſiquidem de veritata gravaminis juris diſpoſitione, & ejus præſumptione, & ideo ſtatim dicitur juſtificata appellatio, niſi per adverſarium contrarium probetur, ita Bal. *in l. majoribus, C. de bis quibus ut indig.* Innocent. *in c. 2. in fin. de oper. novi. nuntia.* Imol. *in cap. interpoſita col. 2. de appell.* & ibi latè proſequitur hunc articulum Philip. Franc. *col. 3.* per totam, & faciunt à contrario ſenſu omnia, *quæ ſuprà cap.*
præcedenti adduximus, ut à rejectione appellatioois 38
emiſſæ in caſu à jure prohibito, appellationi, tanquam minùs juſtæ, minuſque legitimæ, deferendum non eſſet, ſecus quando rejicitur in caſu appellabili, & à jure permiſſo, & ſic ſimiliter idem venit dicendum in noſtro caſu, ut ab admiſſiooe, & delatione appellationis interpoſitæ à ſententia inappellabili ſui natura, in qua jure prohibente, appellationi ſit taoquam legitimæ deferendum, ſecus quando defertur appellationi jure deferendæ, ſiquidem idem operatur oppoſitum in oppoſito, quod propoſitum in propoſito, & in hoc 39
conſiſtit differentia inter hoc caput, & caput ſuperius, quia in illo tantùm agitur de appellatione ioterpoſita à denegata delatione in caſibus vel prohibitis, vel permiſſis à jure; hîc autem è converſo, nempe, de appellatiooe à delatiooe in caſibus prohibitis, vel permiſſis, pro quo omnino vide plurimas doctrinas, & authoritates, quas appoſuimus *cap. præcedenti*, quæ quidem mirabiliter conducunt præſentis quæſtionis reſolutioni.

Ultimò (& quod hunc articulum declarare & com- 40
probare videtur) facit, quoniam etſi ſententia interlocutoria, per quam finitur judicis officium, ac juriſdictio, ut puta, ſi judex ſe incompetentem declaravit aut noo eſſe procedendum ad ulteriora, obſtantibus ex-

ceptio

ceptionibus,vel quia abſolvit partem ab obſervatione
judicii, vel appellationem eſſe deſertam : his enim ca-
ſibus,cùm per hujuſmodi interlocutoriam deſinat eſſe
judex,& finiatur ejus juriſdictio, nec poterit reaſſume-
re , nec ampliùs poterit ſententiam revocare , text. eſt
elegans *in c. ſignificantibus, de off.legat.c. judex eod. tit.
lib.6.l.dicere ff.de arbitris.* Petrus de Bellaperti *in repe-
titione l.2.circa med.fol.115. verſ. extra hoc quæro nun-
quid judex,§.ſi quis in jus vocatus non ierit.*B. & cæteri
in l. quod juſſit,ff.de re jud. idem *in d.l. dicere.* Bal. *in l.
eleganter , §. ſi quis poſt col.penult ff. de condictio. inde-
bit.l.arbitr.col.fin, qui ſatiſd. cogan. & in l. ſi ut pro-
ponis 2.& in l. ſi præſes , C.quomodo & quando judex. &
in l.penult. ff. de pact. & in c. noſti col. 1.de electione re-
cen.in Alphabeto,in verbo interlocutoria.* Angel. *in l. 1.
C. ſententiam reſcind.non poſſ.* Imol. *in l.quidam conſule-
bant , ff.de re jud.* Angel.*conſ.220.in civitate col. 2.*Cor-
ſet.*in ſingulari,*incipit *ſententia in 5.* Rota *deciſ.86.ſi à
pronuntiatione in novis,* Auſre.*quæſt.184.in deciſ.Tholoſ.*
Henric. Bohi.*in c.in literis col.2.de off. delegati.* Lanfr.
*in repet.c.quoniam contra in verb. interlocutiones col. 10.
de probat.* Alexand. *conſil. 71.videtur col.penult.in 5.vo-
lum.*Paul.Caſtr.*conſil.281.in cauſa iſta col.2.in 2.volum.*
Salicet. *in l. poſt ſententiam col.3.C. de ſent. & interloc.*
Socin.*in l. arbitrio col.2.ff.qui ſatiſd.cog.* Domin.*in cap.
judex col.1.de off.deleg.lib.6.*ſequitur latè Philip Franc.
in c. cùm ceſſante col.4.in fin. cum duabus ſeqq.verſ. ſe-
41 *cundò limit.de appel.*

Quod omnino eſſe intelligendum in judice delega-
to, & in arbitro , non autem in ordinario,qui quidem
licèt pronuntiaverit ſe judicem incompetentem , ad-
42 huc poterit revocare , quia ad eum non ſpectat (ſolo
verbo) radicatam à ſe abdicare juriſdictionem ordina-
riam,*l.legatus ff.de off.præſidis.* B. Paul. & communiter
Doctores *in l.2.ff.ſi quis in jus vocatus non ierit* , per
text. *in d. l. ſi ut proponis la 1. & in l.ſi præſes,C.quomo-
do & quando judex.* Rot.*deciſ.363.in fin.*Bal.*in d.l.ſi præ-
ſes,*ubi declarat,Salicet.Bar.Paul.& iſſ.*in l. quod juſſit,ff.
de re jud.* idem Paul.*in l. judex eod.tit.* Rom.*conſil.358.
in præſenti.* Felin*in d.c.ſignificantibus,de off. deleg.* Phi-
lip. Fran.*in d.c.cùm ceſſante col.6.in prin.verſ.ſed adver-
te.*Ioan.Bapt.*in addit.ad Rom.ſing.129.*& hanc opinio-
nem contra Alexandrum (contrarium tenentem) ut
communem & veriorem tenendam eſſe , affirmat poſt
longam diſputationem Rebuf.*in repet.quod juſſit n.108
de re jud.*

43 Quò pertinet,quòd licèt judex inhibitus poſſit poſt
inhibitionem facere ea,quæ tendunt in faciliorem exi-
tum appellationis,*juxta c.cum teneamur de appel.* quod
ſecus eſt in judice delegato,qui appellationi detuliſſet,
44 quia cùm per delationem à ſe omnem juriſdictionem
abdicavit,non poterit ulteriùs,in negotio ſe intromit-
tere ante remiſſionem. Veſtr. *in praxi Romana Curia
lib.8.cap.4.n. 7.* Franc. *in d.c. cum teneamur col. 4. verſ.
ſecundus intellectus.* Lancel. *de attent.2.p.c.10.lim.4.n.9.*

45 Et iſthæc de delegato declaratio eſt intelligenda in
delegato,dato principaliter ad aliquam cauſam,ſeu ap-
pellationem , ſecus ſi acceſſoriè datus fuerit , ut puta
executor gratiæ, quoniam iſte etiamſi pronuntiaret ſe
non executorem , non per hoc finietur ſua juriſdictio,
imò poſſet interlocutoriam hanc revocare, juxta text.
46 *in c. dilectus el 3.de præbend.*Domini.*in cap.ſi ſuper gratia
de off.deleg.l.6.*gloſ.*in c. ſi tolli , de conceſſ. præb.* quia ex
quo principalis durat gratia per illum acceſſorium pro-
nuntiationis non potuit auferri jus partis.Felin.*in cap.
qualiter.col.6.de accuſat.*Salicet.*in l. poſt ſententiam , C.
de ſenten.col.3.verſ. quæro de quodam tertio.* Alexand. *in*
47 *l.quod juſſit n.28.*Rebuf.*ibi num. 107.* ubi ex hoc infert ,
quòd ſi incidat in aliqua cauſa articulus filiationis ,
in quo cauſa matrimonii diſcutienda ſit , & laicus
judex ob hoc cauſam judici Eccleſiaſtico remittat ,
juxta *cap.tuam,de ord. jud.* poterit judex laicus illam
interlocutoriam revocare , cùm hæc pronuntiatio ſit
ſuper incidenti , non ſuper cauſa principali.

Hæc tamen concluſio ut hujuſmodi interlocutoria, 48
per quam finitur juriſdictio judicis delegati ; non poſ-
ſit revocari,eſt intelligenda ſuo motu proprio; at verò
quando pars per appellationem ab ea interjectam con-
tradicat , tunc poteſt reaſſumendo juriſdictionem , re- 49
vocare ſententiam : nam cùm ſententia per appellatio-
nem ſubſecutam ſuſpendatur, *l. cauſa cognita , Cod. de
tranſact.l. ſi quis juſjurandum circa fin.ff. de jur. jur.* vel
extinguitur , *l. 1. §. ad Turpillia.* & fingitur de præ-
ſenti non lata : ideo poteſtas judicis remanet integra
per evocationem prohibitionis,& impedimenti ad re-
vocandum eandem ita tenent Rot.*deciſ. 64. ſi auditor.
& in deciſ. 86. ſi à pronuntiatione.* Roman.*ſing. 129. ſi
judex,* per text.*in c. dilectus 3. de præbend.*Auſe.*in deciſ.
Capella Tholoſ.q.185.*Panorm.*in c. pervenit el 2. de ap-
pel.* facit *c. ſuper eo in princ.de appel.*Præpoſ. & Peruſ.
in d.c.cum eſſent. Corſet.*in ſingul.*incipit *ſententia in 5.*
Rebuff.*in d.l.quod juſſit.n.106.* Dec.*in d.c.cùm ceſſante,
col.3.*ubi Panorm.*col.3.*Imol.*col. 4.* Philip.Franc.*col.5.
in prin.verſ.ſed adverte 1.* qui dicit ad propoſitum,uni-
cum & ſingularem in jure text. *in d.c. dilectus.* Felin.
& cæteri *in d. c. ſignificantibus.*

Cui convenit, quod ſi judex, qui inhibuit, inhibi- 50
tionem revocaverit,ſi ab hujuſmodi revocationis ſen-
tentia fuerit appellatio interpoſita,poterit ſuam revo-
cationem inhibitionis iterum revocare , tenet Philip.
Franc.*in d.c.cùm teneamur,n. 24. de appell.* Lancelot. *de
attent,2.p.cap.10.lim.2.n.18.*Federic.de Senis *conſil.93.
per tot.* cujus doctrinæ reddunt omnes elegans viden-
dum exemplum.

Et nota, quòd delegatus per hujuſmodi appellatio- 51
nis delationem non amittit radicitus juriſdictionem ,
nec penitus expirat , ſed dumtaxat ejus actus, & exer-
citium ; habitum tamen , & potentiam retinet , quod
probatur,nam ſi judex ſuperior reperit injuſtam , aut
frivolam appellationem , ad eundem iterum remittit ,
juxta *cap. cum appel.frivol. de appell.lib.6.*quod remiſ-
ſionem facere non potuiſſet judici à quo , ſi non habe- 52
ret habitu juriſdictionem, niſi de novo aliam illi con-
cederet,quod eſt falſum, quia alia non conceditur , ut
dicit notabiliter, & plenè Socin.*conſil.20.abundè in 4.
vol.* Roman.*conſil.501.in declarationem.*Rebuf.*in l. quod
juſſit n.85. ad fin.*latè optiméque poſt plures alios ab
eo citatos,proſequitur Philip. Franc. *in c.cùm ceſſante
col.6.verſ. ſecundo adverte , uſque ad finem ; & cap.cum
appell.frivolis, de appell.lib 6.*

Ex quibus , & illa elici poteſt in hoc articulo con- 53
cluſio,ut judex qui detulit appellationi à jure prohibi-
tæ ,minùs licitæ,aut aliter non deferendæ,cùm à ſe om-
nem quoad exercitium datum abdicavit juriſdictionem
non poterit motu ſeu facto proprio delationem revo-
cando,& reaſſumendo juriſdictionem,ad executionem ,
& ultiora procedere , ſed dumtaxat mediante contra-
dictione,& appellatione partis appellatæ , cui intereſt
non deferri,cui ut juſtæ,& legitimæ ab hujuſmodi in-
juſta delatione interjectæ ſi non detulerit judex.vim fa-
cere declarabitur, vel propriè tertium genus dandum,
nempe , *que reaſſumiendo la juriſdicion , y reponiendo lo
hecho no haze fuerça , y no lo haviendo lo haze,*&c.

Secunda deducitur inſuper ex ſupradictis conclu- 54
ſio , ut cùm deficiente contradictione , & appellatione
partis appellatæ per delationem etiam injuſtam appel-
lationis,omnem à ſe judex abdicaverit juriſdictionem
non poteſt revocando delationem , ad executionem
ulteriùs procedere , nec iterum reaſſumere juriſdictio-
nem,poterit pars , cujus appellationi eſt delatum , ite-
rum appellare ab hujuſmodi delationis revocatione ,
ſcilicet , & reaſſumptione juriſdictionis , ejúſque pro-
ceſſu (nempe deficiente contradictione partis appel-
latæ à delatione , ut dictum eſt) quia cùm hoc caſu
careat

careat penitus juriſdictione judex , omnia ab eo geſta
ſunt nulla ipſo jure , innovata, & attentata, ex Afflict.
Contar. Rotæ deciſ. & cæteris ſuperiùs citatis , ac per
conſequens non ſunt executioni mandanda , nec per-
mittenda , & appellatio juſta & valida , & ut tali defe-
rendum ex iis, quæ nos latè *ſuprà hac 3.p.cap 9. & l.4.*
§. condemnatum, ff. de re jud. quia tunc ratio appellan-
di in promptu eſſe cenſetur.
56 Quibus ſic ſuppoſitis facilis patet exitus ad ea , quæ
ſurſum in contrarium adduximus, & non primum, cui
reſpondetur, verum eſſe omnino motu & facto proprio
judicem qui detulit etiam injuſtè , non poſſe delatio-
nem revocare , nec reaſſumere juriſdiunem , nec ad
ulteriora procedere , cùm ſibi obſtet penitus juriſdi-
ctionis defectus ; ſecus autem data contradictione, &
appellatione partis appellatæ , in cujus præjudicium
appellationi detulerit, ex Afflict. Cæſar Contar. & ex
d. Rot. deciſ. & aliis doctrinis hucuſque relatis , quas
non repeto. Alterum autem quod ibi diximus, ad finem,
ut etiam de conſenſu partium non poſſit facere hanc
revocationem , ſcias quòd ad aliud tendit , ſcilicet,
57 quia diſputant Doctores, an judex, qui detulit appella-
tioni ab aliqua interlocutoria , poterit illam revocare
integra , etiam de conſenſu partium , in quo hinc inde
multa variè deducuntur. Sed veritas eſt, hoc caſu, ut de
partium conſenſu rectè poſſit tam ordinarius , quàm
delegatus revocare gravamen, & interlocutoriam , ut
exactè diſputans reſolvit poſt alios Rebuf. *in l. quod*
58 *juſſit n. 81. uſque ad n.* 84. vel etiam de permiſſu, ac con-
ſenſu partis , qui à gravamine appellavit latè Philip.
Franc. *in d. c. cum ceſſante, col. 6. in princ. verſ. ſecundo ad-*
verte & idem *in c. cum appellationibus. §. ſi verò, à n. 5.*
cum ſeqq. de appellat. lib. 6.

Nec obſtat alterum fundamentum contrarium, quo
dicebatur , ut quando judex appellationi minùs juſtæ,
minùs legitimæ , & jure prohibitæ, detulit, poterit ni-
hilominus ad executionem devenire ex Doctoribus
ibi citatis, quibus quidem poteſt pariter reſponderi ,
ut procedant; quando pars , cujus intereſt , appellavit
à delatione hac injuſta ex jam dictis. Secus autem , ſi
59 non appellavit, cùm careat omnino juriſdictione , nec
poterit actum juriſdictionalem exercere , & ut ſigilla-
tim reſpondeamus, dico ; quòd Boſio rectè reſpondet
Proſper. Farin. *in pract. cri. quæſt.* 101. *n. 107. lim.* 3. quem
refert. Bajar. ad Garum. *quæſt.* 94. *n.* 4 dicens; quod Boſſ.
loquitur contra communem Doctorum (de qua nos
in princ. hujus cap.) affirmantem oppoſitum. imò judi-
cem poſtquam detulerit appellationi non deferendæ ,
non poſſe ſuam ſententiam exequi , à qua non eſſe re-
cedendum.

60 Minùs obſtat Menoch. *d. n.* 868. quia nihil in com-
probationem adducit , nec firmat in ea doctrina pe-
des ſuos , dum dicit , opinor , ex ſola delatione nihil
effici poſſe : quia ſi expreſſim executionem judex iſte,
qui legis miniſter , non autem ſupra legem eſt , impe-
dire non poteſt , minùs tacitè deferendo appellationi ,
erit tamen (inquit ille) cogitandum, ne novam nimi-
rum opinionem adferre videat, *&c.*) & quando reſo-
lutivè dixiſſet , obſtaret ei communis Doctorum re-
ſolutio , de qua *in princ. hujus cap.*

Et minùs obſtat dicta Rotæ deciſio 58. *alias.* 412. *ſi*
appellatur in novis. ibi adducta, quia ei eleganter, & ad
propoſitum reſpondet Lancelot. Robert. *de attent. 2.p.*
cap. 12. limit. 6. num. 41. ut procedat quando cum ad-
miſſione judicis de facto concurrit etiam tacitus con-
ſenſus, & non contradictio ipſius appellati ; quæ con-
tradictio non erat in *d. deciſ.* à qua iterum Rota Mo-
derna recedit, ut patet ex recollectis Acoramb *dec.* 53.
incl. ii [illegible] *Rot.* ut notat ibi Lancelot. *à num.* 18. qui-
[illegible] ſati-facta contraria.
6[illegible] notandum,
[illegible] ofcentis detu-

lit appellationi , non poteſt per Epiſcopum revocare
delationem , quoniam cùm ex ſupradictis ipſemet ju-
dex non poſſit, etiam re integra delationem à ſe factam
revocare , ergo nec poterit Epiſcopus , cùm ſit idem
tribunal & idem conſiſtorium cum Vicario, *c. Roman.*
in prin. de appell. lib. 6. optime probat Philip. Franc. *in*
d. c. cum appellat. §. ſi verò ſub num. 6. eodem tit. Bertach.
in repertor. in verb. Epiſcopus , circa medium verſ. 94. ad
quem locum ſe refert etiam in verbo appellatio ad-
mittitur , *verſ. duodecimo.*

Quid autem ſit dicendum , quando appellatur à 61
ſententia lata à duobus judicibus; quorum unus detulit
appellationi, alter non, dic, quòd ſi iſte anteaquam alius
judex deferat, voluerit ſuam delationem revocare; po-
terit , & non obſtante ab illo facta delatione , revoca-
tionis actus valet & tenet , ut eſt dictum notabile An-
geli & Bal. *in l. ſi cum dotem §. eo temp. ff. ſolut. matr.* quos
ibi refert & ſequitur Alex. *num.* 3. alios allegans , ubi
etiam , Rom. Lancel. *de attent. 2.p. cap. 12. lim. 1. n.* 88.

Quid autem ſit dicendum in duobus judicibus de- 63
legatis, quorum alter defert, alter non, quòd poſſit de-
ferens pœnitere , nemo dubitat , ſed manente in ſua
voluntate; an alter poſſit procedere ad ulteriora , & an
eum deferens deferendo impediat, plures caſos diſtin- 64
guit, & optimè poſt plures alios quos citat Phil. Fran.
in d. c. cum appellat. d. §. ſi verò num. 5. verſ. quid autem ſi
ſunt plures judices, & num. 6. per totum, ubi quid quando
unus ſine altero juxta clauſulam reſcripti procedere
poſſit, vel quando alter , vel nolit, vel non poſſit , vel
quando ſimul procedere debent, de quibus poſt Franc.
ibi, vide etiam Lapum *in eodem tit.* adducens notata *in*
cap. cum ſuper. de off. delegat. lib. 6. not. *in clem. 1. de ap-*
pell. ubi per Immol. & Flori. & per Bal. *in auth. hodie ,*
circa fin. C. de appell. & Angel. *in d. l. ſi. cum dotem. § eo*
autem tempore, omnes tamen conveniunt , ut non cen- 65
ſeatur delatum, cum delatio non ſit legitima, non ab-
dicat juriſdictionem ab ipſo deferente , nec transfert
in ſuperiorem eandem , imò quicumque poteſt pœni-
tere ante delationem alterius, & ſimul dare apoſtolos
refutatorios.

Difficultas autem, an alter , qui non detulit , poſſit 66
ſolus procedere , quam ut diſſolvas , conſule ſupradi-
ctos Doctores, quid autem quando ſunt judices ordi-
narii pares, vel etiam diſpares numero, Card. *in clem. 1.*
q. 25. 26. & 27. de dolo & contum. Butrig. & Immol. *in c.*
quoad conſultationem , de re jud. Bertach. *verb. appellat.*
admittitur verſ. 18. demptis additionibus.

Ad quem judicem ſpectet cognitio, an appellationi 67
ſit deferendum, vel non latiſſimè multa elegantia con-
geſſit Eſcacia *de appell. quæſt. 1. art. 1. per totum fol.* 116.
Cognitio autem an appellatio ſit admittenda , vel an
fuerit appellatum intra terminum , vel an appellatio
ſit legitima, an ſit nulla, an deſerta, & ſimilia, ad quem
ſpectet cognitio, an ad judicem à quo, an potiùs ad ju-
dicem ad quem, multa ſcitu digniſſima. poſt alios con-
geſſit Eſcacia videndus *ubi proximè , & quæſt. 11. art. 2.*
per tot. fol. 118. quibus locis multa alia videre poteris ,
quæ materiam delationis attingunt, ad quem te liben-
ter remitto ſcriptis contentus.

Circa inſpectionem autem illius, quod ultimo loco 67
noſtri capituli appoſuimus , an ſententia lata pro de-
ſertione appellationis appellationi interjectæ non de-
ferés judex Eccleſiaſticus vim faciat, & priùs ut de ſen-
tentia tractemus, quis eam ſit laturus , cognoſcamus ,
an ſcilicet judex à quo, an judex ad quem , in qua ſo-
lent à Doctoribus duo caſus conſtitui , an appellans
nunquam adivit judicem ad quem, & ſic quando deſer-
tio cauſata eſt ex non ejus proſecutione, ſiquidem nun-
quam aditus eſt judex ad quem, nec ullus eſt actus co- 69
ram eo factus, cum quidem ad id teneatur intra termi-
num à jure vel judice ſibi ad proſequendum præ-
finitum , de quo fide dignas , ſolemnéſque literas ,
juſſus

juſſus à judice, à quo appellans tenetur exhibere, quem-
admodum ſuperiorem adierit, aut de legitimo impe-
dimento docere, quod ſi non fecerit, tunc judex à quo
70 pronuntiat appellationem eſſe deſertam.
Aut verò conſtitit, & docuit apellans adiiſſe ſupe-
riorem, & ſic quando judex ad quem fuit aditus, cùm
appellatio fuit coram eo introducta, tunc ipſe, non ju-
dex à quo, ſuper deſertione pronuntiabit, ita notabili-
ter diſtinguit Philipp.Franc. in cap. ex ratione n. 19. verſ.
circa ſeptimum de appellat. Felin. in cap. ex parte el. 2. col.
penult. de reſcript. Iſſ. in l. 1. tale pactum, §. qui provocavit,
ff. de pact. n. 11. Marant. in ſpecul. 5. p. tit. de appell. n. 189.
Didac. Perez in l. 2. tit. 16. lib. 3. ordin. gloſ. verbo, ſin que
firme. Azeved. in l. 11. tit. 18. l. 4. recop. & idem Azeved.
in l. 16. tit. 17. n. 4. ad fin. eodem lib. 4 Paz. in prax. 6. p.
cap. 1. n. 7. optimè Parlard. lib. 2. rerum quotid. c. fin. 1. p. §. 1.
n. 11. ſequitur Amad. Rodrig. in tract. de execut. c. 1. n. 10.
71 Et hinc eſt, quòd licèt appellans transferat acta ad ſu-
periorem judicem, & niſi intra legitima tempora à ju-
re præſtituta, citari fecerit adverſarium, non excuſe-
tur à deſertione, ut per Bald. in l. fin. §. illud. num. 11. C. de
tempor. appell. Felin. in c. illud, de praeſcript. n. 10. Parlard.
72 notat ubi proximè n. 8. & tamen bene ſufficit ad hoc,
ut de tali deſertione ſuperiùs cognoſcat, cùm jam ſit
aditus ex ſupradictis, quod ſequitur poſt alios noviſſi-
mè Eſcacia ubi proximè d. art. 2. per totum, & latiùs q. 11.
73 art. 5. à n. 151. cum ſeqq. & ſuprà à principio.
Et ad hujuſmodi pronuntiationem, & declaratio-
nem fiendam, appellationem deſertam eſſe, debet qui-
libet judex cauſæ cognitionem ſaltim ſummariiſſimam
adhibere, & per conſequens præcedente partis appel-
74 lantis citatione, nam poſtquam pars appellata compa-
ruerit coram judice, petendo ſententiæ executionem,
cùm per deſertionem ſit tranſlata in rem judicatam, l.
quoniam nonnulli, l. ſi contra C. de appell. clem. ſicut de ap-
pell. judex anteaquam exequatur, debet citare partem
75 ad dicendum, quare executioni ſententia mandanda
non ſit, quæ cauſæ cognitio & citatio neceſſariò requi-
ritur, cùm poſſet pars, de legitimo impedimento do-
cere, ut ſibi ſecundus annus concedatur, & impediatur
executio, juxta d. clem. ſicut, & jura vulgaria hujus do-
ctrinæ & opinionis ſuot Authores, Marant. de ord. jud.
6. p. tit. de appellat. à num. 23. & ſuprà, qui pro ſe allegat
B. in l. 1. in fin. ff. nihil nova. appell. penden. Alex. in l. pra-
ſes col. fin. ff. de re jud. Abb. in c. ex ratione col. fin. de ap-
pell. quos ita tenere affirmat, & quòd debeat pars cita-
ri, idem tenuiſſe (teſtatur) Bal. in d. l. ſi contra. idem Bal.
in l. 2. in fin. Cod. de tempor. appell. ubi dicit, eſſe ibi text.
ad hoc meliorem de jure, Philip. Franc. in c. ex ratione
col. 14. verſ. quartò quaeritur, quos omnes ad hoc ipſe
Marant. citat, idem etiam tenet latè probans eleganter
Didac. Perez in l. 3. tit. 16. l. 3. ordin. verb. fecho. Felin. in c.
ex ratione n. 9. Lanfran. deciſ. 465. incipit judex. Paz in
prax. 6 p. 1. tem. c. 1. n. 7. & hanc opinionem communem
eſſe, teſtatur D. Padill. in l. 1. C. de juris & facti ignoran.
n. 16. quem ſequitur, & recepta praxi affirmat Parlad.
lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 1. p. §. 1. ſub n. 8. & n. 9. verio-
76 rem & receptiorem dicit Amad. Rodr. de execut. cap. 1.
num. 7. ut ſcilicet; aliter quàm parte citata, & cauſa co-
gnita facta ſuper deſertione appellationis à judice de-
claratione, non ſit ſententia exequenda, licèt plurimos
contrariam opinionem tenentes refert, & ſequitur Lan-
cel. 2. p. c. 12. ampliat. 1. n. 14. licèt aliqui ibi per eum citati
77 noſtram probant ſententiam.
Et hanc praxim probant Gondizalu. de Paz in prax.
1. p. 10. tempore num. 2. & 3 Didacus Perez in dict. l. 2.
tit. 16. in gloſ. verb. ſin que firme el juizio lib. 3. ordinn.
Amad. Rodriguez ubi proximè num. 9. quòd poſt quam
appellatio ex cauſis à jure inductis efficitur deſerta,
pars appellata compareat coram judice, cui execu-
tionem ſententiæ petat, quam petitionem parti in-
timandam adverſæ, mandabit judex & quòd intra
aliquem brevem (ſcilicet trium dierum) terminum
diligentias, à ſe factas oſtendat, quo tranſacto incuſſatur
ei contumacia, dato alio, & ſecundo, & iterum contu- 78
macia incuſſatur, & danique dato tertio termino, quo ſi
non docuerit de diligentiis factis in proſecutione ap-
pellationis ſuæ (quas diligentius congeſſit Didacus Pe-
rez ubi proximè, d. verb. ſin que firme, verſ. dubitatur
praeterea, & Avend. lib. 1. reſponſ. 1. & Paz d. 1. tom. 6. part.
cap. 1. n. 1. cum ſeqq.) expediuntur executoriales ſecun-
dùm formam traditam à Monteroſo, in ſua prax. 3. tr.
de mod. proced. in via execut. fol. 35. Paz ubi ſuprà 4. p.
cap. 1. n. 9. Villadieg. in politic. & pract. jud. cap. 4. num. 4.
Amad. Rodrig. ubi proximè n. 9.
Poſt hujuſmodi autem cauſæ cognitionem ſenten- 79
tia interlocutoria, qua declaretur deſertio, neceſſaria
non eſt. Sed poterit judex executoriales expedire, &
concedere ſuæ ſententiæ executioni mandandæ, iſta eſt
Guid. Pap. 213. ſtatut. n. 1. & deciſ. 436. à n. 23. & in tract.
de appell. quaeſt. 18. Boër. deciſ. 106. num. 11. Ludo. Gozad.
conſil. 85. videtur, num. 26. Marant. in ſpecul. 6. part. tit. de
appell. num. 188. & quòd judex à quo poſſit ſuam ſen-
tentiam exequi, abſque eo, quod ſuper deſertione ſit
pronuntiatum, tenet Rot. apud Mohed. deciſ. 36. auditor
Rot. ſub rub. de re jud. communem dicit Card. Alex. in
cap. ex ration. 8. ſub n. 44. verſ. in contrarium de appellat.
Sequitur poſt hæc Eſcacia de appell. quaeſt. 11. art. 5. n 149.
ubi idem affirmat poſt alios, quando deſertio cauſata 80
fuit, quia nulla fuit appellatio interpoſita: idem repe-
tit in aliis pluribus caſibus, quos illativè refert ibi à
n. 148. cum pluribus ſeqq. Eam tenent opinionem Cotta
in memora. in verbo, appellatio deſerta, latè Petr. Surd.
conſil. 139. num. 14. lib. 1. quod procedit in judice ordina- 81
rio, non autem in delegato, qui tenetur pronuntiare
ante executionem ſententiæ, ſecundùm eandem deci-
ſionem Rotæ & Lancelot. de attent. 2. part. cap. 12. am-
pliat. 1, à n. 35. & 36. Poterit etiam judex declarando per
interlocutoriam dandos executoriales, cauſativè decla- 82
rare atiam ſuper deſertione, ut notant ſecundùm ſty-
lum Didac. Perez, Parlard. & Amadot & Marant. & alii
ſtatim citandi.
Hinc corripiendus eſt Aloyſ. Riec. qui cum Angelo, 83
Franc. & Bald. contrarium ſequutus fuit, delationem
nempe deſertionis eſſe neceſſariam, ex quibuſdam ra-
tionibus motus, quibus omnibus ſatisfit, quod cùm
pronuntiationem, ſive tacitam per expeditionem exe-
cutorialium, ſive expreſſam, debeat procedere partis 84
citatio, & ejus exceptionum examinatio (ut ſuprà dixi-
mus) omnia per eundem Riccium conſiderata evacuan-
tur. Riccius ſuam igitur tenuit opinionem in pract. de-
ciſ. 2. p. deciſ. 508. ſub tit. de appell. fol. 537.
Igitur à ſententia interlocutoria, qua de per ſe & 85
dumtaxat declarat judex, deſertam appellationem, vel
in ea ſimul executoriales victori dari, decernit, an niſi
appellationi interpoſitæ deferat judex, violentiam fa-
cere dicatur, teſtat videre. In quo articulo reperto Phi-
lipp. Franc. in c. ex ratione de appell. Marant. in ſpecul. tit.
de appellat. n. 190. Lanfr. in cap. quoniam contra n. 114. de
probat. dicentes à ſententia interlocutoria, qua pro-
nuntiatur appellationem à diffinitiva, ſeu interlocuto-
ria, eſſe deſertam, appellationi interjectæ eſſe, ut licitæ,
deferendum, quorum potiſſima eſt ratio, ut quamvis ſit
interlocutoria, tamen habet vim diffinitivæ.
Sed contrariam ſententiam, imò ab hac pronuntia- 86
tione appellationi deferendum non eſſe, longè verio-
rem probavit contra eos Parlard. lib. 2. rerum quotid. cap.
fin. 1. p. §. 1 n. 11. & ante eum Didac. Perez in l. 3. titul. 16.
lib. 3. ordinament. gl. verbo fecho à n... verſ. ubi tamen. ſe-
quitur Amad. Rodrig. ubi ſuprà d. c. 1. n. 12.
Pro quibus faciunt plura jura. Primò text. in l. quo- 87
niam nonnulli, ibi, placuit, ut ſi intra dies ſolemnitatibus
præſtitutos, ad facienda hæc appellatoris cura defue-
rit, deſerta ab eo provocatio exiſtemetur, moxque
debitum

debitum exig tur, *&c.*) *c. de appel.* ex cujus text. ver-
bia *ibi*, mox debitum exigatur, *&c.*) clatè apparet ſubla-
88 tam eſſe, & excluſam appellationem. Iſtæ namque di-
ctiones (mox ſtatim, protinus, incontinenti, illico, con-
feſtim) ſine ulla ludificatione, & ſine ulla procraſtina-
tione, & quælibet harum excludit appellationem, quia
ſunt verba, quæ deſiderant celeritatem, Ruginel. *in
tract. de appell. §. 9. gloſ. 2. quæſt. 18. n. 49. per tot.* quem ſe-
quitur Sigiſmund. Eſcacia *de appell. q. 16. limit. 1. n. 59.* de
89 quo dixi latè *2. part. cap. 8. à n. 124. cum ſeqq. l. ſi contra,
eod. tit.* ibi, rector ptoviociæ animadverterit, res judi-
catas exequi curabit, (*& l. fin. §. illud.* ibi, & ſententiam
contra eum latam in ſuo robore durare, & ad effectum
perduci, tanquam ſi ab initio minimè fuerit provoca-
tum, *&c.*) *C. de tempor. appell.*

90 Quæ quidem verba pariter appellationem exclu-
dunt ſi credimus Ruginello *in tractatu de appellat. §. 2.
gloſ. 2. n. 2. verſ. igitur.* Sigiſm. Eſcacia *in eodem tractatu
de appellat. quæſt. 16. limit. 1. ſub n. 28. & 29.* & idem
Ruginel. *§. 9. gloſ. 2. num. 4.* Coutat. *in l. unica, in notab....
n. 18 cum ſeqq. uſque ad n. 25. C. ſi de momen.* Aguiſ.
conſ. 86. de tribus, n. 7. lib. 1. Iſſ. *in conſil. 187. circa primum
num. 23. lib. 2.* dum affirmant, quòd per hæc verba in
91 diſpoſitione prolata (ſententia firma maneat, & execu-
tioni innitatur) vel etiam per hæc altera (ſententia
ſortiatur effectum ſuum) cenſeri, appellationem ſubla-
tam, quoad ſuſpenſivum, videndus etiam Joſeph Lud.
deciſ. Peruſ. 20. conſil. 18. & num. 20. & eſt text. *in l. unica
C. ſi de momen. poſſ.* de quibus nos latiùs diximus *ſuprà
2. p. cap. 8. n. 104. cum multis ſeqq.*

92 Maximéque ex dictis videtur ſublata appellatio,
cùm per deſertionem ſententia tranſit in rem judica-
tam, quæ executionem dumtaxat expectat, *l. poſt rem
judic. ff. de re jud.* à qua non appellari jura clamant, *l. ab
93 execut. C. quorum appell. non recip. l. ab executore, ff. de
appell.* diximua *infrà latè 4. p.* maximè cum fingat lex ab
initio non fuiſſe appellatum, text. *in cap. dilectus in fin.*
94 ibi, cujus ſententia tranſit in rem judicatam, cùm in-
tra decem dies non fuerit legitima provocatione ſu-
ſpenſa.) *de electione*, text. *in c. quoad conſultationem, de
ſent. & re jud.* ibi, quod cùm poſt decem dierum ſpa-
tium in autoritate rei tranſierit judicatæ, *&c.*) facit
etiam text. *in d. clem. ſicut de appell.* probatur etiam in
text. eleganti *in c. perſonas 4. in ord. de appell.* ibi, ex
95 tunc judicio ſuo ſuper iis, quæ in quæſtione vertuntur,
ſine contradictione aliqua ſtare, compellas, *&c.*) &
quando in aliquo caſu à jure removetur contradictio,
appellatio etiam remota cenſetur. Gonzal. *de alternat.
gloſ. 9. in annot. ſub n. 218.* Decius *in d. c. perſonas, in 4.
notab.* Lancelot. Robert. *de attent. 2. p. c. 11. limit. 8. n. 4.*
& nos *ſuprà hac 3. p. c. 11. n. 39. & 2. p. c. 8. à n. 107.*

96 Quod probant Doctores, & ego ex hoc text. qui po-
nit duos caſus diverſos. Primo caſu dicit: ſine contra-
dictione aliqua ſtare compellas, *&c.*) & in ſecundo au-
tem dicit: ex tunc ſententiæ ſuæ (ſicut de alio caſu di-
ximus) appellatione remota parere conſtringas, *&c.*)
cùm nihil in alio caſu de appellationis remotione di-
xerit, ſed de contradictione dumtaxat, & tamen ſe ipſum
Pontifex declarat, ut illa verba contradictione remo-
ta intelligantur, idémque operentur, quod & appel-
latione remota, cùm nulla ſit major contradictio quam
appellatio, *ſuprà dix. n. 33.*

Denique probatur hæc pars ex text. *in c. cùm ſit Ro-* 96
mana 5. de appell. ibi, intra quod ſi is, qui appellaverit,
cauſam appellationis non fuerit proſequutus, tenebit
ſententia, ſi poſt ſententiam appellaverit, & cauſa tua
cecidiſſe videtur, nec ampliùs ſuper eodem negotio au-
dietur appellans, *&c.*) nam regulariter verum eſt, ut
qui terminum ſibi ad aliquid faciendum præfixum la- 97
bi permiſit, cenſetur renuntiare, & non poteſt, nec
agendo, nec excipiendo audiri, tradit Joan. Cephal.
conſil. 201. n. 4. l. 2. & conſil. 202. n. 18. eod. lib. 2. Caſſiador.
deciſ. 4. in attent. n. 3. de dilatio. Veſtr. *in prax. Romanæ
Curiæ lib. 8. cap. 4. n. 21.* Annot. ad Æguid. *n. 108.* ſed ubi 98
à jure ſuper aliqua cauſa denegatur audientia, appella-
tio etiam denegata cenſetur, latiſſimè diximus & poſt
plurimos probavimus *ſuprà 2. p. cap. 8. à prin. uſque ad
fin.* ergo evidenter ſequitur in noſtro caſu, cùm ſuper
deſertione, & cauſa princ. denegetur audientia, appel-
latio remota intelligatur.

Uno fundamento voluit hanc noſtram opinionem 99
comprobare Amad. Rodrig. *in d. c. 1.* neme; quòd cùm
hodie ex Concilio Trident. *ſeſſ. 24 de reform. cap. 20. &
concl. 13. c. 1.* ſi prohibita appellatio ab interlocutoria
ſententia, niſi ab ea, quæ contineat damnum irrepara-
bile, & ſic arguit ille, cùm ſententia ſuper deſertione ſit
interlocutoria, ergo non poteſt appellari. Sed miror 100
tanti viri non attendentis, quòd Trid. in d. locis permi-
ſerit appellationem ab interlocutoria, vim diffinitivæ 101
habente, prout iſta lata ſuper deſertione eſt, ut probant
Philip. Franc. *in c. ex ratione, de appell.* Lanfran. *in c. quo-
niam contra n. 114. de probat.* & plurimos citavimus ſuo
loco, & quòd habeat etiam damnum irreparabile, du-
bitavit nemo, ſicuti aliam ſententiam diffinitivam poſt 102
ſe non expectet, per cujus appellationem poſſit repa-
rari, & ita defende hanc opinionem noſtram ex ſupra-
dictis fundamentis, à nobis conſideratis, quibus ſpe-
ciales rationes excludendæ appellationis hoc conſide-
ravimus caſu.

Circa materiam autem deſertionis, quemadmodum 103
ſententia, cujus ſit appellatio deſerta, executioni ſit
mandanda, quid ab interlocutoria, & quid à diffinitiva,
quid in judice delegato, quid in ordinario, quid ubi
adeſt impedimentum, & quemadmodum id conſtare
debeat, & quemadmodum deſertio debeat apparere, &
quid quando eſt lapſus terminus juris, ſive judicis, &
quid ſi commiſſio fuit expedita, licèt non præſentata,
& de pluribus difficultatibus materiam deſertionis ſpe-
ctantibus (quas nos omittimus, quia non pertinet)
vide latè, & affatim per Lancelot. Robert. *de attent. 2. p.
cap. 12. ampliat. 1. per totam*, & quis judicum, an ſupe-
rior, an inferior teneatur ſuper deſertione cognoſcere
& de ea, ſive tacitè, ſivè expreſsè pronuntiare, diſtinctè,
& ſigillatim, illativè varios caſus congeſſit poſt Lan-
cel. & alios, Eſcacia *de appell. quæſt. 11. art. 5. per totum à
n. 148. cum pluribus ſeqq. fol. 141.* & an judici à quo, an
judici ad quem pertineat, rem judicatam exequi, & exe- 104
cutoriales expedire, vide eundem poſt alios plures ca-
ſus diſtinguentem, *in eadem quæſt. 11. art. 7. per totum à
num. 162. uſque ad n. 183.*

TRACTATUS
DE REGIA PROTECTIONE VI OPPRESSORVM APPELLANTIVM.

PARS QVARTA.

Quæ continentur capita circa violentias attingentes executoriales executores & eorum exceſſus.

CAPUT I.

A præcepto, & expeditione executorialium; quidve in ea potiſſimum ſit ſervandum: ſeu etiam ab earum commiſſione facta executorii; an, & quando non deferens appellationi emiſſæ vim commiſiſſe dicetur.

SUMMARIUM.

Auctor non tractat materiam executionis, ſed dumtaxat appellationis ab ea, nempe quando adeſt exceſſus, n.1.

Exceſſus executionis materia ſubtilis difficillima, & indigeſta eſt, & utriuſque fori tribunalibus frequens, n.2.

Executionis tractatus qui ediderе, n.3.

Deus optimus maximus contra Adam ſtatim executoriam ſententiam miſit, n.4.

Sententia tranſlata in rem judicatam, vel aliis duabus conformibus mittitur executioni, n.5.

Sententia in rem judicatam tranſit ob non emiſſam appellationem intra terminum, vel ob eam deſertam, n.6.

In executione ejus ſententia privilegiata, cujus appellatio caret ſuſpenſivo effectu, cadere ſolet exceſſus, & per conſequens appellatio, n.7.

Nihil prodeſſent ſententiæ & judicia; ſi non eſſet qui ea executioni mandet, n.8.

Appellationi ab expeditione executorialium virtute rei judicatæ an ſit deferendum, n.9.

Opinionem affirmativam ſcilicet, eſſe deferendum, qui tenuerint, ibid.

A præcepto de exequendo tam ſententiam quàm inſtrumenta guarentigiata, eſſe licitam appellationem, qui affirmat, n.10.

Ab expeditione executorialium & præcepto de exequendo tam rem judicatam, quàm inſtrumenta, &c. non eſſe licitam appellationem, ut verior opinio reſolvitur, n.11.

Executio rei judicatæ & inſtrumenti guarentigiati æquiparantur à jure, n.12.

De executione ſententiæ ad executionem inſtrumenti guarentigiati, licitum eſt arguere, n.13.

Ab executorialium expeditione, & præcepto de exequendo vigore rei judicatæ appellationi non eſſe deferendum, omnium ferè concors eſt ſententia, n.14.

Ab expeditione executorialium vigore trium conformium non eſſe licitam appellationem, circa dubium eſt, n.15.

Ab executione appellationi emiſſo judex non deferens, vim non faciet, n.16.

Executorialium expeditio plus non gravat, & ideo non appellatur, n.17.

Executio dicitur de appendicibus, n.18.

Executorialium expeditio eſt pars executionis, & ipſius atque ſententiæ declaratio, n.19.

Pronuntiatio de exequendo dicitur executio, licèt non mera, n.20.

Executiva ſi ſit una ſententia alterius, ſi non poteſt appellari à prima, pariter nec à ſecunda illius executiva, n.21.

Executorialium expeditio, & decretum de exequendo ſit in executione rei judicatæ, n.22.

Ab executione non appellatur, quia plus quam ſententia non gravat, ita nec ab expeditione executorialium, quia plus quam ipſa executio non gravat, n. 23.

Ab interlocutoria de admittendis articulis ſi non eſt appellatum, nec poterit poſtea appellari ab ipſa actuali admiſſione; & de ratione, n.24.

Executor mandatum implens non eſt qui gravat, ſed mandans, n.25.

A ſententia, qua quis non gravatur, non appellat, n.26.

Appellans ab executione rei judicatæ præſupponit antecedens validum, & negat conſequens, ſcilicet, executionem, & ideo nihil agit, n.27.

Executio inducta eſt, ut lites conſequantur finem, nec immortales reddantur, n.28.

Finem nunquam aſſequerentur lites, ſi ab executorialium expeditione daretur appellatio, n.29.

Prohibito uno prohibetur omne, per quod pervenitur ad illud, n.30.

Ab expeditione executorialium appellatio admittitur, ſi rationabilem cauſam habeat expreſſam, n.31.

Executorialium expeditio ante rem judicatam, & intra terminum ad appellandum, appellationem ſuſpenſivam recipit, n.32.

Sententia de exequendo eſt executio, & ſic non facienda ante rem judicatam, & intra terminum ad licitè appellandum, n.33.

Executori dato ad exequendam ſententiam legitima appellatione ſuſpenſam, non eſt permittenda executio, n.34.

Executorialium expeditio continens novum aliud gravamen ultra rem judicatam, admittit appellationem ſuſpenſivam, n.35.

Executorialium expeditio decreta contra alium in re judicata non comprehenſum, recipit appellationem, n.36.

Executorialium expeditio facta parte non citata admittet appellationem ſuſpenſivam, n.37. & n.42.

Executorialium expeditio, ut per appellationem ſuſpendatur, debet rationabilis cauſa in ſcriptis exprimi, n.38.

Executoriales ſunt, quoddam inſtrumentum à Notario

confectum, ſummam actorum continens, victori ad exequendum eradendum, n.39.

Executorialis moribus inducta, idem eſt in effectu quoad mandatum executivum, n.40.

Executoriales expediuntur ſtante re judicata, non tamen mandatum executivum, quod ſi ſecus fiat, Rota ſuſtinet dum ritè ſit expeditum, n.41.

Executorialium expeditionem debet praecedere citatio ad videndum illas relaxari, n.42.

Executoriales expediuntur etiam in domo auditoris Rotæ, n.43.

Executoriales expedita abſque citatione recipiunt appellationem ſuſpenſivam, n.44.

Cui ſex ampliationes aducuntur, n.45.

Citatio an ſit neceſſaria in relaxatione mandati vigore ſententiæ, varia fuere opiniones remiſſivè, ubi reſolutio, 46.

Executorialium expeditionem requirere citationem, ubi datur judicis, rei, aut litigantis mutatio, ſine controverſia eſt, n.47.

Executorialium expeditio requirit proceſſus reproductionem, aliàs ſi negetur, negatur executio, n.48. & ſeqq.

Sententia valde antiqua praſumitur, ritè & rectè latam fuiſſe, n.49.

Sententia valde antiqua qua dicatur, ut ſine proceſſu poſſint executoriales expediri, n.50, remiſſivè.

Executoriales in primis debent continere ſententias, ſeu ſententiam, n.51.

Sententia inſeria in executorialibus facit quidem, quia ſunt acta judicialia, n.52.

Executor ſententiæ non eſt antea ad ejus executionem deventurus, quàm ſibi de ſententia legitimè conſtet, n.53.

Sententia non dicitur conſtare, etiamſi ejus tenor referatur in executorialibus Papæ per relationem partis, quia ipſa ſententia adhuc debet doceri, n.54.

Dictiones (juxta, ſecundum,) & ſimiles, in gratia, ſeu privilegio ſtant cauſativè, in juſtitia, reſcripto autem conditionaliter, n.55.

Executoriales ut per ſe fidem faciant de ſententia, debet in illis inſeri de verbo ad verbum, n.56.

In executione ſententiæ ſemper ejus verba penderanda ſunt, n.57.

Executoriales ut probent mandatum procuratorium totus ejus tenor de verbo ad verbum eſt inſerendus, n.58.

Mandatum inſertum de verbo ad verbum in ſententia aliiſve actibus judicialibus, fidem facit, ſicut ipſum originale, n.59.

Mãndatum inſertum per relationem & enuntiationem notarii non de verbo ad verbũ, non probat, ſi negetur, n.60.

Etiamſi Notarius atteſtetur, ſe vidiſſe, & legiſſe, n.61.

Et etiamſi dicat, ut conſtat ex inſtrumento per me fieri rogatum confecto, ibid.

Executorialibus inſcribi ſolent libelli actionum & exceptionum, & alia munimenta qua ad executionem magis congruant, n.62.

Executorialibus inſerendus de verbo ad verbum libellus Actoris, cum ejus probatio requirat ſcripturam, n.63.

Executorialibus inſeri libellum rei, ut conſtet de litis conteſtatione, non requiritur, cùm ſufficiat enuntiatio litis conteſtationis, n.64.

Executorialibus libellus exceptionum erit inſerendus, ut appareat an oppoſita executioni ſint admittenda, vel non, vel jam ſuper illis judicatum, n.56.

Executorialibus citatio inſerenda eſt, ut appareat tertius poſſeſſor, & oppoſitor fuerit citatus, & quibus officiant executoriales, n.66.

Executorialibus ſunt inſerẽda omnia, qua excludant exceptiones oppoſitas ad impediendum executionẽ, ut extrinſeca alia excuſetur probatio nempe actorum exhibitio, 67.

Acta proceſſus etiam lite finita probãt, & vim retinẽt, n.68.

Cauſa, qua ſit actum in judicio, & judicis intentio ut conſtet, interrogatoria & alia acta inſeruntur in executorialibus, n.69.

Executorialibus inſeri ſolent teſtes meliùs probantes rei aſtimationem, valorem & bonorum liquidationem reſervãtam executioni, ut alia excuſetur, n.70.

Executio ſi ab eodem judice ſit facienda, parvi refert executoriales conficere, cùm ſufficiat ſola ſententia à Notario ſignata publica forma, n.71.

Executoriales Romana in Curia expedita, ante executionem earum requiritur citatio partis de inviolabili Rotæ ſtylo, n.72.

Executio vigore executorialium non intimatarum capitulo, ſed quibuſdam canonicis non congregatis, capitulariter eſt attentata, n.73. & quando tunc valeat, ibid.

Executorialium cum intimatione ſit in Rota reproductio, ubi ante actualem executionem & declarationem incurſus cenſurarum quatuor termini ſervantur, n.74.

Executio & poſſeſſio capta vigore executorialium ante intimationem, & ejus reproductionem eſt attentata, & nulla, n.75.

Executio eſt nulla niſi intimentur executoriales lata contra unum alteri poſſeſſori reſignatario, vigore clauſulæ reſignationis gratioſa, etiam quoad poſſeſſionem, qua actualiter reperitur, n.76.

Diſpoſitio de intruſo loquens procedit in accipiente poſſeſſionem ex executorialibus non ſervatis ſervandis, n.77.

Executoriales obtinens vigore trium conformium contra intruſum, ſi reperiatur in poſſeſſione per viginti annos, etiamſi non appareat de intimatione & terminis ſervatis, non dicitur attentata poſſeſſio, n.78.

Ratio eſt, quia praſumitur omnia ſolemniter acta per ſpatium viginti annorum, & condemnatum intruſum poſt ſententias dimiſiſſe poſſeſſionem, n.79.

Collatio facta per Epiſcopum excommunicatũ vigore executorialium, tamen nondum declaratum valet, n.80.

Condemnatus anteaquam declaretur vigore executorialium pramittis Rota quatuor citationes, ut doceat cur illis non paruerit, n.81.

Auditor Cameræ licèt ſit executor ſententiarum, tamen executoriales à Rota intimata non poſſunt produci coram Auditore ad declaratoriam, niſi ipſe expediat monitorium, n.82.

Et de ratione, n.83.

Executorialium executio eſt attentata, quia cùm deberent reproduci coram Auditore Rotæ, reproducuntur coram ſubexecutore in partibus, n.84.

Ab executore exequente executoriales Romana Curia in partibus poſt intimationem, & ante earum reproductionem in Rota appellationi deferendum eſſe, declarat Regius Senatus, n.85.

Romana Curia ſtylus in expeditione executorialium ac reproductione intimationis non ſervatur in partibus Hiſpania, ſed jus commune, n.86.

Et quis Hiſpania ſtylus ſit, n.87.

Poſſeſſionem captam vigore executoriallum expeditarum in partibus, & non reproductarum attentatam non eſſe, determinavit Rota, n.88.

Stylus Rota extra Curiam non eſt attendendus, nec ad partes extendendus, n.89.

A commiſſione executorialium facta executori, ut illam ad effectum perducat appellationi non eſt deferendum, n.90.

Judex cautus ſit, non pronuntiare ſuper ſententia exequenda, ſed directè committat executionem executori, ut appellatio evitetur, n.91.

Executionis cõmiſſio, executionis dicitur pars realis, n.92.

Executionis extrema à parte ante & parte poſt, appellationem excludunt, n.93.

Medium participat à juribus extremorum, & probatis extremis medium probatum remanet, n.94.

Quod procedit, quando medium habet conjunctionem cum extremis, n.95.

Medium ejuſdem praſumitur natura & conditionis, cujus ſunt extrema, n.96.

Medium

Medium declaratur ex præcedentibus, & ſubſequentibus, num.97.

Executorialibus non indiget ſententia abſolutoria, numero 98.

Abſolutoria ſententia ſeipſam exequitur, nec indiget facto judicis, n.99.

Abſolutus ſtatim exceptione rei judicatæ tutus eſt, numero 100.

Executoriales imperiti judices concedunt indiſtinctè, numero 101.

Executoriales relaxari ex qualibet ſententia etiam negativa, ſeu abſolutoria ubique indiſtinctè practicatur, n.102.

Executoriales non expediuntur vigore ſententiæ notoriè nulla, n.103.

Executoriales expedire quis judex poſſit, à quo, an ad quem, qui ultimam tranſlatam in rem judicatam tulit ſententiam, quid in delegato, & de aliis pluribus ſimilibus difficultatibus, n.104. remiſſivè.

1 EXECUTIONIS materiam non tracto, ſed execu-
torum executorialium dumtaxat: nec illorum
amplam; ſed quatenus noſtrum principalem tracta-
tum, & inſtitutum attingere, conſtet, ac concernit,
quod tunc accidit; cum ſcilicet, vim faciant, non defe-
rentes appellationi interjectæ ab eorum actibus, & pro-
ceſſu, & per conſequens, ſubtilem ancipitem, & in ſu-
premis inferioribúſque (tam ſecularibus, quàm Eccle-
ſiaſticis) tribunalibus frequentem, nimiſque, & indige-
2 ſtam materiam exceſſus aggredior. Quam vix hactenus
adeptus eſt nemo; ejus laborem cùm omnes, ſumma
ejus difficultate convicti, perhorruerint, aufugientes,
licèt executionis inſtrumentorum, & aliarum rerum
3 eam merentium plurimi ſunt editi, & infiniti tractatus,
ut eſt videre per Bernard. Paudum *in tract. de executione inſtrum.* Benedictum de Bar. *in tr. guarentigia.* Frecciam
in tract. de præſentatione inſtrum. Anton. de Cartario *in tract. de executione inſtrum.* Ant. Maſſam Galleſium *in tract. de executione inſtrum. in forma Cameræ.* Matthiam
Colleriun *in tract. de proceſſibus executivis.* Roder. Xuar.
in repetitione l. poſt rem jud. ff. de re jud. & ejus additio-
nator Valdes Paz *in praxi 4. part. tom. 1.* Parlad. *l. 2. rer. quotid. c. fin.* Amad. Rodr. *in tract. de execut.* & alios ab eiſ-
dem relatos ad quos omnes te lectorem pro materia
remitto in nudis, meiſque tractationis noſtræ limitibus
contentus; cujus principium me jam convocat.

4 Geneſis cap. 3. legimus, ut poſt culpam Adam con-
demnatum Deus optimus Maximus ejecit è paradiſo,
ſuam ſententiam itaque mittens executioni ſtatim. *cap. Adam de pœnit. d. 1.* ad cujus imitationem ſententiæ in
quibuſvis judiciis, tam ordinariis, quam extraordina-
riis, ſummariis aut ſummariiſſimis, latæ debitum ut
conſequantur exitum; neceſſarium ut ſortiantur effe-
ctum, & ut ad finem ſuum, tanquam objectum, lites
5 protrahantur: executioni quotidie mittuntur, non
omnes; ſed illæ dumtaxat: quæ vel aliis duobus con-
formes ſunt, *clem. 1. de ſent. & re jud. l. 1. & toto tit. C. ne liceat tertiò provocare,* ubi Doctores & quæ nos latè
ſuprà lib. 3. c. 16. à pr. vel ea quæ tranſierit in rem judi-
catam, *l. poſt rem judicatam, ff. de re jud. l. cum quædam puella, ff. de juriſd. omn. jud. l. minor. 25. annis, cui fidei-commiſſum, ff. de minorib.* & hoc ſive quia intra præfi-
6 nitum ad appellandum juris terminum appellatio non
fuerit interpoſita, *c. cum dilectus in fin. de elect. c. quoad conſultationem, de ſententia & re jud. clem. ſicut, de app.*
vel ſi interjecta, quia ob non proſecutionem deſerta
remanſit, *l. fin. §. illud, C. de tempor. app. tex. in cap. perſonas, & in c. cum ſit Romana de appellationib. l. quoniam nonnulli, l. ſi contra, C. de app.* & nos latè *ſuprà 3. p. c. fin. ad fin.*

Quod extende etiam ad eam ſententiam à qua licèt
7 permiſſa ſit appellatio quoad devolutivum, ſuſpenſivus

Salgado de protect. Reg.

tamen tanquam prohibitus ejus executionem non im-
pedit, ſecundùm varietatem caſuum à prin. hujus tra-
ctatus uſque nunc, in finémque relatorum, quoniam
quantum ad nos attinet, executor talis ſententiæ po-
teſt in executione excedere, ac propterea appellari. & 8
tandem cùm præfatarum ſententiarum executio neceſ-
ſaria ſit, juxta illud Philoſophi Politicorum 6. c. nihil
prodeſſe rebus juſtis judicia, & ſententias dare; niſi
eſſent, qui eas executioni mandarent, cui convenit *l. 2. §. poſt originem, ff. de origine juris, c. ubi periculum, §. præterea de electione in 6. & in c. unico, §. & quoniam, de ſtatu regulæ eodem lib. tex. inc. ſuſcitata. de in integ. reſtitut.* quia
fruſtra ferrentur ſententiæ, niſi debitæ executioni man-
dentur, *c. quoad conſultationem, de re jud. gl. in rub. C. de executione rei jud.* juſtè judex pro ea peragenda executo-
riales decernit.

Quo ſuppoſito in illam incidimus ſolvendam alter-
catam quæſtionem: an judex Eccleſiaſticus, vim faciat 9
non deferens appellationi interpoſitæ à præcepto de
exequendo, ſeu expeditione executorialium virtute rei
iudicatæ, & affirmativam ſcilicet appellationi deferen-
dum eſſe, omnino tenent gl. *in l. 4. ab execut. ff. de app. & in l. ab execut.* ubi B. *ſub n. 1.* & Salicet. *ſub n. 2. & 3. C. quorum appel. recip.* Speculator. *in tit. de app. §. in quibus n. 6. verſ. & ſcias.* Socin. *regul. 26. appellare ab execut. n. 5. & regul. 24. fall. 2.* quam ipſe ubi ſuprà communem opi-
nionem eſſe teſtatur & Alex. *conſil. 113. viſo themate n. 9. in fin.* quam videtur ſequi Roman. *conſil. 41. in præſenti conſultatione n. 1. & in l. 5. in pr. & in 4. colum. ff. de verbor. oblig.* ſequitur Addit. ad Abbatem *in c. quoad conſultationem ſub num. 30. verbo, appellatione, in fin.* & præfatas
gloſſas ad hoc allegavit Bart. *in l. ſi cum exceptio. §. hac autem ad fin. quod metus cauſa.*

Et generaliter ſeu indiſtinctè, quòd à præcepto, ſeu 10
decreto de exequendo appellationi ſit tanquam licitæ
deferendum, tenet Angel. *in d. l. ab executore.* Roman.
conſi. 41 ſub n. 1. Angel. *conſil. 112. quidam petiit.* Sequitur
Fel. *in c. quoad conſultationem n. 13. in fi. n. 14. & 15. verſ. lim. 1. de ſententia & re jud.* Salicet. *in d. l. ab executio, C. quorum app. verſ. oppono contra primum.* ut dicit Docto-
res ita communiter tenere, & ibi Joan. Faber. *in pr.* Bal.
in addit. 2. ad Specul. in tit. de app. verſ. aliud eſt Abb. *in c. quod conſultationem verſ. concludo ergo de re jud.* Alex. *in conſil. 97. vol. 6.* Socin. *conſil. 300. verſ. nam. licet.* Soc. *in reg. 26. lim. 5.* Joan. de Ana. *conſil. 26. in pr.* Roder. Xuar.
in l. poſt rem, in declar. l. Regn. q 6. n. 1. & 2. & præfatarum
gloſſarum opinionem *d. l. ab executione. & in d. l. ab executore,* communiter approbari per DD. dicit Decius *in c. novit; n. 4. de app.* & etiam de communi teſtatur Æmilia.
conſil. 148. magnifice n. 2. Mynſinger *conſil. 46. factum tale n. 18.* quorum plurimi generaliter loquuntur tam in
decreto, & mandato exequendo rem iudicatam, quàm
inſtrumentis, & aliis diſpoſitionibus executioné meren-
tibus: alii verò indiſtinctè de præcepto exequendo,
alii, & maior pars in executione inſtrumenti guaren-
tigiati; dicentes, quòd licèt non poſſit appellari ab ipſa
executione, poterit tamen appellari à mandato de exe-
quendo, & ſic dicendum videtur; appellationi huiuſmo-
di ab expeditione executorialium ſi iudex non deferat,
vim faciet omnino.

Sed contrariam ſententiam, & opinionem: imò ap-
pellationi non deferentem, vim nullam facere interpo- 11
ſitæ ab expeditione executorialium, & præcepto de exe-
quendo, tam vigore rei iudicatæ quàm inſtrumenti gua-
rentigiati, alteriuſve diſpoſitionis: longè veriorem, & pro-
babiliorem, communioremque, teſtantur citandi: quam
tenent gl. *in l. ſi cum exceptione §. hac autem, verbo, datam verſ. ſed tamen dic, ff. de eo quod metus cauſa.* Alberic. *in l. ab executione, C. quorum appell. in prin. verſ. item tenet,*
& Odofred. *verſ. ſi judex pronunciat. verſ. quæritur circa legem iſtam.* Bald. *in d. l. ab executione, verſ. tamen modò quæro,* ubi Paul. Caſtrenſ. *in princ. verſ. & advertendum.*

Fulgoſ. in gloſ. 1. Joan. Andr. in addit. ad Specul. titul. de
appellat. §. in quibus verſ. & ſciat. Alexand. conſ. 181. verſ.
fortius dico vol. 6. Specul. in tit. de executione ſententia,
§. breviter, verſ. ſed ſecundum eum. Angel. Aret. & Imol.
in l. ab executore ff. de appell. verſ. in gloſ. 2. dec. Neapol. 1.
in novis. n. 17. communem dicit Decius in c. novit. nota. 4.
de appellat. Gratus, qui de eadem communi teſtatur in
conſil. 109. vol. 2. communem dicit etiam Ruiu. conſil. 78.
volum. 5. communem etiam dicit Petrus Philipp. Cor-
neus conſil. 71. colum. 4. volum. 1. quem ſequitur referens
Maran. de ordin. jud. 6. p. tit. de appellat. n. 249. fol. 612.
in parvis, de communi & magis communi dicit etiam
Lancelot. Robert. de attent. 2. p. c. 12. limit. 53. à num. 14.
Antonius Gabriel lib. 2. concluſ. tit. de appellat. concluſ. 4.
communem etiam dicit plures allegans Bernard. Diaz
de Lugo in regul. 43. veriorem dicit eam ſequutus Di-
dac. Perez in l. 5. tit. 8. lib. 3. ordinam. colum. 1113. & ut ta-
lem plures allegans, beneque comprobans contra
primam per eum relatam, refert Mencha. lib. 2. controv.
uſufreq. cap. 38. num. 6. & 7. quos etiam ſequitur Joan.
Gutier. in repetitione l. nemo poteſt. de legatis 1. n. 446.
& num. ſeqq. Vald. in addition. ad Roder. Xuarez in l. poſt
rem declara. l. Reg. q. 6. ad n. 1. Rebuff. de litera. obligat.
art. 1. gloſ. 10. Menoch. de adipiſc. poſſ. rem. 4. n. 828. Aze-
ved. in l. 3. titul. 21. num. 4. & 5. lib. 4. recop. Anton. de
Canar. in tract. de execut. inſtrum. q. 46. n. 83. tom. 5. diverſ.
fol. 43. Rota deciſ. 100. ex nocum. num. 13. p. 1. diverſ. qui
omnes loquuntur in appellatione interpoſita à præce-
pto de exequendo tam virtute rei judicatæ, quàm in-
12 ſtrumenti guarentigii propter utriuſque æquiparatio-
nem à jure conſideratam, ſecundùm Benedic. de Paz in
tractatu de guarent. p. 1. q. 13. fol. 346. Anton. de Cana. in
tractatu de executione inſtrum. quæſt. 41. ſub n. 79. fol. 44.
Eſcacia in tract. de appell. q. 17. limit. 10. n. 8. ad fin. Joan.
Garcia de nobilitate gloſſ. 6. §. 2. n. 25. alios ultra iſtos Do-
ctores multos pro hac opinione magis communem
affirmans congerit Cevall. in contra commun. quæſt. 190.
per totam, Joan. Gutier. in repetitione l. nemo poteſt. de
legat. à num. 447. & de communi opinione plures re-
ferens teſtatur Carocius exceptione 44. à num. 70. &
ſeqq. Rota Lucana deciſ. 72. num. 7. Amatis deciſion. 29.
num. 48. quapropter de executione ſententiæ ad execu-
tionem inſtrumenti guarentigiati licitum eſt arguere,
ſecundùm B. in l. cùm unus in fin. ff. de bonis author. jud.
poſſ. & Bal. l. in fin. col. 2. eod. tit. Rom. conſil. 76. n. 4. An-
gel. in l. 1. Cod. quando provoc. non eſt neceſſe. Quintilia.
Mandoſ. in tract. de inhibit. quæſt. 43. n. 2. Paz in prax. 4. p.
tom. 1. cap. 1. n. 3.

13 At in ſpecie noſtra, ut appellationi ab expeditione
executorialium, ſeu decreto de exequendo virtute rei
judicatæ, non ſit deferendum (negant pauci) ſed om-
nium ferè concors eſt receptiſſima ſententia, Cynus in
d. l. ab executione. Raphaël Cuma. in d. l. ab executore,
ubi Bart. Maria. de Senis conſil. 48 incipit in civitate Lu-
cana, ſentit gloſ. in l. ſi cum exceptione §. hac autem ff. quod
metus cauſa, ubi Angel. Joan. Andr. in addit. ad Speculat.
tit. de appell. §. in quibus verſ. quoniam. Aret. latè in d. l. ab
executore, poſt Angel. & Imol. (dicit ſic ſe vidiſſe ſer-
vari in praxi) Bal. in d. §. hac autem. Florianus in d. l. ab
executione, pro quo etiam conſuluit Alex. conſil. 236. vi-
ſis proceſſibus col. 2. dicens eſſe communem opinionem,
Alex. de Imol. conſil. 95. lib. 2. col. 2. qui de communi te-
ſtatur, quem ſequitur referens Philip. Corneus conſ. 71.
column. penult. vol. 1. dicens, ab hac opinione in judi-
cando, & conſulendo non eſſe recedendum. Barthol.
Socin. in tract. fallen. regula 33. appellare ab executio-
ne, communem etiam dicit Felin. poſt alios in c. quoad
conſultationem num. 14. de re jud. ſequitur Roderic. Xua-
rez in repe. l. poſt rem. in declara. l. Reg. quæſt. 6. n. 3. (quia
licèt contrarium teneat in appellatione à mandato de
exequendo inſtrumentum, tamen in appellatione ab ex-
peditione executorialium, ſeu mandato de exequendo
vigore ſententiæ hanc partem, ut æquiſſimam, & fun-
datam ſequitur (Speculat. in tit. de executione ſententia,
§. penult. verſ. ſed ſecundum eum quæritur num. 5. in fin.
& n. 6. lib. 2. fol. 181. Rebuff. tract. de ſententiarum execu-
tione, art. 7. gl. 11. n. 16. fal. ult. tom. 1. fol. 376. Capicius de-
ciſ. 1. num. 17. de communi teſtatur item Mandel. de
Alba conſil. 14. præſuppoſita lib. 2. & magis communem
poſt alios vocat Petrus Cephalus conſ. 76. num. 16. prout
de eadem magis communi teſtatur Beroius conſil. 32. in
cauſa executionis num. 5. & 17. lib. 3. ubi quòd ab hac
opinione in judicando non eſt recedendum, & quòd
qui alteri opinioni velit inhærere, id ex imperitia fa-
cere, præſupponeretur, & de eadem communi teſtatur
Gravat. in addit. ad Veſtrium in praxi Roma. Cur. lib. 7.
cap. ult. n. 43. etiamque communem dicit Caputaq. de-
ciſ. 427. l. 1. communem dicit Apoſtill. ad Roma. conſ....
in præſenti, in verbo, videndum, communem dicit Socin.
in regul. 14. fall. 2. & in regul. 16. & plurimos de com-
muni & magis communi teſtantes refert & ſequitur
Card. Tuſc. pract. concl. tom. 1. concl. 410. lit. E. num. 14. &
n. 17. veriorem communium, & ſervatam affirmat Ad-
dit. ad pract. Papienſ. in forma appellat. à ſentent. diffi. in
gloſ. coram vobis in verbo, in executione, fol. 407. de ma-
gis communi etiam teſtatur Rolan. à Valle conſil. 43. à
n. 3. volum. 1. eſſeque receptam in Palatio, poſt alios te-
ſtatur Rota deciſ. 100. p. 1. diverſ. quam doctrinam pro- 15
cedere citra dubium in executorialibus decretis, vigore
trium ſententiarum conformium, affirmant Mandoſ. in
tract. de commiſſione 23. executoriali in verbo citatione
præcedente q. 4. verſus fin. fol. 130. Eſcacia Sigiſmund. in
tract. de appell. quæſt. 17. limit. 10. n. 17. quia tunc nulla ca-
dit diſputatio.

Quæ quidem opinio non invalidis fundamentis, ra- 16
tionibúſque fulcitur, etenim ab executione ipſa appel-
lationi interpoſitæ judex deferre non tenetur, ac vim
non faciat, cùm careat ſuſpenſivô appellatio, l. ab exe-
cutione, C. quorum appellat. non recip. cap. novit. 43. de ap-
pell. Bal. in d. l. ab executione, in prin. Roman. conſil. 41. in
præſenti conſultatione, n. 1. Anton. Gabriel. commun. concl.
l. 2. tit. de appell. concl. 4. in prin. Aſin. in praxi judici §. 3 &
cap. 18. n. 1. fol. 187. Lancelot. de attent. 2. p. c. 16. n. 38. &
idem 2. part. cap. 11. limit. 53. n. 10. & ſeqq. de communi
teſtatur Alciatus in l. 1. §. ſi quis ita, ff. de verbor. oblig.
Baptiſta Villalob. in volum. communium opin. verbo, ap-
pellat. n. 113. Auguſtinus Beroius conſ. 106. quatuor n. 10.
lib. 3. Mandel. de Alba. conſil. 14. in prin. l. 1. Grat. conſ. 16.
viſis, lib. 2. Petr. Calefat. inter conſilia matrimonalia, l. 1.
conſ. 76. in cauſa executionis n. 16. Benedict. de Barz in
tract. guarenti. p. 2. q. 13. fol. 346. Veſtrius in praxi lib. 7.
cap. 3. num 9. Caputaq. deciſ. 40. appellatio non admittitur
p. 1. Rota deciſ. 45. aliàs 346. ſi appelletur, de appell. in no-
vis Rebuff. 1. to. tit. de ſententiarum executione gloſ. 12. &
13. & 14. art. 7. & de litera. obligat. art. 1. gloſ. 10. Bernar.
Diaz regul. 46. Didac. Perez in l. 4. tit. 8. l. 3. ord. col. 1113.
Menoch. de adipiſc. poſſ. rem. 4. n. 228. Roland. à Valle
conſ. 43. Azeved. in l. 3. tit. 21. lib. 4. recop. n. 4. & 5. Valdez
in addit. ad Roder. Xuar. in l. poſt rem. 21. declaratione l.
Reg. quæſt. 7. n. 1. Covarr. in pract. q. c. 25. ac fin. Parlador.
lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 3. p. §. 15. n. 1.

Ergo nec poterit appellari ab expeditione executo- 17
rialium, ſeu à præcepto rem judicatam, ſeu aliam diſpo-
ſitionem executioni mandandam, quia plus non gravat.
Ita argumentantur Geminia. conſil. 99. Guido Papæ
conſil. 574. Corneus conſ. 71. n. 10. lib. 2. & conſ. 321. in fin.
lib. 4. Aretin. in l. 5. in prin. n. 3. circa medium, de verbor.
oblig. Alexand. conſ. 95. lib. 2. Socin. in regul. 26. appellare.
Felin. in c. quoad conſultationem, num. 14. & 15. de re jud.
Ruin. conſil. 78. num. 1. Socin. junior conſ. 138. n. 6. lib. 3.
Gratus reſponſo. 16 col. 1. num. 2. Roland. à Valle conſil. 43.
n. 5. in prin. Rota deciſ. 100. 1. p. diverſ. & ferè omnes
DD citati ſuperiùs verſ. at in ſpecie noſtra, & verſ. ſed
contrariam ſententiam.

Nam

18 Nam executio dicitur de appendicibus. Puteus *dec. 376. in fi. l. 1.* & executorialium expeditio, & præceptum ejus pars, ſeu declaratio ipſius executionis, &
19 ſententiæ, Cynus *in l. ab executione C. quorum appel.* ubi Raphaël. Cuma, Bald. etiam *ibi n. 4.* Felin. *in d. c. quoad conſultationem ſub n. 14. de re jud.* imò executio & præceptum de exequendo, unum & idem eſſe, firmant Cyn. *in d. l. ab executione.* Raphaël Cuma. *in l. ab executore,* &
20 ibi Bart. & Maria de Senis *conſ. 48. in civitate Lucana.* Rober. Xuarez *in repet. l. poſt rem. in declaratione l. Reg. q. 6. n. 3. in pr.* & Bald. *in addit. ad Specul. de ſent. verſ. an pronuntiatio,* dicit, quòd pronuntiatio de exequendo ſit executio, licet non mera, ergo nec ab iſta expeditione, & decreto poterit appellari.

21 Inſuper facit elegans ratio, nam quoties duæ ſententiæ ita ſe habeant, ut una veniat in executionem, ſeu executiva ſit alterius, tunc ſicut non poteſt appellari à prima, pariter nec poterit appellari à ſecunda ita eleganter Bald. *in l. ſi enim exceptione §. hac autem actio. ff. de eo quod metus cauſa.* Felin. *in d. c. quoad conſultationem, n. 14. ante fi.* Eſcac. *in tractatu de appellat. q. 17. limit. 10. num. 11.* Capici. *deciſ. 1. n. 17. & num. 23.* Laucel. Robert. *de attentat. 2. p. c. 12. lim. 53. num. 36.* Cæſar. Conrard, *in*
22 *receptio. l. unica C. ſi de mom. poſſ. limit. 19. num. 16.* ſed expeditio executorialium, & decretum de exequendo eſt executio rei judicatæ, ergo quemadmodum ab iſta non appellatur ex ſuperiùs dictis, ita nec ab illa expeditione.

23 Cæterum & facit, quòd executorialium expeditio, & decretum non plus gravat, quàm ipſa res judicata (prout diximus in executione) quoniam ideo ab ea non appellatur, quia ampliùs quàm ſententia ipſa principalis, non gravat, ſed ab ipſa ſententia, & re judicata non licet appellari; ergo nec licere debet ab expeditione executorialium, quemadmodum nec ab ipſa actuali executione; ita hanc rationem eleganter adducit Angel. *in d. l. ſi enim except. § hac autem actio.* Joann. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de app. §. in quibus, verſ. 5.* Eſc. *de app. q. 17. lim. 10. n. 12. & n. 6.* Felin, *in c. quoad conſultationem, de ſent. & de re judic, n. 14. poſt medium.* Reboff. *in tract. de app. art. 9. gloſ. unic. à n. 8. & ſeqq. fol. 507.* Roland. à Valle *conſ. 43. n. 3. lib. 1.* & ex pluximis quos citat, tenet Rota *dec. 100. 1. p. diverſo.* ſecus ſi gravaret ampliùs ut ſtatim.

Quibus & illud rectè convenit, quod dicit Paul.
24 Caſtr. *in l. ab executore 4. ff. de app. num. 2.* quòd ſi judex pronuntiat, articulos eſſe admittendos, & poſtea admittit, ſi non fuit (inquit) appellatum à pronuntiatione de admittendo, non poterit appellari poſtea ab ipſa admiſſione, cùm admiſſio ſit executio interlocutoriæ, & ſecunda executio primæ, & prima eſt, quæ gravat, non autem ſecunda; ſequitur Ruginel. *in tract. de app. §. 2. c. 3. n. 85. & 167.* & idem meliùs poſt alios
25 quos citat *ibi n. 168.* Eſc. *de app. q. 17. limit. 10. n. 12.* videndus eſt *lim. 47. à n. 137.* & per eundem Paul. Caſtr. & notata *in c. dilect. de renunciatione,* tenet Joann. Ferrat. *in tract. de app. c. 5. n. 50.* quemadmodum etiam dicimus de executore, ut ipſe judicis mandata implens non gravat, ſed mandans. Aymon Craveta *conſ. 273. nobilis Domine, col. 3. n. 1. verſ. ſecundò quia, & verſ. nec obſtat.* Rebuf. *tr. de app. art. 7. gl. 2. n. 15. tomo 3. fol. 503.* Scacia *ubi proximè d. lim. 10. n. 3.*

26 Idem ſuccedit regula, quòd à ſententia qua quis non gravatur, non poteſt appellare Bald. *in l. unic. n. 7. C. ne liceat una eadémque cauſa.* Franc. *in cap. ſi duobus, n. 1. de app.* Nicell. *in tract. de concord. gl. concord. 6. fall. 43. ſub n. 84. tom. 18. diverſor. fol. 194.* Ozaſcus *dec. 6. n. 3* Gregor. Tholoſ. *ſintl. de app. lib. 5. c. 1. n. 1. fol. 461.* Cæſar. Barz. *Bonon. dec. 52. n. 10.* quia appellatio reſpicit gravamen, quod eſt cauſa finalis & objectum appellationis, *cap. ut debitus honor. de appell.* ubi Doctores Abb. *in cap. interpoſita. ſub num. 3. de app. c. cum ceſſante, eodem tit.* ergo debet ceſſare appellatio ab hac ſententia alterius executoria.

Salgado de protect. Reg.

Quibus etiam accedunt, quod dicit Geminianus *in conſ. 99. num. 3.* allegans ad hoc Joan. Menoch. ſequitur Galle. *in tract. de Camerali 3. p. in c. de quaeſt. variis, poſt precept. in addit. num. 10. & cum tribus ſeqq.* Marqueſ. *de commiſſ. 1. p. c. 36. num. 34.* Hieronym. Gonz *in regul. de* 27
men. & alternat. gloſſ. 9. in annotat. à num. 221. & nos ſuprà lib. 2. c. de penſionibus, fol. 1. quòd appellans ab executione facta vigore rei judicatæ, & ſimilium, præſupponit antecedens validum, à quo executio dependet, & negat conſequens, ſcilicet illius executionem, & ſic nihil agit, quia opponitur rei naturæ, & ejus impedit naturalem effectum.

Et tandem pro hac parte illa movet ratio, ne in in- 28
finitum lites protrahantur, nec immortales reddantur, & ut debitum conſequantur finem *l. fratris, C. de tranſactio. c. finem de do'o & contum. l. 6.* quam reddunt Odofred. & Cyn. *in d. l. ab execut.* Bart. *in l. ab executore, col. 2. in prin. ff. de app.* Joan. Andr. *in addit. ad Specul. titul. de app. §. in quibus verſ. 5.* Raphaël. Cuma. *in d. l. ab executore.* Idem. Joan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de executione ſententia §. penult. verſ. ſed ſecundum cum cum quaritur.* Felin. *in c. quoad conſultationem ſub n. 14. poſt. princ. de re jud.* alios recenſet Roder. Xuarez *in l. poſt rem. in*
declaratione l. Regni q. 6. num. 3. in prin. Roland. à Valle 29
conſ. 43. n. 5. vol. 1. Grat. *in diſcept. foren. c. 333. n. 1. tom. 2.* quæ nunquam daretur, ſi ab hujuſmodi expeditione executorialium daretur appellatio; & admitteretur una via, quod alia prohibitum ſtat, cùm uno prohibito, prohibetur omne, per quod pervenitur ad illud, ut
dicit in propoſito. Corneus *conſ. 71. col. 4. in litera V. in* 30
vol. 1. quem referens ſequitur Matan. *de ord. jud. 6. p. tit. de app. n. 249. in fi. fol. 612. in parvis,* & ſic regula ſubſequitur, quòd appellationi interpoſitæ ab expeditione, & decreto executorialium vigore rei judicatæ, violentiam nullam faciat non deferens, ſicut etiam generaliter nec à quolibet præcepto de exequendo actum aliquem exequibilem, ut ex magis communi ſuprà probavimus.

Quam regulam, & reſolutionem declares, ſeu limites, 31
velim, ut non procedat, quando in appellatione hujuſmodi aliqua rationabilis cauſa exprimatur (quas modò dicemus) quia tunc ab hujuſmodi expeditione executorialium appellationi, ut licitæ niſi judex detulerit, vim facere declarabitur, imò eandem executorialium ſuſpendere tenetur, ita obſervat Rota *in noviſſ. dec. 218. n. 5. p. 3. l. 3. diverſor.* quam ad id referens ſequitur Card. Tuſc. *1. tom. pract. concl. litera A. conſ. 359. n. 49. & nos ſuprà lib. 2. c. 1. de interlo. n. 11.* idem affirmat Paul. Caſtr. *conſ. 289. ad primum reſpondet, lib. 1. in pr.* ſequitur idem Tuſc. *tom. 1. litera A, concl. 40 10. n. 10.* Roio. *conſ. 41. in pr.* & Apoſtilla ad eum, *verbo, videndum*; communem dicens, & plurimos citat.

Et prima rationabilis cauſa ſit, quando hujuſmodi 32
executorialium expeditio fieret ante rem judicatam, & ſic intra terminum datum ad appellandum à ſententia condemnato; quoniam hac de cauſa ab hujuſmodi expeditione appellationi deferre tenetur judex, ſicut enim poteſt appellari à prima, ita & ab hac ſecunda pariter licebit, probant Angel. *in l. ab executore ff. de app.* & ibi etiam Immol & Clarus, Angel. de Aretin. argumento gloſſæ *in d. §. hac autem,* implicat enim con-
tradictionem, quia ſi ſententia de exequendo eſt exe- 33
cutio (ex ſupradictis) non debet fieri ante rem judicatam, & (ut optime Alex. *conſ. 114. num. 10. & 11. lib. 5.*) infra terminum ad appellandum, ex juribus vulgatis; ita pungit, & argumentatur Bald. *in d. l. ſi enim exceptione, §. hac autem actio, ff. quod metus cauſa,* quos ſequitur Felin. *in c. quoad conſultationem n. 17. de ſententia*

& rei jud. Benedictus Vand. in repert. Felin, verbo appella-
tio, fol. 9. col. 1. in prin. facit text. argumentum in l. nimis
proprie 1. C. de executione rei judicata. & quod executori
dato ad exequendam hujuſmodi ſententiam, à qua eſt
appellatum, non ſit permittendum exequi, etiam ſi
34 merus ſit, & nudus executor, probant Abb. in c. 1. col.
pen. & fi. de offic. ord. Batt. in l. divus ff. de judiciis, Oldral.
conſ. 89. Gramati. conſ. civ. 109. n. 5. Felin. in c. ſi quando de
offic. deleg. Marta. juriſdict. 1. p. c. 51. à n. 34. vide in termi-
nis quæ infra c. 9. n. 50. tum Vincentio Caroc. except.
44. ſub n. 74.

35 Secunda rationabilis cauſa ſit, quando expeditio
executorialium, ſeu decretum de exequendo aliud, &
novum contineret gravamen extra rem judicatam, cùm
continere debet illud dumtaxat gravamen, quod con-
tinebat ſententia; & res judicata exequenda, & quod
ex ea tantùm infertur, tunc namque ab hac expeditio-
ne ſi judex tanquam licitæ non detulerit, vim facit ma-
nifeſtam; Ita pulcherrimè Angel. in d. §. hac autem actio.
dicens, ita practicari de mente Innocentii in c. ſuper eo
quod metus cauſa. ſequitur Felin. in d. cap. quoad conſulta-
tionem, n. 16. de re jud. ſequitur etiam Benedictus Vand.
ubi proxime, Ruinus conſ. 78. n. 1. & 2. lib. 5. & poſt Bald.
& Felin. Capic. dec. 1. n. 33. & dec. 24. Lancel. de attent. 2.
p. c. 12. lim. 53. n. 36. Roland. à Valle conſ. 43. n. 3. & 4. ubi
dicit, ita omnes tenere, vol. 1. Ant. Gabr. communi concl.
lib. 2. tit. de app. concl. 4. n. 2. Gratia. in diſcept. foren. c. 333.
n. 2. tom. 2. Caroc. exceptione 44. à num. 75. faciunt etiam
omnes Doctores ſupra citati num. 23. verſ. cæterum
& facit, dicentes, quod ab expeditione hujuſmodi non
appellatur, quoniam non plus gravat quàm ſententia,
ergo à ratione ceſſante, ſi plus gravat, appellatio per-
mittitur.

Et quòd à decreto & expeditione executorialium,
continente novum gravamen, appellationi, ut licitæ
deferendum ſit, in ſpecie tradit Rota Rom. dec. 208. n. 2.
p. 3. & dec. 197. lib. 2. n. 1. & dec. 218. lib. 3. n. 5. & dec. 204.
eodem lib. 3. n. 2. Ant. Cuchan. lib. 2. inſtitut. major. tit. 4. n.
103. Hinc fit, ut quando ſententia (de cujus executio-
36 ne agitur) eſſet allata contra unum, expeditio, aut pro-
nuntiatio de exequendo fieret contra alium, quia tunc
ab ea appellationi interpoſitæ deferendum eſſe, docet
Angel. in l. ſi cum exceptione §. hac autem actio, ff. de eo
quod metus cauſa, Immol. in l. ab executione C. quorum
appell. non recip. Capicius dec. 1. in cauſa Domini Comit.
num. 17. verſ. ſed quoad caſum noſtrum. Lancel. ubi pro-
37 xime d. lim. 53. n. 21. Tertia erit appellandi in hoc ca-
ſu juſta ratio, quando hujuſmodi expeditio fuiſſet fa-
cta parte non citata, quoniam tunc pariter ſi non de-
feratur appellationi, vim fieri, declarabitur (ut ſtatim
dicemus.)

38 Supradicta declara, ut hujuſmodi cauſas legitimas
appellandi, debet appellans eas proponendo in ſcriptis
expreſſare, Caſtrenſ. d. conſ. 289. ad primum reſpondes in
princ. lib. 1. Roman. conſ. 41. in prin. & Apoſtilla ad eam
verſ. videndum. Card. Toſc. d. tom. 1. litera A, conſ. 4010.
num. 2. & n. 18. & latiùs nos dicemus infrà c. 3. à n. 144.
Gutierr. in repetit. l. nemo poteſt. ff. de legat. 1. num. 447.
circa fin.

39 Hæ autem executoriales, (quas vulgò dicimus carta
executoria) poſt rem judicatam conficiendæ, eſt quod-
dam publicum inſtrumentum à notario confectum,
ſummam actorum & proceſſus continens, victori parti
tradendum, ut exequantur; ita dicit eleganter Parlad.
lib. 2. rerum quotid. c. fi. 1. p. §. 1. ſub n. 2. Practicus Monte-
roſus in pract. tract. de modo procedendi in una executo-
ria fol. 35. Pax in proxim. 4. p. c. 1. num. 9. Amad. Rodri. de
execut. c. 1. ſub n. 9. Villadiego in ſua polit. & pract. jud. c.
40 4. n. 4. Joan. Garcia in tr. de nobilitate gl. 6. n. 49. & hæc
executorialis idem eſt, quod mandatum executivum,
ſed moribus uſitatum eſt, ut ſententiæ in rem judica-
tam tranſactæ hoc inſtrumentum conficiatur, ut ad cer-
tir Parlad. ubi ſuprà, ſed in effectu, & eſſentia nihil aliud
eſt, & ideò docuit Rota ex recollectis per Seraphinum
in dec. 878. tom. 1. quòd ſtante re judicata per ſententias
expediuntur executoriales; non autem mandatum exe- 41
cutivum loco earum; ſi tamen per errorem ſecus fiat,
& ſic non rectè, ſi tamen rectè concedatur, & cum ju-
ſtitia, revocari non debeat, ſed exequi, attendente Rota
ſtylum univerſalem, ut non pervertatur, ejus omiſſio-
nem patiente.

Quam executorialium expeditionem debet præce- 42
dere omnino citatio partis victæ, & condemnatæ,
tamquam penitus neceſſaria, ad videndum decerni, &
relaxari literas executoriales, Rota in d. dec. 879. Sera-
phini. Puteus dec. 73. lib. 1. (ubi etiam deciditur, quòd
in domo etiam autoris executoriales expediuntur.) 43
Alex. in l. à divo Pio. §. in venditione, n. 30. & ſeqq. ff. de
re jud. Caſſiador. dec. 6. num. 2. de cauſa poſſ. & propriet.
Philip. Franc. in c. ex parte num. 90. de appellat. Gyn. in
l. ab executione, ibi, nam ſi eligitur. C. quorum appel. Due-
ñas in regul. 92. in 2. ampliatione, quæ omiſſa juſtam præ-
ber cauſam appellationi, cui ut licitæ judex deferre te- 44
netur omnino, ita poſt Henric. Boic. in c. de cætero de re
judic. Ant. de Butr. & Panormit. in c. ſi. de præſumpt. tra-
dit expreſsè Guid. Papæ deciſ. 436. incipit cum materia
& quæſt. 87. num. 95. Lancel. de attent. 2. p. c. 12. limit. 53.
num. 31.

Et hoc quod voluit dicere Rebuff. in tract. de ſent. 45
executione n. 10. & ſeqq. fol. 223. amplians ſex modis, ſci-
licet etiamſi agatur actione perſonali, etiam ſi fiat in
eadem re, vel judex idem qui tulit ſententiam aut con-
tra eundem condemnatum, & etiamſi conſtaret defen-
ſionem non competere, ſextò & ultimò etiam ſi poſt
deſertam appellationem; de quo ultimo Mareſc. var.
reſolut. lib. 1. c. 31. num. 2. diximus latè ſuprà lib. 3. c. 18. à
num. 73. cum ſeq. Et eundem Rebuffum ſequitur Cardi- 46
nalis Tuſcus pract. concl. tom. 3. litera E, concluſ. 484.
num. 1. & eaſdem ampliationes latè etiam comprobat
Mareſc. variar. reſolut. lib. 1. c. 31. à pr. ubi diſputat, an
in relaxatione mandati vigore ſententiæ citatio requi-
ratur; quòd latè diſputat & varias opiniones refert,
Anton. Gabr. communi concl. tit. de citat. concl. 1. à n. 129.
cum ſeqq. tamen poſt alios ut humaniorem, æquiorem-
que opinionem hanc affirmativam reſolvit Mareſc. ibi is
firmátque ſub n. 1. eam amplexam fuiſſe à Rota in una
Taurin. Capell. 24. Februarii 1579. & in alia Barchino-
nenſ. bonorum coram Seraphino 16. Februarii 1587.
Et licet ex Matant. Veſtrio, & Aſinio (quos ſic intel-
ligit) contrarium ſequatur contra Rebuff. Eſcacia de
appellat. q. 11. art. 8. à num. 186. pluribus adhibitis limi-
tationibus; nihilominus n. 188. ut tutior ſit, citata ad
tollendas lites, affirmat per Veſtrium, & Cardio, Ale-
xand. Quæ inſuper ampliatur, ut ſine controverſia 47
procedat, quando non ipſe judex, qui ſententiam tu-
lit, ſed alius ſucceſſor, aut ſubrogatur expedit execu-
toriales; ut tunc ſit citatio facienda, quoties ſcili-
cet datur rei, aut perſonæ, etiam litigantis mutatio,
prout latiùs comprobat ipſe Mareſc. d. c. 31. à n. 5. & 6.
& nos alibi dilucidè explicuimus 3. part. c. 9. à num. 207.
cum ſeqq.

Debet etiam fieri actorum, & proceſſus reproductio, 48
Bald in l. fi. in fin. verſ. & nota quod quando petitur, C. de
ord. cognitionum, l. illud. & ibi Bart. ff. de acquir. heredi-
tate. Paul. Caſtr. conſ. 3. Angel. conſ. 178. Berthac in re-
pert. verb. nota. ſub n. 50. ad fi. & quia ſi non conſtat, &
apparet de proceſſu, ſicque negetur; executio ſenten-
tiæ pariter neganda eſt, Bald. conſ. 399 nec præſumitur
lib. 4. Card. Tuſc. pract. concl. 3. tom. litera E, concl. 492.
n. 25. latè Ricc. in prax. dec. 215. Quod verum eſt, niſi ſen-
tentia, de cujus executione tractatur, ſit valdè antiqua,
quia pro ea præſumitur rectè, & ritè latam fuiſſe, ut
ipſe

ipſe Bert. verb. ſent. præſumitur, verſ. 1. ubi planè Bart. in
l. admonendi col. 12. verſ. quæro quid ſi reperiuntur, ff. de
jurejur. allogat. Innoc. in c. cum in jure, de offic. deleg. & in
50 c. cum inter de re jud. Bald. in l. emancip. verſ. ulterius quæ-
ro, C. de fide. inſtrum. Quæ autem dicatur ad propoſitum
ſententia antiqua, vide eundem Bertachi. ibi, Hoſtien.
in d. c. cum inter. Alex. in l. fin. ff. quando appellandum ſit.
latè Men. conſ. 100. à n. 236. & de arbitr. caſu 53. n. 5. &
optimè in caſu 4. per totum, & caſu 3. & pro hac limita-
tione plures citat Riccius ubi proximè, n. 297.
51 Hæ igitur executoriales debent in primis continere
ſententias, ſeu ſententiam, ita advertit Parlador. lib. 2.
rerum quoti. c. fin. 1. ſub num. 2. facit text. in l. ut reſponſum
congruum accipere poſſis, inſere pacti exemplum, ita enim
intelligimus an, &c. C. de tranſactio. & in terminis etiam
tenuit Rota teſte Puteo decis. 334. p. 2. à pr. ubi num. 1.
dicitur, quòd ſententia inſerta in executorialibus fa-
cit fidem, juxta Rotæ deciſionem 31. in antiquis ibi
citatam.
52 Et quòd ſententiæ inſertæ in literis executorialibus
creditur, ex quo inſerta eſt in actis judicialibus, dicit
Rot. in dec. 57. aliàs 732. nota quod executuria, de reſcrip.
in antiq. Maſcard. de prob. conſ. 915. n. 2. & 3. ubi plurima
in comprobationem adducit tom. 2. quia executor ſen-
tentiæ datus ad ejus executionem, non antea eſt ad
53 eam deventus, quàm legitimè ſibi conſtet de ſententia,
aliàs executio eſſet nulla, ita docet Romanus conſ. 336.
circa propoſitum in pr. ſequitur Card. Tuſc. tom. 3. pract.
54 concluſ. concl. 485. n. 1. & ſeqq. ubi ampliant, ut procedat
etiamſi in executorialibus Papæ narraretur tenor ſen-
tentiæ per partem, quia adhuc non dicitur de ſenten-
tia conſtare, cùm non ſufficiat narrativa partis, nec
etiam Principis, nec alterius notarij, niſi conſtet de re-
lato, ſeu narrato, & maxime quando mandatur execu-
tio fieri juxta tenorem ſententiæ (prout fieri aſſolet)
quia tunc neceſſariò requiritur exhibitio ſententiæ, ut
55 appareat tenor, quia licèt verba juxta ſecundùm, prout
& ſimilia, quando ſunt in gratia ſeu privilegio, ſtent
cauſativè, tamen in reſcriptis juſtitiæ ſtant condionali-
ter, Tuſcus & Rom. n. 5. in fi. ubi ſuprà, ubi addition. ad
eum verbo, conditionaliter, plures adducit concordan-
tes, & ſic ut deperſe fidem faciat, debet in executoria-
56 libus ejus tenor inſeri de verbo ad verbum, ut per eun-
dem Romanum d. conſ. 336. n. 2. & ibi additio. adducit
alias authoritates; ſequitur Card. Tuſc. d. concl. 485. n. 5.
& Puteus ſuprà. Semper ſiquidem in executione ſenten-
57 tiæ verba ejus ponderanda ſunt, docet Bald. in l. ab exe-
cutione n. 20. ad fin. C. quorum app. non recip. idem Bald. in
l. 1. C. de ſent. & interlocutoriis omn. jud. per tex. in d. l. fide-
juſſores magiſtratuum §. Aurelia, ff. de fidejuſſori.
58 Item etiam ut de mandato procuratorio conſtet, &
in poſterum fidem faciat, debet neceſſariò de verbo ad
verbum in executorialibus literis inſeri totus ejus te-
nor; & eſſet tunc ac ſi eſſet originale ipſum Parlad. ubi
proximè, & eſt ſententia B. Bald. Angel. & aliorum in
auth. ſi quis in aliquo documento, C. de edendo, idem ſcri-
pſit Innoc. Immol. Zabarella, & Felin. in c. cum in jure
peritus, de off. deleg. Bart. in l. ult. C. de fide inſtrum. Jacobi
de ſancto Georg. in l. 2. in 2. fallen. Cod. de edon Barba.
59 conſ. 38. col. 8. ante fi. verſ. & non eſt veriſimile, vol. 4. quod
idem eſt, ſi inſeratur de verbo ad verbum in ſententia,
aliiſve actibus judicialibus. Boër. dec. 281. qui dicit com-
munem opinionem n. 6. & 8. p. a. de qua etiam teſtatur
60 Abb. in c. Abbatiſſimam de verb. ſignif. aliàs autem ſi to-
tus ejus tenor non fuerit inſertus, ſed dumtaxat enun-
tiativè, vel narrativè mentio facta à tabellione, & no-
tario, nullo modo probat, nec de eo dicetur conſtare,
ſi negetur à Domino, ut declarat Caſtr. in d. authent. ſi
quis in aliqua docum. Felin. in d. c. cum in jure. num. 14.
Decius n. 35 & cæteri. DD. in auth ſi quis. Bald in rubr.
Cod. de fide inſtrum. Lanfran. de Orian. & ibi additio.

in praxi de productionibus ſub num. 34. Cardin. in c. ult.
de fide inſtrum. Alexand. conſ. 71. lecta & diſcuſſa, col. 5.
lib. 4. & in conſ. 70. in cauſa vertente colum. penult. lib. 2. 61
Bellamera concl. 125. ſi appelletur. Maſcard. de probat.
tom. 2. concluſ. 1008. à num. 3. ubi ampliat; etiamſi teſta-
tetur notarius, vidiſſe, & legiſſe, vel etiam ſi diceret,
ut conſtat ex inſtrumento per me notarium recepto;
& fieri rogato, ubi alias ampliationes & limitationes
apponit.
Iſthæc inſuper executoriales continere, & tranſcri- 62
bi de verbo ad verbum ſolitum eſt libellos actionis; &
exceptionum, & alia munimenta, quæ ad executionem
expediendam, magis attingere videntur, notat Parlad.
lib. 2. rerum quoti. lib. 2. c. ſi §. 1 p. 1. ſub n. 2. juxta notata
per Innoc. in d. c. cum in jure peritus n. 4. de offic. delegat.
& alios in c. quoniam contra de probation. Et puto neceſ-
ſarium libellum actoris inſeri de verbo ad verbum 63
cum probatio ejus requirat ſcripturam ex his, quæ
Rom. in repet. rubr. ff. de arbit. n. 37. Specul. in tit. de libelli
oblatione, Rofred. in ſua ſumma in prin. & Card. in clem.
ſæpe quæſt. 18. de verbor. ſignif. Maſcard. de probat. 3. tom.
concl 979. in pr. ubi tractat quomodo probetur libellus
deperditus.
Libellum autem rei, quantum ad verificandam litis 64
conteſtationem, non eſt neceſſarium inſerere de verbo
ad verbum, cùm ſufficiat in actis reperiri ſcriptum, li-
tem fuiſſe conteſtatam. Bart. in l. ſciendum n. 19. de verbo-
rum obligat. & in l. quod ſi dubitetur, ff. de acquir. hær.
ubi etiam Immol. Rom. & Areti. Hoſtienſ. Joann. Andr.
& Ant. de Butr. in c. 1. de litis conteſt. communem dicit
Alex. in d. l. ſciendum n. 48. de verbor. oblig. Brun. in tract.
de forma ſolemn. tit. de prob. & præſumpt. col. 17. verſ. item
quæ erit. B. allegat. text quem dicit rotundum in cap. cum
cauſam de jur. calum. Maſcard. de prob. 3. tom. concl. 986. 65
tamen quantum ad hoc ut conſtet; quæ exceptiones
fuerint in judicium deductæ, quæ modificant, ſeu im-
pugnant ſententiam; ut ſint vel non admittendæ, in
executione, (juxta ea, quæ) Deo dante (latè dicturus
infrà in c. 7. de exceſſu, exceptionum reſpectu) neceſſa-
rium erit, ut inſeratur, & ut appareat; an ſit jam ſuper
illis judicatum.
De citatione autem non eſt dubium, ut debeat con- 66
ſtare, an contra tertium poſſeſſorem executorialibus
ſit procedendum, cum contra non citatum executio
non procedat regulariter, ex his, quæ latè infrà de ex-
ceſſu de perſona ad perſonam cap. 8. & generaliter ea
omnia inſerantur in executorialibus, quæ excludant 67
exceptiones, quæ de jure contra ſententiam, ſeu ejus
proceſſum oppoſitæ, executionem impedirent, ſecun-
dum quæ nos latè infrà in d. cap. 7. de except. ut alia ex-
trinſecus probatio neceſſaria non ſit, ſcilicet actorum 68
proceſſus exhibitio. Quæ quidem abſque dubio, etiam-
ſi lis finita ſit; rectè probant, & vito retinent, cap.
quoniam contra. de probationibus, l. ſi is apud quem, Cod.
de edendo. Bald. in l. fi. Cod. de edic. divi Adr. tol. quæ-
ſtione 7. Et comprobatur ex his, quæ notat Innocent.
in d. cap. cum in jure. Parlador. ubi proxime numero 3.
& probat l. hac ſententia, C. de ſententiis; quæ ſine cer-
ta quanti. proferunt, & ut conſtet qua de cauſa actum
ſit, & ut aliis dubiis abſque proceſſu ſatisfiat, inſeri 69
ſolent in inſtrumento hoc rei judicatæ interrogato-
ria, & proceſſus, ut affirmat noſtras Joann. Garcia in
tract. de nobil. gloſſ. 6. num. 49. & ut ex eis intentio ju-
dicis detegatur, & inſuper dicta omnium teſtium, qui
in cauſa principali meliùs depoſuerunt aut expenſa-
rum & ſimilium æſtimationem, vel in judiciis uni-
verſalibus, qui probant de rebus in particulari, quo-
rum omnium liquidatio, & taxatio ad executionem 70
reſervatur, atque remittitur (prout aſſolet fieri)
pars ſi cauta, ut illos in executorialibus literis faciat
inſeri, ne ape iatur porta teſtium ſubordinationi,

& tandem, ut expenſis excuſetur; ita conſuluit Matth.
de Afflict. *dec.* 33. *n.* 3. Joannes Guttierres *de jur. confir.* 1.
part. c. 1. *num.* 31. Eſcobar. *de ratiocin cap.* 33. *n.* 26. quod
nota.

71 Animadvertens Parlador. *ibid. num.* 3. quòd ſi exe-
quutio ſententiæ apud eundem Judicem, qui eam tulit,
ſit facienda, parvi referre, utrum ex eiſdem actis abſ-
que hujuſmodi ſummaria actorum tranſcriptione, exe-
quutiò fiat, ſufficit enim ad exequendum ſola ipſa
ſententia publica forma ſignata à notario de mandato
judicis, cùm ipſa ſola exequutionem mereatur, ex ſu-
pradictis, ut ex Monterro. & Villadiego refert Amad.
Rodrig. *de execut. cap.* 1. *ſub num* 9. & conſtat ex his,
quæ à princip. huius cap. dicta ſunt. Si autem con-
tra ſententiam aliquæ exceptiones opponantur, ex
proceſſu excludentur, aut probabuntur, cum illa ſum-
maria actorum tranſcriptio & inſtrumentum, & ſic
exequutoriales, ita fiunt ad effectum evitandi hujuſ-
modi proceſſus exhibitionem, ſi de aliquo dubitetur,
cum per illas comprobetur, ac juris ſui conſervandi
cauſa.

72 Hæ autem exequutoriales ſi in Romana Curia ex-
pediantur, cujus eſt neceſſarius. & Inviolabilis ſtylus, ut
ante earum executionem intimetur parti. Rota *dec.* 1.
de ſentent. excommun. in antiquis. Rota *dec.* 1. *de dolo &
contuma. in antiqu.* eadem Rota Romana *in deciſionib. re-
collect. per Seraphin.* 10116. *tomo* 2. quibus reſolutum
eſt, conſtante de attentatis, cùm proceſſus, de quo agi-
tur, fuerit factus à judice laïco, vigore exequutoria-
73 lium non intimatarum capitulo, ſed tantum quibuſdam
canonicis, non capitulariter congregatis, &c. *ex Rota
deciſione*, teſte Puteo *dec.* 44. *lib.* 3. & quomodo ſit fa-
cienda hæc citatio capitulo, ſeu univerſitati, plures
Rotæ deciſiones adducit Rota per Ludovic. *dec.* 584. *n.*
2. *&* 6. *&* 5. ubi per Rotam, quòd valet hæc citatio fa-
cta privatim capitularibus, quando facta inſtantia cum
eo qui tenetur congregare, & nolit, aut recuſat, plures
allegat.

74 Quorum quidem inſuper exequutorialium, una cum
intimatione hujuſmodi in Rota, debet fieri reprodu-
ctio, ac repræſentatio ubi ante earum actualem exe-
quutionem, & ante declarationem incurſus cenſura-
rum, in eis contentarum, quatuor termini ſervantur, de
ſtylo Rotæ ſervari ſoliti, ut declarat Caſſtad. *dec.* 6. *gra-
tia ſubrogationis n.* 11. *de cauſa poſſeſſionis & proprieta-
tis.* Felin. *in c. ad probandum n.* 6. *de ſententia & re judi-
cata.* Joan. Paul. *dec.* 3. incipit *Bellicen.* Sarnerius *de annâ.
q* 44. *ad medium.* Mohedanus *dec.* 181. Lancel. Robert.
de attentatis 2. *part. cap.* 4. *in præfatione à n.* 304. *&* 306.
Puteus *d. dec.* 44. *l.* 3. Seraph. *dec.* 878. *tom.* 1. *& dec.* 10116.
tomo 2.

75 Qui omnes affirmant, exequutionem, & poſſeſſio-
nem beneficii, alterius verò rei in exequutorialibus
contentæ, captam ante hujuſmodi intimationem exe-
quutorialium, & reproductionem earundem eſſe at-
tentatam, nullam, & ut talem revocandam, tanquam
minùs canonicè factam, quod etiam probat Creſcen-
tius *dec.* 16. incipit *ſtylus ſub rubrica de attent.* ubi in-
quit, quòd ſtylus Rotæ eſt ut ſi quis vigore executoria-
lium capiat poſſeſſionem, dicatur attentaſſe, quia de-
bent ſervari quatuor termini, ut latiùs ibi per eum,
& ita etiam fuiſſe deciſum in Rota in una Abulenſ.
parochia. de Roba, coram Mohedano anno milleſimo
quingenteſimo quadrageſimoſecundo, ut poſſeſſionis
adeptio vigore literarum executorialium ante repro-
ductionem dicatur attentata, quam referens ſequitur
idem Mohedan. *in recollect. per eum dec.* 180. *vacante
ſub rubr. ut lite pend.* poſt Sarnerium, & Fel. ab eo citа-
tos. Hinc etiam reſolutum fuiſſe in Rota 27. Octobris
anno 1553. in una Gebennenſi ſpoliat, coram Auditore
Auguſtino, quòd poſſeſſio attentata dicatur, & nulla ſi

fuit capta vigore ſententiarum rei judicatæ, & litera-
rum executorialium relaxatarum contra unum, ſi illæ
non fuerunt juxta ſtylum Romanæ Curiæ intimatæ 76
alteri poſſeſſori qui vigore reſignationis confirmua-
ti cum clauſula reſignationis gratioſæ, etiam quoad
poſſeſſionem, in qua actualiter reperiebatur, teſta-
tur Lancel. Robert. *de attent.* 2. *part. in c.* 4. *in præfatione
n.* 310. *& ſeqq.* ubi tenet etiam cum Gigan. *in tract. ſeu
Epitome de intruſ. n.* 17. *verſic. quinimò.* & Mandoſ. *ſuper
regul. de ſubrogan. collect. q.* 4. *n.* 4. *& ſeqq.* & idem *in tract.
commiſſ. in* 14. *formula commiſſionis attent. in verbo revo-
cando q.* 1. *in fin.* quod diſpoſitiones de intruſo loquentes
comprehendunt, & procedunt in eo, qui non ſervatis 77
debitis terminis poſſeſſionem vigore executorialium
accepit.

Quod quidem fallit in eo, qui obtinuiſſet tres ſen- 78
tentias, & illarum vigore executoriales, & abſque eo,
quòd appareat factam fuiſſe intimationem executo-
rialium, vel ſervatos fuiſſe hujuſmodi terminos, de ſty-
lo ſervari ſolitos, contra intruſum reperiretur fuiſſe in
poſſeſſione beneficii per viginti annos, & tertius con-
tra eum daret de attentatis, quaſi ille lite adhuc pen-
dente ingreſſus ſit poſſeſſionem, non eſſe attentatam
hoc caſu decrevit Rota teſte Aquille *dec.* 33. *attentata
dixerunt ſub rubrica de attent.* Guidobon *dec.* 136. *Cala-
guritana, titul. de attent.* Lancel. *de præfatione c.* 4. *n.* 316.
dicens notabilem, reddentes rationem, quia veriſimile 79
eſt, primum intruſum receſſiſſe poſt ſententias & poſ-
ſeſſionem dimiſiſſe. Et quia per ſpatium viginti anno-
rum præſumebantur omnia ſolemniter acta, & conſe-
quenter executoriales fuiſſe intimatas, & cum eiſdem
deciſionibus concordat alia Peregr. 93. aliàs 31. incipit
in cauſa, ubi idem fuiſſe tentum in una Pampilonenſi
coram eo, ſub die 14. Maii anno milleſimo quingente-
ſimo quadrageſimoſeptimo, ubi quoque aliam ratio-
nem aſſignat, quia per lapſum tanti temporis poſſeſſio
præſumebatur capta volente, & non contradicente
poſſeſſore.

Quare dicit Felin. *in cap. ad probandum n.* 6. *verſic. &* 80
adde, quòd collatio, de ſent. & re judic. quòd collatio be-
neficii facta per Epiſcopum excommunicatum vigore
literarum executorialium à Rota emanatarum valida
eſt, ſi nondum Epiſcopus declaratus erat, & ita teſta-
tur, ſuo tempore judicatum fuiſſe in Rota Romana,
rationem reddens, quia licèt executoriales excommu-
nicent ut ex tunc, & etiam mandent, denuntiari ex-
communicatum, tamen in omnibus intelligatur con-
ditio, ſi non potuerit. Hoc autem quòd non paruerit
ſine juſta cauſa, non priùs conſtat, quàm fuerit lata 81
declaratoria incurſus cenſurarum, ad quam declarato-
riam ſententiam Rota præmittit quatuor citationes
monentes eum condemnatum, ut doceat, cur non pa-
ruerit, quo non comparente, illum incurriſſe cenſuras
declarat, ubi hoc latiùs explicat, & proſequitur ibi,
quem vide.

Quibus adde, quod deciſum fuit in Rota teſte Ja- 82
cobo Puteo, *deciſione* 44. *lib.* 3. quòd licet auditor ca-
meræ ſit executor literarum Apoſtolicarum, & om-
nium ſententiarum latarum in curia, tamen ſi execu-
toriales ſint decretæ in Rota, & executæ, ſeu intima-
tæ, non poſſunt poſtea reproduci coram Auditore
Cameræ, & coram eo procedi ad declaratoriam ſen-
tentiam, niſi cum intimatione executorialium fie-
ret monitorium ab ipſo Auditore Cameræ, ut com-
parere deberet coram eo, ad videndum ſe declara- 83
ri, aliàs autem non tenetur, quia cum executoria-
les eſſent decretæ per Auditorem Rotæ, non tene-
tur citatus divinare, quòd executoriales coram Au-
ditore Cameræ reproducerentur, & ſic propter mu-
tationem tribunalis, & ſententiam declaratoriam
eſſe nullam deficiente citatione, & monitione, &
ita

ita paulo antea dicitur ibi, fuiſſe iterum deciſum, pariter notandum eſſe, quod fuiſſe determinatum in Rota in una Toletan. matrimonii coram Oradino 31. Januarii anno 1556. & antea etiam determinatum 10. Nov. 1555. teſte Lanceloto *de attent. 2. p. c. 4. in præfatione n. 509.* ut executivo executorialium ſit attentata, quia cùm literæ executoriales deberent reproduci coram Au-
84 ditore Rotæ, fuerunt reproductæ coram ſubexecutore earum in partibus, quod fieri non debet. Cui rectè conducunt quæ diximus *ſuprà 3 part. c. 9. à n. 239.*

85 Ex quibus omnibus ita clarè conſtat, quòd ſi in executorialibus in Romana Curia expeditis & relaxatis hic ſtylus fuerit omiſſus à ſubexecutore in partibus (cui ad exequendum commiſſæ ſunt) exequente, nihilominus appellationi interpoſitæ non deferente vim facere, in ſupremis prætoriis declarabitur, cùm omnia ab eo tunc geſta ſint nulla, & attentata ex ſupradictis. Et ita etiam in Pintiana Cancellaria declaratum fuiſſe, vim nempe feciſſe executore executorialium è Romana Curia emanatarum, quas poſt earum intimationem factam condemnato, exequi volebat, ante earum reproductionem in Romana Curia, teſtatur Gutierrez *can. q. l. 4. n. 28. & 29.* & multo poſt hæc ſcripta Cævallos *in contra comm. lib. 4. q. 1. n. 415.* & iterum *lib. 5. 1. p. gl. 9. n. 15.* licèt ſic non probent, nec examinent.

86 At verò notandum eſt, quod in partibus (Hiſpaniæ ſaltim) hic Romanæ Curiæ ſtylus in expediendis executorialibus à judicibus Eccleſiaſticis non ſervatur, nec attenditur, nec fiunt poſt earum relaxationem, & expeditionem prædictæ intimationes, reproductiones, & repræſentationes earum; ſed duntaxat ſervatur jus commune, de quo per nos *ſuprà à pr. hujus capitis*, ut poſt rem judicatam fiat reproductio proceſſus, petendo executoriales, quæ petitio intimari parti condemnatæ mandatur, quaſi nihil relevans ad earum impediendam relaxationem (ex his rationabilibus cauſis, quæ ſuprà
87 poſitæ ſunt nominatim) tabellioni judex jubet, ut illas literas executoriales parti tradat confectas modo ſuperiùs dicto, & an in earum executione requiratur citatio, & quando, videbimus latiùs, Deo dante, *infrà c. 5. à n. 6. & c. 2. à n. 2.* qui ſtylus juris communis ſervatur in partibus Hiſpaniæ, non ille Romanæ Curiæ, qui ſervari non tenetur, ut in terminis dixit Rota in una Pampilonen. parochialis coram Reibeis 14. Aprilis
88 1567. ubi ad literam dixiſſe, quòd illud de poſſeſſione capta poſt executoriales non reproductas, ut ſit attentata, ſervatur in Curia; ſed in partibus aliud fortè eſt, teſtatur Lancel. Robert. *de attent. 2. p. d. c. 4. in præfatione n. 552.* cùm generaliter & regulariter verum ſit, ut ſtylus
89 Rotæ extra Curiam non ſit attendendus, nec extendendus ad partes, ſecundùm Alciatum *in conſil. 25. non videtur n. 5. lib. 5.* Lancel. *de attent. 2. p. c. 6. n. 3.* de quo articulo videre poteris quæ nos latè deduximus *ſuprà 3. p. c. 9. prope finem à n. 233. verſ. illud tamen valde utiliſſimum*, &c. *uſque ad fi. c.* & vide alia quæ diximus *p. 1. c. 2. §. 3. à n. 10. cum ſeqq.*

Executoriales hæ mittuntur cuidam executori, ut
90 illas ad effectum perducat, atque actuali executioni tradat, quare quæri poteſt: an ab hujuſmodi executorialium commiſſione facta executori appellationi interpoſitæ non deferens vim faciat judex Eccleſiaſticus, in quo negativè reſolvo vim non fieri, cùm appellatio hoc caſu licita non ſit. Ita dicunt Specul. *in tit. de app. §. in quibus verſ. 5.* Joannes de Anania *conſil. 26. in conſa columm. 1.* Beroi. *in l. ab executione C. quorum app. ſub n. 9.* poſt Imol. *ibi*, Lancel. *de attent. 1. part. c. 12. limit. 5. n. 18. & ſeqq.* Rebuff. *tract. de ſentent. execut. art. 7. gl. 12. n. 17.* & optimè etiam poſt Romanum *conſil. 41. in princ.* & per Apoſtill. ad eum *verbo, videndum.* Alexand. *conſil. 95. n. 3. lib. 2.* atteſtantem de communi, & poſt Joann. de Ana. *d. conſ. 26.* Rolan. à Valle *conſil. 43. in pr. lib. 1.* Corneum *conſil. 71. ſuper primo in. 10. & 24.* quos citat ad id

tenet Card. Tuſc. *pract. concl. tom. 1. litera A, c. 4010. n. 6. & n. 17.*

Et faciunt etiam omnes illi Doctores, qui ex doctrina Beroii *ubi proximè* tradunt pro cautela, ad evitandam appellationem à ſententia de exequendo, ut judex 91
non pronunciet exequendum, ſed directò committat executionem ſententiæ, aut inſtrumenti guarentigiati executori, quia tunc appellari nullatenus poterit, meminit Lancel. *ubi proximè n. 20.* Roder. Xuar. *in l. poſt rem. in declaratione Regni q. 6. ſub n. 2.* & multi ſuperiùs à nobis citati, tenentes, ut à præcepto de exequendo appellationi deferendum ſit, ita ſuam opinionem temperantes, & hanc pro omnimoda ſecuritate cautelam tra- 92
dentes, & probatur, quia hujuſmodi commiſſio dicitur pars realis executionis, ſecundùm Lancel. *ibi*, & ſic idem jus eſt de parte quoad partem, quod de toto quoad totum, *l. qua toto, ff. de rei vendi.*

Et eo inſuper fundamento, nam cùm hujuſmodi 93
commiſſionis extrema appellationem excludant, nempe ipſa ſententia tranſlata in rem judicatam, imò & executorialium expeditio ac relaxatio, quod eſt extremum à parte ante, ac ipſa actualis executio, & ipſe executor non admittunt appellationem, quod eſt extremum à parte poſt, ergo medium connexum, & conjunctum, quod eſt ipſa commiſſio, debet pariter appella- 94
tionem excludere, nam medium participat à juribus extremorum, adeò ut probatis extremis medium probatum remanent, Calcaneus *in conſ. 31. n. 3.* Bald. *in l. dicto Cod. de edicto D. Adr. & in l. judicia C. de rei vind.* Ang. *in l. qui ſella, §. in ruſticis, ff. de ſervit. præd.* Innoc. *in c. licet cauſam de reſcript.* Bald. *in l. 2. C. quando prov. non eſt neceſ.* Hieron. Cagno. *in l. uni. §. 1. C. ſi quis jus dicen.* Barba. *conſil. 12. n. 18. volum. 3.* Bellamer. *dec. 411. probatis extremis*, & eleganter Tiraquel. *tractatu de reſcript. §. 1. gl. 5. verſicul. idque regulare eſt*, quod procedit quando medium habet conjunctionem cum extremis. *c. majores* 95
de Baptiſ. ſecundùm gl. *in c. volum 6. q. 4.* citata Bellamer. *ubi proximè* & tradit Bart. *in l. Celſus, ff de uſucap.* Maſc. *de prob. 2. tom. concluſ. 730. n. 6.* & ſurſum prout in noſtro caſu, quia ſtat neceſſaria connexitas, & conjunctio, tum quia (ut diximus) iſta commiſſio eſt pars realis executionis, tum quia fruſtra ſententiæ ferrentur, niſi executioni mandarentur, ut diximus *ſuprà ad pr. hujus capitis.*

Medium enim ejuſdem præſumitur naturæ, & con-
ditionis, cujus ſunt extrema, *l. ſervus plurium § fin. ff. de* 96
legat. 1. l. 3. §. 1. ff. de liber. & poſthum. ubi media judicantur ſecundùm præcedentia & ſequentia, Petrus Surd. *in conſil. 151. n. 29. tom. 2* Iſernia *in c. 1. verſic. quidam tamen, in add. de convent. inter maſcul. & fœmin.* Bron. *conſil. 127. col. 7. verſic. quod ſi aliam; & tertiam*; facit quod dicimus, media declarari ex præcedentibus, & ſequentibus, 97
l. hæredes palam, § ſi quis poſt, ff. de teſtam. Felin. *in rubr. de re jud. col. 5. verſ. intellige.* Nevizan. *conſil. 29. n. 4. cum ſimilibus.*

Unum tamen elegans notandum eſt in hac materia, 98
quòd abſolutoria ſententia non indiget executorialibus, ita eleganter advertit Andr. Gail. *pract. obſerv. lib. 1. obſervatione 114. fol. mihi 88. n. 18.* Joan. Garcia *de nobilitat. gloſ. 8. §. 1. n. 6.* reddentes rationem, cùm abſo-
lutoria ſententia ſtatim ſecum abſolutionem, & execu- 99
tionem trahit abſque aliquo novo facto judicis, quia ſeipſam exequitur, nihilque ex ea ſit tradendum, nihil enim præſtat, nec addit, nec adimit, & ſic nullo facto hominis eget, quia nulla eget traditione, nulla cautione, nulla citatione, nulla particula, ſed ita remanet ſicuti erat tempore litis motæ, *l. ſi inter me, ff. de re jud.* [illegible] de jure tuo judicatum intelligitur.) *& l. ex ſex* [illegible] *ff. eodem*, ibi nihil enim de jure tuo [illegible] elligitur.) & iterùm *ibi*, nihil enim in [illegible] re rei abſolutè ſtatutum intelligitur,) ([illegible] *verbo totum*; quam ibi poſt Bart

reliqui-

reliqui probant. Bart. *in l. exceptio, ff. de except. rei judic.* idem Bart. *in l. ſi quis rem, ff. eod.* pro quo eſt egregius text. *in l. ſi ſuperatus, ff. de pign.* ubi Bart. *n. 3.* late & optimè proſequitur Joan. Garcia *ubi proximè à n 6. cum ſeqq.* quare ſeipſam exequitur, ſtatimque abſolutus exceptione rei judicatæ (quam illa præſtat) tutus ſit, *toto tit. ff. de exceptione rei jud.* Innoc. *in c. cum noſtris, n. 3. verſ. ex his, de conceſſione præbendæ,* gl. *in c. paſtoralis verbo, cum executionem, de app.* & Doctores *ibi.* Angel. *in repet. l. tale pactum n. 17. ff. de pactis.* Natta *conſil. 524. num. 25. vol. 3.* incipit *in cauſa.* Bart. *in l. metum, § ſed quod prætor. n. 12. ff. de re jud.* ubi optimè Zaſius *n. 2.* per text. *in l. 1. §. debitor, ff. ut in poſſeſſionem legato,* quem ad hoc ſingulariter inducit ipſe Zaſius. Sequitur Andr. Gaill. *ubi ſuprà,* dicens quod ab eruditis judicibus ita diligenter obſervandum eſt, ſententiam imperiti judices indiſtinctè executoriales petenti victori decernunt, ſéque meminiſſe hac ratione victori executoriales in Camera denegatas fuiſſe, quod quidem ex identitate rationis obſervandum eſt, & intelligendum in quolibet actu, & ſententia negativa, quæ ſecum executionem trahit. Contrarium tamen ſolet ubique practicari, ut his caſibus ſupradictis executoriales relaxentur, victrice petente, non ad effectum exequendi, ſed juris ſui, & exceptionis conſervandi cauſa ac comprobandi.

Pariter etiam executoriales non expediuntur vigore ſententiæ nullæ, cujus nullitas per inſpectionem actorum apparet, quia ſententia nulla notoriè nullam executionem meretur. Ita in terminis dicit Andreas Gaill. *lib. 1. pract. obſervatio d. obſerv. 113. à n. 2. fol. 87.* Marant. *de ordine judiciorum 6. p. tit. de executione ſententiæ n. 3. fol. mihi 651. in parvis.*

Sed quis judicum, an judex à quo, an judex ad quem, qui confirmavit, vel infirmavit ſententias, tulitque ultimam, vel aliam, quæ tamen tranſivit in rem judicatam: poſſit executoriales expedire, & executionem facere; quid in delegato & quid in Ordinario, mirabiles multáſque per ampliationes & limitationes magnam caſuum diverſitatem, & differentiam congeſſit noviſſimè Sigiſmundus Eſcac. *tr. de appell. q. 11. art. 7. per totum à n. 162. uſque ad n. 184.* quem vide omnino.

CAPUT II.

Quanto temporis ſpatio ſilentium executorialium vires ſeu minuat, ſeu penitus enervet, ubi inter utrumque jus, & Regium redditur diſcrimen.

SUMMARIUM.

Executorialium vires ex quibus vel extinguantur, vel enerventur, n. 1.

Si in executione conquievit pars, & judex per unum annum puta, nova debet fieri citatio cum relatione ſtatus executionis, & de ratione, n. 2.

Ab executore omittente citationem requiſitam appellationi interjecta deferendum eſt, n. 3.

Executoriales & ſententia poſt triginta annos non exequuntur, n. 4.

Appellationi emiſſa ab executione executorialium præſcriptarum, niſi deferat executor vim faciet, n. 5.

Executorialium præſcriptarum exceptio eſt legitima, cùm oriatur ex inſpectione ſententiæ, n 6.

Ab executore reiiciente legitimas e[illegible] appellationi deferendum, n. 7.

Exceptionem præſcripta executioni[illegible] eſſe opponere, ſed judex ex officio id tenet[illegible]areat ex inſpectione ſententiæ, n. 8.

Exequendi jus ex obligatione perſonali decem annis jure regio præſcribitur, n. 9.

Executivum jus ex re judicata ſuper actione perſonali ſimul cum ipſa actione præſcribitur ſpatio viginti annorum jure Regio, n. 10.

Exequendi jus ex inſtrumento guarentigiato ſi præſcribatur per decennium, non impeditur via ordinaria ex inſtrumento agi intra aliud decennium, n. 11.

Jus exequendi ex actione reali etiam hodie jure Regio non præſcribitur, niſi ſpatio triginta annorum, n. 12.

Executorialium jus jure civili præſcriptum per triginta annos, à minori tempore jure canonico amittitur, n. 13.

Executorialium vires amittuntur per longum tempus concurrente non bono jure victoris, n. 14. & à n. 21.

Inſtantia jure canonico non perit, ſed eſt perpetua, num. 15.

Inſtantia jure canonico perit per decennium concurrente negligentis non bono jure, quia tunc lis præſumitur habita pro derelicto, n. 16.

Lis cenſetur derelicta per ſilentium decennii concurrente non bono jure negligentis, non in omnibus cauſis, ſed in beneficialibus tantùm, & qua ratione, n. 17.

Defectu juris concurrente cum ſilentio decennii honeſtum non eſt, ut beneficium tanto ſit tempore litigioſum, num. 18.

Inſtantia & lis in Romana Curia non finitur niſi per ſententiam in omnibus cauſis præter beneficiales, n. 19.

Executoriales in beneficialibus extinguuntur per non uſum earum, & per ceſſationem minori tempore triginta annorum, & quomodo intelligatur, n. 20.

Jus exequendi ex executorialibus etiam jure canonico non niſi ſpatio triginta annorum extingui, defenditur; n. 21.

Lanceloti Roberti aſſertio reprobatur, n. 22.

Silentium longi temporis in executorialibus licet poſſit concurrere; non tamen injuſtitia calumnioſa ſicut in lite; n. 23.

In executorialibus omnis ceſſat calumnioſa præſumptio, & pro eis præſumitur ritè & rectè latas ſententias; num. 24.

Executorialium jus ut extinguatur, triginta annorum lapſus requiritur juxta Rotam, n. 25.

Silentium per longum tempus non præſumit derelictas executoriales, cùm adſit in illis præſumptio boni juris. num. 26.

Silentium longi temporis perimit inſtantiam litis, ergo perimit jus exequendi ex executorialibus; non eſt bonum argumentum, n. 27.

Lis perit triennio jure civili, & tamen non jus exequendi, cùm triginta annorum lapſum deſideret, n. 28.

Exequendi jus ex executorialibus non habet inſtantiam regulariter, n. 29.

Inſtantia in executorialibus non incipit currere, antequam in judicio cœpta ſit executio, n. 30.

Executoriales valde antiquæ non mittuntur executioni, num. 31.

Executoriales ſimpliciter antiquæ, ſcilicet, quæ nondum complevere triginta annos, mittuntur executioni cùm exhibentur proceſſus & ſententia ex quibus emanarunt, num. 32.

Secus ſi ſolæ executoriales exhibeantur poſt longum tempus, quia tunc illis denegatur executio, ibid.

Executionis cœpta inſtantia an per triennium pereat, tres reperiuntur opiniones, num. 33. & de reſolutione, num. 46.

Jus exequendi tam ex executorialibus, quàm inſtrumento guarentigiato habere inſtantiam triennio perituram, qui teneant, n. 34.

Quæ opinio tanquam abſoluta & ſine diſtinctione ſequenda non eſt, n. 35.

Executivam viam ex inſtrumento guarentigiato non habere inſtantiam, nec triennio perire, qui teneant, n 39.

Quam

Quam opinionem veram eſſe, reſolvitur in caſu de quo loquitur, ibid.& n.37.

Sententia diffinitiva eſt eſſentialis, ut judicium inſtantiam habere dicatur, n.38.

Executivum jus intentatum per actionem in factum ex re judicata, habet inſtantiam perituram, n.39.

Executivum ex executorialibus intentatum per judicis officium mercenarium, non datur peritura inſtantia, n.40.

Executio ſi eſt petita actione in factum, ordo juris ſervari debet, n. 41.

Executivum judicium intentatum per judicis officium; celerem expeditionem requirit, n.42.

Ex actione judicati agitur ordinaria via, n.43.

Executio ex executorialibus per officium judicis petita non requirit libellum, nec figuram aut ordinem judicii, & ideo uberius eſt ex eo agere, quàm actione in factum, n.43.

Executio ſive petatur judicis officio, ſive actione in factum ex executorialibus appellationem ſuſpenſivam non recipit, n.45.

Executivo judicio actione in factum intentato, licèt detur peritura inſtantia; procedit jure civili, non jure canonico, n. 46.

Executio cœpta per litis conteſtationem perpetuatur in quadraginta annos jus exequendi, n.47.

Lite cœpta per citationem aut executoris miſſionem; incepta præſcriptio interrumpitur, non tamen perpetuatur actio, quæ de novo initianda eſt, n. 48.

Lite cœpta per litis conteſtationem, non ſolùm interrũpitur præſcriptio, ſed perpetuatur actio in 40. annos, etiamſi decem tantùm ſufficiant ad actionis præſcriptionẽ; n.49.

Exequendi jus etiam ex actione perſonali, & re judicata, ſuper ea poſt litis conteſtationem petita executione, interrupta perpetuatur in 40.annos, n.50.

Iuris exequendi per citationem & executoris miſſionem interrumpitur præſcriptio, per litis autem conteſtationem perpetuatur jus ipſum in alios 40. annos, n. 51.

Et quid in hoc Rota Romana ſenſerit, n. 52.

Executivum jus & interruptum per citationem aut executoris miſſionem, denuo initiatur ejus præſcriptio, n. 53.

Ficta conteſtatio perpetuat jus executivum in 40. annos, num.54.

Litis conteſtatio ubi non requiritur, primus actus ſubſecutus habet vim litis conteſtationis, n.55.

Quod procedit in via executiva, n.56.

Per quaſi conteſtationem & actum, qui illius loco habetur; perpetuatur actio in 40.annos, n.57.

Inſtantia perempta per triennium non perit jus agentis; quominus denuo aliam fabricet inſtantiam, n. 58.

Actà judicii licèt pereant perempta inſtantia, non tamen acta cauſa, n.59.

Acta judicii dicuntur, quæ tendunt ad litis ordinationem; ut in exemplis, ibid n.60.

Acta cauſa dicuntur tendentes ad litis deciſionem prout inſtrumenta, confeſſiones, teſtes. & ſimilia, n. 61.

Acta probatoria non pereunt perempta inſtantia, n.62.

Inſtantia de novo cœpta reproducuntur acta probatoria prima inſtantia perempta; quæ fidem faciunt.n.63.

Perempta inſtantia in via executiva intentata actione in factum, poteſt de novo inchoari, per aliud triennium, num. 64.

Conc.Trid.ſeſſ.24.de referm. c. 20. diſponens in prima inſtantia poſt lapſum biennii liberum eſſe parti adire ſuperiorem, explanatur, n.65.

Falluntur intelligentes ex d. Trident. perire inſtantiam biennio jure canonico; ibid.

Trident. apponit biennium inferiori ad finiendam cauſam, non tamen irritat acta proceſſus; ſed per ea ſuperior cauſam decidit. n.66.

Inſtantia ſi periret biennio, ex d.Trid. acta omnia ordinatoria judicii perirent, ut citationes, libelli, termini, concluſiones, & ſimilia, n.67.

PLERUMQUE victrices immemores executorialium diu negligunt, vel impediti tardius, 1
effectualem executionem poſtulare, aut etiam tandem proſequi, quod quidem in cauſa eſt, ut executoriales ipſæ, vel diminutionem patiantur, vel penitus enerventur, idque contingere aſſolet, vel quando inter commiſſionem executorialium, & ipſam executionem tranſivit longum tempus, vel quando earum executio poſt longiſſimum deſideraretur, vel poſtquam ipſa executio cœpta fuit, per triennium conquievit.

Quantum ad primum, illud elegans eſt notandum, quòd licèt regulariter in executione executorialium, & aliorum citatio neceſſaria non ſit, niſi in aliquibus caſibus diſtinctè proſequendis *infrà c. 5. à num. 6*, tamen ſi à die commiſſionis executionis uſque ad exe- 2
cutionem factam, ſeu etiam faciendam tranſierit longum tempus, puta, unius anni, vel plurium annorum, debet fieri citatio, etiam iis caſibus indiſtinctè, in quibus aliàs neceſſaria non erat, vel in quibus requiritur præciſè, nam alia iterum facienda eſt cum relatione ſtatus negotii, ſeu executionis. Ratio eſt, quia illo medio tempore potuit condemnatus, & executatus ſolviſſe totum, vel partem, vel aliter ſatisfeciſſe, ſeu aliquid aliud adducere relevans ab executione & ejus moleſtia; ſive ſit finitum officium judicis executionem relaxantis, ſive non, quia poſt tranſitum dicti anni nova debet fieri citatio, ſecus ſi lapſum eſſe modicum tempus: Ita eleganter docet Guido Papæ *deciſ.329. de jure ſub num.2.verſ.& ſuper in fine*, & ante eum docuit Bal. *conſil.35.lib.5.* ſequitur Cardinal. Tuſchus *pract.concluſ. tom.3.litera E. conſil. 293.num.3.* idem firmat Rebuf. *in tract. de ſententia execut. art.7.gl.11.limit. 2.ſub num. 19. tom.1.fol.*370. per quos ita ſemel conſultus reſpondi in quadam ardua executione, quæ in hoc Gallo-græco ſupremo tribunali revocata fuit, & annullitas, eo, quòd poſtquam executio commiſſa fuit, & incepta, ceſſavit miniſter per aliquot annos, poſt quos illam proſecutus fuit abſque nova citatione, & intimatione ſtatus proceſſus executionis, quare meritò fuit revocata.

Sed non quidem ex hac noſtra eleganti doctrina, 3
quare moderamen hoc, ac quidem diminutionem patiuntur executoriales, ex quo ſequitur neceſſariò, quòd cùm requiratur citatio, ea omiſſa corruit executio, à qua emiſſæ appellationi, ut legitimæ niſi deferat executor, vim faciet evidentem. Ita Abb. *conſil.30 prædicta lib.1.* Rebuf. *in tract. de ſententiarum execut. n.1. & ſeqq. fol.223.* Tuſc. *practic.concl.tom.3.lit. E.concl.* 484. *n.* 1. Idem 1. *tom. lit. A.conſ.* 4010. *n.* 3. *& n.* 11. ultrà alios plures citavi *ſuprà c.1.hac 4.p.à n.42.verſ.quam executorialium expeditionem*, &c.

Cæterùm poſt triginta annos nec ſententiæ, nec ea- 4
rum executoriales executioni mitti poſſunt, quia per illud temporis ſpatium jus exequendi (hoc eſt, actionẽ in factum, & officium judicis quæ illis præſtantur) legitimè præſcribi, non eſt dubium. Ita Innocent. *in cap.fin. de except.* quod Bal. *ibi* notabili dignum reputat. gl.fin. *in l. fin. C.de præſ.30.vel 40.annor.* idem Bal. *in rub. de reſcript. & in l. debitori q. 3. C.de pactis.* Marant. *in Specul. aureo uls.p.tit.de executione ſententia n. 54.* Bal. *de præſcript. 4.part.4 part. princ. quæſt.* 31. Roderic. Xuarez *in repet.l.poſt rem in prin. nota. 1. num. 1.* ubi reputans famoſum expendit ad id text. *in l. ſicut Cod. de præſcription.30.annor.* ibi *perſecutione*, juncta ibi gloſ. & ibi etiam ejus additionator Bal. Gregor. Lopez *in l.5.tit.27.part.3.* Parlador. *lib. 1. rerum quotid. cap. 1. §.11.num.12.* Anton. Gomez *in l. 63.Tauri n.1.* Olanus *in concord.jur.litera I. num. 57.* Azeved. *in l.6.titul.* 15. *lib.4.recop.n.1.* & probatur *in l.12.tit.29.part.3.* Gratia. *in diſcept.foren.cap.66.num.* 21. *tom.* 1. pro quo allegat *l.actori Cod. de jurejuram.* Afflict. *deciſ.* 345. Marant. *tit.de execut.ſentent.num.54.* Surdus *conſil.186. num.3.*

Marefcot.

Mareſcot.*lib.2.reſol.121.n.10.*Conmia.*ritu* 19.*n.*103.*ritu*
76.*n.*138.Marius Giurba *dec.*96.*n.*1.charus mihi Ca-
rol.de Tapia *in compila.jur.Reg.Neapol. rubric.*41. *ritu*
262.*n.*5.*fol.*226.poſt Carpan.*ad ſtatut.Mediolan.c.*258
*n.*271.& alios.

5 Et ſic ſequitur, quòd appellatio ab hujuſmodi exe-
cutorialium præſcriptarum executione appellationi
emiſſæ non deferens ,vim faciat manifeſtam,quia cùm
earum jus exequendi perierit per lapſum temporis , &
non uſum, xecutionem non merentur,*l.4.§.condemna-
tum de re jud.* & ea quæ in ejus comprobationem latiſ-
6 ſime adduximus, quòd iſthæc exceptio ſit legitima , &
inducat nullitatem,cùm ex inſpectione ſententiæ oria-
tur, tenet Ancaran. *conſil.*259.*n.*3.& 4. Padilla *in l.ubi
pactum C.de tranſact.num.*10. Card.Tuſc. *pract. concluſ.
tom.*3.*litera E. concl.*381.*num.*16. & quòd ſit legitima
exceptio.Avendan. *de exeq.manda.*2.*part.cap.*30. *n.*11.
7 ergo ſuccedit regula , quòd executor excedit non ad-
mittens legitimas exceptiones , & ab earum rejectione
appellationi deferendum , latè *infrà hac* 4. *part. cap.*7.
per totum. Imò dicunt ipſi Doctores expreſsè, ut neceſ-
8 ſarium non ſit opponere . ſed judex ex officio facere te-
netur , quia conſtat ex inſpectione ſententiæ , & quòd
impediat executionem , tenet ultra relatos Gondizal.
de Paz. *in praxi* 4. *part.tom.* 1. *c.*3. *num.*11. Caſtellus
*in l.*63. *Tauri, verbo , diez años*, & ibi Palacius Rub.
*num.*16.

9 Quod noſtro Hiſpano jure non ita indiſtinctè pro-
cedit, ſiquidem *l.*36.*Tauri*,quæ eſt *l.*6.*tit.*15.*lib.*4.*recop.*
diſpoſitum ſtat , ut jus exequendi ex obligatione per-
ſonali decem annis præſcribatur , ac pariter jus execu-
tivum , quod provenit à re judicata ſuper actione per-
10 ſonali , ſimul junctum , cùm ipſa præſcribatur vigintí
annorum ſpatio. Caſtellus *in d.l.*63.*Tauri*, ita tradidere
Roder.Xuarez *in declar.l.Regni limit.*6. *in pr.* Palacius
Rubeus *in l.*63. ubi Anton.Gomezius Covarr.*in regul.
poſſeſſor.*2.*p.*§.11.*n.*2. Gregor.Lopez *in l.*22.*tit.*29. *part.*
3.*in gl.verbo.*30.*annos.*Aviles *in c.prato.c.*10. Avend.*de
exeq.manda.*2.*part.c.*30.*n.*11. Didac. Perez *in l.*4. *tit.*8.
*lib.*3 *ordina.gl.*1.*verſ.dubitatur præterea,fol.*677. Joann.
Gutier.*in repetit.l.nemo poteſt ex r.*468. Paz. *in praxi* 4.
*q.tom.*1.*p.*3.*n.*11.& *ſeqq.*Amador.Rodri. *in tr.de exe-
cutione c.*6.*n.*59.Curia Philippica 2.*p.*§ 1.*n.*75. qui om-
nes dictæ l.63.materiam latiſſimè exornant,ultra quos
& copioſè Parla, *lib* 1.*rerum quotid.lib.*1. *c.*1. §. 11. *cum
ſeqq.* quem vide ad hunc articulum particularem §.14.
*n.*10.Didac.Perez *in d.l.*4.*gl.*1.*verſ. dubitatur præterea.*
Did.*in l.*3.*tit.*13.*lib.*4. *ordin.gl.*1. Covarr.*ſuprà regul.
poſſeſſor.*2.*p.*§.11.*per tot.cum ſeqq.* Azeved.*in l.*6.*tit.*15.*lib.*
4.*recop.ex n.*1.*cum ſeqq.* quam quidem pluribus amplia-
tionibus, & limitationibus elegantibus & practicalibus
valdè exornant.

11 Illud non omittens, quòd licèt jus exequendi ex in-
ſtrumento guarentigiato competens per decennium
præſcribatur , minimè impediatur , ut ejuſdem inſtru-
menti virtute agi poſſit via ordinaria intra alios decem
annos pro in illo contentis,& quòd inſtrumentum pro-
ducatur ad debiti probationem , ita ex Baldi eleganti
doctrina *in l.plane, ff. quod cum falſo tutore* , explicant
Roderic. Xuarez *in declarator. legis Regni limit.*6. *n.*3.
dicens notabilem eſſe determinationem , tenent Ci-
fuentes, Caſtellus & Ant Gomez *in d.l.*63. *Tauri.* Co-
varr.*ubi proximè n.*4.Didacus Perez Paz.& Curia Phi-
lippica *locis proximè citatis*, idem etiam tenet doctiſſi-
mus Carolus de Tapia *in compilar.jur.Reg.Neapol.lib.*3.
de inſtrum.liquid.ritu 167.incipit,*nota quod fol.*242.*ver-
bo nota quod.*

12 At verò reſpectu juris exequendi ex actione reali
deſcendentis, nihil alteravit *d l.*63 diſpoſitio , cùm lo-
quatur dumtaxat in jure exequendi ex actione perſo-
nali competente, ſitque lex corrigens . proinde nec
amplianda, nec trahenda eſt ad caſus non expreſſos,&
ſic jus exequendi ex actione reali remanet intactum,&
ſub juris communis diſpoſitione, ut non minus trigin-
ta annis amittatur ; & enervetur , quod alios referens
advertit, & benè , Dueñas *in regul. limit.*1. & Avendan.
*in c.prato.*2.*part.c.*30.*num.*12.Parlador.*lib.*1. *rerum quo-
tid.c.*1.§.15.*ſub n.*9.& *per d.l.*63. alios allegans dicit
Valdes *in addition. ad Roderic.Xuar.ad l.poſt rem,nota.*
1.*n.*3.

Similiter etiam jus commune (quod jure canonico 13
attendimus, non regium) alteratum videtur , & illud
30. annorum ſpatium , ad minus redactum , ſiquidem
Rota Romana in una Barchinonen.canonicatus coram
Guiviardino 7. Junii anno 1567. ut teſtatur Lancelot
de attentatis 2.*part.c.*4.*in præfatione n.*283.reſolvit,cùm
dubitaretur, an vires executorialium eſſent extinctæ ex
eo , quòd qui eas obtinuerat, ſiluit per 18. annos, nec
fuit executus ; Domini tenuerunt , non eſſe extinctas,
& ea ratione, ita fuiſſe determinatum, (dicit Lancelot.)
quia licèt conſtabat de tempore legitimo ad inducen-
dam oblivionem ex parte tacentis ; ad inducendam ex- 14
tinctionem tamen non conſtabat de aliu requiſitu , ſci-
licet de malo jure ejus , quia ſi de eo conſtaret , utique
extinctas eſſe executoriales , declararent , & idem ap-
paret tenuiſſe eandem Rotam in una Legionenſi 27.
Novemb.anno 1592. inferiùs allegenda, *verſ.& inter-
minis à n.*25. in qua cùm opponeretur executorialibus
de ſilentio plurium annorum, reſponſum fuit ; non ob-
ſtare ; quia non conſtabat ſimul de evidenti juris defe-
ctu tacentis.

Illam quidem deciſionem Barchinon.tradit ipſe Lan- 15
cel. in comprobationem illius mirabilis doctrinæ , quæ
habet, quòd licèt de jure canonico non pereat inſtan-
tia, imò ſit perpetua , *c. penult.* & ibi Canoniſtæ *de judi-
ciis*,& ibi Marian.Socin. *ſub n.*13.*verſ.ulterius quæro,* &
*ſub n.*14.*inter tract. diverſorum de judiciis* 3. *tom.* 1. *part.
fol.*97.Ilſ.*in l.*11.*properandum n.*27.*C.de judiciis*.Caſſiad.
*dec.*5.*erat in una n.*4.*ut lite pend.* Marant.*in Specul.*5.*p.
verbo,& omnia fiunt durante inſtantia lim.*1. *n.*14.*fol.*240.
Vantius *de nulli.ex defectu juriſd.& inde.* &c. *num.*126.
Gambat.*de authoritate legati lib.* 3.*num.*469.*tom.*13.*p.*2.
*fol.*172.Hieron.Zanch.*tract. de differ. inter jus civil.* &
*cano.diff.*30.*n.*43.*tom.*1. *fol.*201. Mandoſ. *tract. de anna.
caſ.n.*133 *tom.*17.*fol.*214.Alini.*in praxi in pr.t.*3.*n.*21.
Ant.de Buttio *in d.c.penult.de judicii ſub n.*9. Rota *deciſ.*
10.*aliàs* 411 *ſi lite pend.n.*5.*ut lite pend.* & an noviori
diſpoſitione Concil.Trid.*ſeſſ.*24.*de reform.c.*20.hoc jus
antiquatum ſit , *ad fin. hujus c. apparebit à num.*65 . &
ſuperiùs.

Tamen unus modus, quo lis extinguitur, ſeu inſtan- 16
tia , perit eo jure ; nempe : quando à proſecutione ejus
fuit ceſſatum per longum tempus . ſcilicet 10. annos ,
concurrente cum eiſdem , non bono penitus jure ne-
gligentis , de quo conſtat , quia tunc præſumitur lis ha-
bita pro derelicta. Ita advertit Caſſiador.*deciſ.*5. *ut lite
pĕdente*,in qua deciſione licèt ſuffecerunt 8.anni dumta-
xat, & videatur ſimpliciter relata , & retenta à Menoch.
*in tract.de arbitr.jud.lib.*2.*cent.*3.*caſu* 202. *n.*14. tamen
poſtmodum pluries eam declaravit Rota requiri ſal-
tim decem annos cum qualitate defectus juris negli-
gentis,Puteus *deciſ.*14.*ut lis cenſeatur derelicta,ſub rubr.
ut lite pendente* , & *deciſ. fin. lib.*2. & idem Puteus *de-
ciſ.*245.*lib.*2. Simonetta *deciſ.*35. *an lis* , *ſub rub. ut lite
pend.* Puteus *deciſ.*7.*eod.tit.*Peregr. *deciſ.*95. *aliàs* 109.
incipit, *dubitavi* , & pluries ita determinaſſe Rotam,af-
firmat Lancel. Robert. *de attent.* 2.*p. c.* 4.*in præfatione
à n.*275. quod ego libentiſſimè verum intelligerem in
beneficialibus cauſis,non in aliis,tum quia omnes præ-
dictæ deciſiones loquuntur in beneficialibus , & cùm
ſit juris correctio , ejus terminos egredi non debemus
(ut paulo ante notavi) tum quia jus beneficiorum non
eſt perpetuum , ſed temporale ad vitam, & ſic jure
cenſetur , derelinqui litem calumnioſam , & injuſtam
per

per tot temporis ſilentium, poſt quod vita vix, aut parum poteſt, beneficio potiri, tum etiam quia dato defectu juris, non eſt honeſtum, ut beneficium tanto ſit tempore litigioſum, quod in his terminis conſideravit
18 Rota in una Compoſtellana Canonicatus, ut teſtatur Puteus *deciſ.145.lib.2.num.5.* quod ſic debet intelligi, ut etiam verificetur, quod dicunt Gomez. *de trienna. poſſ.q.98.ad fin.& q.56.* & Zerol. *in praxi Episcop.1.p. verbo, inſtantia, verſ.6.* quòd in Curia Romana lis, ſeu
19 inſtantia nunquam extinguitur, niſi per ſententiam, ut procedant in omnibus cauſis, præter beneficiales, tantùm, juxta *d. deciſ. Rotæ*, ex quo comprobari videtur, quod dicit Lancelot. *ubi ſup.* executoriales extingui per
20 non uſum earum, & ceſſationem per minus tempus 30. annorum.

21 Hac ego difficultate aliquando ſummopere preſſus, valdè in vincenda meditans inſudavi, quare non recedas à juris communis regulæ dictamine, jus exequendi ex re judicata, ejus executorialibus, aut alia re, non niſi 30. annorum ſilentio ſubmoveri: ad quod moveor primò ex ea deciſ. Rotæ ſuperius adducta, *verſ. ſimiliter etiam, à num.13.* qua declaratum fuit, ſilentium longi temporis, etiam 18. annorum non ſufficere, ad enervandum vires executorialium, & nimirum cùm 30. ſit præcisè neceſſarium. Nec obſtat quod dicit Lancelot. *in cap.4. in præfatione d.num.283.2. part.* id fuiſſe ita determinatum, quia non apparebat de evidenti, & ca-
22 lumnioſo defectu juris, quaſi ſecus foret, ſi appareret, quia hæc ratio non ſolùm falſa, verùm & falſiſſima eſt: ſiquidem impoſſibile ſit, ut executorialibus, aut ſententiis tranſactis in rem judicatam poſſimus adaptare illam doctrinam; quòd ſilentium longi temporis decennij puta, cum ſuo altero adminiculo, nempe defectu boni juris extinguat litem cœptam, nam licèt in ſilentio executorialium poſſit concurrere temporis neceſſarii longinquitas; tamen non poteſt concurrere illa alia qualitas, & præciſum requiſitum, ſcilicet evidens ca-
23 lumnioſa injuſtitia, & defectus juris, quoniam licèt poſſunt dari in lite à principio, dum pendent, cœpta: tamen ceſſat, & excluditur poſtquam aliquis obtinuit pro ſe ſententiam, aut ſententias tranſlatas in rem judicatam, aut tres conformes, aut per conſequens executoriales, quia eis extantibus omnis ceſſat calumnioſa præſumptio, imò pro eis præſumitur, ritè & rectè latas, & expe-
24 ditas. Ita per Sarnetium *in regul. de ſubro. col. quaſt.1.n.3.* Ruin. *conſ.79.n.3.lib.5* Æguid. *deciſ.89. ad Bal. conſ.492. n.2. lib.3.* Socinum *conſil.158.num.9.lib.2.* ergo ſilentium per longum tempus hac præciſa qualitate deficiente, non poteſt operari enervationem, & extinctionem in executorialibus, ſicut in lite.

25 Et in terminis ita reſpondet Rota in una Legionen. præſtimoniorum 27. Novem. anno 1592. coram Pamphilio, quam in alio propoſito ad literam refert Nicolaus Garcia *in tractatu de benef. 6. part. c.4.n.42. tom. 1.* ubi ad extinguendam litem & enervandas vires executorialium, inter alias hæc difficultas poſt medium fuit oppoſita, quòd obtinens executoriales tacuit per triginta annos. Cui ſatisfit ibi dupliciter, primò, quòd nondum erant lapſi dicti triginta anni, quaſi dixerit, quòd præcisè requiritur lapſus triginta annorum, ut jus
exequendi, & executorialis extinguatur, quod convenit juri communi ſuperiùs relato. Secundum reſpon-
26 ſum fuit, quòd licèt ad inducendam litem derelictam per ſilentium, & taciturnitatem temporis debet concurrere jus calumnioſum tacentis, ex Achille *deciſ.185.* quod in executorialibus eſt impoſſibile dare, ſed potiùs juſti juris præſumptio; evenit per taciturnitatem alterius temporis, quòd non aſcendat ad triginta annos completos, minimè extingui jus exequendi, ut in prima reſponſione ſupponebatur.

27 Nec enim eſt bonum argumentum, ſilentium perimit inſtantiam litis, ergo debet perimere jus exequendi ex eo deductum: nec ſequitur, decennii taciturnitas perimit inſtantiam in lite pendente, ergo debet perimere executoriales, quoniam videmus triennio perire litem jure civili, *l. properandum, C. de judiciis*, ubi Do-
ctores *in cap. penult. eod. tit.* & tamen non triennio, nec 28
longo tempore, ſed longiſſimo 30. annorum jus exequendi enervatur ex ſuperiùs adductis maximè DD. ſuprà citati omnes *in verſ. tamen unus eſt modus, n.16.* dicunt, quòd per longi temporis ſilentium, & defectum juris perimit inſtantia litis; ſed in jure exequendi, &
executorialibus non datur inſtantia regulariter (ut in- 29
feriùs apparebit) ergo hujuſmodi ſilentium illas enervare non poteſt, quia quod non eſt, rumpi non queit; & privatio præſupponit habitum; qualitáſque non poteſt eſſe ſine ſubjecto, ex vulgatis juris regulis, & in ca-
ſu, quo detur inſtantia, tunc incipit currere à tempore 30
litis conteſtationis, non antea, text. *in d.l. properandum C. de judiciis*, ubi DD. *& in cap. penult. eod. tit.* ſed non antequam in judicium cœpta ſit executio, ſecundùm terminos infrà in 3. opinione adductos, quod *in d. deciſ.* ceſſabat.

Et ſic ſequitur, quòd nihil innovatum eſt in jure ca- 31
nonico, ſed ſemper 30. annorum ſpatium ſit neceſſarium ad præſcribendum jus exequendi. Et hinc eſt, quod dicit aliàs Rota apud Seraphinum *deciſ.138 n.6. tom.1.* quod executoriales valde antiquæ non mittuntur executioni, ſed abſolutè illis negatur, maximè ſi ſint obtentæ per audientiam contradictarum, ut ſcilicet, quando excedunt dictos 30. annos, ut aliter fiat, quando ſimpliciter ſint antiquæ executoriales; puta: quando nondum compleverit dictos 30. annos, tunc non mit-
tuntur executioni, quando exhibentur, & præſentantur 32
ſolæ executoriales nudæ, & ſine proceſſu, & ſententiis, à quibus emanarunt. Ita Anton August. *in Epitome de executorialibus num.13.* ſecus autem quando exhibentur executoriales cum proceſſu, & ſententiis ſimul; quia tunc nullatenus illis executio denegatur, ita determinavit Rota in dicta deciſ. Legionenſ. de anno 1592. 27. Novemb. *in fine*, quam ad literam aliud agens refert Nicolaus Garcia *de benefic. 6 part. c.4.n.42* qua quidem deciſ. refert ita de anno 1567. in una Tudertina bonorum fuiſſe reſolutum per Rotam coram D. de Rubeis, quod quidem & juri conſonum eſt.

Circa ultimum autem, quando executorialium exe- 33
cutio cœpta eſt, in eaque per triennium à proſecutione fuerit ceſſatum, an ejus inſtantia periſſe dicatur, ita ut de cætero in eadem proſequi nequeat: ingens quidem ſtat difficultas, ſiquidem à Doctoribus in varias itum eſt ſententias, & opiniones, in quo quidem tres invenio (prout videbis) componendas. Primam, quæ habet abſolutè, quòd jus exequendi promiſcuè, tam ex ſen-
tentiis, & executorialibus, quàm ex inſtrumento gua- 34
rentigiato, habeat inſtantiam, & per triennium peritura, tenent Bald. *in l.1. nota.3. num.3. ver. & hoc facit in fin. C. de jure patr. propt. calum.* ubi Paul. de Caſtr. *ſub n.5. & 6. & in l.2. §. obſervari, C. eod. tit.* Alegand. *in l. properandum C. de jud. ſub n.3. & 4.* Iſſ. *ſub n.8.* Alex. *conſil.30. viſis actis num.7. & 8. lib.2.* Socin. *conſil. 95. num.2. lim.1.* Marant. *in Specul. 5. part. prin. n. & 8. fol. mihi 264.* & in hanc videtur ſe ſententiam licèt brevi-
ter, inclinare Bened. de Barii. *in tit. guarent. 2. part. q. 5. tom.6. diver. p.2. fol.345.* & ut communem defendit eam 35
Iſſ. Cumia. *ſuper ritibus Sicil. cap. n.19. cum ſeqq. verſ. quaro circa hoc*, hæc quatenus abſoluta eſt, & ſine diſtinctione, minimè eſt ſequenda.

Secunda opinio eſt huic contraria, quæ abſolutè ha- 36
bet: in executivis ex inſtrumento guarentigiato non dari inſtantiam, & ſic nec perire triennio, hanc tenet Bart. *in l. litibus 19. ſub n.7. C. de agri. & cenſib. lib. 11.* quem referens ſequitur Bal. ſibi inconſtans *in l. tale pactum 41. §. qui provocavit ſub n.11. quaſt.10. ff. de pactis.* Angel. Aret. *in l. ab executore num. 1. ff. de appellat. &*

relat. hanc ut veram ſequitur Antonius de Cana. in tr. de executione inſtrum. quæſt. 37. ſub num. 71. verſic fin. tom. 5. fol. 44. Franciſc. Aretin. in cap. penult. in fin de jud. dicens, quòd cùm in judicio executivo non expectetur
37 ſententia diffinitiva, quod eſt pars eſſentialis nimirum ut in eo non detur inſtantia, tandem ſequitur, idem dicens Bal. in l. conſentaneum 8. ſub num. 49. verſ. ultra quæro C. quomodo & quando jud. alios plures citat Aſin.
38 in prax. judic. in princ. cap. 3. ſub n. 37. ſequitur Curt. Senior in l. 1. n. 23. & ſeqq. C. de jurejur. propter calumn. & hanc ut veriorem in judicio executivo ſequitur Sigiſmund. Eſcacia tract. de appellat. quæſt. 15. ſub n. 248. quæ quidem in ſe vera eſt, & indiſtinctè tenenda omnino, reſpectù executionis & inſtrumento, vel ſtatuto, ita ut prima opinio reſpectu hujus partis non admittatur, nec locum habeat.

39 Tertia eſt opinio diſtinguentium inter judicium executivum intentatum ex actione in factum ea judicato, ex executorialibus proveniente, & inter intentatum judicis officium mercenarium, ut primo caſu procedat prima opinio attribuens perituram inſtantiam judicio executivo, quatenus loquitur reſpectu executionis ex executorialibus, & re judicata. Secundo autem caſu
40 quando per officium judicis mercenarium petitur, procedat opinio ſecunda contraria negativa, ut pariter locum habeat in hujuſmodi executione ex executorialibus, ac inſtrumento guarentigiato. hanc deducunt ex Bal. in l. 1. §. ut videtur, verſus finem, ff. ſi quis jus dic. non obtemper. Curtius Senior in dict. lib. 1. ſub num. 13. & 16 Anton de Cana. in d. tract. de executio. d. q. 33. ſub num. 71. Afflict. deciſ. 346. ubi ita determinaſſe Senatum teſtantur Aſin. in pract. jud. in prin. cap. 3. ſub num. 46. & 48. cum quo & Afflict. Franciſco Curtio, Betolo, & aliis citatis ab Aſinio, idem tenet Lancelot. tract. de attentat. 3. part. cap. 23. à num. 115. Sigiſmund. Eſcacia de appellat. d. quæſt. 15. ſub num. 249. ſequitur Cardinal. Tuſchus poſt Afflict. 3. tom. practic. concluſ.
41 concl. 47. liter. E. n. 7 Qui omnes ea moti ſunt ratione, quia quando agitur actione in factum ex executorialibus, libellus offerri debet, & lis conteſtari præcisè, ac
42 denique ordo judicialis omnino requiritur, l. miles §. judicatum, ff. de re judicata, ſecus autem quando executio petitur judicis officio, quia tunc celerrimum deſiderat judicium & acceleratum effectum, l. à D. Pio, §. ſi ſuper rebus, ff. de re jud. l. item veniunt §. idem rectè, ff. de petitione her. & quod ultra præfatos Doctores hoc in particulari probant Cyn. in l. ab executio. 5. ſub n. 2. ibi, ſi eligitur actio judicati.) C. quorum appellat. non recip. fol. 474 Afflict. deciſ. 346. ſub n. 9. & 10. Veſtrius in praxi l. 8. c. ult. ſub n. 2. ſequutus Speculatorem, Mandoſ. in tract. de commiſſione in commiſ. 23. executoria. in verb. in rem tranſivit judicatam fol. 126. idem tenent Bart. & Alex. in l. intra dies, ff. de re jud. Angel. de Peruſ. in l. 2. ff. de jurejur. ſequentes Speculatorem in tit. de executione ſentent. §. qualiter, in prin. Angel. in l. 4. §. ſi ex conventione, ff. de re judic. plures antiquos pro hac diſtinctione. quam magis communem dicit, & ſequitur Cevall. in commun. contra comm. quæſt. 631 tom. 1. Gratian. in diſceptat. foren. cap. 66. num. 21. tom. 1. latè Marta de juriſd.
43 1. part. cap. 51. à num. 21. cum ſeqq. qui ultra dictos optimè quidem probat: ex actione judicati agi via ordinaria, eſtque judicium ejus ordinariè peragendum, ubi juribus & rationibus validiſſimis affirmat, optimè etiam hoc idem probat, multa jura ad id expendens Padilla de Meneſes in l. 1. à num. 21. C. de jur. & facti ignor. plurimi Doctores pro hac diſtinctione accumulant, de magis communi teſtantes.

Et quod multò melius, & commodius ſit petere
44 executionem executorialium officio judicis, quia in eo non requiritur libellus, litis conteſtatio, nec figura, nec ordo judicii requiritur, ſed executivè celeriter procedatur quàm actione in factum ex judicato, in qua neceſſariò ea omiſſa requiruntur, admonent ultra dictos Andreas de Iſernia, quem referunt, & ſequitur Mandoſ. & ubi proximè, & Gravatius in annot. ad Veſtrium in praxi lib. 8. c. ult. n. 24. Et hæc opinio probabilior eſt de jure, magiſque communiter recepta, quidquid æquitate motus dixerit ea aliis, quos allegat, Rodericus Xuarez in repetitione l. poſt rem judic. ff. de re jud. nota. 2. à n. 9. & ſuprà, ſequitur Greg. Lopez in l. 1. tit. 17. part. 3. gloſ. 5. affirmantes, ut nulla ſit differentia inter actionem in factum, & officium judicis contra quos pariter reſolvit Cævallos ubi proximè, qui licet ponat quæſtionem in libello tantùm, tamen omnes Doctores pro utraque parte ab eo citati, loquuntur etiam in litis conteſtatione, & ordine judiciali, quibus ſupradictos adde.

Illud tamen, ut verum eſt notandum: quòd in utro- 45
que caſu ſive executio è re judicata, & executorialibus poſtuletur, appellationi emiſſæ ab ea deferendum non eſt, ut in terminis dicunt Anton. de Canar. in tractatu de executione inſtr. q. 46. n. 84. fol. 44. quem ſequitur Eſcacia de appell. quæſt. 17. limit. 10. ſub n. 15. Guido Papæ q. 571. Rota deciſ. 100. n. 13. p. 1. diverſorum, plurimos citat Roland. à Valle conſil. 43. n. 5. vol. 1. Gratian. in diſceptat. foren. c. 333. n. 1. tom. 2. & ſic infertur, ut cùm detur litis conteſtatio, inſtantia, quæ incipit à litis conteſtatione; debeat per ſilentium triennii perire, l. properandum, C. de judiciis, & quos adducit Aſin. in prin. cap. 3. ſub num. 37.

Et ſic concludo in hoc tam difficili articulo, primò 46
ut in executione ex inſtrumento non detur inſtantia, & ſic nec pereant ejus acta, ſecundùm Doctores ſecundæ opinionis. 2. ut in executione per officium judicis implorata ex executorialibus, & ſententiis in rem judicatam tranſactis, pariter nec detur inſtantia, ſimpliciter & abſolutè hoc intelligendo, & admittendo, prout admittunt omnes DD. In tertia opinione, neque adhibitis adminiculis, per Afflict. d. deciſ. 346. ſub n. 12. Secundò, quòd in executione petita virtute executorialium per actionem in factum ex judicato; datur inſtantia peritura per triennii ſilentium, ſecundùm Doctores in tertia opinione citatos, & adductos, etiam & in priori, quatenus loquuntur de executorialibus, ut ita ſecundùm hoc membrum intellecti, vera ſit eorum opinio, quatenus verò abſolutè genericè & indiſtinctè loquuntur, & hos omnes articulos, & membra comprehendunt una determinatione; probanda eſt & non ſequenda.

Unum tamen libenter advertam, quòd, articulus, quo diximus, in executorialium executione dari perituram inſtantiam; procedat de jure civili, non tamen de jure canonico, cùm eo jure eſſe perpetuam ſuperiùs dixi: nec etiam ille alter modus noviter à Rota introductus finiendi inſtantiam, & litem extinguendi in beneficialibus cauſis, de quo à num. 16. latè ſurſum non habet locum in executorialibus ex ratione ibi adducta, à num. 21. quia licèt adſit ſilentium longi temporis in eis, non poteſt adeſſe defectus juris evidens, quem ibi videas, an autem Concilium Trident. aliquid innovavit contra jus canonicum & appoſuit terminum inſtantiæ, ita ut poſt illum illa pereat, inferiùs ad finem apparebit.

Circa autem illud membrum, quo diximus in tertia 47
opinione, dari in executorialibus perituram inſtantiam per ſilentium triennii, videtur oriri difficultas, & non parva, ex ea alia & elegantiſſima concluſione, quam aliàs firmant Doctores, ſcilicet cœpta executione per conteſtationem perpetuari jus exequendi in alios 40. annos, ſi per id tempus à progreſſu fuerit ceſſatum, quod videtur concurrere cum præfata opinione, quia ſi poſt litem conteſtatam incipit perire inſtantia litis, quomodo perpetuatur, & ſi perpetuatur, quomodo perit inſtantia quam quidem difficultatem facilè ſubvertes, ſi conſideres, præmittendo.

Quòd

48 Quòd quando lis cœpta eſt per citationem, & exe-
cutoris miſſionem, præſcriptio cœpta interrumpitur,
non tamen perpetuatur actio; quapropter ex integro
præſcriptio debet incipere, & perfici tempus appoſi-
tum præſcriptioni actionis, de qua agitur, & ut in unum
49 plures taceam Bald. *de præſcrip. 3. part. prin. §. 4. n.* 10. ſi
autem lis cœpta jam ſit per litis conteſtationem, non
ſolùm interrumpitur præſciptio, ſed perpetuatur actio
in 40. annos, etiamſi decem tantùm, vel minùs aliàs ad
ejus præſcriptionem ſufficerent, *l. fin. C. de præſc.* 30. *vel
40. annor.* tradit latè & eleganter Xuarez *in repet. l. poſt
rem, §. conſidera, ult. à n.* 4. Dueñas *in regul.* 6. Parlador.
rerum quotid. lib. 1. *c.* 1. *§.* 14.
50 Quo breviter ſuppoſito dicit Valdes *in addit. ad Ro-
dr. Xuarez in l. poſt rem, §. conſidera ult. nota* 2. *ad n.* 3,
litera C. quod ſi jus exequendi ex actione perſonali, &
ex ſententia ſuper ea (quod durat decem annis ſecun-
dùm *l.* 63. *Tauri; & nos ſuprà*) interrumpitur per litis
conteſtationem, aut petita executione, tunc perpetua-
tur jus exequendi in alios quadraginta annos, allegat
Aviles *in cap.* 10. *prætor. n.* 63. Avend. *in* 2. *part. cap.* 30. *n.* 14
de exeq. man. Didacus Perez *in l.* 39. *tit.* 13. *l.* 1. *ordinamen.*
hoc magis clariùs, & juri conformius explicuit Parla-
dor. *lib.* 1. *rerum quoti. cap.* 1. *§.* 13. *n.* 10. per Roderic. Xua-
rez *in repet. l. poſt rem, 4. §. conſidera, ult. nota.* 2. *num.* 4.
51 loquendo in jure exequendi decennali *ex d. l.* 63. *Tauri*,
ut ſi hoc jus exequendi fuerit in judicium deductum
per citationem, vel executoris miſſionem per alios de-
cem annos; ſi verò per litis conteſtationem, in quadra-
ginta perpetuari.
His convenit, quod eleganter dicit Achil. de Graſſ.
in deciſ. unica de execut. ſentent. ſequutus à Rota Ro-
mana in una Lengioven. præſtimo. 27. Novem. anno
52 1591. *ad fin.* quam ad literam in aliud propoſitum, ad-
ducit Nicol. Garcia *de benef.* 6. *part. c.* 4. *n.* 42. qua deciſ.
mentio fit, ita pariter declaraſſe Rotam in alia Tudec-
tina bonorum coram D. de Rubeis, quòd licèt alias ju-
re canonico executoriales præſcribantur triginta an-
norum ſpatio, non procedere, quando eatum fuit cœp-
ta, vel petita executio, quia tunc per triginta annos
non præſcribuntur, ut intelligantur ſecundùm noſtros
terminos, ut vel interrumpatur præſcriptio, vel per-
petuetur jus exequendi in alios 40. annos.
53 Illud autem, quod dicunt præcitati Doctores, Valdes
ſcilicet, & Parlador. quòd jus exequendi cœptum per
citationem, aut executoris miſſionem interrumpatur
præſcriptio ipſius juris, & faciat, ut de novo ex tunc
incipiat; veriſſimum eſt, at quòd per conteſtationem jus
exequendi perpetuetur, declara; ut non intelligatur per
54 veram conteſtationem, quoniam ipſa non habet locum
in via executiva, maximè ex inſtrumento, prout lo-
quuntur Doctores ipſi ex his, quæ dicta ſunt in ſecunda
opinione, ſuprà adducta, juncta tertia opinione, à ratio-
ne ceſſante. Et ſic neceſſarium eſt, intelligendum in
ficta conteſtatione, & in eo actu, qui pro loco conte-
ſtationis habetur, nam certum eſt, quòd cauſæ quæ ca-
rent litis conteſtatione, ille actus qui aliàs ſequitur poſt
conteſtationem in cauſis, quæ illam requirunt, aut à die
oppoſitionis, & contradictionis rei ſuper negotio, &
quando incipit tractari de meritis cauſæ, habet vim li-
tis conteſtationis, probant Cyn. *in l. properandum n.* 5.
55 Bart. *in §. & ſiquidem n.* 1. Bald. *num.* 1. *verſ. nota hic quod
tempus.* Salicet. *n.* 1. Alexand. *num.* 2. *verſ. in cauſis, C. de
judiciis.* Maria Socin. *in cap. venerabilis art.* 8. *ſub. n.* 24.
verſus fin. de re jud. inter tract. Doctor. diver. tom. 3. *p.* 2.
fol. 98. Curt. Senior *in l.* 2. *ſub n.* 14. *C. de jurejur. per calu.
inter tract. diver. tom.* 3. *p.* 2. *fol.* 131. & ex Bart. Paul. de
Caſt. Iſſ. & Marant. refert Eſcacia *in l.* 1. *cauſar. civilium
c. ult. n.* 12. *& de appell. q.* 15. *n.* 245. Bald. *in l. edita* 1. *re-*
56 *pet. n.* 48. *C. de edendo.* Et loquendo in executivis, etiam
plurimos refert ultra citatos, & ſequitur Maranta *de
ord. jud.* 5. *p. prin. in prin. num.* 4. & ſic dicendum venit,

ut ad perpetuandum jus exequendi, debeat præcedere
actus, qui loco conteſtationis in jure habetur, maximè
quoniam per quaſi conteſtationem, & per actum, qui 57
loco conteſtationis habetur, actionem perpetuari in
quadraginta annos, non eſt dubium, probat text. *in l.
nam & poſtea, § ſi is qui temporalem, ff. de jurejur.* text.
in l. 2. *C. ubi in rem actio*, latè poſt alios Baldus *in tract.
de præſcript.* 4. *p.* 6. *part. prin. n.* 2. *in fin. & n.* 3. & ſic de-
bent intelligi, & declarari præfati DD. quæ omnia,
quia quotidiana ſunt & neceſſaria, nota.
Hoc ſuppoſito, & dato, quòd in executivis perpe-
tuetur jus exequendi in 40. annos, ſi forſan per tot id
judicium finem non accipiat; videtur juſtificata diffi-
cultas *num.* 47. ſuperiùs propoſita in eo caſu, quo dixi- 58
mus, viam executivam habere perituram inſtantiam,
per ſilentium triennii; quoniam ſi damus extinctio-
nem inſtantiæ, cur perpetuationem executionis permit-
timus? Cui facilè reſpondetur, quòd utrumque poteſt
adeſſe, & ſimul ſtare, quoniam perempta inſtantia per
lapſum triennii non perit cauſa nec jus partis, imò ejus
virtute poteſt de novo actor cauſam incipere, & novã
inſtantiam fabricare, *l. properandum, §. fin.* & ibi gloſ. *in
verſ. vigorem*, & communiter Doctores, *C. de judiciis*, &
Bart. *in l. petenda C. de tempor. in integ. reſtit.* Marant. *de
ord. jud.* 5. *p. prin. in prin. n.* 47. *fol.* 273. *in fi.* quoniam licèt
tunc pereant acta judicii, non autem acta cauſæ ſeu li-
tis, ita Abb. *in c. venerabilis, col.* 6. *verſ. quare quæ acta, de* 59
judiciis, acta autem judicii illa dicuntur, quæ tendunt
ad litis ordinationem, prout libellus, litis conteſtatio,
terminus probatorius, ſatiſdationes, concluſiones, & 60
alii ſimiles actus, acta verò cauſæ dicuntur, ea quæ ten-
dunt ad deciſionem, prout ſunt diſpoſitiones teſtium,
inſtrumenta, confeſſiones, & alia ſimilia acta probato-
ria, ut declarat gloſ. *in clem. ſæpe, in verbo diffinitiva, de* 61
verbo. ſigni. Marant. *ubi proximè num.* 55. & ſic acta
omnia pertinentia ad litis ordinationem pereunt cum
inſtantia, acta verò probatoria non pereunt. Specul. *in
tit. de jud. deleg. §. recta, verſ. ſed nunquid omnia*, & Bal. *in
l. cum antea, circa fin. C. de arb.* Bart. plenè *in l. cum lite* 62
mortua, ff. ſolu. matr. latè Alex. *in l. is apud quem col. ante-
penult. & pen. C. de eden.* & Abb. *in c. cauſam quæ de teſt.
& ubi proximè.* Maran. *d. n.* 55. *fol.* 277. ubi facit conclu-
ſionem ex dictis, quòd quando inſtantia incipitur de
novo poſſunt in vim probationis reproduci attentatio- 63
nes, & probationes receptæ in prima inſtantia perem-
pta, & faciunt plenam fidem ex ſuprà citatis Doctori-
bus, & Alexand. *in conſil.* 61. *col.* 3. *in fin. in* 2. *vol.* Solùm
ergo requiritur, quòd lis de novo ordinetur, incipien- 64
do à libelli porrectione, & ad alios actus ſecundùm na-
turam judicii & ſic in executivis, ea in quo periit inſtan-
tia; poteſt iterum de novo actio in factum ea judicato
intentari, de triennio in triennium, uſque ad quadra-
ginta annos, quia ea per triennium non peribit, ſed acta
ordinatoria dumtaxat; quare ſequitur ut utrumque, &
inſtantia perempta, & perpetuatio poſſit ſimul concur-
rere, & ſtare.
Ex his infertur ultimo loco ad intelligentiam ſacri 65
Concil. Trid. 6. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. quo in prima
inſtantia per lapſum biennii datur libera facultas par-
tibus, ut poſſint adire ſuperiorem competentem; quan-
do per dictum biennium inferior neglexit cauſam de-
cidere, & terminare, ex quo Trident. loco plures ad-
vocati quotidie intendunt, jus canonicum (quo non
peribat inſtantia) eſſe antiquatum per dictum *cap.* 20.
& inſtantiam finiri biennio. Sed falluntur, quia Con-
cilium tantùm imponit illum terminum inferiori ad 66
cauſam finiendam, non tamen irritat acta proceſſus, ut
bene advertit Zerola *in praxi Epiſc.* 1. *part. verbo in-
ſtantia*, §. 4. imò potiùs per eadem met acta, in ſuo
ſtatu permanentia, ſuperior aditus terminare debet, ut
in d. cap. 20. probatur, *ibi*, alioquin poſt id ſpatium
liberum ſit partibus, vel alteri illarum, ſuperiores, aliàs

tamen competentes, adire, qui cauſam in eodem ſtatu, quo fuerit, aſſumat, & quamprimùm terminari, curent, &c.) quod ſi inſtantia periret, ſimul & omnia acta judicii ordinatoria, citationes, libelli, termini, concluſiones, & ſimilia, (ut dictum eſt,) quibus aut eorum ſingulis deficientibus, ſuperior terminare non poterat, quia deficit ſubſtantia, & ſic eo decreto ſolùm punitur negligentia inferioris, & in ejus pœnam hæc datur facultas recurſus, & privilegium partibus.

CAPUT III.

Executorum differentia quotuplex, & de ſingulorum lata demonſtratione; & quando ab eis emiſſæ appellationi denegata delatio vim detegat, ubi quid ſit exceſſus, quotuplex, quomodo, quandove proponetur, aut etiam probetur, aut ab eo quoties appellari licebit.

SUMMARIUM.

Executores ſive executorialium, ſive gratiarum, aut meri ſunt, aut mixti, n.1.

Merus executor in quibus à mixto diſtinguatur, & cognoſcatur, n.2.

Executor merus dicitur, quoties omni liquidata materia, & præcedente cauſa cognitione ſuper exceptionibus, & liquidationibus nudi facti executio eſt commiſſa, n.3.

Exceptio, quæ omiſſa fuit à parte citata per judicem ſuper cauſa cognitione adhibita in executione, non poteſt poſtea executor, cui executio committitur de ea cognoſcere, 4.

Executor mixtus dicitur, executorialium executio committitur nulla præcedente cauſa cognitione ſuper exceptionibus, & liquidationibus, quæ incidere ſolent in ea, n.5.

Executori commiſſa cenſetur cauſa cognitio; & terminatio eorum, quæ incidunt, & admitti ſolent in via executiva, ubi talis cognitio non præceſſit, n.6.

Executor mixtus eſt judex, & habet juriſdictionem ad exequendum, n.7.

Executor mixtus cognoſcit de concernentibus executionem ſententiæ, n.8.

Executor mixtus poteſt cognoſcere, & terminare omnes exceptiones, quæ opponi poſſunt executioni executorialium, non tamen reſpicientes merita cauſæ, n.9.

Executor datus ad rerum & fructuum reſtitutionem, eſt omninò mixtus, cùm illi commiſſa intelligatur fructuum liquidatio, n. 10.

Executor merus nullam cauſæ cognitionem habet, ſed purum factum committitur, & ideo caret juriſdictione, 11.

Executor uterque quas exceptiones admittere, vel rejicere teneatur, & quando ob id poterit ab eo appellari, n.12. remiſſivè.

Executor ſive merus ſive mixtus eſt delegatus, & vices gerit mandatis, n.12.

Lex ſeu canon debet intelligi ſecundùm rubricam, ſub qua ſituatum eſt, n.13.

Ab executore ſive mero ſive mixto, appellationi emiſſæ non deferens, vim nullam facit, n.15. niſi modum excedendo, ibid.

Exceſſui conſentire non videtur, qui conſentit ſententiæ, ibidem.

A qualibet cauſa mundi licèt aliàs negetur appellatio, tamen admittitur ab exceſſu, n.16.

A viſitatione licèt non appelletur, tamen à viſitatione excedente admittenda eſt, n. 17.

A correctione fraterna licèt negetur appellatio tamen admittitur corrigente modum excedentis, n.18.

Ab executore neutro appellatur, niſi modum excedat, num.19. & n.20.

L. ab executione, C. quorum appellat. non recip. intelligitur in executore, cui juriſdictio non eſt, n.21.

Executor ſive ſit facti, ſive ſit juris, admittit appellationem ab exceſſu, n.22.

Butri. & Rogenell. convincuntur dicentes, à mixto executore poſſe appellari, n.23. cum ſeqq.

Executor qui mandatum exequitur, non eſt qui gravat, ſed ſententia, & judex, qui eam tulit, n.24.

Appellatio cùm eſt denegata à re judicata & judice, debet denegari ab ejus executore, n.25.

Actus non attribuitur exequenti, ſed mandanti & ordinanti, n.26.

Illud quod venit in executionem actus inappellabilis, pariter inapellabile eſt, n.27.

Liquidatio incidens in executionem eſt pars ipſius, cujus ſubſtantiam & naturam non mutat, n.28.

Liquidatio in executionem incidens non inducit novum gravamen, ſed continet declarationem interpretativam (ceſſante exceſſu,) n.29.

A liquidationibus incidentibus in executorialium executione non appellatur, n.30. remiſſivè.

Ab executione non appellatur, n.31.

Idem eſt appellare ab aliquo facto judicis, quod à judice aliquid faciente, n. 32.

Ab utroque executore negatur appellatio, niſi exceſſus adſit, quia aliàs fieret de via executiva ordinaria, n.33.

Ab executore mixto, cui virtualiter intelligitur commiſſa negotii principalis cognitio, licet appellare, & de exemplo, n.34.

Etiamſi non excedat, ibid.

Gratianus reprobatur, dicens ab executore excedente appellari quo ad devolutivum, non tamen ſuſpenſivum, n.35.

Exceſſus eſt poteſtatis mandatæ limitum tranſgreſſio, n.36.

Exceſſus eſt novum quoddam gravamen extra limites poteſtatis mandatæ per executorem illatum, & hæc deſcriptio magis conſonat, n.37.

Executor recipit poteſtatem à commiſſione ſtrictè, cujus limites non tranſgreditur, ſed præ oculis habere debet, 38.

Executor tenorem commiſſionis præ oculis habere debet, num. 39.

Judices non debent recedere à verbis reſcriptorum, n. 40.

Judex delegatus non poteſt interpretari reſcriptum, niſi quatenus ejus verba patiuntur, n.41.

Commiſſionis verba ubi non conveniunt, nec ipſa convenit commiſſio, n.42.

Plura loca ſacræ Scripturæ ponderantur vetantis exceſſum mandati, n.43.

Deuteronomii c. 12. in fin.

Apocalipſis c. ultim.

Exodi c. 25.

Actuum Apoſtolorum. c. 7.

Paul. ad Hebræos, c.8.

Iob. c.14.

Deuteronomii c.19.

Paul. ad Timotheum. c.6.

David Pſalm.118. & Pſal.2. & 3. ad 6.

Geneſis c.24.

Divi Pauli Philippen. 3.

Idem Theſſalon. 1. c.4.

Ioan. 1. c. 2. c. 5. & c. 15.

Divi Bernardi lib. 1. de conſiderat. c. 3.

Divi Pauli 1. Corinth. c. 5.

Lucæ c.12.

Ioannis c. 6. & c.4.

Divi Ambroſ. lib. de Paradiſo, ibid. ſub d. n.43.

Tenorem ſententiæ, & commiſſionis præ oculis habere debet executor, n.44.

Tenor ſententiæ eſt forma ipſius, n.45.

Verba ſententiæ ponderanda ſunt, ſicut verba contractus, num. 46.

Verba contractus ſunt forma ipſius, quæ dat eſſe rei, cui aliquid nec addi, nec detrahi poteſt, n. 47.

Proviſio

Proviſio omnis facta determinato modo ſuos terminos egredi debet, ibid.

Diſpoſitionem nulla ultrà egredi, quàm quòd tenor patiatur, n. 48.

Tenori diſpoſitionis ſemper inhærendum, nunquam tamen recedendum, n. 49.

Plurimum jurium verba recenſentur in variis diſpoſitionibus earum tenorem attendendum, mandantium, ibid.

A verbis cujuſlibet diſpoſitionis non eſt recedendū, etiamſi natura rei aliud ſuadeat, cum verba ſint clara, n. 50.

Tenor ſcripturæ attendendus in ſententia, commiſſione, reſcripto, legibus, ſtatutis, privilegiis, teſtamentis, feudorum conceſſionibus, compromiſſis libellis, inſtrumentis, n. 51.

Ubi verborum ordo, ibi myſterium eſt, n. 52.

Tenor mandati via eſt & lucerna executoris, n. 53.

Munera, & malignantium perſuaſio executorem divertere, & declinare faciunt à tenore mandati, n. 54.

Plura ad id ſacræ Scripturæ loca adducuntur in comprobationem, ibid.

Creaturæ omnes (dempto homine) ſui creatoris præcepta adimplent in nihil tranſgredientes, n. 55.

Executor ſi executorialium fines egrediatur, deſinit eſſe judex, & poteſtate carere tunc incipit, n. 56.

Executor executorialium ad inſtar eſt judicis habentis juriſdictionem territorio limitatam, ut ſi illud egrediatur efficitur privatus, n. 57.

Extra territorium jus dicenti impunè non paretur, n. 58.

Executoris poteſtas coarctata eſt ad limites commiſſionis, ſententiæ tenori inhærens, n. 59.

Limites territorii egredi, & terminos juriſdictionis ampliare, idem eſt, n. 60.

Poteſtas ſententiæ finibus concluditur, n. 61.

Executor in eo quod excedit, deſinit eſſe executor, n. 62.

Executor in exceſſu caret juriſdictione, & deſinit eſſe judex, n. 63.

Et caret poteſtate, n. 64.

Executor excedens executoriales aliud ſeparatum & diverſum ab eis facit, n. 65.

Gravamen illatum ultra ſententiæ tenorem novum eſt, & exceſſus minimè admittendus, n. 66.

Novum gravamen illatum per executorem nondum in judicio fuit cognitum, nec gravatus ſuper illo condemnatus, n. 67.

Lis eſt initianda cum eo, cui ſententia non officit, n. 68.

Executor exequens novum gravamen in ſententia non comprehenſum, dicitur excedere, quia incipit ab executione, n. 69.

Exceſſus executionis dicitur caſus non deciſus in ſententia, quæ exequitur, n. 70.

In exceſſu ceſſat omnis res judicata, & omnis obligatio executiva, n. 71.

Executor excedit pluribus modis, n. 72. nempe.

De re ad rem, & de quantitate ad quantitatem.

De perſona ad perſonam.

De tempore ad tempus.

Recenſendo legitimas exceptiones ſententiæ licitè opponendas, aut admittendo rejiciendas.

Præpoſterando ordinem ſibi in commiſſione traditum.

Et ſemper quando caret poteſtate & juriſdictione, n. 73.

Ab exceſſu appellationi emiſſa niſi executor deferat vim facere, decernet ſenatus aditus per viam violentiæ, n. 74.

Exceſſus poteſt dici & committi tot modis, quot poteſt aliquid dici plus, n. 75.

Exceſſus omnis gravamen eſt, num. 76. non è converſo, ibidem.

Exceſſus gravamen eſt qualificatum plura ſpecialiſſima continens, n. 77.

A ſimplici gravamine per executorem illato appellationi non defertur, n. 78.

Ratio differentiæ inter ſimplex gravamen, & gravamen qualificatum ſcilicet, exceſſum redditur, n. 79.

Executor infert ſimplex gravamen intra limites ſuæ commiſſionis, non tamen in exceſſu, n. 80. ibi redditur exemplum.

Executor ſi præſtet minus, quam in ſententia ſit comprehenſum, gravat ſimpliciter, non excedit, & quare, n. 81.

Exceſſus dicitur quando aliquid additur ſententiæ quæ exequitur, non tamen quando aliquid detrahitur, n. 82.

Exceſſus & defectus inter ſe contraria ſunt, & repugnantia, n. 83.

Exceſſus executoris tria reperiuntur in jure deſcripta remedia, n. 84.

Appellatio ſcilicet, querela, & nullitas, ibid.

Exceſſus tendunt in noxam reipublicæ ac regulariter in malam partem ſumitur, n. 85.

Executor excedens tenetur parti de dolo, vel actione injuriarum, n. 86. & facit litem ſuam, ibi.

Excedere dicitur executor ſi aliquid dolosè vel lata culpa faciat, n. 87.

Contra exceſſum executoris poteſt gravatus implorare officium judicis ſuperioris, n. 88.

Querela adverſus executores excedentes quotidie utuntur advocati in ſupremis tribunalibus, ibid.

Immunis à collectis ſi deſcribatur in libro contribuentium, debet infra decem dies appellare, n. 89.

Non immunis autem ab exceſſu poterit querelam ſemper ponere, ibid

Per viam appellationis licèt poſſit quis conqueri de iniquitate executoris, tamen etiam poteſt quandocumque ſuperioris implere officium, n. 90.

Ad exceſſus revocationem nullitatis remedium introductum eſt, n. 91.

Ab exceſſu ſimul cum querela appellare valde utiliſſimum eſt, ne executor exceſſum exequatur, n. 92.

Ab executore excedente appellatio emiſſa utrumque habet effectum devolutivum & ſuſpenſivum, cui niſi deferat executor, vim facit, n. 93.

Querela ab exceſſu non operatur effectum ſuſpenſivum, n. 94.

Ab exceſſu executoris utilius eſt appellare, ut evitetur actualis executio gravaminis, n. 95.

Appellationis & querelæ remedio ab exceſſu executoris uti ſimul non poteſt, ad effectum recurrendi ad regem per viam violentiæ, & quare, n. 96.

Deficiente appellatione (quæ coram ipſo executore neceſſariò eſt proponenda) non poteſt haberi recurſus per viam violentiæ, n. 97.

Querela ſupponit ſuperiorem, coram quo proponenda eſt, num. 98.

Appellatio & querela ubi ſimul competunt, qui appellationis via utitur, debet intra decem dies interponere, ſecus in querela, quia & poſt illos poteſt proponi, n. 99.

Ab exceſſu utens appellationis remedio non auditur poſt decem dies, n. 100.

Exceſſus intra quod tempus ſit proponendus diſceptatur, num. 101.

Exceſſus executoris ut non ſit nullitas, ſed injuſtitia tantùm, egeátque appellatione qui teneant, n. 102.

Ordo l. à D. Pio, §. in vendit. ff. de re judic. an detur pro forma ſubſtantiali, ita ut ejus perverſio non egeat appellatione, n. 103.

Ordinem aſſignatum per d. §. in venditione eſſe inductum forma, & ejus commiſſionem cauſare nullitatem & exceſſum qui teneant, n. 104.

Ordo executionis de quo in venditione omiſſus per judicem ordinarium non cauſat exceſſum & nullitatem, ſed injuſtitiam n. 105.

Ordine perverſio de quo in d. §. in venditione facta per executorem cauſat nullitatem, & exceſſum, n. 106.

Juriſdictio ordinarii an ſit per commiſſionem executionis ſuperiùs noviter delegata, aut excitata, multum intereſt, quoad exceſſum, n. 107.

Exceſſus quilibet executionis eſt nullus, quia in exceſſu, executor caret poteſtate, mandato & juriſdictione, num. 108. & tempera, ut n. 248.

Ab exceſſu quantumvis nullo utile eſt appellare ut cauſæ ſucceſſionem, n. 109.
Exceſſus per viam appellationis & nullitatis poteſt in judicium proponi, n. 110.
Exceſſus omnis mandata commiſſionis eſt nullitas, n. 111.
Nullum eſt omne geſtum præter mandati formam, nec valet, ut videri poteſt, n. 112.
Exceſſus executoris non tranſit in rem judicatam, quominus quocumque tempore poſſit judicium allegari, num. 113.
Exceſſus an ultra triginta annos poſſit proponi, n. 114.
Nullitas ſententiæ triginta annis durat, n. 115.
De nullitate perpetuo agi poteſt in cauſis, quibus vertitur animæ periculum, n. 116.
De exceſſu executoris etiam poſt triginta annos, & perpetuò agi poſſe, defendit Author, n. 117.
Executor in exceſſu mandata poteſtatis caret mandato, num. 118.
Executoris mandatum & procuratoris eiſdem legibus regulantur quoad exceſſum, n. 119.
Mandatum juriſdictionis & mandatum ad lites æquiparantur, & de uno ad aliud arguitur, n. 120.
Mandatum utrumque litis, & juriſdictionis eſt ſtricti juris, in quo non veniunt niſi expreſſa, n. 121.
Nullitas ex defectu mandati quandocumque etiam poſt mille annos poteſt proponi, n. 122.
Et idem de nullitate proveniente ex defectu juriſdictionis, n. 123.
Exceptio nullitatis ex defectu mandati & juriſdictionis non cenſetur excluſa ab ſtatuto excludente omnes exceptiones, n. 124.
L. Regia tit. 15. lib. 3. ordin limitans terminum proponendæ nullitatis intra 60. dies non procedit in nullitate juriſdictionis & mandati, n. 125.
Exceſſus executoris excedentis limites ſententiæ poteſt quandocumque proponi, n. 126.
Executor quando exceſſit non currunt fatalia, quominus omni tempore de hujus nullitate dici poſſit, n. 127.
Attentati ſimplicis revocationem nullo tempore præſcribi poſſe, qui dixerint, n. 128.
Attentati ſimplicis revocatio quanto tempore præſcribatur, & quando perpetuo peti poſſit, n. 129. remiſſivè.
Exceſſus cauſa pendente an currat tempus ad appellandum à ſimplici gravamine, caſu quo declaretur non exceſſiſſe executorem, n. 130.
Agenti de nullitate ſententiæ etiam ſuccumbenti non curris terminus ad appellandum ab ea propter injuſtitiam, num. 131.
Dummodo nullitas calumnioſè non ſit propoſita, aut ex cauſa evidenter improbabili, ibid.
Quæ doctrina procedit in attentatis abſque diſtinctione, an appellatio ſit compatibilis vel incompatibilis, n. 132.
Exceſſus executoris eſt attentatum, n. 133.
Exceſſus executoris eſt incompatibilis cum ſimplici gravamine, & injuſtitia, n. 134.
Super exceſſu judex dumtaxat aditus non poteſt ſe intromittere & cognoſcere de ſimplici gravamine, & injuſtitia executoris, n. 135.
Dilationes duæ quando procedunt non ex eodem fonte, ſed diverſis reſpectibus, una alteram non confundit, ſed utraque ſucceſſivè operatur n. 136.
Quæ origine & reſpectibus ſunt diverſa eadem ſunt proſecutione & effectu, n. 137.
Exceſſus cauſa, & ſimplicis gravaminis ſunt inter ſe diverſa, n. 138.
Exceſſus articulo pendente non currit terminus ad appellandum à ſimplici gravamine executoris, n. 139.
Ab exceſſu qui appellavit etiamſi ſuccumbat, prodeſt illa appellatio, ut poſſit proſequi ſuper ſimplici gravamine, quia ſemel à facto exce. appellavit, licèt ſub falſa cauſa, n. 140.
Ab exceſſu appellationi emiſſa per procuratorem carentem ſpeciali mandato ad idem deferendum non eſt, n. 141.
Executionem ex re judicata emanata à lite qua procurator quis fuit petere non poteſt, niſi cum ſpeciali mandato, n. 142.
Si ope exceptionis repellatur, aliàs bene poterit actionem judicati procurator intentare, n. 143. & de aliis limitationibus ibi remiſſivè.
Ab exceſſu ſi appelletur, debet exceſſus nominatim exprimi, aliàs appellationi deferendum non eſt, n. 144.
Ab exceſſu contra appellantem eſt juris præſumptio, cùm ab executore regulariter ſit prohibitum, niſi ſpecialiter ab exceſſu, & ideo is debet exprimi, ut executor cognoſcat an ſit deferendum, n. 145.
Appellatio ubi regulariter eſt prohibita, permiſſa tamen ex ſpeciali ratione in aliquo caſu, ratio debet exprimi, ut illi deferatur, & quare, ibi, n. 146.
Exceſſus cauſa ſi non ſit in appellatione expreſſa, executor non tenetur ſuperſedere, ſed exequi, n. 147.
Exceſſus cauſam exprimere nullam tamen, non prodeſt num. 158.
Exceſſus cauſa eſt exprimenda, ut diſcernatur, an ſit appellatio deneganda, vel concedenda audientia, n. 149.
Ab exceſſu appellationi reſiſtit jus non facta cauſa expreſſione, 150.
Exceſſus cauſa omiſſio non vitiat appellationem, nec ea non eſt ſubſtantia niſi quoad effectum deferendi, n. 151.
Exceſſus ſpecialis expreſſio requiritur, ita ut non ſufficiat appellatio, quia exceſſiſti à tua commiſſione, n. 152.
Nec ſufficit expreſſio in genere per relationē ad acta, n. 153.
Ab exceſſu appellatio an totam executionem ſuſpendat, an ſolum exceſſum, n. 154.
Exceſſus cauſa expreſſa ſi non concernat totam executionem, illam non ſuſpendit appellatio, ſed exceſſum expreſſum, n. 155.
Exceſſus in uno caſu allegatus ſupponitur in aliis non adeſſe, n. 156.
Appellatio non cadit ſuper exceſſu non expreſſo, n. 157.
Appellatio ab uno articulo non ſuſpendit totam cauſam non connexam; n. 158.
Regius ſenatus aditus per viam violentiæ ob denegatam appellationem ab exceſſu, quo decreti genere uti ſoleat, & quomodo concipiendum, n. 159.
Cautela Veſtrii ad ſuſpendendam totam executionem vigore appellationis ab exceſſu refertur; n. 160.
Veſtrii cautela manifeſtò ut falſa convincitur, n. 161.
Ab exceſſiva expenſarum & fructuum taxatione appellatio an totam cauſam ſuſpendat, n. 162.
Exceſſus executoris quomodo ſit probandus, n. 163.
Exceſſus non præſumitur niſi per appellantem probetur; num. 164.
Exceſſus debet conſtare evidenter veriſimiliter & probabiliter, n. 165.
Signatura juſtitiæ anteaquam committat cauſam appellationis ſuſpenſiva ab exceſſu, non facilè credit partis aſſertioni, niſi prius de illo guſtaret, n. 166.
Exceſſus executoris probatur ex inſpectione actorum quæ geſſit & commiſſionis, n. 167.
Iniquitas judicis inter procedendum quando arguitur, ex inſpectione proceſſus detegitur, n. 168.
Executoris mandati defectus probatur ex actorum inſpectione, n. 169.
Negativa coarctata ad certam ſcripturam per illius inſpectionem probatur, quia quod ibi non reperitur expreſſum, præſumitur non factum, 170.
Legatum non fuiſſe mandatum, nec relictum probatur ex inſpectione teſtamenti, n. 171.
Negativa, aliquem non eſſe talem prout aſſeritur, probatur per inſpectionem actorum, n. 172.
In judiciis, privilegiis, & ſimilibus quod non reperitur expreſsè conceſſum, cenſetur prohibitum, n. 173.
Commiſſio non præſumitur niſi quatenus de ea conſtet, num. 174.
Mandatum quem non habere, ſeu poteſtatem judicandi, ſeu

ſe ordinem non fuiſſe ſervatum, & ſimilia, probatur per actorum inſpectionem, n. 175.

Quod in eiſdem actis non apparet, dicitur non adeſſe, n. 176.

Pro mandato non præſumitur niſi quatenus ex ejus inſpectione appareat, n. 177.

Mandatum regulariter debet exhiberi, n. 178.

Exceſſus directò opponitur commiſſioni mandati, juxta quam appoſitus clariùs patet, n. 179.

Exceſſus executoris per commiſſionem detegitur, ſicut macula faciei per ſpeculum, n. 180.

Commiſſio ſpeculum executoris eſt, ibid.

D. Greg. authoritas mirabilis adducitur in propoſito, n. 181.

Executoris poteſtas ut quanta ſit, appareat, commiſſio legitimè exhibenda eſt, n. 182.

Executoris poteſtas pendet à deputatione, ſicut procuratoris à mandato. & ſic à deputationis verbis non eſt recedendum, n. 183.

Commiſſionis forma debet attendi ſpecificè, ut executoris poteſtas cognoſcatur, n. 184.

Suprema prætoria ad detegendum executoris exceſſum faciunt trahere commiſſionem & proceſſum originalem, n. 185.

Quæ de facto fiunt, de facto & omiſſo ordine judiciario reponenda, jus eſt, n. 186.

Appellatio ab executore Apoſtolico excedente an legitima ſit, detegit ſenatus Regius ad quem recurritur per viam violentiæ per inſpectionem proceſſus originalis, n. 187.

Exceſſus ſeparati ab executione poſſunt probari per teſtes ut Varatari, vel illi qui ex actis non apparent, tangunt tamen negotium principale, n. 188.

Exceſſus executoris tangens executionem ex actis non apparens per viã querelæ, proponi poteſt coram ſuperiori, licèt interim non ſuſpendat, n. 189. & ibi declaratur.

Ab exceſſu executoris non niſi ſemel appellari poteſt, nec ſecundæ appellationis deferendum, n. 190.

Ab exceſſu appellans juris præſumptionem contra ſe habet, quod ideo reſtringit poteſtatem appellandi, n. 191.

Exceſſum non adeſſe declarans ſuperior non cauſat perpetuum præjudicium, ſed reparabile per viam ſimplicis gravaminis proſequendum poſt executionem, n. 192.

Exceſſum non fuiſſe licèt declaretur, non tamen negatur adeſſe gravamen ſimplex, n. 193.

Super qualitate gravaminis executoris cognoſcitur, quando appellatur ab exceſſu, ſuper qua tantùm cadit appellationis cognitio, & determinatio, n. 194.

A ſimplici executoris gravamine pendente executione appellans non auditur, ſed in finem peractæ executionis reſervatur gravaminis cognitio, n. 195.

In exceſſus cauſa ſuccumbenti non obſtat exceptio rei judicatæ, quo minus per viam ſimplicis gravaminis ulterius gravamen in judicium deducatur, quia eſt cauſa diverſa & ſeparata, n. 196.

Super aliqua qualitate formata inquiſitio quæ non probatur & ſequitur abſolutio, poteſt de ſimplici delicto denuò inquiri, n. 197.

De exceſſu propoſito & ſic de qualitate gravaminis ſi non conſtat, gravamen ſimplex reſervatum remanet ſuo loco & tempore deducendum, n. 198. ubi de exemplo.

Agens prius de ſimplici executoris gravamine & ſuccumbens, an poſſit poſtea idem gravamen qualificatum, & ſic per viam exceſſus in judicium deducere, n. 199.

Abſolutus ex una cauſa poteſt ex alia conventus condemnari, n. 200.

Repulſo ob ineptam actionem propoſitam non obſtat exceptio rei judicatæ aptam ulteriùs proponenti, n. 201.

Gravamen ſimplex executoris ut exceſſum proponens ineptè, & ante tempus agit, qua propter ſuccumbens peractæ executione illud aptè proponet, n. 202.

Cauſa eadem agendi, ut obſtet exceptio rei judicatæ, debet eſſe immediata non mediante aliquo, n. 203.

Rei judicatæ exceptio ut obſtet, debet evidenter conſtare, num. 204.

Sententia lata ſuper una actione non nocet eidem agenti ex alia actione ſibi competenti ex eodem fonte, n. 205. declara, ut n. ſeqq.

Etiamſi adſit conformitas aliqua cum alia actione diverſa, n. 206.

Pluribus actionibus competentibus ex eodem facto, diverſâ tamen cauſa & reſpectu; ſententia ſuper una, non nocet ex altera agenti, ſecus quando ex eadem cauſa, num. 207.

Exceſſus ſupponit defectum poteſtatis, & juriſdictionis, ac nullitatem, gravamen ſimplex, aut etiam poteſtatem & actus varietatem ſupponit, n. 208.

Iudex ad quem ab exceſſu eſt appellatum, non poteſt ſe intromittere ſuper cauſa principali executionis, ſed an ſit exceſſus, vel non, n. 209.

Ab exceſſus cauſa an utraque pars poſſit appellare ſemel, num. 210.

Titulus C. ne liceat in una eademque cauſa tertiò provocare, intelligitur, ut qualibet pars poſſit bis appellare, non amplius, n. 211.

Statuto diſponente ut ſemel tantùm in cauſa appelletur; poſſunt dari duæ appellationes à qualibet parte unica, num. 212.

Supplicatio bina ubi eſt prohibita, intelligitur ab eadem parte, quia utraque poteſt ſemel ſupplicare, n. 213.

Duæ ſententiæ conformes faciunt rem judicatam in articulo exceſſus à liquidatione fructuum & expenſarum, num. 214.

Duæ conformes ut dentur in articulo exceſſus, debet præeſſe concurrente bina appellatio in una parte, & tres ſententiæ: n. 215.

A ſententia Epiſcopi ſi ſemel tantum poſſit appellari, intelligitur ſi à ſuperiori prima ſententia confirmetur, num. 216.

Secus ſi prima infirmetur, quia tunc ab alia parte poterit provocari, n. 217.

Appellatio prima ab exceſſu executoris ſuſpendit ſecum, appellatio autem ab ejus revocatione ſuſpenſivo effectu caret, & de ratione differentia, n. 218.

Favor ſuſpendendæ executionis concurrens in appellatione ab exceſſu durat in repoſitione exequenda appellatione non obſtante, n. 219.

Quod de facili fuit conceſſum, de facili eſt revocandum, num. 220.

Appellationis privilegiata ratio quandoque claudicat, ut à prima ſententia non ſuſpendat; à revocatoria autem ſic, & è converſo; n. 221.

Exceſſus ad revocationem an præciſa & neceſſaria ſit appellatio, n. 222.

Exceſſus revocationi tria remedia ſunt à jure aſſignata; appellatio, nullitas, & querela, n. 223.

De eſſentia appellationis eſt illam proponere de minori ad majorem, n. 224.

Conſuetudine induci non poteſt; ut appellatio proponatur à majori ad minorem, ſed ſic propoſita vitiatur ipſo jure, n. 225.

Ordinarius in cauſa delegata minor eſt judice delegato à Principe, n. 226.

Exceſſum factum per delegatum Principis poteſt ordinarius reponere, n. 227.

Exceſſus executoris ut reponatur, non eſt neceſſaria appellatio, ſed querela ſufficit, n. 228.

Ab exceſſu appellare, licèt non ſit neceſſ: tamen valde eſt utile, ut executor ſuperſedeat in executione ejuſdem exceſſus, n. 229.

Nullitas de per ſe propoſita ſive principaliter aut incidenter non ſuſpendit executionem ſententiæ, n. 230.

Et idem de nullitate per viam querelæ propoſita, n. 331.

Nullitas deducta per viam exceptionis non ſuſpendit executionem, n. 232.

Limitatur in nullitate evidenti ex actis defectu juriſdictionis, necnon ſententia irretractabilis, n. 233.

Exceſſus nullitas per querelam deducta non ſuſpendit executionem, n.234.

De nullitate dicere, & adire per viam querela, paria ſunt, num.235.

Supplicatio, cui adaptatur querela, non ſuſpendit executionem, n.236.

Exceſſus & nullitas deducta per viam appellationis impedit executionem, n.237.

Executio facta pendente exceſſu deducto per viam appellationis, eſt attentata & revocatur, n.238.

Exceſſus per viam appellationis, hujus natura veſtitur & aſſumit vires, n.239.

A ſententia nulla licet appellari, quia non eſt ſublata facultas, ſed neceſſitas appellandi, n.240.

Effectus nullitatis deducta per viam appellationis, n.241.

Ab exceſſu appellatio omnino neceſſaria eſt, ut recurri poſſit ad Regium ſenatum pro tollenda violentia, n.242.

Exceſſus ratione cauſa ille dicitur, qui committit circa exceptionem injuſtè admittendam, vel rejiciendam, n.243.

Exceſſus ob non admiſſam legitimam exceptionem executioni appoſitam praciſe requirit appellationem, aliàs tranſit in rem judicatam, n.244.

A rejectione exceptionis oppoſita nullitatis evidentis ex actis, ſi non appelletur, iterum poſtea opponi non poteſt, num. 245.

Ordinis omiſſio reſpicientis utilitatem partis tantùm, non vitiat executionem, ſed permittit appellationem, n.246.

Exceptionem contradicere non ſufficit, niſi etiam a receptione opponens appellet, n.247.

Exceſſus ratione cauſa (hoc eſt) ob exceptionem rejectam non eſt nullitas, n.248.

1 EXECUTORIUM, ſive gratiarum ſive executorialium, ex re judicata emanatarum, hoc eſt, ad mittendum ſententias debitæ executioni (quorum naturam & materiam pro nunc nos dumtaxat inſequimur,) in duplici eſt à jure differentia: nam aut meri ſunt, aut mixti executores, quibus judex, qui ſententiam tulit, & executoriales decrevit, earum executionem faciendam committit, ut in effectum perducant, hanc jure differentiam conſtituere, gloſ. ſingularis *in cap. paſtoralis § quia verò de officio delegati*, & *in c. de catero de re jud.* Cardinal. *conſil. 64. & 94. gl. verb. cognoſcatur, in cap. dicenti, §. & ſi non cognitio 15. q.2. & in c. ei qui, de appell. §. ab executione verbo, non poteſt. 2. q.6.* & ex mox citandis latiùs apparebit.

Et à mixtis executores tunc diſtingues, & cogno-
2 ſces, quando meri dantur præcedente neceſſaria cauſæ cognitione in negotio ipſo principali, ac poſt rem judicatam, ſimul ipſe judex eandem cauſæ cognitionem adhibuit ſuper exceptionibus, quæ obiici, & opponi poſſunt executorialium executioni. & admitti debent de jure, ac ſuper liquidationibus faciendis, ac denique omni liquidata materia, ac diſcuſſa via executiva, & executionis proceſſu fulminato, & diſcuſſis his omnibus, quæ in quamlibet executionem incidere aſſolent, præcedentibus terminis, dilationibus, ac citationibus faciendis, ſecundùm cujuſcumque executionis naturam, & ſic quando nihil executionis remanet faciendum, niſi mittere executoriales executioni, ſecundùm formam commiſſionis ſuæ, quia non aliud tunc eis committitur, quam illa facti executio, & nudum miniſterium, veluti condemnatus quis ad reſtitutionem prædii cum fructibus, damnis, intereſſe, *&c.* &
3 liquidata quantitate fructum, *&c.* præmiſſa citatione condemnati, committitur rei poſſeſſionis traditio. ac iterum quando condemnatus quis ad centum ſibi ex cauſa mutui petita, cognito per eundem judicem de omnibus exceptionibus, quæ executioni opponi poſſunt, quando addictio bonorum, & actualis ſatisfactio alicui committitur, quod eſt purum factum, ac ideo iſti quidem ſunt meri executores, text. eſt *in l. ſi ut proponis*, & *in l. executorem, C. de executione rei judicata*, quæ jura ſecundùm hanc doctrinam interpretantur Doctores Bart. *in l. à D. Pio in prin. n.10.* & ibi Ill. *n. 12. & ſeqq.* & alii Doctores, *ff. de re jud.* Bald. *in l. ſi non cognitio verſ. non, C. ſi contra jus vel utilitatem publicam*. Innocent. & Butr. *in cap. de catero de re jud.* & ibi Abb. *in 5. col. verſ. 3. memb.* ut poſt alios Felin idem Abb. *in cap. paſtoralis §. quia verò n.3. verſ. de quinto de offi. delegat.* plures allegat & ſequitur Bernar Diaz *in reg. 270.* Gregor. Lopez *in gloſ. verbo Señalado in l. 57. tit. 18 p. 3.* deciſ. Tholoſ. 344. & additio ſingularis ad eam. Parlad. *l.2. rerum quotid. cap. fin. 2.p. §. 3. n. 1 & ſeqq.* Amador. Rodrig. *de executione c.2. n. 38.* Covarr. *in pract. q. c. 16. n. 5.* quam dicit communem Menoch. *de arbitr. jud. l. 1. caſu 38. n. 20* Bobad. *in poli. lib. 2. c. 10 n. 45.* latè etiam proſequitur multis citatis Doctoribus Petr. Surd. *conſ. 405.*
num. 15. cum ſeqq ubi etiam declarat, ut hoc procedat, 4
etiam ſi poſtquam legitima partis præceſſit citatio ad hujus cauſæ cognitionem ſuper executione, quòd ſi ipſa non opponat, ſed omittat exceptionem, ſibi imputet, nam poſtea hujuſmodi executor, cui fit ejus commiſſio, (qui non eſt mixtus) non poterit de illa cognoſcere. Vide ibi per eum.

E converſo autem mixti executores ij dicuntur, qui- 5
bus executio rei judicatæ ſuper negotio principali, & executorialium ab eo emanatarum, committitur nulla præcedente, nec facta cauſæ cognitione ſuper ea nec diſcuſſis exceptionibus, aliiſve, quæ in executionis diſcurſu incidere aſſolent, quæ ab ejuſdem executionis natura provenient, ac ſint in ea omnimodo admittenda in proceſſu, ac vià executiva. Bart. *in l. à D. Pio, in princ. n.6. ff de re jud.* Abb. *in c. de catero de re jud. in 4. col. verſ. ſecundo membro eod. tit.* gloſ. *verbo, cognoſcatur in d.c. dicenti, & §. & non cognitio 15. q. 2.* Benedict. de Vandi. *in repert.* Felin. *verbo, executor mixtus eſt ille.* Parlador. Amador. Rodr. *ubi proximè.* Greg. Lopez *in gloſ. verbo Señalado in d.l. 57. tit. 18. p. 3.* latè Menoch. *de arbitr. jud. l. 1. q. 38. n. 3.* Caſtellus à Bobadilla *in politica d.l.2. cap. 20. n. 48.*

Qui omnes ex hoc rectè inferunt, quod cùm iſtis 6
ſit executio executorialium commiſſa, nulla præcedente cognitione eorum, quæ incidunt in eam, quæque poſſunt allegari, & opponi in actu executionis, ac via executiva, quæ quidem præcisè præcedere debent, ideo iſtis executoribus pariter cenſetur committi eorum co-
gnitio, & aliquidatio, & terminatio, factuſque eſt judex, 7
habétque juriſdictionem, ultra quos idem probant Ab. *in cap. de catero de re jud. in 4. col. verſ. ſecundo memb.* idem Ab. *in cap. paſtoralis § quia verò, de off. delegat. in prin. verſ. ſecundo ſcilicet executore, col. 2.* dicens quòd executor mixtos cognoſcit de concernentibus execu-
tionem ſententiæ, idem dicit gl. *in §. ſunt quorum verſ.* 8
ab executore 2. q. 1. & ibi Domin. de Sancto Gemin gl. *in d. §. & ſi non cognitio.* Felin. *in d. cap. paſtoralis, §. quia verò verſ. gloſ. in verb. & ſi ſcimi, n. 16. l. & ſi non cognitio.* ubi Doctores *C. ſi contra jus vel uti publ. l. à D. Pio*, & ibi Bart *num. 4.* idem Bart. *in l. praſcriptione n. 2.* quem ſequitur Decius *in cap. 1. n. 3. verſ. & hoc de reſcript.* Innocent. *in cap. de catero de re jud.* deciſio Tholo. 344. & ejus addition. dicentes cum cæteris citatis; quod hic mixtus executor poteſt cognoſcere, & terminare om-
nes exceptiones, quæ executioni ſententiæ, & executo- 9
rialium poſſunt obiici, & opponi, non tamen eas, quæ reſpiciunt merita cauſæ à quo nos latè infrà *in cap. 7. de exceſſu ab exceptionibus*, juxta text. (ſic intelligendum) *in l. Niſi emus, §. ult. ff. de re jud. C. ſi fide juſſores §. item reſpondit, ff. de fidejuſſer. l. ex diverſ. §. fin. ff. ſolut. matr. l. et ſi non cognit. 6. ſi contra jus vel uti publ.*

Iis convenit, quod poſt alios Doctores ab eo cita- 10
tos, animadvertit eleganter Petrus Surd. *in conſil. 415. tom. 4* quòd executor datos ad rei reſtitutionem, & fructus à condemnato perceptos, quòd executor, qui

hujuſmodi

hujuſmodi fructuum liquidationem facere tenetur, non
eſt merus ſed omnimodo mixtus, quod ſic nos videmus
quotidie practicari, cui adjunge doctrinas hactenus al-
legatas. Idem etiam dicit Eſcobar de ratiocin. cap. 31. à
num. 16.

11 Et converſo autem merus executor, cùm ſibi ſit dum-
taxat purum factum, ac nudum miniſterium commiſ-
ſum, nec habeat cauſæ ullæ cognitionem, pariter &
juriſdictione omnimodo caret, Geminia. conſil. 109. in
princ. Bald. conſil. 36. factum quod proponitur in fin. lib. 4.
idem conſil. 98. caſus in princ. verſ. ſecundo caſu lib. 3. Cal-
derin. conſil. 28. ſi legatus, aliàs 5. de reſcriptis. Anton. de
Butrio 74. num. 3. per totum. Ceval. in addit. ad Butrium,
ubi allegat Bald. in c. cum ſuper col. 3. de re jud. latè pro-
ſequitur Card. Tuſchus conſil. 499. in prin. lit. E, tom. 3.
Abb. in c. ex literis de off. delegat. in verſ. gloſſ. in verbo,
ſubdelegatus, & ibi etiam cum Imola, Felin. ſuper ea-
dem gloſſ. n. 3. ad fin. & n. 4. Benedict. Bado. in repert ad
Felin. verbo, executor nudi miniſterii, non habet juriſdi-
ctionem, & idem firmat Rebuff. in tract. de ſententiarum
executione gl. 11. n. 19. verſ. quaro ſi mandetur; n. 1. Fol. 376:
Joan. Gratian. in regul. 178. n. 2. poſt alios, & quòd ea ca-
reat, text. eſt in c. fin. §. fi. de offic. delegat. & quod non ha-
beat cognitionem, probat text. in c. paſtoralis §. quia ve-
rò, de off. delegat. & l. executorem, C. de executore rei jud.
& ultra dictos affirmant Amador Rodrig. in tr. de exe-
cutione c. 2. n. 39. Bobadill. in polit. l. 2. c 50. ſub num. 47:
Marqueſſa. in tr. de commiſſ. Alex. poſt Bart. in l. a. D. Pio
in prin. n. 12. & 13. Felin. in d. cap. paſtoralis, §. quia verò,
de off. delegat. verſ. executor merus. Zuchard. in l. fin. n. 281.
C. de edicto D. Adr. Beroius in c. ſignificaſti n. 1. de off. de-
lega. & in c quoniam Ab. n. 112. eod. tit. Menoch. de arbi.
12 jud. l. 1. q. 38. n. 50 & quas exceptiones uterque executor
poſſit, vel teneatur admittere, & quando à rejectione
admittendarum, vel admiſſione rejiciendarum appel-
lationi emiſſæ vim faciat, executor non deferens latiùs
infra c. de except. videbimus.

13 Uterque tamen executor, & mixtus, & merus, ſunt
delegati. & vices gerunt mandatis, docet Speculator
tit. de judice delegato §. ſecundo, & per eum Parla. lib. 5.
rerum quotid. 2. p. §. 3. ſub num. 1. tenet gl. in c. ſi ſuper.
verbo, principalis de off. deleg. 1. in 6 Felin. in cap. ſuper q.
de off. delega. verſ. capio gloſſam in verbo, executorem, n. 5.
Benedict de Bado. in repert. ad illum verbo, executor di-
citur etiam allegatus, &c. Abb. in cap. ſi quis contra cleri-
cum, col. 1. de foro compet. & in cap. 2. nota. 3. de off. delega.
Innocentius in cap. ſ-ſcitatus in 1. col. de reſcript. per il-
lum text. Petrus Surd. conſil. 163. num. 12. tom. 1. & pro-
batur text. argum. in d. c. ſuper quaſt. & d. cap. paſtoralis;
§. quia verò & text in d. c. fi. de off. delegat. juncta rubrica
ibi, quæ jura (cùm loquantur, & diſponant de execu-
14 toribus) ſedent ſub tit. de offi. delegat. & ſic delegati
cenſentur, quia lex, ſeu Canon debet intelligi ſecun-
dùm rubricam, & ejus naturam, ſub qua ſituatum eſt,
exactiſſimè Everard. in locis legalibus, in loco 45. de Ru-
bro ad nigrum, & Surdus ibi, faciens hoc idem argu-
mentum in terminis noſtris.

15 Et hinc eſt quòd neuter executor, à quo appella-
tioni emiſſæ ab eo, negat delationem, vim facit, quo-
niam vulgare eſt, ut ab executore non ſit licita, niſi
modum excedat: ita probat text. in l. ab executore, ff. de
appellat. text. in l. ab executione, C. quorum appell. non re-
cip. text. in cap. novit. 42. de appell. cap. quoad conſultatio-
nem de re jud. l. 52. tit. 18. p. 3. c. ſi quis appell. §. ab executo-
re 2. q. 6. Speculator in tit. de executionis ſenter. §. nunc vi-
dendum n. 7. verſ. quid ſi ab executore, & §. breviter ver-
ſus finem prin. ibi, hinc eſt. Bart. & alii in d. l. ab executo-
re, & in d. l. ab executione. Philip. Franc. Butrius, & Abb.
in cap. quoad conſultationem numero 10. notat ult. &
num. 24. de ſentent. & re jud. Joan. Andreas, Anton.
de Butr. & Abb. in d. cap. novit. Alexand. conſil. 95. viſis
proceſſibus, ſub num. 4. lib. 1. & conſil. 113. viſo themate
n. 10. l. 5. Rota deciſ. 45. aliàs 346. ſi appelletur, de appell.
in novis. Lanfran. deciſ. 341. incipit ſi executor, qui de
communiteſtatur Franc. Marc. deciſ. Delph. q. 100: inci-
pit quaritur n. 1. Marant. de ord. judic. 6. p. actu. 2. n. 259.
lim. 7. fol. 497. Guido Papæ tr. de appell. q. 92. n. 59. fo. 160.
Rebuff. in tr. de appell. art. 7. gl. 2. n. 15. verſ. quintus tom. 3.
fol. 502. Aſin. in praxi jud. §. 31. & 18. num. 1. fol. 187. Ru-
ginell. in tr. de appell. §. 2. cap. 2 n. 58. Roland. à Valle con-
ſil. 43. num. 6. lib. 1. Thomas Decius conſil. 71. num. 19. Si-
mon de Prætis conſil. 816 n. 4. Capicius deciſione 34. n. 1.
Paul. Caſtrenſ. conſil. 288. volum. 1. num. 1. Joan. de Ami-
cis conſil. 26. Alciatus in l. 1. §. ſi quis ita, ff. de verb. obl.
Anton. de Canar. in tract. de executione inſtrument. q. 46.
ſub num 85. tom. 1. fol. 44. Nicell. in concor. gloſſ. concor. 6.
fall. 8. n. 37. fol. 191. Veſtrius in praxi lib. 7. c. 3. ſub num. 9.
verſ. ſed & inter alios, fol. 196. Cæſar. Contar. in repet.
l. unica q. 24. n. 8. & n. 36. & latè lim. 19. ratione exceſſus
n 1. & ſeqq. C. ſi de momen. poſſ. Galleſ. formam Camer.
oblig. c. de quaſt. poſt proceſſ. inciden. ſub num. 11. tom. 6.
divers. fol. 364 qui probant ab executore non appella-
ri, niſi modum excedente Butr. conſil. 4. n. 5. Cephal. con-
ſil. 205. num. 12. Surdus conſil. 102. n. 2. Turr. conſ. 45. n. 15.
vol. 1. Marius Giurba deciſ. 101. num. 6. qui num. 7. dicit,
quòd conſentiens ſententiæ, non cenſetur conſentire ex-
ceſſui. Bal. in c. quoad conſultationem, n 7. de re jud. Coſta
de port. var. quaſt. 138. in fin. Vincent. Carot. except. 441. à
num. 81. cum ſeqq. Carolus de Tapia in compil. jur. Reg.
Neap. de execut. ſent. rubr. 41. item 262. n. 3. ex Capicio
deciſ. 34. n. 4.

Hinc eſt etiam, quod eleganter & notabiliter di- 16
cunt Doctores, quòd à qualibet cauſa mundi. in qua
datur exceſſus, appellatio ut licita admittatur, Pariſ.
poſt alios in conſil. 18. ad reſolutionem num. 12. lib. 4. ſe-
quitur Lancel. Rober. de attent. 2. p. cap. 11. limit. 53. n. 23.
Rebuff. in tract. de ſententiar. execution. art. 7. gloſ. 12. ſub
num. 4. fall. 1. tom. 1. fol. 373. & quòd in nullo caſu, in quo
prohibetur appellatio, negetur ab exceſſu. Cæſar. Bar-
tius in deciſ. Bon. 55. num. 6. cap. adde. Bald. in conſ. 319.
evidentiam, poſt medium, verſ. porrò nunquam reperitur
l. 3. Cardin. Tuſch practicarum concluſionum lib. 1. lit. A.
1. tom. concluſ. 4010. num. 23. Vincent. Carot. except. 44.
num. 82. quò pertinet, quòd licèt à viſitatione non ap-
pelletur, ex Concil. Trid. & nos latiùs ſuo loco dixi-
mus: tamen ſi viſitator excedit modum, appellatio li-
cita eſt, non frivola. Navat. conſil. 2. tit. de appell. Acoſta 17
de jud. in cap. 1. n. 211. qui loquuntur in terminis Con-
cilii. Pariter à correctione fraterna non appellatur,
quando tamen corrigens modum exceſſit, liberè per-
mittitur ab exceſſu c. reprehenſibilis; de appell. Philipp. 18
in c. de priore ſub n. 2. eod. tit. Cardin. Alexand. in c ad
noſtram 3. Decius à n. 1. d. appell. latè proſequitur Gre-
gor. Thol. d. appell. c. 10. n. 1. & n. 8. Ruginel. eodem tr.
§. 2. c. 3. n. 159. Pavi. deciſ. 1 p. q. 10. per totam, qui plures
allegant.

Quæ doctrina æqualiter accipi debet in executore 19
mixto, ac in mero, ut à neutro appelletur, niſi modum
excedente, quoniam ita abſolutè, generaliter, & ſine
diſtinctione loquuntur jura, & Doctores citati, & in
ſpecie eleganter advertit Parlador. lib. 2 rerum quotid.
2. part. §. 3. quia aliter intelligere, foret facere de via exe- 20
cutiva ordinariam. Parladorum ſequitur Amador. Ro-
driguez in tractatu de executione inter. cap. 2. ſub n. 43.
& quòd d. lex ab executione, loquatur in mixto exe-
cutore, cui juriſdictio ineſt, in ſpecie dicit Bald. ibi 21
ſub num. 4. ad fin. & idem dixit Marqueſ. de commiſſ. 1. p.
cap. 23. n. 14. dum ait, quòd ſive executor facti ſit, ſive 22
juris, ab exceſſu ſemper admittere tenatur appella-
tionem, jura, & Doctores allegans, ſic eos intelligens,
quidquid dixerunt Anton. de Butr. in cap. novit. n. 6. de
appell. & Ruginell. tr. de appell. §. 2. cap. 3. n. 60. quòd à 23
mixto executore poſſit appellari, ſed evidenter fallun-
tur, ſi id abſolutè intelligunt.

Tum

Tum ea rationibus, quæ à Doctoribus reddi ſolent,
propter quas ab executore non appellatur, quarum
potiſſimum attendenda illa eſt, quia ſi gravamen adeſt,
judex ejuſque ſententia illud inferunt, qui eam tulit,
non verò is, qui eam effectui tradit, quique judiciis
24 mandatum fideliter exequitur. Ita conſiderat Craveta
*conſil.273.nobilis Domine col.2.n.10.verſ. ſecando quia,
& verſ. nec obſtat*; ubi explicat, & bene Rebuff.*in tr.de
appell.art.7.gloſſ.2.n.15.verſ.quintus tom.3.fol.503*.Abb.
in cap.de cætero,n.10.de re judic. Sigiſm. Eſcacia *de ap-*
25 *pell. quæſt.* 17. *limit.*10. *num*....ergo quemadmodum de-
negatur appellatio ab ipſo judice & ſententia tranſacta
in rem judicata, debet meritò denegari ab ejus executo-
re, cùm in hoc ceſſet gravamen. Quibus adde omnia
fundamenta, quæ adduximus *ſupra hoc lib.* 4. *cap.* 1.
num, 16. *verſ. quæ quidem opinio*; *& num. ſeqq.* nam
actus non attribuitur exequenti, ſed mandanti, & or-
26 dinanti, *l. item eorum*, *§. ſi decuriones*, *ff. quod cujuſque
univerſ.nom. c.cum aliquibus*; *de reſcriptis lib.6.* & quos
in propoſito citat Aymon Craveta *conſil.*144.*n.*3.Tira-
quell.*in tit. connubiali,gl.*8.*n.*184.*&* 194. Petrus Surdus
latè *conſil.*:9.*num.*3.*tom.*1.*& deciſ.*8.*n.*23.*& deciſ.* 292.
*num.*9 & ab illo, quod venit in executionem alicujus
27 actus inappellabilis, pariter appellationi delatio dene-
ganda eſt, ita Bald *in l.ſi cum exceptione*, *§. hæc autem
actio*, *ff. de eo quod metus cauſa.* Felin. *in cap. quoad con-
ſultationem,n.*14.*ante fin.de re jud.* Cæſar.Contar.*in leg.
unica C. ſi de mom. poſſ. lim.* 19. *n.*16.& alios quos cita-
vi *ſuprà hoc lib. 4. de cap.1. à num.16.à princ.* Sed hæc
ratio & conveniens eſt, & communis utrique execu-
tori, tam mixto quàm mero, ergo una debet determi-
natione comprehendi.

Nec obſtat, quod mixtus executor poteſt liquidare
ea, quæ incidunt in executionem, & ſuper iis habet
cauſæ cognitionem, & ſic quòd ipſe poteſt gravare, ut
dicebant præcitati Doctores, Butrius, ſcilicet, & Ru-
28 ginel.quia reſpondetur, omne quod venit liquidandum
in executione, eſt pars ipſius: & executorialium, quod
quidem non mutat ſubſtantiam rei judicatæ (ceſſante
exceſſu) ſed continet declarationem interpretativam
ipſius ſententiæ, non augentem, nec minuentem, nec
29 inducit novum gravamen, ac propterea ceſſat appella-
tio;ita eleganter conſideravit Rota Romana *in mirabili
deciſione* 100.*num.*14.*&* 28. *p.* 1.*diverſ.* Eſcacia *de ap-
pell.quæſt.*17 *limit.* 10.*num.*55.Roman.*conſil.*45.*num.*20.
ubi bona addit.Rot.*deciſ.*171. *num.* 2. *p.* 1. Cævallos *in
contra commun.quæſt.*897.*ſub num.*916.*p.*2. optimè qui-
dem declarat Gratian *in diſcept.foreaſ.cap.*333 *à num.*2.
*tom.*3.ubi allegat d.Rotæ deciſionem, ac propterea to-
tum attribuitur mandanti, cujus præceptum exequitur,
quod & eo minùs dubitabile redditur, quia nec à liqui-
30 dationibus hujuſmodi in executione incidentibus ap-
pellatio emiſſa ſuſpendit executionem earum, ut dice-
mus *infrà in c. de liquidatione*, nempe *cap.* 10. à princi-
pio ubi plurima congeſſimus.

31 Inſuper & eo probatur, quoniam communis & in-
dubitata concluſio eſt, quòd ab executione non ap-
pellatur, *at ſuprà nos latè cap.*1. *hoc lib.* 4. à qua nullus
eſt qui declaret, an à mixto an à mero fiat, quoniam
ſi non poteſt appellari ab executione, non poterit etiam
ab executore, cùm executio, & executor idem eſt in-
ſeparabile & indiviſibile, idémque eſt, appellare ab
32 aliquo facto judicis, quod appellare à judice aliquid
faciente: non enim appellamus ab executore, quia
eſt executor, ſed quatenus exequitur, & ab ejus facto,
& ideo interdum dicimus: non appellatur ab execu-
tione, niſi modus excedatur, interdum verò, non
appellatur ab executore niſi modum excedat, ut eſt
videre ex ſuprà citatis Doctoribus, & præcipuè Lan-
celot. *de atten.*2.*part.cap.*12.*limit.*53. *num.* 22. *& ſeqq.*
& ab eo citatis, & interdum etiam, ab executione
non appellatur, niſi executor in ea excedat, quo modo
loquendi utitur *l. ab executione,C. quorum appell.non re-
cip. in prin.* quod quidem ex eo provenire certum eſt,
quia executor, & executio, idem eſt inſeparabile, &
ideo ſi via executiva non admittit appellationem, & il-
lam facit tam mixtus,quàm merus, ergo à facto utriuſ-
que pariter excludenda eſt, niſi modum excedant, quia 33
fieret de via executiva ordinaria, ut rectè conſiderant
Paſſador. & Rodrig. *locis ſuperiùs citatis.*

Illorum autem Butrii, & Ruginelli opinionem li-
benter admitterem in illo altero genere executoris
mixti, cujus mentionem faciunt citati Doctores *ſuprà
ad princ. hujus cap.* & eſt videre per Menoch. *de arb.
lib.* 1.*cap.*38. *à num.* 2. & ex iis, quos ibi latè congerit 34
cum Innocentio, & Abb quando ſcilicet, aliquis con-
queſtus eſt ſe prædio fuiſſe ſpoliatum evidenter, &
Pontifex dat executorem, ut ſi ita eſt, illum reſtituat, &
mittat in poſſeſſionem alicujus beneficii ſi eſt vacans,
quia hoc genus commiſſionis habet tacitam conditio-
nem, ſi eſt ſpoliatus, ſi vacat, *&c.* in quo habet executor
cauſæ principalis cognitionem, & debet neceſſariò
procedere, quia nihil de ea cognitum fuit, ut latè eſt
videre per eundem. Menoch. *ubi ſupra*, ac propterea
hoc caſu ab hoc mixto executore nihil mirum ſi ſit
licita appellatio, etiam ſi non excedat, quia intelligitur
datus etiam ad cauſam principalem, de quo nos 5. *p.
cap.* 7. *ubi de appellationib.* ab executoribus gratiarum.
Hoc igitur caſu benè procedet dictorum aſſertio, at in
executoribus executorialium falſa eſt, ut probavi-
mus, à quibus indiſtinctè appellationi emiſſæ vim non
faciet, haud deferens, niſi modus excedatur, ita ut ab
eorum exceſſu interjectæ erit evidens violentia, ſi de-
latio negetur.

Hinc evenit; reprobandum, miniméque audiendum 35
Gratian,*in diſceptat. foren.tom.*1.*cap.* 146.*num.* 36.dum
dixit ab executore modum excedente appellari, ſed
quoad effectum devolutivum tantùm; non autem ſu-
ſpenſivum, allegans ad id Cævallos *in contra commun.
opin.q.*190.*num.*6.& Joan.Gutiérr *in l.repetitione l.nemo
poteſt.de lega.*1.*n.*447.ſed evidenter,ut vides ex juribus,
Doctoribus,& Authoritatibus hactenus adductis, falli-
tur, & multis rationibus, quas adducere poſſumus, ut
convictum eum redderemus, omitto; illud annotans,
quod Doctores ſcilicet Ceva. & Gutier. ab eo citati id
nullo modo aſſeverant, ſed loquuntur dumtaxat in
appellatione ab executore, & executione, ut non ad-
mittatur ſecundùm communem receptam opinionem,
quoad effectum ſuſpenſivum, quoad devolutivum ta-
men admittatur, quod *ſuprà cap.* 1. ſcripſi, non tamen
loquuntur in exceſſus appellatione.

Quare quid in re hac exceſſus ſit inconveniens, de- 36
ſcribere non videtur, exceſſus autem eſt, poteſtatis
mandatæ limitum tranſgreſſio, ſed in propoſito deſcri-
ptio illa magis quidem conſonat, ut exceſſus ſit,novum
quoddam gravamen, extra limites mandatæ poteſtatis,
per executorem illatum. Et licèt utraque ſuſtineri va-
leat,hæc tamen ultima magis copioſa,ſuiſque integrali- 37
bus partibus conſtare magis videtur, ſiquidem executor
recipit poteſtatem, & juriſdictionem ſtrictiſſimè à com-
miſſione, cujus fines præ oculis habere debet, nec ejus
limites tranſgredi, ſed ſub ſuæ limitibus commiſſionis 38
contineri, *l. diligenter fines mandati cuſtodiendi ſunt*,
*ff.mandati, l.non diſtinguemus, §. de off. §. fin.ff. de rece-
ptis arbitris, cap.cum dilecta de reſcriptis, c.cum in ve-
teri, de accuſationib. cap. bona memoria 2. de poſtulatione
prælatorum*,& ubilibet Doctores. & iterum loquendo in
executoribus, eſt text. elegans *in l. quæcumque*, ibi, hoc
tantum poteſtatis arripiat, quod mandatum curæ ſuæ
ſpecialiter approbetur, *&c.*) *C.de executoribus, & exa-
ctorib.lib.*12.*cap.P.& G.& cap.cum olim,de off. delegati.
l.* 20.*tit.* 4. *& l.* 47. *tit.* 18.*p.*3.Commiſſarius ſiquidem
præ oculis habere debet tenorem, & verba commiſ-
ſionis, ſeu reſcripti. docet gl. *in l.Pedius,§.in ſervum.ff.*

de arbitr. & poſt eam Bald. *in l. cum magiſtratu in prin. C. quando provocare non eſt neceſſe*, dicens, quòd judi-
40 ces non debent diſcedere à verbis reſcriptorum, &
idem Bal. *in rubr. §. extr. de off. delegato col. penult.* poſt
Innocen. quòd judex delegatus non poteſt interpretari
reſcriptum, niſi quatenus verba ipſius reſcripti patiun-
41 tur, idem Bald. *in cap. ſignificante de reſcript.* tradit quòd
ubi non conveniunt verba reſcripti, & commiſſionis;
42 nec reſcriptum quoque convenit. Baldum his locis ſe-
quitur Tiraquellus *in l. ſi unquam, verbo libertis, ſub num. 10. C. de revocandis donat.* Innocent. *in cap. ſuper quæſt. num. 2. de off. delegat.* Marqueſ. *de commiſſ. 1. part. cap. 24. num. 4.*

43 Et probatur authoritate Deuteronomii *cap. 12. in fin.* ibi, non facientes ſinguli, quod vobis rectum videtur; ſed quod præcipio tibi, hoc tantùm facito Domino; nec addas quicquam, *&c.* & facit illud Apocalypſis *c. ult. ibi*, ſi quis appoſuerit aliquid ſuper hoc, apponet Deus ſuper ipſum plagas. (facit etiam illud Exod. *c. 25. ibi.* vide, omnia facito ſecundùm exemplar, quòd tibi oſtenſum eſt in monte, *&c.*) & idipſum probatur Actuum Apoſtolorum *cap. 7.* & Pauli ad Hebræos *c. 8.* & illud Job *cap. 14. ibi*, conſtituiſti terminos ejus, qui præteriri non poſſunt; *&c.*) cui convenit Deuteronomii 19. *cap.* & iterum Paul. ad Timotheum 6. *cap.* quo dicitur: Præcipio tibi coram Deo, ut ſerves mandatum ſine macula.) & illud David. Pſalm. 118. Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis) & iterum: Tunc non confundar, cùm perſpexero in omnibus mandatis tuis) & convenit illud ejuſdem David, Pſalm. 2. ad ſextam. Super ſenes intellexi, quia mandata tua quæſivi.) & iterum: A judiciis tuis non declinavi, quia tu legem poſuiſti mihi.) & Pſ. 3. ad ſextam, Da mihi intellectum, & diſcam mandata tua.) & probatur Geneſis *cap. 24. ibi*, A Domino egreſſus eſt ſermo, non poſſumus extra placitum ejus quidquam aliud loqui tecum, *&c.*) Facit & illud Divi Pauli Philipp. 3. Imitatores mei eſtote, & obſervate eos, qui ambulant ſicut habetis formam noſtram, *&c.*) & idem 1. Theſſalon. 4. *ibi.* Et ne quis ſupergrediatur, *&c.* quia vindex eſt Dominus) & illud Joan. 1. *cap. 2.* Qui dicit ſe noſſe Deum, & mandata ejus non cuſtodit, mendax eſt, & in eo veritas non eſt; *&c.*) & iterum *c. 5. in prin.* & illud Joan. *c. 14. ibi.* & ſicut mandatum dedit mihi Pater, ſic facio, *&c.*) & illud Bernard. *lib. 1. de conſid. c. 3. ibi*; Poſſeſſionem, & dominium cede huic, tu curam illius habe, pars tua hæc, ultrà nec extendas manum, *&c.* & illud Pauli 1 Corinthior. 5. Quid mihi de iis, qui foris ſunt, judicare?) cui conſonat illud Lucæ 12. (O homo, quis me conſtituit judicem, aut diviſorem inter vos?) & illud Joan. *cap. 6. ibi*; quia deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus, qui miſit me, *&c.*) & ulteriùs *c. 4. ibi*, ut faciam voluntatem ejus qui miſit me, ut perficiam ejus opera, *&c.* Quibus convenit illud Divi. Ambroſ. *in lib. de Paradiſo*: Si quid addas, vel detrahas; prævaricatio videtur eſſe quædam mandati, ſimpliciter enim, & pura mandati forma tenenda eſt, vel teſtimonii ſeries intimanda.) Hæc ille.

44 Et ideo tenor ſententiæ, & commiſſionis debet per
executorem præ oculis haberi ſemper, Roman. *conſ. 336. circa propoſitum in prin. & num. 1. in fin.* Cardin. Tuſch. *practicar. concluſ. tom. 3. litera E, concl. 485. num. 1. & n. 31 & concl. 483. num. 1.* Joan. de Ana. *conſ. 5. viſa narratione in prin.* ubi etiam Ludovic. Bologninus *in apoſtil.* & idem repetit *in conſ. 9. in prin.* Abb. *conſ. 3. Nitar. col. 11. verſ. decimò quæro, lib. 2.* facit *l. prohibitum*, ibi, cum lite-
45 ris noſtris cognoverit, non ex arbitrio ſuo. *) C. de jure fiſci lib. 10. l. 1. C. de exact. tri. eodem lib. 1. C. de mandatis Principum*, cum aliis, quoniam tenor ſententiæ eſt forma ipſius, docet optimè Bart. *in cap. cùm veteri. poſt prin. de elect.* per text. *in l. cum eorum, C. de ſententiis, & inter omnium jud.* Sequitur Tiraquel. *in repertor. l. ſi unquam, verbo libertis, ſub n. 9. ad medium, C. de revo.* ubi
pariter refert dictum ejuſdem Bal. *in l. ab execut. col. ult.* 46
C. quorum appell. non recip. dicentis, verba ſententiæ ponderanda eſſe, ſicuti & contractus, arg. *per l. fidejuſſores magiſtratuum, & pro Aurelio, ff. de fidejuſſor.* convenit, quod dicit idem Bal. *in l. quoties, col 1. verſ. ex hoc elicitur C. de ſuis & legitim.* relatus à Tiraq. *ubi proxi-* 47
mè ſub n. 6. quòd verba contractus ſunt forma ipſius, quæ dat eſſe rei, nec ei aliquid addi poteſt, vel detrahi; quare ſuccedit regula ut formæ omiſſio vitiet actum juribus, & authoritatibus vulgaribus, nam proviſio ſive juris, ſive hominis, facta determinato modo, ſuos terminos excedere non debet. Bald. *conſ. 51. lib. 5. per l. 1. §. ſi plures, ff. de executoria l. qui aliena §. libertos, de neg. geſt.* latè proſequitur Jul. Cæſar. Ruginel. *pract. quæſt. cap. 42. à n. 9. & ſeqq.*

Vera enim eſt generalis juris determinatio; nullam 48
diſpoſitionem ultrà egredi, quàm verba, & tenor patiantur, ut per *l. quidquid aſtringendæ, ff. de verbor. oblig.* aſſerit Signorolus *conſ. 61. quæſt. talis eſt poteſtas, colum. 3. verſ. 3.* Tiraq. *in d. verbo libertis, num. 6. in fin.* Maria. *conſil. 18. proſequendo ordinem in prin.* & ejus filius Socin. *conſil. 64. in præſenti col. 3. lib. 1. & conſ. 88. conſiderata in prin. eodem l. 1.* Bal. *conſ. 166. proponitur, quod quidam Anton. col. 1. lib. 3.* Raphaël Cuma, *conſil. 164. col. fin.* quam doctrinam probant infinita jura *in l. alterum verba*, ibi, tenore ſententiæ perſeverante.) *ff. de re jud.* & alia determinantia hoc idem in variis caſibus, & diſpoſitionibus, ut ſit ſemper verbis, & tenori diſpoſitionis cujuſvis 49
inhærendum; recedi autem ab eiſdem nullo modo probat text. *in l. ſancimus*; ibi, niſi pacti tenor ad hoc reclamaverit.) *C. de fidejuſſorib. l. fin.* ibi, ſtipulationi paternæ tenor.) *C. communia utriuſque judicii, l. ut inter.* ibi; juxta pacti tenorem. *C. de inutilibus ſtipula l. ſi operas in fi.* cum dicitur: pacti tenor ſervabitur, *C. de ſolut. & ult. l.* ibi pro tenore communis militantium placiti.) *C. de pignorib. l. ad probationem*, ibi, quem tenor ſcripturæ deſignat.) *C. de probat. l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichum in pr. ff. verbo oblig.* quæ jubetur ſermonem ſtipulationis inſpici, *l. ſi ita ſtipulat. §. Chryſogonus eod. tit. ad fin.* ibi, plerumque enim ſtipulationis verba, ex quibus oritur obligatio, inſpicienda ſunt.) *l. ſtipulatus es., ibi*, ſecundùm ea verba ſtipulationis) *ff. de fidejuſſ.* text. *in cap. 1.* ibi præter tenores inveſtituræ.) *t. t. de duobus fratribus; in uſibus feudorum*, & text. *in c. ſi cui*, ibi, tenorem inveſtituræ ſequendum.) *tit. de extraord. cap.* Conrad. text. eſt *in cap. porrò. de privileg.* ibi, quod totum ex inſpectione privilegiorum plenius animadvertere potes. & iterum *ibi*. volumus privilegiorum ſuorum ſervare tenorem.) *c. recepimus, de privilegiis* ibi, inſpicienda ſunt ergo Eccleſiarum privilegia, & ipſorum tenor diligentiùs attendendus eſt.) text. *in c. conſideravimus*, ibi, contra tenorem privilegiorum, *) de elect. cap. fin.* ibi, tenor indulgentiæ.) *de tranſlatione prælator. c. cum in jure*, ibi, juxta compromiſſi tenorem) *de electione c. examinatur*, ibi contra formam compromiſſi, *de confirmatione utili vel inutili, & in c. cum olim in fin.* ibi, juxta tenorem arbitrii.) *de præſcript. & in c. Raynald.* ibi, prout forma compromiſſi.) *de teſt. c. cum dilect.* ibi, ex tenore inſtrumenti. *de donat.*

Et quòd generaliter non ſit recedendum à verbis & 50
tenore cujuſvis diſpoſitionis, cùm ejus tenor ſit forma ipſius, etiamſi aliud ſuadeat natura rei, cùm verba ſint
clara, non ſolùm in ſententiis, commiſſionibus, & re- 51
ſcriptis, ſeu contractibus (ut diximus) locum habet, ſed in cunctis diſpoſitionibus, & actis, ſcilicet legibus, ſtatutis, privilegiis, feudorum conceſſionibus, teſtamentis, 52
compromiſſis, libellis, inſtrumentis. & aliis. ut ad longum de ſingulis, proſequitur, plura in comprobationem adducens Andr. Tiraquel. *in l. ſi unquam, verbo libertis, à n. 4.* quia ut inquit D. Epiph. Panor. tom. 2. *Ubi verborum ordo, ibi myſterium eſt.*

Tenor enim mandati via eſt recta, & executori 53
lucerna,

lucerna, ut docet David in Pſalm. 2. ad ſextam *ibi*. Lu-
cerna pedibus meis verbum tuum, & lumen ſemitis
meis) & ulteriùs: A mandatis tuis intellexi, propterea
odivi omnem viam iniquitatis,) & iterum in Pſalm. 1.
nonæ, quod incipit, mirabilia teſtimonia tua, *& ibi*,
Greſſus meos dirige ſecundùm eloquium tuum, &
non dominetur mei omnis injuſtitia.) Munera tamen;
54 & malignantium perſuaſio executorem ab hac recta
via & mandati tenore divertere; ac declinare, faciunt;
& interdum perperam interpretari aut intelligere man-
datum. ita clamans ſentit Propheta Rex Pſal. 3. ad ſex-
tam, *ibi*, Declinate à me maligni, & ſcrutabor mandata
Dei mei.) *& in fin. ibi*, præterea ad omnia mandata tua
dirigebar, omnem viam iniquam odio habui.) & Pſal-
mo 2. *ibi*, Ab omni via mala prohibui pedes meos, ut
cuſtodiam verba tua.) & Pſalm. 3. ad tertiam. Confun-
dantur ſuperbi, quia injuſtè iniquitatem fecerunt in
me) & Pſalm. 118. *ibi*; Increpaſti ſuperbos, maledicti
qui declinant à mandatis tuis.) & Pſalm. 1. ad nonam
ibi, (Redime me à calumniis hominum, ut cuſtodiam
mandata tua.

55 Omnes denique creaturas (dempto homine) ſui
creatoris præcepta unicuique impoſita, accuratè & ad
unguem adimplere, videmus, nec in minimo limites,
ac mandatum tranſgrediuntur, juxta illud David Pſ. 103.
Terminum poſuiſti quem non tranſgredientur, *&c.*) &
ampliùs Pſal. 148. Statuit ea in æternum, & in ſeculum
ſeculi, præceptum poſuit, & non præteribit.

56 Nam ſi tenorem ſententiæ, executorialiumque fines
executor egrediatur, deſinit eſſe judex, & executor,
ac inde poteſtate, & juriſdictione carere incipit, hos
ſiquidem executores ſemper ego conſideravi ad in-
ſtar habentis juriſdictionem territorio circumdatam,
57 & limitatam, quia in eo, quod fines egreditur, ejus
ceſſat poteſtas ſtatim, ſeque invenit ut privatus ſub ju-
riſdictione alterius; *l. fin.* ibi, cùm terminos urbis exie-
rit, poteſtatem non habet, *&c.*) *ff. de off. præfecti urbis*,
58 *l. extra territorium jus dicenti impunè non paretur, ff. de
juriſd. omn. jud* executor autem ſuam poteſtatem & ju-
riſdictionem coarctatam habet, circumdatamque ſub
59 limitibus ſuæ commiſſionis, tenori ſententiæ & exe-
cutorialium inhærentem ex juribus ſuprà allegatis, idem
60 namque eſt, limites territorii egredi, ac terminos ju-
riſdictionis ampliare, text. qui hanc comparationem
facit *in d. l. extra territorium*, ibi, extra territorium jus
61 dicenti impunè non paretur; idem & ſi ſuprà juriſdi-
ctionem ſuam velit jus dicere, *&c.*) *l. in judicio, ff. fa-
mil. herciſ.* facit text. *in l. ex ſtipulatione*, ibi, cùm pote-
ſtatem ſententiæ certis finibus concludi, ſæpe conſtitu-
tum ſit, *&c.*) *l. poſt. ſententiam, C. de ſententiis & inter
lo. omn. jud.* de quo *infrà cap. 4. à n. 11.*

62 Qui quidem executor ſi ſe ſub ſuæ commiſſionis, &
executorialium limitibus non contineat, earum imò
fines, tenorem, & terminos exceſſerit, in eo quod ex-
cedit, deſinit eſſe executor. Ita eleganter Gregor. Tho-
loſa. *in tract. de appell. lib. 2. cap. 11. n. 2. verſ. quod maxi-
mè*, ſequitur Sigiſmundus Eſcacia *in tract. de appellat.
quæſt. 12. limit. 11. ſub n. 6* elegans Rotæ *deciſ. 45. aliàs
346. ſi appelletur de appell. in novis*, & in exceſſu caret
juriſdictione, ac deſinit eſſe judex. Rotæ Romanæ mira-
63 bilis *deciſ. 100. n. 17 p. 2. diverſ.* Cævallos *in contra com-
mun. q. 897. ſub num. 931 p. 4.* caretque per conſequens
poteſtate, *d. l. quicumque* juncta *l. contra noſtra C. de exe-
64 cutoribus, & exactoribus lib. 12* ut per Menoch. *de recu-
per. poſſ. rem. 8. n. 13. & 17. & conſ. 69. n. 75. & ſeqq. vol. 1.*
reddit rationem Thom Sanch. *de matrim. lib. 2. diſp. 40.
num. 17.* quia cum poteſtas ſit limitata, in quo executor
excedit, poteſtate caret: nulla enim major eſt nullitas
quàm geſtum extra poteſtatem. Boër. *deciſ. 299* Oliva.
de jurejur. cap. 15. num. 39. Rimin Jun. *conſil. 281. num. 70.*
Rota *diverſo deciſ. 666. n. 4. part. 1.* Bertazol. *conſil. 46c.
num. 24.* Nicol. *allegat. 20. num. 25.* Calvaca. *deciſ. 19.
num. 1. part. 3.* Vantius *tit. de defect. juriſd. n. 1.* Pariſ. *de
gabell. part. 3. n. 37.* Giurba *deciſ. 96. ſub num. 10.* & nos
infrà *cap. 6. n. 3.*

Ac inſuper executor, qui executoriales excedit; 65
aliud quidem ſeparatum ab eis, & diverſum facere di-
citur, text. eſt *in l. diligenter*, ibi, nam qui exceſſit, aliud
quid facere videtur, *&c.*) *ff. mandati*, text. *in l. ſi itaque
mandatum*; ibi. aliud fecit, quàm quod mandatum eſt.)
ff. de jurejur. l. ſed arte, ff. ad Trebell. l. parvi. in ſi ff. de re- 66
cep. arb. gravamen autem illatum ultra ſententiæ teno-
rem, & quod in ea minimè continetur, novum quidem
gravamen eſt, & exceſſus non admittendus. Innocen.
in cap. ſuper eo quod metus cauſ. Felin. *in cap. quoad
conſultationem num. 16. de re jud.* Ruinus *conſil. 78. n. 1.
& 2. lib. 5.* Capicius *deciſ. 1. num. 23.* Roland. à Valle
conſil. 43. num. 3. lib. 1. Anton. Gabriel *commun. concluſion.
lib. 2. tit. de appell. concluſ. 4. num. 1.* Gratian. *in diſceptat.
foren. cap. 331. tom. 2. num. 2.* & faciunt quæ diximus *ſuprà
hoc lib. 4. cap. 1. à n. 13.* & magis in ſpecie, & in indivi-
duo per Felin. *ubi proximè* tenet. per quem & per Rui-
num idem notat Marqueſ. *in tract. de commiſſ. l. 1. cap. 14.
num. 72. & ſeqq.* dicit etiam Bobadil. *in polit. lib. 2. c. 21.
ſub num. 69.* quod executor attentare non debet, nam
cùm ille, cui hoc novum gravamen infert, nondum
ſit (ut requiritur) condemnatus, nec in ſententia com- 67
prehenſus, novo judicio adverſus eum eſt agendum,
ſive actione perſonali, ſive reali, ſive interdicto aliquo
poſſeſſorio, ut alibi diximus infrà, convictus exequa-
tur, *l. à Divo Pio. §. ſi ſuper rebus*, ibi, ſi fortè jure or-
dinario cœperit ab eo repeti, *&c.*) *ff. de re jud.* & quòd 68
ſit cum hoc, cui ſententia non officit, lis initianda.
Eſcacia *de appellat. quæſt. 12. limit. 6. memb. 4. num. 50.
& 70.* per Covar. *& ſub num. 114.* Veſtrius *in praxi Ro-
ma. Cur. lib. 8. c. fin. poſt. prin. ex l. cum quæritur, ff. de exe-
cutione rei jud. l. fin. C. ſi per vim vel alio modo.* optimè
Paul. Caſtr. *conſ. 67. viſo quodam lib. 6.* per totam, quem
ſequitur Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 472.
num. 38.* ſi autem in illum executor exequitur exceſſum;
ſeu novum hoc gravamen (non expectata condemna-
tione) incipit ab executione; quod eſt à jure valdè re- 69
probatum. text. famoſus ad propoſitum *in l. 1.* cujus ver-
ba ſunt: nimis properè judex pignora Marcellæ capi,
ac diſtrahi juſſit ante rem judicatam; prius eſt ergo,
ut ſervato ordine actionem adverſus eam dirigas, &
cauſa cognita ſententiam accipias, *&c.*) *C. de executio-
ne rei ju. l. ſi vim nulla ſententia præceſſiſſet, ff. de re jud.*
hanc ita elegantem conſiderationem allucinavit Card.
Tuſchus *pract. concluſ. 3. tom. concl. 483. num. 4.* & ean-
dem conſiderationem fecit in terminis Alval. Vallaſ.
conſult. 55. num. 10. ad fin. tom. 5. quam rationem etiam
allucinavit Mareſc. *variar. reſolut. lib. 1. cap. 86. num. 43.*
allegata *d. l. 1.*

Facit etiam mirabilis Baldi doctrina *in l. ſancimus* 70
ad ult. C. de judiciis. Aſinius in praxi *cap. 21. §. 32. num. 1.*
quòd exceſſus executionis dicitur caſus non deciſus
in ſententia, quæ exequitur, ſequitur Cævallos *de
cognit. per viam vol. 2. part. quæſt. 159. num. 3.* pulchrè
etiam facit quod inquit Eſcacia *tractat. de appellationi-
bus, quæſt. 17. limit. 10. num. 28. in final. verbis*, quòd 71
in exceſſu & omnis res executiva ceſſat, & vide infrà
cap. 4. à n. 38.

Quot autem modis exceſſus iſte committatur, an- 72
nectere, utiliſſimum eſt, nam modum excedit execu-
tor de re ad rem, & de quantitate ad quantitatem, pu-
ta, quando mandatur executori, ut reſtituat unam rem,
& reſtituit aliam, aut ut exequatur Petrum pro de-
cem, & exequitur pro majori ſumma. Item etiam de
perſona ad perſonam, item de tempore ad tempus,
vel quando rejicit exceptiones ſententiæ licitæ oppo-
nendas, aut admittit rejiciendas. Item in præpoſte-
rando ordinem ſibi traditum in commiſſione, ac in per-
peram interpretante ſententiam, & denique quando
caveat

careat poteſtate, ſeu juriſdictione quæ omnia per ſin-
gula capitula in diſcurſu hujus operis diſtinctè, & latè
proſequimur interdum autem eos modos promiſcuè
colliges ex gl. *in l. ab execut. verbo excedat. C. quorum
appellat. non recip.* gloſ. *in c. quoad conſultationem de ſen-
tencia, & re jud.* Bart. *in d. l. ab execution. num.4.* & ibi
cæteri. Speculator *in tit. de executione ſeatentia. §. nunc
dicendum, num.7. verſ. quid ſi ab executore.* Ruin. *conſ.8,
num.1. colum.5.* Auguſtio. Bero. *conſ.32. in cauſa num.7.
15.* Lancelot. Robert. *de attentat. 2.p. c.1 x. lim.33. n.18.*
Veſtrius *in praxi Roma Cur. lib.7. cap.5. num.9. & cap.3.
ſub num.9.* Marqueſ. *de commi. 1. part. cap.24. à pr.* Ceſar.
Contar. *in repetit. l. unica, C. ſi de mom. poſſ. limit.19. n.31
& per totam.* Rebuff. *in tract. de ſententiarum executio-
ne art.6. gl.14. tom.1. ſub n.3. & n.4. & per totam gloſſam*
& gl. 1x. *n.7.* & gl. 14. *n.9.* Gregor. Tholoſ. *in tract. de app.
lib.2. c.21. à n.1.* Roland. à Valle *conſ.43. num. 6. & .8.*
74 Vincentius Caroc. *in tractat de exception. excep.44. n.90.*
A quolibet igitur prædictorum exceſſum, appellatio-
ni emiſſæ ſi executor non detulerit, tanquam legitimæ
vim fieri, declarabitur in Senatu, dicunt ii omnes Do-
ctores aliique, quos jo idem adduximus ſuprà ad
princ.

75 Denique exceſſus poteſt committi, dicique tot mo-
dis, quot poteſt aliquid dici plus, juxta Bal. doctrinam
in l. ſi cum exceptione 14. §. hac autem actio. ibi. & tot
modis dicitur.) *ff. quod metus cauſa.* Sigiſm. Eſcacia *de
app. quaſt.17. limit.10. n.30.* Vincent. Caroc. *except.44.
num.90.* qui colligunt *ex §. plus autem inſtitut. de actio,*
& aperte ejuſdem verbi (exceſſus) ſignificatio, jura &
Doctores hactenus adducti clariſſimè demonſtrant.
76 Hinc fit, quod licèt omnis exceſſus ſit gravamen &
& contineat injuſtitiam, prout ſic intelligendus eſt in-
nocent. *in c. ad noſtram n.10. de app.* quem ſequitur Mar-
queſa. *de commiſſ. 1.p. c.14. ſub n.4.* dicens quod in mate-
77 ria exceſſus, excedere, & gravare paria ſunt: tamen
non omne gravamen erit exceſſus, nam exceſſus plus
eſt ſimplici gravamine; quia eſt gravamen qualifica-
tum, plura continens ſpecialiſſima dicta, & dicenda, &
ad differentiam hac terminatione exceſſus demonſtra-
78 tur: faciunt quæ infrà à *n.192.* & ſic licèt executor ſim-
pliciter gravet in exequendo, ab eo gravamine appel-
lationi emiſſæ denegans delationem, non vim faciet,
quia ab exequutore; & executione licitam non eſſe,
exactè probavimus; licèt à gravamine hoc qualificato
79 contrarium ſervemus; diſpar enim ratio militat, in
utroque, ſiquidem in exceſſu adeſt nullitas (ut ſtatim)
quæ permittit appellationem etiam in omnibus, ubi
aliàs eſt prohibita. *l.4 §. condemnatum, ff. de re jud.* &
deficit in executore poteſtas, & juriſdictio (quod id-
metipſitm operatur.) at in ſimplici gravamine, ſeu in-
juſtitia horum nihil concurrit, illud executor infert in-
tra limites ſuæ poteſtatis, & commiſſionis, ut puta;
80 condemnatur quis ad rem cum fructibus; & intereſſe,
quos percipere potuit, ſeu eorum ad valorem abſque
certa quantitate, ſed ita in genere & ſine liquidatione
taxavit, liquidavit & moderavit executor fructus, &
valorem, ſecundum quod ſibi jure viſum fuit conque-
ritur altera pars appellans, dicens ſe gravatam, non
ſuſpendit huic, cum ſit ſibi commiſſa incerta quantitas,
gravat intra limites ſuæ poteſtatis, & non adeſt nulli-
tas, ut ſecus ſit, ſi certa quantitas exequenda ſibi fuiſ-
ſet commiſſa, quia tunc ſi adderet, exceſſiſſet & valeret
appellatio. Et idem erit, quando certa quantitas eſſet
commiſſa, ſi ipſe minùs præſtaret, gravat ſimpliciter
81 propter defectum illum, ſed non excedit. Ratio eſt,
quia non excedit (quod non aliter meliùs ſignificari
poteſt) ſed licèt faciat iniuſtitiam, continet ſe intra fi-
nes poteſtatis mandatæ, & ita quotidie videmus in ſu-
premis tribunalibus ſervari, habita præ oculis hac ea-
dem diſtinctione, differentia, quam nos probavimus
infrà hoc lib.4. per totum.

Et interim tamen hoc in terminis tenet Marqueſa.
in tract. de commiſ. 1.p. cap.24. n.72. & 75. quòd exceſſus 82
committitur, quando aliquid additur ſententiæ, quæ
exequenda mandatur, per Felin. *in cap. quoad conſultat.
num.16. de ſententia & re jud.* Ruin. *conſ.78. num.1. vol.5.*
ſecus autem ſi fuit mandatum relaxatum; puta, pro
ſcutis mille, & executor id pro minori ſumma exequa-
tur, quia tunc nullum exceſſus poteſt gravamen con-
ſiderari, ſicuti quando ſummam mille executor exce-
dit, quod ita cenſuiſſe Rota coram D. Otanò, in una
Formana bonorum 8. Novemb. anno, 1585. teſtatur
idem Marqueſa. *ibid. num.73.* hoc etiam dicit Avenda.
de exeq. manda. 1.p. c.14. n.13. dicens, quod eſt ultra de-
ditum, id dicitur exceſſivum, ut *in c. fin. de ſepult. & in c.
olim. de reſcript. & in c. 2. de calumniat. & in c. hoc ideo de
pœnit. d.1. & in cap. illud de clerico excommun.* iö defectu 83
etenim non verificatur exceſſus, ſunt namque inter ſe
pugnantia, & contraria duo hæc nomina, exceſſus &
defectus: illud enim ſcilicet, exceſſus dicitur pertranſire
modum, ſeu medium; hoc autem, ſcilicet defectus, non
pervenire ad modum ſeu medium, ita eleganter expli-
cat Magiſter Theolog Rodericus de Sancta Ella in vo-
cabulario Eccleſiaſt. in explicatione nominis hujus
(exceſſus)

Quomodo, quandòve iſte exceſſus proponatur, ſeu
in judicium deducatur, hic erit ſermo noſter, & huic
vetito, & temeratio auſui (ut dicit *l. ſi contra. C. de exe-* 84
cutor. & exact. lib.1x.) tria eſſe reperio à jure deſcripta
remedia, quia ubi majus periculum, ibi cautiùs agitur,
ac magno ſemper impetu lex reſiſtit audaciæ *l. ſi quis
in tantum, C. unde vi.* Primum igitur remedium appel-
lationis, ſecundum querelæ, tertium nullitatis. De
primo multi ſunt text. *l. ab execution. C. quorum appell.
non recip. l. ab executore, ff. de app.* text. *in cap. novit. 3x. de
app.* cum aliis Doctoribus ſuprà adductis. De querela
eleganter dicit Bal. *in l. ſi ut proponis, ſub n.2. C. execut.* 85
rei jud. exceſſus namque tendunt in noxam reipubli-
cæ, nam iſtud nomen exceſſus quid injuſtum ſignifi-
cat, regulariterque in malam partem ſumitur, optimè
latéque comprobat Avendan. *de exequen. mandat. 1. p. c.
14. n.3.* & per varia exempla comprobat *à prin.* illius c.
ubi ampliſſimè de ſignificatione hujus terminationis ex-
ceſſus quem vide.

Et quod executor, qui excedit, teneatur parti de 86
dolo, vel actione injuriæ, videndus Dyn. quem allegat
Guido Papæ *tract. de appellat. q.92. num.59. fol.6.* Afio.
in praxi jud. §.31 c.18. limit.7. & quod faciat litem ſuam
ſcribit Decius *in c. novit. 43. de appell. n.10.* & quòd exe-
cutor excedit, ſi aliquid dolosè, vel lata culpa faciat. 87
docet Bal. *in l. ab executione num.9. C. quorum appell. l. ſi
pignora ff. de evictio.* quia tunc dolosè ſe egerit executor
& de dolo convenitur, *l. ait prætor. §. ſi executor.* ubi gl.
ff. de negotiis geſtis. melior & elegantior *in l. ſi pignora. ff.
de evictionibus.* & ex tranſgreſſione præcepti principis,
& judicis, mandantis audacia, & temeritas arguitur, *d.
l. contra noſtra præcepta, l. prohibitum. C. de jur. fiſci.* & hoc
idem voluit dicere Abb. *in c. de cætero num.18. ante fin.
de re jud.* dum loquendo in exceſſu executoris, inquit,
quod poterit gravatus etiam ſine appellatione implo- 88
rare officium judicis ſuperioris contra exceſſum nun-
tii; per argumentum *l. à divo. Pio. §. ſi ſuper rebus, de re
jud.* cujus recurſus meminit etiam Rebuff. *tractatu de
ſententiarum executione articulo.7. gl.12. ſub num.1. tom.
1. folio 374.* qua de cauſa rectè poteſt proponi præfata
querela.

Qua quidem utuntur advocati quotidie in ſupremis
tribunalibus adverſus executores excedentes, & facit
etiam quod dicunt Anton. Gabr. *commun. concluſ. lib.6.
tit. de jure commun. concluſ.1. num.1. & 3. fol.389.* quod
immunis à ſolutione collectarum ſi deſcribatur in libro
contribuentium debitorum, debeat appellare infra 89
10. dies, non immunis autem, & non privilegiatus,

ſi exceſſivè gravetur, & ab eo ultra debitum modum
exigatur collecta, poterit querelam ſemper ab exceſſu
proponere, tenet Bald. *in tract. de præſcript. in 4. p. 4. part.*
pr. q. 30. à num. 106. cum ſeqq. Bertran. *conſ.* 181. *num.* 16.
verſ. præterea ex diſcurſu. volum. 3. in novis. optimè etiam
90 dixit Bart. *in l. ab executore. n. 4. ff. de app.* dum docet quòd
licèt per modum appellationis poſſit quis conqueri de
iniquitate executoris; tamen poteſt etiam abſque ap-
pellatione quandoque judicis exequentis, ſcilicet ſupe-
rioris, implorare officium, quæ ſunt verba aurea. De
91 nullitate autem ob exceſſum intentanda, Abb. *in conſ.*
3. *Notar. col. 11. verſ. decimo quæro lib. 1.* ſequitur Car-
dinalis Tuſcus *practicar. concluſ. 3. tom. concl. 483. n. 2.*
litera A. & nos latiùs ſtatim videbimus de hujuſmodi
nullitatis remedio jure inducto pro exceſſus revoca-
tione à n. 101.

92 Et inter alia unum te utiliſſimum admoneo, quòd
quando utaris querelæ remedio ſimol injungas appel-
lationem ab exceſſu, & ab omni proceſſu facto ab exe-
cutore excedente; ut ſuſpendas poteſtatem ſeu iuriſdi-
ctionem executoris, neque de cætero procedere queat
in executione exceſſus, quia appellationi ab eo, cùm
ſit legitima, ac permiſſa, omnino deferre tenetur exe-
93 cutor, quod ſi neglexerit, vim fieri declarabitur ſuaque
propria attributa ſuſpendendi, & devolvendi habet
appellatio, jurium & doctorum caterva ſuperiùs addu-
cta probat à num. 15. & in ſpecie quòd ſuſpendat, me-
minit Lancelot. *de attentat. 2. part. cap. 12. lim. 53. n. 24.*
Rota *deciſione* 100. *ſub num.* 19. Abb. *in cap. quoad con-*
ſultationem column. fin. num. 31. *de ſententia, & re jud.*
Rugin. *in tractatu de appellatione §. 2. cap. 3. num.* 181.
Sigiſmund. Eſcacia *de appellat. quæſt. 17. limit. 10. num.*
63. Parlador. *lib. 2. rerum quotid. c. fin. 2. part. §. 3. num. 4.*
idem monſtrat, & eſt text. expreſſus *in l. ab execu-*
tione, ibi, à quo ſi fuerit appellatum executione ſuſ-
penſa putamus, &c.) *C. quorum appellat. non recip.* &
inferiùs dicemus *à num. 155. cum ſequentibus, & à*
94 *num. 144. & à num.* 154. At querela non hunc opera-
tur effectum ſuſpenſivum, gloſſ. *in cap. ad reprimen-*
dam, verſic. ſuſpendatur. de offic. ordinar. quam valdè ibi
exclamat Abb. & idem Abb. *in cap. conſanguinei. colum.*
penult. in fin. de re jud. Philip Franc. *in cap. directè colum.*
penult. de appellat. Felin. *in cap. lator. column. 4. de re jud.*
Marant. *in Specul. de ordin. judic. 6. p. 2 actu. princ. de app.*
ſub num. 103. Lancelot *de attentat. 2. p. cap. 19. à princ.*
& nos infrà à num. 34. & ita ut hoc beneficio potiun-
tur, hoc ſimul utuntur remedio advocati cauti præci-
puè in ſupremis tribunalibus, ubi iura bene reperiun-
tur digeſta, & difficultates meliùs accuratè. Et poſt hæc
in terminis reperio in utroque Abbatem *in cap. de re*
95 *jud. num.* 26. dum cum Hoſtienſi, quem allegat; probat
utilius eſſe appellare ab eſſe executoris, ut evitetur
actualis executio gravaminis de facto, & ut executor
ſuperſedeat, & effectus exceſſus ſuſpendatur virtute
appellationis ut facere ſolent & idem dicit Anton. de
Butrio *ibi n. 15.* poſt gl. *ibi in c. quoad conſultationem.* de
quo latiùs videndum eſt ad finem huius capituli à
num. 222.

96 Et illud ulteriùs adverto, quòd quando appellamus
ab exceſſu executoris Apoſtolici, ſive ordinarii, ad
effectum adeundi ſuprema tribunalia pro tollenda
violentia, ſi non deferat, non poſſumus tunc uti ambo-
bus illis remediis ſimul, quoniam appellatio (qua me-
97 diante, non aliter recurrimus ad Curiam Regiam, ut
reponatur exceſſus) proponi debet coram executore
ipſo, ut ipſe reponat, at querela nullo modo, quia ipſe
98 de ſeipſo cognoſcere, & puniri non poteſt; ſed ne-
ceſſariò eius ſuperior adiri debet, ſecundùm propriam
naturam querelæ, textus & ibi gloſſa *in verbo, quere-*
lam in l. ab eo. C. quomodo & quando judex. Abbas *in*
cap. querelam columna 2. in gl. 1. de procurat. Felin. *in cap.*
querelam col. pe. de jurejur. infinitos congerit Marant. *ſu-*
prà num. 102. & ſic ſola appellatio & nullitas propo-
nitur facta (ſi velit) querelæ proteſtatione coram ſu-
periore.

Et hoc ampliùs, quòd quando competunt in aliquo 99
caſu appellatio, & querela, cùm eligitur via appella-
tionis, debet illam præcisè proponere intra decem
dies & non alterare eius naturam, quod eſt ſecus in
querela, quæ ad dictos 10. dies non adſtringitur, ſed
poſt illos poteſt etiam proponi, iſte eſt text. elegans
in cap. concertatien. de appellat. lib. 6. tenet gloſſ. *in d. c.*
ad reprimendum. ubi Abb. & idem *in d. cap. conſanguinei,*
colum. penult. in fin. Philip. Franc. *in d. cap. directè d. co-*
lum. penult. Felin. *in d. c. lator. d. col.* 4. Maran. *d. num.* 103.
ita etiam quando eligitur via appellandi ab exceſſu, &
in individuo; quòd ſi appellatio ab exceſſu executoris
interponatur poſt decem dies datos ad appellandum, 100
non audiatur appellans, ſaltim per viam, & remedium
appellationis tenent Abb. *in c. quoad conſultationem. n.*
10. *de ſententia, & re jud. not. ult.* & Bald. *in Margarit.*
ad innocent. in verbo, appellari poteſt à juramento, ſequi-
tur Sigiſmund. Eſcacia *de app. q. 17. lim.* 10. *n.* 66. quare ei
emiſſæ, ſed ultra terminum; non deferens executor
vim nullam faciet, cùm ritè non propoſita ſit, ut no-
tiſſimum eſt typis.

Intra quod autem tempus exceſſus per viam nulli- 101
tatis in iudicium deducatur, non eſt modica difficul-
tas, ſiquidem ingens verſatur inter noſtros, an exceſſus
ſit nullitas, ſeu actus nullus; cuius partem negativam,
imò quod non ſit nullitas, ſeu iniuſtitia tantùm, egeát- 102
que propterea appellatione loquendo, in exceſſu ex
perverſione ordinis dati ad exequendum, per text. *in l.*
à divo Pio. §. ſi ſuper rebus, ff. de re jud. tenent B. *in d. §. ſi*
ſuper rebus ſequitur Abb. *in cap. quoad conſultationem*
num. 27. de re jud. Bald. *in auth. ſed hodie, verſ. nunquam*
in diſcuſſionem, C. de action. & oblig. Anton. de Butr. *in*
c. quoniam frequent. in fin. ut liter. non conteſtata. Socin.
conſ. 158. *verſ. non obſtat.* dicens ab hac non eſſe rece-
dendum in iudicando. Joann. And. *in cap. quoniam fre-*
quenter. Raphaël Cuma. *in d. §. in vend.* magis commu-
nem dicit Iſſ. *in d. §. in venditione, n.* 19. licèt contrariam
teneat Bertran. *conſ.* 12. *volum. 1. in antiquis*, ſequitur
Lucas Pæt. *in pract. capitol. lib 8. cap. 2. n. 1.* quam etiam
ſequitur Rota, ut teſtatur Put. *dec.* 318. *in una Tiburtina*
lib. 1. fol. 410. & Mohedan. *dec. 7. aliàs 135. Caſtri Tiburt.*
de ſent. & re judic. eſséque magis communem teſtantur
Gregor. Lopez *in l. 3. tit. 27. part. 3. verbo, primieramente,*
& Anton. Gabriel. *in vol. commun. opin. lib. 2. tit. de execu-*
tione ſententia concl. 2. & ex eo quod ius non induxit il-
lius text. ordinem pro forma ſubſtantiali, ſed pro mi-
nori præiudicio, & ut citiùs fuit executio, quo non im- 103
pleto pars appellare teneatur Cæſar. Contard. *in d. l.*
unica, lim. 18. n. 16. C. ſi de mom. poſſ. fuer. Carocius *ex-*
ceptione 91. à n. 3.

Contrariam tamen ſententiam, & opinionem, imò 104
quòd perverſio ordinis traditi per *d. §. in venditione.*
tanquam aſſignatur de forma ſubſtantiali executionis
inducat nullitatem, & exceſſum, probant multi, non
contemnendæ authoritatis, Joann. de Immol. & Ale-
xand. *in d. §. in vendi. column.* 5. & Felin. *in d. cap. quoad.*
conſultationem column. 9. Alexand. *in d. §. in vendition.*
& ibi Iſſ. *verſicul.* 1. dum dicit Abb. Afflict. *dec. Neapo-*
lit. 358. *in antiquis.* Maranta *de ordine jud. 6. p. actu. fin.*
de executione ſentent. num. 9. fol. 652. & hanc opinionem
veriorem adverſus Bart. dicunt Avendanus *in capit.*
prætor. 1. part. cap. 17. numero 4. Molin. *de primogenius*
lib. 4. cap. 7. numero 24. Parlador. *lib. 2. rerum quoti. cap.*
fin. 5. p. §. 3. numero 4. & 5. dicens, quòd ſi antea locus
aliquis fuit dubitandi, nullus tamen hodie, ſtante lege
regia.

Quid dicendum in tanto conflictu; ego utramque 105
opinionem cum fœdere diſtinctionis (non aliter) ad-
mittam libenter, & in caſu, de quo loquuntur utriuſque
parti-

partis Doctores, retento. Prima opinio quæ habet per-
verſionem ordinis *d.§.in vendit.* eſſe injuſtam, non nul-
lam: procedat in judice ordinario, qui proprio mune-
re exequitur ſine alterius mandato, quia tunc non po-
teſt dici exceſſus, cùm commiſſionem nullam egredia-
tur. Secunda verò opinio, quæ contrarium habet, nem-
pe nullam eſſe talem ordinis perverſionem: procedat
in executore, ad mandatum alterius ſententiam exe-
quente, cujus commiſſione vel ut exequeretur ſecun-
106 dùm jus, vel expreſsè, quòd capiat primò mobilia, ſe-
cundò immobilia, vel etiam ſi nihil dicatur, quia taci-
tè ineſt, quia tunc ex perverſione ordinis ſibi dati à ju-
re, vel judice, & non ſervati, oritur exceſſus, & per con-
ſequens nullitas; ita hanc diſtinctionem tradunt Alex.
conſ.5.verſic.poſito autem,vol.2. Afflict.*d.dec.358.in cau-
ſa inter ſub n.1.& 2.* Ant.Gabr.*commu.concluſ. lib. 2. tit.
de executione rei jud.concl.3. num.1.* Sigiſmund. Eſcacia
in tract.de appell.quæſt.17.lim.10.num.26. Cardin.Tuſc.
practicarum concluſ.tom.3.litera A,concl.483.num.11. &
Joan.Andr.*ſuprà* pro contra citatus illam tenuit in or-
dinario, non tamen auſus eſt firmare in delegato exe-
cutore, ut advertit Anton.Gabriel.*ibi ſub n.21.* Afflict.
tenet Roland.à Valle *conſ.33.num.32.lib.1.* quia provi-
ſio ſive juris, ſive hominis facta determinato modo,
ſuos terminos egredi non debet, ex iis quæ ſuprà *ſub
num.47.*
107 Et hanc differentiam inter exceſſum judicis ordina-
rii, & exceſſum executoris excedentis mandatum, con-
ſtituit Bal.*in l.ſicut proponis n.2.C.de execut.rei jud.* qui-
bus quidem rectè convenit, quod eleganter Parlador.
lib.2.rerum quot. c.fi.2.p.§.3.n.7. circa illam quæſtioné,
quando commiſſa executione ordinario per ſuperio-
rem cenſeatur excitata ejus juriſdictio, aut noviter de-
legata, inquit in hæc: Permultum intereſſe, ſi quidem
cùm juriſdictio delegatur, poteſt judex delegatæ juriſ-
dictionis terminos excedere. Porrò cùm ordinaria tan-
tum excitatur juriſdictio, non poteſt, quod non obſcu-
rè hoc dicere, affirmat text.*in c.gravi de offic.ord.& l.4.
tit.6.lib.2.recopil.* quæ doctrina reſpectu juriſdictionis
rectè procedit, at reſpectu ſententiæ, quam ipſemet ju-
dex ordinarius exequitur, bene dicitur, & poteſt exce-
dere, cùm ſententia certis limitibus ac finibus conclu-
datur, juxta quæ latè dixi ſuprà *à n.56.* & ſurſum & *à 4.
à n.11.* cujus reſpectu pariter hæc reſolutio erit adap-
tanda, ut in ejus exceſſu adſit nullitas ex dicendis. Et
hanc noſtram eandem differentiam conſtituere ele-
ganter citati per Puteum *in dec.318. per totam* omnino
videndam *lib.2.fol.mihi 233.* vide nos infrà *c.13.hac 4.p.
à princ.& per totum*, ſequitur etiam Vincentius Caroc.
tract. de excep. exceptione 61.n.4.
108 Et quòd exceſſus quilibet mandatæ executionis ſit
nullus, nulli, vel paucis dubium eſſe poteſt; executor
enim in exceſſu caret poteſtate, caret mandato, & ca-
ret juriſdictione, ſingulorum ſiquidem defectus eviden-
ter reddunt actum nullum, & quod executore exceden-
te limites commiſſionis exceſſus nullus ſit, pro noto-
rio, & conſtanti doctrina affirmavit ipſe Abb.Panorm.
in d.c. quoad conſultationem, n.26.ibi, quem pro contra
opinione, nempè pro prima, citavimus, ubi debet in-
telligi, ut loquatur in ordinario exequente, non in exe-
cutore delegato, ut *in d.n.26.* ſecutus Hoſtienſ. *ibi*.
109 Idem dicit Butri. ibi poſt gl.*à n.15.* facientes argumen-
tum, quòd quando executor excedit, non eſt neceſſe
appellare, quia actus eſt nullus, ſi non excedit, non po-
teſt ex juribus vulgatis, cui reſpondetur prout nos ſur-
ſum, quod appellant ab exceſſu etiam ſi ſit nullus, quia
eſt utile reſpectu ſuſpenſionis, quam appellatio cauſat.
Idem affirmat Sigiſmond Eſcac. *de appell.q.17.limit.11.
ſub.n.6.* & executore excedente limites ſuæ commiſſio-
nis, faciat illam nullam ipſo jure, & quòd poſſit per
viam tam appellationis, quàm per viam nullitatis in

Salgado de pretect. Reg.

judicium proponi: iterum tenet ipſe Abb. *conſ.3.Nit,
col.11.verſ. decimò quæro lib.2.* eundem citans commu- 110
nem dicit Card.Tuſcus *pract.concl.tom.3. litera A.con-
cluſ.483. num.2.* & quòd ſit nullus executoris exceſſus,
Ozaſ. *dec. Pedem.34.n.6.* & quòd omnis exceſſus man- 111
datæ commiſſionis ſit nullus, firmat eleganter Caſtel-
lus à Bobadilla, *in ſua polit.lib.2.c.21. n.65.* allegat ad
id *c.venerabilis, de off.deleg.c.cum dilecta 22. de reſcript,*
Pariſium *conſ.51.n.53.& ſeqq.vol.4.* Tiber. Decia.*in 1.
tomo crim.lib.4.c.25.n.3* & quòd omne, quod ſit præter 112
mandati formam, ſit nullum, adeò ut nec valeat ut va-
lere poteſt; probat poſt alios Ant. Gravat. *in addit. ad
praxim. Veſtrii lib.5.c.13.ſub n.19.litera E*, & eſt com-
munis opinio, ut ipſe affirmat poſt Curtium Juniorem
conſ.79.n.2. & plus dicit eleganter Eſcobar. *de ratiocin.c.
38.n.8.* quòd executore excedente modum ſuæ com- 113
miſſionis, cùm exceſſus ſit nullus, non tranſit in rem
judicatam, imò quocumque tempore poteſt exceſſus gra-
vamen in judicium deduci, & allegari; quod eſt origi-
nale mirabile dictum Bal. *in l.ſicut proponis, ſub n.2.C.de
execut.rei jud.* & ſic formanda eſt univerſalis concluſio
in hac materia: quòd exceſſus factus per executorem,
egredientem limites ſuæ commiſſionis, ſit ipſo jure nul-
lus, quidquid dicat Put. *dec.318.in fi.lib.2.fol.410.ſuprà
allegata*, quòd ſive ordinarius, ſive executor ſit, qui ex-
cedat ordinem in exequendo, *d.§.in venditione*, non ad-
ſit nullitas, ſed injuſtitia, cùm geſta ultra poteſtatem,
& juriſdictionem ſint nulla ipſo jure, ut ultra citatos
probat poſt alios Julius Cæſar, Ruginel. *pract.q.cap.42.
num.9.*
Suppoſito hoc, pro conſtanti dicendum videbatur, 114
quòd facultas agendi de nullitate exceſſus contra exe-
cutionem, non duret niſi uſque ad triginta annos, quia 115
nullitas ſententiæ eo tempore durat Bart. *in l. data
opera.col.14.n.9.C.qui accuſ.non poſſ.* Salic.*in l. ſi præſes
n.6.C.quomo.& quando jud.* Card.Alex.*in cap.dilecto.63.
q.15.prin.ſub n.96.* & Fran.*q.3.n.10.de appell.* Rebuff *tr.
de appell.art.5.gl.2.n.19.tom.3.fol 485.* Vantius *in tr. de
null.rubr.quoties & intra quod tempus,&c.ſub n.8, verſ.
ſi verò nullitas, fol.383.* Marant.*de ordine jud.6.p.act.n.1
prin.n.154.fol.449.* Papienſ. *in forma appell. à ſententia
differend.in gl.fuiſſe & eſſe nullam n.5.fol.409.* Bart.*in l.
unica n.1.in fin. concluſit una eadem.que cauſa*, &c. quæ
concluſio fallit in cauſis, in quibus vertitur animæ pe- 116
riculum, quia in eis perpetuò agi de nullitate poteſt.
Vantius, *ubi proximè ſub n.8.verſ.quod remedium,fol.383.*
& Marant. *ubi ſurſum n.154.* ac propterea ſaltim & ad
minus nullitatem exceſſus durare per 39. annos, du-
bium non eſt.
Sed quòd etiam perpetuò, & ſine præfinitione tem- 117
poris, ultra dictos triginta annos nullitas hæc poſſit
in judicium quandocunque deduci, evidenter proba-
tur; nam eo ipſo quòd executor excedit modum, ac
fines mandatæ commiſſionis ſuæ, dicitur carere pote-
ſtate, & in eo in quo excedit mandatum (quod eſt ſtri-
cti juris) non habere, text. optimus *in d. l. quicumque
C. de executoribus & exactoribus trib.l.b.12.c.cum dile-* 118
cta de reſcript.c.P.& G.de off.delega. cum aliis juribus,
& Doctoribus hactenus *à num.104.* allegatis, qui pro-
miſcuè loquuntur de procuratore excedente manda-
tum, & de executore ſeu commiſſario illud pariter ex-
cedente, utrumque comprehenditur ſub legibus man-
dati quoad exceſſum exequentis, cùm illius commiſſio 119
verè mandatum ſit, *toto tit. ff. de off.ejus cui mandata eſt
juris*, cum infinitis aliis; & quod mandatum ad litem,
& mandatum juriſdictionis æquiparentur & ſint ſimi-
lia, & valeat propterea de uno ad alterum argumen- 120
tum, probat text. *in l.& quia* ibi, ſicut in reliquis cau-
ſis.) *ff. de juris omn. jud.* ubi Bald.Angel.& Paul.Ca-
ſtren.*cap. gratum, cap. relatum, de offic. delegat. c. cum
olim.* Abb. in Innocent. *de off. delegat.* latè proſequitur

comprobans Everard. *in locis legalibus*, *de mandato ad*
lites, ad mandatum juriſdictionis, ubi quòd utrumque
mandatum eſt ſtricti juris, & in eo non veniunt niſi
quæ ſint expreſſa, ac pariter mixtus executor, qui limi-
tes ſuæ commiſſionis mandatæ excedit in exceſſu, ca-
ret omnino juriſdictione, & non eſt judex, ſuperiùs la-
tè probavimus à *n.56. cum pluribus ſeqq.*
122 Hinc ſuccedit regula, quòd nullitas proveniens ex
defectu mandati (quia de eo non conſtat) quandocum-
que etiam poſt mille annos proponi poteſt, voluit Bal.
in l.1. C. de rebus alien. non alien. & l.1. C. ſi ex falſis in-
ſtru. Curtius junior *conſ.77.* quem ſequitur Rot. ubi per.
Caſſad. *dec.3. de procur.* & Satner. *ſuper regul. de non ju-*
dic. in compend. n.73. fol.85. Vantius *de nullit. ſent. ut. quo-*
123 *mes & inter quod tempus*, &c. *ſub n.8.* ac pariter etiam
idem dicitur de nullitate proveniente ex defectu juriſ-
dictionis. Angel. *in l.1. C. provo. non eſt neceſſ.* Sigiſmund.
Eſcac. *de appell. q.19. rem.1. concl.7. ſub n.3.* Vantius *ubi*
proxime ſub d. n.8 & quòd hujuſmodi exceptiones non
124 cenſeantur ab ſtatuto excluſæ, etiamſi omnes exceptio-
nes excludat, latè Vantius *de nullit. ex defectu juriſ. &*
unde, &c. n.4. ubi plures Marant. *de ord. jud. 6. p. prin. 17.*
d. n. 7. infinitos congerit videndus Padilla Meneſes *in*
l.1. C. de juris & facti ignor. n.31. & Covarr. *in pract. quæſt.*
125 *c.15. n.4.* inde inferentes ad jus regium *ex l.2. tit.15. lib.*
3. ordi. qua diſponitur, ut de nullitate ſententiæ agi non
poſſit ultra 60. dies, ut ſi nullitatis allegetur ex defectu
juriſdictionis, poſt illum terminum agi poſſe, & de
mandato poſt plurimos videndus Xantius *de nullit. ex*
defectu manda. &c. *n.2.* Et ſic ſequitur evidenter, quòd
hujuſmodi nullitas, ex exceſſu commiſſionis prove-
niens, cùm in ſe contineat defectum mandati, & pote-
ſtatis, & defectum juriſdictionis in mixto (quod eſt
idem) ſaltim poſt dictos triginta annos etiam quando-
cumque, & omni tempore allegari, & proponi poſſit
in judicio.
126 His convenit, quòd dicit Abb. Panorm. *in conſ.3. Ni-*
tar. col.11. verſ. decimo quaro. lib. 1. quem ad id referens
ſequitur Card. Tuſc. *pract. concl. tom.3. concl.48. num.12.*
quòd forma ſententiæ debet obſervari per executio-
nem, aliàs ſi à ſententia recedat, executio eſt nulla, &
quòd nullitas hæc inventari poteſt quandocunque fa-
cit etiam, quod eleganter dicit Eſcobar. *tract. de ratio-*
ciniis c.38. num. - *& 8.* quòd quando judex executor in
commiſſione exceſſit, non currunt fatalia, quominus
127 omni tempore poſſit gravamen, & exceſſus allegari;
quia hujuſmodi exceſſus nunquam tranſit in rem judi-
catam, quod eſt mirabile dictum, quòd fuit originale
Baldi *in l. ſi in propoſiti, ſub n.1. C. de execut. rei jud.* quem
etiam allegat Eſcobar. *ibi.* quæ quidem opinio veriſſi-
ma mihi videtur & tenenda.
128 Imò & in ſimplicibus attentatis, nonnulli affirma-
verunt nullo tempore ipſorum revocationem præſcri-
bi. Minſing. *ſingul. obſerv. cent.3. dec.66.* Rota *dec* 2. *& 5.*
de reſtitu. ſpolia. in novis, & poſt Franch. dicit Marqueſ.
de commiſſ. 1. p. c.29. n.61. licèt *n.61.* poſt Tiraq. *de utroque*
retra. §.36. gl.2. n.3. & ſeqq. triginta annor. ſpatio præſ-
129 cribi, licèt in multis caſibus ſit perpetua; vide multa,
quæ ad propoſitum conducunt, per Lancel. *de attent. 3.*
p. cap 21. à num.61. cum plurib. ſeqq. & ſi in ſimpliciter
attentatis hoc voluêre Doctores prædicti, quid mirum,
ut verum id firmemus in attentatis, prout eſt exceſſus
executorum, ut alibi diximus, & vide *n.133.*
Nunc quæri poteſt; an agenti de exceſſu, & per
130 conſequens de nullitate actus geſti per executorem,
pendente dicta exceſſus cauſa, currat tempus ad appel-
landum à ſimplici gravamine, caſu quo ipſe ſuccum-
bat, & non adeſſe exceſſum, fuiſſet declaratum. Pro
cujus reſolutione multa hinc inde poſſem in medium
prorumpere. ſed breviter arbitror, interim terminum
ad appellandum à ſimplici gravamine, non currere, ſed
potiùs ſuſpendi. Moveor eo validiſſimo fundamento, 131
etenim generaliter verum eſt, quòd agenti de nullitate
ſententiæ, non currit tempus decem dierum ad appel-
landum ab ejus injuſtitia, quamvis agens ſuccumbat,
dummodo calumnioſè nullitas non intentetur, aut ex
cauſa evidenter improbabili, Cyn. *in l. contra majores*
16. n.7. C. de inoffic. teſt. Franch. *in c. dilecto 93. q.6. n.11. de*
appellat. Hippolyt. de Marſi. *ſingulari 524 ſuccumbens,*
quem refert, & ſequitur The. Foſſan. *deciſ.10. inſtantes*
verſ.8. n.10. & adverſus Guid. Papam & Lancelot. hanc
ſequitur opinionem Eſcacia *de app. q.12. n.169* & ite-
rum *q.15. ſub n.91. & 98.* ubi 95. poſt Ioann. de Amicis
conſ.6. ſacro Regio à n.19. cum ſeqq. & ſub num.35 ubi de 132
communi dicit, hanc doctrinam procedere in remedio
nullitatis ex attentato abſque illa diſtinctione, an ap-
pellatio ſit comparabilis, vel incomparabilis.
Quæ omnia concurrunt in exceſſu, ut de nullitate 133
hactenus latè probavimus, de attentatis, ſcilicet, ut ex-
ceſſus ſit attentatum; de ſe patet, & tenet in terminis
Rota teſte Seraphino 10168. *tom.2.* & ex Felino, Maſ-
cardo, Gratian. & Lanceloto diximus infrà *c. 14. verſ.*
qua conſideratio non extra rem, n.157. & ſeqq. & de
incomparabilitate cum gravamine ſimplici, & injuſti-
tia, eſt text. *in l. ab executore*, ubi Doctores, *ff. de appel-* 134
latio. l.15. tit.23 p.3. & inferiùs hoc capite latius appare-
bit, ut judex ſuper exceſſu dumtaxat aditus, non po- 135
teſt ſe intromittere, nec cognoſcere de injuſtitia, &
ſimplici gravamine, *à num.192. & c.4. num.38. & ſequen-*
tibus, alias etiam elegantes doctrinas adduxi infrà
cap.14. à num.207. cum ſequentibus, ergo manifeſtè pa-
tet, ut pendente cauſa exceſſus, non currat terminus
ad appellandum à ſimplici gravamine, & executionis
injuſtitia.
Quæ doctrina & ex eo comprobatur, nam quando 136
duæ dilationes ad aliquem actum aſſignatæ, procedunt
non ex eodem fonte, ſed diverſis reſpectibus; una alte-
ram non confundit, ſed ſucceſſivè proſunt, una poſt al-
teram finitam, hæc eſt mirabilis Baldi doctrina *in l. ſi*
paulò ante fi. C. de executione rei jud. facit *l.1. §. largius*
tempus, & §. ſed videndum, ff. de ſucceſſorio edicto, gloſ. &
Doctores *in l. emancipata C. de juris & facti ignor.* Ol-
dral. *conſ.203. factum tale eſt, collata fuit Eccleſia. in 2.*
dubio. & Ioan. And. *in additio. ad Specul. in rubr. de con-*
ceſſione præb. col.2. verſ. item licet annus, Bal. Angel. Paul.
Caſtren. Alexand. (qui id dicit ſingulare,) Corneus &
Iſſ. *in l. licet, C. de jure delib.* & *ibi* Salicet. idem Bald. *in*
rubr. C. qui admitti, col.4. verſ. ſexto quæritur, Raphaël.
Cuma. Paul. Caſtren. qui dicit mirabile. Alex. & Franc.
Areti. *in l. quamdiu prior. ff. de acquir. hæred.* Paul. Caſtr.
& Aretin. *in l. Pamon. illo col. verſ. in gl.1. hic. col.3. verſ.*
extra gl. eodem tit. Raphaël Fulgo. *in l. ult. C. qui admitti.*
Cepola *cautela 167.* ſecundùm poſtremam computa-
tionem, incipit, *nota auream cautelam*, ubi dicit ſingu-
lare, & Alex. *conſ.89. viſo puncto & inſtrumentis, colum.2.*
verſ. nec obſtabit lib.2. & conſ. ſeq. col. 2. verſ. nec ad hoc
obſtat, ubi dicit ſingulare, Corneus *conſ. 70. duo veniunt*
col.3. verſ. tamen licet filia. lib.4. Iſſ. (qui & hoc quoque
dicit ſingulare) *in d. l. emancipata, ante fi. & in l.1. col.*
penult. verſ. & praeſta. C. qui admitti. optimè & latiſſi-
mè proſequitur, plura exempla hujus doctrinæ, & mi-
rabilia accumulans Tiraq. *de retractu conventionali, §.1.*
gl.1 & unica à n.18. cum ſeqq. & iterum à *n.61. cum plu-*
ribus ſeqq. nam quæ origine, & reſpectibus ſunt diver- 137
ſa, eadem quoque ſunt & proſecutione, & effectu, *l.*
nunquam ff. de privatis delict. l. ſi maior. §.11. & §. eadem, 138
ff. de exceptione rei jud. & quòd cauſa exceſſus, & cauſa
gravaminis ſint inter ſe diverſæ, latè comprobatur in-
frà *cap.4. ad fin. verſ.* illud tamen ſingulare meminiſſe
à num.33. itaque opinor, ut pendente cauſa exceſſus
per viam querelæ, & nullitatis (quod idem eſt, quia 139
utroq; de nullitate agitur) non currat terminus decem

dierum

dierum ad appellandum à ſimplici gravamine , nam ſi
pars gravata uſa eſt appellatione ad reponendum ex-
140 ceſſus , nullum dubium eſt, ut illam ſuo tempore poſſit
proſequi pro ſimplici gravamine , caſu quo ſuccumbat
in exceſſu , cùm jam à facto per executorem appellavit
licèt ſub demonſtratione falſa.

141 Inſuper eſt advertendum , quòd appellationi inter-
poſitæ ab executore excedente , per procuratorem non
habentem ad idem ſpeciale mandatum , deferendum
non eſt, tanquam minùs legitimè, minùs rectèque pro-
poſitæ ; nec vim facere declarabitur , cùm requiratur
mandatum ſpecialiter individuum ad exceſſum execu-
tionis proponendum : quoniam appellans ab execu-
tione excedente ſuccumbens condemnatur in quinqua-
ginta libras l. ab exequut. C. quorum appell. non recip. cum
procurator non poteſt deteriorem conditionem domini
facere : propterea ſpeciale requiritur, ita Bart. in l. ſi pro-
curator. ff. de ordine indebit. in 2. col. verſ. per iſtum text.
Felin. in cap. quoad conſultationem n. 21. verſ. nota inſuper
perpetuò de ſententia & re jud. & Benedict. de Vand. in
ejus reper. verſ. appellans ab execut. exceſſiva ſi eſt procur.
&c. fol. 7. à tergo col. 3. Angel. Areti. col. 4. in l. ab execut.
ff. de app. Angel. in §. præterea 2. col. 17. Et idem in cauſa
matrim. inſtit. de except. Iſſ. in l. procurator. ff. de conditione
142 indebit. col. 2. Socin. conſ. 120. colum. 3. & conſ. 231. Decius
in c. novit. de app. proſequitur latè poſt alios Roland. à
valle, qui dicit perpetuo in praxi menti commendan-
dum , tanquam ſingulare conſ. 43. n. 11. vol. 1. maximè
cùm generale verum ſit , quod etiam executionem è
re judicata procurator ad litem (etiam à qua emana-
vit) poſtulare non poteſt, niſi ad id habeat ſpeciale
mandatum, l. procurator. §. 1. ff. de procuratoribus l. hoc ju-
143 re. ff. de execut. l. vero prot. ff. eodem. ſi ope exceptionis re-
pellatur, aliàs bene poteſt intentare actionem judicati,
d. l. ſi prætor. ibi, exceptione repelli debet, &c.) quod exa-
ctiſſimè optiméque proſequitur poſt alios Roder. Xuar.
in dec. l. poſt rem jud. verſ. quia ſuprà viſum eſt, per tot. fol.
mihi 161. & ejus additionator Valdez fol. 135. plures 5.
ſcilicet , & practicabiles limitationes ad id latè proſe-
quitur Xuarez ibi, quas per te vide. Puteus dec. 61. per
tot. lib. 1.

144 Unum porrò neceſſarium eſt in hac materia, quod in
hujuſmodi appellatione ab executore excedente , ſeu
executione exceſſiva, debeat præcisè, exprimi inſeri-
que nominatim, & in ſpecie cauſa gravaminis, quanti-
tas nempe quemadmodum excedit, & in quo ſtet exceſ-
ſus, adeò ut aliàs appellatio non teneat , nec executor
vim ullam faciet , ſi hujuſmodi appellationi interjectæ
abſque expreſſione exceſſus delationem denegaverit,
ita tenent Bart. in l. ab execut. ff. de appell. colum. 2. Bald.
in l. ab executione 2. colum. C. quorum appell. Innocent. in
c. ſuper eo. ult. n. 4. in verbo, taxat. de iis quæ vi, metúſve
cauſa fiunt idem Bald. in l. terminatio col. 4. n. 17. verſ. po-
ne quod C. de fruct. & lit. expend. Abb. in c. quoad conſulta-
tionem, n. 23. & Felin. etiam n. 19. & 18. de ſententia & re
jud Phil. Franc. in c. ſæpe 44. q. 12. n. 59. de appell. Decius
in c. novit. 43. eodem. tit. n. 3. & 14. Nicol. in tract. de conc.
gloſſ. concord. 6. fall. 32. n. 74. fol. 194. Ludovic. Rom. conſ.
41. Auguſt. Bero. conſ. 32. in cauſa n. 7. lib. 3. Lancel. Rob.
de attentat. 2. p. cap. 12. lim. 53. n. 27. quòd ad hoc ut hæc
appellatio ratione exceſſus valeat , debet cauſa exceſ-
ſus , & in quo conſiſtat , exprimi , Rebuff. in tract. de
ſententiarum executione artic. 7. gloſſ. 12. verſ. non valet.
tom. 1. fol. 357. optimè Roland. à Valle conſil. 43. num. 6.
volum. 1. Socin. conſ. 54. num. 9. volum. 1. Bellamera in
cap. conſtitutus num. 31. & ſeq. de appellat. Cardinal. in
cap. quoad conſultat. in fin. Immol. in cap. bona. num. 15.
ubi etiam Decius num. 23. & 24. de appell Marqueſ. de
commun. 1. p. cap. 24. num 5. & ſeq. qui omnes rationem
145 reddunt elegantem , quòd cum contra appellantem ab
executore ſit præſumptio juris , cùm ſit regulariter pro-
hibita appellatio , & in uno ſit dumtaxat caſu ſpeciali-
ter permiſſa , ſcilicet quando adeſt exceſſus , ideò ne-
ceſſe eſt , ut appellans exprimat nominatim cauſam ,
in ſua appellatione , tanquam ejus intentionis præci-
ſum fundamentum, ut inde executor deducat, an juſta
ſit, & an ſit deferendum ei necne, ut regulare eſt in om-
nibus caſibus, in quibus appellatio prohibita eſt , ſed 146
permiſſa ex aliqua cauſa , ſeu ratione dumtaxat , quia
ea debet exprimi nominatim , quod validis funda-
mentis probant ipſi Doctores , & ſic exprimenda eſt de
neceſſitate, ad hoc ut judex ſciat an appellationi ſit de-
ferendum , cui deferre non debet , niſi cauſa exprima-
tur, quia cùm judex videt appellationem proponi con-
tra formam juris communis , hoc eſt in caſu prohibi-
to , poteſt ; & debet in dubio præſumere , eam non
eſſe admittendam , cùm non videat eam interponi in
caſu ſpecialiter permiſſo, & ideo quod eam ut frivolam
debeat rejicere . & præ cæteris Felin. column. 10. verſ.
oportet exprimi cauſam, in d. c. quoad conſultationem , ubi 147
etiam Abb. num. 31 ; dicens , quòd ſi non exprimatur
cauſa , non debet executor ſuperſedere , ſed ad execu-
tionem procedere. Sequitur Sigiſmund. Eſcac. de appell.
quæſt. 17. limit. 10. num. 63 Roland. à Valle d. conſ. 43. vo-
lum. 1. num. 6. Marqueſ. de commun. d. 1. p. c. 23. n. 11. dicens 148
quòd cauſa non expreſſa, vel expreſſa, & narrata, tamen
nulla exiſtente , nec ſuſpenditur , nec retardatur execu-
tione , & iterum ibi n. 97. 5. ad fin. dicit quòd cauſa ex- 149
ceſſus erit exprimenda, ut ſecernatur, an appellanti de-
neganda ſit appellatio , vel concedenda audientia , ita
Innocent. in c. ad noſtram per tot de appell. & in c. dilectus
filius clem. 3. num. 2. de reſcript. & in c. ſuper, eo per totum,
de cohabitat. cler. & mul. Chapella Tholoſa. 441. quia 150
jus huic appellationi reſiſtit , c. Romana, & c. cum ſit. de
appell. in 6. & c. quoad conſultationem , & cætera jura, ut
not. Marqueſ. ubi proximè , non tamen hæc , ſcilicet ,
cauſæ expreſſio eſt de ſubſtantia eſſentiali appellatio- 151
nis, ita ut nulla ſit per ejus omiſſionem, ſed dumtaxat
ad hunc effectum , ut judex deliberet , an ſit deferen-
dum ei cui jus reſiſtit : ita Felin. & Rol. ubi proximè. &
ex aliis Gratia. in diſcepat. foren. d. c. 333. ſub n. 13. latè
Vinc. Catoc. in tract. de exceptionibus exceptione 44. n. 88
& n. 101.

Et adeò in ſpecie & nominatim, non in genere re- 152
quiritur expreſſa quantitas , & qualitas gravaminis ,
ſeu exceſſus : ut minimè ſufficiat, dicere appello, quia
exceſſiſti è commiſſione tua , ratione incertitudinis ,
quod non ſufficit , quia expreſſio ſpecialis requiritur.
Abb. in d. cap. quoad conſultationem num. 23. Marqueſ. 153
ubi proximè n. 12. Roland. à Valle d. conſ. 43. ſub num. 6.
& bene etiam per Cardin. Tuſc. pract. concluſ. tom. 1. li-
tera A. concl. 4010. num. 24 nec etiam ſufficit expreſſio
in genere per relationem ad acta , ſed nominatim. ita
Eſcac. ubi proximè d. limit. 10. num. 60. Sequitur poſt
alios Marqueſ. d. cap. 23. num. 13. & eſt elegans Rotæ
deciſio 100. ex novem. num. 18. p. 1. diverſor. Carocius
ubi proximè,

Illud tamen valde utile, ſicut notabile, inquirendum
eſt : an hujuſmodi appellatio ab executore excedente 154
potens ſit, ad ſuſpendendam, & retardandam executio-
nem in totum ; an verò dumtaxat ſuſpendat exceſſum
illum in hac parte dumtaxat, quem nominatim expreſ-
ſit appellans , in quo Speculator in tit. de ſentent. execut.
§. nunc videndum colum. 3. verſ. ſed nunquid dicendum in
totum inquit ; quòd ſi in appellatione ab executore ex-
cedente exprimitur in quo modum excedit , ita quòd
cauſa expreſſa non concernit totam executionem , ſed
partem . in illa dumtaxat ſuſpenditur executio , & in
ea tantum ſuperſedere tenetur executor , ſequitur Bu-
trius in cap. quoad conſultationem , numer. 17. Immol.
num. 14. verſicul. nunquid autem de re jud. Abb. ele- 155
ganter ibi, n. 32. & 33. ſequutus Anton. ſequitur Veſtrius
in praxi Roma. Cur. lib. 7. c. 3. n. num 2. verſ. imò non defue-
runt. fol. 197. & idem lib. 8. cap. ult. ſub num. 17. verſ. &

licet. Marqueſ. *in tract. de commi.* 1. *p. d.c.*23. *ſub n.*73. &
ſuperiùs *à n.*16. Cæſar. Contar. *in repet. l. uni. C. ſi de mo-
mer. poſſ. fuer. appell. verſ. limita ratione exceſſus num.* 19.
156 *& n.*31. ea nempe ratione (inquit ipſe Veſtrius *d. n.* 12.)
quia ſi in uno allegatur exceſſus, in cætero ſupponitur
non adeſſe, imò unum reprobando cenſetur fateri &
ratificari, *c. nonne de præſumpt.* cum vulgatis, & ſic in
157 non expreſſo non cadit appellatio, quia non eſt exceſ-
ſus, nec conqueritur pars, nec exprimitur cauſa ejus no-
minatim, ac per conſequens nec appellatio poteſt ſuſ-
pendere totam executionem, ſed exceſſum tantùm, qui-
158 bus poteſt adaptari illa doctrina; quòd appellatio ab
uno articulo, non ſuſpendit juriſdictionem in tota cau-
ſa non connexa, de qua & appellans ab una parte ſen-
tentiæ, quatenus contra ſe facit, non impeditur judex;
quominus alteram non appellatam poſſit executioni
committere, de quibus nos alibi latè 3. *p. c.* 15. ac pro-
pterea certum eſt, executorem vim non facere ad ul-
teriorem executionem procedentem ſuſpenſa parte ex-
ceſſus expreſſi, & appellati, & ideo ſuprema tribunalia,
quando adita per viam violentiæ in his caſibus, cùm
159 de exceſſu ſibi conſtat per inſpectionem proceſſus, ſo-
lent ita concipere decreta violentiæ, & declarare etiam
nominatim; nempe, executorem hoc illudve facien-
tem, ſeu non admittentem legitimam talem exceptio-
nem; excedere, deferat appellationi, & reponat, *&c.* &
hoc jure utimur. Pro quibus bene faciunt quæ diximus
ex Marqueſ. infrà *c.* 4. *ad fi.* quæ hic repete, ſcilicet *à n.*
31. *& ſeqq.*

160 Quare pro hoc evitando, & ad effectum ſuſpenden-
di totam executionem mediante hujuſmodi appellatio-
ne, tradit pro cautela Veſtrius *in praxi Romana Curia
d. l.* 7. *c.* 3 *num.* 12. *& d. l.* 8. *cap. fi. ſub num.* 16, admonens
procuratores, ne ſe ad præfatas cauſas exprimendas in
ſpecie arctent, ſed utile eſſe, illas in genere narrare, ut
ſuperſedeatur in tota executione, quia ratione incerti-
tudinis ex generica expreſſione orta, eſt ſuperſeden-
dum in totum; donec quantum exceſſum ſit, ex even-
tu futuro liqueat; hæc fuit opinio Ant. de Buttrio *in d. c.
quoad conſultationem*, & originalis Uberti, ut recitat
Specul. *in tit. de executione ſent. §. nunc videndum verſ. ſed
nunquid.*

161 Sed hæc cautela fraudulenta eſt, cùm omni juris ra-
tione, ac fundamento deſtituta ſit; imò omnibus juris
regulis contraria, qua quidem deſtruerentur ea omnia,
quæ hactenus dicta ſunt, nam ſi tanta juris caterva
hucuſque relata, *à n.* 144. unanimiter comprobante,
appellationem ab executore excedente, ut queat ſuſti-
neri, & deferri; requireret præciſè cauſam exceſſus ex-
primere, nominatim in qualitate, & quantitate ejus,
non in genere, ſed in ſpecie, nec per relationem ad
acta, quod & ipſe pariter fatetur; quomodo poterit
proponi appellatio cum expreſſione cauſæ in genere, &
incertæ; imò ſi tunc ipſa appellatio non admittitur, nec
defertur, quomodo poteſt ſuſpendere executionem,
non ſolùm in totum, ſed nec adhuc in parte? hanc ean-
dem conſiderationem contra Ubert. reperio apud Spe-
culatorem *ubi ſuprà*, ubi reſolvens quæſtionem hanc,
dicit; quod cum cauſa ſit in appellatione exprimenda,
hæc quæſtio non habet dubium. Sequitur & declarat
Abb. *in d. c. quoad conſultationem n.* 12. Felin. *ibi num.* 19.
in fi. & contra Veſtrium dicit Sigiſmund. Eſcacia *in tr.
de appell. q.* 17. *lim.* 10. *n.* 62. hoc idem tenet Hier. Man-
fred. *in tract. de attent. p.* 8. *n.* 38. *tom.* 5. *fol.* 238. dicit erraſ-
ſe Veſtrium id dicentem, & ex eod. Hier. Manfred. re-
fert & ſequitur Cæſar Barz. *in deciſ. Bonon.* 15. *Domi-
nus, num.* 10. Veſtrium etiam non ſequitur Marqueſ. *ubi
proximè*, *n.* 18. dum dicit ibi, Veſtrii opinionem non
procedere ita de plano & abſolutè, ſed in uno tantùm
162 caſu, nempe quando appellatur ab exceſſiva expenſa-
rum taxatione, fructuum, damnorum, *&c.* qui audien-
dus non eſt, tanquam ſine fundamento, & ratione dif-
ferentiæ, quæ eſt falſa opinio ex ſupradictis, imò ipſe ſe
corrigere videtur inferiùs *ſub num.* 73. abſoluiè dicens,
quòd non ſuſpendatur executio in totum, ſed pro par-
te expreſſi exceſſus tantùm, & ita tenendum eſt contra
Veſtrium.

Quemadmodum autem hic exceſſus ſit probandus, 163
diſpiciamus; in quo dicendum venit, quòd cum appel-
lans ab exceſſu executoris habeat contra ſe juris præ-
ſumptionem, non præſumatur exceſſus, niſi probetur 164
per appellantem, ut Rota Rom. rectè animadvertit
in dec. 45. *aliàs* 346. *n.* 10. *ſi appelletur de app. in novis.*
Lancel. Robert. *de attent.* 2. *p. c.* 12. *lim.* 53. *num.* 25. Rom.
conſ. 41. *n.* 1. *poſt medium*, alios citat Gratia. *in diſcept. fo-
renſ. c.* 333. *ſub n.* 13. *tom.* 2. Vincen. Caroc. *in tract. de ex-
cept. exceptione* 44. *n.* 87. & ideò debet conſtare eviden-
ter de hujuſmodi gravamine, & exceſſu, & probabili-
ter, & veriſimiliter, ut advertit mirabiliter Rota Ro- 165
mana *in dec.* 100. *n.* 17. *p.* 1. *diverſor.* tradit Innoc. *in c. in
noſtra n.* 5. *& ibi, de procurator.* Bellamera *in c. conſtitutis
el.* 1. *n.* 31. *de appell. lib.* 6. immol. *in c. bona n.* 15. Decius *à
n.* 9. *&* 24. *de appell.* Ruginel. *in tract. de appell. §.* 5. *c.* 3. *à
num.* 180. Cevall. *in contra comm. opin. q.* 897. *n.* 932. *tom.*
4. Gratia *in diſcept. forenſ. c.* 333. *n.* 13. *ad fi. tom.* 2. Marq.
de commiſſ. 1. *p. c.* 24. *num.* 5. qui quidem *num.* 9. bene ad-
vertit quòd ſignatura juſtitiæ, ad obviandum fraudi-
bus, quæ fierent in expreſſione cauſarum fingendo ex-
ceſſus, ut executio ſuſpendatur, & ſubterfugiendæ ejus 166
cauſa, non ſolet ſtare aſſertioni partis, nec de facili illi
credere, de exceſſu executionis, ſed vult aliquid guſta-
re de gravamine, anteaquam committat cauſam ap-
pellationis ſuſpenſivæ, nec ex ſola ſuſpicione illa reſ-
cribere, aſſolet alteri judici cum facultate inhibendi
executori. Felin. *in c. dilectus filius n.* 14. *de reſcript.* &
Rota *in d. dec.* 45. *aliàs* 50. *n.* 2. *in novis*, ita pariter cen-
ſuit eadem Rota. Rom. coram Domino Robuſterio in
una Reginen. Sanct. Tho. Lunæ 10. Decembr. 1576. quæ
eſt *dec.* 100. *num.* 17. *& ſeq.* 1. *p. diverſor. Doctorum*, notat
etiam Ruginel. *ubi proximè n.* 181. Gratianus *ubi ſuprà
num.* 16.

Exceſſus igitur executoris probatur ex eiſdem acti- 167
bus, & proceſſu ab eo geſto, ac ſimul per inſpectionem
commiſſionis ſuæ; nam ex quo conqueritur pars, ipſum
exceſſiſſe eius limites ad aliud procedentem in com-
miſſione minime contentum, directus eſt iſte proba-
tionis modus, ut doloſa executoris iniquitas appareat,
quoniam quando iudicis dolus inter procedendum, &
iniquitas arguitur, idem proceſſus, eadèmque acta ab 168
eo geſta, inſpicienda ſunt, ut vis, atque iniuria dete-
gatur concludenter, iſta eſt Bar. doctrina *in l. ſocietatem,
§. arbitrorum, n.* 26. *ff. pro ſocio.* Abb. *conſ.* 2. *lib.* 1. Buttriga.
conſ. 24. *col.* 5. Salic. *in l. cum antea, col. penult. verſ. quæro.* 8.
C. de arbitris. Alex. conſ. 101. *in fi. lib.* 1. Orian. *in tract. de
arbitr. col.* 4. Men. *in tract. de arb. jud. lib.* 11. *q.* 72. ubi ad-
ducit fundamenta, & faciunt, quæ nos diximus *p.* 1. *c.* 8.
verſ. nullum igitur humana *à n.* 100. quòd violentia iu-
dicis Eccleſiaſtici in deneganda appellationis delatio-
ne, ex eiſdem actis detegenda ſit, non aliter, cum hu-
iuſmodi probatio ex actis, ſit evidens, & notoria, & in
hunc ſenſum intelligo tex. & gl. *in l. ſi contra, C. de exe-
cutor. & exactor. lib.* 12. ibi, ſi probetur obnoxius execu-
tor,) inquit gl. *verbo, ſi probetur ipſo facto.* quaſi dicat,
id eſt, ex ipſis actis, quorum proceſſu exceſſit, ut ex eiſ-
dem actis obnoxius probetur. Et in noſtris terminis alia
adduxi infrà *c.* 12. *à n.* 58. ubi tractavi de probando ex-
ceſſu reſultante ex mala ſententiæ interpretatione facta
per executorem.

Inſuper evidentiùs probatur, quoniam quando exe- 169
cutor excedit limites, & fines mandati (quod eſt ſtri-
cti iuris) in eo quod exceſſit, dicimus; non habere
mandatum, non habere poteſtatem, non eſſe iudicem,
nec executorem (ut latè ſuperiùs probavimus *à n.* 56.)
quæ negativa probanda eſt ex ipſius commiſſionis,
&

& mandati, ac actorum inſpectione, nam negativa
coarctata ad certam ſcripturam, eſt probabilis per inſ-
170 pectionem oculorum; nam id, quod non reperitur in
ea, & in actis, nec in proceſſu, præſumitur, ac fingitur
non factum, nec adeſſe; bonus text. *in c. cum ad ſedem,
de reſtitutione ſpolia. c. 1. de litis conteſtatione l. fi. C. de re-
bus creditis.* Ubi quod legata non fuerunt mandata, &
171 relicta, probatur ex facie, & inſpectione teſtamenti,
ubi Doctores. Decius *conſ. 426. proponitur, col. fi. lib. 3.*
& meliùs *conſ. 483 pro reſolutione, colum. 2. in prin. lib. 4.*
Alex. *conſ. 180. ſcripſit col. 9. verſ. præterea, lib. 4.* Felin. *in
c. illud, in fi. de præſumpt. & in c. ſicuti, col. 15. verſ. & ita
putavi de re judic.* Caſſiad. *dec. 8. n. 2. ſuper. regulis.* Opti-
mè Vantius *in tract. de nullit. ſent. tit. à quo, & quibus
modis,* &c. *à n. 12. cum ſeq.* & iterum *de inhabili. ſeu de-*
172 *fectu mandati.* &c. *n. 62. & ſuprà,* ubi poſt alios, quod
hæc negativa, aliquem non eſſe talem, prout aſſeritur,
probatur per inſpectionem actorum, & eo ipſo quòd
173 ibi non apparet eum eſſe talem, & in terminis, quod in
judiciis, privilegiis, & ſimilibus non reperitur expreſsè
conceſſum prohibitum cenſeatur, tenet Petrus de An-
174 cara *in conſ. 207. in 4. col. 1.* Angel. *conſ. 139. viſis colum. 2.*
Angel. *conſ. 135.* Vantius *de nullit. ex defectu juris deleg.
n. 91.* nec commiſſio præſumitur; niſi quatenus de ea
conſtet, gl. penult. *in clem. fi. de ord.* Lapus *alleg. 55. in 2.
col. circa fin.*
175 Et hinc etiam eſt ad noſtrum propoſitum, quòd
hoc, ſcilicet, quem non habere mandatum, vel non
fuiſſe datam poteſtatem judicandi, vel non fuiſſe ordi-
nem juris ſervatum, & non fuiſſe quemque citatum;
probari omnia per inſpectionem actorum & proceſſus
ejuſdem cauſæ, & ad eam pertinentium, ita docuit Bar.
*in l. 2. C. de errore advocatorum, & in l. ij qui ad civilia.
C. de appell. & in l. 1. ff. ſi tutor vel curator appellaverit.*
Bald. *in l. ſi contra C. de appell.* Iſſ. *in l. 4. §. condemnatum,
col. 2. ff. de re jud.* Abb. poſt Joan. Andream *circa fi. in d.
c. ad ſedem, & in c. quoniam contra ſuper ult. gl.* ubi Felin.
col. 15. verſ. limita uno modo, & Joan. Andr. poſt Specul.
176 *in tit. de ſent. §. ut autem in verbo, & quoſdam.* Vantius
de nullit. ſententiarum, tit. à quo & quibus modis, &c. *n. 18.*
quia quod non apparet in eis, dicitur non adeſſe.
Afflict. *dec. 45. n. 5.* & præmiſſa tenet Alexand. *conſ. 59.
viſo tit. colum. 5. n. 17. lib. 4. & conſ. 55. quoniam colum. 2. &
conſ. 105. ponderatis col. 2. lib. 5.* Abb. *conſ. 92. Chriſti nomi-
ne vol. 1* cum aliis, de quibus per Decium *conſ. 438. pro
reſolutione n. 6.* & Bart. *in conſ. 98. apparet, in fi.* & Mat. de
Fano. *in tract. de probanda negativa tom. 5.* Corneus *conſ.
penult. lib. 1.*
177 Nec ideo pro mandato præſumitur, niſi quatenus ex
ejus inſpectione apparet. Bald. *in c. ex parte, n. 14. de reſ-
cript.* optimè Alexand. *conſ. 6. n. 4. lib. 4.* cum aliis addu-
178 ctis per Cephal. *conſ. 338. num. 14. cum ſeq.* quam ob rem
mandatum regulariter debet exhiberi. Innoc. *in c. cum,
in jure. de off. deleg.* Guido Papæ *conſ. 84. num. 1.* Franciſc.
Manti. *in tract. de contract. lib. 7. tit. 4. à n. 2. tom. 1.* ultra
modò citandos; ergo ſequitur evidenter, quod exceſſus
commiſſionis, & mandati, debeat probari per inſpe-
ctionem ipſius mandati. & commiſſionis, an habeat
exequutor poteſtatem ad id, quod exceſſus dicitur,
quia cùm hic exceſſus, hæc vetita temeraria audacia,
179 hic dolus, & iniquitas executoris excedentis, oppona-
tur directò ejus mandatæ commiſſioni, juxta hanc ex-
ceſſus appoſitus clariùs apparebit. quia oppoſitum jux-
ta ſe poſitum clariùs eluceſcit; & quemadmodum ma-
180 cula faciei claro ſpeculo; cui opponitur, monſtratur,
ita actus, qui exceſſus prætenditur, meritus, adæqua-
tus, & comparatus commiſſioni, meliùs cognoſcetur,
& commodiùs detegetur, quod comprobat illud San-
181 cti Greg. Papæ *lib. 1. moralium c. 1.* in hæc, Scriptura ſa-
cramentis, oculis quaſi quoddam ſpeculum opponitur,
ut interna noſtra facies in ipſa videatur. ibi enim fœ-
da, ibi pulchra noſtra cognoſcimus, ibi ſentimus, quan-
tum proficimus, ibi à profectu quàm longè diſtamus.
Hæc ille.
Et ad hoc ut quanta ſit poteſtas executoris manda-
ta, commiſſio legitimè, ac in forma probanti exhibeo-
da eſt, & de ea executor docere, probat text. *in c. cum in* 182
jure. ubi gl. & ſcribentes omnes *de offic. deleg. l. unic. C.
de manda. prin.* cum aliis; de quibus per Alex. *conſ. 17.
videretur lib. 7. & conſ. 201. in fi. lib. 2.* & optimè in pro-
poſito Vantius *de nullit. ex defectu juris, & unde,* &c. 183
fol. 232. n. 28. nam quia tùm poteſtas executoris pendeat
à deputatione; ſicut poteſtas procuratoris pendet à
mandato, ideo inſpicienda eſſe verba deputationis, di-
cit Petrus de Ancara. *conſ. 84.* Domi. Azolina *in princ.
quæſtionum,* referens ſequitur Card. Tuſc. *pract. concl.
tom. 3. litera E, concl. 300. num. 1.* Facit optimus text. *in l. ut
reſponſum, C. de tranſact.* text. *in c. porrò de privil.* quod te-
nor, & forma commiſſionis debet in ſpecie obſervari, 184
ut cognoſcatur poteſtas executoris, per Bart. *in l. 1. C.
locati.* tenent Avend. *de execut. p. 1. c. 1. n. 3. in fi.* vide quæ
latè ſurſum *à n. 36.*
Quod quidem ita quotidie practicamus in ſupre- 185
mis tribunalibus, ad quæ recurritur per viam exceſſus
trahentibus ad ſe proceſſus, & commiſſiones origina-
les, ex quibus detegitur, ac declaratur exceſſus, & nihil
mirum; quoniam, quæ de facto fiunt, & facto: ac de fa-
cili poſito ordine judiciario reponere, & reſcindere jus
eſt, gl. *in l. ſi minor. in prin. ff. de evictio.* cum aliis adductis
infrà *hoc c. ad fi.* quod quidem minúſque dubium con-
tinet, quando ab executore Eccleſiaſtico ſive Apoſto- 186
lico, ſive ordinarii excedente appellatio hæc proponi-
tur, ac pro delatione ejus recurritur ad ſupremum
prætorium Regium pro tollenda violentia, quia exceſ-
ſus ad juſtificandam appellationem, ex eiſdem actis co- 187
ram executore geſtis, ac ejus commiſſione detegendus
eſt, quod dubitat nemo, & hoc jure utimur, & probavi
ſuprà *1. p. c. 2. à n. 95. cum multis ſeqq.*
Alii autem exceſſus ſeparati ab executione, & ne- 188
gotio prin. queunt per teſtes probari, ut homicidium,
baratraria, vel aliud crimen, vel etiam illi, qui ex actis
non poſſunt apparere, licèt negotium contingant, per
illos probantur, ſed hoc provenit per viam querelæ
adito ſuperiore, & oblata informatione, ſed interim
nec ſuſpendit executionem, nec poteſt; tum quia nihil 189
de exceſſu conſtat, nec etiam præſumptivè, cùm de-
beat evidenter conſtare, tum quia querela non opera-
tur ſuſpenſionem (ut ſuperiùs diximus) quòd autem hi
exceſſus per teſtes probentur, eſt Bobadilla videndus
in polit. lib. 2. c. 21 à n. 109. & ſeqq. ubi paſſim, licèt obiter
de hoc meminit, dummodo incontinenti probetur,
juxta ea, quæ nos latè adduximus *lib. 3. c. 9. à prin.* ad
effectum ſuſpendendi.
Quoties autem ab exceſſu licebit appellare; nunc 190
tractemus, in quo omnium eſt ſcribentium concors, ac
receptiſſima concluſio; ut ab exceſſu non niſi ſemel
appellandum ſit, nec ſecundæ appellationi deferen-
dum, Areti. *in l. ab execut. ff. de app.* Felin. *in c. quoad con-
ſultationem n. 10. verſ. nihilominus primam opin. de ſent. &
re jud.* Decius *in c. novit. 43. n. 15. de appell.* Auguſt. Beroi.
conſ. 32. in cauſa n. 7. lib. 3. Lancel. Rob. *in tract. de attent.
p. 2. c. 12. lim. 53. n. 26.* Nicell. *in tract. de concord. gl. con-
cord. 6. fall. 32. n. 74. in fi. fol. 194.* Veſtrius *in praxi Roma.
curiæ lib. 7. c. 3. ſub num. 12. verſ. imò ibi admoneo tamen
fol. 108.* aliis allegans Marqueſ. *de commiſſ. 1. p. c. 24. ſub
num. 5.* Rebuff. *in tract. de ſent. execut. art. 17. gl. 18. n. 20.
tom. 1. fol. 377.* Vincen. Caroc. *in tract. de except. exceptio-
ne 44. n. 89.* & pro quo etiam bene facit Bulla Pii IV.
reformationis ſignaturæ edita anno 1562. Kal. Januarii
in illis verbis: quódque ab exceſſiva taxatione expen-
ſarum ſemel tantum appellatio committatur, & duæ
ſententiæ habeant vim trium. *&c.*) cujus meminit Si-
giſmund Eſcac. *in tr. de app. q. 17. lim. 30. ſub. n. 60.* eam
reddit rationem Marqueſ. *loco citato,* quia appellans ab

191 exceſſu præſumptionem habet juris contra ſe, quòd illi
penitus reſiſtit, cùm illo opponatur. & ſic reſtringit
poteſtatem appellandi, ne fructum conſequatur ex eo,
quod nixus fuit impugnare.

192 Sed melior ac probabilior mihi ratio videtur illa;
quoniam confirmatio ſuperioris declarantis non ad-
eſſe exceſſum, non eſt præjudicium perpetuum, ſed re-
parabile per judicium aliud, ſcilicet per viam grava-
193 minis ſimplicis, inter cætera gravamina ſimplicia, &
injuſtitias factas ab executore in exequendo poſt perfe-
ctam executionem deducendas, & à quibus appellatur,
ad defectum revocandi executionem proſequendas;
194 quia licèt declaretur non fuiſſe exceſſum; non tamen
negatur, eſſe gravamen, & injuſtitiam, cùm non valeat:
ſiquidem argumentum, non eſt exceſſus; ergo non eſt
gravamen ſimplex, & injuſtitia (ut ſuprà latè *à n.76.*
dixi) quia exceſſus eſt gravamen qualificatum & ſuper
qualitate cognitio, & appellatio, & declaratio, facta
fuit, de qua tantùm interim pendente executione, diſ-
195 ceptari, & appellari, poteſt, non de ſimplicibus aliis
gravaminibus, à quibus appellans nondum perfecta
executione, nec auditur, nec de ejus appellatione co-
gnoſcitur, ſed reſervatur in tempus perfectæ, & finitæ
executionis, quæ tunc non antea examinantur, ad re-
vocandam executionem factam, vel confirmandam, ſed
de exceſſu tantùm. text. eſt expreſſus *in l. ab execut.* ubi
DD. *ff. de appell.* ibi, ita tamen, ut in cauſa appellationis
reddendæ hoc ſolùm quæratur, an jure interpretatum
ſit, *&c.*) concordat *l. 15. tit. 23. p. 3.* & utrobique Docto-
res, de quo nos latiùs infrà *ac. ſeq. prope fin. à n. 38. &*
c. 14. à n. 207. cum ſeqq. quibus locis plura adduximus ad
propoſitum.

196 Et ſic ſuccumbenti non præcluditur via, quominus
poſſit alio remedio ſimplicis gravaminis, & injuſtitiæ
jus ſuum deducere, nec ei obſtabit rei judicatæ exce-
ptio, quia non eſt eadem cauſa, ſed omnino diverſa, &
aliud tunc petitur, aliud nunc, *l. ſi mater. §. ſi quis autem*
l. & an eadem. & l. fin. cum aliis, ff. de exceptione rei
jud. bonus text. ad propoſitum *in l. ſi mater. §. ſi quis iter.*
juncta gl. magna *ff. eod.* ac propterea ab exceſſu unica
tantùm permittitur appellatio, quare ſi ſecundæ emiſſæ
ab exceſſu judex non detulerit, vim nullam facere de-
clarabimr in ſenſtu; quia illi non parat rei judicatæ
præjudicium.

197 Quod ex eo etiam bene probatur: quoniam quando
formatur inquiſitio cum aliqua qualitate, quæ non pro-
batur, puta, ſit inquiſitio de vulnere cum cicatrice,
probatur vulnus, ſed non cicatrix, cùm tunc non poſ-
ſit ſequi condemnatio pro vulnere tantùm, ſed abſolu-
tio ab obſervatione judicii, & poteſt iterum de ſimpli-
ci delicto inquiri denuo; ita probat text. *in l. in delictis,*
§. ſi detracta, ff. de noxali. ubi Bart. & DD. pro qua doctri-
na, & in ejus confirmationem congeſſit. Proſp. Far. *in*
pract. crim. to. 1. q. 1 à n. 23. cum multis ſeqq. plus quinqua-
ginta Doctores antiquos, & modernos, dicens, ſe non
audere recedere ab hac concluſione, quæ non ſolùm
communis eſt: ſed magis communis teſtantibus pluri-
bus ab eo citatis. Et ſic ſi non conſtat de exceſſu, ſeu
qualitate gravaminis, gravamen ſimplex reſervatum
remanet, ſuo loco & tempore deducendum.

198 Exemplo res fiet manifeſta, commiſſa fuit executio
ſententiæ cum fructibus liquidandis ſecundùm ſuum
valorem; ego conqueſtus ſum de executore minùs li-
quidaſſe fructus, quàm erat verus eorum valor, dixi
ipſum exceſſiſſe, & ab hoc gravamine, tanquam ab ex-
ceſſu appellavi. judex cognoſcens hoc caſu nullum eſſe
exceſſum ita declaravit, cùm intra limites commiſſio-
nis cognoviſſet executor: quis me prohibet, poſtmo-
dum in cauſa executionis hoc gravamen deducere in
vim ſimplicis gravaminis, & ſi me gravatum in æſti-
matione cenſeo, inter cæteras injuſtitias executionis
peracta executione, hanc perſequi; nullus certè, &
comprobatur, *numero 200. & ſequentibus.*

(Quid autem è contrario, quando priùs ſimpliciter
appellans egit de ſimplici gravamine, & injuſtitia, & 199
ſic omiſſa qualitate exceſſus, ſuccumbens; an poterit
poſtea iterum ſuper exceſſu agere, & in judicium dedu-
cere aliquo ex iis remediis, quæ contra exceſſum ſupe-
riùs aſcripſimus, videbimus *in fi. hujus capit.*) in noſtro
autem ſuperiori caſu de quo loquimur, exceptio rei ju-
dicatæ non poteſt obſtare ſemel in exceſſu ſuccumben-
ti, ulteriùs de ſimplici gravamine executoris agere vo-
lenti, prout ulteriùs comprobatur. 200

Pro quo etiam facit, quòd abſolutus ex una cauſa, po-
teſt ex alia conventus condemnari *l. s. & l. ſi mater. §.*
eand. ff. de excep. de re jud. ubi qui egit non impleta con-
ditione, poteſt iterum agere poſt implementum, nec 201
obſtabit ſibi exceptio rei jud. & qui fuit per judicem re-
pulſus quia ineptam propoſuerat actionem, iterum agens
apta actione non removetur exceptione rei judic. quia
ceſſat cauſa repulſæ, optime Petr. Surd. *conſ. 268. n. 29.*
tom. 2. multa cumulat Tiraq. *de retract. lign. §. 8. gl. 7. n. 3.* 202
& 4 & in tr. ceſſante cauſa 1. p. n. 21. & n. 232. igitur ſi
iſte poſuit ſimplex gravamen ineptè, dicens illud exceſ-
ſum, & ante tempus, ſcilicet durante ſententiæ executio-
ne, & propterea fuerit repulſus, non impedietur poſtmo-
dum veniente tempore peractæ nempe executionis, ut
ſimplex gravamen iterum deducere, & proponere. 203

Et quia ad hoc ut obſtet rei judicatæ exceptio, de-
bet concurrere immediata eadem cauſa agendi, nec
ſufficit, quòd eadem ſit, ſed mediante aliquo, ut per tex.
in l. an eadem, §. qui cum partem, de excep. rei jud. ubi gl.
in 1. ſolut. & Raphaël Cuma. *ibi*, tenet Petr. Surd. *dec. 106.*
n. fin. fuit enim actum de gravamine, quatenus excede-
bat commiſſionem, & ſic exceſſu mediante, ſicque
agens de ſimplici gravamine non immediatè eandem 204
cauſam proponit, & quia exceptio rei judicatæ debet
evidenter conſtare, ad hoc ut obſtet *l. ſi inter me, ff. de*
re jud. l. quod in diem, §. ſi rationem, ff. de compenſat. per
quæ jura voluit Paul. de Caſtro *in conſ. 62. col. 2. lib. 4.*
Petr. Surd. *dec. 260. n. 3.* Mieres *de major. 4. p. q. 14 n. 88.*
in noviori impreſſione.

Quod comprobatur, etenim ſententia lata in judi- 205
cio, in quo duæ actiones competunt actori ex eodem fa-
cto, ſi contra eum fertur ſententia in una actione, non
nocet in alia. Areti. *conſ. 137. in fi.* Card. Tuſc. *pract. to. 7.* 206
litera S, concl. 156. n. 100. etiamſi adſit conformitas ali-
qua cum alia actione diverſa, latiſſimè Socin. *conſ. 18.*
n. 44. lib. 1. Dec. *conſ. 96.* plenè Caſtr. *conſ. 305. lib. 1.* ple-
niùs Æguid. Bellamer. *conſ. 18. n. 5. & 7.* Tuſc. *ubi proxi-*
mè, & iterum exactè idem Tuſc. *litera R. concl. 568 n. 12.*
& 43. tom. 6. quam doctrinam intellige, quando plures
actiones competunt ex eodem facto, ex diverſa tamen 207
cauſa, & reſpectibus, quia tunc una electa non tollitur
altera: ſecus quando ex eadem cauſa, latè Petr. Surd.
conſ. 139. à n. 6. tom. 1. Ant. Gabr. *commu. opin. lib. 2. tit. de*
actionib. concl. 1. lim. 3. n. 17. prout accidit in exceſſu, qui 208
eſt diverſus ab executione, & ejus injuſtitia. Unum ſi-
quidem ſupponit defectum poteſtatis & juriſdictionis,
& concludit nullitatem; aliud verò poteſtatem, & ju-
riſdictionem, ſeu commiſſionem ſupponit, & validita-
tem actus, ſeu executionis; concludit tamen in grava-
mine, & injuſtitia, de qua interim pendente executio-
ne non poteſt agi, nec judex de exceſſu cognoſcens; de
injuſtitia poteſt ſe intromittere (ut *n. 192. & ſeqq.* ſæpè
dictum eſt, præcipuè quæ dicta ſunt *cap. ſeq. ad fin.* ubi
multa conjecimus quòd cauſa exceſſus eſt diſtincta &
ſeparata à cauſa executionis) ideo judex ad quem eſt 209
appellatum à gravamine exceſſivo, non poteſt ſe intro-
mittere in executione, & cauſa principali, ſed an ex-
ceſſus adeſt vel non, prout latè ibi videre poteris *à n.*
38. & ſeqq. ſed an pendente judicio ſuper exceſſu currat
tempus ad appellandum à ſimplici gravamine, dixi ſu-
prà *à n. 130. & ſeqq.*

Sed

210 Sed ſtat difficulras an hæc concluſio, quod ſemel tantùm non ſecundo liceat ab exceſſu appellari, intelligatur teſpectu unius partis dumtaxar, ac etiam reſpectu utriuſque, ita ut ſi una appellavit ſemel ab exceſſu altera pats non queat, nec ſemel etiam appellare à ſententia ſecunda contra ſe lata, revocatoria prioris executoris, in quo iure illud verum eſſa arbitior, ut hæc prohibitio ſecuodò appellandi, intelligatur reſpectu unios partis: Ita ut quælibet ſemel appellare poſſit, non ampliùs, & unicuique earum ſemel appellare permiſſum ſit, ſicque duæ poſſunt intervenire appellationes,
211 à qualibet parte unica quod probatur, quia titulus, *ne liceat in una eadémque cauſa tertio provocare*, intelligitur ab una parte, nam quælibet poteſt interponere duas appellationes, ita quòd aliquando qoatuor dentur in cauſa, declarat Bart. *in l. uni. in fin. C. ne li. ter. prov.* Card. *in clem. fin. de app.* Abb. *in c. ſua nobis de app.* & nos exactè *ſuprà lib. 3. c. 17.* de tribus conformibus, ergo pariter in noſtrò caſu ut prohibitio ſecundæ appellationis intelligatur reſpectu unius partis, ita ut altera poſſit etiam ſemel appellare ſi ſecunda revocatoria contra ſe lata.

212 Et ex hoc fundamento magis noſtris terminis infert Decius *in d. c. ſua nobis num. 7. de app.* quòd quando ſtatuto prohibetur, ne liceat ſecundò, ſed ſemel dumtaxat appellari, poteſt hoc modo, dari duas appellationes (ſcilicet à qualibet parte unica: idem etiam affirmat *in verſ. 49. colum. 1* Socin. *in conſ. 39. num. 16. volum. 4.* & idem dicit Guido Papæ *in ſupplicat. in queſt. 345.*
213 aſſerens, quòd ubi interdicta eſt bina ſupplicatio, intelligitur ſtatutum, quando interponitur ab eadem parte, at ſecus ſi quando à diverſis, quia utraque poteſt ſemel ſupplicare, quos omnes ſequitur referens Petros Surdus *conſ. 163. num. 1. 2. & 3. tomo. 2.* ergo evidenter probitur in noſtro caſu eadem determinatio, ut utrique parti ſemel appellare liceat ab exceſſu, & non ampliùs.

214 Et probatur etiam ex eo quod dicit Veſtrius *in praxi Roma. Curia, lib. 7. c. 3. ſub n. 12.* quòd duæ conformes faciunt rem judicatam in exceſſu à liquidatione, quod probatur in d. Bulla Pii IV. ſuprà adducta; quæ diſponit *ibi*, ab exceſſiva expenſarum taxatione ſemel tantùm appellatio committatur, duæ ſententiæ habeant vim trium, *&c.*) ergo ſi permittuntur duæ conformes, neceſſario ſequi debet, ut permittatur alteri parti alia & unica appellatio, nam poteſt eſſe, quòd appellans ab exceſſivo gravamine, in gradu appellationis, exceſſus reponi mandetur, & ſic quælibet pars haber pro ſe
215 unicam ſententiam dumtaxat, ſi autem duæ faciunt hoc caſu rem judicatam, præciſè altera pars in cujus favorem exceſſerat executor, appellet ab hac ſecunda revocatoria exceſſus, ut tertia ſive confirmet primam, ſive ſecundam, duas conformes faciat, & ſic in duabus ſententiis conformibus poſſunt dari duæ appellationes, & tres ſententiæ quemadmodum in caſu *l. uni. & rubr. C. ne liceat tertiò provocare, & cle. 1. de ſent. & re jud.* quia poſſunt dari quatuor appellationes & quinque ſententiæ. ut latè nos diximus *ſuprà lib. 3. c. de appell.* à tribus conformibus c. 16.

216 Pro quo facit etiam, quod dicit Speculat. *in titul. de appell. §. quoties in fin. n. 6. verſ. item licet regulariter. l. 2. fol. 193.* quòd cum à ſententia Epiſcopi ſemel tantum liceat appellare, & non bis, ſi hujoſmodi ſententia fuit confirmata à judice appellationis, non licebit tunc ulteriùs appellare: ergo requiritur quòd confirmetur prima, & ſic quod appellans habeat contra ſe duas conformes, ut ulteriùs in cauſa non appelletur, ut ſecus ſit, quando non confirmatur prima; quia tunc requiritur. ut ab ea appellet pars altera, ut adeſſe poſſint duæ conformes,

Pro quo bene facit adducta à Petro Surdo doctrina *ubi proximè de conſ. 163. n. 12.* facit etiam eleg inter, quod dixit Socin. *in d. conſ. 39. n. 14. l. 4.* quòd ſtatutum diſponens non poſſe, In aliqua cauſa niſi ſemel appellari: debeat intelligi, ut ab eadem parte non poſſit bis appellari, ſed ſolùm ſemel, ſecus eſt quoad utramque partem quia poterit bis appellari, cùm utrique ſemel liceat; 217
quod per diverſum modum *d. n. 14.* declaravit, nempe præfatum ſtatutum intelligi debere; quando ſententia lata in cauſa appellationis fuerit confirmatoria primæ, non autem quando fuit diverſa, aut contraria, quod eſt mirabilis doctrina ad noſtrum propoſitum. Soc. ad idem referens ſequitur Eſcacia *de app. q. 17. lim. 1. n. 43. ad fin.*

Sed inter has duas appellationes differentiam conſtituendam arbitror, ut prior appellatio, ſcilicet, ab executore excedente, habeat effectum ſuſpenſivum ex ſupra probatis *à num. 92. & à num.* 122. 144. & 154. at verò ſecunda, interpoſita per alteram partem, ſi fortè ſuperior exceſſum ad fuiſſe reponendum, declararet, licèt ſit permiſſa (ut probavimus) non tamen quoad utrumque effectum, quia ea non obſtante exequenda eſt ſententia repoſitionis tanquam revocatoria attentati, & iſte favor, qui concurrit in permittenda unica appellatione ſuſpenſiva ab exceſſu, idem concurrit in ejus repoſitione. Et ratio quæ permittit appellationem 218
in caſu aliàs prohibito, veriſimile eſt, ipſam non permiſiſſe ratione ceſſante, & quia prior appellatio interponitur ab exceſſu, ſecunda, à repoſitione ejus; & ſic cum ſimus in executivis, non poteſt ſuſpendere à nullo gravamine emiſſa, quod non ſit exceſſus probabiliter; & ſic ſecunda revocatoria exceſſus exequetur non obſtante appellatione, quoniam certi juris eſt, ut quod de facili fuit conceſſum, ita de facili eſt revocandum, gl. *in l. minor. in prin. ff. de evict.* Alex. *conſ. 5. l. 2.* 219
Iaſ. *in l. pacto quo pœnam. C. de pactis.* Cuman. *conſ. 146. col. 2.* Roman. *conſ. 120. & conſ. 158. in verbo revocari*, citat infinitos, & dicit communem Bald. *conſ. 193. lib. 3.* Rom. *conſil. 69. viſo quæſtionis, num. 12.* Ægidi Bellame *deciſ. 664.* latè Anton. Gabriel. *l. 2. communium concl. tit. de citatio. concl. 1. à num. 430.* latè Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 48.* & poſt plurimos Caſtillo *controverſiar. jur lib. 5. cap. 24. à n. 65* & non eſt novum, ut in noſtro 220
jure effectus appellationis claudicet, ut per unam partem ab aliquo gravamine emiſſa appellatio habeat utrumque effectum, & à ſecunda revocatoria per alteram partem interpoſita, unum tantùm, vel è converſo 221
quoniam ſpecialitas rationis, favoris; & privilegii; & interdum odii, quæ perſæpe variatur, diverſimodè operatur, ut latius eſt videre ex iis, quæ ſuprà adduximus *lib. 3. n. 11. 26. 49. & 75. cum ſeqq. c. 4. per totum*, de appellatione à ſecunda revocatoria, & ſic concludere poteris, appellationi interjectæ à revocatoria, & declaratoria exceſſus commiſſionis lata in favorem prioris appellantis ab illo, ſi non deferatur, vim nullam fieri, declarabitur in ſenatu, causámque iterum ſibi remittendam, ut ad executionem ejus queat devenire, quoniam etiam iſti adverſus quem fertur revocatoria, ſemel appellare, pariter permittatur, ut dictum eſt, quoad devolutivum intelligi, non etiam quoad ſuſpenſivum, quod verum arbitror, ex diſparitate rationis.

Ex hactenus adductis in diſcurſu hujus c. in illam incidimus difficultatem, in qua nonnullos doctos viros lapſos vidi: an ad revocationem ſeu repoſitionem exceſſus ſit neceſſaria appellatio, in quo regulariter ne- 222
ceſſitatiam non eſſe, affirmandum eſt ſiquidem latè diſſolvimus, tria eſſe deſcripta remedia pro exceſſus repoſitione. nullitas, querela, & appellatio, ſicut in cæteris actibus judicialibus, & extrajudicialibus, qui poſſunt revocari per viam juris ſeu juſtitiæ, aut injuſtitiæ, ſcilicet, per remedia ordinaria actione contractos; ſeu appellationis (ſingula ſingulis applicata) adeò ut interim, dum diſceptatur ſuper uno remedio, ſcilicet, 223

nullitatis

nullitatis propoſitæ contra ſententiam non currunt
tempora appellandum, ut latiùs ſuprà diximus hoc ca-
pit. à n. 130 itaque utro velit pars remedio uti, liberè
poterit. uberius tamen in hoc caſu erit appellationis, ut
ſtatim probabimus.

224 Et quòd ad repoſitionem exceſſus, appellatio regu-
lariter non ſit de neceſſitate proponenda, Indiſſolubili
probatur fundamento de neceſſitate etenim, & eſſentia
appellationis eſt, de minore ad majorem provocare *cap.*
225 *anteriorum 2.q.6.l.1.§. ſi quis in appellat ff. de app.* adeò
ut appellatio interpoſita à majori judice ad minorem,
vitiatur ipſo jure adcò ut conſuetudine non id introdu-
ci poteſt, ut ex Nicell. Card Jacob. Fel. Matant. Rebuff.
Decio, Mandoſ. Marcheſ. & aliis pluribus reſolvit &
226 proſequitur latè Eſc. *tr. de app. q.5.n.5. cum ſeqq. & ſu-
prà n.1.* ſed judex ordinarius, qui in cauſa delagata
minor eſt Principis delegato, *c. ſanè 11. de off. deleg. cap.
paſtor. de offic.* at ordinarius poteſt omni jure reponere,
227 & revocare exceſſum geſtum per eundem delegatum
Principis, prout latiùs infrà probabimus *hac. 4. p.1.4.
per totum.* ergo de primo ad ultimum fatendum eſt, ut
218 ad repoſitionem exceſſus non ſit neceſſaria appellatio,
ſed aliter per viam querelæ & nullitatis poſſit reponi,
ut dictum eſt.

229 Unum tamen erit animadvertendum, quòd licèt
non ſit neceſſe appellare ab exceſſu, quia eſt nullitas,
tamen utilius erit in hoc articulo appellationem ab
eo interponere ad hunc effectum, ut executor ulteriùs
de facto non procedat ad exceſſus actualem executio-
nem quam doctrinam mirabilem tradidere Hoſtienſ.
quem referens ſequitur Abbas Panorm. *in c. quoad con-
ſultationem, n.56.* quem vide, quia mirabiliter loquitur,
& Anton. de Butr. *ibi n.13. de re judicata,* ſequitur Cæ-
ſar. Contard. *in l. unica, limit. 19. ratione exceſſus, n.38.39.
& 40. C. ſi de mom. poſſ.* & per Abb. idem firmta. Vincen-
tius Catoc. *in tract. de exception. exceptione 44. n.93. pro-
pe fin.*

230 Et ratio eſt evidens, etenim nullitas de per ſe, &
ſimpliciter propoſita, ſive principaliter, ſive incidenter
& per viam exceptionis: non operatur ſententiæ ſuſ-
penſionem, nec impedit ejus executionem. Rot. *dec. 30.
alias 280. licèt per viam de except. in novis,* & poſt alios
Franc. *in c. dilecto. 63. n.35. q.10.* Card. Alex. *n.66.* & in
ſpecie *n.72. & 73 & 74. de appell.* Vant. *tract. de null. rubr.
quot & quibus mod. null. &c. ſub n.29. fol. 180.* Vitalli, *tr.
de clauſ. nihil novari appell. pendent. in pr. & n.1.* Cæſar.
Contard. *in l. uni. limit. 7. ſub n.17. & 19. C. ſi de momen.
poſſ.* Rebuff. *tract. de ſent. proviſ. art 1. gloſſ 9. n.7. tom. 1.*
hancque communem latè proſequitur, & defendit Lan-
231 celotus Robert. *de attent. 2.p.c.17. n.17.18.19. & ſeqq.*
& eſſe veriorem, & communiorem teſtatur *ibi num.32.*
Eſcae. *de app. q.19. rem.1. concl.4 à num.1. cum ſeqq.* ubi
ampliat, & limitat, qui loquuntur in nullitate & quæ-
rela principaliter, & per viam actionis in iudicium de-
ducta.

235 Et quòd idem ſit, quando proponatur per viam ex-
ceptionis & incidenter probant Card. Alex. *in c. dilect.
63. n.71. verſ. fuiſſe ergo regulam negativam, de app.* Cor-
neus *conſ. 208. in hac conſultatione n.2. verſ. ſed his non
obſtantibus, & n.3. lib.3.* Socin. *reg. 151. exceptio nullitatis*
Rip. *in l.4.§ condemnatum n.14. fall. 5. ff. d. re jud. fol. 36.*
& Covarr. *in practi. q.c. 55. n.1. & 2* latè per ampliatio-
235 nes, & limitationes proſequitur Eſc. *de app. q.19 rem. 1.
concl. 5. à n.1. qui. n.53. & ſeqq.* limitat in nullitate noto-
ria, & evidenti ex actis & in nullitate ſententiæ irretra-
ctabilis, & in nullitate ex defectu juriſdictionis.

234 Ejuſdem etiam naturæ & effectus eſt nullitas & ex-
ceſſus per querelam deductus, ut non ſuſpendat, quia
idem quod de nullitate diximus, locum habet in que-
rela. ita probat Eſc. *tract. de app. q.19. rem.3. ſub n 3.* ubi
etiam reddit rationem, quia paria ſunt dicere de nulli-
tate, & dicere per viam quærelæ, ſecundum Fel. *in c. lite-
ris 9. ſub n.5. declar. 4. verſ. & nota de off. & poteſt. jud. de-
leg.* ita etiam quærela eundem effectum operatur, quod 235
ſupplicatio; quemadmodum iſta non ſuſpendit effec- 236
tum executionis, ita nec querela; latiùs poſt alios pro-
ſequitur ipſe Eſc. *ibi n.30. cum n.57.*

At quando exceſſus, & nullitas deducitur ſimul cum 237
appellatione, ſeu per viam appellationis, tunc indubiè
impedit executionem ſententiæ. Vantius *in tr. de nulli.
rub. quot. & quib. mod. nullitas, &c. n.54. verſ. prout etiam, n.
380.* Lancel. *tract. de attent. 2.p.c.17. ſub lim. 2. n.28.* Cæſ.
Contat. *in l. uni. lim. 7. n.53. verſ. cautiùs; & n.54. C. ſi de
mom. poſſ.* Eſc. *de app. q.19. rem. 1. concl. 4. n.95* qui probant 238
tunc dici attentata, & ut talia eſſe omnia revocanda.
Covarr. *in pract. q.q. 24. ſub n.8. verſ. ſed & verum.* Phil.
Franc. *in c. dilecto. ſub n.2. q.10. de app.* qui reddunt ratio-
nem, præcipuè Vanti. Eſc. Contar. & Lancel. quia nulli-
tas ſic propoſita aſſumit vires, & naturam appellatio- 239
nis, ejúſque natura veſtitur: & quòd per viam appel-
lationis deductus exceſſus ſuſpendat executionem eſt
text. expreſſus *in l. ab executione,* ibi, à quo ſi fuerit ap-
pellatum executione ſuſpenſa, putamus, *&c. (quorum
appell. non recip.* & ex nonnullis Doctoribus probavimus
ſuprà hoc eodem *c.3.*

Maximè, quia à ſententia nulla poteſt appellari, ſe- 240
cundùm magis communem, receptionem. & magis pra-
cticabilem opinionem, ut tenent Innoc. & Joan. Andr.
quos refert & ſequitur Philip. Franc. *in c. dilecto 63. q.7.
ſub n.15. de app.* communem dicit Raph. Cum. *in l. ſi ex-
preſſim. n.19. ff. de app.* Alex. *conſ. 59. viſo tit. ſub n.16. lib.
4.* de communi teſtatur Brededo. *tract. de app. p.5. tit. 12.
col. 38. liter. D. verſ. contrarium.* latè proſequitur elegan-
térque Eſc. *de app. q.17. limit. 19. per totam. fol. 455.* & ex
text. *in d. c. ſi expreſſim, & d. l. ab executore, ff. de app. recip.*
quia non eſt ſublata facultas appellandi, ſed neceſſitas,
& de pluribus mirabilibus effectibus hujus appellatio- 241
nis videndus Eſcacia, poſt multos Doctores *ubi proxi-
me à n.8.*

Ex quibus quidem evidenter apparet præciſe non 542
eſſe appellationem ad revocandum exceſſum, tamen
utilius eſſe, præſtantiúſque remedium, ut appellatione
ab eo, ad effectum ſuſpendendi, maximè cùm omnino
neceſſaria ſit, ad hoc ut poſſit oppreſſus per viam vio-
lentiæ recurrere ad Senatum Regium pro deletione,
& repoſitione, cùm aliter non poſſit deficiente præci-
ſo, & legitimo fundamento, ut nos latiùs ſæpe dixi-
mus, & ſuperiùs hoc capite, & quòd à ſententia ſeu
actu nullo liceat appellari, vide quæ nos latiùs ſuprà
3.p.1.9. à n.223.

Prædicta tamen noſtra reſolutio, ut appellatio ab 243
exceſſu non ſit neceſſaria (cùm ſit nullitas) fallit in
exceſſu executionis ratione cauſæ: qui talis eſt quando
excluditur exceptio admittenda, vel admittitur reiicien-
da (juxta ea, quæ latiùs non diximus hac *4.p.c.7. in pr.*)
ut probat Cæſar. Contard. *in repet. uni. lim. 19. ratione
exceſſus ſub n.5. C. ſi de momem. poſſ.*) quia, ſi executioni
legitimam exceptionem oppoſitam executor reiiciat,
pars omnino debet ab hoc exceſſu appellare, aliàs tran- 244
ſiret in rem judicatam, quia hujuſmodi exceſſus & re-
jectio fit contra jus litigatoris, non contra jus conſti-
tutionis, & jus publicum, ita eleganter docet, & diſtin-
guit Abb. Panormit. *in d. c. quoad conſultationem, n 54.
ad fin. & n.55. de ſent. & re jud.* Paul. Caſtrenſ. *conſ. 588.
in pr. lib. 1.* quos referens ſequitur Cæſ. Contard. *in d. l.
uni. d. lim. 19. ſub n.6.* Abb. autem *ubi ſuprà,* bene loqui-
tur videndus.

Hinc etiam eſt, quòd pulchre dicunt Felin. *in c. pa-
ſtoral. §. quin verò num. 17. verſ. execntor meritò, de offic.
deleg.* poſt Abb. *in c. de tutero col. 4. in fin. 5. verſ. poſſet
tamen ſic diſtingui, de re jud.* quòd ſi fuiſſet oppoſitum
executioni de nullitate ſententiæ patente ex actis, & à
rejectione non appellaverit opponens, non poterit
poſtmodum illam iterum opponere, & ſibi imputet, 245
qui

qui tunc non appellavit; ſequitur Afflict. *in conſtit. Regni in proœmio poſt praelud. n. 52.* Gratian. *diſcept. foreaſ. c. 146. n. 8.*

246 Pro qua facit ratio, quam reddunt DD. firmantes ordinis omiſſionem reſpicientis utilitatem partis dumtaxat; non reddere nullam executionem, ſed permittere parti appellationem, ut poſt alios latè Gratia. *diſcept. foren. c. 353. n. 13.* & nos alibi diximus ſuo loco.

Faciunt etiam plurimæ doctrinæ adductæ per Hier. Gonz. *in reg. de alter. gl. 56. à n. 48. uſque ad* 109. & Gratia. *c. 301. à n. 40.* qui *n. 44* poſt Aymon. *conſ. 248. n. 2. 3. &* 4. dicens, quòd non ſufficit opponere, ſeu contradicere exceptionem oppoſitam, niſi etiam à receptione per judicem opponens appellet, pulchrè & latiùs Fel. *in c. inter* 247 *monaſterium ſub n. 23. col. 14. verſ. tempora tamen uſque ad fi. de re jud.* Aret. *in l. naturaliter §. nihil commune de acq. poſſ.* ideo per doctrinam huius limitationis temperanda

248 eſt omnino regula, à nobis ſuprà poſita hoc capite, ut exceſſus executionis ſit nullitas, ut non procedat in hoc genere exceſſus ratione cauſæ, hoc eſt, exceptionis non admiſſæ, quia tunc excipiens omnimodo tenetur appellare.

CAPUT IV.

Pro executoris exceſſus repoſitione, & appellationis cognitione, judex quis competens adeundus, & an ab ordinario Eccleſiaſtico reponere volente exceſſum, factum ab executore Apoſtolico, ſeu alterius judicis ſuperioris; appellationi interjectæ haud deferens, an vim faciat.

SUMMARIUM.

Ab executore non appellatur niſi clauſtra & limites commiſſionis excedat, & tunc niſi ſemel, n. 1.

Ab exceſſu appellatio ad ſuperiorem mandantem proponenda eſt, n. 2.

Cognitio an ſit exceſſum à commiſſione, ſpectat judici à quo emanavit commiſſio, n. 3.

Executorialium executor Papa ſi audi facti executionem alicui committat, & is excedat, poteſt de exceſſu cognoſcere, n. 4.

Sententiam à ſe latam ſi idem judex exequatur nuntio miſſo ab eo excedente mandatum, ad judicem mandantem pro repoſitione recurrendum eſt, n. 5.

Nuntio exequente prout in mandato, erit recurrendum ad mandantis ſuperiorem, & de ratione, n. 6.

A judice requiſito excedente in executione ad quem ſit recurrendum & appellandum, n. 7. remiſſivè.

Appellationi à ſuperiore mandante cognoſcere de exceſſu executoris ſui non eſſe deferendum, n. 8.

Ab ordinario reponere volente exceſſum executoris Romana Curia appellationi omiſſa an ſit deferendum, n. 9.

Executoris poteſtas commiſſionis tenore eſt circumducta, quæ tantum valet quantum ſonat, n. 10.

Executori intelligitur prohibitum omne illud quod clauſtra commiſſionis excedit, n. 11.

Poteſtas ſententia executori commiſſa certis finibus concluditur, n. 12.

Executor Superioris in exceſſum remanet privatus & ſubjectus correctioni juriſdictionis ordinariæ, n. 13.

Executor Superioris quantum commiſſionis limites egreditur, tantum alienos ſcilicet Ordinarii intrat, n. 14.

Judices ordinarii non debent permittere executoribus Principis extra modum exequi & Vaſſallos cedere, n. 15.

Executoribus excedentibus modum executionis reſiſtere licet cuilibet privato, n. 16.

Excedentes clauſtra & limites virtutis intrant poteſtatem Dæmonis, n. 17.

Executor Principis licèt ſit major ordinario, in cauſâ commiſſa tamen excedens, privatus reputatur & ordinariò inferior, cui reſiſtere poteſt & exceſſum reponere, n. 18.

Executori Papa etiam mero excedenti poteſt Ordinarius reſiſtere & quilibet alius, n. 19.

Executori procedenti in negotio ſibi ſpecialiter non commiſſo, poteſt judex ordinarius & quilibet alius reſiſtere, num. 20.

Subexecutori Auditoris Cameræ dato ad exequendum penſionem in partibus, poteſt Ordinarius reſiſtere & oppreſſum defendere, n. 21.

Executor inordinatè procedens & excedendo dicitur ſpoliare, cui ut privato licet reſiſtere, n. 22.

Judex inordinatè procedens & extrajudicialiter, facit injuriam, & ut privatus convenitur, n. 23.

Quod obtinet in judice incompetente procedente etiam ſervato juris ordine, n. 24.

Et etiamſi competens nulliter non procedat, n. 25.

Executorem excedentem mandatum tanquam ſuperiori inobedientem poſſe punire ordinarium, n. 26.

Contra executoris miniſtros & tabelliones excedentes ſalarium in commiſſione vel lege taxatum, poſſe ordinarium procedere ut exceſſum reſtituant, n. 27.

Executorem delinquentem extra commiſſionem indubiè poteſt ordinarius incarcerare & punire, n. 28.

Suprema Regia tribunalia vix permittunt ſuos miniſtros etiam excedentes ab ordinariis corripi, n. 29.

In judicis Eccleſiaſticis ordinarius reponit exceſſum executoris ob maximam difficultatem adeundi ſuperiorem, n. 30.

Propter difficultatem recurrendi ad Superiorem, licet juris rigorem tranſgredi, n. 31.

Ab ordinario volente reponere exceſſum executoris etiam Apoſtolici appellationi omiſſa non eſſe deferendum, n. 32.

Judex ſuperior de exceſſu executionis cognoſcens ſive per viam querelæ, ſive appellationis, non poteſt ſe intromittere in negotio principali, ſed an ſit exceſſus, vel non dumtaxat, n. 33.

Superior cogniturus de executore excedente ob non admiſſas legitimas exceptiones, non poteſt cognoſcere de cauſa principali, ſed dumtaxat an jure fiat rejecta, vel non, num. 34.

Judex ſuperior cogniturus de appellatione à nullitate ſententiæ, non poteſt cognoſcere de juſtitia aut injuſtitia ipſius ſententiæ, n. 35.

Superior cùm non poſſit niſi ſuper nullitate ſententiæ in rem judicatam tranſactæ adiri, non poteſt de injuſtitia cognoſcere, quia nullam acquirit juriſdictionem, num. 36.

Super exceſſu ſuperior aditus non ſuper ſimplici injuſtitia, non poterit de ea cognoſcere, cùm in libello contenta non ſit, n. 37.

Exceſſus eſt articulus ſeparatus ab executione & executorialibus, n. 38.

Commiſſio ſuper appellatione ab exceſſu ad illum dumtaxat reſtringitur, ac etiam omnis ejus clauſula ſuſpenſiva & inhibitio, n. 39.

Exceſſus contractuum guarentigiorum non tangit, &, ideo ſimplex commiſſio datur ſuper appellatione ab eo, n. 40.

A cujus judicis facto appelletur eſt attendendum, ut ſciatur quis judex pro repoſitione exceſſus & gravaminis ſit adeundus, n. 41.

A judice qui ſententiam tulit exequente ſi appellatur, erit recurrendum ad ipſius ſuperiorem, n. 42.

Anuntio judicis exequentis adimplente tamen mandatum limitatum, non ad mandantem ſed ejus ſuperiorem appellatur, n. 43.

Nuntius qui exequitur prout in mandato, non eſt qui gravat;

vat. ſed mandans cui exceſſus & gravamen attribuitur, n.44.

Quod procedit quando appellatur ſpecificè à facto judicis committentis, non ſimpliciter à facto executoris & nuntii, n.45.

Si appellatur à judice requiſito exequente pro gravamine exceſſus requirentis, non ad iſtum, ſed ejus ſuperiorem erit recurrendum, n.46.

Judex requiſitus praſtando auxilium facti petiti pro executione, non eſt qui gravat, & ſic ad ſuperiorem requirentis erit appellandum, num.47. redditur exemplum.

Ab executore ſeu nuntio excedente limites mandati executionis, appellatur ad judicem mandantem, numero 48.

A judice requiſito pro executione ſententia excedente mandatum, an ad requirentem vel ſuperiorem requiſiti ſit ab exceſſu appellandum, n.49.

A judice requiſito exequente jure proprio gravante appellatur ad illius ſuperiorem, n.50.

Judex requiſitus pro executione ſententia à judice alterius territorii lata dicitur delegatus & executor, & ad requirentem appellatur ab ejus exceſſu, n.51.

A judice Eccleſiaſtico cujus officium imploratur pro executione lata à ſeculari, ad quem appellandum, num.52.

1 CUm ab executore non aliter appellari poſſe niſi
clauſtra, ac limites ſuæ commiſſionis excedente,
& tunc niſi ſemel unicuique parti permitti;
ſatis uſque ad refectionem proximo præcedenti capitulo
dixerimus, quis pro exceſſus repoſitione appellationis
virtute ſit adeundus, nunc tractemus. Quod &
brevibus abſolvendum, cùm apud omnes hoc ſaltim re-
2 ceptiſſimum ſit, quod ab executore excedente fines
mandatæ commiſſionis ſuæ ad ſuperiorem mandantem
appellatio interponenda ſit, cogniturum de exceſſu) ex
actorum inſpectione ut ibi dixi) ad effectum reponendi
ante omnia, probant optimè Abb. *in c. quoad conſultationem n.28. verſ. ſed quaro ad quem appellabitur de ſententia & de re jud.* Rebuff. *in tr. de ſentent. execut. art.7. gl. 23. n.2. tom.1. fol.377.* Fel. *in c. paſtoralis §. præterea in pr. de off. & poteſt. jud. deleg.* Alexand. *conſ.95. lib.2.* Beroi. *conſ.32, n.18. lib.3.* Lancel Rober. *de attent.2. part. c.12. lim.53. n.29.* dicentes, quòd cognitio, an modus in
exequendo fuerit exceſſus, ſpectat ad judicem, à quo
3 ſcilicet, emanavit commiſſio, Eſcac. *in tr. de app. q.17. lim.10. à n.67.* ubi infert, ex hoc, quòd ſi judex datus à
Papa ad exequendam rem judicatam, & is committat
nuntiis, ſeu ſubexecutoribus executionem meri, nudi-
4 que facti, ſi iſti excedant, erit recurrendum ad ipſum
judicem delegatum, qui etiam Abb. & Rebuff. idem eſſe
affirmant in nuntiis, & aguxcellis miſſis ab eodemmet
5 judice, qui tulit ſententiam, illam exequente; quoniam
ſi ipſi excedant modum mandati, ad ipſum judicem
mandantem erit recurrendum, ut ſecus ſit quando nuntii
exequuntur prout habent in mandatis, non gravan-
6 do, non excedendo fines ejus, quia tunc reputatur factum
judicis mandantis, ideò non ad ipſum, ſed ad
ſuperiorem mandantis appellandum erit.

7 Quando autem ipſe judex ordinarius qui ſententiam
tulit, exequitur eam. vel quando judex alterius territorii
ejus officium pro executione imploratur, ſeu in
auxilium defectus juriſdictionis, ſeu ad literas requiſitorias,
ad quem ſit recurrendum & appellandum, ab
eorum exceſſibus, & gravaminibus, an ad eorum ſuperiores,
vel ad requirentes, videre potes apud eoſdem,
latè tractantes per diſtinctiones, & conſule inſuper Bar.
& reliquos *in l. ab executore ff. de app. & in l. à divo Pio, in prin. ff. de re jud.* ad quos ſe remittit etiam Parlador. *lib.2. rerum quot. cap. fi. 2. p. §.3. n.6.* & nos latiùs inferiùs *à n.41.*

Ex quo infero, quòd ſi appelletur à ſuperiore execu- 8
toris excedentis cognoſcente de exceſſu ex capite incompetentiæ
& defectus juriſdictionis, non eſſe deferendum,
& vim non fieri, erit declarandum, cùm ipſe
de eo cognoſcere rectè poſſit regulariter (ut nos infrà
à n.41.)

Quid autem ſit dicendum, quando ab ordinario re- 9
ponente exceſſum executoris Romanæ Curiæ, Nuntii
Apoſtolici, aut alterius Eccleſiaſtici ſuperioris judicis,
appellatio interponatur, an vim facere dicetur, ſi ei
minimè detulerit, tanquam nulliter procedens ex defectu
poteſtatis, & juriſdictionis in quo vim nullam feciſſe,
declarandum cenſeo, cùm ad hoc ſibi ſit à jure
attributa poteſtas, nec ſit ſua ſuſpenſa juriſdictio, eo
quòd ſit ordinaria & minor; quæ per exceſſum jam ſuſ-
penſionem evaſit; enimverò executor adeò limitatam 10
& circumductam habet ſuam poteſtatem, ac juriſdictionem
commiſſionis tenore, cùm tantum valeat,
quantum ſonet: ut omne illud quod ejus clauſtra, fines,
limites, & regulam egreditur, ſibi ſtat prohibitum omnino,
Petrus de Ancara *conſ.207. in q. col.2.* Angel. *conſ.
138. viſis col.2.* Vantius poſt alios *in tract. de nullit. ſent.
ex defectu juris deleg. n.9.* optime Bobadilla *in polit. lib.* 11
2. c.21. n.98. maximè cum poteſtas ſententiæ, quæ executori
exequenda committitur, certis finibus, & limitibus
concludatur, text. *in l. ex ſtipulatione*, ibi, cùm poteſtatem
ſententiæ certis finibus concludi, ſæpe conſtitutum
ſit.) text. *in l. poſt ſententiam*, ibi, poſt ſententiam,
quæ finibus certis concluditur,) *C. de ſent. & interloc.
omn. jud.* ergo ſub illis executor debet contineri,
& concludi, cùm ejus tenorem cogatur præciſè ſervare, 12
text. *in l. actorum verba*, ibi tenore ſententiæ perſeverante,
) *ff. de re judicat.* & alia jura adducta *ſupra eodem
à n.44.* remaneatque ſine poteſtate; non executor, non
judex,) ut diximus *c. præcedente à n.56.*) ſed privatus,
ſub juriſdictione ordinarii, ejus cenſuræ, & coërtioni
remiſſus. Quantùm enim executor proprios commiſſio- 13
nis limites egreditur, tantum alienos, ordinarii nempe,
incipit intrare, & illius juriſdictioni eodem paſſu ſubjectus
remanere; iſte eſt text. elegans, & expreſſus *in l. ſi
contra.* ibi, contra noſtra præcepta ſi quiſquam vetito, 14
ac temerario auſu exercere audebit, licebit provinciæ
moderatori, eundem correptum ad ſublimitatis tuæ judicium
ſub proſcriptione dirigere, & licebit provinciali,
ſi probetur obnoxius executor, contra vetitam exactionem
ſibi vindicans temeritatem, legitime repellere,
&c.) *C. de executor. & exactor. lib.12. aut mandatis
Principum, §. inde compeſcens*, ubi dicitur, ut ordinarii
judices non permittant executoribus à curia imperiali
miſſis injuſtè, & ultra modum aliquid exequi, nec in 15
aliquo ſuos ſubditos lædere, *auth. ut judices ſine quoquo
ſuffrag. §. volumus*, conducunt plures doctrinæ adductæ
hac 4. p. c.3. à d. n.56. imò cuilibet privato permittitur
talibus executoribus, ultra modum exequentibus, ac
formam mandati excedentibus, de facto reſiſtere, *l. pro-* 16
*hibitum & l. defenſionis facultas C. de jure fiſci. lib.10. l.
omnes, la. 1. de decurionibus, eodem lib. l. his quidem, C.
qui militare non poſſunt l.12. & l. devotum Cod. de metatis
lib.12. l. quoniam judices*, & ibi Bal. *C. de app.* tex. *in c. jud.
3. q.1. c. priuſquam 28. d.* ergo multo magis judex ordinarius
executores quos excedentes reperit in ſuo diſtrictu,
& juriſdictione. Pro quo facit illud divi Gregorii
lib.6. moralium: Fiunt (inquit) enim ſubitò & improviſò
fulgura, quos autem extra domos pœnitentiæ reperiunt
vagantes per agros vanitatis vitæ præſentis pu- 17
treſcentes, deſcendit ſuper eos repentinæ mortis tempeſtas,
& ſubitò extinguuntur, & à dæmonibus eis inſidiantibus
rapiuntur in hora mortis, &c.) quaſi dicat,
excedentes & egredientes limites, clauſtraque virtutis,
intrant poteſtatem dæmonis ſtatim.

Et inſuper quòd judex ordinarius poſſit coërcere, 18
& reponere exceſſum factum ab executore miſſo à
Princi

Principe, ſeu alio quovis ſuperiori; quia licèt executor ipſe, quatenus attinet ad ſuam commiſſionem, & intra ejus limites, ſit ordinario major, ac ſuperior: attamen conſtitutus de exceſſu; cùm ejus reſpectu nec reputatur juſtitiæ miniſter ſuperior, nec executor, ſed privata quædam perſona ordinario inferior, poteſt illi ordinarius inhibere, & reſiſtere, & exceſſum reponere. gl. B. & Doctores *in d. l. qui contra, & in d. l. prohibitum, C. nobiliſſimus 97.* d. gloſ. *in c. fi. verbo. expenſis, de reſcript. lib. 6.* Ioan. Andr. *in c. fin. de reſcript. in novel.* Archid. *in c. ſi ta tempore, de reſcrip. in 6.* Abb. & alii, quos referens ſequitur Aviles *in c. 1. prætor. gl. mandando n. 92. & ſeqq.* Card. Zaba. *in clem. n. 16. verſ. item non debet de off. ordin. & in clem. 2. ſuper verbo notarii n. 8. de hæreticis.* Alex. ad Bart. *in d. l. prohibitum.* Puteus *de Syndic. verbo reſiſtentia c. 11 num. 3. ad fin.* deciſio Capell. Tholoſ. 423. & ibi ſingularis additio Aufrerii. Boërius *quæſt. 9. num. 3.* Marant. *de ord. judic. diſput. 1. per totam.* Avenda. *in c. 2. prætor. n. 12. & in c. 12. num. 9.* Dueñas *in regul. 190. ampliat. 8. & in reg. 191. ampliatione 4.* Aufrer. *in clem. 1. num. 207. & 109. de off. ordin.* Socin. *conſ. 83. pro clariori n. 19. vol. 4.* Placa *de delictis lib. 1. c. 28. num. 9.* Mexia *ſuper leg. Toleti. 2. fun. 11. p. n. 30. & ſeq. fol. 106.* Azeved. *in l. 31. tit. 6. lib. 3. recopil.*

19 Et hinc eſt, quòd executor etiam metus à Pontifice miſſus, ſi excedat: poteſt ei judex & quilibet alius reſiſtere, tenet in ſpecie Alex. ad Bart. *in d. l. prohibitum, C. de jure fiſci lib. 10.* Bobadill. *in polit. lib. 2. c. 21. n. 109. ſub litera C.* quibus etiam & non parum pertinet, quòd executori procedenti in negotio ſibi minimè ſpecialiter commiſſo, cum reſpectu illius negotii, non habeat juriſdictionem, poteſt de facto, judex, vel privatus reſi-
20 ſtere, ita dicit Abb. *in c. ſi quando in 2. nota.* referens Innocen. *de reſcrip.* Bart. *in extravag. qui ſint rebelles,* ſuper gloſ. *verbo, rebellando, in prin.* Marant. *in diſput. 2. num. 35.* & in terminis etiam, quòd quando ſubexecutor auditoris Cameræ datus in partibus, ad exequendam gratiam penſionis, excedit fines ſuæ commiſſionis, poſſit
21 pars gravata recurrere ad ordinarium, ut eum ab injuſta ſubexecutoris vexatione defendat, protegátque, teſtantur Guigas *de penſio. q. 70.* Hier. Grat. *conſ. 36 per totum lib. 2.* quos ſequitur Flores de Mena *in pract. qq. 12. num. 45.*

Et inſuper etiam probant, quoniam executor, qui ſub ſuæ commiſſionis limitibus, clauſtróque non continetur, ſed ejus limites excedit, in exceſſu deſinit eſſe
22 judex, executor, ac inordinatè procedit neglecta forma tradita, & efficitur privata quædam perſona abſque juriſdictione, poteſtate, & extrajudicialiter procedit, cui liberè impunéque reſiſti poteſt, cùm tunc ſpoliare dicitur, ut privatus quilibet, probant Cynus & Albert *in l. 2. Cod ſi per vim vel alio modo.* Abb. *in c. dilectus filius, ultimo notat.* & ibi Pelin. *numer. 1. verſ. fallit. c. de reſcript.* Cardin. Zaba. *conſ. 131. colum. ultima verſ. ad ſecundum,* & c. Brun. *conſ. 22. num. 8.* Ripa *in l. naturaliter, §. nihil commune n. 50. de acquir. poſſ.* Berui *in c. conquerentem, 5. & 6. de reſtitut. ſpoliat.* Ioan. Baptiſt. Ferr. *conſ. 22. n. 4. & 5. & conſ. 30. n. 1.* Franciſc. Marc. *q. 819 n. 2.* Bernar. Diaz *in tract. fallen. verbo ſpoliatus.* Bertran. *conſ. 184. n. 4. n. lib. 4. & conſ. 130. n. 4. lib. 6* Iacob à S. Georgio *in l. ſi de vi, in fi. de judiciis.* Cepola *conſ. 19. n. 41* Ant. Malt. *in l. naturaliter, §. nihil commune, ampliatione 16. de acquir. poſſ.* Aleiat. *d. præſumpt. regul. 3. in fin.* Decius *in l. ut vim. num. 24. ff. de juſt. & jur.* Socin. *in tract. fallentia. regul. 442. fall. 2.* Menoch. *de recuper. poſſ. rem. 8. à num. 8.*

23 Et quoniam quando judex ſic procedit extrajudicialiter, & ut privatus committit ſpolium, & inferre dicitur injuriam, & ut alius quilibet privatus poteſt conveniri, *l. qui injuriarum, §. qui de jur.* juncta *l. nec Magiſtratus, ff. de injuriis.* Beru *in d. c. conquerente.* Placa *d. c. 28. n. 9.* Ruin. *conſ. 153. in fin. lib. 5.* Cravet. *de antiquit.* *Salgade de protect. Reg.*

tempor. 4. p. prin. pri. 1. n. 1 & 2. Afflict. *in conſtit. Neapol. lib. 1. rubr. 25. num. 36.* Menoch. *ubi proximè*, ubi *à n. 13.* poſt plures probat, hoc idem locum habere in judice incompetente; procedente etiam ſervato juris ordine; 24
quia is ut privatus procedere dicitur, ex Craveta *conſil. 302. n. 4. verſ. poſſet etiam*; procedit enim iſthæc doctrina; etiam quando judex ut competens procedit; 25
ſed nulliter, ut poſt infinitos ab eodem Menoch. citatos probat *n. 19. & ſeq.*

Imò tenuerunt plures, poſſe ordinarium punire hunc executorem, excedentem formam mandati, non ut delegatum; ſed tanquam inobedientem mandato ſuperio- 26
ris ſui, & immemorem ordinis ſibi impoſiti, Innoc. *in c. prudentiam, §. adiicimus, col. fi. ad fi. de off. delegati.* ubi Abb. *in c. fi. de reſcript.* Gregor. Lopez *in 47. gloſſa otro ninguno tit. 18. p. 3. & gl. in d. §. adiicimus.* Bobad. *in polit. lib. 2. c. 22. n. 111.* qui *num. ſeq.* probat idem in miniſtris, tabellionibus executorum, excedentibus taxam ſalarii 27
impoſiti, & ſibi aſſignati in commiſſione, aut ultrà à lege permiſſum, & contra eos ordinarium procedere; ut illa reſtituant; probat text. *in authen. ut judices ſine quoque ſuffragio, §. volumus.* Ripa poſt alios *in c. ſi quando de reſcript.* Avend. *ubi ſ. n. p.* ubi dicit eſſe unicas ad hoc *l. 31. tit. 6. lib. 3. & l. 12. tit. 21. lib. 4. recopil.* Azeved. *in d. l. 31. n. 1. & 2.*

Quæ quidem minùs dubitationem continent in ex- 28
ceſſibus, & delictis factis ab executore, omninò ſeparatis à ſua commiſſione, prout homicidium, ſtuprum, adulterium, injuria facta eidem ordinario, & ſimilibus; quia tunc ordinarius poteſt talem executorem incarcerare, & adhibita cauſæ cognitione, illum coërcere; quemadmodum quemlibet alium inferiorem ſubditum, *d. aut. de manda. Principum, §. deinde competens, & auth. ut judices ſine quoquo ſuffr. §. volumus.* Petrus Cyn. & Bal. *n. 10. in auth. qua in provincia, C. ubi de crim. agi oport.* Aufrer. *in d. dec 423.* Boërius *dec. 9. n. 5.* Platea *in l. ſive ex prætoriano n. 8. Cod. de execut. lib. 11.* Bellenei. *de charit. ſubſ. q. 91. verſ. 5.* Ioan. de Immol. *in clem. 1. de off. ord.* Belluga *in ſpeculo Principum rubr. 36. §. conqueruntur à n. 3.* Greg. Lopez *in l. 15. tit. 1. p. 7. gl. 1. in medio,* Mexia *ſuper d. l. Toleti 2. fund. 11. p. n. 47.* Abb. *in c. ſanè in 2. n. 3.* Decius *c. 6.* Anchara 1. Barba. 2. & alii DD. per text. *ibi de off. delegat.* Henricus *in c. ſignificavit, num. 3. de off. delegati.*

Et quamvis ſuprema tribunalia Regia vix permit- 29
tant ſuos miniſtros delegatos, & executores, etiam excedentes cognoſci, puniri, ac incarcerari ab ordinariis, ne hac ſumpta occaſione vilipendantur miniſtri, & inde executiones impediantur, & in juſtitiæ miniſtratio minuatur, ut etiam advertit Bobadil. *in polit. lib. 2. c. 21. à n. 25.* ubi etiam quid facere poteſt ordinarius, adnotat hoc caſu: tamen in judiciis Eccleſiaſticis à juris regula, tot juribus, fundamentis, & authoritatibus fulcita, non eſt recedendum: tum etiam propter difficul- 30
tatem adeundi ſuperiorem executoris excedentis, qui ut plurimum è longè mittitur, ut ſic cùm non de facili poteſt ad eum recurri, ſed cum difficultate interdum magna, ordinarius reponat exceſſum informatus; maximè, quia propter difficultatem recurrendi ad ſupe- 31
riorem, licitum eſt, etiam legis rigorem tranſgredi, multáque permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. Redin. *de majeſt. Princip. fol. 77. n. 41. verbo, ſed etiam per legitimos tramites.* Innocent. *in c. olim, de teſt. ſpol.* Card. *in clem. 1. n. 16. de off. ord. d. l. ſi quis filio, §. his autem. ff. de in jur. rup.* B. & Doctores *in l. 1. §. ſi plures, ff. de exercit.* Abb. Felin. & DD. *in c. ex parte de cenſib.* Aviles *in cap. prætor. 1. gl. derechamente n. 28.* Iſſ. *in l. fi. n. 71. ff. ſi ius cui man.* Bal. *in c. 1. qualis vaſſal. jura. deb fidel. in fin.* Ant. de Trigon. *ſingul. 130. n. 5. & 6.* quos conſule pro caſibus ſpecialibus.

Et ſic concludo in hoc articulo, quòd ab ordinario judice procedente ad cognitionem, & repoſitionem

32 eaceſſus illati ab executore, etiam Apoſtolico, appellationi emiſſæ per eundem, (eo quod careat in hoc articulo poteſtate, & juriſdictione) non deferente vim nullam feciſſe, declarabit ſenatus, eique cauſam remittendam iterum proceſſuro, ex hucuſque probatis.

33 Illud tamen ſingulare meminiſſe oportebit: ut ſuperior ad quem pro exceſſus executoria repoſitione recurritur per viam appellationis, querelæ, aut nullitatis, minimè ſe poteſt intromittere in negotium principale, & executionem, ſed illum dumtaxat exceſſum indagare, atque cognoſcere, iſte eſt text. mirabilis *in l. ab execut. ff. de appell.* qui dum loquitur de appellatione ab exceſſu, commiſſo per executorem ſententiæ perperam illam interpretando, inquit, ita tamen ut in cauſa appellationis reddenda, hoc ſolum quæratur, an jure interpretatum ſit, id quod etiam Divus Antonin: reſcripſit, (&c.) & ibi etiam gl. *verbo, an jure.* Bart. *in ſummario*, & omnes & hoc idem dixit & optimè Specula. *in tit. de appell. §. in quibus, ſub num. 7.* citans Alber. Gal; quem refert Bal. *in additione* dicens, hoc tenuiſſe Alber. Gal, ipſe *in tit. de appell. verſ. ult.* confirmantes quòd quando appellatur ab executore excedente eo quòd rejecit admittendas, & legitimas exceptiones in via executiva, ſuperior judex de hujuſmodi appellatione

34 cogniturus non poteſt cognoſcere de meritis principalis cauſæ, ſed cognoſcet de exceptione tantum, an jure vel injuria fuerit rejecta, & in terminis noſtris ut à judice requiſito, à cujus exceſſu appellatur, ut ſuperior non poſſit cognoſcere, niſi articulum exceſſus; nec poſſit appellans aliam cauſam addere; tenent Guido Papæ *quæſt. 574. n. 2.* Vincent. Caroc. *exceptio. 65. n. 4.*

35 Quod comprobatur ex eo, quòd de cæteris appellationibus ſimpliciter interpoſitis ſuper cauſa nullitatis ſententiæ dumtaxat ut judex ſuperior non poterit in iſta appellatione cognoſcere de injuſtitia ſententiæ, de cujus nullitate tantùm agitur, ſed ſolùm ſuper ea: ita tenet Philip. Franch. *in c. directè num. 11. de appell.* referens ſequitur Eſcacia *de appell. quæſt. 17. lim. 1. n. 56.* qui reddunt rationem, quia cùm iſte judex poſſit adiri dumtaxat ſuper nullitate ſententiæ, ita nec poterit niſi de ea cognoſcere, quia non eſt ſuper injuſtitia

36 ſimplici aditus, nec eſt hoc petitum, & ſic judex appellationis ſuper ea non acquirit juriſdictionem, optimè Bal. *in l. ſi ut propon. 4. C. quomodo & quando judex.* Franc. *in c. dilecto 63. q. 10. ſub n. 24. verſ. ſed adverte quia.* Bal. *de appell.* Eſcacia *de appell. q. 11. n. 129.* ergo idem dicendum erit in hoc caſu, quòd tum ſuper nullitate & exceſſu non de ſimplici gravamine, & injuſtitia ſit

37 dumtaxat aditus ſuperior, minimè poterit ſe intromittere ultra contentum in libello, non conſentiente parte.

38 Ex eo etiam fulcitur quoniam exceſſus eſt articulus ſeparatus ab executione, & executorialibus. Bal. *in d. l. ab executore num. 2.* Galleſ. *in tract. de obli. camer. tit. de liquid. c. ex dictis n. 11.* Marquarſa. *in tr. de commiſſ. 1. p. cap. 24. n. 28. in fin. & num. ſeq.* ubi dicit, quod hujuſmodi commiſſio ſuper appellatione ab executionis exceſſu conceditur in Curia ſpecialiter de exceſſu; quare om-

39 nes aliæ clauſulæ ex quibus turbari, impediri, ſuſpendi aut retardari poſſet in aliquo executio negotii principalis commiſſa, delendæ ſunt prout delentur; nam cùm iſte prætenſus exceſſus commiſſionis non repugnet, nec contradicat ſententiæ, & executorialibus, commiſſio hæc, ac per conſequens inhibitio ejus vigore emananda, & decernenda per ſecundum executorem, cui dirigitur, venit reſtringenda, & arctanda ad præfatum exceſſum dumtaxat. citat ad id doctrinam Saliceti *in l. ab executione num. 13.* & Bart. *in l. ab executore n. 14.* quibus adjunge quæ diximus *ſupra cap. 3. 3. p. in princ. à n. 15. cum ſeqq.* & ſurſum facit quod latè *ſupra hac 4. p. c. 3. verſ.* ac inſuper executor, qui executoriales excedit *à num. 65. cum ſeqq.*

40 Facit etiam doctrina ipſius Marqueſ. *tract. de commiſſio. 1. p. cap. 16. à num. 59. fol. 175.* ubi dicit, quamvis adſit Cameralis obligationis executio, ſi tamen ab exceſſu appellari contigerit, datur commiſſio ſimplex, quia eſt exceſſus contractum non tangens, nec obligationem prædictam, ſecundum Bal. *in l. 2. in fin. ff. de executione re jud.* Plotus *in l. fin. colum. fin. verſ. nota. C. de bonis vacant.* Bart. *in l. ab executore num. 13. ff. de appellat.* Iſſ. *in l. properandum. §. ſin autem: num. 25. C. de judiciis*, & quòd exceſſus executoris quid diverſum, diſtinctum ſit, & ſeparatum à commiſſione, & juriſdictione mandata, probat Caſtell. à Bobad. *in polit. lib. 2. cap. 21. ſub num. 69.* De quo etiam vide infrà *cap. 14. à n. 204. cum ſeqq.*

Ultimò pro neceſſario complemento hujus mate- 41
riæ illud utiliſſimum non erit omittendum, ad quem namque judicem erit appellandum ab exceſſu executionis, ut ei tanquam legitimæ propoſitæ ſit undique deferendum, & licet ad princ. hujus c. aliquid obiter tetigimus; tamen in hac difficultate duæ concluſiones cum ſuis illationibus, ſeu exemplificantibus proponendæ ſunt, quæ fundantur in illa doctrina præ oculis habenda, è cujus judicis facto & gravamine appellatio prorumpatur, ut ad illius ſuperiorem ſit recurrendum pro illius proſecutione, & gravaminis repoſitione.

Quo ſuppoſito prima erit concluſio, quod ſi ipſe- 42
met executor qui tulit ſententiam, exequatur, ab ejuſque exceſſu, & gravamine contingat appellari, abſque dubio erit appellandum ad ejuſdem judicis ſuperiorem, ita poſt Bar. *in l. a divo Pio. §. ſentent. Romæ. ff. de re jud. & in l. ab executore. ff. de appell.* probant. Ab. *in c. quoad conſultationem n. 28. in princ. ff. de ſent. & re jud.* Rebuff. *in tract. de ſent. execut: art. 7. gl. 13. n. 3. verſ. fallit. tom. 1. fol. 578.* Eſcacia *tract. de appellat. quæſt. 17. limit. 10. num. 67.*

Ex hac veriſſima concluſione primò infertur, quòd 43
ſi ipſe judex non per ſe ipſum exequatur, ſed per ſuum nuntium, & nudum miniſtrum, cui dedit certum, & limitatum mandatum, quod nuntius ipſe non excedit, ſed ad unguem adimpletur, tunc ſi condemnatus ex mandato ſenſerit ſe gravatum, à tali gravamine, & exceſſu erit appellandum, non ad judicem, qui commiſit executionem, ſed ad ejus ſuperiorem, quia factum per hunc nuntium executorem, tangit judicem

committentem, illique attribuitur, non gerenti, quia 44
iſte non eſt qui gravat, ſed judex qui commiſit, ita docet Bart. *in l. ab execut. colum. 1. ff. de appell.* pulchrè Rebuf. *ubi proximè, ſub num. 3. verſ. fallit quando.* bene etiam probat Ab. Panor. *in d. c. quoad conſultation. ſub n. 28. verſ primo caſu, aut nuntius exequitur*, Eſcacia *ubi proximè ſub d. n. 67.* quam doctrinam pulchrè temperat Rebuf. *ubi proximè d. num. 3. ad fin.* ut procedat, quan-

do appellatur à commiſſione, & ſpecificè à facto ipſius 45
judicis committentis, ſecus autem quando ſimpliciter appellatur ab executore, & nuntio, ideóque debere appellari à commiſſione & ab inde ſequutis, ſi rectè ſit appellandum, advertit Rebuff. *ibi*, atque etiam teſtatur, ita cenſuiſſe Senatum anno 1540. die Novembris, quæ doctrina vera eſt.

Ex eadem concluſione ſecundò infero, quòd ſi ju- 46
dex qui tulit ſententiam requirit judicem alterius territorii, in quo ſita eſt res (juxta ea quæ infrà c. 6.) tunc ipſe requirens ſuo mandato gravet, puta; quia requirit eum, & mandat, ut priùs exequatur ſententiam in immobilibus, aut juribus, & actionibus & tunc ſi ab hoc gravamine appelletur, debet appellari non ad ipſum remittentem, ſed ad ejus ſuperiorem, quia remittens gravat, & ab ejus facto appellatur, tenet Ab. *in d. cap. quoad conſult. verſ. aut alienus judex non exequitur*, tenet etiam poſt alios Rebuf. *ubi proximè n. 5.* Eſcacia *n. 68. verſ. aut gravat judex requirens*: quia tunc dicitur imploratum auxilium facti, ſicque præſtando illud non excedit fines auxilii petiti, quare ad ſuperiorem 47
judicis

judicis requirentis erit appellandum, qui Doctores illud reddunt exemplum, quòd ſi judex ſecularis præſtat in executione familiam Epiſcopo modum excedenti in eadem executione, appellabitur ad Archiepiſcopum, vel ad Papam, non autem ad ſuperiorem ſecularis, &c. quia ipſe non gravat, nec à gravamine illato appellatur, tanquam geſto à requiſito judice; ſed tanquam à geſto per requirentem, cujus imaginem repræſentat, & licèt Ab. *ubi proximè*, dixerit, appellari etiam poſſe ad ſuperiorem judicis laici, tamen mihi non placet, nec Eſcaciæ nuper citato *num.* 68. *in fin.*

48 Secunda concluſio ſit, quòd quando appellatur à gravamine facta ab executore delegato, ſeu nuntio, qui commiſſa eſt executio ſententiæ; puta quia ipſe executor excedit fines mandati, tunc ad ipſum judicem delegantem, ſeu committentem executionem appellandum eſt, ita Ab. *ubi ſuprà*, tradit B. *in l. à D. Pio, §. 2. in fin. ff. de re jud.* per quem & per *l. arbi.* ſecundum unam lecturam *ff. qui ſatiſ. cog.* tenet Rebuff. *in tract. de ſent. execut. art. 7. gloſſ. 13. n. 2.* ubi ita decíſum fuiſſe in facti contingentia, teſtatur, ſequitur Eſcacia *de appellat. q. 17. limit. 10. ſub n. 97. verſ ſecus ſi nuntius ſeu executor.* Fel. *in c. paſtoral. §. præterea in princ. de off. & poteſt. jud. deleg.* Alex. *conſil. 95. l. 7.* Beroi. *conſ. 32. n. 18. lib. 4.* Lanc. Robert. *de attent. 1. part. c. 12. limit. 53. à num* 29. & diximus *ad prin. hujus cap.* ubi alia adduximus in comprobationem hujus concluſionis.

49 Hæc tamen concluſio fallit in judice requiſito pro executione alicujus ſententiæ, quia ſi ipſe exceſſerit fines mandati, & executionis, non ad judicem requirenten; ſed ad ſuperiorem judicis requiſiti gravantis erit appellandum, quia appellatur à gravamine, & facto hujus judicis exequentis jure proprio, non ut delegatus alterius judicis, ita ſic loquuntur Rebuff. *d. tract. de ſent. execut. art. 7. gl. 13. ſub num. 14. fol.* 178. ſequitur Eſcacia *de appellat. q. 17. limit. 10. n.* 68. Rebuff. allegat ad id Iſſ. & alios.

50 Sèd horum Doctorum aſſertio ex ratione regulanda erit, ita ut ſit amplectenda in caſu, in quo militat dumtaxat, nempe quando judex exequitur jure proprio juxta terminos text. *in c. Rom. contrahentes de for. comp. lib. 6.* ſcilicèt quando ad illum judicem ſit contractus executio remiſſa, quia ad illum ſpectat, quia tunc jure proprio exequitur, quo caſo nihil mirum, ut ad ejus ſuperiorem appelletur, at verò quando judex, qui tulit ſententiam; committit executionem facti judici alterius territorii, ubi res exiſtit, ſuper qua executio, ſeu miſſio facienda, eſt, tunc iſte judex ſic requiſitus

51 dicitur judex delegatus, & executor ſententiæ, & mandati judicis requirentis, ita expreſsè probant Ioan. Ferrar. *in pract. in for. execut. ſentent. diffin. ſub num.* 14. *fol.* 277. Gratian. *diſceptat. for. cap.* 146. *num.* 7. Paz *in prax. 5. part. tom. 1. cap. 2. num. 10. fol.* 101. Covar. *in pract. quaſt. cap. 10. ſub n. 7. ad med. cap. 26. ſub. n. 5.* & probat text. *in l. à D. Pio, §. ſentent. Romæ, & §. ſi ſuper rebus*, (qui ab illo dependet juxta mirabilem intellectum traditum à Covarruvia *ſub. d. n. 5.* quem vide) *ff. de re jud.* & ſic in hoc caſu à ratione ceſſante, dicendum eſt, ut ab hujuſmodi executoris exceſſu, cùm procedat ut delegatus; debeat appellari ad judicem requirentem juxta quæ dicunt Doctores in concluſione ſecunda citati, & hanc interpretationem clarè ſenſit Abb. Panorm. *in d. c. quoad conſultationem num. 28. in fin. & n. 29.* eàmque videtur etiam tenere Parlad. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 2. p. §. 3. num* 6 dum pro reſolutione hujus doctrinæ, ſe remittat ad d. Ab. *ibi*, & ſatis probatur ex his, quæ ſuprà in 2. illatione primæ concluſionis, maximè cùm pro hac doctrina juris urget principium, dictans, ut à delegato, ſive à Principe ſive ab ordinario inferiori, appelletur ad delegantem, latè proſequitur Eſcac. *de appell. q. 8 à num. 14. cum pluribus ſeq.* cujus articuli reſolutio difficilis eſt.

Salgado de protect. Reg.

Hæc tamen noſtra reſolutio uno modo fallit; quando Iudex ſæcularis petens auxilium ab Eccleſiaſtico pro executione ſuæ ſententiæ, & ipſe excedendo interponit auxilium juris, puta excommunicando. quia tunc appellandum eſt ad ſuperiorem judicis excommunicantis, ut tenent Ab. Rebuf. Eſcac. *locis proximè citatis*; quia tunc ex ratione puto procedere. quia judex ſæcularis non poteſt de gravamine excommunicationis cognoſcère, nec illud revòcare. 52

CAPUT V.

Quid inter ſe diſtent, quoad procedendi modum, executor ſpeciei certæ, & executor quantitatis, juriſve incorporalis, & executor facti, hoc eſt, compulſor ad factum præciſum, & an, & quando ab eis abſque citatione procedentibus, ſeu excedentibus; emiſſæ appellationi minimè deferentibus; vis fiat.

SUMMARIUM.

Executorialium judicium ab ordine judiciario etiam ſummario multùm diſtat; n. 1.

Via executiva eſt ſummaria, tamen magis accelerata quàm ſimplex ſummarium judicium, n. 2.

In judicio ſummario agitur an debeatur, in executivo quomodo ſolvatur; n. 3.

Cauſa eſt ſummaria, ergo executiva: non valet argumentum: cauſa eſt executiva, ergo ſummaria, valet, n. 4.

Iudicium cujus ſententia exequitur non obſtante appellatione non dicitur executivum, n. 5.

Citationem in via executiva non requiri qui teneant, n. 6.

Citationem in executorialium executione requiri qui teneant, n. 7.

Executio quando fit ab eo judice vel ejus executore ſuper eadem re ſuper qua lata eſt ſententia, citationem non requirit, n. 8.

Executio ubi eſt facta rei, judicis aut litigantis condemnati perſona requirit citationem præciſè, n. 9.

In quolibet judicio ubi rei aut perſonæ datur mutatio, nova citatio præciſa eſt, etiamſi omnes neceſſariæ præceſſerint, n. 10.

Executio ubi eſt facienda in perſona ſpecialiter non nominata, in executorialibus citatio an neceſſaria ſit, num. 11.

Bona debitoris ubi capienda ſunt ſubhaſtanda pro executione quantitatis contentæ in ſententia; requiritur citatio, n. 12.

De quo executionis ſtatu citatio hæc ſit facienda, ibidem. Declaratur n. 13.

In executorialium executione pro quantitate debet intimari debitori ut ſolvat, n. 14.

Secus ſi inſtrumentum contineat tempus determinatum; quia tunc ipſe interpellet, n. 15.

Executio & ejus acta corruunt ſi omittatur neceſſaria citatio; n. 16.

Ab executore omittente neceſſariam citationem appellationi emiſſæ eſſe deferendum decernit Senatus Regius, n. 17.

Executor merus is eſt cui nudum factum committitur, & executio, diſcuſſis omnibus quæ opponi poterant executioni ſententiæ, n. 18.

Executor merus ſi citaverit, non tenetur citatum expectare, quia non poteſt aſſumere partes judicis, & juriſdictionem commiſſam uſurpare, n. 19.

Appellationi emiſſæ à citato per merum executorem executorialium quem non tenetur expectare, non erit deferendum, n. 20.

Executorialium executores non eodem modo ſed diverſimodè omnes ſententias effectui tradunt, n. 21.

Executor pro ſumma pecuniaria procedit captis pignoribus ſubaſtandis, ex quibus ſatisfit creditori, vel illi datur in ſolutum, n. 22.

In executione inſtrumenti guarentigiati pro quantitate, eodem modo proceditur quo in executorialibus, n. 23.

Ab executore pro quantitate inc piente à captura perſona ante diſcuſſionem bonorum tanquam ab excedente licita eſt appellatio, n. 24.

Executor executorialium pro certa ſpecie cogit praciſè condemnatum tradere, etiam vi & manu militari de poſſeſſione deiicit, n. 25.

Sententia rei tradenda obligat praciſè ad factum, nec ſolvendo intereſſe condemnatus liberatur ſi habeat facultatem rei tradenda, n. 26.

In venditione alicujus ſpeciei ſi ſit factum inſtrumentum guarentigiatum venditor praciſè compellitur ad tradendum, n. 27.

Debitor licèt poſſit ſolvendo intereſſe liberari, non tamen poſt ſententiam diffinitivam qua obligat praciſè ad tradendum, n. 28.

Res ubi in ſpecie praſtanda erit, executor facit preceptum reo ut intra triduum reſtituat, qua non reſtituta cogitur manu militari, n. 29.

In executione pro ſpecie certa, civiliùs faciet judex, ſi prius moneat condemnatum aut obligatum, n. 30.

Citationem pracedere executionem etiam ubi non ſit neceſſaria, tutius erit, n. 31.

Poſſidente debitore ſpeciei ex guarentigia clauſula abſque citatione, avocatur poſſeſſio, ſecus ſi alius poſſidet, n. 32.

Condemnatus ad rem tradendam cogitur praciſè, ſi non habet facultatem rei tradenda, puta, quia obiit, abiit, vel aliter periit, quia tunc in aſtimatione fit executio, n. 33. & ſeqq.

Quod procedit etiam in depoſitario, mandatario, & venditore, n. 34.

Verba adaptantur implicitè ſaltim, quia quantitas aſtimationis ſemper ineſt rei petita aſtimabili, n. 35.

Res ad quam quis eſt condemnatus ſi longè abſit, quomodo ſit facienda executio, n. 36.

Executio capta pro re, an eo perempta ſit proſequenda, & in quo, n. 37.

Sententia pro Barone lata, ut pro ſingulis centum ovibus ratione paſcuorum Baro annum habeat, etiam contra minus centum paſcentem, fiat executio habito reſpectu ad numerum, & facta computatione grani, n. 38.

Si autem quinquaginta quis depaſcit, fiet executio pro aſtimatione dimidia partis unius ovis, n. 39.

L. ſi longius C. de executione rei judicata verba mirabilia conducuntur, n. 40.

Executorialium executor ad actum conſiſtentem in animo condemnati, puta praſtare patientiam aut conſenſum, renuntiare officium aut beneficium, & ſimilia, quomodo ſe habere debeat, n. 41.

Executor ad factum dependens ab animo condemnati, non excedit non admittendo intereſſe, ſed ad factum praciſè compellens, n. 42.

Obligatus ad factum licèt ante ſententiam liberetur praſtando intereſſe, non tamen poſt illam, quia obligat praciſè, n. 43.

Executor ad factum dependens animo condemnati, an excedat illum contumacem per carcerem cogere, n. 44.

Verba (compelli & cogi) pertinent ad meram executionem & factum praciſum, n. 45.

Monitio ſemper debet pracedere compulſionem, n. 46.

Monitus intra quod tempus tenetur adimplere, n. 47. remiſſivè.

Voluntas & animus condemnati ex quo pendet executio ut ſubiiciatur, corpus detrudendum eſt, n. 48.

Voluntas condemnati à qua executio dependet, cauſativè eſt reducenda, cùm directè non poſſit ob ejus protervium, 49.

Promittens ſcribere poteſt compelli per carcerem ad ſcribendum, n. 50.

Depoſitarius cogitur captis pignoribus & per carcerem depoſitum reddere, n. 51.

Ab executore facti & carceratione pro ejus executione non datur appellatio, n. 52.

Adminiſtrator aut tutor ſi nolit exhibere rem Domini in qua ſit facienda ſententia executivo, incarceratur quouſque exhibeat, n. 53.

Promittens contrahere matrimonium compellitur per carcerem & cenſuras, n. 54.

Poſſeſſor violentus condemnatus ut deſiſtat à poſſeſſione, ſi nolit, cogitur per carcerem, n. 55.

Executor pro quantitate poteſt per carcerem compellere condemnatum, ut indicet bona in quibus facienda ſit executio, n. 56.

Executio fit per manum militarem & violenter, ſi aliter perfici non poteſt, n. 57.

A compulſione per carcerem nullus etiam privilegiatus qui tenetur ad factum perſonale ex ſententia, poteſt ſe excuſare, n. 58.

Quia tunc non capitur pro debito, ſed pro contumacia, & quaſi delicto, prout tribunalium praxis obſervat, ibid.

Executor non excedit compellendo per carcerem condemnatum ad factum dependens ab ejus animo & voluntate, nec vim faciet, n. 59.

Compulſio poteſt fieri per cenſuras, n. 60.

Excommunicatio eſt actus executivus, n. 61. & ſeqq.

Excommunicatio ab homine non fertur niſi pro contumacia, n. 62.

Concilium Tridentinum ſeſſione 25. de reformatione c. 3. explanatur, loquens de executione per cenſuras, quando ſit facienda tam in criminalibus cauſis quàm in judiciis, n. 63.

Executio facti dependentis à voluntate condemnati, fit per carcerem poſtea creſcente contumacia per cenſuras juxta Concilium, n. 64.

Condemnatus ad recipiendam aliquam in uxorem, cogendus eſt per cenſuras, n. 65.

Condemnatus recipere aliquam in uxorem quibus ex cauſis cogendus non ſit, ſed in executione executorialium ſuperſedendum, n. 66. remiſſivè.

Appellationi à declaratoria ſententia pro rei judicata executione executor non deferens an vim faciet, n. 67.

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione executorialium dicitur pars rei judicata, n. 68.

Appellare omittens ab appellabili, non poterit poſtea appellare à citatione ad videndum ſe declarari, n. 69.

Declaratoria cenſurarum ſuper vim executiva non admittit appellationem, n. 70.

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione rei judicata non admittit appellationem, n. 71.

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione obligationis in forma Camera eſt inappellabilis, quia executionis natura veſtitur, n. 72.

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione literarum Apoſtolicarum, non admittit appellationem ſuſpenſivam, n. 73.

Commiſſio ſuper appellatione à declaratoria lata pro executione literarum Apoſtolicarum, non datur niſi cum clauſula (parte brevi.) n. 74.

A carceratione licèt poſſit appellari, tamen à carceratione pro executione rei judicata aut inſtrumenti guarentigiati non poteſt, n. 75.

Appellatio ſuſpendit à declaratoria ſuper executione rei judicata ſi executor modum in ea ferenda excedat, n. 76.

Executor merus poteſt deputari etiam non conſtitutus in dignitate, n. 77.

Executores dicti compulſores ſunt meri, & non debent eſſe in dignitate conſtituti, ſed ſimplices clerici ſufficiunt, 78.

Executor executorialium ſuper jure incorporali quomodo procedat ad executionem, n. 79.

Sententia ſola in juribus incorporalibus an transferat poſſeſſionem civilem & naturalem, n. 80.

Victor

Victor in jure incorporali ſi uti non poſſit reluctante condemnato, compellitur ad patientiam praſtandam, n.81.
Condemnatus in conceſſaria, compellitur praſtare patientiam ſervituti, n.82.
Condemnatus in juribus incorporalibus compellitur pro patientia, ſicut incorporalibus pro actuali traditione, num. 83.
Sententia ſola non transfert dominium in juribus corporalibus, n. 84.
Pro executione juris corporalis requiritur actus apprehenſivus, n.85.
Actus apprehenſivus ſi non poteſt conſequi ob reſiſtentiam condemnati, compellitur per carcerem ad praſtandum patientiam, n. 86.
Condemnatus ad cedendum vel renuntiandum officium aut beneficium, ſi monitus nolit renuntiare, juris interpretatione habetur pro renuntiante, n.87.
Abdicare à ſe qui tenetur aliquod jus, ſi monitus abdicare nolit, habetur pro abdicante, & proceditur ac ſi abdicaſſet, n.88.
Hereditatem qui tenetur reſtituere, & monitus recuſet, habetur pro reſtituente legis interpretatione, n.89.
Procuratore acquirente actionem ex re Domini, & ejus nomine, ſi monitus recuſet cedere, habetur pro cedente, num.90.
Executio ſi fiat in officiis publicis vendibilibus, debitor compellendus eſt renuntiare, & titulum officii exhibere, num.91.
Executio ubi ſit facienda in officio vendibili, & ſit adeundus Rex, quomodo debitor eſt compellendus, n.92.
Et hoc compulſionis genere ad praſtandum conſenſum, utitur ut moliori conſilium Neapolitanum, n.93.
Dominus feudi nolens ſub feudatione praſtare conſenſum, juxta pactum cogitur intra terminum praſtare, & ſi non praſtet, habetur pro praſtito, n.94.
Actor ſi dolo & potentia adverſarii non poſſit mitti in poſſeſſionem rei poſt annum, habetur pro vero poſſeſſore, ac ſi miſſus fuerit, n. 95.
In poſſeſſionem ſi quem mittere actualiter non queat judex ob aliquod impedimentum, habetur pro poſſeſſore miniſterio legis, n.96.
Condemnatus ad tradendum inſtrumentum debiti, ſi id non reperiatur, compellitur ad conficiendum inſtrumentum liberationis, n.97.
Condemnatus ad id quod eſt impoſſibile facere, ſed boneſtum compellitur eo modo quo poteſt, n.98.
Condemnatus aliquem facere indemnem ab obligatione ſi hac ſit extincta, eo modo quo poteſt debet indemnem ſervare, n. 99.
Idem modus & forma ſervatur in executione inſtrumenti Cameralis continentis quantitatem, ſpeciem certam, factum, aut jus incorporale, qua ſervatur in executorialibus aquiparantur, n.100.

1 EXECUTORUM executorialium proceſſus judiciumque quantum ab ordine judiciario ſit
alienum, cùm id cognitio, & condemnatio
præcedat, nemo eſt, qui ignoret, adeò ut licet ſit ſummarium, & in eo ſummariè procedatur, Bart. *in l. Titius col. penult. C. de agricol. & cenſib. lib. 11.* Lanfran. *in clem. ſape column. 2. in 13. concluſione de verborum ſignificatione.* Bald. *in l. prima §. is videtur, in col. fin. ff. ſi quis jus dicen. non obtemper.* Bart. *in l. creditores col. 6. in verſiculo adverto tamen, C. de pignoribus.* Ioann. Imol. *conſilio 134. in caſu pramiſſo à num. 2.* Roma. *conſil. 323.*
& ideo dicit Marant. *de ord. judic. 4. part. 9. deciſ. numero 60.* quòd cauſa ex inſtrumen. guaren. eſt ſummaria. ex quo eſt executiva, in qua nullus obſervatur ordo
juris, ſed devenitur ad capturam perſonæ, & vide
2 *num. 50.* ubi quòd cauſa executiva eſt ſummaria, tamen magis accéleratum judicium eſt executivum,
quam ſimplex ſummarium. quia in hoc agitur an debeatur, in illo autem quomodo ſolvatur, & ſic licet 3
valeat argumentum, omnis cauſa executiva eſt ſummaria, & ſummariè tractatur: non tamen valet è converſo, omnis cauſa ſummaria eſt executiva. Ita eleganter argumentatur Paul Caſtrenſ. *conſilio 62. num. 2.* 4
verſiculo item non obſtat ſtatutum lib. 1. idem Caſtrenſ. *conſil. 319. conſiderandum eſt column. 2. verſiculo hoc ideo lib. 1.* referens ſequitur Cardinal. Tuſchus *practic. concluſion, tom. 3. litera E. concluſ. 471. num. 36. & concluſ. 373. num. 9.* & iterum *n. 10.* quæ doctrina eſt menti commendanda, quoniam multos viros doctiſſimos deceptos vidi, & confundentes hos terminos, vocantes cauſam, & judicium executivum illud, ſive ſummarium, ſive ordinarium ſit, cujus ſententia lata non admittit appellationem ſuſpenſivam, quoniam licèt ſententia lata in aliquo judicio ſummario ex aliqua juris ſpeciali ratione, ſeu privilegio exequatur. non ob- 5
ſtante appellatione; non ideo ſequitur, quòd judicium in quo lata fuit, eſt executivum, quia eſt diverſum ex dictis.

Et adeò in judicio executivo omittitur juris ordo, 6
ut non parva ſit inter utriuſque juris Doctores controverſia, an in executione ſententiæ citatio neceſſaria ſit, vel non. In quo partem negativam, citationem non requiri, amplectuntur Innocent *in cap. ex ratione de appell.* Rota *deciſ. 355 in novis, & deciſ. 183. in novis.* Bald. *in cap. 1. de feud. ſine culpa non amit.* & idem *in l. terminato, C. de fruct. & litium expen.* Domini *in c. licet de praben. in 6. & in c. ordinarii,* poſt Innocen. & Hoſtien. *de off. ord. l. 6.* Angel. Aret. in § *curare, inſtit. de act.* Ant. de Butr. & Imol. *in d. c. ex ratione*, & eſt bona gloſ. *in c. cum cauſa gloſſ. 1. de re jud.* ubi Abb. Ioan. Andreas *in c. cum qui de dolo & contuma. in 6.* Abb. *in c. directò de appell.* Philipp. Franc. *in cap. perſonas eod. tit.* Caleaneus *in conſ. 80.* Guido Papæ q. 329 Marant. *de ord. judic. 6. p. actu 3. prin. n. 17.* Veſtrius *in praxi Rom. Cur. lib. 8. cap. ult. num. 3. verſ. quamobrem, fol. 264.* & Aſin. *in prax. jud. § 7. cap. 5. limit. 9. n. 1.* dicentes, quod in executione executorialium non ſit neceſſaria citatio.

Contrariam tamen ſententiam, citationem hoc 7
caſu requiri, qui teneant, plures non deficiunt, Petrus & Cyn. *in l. ab executore C. quorum appell. non recip. & in l. 1. C. ap. de juris & facti ignorantia,* & Iacob Butr. ut refert Angel. *in l. 1. C. de judiciis non repet.* Rofred. *in l. meminerint, C. unde vi.* Angel. *in l. 1. §. ſi ex conventione, ff. de re jud.* Bart. *in l. ſi filio la 2. in fin. ff. ſoluto matr. & in l. 2. in fin. C. de tempor. appell.* Anton. de Butr. *in clem. ſicut 2. q. de appell.* Imol. *in l. à D. Pio §. in venditione, ff. de re judic.* ubi Alexand Philipp. Franc. *in c. ex ratione de ap-* 8
pellat. Brun. *conſil. 87.* Nicell. *de concord. gloſſ. 52. f. 70.* Rebuf. *in tr. de ſententiarum executione, art. 7. gl. 9. n. 7. & ſeqq. tom. 1. fol. 365. & tr. de ſenten. proviſion. art. 2. gloſ. ult. verſ. quomodo, eodem tom. fol. 269.*

Sed in hac contrarietate communis omnium ferè Doctorum diſtinguentium prævaluit opinio, ac magis communiter recepta, obtinuit apud omnes 1 ut ſcilicet quando fit executio executorialium ſuper eademmet re, ſuper qua fuit pronuntiatum, ſententiaque lata, & ex ea executoriales, & per eundem judicem ſive ejus executorem facta executio, ut tunc nec requiratur, nec neceſſaria ſit alia citatio. ſed directa executio facienda eſt, ejecto condemnato de poſſeſſione, etiam violenter, & in ea mittendus victor. At verò quando in executione adeſt mutatio perſonæ, aut rei,
ut puta quando eam facit non idem judex, qui ſen- 9
tentiam tulit per ſe, nec ſuos miniſtros. ſed alius, ſucceſſor puta, vel quilibet alius, vel quando non ſit executio contra eandem perſonam condemnatam. ſed contra aliam, ut puta hæredem. ſucceſſorem; vel tertium; vel quando condemnatur ad quantitatem, pro qua capiuntur pignora, & vendenda ſubhaſtantur ad faciendam ſolutionem, quia tunc ubi hæc mutatio reperitur;

ciratlo tuuc præciſè neceſſaria eſt quam quidem diſtin-
ctionem tradit Bart. *l. à D. Pio §. venditione, ff. de re jud.*
& in extravagante ad reprimendum, in verb. executio-
nem in fin. & in l. meminerint, C. unde vi. Bald. *in l. tale*
pactum, §. qui provocavit, ff. de pactis. Angel. *in l. habere*
licere, ff. de evictionibus, & in l. 1. C. de judiciis, & in l.
qui reſtituere, ff. de rei vind. Bald. *in l. ab execut. C. quo-*
rum appellat. non recip. idem Bald. *in l. ordo, C de execu-*
tione rei judic. & in l. 2. in fin. C. de juris & fac. ignor. &
in l. ſi prætor, ff. de judiciis, & iterum *in l. ſi quis curia-*
lis in prin. C. de epiſcop. & cler. Salicet. *in d. l. ab exe-*
cutione. Imol. *in l. ab executore, ff. de appell. & in l. ſi fi-*
lio, la x. ff. ſolut. matrimon. Aoton. de Butr. & Abb. *in*
cap. ex ratione de appellat. Alexand. qui dicit iſtam ma-
gis communem *in l. D. Pio §. in venditione n. 32. ff. de re*
jud. Fulgoſius *conſil.* 183. Joann. de Anania *conſil.* 34.
Abb. *conſil. 3. dub. 8. volum. 2.* Socin. *conſil.* 158. Paul. Ca-
ſtrenſ. *conſil* 471. *vol. 1.* Alexan. *conſil. 30. vol. 5 & in con-*
ſil. 72. in fin. vol. 7. Decius *in d. c. ex ratione*, Rot. *deciſ. 73.*
in antiq. Bald. *in lib. 1. verſ. quaro lata ex ſententia, C. de*
executione rei jud. Calcaneus *in conſil. 16.* Bover. *in verb.*
executio ſing. 4. Caſſiador. *in dec. 7. de cauſa poſſ. & propr.*
dicit. iſtam partem commuoem. Idem affirmat. Nicell.
de concor. gloſſ. concor. 52. fol. 64. Domini *in cap. in fin. de*
dolo & contu. in 6. Felin. *in cap. quia V. de jud.* Ruin *conſil.*
102. *vol. 3.* & per Afflict. Maria. Socin. *in tract. de citat.*
& aliis, magis communem tener Antou. Gabriel. *com-*
mun. concluſ. l. 2. tit. de citationibus, concluſ. 1. à n. 121. cum
ſeqq. latè proſequitur membra hujus diſtinctionis Ma-
rat. *de ord. jud. 6. part. prin. 3. & ult. actu de executione*
ſententia à n. 16. cum ſeqq. latè etiam Menoch. *de recu-*
per. poſſeſſione rem. 8. n. 77. cum ſeqq. ubi pouit etiam pra-
cticxm hujuſmodi faciendi citarionem. Dueñas *in reg.*
94. Joſeph. Ludov. *dec. 6.* & eruditè hoc etiam examinat
Padilla de Meneſes *in l. 1. C. de jur. & facti ignor. à n. 14.*
cum ſeqq.

10 Pro qua diſtinctione facit una mirabilis concluſio,
quòd ubicumque in quolibet judicio mutatur perſona,
ſive judicis, ſive partis, etiam ſi præceſſerint neceſſa-
riæ citationes, tamen nova alia præcitè facienda eſt gl.
in l. conſentaneum in verbo, à quo, C. quomodo & quan-
do judex, & per Bart. Bal. Feliu. & alios plures tenet
Anton. Gabriel. *communium concluſ. lib. 2. titul. de citat,*
num. 114. fol. 91. Hieron. Gonzal. *in regul. de menſib. & al-*
ter. gloſſ. 9. in annot. n. 134. & ſeqq. Peregr. *in tract. de fide,*
art. 53. Marta *in tract. de juriſd. 4. p. cent. 1. caſu 33. n. 11.*
Vallaſc. *conſult. 38. per totam tom. 1.* Puteus *deciſione* 348.
n. 1. & 2. & lib. 1. & uos latè ſuprà *lib. 3. cap. 9. à n. 207.*
cum ſeqq.

11 Et in ſpecie, quòd quando erit ſecunda executio in
perſona, in executorialibus non nominata, citatio re-
quiratur, ultra relatos Doctores probat Veſtrius *in pra-*
xi Rom. Cur. lib. 8. 1. fin. ſub n. 4 verſ. qua tamen. Aſui. *in*
pract. jud. §. 7. c. 5. lim. 9. n. 6. Hier. Gabr. *conſil. 52. n. 9 tom.*
1. alibi paſſim diximus.

12 Et quando fit executio in alia re, quam in condem-
nata, puta, quando quis eſt condemnatus pro certa
quantitare, pro cujus ſolutione capiuntur bona debito-
ris quòd requiratur tunc citatio, ſive à principio, ſive
poſtmodum, ſaltim in ſententia aditionis, puta de re-
manente, quando traduntur plus offerenti. Roderic.
Xuarez *in repet. l. poſt rem. lim. 11. & 12. n. 2.* Padilla *in l.*
quamvis 1. C. de jur. & fac. ignor. n. 20. P. *in praxi 4. part.*
c. 2. n. 25. Avend. *in l. 4. & 5. n. 26. tit. 8. l. 3. ordina.* Azeved
in l. 19. n. 28. tit. 21. lib. 4 recop. & n. 30. niſi inſtrumen-
13 tum exequendum non contineat certam diem ſolutio-
nis. quia tunc ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter in-
terpellatur debitor, ut ſolvat, ut ex ſingulari doctrina
Rebuf. *tit. de litera, oblig. art. 2 gl. 1. n. 67. tom. 1.* Joaun.
Gutier *de jur. confirm. 1. part. c 56. n. 2.* Azeved. *in d l. 19.*
14 *n. 29.* Didacus Perez *in l. 4 tit. 8. lib. 3. ordin.* Meneſes *in*
l. 1. n. 20. C. de jur. & fact. ignor. ſic pariter in executoria-
lium executione pro quantitate, in qua reus condemna-
tur deberei per judicem intimari ut parti ſolvat, aliàs
malam executionem declaraturum Senatum, advertit
Axeved. *in l. fin. tit. 21. l. 4. recop.* Valdes *in addit. ad Ro-*
der. Xuar. in repetit. l. poſt rem. in declarat. l. regui. 11. lim.
n. 1. Rebuf. *tit. de ſent. exeq. 1. tom. art. 7. gloſſ. 9. n. 12.* Duen. 15
in regul. 94. Menoch. *de arbitr. lib. 1. quaſt. 17. num. 9.*
ſecus dicunt ipſi, quando ſententia, aut inſtrumentum
continent tempus determinatum, certúmque termi-
num, quia cùm debitorem interpellet, eo tranſacto
facienda executio, juxta *l. à D. Pio, cum ſuis §§. ff. de*
re jud.

16 Ex quibus omnibus & illud deducitur, quòd quo-
ties in executiones citatio neceſſaria eſt, ſi executor
eam omiſerit, nulla erit executio, actáque ab eo geſta
corruunt. Ita tenet Alexand. *conſil. 318. viſis in pr. lib. 2.*
Rota *dec. 184. dic quod ſi in aliqua cum dec. ſeq.* Afflict.
dec. 355. Guido Papæ *q. 70. in commiſſionibus*, cum aliis,
de quibus per Felin. *in cap. ſi conſtiterit de accuſ.* Decius
conſ. 281. viſo, col. fin. lib. 5. Lapus *alleg. 28. delegata qua*
allegatur 61. viſis, &c. Anchara. *conſil. 197. efficaciter, col.*
1. Æguid. *dec. 68. aliàs 85. ſi executor. & dec. 175. auditor.*
Gozad. *conſil. 2. n. 9. n. 16.* Vacantius *de nullit. ſent. ex de-*
fectu juriſdict. deleg. &c. *n. 92.* ergo ſuccedit vulgata re-
gula *l. 4. §. condemnatum, ff. de re jud.* cum aliis, quæ exa-
ctiſſimè deduximus in ejus comprobationem ſuprà *lib.*
3. c. 9. per tot. appellationi emiſſæ ab hujuſmodi execu-
tione, ſi executor non detulerit, vim fieri, declarabit
Senatus aditus per hanc viam violentiæ, reponeréque
mandabit.

17 Et in ſpecie ſeu individuo, quod hujuſmodi appella-
tioni ab executione, deficiente citatione, ubi eſt neceſ-
ſaria; ſit deferendum præciſè, probant poſt Henricum
Boic. *in cap. de cætero de re jud.* Anton. de Butr. & Abb.
Panorm. *in cap. fin. de præſumpt.* tradit optimè Guid. Pa-
pæ *deciſione* 436. Incipit *cum materia.* & iterum *in quæ-*
ſtio. 87. num. 95. Lancelot. Robert. *de attent. 2. part. cap.*
12. limit. 53. num. 31. Abb. *conſil. 30. lib. 1.* Rebuf. *de ſen-*
tent. execut. num. 10. & ſeqq. fol. 213. Cardinal. Tuſchus
practic. concluſ. tom. 3. litera E. concluſ. 484. *num. 1.* &
idem Tuſchus 1 *tom. litera A. concluſ. 4010. num. 3. &*
num. 21.

18 Unum tamen notabile nota; quòd ſi executor me-
rus datus pro executione executorialium, cùm nullam
habeat cauſæ cognitionem; ſed datus eſt ad executio-
nem nudi facti ſe puri miniſterii, facta jam diſcuſſio-
ne eorum omnium, quæ incidere, & opponi pote-
rant ſententiæ ipſius executioni, qui nec eſt judex, nec
juriſdictionem habet, de quo latiſſimè diximus ſuprà
hac 4. parte cap. 3. a princ. ſi iſte talis merus executor
citaverit partim ex abundanti, & non ex neceſſitate,
cùm ad id non teneatur, ac aliqua facit, quæ tendunt 19
ad executionis majorem juſtificationem; tunc ſi iſte
talis citavit, non tenetur expectare citatum, quia non
poteſt aſſumere partes judicis, nec uſurpare, nec arri-
pere maiorem poteſtatem, quàm ſibi mandata eſt, iux-
ta text. elegantem *in l. quicumque & l. contra C. de exe-*
cutor. exact. lib. 1x. prout nos latiſſimè ſuprà diximus
duobus capitibus, præcedentibus in terminis ita pro-
bant Felin. *in cap. cum ordinem de reſcript. & in cap.*
dudum num. 22. verſ. ſecunda concluſio. de præſumption.
Bald. *in l. nec natales ad fin C. de probat.* Rota *deciſ. 15.*
de dolo & contuma. Benedict. Vant. *in repert. ad Felin.*
verbo, executor merus ſi citavit. Ruginel. *in tractat. de*
appellat. §. 2. cap. 2. ſub num. 59. verſ. ſed iſtud. Cæſar
Contard. *in repet. l. unic. limit. 2. §. 1. in fin. num. 44 C. ſi de*
momenta. poſſ. fuer. appellat. quod verum eſt in caſu
de quo loquimur, ſcilicet in executore mero executo-
rialium, ex rationibus dictis. Quid autem ſit dicen-
dum in executore gratiarum mero, quando poteſt aſ-
ſumere partes iudicis, & procedere ut mixtus, vide
ſuprà *lib 2. cap. 13. à numero 83. & ſequentibus.* Et ita
in

20 in prædito caſu appellationi emiſſæ per ſic citatum à
mero executore, deneganda delatio, ac vim non fieri,
declarandum, cùm à mero non ſit licita; niſi ab ejus
exceſſu.
21 Executorialium autem hi executores non uno, eodémque modo omnes, ſententias ſibi commiſſas exequendas, ſunt effectui perducturi, ſed aliter atque aliter
diverſo modo, ac variato, prout conditio qualitáſque
22 negotii poſtularit, ſi quidem aut executoriales continent quantitatem, ſeu genus, & ſummam pecuniariam,
qua debitor quis eſt declaratus, & condemnatus, &
tunc ad executionem procedendum eſt captis bonis
condemnati in pignus, quod ſolemnibus ſubhaſtatio-
23 nibus diſtrahitur, & proinde ſatisfacere creditori, aut
in ſolutum illa ei dare, juxta formam text. *in l. à D. Pio, ff. de re jud. l. ordo, C. de execut. rei jud.* quod omnibus
notiſſimum eſt etiam tabellionibus, vide Parlad. *rerum quotid. l. 2. cap. fin. 5. p. §. 2. n. 8.* Amad. Rodrig. *in tract. de execut. cap. 5. à n. 22. & 25. ad fin.* Paz *in praxi 4. p. tom. 1. cap. 1. n. 26. & 27.* Marant. *de ord. jud. 6. part. actu fin. tit. de executione ſent. à num. 8. cum ſeqq. & num. 19.* ubi
poſt alios valdè eleganter declarat praxim, optima videnda *lex 3. tit. 29. part. 3.* & ibi Greg. Lopez, & quod
dicimus de ſententia pro quantitate, idem intellige de
inſtrumento guarentigiato, quo pecunia etiam promittitur, quod eodem modo exequitur ex eiſdem Doctoribus etiam. Et quia generaliter procedit identitas modi exequendi in utroque, quia pacificantur à jure, ut ſtatim dicemus *ad fin. cap. n. 100.* & tunc non poteſt executor incipere à captura perſonæ ante diſcuſſionem bonorum, quando ſcilicet ea facta, bona ſufficientia non
reperiuntur, quod ſi aliter fieret executio, non tenet,
ut poſt Bart. Bald. Alexand. Pariſ. de Puteo & alios probat Marant. *ubi proximè num. 9.* Et quòd hujus ordinis
24 perverſio ſit exceſſus & nullitatis in executore ſaltem,
latè probavimus ſuprà hoc *lib. 4. cap. 3. à num. 101.* & nominatim, quòd executor incipiens à captura ante diſcuſſionem bonorum pro ſolvendo debito pecuniario;
committat exceſſum appellabilem, tenet Abb. Panorm.
in cap. quoad conſultationem, de ſent. & re jud. n. 27. poſt med. & ſequitur, quòd appellationi ab hoc exceſſu interjectæ non deferens executor, vim faciet repoſitendam.
25 Aut enim ſententiæ, & ejus executoriales continent
præſtandam certam, & determinatam rem, & ſpeciem,
ita quòd ſpeciei ſit facienda traditio, & executio, ut
domus, vinea, veſtis, & ſimiliter; & tunc executor
compellere debet ipſum condemnatum ad tradendam
rem ipſam, in qua condemnatus fuit quia ad id præcisè
tenetur, adeò quòd executor (ipſo renuente tradere)
eum à poſſeſſione dejicere, etiam vi, & manu militari
poteſt, & eandem poſſeſſionem tradere, & reſtituere vi-
26 ctori, pro quo lata fuit ſententia, quæ quidem obligat
præcisè ad factum traditionis, nec ſolvendo intereſſe
liberatur damnatus, ſi habet facultatem rei reſtituendæ: ita probat text. *in l. qui reſtituere, ff. de rei vind.* & ad
hoc notat *ibi* Odofred. Albert. Angel. & communiter
omnes Doctores, *§. & ſi in rem. inſtit. de off. judicis.* Bart.
in l. ſtipulationes non dividuntur, colum. 14. num. 37. Imol.
colum. fin. Roman. *num. 72.* Alexand. *colum. antepenult. ff. de verbor. oblig.* Vincentius *in l. in executione, col. 50. eodem tit.* Iſſ. *in l. naturaliter §. nihil commune, ff. de acq. poſſeſſ. num. 9. col. 19.* & ibi Salicet. *num. 38.* Bald. *in d. l. qui reſtituere, 1. lectura & col. 1.* Anton. Gomez optimè
variar. reſolut. lib. 2. cap. 10. ſub n. 22. verſ. quintus caſus eſt. Bal. *in l. uni. col. penult. C. de ſent. quæ pro eo quod inter.* idem Bald. & Barto. *in l. properandum, §. ſin autem reus C. de judiciis,* & ibi gloſ. *verbo, audiatur.* Speculator *in tit. de executione ſententia, § ſequitur, in princ.* Gregor.
Lopez *in lib. 3. tit. 27. p. 3. gloſſ. 12. verbo, en aquella coſa miſma,* per eandem legem *ad fin.* ibi, *mas quando el juizio fueſſe dado ſobre coſa cierta, que fueſſe mueble, ó raiz, que me demandaſſe por ſuu, entonces deue cumplir el juizio en aquella coſa miſma de qualquier natura que ſea,* & per Bald. & Gregor. tenet Parlador. *lib. 1. rerum quotid. cap. 6. nu. 4. & ſeqq.* probat etiam text. *in cap. cum Bertold. de ſent. & re jud.* probant etiam Doctores
ſtatim allegandi.

Et ex hoc eleganter argumentatur Bal. *in l. unica col.* 27
penult. C. de ſententiis quæ pro eo quod inter. ubi dicit,
quòd ſi in venditione alicujus ſpeciei, & alicujus rei,
fundi puta, eſt factum inſtrumentum, quod habeat paratam executionem; quòd venditor præcisè compellitur ad tradendum: movetur, quia tale inſtrumentum
habet vim ſententiæ tranſactæ in rem judicatam, & ex
ſententia venditor damnatus præcisè cogitur ad tradendum rem ipſam, juxta *d. l. qui reſtituere,* quam ibi
mirabilem vocat Bald. ad hoc, quòd licèt debitor liberetur præſtando intereſſe, ſi verum, niſi lata ſit ſententia diffinitiva ſuper traditione, quia tunc præcisè tenetur, cùm omnis ſententia præcisè obliget. Hoc Baldi
dictum ad ſidera exclamat doctiſſimus Roder. Xuarez
in repet. l. poſt rem. ff. de re jud. in declaratione l. Regni extenſio. 3. verſ. tertia & famoſa extenſio ſit, & ibidem te- 28
net ejus additionator Baldez *fol. mihi 122. in prin.* ſequitur Gondizal. de Paz *in praxi 4. p. 1. tom. cap. 1. n. 61.*
Parlador. *l. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. p. §. 2. n. 2.* quem ſequitur Amador Rodrig. *de executione cap. 5. n. 21. ad fin. & num. 22.* & per Bald. *ubi ſup.* & Petrum de Sur. *in l. 1. ff. de action. empt.* & Fran. de Pa. *in l. certi cond. §. 1. ff. ſi cert. pet.* Idem affirmat Caſtellus *in l. 62. Tauri, fol. 179. col. 4. in fin. & ſeqq* & ita legem *5. tit. 17. p. 4.* intelligit
ibi Gregor. Lopez.

Unum tamen dicit Parla. *ibid. n. 4.* quòd quando res 29
in ſpecie præſtanda erit, pro qua executio petitur, executorem facere præceptum reo, ut intra certum tempus, puta triduum, rem reſtituat, eámque illo non reſtituente, aut mittitur actor in illius rei poſſeſſionem,
aut reus cogendus etiam manu militari rem reſtituere,
juxta *d. l. qui reſtituere,* quoniam (inquit ipſe) licèt hoc
caſu citationem neceſſariam non eſſe) ut & nos de ſen-
tentia exequenda in eadem re condemnata ſuperiùs 30
diximus) putat tamen civiliùs facturum judicem, ſi
priùs reum interpellari faciat, quem videtur ſequi
Amador Rodriguez *ubi proximè.* Pro quo facit, quòd
dicunt Veſtrius *in praxi Rom. Cur. lib. 8. cap. ult. ſub n. 3. verſ. quamobrem.* Cardin. Alexand. *in cap. ex ratione 8. ſub n. 61. verſ. ſecundum caput eſt, de appell.* Rebuff. *in tr. de ſent. executione art. 7. gl. 11. n. 16. verſ. quartò amplia. tom. 1. fol. 371.* ut in executione tutius erit facere interpellationem, & quòd fieri poſſit citatio ex ſuperabundanti (non tamen etiam in hoc caſu neceſſaria eſt ex
his, quæ ſuprà diximus in tertia opinione (& dixerat 31
etiam ipſe Parlad. antea *in l. 1. rerum quot. c. 10. ſub. n. 1. & 2.* quòd quando inſtrumentum guarentigiatum in judicium editur, pro quo eſt permiſſa alicujus rei traditio
exempto, puta, aut donato, & ſimilibus, ſtatim emptorem in poſſeſſionem rei mitti, à judice jubetur, cum
vulgari clauſula, ſalvo jure melioris poſſeſſoris, &c.
(de cujus clauſulæ effectu vide remiſſivè per *2. p. c. 15. num. 43.*) quam quidem poſſeſſionem, poſſidente ven- 32
ditore, hujus inſtrumenti virtute, etiam non citato poſſeſſore, propter clauſulas guarentigiatas dare poſſe (inquit) ex Par. de Puteo *de ſyndica. §. judex cap. 2. n. 36.* Iſſ.
in l. nequaquam §. ubi decretum, n. 7. ff. de off. proconſulis,
Bal. *in l. fin. C. de edic. D. Adrian.* Bart. & cæteri *in l. à D. Pio §. in vendit. ff. de re jud.*) ſecus alio poſſidente,
à quo abſque cauſæ cognitione procedente poſſeſſio
avocanda non eſt, ut ibi probat, & nos latiùs Deo
dante *infrà in cap. 8.* de exceſſu de perſona ad perſonam) Itaque iſthæc citatio, præceptum, ſeu interpellatio etiam hoc caſu neceſſaria non eſt, nec etiamſi
omittatur, judex Eccleſiaſticus vim faciet, denegando
delationem appellationi, ab eo hac de cauſa interjectæ,

cùm non requiratur aliter, quàm ex urbanitate, & ſinius
in executivis.
33 Inſuper ſuperiùs propoſitam à nobis doctrinam, qua
diximus condemnatum ad rem teſtituendam teneri,
poſſéque ad eam tradendam cogi etiam manu militari,
ſi opus ſit: intellige, ſi condemnatus habear facultatem
illam reſtituendi, ſecus ſi non habeat, puta, quia perit,
vel eſt amiſſa, mortua, rapta, vel abſens, vel quid ſimile,
quia tunc non compellitur præcisè ad ejus traditio-
nem, ſed ſolutione intereſſe, ſeu æſtimationis liberatur,
text. elegans in d. l. qui reſtituere, ff. de rei vind. l. Julia-
nus, ff. de confeſſis gl. ſingul. in §. pretium inſt. de emptione
& vendit. in verb. tradatur, & ibi notat & commendat
Faber. Ang. & communiter Doctores, tenet etiam Bart.
in l. 1. ff. de act. empt. 3. col. n. 12. ubi communiter cæteri,
idem Bart. in l. ſtipulationes non dividuntur, col. antepen.
ff. de verb. obl. Fabia. de Monte in tract. de empt. & ven.
6. q. prin. & illam gloſſam ad hoc reputat ſingularem
Angel. in §. actio. inſtit. de act. col. 8. n. 14. qui loquuntur
in contractu venditionis, tenent etiam Bart. in d. l. ſtipu-
lationes, 4. col. 8. oppoſ. Joan. de Imol. in l. 4. §. cato, ff. de
verbor. oblig. col. 6. & ibi Doctores, qui loquuntur in de-
34 poſitario, mandatario, & ſimilibus, & in utroque caſu
optimè Anton. Gomez variar. reſolut. 1. tom. cap. 10. ſub
num. 22. circa fin. verſ. ſeptimus caſus, & verſ. octavus
caſus, probat expreſsè etiam l. 3. tit. 14. p. 5. ubi latè vi-
dendus Greg. Lopez.

Et in genere, quòd quando res ſeu ſpecies certa in
ſententia, vel inſtrumento contenta, pro qua erat facien-
da executio perempta ſit, pro illius æſtimatione facien-
da ſit executio, per Bart. in l. Julia, ff. de confeſſis, tenet
Parlador. lib. 1. rerum quotid. cap. fin. 5. p. §. 1. n. 9. & idem
affirmat in l. 1. cap. 6. n. 13. Palacius Rubeus in l. 61. Tauri
n. 32. ultra quos etiam Romanus conſ. 270. num. 4. ubi de
communi, & plura adducit Angel. Aret. conſ. 136. à n. 13.
& 18. cum ſeqq. Caſtren. in l. 1. num. 4. C. ſi adver. uſucap.
Viv. commun. opin. 341. n. 2. Aſin. de executione §. dato in
ſalv. c. 258. n. 7. Afflict. deciſ. 347. num. 4. &c. quem ſic de-
clarat Bolognet. in l. vinam num. 84. ff. ſi cert. petat. Ri-
minal. jun. §. 1. n. 68. inſtit. de teſtam. Roderic. Xuarez in
l. poſt rem judicatam nota. 3. n. 3. ampliat. 2. ff. de re judic.
Marcus Giurba deciſ. 115. n. 6. Borgninus Cavalcanus
deciſione 27. num. 2. cum ſeqq. latè Cardinal. Tuſch. pra-
ctícar. concl. tom. 7. litera S. concl. 126. n. 102. & num. 117.
35 pro quo facit l. 42. tit. 5. p. 5. rationem reddit optimam
Bertach. in tract. de gabellis 2. memb. 8. p. prin. de gabellis
rerum inanimatarum, quia verba adaptantur ſaltem im-
plicitè, cùm quantitas æſtimationis ſemper inſit rei pe-
titæ æſtimabili, ſecundùm gloſ. quam dicit notabilem
in auth. generaliter, & ibi Bal. C. de Epiſcop. & cler. alle-
gat. l. ſi ita fidejuſſor. accepero, ff. de fidejuſ. facit etiam
in ſpecie de condemnato, qui non habet facultatem rei
reſtituendæ, ad quam condemnatus eſt propter ejus ab-
36 ſentiam, l. 5. ante medium tit. 27. p. 3. ibi, Y ſi el condemna-
do dixieſſe, que no podia hazer luego entrega della, porque
es en otra parte, ſi eſto no dixieſſe maliciosamente deve
dar buenos fiadores, que aquel plaço que el Juzgador ta-
viere por guiſſado, que de aquella coſa, ò aquello en que fue-
re apreciada ſi no la pudieſſe haver, &c. quæ eſt elegans,
ubi Gregor. Lopez gloſ. 2. verbo, y ſi el condemnado, ad-
ducit pro concordanti § 1. & gloſ. ibi inſtit. de off. jud. &
inſuper quando quod condemnatus non habet facul-
tatem rei reſtituendæ ad quam condemnatus ſit, quòd
fiat executio in æſtimatione ejus, & vero valore, probat
text. in l. Julianus, ff. de confeſſis, optimè Caſtillo in l. 63.
37 Tauri fol. 129. col. 2. ad fin. & colum. 4. ubi dicit, quòd ſi
poſtquam petita eſt executio in re ipſa perierit, iterum
proſequenda eſt executio in alia re debitoris, loco rei
peremptæ, allegat ad hoc l. ſi ſervo §. fin. ff. de verb. obli.
& in l. Julian. ff. de confeſſis, qui Caſtellus videtur intel-
ligendus in alia re, id eſt, æſtimatione, de quo vide etiam
quæ infrà, c. 9. à n. 206. hac 4. p. & c. 10. à n. 236.

His convenit, quod dicit Vincentius de Franch. de- 38
ciſ. 228. p. 2. quòd quando fuit declaratum per ſenten-
tiam, cuidam Baroni ratione paſcuorum debere pro
ſingulis centum ovibus, ſeu capris, unam ovem, ſeu ca-
pram, ut nihilominus adverſus habentem minorem
ſummam ovium eſſe executioni mandandam ſenten-
tiam, attento numero gregis, & pro rata faciendam
computationem, & inſuper in noſtro propoſito, quan-
do Baroni pertinet dimidia pars ovis, quia quis non de- 39
paſcit niſi quinquaginta, tunc cùm animal non recipiat
diviſionem, eſt facienda executio in valore, & æſtima-
tione dimidiæ ovis, ne ſententia aliàs ſibi redderetur
fruſtratoria, contra l. ſi prætor, ff. de judiciis, ubi alias
executionis ſpecies circa hunc caſum annectit ibidem
per totam deciſionem, quem vide.

Pro quo eſt text. expreſſus in l. ſi longis, C. de executio- 40
ne rei jud. cujus verba ſunt: Si longis apertiſque fru-
ſtrationibus partis adverſæ, reſtitutio remorata eſt,
etiam ſervis rebus humanis exemptis, à fruſtratore æſti-
matio eorum reſtituenda eſt, animalia quoque cum fœ-
tibus tibi interceſſu præſidis repræſentabuntur, &c.) &
ibi notat expreſsè in ſummario Bal. Bart. Salicet. &
Paul. Caſtrenſ. ut ſecus ſit, quando facultatem habet rei
reſtituendæ cogitur præcisè ad factum traditionis.
Bart. in l. ſtipulationes non dividuntur in 2. ff. de verb. So-
cin. conſil. 228. col. ult. in fin. num. 9. verſ. ſed contrarium
lib. 2. Gratian. latè in diſceptat. foren. cap. 160. à princip.
Petrus Surdus deciſion. 304. per totam, ultrà ſuperiùs
relatos.

Tertia ſpecies executorum eſt, quando in executo- 41
rialibus continetur merum factum, pro quo præſtando
aliquis condemnatus eſt, quando ſcilicet hoc factum
conſiſtit in animo, facultate, & voluntate ipſius con-
demnati, & per illum experiundum eſt, ut puta do-
mum facere, ſcribere librum, renuntiare officium, vel
beneficium, exhibere mandatum, præſtare patientiam,
vel conſenſum in aliqua re, præſtare cautionem, aut
fidejuſſores, facere inſtrumentum, & ſimilia, ad quæ
quis erat oblitus, in quibus peragendis, eorúmque
effectu, & executione, condemnati perſona, & opera- 42
tio requiritur. Harum igitur executorialium executo-
res (qui verè compulſores dicuntur) vim non faciunt,
ſi compellant condemnatum ad illud factum peragen-
dum, non admiſſo oblato per eum intereſſe, nam ſen-
tentia præcisè obligat ad factum. Et licèt aliàs qui te-
netur ad factum præſtando intereſſe liberetur, non ta- 43
men procedit, ſi per ſententiam fuerit jam ad factum
condemnatus, nam tunc ad faciendum compellitur, &
præcisè cogitur Bald. in l. qui reſtituere, poſt gloſſ. ibi,
ff. de rei vind. idem Bald. in l. unica column. penult. C. de
ſenten. quæ pro eo quod inter. Roderic. Xuarez in repet. l.
poſt rem. in declaratione l. regni extea ſ. 3. §. tertia famoſa
extenſio fit, optimè Gregor. Lopez in l. 5. tit. 27. p. 3. gl. 5.
verbo, que devieſſe hazer, per eandem l. quæ id probat,
ibi: Y ſi la ſentencia fueſſe dada contra algun demandado
en razon de alguna coſa, que devieſſe hazer, develo apre-
miar que la haga, aſſi como fue pueſto, ò la prometiò, &c.
idem probat poſt alios Caſtell. in lib. 63. Tauri fol. 29.
col. 4. ubi latè, & probant etiam Doctores ſuperiùs al-
legati à n. 25. & ſeqq.

Nunc utiliter quæri poteſt; an hujuſmodi executo- 44
res excedant ob contumaciam condemnati illum in-
carcerantes, ſeu per capturam compellentes. In quo
breviter dicendum eſt, quòd non, cùm hujuſmodi exe-
cutionis generis propria executio, & compulſio, ſit
carcer: tum quoniam hæc verba (compelli, & cogi) 45
pertinent ad meram executionem, & præciſum factum,
ſignificántque executionem, text. eſt optimus in l. fin.
Cod. de litigioſis, ubi communiter Doctores, eleganter
Bal. in l. 1. num. 8. & 9. de executione rei judicatæ B. in l. 1.
C. eodem tit. Panormitan. alias num. 23. de litis conteſta-
tione. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. p. §. 1. num. 18.
quem

quem ſequitur Amador. Rudrig. *de executione c.* 15. *ſub num.5.ad fin.* optimè poſt alios Rod. Xuar. *in repet. l. poſt rem. in declaratione l. regni, §. circa judicem videndum, n.8.fol.166.col.4.* & probat text. *in l. Epiſcopale in auth. ſi quis litigantium, C. de Epiſcopali aud.* text. & ibi gl. *in*
46 *l. argentarium §.1.ff. de judiciis,* ubi Doctores *l. cùm unus §. penult. ff. de bon. auth. jud. poſſid.* text. *in l. penult. C. depoſit.* ex quo enim executor moneat condemnatum, ut adimplear faciendum cùm ſemper compulſionem debeat præcedere monitio, ut eleganter poſt alios docet Felin. *in cap. præterea, de ſponſal.* text. optimus *in c. ex literis el.2. de ſponſ.* ibi, mandamus, ut eum moneas, & ſi monitus non acquieverit, cenſura compellas, ut in uxorem recipiat, *&c.*) *cap. 2. eodem tit.* ibi, commonendi ſunt; & omnibus modis inducendi.) text. *in c. requiſivit. eod. tit.* ibi, monenda eſt potiùs quàm cogenda.) & verbum illud. potiùs, id eſt, priùs, ut declarat gloſ. *in d. c. ex literis, verbo compellas,* &c. & ibi Innocen. *in fin.* Alex. de
47 Nevo *n.* 18. Gofred *in ſumma tit. de ſponſ. n.* 10. Thomas Sanchez *de matr. l.1. diſp.29. n.1. & ſub n.4.* quæ nos hoc cap. *ad fin. verſ. circa hac autem à n. 87. & 65.* & intra quantum tempus debeat adimplere, & tenebitur facere monitus. vide Bald. *in l. fin. col. fin. C. de executione rei jud.* Gregor. Lopez *in l.5. tit.27. p.3. gloſ.4. verbo, develo apremiar*: igitur ſi monitus non ſubjicit animum, & voluntatem condemnatus, ex qua executionis perfectio omnimodo dependet, cum in ſua facultate effectualis facti
48 executio conſtet, quomodo poterit habere effectum ſententia; ſi ad vincendam ſubjiciendámque ejus voluntatem, & animam, non detrudatur corpus, ut tædio affectus deſiſtat à contumacia, & inobedientia, cùm directò exequi ſententia nullo modo poſſit, & fruſtra-
49 toriæ manerent executoriales, judicia, ac judices, ſi aliter expectaretur ejus libera, ſeu gratioſa voluntas, & ſic per indirectum, & cauſativè reducenda eſt, ut factum adimpleatur, facit doctrina Avend. *de exec. c.20. ſub num.6.* optimè *lib.19. tit.4. p. 3.* ubi Gregor. Quare ob hanc nimiam contumaciam, & inobedientiam, ac juriſdictionis contemptum, delinquens detrudatur, carceréque prematur, ne juſtitia & judicia, juſque partis, ob defectum executionis efficiantur deteriora, neque ex ſua doloſa malitia fructum conſequatur. Et in terminis ita invenio gloſſam celebrem *in l. Stipulatio, §.*
50 *ſive in verb. ſive, ff. de oper. nov. nunciat.* ubi dicit ex hac litera colligi argumentum, quòd ſcriptor poteſt præcisè cogi ad ſcribendum, & poni in compedibus, *&c.* quæ eſt mirabilis. Facit etiam text. *in l. penult. C. depoſit.* ibi, ei, qui depoſuit, reddere illico modis omnibus compellatur, *&c.*) text. *in §. ſciendum, verſ. quibus inſt. de ſatiſd. tut.* ibi, ut niſi caveant tutores, & curatores, pignoribus captis coërceantur, *&c.*) quæ jura ita ponderant, & intelligunt Bal. *in l. hi qui, C. locati.* Avend. *in tit. in declaratione l. & 5. de las excepciones ordin. n.* 14. Amador. Roder. *in tractat. de executione cap.5. n.23.* Mont. *in l. 1*
51 *tit.8. l.3. fori, gloſ. verbo por deuda,* optimè Parla. *l.2. rerum quotid. cap. 5. p. §.2. n.6.* qui dicunt, quòd cùm depoſitum factum petatur ad factum, quod præſtandum præcisè compellitur, ſed eo facere recuſante, tunc vel captis pignoribus, vel carceris coërcitione cogitur reus ad factum, vel depoſitum exhibendum, quod quidem pariter & eleganter affirmat Rebuff. *tract. de literarum obligat. art.6. gloſ.3. num.26. tom.1* hoc idem demonſtrat Baldeſ. in addition. ad Roderic. Xuar. *in repetit. l. poſt rem. notab.5.6. adde quintum num.1. fol. mihi* 106. & quòd ad hoc factum exibendi depoſitum præcisè compellatur, vide ultra eos Ant. Gomez. *l.2. variar. cap.* 10. *ſub num.21. ad fin.*
52 Et ita intelligo Cardinalem Tuſchum *pract. concluſ. tom.1 litera A. concl.1. D. num.11.* poſt Jul. Clar. *in pract. crim. §. fin. q.46. n.2.* & Gemin. *conſ.* 99. dum dicit ut appellatio ab executione facti non admittatur, & ſic nec datur à carceratione facti, ut loquatur prout in termi-
nis, de quibus nos, ut à carcerato compulſo pro facto 53
condemnato, non admittatur emiſſa appellatio. Hinc etiam eſt ut ſi tutor, curator; ſeu adminiſtrator protervus ſit, in non exhibendo bona Domini ad faciendam ſententiæ executionem in ea; poteſt in carcerem detrudi, quouſque illa exibeat, & à contumacia deſiſtat, ita docet Bal. *in l. prima C. quando fiſcus vel priva.* alios referens ſequitur Parla. *lib.2. rerum quotid. 2. part.*
cap. fin. 4 part. §.3 in prin. Amador. Rodr. *de execut. cap.4.* 54
ſub num.10. ad medium, & probatur inſuper, quia promittens contrahere matrimonium, compellendus eſt non ſolùm per cenſuram (ut infrà diximus,) ſed etiam per carcerem. Henriq *lib.11. de matrim. cap.* 13. *num.4.* Thomas Sanchez *de matrim. lib.1. diſput.29. ſub num.4. in prin.*
Pro quibus etiam facit, quòd quando violentus poſ- 55
ſeſſor condemnatur, ut deſiſtat à poſſeſſione (quæ ex animo pendet) ſi nolit deſiſtere ab ea, & à violentia, incarceratur, ut videre eſt per Parlad. *lib. 1. rerum quotid. cap.* 10. *num.* 7. probatur inſuper, quoniam quando executio executorialium pro debito pecuniario executori committitur. licèt iſte non debeat incipere à captura perſonæ, ſed demum facta excuſſione bonorum debitoris condemnati, quibus non repertis ſufficientibus, ultimò devenit ad capturam perſonæ, excellentiſſimè
poſt plures Marant *de ord. jud. 6. part. prin. actu 3. & fin.* 56
de execut. ſentent. ſub num. 8 & 9. fol. 65x. tamen executor poteſt debitorem compellere, ut ſibi indicet ſua bona ſecura, & ſufficientia, in quibus excuſſio. & executio erit facienda, quam quidem compulſionem per capturam & carcerationem perſonæ fieri, dicit per gl. *in l. penult. ff. de ceſſ. bonor.* Patiſ. de Puteo relatus ac ſequutus à Marant. *ubi proxime n.* 25. Marta *de juriſd. in 4. part. cent. 2. caſu 151. n.9. fol.256.*
Et tandem iſthæc doctrina noſtra probatur, quia 57
compulſo fit per manum militarem, & violentiam, ubi aliter executio fieri, nec perfici, non poteſt, *d. l. qui reſtit. ff. de rei vin.* ut in noſtro caſu, quando pendet à voluntate, & animo condemnati, & ejus mera perſo-
nalitate, idque eſt præcisè faciendum, & ab hujuſmodi 58
compulſione nullus, quid ad factum perſonale tenatur ex ſententia, ſe poteſt monitus excuſare, quantumvìs aliàs privilegiatus ſit, ut pro delicto civili capi non queat, ſiquidem in hoc caſu non capitur ex debito; ſed ex delicto, ſeu quaſi, ſcilicet ex inobedientia, & mera contumacia.
Et iſtam noſtram opinionem communis univerſalis praxis tribunalium, ac judiciorum obſervat, ut quando quis compelli mandatur ad aliquid exhibendum, vel ad faciendam ceſſionem, vel ſcripturam publicam, ſeu inſtrumentum, & ſimilia, ut adimpleant executionem, condemnatum executores in carcerem detrudunt, & ibi illum detinent, quouſque à contumacia deſiſtat, & executorialibus obediat. Quare cùm iſthæc
carceratio ſit propria executio compulſionis, & id eſ- 59
ſentialiter comprehendant executoriales, quarum executio executori committitur, ſi ea utatur, exceſſum aliquem non facere, declarandum eſt; & per conſequens appellationi hac de cauſa interjectæ, ſi non deferat, vim nullam faciat executor, & cauſam iterum ſibi à tribunali remittendam, quod comprobatur ex iis, quæ *infrà à num.* 66.
Circa quod notabiliter adverte, ut iſthæc compul- 60
ſio non ſolùm poteſt fieri per executionem perſonalem, hoc eſt capturam perſonæ; verùm etiam per ex-
communicationem & cenſuras Eccleſiaſticas, tum quia 61
excommunicatio pertinet ad executionem, & eſt actus
executivus, optimè Marta *de juriſ. 3. part. cap.4. n.21.* 62
tum etiam quia excommunicatio ab homine non fertur niſi per contumaciam, latè Philipp. *in cap. cùm ſit Roma. §. præterea num. 3. de appellat.* Sigiſm. Eſcatia *de appellat. quaſt.17. limit. 32. num.* 18. prout eſt in noſtro
caſu

caſu, tum etiam ex Concil. Trid. ubi expreſsè probatur
ſeſſ. 23. de reform. cap. 1. ante fin. ubi loquendo de clericis
nolentibus reſidere, in hæc inquit: Quòd ſi per edictum
citati etiam non perſonaliter, contumaces fuerint, libe-
rum eiſa vult ordinariis, per cenſuras Eccleſiaſticas, &
ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliáque
juris remedia, etiam uſque ad privationem compelle-
re, nec executionem hanc quolibet privilegium, *&c.*)
Facit inſuper præ oculis ſemper habendum Tridentini
63 decretum *de reformatione ſeſſ. 25. cap. 3.* dum ita diſpo-
nit, poſt princ. *ibi*, in cauſis verò judicialibus, man-
datur omnibus judicibus Eccleſiaſticis, cujuſcumque
dignitatis exiſtant, ut quandocumque executio realis,
vel perſonalis in qualibet parte judicii propria autho-
ritate ab ipſis fieri poterit, abſtineant ſe, tam in pro-
cedendo, quàm diffiniendo, à cenſuris Eccleſiaſticis,
ſeu interdictis, ſed liceat eis, (ſi expedire videbitur
in cauſis civilibus ad forum Eccleſiaſticum quomodo-
libet pertinentibus, contra quoſcumque, etiam laïcos
per mulctas pecuniarias, quæ locis piis ibi exiſtenti-
bus, eo ipſo quòd exactè fuerint, aſſignentur. ſeu per
captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem,
per ſuos proprios, aut alienos executores faciendam,
&c.) ſequitur & facit: Quod ſi executio realis, vel
perſonalis adverſus reos hac ratione fieri non poterit,
ſitque erga judicem contumacia, tunc eos etiam ana-
thematis mucrone arbitrio ſuo præter alias pœnas fe-
rire poterit. In cauſis quoque criminalibus, ubi execu-
tio realis, vel perſonalis (ut ſuprà) fieri poterit, erat
à cenſuris abſtinendum; ſed ſi dictæ executioni facilè
locus eſſe non poſſit, licebit judici hoc ſpirituali gladio
in delinquentes uti, *&c.*) At in noſtro caſu quando
condemnatur etiam quis ad factum præciſum, cùm ali-
ter fieri non poſſit executio, nec parti ſatisfieri, niſi per
obedientiam, & implementum axecutorialium, com-
pellendus eſt per capturam, ſeu executionem perſona-
64 lem, & demum per cenſuras, contumacia creſcente, ex
dicto Concilio, & ex ſupradictis: quemadmodum etiam
& pro qualibet executione cenſura fieri poteſt, & expe-
diri, ſervato hujus decreti Tridentini ordine, & appa-
rebit ex Doctoribus mox citandis, & ex declaratione
Cardinalium ſuper eodem decreto, & ex Marta *d. c. 15.
num. 15. & ſeqq.*

65 Hinc etiam eſt, quòd condemnatus ad recipiendam
aliquam in uxorem vigore alicujus obligationis, vel
etiam privatæ, & comprobatæ ſchedulæ, quam fecit
mulieri, promittens illam in uxorem habiturum; co-
gendus, & compellendus eſt per Eccleſiaſticas cenſu-
ras, promiſſionem adimplere, pro executione ſenten-
tiarum, ita *per c. 1. & 2. de adulter. c. ex literis, c. ſicut, &
cap. requiſivit de ſponſal. c. de illis, c. ex literis*, & Felin. *in
cap. 1. n. 22. de pace*, & alios tenent eleganter Rota in ter-
minis, *in una deciſ. noviſſ.* ex recollectis per Farin. *23. per
tot. fol. 10.* videnda omnino, quia harum ſententiarum
executionem ita eſſe faciendam, latè comprobat. ita ta-
men ut debeat præcedere monitio, poſtmodum autem
compulſio per cenſuras Eccleſiaſticas, ut veriorem opi-
nionem (aliis ab eo relatis rejectis) reſolvit cum Tho.
Sanch. *de matr. lib. 1. diſp. 29. per tot.* ubi eleganter de hoc
articulo, & alios plurimos Joan Gutier *de matr. 1. part.
c. 15. à prin.* proſequitur etiam latè Franc. Card. Mant. *in
tract. de contract. tom. 1. lib. 3. tit. 18.* ubi refert etiam cau-
66 ſas, propter quas hujuſmodi compulſio, & executio ceſ-
ſare debeat, inter quas quando ex executione & matri-
monio timetur aliquod periculum, vel ſcandalum, &
quando id contingat, vide latè per eos DD.

67 Hinc non inutiliter quæri poteſt, à declaratoria ſen-
tentia incurſus cenſurarum, lata pro cujuſcumque rei
judicatæ executione, appellationi interjectæ non defe-
rens executor an vim facere declarabitur. Et vim fieri
hanc licitam reputans appellationem, firmat Camil.
Plautius *in tract. de pen. Epiſcop. à n. 27. fol. 534. num. 5.
tr. navor* & facit pro eo quod latè ſuprà dixi *l. 2. c. 5. n. 35.*
quòd licèt ab excommunicatione non liceat appellare;
tamen à declaratoria, aliquem in eam incidiſſe, permit-
titur quoad utrumque effectum.

Sed contrariam ſententiam, & opinionem, veram, & 68
indubitatam reputo. quia talis declaratoria ſententia eſt
pars executionis rei judicatæ, & quemadmodum non
poteſt appellari à tota executione, minus à parte. Et quia
cùm à principali executionis judicio non ſuſpendat ap-
pellatio, pariter nec ab incidentibus interjecta, ut ſuprà
lib. 2. dixi c. 6. à n. 1. & ſeqq. Unde cùm is, qui non appel- 69
lavit infra decem dies à ſententia ſui natura appellabi-
li, non poterit deinde appellare à citatione, qua judex
eum monet, ad videndum ſe declarari, & denuntiari,
quia illa citatio eſt actus executionis, Lancelot. *de at-
tent. 2. p. c. 12. lim. 50. n. 118. &* 119 & faciunt quæ nos ſu-
prà hoc *lib. 4. c. 1. à prin.* diximus, & latiſſimè ſuprà *2. p.
cap. 3. à n. 12. cum ſeqq. à prin.*

Et hanc noſtram ſententiam, & opinionem contra 70
Camillum Plautium *ubi proximè*, tenet Nicol. Garc. *de
benef. 1. p. c. 5. n. 58.* loquendo in ſubexecutore literarum
penſionis, dicit, quòd cùm cauſa ſit executiva, declara-
tio non eſt appellabilis, licèt nullam rationem nec au-
thoritatem pro ſe adducat. Sed idem tenent loquentes
in executione rei judicatæ; *de attent.* Lancelot. *2. p. c. 12.
lim. 23. num. 27.* Eſcacia *de appellat. q. 17. lim. 22. num. 43.* 71
& ſeqq. Cæſar. Contard. *in l. uni. lim. 19. in fin. & num. 20.
C. ſi de momenta. poſſ.* & loquendo in declaratoria in-
curſus cenſurarum pro executione obligationis in for-
ma Cameræ, ut non ſuſpendat appellatio, ſed veſtiatur 72
executionis natura, probat Gallel. *ad for. cam obl. in 2. p.
3. princ. in c. reliqua de proceſſu n. 43.* junctis iis quæ ſcri-
bit *n. 38. & ſeqq. fol. 363.* quem referens ſequitur Lancel. 73
ubi proximè n. 26. & loquendo in executione literarum
Apoſtolicarum, dicit optimè Marqueſ. *de commiſſ. 1. p.
cap. 13. n. 1.* ut hujuſmodi appellationis, cùm non ſu-
ſpendat, non datur commiſſio, niſi cum clauſula (pa- 74
rito brevi) allegat Caſſiador. *deciſ. 10. de reſcript.* Sta-
phi. *de literis juſt. cap. prædicta num. 13.* Puteus *deciſ. 41.
p. 1.* Cardinal Tuſch. *practic. concl. tom. 1. litera A. con-
cluſ. 400. n. 9.* & vide quæ nos ſuprà *lib. 4. cap. 3. verſic.
Sit & illius ſententia, à num. 84.* & latiùs *lib. 1. cap. 3. per
totum & ante fin.* Et hæc nota, quia utiliſſima valdè
ſunt, & quilibet etiam doctus contrarium reſponderet
motus regula generali.

Deinde probatur, quia licèt poſſit appellari à captura
& carceratione, eo modo, quo diximus ſuprà ſuo loco:
tamen à decreto capturæ pro executione rei judicatæ, 75
aut inſtrumenti guarentigiati, habentis executionem
realem, & perſonalem paratam, non datur appellatio,
ita Eſcacia *de appell. q. 17. limit. 47. memb. 1. n. 160.*

Et quòd appellatio à carceratione injuſta permitta- 76
tur, niſi quando carceratio ſit pro cauſa inappellabili
probat Ruin. *in l. appell. c. 3. n. 178.* Eſcacia *de appel. q. 12.
num. 48.*

Ex quo ſequitur etiam, quòd cùm hæc declaratoria
ſententia pro executione rei judicatæ, ſive obligatio-
nis cameralis, ſeu literarum Apoſtolicarum lata, regu-
lariter veſtiatur, & aſſumat naturam judicii executivi,
cui incidit, ut appellatio careat ſuſpenſivo, quemadmo-
dum ab ipſa executione dicendum venit ut quemadmo-
dum ab hac appellationi defertur, quando in ea modus
exceditur, pariter eſt permittanda ab hujuſmodi decla-
ratoria pro executione lata, quando in ea exceditur
modus, & limites excommunicationis præcedentis,
quia tunc ab exceſſu hoc ut licitæ, niſi deferat execu-
tor, vim facier, & interminis ita dicit Eſcacia *de appell.
q. 17. lim. 22. ſub n. 7. verſ. intellige hanc extenſionem*, &
exemplificat *n. 12* poſt Imol. & Franc. quos referens ſe-
quitur Lancelot. Robert. *de attent. 2 p. c. 12. limit. 21. à
n. 14 15. & 26.*

Et ad prædicta unum eſt notabile, quòd executor
meros

77 metus, hoc eſt, ad nudum factum, & purum miniſte-
rium datus, cùm non habeat juriſdictionem, nec cauſæ
cognitionem aliquam, niſi exequi factum; poteſt depu-
tari etiam non conſtitutus in Eccleſiaſtica dignitate,
nec in illis obſervatur conſtitutio text. *in c. ſtatutum, de
reſcriptis lib.* 6. Zabatella *conſ.* 103. *circa fin. n.* 10. *verſ.
ad ultimum, & n.* 3. *& per totum*, & Federicus de Senis
78 *conſ.* 115. *caſus talis eſt, n.* 2. *verſ. ſed an executor*, Cardin.
Fuſc. *pract. concl. tom.* 3. *lit. E, conſ.* 497. *n.* 1. 2. *&* 3. & alibi
paſſim per Doctores; ideò iſti executores dati ad com-
pellendum ad aliquod factum ſunt meri executores;
non mixti, quia nihil aliud tenentur expedire niſi com-
pellere ad ipſum factum, & ideo non requiritur, ut ſint
in dignitate conſtituti. Pro quo notat unam elegantem
deciſionem apud Puteum, 192. in ordine *lib.* 3. *fol.* 365.
in hæc: Judices in compulſorialibus literis dati, non de-
bent eſſe in dignitate Eccleſiſtica conſtituti, nec in
ipſis ſervandum eſt *c. ſtatutum de reſcrip. in* 6. quia non
ſunt dati judices, ſed executores ad compellendum, &
tales non includuntur ſub diſpoſitione *d. c. ſtatutum*,
ita colliges ex his, quæ dicit Staphileus *in tract. de li-
teris gratia & juſtitia, fol.* 41. hinc videmus, quòd in lite-
ris compulſorialibus, talis compulſio committitur cle-
ricis, & tabellionibus; ita dixi in Rota die 19. Decem-
bris 1548. & placuit Dominis.) Hactenus de dicta de-
ciſione.

79 Quarta & ultima ſpecies executorialium executo-
ris eſt, quando ei committitur executio executoria-
lium pro juribus incorporalibus, puta jure eligendi,
præſentandi, & ſimilibus, & tunc executor in proce-
dendo nullatenus ſe habere debet, quàm ut is ſecun-
dùm quem pronuntiatum eſt, ſuapte queat authorita-
te, jure ſuo uti; prout eſt pronuntiatum, cùm reali exe-
cutione opus non ſit, docent Innoc. *in c. cum noſtris, de
conceſſ. prabenda.* & Bald. *in l. jubere cavere, ff. de juriſd.
omnium judic.* Parlad. *lib.* 2. *rerum quoti. c. fin.* 5. *p.* §. 2. *n.* 7.
80 quibus convenit, quod dicunt Thom. Grama. *deciſ.* 59.
n. 43. *&* 45. Ariſmi Tepatus *tom.* 2. *tit. de acquir. fol.* 288.
colum. 3. *in princ.* quòd ex ſola ſententia judicis in re-
bus & juribus incorporalibus, transfertur civilis &
naturalis poſſeſſio, & ſic alia actuali executione opus
non eſt, quod ego intelligo, quando condemnatus ob-
tinenti executoriales patitur jure ſuo uti, at ſecus ſi
81 non patiatur, & aliter non poſſit ſuo jure uti victor,
quia tunc præcisè tenetur patientiam præſtare, & ad
id compelli poteſt, probant gl. juncto text. *in l. harum
ff. ſi ſervitus vindicetur*, tenet Bart. *in l. ſtipulationes non
dividuntur, col.* 14. *n.* 37. *ff. de verb. oblig.* Salic. *in l. uni C.
82 de ſent. que pro eo quod int. col.* 11. *n.* 38. Ant. Gomez *tom.* 2.
variar. reſol. c. 10. *ſub n.* 22. *ante fin. verſ. ſecundo infero*;
ubi dicunt, quòd ſententia lata in confeſſoria, qua de-
claratur jus actoris, & condemnatur reus ad patien-
tiam ſervitutis, quod præcisè tenetur, & compellitur,
illam patientiam præſtare, pro quibus facit elegans
Rotæ deciſ. quam citavi infra *hac.* 4. *p. c.* 14. *ſub n.* 243.
& 244. Et quia ideo operatur patientia in juribus
incorporalibus, ut juriſdictio, immunitas, ſervitus, &
id genus, quod traditio in corporalibus, ac ideo quem-
83 admodum in iſtis actualis traditio pro executione
ſententiæ requiritur, ita in illis ad ſententiæ executio-
nem victus compellendus eſt pro patientia, exactiſſi-
mè comprobat & examinat noſtras Joan. Garc. *de no-
bilit. gl.* 8. §. 1. *à princ. uſque ad* 6. ubi latè, quòd ſola ſen-
tentia in incorporalibus non transferat dominium,
ſed requiritur executio & compulſio pro patientia; &
ſic falsò loquuntur Gram. & Ariſini. pro quo facit &
determinavit Rota Roman. In una Calagurrina pen-
84 ſionis 2. Martii anno 1598. coram Corduba, & in alia
Neritov. penſionis 5. Novemb. anno 1601. coram Litta,
& in alia Brixienſi 23. Maii 1594. coram Cardin. Mili.
prout teſtatur referens Gratia. *in diſcept. foren. t. tome
c.* 113. *n.* 75. *&* 76. quibus firmat, fuiſſe dictum: in appre-
henſione quaſi poſſeſſionis juris incorporalis requiri
executionem, eſſéque neceſſarium actu apprehenſivum
ut per. Alex *in l. cum haredes, in princ. n.* 9. *in gl. ſuper
verbo non pertinent, ff. acquir. poſſ. & in l. in ſuis n.* 8. *ff. de* 85
liber. & poſthu. Caputaq. *deciſ.* 135. 151. *&* 420. *l.* 2. quam
ſi non præſtiterit monitus, & compelletur carceris
coërtione ex ſupradictis, quia pendet executio ex ſuo
animo, & perſona, & faciunt quæ poſt alios Parlad. *lib.* 1.
rerum quoti. c. 10. *à n.* 7. *cum ſeqq.* & ſic hæc executo-
rum ſpecies una poteſt eſſe cum præcedente, & ejuſ-
dem farinæ. Quod intellige, quando actus apprehen- 86
ſivus non poteſt conſequi propter repugnantiam con-
demnati, ſi autem conſequatur, ſolus actus apprehen-
ſivus ſufficiet pro executione ſententiæ, etiam renuen-
te condemnato.

Circa hæc autem unum mirabile adnotabo verbum 87
Ludovici Roman. *in conſ. fi. num.* 17. quòd quando quis
condemnatus eſt ad reſtituendum, cedendum, aut re-
nuntiandum aliquod officium, ſeu beneficium, & is mo-
nitus, & compulſus, nolit cedere, ac renuntiationem
facere actualiter, habetur procedente juris interpre-
tatione, & miniſterio. per text. *in c. bona, de poſtulatio.
prælator.* ubi quòd ſi monitus Papa, & jure per Eccle-
ſiam compulſus ſit, ut cedat, de facto cedere nolit, ha-
betur pro cedente; quo declarato ad electionem alte- 88
riùs procedi poteſt, quod luce clariùs probandum di-
cit ipſe Roma. *ibi*, ea nempe ratione, quoniam qui te-
netur ex debito, ad abdicandum à ſe jus aliquod, quod
eſt penes eum, ſi monitus abdicare non vult, habetur 89
pro abdicante, & perinde proceditur, ac ſi abdicaſſet,
dicit notabilem determinationem, & expreſſam text. *in
l. ſancimus*, §. *cum autem C. ad Trebellia.* ubi que hære-
ditatem tenetur reſtituere, & monitus recuſaverit ha-
beri legis interpretatione procedente, & reſtituente,
ac perinde procedit, ac ſi reſtituta foret, inſuper ex ca-
ſu, quem vocat notabilem ſecundùm lecturam gloſ. &
communem, *in l. in omnibus, la primera, ff. de pratoriis ſti-
pula in l. damnum la* 1. §. *fi. ff. de damno infecto, & in l.* 1. *in* 90
fi. & lib. 2. *ff. de inſtit. & in l.* 1 *C. de actionib. & oblig.* qui-
bus cavetur expreſſe, procuratorem, qui nomine Domi-
ni, & ex re illius actionem & ejus acquiſivit, à ſe abdica-
te, & cedere, monitum recuſantem, juris interpretatio-
ne reputari cedentem, & perinde haberi, ac ſi ceſſiſſet.
Romanum ſequitur ibi Additionator & adducit con-
cordantes; quod dictum priùs fuit Decii *in c. porrecta
col.* 3. *verſ. & confirmatur, de confirmatione utili, vel inu-
tili.* hujus etiam farinæ eſt, quod dicunt Amador. Ro-
dri. *de execut. c.* 5. *n.* 69. *ad fi.* & Autor Curiæ Philippicæ 91
p. 2. *c.* 16. *n.* 3. quòd ſi in officiis publicis vendibilibus
ſuapte natura, executio fiat, compellendum eſſe debi-
torem, ut officii titulum exhibeat, & renuntiet in em-
ptorem, quibus adde celerem & mirabilem determina-
tionem Ludovici Romani relatam.

Et ita ſupremæ Normanorum Curiæ placuiſſe, ſcri-
bit Rupelan. *li.* 1. *inſtitut. forenſ. c.* 59. quem ſequitur Feli-
cian. de Solis *tract. de cenſibus l.* 2. *c.* 3. *n.* 30. *&* 31. qui qui-
dem optimè docent. quòd quando in hujuſmodi offi-
ciis publicis fit executio, & neceſſariò requiritur adi- 92
tus Regis, tunc creditor poſtulare debet, ut debitor
officio renunciare compellatur, idque mox diſtrahatur,
ac inde ſibi ſatisfiet, & judex debitorem compellet, ut
renunciet, nec debitor reſiſtere poterit, quin cogatur,
etiam mandatum ſcripto dare, (per carceris coërtio-
nem puta; ut diximus) quòd apud Principem munus
hoc per procuratorem deponat, in gratiam noviſſimi
licitatoris, quod nota, ad officia, & munera renuntiabi-
lia, prout quotidie fit.

Et hoc executionis genere ad compellendum con- 93
demnatum, ad præſtandum conſenſum venditioni, ſeu
rei alienationi, utitur ut meliori, faciliori, & magis
proprio conſilium Neapolitanum, ut teſtatur Vincen-
tius de Franch. *deciſion.* 310. *per totam* 3. *part.* allegat
ad

ad id text. *in l. ſi cum dotem §. eo autem tempore*, & Camera *in repet. Imperialem, fol. 30. colum. 2. litera N, verſ. quoad tertium, de prohibita fendi alis, per Federicum.* & ſic prædictum conſilium Neapolitanum protulit decretum, quòd quædam illuſtris principiſſa condemnata,
94 ad præſtandum conſenſum cuidam ſubfeudationi factæ a vaſſallo ſuo juxta pacti conventionem, infra tres menſes præter aſſenſum prædictum, aliàs haberetur pro præſtito, rejecta compulſione poſita à jure, captis ſcilicet pignoribus, & venditis juxta text. *in l. 2. §. ex hoc reſcripto, ff. de ventre inſpiciendo, l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens ff. de liberis agnoſc.* ubi per Cordub. *ibi in princ.* dicitur, hanc executionis formam pervetuſtam eſſe, & ſic altera electa fuit per conſilium ut propria.

95 Et pro hujus doctrinæ comprobatione adduco text. *in c. contingit, de dolo & contum.* ubi habetur, quòd ſi actor dolo, vel potentia adverſarii non poteſt à judice mitti in veram, & actualem poſſeſſionem rei poſt annum habeatur pro vero poſſeſſore, efficitúrque verus poſſeſſor, miniſterio juris, quem tenet. ſingul. & meliorem de jure dicit Ant Go. *in l. 45. Tauri ſub n. 111. verſ. 5. pro iſta parte.* & ab eo citati, capendo etiam text. *in l. quamvis, ff. de bonis autho. jud. poſſ. juncto §. ſuperiori*, ubi habetur, quòd ſi propter aliquod impedimentum, quis non poſſit mitti per judicem in poſſeſſionem actualiter
96 habeatur pro poſſeſſore diſpoſitione, & miniſterio illius legis, quam dicunt notabilem, unicam, & ſingularem citati ab Ant. Gom. *ibi verſ. quintò pro iſta parte.*

Cujus etiam farinæ eſt, quòd ſi quis fuerit condemnatus ad tradendum inſtrumentum alicujus debiti, puta, alicui tanquam ab ejus obligatione liberato, ſi non
97 reperitur inſtrumentum, cogitur condemnatus ei facere aliud inſtrumentum liberationis, Angel. Aretin. *in conſ. 136. in themate à n. 15.* qui *n. 17. verſ. ſecundo*, quando dicit, quòd condemnatus in eo, quod de jure eſt impoſſibile, ſed honeſtum, compellitur de facto, eo modo, quo poteſt; quem referens in utroque caſu ſequitur
98 Card. Tuſc. *pract. concl. tom. 7. litera S, concl. 126. n. 128.* qui quidem *ibi n. 125.* dicit, quòd licèt ſententia ſit ſtricti juris, tamen ſententia condemnans Titium ad conſervandum indemnem Gaium ab obligatione facta per ipſum Gaium, ſi hujuſmodi Gaij obligatio eſt jam extincta, quia fuit compulſus ſolvere, debet conſervari, &
99 relaxari indemnis, eo modo, quo poteſt, ut ſcilicet ſolutum eidem reſtituatur, licet ſententia dicat relevari ab obligatione, comprehendit etiam relevari à ſolutione facta vigore obligationis, allegat ad hoc Angel. Aret. hoc plenè tractantem *in d. conſ. 136. n. 4. cum ſeqq.* qui contrariis ſatisfacit.

110 Et denique pro intelligentia eorum quæ dicta ſunt hactanus, adverte; quod illi quatuor procedendi diverſi modi, præmiſſi pro executione executorialium pariter ſint eligendi, & eodem modo repetendi in exequente inſtrumentum guarentigiatum, ſeu in forma Cameræ Apoſtolicæ, ut etiam notant præcitati DD. & claté deprehenditur, itaut & in executione inſtrumenti continentis quantitatem pecuniæ; ſervetur forma poſita pro executione executorialium ſuper quantitate pecuniaria. Inſtrumento verò continente ſpeciem certam, puta domum, &c. ſervetur ordo traditus in executione executorialium, quibus certa res, & ſpecies continetur, & de ſingulis nempe, quando inſtrumentum contineat promiſſionem facti, aut juris incorporalis, ut pariter idem modus repetatur, quoniam inſtrumentum Camerale habet vim ſententiæ tranſactæ in rem jud. & obligatus ex eo habetur pro condemnato jam, & ſic quoad executionis procedendi modum æquiparantur executoriales, & inſtrumenta guarentigiata, Benedicti de Bar. *in tract. de guar. p. 2. q. 13. fol. 546.* Ant. de Canar. *in tract. de execut. inſtrument. q. 11. ſub n. 79. fol. 44.* Eſcac. *de appell. q. 19 lim. 10. n. 8. ad fi.* Joan. Garcia *de nobilit. gl. 6. §. 2. n. 25.* & ideo de executione ſententiæ ad executionem inſtru. guaren. licitum eſt arguere ſecundùm Bart. *in l. cum nuns in fi. ff. de bonis autho. jud. poſſit.* Bald. *l. fi. in col. 2. ff. eodem. tit.* Rom. *conſ. 76. n. 4.* Angel. *in lib. 1. C. quando provo. non eſt neceſſe.* Quinti. Man. *in tract. de inhibit. q. 49. n. 2.* Paz *in pract. 4. p. tom. 1. c. 1. n. 3* & ita pariter variantur exequendi modi uniuſcujuſque inſtrumenti qualitas expoſcat; vide quæ nos inferiùs *cap. 8. numero 363.*

CAPUT VI.

Ab executore, ſive ſuæ perſonæ, aut commiſſionis, ſive ſuperioris mandantis defectu, juriſdictione, & poteſtate carente, & ad ulteriora procedente, appellationi non deferente: an & quando vis fiat, & an is hujuſmodi incompetentia cognoſcere queat.

SUMMARIUM.

Exceſſus ex defectu poteſtatis à cæteris exceſſus ſpeciebus ſubſtantiam rapit, & de omnibus componitur, n. 1.

Cum de defectu poteſtatis executoris quærimus, neceſſariò inferimus ad exceſſum, n. 2.

Executor aliquam partem poteſtatis uſurpans excedit multò fortius qui totam arripit, n. 3.

Nullitas nulla major, quàm quod fit extra poteſtatem; ibidem.

De executoris poteſtate quando diſputatur, locum habet appellatio ſuſpenſiva, n. 4.

Excedere dicitur executor eo ipſo quod abſque juriſdictione procedit, n. 5.

Exceptiones incompetentiæ ſui aut mandantis, ſi ſubexecutor rejiciens procedat executione, excedit, & datur appellatio ſuſpenſiva, n. 6.

Executor beneficiatus etiamſi aſſumat viam meri, ſi non admittat exceptionem ſurreptionis aut nullitatis ſuæ poteſtatis, poteſt appellari, n. 7.

Exceptio relevans & legitima dicitur quæ provenit à cauſali, quæ juſtam cauſam præſtat appellandi, n. 8.

Exceptio ſi non poteſt executioni opponi, non poteſt appellari ob rejectionem, n. 9.

Ab executore vigore brevis Cameralis habentis executionem paratam poteſt appellari, quando verificetur ſubreptio commiſſionis, n. 10.

Plus inſunt cauſa in ſeipſa, quàm in cauſato, n. 11.

Omne jus potentius operatur in cauſa quam in cauſato, num. 12.

Exceſſus nullus alius major quam defectus poteſtatis mandata, quia immediatè & naturaliter eſt exceſſus, n. 13.

Executor merus ſaltem de exceptione infringente ſuam poteſtatem, cognoſcit ad effectum remittendi tantùm, n. 14. & 15.

Executor mixtus poteſt cognoſcere de poteſtate ſua an reſcriptum ſit falſum vel ſurreptitium, & ſe pronuntiare judicem vel non, n. 16.

Executor merus poteſt de exceptione defectus ſuæ poteſtatis cognoſcere extrajudicialiter ad effectum ſuperſedendi in executione, n. 17.

Executoris meri poteſtas ob falſitatem commiſſionis nulla redditur, n. 18.

Executor merus licèt non admittat exceptiones contra ſententiam, tamen defectus poteſtatis ſuæ admittit, numero 19.

Executor merus quantumvis præciſam habeat facultatem poteſt cognoſcere de falſitate narratorum ad effectum ſuperſedendi, n. 20.

Executor merus tenetur admittere exceptionem noviter ortam quam ſi ſciret mandans in executore ſuperſederet, n. 21.

Exceptio

Exceptio falſa & ſurreptitia commiſſionis oritur poſt ſententiam, & eſt incognita ſuperiori, n.22.

Executor merus de exceptione relevante, puta ſurreptionis coram eo oppoſita cognoſcit, ut remittat & ſuperſedeat ſi verum inveniat, n.23.

Executor merus admittens exceptionem ad reſcribendum & ſuperſedendum, remanet nihilominus merus, n.24.

Exceptione impugnante poteſtatem delegantis poteſt delegatus cognoſcere, n.25.

Exceptiones infringentes juriſdictionem delegantis, admittit & cognoſcit delegatus, n.26.

Iudex quilibet ſive ordinarius, ſive delegatus, cognoſcit an ſua ſit juriſdictio, n.27.

Executor admittit exceptiones concludentes defectum tam ſua quàm mandantis poteſtatem, n.28.

Declara, ut num.29.

Executoris poteſtas pendet à poteſtate mandantis, n.30.

Exceſſus executoris ut detegatur inquirimus poteſtatem mandantis, n.31.

Delegata cauſa qua ad juriſdictionem mandantis non ſpectat, omnia ſunt irrita & appellatione non egent, n.32.

Executoris poteſtas debet à poteſtate mandantis regulari, num.33.

Infecta primitiva infectu cenſentur derivativa, n.34.

Arboris rami majores vires non habent quam à radice ſuſceperint, n.35.

Radice infecta rami exſiccantur, & palmites inficiuntur, num.36.

Radice infectâ & extincta rami pullulare non poſſunt, numero 37.

Nemo plus juris in alium transfert, quàm ipſi competat, num.38.

Avocata juriſdictione à delegante, intelligitur ſublata ab ejus delegato compulſore in partibus, n.39.

Appellationi ab executore mixto aut mero rejiciente legitimam exceptionem defectus ſua poteſtatis aut mandantis, non deferente, vim fieri declaravit Senatus, num.40.

Suprema tribunalia hac utuntur praxi, ſive in cauſis eccleſiaſticis per viam violentia, ſive in profanis excedentibus, n.41.

Executor ante commiſſionis executorialium præſentationem & intimationem ſibi factam, caret poteſtate & juriſdictione, nec ea uti poteſt, n.42.

Iuriſdictionem ac poteſtatem nullus delegatus recipit ante literarum præſentationem & intimationem, n.43.

Commiſſionem eſſe præſentatam non ſufficit, ſed requiritur ut ſequatur appellatio, n.44.

Executor etiamſi ſciat facultatem ſibi competere, tamen ante præſentationem non recipit poteſtatem, n.45.

Per executorem geſta poſt terminum limitatum in commiſſione, ſunt nulla ipſo jure, atque vim facit procedẽs, n.46.

Executor ad exactionem poſt terminum exigens, vinculis ligatus ad ſuperiorem remittitur, n.47.

Executor ignorans prorogationem de tempore ad tempus, ſi procedat poſt terminum, irritè & nulliter facit, n.48.

Commiſſio collata in tempus quo committens cariturus eſt juriſdictione, eſt nulla, n.49. remiſſive.

Iudex ſicut appellatione pendente & ejus termino non poteſt exequi, ita nec executionem committere, cujus defectus eſt particeps executor, n.50.

Non poteſt quis per alium facere, quod non poteſt facere per ſeipſum, n.51.

Executor non dicitur executionem facere, ſed mandans, num.52.

Executor eſt velut cauſa inſtrumentalis qua nihil diſponit, num. 53.

Actus non attribuitur exequenti ſed mandanti, n. 54.

Iudex vim facit non deferens appellationi à commiſſione executionis ſententia ſuſpenſa per legitimam appellationem, n.55.

Executor procedens ad executionem ſententia ſuſpenſa per appellationem; poteſt de facto impediri & reſiſti, num.56.

Et ab ejus proceſſu appellationi niſi deferat, vim fieri declarabitur, n.57.

Mandatum Papa injuſtum poteſt executor non exequi, ſed reſcribere, & ſecundam juſſionem expectare, n.58.

Etiamſi mandatum contineat excommunicationem, ibid.

Condemnatus curet appellare coram executore à ſententia, quam exequi vult intra terminum ad appellandum, cum antea ſibi non fuerit intimata, & cum proteſtatione adeundi ſuperiorem qui eam tulit, n.59.

Executor gratia licèt acquirat juriſdictionem à tempore data, eam tamen non exercet ante præſentationem literarum, n.60.

Præſentatio literarum originalium an ſit neceſſaria, vel an tranſumptum ſufficiat, n.61. remiſſive.

Executor gratia etiamſi ſciat ſibi facultatem competere, non poteſt procedere ante literarum præſentationem, num.62.

Sententia executio facienda eſt ab eo judice ſub cujus diſtricto res ſita eſt, ad requiſitionem tamen judicis ferentis ſententiam, n.63.

Et idem in contractu paratam executionem habente, n.64.

Iudex requiſitus an excedat non exequendo juxta ſtatutum judicis requirentis, n.65. remiſſive.

Iudex requiſitus re integra mortuo vel aliter finito officio requirentis, an poſſit nihilominus executionem facere, num.66.

Nuntius ut mittat aliquem in poſſeſſionem, judice mandante mortuo poteſt mandatum exequi, n.67.

Executio mandata etiam morte mandantis re integra non expirat mandatum, n.68.

Iudex ſucceſſor tenetur adimplere & exequi mandatum directum ſuo prædeceſſori, n.69.

Mandatum ex cauſa neceſſaria (prout eſt executio commiſſa) non expirat morte mandantis, n.70.

Mandatum quibus caſibus non expiret morte mandantis re integra, n.71. remiſſive.

Exequutor ad exequendum morte mandantis procedens non excedit, n.72.

Iudex requiſitus an poſſit cognoſcere de dominio aut poſſeſſione rei ſuper qua executio eſt facienda, n.73.

Iudex requiſitus ad exequendum, dicitur nudus & merus exequutor, n.74.

Exceptio dominii aut poſſeſſionis poteſt tertius oppoſitor proponere coram judice requiſito pro executione ſententia, quia ut plurimum longe diſtat ſuperior, n.75.

Opinio Cevall. reprobatur, putantis omnes meros executores poſſe admittere exceptionem ſuper dominio aut poſſeſſione rei, ſuper qua fit executio, n.76.

1 Iſthæc præſens exceſſus ſpecies, à cæteris omnibus exceſſus ſpeciebus virtutem, & ſuſtantiam rapit, ſiquidem eum de omnibus participet nec non à cunctis aliis ſola componatur iſta, verùm etenim verum eſt, ut cùm de executoris poteſtate, ac juriſdictione dubitari contingit, neceſſariò de exceſſu dubitatio infertur; eo namque ipſo quòd executor ſine juriſdictione, & poteſtate procedit, dicitur excedere, & ex
2 ipſa tranſgreſſione poteſtatis mandatæ, eodemq; momento oriri, atque exceſſum ſimul generari, conſtat; 3
quoniam executor in eo quod excedit, deſinit eſſe executor, & judex incipit juriſdictione, & poteſtate carere, ac efficitur privata perſona, ordinariæ poteſtati ſubjecta, ut ſatis abunde diximus & comprobavimus ſuprà *hoc lib. 1. c. 3 per totum, & c. 4. poſt prin. uſque ad fin,* quas omnes ibi adductas conſiderationes hìc applica, non repetam. Apparet etiam ex ipſa exceſſus deſcriptione, quam apposui ibi in *d. c. 3. n. 36. & 37.* ut novum ſit quoddam gravamen extra limites poteſtatis mandatæ per executorem illatum & ſi accipiens partem juriſdictionis & poteſtatis excedit, juxta *l. quicunq; & l. contra* 4

noſtra de executoribus & exactoribus tributorum lib. 11. multo magis excedet executor, qui cùm non ſit executor, omnem poteſtatem integraliter uſurpat, cui convenit unicum verbum Bald. *in l. ab executione C. quorum appell. non recip ſub n.* 3. *verſ. ego dico dum certis*, quòd executor, ſive exequatur in toto, quando nihil erat exequendum, ſive in parte, dicitur modum executionis excedere, & ſic ſequitur evidenter regula trita in hac materia, ut ab executore ſive mero, ſive mixto, excedente limites ſuæ commiſſionis, interjectæ appellationi eſſe deferendum, & vim fieri declarandum in curia ſuprema, de violentia cognoſcente, nulla enim major nullitas; quam cùm quid ſit extra poteſtatem. Boëri. *decis.* 299. Olivanus *de jure fiſci. c.* 25. *n.* 39. Rimin. *junior. conſ.* 282. *n.* 70. Rota *diverſo. deciſ.* 666. *n.* 4. *p.* 1. Bertazol. *conſ.* 465. *n.* 24. Pariſ. *de gabellis p.* 3. *n.* 73. Nicol *allegat.* 2. *n.* 21 Vant. *de nullit. ex defectu juris n.* 3. Giueba *deciſ.* 96. *ſub n.* 10 *& nos hac.* 4. *p. ſub n* 64. *c.* 3. & ſurſum *à n.* 36.

Hanc doctrinam in terminis reperio apud Rugin. *in tract. de appellat.* §. 2. *c.* 2. *ſub num.* 64. *verſ. quarto ſi di-* 4 *ſputatur*, dicens, quòd quando diſputatur de poteſtate executoris ad exequendum, poterit & licitè appellari ab eo, & habere locum limitationem *l. ab executore*, cum concordantibus. *C. quorum appell. non recip.* id etiam clariùs dixit Sigiſmund. Eſcacia *in tract. de appell. q.* 17. *lim.* 11. *n.* 10. quod eo ipſo quòd executor procedit ſi- 5 ne juriſdictione, dicitur excedere, dicit probari in terminis per Rotam *dec.* 45. *alias* 346. *ſi appellet, de appell. in novis* Cæſ. Contard. *in repet. l. unic. C. ſi de mom. poſſ. lim.* 19. *fol.* 437. pluſimas & elegantes doctrinas in comprobationem congerit Vincent. Caroc. *excep.* 22. *q.* 10. ubi plus citat Doctores, & facit illud Chriſti Domini non haberes poteſtatem adverſus me ullam, niſi tibi datum eſſet deſuper Ioan cap. 19.

6 Pro quo mirificè facit, quòd affirmat ex Feli. Æmil. Beral. *deciſ.* 333 *p.* 1. & Gigas *de penſio. quæſt.* 45. Florea de Men. *in pract. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 12. *n.* 44. quòd ſi ſubexecutor auditoris Cameræ datus ad exequendas via executiva literas penſionis, non admittat exceptionem oppoſitam puta ſubreptionis, aut incompetentiæ ipſius auditoris ac perinde ejus executoris, cujus vices gerit vel alia quævis allegatur exceptio contra juriſdictionem executoris, aut ſubexecutoris, de qua ſaltim ſummariè incontinenti appareat, ita quòd non videatur per calumniam opponi: excedit rejiciens, & ad ulteriorem executionem procedens, ab eoque poſſe appellari quoad utrumque effectum, ſuſpenſivum, & devolutivum, pro cujus delatione adita ſuprema prætoria deferri, ac reponi acta omnia, & attentata, declarabunt, cùm iſtæ exceptiones penitus infringant viam executivam, omnemque proceſſum.

Hinc eleganter dixit Ioan Ant. de S. Georgio. Car- 7 din Alex. *in c. p. d lecto filio*. per text. *ibi n.* 13. *de appellat.* quòd ſi executor beneficialis, etiamſi eligat viam meri executoris tenetur admittere exceptionem ſubreptionis, & nullitatis poteſtatis ſuæ quod patet (inquit ille) quod ſi non admittit, poteſt appellari, ex eodem 8 text. *ibi*, nec admiſſas, *&c.*) & facit ipſe Cardin. Alexand. bonum argumentum, quoniam exceptio relevans & legitima dicitur, quæ provenit à cauſa, quæ juſtam cauſam præbet appellandi, probat eleganter Old al. *conſ.* 323. *circa primum. in princ.* Cardin. Tuſc. *pract. concl. tom.* 3. *litera E concl.* 378. *n.* 1. Bald optimè *in leg. ab executione C. quorum appell. num.* 13. dum dicit appa- 9 rere ex prædictis quòd quædam ſunt exceptiones, quæ poſſunt opponi in executione, nam ſi non poſſent opponi, non appellaretur, *&c*, facit etiam, quod dicit Hier. Gonzal. *de menſi, & alter. gl.* 9. *in annot. n.* 235. quòd licèt ab executore vigore brevis Cameralis habentis executionem paratam, non licèt appellari, fallit quando verificetur ſubreptio, vel obreptio literarum, & com- 10 miſſionis: quia tunc appellationi quoad utrumque effectum, & ſuſpenſivum, & devolutivum, deferendum eſſe, per text. *in cap. poſtulaſti de reſcript.* Aimon. Cravet. *conſ.* 68. *num.* 10. plenè Lancelot. Rober. *de attentat.* 2. *p. c.* 4 *in præfatione n.* 478.

Quod eo validiſſimo fundamento fulcitur, nam ſi 11 exceſſus commiſſionem appellationem ſuſpenſivam in executione operatur propter defectum poteſtatis, & juriſdictionis, (qui maximus eſt, ut ſuprà diximus) multò fortiùs ipſemet defectus potentiæ, ubi directò & immediatè concurrit, eoſdem & majores effectus debebit operari, plus ſiquidem influit cauſa in ſe ipſa, quàm in cauſato. Felin. *in c. auditis num.* 20. *de præſcript.* deciſ. Genuen. 128. *n.* 2. text. *in l. navis onuſta, in* 1. *reſponſ. ad l. Rhodiam de jactu.* meus Perez de Lara *de anniver. & capell. lib.* 2. *cap.* 24. *n.* 4. omne enim jus potentiùs 12 operatur in cauſa, quàm in cauſato. Caſtren. *conſ.* 129. *vol.* 2 allegans *l. digna vox. C. de legibus*, nam quando quid eſt propter aliud potentius, fortiùſque, conſideratur illud propter quod eſt. *leg. & ſi non ſunt clavi.* 21. § *provenimus. ff. de auro & argento legat. l. tempus.* 29. *ff. de re jud.* optimus text. *in clem.* 1. *de reliquiis & veneratione ſanctorum*, ubi ſi veneramur Sanctos propter Deum; multò magis ipſum Deum. *authent. multo magis. C. de Sacro ſanctis eccleſ.* ex quibus deducimus vulgare illud axioma, *Propter unumquodque tale, & illud magis.* Ex 13 quibus manifeſtè cognoſcitur, ut nullus alius major exceſſus, ſit, quàm mandatæ poteſtatis defectus; iſte autem propriè naturaliter, & immediatè abſque alterius dependentia exceſſus eſt, alii verò mediatè & cauſativè exceſſus ſunt, ob defectum poteſtatis ex actu inſurgentem.

Et in ſuper ex eo etiam, nam licèt merus executor; 14 cùm non habeat juriſdictionem, de nullis exceptionibus cognoſcere queat regulariter; tamen de hac, quâ infringitur ſua poteſtas, & juriſdictio, ut de exceptione falſi, aut ſubreptitii reſcripti, & commiſſionis rectè quidem & licitè valet cognoſcere, non ad effectum determinandi ſuper illa, ſed ſuperſedendi in executione, & inſtructum reddendi ſuperiorem, ac illum informandi text. eſt *in leg. & ſi non cognitio.* ibi, & ſi non cognitio ſed executio mandatur, de veritate precum inquiri oportet, ut ſi totius intervenerit, *&c.*) *C. ſi contra jus vel util. publ.* ubi gloſ. & Bald. not. & cæteri omnes Doctores, *cap. puniri.* §. *& ſi non cognitio.* 25. *quæſt.* 2. *d. l. à divo Pio.* & ibi Bart. *num.* 7. *& ſeqq. de re jud.* text. optimus *in cap. de cætero, de ſentent. & re jud. leg. ſi prætor.* §. *Marcellus ff. de judiciis.* Innocent. & Hoſtienſ. *in d. c. de cætero*, docétque clare Specul. *in tit. de executione ſententiæ leg. nunc dicendum n.* 6. optimè explicat ibi Abb. *num.* 3. *per totum, & ſub num.* 4. *ante. fin.* Bald. *in d. l. à divo Pio.* idem Abb. *in cap. paſtoralis.* §. *quia verò num.* 3. *verſicul. de ſecundo ſcilic. de off. delegat.* Rota *deciſ.* 3. *de except. in novis*, per quam optimè dixit Felin. *in d. c. de cætero, num.* 7. *verſ. quintus caſus, eſt*, quòd quando oppo- 15 nitur coram executore mero, quòd reſcriptum eſt falſum, debet executor admittere talem exceptionem, quem ſequitur Bened Band. *in repert. ad illum, verbo, executor merus eſt ille*, &c. *circa princ. verſ. iſta fall. concl. quando opponitur.* Bobad. *in polit. libro.* 2. *cap.* 20. *ſub num.* 47. *circa primum.* bene etiam dixit Abb. Panorm. *in d. cap. de cætero num.* 9. *verſ. quære an is* ubi poſtquam reſolvit latè, quòd mixtus executor, cùm judex ſit in executionis actu meritò poteſt cognoſcere de poteſtate ſua, an reſcriptum, & commiſſio ſit falſa, aut ſubreptitia, & etiam ſe pronunciare judicem, aut non judicem, juxta *c. ſignificantibus de off. deleg.* & *clem.* 1. *de reſcrip* dixit *in fin.* quòd ſi coram executore mero oppo- natur exceptio falſi, vel ſubreptitii reſcripti, ut non per 17 viam judicii, (cùm nullam juriſdictionem habeat talis executor, juxta *l. ſi ut proponis, & l. executorem, C. de execut. rei jud.*) ſed extrajudicialiter poterit de ea cognoſcere, & inquirere ad ſui inſtructionem, ad effectum

exequendi,

exequendi, vel ſuſpendendi executionem, per argumen-
tum *cap. cum contingat, & cap. ſi quando de reſcr.* Idem
Ab. *in cap. ſuper eo, de crimine falſi.* idem tenet Gemi-
nia *in cap. ſicut 2. quæſt. 1. col. penult.* Ioan. Andr. *in cap.*
ſuper eo, de crimine fal. in 2. colum. Hoſtienſ. & Imol. *in*
cap. cum contingat col. ult. de reſcript. Capella Tholoſ.
deciſ. 344. & ibi additio. Felin. *in cap. paſtoralis, §. quæ*
verò, num. 17. verſ. quintò fallit de off. delega. & in ſpecie
etiam optimè conſuluit Soc. Senius *conſil. 83. n. 29. l. 4.*
18 dicens, quòd cùm ob falſitatem nullum reddatur re-
ſcriptum, & executoris poteſtas, ſuper hac exceptione
poterit merus executor cognoſcere, juxta text. *in cap. ſi*
ea tempore, de reſcript. lib. 6. cum referens ſequitur Me-
noch. *de arbitr. jud. lib. 1. quæſt. 38. num. fin.*

Et dicitur mirabiliter Lapus *allegatione 2. incipit di-*
19 *ſputat. colum. fin. num. 12. verſ. ad hoc*, quòd licèt exe-
cutor exceptiones contra ſententiam non admittat; ex-
ceptiones tamen defectus poteſtatis ſuæ, aut commit-
tentis concludentes admittere debet, an literæ ſuæ ſint
falſæ, obreptitiæ, aut ſubreptitiæ, hoc idem & la-
tiùs per Guido Papæ *quæſt. 574. an judex*, quem vide
poſt Innocen. *in cap. dudum, colum. 2. in prin. de præ-*
ſumpt. optimè Vantius *in tract. de nulli. ſenten. tit. co-*
ram quo nullitas, &c. num. fin. ad fin. quibus quidem
rectè convenit, quòd ait Cardin. Tuſch. *pract. concluſ.*
3. tom. litera E. concl. 500. n. 3. poſt Ancharan. *conſil. 240.*
num. 2. 3. & ſeqq. merum executorem poſſe cogno-
20 ſcere de veritate, & falſitate narratorum, non ut judi-
cet, ſed ut referat, quantumcumque præciſam habeat
commiſſionem, quia ſicuti Princeps reſcribens ſi ſciret,
vera non eſſe narrata, ſuper quibus ſe fundat, non re-
ſcripſiſſet, ita & eodem modo poſſe executorem ſu-
perſedere, & reſcribere.

21 Quò pertinet, quòd executor, etiam merus, tene-
tur admittere exceptionem novam, & noviter or-
tam, quæ ſi à judice mandante cognita fuiſſet, ab exe-
cutione ſuperſederet, nec pariter executor ejus cogno-
ſcere, & ſuperſedere debebit. Felin. *in cap. paſtoralis, §.*
quia verò, n. 7. verſ. quartò fallit, de off. delegat. in cap. de
cætero n. 6. de re judic. per *l. ſi hominem, ff. mandati.* Ro-
bert. Marant. *diſput. 1. n. 33. verſ. fallit quartò.* Bened. Band.
in repert. ad Felin. verbo, executor. ſub verſ. ſecundò, &
ſub verſ. quartò, prope fin. Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 38.*
n. 24. & ita cum hæc exceptio falſæ, ſeu ſubreptitiæ
commiſſionis ſit nova, orta poſt ſententiam, & in ipſa
22 commiſſione, ignota ſuperiori, de ea executor cogno-
ſcat, quia licèt talis merus executor non queat regula-
riter exceptiones admittere ex ſupracitatis DD. & An-
drea Gaill. *l. 1. obſerv. 124. n. 8.* Ludovico Peguere *in de-*
ciſ. civil. 209. n. 2. in fin. tamen de hac exceptione bene
poterit cognoſcere.

Facit etiam, quæ dicunt Zabarel. *conſil. 103.* Federic.
de Senis *conſil. 157. circa fin. verſ. non executor.* Anchar.
conſil. 240. n. 2. & 1. Æguid. Bellam *conſil. 40. n. 10.* Car-
dinal. Tuſch *pract. concluſ. tom. 3. litera E. concl. 500. à*
num. 1. uſque ad n. 4. affirmantes, quòd licèt executor
merus nullam habeat juriſdictionem, nec exceptionum
23 cognitionem cùm ad nudum factum deputatus ſit: ta-
men ſi coram eo aliqua relevans exceptio; puta,
ſubreptionis reſcripti, opponatur, de ea cognoſcit,
non ut judicet, ſed ut referat & reſcribat ſuperiori, &
interim ſuperſedeat in executione, ſi veram illam re-
periat, aliter atque non ſuſpendat, & quòd nihilomi-
nus merus manet executor. Et facit, quod ſolemus
24 dicere de exceptione nullitatis oppoſita coram execu-
tore, ut ipſe de ea cognoſcat, non ad effectum pronun-
tiandi ſuper illa, ſed ut illam incidentem ad ſuperio-
rem remittat executor, ſi de exceptione conſtabit in
executione ſuperſedeat, Ancharan. *in clem. 1. colum. fin. de*
re jud. Innocen. *in cap. cum in jur. de off. deleg.* Bart. *in l.*
de præto. ff. de judic. & in l. à D. Pio in prin. in 3. col. & in
l. 4. § condemnatum, ff. de re jud. & in l. fi. C. ſi ex fal. inſtr.
Salgado de protect. Reg.

Bald. *in addit. ad Specul. tit. de ſenten. colum. 6. verſ. an co-*
ram judice & executore. Lapus *allegat. 2.* nos latiùs di-
cemus Deo dante *in cap. de exceptionibus.*

Quæ quidem & illo fortiùs redditur, quoniam vul- 25
gare eſt, ut etiam exceptio impugnans poteſtatem dele-
gantis, & mandantis commiſſionem coram ipſo dele-
gato proponi, & probari, & ad ipſum tales exceptio-
nes admittere, & repellere, ſpectare, *cap. ſi à ſubdelega-*
to, & ibi gloſ. Archidia. & alii *de off. deleg. in 6.* Specula-
tor, & ibi Ioan. Andr. *verb. cognoſcit. §. excipitur, verſ. ſed*
quis cognoſcet de off. deleg. ut ſi diceretur, delegationem
non valuiſſe ex eo, quòd cauſa delegata ad forum de-
legantis non ſpectabat, juxta text. *in l. 1. C. qui pro ſua*
juriſdictione, quia hæc exceptio ſpectat ad cognitionem
delegati, ad quem pertinet exceptiones, per quas ne- 26
gatur delegantem habuiſſe juriſdictionem; admittere,
vel repellere non probatas gloſ. *verbo aliis caſibus, in d.*
cap. ſi à ſubdelegat. de off. deleg. lib. 6. & ibi Ioan. Andr.
in ejus addit. in verbo cognoſcit, in §. fin. verb. ſed quis co-
gnoſcet, col. 5. de judice deleg. Abb. *in c. cum te conſulente*
in fin. de off. delegat. & Felin. *in cap. ſuper literis col. fin. de*
reſcript. Ang. *in §. præterea col. 10. verſ. quarta opponitur,*
quod eſt judex competens, &c. inſtit. de except. Anton.
Corſetus *in lib. ſingul. in verbo, juriſdict.* Vantius *de nul-*
li. ſenten. ex defectu juris ordinarii, num. 37. & iterum *in*
tit. quibus mod. ſententia nulla defend. poſſ. n. 51. & 52. ſit-
que generaliter veriſſima reſolutio: quemlibet judicem
ſive delegatum, ſive ordinarium cognoſcere; an ſua
ſit juriſdictio, ut in unum plures referam, videndus 27
Marta *in tract. de juriſdictione 2. p. c. 4. à prin. & à n. 17.*
Et quòd executor admittit exceptiones, concludentes
defectum poteſtatis, tam ſuæ quàm mandantis, pro-
bant Lapus *d. alleg. 2. col. fin. n. 12.* Guido Papæ *d. q. 574.* 28
an judex Vantius *in tr. de nullit. ſenten. d. tit. coram quo*
nullitas, &c. num. fin. ad fin. & per Lapum *ibi*, & Inno-
centium, *in cap. de cætero, de re judicata,* idem affirmat
Card. Tuſchus *pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 485. n. 9. &*
concl. 486. n. 40. per Ioannem de Imol. *in conſil. 127. n. 3.*
verſ. reſpectu autem. Bald. *conſil. 399. verſ. nam quædam,*
lib. 4 Tuſchus *ubi proximè concl. 484. num. 23. & con-*
cluſ. 492. n. 26.

Quam doctrinam accipere debes ſecundùm hacte- 29
nus comprobatam diſtinctionem, ut executor merus
admittit hujuſmodi exceptiones defectus potentiæ ad
finem ſuperſedendi, & reſcribendi, non autem ad fi-
nem determinandi, executor verò mixtus, cùm judex
ſit, & juriſdictionem habeat, de hujuſmodi exceptio-
nibus cognoſcet, ad declarandum, an ſua ſit juriſdictio,
ſive ex ſua perſona, ſive mandantis, defectus poteſtatis
proveniat.

Quoniam poteſtas executoris pendet totaliter à po- 30
teſtate mandantis ſuperioris, ita ut ſi iſte ea caruerit
pariter & totaliter executor & particeps, & ut exceſ-
ſum, & poteſtati defectum in executore detegamus,
inquirimus poteſtatem ejus, cujus vices gerit, iſte eſt
elegans text. *in l. unica, C. qui pro ſua juriſ. ud c. ... dare,* 31
darive poſſ. quæ ſic loquitur: In cauſarum delegatio-
nibus illud & conſultiſſimè præcipimus obſervari; ut
ita valeant, ſi ad juriſdictionem pertineant delegantis,
quòd ſi quid alienæ juriſdictionis cauſam crediderit
delegandam, nec præcepto cognitorem datum, patien
tia accommodate cenſemus, & ſi contra leges obtem- 32
peravit deleganti, omnia, quæ ab ea delegatione geran-
tur, ita pro infectis haberi præcipimus; ut nec appellan-
di quidem neceſſitas victis adverſus eas ſententias, im-
ponatur, &c. & de executoribus etiam eſt text *in l. 1. &*
2. C. de apparitoribus præfecti annonæ lib. 12. quia à po-
teſtate delegantis debet executoris poteſtas regulari
gloſ. *in c. judex de off. deleg. lib 6. verb. proponatur, l. ſolet* 33
prætor. ff. de juriſd. omnium jud. l. nemo plus juris, de re-
gul. jur. l. tradit. ff. de acquir. rerum. dom.

Quare delegante carente poteſtate, aut juriſdictione

 34

ex aliquo juris defectu, aut diſpoſitione, eum executorem, cujus vices gerit, pariter pati defectum, non eſt dubium, quoniam infecta primitiva, infecta cenſetur etiam derivativa, ut per cap. cum quid prohibetur, de regul. jur. dicit Tiber. Saluſtius in praxi audito. Camera
55 lib. 2. cap. 18. num. 8. arboris enim rami majores vires non habent, quàm à radice ſuſceperint, Bal. in leg. 1. ff. de Senator. ubi dicit, quòd extincta radice ramus ex-
56 citare oportere, & infecta radice, inficiuntur & palmites, text. arg. l. unica matre, & in l. 3. C. de bonis mater. l. D. Marco, C. de quaſtionibus, quomodo enim poſ-
57 ſunt rami pullulare, ſi radix infecta, ſeu extincta eſſet, l. maximum vitium, C. de liber. præter. l. fin. C. de aapt. auth. de heredib. ab inteſt. venien. § ſi igitur defunctus el 2. verſ. ex diverſ. collatione 9. Cervant. in leg. 9. Tauri, n. 8. & in l. 9. num. 75. & iterum num. 107. nemo enim plus
58 juris in alium transferre poteſt, quàm ſibi competere dignoſcatur d. l. nemo plus, ff. de regul. juris concordantis, & hoc facit argumentum Rota teſte Puteo deciſ. 240. lib. 3. ubi dicitur, quòd facta cauſæ avocatione à mandante, ita ut ulteriùs non queat procedere, à for-
59 tiori intelligitur avocata ab ejus delegato compulſore in partibus, ita ut inſuper procedere non poteſt; quam vide omnino.

40 Ex quibus omnibus una erit facienda in hac materia juridica, ſeu probabilis concluſio, ut appellationi ab executore, ſive mixto, ſive mero, non admittente exceptionem defectus poteſtatis ſuæ, ſive ſuperioris mandantis, non deferente interjectæ, vim facere declaretur in tribunalibus, tum quia procedit nulliter executor carens poteſtate (ut latè probavimus ſuprà cap. 5.) tum etiam, quia non admittit exceptionem admittendam, quod eſt exceſſiva ut cap. ſeq. latè apparebit.

41 Quam concluſionem communiter practicatam videmus quotidie in ſupremis tribunalibus, non ſolùm quando acta adeuntur per viam violentiæ, ſed etiam quando per viam querelæ alicujus judicis commiſſionis ſeu executoris, ſive à Curia Regia, ſive aliunde miſſi, excedentis à ſua commiſſione, quia in omnibus cauſis inſpicitur ſtatim ſua poteſtas ex delegatione, & poteſtas ejus, à quo miſſus eſt, an caſum illum poſſint demandare, & ad ſe pertineat, & hoc jure utimur.

42 Ex qua concluſione, & ex hactenus in ejus comprobationem cumulatis illud primo loco infero quòd cùm executor ante præſentationem, & intimationem literarum executorialium ſibi factam, uti non poſſit earum facultate, ac careat poteſtate, ac juriſdictione ex mox citandis, appellationi ab eo interjectæ non deferens vim facere, declarabitur, & quòd ante literarum præſentationem, & intimationem non poſſit executor uti facultate, nec procedere ad executionem earundem, tenet Rota deciſ. 793. in antiquis, & deciſ. 242. & deciſion 458. in novis. Dominicus in cap. cum te, in fin. de reſcriptis. Felinus in cap. ſciſcitatus verſ. limita hanc partem reſcrips. Roma conſil. 353. verſ. quoad tertiam. Bal. in rub. qui ſucceſſion. feud. verſ. executores verò, Philip. Franc. in cap. ſuper eo. el 2. verſ. & ita etiam tenet Rota de appell. Felin. in cap. cum te, de reſcr. & idem in cap. fin. verſ. quæro 3. de præſumpt. Aymon. conſil. 134. num. 22. verſ. ſeptimo dico. Staphileos in tractatu de literis gratiæ & juſtitiæ, verſ. nova forma eſt. Nicol. Millis in reper. verbo, gratia Apoſtolica. Bellame. deciſ. 110. verſ. circa tertiam dubium uſque ad fin. Gomez. in tractatu mandati de providendo n. 138. Caſſan. conſ. 10. verſ. item hinc tenent Canoniſtæ, & in verſ. ex quibus. Caſſiador. deciſ. 8. de reſtit. ſpolia. n. 12. alias de cauſa poſſ. & propr. fol. mihi 137. Puteus deciſ. 275. n. 3. l. 3. quod in utroque executore tam mero quàm mixto procedit, & de hoc etiam in ſpecie probant Gomez in d. tract. mandati. de providen. n. 138 Staphileus de lit. gratia & juſtitia. verſ. nova forma eſt. Ant. Gabriel. commun. concluſ. lib. 2. tit. de executione rei jud. concl. 3. n. 1.

Quæ quidem doctrina univerſaliter etiam vera eſt in 43
quolibet alio delegato judice, qui non recipit poteſtatem, exercitium, nec juriſdictionem ante commiſſionis præſentationem, ita docet gl. in cle. in verbo, receptis de procurat. Ioan. And. in cap. cum te, in fin. verſ. item quod à tempore de reſcript. Bart. in l. multum, verſ. & hæc ſunt utilia ad quæſtionem, ff. de condit. & demonſtr. Rota in novis, deciſ. 242. verſ. delegatus enim, & deciſ. 145. verſ. ſed illud quod facit in novis. Marian. Socin. in tract. de citat. art. 20. in 6. q. prin. Caſſiad. deciſ. 8 n. 12. de reſtitut. ſpol. Archid. in c. ſi is cui in prin. ibi, ſumpto argumento & à contrario ſenſu) de offic. deleg. in 6. & in c. ſi is cui in prin. de procurat. l. 6. Hoſtienſ. in c. ex conqueſtione, verſ. quiſque à judicibus de reſtitut. ſpol. & ibi Ancar. verſ. venio ad quæſtionem, & ibi Card. in fin. verſ. in gloſ. fin. ubi Ab. n. 10. & Anton. de Butrio verſ. Hoſtienſis ſic concludit. Bal. in l. falſus, verſ. ſed pone quòd cauſa C. de furtis idem Bal. in l. ejus qui in provincia, verſ. ſed dubitatur de procurat. ff. ſi certum petatur. Rom. in conſ. 353. verſ. quoad tertiam. Dominicus in c. 1. §. 1. verſ. nota quod judex, de off. deleg. in 6. Philip. Fran. in c. ſuper eo el. 2. verſ. ultimò tenementi de appell. & ibi Decius n. 12. verſ. ultimò nota. Bal. in l. mandatum, verſ. & nota quoad Petrus, C. mandati, & in l. ea quæ verſ. etiam notandum: C. de tempor. in integ. reſtit. idem Bal. in l. 3 §. ſi quis impetraverit, verſ. ſed contrarium eſt verum, ff. quod quiſque jur. & in l. ſed & ſi de ſua, §. 1. verſ. & hæc determinantur, ff. de acquir. hær. Roma. l. abſent. n. 5. & ſeqq. ff. de donat. Felin. in cap. ſciſcitatus verſ. limita hanc partem de reſcr. & in c. cæterum verſ. adde pro Regul. eod. tit. Nicol Milis in repert. verbo, judex delegatus ignor. Caſſan. conſ. 10. n. 18. Angel. in l. cum furioſus, verſ. & eſt argumentum, ff. de jud. Aret. in d. l. ſed & ſi de ſua. verſ. ex his inferunt, ff. de acq. hæred. ubi dicit, quòd non ſufficit, commiſſionem eſſe 44
præſentatam, niſi etiam ſit à commiſſari accepta, ut etiam tenet Guido Papæ q. 286. Felin. in cap. cum ex officii, verſ. pro quo vide de præſcr. Bal. in l. cum qui in verſ. quartò quæro, ff. de juriſd. omn. jud. Paul. de Caſtro in l. cùm furioſus verſ. quod nota, quia per hoc, ff. de jud. Ant. Gabriel. l. 2. commun. concl. tit. de executione rei judicatæ, con. 3. n. 4. quem n. 6. vide poſt Felin. in d. c. ſciſcitatus, verſ. lem. hanc partem de reſc. & Papaxo, dicentem, hoc procedere etiamſi executor ſciat facultatẽ ſibi compe- 45
tere, ſed nondum ſint literæ ſibi præſentatæ, ad quẽ circa hunc articuli confuge quoties neceſſitas impulerit.

Pariter & ſecundò ex ſupradicta concluſione, & re- 46
ſolutione fundata infero, ut appellationi interpoſitæ ab executore, dato cum termino limitato, & aſſignato in ſua commiſſione, & poſt terminum finitum procedente ad ulteriora ut licitæ, ſi non defecerat, vim feciſſe manifeſtam, Senatus declarabit, cùm poſt illud tempus deſinat eſſe executor, & judex caret mandato, & juriſdictione; omniaque quæ ab illo geſta ſint acta; irrita ſunt, nulla, & à privata quadam perſona confecta text. eſt in c. de cauſis, de off. deleg. l. 2. §. ſi judex, ff. de judic. optimus text. in leg. ſi ex prætoriano 3. C. de executor. & exactoribus lib. 12. ubi executor datus ad exigendum de- 47
bitum cum termino limitato, poſt illum in executione, & exactione repertus, vinculis ferreis ligatus ad ſuperiorem mittendus, ut ejus exceſſus coërceat, juncta etiam l. contra noſtra C. eodem tit. & libro. Sebaſtianus Vantius in tract. de nullit. ſentent. ex defectu jur. deleg. num. 99. & 100. & facit pro hoc, quod dicunt Socin. in l. multum intereſt, verſ. ſecunda concluſ. ff. de condit. & demonſtr. Alexand. in l. ſed & ſi de ſua. ff. de acquir. hæred. Ant. Gabr. commun. concluſ. l. 2. tit. de executione rei judicatæ, concl. 3. num. 18. quod etiamſi prorogata ſit ejus juriſdictio de tempore ad tempus, ſi tamen ignoret 48
executor, actus ab eo geſti, anteaquam ſibi de prorogatione conſtet, irriti ſunt, & nulli, ubi etiam Vantius affirmat, quando commiſſio ſit à delegante collata in tempus, quo ipſa delegans non eſſet futurus judex. &

quo

quo carebit poteſtate, juxta tex. in l. cum qui, ff. de juriſd. omn. jud. cui aliæ poſſunt etiam leges applicari.

50 Tertiò & ultimò ex ſupradicta reſolutione deducitur, quòd cùm judex ſuperior, qui ſententiam tulit, non poteſt eam exequi, pendente legitima appellatione ab illa interponendam, quia per eam ſuſpenſa eſt ejus poteſtas, & juriſdictio, c. non ſolùm, de app. in 6. toto tit. ff. nihil novari appellatione pendente, Vincent. Caroc. in tr. de except. exceptione 44. n. 74. prope fin. & vide ſuprà c. 1. n. 32.

Pariter eſt dicendum, ut executor, cui executionem ejus commiſit faciendam, ejuſdem defectus potentiæ
51 particeps intelligatur, ex juribus, & authoribus ſupe-
52 riùs adductis, verſ. quoniam poteſtas à num. 30. & ſurſum, & non poteſt quis per alium facere, quod non poteſt per ſeipſum ex juris regula, poteſt quis, de Reg. jur. lib. 6. imò non executor, ſeu mandans ipſe exequitur, Beroi. in cap. quoniam Ab. num. 12. de off. deleg. Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 38. num. 2. in fin. Rebuf. de ſentent. execut. art. 7. gloſ. 3. n. 4. verſ. idem dico fol. 378. Bald. in addition. ad Specul. tit. de executione rei jud. verſ. ſententia lata ab uno. Guillelmus de Cunis in l. ſi pater. ff. de manumiſ. vind. Bertaeb. in repert. verbo, execut. n. 51. Cardin. Tuſch. pract. concluſ. tom. 3. litera E, concluſ.
53 478. n. 1. quia executor eſt veluti cauſa inſtrumentalis, quæ nihil diſponit. Aret. in §. cum autem impubes, n. 6. in fin. inſtitut. de adopt. & qui per alium facit, eſt perinde ac ſi faciat per ſeipſum ex regula juris. Actus ſiqui-
54 dem non attribuitur exequenti, ſed mandanti. Rota dec. 167. num. 2. part. 2. diverſ. Petrus Surd. deciſ. 8. n. 23. & 24. & deciſ. 292. n. 9. & in tract. de aliment. tit. 7. q. 38. n. 52.

55 Et ideo quemadmodum judex mandans vim facit, non deferens appellationi interjectæ ab hujuſmodi executionis commiſſione, juxta ea quæ exactè dixi ſuprà hoc lib. 4. cap. 1. à num. 32. verſ. & prima rationabilis, &c. quia vim vi addit; ita etiam hujuſmodi executor hoc caſu, etiam de facto poteſt impediri, ne exequatur,
56 bonus text. in l. defenſionis facultas. C. de jure fiſci lib. 10. Abb. in c. 1. col penult. & fin. de off. ord. Bart. in l. divus, ff. de judiciis. Oldraldus conſil. 89. Grammat. conſiliorum civilium 109. n. 5. Felin. in c. ſi quando de off. deleg. Mart. de juriſd. 1. part. c. 51. à n. 35. faciunt quæ exactiſſimè Marant. in diſp. 1. à n. 18. cum pluribus ſeqq. ac ideo multo magis per remedium juris. ſcilicet appellationis, & nullitatis, quare ſi ab executore non admittente hujuſmo-
57 di poteſtatis ſuæ defectus exceptionem, nec ſuperſedente appellationi interpoſitæ, vim fieri manifeſtam, declarabitur.

58 Pro quo facit inſuper quod dicit text. in c. ſi quando, de reſcript. quòd quando Papa reſcribit alicui, ut aliquid injuſtum exequatur, poteſt ille non exequi, & contravenire literis Apoſtolicis, ſi illud, quod jubetur, apparet injuſtum, & debet reſcribere Papæ, & ſpectare ſecundam juſſionem, ubi dicit Abb. procedere, etiam ſi in mandato Papæ ſit pœna excommunicationis, & dicit not. gl. in l. puniri C. ſi contra jus, vel uti, quod non debent timere miſeri Prælati veritatem ſectari, & literis Principis non obedire. Idem dicit gl. in verſ. nuntians in §. deinde, in auth. de manda. Princip. ex quo infert & argumentatur, & bene, Maran. diſput. 1. num. 16. in fin. Si ergo ipſi Principi injuſta jubenti, non eſt obediendum, quanto minus ejus delegato; aliter ergo majorem poteſtatem haberet executor, quàm mandans, à qua ſua defluit; & foret monſtruoſum, ramos pullulare radice infecta, juxta quæ latè dixi ſuperiùs, foretque hac via aperta porta fraudibus, ſi permitteretur executori ejus exequi ſententiam cui perſonaliter executio facienda
59 prohibetur, quod nullo jure permittendum eſt. & ſic attendatis, contra quem exequitur, ut ſi nondum appellaverit à ſententia, quia nondum ſibi fuit intimata, interponat appellationem ſimul coram executore, cum proteſtatione illam præſentandi coram ſuperiore, cùm adeundi deſit nunc ſibi facultas, dummodo venit ad notitiam ſuam ſententia lata contra ſe, petenſque ab executore, ut ſuperſedeat interim, dum de hoc cognoſcit, ad effectum reſcribendi & ſuperſedendi interim.

Salgado de protect. Reg.

Diximus ſuperiùs executorem executorialium carente 60
poteſtate ante commiſſionis præſentationem, illis etiam potes addere, quòd licèt executor gratiæ acquirat juriſdictionem à tempore datæ, illam tamen exercere non poteſt ante præſentationem, & receptionem literarum, cap. ſuper eo. 2. de appellat. latiſſimè & accuratè cum magna Doctorum caterva, ampliationibus, & limitationibus, necnon concordia Doctorum & opinionum, videre poteris Anton. Gabriel. lib. 2. commun. opinion. tit. de executione rei judicatæ, concluſ. 3. per totam. Molin. de juſtitia & jure, 3. tom. diſput. 599. num. 2. plenè etiam per Nicolaum Garciam tr. de beneficiis 6. part. c. 2. à n. 7 cum pluribus ſeqq. tom. 1. Marqueſ. tractatu de commiſſ. 1. part. c. 3. n. 42. folio mihi 31. & quod debeat fieri 61
præſentatio literarum originalium, vel aliàs authenticarum, nec ſufficit tranſumptum factum à notario; ſeu ſubſcripta. Vide Garciam ibi n. 16. cum ſeqq. ubi bene explicat.

Et quòd procedat generaliter in quolibet judice delegato, ut pariter ante præſentatas literas delegatorias non habeat exercitium juriſdictionis, tenet gloſſ. in clem. 1. in verb. receptis. de proc. Joan. Andr. in c. eam te, in fin. verſ. item quod à tempore de reſcript. idem voluit Bart. in leg. multum, verſ. & hac ſunt utilia ad quæſtionem, ff. de cond. & demonſt. Rota in novis deciſ. 242. verſ. delegata enim, & deciſ. 143. verſ. ſed illud, quod facit in novis. Maria. in tract. cit. verſ. & ſi delegatus, aliàs art. 10. in 6. q. prin. Caſſad. deciſ. 8. num. 12. de reſt. ſpol. Arch. in cap. ſi is cui, in prin. ibi, ſumpto arg. à contrario de off. del. in 6. & in cap. is cui in prin. de procur. in 6. Hoſ. in cap. ex conquæſtio. verſ. quiſquam à judicibus de reſp. & ibi Anch. verſ. venio ad quæſtionem, & ibi Card. in fin. verſ. in gl. fin. & ibi Abb. num. 10. verſ. & hinc ſumpta occaſione, & ibi Anton. de But. ver. Hoſtienſ. ſic concludit. Bal. in l. falſus, verſ. ſed pone quod cauſa, C. de furt. Bal. in l. ejus qui in provinciam, verſ. ſed dubitatur, de procur. ff. ſi cert. pet. Rot. conſil. 353. verſ. quoad tertium. Domini. in cap. 1. §. 7. verſ. nota quòd judex de off. deleg. in 6. Fran. in c. ſuper eo ol. 2. verſ. ult. tenementi, de appell. & ibi D. n. 12. verſ. ultimò nota. Bal. in l. 1. C. ut lit. pendent. verſ adde, id quod, & in l. mandatum verſ. & nota quod Petr. C. mand. & in l. ea quæ verſ. eſt etiam notandum, C. de temp. in integrum reſt. Bal. in l. 1. §. ſi quis impetraverit, verſ. ſed contrarium eſt verum, ff. quod quiſque jur. & in leg. ſed & ſi de ſua §. 1. verſ. & hac determinantur, ff. de acq. hered. Roman. in l. abſent. n. 5. & ſeq. verſ. & determinatur quæſt. ff. de donat. Felin. in cap. ſciſcitatus, verſ. limita hanc partem de reſcript. & in c. cæterum, verſ. adde pro regula eod. titul. Mill. in verb. judex delegatus ignorat. Caſſan. conſil. 10. n. 18. Angel. in l. cùm furioſus, verſ. & eſt argumentum, ff. de jud. Aret. in l. ſed & ſi de ſua, verſ. ex his inferunt, ff. de acq. hered latè cum ampliationibus & limitationibus proſequitur Ant. Gabr commun. concl. lib. 2. concl. 3. à n. 1. cum ſeqq. tit. de exec. rei jud. ubi n. 4. poſt Aret. ubi ſuprà, dicit communem, ſubdentes quòd non ſufficit literas eſſe præſentatas, niſi etiam ſint acceptatæ, Guid. Pap q. 186. Felin. in cap. cum ex offi. ver. pro quo vide de præſcript. Bal. in l. cum qui, in verſ quartò quæro, ff. de juriſd. omn. jud. Paul. de Caſtr. in l. cum furioſ. ver. quod nota quia per hoc, ff de jud.

Quod procedit, etiam ſi ſciat, facultatem ſibi com- 62
petere, ſed nondum ſint literæ præſentatæ, Fel. in c. ſciſcitatus, ver. limita hanc partem de reſcript. & poſt Papaz tenet Gabr. ubi proximè n. 6. ubi alias ampliationes, & limitationes ponit, & latè proſequitur videndus.

Ulteriùs notanda ſunt pauca, ea tamen utilia ad 63

executionem judicis requiſiti ſpectantia . illo priùs obi-
ter ſuppoſito, quòd ſi res, ſuper qua facienda eſt actua-
lis executio , vigore rei judicatæ ab uno judice latæ ,
ſit ſub alterius judicis territorio , diſtrictu , & juriſdi-
ctione. ab iſto facienda eſt, ad requiſitorias tamen lite-
ras illius judicis , qui ſententiam tulit , text. eſt expreſ-
ſus *auth.de exhib.rei §.ſi vero, & in auth. ut different. ju-
dic.l.1.tit.7.p.3.l.properand.§.ſin autem reus. C.de jud. in
l.à D.Pio, §. ſent. Roma dictam, ff. de re jud.* quàm latè
64 exornaot, & ejus materiam tractant Covar. *pract.quæſt.
cap.10.n.7.*per totum, ubi idem tenet , per identitalem
rationem in contractu paratam executionem habente ,
quando fieri debet coram judice contractus, ut in utro-
que probat , & amplificat Paz *in prax.5.p.tom.1.cap.2.
à n.5.cum ſeqq.fol.* 101. per uotata *in cap. Rom. §. con-
trahentes de for.compet. lib.6.* tenent plures relati ab A-
ſin.*in prax.§.31.cap.9.n.2.*Avend.*tit. de las excepciones ,
n.9.& reſponſ.22.*Oroſc. *in l. ſi convenerit n. 9. ff. de jur.
omn. jud.gl.l.23.tit.11.p.5.*Azeved. *in l.1.tit.21.lib.4.re-
cop. num.54.* Anton. Maſſ. Gall. *in forma obligat. Camer.
part.3.quæſt.2.* latè etiam & bene in utroque caſu Rod.
Xuar. *in lect. l. poſt rem. in declar.l.Reg.quæſt. 5.* incipit
circa judicem videndum fol.mihi 349.poſt Bar. Bal. Sali-
cet. Paul. & alios *in d. §. ſenten. Roma* , & poſt plures
alios. ejus additionator Valdez pulchrè etiam per Joan.
Ferrat. *in pra.in form.execut. ſent. diffini. à n.13.fol.*277.
ubi poſt Cynum & alios , & ſimiliter Roder. Suar. di-
ſtinguunt, ut hoc procedat , quando petitur executio ju-
dicis officio, ſecus autem quando petitur actione in fa-
ctum , quia actio ubique exerceri poteſt , quos vide , &
omnes pro materia executionis factæ per literas requi-
65 ſitorias, latè etiam Gratian. *diſceptat. foren.cap.146.per
totum* , ubi latè, an judex requiſitus excedat , non exe-
quendo ſecundum ſtatutum judicis requirentis. Rebuff.
*in tract. de liter. requiſit. à num. 25. & ſuprà per totum
in commentar. tom.* 2. Latè hunc articulum examinat
poſt plurimos quos citat. Vincent. Carocius *tractatu de
except.excom.* 22 *q.*30.*à n.7.cum.ſeqq.* Carol.de Tapia *in
e mpil.jur. Regn.Neapol.tit. de execut. ſent. rubr. 41. ritu*
262.*num.4.fol.*216.*lib.* 3.ex Carpan. *ad ſtat. Mediola.
cap.8.& aliis.*

66 Circa quod nunc primò quæro , an literis requiſito-
riis ad hujuſmodi executionem faciendam ſolemniter
expeditis , judici , ubi res ſita eſt , deſtinatis , & antea-
quam iſte judex requiſitus inceperit , judex requirens
obiit , vel officio publico functus , vel privatus eſt, an
poterit judex requiſitus dictas literas exequi , & effectui
mancipare ? In qua difficultate , & controverſia affir-
mativè reſpondendum erit , ut etiam poſt mortem re-
quirentis defectum , aut privationem officii teneatur
requiſitus exequi , per text. *in l.fundo venditor, §. ult ff.
de a.quir. poſſ. cap. ſi ſuper gratia. de reſcript.* exactè , &
dilucidè examinat , & comprobat Covarr. *pract. quæſt.
cap.11.à n.1* quem omnino vide.

67 Pro quo communis ſtat ſententia , quòd ſi nuntio
fuerit à judice demandatum, ut aliquem inducat in poſ-
ſeſſionem, mortuo etiam judice , nuntius poſſit man-
datum exequi, docent B. *in l. more n.6.ff.de juriſd. omni
jud.*ſequitur Roman.*conſil.*202.*n.*3.Imol. Aret.*in d.l.fun-
di venditor. §. fin ff. de acquir. poſſ.* & ibidem Alexand.
*n.5.*Felin.*in cap.relatum n. 8.& ſeqq. de off. deleg.* quam
opinionem communem etiam profitentur Iſſ. *in d. leg.
more, n. 62. ff. de jur. omn. jud.* & Covarr.*d. cap.11.n.2.
verſ. ſecundo hoc ipſum probatur.* Gratian. *in diſcept. fo-
ren.tom.4.cap.781.n.19.* Card. Mant. *in tract. de tacit. &
ambig.convent.lib.7.tit.13.n.49.&* 50.

68 Quod combrobatur authoritate Pauli, Angeli, Are-
tini. & aliorum *in d.l.fundi venditor. §.fin.* qui expreſſim
aſſerunt , non extingui morte mandantis etiam re inte-
gra, mandatum, quo judex , qui ſententiam tulerit, ejus
executionem alteri commiſerit , ſequitur Covarr. *ubi
ſuprà ſub num. 2. ante fin. verſ. quarto eadem ſententia.*

Pro qua opinione eſt text. optimus *in auth. ut nulli ju-* 69
dicum , §. hoc verò jubemus verſ. ſi verò , quo dicitur , ut
judex , qui ex ſucceſſor alterius judicis , debeat adim-
plere mandatum factum ejus prædeceſſori , prout ſuus
prædeceſſor teoebatur.

Et quia cùm judex , qui tulit ſententiam , ex debito 70
& neceſſitate officii teneatur illam exequi , ſeqoitur ,
ut mandatum ſit ex cauſa neceſſaria , quod quidem
morte mandantis non expirat, ut per *d. leg.fundi vendi-
tor.§. fin.* tenent communiter omnes citati Doctores , &
latiùs Mantica *à num.45.cum ſeqq.* qui *à n.16.* congerit
plures , & diverſos caſus , quibos mandatum morte 71
mandantis non extinguitur , vide etiam Gratian. *ubi
proximè d.cap.783.à n.9.& ſuprà* , quare judex requiſi-
tus , nec alius miniſter hoc caſu exequentes morte, vel
remotione mandaoti ſubſequuta re integra , oec exceſ- 72
ſum , nec vim commiſiſſe , dicentur.

Secundò quæro , an judex requiſitus poſſit cogno- 73
ſcere de dominio , & poſſeſſione rei , ſuper qua execu-
tio facienda eſt. Et videtur quòd non; ex ſupradictis à
priu. hujus capitis , quòd executor merus oon poteſt
de aliqua exceptione pertinente ad executionem ſen-
tentiæ, cognoſcere regulariter : diximus plura *infrà cap.
ſeq.* ſed judex requiſitus dicitur merus executor , & nu-
dus miniſter, ut probant Joan.Ferrat.*in pract.in for.exe-* 74
cut. ſent.diffi.ſub n. 14. fol. 277. tenet etiam Gratian.*in
diſceptat.foren.cap.146. n.7.* & ita intelligendi ſunt Paz
*in prax.5.p.tom.1.c.2.n.10.fol.*101.Covarr.*in prap.quæſt.
cap.10. ſub n. 7. ad med.* dum ſimpliciter dicunt , hunc
judicem requiſitum eſſe executorem ſententiæ , & de-
creti judicis requirentia , ſicuti in executione latæ ſen-
tentiæ fieri debet,& expreſsè tenet ipſe Covarr.*in pract.
quæſt.cap.16.n.5.*

Quod quidem licèt de juris rigore verum ſit , tamen 75
ex æquitate concors eſt omnium opinio , in re hac ſuf-
ficere tertio oppoſitori , coram executore judice requi-
ſito proponere , & allegare, res , & bona, in quibus fit
executio, propria eſſe, nec debere in illis fieri executio-
nem ; cùm aliàs poſſet executor cuilibet tertio oppoſi-
tori , & contradicturi injuriam facere, qui non ita faci-
lè poſſet ad judicem requirentem accedere , cùm fortè
is longè abſit à loco executionis , prout contingit fre-
quentiùs in his execotionibos , quæ fiunt per requiſi-
torias literas ; ſemper enim fit extra proprium territo-
rium, ita conſiderat ex hac ratione Covarr. *pract.quæſt.
cap.16.num.5.* & poſt Bart. & Salicet. tenet Menoch. *de
arbitr.jud.quæſt.38.num.8.& n.16.lib.1.*Octav. Cacher.
*in deciſ.Pedimont.38.n.14.*Ludov. à Peguer. *in deciſ. ci-
vil.138.per tot.*Azeved.*in l.6.tit.17.lib.4.recop.n.7.&* 8.
Cancer. *variar.reſol.cap. 2. de jur. omn. jud.n.*247. Au-
diendus tamen non eſt Cevall. (quem poſt hæc vidi)
in tract. de cogn.per viam viol.2.part. quæſt.16.num.46.
qui hanc doctrinam voluerit extendere ad quoſlibet
executores meros etiam oon ordinarios requiſitos. Sed 76
fallitur , quia repugnant omnia juris principia, quæ do-
cent , meros executores nullo modo poſſe admittere ,
nec cognoſcere de qualibet exceptione ut hactenus
hoc *cap. & ſeq.* diximus. Et quia omnes hi Doctores
loquuntur limitatè in judice requiſito de æquitate , &
ſpeciali ratione , ſcilicet , quia frequentiùs judex requi-
rens longè degit , ubi non ita facilè adiri poteſt abſque
magna injuria oppoſitoris. Quæ ratio non militat in
nuntio , qui intra territorium judicis , ſententiam fe-
rentis, exequitur , quia facilis patet aditus ; & ita te-
nendum eſt conſtanter ex huculque dictis in hoc *cap.
ſeq.* circa quæ vide etiam *infrà cap.7.à n.41. cum ſeqq.*
& ibi dicta limita , ut in hoc caſu ſpeciali.

CAPUT.

CAPUT VII.

Ab executore rejiciente legitimas exceptiones executorialium executioni oppoſitas, & admittendas, ſeu etiam admittente rejiciendas an, & quando appellationi interjectæ vim faciat non deferens, ut qualiter excedat, cognoſcatur.

SUMMARIUM.

Exceptiones executorialium executioni convenientes legitima dicuntur, & ut ſoluta admittenda, n.1.

Legitimum dicitur, quod à lege recipitur, & approbatur, num.2.

Exceptiones dicuntur non legitima, qua à lege reprobantur, n. 3.

Executor excedit; non admittens legitimas exceptiones executionis natura congruas, n.4.

Ab executore non admittente legitimas exceptiones tanquam exsedente, appellatio habet utrumque effectum, n.5.

Quod idem locum habet in executione instrumenti guarentigiati, quia pacificantur à jure, n.6.

A rejectione exceptionis in executione incidentis appellatio eſt neceſſaria, aliàs tranſit in rem judicatam, n.7.

Executor literarum penſionis rejiciens exceptiones legitimas incompetentia, ſurreptionis, aut ortas ex ventre gratia, excedit, & ex hoc capite appellatio utrumque habet effectum, n.8.

Exceptiones minùs legitimas reiiciendas admittens executor excedit, ex hoc capite appellationi ut licita deferendum eſt, n.9.

Executor admittens exceptiones non admittendas, detrahit juri privilegiato partis, hoc eſt, juris exequendi, eamque privat beneficio juris communis, ob quod datur appellatio, n.10.

Gravamen ſat prajudiciale dicitur, quo impeditur via executiva competens, n.11.

Executiva via maximum affert commodum, n.12.

A gravamine illato agenti via privilegiata faciliùs admittitur appellatio, quàm adverſario, n.13.

Exceptiones legitima qua executioni ſententia opponi poſſunt in duplici ſunt differentia, n.14.

Alia infringunt ſententiam, illique ex diametro repugnant; alia non repugnant directè, ſed tantùm modificant, & quales ſint in utroque caſu, ibid.

Exceptiones omnes indiſtinctè omnes executores an admittere, & terminare queant, n.15.

Executor merus cùm ſibi committatur nudi facti executio, & omnis liquidata materia, non poteſt regulariter cognoſcere de exceptionibus oppoſitis, n.16.

Executor merus non poteſt cognoſcere de exceptionibus appoſitis labefactantibus ſententiam ſed mandatum ad unguem ſervare tenetur, n.17.

Exceptiones infringentes & annullantes ſententias licèt executor non teneatur admittere, poteſt tamen, ſi vult, ad effectum ſuperſedendi, & reſcribendi dumtaxat, n.18.

Primò quando exceptio eſſet notoria, & nondum fuiſſet in judicium deducta, n.19.

Secunda exceptio excommunicationis oppoſita petenti executionem, n. 20.

Tertia exceptio & cauſa noviter orta, quam ſi cognoſceret judex ſuperſederet, n.21.

Quarta exceptio falſi reſcripti, n.22.

Quinta exceptio nullitatis notoria, ubi executio eſt irretractabilis, n.23.

Executor has exceptiones infringentes ſententiam poteſt admittere, ſi vult, non tamen tenetur, & ideo a rejectione appellationi interjecta non deſ.re~n, n.24 25. & 26.

Executor mixtus ſicut merus, non tenetur admittere exceptiones labefactantes ſententias, ſi non vult, n.26.

Executor praciſè tenetur admittere exceptionem infringentem ejus poteſtatem, & ubi datur executio irretractabilis, aut excommunicationis exceptio, quas ſi rejiciat executor, libet appellare, n.27.

Executor mixtus is dicitur, cui executio committitur, non pracedente cauſa cognitione ſuper iis, qua incidere ſolent in viam executivam, n.28.

Executor mixtus non tenetur admittere exceptiones labefactantes ſententias, nec reſpicientes merita cauſa, num.29.

Executori non quomodo ſit lata ſententia, ſed quomodo ſit exequenda, pertinet, non quid ſit pronunciandum, ſed quid ſit pronunciatum, n.30.

Executor non poteſt factum ſuperioris labefactare, n.31.

Executor non poteſt admittere exceptiones reſpicientes juſtitiam, & cauſam principalem, ſed ſtatim remittit ſuperiori non ſuperſedens in executione, n.32.

Executor poteſt, ſi vult, admittere exceptiones reſpicientes nullitatem ſententia ut remittat & ſuperſedeat, n.33.

Executio ſententia ſummariè tractatur, & ita nihil admittitur requirens altiorem indaginem ad illam impediendam, n. 34.

Exceptio nullitatis incontinenti probata, ex inſpectione actorum, eſt legitima, & impedit etiam trium conformium executionem, n.35.

Exceptio nullitatis ex defectu juriſdictionis etiam trium conformium executionem impedit, n.36.

Exceptio nullitatis notoriè impedit executionem oppoſita coram judice ſententiam ferente, executor autem non tenetur terminare, ſed interim ſuperſedere, n.37.

Reſtitutio in integrum quando poteſt opponi rei judicata, & ſuſpendit executionem, procedit ſi opponatur coram judice, non autem coram executore, n.38.

Exceptiones modificativas qua directò non infringunt ſententiam, ſed reſpiciunt executionem ſententia tantùm, executor mixtus admittere tenetur, n.39.

Executor Romana Curia in partibus cognoſcit ſuper rebus in quibus eſt facienda executio pro quantitate debita, & de aliis exceptionibus modificativis, n.40.

Iudex requiſitus pro executione ſententia quas exceptiones admittat, n.41.

Iudex requiſitus pro executione executorialium dicitur merus executor, n.42.

Iudex requiſitus pro executione cognoſcit de omnibus exceptionibus modificativis, ſi coram judice cognita non ſint, n. 43.

Iudex requiſitus poteſt de dominio rei ſuper qua eſt facienda executio, cognoſcere etiam ſi ſit merus, n.44.

Iudex ordinarius qui in defectum juriſdictionis arbitri ferentis ſententiam exequitur, dicitur mixtus executor, quia omnes exceptiones admittit & cognoſcit, n.45.

Exceptiones modificativa natura executionis conveniunt & ideo admittenda per executorem, n. 46.

L. cum fideicommiſſ. ff. de confeſſ. expenditur mirabilis ad admittendum exceptiones modificativas, n.47.

Exceptiones qua coram ipſo executore proponi poſſunt, & qua non, ſed coram ſuperiori mandante, n.48.

Executor ſi nolit admittere exceptiones infringentes ſententiam ad effectum ſuperſedendi, non excuſatur pars illas proponere iterum coram ſuperiore. n.49.

Exceptionis legitima à rejectione ut poſſit appellari, & excedat executor, debet illius probatio incontinentè offerri, non aliàs, n.50.

Executiva & ſummaria judicia non admittunt exceptiones requirentes altiorem indaginem, n.51.

Exceptio legitima ut per executorem admittatur, debet vel ex eiſdem actis probari, vel conferri incontinentè probationem, n 52.

Tertius comparens & appellans ab executione, debet de ſuo intereſſe incontinenti docere, n.53.

Ab executione appellatio ut operetur effectum ſuſpen-

ſivum exceptionis, probatio debet incontinenti conferri, n. 54.

Appellatio a rejectione exceptionis ante ejus juſtificationem, non devolvit, nec ex ſola rejectione juſtificatur, in quibuſlibet judiciis, & de ratione, n. 55.

Appellatio à rejectione exceptionis ſimul oblata probatione, incontinenti ſtatim dicitur juſtificata, n. 56.

Iudex reiiciens probationem incontinenti oblatam, oſtendit ſuam iniquitatem contra opponentem exceptionem, cujus malitia præſumptio purgatur ex eo, n. 57.

Tam in exceptionibus dilatoriis, quam peremptoriis, n. 58.

Et hoc caſu appellatio ſtatim operatur effectum ſuſpenſivum & attentata, n. 59.

Probationem incontinenti offerens, debet petere terminum breviſſimum, n. 60.

In remed. l. fin. C. de edicto D. Adr. proceditur ſummariè & executivè, & exceptio requirens altiorem indaginem reſervatur petitorio, n. 61.

Quod per interpretationem verborum teſtamenti probari deſideratur, requirit altiorem indaginem, quæ reſervatur in remed. l. fin. n. 62.

Exceptio quæ continet aliquam dubitationem juris vel facti non promptè liquidabilem, reſpicit proprietatem, n. 63.

In executivo judicio ex l. fin. C. de edicto D. Adr. non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, n. 64.

Exceptiones peremptoriæ quæ non infringunt, nec directò impugnant, ſed modificant ſententiam, poſſunt ut legitimæ opponi in ejus executione, n. 65.

Exceptio modificativa cùm non impugnat ſententiam, dicitur quid ſeparatum ab appellatione principali, n. 66.

Exceptiones modificativæ & legitimæ quæ ſint, n. 67. remiſſivè.

Exceptio collationis bonorum poteſt ut modificativa opponi executioni ſententiæ, n. 68.

Exceptio peremptoria modificativa ſemel judicio principali & ante ſententiam oppoſita, & à judice rejecta, in executione opponi non poteſt, n. 69.

Exceptio modificativa ſemel oppoſita, & terminata in principali, non poteſt executioni ſententiæ opponi, n. 70.

Exceptio modificativa ſemel oppoſita in proceſſu ad unum finem, poteſt ad aliud diverſum in executione ſententiæ opponi, n. 71.

Exceptio peremptoria modificativa ſemel proceſſui oppoſita, non tamen per judicem ſuper ea pronunciatum, an executioni opponi poſſit, n. 72.

Exceptio ſumptuum eſt modificativa, & admittenda per Executorem executioni ſententiæ, quam directò non impugnat, n. 73.

L. peremptorias C. ſententiam reſcindi non poſſe, an loquatur in peremptoriis modificativis, n. 74.

Exceptio retentionis adeò favorabilis eſt, ut etiam poſt ſententiam competat, n. 75.

Retentionis exceptio admittitur in executione, etiamſi ea ſit proceſſui oppoſita, non tamen per judicem terminata, n. 76.

Retentionis exceptio non deciſa, etiam in judiciis privilegiatis opponitur poſt ſententiam, & à rejectione appellatio admittitur, n. 77.

Exceptio impenſarum per viam actionis, & exceptionis, in judicium principale deduci poteſt, n. 78.

Impenſarum exceptionem per viam actionis propoſitam debet judex expreſſè pronuntiare, aliàs habetur pro omiſſa, n. 79.

Impenſa petita in prima inſtantia in ea tamen omiſſa condemnatio, ſi in ſecunda ſuper illis declaretur, erit prima ſententia illarum reſpectu, n. 80.

Et tunc in executione ſententiæ hæc exceptio admittenda eſt, ibid.

Impenſarum exceptio modificativa in judicio principali deducta per viam exceptionis, poteſt iterum in executione opponi, n. 81.

Succumbens in exceptione compatibili cum actione, non prohibetur in aliud judicium deducere, ſi de ea non fuerit judicatum, n. 82.

Abſolutio in incidenti quando deducatur per condemnationem in principali, n. 83.

Text. in l. quod in diem §. citationem ff. de compenſat, expenditur, n. 84.

Exceptio modificativa oppoſita, & non determinata, cenſetur reſervata executioni ſententiæ, quando eſt compatibilis cum ſententia, n. 85.

Exceptio oppoſita & non terminata, cenſetur rejecta, & non admittenda in executione, quando eſt incompatibilis cum ſententia, n. 86.

Sententia lata ſuper principali intelligitur reprobare incidens, ſi aliter cum illo non poteſt ſubſiſtere, n. 87.

Exceptio competens obligato ad alimenta, ne conveniatur ultrà quàm facere poſſit, eſt modificativa, n. 88.

Exceptio augmenti, aut diminutionis bonorum alimentarii, & alimentantis, eſt legitima, & variatur juxta augmentum & diminutionem, n. 89.

Quod intellige ſi incontinenti hæc augmenti, aut diminutionis exceptio probetur, n. 90.

Sententia cauſa ceſſante ceſſat & ipſa ſententia, numero 91.

Cauſa ſententiæ quando redit ad non cauſam ſententia retractatur, n. 92.

Executor ex nova cauſa poteſt in ſententiæ executione ſuperſedere, n. 93.

Rei judicatæ ceſſante cauſa ex nova cauſa ſuperveniente, ceſſat res judicata, n. 94.

Res judicata non facit jus in iis quæ tempore mutantur, num. 96.

Alimenta creſcunt & decreſcunt, creſcente vel decreſcente patrimonio alimentati, vel alimentantis, etiam poſt ſententiam & judicis taxationem, n. 97.

Etiamſi taxationi conſenſerit, n. 98.

Exceptio orta ex ventre ſententiæ, eſt legitima, quam ſi executor rejiciat, excedet, n. 99.

Actio & exceptio ſi oriatur ex eodem actu, à pari procedunt, ibid.

Exceptionibus omnibus ſublatis per ſtatutum non tollitur orta ex eodem ſtatuto, n. 100.

Exceptio ex ventre ſententiæ aut inſtrumenti, obſtat etiam non oppoſita, quia ſemper loquitur, & ſimul cum actione præſentatur & deducitur, n. 101.

Exceptio orta ex inſtrumento prodeſt ſi ex eo agatur, ſecus ſi ex re judicata ſuper inſtrumento, niſi & in illa ſit incluſa, n. 102.

Executioni ſententiæ poteſt opponi & oriri exceptio proveniens ex mente pronuntiantis, n. 103.

Reſervatio juris facta in ſententia, conſervat jus condemnato competens, n. 104.

Ius reſervatum eſt excluſum à ſententia & condemnatione, n. 105.

Reſervatio juris eſt exceptio quæ modificat actum, atque omnino admittenda eſt, n. 106.

Reſervatio juris confirmat non reſervatum, & conſervat reſervatum, ac ſi nulla ſtaret condemnatio, n. 107.

Exceptio (non implevisti ex latere tuo) ut legitima opponitur executioni, n. 108.

Exceptio (tu non implevisti ex parte tua) oritur ex ventre ſententiæ, & quandocumque opponi poteſt executioni, n. 109.

Exceptione (tu non implevisti) ſtante, inhibitio expeditur contra executionem, n. 110.

Exceptionibus omnibus excluſis non intelligitur excluſa exceptio (tu non implevisti) n. 111.

Ad effectus plures exceptionis (tu non implevisti) qui videndi, n. 112.

Exceptio (rei non traditæ, & pretii non ſoluti ejus eſt natura cujus exceptio (tu non implevisti) & opponi poteſt executioni ſententiæ, n. 113.

Exceptio

Exceptio etiam dilatoria quæ oritur poſt ſententiam, poteſt licitè ejus executioni opponi, n. 114.

Exceptio dilatoria orta poſt litem conteſtatam, poteſt opponi. n. 115.

Res judicata licèt perpetua ſit, tamen non obſtat agenti ex nova cauſa ſuperveniente de novo, n. 116.

Condemnatus ad rei commodatæ, aut depoſitæ, aut perditæ reſtitutionem, & ejus veram æſtimationem, ſi res deveniat in poteſtatem Domini, poteſt de hac legitima exceptione opponere executioni, & admittenda, n. 117.

Æquitas novi caſus novum inducit remedium, n. 118.

Exceptio (quod petit intus habes) opponi poteſt ſententiæ, num. 119.

Sententia pro aliquo uti hærede ab inteſtato, reſcinditur poſtea apparente teſtamento noviter reperto, n. 120.

Abſolutus ex una cauſa poteſt ex alia noviter conventus condemnari, n. 121.

Sententia cauſa ceſſante, ceſſat ipſa ſententia, n. 122.

Bona alienata in tertium per illum poſſeſſorem, cujus ſententia ex nova cauſa fuit reſciſſa, n. 123. remiſſivè.

Rei judicatæ exceptio quando prodeſt abſolutio ob non probationem actoris in realibus aut perſonalibus, n. 124. remiſſivè.

Exceptio defectus mandati aut juriſdictionis, eſt perpetua Et nunquam cenſetur excluſa, & obſtat etiam tribus conformibus, n. 125.

Sententia ſuſtinetur ſi revera adfuerat mandatum procuratoris, licet non præſentatum in actis, de quo etiam poſt ſententiam conſtet, n. 126.

Sententia erit nulla, etiamſi verè adſit mandatum, non tamen productum in actis, poſtquam fuit de ejus defectu oppoſitum, n. 127.

Acta non valent poſt oppoſitionem defectus mandati, niſi in actis exhibeantur, n. 128.

Secus ſi non opponatur, quia ſufficit quandocumque de ejus vera exiſtentia docere, ibid.

Sententia & acta ut nulla dicantur, non ſufficit ſemel à principio de defectu mandati opponere, ſed in quolibet actu proteſtari, & repeti, aliàs ſufficit quandocunque de ejus vera exiſtentia docere, n. 129. & ſeqq.

Judicium agitatum cum Monacho conſtituto procuratore, ſine licentia ſuperioris, non oppoſita exceptione an ſit nullum, n. 130.

Proteſtatio ut nihil fiat niſi docta de legitimo mandato debet repeti non à quolibet actu, n. 131. & ſeqq.

Interlocutoria judicis declarans falſum & aſſertum procuratorem legitimè comparere, non præjudicat Domino inſcio, & poteſt quandocunque de nullitate docere, num. 133.

Quid ſi Dominus hujus interlocutoriæ habuiſſet notitiam, n. 134. remiſſivè.

Exceptio oppoſita primæ ſolutioni annui redditus, & rejecta an apponi queat in executionibus ſequentium annorum, n. 135.

Obligatio redditus annui ſi eſt unica, pro omnibus præſtationibus futuris, unica præſcriptio ſufficit pro tota obligatione, n. 136.

Singulæ obligationes ſi oriantur pro ſingulis præſtationibus annuis, tot præſcriptiones ſunt neceſſariæ, ita ut unica pro omnibus non ſufficiat, n. 137.

Annuus redditus debitus ex contractu, regulariter una eſt obligatio, & actio, & ad hæredes tranſit, n. 138.

Redditus annuus debitus ex contractu cum conditione ſingulis annis adimplenda, tunc quot ſunt anni, tot ſunt obligationes, n. 139.

Redditus ad vitam tot continet obligationes, quot præſtationes annuæ, n. 140.

Tot ſunt legata quot annuæ præſtationes, n. 141.

Obligatio ſi eſt unica pro omnibus annuis præſtationibus, exceptio ſemel oppoſita & rejecta in executione unius præſtationis, non obſtabit creditori in aliis, n. 142.

Sententia lata in favorem debitoris ſuper uno annuo redditu, obſtabit agenti pro ſeqq. debitis unica obligatione, n. 143.

Obligationes ſi tot ſint quot annuæ præſtationes, ſententia pro prima pagha non parat plenum præjudicium in ſequentibus, n. 144.

Cauſa ex qua ſit actum ſpecialiter non expreſſa, omnes cauſæ petitione comprehenduntur, n. 145.

Debitor annui redditus, ſi in executione unius paghæ omiſit opponere exceptionem illam, poterit opponere in executione aliarum præſtationum futurarum, n. 146.

Solutiones decurſæ nihil inferunt in futurum, quominus opponatur exceptio contra inſtrumentum aut tabellionem, omiſſa in prima pagha, n. 147.

Quod procedit ſive unica ſit obligatio, ſive plures pro ſingulis annis, quando exceptio omiſſa fuit in prioribus paghis, n. 148.

Text. in l. 1. C. de fideicommiſſ. interpretatur, n. 149.

Sententia lata ſuper primæva actione, & obligatione annui redditus, ut in poſterum præſtetur, unica ſufficit pro ſingulis annis condemnatio, n. 150.

Exceptio ſequeſtri authoritate judicis præcipientis debitori non ſolvat ſuo creditori, an impediat executionem pro ipſo debito ſequeſtrato, n. 151. & quid ſi debitor ſequeſtrum procuravit, num. ſeq. & quid adverſus fidejuſſorem, ſub n. 152.

Debitor interdictus ne ſolvat ſuo creditori, ſi compellatur à judice cum cautione indemnitatis, an ſolvere debeat decimam executionis, n. 152.

Depoſitarius de mandato judicis, reddens depoſitum an liberetur, & quid ſi alteri etiam non citato cujus intereſt, quas diligentias tenetur facere depoſitarius, & an teneatur appellare, n. 153.

Debitor interdictus per judicem ne ſolvat ſuo debitori, vel quòd ſolvat alteri, an & quando teneatur appellare, n. 154.

Et an debeat contradicere, & omni uti diligentia, ne debitum ab eo exigatur, ibid.

Debitor compulſus alteri ſolvere quàm vero domino, anteaquam ſolvat, tenetur denuntiare creditori ſuo, n. 155.

Debitor juſſu judicis ſolvens alteri quam ſuo creditori, non liberatur ſi præceſſit mora ſolvendi, illi etiam contradicens, ſequeſtro debito, n. 156.

Debitor etiam ante moram debet modis omnibus reſiſtere, ne fiat ſequeſtrum & factum tollatur, aliàs ſi ſponte ſolvit & agnovit, non liberatur, n. 157.

Debitor ſolvens judici aut apparitori exequenti liberatur, n. 158.

Executor datus ad vendendum & pretium recipiendum, emptor ei legitimè ſolvit, ſed executor Domino rei tenetur, n. 159.

Res evicta in ſolutum pro debito data à judice vel à parte, non agitur ex actione primæva, quia eſt extincta, ſed utili ex empto, n. 160.

Re evicta in ſolutum data, an & quando liberentur prioris fidejuſſores & pignora, n. 161.

Creditor rem in ſolutum accipiens, ſit cautus proteſtari, ut re evicta, illæſa ſibi ſit actio primæva, quia fidejuſſores & pignora non liberantur, n. 162.

Creditor evictionem pignoris debiti non debet, concurrentibus juris requiſitis, & quæ illa ſint, n. 163.

Pignoris venditio legitimè facta non impeditur per appellationem debitoris, n. 164.

Intellectus ad tit. C. creditorem evictionem pignoris non debere, n. 165.

Pignore vendito authoritate judicis inſtante creditore indiſtinctè debitor tenetur de evictione ejus, n. 166.

Factum judicis eſt factum partis, n. 167.

Sequeſtrata mula debitoris forenſis, ſi probet non eſſe ſuam, ſed conductam, reſtituitur, n. 168.

Sequeſtris pluribus appoſitis ſuper eadem re, an prius præferendum, n. 169.

Sequeſtrata rei ſitu pro executione capta an venditio ſit nulla, n. 170.

Exceptio

Exceptio litis pendentia in executivis non admittitur, num. 171.

Executivam ad viam redire non poteſt, qui ordinariè cœpit, n. 171.

Niſi proteſtetur quod via executiva præjudicare nolit, num. 173.

Rei judicata exceptio obtenta contra receptatores reditwum, an præjudicet domino principali, n. 174.

Exceptio eadem obſtat ceſſionario qua cedenti, & etiam invicſo, lite pendente, & eadem competit exceptio, qua condemnato per ſententiam; n. 175.

1 IN executorialium executionem multæ incidere aſſolent exceptiones, quæ cùm judicii
natura rectè conveniant cunctis aliis excluſis, à jure
approbantur ſelectæ, legitimæ inde dictæ, & ab exe-
cutoribus omnimodo admittendæ. Ita tenent Bal. *in*
l. ita nobis, C. ad l. Jul. de adulteriis. Bart. *in l. 1. §. parvi*
referre, ff. quod vi aut clam. Anton. de Butr. & Decius *in*
cap. ex parte 2. de off. delega. Ab. *in cap. item cum quis,*
de reſtitutione ſpolia. Angel. de Aret & Imol. *in l. fin. ff. à*
quibus appellare non licet. Guido *in tr. compulſorialium.*
Anton. de Cana *in tract. de execut. inſt. q. 3.* Ill. *in l. ſi con-*
ſtante n. 85 ff. ſolut. matr. Socin. *in regul.* 130. gl. Ab & re-
liqui omnes claſſici *in d. c. ex parte 2.* Avend. *in cap. cor-*
rect. 1. p. c. 16. optimè latéque Parlad. *l. 2. rerum quotid. c.*
fin. 5. p. §. 11. ſub n. 2. verſ. alij verò; bene etiam noſtras
2 Joan. Garcia *de expenſ. & meliora. 8. cap. n. 15. ad fin.* jure
ſiquidem legitimum dicitur, quod à lege recipitur at-
que approbatur, *l. legitima, ff. de pactis, l. 3. §. fin. pro ſo-*
cio. Decius *conſil.* 258. *n. 4. vol.* 2. Parlad. *ubi proximè n. 4.*
qui propterea dicit è converſo, legitimas exceptiones
3 non dici, quas lex reprobat, & refellit, & Joan. Garcia
d. n. 16. ad fin.

4 Has igitur exceptiones, quas executorialium execu-
tioni legitimas jura reputant, judiciique natura appe-
tit, ſi executor non admittat, excedit, ab hujuſmodique
rejectione admittendarum, veluti ab exceſſu appellatio-
ni (quæ legitima eſt) nec detulerit, violentiam feciſſe,
declarabit prout aſſiduè declarat Regium tribunal, iſta
5 eſt gl. celebris *in l. ab executione, quorum appel. non re-*
cip. verbo, excedat. ibi. Item idem eſt, ſi executor præ-
termiſſa cognitione exceptionis, quæ datur alicui in
quibuſdam caſibus, etiam poſt ſententiam, & poſt qua-
driennii tempus, velit ſententiam executioni manda-
re, &c.) optimè Speculat. *tit. de appell. §. in quibus, ſub*
n. 5. verſ. vel niſi admittat aliquam de except. quæ poſt
ſententiam obj ei poſſ. &c. Bal. *in c. quoad conſultationem,*
ſuper gl. verbo, excedat de ſenten. & re jud. Alex. *conſ.* 99.
alias conſ. 92. n. 6. verſ. nec in dicta promunt, n. 6. l. 1. Ca-
ſtrenſ. *conſil.* 289. *l. 1. ad primum reſpondetur in prin.* Bald.
in l. ab execut. n. 13. C. quorum appel. non recip ubi Bar. *n. 4.*
& in l. ab executore, n. 2. ff. de appell. Ruinus *conſil.* 80.
num. 1. col. 5. Anton. de Butr. *in cap. quoad conſultationem,*
n. 16. verſ. quandoque executor. de ſenten. & re judic. ibi-
dem etiam Abb. *ſub num.* 24. *verſus finem & num.* 25.
Cardinal. Tuſch. *pract. concl. 1. tom. concl.* 4010. *num. 5. &*
num. 18. *litera A.* & iterum *ſub concluſ.* 101. Veſtrius *in*
praxi Roma. Curi. lib. 7. cap. 3. ſub num. 9. verſ. ſed & inter
alios, fol. 196. & eodem lib. cap. 5. num. 9. Rebuff. *in tract.*
de ſentent. execut. art. 7. gl. 11. num. 2. verſ. poteſt tamen,
& idem Rebuff. *gl. 14. num. 9. fol.* 373. & 380. dicentes,
quòd ſi pars opponat contra executionem aliquam le-
gitimam exceptionem, & executor illam non admittat,
poterit ab hujuſmodi exceſſu appellationem mittere.
Idem tenent Cæſar. Contar. *in repetit. l. unic. Cod. ſi de*
mom. poſſ. limit. 19. *n.* 6. & iterum *q. 24. n. 10. &* 11. Greg.
Tholoſa. *in tract. de appell. lib. 1. c. 11. n. 14. & ſequentibus,*
optimè Cepola *in cautela* 44. *per totam.* Philipp. Franc.
in c. novit. 43 in prin. n. 1. de appell. Corneus *conſ. 81. col.*
penul. in prin. n. 5. lib. 1. Dueñas *in regul. 41. limit. 1.* Fran-
ciſc. Ripa *in l. qui pro tribunali ſub n. 10. de re jud.* Joan.
Ferra. *in tract. de appell. c. 5. n. 51.* & per Alex. *conſil. 85. mih.*
verſ. præterea etiam l. 5. tenuiſſe Rotam in una Salv. in-
terd. 19. Novemb. 1593. coram Penia teſtatur Mareſcot.
variar. reſol. lib. 2. cap. 112. ſub n. 18. qui aliam Rotæ de-
ciſionem allegat. & iterum *cap. 120. num.* 48. Petrus
Surd. *conſil. 27. num.* 19. quem in id citat Marquesan. *in*
tract. de commiſſ. 1. part. cap. 24. n. 95. tenet etiam Barz. *in*
deciſ. Bono 55. Dominus n. 11 Beroius *conſil. 32. in cauſa,*
num. 15. l. 3. & per eundem Lancelot. Robert. *de attent.*
1. part. cap. 12. limit. 53. n. 28. Bart. *in d. l. ab executore, ff. de*
appell. ſub n. 2. verſ. vel non admittendo legitimas exce-
ptiones impedientes, executionem, &c. & ad eundem re-
miſſivè Roland. à Valle *conſil. 43. n. 6. vol.* 1. Vicent. Ca-
roc. *exception. 44. num.* 90. qui omnes illam conſtantem
concluſionem in hac materia affirmant: poſſe appel-
lari ab executore ex capite exceſſus, à rejectione ex- 6
ceptionis, aptæ ad impediendam executionem ſenten-
tiæ, quod idem eſſe intelligendum, in executione in-
ſtrumenti Cameralis, ſeu guarentigiati, cùm pari paſſu
ambulent, & de uno ad illud argumentari, alibi dixi
latè, & in ſpecie probat Cæſar Contar. *ubi proximè d.* 7
num. 6. quod adeò verum eſt, ut appellatio ſit omnino
neceſſaria. aliàs rejectio tranſibit in rem judicatam, ut
latiùs probavi ſuprà *cap. 3. ad fin.* ubi videre poteris, à
n. 243. & ſuprà.

Quibus non inutiliter adde Gigant. *in tract. de pen-*
ſion. q. 95. & q. 70 & poſt Felin. Æmil. Veral. *deciſ.* 333.
part. 1. Hieron. Gratian. *conſil. 38. per tot. l.* 2. Flores de
Mena *in pract. quæſt. quæſtione 12. num.* 44. aſſerentes 8
quòd ſi in executione penſionis vigore literarum Apo-
ſtolicarum executor, ſeu ſubexecutor, legitimam ali-
quam exceptionem obſtantem executioni, oſtam puta,
ex ventre, ſeu natura gratiæ, incompetentiæ, vel ſubre-
ptionis, & ſimiles rejiciat, excedit, ab hujuſmodique
exceſſu appellari licere, quoad utrumque effectum, cuſ
ſi executor, ſeu ſubexecutor non detulerit, ſupremum
tribunal, ad quod pro delatione recurritur, violentiam
facere, deferendum, ac reponendum declaraturum, ad-
vertit in individuo Flores de Mena *ibi n.* 46. & nos di-
ximus ſuprà *lib. 3. cap.* 3.

Hæc concluſio pariter trahenda, & repetenda eſt in
executore admittente non admittendas, & minùs le-
gitimas exceptiones, minúſque executionis judicio
convenientes, nam tunc ſimiliter excedit executor, & 9
ſi ab hujuſmodi admiſſione rejiciendarum exceptio-
num emiſſæ appellationi (cùm legitima ſit) non detu-
lerit, committet levandam violentiam: tenere Anton.
de Butr. *in cap. quoad conſultationem 15. de ſententia &*
de re judic. ſub n. 16. verſ. quandoque executor. Paul. Ca-
ſtrenſ. *conſil. 189. ad primum reſpondetur, lib. 1. in prin.* & 10
per eum etiam bene Cardin. Tuſch. *pract. concluſ. tom. 1.*
litera A. concluſ. 4010. num. 18. & per Anton. de Butr.
duntaxat. Idem affirmat Sigiſm. Eſcacia *in tractu de*
appell. quæſt. 17. limit. 11. num. 13. quod inſuper docuit 11
elegans Rotæ deciſio ſub Robuſterio 100. *p. 1. diverſ.*
num. 15. detrahitur ſiquidem juris partis privilegiato, &
privatur juris communis beneficio, hoc eſt, jure exe-
quendi retenta ſua natura, & qualitate propter quod
appellatio eſt admittenda. Speculator *in tit. de appellat.*
§. in quibus ſub n. 7. & facit *l. 2. C. ſi ſæpius in integ. reſtit.*
poſtu. vide quæ latiùs dixi *lib. 3. c. 17. à n. 46. & cap. 10. à*
num. 35. & ſequenti. Sat enim præjudiciale, & qualifi-
catum gravamen dicitur, quod impeditur via executi-
va competens, ut dixit Rota coram Cardin. Pamph.
in una Romana depoſiti 5. Junii 1594. prout teſtatur 12
Gratian. *in diſcept. forenſ. cap. 162. n. 58. tom.* 2. cùm ma-
ximè commodo privari dicatur, quod affert via execu-
tiva, ut dicit Alexand. *conſil. 103. n. 4. verſ. ſi & magnum*
lib. 5. Cardinal. Tuſch. *tom. 3. litera E. concluſ. 475. num.* 1.
à gravamine enim illato executionem petenti faciliùs
appellatio permittitur quoad utrumque effectum, quàm 13
adverſario, ut videre eſt ex his quæ ſcripſimus ſu-
prà

prà *lib.3.c.4. à n. 1. cum multis ſeqq.* & ſupradictis adde plures, citatos à Catoe. *in tract. de excep. exceptione 44. ſub n.73.verſ.declaratur ſecundò.*

14 Iſtæ igitur exceptiones legitimæ, quæ executoribus ſententiæ & rei judicatæ, ut à jure approbatæ objici, & opponi poſſunt, in duplici eſſe differentia reperio; nam aut ſunt exceptiones, quæ reſpiciunt cauſam, & negotium principale, ſententiámque impugnant, directò detrahunt, & infringunt, illíque ex diametro ſunt contrariæ prout exceptio falſitatis, nullitatis, & injuſtitiæ notitiæ, & ſimiles; aut etenim ſunt exceptiones, quæ rem judicatam non impugnant directò, nec ſunt ex diametro repugnantes, ſed duntaxat modificativæ, moderantes, limitantes, & temperantes in aliquo ſententiam, ejus tantùm executionem reſpicientes, & attendentes, aptæ naturæ judicii, ac viæ executivæ, aut illæ etiam, quæ aut ex eadem ſententia, aut poſt ſententiam denuò oriuntur, de quibus omnibus latiùs impoſterum eſt agendum.

15 Sed an omnis, & quilibet executor executoriales exequens, de omnibus his exceptionibus agnoſcere, admittere, & terminare queat indiſtinctè, res in ſtatera eſt, ad cujus ſiquidem cognitionem plures executorum ſpecies conſtituendæ erunt, ad duas reducendæ tantum, nam aut ſunt qui executoriales exequuntur executores meri. & cùm iſti dati ſunt ad nudum factum, nu-
16 dúmque miniſterium, diſcuſsáque omni jam via executiva cauſæ cognitione adhibita ſuper exceptionibus, quæ executioni objici poſſunt, omnique jam ejus liquidata materia; nudo facto commiſſo: nullam exceptionem admittere poteſt, etiam concernentem executionem, exactiſſimè ſuprà probavi *lib.4.c.3.à prin.à n. 2. & 11.* meritò multo minus admittere, & cognoſcere poterit eas exceptiones, quæ directò infringunt ſententiam, ac judicium ſuperioris labefectant, quod nec inferior, nec par facere quit, ſed dumtaxat ad unguem adimplere mandatum, ita tenent gl. *in c. paſtoralis, §. quia verò, verbo, & ſi ſciat, de off.deleg.* text. *in l.executorem, & in l.ſi ut proponis, C de execut.rei jud.* Bart *in l. à*
17 *divo Pio, in prin. n. 10.* & ibi Iiſ. *n.12. cum ſeqq.* aliique DD. *ff.de re jud.* Bal. *in l.& ſi non cognitio.verſic. nota.C ſi contra jus vel util.pub.* Innoc. Abb. & Butr. *in c. de cætero de re jud.* idem Abb. *in d.§.quia verò n.3.verſ. de quinto.* deciſ. Tholoſ. 344. & ibi additio ad eam, & eſt communis opinio ſecundùm Covarr. *in pract.q. c.16.n.5.* Greg Lopez *in l.52.tit.18.part.3.verbo S.ñ.lado.* Menoch. *de arbitr.lib.1.quæſt.38.* optimè Bobad. *in pol t. lib.2.cap.20 num 46.*

18 Has autem exceptiones (non quæ reſpiciunt juſtitiam partis tantùm, quia hæ tranſivêre in rem judicatam jam) ſed eas quæ reſpiciunt ſententiam, eámque nullam reddunt, licèt non teneatur executor admittere; poteſt tamen, ſi vult, non ad effectum terminandi ſuper illis, ſed ſuperſedendi in executione, conſtituto de earum veritate. & inſtructum reddendi ſuperiorem, ad quem earum cognitio, & terminatio per illum remittenda eſt, prout eſt, quando exceptio eſt notoria, &
19 nondum fuiſſet in judicem deducta, præſentibus partibus. Secunda, quando executionem petenti opponitur excommunicationis exceptio. Tertia, ſi ſupervenit cau-
20 ſa, ratióque aliqua urgens, ut noviter orta, quæ judicem, ſi cognoviſſet: moveret vel ad ſuperſedendum in executione vel ita non determinaſſe cauſam. Quarta,
21 exceptio falſi reſcripti. Quinta, quando ſententia pœnam corporalem continens exequenda committitur, & objicitur nullitas, vel notoria injuſtitia, quia cum
22 ſit corporalis pœna irretractabilis, debet, & tenetur ſuperſedere, & interim reſcribere ſuperiori, quas omnes limitationes per te pel lcientèm poteris exactiſſime videre, plures referentes per Fel. *in c.paſtoralis, §. quia verò n.17 de off.deleg.* Bobadil. *ubi proximè, n.47.* pleniùs etiam Menoch. *de arbitr. jud.lib.1.q.38 à n.21.cum ſeqq.*

uſque ad fin. Joan. Gratian. *in regul. 148. à prin.* & de ex- 23
ceptione nullitatis notoriæ dixit poſt Romanum *conſil.51.attentis iis num.1* & alios Scacla *de appellat.q.17. limit.10.n.38. & ſeqq.* & circa alias remittit ſe ad Felin ubi nos.

Ex hoc igitur infero, quòd cùm executor poſſit, ſi 24
vult, non tamen præciſè de jure teneatur hujuſmodi exceptiones admittere, ab earum rejectione appellationi emiſſæ vim non faciet non deferens, quia non quidquid judicis poteſtati relinquitur, id ſubjicitur juris neceſſitatis, nec tunc appellatio admittitur, ut latiùs ſuprà dixi *lib.3.c.13.à n.48.& ſeqq.*

Et in terminis quòd ab executore nolente admitte- 25
re exceptiones nullitatis infringentes ſententiam, quæ ſibi exequenda eſt commiſſa, appellationi emiſſæ non ſit deferendum, tanquam minùs legitimæ, cùm ſolùm ſit per modum meri arbitrii, & conſilii, ut executor videns ſententiam notoriè nullam poſſit recuſare executionem, & partes remittere ad ſuperiorem judicem mandantem, unde cum non adſit gravamen de eo, quod eſt in ſuo arbitrio exequi, & per conſequens non debet dari appellatio; ita in terminis concludit Ant. de Butr. *in c. quoad conſultationem col 3.poſt medium n. 16. verſ.quas autem exceptiones: de re jud.& in c.paſtoralis, §.quia vero colum. 3. poſt princ. n. 11. verſ. ubi autem admittere poſſ.de off. deleg.* ubi quod eſt in facultate executoris hoc facere, ideo non datur appellatio ad effectum retardandæ executionis, optimè latiſſiméque & eleganter per valida fundamenta, hanc doctrinam comprobat Gratian. *in diſcept.foren. 1. tom. c. 146. à n. 3.cum pluribus ſeqq.*

Quam quidem doctrinam pariter intellige, in mix- 26
to executore, qui eodem modo ac merus, non tenetur admittere hujuſmodi, exceptiones nullitatis labefactantes ſententiam, niſi ſi vult ad effectum remittendi tantùm, ut ſtatim dicemus *in verſ.* qui quidem, *à n.32.& ſeqq.* quod ſi non fecerint, non poterit ab eo appellari. Et loquendo in mero executore, latè poſt alios comprobat Petr Surd. *conſ.405.à n.27.& ſeqq.tom.3.*

Ab hoc excipiuntur duo caſus; primus quando exce- 27
ptio concernit poteſtatem executoris, quam, cùm præciſè teneatur admittere ad effectum ſuperſedendi, ut ſuprà *c.6. hoc l. 4.* dixi latiſſimè à princ. item etiam & in executore ſententiæ pœnæ corporalis, cum ſit irretractabilis (ut modò dixi) in quibus cùm teneatur admittere exceptiones has præciſè, ab earum rejectione appellationi negans delationem, violentiam facit executor: ſuccedúntque regula ſuperiùs ad princ. adſcripta, quibus ego libenter addiderim tertium, ſcilicet, in exceptione excommunicationis cùm agere prohibeatur à jure, juxta Felini doctrinam de qua ſurſum *à n. 20.* & aliorum ibi.

Alii verò ſunt mixti executores; quando ſcilicet 28
dantur præcedente cauſæ cognitione in negotio, & cauſa principali, ex qua fertur ſententia, non tamen præceſſit eadem cauſæ cognitio in actu executionis, ſed delegatæ ſibi ſunt executoriales exequendæ, nondum
liquidata materia executionis, & eorum, quæ in ejus 29
diſcurſum incidunt, cujus exactè ſpecialem mentionem fecimus ſuprà *hoc lib.c.3.poſt princ. à n. 2.* iſte igitur non poteſt, nec tenetur admittere, & terminare eas exceptiones, quæ reſpiciunt merita cauſæ principalis, nec
eas, quæ infringunt directò, & repugnant ex diame- 30
tro ſententiam, & executoriales commiſſas; quia executori hujuſmodi non quomodo lata ſit ſententia, ſed quomodo exequenda eſt, cognitio pertinet, non quid ſit pronuntiandum, ſed quid ſit pronuntiatum; non autem ſcire, an juſta, an iniqua ſit, ſed obtemperare, & obedire conniventibus oculis effectui mandatum
tradendo, cum non poſſit factum ſuperioris labefa- 31
ctare, *l.& ſi non cognitio.* & ibi Doctores *Cod. l. ſi contra jus vel util. pub.* *c.puniri §.ſi non cognitio 25.q.2.* Bal. *in l. à*

à Divo Pio in princ.n.7.ff.de re jud.c.de catero, ubi Abb.
num.3.l.ſi prator.in prin.& in §.Marcell.ff.de re jud.Ab.
in d.c.paſtoral.§.quin vero n. 3.de off. deleg. verſ ſecundo
ſcilicet.Butr.in d.c.de catero. deciſ. Tholoſ. 444. & ejus
additionator Bal.in l.1.C.qui accuſ.non poſſ.Iſſ.conſ9.l.3.
Anchara conſ.124.Ludovic.Roma.conſ. 336. Amador.
Rodrig.de execut.c.2.ſub n.40.Anchara.in clem. 1.de re
jud.Zaſius in d.l.à divo Pio, §.in vendicione n. 5. verſ.ſi
non autem ſent.gl.in clem.unic. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.
loquens de nullitate , ex incompetentia,quam ſequutus
& generaliter etiam noſtram doctrinam Bobad. in po-
lit.l.2.c.20.n.48.& de falſitate eſt text.in l.divus ff. de re
jud.l.33.in medio,& in fi.tit.14.p.3.l.13.tit.22.p.3. & ibi
Gregor. Lopez verbo, otroſ.Menoch.lib.2.uſufruc.c.36.
n.16.fol.124.

Hinc cautè lege Joan. Gratia. in regul. 178. dum fir-
mat executorem mixtum ſuper exceptionibus non ju-
dicare & quod quando coram ei opponitur exceptio ,
quæ quidem poſt ſententiam poterat opponi , ea non
obſtante, ſententiam exequitur quem vel intellige ſe-
cundùm hanc doctrinam communem , vel abſolutè in-
tellectum omninò reproba , ex mox dicendis.

Qui quidem mixti executores licèt exceptiones
32 quæ reſpiciunt merita cauſæ principalis , ac injuſtitiam
partis, nec admittere debent , nec poſſunt , ſed eas re-
mittere ſtatim ad ſuperiorem , ad ulteriora interim
procedentes in executione , ut præfati probant DD.
tamen eas , quæ attingunt nullitatem ſententiæ , & il-
33 lam labefactant , poſſunt illas admittere , non ad effe-
ctum determinandi , & pronuntiandi ſuper illis , ſed re-
mittendi ſuperiori ut pronuntiet , & eundem inſtru-
ctum reddendi, interim que ſuperſedendi in executione,
ſi juſtas eſſe, non calumnioſas repererint,optime Felin.
in c.de catero in prin.n.1.& 3. de re jud. ubi etiam Abb.
gl.in c.paſtoralis, §.quia vero de off.deleg.quam eſſe com-
muniter receptam, teſtatur Alexand. in d.l.à Divo Pio,
in prin.n.8. cui omnes aſſentiunt, ut eſt videre per Ale-
xand. ibi n. 11. Iſſ. n. 16. Felin.in d.c.paſtoralis , §. quia
vero,n.16.Socin.ſenior.conſ.83.n. 20.lib.4.Zaſius in d. l.
à Divo Pio, §.in vendicione, n.5 .verſ.porrò ſunt.Zuchat.
in ſumm. n. 180. C. de edicto divi Adri. pro qua doctrina
expendunt text. famoſum in l. ſi prator. in prin. & §.
Marcellus ff.de judiciis , cujus interpretationem latè, &
mirabiliter perſequitur Menoch. de arbitr. d.lib.1.q.38.
a n. 14. cum ſeqq. & noſtram doctrinam latè comprο-
bat à n. 9. ultra quos etiam Immol. in l. qui Roma,§.duo
fratres, ff.de verbo, oblig.Rom.in l.ſi is ad quem ff.de ac-
quir.hared. & Rebuff in tract. de ſent. executione art. 7.
gl.12.ſub n.19.verſ.ſi autem, tom.1.fol.377. Marqueſa.de
commiſſ.1.p.c.23.n.11.& 13. prout diximus in limitatio-
nibus ſuprà in executore mero , hic repete à n. 18. quæ
de appellatione non admittenda ab executore non ad-
mittente has exceptiones dixi ibi , ut non ſit licita, ſci-
licèt à num.14.& ſeqq.quibus convenit , quod intruſo,
lite pendente ,competunt eæ exceptiones , quæ princi-
pali condemnato in ſententia , dummodo non impu-
gnent ſententiam , ita ex aliis Hier. Gabr.conſ.52.n.13.
tomo. 1.

Ex qua doctrina utiliter inferas, quòd licèt exceptio
nullitatis in continenti probata ex eiſdem actis puta ;
quæque ſummariè expediri poteſt intra breviſſimum
tempus (quia cùm ſententiæ executio ſummariè tra-
34 ctetur, nihil eſt admittendum requirens altiorem inda-
ginem,ad impediendam executionem l.à Divo Pio, §.ſi
ſuper rebus, ff.de re jud.) ſit legitima ad eam impedien-
dam, etiam trium conformium , ſitque omnino admit-
35 tenda Rotæ deciſ 280 in novis, Bart.& omnes in l.4. §.
condemnatum, ff.de re jud. Afflict. dec. 283. text. optimè
ubi Doctores C. ſi ex falſ.inſtrum. Alexand.conſ.33.n.9.
l.1.Vantius in tract.de null.c.quot.& quib.mo. null.propo.
poſſ.n.32.& omnes Doctores in d §. condemnatum. Re-
buff. in comment.ad l. Reg.tit.de ſentent.executione art.7.
gl.10.num. 4. & n.8.& contra tres conformes Oldrad.
d.conſ.106.Bal.in l.1.C.ne.lic.3.provo. Card. & Bonif. in
clem. 1.de re jud.Franc.in c.dilecto, de appell.q.52. Cor-
neus conſ.204.lib.2.Immol.in l.de pupillo, §. qui opus , ff.
de oper.novi.Domi.conſ.24.Iſſ.conſ.44.col.1.lib.3.Gratus
conſ.72.& conſ.80.& 85.colum.1.text. optimus, & illic
Felin.in c.inter catera de re jud. Iſſ. in l.1.n. 8. ff. de novò
oper.nun. Curtius Senior.conſ. 59. col. 6. Curtius Junior.
in l. ſub pratextu. C.de tranſact. Alciat. lib.1. de verbo ,
ſigni.colum.21.Aymón.conſ.3.col.1.Joan.de Ami.conſ 128.
quibus convenit l.veteris,ff.de itiner. actúque priva. latè
Covarruv.in pract.quaſt. cap.25. à prin. qui num. 4. infi-
nitos congerit circa executionem nullitatis ex defe- 36
ctu juriſdictionis , ut ſit licita , & impediat executio-
nem , non ſolùm unius ſententiæ tranſlatæ in rem ju-
dicatam ; ſed etiam trium conformium , quibus adde
Gutierr. in practicis quaſt.civil.lib.1.q.96.num. 4. Lan-
celot.de attent.1.p.c.17.num.103: Anton. Gabriel. tract.
commun.opin.lib.6.tit. de ſtatutis, conſ. 3. num.11. quæ ita
intelligas ſecundùm noſtram doctrinam , ut tunc im-
pediant , & obſtent executioni , ſi opponantur coram
ipſo judice principali , qui ſententiam tulit ; ſecundùm
præfatos Doctores , & quæ nos latè lib.3. cap. 9. in prin-
cipio , at oppoſitæ coram executore non poſſunt impe- 37
dire, quia cùm infringant ſententiam , & directò repu-
gnent , executor cognoſcere de eis non poteſt , nec te-
netur admittere ad effectum terminandi (ut dictum
eſt) & idem jus & ex eadem ratione intelligas in exce-
ptione reſtitutionis petitæ contra ſententiam , ut in
caſu , quo contra unam duáſve tranſactas in rem judi-
catam , vel contra tres conformes objici , & opponi
poſſit , (de quo latè examinatur per Covarr. in pract.
cap.25.num. 7. & exactiſſimè per Joan. Garciam de no- 38
bilit.gl.6.§.2.à n.17.cum ſeqq. fol.183.quos vide per te)
tom locum habeat , quando coram judice opponitur
talis exceptio , non autem coram ejus executore , quia
non eſt modificativa , ſed directò & ex diametro
contraria ſententiæ , quia agitur de ea reſcindenda
omnino.

At eas omnes exceptiones , quæ non impugnant di- 39
rectò ſententiam , nec principaliter eam labefactant ,
ſed illam in parte temperant, aut modificant , quæque
rectè naturæ judicii conveniunt, & executionem dum-
taxat reſpiciunt , opponuntúrque ad conſequendum id ,
quod expreſsè nec tacitè in ſententia denegatum non
eſt , quæque poſſunt objici , debentque admitti , & per
executorem cognoſci contra ſententiæ , & executoria-
lium executionem ; executor mixtus præciſè admitte-
re tenetur;optimè Felin. in c. de catero in prin. de re jud.
& in d.c.paſtoralis,§.quia vero n.16.verſ.gl. in verbo , &
ſi ſciat. Benedict.Bandi.in repert.ad eum, verbo, executor
mixtus eſt ille qui datus eſt poſt ſententiam exequendam
& verſ.ſeq.Bart.in d.l.à divo Pio,n.8.Sali.in d.l.& ſi non
cogni. col. penult. verſ. aut quaritur. Amador. Rodrig. in
tract.de execut.c. 2.ſub n.40.ante fi. Bobad. in polit. lib.2.
c.20.n.48 Menoch.in tract.de arbitr.l.1.d. q. 38. n. 8. &
n.10.Rubuff.in tract.de ſententiar. execut.art.7.gl.12.ſub
n.19.verſ.ſi vero tom..fol.376.Marqueſa de commiſſ. 1. p.
c.23.num.12.

Quibus quidem convenit quod dixit Scacia in tr. 40
de app.q.17.lim.10.ſub n.50.verſ.extende hac, &c. ut iſta
noſtra doctrina locum habeat , & procedat in judici-
bus executoribus de partibus , quibus pars præſentat
mandatum executivum relaxatum per Auditorem
Cameræ Apoſtolicæ, ſeu ab alio Papæ delegato in Ro-
mana Curia,quoniam ſi actor coram eo citet adverſa-
rium ad videndum ſubhaſtari , & deliberari , vendique
pignora ad ſatisfaciendum eidem creditori in quanti-
tate pecuniæ, ad quam debitor eſt condemnatus, pote-
rit iſte judex executor , cognoſcere de rebus in quibus
ſit executio , ad quem pertineant,juxta leg.à divo Pio,§.
ſuper rebus , de re jud. & exceptionibus modificativis ,
non

non autem quæ reſpiciunt merita negotij principalis,
nec ſententiam impugnantes.

41 Ad hanc eandem diſtinctam doctrinam reducendos
eſſe executores, cui committitur executorialium exe-
cutio in auxilium juriſdictionis, ut puta quando unus
judex unius territorij requirit per ſuas literas requiſi-
torias judicem alterius, ſub quo bona condemnati, vel
ad quæ damnantur ſituata ſunt, vel quando per ſtatu-
tutum alicui committuntur executoriales exequendæ,
ut eſt videre per Scaciam *ubi proximè à n. 47.* Rebuff.
*in tractatu de ſentent. ex cut. art. 7. gl. 12 ſub num. 19. to-
mo 1. fol. 376.* exactiſſimè per Menoch. *d. quæſt. 38. n. 8.
cum pluribus ſequentibus*, qui licèt ſit merus executor
42 ſecundum Boba *in polit. lib. 2. c. 20. ſub num. 47. ad
medium.* Rebuff. *in commentari s à 2. n. tit. de literis requi-
ſitoriis gl. 3. num. 10.* idem etiam affirmat Gratian. *l. di-
ſceptati. fo. enſ. cap. 145. n. 7. ſub num. 5. tom. 1. fol. 358.*
Vide Covarr. *in pr. quæſt. c. 16. à num. 4.* tamen cogno-
ſcit de hujuſmodi modificativis exceptionibus, quia
43 exequitur jure proprio, & ex juriſdictione radicata
ex his quæ latè Menoch. *ubi proximè n. 14 cum ſequen-
tibus*, & æquitate ſuadente, ne partes dilationibus &
expenſis vexentur, neque cogantur ire coram judice
commitente, ſuas exceptiones, & allegationes propo-
nere, allegare, teſteſque, & probationes vehere, quod
maximum inconveniens eſt ex iis, quæ in propoſito
conſiderat ubi ſuprà Bobad. & vide ſuprà *cap. 6. à
44 num. 73. & ſeqq.* quod intellige ſi nondum liquidata
materia ſibi eſt executio commiſſa, reſpectu autem
cognitionis ſuper dominio rei, vide ut *d. c. 6 à n. 73.*

45 Illud autem, quod modò diximus, executorem,
qui per requiſitorias judicis exequitur; eſſe merum,
contrarium videtur tenere Abb. *in c. de cætero num. 4.
verſ. ſecundo membr.* quem referens ſequitur Benedict.
Band. *in repert. ad Fe in. verſ. exten. non ex us non merus,
qui cognoſci de omnibus exceptionibus, quæ incidunt in
cauſam ſibi commiſſam*, quibus reſpondere poteris, pro-
cedere in illis judicibus, quibus committitur executio
poſt latam ſententiam ob defectum juriſdictionis in
eam ferente, qui eam exequi non poteſt, ut ſententia
lata ab arbitro, quam exequitur judex, qui de omnibus
exceptionibus indiſtinctè cognoſcere poteſt, prout
expreſsè loquitur Abb. *ubi ſuprà*, & de aliis, variiſque
exemplis hujus doctrinæ, videre poteris per Menoch.
de arbit. quæſt. 38. n. 67. & 68. & iterum *num. 19.* Sca-
cia *de appellat. quæſt. 17. limitat. 10. à num. 42. cum plur.
bus ſequent.* Marqueſa *in tract. de commiſſio. 1. p. c. 23.
n. 10.* quos per te videre poteris, quia noſtri non eſt in-
ſtituti brevitatem amantis.

46 Hujuſce modi ſiquidem exceptiones modificativas,
cùm propriè & directò conveniant naturæ executio-
nis, admittere executor tenetur, prout ſunt executio,
ne quis conveniatur ultrà quàm facere poſſit, com-
penſationes, & ſimiles, quæ à condemnato objici, &
opponi poſſunt poſt ſententiam in executione *l. Ne-
ſennius §. alt. ff. de re jud. l. ſi fideiuſſores § idem reſpondit
ff. de fidejuſſ. l. ex diverſo §. ſi. ff. ſol. ma.* Bart. per text. *ibi
in l. 1. C. de jur. & fac. ign.* ubi Iſ. *n. 15.* Meneſ. de Padill.
n. 36 Bar. *in l. à divo Pio in prin. n. 8. ff. de re jud.* Boër.
quæſt. 33. n. 18. Ioann. Garcia *de expenſ. & meliora c. 6.
n. 15. l. 2. C. de compenſat. l. ſi cum mulct. ff. eodem tit.*
gl. ultim. *in c. Ioannes de fide inſtr.* quam probat Abb. *in
cap. exceptiones n. 18. de exceptio.* Afflict. *deciſ. 121. n. 3.*
Medicis *de compenſ. 7. p. quæſt. 25. num. 10.* Alex *conſ. 12.
num. 13. volum. 2.* Rebuff. *com. ad leges Gallicas, tit. de
liter. obligatoriis, gl. 9 num. 39* Gregor. Lopez *in l. 20. ti-
tul. 14. p. 5.* Cifuentes *in l. 64. Tauri. quæſt. 11.* Aviles *in
c. 10. prætor. gl. verbo, executionem, n. 7.* Didacus Perez *in l. 4.
tit. 8. lib. 3. ord. verſ. quæro n. rum exceptio. fol. 632.* Ioann.
Gutier. *de jur. confir. 3. p. cap. 6. num. 2. & ſeqq.* Corneus
conſ. 147. col. 4. vol. 2. Iſ. *in l. ſi in area in princ. ff. de con-
dict. indeb.* Berit. *in conſ. 15. column. penult. in princ. vol. 1.*
Salgado de protect. Reg.

Afflict. *in c. 1. §. ſi vaſſallus hic fin. l.* Car. & Gozadi. *in
conſ. 86. in prin.* latè proſequitur Roland. à Valle *conſ.
28. n. 3. & ſeq. vol. 1.* Aymon. *conſ. 148. num. 2.* Tiraquell.
de retr. conve. titulo. § 7. gl. 1. num. 14. Beneinten. *deciſ. 77.
n. 1.* Alexand. *conſ. 85. n. 6. lib. 5.* Pertanus *de feudo lib. 4.
n. 63.* Galleſ. *de oblig. camer. 4. p. quæſt. 2. n. 12.* Burſatus
conſ. 66. num. 3. lib. 1. facit Laucel. *de atten. p. 3. cap. 25.
quæſt. 29. num. 10.* latiſſimè, & eleganter proſequitur
Mireſcot. *varia. reſol. lib. 2. cap. 113 à num. 18. cum plu-
ribus ſeqq. & cap. 121. à n. 46.* quibus in locis plures
adducit deciſiones Rotæ in hoc propoſito.

Et pro hactenus dictis non omittam expendere ro- 47
tundum textum in propoſito famoſum, *in l. cum fidei-
commiſſum ff. de confeſſis*, ubi in hæc eleganter Iurec. lo-
quitur: Cùm fideicommiſſum peteretur, hæres confeſ-
ſus eſt debere; arbiter ad reſtituendum datus, comperit
nihil deberi, quæſitum eſt; an poſſit abſolvere: reſpon-
di, poſſe, intereſt enim, qua ex cauſa nihil debeatur;
nam ſi ob id, quòd nullum fideicommiſſum relictum
fuerit, non debere eum abſolvere, ſi verò, quia teſta-
tor fortè ſolvendo non erat, aut quod hæres æs omne
ſolutum eſſe, apud prætorem dixerat, & cum contro-
verſia, & computatio difficilior eſſet, arbiter datus
fuerit ſalvo officio, eum abſoluturum, has enim par-
tes ejus eſſe, ut ſi in computatione nihil inveniatur,
poſſet abſolvere, ſed ex ſuperiori caſu ad prætorem
remittere debeat, ut abſolvatur. Hactenus de aurea, &
mirabili diſpoſitione, quam exclamant ibi gl. Paul de
Caſ. & cæteri Doctores, ejus meminit Bart. *in d. l. à
divo Pio in prin. n. 8* Felin. *in d. cap. de cætero num. 3.* Iſ.
ſuper eod. in num. 12. in fin. Menoch. *de arb. d. lib. 1. q. 38.
num. 9. in fin. & num. 10 in finalibus verbis*, ex qua de-
ducunt, & apparet; executorem datum ad executio-
nem ſententiæ, non poſſe terminare exceptiones In-
fringentes merita cauſæ principalis, ſed debeat eaſ-
dem remittere judici ſuperiori ut judicet, & determi-
net; licèt bene poſſit exceptiones, quæ reſpiciunt exe-
cutionem dumtaxat, modificativas ſcilicet computato-
rias, ac liquidatorias ſecundum quod ſurſum latè pro-
bavi; quas quidem omnes exceptiones modificativas,
ſi executor mixtus rejiciat, excedet, & à rejectione ap-
pellationi non deferens vim facere manifeſtam decla-
rabitur, ex jam dictis à princ. hujus capitis.

Ex quibus primò deducitur, ut ad hanc doctrinam 48
ſit reducendus Cæſar Contardus *in repet. l. ult. C ſi de
mom. poſſ. fuer. appell. limit. 19. num. 24. in fin. num. 25.*
& Decius *in cap. interpoſita, num. 7. de appell.* dicentes ut
harum exceptionum oblatio, & oppoſitio debeat fieri
coram judice ſuperiore mandante, non coram execu-
tore reddentes rationem; quia ipſe non tenetur reci-
pere informationes, ut intelligantur non de exceptio-
nibus modificativis, quia coram ipſo executore ſunt
proponendæ probandæ, & determinandæ tanquã non
informantes, ſed de aliis exceptionibus vel reſpicien-
tibus merita, & injuſtitiam negotij principalis, vel di-
rectò repugnantibus ſententiam, licèt quæ reſpiciunt
nullitates ad effectum ſuperſedendi, ſi fortè vult exe-
cutor ad effectum remittendi ſuperiori, bene poſſunt
coram proponi, quia valet (ſi vult) de eis cognoſcere ad
prædictum effectum ex ſupradictis, ſi tamen eas exe-
cutor admittere non vult, cum non teneatur, non ex-
cuſatur pars iterum eas coram ſuperiore proponere,
& hæc voluit dicere Scacia *de appell. quæſt. 17. limit. 10.* 49
num. 37. prout ex ejus mente colligitur, & clariùs co-
gnoſcitur, quia Decius ibi expreſsè loquitur in mero
executore prout etiam Philip Franc. *in eodem cap. in-
terpoſita ſub num. 4. limit. 5. in fin.*

Secundò deducitur, quod hujuſmodi exceptiones 50
legitimas quæ opponi poſſunt executioni executoria-
lium, de quibus & cognoſcere, & terminare queit
executor, & à rejectione earum appellatio admitti-
tur ex iis; quæ diximus ad princ. hujus cap. eſt intelli-

gendum,quando excipiens offert ſe velle incontinẽti
probare eandem exceptionem,ut ſecus ſit,ſi non offert
incontinenti ſe probaturum, à rejectione,appellationi
tunc executor deferre non tenetur,ita docet Contard.
in l unic.C.ſi de momen.poſſ.limit.59.num.23.& iſto in-
telige modo Scaciam *i tractat.de appellat.limit.17.*
50 *limit. 10. n. 35.* rationem reddentes,quia cùm ſimus in
judiciis ſummariis,& executivis,non admittuntur ex-
51 ceptiones requirentes altiorem indaginem , ut & ite-
rum probat Contar.*ibi.d. limit.19. num.24.* ac ita de-
bent vel ex eiſdem actis vel incontinẽti probationem
offerre ut admittantur.Alex. *conſ 95. colum.3.verſ.ho-
52 die tamen.&c. colum.2.*optimè Marani.*de ord.iud.6.p.3.
& ult.actu.tit.de except.ſententia.num.36.fol.661.*& lo-
quens in executoribus Apoſtolicis,bene advertit Flo-
res de Mena. *in pract. quaſt.quæſtione 12.ſub.n.44.*

His rectè convenit,quòd quando tertius comparet
53 & appellat ab executione, tenetur non ſolum docere
de juſta,& legitima cauſa puta,propter ſuum intereſſe
ſeb debet etiam,de eo docere ſtatim, & in continenti
ſcribunt Angel. Areti. *in l.à ſententia ſub num.1 ff.de
appellat.*& Covar.*in practicar.quaeſt.cap.16.ſub num.1.*
Contard.*in d.l.unica quaſt.24.nu.12.verſ.intellige* quæ
54 oblatio probationis incontinenti neceſſario requiri-
tur ; ut appellatio emiſſa operetur effectum ſuſpenſi-
vum & ut executor in executione ſuperſedeat, ne ul-
teriùs procedatur docet Covarr. *loco proximè citato
num.1.in fin.*& in his terminis etiam loquuntur gl. *in c.
veniens 38.verbo,incontinenti,*& Innocent.*ibi num.1.de
teſtibus.* Boërius *deciſ. 79. breviter. num. 51* Achilles
Perſonalis *in tract.de adipiſ. poſſ. ſub n.34. verſ.vel.&
quoque tom.3.p.2 fol.269.*Sigiſmũd.Scacia.*de appellat.
quaſt.57.limit.6.memb.4.ſub.num.108.verſ.declar. hanc
ampliationem,* & diximus poſt alios infrà *caſ.8.à n.99.
& ſequentibus.*

55 Cuius eſt farinæ , quòd opponens (generaliter lo-
quendo)aliquam exceptionem, non dicitur quis gra-
vatus, eo ipſo quod judex illam rejecit,nec appellatio
ab huiuſmodi rejectione juſtificatur, nec dicitur pro-
poſita ex legitima cauſa ,niſi aliàs coram ſuperiore
excipiens probet legitimam , & veram exceptionem,
aliter atque non devolvit appellatio , etiam ſi prima
fronte appareat eſſe vera , quia poteſt eſſe apparenter
vera,& in ſe legitima,ſed tamen ficta, & non exiſtens
in caſu ſuo , & ſic eſſet oppoſitio, & exceptio calum-
nioſa, quam judex rejiciendo,non ſolùm non gravat,
ſed prudenter facit,cùm ſuſpicatus ſit malitioſam eſſe
(pro quo in dubio præſumitur) text.eſt *in c.interpoſi-
ta 70.de appellat.*ubi optimè Anton.de Butr.*n.1.& ſub
n.5.&* 10. Abb. *nota 1. n. 2. &* Philip. Franc. *n.1.verſ.
tenemenmi 1. & verſ. tenemus etiam,* Decius *num.* 5.
Card.Alex.*nota 1.nu.1.*per quos latè proſequitur Sca-
cia *in tract.de appell.q.11.num.65.& ſeqq.*quos pro li-
mitationibus conſulito.

56 Tamen quando quis opponit exceptionem , & ſi-
mul ſe offert incontinenti probaturum,quam judex non
admittit & ab huiuſmodi exceptione & probatione
rejecta , appellatio emiſſa dicitur ſtatim juſtificata
abſque alia probatione, quia non admittendo proba-
tionem legitimæ exceptionis incontinenti oblatam,
non poteſt judex excuſare,quòd non gravaverit , quia
præſumpta malitia contra opponentem purgatur ex
ejus oblata probatione incontinenti; unde rejiciendo
illam ipſo facto oſtendit iniquitatem ſuam contra ex-
57 cipientem, & ideo non eſt neceſſe aliter probare veri-
tatem exceptionis,quæ ſive vera ſit,ſive apparens , &
falſa ficta,aut calumnioſa,non attenditur,quia jam ju-
dex gravamen intulit , ita probat *d.cap. interpoſita in
princ.de appell.*ubi Abb.*nota.ult.num.3.& n 4.*& Franc.
*ſub.num.1.column.1.verſ.4.& ultim verſ.tamen quan-
do excipiens eludit. column. 2.* & cæteri Canoniſtæ *ibi.*
Lancel. Robert. *de attenta.2 p.cap.12.limit.1 num. 38.*
39. 40. & 41. & tam in exceptionibus dilatoriis , 58
quàm in peremptoriis. Anton.de Butr.*in d.c.interpoſita
ſub n.10.ibi,ſecundo quod except.o.* & Philippus Franc.
num.4.verſ. in gl.in verbo ſi offerens, de appellat.omnibus.
Sigiſmund. Scacia *ubi proximè num. 69.* qui *num. 70.*
hoc caſu dicit , ſtatim hujuſmodi appellationem cau-
ſare ſuſpenſivum effectum,& per conſequens attenta- 59
ta. Anton. de Butr. *ubi proximè n.7. verſ. verſus finem
colum.3.& ſub num.10.fal.3.* Philip. Franc. *ſub num 4.
col.4.limit.7* Felin.*in cap.1.ſub num.2. de appellat.*Abb.
*in dicto cap. interpoſita ſub n.6. verſ. unum tamen tene-
menti.* Decius *n. 2.* & de communi opinione teſtantur
Ab.*in dicto cap.interpoſita dicto n.6.* & ibi Card. Alex.
ſub num.4.fali.8 Lancelot.*de atte ta.2. p.cap.12. dicta
limitat.a num. 36. cum ſequentibus uſque ad numerum*
44.ſed offerens hanc probationem incontinenti , de- 60
bet petere terminum breviſſimum , ut inquis Abb. *in
dicto cap.interpoſita num. 7.* quem ſequitur Scacia *ubi
proximè ſub num.79.d.quaſt.15.*

Quò pertinet,quòd cum remedio *leg.fin. C. de edic.* 61
Divi Adrian. procedatur ſummariè , & executivè per
inſpectionem Scripturæ teſtamenti non cancellati,
non admittuntur exceptiones aut probationes altiorẽ
indaginem requirentes,ſed reſervantur petitorio,quod
multis comprobans Roland.à Valle *conſ. 10. n.75. &
tribus ſequentib.lib.1.*allegans *dictam leg. fin & Decij
conſ.424.col.fi.& 467.col.pen.* ubi inquit Decius, quòd
ſi fideicommiſſarius , qui offert incontinenti probare
fideicommiſſum per inſpectionem teſtamenti , cùm
non ſit in eo nominatus, ſi per interpretationem ver- 62
borum, quæ in teſtamento habentur vellet ejus inten-
tionem probare, talis probatio non eſt admittenda in
hoc remedio executivo,ſed reſervari debet in alio ju-
dicio. cùm requirat altiorem indaginem. Petrus Surd.
conſ.263.tom.2. quod ſumme eſſe notandum dixit Do-
mi. Ioan. del Caſtillo *quotid. controver. lib. 3. cap.24.* 63
*num.93.*qui *numero ſequenti* dixit,quòd exceptiones ad
effectum proprietatis & dominij reſpiciunt, ſi ob ali-
quàm dubietatem juris,vel facti,non facilè,& propriè
ſint liquidabiles,ſed cauſæ cognitionem requirans,re-
linquuntur alteri judicio , & interim remoto contra-
dictore,non ſuſpenditur executio ſententiæ in illo re-
medio,& reus conſtituitur , dicit eſſe caſum *in dicta l,
fi.*ipſe ſequutus eſt illum referens in hoc idem Peregr.
de fidei. artic.48. n.29. & quòd in hoc judicio execu-
tivo *ex l.fi* non admittantur exceptiones, & probatio-
nes , quæ requirant altiorem indaginem teſtantur Al- 64
ciat.*conſ.389.quaſt.1 n. 4.* Pariſius *conſ.10.num.39.lib.
2.*Decius *conſ.3.numero 12* Ioan.Fla.de Ponte *conſil 20.
num.21.*Ioannes Philip. *ad l.fi.C.de edic. divi. Adr. in
verſ.putat. tamen B.*Parlado. *verum quotid. libr.2.cap.
25.*Achilles Perſonal.*de adipiſ. n.409.*Menoch.*de adi-
piſ.rem.4.num.689.& à n.753.cum ſeq.* Beroi. *conſ.46.
& 57 lib.2.*Bertax.*conſ.52.colum.ult.*Ozaſc.*deciſ.Pede-
mon.23.*Cardin.Tuſc.*practic.concluſione 3.litera E.concl,
409.fol.345.*

Tertio & inſuper ex ſupradictis iufero , quòd cùm 65
exceptiones peremptoriæ , quæ non infringunt , nec
impugnant directò ſententiam , ſed limitant, reſtrin-
gant , & modificant duntaxat etiam poſt ſententiam
opponi rectè poſſint in ejus executione , præcisè ad-
mittendæ ſint,ultra allegatos ſuperius,verſ. bujuſmodi
ſiquidẽ,&c.*n.45.*probat Iſl.*in l.1.C.de iur.& fac.ignor.*
Felin.*in c.ſuborta in princ.de re iud.& in c.cum Ioannes
ad fi.de fide inſtrum.*ubi tradit;quando exceptio perem-
ptoria poſſit poſt ſententiam opponi , & quando non,
*& n.2.*Petrus Paul. Pariſ. *in c.exceptionem, de exceptio.
n.33.*Franc.Neeo.*in repet.cap.quoniã contr.3.not.n.192.
de prob.& in gl.verb.dilatio. n.183.*Maria Soc.*conſ.45.
n.8.& 57.lib.1.*Hier.Zanch *in tract. differentiarũ iuris
canon.& civil.diſ.185.n 262.*Odofred.*in tract.iudic.52.*
Specul.*titul.de exceptio. §. dict.num.13.*Balb. *deciſ.14.*
Iſl.

Iſſ. *in l. quamvis C. de jur. & fact. ign. n. 25.* & 27. Boër.
deciſ. 19. num. 9. & deciſ. 43. num. 9. & deciſ. 53. num. 3.
66 quia iſtæ exceptiones, quæ non impugnant, ſed modi-
ficant ſententiam, & executionem, dicuntur quid ſe-
paratum à petitione principali, Alex. optimè *in conſ.*
89. del genter conſideratis, in fin. num. 7. verſ. quæ autem
dicatur lib. 1. & plenius *conſ. 85. viſo themate per to-*
tum, libro 5. Cardinal. Tuſc. *pract. concl. tom. 1. litera E.*
concl. 381. num. 91. Signorolus *conſ. 146. n. 2.*
67 Quales iſtæ ſint exceptiones, quæ ita legitimæ re-
putantur enumerant Padil. *in l. 2. C. de jur. & fact. ignor.*
à num. 36. Ioan. Gratian. *in regul. 348.* & Ioan. Garc. *de*
expenſ. & melior. cap. 6. à n. 14. Matant. *de ord. judic. 6.*
p. prin. memb. 9. judicij fol. 418. n. 17. t. de exceptionibus.
68 & videndus etiam *6. p. actu ult. tit. de executione ſenten-*
tia à prin. quibus adde, quòd exceptio collationis bo-
norum, quæ quis tenetur conferre, in executione ſen-
tentiæ poteſt opponi, ex quo non impugnat, ſed modi-
ficat ſententiam, ut per Rolandum à Valle *conſ. 8. n. 6.*
lib. 3. tenet Tuſc. Card. *ubi proximè n. 86.* pro quo facit
l. cùm fidei commiſſ. ff. de confeſſis.
69 Inde non innutiliter quæri poteſt; an hujuſmodi ex-
ceptiones peremptorias modificativas, ſemel oppoſi-
tas, & deductas in judicium principale, & ante ſenten-
tiam, & per judicem reprobatas, ita ut illis rejectis, &
non obſtantibus lata fuit ſententia: an iterum oppo-
nere pars poſſit in executione, reſpondetur negativè,
tenet gl. fi. *in l. Neſennius ff. de re jud.* Bart. *in leg. ex di-*
verſo §. fin. & ibi Alex. *column. 2. ff. ſolut. matr.* Ludovic.
Roman *conſ. 412.* Panorm. *in cap. fi. n. 24. cum ſeqq. de*
jur. Cal. Bernar. Diaz *in regul. 250. limit. 2.* Iiſon *l. aut*
prætor, la 2. ff. de jurejur. Boër. *deciſ. 16. n. 2. & 3.* Ioannes
70 Gratia. *in regul. 348. n. 12.* & quòd hæc quæſtio ſine dif-
ficultate ſit, licet quando per judicem, & partem de
hujuſmodi exceptionibus actum, & determinatum fuit
in negotio principali, ut nec executioni objici queant,
per Iiſ. dixit Ioan. Gar. *d. cap. 6. n. 17. in prin.* tenet etiam
Amad. Rodr. *de executione cap. 2. num. 41. ad fi. & n. 42.*
in fin. dicens, quòd ſi exceptio directò impugnat ſen-
tentiam, vel de ea fuerit cognitum, & pronuntiatum
non poſſit objici executioni, pro quo eſt textus *in l.*
ſin autem §. fin. de negotiis geſt. ubi exceptio appoſita
cognita, & determinata in proceſſu, non poteſt opponi
in executione ſententiæ, ubi notat Bal. & Alberi. &
exornat latè Avendan. *in commen ad tit. od l. 4. titul. 8.*
num. 49. libro 3. o. d. l. duobus diverſis. ff. de exceptione rei
jud. quem text. ſic interpretantur Paul. Caſtrenſ. *ibi,* &
Ripa *in l. qui Roma §. duo fratres ff. de verbor.* & quod
hæ exceptiones modificativæ, ante ſententiam ſemel
oppoſitæ, & per judicem reprobatæ, non poſſint poſt
ſententiam in executione iterum opponi, affirmat poſt
Iiſ. *in leg. 1. C. de jur. & fac. ignor. n. 19* Alexand. *in l.*
rei jud. § fin. num. 4. ff. ſolut. matr. & Caſtrenſ. *conſil. 100.*
n. 4. & 5. lib. 1. Cardin. Tuſc. *practic. concl. tom. 3. litera*
E. concl. 381. n. 85. latè Barboſa *in l. maritum 13. num l.*
ſeq. à num. 48. cum ſeqq. ff. ſoluto matr. tomo 2. Cancer.
var. reſolutio. 2. p. cap. 16. ſub n. 81. quod tamen verum
eſſe docet Boëtius *in d. deciſ. 16. n. 2. & 3.* quando ex-
ceptio fuit oppoſita in proceſſu ad unum finem, &
ad unum effectum, & ad illum iterum poſt ſenten-
tiam in executione opponi vult; ut ſecus ſit ſi primò
71 ad unum finem, poſt modum verò ad alium effectum
diverſum opponatur, quia tunc etiam poſt ſententiam
eſt admittenda, Boërium referens ſequitur Joann. Gra-
tia. *in regular. 348. num. 12. poſt medium*, pro quo eſt
text. *in d. l. duobus 19.* & ibi Paul. Caſtrenſ. optimè
declarat.
72 Sed major extat difficultas; an ſi ante ſententiam
de hujuſmodi exceptionibus peremptoriis modificati-
vis in judicium deductis actum fuerit, & nondum de
illis ſit per judicem pronuntiatum, an in executionem
iterum opponatur, prout in ſumptibus factis in re, ad
Salgado de protect. Reg.

cujus reſtitutionem quis eſt condemnatus, juxta *l. do-* 73
mum C. de rei vindic. hæc ſiquidem de ſumptibus ex-
ceptio peremptoria, eſt modificativa, non impugnans
nec infringens directò ſententiam, ſed ipſius execu-
tionem reſpicit, nam condemnatus, qui rem retinet
pro ſumptibus, non dicit, non mandandam executioni
ſententiam, nec negat conſequendum, quod re judica-
ta continetur, ſed illud agit, ſcilicet; rem illam penes
ſeſe habere, donec meliorationibus ſatisfiat, loco pig-
noris puta quo potiùs ſupponit, & fatetur victoré do-
minum, & convenit diſpoſitioni rei judicatæ, ac ideo
in executione executor eam præcisè teneatur admit-
tere, ut legitimam, tenet Iiſ. *in l. 1. n. 16. C. de jur. &*
fac. ignor. Bart. *in l. in fundo n. 16. ff. de rei vin. & in l.*
Paul. ff. de doli exceptione ita poſt eum declarat Boër.
dec. 43. n. 9. Meneſes de Padilla *in d. l. 1. n. 36 & ſeqq. C.*
de jur. & fa. Alex. *in d. l. in fundo.* Paul. *conſ. 17. & conſ.*
326. quem allegat Ant. de Fano. *de pignor. 5. p. memb. 4.*
cum ſtatim citandis, nec ex hoc locum habet diſpo- 74
ſitio, *l. peremptorias. C. ſententiam reſcin. non poſſ.* quæ
non in iis peremptoriis modificativis loquitur.
Et iſthæc exceptio retentionis adeo favorabilis eſt 75
ut etiam poſt ſententiam competat, ut dicit Caſtro
conſ. 166. viſis actis col. 3. latè Capicius *deciſ. 119. col. 1.*
Cardin. Tuſc. *pract. concl. tom. 3. litera E. concl. 381. n. 37.*
etiamſi in judicio principali fuerit oppoſita, non tamē 76
ſuper ea pronuntiatum, latè plurimos allegans Docto-
res & Rotæ deciſ. ſequitur Mareſc. *variarum reſolut.*
lib. 2. c. 112. à n. 18. cum ſeqq. ubi etiam idem affirmat la- 77
tè comprobas in quibuſvis judiciis privilegiatis, pro-
ut in reſtitutoriis, & attentatis, & ſimilibus, & à non
admiſſione eſſe licitam appellationem, vide quæ nos
infrà c. 13. verſ. ſed ille caſus à n. 57. & ſequentibus.
Quando igitur de hujuſmodi impenſarum exceptio- 78
ne modificativa in judicium principale deducta non
fuerit à judice declaratum, determinatum, aut pronun-
tiatum, latè hunc articulum rectéque examinat noſtras
Joann. Garcia. *in tract. de expen. & meliora. c. 6. num. 17* 79
duos caſus diſtinctio ſupponens; dicens, quod aut de
iis ſumptibus actum fuit in judicio per viam actionis
juxta text. *in l. domum. C. de rei vind. l. qui exceptionem*
§. 1. ff. de condictione indeb. leg. domus § 1. ff. locat. aut ex-
cipiendo *l. Paul. ff. de except. leg. ſi in area ff. de condi-*
ctione indeb. ſi per viam actionis, de illis debet judex
expreſsè determinare, & pronunciare, aliàs omiſſio eſt
Immol. Anton. de Bu. Felin. *in c. exceptio.* de quò gl. *in*
leg. 1. C. ſi adverſus rem jud. & ibi Alberi contra Abb.
in c. ſignificavit, qui ſentiebant ex illa omiſſione in-
duci abſolutionem, de quo vide per Couvarr. *practic.*
quæſt. c. 25. n. 6. verſ. nam ubi petita ſunt, vide quæ nos
latiùs de hoc infrà cap. ſequenti, de perſona ad perſon.
à num. 42. cum multis ſequentibus.
Hinc idem Joannes Garcia inferens ex doctrina 80
Cornei. *conſ. 49. lib. 2. liter. E.* & Aym. *conſ. 320.* quod in
hoc caſu licet petantur meliorationes, ſeu impenſæ in
prima inſtantia, ſi tamen de illis nihil ſit judicatum
ſed omiſſæ, ſi in ſecunda declaratum ſit, deberi, aut
non deberi, erit prima ſententia earum reſpectu, & ſic
cùm debeant eſſe tres conformes, aut in tribunalibus
Regiis duæ, & ſic vel appellabitur, vel ſupplicabitur,
& in executionem hujuſmodi exceptio admittēda eſt,
cùm nondum judicatum ſit, ſi autem per viā exceptio-
nis hæc modificativa exceptio ſit oppoſita in judicium 81
adhoc poſſe (inquit) in executione ſententiæ opponi, &
iterum deduci; ex eo fundamento, quòd qui in exce-
ptione ſuccumbit non prohibetur illud idē in alio ju-
dicio per viam exceptionis, aut actionis proponere,
quando ſuper illa exceptione non fuit judicatum, &
talis erat exceptio, quæ non erat ex diametro contra-
ria, nec incompatibilis cum actione, ſed ſimul poteſt 82
ſtare, prout iſta Bar. *in l. fundum ff. de except. n. 1. & in*
l. qui Roma §. duo fratres ff. de verb. oblig. l. ſi autē ſi. ff. de
AAa 2 nego.

nego.geſt.ubi Paul.de Caſtro, & in l.quod in diem, §. ſi
rationem, n.3.ff.de compenſat.reſpondétque ad l.1.C.de
ord.cognitio.ſecundùm Paul.de Caſtr.& Bart. ubi ſuprà
& Felin.& c.ſuborta n.3.& 4. de ſententia & re jud. &
83 eundem, Felin. in c.adverſario, de except. ut ſit dicen-
dum, ex condemnatione in principali deduci abſo-
lutionem in incidenti, quando incidens, & principalis
cauſa non ſe compatiuntur; ita quòd unum neceſſa-
rium tollendum ſit per alterum, Joan.Garcia. ſequitur
Amador Rodr. in tract. de executione c.2. ſub n.41. pro
quibus facit tex. in leg.duobus diverſ. de except.rei jud.
quem ſic ibi interpretantur Paul.Caſtr. & Ripa in leg.
qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. obligationib. quem
articulum latè etiam examinat Barboſa in l. maritum
13. cum l.ſeq. à n 53. & ſeqq. ff.ſolnto. matrim. tom.2.
fol. 127. ubi multa confert.

84 Pro quibus expendo ego textum expreſſum in l.quod
in diem §. rationem, ff.de compenſationibus, cujus verba
ſunt: Si rationem compenſationi judex non habuerit,
ſalva manet petitio, nec enim rei judicatæ exceptio
objici poteſt; aliud dicam, ſi reprobarit compenſatio-
nem quaſi non exiſtente debito, tunc enim rei judica-
tæ mihi nocebit exceptio. Vides quàm clarè loquutus
85 fuit conſultus, quod not. etiam Bart. ibi in ſummario,
quoniam cùm ſit exceptio modificativa, ſi de illa iudi-
catum non fuit, reſervata cenſetur ad executionem
ſententiæ condemnato, à qua nunquam intelligitur
reprobata, quando eſt compatibilis cum ſententia, &
ipſa ſententia ſubſiſtere poteſt abſque reprobatione
exceptionis, ut ultra citatos facit text.aeg. in l.ſacramenta
C.de teſtam.c.cum renunciantur, 32.q.1.Bart.in d.l.quod
in diem §.1.n.2. Abb. in c.ſuborta. & utrobique Docto-
res. Accur. in leg.venale.ff.de iis qui ſunt ſui vel al.e.iur.
86 latè Rom.conſ.412. Angel.conſ. 200.& conſ.217. per to-
tum. Albericus in leg.ſin autem §.ſi quicunque ff.de negot.
geſt.& in d.§ ſi rationem ad fin m, ſignanter Innoc. in c.
ult.n.2.verſ.ſed contra ponamus, ut ſecus ſit, quando (ut
dixi) exceptio incompatibilis ſit cum ipſa ſententia,
quia tunc cenſetur rejecta, & non admittenda in eius
exceptione, Rota Genuenſ. dec.103. n.2.Cacher.dec.Pe-
demont.64.n.3.Ruin.conſil 71.ex n.4 lib.5.Mogon.dec.3.
Floren.n.26.Pax in tract.de tenut.c.32.à n.45.& faciunt
notata à Joan.Garc. in tract.de nobil.gl.1.in exordio, ex
87 n.19.Parlad.lib.2.rerũ quotid.c.ult.§.11.amplint.4. n.18.
aliter atque contrarium dicendũ ſit, quando exceptio
non compatiatur cum ſententia, & ſic, quando ſenten-
tia lata ſuper principali non poteſt ſubſiſtere, niſi in-
telligatur, eſſe pronuntiatum etiam ſuper incidenti,
tunc ſententia videtur eligere, & reprobare illud inci-
dens ex d.l.1.Cod.de ord. cognit. & notant communiter
DD. in d.c.ſuborta.de ſententia & re iud.& eſt mirabi-
lis doctrina Antonij de Butrio ibi n.12.Abb.n.12.Alex.
de Nevo ex n.16 Paz de tenuta d.c.32. n.49. & faciunt,
quæ annotavit Monial. in l.4.tit.2. lib.4.for. & in l.2.
tit.3.lib.4.verbo, tornadizo. Greg. Lopez in l.3 tit.13.
p.6.verbo, mugeres. Ottalora de nobil.2.p.3.p.ex n.56.&
4 prin.c.9.Cancerca q. crim.c.11.n.15. Pelaez de Mieres
de maior.1.p.q.51.n.30. Gutierr. lib.3.pract.qq.14.n.99.
88 vide etiam Barboſam ubi ſupra in d.l.maritum à n.53.

Ex quo fonte illud fuit, quòd licèt pater, vel alius
obligatus alicui ad alimenta non teneatur, niſi in quan-
tum facere poteſt, & poſſit hanc legitimam exceptio-
nem opponere poſt ſententiam, quia non impugnat,
ſed modificat, ut jura & doctrinæ vulgares probant, ſi
89 tamen perveniat excipiens ad pinguiorem fortunam,
variantur, & augentur alimenta, exceptióque variatur
ſecundùm augmentum, & diminutionem bonorum, ita
per tex. in l.jus alimentorum, §.fi. ff.ubi pupill. educar.
deb.tenet eleganter Card. Tuſc.pract.concl. tom.3. lite-
ra E, concl.181. num.fi. & idem etiam poſt alios tenet
90 Marta de juriſdict.2.p. cap 43. num.77. ac ideo iſthæc
exceptio ſub regula legitimarum exceptionum com-
prehendenda eſt (& intellige, ſi incontinenti hæc
probetur exceptio, prout requiritur in qualibet exce-
ptione executionis,) & huic doctrinæ adde appoſitam
infrà n. 97.

Quia ſententiæ cauſa ceſſante ceſſat ipſa ſententia. 91
probat Tiraquell. tract. cauſa ceſſante in prin. n. 240.
quia quando cauſa ſententiæ redit ad non cauſam,
ſententia retractatur, ſecundùm Paul. de Caſtro in l. 92
Imperatoris, ff.de re iud c. Sfortia Oddi tractatu de in
integr.reſtitut.1.p.q.14 art.8. n.67. pag.389. Mieres de
majorat.4.p.q.1.lim.1.n.72.qui n.73 dicit quòd merus
executor ex nova cauſa poteſt in executione ſuperſe-
dere, ſecundùm Felin in c.paſtoralis, §. quod verò, n.7. 93
de re iudic. Menoch.de arbitr.lib.1.quæſt.38.numero 14.
Petrus Surd. deciſ.289. n.18.& tradit Roland. à Valle
conſil.13.

Hinc eſt, quòd ceſſante cauſa ſententiæ, ſcilicet quia 94
ſupervenit nova cauſa, ceſſat ſententia, etiam in rem
judicatam tranſlata, l.3.C.ad exhibendum, l.ſi ſullo. ubi
notat Bal.ff.de condictione ſine cauſa, l.mater §.eundem,
& l.ſi is qui bares in princ.ff.de except.rei iudic.notant
Bart.Socin.conſil.80.col.fi.lib.1 Maſanta in praxi, verſi
expedita 2 p. n 148.fol.245.Aiciat. in tract.præſumpt.re-
gul.4.præſump.16.n.5.& 6.Burgos de Paz conſ.36.n.18.
Tiraquel.lib.5.de retract.§.8.gl.7.n.4.pag.446.& eſt le-
genda l.15 tit.2.p.3.Mexia in lect.leg.Toleti.ultima par-
tis concluſ.24.fol.597.n.150. Arnoet. lib.2 ſelectar. in
terpr.12.n.3.fol.18. per quem Mieres ubi ſupra n. 74.
ponit regulam, quòd res judicata non facit jus in iis, 95
quæ tempore mutantur, per leg.arbitrio.ff.quis ſatiſdo-
re cogan.& leg.ſi rem meam, & l.ſeqq. ff. de except. rei
iud.& tradit Tiraq.ibidem in tract.de cauſa ceſſante p.1.
n.222. fol. 87 & pro hoc dicit meliorem text. de jure
Mieres ubi ſuprà n.76.in c.cum.c.ex litteris de in integr.
reſt.ubi Ab. n.4.pro cujus intellectu lege Alvar.Valaſ. 96
conſult.51.n.42. Æguid. Boſſ.in pract.crim. de remediis
iuſtit.à n.5.cum ſeqq.text.in l.divi fratres ff.de jure pa-
tron.& vide quæ infrà à n. 514. & ſeqq.

Et quòd alimenta creſcant, & decreſcant creſcente, 97
vel decreſcente patrimonio alimentari, vel alimentan-
tis, etiam poſt ſententiam, & taxationem judicis, te-
net Albert. Beun. in tract.de augmento concl.12.n.5.Go-
zadi concl 95.n.4 Floria de ſancto Petro in leg.ſed & ſi
quis, §.ut a capitorum.ff.de uſufruct.DD.in l.ſi cum dotem,
§.leviſſimo.ff.ſolut.matr.latè & optime Marqueſ.tract.
de commiſſ 1.p.c.18.n.48.Palacius Rubeus in rub.de don.
inter.vir 3.§.33.n.7.fol.354 Sued.de alim.tit.5.q.7.n.58.
poſt Caſil.in l.ſi qua illuſtris, n.93.C.ad Orphic.optime
Gratian.in diſcept.forenſ a.c.232. num.5.optima Rotæ 98
deciſio 435. per Farin. ubi etiam ſi taxationi conſen-
ſiſſet, quibus adde, quos congeſſimus ſuperiùs à nu-
mero 88.

Hinc etiam pariter excedet executor, ſi exceptio- 99
nem quæ oritur ex ventre ipſius ſententiæ, non admi-
ſerit, iſta ſiquidem legitima eſt & valde à jure appro-
bata, nullatenus rejicienda, quia quando ex eodem
actu oritur actio, & exceptio, à pari utraque procedit.
Ant.de Cana, in tract.de execut. inter.quæſt. 26. à n.57.
Decianus conſ.1.n.68.lib.3.Roma conſ.52. viſis num.5.
ubi additio, verbo, inſpectione congerit concordantes.
Alexand.conſ.94.num.2. pleniùs conſ.119.num.x.lib.1.
& conſ.20.lib.6.Felin.in c.ex parte de off.deleg.Caſſiad.
dec.10.de reſcript.Marſil. ſingul.7. communiter per Ita-
liam. Angelus.Caſtro.Ioan.de Immol.in leg.ſi fideiuſſo-
res, §.idem reſpondit, ff.de fideiuſſ.Romanus conſil. 472.
col.2.num.2.Antonius Maſſa Galleſ.in tractatu de obli-
gatio. Camer.in 4.p.quæſt.5.à numero 8 & ſuprà. Flores
de Mena in pract.quæſt.libro 12.cap.12.num44.optime
Cardinal.Tuſchus practic.concl.tom 3.liter.E.concl.381.
num.14.qui n.17.dicit, quòd etſi ſtatutum tollat omnes 100
exceptiones

exceptiones, non tollit illam, quæ oritur ex eodem ventre ſtatuto, quia dicitur ex eodem oriri, additio ad Roman. *conſ.* 244. *num.* 5. *in verſ. contractus*, ubi plurimos citat Felin. plenè *in cap. ex parte de offic. delegat.* Alex. *conſ.* 123. *num.* 12. *in fin.* & *n.* 33. *lib.* & poſt Barba.
101 Galleſ. *ubi proximè* Roma. *conſ.* 42. *n.* 4. *verſ.* 4. ubi additio *verbo offic.* alios allegat. idem Roma. *conſ.* 51. *per totum*, etiam ſi non opponatur; quia tunc ſententia, ſeu inſtrumentum loquitur & producitur, præſentaturque cum ſua exceptione, ſemperque actioni principali obſtat, cum ei ſimul juncta ſit, ut probant expreſsè præfati Doctores ſuperius citati, cùm ſit, & dicatur exceptio notoria, quia conſtat ex eiſdem actis, ut dicit Tuſc. *ubi proximè num.* 25. poſt Abb. *conſ.* 44. *in præſenti col.* 2. *verſ. ſed his non obſtantibus, lib.* 1. quam doctrinam mirabiliter declarat Tuſc. Card. *d. concl.* 381. *n.* 8. ſequutus Alex. *conſ.* 94. *clariſſime in prin. verſ. non obſtat, quia ponit. Rom.* &c. *lib.* 4. optimè etiam poſt plures alios Mareſc. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 121. *à n.* 33. & nos ſimili propoſito in-
102 frà *cap.* 12. *à n.* 114. videlicet quòd exceptio ex ventre inſtrumenti reſultans admittitur, ſi agitur ex illo inſtrumento; ſed ſi agatur ex judicato ſuper eodem inſtrumento ſecus eſt, niſi pariter exceptio oriatur ex ſententia, quod nota. Igitur ab hujuſmodi legitimæ exceptionis rejectionis receſſu appellationi interjectæ non deferens executor, violentiam facit manifeſtam. Quò pertinet quod dicit Seraph. *de jur. privilegg.* 77. *ſub n.* 31. quòd exceptio competens debitori executionem paratam habet, ſicut actio, ſequitur Giurba *deciſ.* 113. *n.* 7. & 8. Gratian. *diſceptat.* 175. *num.* 25. & 26. & faciunt quæ nos infrà *cap.* 13. *num.* 46. & *ſeqq.*

103 Quibus accedit Baldi doctrina *in leg. ab executione, num.* 20. *verſ. item in execut.* per gl. *l. C. de execut. rei jud.* quòd in executione ſententiæ poteſt apponi & oriri
104 omnis exceptio, quæ provenit, & oritur ex mente pronuntiantis. Et hinc eſt, quòd cùm juris reſervatio facta in ſententia, conſervat jus gravato competens. Bart. *in l. pen. C. depoſit.* Oldral. *concl.* 237. *in fi.* Beccius alios
105 citans *concl.* 74. *num.* 17. Craveta *conſ.* 974. *num.* 17. cùm
106 & jus reſervatum, ſit excluſum à condemnatione, & ſententia, ideo eſt legitima exceptio admittenda, quia reſervatio eſt quædam exceptio, quæ modificat actũ, gl. *in l. 3. cum Labeo, §. ſed ſi jure ff. famil. ercis.* Dec. *d. conſ.* 4. *num.* 14 Matth. Brunus *conſ.* 19. Petr. Surd. *dec.* 163. *à num.* 16. & iterum *in conſ.* 152. *num.* 30. quia ſicut confirmat non reſervatum, ita conſervat intactum,
107 quod eſt reſervatum, ac ſi nulla ſtaret condemnatio. Purpurat. *conſ.* 42. *num.* 14. Surd. *in d. dec.* 163. *num.* 18 & faciunt quæ de exceptionibus modificativis in executione admittendis inferiùs latè diximus.

108 Ex hoc eodem fonte emanat illa exceptio, non implevisti ex latere (& ex parte tua,) quæ quidem adeò legitima eſt, ut etiam in executione opponi poſſit: ita reſpōdit Craveta *conſ.* 79. *num.* 5. *lib.* 1. & *conſ.* 7. *num.* 7. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 55. *n.* 4. idem Menoch. *conſ.* 1. *n.* 367. & *verſ.* 65. *num.* 4. *lib.* 1. Mareſcotus *var. reſol. lib.* 1. *c.* 88.
109 *n.* 13. ubi teſtatur, ita fuiſſe dictum in una Romana pretij dati 1. Iunij, 1607. coram Manzanedo, quia cùm oritur ex ventre ipſius ſententiæ poteſt quandocunque executioni opponi. Roma *conſ.* 144 Cardinal. Tuſc. *pract. concl. tom.* 3. *litera E. concl.* 381. *num.* 21. *cum ſeqq.*
110 Corneus *conſ.* 297. & 291 *num.* 7. & 8. *lib.* 3. Galleſius *de obligatione Camera. quæſt.* 1. *n.* 1 & 7. inhibitionem tunc expediendam, & concedendam eſſe, firmat Mandoſ. *de inhibit. quæſt.* 94. *n.* 5. & ita determinaſſe Rotam, teſtatur Gratia *diſcept. foren. c.* 273. *n.* 19. & *ſequenti* quæ
111 quidem exceptio adeò legitima dicitur, ut etiã ac ſtatuto rejjciente, excludentéque omnes exceptiones, non intelligatur ſublata, ſed quandocunque dr ea opponi poteſt, ita eleganter Corneus *conſ.* 179. *lib.* 5. & *conſ.* 121 *lib.* 1 Ayman Cravet. *conſ.* 246. *num.* 2. Decius *conſ.* 465. *num.* 1. & 2. multos refert Roland. à Valle *conſilio.* 55. *Salgado de protect. Reg.*

num. 52. *col.* 1. & idem Rol. *conſ.* 69. *num.* 13 *vol.* 4. meus Dominus Ioan de Caſtill. *quotidian. controverſ. lib.* 3. *c.* 3. *num.* 15. apud quos multos elegantes effectus hujuſmo- 112
di exceptionis non implementi, perlegere, & reperire poteris, quam ſi executor nō admittat (ut vides) excedit; vide exactiſſimè de natura hujus exceptionis, quæ Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 88. *per totum*, quibus
adde Gratia *in diſcept. foren. cap.* 315. *tom.* 2. *per totum*, ubi 113
exactè explicat hujus exceptionis naturam, apud quem latè etiam de exceptione rei non traditæ, & pretij non ſoluti, ut ejuſdem ſint naturæ, cujus hæc, non implementi, & quod opponi poſſunt poſt ſententiam.

Quò pertinet quòd exceptio, quæ oritur, etiam di- 114
latoria, poſt ſententiam legitima eſt opponíque licitè poteſt poſt eam in executionem, & per executorem admittenda, ut tenet Bar. *in l.* 1. *C. de jur. & fact. ignor. n.* 5. & *deinceps.* Fel. *in c. ex ſirmante de off. deleg. n.* 3. *fall.* 5.
quod qualiter intelligatur, declarat, ſequitur Ioan. 115
Gratian. *in regul.* 156. *num.* 3. ubi *à princ.* latè probat, hãc exceptionem dilatoriam poſt litem conteſtatam ſupervenientem, opponi poſſe, juxta *l. licet demum. C. de procur. l.* 2. *C. de conſort. ejuſd. litis*, plures allegat in comprobationem, & facit quod dixit Roma. *in repet. l. ſi*
vero §. de viro ff. ſolut. matr. num. 270. quod exceptio rei 116
judicatæ licèt perpetua ſit, tamen ei non obſtat, qui agit ex nova cauſa, & quæ ſurpevenit, ubi plura congerit ſimili à jure inducta ex nova cauſa ſuperveniente, & hoc idem voluit Tiraqoell. *de retractu conſang. §.* 8. *gl.* 7. *n.* 4. Caſtrenſ. & Iaſ. *in leg. ſi fullo. ff. de condictione ſine cauſa*, & *in leg. hel. ff. de condict. indeb.* Petr. Surd. *conſ.* 268. *tom.* 1. pro quo ex text. *in l. g. ſi mater §. eundem. in prin.* & *in leg. ſi is qui hæres. in prin. ff. de exceptione rei jud. leg. ſi hæreditat. Cod. de petitione hæreditatis*, vide quæ ſuprà à n. 88. & ſeqq.

Cujus etiam fatiuæ eſt determinatio text. *in leg. ſi* 117
fullo. in princ. ff. de condict. ſine cauſa. text. *in leg. in commodato. §. fin. ff. commodati*, text. *in leg* 2. *§. fin. ff. ad leg. Rhod. de jactu* text. *in l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de condictione indeb.* text. *in leg. Iulian. eodem tit.* quibus quidē eleganter probatur, quòd quando quis per ſententiam condemnatus eſt ad rei commodatæ depoſitæ vel precariæ, deperditæ reſtitutionem: ejúſque verum valorem, & æſtimationem; ſi perveniat ad poteſtatem domini poteſt de hac nova & legitima exceptione opponere, & obſtabit, adeò ut ſi jam æſtimatio ſoluta ſit, per condictionem indebiti, & ſine cauſa repetitur, reſtituiturque, iſta ſiquidem legitima eſt, & admittenda præcisè in executoriali, ñ executione exceptio, ita probat inſuper text expreſſus *in leg.* 1. *C. de re jud.* ibi rebus quidem judicatis ſtandũ eſt, ſed ſi probare poteris, eum qui condemnatus eſt, id quod furto amiſiſſe videbatur, recepiſſe; adverſus judicati agentem, doli exceptione
oppoſita tueri te poteris, &c.) ubi Bar. Bal. Butr. & Sa- 118
licet dicunt communiter, quòd æquitas novi caſus novum inducit remedium, & quòd adverſus ſententiam poteſt opponi exceptio (quod petta, intus habes in
quorum jurium comprobationē multa poſt alios con- 119
gerit Petr. Surd. *conſ.* 168. *à n.* 14 *lib.* 4. dicens, hanc exceptionem non impugnare directò ſententiam, ſed illam modificare: agit enim Surd. *ibi*, quando quia per ſententiam admiſſus fuit ad hæreditatem; ubi hæres ab inteſtato quando, poſtmodum apparuit alium hæredem ſcriptum adeſſe, per teſtamentum noviter repertum, reſcindendam omnino ſententiam; quia deficit
ejus cauſa, & lata falſo ſuppoſito, *leg. ſi à te ff. de excep-* 120
ptione rei judic. ubi Socin. 1. *nota leg. ſi mater. §. eadem. ff.*
de exceptione rei judicat. ubi abſolutus ex una cauſa, 121
poterit ex alia noviter conventus condemnari, multa
cumulat Tiraquell. *dicta gloſſ.* 7. *num.* 3. & 4. & *in tractatu* 122
tu cauſa ceſſante. in 1. *p. num.* 21. & *n.* 252. ubi ait ſententiæ cauſa ceſſante, ipſam quoque ſententiam ceſſare, &
quemadmodum recuperantur bona aliena in tertium 123

per hunc obtinentem ex ſententia ejus cauſa ceſſante,
vide latiùs eundem Surdum *ubi proximè* per longum
diſcurſum.

Quando autem rei judicatæ exceptio obſtet in ab-
124 ſolutoria ſententia lata in actionibus realibus; ſeu per-
ſonalibus, puta quando quis abſolutus fuit, quia actor
defecit in probatione intentionis, aut in probatione
juris & juſtitiæ negotij principalis, an & quando
actor his caſibus poſſit iterum actionem eandem, vel
aliam ad eandem rem in judicium iterum deducere
abſque eo quod ei obſtet rei judicatæ exceptio, vide
per duo membra exactè & eleganter poſt alios ab eo
citatos Doctores noſtratem Joan. Garc. *in tract. de no-
bilitate gl.8.§.1.*& aliqua etiam Petrus Surd.*conſ.*268.
*n.*199. *& ſeqq. tom.*2.

125 Unum non omittamus, quod de exceptione defe-
ctus mandati, juriſdictionis, aut ut ad id diximus ſu-
prà hoc *lib.*3.*cap.*3.*a n.*122,*in prin.*ubi infinitos citavi-
mus dicentes eſſe legitimam exceptionem admitten-
dam, etiam poſt tres conformes & etiam poſt mille
annos, & in illa tuto omnes exceptiones excludente,
non comprehendi, circa quod unum eſt notabile infe-
rendum, quod ſi actum fuit cum aſſerto procuratore, &
ſententia ſit lata, non conſtito de mandato, & expeditæ
126 executoriales, tamen ſi revera illo tempore, & in re-
rum natura ſtabat ſufficiens mandatum, licet non pro-
ductum, & de illo conſtet, etiam poſt dictam ſenten-
tiam, ſuſtinetur ſententia: Rot. *deciſ.*19.*alias* 248.*de
procurato.in antiq.*Vantius *de null.tit.de null. ex defect.
mand, &c.num.* 116. *&* 117.Mohedanus *deciſ.*7. *alias*
204.*coram procurato.*Rota *diverſor. deciſione* 271. *Urbe-
tana in fin.& deciſ.*1503. *idem in Gerunden ſi p.*3. *lib.*3.
Creſcen.*deciſ.*1.*alias* 18.*tit*, *num.*4. *de ſenten. & re
jud.*Marqueſ.*de commiſſ.p.*2. *cap.*2.*n.*8. *&* 9.*fol.* 340.
in ſecunda impreſſione, & quòd ita ſcribat Rota teſta-
tur additio ad Rotam *deciſione* 7. *alias* 143.*ſi procurat.
de procurat. in novis.*

127 Quod intellige verum niſi antea fuiſſet oppoſitum
de defectu mandati, & neminem audiri niſi docto
de legitimo mandato, quia tunc etiam ſi verè ſtet mã-
datum nullimè validaret judicium, & ſententia erit
nulla, quamvis poſtea appareat de mandato, probat
Marqueſ.*ubi proximè. d. num* 9. & ita tenuiſſe Rotam
coram D.Litta die 13 Maij 1594.in una Immolen.bo-
norum teſtatur Scacia *de appell. q* 6. *ſub num.* 34. *verſ.
128 oppoſition. & verſ. hic & tr. de judiciis c.*2. *num.* 416.
& quòd poſt dictam oppoſitionem acta non valeant,
niſi mandatum in actis exhibeatur, oppoſitione tamen
non facta, ut quandocunque de eo docere, ſufficiat,
tenet Bald.*in l.*1.*in* 3. *lectura num.*3. *de procurat. & in
conſ.*122.*n.*1.*lib.*2. Alexand. *conſilio* 146.*circa fin.lib.*5.
Aymon.*conſ.*108.Guidobonus *conſil.* 129. quam diſtin-
ctionem etiam tenuit Rota in una Romana cenſus 4.
129 Decembr. 1595. coram Pampb. ut teſtatur Mareſcot.
*variar.reſolut.lib.*1.*cap.*92. *num.*1. hoc addito, ut iſt-
hæc oppoſitio, & proteſtatio, ut nihil fiat, niſi de do-
cto de legitimo mandato, debet repeti in quolibet
actu, adeò ut non ſufficiat, ſemel à principio oppo-
nere, alioquin autem cenſetur ab ea receſſum, & ſuf-
ficit quandocumque de eo docere, ſecundùm ſupradi-
cta; ita advertit Moheda. *deciſ.* 44.& ita obſervare
Rotam, ut non obſtante dicta proteſtatione valeant
acta per procuratorem, de cujus mandato non con-
ſtat, niſi in quolibet actu proteſtatio repetatur, fuit ten-
tum in una Soracuſana Quartæ 20.Iunij 1586.coram
Cardinal. Platon. teſtatur & ſequitur Mareſcot. *ubi
130 proximè num.* 2. ubi exactiſſimè poſt alios, an judi-
cium agitatum cum Monacho conſtituto procuratore
ſine licentia ſuperioris ſuſtineatur, quando non fuit
oppoſitum, in quo duas communes contrarias refert,
131 & affirmativam ut magis communem amplectitur.

Et quòd ad hoc ut acta ſint nulla à prin. etiam ſi re-
vera ſtaret mandatum, licèt non exhibitum, debet
fieri proteſtatio in quolibet actu, poſt multos Docto-
res, & Rotæ deciſiones, optimè latéque proſequitur
& declarat Gratian. *diſceptat. forenſ. tom.*1.*cap.*77. *à
n.*19.*cum pluribus ſeqq. uſque ad fin.*

Et quòd hæc proteſtatio ſit neceſſaria in quolibet 132
actu ad hunc effectum, poſt Puteum, Mohedanum,
& alios latè Tuſc. *pract.concl. litera M.concl.*62.*n.*3.&
ibi de materia per totam concluſionem.

Dominus autem quandocumque compareat allegãs 133
procuratorem comparentem pro eo non habere man-
datum, erit omnino audiendus ad annullandum pro-
ceſſum, etiamſi alias judex inter adverſarium & pro-
curatorem aſſertum, ſeu falſum, declaraverit habere
legitimam perſonam, procuratorem comparentem,
quia Domino abſenti non præjudicat, latè proſequitur
Maſcard.*de probat.*2. *tom.concl.*1007. *verbo mandatum*, 134
*à num.*12.*cum ſeqq* ubi quòd ſi Dominus ſciviſſet hanc
declarationem, latè proſequitur diſtinguendo.

Quid autem ſit dicendum de illa inſigni, & mira- 135
bili difficultate, quando in obligationibus, & præſta-
tionibus annuis, & habentibus tractum ſucceſſivum,
quando ſcilicet aliqua exceptio in præſtatione & exe-
cutione prioris paghæ, vel alicujus annui debiti oppo-
ſita fuit; & per judicem rejecta, & non admiſſa; an poſ-
ſit opponi iterum in cæteris executionibus ſequen-
tium annuarum præſtationum, ita ut tanquam legiti-
mæ non obſtet ei rei judicatæ exceptio, de qua omni-
modo vide Ripam *in l.ſi ita ſtipulatus.*115.*num.*93.*col.
penult.in princ.verſ.ſed quid ſi creditor, ff de verbor.obl.*
Immol.*conſil.*250.*in caſu præmiſſo.col.fi.n.*7 Simon. de
Prætis *interpretat.*2.*ult.col.lib.*5.*num.*95.*dub.*3.*fol.*532.
Gratianum *diſceptat.forenſ.tom.*1 *cap.*151.*n.*39.*fol.*367
*col m,*1.quod menti tene, quia quotidie accidit, &
ad multa deſerviunt.

Pro cujus rei veritate, ac clariori reſolutione il- 136
lud brevius ſupponendum, quòd obligatio redditus
annui, aut eſt una aut multiplex. Si eſt una pro omni-
bus penſionibus decurrendis, unica, & eadem cenſe-
tur pro omnibus præſtationibus obligatio, ita ut una
præſcriptio pro tota obligatione, & per conſequens
pro futuris redditibus annuis ſufficiet, & extinguet,
aut eſt multiplex, ita ut tot ſint obligationes, quot ſint
annuæ præſtationes, & quolibet anno incipiat debe- 137
ri, & oria ur nova obligatio pro penſione illius an-
nui, ita ut tot requirantur præſcriptiones, quot ſint
annuæ præſtationes, pro qualibéque ſingulæ præſcri-
ptiones requirantur juxta doctrinam gl.*in l.cum notiſ-
ſimi.verbo,cujuſcumque anni.C.de præſcript.trig.vel.*40.
*an.*ubi Bar.& alij.Alex.*in l.de pupil o §.ſi in pluribus ff.
de novi operis nunti.*Iſſ. *in l.ſi Stichum §.ſtipulatio.ff.de
verbo* Guido Papæ *quæſtione* 406. Anton. Gomez *de
contract.cap.*11.*num.*45.unde ſi annuus redditus debe-
tur ex contractu, regulariter obligatio eſt una perpe-
tua, & non finitur morte creditoris, ſed ad hæredes 138
tranſit, & pro toto unica actio competit, *l. Stichum.§.
ſtipulat.ff.de verborum l.Senatus.§.fin.ff.de donat.cauſa.
mor.* Vallaſcus *conſ.*49.*num.*6.Caſtro *de annuis in princ.
num.*41.Cravet.*de anti.tempor.*4.*p.verſ. materia ſingu-
lari ante num.*36. ſi autem redditus annuus debetur ex 139
contractu conditionali, cujus conditio debet adim-
pleri ſingulis annis, tunc quot ſunt anni, tot ſunt obli-
gationes text.*in l.ſervus communis.§. fin.de ſtipul. ſer-
vorum*, ubi Bart.notat. *num.*2.*&* 3.docens quod ſi ſti-
pulatio annua ſit per eum, qui debet aliquid implere
ſingulis annis, quod ipſius perſonæ cohæret, tunc quot
ſint anni, tot ſunt obligationes.

Exemplum in medico, ſeu advocato, cui redditus
promiſſus eſt pro ſalario ſingulis annis, item ſi reddi- 140
tus annuus fuit promiſſus ad vitam alicujus, tunc tot
ſint promiſſiones, & obligationes, quot annis vixerit
ſtipulator, *l.ſancimus §.ſi quis autem el.*2.*C.de donatio.*

Corneus

Corneus *conſ.44.col* 5.*&* 3.*lib*.5 Balb *de præſcript.4. p.*
q.4. .5.Ant. Gom. *ubi ſuprà*,alia plura exempla ponit
Gaſp.Rodr.*de annuis reddit.lib.*1 *q* 17.*n*.581.qui *n*.102.
idem firmat, & latè explicat in annuis legatis,ut tunc
141 tot ſunt legata,quot annuæ præſtationes. Bald.*ubi pro-*
ximè.Vallaſcus & Caſtro locis ſupra citatis, facit *l. in*
ſingulos ff.de annu. legat.l.ſi Stichum, §. *ſtipulat. ff. de*
verb.l.cum in annos,cum duabus ſeqq. ff.quando dies le-
*gat.cedit.l.*115.*ſin annos ff.ad l. falcid.am.*

Hoc igitur neceſſario ſuppoſito , ita reſpondet ad
præfatam difficultatem. Ripa *ubi ſuprà in d.l.ſi ita ſti-*
142 *pulat.*115.*n* 93.*col.penult. verſ. ſed quid ſi creditor.ff.de*
verborum obligat. ut ejus deciſio & reſolutio pendet,
an una ſit ſtipulatio pro annuis præſtationibus , an
plures,ut ſi unica ſit pro omnibus annis , nulla agenti
creditori obſtabit exceptio , quia ſententia lata ſuper
una parte , hoc eſt,uno annuo reddito, (cùm ſine ea
alia pars deberi non poteſt) parit plenum præjudiciũ,
& excipienti ſemel jam exceptione rejecta per judi-
cem in uno reddito , in executione alterius obſtabit
rei judicatæ,& minus legitimæ,ac reprobatæ exceptio-
nis exceptio,ac ita plenum parat præjudicium debito-
143 ri,juxta *l.eg.l.*1.*reſponſio ff.de exceptione rei jud.*& ideò
ſi eſſet lata ſententia abſolutoria in favorem debitoris
in uno annuo reddito, agenti iterum pro ſequentibus
annis, obſtabit exceptio rei judicatæ , dicit ipſè Ripa
ibi,ſequutus Aretin.*ſuper eadem l.*hoc idem tenentem,
& citantem tex. *in l ſi ex falſis* , *C. de tranſaction bus*,
ſed pro meliori allegat Ripa text. *in l ſi petieo. ff. de*
exceptione rei jud.

144 Si verò tot ſint obligationes quot ſint anni,ſenten-
tia lata pro prima pagha,& præſtatione , non pareret
plenum præjudicium pro ſequentibus,propterea dicit
Ripa utiliſſimum eſſe ſcire; an in annuis præſtationi-
bus unica ſit obligatio , an tot quot præſtationes. Ri-
pæ autem omnes præcitati Doctores , ſcilicet Simon
de Prætis,& Gratia.aſſentiunt, & cum ſua determina-
tione tranſeunt omnes.Pro quo allegat famoſum text.
in l.& an eadem , §. *actiones ff.de excep. rei jud.* cuius
145 ſunt hæc verba. Actiones in perſonam ab actionibus
in rem hoc differunt, quòd cum eadem res ab eodem
mihi debeatur,ſingulas obligationes,ſingulæ cauſæ ſe-
quuntur,nec ulla earum alterius petitione vitiatur : at
cùm in rem ago non expreſſa cauſa,ex qua rem meam
eſſe dico, omnes cauſæ una petitione apprehenduntur,
nec enim ampliùs,quàm ſemel, res mea eſſe poteſt,ſæ-
piùs autem deberi poteſt , *&c.* & ſic ſequitur , quòd
quando plures ſint obligationes , quot præſtatio-
nes , ſemper exceptio etiam jam oppoſita in aliqui-
bus , in aliis decurrendis iterum opponi poteſt, ſi ſui
natura legitima ſit, non tamen talis eſſe deſiit ex hoc
capite.

146 Econverſo autem , quando ad præſtationem unius,
vel ſecundi anni debitor per ſententiam condemna-
tus,& executus ſolvit, ſi non oppoſuit tunc legitimam
exceptionem,ſed opponere omiſit , poſſit in qualibet
ex præſtationibus ſequentibus opponere , abſque eo
quòd ſibi aliqua rei judicatæ poſſit exceptio obſtare ,
nemini dubium eſt,pro quo eſt doctrina gloſſæ ſingu-
laris *in auth de inſtrum.cautela,& fide* §.*in his*, *verbo*,
inſinuent,ubi Angel.eleganter *ibi n*.15. quem referens
ſequitur Greg.Lopez *in l.*115.*gl.*1. *tit.*18. *p.*3.*in princ.*
*gl.*Gaſp.Rodrig.*de annuis redd.lib.*1.*q.*15.*ſub n.*28. di-
147 cens, quòd hujuſmodi ſolutiones nihil inferunt in fu-
turum. Pro qua ratione aliqua adducit ibi, & furſom,
qui loquuntur in exemptione opponenda contra in-
ſtrumentum, aut tabellionem , quorum doctrina pro-
cedit , dum loquuntur , quando exceptio non oppoſi-
148 ta,ſed omiſſa fuit indiſtinctè, ſive ſint plures,ſive uni-
ca pro annuis præſtationibus obligatio , prout ipſi
Doctores loquuntur , etiam abſolutè ; prior tamen
diſtinctio ex Ripa, Immol, Simone de Prætis , & Gra-
tiano procedit,& locum obtinet quando oppoſita fuit
exceptio in aliquibus annorum præſtationibus,per ju-
dicem non admiſſa , ut in cæteris ſemper poſſit objici
iterum,non obſtante rei jud.exceptione,prout expreſ-
ſe ipſi Doctores loquuntur , & ex text. *in l. ſi in jud.-*
cio,ff.de excep. rei judicata, & optimè noſtras Gaſpar.
Rodrig. *de annuis redd.lib.*1. *q.*16.*n.*28. quem vide ad
propoſitum.

Sed idem Ripa ibidem *in d.l.ita ſtipulatus d.n.*93.*in* 149
finalibus verbis,contra ſuam diſtinctionem, & opinio-
nem opponit d. text. *in l.* 1. *C. de fideicommiſſ.* qui di-
cit,obſtare , dum in eo actum fuit annuo leg.10.quod
(ut ſuprà vidimus) tot continet obligationes,& lega-
ta,quot præſtationes annuæ ; & tamen debitor ſemel
condemnatus cogitur præſtationes ſucceſſivè decur-
rendas illius primæ condemnationis , & rei judicatæ
virtute , ita ut ſemper hæredi ejus obſtet exceptio,cui
textui ipſe Ripa non reſpondet,ſed relinquit cogitan-
dum. Sed tu hanc difficultatem facilè evitabis,ſi con-
ſideres,in caſu illius text.nõ agi de una,alterâve annua
præſtatione , ſed jus ipſum principale , & ipſa cauſa 150
primæva,à qua proveniũt præſtationes,deducta fuit in
judicium pro tempore decurſo, & præſenti , & futuro,
ut durante legati tempore decurſo, & præſenti, & fu-
turo,ut durante legati tempore ſucceſſivis annis lega-
tum ipſum ſolvatur , & præſtetur legatario , quod
quidem obtinet in quibuſcunque annuis redditibus
ex quavis cauſa provenientibus,in quibus pariter lici-
tum eſt,agere contra debitorem, ut condemnetur, ad
præſtandum fructus pro omnibus annis futuris debitis
terminis, & temporibus;nec tunc erit (ſequuta hujuſ-
modi condemnatione neceſſe , litem inſtituere adve-
niente anno,ut *ex d.l.*1.*de fideicomm.* *& l.male agitur*,
*C.de præſ.*30.*vel* 40.*annor.* deducunt omnes DD.prout
eſt videre ex B.*in l.libertis* §.*manumiſſis,in ſi de alim.&*
*cibar.legat.*idem,*in l. de pupillo*,§.*ſi*.*in pluribus.ff.de no-*
*vi oper.n.*Bal.*in l.*1.*C.de ſent. quæ ſine certa quant.* Si-
mon de Prætis *de inter.ult.volunt.lib.*5.*dub.*3. *n.*95.*fol.*
532.Grat.*in diſcep.foren.c.*151 *n.*34.*& ſeqq. to.*1 Alex.
*conſ.*96.*in cauſa & lite*, *col.*1. *in ſi. verſ. ſed reſpondeo*,
*lib.*1 Petrus Surd.*de alim.tit.*3.*q.*9.*in ſi. & tit.*8. *privi-*
*leg.*25 *n.*7.& ſic cùm univerſum jus principale,& uni-
verſale,ipſáque primæva,& originalis cauſa in totum
ſit in judicium deducta,ac ſuper toto cedat univerſali-
ter iſta res judicata,nihil mirum,ut pariter ſemper ob-
ſtet ejus exceptio , juxta *d.l.& an eadem*, *in princ.* *&*
in d.§,*actiones* , *cum aliis plu ibus*, *ff.de excep rei jud.*
nos autem loquimur,quando eſt actum ad unam,alte-
râmve annuam præſtationem dumtaxat , non ad ius
principale.

Sed quid de exceptione ſequeſtri,an ſequeſtrum fa- 151
ctum debitori aliqua ex cauſa authoritate iudicis, de-
bitori ipſi præcipientis,ne ſolvat ſuo creditori,an im-
pediat executionem factam in ipſo debito , & talem
exceptionem legitimam eſſe ad impediendam huiuſ-
modi executionem , tenet Flor. de Men. *in addit. ad*
*Gam.dec.*285.exactiſſimè probat Ioan.Gutier.*pract.q.*
*civ.q.*113.*a prin.*diligentiſſimus & doctus D. Joan.del.
Caſtill.*quotid.controver.lib.*4.*c.*59.*ſub n.*40.*verſ.*Ioan.
Pett.Fontan.*ad ſi. & verſic denique & ultimo ſol* 595. 152
qui cum For.de Mena *ubi proxime*.quòd exceptio iuſſu
iudicis debet impedire viam executivam,ſed quòd iu-
dices ſolent non obſtante interdictione ne creditori
ſolvatur reum debitorem condemnare(oblata illi cau-
tione indemnitatis) & quòd tunc non debent decima,
aut expenſæ ab ipſo debitore exigi,cum ipſe non fuerit
in culpa non ſolvendi, putà,quia imò tenetur reſiſtere
ex iis,quæ ſtatim ſunt dicenda. Vltra quos quòd debi-
tor,in quem debitum eſt ſequeſtratum,non poſſit exe-
qui in ſuo creditore,niſi ſemoto ſequeſtro, probant B.
in l.mulctas,ff.de leg.commiſſ. Joan.And.*in addit.ad Spe-*
cul.de ſeq.poſſ.& fruc. Guido Papæ *dec.*148.*n.*5. Pract.

Fertar. *in forma ſeq. a. 2. verſ. audeat.* Maſucr. *in pract.*
rubric de ſequeſ. §. item creditor, Rebuff. *de liter. oblig.*
art. 6. gl. 3. n. 64. Galleſ. *ad for. Came. p. 2. q. 3. ad 4 p. C.*
mer. oblig n. 3. & 4 Guid Papæ *dec. 219.* Ciof. *conſ. 63. n.*
2. vol. 2. Cancer. *vari. r. reſo. 2. c. 4. à n. 19.*

Quod limita, ſi debitoris opera & fraude dictum ſe-
queſtrum ſit appoſitum. Canc. *ibi n. 23* poſt alios addit,
ad Guid. Pap. *dec. 210 ſecundum B.* Natta *conſ. 233.* Ca-
roc *de ſequeſt. p. 3. q. 10. n. 4* Roma *in l. fi. ff. qui ſatiſd.*
cogan. & an creditor debito ſequeſtrato poſſit agere
contra fidejuſſorem, pulchrè Hieron. Gratum *conſ. 28.*
per totum vol. 1. Canc. *ſuprà n. 46.*

153 Hinc etiam quæritur, an depoſitarius reddens depo-
ſitum, de mandato judicis liberetur, licèt pars cujus
eſt, non vocetur, judéxque jubeat reddi alteri; an, &
quas diligentias facere teneatur, & an debeat appella-
re, vide Greg. Lopez *in l. 3. tit. 3. p. 5. gl. 1.* ubi latè poſt
Bald. *in l. fi. C. de bon. auth. jud. poſſid.* per text. illum, idem
Greg. *in l. 4. tit. 14. p. 5. verb. mandam.* ubi agit etiam an
debeat appellare, & poſt eundem Greg. idem tractat,
Azeb. *in l. 13. tit. 9. lib. 3. nova recop. fol. 357.* Don. Joan.
del Caſtillo *quotid. controverſ. lib. 3. c. 59. ſub n. 40. verſ.*
Greg. Lop. & verſ. Alphonſ. Azeb *fol. 594.* à tergo, &
ſaltem hoc caſu requiri appellationem interponen-
dam ab ipſo depoſitario, ſi alteri quàm ei, qui depoſuit,
depoſitum reddi, judex decernat, tenet Azeb. *in rubr.*
tit. 12. lib. 4. num. 11. fol. 376.

154 Et an debitor, cui juſſus eſt à judice, ne ſolvat ſuo
creditori, vel quando per juſſum judicis jubentis, ut al-
teri, quàm ſuo creditori ſolvat, debeat appellare, &
contradicere, & an debeat uti omni diligentia, ne de-
bitum exigatur ab eo, vide latiſſimè Afflict. *dec. 328. per*
totum & utiliùs *deciſ. 150. ex n. 8. & ſeq. & n. 17. & ſeq.*
uſque ad fi. deciſ. B. & Caſtr. *in l. creditor. ff. de ſolutio.*
Rom. *conſ. 87.* Alexand. *conſ. 1. in fi. l. 2.* Bald. *in l. falſus,*
C. de furt. & conſ. 485. v. ſo inſtrum. lib. 4. Ill. *in conſ. 26.*
lib. 3. Aret. *in conſ. 35.* Raphael Cuma. *conſ. 185.* Carol.
Ruin. *conſ. 147. n. 19. lib. 1. & in conſ. 167. & in conſ. 171.*
lib. 4. Avend. *in diction. verb. fuerça.* Mar. Ant. de Mor.
1. p. c. 27. Grat. *conſ. 127. lib. 1.* Guid. Pad. *dec. 340. non de-*
bet. Marſil. *in rubr. de fidejuſſor. num. 186.* D. da. Perez *in*
l. 3. tit. 10. lib. 3. ord. q. 15. colum. 1144. Menoch. *de arbitr.*
lib. 2. caſ. 137. qui multa in propoſito tradit, & ipſe Me-
noch. *in conſ. 68. per tot. lib. 1.* Urſill. *in addit. ad Afflict.*
d. dec. 150. n. 6 & d. dec. 328. n. 1. Ant. Gabr. *commun. concl.*
lib. 3. tit. de ſolut. concl. 11. Rebuff. *in tract. de lit. oblig.*
to. 1. art. 6. gl. 3. n. 64. Rot. Genuenſ. *dec. 33. n per tit.* Hip-
pol. Riin. *conſ. 506. n. 29. & 30. lib. 5.* latiſſimè Carol. de
Graſſ. *in tract. de exceptionib. except. 25. ex num. 29. cum*
multis ſeqq. Anton. Theſaur. *forenſ. lib. 2. q. 54. per tot.*
Borgn. Cavalca. *dec. 20 num. 21. p. 2.* Iacob. Cancer. *var.*
reſol. c. 2. c. 4 de ſequeſt. & em. n. 19. & ſeq. Anton. Fab. *ad*
tit. C. de ſolut. diffinit. 9. fol. 1057. Seraph. *de privil. jur.*
privil. 47. ex n. 10. cum ſeqq. Parlad. *lib. 2. rerum quotid.*
c. fi. 5. p. §. 17. n. 8. & 9. Ioan. Petr. Fontanel. *in comment.*
de pactis nuptial. clauſ. 3. gl. 2. ex n. 42. uſque ad num. 49.
fol. 15. Ant. Gama. *dec. 285.* Gutierr. *pract. quaſt. lib. 1. q.*
113. per totam, ubi allegat ad hanc quæſtionem, text. *in*
l. ait Prætor. §. permit. ff. de quaſt. & aliorum Doctorum
dicta referens, nihil tamen reſolvens, latè proſequitur
Domin. Ioan. del Caſtillo, *quotid. controverſ. juris, lib. 4.*
c. 59. à num. 29.

155 Et quòd teneatur antequam ſolvat, omnem adhibe-
re diligentiam ne ſolvat alteri quàm creditori, &
quòd illi teneatur denuntiare debitor, probant poſt
Cravet. Men. *ubi proximè lib. 2. caſ. 137. n. 16.* Petr. Surd.
conſ. 345. n. 5. & 6. lib. ubi alios allegat, latè Joan. Gutier.
pract. lib. 1. d. q. 113. à n 4. & n. 15. eodem, lib. 1. q. 81. ex
n. 10. uſque ad 17. Caſtill. *ubi proximè ſub d. n. 40. in plu-*
ribus verſiculis. Parlad. *ubi ſuprà.*

Et quòd quando debitor fuit in mora, ſolvendi ſuo
credituri, ut non liberetur per reſiſtentiam & contra-
dictionem ſequeſtri, quia tunc illa mora præponderat, 156
tenet Menoch. *de arbit. lib. 2. caſ. 137. à 24* Caſtill. *ſub*
d. n. 50. verſ. Iacob. Menoch. tenet etiam Fontanel *de pa-*
ctis nuptial. clauſ. 3. gl. 2. ex n. 42 fol. 15. uſque ad n 49.
Afflict. *deciſ. 150.* Rot. Genuenſ. *dec. 61. n. 6 & 9.* Borgn.
Caval. *dec. 25. n. 1. p. 2.* Cancer. *variar. reſol. 2. p. c. 4. n. 24.*
Gutierr. *in d. quaſt. 113. num. 3.* ubi ſcribit debitorem,
cui ante moram fit ſequeſtrum, teneri reſiſtere, & fa- 157
cere, quidquid ei ſit poſſibile, ne fieret dictum ſeque-
ſtrum, & factum revocaretur, qui alias, ſi ſponte ſol-
vit, cui judex juſſit, vel agnovit dictum ſequeſtrum
non liberatur, *per d. l. ait Prætor. 4. permittitur, ff. de mi-*
nor. ſequitur D. Ioan. de Caſt. *ſuprà verſ. denique & ul-*
timo loco.

Et quòd debitor liberetur ſi ſolvat judici, aut appa- 158
ritori exequēti, factam ſolutionem legitimam reputa-
ri, & debitorem liberare, tenet Parlad. *lib. 2. rer. quotid.*
c. final. 5. p. §. 17. n. 10. quem ſequitur Caſtel. *ubi proxi-*
me d. c. 49. ſub n. 40. verſ. Ioan. Parlad. in fi. fol. 595. circa
quod dicit Rebuf. *in tr. de ſent. execut art. 7 gl. 13. n. 7.*
quòd ſi executor fuerit datus ad vendendum & pre-
tium recipiendum (quod tamen eſt periculoſum, di- 159
cit ille) ſi is vendiderit, & pretium receperit, liberabi-
tur emptor, quia legitimè ſolvit, patendo mandato ju-
dicis, ſed executor tenebitur Domino, cujus bona ſunt
vendita; allegat Bal. *in l. 3. §. ſi executor, ff. de negot. geſtis,*
argum. text. *in l. ſtipul. ſum mihi §. 1. ff. de ſolut.* me-
liùs facit *l. ſi ob cauſam, de evict.* qui Rebuff. in appari-
tore videtur ex iis requirere mandatum iudicis ad reci-
piendum pretium, quod pro nunc non examino.

Circa hanc materiam notandum erit, quòd evicta 160
re in ſolutum data pro debito pecuniario, ſive per ad-
iudicationem iudicis, ſive partis, non agitur ex actione
primæva competenti ex primo contractu, quia ipſa
extincta fuit, & ſublata, ſed tantùm ex actione utili ex
empto. Petr. Surd. *dec. 266 n. 1. cum ſeqq. & dec. 113. n. 3.*
& conſil. 145. n. 29. & 21. cum ſeqq. & ſuprà lib. 1 poſt
Tiraquell. & plures quos allegat Gratia *diſcep. foren.*
cap. 3. ex num. 14. uſque ad n. 23. latè Fabius de Anna
in conſil. 35. & in conſil. 90. Maſtrill. *dec. 120.* Doctor Fe-
licia de Solis *in appendice ad comment. de cenſib. 2. tom.* 161
cap. 5. n. 16. fol. 201. D. Ioan. de Caſtill. *quotid. controver.*
jur lib. 4 cap. 59 a num. 51. cum ſeqq. qui etiam probant,
utile eſſe, quia hoc caſu priores fideiuſſores, & pigno-
ra liberantur, quia latè de materia tractant, quando
evicta re, & ſemel extincta actione liberentur priores
fideiuſſores, de quo plurimi citati ab eadem Ca-
ſtell. *ibi.*

Tamen cautela erit, ut creditor periculum hoc ef- 162
fugiat, ut ſibi proſpiciat proteſtatione, quòd re evicta
ſibi remaneat integra, & illæſa actio primæva, quia
tunc ex ea proteſtatione conſervat illam, & re evicta
poterit experiri adverſus fideiuſſores, & tertios pigno-
rum, & hypothecarum poſſeſſores probant Solis, Grati.
& alij citati per Caſtell. *n. 54.* ex Cepola, *cautel. 123.*
qui latè hanc materiam poſt alios proſequitur vi-
dendus.

Ulteriùs animadvertendum erit, quòd creditor evi- 163
ctionem pignoris venditi non debet regulariter, pro-
bant *l. 1. & 2. C. creditorem evictionem pignoris non debe-*
re. l. fi. tit. 13. p. 5. dummodo concurrant requiſita ab eiſ-
dem juribus, & Doctoribus deſiderata, quæ tradit Gre-
gor. Lopez *in l. fi. tit. 13. p. 5. gloſſ. 1.* deduxerunt quoque,
atque exornarunt Doctores communiter *ad d. titul.*
C. creditorem evictionem pignoris non debere, ubi elegan-
ter Iacob. Cujacius, & Hug. Donel. videndi omnino,
Signorol. *in conſ. 90. n. 26.* Silvan. *in conſ. 101.* Ducñ. *reg.*
169. Plot. *in l. ſi quando num. 468. C. unde vi.* Decius *in*
conſ. 449. num. 37. & 38. Franc. Mar. *quaſt. 926. part. 2.*
Vincent. de Franc. *dec. 239. p. 2.* Franc. Vivius *deciſ. 24.*
&

& 152.*p.* 1. Fabius de Anna *in conſ.*37. *& in conſ.* 90.
*n.*12.*& ſeqq.*Peregr.*de fideicomm.art.*35.*n.*19.*& dec.*31.
*n.*5. Steph.Grat.*dec.*175.*ex n.*1.Ozaſc.*in conſ.*33.Ariſm.
Tepat.*variar.lib.*2.*tit.creditorem evictionem pignoris non
debere,fol.*239. Magon. *dec.*32. Rutæ Florentiræ Pater
Lud.Molin. *tom.*2. *de juſt.& jur.tr.*2.*diſp.*538.*ex verſ.
ſupereſt explicemus,fol.*1825.*in fi.&* 1826 & vide etiam
*fol.*1827 Fulu. Pac. *in tract.de empt.& vend.n* 254.*fol.
mihi* 244. Joan. Baptiſt. *de ratione Rotæ,q.*14.*n.*6.Alex.
Trentacinq. *var.lib.*3.*tit. de empt.& vend reſol.*17.*fol.*
278.Card Domin.Tuſc.*pract.concl.jur.tom.*2.*littera E,
concl.*359.*fol.*286.Ant. Faber. *de error.pragm.decad.*10.
*error.*5.& melius *error.*10.ubi vide omnino *& ad d.tit.
C.creditorem evictionem pignoris non debere,de fi.* 1. *&
tribus ſeqq.ex fol.*1085. D.Ioan.del Caſtillo *quot.id.con-*
164 *trover.lib.*4. c.42. à *n.*68. *cum ſeqq.* pignoris venditio-
nem legitimè factam per creditorem non impediri
per appellationem debitoris,dixi ſuprà 3.*p.c.*6.*n.*33.

165 Unum tamen advertit Ant. Faber *de error. pragm.
decad.*1.*lib.*1.*error.*10.*fol* 26.ubi dicit,titulum *C.credi-
torem evictionem pignoris*, non pertinere ad hunc ca-
ſum,quo venditio fiet per judicem urgente creditore,
ſed ad eum potiùs,quo venditio facta ſit per credito-
rem ipſum jure creditoris,& ſic quòd pragmatici paſ-
ſim abutuntur eo titulo,ut probent distractis pignori-
166 bus authoritate judiciali, poſtulante creditore, ſi ea
pignora poſtea evincantur, creditorem de evictione
non teneri,ſi non fuerit in dolo, interveniente autem
dolo teneri,ſed decipi manifeſtè,ea ratione,quod cùm
venditio ſit autoritate judicis,quaſi nomine debitoris,
ut creditori ſolutionem urgenti ſatisfiat, ab ipſo debi-
tore facta intelligatur, quandoquidem factum judicis
167 eſt factum partis, *l.*1.*&* 2 *C.ſi in cauſ.iud.pig.capt.ſit,*
appareret alium quàm debitorem, de evictione teneri
non poſſe,*l.ſi ob cauſam*,13.*C.de evictio.*quod latiſſimè
examinat Caſtell.*ubi proxime d. cap.*42.*ſub numero* 71.
num. 110.

168 Quæri etiam poteſt, ad mei inſtantiam judex arre-
ſtavit,ſeu ſequeſtravit molam, quam quidam debitor
forenſis in hoſpitio habebat,probat ille debitor, præ-
fatam mulam ſuam non eſſe,ſed ſe conductam habere,
an ſequeſtrum ſit relaxandum & revocandum? Reſ-
pondetur,quòd ſic Rebuff. *in conſtit.Regiis tit.de liter.
oblig.art.*6.*gl.*3.*n.*52.Iacob.Cancer.*var.reſol.*2.*p* 4.*n.*28.
Et ratio eſt, quia ſequeſtrum in re aliena factum non
valet,ſed debet,fieri in propriis bonis,ut affirmat Alex.
*conſ.*6. *n.*1.*vol.*4. Cancer *loc.cit.*Caroc.*de ſequeſtro,q.*3.
*q.*8.*n.*1.& Borgn.Cavalca.*dec.*3.*n.*55.*p.*1.tamen in du-
bio ejus præſumitur,apud quem reperitur,ut poſt alios
Cancer.*ubi proximè n.*29.*& num.ſeq.*quòd injuſtè hoc
ſequeſtrum petit,tenetur parti ad intereſſe,quem vide
poſt alios.

169 Quid ſi plura ſequeſtra fuerint apposita in aliqui-
bus bonis,an prius aliis præferatur? Et dicendum eſt,
quòd non,quia ſequeſtratio ſecundi creditoris nullum
præjudicium poteſt generare priori creditori habenti
priùs rem hypothecatam, juxta *l.creditor.ff.qui potior.
in pign. habeant*, & in terminis ita pulchrè dicit Ioan.
Bologne,*conſil.*130 *num.*7.Iacob.Cancer.*variar. reſ.*2.*p.
cap.*4 *num.*36.

170 Notandum eſt inſuper,ut res per judicem ſequeſtra-
ta,ſeu de ejus mandato in cauſa executionis capta non
poſſit à debitore vendi, ac ideo venditionem eſſe nul-
lam. Guido Papæ *dec.* 210. & B.*de alim.* *n.*44. Cancer.
ubi proxime n 43. ubi poſt Rebuffum, & Guid. Papæ
quòd pro alimentis poterit alienari judicis permiſ-
ſione.

171 Et pro hujus cap. materiæ complemento illud an-
notare poteris, quòd exceptio litis pendentiæ in exe-
cutivis locum non habeat. Geminia. *in rubr. de eo qui
mit.it.in poſſ.cauſa rei ſerv.in* 6.Iſſ. *in conſ.*9.*n.*2 *vol.*2.
Gargiar.*patro.*100.*n.*14.Cavalca.*dec.*1.*n.*15.*p.*1.Beccius
*conſ.*16.*n.*3.Beroi.*conſ.*85.*vol.*1.Neviſa *conſ.*4.*in fi.*Grat.
*diſcept.*118.*n.*4.Lanc.Rober.*de atto* 1.1.*p.c.*4.*tit.*2.*n.*50
& 76.Capic.*dec.*33.*n.*3.Flam.Cartar.*dec.*2.*n.* 9. *&* 24.
Ant.Gabr.*tit.de judiciis,concl.*1.*n.*31.Anguiſ.*conſ.* 251.
Marius Giurba.*dec.*100.*n.*16.

Ac inſuper ſi via ordinaria actor cœpit agere, viam 172
illam relinquere non poteſt agendo executivè,ex gloſ.
*in l.pronde,§.notandum,ff.ad legem Aquil.*Gutier.*lib.*3.
pract.q 39.Sigiſm.Eſcacia *de judici s lib.*1 c.62.*n.*33 *de
appel .q.*17.*lim* 9.*n.*45.Gratian.*diſcept.*1:8.*a n.*43. *cum
ſeqq.*Azeved.*in l.*3.*num.*144 *tit.* 21.*lib.*4.*recopil.*Doctor
Felicia.*de cenſibus, lib.*3.*c.*2.*n.*9.Burgos de Paz.*conſ.*39.
*n.*24 Molin. *de primog.in additio. ad fi. operis poſitis ad* 173
*c.*13.*n.*31.*l.*3.Giurba.*dec.*100.*n.*53.*& dec.*74. *n.* 11. niſi
cum viam ordinariâ intentaverit,proteſtetur creditor,
quòd viæ executivæ præjudicare nolit,Giurba, Moli-
na,Paz,Azeved. & alij citati probant.

Et an exceptio rei judicatæ obtentæ contra recep- 174
tores reddituum,dictos,*recaudadores de rentas*, quibus
principaliter res non intereſt, obſtet domino cujus
ſunt redditus,vide poſt Plotum *conſ* 21. & Mandelum
de Alba.*conſ* 249.*n.*15 *&* 17 *.vol.*2. Baptiſtam Coſta *de
facti ſcientia & ignorant.inſpectione* 50.*n.*6 qui nega-
tivè reſolvit.

Et inſuper,exceptiones eædem obſtant ceſſionario, 175
quæ obſtant cedenti.Hier.Gabriel *conſ.*20 *n.*7. *tomo* 7.
quòd & idem dicimus de intruſo lite pendente, qui
eaſdem habet exceptiones, quæ etiam principali no-
minato in ſententia conceduntur à jure contra execu-
tionem, quando ſcilicet ſententiam non impugnant.
Hieron Gabriel poſt alios *conſ.*52.*n.*13.*tom.*1.

CAPVT VIII.

An,& quibus caſibus ab executore exceden-te dum exequitur perſonas in executorialibus minimè nominatas, nec virtualiter comprehenſas; appellationi interpoſitæ non deferens,vim faciat, & quales ij ſint caſus, ſpecificè monſtratur.

SVMMARIVM.

*Excedit executor exequendo perſonas non nominatas in executorialibus,nec virtualiter aut viſibiliter expreſſas,n.*1.*&* 4.

*Ab executore excedente de perſona ad perſonam, appellationi ut legitima deferendum decernit, enatis, aditus per viam recurſus,n.*2.

*Sententia cùm ſtricti juris, non extenditur de perſona expreſſa ad non expreſſam,n.*3.

*Exceſſus de perſona ad perſonam nullitas eſt, n.*4.

*Exceſſus adeſt in executore, ſeu quolibet alio delegato,ergo licita eſt appellatio valet argumentatio,n.*5

*Ab exceſſu de perſona ad perſonam appellationi ut legitima & ſuſpenſiva deferendum eſt,n.*6.

*Exceſſus de perſona ad perſonam eſt cauſa legitima appellandi ab executore,n.*7.

Tertius comparens coram executore docens, & allegans ſe non comprehendi in executorialibus, ſi non admittatur ab eo,licitè appellat,n. 8.

*Tertius executorialibus non comprehenſus earum executionem impedit & appellat,n.*9.

Executor ad ulteriorem executionem procedens, non obſtante tertij legitima oppoſitione excedit, & licitè appellatur,n. 10.

Ab executore reiiciente legitimas exceptiones licet appellare,num 11.

In tertij oppoſitione duo concurrunt, exemptio legitima rejecta.

rejecta,& executio contra non nominatum, quæ prabent cauſam appellandi.

Ab executore citante non citandum, nec comprehenſum in commiſſione,licita eſt appellatio, n. 13.

Tertij comparentis appellatio impedit executionem ſententia contra alium lata,n.14.

Tertius legitimè comparens impedit executionem etiam erium conformium, n. 15.

Tertius non citatus nolens proceſſui comparere, & ſe opponere, poteſt executionem impedire, ne contra illum ſtat, .16.

Tertij oppoſitores multis de cauſis poſſunt comparere ad executorialium executionem impediendam,n.17.

Res judicata non prajudicat non citatum ad actum, quo lædi poteſt,n.18.

Res judicata inter alios lata,aliis non prajudicat,n.19.

Non citatus non eſt judicio ſubjectus, nec tanquam pars, nec tanquam adhærens, & ita non videtur ratificare cauſam num.20.

Vigor pronuntiationis naſcitur ex judicio, quo quis eſt incluſus,n.21.

Geſta ad ſuos Authores reſtringuntur,n.22.

Sententia lata contra unum non prajudicat aliis jus habentibus pro portionibus ex eadem cauſa, n. 23.

Et multò fortiùs ſi illi non habeant jus ex eadem cauſa, num.14.

Res judicata ut obſtet,debet adeſſe identitas,cauſa,rei, & perſona, n. 25.

Sententia lata ſpecialiter contra unum alteri non prajudicat,n.26.

Sententia lata contra unum alteri non prajudicat quando uterque prætendit jus æquè principale n.27.

Sententia ſuper nobilitate lata contra fratrem non nocet alteri fratri litiganti ſuper nobilitate, nec econtra, n.28.& ſeqq.

Sententia quando facit jus quoad alios, non nocet habenti æque jus principale,n.29.

Frater declaratus plebejus non nocet alteri fratri, etiam ſuper nobilitate litiganti,n.30.

Sententia lata contra præſentem valet, contra abſentes autem nec legitime citatos nulla eſt,n.31.

Sententia non nocet tertio poſſeſſori rei, ad cujus reſtitutionem alius eſt condemnatus, & de poſſeſſione docens, impedit executionem,n.32.

Quod procedit ſive jus executivum proveniat ab actione reali & hypothecaria,ſive ab actione perſonali,n.33.

Tertius non citatus ratione ſua poſſeſſionis etiam trium conformium impedit executionem, .34.

Tertius ſolius poſſeſſionis ratione impedit executionem ſententia alteri aaſud cata,n.35.

Secus ſi non poſſideat,quia tunc nec impedit executionem, nec dicitur legitimus oppoſitor,36.& tertio ſufficit poſſeſſionem duntaxat probare ad impediendam executionem ſententia,ibid.

Obligatio guarentigia rem tradere mittitur executioni, & ſtatim mittitur in poſſeſſionem donatarius obligato poſſidente etiam non citato,n. 37. & de effectibus clauſula juſtificativa in poſſeſſionis traditione oppoſita, ibid. remiſſivè.

A tertio poſſidente non nominato in inſtrumento, poſſeſſio non advocatur abſque cauſa cognitione,n.38.

Tertium poſſeſſorem à judice ſpoliatum poteſt ſuperior ſummatim de poſſeſſione cognoſcens etiam non citato adverſario reſtituere, n. 39.

Facta de facto,reſcindi jus eſt,n 40.

Tertius non citatus poteſt impedire ſententiam de immittendo hæredem in poſſeſſionem, ex l.fin. de edicto divi Adria. & ejus executionem impedire,n.41.

Executio locum non habet adverſus non nominatum in ſententia,licèt lis cum eo ſit acta n. 42.

In ſententia non nominatus intelligitur omiſſus,& ideo non condemnatus,n. 43.

Sententia contra non nominatum nec activè nec paſſivè locum habet,n.44.

Non nominatus in ſententia poteſt ab ejus executione appellare,licet expreſſè nominati non poſſint,n.45.

Prohibitio appellationis in commiſſione non ſe extendit ad tertios non nominatos in ea, n.46.

Sententia eſt ſtricti juris & tantùm diſponit quantum loquitur,n.47.

Sententia ultra non extenditur quàm importet verborum ſonus,n. 48.

Nec ex ea plus probatur quàm ex ea neceſſario infertur, num.49.

Nec aliud continere dicitur quam quod ex ea neceſſariò infertur,n.50

Condemnatio requirit ſcripturam per ſententiam, & in ea non expreſſa non veniunt,n.51.

Lite mota contra plures pro portione ſententia lata contra unum non nocet aliis non nominatis qui intelliguntur omiſſi,n.52.

Sententia lata ſuper una re ex pluribus petitis cæterarum non infertur abſolutio nec condemnatio,ſed omiſſio,n.53.

Omiſſum intelligitur quidquid in condemnatione non ſit expreſſum,n 54.

Exceptio judicio oppoſita de qua eſt actum, non tamen ejus ſit mentio in ſententia, quando cenſeatur omiſſa,n. 55.

Quatuor proponuntur concluſiones ad quas tertij oppoſitoris jura reducuntur, quibus cognoſcitur quando poſſit impedire vel non, .56.& ſeqq.

Tertius impedit executionem pro quantitate, facta in alia re quam debitor eſt condemnatus, quando docet de ſuo intereſſe ex poſſeſſione,n 60.

Poſſeſſio à tertio non eſt avocanda niſi ſuper dicta poſſeſſione ſit legitime conjunctus,n.61

Etiamſi ſi iſte tertius de nuda poſſeſſione opponat, etiam non allegans juſtam eſſe, quia præſumitur,n. 62.

Tertius impugnans executionem rei qua pro quantitate debita ſit executio, opponens de ſolo dominio incontinenti probando,admittendus eſt,n.63.

Tertio opponenti de ſuo dominio rei ſuper qua ſit executio pro quantitate,an incumbat onus probandi, & quid quando de poſſeſſione tantùm, vel de dominio & poſſeſſione ſimul,n.64.

Executioni pro quantitate facta in re qua tertius dicit potius jus habere,puta,anterius jus pignoris, an ſit admittendus ad illam impediendam n.75.

Creditor qui obtinuit ſententiam pro ſuo debito, evitabit ſuſpenſionem ſua executionis ſi offerat cautionem in forma depoſiti aliis creditoribus executioni oppoſitis anterioritatem prætendentibus,n. 66.

Condemnato ad rei reſtitutionem quam poſſidet, danda eſt cautio,ſi tertius de dominio opponat, qua præſtita non ſuſpenditur executio, n. 67.

Cautio tunc tertio oppoſitori de dominio rei præſtanda eſt, ſi ante rem judicatam lis pendebat ſuper ea contra condemnatum,ſecus ſi poſt rem judicatam,n. 68.

L.is à quo ff.de rei vindic.interpretatur,n.69.

Cautio præſtanda poſſeſſori condemnato per vincentem, nec alter qui ante rem judicatam poſſeſſorem conveniat pro eadem re,& de ratione, n.70.

Agenti ad eandem rem ſuper qua poſſeſſor alteri condemnatus eſt reſtituere,non præſtatur cautio, quia illius intereſt ab uno vel ab alio poſſeſſore vindicare,n.71.

Sententia pro una lata ſemper intelligitur exceptus tertius & ſine prajudicio,n 72.

Appellationi à tertio non poſſidēte & oppoſitore deferre non tenetur executor quominus ad ulteriora procedat, n. 73.

Agenti contra poſſeſſorē ad rem qua alteri jam eſt per ſententiam adjudicata,allegante poſſeſſionem transferri in duriorem adverſarium,an ſit cautio præſtanda,n.74.

Tertius non poſſidens opponens ſe executioni facta in alia re quàm ſit in judicium deducta, quãtum diſtet à tertio oppoſitore,& non poſſeſſore rei ſuper qua lis vertitur,n 75.

Poſſeſſio

Poſſeſſio ſi ſit vacans tertius comparens pro ſuo jure de quo docet, impedit executionem, n.76.

Tertius comparens executioni rei vacantis ante illius omiſſionem, & docens de ſuo intereſſe ſi non audiatur ab executore, poterit licitè appellare, n.77.

Tertij comparentis intereſt ne repleatur vacans poſſeſſio, quia faciliùs conſequi poteſt rem vacantem, quam ab alio occupatam n.78.

Interpretatur & põderatur, l.fi.C.de edicto Divi Adri. tollen. *n.79.*

Tertius ſi ſciat litem pendere ſuper re vacante, non poteſt impedire executionem, n.80.

Executio ſententia ſuper aliqua re reſtituenda impeditur à tertio docenti incontinenti de ſua poſſeſſione, quouſque in contradictorio vincatur, n.81.

Quod extende 82.& 83.

Res à poſſeſſore non citato avocanda non eſt, niſi legitima cauſa cognitione precedente etiam remedio alique poſſeſſorio, n.84.

Poſſeſſio ſi avocaretur à tertio non citato, ſed abſente, non fieret executio contra condemnatum, ſed contra non condemnatum, n.85.

Res inter alios judicata aliis non poteſt prajudicium generare n.86

Poſſeſſio ſola ſufficit ad implendam executionem rei dum de ea docetur incontinenti cum ſola artienli juſti allegatione, n.87.

Tertius non poſſidens impedit rei executionem, n.88.

Ab executione incipere dicitur contra tertium non victum judicio petitorio aut poſſeſſorio executor exequatur. n.89.

Executionem ex l.fi C de edicto Divi Adri. *impedit tertius docens de ſua poſſeſſione, quouſque judicio ordinario vincatur, n.90.*

Executoriales obtinens curet intentare remedium poſſeſſorium contra tertium oppoſitorem, & quando prima lata ſententia avocetur poſſeſſio, poſſitq; ſuas executoriales exequi. n.91.& 96.

Ius habens ad poſſeſſionem rei per executoriales alteri reſtituta, poteſt contra hanc eo remedio agere, n.92.

Poſſeſſio tertij oppoſitoris comparentis patitur controverſiam, n.93.

Tertius violenta ſeu fraudulenta poſſeſſionis cauſa quando poſſit rei executionem impedire, n.94.

Tertius ſi lite pendente violenter adeptus eſt, vel cum fraude de qua docet non impedit executionẽ ejus, n. 95.

Tertius oppoſitor poſſidens injuſtè quoad alios, juſte tamen quoad condemnatum, eſt legitimus contradictor, n. 97.

Poſſeſſione avocata à tertio oppoſitore poſſeſſorio remedio, cujus prima ſententia exequitur, ſi executoriales priores in ea exequitur, an ſit tertio praſtanda cautio, n. 98.

Tertius ut executionem impediat, debet incontinenti de jure ſuo docere, aliàs ejus appellationi nõ defertur n 99.

Tertius ratione poſſeſſionis civilis dumtaxat (naturali ab alio occupata) an ſit legitimus contradictor executionis ejuſdem rei, n.100.

Tertius aliàs ſpoliatus nulliter per executorem aliquem cùm civilem poſſeſſionem animo retineat, poteſt eſſe legitimus contradictor ad impediendam executionem in eadem re n.101.

Tertius à poſſeſſione beneficij nulliter per judicem ejectus, poteſt executionem brevis Cameralis ab alio obtenti impedire, cui datur manutentio, n.102.

Poſſeſſio nulliter per executorem aut judicem ab uno oblata, & alteri tradita, nec iſti acquiritur, nec ab illo confertur civilis n.103.

Fructus non lucratur is cui judex aut executor non ſervato jure ordine poſſeſſionem tradidit, ſed vero poſſeſſori tenetur reſtituere, n.104.

Authoritas judicis inordinatè procedentis non excuſat à fructibus n.105.

Ex actu nullo amittitur & acquiritur poſſeſſio, n.106.

L.1.§.ſi vir uxori, ff.de acquir. poſſ. *cum concordantibus interpretatur, n.106.*

Iudex cum non poſſideat per actum nullum, non transfert poſſeſſionem, licet habeat animum transferendi, n.107.

Executor cùm non poſſideat, non poteſt tradere poſſeſſionem vigore executorialium per aſpectum, nec cui tradiderit acquiritur, n.108.

Iudicis factum dicitur factum partis & quando, n. 109.

Factum judicis rite & recte precedentis dicitur factum partis, n.110.

Tertius docens ſe verum poſſeſſorem, condemnatum autem habere ſuo nomine nudam detentionem tantùm, impedit rei executionem, n.111.

Domino rei condemnato poterit fieri executio executorialium contra depoſitarium, condemnatarium, & ſimilem ejus nomine detinentem, n. 112.

Poſſeſſio miniſterio legis fictè tranſlata abſque naturali apprehenſione in aliquem concurrendo cum detentatore, impedit executionem rei, & dicitur legitimus contradictor, n.113.

Poſſeſſor virtute clauſula conſtituti an impediat rei executionem, & ſit letigimus contradictor, n. 114.

Res cum reperitur penes condemnatum, alius non impedit executionem, nec illi praſtatur cautio, n. 115.

Poſſeſſio per clauſulam conſtituti, vera eſt, civilis & naturalis, licet modus acquirendus ſit fictus a jure, n.116.

Poſſidenti miniſterio legis abſque facto corporeo competunt remedia poſſeſſoria omnia, n.117.

Poſſeſſor per clauſulam conſtituti legitimus eſt contradictor ad impediendam executionem rei, cujus judicio non fuit citatus. 118. & 121.

Clauſula conſtituti ſi juris effectus non habet, poſſeſſor non impedit executionem rei, n.119.

Clauſula conſtituti quando non transferat poſſeſſionem, remiſſive, n. 120.

Defectus tituli tertij oppoſitoris reſpicit judicium plenarium non executivum, n. 122.

Poſſeſſor per clauſulam conſtituti impedit executionem ſententia lata in remedio, l.fin.C. de edicto divi Adr. *num.123.*

Remedium l.fin. C.de edicto divi Adri. *eſt executivum. num.124.*

Executor exequendo rem ab alio poſſeſſam per clauſulam conſtituti illo rejecto, excedit de perſona ad perſonam, num.125.

Obtinens executoriales pro re locata an teneatur ſtare locationi facta per condemnatum, n.126

Quid in ſimplici colono vel in colone partiario, qui ſeminaverunt, an pro illo anno ſint legitimi contradictores, ibidem.

Succeſſor beneficij an teneatur ſtare locationi ſui pradeceſſoris pro illo anno jam ſeminato, n. 127.

Executoriales obtinens pro re, non tenetur ſtare locationi facta per condemnatum cœpta jam lite ſuper re, n.128.

Executoriales obtinens Dominus, qui & ejus colonus fuerunt ſpoliati, an domino mortuo poſſit colonus ſuo jure earum petere executionem, n. 129.

Et quid ſi colonus ſit nominatus in ſententia, cum tamen nulla acta facta fuère, nec etiam citatus, nec conſtituit procuratorem, ibid. remiſſivè.

Dominus directus an ſit legitimus contradictor ſententia lata contra emphiteutam vel ejus vaſſallum, n. 130.

Sententia lata ſuper dominio utili, aut eo quod jus utile tangit dumtaxat, nihil detrahit, aut efficit Dominio directo nec ejus juri n 131.

Vſufructuarius, emphyteuta & alij jus habentes in re petita, non poſſunt conventi Dominum laudare, ſed coguntur defendere ſui juris reſpectu, n.132.

Emphyteuta, uſufructuarij, & ſimiles, poſſident naturaliter, quia ſubire teneatur judicium, ſi agatur de jure ad illos ſpectante, n.133.

Lite mota contra emphyteutã de jure ſpectante juri domini,

Sententia lata contra Prælatum ſeu rectorem beneficij præjudicat ſucceſſori, n. 315.

Sententia lata contra adminiſtratorem Eccleſiaſticum vel temporalem prodeſt & nocet ſucceſſori in adminiſtratione, quamvis ab illo cauſam non habeat, n. 316.

Obtinens executoriales non cogitur novum ſubire judicium contra novum ſucceſſorem, n. 317.

Singulis controverſiis unum judicati finem ſufficere, ibid.

Prælatus Eccleſiæ tenetur ex contractu prædeceſſorio nomine Eccleſiæ facto, n. 318.

Cuilibet ſucceſſori in univerſali regimine & adminiſtratione, nocet ſententia lata contra prædeceſſorem, ut Epiſcopo, œconomo, fiſco, & aliis, n. 319.

Sententia ſemper præjudicat ei, qui verè vel repræſentativè eſt eadem perſona, n. 320. & 326.

Sententia lata contra Prælatum intruſum an præjudicet Eccleſiæ, n. 321.

Sententia lata pro vel contra aliquos alicujus artis vel officij, prodeſt & nocet ſucceſſoribus & poſtea venientibus, n. 322.

Sententia contra mercatores aut datarios gabellæ ſeu pedagij nocet ſucceſſoribus etiam non citatis, quia dicitur actio popularis, n. 323.

Sententia contra plures ſub nomine collectivo puta familia, agnatio, præjudicat omnibus, n. 324.

Sententia ſuper una civitate vel vico, contra alium ſuper apponendis limitibus, exequitur contra vicinos poſtea natos in vico condemnato, n. 325.

Sententia lata contra cives alicujus loci præjudicat ſequentibus etiam non hæredibus, n. 326.

Exceptio rei judicatæ nocet eadem, ubi eſt res vel perſona vere vel interpretativè, ibid.

Si is cui primus locus defenſionis competit, patiatur ut alius cui negotium ſecundario tangit, agat, ſententia lata illi præjudicat etiam non citato, n. 327.

Plura redduntur exempla, n. 328.

Sententia lata contra poſſeſſorem beneficij ex eo quod conferens jure caruerit, an præjudicet conferenti, ut ſciatur litem agi quid quoad poſſeſſionem, quid quoad proprietatem, n. 329.

Sententia lata contra præſentatum aut electum an præjudicet Patronis, aut electoribus, n. 330.

Sententia contra præſentatum aut electum ex defectu juris præſentandi aut eligendi an noceat Patrono aut electori, n. 331.

Sententia contra Patronos electores aut collatorem ex defectu juris eorum an præjudicet præſentato aut electo, &c. n. 332.

Sententia contra creditorem ſuper proprietate rei pignoratæ, nocet Domino debitori ſcienti litem agi, & quare, n. 333.

Sententia lata contra fiſcum, nocet habenti jus ab illo derivatum, ibid.

Sententia contra eos qui primum locum obtinent in rei defenſione, tunc ſucceſſori nocet, & ei qui jus habet ſecundariò quòd illi fideliter litem tractavere, n. 334.

Quando in dubio præſumitur reſpectu proprij intereſſe, ibid.

Sententia contra eum qui primum defenſionis locum habet obtenta, illo colludente negligente, aut contumace, non præjudicat ſucceſſoribus, n. 335.

Colluſio hæc probabitur eo ipſo quod primus majoratus poſſeſſor, puta victus non curavit deducere jura ſua, num. 336.

Colluſio hæc etiam probatur eo ipſo quòd victus amiſit appellare, vel deſeruit appellationem, n. 337.

Sententia lata per actum dependens à voluntate adminiſtratoris ut puta per renuntiationem ejus, non præjudicat ſucceſſoribus, n. 338.

Sententia lata ex conſenſu litigantium & eorum conventione non præjudicat ſucceſſoribus, n. 339.

Salgado de protect. Reg.

Sententia lata cum procuratore mortuo jam Domino majoratus poſſeſſore, an præjudicet ſucceſſoribus, num. 340. remiſſive.

Sententia lata contra poſſeſſorem majoratus à judice qui revera judex non erat, an præjudicet ſucceſſoribus, n. 341. remiſſivè.

Et quid quando fuit lata à judice recuſato poſſeſſore majoratus à recuſatione deſiſtente, ibid. remiſſivè.

Sententia lata per juramentum delatum poſſeſſori majoratus non præjudicat ſucceſſoribus, n. 342.

Etiam ſi juramentum ſit litis deciſivum, n. 343.

Probatio quæ per juramentũ fit non dicitur legitima n. 344.

Sententia lata per confeſſionem legitimi adminiſtratoris, non præjudicat Eccleſiæ prabendæ, aut ſucceſſorib n. 345

Poſſeſſor majoratus qui fatetur ſe injuſtè à vaſſallis jura quædam percepiſſe, & jubet ſuos ſucceſſores ampliùs non percipere, an obliget ſucceſſores non hæredes, n. 346. remiſſivè.

Sententia ſi ex ſola confeſſione poſſeſſoris majoratus lata eſt, non nocet ſucceſſoribus, ſecus ſi alia concurrant veriſimilos probatione, n. 347.

Sententia lata ex confeſſione litigantis ſuper nobilitate, non præjudicat filiis & ſucceſſoribus, n. 348.

Executor non excedit dirigẽs executoriales in eos, quibus tacitè & ex propria vi & natura ſententia nocet, n. 349

Sententia lata in individuis, aliis etiam non vocatis nocet, n. 350.

Sententia lata pro conditionis confeudatariis, cohæredibus, aut confideicommiſſariis, prodeſt & nocet condominis, &c. n. 351.

Sententia lata ſuper ſervitute conſtituta, prodeſt & nocet conſortibus, ſecus ſuper conſtituenda, n. 352.

Pluribus habentibus jus in ſolidum ſi ex his unus agat, ſententia contra eum lata conſumit jus cæterorũ, n. 353.

Exemplum redditur in popularibus actionibus, n. 354.

Oppoſito defectu ad infringendam electionem, lata ſententia pro electo, alterius præcluditur via ulteriùs opponendi, n. 355.

Et idem eſt in publicis judiciis, n. 356.

Sententia adverſus unum ex duobus reis credendi, nocet alteri, ex eadem cauſa jus habet, n. 357.

Vno ex correis agendo per litis conteſtationem, ſibi præoccupat jus actionis, n. 358.

Vno ex duobus collegatariis aut fideicommiſſariis re conjunctis agente in judicio, jure præoccupationis alium excludit, ita ut ſententia lata ei non agenti præjudicet, n. 359.

Tertius ut executionem impediat, debet docere de ſua poſſeſſione vera, & fraudulenta nec doloſa, quia iſta non impedit executionem, n. 360.

Poſſeſſio doloſa & in fraudẽ tertij non transfertur, etiamſi Dominus a re exeat, n. 361.

Tertio ſi aliàs non præjudicet ſentẽtia, ſi tamẽ ad judicium citetur, etiam non comparenti ſentẽtia non nocet, n. 362.

Oppoſitiones per tertium executioni ſententiæ, ſeu inſtrumenti guarentigiatæ pacificantur à jure, n. 363.

Tertius ſi ſuccumbat, poterit ſuam exceptionem deducere in via ordinaria, & quando ſecus, n. 262. & ſeqq.

FRequenter contingit, ut executores, inter exequendum executoriales ſibi commiſſas, tertios, qui nec expreſsè, nec tacitè, principaliter nec incidẽter viſibiliter, aut virtualiter, in executorialibus, & ſententiis comprehenduntur, nec etiam nominantur; afficere conentur; notiſſimos juris, & commiſſionis ſuæ terminos excedentes, quare ita oppreſſi curant, coram illis comparere de ſuo jure, intereſſe, præſervatiſque legitimis exceptionibus opponentes, repoſitionem petere, oblata priùs probatione incontinenti, quos, quandoque executores rejiciunt, & ad ulteriorem actualem executionem procedunt poterui, à quibus propterea appellationi interlectæ, & interpoſitæ, imò vim vi

addentes, abnegant inſuper dilationem, pro qua, & repoſitione obtinenda, oppreſſi ad charitativum hoc violentię auxilium (neceſſitate impellente) confugiunt, ubi per ſupremos Senatores, actis & proceſſu viſis, informatos de manifeſta vi adeſſe, reponendam juſtiſſiméque declarant. Enimverò ab hoc tertio, cui executoriales non obſunt, interpoſita appellatio, & juſta, & legitima eſt, utrumque effectum operans, tanquam ab exceſſu interjecta, cùm claré hoc caſu excedat executor, text. eſt *in cap. P. & G. de offic. delegat.* ibi cùm hujuſmodi delegata juriſdictio ad alias perſonas nequeat prorogari, &c. text. *in cap. cum olim Ab. eodem tit.* ibi, nequaquam ad dictos judices cognitio pertinebat, cùm in reſcripto nulla de illis mentio haberetur, nec ad ipſos potuerit juriſdictio prorogari, cùm procurator ad illa ſolummodo intelligatur conſtitutus, quæ in commiſſionis literis inveniuntur expreſſa) & de jure Regio facit text. *in l. 20. tit. 4 p. 3.* ibi, *mas dezimos, que por tal carta como eſta no puede juzgar aquel a quien fueſſe enviada mas hombres, ni mas coſas de quanto dixere*, &c. & *l. 47 tit. 18. eadem p. 3.* facit text. *in l. quicumque C. de executio. trib. & exact. lib. 12.* ibi, hoc tamen poteſtatis arripiat, quod mandatum curæ ſuæ ſpecialiter approbetur, &c. facit illud Chriſti Domini, Ioan. 19. cap. Non haberes poteſtatem adverſum me ullam, niſi tibi datum eſſet deſuper, &c.

3 Quia ſententia cum ſtricti juris ſit (ut inferiùs diximus) non extenditur de perſona ad perſonam; ſcilicet, de expreſſis in ea, ad non expreſſas, eleganter Menoch. *conſil. 110. à num. 10.* Roman. *conſil. 403. à num. 4.* Alexand *conſil. 208. lib. 6. num. 4.* Roland. à Valle *conſil. 34. num. 76. lib. 4.* Cardinal. Tuſch. *practicar. concl. tom. 3. litera S. concluſ. 126. num. 93.* quòd hic ſit exceſſus, quem diximus, de perſona, ad perſonam, poſt utrobique Doctores tenent, Vantius *de nul i. ſentent. ex defectu juris ord. &c. ſub num. 93.* latiùs proſequitur poſt alios per eum citatos Aviles *in cap. 1. prætor. gloſſ. mandado, &c. à num. 30. ſeqq.* Caſtellus à Bobadill. *in polit. lib. 2. cap. 21. num. 64.* probantes inſuper nullum eſſe, quidquid ita executor fecerit, quos nos latiùs hoc *lib. 3. cap. 3. à num. 101. & per totum, & capitib. ſequentibus*, & quod eo caſu appellatio legitima ſit ſuſpenſiva, non eget probatione, cùm valida ſit conſequentia, adeſt in executore, ſeu alio etiam delegato exceſſus, ergo libet appellare, ex his quæ exactiſſimè à nobis dicta ſunt, & congeſta *in dict. cap. 3. à num. 15.* & capitibus etiam omnibus ſequentibus, quæ regula, & ex ea deductum argumentum, adeò conſtans eſt, & perpetuum; ut nullam unquam ei quod meminerim (ſi mens mea me non fallit) fallentiam, ac limitationem potui reponere.

4 Et in ſpecie quòd ab hoc executorialium executoris exceſſu (de perſona ad perſonam) appellationi emiſſæ ut legitimæ, & tanquam ſuſpenſivæ, ſit omnino deferendum, probant expreſsè Alexand. *conſil. 62. num. 6. verſ. nec in dicta pronuntiat. lib. 2.* per quem referens etiam ſequitur, idem affirmant Cardin. Tuſch. *pract. concl. tom. 1. litera A. concluſ. 4010. num. 5.* videndus à *num. x.* dicentes, quòd licèt ab executore non appelle-
5 tur, quando rationabilis juſtéque cauſa ſpecialiter exprimitur, admittenda erit utique appellatio, cauſam legitimam dicentes inter alios, quando executor excedit de perſona, ad perſonam, idem etiam probat Rebuff. *in tract. de ſent. execution. art. 7. gloſ. 12. num. x. verſ. poteſt tamen, & gloſ. 14. n. 9. fol. 373. & fol. 380.* dicens, quòd ſi quis compareat coram executore ſe contra executionem opponens, quia eum ſententia, & executoriales
6 non tangunt, allegans legitimam aliquam exceptionē, ſi executor illam oppoſitionem non admittat, tunc pars cōparens poterit legitimè appellare, quia limites commiſſionis in hoc excedit executor, Rebuffum referens ſequitur Sigiſmond. Scacia *in tract. de appellat. quæſt. 17. lim. 10. ſub n. 34 ad medium*, quibus rectè convenit quod animadvertunt Angel. *in l. ſi cum except. §. hac autem actio, ff. de eo quod metus cauſa.*

Et probant etiam hanc concluſionem Cæſar Con- 7
tar. *in repet. l. unic. C. ſi de momen. poſſ. q. 14. tertius appell. ſub num. 1. & ſub n. 5. verſ. quibus tamen, & n. 6.* ubi latè diſputat, reſolvit etiam Achil Perſonal. *in tract. de adipiſ. poſſ. ſub n. 340. verſ. bene autem, & verſ. vel & quoque tom. 3. part. 2. fol. 269.* dicentes, quòd in tantum tertius impedit executionem ſententiæ, qua comprehenſus non eſt, quòd ſi executor, non obſtante ſua oppoſitione legitimè interpoſita, pronuntiet, executionem nihilominus faciendam eſſe; poſſe tertium legitimè appellare ab hac rejectione, & non admiſſione, ſeu executione, quod bene procedat appellatio, quia hîc adeſt exceſſus, probat Scacia *de appellat. q. 17. lim. 6. memb. 4. num. 55.*

Pro quibus facit inevitabile fundamentum, nam 8
tertius non poteſt comparere, nec impedire executionem, niſi opponens legitimam exceptionem ſimul, ſcilicet; ex aliqua ratione ſibi non præjudicare ſententiam, ut in diſcurſu hujus capitis apparebit, ſed quando executor non admittit legitimam exceptionem, ab eodem etiam nominatim condemnato oppoſitam, evi-
denter excidit, & licet à non admiſſione appellare (ut 9
cap. præced. dixi) ergo multo fortiùs in oppoſitionis rejectione tertij, quia concurrunt duæ cauſæ; rejecta exceptio legitima, & executio facta contra non com-
prehenſum in executorialibus. Imol. *in l. ab executione.* 10
Cod. quorum appellat. non recip. Lancelot. *de attent. 2. p. cap. 12. limit. 53. num. 25.* Capicius *deciſ. 1. in cauſa Domini Comitis n. 17. verſ. ſed quoad caſum noſtrum*, docentes: appellationi eſſe deferendum, quando ſententia lata contra unum vult exequi, executorialéſquo decernuntur contrá alium, quia tunc adeſt exceſſus, & juſtum gravamen.

Hinc etiam eſt, quòd delegatus cognoſcendo de ex- 11
preſſo in commiſſione ſua, velit citare non expreſſum, licita erit appellatio ab hoc citato non citando, tenet Scacia *in tract. de appell. quæſt. 17. limit. 47. num. 24. fol. 476* Greg. Tholoſ. *in tract. de appell. lib. 1. cap. 11. ſub n. 2. verſ. quod vocetur. fol. 86.* facit quod Guido Papæ *in eodem tract. de appell. q. 49 ſub n. 39. tom. 5. fol. 59.* faciunt pro eis ſuperiùs allegata.

Et ſuper quòd tertij comparentis appellatio impe- 12
diat, & ſuſpendat executionem ſententiæ latæ contra condemnatum, tenet Anton. de Butr. *in cap. veniens 38. num. 10. verſ. oppono quòd non impediat*, & Franciſc. de Aret. *colum. 3. num. 16. de teſt.* Abb. *in cap. cum ſuper 17. num 5. in fide ſententia & re iud* Rebuff. *in tract. de liter. oblig. art. 1. gl. 16. n. 11. tom. 1. fol. 78.* Covarr. *in pract. quæſt. cap. 16. in fin. prin. & ſub n. 1.* Menoch. *de adipiſ. poſſ. rem. 4. quæſt. 10. n. 847.* Cæſar. Contar. *in repet. l. unica C ſi de momen. poſſ. lim. 13. n. 17.* Lancel. Robertus *de atten. 1. p. cap. 12. ampliat. 14. n. 2.* qui *n 4. & 5.* dicit, ut appellatio tertij impediat executionem, quia operatur effectum ſuſpenſivum, & probari videtur *in cap. ſuper eo, de off. & poteſt. iudicis delegati.*

Quod quidem procedit, etiam ſi contra condemna- 13
tum latæ eſſent tres ſententiæ conformes, quia tertius legitimè comparens allegando, ſibi non præjudicare; impedit earum executionem ratione ſui juris, & intereſſe præſervari, tenet Rota *deciſ. 13. aliàs 441. nota utrum lat. de ſententia & re ind. in antiq.* Felin. *in d. cap. veniens el 2. n. 17. not. 3. de teſtibus & in c. cum ſuper 17. column. penult. n. 18. verſ. item nota de ſentent. & re jud.* Vancius *in tract. de null. tit. quis poſſ. dec. de null. n. 39. verſ. quintimo fol. 376.* Gabriel *conſ. 28 quando n. 42. lib. 2.* de communi opinione teſtatur Covar. *in pract. quæſtion. cap. 15. num. 9. verſ. hinc apertiſſimè.* Rota Romana *deciſ. 320. fuit, ſub n. 1. p. 1. diverſ.* quia contra tertium non citatum exequi ſententia non poteſt. Dueñas

regula

Beneficij capta poſſeſſio lite pendente pluribus juribus eſt prohibita habentibus decretum irritans, n. 195.

Intruſi titulus & poſſeſſio eſt infecta inanis nec reſtituibilis, quia caret iuris fomento, n.196.

Intruſus lite pendente non admittitur ad appellandum ab intimatione executorialium inter alios expeditarum, & quare, n 197.

Poſſeſſio non transfertur per alienationem rei lite pendente, etiam per precarium in ea appoſitum, n.198.

Executoriales poſſunt exequi in tertium poſſeſſorem rei, quam alteri Dominus hypothecavit, cum pacto de non alienando, n.199.

Pactum de non alienando poteſt apponi in annui cenſus conſtitutione, quod ſolum reſpicit ſeveritatem creditoris, n.200.

Tertius poſſeſſor vigore ſimulati contractus non impedit executionem ſententia, qua inter alios lata illum directò affi it, n 201.

Nullitas qua inficit poſſeſſionem cujus virtute quis non vult impedire executionem, attenditur ne ſuſpendatur, n.202.

Nullitas reſpiciens titulum, & injuſtitiam principalis oppoſitoris, reſpicit petitorium cui reſervatur, n.203.

Poſſeſſio transfertur ex actu nullo, n.204.

Executio an locum habeat adverſus tertium in quem res emphyteutica eſt alienata inſcio Domino, n.205.

Exceptiones attingentes proprietatem non admittuntur in judiciis poſſeſſoriis, n. 206.

Exceptiones proprietatis tendentes ad deſtruendam poſſeſſionem admittuntur in judicio poſſeſſorio, n.207

Exceptiones excludentes qualitatem requiſitam à jure ad obtinendum in judicij poſſeſſorio, admittuntur omnes, n.108

Queſtio intrinſeca de tituli invaliditate non admittitur in n ipiſcendo poſſeſſorio, tam in profanis quàm beneficialibus.

Executionem non impedit tertius ratione nulla poſſeſſionis tradita per judicem inordinatè procedentem, n.210.

Confeſſio validat defectus ordinis judicialis proceſſus, num.211.

Proceſſus non ſanatur per confeſſionem, quando nullitas inficit non ſolùm proceſſum, ſed eandem confeſſionem, num.212.

Nullitas qua inficit titulum & poſſeſſionem, obſtat tertio ſe opponenti executioni ratione ſua poſſeſſionis, n.215.& ſeqq.

Tertij oppoſitoris nullitas tituli quando non opponenda, & quando ſic, ibid.

Executoriales expedita contra emphyteutam pro canonis ſolutione an exequantur contra tertium cui rem alienavit, n. 215.

Canon eſt onus reale quod comitatur rem; & ſequitur poſſeſſionem, n.216.

Emphyteutica rei tertius poſſeſſor directò conveniri poteſt pro canonis praſtatione, n.217.

Via executiva non agitur adverſus tertium poſſeſſorem rei emphyteutica, ſed via ordinaria ratione hypothecaria actionis, n. 218.

Hypothecaria ex inſtrumento guarentigio executivè experitur contra omnes haredes & ſucceſſores univerſales, ſed non contra particulares, n.219.

Niſi tertius faceret conſus, & canonis recognitionem in forma publica. n.220.

Res emphyteutica alienata lite pendente, aut praſentante inſtrumento guarentigiato in judicio contra emphyteutam, executio dirigitur in tertium. n.221.

Executio quando inter alios non citatos locum habet ſine nova cauſa cognitione, tamen nova citatio eorum omnino pro executione requiritur, n. 222.

Citatio nova requiritur in quolibet judicio, quo detur perſona mutatio n.223.

Executio quando in tertios non citatos locum habet, adhibetur ſummatim & incontinenti cognitio ſuper illa qualitate, qua cauſā praſtat executioni in illos, n.224

Executio ut in tertium locum habeat, non ſuffi it ut nunc rem poſſident, ſed quod illam ſit adeptus lite pendente, & affectam vitio litigij, verificandum eſt, n 225.

Ad verificandam qualitatem qua fundatur executio contra tertium, citatio neceſſaria eſt, n.226.

Executor an excedat exequi ſequeſtrarium, aut depoſitarium in quos res lite pendente depoſita fuit, n.227.

Executor an excedat exequendo fidejuſſorem de judicio ſiſti in cauſa principali. n.228.remiſſivè.

Executionem contra principalem an poſſit impedire fidejuſſor ju licatum ſolvi, n.229.remiſſivè.

Solvens alicui de mandato judicis an ſit legitimus contradictor executionis, n. 230.remiſſivè.

Executoriales expedita contra uxorem pro debito ante matrimonium contracto, an dirigantur in virum ſuper bonis poſtea in dotem datis, n. 231.

Executoriales expedita contra procuratorem in rem ſuā, ſi ſolvendo non ſit; an dirigantur in bonis principalis non citati, n.232.

Sententia lata contra emptorem, an poſſit exequi in bonis venditoris aſſiſtentis defenſioni litis, n.233.

Sententia lata contra filium familias efficaciter obligatum, an exequatur in bonis adventitiis quorum uſus fructus patri pertinet, n 234.

Filiusfamilias poteſt efficaciter ex contractu & quaſi, ſeu ex judicio, pratorquam ex mutuo, obligari, n.235.

Sententia lata contra filiumfamilias exequitur in ejus bonis caſtrenſibus ſeu quaſi, vel in adventitiis, in quibus pater non habet uſumfructum, n.236.

Et quid in bonis profectitiis quorum jus adquiritur patri, n.237. remiſſivè.

Sententia lata contra filiumfamilias non poteſt exequi etiam in ſola proprietate rei, cujus uſusfructus pertinet patri, n. 238.

Filiusfamilias nullatenus poteſt alienare proprietatem rei, in qua pater habet uſumfructum, n.239.

Alienatione prohibita cenſetur prohibitus omnis actus per quem pervenitur ad eam, n.240.

Filiusfamilias ſi non habeat bona, poteſt pro debito incarcerari, n.241.

Proprietas bonorum in quibus pater habet uſumfructum, an poſſit cōfiſcari pro delicto filijfamilias, n.242.remiſ.

Sententia lata in favorem Actoris ſuper interdicto retinenda prodeſt ejus haredibus ut poſſeſſione defendantur, n.243.

Res judicata cohæret rei, & Authoris acceſſione utitur ſucceſſor, n.244.

Executoriales expedita contra defunctam interdicto retinenda, an poſſit exequi contra ejus haredes, n.245.

Executorialium latarum in Salviano interdicto quando poſſit impediri executio, n.246.remiſſivè.

Executoriales expedita contra debitorem, an exequi poſſint abſque exceſſu in ejus condemnati debitorem non citatum, n.247.diſcutitur.

Debitor debitoris condemnati ut exequi poſſit, an & quando prius eſt conveniendus, & condemnatus coram ſuo judice ordinario, n.248. & n.ſeq.

Petri Surdi opinio reprobatur, tenentis ſufficere probato debitum per inſtrumentum authenticum, ut executio locum habeat contra debitorem debitoris condemnati. num. 250.

Debitum ut capi poſſit pro executione facta in ejus creditorem debet prius ſummatim conſtare executionem illud jus habere, n.251

Creditor cui actio ſuo debitori competens datur in ſolutum, quemadmodum poteſt illam in judicium deducere. n.252.& 254.

Baldi mirabilia verba recenſentur, n. 253.

Executio adverſus debitorem poteſt directò fieri adverſus ejus debitorem penſionis indiſtinctè, n.355.

regula 277. limit.4. Aſin. in praxi §.31. lim.5. Cravera
conſil.592. num.128. Cartar. deciſ.55. n.8. Coſta de rei
tegr. diſtinct.95. num.11. Rota Genuenſ. deciſ.111. n.2. Ti-
raquell. tractat. res inter alios acta. Maſul. ad Capic. de-
ciſ.20. num.5. Rota conſil.37. n.4. Rolan. conſil.5 per tot.
volum.2. Covarr. pract. cap.16 num.4. Mareſcor. lib.2. re-
ſol.521. num.2 & 5. Caval. deciſ.5. n.7.15. part.1. Menoch.
de adipiſ. remed.5. num.142. Vivi. deciſ.237. num.2. & 3.
Gaill. lib.1. obſerv.118 n.1. Treotacinq. var. reſol. lib.3. de
empt. & vend. reſol.10. ſub num.12. Monald. conſil 49.
Honded. conſil.20. volum.1. Marius Giurba latè deciſ.93.
num.3. ubi quo reſpectu tertii noo citati ſententia eſt
nulla, & ideo debeat audiri ante executionem, ſive
actum fuerit actione reali, ſive perſonali, poſt Bar. Cæ-
vallos. commun. cont. commu. quæſt.820. n.24. Ruginell. in
tract. de appell. §.2. cap.1. n.49. loquendo in tertio, non
citato, qui noluit comparere ſe opponeos in proceſſu,
ut poſtmodum in executionem comparens. quia res
judicata ſibi non præjudicat, ut impediat executionem;
vide infrà num.362. & docent Roma. conſ.69. viſo quæ-
ſtionis themate, in fin. Alex. conſ.15. viſo & conſiderato
tom.5 lib.6. Boërius deciſ 76. breviter num 5. dicens, ſi
comparens docet de jure & intereſſe ſuo ſuáque legi-
tima exceptione incontinenti, ſequitur Scacia de appel.
quæſt 17. lim.6. memb 4. num.51. fol.352.

17 Iſti autem tertii oppoſitores executorialium execu-
tionibus multis de cauſis, ac rationibus comparent;
docentes ſibi non præjudicare ſententias, aut quia à
principio in cauſa, cum principaliter & de per ſe ne-
18 gotium tangit) non fuerunt citati. Siquidem ad eum
actum, ex quo quis lædi poteſt, ſi non vocetur, nullum
illi præjudicium affert res judicata, text. eſt in l. de uno-
quoque, ff. de re judic. l. nam ita D. vus, ff. de adoptionibus,
lib.2. & l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo, c. lates quatuor,
de majora. & obedien. cap. cùm ex literis de in integ. reſt.
19 Clemen. paſtoralis, de re jud. Hinc eſt, ut res inter alios
acta aliis non præjudicet, nec res judicata obſtat, text.
in l. fin. ff. de re jud. l.1. ff. de except. rei jud. l.2. §. iiſdem,
20 ff. de accuſ. Modeſtinus, ff. de exception. l.2. C. de fide in-
ſtrum. rationem reddit Bal. in d. l.2. per text. ibi n.3. C. de
fide inſtrum. & in l. ingenuum, ff. de ſtatu hom. quoniam
ſi is non fuit vocatus, non erat judicio ſubjectus, nec
tanquam pars, nec tanquam adhærens, vel inſtruens
cauſam, & ideo non videntr ratificare cauſam, quo-
21 niam vigor prununtiationis naſcitur ex judicio, in quo
erat incluſus; ſequitur Rebuff. in tractat. res inter alios
22 acta n.4. ubi ex Alexand. & Abb. aliam reddit, ut geſta
ad ſuos authore reſtringantur.

23 Hinc eſt, ut ubi duo, aut plures ex eadem cauſa pro
portionib. juris habent, ſententia adverſus unum lata
cæteris non præjudicat, veluti in duobus cohæredibus,
& in duobus collegatariis, l. ſæpe ff. de re jud. text. in l.1.
& in l. ſi cum uno, ff. de exceptione rei jud. l.2. C. de fide
inſtr. l. cum duobus, C. de inofficioſo teſtam. notarunt Bal.
in l.2. C. quibus res judic. non nocet. Abb. in cap. quamvis,
col.6. de re jud. Alexand. in d. l. ſæpe num.15. & clariùs,
num.26. & 58. Sigiſmond. Gofred. conſil.10 n.4. Octaviz.
in deciſ. Pedemon. deciſ.357. n.16. & 57. Tiraq. de nobili-
tate c.37 n.7. & idem multò fortiùs, ſi duo haberent jus
24 non ex eadem cauſa, juxt. text, in l. ſi de certa C. ſi pro-
pter publ. penſi. gloſſ. in l. cum miles §.1. ff. ex quibus cau-
ſis majores. Anton. Peregr. in tract. de fideicom. art.53.
n.4. rectam reddens rationem, quia ut obſtet exceptio
25 rei judicatæ, neceſſariò requiruntur, identitas perſona-
rum, identitas cauſæ, & identitas rei; l. cùm quæſitus
§. ſi cum legibus ſequentibus, ff. de exceptione rei jud. &
26 ſententia contra unum ex ſociis ſpecialiter lata, non
comprehendit alteram ex ejuſdem ſociis. Corneus
conſil.7 n.8. fol.66. vol.1.

27 Hinc eſt, quòd quando duo prætendunt jus æquè
principale, ſententia pro uno, vel adverſus illum lata,
non poteſt, nec nocet alteri. Inſt. in §. præjudiciales, in-

Salgado de protect. Reg.

ſtitut. de actio. num, 27. latè Otalora tract. de nobili.2 p.
5. p. princ. cap.8. num.1. cum ſeqq. fol 207. Covarr. in pract.
quæſt. cap.13. n.5. & facit l.19. tit.22. p. 11.3. Tiraquell. in
tract. res inter alios acta lim.18. Joan. Faber. in d. §. præ-
judiciales, num.41. Petrus Surd. deciſ.289 n.12. Mieres
tract. de majora. 2. part. quæſt.4. illatione 1. n.31. in noviori 28
impreſſione. quia ex hoc num.32. infert ad communem,
dicens, quòd quando duo fratres litigant ſuper nobili-
tate, & unus pronuntiatur plebeius, hæc ſententia alteri
fratri non nocet, nec econtra. pro quo citat l. ad proba-
tionem C. de probation. & de hoc vide etiam latè, &
optimè proſequentem Tiraq. in t. act. de nobi. c.37. n.7.
qui poſt multos allegat ad id l. cum duobus C. de inoffi-
cioſo teſtament. juncta l. Papinia. n. ſi ex cauſa ff. eodem,
ad hoc, quòd ubi ſententia facit jus quoad alios, non
nocet tamen habenti jus æquè principale, & an proſit
ſententia cæteris fratribus ex eodem patre, vide eun- 29
dem ibi num.41. poſt alios, & quòd quando fratres duo
litigant ſuper nobilitate, & unus pronuntiatur plebe-
ius, quòd hæc ſententia alteri fratri non nocet, cùm
prætendat jus æquè principale, nec econverſo, poſt 30
alios probat Mieres de majora. 2. part. quæſt.4. illatio-
ne 2 num.10. & dicit communem praxim fundandam
in l. ad probationem, Cod. de proba. quam dicit egregiam,
& ad propoſitum à nemine ponderatam, quemadmo-
dum ſententia lata contra plures, quæ valet contra
præſentes, & legitimè citatus, contra abſentes autem,
nec legitimè vocatos, nulla eſt, prout ita obtinuiſſe in 31
Rota dicit Mandos ad Lapum allegatione 80. in verb.
lib.6. in cauſa Romana bonorum de Zambeſſariis co-
ram Ordinario, Gratian. in diſceptation. forenſ. cap.161.
num.12. tom.1.

Hinc etiam eſt, ut tertio poſſeſſori rei non citato, ad 32
cujus reſtitutionem alius condemnatus eſt, res iudicata
non nocet, ſed poteſt opponens de ſua exceptione, &
poſſeſſionis jus docere, & executorialium executio-
nem impedire, ipſa ſiquidem adverſus illum, locum
habere nullo modo poteſt. Rebuff. in comment. ad leges
Gallic. tit.2. de liter. obligat. ar.2. gloſ.5. num.63. & 64.
Neguzan. de pigno. 1. memb. part.8. num.10. & 11. Petrus
Dueñas in reg.279. n.2. & 3. cum ſeqq. Marat. de ordine
iudic.6. part. actu 3. princ. n.32. & 33. Roderic. Xuares in
repet. l. poſt rem. in declaratione l. reg. lim.5. num.2. & 4.
cum aliis ſequentibus. Azevel. in l. fin. tit. 11. lib.4. recop.
Goodizal. de Paz in praxi 4. part.1 tom. cap.2. n.49. Parla.
lib.2. rerum quotid. cap. fin. 4. part. §.5. num.1. & 2. Feli- 33
cianus de cenſib. lib.3. caſ.4 n.6. qui declarant, ſive jus
executivum proveniat ab actione reali, & hypotheca-
ria, ſive ab actione perſonali, per text. in l. debitori. C.
ſi adverſus creditorem per ſcrips. oppona. ubi B. & ex l.1.
§. ſi hæres percepto fundo ff. ad ſe. cor. Treb. 1. & 2. C. qui-
bus res jud. non nocet, l. nam poſtea, §. fin. de inreim. cum
aliis ab eiſdem citatis. Giurba deciſ.93. n.3. ad fin. & per
l. à D. Pio, § ſuper rebus, & gloſſ. ibi verb. controverſia,
ff. de re iud. enet Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ.1257.4. p.
dicens, quòd executio etſi trium conformium impedi- 34
tur, ſi tertius de cujus intereſſe agitur, ratione ſuæ poſ-
ſeſſionis, non fuerit citatus ſuper re, per ſententiam al-
teri adiudicatam, tenet Rota deciſ.13. de re jud in antiq.
& fuiſſe teotũ in una Burg. de Elin.26. Novemb.1588. 35
coram Orano, teſtatur Ricc. ibi, ubi etiam, quòd ter-
tius ſolius poſſeſſionis ratione, poterit impedire execu-
tionem ſententiæ latæ ſuper re, alteri adiudicatæ, ſe-
cus autem, quando ipſe tertius rem non poſſidet, quia 36
tunc nec eſt legitimus contradictor, nec executionem
impedit. Biſignet. deciſ.4. de iud. & fuiſſe dictum in
una Bono. poſſeſſionis 10. Novemb. 1396. coram Cor-
duba teſtatur Ricc. ubi proxime d. collect.1557. à prin.
ubi per totam tractat de limitationibus, & magis nos
in ſpecie dicemus inferiùs. Et huic tertio poſſeſſori ſuf-
ficit ſuá poſſeſſionem probare ad impediendam execu-
tioné, non tamen tenetur titulo iuſtificare, ut poſt alios

latiùs comprobat Giurba *deciſ.93. .3. & 4.* Socin. *conſil.158. col.6.* Gozad. *conſi .103. col.3.* Roland. *conſil.5. n.55.l.2* Perſonalis, *de adipiſcend.n.340.* Vincent. Caroc. *in tract.de except. exceptione 69.n.30.* & poſt alios diximus infrà *n.87.* & vide *n.85.*

37 Quòd quidem eleganter pertinet ut edito in judicio
inſtrumento emptionis & venditionis, donationis, aut
promiſſionis, purà; alicujus fundi vel ſpeciei certæ, ſi
judex mandaverit ſtatim tradi poſſeſſionem ipſius, vel
in eam mitti actorem cum clauſula (ſalvo jure melioris poſſeſſionis) quod quidem hoc caſu rectè facere
poteſt virtute clauſularum guarentigiarum, ipſo tamen venditore ſeu promiſſo poſſidente eandem rem
etiam ipſo non citato, juxta ea quæ notat Pariſ. de Puteo *de ſyndi.§.judex cap.1. .36.* Iſſ. *in l.de quidquam, §. ubi decretum num .7. ff.de offic. proconſulis.* Bal. *in l.fin. num.C.de edict. D.Adr.* Bar. & cæteri *in l.à D.Pio, § in venditi ff. de re jud.* & faciunt quæ nos latiùs diximus
ſuprà *cap.5 .à n.2. vers. & ex hoc eleganter infert,* &c.
ubi multa in propoſitum congeſſimus, poſt alios, & de
effectibus hujus clauſulæ juſtificativæ (ſalvo, &c. latiſſimè poſt plures Pelaes à Mieres *de majorat.3.p.q.16. n.40.fol.74.* in noviori impreſſione, nos ubiter 2. *part. cap.15.n.43.*

38 Tamen alio extraneo, ſeu tertio non nominato, nec
obligato in dicto inſtrumento poſſidente, poſſeſſio ita
ſine cauſæ cognitione data, nulla erit, ſed debet comparens audiri, & miſſionem, ſeu executionem impedire. Bal. *in l.ob maritorum C. ne uxor pro marito ad fin. & in l.obſervare § proficiſci, quaſt.24. ff.de offic.proconſulis.* Iſſ. *in l.fin.in prin.n.3. C.de jure deliberan* Parlad. *lib.5.rerum quotid.cap.50. à prin.* faciunt *l.meminerim, C.unde vi.* & B. poſt gl. *in l., niſi è poſſidet, ff.de acquir. poſſ.* Iſſ. *in l.iubere cavere, n.5.ff.de iuriſdict.omnium iud.* faciunt expreſsè in terminis ea omnia, quæ hoc capite
diximus in 4.concl. per totam, quæ omnino hîc applicat Mieres *d. num. 49.* advertit inſuper Parlador. *ubi proximè*, ut judex ſuperior, ad quem per appellatio-
39 nem aut querelam ierit iſte tertius poſſeſſor ſpoliatus;
injuſtè non agit ſi poſſeſſorem vel ſummatim de ſua
poſſeſſione docentem, etiam adverſario non citato,
ſtatim in poſſeſſionem reſtituerit, ſecundùm Bal. *in l. 1.de pactum, §. qui provocavit. quaſt.10.ff.de pactis.* Panormit. *in cap.qua clerici, n 4 de in e patr.* Pariſ. *de ſyn-*
40 *dicatu, §.de capitura cap.3.* & latiùs Hippolyt. *conſi .36. num.52. & ſingulari 195.* quia quæ de facto fiunt, de
facto, & ſine cauſæ cognitione reſcindere jus eſt, *l.minor.ff.de evictionibus.*

41 Hinc etiam fluit, ut tertius non citatus poteſt appellare à ſententia, ſeu decreto de immittendo hæredem
in poſſeſſionem bonorum, *ex l.fi* & ejus executionem
propterea impedire, ut probant Zuchar. *in l.eadem. l. fin.C.de edicto D.Adr.n.446.* quem referens ſequitur.
Menoch. *tract.de adipiſ. poſſ.rem. quaſt.100. num.845. verſ.declaratur 1.fol.55.* & poſt cum Lancel. *de attent. 2 part.cap.12.amp iat.14.ſub num.3.& 4.* Cæſ. Contar. *in repet.l.unic.lim.23.n.1.C.ſi de momen.poſſ.fuerit.* Achiles Perſo. *in tract.de adipiſcen.poſſ.n.339. verſ.vel, & quoque, tom.3.p.2. fol.269.*

42 Alia etiam ratione, & legitima exceptione, poteſt
iſte tertius componere corā executore executorialium,
& impedire executionem earundem, quam contra ſe
vult facere, nempe quia licèt citatus fuiſſet ad cauſam
& negotium principale, & cum eo actum; tamen in
ſententia, cujus executoriales exequi mandantur, non
fuit nominatus, nec de eo in ſententia mentio fit, qua
43 quidem de cauſa legitimè impedit executionem, quæ
quidem contra eum locum non habet, nec officit ſententia, nam ſi non ſit nominatus, omiſſus intelligitur,
& ſic nondum condemnatus, ac ideo non procedit
executio adverſus non nominatum in ſententia, licèt
bene contra alios expreſſum condēnatos, & nominatos in ea, quoſque tenor ſcripturæ demonſtrat, ita docent Bal. *in conſil.149. n 3. volum.* Bal. & Imol. *in l.ſi bina ff.de in.uſto rup. teſt.* & Bald. *in l.ſi pro te, in fin. C. de donat. promiſſiore.* Alexand. *conſil.83.verſ. themate ſuprà præſcript.n.15.volum.ult.lib.3.* Ruin. *conſi .209.n.25. lib.1.* Bart. *in l.1.§.interdum, n 4.ff à quibus appellare non licet.* Bal. *in l.1 n.6 & facit ad fin.C.communia de legat.* Alexand. *in l.5. §.hæres in prin.ad Trebell.* Gozad. *conſil. 28.n.27.col.4.in fin.verſ.53.renunciatio.* Marant. *de ord. iudic.5 part.actu 3. in.de execut.ſententia, n. 32.* Menoch. *de adipiſ.poſſ.rem.4.n.848.* Aſin. *in praxi jud.§.31.c.2. lim.15.num.3* Gratian. *in diſceptat.foren.cap.550.à prin. tom.1.* qui idem intelligunt in non nominato, ut nec
paſſivè, nec activè habeat locum executio ſententiæ & 44
quòd tertius non nominatus in ſententia poſſit licitè
ab ejus executione appellare, licèt nominatis ſpecialiter in ea appellatio prohibita ſit quacumque cauſa
probant Philipp.Franc. *in cap.paſtoralis, 33. .26.de appell.* Rebuff. *in tract.de literis obligat.art.1. gloſ.10.n.1.* 45
& 11.fol.77.& 78. Cæſar Contar. *in repet. l. unic.C.ſi de momen.poſſ.fuer. appell.limit.23. .4.* Rota Romana
tenuit, ut teſtatur Caputaquenſ. *deciſ.4. appellatio non admittitur 1.part.*

Quibus pertinet, quòd quando in aliqua cauſa pro- 46
hibetur appellatio, non ſe extendit prohibitio ad tertium non nominatum in ſententia & commiſſione, ſed
habet locum inter perſonas ſpecificatas, docent B. *in l.1. §.interdum n.4.ff.à quibus appell.non li et.* Franciſc.
Aret. *in cap.veniens 38.n.15.* Felin. *ibi ſub num.5.de teſt.*
idem Felin, *in cap.qualiter & quando,ſub n.13 de accuſ.*
Philipp.Franc. *in cap. paſtoralis n.15.& ſub n.26 de appell.* Marant. *de ord.iudic.6.part.actu 1.princip.l mit.28. num.339.fol.508.* Lancelot. *de atten. 1 part.cap.12.ampliat.14.prin.n.6.& 7 limit.8 n.46.& 47.* Brandedor. *in tract.de appell. part.1.tit.11.in verbo, Principes, col.27. ſub liter.B.* Covar. *in pract.quaſt.cap.15.n.4.in fin.verſ. quartò ſi addamus ſim.& n.5* Menoch. *in tract.de adipiſ. poſſ.rem.4. q.100.n.847.*

Quæ quidem omnia & eo fundamento fulciuntur, 47
quia ſententia eſt ſtricti juris, & tantum diſponit, quantum loquitur. Cecius *in l. ius noſtrum n.1.de regul.jur.* Caſtren. *conſil.188. n.6.* Gozadinus *conſil. 50. num.12.*
Socin. junior *conſil.182. n.67.lib.2.* Cravet. *conſil.188.* 48
num.6. Menoch. *conſil.20 n.39.* Ioan. de Anan. *conſi .18. viſa ſententia in prin.* Cæpola *conſil. 57.* nec ultra extenditur, quam importet verborum ſonus, B. *in l. mini mus n.5 de conditione indeb.* Alexand. *conſi. 108. num.2. vol.5.* & ex Deciu, utroque Curtio, Iſſ. Ripa, & aliis probat Surd. *deciſ. 2012.n.53.* nec ea ea plus probatur,
quàm ex ea neceſſariò infertur. Alexand. *conſil. 84. in* 49
cauſa n.13 lib.3. Ancharan. *conſil.457. illa ſententia in fin.* nec aliud continere dicitur, quam quod neceſſariò
infertur ex ea. Alex. *conſil.123.diſcuſſis n.8.lib.4.* Decius
conſil.248.de duobus co um.fin. Fulgoſ. *conſil.140.præſupponitur col.penult.verſ.ad ſecundum.* Decius *in l.1.ff.de* 50
offic.ejus. Caſtrenſ. *conſil.445.in num.5.fin.lib.2.* ubi eleganter dicit, quòd cùm condemnatio requirat ſcripturam per ſententiam. non expreſſa in ea non veniunt,
quem ſequitur Cardinal. Tuſch. *tract. concluſ. tom.7.* 51
littera S.concl.126.n.66. & additionat. ad Caſtrenſ. adducit plures concordantes.

Et hinc eſt, quòd quando contra plures conventos, 52
& citatos, cùm quibus lis agitata eſt, à ſingulis aliquid
petitur pro portione, ſi judex contra aliquos pronunciavit, & contra aliquos non, minimè intelliguntur
non expreſsè nominati abſoluti, nec etiam condemnati, ſed omiſſi tantùm, & ideo iterum poterit judex
pronuntiare ſuper illorum cauſis, eos abſolvendo,
vel condemnando, iterum autem ſententia illis non
officit, nec valet contra illos tanquam non condemnatos, nec comprehenſos exequi, ita probant Bart. &
alij *in l.1 C.ſi adverſus judicatam rem.* Abb. & Felin. *in cap.*

cap. cum inter. de re jud. Cardin. Tuſch. *d. tom. 8. litt. S. concl.* 126. *n.* 86. qui etiam ibidem *num.* 85. pariter ad
propoſitum dixit, ut ſententia condemnatoria lata ſu-
per una re ex pluribus petitis, non infertur cæterarum
abſolutio, nec condemnatio; ſed omiſſio. Idem etiam
53 probat Menoch. *conſil.* 110. *num.* 62. B. *in l.* 4. *C. depoſit.*
idem dicunt Imol. Ant. de Butr. & Felin. *in cap. exce-*
54 *ptionem, de except.* gl. *in d. l.* 1. *C. ſi adverſus rem. jud.* Jo.
Garc. *de expen. & melior. cap.* 6. *ſub num.* 17. quidquid
etiam in condemnatione non eſt expreſſum, cenſetur
omiſſum, ut dicit Decius *conſ.* 442. *n.* 8. *& conſil.* 7. *n.* 7.
Ozaſc. *deciſ. Pedemon.* 64. *n.* 2. Eſcobar *in tract. de ratio-
ciniis cap.* 23. *ſub n.* 19. & de exceptione oppoſita, ſu-
per qua eſt actum, ſed non condemnatum, mentio ſit
ejus in ſententia, ut cenſeatur omiſſa quando cum ea
55 comparitur, eſt text. *in l. quod in diem, §. ſi rationem, ff.
de compenſationibus*; circa quæ vide etiam quæ latiùs
diximus *ſuprà cap.* 7. *de except. à num.* 81. maximè cùm
ſententiam non extendi de perſona ad perſonam, de
expreſſis ad non expreſſa, diximus, ex Rolando à Valle,
Menoch. Tuſch. & aliis ſuprà ad prin.

56 Iis ſic generaliter cognitis, ut ad ſpeciales, & practi-
cabiles caſus deveniamus; cum altiùs requiratur exa-
men, ut clariùs eluceſcant, quæ apud Doctores ſatis
confuſa reperiuntur, in quatuor examinandas diſtin-
ctas reſolutiones dividam.

Et prima illa erit quando quis condemnatus eſt per
ſententiam actione perſonali ad certã pecuniæ quan-
titatem præſtandam Petro, & quia non ſolvit, execu-
tio eſt facienda captis pignoribus ſcilicet in alia re
debitoris condemnati, & tunc cœpta executione tertius
compareat, certans eam impedire, ſive ratione poſſeſ-
ſionis, ſive ratione proprietatis ſive al terius cujuſlibet
legitimi juris & intereſſe allegati.

Secunda ſit reſolutio, quando condemnatur poſſeſ-
57 ſor rei ad illam præſtandam, & reſtituendam Titio, &
in hujuſmodi ſententiæ executione comparet tertius
ejus impediendi cauſa, allegans ad ſe illam pertinere
juſto tit. & ratione, non tamen allegat poſſeſſionem
habere, ſed illam habet condemnatus, ut diximus.

Tertia ſit reſolutio, quando nec condemnatus, nec
58 tertius poſſident, nec alius quilibet; ſed res eſt vacans;
& tertius comparet executorialium executioni, docens
de jure & intereſſe ſuo, & vult illam ejus virtute im-
pedire.

59 Quarta & ultima ſolutio erit in hac materia, quan-
do quis condemnatus eſt per ſententiam ad rei reſti-
tutionem Franciſco, & tertius comparet in ejus execu-
tione allegans; ſe poſſidere illam, de ſua poſſeſſione
docens.

Quibus quidem quatuor Regulis reſolvendis, rectè
cognoſces quando tertius opponens ſe executorialium
executioni illam poterit impdire, & ut legitimus con-
tradictor queat; non admiſſus per executionem appel-
lationem prorumpere ſuſpenſivam, ſecundùm quæ di-
cta ſunt *à prin. hujus cap.* ad quas quidem reſolutiones
reducere poterit varias, & diſperſas Doctorum doctri-
nas, quæ nimiam aliter confuſionem pariunt, & etiam
doctos ſolent confuſos reddere, & intricare.

60 De prima in primis inveſtigandũ erit, ſcilicet; quan-
do quis condemnatus eſt actione perſonali ad certam
pecuniæ quantitatem, ita ut ejus executio ſit facienda
in alia re, quam debitor condemnatus eſt, tunc ſi qui-
dem comparet coram executore contradicere execu-
tionem, vel quia rem illam quæ ad executionem fa-
ciendam capta eſt poſſidet, ut tunc docendo de ſua poſ-
ſeſſione incontinenti, ut legitimus contradictor execu-
tionem impedit omnino, in quo nullibi dubium eſt
l. à D. Pio §. ſuper rebus ff. de re jud. ubi Bar. *n.* 3. *in fin.*
Rebuf. *in commentariis ad leges Gall. tom.* 2. *de liter.
oblig. articul.* 2. *gloſ.* 1. *num.* 63. & 64. Petrus Dueñas *in
regul.* 277. *à num.* 1. *cum ſeqq.* Roland. à Valle *conſil.* 5.
videtur n. 8. *& ſeqq. l.* 2. Angel. Aret. *in l. ſententia ſub
n.* 7. *verſ. adverias tamen. ff. de appellat.* Aviles *in c.* 40.
prætor. in gloſ. verbo execut. n. 56. optimè & acutè Parlad.
lib. 2. *rerum quotid. cap. fin.* 4. *p. §.* 3. *n.* 1. *&* 2. Azeved. *in
l. fin. tit.* 21. *lib.* 4. *recop. n.* 12. Gondizal. de Paz *in prax.* 4.
p. tom. 1. *cap.* 1. *n.* 49. Roder. Xuarez *in repet. l. poſt rem. in
declaratione l. Regni lim.* 1. *à num.* 1. *cum ſeq* Felician. *de
cenſibus, l.* 3. *c.* 4. *n* 6. Amador Rodrig. *de execut. l.* 4. *ſub
num.* 43. tum quia iſte tertius poſſeſſor nondum litiga- 61
vit, nec victus eſt de ſua poſſeſſione, ut ab eo poſſit
avocari, ut etiam advertit Eſcacia *de appell. q.* 16. *lim.* 6.
memb. 6. *n* 53. ubi *n.* 53. dicit procedere etiamſi tertius
de nuda poſſeſſione opponat, & probat, etiam ſi non
alleget, juſtam eſſe, cùm præſumatur, & quia res inter 62
alios acta, aliis non obſtet, nec noceat, aut iſte tertius
hoc caſu comparens ad executionẽ condemnati actio-
ne perſonali ad quantitatem, ſententiáque tradenda eſt
executioni in re, quam condemnatus ſuam eſſe aſſerit,
& ut talem nominavit, ut in ea ſubhaſtãda ſatisfiat ſuo
creditori pro quantitate debita; tertius autem compa-
rens (cùm in hac ſpecie faciliimè executio impediatur) 63
opponit de dominio ſuo dumtaxat, & illud probare,
ſe offert incontinenti, & ſtatim, ſcilicet eandem rem,
in qua fit executio ſuam eſſe, ſicque Dominus ejus le-
gitimus eſt admittendus contradictor text. *in l. à divo
Pio, §. ſi ſuper rebus*, ubi gl. *verbo, fiat.* B. & omnes In-
noc. & alij *in cap. venien. de teſtib.* Ripa *l.* 3. *tit.* 27. *p.* 3.
docet eleganter Covar. *in pract. quæſt.* 16. *n.* 3. *verſ. quar-
tus caſus ſæpiſſimè*, & *in verſic. decimo ex his*, &c. qui per
totum numerum 4. agit, altiúſque explicat hoc caſu,
cui incumbat onus probandi dominium oppoſitum à 64
tertio ſine poſſeſſione; & quid quando allegat poſſeſ-
ſionem tantùm ſine dominio. Quid autem quando op-
ponit tertius de utroque dominio, ſcilicet, & poſſeſſio-
ne, ubi quidem eleganter, ad quam te remitto libenter,
& in hac ſpecie ſequutus Covar. *in dicto num.* 4 dicit
Scacia *in tractatu de appell. quæſt.* 17 *limit.* 6. *membr.* 4.
num. 85. *in fin.* quòd ſi ſententia lata ſuper actione per-
ſonali ad quantitatem pecuniæ, fiat executio ejus in
rebus, quas victor aſſerat eſſe ipſius condemnati debi-
toris, tertiúſque alleget ſtatim docens eſſe dominium
earum rerum, cùm faciliùs hoc caſu impediatur execu-
tio, ipſi tertio oppoſitori incumbit onus probandi, ſi
autem ſit ipſe tertius etiam in poſſeſſione dictæ rei,
victori obtinenti ſententiam, & executionem petenti,
incumbat ejus probationis onus.

Aut igitur is tertius hujuſmodi executioni ſenten- 65
tiæ pro quantitate certa contra debitorem factæ, ſe
opponens comparet coram executore, ipſam impe-
diendi cauſa, alleg ns non dominium rei, nec poſſeſ-
ſionem ſed aliud jus, putà; quia dicit, ſe eſſe potiorem,
& anteriorem creditorem, & anterius, & jus hypo-
thecam habere in illa re, ſupponens, non habere debi-
torem condemnatum ſufficientia bona, ad ſatisfacien-
dos creditores, & tunc hoc caſu (cùm, ut diximus, hac
in ſpecie facillimè impediri executionem) iſte tertius
admittendus eſt, & ſuperſedendum in executione,
quouſque de jure ſuo cognoſcatur. Innocent. *in cap.
veniens* 36. *el* 2. *verſic. ſed io erat de teſt* 2. *n.* 1. B. *in leg.
à D. Pio, §. ſi ſuper rebus, num.* 3. *verſic. oppono extra.
ibi. ſi verò ſit miſſio.) ff. de re jud.* Felin *in dicto cap.
veniens, num.* 5. *ſub num.* 9 communem dixit Alexand.
conſil. 15. *viſo & conſiderat. column.* 2. *num.* 5. *lib.* 6. Ale-
xand. idem *in conſil.* 17. *requiſit. lib.* 1. quem refert & ſe-
quitur Felin. *in cap. cum ſuper* 17. *colum. penult. num.* 17.
de ſententia & re judicata. Scacia *ubi prox. num.* 85.
exactius eſt videre poſt plures ab eo citatos per Gon-
dizal. de Paz *in pract.* 4. *part. tom.* 1. *cap.* 3. *per tot.* ubi de
creditore opponente ſe executioni factæ in bonis de-
bitoris, prætendente potentius jus cæteriſque credito-
ribus præferendum. Illud animadvertens, quod ſi
prior creditor, cujus, favore pro certa quantitate

terminos intellige, ſcilicet avocantor priùs ab eo, qui
violenter rē poſſidet, poſſeſſione, aliquū remedio poſ-
ſeſſorio, quia eadem remedia ad id adinventa ſunt, ad
iniuſtam, & violentam poſſeſſionem avocandam, ut
ea ſemel avocata, ipſe tertius non audiatur, cùm ea ca-
95 reat, ut ſecus ſit, quando eam tertius violenter nactus
fuiſſet lite pendente, aut in beneficialibus ſit notoriè
intruſus, qui caret poſſeſſione, an poſſeſſionem occu-
pavit litigioſam, quia tunc directò adverſus iſtos fit
executio, de quibus ſtatim dicemus, ac etiam quando
tertij poſſeſſio ſit fraudulenta & doloſa, juxta ea quæ
poſt alios dixi inferiùs *à num.* 360. quia ſi adſit fraus,
ad evitandam executionem, de qua doceatur, hinc in
eum fit executio ſtatim, ſecundùm Eſcaciam ſuprà *d.
n.* 92. intelligendum.
96 Et hoc apertiùs magiſq; clarè dixit ipſe Eſcacia *ubi
proximè num.* 72. *ibi*, & ideo hæc praxis non eſt bona,
ſi poſſet agi aliquo judicio poſſeſſorio contra tertium
poſſeſſorem, putà Salvia. interdicto, quod idro fre-
quentatur in curiis, & palatiis, &c. (huius quidem no-
ſtræ opinionis reſolutio tutiſſima videtur de jure, ac
probabilis juxta *l. is qui* in hæc: Is qui deſtinavit rem
petere, animadvertere debet, an aliquo interdicto poſ-
ſit nanciſci poſſeſſionem, quia longè commodius eſt;
&c.) *ff. de rei vindicatione.*
97 Quam quidem inſuper probo ex iis, quæ affirmant
Natta *conſ.* 535. *quæ inm n.* 1. Cont. *in l. unic. C. ſi de mom.
poſſ. fuer. appella. quæſt* 24. *num.* 15. quod ſi tertius rei
poſſeſſor poſſideat iniuſte quoad alios, ſed juſtè quoad
victum condamnatum, legitimus erit contradictor, &
impediet executionem, quaſi ſecus ſit quando ipſe
poſſideat injuſtè quoad condemnatum, vide quæ nos
infrà num. 360. Opinor tamen, quòd ſumus in iis poſ-
ſeſſoriis, in quibus prima ſententia exequitur, cùm exe-
cutio executorialium primitus obtentorum contra al-
98 terum condemnatum, ſit facienda ita re ab hujuſmodi
tertio (poſſeſſione nunc avocata) illi ſit præſtanda
cautio de reſtituenda in caſu ſuccumbentiæ in eodem
remedio poſſeſſorio, putà, in aliis inſtantiis, per ea,
quæ dicta ſunt in *d.* 2. *reſolutione ſuperius à num.* 67.
cum ſeqq.
99 Unum tamen in hac tertij poſſeſſoris materia erit
animadvertendum, ita ut demum tertius admittendus
erit, ad impediendam executionem, ſi ſuam legiti-
mam exceptionem, ſuumque jus, & intereſſe oppo-
nens docuerit, probaveritque, incontinenti non ali-
ter, tamen ſummariè, & intra breve tempus, & ut
appellatio ejus à non admiſſione ſuſpenſionem opere-
tur probat text. elegans *in cap. veniens el* 2. *de teſtibus.*
& ibi Panor. & Fel. idem Pelin. *in cap. præterea col. pen.
de teſt. & cogen.* idem probat text. *in l. à D. Pio, §. ſi ſuper
reb. ff. de re jud.* communem opinionem dicit Covar.
in pract. quæſt. cap. 16. *ſub num.* 10. latè etiam per Gon-
zal. de Paz *in praxi* 4. *part. tom* 1. *cap.* 3. *à princ.* ubi
plures citat Angel. Aretin. *in leg. à ſententia ſub n.* 1. *ff. de
appellat.* Cæſar. Contar. *in l. unic. quæſt.* 24. *n.* 11. *verſ.
intellige, C. ſi de mom. poſſ.* & etiam in iis terminis eſt
gloſ. *in d. cap. veniens verbo, incontinenti.* ubi Innocen.
num. 1. Boërius *deciſ.* 79. *breviter, num.* 1. Achil. Perſonal.
in tract. de adipiſ. poſſ. ſup. n. 340. *verſ. vel quoque, tom.* 3.
p. 2. *fol.* 269. & altiùs explicuimus nos ſuprà *cap.* 7. *à n.* 50
ſeqq. & poſt nonnullos Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 18.
latiùs Iacob. Cancer. *var. reſol.* 2. *part. cap.* 16. *à n.* 29. ubi
quando dicetur incontinenti probatum, poſt Menoch.
Molinam, Roian. & alios.
Nunc tractandum, an habens poſſeſſionem rei civi-
100 lem dumtaxat, (naturali & corporali apud alium exi-
ſtente) ſit legitimus contradictor executionis, quam
de ea re, executorialium virtute, executor vult facere,
& an iſte civilis poſſeſſionis oppoſitor poſſit execu-
tionem impedire, & licèt negativè quis reſponderet
fortaſſe; tamen hūc talem legitimum eſſe contradicto-
rem, tenet Rota in una Burgen. canonicatus 30. Mar-
tij 1607 coram D. Ludoviſ. quam ad literam adducit
Nicol. Gar. *de benef.* 6. *tom.* 1. *cap.* 4. *in additione ad n* 20.
qua fuit reſolutum, eum, qui gratioſè ſubrogatus fuit 101
in jus, & poſſeſſionem defuncti, eſſe mittendum in be-
neficij poſſeſſionem vigore literarum ſubrogationis, nec
obſtare defunctum eam non habuiſſe, ex quo quidam
executor illum ſpoliaverat, & alteri tradiderat, quia
reſpondetur, quia cùm fuiſſet per eum nulliter pro-
ceſſum, ſine cauſæ cognitione, defunctus, qui non ſe
habuit pro ſpoliato, non amiſit poſſeſſionem, ſed ci-
vilem animo retinuit, ſecundùm Puteum *deciſ.* 419.
lib. 2. & clariùs atque expreſsiùs probatur per alias
plures Rotæ deciſiones adductas ad literam per Nico-
laum Garciam *in tract. de benef.* 6. *par. cap.* 2 *ſub n.* 73.
& aliam *num.* 123. & aliam *num.* 118. & *num.* 121. quibus
omnibus expreſsè cavetur, poſseſsorem beneficij eie-
ctum de poſseſsione per judicem, aut executorem, nul-
liter non ritè nec rectè procedentem, alteri tradide- 102
rit, non amiſiſse poſseſsionem, ſed animo civilem re-
tinere; quando non dedit ſe pro ſpoliato, & ideo hu-
jus civilis retentæ poſseſsionis virtute, poteſt ſe oppo-
nere executioni brevis cameralis coram executore; &
illius omnino executionem impedit, & competit, con-
ceditur que illi manutentio, quas quidem omnes deci-
ſiones omnimodo vide, quia multa adducunt, quæ ad
noſtrum conferunt propoſitum.
Certi namque iuris eſt, quòd poſseſsionis traditio 103
facta alicui per judicem nulliter nec ritè nec rectè pro-
cedentem, nulla eſt, ita ut nec ablata cenſeatur, quia
retinet animo civilem, nec aliqua acquiritur, nec trans-
fertur alteri, quia facta per executorem nulliter, quem
non privat ſua poſseſsione: ita ultra dictas Rotæ de-
ciſiones tenet Socin. *in cap. quoniam §. ſi ſuper n.* 152.
verſ. ſecus autem in judice, &c. ut lite non conteſt. Sarne-
rius *in regul. de annali quæſt.* 45. *n.* 3. Puteus *d. deciſ* 419.
lib. 2. Guido Papæ *ſingul.* 851. Arimi Tepatus *tom* 2. *tit.
de acquir. poſſ. fol.* 288. *col.* 1. *ad fin.* Farinacius *deciſ* 555.
num. 2. *part.* 1. *tom.* 1. poſt Abba. Rota *deciſ.* 802. *num.* 7.
part. 1. *d. verſ.* & alibi paſſim, & ideo nec ille, cui huiuſ-
modi poſſeſſio tradita eſt, non ſervato juris ordine per 104
executorem, rei fructus lucratur, ſed tenetur reſtituere
vero poſſeſsori, ſecundùm Innocentium *in cap. conſul-
tationibus, poſt prin. de jure patr.* Bald. *in leg. ſi quam
num.* 79. *C. ne ſervis. & aqua.* Iaſ. *in l. juſte poſſidet n.* 7. *de
acquir. poſſeſſione*, ubi dicit, authoritas judicis inordi- 105
natè procedentis, non excuſat à fructibus. Afflict. *de-
ciſione* 218. *num.* 4. Cephal. *conſil.* 198. *num.* 2. Petr. Surd.
deciſ 45. *num.* 12.
Sed contra hoc oritur difficultas, quia ex actu nullo
amittitur, & transfertur poſseſſio, ex text. *in lib.* 1. *§. ſi* 106
vir uxori, ff. de acquir. poſſ. ibi, ſi uxori cedat poſſeſsio-
nem cauſa donationis, plerique putant, poſsidere eam,
quoniam res facti infirmari jure civili non poteſt. &c.
ubi communiter, & alibi paſsim Doctores, *quod uxor
eod. tit. l.* 1. *§. deiicit, verſ. denique, ff. de vi, & vi arm. l. ſi
donare in prin. ff. de dona. inter virum & uxorem, l. nec
ullam, §. omnibus ff. de pet. hæred. cum aliis*, ergo vide-
tur dicendum in noſtro caſu, etiam per judicem nulli-
ter procedentem, non ritè nec rectè transferendam eſ-
ſe poſseſsionem, cui tradit, illamque amittente poſseſ-
ſore, cui difficultati breviter ſatisfacio, quia in caſu il-
lorū jurū, ideo amittitur poſseſsio, quia ille, qui eam
tenet, habuit animum transferendi, quia animo poſsi-
dentis amittitur poſseſsio, ex juribus vulgarib. ita pro-
bant expreſsè verba *d. l.* 1. *§. ſi vir uxori.* ibi, & quod
attinet dicere, non poſsidere mulierem, cùm maritus,
ubi noluit poſsidere, protinus amiſerit poſseſsionem,
&c. & ita illum text. interpretantor infiniti penè Do-
ctores citati, & adducti per Anton. Gomez *in l.* 45 *Tau-
ri n.* 4. & 25. at in noſtro caſu ſecus eſt dicendum, nam
cùm ipſe judex, & executor non poſsideat; nec habeat
poſseſsio

107 poſſeſſionem, ſed eſt penes eum, a quo aufert; ſequitur, ut licet habeat animum transferendi, nihil tradat, quia nihil, nec eam habens, habet animum amittendi, nec transferendi illum.

108 Ex qua ratione infero, quod cùm judex executor, vel nuntius pro executione ſententiæ, & executorialium datus; nec poſſideat, nec habeat poſſeſſionem rei, ad quam tradendam deputatur, non poterit per aſpectum rei poſſeſſionem tradere, nec illa cui traditur, acquiritur, ſed requiritur, quòd mittat patrem in actualem poſſeſſionem ejus, ita expreſsè *in leg.1. n.23.* Angel. *column.2. prope finem.* Imol. *penult. vel in fin.* Aretin. *num.31.* Cumanus *column. penult.* Alexan. *n.81.* Vincen. 93. Iſt. *num.96.* Ripa *num.60. in l.1. ff. de acquir. poſſeſ.* & alij plures relati ab Anton. Gomez *in d.l.43. Taur. n.34.* Rebuf. *in tract. de materiis poſſeſſor. in præfatione n.52. cum ſeqq. tom.3.*

109 Sed contra hanc reſponſionem facit, nam factum judicis dicitur factum partis, *l. ob cauſam C. de victeri, l. ſi pign. ff. familia erciſcund.* Cui reſpondetur quòd factum judicis dicitur factum illius partis, qui illud fieri petit, & fit in illius favorem; ita Decius *conſ.125.* Zuchard. *in repet. leg. fin. C. de edict. D. Adrian. num.128.* ſed iſte qui petit a judice, ut ſibi tradat poſſeſſionem alterius, nec judex, nec ipſe poſſeſſionem habet, ſed alias, & ideo per nullitatem proceſſus, nec acquiritur à

110 poſſidente.

Secundò reſpondetur, quia factum judicis dicitur factum partis ritè, & rectè procedente judice, ut reſpondet Menoch. *de recuper. poſſeſſ. rem.8. n.44.* & alibi paſſim per DD. & hæc reſponſio magis quadrat.

111 Et ſic licèt iſte tertius tempore executionis non reperiatur in actuali, & corporali poſſeſſione, ſed penes alium ſit detentatio, cùm tamen ſit verus poſſeſſor civiliter, legitimus erit contradictor, docto incontinenti de ſua poſſeſſione (ut diximus) quod ulteriùs probo; nam ſi lata ſententia, & executorialibus expeditis contra aliquem, ut reſtituat, tradátque talem rem quam penes ſe habet, alicui victori, ſi tertius in earum executionem compareat allegans, & dicens, quòd licèt condemnatus penes ſe rem habeat, tamen ſub nomine tertij habet, in depoſitum, putà; ſeu locationem, ab ipſo tertio, & ſic hunc habere poſſeſſionem, non tamen condemnatum, ſi doceat incontinenti de hujuſmodi jure, & intereſſe, utique impedit executionem tanquam legitimus contradictor, quia poſſidet, licèt non detineat. Ita hanc doctrinam eleganter affirmat Covarr. *in pract. quæſt. cap.16. ſub num.4 verſ. octavò ſequitur.* Sigiſmund. Eſcacia *in tract. de appellat. quæſt.17. limit. 6. memb 4. num.80.*

112 Quemadmodum & econverſo verum eſt, ut ille qui rem depoſito, aut commodato ab ipſo condemnato haberet, non poteſt, ut legitimus contradictor executionem contra Dominum condemnatum intentatum, impedire, ſed adverſus illum tertium, ac ſi res penes condemnatum eſſet, executor poterit executoriales exequi, quia nec depoſitarius, nec commodatarius, ſeu Dominus tantùm poſſidet, gl. celebris *in auth. de fidejuſſ. ſed nec debitorem collation. 1.* Parla *lib.2. rerum quotid. cap. fin. 4 p. §.5. n.12.* quòd ille civilis poſſeſſor in quem legis fictione, & miniſterio tranſlata eſt poſſeſ-

113 ſio, abſque actuali apprehenſione; concurrendo cum detentatore præferatur, adeò ut iſte detentator non ſit legitimus contradictor rei miſſioni; tradunt poſt Tiraquel. *in tract. de mort ſaiſit. p.5. declaratione 2. & p.6. declaratione 2.* Alexan. *conſ.82. col.3. lib 2.* Iſt. *conſ.146. col. 2. in 4.* bene Peregr. *in tract. de feud. art.47. n.18.* plures alios citavi inferiùs *à n.123.*

114 Nunc ſe ſucceſſivè offert, indaganda quæſtio, quæ uti mirabilis, practicabilis eſt, & contingens, ſed incognitum jus ejus, an poſſeſſor rei per clauſulam conſtituti legitimus ſit cõtradictor rei per clauſulam executioné ſententiæ, & executorialium expeditarum, contra quem rem illam corporaliter & actualiter tenet, ad illius reſtitutionem condemnatus, non citato, nec vocato ſcilicet, tertio habente dictam poſſeſſionem per clauſulam conſtituti. Et facit difficultas, ut negativè reſpondeamus, quia hæc res in poteſtate ejuſdem condemnati reperitur, non in poteſtate tertij oppoſitoris, & ſic ſuccedit concluſio à nobis ſuprà poſita, ut nec impediatur

poſſeſſionis traditio, cum res reperitur penes codénatum, nec adhuc ſit cautio præſtanda, juxta text. *is à quo 1. & 2. ff. de rei vindicat.* & quæ in ejus interpretatio- 115

nem adduximus *in dicta 2 reſolutione ſurſum à n.67.* 116

Sed contrarium de jure ſemper verius eſſe, reſpondi, nam qui poſſidet per clauſulam conſtituti, civilem, veram naturalem poſſeſſionem habet, quia licèt modus transferendi ſit fictus à jure inventus & introductus: poſſeſſio tamen civilis, & naturalis vera eſt, tum ex miniſterio juris, tum ex animo conſtituentis ſe alterius nomine poſſidere, plures citant Oldradus *conſil. 278. licet quantum col.2.* Ripa *conſ.173. Galba. col 2.* Raph. Fulgoſ. *conſil.191. in caſu Iacobi, ad fin.* Cornens *conſil.151. ex quo dictus, col.3. l.1.* Soc. *conſ.252. in cauſa magnifici, col.3. lib.2.* Maſuetius *tit. de poſſeſſorijs, §. item eſt differentia.* Cæpola *conſil. crim.4. viſa querela col.2.* Petrus Ferrarienſ. *in titul. poſſeſſionum actoris in verbo, item quod præſcriptus col. & in tit. forma libelli in cauſa 2. vendition. in verb. conſtituens.* Stephan. Bertran. *conſil 238. contra donationem n.2. & conſil 73. viſo caſu l.3.* Thomas Ferra. *cautela 48. ſi quis vendidit col.2. verſ. ſecundo verò caſu,* Infinitos congerit Tiraq. *in tract. jure conſtituti n.2. & 4.* ergo ſi verè poſſeſſor eſt civiliter, & naturaliter, debet omnino legitimus contradictor judicari; & licèt condemnatus habeat corporalem detentationem rei, nihil obſtat ut in caſu ſuperiori probavimus *à num.100. ſeqq.*

Quod & in tantum verum eſt, ut huiuſmodi poſſeſ- 117

ſori, cui legis miniſterio aliquo actu ficto poſſeſſio civilis, & naturalis eſt tranſlata (etiam abſque facto corporeo) competunt omnia remedia, & interdicta poſſeſſoria, tam recuperandæ, quàm retinendæ, & adipiſcendæ, etiam pro conſequenda nuda illa detentatione, quæ penes conſtituentem remanſit. Ita eleganter & poſt Tiraq. & plures alios ab eis citatos, tenent & latè proſequuntur Molina *de primog. l.3. cap.13. à prin.* & præcipuè *a num 4.* & etiam *cap.13. per totum,* optimè explicat Marc. Anton. Peregr. *in tract. de fideicommiſſ. art. 47. à n.23. cum ſeqq.* & ſuperiùs *à n.16.* ergo ſimiliter & à fortiori ſibi eſt non citato concedenda ſuſpenſio executionis ratione ſuæ veræ poſſeſſionis, cùm hoc dictet poſſeſſionis commodum, qua quoque privandus non eſt, anteaquam auditus convincatur, juxta *l. officium ff. de rei vindicatione.*

Et in terminis noſtris hanc ſententiam, & opinio- 118

nem tenet doctiſſimus vir Alvar. Valaſcus *in conſul.55. per totam p 1.* qua quidem ego quondam cuidam peritiſſimo advocato informaturo ſuper hoc caſu pro quodam clientulo ſuo in ardua lite fatigato ſuccurri, quæ per ſenatores, & cæteros advocatos poſtmodum exaltata fuit admodum, & exclamata meritò. Dixit igitur ille vir, ut petita executione in certis domibus, oppoſuit ſe quidẽ tertius executioni, allegans illius domus ſibi factam donationem pro benemeritis cum clauſula conſtituti, & reſervatione uſusfructus, & conſequenter ſe eſſe tertium poſſeſſorem virtute dictæ clauſulæ, & ita illam executionem non poſſe fieri, eo priùs non audito, eo quòd non fuerat citatus, nec auditus in ſententia, & judicio principali, quòd latiſſimè comprobat, qui quidem licèt opponat aliquas obiectiones, illæ non tendunt adverſus hanc doctrinam ab eo tentam, ſed tentat ex aliquibus rationibus illum tertium, de quo ibi non habuiſſe poſſeſſionem, ſcilicet; quia fuit facta illa donatio abſenti, qua de cauſa non

operatur

cautionem,tu tamen circa hujus rei examen vide,quæ
latiùs determinat Covarru. *in pract. quæſt. cap.16. n.3.
verſ.quòd ſi tertius hic executionem velit impedire aſſerens*,&c per Baldum & Abbatem,ubi etiam in fine ſe-
quutus Caſſaneum *in conſuetudinem Burg. rub. 5. § 3.
column. 7.* ait quòd ſi tertius poſt latam ſententiam,
ante tamen executionem agat contra victum poſſeſ-
ſorem, & poſtea opponens ſe executioni ſenteotiæ,
cautio præſtabitur a victore.

75 Et hujus reſolutionis materia tantum diſtat à prio-
ri, quia licèt in utraque fiat executio in rebus à con-
demnato poſſeſſis; tamen in prima reſolutione fit exe-
cutio in alia re, quam victus condemnatus eſt, ſiqui-
dem conventus eſt actione perſonali ad certam pecu-
niæ quantitatem debitam præſtandam,& ad eam con-
demnatus fuit, & quia in executione non ſolvit, fit
executio captis pignoribus,& ſic in alia re; quæ nullo
modo fuit deducta in judicium; quare qoilibet præ-
tendens jus ex aliqua cauſa, ſive poſſideat, ſive non;
eſt legitimus contradictor,quia hoc caſu facillimè im-
peditur executio (ut ibi diximus) at verò in noſtra
concluſione longè diverſum contingit, ſiquidem exe-
cutio fit in illa eadem re, quæ à principio petita fuit à
poſſeſſore,ſive actione reali,ſive quia ipſe promiſerat
illam,vel vendidit, vel donavit actione perſonali;& ſic
cùm jus tertij, qui non poſſidet,pariter illæſum rema-
neat; non ſuſpenditur executio virtute rei judicatæ
juſtè & legitimè obtentæ.

76 Tertia hinc ſubſequitur explananda propoſita reſo-
lutio,quando ſcilicet ipſa ras,(in qua aliquis obtinuit
executoriales) in nullius ſit poteſtate,nec tertius, qui
ſe executioni ejus opponenti,eam poſſidet, nec etiam
alius,imò ipſa rei poſſeſſio vacãs eſt.quo namque caſu
tertius comparens coram executionis executore, op-
ponendo,& docendo de ſuo jure, ſcilicet quod cujus
interſit,ipſius rei poſſeſſionem victori non tradi, om-
nino impedit executionem ſententiæ,text.eſt optimus
cap.veniens de teſtibus,iſta fuit originalis doctrina In-
nocentij *in eodem cap. veniens 38. ſub n.1.de teſtibus*,
valde commendata à cæteris Doctoribus, & ſequuta
ab Anton.de Butr.*ibi,num.10.verſ. oppono, qui non im-
pedit*.Angel. Aret.*in leg.à ſententia 5.num.7 ve ſ.adver-
tas tamen,ff.de appell.*Covarr *in pract.quæſt.cap.16.
ſub n.3.verſ.ſecundus caſus*.Lancel. Robert.*in tracta*.
de attent.2.part. cap.12. ampliat 14.n.14.& 15.& 56.
& eundem Innocentium uti aſſeverantem celebrem
doctrinam,ſequitur B.*in leg.à D. Pio,§.ſi ſuper rebus,
num.3.verſ. oppono extra, de re jud.* & quòd Innocen-
tium *loco citato* ſequantur omnes, affirmat Felin.*in eo-
dem cap.veniens col.3.n.5.*ibi,*tractat hic ſolemniter*,&c.
*& ſub n.9.*ibi, *declara ſecundo.* Cæſar Contar.*in re-
pet.leg.un.c.limit. 1.num.93.verſ. proximum Cod.ſi de
momen.poſſ.*Ab. Panormitan.*in cap.cum ſuper 17.n.16.
de ſententia & re jud.*& hinc etiam dicit Achil.Perſo-
nal.*in tract.de adipiſcen. poſſ.ſub num.340. verſ.vel &
77 quodque,tom.3.part.2 fol.269.* quòd quando bona ſunt
vacantia,pro quorum poſſeſſione obtinenda,quis ſen-
tentiam obtiouit, *ex leg.fin.C.de edict.D.Adrian.* exe-
cutioni ſi tertius,qoi non fuit citatus,compareat ante
miſſionem io poſſeſſionem, & ſic ante executionem
ſententiæ, allegans docendo incontinenti de ſuo jure,
& intereſſe, debet audiri,ad impediendam hanc exe-
cutionem, dummodo doceat de jure ſuo iocontioen-
ti, ſaltem apparenter, qui ſi non admittatur, nec au-
diatur,poterit licitè appellare,quod & idem dicit Zu-
char.*in repetition. leg.fin.C.de edic.D.Adrian.à n.378.*
quòd licèt regula ſit negativa, ut is,qui non poſſidet,
nec detinet,veniens ante licentiam, aut juſſum de in-
grediendo, & immittendo, aliquem in bonorum poſ-
ſeſſionem, non ſit legitimus contradictor, & ſic non
impediat executionem, tamen fallit quando poſſeſſio
eſſet vacans, & è nomine occupata, quia etſi aliquis
non debet citari ex iis, quæ ipſe ibi *n.311.*)tamen ſi
non poſſidens comparet,allegãs de jure ſuo,debet ſu-
ſpendi executio.quouſque de juribus ſuis diſcutiatur,
intelligendo ſemper(dicit ille)ſi ſit paratos docere ſta-
tim de ſuo jure, probant latiùs Ioan. Ludovic. *deciſ.
Peruſ.26.n.14 part. 1.* Iacob. Cancer. *variar. reſolut.2.
part. cap.16.à n 71.*

Et hujus concluſionis ea eſt ratio evidens, & ſuffi- 78
ciens, quia intereſt comparentis, quòd non repleatur
vacans poſſeſſio, nec in alium transferatur, cujus ter-
tij cauſa redditur difficilior, ſiquidem faciliùs quis
conſequi poteſt poſſeſſionem vacantem,quàm non va-
cantem,ſed per alium occupatam,ita hanc reddunt ra-
tionẽ Innocentius, Butrigarius, & Felinus *ſuperius ci-
tatis locis*. Bartolus *in leg.à D.Pio,§.ſi ſuper rebus, co-
lumna 1.ff. de re judicata*, & ibi etiam Iaſ.*num. 8.*ean-
dem reddunt Achil.Perſonal.*de adipiſ.poſſ.dicto n.340.*
Zuchard. *in dicta leg.fin. num. 378.* Pro quo ponderat
& interpretantur omnes *dicta leg. fin.C.de edicto Divi
Adr.* dum innuit,quòd miſſio non impeditur,ſi nullus 79
poſſidet,non intelligatur,niſi compareat quis allegans
titulum,quia donec de ejus juribus diſcurratur,ſuſpẽ-
ditur executio; eandem etiam legem ad propoſitum
pro hac ratione ponderat Covar. *pract.quæſt.d.cap 16.
ſub n.3. verſ. ſecundus caſus.* Joan. Ludov. & Cancer.
ubi proxime citatis.

Hanc tamen concluſionem declara, ſi ipſe tertius 80
ignorabat,cauſam agi, ut de communi teſtatur Abb.
Panor.*in cap.cum ſuper n.16.verſ.adverte quia, de ſen-
tentia & de re jud.*ut ſecus ſit, quando ſcivit cauſam
ipſam pendere,& agitari,quia tunc non admittitur ad
impediendam ſententiæ executionem,ita tenet Card.
quem refert & ſequitur Ab. ibi *num.17. verſus finem.*
Felin.*in cap.veniens 36.n.10. poſt tertiam concluſionem,
fallen.2.de teſtib.* Scacia de *appel.qu. 17. lim.6.memb.4.
num. 76.* qui ad hos terminos reducendos eſſet Boër.
deciſ.79.breviter num.3.fall.& Lancelot. *de attent.2.p.
cap.12.ampliat.14.n.13.verſ.tertiò quando.*Ricc.*collect.
1257.p.4.poſt prin.*dum ſcribũt ſimpliciter,quod ſi ter-
tius ſcivit cauſam agitari,& non comparuit,ſed ſolum
appellavit à ſentẽtia, præſertim contra præſentem la-
ta,non impedit executionem,quos non ſolùm reducas
ad terminos hujus declarationis noſtræ, cùm plures
alij ſint in jure caſus, in quibus ſcientia tertij cauſam
agitari,ſibi præjudicat,& ſententia,ut forſam nos infrà
obiter monſtrábimus.

Ad quartam jam, & ultimam reſolutionem acceda- 81
mus, nempe; quando lata fuit ſententia contra ali-
quem,ad reſtituendã rem aliquam in ſpecie,& in ejus
executione coram executore tertius comparens vult
eam impedire,allegans ſe in illius rei poſſeſſione eſſe,
& illam habere, docenſque ſtatim, & incontinenti de
illa, & hujuſmodi poſſeſſionis intereſſe; hoc quidem
caſu hic tertius dicitur legitimus contradictor, impe-
ditque omnimodo ſententiæ executionem, nec tra-
denda eſt proculdubio rei poſſeſſio vincenti,quouſque
iſte tertius convincatur in contradictorio judicio, eo
remedio, & actionẽ, quæ adverſus illum intentari
poteſt,ad avocandam ab eo poſſeſſionem rei illius quæ
concluſio probatur *in cap.cum ſuper de ſententia & re
jud.leg.à D.Pio,§.ſi ſuper rebus.ff.de jud.*Angel. Aret.
*in leg.à ſententia num.7.verſ.advertas autem, ff.de ap-
pellat.* Covar. *in pract. quæſt. cap. 16.ſub num.3. verſ.
tertia ſolet tradi*,alios citat Vallaſ.*conſult.55.n 2.part.1.*
quæ concluſio non ſolùm procedit quando ſententia, 82
& res judicata, fuit lata ſuper actione reali, ſcilicet;
rei vindicatione, ad avocandam poſſeſſionem rei il-
lius, ſed etiam quando actum fuit actione perſonali
nominatim, ad petendam, & avocandam rem ipſam,
ſive titulo donationis, ſive venditionis, aut alterius
etiam ſimplicis promiſſionis, & ſuper ea lata fuiſſet
contra promittẽtem conventum ſentẽtia,ut reſtituat,
&

operatur clauſula conſtituti, & quia erat conditiona-
lis,& excedebat quantitatem lege taxatam,quibus ca-
ſibus conſtitutum non transferebat poſſeſſionem,& ſic
in illius ſcripturæ ſpecie non impediri executionem,
ſed noſtram doctrinam, quando adeſt clauſula conſti-
tuti, quæ operatur ſuos effectus, traditionem, ſcilicet
poſſeſſionis,eam ſequitur, & omnino amplectitur, &
adeo neceſſariò præ oculis habere debent judices, &
advocati, an clauſula conſtituti tertij oppoſitoris, ita
legitimè ſit oppoſita,ut ſuos effectus civiles operetur,
120 & quando illos non operetur, poteris recurrere ad Ti-
raquell.*in dict.tract.de jure conſtituto*, ubi longa manu
proſequitur.

Hanc eandem opinionem in terminis, tenent Iſſ.*in*
121 *l.à D.Pio § ſi ſuper rebus, num. 9.ff.de rei jud* & alle-
gant etiam Vallaſ.*dict.conſil.* 45.eandem tenet Marius
Giurba *deciſ.*112.*num.*14.*fol.*550. dicens,quòd qui poſ-
ſidet per clauſulam conſtituti eſt legitimus contradi-
ctor ad impediendam rei executionem,idem etiam te-
net Vincent Caroc.*in tractat. de except. exceptione* 69.
num 64 imò ipſe doctus Vallaſ. in eadem conſultatio-
ne ad finem, poſtquam oppoſuerat difficultates dictas
contra dictam clauſulam conſtituti,illius donationis,in
hæc ſubdit: Cæterum licèt hæc omnia vera ſint, non
ſerviunt ad propoſitam quæſtionem, in qua non agi-
mus de validitate tituli illius tertij, qui vult impedire
executionem,ſed an ſit poſſeſſor & non fuerit citatus;
nec auditus in proceſſu,nec in eum lite pendente tranſ-
lata poſſeſſio,ad fraudandam executionem.)Quæ ver-
ba aurea ſunt, mirabilia & annotatione digniſſima,
quaſi dicat, ut tituli defectus quæſtio in judicium ple-
122 narium,quo pertinet,reſervanda,cùm hic in via execu-
tiva ſimus, ubi incontinenti exceptio proponitur, &
ſummatim, intra breve tempus probatur, prout ſu-
prà diximus *à num.*99. *& hac* 4.*part.cap.*7. *à num.* 50.
cum ſeqq.

123 Iſthæc noſtra doctrina & eo fortiſſima, & indubi-
tabilior redditur; nam tertius poſſeſſor per clauſulam
conſtituti admittitur proculdubio tanquam legitimus
contradictor ad impediendam ſententiæ latæ in reme-
dio *l.fin. C.de edicto D. Adrian.* executionem,& illam
omnimodo ſuſpendi per hujuſmodi poſſeſſionis (quæ
verà eſt, non ficta, ut diximus) allegationem, & pro-
bationem incontinenti. Ita eleganter probant Sfortia
Odi *in conſil.*22. *lib.*1. *num.*3. Burgus Salon de Paz. *in
conſil.*39.*num.*8. videndus Borgni.Cavalca. *deciſ.* 45 *in
additione* 1.*part. num.*7.8.*&* 9.*& deciſ.* 5 *n.* 29.4 *part.*
Spino *in ſpeculo teſtam. gl.*34.*princ.num.*30.*in p inc. in
verſ. quo fit.* quod etiam optimè Dominus Ioan. del
Caſtil *quotid.controverſ.juris lib.*3.*cap.*24.*ſub n.*151 *ad
fin.* qui quidem optimè circa articulum hunc loquun-
tur,maximè cum illius *l.fin.* remedium ſit executivum,
ut per eundem Caſtillum *ibi num.* 98. & meliùs *n.* 88.
124 *&* 92. tenent communiter Doctores ibi, Simon. de
Præt. *de inter. ult. volum. lib.*5. *interpretatione* 2. *dubi-
tatione* 3.*num.* 86.*fol.* 516.Boërius *conſil.*60.*col.*2. Ro-
land.à Valle *conſil.*78.*n.* 13. *lib.*3. Beccius *conſil.*3.*n.*1.
Ioan. Franc.de Ponte *in conſil.*20 *n.*51.*&* 52.Peregr.*de
fideicommiſ.art* 48.Cæſar Barz. *de iſ.Beronica.*46.*n.*43.
& ſic ſequitur evidenter, ut poſſeſſor rei ex clauſulæ
conſtituti virtute cùm verè poſſeſſor ſit dicatur legiti-
125 mus contradictor executionis executorialium,expedi-
tarum ſuper illa, quam ſi fecerit inſuper executor, &
non admiſerit, excedet de perſona ad perſonam, vide
quæ in terminis ſuprà *n.*113.ubi alios plures Doctores
citavi.

126 Quid autem dicendum ſit de colono ſimplici, aut
partiario rei, ad cujus reſtitutionem Dominus, à quo
conduxere, condemnatus eſt per executoriales;an iſti
tales dicentur legitimi oppoſitores reſpectu ſui juris,
talis qualis, ſaltem ut pro illo anno fructus conductæ
rei colligant, & percipiant; in quorum cultura expen-
a. *Salgado de protect. Reg.*

derunt,ita ut obtinens executoriales teneatur ſtare lo-
cationi factæ à condemnato pro illo anno ut illos fru-
ctus percipiat, juxta determinationem Bal. *in l.emptorem* 1.7.*verſ. ſed pone colonus Cod. locati* ubi ait, quòd
ſi emptor non teneatur ſtare colono, qui nimis collit
tamen ſi ille fecit impenſas,ut quia ſeminavit; poterit
retinere,vel partietur fructus eum tempore,ex quadam
incidente ſocietate, & idem dicit de colono partiario
pro eo anno, quo laboravit, & fecit ſumptus neceſſa-
rios, hoc idem voluit in ſucceſſore beneficij Franciſc. 127
Marc.*deciſ.*156.*in fin.p.*2.(quamvis non fecit mentio-
nem Baldi) & dicit ibi,hoc procedere ex quadam æqui-
tate,& Cavalcan.*deciſ* 44.*n.*16. *&* 23 docens, quòd ta-
lis conductor de æquitate & conſcientia debet perci-
pere fructus, quos ſeminavit.

Et in noſtris terminis hæc dixère Ozaſcus *in deciſ.
Pedemo* .82.*per totam*,& pro reſolutione ad finem,ubi
latè diſputat noſtrum articolum pro utraque parte,
plures adducens doctrinas, eruditè etiam Petrus Surd.
deciſ. 40.*per totam*,apud quos videbis altiùs examina-
tum; an obtinens rem per ſententiam teneatur ſtare
locatione ejus factæ per condemnatum,tanquam facta
alienatione ex cauſa neceſſaria, & præcipuè per Surd.
ubi acutè diſtinguit. Hanc eandem noſtram reſolutio-
nem invenio tenuiſſe Parlador.*lib.*2.*rerum quot.cap.fin.*
4.*p.*§.5.*n.*13.per Bal.*in l.emptorem C.locati*.hanc autem 128
doctrinam non procedere,nec habere locum, quando
facta eſt conductio,cœpto jam judicio,& lite ſuper illa
re,tanquam nulliter facta,optimè & ut aſſuler ipſe Pe-
trus Surd. *ibidem*, cui applicat valida fundamenta.

Quid autem econverſo ſit dicendum,quando, ſcili- 129
cet,dominus rei conductæ,& colonus ſpoliati fuere,&
dominus executoriales obtinuit pro ſe, an eo mortuo
domino; poterit ſuo jure earum executionem petere
colonus, etiamſi ipſe colonus nominatus fuiſſet in
ſententia,non tamen in lite comparuit nec nominavit
procuratorem,nec cum eo facta fuere acta aliqua,vide,
quæ poſt longam diſputationem reſolvit Rota Rom.
in una Aurienſi,teſte Puteo *deciſion.*12 *per totam lib.*3.
folio 6.

Sed nunc jam quæri poteſt: an dominus directus 130
dicitur legitimus contradictor, ita ut poſſit impedire
executionem executorialium expeditarum contra ſuum
emphyteutam,ſeu vaſſallus ſuper re emphyteutica,ſu-
per qua conjunctus eſt in contradictorio judicio, vel
aliter legitimè condemnatus.In quo articulo adeò va-
riè & confusè loquuti fuère Doctores, ut vix quid ve-
rum dixerim,colligatur.Ego autem ex mente omnium
illud diſtinctum tenẽdum dedoxi,quòd aut emphyteu-
ta condemnatus fuit ſuper jure emphyteutico, vel in 131
aliquo, quod ad illius jus utile, & poſſeſſionem tan-
tùm pertinet,& tunc ſententiæ latæ adverſus illũ exe-
cutionem impedire non poterit dominus directus,quia
ejus directu dominiu,ejus juri, & poſſeſſioni civili ni-
hil efficit, ſed illud incolume remanet.

Et in tantum hoc quidem colligo primò ex gloſſa
celebri *in l.*2 *Cod.ubi in rem actio, verbo,qualibet modo*,
dum dicit,quòd ille qui habet jus in re petita, ut feu-
datarius, emphyteuta, fructuarius, ſuperficiarius, &
ſimiles, non poſſunt conventi, dominum laudare, &
nominare in judicio,nec liberantur, hoc facientes,ſed
defendere coguntur reſpectu juris, quod habent *per l.
ſæpe,ff.de re jud.*gl.ſequuntur ibi communiter Docto-
res,& clariùs hoc dicunt Modernus Pariſ.*in tit.*1.§.31
*n.*27.Alvar. Vaez.*de jure emphyteutico, quæſt.*48.*n.*32.
ad fin.per d.gloſſ. affirmat,quod emphyteuticæ,vel vaſ-
ſalli conventi ſuper ſuo utili dominio tantum, non
tenentur dominum nominare, quia ſunt legitimi con-
tradictores,& defenſores, ſecus ſi conveniantur ſuper
dominio directo,dicunt, communiter tenere per Doc-
tores *in d. l* 2.

Nam cùm hi ſuo nomine poſſideant naturaliter, 132

ſcilicet *l. naturaliter in princ. de acquiren. poſſeſ.* litem
contra eos motam accipere tenentur, & tantùm poſ-
ſunt nominare dominum, ut eis aſſiſtat, niſi forſitan
agatur de pertinentibus ad directum dominum, & ſic
cumparente domino directo, in eum transferendum eſt
134 judicium, ita ultra citatos reſolvit B. *in d. l. 2. n. 6. C. ubi
in rem actio.* & ibi Salicet. *num. 5.* Paul. *n. 12.* quos ſe-
quitur Rebuff. *3. tom. ad l. Gall. tit. de dilatio. art. 2. gloſ. 1.
num. 10.* Vallaſ. *de jure emphyt. quaeſt. 8. num. 24. ad fin.* &
hanc eſſe veram reſolutionem in hoc tam vario arti-
culo, teneri per Doctores (quidquid aliter reſolvat Ga-
ma *deciſ. 132.*) affirmat Barboſ. *in l. venditor 49. n. 129.
cum tribus ſeqq. ff. de jud.* juxta quam B. determinatio-
nem declarandos eſſe, ait Cagnol. *in d. l. venditor n. 9.*
& Nata *conſil. 324. num. 3. lib. 2.* & Anton. de Burgoſ.
cap. fin. n. 16. de emptione & venditione, poſt Panormit.
ibi num. 8.

135 Moveor ſecundò ex Rotæ determinatione in una
Placentina bonorum 2. Decemb. anno 1587 ubi domi-
nus directus non impedit executionem judicij poſſeſ-
ſorij, pendentis inter vaſſallos, ut quia ejus poſſeſſioni
civili non officit ſententia, maximè præſtita ſibi cautio-
ne indemnitatis. Ita teſtatur Seraphin. *deciſ. 804 per
t. t.* ubi *ſub n. 1. & ſeqq.* dicitur, nec judicium illud, quo-
modocumque cadat poteſt præjudicare juri Domini
Epiſcop, nam ſi in eo obtinebunt Domini venientes.
Epiſcopus habebit id quod prætendit, ſi verò Malui-
cinij obtinuerint, non ideo ſpoliabitur ſua poſſeſſione
civili, quia judicium illud pendet ſuper naturali, quæ
ſola eſt penes dominos venientes, non autem ſuper ci-
vili, & hoc potiſſimum ſine difficultate procedit, dicta
cautione, juxta text. *in l. is à quo, ff. de rei vind.* Et
multo magis admittenda eſt cautio propter quam jus
Epiſcopi conſervetur, cùm non tractetur de avocanda
136 ab ea poſſeſſione, quam prætendit Epiſcopus. Hæc
igitur determinavit Rota ibi.

Et clariùs hoc redditur, ſi advertas dictam deciſio-
nem, dum mandat, cautionem præſtari Domino di-
recto, nam tunc cautio præſtatur ſecundùm *d. l. is à quo*,
quando condemnatus poſſeſſionem habet rei, ſuper
qua quæſtio eſt, tertio comparente pro jure ſuo, non
habente poſſeſſionem, quia tunc non impeditur exe-
cutio ſententiæ, quia tertij remanet jus illæſum, licèt
poſſeſſio, quam non habet in illum transferatur, juxta
ea, quæ latiùs diximus ſuprà in ſecunda concluſione,
à num. 67. & ſic caſu dict. deciſionis quia fit executio
in poſſeſſione naturali tantùm, quam habet penes ſe
emphyteuta, vel vaſſallus, non tamen Dominus dire-
ctus; ideò comparens pro ſuo jure, & civili poſſeſſio-
ne, de qua non tractatur, nec fuit actum, cautio præ-
ſtari mandatur.

Quibus rectè convenit, quod dicit Afflict. *deciſ. 380.*
137 ubi emphyteuta cujuſdam monaſterij fuit condemna-
tus per executoriales ſuper claudendis, & aperiendis
certis feneſtris domus emphyteuticæ, Dominus dire-
ctus, qui erat quidem Prior Eccleſiaſticus, compa-
ruit, & opponens de ſuo jure, & intereſſe, voluit
impedire executionem executorialium, & dicitur *in
dict. deciſ. ſua num. 6.* quod ſi monaſterium egiſſet ſo-
lùm ratione poſſeſſionis, & juris ipſius emphyteutæ,
tunc Dominus directus non potuiſſet impedire execu-
torialium executionem, per id, quod dicunt Doctores
*in lege ſæpe ff. de re judicat. & in cap. veniens 2. de teſtib.
& in lege a D. Pio § ſi ſuper rebus, ff. de re judicat.* pro
quo eſt text elegans *in lege ſi finita § ſi de vectigalibus,
ff. de damno infecto*, quo dicitur quòd ob contumaciam
138 emphyteutæ ſecundi decreti virtute, fit miſſio in
poſſeſſionem utilis dominij duntaxat, abſque præju-
dicio dominij directi. *ibi*, ſed decernendum eſt, à præ-
tore, ut eodem jure ſit, quo foret is, qui non caverat,
poſt quod decretum vectigali actione uti poterit, &c.
ubi notat B. Imol. & cæteri communiter Doctores,
animadvertendu, quòd emphyteuta, & feudatarius, &
ſimiles poſſunt alteri conſtituere, & promittere ſervi-
tutem in re emphyteutica reſpectu ſui juris, quod in ea 139
habent, & utilis dominij durantis, ut finita emphy. eiuſ
reſolvatur ſervitus juxta *l. vectigali fundo, ff. de pigno-
ribus*, quæ exactiſſimè adducit Afflict. *ibi n. 2.* etiam
domino directo irrequiſito.

Et in terminis hanc noſtram doctrinam tenet Bart. 140
in d. l. ſæpe num. 6. quem ita intelligit, ibi Alex *n. 106.
verſ. ſed Angel. hic.* quos ſequitur Alvar. Vaez *de jure
emphyt. quaeſt. 38. n. 33. verſ. ſi verò emphyteut.* dicentes,
quòd ſi emphyteuta, vel feudatarius conveniantur ſu-
per poſſeſſorio emphyteuſis, & ejus juris reſpectu lis
eis mota ſit, ſententia lata contra illos reſpectu ſuæ poſ-
ſeſſionis naturalis, non nocebit dominis, etiam ſcien-
tibus, quia domini poſſident civiliter; at emphyteutas
ſeu feudatarius naturaliter tantùm, *l. naturaliter. ff. de
acquir. poſſ.* & ideo ſententia lata contra naturaliter
poſſidentem, non nocet poſſidenti civiliter, juxta *leg.
magnam in l. Pomponius § ſi is, qui precariò, ff. de acquir.
poſſ.* & verba B. *in d. l. ſæpe*, ſonant, ut quando agitur con-
tra iſtos tales poſſeſſores, naturaliter videtur actum ra- 141
tione naturalis poſſeſſoris duntaxat, non verò aliud,
quam doctrinam pulchram eſſe, ſi eſt vera, dicit Alvar.
Vaez *ubi proximè ſub n. 33 ad medium.*

At verò ſi iſti naturaliter poſſeſſores conventi ſint 142
(ſuper Domino puta) emphyteutæ, vaſalli, ſuperficia-
tij, & uſufructuarij, & in ſe aſſumant defenſionem, &
probationem condemnatur, ſententia lata adverſus
illos, non nocet Dominis directis, ignorantibus cau-
ſam agitari B. *in d. l. ſæpe. ibi quaeſt. 4. num. 6. ff. de re jud.*
juncto *num. 3.* quem ſequuntur communiter Doctores
ibi, ſecundùm Alexand. *num. 106.* Paul. *in dict. lege ſæ-
pe colum. fin. num. 6.* Angel. Raphaël. Modern. Pariſ.
lib 1 § 31. qui *ex num. 34.* bene explicat tamen Inno-
cent. *in cap. cum ſuper de re jud.* Covar. *in pract. quaeſt.
cap. 13. n. 9.* Afflict. *deciſ. 345.* Alvar. Tarz. *de jur. emphyt.
quaeſt. 83 n. 33.*

Et quòd Domino proprietatis, & civilis poſſeſſio- 143
nis ignoranti litem agi, non noceat res judicata, ob-
tenta contra uſufructuarium, probant Maria Socin. &
Ioan. de Imol. *in lege ſæpe* Afflict. *deciſion. 496. num. 4.*
& idem Put. *deciſion. 349. eodem lib. 3. per totum*, & idem
Put. *deciſion. 349. eodem lib. 3.* ubi quando ſcientia Do-
mini in hoc caſu probetur, & in hunc ſenſum, termi-
noſque admittenda eſt Rota per Caputaq. *deciſione 331.
part. 1.* quia fuit reſolutum, fiſcum poſſe uti tertium im-
pedire executionem ſententiæ latæ contra feudatarium
ſuper Caſtro, rò quia habet intereſſe, & tunc quia te-
netur de evictione: ut intelligatur quando fuit actum
de dominio, & proprietate cum ipſo fundatario igno-
rante fiſco.

Et in hoc caſu determinatum fuiſſe in Senatu Nea- 144
politano, Dominum directum. quia non fuit citatus
nec vocatus ad litem agitatam contra ſuum emphy-
teutam ſuper jure & indicio directi dominij, quia age-
batur de conſtituenda ſervitute perpetua in domo em-
phyteutica, eodem Domino ignorante litem agi ſuper
illo jure ſuo eſſe legitimum oppoſitorem, & contradi-
ctorem executioni executorialium contra ſuum em-
phyteutam, & illam omnino ſuſpendere debere, teſta-
tur poſt longam diſpoſitionem Matthæus de Afflict.
cum aliis *ib. d. dec. 380. per totum*, quam vide omnino.

Sed an idem ſit dicendum, quando actum fuit con-
tra vaſallum, emphyteutam, uſufructuarium, & ſimi-
les habentes naturalem poſſeſſionem ſuper dominio, &
proprietate rei, ſciente, & non contradicente domino
proprietatis, ut adverſus ipſos res judicata lata noceat
Domino directo; maxima eſt inter Doctores ipſos
controverſia, & repugnantia. Et licèt Alexand. An-
gel. Pariſ. Covar. Alvar. Vaez *ubi ſuprà* magis com-
munem dicant negativam ſententiam, ſcilicet etiam
ipſis

ipſis Dominis directi dominii, & civilis poſſeſſionis, ſcientibus, litem agi; non nocere rem judicatam; tamen vide quos adducit in contrarium Covar. & Puteus *in locis proximè citatis*, & Afflict. *de dec*.380.

146 Sed illud utiliſſimum valde minime omittendum, an clericus opponens ſe executioni, vimme ſententiæ, & inde executorialium inter quoſdam latæ, & expeditæ, quam contra ſe poſſidentem rem, ſuper qua condemnatio facta eſt, non citatum, nec vocatum, executor laicus vult exequi, poſſit docto incontinenti & ſummariè (prout requirimur, & diximus ſurſum) de ſua poſſeſſione, declinare juriſdictionem ejuſdem judicis, ſeu ejus executoris laici, allegando incompetentiam ejus: affirmativè omnino reſolvendum eſt, nam cùm ipſe Clericus poſſideat, ab eo debet res peti *l. officium ff. de rei vind. l. 1. & 2. C. ubi in rem actio*. text. *in l. si quis deſtinavit*, ibi, quia longè commodius eſt ipſum poſſidere, quàm alio poſſidente petere, *&c.*) *ff. de rei vind. c. cum vulgari*, & ſuprà ad rationem quartæ concluſionis diximus.

147 Etiamſi ſententia lata ſit adverſus colonum, ſeu inquilinum clerici rem ipſam detinentem, cùm hoc caſu conventus non poſſideat, ſed potiùs clericus, cujus nomine poſſidetur, *l. quod meo. in prin. de acquir. poſſ. c. cum demiſſen. de reſtit. ſpoli.* cum quo quidem debeat lis agitari, & non cum eo, qui ejus nomine detinet, ex de juribus, & ex text. *in c. quoniam frequenter §. in aliis, ut lite non conteſtat.* Panorm *in c. fi. n. 8. de emptione & venditione.* Platea *in l. 2. colum. 2. Cod. de jure fiſci lib. 1.* Angel. Aretin. *in l. à ſententia, num. 10. ff. de appell.* Socin. Jun. *conſ 46. num. 5. lib. 1.* Anton Gama. *dec. 331. num. 1.* quo caſu eſt remittenda ad Eccleſiaſticum, cùm clericus revera ſit poſſeſſor illius, & contra quem directò lis debet moveri. Angel. & Immol. *in l. non ſolum, §. quod vu go, de uſucapionibus.* Angel. Aret. *in rubr. inſtitut. de exceptio. n. 17* Decius *conſ. fin. n. 7.* & notat Ripa *in c. 1. n. 4. de judiciis*, Ant. Nat. *conſ. 324. ad fi. lib. 1.* Grama. *dec. 21. num. 3. & dec. 61. num. 6.* Joſephus Ludovic. *deciſ. Luca 34. ad fi.* Barboſ. *in l. venditor. 49. à n. 116. cum ſeq. ff. de judiciis.* vide etiam in terminis, Petrum de Anchar. *conſil. 394.* Aufr. *in clem. 1. de offic. ord. reg. 2. fal. en. 10.* Guillel. Benedict. *in c. Raynut. verbo & uxorem* F. Jord. & Carolus de Tapia *in compil. jur. Reg. Neapol. rubr. 4. in c. regni converinus, verbo conventus ſub titul. de alien. jud. fol. 228. lib. 8.*

148 Ac propterea ſuſtinet partes rei, & ideo qui ab illo voluerit poſſeſſionem avocare, ejus forum ſequi debet, quia actor rei forum ſequitur, ex juribus vulgaribus, quare conſtito de ſua poſſeſſione ſummatim, locum obtinet declaratoria, juxta terminos deciſionis Afflict. 380. *à num 7. cum ſeqq.* ubi ad hoc, an clericus tertius comparens coram executore laico, ad impediendam executionem inter aliquos, ratione ſui juris, & poſſit declinatoriam, & incompetentiam opponere, ac in ea obiicere fuit indagatum, an rei vel actoris vices ſuſtineat ſuper jure, pro quo ſe opponit executioni. Et
149 in terminis quòd Clericus ſeu perſona Eccleſiaſtica comparens, & ſe opponens executioni, quam contra ſe poſſidentem, & non citatum, nec vocatum ad cauſam principalem, vult facere judex ſecularis, poteſt declinare forum, allegando incompetentiam, tenuit Purpur. *conſ. 26.* quem in propoſito ſequuta eſt Rota Romana *in d. dec. Placentina n. 4.* teſte Seraphino *dec.* 804. & remiſſivè ad Purpur. idem dicit Jacob. Cancer. *c. 2. num. 248. & c. 16. num. 83.* ubi etiam an hoc caſu clericus debeat comparere coram judice Eccleſiaſtico, ut inhibeat executori ſeculari, vide Purpur. & Doctores ſuprà citatos *n. 147.* Pro quo adverte, quòd in *d. deciſ.* Neapol. Matthæi de Afflict. dum lis vertebatur ſuper ſervitute, reſponſum fuit, quòd cum in confeſſoria, & negatoria prior monaſterii tertius oppoſitor, & dominus directus comparuerit, ut actor, & uti actoris partes ſuſtinere debeat in judicio proprietatis & negatoriæ, juxta text. mirabilem *in leg. penult. §. ſicut ff. ſi uſufruct. per* text. etiam *in lege etſi forte § ſciendum, ff. ſi ſervitus vindicatur*, text. *in lege ſicuti §. ſed ſi quæratur eodem tit.* ex quibus & ex *lege 1. & 2.* ex eodem poteris colligere, quis in actione confeſſoria, & in actione negatoria partes rei, aut actoris ſuſtineat.

Quòd non potuit propterea declinare forum ſecu- 150
lare, cujus principali, & genericæ doctrinæ bene aſſentit ibi Afflict. prout aſſentire debet, ſecundùm doctrinam Purpurati & Rotæ Romanæ, & regulas juris notiſſimas adductas, ſed reſpectu illius caſus particularis diſſentit, & bene, nam ibi lis illa ſuper ſervitute veniebat agitatura inter duos Eccleſiaſticos, ſiquidem ter- 151
tius oppoſitor, licèt in confeſſoria ſuſtineat partes actoris, erat clericus, & alter, qui prætendebat jus ſervitutis, erat pariter monaſterium, unde licèt ille tertius oppoſitor ſuper jure ſervitutis ordinario agitando partes actoris ſuſtineat (ut dicitur in illa deciſione Neapol.) tamen altera pars quæ rei vices occupat, adverſus quam lis movenda eſt, ſimiliter eſt Eccleſiaſtica, & ſic cùm actor ejus forum ſequi teneatur, judicem Eccleſiaſticum, qui rei eſt adire debebit, & non ſecularem, quod non attendère Senatores, ſeu auditores, & ſic inadvertenter fuerunt ſequuti regulam generalem, ut advertit Afflict. *ibid. in fin.*

In omnibus igitur ſupradictis caſibus, & in diſcurſu 152
interdum etiam aliquibus annotandis. & ſi qui ſunt alii, in quibus diximus tertium oppoſitorem executioni executorialium, inter aliquos expeditarum comparentem coram executore, quia ſibi non citato, nec vocato non nocent, ſuam exceptionem allegans, & de jure ſuo docens incontinenti ſummariè, eſſe legitimum oppoſitorem, & debere impedire, atque ſuſpendere executionem earundem, ſi executor eum non admiſerit, excedere manifeſtè, & ab hujuſmodi non admiſſione appellationi interjectæ per eum, non detulerit, vim fieri, & reponendū per ſuprema tribunalia, fore declarandum prout declaratur quotidie, diximus, & probavimus latè ſurſum à prin. hujus capituli, quæ doctrina in ſingulis d. caſibus legitimi oppoſitoris repetenda eſt.

Econverſo igitur videamus, an ab executore admit- 153
tente aliquem tertium oppoſitorem ad impediendam executorialium executionem, qui nullum allegat intereſſe, nec illud probat (prout requiritur incontinenti) appellationi per partem interpoſitæ ab eo, ita admittente tertium, & remittente probationem ſui juris proculdubio deferendum eſſe ut licitæ, & legitimæ, & aliter atque vim fieri declarandam, conſtat, & probat Cæſar. Contar. *in repetit. l. unica, C. ſi ad momen. poſſ. fu r. appell. q. 24. n. 6. verſ. ſed quid ſi judex.* Achil. Perſonal. *in tr. de adip. poſſ. ſub n. 340. verſ. vel & quoque tomo 3. p. 1. fol. 269.* Sigiſm. Scac. *de appell. q. 17. lim. 6. membr. 4 n. 107.* rationem reddens, quia iſte articulus, an tertius 154
habeat intereſſe, & legitimam cauſam, ut admittatur, ad impediendam executionem, & præjudicialis, ac ideo priùs examinandus ante admiſſionem, Angel. Aret. *in l. à ſententia, ff. de appell. ſub n. 1.* Roland. à Valle *conſ. 35. videtur ſub n. 3. lib. 2.* & Contard. *in l. unic. q. 24. .36. C. ſi de momen. poſſ.* ſed a perverſione ordinis admittitur 155
appellatio, ubi aliàs prohibita eſt, ex eodem Contard. Imò excedere tunc executorem dicemus Deo dante infra *c. de præpoſteratione ord. & c. 13.* ergo pariter hîc admitti debet.

Pro qua opinione, & reſolutione rectè faciunt Do- 156
ctores, & fundamenta, quæ ſuprà *c. 7. n. 9. ad prin.* adduximus latè, quo verificavimus, ab executore admittente exceptiones non admittendas pariter appellationi interiectæ deferendum, ut legitimæ, ac ſi rejiceret admittendas, quas omnes hîc applica, maximè quia legitimus oppoſitor, & legitima exceptio, idem eſt prout ad propoſitum appellationis ibi conſideravimus in

principio ejuſdem capituli 7. quia tertius oppoſitor ſi-
ne legitima exceptione, & cauſa expreſſa ſui juris, &
157 intereſſe nullo modo admittitur, nec appellans auditur
l. à ſententia 5. & ibi B. *in fin. prin. ſub n. 9. ff. de appellat.
& rela.* Abb. *in cap. cùm ſuper n.* 5. ubi dicit quòd debeat
exprimere juſtam, & legitimam cauſam ad juſtificandã
appellationem, *de ſententia & re jud.* Card. Alexand.
in c. cum ſpeciali, §. porro, n. 8. in fin. de appell. Ang. Aret.
in d. l. à ſententia ſub n. 1. Veſtrius *in praxi Rom. Cur.
li. 7. cap. 3. n. 20.* Contar. *in l. unica lim. 13. n. 12. & 13. C.
ſi de momen. poſſ.* quia cùm appellatur à ſententia inter
158 alios lata quod regulariter non permittitur ſine legi-
tima cauſa, & intereſſe & ideo appellans debet illam
exprimere, ut admittatur, tanquam fundamentum per-
miſſionis, & exceptionis, quam reddunt Abb. Cardin.
Alex. Angel. Aret. *ubi proximè*, & optimè per Covar. *in
pract. quæſt. cap. 13. in initio.* & debet de caſu permiſſo
docere, cùm ſimus in prohibitis regulariter, latè poſt
alios in iſtis terminis Vincent. Caroc. *in tract. de except.
except. 44. n. 101. & n. 88.*

Juxta quam concluſionem operæpretium mihi vi-
ſum fuit, aliquos hîc inſerere practicabiles, & frequen-
tes caſus, in quibus dubium reſidet; an oppoſitores le-
gitimi ſint ad impediendam executionem, in eos exe-
cutorialium per executorem directam, certantes ſibi
rem judicatam non obeſſe, ita ut eorum appellationi
an ſit deferendum, cognoſcatur.

159 Ex illis erit prior, an executor executorialium ex-
peditam adverſus confraternitatem, aut locum pium
ſuper debito, ab eis contracto, vel ſuper re à confrater-
nitate, aut loco pio poſſeſſa, an excedat, ſi illas exequa-
tur adverſus pij loci, aut confraternitatis adminiſtrato-
rem (quem dicimus *ma or domo.*) In quo breviter reſol-
160 vendum eſſe, excedere. Primò moveor, quia ſententia
lata contra minorem, contra eum non contra tutorem,
aut curatorem exequendam, probant jura expreſſa, text.
in l. 1. C. quando fiſcus vel privatus, ubi pupillo condem-
nato ad quantitatem res curatoris vel tutoris pignori
161 capi non debere ſancitum eſt. Idem probant text. *in l. 1.
C. quando ex facto tutor. vel curat.* ubi ſententia lata cõ-
tra tutorem, vel curatorem, non mandatur executioni
in eos, ſed in dominum principalem. Et generaliter de-
negandam actionem judicati contra tutorem, aut cura-
162 torem, diſponit text *in l. ſi ſon. obtulit, §. tutor. quoque, ff.
de re jud. & l. 2. in prin. ff. de adminiſt. tut.* & ibi com-
muniter ſcribentes, & concordat *l. 17. tit. 16. p 6.* & ibi
Greg. Lopez gl. *verb. ſuſtienes.* Reb. *in comment. ad l.
Gall. tit. de literis obligatoriis art. 2. gl. 1. n. 18.* & poſt alios
eruditè Boba. *in polit. lib. 3. c. 8. n. 72. lit. S.* Parlad. *lib. 2. re-
rum quot. cap. fi. 4. p. §. 3 n. 1.* Joan. Gutier. *in tr. de tut. &
cur. 2 p. c. 21. per tot.* Matthias Coller. *in tract. de proceſſ.
execut. 2. cap. 3 ex n. 244.* ergo pariter dicendum eſt in
adminiſtratione loci pij, vel confraternitatis.

173 Secundò probatur, quia licèt decuriones, aut admi-
niſtratores civitatis pro ejus debitis obligavere bona
civitatis, non potuerit fieri in illos executio, ſed in bo-
na propria civitatis, cujus nomine, & ratione officii pu-
blici, non contemplatione propriæ perſonæ, & utilita-
tis, contraxere, ita poſt Bal. *in l. etiam C. de executione rei
judic. n. 12.* notat Greg. Lopez *in l. 3. tit. 27. p. 3. verbo ſa-
llando vienes*, ex Joan. An. ad Specul. *in tit. de executione
ſententiæ §. ſi quis verſ. quod ſi quis univerſitatis.* Mõtal.
in l. 17. tit. 20. lib. 3. fori, gl. verbo, la ley verſ. notandum eſt.
Avill. *in p. 20. prato. in gl. verb. gratias & an execut.* Bo-
badilla *in polit. lib. 3. c. 8. n. 79.* Padil. *in l. præſes à n. 27. uſ-
que ad fin. & ſup. C. de tranſact.* Parla. *lib 2. rerum quot. c.
164 fi. §. 3. prin. part. à n. 5. & ſup.* Curia Phili. 2. *p. §. 9. à n. 10.*
Amador Rodr. *de execut. cap. 4. à n. 31.* quos omnes con-
ſulito pro exactiſſima hujus articuli materia, quando
Decuriones poſſint bona civitatis obligare, & quando
non, & in quibus caſibus teneantur, & quæ civitatis
bona ſint obliganda, & alia iis ſimilia, igitur dum venit,

dicendum in noſtra principali quæſtione, ut in admini-
ſtratorem loci pij, ſeu confraternitatis executio facien-
da non ſit, nec ad id per executores compellendos, ſed
in bona ipſius confraternitatis condemnatæ.

Quod verum eſſe affirmo, niſi quando ipſa confra- 165
ternitas ſit in mora, quia tunc cùm ipſi adminiſtratores
bona ejus detineant, compellendi ſunt exhibere, non
enim quia ſint obligati, nec executio in eos locum ha-
beat, tanquam condemnatos; ſed quia quadam fictione
juris ſint, ipſa confraternitas, cùm ejus adminiſtrationẽ
habeant, & non tanquam debitores, ſed quia habent fa-
cultatem ſolvendi debitum, aut rem tradendi; poteſt, ſi
recuſent, & ſint cõtumaces, executor illos compellere,
per excommunicationem, aut capturam perſonæ cogi,
omniq; juris rigore, (prout alibi diximus,) ad exhibẽ-
da bona confraternitatis (ſi quæ ſint) ut executoriales
ſuum ſortiri queant effectum, ita in tutore, & curatore
dixere Bal. *in l. 1. C. quãdo fiſcus vel privatus*, & alii DD.
quos referens ſequitur Parlad. *lib. 2. rerum quot. cap. fin.
4. p. §. 3. in prin.* Amad. Rodr. *de executione d. cap. 4. ſub
n. 30. ad medium*, & probant omnes ſuprà citati Docto-
res in fundamento primo n. 160. & leges ibi omnes al-
legatæ, quatenus probant non teneri curatores, ſi bona
pupillorum non habent, ut ſit ejus officium finitum, & 166
jam bona reddiderint, quam exceptionem legitimã, &
annotandam dicunt, ad impediendam contra ſe com-
pulſionem. Hæc eadem doctrina, admittitur pariter in
decurionibus civitatis, ut poſſint hoc caſo, & ad hunc 167
effectum contumaces compelli, cogique omni juris vi-
gore per capturam perſonarum, non ut de ſuo ſolvant,
ſed ut bona univerſitatis exhibeant, in quibus facta eſt
condemnatio, vel ſit creditori ſatisfaciendũ, ita probat
Azev. *in l. 16. tit. 21. lib. 4. recop. n. 5.* Bobad. *in polit. lib. 3.
c. 8. n. 78.* Amad. Rodr. *d. c. 4. n. 34. verſ. & prior ſit caſus.*

Supradictis convenit, quòd tertius obtinens poſſeſ- 168
ſionem rei lite pendente inter alios, in quem alienata
eſt, non ſit legitimus oppoſitor executionis executoria-
lium inter alios expeditarum, quoniam eæ illi etiam
non citato, nec vocato, proculdubio præjudicant, & ſit
directo in eum executio abſque novo proceſſu, nec no-
va cauſæ cognitione ſuper re quam probant concluſio-
nem ex ratione *l. ult. C. de litig.* Bart. *in l. 1. §. ult. ff. de li-
tig.* idem Bart. & Salicet. *in eadem l. ult.* Paul. Celtenſ. *in
l. quamquam §. 1. ff. de aqua plu. arcena.* Bal. *in l. 1. C. com-
muni divid.* Bar. *in l. 3. C. de pignor. n. 23.* Roder. Xuarez
*in repet. l. post rem, ff. de re jud. in declarat. l. Regni poſt 8.
ampliatio colum. 5.* Matthæus de Afflict. *in conſtit. Nea-
pol. lib. 2. rubr. 41. n. 10.* Ruin. *conſ. 34. verſ. num. 12. lib. 5.*
Rotæ deciſ. in recollect. per Moheda, *deciſ. 12. in eadem
ſub tit. de re jud.* Iſſ. *in l. à D. Pio §. 11. ſi ſuper reb. n. 10.
de re jud.* Alexand. *in addit. ad Bar. in l. ſi quis miſ-
ſum, §. de damno infecto.* Guido Papæ *deciſ. 81. col. 2.
verſ. & corroboratur*, & ibi latè addentes Caqnerianus
deciſ. 38. num. 7. in fin. & deciſ. 65. num. 4. Antonius
Gama *deciſ. Luſi. 56.* Cavalcan. *deciſ. 16. n. 8. p. 1. & de-
ciſ. 23. n. 115. p. 4.* cum aliis ab eo citatis, Marta *in tract.
de juriſd. 4 part. cent. 1 caſu 35 num. 2 & 3.* plures citat
Marelcot. *variar. reſolution. lib. 1. cap. 86. à num. 59. cum
ſeqq.* Lancelot. Robert. *de attent. 2. p. cap. 4. in præfatione
num. 459.* ubi ita fuiſſe reſolutum per Rotam in una
Romana Vineæ 20. Decembr. 1537. Covar. *in practic.
quæſt. cap. 15. num. 7. ad princ.* ubi optimè contra Angel.
contrarium ſentientem, declarat, ſive tertius litis pen- 169
dentiam, & rei litigium ſciverit, ſive ignoraverit, tum
quia ea diſtinctio procedit reſpectu pœnæ appoſitæ
alienantibus rem litigioſam, juxta text. *in l. fin. C. de li-
tigioſis*, non tamen ut deſinat in re litigioſa alienata
contrahi hujuſmodi vitium litigii, & cum eo tranſeat
quocumque vadat, & quia obi res efficitur litigioſa,
non poteſt ejus ſtatus mutari in præjudicium agentis
quoad judicii ordinem, & examinationem cauſæ, nec 170
poteſt litis curſus impediri, duriorve actoris fieri
conditio,

condicio, l. ult. ff. de litigioſis, l. 2 C. eodem tit. l. quanquam
§. 1. ff. de aqua pluv. arcen. & quòd in hunc rei litigio-
tæ fiat executio etiam ignorantem, tenet inſuper Can-
cer. var. reſol. 1. part. cap. 12. num. 14. Cavalcan. deciſ. 16:
num 7. p. 1. etiam in beneficialibus, latè poſt plures
Graſſis de effect. cler. effect. 2. à n. 256.

171 Et de aliquibus limitationibus, quando in hujuſmo-
di rei alienatione lite ſuper ea pendente res ipſa non
efficiatur litigioſa, ad hoc ut contra eam occupantem
fiat executio, vide Lancelot. ubi proximè, quod etiam
loco & 2. part. cap 3. limit 4. limit. 8 per tot. fol mihi 13.
optimè tractat, quòd non procedat vitium litigij in
alienatione neceſſaria, præſertim quando habet cau-
172 ſam de præterito & ſic contra tertium creditorem, cui
res litigioſa, ſuper qua inter debitorem, & alium lis
vertebatur; data fuit in ſolutum pro debito de præ-
terito, non poterit fieri executio ſententiæ latæ contra
debitorum illum pro reſtituenda, plurimos allegat Do-
ctores, & latè proſequitur, & magiſtraliter quidem
Lancel. d. limit. 8 per tot. nec res dicitur litigioſa empta
ab eo, cum quo lis erat jure & nomine proprio mota,
ſi lite pendente rem conſecutus eſt uti hæres alterius,
& illam vendit eo jure, ita tenet poſt alios Hieron.
Gabr. conſil. 52 n. 9. tom. 1. quem ad id vide, cui doctrinæ
rectè conveniunt dicta infrà à n. 274.

173 Quod indubitanter procedit, ubi lis pendet ſuper
actione reali, & ſic ſuper dominio ipſius rei, ſed ubi lis
vertitur actione perſonali, res eſt ſatis controverſa, in
cujus reſolutione diſtinctè dico, quòd aut agitur actio-
ne perſonali, & petitur in effectu dominium utile, vel
directum, putà, ex vendito, vel donato, ſeu alia rei pro-
miſſione, & ſic quãdo agitur actione perſonali ad rem
aliquam petendam, & ad ipſam eandem tradendam,
ita ut in ea ſit executio neceſſariò facienda; tunc li-
cèt plures contradicant ratione generali: tamen rece-
ptior ac tutior ſententia eſt opinio, ut data ſcientia li-
tis in emptore, res efficiatur litigioſ. & executoriales,
ſententiæque inter alios latæ ipſi præjudicent empto-
ri, & adverſus eum directè poſſit, abſque novo proceſ-
ſu, novóque judicio, executor executoriales, & execu-
tionem dirigere, & ad reſtitutionem compellere, quia
tunc per litis conteſtationem res ita petita efficitur li-
tigioſa, juxta l. 1. C de litigioſis, probat gl. in l. quanquã,
§ 1. verb. judicium, ff. de aqua plu. arcen. & ibi B. Cuma.
Imol. Rom. & Barba. in addit. ad eundem B. B. & Ale-
xan. in ſcholiis in l. ... in §. ult. ff. de litigioſ. Angel. auth. de
litigioſ. col. 2. Imol. Decius & Ripa ſuper gl. ult. in c. cum
M. de conſtitutionibus. Salic. in l. 2. C. de litigioſ. Ravena
in tit. ut lite penden. nihil innove. Petr. Iacob. in pract. tit.
de litigioſ. idem altius probat Iſſ. conſil. 53. lib. 1. Imol. &
Felin. col. ult. in cap. dilecta de execution. & rurſus ipſe
Imol. in cap. Eccleſia. in prin. ut lite penden. column. 2.
Carolus de Tapia in compila. jur. Reg. Neapol. lib. 3. tit. de
alienat. jud. rubric. 42. n. 3. fol. 227 & ultra hos plurimos
citavi infrà hac 4. p. cap. ... à n. 112. & ſeqq quorũ qui-
dem ſententiæ potiùs applaudit Covarr. in pract. quaſt.
cap. 15. ſub n. 6. ubi ad finem dicit, hanc opinionem ve-
riorem, utiliorem ac conducibiliorem praxi, & judi-
ciorum authoritati, propter effugiendas, ac vitãdas liti-
gantium calumnias, motus ex eo, quòd dicit Iſſ. in dict.
conſ. 43. col. ult. ab hac recedere temerarium fore in ju-
diciis, & latè ipſe Covarr. contrariæ partis DD perpen-
dit, & latè pertractat, quem referens ſequitur Lance-
lot. Robert. de attent. 2. part. cap. 4 in præfatione à n. 483.
& furſum ſequitur Alciat. conſil. 11. pro morte n. 84. lib. 1.
Eam etiam ſequitur Socin. conſ. 13. n. 1. vol. 4. Alexand. &
Imol. in l. ſi quis miſſum §. iudices in princ. ff. de damno
infecto, & poſt alios ab eo relatos eandem ut veriorem
ſequitur Ozaſc. in deciſ. Pedemont. deciſ. 65 num. 13.
(apud quos reperies etiam qui contrariam defendunt)
tenent poſt aliquos Parlad. lib. 2 rerum quod. cap. fin. 4. p.
§. 5 n. 7. Ab. in c. fin. de alie. jud. mut. cauſa factã. Tiraq. de
Salgado de protect. Reg.

retract. convent. in ad finem tit. n. 171. & indiſtinctè ſine
ſcientia emptoris, tenent Peregr. de jure fiſci lib. 4 tit.
de litigioſis n. 9. Belluga in ſpeculo Principum rubr. 41.
§. leges Regni, n. 45. plurimos citat Marta de juriſd. 4. p.
cent. 1 caſu 25. n. 10. & 12 Carol. de Tapia ubi prox. nd.

Sed quando actione perſonali non ad ipſam rem 174
alienatam lis pendet, ſed ad quantitatem pecuniæ de-
bitæ; & debitor fortè timore executionis interim lite
pendente alienat aliquam rem ſuam, an tunc executor
directò pro illa quantitate debita poſſit exequi poſſeſ-
ſorem, etiam non præcedente à citatione in via ordi-
naria, & an ipſe ſua ſe poſſit tueri poſſeſſione; quæſtio
multum eſt anceps, & inter utriuſque juris Doctores
valde altercata, diverſimodè ſententia, ſiquidem
Cyn. in lege 1. Cod. de alienatione judicii mutan. cauſa
fact. quæſtione 9: docet in re hac, ut quando tertius rei
poſſeſſor dolo ſit poſſeſſionem adeptus, adverſus eum
ſententiæ inter alios latæ executio directè porrigetur;
nulla facta prius reſciſſione. Sed directò contrariam
opininoem adverſus illum tenet B. in l. 3. tit. 23. Cod.
de pignoribus, dicens, opinionem Cyni eſſe contra ti-
tulum de iis quæ in fraudem creditor. Sed Bald. in-
ter illos medius diſtinctè procedit in re hac, quòd aut
ſit alienatio, dolúſque committitur fraudandi credi-
toris cauſa dumtaxat, & tunc executio adverſus em- 175
ptorem tertium poſſeſſorem fieri nullo modo poſſit,
niſi præcedente reſciſſione, judicio, & via ordinaria,
ex tit. de iis quæ in fraudem creditorum, & ex doctri-
na B. aut enim committitur dolus cauſa ſubterfugien-
dæ, & defraudandæ executionis paratæ ſententiæ, &
tunc directò executio adverſus tertium. qui dolo cœ-
pit poſſidere, locum habebit; non ex capite, inquit
Bald. vitij litigij (cùm in actione perſonali pro quan-
titate litigium nullum cadat) ſed ex capite contempti
judicis, ac poteſtatis judicialis, ne judicia illuſoria
ſint, & in vanum laborem incidant, & executoriales,
quæ vix effectum poterunt ſortiri, ſi adverſus quem-
libet ſucceſſorem, & emptorem rei, novo proceſſu,
& judicio cogeretur creditor experiri, imò in longum
protraheretur, cùm pendente lite cum tertio, ipſe ite-
rum in alium alienaret, quod quidem foret infinitum.
Hanc Baldus diſtinctionem conſtituit in leg. ob marite-
rum. C. ne uxor pro marito, & in l. executorem C. de exe-
cutione rei jud. quem quidem ſequuntur Paul. de Caſtr.
Iſſ. Zaxius & Hercula in l. à D. Pio, §. ſi ſuper reb. ff. de
re jud. Covar. in pract. quaſt. cap. 15. n. 7. Villalobos in
Ærario commun. opin. litera A. n. 132. Gregor. Lopez
in l. 13. tit. 7. p. 3. Baldi opinionem æquiſſimam magiſ-
que juri conformem dicit Parlad. lib. 2. rerum quotidian.
cap. fin. 4. par. 1. §. 5. n. 14. & 15. & ſequutus Bal. in l. cre-
ditores in quaſt. 4. verſ. videamus, C. de pign. Iſſ. conſ. 88.
pro veritate column. 3. & ſeq. lib. 3. Alexand. in l. ſæpe-
numero 69 verſ. una. ff. de re jud. aſſignantem rationem,
quia hic ſingularis ſucceſſor, nõ dicitur alius; ſed idem 176
cum eo, qui fuit condemnatus. Idem affirmat Cardin.
Tuſch. practicar. concluſ. tom. 3. litera E. concl. 488 n. 5.
& n. 19. Ozaſcus in deciſ. Pedemon. deciſ. 65. n. 4. & 5.
Ripa in l. 1. §. ſi hæres num. 21. & 22 ff. ad Trebell. Petr.
Surd. conſil. 133. num. 4. & 5. tom 4. Carol. de Tapia in
compilat. jur. reg. Neapol. lib. 3. tit. de executio ſentent. ru-
bric. 41. ritu 262. num. 6. poſt Joan. Vincen. Anna. ſingu-
la. 29. plurimos citant hac 4. part. cap. 14 num. 112. cum
ſeqq.

Et licet Covarr. & Parlador. ſuprà ſequuti diſtinctio- 177
nem Bald. ſurſum relatã minus advertenter percepere
ejus verba, & ſenſum, ſiquidem, aſſeverant ex Bald.
quòd ſi alienatio fiat lite pendente ob æs alienum ſu-
per actione perſonali, tunc alienatio facta rei alicu-
jus per debitorem conventum, tanquam facta in frau-
dem executionis, indigeat actione reſciſſoria ordinaria
& ſic quando alienatio fiat poſt cœptum jam judi-
cium, ac ſi fiat ante litem conteſtatam, & ante litem

motam, tunc requiritur, ut reſcindatur ordinaria via,
juxta, §. *item ſi in fraudem, inſtitut. de actio. l.1. §. receſ-*
ſario, ff. ſi ventris nom. mul. in poſſeſſionem, longè nam-
178 que aberraot ab intentione Bald. ſiquidem Bal. loqui-
tur quando erat lata ſententia, & in fraudem executio-
nis jam paratæ, ſive miſſionis, putà quia res erat pro
pignore capta, & ſola ſupererat miſſio, debitor tunc
in fraudem, & contemptum judicialis poteſtatis, &
ſubterfugiendæ executionis cauſa, rem alienavit, & ſic
ſequitur, ut non ſufficiat, quòd alienatio hoc caſu fiat
lite cœpta, & pendente, ut directò executor dirigat
executoriales, inter alios expeditas, in tertium hunc
poſſeſſorem emptorem, non præcedente via ordinaria
actionis reſciſſoriæ, ſed neceſſe eſt, ut ad hoc facta
fuerit alienatio, re jam judicata, & ſic quando eſt in
via paratæ executionis, prout Bal. & cæteri Doctores
dicunt. Et in terminis contra Jaſonem eodem modo,
quo Covar. intelligentem Bal. meritò inſurgunt Ozaſc.
in d. deciſ. Pedemon. 65 ſub num. 4 propè finem, poſt Ri-
pam *in leg. 1. § ſi hæres, n. 21. & 22. ff. ad Trebell.* idem
etiam advertit Petrus Surd. *conſil. 233. ſub num. 5. to 4.*
& nominatim referens Pedemon. *in d. n. 4. in fin.* affir-
mat Cardinal. Tuſchus *pract. concl. tom 3. litera E. concl.*
488. n. 5. dicens, declara quòd ſi res ematur poſt ſen-
tentiam latam in actione perſonali, tunc datur execu-
tio contra emptorem tertium poſſeſſorem, quaſi emerit
in præjudicium executionis ſententiæ, communem di-
cit Pedemon. *&c.* Eodem loquendi modo, hanc noſtram
uti æquiorem, & juridicam opinionem probans utitur
deciſ. 128. num. 12. Modern. Gall. *in conſil. 25. numero 7.*
citatus a Surdo *ubi proximè*, & ita etiam dicunt Tapia,
& Joan. Vincent. Anna, ſuprà adducti *num. 176.* Et ita
etiam loquuntur omnes Doctores fere ſupra citati in
verſ. ſed quando actione perſonali, *&c. à n. 174.* quando
debitor alienavit in fraudem executionis paratæ, non
enim poteſt dici executio parata ante rem judicatam,
179 & ante cauſæ cognitionem, *l. poſt rem judicatam, ff. de*
re jud. l. nimis, propter t. in ordine C. de executione rei
jud. l. deſtructionis facultas C de jur. fiſci lib. 10. & exiſten-
te re dubia, an ſit dubium, vel ne, quia in diſcurſu
proceſſus multa poſſunt accedere, per quæ non capiat;
quam opinionem contra Iſſ. Covar. & Parlad. veriſſi-
mam exiſtimo, & ex mente neceſſariò Bal. à quo ori-
ginem trahit, & ſic intelligunt cæteri Doctores omnes
de hac re tractantes.

180 Quæ doctrina & ex eo comprobatur, quòd licèt
quis poſſeſſor beneficii accuſatus de crimine, etiam
merente ejus privationem ipſo jure; poſſit renuntiare
illud, & etiam lata contra illum privationis ſententia,
ſi ab ea fuerit appellatum, quia ejus effectus ſuſpendi-
tur, ut poſt Rebuffum, Corraſ. Flamin. Pariſ. Joan. Gu-
tierr. & alios reſolvit Nicolaus Garcia *de benef. 11. part.*
c. 3. de renuntiat. à n. 91. (apud quem & Flamin. Pariſ.
exactiſſimè videbis, quando beneficium dicatur litigio-
ſum, quando aliquis eſt accuſatus de crimine, ejus pri-
vationem merente.) at verò reſignatio, & alienatio
181 facta poſt privationem per tres ſententias conformes;
eſt nulla ipſo jure, tanquam facta jam in fraudem pa-
ratæ executionis, Hieronymus Gonzal. *in regul. de*
men. & alter. gloſſ. 15. à num. 147. ſequitur Nicol. Garcia
de benef. d. 11. part. cap. 3. de renuntiatione §. 1. num. 93.
in fin.

182 Quam quidem doctrinam declara, ut pariter proce-
dat in inſtrumento guarentigiato ad aliquam quanti-
tatem, quòd cùm habeat executionem paratam ſicut
res judicata, & de uno ad alterum valeat argumentum
(ut alibi ſæpius diximus ſuprà hac 4. *part. cap. 5. n. 190*
& infrà *hoc cap. num. 363.*) ſequitur ut poſt illud cele-
bratum alienatione rei facta, locum habeat executio
directò adverſus tertium emptorem, ita per hoc ar-
gumentum, & poſt alios dicit Tuſch. *ubi proximè n. 19.*
quod ego intelligerem ſi petita ſit jam executio ejus
virtute, & expeditum mandatum executivum, ſecun-
dùm terminos conſilii Petri Surdi ſupra citato loco *à*
princ. & per totum, ut clariùs cognoſcatur fraus aliena-
tionis ex ea cauſa; ſcilicet: fraudandæ executionis,
quaſi dum quieſcit creditor, ipſe debitor ſit inanimad-
verſus ad differentiam alienationis poſt rem judica-
tam, cùm ex lite & controverſia jam ſic præcedente
præventus præparet debitor machinationem hanc, ni-
hilominus cogita an hoc requiſitum à me conſidera-
tum, ſit neceſſarium.

An autem executor executorialium expeditarum 183
contra aliquem beneficii poſſeſſorem, excedat illas
exequendo in ſucceſſorem illius condemnati, & ejus
poſſeſſionem occupantem lite pendente. In quo ne-
gativè reſpondeo, ut ſcilicet executor non excedat ex
hactenus formatis doctrinis: & quia in beneficiis vi- 184
tium litigii contrahitur, eóque afficiuntur, adeò quòd
titulus de litigioſis locum habet etiam in beneficiali-
bus ſecundùm Philip. Franc. *in cap. 1. in gl. litigantibus,*
ut lite pendente lib 6. Lancelot. Robert. *de atton. 2. part.*
cap 4. in præfatione num. 463. inferens ex hoc per Sarner. 185
in regul. de triennali, quòd ſi beneficium, ſuper quo liti-
gatur, alteri reſignetur, tranſeat in reſignatarium no-
vum poſſeſſorem vitium litigii, habentem causam à li-
tigante, Biſig. *deciſ. 1. ut lite penden.* Caſſiador. *deciſ. 8.*
ſuper regul. Moheda. *deciſ. 207.* licèt alias deciſiones
contrarium tenentes referat Paleot. *deciſ. 218. dubitavi.* 186
dicens, quòd Rota ſuper hoc ſemper variavit, & mi-
ror, tum, quia iſte habet cauſam a condemnato, &
ſic executio etiam poteſt contra ſingularem ſucceſſo-
rem habentem cauſam à litigante locum habere, etiam
abſque novo alio judicio, ita reſolutum fuiſſe in una
Romana Vineæ 10. Decemb. 1537. teſtatur Lancelot.
ubi proximè num. 466. tenet latiùs Joan. Baptiſta, &
Aſin. *in praxi judic. §. 31. cap. 2. in 24. ampliatione per*
totam, ubi poſt B. & Paul. de Caſtro Joan. de Neviſ. *in*
conſ. 20. clementiſſimo num. 13. cum multis ſeqq. Petrus
Anton Neguſ. *conſ. 49. an fiſcus in princ. & per tot. lib. 1.*
generale eſt enim in omnibus caſibus, in quibus exe-
cutio ſententiæ inter alios latæ poteſt directò exequi
adverſus poſſeſſorem rei tertium ſingularem. Hæc con- 187
cluſio & doctrina procedit, & intelligitur, quando
tertius poſſeſſor cauſam ſeu titulum habet ab illo con-
demnato, adverſus quem principaliter jus exequendi
competit, non verò quando ab alio titulum habuerit,
leg. ſæpe ad finem, ff. de re jud. Bar. *in l. 3. C. de pignor. n. 23.*
Rodetic. Xuarez *in repet. l. poſt rem. in declarat. l. Regni*
limit. 1. ad legem Toleti. Parlad. *lib. 2. rerum quotid. cap.*
fin. 4. part. § 5. n. 20. Alexand. & Angel. *in l. 1. § ſi hæres,*
percepto funda. in 1. nota, ff. ad Trebel. Iſſ. *conſ. 88.* Spe-
cul. *tit. de ſententiis, § nunc de effectu verſ. item pone.* Ro-
ma *in cap. 311. in caſu propoſito in tertia col. verſ. quoad*
ſecundùm. Cardinal. Tuſchus *in pract. concl. tom. 3. lit. E.*
concl. 488. num. 19. cauſam autem habere, non ſolùm ac- 188
cipere debemus, quando iſte tertius poſſeſſor ab ipſo-
met principali debitore rem nactus eſt immediatè, ſed
etiam ſi alioquin mediatè, & per longam ſucceſſionem;
puta aliis perſonis interpoſitis, cauſam, ſeu titulum ab
illo traxerit, *l. hæredis, ff. de verbor. ſignific. l. qui per ſuc-*
ceſſionem, ff. de regul. jur. l. ſicut §. ſupervacuum, ff. quibus
modis pignus vel hypotheca ſolvitur, & bene advertit
Parlador. *ubi proximè n. 20.*

Et inſuper certiſſimi juris eſt quòd intruſus in be- 189
neficium lite pendente, nedum poteſt impedire exe-
cutionem ſententiæ, & executorialium emanatarum
contra primum rectorem ſeu poſſeſſorem beneficii;
ſed etiam non excedet executor, directò exequendo
hunc poſſeſſorem intruſum, quia adverſus eum pro-
cedit executio. Ita docet Creſcen. *deciſ. 217. & 238. in*
fin. Aquil. *deciſione 2. de tertio.* Caputaq. *deciſ. 287. in 1.*
& per doctrinam Covarr. *in pract. quæſt. cap. 15. num. 7.*
idem dicit Tiberius Saluſtius *in praxi Auditor. Cameræ*

lib.1.cap.7.num.51. qui quidem intruſi lite pendente,
adeò odio in jure ſunt affecti, ut executoriales obten-
tæ contra ſuperſtitem collitigantem, poſſunt contra
hujuſmodi intruſos exequi, abſque vitio attentatorum,
& exceſſu, ita determinaſſe Rotam in una Senogalien.
parochialis de Mondulfo coram Oriano 9. Junij 1559.
teſtatur Lancelot. *de attent. 2. part. cap. 3. a num. 99.* qui
per 73. & 74. determinationem Rotæ in una Floren.
6. Iulij 1558. dicit, quòd regulariter intimatis ſibi litteris
executorialibus intruſi coguntur parere, ſive intruſus
191 ſine titulo aliquo & propria authoritate intruderet ſe
in beneficio, ſive titulum habeat, ſed ab eo, qui illum
dare non poteſt: Rota *dec. 5. aliàs 133. & deciſ. 13. aliàs*
415. nota quod intruſus, de cauſa poſſ. & propriet. in an-
192 *tiquis*, nec in talem intruſum facta executio ſine novo
proceſſu, poteſt agere de ſpolio, ut fuit tentum in
Rota teſte Ægidio *deciſ. 709.* & Felin. *in cap. cum*
olim num. 11. de re judic. Caputaq. *deciſ. 282. in princ.*
1. part. contra intruſum Creſcentius *deciſ. 142.* inci-
pit *executoriales*. Si quidem capiunt, ac comprehen-
dunt intruſos, & intrudendos lite pendente, Puteus
193 *deciſ. 323. lib. 1.* & ideo ſententia lata contra capitu-
lum. & executoriales decretæ in favorem alicujus af-
ficiunt illum tertium, etiam non citatum, in quem
capitulum tradiderat præbendæ poſſeſſionem lite pen-
194 dente, decidit Rota in una Placenti. præbend. teſte Pu-
teo *deciſ. 62. per totam*, ubi dicitur, non habito reſpe-
ctu an eſſet ſententia lata, ſed ex quo lis erat, quòd ille
tertius, cui erat tradita poſſeſſio, diceretur intruſus, &
teneretur parere executorialibus, poſtea contra capi-
tulum decretis per doctr. Bal. *in l. 1. 5. d. col. 2. in fin. C.*
comm. dividundo.

Et ratio quare contra iſtos intruſos lite pendente
executoriales inter alios obtentas poteſt executor, di-
rectò abſque novo judicio, & proceſſu exequi, & diri-
gere; ea eſt ultra alias, quia cùm tot jurium diſpoſitio-
195 nibus ſit hujus intruſio, & beneficij litigioſi tranſlatio
prohibita propter decretum irritans, quod jura habent,
ut in cap. ſi hi contra quos, ut lite pendente, lib. 6. & leg.
fin. & toto titul. C. & ff. de litigioſis, intruſi non ſolùm
titulus, ſed & poſſeſſio eſt infecta, inanis, non conſi-
196 derabilis, nec reſtituibilis, careat ſiquidem omni juris
fomento, & adminiculo, ita dicit eleganter Rota *de-*
ciſ. 3. aliàs 16 n. 3. de reſtitutione ſpoliat. in novis. Cre-
ſcent. *deciſ. 217. aliàs 216 de re jud.* Lancelot Robert.
de attentat. 2. part cap. 20. num. 3. idem repetit *in 2. p.*
cap. 12. ampliat. 14. à num 17. ubi dicit, quòd intruſus
lite pendente, non admittitur ad appellandum ab inti-
197 matione executorialium inter alios expeditarum; quo-
niam ejus appellatio non retardat executionem ex eo,
quia executoriales capiunt intruſos, & ejus poſſeſſio
dicitur vitioſa, & attentata, & non habetur in con-
ſideratione, & quod per alienationem rei litigioſæ lite
198 pendente non transferatur poſſeſſio, nec etiam per
precarium in ea appoſitum, tenet Afflict. *deciſ. 33.*
quædam Diana num. 2. quem ſequitur Menoch. *in 2.*
reſponſo cauſa Finarienſis in 4. articulo num. 56. & ite-
rum replicavit *in conſil. 2. magni ponderis num. 291. lib. 1.*
Lancel. Rober. *de attent. 2. part. cap. 4. n. 452.* ubi *num. x.*
reddit aliam rationem, & quòd clauſula ſeu decretum
irritans non ſolùm afficiat titulum, ſed & poſſeſſio-
nem, & ipſam reddat inanem, & inutilem, altiùs ex-
plicuimus ſuprà *lib. 3. cap. de patro. Regio cap. 10. n. 262.*
cum ſeqq.

199 Pro quo facit inſuper, quoniam executoriales de-
cretæ inter aliquos ſuper contractu, quo quis promiſit
rem, vel illam hypothecavit generaliter, aut ſpecialiter
pro debito, cum pacto tamen de non alienando (quod
vocant) id eſt promittendo, ſe pignus, vel hypothe-
cam, aut rem ſibi venditam, aut aliter promiſſam invito
creditore non alienaturum; poſſunt in tertium talis
rei poſſeſſorem directò exequi abſque novo proceſſu,
quia alienatio poſtea contra hanc clauſulam irritantem
facta, nulla eſt *l. ſi creditor §. fin. ff. de diſtractione pigno-*
rum, l. ea lege, C. de condictione ob cauſam, l. fin. tit. 5. p. 5.
& in terminis præclarè tradit B. *in l. 3. C. de pignorib.*
num. 6. ſequuntur Salic. *ibi*, & Anton. de Butr. *in c. quia*
G. num. 13 de judi. Ripa *in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebell.*
num. 21. Menoch. plures referens *de adipiſc. poſſ. rem. 6.*
num. 133. Roder Xuar. *ad l. Toleti limit. 1.* Ioan. Gutierr.
in l. nemo poteſt num 38. & 39. ff. de legat. 1. Villal. *in ara-*
rio commun. opinion. littera A. n. 139 Franc Turza *in vo-*
lum. commun. opin. lib. 14. verbo pactum de ingrediendo.
Imol. & Iaſ. *in l. ſi quis ita §. ea lege ff. de verbor. oblig.*
Parlador. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 4. p. §. 5. n. 15. & 17.*
Covarr *lib. 2. var. c. 15.* Dueñas *reg. 420. limit. 1.* Anton.
Gabriel *in volum. commun. opin. lib. 2. titul. de pignoribus*
concl. 1. Greg. Lop. *in l. 73. tit. 18. p. 3. verb. nulas enagena-*
rias. Emanuel Xuarez *in theſauro receptarum ſentent.*
verbo alienatio, & verb. pro hibitio. Matthias Coller. *in*
tract. de proceſſ. execut. cap. 3. num. 434. Pax *in praxi 4. p.*
tom. 1. cap 10. n. 49. & quotidiano rerum uſu receptiſſi-
mam eſſe hanc doctrinam, affirmat Felician. *in tract. de*
cenſibus lib. 2 cap 4 n. 6. Matienſus *in l. 1. tit. 17. lib. 5. rec.*
gl. 3. n. 6. & hanc etiam doctrinā probat in annui cen-
ſus, & redditus conſtitutione, ut poſt alios late proſe-
quitur noſtras Gaſpar Rodrig. *de an. redd. lib. 2. quæſt. 9.* 200
à n. 54. quia hoc pactum de non alienando res cen-
ſui ſuppoſitas, & hypothecatas ſore admittendum in
inſtrumentis annui cenſus, ea ratione, quia ſolùm re-
ſpicit ſecuritatem creditoris, non tamen auget reddi-
tum, nec pretium diminuit, ex pluribus ab eo poſt alios
adductis.

Prout etiam ille qui rem nactus eſt vigore contra- 201
ctus ſimulati, cùm non poſſideat, & nullitas contractus
etiam poſſeſſionem inficiat, quæ remanet penes do-
minium, *l. 2. C. plus val. quod agitur, l. nuda ff. de cōtrah.*
emptione; non poterit talis poſſeſſionis virtute ſe exe-
cutioni ſententiæ inter alios latæ, opponere, nec impe-
dire, ſed adverſus illum poterit executor executoriales
exequi, ita elegāter dicit Bal. *in l. executorem col. 3. C. de*
executio. rei jud. Parlador. *lib. 2. rerum quot. cap. fin. 4. p.*
§. 5. n. 10. Giurba *deciſ. 22. n. 8.* ubi & per totam deciſ. de
infecta & nulla poſſeſſione ex contractu ſimulato, qui
num. 10. ampliat, maximè ſi fiat in fraudem & præju-
dicium tertij, quia non transfertur poſſeſſio, nec à trāſ-
ferente avocatur, etiamſi ab illa diſcedat Maſcar. *de*
probat. concl. 1196. n. 8. Farinac. *quæſt. 262. n. 28. & 29.*
Caſanate *conſil. 25. num. 6.* Menoch. *conſil. 1095. n. 7.* Ti-
raquell. *de conſtit. part. 3. limit. 8. n. 1.* infinitos penè con-
gerit Giurba *d. num. 10.*

Ex quibus omnibus, præſertim ex dictis deciſioni- 202
bus, & authoritatibus adductis *à num. 195. & ſeqq. ſu-*
prà in verſ. & ratio quare, hactenus deducitur, nullita-
tem tituli, quæ non ſolùm illum inficit, ſed etiam poſ-
ſeſſionem ejus virtute apprehenſam, obſtare tertio op-
poſitori executionis; quia cùm poſſeſſio ſit cauſa im-
mediata, ad impediendum judicium executivum, ideo
talis nullitas rectè attenditur, & admittitur, idem pro-
bat latè Alvarus Vallaſcus *in conſolatione 55. per totam*
part. 1.

E converſo autem ea nullitas, quæ tantùm reſpicit 203
titulum, jus, & injuſtitiam principalem opponentis,
in hoc judicio executivo non admittitur, quia reſpi-
cit petitorium, & ordinarium judicium, cui reſervari
debet, quia requirit ulteriorem indaginem (juxta ea
quæ ſuperiùs hoc *cap.* latè dixi.) & probat etiam Va-
laſc. *ubi proximè ad fi.* qui poſtquam ad principium ap-
poſuit nonnullas exceptiones, quæ inficiebant poſſeſ-
ſionem allegatam per tertium oppoſitorem, quibuſque
conſtabat per clauſulam conſtituti in illo caſu non
tranſtuliſſe poſſeſſionem; aliàs poſtmodum appoſuit
objectiones, & argumenta contra inſtrumentum il-
lud, quæ reſpiciebant titulum, non autem poſſeſſio-

 nem,

nem, ut putà; defectus inſinuationis, non acceptationis, & ſimiles, quas quidem dixit ipſe Vallaſcus *i. fin. d. de-cis.* non obſtare, nec admittit in hoc judicio executivo,
204 ſed in plenarium reſervandas, & inſuper, quia ex actu nullo transfertur poſſeſſio, *l. 1 §. ſi vir uxori. ff. de ac-quir. poſſ. cum concordan.* & ſic de ſola poſſeſſione docere ſufficit in hoc judicio executivo, ad impediendam executionem, nec teneatur tertius eam juſtificare cum titulo, ut ex Paul. Iſſ. Alexand. Cov. Eſcacia, & Parlad. dixi *ſupra num. 87. ſub verſ. cujus rei ratio eſt.* Et probatur etiam ex Rodrig de Amador. de quibus *in verſ. proximè ſequenti à num.* 215. dicentibus, & bene aver-
205 ſus cum tertium, in quem res emphyteutica alienata eſt, inſcio domino, non habere locum viam executivam, contra Parlador. contrarium dicentem, motum, quia alienatio fuit nulla, quod ita vidi jam practicari à viris doctiſſimis, & terminari etiam. Faciunt etiam quæ ex pluribus DD. dixi *ſuprà à n. 93.* quòd poſſeſſio tertij comparentis executioni patitur controverſiam, ubi alia ad propoſitum.

206 Quod quidem & fortius redditur ex eo, nam licèt quando agitur aliquo remedio poſſeſſorio exceptionis quæ attingunt proprietatem; non admittuntur, ſed judicio plenario reſervantur (ut eſt notum) quia de ſola poſſeſſione tractatur; tamen illæ exceptiones proprietatis, quæ tendunt ad deſtruendam, & inficiendam poſ-
207 ſeſſionem, omnino admittendæ ſunt. Ita docet eleganter Bald. *in leg. naturaliter §. nihil commun. ff. de acquir. poſſ.* quem ſequitur Alexan. *ibi num.* 24. & Ripa *n.* 81. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 3. cap.* 13. facit etiam quod mirabiliter dixi B. *in l. 1. §. & parvi refert, ff. quod vi aut cl. in n. 3.* quem ſequitur Ab. *in cap. item cum quis*
208 *num. 9. de reſtit. ſpol.* quòd in remediis poſſeſſoriis admittuntur omnes exceptiones excludentes qualitatem à jure, vel ſtatuto requiſitam, ad hoc ut competere poſſit. Idem ſequitur Gregor. Lopez *in l. 7. tit. 4. part. 5. in gl. verbo, poſſeſſion & in l. 2. tit. 14. part. 6. verbo, luego.* Mol *ubi proximè n.* 14.

209 Et hæc omnia confirmantur, quoniam generale eſt in omni poſſeſſorio adipiſcendæ, tam in prophanis, quàm in beneficialibus; ut ad obtinendum in poſſeſſione ſufficiat titulus coloratus (& coloratus dicitur, quando proceſſit ab habente poteſtatem) nec exigitur, quòd alia oſtendatur validitas tituli, niſi quoad formam extrinſecam, nec recipitur quæſtio de tituli invaliditate, ſic pulchrè ſcripſit Guido Papæ *quæſt.* 85. *in curia* ſequitur Decius 200. *conſil.* 280. *in cunſu col.* 2. ſed ante eos Paul. Caſtrenſ. *conſil.* 355. *n.* 4. *in* 1. Ferret. *conſil.* 1 *n.* 4. 5. *& conſil.* 27. *n.* 4. Natta *conſil* 411 *n.* 9, Menoch. qui alios refert *conſil.* 199. *n.* 42. & apud Puteum *deciſ.* 99. *n* 9. *lib.* 1. Ozaſc. *deciſ.* 16. *n.* 7. latiſſimè idem Menoch. *de rec. poſſ. rem.* 3. *n.* 334. *& num.* 568. *& infrà in tract. de recuper. art.* 15 *n.* 463. *& ſeq.* Mandoſ. *in comment. regul. Cancel. regul.* 16. *quæſt.* 27. *n.* 6. *&* 7. Rebuff. *in tract. de concord.* Gall. *in tract. de pacif. poſſeſſ. n.* 32. Peregrin. *in tract. de fide art* 48 *num.* 31. & rectè faciunt quæ ipſe *ibid à n.* 29.

Pro quibus quidem fortiùs etiam faciunt, quæ ſuperiùs reſolvimus hoc *cap. ſub 4. concl. verſ. nunc tractandum*, an habens poſſeſſionem rei *à num.* 103, qui-
210 bus reſolvimus, ideo ei, cui judex nulliter, non ritè nec rectè procedens tradidit poſſeſſionem, ſibique executioni opponenti, hujus poſſeſſionis virtute, obſtare nullitatem, cùm hæc nullitas inficiat titulum & poſſeſſionem, ubi plurimas adduximus Rotæ deciſ. & doctrinas, quæ rem hanc veriſſimam reddunt; & rectè comprobant, quas vide omnino.

211 Pro quibus etiam & illud ſimile facit, quoniam licèt confeſſio partis validet nullitatem, & defectus ordinis judicialis proceſſus, ut latè per Maſcar. *de probat. lib. 1 concl. 244. num. 4. & concl. 357. num. 3.* ubi de communi. Rolan. *conſil. 31. num 4. lib. 1.* infinitos congeſſit Farinac. *in pract. crimin. tom. 3 quæſt. 81. cap. 2. à n. 66. cum pluribus ſeqq.* ubi multis modis ampliat, & itidem limitat; tamen quando nullitas non ſolùm proceſſum, 212
verùm & ipſammet confeſſionem inficit, tunc confeſſio nihil operatur, nec validat proceſſum, ita poſt multos tradidere Vantius *de null. in rub. quibus mod. ſent. null. repar. n.* 126. Alexand. Stiat. *in pract. jud. cap.* 19. *n.* 50. Flam. Carta. *de execu. iò. ſenten. cap. fin. n.* 116. Bruno à Sole *in ſuo compendio verſ. confeſſio invalida verſ. ſeq. fol. 46. à tergo.* Roma. *conſil.* 167. *n.* 3. *in fin. & n.* 4. Marſil. *conſil.* 14. *n.* 3. *& n.* 17. *& conſil.* 29. *num.* 9. *&* 49. *in fin. & conſil.* 46. *n.* 19. Bertaz. *conſil.* 341. *n.* 17 *lib.* 2. Rolan. *conſil.* 31. *num.* 8. *lib.* 1. *& conſil.* 27. *n.* 13. *& ſeqq. lib.* 3. Farinac. *ubi proximè n.* 87. Igitur idem dicendum in no- 213
ſtro caſu; quòd ubi agitur de ſola poſſeſſione diſceptanda, nullitas contractus, & tituli non obſtat, tamen quando nullitas etiam poſſeſſionem ipſam inficit, obſtare debet.

Et circa hanc quæſtionem, an nullitatis tituli exce- 214
ptio admittenda ſit, ad impediendum executionem juxta doctrinam Alvar. Vallaſ. *loco ſupra citato* in terminis Gemin. *conſil. cap.* 16. *in fin.* Decius *conſil* 439. *c.* 4. Gozad. *conſil.* 6. *num.* 7. *& conſ.* 103. *n.* 10. Marſil. *ſingula.* 274. Gozad. *conſil.* 103 *num.* 10. idem Gemin. *conſil* 57. *col.* 3. *poſt num.* 3. & optimè; & latè videndum eſt per Felin. poſt alios ab eo citatos *in cap. cùm ſuper n.* 16. ubi Ab. *de re jud. & in cap. veniens, el a. n.* 13. *de teſtib.* ubi plura adducit; & quod nullitas tituli tertij oppoſitoris comparentis ad impediendam executionem non ſit replicanda, nec opponenda, nec admittenda, tradit Corſet. *lib.* 2. *forenſ. quæſt.* 4 *verſ præmiſſis* Inſtrigl. *deciſ.* 46. *n.* 58. Apoſtill. ad Petr. de Greg. *de cenſib. quæſt.* 6. *n.* 95. quod fuit originale Zabarel. *in cap. cum ſuper*, ubi Felin. *num. 6. de re jud, & in d. cap. veniens colum. verſ. quinta conclus.* & alij relati à Marſil *ſing.* 274. *& in tit de Bannit. verbo, nullitas n.* 72 Bal. *in fin. C. de edicto divi.* Gozad. *conſil.* 103. *num.* 30. Roland. *conſil.* 5 *n.* 2. *volum.* 2. Montier. *deciſ* 42. *n.* 96. Cartarius *deciſ* 147. *n.* 4. Alban. *conſil.* 98. *n.* 5 *&* 6. Giurba *deciſ.* 82. *n.* 7. Caroc. *except.* 69. *ſub n.* 29. ubi plures, quæ doctrina fallit, quando nullitas eſt evidens & notoria, quia tunc admittitur contra tertij oppoſitoris titulum. Giurba *ibi n.* 18. Calderin. *conſil.* 161. *aliàs 6 tit. de proba.* Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *n.* 624. Tuſchus *tom.* 8 *littera T. concl.* 82. *n.* 2. *&* 3. & nos ſuprà *à num.* 100. Fallit etiam, quando nullitas inficit etiam poſſeſſionem tertij, quia amittitur ex hactenus dictis *à num.* 202. & ita loquitur Giurba *d. deciſ.* 22 *per totum*, dummodo probetur incontinenti ex iis quæ nos infrà *cap.* 13 *à n.* 49. *& ſeqq.* ubi aliqua adducit in comprobationem, quæ hic inſerenda ſunt, & ſuprà *à n.* 99 faciunt etiam ad noſtrum propoſitum, quæ ibi *à n.* 93.

Sed quid erit dicendum de executorialibus expedi- 215
tis contra emphyteutam, quoad canonis rei, quam in emphyteuſim habet, ſolutionem, an exequantur directò adverſus tertium rei poſſeſſorem, in quem emphyteuta alienavit; & videtur quod ſic, nam canon pro re emphyteotica poteſt per Dominum exigi ab eo tertio poſſeſſore directè; quia eſt onus reale, & ſuper ipſa impoſitum, & jus quoddam prædio inhærens, quod rem ſequitur, & comitatur quocumque vadat, ſicut umbra corpus, & tributum rem tributariam, & ita prædia ipſa conveniri, dicitur text. *in l. 2. & l. fin. C. ſine cenſu vel reliq. & l. cum poſſeſſor. §. fin. de cenſibus l. imperatores, ff. de public. & vectign.* & in terminis, quòd executio pro canone directò poſſit intentari adverſus hunc tertium rei emphyteuticæ poſſeſſorem tenet Parlador. *lib. 2 rerum quotid. cap. fin. 4. part. §. 5. n. 5.* dicens, quòd alienatio rei emphyt. inſcio Domino eſt nulla.

Sed contrariam ſententiã, & opinionẽ rectè defendit adverſus eundem Parl. Gaſpar Rodr. *dicto lib. 2. q.* ... *num.*

*num.*61.quem ſequitur Amador Rodrig. *de executione*
cap 4.*num* 48.motus nam licèt hic tertius rei emphy-
teut poſſeſſor directò conveniri poſſit tanquàm poſſeſ-
ſor rei,qua jus eſt,& onus reale inhærens,*ex dictis ju-*
217 *rib* & latè Cuia.*lib.*3.*var.cap.*7.*num.*9. Alvar. Vallaſ.
*de jure emphyteu.*1.*p.quæſt.*32.*num.*13.*verſ.ſed & illud*
Ioan.Gutier.*lib.*2 *pract.quæſtion.quæſt.*1671.*n* 4.Az.b.
*in l.*1.*tit.*5.*lib.*5.*recop.n* 8.& plures alij ab eiſdem cita-
ti: tamen verum eſſe exiſtimat Rodrig.*ibi n.*53 & 61.
Amador.Rodrig. *dicto num.*48. quando tertius hic rei
poſſeſſor convenitur via ordinaria ratione ſpecialis
hypotechæ, quam Dominus in re habet, non tamen
adverſus eum via executiva agi poteſt, tanquam ſin-
gularem rei poſſeſſorem, in quem locum non habet,
niſi priùs rõiunctus condemnetur,nam licèt hipothe-
218 caria contra nominatum in inſtrumento redditus, &
ejus univerſales ſucceſſores, & heredes ſit executiva;
tamen contra tertium ſingularem poſſeſſorem; quia
via ordinaria, non eſt executiva, experiundum, niſi
ipſe fecerit inſtrumentum recognitionis cenſus,aut ca-
219 nonis in forma publica,ut latiùs per eoſdem ibi.Quod
velim declares juxta terminos a nobis hactenus tradi-
tæ doctrinæ circa res litigioſas alienatos, ut ſcilicet,
220 quando ante litem motam ſententia in rem iudicatam
tranſactam, vel anteaquam inſtrumentum guarenti-
giatum habens executionem paratam, in judiciũ pro-
ponatur adverſus emphyteutam pro canone res em-
phyteutica alienata fuerit,nam tunc procedit doctrina
Rodrig.at lite pendente ſuper dicto canone, aut ſi
rem emphyteu.alienavit,aut poſt præſentatum in iudi-
cium contra illũ inſtrumentum guarentigiatum, tunc
cùm afficiaret vitio litigij contra illum directò exe-
toriales dirigi poſſunt ex ſupradictis.

221 Unum in hac materia utile non omittam advertere,
quòd in omnibus iis caſibus, in quibus diximus,exe-
cutorem executorialium inter alios expeditarum,poſ-
ſe directò exequi tertios poſſeſſores,ſeu alios, quibus
222 affirit res judicata, etiam ſi citati, nec vocati fuiſſent
ad proceſſum.Licèt igitur poſſit adverſus eos executio
directò dirigi ſine novo proceſſu, & nova cauſæ co-
gnitione ſui juris; tamen non eſt faciẽda executio abſ-
que nova citatione huius tertij. Ita eleganter decla-
rat Nata *conſ.*350. Auguſtin *num.*3.*lib.*4.Lancel.*de at-*
*tent.*2.*p.cap.*4.*in præfatione,num.*462.qui loquuntur in
tertio poſſeſſore rei adeptæ, & alienatæ lite pendente.
Afflict.*deciſ.*379.*n.*9.Capicius*deciſ.*128.Petrus Surd.
*conſ.*533.*ſub num.*4. Hieron. Gabriel. *conſ.*52. *num.*9.
*tom.*1. poſt alios. Cujus ea eſt potiſſima ratio, quam
non reddunt prædicti, quoniã licèt in executione, &
in iis caſibus, in quibus aliàs citatio non requiratur,
vel ubi requiritur præceſſit jam; tamen ubi datur in
quolibet judicio ordinario,aut executivo,rei aut per-
ſonæ mutatio, tunc nova citatione,nováque interpel-
latione opus eſt,ut ſuprà hoc *lib. ca.*5 poſt *princ.verſ.*
ſed in hac contrarietate, *&c.* latè diximus à *num.*8.
cum *ſeqq.*

Et quia licèt novus proceſſus, & judicium neceſſa-
223 rium non ſit cauſæ principalis, & ſuper jure poſſeſſo-
ris,tamen neceſſarium,vt adhibeatur aliqua cauſæ co-
gnitio ſummaria, & incontinenti(prout iudicij exe-
cutivi natura poſtula)ut ſuperiùs ſuper illa qualitate,
& adminiculo, quod cauſa eſt, ut adverſus illum ter-
tium, & non citatum executio locum habeat Ita di-
xit eleganter Rota, teſte Puteo *deciſ.*213.*l.*1.*num* 5. di-
cens, quòd licèt executoriales comprehendunt intru-
224 ſos, & intrudendos, & tamen non ſufficit probare
quòd ille de præſente poſſideat, ſed neceſſarium eſt,
probare,quòd lite pendente inceperit poſſidere, & in
facta alienatione rei litigioſæ, ut debeat liquidari, &
225 verificari, jam alienatio fuerit facta lite pendente
& an ex cauſa neceſſaria aut voluntaria, tenent Bal.
in leg.unic.in.fi.C. de alienat.judicis mutan.cauſa fact.

Paul.deCaſtro.*in leg.à divo Pio,§.ſuper rebus.ff.de jud.*
Lancelot.*de attenta* 1.*p. cap.*3 *ſub num.*81. Hieronym.
Gabr.*conſ.*52.*à num.*9.*tom.* 1. Et hoc licèt obiter; dicit
etiam Covarr.*in pract.quæſt.cap.*14.*num.*7.*ſub verſ.imò*
ex hac opinione,poſt medium,idem affirmãt etiam Affli- 226
ctus & Capicius *ubi prox.mè*, dicentes omnes ut pro
huius articuli & ſummariæ cauſæ cognitione, citatio
ſit facienda,quod veriſſimum puto & teneot ultra re-
latos Menoch.*conſ.*319.*n.*12.Cancer.*in* 3.*reſol.cap.*17.
*num.*463. Carpanus *ad ſtatum Mediolan.*160.*num.*34.
Giurba *deciſ.*62. *num.*17. Cancer. *cap.*12. *numero* 17.
2.*p.*

An autem executor excedat ſi virtute executoria- 227
lium expeditatum inter alios directò exequatur con-
tra ſequeſtrum, ſeu eum, in quem lite pendente res
fuit depoſita, ſuper qua litigatur, tradenda, & red-
denda vincenti, vide quæ in hujus quæſtionis reſo-
lutione diximus ſuprà 2. *cap.*16.*à num* 84.*& ſequen-* 228
tibus. Et quid adverſus fidejuſſorem in cauſa princi-
pali de judicio ſiſti, vide Bernardum Diaz *in regul.*67.
ubi latè per regulam, & limitationes. Et an fidejuſ-
ſor, judicator ſolvi, poſſit impedire executionem
ſententiæ latæ contra principalem, pro quo fidejuſ- 229
ſit, & an legitimus ſit contradictor, vide quæ late
per Martam *in tract.de juriſdictione cen.uria.*2.*cap.*178.
per totum. Et an ſolvens alicui de mandato judicis
poſſit ſe executioni factæ opponere, & an dicatur 230
legitimus contradictor, vide duas Rotæ deciſiones
apud Proſperum Farinacium 448.*&* 84.*in noviſſimis*
2.*p.* & vide quæ nos latè ſuprà *cap.* 7. *à n.* 151. *cum*
ſeqq.hac 4.*p.*

Et unum eſt notabile, & ut executor non exce-
det, ſi executoriales expeditas contra uxorem virtute 231
debiti contradicti ante matrimonium, exequatur ad-
verſus maritum (illo denuo tamen citato, ut ſuperiùs
advertimus à numero 222.ex mutatione perſonæ) ſu-
per bonis datis in dotem, quando alia propria bona
mulier non habuerit, ita Capicius *deciſ.* 128. Ariſini
Tepatus *tom.*1.*tit.de execut.ſententiarum,col.*4.*ad finem*
fol. 349.

Executoriales itidem expeditæ contra procurato- 232
rem in rem ſuam condamnatum nomine proprio, qui
tamen ſolvendo non eſt, tunc dirigere eas poteſt exe-
cutor in bonis principalis abſentis, non citati, ut
probat text.*in leg auth.qua in provincia.C.ubi de crimi-*
ne agi oportet,quam alleg gl.*in leg.vendit.verb. ſolver.*
in finem & per eam id tradit Bal.*in auth.ſi captivi.n.*6.
*C.de Epiſc.& cleri.*Barboſ.*in dicta leg.venditor n.*201.
& 202.

Sed quid dicendum, an ſententia lata contra em- 233
ptorem, poſſit fieri executio in bonis venditoris,aſſi-
ſtentis defenſioni litis, juxta text. *in leg.venditor,ff.de*
re jud. & quod poſſit,firmat gl.*verb.ſolvere.in fi. in di-*
cta leg.venditor,quam ſequuntur B.Angelus & Paulus
Caſtra, & alij communiter *ibi*, ut teſtatur Cagnol. *ibi*
*num.*25.qui omnes, & Iacobi,*ibi num.*7.reſpondeot ad
illam difficultatem,quæ in contrarium urget, nempe,
quòd cum petitur res certa, in ea debet fieri execu-
tio præcisè, *leg. qui reſtituere,ff.de rei vendicatio*, & ſic
impoſſibile eſſe poſſe fieri executionem in bonis ven-
ditoris aſſiſtentis, qui rem petitam minimè poſſidet,
cui igitur ipſi reſpondent,gloſſam intelligendam eſſe
quando emptor ultra rei reſtitutionem fuit condem-
natus in fructibus, & expenſis,quorum reſpectu fieri
poteſt executio in bonis vẽditoris aſſiſtentis,ſequitur
Xuares *in tit.de las emplacamientos.§.*5.*num.*18. quam
gloſſæ opinionem magis communiter receptam eſſe.
teſtatur Barboſ. *in dicta leg. venditorem numero* 198.
qui *à numero* 193. plura adducit jura & funda-
menta.

Sed ab hac gloſſæ opinione recedunt Lancelot.
Decius *ibi in fi.*& probat Cagnol.*nu.*24.Barb.*à n.*197.
cum

cum ſeqq. qui quidem communiter reſpondent juribus, & fundamentis contrariæ partis, ſed revera eorum reſponſio mihi non applaudit, quam quæſtionem pro nunc ampliùs non examino.

Sed quid dicendum in filiofamilias efficaciter obli-
534 gato ex contractu, vel quaſi, cujus eſt virtute condemnatus: an fieri poſſit executio in bonis adventitiis, in quibus ſibi pertinet ſola proprietas, uſusfructus tamen
235 patri, & an executor in prædicta proprietate poſſit executoriales exequi. Suppoſito, quòd filiusfamilias exiſtens in poteſtate patris, poteſt efficaciter obligari ex contractu, vel quaſi, & ex judicio, præterquam ex mutuo, juxta text. *in leg. tam ex contractibus, ff. de jud.* & ibi Paul. & communiter Doctores, *l. qui Romæ, §. Augerius, ff. de uſufr.* text. *in l. fin. §. pupill. eod. tit. l. prætor ait, §. ſed & filiusfam. ff. de edendo, l. ſi quis cum filiusf. ff. de pecul. l. 1. per tot. ff. ad Macedonianum* per argumentum ab ſpeciali *l. 1. & per totum, ff. eo tit.* bonus text. *in l. filiusf. l. 12. ff. de action. & obligation.* & ibi gl. ordinaria B. Albert. Angel. & communiter Doctores, de quo art. doctè tractat Anton. Gomez *tom. 2. variar.*
236 *cap. 15 à n. 11.* igitur reſolvendum eſt, quod ſi talis filius condemnatus habeat bona caſtrenſia, vel quaſi, in eis fiet executio, qui reſpectu eorum reputetur paterfamilias; & idem eſt ſi habet bona adventitia, quorum uſusfructus non quæritur Patri: quia ſunt propria ipſius filij, & pleno jure ſibi pertinent, & in eis reputatur ſui juris, juxta textum *in l. fin. §. filiis autem, C. de bonis quæ liberis*, text. *in auth. excipitur, eodem tit.* de quo videndus latè comprobans Antonius Gomez *ubi proximè*, ubi etiam quando filiusfamilias habet bona pro-
237 fectitia, ut in eis non fiet executio, cùm pleno jure ſint patris, cui non poteſt per filium præjudicium fieri, textus eſt *in l. cum oportet C. de bon. quæ lib.* & ibi communiter Doctores.

238 Si verò filiusfamilias habeat bona adventitia, quorum uſusfructus pertinet patri, tunc affirmandum eſt, quòd etiam in ſola proprietate non poſſit fieri ſolutio, & executio; primò per textum expreſſum *in leg. fi. §. filiis autem, C. de bonis quæ liberis*, ubi diſponitur,
239 quòd filius nullo modo poſſit proprietatem ſuam alienare per contractum, vel ultimam voluntatem, ſine conſenſu, & voluntate patris, ergo efficaciter cenſetur prohibita executio in eis, cum ſit perfecta alienatio, & alienationis effectus perfectio, & conſummatio. Se-
240 cundò, quia prohibita alienatione, cenſetur prohibitus omnis actus, per quem pervenitur ad eam, argument. text. *in l. oratio, ff. de ſponſalibus*, text. *in leg. quod dictum, ff. de pactis* text. *in leg. cum lege, ff de fidejuſ.* text. *in l. fi. C. de rebus alienis non alienand.* text. *in l. fin. §. ſed quia, C. commun. de leg.* text. *in l. 1. verſ. fin. C. de fundo dotali*, & in terminis ita tenet Albericus *ibi in l. & ſi condemnatus, ff de noxalibus*, & idem videtur tenere Bart. *in l. ſi finita, §. ſi de vectig. ff. de damno infecto, col. fin. verſ. vel melius*, optimè & latè Anton. Gom. *lib. 2. var. cap. 15. n. 12.* ubi poſt plures alios, quod ſi filius nulla habeat
241 bona, poteſt pro debito incarcerari, ſicut ſi eſſet ſui juris, juxta text. *in l. penult. C. qui bonis cedere poſſ.* qui quidem Anton. Gomez *num. 13.* videndus eſt; ubi co-
242 pioſè tractat; an proprietas bonorum adventitiorum, quibus pater habet uſumfructum, poſſit confiſcari pro delicto commiſſo à filio.

243 Sed ſucceſſivè quæro: an quemadmodum lata ſententia, & decreta executoriales in favorem actoris poſſidentis ſuper interdicto retinendæ poſſeſſionis prodeſt ejus hæredibus, & ſucceſſoribus, ut ſcilicet, ipſi in ſua poſſeſſione defendant, & tueantur, juxta text. *in l. ſi Titius §. Celſus, ff. de aqua pluvia arc. l. qui aliter, §. hæc verba, ff. quod vi aut clam*, nam ſucceſſor utitur ſui
244 autoris acceſſione, cùm res judicata rei cohæreat, *l. exceptione, §. rei, ff. de exception. l. ſi ante §. ult. ff. de exceptione rei jud.* Joan. Fabius *in §. retinendæ, n. 30. verſ. ſed quid contra, inſtitut. de interdicto*, quia iſta hæredis & ſucceſſoris poſſeſſio non eſt nova, ſed antiqua illa anteceſſoris, ſuper qua retinenda obtinuit, *&c.* poſt alios Menoch. *de retinen. poſſ. rem. 3. à n. 823.* & quod de novo beneficij poſſeſſore dixi *3. p. cap. 3. n. 41.* ut competant remedia poſſeſſoria pro re beneficij, quam non ille, ſed prædeceſſores poſſederunt.

An autem eodem modo ſit dicendum econverſo; 245
an ſententia lata in judicio retinendæ poſſeſſionis contra defunctum poſſit exequi contra hæredes, & ſucceſſores condemnati, ad non perturbandum: & an executor excedet: ſi in illos exequatur executoriales hujuſmodi; & quòd excedat, probatur, quia adverſus illos executio hæc locum non habet ex eo, quia hoc factum hæredis novum factum dicitur, & nova turbatio, cùm una ſit defuncti poſſeſſio; altera hujus hæredis, juxta *leg. cum heredes, ff. de acquir. poſſ.* fieri ſiquidem poteſt, quòd hæres juſtè, cùm tamen defunctus injuſtè perturbaret, quippe non vi, non clam, non precariò ab adverſario poſſidet, juxta *l. adeò §. hæres, ff. ad exhibendum*, quia ex propria perſona, & ex nova cauſa quæſtionem metitur hæres, & per hanc rationem hanc ſententiam probant, & defendunt Innoc. *in cap. Abbate, col. 2. de verbor. ſignif.* quem ſequuntur ibi Butri. Ioan. And. Bal. *in d. l. de eo, §. hæres ff. ad exhibendũ*, idem docuit Ioan. Faber. *in §. aquæ, n. 31. verſ. interdicto nihil inſtitut. de actio.* quam opinionẽ pluries probavit Conſilium Neapolitan. teſtatur Afflict. *deciſ. 145.* Capicius *deciſ. 1. n. 11.* Rebuff. *in commentar. ad regias conſtitut. Gall. tom. 3. tit. de cauſa benefi. poſſ. art. 21. gl. 1.* qui ejuſdem ſententiæ recenſet Pariſ. *in c. veniens de except.* Menoch. *in tract. de retinend. poſſ. rem. 3. n. 828. cum ſeqq.* ubi latiùs ſatisfacit ad aliquas objectiones, quas contra hanc opinionem, & doctrinam inſurgit, & conſiderat Faber. *ubi proximè*, quibus omnibus ſatisfacit ex eo, quòd hæc non eſt illa poſſeſſio, ob quam lata fuit ſententia, exequenda contra defunctum illum. Et quia nec dici poteſt hæc nova poſſeſſio vitioſa, cùm non perſona defuncti, ſed hæredis conſideretur, & ita ſumus extra caſum *l. ad viſum, & l. cum hæres, ff. de diverſis & temporalibus præſc. l. viſa. C. de acquir. poſſ.*

Hanc eandem opinionem ſequitur Gaſpar. Rodrig. *de ann. redd. lib. 1. cap. 17. num. 44. ad fin.* per Vincentium de Franchis *deciſ. Neapolitan. 199. p. 1. per tot.* Sed circa hanc doctrinam adverte, quòd *in d. deciſione Neapolitana*, omnes tenuere ſenatores, attendendam eſſe cauſam poſſeſſionis hæredis, an poſſidere appareat jure hæreditario, & ex perſona defuncti, an jure proprio, & alia cauſa diverſa, ut in priori caſu non procedat iſthæc noſtra doctrina, quia tunc facienda ſit executio adverſus hæredem, ne ejus malitiis indulgeatur. Secundo autem caſu, habere locum noſtram opinionem, hæc eſt doctrina Zabarellæ *in d. c. Abbate col. penul. verſ. ego pono ad hoc*, qui intelligit doctrinam Innocentij, ubicumque hæres non poſſideret ex perſona defuncti, ſed aliunde poſſeſſionem quæſiviſſet. Capicius *in d. deciſ. 1.* ſentiens difficultatem, dicit, quòd licèt Zabarel ſentiat eſſe onus de neceſſitate probandum per hæredem de nova ejus, & aliunde quæſita ſua poſſeſſione: tamen Imol. & Ioan. And. & Ant. de But. ponunt hoc in poſſibilitate probandi, non in neceſſitate. Dicitur inſuper *in d. deciſ. 199. ſub n. 6.* quòd licèt Sacrum Concilium pluries fuiſſet ſequutum opinionem Innocentij, ut per Cap. & Alciat. reſpondetur, quòd in iis deciſionibus, per Afflict. relatis, non fit mentio, & quòd ſuper ea non fuit facta diſcuſſio, quæ omnia nota, quia multum temperat opinionem Innocentij, ſed ſuper illius reſolutione cogita. Menoch. tamen *ibi numero 832.* poſt Rebuffum *ubi ſuprà num. 2.* & Capic. *in d. deciſ. 1.* opinionem Fabri defendi poſſe, videri; ſi agatur ex actione judicati (de cujus actionis tamen natura vide, quæ latiùs diximus ſuprà *cap. 3. à num. 39.*

ad

246 ad differentiam judicis officii.)Et an & quando in Salviano interdicto executorialium expeditarum poſſit executio impediri, vide Rotæ deciſionem apud Farinac. *1 p. noviſſ deciſ. 280. per totam.*

247 Rurſus quæri poteſt, an executor datus pro executione executorialium, & ſententiæ latæ contra debitorē alicujus quantitatis, excedat, ſi illam exequatur in alium debitorem condemnati, cum quo lis agitata non fuit. In quo eſt brevibus reſolvendū, quòd ad hoc ut executor hic poſſit, abſque exceſſus reatu executoriales exequi in condemnati debitorem, neceſſariò, & præciſè requiritur, ut debitum in eo ſit ſtatu, ut debitum ab illo poſſit exigi via executiva, ut putà, vel quia ipſe debitor condemnati confiteatur debitum, (quia confeſſio executionem paratam habet, *l. ge poſt rem. ff. de re jud.*) aut contra ipſum rem jam judicatam nactus fuerit condemnatus, vel quia ſit ei obligatus obligatione guarentigiata, igitur ut executor poſſit executoriales exequi contra eum, præciſè & neceſſario requiritur ut aliter adverſus illum debitorem locum habeat via executiva; ſi autem ab eo via executiva debitum exigere non poterat ſuus creditor, & ipſe non confiteatur, ſed negaverit potius debitum, præciſè eſt neceſſarium, ut coram ſuo judice ordinario, aliis competente, actio-

248 ne perſonali conveniatur, & via ordinaria probetur debitum, & de eo convictus condemnetur, & demum obtenta re judicata contra illum, poterit tunc executor executoriales, adverſus ejus creditorem condemnatum expeditas, exequi; & tunc non excedet.

249 Hanc doctrinam mihi probat in terminis textus elegans *in auth. de collator. §. sat autem, verſ. ſi autem aliquis collatione 9.* cujus ſunt verba mirabilia (loquendo de executoribus.) Si autem aliquis pro veritate publica debens tributa, dicat executori, eſſe ſibi alium debitorem, non licere executori moleſtiam aliquam denominato inferre, niſi priùs debitor probetur, hoc tamen priùs requiri apud judicem provinciæ, ſi pro veritate debitor eſt is, qui denominatus eſt, & ita fiat executio.) text. eſt etiam expreſſus *in leg. à divo Pio. §. ſi quo ff. de re jud.* ibi: Poſſe enim nomen jure pignoris capi, Imperator noſter reſcripſit, ſed utrum confeſſi nomen tantùm capi poſſit; an etiam ſi neget quis ſe debere; videamus. Et magis eſt, ut id duntaxat pignori capiatur, quod confitetur, cæterùm ſi negetur, æquiſſimum erit diſcedi à nomine, niſi fortè quis exemplum ſecutus corporalium pignorum, ultra proceſſerit, dixeritque, ipſos debere judices de nomine cognoſcere, ut cognoſcunt de proprietate, ſed contra reſcriptum eſt: idem etiam probat bonus text. *in leg. ſi in cauſa judicati*: ibi, debitoris ejus conventi ad ſolutionem authoritate præſidis provinciæ compelluntur.) *C. quando fiſcus vel privatus debitoris ſui debitores convenire poſſit vel debeat*: optimus etiam ad idem text. *in l. 3. C. eod. tit.* ibi. Si debitum non inficiantur ii quos obnoxios debitoribus fiſci eſſe, proponis: poteſt videri non eſſe iniquum, quod deſideras, ut ad ſolutionem per officium procuratoris compellantur, nam ſi quæſtio aliqua refertur, id concedi non oportere, etiam ipſe perſpicis, &c. probat *leg. etiam* juncta *l. ſeq.* ibi apud Rectorem conveni provinciæ, qui ſive debitum confeſſi ſive negantes, & convicti fuerint condemnati, &c. cum latæ ſententiæ captis pignoribus, ac diſtracti, ſecundùm ea, quæ ſæpe conſtituta ſunt, meruerint executionem, juris formam tibi cuſtodiet. Ex quibus quidem omnibus juribus duo colliguntur, valde in praxi utiliſſima, ut executor non poſſit exigere debitum à debitore condemnati, nec virtute executorialium ſibi commiſſarum, ab illo via executiva debitum exigere, niſi adverſus illum aliter etiā viam executivam creditor condemnatus habuerit, vel fuerit confeſſus: Secundum quod ſi hac via executiva aliter ab illo exigi non poſſit, vel non confitetur debitū, ſed negaverit: tunc in illum via ordinaria actione perſonali conventum, convictum, & condemnatum coram ſuo judice competenti, poterit ita demum executoriales adverſus ſuum creditorem expeditas executor exequi, interim conquieſcens.

Hanc eandem concluſionem probat Bal. *in leg. etiam in prin. C. de execut. rei jud.* gl. Cyn. Bar. & alii communiter Doctores *in dicta leg. 2. quando fiſcus vel privatus*, Salicet. *in d. l. etiam*. Specul. *in tit. de 1. decret. § reſt. n. 4. & 6.* Cyn. *in d. l. 2.* Ang. *in l. à divo Pio § ſic quoque in prin.* ubi etiam Immol. *col. 1. verſ. & hac vera ff. de re jud.* Petr. Surd. *conſ. 41 ſe. à pri. & per tot.* qui *ſub n. 2.* poſt Bal. & Sal *in d. l. etiam*, dicit, quia talis executor excedit terminos executionis, quia ſit in re aliena, non autem in re debitoris, vel per ipſum poſſeſſa, & ideo in ſubſidium capiuntur nomina ejus, aliis deficientibus, & ideo requiritur, ut confiteatur debitor, ut in executionem judicati capi poſſit. Nam quemadmodum creditor condēnatus non poterat exequi ſuum debitorē abſque confeſſione, re judicata, aut inſtrumento guarentigio, ſed debeat eum via ordinaria convenire, ita ſervari debet in obtinente contra condemnatum creditorē executoriales, ex cujus jure, & perſona agit, ne fiat per aliō deterior ejus conditio. Et hanc diſtinctionem latè proſequitur comprobans Guid. de Zuſa *in tr. de juſt. guar. à n. 25 uſque ad n. 32.* cui plura applicat fundamenta.

Hæc adduxi ut clarius convincatur Petr. Surd. *dicto* 150
conſ. 4. dum *num. 27.* dicit, quod ſi iſte debitor condemnati negaverit debitum, & probetur per authenticum Inſtrumentum, etiam non habens executionem paratam, vel aliter, quod tunc poterit in eum fieri executio propter mendacium, & calumniam convictam, per Specul. *in tit. de 1. decr. § reſtat. n. 4. & 6.* & per Cyn. *ubi ſuprà*, & Bal. *in l. 1. n. 10. C. de conven. fiſci debit.* ſed cōvincitur evidenter ex tot juribus, & authoritatibus, notiſſimiſque juris principiis comprobatis, quia confeſſio non requiritur hoc caſu ad probationem debiti, quia foret anguſtare probandi facultatem; ſed quia executio adverſus illum locū habeat, quia confeſſio habet executionem paratam *dict. leg. poſt rem. in d. ff. de re jud.* & facilis ſit exactio non expectata re judicata, coram judice competente obtenta contra illum negantem, ſuſpenſa interim executione executorialium, ex dictis iuribus. Speculator autem & cæteri loquuntur, quando debitor negat debitum, ut de eo conſtet (prout requiritur) ſummariè debet conſtare creditorem condemnatum habere hoc ius, ſecundùm Ang. *in l. à divo Pio §* 451
ſi quoque in prin. de re jud. ubi Immol. *col. 1. verſ. & hac vera* Alex. *n. 2.* Iſſ. *n. 1.* & Salic. *in d. l. 2. quando fiſcus vel Prælatus*, & idem Salic. *in l. etiam n. 2. C. de execut. rei jud.* qui dicunt, quòd ſi negetur debitum, tunc ſummariè probandū eſt, quia de eo debet conſtare: & ad hunc effectum duntaxat, ut nomen illud debitoris, & ius creditoris condemnati tale, quale ſit detur in ſolutum ipſi creditori obtinenti executoriales, prout in ſimili dicimus, quando quis eſt condemnatus pro quantitate, & fieri vult executionem in re debitoris, & alius tertius compareat & alleget poſſeſſionem eius, non tamen dominium, tunc ſi pro parte condemnati doceatur ſummariè de dominio ipſius, & ad ſe ſpectare, tunc victor qui executoriales obtinuit, mittitur in poſſeſſionem ſeu quaſi illius iuris, dominii, & actionis, quæ poteſt, vel poterat competere condemnato, ut via ordinaria 252
ea actione poſſit convenire poſſeſſorem oppoſitorem abſque cujus præjudicio hæc miſſio fit, & ſine ſui juris detrimento aliquo, ita per Bal. *in l. etiam col. 5. n. 15. C. de execut. rei judic. & in l. ob marit. C. ne uxor pro marit. col. 2.* Paul. Caſtr. Alex. *n. 12.* Vinc. Herc. *col. fin.* Iſſ. *n. 12. in d. §. ſi ſuper reb.* poſt Cuma. *ibi* Covar. *in pract. q. c. 16. ſub n. 4 verſ. quartum tribus iis concluſioribus.*

Et eodem modo procedunt in noſtro caſu ſupra citati Doctores Cyn. Specul. & Bal. ut dato in ſolutum hoc jure, & actione, quam in nomine debitoris habet,

vel

vel prætendit condemnatus,conſtituto de eo jure,ſum-
matim priùs poterit eam actionalem perſonalem inten-
tare contra debitorem negantem, via ordinaria, &
contra ſuo judice competenti, ex Covar. & cæteris
allegatis modo prout contra illum ſuus creditor con-
demnatus poterat experiri, non aliter iſte eſt text. ex-
preſſus *in leg.final.* ibi, In ſolutum nomine debitoris
dato, non aliter,niſi mandati actione, ex perſona ſui
debitoris,adverſus ejus debitores experiri poteſt: ſuo
autem nomine utili actione rectè utetur.(*C.quando fiſ-
cus,vel privatus,leg.negantes debitores,*ibi convictos au-
tem condemnari,ac iuris remediis ad ſolutionem urgeri
convenit,*&c.C.de actio.& oblig.& l.etiam,*juncta *l.cos,
C.de executione reſcind.*

253 Et ideò nota, quòd in propoſitum dicit idem Bal.
*dicta leg.etiam num.*3.ibi,Sed ſi debitor negat, ſed pri-
vatim convincitur de mendacio per publicum inſtru-
mentum reſpondetur,nec tunc fiet executio ſecundum
gl. Alii dicunt, quòd imò tunc dicas, quod aut poteſt,
convinci per inſtrumentum, quod habet executionem
paratam,ut per inſtrumentum ſententiæ, vel juris ju-
randi,vel more Tuſcorum per inſtrumentum guarenti-
giæ, vel more Peruſinorum per inſtrumentum confeſ-
ſionatum,& tunc fiet executio,negatione non obſtante,
quia non requiritur ſtrepitus judiciorum in inſtrumen-
tis exequibilibus, vel poſt rem judicatam: aut tale in-
ſtrumentum non habet paratam executionem, & tunc
quia lis ſub judice eſſe poteſt, negatio rem debitam
facit, ac ideo inexequibilem Ita debet intelligi quod
notatur *in leg.2.ſuprà quando fiſcus vel privatus.* Hæc
ille, quo quidem inſuper convincitur evidenter Sued.
& ita etiam loquuntur cæteri Doctores *ad princ. hujus
art.citat.n.*24. quod eſt indubitabile.

Et poſtquam hæc ita ſcripta habui, inveni Parlad.
*lib.2.rerum quot.c.fi.5.p.§. num.*45. tangentem noſtram
quæſtionum reſolvénſque *ex leg.à divo Pio §.ſic quoque
ff.de re ind.* per quam ita ait;nomen debitoris in cau-
ſam judicati capi non poſſe niſi quando alia bona de-
fuerint, ſed & tunc tantummodo capi poſſe quando
debitor confiteatur debitum non ſi neget,) ſequitur,&
facit (quid ergo ſi debitor malitioſè neget, & intereſt,
an negatio evidenter malitioſa ſit,an ſecus,nam ſi ma-
nifeſtò malitioſa ut puta quia conſtat,de debito,aut per
rem judicatam,aut per contractum guarentigium,exe-
cutioni locus erit, non ita diſtinguunt Immol. Alex.
Paul.& Iſſ.*in d.§.ſic quoque.*) Hæc ille,qui quidem ite-
rum ibid.ſequitur,& facit ad propoſitum illius, quod
ultimo loco noſtræ difficultatis à n 51.diximus, ut ſci-
254 licet quod ſi nomen creditori detur in ſolutum,tenebi-
tur ille hunc alium debitorem noviter convenire ex
utili actione,ſibi ex adjudicatione nominis acquiſita,
juxta *d.§.ſic quoque,*ubi B.& gl.*in l.1.C.de præt.pignore,*
in quo debebit juris ordo ſervari,*l.1.C.de ins.haſta fiſc.
lib.*10. & Suarez *in l.poſt rem q.*2.

Quæ regula primò fallit in annuis penſionibus, ſi-
255 quidem in illis ac immobilibus directò & indiſtinctè
executio locum habebit ſecundùm Bal *in l.etiam,C.de
execut.rei ind.*Alex & Iſſ.*in d §.ſic quoque.*Parl.*ubi pro-*
256 *ximè n.*44. Secundò, fallit in pecunia debitoris, quæ
apud argentarium, vel depoſitarium ſit; quia pariter
executio locum habet,probat text.*in d.l.à divo Pio, ff.
de re ind.* Parlad. *ubi proximè n.*45.

Ad præſentis capituli materiam aliquæ ſunt conſti-
tuendæ regulæ,quibus executoriales inter alios expe-
ditæ,aliis, etiam minimè ad earum proceſſum vocatis
præjudicent,vel non,&c.ut faciliùs detegatur, an exe-
cutores exceſſum hunc de perſona ad perſonã commi-
ſerint,vel non,& ut per conſequens,an ab eo appella-
tioni emiſſæ,quando deferendum in ſupremis prætoriis
declarabitur, juxta quæ à prin. hujus capitis dicta re-
manent, & ad cognoſcendum, an executoriales expe-
258 ditæ contra patrem in adventitiis filii, Prælatum in
bonis Eccleſiæ tutorẽ,aut alios legitimos adminiſtra-
tores poſſint exequi adverſus filiũ,Eccleſiam,minores,
& ſimiles abſque metu exceſſus & an poſſit impedire
executionẽ hujuſmodi ratione ſui juris cõtra ſe factã.

Et prima regula conſtituenda eſt,ut ſit anima adver- 259
tendum, quo ipſe jure ipſi adminiſtratores legitimi &
comparuerint in judicium,& in progreſſu cauſæ agen-
do,vel deferendo, nam ad hoc ut acta, & proceſſus &
inde executoriales contra ſe latæ poſſunt nocere præ-
bendis,filiis,& ſimilibus,debet in libello inſeri nomen
adminiſtrationis legitimæ,ita docet B. *in l.1.*ubi Ang.
n.7.ad fi.C.de bonis maternis ubi dicunt,quod pater,qui 260
eſt à lege legitimus adminiſtrator bonorum adventi-
tiorum, tam in agendo, quam defendendo, filij, juxta
*l.1.C.de bon.mat.& l.cum oportet,§.non autem, C.de bon.
quæ liberis,* tenetur hanc qualitatem legitimi admini-
ſtratoris interere in libello,idem B. *in l.patr. qui caſtr.* 261
*n.2.ff.de caſtr.pecul & in l.ſi infãs.n.2.C.de jure ll.*Petr.
de Anc.*in c.acceſſorium,col.14.verſ.quid ſi excommunic.
de reg.jur.lib.*6.Tiraq.*de retra.lignag.§.10.gl.1.à num.*3.
per text.*in l.2.§.ſed ſi fortè,*ibi,vel vir,uxoris nom.(&
iterum,*§.ad quod,de tutore* ibi,non tamẽ quaſi tutor)
*ff.ſol.ſolut.*Bar.*in l.ſi verò in prin.ff.de ſol.l.exigendi,C.
de procur.* ibi, actionem Patris nomine dirigat, *&c.*
Maria.Soc.*in c.1.10.37.verſ.15.quæro,de lib. oblatione,*
Fel.*in ſum olim col.4.ſub num.4.verſ.quo autem nomine.
de teſt.*Fulg.*in d.l.1.num.*7.& cum eo Corneus n. 3.&
Faber ibi,dicentes, quòd verba libelli referenda ſunt 262
ad perſonam filij,Matth.de Afflict. *lib.2.conſtit.rub.*9.
*n.12.ad fi.gl.*quæ idem voluiſſe videtur *in l.cum dos 7.
verbo produc.ff.de pactis dotalibus,* & dicit Bar. *in dict.
l.*1.ex cõmuni practica nominari ſolere patrẽ,& filiũ.

Nam ſi hæc qualitas adminiſtratoris omittatur, in 263
dubio videtur actum facere,& cauſam proponere no-
mine proprio,nõ alieno *l.& magis,ff.de ſolut.& l.Papi-
nia,* & ibi gl.& Alberic. *ff.mandati, l.pro. hæred ff.de
acquir.hæred.l.ſi ita ſtipulatus fuero,§.Cryſogon.* & ibi
B *ff.de verb. oblig.* quod Pulchrè, & ſcienter declarat
Mar Soc.*in c.1.in 7.art.prin.q.6.de libelli oblatione,*facit
etiam text.*in l.1.§.ult.ff.de novi oper.nuntia.l.2.ff.de eff.
proc.Cæſ.*& quod tradit gl.*in l.ſciendum,§.interim ver-
bo habent.ff qui ſatiſd.cogan.*&quod ſcribit Ioan.Andr.
poſt.Guid.Tuſc.*in add.ad Specula tit.de cõiuncta per-
ſona,§.1.col.1.*Tiraquel.*de retract.lignag.§.10.gl.unic.n.*
3.*fol.*173.quod tẽpora prout infrà à num.285.Sicut è 264
converſo,quando qui dicit actum agens,Titius pater,
ſeu procurator, negotiorum geſtor, Rector, vel admi-
niſtrator, tutórve Titij duntaxat, abſque alia expreſ-
ſione,ſed hac adhibita ſolummodo qualitate, intelligi-
tur agere nomine alieno, non ſuo,text. (qui loquitur
in inſtitore.)*in l.ult.*& ibi B. (qui etiam trahit ad pro-
curatorem *ff.de inſtit.actio* & voluit gl. *in l.quæcunque
in verbo procurat.ff.de procur.*& B *in l.3.§.ſed & ſi cum
tutor ff.ind.ſol.& in l.1.§.num.ſolut.2.verſ.aut opponitur
nomen,ff.de oper.nov nuntiat.*Albert *in rubr.C.de procur.
num.4.& in l.1 §.2.ad fi.ff.de adm.tuto.* (ubi loquitur
de tutore Bal.*in l.2.in fi.C.de ſent.& interloc.*Mar.Soc.
in d.c.1.in 7.art.prin.q 6.de libelli obl. & in eo qui tan-
quam maritus agit,idem voluit Bal. *in cap. conſtitutis,
verſ. quæro enim gl. de proc.* quos, & alios nuncupatim
ſequitur Tiraq. *ubi ſuprà n.*4.

Et ex hac doctrina per Bart. *ubi proximè*, idem de- 265
ducit.& probat.Fel.*in d.c.cum olim,de teſtib.ſub n.4.d.
verſ.quo autẽ nomine,*&c. quòd prælatus Eccleſiaſticus
agens, vel defendens in iudicio Eccleſiam ſuper eius
bonis tenetur,agere,& cauſam proponere nomine Ec-
cleſiæ, non autem nomine ſuo proprio. Ita dicunt ibi
Innoc.& cæteri,& Lapus *allegat.*5 2.Speculat.*in tit. de
proc.§.ratione quoque conſtituẽtis verſ.quid ſi aliquis,*&
Archid.*in c.non liceat 12.q.2.* Immol. *in clem.1.num.7.
calum.de reſcript.*& communiter tradi ſolet *in cap.ſi de
dilat.*qui omnes idem intelligunt in procuratoribus,&
aliis,

aliis, qui agunt, & defendunt Eccleſiam, vel in defe-
ctum, vel negligentiam Prælati, pro quibus etiam fa-
cit text. cum materia *in cap. quoniam Ab. de off. delegat.*
& in l. ff. quod cujuſque univerſit. nomin.
267 Pro iis etiam eſt text. elegans *in l. tutorem ff. de his,*
quibus ut indignis, quo expreſsè probatur, ut proceſsus
& ſententia, & acta cætera geſta per tutorem nomine
pupilli, non præjudicant, nec obſtant juri competenti
ipſi tutori, quod ſuo proprio nomine in judicium non
deduxit, & ſic ſolùm obſtat pupillo, reddens text. ratio-
nem *ibi*; diſereta enim ſunt jura, quamvis plura in ea-
dem perſona devenerint, aliud tutoris, aliud legatarij,
& cùm non ſuæ perſonæ jure, ſed pupilli accuſaverit,
propriam pœnam mereri non debet, *& facit frequens*
in fin. cum ibi notatis per Ioan. Andr. Ex quibus dixit
poſt alios Van. *in tract. de null. ſent. ex defectu mand*;
quòd ſi aliquis conſtitueret procuratorē dicens, ego Ti-
tius Rector talis Eccleſiæ conſtituo procuratorē Sem-
pronium, ad agendum adverſus P. ſuper cauſa domus
ſuæ Eccleſiæ, quā movere contra illum intendo, *&c.* &
ad alias omnes cauſas ad Roma. Cur, legitimè devolu-
268 tas, & ad omnes, *&c.* ut procurator iſtius mandati vigo-
re non poterit pro me agere (dempta cauſa, in qua ſpe-
cialiter conſtituitur) nec comparere, niſi dumtaxat in
cauſis, quarum exercitium competit mihi conſtituenti,
uti illius Eccleſiæ rectori, non tamen in cauſis patri-
monij mei, & mihi tantùm reſpectu meæ perſonæ, vel
reſpectu alterius officij, aut dignitatis competentibus,
quia inſpicitur quo jure conſtituerim procuratorem,
& ſic ut Rector Eccleſiæ. Æguid. *concl. 5.* incipit *gene-*
rale, circa medium, & 548. concl. quod ſi, &c. *& concluſ.*
423. ſi monachus Decius *conſ. 77. col. 2. verſ. ſed tamen iis*
269 *lib. 1.* & clarius per Rom. *conſ. 88. tribus in princ.* quibus
quidem etiam dicunt quòd ſi conſtituens non poteſt,
niſi uno jure conſtituere, ſimpliciter conſtituendo,
videtur eo nomine conſtituere, quo poteſt videlicet
nomine officij ſeu adminiſtrationis, quam habet.
270 Quibus rectè convenit, quod ſingulariter tenuit
Lud. Rom. *conſ. 446. & conſ. 496. in 1. dub.* quē exagge-
rans ſequitur Miran. *de ord. jud. 4 p. 16. à n. 17. fol. mihi*
242. Tiraq. *de retract. lignagier § 10. gl. unic. & 7. fol. 173.*
ut in noviori impreſſione fol 347. ubi multa accumulat,
quòd quando maritus, qui ut talis & legitimus admini-
ſtrator potuit comparere in judicio, & eo jure omiſſo
comparuit tanquam procurator uxoris, cùm in rei ve-
ritate non haberet mandatum, proceſſus, & iudicium
nullum erit, nec ſalvabitur illa alia via legitimi admi-
271 niſtratoris, eique imputatur, quare talem viam elegit,
agendo, ut procurator, & loquendo in conjuncta per-
ſona. Idem etiam tradunt Bal. & Salic. *in l. 1.* Ille *col. 1.*
verſ. ulterius oppono. Iſte *col. 2. verſ. oppono quod etiam*, &
ibi quoque Anton. ab Alex. *C. de procur.* per ea quæ no-
tat gl. *l. filius in gl. ult.* ibi, vel hic prætor. *ff. qui ſatiſdare*
cogantur, ipſe Bal. *in c. nonnulli, col. 2. verſ. nota ſi quis im-*
petrat. & ibi Barba. *in § ſunt & alij*. Felin *col. 14. verſ. li-*
mit. 2 de reſcript. Bal. *in c. ex par de cani. col. 3 v. ſed quid*
ſi conjuncta. Alex. & Iaſ. *in l. exigendi*, ille *col. 2 in ult. fal-*
lent. hic *col. 3. in 6. fallen. C. de procur.* & ibi Iaſ. & ad id
facit optimè text. *in l. 3 § ſed & ſi forte, ff. judicatū ſolvi.*
272 Obiter adnotandum, quòd maritus pro uxore po-
teſt agere ſine mandato; & ſine cautione de rato in re-
bus paraphernalibus, vel cum cautione in cæteris re-
bus (de dotalibus non loquor, in quibus maritus jus
habet uberius, *l. doce ancillam, C. de rei vind. cum ſimili*)
ſed quæ de aliis dixi notantur *in l. 3. § ſed & ſi ff judi-*
catum ſolvi. & in l. 2 maritus de procur. & in c. conſtitutus.
eod. tit. & ubique gl. & DD. & latè Alex. *conſ. 42. ſuper*
præmiſſ. col. 6. verſ. nec obſtat quòd dicti bona lib. 1. Coro.
conſ. 190. ad evidentiā col. 3. lib. 3. Tiraq. *de retract. lignagier. § 10. gl. unica & 1. n. 1.* qui ſequutus Corneum, plus
dicit, quòd maritus cenſetur habere mandatum, ad ad-
miniſtranda bona paraphernalia, per textum (quem
Salgado de protect. Reg.

dicunt ad hoc ſingularem) *in l. ſi ego § per. & ul. ff. de*
jure domum.
Hinc eſt, quòd licèt is qui primum locum obtinet 273
defenſionis, quando patiatur, ut alius quem negotium
tangit, ſecundario & in conſequentiam agat, & litem
tractet, ſibi ſcienti præjudicet ſententia lata, *l. ſæpe, ff. de*
re jud. text. *in c. pen. eod. tit.* Iacob. Cancer. *var. reſol 4. p.*
cap. 16 n 52. hoc tamen intellige, ſi ille ageret nomine
proprio, ſecus ſi nomine tertij, cujus ipſe nullum man-
datum haberet, quia tunc non fit præjudicium tertio;
etiam ſcienti id, ut notant B & omnes *in d. l. ſæpe.* Can-
cer. *ubi proximè n. 51.* niſi ille, tertio in judicio præſen-
te, nomine ejus comparuiſſet, ut egregiè innumeris re-
latis tradit Alex *in d. l. ſæpe n. 17. & 93.* Pinel. *in l. 2. p. 2.*
c. 1. n. 18. C. de reſcind. vend. Iacob. Cancer. *var. reſol. d. 2.*
p. c. 16. n. 51. vide infrà *à n. 317.* quæ omnes doctrinæ
temperantur, & declarantur, prout declaramus eaſdem
infrà *à n. 285. cum ſeqq.* ubi mirabiliter exponuntur
omnes, quas adduximus *à n. 257.* huc uſque.
Quare meritò ſequitur, ut condemnatus reſpectu 274
officij, cujus nomine comparuit, & condemnatus fuit,
poterit ratione ſui juris comparere, & impedire execu-
tionem ex ſupradictis, & quia ubi non concurrit iden-
titas perſonarum rei, & cauſæ, non intrat exceptio rei 275
judicatæ juxta *l. cum quæri ur cùm ſeqq. de except. rei.*
jud. & ibi per DD Ab. *in conſ. 50. n. 2. cum ſeqq.* Decius
conſ. 96 col. 1. verſ. 445. n. 45. ſed ſi quis egit nomine ad-
miniſtrationis, & officij, quod gerit, condemnatus, uti
adminiſtrator, ut in hoſpitalario dixit Rota *deciſ. 1. poſt*
prin. de reſtit. ſpol in novi. Æguid. *deciſ. 5. ante medium,*
& dec. 584. & ideo ſi ipſe non eſt vitioſus poſſeſſor rei 276
lite pendente, ſed ante eam poſſidebat, poterit ratione
ſui juris impedire executionem, quia poſſidet, & com-
paret uti alius quilibet extraneus, privatus, & ſic tunc
repræſentat aliam novam perſonam; hoc eſt, ſe ipſum
uti extraneum, & particularem, licèt antea fuerit con-
demnatus uti adminiſtrator, & hoſpitalarius. Ita ele-
ganter valde dixit Rota Rom. *in deciſ.* 100. *ex novem*
n. 4. & 5. part. 1 noviſſ. diverſ. reddens inſuper rationem,
quia in ſeparabilibus poteſt quis repræſentare duplicē 277
perſonam, & conſiderari tanquam alius, & non tan-
quam ipſe, *l. ſi pater, § ſi duo*, ubi gl. & Bal. *ff. de adopt.* cū
aliis adductis per Aymon. *de anti q. tempor. 4. p. n. 142.* &
regulariter inquit Rota eadem ibi, attendi debet qua-
litas ſub qua fit diſpoſitio, vel actus, & à nomine digni- 278
tatis ex argumento, & à præſuppoſito, & à nomine di-
gnitatis, officij & appellatione, juxta *c. quo. iam Ab* &
ibi notata *de off. deleg.* gl. B. & alij *in l. mancipia C. de ſer-*
vis fugitiv. Signo. *conſ. 37. dub. 3.* Alc. *tom. 1 lib. 2. conſ. 3.*
n. 2. Everard *in deciſ. 36. 79 & 81.* ac ideo ſequitur ma-
nifeſtè, ut licèt ſententiæ condemnatoriæ ſint latæ cō-
tra aliquem tanquam adminiſtratorem alicujus perſo- 279
næ, ſeu Eccleſiæ, tamen quādo ipſe prætendit rem poſ-
ſidere jure proprio, uti res patrimoniales, & uti ſuas
proprias, & particulares, & probat incontinenti, admit-
tendus eſt omnino, ut dicit Rotæ dicta elegans deciſio
ibi ſub n. 5. quæ omnino eſt videnda *n. 21. & ſeqq.*
Et faciunt ad propoſitum multæ congeſtæ doctrinæ
per Tiraq. *de retr. lignagier. § 1 gl. 9 à n. 266. cum ſeqq.*
& ſuprà *à n. 263 fol. 70. & in noviori impreſſione fol. 154.*
& meliùs *n. 171. fol. 155 in noviori impreſſione*, ubi quod 280
tutor, curator, vel adminiſtrator, qui vendidit rem pu-
pilli, vel adminiſtrationis, poteſt ut conſanguineus jure
proprio retrahere poſtmodum, nec ſibi venditio, à ſe
facta præjudicat, ubi multis doctrinis, juribus, & au-
toritatibus comprobat, quæ noſtræ conducunt.
Et in corroborationem illud rectè facit quod ſupe- 281
riùs diximus ſub *n. 245.* ex Vinc. de Franc. *in deciſ. Nea-*
pol. 199. p. 1. per. tot. poſt alios tenente, quod licèt exe-
cutoriales expeditæ contra defunctum in interdicto re-
tinendæ, non poſſint exequi contra ejus hæredem, quia
alia eſt poſſeſſio iſtius, alia defuncti, hoc procedere

dixit) quando hæres poſſidet ex perſona,& jure ſuo,
aliundéque poſſeſſionem quæſivit; ſecus tamen quan-
do poſſidet ex perſona,& jure defuncti,ut tunc execu-
tio locum habeat contra illum. Facit etiam in auxi-
lium dictæ Rotæ deciſionis doctrina Alex. *c-ſ.4 verſ.*
inſpectis n.7.in fin.verſ.nec agenti lib.2. dum dicit,quod
ſententia lata contra unum agentem,tanquam ex alia
282 perſona,puta,adminiſtratore,Prælato,*&c.* illi non præ-
judicat in judicio,quo venit ex nova perſona, Alexan.
ſequitur Card.Tuſch.*pract. concl.lit. R.concl.*268.*n.*21.
tom 6.rectè etiam convenit, quod ex Hieron.Gabriel.
*conſil.*52.*n.*9.*tom.*1.diximus ſuperiùs ſub *n.*172.
283 Præfatæ tamen Rotæ deciſionis doctrina, ut com-
parens nomine,& intereſſe proprio, ad impediendum
executionem ſententiæ,contra eum latæ,ut adminiſtra-
torem,& nomine,ſeu reſpectu dignitatis,fallit,ut non
procedat, quando comparens nomine alieno dicit,
comparere etiam pro intereſſe ſuo,quia tunc ſententia
lata contra principalem, etiam ipſi adminiſtratori,
etiam uti privato nocet, ita Alex. *conſil.*36. *dicis qua.*
*lib.*1 *in fin.* Card. Tuſch. *pract.concl.tom.*7.*lit. S.concl.*
174.*n* 43.quam limitationem ut elegantem nota.
284 Fallit etiam & ſecundò;quando adminiſtrator con-
fitetur lite pendente poſſidere nomine Eccleſiæ,ut ad-
miniſtrator; quia tunc poſtmodum ad executionem
impediendam ſui juris,& poſſeſſionis intuitu, audien-
dus non eſt: prout eleganter limitat dicta Rotæ *deci-*
ſione 100.*ex novem. à n.*21.*& ſeqq. p.*1. *diverſ.*
285 Unum porrò eſt neceſſarium,quod advertit doctiſſi-
mus Pinell *in l.*1 *C.de bonis mater.*2.*p.n.*63.& præcipuè
64.*fol.*54 *colum.*3. quòd licèt Doctores videantur in-
nuere, neceſſarium requiri pro forma libelli,& judicij
ut pater agat,vel conveniatur expreſsè ea qualitate le-
gitimi adminiſtratoris,ipſe tamen putat veriſſimum;li-
bellum,& judicium ſuſtineri,licet ea clauſula deficiat,
ſi in proſecutione cauſæ deducuntur,& explicantur ju-
ra litigantium,ex qua cauſa ſeu titulo, vel petuntur,
vel poſſidentur. Ex quo conſtabit, agens, vel defen-
dens,an jure ſuo,an jure adminiſtrationis,& officij agit
litémque proſequitur, quam probationem aptam eſſe,
etiam ad ſuſtinendum libellum ineptum,dicit vir ipſe
ex gl. quam vocat celebrem (*in l.*§.*ſi quis argent.ver-*
bo, urantis, ff. de poſ. ibi, niſi poſtea probetur.) quam
286 etiam extollunt DD. ſecundùm Felin. *in cap.*2. *num.*4.
*vol.*2.*de libel.oblatio.*notabiliter Iaſ. *in l.*1.*ex n* 6 *de off.*
aſſeſſores,& præcipuè inquit (ultra alias rationes) lo-
cum habere,ubi proceditur attenta veritate facti, ſu-
blatis formulis.
287 Quod ulteriùs probatur ex celebri Bartoli doctrina
in l.ſi pupillus § 1.*col.*2.*verſ.ſi verò non dicit,ff.de ne-*
*got.geſt.*ubi docet, quòd licèt adminiſtrator non dicat
expreſſim, ſe negotiū facere adminiſtratorio nomine,
ſi tamen expreſſit cauſam tangentem adminiſtrationē,
videtur expreſſiſſe alterius nomine agere, per text.*ibi,*
288 ut creditorem tuum,vel pignus tuum liberet,*&c.*quod
nota,inquit B.quia ob expreſſionem cauſæ præſumitur
actus fieri contemplatione,ſive nomine ejus, ad quem
eā ſpectat B. referens ſequitur etiam Tiraq. *in propoſ.*
de retract.lignagier,§.10 *gloſ.*1.*& unica n.*5. *fol.*347.in
novíori impreſſione,adducens rationem legis *in agris,*
ff. de acquir.rerum dominio, cum concordantib.
289 Et ideo dicit Bart.*in l.ſi fundum per fideicommiſſum,*
in princip.ff.de legatis 1.per illum text. quòd ſi procu-
rator dicit,ego Titius nuntio tibi, ne ædifices in tali
re Sempronij,vel vendo tibi talem rem Sempronij,vi-
detur actum facere nomine Sempronij, ad quem res
pertinet,non nomine ſuo, ſequitur ibi Imol.Bart.*in l.*
u.a e.iad fin.& ibi Bal. *C. de rei vi dic.*Fel.*in cap. cum*
*M. Ferrarie ſ.ſub n.*2.*de conſtitut.* Tiraq *ubi ſuprà,* di-
centes, ſufficere quamlibet demonſtrationem.
290 Hinc tutor contrahendo de re ſpectante ad pupil-
lum,præſumitur nomine pupilli agere, *l ad negotiatio-*
*nē,ff.de adminiſtratione tutor.*Bald.*in l.ſi patruus,col.*2.
C.communia utriuſque judicij. Corneus *conſ* 27.*num.*7.
*lib.*2.Alciat.*præſumpt.*14.*n.*2.& in ſpecie procuratoria
idem reſpondit Decius *conſ.*77. *n.*13. *in fin.* Menoch.
tractat. de præſumpt. præſumpt 49.*n* 5. *lib.*3.
Prout etiam ſi ipſa ſententia ſimpliciter loquatur de 291
perſona Patris, ſeu nomine proprio adminiſtratoris,ſi
tamen ex actis, & proceſſu conſtet egiſſe ut legitimus
adminiſtrator,puta rector,aut Prælatus Eccleſiæ, non
proprio ſui ipſius (ſecundùm ea, quæ hactenus dicta
ſunt) ita pariter ſententia adminiſtratorio nomine,
ſcilicet, intelligenda eſt. Enimverò ſententia dubietas 292
declarationum, & interpretationem recipit ab ipſis
actis,& proceſſo, è quibus emanavit. Corneus *conſ.*10.
*n.*2.*vol.*4.Alexand.*conſ.*49.*n.*8 *lib* 7.idem Craveta *con-*
*ſil.*186.*n.*5.Soc.jun.*conſil.*181.*n.*70.*lib.*2. Menoch. *con-*
*ſil.*80.*à n.*39.Seraph.*deciſ.*354.*n.*18.*tom.*1.*& deciſ.*279.
*eod.tom.*ubi inquit, quòd ambiguitas ſententiæ recipit
declarationem ex actis,imò etiam eam recipit à libel- 293
lo, ut probat Seraph.*in deciſ* 640.*n.*2.*& n.*18.*tom.*1.&
non pluries paſſim alibi altiùs tractavimus,nempe in-
frà *cap.*12.*à n.*62 *cum pluribus ſeqq.*ubi quampluríma
videbis ad propoſitum noſtrum.
Et tunc etiam,quia ſententia intelligitur lata ex 294
qualitate,& cauſa in libello deducta,quamvis in eadem
ſententia non exprimatur,gl.*in l.ha enim cauſa de ſuſ-*
pect.auto.l.ſi quis ad exhiber.dum.ff.de executione rei jud.
gl.nota *in l.& puto,*§.1.*famil.erciſ.*Bar.*in l.*1.*C.de erro-*
*re calculi.*Bal.Novell.*in tr.de dote n.*2.Phan. *tr.de lucro*
*dotis in rubr.n.*39.*fol.n.ibi* 26.*in parvis,*& comprobatur
ex doctrina à Bart.*in l.ita ſtipulatus,*§.*Chryſogon.ff.de*
verb.oblig.in penult.col. dum dicit, quòd ſi aliquis pro-
curator alterius ab initio cœpit agere cauſam procu- 295
ratorio nomine,licèt poſtea in proſecutione fiat etiam
à ſe aliquis actus ſimpliciter:tamen intelligitur repe-
tita illa qualitas,ſcilicet procuratorio nomine,per tex.
ibi cum gl.& notat idem B.*in l.qui ſervum,*per illum,
text.*ff.de interrogat.actio.* B.*in l.procurator, qui pro evi-*
*ctione.ff.de procur.*optimè Fel.*in cap.cum Ferrarienſ. de*
*conſtitut.n.*2.
Hinc eſt,quòd ſi contractus plura habeat capitula,& 296
in uno fiat mentio officij, in aliis autem contrahentes
ſimpliciter loquantur, totus contractus eodem modo
debet intelligi ſcilicet repetita qualitate officij, quia
illa qualitas informat omnem obligationem,Bald.*in l.* 297
procurator.ad fin.ff de procur. Mantica *in tract. de con-*
*tractib.lib.*2.*tit.*1.*n.*3.quoniam una pars contractus,ab
alia poteſt declarari, *arg.l.utrum,* & ibi Bal. & Angel.
*ff.de petit.hered.& l.qui filiabus, de leg.*1.Decius *conſ.*
48.*col.ult.verſ.*5.Purpura.*conſ.*473.*n.*20. Craveta *conſ.*
428.*n.*13.*in fin.* Mantica *ubi proximè.*
Quò pertinet,quod dicit Cravet.*conſ.*231.*n.*14.quòd 298
petens reddi rationem adminiſtrationis, res & quanti-
tates adminiſtratas,debet ſpecificare, quas quidem ſi à
principio non exprimit,ſed in perſecutione cauſæ, &
hoc ſimpliciter abſque eo,quòd eſſe adminiſtrationis,
dicat, intelligitur, id feciſſe ex cauſa adminiſtrationis,
ſequitur Menoch.*de præſumpt lib.*3.*c.*49.*n.*10. Et gene-
raliter eſt advertendum, quòd poteſt conjecturis con-
ſtare,quem agere,vel contrahere nomine alieno,& ad- 299
miniſtrationis,ita docet Bald *in l.ſi patruus,n.*4.*C.com-*
munia utriuſque jud. ſequitur Menoch. *ubi proximè*
*præſumpt.*46. *num. fin.*
His conveniens eſt,quòd licèt aliàs libellus genera- 300
lis,& incertus non admittitur, tamen ſi ex perſecutio-
ne cauſæ,prout ex probationibus,& aliis actibus decla-
retur, & quæ actio fuerit intentata, conſtiterit, rectè
procedit,juxta gl.*in l.*1.§.*ſi quis argentum,ff.depoſ.*Pan.
& alij declarant *in c.ſignificantib.de libelli oblat.*Franc.
Ripa *in c.cū Eccleſ.Sutrina,n.*19.*de cauſa poſſ.& propr.*
Secunda regula ſit,ut iis omnibus,quibus ſententia,
& res judicata præjudicat,pariter omnia acta proceſſus, 301
&

& judicij nocent,& præjudicant, mirabiliter text.eam ita probat in cap.inter dilectos,verſ.nec atteſtationes de fide inſtrum.l.ſed & ſi poſſeſſor.§.fin. §. de juriſjur. melior text.in l.Iulia, C. de commiſſ. ſingularis ad hoc ſecundùm Iſſ.in leg.dedic.in princ. n.3.ff.qui ſatiſdare cogant. Innocent. in cap.cauſam quæ 1. num.3.de teſtibus, ubi Ioan.Andr.col.2.Hoſtienſ.col.2.Butr.num.6.Bal.n.2. Anchar.num.3.Imol.colum in princ.Aret.num.10.Abb. num.3.Felin.num.26.Decius num.5.Bart.in l.ſi ſuperatus num.4.ff.de pignor.idem Bart.in l.ſæpe num.12.de re jud. & ibi Alexand.n.123. idem Bart.& cæteri communiter Doctores in l.ſi mater.§.item ſi rem, ff.de exceptione rei.jud. & in l 2.n. 14. verſ.ſed an porrigatur C.de edende,ubi poſt cæteros ſcribentes adnotavit Purpura,n.127.atque Decius poſt Alexand. quem refert in pluribus conſiliis n. 66. idem B. & DD. in l.qui repudiantis §.2.n.4.verſ.nam & regula eſt, ff. de in offic. teſtam.ubi per Doctores ſcribentes Matthæus Afflict.deciſ.Neapol.396.in cauſa comitis n.3.& 7.

302 Hinc etiam eſt,ut in ſucceſſoribus,quibus præjudicat ſententia, & judicij acta, pariter inſtantiam cœptam,& in eodem ſtatu,mortuo primo agente, ſeu defendente tranſire,certiſſimum eſt ac ſequens ſucceſſor in eo ſtatu ſubire tenetur judicium,quo à prædeceſſore fuerit relictum, ut in ſucceſſore in beneficio, præbenda,Eccleſia,aut adminiſtratione,fideicommiſſo,majoratu,& ſimilibus,probat text.in l.in judicio,ff.famil. erciſ. B.in l.ſi eum hominem n.4.verſ. reſpondeo,ff.de fidejuſ.Angel.& Paul.ibi num.2.Bart.in l.1.n.4.ff.ad Trebell.Angel.colum.verſ.ſequitur in textu.Iſſ.ibi num.10. idem B. in l.Lucius §.rogatus,ff.eod.tit. Angel.in l.tam ex contractib. num.4.ff.de judiciis, ubi Paul. num.5.& cæteri Doctores B. in cap. quia V num.3.de jud.& ibidem Butr.num.11.Ancaran.n.5.Socin.jun.conſil.34 n.3. lib.3. Marcarius in Epitome de fideicommiſſ.q.72.verſic. & de inſtantia, Xuarez allegatione 27.n.1. Marant.de ord.jud.part.5.fol.275.col.2. Rebuff.3. part.conſtit.rubr. de appell.gloſ.unic.n.8. latè Anton. Natta conſ.383.lib.

303 2.per totum,& nec eſt neceſſe,ut lis ſit conteſtata cum prædeceſſore, ſed ſufficit ſola citatio, & etiam libelli oblatio.Bal.in l.1.n.2.C.ſi penden. appellatione mors intervenerit.Angel.in l.ſervus verſ.in aliis autem,ff.de his qui not. infam. & in l. ſi defunctus col. 1. verſ. ſequitur textus, ff.de procur. & idem (loquendo in ſucceſſoribus majoratus) Molina de Hiſpan.primog.lib.4.cap.8. num.9.& loquendo in fideicommiſſariis,latè proſequitur per multas diſtinctiones circa hanc materiam videndus in occaſionibus Marc.Anton.Peregr.de fideic. art.53.à n.17.cum pluribus ſeqq.

304 Et ex eadem doctrina fluit, ut uxor poſſit exigere dotem (etiam promiſſam viro dumtaxat) poſt ejuſdem viri mortem ratione ſui intereſſe ex eiſdem actibus inchoatis cum marito,& à marito defuncto, intentando etiam in executivum,Alber.in l.manifeſtiſſimi num.10. C.de furtis. Bal. Novel. in tract.de dote,privil.9. & 10. p 9.Gratian.in diſcept.foren.cap.49.à n.14.quod quamvis controverſum ſit,an uxori ſoluto matrimonio cōpetat actio,ad exigendam dotem promiſſam ſoli viro; receptius eſt, ex æquitate competere, ut eſt videre ex Gratia.ibi,& Gaſpar Rodr.de an.reddit.lib.3.q.7.n.58. ubi latè,& Parlad.lib 2.rerum quotid.cap.fin 3.part.§.1. num.3. maximè cùm ſententia lata contra maritum in

305 bonis dotalibus, noceat mulieri etiam ſoluto matrimonio, nec aliquem recurſum uxor habere poteſt. Ita poſt plurimos latè Anton.Gom in l.50.Tauri,n.32.per totum, ubi limitat,ſi adſit colluſio, vel minus legitima

306 defenſio(ut inſuper probatur ex iis; quæ latè inferiùs à num.334. dicuntur) & an ſoluto matrimonio vidua, cujus maritus in vita redditus emit, quæ lucra ſunt,& communicanda inter ipſos,an poſſit illa petere executionem inſtrumenti, quamvis de ea mentionem non

307 faciat,vel an ſit neceſſarium,ut ſibi ab hæredibus cedantur actiones,aut lucrorum ſit facta diviſio,vide latiſſimè per Gaſpar.Rodrig. de annuis redd.l.2.q.9.n.67.

Et in beneficialibus,ut per obitum Rectoris præben- 308
dati,aut Prælati,lis non finiatur,ſed cœpta inſtantia in eodem ſtatu tranſeat in ſucceſſorem determinavit Rota deciſ.10.ut lite pendente innovis,ſequitur Gomez in regul.de annal.quaſi.62.n 4. Paul. Caſtrenſ. conſil.319. num.2.lib.1.& eſt text. in cap. fin. ut lite penden. in 6. & in clem.1.eod.tit. quemadmodum etiam quando inſtantia fuit inchoata ſub nomine dignitatis,vel adminiſtrationis,non pro particulari jure,illius adminiſtra- 309
toris.& prælati, ad ſucceſſorem in dignitate, & adminiſtratione, tunc activè & paſſivè tranſit, cap. dilecti de foro competen. Abb.in cap.quia V. de jud.ubi Decius num.8.plures adduxit concordantes Marc.Ant.Peregr. de fideicom.art.53.ſub n.25.& n.28.

Tertia ſit concluſio, ut plerumque ſententia inter 310
alios lata jus inter alios faciat,aliis prodeſſe,ac nocere contingit ex propria vi,& natura ejuſdem abſque aliqua ſcientia accedente, prout executoriales expeditæ contra illos, quos negotium principaliter tangit, aut principaliter intereſt,quique primum locum obtinent, & ad quos actio; vel defenſio principaliter ſpectat, præjudicium ſucceſſoribus,quos negotium, vel ſecundariò, acceſſoriè, incidenter aut in conſequentiam tangit,etiam non vocatis,nec citatis,invitis,ſcientibus, aut ignorantibus præjudicare, damnúmque generare, certi eſt juris, tunc ſiquidem lis tractatur cum legitimo contradictore, à quo aliorum jus in eadem ſe de- 311
rivatur, aut oritur, quique primas obtinent in eadem controverſia partes,text. eſt in l.quamvis, verſ. denuntiare,& verſ.denunciari,ff.de ventre inſpic.l.ex contractu ff.de re jud.l.ſi Patron.ff. ad Trebell. l. ſi ſuperatus, verſ.ſi qui,ff.de pignorib.l.Papinia.§.fin.& in l.qui repudiantis,ff.ad Trebell.l.ſi ſui putavi,in princ.ff.de inoffic. teſtam.l.de unoquoque judicio,ff.de re judicat.ubi mirabilis gl.& ibi Angel. Imol.& Alexand. Bart. in l. dicem ff.de aqua pluvia arcen. n.1 Baldus in leg.cum ita dixit in princ. de adoptionib. & in l. ſi curatoris, ff. de jure deliber. Angel. Imol. & recentiores in l. filiusfam. §.divi ff.de legat 1.gl.ſingular.Domini.in cap.fin.de electione lib.6 latè Alexand.n.66.viſis dubitationibus col.1. & 2.lib.2.conſil.85.ponderatis his, col. ult. lib.6. vocans illam gloſ.mirabilem,Barba.conſil.1.col. 3.lib.2.Felin.in cap.de cauſis col 4.de off.deleg.& in cap.illa de accuſat. Iſſ.in l.reſcriptum col.2.verſ.2.moveor.ff.de pactis,& latiùs in l.ſi quis nec cauſam col.2.ff.ſi cert.pet. Philipp. Decius conſil.367.viſo puncto,col.ult.Roma. in l.in concedendo 1.6.ubi Paul.n.2.ff.de aqua pluvia arcen.Raph. Cuma.in l. filiusfam.§. divi col.1.verſ.nota quod. ff. de legat.ubi Iſſ.n.47. lectura 1.& n.61. lect 2.Ripa n.61. Loazes num.126.Crotus num.38. Imol in l. decem n.6. & ibi Iſſ. 38.ff.de verb. oblig. Alber.in l. penult. col.4. dona. inter vir. & uxor. Oldrad. conſil.94. n.18. Tiraq. de primogenit q.35.n.17. Beroius deciſ.255.col.penult. ad med.Anchar.in cap.licet de voto.Alex.in l.ſæpe,n.10. ff.de re jud.Jacob. à S. Georgio de feudis verb. & dicti vaſſalli num 33.Curtius junior conſil.13.num.8. Felin. plures referens in cap.exhibita n.1. de judic. Aletar.reſponſ. 493.n.33.Marzarin Epitome de fideicomm.q.72. verſ.ſed advertendum erit.Auguſt.Berol.conſ.102.n.46. & 47.vel 2.Ozaſcus deciſ. Pedemont.157. num.1.uſque ad num 6.Cephal.conſil.218.num 22.lib.2.Xuarez alle-
gatione 27.n.3 Mol.de primog.lib.4.cap.8.n.3. (ubi lo- 312
quitur de ſententia lata contra poſſeſſorem majoratus, ut præjudicet ſucceſſoribus.) Antonius Gomez in l 40. Tauri num.73. Covarr. in practic. quæſtion. cap.13.n.6. Menoch de ſucceſſ. creatione lib.1.§ 6.num.18.Capicius deciſ.107.& loquendo etiam in feudalibus, majoratibus, & fideicommiſſis, exactiſſimè optimeque doctiſſ. Pinell. in leg.1. part.Cod de bon. mat.à num.48.Padilla in l.unum ex familia §. ſi de falcidia num. 14. Gregor.

Salgado de protect, Reg.

DDd 2 Lopez

Lopez in leg.20.tit.22.part.3 verb.pero r caſas col.2. & ſententia nobilitatis firmat Otaloa de nobilita.e 2.part. 3.p.pirac.cap.8.n.7.latiùs Tiraq. in tract.de nobilit.q 37. à num. 1. cum ſeqq. & etiam in fideicommiſſariis, ut ſententia lata contra primum vocatum, cæteris ſucceſſoribus noceat, & lata contra hæredem officiat ſubſtitutis, & legatariis, vide exactiſſimè per Anton. Peregr. de fideic. art.53. à n.40. cum ſeqq. Tiraquell. in in tract. res inter alios acta in princ. n 5. latiſſimè rem hanc plurimos referens, proſequitur Mirres tract.de major.4.p. quaſt.14 a n.1. cum pluribus ſeqq. in noviori impreſſione, pro quibus elegantiſſima ſunt verba d.l.1.§.denunciari, ff.de ventre inſpiciendo, ibi, denunciari autem oportet iis, quos proxima ſpes ſucceſſionis contingit, & ibi, hæredi inſtituto, non etiam ſubſtituto, & ibi, qui primum locum tenent, & c. alios citavi infrà hac 4.cap.14. num.12. & ſeqq.

313 Ex qua concluſione unam notabilem doctrinam ac theoricam ponit B. in l.cum filius familias, ff. de verb. obligat. col.2 & ibi Angel. de Peruſ. Imol. Alexand. Socin. Iſſ. & communiter Doctores Anton Gom. in . variar.cap.8.n.90. quòd quando delictum eſt principaliter commiſſum ab uno, & pœna bonorum pervenit, & inficit alium in conſequentiam, ſententia, & condemnatio principalis nocet alteri, qui tenetur in conſequentia, ita probat tex. in l.1.C. ubi cauſa fiſcales, text. in leg. quiſquis §. filij verò. C. ad. l. Iul. majeſt.

314 Cujus erit exemplum, quando delictum eſt tale, ex quo prohibetur alienatio bonorum à die commiſſi criminis, quia ſententia lata contra principalem delinquentem, præjudicat poſſeſſoribus, in quibus bona reperiuntur alienata, ita probat text. in d. l. quiſquis §. filij verò trat. in c. cum ſecundum leges de hæretic. lib. 6. & ita tenet B. d. l. cum fil us familias 2. col. & ibi communiter DD. Sequitur Ant. Gomez ubi proximè, quia alia exempla conſtituit, ut puta de ſervo condemnato pro delicto capitali, ut ſententia præjudicet Domino etiam non citato, poſſitque in ſervum mandari executioni. Et de patre, qui ex forma ſtatuti tenetur ſolvere pœnã pecuniariam filij, quatenus tangit legitimam ſuam, ut ſententia lata contra filium, noceat, & præjudicet patri, etiam non citato, nonnullos Doctores trahit in comprobationem Gomez videndus ubi proximè.

315 Ex qua etiam concluſione ulteriùs provenit, quod ſententia lata contra prælatum, ſeu rectorem beneficij nocet, & præjudicat ſucceſſori, & per conſequens non excedet executor executoriales in eum exequendo, ita docet optime Panormit. in conſil.92.lib.1. quem ſequitur Aymon. Cravet. conſil.10.n.8. Pinel. in lib.1. part.3. ſub n. 28. ante fin. C. de bonis ma er. Iacobus Cancer. variar. reſo. 2. part. cap.16. num.100. Panormit. conſil.62. illud de jure, lib.1. & Pinellus loco citato, idem dixit loquendo in ſententia lata adverſus adminiſtratorem, qui univerſitati, & rebus præeſt, vel adminiſtratorem tam ſpiritualem, quàm temporalem, ut ſententia ad-

316 versùs illos lata jus faciat adverſus ſucceſſores in adminiſtratione, quibus nocet, & prodeſt, quamvis ab illis cauſam non habeant ſucceſſores, plenè conſuluit Oldrad. conſ.64. per text. in c. cùm inter. de re jud. & in c. cum olim de præſcript. & poſt plures alios tenet Pe-

317 regr. de fideicom. d. art. 53. n. 48. per tot. nec iterum ſucceſſor tanquam obtinens executoriales aliud de eadem re judicium ſubire cogitur, ſingulis ſiquidem controverſiis unum judicati finem ſufficere, conſtitutum eſt in l. ſing. ff. de exceptionib. rei judicat.

318 Et loquendo in prælato ſuccedente in regimine, & adminiſtratione beneficij, ut quemadmodum teneatur ex contractu ſui prædeceſſoris facto nomine adminiſtrationis, cap.1. de ſolution. ita ſi ſit adverſus prædeceſſorem lata ſententia, illi nocet, tenet poſt alios Ti-

319 raquell. in tract. de jure primogen. q.35 n.17 & 18. ubi etiam loquitur idem de Epiſcopo, œconomo, & in fiſco, & aliis ſuccedentibus in univerſali regimine, & adminiſtratione bonorum, ſeu jurium, ſive etiam in certa parte per modum quotæ, quamvis ipſe non ſit hæres revera, nec cauſam habeat à prædeceſſore, cùm in eum transferantur omnes actiones activè & paſſivè, nimirum ut illi obſtet ſententia contra prædeceſſorem lata, pro quo facit communis Doctorum ſententia relata per Ruinum. conſil.71. num.5. lib.5. quam ſequitur Cardinal. Tuſch. practicar. concl. tom.7. litera S. concl. 320
174. n.67. quæ dicit, quòd ſententia ſemper præjudicat ei, qui verè, vel repræſentativè eſt eadem perſona, plures citavi infrà ſub num.326. & quòd ſententia lata contra Prælatum Eccleſiæ præjudicet ſucceſſoribus, probat poſt Oldrad. & alios quos citat, Aymon. conſil.10.n.8. Mieres de majorat.4.part. cap.14.n.5. in noviori impreſſione.

Quod quidem fallit niſi Prælatus fuiſſet intruſus, 321
quia ſententia lata adverſus prælatum intruſum, nullo modo præjudicat Eccleſiæ. Ita docent B. ad fin & Bal. in l. ſi inter. in 2. col. in verſ. quaro erat prælatus, Cod. in quibus cauſis in integr. reſtit. non eſt neceſſaria, gloſ. in c. ribi in fin. de electione, in verſ. adminiſtrent. Bertach. in repert. 3. p. d. tit. S. verb. ſententia effectus ſub n.4. verſ. ſententia contra Prælatum intruſum fol. mihi 63. quod ego intelligerem de intruſo notorio, conſidera.

Ex cujus regulæ doctrina fluit, ut ſententia lata in 322
favorem, vel contra aliquos alicujus artis, vel officij profit, & noceat poſtea venientibus, & ſuccedentibus, licèt in ſententia comprehenſi expreſsè, & nominati non ſint, cùm legitimè ſit lis agitata cum omnibus, qui tunc aderant, & contradixerunt, & ſic eis obſtat exceptio rei judicatæ, meritoque contra illos procedit executio (facta priùs citatione, cùm detur perſonarum mutatio. ita latè affirmat Fontanel. in tract. de pactis nuptialib. clauſula 4. gloſ.17. n.87.88. & 89 fol.255. ubi ad id allegat deciſionem Senatus Cataloniæ. Idem probat Cancer. lib.3. variar. cap.17. de ſententiis & earum executione, n.190. qui confirmationem allegat Guido Papæ deciſ.549. idem probat Menoch. benè loquẽs, in conſil.390. n.37 & 38.

Et per eundem Guidonem Papæ d. conſ. 549 loquenti 323
in ſententia lata contra mercatores & datarios gabellæ, ſeu pedagij, noceat ſucceſſoribus etiam non citatis, nec in cauſa intercedentibus, quia dicitur actio popularis, ſequitur Cardinalis Tuſchus practicar. concluſ. tom.7 litera S. concl. 174. num.18. & 33. vide infrà num.353. & ſequentibus, & quia ſententia lata contra
plures ſub nomine collectivo, prout familia, agnatio 324
vel quid ſimile, præjudicat omnibus, Petrus Anchar. conſil. 92. num.2. & 3. verſ. iis præmiſſis. Tuſchus ubi proximè num. 46. prout etiam contra homines caſtri vel villæ, quia nocet ſucceſſoribus Guid. Papæ dec.279. Tuſchus dicto num.46. Facit etiam quod dicit Anton. Capicius deciſ.1. videndus. Avend. de exequen. manda. 1. part cap.4. n.49. verſ. imo ſi poſitis, ex doctrina Innocentij in cap. Abbate S. Silva. de verbor. ſignific. quod ſi
virtute ſententiæ poſiti ſint limites inter duos vicos, 325
villas, ſeu civitates, & iterum amoveantur, quòd iterum poteſt peti executio ſententiæ contra turbantes, & amoventes, etiam ſi ſint vicini poſtea nati in populo condemnato, nam idem eſt conſilium, vide Capicium elegantiſſimè tractantem.

Et generaliter quòd ſententia lata contra cives, vel 326
homines alicujus loci præjudicet omnibus ſequentibus, etiamſi non ſint hæredes condemnatorum, quod ſatis eſt, quòd videatur idem cives, juxta l. proponebatur de judiciis, & ita tenet Natta conſil.589. à n.16. lib.3. Barbuſ. interpretãs ad l. cum proponebatur n.28. probat. l.5. tit.15. p.2. & ibi notat Gregor. Lopez verbo ſon villos. & Guido Papæ de.279. quod & tractat Menoch. conſ.390. à num.10. & ſequentib. lib.4. ad quem ſe refert Mieres tract. de majorat. quaſt.12. n.67. in noviori impreſſione,

Peregr.

Peregr. *de fideicommiſſ.art.53. num.*58. Iacob.Cancer.
*variar.reſolut.2.part.cap.*16. *num.*101. quia eadem ubi
eſt res aut perſona vere, vel interpretativè, ſententia
obſtat,& rei judicatæ exceptio.gl.*in l.& an eadem verb.*
concurrunt,ubi gl §.1. §. *de except. rei jud.* Angel. *in l.*
cum quærebatur,ff. eod Lanat.*conſil*.34.n.15 Ponte *con-*
ſil.49.*num*.4.*conſ*.62.n.36. Petrus Surd. *conſil*.312.n.26.
Anu.*conſil*.53.n.27.& *conſil*.99.*ſub n*.1.Socin.*conſil*.18.
n 44.*vol*.3. Cornaz.*deciſ*.703 *n*.8.Giurba *deciſ*.20. *ſub*
num.3. alios citavi ſupra *n*.119.

327 Hanc tamen noſtram principalem regulam ſuprà
poſitam, ut limites velim, quando quis de ea re, cu-
jus actio,vel defenſio ſibi principaliter competit,eum
quem negotium incidenter, aut in conſequentiam, ſe-
cundarióque contingit; & ſequentem agere de ea re,
patiatur,nam hoc quidem caſu ratione tanti conſenſus
ejus,qui poterat defenſioné aſſumere,& aliam à prio-
ri ſaltim defenſionis loco repellere,ſententia ei etiam
non vocato æquè præjudicat, ac ſi ipſe egiſſet,vel de-
fendiſſet; docuit text. elegans *in l.ſæpè,ff.de re jud.&*
in cap.fin.de ſenten.& re jud.. Regia 19.n.22.p.3.

318 Exemplum de creditore,aut etiam debitore patien-
te de jure,& proprietate rei pignoratæ agere, aut ma-
ritus ſocerum, vel uxorem de proprietate rei dotalis,
aut emptor venditorem de proprietate rei emptæ ex-
periri paſſus ſit,quæ exempla in dictis juribus expreſ-
sè redduntur, pariter atque invenies plurima alia per
ſcribentes ubilibet, & præcipuè per Alexandrum, qui
copioſiſſimè omnium eam rem alloquutus fuit. quam
concluſionem probant, & exempla Tiraquell. *in tract.*
res inter alios act. n.56.latiſſimè poſt alios per Covarr.
in pract. quæſt.cap.13.præcipuè *à n*.7.*cum ſeqq*.ubi latè
exempla dictorum jurium pedetentim examinat, &
vide ſuprà ſub *n*.273. ubi de limitatione.

329 Iis pertinet ſcire,an ſententia lata adverſus beneficij
Eccleſiaſtici poſſeſſorem ſuper eodem beneficio,ex ea
cauſa,quòd conferens illi non habuerit jus conferen-
di, præjudicet illi, qui conſulit ſuper iure conferendi,
in qua quæſtione illud ab omnibus communiter rece-
ptum eſſe reperio,ut conferenti ſcientiam litis habenti
cauſam hanc ſuper eo iure tractari, quoad poſſeſſio-
nem conferendi tantùm, non verò quoad proprieta-
tem præiudicium ſententiam generare, ita probant
Cardinal.per text.*ibi in c.cum olim de cauſa poſſ.& pro-*
prie. Imol.& Panorm.n.23.Felin.n.11.*in cap. penult. de*
*re jud.*idem Felin.*in cap.ad petitionem n*.18. *de accuſat.*
Angel.& Alexand.*in d.l.ſæpè n*.54.*de re iud.* Lambert.
in tract.de iure patr.lib.2.*p*.2.*q*.11.*art*.9. Bal.*in l.ſi fine,*
C. ad Velleianum column. fin.

330 Horum inſuper Doctorum iſta eſt omnium concors,
& receptiſſima ſententia, ut idem ſit dicendum, &
prædicandum de ſententia lata contra electum, vel
contra præſentatum, ob defectum ſcilicet iuris præ-
ſentandi, aut eligendi,ut præiudicet ſimiliter præſen-
tantibus,aut eligentibus ex identitate rationis, & præ
cæteris ita in terminis adnotarunt Imol. Panorm. Fe-
lin,& Cæſar, Lambert.Innocent.*in cap. quamvis* 2.*col.*
ad fin.in gl.in verbo à quo cauſam de re jud. Bertac. *in*
*repet.*3.*p.lit. S. verbo, ſententia effectus ſub n*.150. *poſt*
medium.Petr.de Surd.*in l*.1 *ff.quibus res jud. non nocet,*
331 ex ratione ſtatim tradenda.

Quod intellige quando ſententia lata contra ele-
ctum, & præſentatum præjudicet eligenti, aut præ-
ſentanti, ſcienti ſcilicet, in quaſi poſſeſſione tantùm,
ut *ex cap.cum olim*,ubi Cardinal. *de cauſa poſſ. & pro-*
*pric.*Imol.& Ab.*in cap. pen. de re jud.* & alij per Lam-
berti. *de iure patr.lib*.2.*part*.2.*quæſt*.11. *art*.9. *fol*.203.
Covarr.*pract.quæſt.cap*.14.*n*.1 Mieres *tract.de majorat.*
3.*part.q*.15.*n*.15.*in novioſi impreſſione.*

332 Econverſo autem receptiſſima eſt & apud eoſdem
Doctores ſententia:ut ſententia lata ſuper iure eligen-
di, conferendi; vel præſentandi adverſus eoſdemmet

collatores,aut præſentantes Patronos, præjudicet om-
nino præſentato, electo, vel ei cui beneficium fuerat
collatum, quam quidem definire quæſtionem authori-
tate gloſſæ *in cap. cupientes, §. cæterum verbo, nullum*
præjudicium de electione lib.6.cap. hoc quippe 3.*quæſt*.6.
verb. his autem, priorem autem concluſionem proba-
runt præfati Doctores inter alia fundamenta,ex deter-
minatione text. *in d. lege ſæpè,ff. de re judicata*,præci-
puè per exemplum ibidem appoſitum à Jureconſ. de
ſententia lata contra creditorem ſuper proprietate
rei pignoratæ, noceat debitori ſcienti de jure ſuo tra- 333
ctari,quaſi viſus ſit debitor permittere, quòd creditor
ſuper pignoris proprietate cauſam tractet, ut pariter
ſit in eo,qui contulit beneficium,ſciens, videatur per-
mittere illi cui confert, cauſam agere vel defendere
ſuper jure conferendi; licet ſolus Covarr. latè inſur-
gat contra iſtam rationem, & communem receptiſ-
ſimam ſententiam,ab ea tamen recedas.

Ex hac etiam regula oritur, quòd ſententia & res
judicata obtenta contra fiſcum, producit rem judica-
tam contra eos, quorum jus derivatus ab illo fiſci,
& ab illo principio. Afflictis *deciſ*.396. *num*.4. Meno-
chius *conſil*.121. *num*.60. Franciſcus Claperius *cauſa*
66.*quæſt*.2.*per totum.*

Quarta regula erit in hac materia,ut tunc ſententia 334
lata adverſus legitimos adminiſtratores, quia primas
partes obtinent in rei defenſione, vel actione, ſucceſ-
ſoribus, & aliis quibus per conſequentiam tangit ne-
gotium, nocebit quando qui fideliter litem tracta-
vere,ſtat enim pro illis juris præſumptio, ut ob inter-
eſſe proprium fideliter, & attente litigabunt, ut notat
Socin. *in l. Gallus §.& quid ſi tantum colum. fin.verſ.*
conſidera,ff.de liber.& poſth. & poſt alios Pinel. *in l*.1.
p.3 *num*.50.*in prin.C.de bon.mater.* At ſi ſucceſſor velit 335
probare ſententiam,quæ ſibi objicitur,latam fuiſſe ob
culpam, dolum, vel negligentiam ejus, contra quem
lata eſt,ita quòd vel cum adverſario colludat,ſeu in lite
ipſa negligenter ſe geſſerit,vel lis ob ejus contumaciã,
eo;abſente tractaretur, compertiſſimum eſt,prout & re-
ceptiſſimum litem his caſibus proſequutam, ſequenti-
bus ſucceſſoribus præjudicium non afferre.text.eſt ele-
gans *in l.ex contractu.* ibi, niſi culpa tutoris.) *ff. de re*
jud. text. *in l.à ſententia, & l.ſi perluſorio, ff. de appel-*
lat.l.ſi ſervus plurium,§.1.& §.ſi quis ante. ibi, vel mi-
nus plenè) *ff.de leg it*.1.optimus etiam text.*in l.ſi ſpon-*
*ſus,§.ſi uxor.*2.*verſ. ſi modo cum animum, ff. de donat.*
inter virum & uxorem. notant B. & communiter DD.
in d.§.ſi ſervus plurium,§.1.col.2 &poſt Imol.& Cuma.
Iil *ibi n*.1. Matthæus de Afflict. poſt alios feudiſtas *in*
cap.1.*§.ſi vaſſallus* 3.*n*.8. *ad finem verſ. niſi talis alie-*
natio & 9.*prope finem,verſ. niſi ſententia lata eſſet,ſi de*
*feu.fuerit conventio inter Dominum & agna.vaſſal.*Bart.
*in l.filiusfam.§.divi.n.*9.*ff.de legatis* 1.Bald.*in l.*2.*n*.5.*C.*
quibus res jud.non nocet.Soc.*in d.l. Gallus.§. & quid ſi*
tantù,n.30 *col.fi.*Modern.Pariſ.*ibi*.1 §.13.*q*.5 *n*.34.& *q*.
21.*n*.68. Felin. poſt alios *in cap.cum Bertol.n*.20. *de re*
*ind.*Hippol. *in l.infans n*.22.*circa tertium dubium, ff.ad*
l.Cornel. de ſicariis.Celſus *in conſil*.120.*n*.71.Felin.*in c.*
Inter.n.17.*verſ. ſcias etiam de re jud.*Decius *conſil*.306.
in caſu propoſito n.6.*verſ.verum quia iſta reſponſio* 4.2.
num.34.& *reſponſo* 617.n. 4. & Marcarius *in Epitome*
de fideicommiſ. quæſt.72.*in prin.*Covarr.*in pract.quæſt.*
cap.13.*col.fin.in fin.*Anton.Gomez *in l*.40 *Tauri n*.73.
Otalora *de nobilit*.3.*p.prin.cap*.8. .7.*cum ſeqq.*Padil. *in*
l. unum ex fam.§. ſi de Falcidia n.3. *verſ. ſed contraria*
opinio.Molin.*de Hiſpanor. primogeniis lib*.4. *cap* 8. *n*.7.
elegantiſſimè etiam Pinell *in l*.1.3.*p.n*.50 *C.de bon.ma-*
ter.Alvarus Vallaſ. *de iure emphyt.q* 10.*n*.3.exactiſſimè
etiam Anton. Peregr.*in tract.de fideicom. art*.53.*n*.57.
cum multis ſeqq. vide etiam ſuprà *n* 306.

Hæc igitur colluſio ſeu negligentia probabitur ex 336
ipſo, quòd principalis victus jura ſua non curaverit

deducere,& exhibere,ita ſingulariter Decios *conſ.306.*
num.6.verſ.& eùm de facili probari poſſit. Alciat. *d. re-*
ſpo-ſ.492.n.34.verſ.& dicitur colluſiſſe,& eſt text. *in d.*
l. ſi ſervus plurium §. ſi quis unte,ff.de legat. 1. ibi, vel
minus plenè defendit cauſam,*&c.* Molin. *ubi proximè*
n.9.& a conſequente quando fuit contumax,*l.quia re-*
pudiantes §.fin ff.de inoſſicioſo teſtam.l. ſi perluſorio, §.
quoties,ff.de appellat. & l.ideo,ff.de evictionib.l.praſes,
C.de tranſact.omib. ultra ſupradictos in ſpecie Peregr.
de fideicommiſſ. d. art. 33. n 57.

337 Idem etiam & idem erit, ubi appellationem omiſit
in caſu,qui illam permittebat, vel etiam interpoſitam
deſeruit,Alexand.*in d.§.divi,n.9.ad fin.verſ. non obſtat*
*quòd ſententia.*Ripa *num.62* Loaz *n.113.verſ.9. & ult.*
Crotus *n 39.verſ. ſecundo fuilit.* Mol.*ubi proxime n.10.*
declarat optimè Pinel. *ſuprà ſub n.5. limi'.3. verſ. &*
hac eorum declaratio, ubi latè comprobat Ant. Gomez
in l.50 Taur. n.32.

338 Ac pariter quando ſententia fuit lata adverſus ad-
miniſtratores hujuſmodi,primum locum habentes; ob
aliquod particulare factum proprium ipſorum, & de-
pendens à voluntate propria, tunc ſententia adverſus
eos lata non præjudicabit ſucceſſoribus,vel iis, quibus
aliàs ſi recta lata fuiſſet, præjudicium generaſſet ex
propria vi,& natura ipſius.Exemplum in renuntiatio-
ne,ſuper qua fundatur ſententia,non in alio jure liti-
gantis, nam tunc non parit exceptionem rei judicatæ
alteri agenti ex diverſa cauſa, à qua jus ſuum prove-
nit, juxta *l.cum quæritur 21. & ſeqq.ff.de exceptione rei*
*iud.*Pariſ.*conſil.5.n.37.lib.1.* probatur ex verbis Bal.*in*
l.2.num.5.C.quibus res jud. non nocet n.8. Pinellus *ubi*
ſup ſub n.50.poſt prin.lim.2.verſ. limito 2. ut hac corel.
allegat text. quem dicis notabilem *in l.1.§. ſi quis ſub*
conditio e,ff.ut legatorum ſeu fideicomm. nom.caveat. Pe-
regrin.*de fide d.art.53.num.6.* faciunt quæ Alexand. *in*
l.ſæpe num ..cum præcedentibus & ſequentibus, & ff.de
re jud. Felin. *in cap.venult. de re jud.n.14.verſ.ubi ſen-*
tentia,dum dicunt,in hoc requiri,ut nihil omittatur in
cauſa; nec ſuccumbens aliquid voluntariè conceſſerit
victori, ut cæteris præjudicium generetur.

Et loquendo de ſententia lata ex conſenſu partium.
339 aut conventione litigantium,aut ubi jura producenda,
& allreganda non fuerint producta, ut non præjudicet
ſucceſſoribus, & quomodo, & ex quibus etiam præ-
ſumptivè & ex ſama probetur colluſio, latiſſimè pro-
340 ſequitur Mieres *de majoratu 4 part.quaſt.15.à prin.qua*
incipit à n.91. qui quidem poſt plurimos alios *n.* 102.
& 103. tractat;quando ſententia lata fuit cum procu-
ratore, mortuo jam domino, & poſſeſſore majoratus,
qui mandatum dederat,an præiudicet ſucceſſori, *&*
341 *numeris ſeqq.*quando lata fuit contra poſſeſſorem ma-
joratus à iudice,qui in veritate iudex non erat,& quid
quando à iudice recuſato per poſſeſſorem poſtquam
ipſe à recuſatione deſtitit.

342 Et inde æquè ſubſequitur, ac eſt dicendum, quòd
ſententia lata & obtenta,eáque deciſa per iuramentum
delatum victo condemnato, non præiudicat cæteris,
Ita Innocen.Antonius de Bu.Panorm.quos citat Felin.
in d.cap.penult.de re jud.d.num.14. & num.15. Peregr.
*de fide d. art. 53. num. 62.*exactiſſimè plura hinc inde
adducens Pinell. *in d.l.1. part.3.ſub n.5. verſ. unde vi-*
343 *detur dicendum,quod ſententia*, ubi extendit etiamſi iu-
ramentum ſit litis deciſivum, ex Felin. *ubi ſup.* allegat
in contrarium gloſ. *in l. ingenium,ff.de ſtatu homi.um.*
Et tandem cum ſupradictis veriorem ſententiam &
opinionem hanc dicit, aliis contrarium tenentibus
relatis; ſuam fundamentis late comprobans ex eo,
334 quòd hæc non eſt legitima probatio, quæ fit per iura-
mentum, quem omnino vide.

345 Et tandem dicendum eſt, quod ſi executoriales fue-
rint obtentæ virtute confeſſionis factæ in cauſa ab ad-
miniſtratore legitimo, & eo, qui de ea re primum,
partes occupat, ut quia confeſſus ſit aliquam qualita-
tem præjudicialem, vel ad Eccleſiam, ſeu dignitatem,
aut Univerſitatem, non pertinere, tunc adverſus Ec-
cleſiam,& ſucceſſores exequi non poterunt,quia non
præjudicant, quia confeſſio hæc non egreditur perſo-
nam confitentis, in tertij præjudicium Bart. & Imol.
in l.facta §.ſi hæres, ff.ad Trebell. Alex.*in l.ſæpe n.126.*
& 127.Ant.de Butr.*in cap.cum ſuper*,& Ab.*in c.penult.* 346
*de re.*ubi Felin *n 56.*ſequitur Peregr.*de fideicom.art.53.*
num.61.& optimè plura applicans fundamenta, & au-
thoritates doctiſſimus Pinell,*in l.1.part.3. ſub n.5.ante*
finem. Cod.de bonis maternis. Tu tamen per diſtinctos
confeſſionis voluntariæ,aut neceſſariæ caſus, vide eoſ-
dem,Felin.Alex.Peregr.omninò,& hunc articulum la-
tiſſimè proſequitur,optimè declarans Mierez,poſt plu-
rimos alios,*in tract.de majoratu 4.part.quaſt.14.à n.35.*
cum multis ſeqq. in noviori impreſſione, ubi *num.36. &*
ſeqq. quòd quando anteceſſor in majoratu confitetur,
ſe non juſtè percipere à vaſſallis aliqua jura, & man-
dat ſucceſſori,ut ea non exigat à vaſſallis, an teneatur 347
tali præcepto,& declarationi ſtare ſucceſſor ſi non eſt
ejus hæres,qui quidem *num.52.cum ſeqq.* hoc quod de
ſententia lata ſuper confeſſione poſſeſſoris majoratus,
ut nō præjudicet,diximus,mirabiliter declarat,ut pro-
cedat quando ex ſola confeſſione ſequuta eſt ſenten-
tia,ſecus autem ſi cum confeſſione concurrerent aliæ
veriſimiles probationes,ex quibus judices moveri poſ-
ſent ad ſic ſententiandum, & dicit ad propoſitum no-
tabile conſiliū Bal. *inter virum & uxorem lib.1.* & aliis
applicatis doctrinis; & hanc opinionem ex multis
corroborat Tiraq. *in l.ſi unquam,verbo donatione larg.-*
tus n.100.cum ſeqq.C.de revocan.donationib.& infinitos
penè Doctores congeſſit in propoſito Mieres *ibi*, qui
quidem *d.quaſt.14.n.35.* tractat poſt alios, quòd ſen-
tentia lata ex confeſſione litigantis ſuper nobilitate, 348
non præjudicet filiis, & ſucceſſoribus.

Ex quibus omnibus rectè deduces,executorem non 349
excedere,dirigens executoriales adverſus eos, quibus
vel tacite,& ex propria vi & natura ſententiæ,vel ex-
preſſè nocent etiam nondum vocatis,cùm non ſint le-
gitimi contradictores, nec poſſint executionem exe-
cutorialium,etiam inter alios obtentarum,impedire &
iis, quæ latè dicta ſunt.

Quinta & ultima regula ſit in hac materia, ut ſen- 350
tentia lata in individuis, aliis etiam non vocatis præ-
judicet, ut loquendo in ſervitute, quæ eſt individua,
juxta text.*in l.2.ſi.de verb.oblig.in §. cum ſimilibus* vo-
luit gl.per text.*ibi in l.qui aliena §.ult.verb.prædio.ff.de*
negot.geſt. gl. & B.*in l. de communi in prin.* & ibi B.*ff.*
eod.tit. Angel.*in d.l.2.§.ſi tamen hominem*,Anton.Imol.
& Roma.*in verſ.ex iis*,Ant. *in cap.cauſam el. 2. qui filij*
*ſint legit.*Imol. *in l.ult.*& ibi Alex. *col.13. verſ. adver-*
tendum eſt in hoc, ff.de re jud. idem Alexand.*in l. ſæpe*
*n.48 ff.eod.tit.*Panorm.*in cap.penult.col.4.de re jud.* Ti-
raquel.*in tract. res inter alios acta, n.59.* Marc. Anton.
Peregr.*in tr.de fideicom.art.53.n.43.*prout etiam econ-
verſo in re individua ſententia lata pro uno ex con- 351
ſortibus prodeſt aliis,ita quòd res judicata pro uno ex
condominis, conſeudatariis, cohæredibus, aut confi-
deicommiſſariis,aliis etiam proderit,& oberit, quem-
admodum & è converſo.*l.loci corpus,§.ſi fundus, ff. ſi*
*ſervitus vendicetur.*Peregr.*ubi proximè, d.n.43.in prin.*

Quam eſſe tenendam regulam,dicit Rebuf. *ubi pro-*
ximè notans, ſibi ipſis in hoc fuiſſe contrarios Bar. &
Innocentium;eam tamen limitat,ut procedat in ſervi-
tute jam conſtituta,prout loquitur *d.§ ſi fundus, & d.*
*l. ſi de communi.*ſecus in conſtituenda;quia ſuper hac
lata ſententia inter aliquos aliis nec prodeſt,nec nocet,
cùm in ea non reperiatur terminata regula noſtra, & 352
faciliùs retineatur jus jam conſtitutum, quam de no-
vo inducendum,*leg.Patre furioſo,ff.de iis qui ſunt ſui,*
vel alie.jur.& ita etiam reſolvit Bar. quem ſequuntur
recentiores

recentiores *in d.l.verſ.ex h s ff.de verb. oblig.* & Alex.
qui hoc multum commendat, *in d. l. ſapè.*
353 Cui xlix & ſexta finitima eſt regula, ut ſcilicet ubi
duo, aut plures ſunt habentes, quilibet eorum jus inſo-
lidum, ſi alter eorum agat, & rem in judicium deducat,
ſententia adverſus eum lata, quæ in judicatum tranſie-
rit, conſumit, & perimit jus aliorum. Et ea eſt ratio,
quia de eadem met re, & cauſa non niſi ſemel, non au-
tem pluries quæri oportet *leg licet §.fin.ff.nauta.caupo.*
354 *ſtabu. l.ſi cui §.idem ff.de accuſat.* Exemplum ſit in po-
pularibus actionibus, in quibus de jure publico agitur,
& quæ cuilibet de populo competunt *l.3. ff.de popula-
ribus actio l.cum qui §.in popularibus, ff.de jurejur.* per
quæ quidem jure hanc doctrinam notavit gloſſ. *in l.2.
C.quibus res jud.* & ſequitur Alexand. *in d.l. ſapè n.33.*
Peregrin. *d.art.53. num.*41. quod idem eſſe dicunt ipſi,
& Alexand. eſſe in quaſi popularibus, veluti cùm op-
355 ponitur aliquis defectus, ad refringendam electionem,
nam lata ſemel ſententia pro electo, quæ in judicatum
tranſierit, ulteriùs quærendum non eſt, gloſſ. *in cap.
cum delict. in verbo, judicatum de electione*, cum pluribus
aliis, adductis ad Alex & idem eſt in publicis judiciis,
juxta text. *in d l.ſi cui §.iiſdem*, gloſ. *ſcribentes* gl. *in d.*
356 *l.2.* Alexand. *in d.l. ſapè n.34.* & Peregrin. *ubi proxime
num.41.ad fin.* circa quæ videndus Avend. *de exeq.1.p.
c 4 n.31.* Matth. de Afflict. *in conſtit. Sicil. rubric.37.lib.3
c.4.n.12.* Greg. Lopez *in l.10.verbo, aſſi como de ellas,
tit.11.p.3.* qui plures recenſet opiniones, quos vide, &
quos ſuprà adduxi *à n.322.*
357 Hinc idem eſſe, dicendum eſt in duobus reis creden-
di, qui ex eadem cauſa jus habent, nam res adverſus
unum ex eis judicata, alteri quoque obeſt, quod pro-
bat text. juxta ſecundum intellectum gloſſæ *in l.ex duo-
bus reis*, & ſequitur B. *in 4.9.* Angel & latiùs Fræc. Are-
tin. *ſub n.9.* Alexand. *in d. l. ſape n.42.* Peregrin. *in d.*
358 *art.53.n.42.* qui omnes rationem reddunt, & validiſſi-
mam quidem, quia alter ex conreis agendo, litem con-
teſtando ſibi præoccupat jus actionis, ad text. *in l.fidei-
commiſſa, §. plerumque, ff.de leg 3.* & ex hoc inferunt
Alexand. *in d.l.ſape n.15.* & per eum Peregrin *d. n.42.*
quòd ubi eſſent duo collegatarij, aut fideicommiſſarij
359 re coniuncti, ſententia adverſus primò agentem lata,
jure præoccupationis per litis conteſtationem alium
fideicommiſſarium excluderet.
360 Et ulteriùs hactenus dictis à principio circa tertios
oppoſitores executorialium executioni, reſpectu & ra-
tione ſuæ poſſeſſionis; unum non omittam addendum,
quòd iſte talis tertius debet docere de poſſeſſione ve-
ra, & juſta, aliàs ſi ſit fraudulenta, & doloſa, illi non pro
deſt, nec impedit executionem rei, quæ abſque dubio
ab eo eſt auferenda, probat Covarr. *cap.16.n.4.verſ.ſex-
tum*, Marius Giurba *de. iſ.62.n 3.* & ulterius *in deciſ.22.
num.18. prope finem.* Cephal. *conſ.225.* & conducunt
quæ nos ſurſum *à n.94.* quæ poſſeſſio fraudulenta &
361 doloſa præſertim in præjudicium tertij non transfertur
in recipientem, nec exit à poteſtate domini, etiãſi rem
dimiſerit, latè Giurba, poſt magnam catervam Docto-
rum *d.deciſ.22.n.10. & per totam*, & nos obiter ſuprà
num.201. & quòd tertij poſſeſſio injuſta non impediat
executionem ſententiæ latè poſt Caſtrenſ. *in l.vis*, per
illum text. *C.de proba.* Carocius *de exception.69.à n.31.
cum ſeqq.*
362 Ampliùs etiam erit notandum, ut iis caſibus quibus
diximus, tertio non officere ſententiam inter alios la-
tam, fallit, (& datur pro cautela,) quando fuerit ci-
tatus, etiamſi non compareat; quia tunc ſententia illi
præjudicat. Aymon *conſil.12. num.8.* Boëri. *deciſ.182.
à n.49.cũ ſeqq.* Gozadin. *conſ.103.n.12* plures citat pro
hac cautela Iacobus Cancer. *2 part.variar.reſol.cap.16.
à n.59.* Guirba *deciſ.1.n.31.* Decian. *conſ.54.n 6.* poſt Ill.
Cravet, & alios, faciunt benè quæ poſt alios dixi ſuprà
num.15.& 16.

Et inſuper ea quæ diximus de oppoſitionibus, quæ 363
fiunt per tertium executioni ſententiæ, applicare pote-
ris ad executiones, quæ fiunt vigore inſtrumenti gua-
rentigiati, quia parificantur, tradit Ro. *conſ.77.n.4.& 7.*
Covarr. *in pract.cap.16.in fin.* Menoch. *de præſumpt.li.3.
præſumpt.13.n.10.* Venius *deciſ.304. ad fi.* & bene in
terminis advertit Jacobus Cãcer. *var.reſolut.2.part.
cap.16.n 93.* & nos ex aliis doctoribus alibi etiam di-
ximus, præcipuè *cap.5 n.103.* hac *4.p.*
Illud inſuper non diſſimulabo, tertium, qui compa- 364
ruit, ad impediendam executionem, non prohiberi, ſi
ſuccumbat, ordinariè denuò agere, ut ex pluribus re-
ſolvit Vinc. de Franç. *deciſ.289.n.2.p.2.* Jacob Cancer.
variar.reſol.2.p.cap.16 ſub n.81. quod fallit niſi de jure
hujus tertij oppoſitoris plenè cognitum fuerit; in judi-
cio executivo. Canceri *ubi proxime*, ubi etiam quòd ſi de 365
exceptione oppoſita plenè fuerit cognitum, ſi nihilo-
minus fuiſſet expreſſè reprobata, ampliùs opponi non
poterit, ex Paulo de Caſtro *in l.qui Romæ, §.duo fratres.
ff.de verb. oblig.n.7.* de quo nos ſuo loco fuſiùs.

CAPVT IX.

Ab executore, executionem faciente in quantitate, ſeu rebus minimè in executorialibus nominatis, aut aliter comprehenſis; an, & quando appellationi denegans delationem, vim commiſiſſe dicetur, ubi plurimi caſus adnotatione digniſſimi inſeruntur.

SVMMARIVM.

Executor ſententiæ naturam & tenorem imitatur, n.1.
Sententia jus eſt strictum, n.2.
Sententia ſuper una re vel rei parte lata, non continet aliam, nec etiam aliam partem, n.3.
Sententia de una in ipſa expreſſa, ad aliam non expreſſam extenditur, n.4.
Sententia ſuper certis bonis cum dictione (maximè) alia non expreſſa non includit, n.5.
Dictio (maximè) nihil operatur circa non expreſſa in ſententia, ibid.
Condemnatio requirit ſcripturam; & non ſcripta in ſententia non veniunt, n.6.
Sententia non extenditur ad argumentum rei limitata, num.7.
Sententia nunquam continet ea de quibus in judicio non fuit actum, nec in judicio cognitum, n.8.
Sententia lata ſuper una re ex pluribus petitis, non extenditur ad alias, n.9.
Pluribus rebus in judicio generaliter deductis, ſententia lata non omnibus præjudicat, ſed tantum in proſecutis, & in quibus lis fuit conteſtata, n.10.
Niſi pars malitiosè diſtulerit alias res proſequi, n.11.
Excedit executor ſe extendens ad aliam rem, ſeu quantitatem non expreſſam, n.12.
Excedit executor ſe extendens ad aliam rem extra expreſſam, n.13.
Ab executore excedente de re ad rem, vel de quantitate ad quantitatem, appellationi deferendum declarabitur num.14.
Excedit nuntius qui habet in mandatis ut me ponat in poſſeſſione unius rei, & ipſe me ponit in poſſeſſione alterius, n.15.
Excedit executor exequendo in alia re quæ non fuerit judicata, n.16.
Mandatum ubi eſt certum & limitatum, quia probabiliter excedit executor, eſt nullum ab eo geſtum, numero, 17.
Mandatum ut ſit limitatum ad incertum liquidandum,

propter probabilem dubitationem exceſſus liquidationis, exigit injuſtitiam non exceſſum, ut in exemplis, n.18.

Executor an excedat ſi executoriales latas pro præbendato, ut in anteriori loco ſedeat, illas exequatur in aliis præeminentiis, puta oſculo pacis, incenſatione ante alios quibus præferri mandatur, n.19.

Sententia declarans caſtrum eſſe civitati ſubiectum, cenſetur declarare teneri ad onera civitatis, n.20

Sententia ubi quid neceſſario ſupponit, ad aliud ſe extendit, quia in ea dicitur expreſſum, n.21.

Pronuntians ſuper principali, cenſetur pronuntiare ſuper incidenti neceſſario, n.22.

Sententia cenſetur continere illud ſine quo principale non poteſt ſtare, n.23.

Sententia lata ſuper uno, extenditur ad aliud, ſine quo illud unum effectum ſortiri non poteſt, n.24

Sententia ſupponens aliquid neceſſario, videtur illud exprimere, n.25.

Expreſſum, vel neceſſario ſuppoſitum, ad paria judicantur, n.26.

Expreſſum dicitur quod virtualiter ineſt orationi prolata, n.27.

Condemnatio ſuper principali, inducit abſolutionem ſuper incidenti, quod ſubſiſtere non poteſt ſubſiſtente principali, n.28.

Pronuntiatio ſuper principali, inducit pronuntiationem ſuper incidenti, quando hoc ſubordinatur cauſa principali contraria, n.29.

Sententia lata ſuper præeminentia ſedis intelligitur lata ſuper aliis præeminentiis quæ ſunt acceſſoria ſedis, n.30. & 31 ubi limitatur & n.32.

Sententia non ſubintelligitur in neceſſario antecedenti aut conſequenti, quando id in judicium deductum non fuit, num.33.

Sententia qua aliquid exprimitur per modum cauſæ, non parit exceptionem rei judicatæ, in cauſa ſuper qua non fuit actum cognitum, nec lis conteſtata, n.34.

Secus ſi partes illam cauſam per modum cauſæ deduxerint in judicium, n.35.

Annuntiatum in ſententia per modum cauſæ ſi plenè cognitum ſit, præjudicat ſententia in annuntiato, non alias, n.36.

Sententia extenditur ad idquod ex ea infertur neceſſario, quando ſuper illatione plenè fuit cognitum, non aliter, n.37.

Fructus in ſententia ubi tacitè ſunt ſubintellecti, locum habent quando fuiſſent in judicium deducti, n.38.

Sententia qua pronuntiatur fideicommiſſarium mittendum in poſſeſſionem intelligitur reſtituendam fore hæredi quando ſuper eo actum fuit, n.39

Venditor condemnatus ad reſtitutionem pretij ob læſionem, ex l.2. C. de reſcind. ven. compellitur rem tradere, etiam ſi ſententia non exprimat, n.40.

Clericus per ſententiam condemnatus ad inhabilitationem & privationem beneficij, an extendatur ad penſionem, num.41.

Verba judicis debent intelligi ſecundum mentẽ juris, n.42.

Sententiæ verba ad intellectum juris ſunt reducenda, n.43.

Penſio aſſignata laico aut pro ſervitio temporali, non eſt beneficium. ſecus aſſignata pro clerici ſuſtentatione aut cauſa reſignationis, n.44.

Penſio extinguitur per profeſſionem expreſſam aut tacitam religionis ſicut beneficium, n.45.

Penſiones vacant per contractum matrimonij, ſicut beneficia, n.46

Penſionum ſunt incapaces illegitimi, ſicut beneficiorum, num.47.

Penſionem pro ſtipendiis cujus eſt capax laicus, poteſt habere illegitimus, n.48.

Excedit executor, ſi ſententiam qua quis eſt privatus & inhabilitatus ad beneficium, extendat ad penſionem etiam quæ loco beneficij habetur, n.49.

Suſpenſio à beneficio non comprehendit penſionem, n.50.

Pœna non extenditur ultra proprietatem vocis, niſi cogente fundamento, n.51

Inhabilitatus ad beneficium per conſtitutionem pœnalem non cenſetur inhabilitatus ad penſionem, num. 52. & num. ſeq.

Pœnalis diſpoſitio ſicut ſententia eſt odioſa, ſtricti juris, & non extendenda, n.53.

Diſpoſitio ſimplex inducens vacationem & incapacitatem beneficij non ob pœnam, extenditur ad penſionem quæ loco beneficij habeatur, n.54.

Excedit an executor ſententiam qua clericus eſt ſuſpenſus ab officio, illam extendat ad beneficium, n.55.

Suſpenſo clerico perpetuo ab officio per ſententiam non excedet executor ſi illam extendat ad beneficium, n.56.

Beneficium cenſetur vacare per ſuſpenſionem perpetuam ab officio, n.57.

Beneficium datur propter officium, n.58.

Suſpenſus per ſententiam ab officio ob delictum grave ſimpliciter, non perpetuo, nec cum præfinitione temporis, etiã cẽſetur privatus diſtributionibus quotidianis, n.59.

Suſpenſus ſimpliciter ab officio abſque tamen præfinitione temporis, ſuſpenſus intelligitur à beneficio, n.60.

Beneficium eſt acceſſorium ad officium, n.61.

Suſpenſus à beneficio non intelligitur ſuſpenſus ab officio, num. 62.

Suſpenſus ab officio ob delictum leve aut contumaciam, non intelligitur ſuſpenſus à beneficio, n.63

Collatio beneficij facta ſuſpenſo ab officio vel beneficio, non valet, n.64.

Suſpenſio ab officio ex quibus cauſis ſit infligenda, n.65. remiſſivè.

Et quando incurratur irregularitas, & quid Prælatis cenſeatur interdicta, ibid.

Sententia qua clericus eſt declaratus perpetraſſe delictũ, quod tamen ſit privatione beneficij dignum, an poſſit ad beneficiũ extendi ſi in ſententia non ſit expreſſum, n.66.

Doctores negativam opinionem tenentes recenſentur, n.67. vide n.70.

Clericus condemnatus ad perpetuum carcerem an poſſit beneficium reſignare, n.68.

Clericus declaratus commiſiſſe delictum ipſo jure privatione beneficij dignum, intelligitur condemnatus ad illius privationem, n.69.

Notarius condemnatus in crimine falſo, dumtaxat intelligitur privatus officij uſu & exercitio, n.71.

Notario delinquente extra officium, requiritur expreſſa privatio officij, quia non ſubintelligitur, n.72.

Officij privationis pœna ſi incurratur ipſo jure, ſufficit delicti declaratio, ut privatio ſubintelligatur, n.73.

Executor non excedet ſi ſententiam qua clericus declaratur commiſiſſe delictum dignum privatione beneficij, ipſo jure exequatur in illius privatione, n.74.

Sententia qua clericus condemnatur ad reſtitutionem beneficij cum fructibus perceptis, an exequatur in diſtributionibus quotidianis oblationibus funerariis, & eleemoſynis incertis, n.75.

Fructuum beneficij Eccleſiaſtici appellatione diſtributiones quotidianæ non comprehenduntur, n.76.

Privilegium habens à Pontifice integrè percipiendi fructus etiam abſens ac ſi fuiſſet præſens, non intelligitur in diſtributionibus quotidianis, n.77.

Diſtributiones quotidianæ perſonaliter intereſſentibus dumtaxat præſtantur, n.78.

Fructuum & proventuum beneficij appellatione non comprehenduntur oblationes, mortalia, & anniverſaria, num.79.

Anniverſaria & funeraria incerta non conſiderantur ad valorem fructuum beneficij, n.80,

Niſi hæc emolumenta incerta ſint ſolita locari ſingulis annis, n.81.

Condemnatus ad reſtitutionem beneficij & ejus fructus perceptos

perceptos, non tenetur reſtituere diſtributiones quotidianas, n.81.

Condemnatus ad reſtitutionem beneficij & fructuum perceptorum non reſtituit eleemoſynas, funeraria, & oblationes, aliaque incerta. n. 83

Fructuum condemnatio etiam parochialis non fit niſi provenientium ex decimis, primitiis, &c.n.84.

Electione parochialis facta per Epiſcopum non ſervata forma Concilij, condemnatio fit fructuum, n.85.

Proviſus per ordinarium de beneficio, non ſervato ordine juris, non facit fructus ſuos, n.86.

Condemnatus ad reſtitutionem fructuum beneficij, intelligitur in diſtributionibus quotidianis, ſi beneficium non habeat groſſam, nec verba ſententia inania reddantur, num.87.

Diſtributiones quando condemnatus tenetur reſtituere intelligitur illas tantùm quas ob reſidentiam ſuas facit, non tamen qua ob ejus abſentiam aliis accrevere n.88.

Niſi per colliitigantes ſibi fuiſſet facta proteſtatio ut reſideat vel dimittat, quia tunc ad omnes tenebitur, n.89.

Et qua requiſita ſint neceſſaria ad hanc proteſtationem num.90.

Diſtributiones quotidianas tenetur poſſeſſor reſtituere, quando agitur ex brevi Camerali, quia beneficium eſt reſervatum, n.91.

Diſtributiones quotidianas tenetur praſtare attentans lite pendente condemnatus ad fructuum reſtitutionem, num. 92.

Executor ad rei reſtitutionem vigore executorialium datus an excedat eas exequendo in fructibus non expreſſis nominatim in ſententia, n.93.

Sententia eſt ſtricti juris, & tantum diſponit quantum loquitur, n.94.

Sententia plus non probat quàm ex ea neceſſariè infertur, num.95.

Sententia aliud non continet quàm in ea reperitur expreſſum n.96.

Sententia ſtrictam interpretationem recipit, n.97

Fructuum perceptorum reſtitutionis condemnatio non capit illos qui percipi potuerunt, n.99.

Omiſſum cenſetur quidquid in condemnatione non reperitur expreſſum, n.100.

Fructus longe diſtant a re, & diverſo jure cenſetur, n.101.

Reſtitutionis rei facta condemnatio intelligitur & de fructibus quos de jure condemnatus tenebatur reſtituere, num.1021

Res non intelligitur reſtituta, dum etiam fructus non reſtituuntur, n.103.

Fructus ſemper veniunt in reſtitutione rei quantum attinet ad propriam naturam reſtitutionis, n.104.

Fructus ſub reſtitutione rei comprehenduntur ſi aliàs ex natura actionis & de jure veniebant & debebantur, non alias, n.105. & 113.

Reſtituere verbum in ſententia appoſitum, fructus quoque comprehendit ex propria vi & virtute, n.106.

Reſtituere verbum plenam habet ſignificationem ut etiam fructus comprehendat, n.107.

Reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum repoſitio ſeu redintegratio, n.108.

Reſtituit non ſolùm qui corpus, ſed etiam qui omnem rem, conditionémque reddita cauſa praſtat, n.109.

Verba ſententia ad juris intellectum ſunt reducenda, 110.

Verba judicis debent intelligi ſecundum mentem juris, num. 111.

Iudicis menti magis quàm cortici verborum eſt inhaerendum, n.112.

Executor ad rei reſtitutionem datus excedet ſi praſtet fructus non expreſſos in ſententia, ſi alias ex natura judicij & actionis praſtari non debebantur, ſecus è converſo, n.113.

Fructuum poſt litem conteſtatam expreſſa petitio non requiritur ſed cum ipſa re tales reſtituuntur, n.114.

Quòd ſcilicet res mandatur reſtitui, ibid.

Fructus ante litem conteſtatam ut ſententia ut ſubintelligantur per verb. (reſtituas) debent expreſſè peti, n.115.

Sententia qua declaratur rei dominus aliquis, non includuntur fructus niſi exprimantur n.116

Expreſſum in ſententia, & neceſſariò tacitè ſupponi, idem eſt, n.117.

Covar. declaratur, n.118. & 114

A ſignificatione verborum non aliter recedendū eſt, quàm cum manifeſtum ſit aliud ſenſiſſe diſponentem, n.119.

Strictam qua habent interpretationem, non excludunt propriam verborum ſignificationem, n.120. & n.149.

Sententia licèt ſit ſtricti juris; non excludit qua veniunt ex propria verb. ſignificatione, n 111.

Verba non amittunt ſuam propriam ſignificationem, etiam quantumcumque materia ſit odioſa, n.122.

Verba univerſalia & non reſtricta ad aliquid limitatum etiam in materia odioſa, retinent propriam ſignificationem, 113.

Ex verbis ſententia nihil infertur niſi quatenus verborum ſignificatio ſubintelligitur, n.124.

Sententia eſt ſtricti juris, & ultra non extenditur quàm importet verborum ſonus, n.115.

Verba ſemper recipiunt interpretationem ſecundùm naturam rei, n.126.

Quamvis actus periret, ibid.

Verba debent interpretari ſecundùm naturam, rei, & juris diſpoſitionem, n.127.

Verba improprientur, ſupplentur, aut alterantur ob ſubjectam materiam. etiam ſi ſint pragnantia, & in materia ſtricta, n.128.

Verba etiam in ſtatutis recipiunt interpretationem legalem, n.129.

Expreſſum ſatis dicitur quod virtualiter ex verborum propria ſignificatione continetur in ſententia, n.130.

Text. in l. ex diverſ. 36. ubi, ff. de rei vindicatio, pulchrè interpretatur, n.131 & ſeqq.

In actionibus realibus ſatis eſt judicem actorem rei dominium declarare, n.132.

Sententia qua declaratur quem eſſe dominum rei, habet tacitam condemnationem ad illam dimittendam & reſtituendam, n.133.

Sententia qua declaratur bona eſſe actori hypothecata, cenſetur condemnari reum ad illam relaxandā, n.134.

Sententia qua quis declaratur debitor alicujus ex cauſa mutui, virtualiter intelligitur condemnatus ad reſtituendum debitum. n.135.

Sententia declarans in aliquem fuiſſe tranſlatam poſſeſſionem ex tali tempore, ab illo videtur ad fructus condemnare, n.136.

Sententia declarans aliquid haberi, includit tacitam debiti condemnationem, n.137.

Iudex declarans actorem verum rei dominum, neceſſariò ſupponit à reo reſtituendam, n.138.

Sententia qua quis condemnatur ad reſtitutionem bonorum refuſis expenſis, licèt non dicat per quam, tamen ſubintelligitur per eum cui bona reſtituuntur, 139.

Executor executorialium quibus quis condemnatur rationem reddere adminiſtrationis, an excedat ſi facta calculatione exequatur reliquatum, n.140.

Rationem reddendi actus duo continet ſeparata, rationem reddere, & reliquas ſolvere, n.141

Condemnatus rationem reddere virtualiter cenſetur condemnatus ad reliquorum ſolutionem novo non expectato proceſſu, n.142.

Executor ad reddendam rationem datus dicitur mixtus reſpectu calculationis & liquidationis, n. 143.

Executor mixtus datus ad rationem reddendam tenetur ante executionem reliquatum & calculationem confirmare, n.144.

Licèt ſuprema tribunalia nihil curent de confirmationis omiſſione facienda per executorem, contra Gutt. ibid.

Sententia

Sententia reddenda rationis quæ exprimitur ut facta liquidatione executor exequatur, non indiget alia confirmatione, n. 145.

Merus executor an poſſit confirmare calculationem n.146.

Executor ad reddendam rationem non poteſt eſſe merus, cùm detur ante liquidatam materiam, n.147.

Condemnatus per ſententiam ad id quod per calculatores liquidabitur, facta liquidatione alia non requiritur condemnatio, n.148.

Liquidationis judicium habet ſe ut incidens ad ſententiam, & ejus naturam aſſumit, ac pariter executiori mandatur, ibid.

Rationem reddere propriam habet ſignificationem reliqua ſolvere, n. 149.

Ea quæ virtualiter in ſententia comprehenduntur, habentur pro ſcriptis in ea, n.150.

Quæ virtualiter ſubintelliguntur, habentur pro expreſſis, etiamſi expreſſio requiratur pro forma, & pro eis pariter præſtatur executio, n.151.

Statutum attribuens executionem inſtrumento, intelligitur etiā reſpectu hypotheca tam tacita quam expreſſa, 152.

Præſumptio ex inſtrumento elicita dicitur tenor illius, num.153.

Condemnatus ad reddendum triticū in ſpecie, & qualitas non ſit expreſſa in ſententia, an excedat executor ſi compellat ad præſtandum optimum triticum, n.154.

Et quid in condemnato ex cauſa legati tritici, n.155.

Et quid de aliis rebus quæ terminos habent a natura, ſeu quæ de facto hominis finē habent ut veſtis, cujus qualitatis ſint præſtanda ut judicatis ſatis fiat ib. remiſſivè.

Condemnatus ad reſtitutionem rerum ex judicio particulari, ſeu univerſali quas tempore litis motæ non poſſidebat, ſi tamen re jam judicata cœperit poſſidere, an compelli poſſit per executorem ad illarum reſtitutionem abſque notam exceſſus, n.156.

Excedere executorem hoc caſu qui teneant, n.157.

Reus conventus ſi non poſſideat, & de jure agētis conſtet judex declarat rē pertinere ad actorē abſoluto reo, n.158.

Et tunc ſi reus poſt rem judicatam, cœperit poſſidere, in illum fit executio abſque novo proceſſu, n.159.

Quod idem procedit in bonorum poſſeſſione, n.160.

Reum conventum & non inventum poſſidere tempore latæ ſententiæ, judex poterit condemnare, ut quandocunque bona habeat, reſtituat actori rectè ſuum dominium probanti, n. 161. declaratur ibid.

Reus inventus nō poſſidere, non eſt abſolvendus ab obſervatione judicii, ſed actor probans de ſuo jure declarandus Dominus, & quæ ſit hujus declarationis utilitas, n.162.

Actor tamen hoc caſu erit in expenſis condēnatus, n.163.

Et quid ſi reus diſtulit opponere ſe non poſſidere, n.164

Reus ob non poſſeſſionem tempore latæ ſententiæ tamdiu durat abſolutus quamdiu non poſſideat, ſecus ceſſante cauſa, & cœperit poſſidere, n.165.

Conventus pro una repetitione hæreditatis, & tempore ſententiæ plures cœperit poſſidere, an in petitione & ſententia comprehenſa intelligantur, n. 166.

Et quid in judicio univerſali petitionis bonorum poſſeſſionis, n.167. & 168.

Verbum præteriti temporis imperfecti in ſubjunctivo etiam ad futurum reſpicit, n.169.

Hæres intentans bonorum poſſeſſionem univerſalem, aut petitionem hæreditatis contra poſſidentem unam rem tantum, ſententia comprehendit omnia bona quæ poſt ſententiam cœperit poſſidere, n.170.

Hæres intentans judicium univerſale bonorū poſſeſſionis, adverſus nullā rē hæreditatis poſſidentē, ſi poſt condemnationem cœperit poſſidere, non officis ſententia, n.171.

Secus ſi unicam rem poſſideat, quia tunc cætera judicium fundatum reperiunt, n.172.

Executor ad reſtitutionē bonorū confiſcatorum faciendam ei cui Princeps reſtituit an excedat, ſi exequatur tertios poſſeſſores, in quos res fuere à fiſco alienatæ, n.173.

Executor ad reſtitutionem bonorum confiſcatorum per Principem factam, datus, an excedat ſi fructus etiam ſolvere cogat, n. 174.

Reſtitutio gratioſa non præſtat fructus, ſecus rigoroſa, num. 175.

Emptor Authore prætore poſſidet bona fide & dominium habet, n.176.

Verbum (reſtitutio) importat fructus reſtitutionem, ubi alias ex vi judicii ſolent venire, non aliter, n.177.

Reſtitutio Principis ad quæ bona & fructus extendatur, n.178. remiſſivè.

Condemnatus Clericus ad privationem beneficii ſi à Papa reſtituatur an recuperet beneficium, & quia ſi ſit alteri jam collatum, n.179. remiſſivè.

Clerico capitaliter condemnato penſio extinguitur & conſolidatur cum beneficio, n.180.

Clericus capitaliter condemnatus, & à Papa reſtitutus, an recuperet penſionem jam conſolidatam cum beneficiis, n.181.

Executor ad rei reſtitutionem an excedat compellendo præſtare æſtimationem damni & deteriorationis, quæ in illa reperitur, ſi id omiſerit ſententia, n.182.

Res reddita reſtituta aut ſoluta propriè dicitur, quæ non deteriorata redditur aut ſolvitur, n.183.

Depoſita res non dicitur reddita ſi deteriorata reddatur, num. 184.

Res abeſſe dicitur cujus corpus manet, ſed forma mutata eſt, n.185.

Veſtimentum ſi ſciſſum redditur, videtur abeſſe, n.186.

Reſtitutio tota juris interpretatio eſt, n. 187.

Damni ſatisfactio, & æſtimatio comprehenditur ſub verbo (reſtituere) cujus hæc propria ſignificatio eſt, n.188.

Verborum propria ſignificatio etiam in materia quantumcunque odioſa ſemper retinetur, n.189.

Damni ſatisfactionem verbum (reddere) ex propria ſignificatione comprehendit, n.190.

Verbum (reddere) juris interpretatione etiam reſtitutionem ſignificat, n.191.

Reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum redintegratio, n.192.

Redintegratio dicitur à re & integer, n.193.

Damnum dicitur omnis rei diminutio ſeu læſio, n.194.

Executor datus ad tradendum fundum, non ſatisfacit dimidium tradens, n.195.

Reſtitutio tantum reſtituit, quantum abſtulit id adverſus quod reſtitutio datur, n.196.

Reſtitutionis gratia tantum attribuit, quantum condemnationis ſententia advenit, n.197.

Reſtitutus quis non dicitur, niſi plenariam conſequatur reſtitutionem, n.198.

Reſtitutio facit renaſci quod extinctum fuit, ibid.

Rei appellatione tota continetur. n. 199.

Condemnatus recuperat melioramenta rei etiam ſi in ſententia nihil ſit dictum, ſed in ejus favorem priſtinus rei ſtatus attenditur ad hunc effectum, n.200.

Illud quod rei additum eſt in executione ſi condemnatus recuperat, pariformiter debet ſolvere quod ipſi rei detrahitur, n.201.

Fructus ſunt ſeparati ab ipſa re, n. 202.

Fructus quia cauſantur ab ipſa re, reſtituit executor datus dumtaxat ad rei reſtitutionem, 203.

Damnum & deterioratio rei ipſam intus tangit, & pars eſt illius, n. 204.

Cauſa plus influit in re ipſa quàm in cauſato, n.205

Ob damnum tangens rem ipſam Emphyteuta illam amittit, ſecus ſi tangat fructus, n. 206.

Deſtinatio non eſt quid diverſum ab ipſa re, ibid.

Damnum contingens in re eſt perpetuū, quia reſpicit dominium; contingens autem in fructibus eſt temporale, quia reſpicit commoditatem utentis dumtaxat, n. 207.

Executor non excedit compellendo ad æſtimationem rei peremptæ, ad cujus reſtitutionem datus eſt, n. 208.

Æſtimatio ſuccedit loco rei, & ipſam repræſentat, ibid.

Executor poterit compellere ad æſtimationem partis peremptæ rei, ſicut & totius, n. 209.

Fidejuſſor obligatus ſolutione certa penſionis domus, tenetur pro deterioratione, licet fidejuſſio ſit ſtricti juris, num. 210.

Ad damna & deteriorationes rei cenſetur virtualiter condemnatus, qui ad eam reſtituendam ſimpliciter eſt condemnatus, n. 211.

Executor ad rei reſtituionem datus non excedit, ſi compellat condemnatum, liquidatam æſtimationem damni & deteriorationis rei præſtare, n. 212.

Damnum illatum in re poſt ſententiam uſque ad realem reſtitutionem eius, executor poteſt per eius æſtimationem ſolvere, n. 213.

Damna rei illata quæ & ad qualia teneantur, n. 214.

Damna qualia dicantur, & cuius culpa accidiſſe præſumatur, n. 215. remiſſivè.

Damna an compenſentur cum melioramentis, factis in ipſa re, n. 216. remiſſivè.

1 EXECUTOR, qui ſemper ſententiæ naturam,
& tenorem imitatur; ultra quantitatem, &
rem in ea tacitè, aut expreſsè contentam,
executoriales minimè exequatur, quippe etiam adeò
2 eſt ſentententiæ jus ſtrictum (prout ſupra *cap.* 8. *n.* 47.
& ſeqq. verſ. quæ quidem omnia & eo, &c ſcrip.u.u reliquimus, & infrà hoc *cap. à num.* 97.) ut lata ſuper
3 una re, vel ſuper rei parte, nec cõtineat aliam rem, nec
etiam aliam partem, Alexand. *conſil.* 123. *A ſcuſſis, n.* 7.
lib. 4. Decius *conſil.* 248. *de duobus col. fin.* Fulgoſ. *conſil.* 149. *præſupponitur, colum. penult. verſ. ad ſecundum*
Decius *in l.* 1. *ff. de off. e us.* Caſtrenſ. *conſil.* 441. *n.* 5. *in*
4 *fin. lib.* 2. nec de una re in ea expreſſa, ad aliam extenditur, Roma. *conſil.* 403 *à num.* 4. Alexand. *conſil.* 208.
lib. 2. *num.* 4. Menoch. *conſil.* 110. *a num.* 17. *uſque ad* 26.
Roland à Valle *conſil.* 34. *num.* 76. *lib.* 4. Cardin Tuſch.
pract. conncl. tom. 7. *litera S. concl.* 126. *à num.* 65. qui
etiam *num.* 66. dicit in propoſito, quòd ſententia lata
5 ſuper certis bonis cum dictione (maximè) videlicet
condemnatus, maximè ad reſtituendum bona ſpecificata, nempe domum, vineam, &c. non includit alia
6 non ſpecificata, quia dictio (maximè) nihil operatur
circa non expreſſa in ſententia, ex quo continet ſolùm
ea, quæ neceſſariò veniunt, quia requirit ſcripturam,
& non ſcripta non veniunt. Paul. Caſtrenſ. *conſil.* 441.
7 *viſo* 15. *lib.* 2. ubi apoſtilla dat plurimos concordantes, nunquam ſiquidem extenditur ſententia ad augmentum rei limitatæ. Decian. *conſil.* 51. *num.* 44. *lib.* 1.
& tandem ſententia numquam comprehendit ea, de
8 quibus nondum fuit actum, ac in judicio cognitum,
tenet Angel. *conſil.* 235. Albert. Cuman. *conſil.* 19. *quidã nobilis* Paul. Caſtrenſ. *conſil.* 262. *in facto illorum, in ante quis.* Cardinal. Tuſch. *ubi proximè num.* 59. adeò ut
9 nec etiam lata ſententia condemnatoria ſuper una re
ex pluribus petitis, extenditur ad alias Menoch. *conſil.* 110. *n.* 62. Bart. *in l.* 4. *C. depoſiti*, & faciunt, quæ nos
diximus ſuprà *cap* 8. *à n.* 47. *verſ. quæ quidem, & verſ. ſequentis, numeris ſeqq.*

10 Et imò agendo generaliter ſuper pluribus rebus,
ſententia lata non præjudicat in omnibus ſic deductis
in judicio, ſed illis tantùm, quæ proſequutæ fuere,
& ſuper quibus lis fuerit conteſtata. Ita latiſſimè Socin plura reddens exempla, *in conſil.* 18. proſequendo
ordinem, *à num.* 41. *cum pluribus ſeqq. lib.* 1. quem ſequitur apoſtilla ad Felin. *in cap. adverſario n.* 4. *verſ. rei jud. de exceptien.* ubi plures allegat Tuſc. *pract. concl.*
tom. 6. *litera R. concl.* 268. *num.* 9. *& à num.* 11. qui *n.* 11.
cum Felin. *ubi proximè in d. c. adverſario, n.* 12. hoc
11 limitat, ut non procedat quando pars malitioſè, & dolo diſtulerit alias proſequi res.

12 Quare ad illas res ſeu quantitates ſe extendens executor meritò excedere dicitur. text. eſt *in auth. de collatoribus*, §. *eos autem, verſ. ſi autem aliquis, collatione* 9.
l. contra noſtra, C. de executionib. & exactor. trib. lib. 12.
quæ loquuntur in exceſſu de quantitate ad quantitatẽ,
text. *in l. prohibitũ C. de jure fiſci, lib.* 1. text. *in cap. ſuper eo m.* Ab. *de off. delegati, & l. Regiæ* 20. *tit.* 4. *p.* 3 *& l.* 47.
tit. 18 *eadem p.* 3. Vantius *de null. ſent. ex defect. jur. ord.*
&c. *n.* 93. plures refert Avileſius *in c.* 1 *prætor. gl. mandãdo*, &c. *n.* 30. *& ſeqq.* Caſtellus à Bobadill. *n* | *ol. lib.* 2. 13
cap. 20. *n.* 64. qui loquuntur de exceſſu de re ad rem.

Et de utroque ab executorialium executore, exce- 14
dente de re ad rem, & quantitate ad quantitatem, hoc
eſt, quando facit executionem in alia re de qua nec
actum eſt, nec facta condemnatio, nec tacitè, nec expreſsè in ſententia comprehenditur, ut puta; lata eſt
pro dimidia domo, & exequitur pro tota, vel pro centum, & exequitur pro centum & 20. appellationi interpoſitæ per gravatum ſit omni modo) tanquam ab exceſſu manifeſto, licitæ, ac legitimæ poferendum, probat gl. *in l. ab executione. verbo, excedat... quorum appel. non recip.* Specul. *in tit. de executio. ſent.* §. *nunc dicendum, verſ. quid ſi ab executore n.* 7. *ad princ.* B. *in d. l. ab executore ſub n* 2. *ff. de appell* cum quo tranſit remiſſivè Roland. à Valle *conſil.* 43. *num.* 6. *vol.* 1. Bart. *in d. l. ab executore num.* 4. Saliceſ. *num.* 5. ubi etiam communiter
cæteri Doctores, Alexan. *conſil.* 95. *n.* 6. *verſ. nec in dicta provincia, lib.* 2 Cardinal. Tuſch. *practicar. concluſ. tom.* 1. *litera A. concl.* 4010. *n.* 5. Ruin. *conſil.* 8. *n.* 2. *col.* 5.
Auguſtin Boër. *conſil.* 32. *in cauſa n.* 15. Lancel. Robert.
de attent. 2. *part. cap.* 11. *limit.* 53. *n.* 28. Veſtrius *in praxi Romanæ Curiæ lib.* 7. *cap.* 9. *n.* 9. *& cap.* 3. *ſub n.* 9 Marqueſ.
in tract. de commiſſ. 1 *part. cap.* 24. *n.* 6. Cæſar Barz. *deciſ. Bonon.* 55. *n.* 11. Rota Romana *deciſ.* 100. *part.* 1. *d* *verſo. ſub n.* 17. Cæſar Contard. *in repetitione l. unic. C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell. lim.* 19. *num* 21. ubi exemplificat in 15
nuntiu, qui habet in mãdatis: ut ponat me in poſſeſſionem unius rei, & ipſe me ponit in poſſeſſionem alterius Rebuf. *in tract. de ſenten. execut. art.* 7. *gl.* 14. *n.* 3.
verſ 2. *tom.* 1. *fol.* 379. exemplificans in executore, qui
executoriales exequitur in alia re quàm fuerit judicata, 16
idem Rebuf. *ibid. art.* 7 *gl.* 14. *ſub n.* 4. loquitur, quando
executor excedit exequendo, executoriales pro majori
quantitate, quam in ſententia continetur, & probatur
in §. *plus autem petere inſtit.* ubi dicitur is, plus petere,
qui pro decem ſibi debitis, petit 20. ac propterea ſi
executor ab hujuſmodi exceſſu de re ad rem, ſeu quantitate ad quantitatem minimè appellationi interjectæ
detulerit vim facere deferendum, & reponendum Senatus hanc per viam violentiæ aditus, declarabit.

Pro cujus doctrinæ majori perfectione ſeu claritate,
unum eſt notabile, & ſtupendum verbum Ioannis An- 17
dreæ *in cap. quoad conſultationẽ ſuper gloſ. fin. de ſent. & re judic.* quem ibi referens, & exaggerans ſequitur eleganter Ab. Panor. *ſub n.* 24. *verſ. ſed contra præcedens dictum*, dicentes, quod quando mandatum eſt limitatum
in certa re, vel quantitate; puta; quando ſententia continet expreſsè talem fundum, vel talem domum, talem
agrum ſub talibus confinibus limitatum, tradendum &
reſtituendum Franciſco; aut quando ſententia continet
certam ſummam, & quantitatem putà; centum, vel
mille: tunc ideo id, in quo excedit executor; cùm ſit
exceſſus, nullum eſt, quia probabiliter excedit limites commiſſionis, & ideo appellatio admittenda. Quan- 18
doque mandatum eſt limitatum in incerto, & non
liquidato; ut quando ſententia mandat, quod mittatur quis in poſſeſſionem bonorum, valentium centum
vel hæreditariorum, vel quæ poſſidebat teſtator tempore mortis, vel quando condemnat in valore, & æſtimatione talis rei, vel in fructibus, damnis, ſeu intereſſe,
quos percepit condemnatus, & ſimilibus; tunc propter probabilem dubitationem tangit juſtitiam partis,
non tamen exceſſum; quia cùm ſit liquidandum, non
ſit limitatum, hoc eſt, quantitas non ſit ſpecificata
in

in ſententia,ſive nullum,ſive paucum liquidaverit va-
lorem,ſeu bona: non poteſt cognoſci,an excedat,quia
ſentētia non habet limitem. Imò ſemper remanet exe-
cutor intra terminos poteſtatis mandatæ hujus liqui-
dationis reſpectu, & alia liquidatio eſt interpretatio
ſententiæ,non augens,nec mutans ejus formam,ſeu te-
norem,at ſi pars ſe gravatam putarit,cogitans plus,vel
minus rem valere,tunc jus ſuum proſequatur per viam
appellationis non ſuſpenſivæ à gravamine ſimplici,
perfecta executione, & circa hanc elegantem doctri-
nam Ioan. And.& Abb.vide quæ dixi ſuprà *c.3.n.75.&
ſeqq verſ. denique exceſſus*,&c.quibus & hæc junge, &
faciunt quæ latiùs infra *cap.10. a princ.*

Hinc ad particulares quæſtiones, ab hac dependen-
tes doctrina deſcendamus,& ad illam primitus;an ex-
cutor datus, ad exequendam ſententiam,& executoria-
les obtentas per aliquem præbendatum, ut in hono-
rabiliori,& anteriori loco ſedeat; excedat, ſi eas exe-
19 quatur,extendat,& intelligat,etiam in præeminentiis,
puta;oſculo pacis,& incenſatione ante cæteros,quibus
in ſede præferri mandatur victor præbendatus.

Et quòd non excedat,fortiſſima probant fundamen-
ta; primò, quia ſi ſententia declarat, caſtrum civitati
20 eſſe ſubjectum, & eſſe de aliquo comitatu, cenſetur
declarare, quòd teneatur contribuere ad onera civi-
tatis, quia venit in neceſſariam conſequentiam. Ab.
*in conſil.89.in quæſt.co'.x.in prin.verſ.nec obſtat ſi dica-
tur,lib.1.*ſequitur Card.Tuſchus *pract concl.lib.7.lit.S.
concl.126.num.11.*Paul.Caſtrenſ.*conſil 275.ad primum
in prin.lib.2.*

21 Secundò, quia quando ſententia aliquid neceſſariò
ſupponit,ad illud ſe extendit,quia dicitur in ea expreſ-
ſum. Alexand. *conſil.123.diſcuſſis num.8.lib.1.* Fulgoſ.
*conſ.140.præſuppoſitus.*Decius *conſil.348.de duobus. col.
fin.*Cravet.*conſ.174.nobilis Guido n.x* plura exempla po-
nit ad hoc Felin.*in cap.ſuborta n 4.de re jud.*ubi ſi judex
qui non poteſt pronuntiare ſuper negotio principali
appellationis,niſi priùs pronuntiet ſuper gravamine,ſi
tamen pronuntiat in negotio principali,neceſſariò cē-
22 ſetur etiam pronuntiare ſuper articulo, quia ubi ex
actu qui ſequitur,neceſſariò infertur ad præcedentem
actum cenſetur illum facere, & approbare.

Nam regula eſt, quòd ſententia, & omnis diſpoſi-
23 tio cenſetur continere illud, ſine quo principale non
poteſt ſtare, quia qui vult conſequens, videtur velle
ſuum neceſſarium antecedens, Signorolus *conſ.107.qui-
dam n.17.*Caſtrenſ.*de conſ.275.ad primum in prin.lib.*x.
& propterea, ſi ſententia continens unum, extenditur
24 ad aliud,ſine quo illud unum,ſuper quo lata eſt, effe-
ctum ſortiri non poteſt. Angel *conſil.x17.ſub num.6.*
Ozaſcus *deciſ. Pedemont.64.num.2.*Cardin. Tuſch. *ubi
proximè d.concl.126.n.111.& n.105.& n.106.*Rota *de-
ciſ.459.p 1.diverſ.*& per Pedemon.idem repetit Card.
Tuſch.*practic. concl.lit.7. litera S. concl.1xx n.4.*quòd
ſententia ſupponens aliquid neceſſarium,videtur illud
exprimere, ad parix ſiquidem judicantur, aliquid eſſe
expreſſum, vel neceſſariò præſupponi, vel ſubintel-
25 ligi. Paul.de Caſtro *in l.1.num.1 Cod. quando provoca-
26 re non eſt neceſſe,*de quibus vide infra *à n.150.cum mul-
tis ſeqq.*

27 Et ſatis enim expreſſum dicitur, quod venit in ne-
ceſſarium antecedens, atque expreſſum dicitur, quod
virtualiter ineſt orationi prolatæ, *l.prat.ait § interdict.*
ubi gl.*in verbo, expreſſum*,& Bart.hoc notat *in p.in.ff.
de oper novi.nunt.l.cum quid,*ubi gl.*in verbo,pro tacito,
ff.ſi certum peta.*cum aliis,per Tiraquell.*in tract.de leg.
connubi.gl.7.§.7.num.179.*& per Gaill.*pract. obſerv.
lib.1.obſervat 2.num.x. & 4.*Mareſcot. *variar. reſolut.
lib.x.cap.117.n.17.*

28 Et hinc illam aliam intelligentes doctrinam, quòd
quando cauſa principalis,& incidens habent ſe ita in-
cidenter,ut impoſſibile ſit,ut incidens ſubſiſtat,ſubſi-
ſtente principali, nec ambo in ea compatiantur,tunc
condemnatio in principali inducit abſolutionem in
incidenti text.*in l.1.in l.2.& in l.3.C.de ordine judicior.*
& ibi not. B. ubi B. latè etiam explicat poſt alios no-
ſtrates Ioan. Garcia *in tract.de nobilit. gloſ.1 in prin. à
n. 18.*dicens, quòd quando incidens eſt ſubordinatum
cauſæ principali ex diametro contrariæ, ita ut princi-
palis omnino non poſſit tractari,quin agatur de inci-
denti, tunc pronuntiatio in cauſa principali, inducit 29
pronuntiationem in incidenti, text. *in d.l.2. ſin autem
§.fin.ff.de negotiis geſtis.*Paul.Caſtrēſ.*in l.quod in diem
§.1.ff.de compenſatio.*vide latiſſimè meliùs quàm alibi,
ubi habes plures caſus diſtinctos,& exempla,plura ju-
ra,& plures Doctores per Felinum *in cap.ſuborta,n.4.
de ſententia & de re jud.*

Et ita fuit in noſtro caſu reſolutum per Rotam Ro- 30
manam in una Aſtenſien. ſedes 29. Febr. 1597. teſte
Proſpero Farinacio in noviſſimis per eum recollectis
DCCCLXVI. ubi dicitur,quòd ſententia ad favorem cu-
juſdam præpoſiti lata,quia declaratur,ejus ſedem eſſe
cæteris digniorem,& primam poſt pontificalē, & per
conſequens cùm eidem primo loco habeantur præro-
gativæ,videlicet;oſculum pacis,incēſatio,& aliæ ſimi-
les,tam ex jure communi,quàm probatione partis; de
eiſdem præeminentiis intelligitur loqui etiam ſenten-
tia,tanquam acceſſoriis ad ſedem,quam occupat Præ-
poſitus, etiamſi in ſententia expreſsè dictum non ſit,
juxta Conſilium Alexand. 23.*n.6.lib.5* & attende,quòd
circa hunc articulum,& cauſam aliæ etiam tres Rotæ
deciſiones factæ ſunt,ut conſtat ex eodem Far.ibi,quas
conſecutivè appoſuit.

Et quæ eſt DCCCLXIV.*fol.478.* egit Præpoſitus ju- 31
dicio poſſeſſorio ad ſedem dumtaxat,à qua illum ſpo-
liaverat quidam Archidiaconus;obtinuit Præpoſitus in
ſede, & dubitatum fuit; an executio ſententiarum ad
favorē Præpoſiti latarum,ſit reſtricta,vel reſtringi de-
beat ad ſedem,de qua agitur,vel potiùs hujuſmodi exe-
cutio juris interpretatione fieri debeat, etiam in præ-
eminentiis ſedis: reſolutum fuit per Rotam pro tunc
reſtringendam eſſe exaltationem ad ſolam ſedem,quam
ſolùm in judicium deduxit Præpoſitus, & quia Archi-
diaconus erat in quaſi poſſeſſione illarum præeminen-
tiarū,Præpoſitus autem nihil probavit in contrarium,
maximè quia dubium erat,& nondum cōſtabat,qualis
dignitas eſſet dignior, an præpoſitura, an Archidia-
conatus prout etiam dictum fuit in alia deciſione ſe-
quenti apud ipſum Farin. quæ eſt DCCCLXV.

Sed quia latè diſcuſſo negotio, & ventilato conſti- 32
tit, dictam præpoſituram eſſe digniorem dignitatem,
& primam ſedem habere poſt Pontificalem,ita deter-
minatū fuit per aliam, quæ eſt in ordine DCCCLXVII.
*fol.479.*tandem declaratum fuit per Rotam ſuperiùs
adducta deciſ. DCCCLXVI. in his verbis *ibi*, nec dica-
tur ſententias,ad favorem præpoſiti latas,non loqui de
iſtis præeminentiis, quia contrarium eſt verius, &
uti acceſſoriæ ipſi debentur per ſupradicta. Alexand.
conſil.23.n.6.lib 5. & quòd dictæ ſētentiæ ſint intelli-
gendæ de iſtis præeminentiis, ſuadetur ex eo, quòd
mandat Præpoſitum reſtitui ad poſſeſſionem juxta pe-
titionem, in ejus libro contentam, in quo hujuſmodi
præeminentiæ notantur,*&c.*& ſic quando non eſt du-
biū,dignitatem,pro qua lata eſt ſententia,eſſe dignio-
rem,& ut tali deferendæ prærogativæ,illi omnino de-
feruntur,etiamſi in ſētentia expreſſum non ſit,& exe-
cutor pro eis executoriales poterit exequi,nec excede-
re dicetur, ex jam dictis.

Et ex iis deciſionibus Rotæ unica eſt attribuenda
declaratio,ad ſupradictas doctrinas appoſitas ad prin- 33
cipium hujus difficultatis, quibus diximus,in ſentētia
intelligi expreſſum, id quod venit in neceſſarium an-
tecedens, & illud ſine quo diſpoſitum in ipſa ſenten-
tia ſtare non poteſt,nec effectum ſortiri, & ſimiles, ut
intelligendæ

intelligendæ ſint, quando de ipſo actum fuit etiam, &
deductum in judicio principali, quia tunc etiamſi in
ſententia expreſſa mentio non fiat, tamen ſubintelli-
gitur ex eiſdem Doctoribus, ac ſi de eo actum, non
fuit per partes, nec in judicium deductum, tunc ad il-
lud non poteſt ſentētia extendi, ita docent Calde. *conſ.*
198. *alias 2. de re jud. in prin.* Ioann. Andr. *in cap. cum*
Eccl. ſutr. de cauſa poſſ. & propriet. quē ſequitur Anch.
conſil. 417. de quibus prædictæ ſententiæ, & iterum
conſil. 155. *numero* 4. Cardin. Tuſc. *practic. concluſ. lib.* 7.
34 *litera S. concluſ.* 131. *num.* 1. *num.* 5. & 6. dicentes, quòd
ſi in ſententia dictum ſit, talem teneri ad onera, &
gravedines, quia eſt uſufructuarius, ut hoc dictum
per modum cauſæ neceſſariæ non excludit partem
quominus poſſit principaliter deducere in judicium,
& cognoſci de uſufructu, quia judex non poteſt pro-
nuntiare diffinitivè per modum cauſæ, quando partes
non ſunt principaliter proſequutæ illud deductum,
nec litem ſunt conteſtatæ ſuper eo, quia eſſet pronun-
tiare ſuper eo, quod non eſt petitum, ideo non obſtat
iterum de novo agenti exceptio rei judicatæ, quia etiā
deducta in ſententia per modum cauſæ neceſſariæ, de
qua non eſt actum, non parit eandem rei judicatæ ex-
ceptionem, ſecus quando partes proſequutæ fuere il-
35 lud deductum per modum cauſæ, & rectè faciunt, quæ
ſupra diximus in principio *num.* 8. *verſ.* & tandem poſt
Ang. Abb. cum Pald. Card. Tuſc. quod ſententia non
comprehendit ea, de quibus in judicio nondum fuit
actum nec cognitum.

Quare etiam dicunt Cæſar. Contar. *in l. unic. lim.* 24.
n. 45. 46. & 47. *C. ſi de momen. poſſ.* Sigiſmund. Scacia
de appell. quæſt. 17. *lim.* 6. *memb.* 9. *n.* 10. per Bal. *in l. empt.*
65. §. *ancilla in prin. ff. de rei vindic.* in 2. *lectura*, quòd
quando verba enuntiativa ſint prolata in ſententia per
36 modum cauſæ de præſenti, & enuntiatum fuit plenè
cognitum, ut puta ſi judex pronuntiat ſpoliatum eſſe
reſtituendum, quia ſententia, virtute cujus ſpoliatus
fuit, eſt nulla, nam ſi de nullitate fuit plenè cognitum,
dicetur ſententia lata ſuper nullitate, & per conſequēs
appellari ab eo tanquam nullitatem continente.

37 Hinc dicit etiam idem Scacia, *ubi proximè num.* 11.
in fin. quòd illa doctrina, qua dicitur, in ſententia
ſic intelligi, id omne; quod ex eo neceſſario infertur,
procedat, quando de ea neceſſaria illatione plenè fue-
rit cognitum, non aliàs: & facit inſuper, quòd diximus
infrà hoc *c. num.* 113. *verſ.* & licet in noſtra principali
38 reſolutione, &c. per Covar. *lib.* 2. *variar. cap.* 3. *ſub n.* 1.
quod ad hoc, ut fructus tacitè intelligantur in ſenten-
tia, quando utitur verbo reſtituere, requiritur, ut pars
illos deduxerit in judicium, & quòd ſuper non pro-
ſequeris, & ſuper quibus lis conteſtata non fuit, licèt
ſit deducta in judicio, non cadat res judicata, nec hæc
noceat plures Doctores citavi ſuprà *in prin* hujus *cap.*
verſ. & *eandem n.* 8.

39 Et ita etiam loquuntur præfati Doctores citati ſu-
periùs pro hac opinionis comprobatione, ut conſtat
ex dict. deciſione Rota. 450. *part.* 1. *diverſor. per totam*, qua
petitum eſt a fideicommiſſario, ſibi reſtituendam hære-
ditatem per hæredem, & in poſſeſſionem mitti, &
ideò dictum fuit, quòd ſi judex pronuncians fideicom-
miſſarium immittendum eſſe in poſſeſſionem bonorum
cenſetur pronuntiaſſe, in neceſſarium antecedent, hæ-
reditatem debere reſtitui, litium dirimēdarum gratia;
quia ſententia continens unum, extenditur ad aliud,
ſine quo illud unum, ſuper quo lata eſt, non poteſt ſor-
tiri effectum. Idem etiam pariter apparet *ex d. deciſ.*
Pedemon. Ozaſc. 64. ubi emptor cujuſdam rei putans ſe
in ea ultra dimidium juſti pretij fuiſſe læſum; egit *ex*
40 *l. Cod. de reſcind. vend.* ut ſibi pretiū reſtituatur, & ipſe
rem tradat, conſtito de læſione, lata fuit ſententia,
qua fuit condemnatus reus venditor ad pretium hoc
reſtituendum, & nihil dictum fuit in ſententia de red-

Salgado de protect. Reg.

dēda re, nec ad illud emptor condemnatus fuit, tamen
cōcluſum fuit, nihilominus ipſum emptorem reſtituto
ſibi pretio, compellendum ſententiæ virtute, ad reſti-
tuendum rem pariter, & ex eo potiſſimum id probat
Ozaſcus *ibi num.* 3. quod dicit Bal. *in l. penult. ff. de his*
qui ſunt ſui vel alieni jur. quòd ſententia includit id,
quod neceſſariò eſt præſupponendum, & ſumitur ex
mente actorū, referturque ad cauſam, quæ ſumitur ex
actis, ſecūdum Bart. *in l. Iul. col.* 2. *verſ. prædicta verò ff.*
de condict. indeb. declarat Decius *in cap. cum venerabilis*
in prin. de except. Felin. *in cap. ſignificaverunt, num.* 7.
de except. poſt gloſſam & Bart. *in l. ſi quis adhibendum.*
ff. de exceptione rei jud. & ita procedunt etiam Felin. *in*
d. c. ſuborta & Ioann. Garcia *d. gl.* 1. *n.* 18. & *ſeqq.* quia
illi articuli incidunt, & in propoſito, actum fuit de il-
lis in judicio, ut expreſsè conſtat, de quo etiam per
nos latè ſuprà *c.* 7. *n.* ..

Nunc alia ſe offert tractanda quæſtio, an executor 41
datus ad exequendum executoriales, quorum ſenten-
tia, ſeu ſententiis clericus eſt privatus, ſeu inhabilita-
tus beneficio, excedat illas exequendo, ſeu extendendo
ad penſiones, quas ipſe habet condemnatus, in cujus
reſolutione ſumma eſt difficultas & partem negati-
vam ſcilicet, quòd non excedet hoc caſu exequutor,
forte facit fundamentum, nam verba judicis debent
intelligi ſecundùm mentem juris. *cap. cauſam de refer.* 42
l. ſi ſtipulatus in prin. ff. de uſuris. l. Gallus §. *quidam re-*
ctè ff. de lib. & poſth. Alexand. *conſ.* 2. *n.* 2. *lib.* 3. Cravet. 43
conſ. 202. *à num.* 18. Corneus *conſ.* 126. *colum.* 3. *lib.* 4. &
verba ſententiæ ad intellectum juris ſunt reducenda
l. miles §. *judicat. ff. de re jud.* ubi Caſ. Bal. *in l. fundus* §. *in*
vend. verſ. notat. ff. de pign. Cæpol. 57. *duo fratres num.* 5.
in civilibus conſiliis. Alexand. *conſil.* 46. *circa primum*
num 2. *lib.* 5. Caſtr. *conſ.* 270. *n.* 2. *lib.* 2. Socin. *conſ.* 134.
colum. 3. *in prin. lib.* 5. Iuris autem in noſtro caſu mens 44
illa eſt (ut quidquid ſit in penſione aſſignata pro ſer-
vitio temporali, ſeu alias quæ præſtatur uti laico, &
jus ſit capax) tamen penſio aſſignata clericus, ut cō-
modiùs ſuſtentari valeat, vel ex cauſa reſignationis,
loco habetur beneficij (ut perſonalitas communiter di-
ſtinguitur) & loco beneficij cedit, quoad remiſſionem,
hæc penſio regulanda eſt tanquam beneficium, quia
eiſdem modis amittitur, quibus beneficium, tradit
Hier. Gabr. *conſ.* 187. *n.* 11. & *conſ.* 100. *lib.* 2. qui ita quo-
tidie practicari & conſuetudine, & ſtylo receptum, at-
teſtatur. Flam. in Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 13.

Et hinc eſt, ut ſicut per profeſſionem expreſſam, vel 45
tacitam religionis vacant beneficia, *cap. beneficium, de*
reg. lib. 6. ita per illam hujuſmodi penſio extinguitur,
Gigas *de penſionibus quæſt.* 57. Guidobonus *deciſ.* 158.
Capuaq. *deciſ.* 223. *part.* 2. ita ſicut per contractum ma- 46
trimonij vacant beneficia, hujuſmodi etiam penſiones
vacare teſtantur Gigas *q.* 54. & *in conſ.* 132. Caval. *q.* 30.
Duarenus *de benef. lib.* 6. *cap.* 4. *verſ. annua hujuſmodi.*
Flam. Pariſ. poſt alios *de reſig. lib.* 1. *quæſt.* 1. *n.* 15. & *lib.* 6.
quæſt. 2. *n.* 115. Quintanaduen. *Eccleſiaſtic. lib.* 2. *cap.* 9.
n. 9. Cevall. *quæſt.* 147. *n.* 3. Vival. *in appendice ad cande-*
labrū cap. 1. *n.* 33. Gregor. Lopez *in l.* 41. *tit.* 6. *p.* 1. *gloſſ.* 2.
Covar. *in* 4. *p. cap.* 6. §. 3. *num.* 6. Puteus *deciſ.* 459. *lib.* 2.
Natta *deciſ.* 1079. *lib.* 3. *p.* 3. *diverſor.* Cæſar. de Graff. *de-*
ciſ. 114. *n.* 9. Azor. *inſtit. mor. lib.* 13. *c.* 13. *quæſt.* 8. & Tho- 47
mas Sanch. *de matr. lib.* 7. *diſp.* 55. ita pariter hujuſmodi
penſionum illegitimi ſunt incapaces, quemadmodum
beneficiorum etiam ſunt, ſecundum. Gigan. *de pen-*
ſion. quæſt. 16. Rebuff. *in praxi benef. tit. de diſpenſatione.*
ſuper defectu natalium. num. 48. & *tit. de diſpenſatione*
ad plura num 65. Navarr. *conſ.* 5. *de filiis presbyt. conſ.* 61.
num. 3. & *conſ.* 63. *num.* 5. *de Simonia.* & Chuc. *inſtit.*
canon. in parvis lib. 2. *tit.* 8. *in primis* Quintana dueñas
lib. 1. *cap.* 6. *n.* 6. Zerola *in praxi Epiſc.* 2. *p. verbo pēſiona-*
rius §. 1. & Zechus *de benef.* & *penſion. cap.* 11. *num.* 7.
Nicolaus Garcia *de benef.* 1. *p. cap.* 5. *à n.* 115. qui dicit

Contrarium,tenentes,intelligendos eſſe in illa penſio-
48 ne,quæ datur in ſtipendiis, já , iſtius laicus etiam ca-
pax ſit.Ex ſupradictis igitur, dicit Navarr. *co*i*ſ.*1t.*n.*2.
*de ſemper. ordinat.*quòd cùm penſio,de qua loquimur ,
cedat loco beneficij , etiam quoad habilitates regu-
landa eſt tanquam beneficium , ita ut qui non eſt ca-
pax beneficij, non erit etiam capax penſionis , igitur
cum jus dictet de primo ad ultimum, ſeqoi videtur,ut
executor datus ad exequendas executoriales, quarum
ſententiis clericus eſt privatus , aut inhabilitatus ad
beneficia , non excedat illa, ſi extendens , exequatur
etiam in penſione , quæ loco beneficij habetur , cùm
verba judicis debent intelligi ſecundùm mentem iu-
ris.

Sed contrariam opinionem in noſtro caſu veriorem
49 de jure exiſtimo,ut executuor excedat,ſi extendat exe-
cutoriales ; quibus quis privatus , & inhabilitatus eſt
ad beneficia ; ad hujuſmodi penſiooes , cùm ſimus in
odioſis,& ſententia ſit ſtricti juris,ita tenēt Sarnerius
*de annal. quæſt.*2. Gigas *conſ.* 142.*n.*9.Creſcent.*dec.*14.
*de re jud.*Flamin. Pariſ.*in tract.de confidentia quæſt.* 58.
*num.*58.Nicol.Garcia.*de benef.*1.*part.cap.* 5.*num* 12.*&
ſequent.* facit deciſ. Farinacij 51. *num.*2. affirmantes ,
quòd penſio non venit ſub privatione beneficij per
ſententiam , dicit Garcia *ibi num.* 126.& ad hanc do-
50 ctrinam redurenduir, & intelligendum eſſe Suarez 5.
tomo de re ſur diſputatione 27.*ſeſſ.* 1.*num.* 15.dum ait,
quòd ſuſpenſiu à beneficio non comprehendit penſio-
nes , quia pœna non eſt extendenda ultra proprieta-
tem vocis ſine cogente fundamento , cùm penſio non
51 ſit propriè beneficium,nec eſt jus,vel ratio quæ cogat
ad hanc extenſiooem, *&c.*) Pro quo etiam facit,quod
dicit Navarr. *conſ.* 12. 15.*de reſcr pt.*ut inhabilitatus
52 ad beneficia per conſtitutionem pœnalem, non videri
inhabilitatum ad penſiones,queio ſequitur Hieronym.
Gonzal. *gl.*5.§.*num.* 26.licèt contra eos in hoc reſol-
vat Garcia *ubi proximè num.*123.*& ſeqq.* dicens,ut ſu-
53 ſpeoſus quis,ſeu inhabilitatus generaliter,& ſimplici-
ter à beoeficio per conſtitutionem , erit etiam ſuſpen-
ſus àpenſione,licet ſecus ſit in ſuſpenſo per ſentētiam
hominis,nam idem in effectu eſt,& eadem militat ra-
tio in utroque, ſiquidem diſpoſitio pœnalis pariter ſit
54 ſtricti juris, odioſa, & non extendenda, *c.odia. de reg.
jur.cum vulgatis*,ſicut ſententia.

Quare non obſtant in contrarium adducta funda-
menta,quibus reſpondetur, procedere,& locum habe-
re in ſimplici juris diſpoſitione inducente vacationem
& incapacitatem non ob pœnam, at nos loquimur ,
quando quis in pœnam delicti condēnatus eſt ad pri-
vationem & ſuſpenſiooem beneficij , quia tunc ſtricta
fieri debet interpretatio , & ad alia , quàm importet
verborum ſonus , oon eſt ſententia trahenda nec ex-
tendenda, cùm penſio impropriè dicatur beneficium ,
& ſic ex ſupradictis jus aliud dictat iſto caſu; quod ſi
ſecus fiat , executor excedet , & vim faciet ſi appel-
lationi emiſſæ ab hujuſmodi exceſſu non detulerit, de-
clarabit Senatus.

55 Inſuper inquirendum venit , an exequutor datus ad
executionem executorialium, quantū ſententiis cleri-
cus eſt ſuſpenſus ab officio;an excedat,ſi illas exequa-
tur in beneficio; In cujus ioveſtigatione licèt hinc in-
de plura protuliſſem in medium proferre, & applicare
fundamenta , varias ac quidem contrarias opioiones ,
quæ à Doctotibus tenentur in re hac , ut videre per
gloſſ.notab.*in clement.fin.in verbo, ſuſpenſi.*& ibi Card.
de pœnis.& idem *in clement.* 1.*de privilegiis in verſ.ca-
terū in* 7.*quæſt.cum duabus ſeqq.*Immol.*in cap.cùm di-
lectus de conſuetud.column.* 8 Præpoſ. *in c presbyter.* 28.
d in 2.*&* 3.*column.*optimè Sylveſtrum *in ſumma,verbo
ſuſpenſ.*§.5 *verſ.ſi quis eſt ſuſpenſus* cujus diſtinctionē
bonè dicit Bern.Diaz *in pract.crim.canon.verb.ſuſpend.*
*c.*530.*v.*3.*per tot.*Bonif.de Vital.*in clem.cupientes de pœ-
nis.*Nicolaus Boërius *conſ.*21.Greg.Lopez *in l.*17.*tit.*9.
*p.*1.*verbo,el derecho* per text. qui etiam alios referunt,
& omiſſa ſuſpenſione , quæ à jure fit, illam inſequan-
tur , quæ à judice per ſententiam clerico imponitur ,
quia interdicitur ſui officij exercitium , ſeu executio,
in quo ex mente omnium has magis communes opi-
niones & concluſiones admittam.

Prima, ut quando clericus condemnatus, ſuſpeoſus 36
eſt ab officio perpetuo,& abſque temporis limitatio-
ne,tunc executor non excedet,ſi pariter exequatur in
beneficio,quoniam ſuſpenſus perpetuò ab officio ceo-
ſetur ſuſpenſus etiam à beneficio, nam talis ſuſpenſio
perpetuò habet vim privationis , & eſt idem quod de-
poſitio, Archidiaconus *in cap.*2. incipit *ſi quis* 83.*d.*&
ibi Dominus,quem ad hoc refert Decius *in cap. Apo-
ſtolica column.penult.verſicul.*2.& ibi Abb *de exception.*
Immol.*d.c.cum dilectus de conſuetud.*8.*column.*ubi citat
Gaſparem Calderic.Greg.Lopez *ubi proximè gl.*5.poſt
Præpoſ.Alex. *in c.pra.*32.& Hoſtienſ. *in ſumma de ſen-
tent.excommun.*§ *quis ſit ejus effectus in prin.*Bern.Diaz. 57
*ubi proxime num.*5.ubi dicit etiam quòd per talem ſu-
ſpenſionem perpetuam , videtur beneficium vacare ,
ot de eodem poſſit fieri proviſio , ratio eſt , quia cùm
beneficium detur propter officium,quod clericus mi- 58
niſtrat in Eccleſia,*cap.fi.de reſcr.p.lib.*6.*cum ſecundum
Apoſtolum de praben. & dignitat.* & dicit Card.Tolet.
*in ſumma lib.*5. *cap.*76.quòd officium conſiſtit in lau-
dibus divinis, in ſacrificio Miſſæ,& ſacrorum admini-
ſtratione , non quòd propter hoc redditus dentur in
pretium,ſed in ſuſtentationem talium perſooarum, ut
à cura ſibi providendi liberi , Deo meliùs vacare poſ-
ſint,in populi utilitatem,ideò cùm hoc officio ſit per-
petuò clericus ſuſpenſus,per conſequens eſt ſuſpenſus
à beneficio , quia infecta primitiva,infecta intelligun-
tur derivativa , ac ceſſante cauſa ceſſat effectus.

Altera concluſio erit, quando per ſententiam quis 59
eſt ſuſpenſus ab officio, non perpetuo,ſed ad tempus,
vel etiam ſimpliciter , nec addita perpetuitate , nec
etiam præfinitione temporis,ſed ſimpliciter ſuſpendi-
tur ab officio , & tunc concors eſt ſententia , ita ſu-
ſpenſus cenſeatur etiam ſuſpenſus à diſtributionibus
quotidianis , nec exequutor ad illas extendens execu-
toriales,excedere dicetur,quia diſtributiones non dan-
tur niſi intereſſentibus perſonaliter in divinis officiis.
*cap.*1.*de cler.non reſid.lib.*6 quorum exercitio, & exe-
cutione,ſeu uſu ſuſpenſus eſt,ac propterea reſidere,ſeu
intereſſe non poteſt, ac ideo ſuſpenſus meritò ab iſtis
diſtributionibus quotidianis intelligitur; ex Gregorio
Lop.Præpoſit. Alex.& Hoſtien.*ſuprà.*

Si autem quæramus de ipſa præbēda ſeu groſſa,aut
de alio beneficio, tunc major ſtat difficultas,& in va-
rias itū eſt ſenteotias,per doctores,magis autem com- 60
munis ſententia, & opinio eſt,quæ diſtinguit inter ſic
ſuſpenſum ab officio per ſententiam propter crimen
grave, ſeu atrox , & inter ſuſpenſum propter crimen
leve,aut etiam infamiam,aut contumaciam.Primo ca-
ſu ſcilicet,quando à judice quis ſuſpenditur ab officio
propter crimen grave , intelligitur eoam ſuſpenſus à
beneficio,& ſubtrahuntur ei fructus ex identitate ra-
tionis ſuprà poſitæ,quia beneficium datur propter of-
ficium,hoc eſt ſuſpēſus,ergo & beneficiu,quia ceſſan-
te cauſa ceſſat effectus,ſiquidem qui altari oon ſervit,
de altari vivere non debet,argum.text,*in dict.cap.cùm
ſecundùm Apoſtolum. de prabend.& dignitat.*quod oon
provenit ea ſignificatione, natura,& vi verbi (ſuſpen-
ſio) poſiti in ſententia , ut aliqui dicebant , ſed cau-
ſativè,& in neceſſariam conſequentiam,ex is,quæ ſu-
prà diximus in verſ. hinc ad particulares quæſtiones ,
&c. per totum à num. 59. & latiſſimè infrà *cap.* 10. *à* 61
num. 89. *cum pluribus ſeqq.* & quia beneficium eſt
acceſſorium ad officium , & ideo dicunt omnes præ-
citati Doctores: propterea ſuſpenſum à beneficio non
ioſelligi

62 intelligi ſuſpenſum ab officio, quia officium non eſt
acceſſorium ad beneficium, ſicut econverſo,ut benefi-
cium ſit acceſſorium ad officium, quo ſublato,& illud
tolli neceſſe eſt,ſecundum ea,quæ de ſeuten i. ad ac-
ceſſoria trahenda inferiùs ſunt dicenda,& d. c p.10. à
n.89.Imò hoc caſu ſi aliter diceremus,ipſa delicti pœ-
na potiùs impoſita diceretur Eccleſiæ,quam clericu.ſi
63 perciperet fructus non ſerviens,nec reſidens,quia non
poteſt,& Eccleſia debito ſervitio fraudaretur.In ſecū-
do autem diſtinctionis membro , ſcilicet in ſuſpenſo
ob delictum leve,& ob contumaciam, tunc non intel-
ligitur ſuſpenſus à beneficio,quia pœna non egreditur
delictum,ſed commenſurantur,& hanc diſtinctionem
probat text.in c.ſi quis ſacerdotū,& c.eos 81.d.c. Pres-
byter ſi à plebe 2.q.4.& in caſu c.1.de re jud.lib.6.Petr.
de An. poſt Gaſparem Calderin. in clem. cupientes de
pœnis,optimè Sylveſt.in d.ſumma, verbo ſuſpenſio. §.5.
verſ.ſi quis eſt ſuſpenſus, ad quem ſe refert approbans
diſtinctionem ejus Bernar.Diaz in d.pract.crim.can.d.
c.130.n.3.Gregor.Lopez in d.l.17.tit.9.p.1.gl.verb.mas
des aguiſſado,ubi dicitur ita communiter Doctores te-
nere, Tolet.in ſumma. lib.1.c 47 Corrati,3 p.c.ſp.n 1. à
n.28,Abb. in c.veſtra de cohab.cler.& mul.n.8. Covarr.
in 4.2.p.in prin.n.64 Armilla verbo.ſuſpenſio, n.11.Va-
lentia 3.tom diſput.7.q.17.puncto 1. Cechus de caſibus
reſervatis de ſuppenſ.n.14.Lud.Lopez inſtructor.conſciē-
tiæ 1 tom.2.p.c.3.& 39.Vega in ſūma 2.p.c.106.caſu 13.
& in Eſpeio de Curas c.12.n.104.& 105.& faciunt in-
finiti penè Doctores citati à Nicolao de Garc. de be-
nefic.7.p.c.14.à num.7. cum pluribus ſeqq. probantibus,
quòd Clerici concubinarij,ſeu fornicarij notoriè ſunt
ſuſpenſi ab officio,& per conſequens a beneficiu,licet
ipſe in hoc contrarium defendat,negando antecedens,
ſcilicet,quòd ſint ſuſpenſi ab officio,& ſic quòd nec à
beneficio. Et hæc opinio magis mihi placet , ut ſuſ-
penſus per ſententiam ob grave crimen ab officio,in-
telligatur etiam ſuſpēſus à beneficio(licèt Garcia poſt
alios ibi n.58.contrarium tenet,nempe ſuſpenſum ab
officio ſive a jure, ſive à judice, non eſſe ſuſpenſum à
beneficio,quoad ea, quæ competunt non intereſſenti-
bus divinis, niſi aliud conſtet ex mente diſponentis
& ultra ſuperiora jura ſuperiùs allegata probant text.
in c.qui ſunt,c.nullus 32.d.c.ſi quis amodo 81.d c.prætor.
32.ibi,nec partem ab Eccleſia ſuſcipiat, &c. ubi gl.&
facit,quod ſuſpenſis ab officio,vel beneficio quia ſunt
64 (incapaces)non valet collatio facta beneficij , c. cum
dilectus,§.quia nobis,de conſ.plures citat Nicoll. Garc.
d.tract.de benef.7.p.c. 14.à n.1.quam tamen reſolutio-
nem omnino intelligere debes ; quando ſuſpenſio ab
officio facta eſt perpetua,non autem ad tempus, quod
& ex mente eſt omnium citatorum Doctorum, atque
juri conſonum,juxta ſuperiùs dicta.
65 Apud quos omnes,& apud Zerolam in praxi Epiſ-
copali 1 p,verbo ſuſpenſio.P.Borgade irregularitate 6.p.
c d eſent.ſuſp.Simo Maio.eod.tit.l.3.c.19.Marti.Navar.
in Manual.confeſſ.c.17.n.151.cum multis ſeqq.Covarr.in
clem.ſi fur oſ.1.p.§ 1. à princ.& Nic.Garc ubi proxime,
apud quos invenies quando , & propter quas cauſas
hujuſmodi ſuſpenſionis ſententia infligenda ſit , &
quando incurratur irregularitas,& de ejus effectibus ,
& quid Prælatis, ſeu Epiſcopis cenſeantur interdicta,
quando juriſdictio,quando collatio,& ordines,ſeu ju-
riſdictionalium exercitium, & alia plura.
66 Quibus & aliis ſuccedit indifficilis diſcutienda diffi-
cultas:an executor datus ad exequendas executoriales
quarum ſententiis clericus declaratus fuit tantum
commiſiſſe,& perpetraſſe delictum,dignum ſui naturæ
privatione beneficij(eo tamen tacito in ſententiis)ex-
cedat illas exequendo,& extendendo ad privationem
præfati beneficij.
Et partem affirmativam,ſcilicèt excedere manifeſtè,

videtur probari ; quoniam clericus condemnatus per
ſententiam latam ſuper homicidio, puta; vel alio cri-
mine privatione digno,non eſt privatus beneficiis,niſi 67
exprimatur,& expreſſè dicatur in ſententiis,per Innoc.
in c.qualiter el.2.de accuſat.num 10 Felin,in c. inquiſitio-
nis, eodem tit.n.7.& in c.cæterum n 24.& iterum idem
Felin.in c.ſciſcitatus n.2.de reſcript Hippol.ſingul 200.
Rebuf.qui plures refert de pacific.poſſ.n.385.alias.262.
& iterum in tit.de modis amittē.benef.n.64.Simonet.de
reſer.v.q.24.& ibi Granut lit.B,Lambet.de jure patr.1.
p.2.lib.q.6.art.9 n.1.Bernar.Diaz in praxi crim.can.c.131
n.3.Mandoſ.de ſignatura tit.de privat.verſ.condēnatus,
de homicidio.Petrus Greg.Syntagm.jur.c.26.n.9. & ite-
rum c.33.num.3.Flamin Pariſ.de reſignat.benefic,lib.3.
quæſt.16.num. 29.& ſeqq.Ioannes Gutier. canon. quæſt.
lib.2.cap.5.numero 7.Zerula in praxi Epiſcop.1 p. verb.
privatio.§.1.& determinavit Rota teſte Puteo dec.233.
lib.3. & noviſſimè in alia teſte Farinacio deciſio. 134.
numero 3.
Quæ opinio ex eo iuvari videtur,quoniam & ſi pro 68
homicidio quis ſit condemnatus pœna perpetui car-
ceris, vel alias,ſi per ſententiam latam,& tranſactam
in rem judicatam ſuper crimine , non eſt privatus ex-
preſsè clericus beneficio , nihilominus poterit renun-
tiare,& collatio inde ſecuta erit valida:Rota dec 5.de
re jud.Viſig.in antiquis.Sarnerius de annal q.42 Rebof.
d.tit.de modis,amittendi beneficium,n.64.Flaminio. Pariſ.
n.28 Ioan. Gutier.n.38.ubi proxime.
Sed contrariam ſententiam & opinionem , imò , 69
quando ſententia lata eſt ſuper delicto digno priva-
tione beneficij ipſo facto,etiamſi id in ſententia de be-
neficij privatione non exprimatur , tacitè inducta in-
telligatur à jure , & in ea poſſe pariter executionem
fieri;probat textus expreſſus,qui nullo modo cavillari
poteſt,in l.1. ff.ad ſenat.conſult. Turpilia.ibi.Si autem
pronuntiaverit calumniatus eſt, condemnavit eum, &
quamvis nihil de pœna ſubjecerit,tamen legis poteſtas
adverſus eum exercebitur, &c. & ibi gl.hoc idem te-
net verbi facti,& B.per quem text. qui revera loquitur
in damnato de crimine quod de jure meretur priva-
tionem eo ipſo beneficio,licèt id in ſententia non ex-
primatur,& ita per hunc tex.defendit non poſſe opi-
nionem Innoc. in d. c.qualiter. tradit doctiſſimus Sar-
mien. lib. 1.ſelectorum c.13.n.3. falſam eſſe affirmans ,
quando a jure pœna eſt certa.& illi delicto,de quo eſt
clericus declaratus,non eſt arbitraria,ſed à jure deter-
minata,prout etiam ſentit ipſemet Innoc.in c.inter di-
lect.1,de exceſſibus prælatorum,& eum ſequuntur Abb.
Panorm.ibi n.11.& Bernar,Diaz.ubi proximè d.n.3.Re-
buf.d.tit.de modis amit.benef.n.65.dicētes,quòd quādo
delictum erat tale quod ipſo facto inducebat pœnam
privationis beneficij, tunc ſufficiat delicti declaratio ,
ut privatio etiam non expreſſa intelligatur,Felin in c.
Rodulfus de reſcript.n.35,& n.37.Zerola ſuprà,Alex.de
Nevo in addit.magna ad Abb.in d.c.inter dilectos , &
idem Abb.in c.poſtulaſti de foro compet.& ita etiam has
opiniones contrarias conciliat , & bene Nic. Garc.de
benef.11.p.c.3.de renuntiat.n.105.& ſupra à n.97.quòd
quando judex ita pronuntiat ſecundùm Innoc. (con- 70
demno te de tali crim.) vel ita (declaro te commiſiſ-
ſe tale crimen ut tunc locum habeat diſpoſitio d.l. 1.
ff.ad Turpil.& tacitè intelligatur ;& inducatur priva-
tio beneficij,ac contraria opinio, & Doctores eam te-
nentes procedant,quando facta fuit condemnatio,ſeu
potiùs declaratio delicti etiam condigni pœna priva-
tionis ſed non ipſo facto,ſeu ipſo jure,ſed demum ſpē-
ctata ſententia,ut tunc id non inductum cenſeatur,de
quo etiam latè Bernard. Diaz. d.cap.131.à num.3. cum
ſeqq.
Et ego ulteriùs in comprobationem iſtius diſtinctio- 71
nis,& reſolutionis(quæ veritas eſt)allego famosā Rotæ

Romanæ noviſſ. deciſionem 769. *per totum 1. p. diverſo-*
rum, qua validiſſimis hinc inde adductis fundamentis
reſolutum fuit; ſufficere tabellionem, ſeu notarium
condemnare in ſententia de crimine falſi ut inde cen-
ſeatur tacitè inducta officij in poſterum privatio,
etiam ſi id non ſit in ſententia expreſſum, ſed ſtatim
deinceps non poterit tanquam inhabilis, & incapax
declaratus, conficere inſtrumenta, & uti officio, prout
magis communem contra alios Doctores ab ea rela-
tos, reſolvit eadem Rota *ibi à n. 8. verſ. his tamen non*
obſtantibus, quam ſequuntur B. Angel. Joan. de Platea,
72 & Iacob Rebuff. *in l. ſi aliquid, C. de ſuſceptoribus lib.* 10.
per tex. *ibi*, & idem voluere *in l. ſi quis ex argentariis §.*
cogentur, ff. de edendo. Angel. *n.* 2. Paul. de Caſt *n.* 3. dicẽs
requiri ſententiam privationis officij, quando nota-
rius deliquit extra officium, & ibi Alex. *n.* 6. Iacob. de
ſancto Georgio *n.* 12. Iul. *n.* 16. Paul. de Caſt. *in l. quãvis*
§. fi. n. 2. *ff. de ſolutio. & bene, eo ſ.* 203. *ſecundum veterem*
impreſſionem Bal. *in l. & militibus n.* 3. *verſ. & ideo notu-*
rius, & ibi Paul. de Caſtr. *n.* 4. *&* 5. & Decius *n.* 6. *verſ. &*
nota C. de milit. teſtam Afflict. *in cõſtit. Regni.* incipit *ju-*
dices tit. de electione officiorum n. 8. Tiraq. *de pœnis temp.*
cauſa 58. *n.* 7. *in fi. & n.* 8. Alvarot. *conſ.* 67. *n.* 10. *inter con-*
ſi in crim. diver. ſ. lib 1. Iul. Clar. *in pract. crim. § ff. q.* 73.
verſ. notarius condẽnatus. Franc. Marcus *dec.* 299. *lib.* 2.
hanc eſſe cõmunem teſtantur Alex. Decius, Clarus, &
Franc. Marcus *ſuis locis modò citatis*, & inſuper facit,
73 quod poſt alios dicit Tiraq. *in l. ſi unquam, verbo, re-*
vertatur C. de revoc. donat. n. 4. 10. quod ſi pœna priva-
tionis officij incurreretur ipſo jure, non requireretur
condemnatoria, ſed declaratoria duntaxat.

74 Quare rectè ſequitur, ut hoc caſu executor non ex-
cedat extẽdens executoriales, quibus clericus eſt con-
demnatus, ſeu declaratus, commiſiſſe delictum dignum
beneficij privatione ipſo facto, ad ipſam privationem,
etiamſi in illis hoc non ſit expreſſum, ſed tacitè intel-
ligatur juris diſpoſitione, & ex eodem facto hæc oritur
privatio ſtatim, ut dicit Ab. *in d. c. poſtulaſti n.* 7. *de for.*
compet. ſequutus Innoc. quòd lata ſententia tantùm ſu-
per crimine privatione digno immediatè & inconti-
nenti ſequitur juris pœna, & juris effectus privationem
operantis, *ut in d. lib.* 1. *ff. ad Turpil. & in c. ſi quam, §.*
1.0 an tum 2. *quaeſt.* 3.

Et quòd nec requiritur nova ſententia privationis,
ſed de facto privabitur imponendo pœnam juris &
meliùs dicit Innocentius *in dicto cap. poſtulaſti in princ.*
quòd lata ſententia ſuper crimine ita, (condemno
te de tali crimine) poſtmodum executio pœnæ fiet ſe-
cundum canones, qui præcipiunt criminoſos, & dam-
natos deponendos *cap.* 1. *deciſ.* 15. & ita Innoc. decla-
rat. Ant. Nevo *in addit. mag. ad Abb. in dicto cap. inter*
dilectos, quod in executione ſentẽtiæ latæ debebit iſte
talis clericus, deponi à beneficio, etiamſi in ea non ſit
expreſſum, ſed juris intellectu impoſita pœna pri-
vationem ejus inducente ipſo facto, & ita tenen-
dum eſt.

75 Alia ſe offert practicabilis inſerenda dubitatio, an
executor nominatus ad executionem executorialium,
quibus beneficij poſſeſſor venit in fructibus ejuſdem
beneficij perceptis, ſeu percipiendis condemnatus;
an excedat illas exequendo in diſtributionibus quoti-
dianis, oblationibus, funerariis; ſeu incertis aliis elee-
moſynis, & ad horum ſolutionem, & ſatisfactionem
condemnatum compellendo. In qua brevibus me ge-
rens, dico, regulariter executorem hoc caſu excedere;
moveor, quia appellatione fructus beneficij Eccleſiaſti-
76 ci diſtributiones quotidianæ non comprehenduntur:
Selva *de benef.* 3. *p. q.* 12. *ex n.* 33 Covar. *lib.* 3 *var. c.* 13 *n.* 1.
Caſſiad *dec.* 6. *ſub n.* 8. *de præben.* latè Prob. ad Ioan. Me-
noch. *in c. unico ſub n.* 52. *verſ. pro complemento. & ſub*
n. 57 Lancel. *d. art.* 3. *p. cap.* 31. *n.* 24. Andr. Gambar. *de*
offic. & poteſtat. legat. lib. 6. *ex n.* 18. Oieda *de beneficiis*
incompat. 1. *p. c.* 12. *n.* 8. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef.*
lib. 6. *q.* 2. *n.* 30. plures referens ſequitur Monet. 2. *part.*
quaeſt. 14. *num.* 22. quod adeò verum eſt ex hac ratione,
ut licet qui habeat privilegium à Summ. Pontif. ut fru-
ctus beneficij etiam abſens integrè recipiat, ac ſi eſſet
præſens, non tamen conſequitur diſtributiones quoti- 77
dianas, gl. communiter recepta *in verb. conſueverunt, in c.*
unico, de cler. non reſid. in 6. tradit Rebuf. *in praxi* 3. *p.*
tit. de brevi Apoſtolico, n. 45. Dueñas *reg.* 106. *in princ.*
Monet. 1. *p. q.* 6. *n.* 12. & poſt alios latè Covar. *ubi pro-*
xime num. 2 Caldee. *conſ.* 1. *tit. de cler. non reſid.* Ioan. de
Ocon. *in repet. d. c. unic. num.* 10 Caſſiad. *deciſ.* 10. *tit. per to-*
tam, de cler. non reſid. Gigas *conſil.* 144 *ex n.* 25. Graſſ.
p. 2. *deciſ. lib.* 3. *c.* 15. *n.* 9. Joan. Gutier. *lib.* 2. *canon. quaeſt.*
cap. 15. *ex num.* 12. Flamin. Pariſ. *ubi proximè num.* 30.
Fràciſcus Vivius *in commun. opin. verſ. diſtributiones quo-* 78
tid. fol. 46. Manu. Rodrig. *quaeſt. regul. tomo* 3. *qu.* 74. *art.*
4. *verſiculo ſecunda ratio.* dicentes quòd ſolùm modo
percipit fructus diſtinctos, & ſeparatos à diſtributio-
nibus quotidianis, quæ tantum perſonaliter intereſ-
ſenti præſtantur.

Et ex eademmet ratione, & ejus identitate locum 79
habet in mortualiis, ſeu funerariis oblationibus, &
aliis emolumentis, quia non veniunt appellatione fru-
ctuum, redditutum, proventuum beneficij, latè alias ra-
tiones adducens probat Moneta *de diſtrib. quotid.* 2. *p.*
quaeſt 14. *nu* 22. Zerola *in praxi Epiſcopal.* 2. *p. verbo,*
diſtributiones, ad fi. Cænedus *in canon. quaeſt. q.* 8. *num.* 5.
dicentes, quod etiam ſi quis habeat privilegium à
Summo Pontifice, ut poſſit in abſentia percipere fru-
ctus, redditus, proventus, obventiones, & emolumenta
ſui canonicatus, ſeu etiam diſtributiones quotidia-
nas adhuc non comprehendit mortualia, ſive anniver-
ſaria.

Quod inſuper & ex eo fulcitur, quoniam etiam ad 80
valorem beneficij, ut nuntius poſſit providere, conſi-
derentur, & computentur fructus rationalis reſiden-
tiæ percipi ſoliti, & diſtributiones quotidianæ; tamen
anniverſaria, & funeraria incerta non computantur,
nec conſiderantur, quia non connumerantur in fructi-
bus ad valorem. Abb. *in rubr. de Parochis n.* 3. plures in
id allegat Rotæ deciſiones Nicolaus Garc. *de benef.* 5. *p.*
cap 3. *à num.* 153 & iterum *n.* 157. dicunt etiam Felin. *in*
c. ad aures, num. 14. & Ripa *n.* 29. *de reſcrip.* Selva *de*
benef. 3 *p. quaeſt.* 9. *num.* 12. Rebuff. *in praxi benef. tit. de*
congrua portione n. 83. *&* 85. *de nominatione q.* 9. *n.* 43.
ad n. 45. Rota *deciſ.* 5. *à num.* 7. *p.* 2. *d. verſ.* & Cæſar de
Graſſ. *dec.* 117. *num* 12. Anchar. *in clem. unic. de conſ. præ-*
bend. ſub num. 62. *verſ. ſed adverte*, qui dicunt, quòd li- 81
cet ad hujuſmodi valorem hæ incertæ eleemoſynæ,
funerariæ, & emolumenta non computentur in fru-
ctus, nec eorum appellatione veniant, ratione incerti-
tudinis; tamen hoc limitari, quando incerta iſta ſint
ſolita locatori ſingulis annis pro certa quantitate, vel
aliàs communiter redigantur, ſeu redigi poſſint ad
certam ſummamnam tunc incerta iſta redduntur cer-
ta, & computantur in valorem facultatis Nuntij, ſal-
tim ut fructus, ſeu diſtributiones ratione perſonalis
reſidentiæ percipi ſoliti.

Et in terminis quòd poſſeſſor beneficij per ſenten- 82
tiam condemnatus ad reſtitutionem fructuum perce-
ptorum, & percipiendorum, non teneatur reſtituere,
ſolvere, nec relaxare diſtributiones quotidianas, quas
ex ſua reſidentia ſuos fecit condemnatus, nullóque
modo debentur abſenti, & non reſidenti, probant
Man. Rodr. *quaeſt regul. q.* 74. *art.* 4. *verſ. unde condemna-*
tus, Rom. *in l. ſed & poſſeſſor. n.* 5. *ff. de jurejur.* Gambar.
de off. & poteſtate legat. lib. 6. *n.* 34. Boërius *dec.* 340. *n.* 4.
Moneta *de diſtri.* 2. *p. q.* 6. Cæned. *can. qu. q.* 1. *n.* 6. & pro-
bant etiam Declanus & Petrus Gregor. ſtatim citandi,

ultra

oltra quos latè eſt videndus plures Rotæ deciſiones
allegans Lancel. *de attentat 3.p. cap.31.a num.25.*

83 Quod idem eſſe dicendum in emolumentis incertis,
ut funeralibus oblationibus,ac eleemoſynis , & ſimi-
libus, tenet & bene Nicolaus Garcia *in tract.de benef.*
84 *tom.1.6.p.c.3.n.121.& n.821.*dicens,quòd etiam in aliis
beneficiis , etiam parochialibus non fit condemnatio
fructuũ,niſi provenientium ex decimis.primitiis, &c.
per Rotam in una deciſione Detruſien. parochialis 4.
& 10. Maij 1582 quam etiam adducit ad literam in
aliud propoſitum *in tom.2.p. 9.cap 2.num.233.* quibus
ita dicitur:Retentis aliis deciſionibus in hac cauſa fa-
ctis,dubitavi;an,& in quibus fructibus Gaudioſus ve-
niret condemnandos ; & dubio bis propoſito , Domi-
ni pro majori parte firmarunt , ipſum teneri ad illo-
rum fructuũ reſtitutionem,quos & decimis , & primi-
tiis rectori ejuſdem Eccleſiæ debitis , à die motæ litis
ipſe percipit, in hanc enim iverunt ſententiam eo po-
85 tiſſimum fundamento,quia hæc electio forma Conci-
lij non ſervata, ut ſubreptitia, nulla,& irrita, nullum
jus aut juſtum poſſidendi titulum ipſi Gaudioſo præ-
bere potuit , ut clarè demonſtrant Concilium Trid.
ſeſſ.24. cap. 18.& conſtitutio Pij V. ſuper collationem
parochialium: quapropter fructus abſque dubio reſti-
tuendi ſunt;quòd etiam ſibi locum vendicaſſe,ubi Epi-
ſcopus tantùm ſine ordine præceſſiſſet.Afflict.*deciſione*
218. *num.* 5.

86 Quamobrem ceſſare dicebatur objectum , quod li-
cuerit Gaudioſo dictos fructus,veluti bona fide,ac ju-
ſto titulo percepto , in proprios uſus convertere , *ad
l.qui authore.ff.de regul. jur.l.bona fides. ff.de acquir.re-
rum domini & in cap.gravis de reſtitutione ſpolia.* cùm
enim jus,hoc pacto dictæ electioni,ac proviſioni reſi-
ſtat,viſum fuit non eſſe hæſitandum, Gaudioſum præ-
dictam reſtitutionem minime evitare poſſe: Idem vo-
luit Ab.*in cap. dilecto.de prabend.n.12.*per doctrinam B.
in l.ſed & ſi.§. ſcire. de petitione hered. quam oti pul-
chram ſequitur Felin. *in cap. ut quarta n.31.verſ. ter-
tia reſtrictio,de praeſcriptio.* &c.

87 Iſthæc tamen noſtræ quæſtionis veriſſima, ut com-
probata , reſolutio nonnullas pati fallentias invenio.
Et primo,ut tunc condemnatus per ſententiam ad re-
ſtitutionem fructuum beneficij non tenetur diſtribu-
tiones quotidianas reſtituere ; quando ultra diſtribu-
tiones adeſt gloſſa beneficij , ut ſecus ſit dicendum ,
quando omnes beneficij fructus conſiſtunt in diſtribu-
tionibus,ne verba ſententiæ inania reddãtur; ita pro-
bant Decianus *conſ.43.n.16 volum.*1.Petrus Gregor.
*in tract.de benef.par.7.n.1.*Moneia *de diſtribut. 1 p.q.6.
n.16.*& iterum 2 *p.quaſt.* 10.*n.*24. Cæne.*in quaſt. can.
quaſt.1.n.6.*

88 Et licèt hoc caſu.& aliis dicendis , quibus tenetur
condemnatus ad diſtributiones , non tamen tenetur
reſtituere,niſi quas percepit,ſuáſque feciſſe apparet ex
reſidentia ſua ; at ea quæ ob ejus non reſidentiam, &
intereſſentiã,cæteris Canonicis accreverũt, reſtituere
non tenetur,ut per Cenedum ibi,quod quidem verum
eſſe cenſeo , niſi collitigans lite pendente legitimam
fecerit proteſtationem poſſidenti, nempe, alternativè
ut reſideat , aut dimittat poſſeſſionem ſecundum ſty-
lum Rotæ , quia tunc etiam diſtributiones non per-
ceptas per eum ob ejus non reſidentiam,reſtituere te-
netur , Puteus *deciſione* 383 *num.7.lib.*3.Rota in una
89 Lacenen.beneficij de Anſo.16,Januar.1577.corã Lan-
celoto , quæ habetur 1.*p. diverſo dec.* 618. *& optima
etiã dec.*1170.*lib.3.p.3 verſ.*Lanc.*de attent. 3.p.c.31.à
n.17.*Hier.Gonzal.*de alter.§.7 proœmiali n.*156.Nicol.
Garc.*de benef.6.p.cap 3 n.*120.& 124.ubi alias deciſio-
nes allegat,& ſic in caſo;quo ad diſtributiones tene-
tur,proteſtatio poſſidentem obligat ad reſtitutionem
etiam non perceptorum , ob non ejus intereſſentiam
90 latè proſequitur, oltra hos Doctores Lancel. *de atten.*
Salgado de protect, Reg.
ta 3.p.c.31.à n. 27. ubi explicat aliqua neceſſaria re-
quiſita, quæ præcisè continere debet huiuſmodi pro-
teſtatio , ut aliter facta non proſit.

Secundò fallit noſtra reſolutio , quando agitur ex 91
brevi Camerali,de capiẽda poſſeſſione beneficij reſer-
vati , & affecti Sedi Apoſtolicæ,quia tunc poſſeſſor in-
truſus cogitur pro brevi paritione , ad reſtituendas
diſtributiones quotidianas ab eo perceptas, latiſſimè
poſt alios & Rotæ deciſiones Nicol. Garc.*ubi proxi-
mè à n.*181.*cum multis ſeqq.*& Hier. Gonzal.*§.7.proœ-
miali à n.*161.*cum ſeqq.& ſuperius,* apud quos quomo-
do & quando, & de quibus fructibus, ſeu diſtributio-
nibus, pro paritione brevis poſſeſſor reſtituere tenea-
tur , reperies.

Et tertiam aliam fallentiam ſcribit Lancel.*ubi pro- 92
ximè à n.25.& ſuprà,*quam his addere potes,ſcilicèt ,
quando attentans lite pendente condemnatur (prout
tenetur ad fructuum reſtitutionem,) quia intelligitur
de diſtributionibus etiam ; ubi teſtatur de aliquibus
Rotæ deciſionibus,tenet etiam Caſſiador. *deciſ.*6 *n.3.
tit.de prabend.* Thomas de Thanis *deciſ.*49 incipit Ca-
pitulum Forlibienſe Anton. Auguſt. *deciſ.* 11. incipit
præſuppoſita lib. 2.

Hinc & in illam labimur , ut celebrem ancipitem 93
diſcutiendam quæſtionem ; an exequutor datus ad rei
reſtitutionem ; vigore executorialium excedere dica-
tur fructus etiam rei parti victrici ſolvere compellens
cùm in ſententia eorum expreſſa mentio non fiat. Et
quòd excedat,videtur manifeſtè probari quoniam ſen-
tentia eſt ſtricti juris,& tantum diſponit,quantum lo-
quitur,ut per Decium *in l.jus noſtrum n.11.de reg.jur.*
Gozad. *conſ.30. num.* 11. Socin.Iunior.*conſ.*181.*n.*67. 94
*lib.*2. Cravet. *conſ.*188.*num.*6. Menoch. *conſ.*80.*n.*39.
nec ea plus probatur , quàm ex ea neceſſariò inferi- 95
tur,Alexand.*conſ.*84.*in cauſa n.3.lib.3.*Anch.*conſ* 437.
Decianus *conſ.*52. *num.* 44.*lib.*1. Cardio. Tuſc. *practic.
concl.tomo 7.litera S.concl.* 121. *num.57.& num. 65.&
ſeqq.*Menoch.*conſ* 110. *num.*17.*& ſeqq.& n.*16. Alex.
*conſ.*123.*diſcuſſis num.7.lib.*4.Decius *conſ.*248.*de duob.
col.fi.* Fulgoſ.*conſ.*140.*præſuppoſito col.penult. verſ.ad* 96
*ſecundum.*Decius *in l.1.ff.de off.e n.* Caſtrenſ. *conſ.*441.
*num.5.in fin.lib.*2. nec continet niſi id, quod in ea re-
peritur expreſſum. Roland à Valle *conſ.* 79. *num.* 17.
*lib.*2.plenius *conſ.*17.*à num.6. & ſeqq.*

Et propterea ſententiam meritò ſtrictam interpre-
tationem recipere, probant; text.*in l.1.C.ſi plures una* 97
ſententia,& l.ſi judex.ff.de iis qui ſunt ſui vel alieni juris
notat B. *in l Julianus n.3.de cõd.indebiti.* Decius
*in conſ.*83.*num.*4 optimus text. *in l. divi. ff. de liberali
cauſa l.ſi apertè ff.de exceptione rei jud.* idem Bart.*in l.ſi
expreſſim,col.2.ff.de appel.*Cæpol.*in l.1.ff.de Verbor.
ſignifican.*151.Covarr.*var.reſol.lib.3.cap.5. in fin.*cujus
quidẽ verba ideo ſunt ſtrictè accipiẽda.Ioan.de Anania 98
*conſ.*18.*viſa ſẽtent.in prin.*Alex.*conſ.*1-4.*appet ante n.2.
lib.2.& conſ* 108 *viſo proceſſu n.1.lib.5.*plenè *conſ.*49.
*in cauſa in princ. lib.7. & conſ.*146.*viſis n.2.*ubi addi-
tio, *in verbo ſtricta,*plures adducit concordantes *lib.*7.
Roland.à Valle *conſ.79.num.*10.*& ſeqq.lib.*3. Decian.
*conſ.8.num.*108.*lib.*1.Decius *conſ.*107.*num.*7. Cravetta
*conſ.*188.*num* 6.Curtius Iunior. *conſ.* 133.*in fin.* plenè
Menoch.*d.conſ.*110.*lib.2.à num.*13 Iſſ.*conſ.*98.*accedo.col.
fin.lib.*1.Alex.*conſ.*174.*num.2.lib.2.& conſ* 46. *lib.*1. So-
cin.*conſ.*139.*lib.*1 Cæpol.*conſ.*57. Decius *in l.1.ff.de off.
ejus.* Rota noviſ.*deciſ* 37. *diverſo.*

Et hinc eſt ut ſententia qua quis condemnatus eſt 99
ad fructuum perceptorum reſtitutionem , non trahi-
tur ad illos , qui percipi potuerunt. Roland. à Valle
*conſ.*76. *n.*23 *cum ſeqq.lib* 4.Cardinal. Tuſc. *ubi ſuprà
num.* 94. ergo ſequitur evidenter , quòd cùm de fru-
ctuum reſtitutione ſimul cum ipſa reſtituenda , nihil
reperiatur ſcriptum,& expreſſum in ſentẽtia. excedet
exequutor , ad illorum præſtationem condemnatum

EEe 3 compel

100 compellendo, quidquid ſiquidem in condemnatione
non repetitur expreſſum cenſetur omiſſum, vide quæ
latè diximus ſuprà *hoc lib. c. 8 num. 51. & ſeqq. & quæ*
hoc cap. in princ.

101 Quod & eo corroboratur, namque fructus longè
diſtant ab ipſa re, imò diverſo jure cenſetur, probat
text. *in l. in ædibus, §. ex rebus, ff. de donat.* ſed cùm ſen-
tentia nihil de fructibus diſponat, ſequitur, ut ad eos
tamquàm rem diverſam non extendatur, *l. fi. ff. de ca-*
lumniator. l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio.

Inſuper & pro hac parte expendo textum (qui in
propoſito videtur expreſſus) *in l. ex diverſo 36. §. ubi ff.*
de rei vind. cujus verba ſunt: Ubi autem alienum fun-
dum petij, & judex ſententia declaravit meum eſſe, de-
bet etiam de fructibus poſſeſſorem condemnare, eo-
dem enim errore, & de fructibus condemnaturum:
non debet enim lucro poſſeſſoris cedere fructus, cùm
victus ſit alioquin, (ut Martianus ait) nec rem arbitra-
bitur judex, mihi reſtitui, & quare habeat, quòd non
eſſet habiturus poſſeſſor, ſi ſtatim mihi poſſeſſionem
reſtituiſſet, *&c.*) ex quo quidem text (ut vides conſtat
condemnaſſe judicem ad rei reſtitutionem, *ibi*, judex
mihi reſtitui, *&c.*) & tamen dicit tex. quòd debet facere
fructuum condemnationem, *ibi*, & de fructibus con-
demnaturum, (& *ibi*, debet etiam de fructibus poſſeſ-
ſorem condemnare, *&c.*) ergo manifeſtè ſequitur, quòd
non intelligitur tacite de illis condemnatus, quantum-
vis uſus fuerit judex verbo, reſtituere, *&c.* & illos ſub-
intelligens executor videbitur excedere.

102 Sed nihilominus his non obſtantibus, contrarium
in re hac eſt defendendum, imò ut exequutor non ex-
cedat hujuſmodi fructuum compulſionem faciens,
etiamſi de illis in ſententia expreſſa mentio facta non
ſit; quia cùm res jubetur reſtitui, tacite de fructibus
intelligitur facta condemnatio; his tamen caſibus, in
quibus aliàs ad illorum præſtationem, & reſtitutio-
nem condemnatus tenebatur; quam ſententiam, &
opinionem à pluribus tentam eſſe, reperio, ſequutis
Bald. authorem illius, qui *in rubr. C. de fructibus & liti.*
expenſ. docet *n. 1.* ſecundùm gl. ibi dicentem, quod de
fructibus debet fieri in ſententia mentio, quam intelli-
git, & declarat, quòd ſufficiat fieri condemnatio rei,
per verbum (reſtituas) quia tunc tacitè intelligitur
fructuum facta condemnatio, per quem etiam idem
adnotavit Iſſ. (qui dicit perpetuo ac diligenter nota-
bile) *in §. omnium, inſti. de actio. in fi.* & idem Iſſ. *in l. Gal-*
lus §. & quid ſi tantum, n. 27. ff. de libe. & poſth. & idem
voluit ipſe Bald. cujus Iſſ. non meminit, *in conſ. 504 ar-*
biter & arbitr. col. 2. verſ. modo quæritur lib. 5. Tiraquel.
in repetit. l. ſi unquam, verb. revertatur, ſub n. 224. C. de
revoc. donat. Bertach. *in repert. verbo, condemnatus n. 50.*
ad medium, dicentes ex eodem Bald. quòd in ſententia,
quæ reum condemnat ad rem actori reſtituendam;
oportere fructuum ejuſdem rei mentionem fieri, niſi
judex utatur hoc verbo (reſtituere) nam tunc ſatis eſſe
dicunt, eum omninò fructus in reſtitutionem rei ve-
niant ex eadem ſententia, licèt aliter id expreſſum non
ſit. ſequitur etiam Covarr. *lib. 1. var. reſol. c. 3. n. 1.* latè
Seſſe *dec. 126. à n. 3. cum ſeqq.* Caval. *dec. 14. n. 2. p. 1.* Surd.
dec. 112. n. 12. Landerch. *conſ. 99. n. 8. & 9.* Giurba *dec. 89.*
103 *num. 8.* ubi quòd res ideo non dicitur reſtituta, dum
fructus etiam non reſtituuntur ſecundùm Dec. *conſ. 52.*
n. 10 plurimos citat Giurb. *dec. 65. per totam*, & Mie-
res *in tract. de major. 3. p. q. 26. n. 41. in noviori impreſ-*
ſione, & conducunt quæ optimè noſtras Ioan. Garcia
104 *de expenſ. & melior. c. 23. num. 55.* dum dicit, quòd de
juris rigore ſemper fructus veniunt in reſtitutione rei,
quantum attineat ad propriam, & genuinam naturam
reſtitutionis, allegans ad id Bal. *in d. rubr. C. de fruct. &*
105 *litium expenſ.* quæ reſolutio omnino admittenda, &
intelligenda eſt, prout diximus) quando aliàs ex natu-
ra actionis, & de jure veniunt, & debebantur fructus,
non aliter, ita ultra ſuprà citatos Doctores tenent
Bald. *in rubr. de fruct. & litium expenſ.* Sardus *conſ. 293*
n. 16. Menoch. *conſ. 1173. n. 14.* Landerch. *d. conſ. 99. n. 9.*
Giurba *d. dec. 89. n. 26.* & vide infrà *n. 113.*

Ratio autem, quæ movit Bal. & ſequaces, elegans 106
quidem eſt, nam verbum (reſtituere) quo judex in ſen-
tentia utitur, plenam habet ſignificationem, fructus
quoque comprehenderis, cujus propria virtus, & ge-
nuina natura ex vi & potentia illius fructuum con-
demnationem inducit, ac ſi verbaliter exprimerentur
in ea, tex. eſt *in l. in condemnatione 1 4. §. 1.* ibi, cùm ver-
bũ (reſtituas) in lege invenitur: et ſi non ſpecialiter de
fructibus additum eſt, tamen etiam fructus ſunt reſti-
tuendi, *&c. ff. de regul. jur.* tex. *in l. videamus la 2. 38. §. in*
Fabiana. ibi, in Fabiana quoque actione, & Publicia- 107
na, per quam, quæ in fraudem creditorum alienata
ſunt, revocantur: fructus reſtituuntur, nam Prætor id
agit, ut perinde ſint omnia, atque ſi nihil alienatum
eſſet; quod non eſt iniquum, nam & verbum (reſtituas)
quod in hanc rem Prætor dixit. plenam habet ſignifi-
cationem, ut fructus quoque reſtituantur, & ideo cùm
reſtitui Prætor vult, veluti interdicto unde vi, etiam
fructus ſunt reſtituendi, *&c.*) *ff. de uſuris*, & gl. in mar-
gine ibi poſita *verbo, ſignificationem*, addit, plenam; &
perfectam habet ſignificationem, per text. *in c. nullus*
poteſt. cum ſeq. 1. q. 2. tex. *in c. accedens, ut lite non conte-*
ſtat. text. *in l. ſi ff. de verb. ſignif. l. domũ. C. de rei vindi-*
catione. Archid. referent Gofred. *in c. ſi exiſtens. in verbo,*
integerrimo. 3. q. 2. & in c. quia ſæpe. & ibi Ioan. Andr.
col. 2. in verbo, plene, in novell. & Domi. etiam *col. 2. verſ.*
quare nn ſi non fuiſſet, de electione lib. 6. cum ſimilibus,
Andr. Tiraq. *in repet. l. ſi unquam verb. revertatur, n. 224*
in fi. Iſſ. *in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, n. 69. de liber. &*
poſth. Decius *in l. in condemnat. §. tum verbum. de regul.*
jur. Covar. *l. 1. var. reſol. c. 3. n. 1. & 2.* Matth. *ſingul. 17.* &
ex propria vi, ſignificatione, & virtute, pariter & dam-
na reſtituuntur, ut latè & doctè explicat Lucas de Pe-
ña *in l. ſi coloni, q. 90. Cod. de agricol. & cenſitis lib. 1.* Me-
noch. *de recup. poſſ. rem. 1. ſub n. 6.* & probat text. *in l. 1. §.*
qui autem vi. de qua quæſtione vide latè quæ vidimus
inferiùs *ad fi. hujus cap. à n. 181. & ſeqq.*

Nam reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum repoſitio, ſeu 108
redintegratio. *l. quod ſi minor. § reſtitut. ff. de minor. l. re-*
ſtituere, ff. de verb. ſignif. l. præterea ff. de rei vindic. l. Iul.
§. 1. eodem tit. l. cum fundus, ff. ſi certũ petatur, gl. *in l. ſed*
& ſi ff. de petit. hæred. ſimilis gl. *ſed & partus, ff. quod me-*
tus cauſa, & ibi Angel. quæ ſignificatio etiam in mate-
ria ſtricta operatur, ut ad reſponſionem argumento-
rum inferiùs probabimus.

Iſthæc igitur eſt juris interpretatio, text *in d. l. ſi. §. ſi.* 109
ibi, reſtituit, non tantùm qui corpus, ſed etiam qui
omnem rem, conditionemque reddit, cauſa præſtat,
& tota reſtitutio juris interpretatio eſt, *ff. de verb. ſignif.*
& ſic eadem in ſententia rem reſtituere mandante at- 110
tendenda eſt, maxime, quia verba ſententiæ ad juris in-
tellectum ſunt reducenda, *l. miles, §. qui judicat. ff. de re*
jud. & ibi Caſtrenſ. B. *in l. ſi fund. § in vendit verſ. non.*
ff. de pignorib. Cæpol. *conſ. 57. duo fratres n. 5. in conſiliis*,
Alex. *conſ. 46. circa prin. n. 2. lib. 5.* Paul. de Caſt. *conſ. 270*
n. 2. lib. 5. Socin. *conſ. 134. col. 2. in prin. lib. 1.* & verba ju-
dicis debent intelligi ſecundùm mentem juris, c. *cau-* 111
ſã de reſcript. l. ſi ſtipulatus in prin. ff. de uſuris, l. Gallus,
§ quidam rectè, de lib. & poſth. Alex. *conſ. 2. lib. 3. n. 2.* &
magis menti judicis, quam cortici verborum eſt inhæ- 112
rendum Bal. *in l. 1. in 1. oppoſitione, C. de nego. geſt.* Decius
conſ. 43 pro tenus col. fi. in prin. Card. Tuſc. *pract. concl.*
tomo 7. litera S, concl. 126. n. 11.

Et hac ſic fulcita opinione retenta, ut exequutor 113
non excedat ſi hoc caſu compellat condemnatum ad
fructuum reſtitutionem, ſimul cum ipſa re, ad cujus
reſtitutio

reſtitutionem eſt condemnatus, licèt de fructibus nulla in ſententia mentio fiat: eam tamen velim, ut limites ſeu declares, ut procedat & locum habeat in his tantùm caſibus, in quibus aliàs ſecundùm juris diſpoſitionem fructus veniunt, ac præſtari mandantur, non aliàs, ita in terminis hanc declarationem ſcribunt omnes ferè citati Doctores, prout expreſſe Bald. *in rubr. de fruct. & litium expenſis*, Sequitur Bertach. *in repert. verbo, condemnat. ſub n. 50.* Iſſ. *in d. §. omnium. & in d. §. & quid ſi tantum & ex fundo* Mrn. Landerch. Giurb. ut dixi *n. 105.* ſuperiùs, & faciunt quæ eleganter ſcribit noſtras Ioan. Gar. *ubi ſuprà de expenſ. c. 23. n. 55.* dò dicit, quòd licèt de juris rigore ſemper fructus veniebant in reſtitutione rei, attenta propria natura reſtitutionis, cùm hic ſit juris vigor, & reſtitutionis natura; hócque poſtulet juris ratio; tamen æquitate ſuadente conſtitutum eſt, ut bonæ fidei poſſeſſor fructus induſtriales ſuos faceret pro cultura, opera, & diligentia ſua. *§. ſi quis à non domino. inſtit. de rerum diviſione*, ibi, naturali ratione placuit, *& l. in bona fid. ff. de acquir. rerum domin.* ut & ibi latiùs proſequitur, *& per totum cap. 23.*

114 Et licet in noſtra principali reſolutione Covar. *ubi ſuprà d. lib. 1. c. 3. ſub n. 1.* ponat difficultatem dicens raró, aut difficillime in praxi poſſe admitti, cùm judices ſemper in ſententiis fructuum mentionem faciant, tamen utilem dicit ex eo, quòd licèt in fructibus, qui proveniunt poſt litem conteſtatam legitimè factam, non eſt neceſſaria petitio eorum expreſſa, quaſi petita re, petiti quoque hi fructus ſatis intelligantur, & ſic res cum his fructibus eſt reſtituenda actori; *l. ædiles, §. ſerendum, ff. de ædilitio edicto l. præterea ff. de rei vindicatione l. qui reſtituere, ff. eodem tit. §. etſi in rem in princ. de officio judicis.* DD *in c. gravis, de reſtit. ſpoliato.* Faber. *in d. §. & ſi in rem.* gl. magna *in c. cum Eccleſia de cauſa poſſ. & propriet.* Joan. Gar. *de expenſ. c. 23. ſub n. 55. poſt princ.* Boerius *dec. 18.* & inferés ex hoc Covarr. *ubi proximè ſub n. 1. verſ. his igitur.* Oportere judicem horum fructuum perceptorum lite pendente mentioné facere expreſſam, vel tacitã, ſcilicet jubendo ipſi reo, ut actori rem judicatam reſtituat, cùm idem importet expreſſa fructuum mentio, quòd verbum (reſtituere) in ſenten-

115 tia poſitum ex ſupradictis, ut ſecus ſit (dicit ipſe Covarr. ibi) in aliis fructibus perceptis ante litem conteſtatam, quia requiritur eorum expreſſa petitio, & expreſſa in ſententia actori eorum adjudicatio, juxta notata *in l. ſi rem. ff. de rei vindic.* Ferrar. *in pract. tit. de actione in rem. verſ. cum ſimul fructibus.* Boër. *deciſ. 18.* quod ego veriſſimum intelligo, reſpectu expreſſæ petitionis, quia ad hoc, ut intelligantur etiam tacitè deduci, & ſubintelligi in ſententia, requiritur expreſſa petitio eorum, & ut in judicium deducatur, juxta ea, quæ exactiſſimè probavimus ſuprà *hoc cap. num 33. & ſeqq. verſ. ex his deciſionibus Rota, &c.* quæ vide omnino.

116 An verò quantum attinet, ut in ſententia expreſſa fiat eorum mentio; intellige, quando aliter actor declaratur rei dominus, non verò quando in ea judex utitur hoc verbo (reſtituere) quoniam tunc ſufficiat, cùm expreſſum in ſententia intelligatur. Vera ſiquidem juris eſt regula, quòd quando ſententia ſupponit, & ſubintelligit aliquid neceſſarium, videatur illud exprimere, ad paria namque judicatur, aliquid eſſe ex-

117 preſſum, & neceſſarium ſupponi, aut ſubintelligi, ut per Paul. Caſtr. *in l. n. 1. C. quando provo. non eſt neceſſe*, optime loquendo in ſententia, probat poſt alios Ozaſcus *deciſ. Pedem. 64 num. 2.* Cardin. Tuſc. *practic. concl.*

118 *tom. 7. litera S, concl. 122. num. 4.* Et quia nulla datur diverſitatis ratio inter hunc & primum caſum, nam ſi ipſe Covarr. dicit, in priori caſu debere fieri expreſſam fructuum mentionem in ſententia, vel jubere reſtitui rem actori, ergo neceſſariò ſupponit, ut verbum (reſtituere) æquipolleat expreſſæ, & ſpecificæ mentionis & ſic idem eſt jus ſtatuendum in ſecundo caſu ex identitate rationis. Deinde: quia foret ſatis reſtringere, imò violare propriam, veram, & genuinam naturam verbi (reſtituere) quod amplam, imò ampliſſimam habere ſi- 119
gnificationem ſuprà latè probavimus, cum ea juris ſit interpretatio, & ſignificatio, ſiquidem non aliter à ſignificatione verborum recedi oportet, quàm cum manifeſtum ſit, aliud ſenſiſſe diſponentem, *l. non aliter. §. de leg. 3.*

Quibus ſic ſuppoſitis, reſtat ſatisfacere ad ea omnia quæ pro contraria parte conſideravimus. Et ad primum, ut cum ſententia ſit ſtricti juris, ſtrictam recipit interpretationem, & tantum diſponit, quantum loqui-
tur, cum ſimilibus: reſpondetur ex propria, & vera ſi- 120
gnificatione hujus verbi (reſtituere) quod fructus comprehendit; nam etiam in iis omnibus, quæ ſtrictam habent interpretationem, admittenda ſemper eſt propria verborum ſignificatio, textus eſt elegans, ubi hoc adnotavit per illum Aret. *in l. cum lege, ff. de teſtam.* Cald. *conſ. 1 de conſang. & affinit. & conſ. 7 de verbor. ſignific.* Decius *in c. cum ordinem col. 2. & in c. ſedes de reſcript.* idem Decius *in l. 2. n. 59. & in l. factum §. in penult. n. 10. & in l. ſemper in obſcuris n. 51. ff. de reg. jur.* idem Decius optimè *in c. at ſi clerici §. 1. col. ult. de judiciis.* Angel. *in l. ult. col. 2. ff. de conſtit. pecun.* Abb. *in c. ex parte, ult. 2. not. de decimis.* Aret. *in c. quidquid aſtringenda, ff. de verb.* Angel. *in l. tale pactum, §. fi. col. 1. circa med. ff. de pactis*, Covar. *lib. 4 var. c. 5. i. fi.* ubi poſtquam per totum c. diſcutit, quid hæc dictio (majoratus) ex propria vi, virtute, & ſignificatione, apud Hiſpanos contineat; dicit *ubi proximè*, quòd ubi ex verbis alicujus ſententiæ in
judicio latæ conſtaret, & declaratum fuerit patrimo- 121
nium aliquod jure majoratus familiæ omnini, aut alicui deferri, admittenda eſſe omnia dicta per eum in illo cap. quæ proveniunt à ſignificatione verbi (majoratus) quia licet ſententia ſit ſtricti juris, non tamen excluditur propria verborum ſignificatio, non enim à verborum ſignificatione recedendum eſt, juxta text.
in d. l. non aliter, ff. de leg. 4 facit etiam Rota noviſ. *dec.* 122
223. n. 8 dicens, quòd etiamſi materia ſit odioſa, verba non propterea amittunt ſuam ſignificationem, quæ *n. 9 & n. 11.* dicit, ut verba univerſalia, & non reſtricta ad aliquid limitatum & certum, etiam in materia odioſa, retinet propriam ſignificationem, ex Calder. *in*
d. conſ. 1 de conſang. & affinit. & Aretin. *in d. l. cum lege*, 123
tenent etiam Aymon. poſt Corneum, & alios, *conſ. 18. n. 12, cum ſeqq.* Rebuf. *in pract. de differ. inter reſc. & priv n. 8.* DD. *in l. ſi deſertum C. de tranſact.*

Et hinc eſt, ut ex verbis ſententiæ non poſſimus ali- 124
quid inferre, niſi quatenus ex vi verborum de neceſſitate infertur, & ſubintelligitur. Bar. *in l. Julianus, ff. de condict. indebit.* Decius *conſ. 322* incipit *viſis conſiliis, in princ.* Aymon. *de antiqui tempor. 4 p. §. 1.* incipit *tranſeo n. 64. & 65.* Rota noviſſim. in una Atenſien. ſed 3 2. Decembr. 1588. teſte Farin. quæ eſt inter recollect. is per eum 864. *fol. mihi* 478. Ozaſc. *dec. Pedem. 64 à n. 2.* & ita etiam intelligendũ, quod per Alex. *conſ. 208. n. 2. vol. 5.*
Decium, utrumque Curtium, Iſſ. Ripam, & alios, dicit 125
Petr. Sued. *dec. 201 2 n. 13.* quòd ſententia eſt ſtricti juris, & ultra non extenditur, quàm importet verborum ſonus. Rota *in deciſ. noviſ 317. p. 2. diverſo.* Socio. *conſ. 181. n. 6. & 97.*

Nam verba ſemper recipiunt interpretationem, ac 126
intelliguntur ſecundùm naturam rei, & ſubjectam materiam Bal. *conſ. 182. n. 6. lib. 1* Rolan. à Valle *conſ. 62. num 23. lib. 1.* Cephal. *conſ. 238. num. 6. lib. 1.* ubi ampliat, quamvis actus periret, Socin. *in l. ubi eſt verbor. in 5. notab. ff. de condit. & demonſt.* poſt Bart. *in l. cum ſervus ff. eodem tit.* Aymon. *con. 228 col. ante fi. verſ. imo quando*

*verba n.3.Iſſ.in l.quoties,ff.de verbor.obligat.*debentque
intelligi,& interpretari verba ſecundùm naturam rei,
& ſecundùm diſpoſitionem juris.Nata pluribus ſimul.
comprobans,*conſ.416.n.5.* Tiraq.*in l.ſi unquam, in fin.
n.1.uſque ad* 10.*C.de revoc.dona.* Petrus Surd.*conſ.* 512.
128 *n.12.lib.4.* imò ob ſubjectam materiam verba impro-
priantur, ſupplentur, & alterantur, etiamſi ſint præg-
nantia,& etiam ſi ſimus in materia ſtrictæ interpreta-
tionis,late idem Tiraq.*in l. ſi unquam,verbo, revocan-
tur,n.37.& 38* Everard.*in loco ob ſubjecta materia*, &
facit quod ſcribit Goxxd.*conſ.73 n.73.verſ.non obſtat,
& n.14.& 15.* Rota noviſ. *dec.39.n 9.p.2.diverſ.*
129 Prout etiam in ſtatutis quæ ſunt ſtricti juris,etiam
verba generaliter prolata recipiunt interpretationem
legalem.Bal.*conſ.67.quia ex facto oritur, col.1.in fin.&
verſ. nec obſtat ſi dicatur lib.3.* Iſſ.*in l. fidejuſſ.§. prætor
ait,in fi.n.7.ff.qui ſatiſda.cogan.*Tiraq.*de retract.conven-
tio,gl.a§. 1. n.9 in fi.ver, nam & hæc dictio.*Gratia. *in
diſcep.foren.1.tom.c* 168.*n.14.* Nec obſtat illud aliud,
quod ibi diximus, quòd cum fructus non ſint in ſen-
tentia expreſſi,cenſeantur omiſſi,quia reſpondetur,ſa-
130 tis expreſſum dici,quod virtualiter, & neceſſario ex
verborum propria ſignificatione in ſententia conti-
netur, ut dicetur *in quæſt.ſeq.* ad reſponſionem argu-
mentorum, *à numer.* 150. *cum ſeqq.* ubi plures cuo-
geſſimus doctrinas,& ſurſum *à num.*21.
131 Sed ultimum nec obſtat magis difficile, *ex l. ex di-
verſo 36.§.ubi ff.de rei vindicat.*quã pro contrario no-
ſtræ doctrinæ & opinionis adducit Bertach. *ubi ſuprà
de verb.condemnatus n.50.ad medium*,ſed non illi ſatiſ-
facit,ego autem reſpondeo,quòd in illo text.ſententia
non fuit lata per verbum (reſtituas,) nec in illa ejus
mentio à judice facta fuit, ſed tantùm declaravit acto-
rem verum rei petitæ dominum, ut conſtat ex eodem
text.*ibi*,& judex ſententia declaravit meum eſſe,*&c.*&
nihil merum, ut addantur aliæ verba, quæ immediatè
ſequuntur, ibi (debet etiam, de fructibus condemna-
re poſſeſſorem,*&c.*)ut ſecus fieret, ſi judex verbo (re-
ſtituas) uteretur,nec obſtant alia verba in fine poſita
ibi,alioquin (ut Martianus ait) nec rem arbitrabitur
judex mihi reſtitui, *&c.* quæ cùm videantur referri ad
principium; ſcilicet, ad ſententiam judicis; demon-
ſtrant,verbo (reſtitui) uſum fuiſſe judicem in ſenten-
tia, cui dupliciter reſpondetur, primò ut hæc ultima
verba non reſpiciunt ipſam ſententiam quia claré, ex
ea patet,ut conſultus refert,in ea non fuiſſe appoſita;
ſed reſpiciunt ejuſdem ſententiæ executionem, ſole
reddam clarius; eſt enim certi,& manifeſti juris, ut in
132 actione reali, & ſimilibus ſatis eſſe, actorem per ſen-
tentiam judicis,dominum rei petitæ declarari, *l. Pom-
pon,§ ſed hi ff.de procur.* ubi B. *& licet nec ullam, ff.
de pet.hæred.l.ſicuti §. quatuor ff.ſi ſervitus vindicetur,*
& etiam *ex ead.l.ex diverſo,in eodem §.ubi*,& ibi etiam
notat B. lata igitur hac ſententia, ad illius executio-
nem judex jubere debet proprio præcepto ipſi reo, ut
rem actori reſtituat, ut *in l.qui reſtit. ff. de rei vindic.*
ipſe Iuriſcõſult.ſentit,& poſt eum Accurſius,& alij ibi,
& idem probatur *in §. etſi in rem inſtit. de off. judicis*,
eleganter valde Covar. *in lib.1.var.reſol.c.3.ſub n.1.
poſt medium*,& ſic ſequitur manifeſtè, quòd illa verba
poſita *in fi.d §.ubi*, ibi, nec rem arbitrabitur judex
mihi reſtitui,*&c.* (reſpiciunt executionem dumtaxat,)
& probant ſimilia,quibus in idem utitur conſultus *in
modo citat.l.qui reſtituere* ibi,ex quibus arbitratu judi-
cis quid reſtituitur, *&c.*)
133 Secundò etiam & rectè poteſt reſponderi, quia li-
cet illa verba referantur,ſeu reſpiciant judicis ſenten-
tiam,non referuntur tanquam in ea appoſita expreſſe,
ſed tanquam neceſſariò ſuppoſita, & tanquam tacitè,
ac virtualiter ſubintellecta in illa, habet enim anne-
xam condemnationem in ſe ad dimittendam rem, ita
ut poſſint poſſeſſores,cum quibus iſthæc declaratio fa-
cta eſt, per viam brachij militaris expelli, ac ſi eſſent
expreſſe,& ſpecificè condemnati,ad illam dito tenoa,
reſtituendam & tradendam,optimè,& latè Paul. Caſt.
*conſ.275.à prin.lib.3.*Corn.*conſ.302.licet in propoſit.l.b.
3.*idem Corn.*conſ.*220. *lib. 3. poſt prin.* & iterum *conſ.
262.pro evidentia lib.4.*Card.Tuſc. *pract.conc.tom.7.li-
tera S,conc.122.n.5.*idem tenet Aym.*conſ.79.n.4.*poſt
alios loquens in ſententia declarante dumtaxat bona
eſſe hypotecata actori hypothecariam intentanti, quia
licèt aliter non exprimatur in ea,cenſetur condemnari 134
reum,ad illam relaxandum, ſequitur Card. Tuſc. *ubi
proxime n.7.concl.129.num.14.* licèt contrarium teneat
Alex. *conſ.* 108. *viſo proceſſu col.1.l.5.* noſtram etiam
concluſionem tenet Paul. Caſtr. *d.conſ.275.ad primum
in prin.*ubi latè proſequitur,& adducit plura exempla,
inter quæ,& illud,quòd ſi quis ſententia declaratur de-
bitor alicujus ex cauſa mutui,virtualiter cenſetur cõ-
demnatus ad reſtituendam quantitatem debitam.Tuſc. 135
Card.*d.concl.122.n.9.& ead.litera S. concl.126. n.117.*
Hinc ſententia, quæ declaratio aliquem tranſlatam
eſſe poſſeſſionem ex tali tempore, ab illo videtur per 136
neceſſariam conſequentiam ad fructus condemnare,
etiam ſi de illis mentio non fiet. Paz. *tract.2. de tenut.
2.p.c.73. num.3.*
Hinc ſententia,per quam declaratur aliquid deberi 137
ſimpliciter;licèt non contineat expreſſam condemna-
tionem, tacitè tamen intelligitur, Corneus *conſ.* 302.
n.6.vol.3.fol.265. & conſ.220.n.3.fol.221.vol.2.
Nam ex quo judex declarat actorem verum rei do- 138
minum dumtaxat, neceſſario ſupponit, ut reus illam
domino debeat reſtituere, ut probant eadem jura, &
authoritates modò citatæ, quia quando ſententia ali-
quid neceſſariò ſupponit,ad illud ſe extendit, quia di-
citur in ea expreſſum,latè diximus ſupra *hoc c.* . 21.&
magis in noſtro propoſito,facit elegans Pedem.*de c.64.*
Oxaſc.*per totam*,ubi læſo emptori rei agenti ex reme-
dio *l.2.C. de reſci.* mandatum fuit per ſententiam, ut
venditor pretium receptum reſtituat, non autem fuit
condemnatus actor ad rei reſtitutionem venditori,
nihilominus jure ibi probatur, ac fuit declaratum, id 139
tacite ſupponendum eſſe, & ſubintelligendum in ſen-
tentia.de qua deciſ. nos ſuprà n.40.quòd iterum ex eo
corroboratur quoniam quando ſententia condemna-
tur quis ad reſtitutionem bonorum,refectis meliora-
mentis, licèt ſit incerta, cum non dicat per quem ſiot
reficienda; tamen intelligitur,per eum cui bona ſunt
reſtituenda,quia ita juris intellectus ſuadet, Paul.Caſt.
*conſ.270.in prin.lib.2.*Card.Tuſc.*pract.concl.tom.7.lite-
ra S, concl.* 126.*n.15.* & ita interpretor & intelligo il-
lum text.*in,d.§. ubi*, quæ interpretatio eſt menti com-
mendanda,quæ illi rectè quadrat, quia illud verbum
(reſtitui) non retulit Conſultus ibi tanquam expreſ-
ſum per judicem in ſententia,ſed tanquam tacitè ſub-
intellectum à judice,& à jure;alia autem & valde uti-
lia hanc quæſtionem tangentia videre poteris infrà
c.14. verſ. nunc autem quæri poteſt an exceſſus repo-
ſitio, &c. *n.136. cum pluribus ſeqq.* quare concluden-
dum eſt ut executor ad rei reſtitutionem datus, non
excedat, ſi rei fructus reſtituere compellat, quamvis
de eis in ſententia expreſſa non ſit facta mentio.
Rurſus quæri poteſt,an exequutor executorialium, 140
quibus quis condemnatus eſt ad reddendam ratio-
nem adminiſtrationis ab eo geſtæ,excedat,ſi facta cal-
culatione illas extendat ad reliquorum ſolutionem,&
compulſionem,illáſque in eo, quod liquidatum debe-
ri,conſtat, exequendo, ſi nihil de reliquorum ſolutio-
ne ſit in executorialibus dictum, nec expreſſum, abſ-
que nova ſententia. In quo quòd excedat probatur,
quoniam hic actus reddendi rationem duo continet
capitula ſeparata,ſcilicet rationem reddere, & reliqua
ſolvere,

ſolvere, *l. cum ſervum ff. de condit. & demonſt.* Afflict. *de-ciſ.* 137 *n.* 4. Aymon. *conſ.* 131. *n.* 14. ergo ſuccedit regul. *l. Papinianus exul. ff. de minor.* & ut à ſeparatis non fiat illatio, nec fieri debeat hoc argumentum, quis eſt condemnatus, ad rationem reddendam, ergo cenſetur condemnatus, nec ſententia debet extendi cùm ſit ſtricti juris, ex iis, quæ ſuprà latiùs diximus.

142 Sed contrarium imò quòd non excedat, dicendum venit, ex eo namque ſuo, quòd quis ad reddendam rationem fuit condemnatus virtualiter, & ex neceſſaria conſequentia, etiam cenſetur condemnatus ad reliquorum reſtitutionem, & ſolutionem, nullo alio adminiculo interveniente, nec alia nova judicis ſententia expectata, ita probat text. elegans *in leg. quamvis ff. de cond. t. & demonſt.* ibi, itaque cùm ſervo ſub hac conditione libertas detur, ſi rationes reddiderit, non hanc ſolam ſignificationem habet, ſi cautiones, inſtrumentaque omnia actus ſui exhibuerit heredi; ſed & ſi reliqua ſolverit, *&c.* per quem textum ita in terminis deciſum fuiſſe in Senatu Neapol. teſtatur, & probat Matthæus de Afflict. *in deciſ.* 157. *num.* 2. Azebed. alios referens *in leg.* 22. *tit.* 6. *libro* 3. *recopil. num.* 9. Eſcobar *de ratiociniis cap.* 33. *num.* 19. & ut veriſſimum ſententiam celebrat Damaude. *in tract. de tutor. cap.* 7. *n.* 23 *fol.* 57. deciſio. Genuenſ. 209. *numero* 2. ubi refert ita etiam in Genuenſi Senatu pronuntiatum fuiſſe, & cum Afflict. *ubi proximè* hanc concluſionem ſequitur Cardinalis Tuſch. *pract. concluſ. tom.* 7. *litera S, concl.* 129. *num.* 16. & iterum *tom.* 1. *litera A, conclu.* 210. *à prin.* & iterum ipſe Franciſcus Munnos de Eſcob. *in tract. de ratiociniis* (qui loquitur in executore cartæ executoriæ) *c.* 31.

143 *à num.* 10. ubi etiam latiùs diſputat: an jure Regio teneatur executor, priuſquam exequatur, hoc reliquatum vulgo (*alcance*) dictum, debeat ipſe rationes, & computa confirmare: In quo diſtinguit inter executorem mixtum, ut cùm iſte aliqualem ſaltim ſummariam cognitionem habeat, ſit mixtus reſpectu calculationis, & liquidationis ſententiæ, ideo ipſe poterit confirmare, & tenebitur, quamvis ſi confirmationem

144 omiſerit, nihilominus ſuprema tribunalia de ea non curant, ad effectum annullandi executionem, ſed demum de meritis cujuſlibet capituli, ac de eius juſtitia, vel injuſtitia tractatur, & confirmando, vel revocando gravamina, cauſa terminatur, prout de quotidiana praxi teſtatur, quidquid in contrarium cenſeat Gutier. *in pract. quaſt. c.* 37. *n. fi.*

145 Si verò in ſententiæ executorialibus hoc ſit etiam additum, ut quidquid liquidaverit exequatur, alia approbatio, ſeu confirmatio neceſſaria non eſt, liquidem poſt factam liquidationem exequendo in reliquato adimplet, (prout tenetur) ſuam commiſſio-

146 nem. Idem etiam dicit Eſcobar ſi ſit merus executor, cujus commiſſioni hoc pariter addatur, quod quidem nullo modo in noſtro caſu verificari poteſt, ſiquidem executor ſententiæ, qui datus ad liquidationem reliquatum, non poſſit merus eſſe, quia habet cauſæ

147 cognitionem ſummariam, cùm datus ſit ante omnem executionis liquidatam materiam, de quo nos latiſſimè diximus ſuprà *hoc lib.* 4. *cap.* 3. *in prin. ex num.* 4 *cum ſeqq.*

148 Noſtra inſuper principalis reſolutio ex eo comprobatur, quoniam condemnatus per ſententiam ad ſolvendum, quod liquidabitur per calculatores, aut peritum, poteſt exequi in illo, quod facto calculo liquidum videbitur calculatori, & executori ex eo, quia hujuſmodi articulus liquidationis habet ſe ut incidens in executionem ſententiæ, ejus quidem naturam aſſumit, cùm virtualiter in ſententia comprehendatur, & ideò liquidatum per calculatorem mandabitur executioni, non ſecus ac ſi in ipſa ſententia liquidatio expreſſe contineretur, Iatè comprobant Ozaſc. *in deciſ.* *Pedem.* 129. *per totam*, & de veriori opinione teſtatur poſt diſputationem Munnos *de ratio. ius c.* 33. *num.* 20. quem referens etiam ſequitur Gratianus *diſcept. foren. c.* 183. *tom.* 1. Ex quibus proculdubio tenendum cenſeo, quòd hoc caſu noſtræ quæſtionis, reliqua via executiva virtute ſententiæ, qua quis ſimpliciter fuit ad reddendam rationem condemnatus, agere, & condemnatum compellere, cùm condemnatio ſolutionis reliquorum virtualiter, & de natura ipſius condemnationis patitur venire dicatur.

Nec his obſtant in contrarium adducta, nempe cùm 149 ſententia ſit ſtricti juris, non debeat fieri lata interpretatio, maximè in ſeparatis, cùm non ſit in ſententia hoc expreſſum, quia reſpondetur, hoc eſſe ſatis in ea expreſſum, ſiquidem propria eorum verborum ſignificatio, vis, ac natura hoc idem patiantur, & virtualiter comprehendunt, ut probat text. in *d. leg. quamvis*, ibi, ſi rationes reddiderit, non hanc ſolam ſignificationem habet, *&c.* nam in ſententiis & aliis, quæ ſtrictam interpretationem habent ſemper eſſe admittendam eam interpretationem, quæ à propria verborum ſignificatione provenit, ſuperiùs probavimus *hoc c. proxime praecedenti quæſt. quibus ſit ſuppoſitio, à n.* 120. quia virtualiter comprehenditur in ſententia.

Et inſuper quoniam ea, quæ virtualiter in ſententia 150 comprehenſa ſunt, habentur pro ſcriptis in ea, *leg. eſſe tota ff. de hered. inſt.* Anton. Gomez *in leg.* 45. *Tauri ſub n.* 13. *verſ. item etiam quod virtualiter*, &c. etiam pro expreſſis habentur, quamvis ſimus in materia ſtricta, & expreſſio requireretur pro forma, pro quibus pariter ſententia exequenda eſſet, ita tenet Bald. *in l. poſt medium verſ. dem facit ad quæſt. ff. e his qua in teſtam. delentur*, idem Bal. *in l. ad proba. admini.* 21. *ad fi. verſ. ſed contrarium, C. de prob.* Roder. Xuarez *in repet. l. poſt* 151 *rem. ad extenſ.* 2. *n.* 2. & 3 Alex. *conſ.* 126. *repet. col.* 3. *n.* 4. *lib.* 6. Parlad. *lib.* 2. *rerū quot. c. fi. p.* 1. §. 11 *amp. ia.* 4. *n.* 19. Eſcobar *in tract. de ratiociniis c.* 33. *n.* 19. *in fi.* Peri Surd. *dec.* 254. *n.* 37. *uſque ad n.* 40. & idem Surd. *conſ.* 143 *n.* 20. & 21. *lib.* 2. Corneus *conſ.* 55. *n.* 17. *lib.* 2. Gixti. *in diſcep. foren. c.* 323. *a num.* 9. ubi teſtatur ita determinaſſe Rotam Rom. in una Romana ſub Aſtaſio, 20. Junij 1597. & iterum in alia Romana dotis, 11. Februarij 1583. ubi num. 10. dicit ex Corneo, quòd ſtatuto tribuente exe- 152 cutionem paratam inſtrumento, illam etiam concedere, intelligitur reſpectu hypothecariæ tam tacitæ, quam expreſſæ, quæ inſtrumento continetur, voluit etiam Bal. *in l. ubi adhuc, in repet. n.* 28. *col.* 4. *in fi. verſ. adverte, C. de jure dotium.* idem Bal. *in d. l. probat. n.* 21. *ad fi.* Barba. *in addit. ad eum in verbo executioni*, latè declarat Alex. *conſ.* 126. *n.* 7. & 8. *lib.* 6. Barba. *in l. cum acceſſiſſi. C. de fideicomm.* Afin. *in praxi titul. de execut.* §. 9. *c.* 75 *n.* 4. *fol.* 169. Bal. Novel. qui de communi teſtatur *in tract. de dote privil.* 7. *n.* 2. *ad fi. p.* 6. Neguſanti, *tract. de pign. p.* 2. *memb.* 4. *in fi. n.* 167 Xuarez *in repet. l. poſt rem. in declarat.* 1 *reg. verſ.* 2. *extende hanc leg. num.* 2. *ff. de re jud. fol.* 526. quoniam præſumptio ex inſtrumento elici- 153 ta, dicitur tenor ejus. *l. in is gen.* §. *quod ferè ff. de pact. l.* 1. *ff. de uſuris.* Gratian. *ubi proximè ſub num.* 10. Ant. Gom. *in l.* 45. *Tauri ſub n.* 139. dicens communiter hoc à Doctoribus teneri, *in d.* §. *quod fere*, ea namque, quæ juris intellectu, & præſumptione inſtrumento inſunt, dicuntur eſſe de tenore ipſius, Alex. *conſ.* 126 *n.* 4 *lib.* 5. & *num.* 5. & ibi additio *verbo de tenore*, plures adducit concordan. Cardinal. Tuſc. *litera T, concl.* 140. *n.* 20. & ſic licet ſit ſeparatum rationem reddere, & reliqua ſolvere, tamen ſub verborum (rationem reddere) involucro, utrumque ſignificatur, ac virtualiter comprehenditur.

Ampliùs quæro, an executor executorialium, quibus 154 quis venit condēnatus, ad reſtituendos certos modios tritici in ſpecie, cùm tunc prætiē in ſpecie, ſcilicet in

in tritico,& non in valore,ſeu æſtimatione eſt facienda executio, ut latiùs deduximus ſuprà cap.5.& in ſententia,ſeu executorialibus bonitas, ſeu tritici qualitas expreſſa non ſit,an excedet ſi compellat condemnatum, ad præſtandum melius triticum. In quod illud eſt dicendum, quod victor,cui hæc eſt facienda reſtitutio,tenetur probare bonitatem, & qualitatem tritici mutuati, vel ſibi aliàs debiti quam ſi ille non probaverit, tunc condemnatus obligationi,& judicis ſententiæ, & executorialibus ſatisfaciet, etiamſi viliſſimum triticum obtulerit, vel tradiderit, text. elegans *in l.fidejuſſore, alias ſi fidejuſſ.52.ff.mand.*ibi,ſine adjectione bonitatis tritici; *&c.*) & ibi, quodlibet triticum dando liberari poſſe, exiſtimo, *&c.*) optimè Eſcob.*tract.de ratiociniis c.17.n.6.*& ſic hoc caſu excedet executor, ſi condemnatum compulerit aliud, & bonum triticum præſtare.

155 Quod quidem limitat ibi ipſe Eſcobar per text. juncta gl.*in leg.legato generali ff.de leg.1.& in l.13.tit.9.p.6.*ubi Gregor.*verbo ſemejantes*, ubi ſcilicet, qui ex legati cauſa eſſet obligatus & condemnatus triticum præſtare,quia tunc non ſatisfit niſi ſaltim ex mediocri tritico ſolutionem faceret hæres,& quid etiam de aliis rebus legis, quæ babent terminos à natura ut equus, homo,ſimilia; & ea quæ facto hominis finem habere conſuevere ut veſtis,vas,& ſimilia, vide apud eoſdem, præcipuè Gregor. Lopez.

156 Et ulteriùs an executor datus ad executionem executorialium,quibus quis eſt condemnatus, vel in judicio particulari rei,vindicatione,vel univerſali petitione hæreditatis, aut bonorum poſſeſſione,ad reſtitutionem rei, ſeu rerum, quas condemnatus tempure litis motæ,& pendentis poſſidebat, an excedat; ſi executoriales exequi velit in re, vel rebus quas poſt rem judicatam cœpit poſſidere condemnatus, & ad ejus poteſtatem noviter devenere,& quod excedat; videtur probari ex regular. *l. non poteſt ff. de judiciis*, deinde ex eo, quod in judicio univerſali petitione hæreditatis non comprehenditur id, quod tempore ſententiæ
157 cœptum eſt poſſideri.Hanc opinionem defendunt Ab. & Fel.*in c.x.de libell.oblation.*ille *num.25.* iſte *num.11. verſ.ſexto concl.*Alex.*in l.d.num.*10. & ibi Iſſ.*num.12. C.de edendo*, ita declarantes *lib.4.ff. de petitione hered.* Inſuper & in judicio univerſali bonorum poſſeſſioni idem eſſe dicendum,ex identitate rationis;tenet Ripa *in l.1.in prin.num.10.ff.quorum bonorum.*

158 Sed contrariam ſententiam,& opinionem veriorem exiſtimo, imò quòd non excedat executor exequendo condemnatum ad rei reſtitutionem, quam cœperit poſſidere poſt rem judicatam,ad quod moveor, quòd quamvis reus conventus non poſſideat; tamen ſi conſtat de jure agentis, judex debet declarare, quod res ſpectat ad actorem,abſolvendo reum *gl.in l.ſi a te.9 §. ſi quis fundum.in tertia lectura ff.de except.rei jud.*quo loci inquit Bart. illum text.eſſe aureis literis ſcriben-
159 dum,indicans hujuſmodi ſententiæ virtutem hanc eſſe quòd ſi reus poſt ſententiam, & rem judicatam, qua declaratum fuit ad actorem pertinere; poterit contra illum abſque novo proceſſu fieri executio,idem etiam ultra B.Affirmant Ab.& Felin. *in cap.examinata col.1. annotat.2 de judiciis*, latè etiam proſequitur Roland. à Valle.*in conſ.58 num 8 lib.2.*Iſſ.*in §.omnium,n.23 inſtit. de actio.*cum aliis citatis à Petro Surdo *conſ.227.n.18.*
160 *lib.2* Gratian. *in diſceptation foren.tom.1.cap.78.à n.9.* quod idem eſſe, probat in bonorum poſſ. ultra quos etiam hæc doctrina roboratur ex Aymon. Cravet, *conſ.60.num.8.* quem referens ſequitur etiam Cardin. Tuſc.*practicar.concl.tom.7. litera S.concl.108. num.66.* & iterum *n.70.* dicentes, quòd agens rei vindicatione qui tenetur probare, ſe dominum eſſe, & reum poſſidere, ſi probat ſe dominum tantùm, & non probaverit,reum poſſidere, poteſt à judice ferri ſententia ſuper dominio, quæ erit exequenda ſtatim, cùm conſtiterit, illum conventum, cæpiſſe poſſidere abſque alia ſententia,ſeu novo judicio,quod & ampliat Bal.*in rub. de ſentent & re jud. in decretalis num.6.* quod etiam poterit reum conventum, & inventum non poſſidere tempore ſententiæ ad reſtitutionem bonorum, quandocumque illa recuperaverit condemnare, ſequuntur
Surd. *ubi proximè d. num.17 verſ.fortune, in fin.*Gratia. 161
*modo loco citato num.13.*intelligentes hanc Bal.ampliationem, ut procedat, quando actor ignorabat, reum non poſſidere,quam ignorantiam in dubio præſumi.

Quod tamen mirabiliter declarat, quia licèt reus, 162
cum quo judicium actum fuit, non poſſideat, non erit tamen abſolvendus ab obſervatione judicij, prout nonnulli exiſtimaverunt, ſed pronuntiandum erit ſuper jure actoris, ut dictum eſt, quæ pronuntiatio eſt diffinitiva, cùm pronuntiatur illum eſſe dominum, reus autem abſolvetur non ab obſervatione judicij, ſeu etiam non condemnabitur, quia non poſſidet, ſed utilis valde judicatur hujuſmodi ſententia, quoniã quandocumque rei poſſeſſio perveniat ad manus illius conventi, cogi poterit ex vi hujus judicati ad ejuſdem rei reſtitutionem, prout ultra prædictos in ſpecie docent per gloſſ.*in d.l.ſi à te §. de exceptione rei iud.in 3. lect.*Alberti.Paul.Caſtr.& Socin.ibi, idem notant Bal. & Salic.*in l.cog.col.ult.Cod.de petit.hered.* idem Paulus *in l.item videndum §.1 ff.de pet.hered.*Alex.*in l.ſi conſtante §.n 1.de pet.hered.*ſentit iterum Bar.*l.ſi qui deſtinavit,ff.de rei vind.* optimè etiam Peregr. *in tract. de
fideicomm. arti nl. 45. n. 34.* ubi advertit, quòd hoc 163
caſu tamen actor in expenſis illius judicij, uti temere litigans condemnabitur; cùm uſus non fuerit juris cautela, in explorando,& interrogando reum, utrùm poſſideat, ad text. *in l.qui petitorio,de rei vind.*

Nec reus videbitur liti ſe obtuliſſe, quia in jus vo- 164
catus ſe defendit,etiam quòd malitioſè diſtulerit excipere,ſe non poſſidere, ſicuti in ſpecie tradunt idem Paulus *in di in l.ſi à te.§.1.* Ab.& Fel.*ſuprà citato loco*, & latiſſimè Roland.à Valle *conſ.56.col.1.quod aliàs eſt d.conſilium 58.* Peregrinus *ubi proximè dicto. art.45. ſub num.34.*

Et noſtræ principalis quæſtionis doctrinæ rationem 165
reddunt Iſſ.*in d.§. omnium num.23.inſt.de action.*cum aliis adductis à Petro Surdo *in d. conſ.127 num. 18. d.lib.2.* Gratian.*diſcept. foren.d.cap.78.num.12. tom.1.*quia illa ſententia abſolutoria lata in favorem rei conventi non poſſidentis (dominio per actorem legitimè probato) non privat reum, cùm tandiu abſolutus cenſeatur, quandiu non poſſidet, unde poſſeſſione ſuperveniente, virtus ſententiæ eum afficit, & ex tunc incipit effectum ſortiri,quo carebat durante cauſa abſolutionis, & non ampliùs, quæ elegans eſt.

Quibus ita tentis non obſtant in contrarium ad- 166
ducta,quibus uno ictu reſpondetur,quod etiam quando in judicio petitionis hæreditatis una tantum res ſingularis à reo convento poſſideatur; fuerit petita, receptior eſt,& magis communis opinio,ac verior ſententia, ut cætera bona quæ cæpta ſunt poſſideri tempore ſententiæ, in ea petitione venire intelligantur, cùm dum petit hæres,ſeu bonorum poſſeſſor rem illam ab alio poſſeſſam, ſibi ut hæredi, aut bonorum poſſeſſori reſtitui in conſequentiam, petit, & omnia quæ ab illo poſſiderentur,ita in petitione hæreditatis probant & affirmant Butr. Barb.& Imm.*in cap.2.de libel. oblatione.*Fulgoſ.Riminal. Aret.& Socin.*in leg. edita C. de edendo*,& ibi Decius etiam *num.29*, Alciat. & Curtius Iunior *num.64.*Purpura *num.25.*& hanc eſſe veriorem & receptiorem teſtatur Covar. *practicar. quæſt.cap.12. num.6.*Menoch.*de adipiſc.poſſ. rem.1. quæſt.16.à n. 70.* ubi idem probat, omnino ubſervandum in bonorum
poſſeſſione, ex identitate rationis inter judicium 167
univerſale petitionis hæreditatis, & judicium pariter univerſale

univerſale bonorum poſſeſſionis, ex Ripa *in l. 1. in prin. n. 10. ff. quor. bonor.* quem in hanc partem inclinat & probant etiam verba *d. l. 1.* juxta expoſitionem Dyni, & Iacob. de Aretio. quam ibi recenſet B. *num. 3. verſ. hac ſolutio.*

168 Et in utroque judicio tam petitionis hæreditatis quàm bonorum poſſeſſionis per Ripam & Menoch. probant etiam, & defendit Pereg. *in tract. de fid. art. 46. n. 29.* quod in judicio petitorio hæreditatis probat tex. *in l. 4. & l. ſi quo tempore, l. ſed em videndum, §. ſi quis, ff. de petitio. hæred.* imò etiam in judicio particulari vindicatorio probat *l. ſi autem, §. poſſideret, ff. de rei vind.* & in bonorum poſſ. eſt text. *in d. l. 1.* ibi, poſſides, poſſideresve, *&c.* nam futuram poſſeſſionem deſignat verbum
169 illud (poſſideres) quia eſt verbum præteriti temporis imperfecti in ſubjunctivo, quod etiam ad futurum reſpicit, *l. ſi ita quis, §. ſi ita, ff. de verbor. obligat.* ubi notatur. Bart. *in l. 1. n. 7. 4. ff. de jure codicill.* Decius *conſ. 442. num 4.* Iſſ. *in l. placet num. 12. ff. de liq. & poſthum.* Pariſ. *conſ. 22. num. 13. lib. 2.* Pereg. *in tract. de fideicomm. art. 46. numero 29.*

170 Quam doctrinam fortiorem procedere, quando bonorum poſſeſſor, ſeu hæres intentaret bonorum poſſeſſionem, ſeu petitionem hæreditatis, intentaret judicium univerſale, hoc eſt, univerſa bona hæreditaria peteret ab eo, qui rem unam dumtaxat poſſidet, quia tunc dubium non eſt, ut univerſale illud judicium amplectatur & comprehendat omnia bona, quæ poſtmodum reus cæperit poſſidere tempore ſententiæ, *l. 4. ff. de petit. hæreditatis*, ut advertit Menoch. *d. tract. de adipiſ.*
171 *poſſ. rem. 1. n. 71.* quia etiam ibi, *verſ. ſecundus eſt caſus*, probat; aliud eſſe dicendum, quando actum fuit, & intentatum hoc judicium univerſale adverſus aliquem, qui nullo modo ab initio aliquam, etiam ſingularem rem hæreditatis poſſidebat, quia tunc cùm non habuit ubi interdictum bonorum poſſeſſionis potuiſſet à principio fundari, poſtmodum poſſeſſa denuo non veniunt in condemnationem, quemadmodum in caſibus ſuperioribus, quando poſſidebat conventus, etiam
172 unicam rem tantùm, ſive adverſus poſſeſſorem ad illam dumtaxat actum fuerit, ſive judicio univerſali omnium poſtmodum poſſeſſa venire dicantur in petitione, quia judicium fundatum inveniunt, ex Ripæ ſententia *in d. l. 1. n. 19. verſ. tenendo, ff. quorum bonor.* poſt Paul. Caſtrenſ. *in l. item videndum, §. ſi quis eum, ff. de petit. hæred.*

173 Inſuper & quæro; an exequutor datus, ad exequendam reſtitutionem bonorum faciendam ei, quem Princeps vel Rex reſtituit ad bona confiſcata, an excedat, ſi ei reſtituere velit bona in tertium tranſlata, & alienata, vel etiam fructus interim à fiſco perceptos. In quo illud eſt affirmandum, quòd ſi Princeps remiſit ſimpliciter pœnam deducti, non extenditur talis reſtitutio ad bona, etiamſi reperiantur adhuc penes fiſcum. & in ſuo patrimonio, neque alienata, nec illa tenetur fiſcus tradere reſtituto à Principe, text. eſt qui ſic debet intelligi *in l. in fi. & in l. 3. C. de ſent. quæ pro*, & ibi gl. ordinaria, & communiter DD. At ſi Princeps reſtituit quoad pœnam, & quoad bona ſimul, tunc intelligitur facta reſtitutio eorum bonorum, quæ penes fiſcum reperiuntur: Si verò reperiuntur alienata, & in poteſtate alicujus tertij, in ejus præjudicium ad ea non extendi, certum eſt, niſi aliter expreſsè inſtitutione, & commiſſione exprimatur, ſed tunc tenebitur fiſcus de ſuo proprio patrimonio pretium reſtituere, ita probant prædicta jura, & tenet gl. ſingul. & alii *in l. Gallus, §. & quid ſi tantum ff. de lib. & poſthum.* in verbo *emancip. in fi.* & ibi B. Paul. Immol. & Alex, & communiter Doctores, quos ſequitur Ant. Gom. *in l. 1. ſub n. 11. verſ. ex quibus infertur.*

174 Reſpectu autem fructuum perceptorum illud eſt indiſtinctè ſervandum, ut exequutor excedet, ſi illos, etiam à fiſco poſſidente voluerit ſolvi, compellere, cùm hujuſmodi reſtitutio, nullo modo ad illos perceptos extendatur, ita probat text. *in authentica, idem de Neſtorianis, C. de hæreticis*, quem ad hoc reputat ſingularem Angelus, Immol. Paulus Alex. & communiter omnes Doctores *in d. l. Gallus, §. quid ſi tantum, ff. de lib. & poſth.* licèt Iaſ. teneatur ibi contrarium *n. 50. col. 25.* ſed ſuperiorem certiorem, veriorem, & tenendam opinionem communem in judicando, & conſulendo affirmat Ant. Gom. *in d. l. 1. Tauri ſub d. n. 11. verſ. unum tamen, eſt penes finem.*

Qui tamen rationem non reddit, ſed ea eſt, quoniam 175
hujuſmodi reſtitutio, non eſt rigoroſa, hoc eſt, à juris neceſſitate, & diſpoſitione inducta, ſed omnino gratioſa, & ex gratia, ſeu indulgentia Principis, quo caſu cum interim percepti fructus nullo modo reſtituantur, notat eleganter Covarr. *in lib. 2. var. cap. 11. n. 3.* 176
Parlador. *lib. 2. rerum quot. c. fi. 6. p. §. 16. num. 7.* cum per confiſcationem dominium rei adeptus ſit fiſcus, & ejus ſucceſſor, bonæ enim fidei poſſeſſor eſt (ut Jureconſ. inquit) & dominium habet, qui authore judice comparuit, *&c. lege at ſi quis §. 1. ff. de religio. & ſump. fuer. lege 52. tit. 5. p. 5.* tradunt gloſſa B. & Doctores *in l. ſi finita, & in l. Titia, ff. de ſolatio.* Covar. & Parlad. *ubi proximè.*

Nec obſtat, quod de natura hujus verbi (reſtitutio) 177
ſuperius probavimus, hoc capite, ut ex ejus propria vi, & natura etiam ſimpliciter prolati, comprehendat fructus, cui reſpondetur; quoniam (ut ibi *à n. 105. & à n. 113.* diximus) procedit; quando profertur in caſu, in quo aliàs a jure eſt inductum, ut fructus reſtituantur, quia illud verbum (reſtitutio) refertur ad jus; hoc autem caſu cùm fiat ex gratia reſtitutio, etſi referatur ad jus fructus venire non poſſunt.

De vera reſolutione hujus quæſtionis, & ampliſſi- 178
mè de tota materia vide uſque ad refectionem, per Farin. *in pract. crim. tom. 1. q. 6. à n. 28. uſque ad fi.* ubi per regulas, ampliation. & limitat. procedit, *& ſub n. 28. in p in. verſ.* & in ſpecie tractat, an clericus condemnatus
ad privationem beneficiorum, & poſtea ex gratia reſti- 179
tutus, reciperet eadem beneficia, præſertim ſi alteri ſint collata, qui ſe remittit etiam ad text. & ibi communiter per DD. *in c. quamvis, de reſcript. in 6.* Rol. *concl. 45. n. 20. lib 4.* Pereg. *de jure fiſci lib. 5. tit. 2. n. 41.* & ad alios plures, ubi etiam *in verſ. ſequenti* tractat. idem Farin. an Clericus capitaliter condemnatus ob contumaciam
(quo caſu ſi quam habet penſionem, illam amittit, & 180
cum beneficio conſolidatur) vel etiam in privationem penſionis expreſſæ, pariter condemnatus, ſi fuerit, ut ſuprà, reſtitutus, cenſeatur etiam ad penſionem reſtitutus in præjudicium ejus, cui penſio adquiſita fuit, &
per extenſionem conſolidata cum beneficio, Sforz. 181
Odd. *de reſtit. in integr. p. 2. q. 69. num. 85 & 92.* ad quam etiam materiam vide latiſſime cumulata per Mierem *tract. de maior. 4. q. 23. à num. 66. cum ſeqq. in noviori impreſſione.*

Sed & de alia quæſtione ſemel, & paſſim vidi dubi- 182
tari, an executor excedat compellendo reum condemnatum ad rem reddendam, ſeu reſtituendam, ut pariter ſolvat reddátque æſtimationem damni, & deteriorationis factæ, & liquidatæ in re ipſa; vel ſatisfaciat condemnatus & liberetur eam reddendo eo ſtatu; quo reperitur tempore condemnationis, & executionis, cùm per ſententiam expreſſe in damnis condemnatus non fuiſſet; in qua varij varia dixere advocati. Ego au-
tem ut non excedat, defendi ſemper, motus primò, 183
quia res reddita, ſoluta, reſtituta non dicitur, quæ deteriorata & damnificata redditur, reſtituitur, aut ſolvitur, textus optimus, & famoſus *in l. 3. §. ſi reddita.* Si reddita (inquit Conſultus) quidem ſit res commodata, ſed deterior reddita, non videbitur reddita, quæ deterior facta redditur: niſi quod intereſt præſtetur,

proprię

propriè enim dicitur res non reddita, quæ deterior
redditur *ff. commodat.* tex. eſt etiam *in l. 1. §. ſi res, ff. de-*
184 *poſitis*, cujus ſunt verba. Si res depoſita deterior reddatur,
quaſi non reddatur, agi depoſiti poteſt, cum enim
deterior redditur poteſt dici dolo malo redditam non
eſſe, (tex. *in l. qui ſibi 33 §. qui Stichum & §. item*, qui hominem
dare promiſit, & vulneratum à ſe offert, non liberatur)
ff. de ſolut. text. *in l. mulieres, 13. §. res abeſſe*, ibi,
Res abeſſe videntur, ut Sabinus ait, & Pedius probat
etiam eas, quarum corpus manet, ſed forma mutata eſt,
& ideo ſi corruptæ redditæ ſint, vel transfiguratæ, vi-
185 deri abeſſe, quoniam plerumque plus eſt in manus pre-
tio, quàm in re (*ff. de verbor. & rerum ſignific.* tex. *in le-
ge Labeo* 14. ibi: Si veſtimentum ſciſſum redditur, vel
186 res corrupta reddita ſit, veluti ſcyphi colliſi, aut tabu-
la raſa pictura, videri rem abeſſe, quoniam earum re-
rum pretium non in ſubſtantia, ſed in arte ſit poſitum;
&c.) *ff. eodem tit. de verbor. ſignif.* tex. etiam elegans *in
lege 1 §. qui autem*, ibi, qui autem vi dejectus eſt, quid-
quid damni ſenſerit ob hoc, quòd vi dejectus eſt, recu-
perare debet, priſtina enim cauſa reſtitui ei debet,
quam habiturus erat, ſi non fuiſſet vi dejectus *ff. de vi
187 arm.* tex. etiam *in l. fi. ff. de verbor. ſignif.* ibi, reſtituit non
tantùm qui corpus, ſed etiam qui omnem rem con-
ditionémque reddita cauſa præſtat, & tota reſtitutio
juris interpretatio eſt. Ex quibus quidem juribus ma-
nifeſtè probatur, non ſolvere, nec rem reddere, nit re-
ſtituere ſententiæque condemnatoriæ victum non pa-
rere, nec ſatisfacere, ſi ſimul damna ejus non præſtite-
rit, quæ dum non ſolvit, aliter rem tradendo à vinculo
executorialium minimè liberatur.

188 Secundò probatur, quia verbum (reſtituere) hanc
habet etiam ſignificationem, ut emendationem, & ſa-
tisfactionem damni comprehendat, adeo ut qui non
emendat vel ſolvit valorem, & æſtimationem damni,
dicitur non reſtituere, ineleganter docet Feder. de Se-
nis *conſ. 17. in fi.* ſequitur Card. Tuſc. *pract. concl. lit. R,
concl. 302. n. 2.* & probat tex. *in d. l. fin. §. fin. ff. de verbor.
ſignif. d. l. §. qui autem*, per quam & per Lucam de Peña,
idem dicit Menoch. *de recuper. poſſ. rem. 1. n. 6.* quæ qui-
189 dem verborum propria ſignificatio etiam in materia
quantumcumque ſtricta, & odioſa, omnimodo retinea-
tur, & ab ea nullo modo recedi oportet, text. eſt *in l.
cum l.* ubi Aret. *ff. de teſtam.* plures congeſſit Covar. *lib.
3. var. cap. 5. in fi.* Rota *in noviſſima deciſ.* 213. *n.* 28. & la-
190 tiùs nos egimus ſupra *hoc cap. à n. 119. & ſeqq.* circa
fructus in reſtitutione, quæ etiam propria eſt ſignifica-
tio hujus verbi (reddere) ut ſatisfactionem damni vir-
tualiter comprehendat, text. *in d. l. 3. § reddita, ff. commo-
dati*, ibi propriè enim dicitur res non reddita, quæ de-
terior redditur, *&c.* text. *in d. l. mulieris, d. § re., & ſeqq.*
191 *juncta rubr. de verbor. & rerum ſignif.* ſecundùm quam
omnino debent leges intelligi, imò & verbum (redde-
re) juris interpretatione ſignificat etiam reſtitutio-
nem, gl. *in lege verbum reddendi, ff. de verb. ſignif.* Ca-
gnol. *in l. curavit n. 70. C. de action. empt.* ergo executor
non excedet, ſi hujuſmodi damni liquidationem præ-
ſtare cogat condemnatum.

192 Tertiò probatur inſuper, nam reſtitutio eſt redinte-
gratio in priſtinum ſtatum, *l. reſtituere, ff. de verbor. ſign.
l. quod ſi minor. § reſtit. ff. de minorib. l. videamus, § in Fa-
biana, ff. de uſuris*, ergo nec condemnatus nec executor
ad rei reſtitutionem datus ſatisfaciunt ſententiæ exe-
cutorialium, ſi illam reddant, & reſtituant attento
præſenti ſtatu, & non priſtino, ſuadet etiam etymolo-
193 gia verbi (redintegratio) ſic dicti, à re, & integer, non
enim redditur, aut reſtituitur res integra, quæ deterio-
rata, aut corrupta reſtituitur, ſunt jura ſuperiùs citata,
damnum enim dicitur omnis rei diminutio, ſeu læſio,
194 Paul. *in l. 3. in final. ff. de damno infecto.* Anton. Franc. *in
tract. de eo quod interest, n. 5. vol. 8. tractatuũ Doctorum.*
Burg. de Paz. *in proœmio l. Tauri. n. 148* non ſecus ac ſi
executor ad reſtituendum fundum datus, dimidium 195
tantùm tradat, aut ut ſolvat centum, & exequatur pro
octoginta duntaxat; contra naturam, & verum, cla-
rúmque ſententiæ ſenſum *d. l. fi. § fi. de verbor. ſigni.* ibi,
omnem rem, & *ibi*, tota reſtitutio juris interpretatio
eſt, *& d. l. 1. § qui autem, ff. de vi & vi arma a*, ibi, priſti-
na enim cauſa reſtitui ei debet. *&c.*

Reſtitutio enim tantum reſtituit, quantum id abſtu- 196
lit, adverſus quod reſtitutio conceditur, Bart. *in l. fin.
col. 3. C. de ſen. paſſis*, ubi per illum text. conſtat, quòd
tantum reſtitutionis gratia attribuit, quantum con- 197
demnationis ſententia ademit. Optimè Farinac. *pract.
crim. tom. 1. q. 6. ſub n. 32.* ubi per Decium *in l. condemna-
tione, ff. cum verbum reſtituas, ff de regul. jur.* dicit, quòd
non dicatur quis reſtitutus, niſi plenariam fuerit con- 198
ſequutus reſtitutionem, & quòd reſtitutio facit renaſci
illud, quod extinctum fuit penitus, per *l. ſi qui filium, §.
ſed ſi pater, ff. de injuſto rupto, irri.* & Caſtr. *in leg. Gal-
lus, §. & quid ſi tantum, col. penul. ff. de liber. & poſth.*

Maxime, quia rei appellatione de tota re intelligi- 199
tur. Ruin. *conſ. 80. pro clara n. 4. lib. 2.* ubi dicit commu-
nem, Alex. *conſ. 196. n prin. lib. 6. l. Titia cum teſt. § 1. de
leg.* x. quem ibi ad hoc ponderat Bal. & alij poſt eum
*l. ſi defenſor. § qui interrogatus, ff. de interrog. actio. & in
l. de pupill. § qui nunciatio*, & ibi not. B. & alij, *ff de novi.
oper. nun. l. legatis uxori*, & ibi Dyn. & B. *de leg. 2. l. hoc
legant. de leg. 3.* not. gl. B. & alij poſt eum *in l. ſi in rem. in
princ. de rei vind.* DD. *in l. Pompo § ſed & is, ff. de procu-
rat. & in c. x. de libelli oblat.* ergo non tota redditur,
quæ deteriorata traditur, nec adimpletur mandatum
quare meritò non ſolvere, nec reddere, ſolvendo rem
deterioratam, dicunt jura ſuperiùs allegata, cum inte-
gram non reddant.

Quartò fulcitur, nam actor, & reus debent ad paria, 200
non autem imparia, judicari, ex jud. vulg. ſed ad favo-
rem condemnati priſtinus rei ſtatus attenditur, an de-
teriorata res ad ſe pervenerit, adeò ut melioramenta
à ſe facta & liquidata in executione oppoſita in vim
exceptionis modificativæ à vincente rei Domino, re-
cuperat, & ad ea executor præſtanda compellit abſque
reatu exceſſus, etiam ſi de iis in ſententia ſolvendis
nihil dicatur, ut latè nos ſupra in c. de exceſſu in ex-
ceptio, c. 6 à n. 73. ergo non pari ratione condemnatus
rei deteriorationes præſtare tenetur, ſi in ſententia ſit
omiſſum, eodem priſtino ſtatu attento, ut probat *d. §.* 201
reſtitut. cum aliis. Si enim æſtimationem ejus, quod rei
additur, in executione recuperat, cui ſimiliter quod rei
ipſi detrahit, ſolvere non tenebitur? Siquidem favo-
rabilior eſt certans de damno vitando, quàm de lucro
captando.

Quintò & eleganter facit, nam ſi fructus percepti à 202
condemnato, aut eorum æſtimatio (qui ſunt res omni-
no ſeparatæ ab ipſa re principali, *l. in adobus, § ex rebus
ff. de donat.* Marqueſ. *de commiſ. 1. p. in commiſ. app. ſuper
diver. c. 28. n. 30. fol. 3. in x. impreſſione* Eſcac. *de appell. q.
lim. 6. memb. 9. ſub n. 37. & n. 32. in fin.* Cavarita *ſuper
ritu magna Curia 359. n 4. in fin.* Cæſar. Barz. *dec. Bo-* 203
non. 45. petita n. 1. & x.) ſed quia tantùm cauſantur
ab ipſa re, reſtituuntur cum re ipſa, ad quam duntaxat
reſtituendam executor datus eſt, ut latè probavimus
ſupra *hoc c. à n. 93. cum ſeqq.*

Ergo multò magis ratio, & conſideratio damno- 204
rum, & deteriorationum habenda eſt, quæ ipſammet
rem afficit, imus tangit, pars eſt ejus, & membrum ip-
ſius corporis, & ſubſtantia illius rei nominatim ex-
preſſæ in ſententia, quia plus influit, & operatur cau-
ſa in ſeipſa, quàm in cauſato, *auth. multo magis, C. de ſa-* 205
*croſanct. Eccleſ. clem. 1 de reliquis & veneratio. ſanct. leg.
ſi nõ ſunt clavi. 22. § perveniamus, ff. de auro. & arg. lega.
leg. ſemper 9. de re jud.* Caſtr. *conſ. 129. tom. 1.* Fel. *in cap.*

undiris num. 20. *de reſcrip.* deciſ. Genuenſ. 126. *num.* 2. doctiſſ. Perez de Lata *de anniverſa. & Capellar. lib.* 1. *cap.* 6. *à num.* 1. *l. navis onuſta* 1. *reſpõ ſ. ff. ad l. Rhodiam*
206 *de jactu.* Quod quidem fundamentum fulcitur mirabili illa doctrina, nempe, quòd licèt emphyteuta deteriorando rem, ipſam amittat ſtatim; procedit, quando deterioratio contingit in re ipſa, non autem in fructibus, nam damnum in ipſa re eſt perpetuum; damnum autem fructuum temporale, illud reſpiciens domi-
207 nium, iſtud commoditatem utentis dumtaxat, docet Bal. *in authent. qui rem n.* 2. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & ibi eum ſequuntur Raphaël Fulgoſ. Paul. Caſtren. & alij. Alex. *conſil.* 118 *n.* 7 *l.* 5. Iſſ. *conſ.* 17 *n.* 51. *l.* 1. *& in l.* 2. *n.* 98. *de jure emphyt.* Ripa *reſponſ.* 27. *num.* 7. *de jur. emphyt. vel num.* 2. Beroi. *conſil.* 120. *num.* 30. *& ſeqq. lib.* 1. Mantic. *de contractibus lib.* 22. *tit.* 29. *n.* 22. Roland. à Valle *conſil.* 49. *num* 20. *&* 21. *& lib.* 2. Riminal. junior *conſil.* 355. *num.* 22. fortis enim ratio urget, nam ſi ſpoliator condemnatus ad rei reſtitutionem tenetur etiam fructus præſtare, tanquam damna, Marius Giurba *deciſ.* 39. *n.* 6. ergo multo magis damnum, ſiquidem fortior eſt ratio deteriorationis in re, quàm in fructibus, & quia æſtimatio non eſt quid diverſum ab ipſa re Caroc. *de oblatio. part.* 2. *q.* 35. Giurba *deciſ.* 114. *ſub n.* 10. *& deciſ.* 113. *num* 6 Gratian. *diſcept. for.* 24; *n* 67.
208 Maximè cùm deficiente tota re, ad quam tradendam, & reſtituendam executor datur, poteſt licitè in ejus valore & æſtimatione liquidata executionem facere ſine exceſſus reatu, *l. qui reſtituere, ff. de rei vind. l. Iulianus, ff. de cenſ. ff. l. ſi longis Cod. de execut. rei judic. l.* 3. *tit.* 24. *part.* 5. *leg* 42. *titul.* 5. *part.* 3. optimè *l.* 5. *tit* 23 *part.* 3. à te medium, pluribus authoritatibus & doctrinis exactè hæc propoſitio fulcita eſt ſuprà *cap.* 5. *à num.* 33. & in ſpecie probatur *in dict. l.* 3. *§. reddita, ibi*, niſi quòd in-
209 tereſt præſtetur, &c. *ff. commodati*, & ſic pariter, & à fortiori, cùm tota res reddi, reſtitoique jubeatur per ſententiam, parte ejus per deteriorationem perempta, jam non eſt in condemnati facultate, & poteſtate reſtituere, meritò ad ejus æſtimationẽ executori licet pervenire; idem namque juris eſt de parte quoad partem, ac de toto quoad totum: nam æſtimatio ſuccedit loco rei, & rem ipſam repræſentat. Oldral. *conſil.* 114. Caroc. *ubi ſuprà*. Surd. *conſil.* 81. *num.* 5. Burſa. *conſil.* 100. *n.* 39. Cephal. *conſil.* 554. *num.* 6. Menoch. *conſil.* 110. *n.* 9. Socio. *conſil.* 82. *num.* 26 *volum.* 4. Pappon. *conſil.* 27. *n.* 50. *&* 51. plures citat Giurba *deciſ.* 114. *n.* 12. qui *n.* 10. poſt plures firmat, quod teneatur ad damna, ad rei æſtimationem obligatur.
210 Et fulcitur hæc pars ex eo, quia fidejuſſor obligatus pro ſolutione certæ penſionis domus conductæ, tenetur etiam pro deterioratione, licèt fidejuſſio ſit ſtricti juris, *l.* 2 *ff. in quibus cauſis pignus vel hypotheca tacitè contrah. l. admiſſi §. fidejuſſores, ff. de fidejuſſorib.* quam reputavit ſingularem ibi Ludovic. Bolog. *in* 2. *interpretat.* facit text. *in l. ſi ab uno, ff. ut legator. nom. caveatur* Cæpol. *cautel.* 127. *ille qui fidejuſſit.* Roma. *ſingul.* 15 *a quare* Hippolyt. *in rub. de fidejuſſ. q.* 8. ubi latè diſputat Rebuff. *in tract. de liter. obligat. art.* 3. *gloſ.* 2. *num.* 32. *in commentum.* 1.
211 Et in terminis quòd condemnatus ad rem reſtituendum, & reddendam, intelligatur etiam tacitè & virtualiter condemnatus ad damna illata in ipſa re, tenet Cardin. Tuſch. *pract. concl. litera S. concluſ.* 126. *n.* 107. & meliùs, *concl.* 128. *num.* 11. ubi ad ejus aſſertionis comprobationem allegat text. optimum *in d. l.* 3. *§. reddita*, dicens quòd in tantum condemnatus intelligitur ad
212 damna illata, ut executor in ſententiæ executione, facta damnorum liquidatione, & æſtimatione poſſit per viam brachij militaris, ad eam præſtandam condemnatum aſtringere, quod etiam procedere in damno illato, & deterioratione poſt ſententiam uſque ad veram, & rea-
213 lem rei reſtitutionem affirmat ipſe Tuſch. Conducunt

etiam Federic. de Senis, Tuſch. & Menoch. ſuprà citati in ſecundo fundamento, *num.* 187. quæ opinio ſatis eſt probabilis, & vera, a qua nullatenus recendendum eſſe arbitror, & loquendo in ſpoliante condemnato ſimpliciter ad rei reſtitutionem, ut etiam teneatur damna reſtituere, probat Giurba *deciſ.* 39. *à num.* 2 Put. *deciſ.* 298. *lib.* 2. Ruta *diverſ.* 334 *p.* 2. Menoch. *conſil.* 758. *num.* 17. *vel num.* 8.

Circa quam an, & quis in re illata ad damna tenea- 214
tur, ubi de emptore vigore executionis poſtmodum revocatæ de poſſidente pignus prætorium, de adminiſtratore reipublicæ, tutore, curatore, colono, inquilino, uſufructuario, emphyteuta ac majoratus poſſeſſore, & qua- 215
lia dicantur damna, & deteriorationes, & ex quibus cauſis deteriorationem rei contingentem præſumatur accidiſſe culpa, negligentia, aut dolo poſſeſſoris, ſeu adminiſtratoris, & de pluribus aliis ſimilibus difficultatibus conſule omnino Eſcobar *in tractatu de ratiociniis cap.* 19. *per totum*, ubi optimè explicat, & latè etiam per Manticam *de contractibus tom.* 2. *l.* 22. *tit.* 29. *per totum*, ubi multa qui poſt alios *num.* 9 optimè tractat, an & quando deterioratio cum melioramentis in ipſa re fa- 216
ctis compenſetur, apponendo regulam negativam, & ad illam nonnullas limitationes, quo loci exactè proſequitur videndus.

CAPVT X.

Ab exceſſiva fructuum, damnorum, expenſarum, intereſſe, pertinentiarum, ac connexorum liquidatione, & taxatione facta per executorem; appellationi emiſſæ non deferendo, an vis fiat. Vbi exactè quomodo hoc caſu ſimplex gravamen ab exceſſu cognoſcatur.

SVMMARIVM.

Sententia generalis condemnatoria fertur in judiciis univerſalibus, in executione poſtea liquidandum quæ ſub generica condemnatione comprehendantur, n. 1.
Idem & in judiciis generalibus, putà reddendæ rationis adminiſtrationis, n. 2.
In executione ſententia univerſalis, putà l. fin. C. de edict. D. Adr. tollenda majoratus, petitione hæreditatis, &c. *liquidantur res ad illam pertinentes, n.* 3.
Sententia poteſt ferri incerta ſuper acceſſoriis; putà fructibus, pertinentiis, &c. *de cujus æſtimatione liquidè in executione apparebit, n.* 4.
Condemnatus vel obligatus per guarentigiam ad fructus, damna, aut intereſſe, in executione facta liquidatione ſolvit, n. 5.
Executio facti promiſſi in æſtimatione aut intereſſe fit, num. 6.
Exceſſus circa liquidationem dupliciter conſideratur, propriè, & abuſivè ſeu impropriè, n. 7.
Exceſſus impropriè accidit ubi nimis taxatos fuiſſe fructus condemnatos quis aſſerit, n. 8.
Exceſſus impropriè eſt potiùs injuſtitia & ſimplex gravamen, quia executor tunc continetur ſub limitibus ſuæ commiſſionis, n. 9.
Ab exceſſu improprio, putà ubi nimis fructus ſunt taxati, non datur appellatio ſuſpenſiva, n. 10.
Liquidatio pertinentiarum præcedente condemnatione univerſali, dicitur declaratio interpretativa non augens nec minuens condemnatum, n. 11. 13. *&* 17.
Supplicatio con las milli y quinientas *ſi non admittitur a ſententia tranſacta in rem judicatam, nec ab ejus liquidatione facta in ejus executione, n.* 11.
Executio eſt ſequela primi judicij & ejuſdem naturæ, num. 14.

Quod in ſententia continetur implicitè, per liquidationem in executione declaratur explicitè, n.11.

Executio eſt ejuſdem natura cujus eſt prima cauſa, & ideo ad iſta ſicut non licet appellare, ita nec à declaratione, & ejus liquidatione, n.16.

Liquidatio qua non mutat ſubſtantiam rei judicata, non inducit novum gravamen, n.17.

Liquidatio tunc non mutat ſubſtantiam condemnationis, quando continet declarationem interpretativam, non augentem nec minuentem, ſeu variantem ſubſtantiam ejus, n.18.

Taxatio expenſarum eſt declaratio interpretativa ſententia. a qua non appellatur regulariter, n.19.

Taxatio dicitur meri facti praexiſtentis declaratio, n.20.

Taxatio & liquidatio praecedentis ſententia dicitur executio & declaratio, n.21.

Exceptio rem pluris minuſve eſſe liquidatam ſententia executionem non ſuſpendit, n.22.

Pro taxa in dubio praſumitur, n.23.

Exceptio taxa exceſſus ubi inducit contractum uſurarium, ſi probetur intra decem dies admittitur in executione ob periculum, n.24.

Non ſatis eſt aliquid de novo fieri niſi denuo pars gravetur & ideo non appellat, n.25.

Quod contingit ex cauſa de praterito, ad primam cauſam de praterito referendum eſt, n.26.

Mandatum limitatum in incerto non cauſat exceſſum ſed gravamen, ut in exemplo appoſito, n 27.

A liquidatione fructuum, damnorum, pertinentiarum &c. virtute rei judicata, aut inſtrumenti guarentigiati appellationi non eſt deferendum, n.28.

A liquidatione executoris vigore executorialium non admittitur appellatio, ſed iterum executori cauſa remittitur ut illam peragat, n.29.

Aſtimatio & rei verus valor, ubi evidenter ſit probatum, & ab adverſario nihil quod enervet verificetur, executor ſi aliter taxet, poterit appellare ex capite injuſtitia notoria, n.30.

Exceſſus verè & propriè in liquidatione contingit, quando executor modum condemnationis, ſive etiam liquidationis eſſentialiter variaverit, aut mutaverit, n.31. redduntur exempla ibid.

Liquidatio qua ſub generalitate verborum ſententia nec virtualiter, nec viſibiliter comprehenditur, recte convenit definitioni exceſſus, & ideo à tali exceſſivo liquidatione licet appellare, n. 32.

Executor liquidans rem qua extra condemnationem ſit illius ſubſtantiam augens, noviter gravat & excedit, & à tali exceſſu licet appellare, n.33.

Appellatio à taxatione & liquidatione qua non comprehenditur ſub condemnatione generali, cauſat attentatum & nullitatem executionis, n.34.

Ab exceſſiva fructuum, damnorum, &c. liquidatione & taxatione facta per executorem admittitur appellatio ſuſpenſiva, n.35.

Quod declaratur in n.36.

Executor ad reſtitutionem prabenda cum fructibus liquidandis datus excedit ſi taxet etiam diſtributiones quotidianas, n.37.

Executor ad reſtitutionem beneficij cum fructibus liquidandis datus, excedit, ſi liquidet etiam emolumenta incerta, ut oblationes, & funeraria. &c. n 38.

Diſtributiones quotidiana veniunt appellatione fructuum beneficij, n.39.

Excedit executor in liquidatione, ſi condẽnationem in fructib. perceptis extẽdat ad eos qui percipi potuerũt, n.40.

Fructuũ perceptorum, & qui percipi potuerunt, debet fieri condemnatio in revocatione attentatorum, n.41.

Fructuum qui percipi potuerunt per attentantem omiſſa condemnatio tacitè in ſententia ſubintelligitur, n.42.

Dummodo percepti fuerint a tertio cauſam ab attentante condemnato habente, ibid.

Excedet executor in liquidatione ſi lata ſententia ſuper fructibus a tempore litis conteſtationis, & liquidet a temporis occupationis, n.43.

Fructus virtualiter ſubintellecti ſub condemnationis verbis, executor non excedit liquidare & praſtare, n.44.

Fructus ad quos condemnatus quis à die occupationis vel conteſtationis non excedet executor, ſi liquidaverit etiam fructus decurſos poſt ſententiam uſque ad realem reſtitutionem rei, n.35.

Condemnatus ad reſtitutionem equarum ſeu vaccarum con partos y poſt partos an excedet executor, ſi hujuſmodi poſt partus in infinitum uſque ad tempus praſens voluerit liquidare, n.46.

Taxam legis juſte interuſurij pecunia reſtituenda ſi executor excedat. qui liquidatione excedere dicitur, n.27.

Sententia excedens taxam legis in annuis redditibus eſt nulla ipſo jure, n.48.

Sententia talis in dubio intelligitur, qualis de jure ferri debuit, quia jus refertur, n.49.

Sententia ita debet interpretari ne iniquitatem & injuſtitiam contineat, n.30.

Executor in liquidatione excedit ſi condemnatũ ſimpliciter in expenſis cõpellat & liquidet ſimul perſonales, n.51.

In liquidatione excedit executor, ſi ſub liquidatione expenſarum liquidet etiam damna, n.52.

Iudex reſervans ſibi taxare expenſas, non poteſt taxare damna, n.53.

Et quid in contractibus an appellatione expenſarum veniant damna n.54.

Damna tacitè ſubintellecta ſub condemnationis verbis, executor non excedet liquidare in executione, n.55.

Excedit executor quando liquidationem addiderit condemnationi, quia novam addit condemnationem, & a tali exceſſiva liquidatione licet appellare, n.56

Exceſſiva dicitur liquidatio ſi executor ordinem omiſerit liquidationis, admittens exceptiones rejiciendas, & rejiciens admittendas, n.57.

Executor anteaquam perveniat ad executionem facti, debet pramittere liquidationem, qua pertinentia, fructus, ſeu damna comprehendantur ſub generalitate condemnationis, n.58.

Executio ſententia facta ante liquidationem pertinentiarum & ſimilium eſt nulla ipſo jure, n.59.

Et a tali exceſſiva liquidatione licita eſt ſuſpenſiva appellatio, n 60.

Prapoſteratio executoris cauſat exceſſum & nullitatem, num. 61

In liquidatione excedet executor ſi ad illam faciendam non citet condemnatum, n.62.

Exceditur modus inter exequendum, ſi pars non citetur in eo quo debet adeſſe, n 63.

Liquidationis in executione per qua fiat probatio, & ea ſummariè non ſervato ordine judicij ordinarij, ubi nec requiritur libellus, nec litis conſtatio, n.64.

Liquidationis probatio ſuper pertinentiis, damnis, aut fructibus &c. fit per interrogatorios advocati, n.65.

Sententia generalis ſive petitionis hereditatis ſive rei particularis cum pertinentiis, poſt quam fuerit in executione verificatum, qua bona pertineant ad hereditatem ſeu pertinentias ſuper omnibus fit executio, n.66.

Exceptiones omnes ſpectantes liquidationi, in executione admittere tenetur executor, tam ex parte actoris quàm rei, n.67.

Ad liquidationem faciendam ſuper pertinentiis, &c. tam actorem quàm reum executor tenetur admittere, n.68.

Ad liquidationes probandas executor tenetur terminum aſſignare de ſtylo Rota, intra quem ſi non fiant poteſt ad executionem procedere, n.69.

Excedit executor ſi exceptiones admiſſibiles in liquidatione non admittat, vel admittat rejiciendas, ob quod licet appellari, n.70.

Exceptiones relevantes, proportionabiles judicio executivo

executor tenetur admittere, aliàs Rota admittit appellationem, n.71.

Adminiſtrator ſeu Caprarius ad reſtitutionem ovium ſeu vaccarum ſi opponat executioni, naturaliter alienas periiſſe admittendus eſt, & qua ſufficiat probatio, n.72.

Et quid in Caprario qui pro cuſtodia mercedem recipit, num. 73.

Condemnatus ad fructus rei reſtitutionem, an poſſit in executionis articulo opponere ſe illos non percepiſſe, n.74.

Condemnatus in fructibus rei etiam attentans probans ſe non percepiſſe fructus, evitat executionē ſententia, n.75.

Exequendum non eſt mandatum contra condemnatum in fructibus, ſi nominat alium qui eos perceperit, n.76.

Clauſula (parito brevi) non ſolum importat dimiſſionem poſſeſſionis, ſed & reſtitutionem fructuum, n.77.

Contra evincentem rem cum fructibus opponi poteſt exceptio fructuum quos aliquo tempore evincens percepit, aut rem poſſedit, n.78.

L. Iulianus 17. §. quod ſi dolo, ff. de rei vindicat interpretatur, ibid.

Exceptio, quod petis intus habes, opponitur poſt rem judicatam contra victorem, n. 79.

Condemnatus ad fructus beneficij poteſt executioni opponere ſe illos convertiſſe in utilitatem beneficij, n. 80.

Fructus in ſententia intelliguntur deductis expenſis & oneribus illorum occaſione factis, n. 81.

Diſpoſitio qualibet loquendo de fructibus reſtituendis intelligitur deductis expenſis, n 82

Quo etiam procedit in poſſeſſore mala fidei. n.83.

Fructus ad quos quis eſt condemnatus, an poſſit computare & compenſare cum melioramentis, & expenſis in executione, n.84

Expenſas coram ſe factas an executor excedat taxando, vel ad mandantem debeat remittere, n.85.

Exceptio paupertatis an & quando excuſet à ſolutione fructuum, n. 86.

Executor ad rei reſtitutionem virtute rei judicatæ ſimpliciter datus, an excedat, ſi etiam exequatur in pertinentiis & connexis ipſi rei, n 87.

Pertinentiarum nomine & appellatione quæ veniant tam in ſententiis, legibus, teſtamentis, privilegiis, aliiſve diſpoſitionibus, n. 88. remiſſivè.

Pertinentia ſunt appendices rei principalis, n 89.

Pertinentia videntur rei principali deſervire tanquam quid acceſſorium, n. 90.

Pertinentia illa dicuntur quæ aut lege, ſtatuto, homine, aut conſuetudine, ad uſum alicujus rei ſunt deſtinata, eni ut acceſſoria accedunt, n. 91.

Diſpoſitio quantumcunque ſtricta loquens de re principali, extenditur ad connexa & appendices, n.92.

Fidejuſſio eſt ſtricti juris, n. 93.

Fidejuſſio tutelæ extenditur ad geſta extra tutelam, illi tamen connexa, n.94.

Mandatum ad actum extrajudicialem extenditur ad judicium occaſione illius actus, n. 95.

Quæ non poſſunt niſi connexè produci, non poſſunt niſi connexè tolli, n. 96.

Diſpenſatio eſt odioſa & reſtringenda, n.97.

Diſpenſatio appenditur ad connexa non expreſſa, n.98.

Fidejuſſio licèt ſit ſtricti juris, extenditur ad acceſſoria, & ad omnia quæ adhærent & accedunt rei principali, n.99.

Excedere fines mandati non dicitur procurator opponens manum ad connexa mandato, n. 100.

Tranſactio licèt ſit ſtricti juris facta ſuper una re, extenditur ad aliam ratione connexitatis, n.101.

Venditio alicujus rei extenditur ad rem acceſſoriam cohærentem aut pertinentem, n.102.

Vendita equa, vacca, ancilla ſeu aſina, quando cenſeatur venditus pullus, vitulus, agnus, &c. etiamſi non exprimatur, n. 103.

Equo ſeu mula vendita an veniat ſella, frænum, & alia ornamenta, quib. tempore contractus fuit oſtenſa, n.104.

Vna res quando alteri accedit & cohæret, non debet ab ea ſeparari, quia unica judicatur, n. 105.

Re prohibita è regno extrahi, ſi publicatur, publicatur etiā currus, ſaccus, navis &c. quibus exportatur n.106.

Sententia lata ſuper re aut bonis quib. adhæret jus patronatus, & eſt annexum, illud etiam comprehendit n.107.

Sententia confiſcationis bonorum comprehendit jus patronatus, quod illis eſt annexum, n.108.

Annexum jus patronatus quos pariat effectus, n. 109. remiſſivè.

Sententia nedum parit exemptionem rei judicatæ in rebus profecutis, ſed etiam in pertinentiis & appendicibus proſecutorum, n. 110.

Sententia lata ſuper re petita, intelligitur etiam lata ſuper acceſſoriis & dependentibus ab ea, licèt ſpecialiter non exprimantur, n. 111.

Sententia declarans vicum eſſe ſubjectum civitati, extenditur ad contributionem onerum civitatis, tanquam acceſſoriam ſubjectioni, n. 112.

Sententia lata ſuper re principali, extenditur ad connexa pertinentia & adhærentia. n. 113.

Iudex ſi ponit manus ad connexa mandati, non dicitur excedere ejus fines, n. 114.

Sententia licet ſit ſtricti juris, extenditur ad augmentum, num. 115

Sententia extenditur ad connexa, n. 116.

Sententia ſuper dominio caſtri, cenſetur lata ſuper juriſdictione, cohærente caſtro, n.117.

Et idem dicendum de re incorporata, quia incorporatio omnia comprehendit, n. 118.

Bona augmentata quæ & qualia dicuntur, & quæ tranſeant & incorporentur cum majoratu, & quo jure cenſeantur, & de aliis pluribus, remiſſivè, n. 119.

Sententia in judicio univerſalibus facit rem judicatam in omnibus pertinentiis liquidandis in executione, n.120.

Clauſula (parito judicato) operatur tam ſuper re principali quam ſuper pertinentiis in ſententia non expreſſis, ſed tacitè ſub intellectis à jure, n. 121.

Condemnati cives alicujus civitatis, cenſentur etiam condemnati habitores caſtri Civitati ſubjecti, quia cives civitatis etiam ſunt, n. 122.

Civitatis appellatione veniunt caſtra & villa, n. 123.

Sententia ſuper re reſtituenda comprehendit pertinentias, appendices, augmentum, connexa, & cohærentia ipſi rei, n. 124.

Dummodo etiam in genere ipſa pertinentia fuerint in judicio petita, licèt ſententia ſuper pertinentiis non petitis fieri poſſit, n. 125

(Cum pertinentiis) verbum eſt univerſale ſui natura comprehendens honores, onera, ſervitutes, & omnia neceſſaria ad rem ipſam principalem. n. 126.

(Pertinere) verbum latiſſime patet, n. 127.

Promiſſio rei cum pertinentiis, eſt incerta, & nihil proficit, niſi limitatè quid aut quantum comprehendat probatur, n. 128.

Res jure communi non habet acceſſiones limitatas pertinentia, nec appendices, niſi ab homine aut conſuetudine ei attribuantur, n. 129.

De pertinentiis eſſe id de quo contingit dubitari dicenti, incumbit onus probandi. n. 130.

Sententia lata generali ſuper re & pertinentiis fit executio tam ſuper re principali, quam ſuper pertinentiis liquidandis & verificandis, n. 131.

Probationes & teſtes ſeu inſtrumenta producta in cauſa principali ſi probant liquidationem, bene proſunt in executione certa executoria ſi ibi reproducantur, n.132.

Liquidatio in executione facienda eſt per antiqua acta & teſtes, ne detur periculum ſubornationis, n. 133.

Executori ſi ſit commiſſa liquidatio ſententiæ, cautus ſit victor, ut in executoria inſeri faciat dicta teſtium qui melius circa valorem & æſtimationem rerum, fructuum, aut damni depoſuerint, nè ſubornationi locus ſit, n.134.

Iudices curent ut ſi certam quantitatem ex proceſſu deduxerint, exprimant in ſententia ne liquidationem committant executoribus, quo evitabitur magnum diſpendium partibus, n. 135.

Condemnatus ad tot modios tritici, an & quando in ipſa ſpecie vel ejus valore executor exequi poſſit, n. 136.

Æſtimatio rei & fructuum in re judicata quando creſcat, n. 137.

Fructus in ſpecie ad quot quis eſt condemnatus, quando præſtandi ſint, & quando in ejus valore ſit facienda executio, & quando eorum æſtimatio quanti plurimi creſcat in executione ſententiæ, à quo tempore, & à quo decreſcat & de pluribus aliis n.138.139.& 140.

Æſtimatio non creſcit poſt fructuum conſumptionem, quia tunc debitor non eſt fructuum ſed æſtimationis, n.141.

Cauſa juſta excuſat a mora, & ideo etiam à ſolutione valoris & æſtimationis quanti plurimi in executione ſententiæ, n.142.

Condemnatus ad reſtituendum certos modios tritici non expreſſa ejus bonitate, eam vilior probare tenetur, alias ſententiæ debitor ſatisfacit etiam viliſſimum præſtando, n. 143.

Æſtimatio rei ſi ſit facienda per peritos executor illos quærat, & quæ præ oculis habere debent, n.144.

Æſtimatores nominati ſemel ſuſcepto negotio compelluntur per executorem ſi recuſent taxare, n.145.

Æſtimatoribus diſcordantibus in æſtimatione, executor compellit partes ad tertium nominandum, vel in defectum ipſe executor nominet n.146.

Æſtimatores aut ob imperitiam, inimicitiam, aliquvè juſtam cauſam poſſunt recuſari, n.147.

Æſtimatoribus recuſatis partes compellit executor de idoneis conveniendis, alias ipſe executor poteſt eligere, num 148.

Æſtimatorum peritorum declaratione, authore, executor, confirmante, non admittitur appellatio ſuſpenſiva velut ab ipſa executione, n.149.

Æſtimatorem de materia (qui Alarifes *dicuntur) à civitate electorum, & an recuſari poſſint, & ab eorum taxatione & judicio appellatur, n.150.remiſſivè.*

Sententia quæ res vincenti adjudicatur, ſemper intelligitur cum fructibus pendentibus, quamvis nulla eorum fiat mentio in ſententia, n.151.

Dominium rei ubi in alium transfertur, ipſo jure intelligitur cum fructibus pendentibus, n. 152.

Executio ſententiæ facienda in re debet fieri etiam in fructibus pendentibus ejus per quandam conſequentiam, cum ſint inſeparabiles ab ipſa re & poſſeſſione, n.153.

TAnta fuere noſtri in hoc articulo confuſione loquuti, ut vix ex eis percipiatur, quæ exceſſiva liquidatio dici poſſit, quod quidem in cauſa erit, ut nonnulla, tum nimis utilia, tum uſu frequentia, & difficillima, tunc diſtinctè diſcutiamus. Pro ejus principio obiter ſupponendum eſt, quòd in judiciis, &
1 actionibus univerſalibus generalibus fertur ſententia condemnatoria, & poſtmodum in ejus executione, ejuſque progreſſu ſummariè diſcutitur, & liquidatur, quæ ſub illa generali condemnatione ſpecialiter contineantur, comprehendantur, & exequenda veniant, gloſſ. celebris, & communiter recepta *in leg. 1. ff. de edendo*, quo in loco Bar. *num.* 8. Paul. Caſtr. *num.* 6. Fulgoſ. *num* 6. *& num.* 4. idem B *in l. 1. ff. judicata ſolvi. column. fin.* Roman *conſil.* 76 *col.* 2. & poſt plures alios
2 Covarr. *lib. 2 variar. cap. 11. ſub num.* 1. pro qua ſententia adducit text. quem dicit optimum *in l. 1. C. de ſententiis quæ ſine cer. quantit. & in l. minor. 25. per ſi deicem iſſum, ff. de minoribus*, quo etiam loco idem & rectè intelligit in judiciis generalibus, putà, in ſententia, qua quis condemnatur ad reddendam rationem adminiſtratæ tutelæ. Cui convenit, quod de tutore per obligationem guarentigiatam obligato, ad reddendam rationem, dicit poſt alios Parlad. *lib. 2 rerum quotid. c. fin. 1. par. § 12. num* 34. & loquendo in ſententia lata in judiciis univerſalibus, putà; petitione hæreditatis, familiæ erciſcundæ, actionis exemplo, totius hæreditatis, & ſimilibus, prout in remedio *l. fin. C. de* 3
edicto D. Ad. & in tenuta majoratus, & aliis, optimè & latè poſt Innocent. *in cap. conquerente* 16. *num.* 5. *de off. ordina.* Gratian. *in diſceptat. foren. tom. 1. c. p.* 333. *à num.* 9. 10. 11 *&* 12. & poſt B. *in l. 2. n.* 5 *verſ. ſed quæro, & n.* 6. junctis quæ ſcribit *num. 2. C. de ſententiis quæ ſi-* 4
ne cert. quant. loquendo in ſententia ſuper petitione hæredit. tutela, negotiis geſtis & ſimilibus, pro quibus datur actio generalis, idem affirmat Sigiſmund. Eſcac. *tr. de appell. q. 17. lim. 9. n. 24. fol.* 428. & plures alij ex citandis. plures ad hoc citat Phanut. *tract. de lucro dotis in rub. ſub n.* 28 *verſ. nam B. & ſequaces, fol.* 25. *in parvis.*

Item ſententia licitè incerta profertur ſuper acceſſo- 5
riis, putà; fructibus, damnis, intereſſe, pertinentiis, & expenſis, de quorum omnium vero valore, & quantitate in progreſſu executionis liquidò apparebit, & conſtabit, Iiſſ. poſt alios *in l. 1. ff. de edendo*, ubi *t.* ... communem dicit Bart. Bal. & alij *in d. l. 2. Cod. de ſent. quæ ſine cer. quant. §. cum a. anſtitut de actio.* Afflict. *deciſ.* 35. communem dicit Alex. *conſ. 90. in cauſ. in fin. lib.* 2. clarè Bal. poſt alios, quos citat Decius *conſil.* 517. *in prin.* Bal. *conſil.* 323. *proponitur volum.* 1. Rot. *deciſ.* 64 *fuit dubitatum.* Socin. *in cap. 2. num.* 23. *de libelli oblat.* Afflict. *deciſ.* 22. *in fin.* Alex. *in l. Paul. 1 num. 6. de re judic.* Guid. Papæ *deciſ.* 40. *Sempron. contra Titium.* Cardinal. Tuſch. *pract. concluſ. tom. 7 litera S concl.* 108. *à n.* 22. *cum ſeqq.* multis etiam comprobat Roderic. Xuar. *in l. poſt rem. de re jud. in declarat. l. Regni limit.* 4. *n.* 5. 6. *&* 7. & poſt Roman. *conſil.* 211. *n.* 5. Ruin *conſil.* 22. *n.* 2. *lib.* 1. & alios obſervat Rota Roma. (loquendo in pertinentiis, & etiam generaliter de aliis acceſſoriis) *deciſ.* 100. *n.* 16. *p.* 1. *d. verſor.* Gratian. *in diſcept. foren. tom. 1. cap.* 333. *n.* 12. & loquendo in ſententia ſuper intereſſe) latè idem Gratian. *cap.* 183 *à n.* 43 *cum ſeqq.*

Et promiſcuè loquendo tam in ſententia, quàm in obligatione Camerali, aut guarentigiata, quibus quis condemnatur, vel obligatur ad damna, intereſſe, fructus & expenſas, liquidandas in executionis ſententiæ, vel obligationis guarentigiatæ diſcurſu, Bar. *in l. 1. ff. jud. ſolvi & in l. proinde ff. de l. Aqui.* Bal. *in l. 2. de exe. rei jud. & in l. cum teſtam. de manumiſ. teſt. & conſ.* 393. *volum.* 2. Alexand. *conſil.* 188. *volum. 2. n.* 2. Iiſſ. *in l. 1. C. de edendo n.* 32. Socin. *conſil.* 89 *lib. 3. & conſ* 51. *lib.* 1. Curtiman & Alexand. *in l. 1. ff. de lega.* 2. Rebuff. *in conſtitut. Gall. tit. de litter. obligat. articul. 1. gloſſ.* 9. Boërius *deciſ.* 58. *num.* 8. Capic. *deciſ.* 27. Cravet. *conſil.* 231. *Domin. præſul.* Covarru. (qui ſedulò rem explicat) *lib. 2. variar. cap.* 11. & teſtatur communem Zaſilus, & Orotius *in l. 1. ff. de edendo*, & Menoch. *de adipiſc. poſſ. rem.* 5. *q. 9. n.* 59. & jam uſu prævalere, teſtatur Rupel. *inſtitut. forenſ. lib. 1. cap.* 4. & eam amplectuntur contra alios Roderic. Xuarez & Covar. *locis citatis.* Parlador. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin.* 1. *part. §. 12. limit. 4. n.* 27. *& ſeqq.* Muños de Eſcobar. *in tract. de ratiociniis cap.* 33. *à n.* 22. *& ſup.* magnam catervam præcipuè Regnicolarum, congeſſit Baldez *in addit. ad Roder. in d. limit.* 4. latè (prolixè tamen) proſequitur Sigiſmund. Eſcacia *tract. de appell. quæſt.* 17 *lim.* 9 *à n.* 24. Paz *in praxi 4. part. prin. tom. cap. 1. n.* 15. Peralta *in l. 1. ff. de legat. 2. n.* 82. & facit quod de exequendo in-
ſtrumento guarentigiato in intereſſe, aut facti promiſſi 6
æſtimatione Didac. Perez *in l. 4 tit. 8. lib. 3. ord. pag.* 1078. Avileſius *in prætor. cap. 10. verbo execut. num.* 53. & poſt alios de magis communi affirmativè Parla. *lib. 1. rerum quot. d. cap. 6. §. 2. n.* 11. Cævallos *in com. contra commun. tom. 1. q.* 662.

Quo ita cognito, ut abſolvamus noſtram quæſtio- 7
nem, an ab exceſſiva fructuum, damnorum liquidatione ſit appellationi deferendum: dicendum eſt, exceſſum

circa

circa liquidationem dupliciter conſiderari : uno modo
impropriè , & abuſivè ; altero modo propriè, verò, &
realiter. Exceſſus impropriè tunc dicetur, quando præ-
cedente ſententia condemnatoria committitur ſimul
executori fructuum , expenſarum , & pertinentiarum
8 liquidatio, poſt hinc inde habitis informationibus exe-
cutor taxat , & declarat, à qua taxatione pars appel-
lat, quia dicit, fructus nimis taxatos, cùm minoris ſint
valoris ; vel quando declarat aliquam rem pertinere
ad hæreditatem , vel majoratum , ad cujus reſtitutio-
nem quis fuerat condemnatus . Et in hoc caſu iſte non
poteſt dici exceſſus propriè , ſed nomine tenus, ſed
9 dumtaxat injuſtitia , & ſimplex gravamen intra limi-
tes juriſdictionis contentum, cùm executori ſit liqui-
dationis , & cognitionis facultas per ſententiam , &
commiſſionem conceſſa , & intra limites juriſdictio-
nis ſe continet declaratio , à quo gravamine non ap-
10 pellatur, quoad ſoſpenſivum effectum , ſed in tempus
peractæ executionis reſervatur. Hæc eſt mirabilis &
elegãs Rotæ deciſio (aureis literis in corde ſcribenda)
300.*part.1.diverſor. num.14. & à num.29. uſque ad 54.*
qua docemur præcipuè *num.32.* quòd in hoc caſu non
poteſt conſiderari novum gravamen , cùm præcedit
condemnatio in actione univerſali , & ſequitur poſt-
modum liquidatio executorialis , continens ſolùm de-
clarationem qualitatis pertinentiarum non alterans
condemnationem, & executionem, eam agendo , vel
minuendo , ſed dumtaxat inducens declarationem in-
11 terpretativam ſententiæ univerſalis, & condemnatio-
nis præcedentis, & ad conſequentiam petitorum , tra-
dit Roma.*conſ.45.n.2.* ubi bona additio, & Rotæ Rom.
deciſio 272.*n.2.part.2.* Lapus *alleg.92. in col. penult. in
prin. verſ. unde licet de jure n...* Bal *in l. terminato 3.n.6.
verſ. modo ego quæro & n.8. in fin. C. de fructib. & litium
expenſ.* Fran. *in cap. ſæpe 44. quæſt.12. num.60. de appell.*
Rom. *conſil.43.n.2. & 3.* mirabiliter etiam per Aveod.
*in tract. de ſecunda ſupplicat. cum pœna M. D. dupla-
rum ſub n.8.* dicens poſt alios, quos citat , quòd in li-
quidatione ſententiæ tranſactæ in rem judicatam ſuper
12 fructibus, & intereſſe facta, ſit cauſæ cognitio adhiben-
da; tamen ſupplicatio *de las mill y quinientas* non ad-
mittatur, quia ſicut à prima executoria, & à ſententiis
13 latis non licet appellari, nec ſupplicari ; eodem modo
non licebit ab earum liquidatione, & declaratione, quia
tales liquidationes, & declarationes ſunt eædẽ ſenten-
tiæ cum primis, quibus in effectu nihil additur, vel mi-
14 nuitur, & executio eſt ſequela primi judicij, & inſtan-
tiæ, ſuper qua emanavit declaratio & ſicut à ſententiis
non licet appellari, nec ſupplicari nec licebit à ſenten-
tia declaratoria ſuper eaſuam ſequela primæ inſtantiæ
eſt ejuſdem naturæ , ut de novo non poſſit appellari ,
15 quia quod in ſententia erat implicitè, per liquidationẽ
declaratur explicitè , pro quo citat ipſe Avend. Bal. *in
cap. cùm ſuper, de cauſa poſſ. & propriè.* Lauren. Calcan.
conſ.16.n.34. in princ. Ludovic. Gomez *in regul. Cancel.
de jure quæſito non tollendo. quæſt.13.* & idem Avend.
16 *ibid. n.8..* poſt Bal. *in l. ſi in exec. col. penult. C. quando fiſcus
vel priva.* inquit reddens rationem, quia executio eſt
ejuſdem naturæ, cujus eſt prima cauſa, & ideo quemad-
modum ab ea non licebit appellari, nec ab iſta decla-
ratione, & liquidatione, cùm ſit idem.

17 Et idem, quod dicta Rotæ deciſio, tenet latè & mi-
rabiliter Gratian. *in diſceptat. foren. tom.1. cap.333. per
totum,* & præcipuè *à n.3.* tenet etiam Sigiſmund. Eſca-
cia *in tract. de appell. quæſt.17. lim.10. n.55.* dicens per
18 dictam Rotæ deciſionem 100. quòd quando liquidatio
non mutat ſubſtantiam rei judicatæ conſequenter non
inducit novum gravamen, & ampliùs ex eadem Rotæ
deciſ. *num.14.* quod tunc dicetur non mutare ſubſtan-
tiam condemnationis; quando continet declarationem
interpretativam ſententiæ , non augentem , vel mi-
nuentem, & variantem ſubſtantiam ejus, facit elegans

ratio textus *in l. adeò §. cum quis ex aliena, ff. de acquir.
rerum dom.* ibi, qui excutit ſpicas, non novam ſpeciem
facit , ſed eam , quæ eſt, detegit, &c. ; *leg.1. Cod. de ne-
go. geſt.* & facit quod dicit Ioan. de Ferrar. *in tractat. de
appellation. cap.5. num.57.* dum poſt alios inquit, quòd 19
expenſarum taxatio quædam eſt interpretatio decla-
rativa ſententiæ à qua non appellatur regulariter ,
imò dicitur meri facti præexiſtentis declaratio, Lapus
allegat.83. num.8. Calderin. *215. circa finem.* Cardinal.
Tuſch. *practic. concluſion. tom.7. littera S. concluſ.121.* 20
num.2.

Et præcedentis ſententiæ dicitur executio , & de- 21
claratio poſt Rotam *deciſ.64.* Lapus *alleg.82. in cauſa
matrimonij.* Doctores *in clem. ſæpe, de verb. ſignif.* Bal.
in l. terminato. n.8. C. de fructib. & litium expenſ. Ripa
in l. quod iuſſit, ff. de re iud. Decius *in cap. verum, n.12.
de appellat.* Marqueſ. *tract. de commiſſion. 1. part. cap.24.
de commiſſ. appellation. ab exceſſiva expenſarum taxa-
tione ſub n.14.*

Et inſuper probatur , quoniam exceptio rem pluris 22
minúſve taxatam , & liquidatam eſſe in executione
ſententiæ appoſita ipſam non impedit aut ſuſpendit,
bene probat Parlador. *lib.2. rerum quotid. cap. fin. 1. part.
§ 11. n.44.* quia in dubio præſumitur pro taxa. Joſeph
Ludov. *concl.56.* Caroc. *tract. de locato. rubr. de uſuris* 23
quæſt.1. n.3. & ſeqq. Gaſp. Rodr. *de annuis reddit. lib.2.
quæſt. .. ſub num.62. ad fin.* ubi dicit etiam , hujuſmodi
exceptionem non impedire executionem regulariter ,
at ubi ex taxæ exceſſu contractus uſurarius induci 24
poteſt, tunc propter tale periculum admitti exceptio-
nem, ſi intra decem dies probetur ab opponente , ſe-
cundùm quæ Rodrig. *d. n.62. ad fin.*

Et licèt tunc fiat per executorem taxatio, non ideo 25
dicitur novum inferre gravamen, cùm non ſatis ſit ali-
quid de novo fieri, niſi de novo pars gravetur , quia il-
lud quod nunc per executorem geritur, non infert no-
vum gravamen, ſed pars eſt executionis, ut propterea
non ſit licita annullatio , latè & in primo caſu poſt
Contard. Lancel. & alios dicit Eſcacia *in tract. de ap-
pellat. quæſt.17. limit.1. n.48.* provenit enim ex condem-
natione præcedente, quod enim contingit & ex cauſa
de præterito, ad tempus, & primam cauſam de præte-
rito referendum, & attribuendum eſt, *l. in ratione § Im-
perator , ff. ad l. Falcid. cum, l. Pompon. 2. de negot. geſt.*
Lancelot. *de attent. 2. part. cap.4. à n.4* Gaſpar. Rodrig.
de annu. reddit. lib.2. q.17. n.75. & ſic ad præcedentem
condemnationem rectè reducitur.

His accedat mirabilis doctrina Ioannis Andreæ *in* 26
*cap. quoad conſultationem ſuper gloſſ. fin. de ſentent. & re
iud.* quam ibi referens , & exaggerans exclamat Abb.
Panorm. *ſub num.24. verſ. ſed contra præcedens dictum,*
&c. Imol. *ſub num.25.* aſſerentes , quando mandatum
eſt limitatum in incerto, & non liquido, putà, quando
ſententiam mandat , quam mitti in poſſeſſionem bo-
norum valentium centum, vel hæreditariorum, aut quæ
poſſidebat teſtator tempore mortis , vel in fructibus,
damnis, ſeu intereſſe, & ſimilibus, tunc propter proba-
bilem dubitationem , cùm quid ſit liquidandum , non
ſit limitatum in ſententia , hoc eſt , quantitas non ſit 27
ſpecificata ; ſimplex gravamen judicatur valor & pre-
tium liquidatum per executorem, ſiquidem non poteſt
ita facilè detegi , an exceſſerit, quia ex tali ſententia
quæ limitem non habet ; id probari, & verificari non
valet, prout requiritur, juxta ea quæ latè diximus ſuprà
hac *4. part. cap.3. per totum,* & circa doctrinam Ioannis
Andreæ vide ſuprà *cap.9. poſt principium, verſ. pro cujus
doctrina , n.17.*

Et in hoc ſenſu rectè loquuntur Doctores, qui ma- 29
gis communiter affirmant , à liquidatione fructuum,
damnorum , pertinentiarum , expenſarum & inter-
eſſe , virtute executorialium , aut inſtrumentorum
guarentigiorum , non eſſe admittendam regulariter

appellationem quoad effectum ſuſpenſivum, ut ex Bal.
in l.2 C. de execut. rei jud. Lanfran. in cap. quoniam con-
tra. de probat. tit. de interlocutoria n.97. Angel. in l. b
execut. C. quorum appe l.non recip. Socin. in reg.24 fal.a.
& Roder. Xuarez in l poſt rem in declarat. l. Reg. lim.4.
Covarr. lib.2.variar.cap.11.verſ.2. Parlad. lib.2. rerum
quotid.cap.fin.1.part.§.12.n.32. faciunt citati à Baldeſ. in
addit. ad Xuarez ubi proximè lim.4 liter. A. & lit. C. &
poſt alios Maran. in praxi 6.part.tit. & poſt omnia ad-
vertantur circa executionem n 23.fol.mihi 477. in addi-
tis. Rota (loquendo individualiter in noſtris terminis)
deciſ.100. à n 28.part.2. diverſ. quam ſequitur Eſcacia
tract. de appell. quaſt.17.limit.10.n.55.& limit 9.n.43.&
Gratian diſceptat. forenſ. tom.1.cap. 333. à princ. & poſt
plurimos alios ipſemet Gratian. in cap.183.n.48.& 49.
eodem tom.1. Marqueſſ. in tract. de commiſſ.1.part.cap.24.
n.24 & 29. poſt Gaileſ. & poſt nonnullos alios, quos
citat, & idem tenet Eſcobar in tract. de ratiocinijs c.33.
à n.22.& precedenti, ubi etiam dicit ſub n.23. in fine,
quòd multoties vidit, appellatum ab executoribus exe-
29 cutorialium è Granatenſi Cancellaria emanatarũ pro-
pter liquidationem earumdem, & iterum per eandem
Cãcellariam fidei remiſſionem ad executorem, ut exe-
cutionem perficiat etiam in liquidatis. Et hæc eſt pra-
xis communiter recepta, præcipuè in ſupremis tribu-
nalibus, ut pars conquerens de executore, quia mul-
tum taxavit fructus, damna, intereſſe, ac pertinentias,
eorum valorem, & æſtimationem excedendo; non au-
ditor appellãs, ſed hujuſmodi gravaminis, & injuſtitiæ
cognitio reſervatur in tempus peractæ executionis, in-
terim minimè ſuſpẽdendæ, ac deferendæ, & juſtiſſimè
quidem, cùm liquidatio ſit pars executionis, quæ in
condemnatione continetur, juxta præfatos Doctores
apud quos latè videre poteris.

30 Fateor tamen tunc eſſe ab hujuſmodi liquidatione,
& taxatione rei aut fructuum, &c. appellari, quando
ſcilicet, à condemnato probatum eſt juſtum, & legiti-
mum pretium, rei quantitas, & valor, & per adverſa-
rium aliud in contrarium verificare conantem, nihil
tamen probavi, vel ita intricatè, & illegitimè, ut nullo
modo enervetur probatio clara valoris ſacta per con-
demnatum, quoniam ſi tunc executor nihilominus no-
tabiliter auget valorem probatum, de quo conſtat ma-
nifeſtè, tunc poterit ab hoc gravamine condemnatus
appellare, quoad utrumque effectum, non tanquam ab
exceſſu, quia nullus adeſt (ut diximus) ſed ex capite in-
juſtitiæ notoriæ patentis ex eiſdem actis, quæ nullitati
in totum æquiparatur, & ſic impedit executionem, poſt
Rebuff & alios probat Ozaſe. deciſ. Pedem.142.n.33.in
fin. Guido Papæ deciſ.5n. quem ſequitur Vrtill. ad Af-
flict. deciſ.283.n.1. Gaſpar Rodrig. de annuis redd. lib.
1.quaſt.16 ſub n.6 poſt prin. & nos pluries circa appel-
lationem à notoria injuſt. alibi diximus latè, præcipuè
3.part. cap.9. à n 6. cum ſeqq.

31 Exceſſus autem in liquidatione verè & propriè ille
dicetur, quando in liquidatione executor modum ex-
cedit, quod tunc fiet, quando per eum modus condem-
nationis & rei judicatæ, ſive etiam liquidationis va-
riatur, alteratur, aut aliter mutatur, opponendo ma-
num in eo, quod ſub generalitate verborum ſententiæ
& rei judicatæ minimè comprehenditur, nec verbali-
ter, nec virtualiter, nec tacitè, nec expreſsè: ut putà
quando quis condemnatus ad expenſas liquidandas,
quæ cùm de jure non veniunt perſonales, executor in-
ſuper eas ſimul liquidet, vel cùm in expenſis condem-
natio ſacta ſit, executor de damnis faciet etiam taxa-
tionem, vel quando ſententia loquatur de reſtituendo
reditu pecuniæ, executor taxet ultra legis permiſſio-
nem, de quorum ſingulis exemplis, & de aliis pluribus
ſcitu digniſſimis, inferiùs ſingillatim eſt videndum. Iſte
32 igitur cùm ſi verè & viſibiliter exceſſus ex inſpectio-
ne ſententiæ probabilis, & apparens, cui omnino con-
veniunt verba, & effectus definitionis, ſeu deſcriptio-
nis à nobis ſcriptæ ſuprà cap.3.n.37. ut exceſſus ſit, no-
vum quoddam gravamen, extra limites poteſtatis man-
datæ per executorem illatum, de qua latiſſimè ibi vi-
detur; rectè etiam dicetur, ut appellatio à tali exceſſi-
va liquidatione, ſuos habeat defectus.

Hanc noſtram doctrinam ſic explicatam, clarè de- 33
monſtravit Rot. Romana in deciſion.100 ex novem. p.1.
diverſor. Doctorum à n.1, 2.14.& 28. cum ſeqq. qua do-
cetur, quod ſi executor liquidet aliquam rem, quæ ex-
tra ſententiam generalem eſt, & minimè in condemna-
tione comprehenſa, quòd iſtud erit novum gravamen,
augens ſubſtantiam condemnationis, & rei judicatæ,
excedens limites declarationis interpretativæ, & per
conſequens ab hoc novo gravamine, cum ſit exceſſus,
licita erit apellatio devolutiva, & ſuſpenſiva, loquen-
do in ſententia, & condemnatione de pertinentiis, &
per eandem deciſionẽ 100.& poſt Ruin. conſil. 78.n.1. 34
& 2.lib.5.& alios, optimè Gratian. in diſceptat. forenſ.
tom.1.cap.33. à num.4.& ſuperius à n. 2. qui ita in ter-
minis hujuſmodi executionis, teſtatur tenuiſſe Rotam
coram R.P.D. Orano in una Aſculana bonor. 24. No-
vemb. 1595. & 13. Maij 1596. ubi etiam poſt alias deciſio-
nes, & Doctores affirmat, hoc caſu executionem eſſe
nullam, & attentatam contempta appellatione, & per
dictam Rotæ deciſionem 100. num. 1. & 2. Cæſarem
Barzi deciſ. Benen.5. Dominus num. 7. dicit & explicat
Sigiſmund. Eſcacia in tract. de appell. quaſt.17 lim. 10.
n.54.& 55.& exemplificat n.59. ad fin, verſ. diſtinguo
concordando, & ad propoſitum directò faciunt per ar-
gumentum à ratione ceſſante, & à contrario ſenſu,
quæ poſt alios diximus ſuprà hoc cap. circa prin. verſ.
quo ies cognic. num. ... & ſeqq.

Hæc igitur ſaltim tacitè & virtualiter deprehendi- 35
tur ex Doctoribus mox citandis, dum communiter te-
nent; quòd licèt non apelletur ſuſpenſivè à liquidatio-
ne fructuum, damnorũ, expenſarum, intereſſe, & ſimi-
lium in executione virtute rei judicatæ, aut Inſtrumẽ-
ti guarentigiati; tamen quando executor in liquidatio-
ne excedit modum, tunc ab hujuſmodi exceſſiva liqui-
datione appellationi emiſſæ deferendum eſſe quoad
utrumque effectum devolutivum, & ſuſpenſivum, qui-
bus quidem juſtè juvant juris principia. B. in l. ab exe-
cutore num.13. verſ. ſed juxta prædicta ff. appellation. Sa-
licet. in l. fin. num. 1. in fin. C. quando provo. non eſt neceſſ.
Felin. in cap. quoad conſultatio. 15. num. 16. lim. 2. de ſen-
tent. & re jud. Iſſ. in l. p operã. num. § fin autem ſub n.25.
verſ ſed numquid C. de judiciis. Philip. Franc. in cap. ſapè
in quaſt.14. de appell. Marant. in praxi 6.p. actu 3. prin. in
verbo poſt omnia num.22. fol. mihi 475. in addit. & aliàs
fol.252. Guido Papæ tract. de appell. qu. 95.n.60. fol.60.
Roman conſil.45. num.2.& ibi addit. & Rot. deciſ.271.
num.2 part 1. Saluti. Tiber. in praxi lib.1. cap. 6. n.27.
& l.1. cap.2. n.24.& lib.2. cap.1 n.30. Veſtrius in praxi
Romana Curia lib.7. cap.3. num.12. Marqueſan. de com-
miſſion. 2. part. cap.3. de commiſſ. appell. num.46.& 47. &
idem Marqueſſ. 1 part. cap. 14. de com. appell. ab exceſſ.
& exceſſiva expẽſ. taxatio. n.24.& n.28. Capell. Tholoſ.
deciſ.463. Nicol. Gratian. de benef. 1. tom.6. part. cap.3.
num.135 Eſcacia de appell. quaſt.17. limit.10 n.36. qui
quidem cùm ita ſimpliciter loquuntur omnimodo de-
clarandi ſunt, & reducendi ad terminos noſtræ doctri-
næ hactenus deſcriptæ, ſecundùm Rotæ deciſionem 36
ex novem 100. divers. ſupra citatã, & Doctores in ejus
comprobationem adductos, nempe; quando in liqui-
datione variatur modus, & alteratur ſubſtantia con-
demnationis, eam augendo prout ulteriùs illativè ex
ſequentibus exemplis clariùs apparebit.

Et hujus doctrinæ primum erit exemplum, quo exe-
cutor in liquidatione ſibi commiſſa exceſſiſſe dice- 37
tur; nempe, quando quis eſt condemnatus ad reſtitu-
tionem præbendæ cum fructibus liquidandis, nam
ſi

ſi executor voluerit ; ſimul liquidare diſtribationes
quotidianas, quas poſſeſſor condemnati percepit, om-
nino excede: ; quoniam in generali condsmnatione
fructuum non compsehenduntur diſtribuiinnes quo-
tidianæ, illos namque fructus ex ſua reſidentia ſuos
fecit, condemnatus; ita in terminis probant Manuel
Rodrig. quaſt. regul. q. 74. art. 4 verſ. unde condemnatus,
Roman. in l. ſed & ſi poſſeſſores v. 5. ff de jureiur. Gamb.
de off. & poteſt legat. lib 6 num. 34. Boërius deciſ. 340.
num. 4 Moneta in tr. de diſtribut. quotid. 1. part. quaſt. 6.
Cænedus in canon. quaeſt. q. 1. num. 6. Decian. conſil. 43.
num. 56. volum. 1. Petr. Gregor. de benef. cap. 6. n. 12. Hie-
ronim. Campanill. diverſ. jur. can. rub. 7. ſub n. 15. licèt
aliquatenus confusè, Caputaq. deciſ. 29. part. 2. latè plu-
res Rotæ deciſiones adducens Lancelot. Robert. de at-
tent. 3. part. cap. 31. à n. 25. Nicol. Gas. in tract. de benef.
tom. 16. p. cap. 3. à n. 121.
38 Item quando facta fructuum benſficii condemna-
tione executor velit liquidase etiam emolumenta in-
certa, ut funeralia, oblationes, eleemoſynas; & ſimilia
quæ tuoc nullo modo veniunt, ut tenet poſt alios,
Nicolaus Gasc. d. cap. 3 à d. n. 151. cùm fructuum, reddi-
tuum, & proventuum, beneficij appellatione non con-
tineantur, latè Moneta in tract. de diſtribut. quotid. 2. p.
quaſtione 14. num. 22. Zerol. in praxi, Epiſcopal. 2. part.
verſ. diſtributiones ad fin. Cæned. in canoni. quaſtio. q. 1.
num. 15.
39 Quemadmodum etiam appellatione fructuum bene-
ficii Ecclesiaſtici diſtributiones quotidianæ minimè
comprehenduntur. nec veniunt. Selva de benef. 3. p. q. 12.
ex num. 33. Covarr. lib. 3. varior. cap. 13. num. 1. Andr.
Gamb. de off. & poteſtate legati de latere lib. 6. ex n. 18.
Ojeda de benef. incompat 3. part. cap. 12. num. 8. Flamin.
Pariſ. de reſignat. lib. 6. quaſt. 2. num. 30. Moneta ubi pro-
ximè plures referens, nonnullos etiam allegat Cam-
panill. ubi ſuprà rub. 7. cap. 6. ſub num. 5. & 347. & quo-
niam nos de hac quæſtione multa per ampliationes &
limitationes congeſſimus ſuprà hac 4. part. cap. 9. verſ.
alia ſe offert practicabilis inſerenda dubitatio, & à
num. 75. hic omitto, cùm pro noſtræ doctrinæ exemplo
hæc ſufficiant.
40 Et iterum ex præfata doctrina inſero, ut tunc dice-
tur executor modum condemnationis variase, & ex-
cedsre, quando facta condemnatione in fructibus per-
ceptis, tentat etiam taxase fructus, qui psrcipi potue-
runt, cùm in ſententia nec expreſſum ſit, nec virtualiter
intelligitur juris interpretatione, ita poſt alios Cardin.
Tuſc. pract. concl. tom. 7. litera S. concl. 126. n. 24. quod
41 fallit in attentatis; in quorum revocatione debet fieri
condemnatio fructuum, tam perceptorum, quàm qui
percipi potuerunt, in tantùm, quòd ſi in ſententia om-
nium ſit, quòd percipi potuerunt, tacitè intelligunture,
42 dummodo fuerint percepti ab aliquo tertio, qui cau-
ſam habuerit ab ipſo attentate condemnato, Aquil.
de Gsaſſ. deciſ. 140. fructus perceptos ſub de fructib. Man-
doſ. qui genesaliter affirmat) in tract. commiſſion. 14.
formul. commiſſionis attentat. in verb. fructus. Lancelot.
Robert. tract. de attent. 3. part. cap. 35. de pœnis attent.
n. 22. & præcedenti.
43 Inſuper in liquidatione excedet eaecutor, ſi lata
ſententia ſupes fructibus à tempore litis conteſtatio-
nis, voluerit liquidare, & exequi in fructibus à tempore
occupationis putà, & hic erit exceſſus de tempore ad
tempus, ſecundùm ea, quæ latè inferiùs in ſequenti
cap. undecimo dicenda ſunt, quoniam cùm prædicta nec
exprimantur in ſeotentia, nec vistualiter ſubintelli-
gantur aliàs à jure, nec comprehendantur etiam ſub
genecalitate verborum, rectè dicitur executorem con-
demnationem augere, & altesare.
44 Sicuti per contrarium fructus veniunt, quando ta-
citè & virtualiter in ſententia ſubintelliguntur, licèt
verbaliter non exprimantur, ut putà, quando quis in
ſententia condemnatus eſt ad reſtitutionem rei, quia
ſub seſtitutionis verbo in ſententia prolato, etiam fru-
ctus comprehenduntur, ſi tamen alias natura judicii,
& actionis fructus reſtitutionem patietur, autor eſt
Bal. in rub. C. de fruct. & lit. expenſ. num. 1. Iſſ. in §. om-
nium inſtit. de action. Idem Iſſ. in l. Gall. §. & quid ſi tan-
tum 67. ff de lib. & poſthum. Idem Bal. conſ. 504. arbiter.
& arbitrator. colum. 2. verſ. modo quaritur, l. 5. Bertachi.
in repert. verb. condemnatus n. 50 ad med. Covar. l. 1. va-
riar. cap. 3. n. 1. latè Seſe, deciſ. 126. à num. 3. cum ſeqq. Ti-
raquel. in repeti. ſi unquam Cod. de revocan. donation.
verb. revertatur, ſub num. 224. de qua difficultate latè
ad partes diſputavimus ſupsa hoc lib 4. cap. 9. verſic.
hinc & in illam labimur, &c. à num. 93. ubi reſolvimus
executorem ad rei reſtitutionem datum vigore execu-
torialium, non excedere fructus etiam liquidare, &
ſolvere.
Prout etiam nec excedet eaecutor, qui condemna- 45
tum in fructibus à tempore occupationis, vel conteſta-
tionis voluerit competese, & liquidare fructus non
ſolùm decurſos uſque ad ſententiam, ſed poſtmodum
decurrendos uſque ad realem, & actualem rei reſtitu-
tionem, gloſſ. & Iſſ. num. 3 in l. cum fundus, ff. ſi certum
petat. Capitius deciſione 19. in fin. Cardinalis Tuſchus
qui alios allegat, pract. concluſ. tom. 7. litera S. conclu-
ſione 128. à princip. Menoch. in præludio de recuper. poſſ.
num. 6. Petrus Surdus deciſ. 212. num. 12. Maria Nea-
poli. in compilatione jur. controverſ. ex omnibus deciſ.
tom. 4. titulo de fruct. cap 71. & eſt Rotæ deciſ. 14. de re
judic. in novis, de quo nos diximus latiùs cap. ſeq. à
num. 7.
Supradictis etiam convenit quòd tunc dicetur exe- 46
cutor in liquidatione modum eaceſſiſſe, quando ſen-
tentia, quæ ſibi exequenda committitur, condemnat
ad reſtitutionem 101 vaccarum, ovium, equarum, &c.
cùm fœtibus, ac fœmum fœtibus, quod vulgariter dixi-
mus, con partos y poſtpartos, & Ipſe in infinitum volue-
rit liquidare eos parvum partus, ubi de vera quantitate
nullo modo apparet, ſed ſub dubio eſt, de qua re la-
tiſſimè & eruditè valde poſt alios Doctores hanc diffi-
cultatem abſolvit Eſcobar in tract. de ratiocinijs cap. 18.
per totum, & in ſpecie à num. 22. ubi multa hinc inde
pro declaratione horum verborum rei judicatæ (par-
tos y poſtpartos) congeſſit, & nonnulla Joan. Garcia
de expen. & meliora. cap. 23. n. 47.
Quòd etiam pertinet, quòd quando ſententia quis 47
condemnatur ad aliquam pecuniæ quantitatem cum
ejus juſto interuſurio; non debet judex executor, ju-
ſtam legis excedere taxam pro interuſurio, quoniam
omnis ſententia eacedens taxam legis in annuis reddi- 48
tibus, eſt nulla ipſo jure ob clavem uſurarum, latè
noſtras Gaſp. Rodrig. de annuis reddit. lib. 1. quaſt. 56.
num. 10. & ſeqq. & quoniam ſenſentia judicis, quæ
exequenda committitur, debet reduci ad ſenſum, &
diſpoſitionem juris, & ſecundùm illud interpretari, 49
ac declarari, quia talis in dubio intelligitur qualis de
jure ferri debuit, latè Borgn Caval. deciſione 37. n. 53
& deciſione 24. num. 74. part. 2. quæ ita debet interpre- 50
tari, ne iniquitatem, & juſtitiam contineat, Caſtrenſ.
conſil. 3. lib. 1. Menoch. conſil. 89. n. 49. & alibi paſſim per
Doctores.
Et ulteriùs in liquidatione dicetur, modus excedi, 51
quando ſimplicites eſt facta expenſarum taxandarum
condemnatio, & executor ſimul de perſonalibus li-
quidare intentaverit, quoniam cùm in dubio expen-
ſarum condemnatio minimè de perſonalibus intelli-
gitur, ſed de proceſſalibus tantùm, alio ſpecialiter
in ſententia non expreſſo, ut poſt alios Gondiaal. de
Paz. in praxi 1. par. 1. tomo 11. temp. num. 24. Ceval.
commun. opinion. 5. tomo de cognition. violentia gloſſ. 16.
num. 12. & alios allegans tenet Villadiego in pol. 1. c. 1.
num. 6 fol. 16. meritò limites ſententiæ excedere dicetur

executor, ſi ad hujuſmodi perſonales expenſas manus appoſuerit.

52 Et illud ampliùs poteſt reddi exemplum; ut tunc dicetur limites rei judicatæ in liquidatione excedere executor; ſi facta expenſarum condemnatione, damna ſimul ſub liquidatione comprehendat, quoniam expenſarum appellatione in ſententiis non veniunt damna gloſ. in l. 1. ff. de alienation. judicii, ubi Alexand. in addition. ad Bart. & l. 3. Cod. de fructibus & lit. expenſ. Bald. in l. terminat. num. 12 in fin. verſiculo modo quæro, C. de fructibus & lit. expenſ. Idem in l. 1. §. fin. ff. ſi quis jus dicen. non obtemperaverit, & condemnatus ad expenſas non intelligitur condemnatus ad damna. Rebuff. in comment. ad ll. Gallic. tom. 3. tract. de expenſ. damn. & intereſſe, articul. 3. gloſſ. unic. num. 6. & 7. & eſt gloſſ. in dict. l. 1. §. fin. ff. ſi quis jus dicen. non obtemperan. & ibi Alexand. num. 7. col. 2. verſ. & de materia. Socin. n. 10. & Iaſ. num. 17. in d. §. fin. gl. in l. ſancimus, & in l. properandum, §. ſin autem alterutra, C. de judic. Petr. Surd. deciſione 261. num. 1. ubi num. 2. unam ponit limitationem, & poſt eum Gratianus diſcept. forenſ. tom. 1. c. 66. num. 43. cum ſeqq.

53 Hinc eſt, ut judex reſervans ſibi taxare expenſas, non poteſt taxare damna. Bald. in dicta l. terminato, & Ripa in l. 3. num. 9. ff. de damno infecto, & probare videtur gloſſ. in cap. dilecti, de foro compe. enti, ubi poſt eam notant Abb. & Felin. Boërius in deciſ. 53. num. 5. Aſin. in praxi judic. §. 32 cap. 4. num. 5. Petrus Surdus ubi proximè num. 3. & 4. & hoc procedit in ſententia, quæ eſt ſtricti juris, aliud verò eſt in contractibus, ut diſtinguit. Archidiac. in cap. in primis 2. quæſtione 1. Roman.

54 ſingular. 346. Aſin. in praxi dicto §. 32 cap. 4. num. 3. Gratian. ubi proximè ſub num. 44. Cardinal. Tuſch. alios referens practic. concluſion. tom. 3. littera E. concluſ. 637. num 2. & 3. & ita intelligendum eſt, quod ipſe Tuſc. dicit tom. 2. littera D. concluſione 4. num. 2. allegans Alexand. conſil. 34. in fin. lib. 3. Decius in cap. cum M. num. 3. verſ. præterea de conſtit. & in cap. in nomine Domini, num. 15. de teſtibus, quod expenſe litis dicuntur damnum, intellige quando per pactum alicui damnum reſarciri quis promiſit.

55 Aliud autem eſt dicendum, quando damnum virtualiter, & ſub verborum involucro comprehenditur, ac ſubaudiri intelligitur in ſententia, prout quando res reſtitui jubetur per executoriales, executoremque non excedere, liquidantem damnum ipſius rei, ut integra tradatur victori, fuſiùs diſputandu reſolvimus, multa adducentes in comprobationem ſuprà praceden. in ultim. quæſt. ubi commodiùs videre poteris n. 181.

56 Aliud non omittam exemplum, quod noſtræ doctrinæ tradit Sigiſmund. Eſcacia tractatu de appellat. quæſt. 17. limit. 10. num. 54. dum per dictam Rotæ deciſionem 100. ex novem part. 1. diverſ. dicit, executorem excedere, quando liquidationem addiderit ſententiæ, quod n. 38. ad finem explicuit, & exemplificavit, quando ſcilicet non ſtat res judicata, nec condemnatio ſuper fructibus, & expenſis, & executor vult addere fructuum, aut expenſarum liquidationem, & per conſequens novam condemnationem, ut tunc ab hujuſmodi exceſſiva liquidatione licita ſit appellatio quoad utrumque effectum.

57 Et quia per ſæpius repetitam Rotæ Romanæ deciſionem 100. & Gratian. diſceptat. forenſ. dicto cap. 333. numero 4. & alios Doctores ſuperiùs adductos poſt principium hujus capitis, verſiculo hanc noſtram doctrinam num 33. & verſic. ſequenti, hoc igitur ſaltim num. 35. apertè deciditur, non ſolùm modis prædictis dici exceſſum (qui eſt de re ad rem,) ſed etiam quando in ipſamet liquidatione modum excedit executor, quod multis aliis cauſis contingere poterit, putà ordinem liquidationis permiſſæ præpoſterans, citationem omittens, legitimas exceptiones liquidationi convenientes non admittens, aut repellendas admittendo, quibus quidem in caſibus excedere modum executionis mandatæ variis in locis diximus, ſingulorum ſingula capita propria deſcribendo, & nihilominus in præſenti non omittam exempli gratia ea, quæ ſpecialiter liquidationi conducunt, ut quæ exceſſiva dicatur liquidatio, clariùs pateat. 58

Et in primis licèt ſententia ſuper fructibus, pertinentiis, & ſimilibus primitus executionem juris mereatur: tamen ad executionem facti (hoc eſt capere pignora, & ſimilia) non debet devenire executor, donec liquidaverit, & cognoverit, quid ſpecialiter contineatur ſub generalitate verborum ſententiæ, nec ad hoc executoris poteſtas extenditur. B. in lib. 1. num. 17. ff. de legat. 2. & in leg. 2. num. 5. & 6. juncto numero 2. Cod. de ſentent. quæ ſine certa quan. & in leg. cum teſtament 4. de teſtam. maximiſ. in fin. Alexand. conſil. 188. viſo proceſſu num. 1. lib. 2. Benedict. de Paz tractatu de guarent. 1. part. quæſt. 2. in pluribus locis, & præſertim ibi, verſiculo, ſed non debet judex fol. 340. Gallez. ad forma. Came. oblig. 3. part. cap. de liquidatio. num. 6. verſ. tertia quæſtio. fol. 361. & eadem part. 3. cap. de vi inſtrumenti oblig. Came. num. 2 & 4. fol. 359. & poſt alios latè proſequitur Sigiſmund. Eſcacia ad appellation. quæſtione 17. limit. 9. num. 24. ad med. & à n. 25. cum ſeqq. latè Hieron. Mago. in Rota Luca. deciſ. 79. per totam, præcipuè num. 15. Borgni. Cavalcan. deciſione 21. n. 53. part. 1

Et quòd talis executio ſententiæ facta ante ejus liquidationem, ſit nulla ipſo jure, probant ultra relatos Caſtrenſ. conſilio 159. viſo puncto & dubio, in fine, verſicul. poſtremo videtur poſſe, poſt Bald. in l. 2. C. de execut. rei judic. & conſil. 165. ſtatutum diſponit, lib. 4. Bart. in l. nullum, C. de conditionib. & demonſtrationib. Covarr. lib. 2. variar. cap. 11. num. 1. & per eum Parlador. lib. 2. rerum quotidian. cap. final. 1. part. cap. 12. num. 29. Aymon. Cravet. conſil. 13. verſic. tertiò reſpondeo, num. 2. Rota deciſ. 352. num. 3. lib. 1. diverſor. Peregrin. deciſ. 48. & 65. lib. 2. Anton. Auguſt. deciſ. 712. lib. 3. & in repertorio de attemat. num 18. ita etiam terminaſſe Rotam, teſtatur Gratian. diſceptat. forenſ. tom. 1. 59 60
cap. 333. num. 7. & 8. qui omnes profitentur, ab hujuſmodi exceſſiva liquidatione licitam eſſe appellationem ſuſpenſivam, & per viam attentatorum etiam revocatur.

Et quidem meritò, cùm ſit executionis præpoſteratio, quæ præſertim in executore cauſat nullitatem, & exceſſum elegans Rotæ deciſio ut teſtatur Put. dec. 318. per totam lib. 2. fol. 233. Neguſant. in pigno. 4. memb. 5. part. à num. 10. cum ſeqq. verſic. tertia concluſio. cum aliis citatis à Ioan. Garcia de expenſ. cap. 6. num. 9. & ſeqq. Peregrin. de fideicommiſ. art. 51. Mareſcotus variar. reſol. lib. 2. cap. 11. à n. 27. cum ſeqq. & 121. à n. 46. Anton. Gabriel. tit. de appellat. concl. per totam, lib. 2. fol. 144. Vantius in tract. de null. ſentent. tit. quib. modis ſententia null. deferri poſſunt, n. 63. Nicol. Garc. de benef. part. 9. cap. 1. à num. 5. Guttier. pract. quæſt. civ. lib. 1. quæſt. 131. fol. 237. & latiùs per nos infrà in cap. de appella. ab executore ordinem præpoſterante, quod eſt cap. 13. à principio. 61

Item in liquidatione excedet executor, ſi ad illam faciendam minimè citaverit adverſarium condemnatum, prout præciſè, & de neceſſitate ſequitur, ſecundùm Bald. in l. 2. C. de execut. rei jud. & in l. decem, ff. de verbor. obliga. Benedict. de Barz. tractatu de guarentig. 5. part. quæſt. 2. verſ. modo hoc, fol. 341. Galleſ. ad formam, Came. oblig. 3 part. cap. de liquidatione n. 2. fol. 361. Rodericus Xuar. in leg. poſt rem, in repet. leg. Reg limit. 4. Covar. l. 2. var. c. 11. Parlad. l. 2. rerum quotid. cap. fin. 1. p. §. 12. ſub num. 30. Menoch. de adipiſcen. poſſ. rem. 5 quæſt. 10. plures ex antiquioribus refert & ſequitur Marant. de ordinar. jud. 6. factum fin. verſ. & poſt omnia advertatur per executionem, num. 21. fol. mihi 377. in additis, 62

Sigiſmund.

Sigiſmond.Eſcacia *tract.de appell.q.17.l.m 9. num.* 35.
& 41. & extra hos magnam regnicolarum catervam
congerit. Baidex *in add.t. ad Roderic. Xuar. & lim.* 4.
n.t.& n.2.littera B.

63 Et in ſpecie, quod executor hoc caſu excedat, pro-
bat poſt alios Ioann.de Ferra.*in tract.de appellat.cap.5.*
*ſub num.*12.*ad fin.& num.*52.ubi dicit quod modus in-
ter exequendum per executorem exceditur, ubi pars
in caſu quo adeſſe debet, non citatur per executorem,
quod contingere dicit, quando in alia re, quam in qua
ſententia lata eſt, facienda ſit executio, vel quando
liquidatio neceſſaria eſt, & quòd defectus citationis
requiſitæ in executione illam faciat appellabilem quo-
ad utrumque effectum, plures Doctores teſtantur,
quos nos retulimus ſuprà hoc *lib.4.cap.1.verſic.* quam
executorialium expeditionem, &c. à num. 2. cum
ſeqq.& vide quæ *cap.5.à n.*8.& ſuprà.

Et erit notandum quod in hujuſmodi liquidatione
fiunt probationes per teſtes, chirographa, & inſtrumen-
64 ta, aut æſtimatores, ſummariè tamen non ſervato or-
dine judicij ordinarij, & ideo nec requiritur libellus,
nec litis conteſtatio, cùm ſimus in proceſſu executivo
& executione, cujus pars & membrum eſt liquidatio-
nis articulus incidẽs, ſed cum primum petitur ſenten-
65 tiæ generalis executio, faciat advocatus interrogato-
rij articula circa damna, intereſſe, pertinentias, & fru-
ctus liquidandos, docet B.*in l.1.n.5.C.de ſentent.quæ ſi-*
*ne certa quantitate.*ſequitur Rodric. Xuarez. *in l. poſt.*
*rem.in declar.leg.Reg.limit.*4. *n.* 5. Eſcobar. *in tractat.*
*de ratiociniis cap.*13.*num.*22.poſt alios quos allegat la-
tius Eſcacia *tractat.de appellatio.quaſt.*17.*lim* 9. *n.* 24.
num. 28. *num.* 34. *&* 35. ubi loquendo in executione
ſententiæ latæ in judicio univerſali aut generali, vel
alio debito velato, in quo quis eſt condemnatus ad re-
ſtituendam hæreditatem ſimpliciter, quia tunc ſum-
mariè admittendus eſt ad probandum, & verificandum
quæ bona pertineant ad hæreditatem, vel de valore,
quantitate fructuum, damnorum, &c. aut quæ bona di-
cantur de pertinentiis, ſecundùm ea, quæ inferiùs infe-
renda ſunt.

66 Et loquendo tam in ſententia univerſali petitionis
hæreditatis, & ſimilium, quam in ſententia, quæ con-
demnat ad rem cum pertinentiis, ut poſtquam proba-
tæ fuerint in executione ſummariè, & extraordinario
modo, ſine litis conteſtatione, &c. res quæ ad reo per-
tinens principaliter, aut acceſſoriè, ſuper omnibus
erit facienda executio ſententiæ generalis, ut poſt In-
nocent. *in cap.cum ad ſedem,*15.*n.*1.*&* 2.*de reſt.ſpoliat;*
Bald.& alij *in l.*1. *colum.* 2. *poſt. princ. ff. de edendo*, &
alios tenet Grat.*in diſcept.atio foren.tom.*1.*cap.*153.*n.*9.
*cum ſ.qq.*dicens *num.*10. quòd aliàs nihil proficeret in
judiciis univerſalibus obtinere hujuſmodi ſententias,
ſi non liceret iſto modo extraordinario liquidare, &
procedere ad executionem.

67 Pariſormiter atque in hujuſmodi liquidatione exe-
cutor omnimodo tenetur admittere omnes, & qua-
cunque exceptiones admiſſibiles, & liquidationi atti-
nentes, & tam ex parte actoris, quam ex parte rei, ut
putà talis res pertinet ad hæreditatem, vel nõ pertinet,
vel comprehenditur ſub pertinentiarum nomine, vel
non cõprehenditur, res eſt pluris aut minoris valoris,
plus vel minus fructus percepti fuere, plus damnum
factum fuit, vel minus damnum, & ſic de ſingulis, ita
ſentit Bald *in leg.*1.*Cod de execut.rei judic.& in leg.de-*
*cem ff.de verbor.obligat.*Roderic.Xuarez *in l. poſt rem.*
*in declaratione leg.Reg.limit.*4 Covarr.c.11. Menoch.*de*
*adipiſcend. poſſ.rem.*5. *quaſt.* 10. Parlador. *lib.* 2. *rerum*
quotid.c p. fin. 1. *part.* §. 12 *num.*Sigiſmund.Eſcacia
tract.de appell.quaſt 17.*limit.*9.*num.*34.qui licèt dixe-
rit, quòd debent admitti in liquidatione omnes exce-
ptiones admiſſibiles de jure communi, quæ debent ad-
mitti in judicio ordinario liquidationis, tamen debet

intelligi modo per nos ſcripto, prout & ipſe *n. ſeqq.*
ſe ita explicuit, & declaravit, ut ſit procedendum ſum-
mariè, ſine libelli obligatione, aut litis conteſtatione,
cũ ſit pars executionis, tamen voluit dicere, ut omnes
exceptiones, quæ pertinent ad liquidationem, admit-
tantur, ſcilicet, quæ proveniunt de natura judicij.

Et ad hujuſmodi liquidationes faciendas tam reus, 68
quàm actor admittendus eſt; ultra aliquos ex ſupradi-
ctis, probant Ruin.*conſ.*22.*n.*9. *verſ. tertiò reſpondetur*
volum. 1. quem referens ſequitur Petrus Surdus. *conſ.*
186.*num* 24 *ad fin.tom.*2.& executor ad liquidationes
probandas terminum aſſignat de ſtylo Rotæ, intra
quem ſi non liquidatum fuerit, ad executionem proce-
dere poteſt. Put.*deciſ.*471 *in fi.*1.*lib.*2.Peregrin.*dec.* 18. 69
*lib.*2.Put.*deciſ.*12.*de re jud.*Socin.*conſ.* 62.*num.*3.*lib.*1.
Acorambo.*dec.*8.Rota *dec.*182.*in fin.n.*2.*diverſor.* Ma-
reſc.*var.reſol.l.*2.*cap.*21.*n.*31.*& c.*112.*n.*20. *&* 32.&
vide quæ nos infra *c.*15 *n.ic fi. verſ.*unam tamen non
omittam, & ſuperiùs à n.69.

Ex hac doctrina, fluit, quòd ſi executor admiſſibiles 70
has exceptiones non admiſerit modum in liquidatio-
ne excedere dicetur, & ab hujuſmodi admittendarum
exceptionum rejectione, & ab admiſſione rejicienda-
rum, tanquam ab exceſſu legitimam eſſe appellatio-
nem, probant gloſſ.*in cap.ab executione, Cod. quorum*
*appellat.non recip.verb.excedat.*Ruin.*conſ.*8.*n.*2. *vol.* 5.
Cardinal.Tuſc.*pract.concluſ.tom.*1 *lit.A. conclu.*4010.
& iterum *ſub.concl.*101.Veſtrius *in prax. Rom. Cur* 17.
*cap.*3.*ſub.num.*9.*verſ.ſed & inter alios,fol.*196.*& eodem*
*lib.*5.*c.* 9 Rebuff.*in tract.de ſententiarum execut. art.*7.
*gl.*12.*n.*2.*& in gl.*14.*num.*9.Cæſar.Contat. *in repetit. l.*
*unic.C.ſi de m men.poſſ.lim.*19 *n.*6 *quaſt.*24.*n.* 1. *&* 10.
Cæpol.*caut el.*44.*per totam.* Dueñas *in reg.* 41. *limit* 1.
Joann.Ferrar.*in tract.de appell.cap.*5.*num.*51.Marqueſ.
*de commiſſ.*1.*p.cap.*24. *n.*85.Cæſ.Bar.*in deciſ. Bonon.*55.
*Domin. n.*11 & per Beroi. Lancelot.Robert.*de att.*2.
*p.c.*12.*lim.*53.*num.*28.Roland.à Valle.*conſ.*43. *num.* 6.
vol. 1.plurimos congeſſimus in *cap.*7. *hac p.* ubi exa-
ctiſſime de hoc articulo, à prin.

Et inſuper conducit, quod dicit Mareſc.*var. reſolut* 71
*lib.*1.*c.p.*86. *num.* 9. *&* 10. quòd judex executor tene-
tur admittere omnes executiones relevantes, & pro-
portionabiles judicio executivo, & quæ de jure com-
muni proceſſui executivo opponi poſſunt, & ſi contra
exequeretur, ſignatura denuo transferret executio-
nem cum appellatione, ita declaraſſe Rotam teſtatur
ibi ipſe Mareſcot.

Ex quo inferri poteſt; quod ſi captarius, tutor; aut 72
adminiſtrator, fuerit ad reſtitutionem ovium aut vac-
carum condemnatus, & in executione opponat, ter-
tiam, vel quartam earum partem naturaliter periiſſe,
quia talis condemnatus audiri debet, etiam ſi ſimplici-
ter probaverit earum mortem, licèt abſque ejus culpa
obiiſſe, non probet, tenet Iaſ.*in l. quod te mihi n.* 11. *ff.*
*ſi certum petatur.*Eſco.*in tract de ratiociniis,c.*18.*n.* 32.
ubi probat quòd captarius, qui certam mercedem re-
cipit pro cuſtodia, non admittatur ad ſimplicem proba-
tionem; ſed tenetur ſimul verificare, obiiſſe abſque 73
ejus culpa, in tutore autẽ, vel alio adminiſtratore, pro-
cedunt ſuperiùs dicta quia in eis hæc ratio ceſſat, ut la-
tè per eundem Eſcob. videre per te poteris.

Quò & illud pertinet, quòd ſi condemnatus ad rei 74
fructuum reſtitutionem. opponat, ſe fructus aliquos
non percepiſſe, admittenda erit exceptio, nam licèt vi-
ctus fuerit condemnatus in fructibus, & pro eiſdem
quoque in literis executorialibus monitus (cùm tamen
generaliter tantùm) poterit nihilominus ipſo in execu-
tionis articulo negare, ſe fructus hujuſmodi perce-
piſſe, ſi modò intra terminum executionis ſibi da-
tum, vel ſaltim antequam declaratoria ſententia con-
tra ipſum proferatur, hanc exceptionem alleget; au-
dietur, elegãs Rotæ deciſio 184.incipit *ſunt Auditor.de*
ſentent.

ſentent. & re judic. in novis, aliàs 183. fol. mih 32. quam
ſequitur & de practica Romanæ Curiæ teſtatur Veſtr.
in praxi lib. 8. fin. num. 17. verſ. & ibi fo. 155. in fin. &
fol. ſeq. & cum Rota in deciſ. 5. in fin. aliàs 25. de reſtit.
ſpoliat. in novis Nicol. Milliſin repert. verb. attentans, ſi e
pendente fol. 30. Achill. de Graſſ. in deciſ. 140. fructus
percepto in rub. de fructibus, expenſ. & intereſſe, & Put.
tenet Lancelot. Robert. de attent. 3. part. cap. 31. à n. 48.
75 uſque ad 41. per quos dicit, quòd ſi condemnatus etiam
attentans probet, ſe non percepiſſe fructus, ſibi pro-
deſt ad hoc, ut contra eum non fiat executio, qui etiam
num. 41. inquit, hoc eſſe regulariter verum, quòd con-
tra condemnatum in fructibus non ſit exequendum
76 mandatum, quando dat, & nominat alium, qui fructus
perceperit, ut per Creſcentium deciſ. 92. Mobeda dec. 2.
& deciſ. 10. teſtatur ipſe Lancelot. ita deciſum fuiſſe in
Rota in una Illardenſi liquidatio fructuum coram Ca-
putaq. ut in recollectis per eundem deciſ. 237. incipit
fructus 2. p. & ita etiam tenuiſſe Rot. in Pampil. Prioratus
26. April. 1602 coram Domin. Ludovic. quam ad aliud
propoſitum ad literam refert Nic. Garcia de benef. 6. p.
c. 3. n. 113. prout dictum fuit in hæc: Non conſtare ſuf-
ficienti paritione brevis, quia clauſula (parito) non ſo-
lùm importat dimiſſionem poſſeſſionis, ſed & reſtitu-
77 tionem fructuum, ut fuit reſolutum in Pampiloneu. de-
ciſ. 28. Januar. 1577. coram Doctor. Blanch. in Hiſpalen.
Benef. 24. Februar. 1584. coram Domino Decano, &
coram eodem Ludovic. in cauſa Urgelen. jucis optandi
10. Decemb. 1601. & de perceptione fructuum ſatis ap-
parere, ex quo fuit in poſſeſſione, & non docet, ſe eos
nō percepiſſe, nec ab alio fuiſſe perceptos. Cota. dec. 54.
fuit dictum in una Compoſtela fenct. ü 9 Martij 1590.
coram Domino Plat. in Panormitanæ Archidiacona. 22.
Maij 1592. & in Cōſentina Parochia. 10. Decemb. 1592.
coram Dom. Pamph. &c.) Hactenus de dicta deciſio-
ne, & loquendo in ſpoliatore condemnato, latiſſimè
comprobat videndus Marius Giurba dec. 39. per tot.

78 Et his accedit diſpoſitio text. optimi in l. Julian. 17.
§. quod ſi dolo, ff. de re vendit. quo dicitur, quòd contra
eum, qui rem evicit, rectè opponi poteſt exceptio illo-
rum fructuum, quos aliquo tēpore evincens percepit,
aut rem poſſedit, ibi, ſed & fructus ejus temporis, quo
poſſeſſus eſt ab eo, qui evicit, reſtituere non debet, &c.)
qui textus non eſt dubium, loqui de condemnatione
facta, tum cùm loquatur de præterito, ibi, evicit, abſque
N. & quia evictio non dicitur niſi poſt rem judicatam,
79 juxta totum titulum, ibi plura jura, ff. de eviction. &
quæ ibi tradunt communiter Doctores, & alibi de evi-
ctione tractantes, quod corroboratur ex l. 1. C. de re
jud. ubi probatur, exceptionem (quod petis, intus ha-
bes) poſſe condemnatum opponere poſt ſententiam
adverſus victorem, & poſt rem judicatam, ubi Docto-
res latè proſequuntur.

80 Et pariformiter dicendum venit de condemnato
generaliter ad fructus beneficij, & in executione oppo-
nit, ſe illos in utilitatem beneficij convertiſſe, ut hæc
exceptio debeat legitima reputari, ſecundùm Veſtr. in
praxi Romana Curia lib 8. cap fin. n. 17. fol. 158. ad fin.
& ſeq. ex Rotæ deciſ. 184 aliàs 183. ſicut auditor. de
ſent. & re iud. in novis.

81 Item etiam ſi condemnatus ad fructuum reſtitutio-
nem, opponat de expenſis in illis factis, legitima & ad-
mittenda exceptio erit per executorem, fructus enim
in ſententia intelliguntur deductis expenſis, & oneri-
bus pro illis, & illorum occaſione factis. Ita Borgni.
Cavalca. deciſ. 27. p. 2. n. 77. Rebuff. in conſtit. regal. tom.
3. tract. de fruct. art. 1. n. 30. fol. 893. Ariſm. Tepat. lib. 5.
tit. de fruct. rei litigioſa fin. fol. 344.

Et comprobatur, quia lex ſtatutum aut quælibet alia
82 diſpoſitio, loquendo de fructuum reſtitutione, intelli-
gitur deductis expenſis, & ſumptibus factis, præſertim,
in cultura, & colligendis ipſis fructibus, volunt gloſſ.
B. & Angel. n. 1. in fundo, ff. de vi. & vi. gloſſ. in § ex di-
verſo. verſ. certe illud, & ibi Doctores inſtit. de rerum
diviſion. gloſſ. in cap. cum antea verbo, fructus, & ibi
Barb. col. 2. de pignor. Iacob. Aretin. Beroi. & Alex. qui 83
adducit concordantes, & alij recentiores in l. fructus
per illum text. ff. ſoluto matrim. idem Bar. in l. cum quæ-
ritur, ff. de legat. 3. Specul. in tit. de expenſ. §. 8. verſ. ex-
penſa igitur. Bal. & Salicet. in l. ſi quis ſciens, Cod. de rei
vind. ubi & hoc dicent, procedere in malæ fidei poſſeſ-
ſore, idem Bal. in l. 1. colum. 3. per illum text. & ibi An-
gel. C. de fructib. & litium expenſ. & in l. nec ad fin. Cod.
de compenſat. & in cap. cum M. Ferrarien. colum. 2. verſ.
ibi proventus de conſtit. Roma. conſ. 230. præſupponitur
primò Paul Caſtr. conſil. 239. ſuper hoc facto colum. ul.
l. 5. Franciſc. Aret. conſ. 17. conſideratis col 9. & poſt alios
Felin. in c. ad noſtram, c. 1. & 2. & ibi gl. per illum text.
de jure jur. & probatur in l. ſi à domino vel à patre §. ult.
de petit. hæred. l. fundus qui dos ff. famil. herciſcund. text.
in l. divort. §. impendia. ff. ſolut. matrim. ubi gl. & DD. &
optimè lex, quia in fructibus, ff de uſuris, ubi in hæc
ſcribitur: quod in fructibus redigendis impenſum eſt:
non ambigitur, ipſos fructus diminuere debere, &c.)
& ibi quoque Angel. & per plures columnas latiſſimè,
de hoc articulo, ad multos caſus particulares inde in-
ferens, omnino videndo proſequitur Tiraquell. de re-
tractu lignagier §. 15. gloſ. 1 per tot. ubi copioſiſſimè de
materia deducendarum impenſarum ex fructibus.

An & quando in executione ſententiæ, qua quis eſt 84
condemnatus ad rei, & fructuum reſtitutionem, poſſit
executor expenſas, & melioramenta in re rel ad rem
factas, cum fructibus computare, & compenſare, &
quomodo, vide late Alvar. Vallaſ. de jure emphyt. q. 25.
num. 26. Cuv. lib. 1. variar. cap. 8. n 8 n. 4. meliùs & la-
tiùs noſtras Ioannes Garcia de expenſ. & meliora. cap.
22. n. 54. Capicius deciſ. 93. n. 10. bene explicat Eſcob.
de ratiocinis cap. 16. num. 33. per totam, quem conſule,
& Joan. Garc. in re hac, vide Pereg. de fideicom. art. 50.
per totam.

Sed an executor excedat, taxando expenſas execu- 85
tionis coram eo factas, an verò debeat remittere ad
judicem ſuperiorem mandantem, examinant Rebuff.
in conſtitut. Regalib tom. 3. titul. de ſent. execut. art. 7.
gloſſ. 9. n. 16. fol. 221. Veſti. in praxi Romana Curia cap.
fin. quod ego fœdere diſtinctionis componerem, ut
mixtus executor, prout eſt, qui cognitionem habet, ad
liquidandum, poſſit abſque dubio illas taxare, quia cui
committitur quod eſt plus, committitur etiam quod eſt
minus. Merus autem, qui nihil decernit, nec juriſdictio-
nem, aut cognitionem habet, ſed omnia hæc geruntur
à ſuperiore, nec etiam taxare poterit has expenſas
coram ſe factas & ita intelliguntur DD. ipſi.

An & quando exceptio paupertatis excuſet à ſolu- 86
tione fructuum, vide Covar. in pract. qq. q. 25. ante fin.
verſ. decimo tertio, alios citat Lancel. Robert. in tract. de
atte t. 3. part. cap. 31.

Et cùm de fructuum, damnorum, expenſarum, & in- 87
tereſſe liquidatione, & exceſſu latè fuimus loquuti, de
pertinentiis autem pauca, & ea quidem obiter, ope-
ræpretium duxi, illam ingentem abſolvere difficulta-
tem, quæ rei, de qua agimus, pertinet; an ſcilicet de
judicata lata ſuper reſtituenda re, quia nihil de perti-
nentiis loquuta eſt, executor excedat, ſi condemnatum
exequi velit in pertinentiis, appendicibus, & aliis rebus
ipſi rei connexis.

Quam priùs ut diluamus, utile quidem, & exone- 88
roſum erit, (ſaltim remiſſivè) præmittere, quid quæ-
que appellatione, & nomine pertinentiarum veniant,
quarum in ſententiis, ſtatutis, legibus, & aliis qui-
buſvis diſpoſitionibus mentio quotidie ſolet fieri, de
qua re quoniam plures plura dixere, ad illos cuncta
dicentes me remittam, ut ſtudioſus, quidquid ſibi
convenient, eoſdem requirat. Et in primis jura ſunt, &
Doctores

Doctores communiter in illis,ſic in l.quod in rerum, §.
ſi quis poſt teſtament.ff. de leg. 1.l. prædiis §. qui domum,
ff.de legi 3.quæſitum eſt,§ ſi quis eodem, ff.de fundo inſtru-
cto, & inſtrum.legat.omnes Canoniſtæ in cap.cum ad ſe-
dem, de reſtit.ſpoliat. præſertim Innocen. ibid. verſ. &
dic quando pertinentiarum nomine,&c. Ioan.Andr. verſ.
pertinentiarum autem nomine, &c. Ant.de Butr. verſ.op-
pono, quod non procedat. Ab. verſ ſed nunc quæro. Card.
Ancar. & Imol verſ.item adverte. Collecta n 9. Bal.
conſ.468.verſ.iſtis ergo vol.5. Oldrald.conſil.10. in prin.
Speculat. in tit.de religio. domi. verſ. qualiter autem, &
ibi Ioan.Andr. in addit. Ab. conſil.62.verſ.ſecundo prin-
cipaliter.volum.2.pract. Papien.in libello, actio realis, in
verb.cum pertinentiis ſuis.Socin.in reg 295.Decius conſ.
516.verſ.& ſicut Domina Maria.Socin.junior.conſ.160.
num.33. volum.2. Cardin.conſil.47. verſ.ad illud reſpon.
dicens, pertinentiarum nomine omnia ea venire, quæ
pleno jure pertinent. Calderic. conſil.6.de verb.ſignif.
Hoſtien.in d.cap. cum ad ſidem, verſ.veruntamen ſi Ec-
cleſia. Barba. conſil.57.verſ.ideo cum Innocen.vol.4.Imo-
la in l.3. & ibi Alexan. verſ.circa iſtam quæſtionem ff.de
acquir.poſſ. Alexan. conſil. 222.in fin. vol.3.& conſil.14.
vol.7. Aretin. conſ.15. Afflict in tract.de cap. tit. qui cur.
vend.n.8. in uſi. feudorum. Iaſ.in l.fin. verſ.vide etiam.ff.
de conſtitut. princ. Ruin.conſil 54 vol Mari. Socin. jun.
conſil.160.num.32.vol.1. Corneus conſil.321 verſ pro de-
ciſione volum.4 Pariſ.concluſ. ſuar.lib.5.regul. 37. Boër.
deciſ.50.col.penult. Natta conſil.506.a n 98.& ſup.lib.3.
Roder.Xuar.alleg.7 à num.13.& ſupra. Cravetta conſi-
lio 895.Rolan. a Valle conſ.10.n.34.lib 3.Cepha conſ.3.
num.42.lib.1. Menochius conſil.578.à n.26.& conſ.145
num.24. Roderic.Xuar.alleg.8.num 14. & ibi ejus ad-
dit Baldez Matien.in l.1.tit.10.lib.5.recopil.gloſ.12.Gre-
gor.Lop in l.26.tit 2.p.3.gl.1. & l.9.tit.4.p.3.gloſ.5.Al-
var. Vallaſq.de jure Emphy.q.51.n.3.latiſſime etiam per
Cardin.Tuſch.pract.concl. litera P. concl.323.per totam,
(ubi ſe ipſam ad alios remittit)Burſat.conſil.5.num.7.
24. & 25.tom.1. multa per Bertach in repert. verb.per-
tinentia, 4.part. Tiraq. in tract.de retra lignag.§.36.gl. 3.
a n. 4.& idem in tract. de primogenitura q.73.late Ant.
Gabr.l.6. commun concluſ. tit. de verb.ſign. concl 10 per
tot.Andr.Gaill.lib.2. obſervat.63 copioſè etiam & uti-
liter per Mantic. in tract.de contracti.tom.1.lib.4.tit.14.
à num.52.fol.205. exactè Menoch. in tract. de præſum-
pio. lib.3.præſumpt. 99. per tot.tom.1. apud quos plenè,
& uſque ad refectionem, quid nomen pertinentiæ in
ſe comprehendat, & multa de pertinentiis, & conne-
xis, & eorum natura latè Mieres, de majorattu,1.p.q.10.
à n.90. cum ſeqq.

89 Quod attinet tamen ad noſtram propoſitam quæ-
ſtionem,videtur dicendum; executionem minimè ex-
cedere, ſi etiam ſententiam ſuper pertinentiis rei exe-
quatur. Et moveor primò, quoniam pertinentiæ ſunt
appendices rei principalis, ut dicit Tiraquel. in tract.
de retract.lignag.§ 36.gl.3.n.4. in princ. & dicuntur an-
nexæ & connexæ rei ipſi, & ejuſdem naturæ cenſeri,
ita per l.qua religioſ.ff de rei vind. dicit Natta conſ.446.
num.1. Imol. in l. 3. circa finem prin. ff de acquir. poſ-
90 ſeſſ.Petr. Surd.in conſil.135.num 4. & 5.tom. & videntur
rei principali ſervire,tàquam quid acceſſorium,Sylva,
conſil.58.num.7.Surd.ubi proxi. num.5.Rot. deciſ.100.ex
novem num.10.; art.1.diverſ.Innocen.in cap.cùm ad ſe-
dem num.1. & 2. de reſtit.ſpolia. Gratian. diſcept.foren.
num.1.cap.333.num.12. Card.Manti.de contra.tom.1 lib.4
tit.14. num.33. poſt Ab.& Alexan. Cardin. Tuſch. ubi
proximè per multos numeros.

91 Et faciunt, quoniam illa dicuntur de pertinentiis,
quæ aut lege, ſtatuto, homine; aut conſuetidine ad
uſum alicujus rei ſunt deſtinata,cui ut acceſſoria acce-
dunt; Ita Innocen.in c.cum ad ſedem.de reſt.ſpolia.Bal.
in rub. de judiciis num.11.verſ. quæro pet. Socin.ſenior.
conſil.47 n.4. lib 1. Decius conſil.516.n.23.Cravet. conſil.
234.n.2.verſ 2.Cardin. Mantic. tract. de ambig.conven.
lib.4.t.s.14.num.32.

Sed diſpoſitiones,quantumvis ſtricti ſint juris, lo- 92
quentes de re principali, locum habent, & extendun-
tur ad connexa,& appendices ejus.text.eſt in l. Lucius,
§.Paulus reſpondit,verſ.nulla neceſſitate,& ibi valde no-
tat Bal ff.de miniſt.tutel. ubi promiſſio facta per fidejuſ- 93
ſionem(quæ eſt per ſtipulationem,& ſic ſtricti juris ſe-
cundùm Nicom.mox citandum)de geſtis in tutela per
tutorem, extenditur ad geſta extra tutelam, quæ ſunt 94
connexa ratione tutelæ, ſequitur Iaſ. in l.1.§. rationem
in fin.ff. de edendo.& poſt alius Franciſ.Nicom.in reper.
c.quoniam contra à n. 441. de probat. & pulchrè faciunt
quæ nos cap.11 a n.31. & ipſe Niconi. citat text. dicit
ſingularem in l. cogendum §. fin. ff. de procur. quo dici-
tur,quòd habens mandatum (quod eſt ſtricti juris) ad 95
actum extrajudicialem,intelligitur,illud habere man-
datum occaſione illius actus ,ad agendum in judicio,&
ita in propoſito ſubtiliter notat Aretin. in l.Gall. §. &
quod ſi tantum.ff.de lib.& poſthum.col. 3. in medio, verſ.
tertio modo, quia quæ non poſſunt, niſi connexe pro- 96
duci, non poſſunt niſi connexe tolli,l. tria prædia, ff.de
ſervit. reſtit. præd. Socin. in l.1 col.95.ad fin.verſ.quarto
moveor.num. 55. & col.106.in fin. de vulgari & pupilla.
Bal.in l.fin. penult. C.de inſtit.& ſubſtit. & in pr.q. per
eum diſputata, inquit, Lucana civitatis ſtatuto cavetur,
col.3.in prin.verſ.decimò probatur,allegans l.1.tit. ff. de
adimen.leg.l.per ſervum,§. 1. in fi. ff. de uſu & habit. Iaſ.
in l.quemadmod.ff. de acquir. poſſ. & l. quod juſſit, col. 1.
n.12. alia allegans ff de re jud.Bal.in l.ſi ita ſcriptum§.
reguli. per illum text ff.de liber. & poſt. facit bona do-
ctrina Imol.in c.cum.M.Ferrar.de conſtit.col. 18.

Facit etiam, quod licèt diſpenſatio odioſa ſit, & 97
propterea reſtringenda,text.in c.1 in fin.de fil.presbyter.
in 6.gl.in,ordinarij c.de off.ordinarij in 6. (ex mox ci-
tandis)& tamen ubi ſumus in connexis,talis diſpenſa- 98
tio extenditur ad non expreſſa, gl. eſt quam ibi com-
mendat nota Ab. n. 4. in cap. quia in tantum de præben-
dis verbo,plures,ſequitur Iaſ. in l.1.in prin.ff.de tranſact.
Anton.in cap.cum in cunctis col.7.de elect.Iaſ.in l. benefi-
cium,col.7 n. 44. ff de conſtit. Principum. Socin. in rubr.
ff.de lib.& poſth n.11. optime gl.& ibi Butr. in cap.quia
juſtum,in præben. Mareſcotus variar.reſol.242. cap. 24.
num.6.Mand. in reg.20.Cancellar.quæſt.47. num. 3. Vi-
llalob. in ſumma 2.difficul.44. n. 19. faciunt etiam quæ
latè cumulavit Petrus Surd. deciſ. 212. à num. 8. cum
ſeqq. ibi de fidejuſſione, quæ(licet ſit ſtricti juris) ex- 99
tenditur ad acceſſoria, & ea omnia, quæ adhærent, &
accedunt rei principali, plures Doctores allegant, &
plurima fundamenta,exempla,& Doctrinas, quæ hanc
partem miro modo comprobant,& corroborant; vide
latiſſimè per Aviles in cap.prætor. cap. 1. à num. 9. cum
multis ſeqq.

Et corroboratur hæc pars,quoniam procurator non 100
dicitur excedere fines mandati, apponent manus ad
connexa mandata,ita conſulit Paul Caſtrenſ. conſil. 30.
ſequitur Iaſ in l. 1. col. 1. poſt medium C. de tranſactio.
quos ſequitur Franciſ.Niconitius in repet. cap. quoniam
contra.de prob.v.856.& eo etiam comprobat,quia tran- 101
ſactio (quæ pariter eſt ſtricti juris) facta ſuper una re,
ad aliam extenditur ratione connexitatis,per gl.notat,
in cap.accuſatus in verſ judicant de hæretic. in 6. quam
valde notat Paul.in l.ſi certa.C.de tranſact. Ancar.Imol.
in l. qui Roma, §. duo fratres de verbor. oblig. Iaſ. in l. ſi
ex falſ.n. 4. Cod. de tranſactionibus, & in l.more col. 9.
num.36.ff. de juriſd.omni. judic. & in l. ſi quis ex argen-
tariis,§.rationes in pri.ff.de edendo,& in l.ſi unus, §. ante
omnia in fin.ff.de pactis,& in l. tres, col.fin. ad fin. ff. de
eo quod certo loco,late Petrus Surd.conſil. 265.a n.17. &
ſuprà.à prin.tom.1.

His accedit,quod alicujus rei facta venditio exten- 102
ditur, & trahitur ad rem acceſſoriam & cohærentem

&

& pertinentem, ut per *l. Soia §. Tyrannus, de fundo inſtr. & inſtrum. l. prædiv. §. fi. del g. 3.* & utrobique B. Alber. & cæteri Doctores, tenet Ant. Gam. *tom 2. variar. c. 2. n. 13.* qui bene explicat text. *in leg. ſed adeſt, §. ſi quis mulierem, ff. locati*, ubi Paul. & Doctores text. *in l. rem actio. §. item quacumque, ff. de rei vind.* text. *in l plerumque ff. de ad l. edicto, l. ſi ut certò §. uſque adeò, ff. commodato. l. quamvis, ff. de precario, l. cum auro, ff. de auro & arg. leg. l. poſſeſſionis, C. comm. utriuſque judicij.* Guillel. de Cunii *ſi ut certo §. uſque adeò. ff. commodati.* & ibi Alb. de Roſſ. Fulgoſ. & cæteri Doctores, Angel. & alij Doctores *in l. cum qui §. non ſolum ff. de furtis.* Bah. *in*
103 *cap. tranſlato, de conſtit. n. 3. col. 1.* Anton. Gom. *ubi proximè*, qui loquitur in ancilla, equa, vacca, aut ove ſimplicitet vendita, quod intelligitur, etiamſi non exprimatur, vendi pullus, vitulus, & agous earum, ſi adhue lactatur, quia judicatur una, & eadem res, & acceſſoriè adhæret matri, ſecus quando non lactatur, ſed paſcit herbam, & aliter per ſe, quia judicatur res diſtincta, & de per ſe, non autem quid acceſſorium, & adhærens matri, ad quam diſtinctionem reducendam eſſe *l. leg. §. fin. verſ. ovibus ff. de leg. 3.*

Et ex hac ratione probat text. *in l. ædiles la 2. verſ. 1. ff. de ædili. edicto*, dicitur ibi Odofred. Bal. Angel. Salicet. Fulgoſ. & communiter Doctores, & per *§. vendidit, ejuſdem legis l. cum qui §. non ſolum, ff. de furtis.* Guillel. Alberi. & alij communiter *in leg. ſi ut certo §. ſi uſque*
104 *adeò ff. commoda.* Bal. Salicet. & alij Doctores *in l. C. de ædilit. actio.* Anton. Gomez *tom. 2. var. cap. 2. n. 15.* quod ſi venditur mula, vel equus, venit etiam ſella, & frænum, & alia ornamenta, quibus tempore contractus equus emptori oſtenſus eſt, quia hæc ornamenta accedunt acceſſoriè, & cohærent rei venditæ, quoniam
105 quando aliqua res alteri accedit, & cohæret, judicatur una, & eadem res, & non debet ab ea ſeparari, text. *in l. in rem actio. §. item quacumque, ff. de rei vind.*
106 Hioe quando res prohibita è Regno extrahi, publicetur, quia cadit in commiſſum, publicatur etiam, & in commiſſum cadit, currus, navis, mulus, ſaccus, quibus exportatur, quoniam licèt hæc non ſint de mercibus prohibitis; tamen tanquam acceſſoria etiam publicata ſunt, ita probat text. *in l. eosem ferro, & Dominus navis, ff de publ. & vecti.* magnam Doctorum catervam congeſſit ad hoe Bobadill. *in polit. lib. 3. cap. 5. à n. 53.*
107 Quod & eo fortius redditur, quoniam ſententia lata ſuper re, aut bonis, quibus adhæret & eſt annexum jus patronatus, comprehendit etiam ipſum jus patronatus, in conſequentiam & acceſſoriè, ejúſque virtute in victorem tranſit, ut in uno plures referunt latè per Nicol. Gratian. *de benef. 5. part. cap. 9. num. 27.* & exactiſſimè quamplures congerens *a n. 25. cum multis ſeqq.*
108 teſtatur idem eſſe in ſententia confiſcationis, bonorum, quibus adhæret jus patr. quo loci & *in 5. cap. 5. à n. 9. cum multis ſeqq.* plurimas adducit doctrinas, & effectus reſultantes ex hac connexitate, & cohærentia
109 juris patronatus, qoi quidem rei de qua agimus rectè conducunt, quas per te vide.
110 Et ex prædictis infert Franciſ. Niconitius *in d. repet. cap. quoniam contra. de probatio. n 857.* quòd ſententia nedum parit exceptionem rei judicatæ in rebus proſequutis, ſed etiam in pertinentiis, & appenditiis proſequutorum, allegat text. (quem dicit notabilem) *in l. ſi cum tibi, C. de jud.* quem ibi ſingularè vocat ad propoſitum B. qui ſequutus à Salic. *ibi*, illum text. ita ſumunt) licet ſententia generalis non nocet in ſpecie non proſequuta, nocet tamen in appenditiis proſequutorum) licèt Alexan. ibi alier ſumat ſecundùm ejus verum intellectum (ut aiunt) ut ſententia lata ſuper certa ſpecie judicij generalis, nocet in omnibus ejus acceſſoriis, vel dependentiis, licèt ſuper eis non fuerit diſceptatum, & hunc intellectum ad illum text. retinet gloſſa *ibi verbo, non poſſe*, communiter recepta per Bart. Bal. Paul. Caſtren. Salicet. Alexan. & Iſſ. *ibi*. Idem tenet ipſe I. T. *in l. licet verſ. certio C. de judiciis, & in l. non egimus, n. 2. ff ſi quis cautionibus.* Bart. *in l. Aure' §. Caiu i. fin. ff. de liber. legat.* text. *in cap. inter dilectos*, & ibi Imol. quem citat Niconti. *ubi proximè.*

His adde conſilium Alexan. 23. *num. 6. lib. 5.* quo di- 111
citur, quòd ſententia lata ſuper re petita, intelligitur etiam lata ſuper acceſſoriis, & ab dependentibus, licèt in ea ſpecialiter non exprimuntur, per quod conſilium ita pluries determinavit Rota Romana, ut teſtatur Proſper. Farin. ut ex recollectis per eundem eſt deciſio DCCCLVI. & deciſio DCCCLIV. *folio* 478. & deciſio DCCCLXVI. quibus dicitur, quòd ſententia in favorem præpoſiti lata ſuper reſtitutione ſatis præeminentioris, extenditur, & exequitur in aliis præeminentiis, de quibus actum non fuit de quibus deciſionibus nos latiſſimè egimus ſuprà *cap. præcedenti n. 19. verſ. hinc ad particulares quæſtiones*, &c. quæ omnia hîc applicari poſſunt. Et facit inſuper quod dicit Ab. *in conſil. 89. in quæſtione, col. 2. in prin. verſ. nec obſtat ſi dicatur lib. 1.* quem referens ſequitur Cardin. Tuſch. *pract. concl. 7. litera S, concl 216 num.* 111. Paul. Caſtr. *conſil. 275. ad primum in prin. lib. 2.* dicentes, quòd ſi ſententia declarat Caſtrum eſſe civitati ſubjectum, & eſſe de aliquo 112
comitatu, cenſetur declarare ut teneatur contribuere ad onera civitatis, quia eſt appendix, & acceſſorium ad ſubjectionem declaratam, & ab ea dependens.

Et quòd ſententia lata in principali extendatur ad 113
connexa, pertinentia, & adhærentia, in terminis etiam tenet Hippolyt. de Marſi. *in repeti. repeti. rub. ff. de fidejuſſ. num. 187. & per dict. l. cum tibi*, & B. *ibi*. idem tenet expreſsè doctiſſimus Avil. *in cap. prætor. cap. 17.* qui *à n. 9.* poſt gl. *in c. licet ergo. 8. q. 1. & l. fin. ff. manda.* Alex. *in conſil. 40. n. 11. vol. 5.* Innoc. *in c. dilecto de reſcrip.* & Hippolyt. de Mar. *ubi ſuprà n. 189.* & Felin. *in cap. ſuper literis, col. 13. de reſcripı.* rectè comprobat Mari. Giurba *deciſ. 108. ſub num. 9.* per Bal. doctrinam, quam ſequitur Caſtrenſ. *conſil. 306. volum. 2.* Peregrin. *deciſ. 118. num. 3.* Gaill. *lib. 1. obſerv. 128. n. 8.* cujus rationē reddit ex aliis Giurba *ibi, n. 7.* videndus, firmat etiam Vincent. Carocius *except. 126. n. 8.* & in regula *cùm quid part. 1. lim. 4.* 114
& docet ipſe Avila, quòd ſi judex ponit manus ad connexa mandato, non dicitur excedere finem mandati, ubi in comprobationem plurima elegantia adducit fundamenta, & doctrinas, & poſt Felin. Innocen. Bald. & alios, idem repetit *in n. 27. cum ſeqq.* quem omnino vide, & Hippolytum de Marſil. *ubi ſuprà.*

Et inſuper probatur, quia licèt ſententia aliàs ſit 115
ſtricti juris, extenditur ad augmentum, ut *per l. ſi opus*, & ibi Alberi. *ff. quod vi aut clam l. quamvis*, juncta gl. *in verb. per inde, ff. de bonis author. jud. poſſidev. l. cum patre. §. quamvis in fin. reſp. 1.* cum concordantiis, per Tiraquel. *de retract. §. 1. gl. 18. n. 53. pag. 358.* quos ſequitur referens Mierez *in tract. de maiorat. 1. part. quæſt. 10. in noviori impreſſione.*

Et quod ſententia extendatur ad connexa per text. 116
in l. ſi cum tibi, ubi B. *C. de jud.* nota Hippolyt. *in rubr. ff. de fidejuſſ. num. 187.* Avil. *in cap. prætor. cap. 1. num. 17. fol. 28.* latè, Tiraquel. *in tract. res inter alios, pag. 26.* per quem ita affirmat Mier. *ubi proximè num. 124*, & quòd ubicumque profertur ſententia ſuper domino caſtri, 117
cenſeatur data ſuper juriſdictione, quæ caſtro cohæret, reſolvit Eguid. Boſſ. *in voto practica crim. tit. de Principe n 255.* Capicius *deciſ. 22. n. 36.* ſententiam autem Bald. *in §. è contrario*, ſequitur gloſſ. Pariſ. *in conſuet. Pariſien. part. 1. §. 1. gloſſ. 5. n. 44. fol. 32.* & quòd ſententia lata ſuper comitatu ſive abſolutoria ſive condemnatoria proſit, & noceat in molendinis, & aliis acceſſoriis, ſeu connexis, ſubintellectis ſub principali, pulchrè comprobat in noſtris terminis Marius Giurba *d. deciſ. 108. ſub num. 9. verſ. reſpon. 3. & n. 7. fol. 391. E.* 118
idem dicendum de re incorporata, quia incorporatio
omnia

omnia comprehendit. Mieres *ubi proximè n.* 125.
Quintilia.Mandoſ. *in reg.Canc.n.6.fol.66.* vide Tiraq.
in l.ſi unquam verbo,donatione, ſub 1.192. ubi quid di-
catur jus incorporatum.
119 Et quando bona dicantur augmentata in majorato,
& quando eodem jure judicentur, & quando eorum
fiat incorporatio majoratus, quando augmenta cen-
ſeantur eſſe de majoratu, & ejus regulis judicari, ac
comprehendi, tanquam connexa,& inſeparabilia,vide
latiſſimè plures relatos;magnam copiam doctrinarum
cumulans per Mier. *de majoratu* 1. *part. quæſt.*10. *per
tot.*ubi plura elegantia *in noviori impreſſione*, & utrum-
que Mol. alter *de primogeniis lib*...*c. à n*... alter &
Theologus *de juſtitia & jure, in tract. de majorat.*
120 Quibus convenit,quod dicit Mareſcot. *var.reſolut.
lib.*1.*cap.*87 *num.*20. quòd ſi ſententia lata ex vi judicij
univerſalis generaliter, faciat rem judicatam in omni-
bus pertinentiis, poſtmodum in executione liquidatis,
121 & declaratis,adeo ut clauſula (parito judicato) quoad
illas pertinentias, etiam non expreſſas in ſententia,
ſed tacitè ſubintellectas à jure operetur, juxta Rotæ
deciſionem 100. *numero* 14 *in ſtlo num.*34. *part.*1. *di-
verſ r.*
122 Hinc etiam condemnatis civibus alicuius civitatis,
intelliguntur etiam condemnati habitatores alicujus
caſtri, quod eſt de comitatu ipſius civitatis, quoniam
cives illius civitatis dicuntur comitativi caſtri.Hanc
doctrinam tenet Bart.*l.*2 *in princ.num.*6*ff.de verbor.ſi-
gn.ſic.per l.civitatibus,de lega.*1.*l.civitas ff ſi cert. pet.l.
civita ibus, ff. quod cuiuſque univerſitatis nomine*,ita ut
ſi ſimus in materia & cauſa communi civibus & comi-
tativis,tunc verius eſt,ut comprehendatur comitaten-
ſes in ſententia condemnante civitatem,prout declarat
Felin.*in cap. Rodulf.col.*9.*poſt medium, n.*9. *de reſcript.*
Rebuff.*in l.*2.*colum.*5.*in fi.verſ. denegatur in materia*
123 *congruenti, ff.de verb.ſignific.* Gratian. *in diſceptation.*
*foren.ſ.cap.*207 *n.*7.qui *à n.*2.latè comprobat, quòd ap-
pellatione civitatis veniunt caſtra,& villæ.
124 Ex quibus quidem libentiſſimè moveor, hanc par-
tem, & ſententiam amplecti,ut executio rei judicatæ
latæ ſuper re reſtituenda,non excedat, ſi eam exequa-
tur in pertinentiis,& appendicibus, pertinentibus, &
annexis, augmentis, & cohærentibus ipſi rei, etiamſi
in ea non exprimatur; cum hoc tamen temperamen
to,ut illæ pertinentiæ, ſaltim in genere ſint antea pe-
titæ,juxta ea quæ latè diximus ſuprà *in cap.præcedenti à*
125 *n.*33.licèt aliàs ferri poſſit ſententia ſuper connexis &
dependentibus, etiam non petitis, *cap.inter dilectos*, &
ibi Imol. *de donat.* Franc. Niconi. *loco ſuper.ius citato
num* 871.& poſt alios Aviles in *dict.cap.*1. *prætor n.*14.
& 15. quia ſententia ſuper eo, quod venit ex natura,
& aptitudine propoſitæ actionis, valida eſt, quia pe-
titioni ineſt Eſcacia *de appell. quæſt.*11. *num.* 23 & ex
Fel.Abb.& aliis Maſcar. *concl.*118. 151. & in terminis
Giurba *deciſ.*108.*n.*7.
126 Et pro complemento hujus pertinentiarum articuli
advertere debes, quòd verbum (cum pertinentiis) eſt
univerſale ſui natura:*l.*1 *§.cùm urbem, ff.de offic. præfe-
cti*. Innoc.*in cap.cùm ad ſedem,ad fin. C.de reſtit. ſpo-
liat.& in cap.ex litteris,de iure patron.*apta comprehen-
dere honores,onera,ſervitutes,& omnia,etiam neceſſa-
127 ria ad rem ipſam principalem, notatur *in l. rerum ap-
pel.ff.de verbor.ſignif.*Bal.*conſil.*245.*vol.*3 Innoc.*ubi pro-
ximè*, & poſt alios Burſa. *conſ* 15. *num.*7. *tom.*1. & ut
128 in propoſito inquit Mantica *de contract. tom.*1. *lib.* 4.
*titul.*14. *num.*32. quòd verbum (pertinere) latiſſimè
patet,juxta *l.verbum illud pertinere,ff de verbor.ſignif.*
in tantum quòd conceſſio rei cum pertinentiis dicitur
incerta,& parù proficit,niſi limitatè,& quid aut quan-
tum de eis probatur, ut notatur per ſcribentes *in l.le-
gatis,ff.de libe ar. leg. & in l.ſi hr.*ubi B. *fin. de leg.*1.
Alex.*conſ.* 55. *volum.*4.*& conſ.*187. *num.* 9. *vol.*...ubi
Salgado de protect. Reg.

Mandoſ. copioſas Cotas ad Romanum *conſ.* 337. *n.*2.
verb. appareat, latè Burſa. *in conſ.*5.*n.*24. *&* 26.*tom.*1.
Soc. junior *conſil.*166. *n.*32. *vol.* 2. Cephal. *conſil.*250.
*n.*17.& poſt ſim.Alex.Iſſ.Pari.de Put. & alios bene pro-
bat Petr. Surd. *conſil.*133 *n.*59.*&* 60.*tom.*1.
Ac propterea cùm res principalis de jure communi 129
non habeat certas acceſſiones limitatas, pertinentias,
appendices,& alia acceſſoria,niſi ab homine, aut con-
ſuetudine ſint attributa(ut dictum eſt ſuperiùs, & latè
per Doctores citatos hactenus) certè onus probandi 130
incumbit ei,qui dicit ea, de quibus contingit dubitari,
eſſe,& inter rei pertinentias computari,Aymon. Cra-
vet,*conſil.*480.*num.*1. Card. Mantic. *ubi ſuprà d.lib.*4.
*tit.*14.*ſub num.*31.*verſ. ſed cum caſtrum,tom.*1.& idcir-
co rectè dicit Gratian.*in diſcept.foren.tom.*1. *cap.*333.
*n.*9.*cum ſeqq* præſertim 12.poſt Innocent.*in d.cap.cùm
ad ſedem n.* 1. *&* 2. *de reſtitut. ſpoliat.* quòd lata ſen- 131
tentia generalis ſuper pertinentiis, executio ejuſdem
fiet tam pro principali re,quam pro pertinentiis. quæ
liquidabuntur,& quæ pars probaverit, ad rem ſpecta-
re,& pertinere,facit etiam Rotæ elegans ſæpè repetita
dec.100.*per totam p.*1. *diverſor.* poſt Romanum *conſ.*
x11.*n.*5.Roma.*conſil.*22. *n* 2.*lib.*1.
Illud tamen generaliter in materia liquidationis 132
præ oculis habere debes: ut teſtes,inſtrumenta,& aliæ
omnes probationes quæ in iudicio principali fuere ad-
ductæ,& præſentatæ, pertinentes ad liquidationem,
puta,quia illis verificatū eſt ſpecialiter,quot, & qualia
bona in hæreditate remanſerint tempore mortis de-
functi,vel quæ res ſint pertinentiæ, & appendices. ſeu
connexa, & acceſſoriæ,quot fructus percepti fuère, &
de eius vero valore ſingulis annis, aut ſuper æſtiman-
do damno & intereſſe,*&c.* rectè poſſunt iterum repro-
duci in liquidatione, & via executiva cartæ executo-
riæ,& omnino proſunt,ut loquendo in judicio petitio-
nis hæreditatis,& in executione ſententiæ univerſalis, 133
latæ ſuper eadem exactiùs comprobat, & proſequitur
Afflict. *deciſione* 35.*per totam.* Imò tenet quòd propter
periculum ſubornationis (quod etiam in hoc judicio
liquidationis locum habet) liquidatio facienda eſt per
antiqua acta teſtes,& probationes (ſi qui ſunt teſtes)
& non ex nobis propter dictum periculum, allegat ad
id Offred. & ideo conſulit Gutierrez *de iuram. ment. con-* 134
*firmatorio,*1. *part.cap* 1 *num.*32 motus ex doctrina Af-
flictis, quòd quando liquidatio fuerit ad executorem
remiſſa, ſit cautus advocatus, ut præcipiat parti,ut in
executor a inſeri faciat dicta teſtium,qui congruentius
aut meliùs depoſuerunt in cauſa principali circa valo-
rem fructuum,damni, aut intereſſe, ne aliter aperiatur
porta teſtium ſubornationi.Sequitur Muñoz de Eſcob.
*in tractatu de ratiocinijs, cap.*23.*n.*26. *& ſeq.* utterque
tamen judices admonet,ut ſi aliquo modo ex proceſſu
cauſæ principalis aliquam quantitatem certam debi-
tam deducere poſſint, explicitè reum in illam con- 135
temnent, ne hujuſmodi judicibus executoribus liqui-
dandam remittant vel reſervent, ex eo ſiquidem (ut
experimento cognovimus) magnum partium diſpen-
dium evitabunt,quoetiam legiſlatoris præceptum, &
deſiderium adimplebunt, qui hoc ipſum ipſis præci-
piendo commendavit (nec id ſine myſterio) *in l.* 55.
*tit.*5.*lib.*2 *recop.*quod & idem animadvertit Joan. Gar-
cia. *de expen.cap.*24.*n*7.
Nunc tractemus de executore rei judicatæ,qualiter 136
ſe debeat habere, quoties quis eſt condemnatus ad re-
ſtitutionem frumenti, vini, vel ſimilium fructuum de-
bitorum, an poſſit compellere condemnatum ad ipſos
fructus,an ad ejus æſtimationem, qualitérque hæc cre-
ſcat æſtimatio.In quo illud ſe offert dicendū,quòd aut
quis condemnatur ad reſtitutionem fructuum in gene-
re,ut tot menſuras tritici,vinique; & tunc non deve-
nitur ad æſtimationem, ſed in ipſis fructibus in ſpecie
facienda erit executio,niſi conſtet, non ſtare, aut ſolvi

non poſſe, quia iis caſibus deveniri poteſt ad æſtima-
tionis executionem, poſt alios Cavalcan. *deciſ.27.n.2.*
137 *& 3.part.3.* quibus adde, quæ exactè congeſſimus ſu-
prà hoc *lib.4.cap.5.num.33.verſ.* *ſuper ſuperius pro-
poſitam,&c.* Et illo caſu propter moram ab ipſius tem-
pore creſcit ſemper æſtimatio, & valor fructuum, &
ſic intelligitur *l.unum,* cum ibi notatis, *ff. ſi cert. petat.*
Genuenſ. *deciſ.117.n.30.* Gaſpar. Rodrig. *de annuis
redd.lib.2. quæſt.11. n.29.*
138 Aut condemnatus debet fructus in ſpecie, ut putà
quia illos ex alieno fundo percepit; & tunc aut ſtant,
ſeu præſumuntur ſtare, ut quia ſunt recollecti intra
triennium, *l.* & ibi gloſ. *C. ſi adverſus uſucap.* vel in-
tra annum (in regione in qua regulariter, ulteriùs non
ſervantur) aut ſunt conſumpti. Priori caſu condem-
natus tenetur fructus reſtituere, aliàs ad æſtimationem
quanti plurimi deveniendum erit, niſi debitor proba-
ret conſumptos abſque ejus culpa, ſecundùm Rodrig.
139 *ubi proximè.* Si verò conſumpti ſunt à debitore, tunc
tenebitur ad æſtimationem habito reſpectu ad illorum
tempus perceptionis, aut conſumptionis, ſecundùm
Ananiam *conſil.38.n.3.* Bal. *in l.2 in fin.C.de fruct. &
litium expenſ.* Menoch. *de recuper.poſſ.rem.15 num.660.*
Gaſpar.Rodrig. *d.cap.12 ſub num.29.* Cancer. *variar.re-
ſol. in 3.cap.1.de alim.& obligat. num.182.* Natta *con-
ſil 599.num.4.* Ruin. *conſ. 56. num. 3. volum. 2.* Suarez
recep.ſentent.verbo,fructus,num.346. Rolh. *exercit. 16.
num.20.* Eſcacia *de judiciis lib.1.cap.38.num.9.* Covarr.
lib.1.variar.cap.3.num.7 Sfort. *conſ. 3. num. 6.* Rendin
in prompt. jur. tit.90. de præſumpt.num.4. Neguſan. *de
pigno. part.5.membr.5.n.12.verſ. adde tamen.* Cagnol.
in l.ſingularia num.139. ff.ſi cert.petat. Lamberteng. *de
contractib. mulier.gloſſ.1.num.221.& 246* Bovi. *de ſtatut.
verbo.præſumpt.gloſ.1. num.18. in fin.* Barboſa *in l. di-
vortium §.interdum num.43 §. ob donationes num.42.ff.
ſoluto matrimon.* Gratian. *diſceptat. 42.num.50* Gualt.
de cont.par. 3.rub.2.num.54. Avill. *in cap.prætor. cap.10.
gloſſ.execution.num.29.* Tapat. *lib.1.var. tit.de fruct. in
gener.colum.7.in prin.* Anton.Sola *ad decret.Sabaud.tit.
de cenſib.gloſ.1.part.4 n.2.* Alb. *conſ.182.n.35.* apud quos
omnes videre poteris, an & quando fructuum æſtima-
tio creſcat, & de eleganti diſtinctione præ cæteris vi-
dendus eſt omnino Marius Giurba *deciſ.115.per tot.* ad
quem te libenter remitto, quia tractat mirabiliter, &
de præfata diſtinctione, clarè poſt alios DD. explicat
Eſcobar *in tract.de ratiociniis cap.17 à n.7.uſque ad* 14.
ubi doctè quidem, quando creſcat vel decreſcat valor
fructuum, vel quando æſtimatio quanti plurimi ſi in
140 ſententiæ executione facienda, & quod tempus ſpe-
ctandum ſit, & attendendum, ut æſtimatio quanti plu-
rimi locum habeat, an conſumptionis veræ, vel fictæ,
an perceptionis, & de aliis infinitis difficultatibus, quæ
incidere ſolent in executione rei judicatæ, ad liqui-
dandos fructus, ad quem & ab ipſo relatos te remit-
to, quia bene loquitur, & peritè. Caval. *tract. de tutore,
à n.235.cum ſeqq.* Petrus Surd. *deciſ.81.* tractat etiam
nonnulla Rod.Xuar. *in l.poſt rem in declaratio l.Reg.ad
fin.operis §. quæritur alterius quæſt.8.* Pulchrè etiam &
latiſſimè de hoc articulo poſt plurimos Giurba *deciſ.
115.per totam.* Gratian. *diſcept.forenſ. cap. 243. à n. 56.*
Madet. *de proceſſ.executivis 1.part.cap.x.n.103.* Peregr.
deciſ 61.n.4. Cavalcan. *deciſ.27. n.6.part.3.* Menoch. *de
adipiſ.rem. num.121.& conſ.111. n.53.* Fab. Ann. *conſil.
n.24* Lupus *de uſuris commen.3.§.6.n.145.* Tuſcus *litera
F. concl.492. à num.5. cum ſeqq.*
Poſt conſumptionem autem non creſcit æſtimatio,
141 quia fructibus jam conſumptis non dicitur debitor
fructuum, ſed æſtimationis eorum, arg. text. *in l.1.C.de
diſtract. pignor.* ubi ideo conſumpti fructus compen-
ſantur, & debitum extenuat, quia iam non cenſentur
fructus, ſed quantitas, ita docet B. *in l.cum qui ff. de his
quibus ut indignis,* idem Bart. *in l.divortio,§.ob donatio,
in fin.ff.ſoluto.matrim.* Boëri. *deciſ.62 n.2.* Soc. *conſ 82.
n.27.lib.4.* latè Cavalca. *de tutore à n.126. cum ſeqq.*
& Gaſpar Rodrig. *ubi ſuprà n. 29. ad fin.* ubi animad-
vertendum hoc eſſe, aſſerit, maximè ab executoribus
executorialium qui paſſim re hac decipi & errare ſo-
lent, qui quidem Rodrig. *ibi num.30.* cum Boërio *de-
ciſ.68.num.5.* & noſtrate Joan. Garc. *de expenſ.cap.23.
num.47.verſ.adverte tamen,* affirmat, quòd ſicut juſta
cauſa litigandi excuſat à condemnatione expenſarum,
l.qui ſolidum §.etiam de leg.2. ita excuſat à mora, &
per conſequens à ſolutione valoris & æſtimationis 142
quanti plurimi, quod eſt notabile, de quo vide Giurba
d.deciſ.115 ſub num.2. ubi alios citat ad hoc, quòd poſt
conſumptionem veram vel fictam eorum æſtimatio
quantiplurimi non creſcat.
Illud autem inſuper attende, quòd condemnatus 143
ad reſtituendum, certos modios tritici, non expreſſa
ejus bonitate, victor, cui eſt facienda reſtitutio, pro-
bare tenetur bonitatem tritici mutuati, vel conſumpti,
quo non probante, debitor ſententiæ ſatisfeciſſe di-
cetur, ſi etiam viliſſimum triticum tradiderit, ex ele-
ganti text. *in l. ſi fidejuſſor. ff.mandat.* ibi, quodlibet
triticum dando, reum liberari poſſe, exiſtimo, licèt
aliud ſit dicendum in legati ſolutione, optimè poſt
Gregor. Lopez *in l.23.tit.9.verbo,ſemejantes.* Eſcobar
de ratiociniis,d.cap 97.n.6.
Si autem rei liquidandus ſit valor, & æſtimatio per 144
peritos, quæret executor expertos in arte ad minus
duos, qui probè de ea re judicare poſſint, juxta auth.
de non alienand.aut permutand.§ quod autem,col.2. qui
cuncta ſpeculativè, & minutatim ſecundùm tempo-
rum diſtinctionem debent perſcrutari, iuxta ſpeciali-
ter notata per Imol. & Alexand. *in l.pretia rerum ; ad
l.Falcid.* Abb. *in cap.propoſuiſti,de probatio. & in cap fra-
ternitatis,de frigidis & maleficiatis.* Angel. *in l.compara-
tiones,C.de fide inſtr.& in l.unicum.verſ.ult.quare, C.de
teſt.* Bart. *in proœmio digeſtor.* Bal. *in l.hac edictali, §.il-
lud,C.de ſecund.nuptiis, & in proœmio digeſt. verſ.ſed
dubites.* Decius *in cap. propoſuiſti n.15.de probat.* latiſ-
ſimè proſequitur noſtras Joan.Garc. *de expenſ. & me-
liora.cap.29.n.29.& ſupra,* vide Ant. Gomez *tract. de
contractib.cap.10.n.2.* & iſti æſtimatores nominati ſe- 145
mel ſuſcepto negotio compelli poſſunt per executo-
rem, ſi recuſent taxare, Bart. *in l.1.§. cura carnis, ff. de
offic.præfect.urbi, & in l.1.§.1. nautæ caupon. & l. 1. ff.
furtum adverſus nautas.* Bal.Salicet. & Alexan. *in l.invi-
tus ff. de procurat.* Ioan. Garcia *ubi proximè à n.24.*
Ipſis tamen æſtimatoribus inter ſe diſcordantibus, 146
executor (cui à judice intelligitur omne neceſſarium
commiſſum) vel partes ad tertium eligendum, & in
unum conveniendum compellit, vel ipſe eligit, *l.item
ſi unus, ff. de pactis,* & advertit Joan. Garcia *ubi ſuprà
n. 27.* & ipſi poſſunt, vel ratione imperitiæ, vel ini- 147
micitiæ, aut alia iuſta cauſa recuſari, & debent execu-
tores partes de idoneis conveniendis, & concordan-
dis compellere, ſecundùm Joan.Garcia *eodem num.27.
verſ. quinimo poſſunt,* ubi quòd non concordantibus
partibus judex executor eligit (ut dictum eſt) & tenet 148
B. *in l.creditores ad fin.C.de pignor.* & idem Bart. *in l.2.
C.de reſcin.vendi.* Pantal.de Crema *in repet.ejuſdem l.2.
C. de reſcin. vend.* & conſentientibus tollitur omnis
ſuſpicio, difficultas *l.ſi.C.de arbitr.l.cum l.ff.eod.* Baptiſta
de S. Blaſio *de arbitr. q.69.*
Et a declaratione, & æſtimatione horum peritorum 149
authore judice, & comprobante, non datur appellatio
ſuſpenſiva, cùm liquidatum in executione executioni
mandatur, ac ſi in ipſa ſententia ſit expreſſum, quia
pars eſt ipſius, iuxta Doctorum catervam adductam
per nos *à num. 7. cum ſeqq. & à prin. ſuperiùs,* prout
obſervatur, de qua praxi etiam tenetur cum Ioann.
Garc. *de expen.cap.fin in novieri impreſſione.* Eſcobar *de
ratio.cap.33.num.25.* & latiùs *4 num. 20.* Apta. *de pa t.
1. part,*

1.*part.cap.4.num.fin* Parlador. *lib.2.rerum quot. ap.fin.* 1.*part.§.12.n.33.* qui alios citant.

De natura æſtimatorum, & peritorum (vulgò dicti *alarifes*) à populo, & civitate electorum, & an recuſari poſſunt vel ab eorum judicio, & æſtimatione appellari, vide poſt alios latè per noſtratem Ioan. Gaïtan *de expen. & meliora cap. fin. à n.22.*

Ex his, quæ ſuperius dicta ſunt, animadvertendum erit, quod ſi ſententiam rem aliquam adjudicet vincenti, intelligenda eſt etiam cum fructibus pendentibus, quantumvis de fructibus in ſententia nulla mentio facta fuerit, docet Bal. *in cap.1.verſ. qui ex parte, verb.ſuccedere, de pace conſtantia, in uſibus feudorum,* Matth.de Afflict. *deciſ.138 in princip.* Chriſtophorus de Paz *in tract.de tenuta,tom.1.cap.13. n. 46.& ſeqq.* & eſt optima doctrina Bertran.*conſ.8.ex n.1.lib.1.* aſſerentis, quòd quando dominium fundi in alium transfertur ipſo jure, accipi, & intelligi cum fructibus pendentibus ſunt enim pars inſeparabilis ipſius rei, de quo videndus eſt Covarr.*lib.1.variar. cap.15.num.1.* Menoch. *de re.uperan.poſſ.rem 6.à num.45.& lib.1.de arbitr. cent.3. caſu 258.à num.5.* adeò ut executio ſententiæ, quæ debet fieri in re, debet etiam fieri in fructibus pendentibus; per quandam conſequentiam, cùm inſeparabiles ſint ab ipſa re, & poſſeſſione, ut docent Matth. de Afflict. *deciſ.9.n.7.* Menoch.*de adipiſ. poſſ. rem.4.n.80. & recuper.rem 6.num.46.* Cæſar Contar.*in repet.l. non. ſim.1.num 68.& 66.* Chriſtophorus de Paz *in tract. de tenuta d.cap.13.à num.47.* & ſic executor in his fructibus pendentibus non excedet, ſententiam ſuper re principali tantùm latam, exequendo.

CAPUT XI.

Ab executore excedente de tempore ad tempus an, & quibus caſibus (ubi ſinguli valde utiles annectuntur) appellationi emiſſæ non deferens, vim faciat.

SUMMARIUM.

Ab executore excedente de tempore ad tempus, appellationi interpoſita ſi non deferat, vim facit, n. 1.

Executor exequendo ante tempus datum condemnato ad ſolvendum excedit, n. 2.

Condemnatis decem dies dantur tam de conſuetudine quàm jure regio ad ſolvendum, quos poteſt judex ex cauſa abbreviare aut ampliare ſuo arbitrio, n. 3.

Excedit executor ſi dilatione aut conditione ſententia pendente exequatur, n. 4.

Plus petere dicitur qui ante tempus petit, n. 5.

Executor datus cum termino limitato, eo tranſacto ſi exequatur amplius, excedit, n.6.

Executor cum termino limitato ſi aliquem intra illum excommunicet, eo tranſacto non abſolvit, n. 7.

Sententiam qua quis condemnatur ad rei reſtitutionem à litis conteſtatione ſeu occupatione, an poſſit executor exequi in decurſis poſt ſententiam uſque ad actualem reſtitutionem, n. 8.

Sententia eſt ſtricti juris, & ultra non exequitur quàm in ea continetur, quia non expreſſum cenſetur omiſſum, num. 9.

Iudex an poſſit condemnare reum ad uſuras decurrendas poſt ſententiam ob moram debitoris, n.10.

Tractus futuri temporis ad judicem non ſpectat, n.11.

Executoris poteſtas regulatur à poteſtate ſuperioris mandantis, n.12.

Executor non excedit ſi condemnatum ad rei & ſpeciei reſtitutionem cum fructibus, exequatur condemnatum in fructibus decurſis uſque ad ſententiam ſed etiam in decurſis poſtea utique ad actualem reſtitutionem, n 13.

Salgado de protect. Reg.

Rota deciſio mirabilis refertur in propoſito, ubi condemnatus ad beneficij reſtitutionem cum fructibus compellitur præſtare fructus decurſos poſt ſententiam uſque ad actualem dimiſſionem, n.14.

Exequendi poteſtate carens executor, excedit in liquidatione fructuum tam decurſorum uſque ad ſententiam, quam uſque ad tempus taxationis, n.15.

Executor excedens fines mandati nihil agit, n. 16.

Fructus in condemnatione nedum veniunt uſque ad ſententiam, ſed uſque ad paritionem ſententiæ, n.17.

Fructus poſt ſententiam in condemnatione veniunt, ſi fuerint à principio fructus, aut intereſſe petita n. 18.& 31.

Fructuum condemnatio etiam ſi facta non ſit niſi uſque ad ſententiam, poteſt executor decurſos poſt eam à tempore moræ exequi uſque ad actualem reſtitutionem, n.19.

Condemnatum ad intereſſe propter moram, an executor poſſit compellere, & taxare intereſſe poſtea cauſatum ob moram paritionis ſententiæ, n 20.

Intereſſe judicis officio debitum creſcit uſque ad executionem ſententiæ, n.21.

Condemnatus ad intereſſe propter moram ſolvendi uſque ad ſententiam, ſi poſt eam perſeveret in mora, actione judicati tenetur ad illud etiam poſt ſententiam n.22.

Condemnatum ad intereſſe debitum jure actionis, an poſſit compellere executor illud præſtare decurſum etiam uſque ad paritionem ſententiæ, n.23.

Ad fructus decurſos uſque ad ſententiam, & ad decurrendos uſque ad ipſius paritionem poteſt judex condemnare, n. 24.

Fructus futuri ſunt acceſſio conjuncta & non odioſa, n.25.

Pro fructibus tam naturalibus ex re, quàm annuis cenſibus & redditibus futuris, poteſt agi & ſubſequi judicis condemnatio, n. 26.

Iudex poteſt condemnare ad pecuniam debitam cum intereſſe lucri ceſſantis, puta hodie ad rationem vigeſima pendenda, quandiu ſolutio ſatis differatur, n.27.

Intereſſe lucri ceſſantis debitum ex ſententia, non eſt uſura, ſed aſſumit naturam ſortis, n. 28.

Iudicium fundatum in principali de præſenti, poteſt extendi ad acceſſorium de futuro, prout in fructibus decurrendis, n. 29.

Debitore cenſus convento pro uno anno decurſo, ſi lite pendente maturaverit alius terminus, pro utroque poteſt ſequi condemnatio, n.30.

Executor tunc poterit taxare & ſolvere fructus & intereſſe decurſos poſt ſententiam, & uſque ad ejus paritionem, ſi appareant in judicio fructus petiti, n. 31.

Fidejuſſor de judicato ſolvendo an teneantur ad fructus decurſos poſt rem judicatam uſque ad ejus paritionem, num.32.

Condemnatum ad præſtanda alimenta alicui uſque ad pubertatem, an excedat executor, ſi illum compellat præſtare fœminæ ultra duodecim annos; & maſculo ultra quatuordecim, n. 33.

Pubertas in alimentis intelligitur in puella uſque ad 14. in puero uſque ad 18. annum, n. 34.

Verba ſemper retinent ſuam propriam ſignificationem ſecundum ſubjectam materiam, etiam quantumcumque materia ſit ſtricta & odioſa, n. 35.

Redditus annuos an debeat condemnatus à tempore primæ ſententiæ, quæ ad illos condemnavit ex tunc, vel à tempore ultimo confirmantis, n.36.

Confirmatio nihil novi dat, nec auget diſpoſitionem, nec aliquod obſtaculum tollit, n. 37.

Sententia referens ſe ad aliud, puta inſtrumentum aut ſententiam, plus non operatur quàm quod in relato continetur, n. 38.

Actio non naſcitur ex ſententia confirmata, ſed ex confirmante, n. 39.

Sententia confirmans retro non reſpicit, n. 40.

L.eos 2.C de uſuris rei ind. verba referuntur, n.41. interpretantur, n. 45.

Sententia confirmans referens ſe ad ſententiam, intelligitur cum ſua qualitate, n. 42.

Sententia lata virtute inſtrumenti ad quod ſe refert licèt agatur ex ſententia, tamen exequitur prout in inſtrumento cum omnibus qualitatibus, n. 43.

L. furti. in prin. ff. de iis quibus ut indignis, interpretatur, num. 44.

L. eos x. C. de uſuris interpretatur, n. 45.

Executor non excedit attendens tempus prioris ſententia ſpecialiter expreſſum per ultimam confirmata, n. 46.

Condemnatus ad centum, & ſi non ſolvat intra tot dies, mittatur in exilium, termino tranſacto poterit judex exequi pœnam comminatam ob non ſolutionem pecunia, n. 47.

Condemnatus ad centum, qua ſi ſolvere noluerit, aut non potuerit, mittatur in exilium, quod ſit expectandum ſolutionis praſtanda, ut pœna comminata exequatur, num. 48.

Tunc decem dierum terminus expectandus eſt, currens à die intimationis & monitionis, juxta magis communem opinionem, n. 49.

Monitio ſemper requiritur, ſi ſumus in facto negativo ut incurratur pœna, n. 50.

Sententia termino tranſacto, poteſt judex exequi pœnam pecuniariam, omiſſa pœna corporali conditionaliter appoſita, ſi hoc utilius ſit fiſco, n. 51.

Executor ad ſequeſtrandos fructus majoratus vigore decreti in judicio tenuta, an excedat ſequeſtrando fructus non ſolùm à die decreti, ſed etiam à die mortis ultimi poſſeſſoris, n. 52.

Sequeſtri ſententia non comprehendit fructus præteriti temporis, ſed ſtantes & futuros, n. 53.

Electus ad officium pro hoc anno contra electionem, mota durante, puta tertia parte anni, obtinuit executoriales, an executor poterit illas exequi pro toto anno aliud tempus ſubrogando loco temporis tranſacti, n. 54.

Electus ad officium uti impeditus injuſtè, habet recurſum ad intereſſe, n. 55.

Locato fundo in biennio, & facto locatoris fuit conductor impeditus uti, contra quem ſententia lata, an poſſit exequi in æſtimatione contra locatorem, n. 56.

Sententia ad rem tradendam, ſi periit, vel obiit, ſit executio in æſtimatione, n. 57.

Executor merus excedit aſſignando terminum ad parendum, & ob ejus imparitionem excommunicando, n. 58.

Excommunicatio pertinet ad juriſdictionem contentioſam, cùm abſque cauſa cognitione ferri non debet, n. 59.

Executor merus eſt incapax juriſdictionis, n. 60.

Executor merus poteſt terminum deliberatorium præfigere, ſed non ad effectum imponendi novam excommunicationem, n. 61.

Executor, cui cauſa vel executio committitur cum termino brevi, & limitato, an excedat aſſignando parti terminum & dilationem regalem, à ſua commiſſione abbreviato termino, alias à jure aſſignato ſimili cauſa aut executioni, n. 62.

Terminum magnum dare non poteſt qui arctatum & limitatum habet, n. 63.

1 INTER exequendum ſolet etiam judex executorialium executor de tempore ad tempus excedere, quod quidem exceſſus genus inter cæteros connumerari, à quo appellationi, ut licitæ deferendum eſſe non eſt dubium, cùm ab excedente executore proponatur, gloſſ. celebris & communiter recepta per ſcribentes *in cap. quoad conſultationem 15. verbo, excedatur de ſententia & re judic.* gloſſ. optima *in l. ab executione, verb. excedat, C. quorum appellatio. non recip.* communiter approbata per Doctores *ibi*, præſertim Bartolum, *num.* 4. Odofredum, *num.* 3. Paulum Caſtrenſem, *ſub num.* 3. Salicetum *num.* 5. Sebaſtianum Vantium *de nullitat. ſentent. ex defect. jur. de legat. ſub num. n.* 93. Veſtrium *in praxi Romanæ Curiæ, lib. 7. cap. 3. ſub num. 9. verſiculo ſed & inter alios, folio* 196. Rebuffum *in tractatu de ſententia execution. art. 7. gloſſ. 14. cap. 3. num. 1. tom. 1. folio* 379. Eſcaciam *tractatu de appellat. quæſtione 17. limit. 10. numero* 33. Carocium *exceptione 126. num. 1. & exceptione 44. num.* 90. Lancelotum Robertum *de attentat. 2. pars. cap. 12. lim 53. numero* 28. Marqueſa. *in tractatu de commiſſio. 1. part. cap. 24. de appellat. ab exceſſu*, &c. *num.* 6. & per Alexand. *conſil. 92. num. 6. verſ. nec in dict provincia lib.* 2. tenet Cardin. Tuſch. *practicar. concluſ. tom 1 litera A. concluſ. 420. numero 5. & num.* 21. qui omnes explicant 2
etiam, & affirmant in executore exequente ante tempus datum condemnatis ad ſolvendum, juxta *l. 4. §. ſi quis condemnatus, ff. de re jud. l. x. C. de uſuris rei jud.* 3
licèt jam hodie tam de conſuetudine, quàm jure Regio obtinuit: ut decem tantùm dies condemnatis dentur ad ſolvendum, gloſſ. *in l. ſi debitori ff. de judiciis*, quam dicit communem Portius *in §. omnis, inſtit. de verb. oblig.* & expreſsè *leg. 2. tit. 13. & in l. 1. tit. 27. & in l. 7. tit. 3. p. 3. & in l. 6. tit. 17. lib. 4. recop.* Olanus *in concor. jur. liter. C. num. 68. & 69.* Paradox. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 1. p. §. 5. n* 19. ubi etiam advertit, poſſe etiam hoc temporis ſpatium judicem ſuo arbitrio, (cauſa aliqua interveniente) aut coarctare, aut ampliare, probant etiam Doctores *in cap. quoad conſult. de re jud.* præcipuè Abb. Imol. & Felin. Bald. *in l. fin. C. de execut. rei jud. ex l. x. & 4. §. ſi quis condemnat. ff. de re jud.*

Exemplum etiam reddi poteſt; quando in ſententia 4
appoſita eſt condemnato dilatio, ut aliquid faciat, vel conditio, quoniam utraque pendente, ſi executor queat exequi, properè & ante tempus, nulliter atque exequeretur. Alexand. *conſil. 95. lib.* 1. Decius *conſil.* 421. Rebuff. *tit. de liter. obligat. art. 5. gloſſ. 1. num. 26. & 27. tom. 1.* Roderic. Xuarez *in l. poſt rem in declarat. l. Reg. lim. 4. num. 1. 2. & 3.* & ejus additio. Baldez. Milis *leg. juris 629. in 1. part.* Gutierr. *de jur. confir. 2. part. cap. 56. n. 2. & 10.* Pax *in praxi 4. p. tom. 1. c. 3. n. 18.* Avend. *in l. 5. tit.* 5
de las excepciones n. 22. lib. ord. Palac. Rub. *in repet. cap. per veſt. in proœmio §. 9. num. 14.* Dueñas *reg. 173.* Anton. Gom. *tom. 2. variar. tit. de locato n. 6. & tit. de qualit. contrad. num. fin.* Doctores *in l. 66. Tauri*, Ripa *in cap. 1. de iudic. n. 88.* Azev. *in l. 1. n. 51. & l. 2. n. 5. tit. 21. lib 4. recop.* & facit *l. x. tit. x1. lib. 4. recopil.* ibi *paſſados los plaços.* Curtius *de ſequeſt. n* 46. mirabiliter Petr. Surd. *conſ. 186. per totum tom. 2.* dicitur enim plus petere qui ante tempus petit, *§ plus autem petere, inſtit. de action.* & per conſequens exceſſus apparet, juxta ea quæ latiùs explicuimus hac *4. part. cap. 3. à n. 75.*

Quò pertinet, quòd executor datus ad tempus, & 6
cum termino limitato, eo tranſacto, & finito, ampliùs exequi, dicitur excedere de tempore ad tempus, eius enim expiravit juriſdictio. Hoſtienſ. & poſt eum Joan. Andr. & Doct. Anton. Joan. de Imol. *ſub num. fin. in fin.* Abb. Panorm. *num. 34. in cap. quoad conſultationem de re* 7
iudic. Calderic. *conſil. 5. de ſentent. excomm.* (qui ex hoc inferunt, quòd poſt tempus non poterit abſolvere à ſe excommunicatum intra terminum, ſed recurret ad ſuperiorem, juxta *cap. de cauſis de offic. delegat. & cap. Paſtoral. de offic. ordin. ad fin.* poſt alios) Vantius *in tract. de nullit. ſentent. ex defect. iuris deleg. n. 99 & ſeqq.* optimè. Octav. Veſtr. *in pract. Rom. Cur. lib. 6. cap. ult. num. 8. fol. 174. & cap. 2.* & ibi ejus additionat. Gravat. *n. 59. & 60. fol. 165.* rectè Borgn. Cavalcan. *deciſ. 20. p. 1.* & Brixian. *in repert. ad eum, verbo, executor ad tempus.*

Sed nunc ſe offert illa diſcutienda difficilis, & uti- 8
liſſima quæſtio; an executor ſententiæ, qua quis eſt condemnatus ad rei reſtitutionem cum fructibus decurſis à tempore, putà; litis conteſtationis, vel occupationis excedere dicatur; ſi pro fructibus poſt ſententiam decurſis uſque ad realem, & actualem executionem, condemnatum exequatur, & compellat

virtute ejuſdem ſententiæ, etiam ſi de eis nulla ſit fa-
9 ctæ expreſſa mentio. Et quod non poſſit, inſtant juris
regulæ, quòd ſententia eſt ſtricti juris, quæ ultra non
exequitur, quàm quod ex exprimitur, & quod in ea
omittitur, cenſetur omiſſum, ut in capitibus præce-
dentibus, & ſequenti; latè dicitur, & in terminis ita
videtur ſentire Gama Luſitanus *in deciſione* 110.
num. 35.

10 Pro quo facit, quia ſi judex à prin. non poteſt ex-
preſsè condemnare reum ad uſuras & intereſſe recur-
rendum. ob moram debitoris veniens poſt ſententiam
ut probat text. *in l.* 1 §. *ff. de uſuris*, ibi, nec tamen ju-
dex judicio bonæ fidei rectè jubebit interponi cautio-
nes ut ſi tardius ſententiæ condemnatus paruerit,
futuri temporis pendantur uſuræ, cum in poteſtate
11 Actoris ſit, judicatum exigere, Paulus notat, quid
enim pertinet ad officium judicis poſt condemnatio-
nem futuri temporis tractus, *&c.*) juxta *l. non poteſt de
judiciis*, *l. non quemadmodum in fin. eodem.* late proſe-
quitur hunc articulum Gama *ubi proximè*, Doctor Fe-
licia de Solis *in tract. de cenſibus cap.* 5. *ſub numero* 11.
12 ergo multo minus poterit exequutor ad iſtos redd-
tus compellere, quando eorum non eſt facta expreſſa
condemnatio, maximè, quia poteſtas executoris regu-
latur à poteſtate ſuperioris mandantis, ut latiùs dixi-
mus ſuprà hoc *lib.* 4. *c.* 6. *per totum, præcipuè n.* 19. *&* à
n. 25. *cum pluribus ſequentibus.*

13 Sed contrariam ſententiam veriorem eſſe exiſtimo,
ſaltim in condemnatione ad reſtituendam rem, &
ſpeciem, quia tunc abſque dubio poterit exequutor
non ſolùm in fructibus perceptis ante ſententiam, ſed
etiam poſt ſententiam decurſis exequi condemnatum
abſque reatu exceſſus. Hæc eſt elegans Rotæ deciſ. 14.
de re jud. in novis. in recollectis per Biſcinetū, *alias* 337.
14 quam (cùm mirabilia ſint ad propoſitum ejus verba)
non erubui hic inſerere, quæ ſic ait: Auditor, cui com-
mittitur taxatio fructuum alicujus beneficij, in quibus
quis eſt per tres ſententias diffinitivas condemnatus,
poteſt nedum fructus uſque ad ultimam ſententiam
incluſivè. ſed etiam poſt uſque ad tempus, quo ipſe ta-
xationem hujuſmodi faciet, per condemnatos perce-
ptos, taxare ſecundum majorem partem damnorum;
quia ad illos etiam condemnatus tenetur, & reſtituere
compellitur per executionem, & veniunt ex officio
judicis, & ſic dicebant Domini ad vitandum circui-
tum, quòd poſſint per prædictum Dominum audito-
rem taxari, quemadmodum per executorem poſſent,
& taxari deberent. Quod verum ego, & Dominus
Galliardus dicebamus, ſi prædictus auditor prædictas
15 ſententias exequi poſſidet, ſed ſi non haberet pote-
ſtatem exequendi, & taxandi: idcirco alios fructus
quam illos, in quibus facta eſt condemnatio, taxare
non poteſt, pro quorum taxatione, & compulſione
16 recurrere haberet ad executorem ſuum, & ſi aliter
taxaret, formam mandati excederet, & ſic nihil age-
ret, per jura vulgaria, *de reſer. cap. cùm dilecta ff. in in-
da l. ſi diligenter, cum ſimili.* Verumtamen ad tollendum
omne dubium, fuit per omnes conſultum, quòd præ-
dictus Dominus auditor declararet; taxando prædi-
ctos fructus ſingulis annis tantum valuiſſe, & valere
fiétque poſtmodum coram executore computus quot
annis poſſederit, & perceperit fructus, & compelle-
tur per eundem executorem, ad reſtituendum eoſ-
dem, *&c.*) Hactenus de tam eleganti deciſione.

17 Cujus Rotæ deciſionis meminit. Cardin. Tuſc. per
quem & gl. & Iſſ. *in l. cum fundus n.* 3. *in fin.* veriorem
dicentem. *ff. ſi certum petatur.* idem tenet *in pract. concl.
tomo* 7. *litera S. concl.* 118. *num.* 2. dicens, quod fructus
in condemnatione nedum veniunt uſque ad ſententiá,
ſed etiam uſque ad paritionem ſententiæ, gl. *verbo,
condemnatio, in l. qui reſtituere ff. de rei vind.* Boërius *de-
ciſ.* 45. *per totam.* Præcipuè *n.* 3. & *n.* 10. Cardin. Tuſc.
Salgado de protect. Reg.

ubi proximè num. 12. Angel *in reper. l.* 1. *C. de jud.* voluit
Iſſ. *in l. aut prætor. n.* 10. *verſ.* 2. *&* notabiliter, *ff. de jure. jur.*
referens Baldum, & hoc dictum inquit bene notan-
dum. Iſſ. *in* § *omnium in fi.* Decius & Cagn. *in l. in con-
demnatione*, §. *cùm verbum ff. de regul. jur.* & per Me-
noch. *in ſua additis tr. de recup. poſſ. n.* 6. hoc idem tenet
Petrus Sordus *in dec.* 118. dicens quòd ſententia, qua
quis condemnatur ad reſtitutionem rei, intelligitur
non ſolum ad fructus perceptos ante ſententiam, ſed
etiam qui poſtmodum percepti fuere à condemnato
uſque ad executionem realem Capic. *dec.* 19. *in fin.*
Marta Neap. *in compila. totius, jur. contr. ex omnibus* 18
deciſionib. tom. 4. *in de fruct. cap.* 71. quod declarat ipſe
Tuſc. *ſuprà n.* 7. quando ſunt fructus petiti, aut intereſſe,
poſt Capicium, & vide infrà n. 31.

Quam doctrinam ampliant, & intelligunt Capicius 19
d. deciſ. 45. *d. n.* 10. *ad fin.* quem ſequitur Car. Tuſ.
pract. concl. d. lit. S. concl. 128. *n.* 12. *tom.* 7. ut procedat
etiam ſi fructuum condemnatio facta non ſit niſi uſ-
que ad ſententiam latam, quia etiam tunc bene pote-
rit executor ſententiæ, taxare fructus poſt eam de-
curſos, à die moræ, & pro eis facere executionem in
condemnatum.

Sed major ſtat difficultas in intereſſe, ubi quis pro- 20
pter moram ad illud condemnatus eſt; an poſſit execu-
tor taxare, & compellere condemnatum ad illud In-
tereſſe, quod cauſatum fuerit poſt ſententiam, ob mo-
ram condemnati uſque ad executionem. In qua quan-
do intereſſe debetur judicis officio, omnium concors
ferè eſt ſententia, creſcere intereſſe uſque ad executio- 21
nem ſententiæ, quia in caſu, quo habetur ratio inter-
eſſe, ſeu æſtimationis judicis officio, tunc poteſt cre-
ſcere, quouſque judicis officium durat, quod eſt non
ſolùm uſque ad ſententiam, ſed etiam uſque ad ejus
executionem, per text. (quem dicunt notabilem) *in
l. in fideicommiſſis in pr.* ibi, cum poſt judicis ſententiam
moram feciſſet hæres) *ff. de uſuris, & per l. ratio,* §. *ſi
per venditorem, ff. de action. empt. l. ſi Calendis, ff. de re
judic.* docent Bartol. *in l.* 3. §. *in hac num.* 2. *ff. commoda.*
ſequitur. Iſſ. *in l. vinum; n.* 12. *&* 22. *ff. ſi cert. pet.* Lu-
dovic. Bolog. *in addit. ad conſ.* 3. Joann. de Anan. Roder.
Xuar. latè & optimè *in repet. l. poſt rem, ad fin. operis
verſ quæris ulterius, quæſt.* 8 *num.* 1. *& per totam.* Eſcob.
tractat. de ratiocin. cap. 17. *num.* 13. optimè & eleganter
Capic. *dec.* 19. *n. fin. verſ. ſecundò dubitari contingit,* &c.
optimè Cardinal. Tuſc. *pract. concl. tom.* 07. *litera S. con-
cluſione* 128. *num.* 3. poſt Bald. quem allegat *in conſilio*
166. *ſtatuto cavetur, in fi. verſic. quartò quæritur, libro* 1. 22
quòd condemnatus ad intereſſe eo, quod non ſolve-
rat uſque ad ſententiam, ſi poſt ſententiam perſeve-
rat in mora; actione judicati tenetur ad intereſſe
etiam poſt ſententiam.

Quid autem ſit dicendum, ubi ad intereſſe tenetur, 23
quis jure actionis, puta; ex ſtipulatione, *&c.* Docto-
res clarè non loquuntur, licet contrarium videntur
ſentire, eo quòd loquuntur affirmativè in intereſſe de-
bito judicis officio duntaxat; quod pro nunc non
examino licèt Cardin. Tuſc. *ubi proximè n.* 4. ſentire
videatur, idem eſſe jure actionis dicens, prædictam
concluſionem procedere, maximè quando intereſſe
debetur officio judicis, quia poteſt creſcere intereſſe
uſque ad executionem cum effectu ſecundum Capic.
d. cap. 9. *in fin.* ſed certè Doctores præcipuè Capi. &
Roderi Xuar. *ubi ſuprà* clarius ſentiunt duntaxat, ubi
intereſſe debetur officio judicis.

Hinc eſt, ut multo fortiùs poſſit judex condemnare 24
in ſententia ad fructus decurſus uſque ad ſententiam
ipſam, & etiam decurrendos uſque ad ſatisfactio-
nem ipſius ſententiæ, ita docet. Bald. *in l.* 1. *C. de ſentent.* 25
quæ ſine certa quantitate, reddens rationem, quia fru-
ctus futuri ſunt acceſſio conjuncta non odioſa, per
quem paſſim reum condemnari ad rei reſtitutionem,

cum fructibus poſt ſententiam percipiendis, uſque ad
rei realem traditionem, teſtatur bene Gaſp. Rodrig.
de annu. reddit. lib.1. quæſtione 16. ſub n. 27. Idem te-
net ipſe Bald. *in l.1. Cod ſi mult. membr.* per quem viro-
26 que eo relatum, idem ſequitur Cardinal. Tuſc.
pract. concl. tom.7. liter. S. concl. 128. n. 5. & ſeqq. &
loquendo tam de fructibus naturalibus ex re, quam
pro fructibus cenſus annui, vel menſtrui, ut licitè
poſſit agi, & condemnari reus pro futuris fructibus,
& redditibus, latè proſequitur poſt alios Gratian.
in diſceptat. forenſibus tomo 1. cap. 151. à n. 34. cum
27 *plurib. ſeqq.* & quòd judex jure optimo poſſit reum
condemnare, ut debitam pecuniam ſolvat cum inter-
eſſe lucri ceſſantis ad rationem quatuor decimæ (quæ
hodie noviori Regio jure ad rationem vigeſimæ eſt
redacta) pendendæ, quandiu ſatis ſolutio differatur,
28 probat Gaſp. Rodrig. *ubi ſuprà dict. n.27. ad fin.* dicens,
quod hujuſmodi intereſſe, quamvis ſorti accedat, uſura
tamen non eſt, juxta ea quæ ipſe *lib.3. quæſt.5* dixit,
& eſt text. *in l. ſocium qui in eo. ff. pro ſocio.* imò illud
intereſſe aſſumere naturam ſortis, ſecundùm quæ ipſe-
29 met *lib.3. quæſt.10. & l. nomen. in prin. de leg.3*

Nec obſtant, quæ ſuprà diximus in contrarium, tra-
ctus futuri temporis ad judicem non ſpectare; quia
non procedit, quando judicium fundatur in princi-
pali, quod eſt de præſenti, quia poteſt extendi ad
acceſſorium de futuro, quia tunc poteſt ſequi conden-
natio pro fructibus tam decurſis, quàm decurrendis;
quali ratione adjuncti ſequatur hoc commodum, text.
eſt *in l.1. C. de ſen. quæ ſine certa qu. m.* & ibi notat
Corneus *in n.2.* Angel. *in princ.* & cæteri communiter
DD. Mol. *primoge. lib. cap.14. n.18.* Gaſp Rodrig.
ubi proximè d. n. 27. qui etiam reſpondet ad dictam
l. 1. §.1 ff. de uſu in contrarium adductam, B. *in l. 2.
verſ. tamen ſingulariter, in fin. C. de fideicommiſſ.* Ozas.
deciſ. Pedemont. 130. in fin. n.14. verſ. nec obſtabit etiam.
Aſin. *de executio. §. 7. c.126 in fin. n. 27. verſ. & ideo
non obſtat illud. fol.* 203. latè & optimè Gratianus *in
diſcept. forenſ. tom.2. c.151. à n.40. & ſuprà à n. 34.*
bene etiam per Petrum Surd. *deciſ.120. n. 14. & 15.*
ubi bene explicat, imò dicit Capella Toloſ. *quæſt.* 30.
& ejus additio. quem ſequitur Card. Tuſc. *pract. concl.*
30 *tom.7. liter. S. concl. 128. n.9. & 10.* quòd ſi creditor oc-
caſione affictus, vel cenſus, conveniat ſuum debitorem
pro illo termino decurſo, & pendente judicio matu-
ravit alius terminus, poterit condemnari debitor in
utroque termino, decurſo tempore ſententiæ, maximè
quia procedit petitio pro paga decurſa tempore peti-
tionis, & decurrenda, & poteſt ferri ſententia con-
demnatoria ſuper utraque decurſa, & decurrenda.

31 His autem caſibus, quibus hucuſque diximus, exe-
cutorem non excedere, ſi fructus, & intereſſe liquidet,
decurſos poſt ſententiam uſque ad partitionem intelli-
gendum eſt, ſi tales fructus à parte ſint petiti, non aliàs,
quia judex non debet impertiri officium ſuum inter
partes, parte non petente, juxta vulgaria jura, ut atte-
ſtatur Anton. Capic. *deciſione 19. in fin.* dicens, non
fuiſſe per Senatum habitam rationem debiti intereſſe,
quia non apparuit petitum. vide ſurſum hoc *cap.
num.* 18.

Sed quid dicendum in fidejuſſore iudicato ſol-
vendo, ut aliquid rei detur, an ipſe teneatur etiam
ad fructus perceptos poſt rem judicatam? In quo ne-
gativè, ſcilicet ut ad illos poſt rem judicatam percep-
tos non teneatur, reſolvit Rebuff. *tom.1. ad conſt. Reg.
tit. de literis obligat. gl.9. num.9. pag.* 132. quam videtur
32 ſequi Azeb. *in l.iii. 21. lib.4. recop. n 144. fol.359.*

Sed de hujuſmodi reſolutione meritò dubitat dif-
ficillimáque videtur, Mieres. *de major. 3. part. quæſt 26.
n. 47.* nam ſi fidejuſſor obligatus eſt de judicato ſol-
vendo, & hujuſmodi fructus uſq; ad rei reſtitutionem
comprehendantur virtualiter, & ex natura rei, acceſſo-
riè in ipſa ſententia, & re judicata (ut diximus ſuprà)
ergo ad illos tenebitur fidejuſſor, quod verius mihi
videtur. Pro quo evidenter faciunt quæ nos in om-
nino ſimili quæſtione & terminis reſolvimus *hac 4. p.
cap.10. à num.87. cum multis ſeqq.* & in ſpecie de fide-
juſſore. ibid. à n.92.

Contingit dubitari, qui ex vigore contractus, aut 33
teſtamenti, vel alio quovis modo, eſt condemnatus ad
præſtanda alicui impuberi alimenta uſque ad puberta-
tem, an executorialium executor excedat, ſi condem-
natum compellat præſtare alimenta fœminæ ultra. 12.
annos, & maſculo ultra 14 *§.1. inſtit. quibus mod. tutel.
fin. & l. ſi arrogat. §. non tamen ff. de adoptio.*

Et quòd non excedit, ſi condemnatum compellat 34
præſtare hujuſmodi alimẽta puellæ uſque ad quatuor-
decimum, puero autem uſque ad decimum octavum,
probatur, quoniam ubi tractatur de præſtandis ali-
mentis uſque ad pubertatem; pubertatem uſque ad hoc
tempus intelligi debere, docet eleganter, & expreſsè
Modeſt. *in l. Mela. verſ. certè, ff. de alim. & cibariis legat.*
Quam ſignificationem alimentorum ſpecialiſſimus fa-
vor pubertati attribuit, ut per illum text. dicit Crem.
ſing.78. Roderic. Suarez *in l quoniam in priori amplia-
tion. 3. in fin. C. de in off. teſtam.* Nemauſenſ. *in tract. clauſ.
pag.948.* Angel. à Gambelioni, *in tractat. de teſtamentis,
gloſſa 45. n.9.* Polebius *in tractatu de ſubſtitut. in rub.
de compendioſ. n.34.* Corra. *in l. precibus n.18. C. de im-
puber.* Petr. Surd. *de alim. privileg.58* Franciſ. Muñoz
de Eſcob. *in comput.4. per totam,* qui *n. 4.* exiſtimant,
ex rigore verbi pubertatis uſque ad prædictos annos
ferri debere alimentorum præſtationem, cùm uſque
ad decimumoctavum plena pubertas dici non poſſit, ut
in l. ſi arrogator. §. non tantum, ff. de adopt. quæ plena
pubertas, in hac alimentorum ſpecie deſideratur, ut
tenuit Accurſi. *in dict. § non tantùm, verbo plena,* quem
ſequitur Oroſi. *ibi n.2.* Acoſta *lib.2. ſelectar. interpret.
c.* Lara *de alim. in §. ſed verùm n.* 8.

Quibus adde, quod etiam in materia quantumcum- 35
que odioſa, & ſtricta, verba ſemper retinent ſuam pro-
priam ſignificationem, ſecundum ſubjectam materiam.
Calderi. *in conſ.1. de conſang. & aff.* Areti. *in l. cùm lege
ff. de teſtam.* Angel. *in l. tale pactum §. fi. col. 1. circa me-
dium, ff. de pactis.* Decius *in l. num. 59. & in l. factum. § in
pœnal. numero 10. & in l. ſemper in obſcur. n. 12. ff. de re-
gul. iur.* Abb. *in cap. ex parte ult. 22. nota de decim.* Cov.
lib 3. variar. reſolut. c.5 in fin. plurimos citavimus hac 4.
part. cap.9. de execut. de re ad rem. 3 n.120. verſ. quibus
ſic ſuppoſitis, & verſ. ſequenti, ubi etiam quòd ex
verbis ſententiæ illud inferri poteſt, quod ex illis ver-
bis de neceſſitate ſubintelligitur, ac ſecundùm natu-
ram rei, & ſubiectam materiam, ubi plures ad id Do-
ctores citavi. Ergo ſequitur evidenter, ut hujuſmodi
exequutor ad præſtanda alimenta impuberibus non
excedat, ſi prædicto modo pubertatem, ſcilicet; uſque
ad 14. annũ puella, & puer uſque ad decimumoctavum
extendat, & quatenus Petr. Surd. *ubi proximè num.8.*
dicit hæc procedere in puero paupere alendo, non
indebitè, juſteque diſſentit Muños *dict. c.4. ad fin.* quia
in omnibus eſt accipiendum.

His finitima eſt in iure illa non mediocris difficul- 36
tas priori ſententia quis fuit condemnatus, ut ex tunc,
nempe à tempore prolatæ ſententiæ, vel intimationis,
ſolvat tot annuatim ſimpliciter, vel forſan cauſativè
videlicet à tempore ſententiæ, interim dũ non ſolverit
principale, ſolvat ejus redditus, & ab iſta ſententia ap-
pellante condẽnato iterum confirmato fuit datus, pro
eius exequutione exequutor, quæritur, an exceder, con-
dẽnatũ cõpellar pręſtare illos redditus à tẽpore prioris
ſententiæ confirmatæ, vel à tẽpore duntaxat poſterio-
ris ſententiæ confirmatis. Et quòd non excedet proba- 37
tur, quoniam confirmatio nihil novi dat, nec auget, nec
minuit diſpoſitionẽ, adeò ut nullũ defectũ, aut obſta-

culum

culum tollit,*cap.* 1. ubi gl. 2. *cap. cum dilate. cap. examin.*
de confirmat. utili. vel inut. Fel. *in cap. cum dilectus* per
tex. *ibi* 1.6. *de jus.inst.* Caſſiad. *decis.un.n.* 2. *de confirmat.*
util. & inutil. Mand. *in reg.* 22. *q.* 10. *n.* 2. *& de ſignat. grat. a*
tit. de confirm. in princ. Rot. *decis* 702. *n.* 6. *& decis.* 78. *à*
num. 5. *part.* 1. *diverſ. & decis.* 31. *n.* 6. *part.* 2. *diverſ.* Mol.
de primogen. lib. c. 9. *n.* 7. Hieron. Gonz. *in regul. de alter.*
gl. 45. *§.* 1. *n.* 75. *&* 76. ergo cum condemnatio vires aſ-
ſumat à priori ſenteotia, noo à confirmante, & illius
tempus attendi, & inſpici debet.
38 Secundò, quia ſententia referens ſe ad aliud, puta;
ioſtrumentum, aut ſententiam, non plus, nec aliud ope-
ratur, quam in ipſo relato eſt, nec plus nec minux tri-
buit, quam quod in relato continetur. Rota *decis.* 40.
n. 2. *part.* 2. *diverſ.* Itè Borgni. Cavalcan. *decis.* 19. *n.* 32.
p. 3. dicens etiam quòd ſententia referens ſe ad acta, vel
inſtrumentum dicitur in ſe cootinere omne relatum
verè & expreſsè de verbo ad verbum, ſuper relato ju-
dicaſſe, ergo ultima ſenteotia dum per ſimplicem coo-
firmationem ſe refert ad priorem, etiam illud tempus
continere videtur, prout prior continet, & hoc idem
inſinuavit Ruman. *conſ.* 45. quem referens ſequitur
Card. Tuſch. *pract. concl. tom.* 7. *liter. S. concl.* 121. *n.* 3. quæ
corroborabitur pars ex mox dicendis.
39 Contraria tamen ſententia multis validatur funda-
mentis. Primò, quia actio non naſcitur ex prima ſenten-
tia confirmata, ſed ex confirmante gloſſ. *verbo hodie in*
l. furti in prin. ff. de his qui notantur infamia. & gloſ. *verb.*
ablatus eſt, in l. chirographis §. ult. ff. de adminiſt. tut. & in
l. ſi quis priore, verbo ſed iterum, ff. ad Senat. conſul. Treb.
& in l. eos, verbo, vel injuſtam, C. de appell. gl. notab. *verb.*
diſcuſſa in fi. & in cap. paſtoralis, §. præterea, de off. deleg.
ſequuntur communiter Doctores ſecundùm Alexand.
in l. 1. *de re jud. n.* 5 & alii relati per Azev. *in l.* 6. *tit.* 17.
num. 3. *lib.* 4. *recop.* Amador. Rodrig. *de execut. cap.* 1. *ſub*
num. 18. *verſ. qua ſanè pars*, optimè Salced. *in addit. ad*
Bernard. Diaz. regul. 696. Gregor. Lopez *in l.* 1. *titul.* 27.
part. 3. *gloſſ. verbo, les majorales*, Rebuff. 1. *tomo conſtitut.*
Franc. tit. de ſent. execut. art. 7. *gl.* 9. *n.* 5. *&* 6. Ferrarien. *in*
praxi tit. de forma ſententiæ, in cauſis appellat. verſ. cauſa
num. 3. Matthias Colle. *in tract. de proceſſibus executivis,*
2. *part. ex n.* 97. ergo non tempus prioris ſententiæ, ſed
ſecundæ ſpectandum eſt.
40 Secundò pro hac parte facit, quia licèt prima ſenten-
tia confirmetur, ipſa tamen non ideo aſſumit vires, ſed
ſeconda eſt, quæ producit effectum, adeò ut rétro non
reſpiciat ſententia confirmans, *l. furti in princ. ff. de his*
qui notantur infamia qua probatur, quòd ſi reus ex fa-
moſo judicio fuit condemnatus, io gradu appellationis
confirmetur, non efficitur retro infamis à die prioris
ſenteotiæ, ſed ex die poſterioris, ut *ibi*, hodie notari pu-
to, non retro notatur, *&c.* ergo executor non debet
cumpellere ad tempus prioris ſententiæ.
41 Ultimò & pro hac parte facit text. qui videtur ex-
preſſus *in l. eos* 2. *C. de uſuris rei judicatæ* ibi ; ultra qua-
tuor menſes à die condemnationis, vel ſi provocatio
fuerit porrecta, à die confirmationis ſententiæ conno-
merandos, *&c.* ergo expreſſa videtur hæc lex, ut tempus
tunc attendatur io prima ſententia, quando ab ea non
fuit provocatum, ſed tranſivit in rem judicatam, appel-
latione autem interveniente, à die ſententiæ confir-
mantis.
42 Sed nihilominus priorem partem tutiorem arbitror
quoniam qoando condemnatio fit cum aliqua qualita-
te, & per aliam ſententiam condemnatio confirmetur
nemini dubium eſt, ut confirmetur etiam qualitas, &
ſenteotia, quæ ſe ad illam refert, intelligitur in ſe con-
tinere primam condemnationem cum ſua qualitate, ac
ſi in utero priorem de verbo ad verbũ haberet expreſ-
ſam, ſecnodùm Rot. & Cavalcan. *ubi ſuprà*, & eo quod
latiſſimè notatur per Doctores, *in l. ſi quis in aliquo do-*
cument. Cod. de probat. quos latè refert Ceval. *in tom* 1.
com. contra commu. q. 44. *per tot.* & ſententia referens ſe
ad aliam ſententiam, intelligitur cum omnibus ſuix
qualitatibus text. *in l. ait prætor §.* 1 *ff. de re jud.* Cuman.
conſil. 23. Card. Tuſch. *pract. concl. tom.* 7. *lit. S. conſil.* 126.
n. 46. & uus quotidie videmus, ut ſi prior ſenteotia ali-
quem condemnet, ad redditus à die occupationis, vel
litis conteſtationis, *&c.* ſi confirmetur, redditus exe-
quuntur à tempore, quo dixerat prior ſententia, etſi di-
cendum videtur, quòd quando aliquid reſpicit condem-
nationem, tempus primæ ſententiæ confirmatæ atten-
datur, quando autem reſpicit executionis, tunc tempus
confirmantis; juxta notata infrà *c.* 13. *à n.* 53. *& ſeqq.*
Nun obſtant in contrarium adducta pro ſecunda par- 43
te. Non primum, quòd agitur ex ſecunda confirmante,
non ex confirmata ſententia, quia reſpondetur: nam ex
quo ſe refert ad priorem condemnationem, quæ omni-
no attendi debet cum ſuix qualitatibus; nullum eſt im-
pedimentum, & inconveniens, ex qua agatur. Ecce,
actum eſt vigore cujuſdam inſtrumenti, lata eſt ſenten-
tia facta condemnatione, ad illud ſe referens, jam non
agitur ex actione inſtrumenti, ſed actione judicati, &
nihilominus omnia exequuntur, prout in inſtrumento
continentur; cum ſuis qualitatibus omnibus, vide quæ
nos hac 4. *part. c.* 5. *n.* 28.
Nec obſtat ſecundùm *ex d. l. furti. in princ. ff. de iis* 44
quibus, ut indignis, quia ibi ſententia prior ſimpliciter
lata, eſt condemnatoria abſque aliqua qualitate, & re-
quiſito, cujus executionem, & effectum omnimodo im-
pedit appellatio ſubſequuta, at ſi ſententia lata fuiſſet
cum aliqua qualitate, aut requiſito, puta; ſi declararetur
infamis à tempore commiſſi delicti, ſi poſtmodum con-
firmetur ſimpliciter, quis dubitat, ut etiam intelligatur
condemnatio infamiæ, ſeu declaratio ab illo tempore
prioris ſententiæ confirmatæ, qoemadmodum enim
unum repetitum intelligitur, ſcilicet condemnationem
principalem, cur cætera adhærentia noo intelligentur?
nec video rationem differentiæ.
Minus obſtat textus *in dict. l. eos* (licèt difficilior ap- 45
parente videretur) nihil enim ille textus rei, de qua
agimux, pertinet; loquitur enim in uſuris decurreodix
poſt rem judicatam ex mora poſt eam interveniente,
quando non paret ſententiæ condemnatix, non tamen
quando terminus aliquis appoſitus eſt in ipſa ſenten-
tia, nec in ipſius ventre. Et ita diſponit quatuor menſes
qui dantur condemnatis, qoi currunt poſt rem judica-
tam, ſive res judicata ſit per unam tantùm ſenten-
tiam, quæ tranſivit in rem judicatam, quia nulla emiſſa
fuit ab ea appellatio; ſive poſtmodum ea interveniente
& emiſſa accedat confirmatio, quia ab eo tempore rei
judicatæ currunt quatuor menſes dati, ut condemnatus
pareat judicatis, juxta quæ latè diximus *ad prin. hujus*
cap. & ſi poſt illos non paruerit, currunt uſuræ, hic ca-
ſus illius textus qui longè diſtat à noſtro, in quo qui-
dem nihil tangit, quia non diſponit de termino, &
tempore ſolutionix in ſententia appoſito, ſed de illo,
qui extra ſententiam, & poſt illam accidere ſolet inter-
veniente mora, & contumacia condemnati, & ita vide-
tur dicendum in caſu propoſito noſtræ difficultatis, ut
executo noo excedat attendens in compulſione illum
terminum, ſpecialiter appoſitum, & expreſsè in priori
ſententia ſimpliciter poſtmodum confirmata, cùm ille 46
terminus reſpiciat condemnatiooem, non tamen execu-
tionem, & ſic tempus ſententiæ confirmatæ, cui ineſt,
attendendum videtur.
Sed quid dicendum in ſententia, qua quis eſt coo- 47
demnatus in centum, & ſi intra centum, & limitatum
terminum non ſolvat, ſit condemnatus, & mittatur io
triremes, vel exilium, vel ſolvat duplum, vel quadru-
plum, in quo poſt lapſum termini, non ſoluta pecunia,
poterit ad pœnam corporalem comminatam exequi
ſententiam hanc conditionalem judex, ut latè proſe-
quitur Farinac. *in pract. crim. tom.* 1. *quæſt.* 26. *num.* 13.

cum ſeqq. & num 16. nunc quæritur (hoc themate retento) quid ſi in ſententia nullus certus ſit terminus appoſitus, ut puta ſi judex dixerit, condemno Titium in centum, quæ ſi non ſolverit, vel ſolvere non potuerit, fuſtigetur, vel tranſmittatur ad triremes, aut aliâ corporalem pœnam patiatur, tunc igitur quod tempus expectandum erit, ut cognoſci poſſit, an velit condemnatus, vel valeat ſolvere pœnam pecuniariam, anteaquam deveniri poſſit ad corporalem, varij varia di-
49 xere, ut eſt videre apud Proſper. Farinac. ubi proximè num. 16. verior tamen, & rationabilior, atque ſequenda illa videtur, quæ docet expectandum eſſe terminum decem dierum, qui currant à monitione, & notificatione, ac intimatione, ut tenet Auguſtin. in addition. ad
50 Angel. de maleſi. verbo quas ſi non ſolverit intra decem dies, amputetur tibi manus, num. 1x. Proſper. Farinac. d. num. 16. fundatur ex ea regula, quod ibi ſumus in facto negativo, ad hoc ut quis incidat in pœnam, ſemper requiritur monitio, cap extirpanda, & ibi Innoc. Hoſtienſ. Joan. Andr. Anton. de Butr. Abb. & Imol. cum aliis ibi, de preb. & dignit. & alij quos ſequitur, & refert Auguſt. ubi proximè allegatus.

Memineris velim, quòd quando ſententia ita condi-
51 tionaliter concipitur, ſi lapſo termino appoſito in ſententia, condemnatus non ſolverit pœnam pecuniariam, poterit judex nihilominus facere executionem ſententiæ pro pœna pecuniaria in bonis condemnati, abſque eo quòd contra ipſum exequatur corporalis pœna, ſi ita fiſco magis expedire cognoverit, ut per Bart. in leg. cum duobus, §. fin. n. x. ff. pro ſocio, & in l. ſi frater, §. idem reſpondit, ec. a per illum text. ff. eodem t. 1. Angel. in l. ſi quando, §. heredes ff. de legat. 1. & in l. ſi inſulam, ad fin. ff. de verbor. oblig. Alex. in l. non ſolùm, §. morte, circa ff. de novi oper. nunciat. Roma. in leg. 1. §. poſt operis, ff. eod. refert & ſequitur Iſſ. in §. pœnales, n. 47. & 48. & ibi additio, lit. P. la primera, inſtit. de action. & quamvis aliqui relati (ſed non ſequuti à Flamin. Cartario, loco mox citando) dixerint, quod pœna pecuniaria poſt lapſum termini ſit transfuſa in corporalem, & ſic non poſſit ampliùs commutari; prior tamen opinio, & æquior eſt, & etiam magis communis, ſicut teſtatur Contar. in tract. de executione ſententia capto bannio, cap. fin. quem ſequitur Proſper Farinac. d. tomo 1. quæſt. x6, num. 15.

Huc pertinet, ad ſententias ſequeſtrandorum fru-
52 ctuum majoratus in judicio tenutæ pendente, excedet executor, ſi fructus, non ſolùm à die decreti perceptos, ſed jam perceptos ante ipſam ſententiam ſequeſtri, à tempore mortis ultimi poſſeſſoris majoratus ſequeſtret. Quam quæſtionem ad partes èxaminat Chriſtophor. de Paz in tract. de tenuta, tom. 1. cap. 11. per totum. & quamvis pro illa parte, nempe, ut poſſit executor ſequeſtrare omnes fructibus, non ſolùm poſt decretum perceptos, ſed etiam à die mortis poſſeſſoris ultimi, adducens varias, & elegantes conſiderationes, ac fundamenta, nihilominus tamen rectè contrarium defendit, imò quòd non poſſit ſententia ſequeſtri exequi, niſi in fructibus poſt eam perceptis, & percipiendis, non tamen in perceptis à tempore mortis poſſeſſoris jam, aliquibúſque mediis eam tuetur, quæ omnibus verior eſt & ſequenda, quam ibi latiùs diſputatam vi-
53 dere poteris. Et generaliter quod ſententia ſequeſtri non comprehendat fructus præteriti temporis perceptos, ſed extantes & futuros, tenet poſt alios Mareſc. variar. reſol. l. x. cap. 177. n. 34.

Nunc tractandum de eo, qui electus eſt ad officium,
54 pro anno præſenti putà; vel in ſemeſtre, pro primo fuit impeditus uti munere propter objectiones ſibi, & adverſus electionem oppoſitas, & quod non fuerat ritè, nec ſolemniter electus; interim dum lis vertebatur, lapſus eſt annus regiminis, & officij, vel ejus major pars, poſtmodum obtinuit, & declaratum fuit, ritè & rectè electionem factam fore, ſéque legitimè ſuo poſſe fungi munere; datus eſt executor pro hujus rei judicatæ executione: quæritur an ipſe excedet, ſi loco lapſi temporis aliud ſubroget, ita ut redintegraretur totus annus ad quem electus fuerat. Hanc quæſtionem examinant B in l. ſi uno, §. item cum quidam, col. x. ff. locat. & in l. ſi prius, q. 10 ff. de novi oper. nuntia. Abb per text. ibi in cap. fin ibi, ut tempus regiminis elabatur. de judic. it. in penult. notabil. ubi communiter omnes Canoniſtę referũt, & ſequuntur Bart. determinationẽ, & eam magis communiter ab aliis Doctoribus teneri, affirmat Iſſ in l ſi ita ſtipulatus eſſem ubi te, col. penul. in prin. latè & ad partes diſputat Alvar. Vallaſ. conſ. 155. per tot. tom. x. latè etiam Vincent. de Franch. dec. 419. per tot. 2. p. qui omnes concludunt, quòd quando electio facta eſt pro tempore certo, limitato, & determinato, puta, pro hoc anno, pro anno proximo ſequenti, &c. ſi tempus labatur, impedimento accedente non ſubrogatur aliud tempus, ut impleatur annus, quoniam alia eſt adminiſtratio, & opera unius temporis, alia verò alterius, & in iſto caſu nec fit condemnatio pro hujuſmodi redintegratione, & ſupplementu temporis, ut ſecus ſit (dicunt ipſi Doctores) quando in genere tempus appoſitum eſt, ut puto quinquennio, aut biennio, non adjecto, an de proximis, an de aliis. Prædictis tamẽ caſibus habet electus recurſum contra tertium injuſtè eum impedientem uti ſuo officio, & ſic non redintegratur, l. ſir. cum materia, ff. de eo per quem factum erit, text. in l. ſi de Netat. §. idem Iulian. 55
ff. ad l. Aquil. habetur in l. 1. C. de inſt. & in l. ſi Titius ſtatuas, ff. de condit. & demonſt. Alvar. Vallaſ. ubi proximè num. 14. apud quos latè de hac materia.

Sed ſucceſſivé quæri poteſt, quod ſi facto tertij non
eſt ortum impedimentum, ſed facto ipſius obligati, & 56
pariter condemnati, ut puta; quis locavit mihi domum, aut agrum in biennium; aut quando legatus eſt mihi uſusfructus in biennium à die mortis teſtatoris, & facto hæredis vel locatoris, qui non permiſit me uti, & dum vincitur, & condemnatur per ſententiam, lapſum eſt tempus: an paſſim, ſaltim in æſtimatione, contra eum condemnatum exequi ſententiam, & videbatur idem eſſe dicendum, veluti in caſu ſuperiori reſolvimus. Sed nihilominus verius videtur in æſtimatione adverſus hunc condemnatum principaliter aliàs obligatum, poſſe procedere executionem.

Moveor ex ratione mirabilis textus in l. ſi uſusfruct. mihi in biennium 6. cujus ſunt verba: Si uſusfructus mihi in biennium continuum à morte teſtatoris legatus ſit, & per hæredem ſteterit, quominus eum mihi daret, præterito biennio nihilominus tenebitur, quemadmodum teneretur, ſi res legata in rerum natura eſſe deſiiſſet, quam quis deberet, moratuſque eſſet in ea danda, ut peti quidem jam uſusfructus qui legatus ſit, non poſſit, quia alius futurus ſit, quàm qui legatus fuerit, ſed æſtimatio ejus bima duntaxat facienda ſit. Hactenus de dicta lege, ubi gl. & Doctores dant plures concordantes

Cujus legis determinatione ſtante, rectè ſuccedit ju-
ris regula, quæ habet, quòd quando quis eſt condemna- 57
tus ad rem tradendam, & præſtandam, quæ periit, vel obiit, & jam non eſt in rerum natura, poteſt vigore talis ſententiæ fieri adverſus obligatum debitorem condemnatum executio ad æſtimationem, & valorem rei, ſeu intereſſe, Did. Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. ordinament. fol. 1078. Avile. in cap. prætor. cap. 10. verbo, execution. num 53. Parlador. lib. 1. rerum quotid. cap. 6. §. x. num. 11. Cævallos in contra commun. tom. 1. quæſt. 66x. & ultra hos plurimos alios Doctores & jura adduximus ſuprà hac 4. part. cap. 5. à n. 33. & eſt textus expreſſus in l. ſi longis. C. de executione rei judicata l. qui reſtituere, ff. de rei vindic. l. Iulian. ff. de confeſ. l. tit. x7. p. 3. Ergo ſequitur quòd ſi contra locatorem vel hæredem lata ſit ſententia pro uſufructu, & locatione præſtanda, & partienda,

&

& tempus lapſum ſit, licèt aliud ſubrogari non poſſi ;
tamen pro æſtimatione adverſus eum procedere exe-
cutionem abſque reatu exceſſus, arbitror, juxta funda-
mentalem, & juridicam rationem ejuſdem legis, *ſi*
uſuſſructus.
58 Tunc tamen excedere dicetur merus executor, quan-
do dederit dilationem condemnato ad parendum, intra
quam ſi non paruerit, illum excommunicaverit, quo-
niam excommunicationis ſententia actus eſt juriſdi-
ctionalis, quæ ſine juriſdictione ferri non poteſt. Pa-
59 normitan. *in cap. ſi ſacerdos, num. 10. de offic. ordinarij*,
pertinet enim ad juriſdictionem contentioſam, cùm
ferri non debet abſque cauſa cognitione, *c. nemo Epi-*
ſcop. 2. quæſt. 1. imò eſt meri imperij ſecundùm Innoc.
in cap. transmiſſ. de elect. Specul. *in tit. de juriſd. & omni.*
judic. verſ. ſecundum canones, num 24. Panormit. *in cap.*
quod ſedem, de off. ordinarij. column. fin. idem *in cap. cum*
contingat. de for. compet. gloſſ. *in d. cap. nemo* ubi uterque
Cardinalis comprobat. Paluda *q. 2. in 4. diſt. art. 3.* latè
Navar. *in repet. cap. cùm contingat. 2. cauſa nullitatis co-*
60 *rollario 6. verſ. 6. infertur hunc ſubexecutorem*, at execu-
tor merus eſt incapax juriſdictionis, & ſic dictum ter-
minum ad excommunicandum dando excedet eviden-
ter, exactiùs probat Nav. *in d. c. cùm conting. quarta nul-*
litatis cauſa per tit. dicens etiam, quòd licet quoad alios
effectus poſſit etiam ille, qui nullam habet juriſdictio-
nem terminum deliberatorium, puta, præfigere, ad effe-
61 ctum tamen infligendi novam excommunicationem,
alius quàm judex cum juriſdictione, præfigere non po-
teſt, ut poſt Fel. Innoc. Ioan. Andr. Imol. Hoſt. & alios,
tenet ipſe Navarr. *in d. quarta nullitatis cauſa*.
62 Quid autem erit dicendum de executore, cui ad ali-
quam ſententiam exequendam, vel cauſa committitur
cum termino limitato, puta; decem dierum, & viciſſim
pluris, vel minoris, in quo brevitate termini non eſt fa-
cultas, ad procedendum cum terminis, & dilationibus,
aliàs à jure in ſimili cauſa, tam ordinaria, quam execu-
tiva conceſſis, & determinatis: an poterit iſte executor
abbreviare, & arctare prædictos legales terminos, & il-
los regulare ſecūdùm terminum ſuæ commiſſioni aſſi-
gnatum, abſque reatu exceſſus; quia ex eo videbatur
hoc caſu detegi ex inordinato proceſſu, ſecundùm quæ
latiùs dicenda erunt inferiùs *cap. 13*.
Cui difficultati reſpondetur, poſſe licitè executorē
abſque reatu exceſſus, & quod magis eſt, nec etiam ſim-
plicis gravaminis, hunc terminum arctare, ita illum re-
gulando, ut intra terminum ſibi, juriſdictionique con-
ceſſum, per ſuperiorem cauſa terminetur, ita ut tres
illi dies, ſeu etiam decem dati condemnatis, & execu-
tatis, ad opponendum, & probandum, in minus re-
ſolvantur, atque abbrevientur, quoniam ſi in judiciis
ordinariis abbreviantur, multo magis hoc caſu in ſum-
mariis, nempe; & executivis, abbreviari debent, non
enim poteſt magnum terminum dare, qui arctatum &
limitatum habet, ut docet Bal. *in cap. de cauſis num.* 11.
& ibi Ab. *num.* 6. per text. *ibi de off. deleg.* latè compro-
bat, & reſolvit Girond. *in tra. de gabel. 4. in princ. n. 7.*
63 *uſque ad num.* 14. teſtantes de praxi, optimè etiam Bo-
badill. *in polit. lib. 2. cap.* 20. *à num.* 29. *uſque ad n.* 32.
dicentes quòd judex executor non debet expectare, ut
ſua expiret juriſdictio, cùm tacitè ſibi videatur à ſupe-
riore data facultas terminos arctandi, qui ſibi illos re-
ſtrinxit, & limitavit. Facit optimè ad propoſitum text.
in l. 1. ff. de gland. legend. & in l. 2. tit. 3. lib. 4. recop. facit
l. 6. tit. 18 lib. recop. Batt. *in d. l. 1.* latè Fel. *in cap. Eccleſ.*
S. Mar. n. 32. de conſtit. quibus adde quæ dixi 1. *p. c.* 13.
num. 270. *& ſuprà.*

CAPVT XII.

Ab executore perperàm ſententiam interpretante, appellationi emiſſæ an non deferens, vim faciat; ubi latè & utiliter, quæ inter interpretandum præ oculis haberi debeant.

SVMMARIVM.

Interpretari ſententiam an poſſit executor, n. 1.
Interpretari & declarare is poteſt qui actum geſſit, n. 2.
Interpretari & declarare verba dubia ſua ſcriptura an poſſit Notarius 3.
Succeſſor in officio & juriſdictione an poſſit intentionem prædeceſſoris declarare, n. 4.
Interpretari & declarare voluntatem defuncti non poteſt hæres, n. 5.
Declarandi facultas non tranſit ad hæredes, n. 6.
Interpretatio pendens ex mera voluntate, fieri non poteſt per ſucceſſorem, n. 7.
Interpretatio pendens à juris regulis, & principiis ex actis ſeu proceſſu, cuilibet judici ſucceſſori pertinet, n. 8.
Iudex delegatus ſubrogatus loco alterius, delegati poteſt ſententiam prædeceſſoris interpretari ex veriſimilibus coniecturis, apparentibus ex actis & proceſſu, non autem ex mera voluntate, n. 9.
Taxare expenſas quas ſibi taxandas reſervavit prædeceſſor, poteſt judex ſucceſſor, n. 10.
Etiamſi ſucceſſor ſibi reſervaverit taxare expreſſo nomine proprio, n. 11.
Quia materia non poteſt concernere perſonam, ſed juriſdictionem, dignitatem, & tribunal. ibid.
Executor ſententia poteſt illius facere declarationem interpretativam, n. 12.
L. ab executore, ff. de appell. declaratur, n. 13.
Poteſtas executoris regulariter à poteſtate ſuperioris mandantis, n. 14. & ſeqq.
Interpretari ſuam ſententiam non omnes judices ordinarij poſſunt, n. 15.
Executor mixtus reſpicit merum imperium, n. 16.
Executor dicitur non qui ordinaria, ſed delegata poteſtate aliquid exequitur, n. 17.
Verba debent intelligi ſecundùm vulgarem modum loquendi, n. 18.
Communis uſus loquendi prævalet in interpretatione legis etiam divina, n. 19.
Interpretatio generaliter ſumpta in quinque ſpecies diſtinguitur, & quas, n. 20.
Interpretationis ſpecies quis deduxerit, n. 21.
Interpretatio ad duo capita reduci poteſt, n. 22.
Interpretatio propriè idem eſt quod congrua verbi vel orationis declaratio, ſeu expoſitio, ibid.
Interpretatio largè capitur pro correctiva ſeu extenſiva, ibidem.
Interpretationem correctivam alius, quàm Princeps facere non poteſt, c. 23.
Interpretationem extenſivam non poteſt facere judex niſi circa acceſſoria & eodem die, n. 24.
Interpretationem propriè, prout eſt congrua verbi & orationis declaratio, quilibet judex poteſt facere, n. 25.
Declarationem interpretativā non alterantem condemnationem præcedentē poteſt facere executor mixtus, n. 26.
Declaratio interpretativa ſeu entia facta per executorem, non inducit novum gravamen, n. 27.
Per declarationem interpretativam ſententia quod obſcurum eſt illuminatur & detegitur, n. 28.
Interpretativa declarationis qualitas eſt ut nihil novi inducat, ſed actum præexiſtentem & præteritum oſtendit, n. 29.
Declaratio ineſt actui declarato, n. 30.

Declara

Declaratio retrotrahitur ad tempus principalis diſpoſitionis declarata, n.31.

Declaratio adeo inhæret diſpoſitioni ut cenſeatur emanaſſe cum illa eodem tempore, n.32.

Actum qui non poteſt facere poſt terminum, poteſt tamen factum declarare poſt illum, n.33.

Si actus qui declaratur eſſet validus, ſecus ſi nullus, n.34.

Interpretativa declaratio debet eſſe congrua, ſcilicet quando verba eam patiuntur, n.35.

Verborum certitudo declarat certitudinem intellectus, n 36.

Verba præciſæ ſignificationis non poſſunt recipere aliam interpretationem, n.37.

Tametſi poſſint reſtringi & extendi intra limites ſignificationis, n 38.

Interpretativa declaratio ea eſt quæ addit qualitatem demonſtrativam, non autem quæ alterat ſubjectum, n.39.

Interpretativa declaratio ſuſtinetur facta circa circunſtantias actus, ſecus circa ejus ſubſtantiam, n 40.

Interpretatio circa ſubſtantiam actus dicitur novus actus & gravamen, n.41.

Prout ſi ſententia pura executor velit addere executionem, ibid.

Declarationem interpretativam ſententiæ quotidie faciunt executores ſupremorum tribunalium abſque exceſſus reatu, n.42.

Executori cum principale committitur, videtur declaratio interpretativa etiam commiſſa, n 4.

Declarandi facultas quæ venit acceſſorie ad contractum, in hæredem tranſit cum ipſo contractu, n.44.

Ab interpretativa declaratione juſta & legitima facta per executorem, appellationi emiſſæ non eſt deferendū, ſicuti nec ab ipſa executione cui hæc ineſt declaratio, n.45.

Interpretationem non congruam verbis ſententiæ & minus legitimam facere executorem non patitur, n.46.

Interpretativa declaratio debet fieri non perimendo ſed exprimendo, n.47.

Interpretativa declaratio debet eſſe veriſimilis, n.48.

De vocabuli ſignificatione ubi tractatur, non eſt recurrendum ad arbitrium judicis, n.49.

Interpretativa declaratio debet fieri circa contenta in verbis ſententiæ, non autem extra limites verborum quia illa dicitur in præjudicium tertii, n.50.

Ab executore perperam interpretante ſententiam velut excedente, appellationi emiſſæ eſt omnino deferendū, n.51.

Exempla plura hujus doctrinæ redduntur obiter, n.51.52. 53.54.55.56. & 17.

Interpretationis iniquitas executoris quo modo & ex quibus ſit probandum, n.58.

Interpretatio ea ſola executori permittitur quæ deducitur ex veroſimilibus conjecturis in proceſſu, verborum ſignificatione & natura attentatis, n.59.

Interpretatio juris tantum valet quantum propria verborum ſignificatio, quæ perinde habetur ac ſi eſſet expreſſa, n.60.

Interpretatio quæ ſubintelligitur juris intellectiva dicitur non extenſiva, n.61.

Sententia debet interpretari prout de jure fieri debet, & ad juris ſenſum referenda, n.62.

Verba judicis debent intelligi ſecundum mentem judicis, num.63.

In ſententia veniunt ea quæ legis diſpoſitione aut præſumptione ineſſe dicuntur, n.64.

Verba ſententiæ ſunt civiliter intelligenda, n.65.

Sententia debet interpretari ut non contineat injuſtitiam, num.66.

Interpretatio facienda eſt ut ſententia juſta appareat cùm juſta præſumatur, n.67.

Interpretatio ſententiæ dubiæ ſumitur ex actis, cùm præſumatur lata ex cauſa in proceſſu deducta, & quæ ex eo apparet, n.68

Acta ſunt vehiculum ad ſententiam, & ideo ſententia ex mente actorum aperatur, n.69.

Sententia præſumitur lata ex cauſa deducta in libello, & petitione, & juxta illam erit interpretanda, n.70.

Agenti interdicto uti poſſidetis, & ſuccumbenti, volenti poſtea agere ex nova turbatione contra eundem reum an ei obſtet exceptio rei judicatæ, n.71.

Ex nova poſſeſſione ſuperveniente datur rei vindicatio contra ſemel abſolutum, n.72.

Exceptio rei judicatæ obſtat ubi datur identitas rei, cauſæ, & perſonarum, n.73.

Abſolutus reus conventus interdicto uti poſſidetis, ex eo, quia non eſt probata turbatio de novo, poſt ſententiam turbanti non prodeſt judicata, n.74.

Contra reum ſemel abſolutum in interdicto uti poſſidetis, ex eo quod actor non probavit poſſeſſionem ſuam ob novam turbationem, non poteſt actor iterum agere, n.75.

Niſi agat ex nova poſſeſſione & ex nova cauſa, ibid.

Abſolutoria ſententia ex qua cauſa lata ſit in interdicto uti poſſidetis, ſi nec ex ea nec ex actis appareat an ob novam turbationem actori iterum agenti obſtet exceptio rei judicatæ, n.76.

Interpretari debet ſententia in favorem condemnati ut minus ei noceat, n.77.

Interpretatio facienda eſt in dubio contra eum qui ſe fundat in ſententia, ſicut & in contractu, n.78.

In ſententia ſe fundans debet habere rem veram, n.79.

Abſolutoria ſententia in criminalibus ex qua cauſa ſit lata ex actis inveſtigandum eſt, ut diffinitiva aut interlocutoria ab obſervatione judicii dicatur, n 80.

Diſpoſitio etiam legalis a conſuetudine recipit interpretationem, cum qua judicis poteſtas ſe conformare præſumitur, n.81.

Abſolutus reus ob non probatum delictum cenſetur ab obſervatione judicii, & iterum ex novis judiciis poteſt reus moleſtari, n.82. & ſurſum.

Cauſa ex qua ſententia fuerit lata ſi ex ea, nec ex actis appareat quæ præſumenda erit, n.83.

Sententia quæ quis eſt condemnatus in exilium ex qua non appareat de quo ſenſerit an de præciſo, an de voluntario, de præciſo intelligenda eſt, n.84.

Cautionem uxori præſtare condemnatus vir ob ejus ſævitiam, alias fiet divortium, an ſententiæ ſatisfaciet præſtando cautionem etiam juratoriam, & executor excedat illum præciſè ad fidejuſſores compellens, n.85.

Verba judicis debent intelligi ſecundum mentē juris, n.86.

Cautio ſimpliciter ſumpta an de jure intelligatur de verbali obligatione tantùm cum hypotheca & bonorum obligatione, n.87.

Fidejuſſores non reperire maxima eſt difficultas excuſabilis ab obligatione præſtandi, n 88.

Sententia ſi ob impoſſibilitatem non poteſt adimpleri in eo ſuper quo lata eſt, exequitur in eo quo poteſt, n.89.

Sententia qua quis condemnatur ad conſervandum fidejuſſorem ſuum indemnem ab alterius obligatione, ſi hæc fuerit extincta, quia compulſus ſolvit fidejuſſor, intelligitur ut ſolutum ſibi reſtituat, n.90.

Sententia abſolvens tutorem à tutela, intelligitur ab ejus ratione reddenda ſuper quo actum fuit, n.91.

Condemnatus ad tradendum inſtrumentum debiti ſoluti, ſi non reperiatur, cogitur liberare victorem, n.92.

Cautio ubi à jure requiritur plena, ſufficiens, recta, aut competens, juris interpretatione intelligitur de fidejuſſoria, vel pignoratitia, n.93.

Cautio uxori præſtanda à viro ob ejus ſævitiam, debet eſſe ſufficiens, n.94.

Cautionem debet judex recipere per quam mulier ſit magis ſecura à ſævitia viri, n.95.

Interpretari debet ſententia ut in juris diſpoſitione conformetur, n.96.

Verba civiliter ſunt intelligenda & applicanda proportionatibus, n.97.

Verba ſententiæ in dubio interpretanda juxta naturam actionis intentatæ, n.98.

Sententia præciſè obligat, n. 99.

Sententia ultra non extenditur quàm importat verborum ſonus, quia tantum diſponit quantum loquitur, numero 100.

Ex ſententia non aliud infertur, niſi quatenus vis verborum & neceſſitas patitur, n. 101.

Cautionem ad exigendam à viro, præſtandam uxori, executor datus non excedit ſi illum præciſè compellat ad fidejuſſores, vel pignora, n. 102.

Cautionis ad præſtationem ut vir condemnetur, plurimum poteſt judicis arbitrium, n. 103.

Impoſſibile eſt obtinenti rem judicatam præciſè ſatisfieri; conſulitur meliori modo quo poſſit, n. 104.

Periculum uxoris ob viri ſævitiam non recipit æſtimationem, n. 105.

Cautionem præſtare vir condemnatus vel in defectum, fiat ſeparatio quoad torum, ſi fidejuſſores aut pignora non præſtet, poteſt ſententia exequi in ſeparatione, n. 106.

Condemnatus ad centum quaſi non ſolvat condemnatur ad exilium, non ſolvendo ſit executio in ſecunda parte ſententiæ, n. 107.

Clericus injuriator condemnatus ad debitam honoris ſatisfactionem, executor an exceedat illum aſtringens palinodiam recantare. n. 108.

Iure canonico deficiente recurrendum eſt ad leges & conſuetudines regni potiùs quam ad Imperiales, n. 109.

Palinodiam recantare non debet Clericus injuriator, cùm nobilitatis privilegio fungatur contra Bernard. Diaz communiter reprobatum, n. 110.

Clerico injuriatori jure Canonico oppoſita eſt pœna ad ſatisfactionem honoris injuriam paſſi, n. 111. & qualis, ibi.

Clericus condemnatus actione injuriarum efficitur infamis, n. 112.

Qui pro bono pacis, non tamen ſervata legis regiæ forma, verba ſatisfactoria dedit injuriato, non efficitur infamis, quia tunc non dicitur ſe deſdicere, n. 113.

Condemnati plures ſimpliciter intelliguntur pro rata condemnari, licèt unuſquiſque in ſolidum fuerit per ſcripturam obligatus de jure, n. 114.

Obligatio originalis licèt ſit concepta in ſolidum, ea tamen quæ oritur ex ſententia, eſt pro rata ſecundum juris diſpoſitionem, n. 115.

Omiſſum ſeu non expreſſum in ſententia habetur pro omiſſo, n. 116.

Tutores plures condemnati ſimpliciter ad reddendum rationem tutelæ, intelligitur pro rata in ſolidum, n. 117.

Condemnati plures collitigantes ſimpliciter in expenſis unuſquiſque tenetur pro parte ſua dumtaxat, n. 118.

Sententia lata contra plures ſimpliciter, intelligitur contra quemlibet pro virili, & quantitate bonorum occupatorum, n. 119.

Si ex ſexdecim obligatis in ſolidum quatuor tantùm conventi ſimpliciter condemnentur pro rata, condemnati intelliguntur habito reſpectu ad omnes obligatos, non ad ſolos condemnatos, n. 120.

Quia in reſiduo abſoluti intelliguntur, n. 121.

Quod fallit niſi judex habuerit reſpectum ad libellum quo inſtatum fuerit omnes condemnari, in ſolidum omnes condemnati intelliguntur, n. 122.

Qualitates omnes quæ inſunt in termino relato, repetuntur in termino referente. n. 123.

Stylus tribunalium, quo eſt introductum ut ſententiæ dubiæ declaratio ſit petenda intra eandem diem naturalem, reprobatur, n. 124.

Iudex non poteſt alterare & mutare ſententiam, aut ejus ſubſtantiam, n. 125.

Interpretationem extenſivam facere poteſt judex circa ſententiæ acceſſoria, puta fructus, expenſas, &c. & tunc non niſi intra diem naturalem, n. 126.

L. Paul. la 2. ff. de re jud. interpretatur, ibid.

Interpretativa declaratio verbi dubij, aut orationis cōfuſæ ſententiæ, etiam poſt diem naturalem peti poteſt, n. 127.

Declarandi facultas præſcribitur etiam per mille annos, num. 128.

Actum poſt aliquem terminum qui facere non poteſt, tamen poteſt jam factum declarare, n. 129.

Sententiam licet judex mutare aut corrigere non poſſit, tamen poteſt declarare, n. 130.

Executores rei judicatæ è curiis Regiis emanati, poſſunt poſt longam temporis diſtantiam declarationem interpretativam ſententiæ dubiæ adhibere, ergo multo fortiùs Senatores qui eam tulerunt, n. 131.

AB executore quomodolibet interpretante, ſive 1
bene ſive malè, appellationem interpoſitam
licitam eſſe, videtur probari, cùm ipſe ad in-
terpretandam ſententiam, quæ ſibi exequenda com-
mittitur, careat poteſtate. Primò quoniam illemet de-
bet declarare, & interpretari, qui diſpoſuit, & actum
geſſit, *l. ex facto, ff. de vulg. & pupill.* & ibi Bald. *ver-*
bo in text. ibi interpretari, ubi etiam Alex. *nota. 2. Iaſ. 2.*
nota. ff. de vulg. & pupill. l. Nerati, ff. de regular. jur.
l. fin. Cod. de leg. cap. inter alia §. ut igitur, & ibi gloſſ.
ſuper verbo, interpretat. de ſentent. excommun. & ibi
Felin. imò nullus alius poteſt declarare, niſi illemet
qui diſpoſuit, Bald. *in l. edit. verſiculo quandoque vel. Cod.* 2
de eden. Bald. *in l. fin. verſiculo ultim. nota. Cod. de le-*
gib. Iaſ. *in l. inter ſtipulantem, §. ſi Stichum, verſic. gloſſ.*
in verbo, actori, ff. de verbor. obligat. Decius *in cap. cum*
veniſſent, verſ. & etiam notandum eſt, de judic. ut de
notario interpretante verba dubia ſuæ ſcripturæ, di- 3
cit Socin. *conſil. 94. verſic. præterea, & verſic. hæc om-*
nia volum. 1. Calcan. *conſil. 48. verſ. tertiò quia, & con-*
ſil. 69. verſic. tertiò quia Alciat. *in tract. præſump. in 3.*
reg. præſumpt. 13. n. 12. ergo executor, qui ſententiam
non tulit, interpretari, & declarare, ſententiam non
poterit.

Secundò & fortiùs probatur, nam ſucceſſor in offi- 4
cio, & juriſdictione non poteſt intentionem ſui præde-
ceſſoris declarare. Bald. *in l. verſ. ſed nunquid hoc poteſt,*
Cod. de ſentent. ex brevi. recit. & in l. edita, verſ. decimo
oppone C. de edendo, & in l. ſi ut propones, verſ. ſed nun-
quid nuncius. C. de execution. rei jud. Bald. *in l. inter ſtipu-*
lantem, §. ſi Stichum, verſ. idem puto in jud. ff. de verb.
oblig. Angel. *in l. ex facto, in princ. in textu ibi ſolent in-*
terpretari, ubi Imol. *verſic. tertiò nota, ff. de vulg. & pu-*
pil. Felin. *in cap. per tuas, in 2. nota. de ſimonia, & in cap.*
cum veniſſent. verſic. poteſtas interpretandi, & ibi Deci 8
verſic. & ſucceſſor in offic. de judicus. Lanfranc. *in cap. quo-*
niam contra, in verbo, interlocutoria, verſic. ulterius du-
bitatur, de probatio. Rebuff. *in l. quod juſſit 2. nota. n. 164.*
ff. de re judic. facit quod aliàs dicitur, hæredem non
poſſe voluntatem defuncti declarare, & interpretari, ut 5
exactiſſimè proſequitur Anton. Gabriel. *commun. concl.*
lib. 6. tit. regul. jur. concluſione 2. à num. 74. & ſeqq. &
quòd facultas declarandi non tranſeat ad hæredem
ſucceſſorem, de quo per Arias Pinel. *in repet. l. 2 Cod.* 6
de bonis ma. à num. 11. Covar, *lib. 2. var. cap.* 18. Burg. de
Paz *in l. 1. Tauri à num. 423.* & alibi per Doctores, er-
go executor facultatem non habet interpretandi, aut
declarandi, & per conſequens illud faciens dicetur om-
nino excedere.

Sed iis non obſtantibus, contrarium verius cenſeo, 7
cum fœdere diſtinctionis, nam aut agimus de interpre-
tatione, & declaratione, quæ fit, & pendet ex mera vo-
luntate: & iſta non poteſt fieri per ſucceſſorem, ut pu-
ta; quando judex condemnavit aliquem in amputatio-
ne manus, qui poteſt interpretari, an dextera, aut de
ſiniſtra intellexerit, unde pendet voluntas ejus, ideo
hæc interpretatio cùm non congruat ſucceſſori, in
eum non tranſit, ſicut nec in hæredem, & ita proce-
dunt Doctores ſuperiùs allegati & alij adducti per
mox citandos.

Aut agimus, & loquimur de declaratione, vel 8
interpre-

interpretationem,quæ eſt facienda ex iuris regulis, &
principiis,& ex veroſimilibus coniecturis, & ex actis,
& deductis in judicio, & proceſſu; tunc talis interpre-
tatio ſucceſſori, & cuilibet judici committitur, & jure
permittitur. Ita diſtingunt Bar. in l. inter ſtipulantem,
§. Stichum, & ibi Imol. verſic. secundò ita procedunt,
& verſ. idem adde, & ibi Alexand. in verſ. in gloſſ. in
verbo,alteri,& ibi Iaſ.verſ.item per prædicta, ff.de verb.
obligat.Angel.in l.ab executore,verſic. ideo autem,& ibi
Imol. verſic. alterius iuxta prædicta, ff.de appell. Alex.
in l.ex facto verſic.item adde,ff.de vulg.& pupil.Nicel.
in concord gloſſ.concord. 282. & 323 Barba. in conſ.83.
verſic.tertio reſpondeo,vol.3.Marian.in cap.fin.verſicul.
& ſicut actor.de libell.oblatio. Felin. in cap. qualiter &
quando,verſic.ſed adverte diligenter,colum.14.& col.15
de accuſat. & in cap. cùm veniſſet,verſ. poteſtas inter-
pretandi de judiciis. Rebuff. in repet.l.quod juſſit, in 2.
nota,num.165. ff. de re judic. Anton. Gabriel. commun.
concluſ.lib.7. tit. de regul.jur. concl.3. n.85. & ſuprà &
per B. ubi ſuprà, & in l.terminatæ,C.de fruct.& litium
expenſ. & alios,tenet Aviles in cap. prætor. in præmio,
ordonanças, à n.19. ubi latè refert Doctores utriuſque
partis, & de hac diſtinctione ibi verſ. ſed hoc non ob-
ſtante, opinio B. &c.

9 Et loquendo in delegato ſubrogato loco alterius
delegati mortui, aut impediti, poſt alios probat Mar-
quel. tract.de commi.1.part.cap.3. ſub num.43.dum di-
cit,quòd cùm ſubrogatus ad anteceſſoria inſtar habea-
tur, ſi ſententia non conſiſtit in mera voluntate de-
clarantis, ſed in veroſimilibus & coniecturis ex actis,
& probationibus in cauſa factis, ex quibus quid pri-
mus iudex ſenſerit, apparet: poterit tunc ſucceſſor in
commiſſionem ſententiam anteceſſoris declarare,
quamvis aliter ſucceſſor anteceſſoris ſententiam de-
clarare nequeat,&c.) & quòd iudex ſucceſſor volun-
tatem, prædeceſſoris poſſit ex veroſimilibus conjectu-
ris, & quando eſt congrua interpretatio, ſeu declara-
tio,declarare, latiſſimè plurimos congerit Mier. tra-
ctatu de maiore.1.part. quaſt.44.n.94. & 95.& iterum
latiùs à n. 99.cum ſeqq. de qua interpretatione latiùs
poſtmodum agendum eſt.

10 Hinc eſt,ut expenſas,quas ſibi taxandas, & decla-
randas in ſententia reſervavit iudex, poterit ſucceſſor
declarare, & taxare B.in l.ab executore, verſicul. quaro
utrùm,ff.de appell.& poſt alios B. de Pax in l.1. Tauri,
ſuo n.427.Petrus de Ferrara in prax. in forma libell. in
action.reali,verbo,expenſa præſentis cauſa.n.16.& ſeqq.
11 Avil.ubi proximè n.21.quod etiam Intelligit, etiam ſi
judex prædeceſſor reſervavit ſibi taxationem expen-
ſarum expreſſo nomine proprio, ut tenet etiam B. in
d.l.ab executore ſingulari er. Abb.in d.cap.1. de iis quæ
vi metúſve cauſa,n.8.Lanfr.in repet. cap. quoniam con-
tra,de prob. 12.part.expenſa,n.13. reddentes rationem,
quòd materia non poteſt concernere perſonam, ſed
dignitatem, juriſdictionem & tribunal.

12 Et quòd executor, cui exequendo ſententiam com-
mittitur, poſſit facere hujuſmodi declarationem inter-
pretativam (licèt Doctores in ſpecie hanc difficulta-
tem non tractent) probatur ex optimo text.in l.ab exe-
cutore 4 cujus ſunt verba: ab executore ſententiæ ap-
pellare non licet,ſed ab eo,qui malè ſententiam inter-
pretari dicitur, appellare licet,&c.) ff. de appellat. &
ita illum text Intelligunt in executore, gloſſ. in l. ab
executione,C.quorum appellat.non recipi,verbo, excedat,
& optima gloſſ. in cap.quoad conſultationem, de ſenten-
tia,& re iud quæ inter modos, quibus excedere dicitur
executor,formam mandati, hunc malæ interpretatio-
13 nis ſententiæ numerat. Ita etiam illam pariter intel-
ligunt,& clarè Petrus de Ferrara in ſua pract.in forma
execut. ſententia diffi. in verbo,publico,num.12. verſ.ſed
pone quod talis executor,fol. mihi 283. in poſteriori im-
preſſione, & per Petrum Jacobi, in rubrica de actio. in
factum ex re iudic.§. modus autem executionis, col.4 in
ſua praxi, & poſt alios ita intelligit Rebuff. in conſtit.
Gail.tom.1.tit. de ſententiar.executio. art.7.gloſſ. 13.n.8.
& idem licèt promiſcuè,& aliquatenus confuſè,Eſca-
cia de appell. quaſt. 7.lim. 10.n.52

Nec huic obſtant verba dicta l.ab executore,quæ ſe-
quuntur, ibi, ſi tamen is poteſtatem interpretandi ha-
buit,velut præſes provinciæ, aut procurator Cæſaris;
&c.) quæ videntur reduci ad judicem ordinarium in-
terpretantem, cui multipliciter reſpondetur, quòd
cùm lex à princip. loquatur de executore, de eo de-
bet intelligi, qui executor, ejuſque poteſtas regu-
latur à poteſtate ſui ſuperioris eum mandantis, &
quoad executionem coæqualis ſit poteſtas, & unà net
juriſdictio, cùm illum repreſentet, l. 1.§. qui manda-
tam, ff.de off.ejus cui man.eſt iur. bene B.in d.l.ab exe- 14
cutore,n.12.Petrus de Ferrara in praxi.in form. libell.in
actio. reali, verb. & expenſ.ſub num. 17.& quòd pote-
ſtas delegati reguletur à poteſtate delegantis,latè dixi-
mus ſuprà hac 4.part.cap.6.per totum,& cùm non om-
nes judices ordinarij poſſunt ſuam ſententiam inter-
pretari,ut per gloſſ. B. & Doctores in d. l. ab executo- 15
re, ideo addit text. illa verba prædicta, ac ſi dixiſſet,
dummodo miſſus ſit executor ab eo, qui poteſtatem
habet interpretandi,&c.hoc eſt, à Præſide Provinciæ,
quia tunc velut ipſe habet poteſtatem, hoc eſt, ac ſi
ipſe fuiſſet(ut dictum eſt.) Hanc interpretationem ſe-
quitur etiam gloſ. in l. ſi ut proponis, verbo, executor, 16
C.de executione rei iudic.maximè, quia executor mix-
tus (de quo hucuſque ſemper loquor, non de mero)
eccipit merum imperium, prout eſt communicare,
ut poſt alios latè Navarr.in repeti, cap.cùm contingat,
corolla. 6.verſic.ſextò infertur, & in 4.nullitatis cauſa,
per totam.

E inſuper,quia d.l.ab executore, loquitur de execu- 17
tore, & executor dicitur non qui ordinaria poteſtate,
ſed delegata, aliquid exequitur, l.ut ſi proponis, & ibi
gloſſ.verbo, executor, & hæc eſt juris, & univerſi vul-
gi ſignificatio, ut non ordinarius, ſed delegatus ad
exequendum dicatur, & ita ſecundùm vulgarem mo-
dum loquendi d.l.ab execut.intelligẽda eſt l.cum de la- 18
nionis.§.aſinam,ff. de fundo inſtruct.l.1.ff.de flami.optim.
text.in l. Labeo,& ibi notat B.ff.de ſupel. leg.l. libror.§.
quod autem Caſſius,ff.de leg.3.& ibi B.text.juncta gloſ.
in c.unico,de injuriis l b. 6.text.in cap. unico, §.porrò,de
ſtatu reg.eod.lib. c.ex literis 1. & ibi Doctores de ſponſ.
text.in cap. majores, circa medium,de baptiſmo;latiſſimè
multa congerit Everar.in l.lega.loco 7 dicens poſt alios 19
quod interpretatione legis,& cujuſcumque diſpoſitio-
nis,etiam divinæ. communis uſus loquendi prævalere
propriæ ſignificationi.

Et facit, quia cùm gloſſæ & Doctores ſuperiùs ci-
tati dicant,admittendam eſſe appellationem ab execu-
tore, perperam interpretante ſententiam, quia exce-
dit, intelligi debent de delegato, & non ordinario, ſi
credimus Parlad.lib.2 rerum quotid.cap.fin.2.p.§.3.n.9.
dicens exceſſum cadere in delegato, non in ordinario
de quo vide quæ latè diximus hac 4.pars.cap.3.à n.105.
& quòd executor, qui exequenda ſententia committi-
tur,poſſit facere declarationem interpretativam,ex ſe-
quentibus clarè apparebit.

Pro cujus rei majori declaratione breviſſimè eſt 20
ſciendum,interpretationem generaliter ſumptam, in
quinque ſpecies poſſe diſtingui, nempe, alia eſt inter-
pretatio declarativa, alia intellectiva, alia correctiva,
alia extenſiva, alia reſtrictiva, de quorum ſingula na-
tura,& effectu latè proſequitur Mantica in tractatu de
ambig. convent. lib.1 tit. 16.per tot. Ioan. Petrus Ferra-
rien.autem in ſua praxi,in forma executionem ſententia
diffini. verbo,publico nuntio, n.12.fol.mihi 284.in novio-
ri impreſſione, interpretationem ad tres dumtaxat ſpe-
cies reducit, nempe,correctivam,extenſivam,& verbi 21
orationis

orationis congruam expoſitionem, & declarationem.
Quam diviſionem in propoſito etiam ſequitur poſt
alios Aviles *in cap. prætor. in proœmio ſub n.* 19. & has
22 etiam adhuc ad duo tantùm reducit capita Everar. *in
locis leg. in loco* 35. *à ratione legis larga, ampla,* &c. *verſic.
uno modo propriè*, dicens, quòd iſte terminus interpre-
tatio) ſumitur duobus modis, uno modò propriè ſe-
cundùm ejus propriam ſignificationem, & tunc inter-
pretatio idem eſt, quod congrua verbi, vel orationis,
declaratio, ſeu expoſitio, alio verò modo capitur large,
pro interpretatione correctiva, reſtrictiva, ſeu exten-
ſiva, qui omnes in comprobationem aliqua adducunt
videnda, quæ omitto.

Hæc ſuppoſito, dicunt Ferrar. & Avil. *ubi proximè*,
23 poſt alios Doctores, quod interpretationem correcti-
vam alius quàm Princeps facere non poteſt, exten-
ſivam autem non poteſt facere judex, niſi eodem die
24 circa acceſſoria, ut expenſas, & ſimiliter, & tunc eodem
die non aliter juxta *l. Paul. ff. de re jud.*

Interpretationem autem proprie ſumptam, & ſe-
25 cundùm ejus veram ſignificationem, quæ verſatur &
eſt congrua verbi; & orationis, declaratio, & expoſi-
tio, quemlibet poſſe judicem facere; probant prædicti
Doctores; & quòd executor mixtus, cui rerum judica-
26 tarum executio committitur, poſſit facere hujuſmodi
declarationem interpretativam, non alterantem, con-
demnationem præcedentem ſententiæ univerſalis, &
generalis, tenent in terminis optima Rotæ deciſio 100.
ex novem part. 1 *diverſ.* mirabiliter Gratian. *in diſcept.
forenſ. tom.* 1 *cap.* 333. *per totum à princ.* Sigiſmund. Eſcac.
tract. de appel. quæſt 17. *limit.* 10. *n* 55. & alij, quos longa
manu congeſſimus, ubi de materia ſuprà *hac 4. part.
cap.* 10. *de liquidatione num.* 7. *& ſeq. verſic. quo ita co-
27 gnito: & à princ.* reddentes rationem, quia non facit
executor hoc caſu novum aliquod gravamen, cui con-
venit quod dicit Cardin. *in clement. fin. in princ. q.* 5.
in fin. verſ. regulariter tamen de pœnit. & remiſ. Felin.
in cap. non poteſt. verſ. & ideo pulchra, de re judic. An-
ton. Gabriel Roman. *commun. concluſ. lib.* 6. *tit. de re-
gul. jur. concl.* 3. *num.* 41. & prædictam eandem rationem
reddunt etiam Petrus Ferrar. & Aviles cum aliis *ubi
proximè*, ut per hanc declarationem interpretativam
28 nihil novi inducitur, ſed quod obſcurum eſt, & coo-
pertum detegitur, & illuminatur, per text. *in l. hæredes
palam* §. *ſed ſi notam, ff de teſtam.* ſed in propoſito mi-
rabilis eſt text. *in l. adeò.* §. *cum quis aliena, ff. de acqui-
rendo rerum dom.* ibi, qui excutit ſpicas non novam ſpe-
ciem facit, ſed eam, quæ eſt detegit.

29 Et generaliter hæc eſt qualitas, & natura hujus de-
clarationis interpretativæ, ut nihil novum inducat, nec
declarans nullum actum de novo diſponat; ſed factum
præexiſtentem, & præteritum oſtendit, *l. à ſe toto, ff.
de hæredit. inſtitut. l unum ex familia.* §. *ſi de falcidia,
ff. de legat.* 2. *clem.* 1. *de jure patr. d. l. hæredes palam,
ſed ſi notam, d. l. adeò* §. *cum quis*, *ll. l. ab executore n.* 7.
verſiculo quandoque interpretatio ponitur, ff de appellat.
Bald *in l. cum teſtam. in fin. C. de manumiſ. teſtam.* Decius
in l. edita num. 47. *C. de edendo.* Imol. *in d. l. hæredes pa-
lam d.* §. *ſed & ſi notam, in* 2. *nota.* & ibi Paulus Ca-
ſtrenſ. *in princ. verſiculo quid autem.* Roman. *verſic.
nota ulterius*, & ibi Aret. *in* §. *ſi quid* 1. *nota.* Bald. *in
l. verſiculo quaro quod teſtes C. de codicillis.* Fulgoſ. *con-
ſil.* 147. *verſiculo ad ſecundum.* Roman. *in l.* 1. §. *ſi quis
ſimpliciter ff. de verbor. obligat.* Salicet. *in l. leg. & con-
ſtitut. oppoſit.* 1. *C. de leg.* Roman *conſil.* 482. Dominis *in
proœmio ſexti in fin. princip. verſ. nota optimum text.*
Card. *in cap. fin. verſic. ſi verò diſponit de conſtit.* Imol.
in clement. 1. *verſ. gloſſa cecidiſſe, de ſequeſtratio poſſ. &
fructuum.* Feder. de Senis *conſil* 112. Ll. *in l. non dubium
nota.* 6. *C. de leg.* Socin *conſ.* 214. *verſ ſed huic objectioni,*
Barboſ. *conſ.* 18. *verſ. ecce autem vol.* 1. Felin *in cap. ſuper
quæſt. de offi. delegat. & in cap. qualiter, & quando* ol 1.
Salgadu de protect. Reg.

*verſic. & pro iſta fallentia, de accuſat. & in cap. non po-
teſt. verſic. facit gloſſ. ſingul.* *ris de re jud.* Decius *in l. edi-
ta num.* 47. *Cod. de edendo, & in l.* 1. *Cod. de impuber.*
Hippolyt. de Marſil. *in l.* 1. §. *ſi quis ultrò, verſ. ulterius
ſcies, ff. de quæſt.* Purpur. *in l.* 1. *n.* 38. *ff. ſi cert. pet.* Rebuff.
in l. quod juſſit in 2. *nota n.* 154. *ff. de re jud.* Brunus *in
tract. de ſer. in tit. quas res perſonas, & quot caſus,* &c.
verſ. ubi autem tractemus, & verſ. interdum diſpoſitio.
Anton. Gabriel. *commun. concluſ. tit. de regul. jur. concluſ.*
3 *à num.* 1. qui etiam *à n.* 9. aſſerit, quòd declaratio ineſt 30
actui declarato, ac ideo quòd declaratio retrotrahi-
tur ad tempus principalis diſpoſitionis, quæ declara-
tur, qui in comprobationem multos adducit Doctores,
& doctrinas videndas. Mantic *in tract. de contract. lib.* 1.
tit. 16. *n.* 7 *tom* 1. & declaratio adeò inhæret diſpoſitio- 31
ni, ut cenſeatur emanaſſe cum illa eodem tempore
Petrus. Surd. *deciſione* 21. *per totam.* Gratian. *diſceptat. fo-* 32
renſ. tom. 1. *cap.* 147. *n* 2.

Et ex hoc fonte fluit, quòd ille, qui poſt aliquem 33
terminum non poteſt aliquid facere, poteſt tamen fa-
ctum declarare, Bald. *in d.* §. *ſed ſi notam, verſ. item eſt
argumentum, & in l. tres denuntiationes in fin. C quomo-
do & quando iudex, & in l.* 1. §. *hujus ſtudij, verſ. & eſt
argumentum, ff. de juſtiti a & jur.* Dominic. *in proœmio* 6
*decretal in fin. prin. verſiculo & non optimum text. & in
cap. cognoſcamus in fin. verſ. & nota incidenter* 34. *d.* Ar-
chidiac. *in cap.* 1 *verſ. eadem gloſſ.* 13. *quæſt.* 1. Joan. Andr.
in addit. ad Speculat. in titulo de teſtib. §. *nunc videndum
verſicul. hoc etiam nota, & in regul. in generalis verſ. ulti-
mò quæritur de regul. jur. in* 6. Aret. *in l. edita verſicul.
circa primum conclud. Cod. de edendo.* Salicet. *in l. qui
fun. verſic. & facium prædicta, ff. de contrahend. empt.*
Barba. *conſil.* 18. *verſiculo ecce nunc, volum.* Anton. de
Bu. *in cap. licet cauſam verſ. ex iis deciditur de probat.*
Afflict. *in conſtitut. ſuper rubricam de except. dilat. n.* 7.
Felin. *in cap.* 2 *verſic. item illa fallentia de libel. obligat.
& in cap. qualiter & quando verſ. adde etiam hic de ac-
cuſat. & in cap. paſtoralis verſiculo declarari poteſt. de
except. & in cap. ſuper quæſt. de offic. deleg.* Rum. *conſil.*
189. *verſic. quinto prædicta confirmantur, volum.* 1. Rebuf.
in l. quod juſſit 2. *nota num.* 164. *& num.* 158. *de re jud.*
Petrus Surd. latè *deciſione* 21. *per tot.* Gratian. *diſceptat.
forenſ. tom.* 1. *cap.* 147. *num* 2. Anton. Gabriel. *commun.
concluſ. lib.* 6. *tit. de regul. jur. concl.* 3. *num.* 6. qui *num.* 8. 34
declarat, quando actus, qui declaratur, erat validus,
ſecus ſi fuiſſet nullus.

Et iſthæc declaratio interpretativa debet eſſe con- 35
grua, & tunc talis dicetur, quando verba eam patiun-
tur, & conveniunt ſecundùm propriam ſignificatio-
nem Alexand. *in l. divort. verſic. & primò quia, ff. ſolut.
matrim.* Socin. *in l. poſtquam lit. in* 1. *nota. C. de pactis,*
ſentit Bald. *in l. nota* 4 *C. de legib.* B. *in l.* 1. *C. de impub.*
& altis Ill. *in l. quamvis num.* 2. *eodem tit.* Bald. *in l.* 1. *eo-
dem tit.* Petr Ferrarienſ. *in practicar. in forma executionis
ſententia diffi.* §. *publico nuntio. ſub num.* 12. Mantica *in
tract. de contract. d.* 1. *lib.* 1. *tit.* 16 *num.* 10. qui *num. ſeq.* 36
inquit, quòd certitudo verborum declarat certitudi-
nem in intellectu poſt Baldum & Cravet. *conſil.* 4. *n.* 21.
ac verba præciſæ ſignificationis non poſſe recipere 37
aliam interpretationem. B *in l.* 3. *num* 2 *C. comminatio.
vel epiſtol.* tametſi rationabiliter poſſint extendi, & 38
reſtringi, intra limites tamen ſignificationis. Bart. poſt
gloſſ. *in l. ſtipulatus ſum. in princ.* & Iſſ. *num.* 3. *&* 4.
de verber. obligation. idem ſcribit Iſſ. *in l. liber homo in
princ. num.* 2. *eodem titulo.* Ill. *in l. omnes populi, ff. de
inſtit. & jur. in* 2. *lectur. verſ. non omitto tamen* Purpu-
ra *in l. edit. verſ. & recipitur huiuſmodi declarat. C. de
edendo.*

Et dicitur declaratio interpretativa illa, quæ addit
qualitatem demonſtrativam, non autem, quæ alte- 39
rat ſubjectum. Bal. *in l. hæredes palam d.* §. *& ſi notam
verſiculo* 3. *nota.* & ibi Imol. *in* §. *ſi quis poſt verſicul.*

item nota. & ibi Aret. *in 4.nota.* Ant.Gabriel. *commun.*
con.luſ.lib.3.tit.de regul. iur. concluſ.3. num.47.& 48.&
conducit quod ipſe dicit ibi *num.61.* quòd hæc decla-
ratio interpretativa ſuſtinetur,quando fit circa circun-
40 ſtantias, ſecus autem quando fieret circa ſubſtantiam
actus, poſt Angel. *in d. §.ſi quis poſt verſiculo vel dic*
quia imo,& ibi Paul.Caſtrenſ.*verſic.nota ex prima par-*
te,& ibi Cuman. *notab.1.ff.de teſtam.* & clariùs dixit
Anani. *conſil.84.verſic.& propterea licet.* Petrus de An-
char.*conſ.127.verſ.non obſtante,cap.novit.* Ill.*in l.Lucius*
verſiculo tu ergo ultra,ff.de vulgar.& in l.in teſtam.ver-
ſic.3.in contrarium facit,C.de teſtam.milit.& conſil.46.
verſ.tertiò reſpondetur, vol.3. Decius *in l.1.verſic.& ad*
*propoſitum noſtrum, in l.edicto,n.49.C.de edendo.*Roma
conſil. 45.per totum. Bald.*conſil.94.ſententia primo loco,*
*lib. 4.*Cardin.Tuſch.*practic. concluſ. tom.7.liter S.con-*
cluſione 123. num. 4. & num. 6. qui in propoſito bene
41 loquitur, qui omnes novum actum & novum grava-
men vocant hoc interpretationis genus, exemplum
reddens Tuſchus poſt alios, quando puræ ſententiæ
vult executor conditionem addere,quia cùm interpre-
tatio declarativa, ut talis ſit; non debet augere, nec
minuere ſubſtantiam ſententiæ,nec eam alterare ultra
idem, quod ſub verbis dubiis,aut juris intellectu con-
tinetur.

42 Quæ doctrina optimè declaratur ex deciſione Ro-
tæ 100.*ex novem part.1 divers.*Gratian.*diſcepta. foren.*
*tom.1.cap.333.*Eſcacia *de appell.quæſt.17. limit.10.n.55.*
& alij adducti hoc *lib.4.cap.10.poſt princ.à num.10.&*
ſuprà,& plurima,ne dicam infinita,exempla hujus de-
clarationis interpretativæ factæ per executorem, ſe-
cundum naturam,& ſignificationem verborum,& cir-
ca alia uſque ad refectionem, invenies in omnibus ca-
pitibus præcedentibus, præcipuè *cap.9. 10.& 11.* quæ
videre poteris, quoniam ego non repeto. Et hanc de-
clarationem interpretativam circa dubia ſentētiæ,quæ
exequenda committitur tribunalium ſuperiorum exe-
cutori, quotidie facere videmus abſque exceſſus rea-
tu, aſſeſſoréſque ſuper illis dubiis declarant, & urget
ratio,nam omnia cenſentur ſibi commiſſa, quæ ad ex-
peditionem, & executionem ſunt neceſſaria, & cùm
43 principale committitur,cur non videtur commiſſa hæc
declaratio interpretativa, quemadmodum videmus in
fortiori caſu,prout eſt in hærede, in quem non trāſire
facultatem declarandi,diximus ſuprà *ad princ.*& tamen
quando facultas declarandi venit acceſſoriè ad contra-
ctum, qui ad hæredem tranſit,tunc ſicuti tranſit con-
44 tractus, tranſit etiam facultas declarandi. Ita Abbas,
conſ.80.verſ. circa ſecundum vol.2. & pro limitatione
ita ſcripſit Anton. Gabriel. *commun.conclu. lib.6,tit.de*
regul.jur. concluſ.3. num.79.& ſic dicendum venit, ut à
45 juſta & legitima interpretatione facta per executorem
ſecundùm ea,quæ dicta ſunt, appellationi emiſſæ non
eſſe deferendum, tanquam nec ab ipſa executione,cui
declaratio interpretativa ineſt,ut in terminis docet d.
Rotæ deciſio 100. Gratian. & Eſcacia *ubi proximè*, &
nos latè *in d. cap.10* circa liquidationem *à num.10.&*
ſuprà, ubi latè & expreſſè probatur à contrario ſenſu
in d.l. ab executore,ff.de appellat. & Doctoribus con-
feſtim citandis.

46 Interpretationem autem extraneam, & remotam à
ſenſu, & ſignificatione verborum, tanquam incon-
gruam,& minimè verbis ſententiæ & rei,de qua agitur
convenientem,facere executorem non patitur, Angel.
in l.ſi quis intentione ambigua, ff.de judiciis, verſic.ult.
*ſciat.*B.*in d.l.ab executore,verſ.item ſi verba,col.2.*Felin.
in cap. qualiter & quando verſ. ſecundò limita. & ideo
*in cap.2.verſ.hanc fallentiam limita de libell.oblat.*Imol.
& Angel. de Aret.*in d.l.ab executore,* Bal.*in ea quæ C.*
communia. epiſtol. & in l. voluntatis col. ultim. verſicul.
quæro ſi ſtatutum, Cod. de fideicommiſſ. Angel. *in leg.ſi*
quis inventio. column.ultim. verſ.ultim. ſciat, ff. de jur.

Imol.*conſil.22.in caſu præmiſſo.column 2. verſ.nec obſtat*
*prædictis lib.2.*Domini.*in cap.licèt verſ.præmiſſa,nota.3.*
*de teſtam.*Paul.Caſtrenſ.*conſ.438.quia exceptiones,col.2.*
*lib.1.*Franciſ. Aret.*in l.5.§.ſtipulatio col.1 verſicul.ſed*
*huic rationi ff.de verbo. obligat.*Ill.*in l.quidquid adſtrin-*
*genda,column.2.nota.3.*per illum text.*ff.de verbor.oblig.*
Franciſc. Purpur. *in l.edita col.18.& column.100.Cod.de*
edendo, & ibi Aret. Alexan.*in l.divortio column 4.verſ.*
item dictum.ff ſoluto matrim.& conſil.18. viſis & accu-
ratè pōderatis,col.penult.verſ.non obſtat quod magis ſer-
ſus lib 1.& conſ.56.viſo proceſſu,col.4 verſ.nec etiam po-
teſt dici. lib.2 Socin.*in l. naturaliter, §. nihil commune,*
col.7.verſ.ſed tu conſidera. ff.de acquir.poſſ. Barba.*con-*
ſil.38 prælatè ſcripſit,col.1x. verſ. & ſi quiſpiam dixe-
*rit,lib.2.*Steph.Bertran.*conſ.269.viſo proceſſu,n 4.lib 5.*
Philip.Decius *in l.ambiguis, ff.de reg.iur.* Ludovic.Bo-
lugn.*in tract. de indulg. colum. 17. n.83.* Bald,*in l.ſi ut*
proponis,verſicul.& modo quæro, C.de execut.rei jud.
Rebuff.*in l.quod juſſit.nota.2.num. 166.*Anton.Gabriel.
*commun. concluſ. lib.6. tit.de regul. jur concl.3.n.87.*Tira-
quel.*in l.ſi unquam, verb. libertis,n.13.*Petr. Ferrarien.
in praxi, in forma execut. ſententiæ diffi. verbo, publico
nunt.num.12 in fin. & ſeq. Avileſ.*in cap.prætor.in proe-*
mio,verbo, ordenanças ſub num.19.verſ.& hoc niſi velit
facere.

Quia declaratio interpretativa debet fieri non peri- 47
mendo,ſed exponendo,quæ dicta ſunt,ut probat text.
in cap. cum dilecti, de accuſat. quem ad hoc notat, &
commendat Bald.*in ſua Margarita in verbo,interpret.*
& in l.1.in fin.C.de liber.præteritis,& in l.fin.de interpre-
*tat.in prin. ff.de legib.*ubi ex eodem text. docet, inter- 48
pretationem debere eſſe veriſimilem, & poſt alios Ti-
raquel. *ubi proximè n.14.*qui *num. præcedenti,* inquit,
quòd ubi de ſignificatione vocabuli tractatur,non eſt 49
recurrendum ad arbitrium judicis.

Quibus adde,ut hæc declaratio interpretaiva debet 50
fieri, circa ea, quæ continentur in verbis ſententiæ,
aliàs ſi fiat extra limites verborum in ea contentorum,
ita ut declaratio concernat præjudicium tertij,non di-
ceretur declaratio interpretativa,ſed nova diſpoſitio ju-
ſtiſſimè vocaretur.Paul.Caſtrenſ.*in l.hæredes palàm §.ſi*
quis poſt verſ. multoties & in Papa, ff.de teſtam.& in
conſil.338 verſ.ex prædictis patet.vol.1 Felin.*in cap.cum*
olim, verſ.& adduci poteſt de re judic. Sarner. *in regul.*
de non tol'en.jur. quæſt.quæſt.13.verſ.ſed advertendum.
Anton. Gabriel. *ubi ſuprà,d.concl.3 n.62.* faciunt quæ
Tiraquell. poſt alios ab eo citatos *in repet.l.ſi unquam,*
verbo,libertis,n. 14.de revocand.donat.

Quare meritò ab executore perperam interpretante 51
ſententiam velut excedente, appellationi emiſſæ om-
nimodo eſſe deferendum, quia tunc modum exequen-
di excedere dicitur,probat text.*in d.l.ab executore,ff.de*
appelat. gloſſa *in l.ob executione, verbo, excedat, Cod.*
quorum apellat. non recip. gloſſ. optima *in cap. quoad*
conſultae. verbo, excedatur, de ſent. & re judic. Bat.*in*
d.l.ab executione in fin. num. 6. Salicet.*in l.fin.num.1.in*
fin.C.quando provocare non eſt neceſſe, & poſt Felin.*in*
cap.ſuper quæſt.in prin.colum 2.de offic. deleg. tenet Si-
mon de Prætis *in tract.de interpret.ultimar.volunt. vo-*
lum.ult.lib. 1.interpretat.1. dub.3. colum 12.numero 11.
*fol.40.*Gregor. Tholoſ. *in tract.de appellat.lib.2.cap.11.*
ſub num.1. Eſcacia. *in tract.de appella. quæſtione 17. li-*
mit.10 n.52. Petr.de Ferra.*in prax.in form.execut. ſen-*
tentia definitiva, verb. publico nuntio, num.10. fol.mihi
*283.in noviori.*Petr.Iacobi *in praxi,rubrica de actio.e in*
fact.ex re judicata,§.modus autem executionis, colum.4.
Rebuff. *in comment. tom.1.titul.de ſentent. execut. arti-*
cul.7 gloſſ. 14.num 8 optim.Rotæ deciſio 100.*ex novem*
*part.1.divers.per totam.*Gratian. *in diſcept.forenſ.tom.1.*
cap. 333. per totum, & hujus doctrinæ reddit varia
exempla Ferrarienſ,quando ſententia ſcilicet loquitur 52
de florenis ſimpliciter, & executor vult interpretari

de

de ducatis , cùm debeat Intelligi de florenis monetæ
currentis , in quo inſiſtit condemnatus.Rebuff. autem
53 exemplificat in condemnato ad decem libras , & exe-
cutor interpretatur de Pariſienſibus,Sigiſmund.Eſcac.
fingit caſum in eo , qui Tholoſæ fuit condemnatus ad
ſolvendum decem aureos , & executor interpretatur
54 de aureis Solis , quia eſt mala interpretatio , cum de
conſuetudine intelligatur de aureis parvis æſtimatis
27 ſolidis Turonenſibus,cum dimidio,&c.aliis & ſimi-
libus modis exemplificat B. *in dict.l.ab execut. sub*
n.7.& ſub num.15.C.quorum appellationes non recip. &
55 ſimiliter poteſt poni caſus in eo,qui fuit condemnatus
ad beneficij reſtitutionem , & executor interpretatur
56 in diſtributionibus quotidianis, oblationibus, & aliis
obventionibus incertis. Item in condemnato ad fru-
ctus perceptos , & interpretatur executor ad fructus,
qui percipi potuerunt, item in condemnato in expen-
ſis executor interpretatur etiam de perſonalibus ex-
57 penſis , vel quando iſto caſu voluerit etiam declarare,
& intelligere damna , & alia exempla,de quibus latè
ſuprà hac 4.*part.cap* 10. *verſ. & hujus doctrinæ n.* 37.
cum ſeqq. & infinita invenies in diſcurſu totius hujus
tertiæ partis per ſingula capita.
58 Quemadmodum autem interpretationis iniquitas
detegatur , & probetur , tunc tractemus , generaliter
ex actis geſtis omnem exceſſum per executorem illa-
tum,eſſe probandũ,latè probavimus ſuprà hac 4. *part.*
c.3.à n.163. ubi vide, & in ſpecie ac individualiter ita
probandum eſſe iniquitatem executoris interpretantis,
ſcilicet ex circunſtantiis,hoc eſt, ex his quæ acta ſunt
in principali cauſa , rei natura, & qualitate attenta ,
docet B.*in l.ab executore num.15. verſic. venio ad ter-*
tiam partem, quem referens etiam ſequitur Petr. Joan.
Ferrarien.*in pract.tit.de form. executio ſenten. diffinit.*
verſiculo publico nuncio, ſub num.14. verſic. diceret ali-
quis qualiter detegitur in hac appellatione iniquitas in-
terpretantis,&c.*fol.*284 *in novioribus* , plura reddenics
exempla iis in locis.
59 Quod corroboratur ex eo ; quod ſuprà diximus ad
princ. hujus capitis , verſiculo aut agimus & loquimur.
&c.*num.*8 poſt Bart. Imol. Alex. Ang. Barba Nicoll.
Felin. Rebuff. *in l.quod juſſit* 2. *nota num.* 165. *ff.de re*
*jud.*Anton.Gabriel.*com.concl.lib.6.de reg.jur. concluſio-*
ne 3.*n.*85.Aviles *in cap.prætor.verbo,ordenanças in proœ-*
*mio à num.*19. Marqueſ. *de commiſſ.*1. *part. cap* 3.*ſub*
*n.*43.& alios ibi citatos, quòd illa tantùm permittitur
executori interpretatio quæ facienda eſt ex veriſimili-
bus conjecturis, ex actis & deductis in proceſſu , juris
regulis,diſpoſitione, & interpretatione attentis, ac in-
ſuper verborum ſignificatione , & rei natura ex ſu-
pradictis.
60 Juris enim interpretatio tantum valet,quantum pro-
pria verborum ſignificatio,quod enim per legis inter-
pretationem,ex verbis, vel ratione concipi poteſt,per-
inde habetur,ac ſi eſſet expreſſum. *l.nemo is, & reo,* §.
verbum ex legib.ff.verbo.ſignif. l.ſcire oportet, §. *aliud,*
ff.de accuſat.junct.leg.non dubium C. de leg. Bald.*in l.*3.
§.*quid ſi ff.de negotiis geſtis,& in l.eos in princ. n.*16.*C.*
*de appell.*Mantic.*in tract.de contractib.lib.*2.*tit.*16.*n.*12.
61 & hujuſmodi interpretatio ſub intellectione, juris in-
tellectiva dicitur, non extenſiva , Bal. poſt gloſſam *in*
*l.quamvis,in princ.& in l.ea quæ col. pen. verſ.*11. *quæ-*
ro,Cod.de condictione indebit.& in l.Gallus, §. *quid ſi is*
nota 4. *de liber.& poſth.* & ibi Aret.*n.*1.Curtius ſenior
*conſ.*80.*n.*2.Iſſ.*in d.l.quamvis n.*6 *&* 7.*& in auth. quas*
*actiones n.*17.*& infra,C.de ſacroſan. Eccleſ. & in l, in*
*eum n.*3.*&* 4 *ff.de in jus vocan.*Decius *conſil.*284.*col.*2.
*verſ.cum iſta ratio,& conſil.*372.*n.*5. Rip.*in l.fin.n.*143.
& ſeqq.C de revoc.and. donat. Alex.*conſ.*2 *n.*15. *lib.*9.
Ang.*conſ.* 321. *n.*3. Mant. *ubi proximè.*
62 Hinc eſt , quòd ſententia debet intelligi prout de
jure ferri debuerat,debéque reduci ad ſenſum juris,ac
Salgado de protect. Reg.

juxta illud interpretari. Judicis namque ſententia talis
in dubio eſſe intelligitur,qualis de jure eſſe debuit,la-
tè Borgn. Cavalca. *deciſ.*37. *n.*53. *& deciſ.*26. *num.*74.
part 1.Cæpol.*conſil.*64.*num.*4. *tom.*1. Petr. Surdus *de-*
*ciſ.*69.*num.*8.poſt B *& deciſ.*93. *num.*26. Seraphin. *de-*
*ciſ.*984.*num* 2.*tom.*1. quia verba judicis debent intelli- 63
gi ſecundùm mentem juris. Aymon.Cravetta *conſ.* 74.
*num.*9.*l.inter* §.*judicati*,ubi Caſtrenſ.*ff. de re jud.* B.*in* 64
l.ſi fund.§.*an vendit.verſ.nota, ff.de pignoribus.* Cæpola
conſ. 57.*duo fratres,n.*5. *in conſiliis civilibus.* Alexand.
*conſ.*46. *circa primum,n.*2.*lib.*5. Caſtren. *conſ.*270.*n.*2.
*lib.*2.Alex.*conſ.*46.*circa princ.col.*1. *lib* 5. Socin. *conſil.*
134.*viſa petitione,col.*3.*in princ.* Menoch. *conſil.* 110.*à*
*n.*31.*& ſeqq.*Caſtren *conſil.*220. *viſo puncto ſupradicto,*
*col.*1.*lib.*2.Card. Tuſch.*practicar.concluſ.tom.*7.*liter.S.*
*concl.*126.*num.*8. *num.*12. *n.*13 15 25. *&* 27. & ideo in
ſententia veniunt ea,quæ legis diſpoſitione , aut præ- 65
ſumptione ineſſe dicuntur,Matthæus de Afflict. *in de-*
*ciſ.*315.Decius *in l.jus ceſtrum ff.de regul.jur.*B. & Do-
ctores *in l. Julian. ff. de condict. indebit.* Curtius ſenior
*conſ.*74.Caſtrenſ. *in l.*1.*C.ſi plures ſunt à ſententia.*Soc.
*conſ.*273 *col.*3.*lib.*2.Cuman. *conſil.*53. Menoch. *de ar-*
bitr.caſu 69.Card.Tuſch.*in d.concl.*126.*n.*113.*ubi n.*27.
etiam aſſerit,quòd verba ſententiæ ſunt civiliter intel-
ligenda.Rom.*conſil.*321.*num.*4.Alexan. *conſil.*2.*num.*2,
*lib.*3. *& conſ* 46.*num.*3. *lib.*5.
Ideo ſententia debet interpretari, ut non contineat 66
injuſtitiam , quia mens judicis non præſumitur velle
facere injuſtitiam,& contra juris diſpoſitionem. Bald.
*conſil.*56.*factum tale eſt,n* 3. *verſ.iis præmiſſis,lib.*4 Ful-
goſ.*conſil.*158.*Domina Grabolina n.*2.*&* 3.Cravet. *conſ.*
4.*n.*5. Paul. Caſtrenſ. *conſil.*270.*viſo puncto, in princ.*
*lib.*2. Oldral. *conſil.*66. *an ex delicto.* Socin. *conſil.*302.
*col.*4.*lib.*2.Dec.*conſil* 282.*col.*2.*& infrà n* 25.*& ſeqq.*So-
cin.*conſil.*134 *viſa petitione,col.*3. *in prin.lib.*1. Aymon.
Cravet.*conſil.*188.Felin.*in cap.ſignificaverunt de except.*
*col.*8.*verſ.demum circa.*Bal *in l.*1.*C.de negotiis geſt.* Dec.
conſil 43.*col.fin.*Bal.*conſ.*218.*col.*1.*lib.*3.Marchia.*ſing.*20.
Cravet *conſil.*186.*à n.*14.qui multa congerit in propo- 67
ſito.Imò à contrario interpretatio facienda eſt,ut ſen-
tentia juſta appareat,cùm juſta præſumatur,Pariſ. *con-*
*ſil.*111.*col.*2.*lib.*1.Anchar.*conſil.*180. *viſa col.*2. Aretin.
*conſil.*106 .*col.penult. in* 3.*dub.* Menoch *d.conſil.*110.*n.*6.
*lib.*2. Abb *in cap. ex literis,* per illum text. *n.*6 *de pign.*
Soc.*conſil.*1.*quoniam pleniſſimè n.*2.*lib.*4 Caſtrenſ *conſil.*
430.*ſi quæritur col.fin.lib.*1 *& conſil.*136.*viſis col. penult.*
*in fin.lib.*1.& debet ſumi illa interpretatio, quæ potius
validet ſententiam, latè poſt plurimos Cardin. Tuſch.
*pract.concl.tom.*7.*lit.S.concl.*126 *n* 20. *&* 24.
Pariter etiam ſententiæ dubiæ interpretatio ſumitur 68
ex actis, probationibus, & proceſſu, cùm præſumatur
lata ex cauſa,quæ ex actis apparet,& in eis fuit addu-
cta,*l.*3.*de ſent.quæ ſine cert.quantitate.* Alexand *conſ.*12.
*attentis narratis,n.*3.*&* 4.*lib.*7.Pariſ.*in cap. adverſar. co-*
lum.penult. in fin. de except. Zabar. *conſ.* 72. *in l.Ju-*
lian.n. 4. *de condit. indebit. & in l.ait prætor.* §. *ſi judex,*
*ff.de re jud.*Corneus *conſil* 126. *per totum lib.*4. Cravet.
*conſil.*23.*n.*2.Bal *in l.ſi ſervus plurium* , §. *ſi minor. ff de*
*leg.*1. ubi latè Alex. gloſ. *in l.ſi quis ad exhiben. ff. de*
*execut.rei.jud.*Iſſ. *conſ.*98. *accedo, col.fin. lib* 1. Corneus
*conſil.*10.*col.*3.*lib.*2.Socin. *conſ* 181.*n.*79.*lib.*2. Signorol.
conſ 103. *n.*4. Natta *conſ.* 463. *n.*8. Menoch. *conſ.*110.
*n.*48.*lib.*2. Alex. *conſ.*182. *in cauſa & lite in princ.lib.*6.
Et quòd ſententia dubia, & obſcura declaretur, & 69
interpretetur per acta , quia acta ſunt vehiculum ad
ſententiam,& ideo ſententia ex mente actorum aperi-
tur,& declaratur,tradunt Bal.& Alex.*in l.ex mente ff.ad*
l. Aquil. Felin. *in cap.adverſario ſuo, num.*3. *verſ.cogno-*
ſcitur autem ex actis,ubi latè de except. Angel.*de maleſ.*
*verb. ad querel.n.*85. *in fin verſ. ſi verè eſt lata ſimpli-*
citer, & ibi Auguſt.*in addition.num.*88.*in fin. verſ.cujus*
opinionem, & ante hos Cyn. *in l.*1.*n.*9. *C.quando civilis*

actio criminali prejudicet, & ibi etiam Alberi. *num.7.*
verſ. quid in dubio. Salicet. *column. in fin. num.10. verſ.*
aut dubitatur. Foller. *in pract. crim. canon. ca. .31. n.11.*
Card. Zabarel. *in cap. d. bis col.2. in prin. n.4 verſ. quid*
in dubio, & ibi Felin. *n.8.* & Mari *n.32 verſ. nec obſtat.*
cl.2. de accuſat. optime Proſper. Farin. *pract. crimin.*
tom.1 quaſt.4. n.28. ubi plures allegat. & Caſtr. & B. poſt
gloſſam *in l. ſi quis ad exhibendum. ff. de excep. rei jud.*
Bal. *in cap. cum ſuper in ſ. n. de cauſ. & propr.* idem Bal.
& Bart. *in l.1. C. ſi plures una ſentent.* Corneus *conſ.10.*
col.3. lib.2. Socin. *conſil.181. n.79 lib 2.* Alea. *in l. 1i apud*
quem col. penult. C. de edendo. Curtius junior *conſ. 179.*
poſt prin. Aleaan. *conſil.93. repet. n.3. verſ. reſpondeo quod*
ſententia, lib.6. latè Card. Tuſch. *ubi ſup. concl.124. n.10.*
& concl 125. per tot. & concl.126. à n.38. cum ſeqq. Seraph. *deciſ.354. n.18. tom.1.*

70 Quò pertinet, quòd ſententia præſumitur lata ex
cauſa deducta in libello & petitione. & ſecundùm eam
in dubio debet declarari, & interpretari gloſſ. *in leg.*
hæ enim cauſa de ſuſpect. tut. & in d. l. ſi quis ad exhiben-
dum, gl. nota *in l. & puto, §.1. ff. famil. hercis.* Bal. *in l.1.*
Cod. de errore calcul. & poſt Baldum Novell. ita tenet
Phan. *in tract. de lucro dotis in rubr. n.29. fol.26. in par-*
vis. Caſtrenſ. *conſil.270. lib.2.* Alea. *conſil.49. n.8. lib.7.*
Aymon. Cravet. *conſil.186. .5.* Socin. jun. *conſil.181.*
n.7. lib.2. Joan. Faber. *in §. curatio, n.13.* ubi ill. *n.35 inſti-*
tut. de actio. Bal. *conſil.5 1 per tot. lib.5.* Eſcobar *in tract.*
de ratiociniis, latè poſt alios *cap.18. n.23. & 24.* Card.
Tuſch. *d. concl.126. num.22 36. & 50.* Menoch *conſ.110.*
num 4. lib.2. & quòd ſententia recipit declarationem à
libello. Seraph *deciſ.640. n.2. tom.1.*

71 Et ex iis pendet ſulvenda utilis, & practicabilis
quæſtio, & difficultas, an agens interdicto uti poſſi-
dens, in quo judicio reus fuit abſolutus, poſtmodum
lata ſententia, incipit reus actorem moleſtare: an actor
poſſit iterum hoc interdicto agere, contra reum ſemel
abſolutum, fundatus in eo, quòd de novo fuerit tur-
batus, an ei obſtet exceptio rei judicatæ abſolutoriæ,
oppoſita à reo. In qua difficultate videtur dicendum
illi non obſtare, quoniam nova hæc turbatio debet eſſe
cauſa hujus interdicti proponendi, arg. text. *in l. procu-*
rator ad exhibendum. ff. rem ratam haberi, text. *in l. ſi*
72 *quis ad exhibendum, & in l. ſed & ſi poſtea, ff. de noxa.*
quibus probatur, quòd ex nova poſſeſſione ſuperve-
niente, datur rei vindicatio contra ſemel abſolutum.

73 Sed pro contraria parte, imò quòd prædicta excep-
tio rei judic. obſtet, urget, quòd hoc poſſeſſorium uti
poſſidetis, remedium actori competit ratione poſſeſ-
ſionis, & hæc præſumitur eadem, & continuata, quare
cùm detur rei identitas, cauſæ, & perſonarum, debet rei
judicatæ agenti obſtare exceptio, *l. cum quæritur, cum l.*
ſeq. ff. de excep. rei jud. Borgni. Cavalc. *deciſ.18. n.127.*
p.3. & alibi paſſim, *l. qui juraſſe, §. ſi procur. ff. de jurejur.*

Cujus difficultatis ſolutio pendet ex iis, quæ hacte-
nus ſint ſcripta, eſt etenim attendenda cauſa, ex qua
abſolutus fuerit reus, quoniam ſi ex eo fuiſſet lata ſen-
74 tentia abſolutoria pro reo, qui non turbavit actorem,
quod eſt cauſa præciſa hujus interdicti, tunc rectè
poteſt actor contra turbatorem de novo iterum agere,
cui nec obſtabit exceptio rei judicatæ, quia non eſt
eadem, ſed nova cauſa, hæc nova turbatio, orta poſt
ſententiam, novum ex ea oritur agendi principium.
Si autem ſententia fuiſſet lata pro ipſo reo ex defectu
poſſeſſionis actoris, quare judex reum abſolvit, quia
75 ſibi defecit qualitatis juſtificatio, nempe poſſeſſionis
omnimodo hoc judicio neceſſariæ, ut quia conſtitit
poſſidere vi, clam, aut precario, à reo abſoluto; tunc
actor non poterit iterum agere rei judicatæ exceptio-
ne illi obſtante: niſi fortè dicat, agere ex nova poſ-
ſeſſione, vel ex nova cauſa, & qualitate, per quam
prior cauſa, atque etiam prior qualitas poſſidendi mu-
tata dici poſſet, argumento text. *in l.3. §. illud & in*
l. qui bona fide §.1 ff. de acq. poſſ. & in l. neu ſolum §.1 ff.
de uſucap. & in l.2. §. fin. ff. de uſucap. pro emptore, & in
l. penult. & fin. ff. ſi pars hæred. pet. & in l. cum nemo cum
materia, C. de acquir. poſſ. & in l. fin. in princ. ff. de precar.
& hanc diſtinctionem ita docet Bald. *in cap. cum ſuper,*
n.8. col.2. de cauſa poſſ. & propr. ſequitur Anton. Gom.
in l.45. Tauri, n.147.

Quid autem, ubi nec ex ſententia, nec ex actis appa- 76
ret, ex qua cauſa lata fuiſſet abſolutoria ſententia, ſed
eſt dubium, tunc eodem modo obſtare exceptionem
rei judicatæ, dicit poſt Bald. ubi proximè, & alios,
Anton. Gomez *in d. n. 177. ad fin.* quia ſecundùm eos
debet intelligi de omni cauſa, quæ probari incumbe-
bat actori, & ad hos diſtinctionis terminos dicit redu-
cendum, & intelligendum, quod aſſerit Faber. *in §. reti-*
nenda. colum.10. num.31. inſtitut. de actio. quod quidem
& ex eo comprobatur, quoniam in dubio ſententia
debet interpretari, & declarari in favorem condem- 77
nati, contra quem lata eſt in eo quod minus ei noceat.
Aleaan *conſil 46. circa princ. col.5* Socin. *conſil 134. viſa*
col.2. lib.1. Decius *conſil.43. col.1.* Alea. *conſil .46. viſis &*
accuratè n.6. lib.1. & conſil.174. opportunè, n.2. lib.2. De-
cius *conſil.43. & pro tenui, num.3.* cum aliis per Cravet.
conſil .44 Micha. Muthe. *num.10.* Ab. *conſ.7. in fin. lib.1.*
Curtius junior *conſ. 17. ad fin. & conſ. 74. col 6. ad fin.*
& conſ. 153. ad fin. Aymon. Cravet. *conſ.74. in fin. &*
conſ. 188. n.2. Menoch. *conſ.110. n.34. & 35. lib.2.* Boſſi.
in prax. tit. de falſ. defenſ. n.3. Cæphal. *conſ.249. à n.18.*
cum ſeqq. & per eundem Paz *in tit. de tenut. 1. tom. c.11.*
num. 20. imò in dubio contra eum, qui ſe fundat in 78
ſententia, facienda eſt interpretatio, prout & etiam in
contractibus, optimè Menoch. *d. conſ. 110. n.36.* Card.
Tuſch. *pract. concluſ. tom.7. litera S. concl.126. n.53.* &
ſuprà latè *à n.49.* & iterum *n.74. & 75.* qui adhuc *n.99.*
poſt plures, quos allegat: inquit, quòd qui ſe fundat
in ſententia, debet habere rem claram, aliàs contra
eum fit interpretatio.

Iis proxima eſt illa difficultas, quæ ſolvenda ſe of-
fert, an abſolutoria ſententia in criminalibus genera- 79
liter lata qua ſentētia non apparet, ex qua cauſa fuerit
lata? an diffinitiva, an interlocutoria ab obſervatione
judicij intelligatur, ut iterum poſſit reus inquiri & mo-
leſtari pro eodem delicto. Pro cujus reſolutione ſuppo-
nuntur hactenus adductæ doctrinæ ut ſententia gene-
ralis, & dubia recipiat interpretationem, & declaratio-
nem ex actis. Ideo ſi ex eis apparet de non commiſſo
crimine, ſententia quoque intelligitur lata ob non cō-
miſſum crimen, & conſequenter erit diffinitiva, at ve- 80
rò ſi ex actis non apparet de non commiſſo crimine,
& ſic de accuſati innocentia, ſed dumtaxat conſtat, cri-
men non probatum, ſententia dicetur lata ob non pro-
batum crimen, non autem ob non commiſſum, quia
ita ex actis apparet & colligitur. Et tunc iſto ſecundo
caſu dicendum eſt; ſecundùm magis communem, & ob-
ſervatam practicam: ut ſit lata ab obſervatione judicij,
ut poſt alios, & longam indagationem dicit Proſper.
Farinac. *in pract. crimin. tom.1. quaſt.4. ſub num.28.* aſ-
ſerens, quòd cùm hæc ſit communis praxis recepta (de
qua nos ſtatim) ut abſolutio rei ob non probatum cri-
men debeat eſſe ab obſervatione judicij, & non diffi-
nitiva: ita etiam judicem abſolvere voluiſſe præſu-
mendum eſſe, cùm omnis actus, & diſpoſitio etiam le- 81
galis à cōſuetudine interpretationem recipiat, & cum
ex indicis poteſtas ſe conformare præſumatur, *l. cum de*
conſuetud. in princip. ff. de leg. l. quod ſi nolit, §. quia aſſi-
dua, ff. de ædil. tio edict. B. *in l. ſemper in ſtipul. ff. de reg.*
jur. Abb. *in cap. certificari, de ſepultur.* Felin. *in cap. ex*
literis, in 7. declaratione de fide inſtrumentor. & alij per
Cagnolum *in l. ſi quis maior, num.82 C. de tranſaction.*
& in rubr. ff. ſi quis jus dicen. non obtemper. n.24. quibus
adde quæ ſuperiùs latè diximus, *verſicul. quo corrobo-*
ratur ex eo, à n.59. ubi plurimos adduximus Doctores,

&

&per conſequens hoc caſu novis ſupervenientibus judiciis, poterit reus iterum de novo conveneri, & moleſtari.

82 Et quòd quando ob non probatum delictum reus ſit abſolvendus ab obſervatione judicij, & non diffinitivè, & quòd hæc ſit communis & univerſalis praxis, & opinio magis communis atque recepta; duabus contrariis relatis per Covar. *lib. 1. var. cap. 1. poſt n. 8. & per totum* teſtatur Proſper Farinac. *ubi proximè d. 4. à num* 27. ubi multa de materia,

83 Sed quid ſi penitus ex actis non appareat cauſa, ex qua fuerit reus abſolutus, tunc quamvis Doctores *in l. 1. C. quando civilis actio criminali præjudicet*, videantur ſe inclinare, ut præſumatur lata ob non commiſſũ delictum; tamen communis eſt opinio in contrarium, ſcilicet, ub non probatum, gloſſ. *in l. ſi quis ad exhibendum. ff. de exceptio. rei judicata*. Bart. *in l. hoc. x. §. edicto. num. 3. verſicul. aut dubita ur. ff. vi bonorum raptorum*, & ibi Angel. *num. 6.* Salicet. *in d. l. 1. poſt num. 10.* Bald. *in l. 3. C. de ſententiqua ſine certa quantitate*. Lanfranc. *quoniam contra in verbo, interlocutoria, num. 43. de probat.* Anton. de Butr. *in cap. de his. num. 4. column. 2. in princ.* ubi Zabarel. *n. 4.* Felin. *num. 8. verſ. quid ſit ſimpliciter*, ubi de communi. Marian. *num. 32. & ſeqq. de accuſatio.* Paris. *conſil. 87. num. 53. lib. 3. & in repetit. l. admonend. num. 77. ff. de jurejur.* ubi etiam de communi. Angel. *de maleſic. in verbo, ad querelam, n. 85. in fin. verſicul. ſi vero non apparet.* & ibi Auguſt *n. 88. ad fin.* Covarr. *d. l. 1 var. cap. 1. num. 8.* cum aliis relatis per Brunor. a Sole *in ſuis quaſtion. leg. q. 17. num. 3.* Proſper Farinac. *d. q. 4. n. 28. verſ. quòd ſi penitus.*

84 Et quid erit dicendum de ſententia, qua quis condemnatus fuit in exilium, & non apparet ex ea, de quo cenſerit judex, an de voluntario, an de præciſo: Hanc movet difficultatem Parla. *3. tom. q. 17. n. 6. & ſuprà poſt ſ. ſquiten u 155*, quo loci probat, in dubio de præciſo exilio, quã de voluntario ſumendam eſſe interpretationem, & ſententiam intelligendam, quem vide.

85 Vlterius quæri poteſt: an vir condemnatus per judicem Eccleſiaſticum ſimpliciter ad præſtandã uxori cautionem propter ejuſdem viri ſævitiam, & quòd aliter fieret divortium quoad torum, & mutuam cohabitationem, an ſi non præſtet fidejuſſores, ſatisfaciet, ſi offerat nudam cautionem, vel etiam juratoriam, & an executor excedet ſi illũ arctet ad fidejuſſores præſtandus, etiam illos non reperire allegantem. Et quòd
86 excedat executor, probatur, nam verba judicis debent intelligi ſecundùm mentem juris, ut ſuperiùs, à *numero. 60.* altiùs probavimus, ſed ſimplex cautio de ju-
87 re, dumtaxat intelligitur de verbali obligatione, juxta gloſſ. *in l. 2. ſed ſi agatur, in verbo, ſola promiſſione. ff. de judiciis*: quamvis conſuetudo obtinuit, ut requiratur etiam hypotheca, & bonorum obligatio, tenet Bart. *in l. prætoria. n. 2. ff. de prætoriis ſtipulatio.* Socin. *conſ. 120. cum in præſenti conſultatione, in 2. dub. colum. 3. n. 4. verſic. ſexto quia demum, l. 1.* quam ut magis communem ſervandam teſtantur Ill. *in l. 1. num. 20. column. penult. ad medium, verſ. circa dictas quinque fallentias. ff. qui ſatisdare cogantur. & in l. ſi prius, §. 52. de novi oper. nunciatio.* Padill. *in l. ſuper poſſ. n. 12. cum ſeqq. de tranſactionib.* & pet. *l. 1. tit. 7. p. 3.* tenet Quezeda *in cap. 11. num. 1* Socin. *regul. 43. verſicul. fallit. 4.* Ceval. *in contra commun. tom. 1. q. 66. n. 1. & 2.* Gratian. *in diſcept. foren. tom 1. cap. 147. n. 19.* & a ſergo executor juris intellectum, & verborum ſententiæ ſignificationem attendere, & ſervare debet.

88 Secundò & pro hac parte facit; quoniam etſi ad fidejuſſores præſtandos maritus virtute ſententiæ teneretur; tamen propter impoſſibilitatem ex eo, quòd eos non reperit (quæ eſt maxima difficultas excuſabilis ſecundũm gloſſ. *in l. 3. §. quamvis in verbo, quibus ff. ſi cui plus quàm per l. Falcidiam.* & ibi Bart. *n. 3. l. ſi vehiculo. §. idem ait. ff. ad l. d. Rhod. de jactu*) debet excuſari, juxta Salgado de protect. Reg.

l. 1. C. uſufruct. l. penult. ut in poſſeſſ. legat. Angel. *in l. 4. de uſufruct.* Ill. *in auth. cui relicta. n. 8. C. de indicta viduitat. tol. end.* & alibi paſſim per Doctores. Sed ubi datur maxima difficultas, vel impoſſibilitas adimplendi 89
ſententiã in eo, ſuper quo lata fuit, ſententiæ executio fit in eo, quod poteſt, text. eſt *in l. qui reſtituere, ff. de rei vindic.* text. *in l. Julianus, ff. de confeſſ. l. ſi longius C. de executione rei judicatæ*, quibus probatur, quòd licèt quis præciſe teneatur ad rei reſtitutionem, & traditionem, & ad id compellatur; nihilominus ſi non habet facultatem rei reſtituendæ; puta; qui periit, deceſſit; vel arbitror judicatum ſortiatur effectum, fit executio in æſtimatione, & valore ejuſdem rei, de quo latè egimus ſupra cap. 4. princip. verſic. inſuper ſuperiùs à nobis propoſitam a n. 53. & quæ ibi dicta ſunt, bene conducunt ad propoſitum.

Et ulterius comprobatur ex doctrinã Angeli Areti, *conſil. 136. in themate num. 5.* & per totum contrarium dum loquitur de ſententia condemnante Titium, ad 90
conſervandum indemnem Gaium ab obligatione Gaij, ſi obligatio Gaij eſt extincta, quia fuit tanquam fidejuſſor compulſus ſolvere; debet relaxari indemnis eo modo, quo poteſt, ut ſolutum ſibi reſtituatur, licet ſententia dicat relevari ab obligatione; comprehendit etiã à ſolutione facta vigore dictæ obligationis, Bald. *conſil. 501. caſus talis eſt, & per totum*, maximè in fi. *lib 5.* Roman. *conſil. 14 in prin.* & ibi additio t. Felin. *in c. audit. colum 1. de præſcriptio.* gloſſ. *in cap. 7. ſuo. ff. fam. et. hered. ſicut d. Abb. in c. ex literis, in fin. col. per n t. e p g or.* Cardinal. Tuſc. *pract. concluſ. tom. 7. litera S. concluſ. 126. num. 29.* ut ſententia abſolvens tutorem à tutela, intel- 91
ligitur de reddenda ratione tutelæ, ſuper qua actum fuerat, non de tutela, & per Angel. Aretin. *in d. conſil. 136. & num. 13. & 17.* latè proſequitur Cardinal. Tuſc. *ubi proximè concluſ. 126. à num. 125. cum quatuor ſeqq.* ubi loquitur de condemnato in eo, quod de jure eſt impoſſibile, ſed honneſtum, qui compellitur de facto ad executionem eo modo, quo poteſt, quando ſecundum verba ſententiæ non poteſt fieri executio, ut de 92
condemnato ad tradendum Inſtrumentum debiti, ſi non reperitur, cogitur condemnatus liberare victorẽ ut per Angel. Aretin, *ubi proximè numero 13. & ſeqq.* tenet Tuſc. *d. num. 128.* ergo idem dicendum venit in noſtro caſu; quòd ſi vir non poteſt invenire fidejuſſorem (caſu quod ad illos præſtandos teneatur ſatisfacere dicetur ſententiæ ſi cautionem juratoriam offerat.

Sed contrariam ſententiam, & opinionem longè de jure veriorem eſſe cẽſeo. Primò, quoniam quidquid ſit de jure, vel cõſuetudine, de ſimplici cautione dicendum ex iis, quæ ad primum argumentum contrariæ partis ſcripſimus; tamen indubitatum illud eſt, quòd 93
quotieſcunque à jure requiritur cautio plena, ſufficiẽs, recta, aut competens; tunc juris intellectu, & interpretatione intelligitur de cautione cum fidejuſſoribus, vel pignoribus, Socin. *in regul. 43. verſic. fallit. 4.* tradit gloſſ. *in cap. 1. ut lite non conteſtat. & in cap. fin. de pignoribus, cap. 1. d. ſequeſt. poſſ. fruct. cap. quia fronte, de appell.* gloſſ. *l. cap. ex tranſmiſſa. de reſti ut. ſpoliat. verbo. ſufficienti l. ſi mãdato Titij. §. ſi. ff. mandati l. ergo. §. ad. vi. ſi de commiſſ. liber.* & alij Doctores ſtatim 94
citandi. Sed cautio quæ a viro ſæviente debet uxori præſtari, debet eſſe ſufficiens juris diſpoſitione, text. eſt *in cap. ita ſin. ſſa.* ibi, ipſam ei reſtitui facias, recepta tamen ſufficienti cautione (ubi jura, & gloſſæ ſuperiùs citatæ, & citandi Doctores exponunt, ſufficiens: id eſt, cum fidejuſſoribus, vel pignoribus, quia judex debet recipere cautionem, per quam mulier ſit magis ſecura 95
à viri ſævitia. *cap. queriam, §. ultim. ut lite non conteſta.* & eſt text. *in d. cap. literas, in fin.* ibi. Si verò tanta ſit viri ſævitia, ut mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens ſecuritas provideri, non ſolùm non debet ei reſtitui ſed ab eo potiùs amoveri, &c.) & ita tenent

Anton. Gomez poſt alios lib.2. variar. c.6. ſum: n.16.
Menoch. de arbit. lib.2. cent.2. caſu 130. Gutierr. canon.
quæſt. 34 per totum. Cevallos in commun. tom.1. q.66.
numero 9. & ſuprà n.2. Bartaz. clauſul.42. gl.8. n.2.
Gratian. in diſceptatio. forenſ. tom.1. cap 147. n 21. & 22.
quia aliter ſecuritati uxoris trepidantis non conſulitur, ex d. juribus & Doctoribus.

96 At verba judicis debent intelligi ſecundùm mentem
joris, & ita debet ſententia generalis interpretari, pro
ut de jure fieri debuit, & ut eum juris diſpoſitione
conformetur. De quo pleniſſimè per nos actum fuit
ſuperius hoc eodem c. n.135. verſic. & iſthæc declaratio
interpretativa, &c. & à n.46. verſiculo interpretationem
autem extraneam, & num.62. verſic. hinc eſt quòd ſententia debet intelligi, &c. imò etiam verba ſententiæ
debent intelligi civiliter. Calderic. conſ.88 an ſit legatus, ali 18. de offic. delegat. & conſ.314. circa medium
verſ. licèt ergo aliàs 21 de feud. Petr. Anchar. conſil.153.
punctus talis, num.8. Roman. conſil.90. num.4. & conſ.312.
circa propoſitam, vol.2 num.2. ubi additio latè proſequitur Cardin. Tuſch. pract. concl. tom.8. litt. V. concl.104.
97 per totam. qui n.5. cum Soc. conſil.186. Reverendiſſ. n.3.
lib.2. dicit verba civiliter eſſe intelligenda, videlicet, ut
applicentur rebus proportionalibus. Et facit quod
98 latè ipſe Tuſc. eodem Tit. & littera, concl.97. per totam.
Et verba ſententiæ in dubio ſunt interpretanda ſecundùm naturam actionis intentatæ, & pro ut magis congruet naturæ rei, de qua loquitur, vel agitur. Bald.
Ioan. conſ.501. per totum, lib.5. Paul. Caſtren. in l.1. per
illum text. ff. ſi quis cautio. Decius conſil.339. viſis iis, in
princ. Joann. Faber. in §. curare, n.13. verſ. in tertio caſu;
& ibi Iſſ. n.35. inſtitut. de actio. Menoch. loquens in
natura inſtrumenti conſil.110. n.33. lib.2. Card. Tuſch.
ubi ſuprà, d. tom.7. littera S. concl.125. n.22. 29. 30 &
n.42. ergo ad juris interpretationem, & ſignificationem debet reduci (cautio) verbum, & ſic non ſatisfaciet condemnatus cautionem ſimplicem, aut etiam
juratoriam offerendo.

99 Deinde quia dicta ſententia præciſè obligat, & aſtringit, ut late probavimus ſupra c.5. hac 4. part. per tot.
& à num 25. quoniam ſententia eſt ſtricti juris; &
100 tantum diſponit, quantum loquitur. Et ultra non extenditur, quàm importet verborum ſonus. Bald. in l.
Iulia, n.5. de condictione indebiti. Alexand. conſil.108.
n.1. vol.5. & ex Decio, & utroque Curtio, Iſſ. Ripa,
& aliis, Petr. Surd. deciſ.212. n.13. & per Decium
in l. jus noſtrum, n.1 ff. de regul. jur. Gozadi. conſ.50.
num 12. Socin. junior. conſ.181. in 67. lib.2. Cravet.
conſ.188. n 6. Caſtrenſ. conſ.3 lib.1. Menoch. conſ 80. n.39.
Borgn. Calvaca. deciſ.1 num.6. p.3. Anchar. deciſ.437.
iſta ſententia in fin. Anan. conſ.18. viſa ſententia, in
princ. Alexand. conſ.173. opportunè, num.2. lib.2. &
plenè conſ.49. in cauſa, in princ. lib.7. & conſ.164
viſis, n.2. ubi Addi. verbo ſtricta. adducit concordantes
lib.7. Rol. à Valle conſ 70. num.10. & ſeqq. lib. Decian.
conſ.8. n 1081. lib.1. Decius in conſ.60. num.7. Curtius
101 Junior, conſ 153. n fin. Iſſ. conſ.98. accedit vol. fin. lib.1.
Cæp. conſ 57. Decius in l.2 ff. de offic. ejus. Menoch. latè
conſ.110. à n.13. lib.2. ubi multa cumulat. Nec ex ſententia poſſumus aliquid inferre, niſi quatenus ex vi verborum de neceſſitate infertur. Bart. in d. l. Iulia, de
condict. indeb. Alexand. conſ.84. in cauſa, num.3. lib.3.
Anchar. conſ 474. iſta ſententia in fin. Decius conſ.322.
viſis, in princ. Aymon. Cravet. de antiquit. tempor.4.
part. §. incipit, tranſeo, n.64. & 65. Rota noviſſima in
una Aſtenſ. Sedis 2. Decembr. 1588. teſte Farin quæ inter
recollectas per eum deciſ.864. fol. mihi 478. Petr. Surd.
deciſ.261. n.6. Cardin. Tuſc. pract. concl.7. lit. S. concl 126.
n.57. & ſeqq. plures refert Padill. in l. ſi de certa, num.5.
C. de tra. ſactio. & poſt Abb. Tiraq. & alios; Cacheria
deciſ. Pedem.64. n.1. & 2. Chriſtophor. de Paz in tract. de
tenu. tom.1. c.11. num 19. & 20.

Quapropter dicendum eſt in noſtra quæſtione, quòd 102
cùm rei, negotii, judiciique, & verbi natura non patiatur à propria ſignificatione verbi (cautio) (ad quam
vir propter ſævitiam condemnatus eſt) recedere, ideo
executor minimè excedere dicetur, ſi illum præciſè ad
fidejuſſores, ſeu pignora adſtringat; quam partem
etiam tenent in noſtris terminis Gutier in l. nemo poteſt,
n.297. Roland. à valle conſ.37. num. fin. vol.2. Cevallos
in contra commun. tomo 1. quæſt.66. num.13. & ultra quos
referens ſequitur Gratian in diſceptat. forenſ. tom.1. 103
cap.146. à n.21. & ſuprà, licèt ad faciendam condemnationem, an, & quando debeat maritus condemnari,
ad præſtandam hujuſmodi cautionem, plurimùm importat judicis arbitrium, qui ex variis cauſis cuncta
rimando proſpiciet, an calumnioſè petatur ab uxore,
& an appareat de magna ſævitia. Et ſic quo ad faciendum condemnationem judicis arbitrio relinquunt
Cevall. & Gratia. ubi proximè per Menoch. de arbitr.
caſu 141. poſt factam autem condemnationem (de quo
nos loquimur) judicis arbitrium ceſſet ex ſupradictis.

Et hac parte retenta, non obſtant in contrarium adducta argumenta; non primum, cui reſpondimus in
primo fundamento hujus ſecundæ partis, ſcilicet; quia
loquitur quando ſimplex cautio deſideratur ſecundùm
naturam, & qualitatem judicii, & negotii, non tamen
quando requiritur cautio ſufficiens, ut hîc.

Nec obſtat ſecundum argumentum, quia omnes, do- 104
ctrinæ ibi adductæ, licèt in ſe veriſſimæ ſint, nihilominus procedunt in caſibus, quibus loquuntur, nempe,
quando eſt impoſſibile, ut aliter poſſit obtinenti rem
judicatam ſatisfieri, puta; quando periit, vel obiit res,
& tunc propter impoſſibilitatem exequitur eo modo,
quo meliùs poſſit conſoli vincenti, puta, in æquivalenti
& æſtimatione, ut conſtat ex Doctoribus, & juribus ibi
allegatis, at in noſtro caſu, primò deficit ipſa impoſſibilitas, deinde quia deficientibus fidejuſſoribus, aut 105
pignoribus, non poteſt dari executio in re æquivalenti,
cùm periculum uxoris non recipiat æſtimationem,
nec pretium, quo jus ſuum deterius redderetur, cùm 106
per ſimplicem cautionem, nec etiam juratoriam, non
evitet periculum ſævientis viri. Et ſic vel præciſè
compellendus eſt, vel in ſecunda ſententiæ parte, nempe, in ſeparatione quo ad torum, executio facienda eſt,
ſecundùm ea quæ latè ſuperiùs diximus c.11. n.47. &
ſeqq. verſic. ſed quid dicendum in ſententia, &c. poſt
Farin. in pract. crimin. tomo 1. quæſt.26. à n.13. cum ſeqq.
ubi diximus, ſententiam latam contra aliquem in cen- 107
tum, quæ ſi non ſolvat, illum condemnat in exilium,
ut non ſolvendo dicta centum, quia ſi non habet exequitur ſententia in pœna corporali comminata, vide
quos ibi latè adduximus, quæ omnia rectè ad propoſitum noſtrum conducunt. Et etiam advertit Cevall. ubi
proximè ad n.13. cum ſeqq. ubi quod mulier deponetur
loco tuo.

Contingit dubitari de clerico, qui in aliquem pro- 108
tulit verba injurioſa, per nuntium (ut aſſolet) ſeu alium
judicem Eccleſiaſticum, condemnatus fuit ad debitam
honoris reddendam ſatisfactionem? an executor excedet, ſi illum cogat palinodiam recantare, & ſe deſdicere,
ut honori injoriati ſatisfiat, & conſulatur. Et non
excedere videtur, eo quòd ita jure hæc honoris ſatisfactio declarata eſt, l.2. titul.10. lib.8. recopil. quod atten- 109
di etiam debet in foro Eccleſiaſtico; etenim jure canonico deficiente, recurrendum eſt ad jura, & conſuetudines regni, potiùs quàm ad jura Imperialia: ita docet
Pala. Rub. in repetit. rub. de don. inter column.5. allegans
Didacum de Villadiego, Doctorem Hiſpan. & poſt
Præpoſiti doctrinam in c. conſuetudo 1. ad column.3. tenet
Bernar. Diaz. in pract. crim. cap.66. de maledicis ſub n.7.
ubi etiam dicit, clericum injuriatorem teneri hanc
pœnam pati.

Sed contrarium, quòd imò judex executor excedet
manifeſtè,

manifeſtè, probatur, tum quia ſententia eam pœnam
non infligit, nec verba patiuntur; tum etiam quia Ber-
nard. Diaz *ubi proximè*, ſum in clerico injuriatore in-
110 telligi dicit legis Regiæ pœnam palinodiæ, communi-
ter à Doctoribus reprehenſus eſt, cùm nobilitatis pri-
vilegio fungatur. Parlad. *lib.1. variar. cap. 17. n. 31 & 32.*
Didac. Perez *in l. 9. tit. 1. lib. 1. ordin.* Boër. *conſil. 4. n. 40.*
idem Didac. Perez *in l. 3. verſicul. de maledic. 1 tul. 8.
lib. 8. ord.* Plaza *in epitome delict. lib 1. cap. 1 n. 24.* D. An-
ton. de Padill. *in l. quamvis n. 9. C. de ju. & fact. ignor.*
Salced. in add. ad Bern. Diaz *ubi proximo d. n. 9. verbo,
ſe mentit.* Proſp. Farin. (poſt Salced.) *in practic. crim.
tom. 3. q. 105. n. 75.*

111 Deinde quia clericis injuriatoribus, ad ſatisfactio-
nem honoris injuriam paſſi, jure canonico appoſita eſt
pœna, qua clericus cogitur, veniam ab adverſario pe-
tere, ut eſt text. expreſſus *in cap. clericus maledicus, 46.
dist.* qua puniuntur clerici in foro Eccleſiaſtico, ſecun-
dùm Salcedum & Farinac. *ubi proximè*, quem vide ſup.
à num. 71. ubi multa in propoſitum adducit. Et hanc
etiam pœnam petitionis veniæ recenſet Bernard. Diaz
dict. cap. 66. num. 1 quare non erit recurrendum ad jus
Regium, cùm in hoc non deficiat juris canonici deter-
minatio.

112 Unum nota, quòd generaliter condemnatus actione
injuriarum efficitur infamis, latè proſequitur Farinac.
ubi proximè à num. 61. quod obtinet etiam in clerico
condemnato hac injuriarum actione, text. *in cap. cum
te*, & ibi notant omnes *de re jud.* Bernard. Diaz *in dict.
pract. crim. canon. cap 66. n. 6.* Salced. *in litera P.* Plaza
in epitome delict. lib. 1. cap. 4. in fin. n. 5. Farinac. *ibi n. 64.*
Tamen erit animadvertendum, quòd quamvis cantans
palinodiam, & ſe deſdicens coram judice, notario, &
113 teſtibus, juxta formam *dict. l. 2. titul. 10. lib. 8. recopilat.*
remaneat infamis: tamen quando pro bono pacis non
tamen ſervata ſpecifica forma dictæ legis, alia verba
æquipollentia ſatisfactoria proferat, non erit infamia
maculatus. Nam aliud eſt ſe deſdicere formaliter, &
aliud verba ſatisfactoria pronuntiare, bene probat
Aviles *in proœmio Capitul. prat. num. 20 in fin.* adverſus
Gregor. Lopez *in l. 25. tit. 18. p. rt. 2. in gloſſ. verb. tom. de-
mentir*, & meritò, ut recenſet, & ſæpè practicaſſe affir-
mat Hieron. Gonzal. *in regul. de memb. & alter. gloſſ 4.
ſub num. 38. & 4* quod etiam in ſimili caſu dubius di-
xit Azev. *in d. l. 2. t. 10. lib. 8. recop. n. 89. & 90.* qui præ-
dictorum Doctorum non meminit, quæ notare poteris
pro hujuſmodi ſatisfactione, & veniæ petitione, ad
quam clericus cogitur injuriator.

114 Utilis quædam, & practicabilis ſe nobis offert tol-
lenda difficultas, paſſim contingens, & illa ſit; quidam
conventi fuere vigore cujuſdam obligationis; qua obli-
gati erant expreſsè omnes in ſolidum, tamen per ſen-
tentiam ſimpliciter omnes condemnati ſunt; an in ſo-
lidum condemnati omnes intelligantur, juxta tenorem
ſcripturæ; an pro rata dumtaxat, & ut attendi debeat
obligatio præcedens, urgere videntur ea, quæ hactenus
hoc capite dicta remanent.

Sed contrarium verius eſt de jure, imò quòd ſi plu-
res ſimpliciter condemnentur, unuſquiſque pro rata
condemnatus intelligatur, licèt inſolidum per ſcriptu-
ram obligatus ſit. Guid. Papæ *ſingul. 681. ſi plures.* Ay-
mon. Cravet. *conſil. 10. num. 2. & conſ. 188. n. 6.* Tiberius
Decian. *inter conſilia Menochij 123 num. 10. lib. 2.* opti-
mè Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 1. cap. 33. à n. 50. & 51.* &
eſt text. *in l. 1. C. ſi plures una ſententia*, & optima gloſſ.
ibi verbo virilibus, & eſt text. expreſſus melior de jure
in l. ſi mandato, §. Paul. reſpond. 2. de re judic. mirabilis
etiam *in l. 2. C. ſi plures una ſententia condemnentur*, qui-
bus adde text. *in l. Paul. reſpondit eos 43. ff. de re jud.* ubi
gloſſ. *in verbo, virili*, intelligit non ſolùm cenſeri con-
demnatos pro parte, quando erat diviſa obligatio ori-
ginalis, & primæva; ſed etiam quando eadem obligatio

eſſet inſolidum, quia ſemper in utroque caſu condem-
natio intelligitur in viriles, ut de communi obſervan-
tia teſtatur Tiber. Decian. *ubi proximè*, eam etiam ſe-
quitur Anton. Gom. *lib. 2. variar. cap. 12. de duob. reis
ſub num. 1.* Giurb. *deciſ. 46. à num. 1.* & faciunt quæ hac
4. part. cap. 7. n. 101.

Et ratio eſt, quoniam licèt obligatio originalis ſit in- 115
ſolidum, tamen illa, quæ oritur ex ſententia, talis non
eſt, nam quilibet videtur de jure cōdemnatus pro par-
te, & ſententia debet intelligi ſecundùm diſpoſitionem
juris, ita ut omiſſum, ſeu non expreſſum, habeatur pro
omiſſo, ſecundùm Guid. Pap. Cravet. Grat. Gomez, & 116
Giurb. *locis nuper relatis.*

Et ex hoc infertur ad plures tutores ad reddendam 117
rationem condemnati, quia intelligitur quilibet pro
rata, & pro parte, non inſolidum Caſtr. *in l. ſi quis ſepa-
ratim, §. quoties, de appell.* Petr. Surd. *conſil. 150. n. 35.* La-
long. *racem. 7. n. 5.* Coſta *de rata portione q. 33. n. 3* Giurb.
ubi ſupra n. 4. d. deciſ. 46.

Et comprobatur, quia quando adeſſent plures colli-
tigantes condemnati in expenſis ſimpliciter & generi- 118
cè, ut tunc unuſquiſque teneatur pro parte ſua dumta-
xat, ita ut hoc modo ſententiæ generalitas debeat de-
clarari, & interpretari ſecūdùm Afflict. *deciſ. 225* & ita
ſervandum eſſe teſtatur Caputaq. *deciſ. 243. p. 1.* Cav. *de-
ciſ. 15. n. 31.* Cart *deciſ. 28. n. 2.* Cancer *lib. 3. reſol. cap. 17.
n. 195.* Millan. *deciſ. 15. n. 89.* pro quo faciunt jura ſupe-
riùs allegata. Hinc ſententia contra plures ſimpliciter
pronuntiata, lata dicitur contra quemlibet pro virili, &
quantitate bonorum occupatorum, ut per argumen-
tum legis *ſi mihi, & Titio, in prin. de verb. oblig. l. reos,* 119
*§. cum in tabul. ff. de duobus reis, & per d. l. Paul. reſp. eos,
& per d. l. 1.* latiùs comprobat Philip. Corneus *conſ. 190.
num. 13. cum ſeqq. vol. 1. fol. 145.*

Quæ doctrina in tantum vera eſt, ut judicatum dixe- 120
rit Afflict. *dec. 215.* quòd ſi ex ſexdecim obligatis inſo-
lidum, quatuor dumtaxat ſimpliciter cōventi condem-
nentur, pro rata tantùm cōdemnati cenſentur, non ha-
bito reſpectu ad numerum condemnatorum; ſed potiùs
ad numerum ſexdecim obligatorum, ita ut eorum qui-
libet non in quarta, ſed in portione decima ſexta; con-
demnatus exiſtimetur & intelligatur, etſi hac in re an-
ceps ſit Surd. *conſil. 110. n. 35.* tamen Afflictum laudant
Apoſtilla ad Abbatem *conſil. 163. vol. 1.* & meliùs Abb.
conſil. 33. volum. 8 num. 2. Cavalc. *deciſ. 15. num. 31. & de-
ciſ. 38. num. 3. & deciſ. 30. num. 112. part. 2.* Grammat.
deciſ. 68. num. 9. Coſta *de rata portione quæſt. 33. num. 9.
& quæſt. 138. num. 1.* Ripa *de individuis, ſeſſ. 8 num. 61.*
Decian. *conſil. 3. volum 9. num. 3.* Corneus *conſil. 71. vol. 1.
num. 1.* Millan. *deciſ. num. 86. ib. 1.* Verall. *deciſ. 343. p. 1.*
Cartar. *deciſ. 28.* Franch *deciſ. 228.* Boër. *deciſ. 99. & de-
ciſ. 310 n. 4.* Cravet. *conſil. 19. n. 51.* Tepat. *var. reſolution.
cap. 15. de ſenten. ia n. 292.* Card. Tuſch. *pract. concl. lit. O.
conſil. 32. n. 15. & ſeqq.* Giurb. *deciſ 46 n. 1.* dicens ex eo, 121
quia in reſiduo abſoluti cenſentur, gl. *in d. l. 1. verbo, vi-
rilibus.* Cancer. *d. cap. 17. n. 265.*

Hæc tamen doctrina, & diſpoſitio noſtra principa- 122
lis limitatur; dummodo judex in ſententia non habue-
rit reſpectum ad libellum, in quo ſi fuerit inſtatum om-
nes condemnari, & per judicem relaxetur petita exe-
cutio, perinde eſt ac ſi omnes in ſolidum condemnaſſet
B. *in l. 1. poſt medium*, & ibi Bald. *n. 3. in fi. Cod. ſi plu-
res una ſentent.* Gratian. *in diſcept. foren. tom. 1. cap. 33. ſub
num.* 51. ubi teſtatur ita tenuiſſe Rotam in una pecu-
niaria Bononienſ. 28. Junij 1602. coram Domino Cac-
cin. cenſentur etenim repetitæ in termino referente, 123
omnes qualitates, quæ inſunt in eo ad quem fit rela-
tio, *leg. ſi ita ſcripſero 38. de condition. & demonſtration.*
B. *in leg. ſi prior 33. ff. ſoluto matrim. & in l. 1. in prin.
ff. de receptat.* Bal. *in leg. ſi fidejuſſor § qui interrogatus,
de interrogat. action.* Decian. *conſil. 603. 6 poſt prin.*
Anchar. *quæſt. 21. n. 13 lib. 2.* Gratian. *ubi proxime d. n. 51.*

ad fin.& ſuperiùs nos alios citavimus. Alias nonnullas
declarationes, ſeu fallentias apponit Giurba *dict. deci-
ſion.* 46. quæ omnia quidem præ oculis habere debet
executor, ubi ſibi hujuſmodi ſententia exequenda com-
mittitur.

124 Hinc priùs ut abeamus, animadverſione dignum
eſſe duxi, ſtylus qui in ſupremis tribunalibus introduci-
tur (potiùs abuſus vocandus, ut petẽs ſententiæ dubiæ,
aut obſcuræ declarationem, adſtringatur intra viginti
125 quatuor horas, ſeu potiùs intra diem eundem prolatæ
ſententiæ, eandem petere, juxta determinationem text.
in l. Paulus, la 2. de re jud. Sed attendite quæſo, quòd
126 judex, licèt addere, mutare, & alterare ſuam ſentẽtiam,
& ejus ſubſtantiam non poſſit, *l. quod juſſit de re jud. &
di. l. l. Paul.* tamen interpretationem extenſivam facere
poteſt dumtaxat, circa acceſſoria ſententiæ, puta ; fru-
ctus, expenſas, *&c.* & eam non aliter facere poteſt, quàm
eodem die, & hoc caſu loquitur *dd. l. Paul.* prout bene
intelligunt B. & alios, Petrus Ferrar *in pract. in forma
execut. ſentent. diffi. verb. publico nunt n. 12. fol. mihi* 284.
in novior i impreſſione. Aviles *in cap. prætor. in proœmio
ſub num.* 19. & ad hunc effectum rectè procedit d. ſty-
lus tribunalium.

Si verò agitur dumtaxat de declaratione interpreta-
127 tiva, hoc eſt de declaratione verbi dubij, obſcuri, aut
orationis confuſæ, tunc ad illam petendam ad illud
tempus, nec ad aliud aſtringi poteſt petens, tum quia
128 facultas declarandi nunquam præſcribitur etiam per
mille annos, ſecundùm optimam Baldi, & Saliceti do-
ctrinam, *in l. peten s,* per gloſſ. *ibi C. de pactis,* & Iſſ. *ibi
col. 4. verſ. ex iſta gloſſa bene etiam,* ubi declaratione per
Balbum *tracta u de præſcript. 4 part. 5. p. princ. quæſt.* 1.
129 *num. fin. & ſuprà.* Tum etiam, quia ille, qui poſt ali-
quem terminum actum aliquem facere non poteſt, po-
teſt tamen declarare jam factum, plurimi ſunt Docto-
res in hujus doctrinæ comprobationem, cujus nomen-
claturam adduximus ſuprà *hoc cap. verſic. ex hoc ſen e
ſin t, à num.* 3 ; ergo hanc declarationem interpretati-
vam illo termino *l. Paul.* circumſcribi, nec arctari de-
bere certum eſt.

130 Deinde, quia licèt judex ſententiam diffinitivam
mutare, aut corrigere non poſſit, *l. judex poſteaquam
ff. de re judic.* niſi in acceſſoriis ut ſuprà : tamen illam
poteſt declarare, gloſſ. *verb. ſed jam interpretari, in l.
ea quæ, Cod. communicationes, epiſtolas,* & ſentit gloſſ. *in
ſ. d & ſi utrinſque, in verbo. & ſic ant. ff. de ev. El.* Ioan.
Andr. *in addit. ad Specula. in tit. de teſtament. §. nunc
videndum, verſ. hoc etiam nota.* B. *in l. hæredes palam. §. ſi
quid, verſ. quæro an judex,* & ibi Imol. *verſ item quod
judex,* poſt Bal. *ibi in § ſed ſi notam, verſic. tertio eſt ar-
gument. ff. de teſtam.* B. *in l. ab executore, verſicul. quæro
ſecundò ff. de appell.* Ioan. Faber. *in l. 1. verſ. item dic, Cod.
ſententiam reſcindi non poſſe.* Alex. *in l. 2. verſ. ſed vide-
tur. C. de lib. & poſthu. & in l. Authorum, verſ. ſed ubi
eſſe ff. de re judic.* Lanf. *in cap quoniam contra, verbo,
interlo tiones, verſ. ulteriùs dubitatur, de probat.* Alex.
conſil. 13. verſic. ſuper alio quæſito, vol. 1. Calcan. *conſil.* 19.
verſ. quarto quæritur. Felin *in cap. ſup. r quæſt. verſ. ego
alleg. de off. deleg.* Decios *in cap. 1. verſ. tertia eſt ſpecies,
de poſtul. prælat. & in l. in ambiguis oratio. ff. de reg. jur.*
Rebuff *in l quod juſſit in 2. not. n. 154. & n. 155.* Ant. Ga-
briel. *commun. concl. lib. 6. tit de reg jur. concl. 3. n.* 14. quæ
poteſtas tempore circumſcribi non debet, *ut ſuprà.*

Ultimò facit, nam ſi tribunalium executores pro re-
131 rum judicatarum executione dati, etiam poſt multos
dies à tempore prolatæ ſententiæ hanc declarationem
interpretativam faciunt (ut latè ſuperiùs probavimus,
& quotidie practicamus, & videmus) ergo ipſimet ju-
dices, qui ſententiam eandem proferunt, multo fortius
poſt dictum terminum viginti quatuor horarum (juxta
d. *dam l. Paul.*) facere poterũt, cùm (ut diximus) lex illa
procedit, quando aliquid additur, vel detrahitur ſen-
tentiæ circa ejus acceſſoria, quod locum non habetur,
hac declaratione interpretativa, in qua nihil additur,
vel detrahitur, ſed dumtaxat factum obſcurum detegi-
tur, ut latè ſuprà dictum reliquimus hoc capite.

CAPVT XIII.

Ab executore ſententiæ ordinem præpoſterante, & omittente, an appellationi emiſſæ non deferens, violentiam commiſiſſe dicatur.

SVMMARIVM.

Ordo legis ſonans in monitionem potius quàm in neceſſitatem, licèt omittatur, non vitiat, n. 1.

Præpoſteratio ordinis ſonanti in conſilium legis non in neceſſitatem, non vitiat, n. 2.

Ordinem ſententiæ præpoſterans executor excedit manifeſtè, n. 3.

Ordo eſt modus agendi, ſine quo nihil rectè agitur, n. 4.

Executor excedens modum nulliter agit, & propterea appellare, n. 5.

Ordinem excedere ſeu modum, idem eſt, cùm ſint duo inſeparabilia, n. 6.

Actus omnes humani à tribus dependent, nempe, poteſtate, voluntate & modo, qui eſt ordo ad finem, n. 7.

Ordo in duplici eſt differentia, à jure vel ab homine datus, n. 8.

Ordinis dati ab homine præpoſteratio ſemper actum vitiat ipſo jure, n. 9.

Mandati forma diligenter attendenda eſt, n. 10.

Appellatio licita eſt ab actu nullo, n. 11.

Præpoſteratio ordinis etiam dati à jure in eadem cauſa, & ſic de ſe ipſa ad ſe ipſam vitiat ipſo jure, n. 12.

A præpoſteratione ordinis etiam à jure unius cauſa ad ſe ipſam, appellatio licita eſt, n. 13.

Præpoſteratio ordinis ejuſdem cauſæ ad ſeipſam vitiat proceſſum ipſo jure, n. 14.

Præpoſteratio ordinis in diverſis cauſis præjudicialibus, tamen inter ſe annullat ipſo jure, n. 15.

Ordo præſcriptus ſententiæ ejus præpoſteratio cadit in ſe ipſa cauſa executionis, n. 16.

Præpoſteratio ordinis dati à jure unius cauſæ ad alteram ſeparatam, ſeu unius judicij ad aliud, non vitiat ipſo jure, n. 17.

Ob præpoſterationem ordinis dati à jure unius judicij ad alterum, ſententia & proceſſus tenent à quo appellare neceſſe eſt, n. 18.

Ordo unius cauſæ in ſeipſa eſt velut ordo membrorum in corpore individuo, à quo ſi ſubvertatur aliquod principale, totum corpus periit, ſecus in ordine unius cauſæ ad aliam diverſam, n. 19.

Ordinis à jure de una cauſa ad aliam præpoſteratio non admittit appellationem in judicio ſui natura inappellabili, quia non cauſat nullitatem, n. 20.

A perverſione ordinis appellatio admittitur etiam in judiciis alias privilegiatis, in quibus regulariter appellatio non admittitur, n. 21.

Nullitas cadit in perverſione ordinis unius cauſæ ad ſeipſam & ideo executionem non meretur, numero 22.

Ordinis præpoſteratio eſt gravamen evidens patens ex actis, n. 23.

Sententia evidenter injuſta cùm nullitati æquiparetur, admittit appellationem etiam in cauſis privilegiatis, num. 24.

Iniquitatis reſpectu nunquam appellatio prohibita intelligitur, n. 25.

Executor ad rei reſtitutionem cum clauſula (refuſis priùs melioramentis) an excedat ſi ante eorum liquidationem rem faciat reſtituere, n. 26.

Qui non excedere dixerint hoc caſu recenſentur, n. 27.

Dictio (priùs) ſignificat præcedentiam , & dat ordinem & formam , cujus omiſſio vitiat actum, n. 28.

Ablativus abſolutus inducit conditionem , n. 29.

Conditio debet adimpleri ita ut interim ſuſpendat diſpoſitionem , n. 30.

Verba (ſolutis expenſis) faciunt ſententiam conditionalem , n. 31.

Conditio importat formam , n 32.

Conditione non ſervata actus corruit , n. 33.

Reſervatum jus in ſententia : ipſius executionem non ſuſpendit , ſecus ſi ſententia condemnet ſub aliqua modificatione , ac limitatione , quia tunc ſuſpendit, n. 34.

Reſervatum jus condemnato in ſententia, ejus executionem non ſuſpendit quia intelligitur reſervatum in aliud judicium , n. 35.

Secus ſi ſententia aliquam exceptionem aut limitationem adjiciat , ibid.

Sententia condemnans ad reſtitutionem bonorum , exceptis quæ ſint in territorio condemnati, aut quæ ſint feudalia, priùs de exceptione eſt facienda liquidatio , n. 36.

Quia interim dum hæc non fit liquidatio , ſententia dicitur incerta , n. 37.

Verba limitativè appoſita habent terminum quem non licet excedere , n. 38.

Dictiones (quatenus, donec, quandiu, dum quoad, uſquequo) & ſimiles ſignificant limitationem temporis & ſuſpendunt ſententiam. 39. & n 41

Dictiones (quatenus, donec , quoad, &c. ſi imponantur ad inchoationem alicujus beneficij , important conditionem , n. 40

Dictio (dummodo) quando apponitur in ſententia ei, quod venit implendum , ante perfectionem actus importat conditionem , n. 42.

Dictio (quatenus) aliquando idem ſignificat quod (dummodo) n. 43.

Gerundium dando , reſtituendo . &c. importat conditionem & formam præciſam adimplendam , n. 44

Gerundium adjectivum , vel participium, inducit neceſſitatem , n. 45.

Sententia lata ſub conditione vel modo , ſemper opponi poteſt de defectu conditionis vel modi , n. 46.

Quia tunc non tam ab alio repellitur quàm a ſe ipſo, cum ex eodem fonte & inſtanti oriatur actio & exceptio, 47.

Actor qui in actione includit & deducit exceptionem , ſuo ſe ligone percutit, ita ut ſibi incũbat onus probandi. 48.

Exceptio quæ oritur ex ſententia præcisè, eſt verificãda in executione, etiam ſi requirat altiorem indaginem, n. 49.

Exceptio nullitatis ſi oritur ex ventre inſtrumenti quod exequitur ſuſpendit ejuſdem executionem , n. 50.

Nullitas inſtrumenti reddit probationem nullam, quod non poteſt dici de obligatione conſtare , n. 51.

Exceptio orta ex ventre ſententiæ aut inſtrumẽti, non cenſetur excluſa, etiam ſi requirat altiorem indaginẽ, 52.

Conditio reſpiciens principalem diſpoſitionem & ſubſtantiam, ipſam reddit conditionalem , n. 53.

Conditio appoſita in executivis ſententiæ, aut alterius diſpoſitionis , non facit ſententiam aut diſpoſitionem conditionalem , ſed pura remanet , ejus tamen effectus & executio ſuſpenſa eſt in tempus , n. 54.

Melioramẽta priùs debet ſolvere executor, ſi de priùs ſolvendis mentio fiat in ſententia, quã attendere debet, n. 55.

Ordo literæ ſervandus eſt, & à forma ſententiæ non eſt recedendum , n. 56.

Executor ad rei reſtitutionem pagando los gaſtos , *an poſſit priùs reſtituere rem , & poſtea expenſas condemnato , ſaltim ſub fidejuſſione* , n. 57.

Conditio adimpleri debet in ſpecifica ſua forma , non per æquipollens , n. 58.

Retentionis pro melioramentis exceptio ſuſpendit ſententiæ executionem , etiamſi oppoſita fuiſſet in judicio principali , non tamen de ea judicatum, n. 59.

Ob præpoſterationem , eo quòd executor prius exequetur rem, quam refundat expenſas, poteſt gravatus agere de nullitate & ſpolio , n. 60.

A qua præpoſteratione poterit etiam pars gravata appellare , n. 61.

Cautionem ſeu depoſitum offerens de ſolvendis melioramentis cùm liquidentur poſt rei traditionem audiendus non eſt , n. 62.

Condemnatus ad plurium rerum reſtitutionem , an propter expenſas in una factas , executio ſuſpendatur in aliis ſequutis , & non melioratis , n. 63.

Retineri una res non poteſt pro expenſis in alia re factis, num 64.

Executio ſuſpendi non poteſt in aliis rebus ſejunctis , ob expenſas in una tantùm re factas, etiamſi ſententia dicat (ſolutis priùs expenſis.) n. 65.

Retentio conceditur in re ſeparata , quando melioramenta facta in una re ejus valorem excedunt, n. 66.

Melioramenta ſi reſpiciant jus univerſale , puta hæreditatem , ad quam reſtituendam quis eſt condemnatus, an una res pro alia retineatur , n. 67.

Et quod hoc caſu, quando melioramenta de facili non poſſunt liquidari , an omnia bona ſint relaxanda ſub fidejuſſore , n. 68.

Executio ſententiæ ut ſuſpendatur ob melioramenta , debet de eis priùs ſaltem ingenuè apparere , intra terminum aſſignatum ab executore , n. 69.

Melioramenta opponens ſi non liquidet intra terminum ſibi aſſignatum , proceditur ad executionem , ne ſit in ejus poteſtate illam retardare, n. 70.

Præpoſterationis ordinis nullitatem ſanat partis confeſſio emanata , n 71.

Confeſſio partis validat omnes defectus proceſſus, & ordinis judicialis , n. 72. *ubi de ampliationibus & limitationibus.*

Licet circa perverſionem ordinis dati à jure, 1
juxta §. *vediſione l. à D. Pio*, maxima ſit inter
DD. controverſia, an vitiet executionẽ de quo
nos late ſuprà hac 4 *part. cap. 3. verſ. intra quod. item
tempus exceſſus* , &c. *à n.* 101. ubi pro utraque authores
maximæ authoritatis retulimus , quoniam ipſius legis
diſpoſitio non ſonat in neceſſitatem, ſed in monitionẽ,
propterea præpoſterationem eo caſu non vitiare docet
Petr. Surd. *conſ.* 19. *n.* 18. & *ſeqq.* rectè etiam advertit
Card. Tuſch *pract. concl. tom.* 6. *lit. P. concl.* 519. *n.* 16. & *à* 2
n. 13. ubi poſt alios , quòd quando præpoſteratio ſonat
in conſilium legis, non in neceſſitatem, non vitiat, Caſtrenſ.
conſil. 232. *in cauſa quæ vertitur*, *col.* 1. *in fin. verſ.
nec obſtat* , *col.* 2 *lib.* 1. illud tamen certius eſſe apparet
generaliter loquendo, extra illius legis caſum particularem;
veriorem, ac probabiliorem eſſe opinionem.
validiſſimiſque fundamentis vallatam, illam, quam ibi
elegimus , ut executor (qui tenorem commiſſionis ad
unguem ſervare cogitur) ſi ſententiæ ordinem præpoſteravit
, excedet manifeſtè. Hanc concordiam red 3
dunt Alex. *conſ.* 5. *viſo propoſito vol.* 2. Afflict. *dec.* 358. *in.
cauſa inter. ſub. n.* 1. & 2. Ant. Gabr. *comm. concl. lib.* 2. *tit.
de execut. rei iudic. concl.* 3. *n.* 3. Sigiſm. Eſcac. *in tract. de
appell. q.* 17. *limit.* 10 *n.* 26. (ubi refert Puteum contra diſtinctionem
hanc tenentem) & per Afflict. tenet Roland
à Valle *conſ.* 33. *n.* 31. *lib.* 1. Card. Tuſch. *pract. concl.
tom.* 3. *lit. A. concl.* 483. *n.* 11. Abb. *conſ.* 3. *vol.* 3. *col.* 10. *verſ.*
11. *quæro.* ubi dicit communem Paul. de Caſtr. *conſ.* 321.
vol. 1. *col.* 2. *in fin. verſ.* 2 *præpoſteratio, quia litera mand.* Et
loquendo in executore præpoſterante ordinem executionis
idem tenet alios citans Grat. *in d. ſe. forenſ. c.* 136.
à n. 30. & Rebuf. *in comment. tom.* 1. *tit. de ſent. exec. art.* 7.
gl. 14. *n.* 7 (licèt in Francia non ſervari dicat) & ita intelligendum
eſſe magnam Doctorum catervam, quorũ
nomenclaturam retulimus ſuprà d. *cap.* 3. *à n* 101. dum
indiſtinctè affirmant præpoſterationem ordinis nullum
reddere

reddere actum ipſo jure, ut indiſtinctè procedant in
executore,cui ordo ad exequendum eſt aſſignatus,quæ
doctrina & ex ſequentibus fulcitur.
4 Primò, quoniam ordo nihil aliud eſt,quàm modus
agendi, ſive quo nihil rectè agitur ſecundùm Bald.*in
tract.de Schiſmati.vol.de ordin.judic.in proœmio num 3.*
5 ſed executor excedens modum nihil agit,cùm nulliter
agat,à quo propterea tanquam ab exceſſu licèt appel-
lare,*l.ab executore,ff.de appell.l.ab execut.C.quorum ap-
pella.non recip.cap.quoad conſultatio.de ſen.& re judic.*
6 ergo idem dicendum erit in executore excedête ordi-
nem,cùm ſit à modo inſeparabilis, idemque ſit modus
& ordo Bal.*in conſ.316.rex Roma.n.2.verſ.& ad hujus
quæſt.lib.1.*Beroi.*conſ.76.n.26 ſeqq.lib.1.*Cardin.Tuſch.
7 *pract.concl.tom.1.liter.A.concl.* 126.*n.*1.dicentes, quòd
omnes actus humani regulantur,& dependent à tribus,
nempe,poteſtate, voluntate,& modo,videlicet ordine
ad finẽ,de quibus latè ſigillatim per totam illam con-
cluſionem,& per conſequens à tali perturbatione or-
dinationis,cùm ſit exceſſus, appellationi deferendum
eſſe, latè diximus ſuprà hac 4 *part. cap* 3. *per totum*,
imò per tota capitula ſuperiora.
8 Secundò,quia licèt ordo in diſcipuli ſit differentia,
quoniam aut datur ab homine, aut datur à jure, &
quicquid indiſtinctè procedatur in ordine juris(ut ſta-
9 tim dicemus) tamen ordinis dati ab homine præpo-
ſteratio ſemper actum vitiat, illumque nullum reddit
ipſo jure.Bald.*in l.1.ſub in. 1.num.* 3. *C.de appell.* idem
Bald.*in l.prolatam 4.n.12.verſ.& nota quod Princeps,de
ſentent.& interlocutio.omnium jud.*Marant.*de ordin.jud.
2.p.judiciorum,d.n.24.fol.12.*Alex.*in l.naturaliter.12.§.
nihil commu.n.94.verſ.adde caſum,* quem ibidem refert,
& ſequitur Ill.*conſ.164.verſ.tertiò ultra,ff.de acq.poſſ.*&
ex his Caputaq *deciſ.143 ſeu 30.ſententia lata petitorio,
n.2.in fin.& n.3.& ſeqq.p.3.* & hanc probat doctrinam
Sigiſmund.Eſcacia *de appell.q.16.limit.6.memb.7.n.15.*
10 qui & Ill. ac Maranta reddunt rationem, quia forma
mandati diligenter attendenda eſt, *cap.cum dilecta, de
reſcript.* cùm dicatur form. ex Felin. latè *ibi*, quare
tanquam ab actu nullo licitam eſſe appellationem,ad-
11 vertit, & bene Eſcacia *ubi proximè*, & faciunt quæ
ſuprà hac 4.*part.cap.* 3.*à num.* 240. & exactè diximus
ſuprà 3. *part. cap* 9. *per totum*, quia quod nullum eſt
executionem non meretur,*l.* 4.*§.condemnatum,ff.de re
judic.*
12 Tertiò probatur hæc pars,& doctrina,quia etſi ordo
ſit datus à jure,tamen quando perverſio & præpoſtera-
tio in una, eademque cauſa, & ſic de ſe ipſa, ad ſe
ipſam (non ad aliam diverſam,ut ſtatim)tunc illa præ-
poſteratio ordinis vitiat actum,& annullat proceſſum
ipſo jure, text.eſt *in l.prolatum*, & ibi Bald. Salicet.&
Paul.Caſtrenſ.*C.de ſentent.& interloc.omni.jud.*& pro-
pterea tanquam de actu,& proceſſu nullo,hoc caſu li-
13 citam eſſe appellationem,optimè Eſcacia *in tractatu de
appellat.quæſt.* 17.*limit.* 6.*memb.*7. *num.*116.*fol.* 393. &
quod præpoſteratio ordinis unius, & ejuſdem cauſæ
ad ſe ipſam vitiet, & cauſet nullitatem, probant inſu-
per gloſſ. *in l.ſi mancip.* §.1.*ff.de evictionib.* text.in *l.*2.
& ibi gloſ.& ſcribentes *C.de appell* gl.*in l.*2.*C.commun.
14 divid.*B.Angel & cæteri *in d.l.prolatam*,& gloſ.*in ſum-
ma* x q.1.& Bald.*l.proſecutione in fin.C. de pignor.* Bald.
*in l.per hanc,in 6.col.verſ.vel pone exemplum,C.de tem-
por.appel.*Lanfr.*in cap.quoniam contra,§.interlocutoria,
verſ.circa ordinem n.*15.*ic probat.*Alexand.*conſ.*34.*Cen-
ſul.lib.*4. Cardin. Tuſch.*pract. concl.tom.* 6.*lit.P.con-
clus.*519.*n.*9.optimè Sebaſt.Vant.*in tract.de nullit.ſen-
te.*2.*ex defectu proceſſ.*&c. *n* 40 qui etiam à *n.*50.*cum
ſeqq.*probat idem eſſe dictum,quando in duabus cau-
ſis diverſis,ſed tamen ad invicem præjudicialibus,quia
15 in eis etiam perverſio, & præpoſteratio ordinis juris
vitiat, & annullat, de quo nos latiùs egimus ſuprà *2.p.
cap.*18.*à prin.*& ideo cùm in cauſa executionis perver-
ſio ordinis ſententiæ adſcripti, ſi in ipſamet cauſa, ſe- 16
quitur evidenter, ut præpoſteratio vitabit executio-
nem & per conſequens ab executore licebit appellare,
tanquam ab excedente.
Et hoc eſt ad differentiam ordinis traditi à jure in- 17
ter diverſas lites,ſeu unius cauſæ,ad alteram ſeparatam
vel unius judicij ad aliud, ſecundùm Bald.*in d.l.prola-
tam,ſub n.*2.*verſ. item præmitto,& n.*9.*verſ.ſed opponi-
tur nunc.* Bart.& Paul. Caſtr. *in l.*1.*C.de appellat.*idem
Paul. *in l. prolatam*, & in iſtius ordinis perturbatione
ſententia tenet,& proceſſus, ſecundùm Bald. Salic. & 18
Paul.*ubi proximè*ſed tamen judex malè faciet, & ideo
appellatio licita erit, ut notant B. Bal. Salic. & Paul.
Caſtr.*in l.*1.per text.*ibi C.de appell.*Cont.*in l.uni.lim.*18.
*num.*2. *C.ſi de momen. poſſ.* Eſcac. *tract.de appell.q.* 17.
*lim.*6.*memb.*7.*n.*117.*cum ſeqq.*Cravet. *conſ.*248.*injuſtitia
n.*4.*verſ.amplius,& conſ.*199.*Ant.ſub n.*8.*& conſil.*302.
*in hac cauſa ſub n.*6. Fel.*in cap. inter monaſterium ſub
n.*23.*verſ.tempora tamen,de ſent.& re jud.* Card.Tuſch.
*pract.concl.tom.*6.*lit.P.concl.*119.*n.*19.Et rationẽ diffe-
rentiæ hujus caſus,ad præcedentẽ.reddit Bal.*in d.l.pro-
latam,n.*9.quia ordo unius cauſæ in ſeipſa eſt,veluti or- 19
do membrorum in uno corpore individuo,à quo ſi re-
moveatur, vel ſubvertatur aliquod mẽbrũ principale,
totum corpus perit:ſed ordo unius cauſæ ad diverſam,
eſt ordo unius corporis ſeparati, ad aliud corpus ſepa-
ratum,& ſic eſt ordo extrinſecus,ac ideo non vitiat.
Et propterea in judiciis, à quibus non eſt licita ap- 20
pellatio,prout in executivis,nec admittetur appellatio,
quia ſequitur naturam principalis ut latè ſuo loco pro-
bavimus.In aliis verò judiciis alias appellabilibus,rectè
& ab hujuſmodi præpoſteratione de una cauſa ad alia
diverſam appellabitur,ut ex Doctoribus proximè cita-
tis, cum probent quòd tamen actus non ſit nullus,per
conſequens non erit exceſſus, & ita nec appellabitur,
*d.l. ab executore, & l. ab executione, C.quorum appell.
non recip. cum vulgari.*
Quartò & quòd à præpoſteratione executoris ſit 21
licita appellatio quoad utrumque effectum, probatur
quia licet in poſſeſſorio,&aliis cauſis privilegiatis non
ſit admittenda appellatio ab ipſa cauſa principali; ta-
men in iis cauſis, ut legitimæ deferendum eſt omnino
à præpoſteratione ordinis interjectæ, ita docet Bal. *in
c.ex conqueſtio.*10 *n.*1. *de reſtitut.ſpoliator.*& latè *in l.*1.
C.de appellat. Ill.*in l.*1, *n.*5. *limit.*2. & Dec.*cõum*.6. ibi,
quin'ò ab ordinato proceſſu, (*C.de bonor. poſſ. ſecun-
dum tabul.*Rurſus idem Decius *in cap.paſtoral,*63.*n.*29.
ibi,& notat etiam *de appell.*Covarr. *pract.quæſt.ca.*23.
*ſub n.*8.*verſus finem,verſ.cæterum licet.*Natta.*conſ.*121.*in
cauſ.poſſeſſ.verſ 4 ſrejus pono,n.*4.*lib.*1.Menoch.*tract.de
adipiſcen.poſſ.rem.*4.*q.*99.*n.*808.Achil.Perſon. *tract.de
adipiſ. poſſ.ſub n.*336.*verſ.ego autem bene fateor, & ſub
num.*337.*verſ. vel & quoque, &* 338.*fol.*269.*alias folio*
277.Cæſ.Contard.*in repet.l. unic. limit.* 7.*ſub n* 9. ibi,
& licèt aliquando & latiùs, *limit.*18.*à n.*1. *cum ſeqq.
& ſub num.*21.*&* 22. Eſcacia *tract.de appell.quæſt.*17.
limit. 6.*membr.* 7.*n.*113.*fol.*393 Marquel.*tract.de com-
miſſ.part.* 2.*de commiſſ.appell.cap.*2.*num.* 46.*limit.*4. *fo-
lio* 38.Grama.*deciſ.*65. *excellens Comitiſſa, ſub num.*82.
Borgn.Caval.*deciſ.*23.*n.*105.*& ſeqq.& num.*107 *part.*3.
Alexand.Styat.*in pract.civ.c.*12.*n.*17.*fol.*31. qui omnes
probant,quòd in poſſeſſorio ſummariiſſimo,in quo re-
gulariter prohibetur appellatio; tamen admittitur ex
cauſa præpoſterationis,& inordinati proceſſus, & poſt
Zuchar. Petrum Surdum & Hieronym. Gonz.& alios,
probavimus ſuprà *cap.* 18. 2.*p.à num.*30. *verſ.& hujus
concluſionis illa fortis eſt,*&c. ergo pariter dicẽdum ve-
nit manifeſtè, quòd licèt, ab executore ſit prohibita
appellatio,*l.ab executore ff.de appell.*tamen illi erit de-
ferendum, ubi executionem præpoſterare, & ordinem
perturbare, contigerit, & ulteriùs in noſtris terminis
vide inferiùs *à n.*60.*& ſeqq.*

Et

22 Et huins quarti fundamenti rationem reddit Cont.
dict. limit.18 ſub n.22. ſed meritò eam refutat Eſcae
ubi proximè, illa tamen veriſſima redditue, quia cùm
in perverſione ordinis unius cauſæ ad ſe ipſam detue
nullitas, ex hactenus dictis, merito exequi non poteſt,
quia quod nollum eſt, executionem non meretur;
etenim diſpoſitio attribuens ſententiæ, & cauſæ pri-
vilegium execuſionis, intelligitur de valida, non de
nulla l 4.§.cor demnatū,ff de re iud.& propterea appel-
lationem rectè procedere ſæpius diximus hoe in tract.
23 Secunda etiam,& vera ratio eſt, quoniam judex non
ſervans ordinem, eúmque præpoſterans, facit injuſti-
tiam,gravamen autem, & injuſtitia ordinis non ſerva-
ti,notorium patens eſt, & evidens ex actis; & à ſen-
tentia evidenter injuſta cùm nullitati æquiparetur,
licita eſt appellatio, etiam in cauſis privilegiatis, &
24 quæ appellationem non recipiunt Bal. in l. unica
column.2.n.5.verſ.de-no quæro,C.ſi de momen.poſſ.Abb.
in conſ.55.in cauſa qua Paul.poſt.princ.lib.2.Marant.in
ſpecul.6.part.act.n.2.princ. n verbo,& quandoque appel-
latur, limit.6. n.311. fol 505. Veſtr. in praxi Roman.
Curia lib.7.c.3.verſ.at ubi ſub n.6.fol.195.Lancel tract.
de atten.2.p.c.12.lim.25.princ.n.15. Achill.Perſon. ubi
ſuprà d.tract.de adip ſc.poſſ.ſub n.347.verſ.præterea da-
to,tom.3 part.2.fol.269. Joann.Baptiſ.Ponta in tract. de
ſpolio,lib.4.c.3 num.50.verſ. quæcunque.fol.306. dicens,
25 quòd reſpectu iniquitatis non intelligitur unquam
prohibita appellatio, latè Cæſ. Contard. in l.rep.mic.
lim.9.n.2 C.ſi de mom.poſſ.& eſt de mente Bart.in l.1.n.
5.verſ præterea video ff.de appellat. recipi, & loquen-
do in ſententia ex l.fin. C. de edicto divi Adria. Scri-
bunt Zuchard.in ead.l.fin.n 447. Menoch.tract. de adi-
piſc.poſſ.rem.4.quæſt.100.n.805.Achil.Perſonal.d.tract.
de adipiſc.poſſ ſub n 334.verſ.ego autem,fol.268. in fin.
& 269.Eſcae tract.de appell. quæſt.17. lim. 4. n.99. &
eadem q.17.lim.6.memb.4.n.106. & memb. 7. n. 79. &
n.113 ad fin. & nus paſſim plures alios allegando di-
ximus variis in locis.
26 Ex his rectè quæri poteſt,an condemnatus per ſen-
tentiam, ut rem reſtituat, refuſis priùs melioramento-
rum expenſis,an executor excedet, ſi rem faciat reſti-
tuere ante liquidationem, & ſolutionem expenſarum
prædictarum.Et quòd non excedat, affirmant Benein-
tendi dec.77.per tot.Card.Tuſc. pr. concl.tom.6. lit. P.
27 concl.319. n.17. dicentes, quòd poterit dare executoe
reſtitutionem bonorum vigore ſententiæ, cui eſt illa
clauſula adjecta (refectis priùs melioramentis) quia
intelligitue. peiùs, quatenus ſint liquidata, quia eſt
monitio ad judicem exequentem, non neceſſitas.
28 Sed contrariam ſententiam,& opinionem longè de
jure veriorem eſſe exiſtimo. imò quòd excedet ex or-
dinis perverſione,quoniam dictio (priùs) præcedentiam
ſignificat, & diſpoſitio illa utens intelligitur, dare or-
dinem, qui induceit formam,qua non ſervata, actus eſt
nollus. Felin. in c. cum dilecta,de reſc.n.6.verſ.ſextum
ſignum.Brun.in tract.de forma.in tit.quatenus cenſeatur
d tum aliquid pro forma.Caeher.dec. Ped.165.num.14.
cum Nevix. conſ.87.n.13. Mandoſ. requl.24. quæſt.3.
n.9 & pluries ita determinavit Rota,c jus deciſiones
ibi alegat Nicol. Garcia de benef.9 p. cap.3. num.10 &
ſuprà, ubi in ſimili caſu circa Concilium Tridenti-
num ſeſſ.7.c.13. utens his verbis: priùs examinentur,
&c.ergo cùm modum excedat executor in hujuſmodi
præpoſteratione, appellationi per conſequens defe-
rendum eſt.
29 Et ulteriùs probatur, quoniam illa ſententiæ verba
(ſolutis expenſis melioramentorum) inducunt con-
ditionē,virtute ablativi abſoluti. juxta l.emptione, ff. de
30 pactis,l.à teſtato.ff.de condit. & demonſtr. cum vulgari.
quæ conditio debet adimpleri,ita ut interim ſuſpendat
diſpoſitionem l. qui heredi,in princ.& l. Mævius,in toto
31 titulo,ff.de cond. & demonſtr. Et in terminis, quòd illa
verba ſententiæ (ſolutis expenſis) ſint conditionali-
ter prolata propter ablativum abſolutum, tenet Ne-
gux.in tract.de pignor. memb.45.p.prin. ſub n.10. verſ. 32
tertia concl.quia conditio importat formam.Bald in au-
th.matri & avia,C.quādo mul. tutela officio fungi poſſet,
& conditione non ſervata actus corruit,& nullus red- 33
ditur l. non dubium, C.de leg.Bal.in l.exec. C.de execut.
rei jud.Natta conſil.438.n.28 Petr.Surd.conſil.186.n.18.
tom.2.qui n.17. poſt elegans conſilium Soc.junior 67.
n.19.vol.1.inquit multum referre quòd ſententia reſer- 34
vet jus, quia tunc ſententiæ executio per reſervationē
non ſuſpenditur: at quando ſententia condemnat ſub
aliqua limitatione, vel modificatione; tunc ſententiæ
executio retardatur, & ſuſpenditur, donec cognitum
ſit de jure limitato, & per eundem Socinum idem
dixit Cardin.Tuſc.pract.concl.tom.3 liter. E.concl.372.
n.3.dum affirmat quòd ſententia debet exequi;etiamſi 35
in ea reſervetur jus aliquod condemnato,quia intelli-
gitur in alio judicio; ut ſecus ſit ſi aliquam limitatio-
nem, aut exceptionem adjiciat. Et reddit exemplum, 36
quando excipit bona,quæ eſſent in dominio,aut terri-
torio condemnati, quia tunc debet executor priùs di-
ſcutere,quæ & qualia bona eſſent; & hoc idem repetit
idem Cardinal.Tuſc. pract.conc.litera E.concl.489. à
n. 12. & 13. qui loquitur de hac conditione (ſolutis
priùs expenſis) &Socin. & Surd. locis proximè citatis,
exemplificant, quando ſententia condemnat ad reſti-
tuendum bona,exceptis feudis, affirmantes priùs cog-
noſci debere, quæ illa ſint bona,quæ non ſunt feuda-
lia idem dicit Capicius deciſ.17.n.9 Et eſt ratio, quia 37
interim ſententia eſt incerta, quæ ante liquidationem
nullo modo executioni mittitur, ut ſuprà diximus
latè hac 4.p.c.10.de liquid.à princ. Verba enim limita-
tivè appoſita,habent inducere terminum, quem non
licet excedere,l.qui fundum, §.vendebat.ff. de contrah. 38
emp.Bal.in l.fi.C.de donat. ante nupt. Ant. de Cana. in
tract. de inſinuatione q.28. n.48. vol.9. tract. diver. aut.
Julius Cæſar Ruginellus pract. quæſt. c.42. à n.9.cum
ſeq.Bald.conſil.51.n.5.ubi plura jura allegat.
Et loquendo de dictionibus (quatenus, donec,quan- 39
diu, dum, quoad, uſquequo) & ſimilibus,quando illis
utitur ſententia, quæ cùm ſignificent limitationem
temporis habent naturam ſuſpenſivam, & diſpoſitio-
nem,ſeu acquiſitionem ſuſpendunt; ſecundùm B. in l.
fin.§.fin.n.2. ad Trebel.Aret.in l. Gallus.§. & quid ſi
tantum,in fin.ff.de lib.& poſt.Socin. conſ.63. n.3.vol.1.
Socin. Junior in conſ 76. n. 11. vol.1. & principaliter
ſignificat tempus,ſecundùm Alexand. in l.1 colu mn.2.
in princ.verſ.licet enim, C. de legat.Ruin. conſil 42.n.6.
vol. 2. Natta. conſ. 459. n.16. quæ tamen dictiones ſi 40
apponantur ad inchoationem alicujus beneficij, im-
portant conditionem, l. pater, § fi.ff. de cond. & de-
monſtr.l.legatum,ff.de annu.leg.l.Gaio,§.ſi peracto,ff.de
alim.leg.B.in l.1.n.15.verſ. quandoque iſta dictiones,ff.
de cond.& demonſtr.Caſtrenſ.in l.1 ubi Alexand n.2.C.
de lega.Socin.qui communē dicit in conſ.68.n.3. & 8.
vol.1.Decius conſ.485.n.5. Ruin. conſ.37 n 1 vol.2. &
conſ.170 n.7.vol.3.Soc. Junior.conſ 58.n.8 vol.3. Pariſ.
conſ.18.n.4.vol.1.Cephal.in conſ 71.n.17.Petrus Surdus
conſ.186.à n.14. tom.2. qui ex hoc concludit, ſenten- 41
tiam, cui hujuſmodi dictiones adjiciuntur, ipſam
ſuſpendunt, & à n.10.& 11.quòd dictio (dummodo)
quando apponitur in ſententia ei, quod venit im-
plendum ante perfectionem actus importat conditio-
nem l.Thais Stichus, ff. de manum. teſtam. B. & alij in
l. quib. dieb.§.Termilius,ff. de cond. & demonſtr. Curt.
ſenior conſ. 74. colum.8. in princ. verſ. capio ſecundam
legitimationem.Socin. Junior conſ.148. in fin. volum. 1.
Cravet. conſil 10 num. 14. & idem Surd. loquitur de
ſententia, qua declaratur, bona donata per patrem
alicui ſpurio ad illum pertinere, quatenus reperia-
tur non exceſſiſſe unciam ex liquidatione facienda,

43 in liquidatione ſententiæ, ubi poſt alios, quod dictio
(quatenus) aliquando idem ſignificat quod (dũmodo,)
Quod & idem dicendum venit de gerundio, prout
44 (quando, pagando, entregando, reſtituendo, &c.) quod
& inducit conditionem, & formam, in actu gerendo
adhibendam præciſè Bald. in l. falſis, C. de furt. B. l. 1.
n. 36. ff. de condit. & demonſt. Gregor. Lopez in l. 27. tit.
5. part. 5. gloſſ. verbo, el precio, circa fin. Eſcob. de ratio.
c. 38 n. 14. & quòd inducat neceſſitatem, & præceptum
45 gerendium, adjectivum; vel participium, habetur in rubrica de edendo. Iſſ. in rubrica ff. de lib. & poſth. n. 23.
Navarr. conſ. 2. n. 3. tit. de celebr. Miſſ. lib. 3. Cened. in
quæſt. canon. q. 3. num 13.
46 Et hinc eſt quod dicit Bald. in l. 1. n. 4 verſicul. concludo ergo. C. de jur. & fact. ignor. quòd ſi ſententia lata
eſt ſub conditione, vel modo, ſemper opponi poteſt de
defectu ipſius conditionis, vel modi non impleti, ſe-
47 quitur Socin. Junior in conſ. 97. n. 8. vol. 1. B. in l. 1. §. &
parvi. ff. quod vi aut clam. Caſtr. conſ. 217. n. 2. vol. 2. Petrus Surd. d. conſ. 186. n. 13. & n. 36. ubi reddit rationem,
quia eodem tempore, eodem inſtanti, & ex eodem
fonte oritur actio, & exceptio, quia tunc agens non
tam ab alio repellitur, quàm à ſemetipſo repelli intelligitur, docent etiam Bald. in l. ex his prædiis, n. 1. C. de
evictionib. & poſt Bald. & Alex. ita concludit Natt.
conſ. 474. n. 35 Cravet. conſ. 327. n. 15. & in conſ. 151 n.
10. Beci conſ. 45. num. 14.
48 Et facit, quoniam ſi actor in actione includit, & deducit ſimul exceptionem, ſuo ligone ſe percutit, eique
incumbit onus probandi excluſionem exceptionis, ita
eleganter Ferret. conſ. 53 num. 11. Caſſiador. deciſ. 10.
num 19. de reſcrip. Mareſc. variar. reſol. lib. 2. cap. 1. n. 34.
49 Et hæc exceptio, quæ oritur ex eadem ſententia, adeò
præciſa eſt, ut ſit verificanda in executione, etiam ſi
requirat altiorem indaginem. Caſtrenſ. conſ. 270. n. 3.
in l. dub. verſ. allegata verò, volum. 2. Ruin. conſil. 22.
n. 9. verſic. ſecundo reſpondetur. vol. 1. Petr. Surd. d. conſ.
186. num. 22.
Et hinc etiam provenit, quòd quotieſcumque ex
50 ventre inſtrumenti, cujus vigore executivè agitur, oritur defenſio, & exceptio nullitatis, tunc ſuſpenditur
executio, quam ipſa legitima nullitatis exceptio impedit B. in l. 1. §. & parv. n. 3. ff. quod vi aut clam. Alex.
conſ. 20. n. 2. & lib. 6 Sarner. in compend. ſignaturæ, n. 84.
Aquil. deciſ. 3 Fel. in rub. de except. n. 1. Soc. conſ. 27. n. 3.
verſ. ſecundo compul. lib. 4. Iſſ. conſ. 170. verſ. & ſi diceretur, lib. 2 Caſſiad. deciſ. 10. de reſcript. Et ratio eſt, quia
51 nullitas inſtrumenti reddit probationem nullam, qua
ſublata non poteſt dici conſtare de obligatione. Affl. dict. dec. 285 n. 1. Roman. conſ. 42. Mareſc. variar. reſol.
lib. 2. cap. 121. à n. 33. qui teſtatur, ita fuiſſe deciſum per
Rotam in una Rom. domus & nullit. coram Cardin.
Palleot. & in una Neap. nullit. inſtrum. 4. Julij 1574.
coram Cotta. Quæ quidem exceptio pariter admittenda eſt (quando ſcilicet oritur ex ventre inſtrumenti, & ſententiæ,) etiamſi requirat altiorem indaginem,
quia talis exceptio nullibi cenſetur excluſa; ita etiam
52 docent Caſſiador. dec. 10. de reſcr. Sarner. in compend.
ſignat. n. 99. & 85. Bald. in l. ex prædiis, num. 1. C. de evictio. Roman. conſ 42. n. 3. Decius conſ. 8. num. 7. cui ſimilib. Mareſcot. ubi proximè, n. 36. & circa hanc exceptionem vide quæ nos cap. 7. verſ. hinc etiam pariter à
num 99. hac 4. p.
53 Unum tamen animadverſione dignũ inſerere duxi,
ut ſcilicet, appoſitæ conditiones aliquando reſpiciunt
ipſam condemnationem, aut principalem diſpoſitionẽ,
tunc illam reddunt conditionalem, at quando conditio apponitur in executivis ſententiæ, aut alterius di-
54 ſpoſitionis, quia non reſpicit ejus ſubſtantiam, ſed ejus
effectũ dumtaxat, (ut in hac de qua loquimur,) & tunc
non facit ſententiam, contractum, nec principalem diſpoſitionem conditionalem, imò pura remanet, effectus
tamen executio, & ſatisfactio ſuſpenſa eſt, & dilata in
tempus. Ita poſt alios mirabiliter docet Natta conſ. 455.
à num. 1. tom. 2. referens notata per Bald. in additio, ad
Speculat. tit. de inſtrument. editione colum. fin. & in leg. 2.
Cod. de jure doti, quem refert & ſequitur Alex. in leg.
quæ dotis, colum. 5. verſ. 7. fallit. ff. ſoluto matrim. Bald. in
l. ex his, oppoſit. 1. Cod. quando dies leg. vel fideic. cedat, & eſt optimum conſilium Oldraldi 114. factum tale eſt. Tiraquel. in tractatu de jure conſt. t 3. part. limit. 2. & eſt de
mente Alex. quem refert. Neguz. de pigno in 2. part.
princ. memb. 2. num. 4. & ad multos admirabiles effectus
ex hac infert doctrina Natta per totum illud conſilium
videndus.
Quare meritò in noſtra principali difficultate re- 55
ſpondet Paul. de Caſtr. conſil. 270. Anton. de Fran. Neg.
ubi proximè 3. part. princ. membr. 4. num. 10. verſ. 3. concluſio. & noſtras Joann. Garcia in tractatu expenſ. &
melioratio cap. 6. n. 18. quòd executor verba ſententiæ
debet attendere, ita ut ſi in ſententia de meliorationibus priùs ſolvendis mentio fiat, priùs ſolvantur
quia ordo literæ ſervandus eſt, & à forma ſententiæ 56
non eſt recedendum, l. cum poſt ſent. l. ex ſtipulatio, Cod.
de ſent. & interl. omnium jud. dicit etiam Pereg. de fideic. art. 50. n. 69. Mareſc. variarum reſolutionum lib. 2.
cap 112. n. 27. & ex dicendis ulterius apparebit.
Sed ille caſus difficilis eſt, quod erit quando ſenten- 57
tia ſimpliciter condemnat ad rei reſtitutionem, refuſis
melioramentorũ expenſis, ſcilic. pagando los gaſtos, &c.
an poterit executor priùs rem reſtituere, & poſtmodũ
ſatisfacere condemnato de melioramentis, ſaltim ſub
fidejuſſore. In quo breviter regulariter negativam partem veriorem eſſe, cenſeo, tum ex natura ablativi abſoluti, qui facit conditionem, & induit formam, & ordinem non tranſgreſſurum, ſed irritantem, quæ omnimodo præcedere & verificari debet, adimplerique in
ſpecifica forma, non per æquipollens, hoc eſt, fidejuſ- 58
ſorem oblatum admittendo, l. premiſſo. §. fin. de conſtit.
pecun. gloſſ. in l. ſi. §. 1 ff. ſi certum petat. & in leg. ſatisfactio, ff. de ſolutio. Tiraq. de retract. lignag. §. 3. gloſſ. 3. n. 14.
optimè multa bona adducens fundamenta in propoſito Petrus Surd. conſ. 186. à n. 29. tom. 2. ergo præpoſteratio patienda non eſt.
Deinde quoniam condemnato ad rei reſtitutionem 59
competit illius retentio, donec ei de melioramentis ſatisfiat, & hujuſmodi exceptio ſuſpendit executionem,
etiam ſi de ea fuiſſet oppoſitum in principali judicato, dummodo de ea non fuerit judicatum plurimos
adduximus ſuprà hac 4. part. cap. 7. verſic. ſed major
ſtat difficultas à n. 72. tenent inſuper Speculator tit. de
execut. ſententia, §. poſtrem. verſ. quid ſi bona ædific. & ibi
latè Ioann. Andr. in additio. B. in l. ſi fundus, 16. n. ff. de
rei vindic. Ripa in l. ubi purè, §. quid in diſtrahendis, ff.
ad Trebell, Decius conſil. 18. n. 2. Aimon. Crav. conſ. 148.
num. 2. Roland. à Valle plures referens in conſil. 28. n. 3.
lib. 1. Tiraquel. de retract. conventio, §. 7. gloſſ. 1. num. 14.
Neguz. de pignor. 5. part. membr. 4. n. 10. verſic. ſecunda
concluſio. Beneintendi deciſ. 67. num. 1. Boërius deciſio.
43. n. 9. Pontan. de ſpolio, lib. 4. num. 63. Galleſ. de obligatio, Camerali, in 4. part. quæſt. 2. num. 12. Burſatus conſil.
66. n. 3. lib. 1. Lancelot. de atten. t. 3. p. cap. 25. quæſt. 29.
num. 10. & pluries ita determinaſſe Rotam, cuius deciſiones refert, teſtatur Mareſcot. variar. reſolut. lib. 2.
cap. 112. ſub n. 18. & 19. ergo executor nimis properè
exequitur, priùs rei reſtitutionem faciens, contra l. 1.
Cod. de execut. rei jud. & per conſequens nullitet ex cap.
præpoſterationis, ex ſuperiùs dictis.
Et hinc eſt, quòd pro hujuſmodi præpoſteratione 60
pars gravata agere poteſt nullitate; & ſpolio. Cæſar
Contar. in repet. l. unic. C. ſi de moment. poſſ. quæſt. 24 n. 32.
teſtatur etiam Luc. Per. in pract. Capitols 1. de cauſſ. nullitat. num. 2. verſ. & ex ratio. Mareſcot. variar. reſ. lib. 2.
c. 121. num. 48. ut teſtatur, ita fuiſſe deciſum per Rotam
in

in ona Roma. Salvina interdict.19. Novembr.1593. co-
ram Penia, & per conſequens à fortiori poterit etiam,
61 ab hujuſmodi præpoſterratione ob non admiſſam exce-
ptionem legitimam appellationem interponere con-
demnatus, ut in terminis probant ipſa Rotæ deciſio, &
Doctores citati, & iterum ipſe Mareſc. *cod.lib.6.c.112.*
ſub n.18. & eſt conſilium Alex.85. *num.6. verſ. præterea*
etiam lib.5. & faciunt ſupradicta in hoc cap. & latiùs
hac 4. *part. cap.5. à princ.*
62 Quod & in tantum procedit, nam etſi ad executio-
nem ſententiæ petenti offeratur depoſitum, vel cautio
de ſolvendis meliorationibus, cùm fuerint liquidatæ,
audiendus non eſt, Capic. *deciſ.17.* Ruin. *conſil.84. in fin.*
l.1. Tiraquell. *de retract. conventio.§.7.gloſ.1.n.13.* noſtras
Ioan. Garc. *de expenſ. & meliora.cap.6. num.19.* Galleſ.
de oblig. in form. Came.4.part.q.2. n.11. quam opinionem
contra Gozad. *conſil.100.n.12.* Beneintendi. *dec.77. n.10.*
& Neguz. *de pignor.5. part. memb.4. n.10.* contrarium
ſentientes citant, & veriorem dicunt Menoch. *de recup.*
poſſ. rem.15. n 569. quam amplexam fuiſſe à Rota affir-
mat. Galleſ. in Puth *deciſ.12. de re jud.* Mareſcot. *var.*
reſolut. d. lib.2. cap.111.n 21. ubi teſtatur, ita fuiſſe tentum
per Rotam in una Terra, Palu.17. Maii.1559. ut in ma-
nuſcriptis diverſo. *deciſ.19.* Petr. Surd. *conſil.186.n.19.*
tomo 1.
63 Quæ doctrina veriſſima eſt reſpectu ejus rei, in qua
facta fuit melioratio, pro qua competit retentio, non
tamen reſpectu aliarum rerum diverſarum, nam ſi quis
plurium fundorum detentor, aut poſſeſſor, ſi condem-
natus ad omnium reſtitutionem, non impeditur ſenten-
tiæ executio in illis fundis & corporibus ſejunctis, &
ſeparatis, in quibus non eſſent facta melioramenta, quia
etiam de jure pro expenſis factis in una re, alia non po-
64 teſt retineri, ad notata *l. ſi non fortem, §. ſi centum, ff. de*
condict. indeb. & ſic reſpectu earum rerum, in quibus
nulla ſunt facta melioramenta, ſententiæ executio ſta-
tim facienda eſt, etiam nulla præſtita fidejuſſione. Se-
cus reſpectu earum rerum, quibus expenſæ factæ ſunt,
in quibus quidem executio ſuſpenditur, donec fiat li-
quidatio, & melioramenta cum effectu probentur; ita
tenet Paul. de Caſtr. *conſil.270.l.2. à num.1. cum ſeqq.* &
per eum Ioan. Garc. *de expenſ. cap.6. ſub n.19.* deciſio
Lucan. Ioſephi. *n.10.* Rodoa. *de rebus Eccleſ.§. de empt.*
num.6. & ita bis obtinuiſſe firmat Peregrin. *in tract. de*
fideicommiſſ. art.30.n.69. Mareſcot. *variar. reſol. lib 2.d.*
65 *cap.122. n 27.* quod procedit etiam ſi in ſententia appo-
nantur illa verba (ſolutis priùs expenſis,) *&c.* quia cum
in iis negetur ſecundùm jus retentio. ad juris intelle-
ctum debere referri verba judicis; dicunt Paul. Caſtr.
Pereg. & Mareſc *ubi proximè.*
Quod ſecus erit, quando ſententia rem unicam con-
tineat, vel plures, ſed adeò connexas, ut una ſine alia
ſtare non poſſit, quia tunc non fit reſtitutio, quouſque
meliorationes actor refundat, ſecundùm Caſtr. *ubi pro-*
ximè ad Tiraq. *loco modo citat. n.2. & 13.* Mareſc. *n.29.*
Boërius *deciſ.44.n.19.* Peregr. *d. art.50. n.69.* qui & Ti-
raq. reddunt mirabilia exempla.
66 Hoc tamen limitari placuit; quando expenſæ & me-
lioramenta facta in una re, ejuſdem valorem excede-
rent; quia tunc in alia ſeparata poterit etiam fieri re-
tentio, ita limitat Boër. *dec.44. num.17. verſ. illud dictum*
Pauli. Mareſc. *d.c.212.30.* Pereg. *ſub d n.69.*
67 Quid autem & quando melioramentum reſpicit jus
univerſale, putà hæreditatem, ad quam reſtituendam
quis condemnatus fuit, nempe: ſecundùm *l. fin. Cod. de*
68 *edi. D. Adr.* an tunc una res pro alia retineatur, & an
& quando ibi non poſſunt de facili liquidari expenſæ,
an ſub fidejuſſione relaxanda ſunt bona omnia; vide
plenè per Ioan. Garc. *de expenſ. & melior. cap.6. num.19.*
per tot. ubi plures allegat, & obiter etiam Peregr. *ubi*
proxim. d. num.69. in fin.
69 Unum tamen non omittam, quòd iis caſibus quibus
dicimus, executionem ſententiæ impediri, propter hu-
juſmodi retentionem rei, ob expenſas in ea factas, de-
bet ſaltim priùs in genere conſtare, & appellare de illis
quo caſu Rotæ ſtylus eſt, ut executor præfigat termi-
num condemnato opponenti de melioramentis, ut intra
illud illa liquidet. Put. *deciſ.471. in fin. l.2.* Pereg. *dec.18.*
l.2. & fuiſſe dictum in cauſa Romana, domus 28. Iun. 1612.
coram Card. Pamph. & aliàs ſæpè, teſtatur Mareſc. *var.* 70
reſol. l.2. cap.2.21.n.31. iterum *c.112. num.20. & 32.* qui
quidem ſi intra prædictum terminum ſibi præfixum,
melioramenta non liquidaverit, proceditur ad execu-
tionem, quia tunc ſtante mora, non eſt amplius locus
retentioni, ne ſit in poteſtate opponentis propter moram
liquidandi, ſententiæ executionem retardare. Puteus
deciſ.1. de re jud. de dec.471. n.2. verſ. tanto magis lib.2.
Peregrin. *dec.16. lib.2.* & tenuit etiam Rot. *in d. dec. Ro-*
man. domus, ut teſtatur idem Mareſc. *d.c.112.n.20. & 32.*
& d.c.121.n.51. & tenet Socin. *conſ 62.n.3.l.1.* Acotam-
bo. *deciſ.8.* Rota *deciſ.112.p.2. diverſ.* quo caſu non dice-
tur executor præpoſterare ordinem executionis, & ſen-
tentiæ. Vide ſurſum hoc cap. *à n.67. & ſuprà.*
Illud denique adde, quòd etiam in his caſibus, quibus 71
diximus; præpoſterationem, & perturbationem ordinis
cauſare nullitatem, limita ubi adeſt confeſſio partis,
quæ omnino ſanat omnes defectus proceſſus, ut in
terminis tenet Card. Tuſch. *pract. concluſion. tom.6. lit. P.*
concluſ.519.n.11 & num.20. Alexand. *conſil.34. v ſi pro-*
ceſſu num.3. & n 4. quem referens ſequitur Tuſch. *ibi,*
& generaliter, quòd confeſſio partis validet omnes
defectus ordinis judicialis, & proceſſus, latè Maſcar. *de* 72
probat. lib.1. concluſ.244. num.4. & concluſ.357. num.3. ubi
de communi Roland *conſil.31 num.4. lib.1.* infinitos con-
gerit Farinac. *in pract. crim. tom.2. quæſt.81. cap.2. à n.66.*
cum pluribus ſeqq. ubi multis modis ampliat, pariter
& limitat.

CAPUT XIV.

De effectibus repoſiti exceſſus, & an tertio rei poſſeſſori non citato, etiam clerico, afficiat? Et an fructus non expreſſos comprehendat; & an exceſſus totam vitiet executionem, vel is ſolus dumtaxat reponendus, & inſuper facta ſemel executione, ſi res iterum deveniat in poteſtatem condemnati, aliæ executoriales novæ an requirantur.

SUMMARIUM.

Executio revocata & repoſita, an afficiat tertio rei emptori ipſius executionis virtute, n.1.

Redduntur exempla, n. 2.

Res inter acta tertio non præjudicat, nec contra non nominatum in ſententia ejus executione comprehenditur, num. 3.

Executione ſententia, cujus virtute tertius emptor poſſidet, revocata, ut ipſa res non ſit reſtituenda, ſed pretium à creditore avocandum, quis dixerit, n. 4.

Executione revocata, cujus vigore creditor in ſolutum rem accipit, reſtituenda res cum legitimis acceſſionibus, num. 5.

Revocata executione in gradu appellationis, creditorem damnandum ad res ablatas reſtituendas, vel æſtimationem, damna & expenſas, qui dixerint, numero 6.

Azebeti ſententia in re hac refertur, n. 7.

Tertio emptori in ſubhaſtatione pro executione, ſi hac revocetur, illi nocet citatio, n. 8 & 9.

Res in ſolutum data mulieri virtute executionis, qua in

gradu appellationis revocata fuit, an hac revocatoria exequi poſſit contra virum, cui hanc rem appellatione pendente dederat in dotem mulier, n.10.

Sententia informatoria executionis, cujus contemplatione tertius rei per ſubhaſtationem, vel aliter, rem poſſidet, ipſi tertio etiam non citato, & etiam clerico offi it, & in illum directè exequitur, n.11.

Tertius poſſeſſor rei ſubhaſtatæ, vigore executionis à qua eſt appellatum, non habet jus in ipſa principaliter, & deperſe, ſed dependens cauſatum & derivatum à jure princ. creditoris, pro cujus jure ſubhaſtata fuit, n.12.

Sententia lata cum eo cui principaliter negotium tangit, præjudicat habentibus jus ſecundariò & in conſequentiam, & derivatũ ab illo etiam non citatis, & ignorantib. n.13.

Sententia informatoria executionis per appellationem revocata, cujus occaſione tertius poſſidet rem ſubhaſtatam, lata contra creditorem cui principaliter tangit, & eſt legitimus contractor, officit ipſi tertio etiam non citato, cui res tangit in conſequentiam, n.14.

Commodum ſecundariò contingens non eſt conſiderabile, num.15.

Principale quod agitur inſpicitur, non quod venit in conſequentiam, & accesſorie, n.16.

Actus non dicitur factus in præjudicium illius cui principaliter non obeſt, ſed ſecundariò, n.17.

Origo à qua cætera vim capiunt, magis attenditur & nobilior habetur, n.18.

A radice infecta procedens, pullulare non poteſt, n.17.

Ex eadem radice ſi multiplex vitium noſcitur eodem modo modo tollitur & reſolvitur, n.20.

Vitium parvum in principio totam maſſam corrumpit, num.21.

Origine falſitatis data, omnis actus dependens eſt nullus, num.22.

Fundamento ſublato totum ædificium corruit, n.23.

Fundamento deficiente ſuperædificari non poteſt, n.24.

Principio omiſſo, non poteſt fieri tranſitus ad extremum, num.25.

Cauſa prima ſemper repræſentatur in ſecunda in quam influit, n.26.

Auctoris jure reſoluto reſolvitur jus tertii abſque facto hominis, ſed juris miniſterio, n.27.

Sententia lata ſuper cauſa, cenſetur lata ſuper cauſato, num.28.

Proviſus de quarta portione, cujus vigore optavit dimidiam & ſucceſſivè integrum, ſententia declarans primam proviſionem nullam, in portione optata exequitur, n.29.

Clericus beneficio privatus ob contumaciam aliquam, non verò delictum, & alteri collatum, ſi comparens abſolvatur, illud recuperat a tertio, n.30.

Cauſativè multa, permittuntur quæ alias directò non permitterentur, n.31.

Iudex ſecularis licèt non poſſit directò clericum coram ſe litigantem compellere ad compromittendum, poteſt tamen cauſativè denegando illi audientiam, n.32.

Evicto per ſententiam canonicatu quem quis optaverat dimiſſa portione quæ alteri fuit collata, huic nocet ſententia etiam non citato, quia ad portionem redit condemnatus, num.33.

Et idem erit ſi plures gradatim optaverint; quia primus optans, condemnatis cæteris gradatim efficit, n.34.

Defectus in primo gradu, qui eſt cauſa aliorum ſucceſſivè, primo gradu evicto reſtituitur adverſus ſecundum, & iſte adverſus tertium, & ſic de ſingulis, quia influit in cauſato, n.35.

Minore reſtituto per ſententiam adverſus venditionem, cujus cauſa vectigal ſolvit, ſententia officit publicano, n.36.

Reſtitutio reducit omnia ad priſtinum ſtatum etiam adverſus tertium, n.37.

Condemnato retractante rem aditam intra tempus legis, vectigal a publicano recuperat etiam, cujus jus pendebat ab hac cauſa variabili, n.38.

Reſtitutio facta juris diſpoſitione, cauſa quæ ineſt à primordio tituli, præjudicat tertio, & contra eum operatur, num 39.

Reſtitutio per viam hujus inhæret à primordio, ita ut jus transferentis non fuerit liberum à principio, quod ideo reſciſſioni eſt ſubjectum, n.40.

Reſtitutio juris ob injuſtitiam comprehendit bona ablata, & in fiſcum incorporata, ſed alienata in tertium poſſeſſorem, n.41.

Reſtitutione à Principe facta etiam ex gratia, dicenti haberi pro non facta confiſcationem, & eſſe irritam, jus tertio tollitur, & omnia provenientia ex tali condemnatione reſolvuntur, n.42.

Sententia revocata per aliam, prima dicitur illicitè proceſſiſſe, & omnia acta pro illicitò attentatis corruunt ipſo jure, n.43.

Executio vigore ſententiæ poſtea revocata, conſideratur retro ac ſi facta non ſit, nec ſententia lata, n.44.

Revocata executione, cujus contemplatione tertius poſſidet, ipſe comprehenditur, n.45.

Qualitas reſolutiva tranſit in tertium emptorem vigore executionis, quia inhæret à primordio, n.46.

Ius tertii ex cauſa executionis non eſt actus ſtans deperſe, ſed dependens a jure creditoris, n 47.

Ad reſciſſionem antecedentis, ſequitur reſciſſio ſubſequentis, num.48.

Iura duo cauſata ex una radice, una ambo reſciſſione tolluntur, n.49.

Tertius rei emptor in ſubhaſtatione comparens in appellationis judicio, vel citatus, vel ſua ſponte, aliter rem illam & poſſeſſionem defendere non poteſt, quàm ex jure creditoris, a quo ſuum ſecundariò dependet, n.50.

Tertium in poſſeſſorem ex ſubhaſtatione executio poſtea revocata inſluit, qui rem reſtituere tenetur, n.51.

Revocata executio cujus contemplatione tertius poſſidet, ipſi nocet, n.52.

Sententia ſi facit jus quoad omne, lata contra principalem, nocet etiam tertio poſſeſſori, n.53.

Reſciſſa executione per appellationem retro nihil factum eſſe intelligitur, & ejus vigore venditio habetur pro non facta, & bona à quolibet poſſeſſore reſtituuntur, ac ſi à poteſtate domini exiiſſent, n.54.

Tertio emptori vigore executionis jus acquiritur revocabiliter, & obnoxium appellationi ob executata interpoſita, num.55.

Tertius in executione rem ſubhaſtat cum qualitate, & tacita conditione reſolutiva, & variabili à principio, ſciens rem vendi ex jure litigioſo, n.56.

Actum gerens ſubmittitur legib. & conditionib. ejuſdem, n.57.

Qui cum alio contrahit, vel ſcit, vel ſcire debet ejus conditionem, n.58.

Executio, cujus occaſione ob venditionem gabellarius perceperat decimam per appellationem, revocata tertio gabellario etiam non citato nocet, n.59.

Quia cum legitimo contradictore lata eſt reſciſſoria, & ideo nec appellare poteſt ab ea gabellarius, nec alium recurſum habere, niſi doceat de ſolutione, n.60.

Reſciſſa alienatione è jure, vel à judice, executio procedit contra ſingularem poſſeſſorem, n.61.

Sententia lata contra authorem, nocet ſucceſſori etiam non citato ex capite juris reſolutivi, n 62.

Sententia informatoria executionis, cujus contemplatione tertius poſſidet, illi etiam clerico officit non citato, n.63.

In tertium emptorem executio locum habet vigore pacti de non alienando appoſito hypotheca, n.64.

Pactum de non alienando ut operetur executionem in tertium, an debeat apponi hypotheca, an ſufficiat generali, n.65. remiſſivè.

Sententia inter creditorem & debitorem ſufficit, etiamſi non citetur tertius poſſeſſor hypothecæ, cui pactum de non alienando erat appoſitum, ut in eum executio procedat, num 66.

Executione

Executione revocata, omnia retro judicantur irrita & infecta ipſo jure, n.67.

Exceſſus a principio cauſat nullitatem manifeſtam in executione, n.68.

Poſſeſſione non privat executor inordinatè procedens, nec acquiritur ei cui tradidit, n.69.

Executor ſecularis an poſſit ſententiam repoſitionis executione, cujus contemplatione clericus poſſidet in hunc exequi, & rem avocare declinantem, n.70.

Executor ſecularis ſententiæ lata inter laicos erit competens cognoſcendi, an ſententia efficiat clerico, ut tertio comparenti & declinanti, n.71.

Clericus ad impediendam executionem ſententia lata à judice laico ratione ſua poſſeſſionis, debet coram eo oppoſitionem facere, n.72.

Clericus ſi voluerit contradicere miſſionem in poſſeſſionem petitam à laico, debet judicem adire, n.73.

Clericus executioni facta à judice laico ſe opponens debet coram eo de ſua poſſeſſione ſummatim docere, ut declinatoria locum habeat, n.74.

Neapolitana vicaria cognovit de oppoſitione & declinatoria clerici comparentis executioni ſententia lata in eadem vicaria, n.75

Affecta res ſi tranſeat in clericum, quam detineat ejus reſpectu judici ſeculari non tollitur juriſdictio, n.76.

Poſſidere quem vel in poſſeſſione eſſe, quaſtio eſt facti non juris, n.77.

Iudex laicus Competens eſt de facto rei ſpirituali incidenti, n.78.

Sententia executionem ad impediendam de ſolo & merò facto poſſeſſionis tertij oppoſitoris cognoſcitur & tractatur, n.79.

Iudex laicus à ſe capto opponente eſſe clericum cognoſcit ad effectum ut nullatenus differatur remiſſio, & de ratione, n.80.

Iudex ſecularis poteſt cogere clericum ut ſibi oſtendat ea qua eſt allegaturus coram Eccleſiaſtico, ut videat an ſint concludentia alias procedet, n.81.

Laici omnes præſumuntur quandiu de contrario non oſtenditur, n.82.

Declinatoriam opponere debet captus, & oſtendere titulum clericatus, cum ſit fundamentum ſua intentionis, de quo cognoſcit laicus, ut ſciat an captus de ſua ſit juriſdictione, n.83.

Poſſeſſionis ſua conſervationem petens dicitur defenſor non actor, n.84.

Tertius poſſeſſor alias reus, opponens ſe executioni trium conformium, actoris partes ſuſtinet, & ſi eſt clericus declinat judicis laici judicium, n. 85.

Actor dicitur, qui alium ad judicium provocat, etiam ſi alias ſit reus, 86.

Captus profuga ſi citat ad judicium ut declaretur captura nulla, in judicio nullitatis dicitur actor, n.87.

Clericus ſi ſententiam per ſecularem latam nullam dicit coram judice ſeculari, debet nullitatem proponere, n.88.

Executor laicus an poſſit exequi in clericum ſententiã inter laicos, & à laico latã, qua illi ex natura cauſa ſecũdario & in conſequentiã, vel alias, omnino de iure præjudicat, vel an requiſitoria litera ſint neceſſaria, n.89.

Iudex ſecularis eligens clericum ut depoſitarium, poteſt & ipſe cognoſcere ut depoſitum reſtituatur, n.90.

Et quid actualiter cogere, Marta opinio refertur, ibi & n.105.

Iudex ſecularis clericum deputans ſequeſtrum, cognoſcit de ipſo reſtituendo, n.91.

Sed executio per quem iudicem ſit facienda actualis, Marta opinio refertur, ibid. reſolvitur, n.105.

Iudicem ſecularem caſibus quibus poteſt contra clericum ferre ſententiam, eam non poſſe exequi. ſed Eccleſiaſticum ad eius inſtanciam, qui teneant, n. 92.

Sententia inter alios lata exequitur de recto, & ſine novo proceſſu in poſſeſſorem rei litigioſa, n.93.

Litigij vitium omnes etiam Eccleſiaſticos ligat, num. 94.

Sententia lata per judicem laicum licet clericum tertium rei litigioſa poſſeſſorem noceat, an poſſit per eum exequi in clericum. Marta opinio refertur, n.95. reprobatur, n.122.

Iudicem laicum poſſe ſententiam à ſe latam contra clericum caſibus quibus cognitio jure pertinet, vel aliter ſententia ex natura cauſa nocet clerico realiter in ejus bona exequi, ut verior opinio reſolvitur n. 96.

Iudici ſeculari eadem ratione qua ſibi cauſa cognitio in clericũ pertinet: ita etiam executio in temporalib. n.97.

Executio ſententia ad illum judicem debet ſpectare qui de cauſa principali cognoſcit, n.98.

Iudex Eccleſiaſticus caſu quo de laico cognoſcere poteſt exequi tamen non poteſt in illius bonis temporalib. n.99.

Bona temporalia clericorum cum ſint in territorio Regis, illi ſubjiciuntur, n.100.

Eccleſiaſticus judex ultra ambitũ Eccleſia & pertinentia ad ſpiritualia nullum cenſitur habere territoriũ, n.101.

Ordinarius in caſibus quibus poteſt contra Religioſos & alias exemptos a ſua juriſdictione procedere poteſt ſuã exequi ſententiam abſque literis requiſitoriis, n.102.

Gabellam debitam à clerico negotiatore, poteſt judex laicus exigere & exequi in temporalibus captis pignoribus, ſalva tamen perſona, n.103.

Clericus an ſit negotiator nec ne ad effectum exigendi gabellam ſi ſit dubium, judex ſecularis cognoſcit, n.104.

Iudex laicus clericum à ſe depoſitarium, ſeu ſequeſtrarium electum, poteſt compellere captis pignoribus ad reſtitutionem depoſiti & ſequeſtri, n.105.

Caſus plurimi remiſſivè recenſentur quibus judex laicus contra clericos procedit, & actualiter exequitur in eorum temporalibus bonis, & compellit captis pignoribus num.106

Marta opinio reprobatur, quia loquitur contra communem (ut aſſolet.) n.107.

In clericum nulliter nanciſcentem rem caſu quo fingitur illam non exigere poteſtatem laici, executio procedit per laicum judicem, ut in exemplis, n.108.

In clericum tertium poſſeſſorem rei, cui erat oppoſitum pactum de non alienando, executio ſit directò per judicem ſecularem, n.109.

Litigioſam rem alienatam lite pendente in clericum, poteſt judex ſecularis ab illo avocare, & in eum ſententiam latam exequi, n.110.

Vincentij de Franch. opinio & fundamentum refutantur, n.111. & ſeqq.

Reſciſſio alienationis in fraudem requirit ordinem judicialem. n.112.

Alienatio in fraudem parata executionis ex actione perſonali an requirat reſciſſionem, n.113.

Alienatione facta cœpto judicio ſuper actione perſonali, executio ſit in tertium poſſeſſorem, n.114.

Alienatio facta dumtaxat in fraudem creditoris, ſcilicet moto tantam litem ſuper actione perſonali, requirit reſciſſorium judicium, n.115.

Poſſidere qui dolo deſiit pro poſſeſſore habetur, n. 116.

Alienatione facta in clericum, vel alium, ſimulatè, ita ut appareat rem non exire de poteſtate conventi, vel convenienai, etiam in illum per laicum judicem ſiet executio, n.117.

Alienatione doloſa verificata in tertium ſit executio, num 118.

Clericus factus per delictum perpetratum in fraudem, condemnatus per ſecularem, & in ejus temporalibus ipſe exequitur pœnam pecuniariam, ſalva tamen perſona clerici. n.119.

Privilegium per fraudem acquiſitum nihil prodeſt acquirenti n.120.

Iudex ſecularis magis dicitur judex cauſa quam clerici, quãdo poſt delictũ fraudulenter ſuſcipit ordines, n.121.

Marta opinio reprobatur aſſerentis, in clericum rei

litigioſa poſſeſſorem non fieri executionem per judicem laicum.num.122.

L.Eccl.clem.1.lite pendente interpretatur. n. 123. & ſeqq.

Summus Pontifex eſt dominus temporalis urbis Romana, quia eſt de patrimonio Eccleſiæ num.124.

Poſſeſſio vigore l.ſi.C. de edicto divi Adria. clerico data per judicem laicum, comparente legitimo tertio oppoſitore, revocanda eſt per eundem laicum, cujus juriſdictionem clericum non declinat.num.125.

Clauſula (ſalvo jure &c.) in miſſione ex l.ſi de edicto divi Adriani tacitè ſub intelligitur, ſi non apponatur.n 126.

Res per clericum adepta vigore executionis attenta exceſſiva, inordinata, aut aliter nulla poſtmodum reciſe, ab eo avocari poteſt per judicem laicum. n. 127

Poſſeſſione non privat executor nulliter procedendo, nec ab accipiente acquiritur. n.128.

Clericus poſſeſſione carẽs rei executionẽ non impedit.n 129

Iudex Eccleſiaſticus non poteſt inhibere executori laico exequenti clericum in temporalibus, in caſibus quibus ſententia à ſeculari lata virtualiter & ex natura cauſa aliter ut prajudicat clerico. n. 130.

Inhibere judex Eccleſiaſticus poterit executori laico, exequenti clericum ſententiam per laicum latam clerico tertio nullatenus prajudicantem. num.131.

Inhiberi ſecularis judex tunc poteſt, quando contra clericum nequit procedere. n. m. 132.

Ab inhibitione appellatio quando tollat impedimentum Iudici laico inhibito, ut libere poſſit procedere.n.133. remiſſivè.

Inhiberi executor laicus quando contra clericum poteſt ſententiam exequi, quia illi prajudicat an poſſit ante captam executionem. num.134.

Inhibitionem ſi expediat Eccleſiaſticus judex in laicum, antequam incipiat cognoſcere de quaſtione facti incidenter rei ſpiritualis, an ulterius poſſit valide ſe contromittere ſacularis. num.135.

Repoſitionis ſententia ob exceſſum executionis, ac fructus comprehendit etiam ſi non exprimat.n 136.

Sententia ad non expreſſa porrigitur, cum ſit ſtricti juris.n.137.

Fructus ſuos facit qui authoritate & ſententia judicis poſſidet tanquam bona fidei poſſeſſor. n.138.

Fructus ſuos an faciat judicis authoritate poſſidens etiam ſine titulo vel eo invalido.n 139.

Executione aut ſententia annullata ſive reſciſa, cujus contemplatione quis poſſidet, rem cum fructibus reſtituit. n.140.

Tituli reſolubilis virtute poſſidens facta reſolutione, res cum fructibus interim perceptis reſtituuntur. n.141.

Cauſa quando reducitur ad non cauſam, & titulus ad non titulum res cum fructib.reſtituuntur à poſſeſſore.n.142.

Titulus habens ortum à cauſa irrita, vel ad non titulum redactus, non operatur fructuum acquiſitionem.n.143.

Poſſeſſionis apprehenſio etiam judicis authoritate ad non poſſeſſionem redacta, res cum fructib.reſtituitur n. 144.

Fructus cum re reſtituuntur, irrita aut annullata ſententia, cujus contemplatione quis poſſidebat n.145.

Fructus reſtituit cum re is, cui virtute decreti annullati poſſeſſio adjudicata eſt propter debitum, & licet pro parte veri debiti n.46.

Bona vendita virtute pretij revocati poſtea per appellationem, reſtituuntur cum fructibus perceptis à creditore. n 147.

Fructus reſtituuntur ei cui bona vendita ob debitum ex injuſtitia reddi jubentur. n.148.

Fructus percepti vigore ſententia & executionis, tam per viam appellationis, quam reviſionis revocata reſtituuntur.n.149.

Fructus etiam percipiendi vigore executionis reſciſa ſunt reſtituendi.n.150.

Fructus perceptos, & quos percipere potuit, praſtat attentans etiamſi in ſententia non exprimatur, dummodo ſint percepti à tertio, à condemnato attentante cauſam habente. n.152.

Fructus a ſe perceptos proteſtat attentans condemnatus, licet evitet executionem pro iis quos percipere potuit, quando dat tertium qui illos percepit. n.153.

Fructuum condemnatio verificatur in perceptis à tertio habente cauſam ab attentante condemnato.n.154.

Dos data filia ultra taxam legis regia revocatur cum fructibus.n.155.

Executionem annullantes ſenatores ob non ſervatam formam juris per executionem, quemadmodum bona vendita faciant reſtituere, & quando fructus cum interuſurio debiti compenſentur.156.

Exceſſus eſt attentatum. n 157.

Exceſſus ad inſtar attentati reponitur.n 158.

Exceſſus commiſſionis cauſat attentatum, quo omnia attentatorum requiſita concurrunt.n.159.

Exceſſus executionis contemplatione poſſidens, pariformiter ut attentans ad fructus tenetur percipiendos. n. 160.

A fructibus non excuſat bona fides, & authoritas judicis illum, qui virtute ſententia revocata poſſidet, n.161.

Sententia revocata dicitur illicitè praceſſiſſe, & retroacta pro attentatis corruunt ipſo jure.n 162.

Fructus quilibet etiam bona fidei poſſeſſor lite pendente perceptos tenetur reſtituere.n.163.

Retractata ſententia tacitè retractata intelligitur executio ejus vigore facta, omniaque qua victor ejus occaſione habuit. in priſtinum reſtituuntur, n.164.

Revocata ſententia tacitè executio revocata intelligitur, ita ut bona capta relaxentur eodem imperio, quo fuerunt, conceſſa ac ſi facta non fuiſſet executio.n.165.

Commiſſio executionis pracedente ſententia nulla idem valet, veluti ſi nulli ata fuiſſet. n. 166.

Revocata ſententia non praſtat bonam fidem, quo ad fructuum acquiſitionem. n.167.

Ab executorialium executore appellatio emiſſa, ſolet delegari cum clauſula (parito judicato.) n.168.

Clauſula (parito) operatur ut appellans non queat audiri niſi integrali per actu executione. n.169.

Clauſula (parito) tribuit juriſdictionem conditionalem quatenus ſi paritum judicato non aliter. n.170.

Clauſula (parito) ſtante, ante omnia poſſeſſio dimittenda, & fructus ſeu expenſa uſque ad obolum reſtituendi, alias geſta erunt nulla ex defectu juriſdictionis.171.

Quod procedit etiamſi fiat fructuum oblatio, etiam liquidorum, cum ſint cum effectu reſtituendi, ut tollatur juriſdictionis ſuſpenſio. n.172.

Executor ſecundus ad rei reſtitutionem cum clauſula (parito) an excedet procedẽdo paritionem illorum fructuum, qui tacitè & virtualiter in ſententia ſubintelliguntur. n.173.

Clauſula(parito judicato) non operatur ultra judicatum. num.174.

Mareſcoti opinio refertur aſſerentis clauſulam (parito) non operari in paritione fructuum, quando reſtitui mandatur.n.175.

Obligatus vigore inſtrumenti ad rem & intereſſe, ſi dumtaxat ſit condemnatus ad rem, clauſula(parito judicato) non operatur reſpectu intereſſe non expreſſi. n.176.

Fructuum paritionem tacitè ſubintellectorum in ſententia operari clauſulam (parito) variis oſtenditur. n.177.

Fructuum condemnatio per juris ſubauditionem facta intelligitur, ubi res mandatur reſtitui, & verbo (reſtituere) ſententia uſa eſt. n.178.

Expreſſum dicitur in ſententia, quod ex ea tacitè ſubintelligitur, & neceſſario infertur. n.179.

Clauſula(parito judicato) operatur in eo, quod tacite ſubaudit, & ineſt in ſententia licet non exprimatur.n 180.

Pertinentia liquidanda in executione ſententia generalis, licet in ea non ſint expreſſa, comprehenduntur ſub clauſula(parito judicato) n.181.

Clauſula (parito) operatur in omnibus, quibus ſententia

transſi-

tranſit in rem judicatam, vel alias meretur executionem, n. 182.

Reſcriptum Principis recipit interpretationem à jure, cum quo ſe conformare cenſetur, n. 183.

Sententia lata cum legitimo contradictore, qui primas defenſionis partes occupat, nocet habenti jus ſecundario, & in conſequentiam, n. 184.

Clauſula (parito) contra illum, cui virtualiter & ſecundario res judicata nocet, etiam non citato, nec expreſſo in ea, n. 185.

Clauſula (parito) operatur contra tertium rei litigioſæ emptorem, a condemnato habentem cauſam ſive immediatè, ſive mediatè, n. 186.

Tertio opponenti exceptionem relevantem res judicata non nocet, n. 187.

Clauſula (parito) non operatur quando res judicata non afficit rem aut perſonam, n. 188.

Exceptio relevans vel non, ſecundum naturam judicii executi quæ dicatur, remiſſivè, n. 189.

Clauſula (parito judicato) nihil operatur in ſententia nulla, quia non meretur executionem, n. 190.

Clauſula (parito) non operatur in ſententia notoriè injuſta patente ex actis, n. 191.

Excedit executor cum clauſula (parito judicato) ſi ante paritionem fructuum virtualiter comprehenſorum in ſententia, quæ utitur verbo (reſtituere) procedat in principali, n. 192.

Sententia non probat ultra id quod ex ea neceſſariò infertur, n. 193.

Maeſcot. explicatur, n. 194.

Exceſſiſſe executorem ubi ſit declaratum, an tota executio reponenda, an pro parte exceſſus dumtaxat, n. 195.

Mandatum judicis relaxatum ultra ſummam debitam, in totum eſt nullum, & revocatur, n. 196.

Mandatum relaxatum partim ex cauſa falſa, partim ex vera, in totum eſt nullum, etiam pro ſumma debita ratione individuitatis, n. 197.

Sententia ratione exceſſus in totum eſt nulla, cùm ſit individua, n. 198.

In ſolutum datum, & adjudicatio; ſi non fiat pro menſura debita, revocatur in totum, n. 199.

Fidejuſſio pro majori ſumma, non valet, etiam pro minori ſumma, ad quam tenebatur, ſecundum veriorem opinionem. n. 200.

Fidejuſſorem non obligari in plus quam principalis, eſt forma legis, n. 201.

Fidejuſſio in acceſſoriis, & reſpectu pœnæ, valet in plus quam principalis, n. 202.

Locatio per Eccleſiam facta ultra novem annos, nec in tempore permiſſo ſuſtinetur, n. 203.

Exceſſus aliud quid eſt diverſum & ſeparatum à ſententia & executione, n. 204.

Actus totus propter exceſſum non vitiatur in diviſibilibus, num. 205.

Sententia continens diverſa capita licèt annulletur, exceſſus pro cæteris ſuſtinetur, n. 206.

Executio tota ſi propter exceſſum executoris revocaretur, res judicata reſcinderetur, n. 207.

Ab exceſſu appellatio ſuper eo dumtaxat devolvit cognitionem, n. 208.

Condemnatus in expenſis non poteſt appellare à tota taxatione executoris. ſed ab exceſſu, quia foret appellare à ſententia tranſacta in rem judicatam, & ejus petere reſciſſionem, n. 209.

Executio revocatur propter exceſſum in ſumma, non tamen ipſum mandatum executivum, n. 210.

Index ſuperior de appellatione ſub exceſſu cognoſcens non poteſt ſe intromittere in totius executionis revocatione, cujus cognitio ad eum non eſt devoluta, ſed exceſſus dumtaxat, n. 211.

Appellatio a ſententia nullitatis alterius ſententiæ, non devolvit cognitionem ſuper ejus injuſtitia, n. 212.

Exceſſum dumtaxat reponendum, non totam executionem qui probant, ubi de communi praxi, n. 213.

Decretum non revocatur in totum, ſed pro parte exceſſus & erroris, quando ex actis de veritate apparet, n. 214.

Excedens modum defenſionis non punitur pro totis percuſſionibus, ſed pro exceſſu dumtaxat, n. 215.

Exceſſus ſeparabilis vitiatur, ſed non vitiat totum, n. 216.

Executione ſententiæ ſemel facta, ſi res in poteſtatem condemnati iterum deveniat, an nova condemnatio ad illam avocandam ſit neceſſaria, vel idem executor ſufficiat, n. 217.

Cauſa quæ ſemel effectum ſuum produxit, licèt poſtea ceſſet effectus tamen non ceſſat, n. 218.

Obligatio ſemel extincta non reviviſcit, etiamſi res redierit ad priorem ſtatum, n. 219.

Condemnatus vel obligatus ad rem tradendam; ſi ſemel tradiderit, liberatur, & obligatio non reviviſcit, licèt eadem res ad obligatum redierit, n. 220.

Delegatus ſuper noviter attentatis caret juriſdictione, niſi ſuper executione intra annum, n. 221.

Inſtrumentum ſemel executum & bonorum facta adjudicatio, non poterit iterum agi via executiva, prætextu quod non potuerit conſequi rem adjudicatam, n. 222.

Sed via ordinaria aget ad manutentionem bonorum n. 223.

Idem in interdicto quorum bonorum, & hæreditatis petitione ſemel concepta, n. 224.

Condemnatus ad rem reſtituendam ſemel facta reſtitutione, ſi iterum recuperet, non intelligitur ab obligatione judicati liberatus, n. 225.

Condemnata civitas ad ſubverſionem murorum, ſi ſemel dirutis iterum eos readificet, non ſatisfacit ſententiæ, quia debent manere deſtructi, n. 226.

Executorialibus ſemel executis, & incontinenti, non ex intervallo, ſi res ipſa ad condemnatum revertatur, reſtituenda eſt iterum earumdem executorialium virtute, n. 227.

Index delegatus poſtquam ſententiam tulit, & ſemel fuit executus; ejus expirat juriſdictio, n. 228.

Delegatum ſi facta ſua ſententia executione condemnatus ſtatim rem ulterius occupet, poteſt ſuam ſententiam iterum exequi, n. 229.

Poſſeſſionem adeptus non videtur qui ſtatim eam amiſit, num. 230.

Poſſeſſio per primogenitum apprehenſa quæ non duravit, non cenſetur adepta, quoad varia juris remedia, n. 231.

Exequi non videtur judicem cujus executio fuit perturbata, n. 232.

Poſſeſſionem beneficii non videtur nanciſci pacificam, quia ſtatim fuit turbatus quoad ordinem obligationem, n. 233.

Factum non dicitur, quod non durat factum, 234.

Fuiſſe non videtur, quod parum duravit, n. 235.

Solutio rei debitæ non eſt in conſideratione, quæ non duravit, n. 236.

Defendiſſe non ſufficit, ſi non durat defenſio, n. 237.

A judice juſſus ut domum exeat, ſi ſemel exivit, & iterum redeat, non videtur exiſſe, n. 238.

Medicus promittens curare infirmum, ſi curet, & illicò reincidat ægrotus, non videtur curaſſe à primo morbo, ſecus ſi ex longo intervallo, n. 239.

Poſſeſſionem recuperans incontinenti, fingitur nunquam ejectus, n. 240.

Dominii tranſlatio non conſideratur quæ momento duravit, num 241.

Sententia contra turbatorem lata, & præſtita cautione, ſi turbet & dicat ex nova cauſa, non auditur, ſi executio fuit de recenti, ſecus ſi longo intervallo, n. 242.

Sententia dicitur executa, quando aliquo tèmpore permanſit, n. 243.

Executoriales intelliguntur intra annum executa, ſi fuere ſortita effectum, n 244.

Clauſulam (defendas inductum) ita executorialibus, quanto tempore duret, variæ referuntur DD. opiniones, n. 245.

Executorialium poteſtas cum clauſula (defendas inductam)

extinguitur anno, ſi ſortita fuerint effectum, qui per integrum annum perduravit, n. 246.

Sententia ſemel executa in habentibus tractum ſucceſſivum, ſi res iterum ex intervallo deveniat in poteſtatem condemnati, iterum exequitur, n. 247.

Executio cœpta & nondum perfecta, durat perpetuò & debet finiri, n. 248.

Executor datus ad exequendam ſi in parte exequatur, non eſt functus officio donec plenè perficiat, n. 249.

Lis non dicitur finita per rem judicatam, donec exequantur executoriales & poſſeſſio apprehendatur, n. 250.

Executoriales non expirant per triginta annos cœpta non executione, n. 251.

Factum non dicitur, dum aliquid remanet faciendum, num. 252.

Actus non dicitur perfectus, ſi eſt partim factus, & partim non, n. 253.

Perfectæ rei nihil addi poteſt, n. 254.

Solviſſe non videtur qui totum non ſolvit, n. 255.

Attentatum non dicitur purgatum niſi ſint omnia purgata, & uſque ad unum nummum in priſtinum repoſita, n. 256.

Repoſitionis ſententia ab exceſſum quando ſatisfactum cenſeatur, multa remiſſive, n. 257.

Executione revocata cujus contemplatione quis poſſidet, an poſſit rem ex alio capite, aut jure retinere, n. 258.

Partem negativam qui teneant, referuntur, n. 259.

Qui partem affirmativam teneant, n. 260. & 261.

Mandatum relaxatam pro majori ſumma, ſuſtinetur etiã in exceſſu, ſi creditor eo tempore creditor ſit, æquali aut majori ſumma quàm ſit exceſſus mandati, n. 262.

Condemnatus ad rei reſtitutionem, illam poteſt retinere, donec ſibi de melioramentis ſatisfiat, n. 263.

Exceſſum reponere poteſt de facto, & proprio motu reponere ipſemet executor qui exceſſit, n. 264.

1 NOn poſſum non fateri, ingentem in ſe continere difficultatẽ, & apud omnes ſcribentes cæteroſque juris peritos, variam reſolutionem habere quæſtionem illam; an exceſſus repoſitio tertium rei poſſeſſorem comprehendat. Sit exemplum, inter exequendam quantitatem excedendo executor rem tertio emptori tradidit, reus ab exceſſu appellans repoſitionem obtinuit, ſibique rem ablatam reſtitui, executor illam à tertio tempore non citato avocare intendit, aut revocationis & repoſitionis ſententiam exequatur.

Vel alias quando executor executoriale exequendo pro quantitate, pro qua rem in ſubhaſtatione putà, vendidit, poſt.modum reus appellans ob aliquem executionis defectum, ejus revocationem obtinuit, ſibique reddenda bona jubentur executa: an tertio emptori non citato, ad proſecutionem appellationis noceat revocatio, ita ut ſit ab eo res empta auferenda.

2 Et pro parte negativa, imò quòd ei non noceat repoſitionis ſententia, urgens notiſſima juris principia, etenim iſte tertius ratione ſui intereſſe, judicis authoritate, juſto titulo & bona fide quæſiti, citari debuerat, aliàs ſententia ei non præjudicat, latiſſimè multa ſcitu

3 digniſſima congeſſimus hac *4. part. cap. 8. de perſon. ad perſon. à princ.* nec ſufficit, ſi lis agitata ſit, appellatioque proſequuta inter debitorem, & creditorem putà; quia res inter alios acta, tertio non præjudicat, *toto tit. res inter alios acta*, &c, de quo etiam multa *in d. cap. 8.* ubi latè, quod non nominatus in ſententia, ejus executione non comprehenditur.

Hinc dicit Vincent. de Franch. *deciſ. 120. num 8. p. 1.*

4 quòd revocata ſententia in gradu appellationis, virtute cujus tertius poſſidebat rem venditam, pro primæ ſententiæ executione, quod non ſit res ipſa reſtituenda vincenti, ſed tantummodo eſt ei danda æſtimatio executioque ad pretium contra adverſarium ſuum, allegat Bal. *in ſtitut. ſolum num. 47. in fin. C. de bon. auth. judi. poſſ.* quod quidem tunc non procedere, dicit ipſe Vincent. de Franch. quando res ipſa reperiatur in poteſtate creditoris, putà quia ei fuit pro debito adjudicata, quia tunc poſtmodum revocata executione, ipſe creditor victus teneretur rem reſtituere cum legitimis acceſſionibus, juxta *auth. quæ ſupplicatio. C. de precibus Imperat. offeren.* 5

Rebuff. autem alia tendit via, *in tract. de literis oblig. artic. 5. gloſ. 6.* dicens, revocata executione in grado appellationis, tunc condemnari debere creditorem ad reſtituendas res venditas in ſubhaſtatione vel æſtimationem illarum, & ad damna, & intereſſe cum expreſſis, per text. *in l. cùm ex cauſa, ff. de appell. & l. Chirographis. §. 1. ff. ad adminiſt. tut.* & in hanc Rebuff ſententiam, & opinionẽm adducit Azeve. *in l. fin. tit. 21. lib. 4. recop. num. 139. l. 47. cum tribus ſeqq. tit. 13. p. 5. & totum titul. C. ſi vendito pignore agatur.* 6

Ipſe tamen Azebet. ibi aliter eſſe hoc caſu procedendum, ut melius exiſtimat, inquit enim, ſe credere, quòd ſi tempore ultimæ ſententiæ revocatoriæ executionis, bona vendita, & ſubhaſtata penes eundem creditorem exiſtant, teneri illa reſtituere; ſi autem illa non habeat creditor, non bona, ſed pretium etiam duplicatum reddire tenetur *ex l. 2. & 4. tit. 21. lib. 4. recopil.* ibi, *que le torna a lo que aſſi pagare con el doblo*, &c. (*& in l. 4.* ibi, *de tornar y reſtituir lo que aſſi huviere recivido*, &c.) ſed leges illæ nihil noſtram difficultatem abſolvunt, cùm certi juris ſit, quòd revocata executione, ſive bona reddantur debitori, ſive non, pretium per creditorem acceptum penes ipſum non remaneat. 7

Quare & adhuc ipſe Azebet. perplexus in re hac tandem conſulit, ſuper omnia tenorem ſententiæ revocatoriæ eſſe inſpiciendum, & attendendum. Azebetum etiam in prædictis referens ſequitur Amador. Rodrig. *tract. de executione cap. 6. tit. quibus cauſis executio* &c. 8

num. 35. Borg. Cavalca. *in deciſ. 21. n. 36. p. 4.* dicit, quòd ſententia lata contra principalem venditorem nocet etiam emptoribus ſub haſta citatis pro ſuo intereſſe qui quidem videtur requirere citationem tertij emptoris, ut ſententia illi officiat. 9

Hanc etiam noſtram difficultatem mirabiliter tetigiſſe reperi Bald. Novell. *in tract. de dote part. 12. n. 70.* in hæc: Sed dubitatio ſurgeret, & quidem non parva, quid ſi dos fuit in pecunia, & mulier lata pro ea ſententia, & pendente appellatione, interim obtinuit executionem, quia bona aliqua, putà, ſtabilia fuerunt ſibi adjudicata in ſolutum, ſecundùm formam *l. à D. Pio §. ſi pignora. ff. de re jud.* & illa eadem dedit in dotem ſecundo viro, an dictum remedium attentati lata poſtea ſentẽtia infirmatoria in cauſa appellationis, obtinebit contra virum, nam videtur quod non ex quo actu attentationis in parte dicti mariti, & ſic tertij poſſeſſoris, non fuit in eadem re, ſuper qua fuit lata ſententia, & ſuper qua pendebat appellatio: quia ſententia fuit lata in pecunia, & ſic ſuper pecunia appellatio pendebat, inſuper dictis bonis adjudicatus, cùm dictum remedium attentatorum ſolùm obtineat, maximè contra tertium, quando ſuper eadem re, ſuper qua eſt lata ſententia, eſt attentatum, quaſi tunc res ipſa dicatur effecta, quodam quaſi vitio litigioſi propter pendentiam appellationis ſuper eadem re, & ita eſt de mente dictæ gloſſæ ſupra allegatæ *in d. cap. non ſolùm*, & Doctores *in d. cap. bonæ.* Unde tunc ſolùm contra ipſam mulierem poterit ſuccurri appellanti, qui obtinuit in cauſa appellationis, & hoc fortè, niſi ipſa mulier non haberet alia bona, ubi poſſit ſuccurri ipſi appellanti, qui tunc fortè in ſubſidium haberetur recurſus contra dictum virum, arg. *l. fin. ff. de eo per quem factum erit*, facit gl. *in l. 2. §. 1. in verb. ſui juris, ff. ſolut. mat.* Hæc ille Bald. Novel. qui quidem nihilominus non firmans pedes in reſolutionem, & cogitandum reliquit, nihilominus 10

minus

minos eum referens ſequitur Vincen.Caroc.*except*.44.
num.20. pro quo etiam citat.Gratian.*deciſ*.220.*num*.4.
Lancel.*de attent*. 3.*part.cap*. 24.*n*. 50.
11 Quid tamen dicendum in tanta Doctorum varieta-
te, dißimilitudine? & inconſtantia? illud quidem
verius, & de jure, praxique receptius eſſe arbitror, ut
vendita re per executorem, & in gradu appellationis,
ſive propter exceſſum, ſive alia juſta cauſa, executio
revocata ſit, bona à tertio empta in priſtinum ſtatum
reponenda eſſe, & reſtituenda priori poſſeſſori obti-
nenti in appellationis judicio, etiam ipſo tertio poſ-
ſeſſore emptore non citato, etiamſi clericus ſit, quo-
niam illi mero jure præjudicat ſententia, executionis
revocatoria, ad quod moveor ex ſeqq.
12 Primò, quia iſte tertius poſſeſſor non habet jus in
ipſa re principaliter, & de per ſe: ſed dependens, cauſa-
tum, & derivatum ab illo jure principali creditoris,
pro cujus ſatisfactione res illa ſubhaſtata fuit, cuique
res principaliter intereſt, quare meritò ſuccedit regula
quòd executoriales expeditæ contra illos, quos ne-
gotium principaliter tangit, aut principaliter intereſt,
13 quique primum locum obtinent, præjudicium iis, qui-
bus negotium, vel ſecundario, acceſſoriè, aut in con-
ſequentiam tangit, etiam non vocatis, nec citatis;
etiam ignorantibus generari, certi juris eſt, quoniam
tunc his tractatur cum legitimo contradictore, a quo
aliorum jus derivatur, vel oritur, quique primus in ea-
dem controverſia partes obtinet. text. optim. *in l*.1.§.*Ac-
nam iarisſ.de ventre inſpic*. ibi, denuntiari autem opor-
tet iis, quos proxima ſpes ſucceſſioni contingit: *&c*.)
& *ibi*, hæredi inſtituto, non etiam ſubſtituto.) & *ibi*, qui
primum locum tenent, *&c*, & ea contract.*ff.de re jud*.
l.ſi Patron §.*fin.ff.ad Trebel l.ſi ſuperatus.verſ.atqui ff.
de pign.l.ſi ſuſpectam in princ ff.de inoſ.teſt.l.de unoquo-
que judi.ff.de re jud*. & ubi mirabilis gloſſ. & *ibi* An-
gelus Imol.& Alex. Ozaſ.*dec.Pedem*.51.*n*.1.*uſque ad*
6.Cephal.*conſ*.228. *n*.5.*lib*.2.Xuar. *alleg*.27.*n*... Moli.
de primogen.lib.4 *cap*.8.*n*.3.Anton.Gomez.*in l*.40.*Tau-
ri n*.73.Covar.*pract.quæſt.c*.13.*n*.6.Mencha.*de ſucceſſ.
creat.lib*.1.§.6.*num*.28. Capicius *deciſ*.107.Pincl. *in l*.1.
par 3.*C.de bonis mater. à n*.28 Padill.*in l.unum ex fa-
mil* §.*ſi de fallen.n* 24.Gregor.Lopez *in l*.20.*tit*.22.*p*.3.
verbo, pore cauſas.Otalora *de nobilit*.2.*p*.2.*p.prin cap*.8.
num.7. Tiraquell.*in eodem tract.de nobilit*. *q*. 37.*à n* 2.
ex icte per Anton. Peregrin. *tract.de fideicom. art*.53.*à
num*.40 *cum ſeq*.Tiraquell.*in tract res inter alios acta in
prin. n*. 5. & nos magnam jurium, & Doctorum cater-
vam adduximus ſupra hac 4.*p.c. de exceſſ.de perſon. ad
perſon. verſ.tertia ſit concluſio n*.310 ultra quos, plures
alios citat Mareſcot.*variar.reſol*.1.*c*.86.*art*.54.*cum ſeq*.
Pax. *tract.de tenuta.quæſt*. 43.*à n*.1. *cum ſeqq*.
14 Ergo cùm lis, cauſa appellationis legitimè pro-
ſequuta ſit, & agitata per creditorem, cui res princi-
paliter intereſt, ac defenſio competit; à cujus iure,
hoc tertij emptoris, & poſſeſſoris derivatum ſit, & or-
tum; ſententia revocatoria obtenta tertio; cui nego-
tium ſecundariò, & in conſequentiam tangit, debet
15 nocere etiam non citato. Commodum namque ſecun-
dariò contingens, non eſt conſiderabile, cùm quod
principale eſt, ſpectandum ſit, non venit in conſequen-
16 tiam. Inſpicitur enim quod principaliter agitur, non
quod acceſſoriè, & in conſequentiam, *cum ex oratione*
§.*fin.ff.excuſat. tut*.Bal.*in l*.1.*n*. 5. *C.de leg.& in l.quod
favore,C.eodem in* 6. *oppoſi l.ſi quis nec cauſam,ff.ſi cer-
tum pet*. & poſt Ill.Decium, & alios, Peregrin. *de fidei-
17 commiſ.art*.37.*n*.24. ſicut econtra non dicitur actus fru-
ctus in præiudicium illius, cui principaliter non obeſt,
ſed ſecundariò gl. nota.*in c ip. quamvis de pactis in* 6.
18 quam advertit Gemin. *ibi*, & Peregr.*d.n*.24. & origo,
a qua reliqua vim capiunt, magis attenditur, & nobilior
habetur *l.quædam is in prin.ff. de nexa*.Mandoſ.*in reg*.27.
q. 20.*n*. 4.*& in regul*. 30.*q*. 2.*n*. 2.

Deinde & ſecundò probatur, quia jus hujus tertij
poſſeſſoris procedit, & depēdet à iure creditoris, quod 19
ſui natura erat variabile, revocabile, & reſolutivum,
ac ideo quod procedit à radice infecta, pullulare non
poteſt. Anchara.*conſ*.339. incipit *præmaſeri num*.6. nam 20
quando ex una radice multiplex vitium naſcitur, con-
ſequens eſt, ut eodem modò tollatur, & reſolvatur
l.ſi libertam,in fin.C.de nupt. gl. *in verbo, novis, in cap.
fraternitatis,de teſtib*.& facit text.*in c.inter cæt. de re jud*.
ibi, quæ de ipſo cauſam, & originem acceperunt. [vi-
tium enim, ſeu error parvus in principio, totam maſſam
corrumpit. Bal. *in proœmio decretal. ſub num*.3. *ante ſi* 21
princ.verſ.nam error Hieron.Gonzal.*in regul.demen.&
alter.gl*.31.*n*.36. data namque falſitatis origine, actus
omnis ſequens, & dependens, eſt nullus *l. ex iruſtie*, 22
C.de falſ.Simone *de reſervat.quæſt*.61.*num*.7.& ſubla-
to fundamento, totum ædificium corruit, *l. egi ſecum* 23
26.*ff.de excep. rei jud.l.ſi,ff.de conſtit.pecu.l.vectigal.ff.
de pign*.Rot.*deciſ*.10.*in fin.praben.in antiq*.ac deficiente
fundamento, ſuperædificari non poteſt *cap. cum Paul*. 24
1.*quæſt*.1.*cap.veniens de presbyt.non baptiſato*, & ſubla-
to antecedēti tollitur conſequens, *l.ſi cum te,ff.de pactis
cap.ad petitionem de accuſa*.Rota *deciſ*.10. *de praben. in
antiq* Philip.Franch.*in c.p.ſi n*.18. *de conſuet*. Geminia.
in conſil 21.*n*.6.7.*&* 9. ubi latè Caſſiador. *deciſ*.17.*n*.2. 25
de prabend. hinc eſt ut omiſſo principio non poteſt
fieri tranſitus ad extremum *l. fin. C. unde vi*.
Hinc eſt, quod ſemper cauſa prima repræſentatur 26
In ſecunda in quam influit, *l. licet* §.*ea obligatio,ff.de
procurat* Aymon Cravet.*conſil*.131.*n*.5. *& conſ*.144.*n*.1.
vol.1.Hieron.Gozal. *in regul.de menſ. & alter gloſ*.31.
num.45. hinc meritò reſoluto jure authoris, reſolvitur 27
Jus tertij accipientis naturaliter abſque facto homi-
nis, & ſolo juris miniſterio, *l. lex vectigal.ff.de pigner.
l*. 1. *C. ſi pignus pignori datum ſit,cap*.1.§.*verſ*.4. *quibus
mod.feud*. latè in propoſito Carbul.*de jure emphy. cap*.
12.*a num*.78.*cum ſeqq*.
Tertiò & hæc pars probatur, nam ſententia lata ſu-
per cauſa, cenſetur lata ſuper cauſato, eodem modo 28
exequitur in petitis quæ dependet à cauſa, *lex diverſo*
§.2.cum ibi notatis per Bar. *ff.de rei vindic*. Innocen.
*in c.cum Eccl.ſutrina circa princ.de cauſa poſſ.& propr.
l.quia tamen*.§.*ſi arbitror.ff.de arbit.l.ſi prætor,in princ.
ff.de jud* e latè, & optimè probat Paul. Caſtr.*conſ*.275.
a prin.lib.2.& per hujus revocationis executionem ti-
tulis hujus tertij poſſeſſoris reducitur ad non titulum,
& cauſa ad non cauſam, ex iis, quæ inferiùs latè addu-
centur: ergo ſententia lata ſuper cauſa emptionis, hoc
eſt, ſuper jure creditoris; debet operari in cauſato ab
ipſo jure, & cauſa. Et huic fundamento pertinet, quod
eleganter dicit Hieron.Gonzal.*reg.de alter.gloſ*.34 *ſub
num* 91 *q*.16. quòd ſi unus fuit proviſus de una quarta 29
portione, cujus vigore optavit, & aſcendit ad dimi-
diam, & poſtea ad integram portionem; poſtmodum
autem ſententia lata eſt, qua declaratur collationem
factam de illa quarta portione, nullam eſſe, vel quia
erat reſervata, vel ex alio defectu, quòd etiam hujus
ſententiæ virtute erit privādus integra portione, quam
nunc habet, quia procedit ab iniuſto principio infecta
radice, à qua cauſatur hæc integra portio ultima op-
tata; quia ſententia operatur in cauſato, ut diximus, & fa-
ciunt quæ latè ſuprà *cap*.9. *à n*. 19. *cum ſeqq*.
Quò pertinet, quòd ſi clericus ob contumaciam 30
non ob delictum, fuerit privatus beneficio, & alteri
conferatur, ſi comparet, & abſolvatur, beneficium ip-
ſum recipiet, etiamſi jam alteri collatum fuerit. Achil.
deciſ.1.*de abſolutione*, quia huiuſmodi ſententia priva-
tionis ob contumaciam, non ob delictum, eſt inter-
locutoria, & tandiu durat effectus illius, quamdiu
durat contumacia, quæ eſt cauſa eius. Bal. *in l*. 1. *circa
med.verſ.extra opponatur de poſtulan*.Mareſcot. optimè
variar.reſolut.lib.2.*cap*.33.*à n*.2.*& ſuprà* dicens *n*.10.

quod ceſſante contumacia, ceſſat pœna ob contuma-
ciam illata, *cap. ex literis*, ubi Fe. in. Decius & alij, *n.* 12.
17. *&* 18. *de conſuet.* latè Tiraq. *tract. cauſa ceſſante*, 1. *p.*
cap. 57. *& ſeqq.* Fuller. *in pr. ſt. crim. caro. cap.* 33. *n.* 86 &
ita fuiſſe deciſum in Rota in Romana benefi. S. Pet. 16.
Junij 1567. & in alia Romana Canon. Angel. ultim.
Februarij 1567. Litta. & in alia civitatis Gaſtell. 16.
Decem. 1577. teſtatur Mareſcot. *ubi proximè.*

31 Hinc eſt, quòd multa fiunt cauſativè, quæ aliàs di-
rectò non permitterentur. Caſt. *conſil.* 2. *viſis omnibus*,
n. 3. *l.* 1. Bal. *in l. venditor*, *ff. de evict.* Rem. *conſil.* 300.
num. 34. deciſ. Peruſin. 8. *num.* 32. Vital. *in clem.* 1. *n* 87.
de procurat. latiſſimè proſequitur Card. Tuſch. *practic.*
concl. tom. 1. *liter. C. concl.* 161. *per totam*, ubi varios caſus
congerit, & *n.* 6. poſt Bal. *conſ* 3. *numquid clericus lib.* 3.
dicit, quòd judex ſecularis, coram quo litigat clericus,
32 licèt non poſſit clericum directè compellere ad com-
promittendum; tamen poteſt cauſativè, denegando illi
audientiam, vel injuſtitiam, *& num.* 15. 16. *&* 17. *&*
ſeqq. Zabarel. *conſil.* 150. *n.* 7. ubi ponit alia exempla,
quibus judex ſecularis cauſativè habet juriſdictionem
in clericos, non autem directè: Ab. *conſil.* 6. *lib.* 1. plu-
res allegat Tuſch. *ubi proximè.*

33 Pariter etiam hujus eſt farinæ, quòd ſi quis habens
aliquam portionem, & optavit canonicatum, in por-
tionem dimiſſam, novus alius portionarius fuit provi-
ſus, poſt aliquot tempus fuit evictus canonicatus
primo loco optatus, & ad dimiſſionem condemnatus
poſſeſſor, quia erat reſervatus, vel aliter effectus, evi-
ctio, & condemnatio officit huic tertio noviter proviſo
in portionem, ad quam victus redit, & tertius proviſus
34 remanet ſine illa, & inanis. Et ſic etiam dicendum, ſi
plures gradatim optaverunt, ut prima præbenda evi-
cta, omnes gradatim deſcendant, text. *in cap. ſi beneficio*
20. ubi notat Anchar. *nota.* 8. *num. fin.* & Franch. *n.* 4. *de*
praben lib. 6. Hieron. Gonzal. *in d. regul. de men. gl.* 34. *à*
n 94 *& gloſſ.* 31 *n* 44. dicentes, quòd quando adeſt de-
35 fectus in principio, & in primo gradu, & ille eſt cauſa
defectus electionis ſucceſſivæ in pluribus gradibus,
primo evicto, & reſtituto, adverſus ſecundum reſtitui-
tur, ſecundus adverſus tertium, & ſic de ſingulis ſuc-
ceſſivè, quia procedunt à radice infecta, quæ neceſ-
ſario inſtuit in cauſato.

36 Quartò & pro hac parte adduco mirabilem text. *in*
l. 1. *C. de repetit.* per quem dicit Pariador. *lib.* 2. *rerum*
quotid. ap 3. §. 5. *ſub num.* 16. quòd ſi minor reſtituatur
adverſus venditionem, cujus cauſa vectigal ſolverat,
officit etiam publicano pro vectigali, quia reſtitutio
37 omnia ad priſtinum ſtatum redigit, etiam adverſus
tertiam perſonam, juxta *d. l.* talia in comprobationem
adducit *ibi* Parla. cui conducit, quod & ipſemet Par-
lador. *d. cap.* 3 §. 2. 40. dicit poſt Caſtell. *in l.* 30. *Tauri*,
verbo, dol Remate, quod ſi debitor condemnatus intra
tempora à lege ſeu conſuetudine introducta, rem adi-
38 tam à tertio retraxerit, vectigal itidem è publicano
recuperabit, cùm pendeat, proveniat, & oriatur à
cauſa variabili, & reſolutiva.

Igitur cùm exceſſus reponatur, vel aliter executio
revocetur, reddique, & reſtitui bona alienata obtinenti
jubetur, meritò tertio qui cauſa & contemplatione
ipſius executionis repoſitæ, & revocatæ poſſidet, no-
cere debet.

39 Quod ulterius, & quintò probatur, quoniam reſti-
tutio quæ fit (non ex gratia, ſed ex juſtitia, & juris di-
ſpoſitione, & effectu, ex cauſa, ſcilicet, quæ ineſt à pri-
mordio tituli, & ex cauſa de præterito inhærens con-
tractui, fit ter præjudicium, tollit enim jus tertij, & in
ejus præjudicium operatur, *l. in cauſa.* 1. § *fin. cum duob.*
legib. ſeqq. ff. de mino. l. minor. ff. de evict. l. Julian. & l.
cum m. l. § *fin. ff. ex quibus cauſ. major.* latiſſimè diſpu-
tat, examinat, & reſolvit doctiſſimus Sarmien. *ſelectar.*
interp. lib. 5. *ſuper l. Gall.* §. *& quid ſi tantum, à n.* 68. *& ſeqq.*
ubi multa eleganter ad propoſitum videndus congerit
poſt Raphaël. Comeſ. & alios, quos citat, & ſequitur
Acoſta *in d.* §. *& quod ſi tantum. fol.* 46.

Cujus doctrinæ illam reddit rationem mirabilem 40
Bal. *in l. in teſtam. n.* 6. *C. ſententiam paſſis*, quia reſtitu-
tio, quæ procedit per viam juris ſcripti, inhæret à pri-
mordio, ita quòd jus transferens ab initio non fuerit
liberum, unde meritò reſciſſioni eſt ſubjectum, arg. *l.*
lex vectigal. ff. de pign. latè reſolvit multis citatis Do-
ctoribus Mier. *tract. de majora.* 4. *part. quaſt.* 23. *à n.* 26.
cum ſeqq. ubi quòd reſtitutio facta ex gratia, operatur
in præjudicium tertij, & etiam fructuum reſtitutio-
nem, quem vide, vide etiam *à num.* 66. *cum ſeqq.* ubi
multa ad propoſitum, & pro utraque parte.

Quod & fortiter corroboratur, nam reſtitutio facta 41
ob injuſtitiam condemnationis, & ob innocentiam
condemnati, quæ potiùs ex juſtitia dicitur, non ſolùm
comprehendit bona ablata, & incorporata in fiſcum,
ſed etiam trahitur ad bona in tertium poſſeſſorem
alienata, & tranſlata per ipſum fiſcum, ex pluribus
Doctorum authoritatibus, juribus, & rationibus com-
probat, & dicit communem D. Oddus *in tract. de reſt.*
in integ. 2. *part quaſt.* 99. *art.* 13. *n.* 116. *& ſeqq.* ubi bene
explicat Brun. à Sole *in quaſt. delegat. quaſt.* 19. *n.* 60 Me-
noch. *de præſump.* 46. *n* 2. *l.* 5. Ant. Peregr. *de jure fiſci lib.*
5. *tit.* 1. *num* 21. juncto *num.* 44. ubi alios refert Proſper.
Farin. *in prax. crim. quaſt.* 6. *n.* 29. *tom.* 1.

Imò & illud fortius eſt, nam etiam reſtitutione à 42
Principe facta ex gratia, quia ſimul declaratur, confiſ-
cationem haberi pro non facta, & irritam eſſe, tunc
tollitur per iſta verba jus tertio quæſitum, omniáque
deciſa, & ſecuta ex tali condemnatione reſolvuntur, &
retractantur, ſecundùm gl. *in cl.* 1. *in verbo*, *pro infelicis*,
de commun. Eccleſ. per quam Card. *in cap. quia diligent.*
ubi etiam Imol. *in fin. de elect.* Decius *conſ.* 252. *col. pe-*
nult. n fin. & ſeqq. Crotus *conſ.* 129. Jacob. Parti. Imol.
conſil. 48. *n.* 7. *col.* 2 *in fin. verſ. venio ad ſecundum*, latè
Roland. à Vall. *conſil.* 45. *n.* 29. *& ſeqq. lib.* 4. Oddus Pe-
ruſ. *in d. tract. de reſtit. in int.* 2. *p. quaſt.* 99 *art.* 12. *n.* 109.
& ſeqq. & latè per Proſper. Farin. *ubi proximè à n.* 35. 43
ubi alia adducit. Ergo pariformiter erit dicendum in
terminis noſtræ principalis difficultatis, in qua revo-
cata executione per latam poſtea ſententiam, illa pri-
ma dicitur illicitè præceſſiſſe, & omnia retro acta
pro illicitè attentatis corruunt ipſo jure, Franch. *de-*
ciſ. 120. *&* 136. *& deciſ.* 188. Gratian. *deciſ.* 120. & con- 44
ſideratur retro, ac ſi facta non ſit executio, nec ſen-
tentia lata ſecundùm eundem Franch. & Sacch. *conſil.*
78. *n.* 16. Intrigil. *lib.* 2. *ſing.* 136. *n.* 87. Muſcatell. *de fide-*
juſſ. 1. *p. mod.* 18. *n.* 14. Gonzal. *ad regul. Can. gl* 6. *n.* 183.
plures citat Giurb *deciſ.* 39. *num.* 14.

Sextò, & quando revocata executione, tertius, ejus 45
vigore, & contemplatione poſſidet, comprehendatur,
tenet Bal *in l in teſt. n.* 6. *C. ſententiam paſſis*, ex eo, tum
quia hæc qualitas reſolutiva inhæret à primordio, & 46
dum eadem tranſit in emptorem. Et quia jus tertij non 47
eſt actus de per ſe, ſed dependens à priori (puta, jure
creditoris) ac ideo ad reſciſſionem antecedentis ſequi-
tur reſciſſio ſequẽtis, juxta *l. non eſt novum, ff. de condict.* 48
indeb. l. qui repudiantis, § *fin. ff. de inofficioſo teſt.* & quia
cùm iſti duo actus, & jura cauſantur ex una radice; tunc 49
ambo una reſciſſione tolluntur, *ex l. libertam, C. de nupt.*
Patet inſuper manifeſtè, quod jus tertij poſſeſſoris, em- 50
ptoris ſit depẽdens à iure creditoris, cuius contempla-
tione fuit res illa vendita, nam dato, quòd iſte tertius
citetur, vel libenter compareat ad proſecutionem ap-
pellationis, non aliter, nec alia ratione poteſt ſuam
rem, emptionem, & poſſeſſionem defendere, quàm 51
ex iure creditoris duntaxat, nec aliud iudicium dedu-
citur. Ergo ſententia lata contra ius creditoris, cui ne-
gotium principaliter tangit, tertio etiam non citato,
qui ius habet ſecundariò, & in conſequentiam debet
nocere,

nocere, juxta ea, quæ diximus in primo fundamento
hujus partis.

51 Et in terminis, quòd executio, & ſubhaſtatio facta
vigore decreti nulli, & revocata influat in quemcum-
que accipientem poſſeſſionem, fuit tantum in una Ro-
ma. ſpolii 21. Februarii 1600. coram Juſto, teſtatur
Mareſcot. *variar.reſolut.lib.2.cap.6. num.5.* qui *num.6.*
declarat, ut tunc tertius poſſeſſor reſtituere teneatur,
juxta Fulgoſium (quem citat) *conſil.136.num.1.& con-*
52 *ſil.127.num.2.conſil.190 in fin.*& quòd revocata execu-
tione, cujus contemplatione tertius poſſidet, tertium
afficiat, tenet etiam in terminis Giurb. *in deciſ.89.per*
totam,& conducunt, quæ Maſtrill. *deciſ.29.* præcipuè
53 *ad fin.* facit inſuper quod dicit poſt alios Borgnin. Ca-
valca.*deciſ.45.n.70 p 5.*quòd quando ſententia facit jus
quoad omne, lata contra principalem, nocet tertio
poſſeſſor.

54 Hanc etiam noſtram difficultatem mirabiliter tangit
in ſimilibus terminis Laſarte *in tract. de decim. vendit.*
cap.14.à num.61.& Ab. Panor. *conſil.69.* incipit *Chriſti*
*ejuſque Matris, lib.1.*ubi dicit, quòd facta executione
pro alia quantitate, & ſubhaſtatis bonis condemnati,
à qua executione appellans, meliorem, & revocato-
riam ſententiam obtinet, tunc nocere tertio emptori
bonorum. Etiam ſententia illa revocatoria jure appel-
lationis à ſuperioribus pronuntiata, ſic priorem infe-
rioris ſententiam annullavit, & extinxit, ut retrorſum
nihil factum eſſe intelligatur, ac per conſequens vide-
tur venditionem illam bonorum debitoris ſic eſſe re-
trorſum reſolutam, ac ſi nunquam à principio fuiſſet
contracta, etenim apud quemcunque poſſeſſorem bona
illa inveniantur, abſoluto reo reſtituuntur, perinde
ac ſi nunquam vendita eſſent, nec à dominio ejus exi-
viſſent, allegat ad id Laſarte *ibi l.Chirographis §.fin. in*
55 ubi bene explicat B. *ff. de adminiſt. tut.* dicit inſuper
ipſe Laſarte, quòd jus quæſitum eſt ipſi emptori ad res
emptas revocabiliter, non ſcilicet firmiter, ſunt quippe
omnia ejus jura appellationi per debitorem executa-
tum interpoſitæ, obnoxia ſecundùm Abbatem ſuprà,
nam cùm vigore latæ ſententiæ venditio illa bonorum
per judicem fuerit celebrata, & per appellationem, &
litem jus ſententiæ ſit ſuſpenſum, dubium non eſt, quin
& venditio ipſo eodem morbo laborare videatur, ac
proinde nullum jus firmum emptorem fuiſſe conſecu-
tum, ſed revocabiliter, juxta text. cum ſua gloſſ. *in l.*
qui ſ §.quod ſi quis, ff.de uſufruct. rupto text *in d.l.Chiro-*
gra. h. in fin. ibi, ut obnoxius priori ſententiæ eſſet.
ubi bene notat B. ac inde in hoc caſu ceſſare regul. *l.id*
quod noſtrum de regul.jur. quam planè in jure irrevoca-
biliter quæſito, non tamen revocabiliter (ut hîc) locum
habere, dicit Laſart. *ubi proximè ſub d.n.65.*

56 Cùm hac enim citata qualitate & conditione reſo-
lutiva, & variabili à principio, emptor rem ſubhaſtavit,
& contraxit, cum ſciat, rem illam vendi ex jure litigio-
ſo, ſuper quo ventilatur, ejúſque dubio eventui ipſe ſe
57 ſubmiſit, contractum enim faciens intelligitur ſe om-
nibus conditionibus, & legibus, de ea re loquentibus,
aſtrinxiſſe, text. eſt *in l.ſi duo* & ibi B. & Paul. Caſtr. *ff.de*
acquir.hæred. Tiraq. *de retra. convent.§.1. gloſſ.2. n.14.*
58 *fol.mihi 578.* nam qui cum alio contrahit, vel ſcit, vel
ſcire debet conditionem ejus cum quo contrahit, *l.qui*
cum alio, ff de regul.jur.

Qui quidem Laſart. *d.cap.14.num.62.* monet mirabi-
lem quæſtionem, cujus reſolutio noſtræ abſolvit diffi-
cultatem, in hæc inquit ille: Sed ulteriùs in hoc reſo-
lutivæ venditionis propoſito tria ad judicialem praxim
animadvertenda ſunt. Primò, quòd ſi in quocumque
caſu de his, quibus dixi, vel propter nullitatem, vel
propter reſolutionem contractus, decimam non deberi,
ſolutámque poſſe repeti à gabellario, lis controverſiá-
que moveatur inter ipſos contrahentes, emptorem, &
venditorem, & tandem de nullitate, vel dicta reſolu-
tione ſententia feratur, ſi quæras an nocere debeat 59
gabellario, reſpondendum fore in hunc modum: Quod
ſi ſententia eſt arbitraria, vel per contumaciam alicujus
contrahentis lata, non facit jus contra gabellarium.
Si autem eſt ſententiá contradictoria, & ſic cauſa plenè
cognita pronuntiata, jus facit contra gabellarium, &
fiſcum, quia cum legitimo contradictore lata eſt, nec 60
erit admittendus gabellarius, etiam ſi citatus in lite
non fuiſſet, ſi velit à ſententia appellare, aut alia qua-
cumque via contra eam agere, vel excipere, niſi col-
luſionem contrahentium in facto, & probare offerat,
aliàs tenebitur juxta latam ſententiam receptam deci-
mam reſtituere venditori. Hæc ille Laſarte: cui conſo-
nant, quæ à principio hujus quæſtionis conſideravimus
pro hac parte.

Prædictis accedat Bartoli doctrina *in l.3.n.55. verſ.* 61
ſed an poſſit adhiberi, C. de pignoribus dicentis, quòd
alienatione reſciſa à lege, vel à judice, poteſt executio
fieri contra tertium ſingulare ſucceſſorem, ſequitur
Petr. Surd. *tom.3.conſil.46.n.8.* Roderic Xuar. *in l.poſt*
rem.limit.1.ad l.Reg.n.5. Matthias Colle. *in tract.de pro-*
ceſſ.execut.2.cap.3.n.434.& plures alii ſtatim citandi, &
ex capite juris reſolutivi. ſententia lata contra Autho- 62
rem, nocet ſucceſſori, etiam non citato. Plures refert
Surd. *conſi.189.n.8. tom.2.*

Vides igitur jure eſſe veriſſimum, ut ſententia revo- 63
catoris executionis, cujus cauſa, & ſubhaſtatione ter-
tius emptor poſſidet rem, illi etiam non citato noceat
ex natura cauſæ, & judicii, quod & in clerico eiſdem
rationibus obtinere, non ambigitur, & in utroque in-
ſuper probatur. Etenim propterea pactum de non alie-
nando hypothecæ appoſitum, afficit tertium emptorem, 64
& in eum executio locum habet, quia cùm venditio, &
alienatio nulla ſit, & à lege reſciſa adhuc conſideratur,
rem eſſe in poteſtate debitoris, ut per text. *in l.ſi cre-*
ditor.§.fin.de diſtractione pign.& in l.ea lege, C.de con-
dictione ob cauſam affirmatum, l.fin. tit.5. p.5. docent
Bart. *in l.creditores, n.10.*& ibi Salicet. *C.de pign.* Roderi.
Xuar. *ubi proximè d. n.5.* Anton. de Butr. *in c.quia C.de*
jud.n.13. Ripa *in l.1.§ ſi hære, n.12 ad Trebell.* Imol. &
Iſſ. *in l.ſi quis ita §.ea lege, ff de verbor.obligat.* Menoch.
plures referens *de adipiſ.rem.6. n.133.* Villal. *in erario*
commun.opinion.lit.A. n.139. communem dicit Turza.
in volum. commun.opin.l.14.verb. pactum de ingrediendo.
Covar. *lib.2. var. cap.15.* Dueñas *regal. 240. limit.*
Anton. Gabriel. *commun.opin.lib.3. tit. de pign. concl.1.*
Gregor. Lopez *in l.73. tit.18. p.3.verbo, cosas en axen-*
naris. Emanuel Suarez *in theſauro receptis ſententia,*
verbo, alienatio.& verbo,prohibitio. Parlad. *rerum quo-*
tid.cap.fin.3.part.§.5.à n.18.ſub.2. Amador. Rodri. *de exe-*
quen.cap.4.à n.47. Paz *in pra.4 p 1.c.10.n.49.* Matthias
Coller *de proceſſ.execut.2 p.cap.3.num.434.* Felician. *in*
tract. de cenſ.lib.1.cap.1.num.5. Matienſ. *in l.1.tit.17.*
lib.5.recopil.gloſ.3.n.6. Alvar. Vallaſ. *de jur.emphyt.1.part.*
quæſt.32.à n.13. Ioan. Gutier. *in repet. l.non poteſt n.38.*
& idem *lib.2.practicar.quæſt.quæſt.169 n.4.* Azebed.
in l.1.tit.5.lib.5.recop.num.8. Gaſp. Rodrig. *de annui red-*
dit.lib.2.quæſt.9 num.57.& ſuprà. Leo Gomez *in cent.*
reſp.59. Ant. Gomez *in l.40.Tauri, n.19.* Petr. Dueñas
in regal.240. num.7. lim.7. Tiraquel. *de retract.lib.1.*
§.3.num.8. Petr. Surd. *conſil.405.à num.8.& 9* Grana.
diſceptat foreaſ.1.part.cap.16. qui quamplurimos alle- 65
gant; apud quos etiam latè videbis, an hypotheca hoc
caſu debeat eſſe ſpecialis, an ſufficiat generalis. Et in
propoſito unum optimum dicit Paz *ubi proximè*, quod
ad hujuſmodi executionem faciendam contra tertium
hunc rei emptorem, ſtante dicto de non alienando,
ejus non requiritur citatio, ſed quòd ſufficiet, fieri litem 66
cum principali debitore, cui jus, & negotium principa-
liter tangit.

Sed hujuſmodi doctrinæ ratio omnino militat in 67
caſu, de quo loquimur, quippe revocata executione,
omnia

omnia retro judicantur irrita, & infecta ipſo jure, ut
ex Franch.Gratia.Saccri.Intrugl.Muſcatell.Giurba,&
aliis diximus ſuprà *hoc capite*, in quinto fundamento
hujus partis *ad fin.num.* 43. & multò fortiùs, quando
revocatur ex capite exceſſus,quia ſemper à principio,
68 adeſt evidens nullitas, latè reſolvimus ſuprà hac 4.*p.*
cap. 3. *verſ. intra quod autem tempus exceſſus*, &c. à
*num.*101. & etiam eſt attentatum, ut inferiùs dicemus
adeò quando ut executor inordinatè,& nulliter proce-
69 dit, poſſeſſorem poſſeſſione rei ablatæ non probat,
nec adquiritur, nec transfertur in eum, cui executor
tradiderit,ut exactiſſimè comprobavimus ſuprà *hac* 4.
*p.cap.*8. *verſ. nunc tractandum à n.*100. igitur in hunc
tertium emptorem rectè procedit executio ſententiæ
revocatoriæ,& reſciſſoriæ executionis, cujus ipſe con-
templatione poſſidebat, quia ei officit, etiam non ci-
tato, tam Clerico,quàm laico, prout communiter pra-
cticatur apud omnia tribunalia.

70 Difficultas tamen erit, an executor ſecularis, qui
de repoſitione commiſſa tractat,poſſit in clericum ſic
poſſidentem, & declinantem exequi, & ab eo rem
avocare, & an cenſuris, & inhibitione expedita per
Eccleſiaſticum judicem; coram quo comparuit cleri-
cus,ratione ſuæ poſſeſſionis, appellationi emiſſæ non
deferens vim faciat.

Hìc duo nobis ſe offerunt examinanda, primum,an
executor laicus,coram quo Clericus comparet oppo-
nens de ſua poſſeſſione,& ſimul declinans, ſi compe-
tens ad cognoſcendum, an Clerico officiat ſententia,
per laicum lata, de cujus executione tractatur.In quo
articulo multis omiſſis, quæ hinc inde in medium poſ-
71 ſem adducere; breviter reſpondeo: judicem, ſeu exe-
cutorem ſecularem, eſſe competentem hujus articuli;
72 primò ea determinatione Steph Aufrer.*in tract.de po-
teſt.ſecular.ſuper Eccleſias,num.*10.*fol.*10.dum inquit,
quòd ſi Clericus vult tanquam tertius poſſeſſor rei,ſu-
per qua lata eſt ſententia inter laicos per judicem ſe-
cularem,ſe opponere ad illius executionem impedien-
dam, debet coram eodem judice laico executore hanc
facere oppoſitionem, ea Bald. doctrina *in l.teſt.m. C.
de teſtament.*& Sali,*in l.eo ſub.C.eodem.tit.*tenet etiam
Anton.de Canar.*in tract.de execut.quæſt.*57.qui allegat
73 d. Bald.*in l fin. C.de edict.D. Adrian. col.*12. dicentis,
quòd ſi hæres ſcriptus petat, ſe mitti in poſſeſſionem
hæreditatis, ex beneficio dictæ legis coram judice ſe-
culari,ſi Clericus voluerit contradicere,dictum judicē
ſæcularem debet adire,& idem tangit Carol.de Tapia
*in compil.jur.Reg.Neapol.rubr.*42. *in cap.Regni conven-
tus,verbo, conventus ſub tit.de alien.jud.fol.*228. remiſ-
ſivè ad Fr.Iuord.& ad Petr.de Anchar. *conſil.*394. Au-
frer.*in clem.*1.*de offi.ord.regul* 2.*fallent.*20. Guillelm.*in
cap. Raynutius in verbo, & uxorem nomine.*

74 Quia Clericus coram ſeculari judice de poſſeſſione
ſua allegare tenetur, & ſummatim docere, ad hoc ut
fori declinatoria locum habeat,de qua judex ipſe lai-
cus rectè cognoſcit. Hanc doctrinam pulchrè docet
Ancharan.*in cap.ea quæ quæſt.*17. *num.*21.*de regul.jur.
in* 6.Capic.*deciſ.*8.*n.*3.Decius *conſ.*706.Aymon.Cravet.
*conſil.*3.*in fin.*Alexan.*in l.de pupill.*§.*ſi ſerve,ff.de novi
oper.nunciat.* & poſt Felin. tenet Chriſtophur. de paz
*in tract.de tenut.quæſt.*63.*ſub n.*33.*&* 21.*part.*2.ubi be-
ne tractat, quòd clericus ratione ſuæ poſſeſſionis de-
beat executioni ſe opponere coram judice ſeculari
exequente. Probat Ancharan.*conſil.*333.ubi de re hac,
quem latiùs vide.Franch.*deciſione* 545.*n.*10.Giurba *de-
ciſ.*62.*num.* 3.*ad fin.*ad effectum,ut cauſa remittatur ad
Eccleſiaſticum,eo quòd ſententia ſibi nullo modo no-
cet ratione ſuæ legitimæ poſſeſſionis, de qua ſumma-
tim & in continenti docet coram executore laico ex
d. Doctoribus.

75 Et in terminis noſtræ difficultatis ita expreſsè de-
terminavit Vicaria Neapolitana, ut teſtatur Afflict.*de-
ciſ.*380.ubi de declinatoria, & oppoſitione facta per
Clericum, & impediendam executionem ſententiæ,
latæ in eadem Vicaria,ipſamet cognovit,& declaravit.
quæ juſtificatur deciſio, ex Doctoribus modo citatis, &
citandis, quia ſi reperitur, Clericum vel non poſſide-
re, vel poſſidere eo modo, quo ſibi ſententia lata per
laicum noceat; & virtualiter comprehendit, ſecularis
exequitur.

Et facit etiam,quia quoties res tranſit affecta inCle- 76
ricum. judici ſeculari non tollitur juriſdictio reſpectu
rei affectæ, etiamſi Clericus eum detineat, ut docuit
Bald.*in l.de his,C.de Epiſcopis & Cler.& in Auth.ſed
& periculum,C.ſine cenſu vel reliquis,*gl.*in l.mun.*§.*vult.
verb. Pontifex, ff.de muner. & honor.*Chriſtoph.de Paz
in tract. de te nut. q 63.*n.*30.*p.*2.& ſic Clericus,qui vir-
tute executionis rem poſſidet. ſi poſtea reſcindatur,
non poterit declinare, quia in eum res affecta tranſit
revocabiliter,& cum cauſa variabili à primordio titu-
li, & acquiſitionis, ut ſuprà latiùs.

Inſuper probatur, quoniam quem poſſidere, vel in 77
poſſeſſione eſſe, eſt quæſtio facti non juris, æleganter
examinat, & reſolvit latè poſt alios Menoch. *de reti.
poſſ. rem* 3.*n.*745.*& ſuprà à nu.*743. ſed de facto etiam 78
rei ſpiritualis incidenti judex laicus competens eſt, te-
nent B. Alexan. & Iſ. *in quoties, C.de judic.* Roma. *in
l. Titia, ff.ſolut. matrim.* Capic. *deciſ.*7. *num.*2. *&* 3.
Ferr.*cautel.*53.Aymon.*conſ.*253.*num.*2.Afflict.*deciſ.*219
Roland. *conſil.*12.*num.*24.*volum.* 2.Vant.*de nullit.ſent.
ex defectu juriſd.n.*54.*in fin.*de communi,poſt Alexan.
in d.l.Titia Roma teſtantur Covar. *in epitome de ſponſ.
cap.*8.§.12.*num.* 3.Cuſc.*in commun.opinion.*90.& Villa-
lob.*commun.opinion.verb.judex ſecularis n.*107.*& ſeqq.*
Menoch. *de retiner.poſſ. rem.*3.*num.* 336.*& de recuper.
rem.*15.*n.*338.Arnal.Albert *in tract.de agnoſcen.aſſertio.
Cathol. & hæret. quæſt.*25. *n.*51. 52.*&* 54.latè compro-
bat & examinat Proſp.Farinac.*in pract. crim.tom.*1.*q.*8.
num. 25.

Et quòd ad impediendam rei executionem ſenten- 79
tiæ, de ſolo, & mero facto poſſeſſionis tertij oppoſito-
ris cognoſcatur, mirabiliter tenet,& noviſſimè Ludo-
vic. Peguera *deciſ.civ.*215.*n.*7.& poſt hæc Cevall. *in tr.
de cognitio per viam viol.q.*16.*n.*17.*in fin.*Quibus conſo-
nant, quæ ſuprà hac 4.*p.cap.*8.*n.*62.

Et quod judex ſecularis poſſit cognoſcere de hac 80
facti quæſtione,& oppoſitione ad effectum remitten-
di,probatur inſuper,quia quando captus à ſeculari ju-
dice allegat,ſe eſſe Clericum, hujus articuli laicus be-
ne aſſumit cognitionem,quoad effectum ſe informandi,
utrùm ille ſtatim, & abſque ulla retentione remitten-
dus ſit, cùm ad id ſufficiat quaſi poſſeſſio Clericatus,
quæ laico non denegatur, ut tradunt Felin. *in cap.fin.
de exceptione n.*10. Bald. *in l.ſi qua per calumniam n.*2.
*C.de Epiſcop. & Cler.*Iul.Clar.*in pract.*§.*fin.quæſt.*36.
num 21.probat latè Torreblanca *in tract.de magia lib.*3.
cap 26.*num.*17 Quinimo ſecularis poterit cogere Cle-
ricum,ut ſibi oſtendat ea,quæ allegaturus eſt apud Ec- 81
cleſiaſticum, ut videat utrùm ſint concludentia, aliàs
procedet ad ulteriora,idem Felin.*in cap.cùm ſit Roma-
na, num.*3.*de appell.* Alexan. *in l.Titia.ff.ſolut. matrim.*
Decius *in cap. decernimus n.* 24 *de judic.* Cacher. *de-
ciſ.*30.*num.*15.Torreblanca *in tract.de magia lib.*3.*c.*26.
num 18. Omnes enim præſumuntur laici, quandiu de
contrario non conſtat. Ripa *in d.cap. decernimus, n.*4. 82
Boër.*deciſ.*171.*num.*14.Farinac.*quæſt.*8. *num.*38.quare
captus obiicere debet declinatoriam, & oſtende-
re titulum, cùm ſit fundamentum ſuæ intentionis. 83
Didac. Pereſcius *in l.*1.*tit.*3 *lib.*1. *ordinam.* Torreblan-
ca *ubi proximè num.* 20. cujus rectè laicus aſſumit co-
gnitionem, ut ſciat utrùm captus ſit ſuæ juriſdictionis,
necne, *l.ſi quæ ex aliena, ff.de jud. cap. ſin, et literis de
re.* Quod non ſolùm ad ſe informandum, ſed ad co-
gnoſcendum & pronunciandum in Regno Neapolis

obſervari, teſtatur Caravita *in Conſtitutio. mag. Cur. cap.235. num.*4 & in Feancia Rupelan. *lib.4. inſtituto. cap.*6. quod reſpectu pronuntiationis in Hiſpania nun admittitur, nec meritò practicatur, ſed reſpectu ſui animi inſtructionis, ad effectum ſtatim remittendi captum, & ad evitandam plenam & longam dilationem, quæ ex cognitione quæ Eccleſiaſtico competit, oritur.

84 Pro quo etiam facit, quòd qui petit conſervationē ſuæ poſſeſſionis, defenſor dicitur, non actor. gl. *in l.*1.
verb. fiat ff. de Carboni. edicto. Bal. *in l. poſt ſententiam n. fi. C. de ſentent. & int. omni. judic.* latè probat Chriſtophorus de Paz a *p. cap.*63 *num.*9. his accedat, quod dicit Cardin. Tuſch. *practicar. concluſ. tom.*1. *litera A. concluſ.*
518. *num.*24. poſt Petrum de Ancharan. *conſil.*333. *dubia*
85 *quibus, in princip. num.* 2. *& n.*.. quòd reus vere efficitur actor, & partes actoris ſuſtinere cogitur poſſeſſor, & quilibet alius, qui ſe opponit executioni trium conformium, & omnis alius, qui venit ex tranſverſo, quia verò efficitur actor, ideo non declinat forum, etiamſi eſſet Clericus, quia coram ſeculari compellitur defendere, Eadem etiam & alia multa ad propoſitum reperit
86 ipſe Tuſc. *concl.*8. *litera F. per totam tom* 8. qui quidem Tuſc. *in d. concl.*518. *num.*30. inquit, quod dicitur actor, qui alium in judicium, ſeu ad judicium provocat, etiam ſi alias ſit reus, ideo captus pro fuga, ſi citat ad judicium, ut declaretur captura nulla, licèt in captura ſit
87 reus, tamen in judicio nullitatis capturæ dicitur actor, qui provocat ad judicium, ſecundùm Roma. *conſ.*257. *res i, l. a in princ.* obi Apoſtilla *vert. provocat.* dat concor-
88 dantes; pro ut & de clerico alias dicimus, qui ſi ſententiam à ſeculari judice latam nullam dicit coram, ſeculari judice nullam allegare debet, non autem coram Eccleſiaſtico ita Afflict. *in conſtitut. ab omnibus. num.*8. *rub.*65. *de ſenten. in ſcrip. foren. num.*5. Giurb. *deciſ.* 25. *num.* 9. quæ quidem reſolutio vera eſt, & practicabilia aliter enim magnum daretur abſurdum, ſi ab executore ſeculari hæc cognitio abſtraheretor, foret enim in manu cujuſvis clerici, ſuſpendere quaſlibet executoriales inter laicos obtentas, interdum fraudulenter, & interdum ſimulatè, quod nec jus, nec æquitas patiuntur.

89 Secundum autem inquirendum eſt; an quando ſententia, quæ exequenda tractatur, lata inter laicos, ſcilicet; & à judice laico, verè & realiter præjudicat clerico, vel ex natura cauſæ, vel ſecundariò, acceſſoriè; & in conſequentiam, ut puta; quia ipſe clericus emit in ſubhaſtatione rem debitoris, virtute executionis poſtea revocatæ, (ut hucuſque diximus) vel aliter in ipſum exequēdo tranſtulit executor, vel rem litigioſam emit, variiſve aliis modis clericum virtualiter cōprehendit, & afficit, an ipſe executor laicus poſſit realiter ſententiā contra clericū exequi, abſque exceſſus reatu, vel requirendus eſt Eccleſiaſticus judex, ut illam exequatur.

90 Et quòd executor eam exequi non poſſit, facit, quia ſi judex ſecularis eligit clericum depoſitarium, tunc licèt idem judex cognoſcat, & ordinet, eſſe reſtituendum depoſitum. Bald. *in l. acceptam. num.* 6. *C. de uſur. & in l. ſi fidejuſſor. §. fin. 5. lect. ff. qui ſatiſ. cogan.* per text. *in l. ſi. §. penul. C. de bonis autho. judic. poſſi.* Salicet. *in d. l. accepram. colum. fin.* Iſſ. *d. l. fidejuſſor. §. fin. colum.* 1. *& in l. in fin. num.* 7. *ff. de offic. ejus* Auſrer. *in additio. ad Capell. Tholo. deciſ.*168. *& in tract. de poteſtate ſecul. regul* 2. *fall.*4. *n.*54. *& in clem.* 1. *de offic. ord.* Guillelm. Benedi. *in cap. Raynutius. verb. & uxorem num.* 419. Tiraquell. *de rettact. tit.*2. *§* 4. *gl.*7. *num.*10. Afflict. *deciſ.*24. *num.*3. & ibi Urſi. Maran. *de ordin. judic. p.*4. *d.*11. *num.*62 Cumia. *ſuper ritu magnæ Curiæ cap.*19. *num.*24. *& ſeqq.* Cartoc. *in tract. de depoſ. in tit. de cauſis: num.*40. Marta *de juriſdictio. cent.* 2. *caſu* 104. *n.*8. tamen iſtam doctrinam & opinionem declarat ipſe Marta *ibi n.* 9. ut procedat quo ad judicem ſæcularem declarantem, depoſitum eſſe reſtituendum, non autem reſpectu coactionis clerici depoſitarij ad reſtituendum.

Prout etiam quando clericus deputatur ſeqoeſter 91
per judicem ſecularem, qui poteſt ab eodem judice ſeculari condemnari & juvari, ut reſtituat ſequeſtrum ſecundùm Bal. *in l.*4 *§. ſi ſatiſdatum.* ubi Iſſ. *n.* 6 *ff. qui ſatis cogat.* Steph. Auf. *in tract. de poteſt. ſecul. in Eccleſ. regul.* 2 *fall.*14. *verſ. & iſtud. poſſet adduci, & in additio. ad Capell. Tholoſ. deciſ.*167. Afflict. *dec.*74. cum aliis per Vinc. Cartoc. *in tract. de ſequeſtro* 1. *p. in q.* 1. *princ.* Marta *de juriſ.*4. *p. cent.*2. *caſu* 123. *à pr.* tamen ipſe *n.*4. declarat: poſſe ſecularem judicialia ordinare, ſequeſtrū eſſe reſtituendum: ſed executionē eſſe faciendā per judicē Eccleſiaſticū: qui quidē in iſto & præcedenti caſu nimis de vilibus, & apparentibus rationibus movetur.

Et generaliter quòd in quocūque caſu poſſit judex 92
ſecularis ferre ſententiam contra clericorum, putà; in cauſa reconventionis, ſemper executio facienda eſt per Epiſcopum loci ad inſtantiā judicis ſecularis, probant Anto. de Butr. *n.* 20. & Socin. *in cap.* 1. *de mutu. s petitio.* Anchr. *in c.* 1, *n.*14.4. *de cleri. conjug. lib.*6. Vivius, *deciſ.*49. *n.*6. *lib.*1 Mart. *de juriſd.* 1. *p. cap.*50. *num.*34. & per eandem Vivilij deciſionem idem affirmat Mar. Anton. Genueñſ. *in praxi Curiæ Archiepiſc. Neapol. c.* 12. dicens, quòd quando aliquis clericus reconventus apud judicem ſecularem fuit ab ipſo cōdemnatus, ſolet Vicarius facere præceptum judicibus, & aliis, ne moleſtent in perſona, aut bonis, clericum ſine licentia ipſius Vicarij, ſub pœna excommunicationis. & poſtea viſa ſententia, ac proceſſu judicis ſecularis, mādat executionem fieri contra clericum, ubi procedit comprobans ipſe Genuenſis.

Ultimò & illud conſiderari poteſt pro hac parte, 93
quoniam etſi contra tertium rei litigioſæ poſſeſſorem directò; & abſque novo proceſſu fieri poſſit executio inter alius lata, & eidem tertio omnia præjudicent, ut latè probavimus ex pluribus Doctoribus ſuprà cap. 8.
de perſo. ad perſo. verſ. ſupradictis convenit quod, &c. 94
*n.*168. *hac* 4. *p.* quoad vitium litigij omnes Eccleſiaſticos etiam ligari teſt text: *in cap. Eccl.* 1. *&* 2. *ut lite penden.* obi Ioan Andr. Anto. de Butr. Abb, & cæteri. Marta *de juriſd.*4. *cent.* 1. *caſu* 33. *n.*9. & tam in beneficialibus, quam in profanis, plures citat Carolus de Graſſis, *de effectib. cler. effectu* 2. *à n.*256. 257. *&* 258. ubi copio-
ſè tamen Marta ipſe intelligit, ut quantum attinet ad 95
ſententiæ latæ per laicum judicem, inter laicos, putà; executionem non poſſe fieri per eundem ſecularem in clericum, rei ipſius litigioſæ poſſeſſorem, ſed per judicem Eccleſiaſticum, per text. *in cap. Eccleſ.* 1 *ut lite pendente.* ubi ſummus Pontifex avocat ad ſe cauſam à Senatore urbis, &c. Ex quibus videtur concludendum, ſententiam quam in caſibus ſibi permiſſis tulit judex laicus, contra clericum, non poſſe per illum exequi, ſed per Eccleſiaſticum ad ejus requiſitionem.

Sed contrariam ſententiam, & opinionem, imò ju- 96
dicem ſæcularem poſſe realē facere executionem ſententiæ à ſe latæ contra clericum, in caſibus, quibus ſibi à jure cognitio permiſſa eſt, vel aliter ex natura rei nocet ſententia ſuper re à ſe poſſeſſa, vel detenta, ut veriorem opinionem reſolvit Guillel. Benedi. *in c. Raynutius, verbo, & uxorem, deciſ.* 2. *n.* 547. ſeqoitur Barbo *in l. qui prior.* 29. *à n.*93. *cum multis ſeqq. ff. de re jud. fol.* 289. dicentes, verius eſſe, ſecularem judicem, in quibus caſibus ſententiam validè tulit adverſus clericum, poſſe jubere executionem fieri in ejus bonis temporalibus *l. addictes, cum gl. C. de Epiſcopal audien. l.* 2.
C. ut nemo privatus, qui teſtatur ita communiter pra- 97
cticari in Luſitania, & ita eſſe lege illius regni determinatum. Et reddit rationem. quia eodem modo, quo cognitio cauſæ pertinet ad ſecularem, ita etiam executio in temporalibus debet ad eum pertinere, ut etiam ipſe Barbo, *in l. ſi quis poſtquam n.*165. *de judic. fol.*505. & judicium executivum, atque ſententiæ executio de-
bet ſpectare ad illum judicem, qoi de cauſa principali 98
cognovit,

cognovit, ut dicit Mart. *tract. de juriſd. 4. p. cent. 1. caſu* 89. *n.* 33. per *l. nulli. C. de ... l. & ordinarij. C. de rei vendi. cap. 5. de cauſ. poſſ. & propri.* Hanc partem & opinionem tenet etiam Trentacinquius *l. 1. q. forenſ. q.* 79. eam etiam tenet Innoc. *in c. 1. de nu. pet.* ubi dicit, quòd judex laicus exequitur ſententiam ſuam in bonis clerici coram eo reconventi. Sequitur Felin. *in cap. ſignificaſti ſub n. 4. verſ. ſed moderni tandem tenent, &c. de offic. deleg.* & teſtatur ita tenere Modernos ibi per doctrinam Innocentij. Tenet etiam Joann. de Immol. *in c. de mutuis pet.* latiſſimè comprobat Carol. de Graſſis, *de effect. cler. effect. 1. à n.* 789. & 791. poſt Palac. Rub. ſecus ſi executio in perſona ſit facienda clerici.

99 Et Barbo. *ubi proximè num.* 99. reſpondet ad illam difficultatem, quæ oritur ex ſua reſolutione, nēpe pari ratione judicem Eccleſiaſticum in caſibus quibus poteſt contra laicos procedere, poſſet etiam executionem facere in eorum bonis, cùm contrarium verius ſit ex iis, quæ Covar. *in practic. quæſt. c. 10. num. 1. verſic. 3.* cui ſatisfacit Barbo. *d. ... num.* 99 in hac materia eſſe conſtituendam differentiam inter judices Eccleſiaſticos, & ſeculares; nam ſeculares poſſunt exequi ſuas ſententias in bonis temporalibus clericorum, & tamen Eccleſiaſtici non poſſunt ſuas exequi, in temporalibus laicorum. Ratio differentiæ eſt, quia licèt perſonæ clerico-
100 rum ſint exemptæ à juriſdictione ſecularium, bona tamen temporalia ipſorum, cùm ſint in territorio regis ſecularis, illis ſubjiciuntur. Felin. *in c. Eccleſia* 8. *de conſtitut.* & nos alibi latius, & ideo ſecularis tanquam in bonis ſitis in ſuo territorio, poterit facere executionē, *l. qui reſtituere ff. de rei vind.* Eccleſiaſticus autē ul-
101 tra ambitum Eccleſiæ, & pertinētia ad ſpiritualia, nullum cenſetur habere territorium. *cap. licet ex ſuſcepto de for. competent. c. cauſam el.* & ibi Panorm. *n. 3. qui filij ſint legit.* gl. & Bal. *in l. Epiſcop. C. de epiſcop. aud.* Bellug. *in ſpecul. Princip. rub.* 14. §. *nunc videamus, n.* 37. *p.* 87. & eadem ratione non poſſe judicem Eccleſiaſticum proprio juſſu, & authoritate jubere capi laicum, tanquam exiſtentem in alieno territorio, comprobat latè ipſe Barbo. *à n.* 99. *cum ſeq.* & paſſim alibi per Doctores.

102 Et pro hac parte facit, nam in caſibus, in quibus judici ordinario Eccleſiaſtico ſpecialiter permittitur cognitio, & punitio religioſorū, aliàs à ſua juriſdictione exēptorū, & privilegiatorū, in iis omnibus poteſt ipſe Epiſcopus ordinarius ſuas exequi ſententias adverſus præfatos religioſos, nulla præmiſſa, nec poſtulata requiſitoria, ita latè examinans concludit poſt alios Cened, *in canon. q. q.* 29. *à princ.* ubi mirabiles adducit doctrinas, quæ noſtræ rectè conducunt.

103 Hinc videmus, quòd in iis caſibus, in quibus clericus propter negotiationem debet gabellam, poteſt coram judice ſeculari conveniri, & illam ab eo exigere, & exequi in temporalibus, ſcilicet, ipſius clerici, captis pignoribus ad ſolutionem adſtringere, perſona tamen ejus ſemper excipienda, nec propter gabellæ debitum Incarceranda, ita Mexia Pontius in pragmatica taxæ panis *concl.* 5. *n.* 23. Petrus Rebuff *ad l. Galli. 2. tom. de mercat. minutatim venden. gl.* 14. Boërius *deciſione* 246. *num.* 4. bene Axeb. *in l.* 21 *tit.* 3. *lib.* 1. *recop.* optimè explicat Laſar, *tract. de Gabell. c.* 19. *n.* 84. qui *n.* 85. ex reſolut. per Gregor Lop. *in l.* 49. *ver. las franquezas in fin. tit.* 9. *p.* 1. advertit ſi dubium fuerit, an clericus ſit negotiatur
104 necne, poterit judex laicus de cauſa cognoſcere, tanquam de fundamento ſuæ juriſdictionis.

105 Hinc depoſitario, ſeu ſequeſtrario conſtituto clerico per judicem laicum, ipſemet poteſt diſpoſitū ab eo removere, & aſtringere ad reſtitutionem captis pignoribus, & tenent omnes Doctores ſuprà citati in propoſito in fundamento cōtrariæ partis, à num. 90. & ſeqq. & idem tenent plures alij, quos refert, & ſequitur Menoch. *de recuper. poſſ. rem.* 15. *num.* 213. Marant. *de ordin. judic. 4. part. diſt.* 11. *num.* 62. & 37. Aufret. *in tract. de poteſt. ſecul. ſuper Eccl. 2. regul. fall.* 14. Aviles *in cap.* 20. *prætor. gloſſ. execution. n.* 6. & *in cap.* 20. *verbo, uſurpar. num.* 10 Didac. Perez *in l.* 1. *tit.* 10. *column.* 1142. *lib.* 3. *ordin. verſ. quæri.* 12 Greg. Lopez *in l.* 3. *tit.* 3. *p.* 5. plurimi, quos refert ſequitur Mexia *in pragmatica taxæ pa. concl.* 5. *n.* 35. infiniti penè ſequuti per Bobad. *in poli. lib. 2. ca.* 18. *num.* 130. plures referens ſequitur Proſper. Farinacius *in pract. crim. quæſt.* 8. *ſub num.* 123. quando executio ſit facienda in re, non tamen in perſona clerici, ita eleganter latè Graſſis *de effect. cleric. effectu* 1. *à n.* 855. ubi latiſſimè & tenent Joann. Jacob. Maſull. *in addit. ad Capi. dec.* 7. *n.* 4. allegās Urſil. ad Afflict. *dec.* 173. Calrfat. *in l.* 1. 36. *verſ. id c ... ler. ff. de jud.* dicentes quòd ſi executio ſequeſtri, aut depoſiti eſt realis, non perſonalis, poſſit per eundem judicem laicorum fieri.

Innumeros alios & ſingulares caſus ſingillatim elegan- 106
ter refert Caſtell. à Bobad. *in pol. l. 2. c. 1 à n.* 66. *n.* 117. & *num.* 118. *n.* 122. *n.* 123. & *n.* 124. & *n.* 116. & *n.* 137. & *ſeqq. n.* 109. 227. *n.* 244. *n.* 153. *n.* 306. & 320. Quibus quidem caſibus ſpecialiter ab eo relatis poſt multorum Doctorum comprobationē, poteſt judex ſecularis cognoſcere adverſus Eccleſiaſticas perſonas, & ſimul ſuā ſententiam exequi in earum bonis temporalibus, & compellere captis pignoribus, quos omnes caſus per te videre poteris, mihi autem ad noſtræ doctrinæ comprobationem ſufficiet referre, non tranſcribere.

Nec eſt audiendus Marta ex proprio marte, & de- 107
bilibus quidem rationibus motus contra communem (ut aſſolet) in caſibus quibus illum retulimus ſurſum n. 50. & ſequentibus.

Hujus tamen partis reſolutio minorem habet diffi- 108
cultatem in clerico poſſidente rem emptam in ſubhaſtatione poſtmodum annullata, & executione revocata, vel ubi interveniente executoris exceſſu, rem emit, vel aliter nactus eſt, vel quando rem litigioſam poſſidet; quia iis caſibus cū venditio, & acquiſitio ſit nulla, fingitur, & conſideratur à jure, res adhuc permanere in poteſtate alienantis, & numquam ejus dominium evaſiſſe, ut de re litigioſa communiter Doctores affirmāt, quos retulimus ſuprà *hac 4. part. ſup.* de exceſſu, de perſon. ad perſ. ſupradictis convenit à num. 168. de cæteris verò probavimus ſuprà hoc c. verſ. vides igitur *n.* 63. & 64. *cum ſeqq.*

Sed ſic eſt, quòd quando propter nullitatem aliena- 109
tionis (ut in pacto de non alienando rei pignoratæ adjectū de quo ſupra) conſideratur, & fingitur res adhuc eſſe in poteſtate alienantis executio, quæ contra illum competit, habet etiam locum adverſus clericum illius rei tertium poſſeſſorem, & hoc coram judice ſeculari, ut poſt Guil. Bal. & alios dicit communem Aufr. *de poteſt. ſecul. ſuper Eccl. regul.* 2. Gregor. Lop. *in l.* 5 *tit.* 6. *p.* 1. *gl* 4. Vallaſ. *de jur. emphyteu. quæſt.* 17. *n.* 7. Bob. *in polit. lib. 2. cap.* 18. *n.* 204. optimè Parlad *lib. 2. rerum quotid. c. fin. 2. p. §. 1. n.* 11. quam referens ſequitur Cevall. *in contra comm. tom.* 1. *q.* 36. *à n.* 14. ubi latius proſequitur plurimas allegans licèt contrarium tenuerit Gaſp. Rod. *de ann. redd. lib.* 2. *q.* 9. *n.* 58. *verſ. quod amplius & n.* 19. contra quem & merito iterum tenet multo poſt hac ſcripta idem Ceval. *contra comm. 4. p. q.* 899. *à n.* 80.

Ex eodem fonte fluit, rem litigioſam, in Clericum 110
lite pendente alienatam, poſſe ab eo avocari per judicem ſecularem, & in eum directò fieri executionem ſententiæ latæ ab eodem judice; tenēt Urſil. ad Afflict. *deciſio* 331. *n.* 3. cum quo tranſit Carpan. *ad ſtat. Me-* 111
diolanen. 68. *num.* 114. *tom.* 1. & Bin. *conſ.* 187. *num.* 10. optimè Marius Giurb. *in deciſ.* 62. *num.* 7. *ad fin.* nec obſtat Vincent. de Franch. *deciſ.* 549. *num.* 9. qui per Abb. *in cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ num.* 11. *ut lite pendente* (qui quidem nihil adducit ad propoſitum) & per Socin. *conſil.* 19. *n.* 30. *volum.* 4. dum affirmat, alienatione facta lite pendente in clericum, non à judice laico, ſed ab Eccleſiaſtico facienda eſt executio in eū: quoniam

in

ſi ratio, qua ſe fundat Franch.eſſet vera, præcisè & ne-
ceſſariò procederet ejus doctrina, eſt enim adverten-
dum, eſſe inter Doctores controverſum, & in duas opi-
niones facta diviſio; an alienatio facta in fraudem jam
paratæ executionis contra debitorem requirat reciſio-
nem, vel directò poſſit ipſa res in pignus executionis
capi, alii enim requiri dixerunt, & hanc ſequutus opi-
112 nionem Franchis nihil mirum, ut illam firmaret doctri-
nam, etenim reſciſio requirit ordinem judicialem, &
viam ordinariam, & ſupponit contractum mero jure
validum, alii autem non requiri hujuſmodi reciſionem
ſectantur, quorum opinio magis frequenter ab omni-
113 bus eſt recepta. Bald. *in l.executorem num.22.de execut.
rei judic.* Caſtr.*num.*8.Iſſ. *num.*10. Cuma. *n.*5. Herculan.
*num.*46.Laſias *in l.à D.Pio §. ſi ſuper rebus, de re judic.*
Ripa *in l.*1.*§.ſi hæres,v.*31. *ab Trebell.* Covarr. *in pract.
cap.*15.Villalob. *in ærario commun.opin. litera A, n.*132.
Papon.*conſil.*63 *n.*4.Pancirol. *conſ.*186.*n.*17.Lud. Peruſ.
*deciſ.*26.*n.*9. Bella *tom.*5.*comm. opin.lib.*7. *tit.de execut.
rei jud.num.*55. Dueñ. Diaz ad Afflict.ejuſdem opin.re-
cenſet Aloyſ. Leo. *in l.*1.*num.*4. *Cod.de alien. jud. mut.
cau.fact.* Urſill. *deciſ.*395.*num.*38.*num.*7. Natta *conſil.*
250.*num.*3.*&* 4. Æmill. *conſil.*51.*num.*6. Neviz. *conſil.*
20.*num.*13.Decius *conſil.*187.*&* 189. *in fin.* Honded.
*conſil.*20.*num.*52.*&* 56.*vol.*1.Nig.Campan. *a cap.Reg.
Neapol.*151.*num.*4 Carpan. *ad ſtat.*160.*n.*38.*p.*1. Curt.
ſenior.*conſil.*73. Ruin.*conſil.*87.*num.*1 *volum.*4. Ozaſ.
*deciſ.*64.*n.*3.Ann. *ſingulari* 28. Capicius *deciſ.*128. *nu-
mero* 12 Rimin.jun. *conſil.*100.*per totum volum.*1.Guid.
Papæ *deciſ.*81.Socin.*conſil.*13.*volum.*4.Burſat.*conſ.*100.
*num.*23.Torret. *conſil.*66. *volum.*2. Menoch. *conſ.*319.
*num.*12. *& conſil.*1187.*num.*4. *& de adipiſc. rem.*5. *nu-
mer.*127. Cumia. *Rit.* 9. *n.*37. Surd. *conſ.*553. *num.*4.
& 40. & poſt Porldor. quem ſequitur late & optimè
Mar. Giurb. *in d. deciſ.*62. *num* 6. *& ſeqq.* qui quidem
omnes, & alii plurimi, quos non retulimus latè hac 4.
p.cap. 8. *à n.*174. illam ſequuntur in hac controverſia
114 diſtinctionem; quòd quando dolus committitur in
fraudem executionis, puta; quia jam pendebat lis ſu-
per ea, alienatione facta in tertium In actione perſo-
nali, fit directò executio, etſi vitio litigioſi lis eo caſu
affecta non ſit, aut etenim alienatio facta eſt dumtaxat
115 in fraudem creditoris, puta; anteaquam lis mota ſit, &
tunc priùs reſciſſorio judicio agendum eſſe, & ſic cùm
in caſu, de quo agimus, reſciſſoria non ſit neceſſaria,
quod eſt fundamentum Franch.meritò per ejus ſubver-
ſionem doctrina corruet, ut & illi Ita ſatisfacit Marius
Giurb.*ubi proximè, d.n* 7.

116 Quò pertinet, quòd cùm is, qui dolo deſiit poſſide-
re; pro poſſeſſore habeatur, *l. pro poſſeſſore, de reg.jur.*
latiſſimè Peregrin. *de fideicommiſſ. artic.*46. *à num.*26.
*fol.*286. Gratian.*diſcept. forenſ. cap.*78. *à n.*9. *cum ſeqq.
num.*1. vel aliter de ſimulata donatione, venditione, aut
alienatione facta in clericum, aut aliàs, ſi appareat ve-
rè rem non exire de poteſtate conventi, aut conve-
117 niendi etiam in clericum, fiet executio per laicum ju-
dicem, latè Parlador. *lib.*2.*rerum quotid.cap.fin.*2.*p.§.*1.
118 *n.*11. plurimos etiam referens ſequitur Caſtell.à Boba-
dill.*in polit.lib.*2.*c.*18. *n.*132. & quòd data doloſa alie-
natione in tertium fiat executio, ex aliis prob r Aſin.
*in praxi, §.*31.*c* 4 *à prin.*Mart.*de juriſd.*4.*p. cent.*1. *caſu*
33.*n.*14.

119 Et his accedit, quòd quando quis poſt commiſſum
delictum, & citationem realem, vel verbalem, &
ſic præventa juriſdictione, vel etiam non præventa, ſi
verè, vel præſumptivè apparet in fraudem ſe feciſſe
clericum, adhuc coram ſeculari judice ſit conve-
niendus, per quem fieri poteſt etiam condemnatio, &
ſimiliter executio in pœna pecuniaria in temporalibus,
non tamen in perſona clerici cum ſit jure divino exem-
pta à juriſdictione ſeculari, attamen in bonis ſeculari-
bus poteſt executionem facere condemnationis, ita

Salgado de protect. Reg.

poſt alios Aufrer. *de poteſt.ſecul.regul.*1.*fal.*11.Navarr.
in cap.non dicatis 12. *q.*1.*n.*92. *ad fin.* plures Gutier. *in
pract.de.ll.Reg.*1.*p.q.*5.*n.*3. Vincent.de Franch.*dec* 384.
*num.*3.2. plures per Boſſ.*in praxi crim. tit. de pœnis* 38.
Covarr.*pract. quæſt.cap.*32.*n.*4.*verſ. concluſ.* Plac. *de de-
lict.cap.*35.*n.*11.Jul.Clar. *in praxi §* *fin.q.*36. *num.*43.
Gama.*de ſacram.praſt.quaſt.*5. *n.*27. Vivius *lib.*1. *comm.
opin.verbo, clerici, verſ. Eccleſiaſticus.* Anton. de Mart.
*de prorogatione juris n.*57. latè proſequitur Barboſa *de
jud.ad l.ſi quis poſteaquam à n.*115. ex eo, quia privile-
gium acquiſitum per fraudem, nihil prodeſt acquiren-
ti, *l.hos accuſare,ff.de accuſatio, l.ſi maritus,*15.*§. lege Ju-* 120
lia. de adult. & quia judex ſecularis hoc caſu magis di-
citur judex cauſæ, quàm judex perſonæ clerici, vide 121
Barb. *ibi*, qui per multos numeros multa adducit ad
propoſitum.

Hinc falsò opinari conſtat Martam *ubi proximè n.*9. 122
quem adduximus pro contraria parte in ultimo funda-
mento, *n.*93. aſſerentem, contra clericum, in quem res
lit gioſa alienata eſt, non poſſe per ſecularem fieri exe-
cutionem ſuæ ſententiæ latæ ſuper ea, per text.*in c. Ec-
cleſ.*1.*ut lite pendente,* motum ex eo.quòd ſummus Pon-
tifex avocavit ad ſe cauſam à Senatore urbis, quia in
juriſdictionem temporalem non ſe intromitteret Ponti-
fex, niſi attendens. Senatorem non poſſe, de clerico
cognoſcere, cui reſpondetur, quòd Summus Pontifex 123
ſe intruſit in cauſa, tanquam Dominus temporalis urbis
Romanæ, cùm ſit de patrimonio Eccleſiæ, *c. Conſtantin.*
96. *d.* ut optimè poſt Hoſtienſ. advertit Abb. *in d. cap.* 124
*Eccl.S.Mariæ n.*7. ex text. *in c. per venerabilem, de elect.
lib.*6. qui quidem DD. ad prædictam difficultatem alias
ſimul ſolutiones aſſignant. Vide latiſſimè per Eſc. *de
app.q.*8.*à n.*127.*art.*6 *per tot.* ubi latè de appellatione à
Senatore, & faciunt quæ Fel.*in c.ſignificaſti fal. n.*4. *de
off.deleg.* quod & in hoc caſu quando adeſt vitium liti-
gii, à fortiori dicendum eſt, quipp ſi in ſuperiori, ubi
propter alienationem in fraudem executionis paratæ,
ad pecuniam res à clerico pignoratur, quo caſu non
contrahitur vitium litigii, ut tenent Urſil. Carpa.Beni.
& Giurba ſuprà multo fortiùs dicendum eſt, quando
ipſa res eo ſit vitio affecta, quam quocumque vadat
comitatur.

Huic etiam parti rectè & fortiter favet, quod latè
adducit comprobans Peregr. *in tract.de fideicom.art.*48.
*n.*6 a.*& ſeqq.* quòd ſi clericus vigore *l.fin. Cod.de edicto
D.Adr.* mittatur in poſſeſſionem hæreditatis authori- 125
tate iudicis ſecularis, & poſtmodum tertius compareat
coram eodem iudice pro ſui intereſſe, petens revoca-
tionem poſſeſſionis, vel quia non fuit, ut debuit cita-
tus, vel aliam aliquam legitimam exceptionem oppo-
nit; tunc ipſe iudex ſecularis erit iudex competens, ad
huiuſmodi poſſeſſionis, revocationem, quia principio
hæc poſſeſſionis datio non fuit liberè, ſed revocabiliter,
conditionalitérque conceſſa, ſive quia expreſsè appo-
ſita fuit clauſola (ſalvo iure, &c.) ſive non expreſſa hu- 126
iuſmodi conditione, quia tacitè ſemper ſubintelligitur, *l.*5.
§.ſi quis à Principe, & §. meritò, ff.ne quid in loco publ.
gl fin.*in c.*2.*ut lite penden.*gl.*in l. fin. C. ſi contra jus vel
utilit.pub.* & ibi B. & cæteri Marta *de juriſd.*4. *p. cent.*2.
caſu 159.*n.*22. origo enim rei ſemper attendi debet ſe-
cundùm ea, quæ nos latè ſuperiùs diximus. Et contra
hanc doctrinam (quæ vera eſt, & practicabilis) curan-
dum non eſt de Marta *in tract.de juris,* 4. *p. cent.*2. *caſ.*
159. in eam inſurgentem, ut de more habet. Peregr.
autem ſequitur Paz.*tract.de tenuta* 1.*o.cap.*64.*n.*13.facit
Bald.doctrina *in d.l.fin.n.*45.Cepola *conſ.*28. 29. *&* 30.
pro noſtra opinione.

Quibus quidem rationibus, & authoritatibus prout
& praxis communiter obſervat, quòd revocata execu-
tione. cuius contemplatione Clericus tertius emptor
per ſubhaſtationem poſſidet, vel aliter ab illa exe-
cutione ſit cauſata ſua poſſeſſio, vel quando per

KKk execu

executorem excedentem in eum fuerit res tranſlata;
127 poterit per eundem executorem avocare, quod quando
mediante exceſſu, aut inordinato proceſſu rem clericus
fuit adeptus, ut poſſit tunc res ipſa à clerico avocari
per ſecularem, pro indubitabili teneo; ad quod ultra
ſuprà dicta illud conſidero, quoniam tunc iſte talis
non poſſidet. Enimverò quando judex, ſeu executor
128 excedendo, attentando, aut aliter, nulliter proceſſit,
juris ordinem omittendo, nec privat poſſeſſorem poſ-
ſeſſione, nec illam transfert in accipientem, ut & nos
exactè probavimus ſuprà hac 4. part. cap. 8. de exceſſu de
129 perſon. ad perſon. verſ. nunc tractandum n.100. & ſic cùm
careat poſſeſſione, ſe executioni rei opponere non
poſſe, indubitanter eſt, ut & ibidem nos probavimus,
præcipuè n.73. & 62.

Ex præfatis pendet etiam reſolutio ad propoſitam
ſuperiùs difficultatem; an judex Eccleſiaſticus vim fa-
ciet inhibitionem emittere executori laico, quando in
clericum poſſidentem rem, de cujus executione tra-
ctatur, & an ab hujuſmodi inhibitione appellationi in-
terjectæ non deferens, vim faciat Eccleſiaſticus. In quo
130 dicendum venit, quòd quando ſententia lata à ſeculari
virtualiter, aut in conſequentiam, aut ſecundariò præ-
judicat clerico poſſeſſori ex natura rei, & judicii; tunc
non poterit inhibere executori, ſecus autem quando
ſui natura virtualiter, nec in conſequentiam clerico
poſſeſſori non citato minimè præjudicat ſententia;
quia tunc ſicut non poterit ſecularis exequi in clericum,
131 ita nec vis fiet inhibendo, quæ reſolutio rectè & aper-
tè colligitur ex Mar. Anton. Genuen. ſuperiùs pro con-
traria parte præcedentis difficultatis allegato, *in praxi
Curiæ Neap. Archiepiſ. cap. 2. per totum*, dum concedit
inhibitionem, quando judex ſecularis non poteſt exe-
qui adverſus rem clerici. & ſic rectè ſequitur per argu-
mentum à contrario ſenſu, & à ratione ceſſante, (in
qua ſe fundat) quod ubi poteſt ſecularis exequi, minus
poterit Eccleſiaſticus judex inhibere, tunc namque po-
teſt inhiberi ſecularis, cùm procedere in cauſa contra
132 clericum non poteſt, latè per Lancel. *de attent. 2. part.
c. 20. in præfatione à n.77.* latè etiam Mandoſ. *de inhibit.
q. 10. uſque ad q. 14.* benè Matt. *de juriſ. 2. part. cap. 42. per
tot.* ubi etiam tractat: an, & quando appellatio ab in-
133 hibitione, vel ejus revocatoria amoveat impedimen-
tum judici laico inhibitio, ut de cætero queat in cauſa
liberè procedere.

Sed hæc reſolutio indubitanter procedit, quando
134 ſecularis, qui poteſt exequi, proſequi jam executionem
incipit, an autem idem erit, ubi judex Eccleſiaſticus
prævenerit inhibitionem nondum incipiente ſeculari,
magna eſt difficultas, ex eo, quod dicit Proſper. Farin.
*in pract. crim. tom. 1. quæſt. 8. ſub num. 15. verſ. ſublimita
ſecundò*, cùm Gerard. *ſingul. 96.* poſt Bald. Butr. & alios,
quos ibi referendo ſequitur, nempe; judicem ſecula-
rem de quæſtione facti rei ſpiritualis incidenti poſſe
cognoſcere, niſi quando judex Eccleſiaſticus inhibuiſ-
135 ſet judici ſeculari, ne ſe intromitteret in quæſtione ſpi-
rituali, etiam ſuper ſolo facto conſiſtente, nam ſi hæc
inhibitio emanaſſet immediatè, & antequam judex
laicus inceperit cognoſcere ſuper illa facti quæſtione,
non poteſt ſe in ea ampliùs intromittere, & ideo eſſe
cautelam (dicit ille Farin.) ut oblata incidenti ſuper
ſpirituali cauſa quæſtione, etiam facti coram ſeculari
judice, is, cujus intereſt, ſtatim Eccleſiaſticum judicem
adeat, ab eóque petat, ut illius quæſtionis cognitionem
aſſumat, laicúmque inhibeat, qua emanata inhibitio-
ne, antequam judex laicus de cauſa cognoſcere inci-
piat, illa terminanda erit per judicem Eccleſiaſticum,
& non ſecularem, quam difficultatem ulteriùs non di-
ſputo, cùm defeſſus calamus longam examinationem
jam non patiatur.

Nunc autem quæri poteſt: an exceſſus repoſitio ef-
136 fectus ſuos extendat ad fructus perceptos per poſſeſ-
ſorem rei, de cujus repoſitione, & reſtitutione tracta-
tur, etiam ſi in ſententia revocatoria executionis de
eis nulla facta ſit mentio. Et videtur quòd non, quia 137
ſententia ad non expreſſa non porrigitur, cùm ſit ſtri-
cti juris, ut capitibus ſuperioribus latè diximus. Et quia
juſtè poſſidet, qui authore Prætore poſſidet, *l. juſtè poſſi-
det, de acquir. poſſ.* & cùm vigore ſententiæ judicis poſ-
ſidet, bonæ fidei poſſeſſor judicatur, quo caſu ſuos fa-
cit fructus, nec teneri ad ejus reſtitutionem, juxta text. 138
*in l. 4. §. fin. ff. finium regund. §. ſi quis à non Domino,
inſtit. de rerum divi. l. bona fides emptor. ff. de acquir. rer.
domi.* Curt. Senior. *conſil. 71.* Afflict. *dec. 288. n. 2.* & poſt
alios Boëccius *conſil. 85. ſub n. 13.* Petr. Surd. *conſ. 115. n.
7.* ubi ſubdit, etiam quòd poſſideret ſine titulo, vel cum 139
titulo invalido, *l. quæſitum in fin. de acquir. rer. dom.* Men.
de recuper. rem. 15. n. 582. alios allegans, quæ concluſio
procedit, etiam ſi ſententia, cujus occaſione quis poſſi-
debat, reducatur ad irritum, ut tenet Boëccius *d. conſil.
95. n. 24.*

Sed contrariam ſententiam, & opinionem longè de 140
jure veriorem, receptioremque exiſtimo: imò quòd
ſententia, aut executione irrita, & revocata, cujus cau-
ſa, & contemplatione quis poſſidebat; rem cum fructi-
bus reſtituere teneatur. Quod probatur. quia quando 141
titulus ſui natura eſt reſolubilis, facta reſolutione, res
cum fructibus interim perceptis reſtituitur, *l. cum qui
emit. in prin. l. item quod dictum eſt, l. Imperator, ff. de in
diem adject. l. ſi qui §. ſi fundus, ff. quod vi aut clam. l. fin. ff.
de jure fiſci l. 1. §. 1. & l. quod ſi nolit. in fin. junct. l. cum au-
tem, §. cum redhiberetur, ff. de ædilic. edic. l. lege, ff. de leg.
commiſſ. l. cum quis*, & ibi Ang. & Alex. *ff. de conſuetud. ob
cauſam, l. videamus, §. item & indebitum, & d. ob. ſeqq. ff.
de uſur. l. 1.* ubi Angel. Paul. & Alex. *C. de his quib. ut indig.*
& voluit gl. *in l. ſi mortis cauſa donat.* & ibi B. *ff. de dona.
cauſa mor.* Bald. *in l. ult. de uſu & fruct. leg. & conſ. 294.
donatio cauſa mort. in pr. lib. 3.* Panorm. *in c. illo vos col. 2.
de pigno.* Ang. Aret. *in §. 1. ult. col. verſ. quæro quando revo-
catur. inſtit. quib. non eſt permiſſum facere teſt.* Franci. Cre.
ſing. 15. ſi legatum ſolvitur. Tiraq. *in l. ſi unquam, verb. re-
vertatur, n. 268.*

Hinc fit, quòd quando titulus reducitur ad non ti- 142
tulum, & cauſa ad non cauſam, res cum fructibus reſti-
tuitur à poſſeſſore. Bald. *in l. C. ſententiam paſſis.* Fel. *in cap.
cum cauſa col. pen. verſ. reſpectu autem fructuum, de re jud.*
Tiraq. *ubi proxim. num. 278. ad fin.* & cæteri citati Docto-
res Roman. *conſil. 454. ſub n. 27.* inferens, quòd ſi titu-
lus redactus ad non titulum, vel habens ortum à cauſa 143
irrita, non operatur acquiſitionem fructuum; ſequitur
Natta *conſil. 535. num. 12.* Cacher. *dec. Pedem. 160. n. 11.*
Surd. *deciſ. 25. num. 21. & deciſ. 45. n. 11. & dec. 163. num.
16.* & idem *conſ. 115. quaſi per totum, & conſ. 268. n. 29.
30. & 31 & conſ. 372. n. 21. lib. 3.* Fab. Turet. *conſ. 23. n. 24.
& conſ. 23. n. 11. vol. 3.* Rim. jun. *conſil. 335. n. 21. & n. 51.* &
idem *in §. 1. inſtit. de donat. n. 601.* Maſtrill. *dec. 29. n. 5. 6.
& ſeqq.*

Hinc etiam eſt, quòd quando poſſeſſionis apprehen- 144
ſio, per aliquem facta, ad non poſſeſſionem reducitur,
tunc res ipſa cum fructibus interim perceptis ab ipſo
poſſeſſore auferuntur; quamvis judicis authoritate in
poſſeſſionem miſſus fuerit, tenet Rom. *conſil. 454. n. 25.
& trib. ſeqq.* Natta *ubi ſuprà n. 11.* Men. *de recuper. rem. 15.
n. 638.* Matthæus de Afflict. *dec. 238. n. 4. & 5.* Ozaſ. *dec.
259. n. 12.* Innoc. *in c. conſult. n. 1. verſ. idem etiam de jure
patr.* Menoch. *de retinen. rem. 3. n. 93.* Aret. *in l. intereſſe n.
de acquir. poſſ.* Chriſtophor. de Paz *in tract. de tenut. c. 11.
n. 33.*

Et in terminis, quòd irrita, aut annullata, ſeu revo- 145
cata ſententia, cujus cauſa, & contemplatione quis
poſſidebat, res ſit cum fructibus reſtituenda, eſt text.
optimus *in l. filiofam. §. contra tabul. ff. de inofficioſo teſt.*
quam meritò omnes exclamant, probat Abb. *in cap. cum
cauſ. ult. not. de offic. deleg.* Fulg. *conſil. 136. n. 2. & conſ. 190.
num. 3.*

num.3. Provinz. *in collect.ad text. in l.ſi non ſortem,§.ſi centum, ff.de condit.indebit.* Afflict. *deciſ.*218. ubi Urſill. *deciſ.*240.*num.*2.*& deciſ.*249. Roman.*conſil.*454.*n.*26.*&* 27. Natta *conſil.*535.*num.*12. Alciat. *conſil.*160.*n.*10. Curtius junior. *conſil.*153.*n.*16. Maxol.*conſil.*109.*n.*4. Capic. *dec.*210.*n.*12. Coſta *tract. de ſimeatia & ignoran. gl.*13.*n.*8. Torniol.*conſil.*79.*n.*9. Sfort.*conſil.*96. Lambert. *de contract.mulier.gloſ.*1.*num.*223. Vaſq. *lib.*3.*controverſ. uſu frequent.*79. *num.*9. Joan. Garc. *de expenſ. cap.*23. *num.*24. Burſa. *conſil.*73.*& conſ.*120. Card. Tuſch. *pract. concluſ.litera E, conſl.*490.*n.*30.41.*&* 53. Bardell. *conſil.*59.*n.*7. Rauden. *de anal.c.*37.*num.*209. Aldou.*conſilio* 50.*num.* 39.*& conſil.*51.*num.*37. Plot.*conſ.*38.*num.*14. Gutier. *conſil.*15.*n.*11.*&* 12. Riminal, junior. *conſil.*333. *n.*19. Afl.*de executione,* §.4.*c.*21. Petr. Surd.*conſ.*14.*n.*16. *& conſil.*115.*n.*11.*& conſ.*168.*n.*10.*& conſil.*372.*n.*21. Rebuff. *de liter.oblig.art.*1.*gl.*12.*num.*4. Morot.*conſil.*58. *num.*8. Boſſ. *tit.de damn.in ſol.num.*2. Cephal. *conſ.*198. *num.*2. Prat. *conſil.*206.*num.*39. Pereg. *conſil.*3. *num.*71. *vol.*1. Menoch. *de recup.rem.*15.*num.*638.*& de retinend. num.*26. Pinell. *in l.*2.*p.*2.*n.*31 *C.de bon. mater.& in l.*2. *part.*2.*cap.*4. *num.*10. *Cod.de reſc. vendit.* Cum. *ritu* 17. *num.*157.*&* 158.*& ritu* 91.*num.*17. Ozaſ. *deciſ. Pedem.* 160. *num.*10. optimè Petr. Surd. *deciſ.*45. *à num.*10. *uſque ad* 12.*& deciſ.*25. *à num.* 21. & iterum *in tract. de alimentis tit.*1. *quæſt.*124.*n.*8. Giurb.*deciſ* 89.*per totam,* ubi mirabiliter. Maſtrill. *deciſ.*29.*num.*4.*&* 5. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*157.*n.*27.*& ſuprà* , & inſuper mox citandi.

146 Et quòd quis teneatur reſtituere fructus quos percepit virtute decreti, in quo fuit adiudicata poſſeſſio propter aliquod debitum, etiam pro parte debiti, quod debebatur, tradunt Matth. de Afflict. *deciſ.*218.*ad fin.* B & Iiſ.*in l.ſi non ſort.§. ſi centum ff. de condict.* & alii, quos citat Menoch. *de retinent.rem.*1.*n.*26. Barboſ.*in l.diver.* §.*fin.n.*52.*pag.*1241.*ff.ſolut.matr.* poſt Paulum de Monte Pico *in l.poſt contractum num.*103 *ff.de donat.* Bologn. *in l.*2 *ff.ſi quis rem.minor.* Neviz.*conſil.*77.*n.*23. Padill.*in l.*2.*n.*23.*C.de reſcin.vend.* Boër.*dec.*44.*n.*26.*& in conſ.*23. *n.*10. Ferra. *in form.in actione hypothecaria pag.*379.*n.*1. Palaez à Mieres *in tract.de major.q.*25.*n.*36.3.*p.in noviori impreſſione.*

147 Et quòd quando debitor, cujus bona vendita fuere propter appretium, à tali appretio appellavit, & per iudicem appellationis fuit tale appretium revocatum, creditor teneatur reſtituere fructus, quos vigore appretii percepit, tenet Matth. de Afflict. *dec.*188.*n.*4. Barb. *in d.l.divor.n.*51.*&* 52. Mieres *ubi proximè n.*28.*& ſeqq. & n.*34.*&* 35.

148 Et corroboratur, nam facta venditione ob debitum, ſi reddi iubeatur debitori, non ex gratia, ſed ex iuſtitia, & iuris diſpoſitione dictante, fructus etiam reſtituendi ſunt illi, ut poſt Paulum de Monte Pico, Bolog. Neviz. Padill. *locis proximè citatis* reſolvit Petrus Barboſ. *d.§. fin. n.*51. & poſt Ferra. *ubi ſuprà.* Menoch. *de arb. caſu* 188.*n.*19. Pedemont. *deciſ.*160.*n.*16. in praxi notandum dixit Mier. *d.*3.*p. q.*25.*n.*36. & faciunt, quæ nos ſuprà diximus hoc capite in prioris quæſtionis reſolutione, fundam. 5. verſic. quod ulterius, & quinto probatur *à n.* 39.*& ſeqq.*

149 Et nota ſolùm quando ſententia, & executio revocata eſt per viam appellationis, ſed & per reviſionem, ut utroque caſu ſit res cum fructibus reſtituenda, iuxta text. *in auth qua ſupplicatio,* & ibi notat gloſ. cum legitimus augmentis, *Cod.de precib Imperatori offerendis*, & Bal.*n.*4. Aloyſ.*n.*26. Rebuff.*ad Regias conſtitutiones tutal. de ſentent.execut.art.*5.*gloſ.*3.*num.*3.*&* 4. Franch.*in cap. dilecto num.*33. *de appellationi.* Morla *in emporio iuris, titul. de juriſd. omnium jud in præmiſſ. num.*73. Vincent de Franch. *deciſ.*224. *deciſ.*288. *& deciſion.* 120. Capi. *deciſ.*202.*num.*10.*&* 12. Muſcat.*de fideicommiſſ.mod.*18. *numero* 20. Giurb. *deciſ.* 89. *ſub num.*2. *verſ. unde eſt Salgado de protect. Reg.*

quod revocata ſententia. Afflict.*deciſ.*88. Maſtrill. *d.dec.* 29.*n.*9.

Quæ doctrina ampliatur, etiam in fructibus perci- 150
piendis, ut & ipſi ſint ab huiuſmodi poſſeſſore reſti-
tuendi, ita ex Angelo, *in l.ſed paraſ.n.*2.*in fin. ff. quod*
metus cauſa. Maſtrill. *in d.deciſ.*29.*n.*5. Giurb.*d.dec.*89.
*ſub num.*2. Pacif. *de Salvian.interdicto, inſpectio.*4.*cap.*1.
*num.*47. & etiam contra fiſcum text. *in l.*1. *&* 2. *de fide* 151
*haſtæ fiſc.lib.*10. & ita deciſum fuiſſe teſtatur Giurb. *ubi*
*proximè ſub dict. num.*2. & faciunt ad propoſitum, quæ
dicit Lancelot. Robert. *de attent.* 3.*part.cap.*31.*à num.*22. 152
& ſuprà, quòd attentans non excuſatur à fructibus,
quos percepit, ſed nec ab iis quos percipere potuit,
etiam ſi in ſententia omiſſum ſit, dicere de iis, quos percipere potuit, dummodo ſint percepti ab aliquo tertio,
qui cauſam habuerit ab ipſo attentante condemnato,
prout ita fuiſſe dictum in una Peruſina attentatorum
coram Pur, ut eſt deciſio in recollectis Achill. de Graſſ.
140.*fructus perceptos, ſub rub. de fruct.* affirmat. Lancelot. *ubi proximè*, & generaliter Mand. *in tract. de com-*
*miſſ.*14.*formul.commiſſionis attent.in verb. fructus.* Enim- 153
verò ſi huiuſmodi condemnatus attentans aliquam allegat iuſtam cauſam, ſe excuſandi à fructibus percipiendis, puta; quia dat aliquem tertium, qui illos percepit; tunc licèt excuſetur à fructibus, quos percipere potuit, ita ut pro eis executionem evitet, non tamen excuſatur ab iis, quos ipſemet percipit, Mil. *verbo, attentans, lite penden. fol.* 30. Achil. *deciſ.* 140. Rot. *deciſ.*23. *aliàs* 597. *ſi ſpoliatus de reſtit. ſpol.in antiq.* Creſcent. *dec.*92. Moheda. *deciſ.*2.*&* 10. Caputaq. *deciſ.*137. incipit *fructus* 1.*part.* de quo articulo nos latiùs ſuprà hac 4.*part.c.*10. *de exceſſiva fructuum, &c. verſ. quod & illud pertinet, à num.*74.*&* 75.*&* 76.*cum ſeqq.* & vide etiam ſuperiùs *n.* 41.*&* 42.

Hoc enim generale verum eſt, quòd fructuum con- 154
demnatio verificetur in fructibus perceptis per tertium,
habentem cauſam ab attentante condemnato, ut ex
Achil. & aliis Rotæ deciſionibus firmat Lancelot. Rob.
*de attent.*1.*part. cap.*3. *numero* 23.*&* 24. Quò pertinet
quod dicit Baëza *in tract. de non melior. filiabus cap.*33.
numero 6.*cum ſeqq.* quem ſequitur Mieres *de majorat.*3. 155
*part. cap.*25. *numero* 42. quòd dos data filiæ ultra ſummam taxatam per legem Regni, eſt revocanda cum fructibus.

156 Cujus etiam eſt farinæ, quod diximus de venditore bonorum debitoris in cauſa executionis rei judicatæ, vel publici inſtrumenti; nulliter tamen factæ per executorem, eo quòd minimè fuere ſervatæ juris ſolemnitates, nam propter hoc paſſim in tribunalibus hujuſmodi executiones annullantur, bonis cum fructibus debitori reſtitutis, ſoluta priùs debita pecunia, hoc eſt quæ deberi omnino, apparet ex inſtrumento, aut re judicata, non autem pretio, pro quo vendita fuère, & hoc cum legitimo interuſurio ſimul, quod cum fructibus ejuſdem rei facta omnium liquidatione proportionabiliter compenſandum eſt, ut eleganter tradunt Ozaſ. *dec. Pedemon.*160. Sequitur Joan. Franc. Bullacom. inter communes 1.*part.lib.*5.*tit. de prædiis minor. num.*16. & ex aliis Gaſp Rodr. *de ann. reddit.lib.*1.*cap.*14.*n.*61. ubi alia ponit exempla, optimè Mier. *de major.*3.*p quæſt.*25. *à num.*28. poſt Barboſ. *in l.d ver.§.fin.n.*51.*&* 52. Gab. *conſ.*33.*n* 10. *& conſ.*167.*n.*94. Nicol. Boër. *dec.*44.*n.*26. Ferra. *in pract.in form.libell.pag.* 79.*col.*1. Gama. *deciſ.* 232.*n.*5. & ejus addition. 234. qui refert Sfortiam *conſil.* 41. *lib.*1. & legentibus eſt ipſe additionator *deciſ.*40. ejuſdem Gamæ. Latiſſimè etiam idem probat poſt alios Giurba *deciſ.*105. quando executio quomodolibet ſit revocata, etiam per enormiſſimam læſionem, ſive res creditori ſit adjudicata, ſive quia ipſe emit per ſuppoſitam perſonam, ſive à tertio emptore, poſſeſſa per ſubhaſtationem, quem vide.

Quæ conſideratio non extra rem eſt, cùm nemini 157

dubium eſſe poſſit, exceſſum eſſe attentatum. Felin. *in*
cap.cum olim.cl.1.n.7 de off.deleg. Maſcar *de prob.tom.2.*
158 *concl.1007.num.22.* & exceſſus ad inſtar attentari repo-
nitur, ut poſt alios Gratian. *diſcept.forenſ.cap.335.tom.*
2.n.7. & eſt de mente Lancel. *de attent.2.part.cap.12.*
lim.53. à num.22. & ita in terminis dixit Rot. ut teſta-
159 tur Seraph.*deciſ.1068.tom.2.* dicens, quòd exceſſus in
executione cauſat attentatum, omnia quippe requiſita
attentatorum reperiuntur in exceſſu commiſſionis.
Quare quæ diximus hactenus de attentato reſpectu fru-
ctuum, intelligitur & in eo, qui virtute executionis ex-
ceſſivæ rem reſtituendam poſſidet, ut pariter ad eoſdem
160 teneatur.

Nec hos excuſat ab horum fructuum reſtitutione
titulus à judice, & bona fides (de quibus diximus ſuprà
pro contraria parte,) quoniam ſententia revocata redu-
citur ad non ſententiam, & perinde habetur, ac ſi nun-
161 quam fuiſſet ſententiatum, latè Borgn. aval. *deciſ.40.*
num.51.part.2 & lata ultima revocatoria, illa prima di-
citur illicitè præceſſiſſe & omnia retro acta pro illicitè
162 attentatis corruunt ipſo jure. Vinc. de Franc. *deciſ.120.*
& 156. Carolus de Tapia *in compilat. juris Regni Nea-*
polit.lib.5.tit.de aſſiſtentia.in rub.40.n.5. fol.216. & de-
*ciſ.188.*Gratia.*deciſ.120* Maſtrill.*deciſ.29.num.7.*Giurb.
deciſ.89. ſub n.1. Pro quo facit regula, quam tutam vo-
cat Mier. *tractatu de major.3.parte quæſt.25.n.30.l. cer-*
tum C.de re jud.l.2.C.de fruct. & litium expenſ. quòd
163 quilibet, etiam bonæ fidei poſſeſſor reſtituere tenetur
fructus, quos lite pendente percipit, adeò ut retractata
ſententia, retractata intelligatur executio, & ſi in ea ni-
hil dictum ſit, ita ut omnia in priſtinum ſtatum debeant
164 reſtitui, quæ occaſione ipſius habuit victor *in c. accod.*
verbo, univerſa, ut lite non conteſt. & quam ibi not.Bal.
& Barb.*num.77.* Ana. *ſing.472.& alleg.93.num.2.*Gall.
*conſil.37.num.28.*Bald.*conſil.147.colum.5.*Amar.*dec.75.*
*num.10.*Contar.*in l.1.in intellectum, n.3. Cod.de momen.*
*poſſ.*Grat *deciſ.220.à n.4. uſque ad 8.* & addit. Cavalc.
deciſ.40.n.51.52.& 55 p.2 Franch.*deciſ.136.* & per eun-
dem Carolus de Tapia Regius meritiſſimus Conſilia-
rius in ſupremo collaterali conſilio Neapolitano, *loco*
proximè citato.

165 Hinc meritò procedit; ut revocata ſententia, execu-
tionem etiam tacitè revocari, ut attentatorum remedio
bona capta relaxentur eodem imperio, quo fuerant
conceſſa, ac ſi facta non eſſet executio. Vinc.de Fran.
deciſ.126.& deciſ.120. Sacc.*conſil.78. num.16.* Intrigil.
lig.2.ſingul.173.num.85.appellatione non obſtante. Maſc.
de fideiuſſ.1.part.mod.18. num.14. Hieronym. Gonzal.
ad regul.de men. & alter.gloſſ.6. num.185. plures citat.
166 Giurba *deciſ.39.num.14.* & ſicut nulla præcedente ſen-
tentia commiſſio executionis fieri non potuit, nec fa-
cta valet, ita etiam ſi proceſſerit ſententia nulla com-
miſſio executionis fieri non poteſt, nec valet, ſi de facto
fiat, ut *ex l.4 §.condemnat. & l.cum nulla, ff. de re judic.*
cap.paſtoral.eodem.tit. Lancel.Gallia *conſil.61. n.33. 34.*
& 55. Vivius *deciſ.53.num.7.deciſ.304.n.5.& dec.580.*
*num.29.*Caval. *conſil.26.num.6.*Aret.*conſil.56. colum.1.*
Torniol.*conſil.79.num.50.* Beriet. *conſil.54.n.6.* Bertaz.
conſil.crim.79.num.3. Tutt.*conſil.7.num.10.vol.5.*Pereg.
*deciſ.35.num.9.*Aldouin.*conſil.110.num.84.& 85.*Caval.
deciſ.11.num.63.part.1.& deciſ.3.n.15. Giurb. *deciſ.89.*
ſub n.14.

167 Quo ſuppoſito, ſententiam revocatam non cauſare,
nec præſtare bonam fidem quoad fructuum adquiſitio-
nem, dicunt Doctores citati ſuprà *ad prin.* hujus quæ-
ſtionis, *verſ.ſed contrariam ſententiam*, &c. *num.140.* &
præcipuè Rom. & poſt eum Petr.Surd. *deciſ.15.num.21.*
Maſtrill.*deciſ.19.num.5* & meliùs *n.11.* Gratian.*dec.79.*
num.11. Cavalc.*deciſ.11.n.63.part.1. & deciſ.40. n.55.*
Cavalc.*conſil.26.num.6.*Giurb.*dict.deciſ.89. ſub num.2.*
ubi etiam dicit, quòd titulus nullus nec aliquam tri-
buit exceptionem, aut effectum, *l. quoties, ff. qui ſatiſd.*
*cogan.*Rebuff.*conſil.190.*Mareſc.*lib.1.var.reſol.c.94.n.35.*
nam titulus invalidus habetur pro non titulo, *leg.nec ul-*
*lam,§.item in fin.ff.de petit.hared.*Marcab. *conſ.10.n.59.*
Eugen.*conſ.43.n.29.*Vivius *dec.22.n.8.*nec opitulatur ei
qui poſſidet ex illo titulo, Afflict.*dec.271.n.5.& dec.228.*
& in c.1.§.præterea,gl.3.n.4 tit.qua ſint.prin.cauſ.benef.
*amit.*Ruin.*conſ.166.in fin.vol.C.*Rolan.*conſil.41.n.31.vol.*
*5.*Gratia.*diſcept.foren.cap.45.n.35.*Surd.*conſil.28.n.53.*
Morot.*conſil.58.n.9.*

Sed huic quæſtioni ſucceſſivè quæro, ſi eſt appella- 168
tum ab executore executorialium per condemnatum,
pro cujus cognitione ſolet cauſa delegari, & committi
cum clauſula (parito judicato) quæ illius eſt effectus, ut
non poſſit quis audiri, niſi facta priùs integrali execu- 169
tione, adnotata *in cap.fin.de reſt.ſpol.* Steph.*de liter.juſt.*
§.dicendum num.82. Veſtr.*in praxi lib 8.cap.3. num.10.*
Mareſcot. *variar.reſolut. lib.1. cap.87.à num.1.* dicens,
quòd cùm dicta clauſula proferatur per ablativum ab-
ſolutum, tribuit juriſdictionem conditionalem, videli-
cet quatenus ſit paritum judicato, & non aliter, *l.à te-* 170
ſtatore,ff.de condit.& demonſtr.cap.cum delicta, de reſcr.
Pariſ.*conſil.94.n.8.& conſ.45.n.6.lib.4.*Tiraq.*de retract.*
*conventio,§.2.gloſſ.unic.n.3.& 4.*Put. *deciſion.285. lib.2.*
Caputaq *deciſ.150.part.1.* unde in primis, & ante om- 171
nia poſſeſſio dimittenda eſt, & fructus, & expenſæ uſ-
que ad obolum debent reſtitui, anteaquam in cauſa
procedatur, aliàs geſta ante paritionem ex defectu ju-
riſdictionis erunt nulla. ut in dictis locis, & per Puteum
*deciſion 429.lib.2.*Mareſcot.*ubi proximè ſub num.5.* ubi
teſtatur ita fuiſſe reſolutum per Rotam pluries, ut in
una Calagurritana Capellaniæ Sanctæ Crucis 13. Ja-
nuarii 1589. coram Orano, & in una Pampilonen.Pa-
rochial.4.Maij 1591.coram Penia.& in alia Foren. Pa-
rochial.1. Julij 1602. coram Litta. & de eodem anno in
alia Pampilonen. Priorat. 26. April. coram Ludoviſ. 172
etiamſi eorum fructuum fiat o latio, etiam liquido-
rum, cùm ſint eum effectu reſtituendi, ad hoc ut tol-
latur ſuſpenſio juriſdictionis. Stephil.*loco citato nume-*
ro 82. & ita fuiſſe pluries terminatum per Rotam, cu-
jus affert deciſiones, firmat Mart. *dict. cap.87. num.4.*
5.& 6.

Quo ſuppoſito, duo quærenda ſunt, primo an dicta 173
clauſula (parito judicato) operatur quoad fructus quan-
do facta eſt rei reſtituendæ condemnatio, & nihil de
fructibus expreſsè dictum fuit; an ſecundus executor
datus cum data clauſula (parito judicato) excedet, &
nulliter procedet; ſi utatur juriſdictione anteaquam
paritum ſit, etiam per prædictorum fructuum non ex-
preſſorum actuali reſtitutioni.

Et quòd non excedet, nec procedet nulliter, videtur 174
probandum ex eo, quod expreſsè firmat Mareſcot. *va-*
*riar.reſol.lib.1.c.87.n.24.*dum dicit, quòd quamvis dict.
clauſula operetur ut non poſſit quis audiri, niſi facta
integrali executione (ut dictum eſt) nihilominus iſtum
effectum reſtringi, ut locum non habeat ultra judica-
tum, *l.1.C.ſi plures una ſententia*. quæ doctrina indubi-
tabilis eſt, & veriſſima, ipſe tamen reddit exemplum di- 175
cens (unde ſi aliquis fuerit condemnatus, reſtituere rem,
& nihil dictum ſit de fructibus, clauſula (parito judica-
to) non operatur quoad fructus, juxta, *l.certum.C.de fruct.*
& lit expenſ. Dec.*conſ.43.n.4.* Natt.*conſ.112.*) Quod & 176
ex eo comprobat, quia ſi quis vigore inſtrumenti tenea-
tur ultra rem aliquam, etiam ad intereſſe; ſi tamen non
fuit condemnatus ad intereſſe, ſed ſolùm ad rem, non
erit parendum quoad intereſſe. Decius *conſil.51.in pr.*
& teſtatur *num.25.* ita fuiſſe terminatum à Rota in una
Aret.bonor.12. Januarii 1538. Ex quo ſequitur, quòd
cùm dicta clauſula non operetur horum fructuum re-
ſtitutionem, ſimiliter ſuſpenſa non ſit juriſdictio judicis,
cui cauſa appellationis ab executione commiſſa eſt cum
dicta clauſula, & per conſequens procedet validè, &
cum juriſdictione.

177 Sed veriorem eſſe contrariam ſententiam, imò in
utroque caſu erraſſe manifeſtè Mareſcot. dictum exem-
plum conſtituendo, cum dict. clauſula (parito judica-
to) horum fructuum, tacitè & virtualiter in ſententia
comprehenſorum reſtitutionem operetur; probatur
178 evidenter; quoniam quando ad rei reſtitutionem quis
eſt condemnatus, tacitè virtualiter, & per juris ſubau-
ditionem veniunt fructus vigore verbi (reſtitutio) quo
utitur ſententia, quando ſcilicet, ſumus in judicio, in
quo ejus natura fructus aliàs veniunt, & illorum tacitè
intelligitur facta condemnatio, latè comprobavimus
hactenus, & evidentiùs ſuprà hoc *lib.4. cap.9. verſicul.*
179 hinc & in illam labimur, *&c.à num.19.* ubi adeo videri
factam condemnationem eorundem, ut executio in il-
lis debeat fieri & executor in ea non excedat, quia quod
tacitè in ſententia intelligitur, aut quod ex ea tacitè
neceſſariò infertur, dicitur in ea expreſſum, ex Eſcacia
de app.q.27.lim.6. memb.9.n.70. & 71. & nos pluribus
citatis paſſim probavimus in diſcurſu hujus tertiæ
partis.
180 Sed illud quod licèt non ſit expreſſum in ſententia,
ſi tamen tacitè ineſt, & ſubauditur, atque ſubintelligi-
tur, comprehenditur ſub dict. clauſula (parito judica-
to) uti cætera, quæ in re judicata exprimuntur, quia
in illo verificatur doctrina ſuprà poſita per Mareſcot.
181 ut non operetur clauſula ultra judicatum, cùm ſatis
judicatum dicatur quod neceſſario inducitur, & colli-
gitur. Et comprobatur ex eo, quod dicit ipſe Mareſc.
dict. cap.87. num.25. quòd ſi ſententia lata eſt in judi-
ciis univerſalibus, quia ſicut ſententia lata generaliter
faciat rem judicatam in omnibus pertinentiis, poſtea
in executione declaratis, & liquidatis, ita etiam dicta
clauſula (parito judicato) operatur quoad illas etiam
non expreſſas in ſententia, ſed tacitè ſubintellectas à
jure, Rot. *deciſ.110.n.14* juncto *num.35. part.1.diverſ.*
quia omne illud ſive perſona, ſive res, in qua locum
habet rei judicatæ executio, ſub dicta clauſula com-
prehenditur.
182 Et quòd dicta clauſula operatur in iis omnibus, in
quibus ſententia tranſit in rem judicatam, vel alias
meretur executionem, probat Mareſcot. *variar. reſol.
lib.1.cap.87.n.30.* ex eo, quia reſcriptum Principis reci-
183 pit interpretationem à jure communi, cum quo ſe con-
formare cenſetur, *l. reſcripta. C. de precibus Imperatori
offerendis.l.2.C.de diverſ.reſcipt. c.cauſam quæſt.de reſcr.*
Steph. *de lit.juſt.tit.de ſanatio.proceſſ.cap 4. n.4.& ſeqq.
fol.*419 Eſcacia *de appell.q 17.lim.6.memb.7. a n.123.* &
iterum *in quæſt.16.lim.1.à n.86.* Marqueſa *de commiſſ.1.
p.c.10.ad princ.*
184 Hinc eſt quòd ſi executoriales expediuntur contra
legitimum contradictorem, cui ſcilicet cauſa, & defen-
ſio principaliter competit, cauſáque ſit non doloſè de-
fenſa, tùm tacitè præjudicent tertio ſecundariò & in
conſequentiam, etiam ſi expreſsè non ſit condemnatus
juxta *l.ingenuum,ff.de ſtatu hominum.* Decium *conſil.341.
num.7.* Alexand. *in l. ſæpè num.58.76.& 84 ff.de re jud.*
185 Gabr. *conſ.48.n.10.55.& 42.lib.1.* Pariſ. *conſ.12.n.16.
lib.1.* & etiam ſucceſſori. Aym. *conſ.10. num.8.* Jofred.
conſ.10.num.13.& ſeqq. Tiraq. *de nobilitat.cap.35.num.4.*
Covarr. *pract.quæſt.cap.13.num.6.* Mohed. *d.c.217.* ideo
pariter dict. clauſula (parito judicato) illum afficit,
& contra illum, etiam non expreſsè condemnatum
186 operatur, ut tenet Mareſcot. *variar. reſolution. lib.1.
c.86.à num.35.cum ſeqq.* qui quidem *à num.35. & ſeqq.*
ex eadem ratione idem operari affirmat contra ter-
tium rei litigioſæ emptorem, cui virtualiter nocet ſen-
tentia (ut alibi ſuo loco latiùs diximus) quia ſcilicet
locum contra illum habet executio rei judicatæ, latæ
contra venditorem, a quo cauſam habet ſive mediatè,
ſive immediatè, ut late ibi per eum. Ergo cùm in noſtro
caſu, quando ſententia quis eſt condemnatus ad rei
reſtitutionem, fructus etiam virtualiter intelligantur

comprehenſi, & in illis rei judicatæ locum habeat exe-
cutio, ex his quæ dilucidè & ampliſſimè explicuimus
ſuprà *d.c.9.à n.93.* merito etiam illos comprehendit d.
clauſula (parito judicato) & dum non præſtantur, com-
miſſionis juriſdictio remanet ſuſpenſa, tanquam non-
dum ſequuta, & impleta conditione.
E converſo autem quando res judicata virtualiter 187
non afficit rem, aut perſonam, puta, quia tertius reve-
lantem exceptionem oppoſuit contra quem executio,
nec procedit. Ideo nec dicta clauſula (parito judicato).
latè Mareſc. *variar.reſol.lib.1.c.86.à n.42.cum pluribus* 188
ſequentibus, uſque ad n.56. ubi etiam quæ dicatur exce-
ptio revelans vel non, ſecundùm naturam judicii exe- 189
cutivi.
Hinc etiam eſt, quòd cùm ſententia nulla maximè 190
mereatur executionem, ſecundùm ea quæ copioſè di-
ximus ſuprà *2.part. cap.9.* & paſſim alibi, pariter clau-
ſula (parito judicato) nihil operatur, ut tradit Roman.
conſ.134 num.1.& ſeqq. Felin. *in c. cauſam quæſt.num.6.
verſ.& iſtam regulam, de reſcript.* Ferret. *conſil.308.n 5.
verſ.nec obſtat.* Caputaq. *dec.266.part.2.* Rota *dec.100.
num.12.part.1.diverſo.* ubi hæc clauſula fuit intellecta
conditionaliter, hoc eſt quatenus adeſſet judicatum,
tenet Mareſcot. *dict.cap.87. numero 10. & ſeqq.* ubi re-
ſtatur, hoc idem fuiſſe reſolutum in una Toler. Capel-
læ. 14. April. 1595. coram Cardinali Mali. & iterum in
una Favon. Monaſter. 20. Junii. 1607. coram Penia. in
qua poſt arduam diſputationem prævaluiſſe tandem
opinionem, clauſolam iſtam intelligi vigore ſententiæ
validæ, quia ſententia nulla nihil eſt, quo loco adver-
tit etiam ad hunc effectum nullitatem debere eſſe evi-
dentem, & ex eiſdem actis reſultare debere, de quo nos
latè *d.3. p.c.9.a princ.*
Quod & idem repetitur in ſententia notoriè injuſta 191
cujus, injuſtitia notoriè conſtet ex actis, quia ſimiliter
& eo modo, cùm tali rei judicatæ ſit denegata executio
minimè operatur clauſula (parito judicato,) explicat
optimè Mareſc. *d.c.87.n.53.* & latiùs de utraq, ſententia
tam nulla, quam evidenter injuſta cujus nullitas, & in-
juſtitia notoriè patet ex actis; proſequitur ipſe Mareſc.
d.lib.1.c.86.a num.28.cum ſeqq. plures Doctores ac Rotæ
deciſiones allegans.
Igitur ex ſupradictis ſatis comprobatum reliquimus 192
dictam clauſulam comprehendere fructos virtualiter
in ſententia comprehenſos, quando ſententia verbo
(reſtituere) uſa eſt in judiciis, quibus ſui natura veniunt,
ac per conſequens donec reſtituantur, nec cenſetur ju-
dicato paritum, nec interim juriſdictionem ſuſpenſio-
nem evaſiſſe, ac ideo ſi ante tempus integræ portio-
nis ea utatur judex, nulliter procedet, eritque ap-
pellatio quoad utrumque effectum legitima judi-
canda.
Nec obſtant Doctores citati à Mareſc. à princ. hujus 193
quæſtio, pro contraria parte, ſcilicet Decius & Nat.
quia id, ad quod citantur, non probant, ſed illud dun-
taxat, ut ſententia non operetur ultra id, quod ex ea
neceſſariò infertur. quod veriſſimum eſt, & ſic tantum
abeſt, ut noſtræ officiant reſolutioni, quinimo illam
directò comprobant.
Nec etiam obſtat ipſe Mareſcot. quia regula per eum 194
appoſita ibi *dict.n.24.* nempe; ut clauſola non operetur
ultra judicatum, quæ veriſſima eſt ex ſupradictis intel-
lecta ſecundùm jus, repugnat eius exemplo, prout pro-
bavi. Et ſic reſpondendum eſt, vel manifeſtè erraſſe Ma-
reſc. vel illum ſalvando, ut procedat in iis judiciis, in
quibus alias fructus non veniunt ſui natura de quibus
ſententia, etiam utendo verbo (reſtitutio) non ſubin-
telligitur.
Nec obſtat illud de intereſſe, quod ex Rota adducit,
quia cum intereſſe fuit in ſententia omiſſum, omiſſum
intelligitur, nec ullo pacto tacitè in rei reſtitutione
ſubauditur, nec hoc ius dictat, de quo nos ampliſſimè

ſuprà *c.9. à pr.* ac ideo juſtiſſimè determinatum fuit ita
à dicta Rota, ut non ſubintelligatur.
195 Ulterius quæri poteſt, an facta per ſuperiorem de-
claratione, executorem exceſſiſſe; an tunc tota execu-
tio reponenda eſt, an duntaxat pro ea parte, pro qua
exceſſit. Et quòd non ſolum exceſſus, ſed etiam ſit tota
196 executio reponenda, probatur primò, quoniam decre-
tum judicis, ſeu mandatum relaxatum ultra ſummam
debitam in totum eſt nullum: & etiam pro ſumma de-
bita non ſuſtinetur, ſed revocatur in totum ratione
individuitatis, ſecundùm B. Caſtrenſ. & alios *in l. ſi non
ſortem, §. ſi centum, de condict. indeb.* quam ſententiam
paſſim ſequi Rotam teſtatur Put. *deciſ. 323. libr. 1.* non-
197 nullas ejuſdem Rotæ deciſiones refert, & ſequitur Ma-
reſcot. *var. reſol. lib. 2. cap. 6. num. 1. & 2.* quia cùm ſit de-
cretum relaxatum partim ex cauſa vera, partim ex cau-
ſa falſa, & pro non debito, ratione individuitatis nul-
lum eſt, & revocandum in totum, etiam pro ſumma
debita Afflict. *deciſ. 218.* Roma *in l. 1. §. penult. ff. de ver-
bor. oblig. & conſil. 454. num. 12.* ut poſt Marſ. Cort. Jun.
Natt. Roland. Anch. & alios refert Petr. Surd. *deciſ. 45.
n. 3. dec. 74. n. 8. conſil. 39. n. 5. & conſ. 217. n. 17.* Milanen.
deciſ. 14. num. 81. & 82. lib. 1. Boni. *conſ. 3. num. 2.* Tiraq.
lib. 2. de retr. §. 23. gloſſ. 2. num. 23. Pancirol. *conſ. 231. n. 13.*
Cart. *deciſ. 139. n. 3. & 22.* Coſta *de ratione rata, quæſt. 26.*
Caval. *de uſufr. num. 109.* Barni *deciſ. 6. num. 6.* Cancer.
198 *in p. 3. reſol. cap. 17. de ſent. num. 328.* Inttigil. *ſingul. 173.
num. 3.* Sfort Oddus *conſ. 96. num. 16.* Gama. *deciſ. 40. n. 4.*
Giurb. *dec. 89. ſub n. 2. verſ. unde eſt quod revocata ſentent.*
&c. & quod ratione exceſſus ſententia ſit in totum nul-
la, cùm ſit individua, latè comprobat Gratian. *in diſce-
ptat. foren. cap. 162. à num. 18. cum ſeqq. tom. 1.* plures alle-
gans.
199 Secundò probatur; quoniam adiudicatio, ſeu datum
in ſolutum, debet fieri pro menſura debiti, ſi autem fiat
plus debito, vitiatur in totum, & etiam revocatur pro
parte debiti, *l. non ſortem §. ſi centum, ff. de condict. indeb.*
ubi B. & Iſſ. *col. 1.* plenè Alexand. *in l. juſtè poſſidet. col. 5.
& 6. ff. de acq. poſſ.* Marant. *de ord. jud. 6. p. actu ſi. de exec.
ſententia num. 20.* Gratian. *in diſcept. foren. tom. 2. c. 162.
num. 33.*
200 Tertiò corroboratur hæc pars, quoniam fideiuſſor
obligatus pro majori ſumma, nec valebit obligatio
etiam pro minori, ad quam tenebatur ſecundùm verio-
rem opinionem, juxta gloſſ. *in §. fidejuſſores inſt. de fide-
juſſ.* B. *in l. grege §. illud n. 2. & 3.* ubi teſtatur de una opi-
nione; *ff. de fidejuſſ.* Anton. Gom. *lib. 2. cap. 17. n. 2.* ubi de
communi, quidquid ipſe contrarium ſequatur Seraph.
privil. juram. 107. n. 70. (ubi aliis ſimilibus comprobat.)
Iſſ. *l. 1. §. ſed & ſi mihi, col. 3. in prin. verſ. ſecundo in quan-
tum n. 6. de verbor. oblig.* & hanc eſſe magis veram, & in
praxi receptam, teſtantur Cevall. *in contra comm. q. 382.
in fin. n. 6. verſ. ſed contrariam opinionem in q. pr.* Gratian.
in diſcept. foren. c. 162. tom. 2. quia datur pro forma à le-
201 ge, ut fideiuſſor non obligetur in plus, quam principa-
lis, *l. grege*, & ex aliis rationibus conſideratis per eun-
dem Gratianum quidquid ſit in acceſſoriis, & reſpectu
202 pœnæ, in quibus valet obligatio fideiuſſoris in plus,
quàm principalis. Bart. *in l. centum. Capua n. 6.* & ibi Iſſ.
n. 5. ff. de eo quod certo loco. Idem Iſſ. *in l. 2. §. fin. n. 6. ff. qui
ſatisd. cogun.*
203 Hinc locationem factam per Eccleſiam ultra novem
annos nec in tempore permiſſo ſuſtinetur latè Mareſc.
variar. reſol. lib. 2. c. 25. à n. 8. & ſupra. Rodoan. *de rebus
Eccleſiæ q. 6. de loca rerum Eccleſ. §. item ex præmiſſis in
fin. n. 27.* Gratia. *ubi proximè, n. 22.* ubi alia adducit ſimi-
lia, quibus omnibus videtur exceſſum omnem execu-
tionem vitiare
204 Sed contrarium iure verius eſt, praxique receptius
eſſe arbitror. Primò, quoniam exceſſus aliud quid eſt
de per ſe diverſum, diſtinctum, & ſeparatum à ſententia,
& commiſſione executoris, text. optimus *in l. diligenter,
ff. mandati l. ſi itaque mandatum, de jur. l. ſed & ſi ante ff. ad
Trebell. l. parui, in fin. ff. de excep. arbitr.* plures Doctores
adduximus ſuprà *hac. 4. p. 143. verſ.* executor qui execu-
toriales excedit, *&c. à n. 65.* ubi etiam, quòd propterea
dicitur novum quoddam gravamen, & meliùs etiam
cap. 4. à fin. à n. 28. & ſupr. ſed in actibus dividuis, & ſe-
parabilibus, ut utile per inutile non vitiatur, nec totus
actus propter exceſſum reſcinditur ut tenent omnes 205
Doctores ſuperiùs citati in primo fundamento contra-
riæ partis.
Et magis in ſpecie apparet etiam in una, eadémque 206
ſententia, continente ſeparabilia capitula, valida eſt in
eo, quod non excedit, licèt exceſſus annulletur, veriorem
opinionem dicunt ex B. *in l. 1. C. ſi à non compet. judice.*
Salic. *in l. 2. Cod. de reſcind.* cum aliis per Cevallos *q. in con-
tra comm. q. 60.* Doctores *in l. 1. Cod. ſi adverſus rem judi-
catam.* Card. *conſ. 29. col. 2. ante med. verſ. ſecundo ſi quan-
do,* veriorem etiam dicit Gratian. *in diſcept. for. c. 162. à
n. 24.* ubi alias declarationes adiicit. Ergo multò fortiùs
dicendum eſt in noſtro caſu, quia exceſſus eſt ſeparatus à
ſententia, & commiſſione, & ita Doctores omnes in d.
1. fundamento citati loquuntur, quando judex relaxat
novum decretum pro majori ſumma, qui eſt caſus longè
diſtinctus à noſtro.
Deinde & ſecundo; quoniam ſi propter exceſſum 207
executoris tota reponeretur executio, maximum ſe-
queretur abſurdum, cum res judicata, & ejus effectus
ſubverteretur penitus, propter quod vitandum, non ab
executione permittitur appellatio; ſed duntaxat ab 208
exceſſu, cujus cognitio tantummodo devolvitur ad ſu-
periorem, nec ultra poteſt ſe intromittere, text. opti-
mus *in l. ab executore, ff. de appellat. recip. l. 15. tit. 23. p. 3.*
diximus & probavimus ſuprà *hac 4. part. cap. 4. ad p. d.
num. 38. & ſeqq. & cap. 5. verſ.* ſed melior ac probabi-
lior, *&c. à num. 192.* & per totum capitulum proba-
vimus, quòd ab exceſſu admittitur appellatio dun-
taxat.
Et hanc conſiderationem probari mihi reperio per
Bal. *in l. 3. terminato col. 4. verſ. pone quod n. 17. C. de fruct.
& lit. expenſ. & in Marg. in verbo, appellari poteſt à ju-
ramento.* Lanfr. *in cap. quoniam contra, fol. penult.* quem
refens ſequitur Nicol. *tractatu de concord. gloſſ. concord. 6.
fol. 32. fol. 194. num. 74.* Sigiſmund. Eſcacia *tractatu de
appell. quæſt. 17. limit. 10. num. 58.* dum dicunt, quòd con- 209
demnatus in expenſis, non poterit appellari à tota ex-
penſarum taxatione facta per executorem, ſed tantùm
ab exceſſu. Reddunt rationem; quia ſi à tota taxatione
expenſarum appellaretur, foret reſcindere pronuntiatum
& ſententiam, foréique potiùs appellare ab ipſa ſenten-
tiæ executione, quàm ab exceſſu: quia cùm præſuppo-
natur ampliùs non poſſe à ſententia appellari, in qua
adeſt condemnatio expenſarum, quia vel tranſierit in
rem judicatam, vel adſint tres conformes; pariter non
poterit appellari à tota taxatione, quia eſſet potius ap-
pellare à ſententia contra juris prohibitionem permit-
tentis duntaxat ab exceſſu.
Et hoc eſt quod voluit Rot. Rom. ut teſtatur Seraph. 210
deciſion. 938. apud eundem 2. tom. dicens, quòd executio
propter exceſſum in ſumma revocatur, non tamen ip-
ſum mandatum executorium. Itaque cùm non poſſit ap-
pellari propter tot inconvenientia, nec ad ſuperiorem
devolvitur niſi exceſſus cognitio: non poterit in totius
executionis revocatione ſe intromittere, quia ultra id
quod in judicium deductum eſt, excedere poteſtas ju- 211
dicis non poteſt, & de qua re cognoverit judex, de ipſa
quoque pronunciare debet. *leg. de qua re, ff. de judic.* &
ſic exceſſus vitiatur, ſed non vitiat. E converſo autem
aliud conſideratur abſurdum, nempe ſententiam latam
ſuper exceſſu, & ſic ſuper acceſſorio præiudicare princi-
pali, ſcilicet, executioni, quod omnino negandum, &
vitandum, & in iſtis terminis, quòd ſuperior non poſſit
cognoſcere niſi de nudo articulo exceſſus, à quo eſt ap-
pellatum

pellatum, probant Guido Papæ *q.54. n.2.* Vinc, Caroc.
except.65.n.4.
212 Cui fundamento rectè convenit, quod dicit Philipp.
Franch. *in cap. dilect. num.11. de appellat.* quem referens
ſequitur Eſcacia *de appellat. quaeſt.17. limit.1. num.56.* ut
judex ſuperior, qui cognoſcit de cauſa appellationis à
ſententia lata ſuper nullitate alterius ſententiæ, non po-
terit in iſta appellatione cognoſcere de injuſtitia ſen-
tentiæ, ſed ſolum ſuper nullitate. Reddunt rationem;
quia cùm iſte judex non poſſit adiri niſi ſuper nullitate
ſententiæ dumtaxat, non poterit niſi de ea cognoſcere,
quia non eſt ſuper ſimplici injuſtitia aditus, nec eſt
hoc pretium, ac ideo appellationis judex ſuper eo non
acquirit juriſdictionem, optimè Bal. *in l.4. ſicut propo-
nis in fin. C. quomodo, & quando judex.* Franc. *in cap. di-
lecto 63. quaeſt.10. ſub num.24. verſ. ſed adverte quia Bal.
de appellat.* idem Eſcac. *de appellat. quaeſt.11. n.127.* ergo
idem dicendum in noſtro caſu, quòd cùm ſuper nulli-
tate, & exceſſu non ſuper ſimplici gravamine, & inju-
ſtitia ſit dumtaxat aditus ſuperior, minimè poterit ſe
intromittere ultra in libello deductum, non conſentien-
te parte. Quibus adde quæ ſuprà diximus *cap.4. ad fin.
à n.38 & ſupra.* quare cùm exceſſus ſit quid ſeparatum
à commiſſione, & executione, ipſum non debet totam
vitiare.

213 Tertiò & in noſtris terminis, quòd exceſſus non vi-
tiet totam executionem; dicit communem Curt. jun.
conſ.79. num.2. quem referens ſequitur Anton. Gravat.
in addit. ad praxim Veſtrii lib.5. cap.2. ſub num.10. lit. E.
dicentes, quòd exceſſus, & quod præter formam man-
dati factum eſt, adeò nullum ſit, ut retractandum, ac re-
ponendum, non in totum, ſed quatenus forma excedi-
tur duntaxat, & ita communiter apud omnia tribuna-
lia practicatur.

214 Deinde & quartò probatur, quoniam quando ex
actis conſtat de veritate, decretum non revocatur in
totum, ſed prætextu erroris & exceſſus, ſed ſoluto ex-
ceſſu dumtaxat ad ulteriora proceditur, cùm ſententia
declaretur ex actis, ita Alexand. *conſ.49. n.9. lib.2.* Curt.
jun. *conſil.179. n.2. part.2.* & ita fuiſſe tentum in una Pe-
ruſi. executionis 18. Decemb. 1595. coram Pœni. refert,
& ſequitur Marcſcot. *variar. reſolut. lib.2. cap.6. n.9.* qui,
ita intelligendos eſſe Doctores ſuprà citatos in primo
fundamento pro contraria parte, dicens etiam æquio-
rem ad evitandos inanes circuitus, & ne litigantes in
modicis graventur expenſis, ſecundùm Angel. & alios
in l. ſi finita, ff. de damno infecto. Aymon. *conſ.46. num.7.*
Gozad. *conſ.21. n.35.* ubi teſtatur de communi. Sed cùm
in noſtro caſu appareat de vero debito evidenter, atque
notoriè ex ſententia, & re judicata, quæ reddit rem in-
dubitatam, *ex l.1. & toto tit. ff. de re jud.* nihil mirum,
ut dumtaxat exceſſus reponatur.

215 Et hinc eſt, quòd excedens modum caſtigandi, aut
defendendi, non punitur pro toto, & pro omnibus per-
cuſſionibus, ſed ſolùm pro illis in quibus exceſſit
modum, & ſic non punitur pro toto, ſed pro exceſſu
dumtaxat. Petr. Anchar. *in clem.1. de hom.* Hippolyt. de
Mar. *in cap.1. circa fin. de hom.* Alexand. *conſil.2. colum.5.
vol.7.* Petr Philip. Corrat. *conſ.204.* incipit *pro deciſione,
in fin. vol.1.* B. Bal. Angel. & Doctores *in l. ſi adulterium
cum inceſtu. §. Imper. ff. ad l. Iul. de adulter.* Angel. *in l.
Gracch. C. de adult.* Cyn. *in l.1. C. unde vi,* qui alios citat
text. & per eum ibi Bal. *in l. ſed ſi quacumque, ff. ad leg.
Aquil.* latiſſimè, & eleganter, plura exempla inſerens ad
propoſitum, Hippol. de Marſil. *in pract. crim. §. quoniam
à n.60.* & iterum *à n. 90. cum ſeqq. fol.74. & 75.* & ita
216 dicit Gaſp. Rodrig. *de ann. redd. lib.1. c.18. n.29.* quòd ex-
ceſſus, qui ſeparari poteſt, & in quo non peccatur, niſi
in exceſſu, vitiatur, ſed non vitiat totum, quia pœna non
excedit delictum, *l. reſcriptum, ff. de his quibus ut indig.*
ubi ſic plura juri intelligit, & interpretatur. Hinc etiam
videmus, quod in attentatis dumtaxat quod eſt atten-
tatum reponitur, cum quibus remanet ſatisfactum ad
argumenta in contrarium adducta. Pro quibus pote-
ris etiam videre Marcſcot. & Grat. *locis ibi allegatis.*
Ex quibus quidem deducitur reſolutiva concluſio, quòd
exceſſus repoſitio non, comprehendit totam executio-
nem, ſed dumtaxat exceſſum, qui non vitiat, ſed vitia-
tur, & ita communiter practicatur.

Sed ſucceſſivè illa ſe offert ingens tollenda difficul- 217
tas: an facta ſemel repoſitione, vel aliter executa ſen-
tentia, qua quis ad rem reſtituendam, vel tradendam
fuiſſet condemnatus, ſi iterum res ipſa in poteſtatem
condemnati deveniat, an paruiſſe dicatur ſententiæ, &
an ipſemet judex virtute executorialium poſſit iterum
rem prædictam à condemnato avocare, vel an novo ju-
dicio experiundum ſit adverſus ipſum poſſeſſorem rei.

Et partem negativam, imò quòd non poſſit ipſemet 218
judex vigore rei judicatæ ſemel executæ rem ipſam
iterum recuperare, ſed quòd novo judicio opus ſit,
probatur, nam ſemel facta executione jam effectum 219
ſuum ſententia habuit, & ideo cauſa, quæ ſemel effe-
ctum ſuum produxit, ea poſtea ceſſante, non tamen ceſ-
ſat effectus. *l. fin. in princ. ff. de ſolut.* cum multis aliis
ſimilibus latè cumulatis per Tiraquell. *in tract. de cauſa
ceſſante, limit.8. per tot.* actionémque, & obligationem
ſemel extinctam non reviviſcere, nec revocari, etiam ſi
res redierit ad priorem ſtatum, *l. inter ſtipulantem. § ſa-
cram, ff. de verb. oblig. l. qui rem, §. aream, ff. de ſolutio. l.
Mævius, §. duobus, de legat.2. cap. quarit, de conſecrat.
diſt.4.* cum ſimilibus.

Secundò & in terminis probatur, nam condemna- 220
tus, & obligatus ex ſententia, vel contractu ad rem tra-
dendam, ſi eam ſemel tradiderit, eſſe liberatum, nec re-
viviſcere obligationem, etiam ſi eadem res ad illum
denuo revertatur, docet gloſ. *in l. ab emptione, in gl. ma-
gna,* & ibi Bart. *col.2. ff. de pactis, & in l. ſi cum fundum
venderes, in verbo, tradat. ff. de contrahend. emptione, &
in l.3. §. unde vi, in verb. vindicare, ff. de vi & vi arm.*
& eadem gloſ. *in l. Claudius, in gloſ.1. poſt med.* & ibi B.
*ff. qui potio. in pign. habeantur, & in l. Pomponius §. ſed ſi
is, in verbo, de ration. in fin. de procur. & in auth. ſacram.
pub. in gloſ. penult. C. ſi advérſ. vendit.* quod & idem
voluerunt Jacob. Aret. B. Imol. Paul. Caſtr. Roman. &
cæteri recentiores *in l. permiſceri,* quæ eſt penult. *§. ſpe-
cies, ff. de a. quir. poſſeſſ.* Bartol. Bald. Paul. Caſtrenſ. Raph.
& Alexand. *in l. fideicomiſſ. § meminiſſe, ff. de legat.1.* Petrus
Jacob. *in tit. de condict. ex lege, qua pro re donata compet.
colum.2. verſic. item rectè dicitur.* Angel. *in l. qui reſtitui.
ff. de rei vind. & in l. ſed & ſi poſſeſſori in princ. de jure-
jur. & conſil.34. Conſtant. col.2.* Petr. Anchar. *in clem. ne
Romani, §. porro, de electione.* Paul. Caſtr. *in l. qui penden-
tem,* per illum text. *ff. de actio. empt.* Barba. *conſ.22. Deum
innoc. col.5.* junctis ſequentibus, *lib.3.* Corn. *in l. ſi quis
hæredem, colum.2. C. de inſtit. & ſubſtit.* Lanfran. *in tract.
de arbitrar. quaeſt.41. ult. part. principal.* Iaſ. *in §. actionum,
num.148. Inſtit. de actio.* & facit text. *in leg. à D. Pio, §.
ſi poſt addictum, ff. de re jud. & in l. Neſen. §. fundum,*
junctis notatis per Doctores, *ibi,* maximè Iaſ. *in pr. not.
eod. tit.*

Deinde & tertiò, quoniam ſuper noviter attentatis 221
judex delegatus non habet juriſdictionem, poſtquam
ſententiavit, niſi circa executionem intra annum. Abb.
*in c. quaeren. in princ. n.6. verſiculo intellige hanc diſtinctio-
nem, de offi. deleg.* Hinc licèt inſtrumentum, & ſententia
habeant executionem paratam; tamen ſi ſemel fuit ob-
tenta executio, & bonorum adjudicatio, non poteſt ite-
rum agi via executiva, prætextu quod non potuerit 222
conſequi rem adjudicatam, quia facta ſemel ſolutione
extinguitur inſtrumentum, Petr. Anchar. *in conſil.40.
viſa petitione, per totum,* ubi in fine, quòd via ordinaria
agit ad manutentionem rerum adjudicatarum, Tuſch.
Card. *pract. concl. tom.4. litera I, concl.240. n.50. & litera
E, concl.493. n.8.*

224 Hinc bonorum poſſeſſio ex l.fin.C.de edicto D. Adr.
aut ex interdicto quorum bonorum, aut petitione hæ-
reditatis ſemel conceſſa, & ab hærede obtenta, am-
pliùs nec ei competit, nec conceditur, etiam ſi deji-
ciatur ab ea, Alexand.conſ.173.viſo puncto,n.2.& 3.lib.
5. Anchar.conſil.189.n.6.verſic.præterea poſito. Cardin.
Tuſch pract.concl.tom.3.litera E,d.concl.490. à n.9. cum
ſeqq.

Sed contrariam partem, imò quòd condemnatus ex
225 ſententia ad rem reſtituendam, ſemel an reſtituerit, ſi
ad eum res ipſa iterum devenerit, poſſit ab eo iterum
peti executio ejuſdem ſententiæ, tanquam ab eo non ſit
liberatus, qui rem iterum recuperavit, tenent Oldrald.
in leg. Titio centum, per illum text ff. de condit. & de-
monſtrat. dicens, quod ſi arbiter juſſerit mihi fundum
reſtitui ſub pœna, & adverſarius reſtituerit, ſed poſtea
iterum occupat. cadit in pœnam compromiſſi,& in ter-
minis de ſententia tenent Jacob. Butr. Gulielm. cum
Bart. Bald. Salicet.& Fulgoſ. in l. ſed & ſi poſſeſſor. verſ.
proinde, ff. de jurejur. & idem voluerunt Cyn. & Bald.
ſubobſcurè tamen in l.ſi quis hæredem, C. de inſtitut. &
ſubſtit. & clarè ipſe in l.qui licitam, in princip. per illum
text C. ut lite pendent. & in l.debitori, column.2. verſic.
ſed videamus, C.de pactis, & in cap.cum in cunctis, col.2.
verſicul.ſed quia ſi habuerit, de electio, & in cap. ſignific.
poſt princip.de officio delegat. & in cap. quærenti, poſt me-
dium, eodem titulo, & in §. ſi facta, column.2. verſiculo
extra quare, titulo ſi de feud.fuer.controverſ. inter dom.&
agnat. Angel. in l. primiſceri. quæ eſt penult. §.ſpecies,
ff.de acq.poſſeſſ. Nicol. Neapol. & Imol. in l. ſi fidejuſſ.
§.meminiſſe, ff.de legat.1. & Petr. Anchar.in clem.ne Ro-
mani, de elect.Nellus inter conſilia Paul.Caſtr.conſ.104.
præſuppoſito, col.2.verſic. tertiò domino, lib.1. ipſe Paul.
conſil.ſeq. ego Paul. Stephan. Bertr. conſil.232. addendo
eleganter, n.14.uſque ad fin. lib.2. Socin. conſil.133. pro
facto, col.3. verſ.tertiò & ult. lib.1. quod & reperitur in
conſil.147.lib.2. Hippol.de Marſil. conſil.7. ſummi Cæli,
col.2.verſic.cùm ergo in caſu, lib.1.Caſtell. in l.63.Tauri
fol.179. column.4. verſic. item quæro lata fuit ſententia,
&c.Fabius à Mont. in tract.de emptione & vendit. in 63.
quæſt.3.q.princ. ubi pro hoc dicit eſſe clarum text. & in
l.ſi quis receperimus, ff.de pignor.act.& in l.inter Caſtella-
num.ff de arbitris,& in l.2.§.dominorum,ff.de his qui ſunt
ſui vel alieni jur.

226 Huc ſpectat, quod ſcriptum reliquerunt Dyn. Gyn.
B.Bald.& Salicet. in l.ſervus, per illum text. C. de pœ-
nis dum dicunt, quòd ſi civitas fuerit condemnata ad
ſubverſionem murorum, ſi illis dirutis, iterum eos ædi-
ficet, non eſt ſatisfactum ſententiæ, debent enim mane-
re deſtructi, quod & etiam voluit B. poſt Dyn. in leg. ſi
quis adulterium,§.1.& ibi quoque Angel.per illum text.
ff.de adult. idem Angel.in l. in numerationib. ff. de ſolutio
in d. l. fidejuſſor. §. meminiſſe, & ibi etiam Imol. ff de
legat.1.Angel.num.34.Conſtant.ubi & alia multa ſimilia
congerit Petr. Anchar. in cap. ex literis, de conſtitut. &
ibi quoque Felin. colum.8.verſiculo ſecunda concluſio, &
Philip. Dec. colum. 4. verſiculo tertia concluſ. & idem
Petr. Anchar. in cap. commiſſ.in 5. nota, de electio lib.6.
& in c.1.in 6.nota de uſur.eod.lib.6.& in cap felices 7.not.
& ibi etiam Philipp.Franc. in princip. colum.2. verſiculo
ultimò not. ibi, reparetur, de pœna, eodem lib 6. Corn.
conſil.7. rudis & incompoſita, col.fin.lib.1. & Barba.con-
ſil.22. Deum invocent. column. 6. lib.3. Stephan. Bert.
conſil.232 addendo eleganter, ad fin.lib.3. quibus quidem
Doctoribus ſatis comprobata remanet huius contrariæ
partis intentio.

217 Quid autem in tanta Doctorum varietate, & divi-
ſione ſit dicendum, ingeniolum meum paveſcit, quare
mediam inter eas eligendam eſſe opinionem, veriùs
arbitror, ut ſcilicet, tunc facta rei reſtitutione, vigore
rei iudicatæ rèſque ipſa incontinenti, & non ex inter-
vallo revertitur ad condemnatum; tunc hæc ſecunda
opinio indubitanter procedit, ut iterum adverſus con-
demnatum poſſit procedere ejuſdem ſententiæ execu-
tio, ſic diſtinguunt Imol. Paul. Caſtr. Rom. Alexand.
& alii recentiores in d.§. ſpecies. Paul.Roman Alexand.
& Iaſ. in dict.leg. ſed & ſi poſſeſſor. quam Iaſ. legit, cum
§. ſi petitor. in dict. leg. nam poſtea. Paul Caſtr. in d.leg.
Titio centum, in princip. ff. de condit. & demonſtrat. &
Fran. Aretin. in dict.leg ſi fidejuſſ.§. meminiſſe, col. fin.
ff. de legat.1. Corneus conſil. 59. placet in hac conſultat.
colum.1.lib 3.Barba in d. ct.clement.Romani,column.101.
in parvis, verſic. nota quòd conſtitut. ubi ad hoc allegat
gloſſ.in cap.quoniam, de offic. delegat. & in cap. commiſſ.
de elect.lib.6 veram & indubitabilem eſſe hanc diſtin-
ctionem affirmat Tiraq. in l. ſi unquam, verb. ſuſceperit
liberos, n.185.

Quæ doctrina non ſolùm in ordinario judice, verùm 218
& in delegato procedit quoque, qui licèt poſtquam tu-
lit ſententiam, functus ſit officio ſuo, præſertim, ſi eam
ſemel fuerit executus, l. judex, ff.de re jud. cap. in lit. de
officio delegat. tamen ſtatim executione facta, ſi victus
rem iterum occupat, poteſt ipſe judex delegatus iterum 219
cognoſcere, & ſuam exequi ſententiam, ut voluit gloſ.
in cap. quærenti, in verb.& integrum annum, de officio de-
legat. ubi inquit, quia non videtur poſſeſſionem ade- 230
ptus, qui eam ſtatim amiſit, leg.non videtur, ff. de ac-
quirend. poſſeſſ. & arg. leg.2.§ perveniſſe, & §.aliud,ff.de
hæredit. vel action. vendit. & illam gloſſ. ſequitur. Joan.
Andr. & Panorm. ibi. Tiraq. ubi proxim. d. l. ſi unquam, 231
verbo, ſuſceperit liberos, n.148. & ut de poſſeſſione per
primogenitum apprehenſa, quæ non duravit, habetur
pro non apprehenſa, quoad juria effectus, & tum dia
multa videnda congerit Molin. de primogenit.l.3.c.13. 232
ſub num.8. nam non videtur (ut ipſi dicunt) judicem
fuiſſe executum, ex quo executio fuit perturbata arg.
cap. divortium, de pœnitent. diſt.1.& in d.c.1.de judiciis,
& eſt gloſ.in dict.cap.commiſſ. §. annus autem, verb. pa-
cificum, de elect.lib.6. dicens quòd non videtur adipiſci 133
pacificam poſſeſſionem beneficii, qui ſtatim ex ea fuit
deturbatus, ideo & non currere tempus ad ordinem
requiſitum.

Quæ reſolutio inſuper comprobatur, quoniam non 234
dicitur factum, quod non durat factum, l.idem §.ſi actor,
ff. quod cujuſ. que univerſi. eius nomine, l. ſi pro parte, §.
verſ. ubi gloſſ.citat concordantes, ff. de in rem verſ.l.§.
ſi quis ita, ubi Imol ff. de hæred.inſtit. Socin.conſ.91.n.1.
vol.1. Petr.Surd. con.145.n.11. part.1 plurimos citat
Giurba dec.19.n.2. Muſcatell. de dilect.in proœm.n.9. &
in praxi civil.p.6.gloſſa,concluſ.1.Simon de Paris conſil.
19.n.13.

Nec videtur fuiſſe, quod parum duravit. Joan.Andr. 235
& Panormit. per illum text. in cap.nam & ego. de verb.
ſignific. ubi gloſſ.allegat concordantes, gloſſa in cap.1.
§.quinetiam, in verbo. non admittitur, tit. Epiſcopi vel
Abbates, & illam ſingularem dicunt, ibi Rayn. Alvar.
Lartin. Laudenſ. Cardinal. Alexandrin. & cæteri ſcri-
bentes. Et hoc planè adſtruit illud Job cap.10.Fuiſſem
quaſi non eſſem. de utero tranſlatus ad tumulum. Nec 236
etiam eſt in conſideratione ſolutio rei debitæ quæ non
duravit, l.qui ſic ſolvit, ut ſtatim recipiat, nihil agit, ff.de
ſolut. nec videtur verſum, quod verſum non durat. l. ſi
pro parte, §. verſum, ff.de in rem verſ. ubi gloſſ. allegat
plura ſimilia, & multa alia elegantia cumulavit Hippo-
lyt.de Marſil. in repetit.l.ult. n.155.& multis ſeqq. ff. de
juriſd.omn.jud.& in l.2.in fin ff. quibus ex cauſis in poſſeſſ.
eatur; ubi dicit, nec ſufficiat unquam defendiſſe, ſi non
durat defenſio, facit, l.1.§.quod ait prætor, niſi, ff.quorum 237
legator.

Hinc etiam eſt, quod ſcribit B. in l. ſicut, §. ſuperva- 238
cuum. colum 3. verſiculo redeo ad ordinem, ff. quibus mo-
dis pignus vel hypotheca ſolvitur, quod ſi judex alicui
præceperit, ut domo exiret ſub certa pœna, & is exive-
rit, & poſtea iterum ingreſſus eſt, incidit in pœnam,
tanquam

tanquam non videatur exiviſſe, qui ſtatim redit; ſe-
quitur Tiraquell. in dict. leg. ſi nunquam. verb. ſuſceperit
239 liberos, n.179. cujus eſt farinæ, quod ſi medicus certa
mercede promiſit curare ægrotum, qui curatus, ut vi-
debatur, eandem in ægritudinem recidit: certè in du-
bio, ſi ſtatim recidit, non videtur fuiſſe curatus à primo
morbo, ſecus ſi longo poſt intervallo, ita voluit Pileus
in 12. quæſt. & Barnab. Brixon. q.75. Dyn. Richar. Malum.
Cyn. Marti B. Bald. in utraque lectura, Alberic. Salic. &
Paul. Caſtrenſ. in l. Marcius ff. locati Speculator. titulo de
ſalario. §. ult. poſt princ. Joan. And. in c. contractus in 2. q.
de reg. jur. lib. 6. Alber. in l. contractus, n.7 ff eod. tit. Bald.
conſil. 125. quidam fœnera, colum. 2. lib 3 Imol. Franciſc.
Aret. & Barba. in l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs te. ff de verb.
obligat. Petr. Anchar. Panorm. Barba & Felin. in cap.
presbyter. de hom. Hippol. de Marſil. conſil. 7. Summi Cæli,
colum. 2. verſ. cum ergo in caſu, lib. 1. ex quo idem tradit
240 Bald. in l. licet, C. de except. quòd in continenti recupe-
rans poſſeſſionem fingitur nunquam fuiſſe expulſus,
quò pertinet, non conſiderari tranſlationem dominii,
quæ momento durat, l. ult. §. fin. in fin. C. de bonis quæ li-
beris, not. B. in l. fin. ff. de condit. inſt. Ang. in l. volunt. ad fin.
C. de fideicom.

241 His rectè convenit, quod dicit Menoch. de retinen.
poſſeſſ. rem. 3. n.819. quòd ſi lata ſententia contra turba-
torem, præſtitáque ab eo cautione, adhuc perturbet,
aſſerátque ſe nova ex cauſa poſſidere, atque ita velle ſe
illi poſſeſſioni incumbere, audiendum non eſſe, dicit
Joan. Faber. in §. retinendæ, n.29. Inſtit. de interdict. cujus
doctrinam declarandam eſſe cenſet Menoch. ibi, non
242 procedere, cùm elapſo multo tempore hic condemna-
tus aſſereret, ſe ex nova cauſa poſſidere. & hujuſmodi
cauſæ probationes paratas, & in promptu haberet, nam
tunc ceſſat malitia juſtiſſimè alias a Fabro conſiderata.

243 Facit etiam quod dicit Felin. in c. quærentis, in fin. ver-
ſic. ſed in tene. de officio deleg. poſt Bart. conſil. 181. n.1. &
l. quod ſi, ff. de ſolut. citatus per Gratian. in diſcept. forenſ.
c.226. n.37. tom. 2. quod ſententia dicitur executa quan-
do aliquo tempore permanſit, & eſt Rotæ deciſio. teſte
Put. deciſ. 334. per tot. & præcip. è n.5. lib. 1. dum in hæc
inquit. Non obſtat etiam, dum dicebatur, quòd virtus
executorialium evaneſcit anno per cap. quærentis. & ibi
244 Abb. col. 2. in fin. & Felin. col. fin. in fin. de officio delegat.
quia illud eſt verum, quando executoriales ſemel erant
effectuatæ, & effectus earum duraverat anno: hic autem
non poterat dari effectuatio, quia Capitulum teneba-
tur de præſtanda patientia, non ſolùm de præterito,
ſed etiam de futuro, & quòd licèt de præterito tempore
habuiſſet patientiam, tamen quod in futurum pote-
rant contradicere: ſed non erat verum, quòd fuiſſent
effectuatæ.

245 His convenit, quod de clauſula (defendat inductum)
poſita in executorialibus latè dixerit Hieronym. Cam-
panil. diverſ. jur. can. rubrica 11. cap. 11. n.283. ubi hinc
inde refert Doctores diverſimodè illam declarantes,
nam quidam, quod facultas executoris anno durat,
tuendi inductum in poſſeſſione apprehenſa. alii, expi-
rare ſtatim adepta pacifica poſſeſſione, ne præjudicium
fiat ordinariæ juriſdictioni, alii verò aliud; tandem ipſe
firmat, & reſolvit ex eodem Put. virtutem executoria-
246 lium extingui per anni lapſum, ubicumque ſemel ſor-
titæ ſunt effectum, & hujuſmodi effectus integro anno
perduravit, quæ mihi verior etiam videtur, ad quam
etiam ſecundùm ſubjectam materiam noſtra reſolutio
reducenda eſt.

247 Sed hanc noſtram reſolutionem cenſeo dupliciter
eſſe limitandam. Primò, quando ſumus in cauſis haben-
tibus tractum ſucceſſivum, in quibus licèt ſemel exe-
cuta ſit ſententia, ſi iterum res ex intervallo reincidat
in poteſtatem condemnati, iterum peti poterit execu-
tio ſententiæ, ut loquendo in ſententia lata in materia
terminorum, ut etiam poſitis ſemel, limitibus, & poſtea
amoverentur, iterum valebit petere ejuſdem ſententiæ
executionem contra noviter turbantes, etiam ſi ſint vi-
cini poſtea nati in populo condemnato, quia idem eſt
conſilium, ut poſt Capicium deciſ. 1. affirmat Aveud. de
execut. manda. cap. 4. n.39. ubi plures citat in verſ. quod
maximè verum eſt, pro qua doctrina facit dicta Putei
deciſio ſuprà citata d. n.5. & quæ dixi hac 4. p. c.8. n.325.
& 326.

Secundò limitandam eſſe, quando executio cœpta 248
eſt; & nondum perfecta; & quoniam cœpta & nondum
finita, durat perpetuò, & debet finiri. Petr. de Anchar.
conſil. 42. tria in favorem, n.4. & uſque in fin. Card. Tuſch.
pract. concluſ. litera E, concl. 514. n.6. & conſ. 513. n.5. dum
poſt Bart. conſil 139. ſtatuto communis Peruſii lib. 1 quod
eſt Bart. Franc. Trigii & repetit B. in conſ. 142. n.2. verſ.
ad hoc reſpondetur, lib. 1. Anchar. conſil. 412. dicit execu-
tores ad aliquid ordinandum, & exequendum, licèt in 249
parte executioni demandaverint, non dicuntur functi
officio, donec plenè executionem perfecerint, & facit,
quod per Bart. in l. venditor. §. veniſſe, ff. de hæred. vel actio
vendita, quod in materia terminorum non dicitur exe-
cutio ſententiæ impleta, niſi limitibus aſſignatis, & da-
ta reali poſſeſſione terminorum.

Hinc eſt, ut executio non dicatur perfecta, nec lis fi- 250
nita per rem judicatam, donec ſint executoriales exe-
cutioni demandatæ, & earum vigore poſſeſſio appre-
henſa. Sarner. in reg. de ann. quæſt. 44. Put. dec. 310. lib. 2.
Mohedan. dec. 180. & deciſ. 106. alias deciſione 105. fuit
dictum, cum aliis per Lancel. Robert. de attent. cap. 4. in
præfatione, n.230. qui plura congerit ſcitu digniſſima,
& ita cœpta executione, non expirare ſpatio triginta 251
annorum vigorem executorialium. tenet Achill. de-
ciſ. unic. de execut. ſentent. & dicit Rota in una Legion.
præſtimo. 27. Novembr. 1592. coram Pamphil. ad fin.
adducta per Nicol. Garc. de benef. 6. part. cap. 4. n. 42.
in fin.

Quod comprobatur, quia non dicitur factum, dum 252
aliquod remanet faciendum, l. cum Sillanian. in fin. Cod.
de his quibus ut indignis. ubi Bald. num. 2. l. ſolvend. ff. de
verb. ſignific. cap. 1. de baptiſ. cap. nihil. 7. quæſt. 1. nec dici-
tur actus perfectus, quando eſt partim factus, & partim
non l. 2. ibi, (quia ipſi animadverterunt, aliquid deeſſe,)
ff. de orig. jur. Hieronym. Gonzal. in regul. de men. & al- 253
ternat. gloſſ. 61. à num. 24. & patet quia res perfecta non
debetur, nec facta, ſi aliquid eſſentiale & ſubſtantiale
remanet agendum in iis, quæ perfectionem requirunt
ex debito juſtitiæ. Vivius deciſ. 224. num. 1. dec. 442 9
Riminal. jun. conſt. 296. num. 10. vol. 3. Simon. Præt. conſil.
191. num. 13. Riminal. jun. §. 1. num. 3. Inſt. de donat. Ca-
valca. deciſ. 46. n.304 Muſcatell. de delict. in prœmio, n.
9. & in praxi civil. p. 7. gloſſa, concluſum, n.2. Giurba dec.
29. n. 2.

Quæ doctrina & ex eo etiam comprobatur, quia rei 254
perfectæ nihil poteſt ſuperaddi l. 2. & ibi notat. Bald. C
de vin. libert. Bald in l. unic. §. his ita n. 3. C de caducis tol
len Neguz conſil. 81 n.10. ſicut plenum dicitur, cui nihi
addi poteſt, cuique nihil deeſt, l. Jul. la 1. §. fin. de rei vind
l. hujus. §. ades, de leg. 1. Tiraq. de retractu convent. gl. 1. &
unic. n.40.

Hinc eſt, ut nihil videatur ſolviſſe, qui totum non 255
ſolvit, l. hæredes, §. in illa, ff. famil. herciſcun. nec videtur
edidiſſe, qui totum non edidit, l. ſi defenſor. ff. de interrog.
action. l. ex clauſula, ff. de jud. ſolu. Spec. 2. part. tit. de inſtr.
edit. §. dicto de impugn. n.6.

Nec dicitur purgatum, nec repoſitum attentatum, 256
niſi omnia ſint purgata, & uſque ad unum nummum in
priſtinum ſtatum repoſita. Achill. de Graſſ. dec. n.7. ad fin.
de locat. & dec. 17. de reſtit. ſpoliat. Cæſar. de Graſſ. deciſ.
150. n.4 & 8. p. 1. & de. 270. p. 2. n.5. & dec. 171. & deciſ.
176. p. 3. Put. dec. 56. n.12 lib. 1. & dec 298. lib. 2. cum aliis,
quorum nomenclaturam refert Lancel. de attent. 3. part.
c. fin. n.78. & 83. & 176. & 191.

Et

257 Et de repoſitione rei, vel cauſæ in priſtinum ſtatum, & quomodo ſatisfactum dicatur ſententiæ repoſitionis exceſſus, & cæterorum attentatorum: tam circa rem, quàm circa cauſam, vide multa elegantiſſima per Lanc. Rob. *de attent. 3. p. cap. 29. per tot.* & præcipuè *à n. 73. & eadem 3. p. c. 31. n. 14.* ad quem te remitto libenter.

258 Ultimò circa hanc repoſitionis materiam quæri poteſt: an revocata executione, cujus contemplatione quis poſſidet, qui pati debet repoſitionem, poſſit rem illam ex alio capite, aut alio jure aut ex alia cauſa, retinere eandem. Et quòd non poſſit, ſed poſſeſſionem, quam illi judex debit teneatur reſtituere, eſt Bald. doctrina *in l. pen. in fin. Cod. de pigneratitia actio.* ubi dicit, quòd mulier miſſa in poſſeſſionem ventris nomine, non poterit intervertere poſſeſſionem alio reſpectu, & idem Bald. *in authentica ei qui jur. col. 1. verſic. ſed tunc quæro, n. 26. C. de*
259 *bonis author. jud. poſſid.* aſſerens, quòd miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto, comparente debitore, & offerente ſtare juri. & ſatisdare de expenſis, & facere ea, ob quorum defectum facta eſt miſſio, non poterit retinere poſſeſſionem prætextu hypothecæ conventionalis, quia non eſt eo nomine miſſus, ſed miſſio eſt limitata, & ſic recedere debet à poſſeſſione, cùm ceſſet cauſa miſſionis, quem Bal. refert Mieres à Pelaez *in tr. de major. 3. p. q. fin.* quæ eſt *14. n. 2.*

260 Sed pro contraria parte urget alia ejuſdem Bald. doctrina *in l. fundus qui Lucii Titii, ff. de rei vindicat.* ubi dicit, quòd ſi tenuta fuit mihi data inordinato proceſſu, & nullo poterit retineri, donec ſolvatur verum debitum, quod dicit perpetuò eſſe notandum Crema, *ſing. 52. tenuta fuit mihi data.* latiùs per Dec. *conſil. 449. n. 22.* Thoma Gramma. *dec. 52. magnif. Domina Marga. num. 5. pag. 234.* Anton. de Fano. *in tractatu, de pignor. part. 5, memb. 4. n. 4. fol. mihi* 143. ubi poſt Bat. *in l. petenti, ff. de pigneratitia act.* tractat, an res data alicui nulliter pro debito, poſſit pro vero debito retineri, & hanc partem videtur, ſequi Mier. *ubi proximè, n. 3. in antiq. impreſſ.* ubi dicit eſſe notabile ad appellantes, & dantes querelas contra executores ſententiarum, vel inſtrumentorum guarentigiatorum, quæ ex aliquibus defectibus nulla judicantur.

261 Et ultra præfatos Doctores hanc etiam opinionem reperio tenere Roll. à Valle *conſil. 5. n. 7. vol. 2.* videndus etiam *n. pen. & fin.* per eundem Bald. *in l. qui Titii, notab. 4. C. de reſcind. vend.* dicentem, quòd ubi tenuta minùs legitimè data reperitur, ſi res illa propter debitum aliàs hypotheca comperitur, datur creditori retentio. allegat ad idem Crema. *ſing. 94.* Bertachin. *in tr. de Epiſc. 3. pr. n. 66* & Neguſ. *de pignorib. in 2. memb. 2. p. n. 20.* Curt. jun. *conſil fin.*

His rectè convenit, quod dicit Mareſc. *variar. reſol.* 262
lib. 2. c. 6. n. 11. & ſeqq. dum ait, quòd quamvis relaxatum mandatum pro majori ſumma, & majori quantitate, non ſolùm in exceſſu, ſed etiam in totum ſit nullum, & revocandum, ſecundùm, quæ nos latiùs ſupra hoc cap. tamen ſi tempore relaxati mandati obtinens decretum, erat verè creditor in æquali, ſeu majori quantitate, quàm eſſet illa, in qua fuit exceſſum, tunc ſuſtinetur mandatum propter compenſationem, quæ tamen licèt antea non fuerit oppoſita, ipſo tamen jure inducitur ad evitandam pœnam ſpolii, & nullitatis mandati. Hancque ſententiam paſſim ſequutam fuiſſe à Rota, etiam non obſtante juramento, ut in una Bonaventana devolutionis 14. Junii 1585. coram Card. Pamphilo, teſtatur ipſe Mareſc. *ubi proximè n. 12.* quam aliquibus rationibus ipſe comprobat, *ibi uſque ad fin. d. c. 6.*

Facit inſuper, quòd poſſeſſor condemnatus ad rei re- 263
ſtitutionem, poteſt executionem impedire ob facta melioramenta, donec ſibi integraliter ſolvantur, & ſic ex alio jure poteſt retinere, quàm quo lis principaliter tractatur, de quo nos latiùs ſuprà hac *4. p. c. 13. ante fin. verſ. deinde quoniam condemnato, &c. à n. 59.* ubi plurimos citavimus; ſed in re hac adhuc dubius ſum, quæ omnia dicta hactenus tu conſiderare poteris.

Ultimò & pro complemento obiter animadverten- 264
dum eſt, eundem met executorem, qui acceſſit, & attentavit inter exequendum, poſſe & ipſum idem gravamen & exceſſum reponere proprio imperio de facto, quemadmodum & illud de facto attentavit, & exceſſit, prout & nos latiſſimè ſuprà diximus *1. p. c. 3. per tot.* & etiam etiam *1. p. c. 5.* & alibi paſſim. Ultra quæ expendo text. expreſſum *in c. qualiter el. 1. de accuſ.* ibi legatis generalibus ad inquirendum, modum excedentibus, ita reſpondet Summus Pontifex *ibi*, nec inde naſcantur injuriæ, unde jura naſcuntur, ideóque mandamus, quatenus ad conſcientiæ veſtræ judicium recurrentes, ſi contra præſcriptum ordinem, tanquam homines exceſſiſtis: non pudeat vos errorem veſtrum corrigere, qui poſiti eſtis, ut aliorum corrigatis errorem, &c.) ubi gl. *verb. obſervari*, & DD. communiter. Sed dum aliorum exceſſus reprimere curamus, noſtros ampliùs ne manifeſtemus, illis jam imponamus finem, ad laudem puræ & immaculatæ Matris ſemper Dei V. Mariæ, ſub cujus protectione opuſcula hæc confecimus, ac B. Barnabæ Apoſt. cujus Veſperas, hodie celebrat ſancta Mater Eccleſia, cujus correctioni totum hoc opus noſtrum ſubmittimus.

FINIS.

INDEX
COPIOSISSIMUS RERUM, & Verborum; quæ in hoc Volumine continentur.

P, paginam denotat : N, numerum marginalem.

A

Abbas.

ABBATES & Prælati in ſuos Religioſos quorum ſunt judices Ordinarii, juriſdictionem ordinariam habent, & de eorum cauſis cognoſcunt, pag.86. numero 11.

Abbas ſibi contrarius arguitur, p. 160.n.29.

Abbates in ſua Eccleſia non præcedunt capitulum Cathedrale, p.243.n.68.

Abbatia.

Abbatiæ, Prioratus, & aliorum Regularium præfecturæ virorum ſunt conſiſtorialia beneficia, pag.433. num.251.

Abdicare.

Abdicare à ſe qui tenetur aliquod ius ſi monitus abdicare nolit, habetur pro abdicante, & proceditur ac ſi abdicaſſet, p.539.n.8.

Abſentia.

Licentiam Abſentiæ ab ordinario negante appellationi emiſſæ, an ſit deferendum, p.308.n.27.

Beneficiatus Abeſſe an poſſit pendente appellatione à denegata licentia, p.308.n.28.

Licentiam Abſentiæ non ſufficit petere, ſed & obtinere, p.308.n.29.

Abſolutio.

Abſolutio generalis non ſuffragatur violatoribus Eccleſiaſticæ libertatis, p.280.n.41.

Inſpectionem proceſſus non ſuſpendi ob denegatam Abſolutionem, verius defenditur : & an cogi poſſit præcisè Eccleſiaſticus adimplere rogitum abſolutionis, p.64.n.155.

Abſolutio excommunicati nec conſequenter, nec antecedenter eſt neceſſaria, ad tollendam violentiam, nec in aliquo eſt impedimentum ejus negatio, p.65.n.162.

Abſolutio quando data dicatur cum effectu, & an per procuratorem, aut litteras ſufficiat, & an cenſuræ aliter quàm per abſolutionem tolli poſſint, p.78.n.84.

Abſolutio ad reincidentiam ad tempus poteſt dari, ibid. n.45.

Abſolutus ad reincidentiam virtute proviſionis, *de ruego*, per ſexaginta dies, ſi intra illos decretum violentiæ detur, an illis tranſactis abſolutione egeat, ibid.n.46.

Abſolutus ad reincidentiam per ſexaginta dies, ſi violentiam adeſſe ob non delatam appellationem declaretur intra illud tempus, nova abſolutione indiget, ibid.n.47.

Abſolutus per ſexaginta dies virtute querelæ laïcorum, an ſi vim fieri intra illos ſit decretum, termino tranſacto indigeat nova abſolutione, ibid.n.49.

Abſolutus per tempus ad reincidentiam ſi intra illud ſolvere non potuit, an eo tranſacto incidat in cenſuras, ibid. n.50.

Abſolutio & relaxatio ad cautelam poteſt fieri in omni ſententia cenſuræ, p.196.n.52.

Abſolutio cenſurarum non ſuſpenditur per appellationem, p.197.n.66.& p.198.n.67.

Per Abſolutionem ab excommunicatione magis conſulitur adverſario, quia præſtatur ei cautio, p.198. num.68.

Abſolutio, & excommunicatio pari paſſu ambulant, p.198.n.69.& 70.

Naturale eſt quicquid eo modo diſſolvitur, quo colligatum eſt, ibid.n.71.

Abſolutio ab excommunicatione, qua conſequentur alimenta animæ ad bellum ſpirituale, non ſuſpenditur per appellationem, p.200.n.101.

Abſolutio à ſuſpenſione, & interdicto per appellationem non ſuſpenditur, ſicut nec ab excommunicatione, ibid.n.102.

Abſolutio præſtita cautione non eſt differenda per appellationem. ibid.n.103.& 104.

Abſolvere ad cautelam quando poſſit iudex appellationis. ibid.n.106

Abſolvere ad cautelam an poſſit delegatus, & quando præſtanda iſta abſolutio cum cautione ſola de ſtando iuri & de aliis, & ibid.n 107.

Abſolvere ſuperior an poſſit viſis actis, p.201. n.109. & n.110.

Abſolvere poteſt iudex ad quem, data contumacia tranſportandi ad ſe acta. ibid.n.111.

Abſolutionem ab excommunicatione alteri poteſt committere iudex Eccleſiaſticus, ibidem numero 117.

Abſolutio ab excommunicatione delagata oon ſubdelegatur. ibid.n.118.

Ad Abſolutionem appellantis non debet procedere ſuperior niſi viſis actis. p.251.n.38.

Abſolnoria ſententia ſeipſam exequitur, nec indiget facto judicis. p.501.n.99.

Abſolutus ſtatim exceptione rei jodicatæ tutus eſt, p.502.n.100.

Abſolutus ex una cauſa poteſt ex alia conventus condemnari. p 524.n.100.

Abſolutus ex una cauſa poteſt ex alia noviter conventus condemnari. p.457.n.121.

Abſolutus reus conventus interdicto uti poſſidetis, ex eo, quia non eſt probata turbatio de novo, poſt ſenſentiam turbanti non prodeſt res judicata. pag 640. num.74.

Contra reum ſemel Abſolutum io interdicto uti poſſidetis, ex eo quòd actor non probavit poſſeſſionem ſuam ob novam turbationem, noo poteſt actor iterum agere. ibid.n.75.

Niſi agat ex nova poſſeſſione & ex oova cauſa, ibidem num.75.

Abſolutoria ſententia ex qua cauſa lata ſit interdicto uti poſſidetis, ſi nec ex ea, nec ex actis appareat an ob novam turbationem actori iterum agenti obſter exceptio rei judicatæ. ibid.n.76.

Abſolutio in incidenti quando deducetur per condemnationem in principali. p.556.n.83.

Abſolutoria ſententia in criminalibus ex qua cauſa ſit lata ex actis Inveſtigandum eſt, ut diffinitiva aut interloquutoria ab obſervatione judicii dicatur, p.640. n.80.

Abſolutus reus ob non probatum delictum cenſetur ab obſervatione judicii, & iterùm ex novis judiciis poteſt reus moleſtari, pag.641.nom.81.& ſurſum.

Abuſus.

Abuſua notorius dicitur quoties in actu, qui geritur, uſus nullus eſt ibidem in exemplis, pag.22. num.117.

Acceſſorium.

Acceſſotia cauſa non debet mutare oaturam principalis, ſed è converſo, p.221.n.115.

De Acceſſoriis idem eſt judicium, quod de principali, etiam in iis quæ ſunt ſtricti juris, ibid.n.117.

Acta.

Acta faciunt rem notoriam, & quod ex eorum inſpectione apparet dicitur notoriè co oſtare, pagina 61. num.101.

Acta ea. quæ præſentata non fuere coram Eccleſiaſtico judice, etiam appellationis juſtificationi neceſſaria, ad violentiæ remedium nihil proſunt, nec in Senatu admittuntur, p.62 n.120.

Acta coram iudice à quo non viſa non proſunt coram judice ad quem, ad juſtificandam appellationem ab interloquutoria, quia ex antiquis, non autem oovis gravamen detegendum eſt, ibid.121.

Acta noviter quando præſentari debent coram judice Eccleſiaſtico ad effectum reponendi ſuum gravamen, & adhærendi interjectæ appellationi, & traducendi ad Senatum eadem acta, ibid.n.123.

Acta omnia ſunt neceſſaria, ut de iniquitate indicis procedentis apparet, p.79.n.1.

Acta integra ſunt neceſſaria geſta à judice, quia aliter veritas apparere non poteſt. ibid.n.2.

Actorum partem non ſuffi it tranſportare, ibid.n.3.

Acta omnia ſunt exportanda, ibid.n.4.

Acta integra præſumuntur tranſportata, quandiu de contrario non docetur. p.79.n.9.

Acta integra non eſſe, ſed diminuta aſſerenti incumbit onus probandi, ibid.n.10.

Acta intitulata à Notario ſic (copia omnium actorum) præſumuotnr integrá, ibid.n.11.

Etiamſi ex lectura proceſſus appareat aliquid deficere, ibid.n.12.

Acta omnia tranſportare in cauſa appellationis, ſive à diffinitiva, ſive ab interlocutoria; quis teneatur, p.80.n.17. remiſſivè.

Acta proceſſus ſunt neceſſaria ut violentia in Senatu deiegatur, p.95.n.26.

Acta facta coram uno judice, fidem faciunt coram alio, ſi ſit ſucceſſor in eodem tribunali, pagina 98. num.73.

Acta facta in ono judicio in caſibus, quibus probant in alio; intelligi debet, ſi reproducantur, ibidem oum.74.

Actorum reproductio oon requiritur coram judice ſubrogato ſeu ſucceſſore, ſed viſio duntaxat ipſorum actorum. ibid.n.75.

Acta coram uno arbitro geſta probant coram ſucceſſore, in quem partes compromiſerunt, quando acta ſunt publica, & actum reſpiciunt, ibid.n.76.

Acts per judicem appellationis ab interlocutoria nulla ſunt revocata interlocutoria vigore decreti Senatus, & judex à quo rectè procedit in cauſa, pag.111. num.88.

Limita, ſi repoſitio facta ſit ante intimatiooem inhibitionis, ibid.n.89. Nam ſi poſt intimatam, oec repoſitio, nec proceſſus geſtus valent, ibid.n.90.

Acta recurſu pendente ad Regem ſi fuiſſent oulla, ſive Senatus, ſive ſuperior Eccleſiaſticus reponeret ſemper, quod tamen hactenus nec auditum, nec practicatum eſt, ſed pendet à determinatione articuli violentiæ, p.122.n.32.

Acta integra facta à judice Eccleſiaſtico, de eſſentia ſunt recurſus Regii, ut vis detegi poſſit, pag.128. num.12.

Actis non viſis vel eis oon integris, ſed diminutis, ſententiam ferre, idem eſt. ibid.o.19.

Actis novis apparentibus facit variare fidem Notarii contrarium aſſerentis, & ſi eſt laicus, punitur à Senatu, p.132.n.57.

Acta judicii tanquam publica, & communia utrique parti edi debent, ut ſe defendat, p.141.n.60.

Acta quando gratis tranſportanda ſint ad ſuperiorem, & quando noo, ubi decreta Concilii adducuntur, p.203.n.112.

Actis ad Principem exportatis per viam recurſus iudex Eccleſiaſticus ex urbanitate teoetur ſuperſedere, p 252.n.44.

Acta non debet quærere iudex, ſed debet expectare ſibi deferri, aliàs redditur ſuſpectus, pagina 331.numero 71.

Acta faciunt rem nototiam, quia quod ex actis reſultat, notorium dicitur, p.396.n.35.

Acta geſta in una cauſa non probant in alia, etiam ſi utraque tractetur coram eodem iudice, oiſi eorum fiat reproductio, nec iudex poteſt ſupplere ex capite notorietatis, p.410.n.241.

Ab Actia & ſententiis negativis ſive diffinitivis, ſive interloquutoriis appellationi deferendum, ſi ſit legitima, p.461.numero 77. ubi plura exempla recenſentur.

Ab Actis & ſententiis negativis appellationi legitimæ ſi vim non adeſſe declaretur, potiùs videretur auxilium violentiis præſtare, p.462.n.86.

Actornm tranſportatio niſi adverſatius intra legitimum tempus citetur, non excuſat à deſertione.p.491. num.71.

Acta proceſſus etiam lite finita probant, & vim retinent, p.499.n.68.

Canſa, qua ſit Actum in iudicio, & iodicis intentio ut conſtet, interrogatoria & alia acta inſeruntur in executorialibus, ibid.n.69.

Acta judicii licèt pereant perempta inſtantia, non tamen acta cauſæ, p.307.n.59.

Acta judicii dicuntur, quæ tendunt ad litis ordinationem, ut in exemplis, ibid.n.60.

Acta cauſæ dicuntur tendentes ad litis deciſionem prout inſtrumenta, confeſſiones, teſtes, & ſimilia, ibid. num.61.

Acta probatoria non pereunt perempta inſtantia, ibid. num.62.

Quod in ciſdem actis non apparet, dicitur non adeſſe, p.523.n.176.

Acta non valent poſt oppoſitionem defectus mandati, niſi in actis exhibeantur, p.558.n.128.

Secus ſi non opponatur, quia ſufficit quandocumque de ejus vera exiſtentia docere, ibid.558.n.128.

Acta ſunt vehiculum ad ſententiam, & ideo ſententia ex menta actorum speritur, p.639.n.69.

Actio.

Actio perſonalis limitata ad capturam non extenditur, p.181.n.146 & 147.

Actio judicati licet habeat executionem paratam, ſtipulatio tamen per quam ipſa novatur ejus privilegio non gaudet, p.316.n.21.

Actio aliqua quando devolvitur in aliam, intelligitur devoluta ſecundùm ſuam naturam primævam, p.336. num.28.

Extincta prima Actione per novationem, extinguuntur omnia ejus privilegia, p.337.n.36.

Actiones ſpirituales ſunt ordo incedendi in proceſſionibus, ferendi Crucem, & ſimilia, p.239.n.3.

Ex Actione judicati agitur ordinaria vis, p.506.n.43.

Pluribus Actionibus competentibus ex eodem facto, diverſa tamen cauſa & reſpectu, ſententia ſuper una, non nocet ex altera agenti, ſecus quando ex eadem p.324.n.208.

In Actionibus realibus ſatis eſt judicem actorem rei dominium declarare, p.608.n.132.

Actio non naſcitur ex ſententia confirmata, ſed ex confirmante, p.631.n.39.

Actor.

Actor & Reus non debent ad imparia judicari, nec actori licere, quod reo licitum non exiſtat, p.359. num.17.

Actor ſi dolo & potentia adverſarii non poſſit mitti in poſſeſſionem rei poſt annum, habetur pro vero poſſeſſore, ac ſi miſſus fuerit. p.546.n.95.

Actor qui in actione includit & deducit exceptionem, ſuo ſe ligone percutit, ita ut ſibi incumbat onus probandi, p.648.n.48.

Actor dicitur, qui alium ad judicium provocat, etiamſi aliàs ſit reus, p.659.n.86.

Actus.

Ab Actibus extrajudicialibus, & à judice extrajudicialiter procedente datur appellatio, p.70.n.236.

Actus præſumitur perfectus, ſi aliud è converſo non appareat, p.79.n.8.

Actus extrajudiciales ubique geri poſſunt, judiciales niſi intra territorium, p.73.n.5.

Actus ubi determinatio non apparet, ab uſu & conſuetudine informatur, p.87.n.23.

Actus duo quando ita ſe habent, ut unus veniat in executionem alterius, ſi non poteſt appellari à primo, nec poterit à ſecundo, p.102.n.15.

Actus non attribuitur gerenti ſed mandanti, & ordinanti, p.103.n.17.

Actus jure reprobatus, & à jure judici non permiſſus, nullatenus poteſt in Regio decreto conditionaliter apponi, p.105.n.3.

Actus extrajudicialis licèt poſt decem dies per appellationem non revocetur; tamen ſic quandocumque per viam recurſus, & querelæ, pag.129 numero 29.

Salgado de protect. Reg.

Actus extrajudicialis nunquam tranſit in rem judicatam. p.129.n.30.

Ab Actu, quo non appellatur regulariter conceditur appellatio alleganti exceptiones legitimas ad illum actum ne deveniatur, p.150 n.168.

Ab Actu in quo ſententia non profertur, & ex eo pars gravatur, licet appellare, p.153.n.193.

Actus duo ubi ita ſe habent, ut unus veniat in complementum, & executionem alterius, ſi eſt omiſſum appellari à primo, non poterit appellari à ſecundo, p.165.n.7.

Actus ſecundus alterum ad effectum perducens, non eſt, qui gravat; ſed primus, ibid.n.8.

Extrajudicialis Actus non recipit appellationem, p.240. num.13.

Actus mercantiæ quot requirantur, ut mercator quis dicatur, remiſſivè, p.242.n.23.

Actus quales geri poſſunt extra juriſdictionem, diœceſim, ſeu provinciam, remiſſivè, p.274.n.41.

In extrajudicialibus Actibus non dicitur lis introducta p.275.n.45.

Per extrajudicialem Actum beneficium nec res dicitur litigioſa, ibid.n 46.

Actus conſecutivi non cauſant attentata, p.188.n.166.

Actus juriſdictionales in electionibus incidentes Epiſcopo dumtaxat pertinent, p.294.n.230.

Niſi conſuetudine illud ſimul acquiſiverit Capitulum, p.294.n.231.

Extrajudicialis Actus non recipit appellationem ſuſpenſivam, p.301.n.1[illegible].

Actus voluntariæ juriſdictionis per comparitionem contradictoris efficiuntur contentioſi, p.302.& 303. num.32.

Actus negativus ſecum trahit executionem, pag.308. num.3[illegible].

Actus contra legem prohibentem eſt nullus ipſo jure, p.314 n 6.

Actus, qui licitè geri poſſunt lite pendente, poſſunt & poſt appellationem p.317.n.45.

Actus tendens ad favorem alicuius intelligitur parte opponente, p.231.n.75.

Actus nullus aliquos an pariat juris effectus, & quos remiſſivè, p 394.n.14.

Annullatus Actus in favorem alicuius ſubintelligitur illa conditio ſi voluerit ille, in cuius favorem actus annullatur, p.402.n.135.

Actus geſti inconſulto patrono qui revalidentur ſubſecuto, & ſuperveniente patroni conſenſu, remiſſivè, p.403 n. 38.

Exercens unum vel plures Actus ratione juris univerſalis, quod quis prætendit ſibi competere, fit extenſio ad alios Actus & perſonas, dummodo non diverſas, p.424 n.119.

Actus poſſeſſorii per retentionem in una particula muri conſervatur quaſi poſſeſſio in toto muro, ibidem num.132.

Actus non attribuitur exequenti, ſed mandanti & ordinanti, p.514 n.26.

Illud quod venit in executionem actus inappellabilis, pariter inappellabile eſt, p 514 n.27.

Actus apprehenſivus ſi non poteſt conſequi ob reſiſtentiam condemnati compellitur per carcerem ad præſtandum patientiam, p.539.n.86.

Actus non attribuitur exequenti ſed mandanti, p.545. num.54.

Ex Actu nullo amittitur & acquiritur poſſeſſio, p.575. num.106.

Actum poſt aliquem terminum qui facere non poteſt, tamen poteſt jam factum declarare, p 6[illegible]4.n.129.

Actus omnes humani à tribus dependent, nempe, poteſtate, voluntate, & modo, qui eſt ordo ad finem. p.6[illegible]6.n.7.

Actus non dicitur factus in præjudicium illius cui principaliter non obeſt, ſed ſecundariò, pag.655. num.17

Actum gerens ſubmittitur legibus & conditionibus ejuſdem, p.657.n.57

Actus totus propter exceſſum non vitiatur in diviſibilibus, p.656.n.205

Actus non dicitur perfectus, ſi eſt partim factus, & partim non, p.669 n.253

Adminiſtratio, Adminiſtrator.

Adminiſtratoribus appellatio denegatur à ſententia reddendæ rationis propter odium, quo habentur à jure ob non redditam debito tempore, p.260.

Et in favorem Adminiſtrationis reddendæ à jure conſideratum, p.260.n.24

Adminiſtratio condemnati non exhibens rem, in quem executio eſt facienda, compellitur omnis juris rigore p.320.n.93

Adminiſtrator aut tutor ſi nolit exhibere rem Domini in qua ſit facienda ſententiæ executio, incarceratur quouſque exhibeat, p.537.n.53

Adminiſtratores ſi ſint contumaces exhibere rem loci pii, quòd ſit facienda ſententiæ executio, poteſt executor compellere, p.590.n.265

Adminiſtrator condemnatus nomine officii, ſi non eſt vitioſus poſſeſſor, lite pendente poteſt reſpectu ſuæ perſonæ executionem impedire, quia comparet tunc ut alius extraneus, p.589.n.276

Adminiſtrator licèt non exprimat actum facere nomine adminiſtratorio, tamen ſi exprimat cauſam tangentem adminiſtrationem, videtur nomine alieno facere, p.590.n.287

Adminiſtrator ſeu Capratius ad reſtitutionem ovium ſeu vaccarum ſi opponat executioni, naturaliter aliquas periiſſe admittendus eſt, & quæ ſufficiat probatio, p.721.n.62

Et quid in Caprario qui pro cuſtodia mercedem recipit, p.621.n.73

Adrianus VI.

Adrianus VI. conceſſit Carolo V. Imperatori noſtro, & ejus ſucceſſoribus jus præſentandi Epiſcopos Hiſpaniæ. quia antea providebantur ad ſupplicationem Regum, p.431.n.256

Advocatus.

Advocatorum error damnatur appellantium conditionaliter, pro hoc, & quatenus non concedas, appello, & judicis non expectata determinatione recurrunt ad Senatum per viam violentiæ, p.159.n.2.& num.6

Advocatus, Licentiatus, Doctor aut etiam Baccalaureus an pro debito civili poſſit incarcerari, p.175. n.74.& 75

Ædificium.

Ædificium poſt nuntiationem, & præceptum judicis revocatur eodem privilegio, quo attentata appellatione pendente, p.263.n.4

Ægidiana conſtitutio.

Ægidiana prohibens appellationem in poſſeſſorio, intelligitur etiam, ubi aliàs permiſſa erat, pag.289. num.182

Ægidiana conſtitutio decernit, hodie licere exequi primam ſententiam latam ſuper quolibet remedio poſſeſſorio etiam appellatione pendente, pag.451. numero 71

Ægidiana conſtitutio eſt coarctata & limitata ad certas cauſas, & certas perſonas, p.451.n.72

Ægidiana non habet locum niſi in ſtatu Eccleſiaſtico Sedi Apoſtolicæ ſubjecto, p 451.n.73

Ægidiana non habet locum inter perſonas Eccleſiaſticas, p.451.n.74

Æqualis.

Æquales in dignitate in proprio territorio ſibi invicem præferuntur, p.243.num.59.

Æſtimatio, Æſtimator.

Æſtimatio ſuccedit loco rei, & ipſam repræſentat, p.613 n.208

Æſtimatio & rei verus valor, ubi evidenter ſit probatum, & ab adverſario nihil quod enervet verificetur, executor ſi aliter taxet poterit appellare ex capite injuſtitiæ notoriæ, p.618.n.30

Æſtimatio rei & fructuum in re judicata quando creſcit, p.626.n.137

Æſtimatio non creſcit poſt fructuum conſumptionem, quia tunc debitor non eſt fructuum ſed æſtimationis, ibid. n.141

Æſtimatio rei ſi ſit facienda per peritos executor illos quærat, & quæ præ oculis habere debet, ibidem num.144

Æſtimatores nominati ſemel ſuſcepto negotio compelluntur per executorem ſi recuſent taxare, ibidem num.145

Æſtimatoribus diſcordantibus in æſtimatione, executor compellit partes ad tertium nominandum, vel in defectum ipſa executor nominet, ibid.n.146.

Æſtimatores aut ob imperitiam, inimicitiam, aliamve juſtam cauſam poſſunt recuſari, ibid.n.147

Æſtimatoribus recuſatis partes compellit executor de idoneis conveniendis, aliàs ipſe executor poteſt eligere, ibid.n.148.

Æſtimatorum peritorum declaratione, authore, executore, confirmante, non admittitur appellatio ſuſpenſiva velut ab ipſa executione, ibid.n.149.

Æſtimatorum de materia (qui *Alarifes* dicuntur) à civitate electorum, & an recuſari poſſint, & ab eorum taxatione & judicio appelletur, remiſſivè, p.627. num.150

Agens.

Agens ad debitum conditione non impleta & ſuccumbens, poterit illa impleta iterum agere, pag.127. num.8

Agere impropriè dicitur, qui exceptione utitur, p.228 num.13

Agendi tempus an judex poſſit limitare, & aliter ponere perpetuum ſilentium, p.231.n.59

Agens ſine intereſſe non auditur, nec à rejectione appellat, p.234.n.90

Agens privilegiata via ſi ſententiam contra ſe reportet, appellat ſuſpenſivè, ſi autem Reus illam reportet, non; quia in utroque diverſa favoris militat ratio, p.359.n.26

Agenti ad eandem rem ſuper qua poſſeſſor alteri condemnatus eſt reſtituere, non præſtatur cautio, quia illius intereſt ab uno vel ab alio poſſeſſore vindicare, 572.n.71

Agenti contra poſſeſſorem ad rem quæ alteri jam eſt per ſententiam adjudicata, allegante poſſeſſionem transferre in duriorem adverſarium, an ſit cautio præſtanda, ibid.n.74.

Agenti interdicto uti poſſidetis, & ſuccumbenti, volenti poſtea agere ex nova turbatione contra eundem reum an ei obſtet exceptio rei judicatæ, p.640. num.71

Alienatio.

Alienationis immobilium prohibitio, & mobilium permiſſio, ſi ſimul conjungantur, prohibitio ad ſe trahit permiſſionem, p.214.n.18

Alienatio in fraudem paratæ executionis ex actione perſonali an requirat reſciſſionem, p.661.n.113

Alienatione facta cœpto judicio ſuper actione perſonali, executio ſit in tertium poſſeſſorem, ibidem num 114.

Alienatio facta dumtaxat in fraudem creditoris, ſcilicet ante motam litem ſuper actione perſonali, requirit reſciſſorium judicium, ibid.n.115

Alienatione

Alienatione facta in clericom, vel alium, ſimulatè, ita ut appareat rem non exire de poteſtate conventi, vel conveniendi, etiam in illum per laicum judicem fiet executio, ibid.n.117

Alienatione doloſa verificata in tertium fit executio, ibid.n.118

Alimentum.

Alimentorum ſententia non ſuſpenditur per appellationem, p.199.n.83

Per abſolutionem ab excommunicatione habilitatur quis ad Alimenta animæ, quibus erat privatus, ibid. num.84

Alimenta corporalia non directò ſicut alimenta ſpiritualia vitam præſtant directò, ibid. n.85 & 86

Alimento ſpirituali animam privari, major eſt dolor; quàm corporali corpus privare, ibid.n.93.

Ab Alimentorum ſententia continente exceſſivam taxationem an appelletur, p.222.n.124. remiſſivè, & num.125

Alimentorum præſtatio celerem executionem deſiderat, p.314.ibid.

Alimenta præſtare condemnatus, non auditur in proſecutione appellationis, niſi priùs ſolvat alimenta. ibid.n.2

Ab Alimentorum ſantentia prohibetur appellari quoad effectum ſuſpenſivum tantùm, non quoad devolutivum, ibid.n.3

Alimentario ſatis conſulitur ſublata duntaxat appellatione quoad effectum ſuſpenſivum, quo procedunt rationes, quibus ab Alimentorum ſententia negatur appellatio, ibid.n.5

Ab Alimentorum ſententia denegatur ſuſpenſiva appellatio, non ſolùm quando omnia Alimenta petuntur: ſed & quando eorum pars tantùm petitur, ut veſtitus, habitatio, & ſimilia, ibid.n.7

Alimentorum à ſententia appellatio denegatur, non ſolùm quando proceditur principaliter, ſed etiam quando incidenter ad illa actum eſt, p.315.n.8

Alimenta petita à paupere habent privilegium, ut per appellationem non ſuſpendantur, quando petuntur à paupere, ſecus ſi à divite in quo ceſſat ratio prohibitionis & privilegii, ibid.n.9

Alimenta futuri temporis petita hoc habent privilegium; ut præſtatio non ſuſpendatur per appellationem, ſecus alimenta prætariti temporis quia jam ſemel evaſit periculum, ibid. n.10

Alimenta futura dicuntur etiam ea quæ debentur à die motæ litis, ibid.n.11

Inter Alimenta prætetita & futura diſpar eſt ratio, & ſic in illis ſummariè proceditur, in illis verò non, ib n.12

Alimenta quando petuntur officio judicis, non admittitur appellatio ſuſpenſiva, ſecus quando jure actionis, quia tunc admittitur, ibid.n.13

Quæ diſtinctio procedit in inope petente Alimenta, ibid.

Reprobatur opinio Petri Surdi, ibid.n.14

Alimenta quæ officio judicis petuntur, jure naturali debentur in petitis jure actionis ſolum jus civile operatur, p.336.ibid.

Alimenta ut lite pendente præſtentur pauperi habenti pro ſe ſententiam, tria requiruntur copulativè, ibid. num.15

Alimenta quando petuntur jure actionis, judicium non eſt ſummarium ſed ordinarium quo datur appellatio, ibid.n.16

In legato pro Alimentis agitur jure actionis. ibid.n.16

Alimenta petens, ſi reportet contra ſe ſententiam negativam, poteſt licitè appellare quoad utrumque effectum, ibid.n.18

Alimenta petita vigore contractus, quo fuere promiſſa ei, cui jure naturali, & officio judicis debeantur, putà filio, patri & ſimilibus, an à ſententia lata pro illis prædandis admittant appellationem ſuſpenſivam, ibid.

Ad Alimenta ubi agitur virtute contractus per illam, cui jure naturali debentur, pariter appellationem carere ſuſpenſivo, defenditur, ibid.n.25

Alimenta deducta in contractum ab eo, cui jure naturali debebantur, non novandi animo, ſed potiùs ad illius corroborationem, additamentum, & majorem ſecuritatem, & cautionem; non amittunt ſuum privilegium competens ex officio judicis, p.337. num.38

Ad Alimenta qoando agitur ex utraque obligatione, una admittens appellationem, alia excludens illam (prout eſt officium judicis) hæc illi detrahit, ibid. num.45

Alimenta quæ judicis officio debeantur, ſi in obligationem deducantur, animo novandi officium judicis competens pro illis (quæ novatio expreſsè hodie requiritur) evaneſcit officium judicis, & remanet ſublatum, & ſic ex contractu agendum eſt, & iure actionis, ibid.

Alimentorum promiſſio (ceſſante novatione) obligationi à lege inductæ accedit acceſſoriè; & ita eius natura veſtiur quoad appellationis prohibitionem, p.338. num.45

Alimentorum à ſententia diffinitiva prohibita appellatio quoad ſuſpenſivum multò fortius prohibita intelligitur ab interlocutoria. ibid.n.46

Ab Alimentis ad dotem valere argumentum, plures affirmant, ibid.n.47

Ab Alimentorum ſententia ſicut non licet appellare, ita in cauſa dotis non licere plures affirmant, quod author nunquam vidit practicari, ibid.n.48

Alimenta in cauſa dotis an ſint pendente appellatione miniſtranda, vide ibid.

Alimentorum à ſententia reformatoria appellationi emiſſæ an ſit deferendum, ibid.n.49.remiſſivè.

Alimenta nimis taxata in eadem ſententia, qua quis ad eorum præſtationem condemnatur, an admittant appellationem quoad utrumque effectum, ibid.n.50. ubi opinio Avendani reprobatur.

Alimentorum taxatio facta in ſententiæ ſtat acceſſoriè ad illorum condemnationem, & ſic regulatur ab eius natura quoad appellationis prohibitionem, ibid.

Alimentorum taxatio facta in eadem ſententia, ſi admitteret appellationem, nunquam poſſet effugari periculum, quod ex dilatione à iure conſideratur, ibid.n.53

Alimentati, ſeu alimentantia creſcente, vel decreſcente patrimonio. etiam poſt factam condemnationem, & taxationem à iudice, an creſcant, vel decreſcant alimenta, p.339.& 340.n.71. remiſſivè.

Alimentatio ſeu portionario exigenti annuatim alimenta, aut portionem ab antiquo legitimè conſtitutam, ſi mota lis ſuper reformatione, quia puta, vel aucta eſt res ſuper qua portio eſt conſtituta, vel alia bona quæſivit alimentarius, p.343. n.11. quibus caſibus poteſt agi ad reformationem portionis & Alimentorum, ib. n.12. remiſſivè.

Alimentorum reformatio idem in effectu eſt, ac ſi ſententia lata fuerit contra Alimenta petentem, cui ab hac negativa permittitur appellare quoad utrumque affectum, ibid.n.14

In favorem congruæ aut Alimentorum aſſignatione, inductum eſt privilegium, & ratio prohibendi appellationem ſuſpenſivam, ibid.

In favorem Alimentarii quod eſt introductum, non debet in eius damnum retorqueri, ibid.n.15

Alimentorum privilegium non admittendæ appellationis ſuſpenſivæ procedit, non ſolùm quando ſententia lata eſt pro omnibus alimentis præſtandis, ſed etiam pro aliqua parte ipſorum, p.144.n.24

Alimentorum angmenti ſententia multo fortiùs excludit appellationem ſuſpenſivam, p.345.n.39

Alimentarius quamvis conſenſerit taxationi alimentorum factæ per rem judicatam, ſemper poterit petere augmentum ſi reditus decreveriut, vel alia juſta cauſa, ibid.n.40

Alimenta creſcunt & decreſcunt creſcente, vel decreſcente patrimonio alimentati, vel alimenrantis, etiam poſt ſententiam & judicis taxationem, p.556. num.97

Etiam ſi taxationi conſenſerit, ibid.n.98

Alternativum.

Una pars Alternativæ alteram declarat, p.73.n.284.

Natura ejus Alternativi, quod ſolum remanet in diſpoſitiune; attenditur, p.223.n.141

Analogum.

Analognm per ſe ſumptum ſtat pro potiori ſignificato, p 204.u.3

Anima.

Animarum cura continet magnum periculum, cùm ſit ars artium, p.289.n.172.

Anniverſarium.

Anniverſaria & funeratia incerta non conſiderantur ad valorem fructuum beneficii, p.604.n.80.

Niſi hæc emolumenta incerta ſint ſolita locari ſingulis annis, ibid.n.81

Appellatio.

Appellatio, quatenus eſt defenſio, à jure naturali provenit, p.17.n.81

Appellatio non denegatur excommunicato, quia eſt defenſio, ibid.

Formalitas, & ſolemnitas Appellationis eſt inducta à jure poſitivo, ibid.

Appellatio eſt præſidium innocentiæ, inventa ad ſubveniendum oppreſſis, & corrigendam iniquitatem judicis, ibid.n.82

Deferre, vel non deferre Appellationi, vel abſtineri à receptione Appellationis, vel deferri; eſt quid facti abſque adminiculo juriſdictionis, p.34.n.211

A nimis brevi termino Appellationi non deferentem vim fieri, declatat Senatus, p.41.n.277,

Appellare per viam violentiæ, duo ſunt repugnantia, ſi enim Appellare; quomodo per viam violentiæ? per viam violentiæ: quomodo Appellare? p.47.n.331

Appellatio eſt neceſſaria, ad fundandum recurſum per viam violentiæ, p.58.n.64

Et ſi Appellatio non adeſt, vel minùs legitima, qnod remedium ſit adhibendum. p.59.n 72

Appellatione conditionaliter propoſita (niſi concedas, *&c.*) non expectata judicis interlocutoria, ad Senatum confugiens regium, quod decretum reportabit, & quomodo conſulendus, ibid.n.73

Appellare licet etiam excommunicato, uti reo neceſſario in Appellatione, p 64.n.151

Extrajudiciali Appellationi uti non poteſt excommunicatus, ibid.n.152

Deferre, vel non deferre Appellationi, non facit jus inter Partes, nec quoad judicem ad quem, p.67.n,188

A delatione Appellationis in via executiva regulariter Appellatio eſt legitima, & quem pariat effectum, p.69.n.218

Appellatio ſui natura ſupponit judicem ſi tamen interponatur à judice extrajudicialiter præcedente, dicitur extrajudicialis, & diſtincta à judiciali, pag.71. num 261

Appellationis delatio, ſeu non, eſt de appendicibus primæ inſtantiæ, & ideo ejus ſtatutis, & ſtylo ſubjacet, p.81 n.7

Appellatio eſt de ordinaroriis judicii, & ideo ſtylus & jus illius, à quo proponitur, eſt attendendus, ibid.n.8

Appellationi in dubio deferendum eſt, p.82.n.31

Innovare non debet judex, ſed ſuperſedere in executione, ubi eſt dubium juris, vel facti, an Appellatio teneat, ibid.n.32

Delationi Appellationis ſi patiatur dubium, etiam ubi regulariter eſt prohibita, deferendum eſt, ibid.n.33

Prohibitio Appellationis in poſſeſſorio, *&c.* eſt limitatio regulæ, & per admiſſionem in ea in dubio redimus ad eandem regulam, ibid.n.34

In Appellatione licèt requiratur expreſſio nominis indicis ad quem; tamen ſufficit nomen dignitatis exprimere, ut in exemplis, p.97.n.17

Appellare licet è repoſitione, vel delatione Appellationis, quemadmodum à repoſitione alicujus articuli, p.101.n.1

Appellare non licet à judice faciente id, ad quod præcisè faciendum compellitur, p.102.n.5

Appellari non poteſt à permiſſione data à iudice requiſito per literas alterius, ut in ſua juriſdictione aliquid exequatur, ibid.n.6.& 7

Appellari non poteſt ab actu, à quo executio emanat, ſicuti nec ab executione, ibid.n.13

Appellari non poteſt, nec ſupplicari à decreto Regii Senatus vim fieri declarantis, vel negantis, nec alius datur recurſus. ibid.n.12

Appellari non poteſt ab executione decreti Regii Senatus, & eius executore, qui eſt iudex Eccleſiaſticus, cui decretum dirigitur exequendum, ibid.n.13

Appellatio à repoſitione attentatorum non admittitur quoad ſuſpenſivum remiſſivè, p.103.n.20

Appellatio eſt licita à revocatione interlocutoriæ executioni mandatæ, abſque cauſæ cognitione facta, p.109.n.52

Quando Appellatio ab interlocutoria legitima eſt, commodius remedium eſt decretum conditionale, ſeu tertium genus proferre à Senatu Regio, quàm ſimplex violentiæ decretum, ibid. n.59

Appellatio ſequitur executionem & acta; ac ea tantùm dicuntur attentata, quæ fiunt poſt Appellationem aut intra tempus ad appellandum, p.110.n.71

Appellatio non videtur renuntiata per comparitionem Appellantis coram iudice à quo, gravamen reponi petentis, quia non agit actum contrarium, ibid.n.80. & 85.

Appellatio cenſetur renuntiata per comparitionem Appellantis coram iudice à quo, ib.n.76. etiamſi iudex nihil provideat, ibid.n.77. declarat ut infrà, ibid.n. 80. & 81

Appellatio non dicitur renuntiari per comparitionem Appellantis, ſi comparitio admiſſa non fuerit, p.111. num.83

Appellatio quando cenſeatur per comparitionem renuntiari, vide plures caſus remiſſivè. ibid.n.84

Appellatus comparens coram iudice à quo ad intimandum decretum conditionale, non renuntiat Appellationi interpoſitæ, nec facit actum præiudicii, ibid. n.86

Appellans ſicut in multis caſibus poteſt tacitè Appellationi renuntiare, ita & eius procurator, licèt expreſsè non poſſit, ibid.n.96.& 101

Appellatio eſt legitima ab Epiſcopo viſitante exemptum. p.116.n.35

Appellatio legitima ſuſpendit effectum ſententiæ, & iuriſdictionem etiam in ſententia ſecum habente executionem, ibid.n.39

Appellatio, ubi extraiudicialiter apponitur, ſuſpenſivo effectu caret, p.121.n.19

Appellatio à merè interlocutoria ſententia omni iure prohibita eſt, p.138.n.2

Appellatur de iure canonico non ſolùm à diffinitivæ vim habente ſententia, & damnum irreparabile continente, aut cauſæ principali præiudiciali; verùm etiam à merè interlocutoria, ibid.n.3

Hodie attenta diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. non Appellatur à merè interlocutoria, ſed ad diffinitivæ vim habente, damnum irreparabile continente, vel præjudicium gerente cauſæ principali, ibid. n. 4

Idem in cauſis criminalibus diſpoſuit Conc. Trid. ſeſſ. 13. de reform. c. 1. in fin. ibid. n. 5

Appellare non licet de jure civili, & regio ab interlocutoria, niſi à diffinitiva, & diffinitivæ vim habente, vel damnum irreparabile continente, ibid. n. 7

Appellatione interpoſita ab interlocutoria vim diffinitivæ habente, vel damnum irreparabile continente, vel præjudiciali cauſæ principali non ſit delata, proceſſus trahitur ad Senatum permiſſu legis Regiæ dictæ, ibid. n. 8

Appellare non licet à citatione valida verbali, etiam jure civili, ibid. n. 9

Appellare non licet à citatione virtute reſcripti emanata, ſed præciſè citatus tenetur per ſe vel per procuratorem comparere, ſuas exceptiones allegando, Ibid. n. 10

Appellatio à citatione reali non datur ſaltim quoad effectum ſuſpenſivum, ibid. n. 12

Alia eſt Appellatio à captura, alia à præcepto de capiendo, quod eſt ipſa citatio realis, ibid. n. 12

Appellatio nullatenus erit admittenda à præcepto de capiendo, ſeu incarcerando ad effectum ſuſpendendi executionem ipſius, ibid. n. 13

Appellatio ſi reum relaxaret à captura, fruſtratorium eſſet, carceres ædificare, p. 139. n. 15

Appellatio datur à malè formata inquiſitione, videlicet, in caſu, quo non debuit formari; ſecus eſt ſi ex capite ignorantiæ malè formata dicatur, à qua non Appellatur, ibid. n. 18

Appellare licèt à citatione civili continente breviorem terminum, quàm oporrebat concedi, ibid. n. 19

Appellare licet à citatione verbali vel civili peremptoria, qua dilationes abbreviantur, ibid. n. 20

Appellare licet à citatione verbali facta ad locum non tutum, ibid. n. 21

Appellare licet à citatione reali vel captura, quando captus ducitur in locum ſuſpectum, & non tutum, ibid. n. 22

Appellare licet à citatione verbali, à non citando, veluti quando delegatus cognoſcens virtute reſcripta contra unum in eo contentum, citat alium non contentum, etiam virtualiter, ibid. n. 23

Appellare licet à judice non admittente legitimas exceptiones, ibid. n. 24

Appellatio admittitur in articulo præjudiciali, quando contingit ſive in litis proceſſu, ſive in executione, p. 141. n. 48

Appellatio licita eſt à non admiſſa exceptione defectus mandati, ibid. n. 35

Appellatio licita etiam ab interlocutoria; qua declaratur, tutorem eſſe vel non eſſe legitimum, ibid. n. 56

Appellare licet à declaratione judicis dicentis aliquem eſſe hæredem, vel non, cum beneficio legis inventarii, aut ſine eo, ibid. n. 57

Quod intellige in ſententia, quæ incidenter hoc declarat, ibid. n. 37

Appellatio licita à ſententia, qua judex incidenter declarat, teſtamentum, vel inſtrumentum, vel proceſſum vel actum nullum, etſi principaliter declaratur, dicitur diffinitiva, ibid. n. 58

Appellatio legitima à declaratione ordinarii declarantis in proviſione beneficii ſeu capellaniæ proximioribus conſanguineis conferendæ ex ipſa fundatione, non eſſe oppoſitorem propinquiorem, vel in eo non adeſſe qualitates requiſitas à fundatore, & non declara, vim fieri Senatus Regius declarat, pag. 142. num. 69

Appellationi interpoſitæ à denegatione copiæ actorum, ſi non deferant, judex vim facere declarator, ibid num. 60

Appellatur licitè à ſententia, qua exceptiones oppoſitæ à tutore nominato ad ſe excuſandum reiiciuntur, eique non deferens judex vim facit, ibid. n. 63

Appellare an liceat à nominatione tutelæ remiſſivè; ibid. n. 66

Appellatio an licita ſit ab exceptionibus oppoſitis remiſſivè, ibid n 67

Appellans à rejectione exceptionis tenetur eam juſtificare, & probare, aliàs gravamen non judicator, ibid. n. 69

Appellatio dicitur juſtificata à denegatione induciarum deliberatoriarum, p. 143. n. 71. à denegatione copiæ actorum communium, ibid. n. 72.

Appellatio legitima dicitur à proceſſu ad ulteriora per judicem recuſatum, & juſtificata, licèt cauſæ recuſationis probatæ non ſint, ibid. n. 73

Appellatio juſtificata dicitur à rejectione exceptionis oppoſitæ, & incontinenti ejus probatione oblata, ibid. n. 74 & 75

Appellatio interponitur non ſolùm à rejectione exceptionis, verùm etiam non admiſſa ejus probatione, ibid. n. 76

Appellatio juſtificata dicitur à rejectione exceptionis peremptoriæ, cujus probatio incontinenti oblata fuit, ibid. n. 77

Appellatio à rejectione exceptionis cujus probatio oblata fuit, ſuſpendit, devolvit, & attentata inducit, ibid. n. 78

Appellatio non erit legitima in caſibus, quibus in arbitrio judicis eſt, exceptionem oppoſitam reſervare, licèt ejus probatio incontinenti offeratur, ibid. numero 80

Appellatio interpoſita à gravamine illato juris præſumptione. putà, à ſequeſtro (etiam non expreſſa cauſa) legitima & juſtificata eſt, ibid. n. 84

Appellatio interpoſita cauſa probabili, & veroſimili, legitima eſt, p. 144. n. 85

Appellatio legitima eſt à rejectione exceptionis recuſationis, & à proceſſu ad ulteriora recuſatione oppoſita facto, ibid n. 86

Ab articulo præjudiciali cauſæ principali licita eſt Appellatio, ibid. n. 92

Appellatio licet ab arbitris juris, ibid. n. 95

Appellatio à decreto negativo torturæ licita an ſit, & non deferre, vim fieri declaretur, p. 145. n. 104

Appellare non licere à decreto negativo torturæ, reſolvitur à nonnullis, ibid. n. 106

Appellare licet à decreto negativo torturæ pro veriori opinione, reſolvit Author, ibid. n. 108

Appellatio omni iure licita eſt à quibuſcumque interlocutoriis reſpicientibus merita cauſæ, & negotium principale, Ibid. n. 109

Appellatio à torturæ decreto interpoſita tempore executionis, quoad notitiam pervenit condemnati an ſuſpendat, affirmant nonnulli, Ibid. n. 110. & contrarium Author, ibid. n. 111

Appellatio à comminatione torturæ licita eſt, ibid. & num. 112

Appellatio legitima à ſententia interlocutoria, quæ ſecum trahit paratam executionem de iure eſt, ibid. num. 113

Appellatio legitima à ſententa excommonicationis per decretum interlocutorium prolatæ, ibid. n. 114

Appellatio legitima à ſententia, qua pronuntiatur ſuper compromittendo vel non ex forma ſtatuti, ibid. num. 124

Appellatio ab Interlocutoria gravamen continente reparabile, ſi tamen cum difficultate magna reparatur, p. 146. n. 115

Idem ſi per appellationem à diffinitiva non reparetur in totum nec perfectè, p.146.n.116

Appellatio legitima ab interlocutoria tangente negotium principale, vel ſubſtantiam ipſius, ibidem numer.117

Appellatur legitimè à conceſſione termini, ſi cauſativè pars gravatur, n.120

Appellatur legitimè à denegatione termini ad probandum, & tali appellatione non deferente judice vim fieri declarat Senatus, ibid.n.122

Appellatio legitima à denegatione dilationis petitæ per Procuratorem, nomine filii patrimonialis ſe opponentis beneficio patrimoniali vocato ad certiorandum cum ſit in longinquis, ut veniat ad examen, ibid.n.123

Appellatio legitima à coarctione terminorum à iure præſcriptorum, veluti ad præſentandum patrono datum, vel conſanguineo ad retrahendam rem patrimonialem, vel ſimilia, ibid.n. 124

Appellatio generaliter licita ab abbreviatione termini ſine cauſæ expreſſione, ibid.n.125

Appellatio legitima ab hac ſententia terminum brevem, ſeu minùs longum aſſignante, ibidem numero 119

Appellatio licita à judice dante copiam articulorum producendi teſtes, p.148.n.144

Appellare licet à denegata remiſſoria ad teſtes examinandos. ibid.n.145

Appellare non licet à conceſſione remiſſoriæ ad examinandos teſtes in civilibus cauſis, ibid.n.146

Appellare licet à tali conceſſione remiſſoriæ in cauſis criminalibus, ibid.n.147

Appellare non licet à tali conceſſione remiſſoriæ in caſibus, quibus judex concedere poteſt, ſecus in caſibus quibus non poteſt, ibid. n.148. & quales iſti ſint remiſſivè, ibid.n.149

Appellatio licita ab admiſſione vel rejectione teſtium, an ſcilicet tales teſtes admittendi, vel non admittendi, ibid.n.150. quia eſt interlocutoria continens damnum irreparabile, ibid.n.151

Appellatio prohibita à diffinitiva non cenſetur prohibita ab interlocutoria reiiciente teſtes, vel admittente, ibid.n.152

Licita eſt Appellatio in omnibus caſibus, in quibus judex ſua interlocutoria admittit teſtes poſt lapſum termini probatorii, vel teſtes inhabiles, ibidem numer.153

Appellatio emiſſa à judice non admittente exceptiones, vel repulſas contra perſonas teſtium maximè ſi eſſent admittendæ, legitima eſt, ibid.n.155

Appellatio legitima à denegatione publicationis teſtium, p.149.n.158

Appellatione interpoſita à negata publicatione ſententia eſt nulla, ſecus ſi appellatio non ſit interpoſita, ibid.n.159

Appellatio admittenda eſt à receptione teſtium facta poſt publicationem, partis oppoſitione non obſtante, ibid.n.162

Appellare non licet ab eo quod quis procuravit fieri, ibid.n.166

Appellatio non admittitur in relatione juramenti, & ſententia diffinitiva ſuper ea lata, quando actor defert juramentum reo, & reus recuſans id juramentum actori refert. ibid.n.167

Appellare licet à delatione vel relatione juramenti à parte parti delati, quando exceptiones legitimæ opponuntur ad non deferendum ſeu referendum, & tamen compellitur referre, vel referte, p.150. num.168

Appellatio legitima ab intricatione proceſſus, & præpoſteratione ordinis judicialis, ibid.n.172

Appellatio ab interlocutoria annotationis bonorum legitima eſt, p.152.n.187

A rejectione vel admiſſione appellationis, an admittatur appellatio, remiſſivè, ibid. & admitti reſolvitur, p.153.n.194

Et diſtinctio proponitur remiſſivè, ibid.n.194

Appellare licet ab interlocutoria, ſive negativa, ſive affirmativa, concurrentibus qualitatibus Concil. Trid. ſeſſ 24. cap.20. ut in exemplis, ibid.pag.144. n.212.& 213.

Appellatio ab interlocutoria eximit appellantem à juriſdictione judicis à quo, p.155.n.223

Appellatio à lege reprobata non juvat appellantem, nec manus ligat judicis à quo, ibid.n.225. & à proceſſu ejus appellatur, ibid.

Appellatio ab interlocutoria mera non ſuſpendit juriſdictionem judicis à quo, ut ſuprà, ſecus ſi non ſit merè interlocutoria, ſed qualificata qualitatibus Concilii, ſuprà, quia tunc ſuſpendit, ibid. n.226. & habet utrumque effectum, ibid. numero 227. & num 134

Appellans à ſententia interlocutoria vim diffinitivæ habente, tenetur ſervare formam, cap. cordi, ſicut appellans à diffinitiva, ibid.n.228

Appellatio ab interlocutoria continente damnum irreparabile per diffinitivam ſuſpendit juriſdictionem, & cauſat attentatum, ibid. n.230. idem ſi contineat damnum irreparabile cum difficultate tamen, ibid. n.231

Per Appellationem ab interlocutoria continente damnum irreparabile vel reparabile cum magna difficultate, taliter ſuſpenditur judicis à quo juriſdictio, ut non ſit neceſſaria inhibitio, ibidem numero 232

Appellatio ab attentatis legitima, & ideò ea interponenda de novo poſt appellationem à diffinitiva, & ut reponi poſſit Senatum Regium adire cautela traditur, p.156.n.245

Aliæ plures interlocutoriæ, quarum Appellationes an recipi debeant proponuntur, remiſſivè, ibidem numer. 146

Appellatio conditionaliter, & à nondum illato gravamine non tenet, p.159.n.3

Petens aliquid fieri, & quatenus non fiat, Appellat ſtatim, non valet Appellatio, ibid. n.6

Appellare non poteſt non gravatus, ibid.n.9

Appellare à gravamine, & pro ejus-cauſa aſſignare, omnes, quæ ex actis poſſent colligi, non ſufficit, ibid. num.14

Appellatio conditionaliter emiſſa non tenet, quia nulla cauſa gravaminis poteſt in ea exprimi, pagin.160. num.16

Appellatio conditionaliter emiſſa dicitur à futuro gravamine, quæ non admittitur, ibid.n.17

Appellatione deficiente non eſt dabilis recurſus ad Senatum, etiam in iis caſibus, quibus aliàs de jure licita foret, p.161.n.43

Appellatio, peto revocationem gravaminis, & non niſi revocet, Appello, tenet, ſi ſuper legitimo gravamine interponatur, p.162.n.44

Appellationi etiam in caſibus aliàs permiſſis, ſi nulliter proponatur, non defertur, quomodo Senatus decernat, ibid.n.51

Appellatio juris ſolemnitatibus carens, nec dicitur Appellatio, omnibúſque juris effectibus evacuatur, ibid. num.52

Appellatio nulla ſicut caret effectu, ita & nomine, ibid. num.55

Appellans abſens ſi poſt viginti dies à tempore latæ ſententiæ Appellat, præſumitur eſſe intra decem, p.163.n 60

Appellari poteſt petendo revocationem gravaminis, & à denegata appellari, etiam ultra decem dies à tempore

pore gravaminis, ibid.n.71
Appellans in extrajudicialibus debet omnino Appellationem interponere intra decem dies, ibid.n.72
Ab Appellatione excluſus in actibus extraiudicialibus ob lapſum decem dierum datur querelæ remedium p.164 n.73
Appellatio ſive ab interlocutoria, ſive à diffinitiva requiritur in ſcriptis, ibid.n.75
Appellatio extraiudicialis in ſcriptis requiritur, ibid. num.76
Appellatio non dicitur in ſcriptis, ſi ad intimationem ſententiæ reſpondeat condemnatus, quòd Appellat, & quòd tabellio illud in ſcriptis redigat, ibid. numero 77
Appellatio ad intimationem ſententiæ aliter in ſcriptis non præſentata, non cauſat attentatum, nec impedit executionem, ibid.n.78
Appellatio ſi eſt omiſſa à judice mandante deferri juramentum parti, an ab ipſa delatione poterit Appellari, p.165.& 166.n.10.11.& 17
Omittens Appellare à ſententia intra decendium à citatione, ad videndum ſe declarari, & denunciari, non poterit Appellare, p.166.n.12
Appellari ſi non poteſt à prima ſententia, ita nec à ſecunda idem continente, ibid.n.15
Appellans à carceratione poſt decendium, debet allegare cauſam gravaminis de præſenti non de præterito, ibid.n.22
Appellatio admittitur à decreto expeditionis executorialium ſententiæ tranſitæ in rem judicatam, breviter tamen contradictio diſcutitur, p.181.n.181
Appellatio ab injuſta incarceratione quandocunque etiam poſt decendium admittitur, p.188.n.228
Ab articulo præjudiciali cauſæ principali licita eſt Appellatio, p.289.n.244
Prohibitam qui dicit Appellationem tenetur probare, ibid.n 244
Appellatio à mandato de capiendo non ſuſpendit capturam faciendam. p.190.n.255
Appellatio à carceratione jam facta illam non reddit attentatam, nec ea pendente reus relaxatur, ibid. num.259
Natura Appellationis eſt omnia in præſenti ſtatu conſervare, p.191.n.261
In prohibenda Appellatione ab excommunicatione variè loquuntur Doctores, & cautè legendi, p. 193. num.5
Appellatio ab excommunicatione. & aliis cenſuris non ſuſpendit, ſed devolvit, & quid devolutio operetur, ibid.n.6.& 7.
Appellatio prohibita à ſententia intelligitur à diffinitiva, non ab interlocutoria, p.204.n 5
Appellatio prohibita hæretico quo ad diffinitivam dumtaxat intelligitur, non quoad interlocutoriam, ibid. num.8
Appellatio ubi à diffinitiva prohibita eſt pariter cenſetur prohibitam ab interlocutoria, & emergenti, defenditur, ibid.n.14
Appellatio prohibita à cauſa principali, prohibetur etiam ab acceſſoriis, p.205.n.26
Appellatio ubi eſt prohibita ex natura cauſæ prout alimentis, &c. intelligitur prohibita ab incidentibus, ibid.n.27
Appellatio ſi eſt prohibita à laudo; ita probibetur à præambula compulſione, ibid.n.30
Appellatio ubi eſt probibita à principali, an ita intelligatur ab interlocutoria varii varia dixere, ibidem num.31
Appellatio ubi admittitur quoad devolutivum, non poteſt dici, quod interlocutoria non poſſit reparari per appellationem à diffinitiva, p.106.n.39
Appellatione probibita quoad ſuſpenſivum tantum in cauſa principali, cenſetur prohibita ab interlocutoria ſuper incidenti, aut emergenti articulo, ibid.numero 43
Appellatione probibita in cauſa principali, prohibetur ab interlocutoria, etiam ſi aliàs ab ipſa licuiſſet Appellare, p.207 n.52
Appellatio prohibita per ſtatutum non intelligitur prohibita à ſententia ſuper incompetentia, ibid.n.56
Appellationi ab eo, qui re integra Parochiali ſe oppoſuit termino edicti tranſacto, non deferens an vim faciat, & an tertium decretorum genus detur, p.297. num.274
Appellatio permittitur ab ordinato proceſſu, etiam ſi in cauſa principali non admittatur quoad diffinitivam, p.208.n.66.& 69
Appellatio devolutiva ubi à diffinitiva datur, non poteſt dici, gravamen interlocutoriæ non poſſe reparari per appellationem à diffinitiva, p.210.n.83
Appellatio, ubi ſimpliciter à jure reperitur prohibita, intelligitur quoad utrumque effectum, ibid. numero 85
Appellatio ubi prohibetur in delictis, non intelligitur prohibita ab incidentibus, ibid.n.87
Appellatione prohibita à diffinitiva ut cauſa principali quoad ſuſpenſivum, appellationi à qualibet interlocutoria regulariter deferendum non eſt, ibidem numero 93
Appellatione prohibita à cauſa principali quoad utrumque effectum, admittenda eſt à quolibet gravamine incidenti ibid.n.94
Appellationi à tota ſententia an ſit deferendum, quæ partim prohibet, partim permittit appellare, p.215. num.1
Appellationis permiſſio uti qualitas naturalis eſt cujuſque cauſæ, p.215.n.13
Appellationem non eſſe permiſſam in aliquo caſu, qui aſſerit, probare tenetur, ibid.n.34
Appellatio à ſententia reſpectu poſſeſſionis ex leg. fin. Cod. de edicto Divi Adri. non admittitur, reſpectu autem fructuum & intereſſe ſic, pag.217.numero 56. & 57
Appellationi à ſententia reſpectu poſſeſſionis momentaneæ minimè defertur, licèt reſpectu fructuum ſic, ibid.n.61
Quod extenditur etiam reſpectu fructuum futurorum, ut in exemplo, ibid.n.63
Appellationi à ſententia adverſam qualitatem habente circa idem, non eſſe deferendum à neutra parte ſententiæ, regula conſtituitur, p.219.n.89
Appellationi à ſententia adverſa qualitatem habente circa diverſa capitula, partim deferendum, & partim non, juxta uniuſcujuſque qualitatis naturam; regula proponitur, ibid.n.87
Appellatio prohibita ſuper principali; intelligitur etiam prohibita ſuper acceſſorio contento in eadem ſententia, p.220. n.103
Appellabilitas pendet ab eo, quod principaliter agitur, non ab acceſſorio, p.221.n.112
Permittitur Appellatio, quando cum judice, à quo non poteſt appellari; ſimul judicat alter, à quo appellatur, ibid.n.123
Appellatio non veriſimilis, & habens contra ſe jus commune, non cauſat attentata, p.229 n.29
Appellatione prohibita à cauſa principali; cenſetur prohibita ab incidentibus, ibid.n 34
Appellans comparens coram inferiori, ſi proteſtetur dicto vel facto, non cenſetur appellationi renuntiare, p.223.n.69
Appellatio ejus, cujus non intereſt, non admittitur, p.234.n.92
Ad exhibendum condemnatus præcisè cogitur, & auditur Appellans, ibid.n.93

Appellatio non ſolum verbis expreſſis, ſed etiam tacitis tolli ſolet, p.135.n.105
Appellatio eſt ſpecies defenſionis, p.236.n.111
Appellatio proponenda eſt coram eo judice, à quo Appellatur, p.153.n.54
Appellationem an ſufficiat præſentare in officio notarii poſtea legendam judici, ibid.n.55
Appellationis prohibitio ex natura cauſæ, ut in alimentis, &c. eſt privilegium: quando verò ex odio, ut in contumace, confeſſo, &c. eſt pœna, p.259.n.9
Appellari oequit ne fiat, quod de jure fieri debet, ibid. oom.17
Appellari nequis à juris diſpoſitione, ibid.o.18
Appellationis prohibitio in Parochialibus, eſt privilegium, p.289.n.176
A collatione, electione, præſentatione, Inſtitutione, coofirmatione quorumlibet beneficiorum, etiam ſimplicium eatrajudicialiter facta Appellatio emiſſa non ſuſpendit poſſeſſionis traditionem, oec in denegata delatione violentia adeſt, p.290.n.181
Appellatione remota ſi committatur cauſa poſſeſſoria intelligitur etiam remota in caſibus ſpecialibus, quibus licita erat Appellatio, ibid.n.183
Appellaoonem prohibens ſtatutum in poſſeſſoriis, operatur in caſibus, quibus jure communi permiſſa erat, ibid.n.184
Appellatio ab articulo incidente in proviſione ſimplicis beneficii ut admittatur, inquirit Rota an lis fuiſſet introducta, ibid.n.190.& 215
Appellatio per unicum præſentatum ad Parochialem laicorum reprobatum in examine cauſat attentatum, p.292.0.208
Appellatio non admittitur ab eo, quod facit major pars Capituli, ibid.o.227
Etiamſi juſtificationis probatio incontinenti offeratur, ibid.n.228.& quibus rationibus, ibid.n.227
Appellantes ab electione opponentes contra perſonam electi, eligentis, vel eligendi præ oculis habeant formam cap.ut circa de electio. lib.6.p.295 n.237
Appellatio ab actibus extrajudicialibus, an illos reddat judiciales, ita ut per eam res efficiatur litigioſa, p.298.n.284
Appellari prohibens ſtatutum ab interlocutoria aliqua intelligitur, etiam quando jure communi licita erit Appellatio, p.289.n.181
A facto merè voluntario Appellatio non permittitur, p.305.n.29
Appellatio ſi negetur à cauſa principali, pariter negata cenſetur à præambula compulſione, pag.306. num.7
Appellatione pendente parti & judici non permittuntur, quæ ante Appellatiooem noo poterant geri, p.308.n.30
Appellationi à mandato de ſuſcipiendis ordinibus deferendum oon eſt, p.309.n.41
Ab eo, quod fit per executionem caoonicorum decretorum noo licet appellare, ibid.n 44
A viſitati one & morum correctione Appellatio, nec inhibitio executionem ſuſpendit, p.310.n.50
Appellaoo removetur etiam per verba æquipollentia, p.319.n.77
Appellatio limitata ab uno articulo ſeparato, oon devoluit totam cauſam, p.321.323 n.11
A judice ubi tenetur procedere judicialiter, ſi ſimol Extrajudicialiter tantùm, licita eſt Appellatio, p.319. num.39
Commiſſio Appellationis ſuper ſententia alimentorum præſentium, aut futurorum datur cum clauſula (ſine retardatione præſtationis alimentorum) vel (ſine præiudicio legitimæ execotionis.) p.334.n.4
In omnibus cauſis, quæ celerem expeditionem deſiderant: Appellatio quoad ſuſpenſivum tollitur, ib.n.6
Appellationis probibitio, & illios permiſſio ubi in uno ſubiecto concurrunt, hæc an prævaleat, pagio 336. num.24
Appellationis prohibitio in alicuius Inducta favorem debet intelligi, ſi in favorem eius lata ſit ſententia, ſecus ſi cootra, p.343.n.16
Appellatio quamvis ſis prohibita in remedio l.fi.Cod.de edict.div. Adri.tameo permittitur quando ſententia fertur contra actorem, ibid.n.17
Appellatio permittitur quoad utrumque effectum à ſententia, qua declaratur non eſſe reformaodam, oec minuendam portionem, ſeu alimenta iam antea cooſtituta, ibid.n.18
Appellatio permiſſa à ſententia denegante congruæ ſeu alimentorum reformatiooem, ſi alimentarius eſt in quaſi poſſeſſione percipiendi, illi non officit, quia lite & Appellatione pendente privari noo debet ſua poſſeſſione, ibid.
Appellari ſi non poteſt à ſententia lata ex iuriſdictione ordinaria, pariter nec poterit Appellari à ſententia lata ex iuriſdictione prorogata, p.344.n.26
Appellari ſi non poteſt ab aliquo propter dignitatem perſonæ vel alias, pariter oec poterit Appellari ſi procedat ex iuriſdictione protogata, ibid.n.27
Qualitas & natura Appellationis multoties valet, & alteratur ea modo procedendi, p.352.n.23
Appellari noo licet, quando agitur de convertendo frumentum in uſum militum & ſubſidium annonæ, p.358.n.6
Appellaoo Prohibita in cauſa conventionis, an cenſetur prohibita in cauſa reconventionis, p.359.n.15
Appellanti ne tradatur poſſeſſio ſuo adverſario, pariter nec ei tradenda erit, ibid.n.22
Appellationis favor prohibitæ io Parochialibus oon eſt inductus propter proviſum, ſed propter Eccleſiam vacantem, & ita quocumque vadat Eccleſia vacans, replenda erit Rectore, qui tunc proviſus reperiatur, p.360.n.33
Appellationi à ſecunda ſententia revocatoria primæ privilegiatæ, & executioni iam traditæ erit deferendum omnino, p.361.n.48
Appellatio emiſſa ab eo quod fit ſecundùm iuris decreta & determinationem, non ſuſpendit, p.371.n.2
A præcepto de reſidendo beneficium reſidentiam requirens. non datur Appellatio, ibid.n.3
A iudice iuriſdictionem exequente oon permittitur Appellare, ibid.n.4
Appellationem non eſſe admittendam ab eo, quod fit ſecundum iuris diſpoſitionem & canonica decreta, qui probent, ibid.n.5.& à n.1
Appellatione contra iuris clari diſpoſitionem ut frivolæ non eſt deferendum, ibid.n.7
Appellari non poteſt, ne fiat quod de iure fieri permittitur, ibid.n.9
Licitum quod eſt fieri ante appellationem, & poſt illam fieri poteſt, p.371.n.16
Appellaoo à iuris diſpoſitiooe & determinatiooe non eſt licita, ibid.n.18
Appellatio ubi ooo admittitur à ſententia, pariter nec ab eius executore, aut executione, ibid.n.19
Appellatio à ſententia legali eſt cootraria iuri, & per conſequens frivola, cui nec defertur, nec cauſat attentata, ibid.n 21.& ſub o.26
Appellationi à ſententia legali ius reſiſtit, habétque contra ſe iuris præſumptionem, & ideo oon cauſat attentata, ibid n.22
Appellanti à monitorio, ot intra certum tempus accedat ad recedendom, reſiſtit ius commune, & poteſt Epiſcopus ea non obſtante ad eaecutiooem procedere, ibid.n.23
Appellaoti à correctione reſiſtit ius, ac interim non cauſatur attentatum, ibid.n.24

Appel

Appellatione pendente interpoſita per Canonicum à Capitulo imponente honeſtam correctionem, ſeu etiam à correctione per ordinarium, poteſt ad executionem deveoire, quia dicitur frivola, ibid.n.25

Appellatio frivola dicitur interpoſita ab interlocutoria expreſſa minùs legitima cauſa, aut à jure improbata, ibid.n.26

Appellari licet à denegante beneficium conceſſum per jus commune, quia ubi denegatur juris communis obſervantia, gravamen infertur, ibid.n.27

Appellatio innititur juſtitiæ, ibid.n.28

Cauſa immediata appellationis eſt iniuſtitia, injuria, & gravamen, ibid.n.29

Appellatio frivola dicitur, ubi non adeſt gravamen, nec legitima cauſa, ibid.n.30

Appellatio quæ caret effectu, & non habet adminiculum juris, ut minùs legitima non impedit executionem, p.373.n.35

Corpus carens anima & ſpiritu vitali, quemadmodum manet frigidum, ita Appellatio carens juſtitia (cujus eſt anima) ut frivola mortua cenſenda eſt, ibid. num.37

Appellatio frivola dicitur inanis & varia, ibid. numero 38

Appellationi frivolæ nec jus defert, nec eſt à judice deferendum, ibid. n.40

Appellationi frivolæ non deferens judex Eccleſiaſticus, vim non facere declarat Senatus, ibid.numero 41

Appellatio frivola quæ dicatur, relinqueretur judicis Arbitrio, ibid.n.42.vide n 67

Appellationem eſſe frivolam, ut judex arbitratur, poteſt appellatione non obſtante procedere ad ulteriora, ibid.n.43

Appellatio frivola illa dicitur, quæ nihil prodeſſe poteſt, nec ullum unquam juris effectum ſortiri, ib.n.44

Appellatio quæ caret effectu, & non habet adminiculum juris, non impedit executionem, ibid.n.45

Appellatio calumnioſa illa dicitur, non ſolum quæ in ejus interpoſitione apparet talis, ſed & quæ talis detegatur in fine litis, ibid.n.46

Appellatio legitima illa dicitur, quæ interponitur ex cauſa, quæ ſi eſſet probata; reputaretur legitima, ibid.n.49

Appellatio contraria juri quocunque vadat, in nulla inſtantia poteſt effectum ſortiri (jure attento) quia ius eſt certum, & ubique idem operatur, p.374. num.51

Appellationem frivolam tunc arbitrabitur iudex, quando appareot legitima iudicia ad torturam, & illa reus in termino ſibi conceſſo non purgavit, ibid. num.54

Appellatio frivola tunc reiici poteſt, quando notoriè & manifeſtè talis detegitur. ſecus ſi in dubio, ſive dubium ſit iuris ſive facti, ibid.n.55

Appellatio frivola & calumnioſa quando ita notoriè & manifeſtè dicatur apparere, ibid. num. 56. remiſſivè.

Appellationem frivolam non debet iudex arbitrari, ubi ita notoriè apparet, ibid.n.57

Appellatio frivola non dicitur interim, dum remanet diſputandum. ibid.n 57

Appellationis frivolæ redduntur exempla, ibid. numero 58

Appellatio frivola dicetur notoriè, quando quis petierit in cauſa recuſationis, quòd eligantur arbitri, ubi eligendi non ſunt, ibid.n.59

Appellatio frivola dicetur, quando interponitur à ſententia, quæ illam non tangit. ibid.n.60

Appellans non auditur, ſi ex ſententia non gravatur, ibid.n.61

Appellatio non admittitur à iudice aliquid admittente cum Clauſula (ſi, & in quantum, &c.) quia tunc neminem gravat, ibid.n. 62.

Appellatione frivola non obſtante, an iudex ulterius queat procedere, & an per illius delationem à ſe abdicet iuriſdictionem, & an Inhibitio à ſuperiore emanata vigore frivolæ executionis impediat executionem ſententiæ, vide remiſſivè, p 375.n.79

Appellatio tanquam frivola à iudice reiecta, ſi pars non contradicat appellando, videtur fateri frivolam eſſe, ibid.n.80

Appellantem frivolè poteſt Iudex à quo excommunicare tanquam contumacem; ibid.n.81

Appellationi à ſententia declaratoria, beneficium Incomparabile vacaſſe per adeptionem pacificæ poſſeſſionis ſecundi, non eſſe deferendum; verius demonſtratur, p.378.n.6

Appellatio ſublata intelligitur per verba æquipollentia, p.380 n.38

Appellari licèt non poſſit à pœna excommunicationis lata ipſo iure, tamen à declaratoira admittitur appellatio quoad utrumque effectum, p.382.n.71

Appellari non licet à pœna legis ſeu canonis, à declaratoria tamen aliquem in eam incidiſſe, licita eſt appellatio. 383.n 73

Appellare non poſſe à nominatione muneris, & poſtea appellare à reiectione legitimæ excuſationis propoſitæ multum diſtat, p.387.n.27

Appellandi ratio in promptu eſſe dicitur, etiam caſibus alias privilegiatis, & ſui natura inappellabilibus; ſi nullitas apparet ex actis; & cum tunc ſententiæ executio ſuſpendatur, p.393.n.4

Appellandi ratio in promptu eſſe dicitur, quando incontinenti iuſtificatur appellatio, quæ ut legitima admittitur quoad utrumque effectum ibid.n.5

Appellatio nunquam intelligitur prohibita ratione reſpectu notoriæ iniquitatis, ibid.n.7.vide n.34

Appellatio ab executione notoriè nulla virtute obligationis Cameralis, aut guarentigiatæ admittitur quoad utrumque effectum, p.394.n.20

Appellari poteſt etiam ubi aliàs ius prohibet, quando nullitas patet ex actuum inſpectione, quia tunc ceſſat præſumptio, quæ erat pro ſententia, pag.395. num.23

Appellatio à nullitate paratam habente probationem, impedit executionem unius ſententiæ. ſive ſui natura ſit privilegiata, ut in alimentis, poſſeſſoriis, obligatione Camerali, &c. ſive quia tranſierit in rem iudicatam, ibid.n.24

Sive hæc nullitatis exceptio probetur ex eiuſdem actis ſive aliunde, dummodo ſit incontinenti, ibid. num.25

Appellationi à proviſione beneficii ſive curati, ſive ſimplicis, ſive iudicialiter, ſive extraiudicialiter celebrata, nulliter tamen & cum formæ omiſſione, deferendum eſſe, indiſtinctè decernitur in ſupremis tribunalibus aditis per viam violentiæ, pagina 397. num.48

Appellatio à Procuratore interpoſita tempore, quo carebat mandato, non ſuſtinetur. etiam poſtea habens ſufficiens, ſi de novo non appellet inter terminum, p.40.n.91

Nec talis Appellatio cauſat attentata. quia qualitas quæ requiritur tempore actus, non ſufficit, ſi poſt actum ſequatur, ibid.n.92

Appellationi interpoſitæ à proviſione beneficii cuiuſlibet facta ſpreto & contempto iure patronatus an ſit deferendum, & vim fieri declarandum, pagina 402.numero 129

Appellationi à proviſione beneficii nulla, cùm executionem non mereatur, erit deferendum, ibid. n 130

Appellatio in Parochiali per præſentatum aſſerentem ſe maiorem partem patronorum, & vocum habere,

habere, ioterpoſita ab ordinario inſtituente alterum præſentatum, quem minotem partem vocum habere contendit appellaos, an ut legitima ſuſpendat, p.403.n.139.

Appellatiooem interpoſitam per præſentatum (ot aſſerit) à maiori parte ad Parochialem regulariter non ſuſpendere executionem inſtitutionis, ut verius defendit Author, ibid.n.143.

Si ex ſententia facta patronotum & vocum computatiooe clarè patet, mandari. inſtitueudum præſentatum à minoti parte; Appellatio erit licita quoad utrumque, etiam in Parochialibus, p.404.n.154.

Appellatiooi ioteriectæ per ſuperſtitem collitigantem à proviſione. ſeu coneurſu facto per otdinarium cedente vel decedente collitigante in poſſeſſione vel abſqoe ea, ſi non deferatur, an vis fiat, p.405.n.159

Appellari non poteſt nominatus ſeu præſentatus ad beneficium ſimplex, quo minus examen ſubire teneatur, p.406.n.185

Appellationis dies à principio ſuot utiles, quoad progreſſum continui. p.408.n.220

Appellationi minùs ſolemniter, aut aliàs oulliter propoſitæ etiam ab actu & ſententia, aliàs ſui natura appellabili; deferendum non eſt, nec impedit executionem illius, ibid.n.216.

Appellatio ex quibus cauſis nulliter propoſita dicitur, ut eius delationi locus noo ſit, ſeriatim, obiter tamen recenſentur, ibid.n.217

Appellationi propoſitæ aut propooendæ renuntiatæ per partem tacitè vel expreſsè noo eſt deferendum, ibid. o.218 & quæ tacita ſit renuntiatio. ibid.

Appellari an & quando poſſit poſt decem dies, & de aliis ſubſtantialibus appellationis, remiſſivè, p.409. n.228.

Appellatio à ſenteotia & actu nullo admittitur, & ſuos operatur effectus, ibid.n.232

Appellandi oeceſſitatem à ſententia oulla tollit jus, non facultatem, ibid.n.232

Appellationi à ſententia notoriè nulla ex aliquo defectu lata etiam aliàs privilegiata & inappellabili niſi deferat judex vim faciat, ibid.n.234

Appellationi infotmiter aut nulliter propoſitæ à ſententia ſui natura appellabili defereodum non eſt, ib. oum.235

Appellationi à collatione beneficii ſpreto jure regio patronatus emiſſæ à præſentato Catholicam majeſtatem emiſſæ ſi non deferatur, ao vis fiat, p.417.n.1

Appellationi emiſſæ à proceſſu geſto contra clauſulam (ſublata) eſt deferendum, etiam ſuper iis, quæ aliàs inappellabilia ſunt, p.421.n.80

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta in contradictorio judicio defertur, p.428.n.186

Secus quando extrajudicialiter, ibid.

Appellari non licet ab ordinario, recuſante inſtituere præſentatum juſta tamen de cauſa moto, pag.430. num.214.

Præſentata à Catholica majeſtate Appellationis via quare inutilis & iioprobabilis videatur, ibid. oumero 218

Defenditur tamen & probabilis monſtratur, pag.431. num.219

Appellationi emiſſæ à proviſione Parochialis vacantis ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter, à quoviſve fiat, deferendum non eſt, p.438.n.2

Appellari ſi non poterat à juriſdictione ordinaria, pariter nec poterit appellare ab eadem protogata, p.439.n.17

Appellationis ſublatæ privilegium ſi conceditur cauſæ, eſt reale. & totum univerſaliter comprehenditur, ibid. num.22

Appellationi à proviſione Parochialis jure devoluto ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter ooo deferens ſuperior, vim nullam facere, decernitur, p.440. num.30

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta jure devoluto non deferens an vim faciat, ibidem num.31

Appellationi à proviſione beneficii ſimplicis facta per ordinarium extrajudicialiter oon defertur, ſecus ſi judicialiter, quia tunc utrumque habet effectum, ibid.n.32

Et ſecundùm hanc diſtinctionem pluries determinavit Rota Romana, prout refertur, ibid.

Appellari licèt non poſſit à proviſione beneficii ſimplicis facta judicialiter, tamen fallit, quando proviſio ſit jure devoluto. & de ratione, p.441.n.47

Appellatiooi defertur à ſeotentia nulla, etiam aliàs privilegiata, ibid.n.54

Attentata an ſit proviſio jure devoluto facta Appellatiooe pendente, ibid.n.55

Appellatio ab una cauſa oon ſuſpendit aliam diverſam, ibid.n.56

Appellatio ab uoo articulo non ſoſpendit juriſdictiooem in tota cauſa, nec afficit tertium, p.442.n.57

Proviſio facta jure devoluto, eo quod præſentatus ſit indignus, ſi oon apparet de indignitate, erunt tentata geſta Appellatione pendente, ibid.n.58

Appellatio non admittitor à ſententia lata ſuper judicio merè poſſeſſorio adipiſcendæ, retinendæ, aut recoperandæ jure civili, p.447.n 27

Appellatio oon admittitur à poſſeſſorio ſummario, p.448.n.29

Appellari non poteſt ab omni judicio poſſeſſorio tam adipiſcendæ, & retinendæ, quam recuperandæ poſſeſſioois, ibid.n.30

A ſententia in interdicto quorum bonorum Appellatio non admittitur, ibid.n.36.& n.38

Appellatio noo datur remedio l. 3. C. de pignoribus, ibid.n.40

Appellatio eſt prohibita in ſingulis ſpeciebus adipiſcendæ poſſeſſionis, p.449.n.42

Uti poſſidetis remedium retineudæ non recipit Appellationem, ibid.n.54

Appellatio à poſſeſſorio mero licet non admittatur, intelligitur quoad ſuſpenſivum dumtaxat, non verò quoad devolutivum, p.450.n.62

Appellatio ſi foret prohibita in poſſeſſorio quoad utrumque effectum, vera foret opinio, diceotium, à qualibet ejus interlocutoria eſſe permiſſam quoad utrumque, ibid.p.65

Appellatio quando eſt prohibita à diffinitiva quoad ſuſpenſivum dumtaxat, prohibita intelligitur etiam à qualibet interlocutoria incidenti, ibidem oumero 66

Appellatio admittitur jore Canonico à ſententia lata ſuper mero poſſeſſorio, p.451.n 67

Appellatio non admittitur ſuſpenſiva etiam de jure canonico io poſſeſſoriis ſummariſſimis, prout in l. fin. C.de edicto D.Adr.ibid.n.77

Probabilis quando fuiſſet dubitatio, quis duorum ſit hæres, oeceſſe eſt, ingredi judicium petitorium & Appellatio admittitur, p.452.n.92

Appellatio an admittatur in juriſdictionibus, & aliis quibus poſſeſſio juſtificatur cum titulo, ibid. n.88. remiſſivè.

Appellatiu qoando admittitur in poſſeſſoriis, vide remiſſivè, p.453.ibid.

A mandato de evacuando domum, ſeu ut dicunt detractando. an liceat Appellari, p.454.n.121

Appellationem eſſe licitam à judice adito per viam reductionis, ut bono viro, ut magis communis & æquior opinio reſolvitur, p.456.n.7

Quæ procedit ſive ipſe judex modereur, ſive confirmet, vel infirmet arbitramentum, ibid.

Et hæc opinio maximè procedit ſi ſententia feratur ad favorem eius, qui petit reductionem, pagina 456. num.8
Ab actu quem quis approbavit, non poteſt Appellari, p.457.n.22
Appellari quando poſſit ab Arbitri ſententia, qui pro materia videndi. p.457.n.23
Arbitri ſententia etiam pacto nudo facto compromiſſo iure canonico recipit appellationem, & de ratione, p.457 & n.24
Appellatio non admittitur ab avocatione iuriſdictionis facta per delegantem ſuperiorem, p.460.n.53.
Quod procedit ſive avocatio fiat ſine cauſa, aut cum ea, aut cum levi, quia non licet appellare, pag.460. num.54
Appellari non poteſt à iudice ſuum officium non interponente, quando pars interponendum non petit, ibid.n.59
Appellationi ab actu negativo ſi iudex deferre non teneretur, licitè poſſet ad ulteriora procedere, cum retineat iuriſdictionem, p.462.n.78
Appellari ubi non licet, iudex licitè poteſt ad ulteriora procedere appellatione non obſtante, ibidem numer. 79
Appellationi emiſſæ in criminalibus, ſicut & in civilibus regulariter ut licitæ deferendum eſſe, quotidie decernunt Senatus Regii, p.464.n.1
Nec interim exequenda eſt ſententia, ibid.o 2
Appellationi in criminalibus nec tacitè, nec expreſsè renunciari poteſt, ibid. n.8
Appellatio de jure civili & canonico ut ſit probibita, confeſſum & convictum ſimul adeſſe, qui teneant, p.465.n.18 ubi de communi.
Appellatio ut denegetur reo tam de jure canonico quàm civili, ut ſufficiat ſpontanea confeſſio qui teneant, & magis communem dicant, ibid. numer.19
Appellationi emiſſæ per condemnatum de crimine ſimoniæ deferendom non eſt, ibid.n.24
Appellatio non denegatur à ſententia collationis beneficii vacantis propter ſimoniam lata à mixto executore, ibid.n.25
Appellaooni à carceratione vel ejus relaxatione, & de ejus effectu, p.466.n.42. remiſſivè.
A ſuſpenſione vel privatione officii & lata in ſyndicatu an ſit licita Appellatio; ibid.n.43. remiſſivè
A tortura vel torturæ comminatione Appellare quandò liceat. ibid.n.44. remiſſivè
A judice denegante defenſionem reo, prout aliis, Appellatio licita eſt, ibid.n.45
Appellationi à ſententia lata ſuper cauſa notoria regulariter non eſt deferendum, p.467.n.54
Appellatio ubi regulariter ſit prohibita, tamen ex aliqua ratione ſpeciali in eodem caſu ſit permiſſa, debet ſpecialiter exprimi in appellatione, ut ipſa admitti queat; ibid. & 468.n.61
In notoriis quando ſit licita appellatio, remiſſivè, ibid. n.62.& ſeqq.
Ab exceſſu pœnæ in notoriis datur Appellaoo, ibidem:
In omnibus criminalibus & notoriis, in quibus non eſt licita appellatio, tamen ſuperſedetur in ſententiæ executione, quando judex ſuperior dubius cognoſcens per inſpectionem actorum inhibuiſſet inferiori, ibid.n.68
In criminalibus regulariter ubi eſt prohibita appellatio, intelligitur quoad utrumque, quia in eis executio eſt irretractabilis, ibid.n.70
Appellatio quoties eſt prohibita à diffinitiva quoad utrumque effectum, permittitur à qualibet ejus interlocutoria, etiam aliàs non qualificata, ibid numer.71
Appellationis emiſſæ per clericum traditum curiæ ſeculari quandò ſit vel nòn deferendum, remiſſivè; ibid.72
Appellans à ſententia quatenus contra ſe facit in cæteris articulis ſeparatis, à quibus altera pars non appellavit, ſententia tranſit in rem judicatam, p.469. num.1
A ſententia continente diverſa capitula ſeparata una pars poteſt appellare limitatè, quatenus contra, & quoad cætera tranſit in rem judicatam; ibidem num.2
Alias contra partem non Appellantem ſententia tranſit in rem judicatam, ibid.& 470.n.3.& 4
A ſententia utramque partem gravante utraque pars tenetur appellare ab eo capitulo ſibi gravante; quatenus contra, *&c.* ibid.n.5
Utraque Appellatio limitata ab ea parte ſententiæ. quatenus contra, *&c.* ſuos de per ſe operatur effectus; ibid.n.6
Appellatio emiſſa ab unò capitulo, & per unam partem quatenus contra, non devolvit cætera capitula ſeparata, ſed tranſeunt contra non appellantem in rem judicatam, ibid.n.7.& 8
Appellatio limitata quatenus contra, non ſuſpendit juriſdictionem in capitulis ſeparatis à quibus neutra pars appellat, quominus executioni mittatur, ibid. n.9.& 10
Appellatio quando deficit, ſenatus regius illo ſemper utitur decreti genere, *que no viene por la orden y ſe le remitte*, &c.ibid.n.15.& 16
Appellaoo quandò deficit ſenatus regius non poteſt decernere, vim fieri, & reponi, ibid.n.17
Appellatione limitata in capitulis ſeparatis quatenus contra, non poteſt altera pars ſe juvare, ibid.o.19
Appellatio limitata limitatum producit effectum, ibid num.20
Appellatus non poteſt adhærere nec uti appellatione limitata adverſarii quatenus contra. ibid.n.21
Appellatione pendenta limitata quatenus contra à capitulo ſeparato non ſuſpendit executionem in alio capitulo ſeparato non appellato, quia appellatio eſt in una cauſa, executiò verò in alia, ibidem & 471. num.12
Pars quæ omiſit appellare à capitibus ſeparatis, de quorum executione tractat judex, non poterit poſt decem dies ab eorum executione appellare, ibid. num.25
Et ſi hæc cauſa ad ſenatum per viam violentiæ protrahat executatus, decretum vim non fieri, reportabit; ibid.n.26
Appellatio interpoſita per utramque partem ab eadem ſententia quatenus contra. ſi ſimus in alimentis, & ſimilibus privilegiatis, capitula ſeparata pro actore mittentur executioni non obſtante appellatione rei, ibid.n.29
Appellatio à cauſa conventionis non devolvit cauſam reconventionis. ſed coram judice à quo hæc erit tractanda, ibid & 472.n.36
Appellatio interpoſita à ſententia delegati ſuſpendit juriſdictionem in alia cauſa, ſecus in ſententia ordinarii, ibid.n.37
Appellatio quatenus contra, & limitata devolvit omnes alios articulos connexos, ibid.n.40
Appellatione limitata à quibuſdam articulis quatenus contra, pendente, judex à quo non poteſt alia capitula connexa tamen exequi, etiam ſi non appelletur ab illis, ibid.n.42
Appellatio quatenus contra, tunc devolvit totam cauſam in connexis, quando ſententia in uno capitulo parit exceptionem rei judicatæ in alio, ibidem numero 43
Appellationi limitatæ quatenus contra, erit omnino deferendum

deferendum in cæteris capitulis conuexis, licèr non appellatis, alias vim fieri declarabitur, p 472.n.44
Quæ doctrina procedit etiam in via executiva, ibid.
Appellatione limitata quatenus contra, in articulis connexis poteſt adverſarius ſe iuvare, & eius virtute Regem adire, ne in connexis nou appellatis iudex exequatur, ibid,n.45
Appellationis, ſi & qu tenus coutra, effectus, remiſſive, ibid.& 473.n.48
Appellante utraque parte ab eadem ſententia quatenus contra quis iudex de cauſa poſſit cognoſcere, & an pro ſingulis appellationibus queant impettari, remiſſivè, ibid.n 49
Appellans quatenus contra, altera parte, non appellante, an & quando poſſit ſuæ appellationi renunciare, ſive in articulis connexis, ſive ſeparatis, ſive intra terminum, ſive extra illum, remiſſivè, ibid.n.50
Appellatio ab interlocutoria an & quando devolvat totam cauſam tam in articulis connexis, quam ſeparatis, remiſſivè, ibid.n.51
Appellari tertio non poteſt in quacumque cauſa, p.474. num.1
Appellatio ſi aliquo caſu ſit permiſſa ubi tertio provocare non poteſt,non impedit trium conformium executionem, nèc cauſat attentarum,p 476.n.32
Appellationis prohibitio & permiſſio concurrens circa eiuſdem ſententiæ diverſa & ſeparata, unaquæque qualitas operatur in ſoo ſubiecto, ibid.n.34
Unaquæque pars licet tertio Appellare non poſſit ab eodem articulo, tamen adverſarii appellationi rectè poteſt adbærere, p 478.n.65
Quælibet Appellatio eſt communis utrique parti, etiam non appellanti, ibid.& 479.n.66
Niſi appellatio fuerit limitata quatenus coutra, *&c.* Ibid.n.67
De Iure regio vix poſſunt dari quatuor Appellationes à quolibet articulo & quare, n.68.& quid in foro Eccleſiaſtico, ibid.
Appellatio non eſt licita ab interlocutoria mere, p.480. num.4
Appellatio licita eſt ab iuterlocutoria habente vim diſfinitivæ, ibid.n.5
Appellaus, cuius appellatio à iudice reiicitur, an teneatur iterum appellare, ibid.n.7
Interlocotoria ſuper non admiſſione Appellationis præiudicat appellationi, & ideo appellare debet, Ibidem num.8
Appellationem ab interloquutoria ſi iudex reiiciat, ſi iterum à reiectione non appelletur, an maneat deſerta appellatio, ibid.n.9
A iudice reiiciente Appellationem tanquam frivolam ſi pars non appeller, videtur reiectiooi conſentire, Ibid.n.10
A reiectione Appellationis appellatio non eſt licita in iis caſibus quibus ius appellare prohibet, Ibid.& 481, num.11
Appellationi à reiectione appellationis an ſit deferendum, peudet à natura cauſæ principalis, à qua interponitur an illam admittat, vel non, ibid.n.12
Appellatio ubi à iure eſt prohibita, ſi admitteretur à Iudice illam reiiciente, de nihilo ſerviret prohibitio. Ib. n.18.& 11
Quod una via prohibetur alieni, ad id alia non debet admitti, ibid.n.19
Appellatio cùm prohibetur, cenſetur prohibitum omne per quod pervenitur ad Illam. ibid.n.20.& 21
Appellatio emiſſa à reiectione appellationis ubi de iure non admittitur, contraria dicitur iuri, & ei reſiſtit, ibid.n.22
Appellatio à reiectione appellationis, ubi de iure eſt prohibita, dicitur, frivola, quia nullum poteſt iuris effectum ſortiri, nec unquam prodeſſe, ibid.n.24
A Iudice ut iuris executore procedente non licet Appellare, ibid.n.25.
Appellatio tertia in eodem articulo cùm non valeat, non devolvit cauſam, ibid.n.30
Text.in c.ſua nobis,de appella.interpretatur,ut appellatio non ſit admittenda à reiectione tertiæ appellationis in aliquo articulo, ibid.n.32
Appellatio admittitur à reiectione appellationis emiſſæ in caſu, quo iudex illam admittit. ibid. & 482. numer.33
Appellatio non admittitur à reiectione appellationis emiſſæ, ubi alias iure eſt probibita, ibid.n.35
Appellationi à reiectione appellationis emiſſæ ab interlocutoria ubi iure eſt prohibita, nou defertur, ibid. num.36
Appellationem, ut iuſtè iudex reiiciat, cauſa debet eſſe aperta, ibid.n.37.& 39
A reiectione Appellationis per ſuperiorem facta cum cauſæ cognitione aut ſine illa, an & quando ſit appellationi deferendum, ibid.n.38
Appellationi à reiectione appellationis cuius probibitionis cauſa eſt aperta, deferendum non eſt, ibid. num.39
Capicius & alii aſſerentes indiſtinctè Appellationem eſſe licitam à reiectione appellationis, declarantur iuxta noſtram diſtinctionem, ibid.n.40
Appellatio à reiectione appellationis legitimæ admittendæ à diffinitiva eo ipſo cenſetur iuſtificata, ibid. num.41
Secus in caſibus à jure prohibitis, ibid.n.44
Vim nou fieri, declarabit ſenatus Appellationi non deferentem à rejectione appellationis non legitimæ ſed jure prohibitæ, ibid.n.45
Appellatio ſi reiiciatur per judicem dicentem, eo quod cauſa ſit inappellabilis, cùm revera appellabilis ſit, judex nihil debet inuovare, ib.& 483.n.47
Appellatio ſi jure teneat, licèr non deferatur, ejus vigore iudex inhibetur iuria potentia, & miniſterio, ibid.n.48
Appellatio à reiectione appellationis quandiu ſit neceſſaria, ibid.n.51
Intimari debet Appellanti, an iudex deferat appellationi, Ibid.n.56
Declaratio iudicis à quo an ſit deferendum necne, nihil detrahit virtuti Appellationis, nec potentiæ ſuperioris, quominus iterum illam queat revocare, ibid.n.57
Appellatio quando reiicitur cauſæ cognitione & parte opponente, requiritur appellatio alia, ibid.n.58. vel propoſitæ adhæſio, ibid.
Secus quaudo ſine illa reiectio fit, ibid.n.59
Reiectio Appellationis eo quod ſit frivola, vel alia cauſa expreſſa, requirit novam appellationem, ib.n.60
Appellationi ac delatione appellationis Interpoſitæ à ſententia & iudicio privilegiato, an ſit deferendum, p.486.n.9
Deferre Appellationi & terminum præfigere ad proſequendum non eſt idem. p.487.n.20
Cauſe mercedis non recipit Appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.25
Pars cuius intereſt Appellationi non deferendæ ne deferatur, ſi non contradicat, aut appellet à delatione, ipſam Iudex proprio motu non poteſt revocare, ibid. 488.n.26
Non contradicente Appellatio cui delatio officit appellationis frivolæ, poteſt iudex à quo ſuper iuſtitia cauſæ validè procedere, ibid.n.27.
Delatio Appellationia non deferendo operatur ſuos effectus non contradicente appellato, cui delatio nocet, ibid.n.28
Delationem iniuſtam poteſt iudex revocare, & ſententiam privilegiatam exequi, ſecuta contradictione partis

partis appellatæ, cui delatio officiebat, p.488.n.30
Delatio appellationis deferendæ nullum cauſat gravamen, p.488.n.31
A delatione appellationis minimè deferendæ appellatio licita eſt, p 488.n.32
Contradictio nulla maior Appellatione, quia actui opponitur, p.488.n.33
In Appellatione ab iniuſta delatione appellationis debet inſeri cauſa gravaminis, ſcilicet, appellationem eſſe illo caſu prohibitam, ibid.n.34
Appellationis denegatio in cauſa eſt magnum privilegium, utilitas, & favor, & iudicium executionem merens longè uberius eſt aliis, ibid.n.35
A iudice privante beneficio iuris communis Appellatiò legitima iudicatur, ibid. n.36
Appellatio eo ipſo cenſetur juſtificata, cujus gravamen apparet per ſolas allegationes juris, ut à ſequeſtro, quod à jure regulariter eſt prohibitum, ibid.n.37
A rejectione Appellationis à jure prohibitæ interpoſita Appellatio non admittitur, p.488.n.38
Secus ſi ſit in caſu permiſſo interpoſita, quia tunc à delatione non admittitur Appellatio, p.488.ibid.
Appellatione mediante ab interlocutoria qoia juriſdictio eſt finita, poteſt illam delegatus revocare, & reaſſumere, p.489.n.49
Cognitio an ſit Appellationi deferendum necne, vel an appellatio ſit nulla, vel an ſit ioterpoſita, intra terminum, vel an ſit deſerta, ad quem judicem ſpectet, remiſſivè, p.490.n.67
A ſententia ſuper deſertione Appellationis interjectæ appellationi an ſit deferendum, ibid.n.68
Appellans ſi numquam judicem ad quem adivit, judex à quo poteſt de deſertione cognoſcere, p.490.n.491. num.69
Appellatione introducta coram judice ad quem, de quo per appellantem docetur, non judex à quo, ſed ad quem de deſertione pronuntiabit, p.491.n.70
Appellans debet citari ſuper articulo deſertionis, cùm poſſit de legitimo impedimento docere, atque executio impèdiatur, ibid.n.75
Terminis tranſactis, appellanti aſſignatis ad docendum de diligentiis circà Appellationem factis (& qoæ ſint remiſſivè) expediuntur executoriales, ibidem num.78
Appellationi ab expeditione executoriallum virtute rei judicatæ an ſit deferendum, p.495.n.9
A præcepto de exequendo tam ſententiam quàm inſtrumenta guarentigiata, eſſe licitam appellationem, qui affirmant, p.495.n.10
Ab expeditione executorialium & præcepto de exequendo tam rem judieatam, quam inſtrumenta: &c. non eſſe licitam Appellationem, ut verior opinio reſolvitur, p.495.496.n.11
Ab executorialium expeditiooe, & præcepto de exequendo vigore rei judicatæ Appellationi non eſſe defereudum, omoium ferè concors eſt ſententiá, p.496.n.14
Ab expeditione executorialium vigoré trium conformium non eſſe licitam Appellationem, citra dubium eſt, p.496.n 15
Ab executione Appellationi emiſſæ judex non deferens, vim non faciet, ibid.n.16
Appellans ab executione rei judicatæ præſupponit antecedens validum, & negat conſequens, ſcilicet, executionem, & ideo nihil agit, p.497.0.27
Appellationi emiſſæ ab executione executorialium præſcriptarum, niſi deferat executor vim faciet, p.504.n.5
A qualibet cauſa mundi licèt aliàs negetur Appellatio, tamen admittitur ab exceſſu, p 513.n.16
A viſitatione licèt non Appelletur, támen à viſitatione excedente admitteoda eſt, p.313.n.17
A correctione fraterna licet negetur Appellatio, tamen admittitur corrigente modum excedentis, ibid.n.18
Ab executore neutro Appellatur; niſi modum excedat, ibid.n.19.& n.20
Appellatio cùm eſt denegatá à re judicata & judice, debet denegari ab ejus executore, p.514.n.25
Idem eſt Appellare ab aliquo facto judicis, quod à judice aliquid faciente, ibid.n.32
Appellatio ſcilicet, querela, & nullitas, p.517.n.84
Appellationis & querelæ remedio ab exceſſu executoris uti ſimul non poteſt, ad effectum recurrendi ad regem per viam violentiæ, & quare, p.518.n.96
Deficiente Appellatione (quæ coram ipſo executure neceſſariò eſt proponenda) non poteſt haberi recurſus per viam violentiæ, ibid.n.97
Appellatio & querela ubi ſimul competunt, qui appellationis via utitur, debet intra decem dies interponere, ſecus in querelá, quia & poſt illos poteſt proponi, ibid.n.99
Appellatio ubi regulariter eſt prohibita, permiſſa tamen ex ſpeciali ratione in aliquo caſu, ratio debet exprimi, ut illi deferatur, & quare, pag.521.n.145. & 156
Appellatio non cadit ſuper exceſſu non expreſſo, ibid. num.157
Appellatio ab unó articulo oon ſuſpendit totam cauſam non connexam, p.521.n.158
Ab exceſſiva expenſarum & fructuum taxatione Appellatio an totam cauſam ſuſpendat, ibid.n.162.
Appellatio ab executore Apoſtolico excedente an legitima ſit, detegit Senatus Regius ad quem recurritur per viam violentiæ per inſpectionem proceſſus originalis, p.523.n.187
A ſimplici executoris gravamine pendente executione appellans noo auditur, ſed in finem peractæ executionis reſervatur gravaminis cognitio, p.524. n.195
Appellatio prima ab exceſſu executoris ſuſpendit ſecum, appellatió autem ab ejus revocatione ſuſpenſivo effectu caret, & de ratione differentiæ, pag 525.numero 218
Appellationis privilegiatæ ratio quandocumque claudicat, ut à prima ſententia non ſuſpendat, à revocatoria autem ſic, & è converſo, ibid.n.121
De eſſentia Appellationis eſt illam proponere de minori ad majorem, p.526.n.224
Appellationi à ſuperiore mandaote cognoſcente de exceſſu executoris ſui non eſſe deferendum, p.228. num.8
Appellationi emiſſæ à citatio per merum executorem executorialium quem oon tenetur expectare, non erit deferendum, p.515.n.20
Appellationi à declaratoria ſententia pro rei judicatæ executione, executor non deferens an vim faciat, p 538.n.67
Appellare omittens ab appellabili, non poterit poſtea appellare à citatione ad videndum ſe declarari, ibid. num.69
Appellatio ſuſpendit à declaratoria ſuper executione rei judicatæ ſi executor modum io ea ferenda excedat, ibid.n.76
Appellationi ab executore mixto aut merò reiiciente legitimam exceptionem defectu ſuæ poteſtatis aut mandantis, non deferente, vim fieri declaravit Senatus, p.544 n.40
Ab executione Appellatio ot operetur effectum ſuſpenſivum exceptionis, probatio debet incontinenó conferri, p.554.n.54
Appellatio a rejectione exceptionis ante ejus juſtificationem non devolvit, nec ea ſola rejectione juſtificatur in quibuſlibet judiciis. & de ratione, ibid.n.55
Appellatio à rejectione exceptionis ſimul oblata probatione incontinenti ſtatim dicitur juſtificata, ibid.n.56

Appellationi à tertio non poſſidente & oppoſitore deferre non tenetur executor, quominus ad ulteriora procedat, p.572.n.73

Appellationi à legitimo oppoſitore executionis non admiſſæ per executorem, ut licitæ deferre mandavit Senatus, p.579.n.153

A præpoſteratione ordinis judicialis eſt licita Appellatio, ubi aliàs regolariter eſt prohibita, ibidem num 165

Appellatio à taxatione & liquidatione quæ non comprehenditur ſub condemnatione generali, cauſat attentatum & nullitatem executionis, p.618.n.34

Ab exceſſiva fructuum, damnorum, *&c.* liquidatione & taxatione facta per executorem admittitur Appellatio ſuſpenſiva, ibid.n.35

Appellatio licita eſt ab actu nullo, p.646 n.11

Appellatio à ſententià nullitatis alterius ſententiæ, non devolvit cognitionem ſuper ejus injuſtitia, pag.667. num.212

Approbatio.

Approbatione denegata ejus articuli qui probatus non prodeſt appellationi emiſſæ tanquam frivolæ non erit deferendum, p.374.n.65

Arbiter.

Arbitri juris pronuntiantes cauſam recuſationis non eſſe legitimam ſi revocant poſtea talem pronuntiationem, à tali revocatione non licet appellare, ſecus è converſo, ſi declarantes legitimam recuſationem, declarationem revocant, à tali appellatur, p.154.n.217.& 218

Arbitri juris poſſunt revocare ſuam interlocutoriam, ibid.

Arbiter & arbitrator datus an poſſit judicialiter, & extrajudicialiter ſimul procedere, & variare, p.281. num.100

Ut Arbiter, & arbitrator ſimul electus, ſi ſemel partes judicii aſſumat, non poteſt redire ad viam extrajudicialem arbitratoris, ibid.n.102

Arbiter judicialiter, arbitrator extrajudicialiter debet procedere, n.107

Arbiter, & arbitrator ſimul electus ex modo procedendi detegitur, quia uti velit poteſtate, p.281.n.108

Arbiter effectus ut poſſit judicialiter, & extrajudicialiter procedere ſimul, utraque non utitur poteſtate, p.383.n.129

Ab Arbitris juris electis ſcilicet, ſuper recuſatione, aut competentia inter judices Eccleſiaſticos appellare, an liceat, p.458.n.45

Arbitri juris habent juriſdictionem à lege, & coram illis coguntur partes litigare, ſicut coram judice, ibid.n.36

Arbitri juris habent à lege juriſdictionis tertiam ſpeciem æquiparatam delegatæ, ibid.n.37

Ab Arbitris juris licet appellare, quemadmodum & ab aliis judicibus, ibid.

A judice habente Arbitrium à lege, homine, ſeu ſtatuto, appellare licere, qui teneant, ibid.n.28

A judice, cujus Arbitrio aliquid committitur ſive in civilibus, ſive in criminalibus, qui teneant, ibidem num.19

Io Arbitrariis ſuper re magna quemadmodum enormiter læſus judicetur, ibid.n.32

Arbiter per pronuntiationem in una cauſa, ſeu articulo, non perdit juriſdictionem in alia cauſa ſeu articulo, p.470.n 12

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopus in diœceſis Epiſcopi debet hanc onerare, p.243.n.58

Argumentum.

Argumentum de contractu ad diſtractum, & conſtitutio, ſtatutum, ſeu diſpoſitio loquens de contractu, habet etiam locum in diſtractu, p.234 n.206

Legitimum eſt Argumentum de facto ad diſtractum, ibid n.210

Quando militat eadem ratio in ſententia interlocutoria, quæ in revocatione ejus legitimè appellante ab utraque, ibid.n.211

Argumentum de contractu ad diſtractum validum eſt cùm identitas rationis concurrit in utroque, etſi res aliàs diverſiſſimæ ſint, ibid. n.214

Argumentum valet ab etymologia vocabuli, pag.284. num.131

Argumentum de præparatoriis ad præparata valet, pag. 239.n.4

Argumentum non eſt bonum: in judicio ſummario requiritur plus probationis, ergo judicium efficitur plenarium, ut contra Sarmiento, p.447.n.26

Argumentum validum eſt, appellatio non ſuſpendit, ergo judex procedens non attentat, p.462.n.80

Arma.

Arma in antiquis non parvæ ſunt authoritatis ad probandum jus patronatus, p 434.n.270

Articuli.

Articuli veſtiuntur natura cauſæ principalis, quæ ſi eſt ſummaria, & illi etiam ſunt ſummarii, & inappellabiles, p.71.n.160

Articulus, an appellationi ſit deferendum, vel non, non reſpicit ordinatoria judicii, p.81.n.9

Articulus eſt actus præparatorius ad probationem, ſicque de ipſo judicandum eſt, ac de ipſa probatione, p.147.n.142

Circa Articulos, & probationes impertinentes rejectas non cadit appellatio, ibid.

Articulorum copia danda eſt ei, contra quem teſtes producuntur, non tamen copia interrogatoriorum danda eſt producenti teſtes, p.147.n.143

Articulus incidens regulatur juxta naturam principalis cauſæ, p.220.n.104

Articuli impertinentes & non revelantes non ſunt admittendi, p.375.n.68

Articuli impertinentes qui dicantur, remiſſivè, ib. n.69

Artifex.

Artifex inſignis poteſt prohibere, ne alius ſuo ſigno utatur, p.234.n.273

Aſſaſinium.

Aſſaſinii crimen non recipit appellationem, pag.466. num.36

Aſſertio.

Aſſertioni Regis Hiſpaniæ ſtandum eſt, cùm probet in facto proprio, p.8.n.26

Aſſertio Principis maximè in antiquis probat, etiam in præjudicium tertii, ibid.n.27

Aſſertionem Octaviani Pedem. dicentis in hoc recurſu ſuſpendi judicis juriſdictionem, nunquam fuiſſe ablatam, p.120.

Attentatum.

Attentata licet regulariter ad judicem ad quem revocare pertineat: tamen poteſt etiam judex à quo, attentata poſt appellationem à ſe ipſo revocare, p.94. num.18

Attentatum à parte & attentatum à judice à pari procedunt ad hoc, ut judex attentans poſſit revocare, ibid.

Attentatis non purgans per ſucceſſorem in beneficio per reſignationem attentantis, non eſt procedendum in cauſa, p.98.n.85

Attentatorum repoſitio, ſeu revocatio eſt actus favorabilis, & privilegiatus, p.99.n.102

Attentatum à judice eſt qualitas, quæ liti inhæret, ab eâque dependet, ſine quo attentata non dantur, p.100.n.107

Attentata appellatione pendente plurima ſunt alia extra ſententiæ executionem, ut in exemplis, pag.116, num.38

De

De Attentatis geſtis interim dum diſceptatur, an appellatio ſit admittenda, vel non, idem judicatur, ac de cæteris, p.122.n.27
Attentata durant etiam poſt appellationis deſertionem aut illius renuntiationem tacitam, vel expreſſam, ibid.n.29
Attentata regulariter non dantur ſine lite, p.123.n.46
Attentatorum revocatoria ſententia an recipiat appellationem, p.229.n.37
Attentatorum revocatio reſpicit abbreviationem litis, ibid.n.40
Attentatorum revocatoria ſententia an appellatio ſuſpenſiva admittatur, p.230.n.56
Attentatorum ſententia eſt merè interlocutoria, p.262. num.1
Attentatorum revocatio non recipit appellationem ſuſpenſivam, p.263.n.2
Operis novi poſt denuntiationem qui ædificat, attentat & per Attentatum demolitur ædificium, ibid.n.3
Attentati ob ſuſpenſionem non admittitur appellatio ab articulo connexo, ibid.n.14
Attentata ante omnia revocantur, ibid.n.17
Ab Attentatorum revocatione appellatio eſt contra jus ibid.n.18
Attentatum & innovatio privant appellantem ab appellatione cui ex eo facto cenſetur renuntiare, p.264 num.20
Etiamſi Attentatum poſtmodum purgetur, ipſa durat renuntiatio appellationis. ibid.
Attentatum magis favorabile eſt, quàm ſpolium, & interdictum unde vi, ibid.n.22
Attentatorum remedium ſi cadat ſuper poſſeſſione attentata, ſapit naturam veri poſſeſſorii, ibid.
Attentati ſententia revocatoria non recipit appellationem, etiam reſpectu expenſarum, quarum condemnatio fit, ibid.n.24
Attentatorum revocatio plura continet privilegia, pluréſque pœnæ inductæ ſunt in odium attentantis, ibid.n.25
Attentatorum revocatio celerem expeditionem deſiderat, & litis abbreviationem, ibid.n.26
Lancelotus Robertus trepidè reſolvit quæſtionem, an Attentatorum revocatio admittat appellationem, ibid.n.27
Attentatæ poſſeſſionis revocatio non recipit appellationem, ibid.n.28
Attentatorum appellatione pendente revocatoria ſententia non admittit appellationem, ibid.n.29
Attentati lite pendente revocatoria ſententia non recipit appellationem, quando à cauſa principali non licet appellare, ibid.n.30
Attentatorum revocatio generaliter appellationem non admittit, ibid.n.31
Ab Attentati revocatione denegatur appellatio in odium, & pœnam attentantis, & in favorem attentatum paſſi, p.263.n.32
Attentans hanc patitur pœnam, ut non audiatur appellans, ibid.n.33
Attentatorum revocatio non recipit appellationem ſuſpenſivam, ſed devolutivam ſic, ibid.n.34
Attentatorum revocatoriam ſententiam ſemper exequitur nuntius Hiſpaniæ, ibid.n.36
Attentatorum revocatio magis favorabilis judicatur, quam cauſa penſionis, etiam cum clauſula ſine retardatione ſolutionis, &c. ibid.n.37
Attentati ſententia revocatoria an ſit interlocutoria, vel habeat vim diffinitivæ, ibid.n.38
Attentatorum judicium poteſt tres habere ſententias, conformes, prima executa, p.266.n.39
Attentati à revocatoria ſententia appellationi ſi non deferat judex Eccleſiaſticus, vim non facit, ibidem, num.40
Attentati ſententia lata in favorem attentatum paſſi, non recipit appellationem, ſecus ſi contra ipſum lata ſit, ibid.n.41
Attentati ſimplicis revocationem nullo tempore præſcribi poſſe, qui dixerint, p.520.n.128
Attentati ſimplicis revocatio quanto tempore præſcribatur, & quando perpetuò peti poſſit, ibid.n.129. remiſſivè.
Attentatum non adeſt; ergo non adeſt violentiæ recurſus, non eſt bonum argumentum, pagina 461, num.75
Attentatum non dicitur purgatum niſi ſint omnia purgata, & uſque ad unum nummum in priſtinum repoſita, p.669.n.356

Auctor.

Auctor non tractat materiam executionis, ſed dumtaxat appellationis ab ea, nempe quando adeſt exceſſus, p.495.n.1
Auctoris jure reſolutio reſolvitur jus tertii abſque facto hominis, ſed juris miniſterio, p.655.n.27

Audientia.

Audientia cui à jure denegatur, denegari ſimul appellationem, qui diſtinctè teneant, p.226.n.1
Audientiam denegans ſtatutum creditori ſi non agat intra tot tempus, an valeat. p.227.n.6
Audientia denegata quoad agendum dumtaxat recipit appellationem, ibid.n.7
Audientia ubi denegatur in agendo & excipiendo ſimul, denegata cenſetur appellatio, ibid.n.8
Audientia denegata quoad agendum tantum, non cenſetur denegata appellatio juxta communem, quæ defenditur, ibid.n.12
Audientia denegata quoad agendum tantùm, non cenſetur prohibita appellatio quoad alios articulos, ibid. num.14
Audientia denegatur excommunicato, ut actori & ut reo voluntario, p.328.n.17
Audientia ſi denegetur tam in agendo, quàm defendendo, & excipiendo, appellatio denegata intelligitur, ſecus quando in agendo tantum, ibid.n.20
Audientia ubi univerſaliter denegatur, cenſetur etiam denegata appellatio. ibid.n.21
Audientia ubi denegatur in agendo tantùm, non cenſetur denegata appellatio. p.229.n.35
Audientia quibus à jure denegatur, quatuor caſus recenſentur remiſſivè, p.235.n.103
Audientia ubi alicui denegatur, cenſetur etiam denegata appellatio, p.492.n.98

Auditor.

Auditor Cameræ denegatur juriſdictio in prima inſtantia quando excedit metas, & formam reſcripti, & rectæ executionis, p.352.n.25
Auditor Cameræ poſtquam ſibi literæ penſionis ſint præſentatæ, procedit vel per viam monitorii uſque ad mandatum executivum, vel per viam proceſſus fulminando cenſuras, committendo publicationem omnibus & ſingulis, &c. ibid.n.31
Auditor Cameræ licet ſit executor ſententiarum, tamen executoriales à Rota intimatæ non poſſunt reproduci coram Auditore ad declaratoriam, niſi ipſe expediat monitorium, pagina 500. numero 82

Aufugiens.

Aufugiens ad ſuperiorem non dicitur carcerem, homagium, aut juramentum frangere, quia talis fuga non eſt punibilis, p.185.n.195

Augmentum.

Augmentum regulatur ſecundum naturam principalis, cui augetur, p.144 n.25

Avocatio.

Avocatione principis juriſdictio tollitur, pagina 123. num.42

Authoritas.

Authoritas judicis inordinatè procedentis non excuſat a fructibus, p.375.0.105

Auxilium.

Poteſtas ſecularis tenetur negare Auxilium imploratum à judice Eccleſiaſtico, pro executione ſententiæ appellabilis, & à qua legitimè appellatum eſt, pag.19. n.93. & etiamſi appellatio non ſit admiſſa à ſuperiore judice Eccleſiaſtico, & de hoc conſtet ſeculari, dummodo de jure deberet admitti, ibid.n.94

Auxilium negantes vi oppreſſis videntur quodammodo Chriſtum Dominum noſtrum perſequi, p.21.n.106

Auxilium imploratum ab Eccleſiaſtico negante appellatur & adhibetur Senatus per viam violentiæ, p.116. n.34

Auxilio novo indigent, quæ de novo emergunt, p.130. num.44

Quæ de novo emergunt novo indigent Auxilio, p.156. n.242. & nova res novum exigit remedium, ibid.

B

Beneficiatus.

BEneficiati tenentur non ſolùm ad fabricam, ſed etiam ad alia ornamenta, ſine quibus divinum officium celebrari nequit, ſed etiam ad alia paramenta neceſſaria ad divinum cultum, p.366.0.6

Beneficiatus abſens monitus & contumax plectitur pœna privationis beneficii ob non reſidentiam, cujus executionem debet præcedere declaratoria ſententia diffinitiva cum cauſæ cognitione, aliàs erit attentata, & nulla, p.383.n.75

Beneficium.

Beneficium juris communis à judice denegante licita eſt appellatio, p.201.n.122

Beneficii curati proviſio non recipit appellationem, & proceditur ſummariè, p.208.n.66

Beneficium Curatum magnam dicitur habere præeminentiam, p.243.n.62.

In ſimplicis Beneficii proviſione appellatio admittitur ab incidentibus, ſi proceditur judicialiter, non aliter, p.293.n 215

Beneficia ſi diu vacent, reſpublica læditur, p 298.n.276.

Beneficii devolutio fit ad ſuperiorem cum omni ſua cauſa, oneribus, & qualitate requiſita in ſui principio, p.360.n.38

Beneficii ob fructuum diminutionem an facienda ſit ſuppreſſio, extinctio, aut unio per Epiſcopum cum Capituli conſenſu, p.369.0.49. remiſſivè.

Beneficium incompatibile obtinens ob non reſidentiam an poſſit de facto ſpoliari, vel an priùs debeat citari, & audiri, p.378.n.4

Incompatibile obtinens ſententia an requiratur diffinitiva ad privationem, & ao appellationi ab ea deferendum, decernat Senatus Regius aditus per viam violentiæ, ibid.n.5

Beneficium incompatibile ipſo jure vacans poteſt liberè ab ordinario conferri abſque declaratoria ſententia, nec citatione poſſeſſoris, ibid.n.7

Beneficium quando vacat ipſo jure per obtentionem ſecundi, non eſt neceſſe judicem adire pro ſententia declaratoria privationis, ibid.n.9

Beneficium incompatibile quantum ad juris effectus vacans eſt, & ideò in ejus collatione & proviſione nulla requiritur poſſeſſoris citatio, ibid.n.10

Notoriè ubi conſtat, quem eſſe privatum Beneficio ipſo jure, vel quando in ſententia declaratoria poſſeſſor vocatus fuit, aut etiam io collatione vacantis beneficii, ipſo jure poſſeſſio avocari poteſt à detentatore abſque alia citatione, p.379.n.15

Beneficium incompatibile cum vacans ſit per ſententiam legalem, nihil aliud remanet faciendum, quam ipſa nudi facti executio, ibid.n.17

Nec tunc ordinarius aliud agit niſi ut juris executor, & miniſter, illam legalem ſententiam executioni tradit, ibid.

Inter vacationem Beneficii ipſo jure ob pœnam facti, & ob vacationem, ob juris diſpoſitionem id dictantis, differentia & ejus genuina ratio redditur p.382.n.67

Beneficia omnia etiam ſimplicia quomodolibet reſidentiam requirentia, dicuntur incompatibilia, & per adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundi, vacat primùm ipſo jure ex diſpoſitione Trid. p.383.n.78

Beneficia ſimplicia etiam requirentia reſidentiam per ſecundi adeptionem inter ſe noo vacare hodie ipſo jure, qui teneant, ibid.n.80

Beneficia ſimplicia requirentia reſidentiam ſunt inter ſe incompatibilia, & per conſequens hodie vacat ſecundum ipſo jure ex magis vera opinione, ibid. n.81

Beneficium ſimplex non dicitur incompatibile, quando ejus reſidentia oon eſt præciſa & abſoluta, ſed cauſativa ratione amiſſionis fructuum, ibid.n.82

Beneficium ſimplex oon dicitur incompatibile, quando ejus reſidentia non eſt continua, ſed ad certum tempus, niſi in eodem tempore concurrat ſervitium & reſidentia alterius, ibid.o.83

Circa incompatibilitatem Beneficiorum, & ejus plurimas quæſtiones DD. qui ſunt videndi, p.384.n.87

Beneficium proviſum non ſervata debita forma nec acceptari, nec retineri poteſt, etiam in foro conſcientiæ, ſecundum magis communem opinionem, p.396.n.42

Forma & ſolemnitas ad proviſionem Beneficii non fundatur in præſumptione, nec falſa cauſa, & ſic etiam ſi fraus abſit obligat in conſcientia, ibid.o.43

Beneficia juris patronatus Eccleſiaſtici ſub reſervatione comprehenduntur, quia facilè huic juri patronat. præjudicatur, p.400.n.101

Beneficiorum ſimplicium proviſio ex quibus nulla reddatur, ut appellatione ab ea omnino deferatur, p.406 num.178

In Beneficialibus quoad collationem, præſentationem, & electionem ultimus ſtatus & immediata quaſi poſſeſſio attenditur, p.417.n.5

Beneficii ſtatus mutatio procederet per proviſiones Pontificis concurrente ſcientia, & voluntate, p.419. num.31

Beneficio de jure vacante ob privationem ipſo jure, & non de facto, tametſi patronus queat præſentare, non tamen poſſeſſio avocanda eſt donec convincatur, & declaretur, p.428.n.178

Beneficia Conſiſtorialia duplici de cauſa ita dicta ſunt, p.433.n.248

Beneficia Conſiſtorialia aliqua ita dicuntur, quia reperiuntur ſcripta in libris Cameræ inter conſiſtorialia, noo tamen illa providentur per Conſiſtorium Papæ, ibid.

Beneficia conſiſtorialia ita vocantur, quia de eis diſponit Papa, in Conſiſtorio coram Cardinalibus, ibid. num. 249

Beneficia conſiſtorialia ſunt monaſteria virorum, ibid. num.250

Beneficiorum conſiſtorialium valor taxatus eſt in libro conſiſtorialium, qui attenditur in eorum operationibus, ibid.o.232

Beneficia conſiſtorialia ac monaſteria virorum Clement. VII. reſervavit ſibi excedentia ducentorum florenorum auri æſtimationem, ibid.n.253

Beneficia conſiſtorialia eſſe monaſteria & prioratus virorum excedentia ducentorum florenorum æſtimationem dumtaxat aſſerentes decipiuntur, ibid.o.255

Et de ratione. ibid.

Beneficia conſiſtorialia aliquem valorem non requirunt, ut conſiſtorialia dicantur. & quare. ibid.n.256

Beneficia conſiſtorialia non ideo eſſe deſinunt prioratus & Abbatiæ virorum, quamvis non reperiantur ſcripta in libro conſiſtorialium, & quare, ibid.n.257

Bena

Beneficium conſiſtoriale non conſueviſſe provideri conſiſtorialiter aſſerenti, incumbit onus probandi, p.433. num.258
Conſiſtorialiter licèt Beneficium non provideatur, non deſinit eſſe conſiſtoriale, ſi revera eſt monaſterium virorum, p.433.n.259
Beneficia multa ſunt ſcripta in libro Conſiſtorialium, quæ nihilominus conſiſtorialiter non providentur, ibid.n.260
Conſiſtorialia Beneficia, Prioratus & Abbatiæ, quæ, & qualia denuo recuperata fuere per coronam Regiam, recenſentur, p.434.n.265
Beneficii facta commenda Rector præſentabit in vicaria perpetua, p.436.n.307
Beneficium conceſſum per jus commune ubi reiicitur à judicio, licita eſt appellatio, p.482.n.46
Intruſi in Beneficium litigioſum coguntur literis intimatis parere, ſive habeant titulum, ſive non, p.583. num.191
Beneficii capta poſſeſſio lite pendente pluribus juribus eſt prohibita habentibus decretum irritans, ib.n.195
Beneficium eſt acceſſorium ad officium, p.602.n.61.
Inhabilitatus ad Beneficium per conſtitutionem pœnalem non cenſetur inhabilitatus ad penſionem, ibid. n.52.& ſeq.
Beneficium cenſetur vacare per ſuſpenſionem perpetuam ab officio, ibid.n.57
Beneficium datur propter officium, ibid. n.58

Bellum.

Belli ſubſidium non ſuſpenditur per appellationem, p.199.n.94

Blaſphemia.

Blaſphemiæ ſententia non ſuſpenditur per appellationem, p.466.n.33

Bona.

Bonorum deſcriptio non ſuſpenditur per appellationem, & ad quem effectum fiat, p.317.n.40
Bonorum deſcriptio nemini præjudicium facit, & ſic facile fit, ibid.n.41
Bonorum deſcriptio permittitur, etiam quando ſequeſtrum prohibetur, ibid.n.42
Deſcriptio per quam Bona incorporantur fiſco, non permittitur lite pendente. ſecus de deſcriptione ad probandum, & liquidandum, ibid.n.43
Bonorum deſcriptio contra delinquentes hodie non eſt in uſu, ibid.n.44
Bonorum deſcriptio permittitur appellatione pendente, ut faciliùs fiat executio, & probatio fructuum, ibid.n.46
Bonorum deſcriptio non aufert poſſeſſori liberam eorum, & fructuum diſpoſitionem, cùm ſolùm tendat ad probationem & liquidationem, ibid.n.47
Bonorum deſcriptio debet fieri, ubi eſt periculum dilapidationis, & ſubtractionis, etiam ubi ſit prohibita ſequeſtratio, p.317.n.48
Bona quamdiu conſtat eſſe de platea vel exitu civitatis, ſunt impræſcriptibilia, p.434.n.284
Quorum Bonorum ordi interdicto petente filio feudi inveſtituram non licet appellari, p.453.n.111
Bona debitoris ubi capienda ſunt ſubhaſtanda pro executione quantitatis contentæ in ſententia, requiritur citatio, p.534.n.11
Bona alienata in tertium per illum poſſeſſorem, cujus ſententia ex nova cauſa fuit reſciſſa, p.557.n.123. remiſſivè.
Bona civitatis quando poſſint decuriones obligare, & qualia & quando ipſi teneantur, p.580.n.164
Bona augmenta quæ & qualia dicantur, & quæ tranſeant & incorporentur cum majoratu, & quo jure cenſeantur, & de aliis pluribus, remiſſivè, p.615. num.119
Bona temporalia clericorum cùm ſint in territorio Regis, illi ſubiiciuntur, p.660.n.100
Bona vendita virtute pretii revocari poſita per appellationem, reſtituuntur cum fructibus perceptis à creditore, p.663.n.147

Bulla.

Bullæ in Cœna Domini declarantur verba tangentia violentiarum recurſus, p.8.n.30
Bulla Martini, licet fuerit emanata ad inſtantiam Regis Francorum, tamen ejus determinatio univerſalis eſt ad omnes Principes ſupremos conſuetudinem immemorialem habentes cognoſcendi in certis caſibus de perſonis Eccleſiaſticis, p.45 n.293
Bulla in Cœna Domini in illis verbis (aut prætextu cujuſvis conſuetudinis, ſeu privilegii) interpretatur, p.46.n.309
Bulla in Cœna Domini quando loqueretur in Regia protectione, non intelligeretur ſublata conſuetudo immemorialis, p.46 n.314
Bulla in Cœna quo anno incipit, ibid.n.315
Et per quos Pontifices fuerit ampliata, & confirmata, ibid.
Bulla in Cœna reſpectu tollendæ violentiæ (caſu quo de ea loqueretur) non fuit recepta in omnibus Chriſtianæ religionis ditionibus uſitata ſemper cognitione hac, ibid.n.321
Bullæ in Cœna Domini cenſuras incidi per exceſſum legitimæ defenſionis, probant Rotæ deciſiones plures, p.55.n.14
Bulla in Cœna Domini: & defenſio naturalis viciniæ ſunt, & confines, quas ſola legitimitas diſtinguit, & ſeparat, ibid.n.15
Bulla in Cœna, ſi maturè perpendatur, nullibi loquitur de parte recurrente pro tollenda violentia illata à judice Eccleſiaſtico, ut illum tueatur, p.58.n.52
Bulla in Cœna Domini interpretatur, & declaratur circa expulſionem clericorum à Regno, p.73.n.282
Bulla Pij V. per quam Fratres ordinis Prædicatorum præcedere omnes mendicantes, erat diſpoſitum, revocata eſt, p.141.n.30.& 31
Bulla Pij Papæ IV. edita in confirmatione Concilii mandat omnia & ſingula decreta ejus obſervari appellatione remota, p.382.n.65
Bulla Pij V. diſponens ſententiam tranſactam in rem judicatam mittendam executioni, niſi ſit nulla ex defectu citationis, juriſdictionis aut mandati, ſubintelligitur etiam de alia nullitate ex defectu ſubſtantialis actus judicii, quantumvis limitatè loquatur de illis tribus nullitatibus, p.407.n.198
Bulla prædicta licèt diſponat ſuper aliqua forma, non tollit nullitatem provenientem ex forma non ſervata aliàs à jure requiſita, ibid.n.200
Bullæ Adriani VI. verba referuntur, qua jus patronat. in Beneficiis conſiſtorialibus Regi Hiſpaniarum competit, p.417.n.11
Ex clauſulis Bullæ Adriani (quæ enixam voluntatem demonſtrant) clarè attenta earum natura & proprietate excluditur quaſi poſſeſſio & præſcriptio contra Regem noſtrum in beneficiis ſui juriſpatronatus, ibi num.12
Bulla Adriani concedens juſpatronatus Regium, ibi (ac perpetuo inviolabiliter obſervare debere) induxit perpetuitatem, p.420.n.53
Bulla Adriani continet clauſulam (ſublata) p.421.n.76
Bulla Adriani continet clauſulam derogatoriam, quæ ibi refertur, p.422.n.87
Bulla Adriani continet clauſulam derogatoriam derogatoriarum, ibid.n.90

C

Cadaver.

Cadaver ſepulturam celeriter deſiderat, pag.231. num.73

Salgado de protect. Reg.

MMm 3 Cadaver

Cadaver non eſt ſequeſtrandum, etiam ſi bona non adſint, quibus ſatisfiat creditoribus, p. 232. n. 74

Cadaver uſurarii poteſt ſequeſtrari per judicem Eccleſiaſticum, donec hæres caveat de ſatisfaciendo, ibid. num. 75

Cadaver debitoris detineri non poteſt per creditorem, nec ejus appellatio quominus ſepeliatur, donec ſolvatur debitum, admittenda erit, p. 539. n. 63

Calculum.

Calculum revidetur per alium calculatorem reclamantem aliqua parte, quòd tertios ſe conformet, exequitur, p. 161. o. 42

Canon.

Canon eſt onus reale quod comitatur rem, & ſequitur poſſeſſionem, p. 585. n. 116

Canonicatus, Canonicus.

Canonici Cathedrales præferuntur canonicis collegiatæ Eccleſiæ, p. 242. n. 43

Canonici Cathedrales dicuntur clerici primi gradus, Canonici collegiatæ clerici ſecundi gradus, ibid. num. 44

Etiamſi ſint clerici Capellæ Regiæ, ibid.

Canonici ſecundi gradus præferuntur Parochis, ibid. num. 45

Canonici Cathedrales præferuntur Abbatibus regularibus in proceſſionibus, p. 243. n. 65

Canonici non ordinati non habent vocem in capitulo, p. 309 n. 37

Canonicus, qui non interfuit lectionibus oppoſitorum ad Doctoralem ſeu Magiſtralem an poſſit votare: & electio an ſit irrita, p. 406 n. 192

Canonicus in proviſione Doctoralis, &c. an poſſit per Procuratorem votare, & an procurator teneatur jurare ſicut mandans, p. 406. n. 193 remiſſivè.

Evictio per ſententiam Canonicatus quem quis optaverat diviſa portione quæ alteri fuit collata, hinc nocet ſententia etiam non citato, quia ad portionem redit condemnatus, p. 656. n. 33

Et idem erit ſi plures gradatim optaverint, quia primus optans, condemnatis cæteris gradatim efficit, ibid. n. 34

Capellania.

Capellania à proviſione facta judicialiter appellationi deferendum, & vim fieri paſſim decernunt Senatus Regii, p. 288. n. 162

Capitulum.

A Capitulo peccante in forma electionis tam Doctoralis & Magiſtralis, quàm cæterorum, appellationi emiſſæ omnino erit deferendum, & de pluribus difficultatibus irritantibus electiones Doctorales, &c, p. 407. n. 194. & ſurſum.

Capitula connexa dicuntur, quæ ex continentia factorum ſeparationem non recipiunt, p. 472. n. 38

Capitula connexa, ſeu ſeparata quæ dicantur, ibid. n. 39. remiſſivè.

Captura, Captus.

Captura non recipit dilationem, quia periculum eſſet in mora, p. 16. n. 236

A Captura in executionem rei judicatæ aut obligationis in forma cameræ non appellatur, licèt aliàs licita ſit à captura, p. 166. n. 14

Capturam debent præcedere legitima judicia, pag. 170. num. 132

Captus ſub ſalvo conducto ita debet in priſtinum relaxari, ut amplius capi non poſſit, p 173. n. 52

Captus in Eccleſia ita debet relaxari, ut iterum capi non poſſit, p. 174. n. 43

Capi non poſſunt, qui invicti non vocantur in judicio, & quales ſint, p. 176. n. 93

Capi non poſſunt qui ultra quam facere poſſint non tenentur, ibid. n 94

Capi non poſſunt pro debito, qui per infortunium naufragium, ſeu incendium bona ſua amiſere, ibid. num. 95

Captus in Eccleſia eidem relaxatus reſtituitur, p. 178. num. 114

Captus in Eccleſia an ſit detinendus in carcere interim dum quæſtio ſuper reſtitutione ad illam, decidatur, ibid. n. 118

Capturam pro debito debet præcedere citatio, cauſæ cognitio, & ſententia tranſlata in rem judicatam, p. 179. n. 127

Ante Capturam quod non eſt deductum, non poteſt deduci ad ejus juſtificationem. ibid.

Captura ante informationem, & teſtium receptionem in ſcriptis, eſt injuſta, p. 180. n. 135. & ſeq.

Ad Capturam in delictis gravibus, & pœnam corporis afflictivam habentibus levia indicia ſufficiunt, ibid. num. 137

Captus pro uno debito quomodo poſſit pro alio recommendari, ibid. n. 142

Captus pro delicto non infligente pœnam corporalem relaxandus eſt ſub fidejuſſione oblata, p. 181. n. 152

Captus pro delicto merente pœnam corporis afflictivam etiam ſub fidejuſſoribus non relaxatur, ib. n. 157.

Quod etiam obtinet in Clericis, p. 182. n. 150

Captus pro delicto quo eſt appoſitum exilium, an ſit relaxandus, ibid. n. 164

Qui teneant partem negativam, ibid.

Captus pro delicto, cui apponitur pœna indignationis Principis, an ſit ſub fidejuſſoribus relaxandus, ibid. n. 168

Captus pro delicto exigente pœnam palinodiæ non eſt ſub fidejuſſoribus relaxandus. ibid. n. 169

Captus in flagranti, etiam ubi pœna eſt pecuniaria, non relaxatur ſub fidejuſſoribus, p. 183. o. 177

Et quid in reperto de nocte cum armis, ibid. n. 178

Captus non relaxatur ſub fidejuſſoribus quando cauſa in proximo eſt determinationis ſi hucuſque diſtulit fidejuſſores præſtare, p. 184. n. 186

Captus etiam pro delicto corporis pœnam afflictivam merente relaxatur poſt concluſionem, ſi ex actis appareat de ejus innocentia, ibid. n. 187

Captus quando ſit relaxandus ſub fidejuſſoribus commentarienſibus, p. 185. n. 197. remiſſivè, & n. 198. ubi de praxi.

Captus pro delicto caſu commiſſo an relaxandus ſub fidejuſſoribus, ibid. n. 200

Captura poſt appellationem à mandato de carcerando tendit in faciliorem cauſæ expeditionem, p. 180. o. 256

Captus pro fuga ſi citat ad judicium, ut declaretur captura nulla, in judicio nullitatis dicitur actor, p. 659. num. 87

Carcer.

Carceris attributa 170. n. 1

Carcer eſt inventus ad cuſtodiam, ut delicta non maneant impunita. ibid. n. 2

A Carceratione iuſta appellationi non deferentem vim non facere, decernit Senatus, ibid. n. 3

A Carceratione iniuſta, & minùs legitimè facta appellationi deferendum, decernit Senatus, ibid. n. 4

Carcerationis gravamen continet damnum irreparabile per diffinitivam, ibid. n. 5

A Carceratione iniuſta licet appellare interim manente in carceribus iudicis à quo donec ſuperior aliud cenſeat, ibid. & n. 6.

Carceratio ex quot cauſis iniuſta dicatur, ibid. n. 7

Carceratio iniuſta eſt facta per iudicem incompetentem, aut aliàs iuriſdictionem carentem, p. 171. n. 8

Carceratio ab incompetenti facta ad effectum remittendi ſuo iudici non tamen cognoſcendi iuſta dicitur, ibid. n. 10. & 11

Carcerare poteſt iudex incompetens ad effectum remittendi, etiam ſi non ſit periculum in mora, ibid. n. 12

Carcerare poteſt ſæcularis judex clericum repertum in flagranti, vel in cauſa proxima ad delinquendum, & remitendum ſuo judici, pagina 171. numero 13

A Carceratione facta per delegatum appellationi deferendum, ibid.n.20

Carcerare poteſt delegatus, quando de fuga timetur, ibid.

Carceratio per judicem non habentem merum imperium dicitur injuſta. ibid.n.21

Carceratio eſt meri imperii, quo caret delegatus etiam poſt litem conteſtatam, ibid.n.22

Carcerare non poteſt delegatus de jure civili cum limitationibus, ſecus de jure canonico, p.172. n.28.29. & 30

Carceratio dicitur injuſta facta à privato, ibidem, numero 34

Et quando quis incidat in pœnam privati carceris, remiſſivè, ibid.n.35

Carceratio dicitur injuſta à Judice Eccleſiaſtico laïci ſine brachio ſeculari, etiam in cauſis, quibus de illo poteſt cognoſcere, ibid.n.36.& 37

Carceratio in laicos per Eccleſiaſticum abſque auxilio dicitur injuſta & nulla, & recurſus ad Regem legitimus p.172.n.39

Et quibus remediis, p.153.n.40.& 41

Carceratio dicitur injuſta facta per judicem habentem juriſdictionem ſuper qualitate, de qua tamen non conſtat, ibid.n.42

Carcerari non poteſt habens ſalvum conductum à Principe, ibid.n.49

Carcerari non debet graviter infirmus, etiam pro delicto, p.177.n.99.etiam pro debito civili, n.101

Carceratio dicitur injuſta ſi fiat in carcere obſcuro, & atrato, & quando ita dicatur, p.178.n.120.121

Carceres ſubterranei dicti, *ſuetanos*, & ob quæ & quando ſint prohibiti, ibid.n.120.& 121

Carcer ita eſſe debet ut carceratus pœnam non patiatur, ibid.n.122

Carceratus quando poſſit detineri in vinculis ſimul, p.179.n.123

Carceratio injuſta dicitur ratione ordinis non ſervati, ibid.n.125

Carceratus pro debito falſo, an poſſit pro vero detineri, ibid n.129.& 130

Carceratio injuſta dicitur ratione rei & cauſæ, pag.181. num.152

Carceratus pro crimine falſi, etiam ubi eſt pœna pecuniaria, non relaxatur ſub fidejuſſoribus, & quid de jure canonico, p 181.n.176

Carceri ſe offerens an debeat ſub fidejuſſoribus relaxari, p.184.n.189

Carceratio etiam pro delicto corporis pœnam afflictivam merente relaxatur; ſi ſit graviter infirmus, & commodè in carcere non queit curari, pagina 186. num 213

Et quandò ſecus, ibid.n.214

Et quid ſi infirmus non habet fidejuſſores, vel minùs idoneos, & ſit incarceratus pro delicto civili. p.187. n.215.& 216

Carceratio, ubi à jure admittitur appellatio licita non eſt, ibid.217

Carceratio, cùm quotidie gravet ſemper carceratus dicitur eſſe intra decendium, p.188.n.229

A Carceratione ex eadem cauſa, & ab eodem judice, nonniſi ſemel licet appellare, ibidem, numero 230. & 231

Carceratum eſſe legitimè, ubi eſt declaratum, debet carceratus appellare ab hac declaratione infra decem dies, ibid. n.232

Carceratus in appellatione à carceratione injuſta ex una cauſa, ſi ſuccumbat, poterit poſtea ex alia appellare, iterum ab ipſa carceratione, ibid. n.233. & 234

Carceratus pro cauſa ſui natura inappellabili, ut pro executione rei judicatæ, non poteſt appellare, ibid. num.236

A Carceratione appellans poſt decem dies debet allegare cauſam gravaminis de præſenti, non de præterito, ibid.n.237

Carceratio non ſuſpenditur per appellationem à reo interpoſitam, p.189.n.240

Carceratio juſta à principio, pariter & in cauſa appellationis ab ea, ibid.n.245

A Carceratione injuſta appellationi deferendum decernit declaratio Cardinalium, reo tamen interim manente in carcere judicis inferioris, pag.190. numero 258

Carceratus appellans ſi virtute Regii decreti relaxaretur, interim de nihilo ſerviter deferre, cùm appellatio gravamine ceſſante evaneſcat, & ſic nihil ſuperiori relinqueretur cognoſcendum, p.191.n.265.266. & 267

A Carceratione licèt poſſit appellari, tamen à carceratione pro executione rei judicatæ aut inſtrumenti guarentigiati non poteſt, p.538.n.75

Caſus.

Caſus Mixti fori, & quibus laicus judex de Eccleſiaſticis, vel Eccleſiaſticus de laicis cognoſcere poſſint, remiſſivè, p.6.n.4

Caſus quam plurimi ſunt in jure, quibus Clerici ſubjiciuntur juriſdictioni ſeculari abſque excommunicatione, atque immunitatis violatione, pagin.40, num.265

Caſus de facto mirabilis refertur, p.76.n.12

Caſus nonnullis juris rationibus ſunt excepti, ut trahi non poſſint ad Regia prætoria per viam violentiæ, quidam abſolutè, & quidam deficiente demum qualitate, p.85.n.4

Caſus de facto referuntur circa declinatorium ſcholaſticorum. & eorum remiſſionem ad Magiſtrum ſcholarum, p.89.n.48

Caſus pœnales non recipiunt interpretationem extenſivam ſeu ſimilitudinariam, p.96.n.51

Caſus omiſſus juris diſpoſitioni relinquitur, pagin.99. num.96

Caſus, in quibus poſt decem dies poteſt appellari per limitationes & ampliationes remiſſivè, pag. 164. num.74

Caſus de facto refertur, quo executor ſententiæ, qua dicebatur capi bona, proceſſit ad capturam perſonæ, & vim facere decrevit Senatus aditus per viam violentiæ, p.181.n.149

Caſus duo æquiparati à iure diſpoſitum in uno, in altero cenſetur diſpoſitum etiam in materia quantumcumque odioſa, p.197.n.55

Caſus, quos nectit æquitatis, & rationis identitas, non ſunt quoad iuris diſpoſitionem ſeparandi, pag.205. num.22

Caſus de facto refertur, de quodam ſubdito mortuo in alterius parochia, ut ſit à proprio Parocho extrahendus, ſi commodè fieri queat, p.245.n.54

Caſus violentiæ de facto refertur, p.286.n 161

Caſus omiſſus ſimilis expreſſo ex identitate rationis pariter in diſpoſitione comprehenditur, pag.251. num.33

Caſus de facto refertur, quo probatum fuit ius regium patronatus ex eo ſolùm, quòd in libro quodam, quo erant Eccleſiæ ſcriptæ ad marginem cuiuſdam Eccleſiæ repertum eſt ſcriptum (Regis eſt,) pag.434. num.280

Nec in præfato caſu profuiſſe poſſeſſori probari immemorialem in contrariam, ibid.n.180

Caſus de facto refertur, quo à reſervatione appellatio-

ni non deferentem vim facile, fuit obtentum, p.329. num.42

Caſus plurimi remiſſivè recenſentur, quibus judex laicus contra clericos procedit, & actualiter exequitur n eorum tempotalibus bonis, & compellit captis piguoribus, p 660.n.106

Cauſa.

Cauſa Eccleſiaſtica ut uſura, juramentum, &c. ſi tractetur coram judice ſeculari, decideoda erit ſecundùm jus canonicum, noo civile, p 81.n.4

Cauſis duabus concurteotibus, alia permiſſiva, alia prohibitiva appellationis, hæc ut fortior attenditur quando conſtat apertè de prohibitione, ſecus ſi dubiè, p.83.n.35

Cauſæ ſpectantes cognitioni ſancti officii ſive civiles, ſive criminales, non trahuntur per viam violentiæ ad Regia tribunalia, p.85.n.5

Cauſæ inquiſitionis plus ſcandali, quàm utilitatis afferent; ſi contra earum naturam & ſigillum ad regia prætoria traherentur, p.86.n.8

Cauſæ, Bullam Cruciatam ſubſidium, & excuſatum tangentes quomodolibet, noo trahuntur per viam violentiæ ad Senatum, p.87.n.30

Cauſa ſui oatura exequibilis ad quemcunque vadat delegata, tranſit eum ſua qualitate, p.90.n.51

Cauſæ, quæ noo abſolutè, ſed deficiente qualitate ad Senatum oon trahuntur per viam violentiæ, quæ ſint, ibid.n.59

Er de ratione, ibid.n.57

Si Cauſa ſit talis, ex qua veriſimiliter colligatur dominum renuntiaturum, in ea poteſt procurator expreſsè renuntiare, p.113.n.100

Cauſa plus influit in ſeipſa, quam in cauſato, p.116. num.41

Cauſa plus operatur in ſe ipſa, quam in cauſato, p.118. num.59

Cauſa vera ubi requiritur ad ſubſtantiam actus, non ſufficit eam habere pro ſubſiſtente, pagina 128. numero 20

Cauſa durante ſemper durat, quod ob cauſam introductum eſt, p.129.n.26

Cauſa defenſionis limitata limitatos producit effectus, p.127.n.10

Quoties concurrunt duæ *Cauſæ*, criminales videlicet, & civiles prius de criminali cognoſci, & determinari debet, p.150.n.173

Cauſa ſtatus, ſeu natalis, & cauſa hæreditatis concurrentibus priùs de ea, quæ alteram perimit, & ei præjudicium generat cognoſcendum eſt, ibid.

Cauſa talis debet appellatione proponi, quæ ſi foret probata, reputaretur legitima, alias non tenet, p.160.n.15

Cauſa civilis à captura incipi non poteſt, niſi debitum ſit ex re judicata, p.170.n.126

Cauſæ meri, & mixti imperii de jure canonico delegari poſſunt etiam per inferiorem à Papa, p.172.n.27

Cauſa omnis tangens famam dicitur gravis, pag.182. oum.172

Cauſa, & ratio prohibitiva appellationis in cauſa appellationis militar etiam in interlocutoria, p. 205. num.38

In Cauſa, quæ conveniunt, debent & in effectu convenire, ibid.n.21

Cauſa dicitur criminalis, ſi pœna pecuniaria applicatur fiſco, p.214.n.25

Cauſa negativa & permiſſiva appellationis concurrentes in ſententia, an ſit in totum deferendum variè & confuſè loquuntur Doctores, p.216.n.44

Cauſa eadem interdum eſt diverſorum effectuum diverſis rationibus, p.119.n.83

Cauſa proprietatis abſorbet & ſupprimit cauſam poſſeſſionis, ibid.n.89

Cauſa perempta qualitas ei[illegible] nocta non ſubſiſtit, p.225. n.140

Cauſæ cognitio ad inhibitionem expediendam quemadmodum per ſuperiorem ſit adhibeoda, p.250.n.21

Cauſæ contineotia dividi non poteſt, p.254 n.60

A Cauſæ piæ ſeotentia ao appellatio admittatur, p.259. & 260.n.8.& o.15

Pia cauſa non prohibet appellationem de per ſe, p.260. num.25

Cauſæ magis ſervitium præſtatur, p.263.n.2

Cauſa plus influit in ſeipſa, quàm in cauſato. p.268.n.13

Cauſæ cognitio ubi requiritur citatio neceſſaria eſt, p.276.o.56

Cauſa ſemel effecta ordinaria, ſemper remanet ordinaria, & appellabilis, p.282.n.111

Cauſa io prima inſtantia in aliquibus caſibus jure communi Metropolitanis & ounciis eſt permiſſa, p. 321. num.1

Cauſæ omnes in prima inſtantia ſunt tractandæ coram ordinariis, nec ſuperiores poſſunt adiri, niſi per legitimam appellationem, ex Trident. p.321.312.n.2

Cauſa ubi in prima inſtantia avocatur ab ordinario, Caſus violeotiæ eſt legitimus, ibid.n.3

Cauſa in prima inſtantia quando per ſuperiorem tractatur, violentiæ decreti tertium genus datur in Senatu, ibid.n.5

Cauſa oon devoluta vel malè appellata ſtatim redit ad primum judicem, ibid.n.9

De cauſa principali poteſt ſuperior cognoſcere, ſi à gravamine legitimè appellatum reperiatur, p.323.n.14.

Cauſæ gravaminis appellatio quando committitur cum clauſula una cum toto negotio (quam & quas, &c.) operatur indiſtinctè principalis negotii retentionem, ibid.n.15

Cauſa principalis quando committi videtur æquè principaliter cum cauſa gravaminis poteſt de ea cognoſcere delegatus quomodolibet, ſecus ſi acceſſoriè, ibid.n.16

Cauſa ſtatim redit ad inferiorem, ubi ſuperior declarat, non eſſe devolutam, vel malè appellatum, ibid.n.19

Cauſa in prima inſtantia etiam per Sedem Apoſtolicam committitur ordinario, p.324.n.33

Cauſæ prima inſtantia in beneficiis reſervatis tractatur in Romaoa Curia, ibid.n.34

Cauſa in prima inſtantia an poſſit per ſuperiorem agi, ſi per Judicem ſeu partium cavillationes, aut qualitatem cauſæ ſtetit, quominus iotra terminum Concilii terminetur. p.324.325.n.35

Cauſa primordialis & origioalis potiùs attenditur, p.337.ibid.

Cauſa eſt ſummaria, ergo eſt executiva, non eſt validum argumentum: à cootrario autem benè procedit, executiva, ergo ſummaria, p.348.n.95

Cauſa non ex eo quòd agitetur ſummariè, & ex aliqua juris ratione ſententia exequatur, & noo recipiat appellationem, dicetur executiva, p 348.n.92

Conventionis Cauſa ſi eſt tractanda ſummariè vigore reſcripti; pariter ſummariè tractanda eſt Cauſa recooventionis, p.359.n.22

Cauſa quando eſt ſummaria, omnes ejus articuli etiam ſummarii ſuot, ibid.n.24

Cauſa, quæ eſt ſummaria in prima inſtantia, pariter & in ſecunda ſummaria erit, p 360.n.42

Cauſa ſemel facta ordinaria & appellabilis, ſemper remanet ordinaria, & appellabilis, p.361.362.n.59

Cauſa incerta in appellatione attenditur ad detegendum ipſam frivolam, fruſtratoriam, aut calumnioſam p.373.n.47

Cauſa in appellatiooe ab interlocutoria inſerta, quando illam frivolam detegat, ibid.n.48

Cauſa legitima & à jure approbata ſi inſeratur io appellationem ab eo, quod fit ſecundùm juris diſpoſitionem,

nem, & à judice illam exequente, deferendum eſt illi, ibid. n.50

Cauſæ cognitio quæ eſt adhibenda in tollenda poſſeſſione à detentatore ob vacationem ipſo jure, debet eſſe ſummaria, p.379.n.16

Cauſa ad præſcribendum jus Regium patronatus cùm non ſit ſufficiens, non poterit Pontifex ſe ex alia juvara, p.419.n.45

Cauſa univerſalis, quando adeſt in utente, potiùs attenditur, quàm particulare exercitium, pag.414. num.117

Cauſam magis, quàm exercitium ipſius actus conſiderandam eſſe, p.424.n.125

Cauſa à qua rei origo procedit attendenda eſt, p.455. num.297

Quod contingit ex Cauſa de præterito, ad tempus præteritæ Cauſæ referendum eſt, ibid.n.298

Cauſa ſummaria in prima inſtantia ſuam naturam retinet & in ſecunda, p.458.n.7

Si aliqua diſpoſitio in ſententia lata ab inferiori executionem mereatur, ſi ob aliquam cauſam ad ſuperiorem faciendam ſit tranſlata, pariter eam meretur, num.8

Pro certa & determinata Cauſa ubi aliquid conceditur, durat, quandiu durat ipſa cauſa, p.440.n.28

Celerem expeditionem ubi Cauſa deſiderat, etiam jure canonico denegatur appellatio, p.451.n.78

Cauſa eadem agendi, ut obſtet exceptio rei judicatæ, debet eſſe immediata non mediante aliquo, pag.524. num.203

Cauſa eſt ſummaria, ergo executiva: non valet argumentum: cauſa eſt executiva, ergo ſummaria; valet, p.533.n.4

Plus influit Cauſa in ſe ipſa, quàm in cauſato, p.542. num.11

Cauſa ſententiæ quando redit ad non cauſam ſententia retractatur, p.556.n.92

Cauſa ex qua ſit actum ſpecialiter non expreſſa, omnes cauſæ petitiona comprehenduntur, p.559.n.145

A Cauſæ expreſſione præſumitur actu geri ejus contemplatione cui cauſa pertinet, p. 590.n.288

Cauſa plus influit in re ipſa quàm in cauſato, p.612. num.205

Quod contingit ex Cauſa de præterito, ad primam cauſam de præterito referendum eſt, p.617.n.26

Cauſa juſta excuſat à mora, & ideo etiam à ſolutione valoris, & æſtimationis quanti plurimi in executione ſententiæ, p.616.n.141

Cauſa ex qua ſententia fuerit lata ſi ex ea, nec ex actis appareat quæ præſumenda erit, p.641.n.85

Cauſa prima ſemper repræſentatur in ſecunda in quam influit, p.655.n.16

Cauſa quando reducitur ad non cauſam, & titulus ad non titulum, res cum fructibus reſtituuntur à poſſeſſore, p.662.n.142

Cauſa, quæ ſemel effectum ſuum produxit, licèt poſtea ceſſet effectus, tamen non ceſſat, p.667.n.216

Cautio.

Cautionem præſtandam in aliquo caſu particulari ubi lex determinatè præcipit, ſit appellatione non obſtante, p.372.n.15

Cautio tunc tertio oppoſitori de dominio rei præſtanda eſt, ſi ante rem judicatam lis pendebat ſuper ea contra condemnatum, ſecus ſi poſt rem judicatam, p.572.n.68

Cautio præſtanda poſſeſſori condemnato per vincentem, nec alter qui ante rem judicatam poſſeſſorem conveniat pro eadem re, & de ratione, ibid.n.70

Cautionem uxori præſtare condemnatus vir ob ejus ſævitiam, aliàs fiet divortium, an ſententiæ ſatisfaciet præſtando cautionem etiam juratoriam, & executor excedat illum præcisè ad fidejuſſores compellens, p.641.n.85

Cautio ſimpliciter ſumpta an de jure intelligatur de verbali obligatione tantùm cum hypotheca & bonorum obligatione, ibid.n.87

Cautio ubi à jure requiritur plena, ſufficiens recta, aut competens, juris interpretatione intelligitur de fidejuſſoria vel pignoratoria, ibid n.93

Cautio uxori præſtanda à viro ob ejus ſævitiam, debet eſſe ſufficiens, ibid.n.94

Cautionem debet judex recipere per quam mulier ſit magis ſecura ad ſævitiam viri, ibid.n.95

Cautionem ad exigendam à viro præſtandam uxori, executor datus non excedit ſi illum præcisè compellat ad fidejuſſores vel pignora, p.642.n.102

Cautionis ad præſtationem ut vir condemnetur, plurimum poteſt judicis arbitrium, ibid.n.105

Cautionem præſtare vir condemnatus vel in defectum, fiat ſeparatio quoad torum, ſi fidejuſſores aut pignora non præſtet, poteſt ſententia exequi in ſeparatione, ibid.n.106

Cautionem ſeu depoſitum offerens de ſolvendis melioramentis cùm liquidentur poſt rei traditionem audiendus non eſt, p.649.n.62

Cenſura.

Nulla Pontificis Cenſura generaliter promulgata intelligitur velle derogare juri competenti Regiæ majeſtati, tam de jure, quam de conſuetudine, p.28. num.176

A Cenſuris fulminatis per executorem executorialium in earum executionem non appellatur, licèt aliàs appelletur ab excommunicatione, p.166.n.13

Chriſtus.

Chriſtus cum nolit mortem peccatorum, nec delectetur in viventium perditione, præſto eſt infundere gratiæ dulcedinem, p.199.n.82

Cibus.

Inter Cibum ſpiritualem, & corporalem differentia redduntur, p.119.n.88.& 89

Cibus ſpiritualis eſt neceſſarius ad prælium ſpiritus, quia robur & vim tribuit, p.200.n.100

Citatio.

Citatio, ſi ſua putaverit intereſſe, poteſt à judice laico fieri clerico, p.63.n.153

Citatio partis non eſt neceſſaria, quando judex aliquid facit ad ſui inſtructionem, ibid.n.139

Citare non eſt neceſſe eum, qui præſens juſtè non poteſt contradicere, nec aliquam poteſt defenſionem allegare, ibid.n.140

Citatio non eſt neceſſaria, quando princeps extrajudicialiter procedit, p.64.n.141

Citatio ab uno territorio emanata non poteſt fieri degenti in alio, niſi per literas requiſitorias, p.83.n.4

Citatio realis dicitur captura perſonæ, p.138.n.11

Quæ in cauſa civili non niſi in caſibus remiſſivè poſitis fertur, p.138.n.11

Citatio eſt de jure naturali, & divino, p.139.n.17

Citatio continens ita nimis brevem terminum, ut intra eum non poſſit comparere citatus, nulla eſt, & citatum non arctat, ibid.n.10

Citatio ad ſententiam facta ad domum, ſufficit poſtea ſententiam intimari ad domum ut currat tempus, p.165.n.63

Citandus habetur pro citato ſi non patitur, ut ad illum perveniat citatio, vel aufugiat, ibid.n.65

Citandus ſi aufugiat, dum citans ad legendum ſe præparet, habetur pro citato, ibid.n.66

Citatio non pertinet naturæ actus extrajudicialis, pag. 279.n.84

Citatio non expeditur niſi à judice juriſdictionem habente, p.279.n.85

Citatio eſt actus de proceſſu judicii, & inter judiciales actus computatur, ibid.n.87

A Citatiore proceſſus tanquam à capite ſubſtantiali exordium ſumit. p.280.n.88
Citatio eſt ſeotentia interlocutoria, ibid.o.91
Citatio non expeditur à judice in die ſeriato, ibidem, num.92
Citatio litis pendentiam inducit, ad hoc etiam ut nihil pendente eo inoovetur, ibid.n.94
Citatioois intimatio eſt actus extrajudicialis, ibidem, num.96
Citatio facit legitimam perſonam citatum, etiam non citandum; ſaltim ut ante executionem de ſuo jure audiatur, & expectetur, p.182.n.115
Citatus non citandus fit legitimus contradictor, ut audiatur, ibid.o.116
Citatus ad totam cauſam ſi eſt contumax, alia non requiritur citatio, p.353.n.37
Citandæ ſunt partes ad omnem cauſam incluſivè,& citationes quæ poſtmodum fiunt in Curia per audientiam contradictarum, procedunt potius ex urbanitate, quàio neceſſitate, ibid.n.38
Citatus ſi compareat, & aliquam legitimam exceptionem opponat contra executionem penſionis (de quibus hic) debet judex brevem terminum aſſignare, cùm incontinenti exceptio probanda ſit, ibidem, oum.39
Citationis defectus probatur ex actorum inſpectione, p.395.o.28
Citationis omiſſio judicium & ſententiam reddit nullam, p.407.n.206.
Citatio nova eſt neceſſaria, quoties judicis aut partis datur mutatio, ibid.n.207
Citatio nova requiritur ad probationem facieodam, quando primus receptor, qui ſemel citavit, ſit mutatus, & alius ſubrogetur ad probatiooes recipiendas, p.408.n.208
Citatio ad ſententiam eſt omnioo neceſſaria, aliàs ſententia eſt nulla ipſo jure, p.410.o.152
Citationem non eſſe neceſſariam in declaratione deſertionis, qui teneaot, p.491.n.76
Citatio an ſit neceſſaria in relaxatione mandati vigore ſeotentiæ, variæ fuere opinioocs remiſſivè, ubi reſolutio. p.498.n 46
Citationem in via executiva non requiri qui teneant, p.533.n.6
Citationem in executorialium executione requiri qui teneant, ibid. n.7
Citationem præcedere executiooem etiam ubi non ſit neceſſaria, tutius erit, p.535.n.31
Citatio nova requiritur in quolibet judicio, quo detur perſonæ mutatio, p.585.n.223

Civis.

Civium appellatione etiam in ſtatutis clericì veniunt, p.12.n.58

Civitas.

Civitas oppreſſa poteſt alteri Domioo ſe tradere defendendam, p.20.n.102
Civitatis appellatiooe veniunt caſtra & villæ, pag.625. num.13

Clavis.

Clavis eſt totius tractatus violentiæ ſolemnitatum ac formæ omiſſio, qua inducuntur nullitates, ad quas peritiſſimi advocati confugiunt, cupientes impedire executionem, etiam in cauſis ſui natura inappellabilibus, p.393.n.1

Clauſula.

Clauſula (appellatione remota) intelligitur etiam reſpectu interlocutoriæ, p.204.n.16
Clauſula (appellatione remota) non tranſit in ſubdelegatum, p.314.n.29
Clauſula (perpetui ſilentii) præſtat exceptionem deoegatæ audientiæ, p.131.n.58
Clauſula (ſententia lata mittatur executioni) cenſetur ſublata appellatio, p.215.n.104
Clauſula (ſententia ſortiatur effectum ſuum) tollit appellationem, ibid.n.106
Clauſula (non poſſit contradicere) ſeu (ſit remota omnis contradictio) appellationem tollit, ibid.n.107.
Clauſula (nulla exceptione aut oppoſitiooe) tollit appellationem, ibid.n.108
Clauſula (remota ſit omnis querela) vel (non poſſit querelari) removet appellationem, p.236.n.109
Clauſula (non admittatur ejus defeoſio) ſive (oon poſſit ſe defendere) excludit appellationem, ibidem oum.110
Clauſula (ſine aliqua cenſura & oppoſitione) excludit appellationem, ibid.n.113
Clauſula (ad ſatisfactiooem condignam faciat obſervare) an tollat appellationem, ibid.n.114
Clauſula (liberè procedas) vel (liberè facias,&c.) tollit appellationem, ibid.n.115
Clauſula (abſque lite fiat reſtitutio) tollit appellationem, ibid.n.117
Clauſula (ſuo libero arbitrio committimus) excludit appellationem, ibid.n.119
Clauſula (procedas de facto) tribuit liberam, & abſolutam poteſtatem, ibid.n, 120
Claoſula (procedas de facto) tollit appellationem, ibid num.121
Clauſula (ſuper quo conſcientiam tuam oneramus) tollit appellationem, ibid.n.122
Clauſulæ (mox, ſtatim, illico, confeſtim, incontinenti, ſine mora, ſine ulla procraſtinatiooe, ſine intervallo) excludunt appellationem, ibid. n.124
Clauſula (paritis literis, parito judicato, aut ſine præjudicio legitimæ executionis) tollit appellatiooem ſuſpenſivam, p.237.n.126
Clauſula (ſuper quos adhibeas conſilium ſapientis) non tollit appellationem, ibid.n.127
Clauſula (vocatis vocandis, non arctat procedere judicialiter, nec citate, ubi non comparet contradictor, p.283.n.128
Clauſula (appellatione remota) in poſſeſſorio operatur etiam in caſu ſpeciali, quo erat aliàs appellatio permiſſa, p.290.n.185
Clauſula (quam & quas) ejuſdem naturæ & efficaciæ eſt, cujus clauſula (unà cum toto negotio, &c.) & qui de his clauſulis ſint videndi, p.325.n.36
Et idem eſt de Clauſula (cum omnibus ſuis incideotibus, dependentibus, & emergentibus, annexis, & connexis) de cujus materia qui videndi, ibidem, num.37
Clauſula Bullæ, dummodo remaneant centum pro Rectore) ad corroborationem juris Rectori competentis eſt appoſita, oon ut illud innovetur, p.345. num.38
Clauſula (ſine retardatione ſolutionis penſionis) tunc apponitur, quando committitur appellatio ſuper nullitate, aut reductione penſionis, & aliàs, ut in p.351.n.9
Clauſula (ſine præjudicio literarum Apoſtolicarum) qoando apponatur, ibid n.10
Clauſula (ſine præjudicio literarum, &c.) & ſimiles præſervant juriſdictiooem judicis à quo, nec commiſſio impedit ad ulteriora procedere, ibidem, num.13
Clauſula (ſine præjudicio literarum, &c.) ſtante poteſt judex à quo titularem cogere ad ſolutionem penſionis, ibid.n.14
Clauſula præſervativa ſtante commiſſarius non poteſt inhibere judici à quo, ibid. n.15
Clauſula præſervativa enervat vim & effectum inhibitionis, ibid.n.16
Clauſulæ præſervativæ limitant, & ſuſpendunt juriſdictionem judicis de appellatione cogniturí ubi

clauſula præſervativa (ſine præjudicio, &c.) tribuit juriſdictionem conditionalem, & operatur, ut judex non poſſit in cauſa appellationis procedere niſi ſoluta prius penſione, p.351.& 352.n.20

Clauſula præſervativa operatur ut non poſſit in cauſa principali procedi, etiam ſi vere penſio ſit ſoluta, in actis tamen de ſolutione non conſtat, ibid n.21

Clauſula præſervativa (ſine præjudicio legitimæ executionis, &c.) non procedit niſi pro ſumma contenta in ſententia, ibid.n.27

Clauſulæ (ſine retardatione, &c.) effectus non impeditur, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, licèt exceptio oratur in ventre Bullæ, ibid. n.29

Quod fallit ſi ipſa poſſeſſio ſit turbida, & non clara, penſióque fuerit exacta per compulſionem & metu cenſurarum, quia tunc neminem conſtituit in poſſeſſione, ibid.n.30

Clauſula (ſine retardatione, &c.) apponi ſolet in commiſſione, ſuper cauſa reductionis vel nullitatis penſionis ob Pontificis reverentiam, & calumnias debitorum, p.353.n.46

Clauſula præſervativa limitat, & ſuſpendit juriſdictionem judicis commiſſarii, ibid.n.47

Clauſula præſervativa importat conditionem, ita ut judex non poſſit procedere, niſi prius ſoluta penſione, ibid.n.48

Et etiam facta inhibitione, cuius potentiam enervat clauſula, & ſubintelligitur conditio commiſſionis, ibid.n.49

Clauſula præſervativa ſi deficit in commiſſione ſuper nullitate, aut reformatione penſionis, exceptio, litiſpendentiæ impetit executionem interim, ibid.n.50

Clauſula reſcripti ad lites (appellatione remota) ſi reſpicit totam cauſam, eſt communis Actori & Reo, p.359.n.16

Clauſula (appellatione remota) appoſita in commiſſione primæ inſtantiæ, cenſetur repetita in commiſſione appellationis, ibid.n.23

Clauſula (appellatione remota) idem operatur, quando virtualiter ſubintelligitur in ſecunda commiſſione, ut puta quando refertur ad aliam, à qua virtutem & poteſtatem recipit, ibid.

Clauſula appellationis prohibitiva non intelligitur repetita in alia perſona, quando diverſitas rationis aliud ſpecialiter inducat, quia in una ex partibus tantum favor, aut odium dumtaxat viget, ibid.n.25

Clauſula quod ſummariè procedatur, ſi fuit appoſita in commiſſione primæ inſtantiæ,& tacitè, intelligitur repetita in commiſſionibus aliarum, p.360.n.43

Clauſula (ſi & inquantum) operatur ſecundum ius, & ſic cùm ſit ius certum non remanet admiſſum, ubi ius id dictat, p.374.n.63

Clauſula (appellatione remota) aut (appellatione poſtpoſita) tollit effectum ſuſpenſivum, p.371.n.74

Clauſula (appellatione remota) appoſita in Bulla ſuper proviſione beneficii, non præcedente cauſæ cognitione parum aut nihil operatur, quia per eam non tollitur aliàs appellatio legitima, ſed frivola dumtaxat, ibid.n.75

Clauſula (appellatione poſtpoſita) non operatur, ubi apparet de notorio gravamine, ibid n.76

Clauſula (appellatione poſtpoſita) ſemper apponitur in parte executiva literarum, quæ non comprehendit contradicentes de jure, ſed tantùm de facto, ibid.

Clauſula appoſita in executivis gratiæ nec auget gratiam, nec tollit ſurreptionem, ibid.n.77

Clauſulæ (appellatione poſtpoſita) de materia qui latè ſint videndi, ibid. n.78

Clauſula (dimittendi primum incompatibile) intra duos menſes, &c. adiecta in Bulla impetrationis ſecundi quomodo intelligenda eſt, & declaranda, & an ad iuris terminos ſit reducenda, p.381. n.54. remiſſivè.

Clauſula (dimittendi) an exiſtenti in Curia terminus currat tempore notoriæ captæ poſſeſſionis in partibus, ibid.n.55

Clauſulæ (dimittendi) virtute quando poſſit vel non, ob non dimiſſionem beneficium, impetrari, ibid.n.56 remiſſivè.

Clauſula (appellationibus, &c. minimè ſuffragantibus) ut generalis omnia in Concilio contenta comprehendit, p.381.n.58

Clauſula (de præmiſſis) ad omnia & ſingula præcedentia refertur de neceſſitate, p.381.n.61

Clauſula (parito iudicatu) operatur his caſibus dumtaxat, quibus ſententia tranſivit in rem judicatam aut aliàs executionem meretur, p.394.n 15

Clauſula (parito iudicato) non operatur quando ſententia eſt nulla, nec aliàs meretur executionem, p. 394.n.16

Clauſula (parito iudicato) ut effectus impediatur, debet nullitas eſſe notoria patens ex actis, ibidem, num.17

Clauſula (parito iudicio) non operatur ubi ſententia eſt notoriè iniuſta, quia non tranſit in rem iudicatam, ibid.n.18

Clauſula (irritans) qua utuntur Conc. Trid. & motus propr. indicit formam, p.397.n.45

Clauſulam (irritans) continent omnia decreta Concil. Trid. ibid.46

Clauſulæ derogatoriæ in contrarium faciendorum (quibus utitur Bulla Adriani) inducunt proteſtationem defectus voluntatis in futurum, pag.418. num.24

Clauſula derogatoria præcedens operatur defectum voluntatis in diſpoſitionibus ſequentibus, ibidem, num.15

Ea quæ ſunt facti in principibus ignorare præſumuntur, ibid.n.26

Clauſula (irritans) inter alios eius effectus, tollit præſcriptionem, p.410.n.62

Clauſula (irritans) tollit conſuetudinem, non ſolùm in præteritum, ſed etiam in futurum, ibidem, numero 63

Clauſula (irritans) tollit vires ſententiæ, & eius executionem impedit, p.421.n.64

Clauſula (irritans) inficit non ſolum titulum beneficii collati, ſed & poſſeſſionem, ita ut poſſeſſor nullo ſe poſſit poſſeſſorio remedio iuvare, ibid.n.65

Clauſula (irritans) inficit omnia quæ ſequuntur, ita ut nec fomentum, nec iuris effectum habeant, ibid. num 66

Clauſula (irritans) habet inhibitionem in ventre, ibid. num.67

Clauſula (irritans) continet privativam vim, & avocativam poteſtatis conceſſæ, ibid.n.68

Clauſula (irritans) operatur nullitatem ab initio, ibid.n.69

Clauſula (irritans) impedit remedium etiam ſummariiſſimum poſſeſſorium, in quo omnes excluduntur exceptiones, ibid. n.70

Clauſula (ſublata) claudit ora iudicibus aliter iudicandi, & adimit partibus poteſtatem opponendi contra privilegium dictam clauſulam continens, ibid.n.77

Clauſula (ſublata) etiamſi non opponatur an proceſſus ſit nullus ipſo iure, ibid. n.78

Clauſulæ (ſublata) exceptio oppoſita à parte non eſt dubium quod ſit proceſſus nullus ipſo iure, ibid.n.79

Clauſula (ſublata) obſtat etiam ſummariiſſimo poſſeſſorio manutentionis, ibid.n.82

Clauſulæ (ſublata) natura & effectus, ibid. n.83. remiſſivè.

Clauſula

Clauſula (irritans) & clauſula (ſublata) ligat , & afficit ignorantes, etiam ſi id non expreſſerit , ibid. num. 84
Clauſula (irritana) ipſum Papam, & ſucceſſores ligat, p.422.n.86
Clauſula derogatoria annullat omnes diſpoſitiones ſequentes contrarias , ibid.n.88
Clauſula derogatoria ſtante in prima diſpoſitione futura contraria, non valet, niſi prioris ſpecialem faciat mentionem, ibid.n.89
Clauſula irritans appoſita in diſpoſitione non poteſt impugnari ex eo , quòd ipſa diſpoſitio uſu recepta non ſit , & de ratione, ibid.n.99
Clauſula (irritans) tunc ſuoa producit effectus, & inficit poſſeſſionem, quando conſtat obtinere in illo caſu. interim tamen poſſeſſor non impeditur remediis poſſeſſoriis uti, p.426.n.161
Clauſula (irritans) nihil operatur dummodo non conſtet reſervationem intrare in illo beneficio de quo agitur, ibid.n.162
Clauſula (irritans) dummodo non ſit verificata , non impedit manutentionem poſſeſſionis, ibid.n.163
Clauſula , & verba , quibus arbitrium regularum ſeu boni viri, judici datum ſit,p.459.n.35. remiſſivè.
Clauſula conſtituti ſi juris effectua non habet, poſſeſſor non impedit executionem rei, p.576.& 577.n.119
Clauſula conſtituti quando non transferat poſſeſſionem, remiſſivè, ibid.n.150
Clauſula (parito) brevi non ſolùm importat dimiſſionem poſſeſſionis , ſed & reſtitutionem fructuum , p.625.n.77
Clauſula parito judicato, operatur tam ſuper principali quam ſuper pertinentiis in ſententia non expreſſis , ſed tacitè ſubintellectis à jure, p.625.n.125
Clauſula (ſalvo jure, &c.) in miſſione ex l. fi. de edicto Divi Adrian.tacitè ſubintelligitur, ſi non apponatur, p.661.n. 126
Clauſula (parito) operatur ut appellans non queat audiri niſi integrali peracta executione, p.664. n.69
Clauſula (parito) tribuit juriſdictionem conditionalem, quatenus ſit paritum judicato , non aliter , ibid. numero 170
Clauſula (parito) ſtante , ante omnia poſſeſſio dimittenda, & fructus ſeu expenſæ uſque ad obolum reſtituendi , aliàs geſta erunt nulla ex defectu juriſdictionis, ibid.n.171
Clauſula (parito judicato) non operatur ultra judicatum ibid.n.174
Clauſula (parito judicato) operatur in eo quod tacitè ſubauditur , & ineſt in ſententia , licèt non exprimatur, p.665.n.180
Clauſula (parito) operatur in omnibus , quibus ſententia tranſit in rem judicatam, vel aliàs meretur executionem, ibid.n.182
Clauſula (parito) operatur contra illum,cui virtualiter & ſecundariò res judicata nocet , etiam non citato, nec expreſſo in ea, ibid.n.185
Clauſula (parito) operatur contra tertium rei litigioſæ emptorem , à condemnato habentem cauſam ſive immediatè, ſive mediatè, ibid.n 186
Clauſula (parito) non operatur quando res judicata non afficit rem aut perſonam. ibid.n.188
Clauſula (parito judicato) nihil operatur in ſententia nulla quia non meretur executionem, ibid.n.190
Clauſula (parito) non operatur in ſententia notoriè injuſta parente ex actis, ibid.n.191
Clauſula (defendas inductum) in executorialibus,quanto tempore duret , variæ referuntur Doctorum opiniones, p.669.n.145

Clericus.

Clerici dicuntur cives , pars populi , & membra Reipublicæ, p.12.n.58
Clerici non tam abſolutè exempti ſunt à juriſdictione Regia , quin ratione ſubjectionis , & vicinitatis in temporalibus ſubſint Principi ſeculari in ordine ad bonum publicum , & rectum regimen, p.13.n.62
Clerici tenentur ad obſervantiam legis politicæ tangentis bonum univerſum , & publicum communitatis laicorum, & clericorum, ibid.n.64
Clerici tenentur ad obſervantiam pragmaticæ taxæ panis ſub pœna peccati, & reſtitutionis, ibid.n.68
Tamen quoad punitionem , & pœnæ exactionem non judex ſecularis, ſed Eccleſiaſticus competens eſt , ibid.n.69
Licet Clericis auxilium legis Imperialis aſſumere , ſicut & Imperatorem ipſum & Principem tanquam legem vivam, p.22.n 115
Clerici ſunt exempti in ſpiritualibus jure divino,in temporalibus tamen poſitivo,p.23 n.217
Clericus juſto timore ductus poteſt recurrere ad Regem, & litteras impetrare , ne ſuus judex eum moleſtet, nec ex abrupto procedat, p.60.n.84
Clericus comparens virtute citationis (ſi ſua putaverit intereſſe) quæ potius eſt incitatoriæ, & certioratoriæ, judicis laici judicio, & ſententiæ ſtare cogitur , p.63.n.134
Clericus citatus (ſi putaverit, &c.) comparens & docens de ſuo intereſſe, & poſſeſſione , an efficiatur reus neceſſarius , remiſſivè , ibid.n.135
Clerici ſicut in ſpiritualibus tenentur jura Canonica ſervare , ita in temporalibus à civilibus ſanctionibus concernentibus bonum publicum diſcedere non poſſunt, p.66.n.13
Clericus ſi doloſè petat auxilium violentiæ , an poſſit in expenſis mulctari,p 71.n.250
Clericus ſi uſque ad diffinitivam diſtulit declinare quis judex, an idem ſecularis , & Eccleſiaſticus damnabit in expenſis, ibid.n.252
Clericum abutentem Regio Recurſu poſſe in expenſis mulctari, probabilius reſolvitur, ibid.n.253
Clericus incarcerari non poteſt pro debito civili,p.174. num.59
Clerici non conveniuntur, ultrà quàm facere poſſint, ibid.n.61
Clericus pauper nec carceratur , nec bonis cedere cogitur, ſed cautionem juratoriam præſtat , ibid.n.62
Clericus obligatus in forma Cameræ an poſſit licitè pro debito incarcerari, ibid.n.65
Clericus ut gaudeat privilegio c.Odoardus , debet eſſe in ſacris , aut altari ſeu miniſterio Eccleſiæ deſerviens p.175.n.66
Clericus pro debito ante ordinum ſuſceptionem an poſſit carcerari, ibid.n.67
Clericus etiam in ſacris pro debito poteſt capi, ſi ſubſit fugæ ſuſpicio, & exportat res ſuas,ibid.n 68
Clericus ut reddat diſpoſitum poteſt incarcerari , ibid. num.69
Clericus juſtè capitur pro debito ex delicto etiam civiliter tractato, ibid.n.70
Clericum conductorem Regii vectigalis poſſe carcerari, & in carcere ſeculari, ibid. n.71
Clericus ab Eccleſia invitus extrahi non poteſt ; ſicut nec laicus, p.178.n.115
Clericus captus pro delicto non infligente pœnam corporalem ſub fidejuſſoribus relaxatur , p.185. n.155. & 156
Clericus non relaxatus ſub fidejuſſoribus , ubi habet locum de poſſeſſionis pœna, p.181.n.160
Clericus captus non relaxatur ſi crimen habeat pœnam corporalem, vel delictum ſit grave, ibid.n.161 & 162
Clericus non relaxatur captus pro delicto in quo jure civili etiam ſub fideiuſſoribus non relaxatur , ibid. num.66

Clericorum cœtus dignior an ſit cœtu monachorum, p.141.n.38

Clericus ſecularis præfertur in proceſſionibus,&c.eum antiquitas ſtatus inſpiciatur, ibid.n.39

Clerici ſeculares præferuntur religioſis, ibid.n.47

Clerici an teneantur contribuere pro operibus publicis & communibus, ibid.& p.366.n.10

Clericorum redditus ubi non ſuperſunt ad reparationem Eccleſiæ, poteſt expendi pecunia publica, univerſitas, & in ſubſidium, collectari vicinos, ibid. num 11

Clerici quorumlibet beneficiorum ſimplicium tenentur (deficiente fabrica) ad Eccleſiæ reparationem & non alii, p.367 n 19

Clerici ſimplicis Eccleſiæ quando tenentur ad reparationem coguntur appellatione non obſtante juxta Concil.Trid.ibid.n.13

Clericus privatus beneficio ipſo jure per adeptionem ſecundi, an ad declaratoriam ſententiam ſit neceſſariò citandus, p.378.n.2

Clericus poſſeſſor rei non citatus poteſt ſe opponere, & impedire executionem ſuper ea factam per executorem laicum, & ejus juriſdictionem declinare, p.578. n.146.148.& 149.

Clericum ubi ſuſtinet actoris vices non poteſt executoris exequentis judicium declarare, p.579 n.150

Clericus per ſententiam condemnatus ad inhabilitationem & privationem beneficii, an extendatur ad penſionem, p.601.n.41

Clerico ſuſpenſo perpetuo ab officio per ſententiam non excedet executor, ſi illam extendat ad beneficium, p 602.n.56

Clericus condemnatus ad perpetuum carcerem an poſſit beneficium reſignare, p.603.n.68

Clericus declaratus commiſiſſe delictum ipſo jure privatione beneficii dignum, intelligitur condemnatus ad illius privationem, Ibid.n.69

Clericus injuriator condemnatus ad debitam honoris ſatisfactionem, executor an excedat illum adſtringens palinodiam recantare, p.642.n.108

Clerico injuriatori jure Canonico oppoſita eſt pœna ad ſatisfactionem honoris injuriam paſſi, p.643. n.111. & qualis, ibid.

Clericus condemnatus actione injuriarum efficitur infamis. p.647.n.112

Clericus beneficio privatus ob contumaciam aliquam, non verò delictum, & alteri collatum, ſi comparens abſolvatur, illud recuperat à tertiò, pag.655. num.30

Clericus ſi ſententiam per ſecularem latam nullam dicit coram judice ſeculari, debet nullitatem proponere, p.659.n.88

Clericus ad impediendam executionem ſententiæ latæ à Iudice laico ratione ſuæ poſſeſſionis, debet coram eo oppoſitionem facere, p.658 n.72

Clericus ſi voluerit contradicere miſſionem in poſſeſſionem petitam à laico, debet iudicem laicum adire, ibid.n.73

Clericus executioni factæ à iudice laico ſe opponens debet coram eo de ſua poſſeſſione ſummatim docere, ut declinatoria locum habeat, pag.658. num.74

Clericus an ſit negotiator nec ne ad effectum exigendi gabellam, ſi ſit dubium, iudex ſecularis cognoſcit, p.660.n.104

In Clericum nulliter nanciſcentem rem caſu quo fingitur illam non exigere poteſt item laici; executio procedit per laicum iudicem, ut in exemplis, ibid. n.108

In Clericum tertium poſſeſſorem rei, cui erat appoſitum pactum de non alienando, executio ſit directò per iudicem ſecularem. ibid.n.109

Clericus factus per delictum perpetratum in fraudem, condemnatur per ſecularem, & in eius temporalibus ipſe exequitur pœnam pecuniariam, ſalva tamen perſona clerici, p.661.n.119

Clericus poſſeſſione carens rei executionem non impedit, p.661.n.129

Coadjutor.

Coadiutori Rectoris impediti aſſignanda eſt certa congrua pro victu de fructibus beneficii, p.345.n.43

Coadiutor poteſt dari Parocho exempto propter identitatem rationis, p.346.n.45

Coadiutoris deputatio, etiam facta iudicialiter, non ſuſpenditur per appellationem ſubſecutam, ibidem num.48

Quod intelligitur quoad effectum ſuſpenſivum, quo dumtaxat caret hæc appellatio, non tamen devolutivum, ibid.n.49

Coadiutoris temporalis de materia, qui ſiot videndi, ibid.

Coercitio.

Coërcitionem modicam quilibet delegatus, vel ordinarius recipit, p.172.n.25

Cognitio per viam violentiæ.

Cognitio extraiudicialis per viam violentiæ non eſt novam Regnis Hiſpaniæ introductio, ſed in omnibus Regnis, & Chriſtianæ religionis provinciis hæc agitatur defenſio, p.27.n.159

In Regno Portugalliæ id ſervatur, ibid.n.160

In Regno Borgeniæ idem, ibid.n.161

In Senatu Neapolitano, Ibid.n.161

In Regno Franciæ, p.28.n.163

In Regno Aragonum, ibid.n.164

In Regno Navarræ, ibid.n.165

In Regno Sabaudiæ, ibid.n.166

In Regno Catalauniæ, ibid n.167

In Senatu Sebuſiano, ibid.

In Senatu Pedemontano, ibid. n.168

In Senatu Milanenſi, ibid. n.170

In Regno Galleciæ non ſolùm cognoſcitur per viam violentiæ à iudicibus eccleſiaſticis, non deferentibus iuſtis appellationibus, ſed etiam de omnibus poſſeſſoriis ſuper rebus eccleſiaſticis, ſeu ſpiritualibus, etiam inter Eccleſiaſticos, in ſolo tamen Regio Senatu illius Regni, prout cum aliis reſtatur author ibid.n. 171 & *autbordinario* vocatur, & de eius natura remiſſivè, ibid.n.172

Martinus Pontifex hanc extraiudicialem cognitionem per viam violentiæ inter eccleſiaſticos approbavit, p 28.n.175

Cognitio hæc per viam violentiæ fundatur iure divino, naturali & poſitivo, canonico, & civili, eſtque à Sede Apoſtolica tacitè, & expreſsè confirmata, & conſuetudine immemoriali uſitata, p.28 n.178

Ut habeat locum Cognitio hæc violentiæ, an requiratur, ut ſimul adſint & appellationis denegatio, & ea non obſtante attentatum, ſeu executio; traditur remiſſivè, p.29.n.191

In Cognit. violentiæ omnium concors ſententia eſt, ut extraiudicialiter & ſine cognitione iudiciali celeriter & ſine iuriſdictione procedatur, à nemine tamen comprobatur, p.13.n.193

Dicta Doctorum in hac cauſæ Cognitione extraiudiciali referuntur, ibid.n.194

Senatus Regius non ſe intromittit de his oppreſſionibus iuriſdictionaliter, & in modo ordinariæ iuriſdictionis, nec ut cauſam definiat, quæ ad ſe non pertinet; ſed per modum extraordinariæ Cognitionis, ut vim repellat, & appellationi iuſtæ deferatur, ibid. n.194

Sola Cognitio contentioſa in his prohibita eſt ſeculari, non verò extraiudicialis, qua ſecularis poteſtas contra violentiam iudicum eccleſiaſticorum

providet, non juriſdictionem impedit, &c. pag. 53. n. 295

Conſtito de violentia ſummariè nulla facta citatione per facti notorium, non per Cognitionalem indaginem, mandatur cum moderamine inculpatæ tutelæ Eccleſiaſtico, ut vis tollatur, ibid. n. 196

Hæc Cognitio debet eſſe extrajudicialis abſque eo, quòd Senatus ſe intromittat in meritis cauſæ principalis, ſed per viam extrajudicialis protectionis, ibid. n. 197

Cognitio violentiæ non reputatur damnoſa libertati eccleſiaſticæ, ſed in totum favorabilis, pagina 38. n. 240

Cognitio violentiæ vergit in magnam utilitatem libertatis eccleſiaſticæ, ejuſque recipit faverem, ibid. n. 241

Cognitio per viam violentiæ ad illam extrajudicialiter tollendam eſt inducta, non ad cognoſcendum de cauſæ meritis, ut ne violenter aliquid fiat donec Summus Pontifex de remedio provideat, pagina 39. n. 294

Cognitio & protectio naturalis vaſſallorum vi oppreſſorum non competit ſupremis Principibus privilegio Pontificali, ſed juris naturalis inſtinctu, & ratione, p. 46. n. 310

Cognitio per viam violentiæ, & defenſio naturalis eſt attributum inhærens regimini, à quo avelli non poteſt, niſi ſimul cum ipſo regimine, ibid. n. 311

Cognitio per viam violentiæ an revocari poſſit per Pontificem caſu, quo ex privilegio Principi competeret dumtaxat, ibid. n. 31[illegible]

Cognoſcere judicialiter nihil aliud eſt, quàm ſervatis judicii ſubſtantialibus procedere, p. 47. n. 333

Cognitionem per viam violentiæ conſuetudine & jure vallatam, non erit inconveniens privilegio expreſſo confirmatam habere, p. 48. n. 347

Cognitio per viam violentiæ non ſolùm fundatur in privilegio præſumpto ex immemoriali, ſed ex jure regali provenïente à radice, & fonte juris naturalis, ibid. n. 353

Cognitio violentiæ fit extrajudicialiter abſque umbra, & veſtigio juriſdictionis, quam nec ſubjecta materia, nec forma præcedenti patiuntur, pag. 55. num. 2

Cognitio violentiæ nihil continet juriſdictionale, quia eſt nuda poteſtas.
Naturalis defenſio.
Auxilium politicum,
Oeconomica tuitio,
Permiſſa facoltas,
Et licita vis, (ibid. n. 3.)
Charitativa protectio,
Propugnaculum violentiæ,
Aſylum vi oppreſſorum,
Tutus acceſſus,
Legitimus recorſus,

Vis protectiva & propulſiva, qua vis injuſta juſtè repellitur, & à Principe propulſatur, ibid.

Cognitio per viam violentiæ tantùm durat, quantùm violentia, non ampliùs, p. 60. n. 91

Cognitio violentiæ, & proceſſus inſpectio an ſit ſuſpendenda, nolente eccleſiaſtico abſolvere, pag. 64. num. 105

Cognitio, an appellationi ſit deferendum reſpectu judicis à quo eſt quid facti ſeparatum à cauſa principali, p. 66. n. 182

Cognitio, an ſit deferendum reſpectu judicis à quo, non requirit juriſdictionem, ibid. n. 183

Cognitio utra ſupra appellatione, & executione attentata propria eſt ſuperioris, ad quem eſt appellatum, p. 6[illegible] n. 187

Cognitio ſuperioris ſuper attentata executione inferioris novus eſt articulus, nova perſona, novum factum, & novum gravamen, quo nova interpellatione opus eſt, p. 67. n. 197

Cognitio per viam violentiæ fuit inducta, ne judex Eccleſiaſticus aliquem violenter vexet contra jus p. 77. n. 23

Cognitio violentiæ, & protectio naturalis tantum durat quantum ipſa violentia. p. 78. n. 52

In violentiæ Cognitione non tractatur de imponenda pœna juris, ſed an ſit deferendum, vel non, p. 83. num. 18

Cognitio violentiæ proceſſu originali adducto ad tribunal Regium rectè procedit, & decretum tribunali, prout ex actis adductis colligitur, pagina 95. num. 39

Cognitio violentiæ eſt remedium favorabile, & charitativum ſubſidium, quo agitur de vi oppreſſos liberando, p. 100. n. 103

Cognitio ſuper juſtitia cauſæ principalis remanet ſalva ſuperiori per decretum violentiæ, quod cum ſuperiore nec loquitur, nec intelligitur, pagina 130. numero. 40

Cognitio an appellationi ſit deferendum nec ne ad effectum exequendi ſententiæ, pertinet judici à quo, p. 483. n. 52

Cognitio an appellatio ſit legitima admittenda, vel non admittenda, pertinet judici ad quem ibid. numero 53

Appellatio quando evidenter eſt calumnioſa, cognitio pertinet judici à quo, ibid. n. 54

Oppoſita exceptione ſuper impotentia appellandi, debet adhiberi cauſæ Cognitio ex inſpectione actorum ibid. n. 55

Collatio.

Collatio ſeu præſentatio quando ſit facienda certæ perſonæ, ſeu certo generi perſonarum, dicitur neceſſaria, p. 399. n. 85

Collatio beneficij illiterato facta, licèt ſit nulla, tamen ſi poſtea literas addiſcat, & conferens ſciens non pœnituit, intelligitur denuo tacitè conferre, & prior reviviſcit, p. 400. n. 95

Collatio & præſentatio beneficii poteſt fieri non ſolùm expreſsè, ſed etiam tacitè. ibid. n. 97

Collatio facta ab ordinario ſpreto & contempto patrono, & jure patronatus intra tempus datum ad præſentandum, eſt nulla ipſo jure, p. 402. n. 131

Collatio facta per ordinarium de beneficio juris patronatus tunc erit nulla ſi patronus reclamet contra illam intra terminum ſibi competentem ad præſentandum, non aliàs, ibid. n. 133

Ratio vera redditur, quare Collatio ab ordinario facta ſpreto patrono non ſit nulla, non reclamante patrono intra terminum, ibid. n. 134

Collatio facta ſpreto jure patronatus eſt nulla ipſo jure, p. 417. n. 2

Collatorem ſeu patronum eſſe aliud eſt, aliud verò jus præſentandi, vel conferendi habere, quia illud reſpicit petitorium, illud poſſeſſorium, ibid. n. 7

Collatio facta per Epiſcopum excommunicatum vigore executorialium, tamen nondum declaratum valet, p. 500. n. 80

Collega.

Collega judicis mortui vel abſentis, ſi procedere non valeat (mediante clauſula reſcripti) occurrit pars gravata ad ſuperiorem, ut alius judex loco mortui ſubrogetur, eique intimari debet proviſio Regia ut attentata reponat, pag. 101. num. 121. 122. & 125.

Colluſio.

Colluſio hæc probabitur eo ipſo quòd primus majoratus poſſeſſor, puta victus non curavit deducere jura ſua, p. 593. n. 336

Colluſio hæc etiam probatur eo ipſo quod victus omiſit appellare, vel deſeruit appellationem, p.594. n.337

Commenda.

Commenda facta alicujus beneficii, quod antea erat patronatus Regii, poterit Rex præſentare vicariam perpetuam, p.436.n.308

Comminatio.

A Comminatione judicis executiva gravaminis illati appellatur ſuſpenſivè, p.194.n.20

Commiſſarius.

Commiſſarius generalis Cruciatæ quomodo in gratiarum executione ſe habeat, & quam, & à quibus juriſdictionem habeat. p.88.n.32

Commiſſarii generales Miniſtri, & ſubdelegati coram quo ſunt conveniendi in caſibus tangentibus ſuum munus, ibid. n.33

Confeſſarius Cruciatæ tenentur in ſingulis diœceſibus ſubdelegatos nominare, & cujus qualitatis, & de quibus poſſint cognoſcere, & quomodo, ibid. n.35. & 36

Commiſſio.

Commiſſio, & reſcripti appellationis impetratio eſt actus extrajudicialis, p.298.n.285

Commiſſio appellationis ab executione litterarum penſionis reſcribitur cum clauſula (ſine præjudicio legitimæ executionis) & non cum clauſula quam dicit Guigas, p.3.r.n.8

Commiſſio appellationis ab executionis virtute camerœ obligationis, qua clauſula reſcribatur, ibidem num.11

Commiſſio appellationis ſuper declaratoria cenſurarum latarum pro executione litterarum Apoſtolicarum reſcribitur cum clauſula (parito brevi) ne ſuſpendatur executio, p 354.n.85

Commiſſio ſuper appellatione à poſſeſſorio ſignatur cum clauſula, ſine præjudicio legitimæ executionis quatenus Æguidianæ locus ſit p.451.n.75

Commiſſio ſignata cum clauſula (liberè expedienda & determinanda) intelligitur appellatione remota, p.380.n.28

A Commiſſione executorialium facta executori, ut illam ad effectum perducat appellationi non eſt deferendum, p.501.n.90

Commiſſionis verba ubi non conveniunt, nec ipſa convenit commiſſio, p.515 n.42

Commiſſio non præſumitur niſi quatenus de ea conſtet, p.523 n 174

Commiſſio ſpeculum executoris eſt, p.523.n.180

Commiſſionis forma debet attendi ſpecificè, ut executoris poteſtas cognoſcatur, p.523.n.184

Commiſſio ſuper appellatione ab exceſſu ad illum dumtaxat reſtringitur, ac etiam omnes ejus clauſulæ ſuſpenſivæ & inhibitio, p.530.n.39

Commiſſio ſuper appellatione à declaratoria lata pro executione litterarum Apoſtolicarum, non datur niſi cum clauſula (parito brevi,) p.538.n.74

Commiſſionem eſſe præſentatam non ſufficit, ſed requiritur ut ſequatur appellatio. p.544.n 45

Commiſſio collata in tempus quo committens cariturus eſt juriſdictione, eſt nulla, ibid.n.49.remiſſivè.

Commiſſio executionis præcedente ſententia nulla idem valet, veluti ſi nulla lata fuiſſet, n.166

Commodum.

Commodum ſecundariò contingens non eſt conſiderabile, p.655.n.15

Comparitio.

Comparitio appellantis coram judice à quo, pro repoſitione gravaminis, tendit in augmentum deſiderii appellantis, p.110.n.81

Competentia.

A Competentia, vel incompetentia appellatio admittitur etiam ubi ſit prohibita à diffinitiva, quoad ſuſpenſivum tamen, p.207.n.53

A Competentia ſeu incompetentia non cenſetur prohibita appellatio, quandocumque prohibetur ab interlocutoria, ibid.n.54

Competentia inter duos delegatos ad invicem ſe inhibentes diverſorum reſcriptorum virtute ab eis ſimul dirimitur, qui ſi diſcordent, arbitri eliguntur, p.256.n.94

Compoſitio, Compoſitum.

Compoſitum ex diverſis ſpeciebus non habens certam naturam, quandoque recipit naturam unius, quandoque alterius aſſumit, p 214.n.30

Compoſitio controverſiarum ex Concilio Tridentino provenit ex mero judicis officio inter contendentes, ſe debere eſſe potiori loco, armiſque defendentes ſuam quaſi poſſeſſionem, p.240.n.6

Compoſitio ex Conc. Trid. controverſiarum durat pro illo inſtanti, dum lis ſive cœpta ſive incipienda diſceptatur, tam ſuper poſſeſſione quàm ſuper proprietate, ibid.n.7

A Compoſitione per Ordinarium facta controverſiarum juxta Trident. appellationi non deferens vim non facit, ibid.n.8

Compoſitio controverſiarum ex Trid. magis eſt actus extrajudicialis, ibid.n.9

Compoſitio controverſiarum juxta Trident. nullum requirit libellum, ibid n.11

Compoſitio controverſiarum ſecundùm Concilium Tridentinum non requirit judicialem informationem, ſed extrajudicialem partibus ad id non citatis, ibid n.12

Compoſitio controverſiarum in proceſſionibus, tumulandis defunctis, & ſimilibus celerem expeditionem deſiderat, ibid.n.14

Compoſitio controverſiarum ex Trident. debet fieri brevi manu, ſummariè, ſine ſtrepitu, & figura judicii, ibid.n.15

Compoſitio controverſiarum ex Trident. nullum præſtat præjudicium, ſed eſt remedium præparatorium judicio petitorio, aut poſſeſſorio, ibid.n.17

Compoſitio ita fiet, ut religiones ſive Confraternitates conſuetum locum habeant, ibid.n.18

Componi controverſia non poteſt in tumulandis defunctis, ut cadaver exhumetur, etiam per attentatum, cùm ſit expectanda diffinitiva, pag.245. numero 97

Compoſitio Ordinarii juxta Concilium, etiamſi non habeat præ oculis, quæ hoc capite dicta ſunt, non deſinit habere executionem, p.246.n.98

Compoſitio ex Trid. ſeſſ.23. cap.25. de regular. ſuper controverſ. non recipit appellationem ſuſpenſivam, ſecus devolutivam, ibid.n.99

Componere poteſt Ordinarius controverſias in proceſſionibus, ſed non punire delicta, & vulnera commiſſa per exemptos, aut laicos, ibid.n.100

Componere controverſias juxta Trident. ortas inter Religioſos poteſt Epiſcopus, ſi ex eiſdem oriatur ſcandalum, ſecus ſi non oriatur, ibid.n.101

Compulſio.

A Compulſione per carcerem nullus etiam privilegiatus qui tenetur ad factum perſonale ex ſententia, poteſt ſe excuſare, p.537.n.58

Quia tunc non capitur pro debito, ſed pro contumacia, & quaſi delicto, prout tribunalium praxis obſervat, ibid.n 58

Compulſio poteſt fieri per cenſuras, ibid.n.60

Computatio.

Computatio temporum refertur, quam ſcripſit Covar. p.432.n.245

Computatio temporum deſcripta à Camillo Borello in propoſito refertur, ibid.n.246

Computatione qualibet admiſſa certum eſt ad minus 80.annos præceſſiſſe Toletanum Concilium Imperatorem, ibid.n.247

Concilium.

Concil.Trident. in multis diſpoſuit idem, quod jure communi erat diſpoſitum. p.36.n.226

Concil.Trid.c.8. ſeſſ.25. ſi voluiſſet impedire cognitionem per viam violentiæ, id expreſſiſſet, ut intelligeretur, p.37.n.229

Concil. Trid. ſeſſ.13. refertur, quòd ſi ponitur competentiam juriſdictionis ortam inter conſervatorem,& ordinarium, arbitri dirimant, interimque in cauſa conquieſcatur, p.255.n.74

Concil.Trid. plura decreta determinantia in aliquibus caſibus eſſe exequendam ſententiam inhibitione non obſtante declarantur, p. 256.n.82

Concil.Trid. decretum in aliquibus caſibus non ſolùm permittit executionem, tollendo appellationem, ſed ultrà procedit tollendo inhibitionem, ibidem,p.256. num.83

Conc.Trid.ſeſſ 22.de ref.c.9.circa reddendam rationem ſingulis annis per adminiſtratores Eccleſiæ etiam laicos, p 258.n.1

Concil.Compoſtellanum loquens de objectionibus oppoſitis electionibus in proviſione Doctoralis, Magiſtralis, *&c.*declaratur. p.279.n.81

Concil.Trid.ſeſſ.22.de ref.c.5.dum de diſpenſationibus ordinariis committendis loquitur, dicitque procedere poſſe ſummariè, & extrajudicialiter, interpretatur, p.283.n,156

Concil. Trid. & motus proprius declarantur circa proviſionem Parochialium, p.289.n.169

Concil.Trid. & motus proprius ſi intelligeretur de tollenda appellatione in Parochialis proviſione extrajudiciali dumtaxat, nihil ſpecialitatis continerent ultra ns commune ibid,n.173

Concil.Trid. diſpoſitio circa proviſionem appellatione non obſtante eſt ſpecialis in Parochialibus, quæ ad cætera beneficia non trahitur, ibid.n.180

Concil .Trid. & motus proprius circa prohibitionem appellationis à proviſione Parochialium declarantur, p.291.n.197

Concil. Trid. removens appellationem intelligi quoad ſuſpenſivum ſæpè declaravit Sancta Congregatio, p.306 n.14

Concil.Trid. ſeſſ.22.de ref.c.1.circa renovandas pœnas decretorum tractantium de honeſtate Clericorum, appellatione remota, p.312.n.69

Concil.Trid.ſeſſ.24. de ref cap.20 concedens in prima inſtantia cognitionem ſuperiori ob negligentiam ordinarii ipſo priùs requiſito, declaratur, pag.324. num.19

Concil.Trid.verba ponderantur in d.cap.18.ſeſſ.24.de ref.ibid.& Eccleſiæ vacanti deputatus vicarius etiam appell.pendente, non amovendus donec de Rectore provideatur, p.346.n.55

Concil.Trid.ſeſſ.21.cap.2 decretum cùm ſit jus novum editum in confirmationem c.ad audientiam, de Eccleſ. ædific. debet recipere omnes ampliationes, & limitationes illius, p.168.n.36

Concil.Trid.ſeſſ.7.de ref.c.7.diſponens contra retinentes incompatibilia procedendum eſſe appellatione, & inhibitione non obſtantibus, dilucidè explanatur, p.381.n.57

Concil. Trident. decretum ſeſſ.24. de reform. cap.20. diſponens de ſuſpendendo & mulctando notario non exhibente actorum copiam appellanti, explanatur, ut intelligatur appellatione non obſtante, cùm ſit delictum tangens officii adminiſtrationem, p.385.n.8

Concil.Trid.ſeſſ.14.de reform.cap.18.explanatur, prohibens ne examinatores ad examen beneficiorum recipiant ſtipendium aliquod, etiam ex fructibus ipſius beneficii, p.387.n.21

Concil.Trid.ſeſſ.14.de ref.c.18. in illis verbis (quod ſi jus patronatus laicorum, *&c.*) explanatur circa formam ſervandam in proviſione Parochialis juris patronat. laicorum, p.401.n.105

Concil. Trid. ſeſſ.7.de ref.cap.13. quam formam induxerit in proviſione beneficiorum ſimplicium,p.406. n 184

Concil.Trid.quamvis det formam proviſioni Parochiali exequendæ appellatione non obſtante, ſi judicialiter procedatur, intelligitur ſi non ſit nulliter proceſſum, p.407.n.203

Concil.Trid.ſeſſ.22.de ref.cap.8 ponderatur diſponens Epiſcopum non poſſe viſitare hoſpitalia & confraternitates quæ ſunt ſub immediata Regis protectione, p.429.n.192

Concil.Trid.ſeſſ.24.de ref.c.20 explanatur in illis verbis (niſi Epiſcopus prius requiſito, eóque negligent procedat, *&c.*) p.461.n.73

Concil.Trid.permittit appellationem ab interlocutoria habente vim diffinitivæ, p.492.n.100

Concil. Trid. apponit biennium inferiori ad finiendam cauſam, non tamen irritat acta proceſſus, ſed per ea ſuperior cauſam decidit, p.507.n.66

Concilium Tridentinum ſeſſ.25.de reform.cap.3.explanatur, loquens de executione per cenſuras, quando ſit facienda tam in criminalibus cauſis quàm in judiciis, p.538.n.63

Concluſio.

Concluſio in cauſa ſemper ſupplet citationis ad ſententiam defectum, intimata utrique parti poſt ejus diſcuſſionem, p.411.n.254

Quod fallit ſi Concluſio non eſt formaliter & ſolemniter facta, ibid.n.255

Quatuor proponuntur Concluſiones ad quas tertii oppoſitoris jura reducuntur, quibus cognoſcitur quando poſſit impedire executionem vel non, p.571.n.56. & ſeqq.

Concubina.

Concubinam Clerici ut capiat Eccleſiaſticus, ſi ſit uxorata; debet eſſe concubinatus notorius, pagina 173. num.47

Concurſus.

Concurſus eſt præcisè faciendus in proviſione Parochialis, ergo edictum eſt neceſſarium: non eſt legitimum argumentum, p.397.n.51

Concurſus, & examen ante lapſum terminum edictorum eſt nullum, p.398.n.64

Concurſus factus intra terminum edictorum an ſuſtineatur, ſi alius oppoſitor non compareat, p.398. num 65

Concurſus per examen in proviſione Parochialis requiritur pro forma, ita ut ejus omiſſio illam vitiet, ac nullam reddat, ibid.n.77

Concurſus etiam requiritur pro forma in Parochialibus iuris patronatus Eccleſiaſtici, pagina 399. numero 80

Concurſus ad Parochialem juris patronatus Eccleſiaſtici, ſicut & ad alias merè collativas etiam reſervatas ſuæ ſanctitati, & etiam in menſibus reſervatis, debet fieri ab ordinario, & tunc in menſibus reſervatis electio eſt Epiſcopo, non patronis, pag 400. n 98. & 99

Concurſus ad Parochialem juris patronat. laici in quibus caſibus requiritur, remiſſivè, p.401.n.106

Concurſus an ſit neceſſarius in beneficio juris patronatus mixti Eccleſiaſtici & laici, affirmativè reſolvitur, ibid.n.107

Concurſus eſt neceſſarius in Parochialis juris patronat. mixti pro una tantùm parte, pertinentis ad Clericos, & pro duabus ad laicos, ibid. n.108

Concur

Concurſu peracto in Parochiali ju[illegible] patronatus mixti Eccleſiaſtici & laicalis, ex [illegible]obatis, patroni præſentant ordinario inſtituendum, pagina 401. num.109

Concurſus eſt neceſſarius in proviſione dignitatis unitæ Parochiali æquè principaliter, ibid.n.116

Concurſus in parochiali juris patronatus laici non requiritur, quando unus tantom præſentatur à patrono, ſecus autem quando plures à patrono præſentantur, quia inter ipſos & non alios neceſſarius eſt concurſus, & ex approbatis unus eligit ordinarius, ibid.n.123

Quod procedit, quando ſinguli præſentati à Patronis laicis habent æqualem ſeu æquales voces, quia tune inter ipſos babebit locum concurſus, ſecus ſi aliquis haberet plures, aot majores voces, & majorem partem patronorum, quia is dumtaxat erit examinandus, p.402.n.154. quod fallit ut infrà ſub num.128

Concurſus non eſt neceſſarius in proviſione Vicariæ perpetuæ. ſed ſolum ad nominationem, ſeu præſentationem ejuscujus digoitati aut Eccleſiæ unita eſt Parochialis, facienda eſt inſtitutio & proviſio, p.404.n.156

Concurſus ceſſat in beneficio litigioſo cedente vel decedente collitigante, cum nec ordinarius conferre, patronus præſentare, elector eligere poſſit, p.405.n.169

Concurſus locum habet in parochiali litigioſa, quando per Pontificem facta eſt ſubrogatio gratioſa alicui, quàm ſuperſtiti, ibid.n.170

Concurſus factus in ſubrogatione gratioſa electo ut magis digno non eſt facienda collatio quouſqoe lis finiatur, & vincatur ſuperſtes, poteſt tamen admitti electus pro ſuo intereſſe in ſtatu litis, ibid. o.171

Condemnatus.

Condemnatus ex una cauſa poteſt ex alia judicium movere ſuper eadem re, p.48 n.152

Condemnatus, ut conſervet indemnem Titium ab obligatione ſi iterum extinguatur obligatio, quia compulſus Titius ſolvit, debet Titius ipſe relaxari indemnis, ut ſibi reſtituatur ſolutum, quamvis hoc oon contineatur in ſententia, p.99.n.98

Condemnatus ad tradendum debitori inſtrumentum debiti, ſi non reperiatur, cogitur creditor eadem ſententia debitorem liberare, ibid.n 99

Condemnatus per tres conformes ſententias, quæ non tranſeunt in rem judicatam, nnn auditur ulterius appellans, p.129.n 31

Condemnatus per ſeotentiam ſub conditione ante ejus eventum ſi efficiatur diverſi fori, ligatur priori adveniente conditione, p.162.n.48

Condemnatus per laicum in relegationem effectus, interim clericus ſi frangat illam, an per ſecularem puniatur, ibid.n.49

Condemnatus debet certificari de tenore & qualitate ſententiæ ut currat tempus ad appellandum, p.163. num.57

Condemnatus donec potuerit habere copiam ſeotentiæ noo currit tempus appellandi, ibid.n.58

Condemnatus ſemper dicitur eſſe infrà dceem dies à tempore notitiæ ſi ſcientia ſententiæ non probetur, ibid.n.59

Condemnatus ſi dum notorius ſe præparat ad intimandam ſententiam, non vult audire, alia intimatio oon requiritur, ibid.n.63

Condemnatus reus non relaxatur ſub fidejuſſoribus, ſed ſolutione liberatur p.184.n.181

Coodemnatus ad rem vel poſſeſſionem tradendam non liberatur præſtando fidejuſſoribus, ibidem numero 182

Condemnatus ad pecuniam appellans relaxatur, ſi deponat pecuniam, ibid.n.183.& 184

Condemnatus ad pœnam pecuniariam appellans quando ſub fidejuſſione aut depoſito ſit relaxandus hodie ex bulla Pij V. ibid.n.185

Condemnatus jam an & quando eſt relaxandus appellans, p.190.n.260

Condemnatus ad ſalarium & aliam rem, exequitur ſententia pro ſalario, & non ſuper re, p.217.n.55

Condemnatus exhibere, & in defectum juretur io litem, poteſt appellare, p.213.& 224.n.148.& 149

Condemnatus ad intereſſe ob non exhibitionem, an appellet, p 234.n.95

Condemnatus ad cautionem non turbandi poſſeſſionem alterius, & an audiatur de oovo turbans & allegans ſe inſiſtere poſſeſſioni ex nova cauſa, ibid. num.97

A Condemnatione facta vigore ſtatuti aut ordinationis civitatis ſuper veſtibus, & cibis diſponentis à mille marapetinis infrà non admittitur appellatio ſuſpenſiva, ex l.regia, p.338 n 55

Condemnatus ad exhibendum & ob noo exhibitionem ad intereſſe poteſt ab intereſſe ſententiam appellare, p.452.n.86

Condemnatus principaliter & immediatè ad poſſeſſionem tradendam vigore contractus appellat, p.453. n.101

Quia nullum ſupereſt petitorium condemnato & obligato contra pactum & obligationem, ibid.

Condemnatus ad liberè dimittendum poſſeſſionem appellat, quia continet mixturam, ibid.n.104

Condemnato ad poſſeſſionis reſtitutionem, competenti retentionem dumtaxat licet appellare, ibid.

Condemnatus ad rem tradendam non cogitur præcisè, ſi non habet facultatem rei tradendæ, putà, quia obiit, abiit, vel aliter periit, quia tune in æſtimationa fit executio, p.536.n.33.& ſequentibus.

Quod procedit etiam io depoſitario, mandatario, & venditore, ibid.n.34

Condemnatus ad recipiendam aliquam in uxorem, cogendos eſt per cenſuras, p.538.o 65

Condemnatus recipere aliquam io uxorem quibus ex cauſis cogendus non ſit, ſed in executione executorialium ſuperſedendum, ibid.o.66.remiſſivè.

Condemnatus in conceſſoria, compellitur præſtare patientiam ſervituti, p.539.n.82

Condemnatus in juribus incorporalibus compellitur pro patientia, ſicut in corporalibus pro actuali traditione, ibid.n.83

Condemnatus ad cedendum vel renunciandum officium aut beneficium, ſi monitus nolit renunciare, juris interpretatione habetur pro renuncianta, ibid. num.87

Condemnatus ad tradendum inſtrumentum debiti, ſi id non reperiatur, compellitur ad cooficiendum inſtrumentum liberationis, p.540.n.97

Condemnatus ad id quod eſt impoſſibile facere, ſed honeſtum, compellitur eo modo quo poteſt, ibid. onm.98

Condemnatus aliquem facere indemnem ab obligatione, ſi hæc ſit extincta, eo modo quo poteſt, debet indemnem ſervare, ibid.n.99

Condemnatus curet appellare coram executore à ſententia, quam exequi vult intra terminum ad appellandum, cum antea ſibi non fuerit intimata, & cum proteſtatione adeundi ſuperioreio qui eam tulit, p.545.n.59

Condamnatio requirit ſcripturam per ſententiam, & in ea non expreſſa non veniunt, p.570.n.5

Condemnatio ad rei reſtitutioneio quam poſſidet, danda eſt cautio, ſi tertius de dominio opponat, qua præſtita non ſuſpenditur executio, p.572.n.67

Condemnatus reſpectu officii poteſt executionem impedire juris proprii ratione, p.589.n.275

Condemnatio requirit ſcripturarum, & non ſcripta in ſententia non veniunt, p.599 n.6

Condemnatio ſuper principali, inducit abſolutionem ſuper incidenti, quod ſubſiſtere non poteſt ſubſiſtente principali, p.600.n 28

Condemnatus ad reſtitutionem beneficii & ejus fructus perceptos, non tenetur reſtituere diſtributiones quotidianas, p 604.n.82

Condemnatus ad reſtitutionem beneficii & fructuum perceptorum non reſtituit eleemoſynas, funeraria, & oblationes, aliáque incerta, pagina 605. numero 83

Condemnatio fructuum etiam parochialis non fit niſi provenientium ex decimis, primitiis, *&c.* ibidem num.84

Condemnatus ad reſtitutionem fructuum beneficij, intelligitur in diſtributionibus quotidianis, ſi beneficium non habeat gloſſam, nec verba ſententiæ inania reddantur, ibid.n.87

Condemnatus rationem reddere virtualiter cenſetur, Condemnatus ad reliquorum ſolutionem novo non expectato proceſſu, p.609.n.142

Condemnatus per ſententiam ad id quod per calculatores liquidabitur, facta liquidatione alia non requiritur Condemnatio, ibid.n.148

Condemnatus ad reddendum triticum in ſpecie, & qualitas non ſit expreſſa in ſententia, an excedat executor ſi compellat ad præſtandum optimum triticum, ibid.n.154

Et quid in Condemnato ex cauſa legati tritici, pag.610. num.155

Et quid de aliis rebus quæ terminos habent à natura, ſeu quæ de facto hominis finem habent ut veſtis cujus qualitatis ſint præſtanda ut judicatis ſatisfiat, ibid. remiſſivè.

Condemnatus ad reſtitutionem rerum ex judicio particulari, ſeu univerſali quas tempore litis motæ non poſſidebat, ſi tamen re jam judicata cœperit poſſidere, an compelli poſſit per executorem ad illarum reſtitutionem abſque reatu exceſſus, ibid. num.156

Condemnatus Clericus ad privationem beneficii ſi à Papa reſtituatur an recuperares beneficium & quid ſi ſit alteri jam collatum, pag.611 num.179. remiſſivè.

Condemnato Clerico capitaliter penſio extinguitur & conſolidatur cum beneficio, ibid.n.180

Condemnatus Clericus capitaliter & à Papa reſtitutus, an recuperet penſionem jam conſolidatem cum beneficiis, ibid. n.181

Condemnatus recuperat melioramenta rei, etiamſi in ſententia nihil ſit dictum, ſed in ejus favorem priſtinus rei ſtatus attenditur ad effectum, pag.612. num.200

Illud quod rei additum eſt in executione, ſi Condemnatus recuperat, pariformiter debet ſolvere quod ipſi rei detrahitur, ibid.n 202

Condemnatus vel obligatus per guarentigiam ad fructus, damna, aut intereſſe, in executione facta liquidatione ſolvit, p.616.n.5

Condemnatus ad reſtitutionem equarum ſeu vaccarum *con partos y pos partos* an excedet executor, ſi hujuſmodi poſt partus in infinitum uſque ad tempus præſens voluerit liquidare, pag 619. numero 46.

Condemnatus ad fructus beneficii poteſt executioni opponere ſe illos convertiſſe in utilitatem beneficii, p 622.n.80

Condemnatus ad reſtituendum certos modios tritici non expreſſa ejus bonitate, eam victor probare tenetur, aliàs [illegible] debitor ſatisfacit etiam viliſſimum præſtand[illegible] 626.n.143

Condemnati cives alicujus civitatis, cenſentur etiam Condemnati habitatores caſtri Civitati ſubjecti, quia cives civitatis etiam ſunt, p.645.n.122

Condemnatus ad tot modios tritici, an & quando in ipſa ſpecie, vel in ejus valore executor exequi poſſit, ibid.n.136

Condemnatis decem dies dantur tam de conſuetudine quàm jure regio ad ſolvendum, quos poteſt iudex ex cauſa abbreviare aut ampliari ſuo arbitrio, p.628 n.3

Condemnatum ad intereſſe propter moram, an executor poſſit compellere, & taxare intereſſe poſtea cauſatum ob moram paritionis ſententiæ, pag.629. num.10

Condemnatus ad intereſſe propter moram ſolvendi uſque ad ſententiam, ſi poſt eam perſeverer in mora, actione judicati tenetur ad illud etiam poſt ſententiam, ibid. n.22

Condemnatum ad intereſſe debitum jure actionis, an poſſit compellere executor illud præſtare decurſum etiam uſque ad paritionem ſententiæ, ibid, num.23

Condemnatum ad præſtanda alimenta alicui uſque ad pubertatem, an excedat executor, ſi illum compellat præſtare fœminæ ultra duodecim annos, & maſculo ultra quatuordecim, p.630.n.33

Condemnatus ad certum, & ſi non ſolvat intra tot dies, mittatur in auxilium, termino tranſacto poterit judex exequi pœnam comminatam ob non ſolutionem pecuniæ, p.631.n.47

Condemnatus ad certum, quæ ſi ſolvere noluerit, aut non potuerit, mittatur in exilium, quod ſi tempus expectandum ſolutionis præſtandæ, ut pœna comminata exequatur, p.632.n.48

Tunc decem dierum terminus expectandus eſt. currens à die intimationis & monitionis, iuxta magis communem opinionem, ibid.n.49

Condemnatus ad tradendum inſtrumentum debiti ſoluti, ſi non reperiatur, cogitur liberare victorem p.641.n.92

Condemnatus ad certum quid ſi non ſolvat condemnatur ad exilium, non ſolvendo fit executio in ſecunda parte ſententiæ, p.642.n.107

Condemnati plures ſimpliciter intelliguntur pro rata condemnati, licèt unuſquiſque in ſolidum fuerit per ſcripturam obligatus aut de iure, pag.643. numero 114

Condemnati plures collitigantes ſimpliciter in expenſis unuſquiſque tenetur pro parte ſua dumtaxat, ibid.n.118

Condemnatus ad plurium rerum reſtitutionem, an propter expenſas in una factas, executio ſuſpendatur in aliis ſequutis, & non melioratis. pag.649. num.63

Condemnato retractante rem aditam intra tempus legis, vectigal à publicano receperat etiam, cujus ius pendebat ab hac cauſa variabili, pag.656. numero 38

Condemnatus in expenſis non poteſt appellare à tota taxatione executoris, ſed ab exceſſu, quia foret appellare à ſententia tranſacta in rem iudicatam, & eius petere reſciſſionem, pagina 666. numero 209

Condemnatus vel obligatus ad rem tradendam, ſi ſemel tradiderit, liberatur, & obligatio non reviviſcit, licèt eadem res ad obligatum redierit, p.667. num.220

Condemnatus ad rem reſtituendam ſemel facta reſtitutione, ſi iterum recuperet, non intelligitur ab obligatione iudicati liberatus, p.668.n.225

Coodem

Condemnata civitas ad ſubverſionem muroium, ſi ſemel diutius iterum eos reædificet, non ſatisfacit ſententiæ, quia debent maoere deſtructi, ibidem, num. 126

Condemnatus ad rei reſtitutionem, illam poteſt retinere, dooec ſibi de melioramentis ſatisfiat, p.670. num.263

Conditio, Conditionalis.

Conditio juri contraria dicitur impoſſibilis, pag. 107. num. 13

Conditionalis ſententia licèt interim non poſſit exequi; tamen quoad appellandum tempus currit ſtatim à tempore ſententiæ, p.162.n.47

Conditionalis ſententiæ tempus licèt currat ad appellandum, non expectata conditiooe, non tamen quoad alios juris effectus, ibid.n.50

Conditionalis appellatio (ſi contrarium feceris) oon devolvit cauſam ad ſuperiorem, p.206.n.18

Conditionalis appellatio non impedit, quomious judex queat ad ulteriora procedere, ibid.n.19

Conditionalis appellationis virtute aditus Senatus, vel decernit, vim non fieri, vel propriùs *por agora no haze fuerça*, ibid.n.20

Conditionali appellationi propoſitæ ſi ſubſequatur gravamen, an ſit deferendum, vel alia nova ſit neceſſaria, ibid. n.21

Cooditionalem appellationem ſubſequuto gravamine alia noo iodigere, qui teneant, ibid.nom.22. & 29

Conditionalis actus trahitur retro purificata conditione, ac ſi à principio fuiſſet purus, ibid. n.23

Conditionalis appellatio accedente gravamine, an devolvat cauſam, & currat appellanti tempus ad proſequendum, ibid.n.24

Conditionalem appellationem ſubſecuto gravamine non ſufficere, ſed nova alia appellatio ſit neceſſaria, verius putat Author, ibid.o.25

Conditionalis appellatio non devolvit nec cauſat attentatum, oec poſtmodum coovaleſcit, ibid.num.26. & 27

Conditionalis appellatio non ſufficit, ſi poſt eam judex per ſententiam negaverit, quod in appellatione petebatur, ſed nova eſt neceſſaria, ibidem num.28

Conditio ut retrotrahatur ad tempus diſpoſitionis, debet adeſſe habilitas extremorum, p.161.o.31

Conditiooalis appellatio (ſi me gravaveris, &c.) non convaleſcit, etiam ſi dicat, appello ex ounc prout ex tunc, ibid. n.38

Conditionalis appellatio in extrajudicialibus non impedit tranſlativam fictionem adveniente gravamine, ibid.n.39

Cooditionalis appellatio ab actibus extrajudicialibus ſuſtinetur, ibid.n.49

Coodnionalis appellatio io extrajudicialibus, oon devolvit cauſam, antequam ſubſequatur gravamen, etiam cum clauſula, ex ounc prout ex tuuc, ibidem num 41

Conditionalis appellationis præcedentis virtute ſubſecuto gravamine nou recurritur ad Senatum, & quomodo tunc decernat, ibid.n.42

Conditio non trahitur retrò, quando aliquid reſultat contra juris diſpoſitionem p 197.n.59

Conditio debet adimpleri ita ot interim ſoſpendat diſpoſitionem. p 647.n.40

Conditio importat formam, ibid.n.32

Conditione non ſervata actus corruit, ibid.n.33

Conditio reſpiciens principalem diſpoſitionem & ſubſtantiam, ipſam reddit conditionalem, pag. 648. num.53

Conditio appoſita in executivis ſententiæ, aut alterius diſpoſitionis, non facit ſententiam aut diſpoſitionem conditionalem, ſed pura remanet, ejus tamen effectus, & executio ſuſpenſa eſt io tempus, ibid o.54

Conditio adimpleri debet in ſpecifica forma, non per æquipollens, ibid n.58

Confeſſio, Confeſſus.

Confeſſio emanata à reo extorta per judicem poſt appellationem à decreto torturæ, eſt nulla, & inefficax ad condemnandum, p.145.n.103

Confeſſio vulnerati graviter quando ſufficiat ad capturam delinquentium, p.180.n.141

Confeſſus delictum etiam in pœna pecuniaria an relaxatur ſub fidejuſſoribus, p.181.n.179

Et quid in ſolo convicto licèt non ſit Confeſſus, ibid. oum.180

Confeſſus & convictus ſimul in delictis non auditur appellans, ſed judici exequi permittitur, pag.464. num.10

Confeſſus & convictus in criminalibus & pecuniariis cauſis non auditur appellans, ibid. n.12

Confeſſio ut tollat in criminalibus appellatiooem, requirit ſpontaneam, nou per torturam aut illius formidinem, ibid.n.13

Confeſſio ſpontanea dicitur, quæ poſt torturam illatam legitimis præcedentibus judiciis ratificatur, quæ appellationem impedit, p.465.n.15

Confeſſio ejus, ad quod quis eſt in civilibus condemnatus, emanata poſt ſenteotiam impedit appellationem ibid.n.16

Confeſſio poſt ſententiam in criminali cauſa non impedit appellationem, ibid.n.17

Confeſſus reus tantùm ſi in appellatione inſerat aliquam cauſam offuſcantem ejus confeſſionem appellare poteſt, ibid.n.20.& n.22

Confeſſus ſpootè & condemnatus ſi oullam inſerat in appellatione cauſam offuſcantem confeſſionem non appellat, ſed ſententia exequitur ea noo obſtante, ibid.n.21

Quod procedit tam de jure canonico, quàm civili, ibid.n.22

Et tam io civilibus cauſis, quàm crimioalibus, ibidem oum.23

Confeſſio validat defectus ordinis judicialis proceſſus, p.584.n.211

Confeſſio partis validat omnes defectus proceſſus, & ordinis judicialis, p.649.n.72. ubi de ampliationibus & limitationibus.

Confirmatio.

Confirmationi petitæ ſi nullus ſe opponat, non requiritur libellus, nec litis conteſtatio, nec diffinitiva ſententia, p.277.n.63

Coofirmatio non toilit defectum rei confirmatæ extra confirmationem, p.302.n.20

Confirmatio nihil oovi dat, nec anget diſpoſitionem, oec aliquod obſtaculum tollit, p.630.n.37

Conformitas.

Confotmitas datur obi adeſt identitas rei, cauſæ, & perſonarum, ſive verè, ſive interpretativè, pag.476. num.26

Confraternitas.

Coofraternitas dignior præfertur minùs dignioribos ceſſante anterioritate, & quaſi poſſeſſiooe, p.241. num.48

Confraternitas habens ſtatutum nobilitatis aut puritatis ſanguinis, aliis in dubio præfertur, ibid.o.49

Confraternitas Advocatorum, & Doctorum præfertur aliis in dubio, ibid.n.52

Confraternitas Advocatorum quæ præfertur militum, ibid.n.52

Confugiens.

Confugiens ad locum, quo jure vel conſuetudine capi non poteſt, relaxandus eſt, p.178.n.113

Congrua.

Congruæ novæ aſſignatione facta per ordinarium Rectori beneficii appellationi emiſſæ non eſt deferendum, quia caret ſuſpenſivo, p.342.n.1

Congruæ in aſſignatione Epiſcopus procedit ſecundùm conſcientiam, & velo levato, ſemotis omnibus exceptionibus, & per conſequens ſemota appellatione, ibid.n.2

In Congruæ aſſignatione tractatur de alimentis præſtandis judicis officio, ibid.n.3

A Congruæ aſſignatione, ſicut ab alimentorum præſtatione non admittitur ſuſpenſiva appellatio, ibid. num.4

Congrua aſſignata etiam clerico ſuſpenſo à beneficio, non ſuſpenditur per appellationem ſubſecutam, ibid.n.6

Congrua præſtari jubetur per ſententiam proviſionalem, & ideo non ſuſpenditur, ibid.n.7

Ab exceſſiva Congruæ aſſignatione appellationi interjectæ deferendum non eſt, ibid.n.9

Congruæ ex antiquo conſtitutæ quando per Rectorem agitur ad augmentum, ex quo incidenter tractatur de penſionis reformatione, appellationi ab augmento Congruæ, & incidenter à diminutione penſionis non eſt deferendum, p.344.n.23

Congruæ & alimentorum augmentum ubi concurrit in eadem ſententia cum penſionis diminutione quoad appellationis prohibitionem diverſæ ſunt qualitatis, & quæ prævalet, ibid.n.29

Congruæ augmentum cum ſit cauſa diminutionis penſionis illius naturam attendere debemus, ibid.

Congruæ augmentum & penſionis incurrunt circa unum, & idem indiſſolubile, p.345.n.35

Congruæ petitio non habet locum in beneficiis ſimplicibus, ſed in curam animarum habentibus dumtaxat, ibid.n.41

Congrua Parochi non poteſt eſſe minor centum ducatis, p.347.n.60

A Congrua aſſignata œconomo & Vicario Eccleſiæ vacanti deputato an ſuſpendatur per appellationem ſubſecutam, p 346.n.58

Congrua Vicarii temporalis quæ ſit per Congregationem Cardinalium arbitrata, ibid.n.58

Congruæ ab aſſignatione Rectori facta non admittitur appellatio ſuſpenſiva, p.369.n.43

Conjectura.

Conjecturis poteſt conſtare quem agere vel contrahere nomine adminiſtrationis, p.590.n.299

Connexa.

Connexa unum reputantur individuum ratione connexitatis, p 462.n.45

Redditur exemplum, ibid.

Conſcientia.

Conſcientia quando à jure judici eſt onerata, appellatio regulariter non ſuſpendit, p.342.n.5.

Conſcientia ubi ſit onerata judici, ſive jure, ſive forma commiſſionis & reſcripti, appellatio nec ſuſpendit, nec impedit executionem, p.459.n.37

Conſcientiæ ſolus Deus ſuperior eſt, & ideo ad alium ut inferiorem appellari non debet, ibid. n.39

Conſcientia judicis ubi non eſt onerata ſimpliciter, ſed aliquid ſimul ſit appoſitum reſpiciens juſtitiam, appellatio non eſt prohibita, ibid.n.40 & 47

Conſcientia cui aliquid terminandum committitur, debet eſſe cum judicio diſcretionis, ibid.n.46.& 47

Conſenſus.

Conſenſus præſumptus ex ſcientia, & non contradictione, cum temporis diuturnitate inductus, conſenſu expreſſo fortior reputatur, p.26.n.51

Conſervator.

Conſervatoris officium eſt, violentias & Injurias notorias tollere & reprimere, p.14.n.77

A Conſervatore inhibente ordinario appellationi emiſſæ, an non deferens, vim faciat, p.154.n.65

Ab inhibitione per Conſervatorem expedita, nulliter tamen appellationi deferendum, ibid.n.66

Conſervationis juriſdictio fundatur in notoria & manifeſta injuria & violentis, ibid.n.67

Conſervator ſi orta controverſia juriſdictionis non conquieſcat, ut arbitri eligantur, & illam dirimat; vim facit, ſi appellationi non deferat, pagina 255. num.74

Conſervare aliud eſt, aliud de novo acquirere, p.425. num.109

Conſilium.

Conſilium ſupremum Regis ſolet præcipere Epiſcopis, Monachis, & aliis Eccleſiaſticis perſonis coram Senatu comparere, p.72.n.171

Conſilium ſupremum ſe intromiſiſſe unquam in reformatione decretorum violentiæ Regii tribunalis inferioris, nec viſum, nec hactenus auditum eſt, p 131.n.47

Conſilium ſapientis adhiberi, ubi partes conſentiunt, an liceat appellare, p.237.n.128

Conſilium ipſum ſi feratur per ſapientem ad conſenſum partis, non appellatur, ibid.n.132

Regium Conſilium Cameræ jam hodie non ſolet expedire proviſiones regias præſentationis, niſi priùs de jure patronatus Regio legitimè doceatur, & quare, p 419 n.103.& 203

Conſilium Regium non cognoſcit de jure Regio patronatus in conſiſtorialibus competente, de quo non dubitatur, nec ibi inſtitutio aut collatio fit, ibid.n.193

Regium Conſilium agit tantùm de qualitate extrinſeca Eccleſiæ contenta in Bullis Pontificalibus, an beneficium ſit conſiſtoriale necne, quod eſt quid facti, non autem ſpiritualitatis, ibid.n.194

Regium Cameræ Conſilium recuſante ordinario inſtituere præſentatum à Rege, poteſt expedire ſecundam juſſionem præſentationis cum relatione negligentiæ ordinarii, directam Metropolitano vel ordinario viciniori, ut inſtituat, pagina 430. num.217

Conſtitutio.

Conſtitutio Pij IV. ſuper apponendo ſequeſtro beneficio reſervato judicialiter, & extrajudicialiter, interpretatur, p.283.n.123

Contemplatio.

Contemplatione alicujus quod fit, ipſe fieri cenſetur, p.163.n.15

Contemplatione alterius videtur fieri actus, cùm dicitur, ego vendo rem Titii, vel nuntio, ne ædifices in domo Titii, p.590.n.289

Conteſtatio.

Per quaſi Conteſtationem & actum, qui illius loco habetur perpetuatur actio in 40. annos, pag.507. numero 57

Conſuetudo.

Conſuetudo concedens laicis juriſdictionem in Clericos generaliter, licèt non valeat, valet tamen conſuetudo particularis reſpectu alicujus caſus particularis, p.24.n.128

Conſuetudo poteſt diſtinguendo, & declarando limitare jus divinum, ibid.n.129

Quod poteſt acquiri privilegio, poteſt etiam conſuetudine immemoriali, ibid.n.130

Conſuetudo immemorialis præſcripta, cum qua concurrit fama privilegii, habet vim privilegii Papalis, ibid.n.142

Si cum immemoriali, & fama, concurrat probatio Principis habentis majora alia privilegia ſuper Eccleſiis, præſumitur juſto principio fuiſſe introductam, ibid.n.133

Conſuetudo cognoſcendi per viam violentiæ eſt inducta per Clericos & laicos, & ideo mixta nuncupatur Clericorum & laicorum, & habet magnos effectus, ibid.n.137.& 138

In Conſuetudine immemoriali cognoſcendi per viam violentiæ concurrit ſcientia tacita, & expreſſa Pontificis, p.25.n.139

Conſuetudo immemorialis hujus recurſus violentiæ ab initio quo meum & tuum ſibi uſurpare cœptum eſt, p.26.n.152

Conſuetudo immemorialis non cenſetur comprehenſa in qualibet Pontificia diſpoſitione, ubi conſuetudo ſublata eſt, ibid.n.153

Conſuetudo immemorialis cognoſcendi de violentiis ab omnibus approbata Doctoribus, p 27.n.156

Conſuetudo immemorialis habet vim tituli & privilegij, quando non conſtat de injuſto, ſeu invalido principio, p 8.n.32

Conſuetudo immemorialis non habet effectum ubi datur mala fides, p.9.n.34

Conſuetudo præjudicialis ſtatui Eccleſiaſtico, & contra libertatem Eccleſiæ, omni jure prohibita eſt, & reprobata, ibid.n.35

Conſuetudo immemorialis non ſuffragatur, ubi datur in præſcribente incapacitas, ibid.n.36

Conſuetudo merè civilis non poteſt Clericos ad obſervantiam adſtringere, ibid.n.37

Immemorialis facit præſumere privilegium præceſſiſſe, & Principem conceſſiſſe, ibid.n.38

Conſuetudines rationabiles & immemoriales tollendi violentiam non præſumitur, Pontificem velle tollere, p.45.n. 94

Conſuetudo immemorialis, qua comprobatur recurſus ad Regem; non habet injuſtum principium, ſed fundatum in jure naturali, divino & poſitivo, ibid. n.300

Conſuetudo tollendi violentias inter perſonas, Eccleſiaſticas libertati Eccleſiaſticæ eſt favorabilis, & utilis, ibid.n.306

Conſuetudo mixta clericorum, & laicorum magnam vim habet etiam in negotiis Eccleſiaſticis, ibidem n.308

Conſuetudo immemorialis ſupponit tempus infinitum, p.46.n 318

Interruptio & prohibitio non excludit immemorialem, Ibid.n.319

Conſuetudo immemorialis cognoſcendi per viam violentiæ formatæ erat ante promulgationem Bullæ in Cœna, ibid.n.320

Conſuetudo in juribus incorporalibus requirit præcisé ſcientiam & patientiam ejus contra quem introducitur; alias non habet principium, unde cauſari poſſit, p.347.n.38

Conſuetudo immemorialis, de qua in d.l.36. eſt declarativa, & inductiva formalitatis, & modi defenſionis extrajudicialis, obſervari per longum tempus, p.23.n.120

Actus determinatio, ubi non apparet, à Conſuetudine regulatur, ibid.n.121

Sicut lex poſitiva interpretatur legem divinam, ita & Conſuetudo, ibid.n 122

Quando adeſt jus & cauſa univerſalis, per uſum partis conſervatur jus in toto, & conſuetudo in parte extenditur ad totum genus illius ſpeciei, ibid. n.124

Conſuetudo immemorialis ſufficiens erat ad procedendum per Principes, in cauſa violentiæ, ibidem. n.125

Conſuetudo immemorialis habet vim tituli, privilegij, ac veritatis, & ſimilia attributa, ibid. numero 126

Conſuetudo poteſt operari, ut aliqua ſententia mittatur executioni non obſtante appellatione, p.237. n.134

In honorariis potiſſimum locum obtinet Conſuetudo, p.240.n.58

Conſuetudo deſignat locum ſedendi, eundi, & ſtandi, ibid.

Conſuetudo poteſt operari, ut religioſi vocati ad funus portent Crucem quamvis apud ſe cadaver non ſepeliatur, p.244.n.80

Conſuetudo an poſſit operari, ut ſententia in beneficii ſimplicis proviſione exequatur appellatione pendente, p.198.n.275

Conſuetudo ſeu præſcriptio non eſt legitima cauſa ad impediendam ſolutionem penſionis appellatione pendente, p.347.n.74

Conſuetudinem nominandi prælatos per Hiſpaniæ Reges ſtare, etiam ante nativitatem Caroli Imperatoris Francorum, oſtenditur, p.432.n.244

Conſuetudo ſolvendi decimam ex tritico fundi procedit, ſi ſeminetur milium, p.436.n.315

Conſuetudine induci non poteſt, ut appellatio proponatur à majori ad minorem, ſed ſic propoſita vitiatur ipſo jure, p.526.n.225

Contractus.

Contractus, & diſtractus judicantur ejuſdem naturæ, p.154.n.207

Quando contractus eſt bonæ fidei, eo caſu diſtractus ſeu contractus liberatio erit bonæ fidei, ſimiliter ibid.n.208

Contractus aliud eſt, aliud promiſſio de contrahendo, aliud promiſſio de profitendo, aliud ipſa profeſſio, p.165.n.5

Contractus celebratus in ultima voluntate propriam amittit naturam, & eam aſſumit ab ultima voluntate, p.336.n.12

Contractus plura continens capitula, ſi in aliquo fiat mentio officii, & in aliis ſimpliciter loquatur, intelligitur qualitas repetita quæ informat omnem obligationem, p.390.n.296

Contractus una pars ab alia poteſt declarari, ibidem num.297

Declarandi facultas quæ venit acceſſoriè ad Contractum in hæredem tranſit cum ipſo contractu, p.638. num.44

Contradictio, Contradictor.

Contradictio ubi datur, & ibi neceſſariò inſtantia datur, p.278 n.75

Contradictio & inſtantia in articulo data, ibi etiam cauſæ cognitio danda eſt, p.279.n.79

Contradictio ubi eſt remota, appellatio etiam remota intelligitur, p.367.n.15.45

Contradictio ubi à jure ſublata eſt, pariter & appellatio ſublata intelligitur, p.380.n.32

Contradictio contra collationem facta ſpreto patrono inducitur non ſolùm tacitè præſentare patrono intra tempus, ſed etiam expreſsè, & etiam per appellationem interpoſitam à collatione, pagina 402. numero 137

Contradictor quando comparet in proviſione beneficii allegans ſuum eſſe jus patronatus, audiendus eſt in contradictorio judicio, ſententia fertur diffinitiva, & appellatio utrumque habet effectum in ſimplicibus, non autem in curatis, pagina 427. num.173

Contradictio ſeu querela remota à jure tacitè ſubintelligitur remota appellatio, p.440.n.41

Contradictio, ſi per diſpoſitionem removetur, intelligitur etiam appellatio remota, p.492.n.95

Contraria.

Contraria quæ impugnant ſupremi Regis poteſtatem tollendi violentias ab Eccleſiaſticis factas, referuntur, p.8.n.28

Contraria allegans non admittitur appellans à rejectione, p.231.n.67

Contraria & diverſa an actor, & an reus allegans audiatur. & quid incompatibilia, & de aliis remiſſivè, Ibid.n.68

Contribuere.

Contribuere coguntur, qui tenentur ad Eccleſiæ refectionem appellatione non obſtante, p.366.n.14

Controverſia.

Controverſiæ in proceſſionibus, & ſimilibus actibus componuntur per judicem Eccleſiaſticum appellatione non obſtante, p.239.n.1

Controverſias ortas in confraternitatibus tam laicorum, quàm clericorum, poteſt componere Ordinarius Eccleſiaſticus appellatione non obſtante, ibid.n.2

Controverſias, quæ ſolebant oriri inter Conſilium ſupremum, & conſilium Cameræ ſuper cognitione juria Regii patronatus Catholica majeſtas diremit per regias ſchedulas, quibus inhibuit omnibus tribunalibus excepto conſilio Cameræ, pag.429. n.198

Controverſia majoris humilitatis intuitu inter quaſdam religiones refertur, p.242.n.41

Controverſia refertur inter Capucinos & Jeſuitas, contendentes humiliori loco ſe omnes ſtare debere, ibid. n.42. ubi Chriſti authoritate comprobatur.

Contumax Contumacia.

Vera contumacia procuratoris non nocet Domino, quominus poſſit appellare à ſententia lata contra procuratorem contumacem, p.182.n.102

Contumax non auditur appellans, p 152.n.187

Contumax verus non auditur appellans, p.231.n 76

Contumax verus quis dicatur, & in quibus caſibus. ibid.n.77

Contumax verus de ſtylo Rotæ, appellat intra decem dies à tempore latæ ſententiæ, p.233 n.79

Contumax verus vel fictus non appellat à primo decreto, ibid.n.80

Contumax fictus appellat à ſecundo decreto, ibid. numero 83

Contumax verus non appellat à ſecundo decreto, ibid. num.86

Contumax verus poteſt adire ſuperiorem & coram eo probare cauſam legitimæ excuſationis, & tunc geſta poſt appellationem revocantur, p.234.n.88

Contumax verus quando auditur, vel, non, remiſſivè; & quid de ſtylo Rotæ, ibid.n.89

Correus.

Uno ex Correis agendo per litis conteſtationem, ſibi præoccupat jus actionis, p.595.n.358

Correlativum.

Correlativo in uno ſi ſit prohibita appellatio, in altero ex correlativis intelligitur prohibita, p.359.n.19

Creatura.

Creaturæ omnes (dempto homine) ſui creatoris præcepta adimplent in nihil tranſgredientes, pag.516. num.55

Creditor.

Creditorum major para ſi inducias det debitori, interim non carceratur, p.177.n.112

Creditor non auditur volens impedire ſepulturam cadaveris, donec ſibi ſolvatur, nec auditur appellans à repulſione, p.232.n.72

Creditor cui actio ſuo debitori competens datur in ſolutum, quemadmodum poteſt illam in judicium deducere, p.287.n.252.& 254

Creditor rem in ſolutum accipiens, ſit cautus proteſtari ut re evicta, illæſa ſibi ſit actio primæva, qua fidejuſſores & pignora non liberantur, pagina 560. n.162

Creditor evictionem pignoris debiti non debet, concurrentibus juris requiſitis, & quæ illa ſint ibid. n.163

Creditor qui obtinuit ſententiam pro ſuo debito, evitabit ſuſpenſionem ſuæ executionis, ſi offerat cautionem in forma depoſiti aliis creditoribus executioni oppoſitis anterioritatem prætendentibus, p.572. n.66

Curator.

Curatores ſi jam bona minoris non habeant, quia finitum eſt officium, poſſunt hac exceptione evitare compulſionem executionis, p.580.n.166

Cultus divinus.

Cultus divinus celerem executionem exigit, & non recipit appellationem, p 311.n.64

D

Damnum.

Damno à principio reſiſtere, quàm poſt illatum remedium quærere, melius eſt, p.115.n.22

Damnum & præmium poteſt quis conſequi ex eodem facto, p.219.n.85

Damnum magnum non eſt in mora modici temporis, p.516.n.57

Damni ſatisfactio, & æſtimatio comprehenditur ſub verbo (reſtituere) cujus hæc propria ſignificatio eſt, p 612.n.188

Damni ſatisfactionem verbum (reddere) ex propria ſignificatione comprehendit, ibid.n.190

Damnum dicitur omnis rei diminutio ſeu læſio, ibid. num.194

Damnum & deterioratio rei ipſam intus tangit, & pars eſt illius, ibid.n.204

Damnum contingens in re eſt perpetuum, quia reſpicit dominium: contingens autem in fructibus eſt temporale. quia reſpicit commoditatem utentis duntaxat, p.613.n.207

Ad damna & deteriorationes rei cenſetur virtualiter condemnatus, qui ad eam reſtituendam ſimpliciter eſt condemnatus, ibid.n.211

Damnum illatum in re poſt ſententiam uſque ad realem reſtitutionem ejus, executor poteſt per ejus æſtimationem ſolvere, ibid.n.213

Damna rei illata quæ & ad qualia teneantur, ibidem num.22

Damna qualia dicantur, & cujus culpa accidiſſe præſumatur, ibid. n.215.remiſſivè.

Damna an compenſentur cum melioramentis, facta in ipſa re, ibid.n.216.remiſſivè.

Damna tacitè ſubintellecta ſub condemnationis verbis, executor non excedet liquidare in executione, p.620. n.35

Debitor.

Debitor ſuſpectus de fuga carcerari poteſt, pag.177. num.103

Debitor habens literas dilatorias à partibus vel à judice, intra illum terminum capi non poteſt, ibidem num.107

Debitor captus omiſſo juris ordine an ſit relaxandus ſi verè debitor apparet, p.179.n.128

Debitor ex publico inſtrumento non carceratur, niſi habeat clauſulam guarentigiatam, & ſit liquidum, ibid.n.131

Debitor adjiciendus creditori torque ferreo an ſit ſub fidejuſſoribus relaxandus, pagina 185.num.99. & 100

Debitor compulſus ſolvere minus legitimæ perſonæ appellare poteſt, p.311.n.95

Debitor compulſus ſolvere minori ſine tutoris authoritate, poteſt appellare, ibid.n.96

Debitor licèt poſſit ſolvendo intereſſe liberari, non tamen

tamen poſt ſententiam diffinitivam quæ obligat præciſè ad tradendum, p 535.n.28

Debitor annui reditus, ſi in executione unius paghæ omiſit opponere exceptionem illam, poterit opponere in executione aliarum præſtationum futurarum, p.559.n.146

Debitor interdictus ne ſolvat ſuo creditori, ſi compellatur à judice cum cautione indemnitatis, an ſolvere debeat decimam executionis. p.559.n.152

Debitor interdictus per judicem ne ſolvat ſuo debitori, vel quòd ſolvat alteri, & quando teneantur appellare, p.560.n.154

Et an debeat contradicere, & omni uti diligentia, ne debitum ab eo exigatur, ibid.n.154

Debitor compulſus alteri ſolvere quàm vero Domino antea quam ſolvat, tenetur denunciare creditori ſuo, ibid.n.155

Debitor juſſu judicis ſolvens alteri quàm ſuo creditori non liberatur ſi præceſſit mora ſolvendi, illi etiam contradicens, ſequeſtro debito, ibid.n 156

Debitor etiam ante moram debet modis omnibus reſiſtere, ne fiat ſequeſtrum & factum tollatur, aliàs ſi ſponte ſolvit, & agnovit non liberatur, ibidem n.157

Debitor ſolvens judici aut appatitori exequenti liberatur, ibid.n.158

Debitor ſcompetens actione perſonali pro qualitate debita, & lite pendente alienans rem, an ſententia poſſit dirigi directò in emptorem, p.581.n.174

Debitor debitoris condemnari ut exequi poſſit, an & quando prius eſt conveniendus, & condemnatus coram ſuo judice ordinario, p.587.n.148.& n.ſeq.

Debitum ut capi poſſit pro executione facta in ejus creditorem, debet priùs ſummatim conſtare executorem illud jus habere, ibid.n.251

Debitore cenſus convento pro uno anno decurſo, ſi lite pendente maturaverit alius terminus, pro utroque poteſt ſequi condemnatio, p.630.n.30

Decima.

Decima ſeu emolumentum executionis cui executori debeatur ſucceſſori aut prædeceſſori executionem incipienti, p.98 n.77

Decimarum condemnatio an recipiat appellationem ſuſpenſivam, p.347.n.63

A Decimis ad tributa valet argumentum, quia illas reſervavit Deus in ſignum univerſalis dominii, ibidem num.64

Decimarum executio fit appellatione non obſtante, ibid.n.95

Decimis ius aſſiſtit & debitum eſt evidens, & ideo habens executionem paratam, ibid.n 66

Decimæ, cùm clericis aſſignentur pro alimentis, dilationem non patiuntur, ibid.n.67

Decimarum ſolutionis tarditas continet peccatum, ibid. n.68

Decimæ non debent ſuſpendi cùm ſint tributa animæ debita Principi cœleſti, ibid.

Decima cùm proveniat à iure divino, dicitur cibus domus Domini, ibid.n.71

In Decimis cum agatur de materia concernente animam poteſt iudex Eccleſiaſticus incipere à præcepto de ſolvendo, & monitorio, ibid.n.72

Monitorium pro ſolutione decimarum reſolvitur in ſimplicem citationem, ibid.

In Decimarum cauſis commiſſis ſuper appellatione non reſcribitur niſi cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis decimarum.) ibid.n.73

Declaratio.

Qui declarat nihil novi facit, ſed rei exiſtentiam demonſtrat, p.8.n.24

A Declaratione iudicis ſe non iudicem declarantis, vel ſe inhibentis legitimè appellatur, & Senatus regius appellationi deferendum decernit, vel tertium genus decreti expedit, & ibi exemplum, p.93. num.1

Declaratio ſacræ Congregationis refertur, plura diſponens circa appellationem ante diffinitivam, p.156. n.247

Declaratoria præcedentis excommunicationis etiam poſt appellationem fieri poteſt. p.193.n 4

A Declaratoria excommunicationis appellatio ſuſpendit, nec appellans interim vitandus eſt, nec publicandus, p.195.n.32

A Declaratoria aliquem incidiſſe in excommunicationem eſt licita appellatio, ibid.n.33

A Declaratoria appellatio, & ab ipſa excommunicatione in quo differant, ibid.n.34

A Declaratoria incurſus cenſurarum appellatio impedit denuntiationem, & publicationem, & cauſat attentatum, & vim fieri decernendum, ibid.n 35, & 36

A Declaratoria ſuper facto notorio, aut in executionem obligationis Cameralis, aut rei iudicatæ appellatio non ſuſpendit, ibid.n.38

A Declaratoria incurſus cenſurarum in executionem obligationis cameralis appellatio non impedit denuntiationem, & publicationem, & delationem, ibid. n.39

A Declaratoria incurſus cenſurarum contentarum in Bulla penſionis appellari an liceat quoad utrumque effectum p.354.n.84

Declaratoria incidens in iudicio executivo, eius natura veſtitur propria emiſſa, ibid.n.86

Declaratoria ſententia requiritur cum prævia cauſæ cognitione, quando beneficium vacat ipſo iure ob pœnam alicuius facti, putà, ob non reſidentiam; non tamen quando ex iuris diſpoſitione putà ob adeptionem ſecundi incompatibilis, pagina 382. n.66

Declaratoria ſententia incurſus cenſurarum ſi ſit lata in cauſa executiva, ſecundùm eius naturam regulatur, & pariter non recipit appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.72

Declaratus incidiſſe in pœnam ſi ſit convictus & confeſſus non appellat, p.383.n.74

Declaratoria ſententia aliquem eſſe privatum beneficio ob non reſidentiam quando non recipit appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.76

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione executorialium dicitur pars rei iudicatæ, pagina 538. num.68

Declaratoria cenſurarum ſuper via executiva non admittit appellationem, ibid.n.70

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione rei iudicatæ non admittit appellationem. ibid.n.71

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione obligationis in forma Cameræ eſt inappellabilis, quia executionis natura veſtitur, ibid.n.72

Declaratoria incurſus cenſurarum pro executione literarum Apoſtolicarum, non admittit appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.73

Declarandi facultas non tranſit ad hæredes, pag.635. num.6

Declarationem interpretativam non alterantem condemnationem præcedentem poteſt facere executor mixtus, p.637.n.26

Declaratio interpretativa ſententiæ facta per executorem, non inducit novum gravamen, ibid.n.27

Per Declarationem interpretativam ſententiæ quod obſcurum eſt illuminatur & detegitur, ibid.n.28

Interpretativæ Declarationis qualitas eſt ut nihil novi inducat, ſed actum præexiſtentem & præteritum oſtendit, ibid.n.29

Declaratoria ineſt actui declarato, ibid.n.30

Declaratio retrotrahitur ad tempus principalis diſpoſitionis declaratæ, p 637.n.31
Declaratio adeo inhæret diſpoſitioni ut cenſeatur emanaſſe cum illa eodem tempore ibid.n.32
Actum qui non poteſt facere poſt trieunium, poteſt tamen factum declarare poſt illum, ibid.n.33
Si actus qui Declaratur eſſet validus, ſecus ſi eſſet nullus, ibid.n.234
Declarationem interpretativam ſententiæ quotidie faciunt executores ſupremorum tribunalium abſque exceſſus reatu, p 637.n.41
Declarandi facultas præſcribitur etiam per mille annos, p.644.n.128

Declinatoria.

Declinatoriam opponere debet captus, & oſtendere titulum clericatus, cùm ſit fundamentum ſuæ intentionis, de quo cognoſcit laicus, ut ſciat an captus de ſua ſit juriſdictione, p.658.n.83

Decretum.

Decretum violentiæ, quo vim non fieri declaratur, non impedit judici ſuperiori appellationis, cognoſcere de attentata executione, & circa illam de jure pronuntiare, p.67.n.190
Decretum violentiæ non facit inſtantiam, nec tranſit in rem judicatam, ſed ei ſtatur, donec ſuperior aliud cauſa cognita cenſeat, ibid.n.191
Decretum Regium ſuper articulo violentiæ non eſt in conſideratione; quominus ſuperior, poſtquam eſt adirus, poſſit de juſtitia executionis, & attentati inferiuris cognoſcere, ibid.n 195
Decreti violentiæ effectus durat, donec aditus ſuperior iterum remittit cauſam inferiori, quo ulteriùs non ligatur & multò minùs ſuperior, cui non eſt directum, ibid.n.198
Decretorum violentiæ ob non delatam appellationem quintuplex genus reperitur dumtaxat, ſive judex ſit delegatus, conſervator, executor, aut ordinarius, ibid.n.199
Decretorum violentiæ primum genus locum habet, quando judex non obſtante legitima appellatione, utrumque effectum habente exequi vult, & negat delationem, ibid.
Decretorum violentiæ ſecundum genus datur, ubi reperitur appellationem non ritè aut non rectè interjectam, & etiam in caſu privilegiato, ſi tamen ejus ſit ex progreſſu natura alterata & variata, pag.66. n.203
De re.i ſecundi generis forma inſeritur, ibid.n.204
Decretorum violentiæ tertium genus eſt conditionale ſeu mixtum, participans ex primo, & ſecundo, conditionaliter tamen, ibid.n.205
Decreti conditionalis forma inſeritur, ibid.n.206
Decreti conditionalis materia remiſſivè, ibid.n.207
Decreto conditionali non dicitur, judicem vim facere ob non impletum id quod conditionaliter ſibi apponatur, ibid.n.208
Decreto conditionali ut locus ſit; debet pro conditione apponi id, quod etiam ceſſante decreto, judex poterat de jure facere licitè, ibid. n.209
Decreto violentiæ conditionali ut locus ſit neceſſaria eſt legitima appellatio à gravamine, ſuſpendens de jure ejus executionem, ibid.n.210
Decreti violentiæ quartum genus decernitur, quando deficit appellatio, quæ eſt fundamentum eſſentiale quo fundatur violentia, & recurſus, ſuper quo nihil decernit Senatus, ibid.n.211
Decreti violentiæ quarti generis forma, ibid.n.212
Decreti violentiæ quintum genus datur, quando viſo proceſſo reperitur, ordinariam non fuiſſe intimatam parti, aut judici. ibid.n.213
Hoc concipiatur Decretum, *que no vino en eſtado*, ibid.
Decretum, *que por agora no haze fuerça, y ſe buelvan los autos al notario*, &c. quibus caſibus detur, ibidem n.214
Decretum abſolutum (vim non fieri) & decretum, *el proceſſo no eſta en eſtado*, multum diſſimilia ſunt, & non idem, ibid.217
Et de ratione differentiæ latè diſſentitur, ibid.
Decreta violentiæ, quæ *deſegos* dicuntur, annullanda decernunt geſta à judice Eccleſiaſtico contra laicum & quare, p 69.n.218
Decretorum tertium genus datur in appellatione à delatione appellationis in cauſa executiva, ibid. numero 229
Decretorum violentiæ conceptorum per Cevallos vix aliquid vitio caret, ibid.n.230
Decretorum violentiæ nullum genus appellationem, ſupplicationem etiam ad Principem, nec aliquem recurſum admittit, p.70.n.235
Decreta violentiæ non admittunt reviſionem ſicut nec appellationem, quia æquiparentur, ibid.n.233
Decreta violentiæ non admittunt nullitatis allegationem, p.70.n.234
Decretorum violentiæ quorum proviſio expediatur, & quorum ſufficiat certificatio Secretarii Regii tribunalis, ibid.n.237
Decretum expeditum in Senatu in cauſa violentiæ quomodo exequendum, ſi judex Eccleſiaſticus, contra quem datum eſt, abſit, remiſſivè, p.95.n.47
Decretum violentiæ non cantans de judice ſubrogato vel ſucceſſore ejus, qui vim intulit, an exequatur contra eum, p.96 n.52
De natura decreti conditionalis, quod vulgo (tertium genus) nominatur, quomodo concipiatur, pag. 105. num.1
Decretum hoc conditionale locum habet dumtaxat in iis, quæ liberæ facultati, & poteſtati judicis iure relinquuntur, ibid.n.2
Decretum conditionale à Senatu Regio expediri non poteſt, niſi his caſibus, in quibus juſtè appellatur, vimque fieri detegatur, ibid.n.4
Decretum conditionale, aliàs tertium genus poteſt decerni à Senatu Regio in caſibus, quibus judex Eccleſiaſticus poteſt revocare interlocutoriam, ut in exemplis relatis, p.106.n.51
Decretum conditionale, ſive tertium genus, non imponitur judici Eccleſiaſtico in caſibus, quibus ipſe de jure revocare, vel reponere à ſe facta non poſſit, aliàs ſic, p.109.n.56
Decretum conditionale non datur, niſi in caſibus, in quibus appellatio ab interlocutoria legitima ſit, ibid. n.57. & ea legitima non apparente, tribunal proceſſum ſtatim remittit ad judicem Eccleſiaſticum, ibid. num.58
Decreto conditionali à Senatu, in arbitrio judicis Eccleſiaſtici eſt, adimplere conditionem, & uti juriſdictione, vel ab ea ſe abſtinere, deferendo appellationi in totum, acta reponendo. ibid.n.60
Decretum conditionale imitator eſt juris, quia non adſtringit ad judicem præciſè ad reponendum, cùm iure fieri nequit, ibid.n.64
Decretum conditionale duplicem judici Eccleſiaſtico oſtendit viam, ut qua malit, utatur, utrique tamen ius aſſiſtit, ibid.n.65
Decretum conditionale decernitur in Senatu contra judicem Apoſtolicum, ſeu executorem gratiæ nulliter procedentem contra non citatos in caſibus, quibus deberent citari, prævìamque cauſæ cognitionem adhiberi, ibid.n.66
Decretum conditionale poſtquam eſt judici Eccleſiaſtico intimatum, an poſſit ipſe judex inhiberi virtute appellationis ab interlocutoria, pro cuius delatione oppreſſus occurrit ad Senatum, p.210.n.74

Decretum violentiæ; *que otorgue y reponga*, an poteſt verificari ubi deficit quid reponendum, p.114.& 117. n.6 & n.49.& ſeqq.

Decreti violentiæ verba *que otorgue y reponga*, & comprehendat attentata, ſi quæ ſint; non ſunt ſine effectu aliquid operandi, p.117.n 49

Decreti verba *otorgue y reponga* ſtant conditionaliter, ibid.n.48

Decreti verba *abſuelva los deſcomulgados* intelligitur, ſi adſint excommunicati, ibid.n.50

Decreti verba *otorgue y reponga* veniunt in declarationem ejus, quod tacitè inerat, ibid.n.51

Decretum violentiæ non facit inſtantiam quominus judex ſuperior de appellationis admiſſione, vel non admiſſione cognoſcat, p.122.n.30

Decretum violentiæ arctat inferiorem, cùm ejus virtute deferendo abdicavit à ſe juriſdictionem, pag.122. num.51

Decretum violentiæ per viam nullitatis, appellationis, aut reviſionis, revocari non poteſt, p.127.n.1

Decretum violentiæ *que no viene por la orden ò en eſtado*, non impedit, ut iterum ordinato proceſſu, queat oppreſſus ſuper eodem articulo & appellatione ad Senatum recurrere, ibid.n.4

Decretum violentiæ *que por agora no haze fuerça*, &c. non impedit, quominus oppreſſus accedente poſtea violentia queat ſuper eodem articulo ad Senatum recurrere, ibid.n 7

Decreto, vim non fieri, lato ſemel in Senatu, eſſentialibus tamen actis deficientibus; poſtea tamen integris, poſſe ejuſdem violentiæ reſpectu iterum haberi recurſum, defendit Author, p.128.n.11

Decretum violentiæ latum actis non integris, legis forma & ordo omittitur, ibid.n.17

Per Decretum violentiæ actis non integris latum, non ſatisfiet fini & intentioni Principis, juris divini, naturalis, & Canonici, cùm vis ſubſiſtat, p.129.n.24

Per Decretum violentiæ, ſcilicet, illam non adeſſe non integris actis latum, major judici datur occaſio violentiæ inſiſtendi, ibid. n.27

Decretum violentiæ nunquam tranſit in rem judicatam, ibid.n.28

Decreto (vim non fieri) ſemel dato ex actis non integris, poteſt oppreſſus eis ſimultaneis ad Senatum recurrere ſuper eodem articulo violentiæ; tamen cum limitationibus, ibid.n.33

Decreto violentiæ ſemel dato actis non integris, non adiit oppreſſus Senatum iterum per viam appellationis nullitatis aut reviſionis, ſed extrajudicialiter, ac ſi nunquam datum ſit decretum, ibid.n.34

Decretum violentiæ non facit inſtantiam, nec præjudicium partibus, nec tranſit in rem judicatam, p.130. num.39

Decreto violentiæ ſi judex ipſe per litis diſcurſum contrarium ferat ſententiam, nova appellatio & novus recurſus eſt neceſſarius, quia nova eſt vis, ibid.n 46.

Decreto violentiæ ſemel dato, actis tamen diminutis, tunc ad Senatum iterum poteſt recurri, ſi acta quæ deficiebant, erant omnino eſſentialia ad detegendam violentiæ exiſtentiam, non aliàs, p.1 1.n.48

Ab omni Decreto, quo rejicitur beneficium à jure conceſſum, licitè appellatur, p.142.n.64

Decretum Senatus primum ſcilicet, *que otorgue y reponga, &c.* continet, judicem debere omnia reponere facta tempore ad appellandum, uſque ad tempus quo reponit, p.166.n.2 5

Decretum Regium non ſe extendit ad ea quæ judex inter procedendum gravavit poſt effectualem repoſitionem virtute decreti, ibid.n.240

Decreti genere quo tunc utitur Senatus, p.159.n a

Decretum Senatus, quo vim fieri decernitur ob non delatam appellationem ab injuſta carceratione, an

Salgado de protect. Reg.

arceret judicem deferre, & ſimul relaxaer reum 3 carceribus, p.190.0.254

A Decreto primo appellatur, quando abſorbet jus partis, nec eſt reparabile per diffi itivam, p.233.n.81

A denegato primo Decreto parti præſentatæ appellare licet, ibid.n.82

Decretum ſecundum dicitur interlocutoria, continet tamen damnum irreparabile, ibid.n.84

Miſſus à ſecundo Decreto facit fructus ſuos, & in eum transfertur præſcribendi conditio, ibid.n.85

Decretum judicis ſunt actus extrajudiciales, p.300. n. 1

Decreta ſuper alienatione rerum, aut Eccleſiæ, aut minoris extrajudicialiter abſque alterius citatione, eſt extrajudicialis informatio, ibid.n.2

Decretum ſuper alienatione rei Eccleſiæ, aut minoris & ſuper tranſactione, aut confirmatione alicujus actus, *&c.* eſt extrajudicialis, p.301.n.11

Decreta judicis in quibus caſibus ſint neceſſaria, & quando in eis procedatur, remiſſivè, ibid.n.12

A Decretis ſuper alienatione, *&c.* appellationi non eſt deferendum, ut ſuſpendat, ibid.n.14

Ab inſinuationis donationis Decreto appellari non licet, ibid.n.15

Ab inſinuationis Decreto donans appellare non poteſt, ibid. n.16

Decretum in judicio eſt interlocutoria, ibid.n.17

Decreta ſuper alienatione, *&c.* non ſunt interlocutoriæ, ſed vim earum obtinent, ibid.n.18

Decreta ſuper alienatione, *&c.* nullius ſunt præjudicii, ſed ſemper intelliguntur abſque tertii præjudicio, ibid n.19

Decreta ſuper alienatione, *&c.* non impediunt, ut aliter poſſit contra eam venire, p.302.n.21

Decreta ſuper alienatione, *&c.* non tranſeunt in rem judicatam, ibid.n.22

Decreta ſuper alienatione, *&c.* expenduntur per modum voluntariæ iuriſdictionis, ibid.n.27

Decreta ſuper alienatione, *&c.* expedita in contradictorio iudicio reperiunt appellationem, p.303.0.30. & 31

Decretum (irritans) contentum in lege conciliari, an & quando etiam ipſum Papam liget, p.397.n 48

Decretum irritans potentius eſt reſervatione, pag.421. num.71

Decretum non revocatur in totum, ſed pro parte exceſſus & erroris, quando ex actis de veritate apparet, p.667.n.214

Decurio.

Decuriones civitatis cujus intuitu contraxere, & ejus bona obligaverunt, non patiuntur executionem in propriis bonis, p.580.n.163

Cogi poſſunt Decuriones civitatis per capturam, ut exhibeant bona civitatis ad faciendam executionem, ibid.n.167

Defectus.

Defectus proceſſus ex actis ejus conſtare debet, p.95. num.28

Defectus tituli tertii oppoſitoris reſpicit judicium plenarium, non executionem, p.577.n.22

Defectus in primo gradu, qui eſt cauſa aliorum ſucceſſivè, primo gradu evicto reſtituitur adverſus ſecundum, & iſte adverſus tertium, & ſic de ſingulis, quia influit in cauſato, p.656.n.35

Defenſio.

Pro Defenſione ſui, vel ſuorum poteſt quis convocare famulos, ſervos, vel amicos, & extraneos, ſi aliter non poſſit ſe tueri, p.18.n 87

Paria ſunt occidere innocentem, & occidere eum, qui confugit ad juſtam Defenſionem, p. 9.n. 88

Vis protectiva in ordine ad tutelam, & Defenſionem abſtrahitur, & conſideratur de per ſe extra iuriſdictionem, p.340.203

Defenſio naturalis, & extraiudicialis cognitio ſemper reſervata cenſetur in omnibus privilegiorum revocarionibus, p.36 n.412

Ad Defenſionem ſui licitum eſt, omnibus modis uti cum moderamine inculpatæ tutelæ, p.49 n.360

Deſenſionibus pluribus uti nemo prohibetur, ibidem n.361

Defenſio non eſt de genere prohibitorum, ut una via electa, altera tollatur, ibid n.362

Deſenſio naturalis adhibenda cum moderamine inculpatæ tutelæ, p.55.n.6

Defenſionis legitimæ modus non exceditur, ſi id fit ſine quo vis propulſari, nec periculum evitari poteſt, num.7

Defenſio ex ſuo genere omnibus licita eſt, ſi neceſſaria ſit, & debito modo fiat, p.55.n.11

Defenſio etiam contra pontificem licita eſt Eccleſiæ, & principibus, ibid.n.12

Defenſio ſubditorum ſimul eſt orta cum Regno, p.36. num.30

Defenſionis legitimæ modus exceditur, ſi fiat id, ſine quo vis tolli poſſit, & periculum evitari, pag. 65. n.161

Defendendo ſe etiam in iudicio admittitur excommunicatus, ibid.n.163

Deſenſionis modus, quo utuntur ſuprema tribunalia, continetur ſub limitibus protectionis naturalis, p.73. n.385

Deſendiſſe non ſufficit ſi deſenſio non durat, pag. 77. num.20

Defenſio & protectio Clericorum eſt cauſa pia, pag.58. num.20

Deſenſio, ut licita dicatur non eſt expectandus violentiæ effectus; ſed ſufficit animi determinatio, & propoſitum p.114.n.15

Defenſio licita eſt à violentia, quando probabiliter de periculo dubitari poteſt, ibid.n.16

Defenſionis genere ſublato, eius ſpecies ſublata, intelligitur, p.236.n.112

Defendiſſe non ſufficit, ſi non durat defenſio, pag.668. n.237

Delatio.

Delatio denegata legitimè ſicut tacitè conſecutivum habet ſententiæ executionem; ita legitima delatio executionis repoſitionem, p.60.n.94

Delatio denegata non eſt violentia perfecta, ſed principium praparatio, & animi deliberatio ad illam committendam, p.114.n.11

Delationem denegare ubi judici permittitur, tacitè permittitur ſententiam exequi appellatione non obſtante, Ibid.n.18

Delatio denegata eſt pars integralis violentiæ, & animi deliberatio apta ad invocandum auxilium regium, ibid.n.20

Delatio ubi adeſt, & deficit executio, fundamentum recurſus deficit, p.116.n.44

Delatio appellationis licèt adſit, ſi tamen judex ad ulteriora procedat, vis eſt perfecta, & dabilis eſt recurſus, p.118.n.54 & 55

Delatum ubi eſt appellationi, longè major violentia eſt, quia duplici cauſa judicis eſt ſuſpenſa juriſdictio, ibid.n.66

Delatio ubi datur interveniente inſuper attentato, ſi non admitteret recurſum, duo abſurda darentur, Ibid.n.57

Deferre vel negare Delationem, an cenſeatur, ſi judex appellationi reſpondeat, auditur, quantum de jure, &c. an ſufficiat ad invocandum regium auxilium, ibid.n.64

Deferendum vel non, licèt ad ſui inſtructionem poſſit cognoſcere judex inferior, tamen ſuperior non impeditur, ſuper admittenda vel reiicienda appellatione & attentatis, terminare, pag.130.num.42

Delatio ſupponit appellationem, ſuper qua tanquam cauſa materiali firmatur, p.162.n.53

A Delatione juramenti ſi non eſt appellatum intra terminum non poterit poſtea appellari ab ipſo actuali juramento, p.166.n.10.& 11

Pro Delatione appellationis à gravamine effectuato, omiſſa tamen ab eo illato, recurri ſolet ad Senatum, p.165.n.1

Delegatio negata juſtæ appellationi ſufficit ad recurſum regium poſtulandum, cùm ſit pars & principium violentiæ, ex qua animi deliberatio ad illam inferendam detegitur, p.461.n.76

Delatio ſupponit appellationem tanquam ſubjectum neceſſarium, p.470.n.18

Per delationem appellationis judex abdicat à ſe omnimodam juriſdictionem, & in ſuperiorem transfert, p.483.n.1

Sive appellatio ſit interpoſita ab interlocutoria, ſive à diffinitiva, ibid.

Sive Delatio fiat in caſu appellabili, ſive etiam ubi erat prohibita appellatio, quia judex non poterat ad executionem ulteriùs procedere impediente delatione, p.485.486.n.2

Delatio appellationis cum clauſula (ſi & in quantum) pendet à juris diſpoſitione, quia non intelligitur delatum, ubi jus prohibitionem prohibet, p.486. num.3

Delatio appellationis & Inhibitio pariter procedunt in tollenda juriſdictione, etiam iis caſibus quibus judex à quo poterat appellatione non obſtante exequi, ibid.n.4

Delationem appellationis non deferendæ iudex an poſſit revocare, p.486.487.n.10

Delatio tacita inducitur quando iudex dederit ipſa acta pro Apoſtolis, p.487.n.15

Delationis vim habet denegatio Apoſtolorum, vel quando iudex requiſitus non tradat illos intra tempus, ibid.n.16

Delatio appellationis an probetur per verba notarii dicentis, quia iudex benignè recipit appellationem, remiſſivè, ibid.n.17.

Delatio an inducatur ex aſſignatione termini ad proſequendam appellationem. ibid.n.18

Delatione appellationis minimè deferendæ præcedente, etiam ſine revocatione poſſe iudicem exequi ſententiam privilegiatam, qui teneant, ibidem, numero 21

Non quod fit, ſed quid fieri debet, eſt attendendum, ibid.n.22

Delationem revocare, iuriſdictionem reaſſumere, atque ulterius procedere poteſt index, ſi ſententia ſit privilegiata, ſeu alias inappellabilis, contradicente ſcilicet, & appellante appellato, in cuius ſavorem eſt denegata appellatio, ibid.n.24

Per Delationem non expirat radicitus delegata iuriſdictio, ſed eius exercitium tantùm retenta potentia & habitu, p.489 n.51

Conſtante contradictione partis appellatæ poteſt iudex Delationem revocare, & reaſſumere, ibid.

Delationem iniuſtam non poteſt iudex revocare, non interveniente contradictione aut appellatione partis appellatæ, cui nocet delatio, nec tunc poteſt reaſſumere iuriſdictionem, p.489.490 n.54.& 56

A revocatione iniuſtæ Delationis non præcedente contradictione partis appellatæ, poterit idem appellans iterum appellare, ibid.n.55

Judex qui detulit appellationi ab interlocutoria, poterit de conſenſu partium Delationem revocare, ibid.n.57

Et etiam de ſolo conſenſu partis appellantis à Delatione, ibid.n.58

Delationem appellationis factam per Vicarium de cauſa cognoſcentem, non poteſt Epiſcopus revocare, & de ratione, p.490.n.61

Duobus judicibus procedentibus alio non deferente, alio deferenta, poterit iſte, anteaquam ilie daferat, iterum ſuam Delationem revocare, ibid.n.62

Uno judice delegato Deferente, altero non, an ille poſſit pœnitere, ibid.n.63

Et an uno judice delegato perſiſtente in ſua voluntate Delatinnis, poſſit non deferens in cauſa procedere, remiſſivè, ibid.n.64

Et quid quando unus ſine altero juxta formam reſcripti procedere poteſt, ibid.

Delatio non legitimè facta non abdicat à deferente juriſdictionem, imò unus judex poteſt pœnitere ante delationem alterius, ibid.n.65

Delegatio, Delegatus.

Delegare poteſt Princeps cauſas meri, & mixti imperii, p.172.n.13

Delegatio in civilibus an poſſit teſtem vacillantem torquere, ibid.n.31

Et an tunc illum capere poſſit, ibid.n.32.& 33

Delegatus poſtquam detulit appellationi à cenſuris, non poteſt procedere ad denuntiationem, nec fructuum privationem ſeu declarationem, vel poſtquam ſuperiur appellationem admiſit, p.197.n.69

Delegabile eſt quidquid eſt cognoſcibile jure canonico, p.201.n.119

Delegata & ordinaria poteſtate poteſt quis ſimul uti, 284.n132

Delegatus ſuper gravamine incidente in prima inſtantia tantùm, an poſſit ſe intromittere in negotio principali, quomodolibet gravamen declaret, p.322. num.10

Delegatus quando poſſit de cauſa principali ſe intromittere, p.323.n.12

Delegans meram habet facultatem revocandi juriſdictionem delegatam, p.46n.n.52

Delegatus non poteſt poteſt delationem ulteriùs in cauſa ſe intromittere ante remiſſionem, p 489 n.44

Delegatus non poteſt revocare interlocutoriam, qua ſe incompetentem declaravit, quod intellige ſuo motu proprio, ibid.n.48

Delegata cauſa quæ ad juriſdictionem mandantia non ſpectat, omnia ſunt irrita & appellatione non egent, p.543 n 32

Delegatus ſuper noviter attentatis caret juriſdictione, niſi ſuper executione intra annum, p.667.n.121

Delegatus ſi facta ſuæ ſententiæ executione condemnatus ſtatim rem ulteriùs occupet, poteſt ſuam ſententiam iterum exequi, p 668.n.229

Delictum.

Delictum enorme in clerico quale dicatur, pag.182. n.159

Delicti punitio ubi non recipit dilationem, permittitur & poſtea ſcribere, p.466.n.32

Delictum manifeſtum non tollit appellationem, p.408. num.63

Delinquens.

Accelerari pœnam & Delinquentem ſtatim puniri, ubi publicè intereſt, appellatio non ſuſpendit, pag.465. 466.n.31

Delinquens in flagranti delicto. & notorio. æquiparantur à jure, & ex abrupto, & juris ordine omiſſo proceditur in utroque, p.468.n.65

Materia Delinquentis reperti in flagranti, remiſſivè, ibid.n.66

Demolitio.

Demolitiones ædificii conſtructi poſt nuntiationem novi operis, ſententia an admittat appellationem, p.229.n.31

A Demolitionis ſententia ædificii confecti poſt nuntiationem appellatio eſt prohibita duntaxat, non tamen generaliter in omni materia nuntiationis novi operis, p.230.n 48

Et tunc in odium ipſius, qui judicem contempſit, ibid. num.49

Demolitionis operis attentati ſententia non recipit appellationem, p.263.n.6

Denegatio.

A Denegatione tacita vel expreſſa appellare licet, p.145 n.160

A Denegatione copiæ proceſſus publicati legitimè appellatur, ibid.n.161.

Denominatio.

Denominatio ſemper fit à potentiori, pagina 402. numero 126

Denuntiatio.

Denuntiatio eſt acceſſoria, & conſecutiva ad excommunicationem, & ſic fieri potuit appellatione pendente, p.194.n.13

Denuntiationis praxis, & affigendi latrones, & zedulones Romanæ Curiæ remiſſivè, n.15

Denuntiationem, per quam excommunicatus appellans plus ligetur. prout aggravatio, & reaggravatio, facere judex requirit, ibid.n. 16.& 17

Depoſitarius, Depoſitum.

A Depoſito facto per judicem appellationi non deferens an via fiat, p.318.n.52

Depoſitum, & ſequeſtrum idem & promiſcuè uſurpantur in jure, ibid.n.53

Depoſitarius munus ſuſcepti ſequeſtri non poteſt deponere, niſi juſſu judicis, aut alia juſta cauſa ſuperveniente, p.319.n.69

Contra Depoſitarium aut ſequeſtrum agitur actione ad exhibendum, p.319.n 78

Depoſitum confeſſatum an rejiciat appellationem, ſicut depoſitum verum, p.319.320.n.81.& ſeq.

Depoſitum confeſſatum inter eaſdem partes vim depoſiti retinet privilegium, p.320.n 82

Depoſitarius ſeu ſequeſter poteſt appellare, ubi depoſitarius ipſe non apparet, ibid.n.83

Depoſitarius condemnati etiam non nominatus in executorialibus poteſt directo exequi & compelli, ibid. num 91

Depoſitarius ſeu ſequeſter compulſus à judice, ut alteri tertio reſtituat ſequeſtrum, an teneatur appellare, p.320.321.n.94

Depoſito ſubrogato loco alterius contractus poſſunt opponi omnes exceptiones, quæ poterant opponi priori contractui, p.337.n.34

Depoſitarius cogitur captis pignoribus, & per carcerem depoſitum reddere, p.537.n.51

Depoſitarius de mandato judicis, reddens depoſitum an liberetur, & quid ſi alteri etiam non citato cujus intereſt, quas diligentias tenetur facere depoſitarius, & an teneatur appellare, p.560.n.153

Deſertio, Deſertor.

Deſertio appellationis ab actu extrajudiciali non præcludit viam querelæ, p.129.n.32

Deſertio tollit appellationem etiam in actibus extrajudicialibus & aliis, quæ non tranſeunt in rem judicatam, p.475.n.13

Deſerens appellationem ab actu extrajudiciali, auditur per viam querelæ & recurſus, non tamen appellationis, ibid.n.14

Deſerta ut declaretur appellatio, debet præcedere cauſæ cognitio, p.491.n.73

Deſertio cauſata ex non interpoſita appellatione, non eget declaratione expreſſa, ibid. n.80

Appellationi à Deſertionis ſententia deferendum eſſe, qui teneant, ibid.n.85

A Deſertionis ſententia appellationi non eſſe deferendum, qui teneant, ibid.n.86

Salgado de protect. Reg.

Deſertor appellationis non auditur ampliùs appellans, p.492.n.96

De pluribus difficultatibus materiam Deſertionis concernentibus, ibid.n.103.ubi remiſſivè.

Determinatio.

Determinatio una reſpiciens plura determinabilia pariformiter tunc determinat, ſi in omnibus eadem ſit ratio determinandi, p.77.n.40

Determinatio una reſpiciens plura determinabilia, illà debet pariformiter determinare, p.307.n.22

Determinatio una reſpiciens plura determinabilia, debet pariformiter determinare, p.367.n.24

Deſtinatio.

Deſtinatio non eſt quid diverſum ab ipſa re, pag.613. n.206

Devolutio.

Devolutio ad ſuperiorem fit cum omnibus qualitatibus & requiſitis in prima proviſione; ac ſi fieret ab inferiori. p.438 n.3

Devolutivo jure facta proviſione non citatis quorum intereſt ſenatus aditus per viam violentiæ dare ſolet tertium genus, ſcilicet, *oyendo de nuevo y reponiendo lo hecho no haze fuerça*, &c. p.440.n.34

Devolutivo jure facta Proviſio etiam beneficiorum ſimplicium judicialiter (ut requiritur) appellationi emiſſæ non deferens vim non facit, ibid.n.35

Devolvitur Proviſio ad ordinarium appellatione remota, ob controverſiam intra patronos non finitam intra terminum datum ad præſentandum, ibid.n.36

Devolvitur Proviſio ad ordinarium non præſentante patrono idoneam perſonam intra terminum appellatione remota, ita tamen ut patrono in poſterum nullum paret præjudicium, ibid.n.37

Devolutio introducta fuit ob negligentiam providentis, p.419.n 25

Privilegii cauſa durante durat ipſum privilegium, & ejus effectus, ibid.n.26

De Devolutione omnia ferè jura tractantia præ oculis habent maximum damnum & periculum Eccleſiarum & animarum, cauſatum ex diutina proviſione, p.441.n.45

Devolutivo jure facta proviſio non parat perpetuum præjudicium patronis, aut electoribus, &c. ſed pro illa tantùm vice, ibid.n.48

Devolutio ſi revera non eſt cauſata: nec de ea conſtat ex actorum inſpectione appellationi emiſſæ deferendum eſſe, decernit Senatus, ibid.n.49

Devolutione revera non cauſata proviſio eſt nulla ipſo jure ex defectu poteſtatis, ibid.n.50

Devolutione non cauſata facta proviſio per ſuperiorem non convaleſcit, etiamſi poſtea cauſari contigerit ob negligentiam inferioris. ibid.n.51

Devolutionem, qua fundatur quis, ſufficienter probare tenetur, p.442.n.59

Devolutio ut locum habeat omnium patronorum, aut electorum ſcientia requiritur, imò jus ſcientium vacationem conſervatur per ignorantes, ut excludatur devolutio, ibid.n.64

Devolutio ut cauſetur ex negligentia ſufficit ſcientia præſumpta, determinanda à judice, ibid.n.65

Devolutio debet fieri cum cauſæ cognitione, & citatione quorum intereſt. ibid n.66

Devolutio non fit ad Epiſcopum ob litem inter ipſum & patronos motam, & non finitam, ibid.n.67

Devolvitur beneficium Epiſcopo lite mota inter patronos diſcordantes, nec ſit finita intra terminum præfixum ad præſentandum. ibid.n.70

Devoluto jure facta collatio ob litem non finitam intelligitur ſalvo jure poſtea evincenti iuſpatronatus, ibid.n.71. ob litem non finitam.

Devoluto jure proviſum poteſt evincens iuſpatronatus repræſentare juris ſui conſervandi cauſa, ibid.n.72

Devolutio in beneficio juriſpatronatus quando & quibus caſibus locum habeat remiſſivè, ibid.n.73

Devolutio non cauſatur durante lite ſuper jure conferendi, aut eligandi ultra tempus à jure præfixum, ib. num.74

Devolutio cauſatur, quando patronus ſive Eccleſiaſticus, ſive ſecularis præſentat indignum, inhabilem, aut incapacem, p.443.n.78

Devolutio cauſatur generaliter collatione, aut electione incapacis, aut aliàs indigni, ibid.n.79

Devolutio ob lapſum terminum fit ad ſuperiorem gradatim, ibid.n 81

Devolutio in electionibus ad quos fiat, & quemadmodum, remiſſivè, ibid.n.82

Devolutio quemadmodum, & quibus caſibus fiat de capitulo ad Epiſcopum, & de Epiſcopo ad capitulum, remiſſivè, ibid.n.83

Devolutivo jure facta proviſio Parochialis an formam examinis per concurſum requirat ibid.n.84

Devolutio quando contingat Magiſtralis aut Doctoralis ad Epiſcopum ob lapſum temporis dati Capitulo ad eligendum, ſervari an debeat in ejus proviſione forma concurſus & examinis, ibid.n.86. reſolvitur affirmativè, n.ſeqq. contra Nicol Garc.

Devolutio beneficii fit cum omnibus qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio, p.443.n.86

Devolutio fit ad ſuperiorem cum eiſdem qualitatibus, quibus inferior providere tenebatur, ibid.n.87

Superior ad quem beneficium Devolvitur, debet illud providere habenti qualitates à fundatore requiſitas, ibid.n.88

Devoluta Parochialis proviſione debet ſuperior adhibere concurſum, ut determinavit congregatio Concilii, ibid. n 89

Devolutivo jure facta proviſio Parochialis juriſpatronatus laici ſervatur forma concurſus, licèt aliàs non requiratur, quando providetur ad præſentationem patroni, & de ratione, ibid.n.90

Deus.

Deus Principem præfecit, ut homines malos compeſcat. & bonos tueatur ab oppreſſis, p.10.n.45

Dei potentiam curare regna oriri, & mutare, Regeſque rejicere, alióſque creare, & vocare, ut ab aliorum tyrannide, & oppreſſione populum tueantur, ſacræ paginæ teſtimonio probatur, p.11.n.46

Deus in univerſo duos conſtituit Vicarios, ut in tranquillitate & pace reſpublica gubernetur, ibid.n.52

Deus optimus maximus contra Adam ſtatim executoriam ſententiam miſit, p.495.n.4

Dictio.

Dictio, *ſi*, in diſpoſitione oppoſita, illam reddit conditionalem qua deficiente non verificatur diſpoſitio, p.95.31

Dictio omne, vulgò *todo*, univerſalis eſt, & cuncta comprehendens, p.156.n.237

Et continet in ſe univerſalem ſignificationem, ib.n.238

Dictio *niſi* poſita in ſententia illam reddit conditionalem, p.194.n.11

Dictio (celeriter) & alia quæ celeritatem deſiderant, tollunt appellationem, p.236.n.125

Dictio (Controverſia) verificatur in extrajudicialibus, p.240.n.10

Dictio (nulla) negativa univerſalis omnia excludit, p.256.n.83

Dictio (quicumque) eſt apta comprehendere caſus omnes etiam expreſſis majores, p.256.n.85

Dictio (quoquo modo) includit ea, quæ aliàs non comprehenderentur, ibid.n.87

Dictio (judicium) quam habeat ſignificationem, p.275. num.43

Dictio (conſtiterit) poterit ſui natura ad extraiudicialem cognitionem, p.283.n.124

Dictio (ſummariè) ad judicialem refertur, p.283.n.214.
Dictio (nulla) eſt diſtributiva pertinens ad plura, nec poteſt de uno tantùm prædicari, p.289.n.175
Dictio (illico, quàm celerrimè) non admittit exceptionem requirentem altiorem indaginem, p.319.0.76
Dictioni (illico) attribuitur executionis ſignificatio, ibid.n 79
Dictio (omnibus modis) importat ipſo jure, ibid.0.80
Dictiones (ſtatim, illico, moa) excludunt appellationem, p380.0.44
Dictiones, (moa, ſtatim, illico) & ſimilia, nullam dilationem admittunt, & intelliguntur ſine temporis intervallo, ibid. n.46
Dictiones (ſtatim, moa, illico) & ſimilis, important ſummariam cognitionem, & noo requirunt ſententiam, ibid n.47
Dictiones (ſtatim, illico, & ſimilia) intelliguntur cum temparamento ratione ſubjectæ materiæ, p.381,n.48.
Dictiones (moa, ſtatim & ſimilia) effectu non indigent ſententia tranſlata in rem judicatam, ibid. n.50
Dictio (præmiſſa) eſt repetitiva omnium præcedeotium, ibid. n 62
Dictio (ſupradictis) reſtringit diſpoſitionem ad ſuperiora, proinde ac ſi ſpecialiter eſſent repetita, p.382. num.63
Dictio (hujuſmodi) præcedentis repetit cum omnibus ſuis qualitatibus. ibid.n.64
Dictiones (juxta, ſecundùm,) & ſimiles, in gratis, ſeu privilegio ſtant cauſativè, in juſtitiæ reſcripto autem conditionaliter, p.499.0.55
Dictio (maximè) oihil operatur circa non expreſſa in ſententia, ibid.n.5
Dictio (priùs) ſignificat præcedentiam,& dat ordinem & formam, cujus omiſſio vitiat actum, p.647.n.28
Dictiones (quatenus, donec, quandiu, dum, quoad, uſquequo) & ſimiles, ſignificant limitationem temporis & ſuſpendunt ſeotentiam, ibid.n. 39.& n.41
Dictiooes (quatenus, donec, quoad, &c.) ſi imponantur ad inchoatiooem alicujus beneficii, important conditionem, ibid. n.40
Dictio (dummodo) quando apponitur in ſententia ei, quod venit implendum, ante perfectionem actus importat conditionem, ibid.n.42
Dictio (quatenus) aliquando idem ſignificat qood (dummodo,) p.648.n.43

Dictum.

Dicto alicujus obi ſit ſtandum ex quacumque diſpoſitione, intelligitur jurato, non aliter, p.459.n.42
Dicto alicujus promittens ſtare, intelligitur jurato, non aliter, ibid.n.43

Diëta.

Diëta quid ſit, & à quo incipiat loco,& uſque ad quam finiatur, & quid ſit ſtadium, remiſſivè, p.89.n.43

Dignitas.

Dignitas, & tribunal, cùm juriſdictio cohæret, potiùs attendi debet, quàm perſooa adminiſtratoris, p.97. oum.62
Dignitas eſt immortalis, & licèt Summus Pontifex moriatur; oon tamen Sum.Pontificatus, p.47.n.4

Diffinitiva.

A Diffinitiva prohibita appellatio, ſive quoad onum tantùm, ſive quoad utrumque effectum ſimul, an prohibita intelligatur ab interlocutoria, p.103.n.1
A Diffinitiva licèt prohibita ſit appellatio, admittitur tamen ab inordinato proceſſu, p.204.n.13
A Diffinitiva prohibita appellatio quoad utrumque effectum cenſetur permiſſa à qualibet interlocutoria incidenti, p.109.0.80

Dilatio.

Dilationes duæ provenientes ex eodem foote diverſis cauſis ad iovicem, non confuoduotur, ſed ſucceſſivè utraque operatur, p.125.n 64
Quod dilationem non patitur, non ſuſpenditur per appellationem, p.139 n.16
Secunda Dilatio in ſummariis non datur, nec ſine cauſæ cognitione, aliàs nulla legitimè appellatur p.146. 0.121
Dilationem non petenti judex dare ooo tenetur, ibid. n.126
Dilatione minùs brevi conceſſa noo datur oullitatis, ſed appellationis remedium, cùm dilatio noo ſit ordinis ſubſtantialis judicii, ibid.n.128
Dilatio, & mora à judice quando debitori dari poſſit, p.177.0108
A Dilatione brevi appellatur regulariter, p.196. numero 238
Dilationem non recipiunt cauſæ aliquæ, quæ generaliter non admittunt appellationem, p.339,n.70
Dilatio decem dierum in via executiva debitori aſſignata, ut intra illam ſuas probet exceptiones, cùm ſit io favorem actoris limitata, poteſt eo deſiderante prorogari, p.338.n.13
Dilationem ubi res non recipit, appellationi non eſt deferendum, p.441.n.44
Dilationes duæ quando procedunt non ex eodem fonte, ſed diverſis reſpectibus, una alteram non confundit, ſed utraque ſucceſſivè operatur, p.520.n.136

Diſcordia.

Diſcordiam ortam inter judices duos ſuper juriſdictione, ſi ſuperior vel arbitri electi componant, & decernant, à tali pronuntiatione non appellatur, p.150. n.178
Aliud tamen in arbitris ſuper recuſatione declarantibus, dicendum eſt, ibid. remiſſivè, n.178

Diſpenſatio.

Diſpenſationes matrimoniales commiſſæ ordinario juxta earum clauſulam, extrajudicialem informationem appetunt, p.272.n.14
Diſpenſatio eſt odioſa & reſtringenda, p.623,0 97
Diſpenſatio extenditur ad cooncxa non expreſſa, ibid num.98

Diſpoſitio.

Diſpoſitio eſt interpretanda, ut quodlibet verbum aliquid operetur, ne videatur fruſtra appoſitam, p.124. num 7
Diſpoſitio licèt intelligatur de primo actu, non tamen de oullo. & inutiliter geſto, quia iterum utiliter geri poteſt, p.128 0.52
Diſpoſitio licet intelligatur de primo actu, ſi ex eo non ſatisfit intentioni diſponentis, alius fiat, ut ex integro ſatisfiat, ibid.n.23
Diſpoſitio pro certa cauſa (prout violentiæ repulſio) durat durante cauſa, p.129 .n.23
Diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibos, quæ propter ſuperveoientiam novæ cauſæ alteratur, p.130 n.45
Diſpoſitio Concil. Trid. cap.20. procedit io interlocutoria lata tam à judice ordinario, quàm à delegato, & tam io prima quàm in ſecunda inſtantia, pag.138. oum.6
Omnis Diſpoſitio per quam redactum eſt ad jus commune, favorabilis eſt & amplianda, ibid.n.6
Diſpoſitio adjecta verbo vel participio, debet intelligi ſecundum tempus verbi, ſeu participii, p.156.n.241
Diſpoſitio una reſpiciens plures perſonas ex diverſis capitibus favorabilis, & odioſa, extenditur, & reſtringitur juxta ſuum caput, p.218.n.77
Diſpoſitio continens favorem & odium, tota judicatur favorabilis, p.160.n.32
Diſpoſitio non verificatur niſi priùs verificetur qualitas, ſuper qua fundatur, p.261.n.35
Diſpoſitio noo verificatur niſi verificetur ſuppoſitio, p.319.n.73
Diſpoſitio ſupponens non per relationem, diſponit etiam in ſuppoſito, ibid.n.74

Diſpoſitio excludens omnes nullitates non intelligitur excluſa nullitas ootoria, quæ patet ex actis, p.393. num.5
Diſpoſitio loquens de actu, intelligitur de valido, non de nullo, p.393 n.10.& n.12
Diſpoſitio nulla caret executione, nomine & effectu, atque pro non facta reputatur, p.394.n.12
Omnia Diſpoſitio de mundo loquens de actu, de valido intelligenda eſt. p.407.n.1.7
Diſpoſitio c.p 2. ut lite pendente lib. 6. habet locum in beneficiis juris patronatus, ita ut ſuper eodem jure pendente lite, patronus præſentare non poteſt p.405.n.165
Diſpoſitio omnis facta cum aliquo præſuppoſito, ipſo non verificato, corruit penitus diſpoſitio, pag.420. num.51
Realia an ſit Diſpoſitio, vel perſonalis, tenor inſpiciendus eſt, ibid.n.58
Diſpoſitio faciens mentionem ſucceſſorum ex utraque parte eſt realia, non perſonalis, ibid.n.59
Opponi non poteſt aliquid, etiam per viam replicationis contra Diſpoſitionem continentem clauſulam (ſublata,) p 421.n.81
Diſpoſitio ſecunda non obeſt priori niſi faciat mentionem clauſulæ derogatoriæ, & etiam clauſulæ derogatoriarum, p 422.n.91
Diſpoſitio generalis non intelligitur dumtax r de prima perſona, quoties per illam non eſt ſatisfactum intentioni diſponentis, ſed iterum per aliam perſonam debet ſatisfieri, p.440.n.29
Diſpoſitio mandans aliquid exequi intelligitur appellatione non obſtante quamvis id non exprimat, ibid. num.40
Quando unum diſponitur, & alterum ſupponitur, non poteſt verificari Diſpoſitio, niſi priùs verificetur ſuppoſitio. p 441 n.52
Diſpoſitio de intruſo loquens procedit in accipiente poſſeſſionem ex executorialibus non ſervatis ſervandis, p.500.n.77
Diſpoſitionem nullam ultrà egredi, quàm quòd tenor patiatur, p.515.n.48
Tenori diſpoſitionis ſemper inhærendum, numquam tamen recedendum, ibid. n.49
Plurium jurium verba recenſentur in variis Diſpoſitionibus earum tenorem attendendum, mandantium, ibid.
A verbis cujuſlibet Diſpoſitionis non eſt recedendum etiamſi natura rei aliud ſuadeat, cùm verba ſint clara, ibid.n.50
Diſpoſitio ſimplex inducens vacationem & incapacitatem beneficii non ob pœnam, extenditur ad penſionem quæ loco beneficii habeatur, p.602.n.54
Diſpoſitio quælibet loquendo de fructibus reſtituendis intelligitur deducta expenſis, p.612.n.82
Quod etiam procedit in poſſeſſore malæ fidei, ibidem, num.83
Diſpoſitio quantumcumque ſtricta loquens de re principali, extenditur ad connexa & appendices, p.613. num.92
Diſpoſitio etiam legalis à conſuetudine recipit interpretationem, cum qua judicis poteſtas ſe conformare præſumitur, p.640.n.83

Diſtributio.

Diſtributiones quotidianæ perſonaliter intereſſentibus dumtaxat præſtantur, p 604.n.78
Diſtributiones quando condemnatus tenetur reſtituere, intelligitur illas tantùm quas ob reſidentiam ſuas fecit, non tamen quæ ob ejus abſentiam aliis accrevere, p.605.n.88
Niſi per collitigantem ſibi fuiſſet facta proteſtatio ut reſideas, vel dimittat, quia tunc ad omnes tenebitur, num.89
Et quæ requiſita ſint neceſſaria ad hanc proteſtationem, p.605.n.90
Diſtributiones quotidianas tenetur poſſeſſor reſtituere, quando agitur ex brevi Camerali, quia beneficium eſt reſervatum, ibid.n.93
Diſtributiones quotidianas tenetur præſtare attentans lite pendente condemnatus ad fructuum reſtitutionem ibid.n.92
Diſtributiones quotidianæ veniunt appellatione fructuum beneficii, p 619.n.39

Diſtrictus.

In uno diſtrictu exiſtens ſi emiſſa ſagitta occidat exiſtentem in alio territorio, ab utroque judice poteſt puniri, p.254.n.63

Doctor.

Doctori aſſerenti conſuetudinem, credendum eſt, p.8. num.17
Doctori aſſerenti conſuetudinem ſtare credendum eſt, n.179. maximè cùm nullus doctor contrarium affirmans inveniatur, p.28.n.180
Doctores Regiæ cognitionis per viam violentiæ terminos confundentes, & abutentes conteruntur, p.46.n.325
Doctores quandoque nonnulli hanc cognitionem extrajudicialem vocant juriſdictionem, nonnulli quandoque Principem habere præſcriptam juriſdictionem contra Eccleſiaſticos cognoſcendi per viam violentiæ, qui reprehenduntur ab Authore, pagina 47.numero 326
Doctores tractantes de recurſu per viam violentiæ ferè omnes de fama privilegii teſtantur, p.48.n.344
Doctores qui tenuere appellationem eſſe prohibitam in poſſeſſoriis quoad utrumque effectum, referuntur, p.450.n 64
Opinio Doctorum, cui conſuetudo adhæret, præferenda eſt. ibid.

Dominium, Dominus.

Dominis temporalibus, puta, Ducibus & Marchionibus ſuperiorem recognoſcentibus poteſtas tollendæ violentiæ non poteſt competere, & de ratione, p.56. num.33
Debet tamen Dominus expreſsè intra terminum ad appellandum appellationem interponere à die latæ ſententiæ, & non notitiæ connumerandum, p.112. n.103
Dominium licet ſit amiſſum & publicatum ipſo jure, non tamen poſſeſſio, quæ eſt facti, p.379.n.14
Ex ſigno & marcha arguitur Dominium ejus, cujus eſt marcha, p.434.n.172
Domino rei condemnato poterit fieri executio executorialium contra depoſitarium, commodatarium, & ſimilem ejus nomine detinentem, p.576.n.112
Dominus directus an ſit legitimus contradictor ſententiæ latæ contra emphyteutam vel ejus vaſſallum, p.577.n.130
Dominium rei ubi in alium transfertur, ipſo jure intelligitur cum fructibus pendentibus, p.527 n.152
Dominii translatio non conſideratur quæ momento durat, p.669.n.241

Donatio.

Donatione in ſtipulationem deducta, & virtute ſtipulationis condemnatus donator non amittit privilegium illi competens, ne conveniatur ultra quàm facere poteſt, ibid.p.336.ibid.

Dos.

Dos data filiæ ultra taxam legis regiæ revocatur cum fructibus, p.663.n.155

E

Eccleſia.

Eccleſia, & Eccleſiaſtici arma non exercent, & ideo indigent defenſione, & protectione, pag.14. num.72

Eccleſia

Eccleſia Romana eſt refugium omnium oppreſsorum, p.17,n.81

Ab Eccleſia extrahens delinquentes publicè excommunicatur, & omnia reſtituere tenetur, & vim facere declarat Senatus, p.178.n.114

Ab Eccleſia plures particulari ratione extrahi, & capi poſsunt, ibid.n.116.remiſſivè.

Eccleſia Cathedralis exercet Sacramenta omnia, & pro eiſdem quilibet poteſt accedere abſque licentia, ſeu injuria ſui Parochi, p.143.n.66

Eccleſiæ intereſt, plures adeſse oppoſitores, pag.297. n.272

Eccleſiæ favor aut cultus divinus ſuſpendunt appellationis effectum, quæ non cauſant attentatum, p.309. num.42

Eccleſia diruta & collapſa debet reparari & reædificari ex redditibus ſuæ fabricæ, p.366.n.1

In reparatione Eccleſiæ & quis ad eam teneatur contribuere, attenditur primitus conſuetudo, & obſervantia, p.366.n 13

Eccleſiæ non Parochiales ubi collapſæ ſint, & deficiat, qui contribuat, an & quando radicitus erunt deſtruendæ, p.367 n.20

Eccleſia ſimplex diruta (deficiente fabrica) ſeu beneficiato, aut his adhuc non ſufficientibus, an petenda ſit eleemoſyna in populo & inter vicos circumvicinos, maximè ſi Eccleſia maximæ ſit devotionis, ib. num.21

Eccleſia ſimplex diruta omni deſtituta remedio ad refectionem, quomodo cum omnibus oneribus, & emolumentis ſit ad matricem transferenda, ibidem num.26

Et quid & quando Eccleſia Parochialis collapſa eſt, & non ſit unde reparetur, ad quam Eccleſiam ſit transferenda, eum quibus qualitatibus, & conditionibus juxta Concil. Trid.& Congreg.Cardinal. ibid.n.27. & quando ipſa Eccleſia eſt profananda, & de aliis, Vide ibid.

Matrix Eccleſia, ad quam ſimplex diruta erit facienda translatio, dicitur Eccleſia Parochialis, pagina 368. num.28

Matrix Eccleſia,ot Parochialis transferatur, erit Eccleſia Cathedralis, ibid.

De tranſlationis Eccleſiæ dirutæ materia, qui videndi ſunt, ibid.n 29

Tranſlatio hæc an ſit unio, vel Eccleſia diſtincta, & an ordinarius ita profanatæ Eccleſiæ lapides, & trabes poſſit vendere, & quæ ex his ædificia conſtrui poſſint, & de aliis vide remiſſivè, ibid.n.30

Reædificans, vel reparans Eccleſiam dirutam an acquirat jus patro. & an illud acquirens ex conſtructione ſi funditus diruta ſit, illud amittit, & quid quando ſimul dotavit, p.366.n.46.remiſſivè.

Conſtruens Eccleſiam an in reparatione & reædificatione ſit aliis præferendus, ibid.n.47.remiſſivè.

Capella, vel Eccleſia conſtruenda ex præcepto teſtatoris intra quod tempus ſit ædificanda, ibid.num.48. remiſſivè.

Eccleſia ſi reperiatur ſcripta in Cataſtro Epiſcopi inter Eccleſias collegiatas, nihilominus collegiata non dicitur, p.433.n.161

Signa quibus Eccleſia probatur aut præſumitur conſiſtorialis, remiſſivè, ibid.n.262

Eccleſia, quæ habet arma Regia, vel alia ſimilia ſigna regalia demonſtrantia fuiſſe vel eſſe monaſterium virorum, attendenda eſt ad novam recuperationem, p.434.n.169

Eccleſia nunc Parochialis, ſi appareat aliquando fuiſſe monaſterium virorum & conſiſtorialem, recuperatur jus patronatus Regium, p.436 n 318

Eccleſiaſticus.

Eccleſiaſticæ perſonæ & res in tuto eſſe non poſſunt, niſi eas regia, & ſacerdotalis regat poteſtas, pag.14. num.71

Eccleſiaſticos non recurri ad Principes ſeculares, cùm in jure dicitur intelligendum eſt, ubi non patiuntur violentiam, ſecus oppreſſi, p.59.n.252

Eccleſiaſticæ perſonæ poſſunt ad Regem recurrere pro extrajudiciali defenſione à violentiis judicis Eccleſiaſtici, & ibi querimoniam proponere, multa jura canonica ſuadent, p.57.n.49

Eccleſiaſticus judex ultra ambitum Eccleſiæ & pertinentia ad ſpiritualia,nullum cenſetur habere territorium, p.600.n.101

Edictum.

Edicta omnino & neceſſariò præcedere debent proviſionem beneficii ſive ſimplicis, ſive curati, quod ſit juris patronatus, aliàs erit nulla, pag 406.num 179. aliud eſt in beneficiis merè collativis, ibid. & num. ſeq.

Edicta debent continere terminum competentem & peremptorium, ibid.n.180

Edictum non ſufficit, ſed debent ſpecialiter & nominatim citari patrini, qui ſunt certi & cogniti,aliàs proviſio erit nulla, ibid.n.181

Edictorum omiſſio in proviſione Parochiali an vitiet concurſum,& qui affirmativam indiſtinctè tenuerint, p.397.n.49

Edictorum omiſſio regulariter proviſionem beneficii non vitiat. niſi tantùm ubi concilium provinciale id ſtatuit, ibid.n.50

Edictorum appoſitio emiſſa in beneficio juris patronatus licèt vitietur, non tamen vitiat præſentationem, p.406 n.183

Edictum non prorogatur, licet ex oppoſitoribus unus ſolus compareat examini, cui illi unico facienda erit collatio, niſi cæteri legitimo impedimento detineri, ſe excuſent. p.296.n.251

Et quid in proviſione Doctoralium diſponat Concilium Compoſtellanum, ibid.n.252

Edictum in proviſione beneficii juris patronatus indiſtinctè an ſit neceſſarium, p.397.n.52

Edictum ad Parochialem proponendum eſt cum termino decem dierum,nec ultra alios decem dies prorogari poteſt, ibid.n.53

Edictum appoſitum cum minori termino decem dierum vitiat proviſionem, ibid.n.59

Effectus.

Effectus quando non ſolùm prohibitus,ſed & ipſe actus, non ſufficit effectum conferre in tempus permiſſum, p.280.n.93

Effectus nullitatis deductæ per viam appellationis p.526.n.241

Electio.

Electio expreſſa judicis aſſumpturi partes judicis, non poteſt variare, & redire ad extrajudicialem cognitionem, p.181.n.105

Electiones Magiſtralium & Doctoralium quam formam requirant ex Bulla Sixti IV. & Leonis X. & de variis dubiis, remiſſivè, p.194 n.2 8

Electione & concurſu Rectoris facta per ordinarium differentem poſſeſſionem aliqua juſta cauſa, ſi ſuperior de appellatione cognoſcens interim revocato concurſu, & electione, poteſt ſuam ſententiam executioni mandare, & aliquem in poſſeſſionem mittere vacantem, non obſtante appellatione, p.360. num.32

Ab Electione & nominatione muneris nulliter & non ſervata debita forma celebrata, nec eſt neceſſe appellare, nec executioni mandanda erit, pag 386. num.19

Electio ad munus publicum facta de incapace ſuſpenditur per appellationem & contradictionem, poſſeſſioniſque traditio interim nulla eſt, ibid.n.19

Electio ad munera publica quibus pertinet, & quis ad eam ſit citandus, & an per electionem indigni privetur eligens pro illa vice, p.387.num.20. remiſſivè.

Electio ad officium publicum authoritate, privatum verò utilitate, ut eſt tutela, & cura, ſi intra quinquaginta dies legitimas excuſationis probatas judex non admittat, permittitur appellare, non ſecus, ibid. num.24

Gotorum tempore Electio Epiſcoporum pertinebat ipſi Regi Hiſpano, p.431.n.227

Electio devolvit ordinario ob electionem factam per electores ultra tempus jure præfixum, & illa confirmatur appellatione remota, p.340.n.18

Electione parochialis facta per Epiſcopum non ſervata forma Concilii, condemnatio fit fructuum, p.605. num.85

Elector.

Electori oppoſita exceptio excluſiva ſuffragil, ſi probatio præ manibus non habeatur, poteſt, ne tempus labatur, rejici cum clauſula præſervativa, pag.294. n.226

Electus.

Electus & nominatus ad officium ſeu munus publicum utilitate & authoritate, ſi habens excuſationem intra terminum ad appellandum ea oppoſita, non provocet; videtur electioni conſentire, & ampliùs non auditur appellans, p.386.n.17

Electus ad officium pro hoc anno contra electionem mota lite durante, putà tertia parte anni, obtinuit executoriales, an executor poterit illi exequi pro toto anno aliud tempus ſubrogando loco temporis tranſacti, p.632.n.54

Electus ad officium uti impeditus, injuſtè, habet recurſum ad intereſſe, ibid.n.55

Emphyteuta.

Emphyteuta ob non ſolutionem tunc cadit in commiſſum domino volente, & declarante, pag.402. n.136

Emphyteutæ, uſufructuarii, & ſimiles, poſſident naturaliter, quia ſubira tenentur judicem, ſi agatur jure ad illos ſpectante, p.577.& 578.n.133

Emphyteuticæ rei tertius poſſeſſor directò conveniri poteſt pro canonis præſtatione, p.385.n.217

Ob damnum tangens rem ipſam Emphyteuta illam amittit, ſecus ſi tangat fructus, p.613.n.206

Epiſcopus.

Epiſcopus viſitans religioſos in defectum ſuperioris juxta Trid. obſervat eorum Inſtituta, prout ſuperior, p.87.n.29

Epiſcopus debet adimplere mandatum factum prædeceſſori ſub nomine dignitatis, p.99.n.87

Et idem in executore, ibid.n 88

Ab Epiſcopo excommunicante judicem laicum nolentem præſtare ſuum auxilium injuſtè petitum, denegantéque cenſurarum abſolutionem, licet appellare, & adire Senatum per viam violentiæ, pag.116. num.36

Epiſcopus cum omnibus Parochis concurrit, habétque curæ animarum exercitium, p.243.n.67

Epiſcopus ſolus an ſimul cum Capitulo poſſit cognoſcere de exceptionibus oppoſitis perſonis eligendorum, vel electorum ad Magiſtrales, vel Doctorales, p.294.n.229

Ab Epiſcopo aſſiſtente electioni ut Canonico ad eundem appellatur, ſi verò ut Epiſcopo & Prælato, ad ejus ſuperiorem appellandum erit, ibid.n.232

Epiſcopus in electionibus Doctoralium, *&c.* aſſiſtit ut Prælatus, non ut Canonicus, ibid.n.237

Epiſcopo aſſerenti in aliquo caſu ſe procedere per viſitationem, ſtatur quoad appellationis receptionem, p.312.n.68

Epiſcopus Vicarium, Caſtellanus caſtelli ſui ſubſtitutum, judex ſuum locumtenentem quando poſſit libere amovere cum cauſa, vel abſque illa, vel quando non revocare juravit, p.386.n.12. remiſſivè

Epitaphium.

Epitaphiis ſeu literis deſcriptis in lapidibus antiquis fides adhibetur, p.434 n.274

Epitaphium mentionem faciens de familia in antiquis probat legitimè, 434.n.276

Equus.

Equo ſeu mula vendita, an veneat ſella, frenum & alia ornamenta, quibus tempore contractus fuit oſtenſa, p.624.n.104

Eremitoria.

Eremitoria deſtructa tempore Clerici, ex qua plures fructus & proventus percepiſſe apparet, an ejus hæredes ad reparationem ſint compellendi, caſus de facto refertur, p.367.n.22

Error.

Error dicentium appellari non poſſe ab actibus & ſententiis negativis damnatur, & eorum falſa fundamenta, p.461.n.74

Euchariſtia.

Euchariſtiæ ſacramentum proprium ſubſidium eſt, & defenſio contra animæ inimicos, pagina 200. numero 99

Exactio.

Exactio præcepti inhibitorii vitiuſe facta, totius debiti ſi impediatur, licitè appellatur, pagina 152. numero.191

Examen.

Ad examen vocatus ad ſimplex beneficium non poteſt appellare juxta Trid.p.292.n.210

Et etiam in Curatis, ibid.n.218

Examen ad beneficium & concurſus eſt actus extrajudicialis, p.293.n.213

Examen & concurſus ſuſtinetur, ſi termino deſignato quidam ex oppoſitoribus apparuerunt, quidam verò non, p.296.n.250.

Examen Parochialis vocantis non debet fieri niſi cum tribus ſaltim examinatoribus, p.398.n.66

Examen requiritur etiam in beneficiis ſimplicibus jurispatronatus mixti, p.406.n.188

Examine non excuſatur etiam quilibet notoriè doctus, ibid.n.189

Examinator.

Ab Examinatorum relatione, & mala Epiſcopi electione in Parochialibus an, & quomodo admittatur, & vel prohibeatur appellatio, p. 91.n.196

Examinatorum relatio quælibet & Ordinarii electio ad Parochialem non ſuſpenditur per appellationem, quæ devolutivum dumtaxat habet, ibidem n.198

Examinatorum à reprobatione appellatio licita eſt quoad devolutivum, non quoad ſuperiorem, ibid. n.199

Examinatorum concordiam Ordinarius non expectat, ſed plurimum tunc operatur ſuum arbitrium in Parochialibus, p.282.n.204

Examinatores electi & nominati poſſunt per ordinarium cogi illud munus (cùm ſit publicum utilitate & authoritate) ſubire, p.387.n.22

Examioator ſi electus intra terminum ad appellandum legitimas excuſationes non proponat, impoſterum erit cogendus, & ejus appellationi non deferendum, ibid n.23

Examinatores ad minus ſex ſingulis annis eligendi ſunt ab Epiſcopo in Synodo, ex quibus tres quoſlibet ad ſingulas vacationes poteſt eligere, pag.398. num.67

Examinatoribus minus ſex deputatis in Synodo deputatio non erit legitima, ſed contra formam Concilii,

lii, & concurſus per eoſdem factus erit irritus, p.398. n.69

Examinatoribus ſex deputatis in Synodo, ſi aliqui intra annum vel mortui, vel abſentes ſint, tota facultas ſpectat ad ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſit una cum Epiſcopo, aut Vicario. ibid.n.70

Examinatoribus omnibus intra aonum mortuis vel abſentibus, Epiſcopus uſque ad numerum ſubrogabit alios ex antiquis Synodalibus, ibid.n.71

Examinatores antiqui ſi tot non ſint, Epiſcopus alios ſuppleat, approbatos tamen à Capitulo, ibidem oumero 72

Examinatores etiam antiqui ſi nulli ſuperſint, alios novos non minus ſex deputet cum approbatione Capituli, ibid.n.75.

Examinatores non poſſunt deputari incerti, putà, Prior tali monaſterii Magiſtralis aut Doctoralis, &c. ita ut futuri comprehendantur. ibid.o.76

Examinatores debent pro forma renunciare Epiſcopo quotquot idonei reperti fuerint, & an debet hæc renunciatio fieri ſecreto aut palam, p.399.0.79

Exceptio.

Exceptio firmat regulam in contrarium, p.85.n.1

Exceptio proceſſus oon integri ante omnia per judicem examinanda, 128.n.15

Opponens exceptionem litis pendentiæ ſeu præventionis juriſdictionis, vel ſimilium, ſi non admittatur legitimè appellas, p.140.n.30

Exceptionem oppono, & ſi oon admiſeris, appellatio legitima non eſt. p.159.0.4

Exceptionem aoteaquam judex, vel admittat, vel rejiciat pars non dicitur gravata, ibid.n.5

Exceptio citationis loci non tuti poteſt allegari à quocumque nomine gravati ſine mandato vel ſatisdatione, p.139.n.13

Exceptionem opponens ſeu articulos admittendos ſi omittat appellare à proceſſo ad ulteriora, & poſtea inſtet pro admiſſione illorum à tacita, vel expreſſa rejectione, ao poterit appellare, p.165.n.3

Exceptio relevans dicitur, cùm proveoit à cauſa, juſtam cauſante appellaodi, p.145.0.68

Exceptio relevans an ſit, arbitrio judicis relinquitur, ibid.

Exceptionem incapacitatis, in quolibet judicio executivo admittendam, p.207.n.60

Exceptio ſeu defenſio an poſſit denegari per ſtatutum, p.227.0 5

Excipienti ſine intereſſe denegatur audientia, pag.134. num.91

Exceptiones quæ ſtatim poſt oppoſitionem requirunt exameo, & cognitionem, quæ ſint, p.326.u.3

Exceptiones ſeu articuli præjudiciales quales ſunt, p.326.0.4

Exceptio declinatoria priùs diſcutienda, & à proceſſu ad ulteriora licet appellare, p.327.n.15

Exceptio declinatoria ao expreſſam exigat prooutiationem, vel tacita ſufficiat, ibid.o.16

Super Exceptione declinatoria an expreſsè teneatur proouneiare delegatus, ita ut per proceſſum ad ulteriora non ſufficiat, ibid.n.17

Super Exceptione ſurreptioo:s poteſt delegatus expreſsè & tacitè per proceſſum ad ulteriora proounciare, ibid.n.18

Exceptio incompetentiæ recipit appellationem, ita ut ſi ab interlocutoria non appelletur, tranſit in rem judicatam, ibid.o.19

Exceptio contra teſtes ejus examen non impedit regulariter, ſed io finem poteſt reſervari, pagina 328. num.34

Exceptio recuſationis ante cæteras debet propooi, & cognoſci, alias in judicem videtur conſentire alias priùs oppoſita, ibid.n.27

Exceptiones generaliter oppoſitæ, debet priùs propoſita intelligi exceptio contra judicem, & cæteræ conditionaliter, ibid.n.58

De Exceptione declinatoriæ & cootra reſcriptum, remiſſivè, ibid.n.29

Exceptio nullitatis dicitur præjudicialis, & plus quam poſſeſſorium, p.329.n.41

Exceptio inhabilitatis eſt præjudicialis negotio principali, quo ſuſpenſo, debet priùs examinari, ibidem num.43

Exceptio juris an poſſit reſervari, quòd de ea priùs debet coguoſci, ibid.& 330.n.50

Exceptiones liquidæ dicuotur, quorum probatio in promptu eſt, ut per inſtrumenta, &c. ibidem, numero 62

Exceptiones altiorem requiruut indaginem, quæ intricatæ ſunt, & in facto & in jure ſunt dubiæ, ibidem.

Exceptionem legitimam, puta ſurreptionis, defectus juriſdictionis, vel ortaio ex ventra gratiæ tacitè, expreſsè, purè, aut conditionaliter ſi executor non admittat, excedet, & appellatio uti legitima ſuſpendit, p.352.u.24

Exceptio orta ex ventre Bullæ tuoc impedit executionem illius, qnaudo gratia eſt conditionalis, oon aliàs, ibid.n.28

Exceptiones oppoſitæ, ſi requirant altiorem indaginem, reſervantur judicio ordinario, pagina 353. num.40

Exceptio litis pendentiæ ſuper nullitate aut reformatione penſionis, noo impedit ioterim agere via executiva ad ipſam penſionis exactionem, ibidem num.41

Quod procedit ſive quando lis pendet vigore commiſſionis Pontificis cum clauſula ordinaria (ſine retardatione ſolutiouis paoſionis, &c.) & quibus rationibus hæc clauſula in commiſſionibus apponatur, ibid. & n.50

Exceptiu quæ opponitur executioni penſioois debet conſtare inaontinenti, p.354.n.53

Exceptio ſurreptionis, & obreptionis efficit executorem incompetentem, ibid.n.55

Exceptio, quod in ſecunda reſervatione penſionis non fuit facta mentio de alia penſione ejuſdem beneficii an requirat altiorem indaginem, ibidem, num 60

Exceptio reductionis penſionis quando provenit ex ventre Bullæ conditionaliter, nempe (dummodo tantam partem remaoeat, &c.) impedit executionem, etiamſi incontinenti non probetur, ibidam, num.63

Exceptio quæ oritur ex ventre ioſtrumenti Cameralis, etiam ſi requirat altiorem indaginem admittitur ad impediendam ejus executionem, ibid.o.64

Exceptio illa conſentientem penſioni caruiſſe bono jure & beneficii poſſeſſione, non impedit executionem contra titularem, ibid.n 72

Exceptio oppoſita per citatum, ſe non poſſidere beneficium penſione gravatum, legitima eſt ad impediendam illius executionem, ibid.n.75

Exceptio quæ requirat altiorem indaginem, relinquitur arbitrio judicis regulato ex dictis hoc capite, ibid.n.80

Exceptio juris patronatus Regii oppoſita quouſque in Senatu cameræ Regiæ terminatur, ordinarius teoetur ſuperſedere in proviſiooe beneficii, pag.427. n.175

Exceptiones, quæ admitti non debeot in prima inſtantia, nec etiam admittendæ ſuot in ſecunda, pag.438. num.5

Exceptio, per quam mutatur figura judicii, oon eſt admittenda in cauſa appellationis, ibid.n.6

Exceptio reſpiciens proprietatem, cùm poſſit repelli, ſi admittitur, de ea erit cognoſcendum in poſſeſſorio, à quo judicio tanquã mixto datur appellatio, p.452.n.92

Ab Exceptione excuſabilium contra notorium denegatione interlocutoria appellatio admittitur, etiam ſi à diffinitiva non admittatur, p.467.n.59

Exceptionibus moderantibus ſententiam ferendam non admiſſis poteſt appellari, nihilominus poterit procedi in cauſa principali tanquam ſeparata, p.471.n.34. ubi de exemplis, & ibid.n.35.ubi de ratione.

Exceptio ubi ſit appoſita appellationem eſſe tertiam, & judex ſe competentem pronunciet, ſententia lata ejoſdem tertiæ appellationis vigore erit valida, p.481.n.31

Exceptiones plures aliæ quando poſſunt opponi executioni penſionis, & de effectibus quaſi poſſeſſionis penſionem exigendi, & quibus clauſulis in ejus cauſa appellationis reſcribatur, & de aliis pluribus in cauſa judiciali in materia penſionis, qui ſint videndi, p.355. n.89.

Exceptio rei judicatæ ut obſtet, debet evidenter conſtare, p.524.n.204

A rejectione Exceptionis oppoſitæ nullitatis evidentis ex actis, ſi non appelletur iterum poſtea opponi non poteſt. p.527.n.245

Exceptionem contradicere non ſufficit niſi etiam à receptione opponens appellet ibid.n.247

Exceptio ſequeſtri authoritate judicis præcipiantis debitori ne ſolvat ſuo creditori, an impediat executionem pro ipſo debito ſequeſtrato, p.559.n.151. & quid ſi debitor ſequeſtrum procuravit, n. ſeq. & quid adverſus fidejuſſorem, ſub n.152

Exceptioni competenti renunciare cenſetur pars, ſicut & non opponens, p.331.n.72

Exceptiones incompetentiæ ſui aut mandantis, ſi ſubexecutor rejiciens procedat executione, excedit, & datur appellatio ſuſpenſiva, p.541.n 6

Exceptio revelans & legitima dicitur quæ provenit à cauſali, quæ juſtam cauſam præſtat, appellandi, ibid.n.8

Exceptio ſi non poteſt executioni opponi, non poteſt appellari ob rejectionem, ibid.n.9

Exceptio falſæ, & ſurreptitiæ commiſſionis oritur poſt ſententiam, & eſt incognita ſuperiori. p.543.n.21

Exceptione impugnante poteſtatem delegantis poteſt delegatus cognoſcere, ibid.n.25

Exceptiones infringentes juriſdictionem delegantis, admittit & cognoſcit delegatus, ibid.n.26

Exceptiones executorialium executioni convenientes, legitimæ dicuntur, & ut ſolutæ admittandæ, p.550.n.1

Exceptiones dicuntur non legitimæ, quæ à lege reprobantur, ibid.n.3

Exceptiones minùs legitimas rejiciendas admittens executor excedit ex hoc capite appellationis ut licitæ deferendum eſt, ibid.n.9

Exceptiones legitimæ quæ executioni ſententiæ opponi poſſunt, in duplici ſunt differentia, ibid.n.14

Aliæ refringunt ſententiam, illique ex diametro repugnant, aliæ non repugnant directè, ſed tantùm modificant, & quales ſint in utroque caſu, ibid.

Exceptiones omnes indiſtinctè omnes executores an admittere, & terminare queant, p.551.n.15

Exceptiones infringentes & annullantes ſententias licet executor non teneatur admittere, poteſt tamen ſi velit ad effectum ſuperſedendi, & reſcribendi dumtaxat, ibid.n.18

Primò quando Exceptio eſſet notoria, & nondum fuiſſent in judicium deducta, ibid.n.19

Secunda exceptio excommunicationis oppoſita petenti executionem, ibid.n.20

Tertia Exceptio eſt cauſa noviter orta, quam ſi cognoſcere judex ſuperſederet, ibid.n.21

Quarta Exceptio, falſi reſcripti, ibid.n.21

Quinta Exceptio nullitatis notoriæ, ubi executio eſt irretractabilis, ibid.n.23

Exceptio nullitatis incontinenti probata, ex inſpectione actorum, eſt legitima; & impedit etiam trium conformium executionem. p.552 n.35

Exceptio nullitatis ex defectu juriſdictionis etiam trium conformium executionem impedit, ibid.n.36

Exceptio nullitatis notoriè impedit executionem oppoſita coram judice ſententiam ferente, executor autem non tenetur terminare, ſed interim ſuperſedere, ibid. num.37

Exceptiones modificativas, quæ directò non infringunt ſententiam, ſed reſpiciunt executionem ſententiæ tantùm, executor mixtus admittere tenetur, ibid n.39

Exceptiones modificativæ naturæ executionis conveniunt, & ideo admittendæ per executorem, p 553.n.46

Exceptiones quæ coram ipſo executore proponi poſſunt, & quæ non, ſed coram ſuperiori mandante, ibid.n.48

Exceptionis legitimæ à rejectione ut poſſit appellari, & excedat executor, debet illius probatio incontinenti offerri, non aliàs, ibid.n.50

Exceptio legitima ut per executorem admittatur, debet vel ex eiſdem actis probari, vel conferre incontinenti probationem, p 554.n.58

Exceptio quæ continet aliquam dubitationem juris vel facti non promptè liquidabilem, reſpicit proprietatem, ibid.n.64

Exceptiones peremptoriæ quæ non infringunt nec directò impugnant, ſed modificant ſententiam, poſſunt ut legitimæ opponi in ejus executione, ibid.n.65

Exceptio modificativa cùm non impugnat ſententiam dicitur quid ſeparatum ab appellatione principali, p 555.n.66

Exceptiones modificativæ & legitimæ quæ ſint, p.555. n.67.remiſſivè.

Exceptio collationis bonorum poteſt ut modificativa opponi executioni ſententiæ. ibid.n.68

Exceptio peremptoria modificativa ſemel judicio principali & ante ſententiam oppoſita, & à judice rejecta, in executione opponi non poteſt, ibid.n.69

Exceptio modificativa ſemel oppoſita, & terminata in principali, non poteſt executioni ſententiæ opponi, ibid.n.70

Exceptio modificativa ſemel oppoſita in proceſſu ad unum finem, poteſt ad aliud diverſum in executione ſententiæ opponi, ibid.n.71

Exceptio peremptoria modificativa ſemel proceſſui oppoſita, non tamen per judicem ſuper ea pronuntiatum, an executioni opponi poſſit, ibid.n.72

Exceptio ſumptuum eſt modificativa, & admittenda per executorem executioni ſententiæ, quam directò non impugnat, ibid.n.73

Exceptio retentionis adeò favorabilis eſt, ut etiam poſt ſententiam competat, ibid.n.75

Exceptio impenſarum per viam actionis, & exceptionis, judicium principale deduci poteſt, ibid.n.78

Exceptio competens obligato ad alimenta, ne conveniatur ultrà quàm facere poſſit, eſt modificativa, p.556.n.88

Exceptio augmenti, aut diminutionis bonorum alimentati, & alimentantis, eſt legitima, & variatur juxta augmentum & diminutionem, p.556.n.98

Quod intellige ſi incontinenti hæc augmenti, aut diminutionis exceptio probetur. ibid.n.90

Exceptio modificativa oppoſitiva, & non determinata, cenſetur reſervata executioni ſententiæ, quando eſt compatibilis cum ſententia, ibid.556.n.85

Exceptio oppoſita & non terminata, cenſetur rejecta, & non admittenda in executione, quando eſt incompatibilis cum ſententia, ibid.n.86

Exceptio orta ex ventre ſententiæ, eſt legitima, quam ſi executor rejiciat, excedat, p.556.n.99

Exceptionibus omnibus ſublatis per ſtatutum non tollitur orta ex eodem ſtatuto, p.556.0.100

Exceptio ex ventre ſententiæ aut inſtrumenti, obſtat etiam non oppoſita, quia ſemper loquitur, & ſimul cum actione præſentatur & deducitur, pag.557. n.101

Exceptio orta ex inſtrumento prodeſt ſi ex eo agatur, ſecus ſi ex re judicata ſuper inſtrumento, niſi & in illa ſit inclusa. ibid n.102

Exceptio (non implevisti ex latere tuo) ut legitima opponitur executioni, ibid. n.108

Exceptio (tu non implevisti ex parte tua) oritur ex ventre ſententiæ, & quandocumque opponi poteſt executioni, ibid. n.109

Exceptione (tu non implevisti) ſtante, inhibitio expeditur contra executionem, ibid.n.110

Exceptionibus omnibus excluſis non intelligitur excluſa exceptio (tu non implevisti.) ibid.n.111

Exceptio (rei non traditæ, & pretii non ſoluti) eius eſt naturæ cuius exceptio (tu non implevisti) & opponi poteſt executioni ſententiæ, ibid n.113

Exceptio etiam dilatoria quæ oritur poſt ſententiam, poteſt licitè eius executioni opponi, ibid. n.114

Exceptio dilatoria orta poſt litem conteſtatum, poteſt opponi, ibid.n.115

Exceptio (quod petis intus habes) opponi poteſt ſententiæ, ibid.n.119

Exceptio defectus mandati aut iuriſdictionis, eſt perpetua, & nunquam cenſetur excluſa, & obſtat etiam tribus conformibus, p.558.n.125

Exceptio oppoſita primæ ſolutioni annui redditus, & reiecta an opponi queat in executionibus ſequentium annorum. ibid.n.135

Exceptio litis pendentiæ in executivis non admittitur, p.561.n.171

Exceptio eadem obſtat ceſſionario quæ cedenti, & etiam intruſo, lite pendente, & tandem competit exceptio, quæ condemnato per ſententiam, ibidem n.175

Exceptio revelans vel non, ſecundùm naturam iudicii executi quæ dicatur, remiſſivè, p.665.n.189

Exceptio iudicio oppoſita, de qua eſt actum, non tamen eius ſit mentio in ſententia, quando cenſeatur omiſſa, p.571.n.55

Exceptiones attingentes proprietatem non admittuntur in iudiciis poſſeſſoriis, p.584.n.106

Exceptiones proprietatis tendentes ad deſtruendam poſſeſſionem admittuntur in iudicio poſſeſſorio, ibidem n.107

Exceptiones excludentes qualitatem requiſitam à iure ad obtinendum in judicio poſſeſſorio, admittuntur omnes, ibid.n.108

Exceptio rei iudicatæ nocet eadem, ubi eſt res vel perſona verè interpretativè, p.592.n.328

Exceptio rem pluris minoſve eſſe liquidatam ſententiæ executionem non ſuſpendit, p.617.n.22

Exceptio taxæ exceſſus ubi inducit contractum uſurarium, ſi probetur intra decem dies admittitur in executione ad periculum, ibid.n.24

Exceptiones omnes ſpectantes liquidationi, in executione admittere tenetur executor, tam ex parte actoris quam rei, p.621.n.67

Exceptiones relevantes & proportionabiles iudicio executivo exe utor tenetur admittere, aliàs Rota admittit appellationem, ibid.n.71

Exceptio (quod petit intus habes) opponitur poſt rem iudicatam contra Victorem, p.622.n.79

Exceptio paupertatis ao quando excuſet à ſolutione fructuum, ibid.n.86

Exceptio rei iudicatæ obſtat ubi datur identitas rei, cauſæ, & perſonarum, pagina 640. numero 73

Exceptio quæ oritur ex ſententia præciſè, eſt verificanda in executione, etiam ſi requirat altiorem indaginem, p.648.n.49

Exceptio nullitatis ſi oritur ex ventre inſtrumenti quod exequitur, ſuſpendit ejuſdem executionem, ibidem num.50

Exceptio orta ex ventre ſententiæ aut inſtrumenti, non cenſetur excluſa, etiam ſi requirat altiorem indaginem, ibid.n.52

Exceſſus.

Exceſſus, violentia, & judicis iniquitas, inter procedendum ſi arguatur, ex actorum inſpectione deregenda eſt, p.62.n.114

Exceſſus executionis materia ſubtilis, difficillima, & indigeſta eſt, & utriuſque fori tribunalibus frequens, p.495 n.2

Exceſſui conſentire non videtur, qui conſentit ſententiæ, p.513.n.15

Exceſſus eſt poteſtatis mandatæ limitum tranſgreſſio, p.514.n.36

Exceſſus eſt novum quoddam gravamen extra limites poteſtatis mandatæ per executorem illatum, & hæc deſcriptio magis conſonat. ibid.n.37

Exceſſus executionis dicitur caſus non deciſus in ſententia, quæ exequitur, p.516.n.70

In exceſſu ceſſat omnis res judicata, & omnis obligatio executiva, ibid.n.71

Ab Exceſſu appellationi emiſſæ niſi executor deferat vim facere, decernet ſenatus aditus per viam violentiæ, p.517 n.74

Exceſſus poteſt dici & committi tot modis, quot poteſt aliquid dici plus, ibid.n.75

Exceſſus omnis gravamen eſt, ibid.n.76. non econverſo, ibid.

Exceſſus gravamen eſt qualificatum plura ſpecialiſſima continens, ibid.n.77

Exceſſus dicitur quando aliquid additur ſententiæ quæ exequitur, non tamen quando aliquid detrahitur, ibid.n.82

Exceſſus & defectus inter ſe contraria ſunt, & repugnantia, ibid.n.83

Exceſſui executoris tria reperiuntur in jure deſcripta remedia, ibid.n.74

Exceſſus tendunt in noxam reipublicæ ac regulariter in malam partem ſumitur, ibid.n.85

Excedere dicitur executor ſi aliquid doloſè vel lata culpa faciat, ibid.n.87

Contra Exceſſum executoris poteſt gravatus implorare officium judicis ſuperioris, ibid.n 88

Querela adverſus executores Excedentes quotidie utuntur advocati in ſupremis tribunalibus, ibidem.

Ad Exceſſus revocationem nullitatis remedium introductum eſt, p.518.n.91

Ab Exceſſu ſimul cum querela appellare valde utiliſſimum eſt, ne executor exceſſum exequatur, ibidem num.92

Ab Exceſſu ntens appellationis remedio non auditur poſt decem dies, ibid.n.100

Exceſſus intra quod tempus ſit proponendus diſceptatur, ibid.n.101

Exceſſus executoris ut non ſit nullitas, ſed injuſtitia tantùm, egeátque appellatione qui teneant, ibidem n.102

Ab Exceſſu quantumvis nullo utile eſt appellare ut cauſet ſuſpenſionem, p 519.n.109

Exceſſus per viam appellationis & nullitatis poteſt in judicium proponi, ibid.n.110

Exceſſus omnis mandatæ commiſſionis eſt nullitas, ibid. n.111

Exceſſus executoris non tranſit in rem judicatam, quomi

quominus quocumque tempore poſſit judicium allegari, p.519.n.111
Exceſſus an ultra triginta annos poſſit proponi, ibid. n.114
De Exceſſu executoris etiam poſt triginta annos & perpetuò agi poſſe, defendit Aothor, ibidem, numero 117
Executoris mandatum & procuratoris eiſdem legibus regulantur quoad exceſſum, ibid.n.119
Exceſſus executoris excedentis limites ſententiæ poteſt quandocunque proponi, p.502.n.116
Exceſſus cauſa pendente an currat tempus ad appellandum à ſimplici gravamine, caſu quo declaretur non exceſſiſſe executorem. ibid.n.130
Exceſſus executoris eſt attentatum, ibid.n.133
Exceſſus executoris eſt incompatibilis cum ſimplicis gravamine, & injuſtitia, ibid.n.134
Super Exceſſu judex dumtaxat aditus non poteſt ſe intromittere & cognoſcere de ſimplici gravamine, & injuſtitia executoris, ibid.n 135
Exceſſus cauſa, & ſimplicis gravaminis ſunt inter ſe diverſæ, ibid n.138
Exceſſus articulo pendente non currit terminus ad appellandum à ſimplici gravamine executoris, ibidem n.139
Ab Exceſſu qui appellavit etiamſi ſuccumbat, prodeſt illa appellatio, ut poſſit proſequi ſuper ſimplici gravamine, qua ſemel ex facto executoris appellavit, licèt ſub falſa cauſa, p.521.n.140
Ab Exceſſu Appellationi emiſſæ per procuratorem exentem ſpeciali mandato ad idem deferendum non eſt, ibid.n.141
Ab Exceſſu ſi appelletur, debet exceſſus nominatim exprimi, aliàs appellation. deferendum non eſt, ibid. n.144
Ab Exceſſu contra appellantem eſt juris præſumptio, cùm ab executore regulariter ſit prohibitum, niſi ſpecialiter ab exceſſu, & ideo is debet exprimi, ut executor cognoſcat an ſit deferendum, ibidem n.145
Exceſſus cauſa ſi non ſit in appellatione expreſſa, executor non tenetur ſuperſedere, ſed exequi, ibid. n.147
Exceſſus cauſam exprimere nullam tamen, non prodeſt, ibid.n.148
Exceſſus cauſa eſt exprimenda, ut diſcernatur, an ſit appellatio deneganda, vel concedenda audientia, ibid n.149
Ab Exceſſu appellationi reſiſtit jus non facta cauſæ expreſſione. ibid.n.150
Exceſſus cauſæ omiſſio non viciat appellationem, nec ea non eſt de ſubſtantia niſi quoad effectum deferendi, ibid.n.151
Exceſſus ſpecialis expreſſio requiritur, ita ut non ſufficiat appellatio, quia exceſſiſti à tua commiſſione, ibid.n.152
Nec ſufficit expreſſio in genere per relationem ad acta, ibid.n.153
Ab Exceſſu appellatio an totam executionem ſuſpendat, an ſolùm exceſſum, ibid.n.154
Exceſſus cauſa expreſſa ſi non concernat totam executionem, illam non ſuſpendit appellatio, ſed exceſſum expreſſum. ibid.n.155
Exceſſus in uno caſu allegatus ſupponitur in aliis non adeſſe, p.522.n.156
Exceſſus executoris quomodo ſit probandus, ibidem n.163
Exceſſus non præſumitur niſi per appellantem probatur, ibid.n.164
Exceſſus debet conſtare evidenter veriſimiliter & probabiliter. ibid.n.165
Exceſſus executoris probatur ex inſpectione actorum quæ geſſit commiſſionis, ibid.num.167
Exceſſus directè apponitur commiſſioni mandatæ, juxta quam appoſitus clariùs patet, p.523.n.179
Exceſſus executoris per commiſſionem detegitur, ſicut macula faciei per ſpeculum, ibid.n.180
Exceſſus ſeparati ab executione poſſunt probari per teſtes, ut Varatari, vel illi qui ex actis non apparent, tanguntur tamen negotium principale, ibidem, numero 188
Exceſſus executoris tangens executionem ex actis non apparens per viam querelæ, proponi poteſt coram ſuperiori, licèt interim non ſuſpendat, ibid.n.189. & ibi declaratur.
Ab Exceſſu executoris non niſi ſemel appellari poteſt, nec ſecundæ appellationi deferendum, ibidem numero 190
Exceſſus eſt articulus ſeparatus ab executione & executorialibus, p.530.n.38
Exceſſus contractuum guarentigium non tangit, & ideo ſimplex commiſſio datur appellatione ab eo, ibid.n.40
Ab Exceſſu appellans juris præſumptionem contra ſe habet, quod ideo reſtringit poteſtatem appellandi, p.524.n.191
Exceſſum non adeſſe declarans ſuperior non cauſat perpetuum præjudicium, ſed reparabile per viam ſimplicis gravaminis proſequendum poſt executionem, ibid.n.192
Exceſſum non fuiſſe licet declaretur. non tamen negatur adeſſe gravamen ſimplex, ibid.n.193
In Exceſſus cauſa ſuccumbenti non obſtat exceptio rei judicatæ, quo minus per viam ſimplicis gravaminis ulteriùs gravamen in judicium deducatur, quia eſt cauſa diverſa & ſeparata. ibid.196
De Exceſſu propoſito & ſic de qualitate gravaminis ſi non conſtat, gravamen ſimplex reſervatum remanet ſuo loco & tempore deducendum, p.524.n.198. ubi de exemplo.
Exceſſus ſupponit defectum poteſtatis, & juriſdictionis, ac nullitatem gravamen ſimplex, aut etiam poteſtatem & actus veritatem ſupponit, ibid.n.208
Ab Exceſſus cauſa an utraque pars poſſit appellare ſemel. p.525.n.210
Exceſſus ad revocationem an præciſa & neceſſaria ſit appellatio. ibid.n.222
Exceſſus revocationi tria remedia ſunt à jure aſſignata appellatio, nullitas, & querela, ibid.n 223
Exceſſum factum per delegatum Principis poteſt ordinarius reponere, p.526.n.227
Exceſſus executoris ut reponatur, non eſt neceſſaria appellatio, ſed querela ſufficit. ibid.n.228
Ab Exceſſu appellare, licèt non ſit neceſſe: tamen valde eſt utile, ut executor ſuperſedeat in executione ejuſdem exceſſus, ibid n.229
Exceſſus nullitas per querelam deducta non ſuſpendit executionem, ibid.n.234
Exceſſus & nullitas deducta per viam appellationis impedit executionem, ibid.n.237
Exceſſus per viam appellationis, hujus natura veſtitur & aſſumit vires, ibid.n.238
Ab Exceſſu appellatio omnino neceſſaria eſt, ut recurri poſſit ad Regium Senatum pro tollenda violentia, ibid.n.241
Exceſſus ratione cauſæ ille dicitur, qui concurrit circa exceptionem injuſtè admittendam, vel rejiciendam, ibid.n.243
Exceſsus ob non admiſsam legitimam exceptionem executioni appoſitam præciſè requirit appellationem aliàs tranſit in rem judicatam. ibid.n.244
Exceſsus ratione cauſæ (hoc eſt) ob exceptionem rejectam non eſt nullitas, p.527.n.248
Exceſsus quilibet executionis eſt nullus, quia in exceſſu

ceſſu executor caret poteſtate, mandato, & juriſdictione. p.519.num.109.& tempera ut, p.527. numero 248
Ab Exceſſu appellatio ad ſuperiorem mandantem proponenda eſt, p.528.n.2
Cognitio an ſit Exceſſum à commiſſione, ſpectat judici à quo emanavit conditio, ibid.n.3
Exceſſus ex defectu poteſtatis à cæteris exceſſus ſpeciebus ſubſtantiam rapit, & de omnibus componitur, p.541.n.1
Exceſſus nullus alius major quàm defectus poteſtatis mandatæ, quia immediatè & naturaliter eſt exceſſus, p.542.n.13
Exceſſus executoris ut detegatur inquirimus poteſt item mandantis, p.54 .n.31
Exceſſus de perſona ad perſonam nullitas eſt, pag.568. num.4
Exceſſus adeſt in executore, ſeu quolibet alio delegato ergo licita eſt appellatio, valet arg imitatio, ibid. num.5
Ab Exceſſu de perſona ad perſonam appellationi ut legitimæ & ſuſpenſivæ deferendum eſt, ibid.n 6
Exceſſus de perſona ad perſonam eſt cauſa legitima appellandi ab executore, ibid.n.7
Exceſſus circa liquidationem dupliciter conſideratur, propriè & abuſivè, ſeu impropriè, p.616.n.7
Exceſſus impropriè accidit ubi nimis taxatos fuiſſe fructus condemnatos qui aſſerit, p.617.n.8
Exceſſus impropriè eſt potiùs injuſtitia & ſimplex gravamen, quia executor tunc continetur ſub limitibus ſuæ commiſſionis, ibid.n,9
Ab Exceſſu improprio, putà ubi nimis fructus ſunt taxati, non datur appellatio ſuſpenſiva, ibid.n.10
Exceſſus verè & propriè in liquidatione contingit, quando executor modum condemnationis, ſive etiam liquidationis eſſentialiter variaverit, aut mutaverit, p.618.n.31.redduntur exempla, ibid.
Exceſſiva dicetur liquidatio ſi executor ordinem omiſerit liquidationis, admittens exceptiones rejiciendas, & rejiciens admittendas, p.620.n.57
Et à tali Exceſſiva liquidatione licita eſt ſuſpenſiva appellatio. ibid.n.60
Excedit executor ſi exceptiones admiſſibiles in liquidatione non admittat, vel admittat rejiciendas, ob quod licet appellari, p.621.n.70
Exceſſus à principio cauſat nullitatem manifeſtam in executione, p 658.n.68
Exceſſus eſt attentatum, p.663.n.156
Exceſſus ad inſtar attentati reponitur, p.664.n.158
Exceſſus commiſſionis cauſat attentatum, quo omnia attentatorum requiſita concurrunt, ibid.n.159
Exceſſivæ executionis contemplationis poſſidens, pariformiter ut attentans ad fructus tenetur percipiendos, Ibid.n.160
Exceſſiſſe executorem ubi ſit declaratum, an tota executio reponenda, an pro parte exceſſus dumtaxat, p.666.n.195
Exceſſus aliud quid eſt diverſum & ſeparatum à ſententia & executione, ibid.n.204
Ab Exceſſu appellatio ſuper eo dumtaxat devolvit cognitionem, ibid.n.208
Exceſſum dumtaxat reponendum, non totam executionem, qui probant, ubi de communi praxi, p.667. n.213
Exceſſum reponere poteſt de facto, & proprio motu reponere ipſemet executor qui exceſſit, p.670.n.464.

Excommunicatio.

Excommunicatio poſt legitimam appellationem eſt nulla ipſo jure. p.6 .n.156
Excommunicare poteſt judex illegitimè appellantem pro executione ſuæ ſententiæ, ibid.n.157
Excommunicatus ad appellationem judicialem admittitur, quamvis eſt ſpecies defenſionis, ibid.n.164
Excommunicatus ſicut non poteſt agere, & convenire, ita nec appellare extrajudicialiter, ibid.n.167
Excommunicatus poteſt appellare extrajudicialiter à judice, ſecus à parte, ibid.n.168
Excommunicationis abſolutio non ſuſpenditur per appellationem, quia periculum eſt in mora, carceris autem relaxatio trahit periculum in feſtinatione, p.189.n.249.& 250
Excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum ſub cenſuræ verbo comprehenduntur, p.191.n.1
Excommunicationis ſententia dicitur interlocutoria, ibid.n.2
Ab Excommunicatione appellatio non ſuſpendit ejus effectum, quia ſecum executionem, & ligamen trahit, ibid.n.3
Excommunicati declaratio & publicatio fieri poteſt poſt appellationem ab excommunicatione pura, p.294.n.12
Excommunicatus purè per denuntiationem ampliùs non intelligitur, nec excommunicationi aliquid addit, ibid n.14
A præcepto ſub pœna Excommunicationis licita eſt appellatio ſuſpenſiva, ibid.n.18
A comminata Excommunicatione licèt ſuſpenſivè appellare, ibid.n 19
Excommunicatio poſt appellationem legitimam eſt nulla & attentata, ibid.n.21
Excommunicatio poſt legitimam appellationem cum nulla ſit, poteſt clericus celebrare abſque irregularitate, ibid.n.22
Excommunicatio & aliæ cenſuræ, quibus caſibus dicantur nullæ, aut injuſtæ, p.195.n.16.remiſſivè
Excommunicatio actus eſt executivus, ibid.n.27
Excommunicatio nulla non ligat & recipit appellationem, ibid.n.28
Excommunicatio fertur in perſonam, non in locum, p.196 n.53
Excommunicatum, ſuſpenſum, aut interdictum poteſt judex appellatione pendente, fructibus, & diſtributionibus privare, & an veniant in repoſitione virtute decreti Regii, p.197.n.60. redditur ratio, ibidem, num.61
Excommunicatus privatus fructibus appellatione pendente illos non recuperat per viam attentati, ſed querelæ, etiamſi obtineat excommunicationem fuiſſe injuſtam, ibid.n.64
Excommunicatum in articulo mortis conſtitutum poteſt judex à quo appellatione pendente abſolvere, quia periculum eſt in mora, p.339.n.68
Excommunicatio eſt actus executivus, p.537.n.61. & ſeqq.
Excommunicatio ab homine non fertur niſi pro contumacia, ibid n.62
Excommunicatio pertinet ad juriſdictionem contentioſam, cùm abſque cauſæ cognitione ferri non debet, p.633 n.59

Executor, Executio, Executorialis.

Executione ſemel facta ſi res iterum auferatur, poteſt idem executor ejuſdem ſententiæ virtute rem reſtituere, p.76.n.19
Executor vel alius judex delegatus Pontificis ſeu Nuntii ad aliquam cauſam, ſi attentat, & dum pars gravata accedit ad Senatum, abiit in longinquo ſecum acta proceſſus aſportando: pars gravata debet occurrere ad ſuperiorem judicem ipſius gravantis, p.95. n.14. & non ad Senatum, n.25
Executor ſucceſſor perficit executionem, quam inceptam reliquit prædeceſſor, p.98.n.77
Executor ſententiæ pœnalis non participat de illius pœna, ſed honoris & poteſtatis judicis ſuperioris, p.100.n.204

Executio non gravat plus quàm ſententia, quæ exequitur, 102.n.14

Animus Exequendi & ad ulteriora procedendi appellatione non obſtante, ſatis detegitur ex denegata delatione, p.114.n.37

Executionem petitam à iudice denegante, appellationique deferente, & non exequente, vim non fieri in Senatu declaratur, p.116.n.43

Ab Executione inſtrumenti penà iniuſtè denegata licita eſt appellatio, & quem producat effectum, ibidem, num.45

Et quo decreti genere hoc caſu utatur Senatus, p.117. num.46

Executio eiuſdem actus non eſt ab illo diverſa, ſed reſpectu alterius ſic, p.167.n.14

Executor ſententiæ de reddenda ratione non excedit ſi exequatur computa, hoc eſt, *los alcances*, pag.261. num.44

Executor non tenetur citare volentem opponere Impetrantem non eſſe idoneum, p.272.n.12

Executor diſpenſationis matrimonialis poteſt teſtibus non ſtare, ſi aliter de veritate ſibi conſtet, & executionem ſuſpendere, ibid.n.15

Executor collatoris non habentis iuriſdictionem, poteſt ſe extraiudicialiter informare, p.273.n.19

Executio executoris extraiudicialiter procedentis de iure non citatis ſalvum ius reſervat, ibid. num. 22, & 23

Executor ad beneficium regulariter non tenetur partes iudicis aſſumere, ſi non vult, ſecus ſi vult, quia tunc poteſt iudicialiter facere proviſionem, p.274. num.36

Executor merus tenetur aſſumere partes iudicis, ſi adſit clauſula (citatis citandis,) p.275.n.49

Executor merus vigore clauſulæ (citatis citandis) efficitur mixtus, ibid.n.50

Executor vigore clauſulæ (vocatis vocandis) non tenetur aſſumere partes iudicis, ſi nullus appareat contradictor, ibid.n.51

Executor beneficii non tenetur iudicialiter procedere, ſecus ſi comparet aliquis prætendens aliquod præiudicium, qui iudicialiter auditur, p.277.n.64

Executor gratiæ ſive cum clauſulis ſonantibus monitionem, ſive conditionem, tertium comparentem audire tenetur ſaltim in via ſummaria, ibid.n 65

Executor tenetur citare & iudicialiter audire exiſtentem in poſſeſſione etiam de facto, ibid.n.66

Executor tenetur citare, & audire iudicialiter, quem commiſſio præiudicat, ut ſi dicatur, ſi tibi conſtiterit N. eſſe bigamum, beneficium eius confera, ibid. num.67

Executor gratiæ tenetur iudicialiter procedere, ſi adeſt intruſus, aut alius contradictor appareat, ibidem, num.68

Executor non tenetur amovere poſſeſſorem non citatum, etiamſi commiſſio careat clauſula (citatis citandis,) ibid.n.69

Per Executores data poſſeſſio non citato poſſeſſore dicetur intruſa, p.278.n.70

Executor ad diſpenſationes matrimoniales tenetur iudicialiter procedere, ſi compareat contradictor, ibid. num.71

Etiamſi adverſarius ipſe exiſtat à principio, quia citandus eſt, ibid.n.72

Executor beneficialis per citationem an videatur iudicialiter procedere, p.279.n.83

Ad viam Executivam non poteſt redire, qui ſemel intentavit ordinariam, p.282. n.120. niſi aliter proteſtetur creditor, ibid

Exequi non poteſt obligatio in forma Cameræ aperta ſemel via, ut de falſitate cognoſcatur, ibidem, numero 123

Executor beneficii ſi aſſumat partes iudicis, ubi ad id non tenebatur, omnino debet ſervare formam iudicii, p.283.n.121.

Executor licèt admittat articulos, & iuxta illos examinet teſtes, non dicitur iudicialiter procedere, ibid. num.122

Executor diſpenſationis matrimonialis tunc tenetur citare, quando adeſt contradictor, non aliter, ibidem n.127

Executor ſimul procedens iudicialiter etiamſi ad id non tenetur, non poteſt variando ad viam iudicialem redire, nec utraque ſimul uti, pagina 284. n.133

Secus ſi cœpit procedere extraiudicialiter, quia poteſt ad iudicialem viam procedere, ibid.n.134

Iudicialiter quando Executor ſeu collator tenetur procedere in proviſione beneficii, ſive ſua ſponte, ſive ex neceſſitate iuris debet omnino ſervare formam iudicii ſummarii, p.285.n.143

Executio non impeditur ob modicum præiudicium, p.302.n.26

Executoris aſſertioni ſe informaſſe de utilitate Eccleſiæ pro alienatione ſtatur, & pro eius decreto præſumitur, p.303.n.33

Dummodo tempus præceſſerit, quo veriſimiliter capi potuit extraiudicialis informatio, ibid.n.34

Vel dummodo contrarium non probetur, ibidem, numero 35

Executor ſuper alienationis utilitate ſi non adeſt contradictor poteſt ſine citatione procedere, etiamſi adſit clauſula (vocatis vocandis,) ibid.n.36

Executor ſuper alienatione, &c. cum clauſula (citatis citandis) eſt mixtus, ſi adeſt contradictor, & cuius intereſt, eſt citandus, ibid.n.37

Executoris ſuper alienatione proceſſui facto, & formato, abſque tamen alicuius citatione, quia nullus adeſt contradictor, nec ad id tenetur, an ſit ſtandum, ibid.n.38

Executor datus pro confirmatione donationis iuriſpatronatus procedit extraiudicialiter, & tunc ab eo non appellatur, p.304.n.43

Secus ab eo procedente iudicialiter, ibid.n.44

Executio directè fit adverſus tertium rei litigioſæ poſſeſſorem, p.310.n.88

Executione denegata vigore brevis per ſubexecutorem à quo appellatur, poteſt iudex Rotæ iuſtificato conſtito brevis, illud exequi, quemadmodum poterat iudex à quo, p.359.n.28

Ab Executione rei iudicatæ aut obligationis Cameralis, & guarentigiati, appellans præſupponit antecedens validum, à quo executio dependet, & negat conſequens neceſſarium, quapropter non auditur, p.372.n.20

Executor Apoſtolicus ad tradendam poſſeſſionem beneficii vacantis ipſo iure proviſo tradere non debet, nec à detentatore auferenda, niſi iſto prius citato, quando ad eius proviſionem citatus non fuiſſet, p.379.n.12

Quod extenditur ad omnes privationes ipſo iure, ibid. num.13

Executiva via ſi ſemel fuit vulnerata, non ſignatur commiſſio cum clauſula (ſine præiudicio legitimæ executionis,) p.360.n 45

Executio ubi denegata eſt ex eo, quod inſtrumentum eſt vulneratum, expectantur tres conformes ſententiæ, ſecus ubi ex alia cauſa denegatur non tangente vires inſtrumenti, ibid.n.46

Executor quando denegatur ob aliquam nullitatem reſervato iure creditoris, conſultiùs faciet ex integro executionem repetere, quàm appellatione uti, ibid.n.47

Executioni locus non eſt, nec pœnitentiæ, ſi creditor

qui

qui poterit agere via executiva, cœpit agere via ordinaria, p.362.n.60

Executorialium paritio licèt ſit ſtatim facienda, intelligitur tamen civiliter, & cum aliquo temperamento, p.381.n.51

Executorialium paritionis temperamentum reſpicit tempus, non appellationem, quam executoriales non recipiunt, ibid.n.52

Executor non excedit dirigens executoriales in eos, quibus tacitè & ex propria vi & natura ſententiæ nocent, p.394.n.349

Executio prædictæ ſententiæ ut impediatur ſufficit, ut nullitas aliunde proveniat, etiamſi non ſit expreſſa in Bulla Pij V.p.407.n.199

Plures Executoriales ſententias, inſtrumenta, informationes etiam per teſtes peritos, & curiales, tam Concilij ſupremi & Cameræ, quàm Cancellariatum recenſuit Franciſcus Gonxalex de Heredia Secretarius Cameræ in quadam ampliſſima & fideli per eum facta relatione, p.434.n.264

Executionem faciens judex in criminalibus capitaliter punitur, p.464.n.4

Executore rejiciente exceptionem frivolam appellationi emiſſæ non defertur, p.481.n.15

Executor datus acceſſoriè puta ad gratiam poteſt interlocutoriam, qua ſe non iudicem declaravit, revocare, p.489 n.45

Executoriales expediuntur etiam non facta declaratione expreſſa ſuper deſertione, p.491.n.79

Executionis tractatus qui ediderit, p.495.n.3

Executorialium expeditio plus non gravat, & ideo non appellatur, p.496.n.17

Executio dicitur de appendicibus, p.497.n.18

Executorialium expeditio eſt pars executionis, & ipſius atque ſententiæ declaratio, ibid.n.19

Pronuntiatio de exequendo dicitur Executio, licèt non mera, ibid.n.20

Executiva ſi ſit una ſententia alterius, ſi non poteſt appellari à prima, pariter nec à ſecunda illius executiva, ibid.n.21

Executorialium expeditio, & decretum de exequendo ſit in executione rei judicatæ, ibid.n.22

Ab Executione non appellatur, quia plus quàm ſententia non gravat, ita nec ab expeditione executorialium, quia plus quàm ipſa executio non gravat, ibid.n.23

Executor mandatum implens non eſt qui gravat, ſed mandans, ibid.n.24

Executio inducta eſt, ut lites conſequantur finem, nec immortales reddantur, ibid.n.28

Ab expeditione Executorialium appellatio admittitur ſi rationabilem cauſam habeat expreſſam, ibidem num.31

Executorialium expeditio ante rem judicatam, & intra terminum ad appellandum, appellationem ſuſpenſivam recipit, ibid.n.32

Executori dato ad exequendam ſententiam legitima appellatione ſuſpenſam, non eſt permittenda executio, p.498.n.34

Executorialium expeditio continens novum aliud gravamen ultra rem judicatam, admittit appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.35

Executorialium expeditio decreta contra alium in re judicata non comprehenſum, recipit appellationem, ibid.n.36

Executorialium expeditio facta parte non citata admittit appellationem ſuſpenſivam, ibidem numero 37. & 42

Executorialium expeditio, ut per appellationem ſuſpendatur, debet rationabilis cauſa in ſcriptis exprimi, ibid.n.38

Executoriales ſunt quoddam inſtrumentum à notario confectum, ſummam actionem continens, victori ad exequendum tradendum, ibid.n.39

Executorialis moribus inducta, idem eſt in effectu quoad mandatum executivum, ibid.n.40

Executoriales expediuntur ſtante re judicata non tamen mandatum executivum, quod ſi ſecus fiat, Rota ſuſtinet dum ritè ſit expeditum, ibidem numero 41

Executorialium expeditionem debet præcedere citatio ad videndum illas relaxari, ibid.n.42

Executoriales expediuntur etiam in domo auditoris Rotæ, ibid.n.43

Executoriales expeditæ abſque citatione recipiunt appellationem ſuſpenſivam, ibid.n 44

Executorialium expeditionem requirere citationem, ubi datur judicis, rei, aut litigantis mutatio, ſine controverſia eſt, ibid.n.47

Executorialium expeditio requirit proceſſus reproductionem, aliàs ſi negetur, negatur executio; ibid. n.48.& ſeqq.

Executoriales in primis debent continere ſententias, ſeu ſententiam, p.499.n.51

Executor ſententiæ non eſt antea ad ejus executionem deventurus, quàm ſibi de ſententia legitimè conſtet, ibid.n.53

Executoriales ut per ſe fidem faciant de ſententia, debet in illis inſeri de verbo ad verbum, ibidem numero 56

In Executione ſententiæ ſemper ejus verba ponderanda ſunt, ibid.n.57

Executoriales ut probent mandatum procuratorium totus eius tenor de verbo ad verbum eſt inſerendus, ibid.n.58

Executorialibus inſcribi ſolent libelli actionem & exceptionum, & alia munimenta, quæ ad executionem magis congruant, ibid.n.62

Executorialibus inſerendus de verbo ad verbum libellus Actoris, cum ejus probatio requirat ſcripturam, ibid.n.63

Executorialibus inſeri libellum rei, ut conſtet de litis conteſtatione, non requiritur, cùm ſufficiat enuntiatio litis conteſtatione, ibid.n.64

Executorialibus libellus exceptionum erit inſerendus, ut appareat an oppoſitæ executioni ſint admittendæ, vel non, vel jam ſuper illis judicatum, ibidem num.65

Executorialibus citatio inſerenda eſt, ut appareat tertius poſſeſſor, & oppoſitor fuerit citatus, & quibus officiant executoriales, ibid.n.66

Executorialibus ſunt inſerenda omnia, quæ excludant exceptiones oppoſitas ad impediendum executionem, & extrinſeca alia excuſetur probatio nempe actorum exhibitio, ibid n.67

Executorialibus inſeri ſolent teſtes meliùs probantes rei æſtimationem, valorem & bonorum liquidationem reſervatam executioni, ut alia excuſetur, p.500. num.70

Executio ſi ab eodem judice ſit facienda, parvi refert executoriales conficere, cùm ſufficiat ſola ſententia à Notario ſignata publica forma, ibid.n.71

Executoriales Romana in Curia expeditæ, ante executionem earum requiritur citatio partis de inviolabili Rotæ ſtylo, ibid.n.72

Executio vigore executorialium non intimatarum capitulo, ſed quibuſdam canonicis non congregatis, capitulariter eſt attentata, ibid.n.73. & quando tunc valeat, ibid.

Executorialium cum intimatione ſit in Rota reproductio, ubi ante actualem executionem & declarationem incurſus cenſurarum quatuor terminis ſervantur, ibid.n.74

Executio & poſſeſſio capta vigore executorialium ante

anteintimationem, & ejus reproductionem eſt attentata, & nulla, p.500.n.75
Executio eſt nulla, niſi intimentur executoriales latæ contra unum alteri poſſeſſori reſignatorio, vigore clauſulæ reſignationis gratioſæ, etiam quoad poſſeſſionem, qua actualiter reperitur, ibid.n.79
Executoriales obtinens vigore trium conformium contra intruſum, ſi reperiatur in poſſeſſione per viginti annos, etiamſi non appareat de intimatione & terminis ſervatis, non dicitur attentata poſſeſſio, ibid.n.78
Executorialium executio eſt attentata, quia cùm deberent reproduci coram Auditore Rotæ, reproducuntur coram ſubexecutore in partibus, p.501.n.84
Ab Executore exequente executoriales Romanæ Curiæ in partibus poſt intimationem, & ante earum reproductionem in Rota appellationi deferendum eſſe, declarat Regius Senatus, ibid n.85
Executoris commiſſio, executionis dicitur pars realis, ibid.n.93
Executionis extrema à parte ante & parte poſt, appellationem excludunt, ibid.n.95
Executorialibus non indiget ſententia abſolutoria, ibid. num.98
Executoriales imperiti judices concedunt indiſtinctè, p.502 n.101
Executoriales relaxari ex qualibet ſententia etiam negativa, ſeu abſolutoria ubique indiſtinctè practicatur, ibid.n.102
Executoriales non expediuntur vigore ſententiæ notoriè nullæ, ibid.n.103
Executoriales expedire quis judex poſſit, à quo, an ad quem, qui ultimam tranſlatam in rem judicatam tulit ſententiam, & qui in delegato, & de aliis pluribus & ſimilibus difficultatibus, ibid.n.104. remiſſivè.
Executorialium vires ex quibus vèl extinguantur, vel enerventur, p.503.n.1
Si in Executione conquievit pars, & judex per unum annum putà, nova debet fieri citatio cum relatione ſtatus executionis, & de ratione, ibid.n.2
Ab Executore omittente citationem requiſitam appellationi interdictæ deferendum eſt, ibid.n.3.
Executoriales & ſententiæ poſt triginta annos non exequuntur, ibid.n.4
Executorialium præſcriptarum exceptio eſt legitima, cum oritur ex inſpectione ſententiæ, p.504.n.6
Ab Executore rejiciente legitimas exceptiones appellationi deferendum, ibid.n.7
Exceptionem præſcriptæ Executionis non eſt neceſſe opponere, ſed judex ex officio ad id tenetur, cùm appareat ex inſpectione ſententiæ, ibid.n.8
Exequendi jus ex obligatione perſonali decem annis jure regio præſcribitur, ibid.n.9
Executivum jus ex re judicata ſuper actione perſonali ſimul cum ipſa actione præſcribitur ſpatio viginti annorum iure Regio, ibid.n.10
Exequendi jus ex inſtrumento guarentigiato ſi præſcribitur per decennium, non impeditur via ordinaria ex inſtrumento agi intra aliud decennium, ibid. num.11
Exequendi jus ex actione reali etiam hodie jure Regio non præſcribitur, niſi ſpatio triginta annorum, ibid. n.12
Executorialium jus jure civili præſcriptum per triginta annos, à minori tempore jure canonico amittitur, n.13
Executorialium vires amittuntur per longum tempus concurrente non bono jure victoris, ibid.& 505.n.14 & à n.15
Executoriales in beneficialibus extinguuntur per non uſum earum, & per ceſſationem minori tempore triginta annorum, & quomodo intelligatur, ibid. n.20
In Executorialibus omnis ceſſat calumnioſa præſumptio, & pro eis præſumitur ritè & rectè latas ſententias, ibid.n.24
Executorialium jus ut extinguatur, triginta annorum lapſus requiritur juxta Rotam, ibid.n.25
Executoriales valde antiquæ non mittuntur executioni, ibid n.31
Executoriales ſimpliciter antiquæ, ſcilicet, quæ nondum complevere triginta annos mittuntur executioni, cum exhibentur proceſſus & ſententiæ ex quibus emanarunt, ibid.n.32
Secus ſi ſolæ Executoriales exhibeantur poſt longum tempus, quia tunc illis denegatur executio, ibid.
Executivam viam ex inſtrumento guarentigiato non habere inſtantiam, nec triennio perire, qui teneant, ibid.n.36
Executionis cœptæ inſtantia an per triennium pereat, tres reperiuntur opiniones, ibid. & 506. n.33. & de reſolutione, ibid.n.46
Executivum jus intentatum per actionem in factum ex re judicata, habet inſtantiam perituram, ibid.n.39
Executivum jus ex executorialibus intentatum per judicis officium mercenarium, non datur peritura inſtantia, ibid.n.40
Executio ſi eſt petita actione in factum, ordo juris ſervari debet, ibid.n.41
Executivum judicium intentatum per judicis officium celerem expeditionem requirit, ibid.n.42
Executio ex executorialibus per officium judicis petita non requirit libellum, nec ſignram, aut ordinem judicii, & ideo uberius eſt eo agere, quam actione in factum, ibid.n.44
Executio ſive petatur judicis officio, ſive actione in factum ex executorialibus appellationem ſuſpenſivam non recipit, ibid.n.45
Executivo judicio actione in factum intentato, licèt detur peritura inſtantia, procedit jure civili, non jure canonico, ibid.n.46
Executio cœpta per litis conteſtationem perpetuatur in quadraginta annos jus exequendi, p.507.n.47
Executores, ſive executorialium, ſive gratiarum, aut meri ſunt, aut mixti. p.512.n.1
Merus Executor in quibus à mixto diſtinguatur, & cognoſcatur, ibid.n.2
Executor merus dicitur, quoties omni liquidata materia & præcedente cauſæ cognitione ſuper exceptionibus, & liquidationibus nudi facti executor eſt commiſſa, ibid.n.3
Exceptio, quæ omiſſa fuit à parte citata per judicem ſuper cauſæ cognitione adhibita in executione non poteſt poſtea executor, cui executio committitur de ea cognoſcere, ibid.n.4
Executor mixtus dicitur, cui executorialium executio committitur nulla præcedente cauſæ cognitione ſuper exceptionibus & liquidationibus, quæ incidere ſolent in ea, ibid.n.5
Executori commiſſa cenſetur cauſæ cognitio, & terminatio eorum, quæ incidunt. & admitti ſolent in via executiva, ubi talis cognitio non præceſſit, ibid.n.6
Executor mixtus eſt judex, & habet juriſdictionem ad exequendum, ibid.n.7
Executor mixtus cognoſcit de concernentibus executionem ſententiæ, ibid.n.8
Executor mixtus poteſt cognoſcere, & terminare omnes exceptiones, quæ opponi poſſunt executioni executorialium, non tamen reſpicientes merita cauſæ, ibid.n.9
Executor datus ad rerum & fructuum reſtitutionem, eſt omnino mixtus, cùm illi commiſſa intelligatur fructuum liquidatio, ibid.n.10

Executor merus nullam cauſæ cognitionem habet, ſed purum factum committitur, & ideo caret juriſdictione, p.513.n.11

Executor uterque quas exceptiones admittere, vel rejicere teneatur, & quando ob id poterit ab eo appellari, ibid.n.12.remiſſivè.

Executor ſive merus ſive mixtus eſt delegatus, & vices gerit mandantis. ibid.n.13

Ab Executore ſive mero ſive mixto, appellationi emiſſæ non deferens, vim nullam facit, ibid.num.15.niſi modo excedendo, ibid.

Executor ſive ſit facti, ſive ſit juris, admittit appellationem ab exceſſu, ibid.n.22

Executor qui mandatum exequitur, non eſt qui gravat, ſed ſententia, & judex, qui eam tulit, pagina 514. num.24

Ab utroque Executore negatur appellatio, niſi exceſſus adſit, quia aliàs fieret de vis executiva ordinaria, ibid. n.33

Ab Executore mixto, cui virtualiter intelligitur commiſſa negotii principalis cognitio, licet appellare, & exemplo, ibid n.34

Etiamſi non excedat, ibid.

Executor recipit poteſtatem à commiſſione ſtrictè, cujus limites non tranſgreditur, ſed præ oculis habere debet, ibid.n.38

Executor tenorem commiſſionis præ oculis habere debet, ibid.n.39

Executor ſi executorialium fines egrediatur, deſinit eſſe judex, & poteſtate carere tunc incipit, pag.516. num.56

Executor executorialium ad inſtar eſt judicis habentis juriſdictionem territorio limitatam, & ſi illud egrediatur, efficitur privatus, ibid.n.57

Executoris poteſtas coarctata eſt ad limites commiſſionis ſententiæ tenori inhærens, ibid.n.59

Executor in eo quod excedit, deſinit eſſe executor, ibid. num.62

Executor in exceſſu, caret juriſdictione, & deſinit eſſe judex, ibid.n.63

Et caret poteſtate, ibid.n.64

Executor excedens executoriales aliud ſeparatum & diverſum ab eis facit, ibid.n.65

Executor excedit pluribus modis, ibidem numero 71. nempe.

De re ad rem, & de quantitate ad quantitatem.

De perſona ad perſonam.

De tempore ad tempus.

Rejiciendo legitimas exemptiones ſententiæ licitè opponendas. aut admittendo rejiciendas.

Præpoſterando ordinem ſibi in commiſſione traditum.

Et ſemper quando caret poteſtate & juriſdictione, p.517.n.73

Executor infert ſimplex gravamen intra limites ſuæ commiſſionis. non tamen in exceſſu, ibid.n.80. ubi redditur exemplum.

Executor ſi præſtet minus, quàm in ſententia ſit comprehenſum, gravat ſimpliciter, non excedit, & quare, ibid.n.81

Per viam appellationis licèt poſſit quis conqueri de iniquitate Executoris, tamen etiam poteſt quandocumque ſuperioris implorare officium, pagina 518. num.90

Ab Executore excedente appellatio emiſſa utrumque habet effectum devolutivum & ſuſpenſivum, cui niſi deferat executor, vim facit, ibid.n.93

Ab exceſſu Executoris utilius eſt appellare, ut evitetur actualis executio gravaminis, ibid.n.95

Executionem ex re judicata emanata à lite qua procurator quis fuit, petere non poteſt, niſi cum ſpeciali mandato, p.521.n.141

Executoris mandati defectus probatur ex actorum inſpectione, p.522.n.169

Executoris poteſtas ut quando ſit, appareat, commiſſio legitimè exhibenda eſt, p.523.n.182

Executoris poteſtas pendet à deputatione, ſicut procuratoris à mandato, & ſic à deputationis verbis non eſt recedendum, ibid.n.183

Executionis favor ſuſpendendæ concurrens in appellatione ab exceſſu durat in repoſitione exequenda appellatione non obſtante. p.525.n.219

Executio facta pendente exceſſu deducto per viam appellationis, eſt attentata & revocatur, pagina 526. n.238

Ab Executore non appellatur niſi clauſtra & limites commiſſionis excedat, & tunc niſi ſemel, pag.528. num.1

Executorialium executor Papæ ſi nudi facti executionem alicui committat, & is excedat, poteſt de exceſſu cognoſcere, ibid.n.4

Executoris poteſtas commiſſionis tenore eſt circumducta, quæ tantum valet quantum ſonat, ibidem num.10

Executori intelligitur prohibitum omne illud quod clauſtra commiſſionis excedit, ibid.n.11

Executor Superioris in exceſſum remanet privatus & ſubjectus correctioni juriſdictionis ordinariæ, ibid. num.13

Executor Superioris quantum commiſſionis limites egreditur, tantum alicuius ſcilicet Ordinarii intrat, ibid.n.14

Executoribus excedentibus modum executionis reſiſtere licet cuilibet privato. ibid.n 16

Executor Principis licèt ſit major ordinario, in cauſa commiſſa tamen excedens, privatus reputatur & ordinario inferior, cui reſiſtere poteſt & exceſſum reponere, ibid.n.18

Executori Papæ etiam mero excedenti poteſt Ordinarius reſiſtere & quilibet alius, p.529.n.19

Executori procedenti in negotio ſibi ſpecialiter non commiſſo, poteſt judex ordinarius & quilibet alius reſiſtere, ibid.n.20

Executor quando exceſſit non currunt fatalia quominus omni tempore de hujus nullitate dici poſſit, p.520.n.127

Executor ordinariè procedens & excedendo dicitur ſpoliare, cui ut privato licet reſiſtere, pag.529. numero 22

Executorem excedentem mandatum tanquam ſuperiori inobedientem poſſe punire ordinarium, ibidem, num 26

Contra Executoris miniſtros & tabelliones excedentes ſalarium in commiſſione vel lege taxatum, poſſe ordinarium procedere ut exceſſum reſtituat, ibidem num.27

Executorem delinquentem extra commiſſionem indubiè poteſt ordinarius incarcerare & punire, ibidem numero 28

Ab Executore ſeu nuntio excedente limites mandatæ executionis, appellatur ad judicem mandantem, p.531.n 48

Executorialium judicium ab ordine judiciario etiam ſummario multum diſtat, p 533.n.1

Via Executiva eſt ſummaria, tamen magis accelerata quàm ſimplex ſummarium judicium, ibidem num.2

Executio quando fit ab eo judice vel ejus executore ſuper eadem re ſuper qua lata eſt ſententia, citationem non requirit, ibid.n.8

Executio ubi eſt facta rei, judicis aut litigantis condemnati perſona requirit citationem præciſè, ibid num 9

Executio ubi eſt facienda in perſona ſpecialiter non nominato,

nominata, in executorialibus citatis an neceſſaria ſit, p.534.n.11

De quo Executionis ſtatu citatio hæc ſit facienda, ibid. declara ut n.13

In Executorialium executione pro quantitate debet intimari debitori ut ſolvat. ibid.n.14

Secus ſi inſtrumentum contineat tempus determinatum, & quia tunc ipſe interpellat. ibid.n.15.

Executio & ejus acta corruunt ſi omittatur neceſſaria citatio, ibid.n.16

Ab Executore omittente neceſſariam citationem appellationi emiſſæ eſſe deferendum decernit Sanatus Regius, ibid.n.17

Executor merus is eſt cui nudum factum committitur, & executio, diſcuſſis omnibus quæ opponi poterant executioni ſententiæ, ibid.n.18

Executor merus ſi citaverit, non tenetur citatum expectare, quia non poteſt aſſumere partes judicis & juriſdictionem commiſſam uſurpare, ibid.n.19

Executorialium executores non eodem modo ſed diverſimodè omnes ſententias effectui tradunt, p.535. num.21

Executor pro ſumma pecuniaria procedit captis pignoribus ſubhaſtandis ex quibus ſatisfit creditori, vel illi dantur in ſolutum, ibid.n.22

In Executione inſtrumenti guarentigiati pro quantitate, eodem modo proceditur quo in executorialibus, ibid.n.23

Ab Executore pro quantitate incipiente à captura perſonæ ante diſcuſſionem bonorum tanquam ab excedente licita eſt appellatio, ibid.n.24

Executor executorialium pro certa ſpecie cogit præcisè condemnatum tradere, etiam vi & manu militari de poſſeſſione dejicit, ibid.n.25

In Executione pro ſpecie certa, civilius faciet judex, ſi priùs moneat condemnatum aut obligatum, ibidem, n.30

Executio cœpta pro re, an ea perempta ſit proſequenda, & in quo, p.539.n.37

Executio ſententiæ pro Barone latæ ut pro ſingulis centum ovibus ratione paſcuorum Baro unam habeat, etiam contra minus centum paſcentum, fiat habito reſpectu ad numerum, & facta computatione grata, ibid.n.38

Si autem quinquaginta quis depaſcit, fiet executio pro æſtimatione dimidiæ partis unius ovis, ibidem n.30

Executorialium executor ad actum conſiſtentem in animo condemnati, putà præſtare patientiam aut conſenſum, renunciare officium aut beneficium, & ſimilia, quomodo ſe habere debeat, ibidem numero 41

Executor ad factum dependens ab animo condemnati non excedit non admittendo intereſſe, ſed ad factum præcisè compellens, ibid.n.42

Executor ad factum dependens ab animo condemnati, an excedat illum contumacem per carcerem cogere, ibid.n.44

Ab Executore facti & carceratione pro ejus executione non datur appellatio, p.537 n.52

Executor pro quantitate poteſt per carcerem compellere condemnatum, ut indicet bona in quibus facienda ſit executio, ibid n.56

Executio fit per manum militarem & violenter ſi aliter perfici non poteſt, ibid.n.57

Executor non excedit compellendo per carcerem condemnatum ad factum dependens ab ejus animo & voluntate, nec vim faciet, ibid.n.59

Executio facti dependentis à voluntate condemnati, fit per carcerem poſtea creſcente contumacia per cenſuras juxta Concilium, p.538.n.64

Executor merus poteſt deputari etiam non conſtitutus in dignitate, p.539.n.77

Executores dicti compulſores ſunt meri, & non debent eſſe in dignitate conſtituti, ſed ſimplices clerici ſufficiunt, ibid.n.78

Executor executorialium ſuper jure incorporali quomodo procedat ad executionem, ibid.n.79

Pro Executione juris incorporalis requiritur actus apprehenſivus. ibid n.85

Executio ſi fiat in officiis publicis vendibilibus, debitor compellendus eſt renuntiare, & titulum officii exhibere, ibid.n.91

Executio ubi ſit facienda in officio vendibili, & ſit adeundus Rex, quomodo debitor eſt compellendus, ibid.n.92

Executor aliquam partem poteſtatis uſurpans excedit multo fortiùs qui totam arripit, p.541.n.3

De Executoris poteſtate quando diſputatur, locum habet appellatio ſuſpenſiva, p.542.n.4

Excedere dicitur Executor eo ipſo quòd abſque juriſdictione procedit, ibid.n.5

Executor beneficiatus etiam ſi aſſumat viam meri, ſi non amittat exceptionem ſurreptionis aut nullitatis ſuæ poteſtatis, poteſt appellari, ibid.n.7

Ab Executore vigore brevis Cameralis, habentis executionem paratam poteſt appellari, quando verificetur ſubreptio commiſſionis, ibid.n 10

Executor merus ſaltim de exceptione infringente ſuam poteſtatem cognoſcit ad effectum remittendi tantùm, ibid.n 14.&15

Executor mixtus poteſt cognoſcere de poteſtate ſua, an reſcriptum ſit falſum vel ſurreptium, & ſe pronuntiare judicem, vel non, ibid n.16

Executor merus poteſt de exceptione defectus ſuæ poteſtatis cognoſcere extrajudicialiter ad effectum ſuperſedendi in executione, ibid.n.17

Executoris meri poteſtas ob falſitatem commiſſionis nulla redditur, p 543.n.18

Executor merus licèt non admittat exceptiones contra ſententiam, tamen defectus poteſtatis ſuæ admittit, ibid.n.19

Executor merus quantumvis præciſam habeat facultatem, poteſt cognoſcere de falſitate narratorum ad effectum ſuperſedendi, ibid.n.20

Executor merus tenetur admittere exceptionem noviter ortam, quam ſi ſciret mandans in executione ſuperſederet, ibid.n.21

Executor merus de exceptione relevante, puta ſurreptionis coram eo oppoſita cognoſcit, ut remittat & ſuperſedeat ſi verum inveniat, ibidem numero 23

Executor merus admittens exceptionem ad reſcribendum & ſuperſedendum, remanet nihilominus merus, ibid.n.24

Executor admittit exceptiones concludentes defectum tam ſuæ quàm mandantis poteſtatem, ibidem n.28

Executoris poteſtas pendet à poteſtate mandantis, ibid. n.30

Executoris poteſtas debet à poteſtate mandantis regulari, ibid.n.33

Executor ante commiſſionis executorialium præſentationem & intimationem ſibi factam, caret poteſtate & juriſdictio e. nec ea uti poteſt, p.544.n.42

Executor etiam ſi ſciat facultatem ſibi competere, tamen ante præſentationem non recipit poteſtatem, ibid n.45

Per Executorem geſta poſt terminum limitatum in communione, ſunt nulla ipſo jure, atque vim facit procedens, ibid.n.46

Executor ad exactionem poſt terminum exigens, vinculis ligatus ad ſuperiorem remittitur, ibidem numero 47

Executor

Executor ignorans prorogationem de tempore ad tempus, ſi procedat poſt triennium, irritè & nulliter facit, p.544.n 48

Executor non dicitur executionem facere ſed mandans, p.545.n.52

Executor eſt velut cauſa inſtrumentalis quæ nihil diſponit, ibid.n.53

Executor procedens ad executionem ſententiæ ſuſpenſæ per appellationem, poteſt de facto impediri & reſiſti, ibid.n.56

Et ab ejus proceſſu appellationi niſi deferat, vim fieri declarabitur, ibid.n.57

Executor gratiæ licèt acquirat juriſdictionem à tempore datæ, eam tamen non exercet ante præſentationem literarum, ibid.n.60

Executor gratiæ etiamſi ſciat ſibi facultatem competere non poteſt procedere ante literarum præſentationem, ibid.n.6.

Executio ſententiæ facienda eſt ab eo judice ſub cujus diſtrictu res ſita eſt, ad requiſitionem tamen judicis ferentis ſententiam, ibid.n.63

Et idem in contractu paratam Executionem habente, ibid.n.64

Executio mandata etiam morte mandantis re integra non expirat mandatum, p.546.n.68

Exequutor ad exequendum morte mandantis procedens nun excedit, ibid.n.71

Exceptio dominii aut poſſeſſionis poteſt tertius oppoſitor proponere coram judice requiſito pro executione ſententiæ, quia ut plurimum longè diſtat ſuperior, ibid.n.75

Executor excedit, non admittentes legitimas exceptiones executionis naturæ congruas, p.550.n.4

Ab Executore non admittente legitimas exceptiones tanquam excedente, appellatio habet utrumque effectum, ibid.n.5

Quod idem locum habet in Executione inſtrumenti guarentigiati, quia patificantur à jure, ibid.n.6

A rejectione exceptionis in Executione incidenti appellatio eſt neceſſaria, aliàs tranſit in rem judicatam, ibid.n.7 e

Executor literarum penſionis rejiciens exceptiones legitimas incompetentiæ, ſurreptionis, aut ortas ex ventre gratiæ excedit, & ex hoc capite appellatio utrumque habet effectum, ibid.n.8

Executor admitiens exceptiones non admittendas, detrahit juri privilegiato partis, hoc eſt, juris exequendi, eamque privat beneficio juris communis, ob quod datur appellatio, ibid.n.10

Executiva via maximum affert commodum. ibid.n.11

Executor merus cùm ſibi committatur nudi facti executio, & omni liquidata materia, non poteſt regulariter cognoſcere de exceptionibus appoſitis, p.551.n.16

Executor merus non poteſt cognoſcere de exceptionibus appoſitis labefactantibus ſententiam, ſed mandatum ad unguem ſervare tenetur, ibid.n.17

Executor has exceptiones infringentes ſententiam poteſt admittere, ſi vult, non tamen tenetur, & ideo à rejectione appellationi interjectæ non deferendum, ibid.n.24.25.& 26

Executor mixtus ſicut merus, non tenetur admittere exceptiones labefactantes ſententias, ſi non vult, ibid.n.26

Executor præciſè tenetur admittere exceptionem infringentem ejus poteſtatem & ubi datur executio irretractabilis, aut excommunicationis exceptio, quas ſi rejiciat executor, licet appellare, ibid.n.17

Executor mixtus is dicitur, cui executio committitur non præcedente cauſæ cognitione ſuper iis, quæ incidere ſolent in viam executivam, ibid.n.28

Executor mixtus non tenetur admittere exceptiones labefactantes ſententias, nec reſpicientes merita cauſæ, ibid.n.29

Executor non quomodo ſit lata ſententia, ſed quomodo ſit exequenda, pertinet, non quid ſit pronuntiandum, ſed quid ſit pronuntiatum, ibid.n.30

Executor non poteſt factum ſuperioris labefactare, ibid.n.31

Executor non poteſt admittere exceptiones reſpicientes juſtitiam, & cauſam principalem, ſed ſtatim remittit ſuperiori non ſuperſedens in executione, p.552.n.32

Executor poteſt, ſi vult, admittere exceptiones reſpicientes nullitatem ſententiæ ut remittat & ſuperſedeat, ibid.n.33

Executio ſententiæ ſummariè tractatur, & ita nihil admittitur requirens altiorem indaginem ad illam impediendam, ibid.n.34

Executor Romanæ Curiæ in partibus cognoſcit ſuper rebus in quibus eſt facienda executio pro quantitate debita, & de aliis exceptionibus modificativis, ibid.n.40

Executor ſi nolit admittere exceptiones infringentes ſententiam ad effectum ſuperſedendi, non excuſatur pars illas proponere iterum coram ſuperiore, p.553.n.49

Executiva & ſummaria judicia non admittunt exceptiones requirentes altiorem indaginem, p.554.n.51

Executor ex nova cauſa poteſt in ſententiæ executione ſuperſedere, p.556.n.93

Executioni ſententiæ poteſt apponi & oriri exceptio proveniens ex mente pronuntiantis, p.557.n.103

Executor datus ad vendendum & pretium recipiendum, emptor ei legitimè ſolvit, ſed executor Domino rei tenetur, p.560.n.159

Executivam ad viam redire non poteſt, qui ordinariè cœpit, p.561.n.172

Niſi proteſtetur quod viæ Executivæ præjudicare nolit, ibid.n.173

Excedit Executor exequendo perſonas non nominatas in executorialibus, nec virtualiter aut viſibiliter expreſſas, p.567.n.1.& 4

Ab Executore excedente de perſona ad perſonam, appellationi ut legitimæ defetendum decernit ſenatus, aditus per viam recurſus, ibid.n.2

Executor ad ulteriorem executionem procedens, non obſtante tertii legitima oppoſitione excedit, & licitè appellatur, p.568.n.10

Ab Executore rejiciente legitimas exceptiones licet appellare, ibid.n.11

Ab Executore citante non citandum, nec comprehenſum in commiſſione, licita eſt appellatio, ibid.n.13

Executio locum non babet adverſus non nominatim in ſententia, licèt lis cum eo ſit acta, p.570.n.42

Executioni pro quantitate factæ in re qua tertius dicit potius jus habere, puta, anterius jus pignoris, an ſit admittendus ad illam impediendam, p 571.n.65

Executio ſententiæ ſuper aliqua re reſtituenda impeditur à tertio docenti incontinenti de ſue poſſeſſione, quouſque in contradictorio vincatur, pag.573.n 81

Ab Executione incipere dicitur ſi contra tertium non victum judicio petitorio aut poſſeſſorio executor exequatur, p.574.n.89

Executionem ex l. ſi C. de edicto Divi Adri. impedit tertius docens de ſua poſſeſſione, quouſque judicio ordinario vincatur, ibid. n.90

Executoriales obtinens curet intentare remedium poſſeſſorium contra tertium oppoſitorem, & quando prima lata ſententia avocetur poſſeſſio, poſſitque ſuas executoriales exequi, pag 574 & 575. num.91. & 96

Executor cùm non poſſideat, non poteſt tradere poſ-

ſeſſionem vigore executorialium per aſpectum, nec cui tradiderit acquiritur. p.576.n.108

Executor eaequendo rem ab alio poſſeſſam per clauſulam conſtituti illo rejecto, eacedit de perſona ad perſonam, p.577.n.115

Obtinens eaecutorialea pro re locata an teneatur ſtare locationi factæ per condemnatum, ibid.n.126

Quid in ſimplici colono vel in colono partiario, qui ſeminaverunt, an pro illo anno ſint legitimi contradictores, ibid.

Executoriales obrinens pro re. non tenetur ſtare locationi factæ per condemnatum cœpta jam lite ſuper re. ibid. n.128

Executoriales obtinens dominus, qui & ejus colonus fuerant ſpoliati, an domino mortuo poſſit colonus ſuo jure earum petere executionem(Ibid.n.129

Et quid ſi colonus ſit nominatus in ſententia, cum tamen nulla acta fuère, nec etiam citatus, nec conſtituit procuratorem, ibid. remiſſivè.

Exeautionem judicii poſſeſſorii pendentis inter vaſallos, directus Dominus non impedit, maximè præſtita ſibi cautione, p.578.n.135

Eaecutioni ſententiæ latæ ſuper ſervitute domus emphyteuticæ an dominus directus poſſit comparens impedire, & quando ſecus, ibid.n.137

Executionem ſententiæ contra colonum ſeu inquilinum clerici latæ, poteſt ipſe clericus impedire cujus nomine poſſidetur, p.579.n.47

Ab eaecutore admittente non legitimum oppoſitorem, & nemine offerente ſui juris probationem incontinenti, appellationi emiſſæ non deferens vim facit, ibid.n.153

Ab Executore admittente minus legirimas exceptiones & non admittendas appellatur, ibid.n.156

Executorialea expeditæ contra confraternitatem aut locum pium, ſumper re aut debito ipſius loci pii, an excedet executor illas dirigens in adminiſtratorem, p.580.n.159

Executio ut locum habeat contra tertium emptorem in quem res alienata eſt pendente lite inter creditorem & debitorem, pro quantitate, neceſſe eſt, ut alienatio fiat ſententia & re judicata, & ſic in fraudem paratæ jam executionis, p.582.n.178

Executio non poteſt dici parata ante rem judicatam & cauſæ cognitionem, ibid.n.179

Eaecutio vigore inſtrumenti guarentigiati pro quantitate, an & quando directò fiat contra tertium, in quem debitor alienavit rem, ibid.n.182

Eaecutor ſententiæ contra beneficii poſſeſſorem latæ an excedat exequendo tertium illius beneficii poſſeſſionem occupantem lite pendente, ibid.n.183

Executor non excedit exequendo eaecutoriales contra condemnatum ad dimittendum beneficium, ſed nec contra intruſum in illud lite pendente, ibid.n.189

Executoriales obtentæ contra ſuperſtitem collitigantem, exequuntur contra intruſum lite pendente, p.582. 583.n.190

Executoriales poſſunt eaequi in tertium poſſeſſorem rei, quam alteri dominus hypotechavit, cum pacto de non alienando, p.583.n.199

Executione facta in tertium intruſum ſine novo proceſſu non poteſt agere de ſpolio, ibid.n.192

Executoriales capiunt intruſos & intrudendos lite pendente, ibid.n.193

Executoriales expeditæ contra capitulum afficiunt tertium etiam non citatum, cui lite pendente capitulum tradiderat poſſeſſionem præbendæ, ibidem numero 194

Executio an locum habeat adverſus tertium in quem res emphyteutica eſt alienata inſcio domino, pag.584. n.205

Eaecutionem non impedit tertius ratione nullæ poſſeſſionis traditæ per judicem inordinatè procedentem, ibid.n.210

Eaecutoriales expeditæ contra emphyteutam pro canonis ſolutione an eaequantur contra tertium cui rem alienavit, ibid.n.225

Executio quando inter alios non citatos locum habet ſine nova cauſæ cognitione, tamen nova citatio eorum omnino pro eaecutione requiritur, p.585.n.212

Executio quando in tertios non citatos locum habet, adhibetur ſummatim & incontinenti cognitio ſuper illa qualitate, quæ cauſam præſtat executioni in illos, p.585.n.224

Eaecutio ut in tertium locum habeat non ſufficit ut nunc rem poſſideat, ſed quod illam ſit adeptus lite pendente, & affectam vitio litigii, verificandum eſt, ibid.n.215

Ad verificandam qualitatem qua fundatur Eaecutio contra tertium, citatio neceſſaria eſt, ibid.n.226

Executor an excedat eaequi ſequeſtrarium, aut depoſitarium in quos res lite pendente depoſita fuit, ibid. n.227

Eaecutor an excedat exequendo fidejuſſorem de judicio ſiſti in cauſa principali, ibid.n.218.remiſſivè.

Eaecutionem contra principalem an poſſit impedire fidejuſſor judicatum, ſolvi. ibid.n.229.remiſſivè.

Solvens alicui de mandato judicis an ſit legitimus contradictor Executionis, ibid.n.230.remiſſivè.

Executoriales eapeditæ contra uxorem pro debito ante matrimonium contracto, an dirigantur in virum ſuper bonis poſtea in dotem datis, ibid.n.231

Executoriales eapeditæ contra procuratorem in rem ſuam, ſi ſolvendo non ſit, an dirigantur in bonis principalis non citati, ibid n.232

Executoriales expeditæ, contra defunctum interdicto retinendæ, an poſſint exequi contra ejus hæredes, p.586.n.145

Executorialium latarum in Salviano interdicto quando poſſit impediri executio, p.587.n.246.remiſſive.

Executoriales eapeditæ contra debitorem, an exequi poſſint abſque exceſſu in ejus condemnati debitorem non citatum, ibid.n.247. latè diſcutitur.

Eaecutio adverſus debitorem poteſt directò fieri adverſus ejus debitorem penſionis indiſtinctè, pag.588. n.255

Eaecutio in pecunia debitoris condemnati quæ ſit apud argentarium ſeu depoſitarium, directo ſit, ibid. n 256

Eaecutoriales & acta adverſus prælatos & adminiſtratores, ut poſſint nocere Eccleſiis, & præbendis. debet in libello inſeri norma adminiſtrationis legitimæ, ibid.n.259

Eaecutoriales expeditæ contra defunctum in interdicto retinendæ, an exequi poſſint contra hæredes ſi poſſident jure proprio, p.589.n.281

Obtinens Eaecutoriales non cogitur novum ſubire judicium contra novum ſucceſſorem, p.592.n.317

Executor ſententiæ naturam & tenorem imitatur, p.599 num.1

Excedit executor ſe extendens ad aliam rem, ſeu quantitatem non expreſſam, ibid.n.12

Excedit Eaecutor ſe eatendens ad aliam rem eatra expreſſam, ibid.n.13

Ab executore excedente de re ad rem, vel de quantitate ad quantitatem, appellationi deferendum declaratur, ibid n.14

Excedit Executor eaequendo in alia re quæ non fuerit judicata, ibid.n.16

Executor an excedat ſi executoriales latas pro præbendato, ut in anteriori loco ſedeat, illas exequatur in aliis præeminentiis, puta oſculo pacis, incenſatione ante alios quibus præferri mandatur. p.600.n.19

Excedit Executor, ſi ſententiam qua quis eſt privatus

&

& inhabilitatus ad beneficium, extendat ad penſionem etiam quæ loco beneficii habetur, p.602 n.49.
Executor non excedet ſi ſententiam qua clericus declaratur commiſiſſe delictum dignum privatione beneficii, ipſo jure exequatur in illius privatione, p.604.n.74
Executor ad rei reſtitutionem vigore executorialium datus, an excedat eos exequendo in fructibus non expreſſis, nominatim in ſententia, p.605.n.93
Executor ad rei reſtitutionem datus excedet ſi præſtet fructus non expreſſos in ſententia, ſi aliàs ex natura judicii & actionis præſtari non debebantur, ſecus è converſo, p.606.n.113
Executor executorialium quibus quis condemnatur rationem reddere adminiſtrationis, an excedat ſi facta calculatione exequatur reliquatum, p.608.n.140.
Executor ad reddendam rationem datus dicitur mixtus reſpectu calculationis & liquidationis, pag.609. n.143
Executor mixtus datus ad rationem reddendam tenetur ante executionem reliquatum & calculationem confirmare, ibid.n.144
Merus executor an poſſit confirmare calculationem, ibid.n.146
Executor ad reddendam rationem non poteſt eſſe merus cùm detur ante liquidatam materiam, ibid.n.147
Executor ad reſtitutionem bonorum confiſcatorum faciendam ei cui Princeps reſtituit an excedat, ſi exequatur tertios poſſeſſores in quos res fuere à fiſco alienatæ.p.611.n.173
Executor ad reſtitutionem bonorum confiſcatorum per Principem factam, datus an excedat, ſi fructus etiam ſolvere cogat, ibid.n.174
Executor ad rei reſtitutionem an excedat compellendo præſtare æſtimationem damni & deteriorationis, quæ in illa repetitur, ſi id omiſerit in ſententia, ibidem, n.182
Executor datus ad tradendum fundum, non ſatisfacit dimidium tradens, p.612.n.195
Executor non excedit compellendo ad æſtimationem rei peremptæ, ad cujus reſtitutionem datus eſt, p.613. n.208
Executor poterit compellere ad æſtimationem partis peremptæ rei, ſicut & totius, ibid.n.209
Executor ad rei reſtitutionem datus non excedit, ſi compellat condemnatum, liquidatam æſtimationem damni & deteriorationis rei præſtare, ibidem numero 211
Executio facti promiſſi in æſtimatione aut intereſſe ſit, p.616.n.6
Executio eſt ſequela primi judicii & ejuſdem naturæ, p.617.n.14
Executio eſt ejuſdem naturæ cujus eſt prima cauſa, & ideo ab iſta ſicut non licet appellare, ita nec à declaratione, & ejus liquidatione, ibid.n.16
Executor liquidans rem quæ extra condemnationem ſit, illius ſubſtantiam augens, noviter gravat & excedit, & à tali exceſſu licet appellare, p.618.n.33
Executor ad reſtitutionem præbendæ cum fructibus liquidandis datus excedit ſi taxet etiam diſtributiones quotidianas, ibid.n.37
Executor ad reſtitutionem beneficii cum fructibus liquidandis datus, excedit, ſi liquidet etiam emolumenta, incerta, ut oblationes, & funeraria, &c.p.619. num.38
Excedit Executor in liquidatione, ſi condemnationem in fructibus perceptis extendat ad eos qui percipi potuerunt, ibid.n.40
Excedet Executor in liquidatione ſi lata ſententia ſuper fructibus à tempore litis conteſtationis, & liquidet à tempore occupationis ibid.n.43
Executor in liquidatione excedit, ſi condemnatum ſimpliciter in expenſis compellat & liquidet ſimul perſonales, ibid.n.51
In liquidatione excedit Executor ſi ſub liquidatione expenſarum liquidet etiam damna, p.620.n.52
Excedit Executor quando liquidationem addiderit condemnationi, quia novam addit condemnationem. & à tali exceſſiva liquidatione licet appellare, ibid.n.56
Executor antequam perveniat ad executionem facti, debet præmittere liquidationem, quà pertinentiæ fructus, ſeu damna comprehendantur ſub generalitate condemnationis. ibid.n.57
Executio ſententiæ factæ ante liquidationem pertinentiarum & ſimilium eſt nulla ipſo jure, ibid.n.59
Exceditur modus inter Exequendum, ſi pars non citetur in eo quo debet adeſſe, p.621.n.63
Executor ad rei reſtitutionem virtute rei judicatæ, ſimpliciter datus, an excedat ſi etiam exequatur in pertinentiis & connexis ipſi rei, p.621.n.87
Executio ſententiæ facienda in re debet fieri etiam in fructibus pendentibus ejus per quandam conſequentiam, cum ſint inſeparabiles ab ipſa re & poſſeſſione, p.627 n.153
Excedit Executor ſi dilatione aut conditione ſententiæ pendente exequatur, p.618.n.4
Executor datus cum termino limitato, eo tranſacto ſi exequatur ampliùs, excedit, ibid.n 6
Executor cum termino limitato ſi aliquem intra illum excommunicet, eo tranſacto non abſolvit, pag.628. num.7
Ab Executore excedente de tempore ad tempus, appellationi interpoſitæ ſi non deferat, vim facit, p.618.n.1
Executor exequendo ante tempus datum condemnato ad ſolvendum excedit, ibid.n 2
Executoris poteſtas regulatur à poteſtate ſuperioris mandantis, p 629.n.12
Executor non excedit ſi condemnatum ad rei & ſpeciei reſtitutionem cum fructibus, exequatur condemnatum in fructibus decurſis uſque ad ſententiam, ſed etiam in decurſis poſtea uſque ad actualem reſtitutionem, ibid.n.13
Exequendi poteſtate carens Executor, excedit in liquidatione fructuum tam decurſorum uſque ad ſententiam, quàm uſque ad tempus taxationis. ibid.n 15
Executor excedens fines mandati nihil agit, ibidem num.16
Executor tunc poterit taxare & ſolvere fructus & intereſſe decurſos poſt ſententiam, & uſque ad ejus paritionem, p.630.n.31
Executor non excedit attendens tempus prioris ſententiæ ſpecialiter expreſſum per ultimam confirmatæ, p.631.n 46
Executor ad ſequeſtrandos fructus majoratus vigore decreti in judicio tenutæ, an excedat ſequeſtrando fructus non ſolùm à die decreti, ſed etiam à die mortis ultimi poſſeſſoris, p 632.n.52
Executor merus excedit aſſignando terminum ad parendum, & ob ejus imparitionem excommunicando, p.633.n.58
Executor merus eſt incapax juriſdictionis, ibid. numero 60
Executor merus poteſt terminum deliberatorium præfigere, ſed non ad effectum imponendi novam excommunicationem, ibid.n.61
Executor cui cauſa vel executio committitur cum termino brevi. & limitato, an excedat aſſignando parti terminum & dilationem regaliam, à ſua commiſſione abbreviato termino, aliàs à jure aſſignato ſimili cauſæ aut executioni, ibid.n.62
Executor ſententiæ poteſt illius facere declarationem interpretativam. p.636.n.12
Executor mixtus reſpicit merum imperium, ibidem numero 16

Executor

Executor dicitur non qui ordinaria, ſed delegata poteſtare aliquid exequitur, p.636.n.17

Executori cùm principale committitur, videtur declaratio interpretativa etiam commiſſa, p.638.n.41

Ab executore perperam interpretante ſententiam velut excedente, appellationi emiſſæ eſt omnino deferendum ibid.n.51

Exempla plura hujus doctrinæ redduntur obiter, p.638. & 639.n.51.52.53.54.55.56.& 57

Executores rei judicatæ è curiis Regiis emanati, poſſunt poſt longum temporis diſtantiam declarationem interpretativam ſententiæ dubiæ adhibere, ergo multò fortiùs Senatores qui eam tulerant, pag.644. n.131

Executor excedens modum nulliter agit, & propterea appellatur, p.646.n.5

Executor ad rei reſtitutionem cum clauſula (refuſis priùs melioramentis) an excedat ſi ante eorum liquidationem rem faciat reſtituere, p.647.n.6

Executor ad rei reſtitutionem *pagando los gaſtos*, an poſſit priùs reſtituere rem. & poſtea expenſas condemnato ſaltim ſub fidejuſſione, p.648.n.57

Executio ſuſpendi non poteſt in aliis rebus ſejunctis, ob expenſas in unâ tantùm re factas, etiam ſi ſententia dicat (ſolutis priùs expenſis,) p.649.n.65

Executio ſententiæ ut ſuſpendatur ob melioramenta debet de eis priùs ſaltem ingenuè apparere, intra terminum aſſignatum ab executore. ibid.n.69

Executio revocata & repoſita, an officiat tertio rei emptori ipſius executionis virtute, p.654.n.1

Redduntur exempla, ibid.n.2

Executione ſententiæ, cujus virtute tertius emptor poſſidet, revocata, ut ipſa res non ſit reſtituenda, ſed pretium à creditore avocandum, quis dixerit, ibid n 4

Executione revocata, cujus vigore creditor in ſolutum rem accepit, reſtituenda res eſt cum legitimis acceſſionibus, ibid.n.5

Executione revocata in gradu appellationis, creditorem damnandum ad res ablatas reſtituendas, vel æſtimationem, damna, & expenſas, qui dixerint, ibid n.6

Executio vigore ſententiæ poſtea revocatæ, conſideratur retro ac ſi facta non ſit, nec ſententia lata, p.656.n.44

Revocata executione, cujus contemplatione tertius poſſidet, ipſe comprehenditur, ibid.n.45

Executio, cujus occaſione ob venditionem gabellarius perceperat decimam per appellationem, revocata tertio gabellario etiam non citato nocet, p 657.n.59

Executione revocata, omnia retro judicantur irrita & infecta ipſo jure, ibid. n.67

Executor ſecularis an poſſit ſententiam oppoſitionis executionis, cujus contemplatione clericus poſſidet in hunc exequi, & rem avocare declinantem, p.658. num.70

Executor ſecularis ſententiæ latæ inter laicos erit competens cognoſcendi, an ſententia officiat clerico, ut tertio comparenti & declinanti, ibid.n.71

Executor laicus an poſſit exequi in clericum ſententiam inter laicos, & à laico latam, quæ illi ex natura cauſæ ſecundariò & in conſequentiam, vel aliàs, omnino de jure præjudicat, vel an requiſitoriæ literæ ſint neceſſariæ, p.659.n.89

Executio ſententiæ ad illum judicem debet ſpectare qui de cauſa principali cognoſcit, ibid.n.98

Excedit an Executor ſi ſententiam qua clericus eſt ſuſpenſus ab officio, illam extendat ad beneficium, p.601 n.55

Executione aut ſententia annullata ſive reſciſſa, cujus contemplatione quis poſſidet, eam cum fructibus reſtituit, p.662.n.140

Executionem annullantes ſenatores ob non ſervatam formam juris per executionem, quemadmodum bona vendita faciant reſtituere, & quando fructus cum interuſurio debiti compenſentur, pagina 663. numero 156

Ab executorialium executore appellatio emiſſa, ſolet delegari cum clauſula (parito judicato) pag. 664. n.168

Executor ſecundus ad rei reſtitutionem cum clauſula (parito) an excedat procedendo ante paritionem illorum fructuum, qui tacitè & virtualiter in ſententia ſubintelliguntur. ibid.n.173

Excedit Executor cum clauſula (parito judicato) ſi ante paritionem fructuum virtualiter comprehenſorum in ſententia, quæ utitur verbo (reſtituere) procedat in principali, p.665.n.192

Executio tota ſi propter exceſſum executoris revocaretur, res judicata reſcinderetur, p.666.n.207

Executio revocatur propter exceſſum in ſumma, non tamen ipſum mandatum executivum, ibidem numero 210

Executione ſententiæ ſemel facta, ſi res in poteſtatem condemnati iterum deveniat: an nova condemnatio ad illam avocandum ſit neceſſaria, vel idem executor ſufficiat, p 667.n.217

Executorialibus ſemel executis, & incontinenti, non ex intervallo, ſi res ipſa ad condemnatum revertatur, reſtituenda eſt iterum earundem executorialium virtute, p.668.n.227

Exequi non videtur judicem cujus Executio fuit perturbata, ibid.n.2 2

Executoriales intelliguntur intra annum executæ ſi fuere ſortitæ effectum, p.669.n. 44

Executorialium poteſtas cum clauſula (defendo inductom) extinguitur anno ſi ſortitæ fuerint effectum, qui per integrum annum perduravit, ibidem numero 246

Executio cœpta & nondum perfecta, durat perpetuò & debet finiri, ibid.n.248

Executor datus ad exequendum ſi in parte exequator, non eſt functus officio donec plenè perficiat, ibid. n.249

Executoriales non expirant per triginta annos cœpta jam executione, ibid.n.251

Executione revocata cujus contemplatione quis poſſidet, an poſſit rem ex alio capite, aut jure retinere, p.670.n.258

Exemptio.

Exemptio clericorum à juriſdictione ſeculari fuit deducta à Regibus Chriſtianis, & conceſſa ob reverentiam ſanctæ Eccleſiæ, pagina undecima, numero 50

Exemptionis privilegium clericorum à tempore Conſtantini, ibid.

Exemptio Clericorum à poteſtate, & juriſdictione temporali in eorum utilitatem, non in damnum, & detrimentum eorum introducta, ut oppreſſi per judices Eccleſiaſticos non prohibeantur recurrere ad Regem, pro violentia tollenda, pagina 18. numero 91

Exemptionem clericorum à juriſdictione temporali eſſe de jure divino, quam nec Summus Pontifex poteſt tollere in totum, pag. quadrageſimaquinta numero 303

Exemptionem in caſu limitato non habere locum, poteſt inducere conſuetudo ibid.n.304

Exemptionem habitam à Papa, aut legitimam compoſitionem allegans, ſi ſuper illa non audiatur in cauſis decimarum, poteſt licitè appellare, pag. 347. num.75

Exemptio tributorum permittit appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.76

Exhibitio

Exhibitio.

Exhibendi ſententia non recipit appellationem, p.222. n.122

Ad Exhibendum rem condemnatus, quando habet facultatem rei reſtituendæ non appella., quia tale iudicium non patitur dilationem, p.339 n.57

Ad Exhibendum condemnatus ſi ulterius ultra rei Exhibitionem ad aliquod aliud, putà, intereſſe ſeu pœnam condemnetur, an poſſit appellare, ibidem num.58

Ad Eahibendum condemnatus, & in eadem ſententia conditionaliter ad intereſſe condemnetur, niſi ſolvat, &c. an poſſit appellare, ibid.n.59

Expenſa.

Expenſarum condemnatio tunc fieri poteſt dumtaxat, quando Senatus declarat, vim nullam feciſſe iudicem Eccleſiaſticum, & de ratione, pag.70.num.239. & 240

Eapenſarum mulcta eſt quid conſecutivum, & acceſſorium ad cognitionem extraiudicialis defenſionis, & ad illius perfectionem, ibid n.241

Eapenſarum condemnatio ſupponit iuriſdictionem, p.71. n.251

In laicorum decreto locum habet Eapenſarum condemnatio, ibid.n.254

Expenſarum præſtatio tunc reſpicit iuriſdictionem, quando iudicio formato fit earum condemnatio, ſecus eatraiudicialiter, ibid.n.258

Ab Eapenſarum petitarum condemnatione in ultima ſententia, quarum nulla mentio facta eſt in cæteris inſtantiis, tanquam à novo gravamine licet appellare, p.476.& 477.n.35

Expenſarum petitarum omiſſa condemnatio in ſententia intelligitur condemnatus in illis abſolutus, ibid. num.36

Eapenſas iure actionis debitas & in condemnatione omiſſas poteſt victor denuo petere, etiam ſententia ſuper principali tranſacta in rem iudicatam, ibid.n.42

Eapenſas coram ſe factas an executor excedat taxando, vel ad mandantem debeat remittere, p.622.n.85

Extrajudicialis.

Extraiudicialis actus non recipit appellationem, nec cauſat attentatum, p.271.n.1

Eatrajudicialis actus eſt beneficiorum proviſio, & collatio ſui primæva natura attentata, ibid.n.2

Extrajudicialis proviſio beneficii non eſt interlocutoria, ſed pro interlocutoria habetur, p.272.n.4

Extrajudicialis inſtitutio, aut confirmatio loco interlocutoriæ habetur, ibid.n.5

Extrajudicialis proviſio non requirit alicujus citationem, ibid.n.10

Extrajudicialiter procedit executor ad beneficium, & de qualitatibus, moribus, & vita, ſeu habilitate proviſi informatur extr judicialiter nemine citato, ibid. num.11

Eatrajudicialiter procedunt regulariter executores ad beneficia, ibid.n.13

Extrajudicialis proviſionis, & proceſſus difficile eſt probare injuſtitiam, cùm tam per ſcripta, quam per non ſcripta judex animum ſuum informat, ibid.n.16

Extrajudicialem proceſſum qui injuſtum dixerit, aliunde tenetur verificare injuſtitiam; qui pro actu extrajudiciali præſumitur, non verò gravamine, p.273. num.17

Eatrajudiciali in proviſione conferens non ut iudex, ſed ut privata perſona procedit, ibid.n.18

Extrajudicialis appellatio eſt ſi interponatur à parte, vel à judice ante judicium cœptum, ibid.n.20

Extrajudicialis actus nunquam tranſit in rem judicatam, ibid.n.21

Extrajudicialiter procedens executor gratiæ nullam fert ſententiam, ſed gratioſam executionem, ibid.n.28

Extrajudicialiter facta inſtitutio, collatio ſeu proviſio beneficii fieri poteſt dio feriato; ſecus ſi judicialiter p.174.n.29

Extrajudicialiter poteſt Epiſcopus extra diœceſim inſtituere & confirmare, ſecus ſi judicialiter, ibidem num.38

Extrajudiciales actus poteſt judex vel executor judicialiter celebrare, ſi vult, ibid.n.37

Extrajudicialia, & judicialia ſibi invicem contraria ſunt & repugnantia, p.175.n.41

Eatrajudiciales actus nunquam tranſeunt in rem judicatam; ea quo in eis judicium deficit, ibid.n.42

Ab Extrajudiciali actu per appellationem etiam coram ſuperiori præſentatam non dicitur beneficium litigioſum, nec litem pendere, ibid.n.47

Extrajudicialiter proviſio qualiter per contradictorem reddatur judicialis, redditur ratio, p.278.n.73.& ſeq.

Extrajudicialiter qui potuit procedere, ſi partes judicis ſemel aſſumat, an poſſit ad extrajudicialem proceſſum redire, p.280.n.97

Extrajudicialiter qui potuit procedere, ſi judicialiter incipit; non poteſt variare, ut verius reſolvitur p.281.n.102.

Extraiudicialis, & judicialis proceſſus ſunt ad invicem repugnantes, & incompatibiles, p.281.n.117

Eatrajudicialiter & judicialiter ſimul procedendi ſi in commiſſione, lege, aut compromiſſo facultas detur, vel una via electa poſſit ad aliam redire, tunc judex poterit variare, & ſimul utroque modo procedere, p.284.n.135

Ab Eatraiudiciali proviſione cuiuſvis beneficii appellatio ſicut non admittitur, ita nec ab articolis in ea incidentibus, & aliis gravaminibus ab ea dependentibus, p.290.n.188

Eatraiudicialis ſi eſt proviſio, omnes eius articuli extraiudiciales ſunt, ibid.n.189

Extraiudicialem per actum non dicitur lis introducta, nec pendere, p.298.n.288

Actus Extraiudicialis non interrumpit præſcriptionem, ibid.n.289

Eatraiudicialis denuntiatio non interrumpit præſcriptionem, nec proteſtatio, ibid.n.290

Extraiudicialis appellatio vim habet citationis, & eius virtute appellatus comparere tenetur abſque alia citatione, p.299.n.292

Extraiudicialis appellatio quando cauſet litis pendentiam, remiſſivè, ibid.n.293

Extraiudicialis appellatio non eſt propriè appellatio; ſed provocatio. ibid.n.294

Extraiudicialis appellatio eſt veluti prævia ad litem incipiendam, & ideo habet vim citationis, ibid.n.295

Extraiudicialis appellatio à parte interponitur ad iudicem ipſius partis, à iudice verò extraiudicialiter procedente ad Superiorem ipſius iudicis, ibid.n.296

Extraiudicialis appellatio interponi poteſt à futuro gravamine, ibid. n.297

Eatraiudicialem appellationem ſufficit proponere ex cauſa veriſimili, ibid.n.298

F

Fabrica.

Fabrica deficiente, vel non ſufficiente, beneficiati deducta congrua tenentur ad reparationem, & Epiſcopi, commendatarii, & alii intereſſe habentes in fructibus eiuſdem Eccleſiæ, quibus minimè ſufficientibus Parochiani tenentur ad contributionem, p.366. num.7

Fabricam ſi Eccleſia dituta non habeat, clerici eiuſdem tenentur contribuere pro ædificatione ex redditibus, qui ſibi ſuperſint deducto neceſſario, p.366.n.2

Facinus.

Facinus ſuos habet authores, quo pœna nullo modo egreditur, p.96.n.46

Factum.

Factum ubi lex requirit, & actualem redditionem, non ſtatur aſſertioni, p. 6. n. 9

Factum non dicitur, ubi aliquod remanet faciendum, ibid. n. 14

Factum non dicitur, quod non durat factum, ibid. n. 18

Factum malè aut minùs plenè ex integro eſt agendum, p. 128. n. 21

Factum infectum eſſe non poteſt, p. 139. n. 37

Facta à judice recuſato an ſint nulla vel annullanda, remiſſivè, p. 144. n. 89

Facta contra jus debent utique pro infectis haberi, p. 481. n. 23

Factum judicis eſt factum partis, p. 561. n. 167

Facta de facto, reſcindi jus eſt, p. 570. n. 40

Factum judicis ritè & rectè procedentis dicitur factum partis, p. 576. n. 110

Factum non dicitur, quod non durat factum, p. 668. n. 134

Factum non dicitur, dum aliquid remanet faciendum, p. 669. n. 252

Facultas.

Facultas teſtandi conceſſa inhabili intelligitur ſervata forma in teſtamentis requiſita, p. 407. n. 205

Favor.

Favor & odium ubi concurrunt, diſpoſitio an cenſeatur odioſa in totum, p. 213. n. 2

Favor & odium quando ſimul concurrant, an diſpoſitio tota judicetur favorabilis, p. 215. n. 35

Feudum.

Feudum ex gratia & pecunia, ſi gratia præponderat pecuniæ, gratioſum dicitur, p. 214. n. 13

Feudi Dominus nolens ſub feudatione præſtare conſenſum juxta pactum cogitur intra terminum præſtare, & ſi non præſter, habetur pro præſtito, p. 540. num. 94

Fictio.

Fictio tranſlativa duo requirit habilia, tempus à quo, & tempus ad quod, p. 161. n. 32

Fictio extenſiva non poteſt dari in appellatione conditionali, quoad ſui convaleſcentiam, ibid. n. 33

Fideicommiſſarius.

Uno ex duobus collegatariis aut Fideicommiſſariis re conjunctis agente in judicio, jure præoccupationis alium excludit, ita ut ſententia lata ei non agenti præjudicet, p. 595. n. 359

Fidejuſſio, Fidejuſſor.

Priùs mandatores, & Fidejuſſores excutiendi ſunt, antequam deveniatur ad tertios pignorum poſſeſſores, p. 150. n. 176

Fidejuſſores ſub quibus ſit carceratus relaxandus, obligandi erunt repræſentare reum, ſtando juri, ac judicato ſolvendo, p. 187. n. 217

Fidejuſſor ad relaxationem ob innocentiam, de qua conſtat, ſufficiat obligari de repræſentando, ibid. n. 218

Fidejuſſorem ſi reus non inveniat, & pignus offerat, eſt audiendus, cùm meliùs conſulatur fiſco, ibid. n. 219

Fidejuſſores ſi non invenit carceratus, non relaxatur, ibid. n. 220

Fidejuſſores dandi ſunt in loco judicii, niſi ibi non reperiat, quia alibi recipiuntur, dummodo in loco ſubjecto judici, ibid. n. 221

Fidejuſſores non habens, quando ſub cautione juratoria relaxatur reus de conſuetudine, ibid. n. 222

Fidejuſſores ſi non recipiantur, tabellio & judex quando parti teneantur ad intereſſe, ibid. n. 224

Fidejuſſor non poteſt obligari pro pœna corporali, quia non eſt Dominus membrorum ſuorum, ibidem, n. 225

Fidejuſſio judicati ſolvendi purificatur per rem judicatam, & exequitur etiam non nominatus in ſententia, p. 520. n. 96

Fidejuſſor obligatus ſolutione certæ penſionis tenetur pro deterioratione, licèt fidejuſſio ſit ſtricti juris, p. 613. n. 209

Fidejuſſio eſt ſtricti juris, p. 655. n. 93

Fidejuſſio tutelæ extenditur ad geſta extra tutelam, illi tamen connexa, p. 623. n. 94

Fidejuſſio licèt ſit ſtricti juris, extenditur ad acceſſoria, & ad omnia quæ adhærent & accedunt rei principali, ibid. n. 99

Fidejuſſor de judicato ſolvendo an teneatur fructus decurſus poſt rem judicatam uſque ad ejus paritionem, p. 630. n. 32

Fidejuſſores non reperire maxima eſt difficultas excuſabilis ab obligatione præſtandi, p. 641. n. 88

Fidejuſſio pro majori ſumma, non valet, etiam pro minori ſumma, ad quam tenebatur, ſecundùm veriorem opinionem, p. 666. n. 100

Fidejuſſorem non obligari in plus quàm principalis, eſt forma legis, ibid. n. 101

Fidejuſſio in acceſſoriis, & reſpectu pœnæ, valet in plus quàm principalis, ibid. n. 102

Fides.

Mala Fides videtur conſiderari in Principe, & Senatoribus cognoſcentibus per viam violentiæ contra decreta Canonica, p. 8. n. 94

Laicus poſſidens ſpiritualia ſemper præſumitur eſſe in mala Fide, ibid.

Filius.

In Filio contrahente alimenta concurrunt officium judicis inductum ab ipſa natura, & contractus quod eſt quid accidens, ſicque naturale debet attendi, p. 337

Filius familias poteſt efficaciter ex contractu & quaſi, ſeu ex judicio, præterquam ex mutuo, obligari, p. 586. n. 235

Filiusfamilias nullatenus poteſt alienare proprietatem rei in qua pater habet uſumfructum, p. 586. n. 239

Filiusfamilias ſi non habeat bona, poteſt pro debito incarcerari, p. 586. n. 241

Finis.

Finis dum habetur non curatur de medio, p. 67. n. 96

Fini cui conceditur, conceſſa intelliguntur omnia, per quæ devenitur ad finem, p. 73. n. 290

Fine ex bono bona prædordinatio præſumitur, pag. 74. n. 299

Finis recurſus eſt dumtaxat protectio nuda & naturalis, ne quis vi opprimatur à judice Eccleſiaſtico, p. 114. num. 14

Finis cui conceditur, cenſetur conceſſum neceſſarium ad finem conſequendum, p. 245. n. 92

Finis regulatur à ſuo principio & ad illud trahitur, p. 337. n. 31

Inducta ad unum Finem, contrarium non debent operari, p. 420. n. 52

Excedere Fines mandati, non dicitur procurator opponens manum ad connexa mandato, pagina 623. numero 100

Florenus.

Florenus in Camera Apoſtolica in taxis capitur pro ducato de Camera, & de vero Florenorum valore, & ejus varietate, remiſſivè, p. 433. n. 154

Forma.

Formam qui dat, & ea dat, quæ conſequuntur ad ipſam ſecundùm Philoſophum, p. 74. n. 297

Quandiu ſupereſt Forma corporis ficti, ſemper cenſebitur idem corpus, licèt partes mutentur, pagina 97. num. 64

Forma inducta ad actum perpetuum, non extenditur ad temporalem, p. 251. n. 32

Formæ omiſſio reddit actum ſui natura privilegiatum appellabilem, & attentatum inducit, pag. 252. numero 41

Formæ omiſſio vitiat actum, ibid. n. 43

Forma juramenti de qua in c. ut circa, de elect. lib 6. ſervanda in appellatione, procedit, quando electio fit extrajudicialiter; ſecus ſi judicialiter, p.274.n.30

Forma non adimpletur per æquipollens, p.295.n.245

Forma requiſita pro recto fine & effectu ſecuto per æquipollens, formæ ſatisfit, p.296 n.246

Formæ juris non ſatisfit ex nimia feſtinatione, imò illis detrahitur, p.398.n.64

Forma quando non poteſt ſervari præciſè, ſufficiet actum facere eo modo, quo poteſt, & per æquipollens, ibid.n.74

Forma à nova conſtitutione inducta, & illa de facto non poteſt obſervari putà; quia deficit perſona, aut qualitas requiſita, ſufficit actum fieri eo modo, quo prius geri poterat, ibid.n 75

Forma Concilii eſt ut patronus Eccleſiaſticus unum præſentet ex approbatis ab examinatoribus peracto concurſu, p.399.n.80.& 81

Forma noviter inducta à Trident. præciſè & ſpecificè eſt ſervanda, ibid.n.86

Forma à Concilio tradita ſi omittatur in proviſione Parochialis vacantis in menſibus reſervatis, tale beneficium poteſt impetrari, & concedi ſolet breve rigoroſum de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, p.400.n.104

Formam annullativam non inducunt omnia contenta in Concil. Trid. ſeſſ.24.de refor.c.18.circa proviſionem parochialium, p.406.n.176

Exempla redduntur in deputatione Vicarii ſeu œconomi, & in edicto cum majori termino appoſito, item quòd eligatur magis dignus, quorum omiſſio non reddit proviſionem nullam, p.406.n.77

Idem modus & Forma ſervatur in executione inſtrumenti Cameralis continentis quantitatem, ſpeciem certam, factum, aut jus incorporale, quæ ſervatur in executorialibus æquiparantur, p.540.n.100

Frater.

Frater declaratus plebejus non nocet alteri fratri; etiam ſuper nobilitate litiganti, p.569.n.30

Fraus.

Fraudem & turpitudinem ſuam allegans non auditur, p.231.n.61

Fraus propria in vim exceptionis bene proponitur, ibid. n.63

Fructus.

Fructus beneficii ſequeſtrantur ob debitum clerici, ut ſatisfiant creditores ad congrua præſtanda clerico, p.174.n.63

Fructus ſuos non facit excommunicatus, p.597 n.62

Etiamſi in ſententia cenſurarum nihil ſit de Fructibus dictum, quia adhuc Judex excommunicatum illis privare poteſt, ibid.n.63

Fructuum, damni, aut intereſſe reſpectu ſententia ſuper poſſeſſorio non ſuſpenditur per appellationem, ſed reſpectu poſſeſſorii dumtaxat, p.217.n.60

Fructus aut intereſſe non computatur in ſorte principali ut aſcendat ad ſummam appellabilem, & commiſſibilem per Rotam, p.218.n.72

Fructuum in poſſeſſorio, quo non veniunt, ut in leg. fin. Cod. de edicto. Divi Adr. facta condemnatio, veniunt æquè principaliter, non acceſſoriè, p.221.n.118

Fructus ſuapiè natura exigunt interdicta, ibid.n.119

Et in iis Fructibus veniunt acceſſoriè, ibid.n.120

Fructus ſequuntur naturam judicii poſſeſſorii, quando veniunt acceſſoriè ad illud, ibid.n.121

Fructuum à condemnatione non ſuſpendit appellatio poſſeſſorium, quando in diverſis capitulis ſunt appoſiti, ibid.n.125

Fructibus & re, non privatur quis appellatione pendente, p.308.n.51

Taxatione ſeu Fructuum liquidatione facta in executione rei judicatæ, non datur appellatio ſuſpenſive, *Salgado de protect. Reg.* pag.338.num.51

Fructus non lucratur is cui judex aut executor non ſervato juris ordine poſſeſſionem tradidit, ſed vero poſſeſſori tenetur reſtituere, p.575 n.104

Fructus in ſententia ubi tacitè ſunt ſubintellecti, locum habent quando fuiſſent in judicium deducti, p.601. n.38

Fructuum beneficii Eccleſiaſtici appellatione diſtributiones quotidianæ non comprehendunt, pagina 604. n.76

Fructuum & proventuum beneficii appellatione non comprehenduntur oblationes, mortualia, & anniverſaria, p.604.n.79

Fructuum perceptorum reſtitutionis condemnatio non capit illos qui percipi potuerunt, p.605.n.99

Fructus longè diſtant à re, & diverſo jure cenſetur, p.606.n.101

Fructus ſemper veniunt in reſtitutione rei quantum attinet ad propriam naturam reſtitutionis, pag.606. n.104

Fructus ſub reſtitutione rei comprehenduntur, ſi aliàs ex natura actionis & de jure veniebant & debebantur, non aliàs, ibid.n.105.& 113

Fructuum poſt litem conteſtatam expreſſa petitio non requiritur, ſed cum ipſa re tales reſtituuntur, p.607. n.114

Fructus ante litem conteſtatam in ſententia ut ſubintelligantur per verbum (reſtituas) debent expreſsè peti, ibid.n.115

Fructus ſunt ſeparati ab ipſa re, p.611.n.201

Fructus quia cauſantur ab ipſa re, reſt tuit executor datis dumtaxat ad rei reſtitutionem, ibid n.203

Fructuum perceptorum, & qui percipi potuerunt, debet fieri condemnatio in revocatione attentatorum, p 619.n.41

Fructuum qui percipi potuerunt per attentantem omiſſa condemnatio tacitè in ſententia ſubintelligitur, ibid.n.42

Fructus virtualiter ſubintellecti ſub condemnationis verbis, executor non excedit liquidare, & præſtare, ibid.n.44

Fructus ad quos condemnatus quis à die occupationis vel conteſtationis non exceder executor, ſi liquidaverit etiam fructus decurſos poſt ſententiam uſque ad realem reſtitutionem rei, ibid.n.45

Fructus in ſententia intelliguntur deductis expenſis & oneribus illorum occaſione factis, 621.n.81

Fructus ad quos quis eſt condemnatus, an poſſit computare & compenſare cum meliuramentis & expenſis in executione, ibid.n.84

Fructus in ſpecie ad quos quis eſt condemnatus, quando præſtandi ſint, & quando in ejus valore ſit facienda executio, & quando eorum æſtimatio quanti plurimi creſcat, & de executione ſententiæ, à quo tempore, & à quo decreſcat, & de pluribus aliis, p.616.n.138.139. & 140.

Fructus in condemnatione nedum veniunt uſque ad ſententiam, ſed uſque ad paritionem ſententiæ, p.629.n.17

Fructus poſt ſententiam in condemnatione veniunt, ſi fuerint à principio fructus, aut intereſſe petita, ibid. n.18.& 31

Fructuum condemnatio etiam ſi facta non ſit niſi uſque ad ſententiam, poteſt executor decurſos poſt eam à tempore moræ exequi uſque ad actualem reſtitutionem, ibid.n.19

Ad Fructus decurſos uſque ad ſententiam, & ad decurrendos uſque ad ipſius paritionem poteſt judex condemnare, ibid.n.24

Fructus futuri ſunt acceſſio conjuncta & non odioſa, ibid.n.25

Pro Fructibus tam naturalibus ex re, quàm annuis

cenſibus & redditibus futuris, poteſt agi & ſubſequi judicis condemnatio, p.630.n.26
Fructus ſuos facit qui authoritate & ſententia judicis poſſidet tanquam bonæ fidei poſſeſſor, pag.662. n.138
Fructus ſuos an faciat judicis authoritate poſſidens etiam ſine titulo, vel eo invalido, ibid.n.139
Fructus cum re reſtituuntur, irrita aut annullata ſententia, cujus contemplatione quis poſſidebat, ibid. n.145
Fructus reſtituit cum re is, cui virtute decreti annullati poſſeſſio adjudicata eſt propter debitum, & licet pro parte veri debiti, p.663.n.146
Fructus reſtituuntur ei cui bona vendita ob debitum ex juſtitia reddi jubentur, ibid.n.148
Fructus percepti vigore ſententiæ & executionis, tam per viam appellationis, quàm reviſionis revocatæ reſtituentur, ibid n.149
Fructus etiam percipiendi vigore executionis reſciſæ ſunt reſtituendi, ibid.n.150
Fructus perceptos, & quos percipere potuit, præſtat attentans etiamſi in ſententia non exprimatur, dummodo ſint percepti à tertio, à condemnato attentante cauſam habente, ibid.n.152
Fructus à ſe perceptos præſtat attentans condemnatus, licèt evitet executionem pro iis quos percipere potuit, quando dat tertium qui illos percepit, ibid. n.153
Fructuum condemnatio verificatur in perceptis à tertio habente cauſam ab attentante condemnato, ibidem n.154
à Fructibus non excuſat bona fides, & authoritas judicis illum, qui virtute ſententiæ revocatæ poſſidet, p.664.n.161
Fructus quilibet etiam bonæ fidei poſſeſſor litè pendente perceptos tenetur reſtituere, ibid.n.163
Quod procedit etiamſi fiat Fructuum oblatio, etiam liquidorum, cùm ſint cum effectu reſtituendi, ut tollatur juriſdictionis ſuſpenſio, ibid.n.172
Fructuum paritionem tacitè ſubintellectorum in ſententia operari clauſulam (pario) verius oſtenditur, p.665.n.177
Fructuum condemnatio per juris ſubauditionem facta intelligitur, ubi res mandatur reſtitui, & verbo (reſtituere) ſententia uſa eſt, ibid. n 178

Fuga.

Fugæ periculum ſufficiens eſt ad impediendam, & excuſandam citationem, p.139.n.17

G

Gabella.

GAbellam debitam à clerico negotiatore, poteſt judex laicus exigere & exequi in temporalibus captis pignoribus, ſalva tamen perſona, p.660.n.103

Gallecia.

Galleciæ Senatoribus, & advocatis Regii Senatus violentiæ materia præ cæteris patet, & qua de cauſa, p.61.n.217

Geſtum.

Geſta per judicem ſine partis citatione dicuntur attentata, facta intra tempus ad appellandum, p.110. num.73
Geſta poſt appellationem ex natura ipſius dicuntur provenire,& eorum revocatio pendet à futuro eventu, p.112.n.15. vide ibi.
Geſta intra decem dies ad appellandum à tempore ſententiæ,licèt ſint nulla & attentata; tamen geſta poſt illos, & antea quàm perveniat ſententiæ tenor ad notitiam condemnati, non revocantur per viam attentati, quia non ſunt nulla ipſo jure, ſed per viam juſtitiæ, p.409.n.225
Nec Geſta dicuntur attentata, quia deficit appellatio, nec altera pars illorum revocatione inſtans eſt audiendus, p.471.n.13
Geſta à judice à quo tangentia articulum à quo eſt appellatum, ut attentata ſunt omnia revocanda, p.471. n.26
Geſta ad ſuos Authores reſtringuntur, p.569.n.22
Geſtum in faciliorem cauſæ expeditionem non venit ut attentatum revocandum, p.190.n.257
Geſtum præcedens appellationem, & ejus tempus ad appellandum, non dicitur attentatum. p.191. n.262
Nullum eſt omne Geſtum præter mandati formam, nec valet, ut valere poteſt, p.519.n.112

Gratia.

Gratia Pontificis fundata ſuper aliqua cauſa aut qualitate, eſt nulla ipſo jure, non conſtito de qualitate, p.320.n.46
Gratia conceſſa etiam motu proprio non poteſt operari ultra intentionem & mentem concedentis, ibidem, n.47
Gratiæ narratio falſa exiſtens perpetuò gratiam annullat ipſo jure, ibid.n.48

Gravamen.

Illato Gravamine per judicem ſi ab eo pars appellet, & judex appellantem reponat; videtur reponendo, gravamen revocare, & ſi reponendo altera pars gravetur, à tali repoſitione licitè appellatur, p.106.n.16
Doctrina relata procedit, non ſolùm quando judex expreſsè revocavit interlocutoriam, ſed etiam tacitè, nempe faciendo actum contrarium, ibid.n.17
Gravamen eſt cauſa appellationis, quo ceſſante ceſſat & ipſa appellatio, p.111 n.87
Gravamen vexationis ſeu fatigationis dicitur, quando judex declarat exceptionibus oppoſitis non obſtantibus ad ulteriora procedendum, ſive ſit declaratio tacita, ſive expreſſa, p.139.n.25.& quòd in hoc caſu legitimè appellatur, p.139.& 140.n.31.& 32
A Gravamine illato in non faciendo licitè appellatur, p.153.n.197
Si pars à Gravamine revocato poterat appellare, poterit contrarius à gravaminis revocatione, cùm idem jus ſervetur in ejus repoſitione, quod in revocatione, p.154.n.206
Gravamen eſt cauſa fundamentalis, & finalis, appellationis, p.159.n.7
Gravaminis ceſſante cauſa, ceſſat appellatio, p.159.n.8
Gravat judex tacitè procedendo ad actum quod non compatitur cum jure partis, & eo quod petit, ibid. n.18
Gravamen præcedere appellationem, non è converſo, & exceptionis tacita vel expreſſa expectanda determinatio. ibid.n.11
Gravaminis cauſa expreſsè eſt proponenda appellatione ab interlocutoria, ibid.n.13
Gravaminis cognitio, & revocatio pertinet ſuperiori Eccleſiaſtico, non autem Senatui Regio, cui tantùm ſpectat determinatio ſuper vi & delatione, pag.191. n.268.& 269
Gravaminis revocatio petita eſt revelatio, denegatio præcedens eſt gravamen à quo tunc appellatur, p 162.n.45
Gravamen futurum quando trahit originem à gravamine illato, appellatio ratione utriuſque valet, ibid. n 46
A Gravamine comminato poteſt appellari, ibidem, n.46
Gravamina diverſa diverſo jure cenſentur, p.165.n 6
A Gravamine momentaneo non licet appellare, p.264. n.21
Gravamen non poteſt reparari, quando non poteſt appellari à diffinitiva, p.104.n.10
Gravamen in poſſeſſorio reparatur in petitorio, ſecus ſi ſuper petitorio, judicium non expectatur, p.106. n.40

Gravamine

Gravamen dicitur irreparabile per appellationem à diffinitiva, quando nullo modo ab ea permittitur appellare, p 209.n.82

Gravamen non reparari per appellationem à diffinitiva verificatur, quando ab ea eſt prohibita quoad utrumque effectum, non quoad ſuſpenſionem tantùm, p.210.n 89

Ab extrajudiciali Gravamine duo oriuntur remedia; appellatio intra decendium; & recurſus extra illud, p.173 n.24 & 25

A Gravamine peræqnatorum, hoc eſt, *repartidores de pechos*, appellatur intra duos menſes à die notitiæ gravaminis, ibid.n.26

Gravamen ſi conſtat juris præſumptione, ſeu allegatione juris, appellatio non requirit aliam cauſæ expreſſionem, p 314.n.4

Gravamen legis non eſt gravamen, à quo non appellatur.p 315.n.23

Gravamine juſtificato per ſuperiorem invento poteſt cauſam retinere, aliter autem remittit inferiori, p.322.n.8

Gravamen illatum in ſententia poſſeſſorii, ſi reparari non poteſt per petitorium, admittit appellationem ſuſpenſivam, p.453.n.115

In quolibet cauſæ articulo, ſeu Gravamine diverſo, bis poterit gravatus provocare, non ampliùs, p.474. num.3

Millies Gravatus in una cauſa, totidem poterit bis à ſingulis gravaminibus appellare, ibid.n.5

A Gravamine illato agenti via privilegiata faciliùs admittitur appellatio, quàm adverſario, pag.550. 551. n.13

Gravamen illatum ultra ſententiæ tenorem novum eſt, & exceſſus minimè admittendus, p.516.n.66

Novum Gravamen illatum per executorem nondum in judicio fuit cognitum, nec gravatus ſuper illo condemnatus, ibid.n.67

A ſimplici Gravamine per executorem illato appellationi non defertur, p 517.n.78

Ratio differentiæ inter ſimplex Gravamen, & gravamen qualificatum ſcilicet, exceſſum redditur, ibid.n.79

Agens priùs de ſimplici executoris Gravamine & ſuccumbens, an poſſit poſtea idem gravamen qualificatum, & ſic per viam exceſſus in judicium deducere, p.514.n.199

Gravamen ſimplex executoris ut exceſſum proponens ineptè, & ante tempus agit, quapropter ſuccumbens peracta executione illud aptè proponet, ibid.n.202

Gravamen ſat præjudiciale dicitur, quo impeditur via executiva competens, p.550.n.11

H

Hæreditas, Hæres.

PRius de Hæreditate, rei vendicatione, vel pro ſocio actionibus, cognoſcendum; quàm de diviſorio judicio, ſi poſſeſſor cohærens ſeu conſocius ab alio negetur. p.150.n.174

Hæres obligatione quoad factum perſonale qua tenebatur defunctus, capi non poteſt, p.277.n.106

Hæres durante tempore conficiendi inventarium capi non poteſt, ibid.n.5.qui ultra inventarium tenetur, ſi bona in eo contenta abſcondat, ibid.

Hæreditas, quid eſt univerſum, apta comprehendere mobilia & immobilia, p.214.n.18

Hæredes Clerici quando ad reparationem tenentur, coguntur non obſtante appellatione, quia qualitas obligationis ex perſona hæredis non mutatur.p.367. n.25

Hæres ad hoc ut ex teſtamento militis in poſſeſſionem mittatur, requiritur plena probatio. p.447.n.22

Hæreditatem qui tenetur reſtituere; & monitus recuſet, habetur pro reſtituente legis interpretatione, p.539. n.89

Hæres intentans bonorum poſſeſſionem univerſalem aut petitionem hæreditatis contra poſſidentem unam rem tantùm, ſententia comprehendit omnia bona quæ poſt ſententiam cœperit poſſidere, p.611.n.170

Hæres intentans judicium univerſale bonorum poſſeſſionis, adverſus nullam rem hæreditatis poſſidentem, ſi poſt condemnationem cœperit poſſidere non officit ſententia, ibid.n 171

Hæreſis, Hæreticus.

Hæreſis à crimine quando nunc admittatur appellatio p.466.n.34.remiſſivè.

Hæretico licèt probibeatur appellatio à diffinitiva, non tamen ab interlocutoria, & quare, pagina 210.n.90. & 91

Hypotheca.

Hypothecans pro alio rem ſuam, & non perſonam, dicitur debitor reſpectu rei exhibitæ tantùm, pag.181. n.144.& 145

In Hypotheca probari debet de dominio vel quaſi debitoris. p.549

Hypothecaria ex inſtrumento guarentigio executivè experitur contra omnes hæredes & ſucceſſores univerſales, ſed non contra particulares, pag.585.n.119.

I

Immemorialis.

IMmemorialis præſcriptio non ſuffragatur quantumvis legitimè probata, ſi apparet de iniquo principio invalido, & injuſto titulo, p.435.n.285

Immemorialis præſumptio ceſſat cùm ſimul in claris de ejuſque infecto principio clarè apparet, ibid.n.286

Immemorialis effectus ceſſat, ubi conſtat de mala fide, ibid.n.287

Immunitas.

Immunitate Eccleſiæ ſententiæ non gaudentes ſi appellent ab extractione, vim non fieri, decerevit Senatus, p.178 n.117

Immunitati Eccleſiæ an invitis rectoribus ejus poſſit aliquis renunciare, ibid n.119

Immunis à collectis ſi deſcribatur in libro contribuentiam, debet infra decem dies appellare, p.517.n.89.

Non Immunis autem ab exceſſu poterit querelam ſemper proponere, ibid.n 89

Impedimentum, Impeditus.

Impedito agere non currit terminus, p.125.n.65

Impedimentum excuſat à pœna contumacia, deſertione, ſolutione canonis, & ab obligatione accedendi ad Concilium, ibid.n.67

Propter Impedimentum receditur à forma, ibid.n.68

Impedito de facto judicis non currit tempus, ibid.n.69

Impedimentum proveniens ex facto Principis excuſat, ibid .n.70

Impedimentum ob recurſum ad Regem evidens eſt, & patens ex actis, quantum tempus duraverit, ibid. n.73

Impedientes de facto, & contra juris diſpoſitionem juriſdictionem judicum eccleſiaſticorum dumtaxat, incurrunt in Bullam in Cœna Domini & ejus cenſuras, p.37.n.233

Appellari licet à denegata dilatione legitimè Impedito, quominus queat locum examinis adire, p.290.n.260

Dummodo Impeditus intra terminum edictorum ſe oppoſuerit, p.297.n.261

Et dummodo Impedimento legitimo coram Ordinario doceatur per teſtimonium, puta, ibid.n.262

Impedimentum, quod potuit removeri, non excuſat, ibid.n.263

Impedimentum propriè illud eſt, quod evitari non poteſt, ibid.n.264

Impedimentum ut excuſet, debet probari, fuiſſe cauſam immediatam, ne aliquid fieret, ibid n.265

Impedimentum non ſufficit probare, ſed etiam diligentiam pro illo removendo, ibid.n.266

Impedimenta legitima quæ dicantur, p.197.n.267. remiſſivè.

Impedito dilatio danda eſt in Parochiali reſervata minor, quàm in aliis cauſis, neceſſaria tamen, ibidem, n.268

Impedimentum legitimum ſuperveniens oppoſitori ad beneficium intra terminum edictorum, quominus locum examinis adire queat, an appellationi à termino denegato non deferens, vim faciat, ibidem, n.249

Impedito legitimè non currit tempus ibid.n.253

Impeditus legitimè excuſatur à publicanda reſignatione, & contumacia, ibid.n.254

Impeditus non dicitur negligens. ibid.n.255

Ob Impedimentum receditur à forma, ibid.n.256

Impediti & impetiti à jure æquiparantur, cùm ex utroque oriatur impedimentum officii exercitio, pag.346. num.50

Impenſa.

Impenſarum exceptionem per viam actionis propoſitam debet judex expreſsè pronunciare, aliàs habetur pro omiſſi, p.555.n.79

Impenſæ petitæ in prima inſtantia, in ea tamen omiſſa condemnatio ſi in ſecunda ſuper illis declaretur, erit prima ſententia illarum reſpectu, ibid.n.80

Impenſarum exceptio modificativa in judicio principali deducta per viam exceptionis, poteſt iterum in executione opponi ibid.n.81

Imperator, Imperium.

Imperator jurat auxilium, & protectionem Eccleſiæ exhibendam. p.14.n.72

Imperii meri quot ſint genera, & quæ delegabilia, p.172.n.24

Merum imperium habens ex privilegio ſi in uno actu exerceat juriſdictionem, totius privilegii jus conſervat, & quid in præſcriptione, pagina 423. numero 111

Impetratio.

Impetratio facta ex una cauſa, qua vera non exiſtente, non poteſt ſuſtineri ex alia cauſa tunc temporis exiſtente, p.420.n.50

Impetrationes & proviſiones Pontificiales factæ de beneficiis juris Regii patronatus tanquam ſ. b ectæ clauſulæ irritanti ſunt nullæ ipſo jure, & præſcriptiones cauſare non poſſunt, p.412 n.85

Incarcerari.

Incarcerari nequit die feriato ob honorem Dei pro debito civili, p 177. n.102. & quando pro delicto, num.ſeqq.

Incompetentia.

Incompetentiæ exceptio quandóque opponitur, ad impediendam ſententiæ executionem, pagina 207. num.55

Incompetentiæ interlocutoria tacita per proceſſum ad ulteriora tranſit in remjudicatam, ſi non appelletur ab ea, p.527.n.20

Incompetentiæ interlocutoria judicis omnimoda carentis juriſdictione an tranſeat in rem judicatam, ſive apponatur, ſive non, ſive tacita, ſive expreſſa, ibid.n.51

Indicium.

Indiciorum copia, aut defenſio quando reo non ſit deneganda, ſive procedatur officio judicis, ſive ad petitionem partis, p.466.n.46

Indultum.

Indulta Apoſtolica, quibus conceditur jus patronatus Catholicæ majeſtatis. faciunt ne tionem ſucceſſorum Coronæ, & ſedis Apoſtolicæ, & propterea realia ſunt, & perpetua, p.420.n.60

Infamia.

Infamia ſola de per ſe non admittit relaxationem fidejuſſorum, p.186.n.102.

Infidelis.

Opprimi potius, quam protegi infideles debent, p.86. num.9

Informatio.

Quando informatio aſſumitur ad ſolam inſtructionem, & Informationem Curiæ, cognitio & proceſſus eſt omnino extrajudicialis, p.35.n.215

Informatio etiam ex teſtibus, ſumenda ex ſimplici eorum aſſertione ad inſtructionem Curiæ, eſt actus extrajudicialis, p.61.n.99. remiſſivè.

Informatio ad Curiæ inſtructionem dumtaxat eſt extrajudicialis, etiamſi ex teſtium aſſertione ſit facienda. quæ nec citationem requirit, p.63.n.137

In Informatione ad Curiæ inſtructionem nudam non proceditur juriſdictionaliter, ſed forma juris omiſſa. ibid.n 138

Informatione non recepta in ſcriptis, ſed extrajudiciali non poteſt in quolibet delicto ad capturam procedi, p 180.n.138

Informatio qualitatum ad proviſionem beneficii fit extrajudicialiter nullo citato, p.272.n.8

Informatio ſumenda pro habilitate proviſi ad præbendam fit abſque partis citatione, p.276.n.52

Informatio pro habilitate proviſi fit abſque teſtium juramento, & abſque proceſſu judiciali, ibid.n.53

Informatio ubi ſit ſumenda in habilitatis, jam electi aut promoti, ut privetur, debet fieri judicialiter, & eo citato, ibid.n.54

Informatio pro judicis inſtructione nullam habet formam judicii, p.300.n.5

Informationis ſummariæ receptio ſuper infamia delicti ad effectum relaxandi mandatum de perſonaliter comparendo, eſt omnino extrajudicialis, ibid.n.6

Ad Informationem pro inſtructione judicis.& ejus animi motu teſtes non jurati recipiuntur, p.301.n.7

Inhibitio.

Inhibitio Canonica non inficit, nec impedit, quæ jure permittente, judex inferior facere poteſt appellatione pendente, p.77.n.29

Inhibitio operatur in his quæ ſunt contra jus, & appellationem, ibid.n.30

Inhibitio rectè procedit, ſi decreto conditionali intimato judici Eccleſiaſtico nihil agat, & medio tempore ipſi inhibitio intimetur, p 110.n.79

Inhibitio eſt nulla, & ſine effectu intimata judici Eccleſiaſtico poſt repoſitionem interlocutoriæ, & attentatorum virtute Regii decreti factam, p 111.n.87

Inhibitionis materiam qui tradent, p.148.n.1

Ab Inhibitione appellationi ſi non deferatur, an vis fiat. ibid n 2

Inhibitio dicitur ſententia merè interlocutoria, ibidem num.3

Inhibitio an ſit interlocutoria habens vim diffinitivæ ibid n.5

Inhibitionem poteſt idem judex revocare, & reformare, p.249.n.8

Inhibitionis revocatæ & repoſitæ effectus quales, ibid. num.8

Inhibitionis revocatio an ſuſpendatur per appellationem, ita ut geſta à judice inhibito ſint attentata, ibid.n.10

Et quid ſi contineat damnum irreparabile, aut ipſa revocatio haberet vim diffinitivæ, ibid.n.11

Inhibitionis revocatio ſive expreſſa, ſive tacita per remiſſionem cauſæ inferiori, non ſuſpenditur per appellationem. ibid.n.12

Inhibitio non cauſat gravamen irreparabile, ibid.n.13

Ab Inhibitione expedita abſque cauſæ cognitione appellatio licita eſt, ibid.n.14

An Inhibitione canonicè expedita, ſive ab ejus revocatione appellationi non deferens vim non facit, ibid.n.15

Iuhibitio non canonicè expedita juſtam reddit appellationem ſuſpenſivam, p.149.n.16.& 17
Inhibitio minùs canonica nulla eſt, & inferiorem judicem non arctat, p.520.n.19
Inhibitio canonica fit per cauſæ cognitionem, & partis citationeio, ibid.n.20
Inhibitio quibus de cauſis nulla reddatur, ibidem, n.22
Inhibitio quod noo cauſet attentata in notoriis, & in confeſſo, & convicto, & quòd illa cauſet etiam, ubi ſententia ſit privilegiata, quomodo intelligendum, ibid n.23
Inbibere poteſt Superior etiam iu cauſis non appellabilibus, quando ſimul cum cauſæ cognitione cognoſcit de natura appellationis, ao ſit privilegiata, ibid.n.24
Secus ſi hujuſmodi cauſæ cognitio ſit omiſſa, ibidem n.25
Inhibitionem non canonicam, & nullam de ſtylo Rotæ cauſare attentata quomodo intelligitur, ibid. n.27. & ſeqq.
Inhibitio temporalis quæ, de qua in l.55.tit.5.lib.2. recop.p.252.n.29
Iuhibitio temporalis per aliquot dies an recipiat appellationem, ibid.n.31.& ſeqq.
Inhibitionem temporalem non poſſe expediri abſque cauſæ cognitione, fundatur, ibid.n.35
Inbibitio temporalis quod pariat inconveniens, p.252. n.36
Iohibitionem temporalem prohibet lex Regia etiam auditoribus. Ibid.n.37
Iuhibitio temporalis eamdem de jure ſolemnitatem requirit quam inhibitio perpetua, ibid.n.93
Inhibitio etiam temporalis, qua ſervatur forma, appellationem non recipit, ibid.n.40
Inhibitionis requiſita habentur pro forma ipſius juxta Trid ibid.n.42
Inhibitio virtute appellationis à diffinitiva requirit cauſæ cognitionem, & in appellatione ab interlocutoria, ibid.n.45.& 46
Inhibitione expedita ab uno judice degente in unius Senatus diſtrictu contra alium in alio diſtrictu exiſtentem, quis Senatus pro tollenda violentia ſit adeundus, ubi tres caſus diſtinguuntur, 253.n.52
Inhibens judex à cujus facto dumtaxat appellatur, vim facit abſque alterius dependentia, cujus diſtrictus attendendus eſt ad recurſum Regium, ibid.n.56
Inh bitio non expeditur à non habente juriſdictionem, p.255.n.72
Ad Inhibitionenon canonica appellatio legitima dicitur, ibid.n.73
Iohibitio expedita tempore, quo judex debet conquieſcere, eſt oulla, ibid.o.77
Inhibitioni de facto expeditæ per conſervatorem ordinarium parere non teoetur, ibid.n.78
De Iohibitione minùs canonica.& de injuſta contra jus idem eſt judicandum, ibid.n.78
Inhibitionibus frivolis, & contra jus expeditis, oon eſt per judicem parendum, p.256.n.81
Inhibitio non arctat, ubi princeps aliquem actum permittit non obſtante inhibitione, ibid.n.84
Inbibitionis anima eſt juriſdictio, ibid.n.90
Inhibitio acceſſoria & ex cauſa appellationis tollitur ſublata appellatione, p.324.n.24
Ab Inhibitionis moderatione per quam remittitur cauſa alteri judici, appellatio non admittitur, ibid.n.27
Iohibitione expedita per ſuperiorem cognoſcentem de appellatione à tacita, vel expreſſa remiſſiooe cauſæ, inferior non poteſt interim validè procedere, ibid. n.28
Inhibitio cenſetur expedita ſubintellecta illa clauſula præſervativa prout in commiſſiooe, à qua non aliter judex recipit juriſdictionem, p.351.n.17
Inhibitioni cenſetur ineſſe dictæ clauſulæ conditio, quia judex non habet juriſdictionem niſi peracta executione, qua deficiente evaneſcit inhibitio, ibid.n.18
Ab Inhibitione, cui virtualiter ineſt clauſula præſervativa, appellationi emiſſæ eſt ut legitimæ deferendum, ibid.n 19
Inhibitio à ſuperiore emanata vigore appellationis limitatæ an judicem afficiat, ne ultra procedat in cæteris articulis ſeparatis, à quibus non eſt appellatum, p 472.n.47.remiſſivè.
Inhibitio emanata vigore appellationis à merè interlocutoria intimata judici à quo, impedit proceſſum ad ulteriora, & debet ſuperſedere, p 486.n.8
Inhibitio ſuſpendit juriſdictionem judicis à qno, etiam ubi alias poterat exequi, quia ſeotentia erat privilegiata, n.5.ut in exemplis, ibid.
Inhibitionem ſuam ſi Judex revocat, & à revocatione appellatur, poterit revocationem iterum revocare, p.489.n.50
Ab Inhibitione appellatio quando tollat impedimentum judici laico inhibito, ut liberè poſſit procedere, p.661.n.133. remiſſivè.
Inhiberi executor laicus quando contra clericum poteſt ſententiam exequi, quia illi præjudicat, au poſſit ante cœptam executionem, ibid.n.134
Iohibitionem ſi expediat Eccleſiaſticus judex in laicum, anteaquam incipiat cognoſcere de quæſtione facti incidenter rei ſpiritualis, an ulteriùs poſſit validè ſe intromittere ſecularis, ibid.n.135

Inimicus.

Inimici ſpiritus quot, p199.n.96

Iniquitas.

Iniquitas evidens, & injuſtitia notoria, idem operatur ac oullitas, atque pariformiter ſententiæ executionem impedit, p.393.n.6
Iniquitatis reſpectu nunquam appellatio prohibita intelligitur, p.647.n.25

Injuſtitia.

Notoria Injuſtitia tunc impediet executionem ſententiæ, quando evidenter ex actis apparet, ſi ſufficiet tamen qualis qualis offuſcatio ad tollendam illius notorietatem, p.396.n.34

Innocent.

Innocentes graviſſimè opprimerentur à judicibus Eccleſiaſticis, cùm longè diſtet Curia Romana, ſi boa non potirentur auxilio regio, p.105.n.21

Inquiſitio.

Super aliqua qualitate formata Inquiſitio quæ non probatur. & ſequitur abſolutio, poteſt de ſimplici delicto denuo inquiri, p 524.n.198

Inſcriptio.

Inſcriptio in lapidibus & monumentis ſeu parietibus antiquis poſitis in loco publico legitimè probat etiam in magnum præjudicium alterius, p.434.n.277

Inſtantia.

Inſtantia iure canonico non perit, ſed eſt perpetua, p.504 n.15
Ioſtantia iure canonico perit per decennium concurrente negligentis non bono iure, quia tunc lis præſumitur habita pro derelicto, ibid.n.16
Inſtantia & lis in Romana Curia non finitur niſi per ſententiam in omnibus cauſis præter beneficiales, p.505.n.19
Inſtantia in executorialibus noo incipit currere, anteaquam in iudicio cœpta ſit executio, ibid.o.30
Inſtantia perempta per triennium non perit ius agentis, quominus denuo aliam fabricet inſtantiam, p 507.n.58
Inſtantia de novo cœpta reproducuntur acta probatoriæ primæ inſtantiæ peremptæ, quæ fidem faciunt, ibid.n.63
Perempta inſtantia in via executiva intentata actione

in factum, poteſt de novo inchoari, per aliud triennium, ibid. n.64
Inſtantia ſi periret biennio, ex d. Tri. acta omnia ordinatoria judicii perirent, ut citationes, libelli, termini, conclusiones, & ſimilia, p.508.n.67
Inſtantia quid ſit, p.278 n.76
Cœpta Inſtantia cum poſſeſſore beneficii mortuo, tranſit in ſucceſſorem in eodem ſtatu, p.591.n.308
Inſtantia inchoata ſub nomine dignitatis, tranſit ad ſucceſſorem in dignitate activè, & paſſivè, ibidem n.309

Inſtitutio.

Inſtitutio, judicialiter fieri, & præſentatio, ſi propoſito edicto compareat aliquis de jure-patronatus opponens, vel contra præſentatum, p.276.n.58
Et quibus temporibus hæ exceptiones opponantur, ut primæva natura proviſionis alteretur, & judicialis efficiatur, ibid n.59
Inſtitutio, & confirmatio fiet extrajudicialis, ſi appareat legitimus contradictor, vel compræſentatus aliquid objiciens, p.277.n.60
Et idem ſi promotor fiſcalis opponat contra præſentationem, vel præſentatum, ibid.n 61
Inſtitutio ſi fiat cum legitimo contradictore, ſententia fertur diffinitiva, ſecus nullo comparente contradictore, ibid.n.62
Inſtitutio & confirmatio facta cum legitimo contradictore non adhibita cauſæ cognitiona; nulla erit, p.285 n.128
Inſtitutio ſeu collatio quando facienda eſt ex certo genere perſonarum, vel ex perſonis certi generis, quibus aliqua qualitas requiritur (prout in exemplis ibi appoſitis) aliis facta, irrita eſt, & nulla ipſo jure, p.399. num.83
Inſtitutio facta contemptis patronis eſt irrita, & propterea appellatio ab ea etiam in Parochiali, ut licita ſuſpendit, p.403.n.142
Inſtitutio facta præſentato à minori parte patronorum, non dicitur facta contempto jure patronatus, ibid.n.144

Inſtructio.

Inſtructio procedendi in cauſis violentiæ è conſilio Regio, & ejus ſtylo, cæteris fuit miſſa tribunalibus, p.56.n.21
Inſtructionis, & praxis ſubſtantiam procedendi in tollenda vi à judicibus Eccleſiaſticis non deferentibus juſtæ appellationi recenſet l.Regia 36.tit.5. lib.2.cujus verba referuntur, ibid.n.23

Inſtrumentum.

Inſtrumentum factum in judicio paratam habet executionem, p.320.n.85
Tertio cui ex obligatione aliquid reſultat, competit executio Inſtrumenti, ibid.n.92
Inſtrumenta & alia acta conducentia ad litem, quæ tractatur coram uno notario, non ſufficit coram alio notario, etiam ejuſdem judicii & tribunalis præſentare, & producere, p.386.n.16
Inſtrumentum productum ante litis conteſtationem, non probat, niſi poſtea tempore probatorio fiat ejus nova productio, p.399.n.90
Inſtrumentum præſentatum coram alio notario, quàm coram quo acta & lis tractantur, non prodeſt, etiamſi alter notarius ſit ejuſdem tribunalis & judicii, p.410. n.140
Inſtrumentum ſemel executum, & bonorum facta adjudicatio, non poterit iterum agi via executiva, prætextu quod non potuerit conſequi rem adjudicatam, p.667.n.212

Interdictum.

Interdictum Eccleſiaſticum quomodo, & quibus interponatur, p.196.n.40
Interdicta Eccleſiaſtica quibus privent, ibid.n.41
Interdictum ingreſſus Eccleſiæ, quod & cujus effectus, ibid.n.42
Interdictum ingreſſus Eccleſiæ, an impediat exercitium juriſdictionis, ibid.n.43
Interdictum ingreſſus Eccleſiæ quando pro contumacia aut pro crimine imponatur, & an ex eo denegetur ſepultura, ibid.n.44
Interdictum ingreſſus civitatis, vel palatii, vel ſuſpenſus à beneficio ſuſpenditur per appellationem, p.202. n 124
Interdictum quorum bonorum non admittit appellationem ſuſpenſivam, p.448.n.38
Quorum legatorum Interdictum non admittit appellationem, ibid.n.39
Interdicti de aqua quotidiana & æſtiva ſententia, cùm habeat admixtam cauſam proprietatis, recipit appellationem à tota, p.452 n.89.

Intereſſe.

Intereſſe judicis officio debitum creſcit uſque ad executionem ſententiæ, p.629.n.21
Intereſſe lucri ceſſantis debitum ex ſententia, non eſt uſura, ſed aſſumit naturam ſortis, p.630.n.28

Interlocutoria.

Interlocutoriam executioni mandatam non revocat judex, niſi nulla ſit: nam tunc revocat & executionem reponit, p.94.95.n.10.& 21
Interlocutoriam per quam judicis officium ſeu juriſdictio finitur, veluti ſi judex ſe non judicem pronunciat, vel appellationem eſſe deſertam, & ſimilia exempla ibi: non poterit revocare, nec reponendo eam juriſdictionem reaſſumere, p.107.n 30
Interlocutoriam mandatam executioni à judice vel à parte, judex non revocat, n.48. vel ſi ſit talis quæ abſque facto hominis habeat ſecum executionem, p.108.n.49
Ab interlocutoria qua judex declarat fidejuſſores idoneos, vel minùs idoneos licitè appellatur, & appellatione non delata vim fieri declaratur. p.141.n.51
Ab Interlocutoria, qua judex compellit ſive principaliter, ſive in conſequentiam debitorem, ſolvere pecuniam debitam minori, ſive tutoris, aut curatoris authoritate, licitè appellatur, p.141.n.52
Appellatur ab Interlocutoria ſuper comparitione literarum facienda vel non, cùm concernat articulum probationis admittendæ, p.150.n.177
Ab Interlocutoria, qua quis admittitur ad ceſſionem bonorum in caſibus, quibus non debet: licitè appellatur, & quales iſti ſint, remiſſivè, ibid.n.179
Ab Interlocutoria revocatoria alterius legitimè appellatur. ut in exemplo, p.151.n.180.
Ab Interlocutoria ſi non eſt appellatum, an à denegata ejus revocatione petita poterit appellari, p.165. num.4
Ab Interlocutoria de admittendis articulis ſi non eſt appellatum, non poteſt poſtea appellari ab ipſa actuali admiſſione, p.166.n.9
Ab Interlocutoria faciliùs jus appellationem tollit, p.105.n.23
Per Interlocutoriam pervenitur ad diffinitivam, ibid. n.29
Interlocutoria ſuper legitimatione perſonarum an admittat appellationem ubi cauſa principalis illam non recipit, putà, quia eſt executiva, p.207.n.58
Ab Interlocutoria appellatur, quando per appellationem à diffinitiva reparari nequit p.209.n.81
Ab Interlocutoria non licet appellari, pagina 248. num.4
Interlocutoria ſententia prout eſt attentatorum revocatio, non recipit appellationem, p.263.n.16
Ab Interlocutoria de admittendis articulis ſi non eſt appellatum, nec poterit poſtea appellari ab ipſa actuali admiſſione, & de ratione, p.497.n.24

Intarlo

Interlocutoria judicis declarans falſum & aſſertum procuratorem legitimè comparere, non præiudicat Domino Inſtio, & poteſt quandocumque de nullitate dicere, p.558.n.233

Quid ſi Dominus hujus interlocutoriæ habuiſſet notitiam, ibid.n.134.remiſſivè.

Interpretari, Interpretatio.

Interpretari ſententiam an poſſit executor, pagina 635. num.1

Interpretari & declarare is poteſt qui actum geſſit, ibid.n.2

Interpretari & declarare verba dubia ſuæ ſcripturæ an poſſit Notarius, ibid.n.3

Interpretari & declarare voluntatem defuncti non poteſt hæres, ibid.n.5

Interpretatio pendens ex mera voluntate, fieri non poteſt per ſucceſſorem, ibid.n.7

Interpretatio pendens à juris regulis, & principiis ex actis ſeu proceſſu, cuilibet judici ſucceſſori pertinet, ibid.n.8

Interpretatio generaliter ſumpta in quinque ſpecies diſtinguitur, & quas, p.636.n.20

Interpretationis ſpecies quis produxerit, ibidem numero 21

Interpretatio ad duo capita reduci poteſt, pagina 637. n.22

Interpretatio propriè idem eſt quod congrua verbi, vel orationis declaratio ſeu expoſitio, ibidem numero 22

Interpretatio largè capitur pro correctiva ſeu extenſiva, ibid.

Interpretationem correctivam alius, quàm Princeps facere non poteſt, ibid.n.23

Interpretationem extenſivam non poteſt facere judex niſi circa acceſſoria & eodem die, ibid.n.24

Interpretationem propriè, prout eſt congrua verbi & orationis declaratio, quilibet judex poteſt facere, ibid.n.25

Interpretativa declaratio debet eſſe congrua, ſcilicet quando verba eam patiuntur, ibid.n.35

Interpretativa declaratio ea eſt quæ addit qualitatem demonſtrativam, non autem quæ alterat ſubjectum, ibid.n.39

Interpretativa declaratio ſuſtinetur facta circa circumſtantias actus, ſecus circa ejus ſubſtantiam, p.638. n.40

Interpretatio circa ſubſtantiam actus dicitur novus actus & gravamen, ibid.n.41

Prout ſi ſententiæ puræ executor velit addere conditionem, ibid.n.42

Ab interpretativa declaratione juſta & legitima facta per executorem, appellationi emiſſæ non eſt deferendum, ſicuti nec ab ipſa executione cui hæc ineſt declaratio, ibid.n.45

Interpretationem non congruam verbis ſententiæ & minus legitimam facere executorem non patitur, ibid.n.46

Interpretativa declaratio debet fieri non in perimendo ſed exprimendo, ibid.n.47

Interpretativa declaratio debet eſſe veriſimilis, ibidem n.48

Interpretativa declaratio debet fieri circa contenta in verbis ſententiæ, non autem extra limites verborum, quia illa dicitur in præjudicium tertii, ibid.n.50

Interpretationis iniquitas executoris quomodo & ex quibus ſit probandum, p.639.n.58

Interpretatio ea ſola executori permittitur quæ deducitur ex veroſimilibus conjecturis in proceſſu, verborum ſignificatione & natura attentis, ibid.n.59

Interpretatio juris tantum valet quantum propria verborum ſignificatio, quæ perinde habetur ac ſi eſſet expreſſa, ibid.n.60

Interpretatio quæ ſubintelligitur juris intellectiva dicitur non extenſiva, ibid.n.61

Interpretatio facienda eſt ut ſententia juſta appareat cùm juſta præſumatur, ibid.n.67

Interpretatio ſententiæ dubiæ ſumitur ex actis, cùm præſumatur lata ex cauſa in proceſſu deducta, & quæ ex eo apparet, ibid.n.68

Interpretatio facienda eſt in dubio contra eum, qui ſe fundat in ſententia ſicut & in contracto, p.640.n.78

Interpretationem extenſivam facere poteſt judex circa ſententiæ acceſſoria, putà fructus, expenſas, &c. & tunc non niſi intra diem naturalem, p.644.n.126

Interpretativa declaratio verbi dubii, aut orationis confuſæ ſententiæ, etiam poſt diem naturalem peti poteſt, ibid.n.127

Intimatio.

Intimatio proviſionis ordinariæ abſque ſcrupulo fatendum eſt, quod non ſit citatio, ſed ſimplex monitio non ſupponens juriſdictionem monentis, & à quolibet judice facienda, p.64.n.142

Intimato decreto conditionali, actorum repoſitione ſecuta, acta per judicem ad quem remanent irrita, & nulla, p.110.n.78

Intimatio ſententiæ quomodo facienda eſt condemnato, p.409.n.22

Intruſus.

Intruſi titulus & poſſeſſio eſt infecta inanis nec reſtituibilis, quia caret juris fomento, p.583.n.196.

Intruſus lite pendente non admittitur ad appellandum ab intimatione executorialium inter alios expeditarum, & quare, ibid.n.197

Inventarium.

Inventarii in confectione poſſunt inter alios legatarii clerici citari per judicem laicum, p.63.n.136

Joannes Igneus.

Joannes Igneus reprehenditur aſſerens, Hiſpaniarum Reges habere jus præſentandi Prælatos ratione conceſſionis Caroli Regis Francorum, p.412.n.242

Recenſentur Doctores, qui ex Chronicis & Hiſtoriis falſam demonſtrant ignei aſſertionem, ibid.n.243

Judex.

Judex ordinarius tenetur ſuos ſubditos defendere, p.22. n.14

Judicibus Eccleſiaſticis exequi volentibus abuſus notorios à ſe factos violenter reſiſtitur per privatam perſonam, ibid.n.116

Vim fieri, Judicem Eccleſiaſticum non deferentem appellationi legitimæ, & ea non obſtante procedentem ad executionem, concors omnium ſententia eſt, p.29. n.181. in hoc autem nova authoris conſideratio, ibid.

Judex ad quem, non à quo, habet juriſdictionem pronuntiandi ſuper legitimitate appellationi, pagina 34. n.212

Judex debet ad ſui ſolam inſtructionem cognoſcere de qualitate appellationis, non verò quoad partes pronunciare cùm ſit juriſdictionale, & ipſe judex à quo juriſdictione careat, ibid.n.213

Judex ſecularis de facto etiam rei ſpiritualis incidenter cognoſcit, p.35.n.217. ut in obſervatione juramenti, & in poſſeſſorio rei ſpiritualis, ibid.

Judex inordinatè procedens & contra jus exequendi ſuam ſententiam dicitur privata perſona, & ut privatus, & ſine juriſdictione procedit, ibid.n.218

Judex de facto procedens, de facto & ſine juriſdictione procedere, & reponere debet, ibid.n.219

Judices Eccleſiaſtici incurrunt in Bullam Cœnæ Domini vim facientes & contra præcepta canonica procedentes ad executionem ſententiæ non obſtantibus legitimis appellationibus, p.38.n.237

Judices laici non poſſunt inhibere Eccleſiaſticis, cùm in eos nullam habeant juriſdictionem, p.41.n.278

Judices laici non poſſunt prætextu violentiæ judicibus Eccleſiaſticis inhibere, ibid.

Judicis iniquitatis inter procedendum probatio eſt, actorum inſpectio. p.61.n.110.&114

Judex Eccleſiaſticus rogatur à Senatu, ut per terminum 60. dierum abſolvat excommunicatos, interim dum articulus violentiæ decernitur, p.64.n.149

Judex Eccleſiaſticus antequam conſter notoriè de violentia per actorum inſpectionem, non poteſt cogi, excommunicatum abſolvere, p.65.n.170

Judex à quo juris miniſterio. etiam non deferens juſtæ appellationi inhibetur, p.66.n.184

Judicibus duobus ſe ad judicem inhibentibus ſuper competentia juriſdictionis, quemadmodum eſt recurrendum ad Senatum per viam violentiæ, & quod decretum detur, p.69.n.126

Judex ſe incompetentem declarans, poteſt in expenſis condemnare, p.70.n 141

Judex Eccleſiaſticus, qui vim intulit, an poſſit expenſis mulctari, ibid.n.143

Judicem Eccleſiaſticum vim inferentem non poſſe in expenſis mulctari; verius oſtenditur, ibid.n.245

Judex ſecularis poteſt condemnare in expenſis clericum vim inferentem, & ſpoliantem, cujus cognitio in pluribus Chriſtianorum ditionibus practicatur, remiſſivè. p.71.n.248

Judex Eccleſiaſticus inobediens proviſionibus Regiis ſive ordinariæ, ſive *a la ſobre carta* mulctatur in expenſis, ibid.n.249

Judex incapax non poteſt clericum differentem declinatoriam in expenſis condemnare, ibid n.259

Judici Eccleſiaſtico remittit Senatus delationem, & reprobationem faciendam, cui hoc competit, pag.74. n.302

Judex inferior quæ gerere poteſt appellatione pendente, remiſſivè, p 77.n.31

Judex ſuperior inter cognoſcendum an inferior bene vel malè proceſſerit, attendit ſtatuta, & ſtylum tribunalis judicio inferioris, p 80.n.2.&3

Judex Eccleſiaſticus ſubrogatus in locum judicis ſecularis eodem modo procedit, quo judex ſecularis procedere debebat, p.81.n.6

Judex Eccleſiaſticus deficiente jure canonico potiùs debet attendere jus Regni, quàm jus civile, & è converſo, ibid.n.15

Judex laicus poteſt aliquid intimare clerico, ut certiorato pater præjudicium, aut conſtituatur in mora, aut mala fide, p 84.n.7

Judex uterque eſt competens ad cognoſcendum de eo, qui exiſtens in uno territorio occidit alium exiſtentem in altero territorio cum ſclopo, ibid.n.14

Judex Eccleſiaſticus proviſioni Regiæ ſibi intimatæ reſpondens, juriſdictione carere, ut pluribus caſibus ibi relatis; quid faciendum, ne inane ſit decretum Regium, p.93.n.2

Judex deferens appellationi aliàs non legitimæ, ſeu non deferendæ, abdicat à ſe omnimodum juriſdictionem, ibid.n.3

Judex inhibitus ad inhibitionem ſuperioris, vel ſe inhibens caret iuriſdictione, nec aliquid decernit in ſententiæ executione, etiam privilegiatæ p.94.n 4

Et idem in iudice ſe declarante non iudicem remiſſivè, ibid.n.5

Judex qui functus eſt officio ſuo, non poteſt ſe in cauſa intromittere, ibid.n.6

Judex Eccleſiaſticus non debet adſtringi per proviſionem Regiam ad faciendum id, quod ſibi prohibitum eſt ibid n.8

Judex procedens iuris ordine non ſervato reputatur privata perſona. & ſine iuriſdictione. ibid.n.12

Quæ de facto fiunt à Judice, de facto per eum revocari ius eſt, ibid.n.13

Judex, qui prætermiſſo iuris ordine, & ſine citatione poſſeſſionem abſtulit, poterit de facto eam revocare, ibid.n.14

Judex facilis in concedendo, ita debet eſſe in reponendo, ibid.

Judex, qui tenutam, & poſſeſſionem abſtulit alicui non citato; illam eidem reſtituere poteſt, nec ſibi obſtat, quòd officio ſuo functus ſit, ibid.n.15

Judex revocando poſſeſſionem nulliter datam procedit tanquam perſona privata, & præſumitur facere modo, quo facere poteſt. ibid.n.16

Judex Eccleſiaſticus ad reponendum non eget iuriſdictione & ideò contra eum ſeconda iuſſio, vulgò *ſobre carta* expedienda, ad reponendum cum effectu; p.94.n.13

Judice Eccleſiaſtico vim inferente mortuo ante repoſitionem, an evaneſcere decretum violentiæ debeat, cùm ipſe ſit gravans & attentans, & contra eum oppreſſus in Senatu querelam obtulit, & decretum contra eum dirigitur. p.96.n.42

Contra illum Judicem per viam querelæ agitur, quæ ſuum authorem comitatur, ibid.n.48

Judex ſucceſſor in iuriſdictione ſeu tribunali iudicis vim inferentis omninò tenetur proviſionem Regii Senatus adimplere, & attentata à ſuo prædeceſſore, reponere cum effectu. & appellationi deferre, ibid.n.53

Si plures dati ſint Judices in aliqua cauſa, & poſtea aliqui, vel etiam omnes immutati fuerint; nihilominus eadem dicitur cauſa, ibid.n.55

Judex non tanquam perſona privata conſideratur, ſed tanquam miniſter iuſtitiæ quam gerit, & adminiſtrator dignitatis tribunalis, & quod repræſentat quiſquis ſit etiam in infinitum, p.97.n.60

Judex ſucceſſor in iuriſdictione, & tribunali alterius idem reputatur ac prædeceſſor, cum in eius locum ſubrogatur, & poteſt idem facere, quod poterat ille; cuius loco fuit ſubrogatus, ibid.n.58

Quamvis in appellatione requiratur expreſſio nominis Judicis à quo; tamen ſatis eſt, ut contineat nomen dignitatis Judicis prout eſt: appello ab Auditore Cameræ, &c. ibid.n 61

Judex datus loco demortui illum non repræſentat, ſed tantùm dignitatem, quæ eſt corpus quoddam fictum, quod comprehendit ſubiecta tanquam membra illius corporis ficti. ibid n.63

Judex prædeceſſor, & ſucceſſor quamvis diverſi ſint perſonarum reſpectu, eo tamen habito ad dignitatem & adminiſtrationem, & coæqualitatem poteſtatis. verè idem ſunt, ibid.n.66

Judex ſucceſſor verè idem iudex ac prædeceſſor reputatur, præcipuè quando iudex accipitur pro iuriſdictione. vel tribunali, ibid.n.67

Judex ſucceſſor poteſt taxare expenſas reſervatas taxari in ſententia prædeceſſoris, ibid.n.68

Judex ſucceſſor poteſt ſententiam dubiam prædeceſſoris interpretari, ibid.

Judex ſucceſſor, vel aliter loco alterius datus, cauſam aſſumit in eodem ſtatu, eámque determinat ex eiſdem actis, p.98.n.51

Judex ſucceſſor procedit eo modo quo & prædeceſſor proceſſit, ibid.n.72

Judex ſucceſſor vel in alterius locum ſubrogatus, poteſt ea omnia facere, quæ poterat illius prædeceſſor, ibid.n.78

Judex ſucceſſor ordinarius poteſt in integrum reſtituere contra factum ſui prædeceſſoris, Ibid.n 79

Judex ſucceſſor poteſt abſolvere ab excommunicatione decreta per prædeceſſorem, ibid.n.80

Judex prædeceſſor poteſt reponere attentata à ſe geſta, & eodem modo ſucceſſor, ibid.n. 81.& 84

Judex à quo in caſibus, quibus reponit attentata à ſe, vel alio facta; poterit idem ſucceſſor, ibid.n.82

Non ſolùm Judex, cujus fuit læſa majeſtas, revocat attentata; ſed etiam ejus ſucceſſor & ſubrogatus, cùm læſio dicta non perſonæ ſed dignitati (quæ nunquam moritur) cohæret, p.98.n.83
Quod ampliat, ſive ſubrogatus ſit expreſsè ab homine, ſive tacitè à jure, ibid.n.93
Judice ab officio remoto, poterit ſucceſſor ejus attentata revocare ex ſuo mero officio, ibid.n.86
Judex vim inferens mortuus, impoſſibile eſt, ut reponere queat. p.99.n.96
Judex Eccleſiaſticus adſtringitur præcepto tribunalis Regii ſub pœnarum incurſu attentata reponare, & appellationi deferre, p.102.n.4
Judex Eccleſiaſticus reponendo attentata virtute decreti Regii Senatus ita mandantis, non eſt qui gravat; ſed ipſe Senatus cujus decretum exequitur, ibid.n.16
Judex Eccleſiaſticus ſuperior adhibitus licitè poterit, ſi viſis actibus juſtum viſum fuerit, revocare repoſitionem factam ab inferiore virtute Regii Senatus decreti, cùm ad hoc impediendum non ſe extendat, p.103.n.22
Judex quandoque etiam poſt decem dies datos ad appellandum poteſt revocare interlocutoriam, dummodo ante diffinitivam, p.106.n.6
Judex ſive ſit ordinarius ſive delegatus, ſuam interlocutoriam revocat, ibid.8.n.7
Judex executor mixtus revocat etiam ſuam interlocutoriam, ibid.& arbiter n.9
Judex licèt non poſſit actum facere niſi ad petitionem partis, poteſt tamen iis invitis, & contradicentibus ſententiam interlocutoriam revocare, ibid.n.10
Judex an poſſit revocare non ſolùm interlocutoriam, ſed etiam ipſam revocationem, ſeu revocatoriam interlocutoriæ, ibid.n.11
Judex an ſemel vel pluries poſſit ſententiam interlocutoriam revocare, ibid.n.12
Judex ſemel & iterum tantùm poteſt interlocutoriam revocare, & opiniones communes contrariæ conciliantur, ibid.n.13. & exemplum doctrinæ, n.24
Judex ſi poſt factam publicationem teſtium, ſi citata parte ante dicta teſtificata admittat novos teſtes, cenſetur revocare publicationem, & idem ſi poſt concluſionem admittit jura, cenſetur revocare concluſionem, ibid.n.18.& 19
Judex qui ſe incompetentem pronuntiavit, non poteſt ipſam pronuntiationem revocare, p.107.n.31. & ſi de facto revocat: non valet revocatio, n.32
Judex delegatus etiam de partium conſenſu non poteſt interlocutoriam, qua ſe non Judicem pronunciavit, revocare, ibid.n.33
Secus in ordinario, qui poteſt revocare, ibid.n.34
Judex delegatus, qui ſe incompetentem declaravit in articulo dependenti à principali, & non in ipſo principali; poteſt revocare dictam declaratoriam, quia ſibi remanet juriſdictio, ibid.n.35
Judex delegatus revocat interlocutoriam, per quam finitur juriſdictio, ſi ab ea fuerit appellatum, ibidem n.26
Judex, qui detulit appellationi interpoſitæ ab interlocutoria, non poterit eam revocare, p.108.n.37
Judex poſtquam detulit appellationi, poteſt de conſenſu partium revocare gravamen, ibid.n.39
Judex à quo poſtquam detulit appellationi, poteſt (re integra) vel de conſenſu partium revocare gravamen, ibid.n.50
Judex poſtquam detulit appellationi, aliàs non deferendæ, ſi à tali delatione eſt appellatum, licèt revocat delationem, & gravamen. ibid.n.41
Judex à quo poſt inhibitionem ſibi delatam non poteſt interlocutoriam revocare, ibid.n.42
Judex inhibitus, ſi inhibitio eſt nulla, & minùs legitima, poteſt (ea non obſtante) revocare interlocutoriam, ibid.n.43
Judex inhibitus poſt inhibitionem revocat interlocutoriam à ſe latam, ſi eſt nulla, ibid.n.44
Judex non revocat interlocutoriam executioni mandatam, ibid.n.45
Judex qui oppoſita exceptione contra mandatum legitimum, Procuratorem declaravit, & ut talis lis conteſtata eſt, non poteſt talem declarationem revocare, ibid.n.46
Judex pronuncians dandum eſſe fidejuſſorem per interlocutoriam, eo dato, non revocat dictam interlocutoriam, niſi de partium conſenſu, ibid n.46
Judex revocat interlocutoriam executioni mandatam de conſenſu partium, ibid.n.50
Judex revocat interlocutoriam executioni traditam cum cauſæ cognitione, ibid.n.51
Judex revocat interlocutoriam executioni traditam, ſi ſit nulla ex aliquo iuris defectu, p.109.n.53
Judex revocat interlocutoriam latam officio Judicis mercenario actioni deſerviente, non tamen officio judicis nobili, ut in decretis interponendis, & ſimilibus, ibid.n.54
Aliæ limitationes & declarationes ad regulam l. quod juſſit, remiſſivè, ibid.n.55
Magis honorificum eſt judici Eccleſiaſtico decretum conditionale, ut ſit in electione ejus an velit procedere, & reaſſumere, ibid.n.63
Non quidquid Judicis poteſtati relinquitur, id juris neceſſitati ſubminitur, ibid.n.64
Judex, quamvis poſſit interlocutoriam à ſe latam revocare, ad id præcisè cogi non poteſt, ibid.n.65
Judex executor data poſſeſſione abſque citatione citandorum & ſine cauſæ cognitione ſi amplius audiat, & de novo citet, debet priùs & poſſeſſionem, & attentata antea facta reponere, ibid n.67
Judex qui aliàs non poteſt revocare ſuam interlocutoriam, ut in caſibus relatis ſi nulla ſit, quocumque modo revocare poteſt. p.110.n.68
Judex delegatus ſive ordinarius, & non alius, cognoſcit de nullitate interlocutoriæ à ſe latæ, etiam diffinitivæ habentis, ibid.n.69
Judex poteſt revocare ſententiam diffinitivam quæ non tranſit in rem judicatam, ibid.n.70
Judex Eccleſiaſticus inhibitus ante repoſitionem virtute decreti conditionalis, non poterit amplius uti alternativis ejus decreti, p.111.n.91
Judex inferior tacitè eſt inhibitus à jure interpoſita legitima appellatione, etiamſi non deferat, p.114.n.19
Judici exequi volenti ſuam ſententiam appellatione pendente, poteſt pars reſiſtere, urbanius tamen Princeps, cujus proprium officium eſt, p.115.n.32
Judex Eccleſiaſticus inhibens ſeculari ne exequatur inſtrumentum, dum cognoſcit de ejus uſura, ſi illud non eſſe uſurarium declaret, & ut ſecularis poſſit procedere, an appellatione ſubſequuta ab hac ſententia ſecularis procedet, p.117.n.47
Superſedere tenetur Judex interim, dum articulus incidens terminatur ab alio judice, cui cognitio competit, p.120.n.1
Judex ſuperior cauſa cognita poteſt ſuper ſententiæ executione & attentatis terminare, nullo habito reſpectu ad decretum violentiæ directum inferiori, p.130.n.41
Judex non deferens iuſtæ appellationi punitur, pag.131. n.52
Judex deferens appellationi minus legitimæ non punitur, ibid.n.53
Judex qui reum incarcerare iubet non obſtante eius appellatione, non innovat, ſed ius publicum, ut delicta puniantur, conſervat, p.139.n.14
Judex tenetur admittere exceptiones dilatorias, vel perem

peremptorias, ibidem, numero 24

Judex cogens litigare tempore indebito, facit gravamen irreparabile per appellationem à diffinitiva, ibid.n.26

A Judice pronunciante nullam ex exceptionibus oppoſitis eſſe admittendam, legitimè appellatur pag.139. n.27

A Judice rejiciente exceptionem peremptoriam licitè appellatur, quia talis ſententia vim habet diffinitivæ, p.140.n.28

Si Judex oppoſita exceptione ſtatim ad ulteriora procedat, ut temporis brevitate videatur non adhibuiſſe cauſæ cognitionem, noviter procedit, ibid.n.35

Judex non poteſt cognoſcere ſimul de emergenti, & negotio principali, quia eſſet confundere proceſſum, ibid.n.37

A declaratione Judicis ſuper exceptione incompetentiæ vel juriſdictionis defectu, licitè appellatur, quia habet vim diffinitivæ, ibid n.38.& 39

Quod etiam in cauſis ſcholarium procedit, ibid.n.40

Judex vim facit non deferens appellationi ſuper articulo præjudiciali interpoſitæ in cauſis etiam ſummariis, p.141.n.47

Judex vim facit non deferens appellationi interpoſitæ ab Interlocutoria præjudiciali negotio principali, ibid.n.49

A pronunciatione Judicis declarantis aliquem minorē, majorem, ſervum, habilem vel inhabilem appellationi emiſſæ, ſi judex non deferat, vim facit, ibid.n.53

A ſententia qua Judex pronunciat, aliquem non minorem, vel ei non eſſe concedendam reſtitutionem, appellationi interpoſitæ non deferens vim facit, ibid. n.54

Idem quando pronunciat, Procuratorem eſſe vel non eſſe legitimum, ibid.n.55

Judex poteſt reſervare exceptionem oppoſitam contra teſtem quod ſit infamis, vel criminoſus ad publicationem, etiamſi probatio incontinenti offeratur, & appellatio non erit juſtificata, p.143.n.81 quia tenetur juſtificare, & probare coram ſuperiore, p.143.n 82

Recuſatus Judex, quando poſſit ſine metu attentati, & nullitatis ad ulteriora procedere remiſſivè, p.144

Periculoſum eſt coram Judice ſuſpecto litigare, ib. n.93

Judex appoſita appellatione à decreto torturæ ſuperſedere debet in cauſa, etiamſi non ſit inhibitus, vel inhibitio præſentata, p.145.n.101

Idem ante appellationem ab eo, dum tamen ſit intra tempus datum ad appellandum, ibid.n.102

In judiciis actor, & reus æquiparantur, & quod licet reo, actori idem licere debet, ibid.n.105

Judex hodie rarò pronunciat, reum non torquendum, ibid.n.108

Judex cui nihil conſtat nihil diſcernere poteſt, p.147. n.131

Judex condemnans non admiſſis probationibus dicitur in dolo, ibid.n.132

Judice non admittente probationes, ſed ſine eis judicante, nullum dicitur judicatum, ibid.n.135

Procedit tamen ſi à tali denegatione admiſſionis probationis appelletur, aliàs tenet judicium, ibid.n.136.

A Judice negante beneficium legis licitam eſſe appellationem, ibid.

Ab interlocutoria, qua Judex partem excludit approbando, licitè appellatur, ibid.n.138

A præcepto Judicis de recognoſcenda ſcriptura non appellatur, nec appellationi non deferens Judex Eccleſiaſticus, non vim facit, p.150.n.171

Judex qui ter monitus, & requiſitus aliquid facere, nihil reſpondeat; videtur negare, & à tali denegatione juſtitiæ licitè appellatur, p.153.n.196

Judex poteſt ſuam interlocutoriam revocare, ſive ab ea appellatum ſit, ſive non, ibid.n.100

Appellatur legitimè à repoſitione ſeu revocatoria Judicis non valentis revocare, p.154.n.218

Judex ſe non Judicem declarans mediante appellatione interpoſita, à tali declaratione juriſdictionem reaſſumit, & videtur revocare declarationem, quæ vim habet diffinitivæ, ibid.n.216

Judex à quo ſine metu attentati procedit ad ulteriora non obſtante appellatione ab interlocutoria, quouſque ſit inhibitus canonicè, p.155.n.224

Judice à quo procedente non obſtante appellatione ab interlocutoria damnum irreparabile continente, poteſt puniri, & impune reſiſti, ibid.n.233

Judex Eccleſiaſticus licèt in ſpiritualibus habeat in laicos juriſdictionem, intelligitur quoad excommunicationem, & remedia Eccleſiaſtica, non carcerem niſi invocato auxilio, p.172.n.38

Judex ſecularis ut de concubinatu cognoſcat, debet eſſe notorius, p.173.n.48

Judicis arbitrium circa capturam debet ſubjacere juris regulis, p.180.n.134

Judex Eccleſiaſticus pœnam infligentem membri mutilationem, vel ſanguinem non poteſt imponere, aliam tamen pœnam corporalem bene imponere queit, p.186 n.210

Fuſtigationis pœnam imponit Judex Eccleſiaſticus, ibid.n.210

Item detruſionis in monaſterium, ibid.n.211

Item, & perpetui carceris, & de aliis, ibid.n.212

Exilii pœnam Judex Eccleſiaſticus imponit, ibidem n.211

A Judice procedente ordinariè, cùm debeat procedere ſummariè; tanquam ab inordinato proceſſu licet appellare, p.208.n.71

A Judice procedente ſummariè, aut executivè, ubi ordinariè debuit procedere, licet appellare, p.209.n 72

Niſi quando ſummarie procedere, relinquitur Judicis poteſtati, ibid.n.73

A Judice non faciente quod ejus poteſtati relinquitur, non licet appellare, ibid.n 75

Judex non poteſt eſſe ſubrogatus, qui principaliter non poteſt eſſe, p.223.n.146

A Judice denegante audientiam in agendo à jure degatam appellatio non admittitur, p.228.n.28

A Judice repellente allegantem turpitudinem ſuam non admittitur appellatio, p.231.n.62

A Judice dante ſe pro inhibito virtute inhibitionis legitimæ appellationi non eſſe deferendum, Senatus decernit, p.213.n.50

A Judice dante ſe pro inhibito vigore inhibitionis nullæ, & non canonicæ, appellationi vel deferetur, vel tertium genus datur, ibid.n.51

A Judice conquieſcere debente, & procedente ad ulteriora, licita eſt appellatio, p.255 n.75

A Judice procedente poſt oppoſitam declinatoriam appellari licet, ibid.n.76

Judex quilibet an poſſit cognoſcere; an ſua ſit juriſdictio, & an queat ab alio inhiberi, ibid.n.80

A duobus Judicibus ſe invicem inhibentibus appellationi emiſſæ per utramque partem, quis non deferens vim faciat, p.256.n.88

Judex quilibet etiam delegatus cognoſcit, an ſua ſit juriſdictio, p.257.n.95

Judicis partes aſſumet judex in extrajudicialibus, ſi commiſſio faciat mentionem dictionis (lis) quæ verificatur in judicialibus, & lite conteſtata, p 175. n 44

Judicis partes aſſumere tenetur executor ſive diſpenſationum, ſive gratiarum, ſi contineant clauſulam (vocatis vocandis) vel quod citetur aliquis, ibid. n.48

Judicis partes tenetur aſſumere executor, ſi mandatur procedere cum cauſæ cognitione. p.176.n.55

Judicis partes tenetur Judex aſſumere in proviſione beneficii

beneficii, ſi compareat legitimus contradictor opponens legitimas exceptiones, qui judicialiter audiri debet, p.176.n.57
Judex qui potuit procedere ſummariè, ſi procedit ordinariè, valet proceſſus, p.281.n.112
A Judice procedente extrajudicialiter, cùm debeat procedere judicialiter, vel ab ipſa ſimul utraque via procedente, appellationi deferendum eſt, p.284.n.136
A Judice procedente judicialiter, & extrajudicialiter ſimul (in caſu quo ſic procedere queit) appellationi emiſſæ an ſit deferendum. p.285.n.139.140.& 141.
In his, quæ voluntariæ ſunt jurisdictionis Judici permittitur innovare, p.302.n.28
Judicem ordinarium Eccleſiaſticum ex quibus rationibus dici, 322 n.6
Judex habens juriſdictionem, ſed eſt omnimodo incompetens in aliquo caſu, ſi ſe expreſsè declarat competentem, ſententia tranſit in rem judicatam, ſi non appelletur, & proceſſus tenet, p.327.n.23
Idem ſi citatus nihil oppoſuit, quia de cætero non poteſt de incompetentia tractari, p.327.n.24
Judex delegatus prout ordinarius cognoſcit de articulo an ſua ſit juriſdictio.p.327.328.n.25
Judicis officium cùm concurrit cum actione, quando per illud uberiùs conſulitur agenti, atque aliquid addatur actioni, p.337.n 41
Judicem incompetentem legitimum facit, ibid. multoties alterat non ſolùm præcepta humana, ſed etiam divina, p 340.n.72
Judex debet eſſe certus de ſua juriſdictione,p.352.n.12
Judex ad quem appellatum eſt in proviſione Parochialis ob aliquam legitimam cauſam anteaquam ordinarius providerit, vel tradiderit poſſeſſionem. aut tulerit ſententiam, declarans bene appellatum, ac prævio concurſu digniorem eligat, poterit huic poſſeſſionem vacantem tradere, p.359.360.n.31
Judex appellationis in beneficio curato vacante dicitur primus Judex, & loco ordinarii ſubrogatus cujus jure uti licet. p.360.n.36
Judex appellationis ſuccedit in locum prioris judicis, ibid.n.40
Judex appellationis poteſt facere ea omnia, quæ poterat primus Judex, ibid.n.41
Judicis officio pertinet reformare. quæ dolo aut malitia geſta ſunt à parte lite pendente, p.375.n.72
Judex ex officio poteſt repellere calumnioſas exceptiones ad intricandum & procraſtinandum judicium oppoſitas, ibid.n.73
Judex in declaratoria privationis ipſo jure nihil novi, agit, ſed actum in præteritum oſtendit, p.382.n.70
Judices Eccleſiaſtici liberè poſſunt punire ſuos officiales laicos delinquentes in officiorum adminiſtratione, p.386.n.11
Judex non debet arbitrari in his, quæ ſunt à jure determinata, p 398.n 61
Judex ſecularis poteſt cognoſcere, & terminare ſuper donatione juris patronatus facta à laico, & ad illius implementum donationem compellere,p.419 n.195.
Judex ſecularis poteſt compellere promittentem donare jus patronatus, ut contractum adimpleat, ibid.n.196
Judex ſecularis poterit cognoſcere de qualitatibus inhærentibus ipſi donationi juris patronatus, ibid.n.196
Ab Eccleſiaſtico judice recuſante impartiri ſuum brachium imploratum à judice ſeculari, appellari poteſt ad ſuperiorem, ut illum compellat, p 431 n.220
Judex appellationis ſuccedit primo judici tanquam confirmator vel informator, p.439.n.9
Judex ſubrogatus repræſentat primum, & ejus poteſtatem, ibid.n.10
Judex ſuperior poteſt facere, quæ poterat inferior, ibid.n.11
Judex in arbitrariis argui non poteſt, quia tunc Deum judicem rei hujus cognitorem habet, p.458.n.30
A Judice cujus arbitrio aliquid relinquitur, non licet appellari in parvis & levibus, ſecus in gravibus, in quibus quis enormiter læſus eſt, ibid.n.31
A Judice habente liberum arbitrium, ſeu abſolutum à lege, ſeu ſtatuto, vel homine, non licet appellari, p 459.n.33
A Judice cujus conſcientiæ aliquid terminandum, ſeu faciendum committitur appellationi emiſſæ non defertur, ibid.n.36
A Judice, cujus conſcientiæ aliquid committitur, appellatio eſt prohibita quoad ſuſpenſivum effectum dumtaxat, ibid.n.38
Citare aliquem non debet Judex; cujus conſcientiæ aliquid judicandum eſt commiſſum, ibid.n.44
A Judice, cujus facultati & poteſtati aliquid faciendum relinquitur non licet appellari, p.459.460.n.49
Judex ſi ex ſtatuto poteſt aliquem carceratum ſub fidejuſſoribus relaxare, ſi non fecerit, non appellatur, p 460.n.50. Declara ut ibi.
A Judice facultatem diſpenſandi habente,& id negante, non licet appellare, ibid.n.51
A Judice denegante id quod facere poteſt ex ſuo mero officio appellari non valet, ibid.n.55
A Judice non ſupplente de facto cùm poteſt, nec lædit, nec licet appellare, ibid.n.56
Offici Judicis mercenario quod poteſt exercere motu proprio, quando aliquid committitur, ab illud negante non appellatur. ibid.n.57
A Judice negante id cuius facultati relinquitur, non appellatur, ſecus quando concedit, ſed ex eo pars lædatur, quia tunc appellatur, p.460 461.n 62
Judex cuius facultati & voluntati aliquid committitur, ſicut cogi non poteſt per ſuperiorem, ita nec appellatur ab illo, p.461.n.63
A Judice faciente quod facere, præcisè cogi & compelli poterit, non appellatur, ibid.n.63
A Judice obtemperante literas requiſitorias, & permittente executionem, cum illis obtemperare teneatur, non appellatur, ibid.n.65
A Judice nolente adimplere iuſtas requiſitorias, cùm poſſit per ſuperiorem compelli, poteſt appellari, ibid.n.66
A Judicis tarditate in miniſtrando iuſtitiam, vel illam negante licet appellare, ibid.n.69
Judex negligens à quo appellatum eſt, non poteſt revocando gravamen reaſſumere iuriſdictionem,ibid.n.71
Ob negligentiam, & tarditatem Judicis ſuperior adiri potoſt per viam querelæ, ibid.n.72
Judex deferens appellationi minimè deferendæ, abdicat à ſe omnem iuriſdictionem, & ultra validè nequit procedere, p.462.n.81
Judex non deferens appellationi legitimæ virtute regii decreti, aut aliàs in proxima eſt cauſa attentandi, & vim inferendi, ibid.n.74
Judex ſi à denegante admittendam meam probationem, vel inſtrumenta non admittatur appellatio virtute decreti regii; poterit ad ſententiam diffinitivam procedere, ibid. n.85
Judici exequenti violentiam in criminalibus poteſt licitè per vicinos, & conſanguineos condemnati reſiſti, p.464.n.5
Etiam in delictis enormibus. & atrociſſimis, in quibu ſpecialiter non eſt prohibita appellatio, ibid n.6
Et etiam in crimine læſæ maieſtatis, magis communites reſolvitur, cum declarationibus, remiſſivè. ibid.n.7
Judex à quo inhibitus, non poteſt ſententiam notorii exequi, p.4 4
Judex Eccleſiaſticos vim non facit exequi capitula ſeparata ſententiæ, à quibus part contra quam lata fuere non appellavit, cùm tranſeat in rem judicatam, p 470.n.13

Judex inhibitus poteſt ea facere, quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis, p 480 n.43
A Judice rejiciente petitionem ejus cui ius denegat audientiam, appellationi interpoſitæ non deferendum p.481.n.16
Judex ſecularis juſtè denegat ſuum auxilium petitum ab Eccleſiaſtico pro executione ſententiæ quam per legitimam appellationem competit eſſe ſuſpenſam; quam nolit admittere. p.482.n.14
Judex poteſt pendente appellatione ab interlocutoria metè procedere ante inhibitionem, p.486.n.6
Judex appellatione pendente ab interlocutoria habente damnum irreparabile, vel præjudicium, cauſæ principali ſuperſedere tenetur, p.486.n.7
Judex non poteſt ſemel à ſe abdicatam jurisdictionem per delationem reaſſumere, p.487.n.11
Judex non poteſt ſemel à ſe abdicatam jurisdictionem per delationem reaſſumere, etiam de conſenſu partium, ibid.n.12. contrarium, p.490.n.57
Etiamſi Judex detulerit ſive expreſsè, ſive tacitè, p.487. num.13
Deferre appellationi tacitè cenſetur Judex, quando concedit apoſtolos reverentiales, ſeu remiſſoriales; ibid.n 14
Judex à quo etiam poſt delationem poteſt præfigere terminum appellanti ad proſequendum ſive incontinenti, ſive ex intervallo, ibid.n.19
Judex non poteſt revocare interlocutoriam, qua ejus finitur juriſdictio, nec illam ulteriùs poteſt reaſſumere, p.488 4:9.n 40
Quando procedit in Judice delegato declarante ſe Judicem incompetentem, ibid.n.41
Judex ordinarius poteſt revocare interlocutoriam, per quam ejus finitur juriſdictio, & de ratione, ibid.n.42
Judices ordinarii pares aut diſpares uno deferente an alter poſſit procedere, p.490.n 66
Judex delegatus tenetur expreſsè declarare ſuper deſertione ante executionem, p.491. n.81.
Judex poteſt cauſativè declarare ſuper deſertione, cùm declarat expediendo executoriales, ibid.n.82
Judici à quo, an Judici ad quem pertineat rem judicatam exequi, & executoriales expedire, p.492.n.104. remiſſivè.
Judex cautus ſit, non pronunciare ſuper ſententia exequendo, ſed directo committat executionem executori, ut appellatio evitetur, p.501.n.91
Judices non debent recedere à verbis reſcriptorum, p.515.n.40
Judex delegatus non poteſt interpretari reſcriptum, niſi quatenus ejus verba patiuntur, ibid n.41
Judicis iniquitas inter procedendum quando arguitur, ex inſpectione proceſſus detegitur, p.522.n.168
Judex ad quem ab exceſſu eſt appellatum, non poteſt ſe intromittere ſuper cauſa principali executionis, ſed an ſit exceſſus, vel non, p.524.n.209
A Judice requiſito excedente in executione ad quem ſit recurrendum & appellandum, p.528 n.7. remiſſivè.
Judices ordinarij non debent permittere executoribus Principi extra modum exequi & Vaſſallos cedere, p.528.n.15
Judex inordinatè procedens & extrajudicialiter, facit injuriam, & ut privatus convenitur, p.529.n.23
Quod obtinet in Judice incompetente procedente etiam ſervato juris ordine, ibid.n.24
Et etiam competens nulliter non procedat, ibid.n.25
Judex ſuperior de exceſſu executionis cognoſcens ſive per viam querelæ, ſive appellationis, non poteſt ſe intromittere in negotio principali, ſeu an ſit exceſſus, vel non, duntaxat, ibid.n 33
Judex ſuperior cogniturus de appellatione à nullitate ſententiæ, non poteſt cognoſcere de juſtitia aut injuſtitia ipſius ſententiæ, ibid.n.35
A cujus Judicis facto appellatur eſt attendendum, ut ſciatur quis Judex pro repoſitione exceſſus & gravaminis ſit adeundus, p.530 n.41
A Judice qui ſententiam tulit exequente ſi appellatur, erit recurrendum ad ipſius ſuperiorem, ibid n.42
Quod procedit quando appellatur ſpecificè à facto Judicis committentis, non ſimpliciter à facto executoris & nuntii, ibid.n.45
Si appellatur à Judice requiſito exequente pro gravamine exceſſus requirentis, non ad illum, ſed ejus ſuperiorem erit recurrendum, ibid.n.46
Judex requiſitus præſtando auxilium facti petiti pro executione, non eſt qui gravat & ſic ad ſuperiorem requirentis erit appellandum, ibid. num.47. redditur exemplum.
A Judice requiſito pro executione ſententiæ excedente mandatum, an ad requirentem vel ſuperiorem requiſiti ſit ab exceſſu appellandum. p.531.n.49
A Judice requiſito exequente jure proprio gravante appellatur ad illius ſuperiorem, ibid.n.50
Judex requiſitus pro executione ſententiæ à Judice alterius territorii latæ dicitur delegatus & executor, & ad requirentem appellatur ab ejus exceſſu, ibid.n.51
A Judice Eccleſiaſtico cujus officium imploratur pro executione lata à ſæculari, ad quem appellandum, ibid.n.52
Judex quilibet ſive ordinarius, ſive delegatus, cognoſcit an ſua ſit juriſdictio, p.543 n.27
Judex ſicut appellatione pendente & ejus termino non poteſt exequi, ita nec executionem committere, cujus defectus eſt particeps executor, p.545.n.50
Judex vim facit non deferens appellationi à commiſſione executionis ſententiæ ſuſpenſæ per legitimam appellationem. ibid.n.55
Judex requiſitus an excedat non exequendo juxta ſtatutum judicis requirentis, p.546. remiſſivè.
Judex requiſitus re integra mortuo vel aliter finito officio requirentis, an poſſit nihilominus executionem facere. p.546.n.66
Judex ſucceſſor tenetur adimplere & exequi mandatum directum ſuo prædeceſſori, ibid.n.69
Judex requiſitus an poſſit cognoſcere de dominio aut poſſeſſione re. ſuper qua exceptio eſt facienda, ib.n.71
Judex requiſitus ad exequendum, dicitur nudus & merus executor, ibid.n.74
Judex requiſitus pro executione ſententiæ quas exceptiones admittat, p.553 n.41
Judex requiſitus pro executione executorialium dicitur merus executor, ibid.n.42
Judex requiſitus pro executione cognoſcit de omnibus exceptionibus modificativis, ſi coram judice cognitæ non ſint, ibid.n.43
Judex requiſitus poteſt de dominio rei ſuper qua eſt facienda executio, cognoſcere etiamſi ſit merus, ib.n.44
Judex ordinarius qui in defectum juriſdictionis arbitri ferentis ſententiam exequitur, dicitur mixtus executor, quia omnes exceptiones admittit & cognoſcit; ibid.n.45
Judex rejiciens probationem incontinenti oblatam, oſtendit ſuam iniquitatem contra opponentem exceptionem, cuius malitiæ præſumptio purgatur ex eo, p.554.n.57
Judex cùm non poſſideat per actum nullum, non transfert poſſeſſionem, licèt habeat animum transferendi, p.576.n.107
Judicis factum dicitur factum partis & quando, ib.n.109
Judicis menti magis quàm cortici verborum eſt inhærendum, p.606.n.121
Judex declarans actorem verum rei dominum, neceſſariò ſupponit à reo reſtituendum, p.608 n.138
Judex reſervans ſibi taxare expenſas, non poteſt taxare damna, p.610.n.53

Et quid in contractibus an appellatione expenſarum veniunt damna, p.620.n.54

Judex ſi ponit manus ad connexa mandati, non dicitur excedere ejus fines, p.624.n.114

Judices curent ut ſi certam quantitatem ex proceſſu deduxerint, exprimant in ſententia ne liquidationem committant executoribus, quo evitabitur magnum diſpendium partibus, p.625.n.15

Judex an poſſit condemnare reum ad uſuras decurrendas poſt ſententiam ob moram debitoris, pag 629. n.10

Judex delegatus ſubrogatus loco alterius delegati poteſt ſententiam prædeceſſoris interpretari ex veroſimilibus conjecturis, apparentibus ex actis & proceſſu, non tamen ex mera voluntate, pagina 636. num.9

Interpretari ſuam ſententiam non omnes Judices ordinarii poſſunt, ibid.n.15

Judex poteſt condemnare ad pecuniam debitam cum intereſſe lucri ceſſantis, purà hodie ad rationem vigeſimæ pendendæ, quandiu ſolutio ſatis differatur, p.639.n.27

Judex non poteſt alterare & mutare ſententiam, aut ejus ſubſtantiam, p 644.n.115

Judex ſecularis licèt non poſſit directò clericum coram ſe litigantem compellere ad compromittendum, poteſt tamen cauſativè denegando illi audientiam, p.656.n.32

Judex laicus competens eſt facto rei ſpirituali incidenti, p.658.n.7

Judex laicus à ſe capto opponente eſſe clericum cognoſcit ad effectum ut nullatenus differatur remiſſio, & de ratione, ibid.n.80

Judex ſecularis poteſt cogere clericum ut ſibi oſtendat ea, quæ eſt allegaturus coram Eccleſiaſtico, ut videat an ſint concludentia, aliàs procedit, ibidem num.81

Judex ſecularis eligens clericum ut depoſitarium, poteſt, & ipſe cognoſcere ut depoſitum reſtituatur, p.659.n.90

Judex ſecularis clericum deputans ſequeſtrum, cognoſcit de ipſo reſtituendo, ibid.n.91

Sed executio per quem Judicem ſit facienda actualis, Mattæ opinio refertur, ibid. reſolvitur, pag. 660. n.105

Judicem ſecularem caſibus quibus poteſt contra clericum ferre ſententiam, eam non poſſe exequi, ſed Eccleſiaſticum ad ejus inſtantiam, qui teneant, p.659.n.92

Judicem laicum poſſe ſententiam à ſe latam contra clericum caſibus quibus cognitio jure pertinet, vel aliter ſententia ex natura cauſæ nocet clerico realiter in ejus bona exequi, ut verior opinio reſolvitur, ibid.n.96

Judici ſeculari, eadem ratione quà ſibi cauſæ cognitio in clericum pertinet, ita etiam executio in temporalibus, ibid.n.97

Judex Eccleſiaſticus caſu quo de laico cognoſcere poteſt, exequi tamen non poteſt in illius bonis temporalibus, p.660.n.99

Judex laicum clericum à ſe depoſitarium, ſeu ſequeſtrarium electum, poteſt compellere captis pignoribus ad reſtitutionem depoſiti & ſequeſtri, ibidem n.105

Judex ſecularis magis dicitur judex cauſæ quàm clerici quando poſt delictum fraudulenter ſuſcipit ordines, p.661.n.121

Judex Eccleſiaſticus non poteſt exhibere executori laico exequenti clericum in temporalibus, in caſibus quibus ſententia à ſeculari lata virtualiter & ex natura cauſæ aliter ve præjudicat clerico, pagina 662. n.130

Judex Eccleſiaſticus inhibere poterit executori laico, exequenti contra clericum ſententiam per laicum latam clerico tertio nullatenus præjudicantem, ibid. n.131

Judex ſecularis inhiberi tunc poteſt, quando contra clericum nequit procedere, p.662.n.132

Judex ſuperior de appellatione ſub exceſſu cognoſcens non poteſt ſe intromittere in totius executionis revocatione, cujus cognitio ad eum non eſt devoluta, ſed exceſſus dumtaxat, p.666.n.211

Judex delegatus poſtquam ſententiam tulit, & ſimul fuit executus, ejus expirat juriſdictio, pagina 668. n.228

A judice juſſus ut domum exeat, ſi ſemel exivit, & iterum redeat, non videtur exiiſſe, ibidem numero 538

Judicium.

Privilegiatum Judicium, & ſui natura inappellabile, aut executivum in dies alteratur & variatur ex modo proponendi, aut proſequendi, & efficitur appellabile, & è converſo, p.62.n.116

In quocumque Judicio etiam ſummario, requiritur plena probatio, p.147.n.132

Judicium non debet eſſe in pendenti, pagina 165. numero 30

Judicium non conſtat ex duobus reis tantùm ſine actore, p.220 n.53

Judex an vim faciat cognoſcens de nuntiatione novi operis, quod Clericus nunciavit, ibid.n.54

Et quid de milite vel alio privilegiato nuntiante, ibid. n.55

Judicialiter proceditur in proviſione beneficii, vel ex voluntate collatoris, vel ex juris neceſſitate, prout natura negotii poſtulat, pagina 274. numero 35. & ſeq.

Judicium mutare in majorem cauſæ cognitionem parte non contradicente, nullam cauſat nullitatem, ſecus ſi in minorem. ibid.n.38

Judicis partes aſſumere in proviſione beneficii, quibus caſibus judex ex neceſſitate tenetur juris, ibid. n.39

Judicis partes aſſumere tenetur judex in proviſione beneficii quando commiſſio aut diſpoſitio utitur verbo (iudicium) quod in iudicialibus, non in extraiudicialibus verificatur, ibid.n.40

Judicialiter fuiſſe factam proviſionem, cognoſcitur, quando adeſt concurſus oppoſitorum formantium inter ſe contradictionem, p.278.n.78

Judicialiter tunc in proviſione proceſſiſſe cognoſcitur; quando collator fecit actum, qui à privato fieri non poteſt, ſed à iudice tanquam iudice, pagina 279. numero 86

Judicialis actus eſt interloqui, non extraiudicialis, p.280.n.89

Æquitas in Judicio ſemper eſt ſervanda, pagina 359. num.18

In Judicio poſſeſſorio, quo fit condemnatio ad intereſſe ob non facultatem rei reſtituendæ, admittitur appellatio, p.652.n.87

In Judiciis, privilegiis, & ſimilibus quod non reperitur expreſsè conceſſum, cenſetur prohibitum, p.523. n.173

In Judicio ſummario agitur an debeatur, in executivo quomodo ſolvatur, p.533.n.3

Judicium cujus ſententia exequitur non obſtante appellatione non dicitur executivum, ibid.n.5

In quolibet Judicio ubi erit aut perſonæ datur mutatio, nova citatio præciſa eſt, etiam ſi omnes neceſſariæ præceſſerint. p.334 n 10

Judicium agitatum cum Monacho conſtituto procuratore ſine licentia ſuperioris, non oppoſita exceptione an nullum, p.558.n.130

Non citatus non eſt Judicio ſubjectus, nec tanquam pars, nec tanquam adhærens, & ita non videtur ratificare cauſam. p.569.n.20

Judicari actio denegatur contra tutorem, aut curatorem, p 580.n.162

Judicium fundatum in principali de præſenti, poteſt catendi ad acceſſorium de futuro, prout in fructibus decurrendis, p.630.n.19

Juramentum.

Juramentum in litem quando, & quomodo, in quibus caſibus locum habeat, remiſſivè, p.14?.n.163

A Juramenti in litem delatione an liceat appellare, ibid. & affirmativa proponitur ibid.n.164

A delatione Juramenti delati parti de utriuſque conſenſu an liceat appellare, ibid.n.165

A Juramenti delationis negatione cùm in locum ſuccedat probationis legitimè appellatur, pag.150. numero 169

A Juramenti calumniæ delatione non appellatur, ibid. n.170

A Juramento de calumnia præſtando non appellatur, p.234.n.95

Juramentum calumniæ recuſans appellat à ſententia diffinitiva, p.134 n 76

Juramentum de calumnia eſt actus judicialia, non extrajudicialis, p 186.n.149

Juramentum de quo in c. ut circa, de electio, in 6. debet eſſe corporale tactu Evangeliorum, non aliter, p.195. n 138

Aliàs nullum erit Juramentum, ibid.n.239

Juramentum per tactum Evangeliorum non requiritur de conſuetudine, ſed ſufficit tactus cujuſvis libri, vel tabulæ. ibid.n.240

Quæ conſuetudo procedit, quando jus requirit Juramentum corporale, ſecus quando ſpecialiter diſponit ſuper tactu Evangeliorum, ibid.n.141

Juramentum juxta cap. ut circa, de electio. lib.6. requiritur, quando objicitur, & appellatur in proviſione extrajudiciali, non tamen à judiciali, ibid. numero 243.

Juramentum & forma cap. ut circa, non requiritur quando objectus & crimina oppoſita ſunt notoria, vel opponenti non incumbit onus probandi, ibid. n.144

Juramentum ſub cujus forma & præſtatione lata fuit ſententia, poteſt recipi appellatione pendente, ne ſcilicet probatio pereat, p.439.ibid.

Juramento ſibi oblatum licitè recuſat pars, quæ bene probavit, p.375.n.67

Iuriſdictio.

Juriſdictio temporalis ante adventum Domini noſtri Jesus Christi, ſummamque Clavium poteſtatem traditam Pontifici; vigebat in Regibus immediatè data à Deo, p.11.n.48. mediante populo & cauſativè, ibid.

Juriſdictio ſuprema adhæret formaliter dominio Regiæ majeſtatis, & viſceribus intriuſecis regiminis, p.57. n.39

Juriſdictione conceſſa, conceſſa cenſentur omnia; ſine quibus exerceri non poteſt, p.73.n.292

Juriſdictio neceſſaria non eſt ad effectum reponendi attentata, p.94 n.11

Juriſdictio non requiritur ad revocandum ea, quæ de facto fiunt à judice, ibid.n.17

Juriſdictio eſt anima inhibitionis, & ſine ea inhibitio prolata eſt nulla, & minus canonicè expedita, p.110. num.75

Juriſdictionis ad ſuſpenſionem nullus actus fortior appellatione, p.1 1.n.18

Juriſdictionis exercitium, ut attribuatur, ſatis eſt qualitatem libello deducere, licèt de ea queat dubitari, p.173.n.45

Juriſdictionis defectus exceptio non cenſetur excluſa à diſpoſitione prohibente omnes exceptiones, pag 27. num.57

Juriſdictio dilata non dicitur oblata, pagina 151. numero 33

Juriſdictionis defectus aliis major reputatur, pag. 255. num.71

Juriſdictionem ſupponit interlocutoria, pag. 280. numero 90

Juriſdictionis defectus inſanabilis, præſtat cauſam appellandi, p.322.n.4

Juriſdictio prorogata & augmentata non eſt diverſa à prima, ſed eadem extenſa, & de utraque idem eſt judicium, p.344.n.218

Juriſdictionis defectus probatur ex inſpectione proceſſus, p.395.n.17

Juriſdictionis tam delegatæ quàm ordinariæ defectus inſanabilis nullitas eſt, & ejus materia, remiſſivè, p.408.n.211

Juriſdictio Regia licèt ultra immemorialem præſcribi non poſſit; tamen contra privatum, cui illam rex donavit ex privilegio, tempore ordinario præſcribitur, p.435.n.294

Juriſdictio non eſt ſuſpenſa quoad ea, quæ non ſunt in appellatione deducta, nec quoad perſonas in ea non comprehenſas, p 470.n 11

Quo caſu interim geſta non dicuntur attentata, ibidem.

Juriſdictio ordinari an ſit per commiſſionem executionis ſuperiùs noviter delegata, aut excitata, multum intereſt, quoad exceſſum, p.510.n.107

Avocata Juriſdictione à delegante, intelligitur ſublata ab ejus delegato compulſore in partibus, pag.544. num.39

Juriſdictionem ac poteſtatem nullus delegatus recipit ante literarum præſentationem & intimationem, ibid.n.43

Ius, Iuſpatronatus.

Juris Canonici decreta diſponunt, ut cauſæ clericorum, ſuper rebus ſuis temporalibus & ſpiritualibus, ad ſeculares judices non trahantur, pagina 8. numero 33

Jus naturale dictat, ne alicui judicio, & extrajudicium vis fiat, p 17.n.80

Concurrentibus ex uno Jure poſitivo, & ex altero jure naturali & divino; prævalent jus divinum & naturale, tanquam potentius, p.18.ibid.

Ad ea quæ frequentiùs accidunt, Jura adaptantur, p.98. num.20

Aliud eſt acquirere Jus, aliud acquiſitum conſervare, p.23.n 110

Jura prohibentia laicis ne de clericis cognoſcant, loquuntur de cognitione judiciali, non de extrajudiciali, p.45.n.301

Jura loquentia de tollenda conſuetudine in cognitione clericorum per laicos introducta, loquuntur de cognitione judiciali, & de præſcribenda juriſdictione, ibid.n.305

Jura duo ubi competunt, uno ſublato actus alio ſuſtinetur, p.48.n.350

Jura plura in uno concurrentia uno ſublato, cætera cum eo non confunduntur, ibid.n.351

Jura, & Rotæ deciſiones in contrariam partem moventes referuntur, p.57.n.48

Jura prohibentia clericum recurrere ad judicia ſecularia intelliguntur, ut cognoſcat de meritis cauſæ cum juriſdictione; non tamen pro tollenda violentia extrajudicialiter, p.58.n.59

Jus ſuperveniens lite pendente an proſit, remiſſivè, p.59.n.79

In regno Aragonum Juris firmia denegatur in cauſis tangentibus ſancto officio, p.86.n.6

In

Jus non fingit, quod ſibi ipſi contrarium eſt, pag.161. num.36

Jus idem eſt in actu conficiendo, quod in deſtruendo, p.189.n.241

Jura adaptantur ad ea, quæ frequentiùs accidunt, p.210. num.88

Jus omne potentiùs operatur in cauſa, quàm in cauſato, p.263.n.10.& 11

Jus quæſitum faciliùs amittitur, quàm jus quærendum, ibid.n.19

A Confirmatione donationis aut conceſſionis Jurispatronatus, appellationi non deferens ordinarius an vim faciat, p.303.n.39

Jurispatronatus donationis ſi ordinarius non præſtet aſſenſum, poteſt per ſuperiorem ad id compelli, p.304.n.40

Ab eo licet tunc appellare, ibid.n.41

Confirmatio donationis Jurispatronatus recipit appellationem, ſi fiat cum legitimo contradictore, ibidem n.42

Juris reſiſtentia efficax eſt ad prohibendam appellationem, p.514.n.7

Jus potentiùs operatur in cauſa, quàm in cauſato, ibid.n.12

Juris executio non gravat, p.371.n.13

Jus & injuria opponuntur invicem, quia jus neminem gravat, p.372 n.32

Juris executio jure non facit injuriam, pagina 372. numero 32

Juris præſumptio & de jure condemnato repugnans, non erit in appellatione audiendus, pagina 375. numero 83

Condemnatus præſumptione Juris & de jure, dicitur convictus & confeſſus, ac ideo nullo modo auditur appellans, ibid.n.83

Juris præſumptio & de jure non recipit probationem in contrarium, ibid.n.84

Juris præſumptio & de jure ubi recipit probationem in contrarium admittit etiam tunc appellationem, p.376

Juris præſumptio & de jure, in quibus caſibus admittat probationem in contrarium, & quales ſint præſumptiones juris; & de jure, ibidem numero 86. remiſſivè.

Juris præſumptione tantùm condemnatus non prohibetur appellare, ibid.n.87

Plurima Jura canonica ad idem expreſſa explanantur, ibidem, appellationem non eſſe admittendam à judice, cujus facultati, ſeu libero arbitrio aliquid de jure committitur, omnium receptiſſima eſt ſententia, p.379.n.23

Jura loquentia de privatione beneficii vacantis per adeptionem ſecundi incompatibilis juxta verba, quibus utuntur, reſpiciunt executionem & poſſeſſionis avocationem, prout eſt verbum (illico, abſque moræ diſpendio, &c.) & quæ ea ſint jura plura explanantur, p.380.n.36

Jus præcipiens fieri executionem contractuum, non intelligitur de nullis & invalidis, cujus exceptio executionem rectè impedit, p.394.n.21

Juſpatronatus Eccleſiaſticum ex quibus acquiratur, p.400.n.100

Juſpatronatus Eccleſiaſticum ut dignius, trahit ad ſe ſeculare, ut minus dignum, & pars Clerici trahit ad ſe partem laici, p.401.n.111

In Jurepatronatu mixto ubi non concurrit Eccleſiæ favor, ſed patroni dumtaxat, tunc qualitas laicalis prævalet Eccleſiaſticæ, ibid n.112

Juſpatronatus mixtum non cadit ſub generalibus reſervationibus, ibid n.114.& n.127

Jurispatronatus quando derogetur, pag.401 num.115. remiſſivè.

Salgado de protect. Reg.

Juſpatronatus competens pluribus ut ſingulis, aut pluribus ut univerſis, quomodo conſideretur reſpectu vocum pluralitatis, p.403.n.141. remiſſivè.

Fundamenta ſpecialiſſima multa urgent, quæ Jus regium patronatus conſervant, præſcriptionémque ipſius beneficii impediunt, atque quaſi poſſeſſionem inficiunt. p.417.n.9

Jurispatronatus regalis adminiſtratio, & cognitio non pertinet ad officiales Regis, ſed ad ipſum dumtaxat, ideo ſcientia officialium Regi nocere non poteſt in ejus jurispatronatus præſcriptione, pag.418. num.22

Juris Regii patronatus beneficium cum ignoret illius qualitatem, providat Summus Pontifex ex capite ampliſſimæ poteſtatis, p.419.n.32

Ad Jurispatronatus regii præſcriptionem in utroque principe ſpirituali, & temporali deficit intentio præſcribendi & ſcientia, & beneficium eſſe jurispatronatus regii, nec de eo fit in ſupplicationibus mentiō, ibid.

Juſpatronatus non admittitur per non uſum, ibidem num 10

Jure devoluto providens non officit patrono, niſi pro illa vice dumtaxat, ibid.n.41

Jus univerſale prætendens in aliqua diœceſi probatis actibus particularibus aliquorum locorum, an manu teneatur in tota diœceſi, p 424.n.131

Jus reale exigendi luctuoſam ubi præſcribitur, comprehendit omnes perſonas territorii, quibus jus illud appellari poteſt, ibid.n.121

Jus quærendum faciliùs tollitur quàm jus quæſitum, p.425.n.229

Ex Jurepatronatus univerſali conſervato in parte privilegii, retinetur jus in toto, & ad beneficia conſiſtorialia noviter reperta diſcooperta extenſio fit, ibid.n.143

In Jure Regio patronatus non currit præſcriptio, imò in Camera Luſitana plura beneficia oblata eſſe recuperata dicit Cenedus, ibid n.147

Juſpatronatus Regium eſt Coronæ incorporatum, ac de regalibus, ac ideo niſi per immemoriale tempus acquiri poteſt. ibid.n.148

In jure Regio patronatus beneficiorum conſiſtorialium non poteſt dari immemorialis a tempore indultorum ibid.n.149

Jurispatronatus annexi majoratus Hiſpaniæ quaſi poſſeſſio acquiritur ſucceſſori, miniſterio legis Regiæ, etiam ſine apprehenſione actuali. p.426.n.156

Jurispatronatus quaſi poſſeſſio non transfertur in tertium occupantem majoratum, ibid.n.157

Jus Regium patronatus quando apparere dicetur, p.427.n.164

De Jure Regio patronatus ſi conſtat tempore Regiæ præſentationis, ut dictum eſt, & ordinarius aliter conferat beneficium, proviſio erit nulla, & appellationi eſſe deferendum, declarabitur in tribunali Regio, ibid.n.172

Jus Regium patronatus non tractatur coram ordinario, ſed in Conſilio ſupremo Cameræ, ibid.n.174

Juris Regii patronatus cognitio tam ſuper poſſeſſione, quàm ſuper proprietate, cui pertinet, pag.428. numero 188

Jurispatronatus tanquam ſpiritualibus annexi judici Eccleſiaſtico ſpectat cognitio, ibid.n.89

Regii Jurispatronatus controverſia tractatur coram Rege & ejus conſilio Cameræ ſpecialiſſima ratione, p.429.n.190

Quod non ſolùm uſus Hiſpaniæ recipit, ſed & Regni Galliæ, Angliæ, Hungariæ, & Apuliæ, ibid.n.191

Juſpatronatus Regiæ Coronæ Hiſpaniæ quibus rationibus Regibus competat, recenſet lex partitæ, p.431. n.224

Regium juſpatronatus dicitur jus regale, & inter cætera Principis regalia computatur, pagina 431. numero 216

Regium eligendi jus variatum fuit, quia nuntiata Regi morte Prælati eligendi probatur licentia per Capitulares Eccleſiæ, quorum electio Regi præſentabatur, ibid.n.229

Juſpatronatus in antiquis ex quibus conjecturis & præſumptionibus probetur, remiſſivè, p.434.n.266

Juſpatronatus antiquum probatur ex Epitaphiis & literis deſcriptis in lapidibus antiquis, ibidem, numero 175

Juſpatronatus antiquum probatur ex antiquis annalibus, ibid.n.279

Regium juſpatronatus donatum à Rege alicui perſonæ, ſeu Eccleſiæ an retineat naturam regii patronatus, p.435.n.288

Juſpatronatus abſolutè donatum primæva natura variata regulatur juxta naturam donatarii, ibidem numero 289

Juſpatronatus origine laicali ſi aliquo titulo in Eccleſiam aut Eccleſiaſticam perſonam ſit tranſitum; efficitur Eccleſiaſticum, ibid.n.290

Jus regium patronatus donatum non abſolutè ſed in feudum, cùm ſcilicet adhæret caſtro aut villæ infeudatæ; retinet naturam regii patronatus, ibidem n 296

Juſpatronatus an & quando in feudum vel emphyteuſim concedi poſſit, vide remiſſivè ibid. n.196

Regium juriſpatronatus donatum Eccleſiæ efficitur Eccleſiaſticum, ibid. n.299

Juſpatronatus alicujus comitatus annexi Epiſcopatui, eſt Eccleſiaſticum, & de ratione, ibid.n.300

Juſpatronatus ſpectans ad prioratum erit Eccleſiaſticum. ibid.n.302

Et etiam ſi prioratus ſit Juriſpatronatus laici, ubi legitima redditur ratio, ibid.n.303

Juris Regii patronatus beneficio in alium ſtatum erecto, an Juſpatronatus retineatur, vel amittatur, p.436.n.306

Jure devoluto proviſio facienda eſt cum cauſæ cognitione, an lis finita ſit intra tempus, an ſcientia habita fuiſſet vacationis, & à quo tempore, & alia diſcutienda, ex quibus cauſatur devolutio, pag.440. num.53

Jure Regio quando poſſit à poſſeſſoriis ordinariis appellari, p.440.450.n.60

Juris executio non gravat, p.481.n.13

A re judicata non appellari Jura clamant, pagina 492. num.94

Defectu Juris concurrente cum ſilentio decennii honeſtum non eſt, ut beneficium tanto ſit tempore litigioſum, p.505.n.18

Jus exequendi ex executorialibus etiam jure canonico non niſi ſpatio triginta annorum extingui, defenditur, ibid.n.21

Jus exequendi tam ex executorialibus, quàm inſtrumento guarentigiato habere inſtantiam triennio perituram, qui teneant, ibid.n.34

Quæ opinio tanquam abſoluta & ſine diſtinctione ſequenda non eſt, ibid.n.35

Jus exequendi etiam ex actione perſonali, & re judicata, ſuper ea poſt litis conteſtationem petita executione, interrupta perpetuatur in 40. annos, pag.507. n.50

Juris exequendi per citationem & executoris miſſionem interrumpitur præſcriptio, per litis autem conteſtationem perpetuatur jus ipſum in alios 40. annos, ibid.n.51

Jus executivum & interruptum per citationem aut executoris miſſionem, denuo initiatur ejus præſcriptio, ibid.n.53

Jus omne potentiùs operatur in cauſa quàm in cauſato, p.542.n.12

Quod procedit ſive Jus executivum proveniat ab actione reali & hypothecaria, ſive ab actione perſonali, p.569.n.33

Jus habens ad poſſeſſionem rei per executoriales alteri reſtitutæ, poteſt contra hanc eo remedio agere, p.574. n.92

Juſpatronatus annexum quos pariat effectus, pag.614. n.109, remiſſivè.

Jure canonico deficiente, recurrendum eſt ad leges & conſuetudines regni potiùs quam ad imperiales, p.642.n.109

Jus tertii ex cauſa executionis non eſt actus ſtans de per ſe, ſed dependens à jure creditoris, p.656 n.47

Jura duo cauſata ex una radice, una ambo reſciſſione tolluntur, ibid.n.49

Juſſio.

Juſſio ſecunda, nempe, *ſobre carta*, expeditur aliquando (raro tamen) cum expenſarum mulcta ſolvendarum ſive à judice, ſive à notario, per quemlibet ſteterit, proceſſum non mittere, p.62.n.125

Juſſio ſecunda, dicta *ſobre carta*, quando expediatur, & cum quibus communitionibus, & expenſis, pag.72. n.265

Juſſio ſecunda dicta *ſobre carta*, deneganda erit in iis, quæ judex poterat appellatione pendente licitè facere, p 78.n.42

L

Laicus.

LAicus poſſidens ſpiritualia ſemper præſumitur eſſe in mala fide, p 8.n.34

Laicus non ſe intromittit in ſpecialibus, & eis annexis niſi de licentia Pontificis, & in caſibus à jure conceſſis expreſsè, p.9.n.36

Laici non poſſunt inducere legem aut conſuetudinem contra Clericos ex defectu poteſtatis, & juriſdictionis, ibid n.37

Laicus litigans coram judice Eccleſiaſtico, jure canonico, & tribunalis ſtylo adſtringitur, & e converſo, p.81.n.5

Laicorum leges non ligant clericos, ibid.n.16

Et quando ſecus, ibid.

Laicorum lex ſi eſt, vel approbata per Papam, vel tacitè recepta, debet attendi in foro Eccleſiaſtico, ibid.n.17

Laicus propter ſocietatem Clerici non debet damnum pati, nec ſuum perdere privilegium, p.401.n.12

Laici omnes præſumuntur quandiu de contrario non oſtenditur, p 658.n 82

Latitans.

Latitans, aut ſe abſentans, nec citatio ad ſe perveniat, dicitur verus contumax, p.234.n.87

Latro.

Latrones inſignes, incitatores ſeditionum, vel duces factionum non audiuntur appellantes, pagina 465. n.28

Etiam ſi confeſſi tantùm ſint, vel convicti, ibid.n.29

Laudum.

Laudi executio non eſt facienda pendente reductione, ad judicem ut bonum virum, ut verior opinio, reſolvitur, & quot ſint in hoc articulo, pag.456. 457. n.10

Jure Regio hæc opinio innovata eſt, ibid.n.15

Laudi executio fit ſi ſit inter partes conventum, ibid. n.12

Vel ſi ſit ab aliquo ſtatuto ſic inductum, ibid.

Et de aliis limitationibus, remiſſivè, ibid.

Legatum.

Legatus in partibus habet facultatem cognoſcendi de appella

appellationibus interpoſitis ad Papam, & ab appellationibus à legato poteſt ad eundem redire, p.294.n.25

Legatum.

Legatum relictum pro ſepultura dilationem non recipit, & propterea nec appellationem ſuſpenſivam, p.539.n.60

Legatum, quod dilationem non recipit, debetur antequam hæreditas adeatur, ibid.n.61

Legatum non fuiſſe mandatum, nec relictum probatur ex inſpectione teſtamenti, p.523.n.171

Tot ſunt Legata quot annuæ præſtationes, p.559.n.141

Legitimitas, Legitimum.

Legitimitatis exceptio non cenſetur excluſa à quolibet ſtatuto, omnes exceptiones adverſus inſtrumentum excludente, p.208.n.62

Legitimitatis exceptio etiam poſt tres ſententias poteſt opponi, ibid.n.63

Legitimum dicitur, quod lege probatur, & favet, p.514. num.8

Legitimum dicitur, quod à lege recipitur, & approbatur, p.550.n.2

Lex.

Lex Regia diſponit in auxilium Juris Canonici, prohibentis violentas oppreſſiones, p.8.n.25

L. Regia refertur, aſſerens conſuetudine immemoriali competere Regi poteſtatem tollendi violentias, ibid. num.32

Lex, conſuetudo, ſeu ſtatutum regulatur à poteſtate inducentis conſuetudinem, p.9.n.37

L.Regiam 36.recop. nervosè defendit Author, & juris naturalis eſſe declaratoriam affirmat, jure etiam divino & Canonico fundatam, ibid. n.39

Lex temporalis ratione directiva obligat etiam clericos, quatenus univerſaliter tangit bonum publicum clericorum. & laicorum, p.13.n.65

Leges Regias tangentes bonum totius communitatis tenentur obſervare clerici cum non tendunt in præjudicium libertatis Eccleſiaſticæ, ibid.n.66

Aliud eſt condere Legem particularem circa bona clericorum, aliud generalem, quæ comprehendat temporalia tam laicorum, quàm clericorum, cum prima non licet, ſecunda valet, ibid.n.67

Obſervantia talium Legum eſt neceſſaria ad pacem Reipublicæ, ibid.

Lex loquens cum aliqua qualitate ad ſui intellectum trahit omnes alias, quæ in illo propoſito ſimpliciter, aut generaliter loquuntur, p.n.98

Leges debent intelligi ſecundum rubricam ſub qua ſituatæ ſunt, p.29.n.187

Confirmatoria Lex recipit eandem limitationem, quam confirmata, p 36.n.227

Lex loquens cum aliqua qualitate, ad ſui intellectum trahit omnes alias, quæ in illo propoſito ſimpliciter & generaliter loquuntur, ibid.n.228

Legis ratio generalis licèt uni præſidi directa, ad omnes extenditur, p.45.n.297

Lex uſu populi non recepta, ſed contrariis actibus rejecta, nec obligat, nec adſtringit, p.46.n.322

Lex Regia fundat cognitionem per viam violentiæ in jure, & conſuetudine ſuis omnibus requiſitis vallata, & acquiſita, p.47.n.337

Lex Regia, prohibens cauſas religioſorum trahit per viam violentiæ, interpretatur, p 87.n.22

Lex Regia de dicta oppoſita intelligitur reſpectu ſcholaſtici actum invenientis coram Magiſtro ſcholæ, p.79.n.44.& 45

Lex requirens aliquod genus ſeu modum probationis in aliquo actu, debet adimpleri ſpecificè, & aliter probari nullo modo poteſt, p.95.n.32

Lex ſeu ſtatutum poteſt, occurrente aliqua utilitate, aut evidente cauſa (ut hîc) facere, ut probatio valida & perfecta : in aliquo actu, ſit invalida & imperfecta, ibid.n.33

Lex vel ſtatutum factum ob publicam utilitatem ſi requirat certum genus probationis, non admittitur alia probatio ſimul cum requiſita, ibid.n.34

Leges Regiæ in caſibus violentiæ veniunt ad evitandum fraudes, p.103.n.18

Lex Regia 36.& 37.tit.5.lib.2.recopil. ponderantur, ut ad invocandum Regiam protectionem ſola ſufficiat appellationis denegata delatio abſque executione, p.115.n.21

Lex vel ſtatutum utens verbo de præterito, non extenditur ad futurum, p.156.n.242

Lex non fingit ſuper impoſſibili de natura & de jure, ne ſibi repugnet, p.161.n.34

Lex ubi aliquid fieri præcipit, judex id faciens dicitur legis executor, à quo non eſt licita appellatio, p 371.n.12

Quia tunc potius operatur Lex, quàm homo, cujus eſt executor, ibid.n.12

Lex quando in aliquo caſu determinatè aliquid faciendum præcipit, (ut in exemplis appoſitis) non admittitur appellatio. ibid.n.14

Lex ubi præcipit aliquid fieri, jam caſus cenſetur deciſus & determinatus per ſententiam legalem, quo caſu à legis diſpoſitione videtur appellare ſi à judice ut legis executore appellatur, p.372.n.17

Lex Regia refertur qua revocantur donationes juris Regii patronatus factæ per Regem Henricum & aliorum Regum, p.436.n.319

Lex tollens appellationem confeſſo intelligitur de ſponte confitente, p.464.465.n.14

Lex ſeu Canon debet intelligi ſecundùm rubricam, ſub qua ſituatum eſt, p.513.n.14

Libellus.

Libello inepto, pars non tenetur reſpondere, & à judice contrarium declarante licitè appellatur, p.140. n.42

Idem in Libello obſcuro, & generali reſolvitur, ibid. n.43. quia eſt ſententia interlocutoria habens vim diffinitivæ, p.141.n.44

Libellus appellationis non ſufficit porrigi coram notario dumtaxat, & non coram judice, p.164.n.80

Libellus appellationis ut legatur judici, non eſt neceſſarium, licèt ſit ut coram ipſo præſentetur, ibid.n.81

Libellus oppoſitionis contra proviſionem beneficii non eſt provocativus, ſed excluſivus, p.278.n.74

Libellus quo pater agit abſque qualitate expreſſa legitimi adminiſtratoris, ſuſtinetur ſi ex litis diſcurſu appareat quo jure ſit actum, p.590.n.285

Libellus generalis licèt non admittitur, poteſt tamen ex diſcurſu conſtare qua actione ſit expertum, ibid. n.300

Liber.

Libri antiqui probant, quando eis communiter creditur, vel ſunt in loco, ubi dumtaxat ſervantur authenticæ ſcripturæ, p.434.n.282

Liberum.

Libera facultas conceditur à jure judici à quo ad revocandum attentata, cùm ſit ad faciliorem cauſæ exitum, p.94.n.19

Libera facultas dici non poteſt, quæ ab alio dependentiam habet, p.379.n.24

(Liberè) dictio idem importat quod ſine alterius conſilio, conſenſu, interventu, requiſitione, ſeu interventione, ibid.n.24

(Liberè) dictio importat voluntatem abſolutam, ibid.25

(Liberè) dictio liberam denotat poteſtatem in faciente ſua ſponte, & alterius voluntate non requiſita, ibid.n.26

(Liberè) dictio, ubi apponitur, impedit appellationem, quia idem importat, quod appellatione & præſcriptione non obſtante, p.380.n.27

(Liberè) dictio nec jure, nec ratione, nec æquitate aliqua regulatur, p.380.n.31
(Libertè) dictio ubi eſt oppoſita , intelligitur ſublata omnis contradictio, & impedimenta, ibid. n.33
Liberam facultatem providendi beneficium vacans ipſo jure per adeptionem ſecundi cùm per jus accipiat ordinarius, debet intelligi appellatione non obſtante, ibid n.34
Sine contradictiooe actuum celebrat, qui poteſt facere liberè, ibid.n 35
Liberum arbitrium ex quibus verbis, & clauſulis datum judici intelligatur, pag.459. numero 34. remiſſivè.

Limes.

Limites territorii aggredi, & terminos juriſdictiones ampliari, idem eſt, p.516.n.60

Liquidatio.

Liquidationis articulus veſtitur natora executivi judicii, cui inducit. p.221.n.114
Liquidatio ſententiæ aut inſtrumenti guarentigiati exequitur ſuſpenſo illiquido, p.222.n.126
Liquidatio ſententiæ reddendæ rationis, non recipit appellationem ſuſpenſivam, p.161 n.43
Liquidatio indicens in executionem eſt pars ipſius, cujus ſubſtantiam & naturam non mutat, pagina 514. n.28
Liquidatio in executionem incidens non inducit novum gravamen, ſed continet declarationem ioterpretativam (ceſſante exceſſu.) ibid.n.29
A Liquidationibus incidentibus in executorialium executione non appellatur, ibidem numero 30. remiſſivè.
Liquidationis judicium habet ſe ut incidens ad ſententiam, & ejus naturam aſſumit, ac pariter executioni mandatur, p.609.n.148
Liquidatio pertinentiarum præcedente condemnatiooe univerſali, dicitur declaratio interpretativa non augens nec minuens condemnationem, p.617.n.11.13. & 17
Liquidatio quæ non mutat ſubſtantiam rei judicatæ, non inducit novum gravamen, pagina 617. numero 17
Liquidatio tunc non mutat ſubſtantiam condemnationis, quando continet declarationem interpretativam, non augentem nec minuentem, ſeu variantem ſubſtantiam ejus, p.617.n.18
A Liquidatione fructuum, damnorum, pertinentiarum, &c. virtute rei judicatæ, aut inſtrumenti guarentigiati appellationi non eſt deferendum, ibid. n.28
A Liquidatione executoris vigore executorialium non admittitur appellatio, ſed iterum executori cauſa remittitur ut illam peragat, p.618.n 29
Liquidatio quæ ſub generalitate verborum ſententiæ nec virtualiter, nec viſibiliter comprehenditur, rectè convenit definitioni exceſſus, & ideo à tali exceſſiva liquidatione licet appellare, ibid.n.32
In Liquidatione excedet executor ſi ad illam faciendam non citet condemnatum, p.620.n.62
Liquidationis in executione per quæ fiat probatio, & ea ſummariè non ſervato ordine judicii ordinarii, ubi nec requiritur libellus, nec litis cooteſtatio, p.621. n.64
Liquidationis probatio ſuper pertinentiis, damnis, aut fructibus, &c. fit per interrogatorios advocati, ibid.n.65
Ad Liquidationem faciendam ſuper pertinentiis, &c. tam actorem quàm reum executor tenetur admittere, ibid.n.68
Ad Liquidationes probandas executor tenetur terminum aſſignare de ſtylo Rotæ, intra quem ſi non fiant, poteſt ad executionem procedere, ibid. n.69
Liquidatio in executione facienda eſt per antiqua acta & teſtes, ne detur periculum ſubornationis, p. 625. n 133
Executori ſi ſit commiſſa Liquidatio ſententiæ, cautus ſit victor, ut in executoria inſeri faciat dicta teſtium, qui meliùs circa valorem & æſtimationem rerum, fructuum, aut damni depoſuerint, ne ſubordinationi locus ſit, ibid.n.134

Lis, Litigioſus.

Lis quando efficiatur ex compatitionibus per præſentatos coram ordinario, p.278.n.77
Lis dicitur pendere per impetrationem reſcripti vigore appellationis extrajudicialis, ſecuta ejus vigore citatione, p.198.n 287
Litigioſum non dicitur beneficium, nec lis ſuper eo pendere, quando eſſet dumtaxat mota ſuper poſſeſſione, tunc enim ſola poſſeſſio litigioſa eſt, pagina 405. n.166
Litigioſum non dicitur beneficium, quando ſuper eo ut unito tantùm lis vertitur. ibld.n.167
Litigioſum non dicitur beneficium, quando agitur ſuper privatione beneficiati niſi agens de privatione ſibi ſimul petat adjudicari. ibid.n.168
Litigans ſi moriatur, nova citatio cum relatione ſtatus litis in ſucceſſorem eſt neceſſaria, aliàs corruit judicium, p.408.n.209
Lite mota inter Epiſcopum & patronum, vivente patrono, proviſus ſub ordinatio removeri poteſt, pag.428. n.181
Lite vertente inter Regem & alium patronum putativum exiſtente in quaſi poſſeſſione vincente Rege, præſentatus à putativo patrono amovendus eſt, & de ratione, ibid.n.182
Lite pendente inter patronos electores aut collectores ſuper poſſeſſione, vincens declaratur verus poſſeſſor, & ideo ab adverſario præſentatus ſeu electus erit indiſtinctè removendus, ibid.n.183
Citandus eſt Epiſcopus aut patronus, & ab eiſdem proviſus ad Litem ſuper ſpolio, ibid.n.184
Mota lite inter Epiſcopum & patronos interim dum lis terminatur, & Epiſcopus apponit œconomum, p.442. n.68
Lis cenſetur derelicta per ſilentium decennii concurrente non bono jure negligentis, non in omnibus cauſis, ſed in beneficialibus tantùm, & qua ratione, p.505.n.17
Lis perit triennio jure civili, & tamen non jus exequendi, cùm triginta annorum lapſu deſideret, p.505. n.28
Lite cœpta per citationem aut executoris miſſionem; incepta præſcriptio interrumpitur, non tamen perpetuatur actio, quæ de novo initianda eſt, pag.507. n.48
Lite cœpta per litis conteſtationem; non ſolùm interrumpitur præſcriptio, ſed perpetuatur actio in 40. annos, etiamſi decem taotùm ſufficiant ad actionis præſcriptionem, ibid.o.49
Litis conteſtatio ubi non requiritur, primus actus ſubſecutus habet vim litis conteſtatioois, ibid.numero 55
Lis eſt initianda cum eo cui ſententia non officit, p.506. n.68
Lite mota contra plures pro portione ſententia lata contra unum oon nocet aliis non nominatis qui intelliguntur omiſſi, p.570.n.52
Lite mota cootra emphyteutam de jure ſpectante juri domini, in illum laudatum & comparentem judicium transfertur, p.578.n.134
Litigii vitium in beneficiis contrahitur, pag. 382. numero 184

Litigioſa res non poteſt per alienationem mutare ſtatum & ordinem judicii, nec poteſt litis curſus impediri, p.580.n.170
Contra occupantem rem Lite pendente quando non poſſit fieri executio remiſſivè, p.581.n.171.& an conventus jure proprio poſſit rem alienare ex alio noviter acquiſito putà hæreditatis, ibid.
Lite pendente inter creditorem & debitorem, ſi iſte rem in ſolutum dederit alteri tertio creditori, ſententia inter illos lata in hunc ao poſſit exequi contra tertium creditorem pro avocanda re, pagina 581. n.172
Lis agitur cum legitimo contradictore, ſi tractatur cum eo, qui primum locum obtinet defenſionis à quo cæterorum jus derivatur ſecundario, pag.591. n.311
Litigii vitium omnes etiam Eccleſiaſticos ligat, p.659. n.94
Litigioſam rem alienatam lite pendente in clericum, poteſt judex ſecularis ab illo avocare, & in eum ſententiam latam exequi, p.660.n.110
Lis non dicitur finita per rem judicatam, donec exequantur executoriales & poſſeſſio apprehendatur, p.669.n.250

Locatio.

Locato fundo in biennio, & facto locatoris fuit conductor impeditus uti, contra quem ſententia lata, an poſſit exequi in æſtimatione contra locatorem, p.612.n.56
Locatio per Eccleſiam facta ultra novem annos, nec in tempore permiſſo ſuſtinetur, p 666.n.203

Locus.

Locus dicitur non tutus, quando quis citatur ad locum peſte, vel aëris contagio corruptum, pag.139. n.13

Luctuoſa.

Luctuoſam præſcribens ratione juriſdictionis, ſufficit, illam percepiſſe ab aliquibus vaſſallis, ut contra omnes intelligatur, p.424.n.120

Luſitania.

In Luſitania non ſolum Regii auditores, ſed quilibet Prætor Regiæ Coronæ in ſua provincia cognoſcit de violentia inter Eccleſiaſticos de conſuetudine, obſervatùque deciſio textus *in cap. petimus* 11.q.1. p.108.n.21

M

Majoratus.

MAjoratus bona ſunt præſcriptibilia, pagina 426. n.350
Majoratus bona præſcribuntur per tempus immemoriale, ibid.n.351.declata ut infrà, à n.182
Regnum caput eſt omnium Majoratuum Hiſpaniæ, ibid.n.152
Majoratus mortuo poſſeſſore tertius occupans bona nec habet poſſeſſionem civilem, nec naturalem, ſed ſolam detentionem, ibid.n.154. adeò ut non poſſit præſcribere, ibid.
Tertio occupanti bona Majoratus contra ſucceſſorem non competit remedium poſſeſſorium, nec fructus lucratur, nec aliquem juris effectum habet, ibidem, n.155
Majoratus bona non præſcribuntur etiam per centum annos, ubi apparet evidenter de eorum principio, eſſe majoratus, p.434.n.283

Mandans, Mandatarius, Mandatum.

Mandatum executorium virtute ſententiæ, vel inſtrumenti guarentigii, eſt ſententia interlocutoria habens vim diffinitivæ, p.151.n.180.& 181.& an ab eo appelletur, remiſſivè.
Mandans committi delictum in alio territorio, quo diſtrictu ſit puniendus, p.253.n.57
Mandatarius, & mandans delictum committi in diverſo diſtrictu, ubi non punitur affectus, ab utriuſque diſtrictus judicibus poſſunt puniri, pagina 254. numero 64
Mandata regia, vulgo (proviſiones ordinariæ) dictæ, quibus utuntur ſuprema tribunalia non recipiunt ſupplicationem, quia partibus invitis expediuntur, executione legis ita diſponentis, p.373 n.34
Mandati defectus probatur ex actorum inſpectione, & impedit executionem etiam trium conformium, p.395.n.29
Mandati & legitimationis perſonarum defectus nullam reddit ſententiam, p.408.n.212
Mandatum factum à Prælato vel rectore Eccleſiæ in his, quæ ſpectant ad ipſam Eccleſiam, finitur morte Prælati, aut rectoris, etiam lite cœpta in vita illorum, p.301.n.139
Mandatum inſertum de verbo ad verbum in ſententia aliiſve actibus judicialibus, fidem facit, ſicut ipſum originale, p.499.n.59
Mandatum inſertum per relationem & enunciationem Notarii non de verbo ad verbum, non probat, ſinegetur, ibid.n.60
Etiamſi Notarius atteſtetur, ſe vidiſſe, & legiſſe, ibid. n.61
Et etiamſi dicat, ut conſtat ex inſtrumento per me ficti rogatum confecto, ibid.n.61
Mandatum juriſdictionis & mandatum ad lites æquiparantur, & de uno ad aliud arguitur, pagina 519. n.120
Mandatum utrumque litis, & juriſdictionis eſt ſtricti juris, in quo non veniunt niſi expreſſa, pagina 520. n.121
Mandatum quem non habere, ſeu poteſtatem judicandi, ſeu ordinem non fuiſſe ſervatum, & ſimilia, probatur per actorum inſpectionem, pagina 523. n.175
Pro Mandato non præſumitur niſi quatenus ex ejus inſpectione appareat, ibid. n 177
Mandatum regulariter debet exhiberi, ibid.n.178
Mandatum Papæ injuſtum poteſt executor non exequi ſed reſcribere, & ſecundam juſſionem expectare, p.545.n.58
Etiam ſi Mandatum contineat excommunicationem, ibid.n.58
Mandatum ex cauſa neceſſaria (prout eſt executio commiſſa) non expirat morte mandantis, pag.546. n.70
Mandatum quibus caſibus non expiret morte mandantis re integra, ibid.n.71. remiſſivè.
Mandatum ubi eſt certum & limitatum, quia probabiliter excedit executor, eſt nullum ab eo geſtum, p.599.n.17
Mandatum ut ſit limitatum ad incertum liquidandum propter probabilem dubitationem exceſſus liquidationis, tangit injuſtitiam non exceſſum, ut in exemplis, p.599.n.18
Mandatum limitatum in incerto non cauſat exceſſum ſed gravamen, ut in exemplo appoſito, pag.617. n.27
Mandatum ad actum extrajudicialem extenditur ad judicium occaſione illius actus, pagina 613. numero 95
Mandati forma diligenter attendenda eſt, pagina 646. n.10
Mandatum relaxatum partim ex cauſa falſa, partim ex vera, in totum eſt nullum, etiam pro ſumma debita ratione individuitatis, pagina 666. numero 197
Mandatum relaxatum pro majori ſumma ſuſtinetur etiam in exceſſu, ſi creditor eo tempore creditor, ſit

æquali aut maiori ſumma, quàm ſit exceſſus mandati, p.670.n.262

Manifeſtatio.

Manifeſtatio perſonæ occultatæ non datur in Regno Aragonum in cauſis ſpectantibus ſancto officio, p.86

Manus Regia.

Manus Regia manus eſt Eccleſiæ, p.113.n.22

Manutentio.

Utente iure univerſali ex privilegio datur Manutentio etiam in ſpecie non poſſeſſa contra iuris aſſiſtentiam habentem, & etiam ſi poſſidenti ius commune reſiſtat, p.425.n.141

Manutentio denegatur quandiu apparet de titulo invalido, p.425.n.138

Maritus.

Maritus qui ut legitimus uxoris adminiſtrator potuit comparere, ſi ut procurator agit abſque mandato, corruunt acta, nec ſuſtinentur illa via qua potuit agere, p.589.n.270

Quod procedit etiam in coniuncta perſona, ibidem, n.271

Maritus poteſt pro uxore agere ſine mandato, & cautione de rato in bonis parapbernalibus, in cæteris cum cautione, in dotalibus liberè, ibidem, n.272

Maritus cenſetur habere mandatum ad adminiſtranda bona paraphernalia, ibid.n.273.& de alio ſimili caſu, ibid.

Martinus V.

Martinus V. declaravit; ſe non intelligere, excommunicare clericos recurrentes ad Regem in caſibus illi ſpectantibus tam de iure, quam de conſuetudine immemoriali, p.44.n.190

Martini Bulla refertur ad literam pro omnimoda ſatiſfactione cognitionis per viam violentiæ, ibidem, n.291

Materia.

Materia appoſita ſub aliquo rubro iudicatur eius eſſe naturæ, cuius eſt rubrum, p.286.n.150

Matrimonium.

Matrimonii quæſtio ſi incidat, & remittat laicus iudici Eccleſiaſtico, poterit hanc remiſſionem iterum revocare, p.489.n.47

Maximilianus.

Maximilianus ab Auſtria Archiepiſcopus olim Compoſtellanus iam defunctus, voluit apud ſupremum Regis conſilium *authoordinario* alterare, & avellere à Senatu Regio Galleco, p.28.n.173

Medicus.

Medicus promittens curare infirmum, ſi curet, & illico reincidat ægrotus, non videtur curaſſe à primo morbo, ſecus ſi ex longo intervallo, pag 669. n.239

Medium.

Medium participat à utribus extremorum, & probatis extremis medium probatum remanet, pagina 501. n.94

Quod procedit, quando Medium habet coniunctionem cum extremis. ibid.n.95

Medium eiuſdem præſumitur naturæ & conditionis, cuius ſunt extrema, ibid.n.96

Medium declaratur ex præcedentibus, & ſubſequentibus, ibid.n.97

Melioramentum.

Melioramenta prius debet ſolvere executor, ſi de priùs ſolvendis mentio fiat in ſententia, quam attendere debet. p.648.n.55

Melioramenta ſi reſpiciant Ius univerſale, puta hæreditatem, ad quam reſtituendam quis eſt condemnatus, an una res pro alia retineatur, pagina 649. num.67

Et quid hoc caſu, quando Meliotamenta de facili non poſſunt liquidari, an omnia bona ſint relaxanda ſub fideiuſſore, ibid.n.68

Melioramenta opponens ſi non liquidet intra terminum ſibi aſſignatum, proceditur ad executionem, ne ſit in eius poteſtate illam retardare, ibid. numero 70

Mendicantes.

Mendicantium mentio ubi ſit, ſemper præmittitur Ordo Prædicatorum, qui inter mendicantes connumerantur, p.241.n.32

Merces.

A taxatione Mercedis non datur appellatio ſuſpenſiva, ſicut nec à ſententia alimentorum præſtandorum, p.348.n.82

Qualitas divitiarum & paupertatis in cauſa mercedis quoad admittendam vel reiiciendam appellationem attendenda eſt, ibid.n.83

In famulorum ſalario, & Mercede operarii non attenditur qualitas divitiarum, aut paupertatis, ſed indiſtinctè non admittitur appellatio, ibid.n 84

Pro Mercede conventus ſi opponat, petentem eſſe divitem, ac conſtet, ceſſabit privilegium appellationis imò admittitur quoad utrumque effectum, ibidem, num.89

Michaël Archangelus.

Michaëli Archangelo poteſtas conceſſa fuit in cœlo propulſandi violentam ſuperbiam Luciferi thronum Dei altiſſimi occupare cupientis, pagina 10. num.41

Miles.

Capi poteſt Miles à iudice ordinario ad effectum remittendi, p.771.n.14

Minor.

Minor viginti quinque annis pubes an pro debito poſſit capi, p.175.n 81.& 82

Miſſio.

Miſſio in poſſeſſionem utilis dominii dumtaxat fit ob contumaciam emphiteutæ, p.578.n.138

Mixtura.

Mixturæ ratione appellatio multoties permittitur à tota ſententia, p.214.n.17.& n.18

Mixturæ ratione in cauſa poſſeſſoria in totum admittitur appellatio. p.215.n 43

Mixtura ſuper poſſeſſorio & proprietate recipit in totum appellationem, p.219.n 88.& ſeqq.

Mixtura poſſeſſionis & proprietatis in ſententia, ſive proveniat ex natura poſſeſſorii; ſive extrinſecus, quia permittitur agi de proprietate; appellationem permittit in totum, ibid.n.91

Mixtura poſſeſſorii & petitorii quatuor modis poteſt conſiderari, ibid.n.92

Mixtura ut admittat appellationem, attenditur ſententia dumtaxat, ibid.n.93

Mixtura quæ contingit in ſententia, tripliciter conſideratur, ibid.n.95

Mixtura poſſeſſorii & petitorii recipit appellationem quia petitorium uti majus ad ſe trahit poſſeſſorium, p.220.n.105

Mixtura non operatur permiſſionem appellationis, quando petitorium incidenter tractatur in poſſeſſorio, ibid.n.107

Mixturæ ratio ceſſat, ubi nullitas acceſſoriè continetur in ſententia, p.221.n.111

Moderamen.

Moderamen inculpatæ tutelæ tunc ſervatur, quoties id fit; quo omiſſo vis tolli non poteſt, pagina 73. n.286

Monachus.

Monachus pro debito civili capi non poteſt, pag. 175. num.72

Et quid quando ingreſſus ſit religionem in fraudem

credito

creditorum vel poſt eius capturam, vel poſtquamiam petita ſit in eum executio, pagina 175. num.75. remiſſivè.

Monachi an poſſint cum cappa & Cruce proceſſionaliter ingredi Parochium, ad exportandum cadaver eligens apud ipſos ſepulturam, pagina 245. numero 70

Monachi non habent territorium niſi intra ambitum ſui monaſterii, ibid. n.71

Monachi quando ad Vicariam perpetuam nominari poſſunt per Abbatem, cuius Monaſterio unita eſt Parochialis, p.405.n.158

Moneta.

Falſæ Monetæ crimine damnatus etiam convictus tantum vel confeſſus non auditur appellans, pagina 465. num.30

Monitio vel Monitorium.

Monitionem ſimplicem quilibet ſecularis iudex facere poteſt clerico, ut de aliquo certioretur, ut conſtituatur in mala fide, aut mora & ut certioratio illi præſtet præiudicium, p.63.n.131

Monitio à citatione differt, quia illa nullam arguit ſuperioritatem monentis, & ſic a iudice laico fieri poteſt clerico, ibid.n.132

Monitio ſeu requiſitio unica vel trina diverſis vicibus, aut trina uno contextu facta iudici an ſit neceſſaria, ut videatur iuſtitiam denegare remiſſivè, pagina 153. n.179

A Monitoriis datis ubi danda non ſint, appellatur licitè, quia fit actus per quem futurum deſignatur gravamen, p.194.n 14

A Monitorialibus literis ad effectum revelationis denegatis licet appellare, p.195.n.29

Monitoriales literæ ad effectum revelationis quinque requiruntur requiſita, ut queant relaxari, ibidem, num.30

Monitorialium litterarum ad effectum revelationis materiam qui tractent, ibid.n.31

Monitorium de ordinibus ſuſcipiendis eſt actus extraiudicialis, p.309.n.40

Monitio trina an unica ſufficiat ut negligentia inferioris arguatur, p.324.n.30

Monitus intra quod tempus tenetur adimplere, p.537. n.47. remiſſivè.

Monitio ſemper requiritur, ſi ſumus in facto negativo ut incurratur pœna, p.632.n.50

Mora.

Ex Mora regulariter periculum oritur, pagina 100. numero 20

Periculum ubi ſit in Mora, quando tollitur appellatio, p.334. remiſſivè.

Moram aut dilationem ubi res non recipit, appellatio ſublata intelligitur, p.580.n.37

Mors.

Morte omnia ceſſare debent, cùm culpa ſit extincta, p.96.n.43

Mori diutius quis præſumitur propter peccatum, p.198. n.73

Mori certius, quam naſci, ibid.n.74

Mors omni momento ſperanda eſt, ibidem, numero 75

Mortem ſacra Scriptura vocat fulgur, ibid. numero 76. & 77

Mulier.

Mulier pro debito merè civili non carceratur, p.176. num.83

Mulier capi non poteſt pro debito publico aut fiſcali, ibid.n 84

Mulier ſuccedens laico pro debito fiſcali an capi poſſit remiſſivè; ibid.n.85

Mulier ratione tutelæ incarcerari non poteſt, ibidem, num.86

Mulier pro debito deſcendente ex delicto capi poteſt, ibid.n.87

Mulier meretrix, & perſonaliter in judicio comparet; & pro debito carceratur, ibid.n.88. & quid in meretrice maritata, ibid.n.89

Mulier non cogitur perſonaliter in judicio comparere ſed per Procuratorem, ibid.n.90

Et quid quando judicium abſque illa exerceri non poteſt, ibid.n.91

Mulier pro ferendo teſtimonio in cauſa criminali perſonaliter comparere cogi poteſt, ibid.n.92

Mulier an cogi poſſit perſonaliter comparere pro abſolutione, p.201.n.113

Mulier pro ferendo teſtimonio, vel alia cauſa non cogitur comparere perſonaliter, ſed ad eam mittitur tabellio. vel alia perſona, ibid.n.114.& 115

Mulier incidens in canonem, ſi quis ſuadente, non cogitur pro abſolutione adire Romam, ſed ordinarius abſolvat, ibid.n.116

Mulier non cogitur abſens ad locum judicii pro abſolutione accedere, ibid.n.120

Mulieri eſt privilegium juris communis, ne cogatur perſonaliter comparere, ſed per maritum, aut procuratorem audiri debet, ibid.n.121

Munus.

Munera, & malignantium perſuaſio executorem divertere, & declinare faciunt à tenore mandati, p.516. n.54

Plura ad id ſacræ Scripturæ loca adducuntur in comprobationem, ibid.

Mutatio.

Mutatione judicis eadem non diverſa manet juriſdictio; eademmet cauſa, idémque judicium, & idem tribunal, p.99.n.56

Mutatione & ratione perſonarum, qualitatis, vel accidentis non mutatur res, ut de Civitate, Collegio, Eccleſia, dignitate, & præbenda, circa declarationem l. proponebatur de judiciis, p.79.n.57

N

Natura.

NAtura humana, nec qualibet ingenii fœcunditas quantumvis experta poterit alium modum ad cognoſcendum de violentia aptiorem reperire, quam hactenus inventum, & practicatum, pagina 61. numero 100

Natura humana non poteſt eſſe deſtituta remediis ad ſui conſervationem neceſſariis, p.74.n.298

Neceſſitas.

Neceſſitas caret lege, & legem non admittit. & illicitum licitum facit, judicem incompetentem facit legitimum, alterátque præcepta, etiam divina, & alia hujuſmodi, p.21.n.103

Neceſſitas, & utilitas mirabilem & laudabilem modum præbendæ protectionis contentum ſub limitibus naturalis defenſionis induxere, pagina 56. numero 19

Negatio, Negativum.

Negatio ſeu non datio Apoſtolorum vim habet delationis, p.108.n.38

Negatio appoſita ſubjecto, aut termino communi, facit orationem univerſam, p.206.n.47

Negativum potentius eſt affirmativo, p.213.n.7

Negatio plus negat, quàm affirmat affirmatio, ibidem num.8

Negativa præcepta magis efficaciùs obligant, & adſtringunt, quam affirmativa, p.214.n.10

Negativa coarctata ad certam ſcripturam per illius inſpectionem probatur, quia quod ibi non repetitur expreſſum, præſumitur non factum, pag.523. numero 170

Negativa aliquem non eſſe talem prout aſſeritur, probatur per inſpectionem actorum, ibid.n.172

Negligentia.

A tarditate & Negligentia judicis in adminiſtranda juſtitia appellationi deferendum, p.324.n.31

Negligentiæ & tarditatis gravamen poſt appellationem an inferior poſſit revocare, ibid.n.32

Nobilis, Nobilitas.

Nobilis pro ære alieno non incarceratur, pagina 177. n.97

Nobilis conductor vectigalis pro debito carceratur, ibid.n.98

Nobilitatis ratio etiam in ſpiritualibus habetur, p.242. n.50

Nominatus.

Nominatus ſeu præſentatus ab univerſitatibus & Collegiis generalium ſtudiorum non tenetur examen ſubire in beneficio ſimplici, p 406.n.176

Notarius.

Notarius apud quem adſint acta geſta per judicem Eccleſiaſticum, contra quem violentia intentata eſt in Senatu, etiam abſentem, compellendus eſt ad exhibenda, p.95.n.38

Notarii fidei ſtandum eſt aſſerentis alia acta non eſſe ad reſponſionem proviſionis *de autos diminutos*, quo ad proceſſus inſpectionem ſuper violentia procedit Senatus, p.131.n 56

Notarii Eccleſiaſtici etiam Apoſtolici imperiti, aut delinquentes reperti poſſunt per ordinarium perpetuò vel ad tempus ſuſpendi ab officio non obſtante appellatione, p.385.n.2

Notarium ſemel electum per judicem ad aliquod negotium, non poterit judex ſine cauſa removere uſque ad finem ipſius negotii, p.386.n.14

Notariis duobus electis ſi unus cœperit acta alicujus negotii ſcribere, alius deinceps non poterit ſe intromittere, niſi impedito primo, ibid.n.15

Notarius condemnatus crimine falſi, dumtaxat intelligitur privatus officii uſu & exercitio, pagina 603. n.71

Notario delinquente extra officium, requiritur expreſſa privatio officii, quia non ſubintelligitur, pag.604. n.72

Notitia.

Notitia ficta, & præſumpta prout notificatio ad domum, non ſufficit ut currat tempus condemnato, p.162.n.62

Notorium.

Notorium licèt relevet ab onere probandi, non tamen ab onera proponendi & allegandi, pagina 466.numero 48.

Notorii probatio quando & quibus caſibus requiratur, & de qualitatibus & requiſitis hujus probationis, aut quid concludere & continere debeat, p.467.n.49.remiſſivè.

Notorium non requirit diffinitivam ſententiam, ſed ipſum eſt ſententia deſiderans executionem, ibidem n.50

Notorium eſſe reo negante, procedendum eſt ad declaratoriam interlocutoriam formato judicio, aliter non fiet executio, ibid.n.51

Notorium an requirat libellum, & litis conteſtationem, & quid citationem, remiſſivè, ibid.n.52

Notorium quotuplex ſit juris, aut facti permanentis, vel tranſeuntis, ſeu momentanei, & quid manifeſtum & de ſingulorum attributis, & quomodo cognoſcatur, & in quibus caſibus verificetur, & de aliis pluribus, ibid.n.53. remiſſivè.

Notorii ſententia, ut impediat appellationem, debet ferri cum expreſſo ſuppoſito notorii, & ejus facta mentione, non aliàs, ibid.n.56

Notorium admittit appellationem, quando in ea exprimitur cauſa rationabilis offuſcans notorium, ibid. n.60

Notorium, aut manifeſtum ubi eſt, appellationem eſſe nullam & non recipiendam, poteſt judex licitè in cauſa procedere non obſtante appellatione, p.482. n.41

Secus ſi ſumus in dubio, quia tunc regulæ generali eſt ſtandum; dum de caſu excepto non apparet, ibid. n.42

Nullitas.

Nullitatem allegans tenetur, omnia acta exhibere, ut poſſit argui contra ſententiam, p.79.n.5

Nullitatis exceptio oppoſita executioni penſionis debet apparere notoriè & evidenter, aliàs non impedit executionem, p. 53.154.n.51

Nullitas quæ verſatur circa extrinſeca gratiæ penſionis (prout in exemplis quæ apponuntur) non impedit executionem, ſed reſervatur judicio ordinario, ibid. n 52

Nullitas quæ verſatur circa intrinſeca gratiæ, nempe circa ſurreptionem, vel obreptionem & ſimilia, legitima exceptio eſt ad impediendam executionem penſionis, ibid.n.54

Nullitas aut evidens iniquitas apparens ex actorum inſpectione dicitur. eſſe in promptu, & notoriè conſtare, p.393.n.2.& vide n.34

Nullitas notoria patens ex actis impedit executionem trium conformium, p.394.n.22

Nullitas notoria in genere ſumpta dividitur in tres ſpecies, p.395.n.24

Nullitas notoria & manifeſta patens ex actis impedit trium conformium executionem, non tamen alia probatio, etiam in continenti hoc caſu relevans eſt, ibid.n.26

Nullitas apparens ex facie ſententiæ magis quàm alia quævis dicitur notoria, ibid.n.30

Nullitas proveniens tam ex non ſervatis terminis ſubſtantialibus, quam ex aliis concernentibus ſubſtantiam judicii, & ob non ſervatam formam ſtatuti requiſitam ad actum, impedit executionem, ibidem, num.32

Nullitas requirens altiorem indaginem, quia nec conſtat ex actis, nec in continenti ejus probatio offertur, impedit executionem irretractabilem, ibidem num.33

Nullitas velata, quæ poteſt habere dubitationem, & diſputationem, non eſt notoria, nec impedit executionem trium conformium, p.396.n.38

Ad Nullitate reddentes judicium nullum tam in temporalibus quàm in beneficialibus qui videndi, p.408. n.213

Nullitas non principaliter, ſed per viam appellationis propoſita appellationis naturam aſſumit, & cauſat attentata, p.409.n.233

Nullitas ſententiæ triginta annis durat, pagina 519. n.115

De Nullitate perpetuo agi poteſt in cauſis, quibus vertitur animæ periculum, ibid.n.116

De Nullitate agenti ſententiæ etiam ſuccumbenti non currit terminus ad appellandum ab ea propter injuſtitiam, p.520.n.113

Dummodo nullitas calumnioſè non ſit propoſita, aut ex cauſa evidenter improbabili. ibid.

Quæ doctrina procedit in attentatis abſque diſtinctione, an appellatio ſit compatibilis vel incompatibilis, ibid.n.132

Nullitas ex defectu mandati quandocunque etiam poſt mille annos poteſt proponi, ibid.n.122

Et idem de Nullitate proveniente ex defectu juriſdictionis, ibid.n.123

Exemptio Nullitatis ex defectu mandati & juriſdictionis non cenſetur excluſa ab ſtatuto excludente omnes exceptiones, ibid.n.124

Nullitas de per ſe propoſita ſive principaliter aut incidenter

incidenter non ſuſpendit executionem ſententiæ, p.526.n.230

Et idem de Nullitate per viam querelæ propoſita, ibid. n.141

Nullitas deducta per viam exceptionis non ſuſpendit executionem, p.516.n.232

De Nullitate dicere, & adire per viam querelæ, paria ſunt, ibid n.235

Nullitas nulla major, quam quod fit extra poteſtatem, p.542.n.3

Nullitas quæ inficit poſſeſſionem cujus virtute quis non vult impedire executionem, attenditur ne ſuſpendatur, p.583.n.202

Nullitas reſpiciens titulum, & injuſtitiam principalis oppoſitoris, reſpicit petitorium cui reſervatur, ibid. n.203

Nullitas quæ inficit titulum & poſſeſſionem, obſtat tertio ſe opponenti executioni ratione ſuæ poſſeſſionis. p.584.n.213.& ſeq.

Tertii oppoſitoris Nullitas tituli quando non opponenda, & quando ſic, ibid.

Nullitas inſtrumenti reddit probationem nullam, quo non poteſt dici de obligatione conſtare, p.648.n.51

Nuntiatio.

Nuntiatione ſpreta novi operis, quando quis agi patitur de jure principali omiſſa via attentati, ceſſat attentatum, & appellationis prohibitio, pag.230. numero 47

Nuntiatio novi operis habet vim inhibitionis, p.273. num.5

Nuntius.

Nuntij reverendiſſimi juriſdictio ſolet declinari, volentis cognoſcere de jure patronatus Regio, aliter autem appellatio decernitur per Conſilium Cameræ legitima, vimque fieri & reponi, p.431.n.222

Nuntio exequente prout in mandato, erit recurrendum ad mandantis ſuperiorem, & de ratione, pagina 528. num.6

A Nuntio judicis exequentis adimplere tamen mandatum limitatum, non ad mandantem ſed ejus ſuperiorem appellatur, p.530.n.43

Nuntius qui exequitur pruut in mandato, non eſt qui gravat, ſed mandans cui exceſſus & gravamen attribuitur, ibid.n.44

Nuntius ut mittat aliquem in poſſeſſionem, judice mandante mortuo poteſt mandatum exequi, p.546. num.67

Exeedit Nuntius qui habet in mandatis ut me ponas in poſſeſſione unius rei, & ipſe me ponit in poſſeſſione alterius, p.599.n.15

O

Obligatio, Obligatus.

OBligatus realiter dumtaxat non tamen perſonaliter, carcerari non poteſt, p.180.n.143.& ſeqq.

Obligatus realiter tantùm tunc capi poteſt, ſi bona deſierit poſſidere doloſè, p.181.n.150

Ita ſi rem attrivit, vel conſumpſit, ibid.n.151

Obligationes duæ ubi concurrunt in eadem perſona, potentior alteram vincit & perimit, p.213.n.6

Obligatus ad factum licet ante ſententiam liberetur præſtando intereſſe, non tamen poſt illam, quia obligat præcisè, p.536.n.43

Obligatio redditus annui ſi eſt unica, pro omnibus præſtationibus futuris, unica præſcriptio ſufficit pro tota obligatione, p.558.n.136

Singulæ Obligationes ſi oriantur pro ſingulis præſtationibus annuis, tot præſcriptiones ſunt neceſſariæ, ita ut unica pro omnibus non ſufficiat, ibidem numero 137

Obligatio ſi eſt unica pro omnibus annuis præſtationibus exceptio ſemel oppoſita & rejecta in executione unius præſtationis, non obſtabit creditori in aliis, p.559.n.142

Obligationes ſi tot ſint quot annuæ præſtationes, ſententia pro prima pagha non parat plenum præjudicium in ſubſequentibus, ibid.n.144

Obligatio guarentigia rem tradere mittit executioni, & ſtatim mittitur in poſſeſſionem donatarius obligato poſſidente etiam non citato, p.570.n.37. & de effectibus clauſulæ juſtificativæ in poſſeſſionis traditione appoſitæ, ibid. remiſſivè.

Obligatio originalis licèt ſit concepta in ſolidum, ea tamen quæ oritur ex ſententia, eſt pro rata ſecundum juris diſpoſitionem, p.645.n.115.

Si ex ſexdecim Obligatis in ſolidum, quatuor tantùm conventi ſimpliciter condemnentur pro rata, condemnati intelliguntur habito reſpectu ad omnes obligatos, non ad ſolos condemnatos, ibid.numero 120

Quia in reſiduo abſoluti intelliguntur, ibid.n.121

Quod fallit niſi judex habuerit reſpectum ad libellum quo inſtatum fuerit omnes condemnari, in ſolidum omnes condemnati intelliguntur, ibidem, numero 122

Obligatus vigore inſtrumenti ad rem, & intereſſe, ſi dumtaxat ſit condemnatus ad rem, clauſula (parito judicato) non operatur reſpectu intereſſe non expreſſi, p.664.n.176

Obligatio ſemel extincta non reviviſcit, etiam ſi res redierit ad priorem ſtatum, p.667.n.219

OEconomus.

OEconomus an aſſignandus ab Epiſcopo durante lite inter patronos, vel in totum queat beneficium providere, p.346.n.52.remiſſivè.

OEconomi deputatio, ſicut & ejus congruæ aſſignatio non impeditur per appellationem ſequentem, ibid.n.56

Officialis.

Officiales ad nutum amobiles, non poſſunt abſque cauſa amoveri, p.347.n.62

Officiales minores ut Alguazeli incorrigibiles exceſſus committentes, poſſunt ab eorum judice ſtatim expelli, & manumitti ſine lite, & appellatione, ſed liberè, p.385.n.3

Officialibus tunc prohibita eſt appellatio, quando condemnantur pro delicto commiſſo in adminiſtratione officii ſui, & à proprio judice, ibid.n.6

Officialis delinquens extra officium captus ab una Curia remittitur ex urbanitate ad Curiam ſuperiorem cujus eſt delinquens ipſe, ibid.n.7

Officialis ſuſpenſus vel privatus officii adminiſtratione in Syndicatu pœna exequitur appellatione non obſtante, p.386.n.9

Officia & beneficia ad nutum amobilia, quando ſine cauſa poſſint tolli, ibid.n.13. remiſſivè.

Officii privationis pœna ſi incurratur ipſo iure ſufficit delicti declaratio, ut privatio ſubintelligatur, p.604. num.73

Omiſſum.

Omiſſum ab ſtatuto habetur pro omiſſo; maximè in diſpoſitionibus ſtrictis, p.250.n.21

Omiſſum intelligitur quidquid in condemnatione non ſit expreſſum, p.571.n.54

Omiſſum ſeu non expreſſum in ſententia habetur pro omiſſo, p.643.n.116

Onias.

Onias Summus Sacerdos ad Regem recurriſſe pro tollenda violantia in ſeditione populi à Simone Sacerdote illata, legitur, p.57.n.50

Oppoſitio, Oppoſitor.

Oppoſitor, ſi declaretur eſſe vel non eſſe filium patrimonialem,

monialem, aut alias perſonam legitimam, licite appellat in proviſione curati, p.206.n.67

Oppoſitor poſt lapſum termini edictorum, an ſit admittendus & audiendus, p.255.n.102

Opponens ſe beneficio poſt terminum edictorum ante tamen perfectum examen, rejectus an poſſit appellare ſuſpenſivè p.297.n 271

Oppoſitio, & offuſcatio etiam ſi contineat juris ſubtilitatem, tollit notorietatem nullitatis ex actis reſultantem, p.396.n.37

Oppoſitores poſt viginti dies, & intra terminum exceſſivum & prorogatum per Epiſcopum, nec ſunt legitimi oppoſitores, nec ad concurſum ſunt admittendi, p.397.n.58

Oppoſitori quantumcumque docto etiam notoriè non poteſt conferri beneficium Parochiale abſque concurſu, quem ipſe ſubire tenetur, p.399.n.78

In tertii Oppoſitione duo concurrunt, exceptio legitima rejecta; & executio contra non nominatum, quæ præbent cauſam appellandi, p.568.n.12

Oppoſitor ſi ſit clericus, & altera pars petens ſententiæ executionem ſimiliter, remittenda eſt executio Eccleſiaſtico, p.579.n.152

Opinio.

Opinio communis Doctorum ſive in lecturis, ſive in tractatibus, vel in conſiliis, ſequenda eſt per judicem, p.82.n.23

Opinio, quæ plurimorum authoritate comprobatur, præſumitur verior, ibid.n.24

Nec ab ea recedendum in judicando, & conſulendo, ibid.

Opinionibus duabus contrariis æquè probabilibus, ſeu communibus, judex Eccleſiaſticus poteſt, quam maluerit eligere, ibid n.26

Etiam in foro conſcientiæ, ibid.n.27

Oppreſſus.

Cuilibet licet vim repellere, & Oppreſſus de facto poteſt judici injuſtè volenti ſententiam exequi, non obſtante ſua legitima appellatione, reſiſtere, p.17. num.85

Oppreſſus etiam ſi expreſsè renuntiet recurſui violentiæ illi denegandus non eſt, p.59.n.71

Vi Oppreſſum defenſuri advocati velociter confugiunt ad appellationem, quomodo ſit formata, pagina 59. num.72

Oppreſſus ad obtinendam regiam proviſionem juris præſumptionem pro ſe habet, cùm omnibus appellationibus ſit regulariter deferendum, pagina 60.numero 86

Oppreſſus affirmans in Senatu acta eſſe integra, non auditur poſtea ex capite proceſſus diminuti, volens noviter recurrere ad Senatum ſuper eodem articulo, p.131.n.54

Oppreſſus ut iterum poſſit recurrere ad Senatum ſuper eodem articulo ex capite proceſſus non integri debet de hoc conſtare notoriè, & evidenter ex actorum inſpectione aliter non auditur, ibid.n.55

Et quomodo conſulatur Oppreſſus ut hoc modo notoriè appareat, ibid.

Oppreſſus, qui ex actis diminutis ſemel obtinuit decretum contra ſe, licet vim non fieri, poteſt eis integris, iterum recurrere, ſecus autem appellatus, ibid. num.49

Opus,

Novum Opus nuntians excommunicatus an in judicio comparens audiatur, p.228.n.29

Novi operis nuntiationis cauſa recipit appellationem ſuſpenſivam, p.229.n.32.& 33

Operis novi poſt nuntiationem geſtæ revocantur per viam attentati, ibid.n.36

Opus ædificatum poſt nuntiationem, revocatur per viam attentati, ibid.n.39.

Operis novi nuntiatio celeritatem deſiderat, ibidem, num. 41

Operis novi nuntiatio non recipit appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.42

Ordinarius.

Ordinarius quando in defectum ſuperioris per eum admoniti ſuos religioſos non viſitantis, & corrigentis, poteſt viſitare, an ob denegatam appellationem ab ordinario poſſint religioſi ad Senatum recurrere per viam violentiæ, p.87.n.27

Ordinario aſſignantur quatuor menſes in Parochialibus reſervatis ad ſignificandum concurſum Pontifici, p.191.n.105

Ordinarius poteſt exemptos compellere ad Eccleſiæ reparationem appellatione & inhibitione non obſtantibus, p.367.n 18

Ordinarius liberam facultatem & poteſtatem habet à jure providendi beneficia incompatibilia vacantia ipſo jure per pacificam poſſeſſionem ſecundi, p 379. num.22

Ordinarius intra quatuor menſes currentes à tempore, notitiæ vacationis tenetur mittere Sedi Apoſtolicæ fidem approbationis concurſus facti in Parochialibus vacantibus in menſibus Apoſtolicis, p.400.n.103. & qua forma, ibid.

Ordinarius inſtituens ad præſentationem patronorum quoquo modo fiat, jus patronatus agnoſcit, & ideo inſtitutio non eſt irrita, ex c. contempti juris patro. p.403.n.145

Ordinarius inſtituens præſentatum à patrono, non dicitur contempſiſſe jus patronatus, & ideo inſtitutio non eſt nulla ipſo jure, ſed erit injuſta reſpectu veri patroni, ibid.n.147

Ordinarius præſentatum à majori parte patronorum ſi non inſtituat, facit injuſtitiam, non nullitatem, p.404.n.153

Ordinarius poteſt etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus apponere Vicarios perpetuos in beneficiis curatis, unitis dignitatibus, vel quibus vis Eccleſiis, non obſtante appellatione juxta Concil. Trident. de reformat, cap. 7. ſeſſione 7. ibid. numero 155

Ordinarius non poteſt prætendere jus univerſale in beneficiis conſiſtorialibus Hiſpaniæ, prout Rex, maximè quia horum beneficiorum genus reſervatum eſt Conſiſtorio Papæ, p.415.n.140

Ab ordinario procedente ad ulteriorem proviſionem beneficii, interim dum in Senatu Regio de jure patronatus terminatur exceptio, appellationi emiſſæ erit deferendum, p.4·8.n.176

Ordinarius non eſt cogendus inſtituere præſentatum à Rege alio exiſtente in poſſeſſione per longum aut longiſſimum tempus, donec per executoriales convincatur, ibid.n.177

Ordinario recuſante inſtituere præſentatum à Catholica majeſtate recurrentem ad conſilium Cameræ pro ſecunda juſſione, an & quando concedi vel denegari ſolet, p.416.n.202

Ordinarius ſi proviſionibus Regiis præſentationis non obtemperet, quid faciendum, ibid.n.204

Adverſus Ordinarios recuſantes inſtituere præſentatum à Catholica majeſtate atteniè procedatur, pag.430. n.205

Ordinarius ſi non inſtituat præſentatum à Catholica majeſtate interim conquieſcat, aliter ab ejus proviſione & proceſſu appellationi interpoſitæ conſilium Cameræ deferendum declarabit, ibidem numero 206

Ordinario hodie ex motu proprio Pij V. præfixus eſt terminus duorum menſium, ut inſtituat præſentatum à patronis in Parochiali, aliter ad quem recurri poteſt, ibid.n.209

Ordinario providente Parochialem quoad executionem ejus juxta Trid. non attenditur quo jure an inſtitutionis, an meræ collationis, an confirmationis, & ſic nec devolutionis, p.439.n.13

Ordinario aliqua ratione differente executionem proviſionis Parochialis, ſi illam interim ſuperior revocet, & aliam ferat ſententiam poterit ſuam exequi, cùm vacans inveniat beneficium, ibid.n.13

Ordinarius debet inquirere & ſcire conditionem ejus, cui confert, p 445 n.80

Ab Ordinario recuſante ſine cauſa inſtituere præſentatum, vel confirmare electum, appellari licet, vel etiam ſuperiorem adire per viam recurſus, pag.461. n.67

Ab Ordinario negante licentiam juſtam Rectori, vel alteri beneficiato, licita eſt appellatio, ibid.n.68

Ordinarius in cauſa delegata minor eſt judice delegato à Principe. p.527.n.226

Ab Ordinario reponere volente exceſſum executoris Romanæ Curiæ appellationi emiſſæ an ſit deferendum, p 528.n.9

In judiciis Eccleſiaſticis Ordinarius reponit exceſſum executoris ob maximam difficultatem adeundi ſuperiorem. p.529.n.30

Ab Ordinario volente reponere exceſſum executoris etiam Apoſtolicæ appellationi emiſſæ non eſſe deferendum, p.530.n.32

Ordinarius in caſibus quibus poteſt contra Religioſos & aliàs exemptos à ſua juriſdictione procedere, poteſt ſuam exequi ſententiam abſque literis requiſitoriis, p.660.n.102

Ordo, Sacramentum.

Ab Ordinis requiſiti ſuſcipiendi decreto appellationi emiſſæ per beneficiatum an ſit deſerendum, p.308, num.34

Annus ad Ordines ſuſcipiendos à quo tempore currere incipiat, p.303.n.35

Ordines quales & quæ beneficia requitant,& qua pœna plectantur beneficiati ob non receptos intra annum, & quæ impedimenta illos excuſent, & de aliis hujus materiæ quæſtionibus, remiſſivè, p.309.n.36

A præcepto de ſuſcipiendis Ordinibus neceſſariis appellationi deferendum non eſt, ibid.n.38

Ordinem ſuſcipere neceſſarium beneficio compulſus poſſeſſor non appellat, quominus interim exequatur, præceptum, p.371.n.10

Ordo judiciarius.

Ordinis omiſſio reſpicienti utilitatem partis tantum, non vitiat executionem, ſed permittit appellationem, p.52.n 426

Ordo juris non ſervatur in notoriis, ſed ordo eſt, ordinem non ſervare. p.61 n.107

Ordo juris eſt, creditorem priùs principalem debitorem, quàm fidejuſſorem eo non exceſſo convenire, p.150. n.173

Ordinem judiciarium ſervare, non poteſt nocere, p.209.n.74

Ordinis præpoſteratio appellationem permittit, p.328. n.32

Ordinem executionis præpoſterans executor illam reddit appellationem, p.328 n.33

Ordo judiciarius non requiritur ſuper diſputatione juris, p.130.n.31

Ordo juris non ſervatur in notoriis, ſed tunc ordo eſt ordinem non ſervari, p.466.n.47

Ordo l.à D.Pio, §. in venditio, ff. de re judic. an detur pro forma ſubſtantiali, ita ut ejus perverſio non egeat appellatione, p 518.n.103

Ordinem aſſignatum per d. §. in venditione eſſe inductum pro forma, & ejus commiſſionem cauſare nullitatem & exceſſum. qui teneant, ibid.n.104

Ordo executionis de quo in venditione omiſſus per judicem ordinarium non cauſat exceſſum & nullitatem, ſed injuſtitiam, ibid n.105

Ordinis perverſio de quo in d. §. in venditione facta per executionem cauſat nullitatem, & exceſſum, p.519.n.106

Ordo legis ſonans in monitionem potiùs quàm in neceſſitatem, licèt omittatur, non vitiat, p.645.n.1

Præpoſteratio Ordinis ſonantis in conſilium legis in neceſſitatem, non vitiat, ibid.n.2

Ordinem ſententiæ præpoſterans executor excedit maniſeſtè, ibid.n.3

Ordo eſt modus agendi, ſine quo nihil rectè agitur, p 646 n.4

Ordinem excedere ſeu modum, idem eſt, cùm ſint duo inſeparabilia, ibid. n.6

Ordo in duplici eſt differentia, à jure, vel ab homine datus, ibid n.6

Ordinis dati ab homine præpoſteratio ſemper actum vitiat ipſo jure. ibid.n.9

Ordo præſcriptus ſententiæ, ejus præpoſteratio cadit in ſe ipſa cauſa executionis, ibid.n.16

Ordo unius cauſæ in ſe ipſa eſt velut ordo membrorum in corpore individuo, à quo ſi ſubvertatur aliquod principale, totum corpus perit, ſecus in ordine unius cauſæ ad aliam diverſam, ibid n.19

Ordinis à jure de una cauſa ad aliam præpoſteratio non admittit appellationem in judicio ſui natura inappellabilis, quia non cauſat nullitatem, ibidem n.20

A perverſione Ordinis appellatio admittitur etiam in judiciis aliàs privilegiatis, in quibus regulariter appellatio non admittitur, ibid.n.21

Nullitas cadit in perverſione Ordinis unius cauſæ ad ſeipſam, & ideo executionem non meretur, p.647. n.22

Ordinis præpoſteratio eſt gravamen evidens patens ex actis, ibid.n.23

Ordo literæ ſervandus eſt, & à forma ſententiæ non eſt recedendum, p.648.n.56

P

Pactum.

PActum accedens ultra ſtatutum, quo quis jam tenebatur, non mutat qualitatem vel naturam obligationis, p.102.n.3

Pactum inter partes, ne appelletur in cauſa intelligitur etiam prohibitio ab interlocutoria, p.204 n.11

Pactum de non alienando ut operetur executionem in tertium, an debeat apponi hypotheca ſpeciali, an ſufficiat generali, p:657.n.65.remiſſivè.

Pactum de non alienando poteſt apponi in annui cenſus conſtitutione, quod ſolum reſpicit ſeveritatem creditoris, p.383.n.200

Palinodia.

Palinodiæ pœna non poteſt exequi in abſentem, ſed in perſonam, p.182.n.170

Palinodiæ pœna clericus ſicut nec nobilis non plectitur, ibid.n.171

Palinodiæ pœna eſt infamatoria, ibid.n.172

Palinodiam recantare non debet clericus injuriator, cùm nobilitatis privilegio fungatur contra Bernard. Diaz communiter reprobatum, pagina 643. numero 110

Panis.

Panis de quo in oratione Dominicali, de ſpirituali intelligitur, p.199.n 90

Panis ſpiritualia quotidia aſſumendus, ut quotidie proſit, ibid.n.91

Papa.

Papa nec alios condemnat abſque debita probatione,

cùm ſit contra ius naturale, pag.47.n.133

Papa concedens mihi caſtrum poterit contra me præſcribi, quia mea poſſeſſio non eſt papalis, pag.435. n.191

Parochia, Parochialis, Parochus, Parochianus.

Parochus eſt de univerſitate, & poteſt uti frui paſcuis & nemoribus civitatis, ſicut quilibet de univerſitate, p.12.n.59

Parochus præfertur clericis mercenariis, & Capellania, p.241.n.46

Parochialis in impetrationibus, & aliis requiritur ſpecialis mentio, p.243.n.63

Parochiam alienam ingredi quis non poteſt ad aliquod officium divinum exercendum ſine licentia Rectoris, p.244.n.75

Parocho proprio pertinet portare cadaver eligentis ſepulturam in alia Eccleſia, ibid.n.76

Parochi abſque licentia funus levari non poteſt, anteaquam per eum dicatur antiphona *Subvenite*, ibid. n.81

Parochi abſque licentia non poteſt funus levari niſi iubente ipſo per aſperſionem aquæ, p.245.n.85

Parochus poteſt ſurripere Cruces, & alia proceſſionalia tollere, religioſis proceſſionaliter accedentibus ad ſuam Parochiam, pro tollendo cadavere eligentis ſepulturam apud religioſos, ibid.n.86

Parochus primo facit officium in Eccleſia dicendo orationes, & intonando primos verſus, ibid.n.87

Parochus præfertur, quando defertur funus extra ſuam Parochiam, ibid.n.88

Parochi præferuntur etiam Canonicis collegiatæ, ibid.

Parochus in præiudicium Eccleſiæ, aut ſucceſſorum an poſſit admittere, vel non utendo, vel conſentiendo renuntiare iuri prælationis, ibid.n 89

Parochi ſucceſſores poſſunt contravenire facto invalido anteceſſoris, ibid.n.90

Parochus poteſt præcedentiam perditam per prædeceſſores recuperare, ibid.n.91

Inter Parochos duos quando ſit locus præventioni in funerando corpus Parochiani utriuſque, ibid.numero 95

Et quid ſi præventio nulla ſit, quomodo controverſia diffiniatur, ibid.n.96

Parochialis proviſio quoquo modo facta, non ſuſpenditur per appellationem iuxta Trid. & motum proprium Pii V.p.288.n.167

Parochialis proviſio per ſententiam iudicialem, qua declaratur ius patronus, non ſuſpenditur per appellationem, ibid.n.168

Parochiali mulRæ aſſignantur ſpecialitatis rationes animarum periculis, p.289.n.171

A Parochialium proviſione ſive iudicialiter, ſive extraiudicialiter facta appellationi emiſſæ, non deferens vim non facit, p.291.n.193

A Parochialis proviſione etiam iudiciali appellatio ſicut prohibetur quoad ſuſpenſivum; ita non admittitur ab articulis incidentibus in ea, p.291.n.194

Ad Parochialem proviſus non eſt à poſſeſſione amovendus, etiam ſi iudex appellationi, contrariam ferat ſententiam, donec contra illum tres ſint conformes, ibid.n.201

Ab electione ad Parochialem diſcordantibus examinatoribus appellationi an ſit deferendum, p.292. numero 202

Ab electione ad Parochialem etiam diſcordantibus examinatoribus appellationem ſuſpenſivo carere; verius reſolvitur, ibid.n.203

Parochialis proviſio nulliter facta, vel ex defectu formæ Tridentini, vel aliam nullitatem contineat ſuſpenditur per appellationem & idem in ſimplicibus beneficiis, ibid.n.209

Parochus cui ex impedimento vel imperitia datur coadiutor, non excuſatur à reſidentia, p.346.n.46

Parochialis proviſio & poſſeſſionis traditio nec ſuſpenditur per appellationem, nec poſſeſſor amovetur, donec per ſententias vincatur, ubi referuntur & ponderantur verba conſtitut. Pii V.p.361.n.62

Parochiani contribuere tenentur in Eccleſiæ collapſæ reædificationem, ſi Clerici redditus, qui ſuperſunt, non ſufficiant, p.366.n.3

Parochiani non poſſunt renuntiare adminiſtrationi, & perceptiones Sacramentorum, ut à contributione hac excuſentur, ibid.n 4

Parochiani in ſubſidium tenentur ad contributionem reficiendæ Eccleſiæ dirutæ, ſicut Clerici tenentur ad opera publica communia omnibus, pontes, & fontes, &c. ibid.n.9

Parochiani tenentur pro oneribus Eccleſiæ, putà, ſi reconciliatione egeat, ibid.n.10

Parochiani quando in ſubſidium tenentur contribuere pro neceſſitate Eccleſiæ, tam nobiles, quàm plebeii indiſtinctè coguntur, ubi de ratione, ibid.n.11

Parochialem novam fieri quando iuſſit ordinarius, an poſſit ad id compellere non obſtante appellatione, p.368.n.31

Cauſa quæ ſufficiens ſit, ut nova Parochialis conſtruatur, ibid.n.31.& 34.remiſſivè.

Parochus præficiendus Eccleſiæ noviter conſtructæ, debet inſtitui ad præſentationem Rectoris primæ, & de ratione, ibid.n.37

Parochiales termini ſi inter antiquam Parochialem & novam Eccleſiam non dividantur, an decimæ prædiales ſint dividendæ, vel quæ emolumenta nova Eccleſia debeat percipere, ibid.n.39

Parochialis iurispatron Eccleſiaſtici vacantis in menſibus reſervatis Sedi Apoſtolicæ concurſus ſit ſpreto patrono, p.400.n.99

Pater.

Pater ſeu Dominus privatus poteſt filium, ſeu famulum ſuum clericum domo eiicere ob eius pacem, & quietem virtute poteſtatis politicæ, p.71.n.278

Pater eſt legitimi filii adminiſtrator in adventitiis, tam in agendo quàm deferendo, p.588.n.260

Patronatus, Patronus.

Patroni Eccleſiæ fructuum eius participes teneotur ad reparationis contributiones. p.367.n.14

Patronum ſi habeat prima Eccleſia ſimul & ille cum Rectore debet noviter conſtructæ præſentare, p.368. n.38

Patronus an teneatur præſentare intra terminum edictorum, cùm habeat terminum iuris, an poſſit eorum petere prorogationem pro tempore ſibi à iure conceſſo, ut interim præſentandus queat ordinari, vel eius ætas legitima compleatur, pag.375.num.70. remiſſivè.

Patronus Eccleſiaſticus ſi præſentaverit ante examen per concurſum, eius præſentationis virtute non erit facienda inſtitutio, p.399.n.82

Patronus Eccleſiaſticus non ſolùm poteſt noviter præſentare expreſsè, ſed etiam tacitè aliquem actum gerendo in favorem illius, quem præſentaverat ante concurſum, p.400.n.93

Patrono non currit tempus præſentandi, niſi à die ſcientiæ, & notitiæ veræ, non interpretativè, p.419. n.42

Patronus præſentans indignum pro illa vice privatur præſentatione, p.430.n.216

Patronatus Regii præcipuum fundamentum eſt privilegium, quod habent Reges, p.432.n.233

Super Regio Patronatu orta controverſia Sixtus IV. conceſſit Regibus Catholicis perpetuo, ut ad Epiſcopatus eligerentur ab eo nominati & petiti, ibid. n.235

Patro

Patronis currit tempus ad præſentandum datum à jure vel à fundatore, à tempore notitiæ, non à tempore vacationis, p.442.n.62

Scientia aliquorum ex patronis non nocet aliis ignorantibus vacationem, ibid.n.93

Patrono aut Epiſcopo exiſtente in quaſi poſſeſſione currit tempus lite pendente ſuper proprietate, ibid. num.69

Patronum excuſat impedimentum, ut illi non currat tempus, non tamen excuſat lis non finita, pag.443. num.76

B. Paulus.

B. Paulus civis populi Romani fuit nuncupatus, quia pater ejus cum Romanis civilitatem contraxit, p.13. n.60

D. Paulus à Tribuno auxilium poſtulavit, pagina 58. n.53

Paupertas.

Paupertas uti qualitas naturalis in famulis & operariis præſumitur, qui ut plurimum neceſſitate coacti ſerviunt, p.348.n.85

Peccator Peccatum.

Peccator in mundo eodem periculo eſt ſuppoſitus, quo navis in medio tempeſtatis, p.198. & 199. num. 80. & 81

A Peccato deſiſtens an audiatur ſuam allegans turpitudinem, p.231.n 64

Penſio Penſionarius.

Penſionario exiſtente, in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem lata ſententia ſuper reformatione penſionis, aut nullitate ipſius non exequitur prima ſententia, nec ipſe interim impeditur ſua uti quaſi poſſeſſione, imò tunc reſcribitur cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis penſionis,) pagina 343. numero 20

Penſionis ad reformationem quando agitur ex cauſa agendæ congruæ, non agitur jure actionis, ſed officio judicia contra Flores de Mena. p.45.n.37

A Penſionis diminutione non poteſt admitti appellatio ſuſpenſiva, quin eundem effectum cauſet in augmento congruæ contra ejus privilegium, ibid.

Penſio reſervata pro alimentis & pro vitæ humanæ ſuſtentatione non recipit appellationem ſuſpenſivam, ubi de exemplis, p.351.n.1

Penſionis proceſſus ſive fulminetur executivè, ſive ſummariè tantùm, appellatione ſuſpenſiva caret, ibid.n.2

Penſionis ad ſolutionem condemnatus vigore Bullarum Pontificialium ex cauſa putà, reſignationis, non poteſt impedire executionem per appellationem, ibid.n.5

Penſioni executionis locus non erit, nec clauſula (ſine retardatione, vel ſine præjudicio legitimæ) effectum habet, quando ex ventre Bullarum conſtat de vitio nullitatis penſionis, aut alterius legitimæ exceptionis, p.352.n.26

Si agitur contra poſſeſſorem beneficii, qui Penſioni conſentit, ſtatim, ſervatis tamen terminis de ſtylo Romæ ſervari ſolitis, aut accuſata contumacia, datur in eum ſententia declaratoria facta expenſarum condemnatione, ibid. & 353.n.34

Penſionis reſervatio ſi eſt conditionalis, aut poſſeſſor non eſt qui illi conſenſit, debet penſionarius coram executore de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem docere. aliàs debet narrativam, & conditionem verificare ibid.n.35

Penſioni non conſentiens ſucceſſor, ut queat declarari in cenſuras incurriſſe, debet Bulla ipſa intimari, ad faciendam autem executionem in ejus bonis ſufficit monitorium auditoris incerto tenore gratiæ, ibid.n.36

Penſione tranſlata vigore litterarum ſi titularis allleget non rectè factam fuiſſe tranſlationem commiſſio conceditur cum clauſula (ſine retardatione) licet tranſlatarius nunquam fuerit in quaſi poſſeſſione exigendi, ſed transferens ſit. ibid.n.42

Lis ſuper reformatione aut nullitate Penſionis etiamſi pendeat coram ordinario abſque commiſſione, vel cum ea, etiam abſque dicta clauſula præſervativa, adhuc talis exceptio non impedit executionem penſionis, ibid.n 44

Etiamſi ordinarius hoc caſu executorem inhibuiſſet, quia cùm ſit inferior non poteſt, ibid.n.45

Penſionis reſervatio cum clauſula (dummòdo remaneant centum pro rectore) & ſimilibus, eſt conditionalis, de qua priùs debet conſtare, p 354.n.65

Quod procedit ſive ordinariè, ſive executivè agatur, ibid.n.66

Penſionis reſervatio conditiones aut aliquas qualitates habens facit, ut auditor teneatur aſſumere partes judicis, ibid.n.67

Et an ordinario ſit talis cauſa in prima inſtantia remittenda, Vide ibid.

Penſione Rector gravatus ſi per decennium non ſolverit oppoſita exceptione, & cauſas non ſolvendi, & ſi apparentes allegando (remiſſa cauſa ordinario) non poteſt executor contra illum executivè procedere, ibid.n.68

Penſionis reſervatio ſuper aliquo beneficio non facta relatione, alia eſſe jam gravatum, eſt nulla, etiam ſi motu proprio fuerit reſervata, ibid.

Penſionem ſi tertius habens ſuper beneficio petat committi cauſam nullitatis primæ penſionis, exigetur cautio quamvis allegetur paupertas prioris penſionarii, ibid.n.61

Penſionis non ſolutæ per longum tempus oppoſita exceptione commiſſio appellationis non datur cum clauſula (ſine retardatione ſolutionis penſionis) cum pro opponente adſit præſumptio, ibid.n.69

Penſionem appoſitam ſuper duobus beneficiis ab uno poſſeſſis, quæ poſtmodum ad duos poſſeſſores deveniſſent. iſti non tenentur in ſolidum, ſed pro rata ſolvere, ibid.n.70

Penſio appoſita ſuper duobus beneficiis deventis poſtea ad duos poſſeſſores, non dicitur liquida, ſed priùs debet executor cognoſcere de rata portionis quæ tangat unumquodque beneficium. ibid.n.71

Quo caſu non reſcribitur commiſſio appellationis cum clauſula ſine præjudicio legitimæ executionis, ibid.

Penſionarius an teneatur verificare bonum jus conſentientis reſervationi penſionis, ibid.n.73

Penſionis tranſlatarius an teneatur juſtificare jus & titulum transferentis, ibid.n.74.remiſſivè.

Penſionis extinctæ per profeſſionem penſionarii non impedit executionem, nec retardat ſolutionem, quia requirit altiorem indaginem. ibid.n.77

Et an talis exceptio debeat priùs diſcuti in judicio ordinario, ibid.

Penſionis extinctæ per matrimonium ſubſequutum non impedit executionem literarum, ibid n 78

Penſionarius ſi poſt profeſſionem aut matrimonium permanſit in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, vel oſtendit diſpenſationem etiam intricatam, & non claram, non ſuſpenditur executio, ut dictum eſt, aliàs autem exceptio extinctionis penſionis executionem impedit, cùm ſit relevans probata intra brevem terminum, ibid.n 79

Penſionis ſolutionem quales exceptiones impediant, ibid n.81.remiſſivè.

Penſionis reductio poteſt peti coram ordinario, ſi fructus parochialis poſt reſervationem venerint in diminutionem, abſque ſpeciali commiſſione Papæ, ibid.n.87

Penſionis reformatio à principio exceſſiva non poteſt

coram ordinario tractari, nec legato, niſi ex ſpeciali reſcripto Papæ, p.354.& 355.n.88

Per receptionem partis Penſionis conſtitutæ conſtituitur in quaſi poſſeſſione exigendi totam penſionem, p.424 n.133

Penſio aſſignata laico aut pro ſervitio temporali, non eſt beneficium, ſecus aſſignata pro clerici ſuſtentatione aut cauſa reſignationis, p.601.n.44

Penſio extinguitur per profeſſionem expreſſam aut tacitam religionis ſicut beneficium, ibid.n.45

Penſiones vacant per contractum matrimonii, ſicut beneficia, ibid.n.46

Penſionum ſunt incapaces illegitimi, ſicut beneficiorum, ibid.n.47

Penſionem pro ſtipendiis cujus eſt capax laicus, poteſt habere illegitimus, p.602.n.48

Periculum.

Periculum inſtans non recipit dilationem, legem non admittit, atque legem tribuit, p.61.n.108

Periculum ubi eſt in mora, appellatio non ſuſpendit, p.198.n.72

Periculum infertur animabus ex longa Parochialis vacatione. p.289.n.170

Periculum ubi eſt in mora appellatio non ſuſpendit, p.316.n.27

Periculum quando eſt in mora proceditur à juris regulis, ibid.n.28

Periculum ubi imminet ex mora, poteſt legatarius impunè propria authoritate legatum capere, pag.339. num.62

Periculum in mora caret lege, legem non admittit, atque legem tribuit, p.540. n.72. licitum facit, quod aliàs licitum non eſt, ibid.

Periculum imminens, & inſtans neceſſitas attribuit juriſdictionem etiam non habenti, ibid.n.73.& à juris regulis tunc receditur, ibid.

Periculo durante, ob quod aliquid fieri mandatur durat mandatum, dum durat periculum, & ceſſat illo ceſſante, p.440.n.27

Periculum & damnum proveniens ex longa vacatione beneficii fortius viget in provisione iure devoluto facta, & de ratione, p.441.n.46

Periculum uxoris ob viri ſævitiam non recipit æſtimationem, p.642.n.105

Pertinentiæ.

Pertinentiarum nomine & appellatione quæ veniant tam in ſententiis, legibus, teſtamentis, privilegiis, aliiſve diſpoſitionibus, p.621.n.88.remiſſivè.

Pertinentiæ ſunt appendices rei principalis, pag.623. num.89

Pertinentiæ videntur rei principali deſervire tanquam quid acceſſorium, ibid n.90

Pertinentiæ illæ dicuntur quæ aut lege, ſtatuto, nomine, aut conſuetudine, ad uſum alicuius rei ſunt deſtinatæ, cui ut acceſſoriæ accedunt, ibid.n.91

De Pertinentiis eſſe id de quo contingit dubitari dicenti incumbit onus probandi, p.615.n.130

(Cum Pertinentiis) verbum eſt univerſale ſui natura comprehendens honores, onera, ſervitutes,& omnia neceſſaria ad rem ipſam principalem, ibid n.126

Pertinentiæ liquidandæ in executione ſententiæ generalis. licèt in ea non ſint expreſſæ, comprehenduntur ſub clauſula (parito iudicato,) p.665.n.181

Petitorium.

Petitorium intentare aliud eſt, aliud verò poſſeſſorium iuſtificare cum titulo; ubi cauſæ natura ita poſtulat, p.221.n.110

Petitorium abſorbens poſſeſſorium attenditur ad effectum appellandi, p.223 n.143

Pignus.

Pignoris venditio legitimè facta non impeditur per appellationem debitoris, p.562.n.164

Pignore vendito authoritate iudicis inſtante creditore indiſtinctè debitor tenetur de evictione eius, ibidem n.166

Pignus quominus vendat creditor, appellari non licet per debitorem, p.572.n.33

Pœna.

Pœnarum inſertio foret contra ſubſtantiam, & naturam proviſionis *de ruego*, ſuo primo mobili repugnans, p.66.n.176

Pœna iudicis eſt attentatorum repoſitio, p.96.n.49

Pœna non tranſit in ſucceſſorem, vel hæredem; ſed tantùm damnorum ſatisfactio de eo quod ad hæredem pervenit, p.100.n.106

Pœna oppoſita à iure iudice exequenti appellatione pendente, ut infligatur, debet expectari executio, & actus conſummatio, p.114.n.12

Pœnam exilii eſſe corporis afflictivam, qui teneant, p.182.n.165

Et quid iure Regio, & canonico ſervandum, ibidem n.166 & 167

Pœna corporalis quandò veniat in defectum pecuniariæ, an reus ſit ſub fideiuſſoribus relaxandus, p.185. n.190.191.& 192

Pœna ubi relicta eſt arbitrio iudicis an captus ſub fideiuſſoribus ſit relaxandus, & quando non, ibidem n.193

Pœna verberum, aut fuſtigationis an permittat relaxationem ſub fideiuſſoribus, p.189 n.101.& ſeq.

Pœna dicta, *de verguença*, eſt corporis afflictiva, ibid. n.203

Pœna mitræ, quam ſolet apponere iudex Eccleſiaſticus eſt corporis afflictiva, ibid.n.204

Pœna perpetui carceris dicitur corporis afflictiva, & an de iure civili aut Regio imponi poſſit, ibid.n.205

Pœna carceris, quibus caſibus iure Regio imponi poteſt, ibid.n.206

Pœna carceris quando imponitur ſub fideiuſſoribus, reus non relaxatur, ibid. n.107

Pœna candentis ferri appoſitionis apponenda ſecundò nubenti, vivente uxore relaxat ſub fideiuſſoribus, ibid.n.208

Et hæc pœna iure canonico locum haber, ibid. numero 209

Pœna ſuſpenſionis ab officio ſeu beneficio non admittit relaxationem ſub fidejuſſoribus ibid n.212

Pœnæ corporalis commutatio ob defectum pecuniariæ, an ſit exequenda, p.224.n.141

Pœnæ commutatio ob defectum pecuniariæ quando ſit facienda, ibid.n.172.remiſſive.

A Pœna legis appellare non licet, p.131.n.66

A Pœna per legem ipſo jure impoſita licèt non ſit licita appellatio, tamen à declaratoria aliquem in eam incidiſſe, illam admittit quoad utrumque effectum, p.378.n.3

Pœna non extenditur ultra proprietatem vocis, niſi cogente fundamento, p.602.n.51

Pœnalis diſpoſitio ſicut ſententia eſt odioſa, ſtricti juris, & non extendenda, ibid.n53

Pontifex.

Pontifex poteſt in certis caſibus ob aliquam juſtam cauſam concedere laico privilegium cognoſcendi de Eccleſiaſticis perſonis, p.24.n.131

Portio.

Portionis aſſignatio, & Clerici inſtitutio & præſentatio ad novam Eccleſiam fieri debet appellatione,& contradictione, non obſtante, p.369.n.42

Poſſeſſio, Poſſeſſor, Poſſeſſorium.

Poſſidere quis poteſt ex pluribus cauſis, & ex utiliori juvari. p.48.n.348

Poſſeſſio, quæ conſiſtit in facto, non transfertur ex ſententia actualiter non executa, cum non tranſeat dominium conſiſtens in jure, p.76.n.7

Alia

Alia eſt Poſſeſſio defuncti, alia hæredis, in quem licèt omnia jura tranſeant, non tamen poſſeſſio, pag. 100. n. 109

Poſſeſſio hæredis eſt nova poſſeſſio & non continuata cum poſſeſſione defuncti, ibid.

Poſſeſſio juriſdictionis tribunalis, Eccleſiæ, univerſitatis & populi, non finitur morte poſſeſſoris; ſed in ſucceſſore continuatur, cùm perſona fictè poſſideat, ibid. n. 110

Poſſeſſio rerum Eccleſiæ non vacat mortuo Prælato, ibid. n. 112. & 117

Poſſeſſio Eccleſiæ in Eccleſia continuatur etiam mortuo Prælato; & dicitur ſimul cum occupatore poſſidere, & eſſe in ſummariiſſimo poſſeſſorio, nec attentat Eccleſia poſſidendo, ibid. n. 113

Poſſeſſio juris patronatus competens alicui ratione dignitatis villæ, caſtri, majoratus, aut Eccleſiæ retinetur per illam dignitatem, villam, caſtrum, majoratum, aut Eccleſiam, etiam mortuo Prælato, & adminiſtratore, ibid. n. 115

Novus poſſeſſor caſtri, villæ, ſeu majoratus, ratione cujus competit jus præſentandi, licèt nunquam præſentaverit, poteſt præſentare, ibid. n. 116

Poſſeſſio iuris præſentandi continuatur in ſucceſſore dignitatis caſtri, villæ, vel comitatus, ſeu majoratus, ſine nova apprehenſione, ibid. n. 116

In Poſſeſſoriis vel aliis cauſis, in quibus non datur appellatio, ab admiſſione teſtium poſt terminum vel inhabilium legitima eſt, p. 148. n. 154

Poſſeſſorium priùs debet terminari, quam petitorium, p. 150. n. 172

A Poſſeſſoriis an ſit appellatio prohibita quoad unum, vel utrumque effectum, quæ ſunt contrariæ opiniones, p. 210. n. 95

A Poſſeſſorio ſi fuiſſet appellatio prohibita quoad utrumque (ut plurimi putarunt) verum foret, permiſſam eſſe à qualibet interlocutoria. ibid.

Poſſeſſionis cauſam quando abſorbeat cauſa proprietatis, remiſſivè, p. 219. n. 91

Poſſeſſorium venit acceſſoriè ad cauſam proprietatis, ubi ſimul tractantur, p. 120. n. 106

Poſſeſſorium recuperandæ dumtaxat ſi ſit intentatum, & judex pronuntiet ſuper l. ſi quis in tantam, licet appellati, p. 214 n. 157

A Poſſeſſione & fructuum perceptione non debet quis deſiſtere lite pendente, p. 314. n. 11

A mero Poſſeſſorio licèt non appelletur, appellatur à poſſeſſorio intentato virtute contractus, p. 336. ibid.

Continuans ſuam Poſſeſſionem lite & appellatione pendente non attentat, p. 343. n. 16

Poſſeſſori novi beneficii competunt remedia poſſeſſoria pro rebus ad illud ſpectantibus, quas non poſſedit, dummodo prædeceſſor fuerit in poſſeſſione, p. 353. n. 50

Poſſeſſore privato ipſo jure, poteſt aliis eligi abſque alia ſententia privationis. p. 378. n. 8

Poſſeſſor majoratus qui fatetur ſe injuſtè à vaſſalis jura quædam percepiſſe, & jubet ſuos ſucceſſores amplius non percipere, an obliget ſucceſſores non hæredes, p. 394. n. 346. remiſſivè.

Poſſeſſor privatus ipſo jure per adeptionem ſecundi incompatibilis ſi ad collationem de jure vacantis non fuit citatus, tamen poſſeſſio facti, & detentatio avocari ab eo non poteſt, niſi citatione præmiſſa, p. 378. n. 11

Poſſeſſionis beneficii traditio facta ab habente poteſtatem per neceſſarium antecedens inducit tacitam & virtualem collationem, p. 400. n. 96

Abſque quaſi poſſeſſione nulla præſcriptio juris incorporalis procedere poteſt, p. 418. n. 15

Quaſi poſſeſſio in juribus incorporalibus quæri non poteſt, niſi ex ſcientia & patientia adverſarii, ib. n. 16

Poſſeſſio talis eſt qualis demonſtrat titulus præcedens, p. 419. n. 33

Poſſidens ex una cauſa, ſi ſit inſufficiens, non poteſt ad aliam redire, quia animus & opinio utentis attenditur. ibid. n. 34

Poſſeſſionis cauſam nemo mutare poteſt, niſi aliquo extrinſecus accedente, ibid n. 35

Poſſeſſio infecta per clauſulam (irritans) omni caret effectu, p. 421. n. 65

Quaſi Poſſeſſio non acquiritur per collationes, etiam effectum ſortitas contra decretum irritans, ibidem, num. 74

Quaſi Poſſeſſio omnium patronorum conſervatur per præſentationem aliquorum dumtaxat, dummodo hi animo privandi cæteros non præſentent, pag. 423. n. 125

Poſſeſſio generalis acquiſita in juribus incorporalibus (quæ magis intellectu, quàm corpore percipiuntur) propter iurium unitatem ratione cauſæ generalis poſſeſſio retenta, ac quæſita in parte, retinetur in toto, ibid. n. 136

Quaſi Poſſeſſio percipiendi oblationes in aliquibus locis diœceſis ex iure univerſali, extenditur ad omnia alia loca eiuſdem diœceſis, p. 424. n. 118

Poſſeſſione apprehenſa in uno ex capitibus gregis empti; totius gregis apprehenſa intelligitur, cùm ſit unum corpus, licèt plures diſtantes res, ibid. n. 127.

Poſſeſſio rei principalis cenſetur etiam continuari in connexis, & acceſſoriis, ibid. n. 130

Poſſediſſe, & præſcripſiſſe novalia ille dicitur, qui poſſedit, & præſcripſit decimas unius prædii, quia ob unitatem ſubiecti dicitur acquiſiviſſe totam, ib. n. 114

Acquiſiviſſe Poſſeſſionem unius rei in iuribus incorporalibus, ſufficit, ut conſervetur quaſi poſſeſſio in omnibus, p. 425. n. 135

Quaſi poſſeſſio iuris univerſalis non extenditur ad aliam ſpeciem in cuius poſſeſſione alius reperitur, ibid. n. 136

Poſſeſſionem probans ex privilegio decimandi in toto territorio reſpectu fructuum, qui aliàs ibi naſcebantur, iuvatur etiam reſpectu novalium poſtea repertorum, ibid. n. 114

Poſſeſſio civilis & naturalis transfertur in ſucceſſorem maioratus miniſterio legis Tauri, etiam ab alio occupata in vita, aut poſt mortem prædeceſſoris, p. 416 n. 153

Poſſeſſor iuris patronatus ſufficit habere poſſeſſionem in conſequentiam ad præſentandum, ut in bonæ fidei poſſeſſore caſtri, aut villæ, cui inhæret, ibid. n. 158

Etiam ſi ipſe Poſſeſſor nunquam præſentaverit, quia dignitas ſeu caſtrum retinuit ſemper poſſeſſionem, ibid.

Quaſi poſseſſio non ſufficit, ubi agitur de ſtatu beneficii, & de diverſo anteriori conſtat, ibid. n. 159

Evicto iure Regio patronatus Poſseſsor non eſt avocandus, nec præſentatus mittendus in poſseſſionem, ſed omnimodo ſententia admittit ſupplicationem, p. 418. n. 185

Poſseſſio conferendi dimidias portiones in aliqua diœceſi trahitur ad alias portiones noviter erectas eiuſdem ſpeciei. p. 436. n. 313

Poſseſſorium iudicium duplex eſt, aliud ſummarium ſeu ſummariiſſimum, aliud ordinarium ſeu plenarium, p. 446. n. 1

Poſseſſorium ſummarium eſt præparatorium iudicio ordinario poſseſſorio, ibid. n. 2.

Poſseſſorium ſummarium, cum ſit momentaneum aptitudine, exigit ſummariam cognitionem, non libellum litis conteſtationem, concluſionem, aut diffinitivam ſententiam, ibid. n. 3

Poſseſſorii ſummarii natura, & effectus quando propo-

natur, & quod duret ibid. breviter tamen, p. 446.
Poſſeſſorii ſummarii ad materiam qui ſint videndi, ib. num. 4. & 8
Poſſeſſorio ſummariiſſimo, quod eſt judicis officium, nullus requiritur ordo judicialis, ibid. n. 5
Poſſeſſoria omnia remedia ordinaria habent remedium ſummariiſſimum ex judicis officio, ibid. n. 9
Poſſeſſorium ordinarium quando locum habeat, & in eo quomodo procedatur, & ejus effectibus & natura breviter explanatur, ibid. n. 10
Poſſeſſorium ſummariiſſimum ab ordinario & plenario quantum diſtet, & quæ in utroque requirantur, ibid. n. 11. & 12. remiſſivè
Poſſeſſorium remedium eſt l. fin. C. de edicto D. Adr. ſummariiſſimè proceditur, ibid. n. 13
Quod intelligitur reſpectu omnium perſonarum, quæ eo remedio potiri poſſunt, p. 447. n. 14
Poſſeſſorium adipiſcendæ intentatum à muliere ventris nomine ſummariè tractatur, ibid n. 16
Poſſeſſorium remedium ex Salviano interdicto ſummariè agitur, ibid. n. 17
Poſſeſſoria remedia ſemiplenam probationem requirere tantum, qui defendant, ibid. n. 18
Poſſeſſoria remedia plenariam & legitimam probationem requirere, qui defendant, ibid. n. 19
Poſſeſſorium ſummarium ſeu ſummariiſſimum requirit ſemiplenam & levem probationem, ibid. n. 20
Poſſeſſoria adipiſcendæ, aut Salviani, & l. fin. Cod. de edicto D. Adrian. licèt quoad ordinem procedatur ſummariè, plenam tamen requirunt probationem, ibid. n. 21
Poſſeſſorium judicium licèt requirat plenam & perfectam probationem, non deſinit eſſe ſummarium, ibid. n. 23.
Poſſeſſorii meri ſententia affert modicum præjudicium, cujus gravamen reparatur per diffinitivam, pag. 44. n. 28
Poſſeſſorii meri ſententia parat modicum præjudicium, & illud repabile de facili in judicio petitorio, ibid. n. 32
Poſſeſſio momentanea quare dicta, ibid. n. 33
A Poſſeſſorio adipiſcendæ ex l. fin. C. de edicto Divi Adrian. & ejus ſententia lata in favorem utentis illo remedio appellationi non eſt deferendum, ibidem num. 34
Poſſeſſoria judicia ſummariiſſima præparatoria poſſeſſorii ordinarii, non recipiunt appellationem, p. 450 num 61.
Poſſeſſoria remedia omnia ſummariiſſima, qui ſunt præparatoria poſſeſſorii ordinarii, non recipiunt appellationem etiam de jure canonico, pag. 451. 452 num. 80.
Poſſeſſorium Salvianum non admittit appellationem etiam jure canonico, ibid. n. 81
Poſſeſſorium non merum, ſed mixtum cum petitorio admittit appellationem à toto, ibid. n 82
Poſſeſſorium quando ſimul tractatur cum petitorio, iſtud ut potentius præponderat, & abſorbet poſſeſſorium, & attenditur, ut appellatio admittatur à tota cauſa & ſententia, ibid. n. 83
Poſſeſſorium admixtam habens cauſam proprietatis admittit appellationem, ibid. n. 90
Poſſeſſor conventus ex l. fin. C. de edicto D. Adrian. aſſerit ſe hæredem ſcriptum in teſtamento ſolemni, & parem titulum oſtendit, appellatio admittenda eſt quoad utrumque effectum, ibid. n. 91
Poſſeſſorium admixtam habens cauſam proprietatis non dicitur momentaneum, ibid. 94
Poſſeſſorii ſententia continens condemnationem fructuum, damni, aut intereſſe, an & quando recipiat appellationem, p. 453 n. 97
Poſſeſſorium licèt mixtè tractetur in judicio, ſi tamen ſuper poſſeſſorio dumtaxat feratur ſententia, appellatio non ſuſpendit ejus executionem, ibid. n. 98.
Poſſeſſorium agitatum per viam contractus, admittit appellationem quoad utrumque effectum, ibid. n. 99 & num. ſeqq.
Fallit quando ad rei poſſeſſionem agitur vigore inſtrumenti guarentigiati, ibid. n. 100
Poſſeſſorio deducto in ſtipulatione, cujus vigore quis condemnatus eſt, appellare licet, ibid. n. 102
Poſſeſſio capta vigore pacti (de ingrediendo propria authoritate) eſt valida etiam non obtenta ſententia declaratoria, ibid. n. 105
Poſſeſſionem ingredi qui poteſt propria authoritate, urbanius facit adeundo judicem, ibid. n. 106
Ad Poſſeſſionem ubi non eſt actum vigore contractus principaliter, ſed vigore clauſulæ conſtituti, vel pacti de ingrediendo propria authoritate, appellatio non ſuſpendit, ibid. n. 107.
In Poſſeſſorio ſi agatur ad caducitatem non principaliter, ſed incidenter & acceſſoriè, non admittitur appellatio, ibid n. 108
Ad Poſſeſſionem ubi agitur non principaliter ex contractu, ſed vigore clauſulæ conſtituti in eo appoſitæ appellatio non ſuſpendit, ibid. n. 109.
Quia tunc debitor nolens tradere poſſeſſionem videtur ſpoliare, ibid. n. 110
Poſſeſſorium judicium motum contra detentatorem, qui non poteſt petitorium movere, ut puta, commodatarium, admittit appellationem, p. 453. 454. n. 116
Poſſeſſorium ſummariiſſimum eſt præparatorium poſſeſſorii ordinarii, ibid. n. 118
Poſſeſſorium ſummariiſſimum, & ejus interlocutorio durat uſquequo lata ſit ſententia diffinitiva in poſſeſſorio ordinario, ibib.
Prima ſententia lata in poſſeſſorio ordinario contra obtinentem in judicio ſummariiſſimo, an ſit contra illum exequenda non obſtante appellatione, ibidem num. 119.
Poſſeſſionem captam vigore executorialium expeditarum in partibus, & non reproductorum attentatem non eſſe, determinavit Rota, p. 501. n. 88
Poſſeſſor violentus condemnatus ut deſiſtat à poſſeſſione, ſi nolit, cogitur per carcerem, p. 537. n. 55
In Poſſeſſionem ſi quem mittere actualiter non queat judex ob aliquod impedimentum, habetur pro poſſeſſore miniſterio legis, p. 540. n. 96
Poſſeſſio à tertio non eſt avocanda niſi ſuper dicta poſſeſſione ſit legitimè convictus, p. 571 n. 61.
Poſſeſſio rei ſi ſit vacans, tertius comparens pro ſuo jure de quo docat, impedit executionem, p. 573. n. 76
Poſſeſſio ſi avocaretur à tertio non citato, ſed abſente, non fieret executio contra condemnatum, ſed contra non condemnatum, p. 574. n. 85
Poſſeſſi ſola ſufficit ad impediendam executionem rei dum de ea docetur incontinenti cum ſola articuli juſti allegatione, ibid. n. 87.
Poſſeſſio tertii oppoſitoris comparentis patitur controverſiam, ibid. n 93.
Poſſeſſione avocata à tertio oppoſitore poſſeſſorio remedio, cujus prima ſententia exequitur, ſi executoriales priores in ea exequitur, an ſit tertio præſtanda cautio, p 575. n. 98.
Poſſeſſio nulliter per executorem aut judicem ab uno oblata, & alteri tradita, nec iſti acquiritur, nec ab illo confertur civilis, ibid. n 103
Poſſeſſio miniſterio legis fictè tranſlata abſque naturali apprehenſione in aliquem concurrendo cum detentatore, impedit executionem rei, & dicitur legitimus contradicto, p. 576. n. 113
Poſſeſſor virtute clauſulæ conſtituti an impediat rei executionem, & ſit legitimus contradictor, ib. n. 113
Poſſeſſio per clauſulam conſtituti vera eſt civilis & naturalis,

naturalis, licet modus acquirendus ſit ſictus à jure, ibid.n.116

Poſſidenti miniſterio legis abſque facto corporeo competunt remedia poſseſſoria, ibid.n.117.

Poſseſſor per clauſulam conſtituti legitimus eſt contradictor ad impediendam executionem rei, cujus judicio non fuit citatus, p.576.& 577.n.118. & 121

Poſseſſor per clauſulam conſtituti impedit executionem non ſententiæ latæ in remedio l fi.C.de edicto dlvi Adrian. ibid.n.123.

Poſſeſſor beneficii accuſatus de crimine eius inferente privationem ipſo jure poteſt renuntiare illud, etiam ſi ſit lata ſententia privationis, à qua tamen appellavis, p.581.n.180

Poſſeſſor beneficii condemnatus ob delictum ad privationem per tres conformes, reſignare non poteſt tanquam in fraudem paratæ executionis, ibid. n. 118

Poſſeſſio non transfertur par alienationem rei lite pendente, nec etiam per precarium in ea appoſitum, pag.583.n.198

Tertius Poſſeſſor vigore ſimulati contractus non impedit executionem, ſententiæ, quæ inter alios lata illum directo afficit, ibid.n.201

Poſſeſſio transfertur ex actu nullo, p. 584.n.204

Poſſeſſio doloſa in fraudem tertii non transfertur, etiamſi Dominus à re exeat. p.595.n.361

Ex nova Poſſeſſione ſuperveniente datur rei vindicatio contra ſemel abſolutum, p.940.n.72

Poſſeſſione non privat executor inordinatè procedens nec acquiritur ei cui tradidit, p.658.n.69

Poſſeſſionis ſuæ conſervationem petens dicitur defenſor, non actor, p.659.n.84

Poſſidere qui dolo deſiit pro poſſeſſore habetur, p.691 num.116

Poſſeſſio vigore l. fin.C. de edicto D.Adr. clerico data judicem laicum, comparente legitimo tertio oppoſitore, revocanda eſt per eundem laicum, cuius juriſdictionem clericus non declinat, ibid.n.125

Poſſeſſione non privat executor nulliter procedendo, nec ab accipiente acquiritur, p.662.n.128

Poſſeſſionis apprehenſio etiam judicis authoritate ad non poſſeſſionem redacta, res cum fructibus reſtituitur, ibid.n.144

Poſſeſſionem adeptus non videtur qui ſtatim eum amiſit, 668.n.230

Poſſeſſio per primogenitum apprehenſa quæ non duravit, non cenſetur adepta, quoad varia juris remedia, ibid.n.231

Poſſeſſionem beneficii non videtur nanciſci pacificam qui ſtatim fuit turbatus quoad ordinum obligationem, ibid n.233

Poſſeſſionem recuperans incontinenti, fingitur nunquam ejectus, p.669.n.240

Poteſtas.

Poteſtas tollendi violentias, & protectio vi oppreſſorum à Domino Deo derivata, & in reges non recognoſcentes ſuperiores in temporalibus gradatim transfuſa, p.10.n.41

Poteſtas ſuprema Principum temporalium non recognoſcentium ſuperiorem in temporalibus, & eorum juriſdictio non data fuit eis à Pontifice, p.11.0.47.

Poteſtas temporalis habet ut objectum & finem, felicitatem humanam, hoc eſt injuſtitiam & felicitatem vitæ temporalis, & ſic conſiderata, erit ab ſpirituali diſtincta, & ſuperata. ibid.n.53

Poteſtates duæ ubi ſimul reperiuntur in Republica Chriſtiana, unum corpus faciunt, ſubeſt tamen temporalis ſpirituali, ibid.n.54

Poteſtas cognoſcendi per viam violentiæ eſt de regalibus, & reſervatis Principi ſuperiori in ſignum ſupremæ poteſtatis. p.20.n.97.

Poteſtas ſecularis ſolùm tollit violentias per modum extrajudicialis & Chriſtianæ defenſionis, non judicialis, ideo nec incurrit cenſuras, nec adverſatur ſacris Canonibus, p.38. n. 243

Poteſtas regalis in tollenda violentia non ſe intromittit ut iudex. & cum iuriſdictione: ſed ut Canonum & legis miniſter, ibid.n.244

Poteſtas caſtigandi, & judicandi eſt omnino intrinſeca authoritati Principis reſpectu ſubditorum, p.57.n.36

Poteſtatem ſupremæ iuriſdictionis, aut recurſus in caſibus violentiæ, nullus ſive ſecularis, ſive Eccleſiaſticus acquirere poteſt titulo donationis, aut præſcriptionis adverſus Principes ſupremos, ibid. n.37

Poteſtati iudicis non quidquid relinquitur, ſubmittitur iuris neceſſitati, p.66.n.175

Præcedentia.

Præcedendi tam in publicis, quàm in privatis actibus quaſi poſſeſſio attendenda eſt in controverſiarum compoſitione, appellatione remota, p.241.n.19

Quaſi poſſeſſio eundi & ſedendi honorabiliori loco, & in aliis actibus ſpiritualibus acquiritur per unicum actum, p.241.n.20

Præcedentia quaſi poſſeſſione ceſſante, confraternitates quæ priùs ſacris uſæ ſunt præferuntur, ib.n.26.& 27

Præcedent digniores ubi de quaſi poſſeſſione non appareat, ibid. 0.34.

Præcedunt Canonici regulares omnes monachos in ſedendo, aut loquendo in publicis aut privilegiatis actibus, ibid.n.35

Præcedentiæ cauſæ & rationes apud quos videndæ ſint, tam inter Eccleſiaſticas perſonas, quàm ſeculares, & de variis quæſtionibus, p.242.0.53

Præceptum.

Præcepta ſupremorum Senatorum obſervanda ſunt ac ſi ab ipſo Rege dimanarent, 57.n 45

Præceptum impoſitum prætori, ut tali, & ratione officii, impoſitum eſt, & ſucceſſori taliter, quod tenetur adimplere, p.98 0 86

A Præcepto de agendo contra nominatum, non datur appellatio, p.152.n.189

Præceptum inhibitorium de non ſolvendo factum debitori non valet, niſi pro rata, & concurrenti quantitate creditoris, & ultra partem crediti ejus, in cujus favorem præceptum inhibitorium relaxatum eſt non intereſt, ibid.n.190

Præceptum de ſolvenda penſione licèt non admittat appellationem, tamen ubi negatur, ipſum præceptum ad penſionem agenti, licita eſt quoad utrumque, quia ceſſat privilegium, p.358.n.9

Præiudicialis.

Præjudiciales articuli prius examinandi, ita ut in cauſa principali ſit interim conquiſcendum, p.316 n.5

Præjudiciales exceptiones ad ſeipſas, vel reſpéctivè ad alias quales dicantur, remiſſivè, ibid.n.6

Prælatio. Prælatus.

Prælatos Hiſpaniæ, & alias perſonas Eccleſiaſticas de conſuetudine teneri ad juramentum fidelitatis Regi præſtandum in recognitionem Domini ac capitis in temporalibus p.13. n.61

Prælati antè Epiſcopatuum, & prælatiarum poſſeſſionem jurant Regi fidelitatem, p.24 n.134

A Prælato excedente modum correctionis, & viſitationis licita eſt appellatio, p.86 n.18

Prælatus, Eccleſiæ non ſuccedit tanquam Dominus, ſed tanquam Procurator Eccleſiæ, p.100. n.114

Prælatus Eccleſiaſticus poteſt tacitè non expreſsè appellationi renunciare, p.111.n.97

Prælatio offerendi priùs vel reſpiciendi pacem, vel ſedendi excelſiori loco, & aliorum ſpiritualium de jure acquiri poteſt, p.241. n.24

De Prælatione inter monachos quis videndus, ib.n.36

Præferendi an ſint clerici ſæculares regularibus aut religioſis, p 242.n.37

Prælatus præcedens ſemel ut judes ad eum non appellarot, ne dentur duo gradus juriſdictionis io eadem perſona, p.294 n.235

Prælatus agens vel defendens in judicio rem Eccleſiæ, tenetur proponere nomine Eccleſiæ; non ſuo. p.588. n.265

Prælatus Eccleſiæ tenerur ex contractu prædeceſſorio nomine Eccleſiæ facto, p.592.n.318

Præpoſteratio.

Præpoſteratio vitiat & annullat actum, pagina 159. num.12

Præpoſtrratlo ordinis inducit nullitatem & appellationem, p.406.n.190

Præpoſterario executoris cauſat exceſſum & nullitatem, p.610 n.61

Præpoſteratio ordinls etiam dati à jore ln eadem caoſa, & ſic de ſe ipſa ad ſe ipſam vitiat ipſo jure, pag.646. num.12

A Præpoſteratione ordinls etiam à jure unius cauſæ ad ſe ipſam, appellatio licita eſt, ibid.n.13

Præpoſteratio ordinis ejuſdem cauſæ ad ſeipſam vitiat proceſſum ipſo jure. ibid n.14

Præpoſteratio ordinis in diverſis cauſis præjudicialibus, tamen inter ſe annullat ipſo jure, ibid.n.15

Præpoſteratio ordinis dati à jure unius cauſæ ad alretam ſeparatam, ſeu unius judicii ad aliud, non vitiat ipſo jore, ibid.n.17

Ob Præpoſterationem ordinis dati à jure unins judicii ad alterum, ſententia & proceſſus tenent à quo appellate neceſſe eſt, ibid.n.18

Ob Præpoſterationem, eo quòd executor priùs exequetur rem, quam refundat expenſas, poreſt gravatus agere de nullitate & ſpolio, pagina 648. numero 60

A qua Præpoſteratione poterit etiam pars gravata appellare, p.649.n.61

Præpoſterationis ordinis nullitatem ſanat partis confeſſio emanata, ibid.n.71

Præſcriptio, Præſcriptum.

Præſcriptio ut procedat ln jure patronatus Regio, duo requiruntur probanda, patientia, & ſcientia patroni & animus liberandi Eccleſiam à jure patronatus, p.418.n.13.& 14

Præſcriptum tantum intelligitur, quantum poſſeſſum, p.419.n.36

Præſcriptio ſuper re non extenditur ad acceſſoria ſeparabilia, quare præſcripta viſitatione, non intelligitur præſcripta procuratio, ibid n.37

Præſcriptio non extenditur ad ea, quæ veniunt in antecedens ut exemplificatur, ibid n.38

Præſcribens inſtitutionem non poteſt jure devoluto conferre, ibid.n.39

Jure communi utens non Præſcribit, ibidem, numero 40

Præſcriptio tollitur per diſpoſitionem inducentem perpetuitatem, p.420.n.56

Præſcriptio ordinariorum adverſus indulta juris Regii patronatus non habet principium, vel ſi habuit, illud paſſim interruptum, p.423.n.102

Præſcriptio & conſuetudo uſus conceſſionis in una parte, extenditur ad aliam, ibid.n.105

Præſcriptio de uno caſu unius ſpeciei extenditur ad alium caſum ejuſdem ſpeciei, ibid.n.113

Præſcriptio juris realis porrigitur ad omnes, etiam ſi adverſus eos ſpecificè non fuerit præſcriptum, p.424. n.122

Præſcriptio in una ſpecie extenditur de perſona ad perſonam, & de uno actu ad alium ejuſdem ſpeciei, ibid n.123

Præſcriptionis cauſæ à jure reali effectus extenditur adverſus eos, contra quos non præſcriptum eſt, & ad particularem ſpeciem juris comprehenſi ſub unico jure univerſali, ibidem, numero 124

Præſcriptio ordinariorum juris patronatus Regii interrumpitur per ſingulorum Regum ſucceſſionem, p.416.n.153

In patronatu Regio non currit Præſcriptio, pag. 434. n.281

Præſcribens in terra certas decimas, videtur quoad omnes illios terræ fructus præſcripſiſſe, pag 436. n.316

Præſentatio, Præſentatus.

Præſentatus unus ſolus ad Parochialem juris patronatus laicorum ſi ſit ab examinatoribus reprobatus, an poterit appellare ſuſpenſivè, p.292.n.226

Præſentatus an poſſit appellare, ne patronus alium intra terminum præſentet accumulativè tantùm, p.571. num.8

Præſentatio tacita inducta ex litis proſecutione excludit devolutionem, p.400.n.94

Præſentati plures Clerici à patronis laicis, majorem vocum partem habens, ſolus eſt examinandus ad parochialem, nec appellationi interpoſitæ à minorem partem habente deferendum eſt, p.402. n.128. quod limita ubi.

Præſentato à majori parte patronorum & vocum debet fieri inſtitutio, & præferri habenti minorem partem, p.403.n.140

Inter Patronos vertente lite ſuper jure præſentandi, Præſentatus à poſſeſſore ſuſtinetur, etiam poſtmodum evicto iure patronatus à veris patronis, ſecus quando lis eſt inter patronos & Epiſcopum, & de ratione ibid. n. 146.

Præſentatus à maiori parte patronorum inſtituendus eſt, p. 404. n. 152.

Præſentatio debet fieri corporaliter coram ordinario, nec ſufficit patronum mittere inſtrumentum præſentationis dumtaxat ordinario, pag. 405. numero 172

Præſentatus prius quam inſtituatur debet examinari, ut ſciatur an ſit idoneus, p. 406. n. 173.

Præſentatio non facta præſentialiter & corporaliter præſentati erit nulla, & patrono currit tempus, ibid. num. 174.

Præſentatio de clerico abſente erit nulla, ibidem, numero 175.

Præſentatio, electio, collatio ſunt fructus juris præſentandi, eligendi & conferendi, pagina 417. numero 2.

Præſentatus à patrono putativo exiſtente in quaſi poſſeſſione præfertur præſentato ab habente ius in proprietate ibid. n. 3.

Præſentandi ſtatus & quaſi poſſeſſio ſi non reperiatur apud regiam maieſtatem, ſed apud ordinarium, an ius patronatus contemptum dicatur, ibidem, numero 4.

Præſentandi ius habeo, ergo competit mihi ius patronatus, non eſt bonum argumentum, ibid. n. 8.

Præſentandi quaſi poſſeſſione patronus non turbatur per collationem nullam, p.421.n.75

Præſentationes factæ per Catholicam maieſtatem quorundam beneficiorum iuris Regii patronatus, impediunt præſcriptionem, etiam centenariam in aliis eiuſdem qualitatis, pag.425. num.145. & 279. cum ſeqq.

Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione iuris patronatus, ſi iſte evincatur, non erit avocandus à poſſeſſione, p.428.n.179

Idem eſt quando lis vertitur inter duos collatores, ibid.n.180

Præſentatus à Rege poteſt (recuſante ordinario inſtituere) recurrere ad Metropolitanum vel ordinarium viciniorem pro inſtitutione naneiſcenda, pag.403. n.107

Præſentatus poteſt licitè appellare ab ordinario negligente inſtituere, & quid facere tunc poterit ſuperior, p.430.n.213

Præſentatio literarum originalium an ſit neceſſaria, vel an tranſumptum ſufficiat, pagina 545. numero 61. cemiſſivè.

Præſumptio.

Præſumptio ad id, quod fieri non poteſt, non porrigitur, p.161 n.35

Præſumptio ex inſtrumento elicita dicitur tenor illius, p.609.n.153

Prætorium.

Prætoria ſuprema ad detegendum executoris exceſſum faciunt trahere commiſſionem & proceſſum originalem, p.525.n.285

Princeps.

Princeps ſæcularis non poteſt legem promulgare circa Eccleſiaſticas perſonas, aut res ſpirituales, ſed in corroborationem juris Canonici, & naturalis ſecus, p.8. n.25

Principes temporales in principio non cognoſcentes ſuperiorem, omnia tam temporalia quàm ſpiritualia regebant, p.11.n.49

Princeps temporalis non recognoſcens in temporalibus juriſdictionem, tenetur ita ad protectionem clericorum, ſicut laicorum, p.12.n.57

Princeps ſupremus in temporalibus tenetur clericos ab oppreſſione, & violentia eis facta à judicibus Eccleſiaſticis deviare, quia murus eſt Eccleſiæ, pag.14. n.70

Principes temporales tenentur ex debito officii impartiri brachium, auxilium, & protectionem Eccleſiaſticis perſonis, ibid.n.71

Principes ſunt tutores reipublicæ, p.14 n.76

Princeps temporalis in defectum juriſdictionis Eccleſiaſticæ, tenetur auxilium ſuum præſtare, pagina 19. num.92

Princeps an peccet negando auxilium violentiæ, cemiſſivè, p.19.n.95

Principes Hiſpaniarum non uſi cognitione violentiarum niſi in ſpecie l.36.tit.5.recop.per tempus immemoriale, non impediuntur, quin poſſint in aliis cauſis violentiæ, & oppreſſionis, uti citra immemorialem, ut etiam conſuetudo extendatur ad alias, p.23. n.124

Princeps Hiſpaniarum ſive Rex habet facultatem præſentandi Epiſcopatus, & beneficia conſiſtorialia, quæ aliàs erant Pontifici reſervata, & monaſteria virorum remiſſivè, p.24.n.135. & perficiendi partem ſeu tertiam decimarum. p.24 n.136

Princeps ſupremus dicitur tutor vaſſallorum quoad protectionem, cemiſſivè, pagina trigeſimaquarta, n.204

Principibus Chriſtianis commendata eſt à Deo, ſede Apoſtolica, & Romanis Pontificibus protectio clericorum, & Eccleſiarum p.14.n.205

Commendata protectione per Summum Pontificem, aut alium Principem circa aliquid, non videtur in eo conceſſa juriſdictio, ſed ſolùm defenſio ab oppreſſoribus, ibid.n.206

Principes, quibus clericorum & Eccleſiarum defenſio, & protectio committitur, ultra defenſionis legitimos modos ad juriſdictionem Eccleſiaſticam non progrediantur, ne pœnis, & cenſuris Bullæ in Cœna Domini involvantur, p.54.n.209

Principes Chriſtiani ipſo jure ſunt protectores Eccleſiæ, etſi ſpecialiter à Pontifice illis tribuatur protectio alicujus ſpecialis loci, vel hoſpitalis, nec adquirunt juriſdictionem. nec ex tali protectione poſſunt inducere, aut probare ſuperioritatem in tali Hoſpitali, vel loco, & ejus bonis p.14.n.210

Miniſter eſt Eccleſiæ ſupremus Princeps, qui occaſione recurſus violentiæ injuriam tollit, & oppreſſos defendit, p.38.n.238

Princeps temporalis ſummo honore proſequitur Eccleſiaſticum judicem appellationis, cùm tractet, ut ejus juriſdictio violentiam non patiatur, ibid.n.239

Princeps ſæcularis per cognitionem violentiæ interponit ſuum auxilium judici Eccleſiaſtico ſuperiori contra inferiores uſurpantes ejus juriſdictionem, in non devolvendis juſtis appellationibus, ibid.n.242

Principes ſæculares nec ejus conſiliarii, nullus judex Eccleſiaſticus, nec Summus Pontifex ut excommunicatos habet per Bullam Cœnæ Domini, ibidem, n.245

Principes & Senatores ſi ſummus Pontifex haberet excommunicatos, ut paſtor exhortaretur, & aliquando moneret, ut deſiſterent ab excommunicatione & cenſuris, imò in contrarium ſuam voluntatem declaravit, ibid.n.247

Principes ſæculares in multis caſibus habent poteſtatem ſuper Eccleſiaſticos, p.39.n.251

Princeps cùm uni præſidi reſcribit, omnibus præſidibus reſcripſiſſe intelligitur, p.45.n.296

Princeps licèt ſit Dominus univerſalis quoad protectionem & juriſdictionem, non tamen quoad dominium particularium, quod tollere nequit, pagina 49. n.357

Princeps in tollenda vi non debet excedere limites legitimæ defenſionis naturalis, ſed cum moderamine inculpatæ tutelæ, p.55.n.8

Princeps non poteſt protegere vi oppreſſos, ſi de violentiis notitiam non habet, p.58.n.58

Princeps concedens aliis Dominis inferioribus juriſdictionem pleno jure, non intelligitur conceſſa poteſtas & ſuperioritas inhærens diademati, pagina 57. num.34

Princeps à ſe non poteſt abdicare, quod majeſtati ſuæ adhæret, p.57.n 55

Princeps in cauſa neceſſitatis extra ordinem occurrit, p.59.n.78

Principem auxilium præbendo ex abrupto, anteaquam ibi de violentia conſtet, paſſim contingeret, illud opprimenti præſtare, & vim vi addere, pag.60. numero 97

Princeps ſolet in neceſſitatibus, non ſervato ordine ſubvenire, p.62.n.112

Princeps ex publica utilitate poteſt in aliquo caſu novum genus probationis inducere, aliis etiam aliàs licitis reprobatis, ibid.n.113

Principi potiùs, quàm Archiepiſcopo tenentur Epiſcopi obedire, cùm ſint Regii Conſiliarii, pag.72. numero 272

Principi conceſſa violentiarum propulſatio, & vi oppreſſorum, etiam Eccleſiaſticorum protectio naturalis, ſibi intelliguntur conceſſa omnia ad id neceſſaria, p.74 n.289

Principi conceſſa facultas levandi violentias, de vento ſerviret, ſi debitum non haberet exitum, & careret effectu, ibid n.296

Princeps in tollenda vi juris eſt miniſter, & ſic non poteſt judicem adſtringere, ut reponat, quod ſecundum jus fecit, p.77.n.24

Principis voluntas talis præſumitur, qualis legis ſcriptæ, & naturalis rationis, ibid.n.37

Princeps & ejus Regia tribunalia in elevanda vi illata à judice Eccleſiaſtico, ſine juriſdictione, & extrajudicialiter procedunt, & ideo recipere teſtes, nec alia judicialia facere abſonum eſſet, p.95.n.29

Principis cognitio fundata eſt in ſola violentia orta ex denegata delatione appellationis legitimæ, pag.109. n.58

Principe apponente manum in cauſa, judex inferior debet ſuperſedere, aliàs attentat, p.120.n.2

Princeps ſatis offenditur per delictum, pag.174. oumero 17
Principis à voluntate quæ pendent, impoſſibilia iudicantur, p.210.n.56
Principi quaſi informato de facti veritate aliquid aſſerenti eſt ſtandum, p.427.n.166
Principis aſſentioni ſtandum eſt in antiquis, quibus fundatur etiam in præiudicium tertii, ibidem numero 167
Principis aſſertionis ius patronatus ad ſe ſpectare ex relatione tamen partis oon eſt ſtandum, ibid.numero 168
Principes omnes Chriſtianæ religionis ſimile privilegium iuriſpatronatus habent, p.432.n.238
Principes Chriſtiani habentes iuſpatronatus ſuorum Regnorum recenſentur, p.432.n.238

Principale.

Priocipali conceſſo, conceſſum intelligitur quod venit ax natura actus, de quo diſpoſitio loquitur, pag.73.n.24
Principali conceſſo cenſetur cooceſſum, quod venit conſecutivè, & acceſſoriè ad illud, p.73.n.295
Principale ſi non ſubſiſtat, precarium, conditio & alia acceſſoria evaneſcunt, p.161.n.37
Unitum alteri acceſſoriè, Principalis naturam, conſuetudines, & privilegia aſſumit. p.401 n.120
Unitum acceſſoriè perdit propriam prærogativam, proprium nomen, ac titulus extinguitur, & de cætero denominatur à Principali, ibid.n.121
Priocipalis cùm durat gratia, per iudicis acceſſoriam pronuntiationem non tollitur ius partis, pag 480. num.46
Principale quod agitur inſpicitur, non quod venit in conſequentiam & acceſſoriè, p.655.n.16

Principium.

Principiom eſt fine potentius, causâque incipiens potentior eſt perficiente, p.337.n.40
Principio omiſſo, non poteſt fieri tranſitus ad extremum, p.655.0.25

Privatus.

Privatus ipſo iure ſi ſpolietur à privato aothoritate tamen iudicis) reſtitui non debet, quem excludit exceptio privationis ipſo iure. p.379.n.20

Privilegium.

Privilegium ſponte conceſſum à Principe, poteſt illud revocare, p.38.n.9
Privilegium conceſſum terræ, patriæ, & Reipublicæ non ſolùm laicos, ſed etiam clericos comprehendit, p.13.n.63
Privilagium laicorum Clericis utile, præſumitur à Papa approbatam. p.26.n.147
Privilegium Sedis Apoſtolicæ emanatum in confirmationem cognitionis per viam violentiæ, etſi poſtea revocatur, nihil Regis detrahit, pagina 48. numero 149
Privilegium conceſſum à Sede Apoſtolica in comprobationem Regii recurſus an poſſit ab eadem Sede revocari, ibid.0.354
Privilegiom conceſſum in favorem Eccleſiæ, revocari à Principe non poteſt, ibid.n.355
Privilegium conceſſum à Pontifice licèt revocetur remanet Regi defenſio vaſſallorum, & cognitio per viam violentiæ extraiudicialis, cuius proprium officium eſt incommutabile, p.49.n.356
Privilegium conceſſum non ſubdito revocari oon poteſt, ibid.n.358
Privilegii durante cauſa ipſum debet durare, pagina 90. num.54
Privilegiis duobus coocurrentibus, alio permiſſivo, alio prohibitivo quid attendendum. p 213.n.5
Privilegii ita facienda interpretatio, ut aliquid ſpecialitatis contineat, p.289.0.177
Et ut aliquid addat iuri communi, ibid.0.178
Privilegium exceptionis ſi proveniat ab immemorio ali, an admittat appellationem à viſitatione. pagina 311. num.60
Privilegia duo ubi concurrunt, aliud prohibitivum, aliud permiſſivum, illud potiùs prævalet, pag.336. num.26
Privilegium exequendæ ſententiæ ubi conceditur tantùm ratione perſonæ, ſcilicet, creditoribus, alimentariis, & in poſſeſſoriis & ſimilibus, ſi prima ſententia pro eis lata non fuit executa, ſi interim io gradu appellationis revocetur, non poteſt exequi, nec etiam revocatoria ex ratione aſſignata. p.369.n.34
Privilegium aut reſcriptum Pontificis, quo conceditur alicui ut in cauſa poſſit liberè appellare, poterit etiam tertio in ea provocare, p.380.n.40
Privilegium quantumvis latæ ampliationis oon debet ita interpretari, ut contineat plures ſpecialitates, p.407.n.204
Privilegium conceſſum ſucceſſoribus durat perpetuo, quandiu adſunt perſonæ in privilegio contentæ, p.420.n.55
Privilegio appoſita ſi ſunt verba perpetuitatis, excluditur præſcriptio, ibid.n.57
Privilegium conceſſum Cardinali providendi beneficia alicuius diœceſis contioens decretum irritans ordinatius provider nulliter ipſo iure, etiam ſi Cardioalis illud non provideret. p 42.n.73
Privilegio tuio derogatione facta per legem generalem an cenſeatur derogatum privilegium, pag.422.n.92. remiſſivè.
Privilegium continens fortiſſimas clauſulas non eſt veriſimile velle Principem io lege generali derogaote, privilegia comprehendere ibid.0.93
Privilegium conceſſum Marchioni Aſtoriſcenſi præſentandi nonnullos canonicatus illius Eccleſiæ ſua vita durante, refertur, ibid n.94
Privilegium Marchioni Aſtoriſcenſi continens ſimiles clauſulas ac Bulla Adriani, non intelligitur ſublatum per regulas Cancellariæ poſt modum io contrarium editus, ibid.n.95
Privilegia Catholicæ Majeſtatis nullo modo trahuot ſummi Pontifices, ſed paſſim augent cùm eius merita creſcunt, ibid.n.96
Privilegium per Papam conceſſum perſonis dilectis gratis & valde bene meritis, non cenſetur derogatum per legem derogantem quibuſvis privilegiis, ib.0.97
Privilegii uſus in parte interrumpit quamlibet præſcriptionem adverſus illum introductam, pag.423. n.101
Privilegio utens in parte conſervat poſſeſſionem in toto privilegio, p.423.n.1 2
Privilegin probato ceſſat legis aſſiſtentia, cùm poſſeſſio iuſtificetur ex titulo p.425 n.142
Privilegii Apoſtolici conceſſi Regi mentionem faciunt Bullæ Epiſcoporum & penſionem ſuper Epiſcopatibus, p.432.0 234
Privilegium alteratur, & variatur per mutatiooem perſonarum, p.435.n.292
Privilegia realia per alterationem rei noo perduntur, p.436.n.311
Privilegium competens prioratui erecto poſtea in Cathedralem oon amittitur, ſed retinetur, ibidem, n.312
Privilegium percipiendi decimas ex aliquo fundo, ſi varietur modus ſeminis & fructuum, conſervatur in eis privilegium, ibid.n 3 4
Privilegium exequendi proviſionem Parochialis non eſt datum iuri providendi, ſed ipſi proviſioni, quia proveoit ex natura cauſæ, p.439.n.16
Privilegium guarentigiæ inhærens iuri & actioni debiti tranſit, ad quemcumque tranſit actio, ibid.n.18

Privilegium

Privilegio aut aliqua iuris diſpoſitione, qui uti vult, eo debet uti cum omnibus ſuis qualitatibus, pag. 451. num.70

Privilegium habens à Pontifice integrè percipiendi fructus etiam abſens ac ſi fuiſſet præſens, non intelligitur in diſtributionibus quotidianis, pag.604. num.77

Privilegium per frandem acquiſitum nihil prodeſt acquirenti, p.661.n.120

Probatio.

Non probans dicitur carete iure, pagina 147. numero 134

In probationibus ſtat rota virtus cauſæ, ibidem numero 139

Probatio nulla quantumcumque liquidiſſima executionem habet, p.348.n.90

Ad probandum admitti non debet quis ad id, quo probato non relevat, nec prodeſt, puta quando aliquid conſiſtit in iure, p.374.n.64

Probatio quæ per Iuramentum fit, non dicitur legitima, p.394.n.344

Probationem incontinenti offerens, debet petere terminum breviſſimum, p.554.n.60

Probationes & teſtes ſeu inſtrumenta producta in cauſa principali ſi probant liquidationem, bene proſunt in executione cartæ executoriæ ſi ibi reproducantur, p.625.n.132

Proceſſio.

Proceſſiones non poſſunt facere regulares extra clauſtra ſui conventus, p.243.n.72

Proceſſiones regularium extra clauſtra poteſt Ordinarius impedire, ceſſante conſuetudine aut privilegio, p.144.n.74

Proceſſionaliter cum capa & Cruce poſſe religioſos intrare parochiam alienam ad exportandum cadaver apud eos eligens ſepulturam, qui affirment, ibid.n.77

Ad proceſſiones publicas omnes exempti etiam vocati accedere debent, niſi ſtrictiori clauſura viventis, p.246.n.102

Ad proceſſiones publicas etiam clerici ſervientes in Eccleſiis equitum Hieroſolymitanorum compelluntur per Ordinarium, accedere, ibid.n.103

Ad proceſſiones publicas non compelluntur regulares, qui abſunt à Civitare ultra dimidium milliare, ibid.n.104

Ad proceſſionem non coguntur exempti, qui ſunt nullius diœceſis, vel extra Civitatem in loco habente plebem, ibid.n.105

Ad proceſſiones non compelluntur regulares, ubi non accedendi conſuetudinem habent, ibidem, numero 106

Ad proceſſionem publicam clericos ſeculares, etiam exemptos, ſi habeant beneficium ſimplex in diœceſi, compellit Ordinarius, ibid.n.107

Et quid in clericis nullum habentibus beneficium, ſed officium in Eccleſiis, ibid.n.108

Ad proceſſiones generales an poſſint regulares compelli per cenſuras, & alias pœnas, ibidem, numero 109

Ad proceſſiones alliciuntur, & incitantur confraternitates laicorum, non tamen compelluntur, niſi ex voto teneantur, ibid.n.110

Proceſſiones ad publicas tantùm poteſt Ordinarius accedere, compellere aliquos, p.147.n.111

Proceſſiones publicæ quæ ſint, & quales particulares, & de materia proceſſionum. remiſſivè, ibid. numero 112

Proceſſiones, ut religioſi compellantur accedere debet fieri ex gravi cauſa, ibid.n.113

Proceſſus.

Proceſſum originalem, ad effectum cognoſcendi ex eo de violentia, poſſe ad ſe exportari facere Principem; p.60.n.96

Proceſſus originalis exportatio ad Senatum, & inde inſtructio & informatio eſt actus extrajudicialis, p.61.n.98

Proceſſus originalis non tranſumptus vehi ad Senatum jubetur, ut brevitati conſulatur & expenſis, cùm proceſſus non ſit retinendus hoc caſu in Senatu, ſed per momentum, ibid.n.104

Proceſſus violentiæ ſtatim, & ſine dilatione ante alios fori ſecularis inſpiciuntur, ibid.n.105

Proceſſus inſpectio in Senatu ſuſpenditur durante termino proviſionis regiæ, donec pars certiorata veniat intra illum, vel mittat legitimum procuratorem, n.143

Proceſſus inſpectio ſuſpenditur quouſque pars querelata veniat durante termino proviſionis, quo tranſacto parte appellanti præſente, & inſtante inſpicitur proceſſus ſi ſit traductus, p 64.n.144

Proceſſu originali non adducto, non cognoſcitur de violentia in Senatu, p.95.n.30

Proceſſus originalis exportatio ad Senatum, fit ad ejus inſtructionem, & informationem, pag.120. numero 6

Proceſſus remiſſio ad Senatum nullatenus adaptatur naturæ relationis factæ per inferiorem Principi; p.142.n.49

Proceſſus eſt nullus, ſi judex rejiciendo exceptionem oppoſitam, procedit ad ulteriora ſine cauſæ cognitione dictæ exceptionis, n.33.ut in exceptione declinatoriæ, p.140.n.44

A Proceſſu ad ulteriora facto per judicem recuſatum legitimè appellatur, p.144.n.90

Proceſſus in favorem ejus, cui à lege viva, vel mortua denegatur audientia; eſt nullus ipſo jure, pag 227. num 3

Ab ordinato Proceſſu & ejus intricatione appellatio licita eſt quoad utrumque effectum, pagina 285. numero 37

Proceſſus totius unum dicitur continens, etiamſi plures contineat articulos, pagina 284. numero 118

Summariè ubi procedi debet, Proceſſus formandus eſt in forma judiciali, quia ſubſtantialia judicii non tolluntur, p.286.n.148

Proceſſus judicis à quo pendente appellatione à remiſſione tacita vel expreſſa pendet à futuro eventu, p.324.n.26

Ab inordinato Proceſſu appellatio legitima eſt, p.318. num.30

Etiam in caſibus, quibus à diffinitiva eſt prohibita appellatio, ſive quoad unum, ſive quoad utrumque effectum, ibid.n 31

Ab inordinato Proceſſu appellationi eſſe deferendum, etiam in judiciis aliàs inappellabilibus, pagina 428. n.176

Proceſſus geſtus tempore, quo judex debet conquieſcere, nullus eſt ipſo jure, pagina 319. numero 44

Proceſſus non ſanatur per confeſſionem, quando nullitas inficit non ſolùm proceſſum, ſed eandem confeſſionem, p.584.n.212

Procurator.

Procurator an poſſit recurrere ad Regem pro tollenda violentia virtute mandati generalis ad illam cauſam, quæ eſt clauſula, ut queat adire Cancellarias, &c. pro poſtulandis quibuſvis proviſionibus, pagina 41. n.280

Procuratores, Syndicos & Prælatos ſine ſpeciali mandato ad renunciandum, renunciare non poſſe, traditur, p.112.n.99

Procurator appellans, ſi compareat coram judice à quo,

quo poſt appellationem petens id ex quo renuntiatio inducitur, Domino præjudicat, & appellationi videtur tacitè renuntiaſſe. p.112.n.104

Procuratori præſenti vel alii facta ſententiæ intimatione currunt & dominio decem dies ad appellandum, p.163.n.68

Procuratore negligente in appellando, reſtituitur dominus in integrum, ſi procurator non ſit ſolvendo num.69

Et ipſi domino tunc currit tempus à die notitiæ, ibid. n.69

Procuratore doloſo in appellatione, ſuccurritur domino, ibid.n.70

Procuratorem inhabilem ſi judex non repellat, licet poſſit ex officio, non licet appellari per partem id non petentem, p.460.n.60

Procuratore acquitente actionem ax re Domini, & ejus nomina, ſi monitus recuſat cedere, habetur pro cedente, p.539.n.90

Procuratorem quo jure conſtituerim inſpicitur, quod ſi ut Rector, ille non poteſt tractare negotium mei patrimonii, p.589.n.268

Procuratorem conſtituando ſimpliciter videtur conſtituere eo modo quo poteſt, ibid.n.269

Procurator qui à ſententia geſſit cauſam procuratorio nomine ſi faciat aliquem actum ſimpliciter, intelligitur & illo qualitas repetita, pagina 590. numero 295

Prohibitio, Prohibitum.

Prohibitum fieri principaliter, non poteſt fieri per viam conditionis, p.161.n.30

Prohibitio compromittendi ſuper cauſa, intelligitur ſuper principali, non ſuper articulis incidentibus, p.204.n.7

Prohibetur cum quid, cenſetur etiam prohibitum omne, per quod pervenitur ad illud. p.250.n.28

Prohibitione appellationis & permiſſione ſimul in ſententia concurrentibus à tota eſſa appellationem prohibitam, qui cenſeant, p.214.n.26

Prohibitio appellationis & permiſſio ſi in ſententia concurrant in totum eſſe daferendum, probatur, p.214.n.28.& ſeqq.

Prohibito aliquo, prohibentur omnia, per quæ pervenitor ad illud, p.221.n.116

Prohibito uno prohibetur omne, per quod pervenitur ad illud, p.497.n.30

Prohibitio appellationis in commiſſione non ſe extendit ad tertios non nominatos in ea, p.570.n.46

Promiſſio, Promittens.

Promiſſio de vendendo obligat de futuro ad venditionem faciendam, p.166.n.23

Promittens ſcribera poteſt compelli per carcerem ad ſcribendum, p.537.n.50

Promittans contrahere matrimonium compellitur per carceram & cenſuras. ibid.n.54

Promiſſio rei cum pertinentiis, eſt incerta, & nihil proficit, niſi limitatè quid aut quantum comprehendat probetur, p.625.n.128

Pronuntiatio.

Pronuntiatio de torquendo reo eſt interlocutoria, p.144.n.98

Continet tamen damnum irreparabile, & ab aa appellatur, & tali appellationi non deferens judex vim facere, declarat Senatus. ibid.n.99

Sive decretum contineat torturam ſuper principali negotio, ſive ad habendam reſponſionem affirmativam, vel negativam, ibid.n.100

A Pronuntiatione negativa, cauſam non eſſe committandam conſilio ſapientis; eſt licita appellatio, ſecus econverſo, quando pronuntiatur, cauſam illi eſſe committendam. p.237.n.133

Pronuntiationem ſive tacitam, ſive expreſſam, ſuper deſertione præcedit citatio partis, & ejus exceptionum examinatio, p.491.n.84

Pronuntians ſuper principali cenſetur pronuntiare ſuper incidenti neceſſario. p.600.n.22

Pronuntiatio ſuper principali, inducit pronuntiationem ſuper incidenti, quando hoc ſubordinatur cauſæ principali contrariæ, ibid.n.29

Proprietas.

Proprietatis defectus ſi conſtat tempore præſentationis, aut collationis, proprietarius præfertur poſſeſſori, p.426.n.160

Proprietas bonorum in quibus pater habet uſumfructum, an poſſit confiſcari pro delicto filii familias, p.586.n.242

Protectio.

Protectio vi oppreſſorum à Domino Deo derivata, & in Reges non recognoſcentes ſuperiores in temporalibus gradatim transfuſa, p.10.n.41

Protectio, & regimen unum judicatur indiſſolubile, quæ à Rege tolli non poteſt, nec à regimine ſeparari, p.56.n.29

Protectio aſt objectum, & cauſa finalis Regni, pag.56. n.31

Protectio vaſſallorum à violentiis eſt de regalibus, Regi competens in ſignum ſupremæ poteſtatis, ibid.

Proteſtatio.

Proteſtatio violantiæ exprimitur in appellatione ab Eccleſiaſtico ad ejus tarrorem & trepidationem; & ad appellantis animi declarationem, & ax ſuperabundanti, non tamen de neceſſitate, p.59.n.71

Proteſtatio ut nihil fiat niſi docto de legitimo mandato, debet repeti non à quolibet actu, p.558.n.131 & ſeq.

Proviſio, Proviſus.

Proviſio ordinaria oblata violentiæ querela ſtatim, expeditur illa inſerta, & quid continaat, p.59.n.81

Proviſio ordinaria ſola & ex ſimplici querela expeditur, p.60.n.82

Proviſio ordinaria non arctat ad deferendum, ſed eſt exhortatoria, & monitoria, quia ſuſcitatur judex ad denuo ſe informandum de natura appellationis, ibid.n.83

Proviſio prima ordinaria monitoria ut deſiſtat à violentia judex, nullum illi præjudicium infert, ſed ejus libertati relinquit, p.69.n.85

Proviſio ordinaria potiùs dici poteſt juris exhortatio, ibid.n.86

Proviſione ordinaria intimata judici Eccleſiaſtico ſi deferre recuſet, ſecundam ejus partem conditionaliter ſibi appoſitam adimplebit, ſcilicet mittere proceſſum originalem ad ſenatum. ibid.n.88

Proviſio ordinaria, cognitio & proceſſus miſſio non eſt præciſa, ſed cauſativa ibid.n.90

Proviſioni ordinariæ ſatisfacit Judex per ſolam delationem appellationis abſque repoſitione, ubi quid reponendum non ſit. Secus ſi adſit attentatum, ibid. n.39

Proviſio ordinaria cùm non ſit arctatoria, ſed provocatoria, licet ad ſolum partis libellum expediatur: tamen ad effectum aſtringendi judicem ut deſiſtat à violentia, axtrajudicialiter violentia per rei evidentiam, & notoriè debet conſtara, ibidem numero 95

Proviſionis ordinariæ ſi judex neutram partem adimpleat, ſecunda juſſio (dicta *ſobre carta*) expeditur, p.62.n.124

Proviſione ordinaria aſſignatur brevis terminus judici, & tabellioni ad mittendum proceſſum, & quod certioretur pars adverſa da actorum exportatione, ut intra illum terminum in Senatu compareat ſi ſibi viſum fuerit; ad informandum, &c. pagina 63. n.129

Proviſionis intimatio facta parti non eſt citatio, ſed certioratio, non arctans ad comparendum, quia eiua perſona in hac cognitione extraiudiciali non eſt neceſſaria. ibid.n.130

Proviſione ordinaria intimata patti appellatæ ipſi comparenti, & tranſacto ſi termino querelans ſit abſens, & ſecum habeat ordinariam, quomodo conſulatur, ut ſit ſemper ſecurus.p.64.n.145

Et quomodo ei hoc caſu interim ſint reficiendæ expenſæ, ab adverſario præſtandæ. ibid. n.146.

Proviſio *de ruego* ad abſolvandum ubi ſit periculum, quando, & quomodo concedenda.p.66.n.174

Proviſio *de ruego* quando ſimulata negotiatione abſolutionis denegetur, & ad proceſſus inſpectionem deveniat Senatus. ibid.n.178

Proviſio *da ruego* alla expediri ſolet, quando ſemel abſolutionis lapſus eſt terminus ante actorum inſpectionem, & articuli violentiæ terminationem. ibid.n.179

Proviſio *de autos diminutos*, quando concedatur cum termino, & expenſarum mulcta, niſi adducantur iuxta illam p. 71.n. 255

Proviſione intimata parti appellatæ, & ultra terminum comparens, & repetiens abſentem querelantem, quando expenſarum refectionem petere poterit. ibid. n.256

Proviſioni Regiæ inſerto decreto violentiæ intimatæ tenetur iudex, libenter adimplere, deferre, & reponere. ibid.n.263

Proviſioni Regiæ inſerto decreto conditionali iudex obtemperet, cui licebit alterum ex alternativis eligere.p 72.n.264

Proviſioni ſecundæ, dictæ *ſobre carta*, ſi iudex non pareat, tertia expeditur, ut ſi adhuc contumax, compareat in Senatu, & proceditur uſque ad eius temporalitatum, & originis amiſſionem.ibid.n.266

Proviſionibus, & mandatis Regiis tenentur obedire Clerici, & Prælati Eccleſiaſti.ibid.n.267

Proviſionibus mediantibus Rex interponit auxilium ſuum, & nudam defenſionem ad elevandam vim. ibid.n.273

Proviſionibus Regiis violentiæ ſi judex adeo ſit protervus, & rebellis ut non obtemperet, poteſt Rex illi jubere, ut à ſuis Regnis exeat, & in amiſſionem originis, & temporalitatum condemnare, ibid.n.274

Quod in omnibus ditionibus Chriſtianæ Religionis practicari, teſtantur Doctores. ibid.n.275

Proviſio Regia, ſi ſub repoſitione comprehenderet licitè geſta per judicem Eccleſiaſticum, vinculum iniquitatis, non præſidium innocentiæ diceretur.p.77.n.32

Proviſione Regia intimata, an judex Eccleſiaſticus poſſit taxare expenſas contentas in ſententia, à qua eſt appellatum. ibid.n.41

Proviſioni Regiæ quoties judex non ſatisfecit cum effectu, integrè reponendo ſemper in Senatu ſecunda juſſio, hoc eſt *ſobre carta*, conceditur.p.78.n.51

Aſſerenti acta eſſe diminuta, & diſmembrata, Proviſio *de autos diminutos* dicta conceditur in Senatu.p.69.n.7

Proviſio *da autos diminutos* quando inſpicitur proceſſus petitur, vel in cauſa proxima eſt inſpiciendi, quando ſit reſervanda eidem inſpectioni. ibid. n. 13

Proviſio denegatur, ſi ex inſpectione proceſſus conſpiciatur, vel non deficere vel deficere non eſſentialia ad articulum violentiæ, & proceditur ad ejus decretum.ibid.n.14

Proviſio *de autos diminutos* quando conceditur cum termino limitato, & expenſis adverſario præſtandis, caſu, quod non defecerint alia acta.ibid.n.15.

Proviſio *da autos diminutos* conceditur poſtulanti, quando inſpecto proceſſu detegitur, deficere appellationem, & ſimul datur decretum proceſſum non venire per ordinem.ibid.n.16

Proviſionis Regiæ intimatio non eſt citatio, ſed monitio, & certioratio extrajudicialis, quæ geri poteſt etiam per judicem incapacem p.84.n.6

Salgado de Reg. protect.

Proviſionem Regiam ab uno tribunali legitimè cognoſcente de violentia, ut intimetur judici poſtes degenti in diſtrictu alterius tutius erit præſentari in altero tribunali. ibid.n.8

Proviſione Regia intimata judici Eccleſiaſtico in alio diſtrictu, non obtemperanti, ubi petenda eſt ſecunda, & tertia juſſio, ac pœna comminata temporalitatum exequendi. ibid.n.9

Proviſionibus Regiis quotidie jubetur judici Eccleſiaſtico vim inferenti, appellationi deferre, & attentata omnia reponere per ſeipſum, ipſéque reponit cum effectu.p.95.n.22

Proviſio regalis Senatus in cauſa violentiæ directa judici comprehendit ſucceſſorem non nominatum in ea. p.101. ibid.

Et ipſi intimata tenetur reponere, aliàs ſecunda juſſio vulgò *ſobre carta* contra eum decernitur. ib.n.120

Proviſioni Regiæ non ſatisfiet per ſolam delationem appellationis, ſi ſit quid attentatum, ſecus ſi aliquid non ſit, quia tunc per ſolam delationem ſatisfit. p.115.n.27

Proviſio Regia, & ejus decretum non comprehendit in repoſitione, niſi attentata injuſtè facta. pag.191 num. 164

Proviſio Parochialis iuxta formam Trid.non eſt iudicialis, ſed extraiudicialis.p.172.n.7

Proviſio ubi extraiudicialiter fit, collator non tenetur teſtes compellere, nec proceſſum formare, nec illum publicare, ſed extraiudicialiter animum ſuum informat ibid.n.9

Proviſio beneficii facta ſervata ſua primæva natura, non recipit appellationem.p.264.n.[illegible]

Proviſio beneficii judicialis fit cum contradictore legitimo, & requiritur diffinitiva pronunciatio ibid. num.34

Proviſio beneficii à quo tempore per oppoſitionem incipiat effici iudicialis. p.2[illegible]9.n 81

In Proviſione beneficii iudiciali præ oculis habere debet iudex Clem. ſæpe, de ver. ſign. & de natura clauſular. ſummariè, ſimpliciter. &c. p.285.n.144.& ſeqq.

A Proviſione beneficii appellationi emiſſæ an ſit deferendum, diſcrepatur. p.287.n.155

A Proviſione beneficii extraiudicialiter facta appellationi emiſſæ deferendum non eſt.p.287.n 155

A Proviſione beneficii iudicialiter ſua primæva natura alterata, facta appellationi deferendum, quia cauſat attentata. ibid.n.156

Qui hanc teneant diſtinctionem in Proviſione, præſentatione, ſeu inſtitutione, referuntur. ibid.n. 157

A Proviſione ex ſententia, qua declaretur iuſpatronatus, appellatio & eſt licita, & cauſat attentata. ibid. num.158

Proviſio beneficii an iudicialiter, an extraiudicialiter fuerit facta præ oculis habet Rota, ad admittendam, vel denegandam appellationem: ibid.n.159 & 160

A Proviſione omnium beneficiorum, collatione, electione, confirmatione, inſtitutione, appellationi deferendum quoad utrumque effectum ſi iudicialiter ſit actum.p.288.n.191

A Proviſione quorumlibet beneficiorum ſimplicium iudicialiter facta appellationi interpoſitæ non deferens, vim facit.p.200.n.191

A Proviſione beneficii ſimplicis judicialiter facta ſicut appellatur; ita à gravaminibus incidentibus, ſi ſint ſui natura qualificata. ibid.n.192

Proviſio hominis facit ceſſare privilegium ſibi à iure conceſſum.p.3.6.n.23

Proviſio Rectoris Parochialis non ſuſpenditur per appellationem ſubſecutam. p.169.n.44

Forma ſi eſt omiſſa in Proviſione beneficii tam curati

ſive ſimplicis, vel alia oullitas appareat, appellatio admittitur ſuſpenſiva. p.396.n.39
Proviſio beneficiorum erit nulla, ſi noo ſervetur forma præſcripta à jure, ſtatuto, aut fundatione, ibid. num.40
Proviſio Parochialium facta non ſervata forma præſcripta à Concil. Trid. ſeſſ.24 de reform. cap.18. & motus proprii in conferendis, irrita eſt ipſo jure, p.397.n.44
Proviſio Parochialis novata forma vacare dicitur, ut antea, ibid.
Circe Proviſionem beneficii Curati quæ forma ſit præſcripta à Concilio Compoſtellano refertur, ibid. num.54
In Proviſione Parochialis juriſpatronatus laïcorum concurſus non requiritur, & quæ forma ſit inducta, p.400.n.105
A Proviſione beneficii ſive Curati, ſive ſimplicis facta per Ordinarium cedente vel decedente collitigante, tanquam nulla ipſo jure appellationi interjectæ non deferens vim faciet, p.405.n.162
Proviſus contra formam & diſpoſitionem cap.2. ut lite pendent.lib.2.eſt de facto removendus à poſſeſſione, ibid.n.163
Proviſio beneficii merè collativi nullam requirit etiam per edictum citationem regulariter, p 406.n.182
In Proviſione Canonicatoum Doctoralis & Magiſtralis multa pro forma requiruntur, & quæ.ibid.n.191
De Proviſione beneficiorum tam ſimplicium quàm curatotum plura annorantur remiſſive.p.407.n.195
Proviſio beneficii ſive ſimplicis, ſive curati facta judicialiter, ſubſtantialia judicii debent ſervari, aliàs omiſſio cauſam præbet appellandi ſuſpenſivè, quamvis aliàs ſervata ſit forma Trid.ibid.n.196
Proviſiones Apoſtolicæ non mutaot ſtatum beneficii joriſpatronatus, nec patronis nocent docentibus de ſuo jure patronatus. p.419.n.27
Ordinarii Proviſiones non nocent patrono, ibidem, nom. 28
Proviſiones nollæ oon ſunt in conſideratione ad præſcriptionem inducendam p. 420.n.49
Proviſiones beneficii reſervati virtute regulæ octo menſium co. tinentis decretum irritans, factæ in menſibus raſervatis, ſunt nullæ ipſo jure qnoad titulum & poſſeſſionem. p. 421.n.71
Regia Proviſio præſentationis directa Ordinario aliquando narrat juſpatronatus regale eſſe motu proprio, aliquando verò illud aſſerit ex relatione præſentati. p.427.n.164
Proviſio Parochialis ubi ſit facienda in contradictorio judicio prima ſententia exequitur, ſi eſt vacans Parochialis, ſecus ſi non eſt vacans: & de ratione. p.428.n.187
Proviſiones Regis recenſentur, qoibus hæc juris Regii patronatus cognitio privativè eſt reſervata conſilio Cameræ.p.429.n.198
Forma Providendi baneficia juriſpatronatus Eccleſiaſtici ſervatur in beneficiis pertinentibus præſentationi alicujus ordinis militaris, & Regii, tanquam ejus perpetuo adminiſtratori. p.435.n 304
Qua fotma non ſervata in aiſdem beneficiis tanqoam patronatus Eccleſiaſtici appellationi erit interpoſitæ deferendum.p.436.n.305
Proviſionis exequendæ Parochialis privilegium non eſt conceſſum providenti, nec ejus contemplatione, ſed proviſioni, & ideò per variationem perſonarum non extinguitur, nec alteratur. p.439.n.20
Ratio propter quam exequitur Proviſio Parochialis vacantis, militat in providente jure devoluto, cum idem animarum periculum adeſt in Eccleſia vacante.ibid.n.24
Proviſio Magiſtralis aut Doctoralis non facta per capitulum intra ſex menſes, an devolvatur Epiſcopo. p. 443.n.96.remiſſivè
Proviſio omnis facta determinato modo ſuos terminos egredi non debet.p 515.n.7
Proviſus per ordinarium de beneficio, non ſervato ordine juris, non facit fructus ſuos. p.605.n.86.
Proviſus de quarta portione, cujus vigore optavit dimidiam, & ſucceſſivè integram, ſententia declarans primam Proviſionem nullam, in portione optata eacquirur. p.655.n.19

Provocatio.

Provocatio interlocutoriæ facta à judice à quo irritat, & annullat proceſſum per judicem ad quem medio tempore factum.p.106.n.20

Pubertas.

Pubertas in alimentis intelligitur in puella uſque ad 14. in puero uſque ad 18. annum.p.630.n.34.

Publicatio.

Publicatio atteſtationum interlocutoria eſt. pag. 148 n.156. & proceſſus eſſe, & de ſubſtantialibus proceſſus. p.148.n.137
Poblicatio raſpectu partis dicitur de ordine juſtitiæ, non de ordine ſubſtantiali judicii.p.149.n.159
Publicatio minus rectè facta non impedit. p.394.0.12

Pupillus.

Pupillus pro debito oon poteſt carcerari.p.175.0.80

Q

Quæſtio.

QVæſtio acceſſoriè & incidenter deducta ſuper validitate ſcripturæ in poſſeſſorio principaliter intentato, non tollit appellationem p 453.n.112.
Quæſtio intrinſeca de tituli invaliditate non admittitur io adipiſcendo poſſeſſorio, tam in profanis quàm beneficialibus.p.584.n.209

Qualitas.

Qualitas, qua fundatur juriſdictio, in primis apparere debet.p.59.n.67
Qualitas rei inhærens cum ea tranſit, quocumque vadat p.90.n.52
Qualitas attribuens juriſdictonem priùs debet conſtare. ibid. n. 58
Qualitas oon poteſt eſſe ſioe ſubjecto.p.162.n. 54
Qualitas prioris actus gravantis non ſecundi in ejus effectum geſtus inſpicitur ad appellandum. p. 166 num.16
Qualitas quæ defert juriſdictionem, ante omnia diſcuti, & probari debet.p. 173.n.43 & 44
Qualitatis virtus eſt, rei naturam immutàre. pag.214 num.14
Eámque in divarſam ſpecie convertit.ibid.n.14. & 15
Qualitas adveniens enti, reponit illud in diverſam naturam. ibid. n.16
Qualitas formam oſtendit.ibid.n.17
Qualitas potentior præponderat, & prædominatur. ibid.n.11
Qualitas naturalis & accidentalis ubi concurrunt, illa haue trahit.p.115.n.31
Qualitas contraria ubi concurrit an attendatur potiùs permiſſiva.ibid.n.38
Et ſi quid ſi concurrant in diverſis ſubiectis.ibid.n.39 & 40
Qualitas utraque prohibitiva & permiſſiva adpellationis operatur in ſuo capitulo ſententiæ diverſo. p. 218.n.66,
Qualitas favorabilis, & odioſa qualitas concurrentes circa ſeparabilia, unaquæque ſuum effectum operatur. ibid n. 66
Qualitas negativa & permiſſiva appellationis concurrens circa idem inſeparabile, in totum denegatur appellatio. p.216.n.45
Qualitatis diverſitas affirmativæ & negativæ appellationis concurrens circa diverſa ſententiæ, & ſeparabilia

bilia capitula, unaquæque ſuum effectum operatur, ibid.n.46

Qualitatis diverſitas appellationis permiſſivæ & prohibitivæ, quando circa idem concurrat, ut appellatio in totum admittatur, radduntur exempla, ibid.n.47. 48.& 49

Qualitates contrarias circa idem ſuos effectus operari, monſtruoſum eſt, ibid.n.50

Qualitas debilior cedit potentiori, ubi utraque concurrit, ibid.n.52

Qualitatum diverſitas prohibitive & permiſſive appellationis ſi concurrat circa principale, & acceſſorium: attenditur cauſa principalis, à qua regulatur acceſſorium, p.201.n.101

Qualitatum diverſitas concurrens circa diverſas perſonas operatur unaquæque juxta ſuam naturam, p.222. n.130

Qualitatum diverſitas prohibitive & permiſſiva appellationis concurrens ſucceſſivè, quæ ſit attendenda, ibid.n.132

Qualitas appellationis appoſita conditionaliter ad aliam diverſa dicitur, tamen una ab altera dependens, putà prior, conditionalis ſecunda, p.221.n.138

Qualitate priori appoſita conditionaliter in ſententia non purificata; ſola ſecunda remanet in ſententia, quæ ſola attenditur, ibid.n.139

Qualitas, quæ ob defectum conditionis ſola remanet in ſententia; attenditur quoad prohibitionem, vel admiſſionem non appellationis, ibid.n.142

Qualitates diverſæ appoſitæ in ſententia operaturæ una poſt alteram diverſis temporibus, & reſpectibus attenduntur, & operantur, ibid.n.144

Qualitas quæ remanet, in ſententia, exequitur qualis illa ſit, ſi ſententia ſit tranſacta in rem judicatam, p.224. n.153

Qualitatis diverſitas ſeu mixtura circa admiſſibilitatem appellationis appoſita in libello non attenditur, ſed in ſententia, ibid.n.155

Qualitas extra ſententiam attenditur, quando lata ſit ſimpliciter ſuper remedio poſſeſſorio habente indiviſibiliter cauſam proprietatis annexam, ibid.n.158

Qualitas ſententiæ non attenditur, quando appellatio ſemel fuit facta appellabilis, ibid.n.161

Qualitas attribuens juriſdictionem prius apparere debet, 255.n.68

Qualitas juriſdictionis ſufficit, quod in libello deducatur ad tribuendum juriſdictionis exercitium, ibidem n.69

Qualitatem juriſdictionis non ſufficit deducere in libello; etiam quoad ejus exercitium, ſi à principio ſit denegata, ibid.n.70

Quia tunc debet ſummariè, plenè tamen, probari ipſa qualitas, ibid.n.60

Qualitas naturalis. & accidentalis quando in aliquo concurrunt, & ſimul ſtare non poſſunt, prævalet naturalis, p.337.n.29

Qualitas proveniens ex officio judicis ad alimenta & ejus privilegium ut præponderet, debet Actor in judicium deducere, & probare qualitates huic officio judicis neceſſarias, ibid.n.41

Qualitas prohibitiva & permiſſiva quando concurrunt circa unum & idem individuum, qualitas negativa vincit, p.337.338.n.44

Qualitates contrariæ quando in eadem ſententia concurrunt, alia permiſſiva, alia verò prohibitiva appellationis, acceſſoria cedit naturæ principalis, p.344. n.33

Qualitates contrariæ concurrentes in ſententia circa unum inſeparabile æquè principaliter tamen, qualitas prohibitiva appellationis prævalet, p.345.n.34

Qualitatum appoſitio in proviſione beneficii eſt forma, & earum omiſſio vitiat, p.399.n.84

Qualitas adjecta verbo, vel participio, debet intelligi ſecundùm tempus verbi vel participii, ibid. n.87

Qualitas quæ à principio requiritur tempore proviſionis beneficii, non ſufficiet, ſi poſtea ſequatur, ibid. n.89

Qualitas attenditur quæ Eccleſiæ prodeſt, & eſt magis favorabilis, cùm ex concurſu major utilitas ſequatur Eccleſiæ, p.401.n.110

Qualitas & natura beneficii uniti acceſſoriè non attenditur, ſed principalis, ibid.n.119

Qualitas regis non tranſit cum re in donatarium privilegiatum, p.435.n.293

Qualites beneficiorum, de cujus proviſione tractatur, alterat & variat prohibitionem appellationis, p.438. num.1

Qualitas attribuens poteſtati in primis debet conſtare, p.442.n.5

Qualitatem legitimi adminiſtratoris tenetur pater in libello inſerere, p.588.n.261

Et verba libelli inferenda ſunt ad perſonam filii, ibid. n.262

Qualitate adminiſtratoris legitimi omiſſa. In dubio cenſetur cauſam tractare nomine proprio, non alieno, ibid.n.263

Actum gerens ſi adjungat Qualitatem, putà, filius, maritus, Rector, Epiſcopus, tutor, pater, &c. intelligitur illam facere nomine alieno, non proprio, ibidem, n.264

Qualitas attendi debet ſub qua actus & diſpoſitio geritur, p.589.n.278

Qualitas adminiſtrationis ſi à principio non exprimatur, colligitur ex diſcurſu cauſæ, p.590.n.298

Qualitates omnes quæ inſunt in termino relato, reperiuntur in termino referente, p.643.n.123

Qualitas reſolutiva tranſit in tertium emptorem vigore executionis, quia inhæret à primordio, pagina 656. n.46

Querela.

Querela violentiæ non eſt accuſatoria, in pœna, aut caſtigatione concludens, ſeu certioratio acrimonialis, in protectione naturali concludens pagina 58. n.54

Querela ſupponit judicem, querimonia autem privatam perſonam, ibid.n.55

Querela omnis dicitur remedium extraordinarium, & nomen commune, ibid.

Querela violentiæ propoſita, & ejus ordinaria expedita ante gravamen à judice Eccleſiaſtico illatum (juſtè timeatur tamen) ſuſtinetur, p.591.75

Querelans de violentia ſi malitioſè nolit uti proviſione ordinaria, mirificè conſulitur adverſario comparenti per aliam proviſionem, & quid contineat, pag.64. n.147

Querela violentiæ quemadmodum concipiendo, quando judex detulit, tamen ante vel poſt attentavit, & noluit reponere, p.118.n.61

Ubi ponuntur duo remedia mirabilia, &c. ibid.n.62

Querela, & actio nullitatis à pari procedunt, & neutra ſuſpendit ſententiæ executionem, p.121.n.15

Querela ad Principem pendente pro tollenda injuſtitia, juriſdictio inferioris non ſuſpenditur, quominus ad executionem procedat, ibid.n.14

Querela ab exceſſu non operatur effectum ſuſpenſivum, p.518.n.94

Querela ſupponit ſuperiorem, coram quo proponenda eſt, ibid.n.98

R

Raptus.

RAptus criminis condemnatus non appellat, p.466. n.37. declara ut n.40

Etiamſi ſit confeſſus tantùm, vel convictus tantùm, ibid.n.38

Raptus criminis cauſa damnatus ſcilicet ſocius, auxiliator, receptator, aut conſultor appellare poteſt, ibid.n.39

Ratificatio.

Ratificatio appellationis emiſſæ per falſum Procuratorem debet fieri intra decem dies, p.163 n.67

Ratificatio appellationis debet fieri intra terminum ad appellandum, p.408.n.151

Ratio.

Ad Rationem reddendam ſi ex fundatione, aut conſuetudine aliqui ſint deputati rei piæ, Ordinarius etiam adhibetur, p.558.n.2

Ratio reddenda Ordinaria adminiſtrationis rei piæ etiamſi in fundatione prohibeatur expreſsè, ibidem num.3

Rationis reddendæ ſententia contra adminiſtratorem merè interlocutoria eſt, ibid n.4

Rationis reddendæ à ſententia contra adminiſtratorem rei vel loci pii appellationi non eſſe deferendum, omnes conveniunt, ibid.n.5

Rationis reddendæ à ſententia contra adminiſtratorem rei profanæ an appellationi non deferens, vim faciat ibid.n.6

Ratio reddenda coram proprio Epiſcopo, nec antea ad metropolitanum permittitur reddere, ibid.n.7

Rationem non reddentea debito tempore odio lex habeat, p.559.n.10

Rationis reddendæ à ſententia contra adminiſtratorem rei profanæ, appellationi non eſſe deferendum, verius defenditur, ibid.n 11

Rationem ſuæ adminiſtrationis jure divino reddere, adminiſtrator tenetur, ibid.n.13

Rationem adminiſtrationis reddere obnoxios eſt omnis adminiſtrator ſive neceſſarius, ſive voluntarius, ſive à jure, ſive à judice, vel homine conſtitutus, & etiam ſine mandato. ibid.n.14

Rationem reddere tenetur etiam Summus Pontifex, ſi ſit adminiſtrator, ibid.n.15

Rationis reddendæ à ſententia appellatio frivola eſt, quia nullum juris effectum ſortiri poteſt, ibid.n.19

Rationis reddendæ ſententia eſt merè interlocutoria, aliam expectans poſt ſe calculationibus peractis, & de praxi, ibid.n.20

Ex calculation & computatione Rationis adminiſtrator creditor poteſt apparere, interim autem nullus debitor judicatur, ibid.n.21

Rationis reddendæ ſententia utrique parti & communis, & favorabilis eſt, ibid.n.22

Rationis reddendæ præcepto contra adminiſtratorem profanatum non poteſt appellari, p.560.n.30

Rationis reddendæ ſententia contra adminiſtratorem rei piæ, vel profanæ excludit appellationem, ſi appareat illum adminiſtratorem fuiſſe, non aliàs, p.56.n.34

Rationem reddere, qui de jure non tenentur, vel qui tenentur, ſi ante tempus compellantur, poſſunt appellare ſuſpenſivè, ibid.n.36

Rationum calculatio & computatio poſtquam calculatores ſua dederunt vota, privatim tamen, an appellatione ſuſpendatur ante partium recognitionem & approbationem coram judice, ibid.n.37

Rationes & calculationes ſi tranſeant in contractum, executionem habent, ſicut cæteri contractus, ib.n.38

Rationum computa, hoc eſt, *el final alcance*, quomodo ſint coram judice recognoſcenda per debitorem, & de praxi, ibid.n.39

Rationes & computa privatim ſi pars coram judice non recognoſcat, & appellet, erit deferendum. ibid.n.40

Et quid in computationibus rei piæ, etiam privatis, ibid.n.41

Rationis reddendæ ſententia, qua tutor ſeu alius adminiſtrator, condemnatur, non ſuſpenditur per appellationem, p.561.n.45

Rationem reddendi actus duo continet ſeparata, rationem reddere & reliqua ſolvere, p.608.n.145

Reconventio.

Reconventioni reſpondere nolenti denegatur audientia, p.531.n.65

Rector.

Rectores Eccleſiæ parochialis in ſua Eccleſia in iis quæ ſuum munus attinent, omnibus indiſtinctè præferuntur, ceſſante conſuetudine, p 245.n.54

Rectores in ſua Parochia præferuntur Canonicis Collegiatæ accedentibus proceſſionaliter ad Parochiam certis diebus, p.243.n.55

Rector in propria Eccleſia veluti in propria domo dicitur Imperator, & Rex, ibid.n.56

Rector in ſua Parochiali Prælatus dicitur, ibid.n.60

Rector in ſua Parochiali tantam habeat poteſtatem, quantam Prælatus Collegiatæ cum Capitulo, ib.n.61

Rector in ſua Parochiali non præfertur Capitulo Cathedralis, ibid.n 64

Rector cum capa & Cruce præeſt in exportando cadavere in Eccleſiam Religioſorum, in qua elegit ſepulturam, & in monaſterii porta accipit à Parocho ultimum vale, p.144.n.79

Rectori impedito perpetuò, ſeu etiam imperito, atque illiterato, Ordinarius poteſt dare Coadjutorem temporalem, non perpetuum, nec cum futura ſucceſſione, p.345.n.42

Rector inutilis effectus, atque ſenio impeditus, non eſt privandus ſuo beneficio, ibid.

Rectori noviter ædificatæ Eccleſiæ quæ portio aſſignari debet per Epiſcopum, & unde deducenda juxta noviter per Trid. diſpoſita, p.369.n.40

Recurſus.

Recurſus ad regem ſeu Senatores regios pro evitandis violentiis ab Eccleſiaſticis judicibus extortis, in triplici eſſe differentia tradit Auctor, p.6.n.1

Recurſus ad regem ſeu Senatum Regium pro retentione Bullarum Apoſtolicarum in derogationem patronatus regii, ſeu laïcorum, & naturalitatis juris, ab exteris ſeu naturalibus impetratarum fit, ibid.n.2

Recurſus ad Regem & Senatum quoties Eccleſiaſticus de laïco, & cauſa profana cognoſcere vult, quo caſu *autos de legos* decernitur, ibid n.3

Recurſus ad Regem & Senatum, quoties judex Eccleſiaſticus vim fieri proponitur non deferens juſtæ & legitimæ appellationi, fit, ibid.n.5

Recurſus pro violentia in non deferendo appellationi juſtæ, eſt caſus intactus dubias continens quæſtiones, non tactas, & aliàs non hucuſque ſecundùm recurſus iſtius naturam applicatas, ibid.n.4

Pontificis magis intereſt conſervatio Recurſus ad regem pro tollenda violentia, facta à judicibus Eccleſiaſticis, volentibus in contemptum appellationis ad Summum Pontificem interpoſitæ, exequi ſententiam indebitè, p.18 n.86

Ubi quis poteſt de facto judici Eccleſiaſtico exequi volenti ſententiam non obſtante legitima appellatione, reſiſtere: urbaniùs faciet. Recurrendo ad Regium Conſilium, ut violentia tollatur, ex Rota reſolvit Author, ibid.n.90

Recurſus ad regem pro violentia tollenda à nemine impediri valet, cùm ſit ſpecies defenſionis, p.17.n 83

Prohibita appellatione non cenſetur prohibitus Recurſus, n.84

Recurſus Regius dicitur charitativum auxilium. ibid.

Propter locorum diſtantiam, aut magnam difficultatem remedii conſequendi, adeò quòd ad ſuperiorem Recurri non poteſt, multa prohibita permittuntur, p.20 n.100

Recurſus ad ſuprema tribunalia pro tollenda violentia nititur maxima utilitate, ut experientia demonſtrat. p.21.n.105

Recurſus violentiæ juribus regiis fundatur, p.22.n.118. & omni juri conſonus eſt ex pluribus Authoribus, p.22.n.119
Recurſus violentiæ ex immemoriali tempore indubitabilis efficitur, p.122.n.23
Recurſus ad regem per viam violentiæ approbatus pluribus Rotæ deciſionibus, p.25.n.142.143.& 144
Recurſus prædictus expreſsè approbatus à Pontifice eſt, p.26.n.145
Recurſus violentiæ non damnoſus libertati Eccleſiaſticæ, ſed utilis dicitur, ibid.n.146
Curam juſtitia Aragonum in Camera ſui Conſilii fuiſſe congregatos triginta & ſeptem Advocatos ex gravioribus Regni, & conſultos fuiſſe ſuper Recurſibus, & forma ne pendente appellatione violenter attentetur à judice Eccleſiaſtico, & ab omnibus ſine ſcrupulo juſtum videre, reſolvitur, p.27.n.158
Hujuſmodi Recurſus nec ratione formæ, nec ratione materiæ juriſdictionem deſiderat, p.34.n.202
Recurſus violentiæ à Rota approbatus eſt, p.35.n.220. & 225
Recurſus ad regem, & ejus tribunalia per viam violentiæ virtualiter approbatus in Bulla in Cœna Domini refertur, p.37 n.235
Recurſus per viam violentiæ, tanquam defenſio naturalis inductus eſt ad dirigendos judices Eccleſiaſticos, ut legitimè juriſdictione Eccleſiaſtica ſecundùm canones utantur, non vim facientes exequendo ſententiam, & non deferendo legitimis appellationibus, p.38.n.236
Recurſus per viam violentiæ etiamſi pateretur aliquod juris dubium ſtante communi Doctorum receptiſſima, & uſitata ſententia, ſine ſcrupulo uſitandus eſt, etiam ſtante alia communi in contrarium, cùm recurſui faveat conſuetudo, p.39.n.153
Recurſum regium per viam violentiæ nec Principes temporales comprehendit in cenſuris Bullæ in Cœna Domini teſtantur plurimi Theologi & Juriſtæ, p.38.n.148
Regium Recurſum ad tollendum an poſſit expediri excommunicatio remiſſivè, ibid. n.149
Recurrentem ad Principes pro tollenda violentia ſupponente Rota procedi juriſdictionaliter, nihil mirum, ut declaret excommunicatum falſo fundamento exiſtente, p.39.n.164
Recurſum per viam appellationis ad regem juſtiſſime damnavit Rota, & eo utentem excommunicatum declarat, p.40.167.& 168
Recurſu ad regem per viam appellationis ſi aliquis uteretur, ſtatim Senatores remitterent cauſam judici Eccleſiaſtico abſque violentiæ cognitione, ibid.n.169.
Recurrentem ad regem non ideò, quòd Rota reprobet in aliquo caſu eò quòd mutato ordine, & illicitè fuiſſet aliquis uſus, non erit ad licitos arguendum, ibid. n.276
Recurſum ad regem præſumi factum ad ejus inſtantiam, qui habet intereſſe in cauſa, p.41.& 41.n.279. 283.& 285
Recurſus ad regem pro defendenda propria poſſeſſione Rota non damnat, p.41.n.281
Recurſus ad regem nunquam permiſit Rota tanquam ad judicem, ad effectum obtinendi inhibitiones, ſed tanquam privatum & potentem, p.42.n.282
Recurſus ad regem, & ſententia reprobationis judicis Eccleſiaſtici probant attentatum coram ſuperiore, p.285.n.42
Recurſui regio, & defenſioni naturali contraria omnia procedunt in judice ſæculari volente judicialiter cognoſcere: non tamen in Principe protegente ſubditos vi oppreſſos, p.46.n.324
Recurſum regium ſi alieno privilegio juſtificamus, cur non meliùs cum fama proprii, p.46.n.346

Recurſus regii fundamentum eſt, vim tollere per viam extrajudicialis defenſionis, adhibita aliqua non judiciali cognitione, & tunc cenſurarum incurſus evitatur, p.55.n.10
Recurſus pro tollenda violentia ab Eccleſiaſticis judicibus illata habetur ad ſuprema tribunalia regia, p.57.n.46
Recurrere ad regem pro protectione violentiæ permiſit Toletanum Concilium, ibid.n.51
Recurſum ad Imperatorem Ludovicum habuit clericus, querimoniam proponendo de Leone Papa, ib.n.52.
Recurſus fundamentum deficit, deficiente appellatione, quia non eſt dabile ſubjectum habile, quo cognitio & decretum poſſit cadere, p.58.n.65
Recurſus, finis, & intentio ceſſant deficiente appellatione, ibid.n.66
Recurſus violentiæ in decretis laïcorum declinatoriam appellationem, aut proteſtationem aliquam non requirit, quia tunc principaliter præjudicium regis attenditur, p.59.n.69
Recurſus ad Regem pro delatione appellationis à ſententia non intimata ex tunc ejus ſcientiam arguit, ibid.n.74
Recurſus adhibitus ante gravamen, & ſententiam latam non arguet notitiam ejus, ut currat tempus ad appellandum, ibid.n.80
Recurſus ad regem eſt actus extrajudicialis, p.64.n.153
Recurſu regio pro nuda defenſione violentiæ poſſe excommunicatum uti, determinavit Rota, p.65.n.165
Recurſus regius ſummus eſt gradus defenſionis naturalis, appellatio autem extrajudicialis vim habet conventionis, n.166
Recurſus regii finis eſt, ut jura, & decreta Canonica ſerventur, quo opprimentis impetus detineatur, interim quòd ſecurus queat ſuperiorem adire oppreſſus, p.67.n.186
Recurſus ad regem limitatus eſt ad ſolam violentiam, quam adeſſe eſt impoſſibile, ubi jure proceditur, pag.77.n.25
Recurſus regius non poteſt plus operari, quam inhibitio Canonica è ſuperiori emanata, ibid.n.26
Recurſus ad regem nunquam cauſat attentatum, ibid.n.27
Recurſus regius dirigitur ad juvamen juriſdictionis ſuperioris, ut nihil in ejus præjudicium interim contra jus fiat, ibid.n.28
Recurſus ad regem eſt favorabilis omninò, & omni jure permiſſus, ſub limitibus defenſionis naturalis contentus, p.83.n.36
Recurſus ad regem vergit in utilitatem utriuſque Reip. & juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ibid. n.37.& ſeqq.
Recurſus an denegetur in denegata delatione appellationis ab actibus negativis, p.113.n.4
Recurſus, ut locum habeat ſolùm denegatam delationem legitimæ appellationis ſufficere abſque executione, verius oſtenditur, p.114.n.9
Recurſus regius non eſt introductus ad imponendam pœnam iudici Eccleſiaſtico vim inferenti, ibidem, n.13
Recurſus Regius, ut locum habeat, ſolis timor futuræ executionis, ubi denegatur delatio, legitimæ appellationi ſufficit, p.115.n.23
Recurſus violentiæ non ſolùm eſt inductus in favorem vi oppreſſi, ſed iuriſdictionis Eccleſiaſticæ ſuperioris, ne illius authoritas vilipendatur, ibid.n.29
Recurſus locum habet in actis negativis, ubi non datur executio, ſed ſola ſufficit legitimæ appellationis denegata delatio, p.116.n.34
Recurſum denegare in actis negativis, ubi appellatio ſui natura utrumque habet effectum, foret abſurdum, ibid n.37
Recurſus ſi conceditur in non delatis appellationibus ab actis affirmativis, quia timetur executio, multò

magis eſt concedendus in actis negativis, quia illam ſecum trahat, ibid.n.40
Recurſum ad invocandum ſufficit ſolus timor attentati, nec ſimul executionem Doctores omnes ſequirunt, p.117.n.53
Recurſus ſi ob ſolam delationem negatam ob timorem attentati datur, multò magis in ipſo attentato, & executione ſubſecuta, p.118.n.58
Recurſus regius duo copulata jubet judici facienda, deferre, & teponere. & ſic requirit concurſum copulatorum, ibid.n.60
Recurſu ad Regem pendente, judicem non poſſe ad executionem procedere ſententiæ, qui teneant, p.120.n.4.11.& 44
Quod maximè procedit, quando Recurſus intimatus eſt parti, & ſuper eo citata, ibid.n.5.& à n.44
Recurſu ad Regem pendente, & intimata ordinatia, non eſſe nulla, & attentata quæ gerit judex Eccleſiaſticus, veriorem. & receptiorem opinionem eſſe clarè oſtenditur, p.121.n.10 & n.44
Recurſu pendente ad judicem, non impedit executionem ſententiæ, nec cauſat attentata, ibid.n.11
Recurſus ad Regem, & ſupplicatio à pati procedunt, & pariter in utroque inferioris non ſuſpenditur juriſdictio, ſed licitè exequitur. ibid.n.12
Recurſus, quando provenit ex ſuprema juriſdictione, ſi non ſuſpendit juriſdictionem inferioris ergo multò minus quando ex tra judicialiter protegit per viam defenſionis naturalis, ibid n.13
Recurſus ad regem totus eſt extrajudicialis, abſque ſpe ut aliqua via poſſit fieri judicialis, ibid.n.20
Recurſu pendente ad regem ſi geſta à judice forent attentata, Senatus ante actorum inſpectionem ſuper articulo violentiæ, revocaret, ibid.n.55
Recurſu ad regem pendente geſta inſunt in articulo principali violentiæ de quibus pariter judicatur, ac de geſtis ante ordinariæ intimationem, p.122.n.12
Recurſus ad Principem non cenſetur prohibitus, ubi prohibetur appellatio, ibid.n.16
Recurſus pro tollenda violentia eſt quid diſtinctum, & omninò ſeparatum à juſtitia cauſæ principalis, ib.n.17
Recurſu pendente ad regem geſta ſi fuiſſent nulla, etiam quolibet decreto Regio lato, remanerent nulla, p.122.n.28
Recurſu pendente ad regem, geſta licèt vitio attentatorum non ſubjaceant, nec annullentur; tamen mulctari ſolet judex ob ejus irreverentiam, pag.122. & 123.n.5
Recurſu pendente. & actis originaliter tranſportatis ad Senatum ſi judex actum gerat, requirentem cauſæ cognitionem, nullus erit non ex capite pendentis recurſus; ſed defectu cauſæ cognitionis, ibid.n.36
Recurſu pendente, & actis ad Senatum tranſportatis, ſi Judex procedat ad actum requirentem cauſæ cognitionem, quiconſulatur litigans, ſi Senatus decreverit ſuper articulo violentiæ illam non feciſſe Judicem, ibid.n.48
Recurſu pendente ad regem actis traductis differtur juriſdictionis exercitium, non jure operante, ſed accidentia facti, ibid.n.40
Recurſus ad regem non eſt articulus præjudicialis cauſæ principali, ſed favorabilis ad ejus faciliorem expeditionem, ibid.n.41
Recurſu pendente ad Regem non ſuſpendi juriſdictionem, veriorem eſſe opinionem, ibid.n.44
Recurſus ad regem ſuper injuſtitia ſui primæva natura attentata, non facit litem, ibid.n.45
Recurſus ob Injuſtitiam natura alteratur per citationem, quia efficitur lis, ibid.n.47
Recurſus violentiæ quomodolibet varietur, etiam per intimationem ordinariæ (quæ non eſt citatio) nullatenus poteſt effici judicialis, ibid.n.48
Recurſus ad regem ob injuſtitiam fundatur in circumventione adverſarii; recurſus verò violentiæ in vi & oppreſſione judicis. p.124.n.72
Recurſus ad regem ob injuſtitiam revidetur ex novis productionibus, & noviter deductis actis, at recurſus violentiæ ex eorumdem inſpectione dumtaxat nullis aliis admiſſis, ibid.n.53
Recurſus ob injuſtitiam, licèt citatione ſequuta, efficitur judicialis, recurſus autem violentiæ nihil unquam judicialitatis recipit, nec poteſt, ibid.n.54
Recurſus ob injuſtitiam provenit ex potentia ſupremæ juriſdictionis, recurſus violentiæ ex poteſtate politica, & œconomica abſque veſtigio juriſdictionis, ibid n.55
Recurſus ob injuſtitiam proponendus eſt intra terminum ad appellandum (juxta unam opinionem) recurſus violentiæ nullo termino circumſcriptus repetitur, ibid.n.56
Populo ita numeroſo, ut Rector non poſſit ſufficere ſacramentis, vel cultui divino miniſtrandis, poteſt ipſe Rector, vel alius ad quem pertinet ſufficientes Sacerdotes ſibi adiungere, p.638.n.33

Recuſatio.

Recuſatio, & appellatio ab interlocutoria æquiparantur reſpectu formæ; ſecus tamen quoad alios effectus, p.144 n.88
In Recuſatione judicis Eccleſiaſtici arbitri eliguntur, qui de cauſis recuſationum cognoſcunt, ibid.n.94

Redditus.

Redditus annuos an debeat condemnatus à tempore primæ ſententiæ. quæ ad illos condemnavit ex tunc vel à tempore ultimò confirmantis, p.630.n.36
Redditus annuus debitus ex contractu, regulariter una eſt obligatio, & actio, & ad hæredes tranſit, p.558.n.138
Redditus annuus debitus ex contractu cum conditione ſingulis annis adimplenda, tunc quot ſunt anni, tot ſunt obligationes, ibid. n.139
Redditus ad vitam tot continet obligationes, quot præſtationes annuæ, ibid.n.140

Redintegratio.

Redintegratio dicitur à re & integer, p.612.n.193

Reductio.

Reductionis ſententia lata à judice, ut bono viro appellationi non eſſe deferendum, qui teneant, p.456.n.1
Reductionis ſententia licèt admittit appellationem, an nihilominus ea pendente ſit exequenda, ibid.n.2
Reductionis ſententiam admittere appellationem ſuſpenſivam, qui cum Baldo ſubſcripſerint, ibid.n.3
Reductionis judice confirmante arbitramentum non licere appellari, ſecus ab eo illud infirmante, qui tenuerint, recenſetur, ibid.n.6
Reductionis ſententia an admittat appellationem iure Regio, ibid. n.9. remiſſivè.
Reductio arbitramenti ſi petatur poſt illius arbitramenti executionem, illam non revocat, nec impedit, p.457.n.13
Ab arbitratoribus & eorum arbitramento non licet regulariter appellare, ſed Reductio peti ad arbitrium boni viri, ibid.n.14
Reductio ad arbitrium boni viri intra decem dies debet peti iure regio, ibid.n.16
Reductio an etiam iure communi debet peti intra decem dies, ibid.n.17
Reductio coram quo iudice ſit petenda, & de variis opinionibus, ibid.n.18
Reductio debet peti intra decem dies etiam iure canonico, ibid.n.19

Regali.

Regalia ſpecificata quædam in venditione alicuius terræ à Rege facta, & aliqua excepta, omnia regalia ultra excepta veniunt, p.85.n.3

Regimen.

Regimen à Deo Reges non ſimpliciter acceperunt, ſed cum qualitate vi oppreſſorum protectionis naturaliter illis annexa & indiviſibili, p.10.n.43

Objectum, & finis ſupremi Regiminis eſt temporalis pax publica, & vaſſallorum tranquillitas, ibidem, num.44

Ob bonum commune, & publicam ſubditorum utilitatem Regimen creatum, & à Deo conceſſum eſt, ibid.

Regnum.

Regnum cui conceditur, neceſſariò conceduntur omnia, ſine quibus gubernari non poteſt, p.73.n.193

Regnum cujus civitates aliquæ parent Imperio, totum intelligitur illi ſubjectum, quia ſufficit partis tantùm habere pacificam poſſeſſionem, ut totius habera intelligatur, p.423.n.107

Regula.

Regula negativa & permiſſiva ubi concurrunt, quæ ſit ſequenda, p.213.n.4

Duæ Regulæ ubi reperiuntur, una firmativa, alia prohibitiva, hæc præponderat, p.336.ibid.

Regularis.

Regularium utriuſque ſexus cauſæ ſuper correctione & viſitatione Monachorum, Regularium & Monialium non veniunt ad tribunalia, p.86.n.10

Rejectio.

A Rejectione exceptionis libelli inepti in quacumque cauſa licitè appellatur, p.140.n.41

A Rejectione vel admiſſione articulorum pertinantium, vel impertinentium, licitè appellatur, tanquam à præjudiciali, p.147.n.141

A Rajectiona exceptionis non debito aut legitimo tempore oppoſitæ appellationi emiſſæ non defertur, p.481.n.14

Relatio.

Relatione ad Principem pendente, an interim geſta per inferiorem nulla dicantur, p.120.n.7

Relatione pendente ad Regem, non ſuſpendi referentis juriſdictionem, patrio jure inductum eſt, niſi Princeps expreſſè dicat, p.124.n 50

Relaxatio, Relaxatus.

Relaxare obligatus debet captum ponere extra ſuum territorium in loco, quo capi non poſſit. p.174.n.54

Et ut difficilis ſit ajus perſecutio, ibid.n.55

Relaxatus à judice ſimpliciter dicens ſub fidejuſſoribus, ad quid iſti tenaantur, p.187.n.223

Relaxatus ſub fidejuſſoribus de ſolvendo, vel redeundo ad carcerem, non appellat à carcerationa, p.188.n.235

Relaxatio carceris an ſuſpendatur per appellationem, p.189.n.238

A Relaxatione excommunicationis, non licet appellare, ibid.n.242

Relaxationem carceris ſuſpendi per appellationem, immo vim fieri declarandum, defenditur, ibidem, n.243

Relaxationis carceris revocatio per ſuperioram fuiſſet illuſoria, ſi relaxatus reus fuiſſet appellatione pendente, & aufugiſſet, ibid.n.246

A Relaxationa carcaris appellationi niſi daferat judex vim facere, decernit Senatus, p.190.n.251

Quæ doctrina limitatur in Relaxatione carceris facta per ſuprema tribunalia, quæ non ſuſpenditur per appellationem, ibid.n.252

Relaxatio rei ob innocentiam non ſuſpenditur per appellationem, ibid.n.253

Relaxatio carceris appellatione pendente eſt attentatum, p.191.n.263

Religioſus, Religio.

Indecens eſſet Religioſorum exceſſus in tribunalibus recitari, p.86.n.12

Religioſorum correctio, & quælibet ſententia Prælati, non recipit appellationem regulariter, & ubi admittitur non ſuſpendit, ibid.n.13

Religioſorum Prælati vim exequendo non faciunt, quia eorum ſententiæ non ſuſpenduntur per appellationem, ibid. n 14

Religioſi appellantes à correctione ſui Prælati non poſſunt in Francia recurrere ad parlamentum, ibid.n.15

Religioſi non poſſunt appellare. ibid.n.16

Religioſorum cauſas etiam ſuper electionibus geſtis à Prioribus generalibus, & aliis Superioribus inter Monachos, hactenus eſt inauditum, trahi ad tribunalia per viam violentiæ, p.87.n.21

Religioſorum cauſæ quælibet, quæ ax Tridentino tractari poſſunt coram ordinariis; per viam violentiæ ad Regia prætoria trahi poſſunt, ibid.

Idem in cauſis contentioſis pendentibus coram Religioſorum conſervatoribus, & aliis judicibus, ib.n.15

Religioſi non mendicantes præcedunt mendicantes, p.141.n.18

Religioſi mendicantes præcedunt alios mendicantes, qui poſtea in illa Civitate ſua monaſteria conſtruxere, ceſſante quaſi poſſeſſione inter eoſdem, ibid.n.19

Religio quanto magis arcta majoris humilitatis intuitu, debet aliis præſtantiorem locum cedere, pag.241. num.40

Religioſi in ſua Eccleſia præferuntur Canonicis collegiatæ circa officia defunctorum, non autem Cathedralis proceſſionaliter congregatis. p.143.n.69

Religioſi in tantum eximuntur a juriſdictiona Ordinarij, quantum ſibi conceditur in privilegiis, non aliter, ibid.n.73

Remedium.

Remedium nullum hactenus aptius potuit inveniri, ad ſedandas judicum Eccleſiaſticorum Violentias ob denegatam delationem appellationi; quam frequenter uſitatum, p.56.n.3

Remedium ad præſidium innocentium inventum, non debet eſſe præſidium iniquitatis, p.64.n.148

Remedium violentiæ jus, & neceſſitas induxit, ad ſedandam violentiam, quam contra jus Judex Eccleſiaſticus perpetrarat, p.107.n.24

Ramedium ſalubre violentiæ, non eſt credendum, velle Principem fictè, & apparanter præbere, manente adhuc vi, p.129.n.135

Remedio ad innocentiæ præſidium inſtituto, ad iniquitatis defenſionem non eſt abutendum, pagina 310, num.52

Remedium l.2. C.de reſcinden.vend. licet non detur in contractibus ſtricti juris, locum tamen habet in ſtipulationibus adjectis ſuper contractibus bonæ fidei, p.137.n.33

Remedium poſſeſſorium ex c. redintegranda, ſive ſit intentatum in foro Eccleſiaſtico, ſive ſeculari, datur appellatio ſuſpenſiva, p.451.n.68

Remiſſio.

A Remiſſiona negotii principalis facta per ſuperiorem inferiori appellatio non ſuſpendit, quominus interim inferior queat validè procedera, p.323.n.17

Etiamſi judex inferior fuiſſet inhibitus, quia per Remiſſionem totum amovetur impedimentum, ibidem n.18

Remiſſio tacitè facta idem operatur quod expreſſa, ibid.n 28

Etiamſi adſit inhibitio. Ibid.n.21

Et etiamſi adſit deſertio, ibid.n.22

Remiſſio expreſſa non eſt neceſſaria, quando judex à quo non detulit appellationi, p.323.324.n.21. & ſeq.

Abſque Remiſſiona expreſſa inferior non poteſt procedere in cauſa, ſi appellationi detulerat, p.324.n.25

Renuntians, Renuntiatio.

Renuntiare eſt donare, p.117

Renuntiatio tacita reſultans ex facto contrario maximè in judicio, idem operatur quod expreſſa, p.281. n.106
Renuntians ſemel ſuo beneficio, an poſſit iterum ei ſe opponere, & an ab electione de eo facta poſſit appellari, p.293.n 216
Renuntians ſuo beneficio non poteſt illud repetere, nec ad id regreſſus datur, ibid.n.217
Renuntiantibus actiones ſuas non eſt ad illas dandus regreſſus, ibid,n.218
Renuntians electioni de ſe factæ non auditur appellans, quò minus alius eligatur ad illud beneficium, ibid n a·9
Renuntiantem ſemel poſſunt electores iterum eligere ad idem beneficium, ibid.n.220
Renuntians beneficium poteſt ad idem denuo præſentari, eligi, & ſe opponere, ibid n.221
Renuntians beneficio ob crimen, non poteſt iterum eligi, nec præſentari ad illud, Ibid.n.222
Renuntiatio appellationis quando expreſsè per tranſactionem fiat, p.400.n.329
Renuntiatio per pactum de non appellando valet, & non ſuſpenditur ſententiæ executio, ibid,n.230
Renuntiatio appellationis inducta per actum de ſtandò unicæ ſententiæ valet, ibid.n 232
Renuntiatio appellans in criminalibus valet, ubi delictum eſt notorium, p.464.n.9

Repoſitio.

Reponere, & deferre ſunt neceſſaria ad tollendam violentiam, quæ in illis conſiſtit, p.74.n.301
Reponere tenetur judex Eccleſiaſticus virtute decreti Senatus inſerti in proviſione Regia, omnia attentata poſt appellationem & intra terminum ad appellandum, & omnia compellere ad unguem, p.75. num.1
Reponere ſeu deferre, ſi reſpondeat judex proviſioni Regiæ, an dicetur ſatisfeciſſe, ibid.n.2
Reponere verbaliter, cùm actus revocatione ſufficiet, ſi attentatum ſit verbale, ibid.n.3
Repoſitio cum effectu requiritur, quando attentatum conſiſtit in facto, quia non ſufficiet tunc verbalis, ibid.n.4
Reponere cum effectu, ſi judex recuſet datur oppreſſo *ſobre carta*, ut adimpleat proviſionem cum effectu, p.76.n 11
Reponat ſi judex in parte, partim verò non, an proviſioni Regiæ ſatisfeciſſe dicetur, ibid.n.15
Repoſitum non dicitur attentatum, ſi repoſitio non fiat in priſtinum ſtatum uſque ad unum nummum, ibid.n.15
Repoſitum ſemel cum effectu vigore proviſionis Regiæ, ſi iterum judex revocet an nova appellatio, & novus recurſus ſit neceſſarius, an verò ſufficiet ſecunda juſſio, ibid.n.16
Repoſitionem ſi incontinenti revocet judex ipſe, ſecunda juſſio ſufficiet, hoc eſt *ſobre carta*, ibid.n.17
Repoſitionis revocatio ſi proveniat à novo articulo incidenti in diſcurſum litis, ſecunda juſſio denegatur in Senatu, quia nova appellatione, & recurſu opus eſt, p.77.n.21
Reponere an debeat indiſtinctè judex Eccleſiaſticus vigore Regiæ proviſionis omnia à ſe geſta poſt appellationem, etiam quæ aliàs ſibi licebat facere ea pendente, & deferente, ibid.n.22
Reponere tenetur etiam judex vigore Regiæ proviſionis cenſuras, & abſolvere, quod non repugnat diſpoſitioni Conc.Trid.p.78.n.41
Repoſitio attentatorum facta à judice Eccleſiaſtico eſt in executionem decreti Regii Senatus, vim fieri declarantis, & ibi de intellectu d.l.36.recop.p.102.n.11
A Repoſitione gravaminis injuſtè denegata licet appellari, p.166.n.30
Ita tamen quod appelletur à cauſa gravaminis de præſenti, non de præterito, & ſic ab ipſa denegatione, ibid.n.21
Repoſitio actorum, ſeu alii actus juriſdictionales geri non poſſunt ab alio, quàm à judice non privato ſeu juriſdictione carente, p.94.n.7.
A Repoſitione petita & negata, & cenſuris nullis licita eſt appellatio, p.194.n.25
Repoſitionis ſententia ob exceſſum executionis, an fructus comprehendit etiamſi non exprimat, p.662. n.136
Repoſitionis ſententiæ ob exceſſum quando ſatisfactum cenſeatur, multa remiſſivè, p.670.n.157

Reprobatus.

Reprobatus habens gratiam in forma dignum ad Parochialem appellare poteſt ſuſpenſivè, pagina 192. n.297
Reprobatus ab examinatoribus ad beneficium ſimplex, an poſſit appellare quoad utrumque effectum, p.293. n.212

Res.

Res omnis per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur, p.94.n.7
Perempta una Re alternativè debitis, remanet obligatio in alia præcisè, p 111.n.93
Res per negationem efficitur dubia, p.147.n.130.
Res à potentiori denominatur, p.214.n.12
Res una non poteſt diverſo jure cenſeri, ibidem, numero 23
Res una non poteſt contrarios effectus operari, ibid. num.14
Res una circa ſeipſam non poteſt diverſa jure cenſeri, p.216.n.51
Res poſtquam ſemel prohibitionem evaſit, ſemper remanet libera, p.361.n.55
Res ſemel effecta alienabilis, ſemper remanet alienabilis, ibid.n.56
Rei ſemel alterata natura, ſemper remanet alterata, ib. num.57
Res quæ ſemel exivit de trunco, & de familia, non dicitur amplius eſſe de trunco, quominus retractatui locus ſit, ibid.n.58
Res perpetuæ eſſe debent apud ſucceſſores vocatos, ubi perpetuò jus competit. p.420.n.61
Res ejus eſſe præſumitur, cujus eſt ſignum & marcha, p.434.n.271
Res obligata, ſi tranſit in aliam formam reducibilem ad primam materiam, non extinguitur ius pignoris competens in ipſa prima materia, p.436.n.309.
Res tranſit cum ſua cauſa, & ſuo onere, ibidem, numero 310
Res empta ex pecunia redacta ex re majoratus, in ejus locum ſubrogatur cum omnibus qualitatibus primordialibus majoratus, ibid.n.318
Res judicata dicitur ubi concurrit identitas rei, cauſæ, & perſonarum, p.476.n.28
Res ubi in ſpecie præſtanda erit executor facit præceptum reo ut intra triduum reſtituat, qua non reſtituta cogitur manu militari, p.535.n.29
Res ad quam quis eſt condemnatus, ſi longè abſit, quomodo ſit facienda executio, p.536.n.36
Rei judicatæ ceſſante cauſa ex nova cauſa ſuperveniente, ceſſat res judicata, p.556.n.94
Res judicata non facit jus in iis quæ tempore mutantur, ibid.n.96
Res judicata licèt perpetua ſit, tamen non obſtat agenti ex nova cauſa ſupervenienti de novo, pagina 557. n.116
Rei judicatæ exceptio quando prodeſt abſolutio ob non probationem actoris in realibus aut perſonalibus, p.558.n.124
Res evicta in ſolutum pro debito data à judice vel à parte,

parte, non agitur ex actione primæva, quia eſt extincta, ſed utili exempto, p.360.n.160
Res evicta in ſolutum data, an & quando liberentur priores fidejuſſores & pignora, ibid.n.161
Rei judicatæ exceptio obtentæ contra receptores, redituum, an præjudicet domino principali, pag.561. n.174
Res judicata non præiudicat non citatum ad actum, quo lædi poteſt, p.369.n.15
Res iudicata inter alios lata, aliis non præiudicat, ibid. num.19
Res iudicata ut obſter, debet adeſſe identitas, cauſæ, rei, & perſonæ, ibid.n.25
Res à poſſeſſore non citato avocanda non eſt, niſi legitima cauſæ cognitione præcedenta etiam remedio aliquo poſſeſſorio, p.574.n.84
Res inter alios iudicata aliis non poteſt præiudicium generare, ibid.n.86
Res cùm reperitur penes condemnatum, alius non impedit executionem, nec illi præſtatur cautio, p.576. n.115
Res petita actione perſonali, puta ex vendito, donato, & ſimilibus alienata, lite pendente efficitur litigioſa, & in emptorem ſcientem diriguntur executoriales, p.581.n.173
Rei alienatione facta in fraudem paratæ executionis pro quantitate pecuniæ, fit executio in tertium emptorem, p.381.n.175
Res emphyteutica alienata lite pendente, aut præſentato inſtrumento guarentigiato in iudicio contra emphyteutam, executio dirigitur in tertium, pag.585. n.221
Res iudicata cohæret rei, & Authoris acceſſione utitur ſucceſſor, p.586.n.144
Rei iudicatæ exceptio non intrat ubi non adeſt identitas rei, cauſæ & perſonarum, p.579.n.575
Res non intelligitur reſtituta, dum etiam fructus non reſtituuntur, p.606.n.103
Res reddita, reſtituta aut ſoluta propriè dicitur, quæ non deteriorata redditur aut ſolvitur, p.611.n.183
Res depoſita non dicitur reddita ſi deteriorata reddatur, p.612.n.184
Res abeſſe dicitur cuius corpus manet, ſed forma mutata eſt, ibid.n.183
Rei appellatione tota continetur, ibid.n.199
Res una quando alteri accedit & cohæret, non debet ab ea ſeparari, quia unica indicatur, p.624.n.105
Re prohibita è regno extrahi (ſi publicatur) publicatur etiam currus, ſaccus, navis, &c. quibus exportatur, ibid.n.106
Res iure communi non habet acceſſiones limitatas pertinentiæ, nec appendices, niſi ab homine aut conſuetudine ei attribuantur, p.625.n.129
Res inter alios acta tertio non præiudicat, nec contra non nominatum in ſententia eius executiona comprehenditur, p.654.n.3
Res in ſolutum data mulieri virtute executionis, quæ in gradu appellationis revocata fuit; an hæc revocatoria exequi poſſit contra virum, cui hanc rem appellatione pendente dederat in dotem mulier, ibid.n.10
Res affecta ſi tranſeat in clericum, quam detineat eius reſpectu, iudici ſeculari non tollitur iuriſdictio, p.658.n.76
Res per clericum adepta vigore executionis attentatæ exceſſivæ, inordinatæ, aut aliter nullæ, poſtmodum reciſæ, ab eo avocari poteſt per iudicem laicum, p.662.n.127
Perfectæ Rei nihil addi poteſt, p.669.n.154

Reſcriptum.

Reſcripto alterius prævalente, alter iudex in eadem cauſa inhibere non poteſt, nec iuriſdictione uti, p.256.n.89
Reſcriptis à duobus iudicibus pro utraque parte impetratis, qui valido utitur, poteſt inhibere, & vim nullam facit inhibendo, ſed alius, ibid.n.91
Reſcriptorum duorum ab utraque parte impetratorum quod prævaleat, ibid.n.92
Reſcriptum ſecundum ut priori prævaleat, triplex prioritas requiritur, ibid.n.93
Reſcriptum interpretatur ſecundum ius, p.353.n.13
Reſcriptum ad lites eſt communa, & regulatur ſecundùm ius & iuſtitiam, p.359.n.16
Reſcriptum quo prohibetur appellatio, pariter operatur in præiudicium actoris, ac rei ex capite æqualitatis ſervandæ in utroque, ibid.n.20
Reſcriptum Principis recipit interpretationem à iure communi, p.394.n.15
Reſcriptum Principis recipit interpretationem à iure, cum quo ſe conformare cenſetur, p.665.n.183

Reſervare, Reſervatio.

A Reſervatione exceptionum oppoſitarum in finem litis, licitè appellatur, p.140.n.36
Reſervationis articuli decretum an recipiat appellationem, p.316.n.1
Et quid ſi non eſt additum, quòd ex diffinitiva reſultabit articuli reſervati expeditio, an admittatur ſupplicatio, p.326.n.2
A Reſervatione articuli altiorem cognitionem requirentis, an ad finem litis, ſeu diffinitivam, appellationi ut licitè deferendum, ibid.n.7
Reſervatio exceptionis rei iudicatæ ad diffinitivam eſt nulla p.357.n.8
Reſervatio ad finem litis exceptionis, tranſactionis, aut iuramenti, eſt nulla, ibid.n.9
Reſervare ad litis diſcurſum non poteſt iudex exceptionem declinatoriæ, ibid.n.10
Reſervare poteſt iudex præſcriptionis exceptionem ad cauſæ diſcurſum, ibid.n.11
Reſervari quæ poſſint exceptiones, & quæ non, remiſſivè, ibid.n.12
Reſervari non poſſunt exceptiones declinatoriæ, & ex quibus ordo iudicii perverteretur, ibid.n.13
Reſervatio articuli pervertentis ordinem iuris, præbet cauſam appellandi, ibid.n.14
Reſervare quas exceptiones contra teſtes non poſſit iudex in finem litis, p.328.n.35
Reſervare vel cognoſcere de exceptionibus contra teſtes in finem litis iudicis eſt arbitrium, ibid.n.36
Et ex quibus moveri debet iudex reſervare, cognoſcere, ibid.n.37
Reſervare vel non exceptiones contra teſtes gravatur pars à quo erit neceſſe appellare, p.328.329.n.38
Reſervare exceptionem nullitatis oppoſitam, non poteſt, ſed ad omnia determinare, p.319.n.40
Reſervari poteſt in finem litis in ſummariis exceptio requirens altiorem indaginem, ibid.n.45
A Reſervatione exceptionis requirentia altiorem indaginem in iudiciis ſummariis appellatio non eſt licita, ibid.n.46
Reſervare exceptiones requirentes altiorem indaginem diſponens ſtatutum, à reſervatione non admittitur appellatio, ibid.n.47
Reſervandi ad effectum iudicis ſtatur arbitrio, quæ exceptiones requirant altiorem indaginem, ibidem, num.48
Reſervata non intelligitur per ſtatutum exceptio clara, quæ in continenti poteſt conſtare, ibid.n.49
Reſervanda exceptio iuris dubii an ſit, p.330.n.52
A Reſervatione non appellatur, quando contra opponentem articulum iuris eſt præſumptio, ibidem, num.53
Niſi tunc offeratur probatio incontinenti, pagina 330. ibid.
Reſervari non poteſt exceptio contra teſtem examinandum,

nandum, ſi ejus probatio offertur incontinenti, etiam ſi requirat altiorem indaginem, ibid.n.54
Et multo magis quando exceptio per ipſus jus eſt probata, p.350.n.55
Et an ſufficiat verbo ſimpliciter offerri incontinenti, p.350.n.56
A Reſervatione exceptionis contra teſtem oblata incontinenti appellari licet, p.350.n.57
Reſervatio exceptionis in finem litis in tribunalibus Regiis non admittit ſupplicationem, ibid.n.58
Reſervata exceptio in finem litis operatur ut poſtea probata legitima corruant omnia geſta antea, ibidem. n.59
Reſervati juris cauſa in aliud judicium coram eodem poteſt tractari, quia ad illam efficitur competens, ibid n.60
Reſervata exceptio in finem litis an prius ſit terminanda, ibid.n.61
Reſervari non poſſunt ad finem litis exceptiones requirentes altiorem indaginem, p.350.351.n.61
Reſervari tamen poſſunt, quæ illam requirunt, p.351. ibid.
A Reſervatione prædictarum exceptionum non licet appellari, ibid. n 64
Reſervationi, judicis de facto ſtatur, quando exceptio ſit intricata, ibid.n.65
Reſervatio operatur, ut probata demum exceptione geſta omnia retro ſint nulla, ibid.n.66
Dummodo exceptio Reſervata opponatur proceſſui; ſecus ſi ſubſtantiæ negotii, ibid.n.67
Reſervata exceptio ſi obſtet, expenſæ reficiendæ ſunt, ibid. n.68
Reſervatas exceptiones decidi non petente parte ſententia eſt valida, ibid.n.69
Reſervatas exceptiones omittere poteſt pars, & principale terminare, quas tacitè videtur tunc rejicere, ibid.n.73.
Reſervatis exceptionibus non deciſis ſi judex ad diffinitivam procedat parte opponente, ſententia eſt nulla ipſo jure, ibid.n.74
Reſervatio licet non intret in patronatus mixto, procedit in mixtura æquali, ſecus ſi pars Clericorum habet plures voces, quàm Laicorum, quia alteratur beneficii natura, p.401.n.127.vide n.114
Reſervatio jurium facta in ultima ſententia illius reſpectu dicitur cæteris difformis, & datur appellatio à Reſervatione nova, p.477.n.43
Reſervatio juris facta in ſententia, conſervat jus condemnato competens, p.557.n 104
Reſervatum Jus eſt excluſum à ſententia & condemnatione, ibid.n.105
Reſervatio juris eſt exceptio quæ modificat actum, atque omnino admittenda eſt, ibid.n.106
Reſervatio juris confirmat non reſervatum, & conſervat reſervatum, ac ſi nulla ſtaret condemnatio, ibid. n 107
Reſervatum jus in ſententia, ipſius executionem non ſuſpendit, ſecùs ſi ſententia condemnat ſub aliqua modificatione, aut limitatione, quia tunc ſuſpendit, p.647.n.34
Reſervatum jus condemnato in ſententia, ejus executionem non ſuſpendit, quia intelligitur reſervatum in aliud judicium, ibid.n.35
Secùs ſi ſententia aliquam exceptionem aut limitationem adjiciat, ibid.n.35

Reſidentia.

Reſidentiæ beneficii præceptum eſt ſententia interlocutoria habens vim diffinitivæ, p.305.n.1
Reſidentiæ præceptum ſi expediatur abſque cauſæ cognitione eſt actus extrajudicialis, ibid.n.2
Reſidentiæ præceptum non requirit citationem judicialem, ibid.n.3
Reſidentiæ præceptum non ſuſpenditur per appellationem, ſed ea non obſtante opponitur beneficiato ſubſtitutus, ibid.n.4
Reſidentiæ ab ipſo præcepto non datur appellatio, quominus abſens compellatur reſidere, & detur ſubſtitutus congruæ portione, p.306.n.5
Reſidendi à præcepto appellatio dicitur fruſtratoria, ibid.n.6
Reſidentiæ pœna per diffinitivam impoſita in contumaces abſentes non recipit appellationem, ibid.n.8
Reſidentiæ neglectæ pœnam, appellatione & inhibitione non obſtantibus exequendam contra abſentes ſive contumaces, ſive non contumaces, decrevit Senatus ſupremus. ibid.n 20
Non Reſidentiæ pœna impoſita parochis, non extenditur ad non reſidentes beneficia ſimplicia, ibid.n.11
Reſidentia eſt de jure divino in animarum curam, ſeu gubernationem habentibus, ibid.n.12
Non Reſidentiæ pœna non recipit appellationem quoad ſuſpenſivum, ſecus quoad devolutivum, ibid.n.13
Reſidentiæ monitorium, & præceptum extrajudicialiter expeditur, pœnarum verò impoſitio per diffinitivam juris ordine ſervato. ibid.n.15
Non ſolùm in Parochialibus, ſed in aliis ſimplicibus beneficiis, p.307.n.16
Contra non Reſidentem, ſive ſciatur ubi ſit, ſive non, ad beneficii privationem quomodo ſit procedendum, & quod tempus abſentiæ requiratur, ibidem, num.17
Monitio trina non eſt neceſſaria contra non reſidentem, ſive abſentem, ſive præſentem, ſi commodè citari poteſt perſonaliter, ibid.n.18
Et tunc quod tempus abſentiæ requiratur, ibid n.19
Non Reſidentis citatio ubi agitur ad privationem an ſufficiat extrajudicialis, ibid.n.20
Contra non reſidentem ubi agitur ad privationem fructuum & alias pœnas arbitrarias, an & quando trina citatio ſit neceſſaria, ibid.n.21
Non Reſidente monito à quo incipiat currere tempus, quo debet expectari, antequam ad privationem deveniatur. ibid.n 23
Contra non Reſidentem ſententia privationis, qua non eſt ſervatus juris ordo, exequi non poteſt appellatione pendente, ibid.n.24
Non Reſidens ex juſta tamen cauſa aut impedimento, ſeu licentia condemnatus ad privationem, *&c.* an queat appellationem ſuſpenſivam interponere, ibid. n.25
Reſidentiæ materia, & quæ beneficia illam exigant; & quæ perſonæ excuſentur. & de licentia quando concedenda, vel non, & qui ſine ea poſſunt abeſſe, & de aliis remiſſivè. p.308.n.26
Reſidentiæ mandatum in viſitatione edictum non recipit appellationem, p.311.n.57
Contra non Reſidentem quando proceditur ad privationem beneficii admittitur appellatio, ſi non præcedit cauſæ cognitio & citatio, & quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius, p.383.n.77

Reſignatarius, Reſignatio.

Reſignatarius non tenetur purgare attentata facta à prædeceſſore reſignante, quia ille in nullo deliquit, p 96.n.48
Reſignatarius tenetur dimittere poſſeſſionem à ſe poſſeſſi beneficii poſtquam adeptus eſt poſſeſſionem beneficii reſignati (non obſtante appellatione) cui non deferens judex vim nullam facere declarabit Senatus, p 371.n.6
Reſignatio facta ſine conſenſu patroni eſt nulla, & ſi ex hac cauſa patronus præſentet aliquem, non tenet, quia non abdicatur jus à reſignante, at ſi lite pendente reſignans moriatur, & patronatus proſequatur litem cum reſignatario, & alleret inſtituendum jam præſentatum;

præſentatum; hæc litis proſecutio æquipollet novæ præſentationi, p.400.n.94

Reſigoationes plerumque in cauſa ſont, ut ignorentur vacationes beneficiorum juris Regii patronatus, p.425.o.146

Reſignatio beneficii facta lite pendente afficitur vitio litigii, p.582.n.185

Reſtituere, Reſtitutio.

Reſtitutio in integrum quando poteſt opponi rei judicatæ, & ſuſpendit executionem, procedit ſi opponatur coram judice, non autem coram executore, q.552.o.38

Reſtitutionis rei facta condemnatio intelligitur & de fructibus quos de jure condemnatus tenebatur reſtituere, p.606.n.102

Reſtituere verbum in ſententia appoſitum, fructus quoque comprehendit ex propria vi & virtute, p.606. n.106

Reſtituere verbum pienam habet ſignificationem ut etiam fructus comprehendat, ibid.n.107

Reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum repoſitio ſeu redintegratio, ibid.n.108

Reſtituit noo ſolùm qui corpus, ſed etiam qui omnem rem, conditionemque reddita cauſa præſtat, ibidem n.109

Reſtitutio gratioſa noo præſtat fructus, ſecus rigoroſa, p.611.n.175

Verbum (Reſtitutio) importat fructus reſtitutionem, obi aliàs ex vi iudicii ſolent venire, non aliter, ibid. n.177

Reſtitutio Principis ad quæ bona & fructus extendatur remiſſivè, ibid n.178

Reſtitutio rota iuris interpretatio eſt, p.612.n.87

Reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum redintegratio, ibid. n.192

Reſtitutio tantum reſtituit, quantum abſtulit id adverſus quod reſtitutio datur, ibid.n.196

Reſtitutionis gratia tantum attribuit, quantum condemnationis ſententia ademit, ibid.n.197

Reſtitutus quis non dicitur, niſi plenariam conſequator reſtitutionem, ibid.

Reſtitutio facit renaſci quod extinctum fuit, ibidem, n.198

Reſtituto Minore per ſententiam adverſus venditionem, cuius cauſa vectigal ſolvit, ſeotentia officit publicano, p.656.n.36

Reſtitutio redigit omnia ad priſtioum ſtatum etiam adverſus tertium, ibid.n.37

Reſtitutio facta iuris diſpoſitione, ex cauſa quæ ineſt à primordio timii præiudicat tertio, & contra eum operatur, ibid.n.39

Reſtitutio per viam iuris inhæret primordio, ita ut ius transferentis non fuerit liberum à principio, quod ideo reſciſſioni eſt ſubiectum, ibid.n.40

Reſtitutio iuris ob iniuſtitiam, comprehendit bona ablata, & in fiſcum incorporata, ſed alienata io tertium poſſeſſorem, ibid.n.41

Reſtitutione à Principe facta etiam ex gratia, dicenti haberi pro non facta confiſcationem, & eſſe irritam, ius tertio tollitur, & omnia provenientia ex tali condemnatione reſolvuntur, ibid.n.52

Retentio.

Retentionis pro melioramentis exceptio ſuſpendit ſententiæ executionem, etiamſi oppoſita fuiſſet in iudicio principali, non tamen de ea iudicatum, p.648.n.59

Retinendæ in ſingulis ſpeciebus oon admittitur appellatio, p.44.n.569

Retentio conceditur in re ſeparata, quando melioramenta facta in ona re eius vaiorem excedunt, ibid. num.66

Retentionis exceptio admittitur in executione, etiamſi ea ſit proceſſui oppoſita, non tamen per iudicem terminata, p.555.n.76

Retentionis exceptio non deciſa, etiam in iudiciis privilegiatis opponitur poſt ſententiam, & à reiectione appellatio admittitur, ibid.n.77

Retractus.

Retractus an locum habeant, ubi ſimul venduntur res immobiles, p.216.n.54

Retractu permiſſo inter coniuges etiam extenditur ad ſocios extraneos, p.160.n 28

Revocatio.

Revocatio & reponere attentata appellatione pendente pertinet ad iudicem ad quem, non ad alium, p 94.n.9

Revocatio attentatorum facta virtute decreti conditionalis, vel ſimplicis Senatus Regii, nullam requirit cauſæ cognitionem, p.110.n.82

Revocatio eorum, quæ geruntur poſt ordinatiæ iuſtificationem; pendent à futuro eventu, & ſic regulatur à iuſtificatione appellationis, p.182.n.25.& ſeqq.

Revocatio præcepti de non ædificando dicitur interlocutoria, habens vim diffinitivæ à qua licet appellare, p.152.n.188

A Revocatione interlocutoriæ, ſeu gravaminis an licita ſit appellatio, diſputatur, p.154.n.201

Revocatio interlocutoriæ ſeu gravaminis interlocutoria eſt, ibid.& 154.& n.203. contrà, n.205

A Revocatoria interlocutoria gravaminis appellatur, quando ex tali revocatoria oritur gravamen præiudiciale, non in ipſo gravamine, ut in exemplis, ibid. n.115.& 116

Revocata executio cuius contemplatione tertius poſſidet, ipſi nocet, p.657.n.52

Reus.

Reus abſens cuius bona deſcripta, & annotata fuerunt, comparens licitè appellat à tali annotatione, p.152. n.187

Reum ſine fideiuſſoribus relaxatum tempore ferendæ ſententiæ poteſt iudex in carcerem revocare, p.284. n.188

Reus confugiens à carcere non eſt ſub fideiuſſoribus relaxandus, etiam ubi aliàs relaxaretur, p.185.n.194

Reus eadem cauſa, qua in prima inſtantia non relaxatur, vel relaxatur ſub fideiuſſoribus, pariter in ſecunda, & ulterioribus, p.187.n.216

Reus voluntarius quis dicatur, p.228.n.18

Reus ſi inſtat ex aliqua cauſa, ut priùs ſibi non præfigatur dilatio ad probandas ſuas exceptiones, quouſque actor ſuam probet intentionem in iudiciis Eccleſiaſticis obtinebit, p.410.n.247

Reus conventus rei vindicatione negans poſſidere, & convictus de mendacio, non appellat, pag.448.449. num.41

Reus conventus ſi non poſſideat, & de iure agentis conſtet iudex declarat rem pertinere ad actorem abſoluto reo, p.610.n.158

Et tunc ſi Reus poſt rem iudicatam, cœperit poſſidere, in illum fit executio abſque novo proceſſu, ibid. n. 59

Quod idem procedit in bonorum poſſeſſione, ibidem, n.160

Reum conventum & non inventum poſſidere tempore latæ ſententiæ, iudex poterit condemnare, ut quandocunque bona habeat, reſtituat actori rectè ſuum dominium probanti ibid.n.56 declara ut ibid.

Reus inventus non poſſidere, non eſt abſolvendus ab obſervatione iudicii, ſed actor probans de ſuo iure declarandus Dominus, & quæ ſit huius declarationis utilitas, ibid.n.161

Actor tamen hoc caſu erit in expenſis condemnandus ibid.n.163

Et quid ſi reus diſtulit opponere ſe non poſſidere, ibid. n.164

Reus

Reus ob non poſſeſſionem tempore latæ ſententiæ tandiu durat abſolutus quandiu non poſſideat, ſecus ceſſante cauſa & cœperit poſſidere, p.610.n.165

Rex.

Iure & conſuetudine eſt attributa facultas & poteſtas Regibus Hiſpaniæ propulſandi violentias, & tollendi oppreſſiones à judicibus Eccleſiaſticis factas, p.7.n.16

Rex Hiſpaniæ eſt ſupremus Princeps non recognoſcens Superiorem, nec Imperio ſubeſt, p.8.n.26.

Reges in temporalibus Vicarii Chriſti Domini noſtri electi fuere, ut in pace vaſſallos à violentiis defendant. p.10 n 41

Rex eſt imago Reipub.& quaſi Deus in terra, ibidem, num.43

Regis proprium officium eſt, vi oppreſſos liberare, ib.

Reges ad hoc ſunt in terris dati à Deo, ut tueantur Eccleſiam univerſalem, & omnes Eccleſias, & Eccleſiaſticam libertatem, p.14.n.72

Reges Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ Reipublicæ ſupremi Principes ſunt protectores decretorum Concilii Trid. ibid n.73

Reges Catholici tam quam Chriſtianæ religionis protectores poſſunt aſſiſtere per ſe, & ſuos legatos concilio propter quietem reipublicæ, Ibid.n.74

Ex debito ſui officii & charitatis tenetur Rex præſtare auxilium oppreſſis, p.18.n.88

Rex poteſt adiri data judicis Eccleſiaſtici ſuperioris remiſſione.p.21 n.104

Regis auxilium implorare contra detinentes decimas licitum eſt, p.21.n.106

Reges & Imperatores tenentur præſtare auxilium Eccleſiæ, ibid.n,107

Reges defenſores Eccleſiæ, & religionis appellantur, p.22.n.113

Rex eſt ordinarius in ſuo Regno cùm omnes iuriſdictiones ab eo effluxerint, ibid n 114

Reges Chriſtianiſſimi & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ obedientes non tolerarent conſuetudinem cognoſcendi de violentiis ab Eccleſiaſticis perpetratis, ſi injuſtitiam contineret, nec eſt præſumendum, p.27 n 157

Reges in ordine ad ſpiritualia ſubſunt Summo Pontifici, qui etiam temporalem juriſdictionem habet in ordine ad ſpiritualia, p 45.n.295

Regis maioria aut Pontificis nullatenus à Rege alienari poteſt, p.57.n.38

In Rege duæ ſignificationes, & perſonæ concurrunt, intellectualis perſeverans ænigmaticè, & corporalis, p.57.n.41

Rex licèt deficiat quoad rumbum, remanet perſona Regis quoad organum, quæ eſt publica, principaliter fundans actus quæ potiùs attenditur, quàm virtus organica, n.32

Rex ſemper vivit quoad maieſtatem ſupremam & protectionem ſubditorum, quæ nullo facto avelli poteſt.n.43

Regi commendata eſt omni iure maximè clericorum protectio, p.58.n.57

Regibus ſubſunt Eccleſiaſticæ perſonæ in iis, quæ tangunt regimen, & ordinem poteſtatis & ad eorum invocationem tenentur accedere p.72 n.268. & n.272

Regi tenentur Eccleſiaſtici Prælati obedientiam, fidelitatem, & reverentiam obſervare, n.269

Regi ratione domicilii Eccleſiaſticæ perſonæ ſubditæ ſunt, n.270

Rex in executione protectionis naturalis, & nudæ defenſionis non procedit ex potentia juriſdictionis contentioſæ, ſed poteſtatis politicæ, & œconomicæ, p.72.n.276

Rex ſupremus poteſt à ſuo Regno expellere clericos vim notoriam inferentes ſuis vaſſalis, & turbatores pacis publicæ, & juriſdictionis, & præcipere, ne ad ſua Regna accedant, num. 277

Regia majeſtas veſtigiis ſemper Concilii Tridentini decretorum, maximè in violentiarum cognitione inhæret, p. 138.n 8

A Rege ſententiante ut Comites ad Superiorem Comitiis appellatur, p.294.n.231.

Regis & ejus Conſilii ſupremi juſſu, an poſſint capere, & pignorare bona Eccleſiaſtica, ſive decimas contribuere tenentium ad hujuſmodi Eccleſiæ reparationem tanquam Concilii Tridentini executoris, p.366.n.8

Regi Hiſpaniæ competit jus patronatus in quibuſdam beneficiis ex Bulla Adriani. VI. Clementis VII. & Pauli III maximorum Pontificum, p.417.n.10

Contra Regem nulla poteſt probari ſcientia & patientia, ut aliquis uſurpet jus patronatus, cùm potiùs tales Bullæ in ejus derogatione retinentur in Hiſpania, ne illis uti queant impetrantes p.418.n.17

Regibus Hiſpaniæ non currit tempus quadrimeſtre ad præſentandum beneficia & Epiſcopatus ſuæ Coronæ, etiam ſi eorum officiales ſciant vacationes, p.419.n.43

Et etiamſi Rex ipſe ſciat vacationem ob maximas occupationes, p.419.n.43

Regi cùm nunquam currat tempus ad præſentandum ex defectu ſcientiæ, ſemper poteſt reclamare contra proviſiones ordinarii, ibid.n.44

Catholica Majeſtas licèt non ſit uſus ſui juris patronatus indultis in aliquibus beneficiis, illa non amiſit per non uſum, p.422.n.98

Rex Hiſpaniæ indultis juris patronatus uſus eſt ſemper in parte, p.413.n.100

Rex Hiſpaniæ majori parte beneficiorum conſiſtorialium virtute conceſſionum Apoſtolicarum uſus eſt quoties vacare contingunt, p.423.n.106

Rex Hiſpaniæ non tractat de acquirendo novo jure patronatus in beneficiis conſiſtorialibus, ſed de conſervando ſibi ex indultis Apoſtolicis competente, p.443.n.110

Rege Hiſpaniæ exiſtente in quaſi poſſeſſione juris patronatus univerſalis beneficiorum conſiſtorialium, ordinarius etiam particulariter non poteſt aliquod illorum quaſi poſſidere: & de ratione, p 425.n.137

Rex in ſua præſentatione ad beneficium noviter repertum, ut præferatur, debet de ſuo jure patronatus in illo beneficio docere, aliàs interim ordinarius non excluditur, p. 26 n.159

Catholica majeſtas miſit per ſua Regna præcipuè Galleciæ Auſtures & Obiedo perſonas fide dignas ſcientiæ & conſcientiæ, ut recognoſcerent beneficia ſuo Regio patronatui ſpectantia, p.427.n.165

Rege abſente nuntiatio prædicta fiebat ejus Vice-Regi, p.431.n.230

Reges Hiſpaniæ ſunt veri patroni Cathedralium, prælariarum, & Abbatiarum conſiſtorialium horum regnorum Hiſpaniæ, p 431.n.223

Et quo jure, ibid.& numeris ſeqq.

Regi Catholico ius patronatus in conſiſtorialibus beneficiis Hiſpanæ fuit attributum Pontificum indultis, p.431.n.225

Rex Hiſpaniæ fuit redactus ad ſuum jus eligendi, quod prius habebat conſenſu & ordinatione Eccleſiæ univerſalis, & prælatorum Hiſpaniæ. p.431.n.228

Rex noſter invictiſſimus quot, qualéſve Epiſcopatus & Archiepiſcopatus provideat in Hiſpania, & extra illam remiſſivè, p.432 n.237

Rex Catholicus hodie præſentat Prælatos Eccleſiarum cuius iuri patronatui nihil detrahitur.p.432.n.131

Regem Catholicum magno proſequi favore per Romanam Eccleſiam, p 432 n.132

Rex Hiſpaniæ ob ſuam ſuorúmque miniſtrorum maximam religionem maiori fruitur potentia, quàm

nemo

nemo hucuſque fuerit aſſequutus, p.432.n.231
Reges omnes de iure communi habere regium patronatum maiorum Eccleſiarum ſuæ ditionis, qui affirmant, p. 432.n.239
Rex poteſt opponere Epiſcopum electum ſibi eſſe ſuſpectum quo probato, retractatur electio, p.432.n.240
Regis intereſt, noſſe qui in ſuo regno Eccleſias ſunt adminiſtraturi, p.432.n.141
Catholica maieſtas non indiget indiciis & præſumptionibus probationis iuris patronatus, quia ipſe non tractat de probanda illius præſcriptione, cùm ſatis ſit probata ſua intentio, & eius patronatus in conſiſtorialibus, p.434.n.267
Catholica maieſtas tractat duntaxat de probanda qualitate beneficii, an ſit, vel fuerit conſiſtoriale necne, quæ eſt longè minoris probationis. p.434.n.268
Rex an poſſit donare ius patronatus ſibi à ſede Apoſtolica conceſſum in conſiſtorialibus, remiſſivè, p.435.n.295

Rogitus.

Rogitus Principis, & ſuperioris inducit mandatum, & præciſam neceſſitatem, p.64.n.154
Rogitus Principis & ſuperioris inducit mandatum in iis, in quibus poteſt mandare, non in aliis. p.65.n.169
Rogitus in proviſione ordinariam ſuam literalem ſignificationem retinet, nec aliam patitur natura negotii, p.65.n.171
Rogitus abſolutionis inducit præceptum poſt actorum inſpectionem, & dato decreto violentiæ, p.65.n.172

Rota.

Rotæ Auditores aliter cenſuere de recurſu ad iuſtitiam Aragonum, quàm praxis in rei veritate ſe habet, p. 39.n.258
Rotæ Domini non habent excommunicatos recurrentes ad regem pro tollenda violentia, ſed ubi cum iuriſdictione ſeculares procedere intelligunt, p.39.n.260
Recurſum ad iudices laicos ad nudam defenſionem ſuæ poſſeſſionis Rota ſemper approbavit, n. 261
Rota non intendit tollere recurſum ad iudices ſeculares pro defenſione naturali, ſed ubi præſumit, tolli cum cauſæ cognitione & iuridiction aliter, n. 262
Rotæ deciſio oppugnans recurſum regium, adducitur cui ſatisfit ut loquatur quando in tollenda violentia proceditur cum juriſdictione, p.40.n.266
Rotæ deciſiones relatæ in caſu variè fuit declaratum quandoque incurriſſe recurrentem, quandoque non incurriſſe, p.40.n.270
Rotæ deciſiones relatæ, caſu negato, quòd reprobaverint recurſum ad regem, ei ſtandum non erit, cum in contrarium plures numero ſint illum approbantes, cui favet conſuetudo, & Doctorum caterva, 271
Rotæ in eligenda opinione magna eſt authoritas, imò communem facit, n.272
Rotam rotare & diverſimodè aliquando judicare qui dixerint, n.273
Rotæ tantum deferendum, quantum ratio ipſa urget, n.274
Rotæ deciſio ius non facit ? nec ad cauſandum determinationem eſt neceſſaria, n.275
Rotæ deciſio adducitur, quæ reprobat recurſum ad Regem iudicialiter procedentem, p. 41. n.177
Rotæ deciſio refertur, quæ recurrentes ad judices ſeculares excommunicatos declarat cui reſpondetur, p.42.n.283
Rotæ deciſio alia quæ de recurſu ad regem loquitur refertur, ibid.
Rotæ deciſio refertur de recurſu ad regem diſponens, p.42.n.185
Rotæ deciſio refertur loquens de recurſu ad ſeculares, p.43.n.286
Rotæ deciſio refertur loquens de recurſu ad ſeculares, n. 287
Rotæ deciſio refertur diſponens in recurſu ad ſeculares, p.44.n.288
Reſpondetur ad præfatas Rotæ deciſiones, ut tunc prohibeant recurſum, quando ſupponunt tolli violentiam cum juriſdictione, non tamen extrajudicialiter, ibid.
Rotæ deciſio refertur, qua dicitur licitum eſſe patronis laicis recurrere ad laicos pro tollenda vi, quod nos *retention de Bullas* vocamus, n.286
Rotæ deciſiones plures referuntur, quibus recurſus ad Regem legitimus dicitur, ad finem propulſandi vim extrajudicialiter, ſecus ſi debitus, & ſolitus excedatur modus. p.55.n.13
Rotæ deciſio refertur, ut ſecunda ſententia revocatoria primæ executæ in Parochiali non ſit exequenda appellatione remota, p.362.n.67.& 52
Rotæ ſtylus obſervat, ut examen teſtium ſit nullum, ſi fiat à notario recuſato, quia ſola ſuſpicio jurata illum removet in totum, p.410.n.248
Rotæ deciſio mirabilis refertur in propoſito, ubi condemnatus ad beneficii reſtitutionem cum fructibus compellitur præſtare fructus decurſos poſt ſententiam uſque ad actualem dimiſſionem. p. 629. n. 14

Ruſticus.

Ruſticus quo tempore capi non poſſit, p.176.n.96

S

Salarium.

Salarii famulorum ſententia non ſuſpenditur per appellationem à condemnato emiſſam, quia res patitur dilationem, p.348 n.78
Salarii & mercedis famulorum cauſa ſummariè tractatur, atque etiam appellatio à ſententia ſalarii & mercedis non retardat executionem, p.348. o. 79.
Salarium Advocatorum, Procuratorum, ſollicitatorum an recipiat appellationem ſuſpenſivam p. 248. n. 80
Salarii & mercedis famulorum cauſa tractatur in die feriato ob honorem Dei, quia ſuccedit loco alimentorum, p.348.n.86
Salarii materia remiſſivè, 348.n 93
Salarium petitur in iudicio, ubi lis mota fuit, & etiam in foro Eccleſiaſtico, quo laicus poteſt compelli pro ſalario litis ibi tractatæ, p.348 n.74
Salarii & mercedis executio non ſuſpenditur per appellationem, p 351.n.4

Salvianum interdictum.

Salvianum interdictum eſt utiliſſimum, & merè poſſeſſorium quod ad cœlum exclamant Doctores, p.449.n.43
Salvianum interdictum competit fundi domino contra colonum, ut adipiſci poſſit poſſeſſionem earum rerum, quæ illatæ ſint in fundo, p.449.n.44
Et ideo competit pro penſione fundi locati, & hoc eſt directum interdictum, p.449.ibid.
Salvianum interdictum utile datur etiam domino contra conductorem prædiorum urbanorum, p 449.n.45
Salvianum interdictum competit cuilibet creditori habenti bona ſui debitoris obligata etiam tacitè & ex quacunque cauſa, p 449.n.46
Salvianum interdictum eſt remedium ſummarium, in quo de ſola poſſeſſione tractatur, p.449.n 48
Salviano utens non tenetur probare, rem hypothecatam fuiſſe in bonis debitoris, ſed illam poſſediſſe, p.449.n.49
Salvianum interdictum non admittit exceptiones reſpiciens defectum pignoris, maximè requirentes altiorem indaginem, num. 50. ſecus hypothecaria, pag.449.ibid.

De plu:ibus ſpecialitatibus Salviani interdicti, & differentiæ inter illud, & actionem hypothecariam, remiſſive, p. 449. n 51

Salvianum interdictum ita ſe habet ad actionem hypothecariam ſicut poſſeſſorium ad petitorium, p. 499. n. 52.

Salvianum interdictum tanquam merè poſſorium non admittit appellationem ſuſpenſivam, ſecus actio hypothecaria, p. 449. n. 52.

Salvianum interditum quando poſſit habere mixtoram proprietatis, ut appellatio admittatur, p. 452. 455. n. 96.

Salvus conductus.

Salvus conductus in epiſtola Principis habet vim legis, p. 173. n. 50. & 51.

Salvus conductus infringitur per novum delictum, & etiam reſpectu antiqui, p. 174. n. 56. & 58.

Salvus conductus quanto tempore, & locis duret, pag. 179. o. 124.

Sapiens.

Sapientis eſt mutare conſilium in melius, pagina 109. nu:o 65.

Non poterit notari de levitate otens ſano conſilio revocando qood malè fecit, p. 109. n. 63.

Sapientis conſilio ſententiæ ferendæ ſi partes expreſsè conſenſcrint, ſtare oon tollitur appellatio, pag. 257. num. 130.

Sapientis conſilio ſi partes promittant ſtare qualecumque ſit; non licet appellare, p. 257. n. 131.

Scholaris.

Scholarium cauſæ pendentes coram delegato à Magiſtro ſcholarum in remotis, an partes trahi nequeant ad ſuprema prætoria per viam violentiæ, pag. 89. n. 49.

Scholaſticus.

Scholaſticorum cauſæ vertentes coram Magiſtro ſcholarum Salmantino, & ejus locumtenente, non trahuntur ad tribunalia per viam violentiæ, pag. 89. num. 41.

Scholaſticus, ut reus, an poſſit conveniri coram judice ordinario, ſi degat ultra duas dietas, pag. 89. ibid. n. 42.

Scholaſtico Salmantino in remotis degenti convento coram ordinario dantur conſervatoriæ literæ per ſuum Magiſtrum ſcholarum, ut remittàtur, p. 89. n. 46. & 47.

Scholaſticorum privilegium non propter Magiſtrum, ſcholarum, ſed propter ipſos ſcholaſticos datum eſt, p. 90. n. 53.

Scientia.

Scientia officialium in præſcriptione juriſdictionis Principum. Pontificum. vel Dominorum; eis præjudicat, & ſufficiens eſt, ut eis præjudicium cauſetur, p. 25. n. 140.

Scientia abſque ſenteotiæ intimatione ſufficit, ut currat tempus, p. 165. n 61.

Scientia & notitia procuratoris cum quo lis acta fuit ad appellandum, nocet domino, & illi ex tunc currit, p. 409. n. 225. & 228.

Scientia officialium in præſcriptione contra Principem ſufficit, ut illi præjudicet, p. 418. n. 18.

Scientiam officialium in præſcriptione contra Principem non ſufficere qui teneant, p. 418. n. 19.

Scientia officialium in præſcriptione ſufficiet, oempe in iis quorum adminiſtratio ſpectat ad eoſdem officiales, eaque ratione poſſunt reclamare, ibid. o. 21.

Scientia officialium non nocet Regi in ejus jure patronatos, ibid. n. 23.

Scriptor.

Scriptores debent apes imitari ex aothoritate Senecæ pag. 7. n. 22.

Senator.

Senatores, quibus moveantur ad expediendam proviſionem *de luego*, & quibus etiam ex urbanitate Eccleſiaſticus implere adſtringatur, p. 66. n. 177.

Senatores in tolleoda violentia, non ſe iotromittunt in cauſa, & negotio principali, nec circa juſtitiam, aut injuſtitiam appellationis, ſed de illa apparente notoriè actorum inſpectione, p. 66. n. 181.

Senatores longè minorem cognitionem extrajudicialem habent, quàm judex à quo carente juriſdictione, quia iſte defert; Senatores præcipiunt deferendum ab alio, p. 66. n. 185.

Senatores ſupremi in tollenda violentia ſunt miniſtri Eccleſiæ, dirigeodo judices indiſcretos per legitimos juris tramites, p. 67. n. 189.

Senatores Regii non pronunciant principaliter de juſtitia appellationis. ſed cauſative, p. 67. n. 202.

Senatores Regii poſſunt damnare in expenſis impetrantes beneficia injuſtè. p. 71. n 257.

Senatores in executione violentiæ decreti & pœnarum, ſumma procedant præmeditatione, moderatione, ac modeſta conſideratione, ne excendendo juſtæ defenſionis limites, iocidant io cenſuras Bullæ, p. 74. n. 306.

Senatores inter cognoſcendum de violentiæ articulo, præ oculis habere debent jus canonicum, conſilia, & decreta Eccleſiaſtica, p. 80. n. 1.

Senatores ſe abſtinere debent à violentia, & cognitione cùm ex defectu proceſſus ſibi apparere non poſſit; cùm nihil certum decernere poſſint, pagina 95. num. 35.

Senatores caveant in cauſis violentiæ, ne decreta conditionalia perpendant in iis, in quibus jus non relinquit judicis poteſtati, & facere non permittit, ut in ſententiis definitivis, quas revocare non poteſt p. 107. n. 25.

Senatus.

Senatus in hac cognitione violentiæ neć directè nec indirectè juriſdictionem habet, principaliter, nec acceſſoriè, p. 33. n. 198.

Senatus non cognoſcit tanquam judex appellationis, nec habet juriſdictionem de meritis appellationis, & ejus juſtitia, p. 33. n. 199.

Senatus Regius pronuntiat per modum cauſæ. ſcilicet judicem Eccleſiaſticum feciſſe, vel non feciſſe vim in non deferendo appellationi; non verò juſtè vel injuſtè proceſſiſſe, p. 34. n. 200.

Senatus aditus per viam violentiæ, ut appellatio deferatur, & innovata reponantur; ſolum quoad ſui inſtructionem cognoſcit de qualitate appellationis, quod eſt facti, ut ſuprà. p. 35. n. 214.

Senatus non defert appellationi negatæ à judice Eccleſiaſtico, ſed eum provocat, & incitat ut deferat, quod eſt minus facto, p. 35. n. 216.

Senatus in tollenda vi euſque ſuam interponat authoritatem dumtaxat, quantum ad id ſufficiat, aliàs ſi ad non neceſſe ſe extendat, non facit ſine ſcrupulo cenſuram, p. 55. n. 9.

Senatus cognoſcens de violentia nullum libellum (dempta querimonia) exceptionem, conteſtationem, receptionem teſtium, ſcripturam, nec aliorum actorum præſentationem admittit, cum omnia ad violentiæ cognitionem neceſſaria detegantur notoriè ex actorum inſpectione, p. 61. n. 106.

Senatus non poteſt aote actorum inſpectionem adſtringere Eccleſiaſticum, ut excommunicatum abſolvat, quia interius de violenta excommunicatione non conſtat, p. 65. n. 158.

Senatus judicem Eccleſiaſticum nolentem deferre virtute proviſionis ordinariæ ad id non cogit, cùm oondum de violentia conſtet, n. 159.

Senatus non ſe intromittit in cognitione Iuſtitiæ, aut injuſtitiæ cauſæ principalis, quæ illibata ſemper remanet ſuperiori, p.67.0.92

Senatus inter cognoſcendum, ad ſit deſerendum; attendere debet jus canonicum, & conſtitutiones Synodales, ſed & ſtylum illius judicii Eccleſiaſtici, à quo eſt appellatio emiſſa, p.81.n.13

Senatus inter decernendum articulum violentiæ quam opinionem ſervare debet, p.82.n.22

Vim feciſſe declarabit Senatus in dubio conſiſtente in ſubtililate juris aut facti intricationa, &c. ibid, num. 25

Senatus inter decernendum articulum violentiæ, adhærere debet communi Doctorum, quam neglexit judex Eccleſiaſticus, ibid.o.15

Senatus præcisè tenetur inhærere ei opinioni, qoam de jure potoit judex Eccleſiaſticus eligere, ibid.n.28

Senatus is eſt adeundus pro tollenda violentia, ubi degit judex, à quo appellatur, quòd dedit ſe pro inhibito, p.84.n 11

Senatus is eſt adeundus, ubi degit judex iohibens, à cujus gravamine, & inhitione appellatur, ib.n. 18

Senatus quis adeundus quando eſt appellatum à facto utriuſque jodicis inhibentis, & invicem inhibentium, degentium in diverſis diſtrictibus, ibid.n.13

Senatus uterque ſi a qualibet parte appellante & concurrente adhiberetur, maxima ſequeretur repugnantia, contrarietas & abſurdum, alienum à natura Regiæ protectionis, ibid.n.15

Senatus Regius à Salmantino Magiſtro ob incompetentiam, vel ab alio judiee Eccleſiaſtico excommonicatus, poteſt cognoſcere de cauſa violentiæ ad petitionem fiſcalis Regii ejuſdem tribunalis, p. 90 oum 55

Senatus ſi judex excommunicans ſit ſub alterius tribunalis diſtrictu, quia ad idem erit recurrendum, ibid.

Senatus Regius non ſe Intromittit in excquenda pœna appoſita judici pro attentatis à ſe factis, p. 100 num. 105

Senatus Regius vim non facere judicem Eccleſiaſticum declarat, non admittentem appellationem interpoſitam à repoſitione facta virtute aliàs Regii decreti, p. 103.n.19

Senatus tuoe decretum dat. (*que por agora no haze fuerça*) quando appellationi propoſitæ nihil reſpondit, nec poſtea proviſioni ordinatiæ, ſed mandavit notario, ut mittat acta, p. 119.n.65

Et quid quando in hoc caſu proviſioni reſpondit appellationem eſſe minùs legitimam, &c. ao id ſit attendendum, cogooſcatur ſuper articulo violentiæ, ibid.n 66

Senatus Regius poſt actorum inſpectionem decretum conditionale decernens, prævidiſſe, & cognoviſſe omnes difficultates, que oriri poſſent, cenſetur, ib.n 95

Senatus vim non fieri declarat, quando judex Eccleſiaſticus non detulit appellationi interpoſitæ à revocatoria, quando in ea non coocurrunt cauſæ gravaminis, aut repoſitionis, de quibus ſuprà, pag. 154.n.219

Scoatus qualiter ſe habere debet, quando negotium per viam violeotiæ appellationis non delatæ à repoſitione ſeu revocatione gravaminis, p. 155. n. 222

Recurri ad Senatum poſſe appellantem, etiam ſi appellatio delata ſit dummodo ea non obſtante judex innovat circa intellectum l. 36. tit. 5. lib. 2. recop. p.243.244.& 245

Senatus in appellationibus ad ſe devolutis interjectis ad intimationem ſententiæ tantùm declarat, *per no debuelto* & in cognitione per viam violeotiæ, vim non fieri, p.164.n.79

Senatus is adeundus, ſub cujus diſtrictu eſt judex à cujus inhibitione appellatur, p.253.53

Senatus is adeundus, ſub cujus diſtrictu ſtat judex, à quo appellatur, quia injuſtè dedit ſe pro indebito, p.254.0.58

Senatus quis adeundus, quando eſt appellandum à facto ſimul duorum judicium inhibenois, & inhibiti obtemperantis, exiſtentibus tamen in diverſis diſtrictibus, ib. n.59

Senatus duos de eadem violentia cognoſcere, foret abſurdum, & inconveniens, ibid.o.61

Senatus quilibet pro tollenda violentia adiri poteſt, ubi appellatur à facto duorum judicium inhibeotis, & iohibenti exiſtentium diverſis diſtrictibus, ibid.n.62

Senatus qui pro violentia adeatur, quando appellatur à duobus judicibus ſe invicem inhibenobus degentibus in diverſis diſtrictibus, & quid quando ab uno tantùm appellatur, p. 257.n.97

Senatus aditus per viam violentiæ ob appellationem à proviſione Capillaniæ, quandoque vim fieri, quandoque verò vim non fieri, decernit, attenta natura proviſionis extrajudicialis, aut judicialis, p. 288

Senatus regius aditus per viam violentiæ quotidie decernit, vim facere judicem non deferentem appellationi emiſſæ à ſententia negativa lata contra agentem aliqua via privilegiata, ſcilicet, executiva, p.358.n.12

Senatus, ad quem recurritur per viam violentiæ, quotidie declarat vim non fieri appellationi non deferendo interjectæ à ſecunda ſententia revocatoria prioris, ſi ejus virtute mittatur aliquis proviſus in poſſeſſionem vacantem beneficii, & ita communiter practicatur, p.360.n.35

Senatus Regius aditus per viam violentiæ communiter decernit, deferendum eſſe appellationi interiectæ, ubi evidens injuſtitia apparet ex actis (reprobata opinione Ioſephi Seſe.) p.393.n.8

Regius Senatus aditus per viam violentiæ ob denegatam appellationem ab exceſſu, quo decreti genere uti ſoleat, quomodo concipiendum, p. 522.0.159

Sententia.

Senteotia judicis, & verbalis juſſio non tollit, nec dit poſſeſſionem, ſed actualis execution requiritur, p.76.n.6

Sententia, quæ non poteſt ſecundum ejus tenorem exequi propter maximam difficultatem, aut interdum impoſſibilitatem; exequi debet eo modo, quo poteſt, ne judicium reddatur illuſorium, pag.99.num.97

Sententia continens rem, vel animal, vel quid ſimile, ſi propter interitum non poſſit exequi in ipſa re vel animali, exequitur io alia re coæquali, aut æquivalenti, ibid.n.101

Sententia ſicut & contractus non comprehendit non nominatos in ea, p.100.101.n.119

Sententia interlocutoria licèt quoad partes non appellantes tranſit in rem iudicatam, non tamen quoad iudicem, p.106.n.6

Sentenoam interlocutoriam vim diffinitivæ habentem iudex non revocat, p 107.n.26

Sententiam interlocutoriam habentem vim diffinitivæ, ſi aliam diffinitivam expectat poſt ſe, rectè iudex revocat, ibid.n.28

Sententiam interlocutoriam vim diffinitivè habentem revocat iudex, ſi per partem gravatam fuerit appellatum. Ibid.19

Cui permittitur reponere Sententiam Interlocutoriam, multo fortiùs licebit illam declarare, & interpretari, quod eſt minus, p.109.n.62

In Sententia appellabili ſui natura facta condemnatione, & in fine mandare relaxari executoriales, eſt attentatum pendente termino ad appellandum, p.117.n.48
Sententia lata contra rem judicatam eſt nulla ipſo jure, p. 127.n. 3
Sententia abſolutoria ob ineptum libellum non impedit alium bene conceptum noviter proponere, ibid.n.4
Sententia lata actis non integris, ſed diminutè tranſportatis, et nulla ipſo jure, & quæ executionem non meretur, p.128.n.13
Sententia actis diminutis dicitur lata ordine perturbato, ibid.n.28
A Sententia, qua judex reum abſolvit à conteſtatione libelli cùm vim diffinitivæ habeat, licitè appellatur, p.1 1.n.45
A Sententia lata ſuper exceptione legitimationis perſonæ, ſive affirmativè, ſive negative lata, ut in exemplis ibi, licitè appellatur, ibid.n.46
Sententia qua iudex pronunciat, clericum remittendum, vel remittit ad iudicem ſuum Eccleſiaſticum, interlocutoria habens vim diffinitivæ dicitur, & ab ea appellatione emiſſa non delata vis fieri declaratur, p.142.n.61
Sententia lata ſuper exceptionibus peremptoriis, de quibus ibi, dicitur interlocutoria habens vim diffinitivæ, & ab ea licitè appellatur ibid.n.62. quod declar. ſi incidenter proponantur exceptiones dictæ alias ſi principaliter diceiur diffinitiva, ibidem numero 62
Sententia qua iudex declarat, tutorem interim non adminiſtrare, eſt interlocutoria, & non appellabilis. ibid. n.65
Sententia diffinitiva, & proceſſus factus à judice poſt exceptionem legitimam oppoſitam, & ejus probationem ob eam dicitur attentatum, p.143.n.79
Sententia, qua iudex ſe recuſatum vel non ſuſpectum, declarat, dicitur interlocutoria, p.144.n.87
A Sententia arbitrorum juris negativa, ſcilicet, recuſationem non eſſe admittendam, aut cauſam non eſſe legitimam; appellatio legitima, ibid. n.91
A Sententia arbitrorum juris affirmativa, videlicet, judicem legitimè recuſatum, non appellatur, ibid. num.96
A Sententia arbitrorum, qua judex legitimè recuſatus declaratur, poteſt ipſemet judex recuſatus appellare, ibid. n.91
Sententia qua terminus aſſignatur, ſeu dilatio, eſt interlocutoria, p.156.n.118
A Sententia nimis longam dilationem concedente appellatur, ſi excedat terminum inſtantiæ, ſecus ſi non excedat, ibid.n.120
Sententia ſuper admittenda vel reiicienda probatione eſt interlocutoria, p. 147.n.137
Sententia lata ſuper admittendis vel rejiciendis articulis eſt interlocutoria, ibid.n.140
Sententia, non facta publicatione, lata non valet. p.138.n.157
A Sententia permittente appellationem in caſu prohibito an liceat appellare, remiſſive, p.153.n.193
Sententia qua delaratur valere appellationem, ſeu poſſe appellare, eſt interlocutoria, habens vim diffinitivæ, ibid.
A Sententia lata negativa ſuper recuſatione licet aplate, ſecus ab affirmativa, p.154.n.215.216
Sententia molctæ eſt interlocutoria, quæ habet vim diffinitivæ, quæ revocari non poteſt, licèt alii contra, remittitur tamen ob paupertatem, p.152.n.182
A Sententia mulctæ vel ejus exceſſu licet appellare, remiſſivè, ibid.
Sententia deſertionis eſt interlocutoria, quæ habet vim diffinitivæ, & lata ſuper ſententia diffinitiva diffinitiva eſt, & an ab ea appelletur, remiſſive, ibid num.183
Sententia ſuper inſtantia perempta lata, eſt interlocutoria, quæ habet vim diffinitivæ, ibid. n.184. & ab ea appellatur licitè, ibid.
Sententiæ ſuper attentatis an ſit interlocutoria habens vim diffinitivæ diſcutitur, & an ab ea liceat appellare, remiſſivè, ibid. n.185
Sententia interlocutoria ab obſervatione judicii an habeat vim diffinitivæ, diſcutitur, d.15a.n.185
Sententia qua quis in expenſis damnatur, eſt interlocutoria habena vim diffinitivæ, ſi ſeparatim à diffinitiva proferatur, ſecus ſi in diffinitiva. ibid. n. 186 & ab iſta interlocutoria expenſarum appellatur, ibid.
Sententia interlocutoria quoad judicem non tranſit in rem judicatam, quo minus queat revocare. p. 166 num. 19
Sententiæ appellatione de diffinitiva intelligitur, pag. 204.n 4
Sententia interlocutoria, ſi per dolum, aut injuriam feratur; appellationem recipit, etiam ubi à diffinitiva prohibetur, p.209.n.77
Idem eſt in Sententia, quæ fertur per latam culpam cùm dolo æquiparetur, ibid.
Sententia lata per dolum judicis nulla eſt, nec tranſit in rem judicatam, ibid.n.78
Sententia nulla executionem non meretur, ibidem num. 79
Sententia quæ partim prohibet appellationem, partim vetò permittit, continet favorem, & odium, p. 213 num.5
Sententia eſt individua, p.214.n.21
Sententia non poteſt pro parte valere, & pro parte non valere, ibid.n.22
Sententiæ tot, quot capitula, quando, pag. 216 num. 53
Sententiæ tot ſunt, quot cauſæ & capitula ſeparabilia, p.217.n.64
Sententia poteſt pro parte valere, & pro parte non, ubi ſunt plura capitula ſeparata, p.218.n.67
Sententiæ tot ſunt, quot ſummæ ex diverſis cauſis debitæ, ibid.n.69. ubi de exemplo.
Sententiæ tot ſunt, quot annuæ penſiones & diſtinctæ in petitione, ibid.n.70
Sententia denominatur à potentiori, cui magis incaleſcit, p.219.n.90
Sententia lata in poſſeſſorio pro actore turbato, & ſuper proprietate pro reo, an ſententia poſſeſſorii ſit exequenda, ibid. n.94. & quid in profanis, p. 220 n. 95.& 99
Sententia in beneficialibus lata ſuper poſſeſſorio pro actore turbato, & ſuper petitorio pro reo, ſi ſuper utroque eſt actum, an ſententia ſuper poſſeſſorio ſit exequenda, ib.n. 97.& 98
Sententia lata pro reo turbante ſuper poſſeſſorio, & pro actore ſuper petitorio, an ſententia ſuper poſſeſſorio ſit exequenda, ibid.n.99.& 100
Sententia lata ſuper principali & fructibus rei, ſi res non recipiat appellationem, nec fructus aut intereſſe ibid.n.102
Sententiæ addictionis latæ contra debitorem, executio ſuſpenditur reſpectu tertii oppoſitoris, qui ab ea appellavit, p.222.n.131
Sententia ſubrogati in locum ejus, à cujus ſententia non appellatur; an recipiat appellationem, ibidem num. 134
Sententia ita concepta, (ſi non exhibeat, tot ſolvat) eſt conditio proteſtativa; cuius defectus per appellationem manifeſtatur, p. 223.n.141
Sententia, qua miſſio in poſſeſſionem ex lege ſi. datur

additur

additúrque, ut ea apprehenſa pro indiviſio fiat partitio inter cohæredes, non dicitur mixturam continere, p.223.n.145
Sententia an poſſit exequi pro pœna appoſita in caſu non paritionis, p.224.n.150
Sententiæ ad centum, quæ ſi non ſolvant intra menſem; condemnet ad triremes tranſacto termino fiet executio in pœna corporali, ib.n.154
A Sententia data ſuper poſſeſſorio non appellatur, licèt actum fuerit ſimul de petitorio, ibid.n.156
Sententia lata generaliter reſtringitur ad proſequuta. ibid.n.159
Sententia in poſſeſſorio regulatur à petitione, quando poteſt recipere petitionem iuxta formam libelli. ibid.n.160
A Sententia demolitionis novi operis denegatur appellatio. p.229.n.38
A Sententia lata in obſervantia iuris ita diſponentis appellationi non defertur, p.159 n.16
A Sententia reliquatorum, hoc eſt, *de alcançe*, appellatio non datur, p.260.n.29
Sententia non profertur, ubi deficit iudicium, & litis pendentia, p.273.n.27
Sententia nulla ſive interlocutoria, ſive diffinitiva, etiam aliàs privilegiata, executionem non meretur, p.249.n.18
A Sententia, qua elector ſuſpenditur à voce activa & paſſiva, an appellari poſſit, ita ut interim eius votum ſeu ſuffragium valeat. pag. 293. n. 223. & 214
Sententiam in beneficiis ſimplicibus exequendam appellatione pendente poteſt conſtitutione Synodali induci, p.1-8.n.277
Sententiam exequi in proviſione cappellaniæ, an in fundatione queat diſponere fundator. ibid.n.:82
A Sententia diffinitiva, qua quis privatur beneficio ob non ſuſceptos ordines neceſſarios, appellationi emiſſæ an ſit deferendum, p.309 n.43
Sententia privationis, & aliarum pœnarum ob non ſuſceptos ordines intra annum appellatio non ſuſpendit. ibid.n 44. & 45
Sententia privationis vel compulſionis ſuſcipiendorum ordinum ſuſpenditur per appellationem, ubi allegatur de legitimo impedimento, p.310 n.46
Sententia ubi demonſtrat cauſam iure reprobatam, aliam appellans non tenetur exprimere, cùm illa notoriè conſtet, p.314 n.5.
A Sententia præſtante alimento appellatio interpoſita non ſuſpendit executionem, quia venter dilationem non patitur, p.334.n.1
Sententia lata parte non obſtante eſt nulla ipſo iure, p.331.n.70.
A Sententia negative lata contra agentem aliqua via privilegiata generaliter admittitur appellatio, p.336 num. 19
Sententia lata contra fabrum malleantem circa domum Scholaris ſeu Doctoris, appellatio non admittitur, p.339.n 66
A Sententia ſuper reformatione portionis, ſeu alimentorum ſive contra actorem, ſive contra alimentarium lata, licita eſt appellatio quoad utrumque effectum. p.343.n.13
Sententia contra alimentarium lata ſi exequeretur, foret dare privilegium, cui ius negat. ibid.
A Sententia reformante penſionem ab antiquo conſtitutam ſuper beneficio, ex quibus cauſis, & quando admittat appellationem ſuſpenſivam. ibid. num. 21
Sententia quamvis ſit ſtricti iuris, tamen ex via attractiva continens unum trahitur ad aliud, ſine quo illud unum ſuper quo lata eſt, non poteſt ſortiri effectum, p.344.n.40
Sententia lata ſuper congruæ augmento cauſativè & incidenter præiudicat penſionario ſuper diminutione penſionis, cùm principaliter agatur de congruæ augmento, ibid.n. 31
Sententia inter duas Eccleſias contendentes ſuper iure decimandi admittit appellationem. pag. 348 num. 77
Et etiam quando collector decimarum excedit modum, quia etiam datur appellatio ibid.n.77
Sententia lata pro ſolutione ſalarii, & mercedis famulorum, tunc meretur executionem non obſtante appellatione ſi petatur a paupere, ſecus ſi à divite, ibid.n 81
Sententia lata contra agentem aliqua via privilegiata, & non admittente appellationem an illam admittat quoad utrumque effectum, p.357.n.1
Sententia in ſecunda inſtantia lata in favorem agentis via privilegiata revocatoria prioris contra illum latæ, an executionis ſit mandanda non obſtante appellatione, ibid.
Sententia ſecunda revocatoria primæ privilegiatæ, & iam executæ, an ſit pariter executioni (altera revocata) mandanda, appellatione non obſtante, ibid.
Sententia lata contra intentantem viam executivam, remedium poſſeſſorium, & petentem alimenta, & ſimilia, appellationem admittit quoad utrumque effectum, ib. n. 2
Sententia lata contra petentem miſſionem ex l. fin. C. de edicto divi Adr. permittit appellationem ſuſpenſivam, p.358.n.3
Idem eſt in Sententia negativa lata in aliis poſſeſſoriis remediis, ib.n. 4
Sententia lata contra actorem petentem alimenta licita eſt appellatio ſuſpenſiva. ibid.n.5
Sententiva negativa diſtributionis annonæ in uſum militiæ admittit appellationem quoad utrumque effectum, ib.n.7
Sententia lata contra mulierem petentem dotem recipit ſuſpenſivam appellationem, licèt lata in eius favorem non ſuſpendatur. ibid.n.8
Sententia de non exequendo rem iudicatam aut obligationem Cameralem permittit appellationem ſuſpenſivam, ibid.n.10
Sententia lata contra agentem via privilegiata, qui ab ea appellans revocatoriam illius obtinuit, hæc ſecunda revocatoria erit executioni mandanda. p.459 num 27.
Sententia lata in favorem rei conventi de ſpolio intentato, ſi in cauſa appellationis revocetur hæc ſecunda ſententia lata in favorem Actoris, mittitur executioni non obſtante appellatione, ib.n.29
Sententia ſecunda affirmativa, & revocativa prioris negativæ ſimul lata ſit, declarando primam nullam, an mereatur executionem. ibid.n.30
Sententia lata in favorem creditoris in via executiva, quando nulla præceſſit executio in ſecunda inſtantia an exequatur, p.360.n.37
Sententia addictionis executionem deſiderans nihil intereſt, à primo, an à ſecundo iudice appellationis lata ſit ut exequatur, ibid.n.39
Sententia prima ſi vulneravit inſtrumentum guarentigiatum, ſcilicet, declarans illud falſum, aut uſurarium, ſecunda revocatoria illius non meretur executionem, donec obtineat creditor tres conformes ſententias, ibid.n.44
Sententia, qua eſt reus condemnatus, nititur ſententiæ aut inſtrumento habenti executionem paratam & privilegium, at ſententia ſecunda, qua auctor condemnatur, illi non nititur, ſed eius privilegio repugnat, p.361.n.49
Sententia ſecunda lata contra actorem revocatoria, prioris

prioris, executiva virtualiter eſt negativa executionis, quo caſu etiam in prima inſtantia actori licet appellare, p 361.n.50

Sententia adductionis ſi nulla ſeu iniqua ſit manifeſtè, an iudex de appellatione cognoſcens queat ea neglecta, ſuam exequi, & quo caſu, ibid.n 51

Sententia ſeu iudicium ordinarii, cuius virtute ut magis idoneus electus fuit in poſſeſſionem Parochialis miſſus, licèt ſit in cauſa appellationis revocatum non amovetur à poſſeſſione, donec per tres ſententias conformes vincatur, ibid.n.52

Sententia prima lata in curia contra poſſeſſorem beneficii ſequeſtrum apponitur, tamen licèt ipſe poſſeſſor ſecundam per ſe obtineat, non revocatur ſequeſtrum p 362 n.61

Sententia prima, qua executioni perltæ locum non fore, eſt declaratum. & inſuper Actor in expenſis damnatus, licèt patiatur appellationem, tamen expenſarum reſpectu mittenda executioni, ibid. numero 64

Sententia pro Actore in alimentis, aut via executiva lata cuius executionem omiſit petere, & lata eſt ſecunda ſententia illius confirmatoria, poterit eiuſdem petere executionem non obſtante appellatione, quia efficitur appellabilis, nec cenſetur eius privilegio renunciare, ibid.n.65

Secus è converſo quando prima pro actore lata nondum executa, ſecunda illius revocatoria lata eſt, quia tunc prima non exequitur in ſecunda inſtantia, ibid.n.66

Quæ doctrina fallit in Parochiali vacante. ibid.n.66 remiſſive, & n 33. cum ſeqq.

Sententia qua ex iuſta cauſa & à iure approbata ordinarius invitis etiam Rectoribus novam Parochialem erigit, declarat, exequitur (appellatione non obſtante.) p.368.n.35

Sententia declaratoria, aliquem incidiſſe in pœnam ipſo jure impoſitam, an ſit neceſſaria. pag. 377. numero 1.

Sententia judicis non debet eſſe melioris conditionis, quàm ſententia juris, & quemadmodum ab illius executore non appellatur, ita nec debet appellari ab executione juris, p.379.n.18

Sententiam, qua declaratur incompatibile vacaſſe per adeptionem alterius, ac ſimul mandatur ejuſdem fieri proviſionem, non ſuſpenditur per appellationem interjectam per detentatorem utriuſque, prout decrevit Senatus Valiſoletanus, pagina 381 num. 53

Sententia declaratoria ubi requiritur in privatione beneficii ob pœnam, non ideo ſequitur, quòd appellatio ſit admittenda ſi aliqua ſpecialitatis ratione excludatur, ut in privatione ob non reſidentiam, pag.382.n.68

Sententia declaratoria incurſus in pœnam privationis ipſo jure quoad appellationis prohibitionem, veſtitur ex natura caſus, cui adjicitur, ut ſi caſus eſt appellabilis, à declaratoria appellatur, ſi inappellabilis; à declaratoria multo fortiùs prohibetur appellati, ibid.n. 69

Sententia lata contra quoſlibet Miniſtros juſtitiæ, putà, tabelliones, Alguazcios, executores, &c. ob varatariam, vel exceſſum tangentem exercitium officii exequitur appellatione non obſtante, p.385 num 3.

Sententia lata in Syndicatu contra officialem jure Regio quomodo exequatur appellatione pendente, p.386.n.10.remiſſivè.

Sententia nulla executionem non meretur, quæ & nomine ſententiæ caret, p.394.n.9

Sententia lata non ſervatis terminis ſubſtantialibus judicii eſt notoriè nulla, atque nullitas inſanabilis, pagina 395.num.31

Sententia ampliùs non dicitur notoriè ex actis nulla & iniqua, quando ex adverſo aliquid opponitur, quod dubitationem, aut offuſcationem pariat, p.396 num.36

Sententia lata cum procuratore mortuo jam Domino majoratus poſſeſſore, aut præjudicet ſucceſſoribus, p. 394. n.340.remiſſivè.

Sententia lata contra poſſeſſorem majoratus à judice qui revera judex non erat, an præjudicet ſucceſſoribus, ibid.n.341.remiſſivè.

Et quid quando fuit lata a judice recuſato poſſeſſore majoratus à recuſatione deſiſtente, ibid. n.341 remiſſivè.

Sententia lata per juramentum delatum poſſeſſori majoratus non præjudicat ſucceſſoribus, pag. 394 num.342

Etiam ſi juramentum ſit litis deciſivum.ibid.n.343

Sententia lata per confeſſionem legitimi adminiſtratoris.non præjudicat Eccleſiæ præbendæ, aut ſucceſſoribus, ibid.n.345

Sententia ſi ex ſola confeſſione poſſeſſoris majoratus lata eſt.non nocet ſucceſſoribus, ſecus ſi aliæ concurrant veriſimiles probationes, ibid.n.347

Sententia lata ex confeſſione litigantis ſuper nobilitate, non præjudicat filius & ſucceſſoribus, ibid. num. 348

Sententia lata in individuis, aliis etiam non vocatis nocet, ibid.n.350

Sententia lata pro condominis confeudatariis, cohæredibus, aut confideicommiſſariis, prodeſt & nocet condominis, &c. ibid.n.351

Sententia lata ſuper ſervitute conſtituta. prodeſt & nocet conſortibus, ſecus ſuper conſtituenda, ibid. num. 352

Pluribus habentibus jus in ſolidum ſi ex his unus agat, Sententia contra eum lata conſumit jus cæterorum. p.350.n.353

Exemplum redditur in popularibus actionibus, ibid. num.354

Oppoſito defectu ad infringendam electionem, lata Sententia pro electo, alterius præcluditur via ulterius opponendi, ibid. n. 355

Et idem eſt in publicis judiciis, ibid. n. 356

Sententia adverſus unum ex duobus reis credendi, nocet alteri, qui ex eadem cauſa ius habet. ibidem num. 157

Sententia lata contra probantem fundum ſuum eſſe, & ad alterum ſpectare declarans, non dicitur nulla ipſo iure, ſed tantum, iniuſta retractanda per viam appellationis, non nullitatis. p.403.n.148

Sententia, qua declaratur aliquem non habere ius patronatus, licèt probaverit habere, tamen non poteſt dici nulla, ſed iniuſta regulariter, ibidem num.149

Sententia lata in tam brevi tempore, tantáque feſtinatione, ut veriſimiliter proceſſus inſpici non potuerit, eſt nulla ipſo iure, p. 408.n.214

Sententia lata contra vel pro defuncto valet, quando procurator in vita fuiſſet per conteſtationem factus Dominus litis, vel quando Dominus ſatiſdedit de judicato ſolvendo, dummodo ſententia concipiatur in perſona procuratoris, p.409.n 236

Et quid ſi Dominus ſine hærede deceſſit, etiam ſi Procurator ſit in rem ſuam ceſſionarius, aut in cauſa poſſeſſionaria p 410.n.137

Sententia contra mortuum valet, quando iudex ignoravit mortem.ibid n.238

Sententia continens cauſam falſitatis non exequitur in bonorum poſſeſſione ſecundum tabulas petita. p.453.n.114

Sententia de aperiendo teſtamento non recipit appella

appellatiouem, quia celeritatem deſiderat, pag.454. num.120

Sententia negativa non trahit ſecum executionem à jure nec judice,cùm jus hoc illi privilegium attribuat, quando legitima ſtat appellatio,pagina 462. num.82

Sententiæ etiam ſecum executionem trahentis effectum ſuſpendit appellatio legitima, ibid.n.85

Sententiæ executio fieri non poteſt durante termino ad appellandum,p.464.n.3

Sententia contra inſiguem legitimam ut excludat appellationem debet ferri cum expreſſo ſuppoſito inſignis latronis,p.467.n 57

Sententia interlocutoria declarans notorium præcedente negatione rei admittit appellationem, ibidem num.57

Sententia lata contra repertum in flagranti crimine non appellat ſuſpenſivè,p.468.n.66

Sententiæ tot ſunt quot capitula ſeparata in eadem ſententia contenta.p.469.470.n.4

Sententia in via executivá lata partim pro actore, partim contra, à quo ſolus appellet quatenus contra, poterit capitulum ſeparatum, à quo neutra pars appellavit,executioni mitti,p.471.n.27

Et etiam ſi reus executatus ab illo capitulo ſeparato, quod contra ſe facit, appellet, quia nihilominus in viis executivis executio illius facienda eſt, & de ratione, ibid.n.28

Sententiarum trium conformitas impedit ulteriùs appellare, ſive ſint interlocutoriæ, ſive diffinitivæ, 474. n.2

Tres Sententias qui contra ſe reportavit ſuper aliquo articulo ſeu gravamine etiam diffinitivas, debet judicatis acquieſcere, quia contra illum præſumptio juris eſt,ibid.n.6

A Sententiis quæ juris diſpoſitione non tranſeunt in rem judicatam, appellari tertio non poteſt, p. 475. num 12

A Sententia quæ non tranſit in rem judicatam, non auditur quis appellans poſt decem dies, licèt alio remedio non excludatur, ibid. n.15

A Sententiis interpolatim aut alternatim latis quæ ſit executioni mittenda,& in cujus partis favorem,ibid. num 16

Quatuot appellationes licèt ab eodem articulo dentur, non tamen poſſunt requiri ſex Sententiæ, ibid. num.18

Sententiæ tres conformes in quolibet articulo exequuntur, non obſtante qualibet exceptione etiam nullitatis, ibid.n.19

Tres conformes Sententias aliquo pro ſe obtinente, impoſſibile eſt, ut altera pars alias tres habere poſſit in eodem articulo,ibid. n. 10. & 24

Varia redduntur exempla ſive Sententiæ ferantur alternatim ſive interpolatim, ſive ſucceſſivè, pro aliquo, ibid. n 21

Sententias tres conformes pro una parte date non poſſumus, quin ab alia non demus duas appellationes præcedentes.p.476.n.14

Conformes Sententiæ dicuntur quæ conveniunt in qualitate & ſubſtantia,ibid.n.25

Sententia præjudicat ei qui verè vel repræſentativè eadem eſt perſona,ibid.n.27

Sententiæ in quò diſformes dicantur, ibid. n.29

Sententia alias duas confirmans cum aliquo novo gravamine ſeu additamento, quod aliis non adſit, recipit appellationem, licet in quo ſit conformis exequatur hac appellatione,ibid. 0.30. & n.33. ubi declaratur.

Et tunc ſententia quæ pro una parte eſt appellabilis, & pro alia inappellabilis, judicatur dividua, ibidem num.31

Sententia tertia aliquid de novo aliis addens, de quo ſit actum in cæteris inſtantiis, tacitè aut expreſsè non dicitur prima ſuper additamento, ſed ultima, ibid.n.33

Sententia ultima condemnans ad eandem ſummam, ad quam aliæ,ſub conditione tamen quatenus facto calculo tanta ſumma debeatur,non exequitur, quouſque conditio purificetur, p.477. n.44

Sententiæ non dicuntur conformes, ſi ultima lata ſit non ſuper deſertione,ut in exemplis, ibid.n.45

Tamen cùm tranſeant duæ in rem judicatam ob deſertionem,executionem merentur, ibid.n.46

Sententiæ,quæ tendunt ad diverſum finem, non dicuntur conformes,ibid.n.47

Sententiæ diverſæ in tempore dicuntur diſformes, & datur exemplum,ibid. n.48

Sententiæ, altera abſolvens, quia non eſt probatum, altera obſervatione judicii, non ſunt conformes ibid. n.49

Tertia Sententia declarans alias duas præcedentes nullas, quæ poſtea eſt revocata per aliam declarantem validas priores, an illis iſta ultima dicatur conformis,ibid. n.50

Et an tunc executio illarum ſententiarum permittenda eſt non obſtante appellatione ab hac ultima, p.478.n.51

Tertia Sententia alias duas latas ſuper principali cauſa declarans nullas, dicitur prima reſpectu articulli nullitatis, & quarta quæ illam revocat, dicitur ſecunda, & recipit appellationem, ibidem num.52

Duabus ſententiis ſuper principali latis conformibus; ſi à ſecunda appelletur,& ſimul de nullitate agatur, tertia fertur illas ut nullas revocans, ſi quarta feratur priores duas confirmans, illis dicitur conformis, ibid. n.56

Quarum trium conformium ſuper principali ſit executio, licèt appellari poſſit ab ea reſpectu nullitatis, ibid.n.57

A novo additamento Sententiæ licèt poſſit appellari tamen ſententia exequitur in eo quod conformis eſt aliis duabus,ibid. n.58

Sententiæ ut tanquam conformes exequantur, non eſt neceſſe, ut in toto ſint conformes, ſed in articulo conformi appellationem excludunt, ibidem num.59

Sententiæ tres diverſæ ſummæ in minori dicuntur conformes, ſi cui diminutio nocet, non appellat, ibid.n.60.& n.64

Sententiæ quòd dicantur conformes reſpectu majoris ſummæ ſimpliciter qui teneant,ibid.n.61

Sententias tres non dici conformes reſpectu majoris ſummæ nec exequendas, qui teneant, ibid.n.63

Duæ Sententiæ quando exequendæ ſint vigore ſtatuti, idem de illis judicandum eſt,ac de tribus conformibus,p.479.n.69

De exceptionibus expoſitis tribus Sententiis vel duabus conformibus juxta ſtatutum qui videndi, ibid. num.70

Conformes quæ ſententiæ dicantur, de limitationibus & ampliationibus, ibid.n.71

Sententia lata ſuper impotentia appellandi eſt interlocutoria, p.480.n.1

Sententia lata ſuper articulo juris eſt interlocutoria, ibid.n.2

Sententia lata ſuper impotentia appellandi, licèt ſit interlocutoria, habet vim diffinitivæ.ibid.n.3.& n.6. vide n.49

Duæ Sententiæ ubi ſic ſe habent, ut una veniat in executionem alterius, ſi non poteſt appellari à prima, nec poterit appellari à ſecunda, pag.481. num. 17

Prima Sententia aliis duabus confirmata non poteſt reſcindi p.481.n.29

Sententia lata vigore tertiæ appellationis ſuper eodem articulo an ſit nulla ipſo jure, ibid. num. 27.& ſeqq.

Sententia lata contra ſententiam tranſlatam in rem judicatam eſt nulla ipſo jure ibid.n.28

Sententia ſuper impotentia appellandi licet habeat vim diffinitivæ, non tamen admittit appellationem, ubi juſtè lata ſit ſpeciali ratione, pag.491 num.49.& num.50

Sententia per deſertionem tranſit in rem judicatam, p 491.n.74

Sententiæ executio ob deſertionem quomodo ſit petenda. & de ejus praxi, ibid.n.77

Sententia per deſertionem tranſit in rem judicatam, quæ executionem deſiderat, p.492 n.92

Sententia quando per deſertionem tranſivit in rem judicatam, fingit lex ab initio non fuiſſe appellatum, ibid. n.94

Sententia ſuper deſertione habet vim diffinitivæ, ibid. num.101

Sententia ſuper deſertione continet damnum irreparabile, ibid.n.102

Sententia tranſlata in rem judicatam, vel aliis duobus conformibus mittitur executioni, pagina 495. num.5

Sententia in rem judicatam tranſit ob non emiſſam appellationem intra terminum, vel ob eam deſertam, ibid.n.6.

In executione ejus ſententiæ privilegiatæ. cujus appellatio caret ſuſpenſivo effectu, eadere ſolet exceſſus, & per conſequens appellatio, ibid.n.7

Nihil prodeſſent Sententiæ & judicia, ſi non eſſet qui ea executioni mandet, ibid.n.8

A Sententia, qua quis non gravatur, non appellat, p 497.n.16

Sententia de exequendo eſt executio, & ſic non facienda ante rem judicatam, & intra terminum ad ciliiè appellandum, p.498.n.33

Sententia valde antiqua præſumitur rite & rectè lata fuiſſe, p.499.n.49

Sententia valde antiqua quæ dicatur, ut ſine proceſſu poſſint executoriales expediri, ibid. num. 50. remiſſivè.

Sententia non dicitur conſtare. etiamſi ejus tenor referatur in executorialibus Papæ per relationem partis, quia ipſa ſententia adhuc debet doceri, ibidem num.54

Sententia deffinitiva eſt eſſentialis, ut judicium inſtantam habere dicatur, p.506 n 37

Sententiæ tenorem, & commiſſionis præ oculis habere debet executor, p.515.num.44

Sententiæ tenor eſt forma ipſius, ibid.n.45

Sententia lata ſuper una actione non nocet eidem agenti ex alia actione ſibi competenti ex eodem fonte, p.524.n.205.declara, ut n.ſeq.

Duæ Sententiæ conformes faciunt rem judicatam in articulo exceſſus à liquidatione fructuum & expenſarum, p.525.n.214

Duæ conformes ut dentur in articulo exceſſus, debet præcisè concurrere bina appellatio in una parte, & tres Sententiæ, ibid n.215

A Sententia Epiſcopi ſi ſemel tantùm poſſit appellari, intelligitur ſi à ſuperiori prima ſententia confirmetur, ibid.n.216

Secus ſi prima infirmetur, quia tunc ab alia parte poterit provocari, ibid.n.217

A Sententia nulla licet appellari, quia non eſt ſublata facultas, ſed neceſſitas appellandi, pag. 526. num. 140

Sententiam à ſe latam ſi idem judex exequatur nuntio miſſo ab eo excedente mandatum, ad judicem mandaotem pro repoſitione recurrendum eſt, p.528. num.5

Sententià rei tradendæ obligat præcisè ad factum, nec ſolvendo intereſſe condemnatus liberatur ſi habeat facultatem rei tradendæ, p.535. n.26

Sententia ſola in juribus incorporalibua an transferat poſſeſſionem civilem & naturalem, p.539.n.70

Sententia ſola non transfert dominium in juribus corporalibus. ibid. n.84

Sententia lata ſuper principali, intelligitur reprobare incidens, ſi aliter eum illo non poteſt ſubſiſtere, p.556.n 87

Sententiæ cauſa ceſſante ceſſat & ipſa ſententia, ibid. num.91

Sententia pro aliquo uti hærede ab inteſtato, reſcinditur poſtea apparente teſtamento noviter reperto, p.557.n.120

Sententiæ cauſa ceſſante, ceſſat ipſa ſententia, ibidem num.122

Sententia ſuſtinetur ſi revera adfuerat mandatum procuratoris, licèt non præſentatum in actis, de quo etiam poſt ſententiam conſtet, pagina 558 num. 126

Sententia erit nulla, etiam ſi verè adſit mandatum, non tamen productum in actis, poſtquam fuit de ejus defectu oppoſitum, ibid.n.127

Sententia & acta ut nulla dicantur, non ſufficit ſemel à principio de defectu mandati opponere, ſed in quolibet actu proteſtari, & repeti alias ſufficit quandocunque de ejus vera exiſtentia docere, ibid.n.129 & ſeqq.

Sententia lata ſuper primæva actione, & obligatione annui redditus, ut in poſterum præſtetur, unica ſufficit pro ſingulis annis condemnatio. pag.559 num.150

Sententia lata in favorem debitoris ſuper uno annuo reddituu, obſtabit agenti pro ſeqq. debitis unica obligatione. ibid.n.143

Sententia cùm ſtricti juris, non extenditur de perſona expreſſa ad non expreſſam, p.568.n.3

Sententia lata contra unum non præjudicat aliis jus habentibus pro portionibus ex eadem cauſa, p.569. num. 23

Et multò fortius ſi illi non habeant jus ex eadem cauſa, ibid.n.24

Sententia lata ſpecialiter contra unum ex ſociis non præjudicat, ibid n.26

Sententia lata contra unum alteri non præjudicat quando uterque prætendit jus æque principale, ibid. num.27

Sententia ſuper nobilitate lata contra fratrem non nocet alteri fratri litiganti ſuper nobilitate, nec econtra, ibid.n.18 & ſeqq.

Sententia quando facit jus quoad alios non nocet habenti æquè ius principale, ibid.n.29

Sententia lata contra præſentem valet, contra abſentes autem nec legitimè citatos nulla eſt, ibid.n.31

Sententia non nocet tertio poſſeſſori rei, ad cuius reſtitutionem alius eſt condemnatus, & de poſſeſſione docens, impedit executionem, ibid.n.32

In Sententia non nominatus intelligitur omiſſus & ideo non condemnatus, p. 570.n.43

Sententia contra non nominatum nec activè nec paſſivè locum habet, ibid.n 44

Non nominatus in ſententia poteſt ab eius executione appellare, licèt expreſsè nominati non poſſint, ibid. num.45

Sententia eſt ſtricti iuris & tantum diſponit quantum loquitur, ibid.n.47

Sententia ultra non extenditur quàm importet verborum ſonus, ibid. n.48

Nec ex ea plus probatur quàm ex ea neceſſariò infertur, p.570.n.49
Nec aliud continere dicitur quàm quod ex ea neceſſariò infertur. ibid.n.50
Sententia lata ſuper una re ex pluribus petitis cæterarum non infertur abſolutio nec condemnatio, ſed omiſſio, p.571.n.53
Sententia pro una lata ſemper intelligitur exceptus tertius & ſine præiudicio, p.552.n.72
Sententia lata ſuper dominio utili, aut eo quod ius utile tangit duntaxat, nihil detrahit, aut officit Domino directo, nec eius iuri, p.577.n.133
Sententia lata ſuper poſſeſſionem emphyteuticæ rei & reſpectu ſuæ poſſeſſionis naturalis, non nocet Domino directo etiam ſcienti, p.578.n.140
Sententia lata contra naturaliter poſſidentem non nocet poſſidenti civiliter, ibid.n.141
Sententia lata contra naturaliter poſſidentes ſuper dominio rei, cuius probationem & defenſionem aſſumunt, non nocet domino ignoranti cauſam agitari, ibid.n.142
Sententia contra uſufructuarium non nocet proprietario ignoranti, ibid.n.143.& ſeqq
Sententia lata contra emphyteutam, & uſufructuarium ſuper proprietate rei, an noceat domino directo ſcienti, ibid. n. 145
A Sententia inter alios lata, non appellatur ſine legitima cauſa, quæ eſt fundamentum ut admittatur, p.580.n.158
Sententia lata contra minorem non exequitur contra curatorem vel tutorem, ibid.n. 160
Sententia lata contra tutorem vel curatorem non mandatur executioni contra tutorem, ſed contra minorem, ibid n.171
Sententia inter alios lata officit rem obtinenti lite pendente, ſive ſciat ſive ignoret, ibid.n.169
Sententia lata contra emptorem, an poſſit exequi in bonis venditoris aſſiſtentis defenſioni litis, p.585.n.233
Sententia lata contra filium familias efficaciter obligatum, an exequatur in bonis adventitiis quorum uſusfructus patri pertinet, p. 586.n.234
Sententia lata contra filium familias exequitur in eius bonis caſtrenſibus ſeu quaſi, vel in adventitiis, in quibus pater non habet uſumfructum, ibid.n.236.
Et quid in bonis profectitiis quorum ius adquiritur patri, ibid. n.237.remiſſivè.
Sententia lata contra filium familias non poteſt exequi etiam in ſola proprietate rei, cuius uſusfructus pertinet patri, ibid.n. 238
Sententia lata in favorem Actoris ſuper interdicto retinendæ, prodeſt eius hæredibus ut in poſſeſſione defendantur, ibid.n.243
Sententiæ latæ contra adminiſtratores Prælatos, ſeu tutores, executionem an poſſint impedire ratione iuris ſui ſpecialis, p.588.n.258
Sententia condemnatoria licèt ſit lata contra aliquem tanquam adminiſtratorem alterius, ſi probat incontinenti de poſſeſſione ſua, iure proprio admittendus eſt, 587.n.279
Sententia & acta geſta per tutorem nomine pupilli, non nocet iuri competenti ipſi pupillo, quod in iudicium non deduxit ibid. n. 267
Sententia lata contra agentem tanquam ex alia perſona, illi non præiudicat in iudicio, quod venit ex nova perſona, p.590.n.282
Sententia lata contra comparentem uti adminiſtratorem, nocet illi etiam ſi dixit comparere nomine ſuo proprio, ibid.n. 283
Sententia lata contra adminiſtratorem ratione & contemplatione officii, illi etiam ut privato nocet, ſi lite pendente falſus eſt poſſidere nomine adminiſtrationis, ibid. n. 284
Sententia quæ ſimpliciter loquitur de nomine proprio partis, ſi tamen ex actis appareat egiſſe uti legitimus adminiſtrator, non iure proprio intelligenda eſt, ſed adminiſtratorio nomine, ibid.n.291
Sententiæ dubietas declaratur ex actis & proceſſu, ib. num. 292
Sententiæ dubietas recipit declarationem à libello, ibid.n.293
Sententia intelligitur lata ex qualitate in libello deducta, etiam ſi in ſententia non exprimatur, ibidem num. 294
Sententia cui nocet, nocent etiam omnia acta iudicii ibid. n. 301
Sententia lata contra prædeceſſorem quando præiudicat ſucceſſoribus. nocent etiam acta, & inſtantia cœpta in eodem ſtatu tranſit. p. 591.n.302
Sententia lata contra virum in rebus dotalibus, nocet uxori etiam ſoluto matrimonio, ibid.n.305
Niſi adſit colluſio vel minùs legitima defenſio, ibid. num. 306
Sententia lata contra illos quos negotium principaliter tangit, & primum locum defenſionis habentes, præjudicat jus habentibus in conſequentiam & acceſſoriè, ſive ſcientibus, ſive ignorantibus, ibid. num. 310
Vbi delictum eſt commiſſum ab uno, & pœna inficit alium in conſequentia Sententia lata ſuper delicto contra principalem nocet alteri, p.592.n.313
Sententia lata contra principalem alienantem poſt commiſſum delictum inferentem probibitjonem ipſo jure nocet poſſeſſori bonorum, ibid.n. 314
Sententia lata contra prælatum ſeu rectorem beneficii præjudicat ſucceſſor. ibid. n. 315
Sententia lata contra adminiſtratorem Eccleſiaſticum vel temporalem, prodeſt & nocet ſucceſſori in adminiſtratione, quamvis ab illo cauſam, non habeat, ibid. n. 316
Cuilibet ſucceſſori in univerſali regimine, & adminiſtratione, nocet Sententia lata contra prædeceſſorem, ut Epiſcopi, œconomo, fiſco, & aliis, ibid. num. 319
Sententia ſemper præjudicat ei qui verè vel repræſentativè eſt eadem perſona, ibid. n.320 & 326
Sententia lata contra Prælatum intruſum an præiudicat Eccleſiæ, ibid.n.321
Sententia lata pro vel contra aliquos alicujus artis vel officii, prodeſt & nocet ſucceſſoribus & poſtea venientibus, ibid.n. 322
Sententia contra mercatores aut datarios gabellæ ſeu pelagii, nocet ſucceſſoribus etiam non citatis, quia dicitur actio popularis; ibid. n. 323
Sententia contra plures ſub nomine collectivo putà familia, agnatio, præjudicat omnibus, ibid.n. 324
Sententia ſuper una civitate vel vico, contra alium ſuper apponendis limitibus, exequitur contra vicinos poſtea natos in vico condemnato, ibid. n. 325
Sententia lata contra civiles alicuius loci præjudicat ſequentibus etiam non hæredibus, ibid.n.326
Si is cui primus locum defenſionis competit; patiatur ut alius cui negotium ſecundario tangit, agat, Sententia lata illi præjudicat etiam non citato, pag.593 num. 327
Plura redduntur exempla, ibid.n.318
Sententia lata contra poſſeſſorem beneficii ex eo quod conferens jure caruerit, an præjudicet conferenti, ut ſciatur litem agi quid quoad poſſeſſionem, quid quoad proprietatem, ibid.n.329
Sententia lata contra præſentatum aut electum an præjudicet Patronis, aut electoribus, ibid.n.330
Sententia contra præſentatum aut electum ex defectu juris præſentandi aut eligendi an noceat Patrono aut electori, ibid.n.331

Sententia contra Patronos electores aut collatorem ex defectu juris aorum an præjudicet præsentato aut electo, &c. p.595.n.312

Sententia contra creditorem ſuper proprietatem rei pignoratæ, nocet Domino debitori ſcienti litem agi & quare, ibid.n.333

Sententia lata contra fiſcum, nocet habenti jus ab illo derivatum, ibid.

Sententia contra eos qui primum locum obtinent in rei defenſione, tunc ſucceſſori nocet, & ei qui jus habet ſecundariò quòd illi fideliter litem tractavere, ibid.n.334

Sententia contra eum qui primum defenſionis locum habet obtenta, illo colludente negligente, aut contumace, non præjudicat ſucceſſoribus, ibid. n. 335

Sententia lata per actum dependens, à voluntate administrationis, ut puta per renuntiationem ejus, non præjudicat ſucceſſoribus. p.594.n.338

Sententia lata ex conſenſu litigantium & eorum conventione non præjudicat ſucceſſoribus, ibid. n.339

Sententia jus eſt ſtrictum, p.599.n 2

Sententia ſuper una re vel rei parte lata, non continet aliam, nec etiam aliam partem, ibid.n.3

Sententia de una in ipſa expreſſa, ad aliam non expreſſam extenditur, ibid n. 4

Sententia ſuper certis bonis cum dictione (maximè ſi alia non expreſſa non includit, ibid.n. 5

Sententia non extenditur ad argumentum rei limitatæ, ibid.n.7

Sententia nunquam continet ea de quibus in judicio non fuit actum, non in judicio cognitum, ibid.n.8

Santentia lata ſuper una ex pluribus petitis, non extenditur ad alias, ibid.n 9

Pluribus rebus in judicio generaliter deductis, Sententia lata non omnibus præjudicat, ſed tantum in proſequutis, & in quibus lis fuit conteſtata, ibid. num.10

Niſi pars malitioſe diſtulerit alias res proſequi, ibid. num. 11

Sententia declarans caſtrum eſſe civitatl ſubjectum, cenſetur declarare teneri ad onera civitatis, p. 600 num. 20

Senſantia ubi quid neceſſario ſupponit, ad illud ſe extendit, quia in ea dicitur expreſſum ibid. n. 21

Sententia cenſetur continere illud ſine quo principale non poteſt ſtare, ibid. n.23

Sententia lata ſuper uno, extenditur ad aliud, ſine quo illud unum effectum ſortiri non poteſt, ibidem num. 24

Sententia ſupponens aliquid neceſſariò, videtur illud exprimere, ibid. n.25

Sententia lata ſuper præeminentia ſedis intelligitur lata ſuper aliis præeminentiis quæ ſunt acceſſoriæ ſedis, ibid.n.30.& 31.ubi limitatur, & n.32

Sententia non ſubintelligitur in neceſſario antecedente non conſequenti, quando id in judicium deductum non fuit, ibid. n. 33

Sententia qua aliquid exprimitur per modum cauſæ, non parit exceptionem rei judicatæ. in cauſa ſuper qua non fuit actum cognitum, nec lis conteſtata, p 601.n.34

Secus ſi partes illam cauſam per modum cauſæ deduxerint in judicium, ibid.n.35

Annunciatum in Sententia per modum cauſæ ſi plenè cognitum ſit, præjudicat ſententia in annuntiato, non aliàs, ibid. 36

Sententia extenditur ad id quod ex ea infertur neceſſariò, quando ſuper illatione plenè fuit cognitum, non aliter ibid n.37

Sententia qua pronuntiatur fideicommiſſarium mittendum in poſſeſſionem intelligitur reſtituendam fore hæredi quando ſuper eo actum fuit ibid.n. 39

Sententiæ verba ad intellectum juris ſunt reducenda, ibid. n. 43

Sententia qua clericus eſt declaratus perpetraſſe delictum, quod tamen ſit privatione beneficii dignum, an poſſit ad beneficium extendi, ſi in ſententia non ſit expreſſum, p.603.n.66

Sententia qua clericus condemnatur ad reſtitutionem beneficii cum fructibus perceptis, an exequatur in diſtributionibus quotidianis, oblationibus funetaliis, & eleëmoſynis incertis, q.904.n.75

Sententia eſt ſtricti juris, & tantum diſponit quantum loquitur, p.605.n.94

Sententia plus non probat quàm ex ea neceſſario infertur, ibid. n. 95

Sententia aliud non continet quàm in ea reperitur expreſſum, ibid.n. 96

Sententia ſtrictam interpretationem recipit, ibidem num. 97

Ex verbis Sententiæ nihil infertur niſi quatenus verborum ſignificatio ſubintelligitur, p.607.n.124

Sententia eſt ſtricti juris, & ultra non extenditur quàm importet verborum ſonus, ibid.n.125

Sententia qua declaratur rei dominus aliquis, non includuntur fructus niſi exprimantur. ibid n 126

Expreſſum in Sententia, & neceſſariò tacitè ſupponi, idem eſt, ibid.n.127

Sententia qua declaratur quem eſſe dominum rei, habet tacitam condemnationem ad illam dimittendam & reſtituendam, p 608.n.131

Sententia qua declaratur bona eſſe ſtoci hypothecata cenſetur condemnari reum ad illam relaxandam. ib. num.134

Sententia qua quis declaratur debitor alicujus ex cauſa mutui, virtualiter intelligitur condemnatus ad reſtituendum debitum, ibid.n. 135

Sententia declarans in aliquem fuiſſe translatam poſſeſſionem ex tali tempore, ab illo videtur ad fructus condemnare, ibid.n. 136

Sententia declarans aliquid deberi, includit tacitam debiti condemnationem, ibid.n.137

Sententia qua quis condemnatur ad reſtitutionem bonorum refuſis expenſis, licet non dicat per quem, tamen ſubintelligitur per eum cui bona reſtituuntur, ibid. n.139

Sententia reddendæ rationis qua exprimitur ut facta liquidatione executor exequatur, non indiget alia confirmatione, p. 609.n.134

Sententia generalis condemnatoria fertur in judiciis univerſalibus, in executione poſtea liquidandum quæ ſub generica condemnatione comprehendantur, p.616.n.1

Idem & in judiciis generalibus, putà reddendæ rationis adminiſtrationis. ibid.n.2

In executione ſententiæ univerſalis, putà l. fin.Cod.de edict divi Adrian.tenuta majoratus, petitione hæreditatis, &c. liquidantur res ad illam pertinentes, ibid.n.3

Sententia poteſt fieri incerta ſuper acceſſoriis, putà fructibus pertinentiis, &c. de cujus æſtimatione liquido in executione apparebit, ibid. n.4

Quod in ſententia continetur implicitè, per liquidationem in executione declaratur explicitè, p.617 num. 15

Sententia excedens taxam legis in annuis redditibus eſt nulla ipſo jure, p.619.n.48

Sententia talis in dubio intelligitur, qualis de jure ferri debuit, quia jus refertur, ibid.n.49

Sententia ita debet interpretari ne iniquitatem & injuſtitiam contineat, ibid.n.50

Sententiæ generalis ſive petitionis hæreditatis, ſive rei particularis cum pertinentiis, poſtquam fuerit in executione verificatum, quæ bona pertineant ad

ad hæreditatem ſeu pertinentias, ſuper omnibus fit executio, p.621.n.66

Sententia lata ſuper re aut bonis quibus adhæret jus patronatus & eſt annexum, illud etiam comprehendit, p.614.n.107

Sententia confirmationis bonorum comprehendit ius patronatus, quod illis eſt annexum, p. 624. n. 108

Sententia nedum patit exceptionem rei iudicatæ in rebus proſecutis, ſed etiam in pertinentiis & appendicibus proſecutorum, ibid. n. 110

Sententia lata ſuper re petita intelligitur etiam lata ſuper acceſſoriis & dependentibus ab ea, licet ſpecialiter non exprimantur, ibid.n.111

Sententia declarans vicum eſſe ſubiectum civitati, extenditur ad contributionem onerum civitatis, tanquam acceſſoriam ſubiectioni, ibid. n.112

Sententia lata ſuper re principali extenditur ad connexa pertinentia & adhærentia, ibid.n. 113

Sententia licet ſit ſtricti iuris, extenditur ad augmentum; ibid. n. 115

Sententia extenditur ad connexa, ibid. n.116

Sententia ſuper dominio caſtri, cenſetur lata ſuper iuriſdictione cohærente caſtro, ibid.n.117

Et idem dicendum de re incorporata, quia incorporatio omnia comprehendit, ibid. n. 118

Sententia in iudiciis univerſalibus facit rem iudicatam in omnibus pertinentiis liquidandis in executione, p.625.n.120

Sententia ſuper reſtituenda comprehendit pertinentias, appendices augmenta, connexa, & cohærentia ipſi rei, ibid.n.124

Dummodo etiam in genere ipſæ pertinentiæ fuerint in iudicio petitæ, licet Sententia ſuper pertinentiis non petitis ferri poſſit, ibid.n.125

Sententia lata generali ſuper re & pertinentiis fit executio tam ſuper principali, quàm ſuper pertinentiis liquidantibus & verificandis, ibid.n.131

Sententia qua res vincenti adiudicatur, ſemper intelligitur cum fructibus pendentibus, quamvis nulla eorum fiat mentio in ſententia, p.627.n.151

Sententiam qua quis condemnatur ad rei reſtitutionem à litis conteſtatione ſeu occupatione, an poſſit executor exequi in decurſis poſt ſententiam uſque ad actualem reſtitutionem, p.628.n.8

Sententia eſt ſtricti iuris, & ultra non exequitur quàm in ea continetur, quia non expreſſum cenſetur omiſſum, p. 629.n.9

Sententia referens ſe ad aliud, putà inſtrumentum aut ſententiam, plus non operatur quàm quod in relato continetur, p.631.n.38

Sententia confirmans retro non reſpicit, ibid.n. 40

Sententia confirmans referens ſe ad ſententiam, intelligitur cum ſua qualitate, ibid. n.42

Sententia lata virtute Inſtrumenti ad quod ſe refert, licèt agatur ex ſententia, tamen exequitur prout in inſtrumento cum omnibus qualitatibus ibid. n. 43

Sententiæ termino tranſacto, poteſt iudex exequi pœnam pecuniariam, omiſſa pœna corporali conditionaliter oppoſita, ſi hoc utilius ſit fiſco, p.632.n.51

Sententiæ ad rem tradendam, ſi periit vel obiit, fit executio in æſtimatione, ibid.n. 57

Sententia debet interpretari prout de jure ferri debet, & ad iuris ſenſum referenda p.639 n.62

In Sententia veniunt ea quæ legis diſpoſitione aut præſumptione ineſſe dicuntur, ibid.n.64

Sententiæ verba ſunt civiliter intelligenda, ibid. n.65

Sententia debet interpretari ut non contineat iniuſtitiam. ibid. n.66

Sententia præſumitur lata ex cauſa deducta in libello, & petitione, & iuxta illam erit interpretanda. pag. 640.n.70

Sententia qua quis eſt condemnatus in exilium ex qua non appareat de quo ſenſerit an de præciſo, an de voluntario, de præciſo intelligenda eſt, p.641.n.84

Sententia ſi ob impoſſibilitatem non poteſt adimpleri in eo ſuper quo lata eſt, exequitur in eo quo poteſt, ibid.n.89

Sententia qua quis condemnatus ad conſervandum fideiuſſorem ſuum indemnem ab alterius obligatione, ſi hæc fuerit extincta, quia compulſus ſolvit fideiuſſor, intelligitur, ut ſolutum ſibi reſtituat. ibid. num.90

Sententia abſolvens tutorem à tutela, intelligitur ab eius ratione reddenda ſuper quo actum fuit. ibid. num. 91

Sententia præciſè obligat, p.642.n.99

Sententia ultra non extenditur quàm importat verborum ſonus, quia tantum diſponit quantum loquitur, ibid. n. 100

Ex Sententia aliud infertur, niſi quatenus vis verborum & neceſſitas patitur, ibid.n.101

Sententia lata contra plures ſimpliciter, intelligitur contra quemlibet pro virili, & quantitate bonorum occupatorum, p.643.n.119

Sententiam licèt iudex mutare aut corrigere non poſſit, tamen poteſt declarare, p.644.n.130

Sententia evidenter iniuſta cùm nullitati æquiparetur, admittit appellationem etiam in cauſis privilegiatis, p.64-.n.24

Sententia condemnans ad reſtitutionem bonorum, exceptis quæ ſint in territorio condemnati, aut quæ ſint feudalia, prius de exceptione eſt facienda liquidatio, ib. n.36

Sententia lata ſub conditione, vel modo, ſemper opponi poteſt de defectu conditionis vel modi, p.648 num. 46

Sententia informatoria executionis, cuius contemplatione tertius vel per ſubhaſtationem, vel aliter, rem poſſidet, ipſi tertio etiam non citato, & etiam clerico officiet, & in nullum directo exequitur. p. 655 num.11

Sententia lata cum eo cui principaliter negotium tangit, præiudicat habentibus ius ſecundario, & in conſequentiam, & derivatum ab illo, etiam non citatis & ignorantibus, ib.n.13

Sententia informatoria executionis per appellationem revocatæ, cuius occaſione tertius poſſidet rem ſubhaſtatam, lata contra creditorem cui principaliter tangit, & eſt legitimus contradictor, officit ipſi tertio etiam non citato, cui res tangit in conſequentiam, ibid.n. 14

Sententia lata ſuper cauſa, cenſetur lata ſuper cauſato, ibid.n.18

Sententia revocata per aliam, prima dicitur illicitè præceſſiſſe, & omnia acta pro illicitè attentatis corruunt ipſo iure, p.656.n.43

Sententia ſi facit ius quoad omnia, lata contra principalem, nocet etiam tertio poſſeſſori, p.657.n.53

Sententia lata contra authorem, nocet ſucceſſori etiam non citato, ex c. iuris reſolutivi, Ib.62

Sententia informatoria executionis, cuius contemplatione tertius poſſidet, illi etiam clerico officit non citato, ibid.n.63

Sententia lata inter creditorem & debitorem, ſufficit etiamſi non citetur tertius poſſeſſor hypothecæ, cui pactum de non alienando, erat appoſitum, ut in eum executio procedat, ibid. n. 66

Sententiæ executionem ad impediendam de ſolo & mero facto poſſeſſionis tertii oppoſitoris cognoſcitur & tractatur. p.658.n.78

Sententia inter alios lata exequitur de recto, & ſine novo proceſſu in poſſeſſorem rei litigioſæ, p.659.n.93

Sententia lata per iudicem laicum licet clericum tertium rei litigioſæ poſſeſſorem noceat, an poſſit per

cum

eum exequi in clericum, Maræ opinio refertur, ibid.n.95.reprobatur, n.122
Sententia;ad non expreſſe non porrigitur, cum ſit ſtricti iuris, p.662.n.117
Sententia revocata dicitur illicitè præceſſiſſe, & retro acta pro attentatis corruunt ipſo iure, p.664.n. 162
Sententia retractata tacitè retractata intelligitur executio eius vigore facta, omniáqne quæ victor ejus occaſione habuit in priſtinum reſtituuntur, ibidem num.164.
Sententia revocata tacitè executio revocata intelligitur, itaut bona capta relaxentur eodem impetlo, quo fuerunt conceſſa ac ſi facta non fuiſſet executio ibid.n.165
Sententia revocata non præſtat bonam fidem, quoad fructuum acquiſitionem. ibid.n. 167
Sententia lata cum legitimo contradictore, qui primas defenſionis partes occupat, nocet habenti ius ſecundariò, & in conſequentiam, p.665.n.184
Sententia non probat ultra id quod ex ea neceſſario infertur, ibid.u.193
Sententia ratione exceſſus in totum eſt nulla cùm ſit individua. p. 666 n.198
Sententia continens diverſa capita licèt annulletur,exceſſus pro cæteris ſuſtinetur, ibid.n.206.
Sententia contra turbatorem lata, & præſtita cautione, ſi turbet & dicat ex nova cauſa, non auditur, ſi executio fuit de recenti, ſecus ſi longo intervallo.p 669 num. 242
Sententia dicitur executa, quando aliquo tempore permanſit, ibid.n. 243
Sententia ſemel executiva in habetibus tractum ſucceſſivum, ſi res iterum ex intervallo deveniat in poteſtatem condemnati,iterum exequitur, ibidem num.247

Sepultura.

Sepeliendi ius habens poteſt etiam per alienos fundos & territoria deferre cadaver, p.245.n.93

Sequeſter, Sequeſtratio, Sequeſtrum.

Seqneſtratio regulariter prohibita eſt, p.143.n.84
Sequeſtratio prohibita eſt, deſcriptio tamen permiſſa, p. 152.n. 187
Sequeſtrum beneficii reſervati juxta conſtitutionem Pianam, non poteſt judex appunere via judiciali,& extrajudiciali ſimul, p.283.n.125
Sequeſtrationis decretum eſt interlocutoria, p. 313 n.1
Sequeſtratio regulariter eſt prohibita, ibid.n.2
Sequeſtrum regulariter recipit appellationem, etiam abſque cauſæ expreſſione, p.313.314.n.3
A ſequeſtratio compulſo ad depoſiti redditionem, appellationi an ſit deferendum, p.319.n.70
A Sequeſtri attentati denegata revocatione appellationi deferendum eſt, p.314.n.9
A Sequeſtro attentato appellatione pendente licita eſt, ibid. n. 10
Sequeſtrum quando neceſſitatur judex, apponere plures referunt caſus remiſſivè, ibid.n.12
Sequeſtrum ex juſta cauſa ex officio poteſt judex apponere etiam in caſibus, quibus denegatur ad inſtantiam partis, p.314.315.n.13
Sequeſtrum apponitur in beneficialibus, maximè etiam inſtante dilapidationis ratione quando timetur ut ne fructus poſſit recupetare, p.315.n.14
A Sequeſtro non datur appellatio, quando Rex apponi inbet præcipuè, non permiſſivè, ibid. n.15
A Sequeſtro imponendo vigore d. Clem.1.de ſeq. poſſ. appellari non licet, ibid.n.17
Sequeſtrum quando ſit apponendum in beneficiis reſervatis ab ordinario proviſis, ibid.n.18
Sequeſtrum apponendum in beneficiis reſervatis non ſuſpenditur per appellationem, ibid, n. 19
Sequeſtrum appoſitum legis præcepto potiùs ab ipſa, quàm à judice appoſitum cenſetur & à legis diſpoſitione non licet appellare, ibid.n.20
Sequeſtri remedium dicitur cautio, per quam regulariter ceſſat, ibid. n. 21
Sequeſtrum non evitatur per cautionem, quando à lege apponi mandatur, ſecus quando ſimpliciter permittit, ibid. n.22
Sequeſtrum ex Clem.1.de ſequeſt. poſſ. non recipit appellationem, quia à lege non judice juris executore impoſitum intelligitur, ibid. n. 24
Sequeſtrum ubi promittitur, judicis arbitrio appellationem admittit, p.315.316.n.25
Sequeſtri mandatum ob periculum fugæ debitoris non ſuſpenditur per appellationem, ibid.n.26
Sequeſtri decretum requirit partis citationem, & cauſæ cognitionem, p.316,n.29
Sequeſtrum revocatur de facto, ſi ex obruto fuit appoſitum, ibid. n. 30
Sequeſtrum ubi apponitur ob periculum in mora, citatio non eſt neceſſaria, nec juris ſolemnitas, ibid. num. 31
Sequeſtrum ob periculum appoſitum ſive citatione, non poteſt revocari, & relaxari abſque ea, ibid.n.32
Sequeſtrum appoſitum propter ſcandalum, & rixam vitandam non recipit appellationem, nec per eam ſuſpenditur, ibid.n.33
Ob Sequeſtrum poſſeſſio non amittitur, ſed retinetur, ibid.n.34
Sequeſtratius ex conſenſu partium poſſider, datus autem à judice nullatenus, ibid.n,35
Sequeſter depoſitarius, aut conductor ad longum ſeu modicum tempus, an & quando poſſit præſentare, ibid.n.36
Sequeſtratæ rei aut beneficii fructus reſervantur vincenti in fine litis, ibid.n.37
Sequeſtri reſtituendi ſententia non recipit appellationem, ibid.n.49
Sequeſtri reddendi decretum eſt interlocutoria merè, p 317.n.50
Sequeſtrum relaxatur, & tollitur ſtatim quod, aliquis poſſeſſor declaratur, p.317.318.n.51.
Sequeſtrum eſt judiciale depoſitum, p 310 n.54
Inter Sequeſtrum iudiciale & depoſitum extraiudiciale quæ ſit differentia, ibid.n.remiſſivè.
Sequeſter in omnibus depoſitario æquiparatur, ibid. num.55
Sequeſter ad reſtitutionem ſequeſtri actione depoſiti tenetur, ibid. n. 56
A Sequeſtri aut depoſiti denegata revocatione appellationi an ſit deferendum, ibid. n. 57.
A Sequeſtri revocatione legitimè facti licita eſt appellatio, ibid. n.59
Sequeſtri revocatio non ſuſpenditur per appellationem, quando ceſſat cauſa ſequeſtri, aut diſpoſiti, ibid. num. 63
Sequeſtrum appoſitum iuri diſpoſitione, non finitur niſi per ſententiam tranſactam in rem iudicatam, p.319.n.66
Sequeſtrum ut tollatur, requiritur ſententiæ executio, cum aliter lis non dicatur finita. ibid.n.65
Et quid quando Sequeſtrum apponitur iudicis officio, & eius arbitrio, ibid.n.66
Sequeſtri loco data cautio de re non varianda, & reſtituenda durat.poſt rem judicatam, ibid.n.67
Sequeſtrarius ſemel electus non poteſt removeri, niſi ex nova cauſa, ibid.n. 68
Sequeſter compulſus ab executore rei reſtituendæ vincenti in lite an poſſit appellare, eò quod in ſententia non nominetur, p.320.n.84
Sequeſter ad mandatum judicis tenetur ſequeſtrum reſtituere vincenti, ibid.n.87

Sequeſter, & depoſitarius poteſt orgeri quandocumque ad tationem reddendam, p.520 n.89
Sequeſtri remotione intimata ſtatim ſequeſtrum eſt reſtituendum, ibid. n.90
Sequeſtrum licet regulariter ſit prohibitum, tamen quando in caſu particulari lex præcipit ſequeſtrum apponendum appellatio non admittitur; pag.571 num.11
Sequeſtrata nulla debitoris forenſis, ſi probet non eſſe ſuam, ſed conductam, reſtituitur; p.561. n.168
Sequeſtris pluribus oppoſitis ſuper eadem re an prius præferendum, ibid.n.169
Sequeſtratæ rei ſeu pro executione captæ an venditio ſit nolla, ibid.n.170
Sequeſtri ſententia non comprehendit fructus præteriti temporis; ſed ſtantes & futuros, pagina 632. num.53

Servitus.

Servitus poteſt conſtitui in re emphyteutica reſolvendâ; tamen reſoluto iure emphyteuſis, 578.n.139

Signatura.

Signatura Iuſtitiæ ſolet reſcribere cum clauſula (ſive præiudicio legitimæ executione, &c.) in cauſa mercedis pro miſſæ, vel inter eum qui ſolet operas ſuas locare, & eum qui ſolet conducere, num.87 ſecus econverſo. 348.n.86
Si tamen Signatura videat Iudicem à quo exceſſiſſe in taxatione mercedis non conventæ, ſolet pro parte admittere executionem, pro parte verò deferre appellationi, p.348.n.88
Signatura Iuſtitiæ anteaquam committat cauſam appellationis ſuſpenſivæ ab exceſſu, non facilè credit partis aſſertioni, niſi priùs de illo guſtarèt, pag.522 num.166

Silentium.

Silentium perpetuum ubi eſt appoſitum à denegante audientiam, non eſt licita appellatio, pagina 231 num.57.
Silentium perpetuum tollit ſimul appellationem; ibid. num.60
Silentium longi temporis in executorialibus licet poſſit concutere; non tamen iniuſtitia calumnioſa ſicut in lite, p.505.n.25
Silentium per longum tempus non præſumit derelictas executoriales, cùm adſit in illis præſumptio boni iuris, ibid.n.26
Silentium longi temporis perimit inſtantiam litis, ergo perimit ius exequendi ex executorialibus; non eſt bonum argumentum, ibid.n.27

Simoniacus.

Simoniacus notorius vel confeſſus non appellat, vel quando ſimoniacus reſpectu ordinis, etiam occultus quia tunc non appellat, p.456,n.26
Simoniacus occultus appellat; ſi ſimonia cadat ſuper beneficio, ibid.27.

Societas.

Societatem in re iodividua alteri non præiudicare, æquum eſt p.401.n. 113

Solemnitas.

Solemnitas quæ requiritur in conſtruendo, requiritur in deſtruendo.p.94.n.7
Solemnitas requiſita in contractu, eadem requiritur in diſtractu, p.154.n.209
Solemnitates, & decreta enuntiata in alienatione rerum Eccleſiaſticarum probant, donèc de contrario doceantur, p.301.n. 23
Solemnitatibus enuntiatis in ſpecie per tabellionem ſtatur, licèt non in genere, ibid.n.24
Solennitatum enuntiatio per Iudicem in ſpecie an requiratur, vel in genere an ſufficiat, ibid.n.25.
Solemnitas requiſita actui conſtruendo, eadem requiritur ei deſtruendo, p.318.n.62
Solemnitates de iure & Rotæ ſtylo eſſentialiter requiſitæ ſi omittantur, relevant, ubi de contrario ſtylo Hiſpaniæ apparet, p.410 n.242

Solitum.

Solitum eſſe dicitur per duos actus, pag. 241.numero 21
Solitum concedi, ut dicatur, an requirantur duæ conceſſiones. ibid.n.22.
Inſolitum dicitur, quod nunquam factum fuit, ſolitum autem quod aliquando, ibid.n.23

Solutio.

Solutiones decurſæ nihil inferunt in futurum, quominus opponatur exceptio contra inſtrumentum aut tabellionem, omiſſa in prima pagina; p.559 num.147
Iii Solutum datum, & adiudicatio, ſi non fiat pro menſura debita, revocatur in totum, pagina 666.numero 199.
Solutio rei debitæ non eſt in conſideratione, quæ non duravit, p.668.n.236

Spoliator.

Spoliator cauſam dans homicidio non appellat, p.466 num.41

Status

Status mutatio in beneficialibus in dubio non præſumitur, 419.n.29

Satutum.

Statutum à decurionibus editum, ab eorum ſucceſſoribus vel à populo eſt declarandum, pagina 97.numero 69
Statutum prohibens appellationem ab interlocutoria non cenſetur prohibere ab habente vim diffinitivè, p.155.n.229
Statutum prohibens appellationem à ſententia poteſtatis, intelligitur de diffinitiva ſtrictè, pag 204 num.6
Statutum prohibens appellationem à diffinitiva, intelligitur & in interlocutoria, ubi militat eadem ratio, p.205.n.19
Statutum prohibens de nullitate dici, intelligitur etiam in interlocutoria, ibid.n.20
Statutum generaliter prohibens appellationem à tali cauſa, intelligitur prohibere à qualibet eius interlocutoria, p 206.n.44
Idem in Statuto prohibente compromiſſum, ibidem num.45
Statutum prohibens appellationem ſpecialiter à ſententia, intelligitur de diffinitiva, non de interlocutoria, cùm ſit ſtricti iuris, ibid.n.48
Statutum prohibens appellationem eſt odioſum, & reſtringendum, ut minus lædat ius commune, ibidem num.49.
Statuto diſponente non poſſe inquiri contra advocatum, alio autem quod contra militem inquiritur, ſi aliquis ſit miles & advocatus, an delinquens patiatur inquiſitionem, p.215.n.41
Statuto ſtante ùt bannitus pro centum offendatur, an duæ cauſæ diverſæ poſſint coniungi, ut faciant centum, & queat offendi, p. 218.n.71
Statuto, quo removetur audientia in agendo, & defendendo, cenſetur appellatio ſubblata, pag.198. numero.179.
Statutum tollens appellationem, debet eſſe clarum non turbidum, cùm ſuapte natura ſit etiam ſtrictæ interpretationis, p.380.n.42
Statutum diſponens aliquam ſententiam exequendam

non obſtante appellatione, nec alio ſtatuto, nihilominus non cenſetur excluſa nullitas proveniens ex forma alterius ſtatuti non ſervata, pagina 407 num. 201.

Statutum ſimpliciter permittens appellare in cauſis poſſeſſoriis non intelligitur in ſententia, de mittendo hærede ſcripto in poſſeſſionem, pag. 448 num. 38.

Statutum loquens de poſſeſſorio mero non extenditur ad poſſeſſorium mixtum, p. 452. n. 95

Statuto diſponente ut ſemel tantùm in cauſa appelletur, poſſunt dari duæ appellationes à qualibet parte unica, p. 525. n. 212.

Statutum attribuens executionem Inſtrumento, intelligitur etiam reſpectu hypothecæ tam tacitæ quàm expreſſæ, p. 609. n. 152.

Stipulatio.

Stipulationes tot ſunt quot ſpecies ſeparatæ, pag. 218 num 65.

Stipulatio, aliquid faciendum, eſt individua, pag. 222, num. 135.

Stipulatio, navem facere promitto, & ſi non fecero centum, duæ ſtipulationes ſunt, p. 223. n. 137

Stipulatio quæ eſt ſtricti iuris, ſi interponatur ſuper contractu bonæ fidei, huius natura & effectum retinet, quia qualitas primæ obligationis cenſetur adiecta in ſtipulationem, p. 337. n 32

Studia.

Studiorum cauſa dilationem non patitur, p. 339. n. 64 quare à ſententia lata contra turbantem ſcholarem in habitatione appellatio non admittitur, pag. 339 num. 65.

Stylus

Stylus tribunalis, ubi proponitur appellatio, attenditur, in poſſibilitate appellandi, p. 81. n. 10

Quod multo magis procedit in appellatione ab interlocutoria ante diffinitivam ibid. n. 11

Stylum, ſtatuta, & conſtitutiones iudicii inferioris, tenetur attendere ſuperior, inter cognoſcendum, an ſit deferendum appellationi, ibid. n. 12

Stylus tribunalium Regalium multoties practicatur in foro Eccleſiaſtico, & approbatur per Rotam, p 81 num. 18

Senatus in cognitione per viam violentiæ an potiùs attendere debeat Stylum Romanæ Curiæ, quam illius tribunalis, & cuius violentia conqueritur, ibid. num. 19

Stylus de partibus etiam contrarius ſtylo Rotæ in ipſa attenditur in litibus, quæ transportantur ad Curiam, p. 82. n. 20

Stylum iudicis à quo in ordinatoriis iudicii, Rota, & quilibet ſuperior tenetur obſervare, etiam contrarium ſtylo ſui tribunalis, ibid. n. 21

Stylus curiæ ubi cauſa tractatur, non curiæ delegantis attenditur, p 286. n. 46

Stylus Romanæ Curiæ ad alia loca in partibus non extenditur, ibid. n. 147

Stylus Curiæ Romanæ obſervat, quòd lata ſententia ſuper executione Brevis, inſtrumenti Cameralis, aut literarum Apoſtolicarum, eamque exequitur, licèt in Rota feratur illius revocatoria, non mandatur executioni, ſed appellationi ab ea defertur, & donec executoriales relaxantur, in omnibus ſuperſedetur, p. 362. n. 63.

Stylus & conſuetudo reſpiciens ordinaria iudicii debet attendi illius tribunalis, ubi lis tractatur, p. 410. num 243.

Stylum judicis à quo tenetur ſervare iudex appellationis, ibid. n. 244.

Stylus Hiſpaniæ, ut unica citatio ſufficiat pro toto termino probatorio etiam prorogato, ſuſtinetur à Rota, ibid. n. 245

Stylus Hiſpaniæ approbatur, quo terminus probatorius eodem tempore currat actori & reo, ibid. n. 246

Stylum Hiſpaniæ, quo notario recuſato detur adiunctus re non integra ad examinandos teſtes, Rota Romana approbavit, ibid. n 249.

Stylus quis ſervandus in examinatione teſtium facienda in Hiſpania ſuper lite pendente in Rota, & per eius delegatum, ſeu receptorem, vel Rotæ attendendum eſt, reſolvitur ibid. n. 250. ubi quid quando ipſe recuſetur, an in totum removeatur.

Stylum Hiſpaniæ contrarium ſtylo Rotæ pluries approbavit ipſa Rota, ibid. n. 251

Stylus Hiſpaniæ requirit citationem ad ſententiam, ſed concluſio in cauſa eius vim obtinet, & hunc ſtylum plures approbavit Rota, p. 451. n. 253

Stylus Rotæ licèt obſervet ut executoriales poſt intimationem in Rota reproducantur, alias executio dicatur attentata; tamen contrarius Hiſpaniæ ſtylus approbatus eſt a ibid. n. 256

Stylus Hiſpaniæ obtinuit, ut nec aliquis valor attendatur, nec deſcriptio in libro Cameræ Apoſtolicæ, ut beneficium conſiſtoriale dicatur, ſi tamen naturam conſiſtoriales habere, vel habuiſſe legitimè appareat, p. 433. n. 263.

Stylus Romanæ Curiæ in expeditione executorialium ac reproductione intimationis non ſervatur in partibus Hiſpaniæ, ſed ius commune, p. 501. n. 86

Et quis Hiſpaniæ Stylus ſit, ibid n. 87

Stylus Rotæ extra Curiam non eſt attendendus, nec ad partes extendendus, ibid. n. 89

Subdelegatus.

A Subdelegato delegati cum clauſula (appellatione poſtpoſita) licet appellare, p. 90. n. 50

Subdelegatus à delegato cum clauſula (appellatione remota) non poteſt cum eadem clauſula procedere, à p. 222. n. 156

Subexecutor.

Subexecutor virtute clauſulæ (cæterum proceſſibus fulminatis, *&c.*) debet eſſe canonicus Cathedralis, vel aliàs in dignitate conſtitutus qui eſt mixtus ſummariam & executivam habens cauſæ cognitionem, p. 352. n. 32

Subexecutor literarum penſionis quemadmodum procedat ad earum executionem, & quo utatur ſtylo, ibid. n 33

Subexecutor vigore clauſulæ (cæterum) an queat procedere executivè contra bona debentis penſionem. & an ſic excedere dicatur, ut appellationis locus ſit contra Flor. de Mena, & Camilium Plautum defendit Auctor, p. 354 n 82

Subexecutor cum clauſula (cæterum) debet eſſe in dignitate conſtitutus, cùm ſit mixtus, non merus, ibid. num. 82

Subexecutori Authoris Cameræ dato ad exequendam penſionem in partibus, poteſt Ordinarius reſiſtere & oppreſſum defendere, p. 529. n. 21

Subrogatio, Subrogatus.

Subrogatus an debeat ſervare ſtatuta cuius, in huius locum ſubrogatur, an propria, pag. 87, numero 28

Subrogatus non ſapit naturam principalis, nec fit extenſio ad illum, qui verè non ſit talis, ſed fictè, & repræſentativè tantùm in pœnalibus, & odioſis, p. 96. n. 50

Subrogatoria commiſſio dicitur, cùm alius iudex in locum demortui impediti vel abſentis ſubrogatur, tenetur que cauſam in eodem ſtatu manentem proſequi, p. 101. n. 123.

Subrogatoriæ commiſſiones frequenter dari, animadverti tamen deberi an in corpore includatur clauſula alterans primum ſtatum litis, quia tunc nova citatio erit neceſſaria, ibid. n. 155.

Subrogatus ad litem poteſt dicere de attentatis, quemadmodum ejus prædeceſſor, p. 100.n. 108

Subrogatum ſortitur oaturam ejus, in cujus locum ſobrogatur, p. 221.n.133

Subrogati ut idem ſit jus, requiritur paritas rationis in uttoque, p 223.n.247

Subrogatio gratioſa in locum, jus atque poſſeſſionem coſſitigantis demortui, quomodo fiat, p.405.n.164 remiſſivè.

Subrogatus retinet qualitates & oaturam ajus, in cujus locum ſubtogatus eſt, p.439.n.14

Subſidium.

Subſidii reparatio non ſuſpenditur per appeliationem, oec contradictionem, ſed ejus ſtatim ſit executio, p.88.n.38

Subſidii recollectio, & ſolutio non recipit appellationem, ibid. o. 39

Subſidium chatitativum pro allmeotis etiam impoſitum ab Epiſcopo, nou recipit appellationem, p.89 num.40

Subſidium charitativum impoſitum pro ſui ſuſtantatioue pariter noo ſuſpenditur per appellatiouem, p.142.n.8

Subſidium charitativum impoſitum per Epiſcopum pro alimentis appellationem non admittit, p.351.n.3

Succeſſor.

Succeſſot in beneficio per reſignationem, tenetor purgare attentata per prædeceſſorem reſignantem, p 98.n 86

Succeſſor teneruz exequl mandatum factum per Papam ſuo prædeceſſori, p.99 n.79

Succeſſor vel novus executor poteſt exequi mandarum ſui prædeceſſoris ſine oovo mandato, ibidem oum 91

Succeſſot adminiſtrationis non accipit novam poſſeſſionem rerum univerſiratis, p.100.n. 111

Succeſſor ſingularis judicis attentantia reponit attentata, ibid. n. 118

Succeſſor beneficii an teneatur ſtare locationi ſui prædeceſſoris pro illo anno jam ſeioinato, pag. 577 oum. 117

In Succeſſorem ſingularem habentem cauſam à litigante, locum habet executio etiam ſine oovo judicio, p. 581.n.186.& 187

Singulis Suceeſſor dicitur habere cauſam à condemnato, non ſolùm ſi titoium habeat immediatè, ſed etiam mediatè per longam ſucceſſionem, ibidem num. 188

Succeſſor in officio & juriſdictione an poſſit Intentionem prædeceſſoris deciarare, p 635.n.4

Succumbens.

Succumbens ex actione inepiè propoſita, iterum aptè agens auditur, p.127.n.6

Succumbens ob non probatam rei poſſeſſionem io adverſario, contra illam denuò poſſidentem poteſt iterum agere, p.127.n.9

Succumbens in exceptione compatibili cum actione, non prohibetur in aliud judicium deducere, ſi de ea noo ſuerit judicatum, p.555.n.81

Summa.

Summæ ex diverſia canſis an coacerventur, ut faciant ſententiam appellabilem, p.218.n 68

Summæ piures petitæ ex eadem cauſa & obligatione ſimul coacervantur, ut aſcendant ad ſumnum appellabilem, ibid. n.73

Summarium.

Summaria ubi eſt cauſa, omnes ejus articnli ſummarii ſunt, p.204.& 205.0,17.& 24

Summariè qui poteſt procedere, ſi procedat via ordinatia, an poſſit redire ad ſuiomariam, pag. 181 num.98

Snmmarium quando eſt judicium, ſeu executivum, omnes ejus articuli ſunt ſummariiſſimi, ſeu executivi, & pariter procedendum eſt, p.447.n.34

Superior.

A Supetiore gravante in revocatione executionis factæ ab executote (ſive ſuper illa ſit aditus Senatus, ſive non) poteſt appellari, & pro violentia hac nova recurri ad tribunal, ſub cujus diſtrictu hic ſuperior deget, p.67.n,193

Superior etiamſi revocet geſta ab inferiori, vel ipſe excommunicatum abſolvit, vel remittit abſolutionem, p.78 n.48

Superioris interlocutio ſuper admittenda vel non admittenda appellatioue, & revocatione attentatorum, etiam ſtante decteto directo regio inferiori eſt nuvum gravamen, & diverſa perſona oppreſſa, diverſus judex, & nova vioientia, & ſic nova appellatione & recurſu indiget, p.130.n.43

Superior ad quem deciarans bene appellatum, & revocato gravamine an poſſit cauſam in prima inſtantia retinere, vei remittere ordinario, p. 322.n.7

Superior, ad quem eſt appellatum ab ordinario recuſante inſtituere juſta tamen ex cauſa, nec poteſt inſtitutionem facere, nec ad faciendaio ordinarium compellere, p 430.n.215

Ecclefiaſticus Superior, ad quem præſentatus à Rege appellavit à negligentia vel protervia ordinarii, non ſe intromittit in cognitione juriſpatronatus Regii, ſed de gravamine, p.431.n 221.

Superior cognitutus de executore excedente ob oon admiſſas legitimas exceptiones, non poteſt cognoſcere de cauſa principali, ſed dumtaxat an [illegible] ſiot rejectæ, vel non p.530.n.34

Supetior cùm non poſſit niſi ſuper nullitate ſententiæ in rem judicatam tranſactæ adire, non poteſt de injuſtitia cognoſcere, quia nullam acquirit juriſdictionem, ibid.n.36

Super exceſſu Superior aditus non ſuper ſimplici injuſtitia, oon poterit de ea cognoſcere, cùm in libello ccotenta non ſit, ibid.n. 37

Superſeſſoria.

Superſeſſoria ad effectuio abſolvendi quomodo expeditur ex praxi hodierna, p. 200.n.108

Superſeſſoria utuntur judices Eccleſiaſtici omnes, ut per aliquod tempus inferior ſuperſedeat in cáuſa, donec exportentur acta, & ex eis ſe informet ad inhibenduio, vel remittendum, pagina 251, numero 30

Superſeſſoria ad quem effectum ſit inducta, & quibus caſibus locum habeat, ibid n.34

Superſeſſoriam requirere cauſæ cognitionem in puncto juris, veriuseſt, p.252 n 47

Superſeſſoriæ ſtylus apud omnia iudicia Eccleſiaſtica prævaluit, & vito non fieri decernir Senarus, p.252 num.48

Superſeſſoriam expedit iudex contra patrem, ut in aliquo actu ſuperſedeat, quæ parte non citata revocarut, revocatio taoen intimatur, pagioa 253. oum. 49

Supplicatio.

Supplieatio habet locum in cauſa recuſationis Senatorom, p.144.n.93

Supplicatio bina ubi eſt prohibira, intelligitur ab eadem parte; quia utraque poteſt ſemel ſupplicare, p.525.n.213

Supplicatio *con las mill y quinientas* ſi non admittatur à ſententia tranſacta in rem judicatam, nec ab eius liquidatione facta in eius executione, pagina 617. n. 11

Suppoſitum.

Suppoſitum debet verihcari priùs, p5 .9.n.68

Surreptio.

Surreptio annullar gratiam ipſo jure, & per cooſequena dationem executoris, cui nulla attribuitur juriſdictio, p. 354.n.57

Suſpenſio, Suſpenſus.

Ad Snſpenſionem juriſdictionis adæquantur appellatio, recuſatio, & relatio, p. 144. n.88

Suſpenſio an major ſit interdicto ingreſſus Eccleſiæ, p.196.n.45

Suſpenſio quando abſqne citatione ſicut monitione ferenda non eſt, ibid. n.46

Snſpenſio impoſita pro delicto, neceſſaria pro alimentis ex beneficio præſtantur ſuſpenſo, oon tameo quando pro contumacia, ibid.n. 47

Suſpenſus ab uſu ordinis an poſſit cætera exercere, ibid. n. 48

A Suſpenſione & interdicto ſicut & ab excommnnicatione admittitur appellatio, ibid. n.49

Suſpenſio, interdictum, & excommunicatio, æquiparantur à jure quoad appellationis probibitionem aut admiſſionem, & alios effectus, ibid. n.50. quales, num. 51

Suſpenſio & interdictum quoad appellationis effectum eaſdem ampliationes & limitationes patiuntur, quas excommunicatio, p.196.n.54

Suſpenſio, aut interdictum conditinnale ſuſpenduntur per appellationem, & impediunt executionem, p. 197.n.57.& 58

Suſpenſio, vel interdictum reſpiciens temporalia ſuſpenduntur per appellationem, p.202.n.123

Suſpenſus ab uſu pallii appellatione pendente poteſt eo uti, ibid.n.125

Suſpenſus ab uſu pallii celebrando nullam irregularitatem incurrit, ibid.n.126.& 127

Suſpenſionis violatio in ſpititualibus inducit irregularitatem, ſecus in temporalibus, quæ ſuſpenditur per appellationem, p. 294.n.225

Suſpeuſus ab ordinibus ſuſceptis an pendente appellatione poſſit accedere ad alios, & an illis poteſt interim uti, p.310 n.48. & 49

A Suſpenſione & interdicto officii aut beneficii reſpicientis temporalitatem licita eſt regulariter appellatio, ac interim ſuſpenſus poteſt illius uſum continuare, p. 385.n.1

Suſpenſio à beneficio non comprehendit penſionem, p.610 o.50

Suſpenſus per ſententiam ab officio ob delictum grave ſimpliciter, non perpetuò, nec cum præfinitione temporis, etiam cenſetur privatus diſtributionibus quotidianis, ibid.n.59

Suſpenſus ſimpliciter ab officio abſque tamen præfinitione temporis. ſuſpenſus intelligitur à beneficio, ibid.n.60

Suſpenſus à benaficio non intelligitur ſuſpenſus ab officio, p.603.n.62.

Suſpenſns ab officio ob delictum leve aut contumaciam, non intelligitur ſuſpeoſus à beneficio, ibid. num. 63

Suſpenſo ab officio vel beneficio, collatio beneficii facta non valet, ibid.n.64

Suſpenſio ab officio ex quibus cauſis ſit infligenda, ib. num.65. remiſſivè.

Syndicatus.

A Syndicatu licèt non appelletur; tamen ab interlocutoria incidenti licere qui dicant, pag. 204. numero 11

Synodus.

Synodus formalis quomodo, & ad quid ſit, pag. 398. num.68

T

Tabellio.

TAbellio debet regiſtrum ſeu protocollum inſtrumentorum actuum judicialium, & extrajudicialium ſecum retinere, & non poteſt tradere partibus, niſi iudicis præcepto, p.95.n.39

Praxis hudierna Tabellionum, *y me obli_o con mi perſona y bienes*, uńde ortum habuit, p.181.o. 148.

Taxa, Taxatio.

A Taxatione ciborum vendendorum in populis, & civitatibus facta per judicem non admittitur appellatio ſuſpenſiva, juxta l. regiam, p.338.n. 54.

Taxatio mercedis ſeu alimentorum facta in ſententia eadem, non recipit appellationem ſuſpenſivam, prout determinavit Rota Romana contra Avand. ibid. & 339.n.56

Ab exceſſiva fructuum Taxante & liquidatione facta io executivis, an & quando ſit licita appellatio, p.342.& 343.n.10.remiſſivè.

Taxatio expenſarum eſt declaratio interpretativa ſententiæ à qua non appellatur regulariter, pag.617.n.19

Taxatio dicitur meri facti præexiſtentis declaratio, ibid.n.20

Taxatio & liquidatio præcedentis ſententiæ dicitur executio & declaratio, ibid.n.21

Taxam legis juſti interuſurii pecuniæ reſtituendæ ſi execntio excedat, in liquidatione excedere dicitur, p. 619.n.47

Taxare expenſas quas ſibi taxandas reſervavit prædeceſſor, poteſt judex ſucceſſor, p.636.n.10

Etim ſi ſucceſſor ſibi reſervaverit Taxare expreſſo nomine proprio, ibid. n. 11

Temporalitas, Tempus.

Temporalitates clericorum quæ dicantur, ut occupari poſſiut, ob eorum proterviam & contumaciam, p.74.n.305

Tempus ad appellandum currit à die ſcientiæ, vel notitiæ, quæ non præſumitur, niſi probetur, p. 110.n.71

Temporis intervallum quod requirunt dictiones (mox, ſtatim) & ſimilia, eſt ut non ſtatim ſententia lata exequatur, ſed omnia ſubſtantialia executionis prout citationes & ſimilia præcedant, pagina 381. n. 49

Tempus nullum de jure communi reperitur præfixum, ut ordinarius inſtituat præſentatum, ſed tantùm ad conferendum, p.430 n.208

Tempus præfixum collatoribus ad providendum non currit à die vocationis, ſed à die ſcientiæ, & notitiæ, p. 442.n. 60

Tempus jure præfixum ad providendum currit à tempore quo ſciri debuit, ut in Epiſcopo, qui ſingulis annis tenetur viſitare. ibid. n.61

Tempus non currit conferentibus, aut eligentibus impeditis impedimento iuris, aut facti, pagina 403.n.75

Terminus.

Terminus, & tempora præſtituta primo judici ad cauſam determinandam, eadem cenſebuntur præſtituta ſucceſſori, & ſubrogato, pagina 97. numero 59

Terminus parti à jure vel judice aſſignatus ad aliquid gerendum, non currit pendente recurſu ad Regem, p.124.n.58

Terminus parti vel judici non currit dum diſceptatur ſuper aliquo articulo, ibid.n.59

Terminus non currit appellanti dum diſceptatur, an appellatio ſit nulla, ibid.n.60

Terminus novem dierum, ad retrahendum rem patrimonialem, non currit durante diſceptatione ſuper venditione, p.124.num 61

Terminus decem dierum ad appellandum non currit dum diſceptatur de nullitate appellationis propoſita, ibid.n.62

Terminus conficiendi inventarium non currit impedito.p.125.n.66

Terminum non currere pendente recurſu ad Regium conſilium, expreſsè terminavit Rota Romana, ibid. num.72

Terminus remanet ſuſpenſus in hoc ſtatu, quo ſupervenit impedimentum, & tantum temporis ſuppletur. quantum abſtulit impedimentum, ibidem num.75

Terminus infirmationis in via executiva ſuſpenditur ex impedimento partis, quo ſublato alius ſuppletur, quantum abſtulit impedimentum, ibid. numero 76

A nimis brevi Termino dato ad probandum licite appellatur, p.147.n.239

Terminus ad appellandum, ut currat à tempore notitiæ, debet comdemnatus illam habere, quomodo ſententia ſit lata. p.183.n.56

Terminum ſibi ad aliquid faciendum præfixum labi permittens, cenſetur actui renuntiare, non poſt illud auditur, p.215.num.101

A Termino tacitè vel expreſsè denegato, petito ad accedendum ad examen per procuratorem filii patrimonialis abſentis, cuius nomine ſe oppoſuit, an appellationi interpoſitæ ſit deferendum, & quando, p.293.n.214

Terminus is eſt noviter dandus, quantum abſtulit impedimentum non ex integro, p.296.n.257

A Termini denegatione appellatio datur ibid.n. 259.

Termino appoſito actui gerendo, dilatio parti ita limitanda erit, ut reguletur à principali ne actus pereat, ſed perficiatur. 297.n.270

Termini habiles in omni diſpoſitione ſupponendi ſunt pag.387.n.28

Terminus edicti non apponitur, ut alii nequeant admitti, ſed ut ſciatur, non eſſe ampliùs expectandum, p.297.n.273

Terminus edictorum an currat, ex quo tam in valvis Eccleſiæ Catedralis, quàm Eccleſiæ beneficii fuere appoſita, ita ut ſit attendenda ultima effigies, p.397.n.55

Terminus à lege inductus non debet à iudice abbreviari, ibid. n.60

Terminum nimis brevem ne ad plurimorum notitiam veniat editum procurans petens collationem, inſtitutionem facit irritam, p.398 n.61

Terminus appellationis à quo tempore currat, & an de momento ad momentum, p 408.n.219

Terminus ad appellandum currit à tempore ſcientiæ & notitiæ, p.409.n.222

Terminum ſibi aſſignatum, ad aliquid gerendum labi permittens, cenſetur illi renunciare, nec ulteriùs audiendus, ibid .n.217

Terminus duorum menſium præſcriptus ordinario ad inſtituendum, non currit à die præſentati inſtrumenti nominationis per patronos; ſed à die quo nominatus ab eis præſentialiter ſe ordinario offert examinandum, p.430.n.210

Ordinario non eſt appoſitus Terminus ad inſtituendum vel confirmandum in beneficiis ſimplicibus, ſed ſi id facere vel recuſet, vel ſit negligens recurritur ad ſuperiorem qui terminum illi præfigit, ut inſtituat, &c. ibid. n.211

Termino præfixo per ſuperiorem ordinario, ut inſtituat, aut confirmet, intra illud, ſi labatur, poteſt ipſe ſuperior ſupplere, vel compellendo vel inſtitutionem faciendo, ibid. n.212

Terminum alicui præfixum ad aliquid faciendum labi permittens, illi cenſetur renunciare, pagina 402 num 97

Terminum magnum dare non poteſt qui arctatum & limitatum habet, p 633.n.63

Territorium.

Extra Territorium ius dicenti impunè non paretur, p.516.n.58

Tertius.

Tertius, cuius exceptiones iure regio examinantur in via ordinaria; an poſſit impedire appellans executionem ſententiæ de remotè latæ, non obſtantibus tertii oppoſitionibus, pagina 222. numero 127 128 & 629

Tertius reus voluntarius excommunicatus non poteſt executioni ſententiæ comparare, pagina 228 num.18

Tertii comparentis appellatio impedit executionem ſententiæ contra alium latæ.p.568.n.14

Tertius legitimè comparens impedit executionem etiam trium conformium. p.568.n.15

Tertius non citatus nolens proceſſui comparare, & ſe opponere, poteſt executionem impedire, ne contra illum fiat. p.569.n.16

Tertii oppoſitores multis de cauſis poſſunt comparere ad executorialium executionem impediendam ibid. num.17

Tertius non citatus ratione ſuæ poſſeſſionis etiam trium conformium impedit executionem, ibidem, num 34

Tertius ſolius poſſeſſionis ratione impedit executionem ſententiæ alteri adiudicatæ, ibid.n35

Secus ſi non poſſideat, quia tunc nec impedit executionem nec dicitur legitimus oppoſitor, p.569 n.36.& tertio ſufficit poſſeſſionem dumtaxat probare ad impediendam executionem ſententiæ, ibid.

A Tertio poſſidente non nominato in inſtrumento, poſſeſſio non avocatur abſque cauſæ cognitione, p.570.n.38

Tertium poſſeſſorem à iudice ſpoliatum poteſt ſuperior ſummatim de poſſeſſione cognoſcens etiam non citato adverſario reſtituere, ibid. n.39

Tertius non citatus non poteſt impedire ſententiam de immittendo hæredem in poſſeſſionem, ex l fin. de edicto divi Adriani, & eius executionem impedire, ibid.n.41

Tertius impedit executionem pro quantitate factam in alia re quàm debitor eſt condemnatus, quando docet de ſuo intereſſe ex poſſeſſione, pagina 571 num.60

Etiam ſi iſte Tertius de nuda poſſeſſione opponat, etiam non allegans iuſtam eſſe, quia præſumitur, p.571.n.72

Tertius impugnans executionem rei qua pro quantitate debita ſit executio, opponens de ſolo dominio incontinenti probando, admittendus eſt, pag.571 num.63

Tertio opponenti de ſuo dominio rei ſuper qua ſit executio pro quantitate, an incumbat onus probandi, & quid quando de poſſeſſione tantùm, vel de dominio & poſſeſſione ſimul, ibid. n.64

Tertius non poſſidens opponens ſe executioni factæ in alia re quàm ſit in iudicium deducta, quantum diſtet à tertio oppoſitore, & non poſſeſſore rei ſuper qua lis vertitur, p.573.n.75

Tertius comparens executioni rei vacantis ante illius omiſſionem, & docens de ſuo intereſſe ſi non audiatur ab executore, poterit licitè appellare, ibid. num.77

Tertii comparentis intereſt ne repleatur vacans poſſeſſio, quia facilius conſequi poteſt rem vocantem, quàm ab alio occupatam, p.57..n.78

Tertius ſi ſciat litem pendere ſuper re vacante, non poteſt impedire executionem, ibid.n.80

Tertius violentæ ſeu fraudulentæ poſſeſſionis cauſa quando poſſit rei executionem impedire, pàg. 5;4 num.94

Tertius non poſſidens non impedit rei executionem, ibid. n. 88

Tertius ſi lite pendente violenter adeptus eſt, cum fraude de qua docetur, non impedit executionem ejus, p.575.n.95

Tertius oppoſitor poſſidens injuſtè quoad alios, juſtè tamen quoad condemnatum eſt legitimus contradictor, ibid.n. 97

Tertius ut executionem impedlat, debet incontinenti de jure ſuo docere, aliàs ejus appellationi non deferttur, ibid.n.99

Tertius ratione poſſeſſionis civilis dumtaxat (naturali ab alio occupata) an ſit legitimus contradictor executionis ejuſdem rei, ibid.n.100

Tertius aliàs ſpoliatus nulliter per executorem aliquem cùm civilem poſſeſſionem animo retinear, poteſt eſſe legitimus contradictor ad impediendam executionem in eadem re, ibid. n.101

Tertius à poſſeſſione beneficii nulliter per judicem ejectus, poteſt executionem brevis Cameralis ab alio obtenti impedire; cui datur manutentio, ibid. num.102

Tertius docens ſeverem poſſeſſorem, condemnatum autem habere ſuo nomine nudam detentionem tantùm impedit rei executionem, pagina 576 numero 111

Atticulus, an tertius habeat legitimum intereſſe ad impediendam executionem, eſt præjudicialis ante admiſſionem examinandus, pag.589.n.154

Tertius contradictor non admittitur appellans niſi de legitima exceptione doceat expreſsè, pagina 580 num.157

Tertius ut executionem impediat, debet docere de ſua poſſeſſione vera, & fraudulenta, nec doloſa, quia iſta non impedit executionem, 594.n.360

Tertio ſi aliàs non præiudicet ſententia, ſi tamen ad judicium citetur, etiam non comparenti, ſententia, non nocet, ibid.n.362

Oppoſitiones per Tertium executioni ſententiæ, ſeu inſtrumenti guarentigiati pacificantur à jure, ib.n.363

Tertius ſi ſuccumbat, poterit ſuam exceptionem deducere in via ordinaria, & quoad ſecus, ibid.n.363 & ſeqq.

Tertio emptori in ſubhaſtatione pro executione, ſi hæc revocetur, illi nocet citato, pag. 654. num.8 & 9.

Tertius poſſeſſor rei ſubhaſtatæ, vigore executionis à qua eſt appellatum, non habet ius in ipſa principaliter, deperſe, ſed dependens cauſatum & derivatum à jure principali creditoris, pro cujus jure res ſubhaſtata fuit, p. 655.n.12

Tertius rei emptor in ſubhaſtatione comparens in appellationis judicio, vel citatus, vel ſua ſponte, aliter rem illam & poſſeſſionem defendere non poteſt, quàm ex jure creditoris, à quo ſuum ſecundario dependet.p 656.50

Tertium in poſſeſſorem ex ſubhaſtatione executio poſtea revocata influit, qui rem reſtituere tenetur, p.657.n.31

Tertio emptori vigore executionis jus acquiritur revocabiliter, & obnoxium appellationi ab executata interpoſitæ, ibid.n.55

Tertius in executione rem ſubhaſtat rum qualitate, & tacita conditione reſolutiva, & variabili à principio ſciens rem vendi ex iure litigioſo, ibid. n. 56

Tertius poſſeſſor aliàs reus, opponens ſe executioni trium conformium actoris partes ſuſtinet, & ſi eſt clericus, non declinat judicis laici judicium, p.659 num.85

Tertio opponenti exceptionem relevantem res judicata non nocet, p.665.n.187

Teſtamentum.

Quod per interpretationem verborum Teſtamenti probari deſideratur, requirit altiorem indaginem, quæ ſervatur in remed. l. fin. pagina 554. numero 62

Teſtator.

Teſtatoris voluntas celerem executionem deſiderat, p.448.n.35

Teſtis.

Ad Teſtium inhabilium ſeu poſt terminum probatorium admiſſionem, appellatio admittitur, etiam ubi à diffinitiva prohibetur quoad ſuſpenſivum, p.209.n.76

Teſtes pro ſola inſtructione judicis & ejus animi motu ſine partis citatione poſſunt recipi, pag. 300. numero 4

Teſtibus non iuratis poteſt credere Iudex deputatus ad conferendum beneficium cum clauſula (ſi idoneum inveneris,) p.301.n.8

Ex Teſtibus non iuratis informatur conſcientia iudicis, ibid n.9

Teſtes requiruntur iurati, ſi princeps mandat alicui, ut ſe diligenter informet, ibid n.10

Teſtes, ſenes, & valetudinarios, poteſt iudex à quo licitè recipere appellatione pendente, ob moræ periculum, ne pereat probatio p.339.n.67

Teſtium examen nulliter factum non derogat primis depoſitionibus, p 394.n.12

Titulus.

Titulus aut dominium quando limitare deducitur ad poſſeſſionis iuſtificationem tantùm, appellatio non ſuſpendit poſſeſſorium, p.221 n.108

Titulari etiam habente unam ſententiam pro ſe in commiſſione ſuper tranſlationem penſionis, reſcribitur cum clauſula (ſine retardatione, &c.) p. 353 num.43

Titulus ubi adeſt univerſalis, per uſum partis conſervatur ius in toto quoad quaſlibet ſpecies ſub eo contentas, p. 423.n.103

Titulum oſtendens ad conſequendam poſſeſſionem petitam, non dicitur agere poſſeſſorio mixto, p.453 num. 113

Titulus C. ne liceat in una eadémque cauſa tertiò provocare, intelligitur, ut quælibet pars poſſit bis appellare, non ampliùs, p.525.n.211

Tituli reſolubilis virtute poſſidens facta reſolutione, res cum fructibus interim perceptis reſtituuntur, p.662.n.141

Titulus habens ortum à cauſa irrita, vel ad non titulum redactus, non operatur fructuum acquiſitionem, ibid.n.143

Tolerantia.

Tolerantia Romanorum Pontificum, vel alterius Principis impedire potentis, inducit diſpenſationem, & confirmationem, p.26.n. 48

Si Clericus poſſideat duas Eccleſias ſciente, & patiente Pontifice ſuperiore, inducitur ex tali patientia unio dictarum Eccleſiarum, & pœnæ remiſſio. ib. num.149

Tolerantia in eo quod à iure naturali non prohibetur, pro expreſſa diſpenſatione habetur, ibid n.150

Tortura.

Tortura quando poteſt dari ad elevandam veritatem

à

à teſtibus etiam in cauſis pecuniariis carceratus non eſt ſub fideiuſſoribus relaxandus. p.183. num. 174. & 175

Tribunal.

Tribunalia ſuprema Regis perſonam & imaginem repræſentant in adminiſtratione ſupremæ iuriſdictionis, p.57.n.44.

Tribunal quod adeundum, ſi à duobus iudicibus ad invicem ſe inhibentibus eſt appellatum, degentibus in diverſis diſtrictibus ſenatuum, p. 84.n. 10.

Tribunalia ſuprema ſunt inhibita, ut nullatenus poſſint cognoſcere, etiam per viam violentiæ de cauſis vertentibus coram Commiſſario Cruciatæ, & eorum ſubdelegatis, p.87.n. 37.

Tribunal Regium quemadmodum ſe habere poſſit ad executionem decreti violentiæ lati contra iudicem Eccleſiaſticum poſt gravamen illatum, abſentem, & abeuntem, p.96.n 40.

Tribunalia Regia ius imitantur, & ideo eorum proviſiones iubent iudicibus Eccleſiaſticis, ut reponant ea quæ ipſi de iure reponere debeant, p.102.n.2.

Supremorum Tribunalium auditoribus cognoſcentibus per viam violentiæ non pertinet regulare voces patronorum, ſed vim notoriam dumtaxat tollere, p.403.n.150.

Quod maximè procedit in his controverſiis ſuper iure paronatus inter comparronos. quibus vix datur notoria iniuſtitia abſque intricatione, & dubitatione in iure, aut in facto, ac ideo Parochialibus vim non fieri decernitur: ſecus ſi notorietas iniuſtitiæ notoriè appareat abſque alia dubitatione, pag.404. num.149

Suprema Regia Tribunalia non ſe intromittunt in cognitione per viam violentiæ factæ ab ordinario Eccleſiaſtico, ſed illam remittunt conſilio Cameræ, p.429.n. 199.

Suprema Regia Tribunalia vix permittunt ſuos miniſtros etiam excedentes ab ordinariis corripi, p.529. num. 29.

Suprema Tribunalia hac utuntur praxi ſive in cauſis Eccleſiaticis per viam violentiæ, ſive in profanis excedentibus, p.544.n.41.

Tributum.

Tributa & vectigalia Principi debita cur non ſuſpendantur per appellationem, p.147.n.70.

Tutela, Tutor.

Definitio Tutelæ traditur. p.14.n.76.

Princeps ſupremus iudex conſervator ſubditorum dicitur. ibid n.77.

Tutor eſt privata perſona, & ei pupillus non ſubeſt quoad iuriſdictionem, ſed quoad tutelam, & defenſionem, & protectionem. p.34. n.204.

Tutor vel Curator minoris datus in loco demortui Tutoris, vel Procuratoris. non gerit vices demortui nec eius perſonam repræſentat, ſed dumtaxat pupillum, aut Dominum conſtituentem Procuratorem, p.97.n.65.

Tutor pro debito ſui pupilli capi non poteſt, pag.175. num.77.

Tutor capi poteſt pro debito pupilli, ſi nolit exhibere illius bona, ut fiat executio. ibid. n.79.

Tutor an ſine decreto poſſit alienare, & repudiare hæreditatem quæ habet mobilia & immobilia, p.214. num.20.

Tutor ſi eius hæres non poteſt appellare à ſententia de reddenda ratione tutelæ, p.260.n.31.

Tutor vel adminiſtrator pupilli rem vendens, poteſt iure propriu ut conſanguineus rem retrahere, p.589 num. 280.

Tutor contrahens ſuper re ſpectante ad pupillum, præſumitur nomine pupilli, p.590.n. 290.

Tutores plures condemnati ſimpliciter ad reddendam rationem tutelæ, intelligitur pro rata in ſolidum, p 643.n.317.

V

Venditio, Venditor.

VEnditio vel legato choro cantorum poſſeſſione apprehenſa in uno capite, totus chorus apprehenſus intelligitur, cum omnes ſint ſimul connexi, pag.424. num. 128. ubi alia redduntur exempla.

Quod limitatur, ibid. n. 129.

In Venditione alicuius ſpeciei ſi ſit factum inſtrumentum guarentigiatum venditor præciſè compellitur ad tradendum, p.535.n.27.

Venditor condemnatus ad reſtitutionem pretii ob læſionem, ex l.2.C. de reſeinden. ven. compellitur rem tradere, etiamſi ſententia non exprimat, pag.601. num 40.

Venditio alicuius rei extenditur ad rem acceſſoriam cohærentem aut pertinentem, p. 623.n.102.

Vendita equa, vacca, ancilla, ſeu aſina, quandu cenſeatur venditus pullus, vitulus, agnus, &c. etiamſi non exprimatur, p.614.n. 103.

Veneficium.

Veneficii crimen non recipit appellationem, pag.466 num.35.

Verbum.

Verba (de omiſſione) debent intelligi cum effectu, p.76.0.10.

Verba quantumcumque præciſa recipiunt interpretationem de iure, p.77.n.33.

Verba generalia reſtringuntur, ut abſurdum evitetur, ibid.n.35.

Verba ſententiæ improprientur, ut ad iuris intellectum reducantur, ibid.n.36.

Verba proviſionis Regiæ debent recipere interpretationem de iure, ne limites protectionis naturalis, & ſuæ poteſtatis excedant, ibid.n.38.

Verbum reſpiciens plura determinabilia, ea determinat, prout uniuſcuiuſque naturæ convenit. ibidem num.39.

Verbis diſpoſitionis in dubio eſt ſerviendum, pag.114 num.8.

Verba non dicuntur ſuperflua, ſi apponantur ad maiorem declarationem, p.117.n.52.

Verba decreti Regii, *despues de la appellacion*, comprehendunt omnia attenta, quæ ipſam appellationem ſubſequuntur, p.156.num.239 & quæ attentavit iudex iam, & repoſuit iterum attentans, ibid.

Verba (ſine lite) important, ut ſequuta Iudicis declaratione nulla admittatur appellatio, p.236.n.118

Verba iudicis debent intelligi ſecundum mentem iuris, p.286.n.157.

Verbum (in præmiſſis) quo utitur Tridentinum, ad omnia præcedentia refertur, iuxta eius grammaticalem ſignificationem, p.381.n.60.

Verba præteriti temporis præciſè requirunt confirmationem, & perfectionem actus, p.199.n.88

Verba præſentis temporis inducunt nullitatem ipſo iure, p.402.n.132.

Verba (dictorum ſucceſſorum veſtrorum) de quibus in bulla Adriani, inducunt perpetuitatem, p.420.n.54

Verbum (ut accepimus) poſitum in gratia facta ad petitionem partis, eius narrativa refertur, & non aſſertioni Principis, p.427.n.169.

Verbum (ut accepimus) appoſitum in gratia motu proprio facta non ad narrativam partis, ſed principis aſſertionem refertur, 427.n.170

Verbum imperſonnale (ut aſſeritur) non refertur ad impetranrem, ideo ad eius verificationem uon adſtringitur, p.4·7.n.171

Per verba hæc (ſentenita firma remaneat, & execmtioni mittatur) ſublatam appeliationem ſuſpenſivam Intelligi, p.492.n90

Verba hæc (ſentennia ſortiatur effectum ſuum) toliunr appellarionem ſuſpenſivam ibid.n.91

Verba ſententiæ ponderanda ſunt ſicut verba contractus, p.515 n.46

Verba contractus ſunt forma ipſius, quæ dat eſſe rei cui aliquid nec addi, nec detrahi poteſt, p.515 num.47

Vbi Verborum ordo, ibi myſterium eſt, ibid n.52

Verba adaptantur implecitè ſaltim, quia quantitas æſtimationis ſemper ineſt rei petitæ æſtimabili, p.536.n35

Verba (compelli & cogi) pertinet ad meram executionem & factum præciſum, ibid.n.45

Verba ſententiæ ad iuris intellectum ſunt reducenda, p.606.n.110

Verba iudicis debent intelligi ſecundum mentem iuris, ibid.n.111

Verba non amittunt ſuam propriam ſignificationem, etiam quantumcumque materia ſit odioſa, pag.607. num.122

Verba univerſalia & non reſtricta ad aliquid limitatum etiam in materia odioſa, retinent propiam ſignificationem ibid.n.123

Verba ſemper recipiunt interpretationem ſecundùm naturam, ibid.n.126

Verba debent interpretari ſecundùm naturam rei,& iuris diſpoſitionem, p 608.n.127.

Verba improprìantur, ſupplentur, aut alterantur ob ſubiectam materiam, etiam ſi ſint prægnantia, & in materia, ibid n.128

Verba etiam in ſtatutis recipiunt interpretationem legalem, ibid.n.129

Verborum propria ſignificatio etiam in materia quantumcumque odioſa ſemper retinetur, p.612.n.189

Verbum (reddere) iuris interpretatione etiam reſtitutionem ſignificat, ibid.n.191

Verba ſemper retinent ſuam propriam ſignificationem ſecundum ſubiectam materiam, etiam quantumcumque materia ſit ſtricta & & odioſa, pag.630 numero.35

Verborum certitudo declarat certitudinem intellectus, p.637.n.36

Verba præciſæ ſignificationis non poſſunt recipere aliam interpretationem, ibid.n.37

Tameiſi poſſint reſtringi & extendi intra limites ſignificationis, ibid.n.38

Verba iudicis debent intelligi ſecundum mentem iudicis, p.639.n.63

Verba civiliter ſunt intelligenda & applicanda proportionalibus, p.641.n.97

Verba ſententiæ in dubio interpretanda iuxta naturam actionis intenta tæ, ibid.n.98

Verba (ſolutis expenſis) facunt ſententiam conditionalem, p.647.n.31.

Verbal imativè appoſita habenr terminum qnem non licèt excedere, ibid.n. 38

Veſtimentum.

Veſtimentum ſi ſciſſum redditur, videtur abeſſe, p.612. num.186

Vicarius.

Vicarius foraneus non eſt ordinarius, ſed delegatus, p.371.n.15.

Vicario generali quando cenſeantur commiſſæ cauſæ criminales, & aliæ requirentes ſpeciale mandatum, ibid.n.16

Vicarius foraneus licet de cauſis criminalibus non cognoſcat, tamen poteſt carcerare adhibita informatione ad effectum, ibid.n.17

A Vicario foraneo carcerante clericum, ut remittat appellationi emiſſæ Senatus vel non vim fieri, *remitiendo no haze fuerça, &c* decrevit, ibid. n.18

Vicarium idoneum poteſt Epiſcopus conſtituere Eccleſiæ vacantis habitanotitia cum congruæ aſſignatione ejus arbitrio donec de Rectore provideatur, p.346.n.53

Vicario aſſignanda eſt congrua ex fructibus eiuſdem beneficii, aliis tamen reſervatis ſucceſſori, ibid.n.54

Vicarius Eccleſiæ vacanti conſtitut non poteſt is qui in concurſu, ut magis idoneus electus eſt ad idem beneficium, donec facta collatione naciſcatur poſſeſſionem, ibid.n 55

Quod procedit etiam in aliis beneficiis quibuſvis, ibidum.55

Vicario dato Eccleſiæ vacanti non ſunt aſſignandi omnes fructus beneficii, & quid ſi omnes ſint neceſſarii ad congruam portionem.p.347.n.59

Vicariæ perpetuæ non ſunt ad liberam electionem ordinarii, ſed ad nominationem eius, cuius Eccleſiæ aut dignitati Parochialis eſt unita, prævio examine coram ordinario erit facienda proviſio, p.404.n.157 ubi refertur conſtitutio Pii V.

Vicarius ad nutum amobilis, non poteſt removeri ante finitum anni ſervitium, p.547.n.61

Neapolitana Vicaria cognovit de propoſitione & declinatoria clerici comparentis executioni ſententiæ lata in eadem vicaria, p.558 n.75

Victor Victus.

Victor in principali non poteſt appellare ab omiſſa condemnatione expenſarum ſi adverſarius victus à principali ſententia appellavit, & de ratione, p.477 num 37

Victor poteſt ab expenſarum omiſſa condemnatione appellare, quando victus à ſententia principali non provocavit, p 477.n.38

Et idem eſt quando victus appellavit limitatè quatenus contra, ibid.n.39

Et quid quando victus ſimpliciter à ſententia appellavit appellationem non proſequitur, ibid.num.40 remiſſivè

Victor in iure in corporali ſi uti non poſſit reluctante condemnato compellitur ad patientiam præſtandam, p.539.n.81

Vindemia.

Vindemiæ & meſſes non recipiunt dilationem & ideo appellatio iis negotiis ſuſpenſivo effectu caret, p.339.n.69

Violentia, Vis.

Violentia eſt inimica legibus, p.21.n.110

Differentiæ inter ſpecies Violentiæ iuris communis, & ſpeciem hanc cognitionis per viam violentiæ traduntur, p.19.n.183

Plures ſunt in iure ſpecies Violentiæ, eiſque variæ defenſionis ſpecies applicantur, ibid.n.182

Definitionis deſcriptio huius ſpeciei Violentiæ conſtituitur ab Auctore, ibid.n.184

Hæc ſpecies iudicis Violentiæ omnibus aliis violentiis maior, & atrocior eſt, ibid.n.192

Violentias tollendi in beneficiorum poſſeſſione ex immemoriali conſuetudine, aut iure competens Regi approbat Summus Pontifex, p.44.292

Violentiam tollere ex immemoriali Principibus permittitur, dummodo non fiat in contemptum iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, p.45.n.298

Violentiæ tollendæ an Principibus. & Dominis inferioribus poteſtas competere poteſt, p.56.n25

Violentiæ

Violentiæ remedium de facto eſt poſtulanti exhibendum pro inſtante, aut præſumpto periculo, pag.59 num.77

Violentiæ cognitionem evitare in libera facultate judicis Eccleſiaſtici eſt, ſcilicet, deferendo, pag.60 num 89

Ex forma procedendi in tollenda Violentia inventa, maxima omnibus oritur utilitas, & feſtinanter occurritur oppreſſi neceſſitati, p.61.n.102

Probatio Violentiæ per teſtes, etiam de notorietate probantes, incongrua foret naturæ negotii, quia per negationem offuſcaretur notorietas, & evacuaretur, ibid n.103

Violentiæ requiſita, putà, denegata delatio, ſuſpecta executio, appellatio an legitima, & legitimè interjecta, &c. non aliter poteſt conſtare (moraliter loquendo) quàm ex eiſdem actis, pag. 63. numero 115

Modo magis ſuavi ac politico, minuſque damnoſo Eccleſiaſtici libertati uti Rex non poteſt, ad tollendam Violentiam cum effectu, ſi judex ſit rebellis, cùm illum per carcerem compellere non poteſt, p 73.n.287

Imputari non poteſt facienti id, ſi aliter Violentiam tollere non poterat, ibid. n. 288

Violentia licèt remaneat, & adhuc ſubſiſtat ob judicis proterviam: tamen Princeps non ſe intromittit in ea tollenda, deferendo, & reponendo.licèt judex è Regno extrahendus. p.74 n.303

Violentiæ cognitio aliam ab extra probationem non admittit, ultra proceſſum, p.76.n.6

Violentia ſapit odium, & delictum, pagina 82. numero 20

Violentiæ tempore, & etiam querelæ, & decreti, ſi judex Eccleſiaſticus degat ſub uno diſtrictu, & ad proviſionis intimationem in diſtrictu alterius tribunalis abſens reperiatur, quomodo intimatio ſit facienda, p 83.n.1

Violentiarum cognitio inanis eſſet, ſi judex, qui attentavit, non poſſet reponere attentatum prout ſibi juberur à Senatu p.95.n.23

Violentia ſeu iniquitas judicis allegata in procedendo ex actis ab eo geſtis conſtare debet, ibid. num. 27 & 29

Violentia facinus continet, p.96.n.46

Violentia lata læditur majeſtas judicis, & ſuperioris, ibid.n.47

Violentia committitur, quando legitima pendente appellatione judex exequitur, vel quando timetur exequi, quoad auxilium invocandum, pag.115. numero 24

Violentia excuſat à temporis curſu vim paſſo, pag.125 num.71

Violentia committitur in non deferenda legitima appellatione, non tamen deferenda non deferendæ, p.131.n.51

Violentia conſiſtit non ſolùm in appellatione non deferendo, ſed etiam in ea ſpreta procedendo, & de intellectu legis l. Julia, la 1.p 156.n.145

Violentia à duobus delegatis antè competentiæ determinationem, & poſt eam poteſt deduci per Senatum ex reſcriptorum inſpectione, pag. 257. numero 96

Pro tollenda Violentia facta à delegato ſuperioris Eccleſiaſtici, ad quem appellavit præſentatus à Rege ob denegatam inſtitutionem, poteſt recurri ad quamlibet Cancellariam, p.429.n.200.& de ratione ibid. n. 201

Violentiam adeſſe decernet Senatus, ſi judex non deferat appellationi ab injuſta delatione appellationis prohibitæ, & minimè deferendæ, p.480.n.53

Vi oppreſſos liberare eſt attributum naturale, inhærens viſceribus regiminis, & qualitas infixa oſſibus & ſubſtantiæ diademæ, inſeparabilis & indiviſibilis, p. 56.n. 28

Decretum Regii tribunalis an intelligatur cum judice ſubrogato & ſucceſſore in tribunali, & juriſdictione judicis vim inferentis: & ad delationem appellationis, & repoſitionem attentatorum cogi poſſit ipſe ſubrogatus, vel ſucceſſor virtute dicti decreti, p.96 num.43

Alia ex vi defuncti, alia violentia ſucceſſoris, adeò ut ſententia lata contra defunctum pro violentia ab eo illata non exequitur contra ſucceſſorem, & hæredem, ibid. n. 44

Vim faciat & lege Iulia de vi tenetur, qui provocatione pendente ſententiam exequitur, pag. 113. numero 1

Vis non ſolùm conſiſtit in hominum vulneratione, p. 114.n.10

Viſitatio.

Viſitationis, & correctionis cauſa ante diffinitivam non recipit appellationem, p.410.n.53

Viſitationis cauſa non ſuſpenditur per appellationem, ibid. & 111.n.54.& 55

Viſitationis diffinitiva admittit appellationem devolutivam, non ſuſpenſivam, ibid.n.56

Viſitatio recipit appellationem, ubi privilegium exemptionis quis docet, ibid.n.58

Viſitationem extrajudicialem, & ejus executionem an impediat appellatio vigore privilegii, & quid in judiciali, ibid.n.61

Viſitatio citata parte & cum cauſæ cognitione facta recipit appellatione, ibid.n.62

In Viſitatione extrajudicialiter facta ordinarii recuſatio non admittitur, ſecus ubi agitur judicialiter, ib. num.63.

Viſitatio & morum correctio propter exceſſum admittit appellationem, ibid.n.61

Extrajudicialiter proceditur in Viſitatione & correctione ſui primæva natura attentata, ibid.n.66

Viſitationis materia remiſſivè, ibidem, & 312. numero 67

A Viſitationis caſibus, quibus appellatio permittitur, cauſa gravaminis erit exprimenda, ibidem num. 70

Vita.

Vita activa an excedat vitam contemplativam, p.241 num.36

Vitium.

A Vitiis celeriter exire debemus, p.198.n.78

Vitium parvum in principio totam maſſam corrumpit, p. 635 n.21

Unio.

Ex Unione facta æquè principaliter nihil alteratur, ſed quodlibet beneficium manet ut antea, & quælibet Eccleſia in ſuo ſtatu, honore & privilegiis, proprioſque redditus agnoſcit, ſed utriuſque unus eſt Rector p.401.n.116

Unitæ duæ Eccleſiæ æquè principaliter ſi ſint in diverſis diœceſibus, vel collatio duobus pertineat in earum proviſione utriuſque Epiſcopi aut collatoris requiritur conſenſus, ibid.n.117

Unio ſi eſt facta acceſſoriè, ejus tantùm Epiſcopi requiritur conſenſus, in cujus diœceſi extat principale beneficium, ibid.n.118

Voluntas.

Voluntas & animus condemnati ex quo pendet executio

cutio ut ſubjicitur, corpus detrudendum eſt, p.557 num. 48

Voluntas condemnati à qua executio dependent, cauſativè eſt reducenda, cùm directò non poſſit ob ejus protervìam, n.49

Vſufructuarius.

Vſufructuarius, emphyteuta, & alii jus habentes in re petita, non poſſunt conventi Dominum laudare, ſed coguntur defendere ſui juris reſpectu, pag. 577 num. 135

Vſus.

Vſus in parte conſervat jus in totum, ubi agitur de conſervatione, non verò de nova acquiſitione, p.423 num. 108

Per Vſum unius actus ex competentibus patrono, acquiritur juriſpatronatus quaſi poſſeſſio, ibidem num. 114

Vſus juriſdictionis in una parte conceſſionis tribuit uſum in alia, & conſervat omne jus, ibidem, numero 104

Communis Vſus loquendi prævalet u interpretatione legis etiam divinæ, p.636.n.19

Vtile.

Vtile non vitiatur per inutile in rebus diverſis, p.218 num. 74

Vulneratus.

Vulneratus non carceratur, ſed præſtat fidejuſſores, alias cuſtodias ei apponit judex ſuis expenſis, p. 177 num. 100

Vxor.

Vxor an poſſit exigere dotem promiſſam viro eo mortuo ex eiſdem actis inchoatis cum viro, & etiam intentare viam executivam, pagina 591. numero 304

Vxor an poſſit ſoluto matrimonio petere executionem pro redditibus emptis viro conſtante matrimonio abſque ceſſione hæredum, ibidem numero 307

FINIS.

RESTAURO del LIBRO ANTICO
Cav. G. DI GIACOMO
PESCARA
1974

Digitized by Google